

КЪТЕБА ПИРОЗ

ПЭЙМАНА КЭВЪН У ПЭЙМАНА НУ

Института Вэлгэр'андьна Кътеба Пироз

Москва

2025

КЪТЕБА ПИРОЗ

ПЭЙМАНА КЭВЪН У ПЭЙМАНА НУ

Електърони у аудиийои Кътеба Пирозэ бь зьмане к'ордийа к'орманщи вэлгэр'анди, хун дькарън бьбиньн сэр сайта Института Вэлгэр'андьна Кътеба Пироз:
<https://ibt.org.ru/kurdskiy-kurmandzhi>

Нъвисаред Пироз

Н'он'ормэнде шькьлед бь дэста чекъри Horace Knowles э,
Х'одане нэшъркъръне © The British & Foreign Bible Society э
(К'омэла Кътеба Пирозэ Инглистане у Вэлатдэр), 1954, 1967, 1972.
Сэрр'асткър у зедэкъра ван шькьла жи Louise Bass э,
х'одане нэшъркъръне © The British & Foreign Bible Society э, 1994.
ISBN 978-5-93943-362-4

© Институт перевода Библии, 2025.

Сэрэщэм

Пешготьна Институте 5

ПЭЙМАНА КЭВЪН

Дэстпобун	13
Дэрк'этын	90
Қануна К'аһинтийе	154
Жьмар	201
Добарэкьрына Қануне	264
Йешу	323
Р'ебэр	361
Р'ут'	398
К'ѳтеба Самуелэ Ә'wльн (П'адшатийа Ә'wльн)	404
К'ѳтеба Самуелэ Дода (П'адшатийа Дода)	452
П'адшатийа Ә'wльн (П'адшатийа Сьсийа)	493
П'адшатийа Дода (П'адшатийа Чара)	541
Дирока Ә'wльн	588
Дирока Дода	631
Әзра	685
Нәһәмийа	701
Әстәр	723
Әйуб	735
Зәбур	790
Мәсәлед Сьлеман	935
Готьнед Занәбеж	980
Стърана Стърана	995
К'ѳтеба Ишайа п'ехәмбәр	1005
К'ѳтеба Йеремийа п'ехәмбәр	1114
Шина Йеремийа	1221
К'ѳтеба һәзәкийел п'ехәмбәр	1232
К'ѳтеба Данийел п'ехәмбәр	1312
К'ѳтеба һосейа п'ехәмбәр	1337
К'ѳтеба Йоел п'ехәмбәр	1356
К'ѳтеба Амос п'ехәмбәр	1363
К'ѳтеба Обадийа п'ехәмбәр	1378
К'ѳтеба Уньс п'ехәмбәр	1381
К'ѳтеба Миха п'ехәмбәр	1385
К'ѳтеба Наһум п'ехәмбәр	1396
К'ѳтеба һабақуқ п'ехәмбәр	1401
К'ѳтеба Сефанийа п'ехәмбәр	1407

К'ьтеба һагай п'ехэмбэр	1413
К'ьтеба Зэкэрийа п'ехэмбэр	1416
К'ьтеба Малахи п'ехэмбэр	1432

ПЭЙМАНА НУ

Мьзгинийа ль гора Мэтта	1439
Мьзгинийа ль гора Марқос	1496
Мьзгинийа ль гора Луца	1532
Мьзгинийа ль гора Йуһ'энна	1589
К'аред Шандийа	1633
Нэ'ма Павлос Р'омайийар'а	1688
Нэ'ма Павлосэ Ә'wльн Корьнт'ийар'а	1713
Нэ'ма Павлосэ Дөда Корьнт'ийар'а	1736
Нэ'ма Павлос Галатийар'а	1752
Нэ'ма Павлос Әфәсийар'а	1761
Нэ'ма Павлос Филипийар'а	1770
Нэ'ма Павлос Колосийар'а	1777
Нэ'ма Павлосэ Ә'wльн Салоникийар'а	1784
Нэ'ма Павлосэ Дөда Салоникийар'а	1790
Нэ'ма Павлосэ Ә'wльн Тимот'ейор'а	1794
Нэ'ма Павлосэ Дөда Тимот'ейор'а	1802
Нэ'ма Павлос Титор'а	1807
Нэ'ма Павлос Фьлимонр'а	1811
Нэ'ма Ибранияр'а	1813
Нэ'ма Ақуб	1833
Нэ'ма Пәтрүсэ Ә'wльн	1840
Нэ'ма Пәтрүсэ Дөда	1848
Нэ'ма Йуһ'эннайә Ә'wльн	1853
Нэ'ма Йуһ'эннайә Дөда	1860
Нэ'ма Йуһ'эннайә Сьсийа	1862
Нэ'ма Щьһуда	1864
Ә'йантия Йуһ'энна	1867
Фәрһэнгок	1897
Навнишед чапа у п'эра	1960
Шькьл у хәритә	1963

Пешготьна Институте

Хвэндэванед дэдал!

Эва щара пешьн э кө т'эмамыйа «К'ьтеба^ф Пироз», бь зьмане к'ордийа көрманщийа вэлатед Кафказеда һатийэ вэлгэр'андьн у нэшьркьрыне.

«К'ьтеба Пироз» чи йэ?

Бь һынэк зьмана «К'ьтеба Пироз»-р'а дьбежьн: «Библия». Хэбэра «Библия» жь зьмане йунанийа кэвьн те («ТА БИБЛИА»), эв хэбэра «к'ьтеб» һ'але гэлэжьмарийеда йэ («ТО БИБЛИОН» хэбэра «к'ьтеб» һ'але йэкжьмарийеда йэ). Библия, ава готи «К'ьтеба Пироз», бэрэвока к'ьтеба йэ, эва к'ьтеба э'рф-э'дэтед мэсиһийада һвисара пироз те һ'эсабе, өса жи гэлэк жь ван к'ьтебед К'ьтеба Пирозда нава щьһу у мьсөлманада һвисаред пироз һ'эсаб дьбьн.

К'ьтеба Пироз т'эмамыйа хвэва шест у шэш к'ьтеб ьн, к'ижан кө бь дэсте гэлэк һвиск'ара навбэра гэлэк салада һатьнэ һвисаре.

К'ьтеба Пироз ль сэр дө п'ара п'арэвэдьбэ: 1. Пэймана Кэвьн у 2. Пэймана Ну.

1. **Пэймана Кэвьн** т'эмамыйа хвэва си у нэһэ к'ьтеб ьн. Эвана бь зьмане ибрани у арами^ф бь дэсте гэлэк һвиск'ара навбэра гэлэк салада бэри буйина Иса Мэсиһ һатьнэ һвисаре. Эв к'ьтебана дэрһэқа һэлэқэтийа Хвэдейэ т'эви израелийа (мьлэте Израеле) дьбежьн. Ван к'ьтебед бэрэвоқда хвэндэван дькарьн дирока мьлэте Израеле, қанунед ванэ олийе у р'абун-руньштьна израелийайэ щьмэ'ти у өса жи стьранед ванэ р'өһ'ани, һьлбэстед эшқи Хвэде, дөа, п'эхэмбэритийе у фькьред билантийейэ (философийейэ) к'урэ дэрһэқа жийана мэрьвайеда бьбиньн.

Һэр пенщ к'ьтебед пешьнр'а дьбежьн «Т'эврат», өса жи ванр'а те готье «К'ьтебед Муса», йан «Һинкьрына Муса». Наве Муса ван к'ьтебава гьредайи йэ, чьмки эви мэрьви (кө фолклоред а жер'а нэби Муса йан Муса п'эхэмбэр те готье) дэстпебуна дирока израелийа у щьһуйада йэки мэзньни бь нав у дэнг буйэ. Муса нава Хвэде у мьлэте израеледа навчети кьрийэ. Наве к'ьтеба һэрэ пешьн «Дэстпелун» э у хэбэра һэрэ пешьн жи «дэстпелунед» йэ. Эва к'ьтеба бэ'са э'фьрандьна э'рд у э'змен у һэр тыште нав ванда дькэ, өса жи дэстпебуна авакрына бажар у вэлата. К'ьтеб бэ'са пешдаһатьна хьрабийе, көштьне у һэр щур'э гөнэйд дьнайеда дькэ у чава дьнйа жь дэст гөнэйд мэрьвайеда хьраб (кавъл) бу. Ле өса жи к'ьтебеда

бэ'са пешдаһатьна мьлэте Хвэде те кьрьне у чава Хвэде т'вьдира Хвэ ванва ашкэрэ кьрийэ, вэки дөа ль һ'эму мьлэтед дьнйайе бькэ.

Пэй ван һэр пенщ кьтебар'а, донздэһ к'ьтебед дэрһэда дирика исраелийайэ вэлета тен. Эв кьтебана бэ'са зэфткьрьна вэлете Кэнане дькьн, эв э'рде кө Хвэде чава мьлк' дабу ван, бэ'са к'этын у сэркэг'тна р'ебэр у п'адшед ван дькьн у пэйр'а эв чава жь вэлета сьргуни Бабилоне у Фарьстане дьбьн у паше диса вэдьгэр'ьнэ вэлете хвэ.

Пэй ван к'ьтебед дирикар'а, к'ьтебед һьлбэста тен, кө һин дькьн, мэрвь чава сэрвахт бэ, чава дөа бькэ у пэсьне Хвэде бьдэ, вэки охьрмед гьранда жь Хвэде барьстанийе бьстинэ. Нава ван к'ьтебед һьлбэстада к'ьтебед «Зэбура» у «Мэсэла» жи һэнэ.

Ль хьлазия Пэймана Кэвьн, к'ьтебед п'ехэмбэра тен, пе к'ижа-на Хвэде Хэбэра Хвэ гиһандийэ мьлэте Хвэ у эв ширэт кьрьнэ, вэки эв бона хер у хвэшийа жийана хвэ, һьндава Вида амьн у сэр р'астийе бьн.

2. Пэймана Ну т'эмамия хвэва бист у һ'эфт к'ьтеб ьн. Эвана бь зьмане йунанийа кэвьн, пэй буйина Иса Мэсир'а, сэдсалия пешьнда һатьнэ ньвисаре. һьнге зьмане йунани зьманэки щьмэ'ти буйэ, кө п'ьр'анийа щьмэ'та Императорийа Р'омайе, ава готи мьлэтед дор-бэред Бэ'ра Навбэре, р'ьһ'эт фэ'м кьрьнэ у хэбэр данэ.

Һэр чар к'ьтебед пешьнэ Пэймана Нуда, бь йунани ванр'а дьбежьн: «ЕОАНГЕЛИОН». Хэбэра «Инцил» жь we те у бь көрманщи те фэ'мкьрьне: «Мьзгини», ава готи «Хэбэра хере». Эв һэр чар к'ьтеб дэрһэда жийн у қөльхе Иса Мэсир'а дьбежьн, кө Эви чь һин кьрийэ, чава мьрийэ у жь нав мьрийа чава р'абуйэ у Эв чьма бь наве «Хөдан» те готьне. Эв һэр чар к'ьтеб э'сасе (р'ьк'ьне) Пэймана Ну нэ.

Пэй ван һэр чар Мьзгинийар'а к'ьтеба «К'аред Шандийа» те. Эва к'ьтеба шэ'дэтийа we йэке дьдэ, чава пешийе бавэрийа эве Мьзгинийе нава бьнэлийед Императорийа Р'омайеда бэла дьбэ.

Пэйр'а жи бист у йэк нэ'мэ һэнэ, к'ижан кө жь алийе шандийа (р'эсула) у бавэрмэндэд дьнда, сэдсалия пешьнда һатьнэ ньвисаре. һьнэкэ жь ван нэ'ма бэрбьр'и щьвинед щур'э-щур'э бажара дьбьн, һьнэк жи һэма хут бэрбьр'и бавэрмэнда дьбьн, ава мэсэлэ, Фьлимон, Тимот'ейо у йед майин. Мэрэме ньвиск'аред ван нэ'ма эв буйэ, вэки һинкьрьна Иса Мэсир'а эве Мьзгинийа бона хер у хвэшийе бавэрмэндар'а шьровэкьн у ширэта бьдьнэ ван, кө эв өса бьжин, чава кө ль Хвэде хвэш те.

Хөлэсэ к'ьтеба бист у һ'эфтайэ пашьнэ Пэймана Нуда, к'ьтеба «Э'йантийе» йэ. Эва к'ьтеба пе дитьнок у хэбэред сөр'ийэ симболи дэрһэда Хөдантийа Иса Мэсир'а у сэрк'этна Падшатийа Хвэдеда дьбежэ.

Вэлгэр'андьна К'ьтеба Пироз бы зьмане к'орди у зьманед дьн

Ви зэманида, к'ижанида кō пешийе К'ьтеба Пироз хатийэ нь висаре, жь хьнгева һ'эта ньна эв бы гэлэк зьманед дьнийайе хатийэ вэлгэр'андьне. Дьнийайеда иро вэкэ һ'эфт һ'эзар зьман хәнэ. һ'эта иро, т'эмамия К'ьтеба Пироз (ава готи Пэймана Кэвн у Пэймана Ну) бы 700 зьмани зедэтьр хатийэ вэлгэр'андьне у бы 2700 зьманед майин зедэтьр жи Пэймана Ну йан п'арэкэ К'ьтеба Пироз хэйэ.

Эва к'ьтеба ль гора зарав у р'езьманийа кōрманщия вэлатед Кафказеда (вэхтэке Советеда) хатийэ ньвисаре. Сала 1827-а чэнд п'аред К'ьтеба Пироз бы кōрманщия хэк'арийе хатьнэ вэлгэр'андьне. Сала 1856-а Мьзгинийа ль гора Мэтта бы кōрманщия Харп'уте (незики Элазье) бы һ'эрфед эрмэни Стэмболеда хатэ нэшъркьрьне (чапкьрьне). Сала 1857-а Мэтта диса хатэ нэшъркьрьне т'эви хэр се Мьзгинийа. Сала 1872-а т'эмамия Пэймана Ну диса хут ви заравида хатийэ нэшъркьрьне. Жь сала 1900-и, һ'эта ньна чэнд п'аред жь К'ьтеба Пироз, өса жи т'эмамия Пэймана Ну у т'эмамия К'ьтеба Пироз бы чэнд заравед к'орди хатьнэ нэшъркьрьне (мэсэлэ, бы кōрманщия Т'ьркйайе, бэ'дини, к'эрманшаһи, мукри, сорани). Ван ахьрийада жи чэнд к'ьтебед вэлгэр'андьна иройин жь алиие Института Вэлгэр'андьна К'ьтеба Пирозда, бы кōрманщия вэлатед Кафказеда р'онайи дитьнэ:

- Сала 1993-йа к'ьтеба Мьзгинийа Мэтта
- Сала 1996-а к'ьтеба Мьзгинийа Луца у К'аред Шандийа
- Сала 2000-и т'эмамия Пэймана Ну дэрк'этийэ у диса сала 2011-а
- Сала 2009-а сэрхатийед Р'ут', Уньс у Эстэре
- Сала 2010-а һэр Пенц К'ьтебед Муса
- Сала 2016-а К'ьтеба Зэбура у К'ьтеба Мэсэла.

Щур'е (мет'ода) хэбата ве вэлгэр'андьне

Эва к'ьтеба жь алиие к'омэкэ Института Вэлгэр'андьна К'ьтеба Пирозва хатийэ вэлгэр'андьне. Нава ве к'омеда вэлгэр' у ньвиск'аред к'орд хэбунэ, өса жи чэнд занэйед хэрибэ жь вэлатед дьн, кō зьмане ибрани, арами у йунанийа кэвн заньбунэ у пьспоред вэлгэр'андьна К'ьтеба Пироз бунэ. Мэрэме ве к'оме эв бу, вэки мэ'на тек'стед э'сасийа ибрани, арами у йунани р'аст у зэлал бы к'орди бьднэ фэ'мкьрьне. К'ома вэлгэр'а кō хэбата хвэ бьдана щер'ьбандьне, вана вэлгэр'андьна хвэ дайэ ль бэр гэлэк вэлгэр'андьнед кэвн у иройин, р'убьр'у кьрьнэ.

Ле тек'стед пирозэ кэвьнда р'ез хәнэ, кō мэ'на ванэ э'саси нэ зэлал э, чьмки мэ'на чэнд хэбэред кэвн хатьнэ ондакьрьне у иро кемасийа заньстийа пьспора у дэрсдаред хьндава избатийед

(фактед) ди́роке у т'э́рбэти́а Р'о́жһьла́та Нави́нэ кэ́вьнда һэ́нэ. Ө́са жи́ нав һы́нэк дэ́стньвиса́ред кэ́вьнда чэ́нд фь́рқийе́д ко́ бэ́р-ч'э'в дь́бһн һэ́нэ. Жь́ бэ́р ве йэ́ке к'о́ма вэ́лгэ́р'ед К'ьте́ба Пиро́з ца́рна же́ра р'у́п'э́лед к'ьте́бе шы́ровэ́кьры́н ньвиси́нэ, ко́ бэ'са ван пь́рс у фь́рқийа́ дькы́н. Ща́рна э́в шы́ровэ́кьры́н бэ'са вэ́лгэ́р'андь-на йу́нанийа́ кэ́вьн у вэ́лгэ́р'андьна су́рийанийэ́ кэ́вьн дькы́н, ава го́ти Сэ́птуа́гинта йу́нани у Пэ́шитта́йа су́рийани (арами). Лэ́ма жи́ ца́рна фь́рқийе́д бы́ч'ук дьк'э́вьнэ на́ва ве вэ́лгэ́р'андьне у вэ́лгэ́р'андьнед зьма́нед майи́н.

Стандарта к'ордийэ кьрили

Ль го́ра қа́нуна ньвиса́ра к'ордийэ́ бы́ һ'э́рфед ки́рили, бо́на що́дакьры́на һы́нэк сэ́вта, апо́строф (') э́в ниша́на һа́тийэ́ бык'ара́-нини́е. Мэ́сэлэ: т/т', к/к', п/п', ч/ч', р/р', һ/һ', э/э'. Э́в ниша́н һа́тьнэ́ бык'арани́не, вэ́ки хвэ́ндэ́ван зу сэ́рк'э́вэ у фэ'ми́на ньвиса́ре же́р'а зэ'мэ́т ни́бэ.

Ө́са жи́ вэ́лгэ́р'а чэ́нд қэ́йде́д р'астньвиса́ндьна жь́ али́е зьма́н-зан Қа́нате К'о́рдова пе́шнийаркьри́ бык'ар а́нинэ. Мэ́сэлэ: «һа́тийэ́» нэ́ ко́ «һа́тийэ́» у гэ́лэке́д бы́ ви а́вайи.

Бо́на али́кьры́на хвэ́ндэ́вана

Бо́на али́кьры́на хвэ́ндэ́вана чэ́нд ты́шт һа́тьнэ́ һазь́ркьры́не. Э́ва ты́штана́ нэ́ п'а́рэкэ́ тек'сте́д э'са́си нэ́, ле э́в иро́ һа́тьнэ́ һазь́ркь-ры́не, вэ́ки хвэ́ндэ́ване иро́йин, ви зэ́мани́да э́ве К'ьте́ба Пиро́зе ба́реда́ ньвиса́р фэ'м бы́кэ.

Пешготьнед һэр к'ьтебэ́ке:

Бо́на һэ́р шэ́ст у шэ́ш к'ьте́бед К'ьте́ба Пиро́зда пе́шготьнэ́к һэ́йэ. Э́в пе́ш-го́тын ван а́хьрийа́да бо́на хвэ́ндэ́ванед ви зэ́мани́ һа́тьнэ́ һазь́ркьры́не, вэ́ки зу сэ́р фь́кьр у мэ́рэмед һэ́р шэ́ст у шэ́ш к'ьте́ба вэ́бһн.

Сэ́рньвиса́ред п'ара́:

На́ва вэ́лгэ́р'андьне́да һэ́р п'а́рэкэ́ бы́ч'ук бы́ сэ́рньвиса́рэке дэ́стпедьба́. Мэ́сэлэ, Мэ́тта 1:1 бы́ сэ́рньвиса́ра «Р'ьк'ьнйа́та Иса́» дэ́стпедьба́, Мэ́тта 1:18 бы́ «Бу́йина́ Иса́» дэ́стпедьба́, Мэ́тта 2:1 бы́ «Стэ́йрнэ́сед р'о́һьла́те» у йе́д майи́н. Э́в сэ́рньвиса́р дэ́стньвиса́ред э'са́сида́ т'о́нэ́нэ.

Нав-ниша́нед р'езе́д һэ́валфь́кьр:

Ө́са жи́ бо́на али́к'арийа́ хвэ́ндэ́вана, га́ва р'езе́д һэ́валфь́кьр бо́на п'а́-рэ́ке һэ́нэ, нав-ниша́нед ван бы́н сэ́рньвиса́рада һа́тьнэ́ ньвиса́ре. Р'езе́д һэ́валфь́кьр бэ'са ван шийа́ дькы́н, к'идэ́ре ху́т э́в сэ́рһати́ йан фь́кьред ван һэ́в ды́гьры́н. Мэ́сэлэ, бы́н сэ́рньвиса́ра Мэ́тта 1:18 ко́ дэ́рһэ́қа «Бу́-йина́ Иса́»-да ды́бежэ́, Лу́қа 2:1-7 на́ва кэ́вана́да (...) һэ́йэ, чь́мки ль ви́ шийи́ жи́ дэ́рһэ́қа бу́йина́ Иса́да те го́тьне.

Шьровэкьрынед жере:

Нава к'ътебеда ль жера р'уп'ела шьровэкьрын хэнэ. Һэгэр ньвисареда хун сэр хэбэра ван һэр д'о нишана «*» йан «†» бьбиньн, ви чахи сэр ви р'уп'ели жере шьровэкьрыне бьхуны. Һнэк шьровэкьрын б'са прсед диroke, т'эрбэтийе у э'рф-э'дэтед кэвын дькын, к'о алик'арийе бьднэ хвэндэвана. Һнэк жь ван жи б'са нав-нишанед р'езед дьн дькын, чьмки ньвискар р'езэке йан фькьрэкэ жь К'ътеба Пироз (мэсэлэ жь Зэбура) дьвэк'ылинэ. Һн жи б'са дэстньвисар йан вэлгэр'андьнед кэвын дькын.

Һ'эрфед тэ'ри:

Чэнд щара нава тек'стеда һ'эрфед тэ'ри хатнэ ньвисаре. Эв хэбэрана ль гора зьмане ибрани йан йунани дэрбе дьстиньн. Лэма хвэндэван гэрэке хвэндьна хвэда гьранийе бьдэ сэр ван хэбэра. (Бьньһер'э: Зэбур 59:16; Йуһ'энна 5:45; Корьнт'и II, 13:4; Галати 3:12; 6:14; Тимот'ейо II, 4:5; Пэтрис I, 5:2.)

Шькъл, навниш у хэритэ:

Нава ве к'ътебеда, илаһи пышта к'ътебеда шькъл, навниш у хэритэ хэнэ, к'о к'омэке дьднэ хвэндэвана. Эвана жь алийе занавал гора т'эрбэти у диpoke зэманед Пэймаана Кэвын у Пэймаана Нуда хатнэ һазьркьрыне.

Фэрһангок:

Фэ'минед гэлэк хэбэред гьран у нэнас нава фэрһангокеда хатнэ шьровэкьрыне. Гава р'асти хэбэред зэ'мэт бен, р'эх к'ижана эв нишана «ф» һэйэ, жь к'эрэма хвэ фэрһангока пэй к'ътебе бьньһер'ын.

Чэнд хэбэред фэрһангокеда, пешготьнед к'ътебада у шьровэкьрынед жереда б'са хэбэред ибрани у йунани дькын. Эв хэбэред хэриб һ'эму бь һ'эрфед мэзын хатнэ ньвисаре. Мэсэлэ «ЕОАНГЕЛИОН», к'о те фэ'мкьрыне: «Мьзгини» йан «Инцил».

Һ'эрфед мэзын:

Гава навэк йан щинавэк б'са Хвэде йан Мэсиһе Ви йан Р'өһ'е Ви дькэ, эв пе һ'эрфа мэзын алийе вэлгэр'ада хатийэ ньвисаре. (Мэсэлэ, бона Мэсиһ бьньһер'э: Зэбур 2; 110.)

К'ътеба Пироз диpoke мэрвьайеда к'ътебэкэ һэрэ бэрбьч'эв у бь нав у дэнг э, эве йэке мэрвьед сэр бавэрийа дин-олийед майин жи қэбул дькын. К'ътеба Пироз нэхше ньвисартийа (литература) дьнйайе йэ, к'о мор у нигара хвэ ль сэр щур'э-щур'э э'рф-э'дэт у һ'өньрмэндйе һьштийэ. У эв йэка жь ньвисарэкэ диrokeйэ бьһа қимэттьэр э, чьмки К'ътеба Пироз ньвисара дэрһэқа һэлэқэтийа нава Хвэде у мэрьвада йэ, өса жи э'йанкьрына Ви йэ, к'о Хвэ у қьрара Хвэ мэрвьайева дьдэ э'йанкьрыне. Т'эмамия фькьра К'ътеба Пироз ван кэсар'а вэнабэ, к'ижан к'о Эве дьхунын чава биранинэкэ жь диroke, йан жи п'арэ-кэ т'эрбэтийейэ һежа, ле ван кэсар'а вэдьбэ, к'ижан к'о дьхунын у

бъ дьл у щан дьхвазьн бьзаньбьн, к'а Ә'фьрандар чь дьхвазэ бежэ щьмэ'та Хвэ. Әм һивидар ьн, кө ве вэлгэр'андьнеда, дэнге Хвэде ве бе бьһистьне у т'эмамия Мьзгинийе ве бьгьһинэ мьлэте к'өрд.

Института Вэлгэр'андьна К'ьтеба Пироз р'азibuна хвэ дьдэ ван вэлгэр'а, сэрр'асткьра, өса жи һ'эмуйед кө т'эви к'аре һазьркьрын у хэбата чапкьрна т'эмамия К'ьтеба Пироз бунэ.

Института Вэлгэр'андьна К'ьтеба Пироз, Москва

Пәймана Кәвһн

Дэстпeбун

Пешготын

Һәр пенц к'ьтебед э'wльнэ К'ьтеба^ф Пирозда тенэ навкърне «Пенц К'ьтебед Муса^ф». Ван к'ьтебада дэрһэда пешдаһатна мьлэте Исраеледа^ф те готыне, өса жи чава Хwэде^ф т'эви ван пэйман^ф гьреда.

Ле бэри готына бона ван йэка, гэрэ эм бьзаньбьн мэрвайи чава пешда һатийэ у чьма нава мервь у Хwэдеда пэйман лазьм бу. Дэрһэда ве йэкеда һэма К'ьтеба^ф Пирозэ э'wльнда те готыне, наве к'ижане «Дэстпeбун» э, эве к'ьтебе наве хwэ жь хэбэра К'ьтеба Пирозэ э'wльн стандийэ.

Йанздэһ сэрийед пешьнэ эве к'ьтебе, пешготына дэрһэда т'ариха т'эмамайя дьнайе йэ. Хwэде эв дьнайя э'фьранд у мэрвь хольцанд, ле мервь нэхwэст йэктия Хwэдеда бьжи, р'абу хwэха р'е да ль бэр хwэ. һэма бона we йэке сэре серида т'ариха мэрвайе к'аса нэхэци-йева т'эжи дьбэ, һ'эта дьгьһижэ we йэке, кө Хwэде цыр'а мэрвайе тинэ, хенци нэфэре мала Нөһе софи, жь к'ижани гэрэке ньсьлэки мэрвайейи ну пешда бьһата.

Жь сэре 12-да т'ариха мьлэте кө Хwэде бьжартийэ дэстпедькэ, пе к'ижана Хwэде хwэст кө р'ийя хьлазбуне нишани мэрвайе кэ. Эв э сэрһатийа дэрһэда Ибраһим, Ишаq, Аqуб у һэр донздэһ көр'ед ви, кө бавэ'ширед мьлэте Исраеле бун. Эм ль вьр дьбиньн Хwэде соз дьдэ мьлэте Хwэ, кө зөр'эта ване бей'саб ль һэв зедэ бэ, эви wлатида щи-вар бьн, к'ижан кө Хwэде ванр'а соз дайэ, өса жи р'астийе э'лами т'эмамайя мэрвайе кьн.

Эвана нэ мэрвнэ к'амьл бунэ, кемасийед ван гэлэк һэбунэ, гөнэйед нэхэциева гьредаи бунэ. Ле диса эв мэрвевд Хwэде бь баwэрийе газийа Хwэдер'а қайл дьбьн у гөр'а т'эмийед Ви дькьн.

К'ьтеба Дэстпeбунада щур'э-щур'э стилед ньвисаре һэнэ, щарана эw сэрһатийед щамерийе нэ, щарана сэрһатийед һ'эwаск'ар у хэмгинийе нэ, щи жи һэнэ дэрһэда р'эqэмед р'ьк'ьһийатед дьреж ьн, щарана жи эw дөа у дьрозгед бь щур'е һьлбэста нэ.

Щарана гава һьлбэст бь зьманед башqэ тенэ wэлгэр'андьне, эw стила хwэ онда дькэ, илаһи wэхте листька хэбэра. Лэма жи wэл-гэр'андьнада бона we йэке щьровэкьрын һэнэ.

Сэрһаггйа дэстпелуна

э'рд у э'змен

1 ¹ Дэстпелунедә Хвәде^ф э'рд у э'зман э'ф'ранд'ын. ² Э'рди бешур'э у вьки-вала бу, тэ'ристанийе ль сэр р'уйе ава беб'ни гьрт'бу у Р'öh'e^{ф*} Хвәде ль сэр р'уйе аве дьгэр'ийа. ³ Ёнгге Хвәде гот: «Б'ра бьбэ р'онайи». У бу р'онайи.[†] ⁴ Хвәде дина Хвә дайе к'о р'онайи қәнц э, Хвәде р'онайи жь тэ'ристанийе қәтанд. ⁵ У Хвәде наве р'онайе дани Р'ож, наве тэ'ристанийе жи Шэв. Бу евар, бу сьбэһ, эва бу р'ожа э'вл'н.

⁶ Ёнгге Хвәде гот: «Б'ра навбэра аведа синоре қәдимийе пешда бе у б'ра навб'р'ийе бьде, аве жь аве бьқәтинэ». ⁷ У Хвәде синоре қәдимийе чекьр у ава ль б'н синоре қәдимийеда у ава ль сэр синоре қәдимийе жь һэв қәтанд'н. У өса жи бу. ⁸ У Хвәде наве синоре қәдимийе дани Э'зман. Бу евар, бу сьбэһ, эва бу р'ожа д'ода.

⁹ Ёнгге Хвәде гот: «Б'ра авед б'н э'зменда щики гол б'н, зьһайи к'ьфш бэ». У өса жи бу. ¹⁰ Хвәде наве зьһайе дани Э'рд у наве ава голбуйи жи дани Бэ'р. У Хвәде дина Хвә дайе к'о қәнц э. ¹¹ Ёнгге Хвәде гот: «Б'ра Э'рд шинайи, п'ьнцар'а к'о т'охьме хвэ бьдэ у дара хвэйбэрэ к'о мина шур'е хвэ бэр бьдэ, т'охьме we жи нава веда бэ, ль сэр э'рде бьг'һинэ». У өса жи бу. ¹² Э'рде шинайи, п'ьнцар'а к'о мина шур'е хвэ т'охьм бьдэ у дара

хвэйбэрэ к'о т'охьме мина шур'е we навда бе дэрхьст'н. У Хвәде дина Хвә дайе к'о қәнц э. ¹³ Бу евар, бу сьбэһ, эва бу р'ожа сьсийа.

¹⁴ Ёнгге Хвәде гот: «Б'ра синоре қәдимийа э'зменда р'онайидар дэрен, вэки р'оже жь шэве бьқәтин'н у вэ'да, р'ож у сала нишан к'н ¹⁵ у б'ра эвана синоре қәдимийа э'зменда р'онайидар б'н, вэки э'рде р'онайи к'н». У өса жи бу. ¹⁶ Хвәде д'о р'онайидаред мэз'н чекьр'н: Р'онайа мэз'н вэки сэрверийе ль р'оже бькэ, р'онайа бьч'ук вэки сэрверийе ль шэве бькэ у өса жи стэйрк чекьр'н. ¹⁷ Хвәде эвана ль синоре қәдимийа э'зменда данин, к'о р'онайе бьд'нэ э'рде, ¹⁸ сэрверийе ль р'оже у шэве бьк'н, р'онайе жь тэ'рийе бьқәтин'н. У Хвәде дина Хвә дайе к'о қәнц э. ¹⁹ Бу евар, бу сьбэһ, эва бу р'ожа чара.

²⁰ Ёнгге Хвәде гот: «Б'ра ав һ'эйванед бинбэрва бьк'ьмк'ьмэ у тэйрэдэ жи ль сэр э'рде у синоре қәдимийа э'зменда бьф'р'ьн». ²¹ У Хвәде һ'утед мэз'н х'ольқанд'н у һэр һ'эйванед бинбэрэ к'о аведа дышульк'н, к'о ав жь шур'ед ванда к'ьм-к'ьми, өса жи тэйрәдед хвэйп'эр'э бь шур'ед ванда. У Хвәде дина Хвә дайе к'о қәнц э. ²² Хвәде д'оа ль ван кьр у гот: «Шин б'н у ль һэв зедэ б'н, авед бэ'ра т'ьжи к'н, тэйрэдэ жи ль сэр э'рде зедэ б'н». ²³ Бу евар, бу сьбэһ, эва бу р'ожа пенца.

* **1:2** Бь избрани эва хэбэра д'о шур'а те ф'э'мкьр'не, һьн «р'öh'», һьн жи «ба».

1:3 Корьнт'и II, 4:6.

**Р’ожа шэша
у хольцандьна мервь**

²⁴ Ђынге Хвэде гот: «Б’ра э’рд х’эйванед бинбэр шур’ед ванда, х’эйванед к’эди, шульки у тэрэвьлед э’рде шур’ед ванда пешда бинэ». У оса жи бу. ²⁵ У Хвэде тэрэвьлед э’рде шур’ед ванда, х’эйванед к’эдийэ шур’ед ванда, оса жи х’эму шур’э шулькийед ль сэр э’рде шур’ед ванда чекьрын. У Хвэде дина Хвэ дайе к’э қэнц э.

²⁶ Хвэде гот: «Эм мэри дьлце Хвэда у мина Хвэ бьх’ольциньн, вэки х’өк’өми ль сэр мэ’сийед бэ’ре, тэйрэдед э’змен, х’эйванед к’эди у т’эмамия э’рде, оса жи х’эму шур’э шулькийед ль сэр э’рде бькэ».

²⁷ Хвэде мэри дьлце Хвэда х’ольцанд,
дылце Хвэдеда эв х’ольцанд,
қьсьме мер у жьнеда
х’ольцандьн.†

²⁸ Хвэде д’оа ль ван к’р у Хвэде ванр’а гот: «Шин бьн у ль хэв зедэ бьн, э’рде т’ьжи кьн у хвэ’ийтийе ле бькьн, х’өк’өми ль сэр мэ’сийед бэ’ре, тэйрэдед э’змен у х’эму х’эйванед ль сэр э’рдейэ к’э дышулькьн бькьн».† ²⁹ Хвэде гот: «Ва йэ Эз х’эму п’ьншар’ед ль сэр э’рдейэ т’охьмед ванва дьдьмэ вэ у хэр дара хвэйбэрэ к’э т’охьме

we нава веда йэ, вэр’а we бьбэ х’өрэк». ³⁰ Ле бона х’эму тэрэвьлед э’рде, х’эму тэйрэдед э’змен у х’эму х’эйванед бинбэрэ к’э ль сэр э’рде дышулькьн, гиһаие шин бьбэ х’өрэк. У оса жи бу. ³¹ Хвэде дина Хвэ да х’эму кьрьнед Хвэ к’э ва йэ эв гэлэки қэнц бун. Бу евар, бу сьбэһ, эва бу р’ожа шэша.

Р’ожа х’эфтайэ р’ьһ’этийе

2 ¹ Э’рд у э’зман т’эмамия нэхшед хвэва ль сэр хэвда хатьн. ² Хвэде бэри р’ожа х’эфта шьх’өлед Хвэ хьлаз кьрын у р’ожа х’эфта жь ван х’эму шьх’өлед Хвэйэ кьри р’ьһ’эт* бу.† ³ Хвэде д’оа р’ожа х’эфта кьр у эв пироз^ф кьр, чьмки we р’ожеда Хвэде жь ван х’эму кьрьнед Хвэ, к’ижан к’э э’фьранд’ьбун у кьр’ьбун р’ьһ’эт бу.†

Сэрһатийа бахче^ф Едене

⁴ Эв э сэрһатийа пешдахатьна э’рд у э’змен гава хатьнэ э’фьранд’ьне.

We р’оже гава к’э Х’одан^ф Хвэде э’рд у э’зман чекьрын, ⁵ т’ө к’олэкэ чоле he т’өнэбуйэ, т’ө гиһаки чоле he шин нэбуйэ, чьмки Х’одан Хвэде х’эла he баран ль сэр э’рдеда нэбаранд’ьбуйэ у мэри жи т’өнэбуйэ к’э э’рде бещэр кэ, ⁶ һынге х’өлм-г’өлм жь э’рде дэрк’этийэ у

* **2:2** Хэбэра «р’ьһ’эт бу» надэ к’ьфше, вэки Хвэде жь шьх’өлед Хвэйэ кьри вэстийаий бу у гэрэке р’ьһ’эт буйа! Ль вьр «р’ьһ’эт бу» дьдэ к’ьфше, вэки Хвэде р’ожа шэша х’эму шьх’өлед Хвэ ль сэр хэвда ани у хьлаз кьр, р’ожа х’эфта шьх’өл нэкр. Бь ве йэке Хвэде да к’ьфше, к’э марьвар’а х’эфтийеда р’ожэкэ р’ьһ’этийе лазьм э. Бьхунын Дэрк’этын 20:8-11.

1:27 Мотта 19:4; Марқос 10:6. **1:28** Дэстпелун 5:1-2. **2:2** Ибрани 4:4, 10.
2:3 Дэрк’этын 20:11.

т'эмамайя р'уйе э'рде шьл кьрийэ.
⁷Ходан Хвэде жь аха э'рде қалбе мер чекьр, бина жийине һолми бевьяла кьр у мер бу бинбэрэки сах.[†]

⁸Ходан Хвэде ль алийе р'оһьлате, Еденеда бахчэк дач'канд у мере кө чекьрбу дани ль вьр.
⁹Ходан Хвэде жь э'рде һәр даршин кьрын, дитьнер'а һ'эваск'ар у хварьнер'а хвэш, нава бахчэда жи дара жийине, өса жи дара қәнщи у хьраби наскьрьне.[†]

¹⁰У бона авдана бахчэ, жь Едене ч'эмэк дәрдык'эт у паше бэлайи чар ч'э'ва дьбу.
¹¹Наве ч'эме э'вльн Пишон э, эва т'эмамайя э'рде һ'авилайева дьк'ышэ, вьр кө зер'е we һэйэ.
¹²Зер'е ви э'рди жи сафи йэ, бьдолах у кэвьред қимэтэ оникс һэнэ.
¹³Наве ч'эме дөда Гий'он э, эва т'эмамайя э'рде К'ушева^ф дьк'ышэ.
¹⁴Наве ч'эме сьсийа Дицлэ* йэ, эва р'оһьлата Ашурева^ф дьк'ышэ у наве ч'эме чара жи Фьрат э.

¹⁵Ходан Хвэде эв мер һьлда дани бахче^ф Едене, вэки we бещэр кэ у хвэйитийе ле бькэ.
¹⁶У Ходан Хвэде т'эми да мер у готе: «Жь һәр даред бахчэда, дьле тэ дьк'ышинэ к'ижане бьхвэ,
¹⁷ле жь дара қәнщи у хьраби наскьрьне нэхвэ, чьмки we р'ожа гава тэ жь we бьхви, те э'сэ бьмьри».

¹⁸Ходан Хвэде гот: «Нэ баш э кө мер т'эне бьминэ, к'омэкдарэк

кө лайиқи ви бэ чекьм». ¹⁹Һынге Ходан Хвэде һ'эму тэрэвьлед чоле у һ'эму тэйрэдед э'змен жь ахе чекьрын у анинэ щэм мер, вэки бьбинэ к'а эве чь нави ль ван кэ у мер чь нав дани ль сэр һ'эйване бинбэр, эв жи бу наве ван.
²⁰Мер нав ль һ'эму һ'эйванед к'эди, тэйрэдед э'змен у тэрэвьлед чоле кьрын, ле мерр'а к'омэкдарэк кө лайиқи ви буйа дэст нэк'эт.
²¹Һынге Ходан Хвэде хэвэкэ к'ур кьрэ ч'э'ве мер. Гава эв хэвр'а чу, Ходан п'арханэкэ ви һьлда у дэвсе гошт т'ьжи кьр.
²²У Ходан Хвэде жь we п'архана кө жь мер һьлдабу к'өлфэтэк чекьр, ани щэм мер.
²³Һынге мер гот: «Ньһа эва һэстуйа жь һэстуйе мьн э у гоште жь гоште мьн э, эвайе жьн* беготьне, чьмки жь мер* һатэ һьлдане».
²⁴Бона ве йэке мере де у баве хвэ бьһелэ, хвэ ль жьна хвэ бьгьрэ у бьбьнэ бэдэнэк.[†]
²⁵Мер у жьна хвэва һэр дө жи тэ'зи бун у шэрм нэдькьрын.

Мэрвь жь гөр'а Хвэде дэрте

З¹ Жь нава ван һ'эму тэрэвьлед чолейэ кө Ходан Хвэде э'фьрандьбун, йе һэри һ'ьлэк'ар мэр[†] бу. Әви готэ к'өлфэте: «Р'ас-ти Хвэде готийэ вэки жь һ'эму даред бахчэ гэрэке нэхьын?»
² К'өлфэте готэ мэр: «Жь бэред даред бахчэ эм дькарын бьхьын.

* **2:14** Два готи «Тигрис».

* **2:23** Бь избрани дэнге хэбэра «мер» у хэбэра «жьн» незики һэв ын: «иш у иша».

2:7 Корьнт'и I, 15:45. **2:9** Әйанти 2:7; 22:2, 14. **2:24** Мэтта 19:5; Марқос 10:7-8; Корьнт'и I, 6:16; Әфәси 5:31. **3:1** Әйанти 12:9; 20:2.

³ Ле жь бәре we дара кō нава бахчәда йә, Хwәде гот нәхwьн у дәст нәдъне, wәки хун нәмьрн». ⁴ Мә'р готә к'өлфәте: «На, хун т'ө щар намьрн, ⁵ ле Хwәде занә, we р'о-жа гава хун жь we бьхwьн, ч'ә'вед wәйе вәбьн у бьбьнә мина Хwәде, қәнщи у хьрабийе жь һәв дәрхьн». ⁶ У к'өлфәте дина хwә дайе wәки бәре даре баш бу бона хварьне, бәрбьч'ә'вә һ'әwаск'ар у дьлһавь-жи бу бона занәбуне, дәст авитә бәре we хвар у да мере т'әви хwә, әви жи хвар. ⁷ Ђнге ч'ә'вед ван вәбун, те дәрхьстьн кō әwә тә'зи нә, бәлгед һежире дьрутьн у пе хwә сьт'ар кьрн.

⁸ һенькайа р'ожеда, гава мер у жьне дәнге Хōдан Хwәде бахчәда кō дьгәр'ийа бьһистьн, wана хwә жь бәр ч'ә'ве Хōдан Хwәде, нава даред бахчәда вәшартьн. ⁹ Хōдан Хwәде дәнг да мер у гот: «Тō к'ō йи?» ¹⁰ Әwi гот: «Мьн дәнге Тә бахчәда бьһист тьрсийам у хwә вәшарт, чьмки әз тә'зи бум». ¹¹ Ђнге Хwәде готе: «К'е дәрһәда тә'зибуна тәда тәр'а гот? Гәло тә жь we даре хвар, йа кō Мьн т'әми дабу тә кō нәхwi?» ¹² Мер гот: «Әw жьна кō Тә да wәки т'әви мьн бә, әwe жь we даре да мьн, мьн жи хвар». ¹³ Хōдан Хwәде готә к'өлфәте: «Тә чьма әв йәк кьрийә?» К'өлфәте гот: «Мә'р әз хапандьм у мьн хвар».[†]

¹⁴ Ђнге Хōдан Хwәде готә мә'р:
«Бона ве кьрьна кō тә кьр,
жь нава һ'әму һ'әйwanед к'әди

у һ'әму тәрәwьлед чоле
ньфьр' ль сәр тә бә,
ль сәр зьке хwә бьк'ьши
у т'әмамия ә'мьре хwәда
хөре тә ахь-хали бә.

¹⁵ Әзе нава тә у к'өлфәте,
нава зөр'әта тә у зөр'әта
веда
дьжмьнатийе дайньм,
әwe* сәре тә бьһ'ынщяр'инә
у те жи пә'нийа we* бьгәзи».

¹⁶ К'өлфәтер'а жи гот:
«Әзе еша һ'әмләбуна тә
гәләки ль тә зедә кьм,
бь еше зар'а бини,
ч'ә'ве тә ль дәсте мере тә бә
у әw жи һ'өкөми ль сәр тә
бькә».

¹⁷ Паше Хwәде готә мер:
«Тә кō гөр'а жьна хwә кьр,
жь we даре хвар,
т'әмия к'ижане Мьн дабу тә,
кō тō жь we нәхwi,
р'уйе тәда ньфьр' ль ә'рде
бьқәбьлә,
т'әмамия р'ожед ә'мьре
хwәда
бь тә'ли-тәнгийе нане хwә
бьхwi.

¹⁸ Ә'рд жи тәр'а стьрийа
у дьр'ийа бьгьһинә
у п'ьнщяр'а чоле бьхwi,[†]

¹⁹ пе худана ә'нийа хwә
нане хwә бьхwi,
һ'әта кō тō вәгәр'и ль wi ә'рди
жь к'ō һати һьлдане,
чьмки тō ах и
у те диса бьби ах».

* 3:15 Аwa готи «Зөр'әт».

3:13 Корьнт'и Ц, 11:3; Тимот'ейо I, 2:14. 3:18 Ибрани 6:8.

²⁰ Мер, ава готи Адэм*, наве жына хwэ дани hewa**, чьмки эwa бу дийа h'эму бинбэри. ²¹ У Ходан Хwэде Адэм у жынер'а к'ынщед ч'эрмин чекьрын у ль wan кьрын. ²² Ынге Ходан Хwэде гот: «Ва йэ, мэрьв бу мина жь Мэ йэки, қәнщи у хьрабийе жь һэв дэрдьхэ. Ле ньһа нэбэ кә эw дәсте хwэ дьрежи дара жийине кә жи у h'эга-h'эга-йе бьжи».† ²³ Пэй ве йәкер'а Ходан Хwэде эw жь бахче Едене дәрхьст, wәки wi э'рди бещәр кә, жь к'ижани кә һатьбу һьлдане. ²⁴ Бэри мэрьв да дәрхьст у жь алийе р'о-һьлата бахче Еденева, херуб^ф у шуре агрийи кә һәр алийава дьвьр'вьр'и данин, wәки р'ийа дара жийине хwэй кьн.

Һабил у Qайин

4 ¹ Пэй ве йәкер'а мэрьв незикки жына хwэ hewайе бу, эw һ'эмлэ дәрк'эт у Qайин* жер'а бу, Ынге we гот: «Мьн мэри жь Ходан станд». ² Паше бьрайе wi һабил бу. һабил бу шьване пез, ле Qайин хwэ дабу э'рдбещәркьрыне. ³ У хеләке шунда, Qайин жь бәред э'рде Ходанр'а һ'эди ани. ⁴ һабил хwэха жи чәнд һ'эв жь ньхөрийед^ф кәрийе пәзе хwэ, бәзед wanва һ'эди анин. Ходан бәре Хwэ да һабил

у һ'эдийа wi,† ⁵ ле дина Хwэ нәда Qайин у һ'эдийа wi. Qайин гәләки һерс к'эт у мьр'узе хwэ кьр. ⁶ Ынге Ходан Qайинр'а гот: «Тә чьма һерс к'этийи? У тә чьма сәре хwэ бәржер кьрийэ? ⁷ һәгәр тә р'астийе бьки, гәло те сәре хwэ бьльнд нәки? Ле wәки тә р'астийе нәки ва йә гөнә^ф ль бәр дери к'этийә у хwэха жи һ'эйра тәда йә, ле бькә кә тә һ'өкөми ль сәр бьки».

Гөнәйе

меркөштънейи э'wльн

⁸ Пэй ве йәкер'а Qайин бьрайе хwэ һабилр'а гот: «Әм һәр'ьнә к'эwшен»* у гава эw гьһиштънә к'эwшен, Qайин р'аһьштә бьрайе хwэ һабил у эw көшт.† ⁹ Ынге Ходан жь Qайин пьрси гот: «К'ане йә бьрайе тә һабил?» Әwi гот: «Эз ньзаньм, чьма эз нобәдаре бьрайе хwэ мә?» ¹⁰ Ходан готе: «Тә чь кьрийэ? Дәнге хуна бьрайе тә жь э'рде шькйате хwэ ль Мьн дькә».† ¹¹ Ньһа ньфьр' жь wi э'рди ль тә бә, к'ижани кә дәве хwэ вәкьр хуна бьрайе тә жь дәсте тә фьр'кьр. ¹² Гава тә э'рде бещәр ки, иро шунда әwe иди к'аре нәдә тә, те ль сәр э'рде р'ьһ'этийе нәбини у дәро-дәр би. ¹³ Ынге Qайин готә Ходан: «Әв цэзайе мьн жь қәwата

* **3:20** Бь ибрани хәбәра «АДӘМ» наве мере э'wльн бу, кә те фә'мкьрыне: «Мәри».

** **3:20** Бь ибрани дәнге наве «hewa» мина хәбәра «Жийин» ә, кә вьр те wәлгәр'андьне «бинбәр».

* **4:1** Бь ибрани дәнге наве «Qайин» мина хәбәра «Стандьн» ә.

* **4:8** Әв щөмла «Әм һәр'ьнә к'эwшен» тек'ста ибранида т'бнә, ле wәлгәр'андьна йунанийә кәвьнда һәйә.

3:22 Ә'йанти 22:14. **4:4** Ибрани 11:4. **4:8** Мәтта 23:35; Луца 11:51; Йуһ'әнна I, 3:12.

4:10 Ибрани 12:24.

мын дэр э. ¹⁴ Аwa иро кō Тō жь р'уйе эрде бэри мын дьди, эзе хwэ жь Тэ вэшерьм кō р'уйе Тэ нэбиньм у ль сэр эрде жи кō зерийайи у дэро-дэр бьм, һынге к'е кō мын бьбинэ we мын бькōжэ». ¹⁵ Хōдан готе: «К'е кō Qайин бькōжэ һ'эфт қэт һ'эйф же бе һьлдане». У Хōдан нишанэқ Qайинва дани, wэки к'и кō р'асти wi бе, wi нэкōжэ.

¹⁶ Qайин жь бэр ч'э'ве Хōдан р'абу чу wэлате Ноде*, ль алийе р'оһьлата Едене у ль wьр р'ьк'ьне хwэ авите у ль wьр ма.

Зōр'эта Qайин

¹⁷ Пэй ве йэкер'а Qайин незики жьна хwэ бу у эw һ'эмлэ дэрк'эт, һэнох жер'а бу. һынге эwi бажарэк чедькьр у наве кōр'е хwэ һэнох дани ль сэр бажер. ¹⁸ Паше һэнохр'а Ирад бу, Ирадр'а Мьһ'уйаел бу, Мь-һ'уйаелр'а Мьгушайел бу, Мьгушайелр'а жи Ламэх бу. ¹⁹ Ламэх дō жьн стандьн, наве йэке Э'дах бу у наве йа дьн жи Силаһ бу. ²⁰ Э'даһе Йавал ани. Эва баве ван бу, йед конада дьман у шьван-гаванти дькьрьн. ²¹ Наве бьрайе wi Йувал бу. Эва жи баве ван һ'эмуйа бу, йед кō чэнг^Ф у бьлуре дьхьстьн. ²² Силаһе жи Тувал-Qайин ани, эва һ'эдаде һэр щур'э һашэтед сьфьр у һ'эсын бу. Хушка Тувал-Qайин жи Наһама бу.

²³ Ламэх жьнед хwэр'а гот:

«Э'дах у Силаһ, бьбьһен дэнге мын!

Жьнед Ламэх, гōһед хwэ бьдьнэ ве готьна мын!
Мэрьваки эз бьриндар кьрьм, мын лехьст кōшт,
бона ледана щаһьлэки мын һ'эйф һьлда.
²⁴ һэгэр һ'эйфа Qайин һ'эфт қэт бе һьлдане,
һ'эйфа Ламэх һ'эфте у һ'эфт щара we бе һьлдане».

Буйина Сет' у Энош

²⁵ Адэм диса незики жьна хwэ бу, эве кōр'эк ани у наве wi дани Сет'* . Чьмки эве гот: «Хwэде дэwса һабил кō Qайин кōшт, зōр'этэкэ дьн да мын». ²⁶ Сет'р'а жи кōр'эк бу у наве wi дани Энош. һынге-да дэстпекьрьн Хōдан һ'эбандьн.

Жь Адэм һ'эта Нōһ

5 ¹ Эв э р'эқэма зōр'эта Адэм. We р'оже гава Хwэде мэри хōльқанд, дьлқе Хwэдеда эw чекьр,[†] ² эw қьсьме мер у жьнеда хōльқандьн у дōа ль ван кьр, р'ожа хōльқандьна wанда наве ван дани «Мэри».[†] ³ Гава Адэм бу сэд у си сали, кōр'эки дьлқе wида у мина wi жер'а бу, эwi наве wi дани Сет'. ⁴ Пэй буйина Сет'р'а, Адэм һ'эйсьд сали жи э'мьр кьр у гэлэк кōр' у қиз жер'а бун. ⁵ У т'эмамия р'ожед э'мьре хwэда, Адэм нэсьд у си сали э'мьр кьр у мьр.

⁶ Сет' жи кō бу сэд у пенщ сали, Энош жер'а бу. ⁷ Пэй буйина

* **4:16** Бь избрани «Р'ьһ'этийе нэбини у дэро-дэр би».

* **4:25** Бь избрани «П'ешк'еша Хwэде».

5:1 Дэстпекун 1:27, 28. **5:2** Мэтта 19:4; Марқос 10:6.

Эношр'а, Сет' х'эйсьд у х'эфт сали э'мьр кър у гэлэк кôr' у қиз жер'а бун. ⁸ У т'эмамия р'ожед хвэда Сет' нэсьд у донздэһ сали э'мьр кър у мьр.

⁹ Гава Энош бу нод сали, Қенан жер'а бу. ¹⁰ Пэй буйина Қенанр'а, Энош х'эйсьд у панздэһ сали э'мьр кър у гэлэк кôr' у қиз жер'а бун. ¹¹ У т'эмамия р'ожед хвэда Энош нэсьд у пенц сали э'мьр кър у мьр.

¹² Гава Қенан бу х'эфте сали, Маһалалел жер'а бу. ¹³ Пэй буйина Маһалалелр'а Қенан х'эйсьд у чъл сали э'мьр кър у гэлэк кôr' у қиз жер'а бун. ¹⁴ У т'эмамия р'ожед хвэда Қенан нэсьд у дэһә сали э'мьр кър у мьр.

¹⁵ Гава Маһалалел бу шест у пенц сали, Йаред жер'а бу. ¹⁶ Пэй буйина Йаредр'а Маһалалел х'эйсьд у си сали э'мьр кър у гэлэк кôr' у қиз жер'а бун. ¹⁷ У т'эмамия р'ожед хвэда Маһалалел х'эйсьд нод у пенц сали э'мьр кър у мьр.

¹⁸ Гава Йаред бу сэд шест у дō сали, һэнох жер'а бу. ¹⁹ Пэй буйина һэнохр'а Йаред х'эйсьд сали э'мьр кър у гэлэк кôr' у қиз жер'а бун. ²⁰ У т'эмамия р'ожед хвэда Йаред нэсьд шест у дō сали э'мьр кър у мьр.

²¹ Гава һэнох бу шест у пенц сали, Мэтушэла жер'а бу. ²² Пэй буйина Мэтушэлар'а һэнох сесъд сали бь дьл у щан р'ийа Хвэдеда дьчу у гэлэк кôr' у қиз жер'а бун.

²³ У т'эмамия р'ожед хвэда һэнох сесъд шест у пенц сали э'мьр кър. ²⁴ һэнох р'ийа Хвэдеда дьчу у ньшкева бу қати, чьмки Хвэде эw һьлдабу.[†]

²⁵ Гава Мэтушэла бу сэд х'эйште у х'эфт сали, Ламэх жер'а бу. ²⁶ Пэй буйина Ламэхр'а, Мэтушэла х'эфсьд х'эйште у дō сали э'мьр кър у гэлэк кôr' у қиз жер'а бун. ²⁷ У т'эмамия р'ожед хвэда Мэтушэла нэсьд шест у нэһә сали э'мьр кър у мьр.

²⁸ Гава Ламэх бу сэд х'эйште у дō сали, кôr'эк жер'а бу, ²⁹ эwi наве wi дани Нōһ* у гот: «Эве мэ жь кьред мэ у жь щэфед мэйә гьран ль сэр ви эрди р'һ'эт кэ, к'ижан кō Хōдан ньфр' ле кьрьбу» ³⁰ Пэй буйина Нōһр'а, Ламэх пенсьд нод у пенц сали э'мьр кър у гэлэк кôr' у қиз жер'а бун. ³¹ У т'эмамия р'ожед хвэда Ламэх х'эфсьд х'эфте у х'эфт сали э'мьр кър у мьр.

³² Гава Нōһ бу пенсьд сали, Нōһр'а Сам, һам у Йэфт бун.

Нэһәқийа т'эмамия дьнйайе

6 ¹ Гава дэстпелу мэрвь ль сэр дьне зедә бун у қиз ванр'а бун, ² һэйинед[†] Хвэде* дитьн кō қизед мэрвьайе бэдәw ьн, жь ван к'е к'ижан бэгэм дькър хвэр'а жьн дьстандьн. ³ һьнге Хōдан гот: «Гэ-рәке р'ōһ'е Мьн һ'эта-һ'этайе ль сэр

* **5:29** Бь ибрани дэнге наве «Нōһ» мина хэбәра «Р'һ'эти» йә.

* **6:2** Бь ибрани «кōр'ед^ф Хвэде».

5:24 Ибрани 11:5; Шьһуда 14. **6:2** Әйуб 1:6; 2:1; Зәбур 82:6; Шьһуда 1:6.

мервь нэминэ, чьмки эв хун у гошт э, ле р'ожед э'мьре ван сэд у бист сал бьн». ⁴ We һынге ль сэр э'рде э'савэ^ф һэбун, оса жи ви чахи гава һэйинед Хвэде сэре хвэ ризед мэрвайер'а даданин, эвана ванр'а зар' данин.[†] Эвана эв мерхас бун, кө бэреда бь нав у дэнг бун.

⁵ Ходан дит кө хьрабийа мэрва ль сэр э'рде зедэ дьбэ у нет у фькьред дьле^ф ван жи һэр р'ож хьраби йэ. ⁶ һынге Ходан бэр хвэ к'эт, кө ль сэр э'рде мэри хольқандийэ у дьле Ви гэлэки ешийа. ⁷ У Ходан гот: «Эз жь сэр р'уйе э'рде мэрвьед кө Мын хольқандьнэ бьдмэ һьлдане, жь мэрьвада гьрти һ'эта һ'эйвен, жь шулькийа һ'эта тэйрэдед э'змен, чьмки бадиһэва Мын эв хольқандьн». ⁸ Ле Нөһ ль Ходан хвэш һат.[†]

Сэрһатийа Нөһ

⁹ Эв сэрһатийа Нөһ. Нөһ нава мэрвьед ви зэманида мэрвьэки р'аст у к'амьл бу. Нөһ р'ийа Хвэдеда дьчу.[†] ¹⁰ Нөһр'а се көр' бун: Сам, һам, Йэфэт.

¹¹ Дьнйа ль бэр ч'э'ве Хвэде хьраб бьбу у дьнйа зордарийава т'ьжи бьбу. ¹² Хвэде дина Хвэ да дьнйае, кө эв чава хьраб буйэ, чьмки һэр инсане ль р'убари дьне жь р'ийа хвэ дэрк'этийэ.

¹³ Һынге Хвэде готэ Нөһ: «Қыр'а һ'эмуйед хвэйбэдэн һатийэ ль бэр ч'э'ве Мын, чьмки р'уйе ванда э'рд

зордарийава т'ьжи буйэ у ва Эзе ван т'эви э'рде веран кьм». ¹⁴ Ле тө хвэр'а жь даре гофер* гэмике чекэ, һындөр'е гэмийе бь гоза чеки у дэр у һындөр'ва тө we қир ки. ¹⁵ Тө гэрэке we аһа чеки: Дьрежайа гэмийе сесьд зэнд, бэрайи пенщи зэнд у бьльндайи жи си зэнд бэ. ¹⁶ У жорва вэкэ зэндэке к'өлэке гэмийер'а чеки, дэре гэмийе жи к'елэкева вэки у қате жор, жер у бьни чеки. ¹⁷ Ва Эзе ава лейе ль сэр дьне р'акьм, вэки һэр бэдэна кө бин ль бэр һэйэ бьн п'эр'е э'зменда қыр' бэ у ль сэр р'уйе э'рде жи чь кө һэйэ онда бэ. ¹⁸ Ле Эзе пэймана^ф Хвэйэ т'эви тэ э'сэйи кьм, тө т'эви көр'ед хвэ у т'эви жьна хвэ у букед хвэ бьк'эви гэмийе. ¹⁹ Оса жи жь һэр бинбэри, жь һэр бэдэне щот-щот нер у ме бьки гэмийе, кө т'эви тэ сах бьминьн. ²⁰ Жь һэр щур'э тэйрэде, жь һэр щур'э һэйван, жь һэр щур'э шульки we щот-щот бенэ ль щэм тэ кө сах бьминьн. ²¹ Тө жи жь һ'эму хөрэке кө те хварьне т'эви хвэ һьлди, ль щэм хвэ бьди сэр һэв, кө бьбэ хөрэке тэ у ван. ²² У Нөһ һэр тышт кьр, Хвэде чава т'эми дабу ви, эви оса жи кьр.[†]

Лейи

7 ¹ Ходан готэ Нөһ: «Р'абэ т'эви нэфэред хвэ бьк'эвэ гэмийе, чьмки нава мэрвьед ви зэманида Мын тө ль бэр Хвэ р'аст дити. ² Жь

* **6:14** Бь фькьра һынкэ занэ «гофер» дарэкэ бинхвэшэ соре вэкрыйи р'уни йэ.

6:4 Жьмар 13:33. **6:8** Мэтта 24:37; Луқа 17:26; Пэтрус I, 3:20. **6:9** Пэтрус II, 2:5. **6:22** Ибрани 11:7.

хэр һ'эйванед һ'элал һ'эфт щота нер у ме т'эви хвэ һьлди, ле жь һ'эйванед нәһ'элал щот-щот һьлди нер у ме, ³жь тэйрэдед э'змен жи һ'эфт щот нер у ме, вәки т'ур'а* ван ль сэр р'уйе э'рде бе хвэйкьрьне. ⁴Чьмки һ'эфт р'ожа шунда, Эзе чьл р'ожи у чьл шэви баране бьбариньм у жь р'убари дьне һ'эму бинбәред кө Мьн хольқандьнэ бьдьмә һьлдане». ⁵У Нөһ хәр тышт кьр, Хөдан чава т'эми дабу ви.

⁶һьнге Нөһ шэсьд сали бу, гава ава лейе ль сэр э'рде р'абу. ⁷У жь бәр ава лейе Нөһ т'эви көр'ед хвэ у т'эви жьна хвэ у букед хвэ к'этэ гэмийе. ⁸Өса жи жь һ'эйванед һ'элал у нәһ'элал, жь тэйрәда у жь хәр шулькийед ль сэр э'рде, ⁹щот-щот нер у ме һатьнэ щәм Нөһ к'этьнэ гэмийе, чава кө Хвәде т'эми Нөһ кьрбу. ¹⁰У һ'эфт р'ожа шунда ава лейе ль э'рде р'абу.[†]

¹¹Шэсьдсалийа э'мьре Нөһда, р'ожа һ'эвдәһе мәһа дөда, һәма we р'ожеда һ'эму канийед тэвәкед бөбьнийе дәр бун у к'өләкед э'змана вәбун, ¹²чьл р'ожи у чьл шэви ль сэр э'рде баран бари. ¹³Хут we р'ожеда Нөһ көр'ед хвәва Сам, һам, Йәфәт у жьна Нөһ хәр се букава т'эви ван к'этьнэ гэмийе. ¹⁴Өвана у хәр тәрәшьлед щур'ед хвәда, хәр һ'эйванед к'әдийә щур'ед хвәда, хәр шулькийед ль сэр э'рдейә щур'ед хвәда,

хәр тэйрәдед щур'ед хвәда у хәр тэйрәдед хвәйбаск, ¹⁵жь һ'эму һ'эйванед бинбәр щот-щот к'этьнэ гэмийе ль щәм Нөһ. ¹⁶Жь хәр щур'ә һ'эйванед бинбәрә кө к'этьнэ гэмийе, нер у ме к'этьне, чава кө Хвәде т'эми ви кьрбу. У пәй вири'а Хөдан дәри гьрт.

¹⁷Лейе ль сэр э'рде чьл р'ожи к'ышанд, ав зедә бу, гәми бьльнд кьр у әв жь э'рде қәтийа. ¹⁸Чьқас дьчу ав зедә дьбу, ль сэр э'рде бьльнд бу у гәми ль сэр р'уйе аве к'әт. ¹⁹Ав ль сэр э'рде өса гәләки бьльнд бу, вәки һ'эму ч'ийайед бьльндә бьн п'әре э'зменда ньхамтьн. ²⁰Ав жь панздәһ зәнда жортьр сәр ван к'әт у ч'ийа-бани һатьнэ ньхамтьне. ²¹У һ'эмуьед хвәйбәдәнә кө ль сэр э'рде дьльвийан, тэйрәдә бун, һ'эйванед к'әди бун, тәрәшьл бун, һ'эму шулькийед ль сэр э'рде кө дьшулькьн, мәрвь жи пер'а қьр' бун чун. ²²Йед ль сэр бәжейә кө бина жийине ль бәр һәбун, һ'эму жи хәньқин. ²³У һ'эму бинбәред ль р'убари дьне һатә һьлдане, жь мервь һ'эта һ'эйванед к'әди, жь шулькийа һ'эта тэйрәдед э'змана, әвана жь э'рде һатьнэ һьлдане. Т'әне Нөһ ма у йед т'эви ви гәмийеда. ²⁴Сәд у пенци р'ожи ль сэр э'рде ав we бьльндаийе ма.

Хьлазийа лейе

8 ¹Хвәде Нөһ бир ани, өса жи һ'эму тәрәшьл у һ'эму

* 7:3 Ава готи «щьсьне ван».

7:10 Пәтрүс II, 3:6.

h'эйванед т'эви wi гэмийеда, хьнге Хwэде бак* ль эрде р'акьр у ав сэкьни. ²Канийед тэвэкед бибьниие у к'олкед э'змана hatьнэ гьртъне у барана э'змен hatэ бьр'ине. ³Ав бэрэ-бэрэ жь р'уйе эрде дык'ышиа дьчу, пэй сэд у пенци р'ожир'а ав кем бу. ⁴Р'ожа h'эвдэне мэна h'эфта гэми ль сэр ч'ийайед Арарате р'унышт. ⁵h'эта мэна дэна чьдас дьчу ав кем дьбу у йэке мэна дэна сэред ч'ийа hatьнэ к'эфше.

⁶У чьл р'ожи шунда Höh к'өлэка гэмийа хwэйэ чекьри вэкьр, ⁷у qar'qar' бэр'да, ле эw вьрда-веда хwэр'а фьр'и h'эта ава ль сэр эрде зьна бу. ⁸Пэйр'а кэвок жь щэм хwэ бэр'да, кó бьбинэ к'а ава ль р'уйе эрде кем буйэ. ⁹Ле кэвок щийе кó ньгед хwэ ле данийа нэдит, бэрбь гэмийе ль сэр wiда вэгэр'ийа, чьмки т'эмамийа р'уйе эрде he ав бу. Höh жи дэст авитэ we гьрт, ани щэм хwэ кьрэ гэмийе. ¹⁰h'эфт р'ожа жи сэбьр кьр, пэйр'а диса кэвок жь гэмийе бэр'да. ¹¹Бэре еваре кэвок ль сэр wiда вэгэр'ийа, we бэлгэки зэйт'унейи тэр' нькөлкьри девда, хьнге Höh пе h'эсийа кó ава ль сэр р'уйе эрде кем буйэ. ¹²h'эфт р'ожед дьн жи сэбьр кьр, диса кэвок бэр'да, ле эw иди ль сэр wiда вэнэгэр'ийа.

Дэрк'этына жь гэмийе

¹³У шэсьдйэксалия Höhда, йэке мэна сэрсае ава ль сэр р'уйе эрде ч'ыкийа. Höh ар'ика гэмийе

вэкьр у дина хwэ дайе, кó ва йэ ава ль сэр р'уйе эрде ч'ыкийайэ. ¹⁴Бист у h'эфте мэна дóда эрд зьна бу.

¹⁵хьнге Хwэде Höh'p'a хэбэр да у гот: ¹⁶«Тó т'эви жьна хwэ, кóр'ед хwэ у жьнед ванва жь гэмийе дэре. ¹⁷Öca жи h'эму бинбэред ль щэм тэ, жь h'эмуйед хwэйбэдэн: Тэйрэдэ, h'эйванед к'эди у h'эму шулькийед кó ль сэр эрде дышулькьн, т'эви хwэ дэрхэ, wэки эw ль сэр эрде бэла бьн, к'ока ван шин бэ у ль хэв зедэ бьн». ¹⁸хьнге Höh т'эви кóр'ед хwэ, к'олфэта хwэ у букед хwэ жь гэмийе дэрк'эт, ¹⁹öca жи хэр h'эйван, хэр шульки, хэр тэйрэдэ, хэр чь кó ль сэр эрде дьльвьн щур'ед хwэда жь гэмийе дэрк'этын.

Чекьрна горигэһа^ф сэле кэвьри

²⁰Höh горигэһэк Хóданр'а чекьр у жь хэр h'эйванед h'элал у жь хэр тэйрэдэд h'элал һьлдан ль сэр горигэһе, дийарийед^ф т'эвайишэwате дан. ²¹хьнге Хóдан бинэкэ хwэш жь we һьлда у дьле Хwэда гот: «Иро шунда р'уйе мерьвда Эз иди ньфьр'а ль эрде накьм, чьмки сьтqe дьле мерьв жь зар'отийеда хьраб э. Эзе иди т'ó цар фьр'а т'ó бинбэр-р'öh'бэри нэйньм, чава Мьн кьр.

²²Иро шунда h'эта кó эрд хэбэ, чандьн у дьрун, сэрма у гэрмайи, хавин у зьвьстан, шэв у р'ож гэрэке т'ó цар нэсэкьньн».

* 8:1 Бь избрани эва хэбэра дó щур'а те фэ'мкьрьне, хьн «ба», хьн жи «р'öh'».

Пэймана т'эви Нöh

9¹ Хwæде дoа Нöh у кoр'ед ши кьр гот: «Шин бьн, ль һæв зедэ бьн у эрде т'ьжи кьн.[†] ²Тьрс у сава вэ жи ль сэр һ'эму тэрæвьлед эрде у һ'эму тэйрæдед эзмен бэ. Мьн эвана т'эви ван һ'эму шулькийед ль сэр эрде у һ'эму мэсийед бэре данэ дэсте вэ. ³Һэр һ'эйванед гэр'э бинбэр, мина п'ынцар'а шин we хөрæке вэ бэ, Эз һэр тьшти дьдмэ вэ. ⁴Т'эне гошт сахийеда, ава готи хунева нэхвьн.[†] ⁵Ле Эзе эсэ дэ'ва хуна жийина вэ бькьм. Эзе жийина мерьв жь һэр тэрæвли, жь дэсте мерьв у жь дэсте һэвале ши бьхвазьм.

⁶ К'и кo хуна мерьв бьр'ежэ, хуна ши жи we бь дэсте мерьв бьр'ежэ, чьмки мэрв дьлде Хwæдеда хольцандийи йэ.[†]

⁷ Һун шин бьн, зедэ бьн, ль сэр эрде бэла бьн у ль сэр we ль һæв зедэ бьн».

⁸ Хwæде готэ Нöh у кoр'ед шийэ кo т'эви ши бун: ⁹«Ва Эз т'эви вэ у пэй вэр'а жи т'эви зoр'эта вэ пэймана Хwэ эсэйи дькьм, ¹⁰ oса жи т'эви ван һ'эму һ'эйванед бинбэрэ т'эви вэ: Т'эви тэйрæда, һ'эйванед к'эди у һ'эму тэрæвьлед эрдейэ т'эви вэ, т'эви һ'эмуйед жь гэмийе дэрк'эти у һ'эму һ'эйванед эрде. ¹¹ Эз пэймана Хwэ т'эви вэ эсэйи дькьм, вэки иди т'ö бэдэн бь ава лейе нэйе һьлатыне у нэ жи иди лейи

р'абэ кo эрде weран кэ». ¹² Oса жи Хwæде гот: «Нишана пэймана нава Мьн у вэда у нава һ'эму һ'эйванед бинбэрэ т'эви вэ, бона һ'эму дэвра гьредаи, we эв бэ. ¹³ Эзе к'эскэсора Хwэ э'wрава дэрхьм у эве бьбэ нишана пэймана нава Мьн у дьнийайеда. ¹⁴ Гава Эз ль сэр дьнийайе э'wрайи кьм, к'эскэсор э'wрава хoйа бэ, ¹⁵ һьнге Эзе we пэймана Хwэйэ нава Мьн у вэда у нава һ'эму һ'эйванед бинбэрэ жь һэр бэдэнида бир биньм у аве иди нэбьнэ лейи у һэр бэдэни онда нэкьн. ¹⁶ Эw к'эскэсоре нава э'wрада бэ, Эзе we бьбиньм у бир биньм we пэймана Хwэдейэ һ'эта-һ'этайейэ, нава һэр һ'эйванед бинбэрэ жь һэр бэдэни кo ль сэр эрде йэ». ¹⁷ Ходан Хwæде Нöhр'а гот: «Эв э нишана we пэймане, йа кo Мьн нава Хwэ у һэр бэдэни ль сэр эрде гьреда».

Кoр'ед Нöh

¹⁸ Кoр'ед Нöhэ кo жь гэмийе дэрк'этын эв бун: Сам, һам у Йэфэт. һам баве Кэнан^ö бу. ¹⁹ Эв һэр се кoр'ед Нöh бун у жь ван мэрв ль сэр т'эмамия р'уйе эрде т'ьжи бун.

²⁰ Нöh кo эрдбещаркьр бу, эw йе э'wльн бу кo р'эзе тьрийа авит. ²¹ У паше шэрава we вэхвар, хwэ онда кьр у коне хwэда хwэ тэ'зи кьр. ²² һаме баве Кэнан, кo баве хwэ тэ'зи дит, дэрк'этэ дэрва у готэ һэр дo бьрайед хwэ. ²³ һьнге

^{9:1} Дэстпелун 1:28. ^{9:4} Qануна К'аинтийе 7:26-27; 17:10-14; 19:26.

^{9:6} Дэстпелун 1:26; Дэрк'этын 20:13.

Сам у Йёфэт к'ынц хьлдан авить-
нэ ль сэр мьле хвэ у пашопе чун
баве хвэйи тэ'зи ньхамгын. Пышта
ван кө баве ванда бу, вана э'йба
баве хвэ нэдит.

²⁴ Гава Нöh жь бьн хэва шэ-
раве дэрк'эт, пе һ'эсийа кө көр'е
вийи бьч'ук чь ль сэре ви кьрбу,
²⁵ һынге гот:

«Ньфьр' ль Кэнан бэ,
эw бьбэ хөламе хөламед
бьрайе хвэ».

²⁶ Диса гот:

«Шькьр Хөдан, Хвэдейе
Самр'а,
Кэнан жер'а бьбэ хөлам.

²⁷ Бьра Хвэде т'ур'а Йёфэт
дьреж кэ,
конед Самда бьминэ
у Кэнан жи жер'а бьбэ
хөлам».

²⁸ Пэй лейер'а Нöh сесьд у пен-
ци сали э'мьр кьр. ²⁹ Т'эмамия
э'мьре Нöh бу нэсьд у пенци са-
ли у мьр.

Зөр'эта көр'ед Нöh

10 ¹Эв э сэрэщэма зөр'эта кө-
р'ед Нöh: Сам, һам у Йёфэт.
Пэй лейер'а эв зар' пэй ван к'этын.

²Көр'ед Йёфэт: Гомэр, Магог,
Мэдай, Йаван, Тувал, Мэшэх у
Тирас бун. ³Көр'ед Гомэр: Аш-
к'эназ, Р'ифат' у Тогармаһ бун.

⁴Көр'ед Йаван: Елишаһ, Т'аршиш,
қөбрьси у р'одани бун. ⁵Цьмэ'тед
дэве бэ'ра вэлаетед хвэда, жь ван
цьһе бунэ, һэр кэс ль гора зьман,
бэрэк у мьлэтед хвэ.

⁶Көр'ед һам: К'уш, Мьсьр, Пут
у Кэнан бун. ⁷Көр'ед К'уш: Сьва,
һ'авила, Сабт'а, Р'амаһ у Сабт'эха
бун. Көр'ед Р'амаһ: Шьба у Дедан
бун. ⁸К'ушр'а өса жи Нэмруд бу.
Нэмруд ль сэр р'уйе э'рде п'элэwa-
не* э'wльн бу. ⁹Эва ль бэр Хөдан
неч'ирванэки п'элэwan бу. Лэма
жи те готьне: «Фьлан кэс мина
Нэмруд ль бэр Хөдан неч'ирванэ-
ки п'элэwan э». ¹⁰Гава п'адшатийа
Нэмруд дэстпедьбэ, эw вэлаете
Шинареда* буйэ у чар бажар һэ-
бунэ: Бажаре Бабилоне^ф, Ерехе,
Ак'аде у К'алнеһе. ¹¹Нэмруд жь
ви вэлаете Шинаре дэрбази Ашу-
рийайе^ф дьбэ, бажаре Нинэвайе^ф,
Р'эһ'обот'-Ире у Калаһе чедькэ.
¹²Бажаре Р'эсэне жи навбэра Ни-
нэвайе у Калаһеда чедькэ. Эва
бажарэки мэзьн бу. ¹³Жь Мьсьр жи
пешда һатьн луди, э'нами, лһаби,
нафт'уһи, ¹⁴патруси^ф, к'апт'ори у
к'аслуһи (жь к'аслуһийа жи фь-
льстини^ф пешда һатьн). ¹⁵Кэнанр'а
ньхөрийе ви Сайда бу паше һ'ит^ф,
¹⁶өса жи йэбуси, эмориф, гирга-
ши, ¹⁷һ'иwi, эрқи, сини, ¹⁸арва-
ди, сьмари у һамати. Пэй ванр'а
жи бэрэкед кэнанийа^ф бэла бун.
¹⁹Синоре кэнанийа жь Сайдайеда
дэстпедькьр, дьгьһиштэ Гераре
һ'эта Газзайе, дэрбази Содоме^ф,
Гоморайе, Адмайе, Сьбойиме һ'э-
та Лэшайе дьбу. ²⁰Эв ын Көр'ед
һам ль гора бэрэк, зьман, вэлает
у мьлэтед хвэва.

²¹Бьрайе Йёфэти мэзьн Сам-
р'а жи, кө баве т'эмамия зөр'эта

* 10:8, 9 Ава готи «зор, сэрхвэ».

* 10:10 «Шинар» наве Бабилонейи^ф бэре бу.

Эбэр бу, бир'а жи зар' бун. ²² Кө-р'ед Сам: Елам, Ашур, Арпэхшад, Луд у Арам бун. ²³ Көр'ед Арам: Ус, һ'ул, Гэт'эр у Маш бун. ²⁴ Арпэхшадр'а Шэлаһ бу, Шэлаһр'а жи Эбэр бу. ²⁵ Эбэрр'а дө көр' бун. Наве йэки Пелег* бу (чъмки р'о-жед вида э'рд хатэ п'арэвэкьрне). Наве бьрайе ви жи Йоотан бу. ²⁶ Йоотанр'а Алмодад, Шэлэф, һ'эсэрмават', Йараһ', ²⁷ һадорам, Узал, Диqlа, ²⁸ Обал, Абимаел, Шьба, ²⁹ Офир, һ'авила у Йовав бун. Эв һ'эму көр'ед Йоотан бун. ³⁰ Эвана жь Мешайеда гьрти, һ'эта Сьфаре ль ч'ийа-банийед р'оһьлатеда ци-вар бун. ³¹ Эв ын көр'ед Сам ль гора бэрэк у зьманед хвэ, вэлатед хвэ у мьлэтэд хвэва.

³² Эв ын бэрэкед көр'ед Нөһ, анэгори зөр'этэд хвэ у мьлэтэд хвэ. Пэй лейер'а жь вана ль сэр р'уйе э'рде мьлэт бэла бун.

Бьрща Бабилоне*

11 ¹ Зьмане т'эмамия дьн-йайе йэк бу у хэбэрдан жи йэк бу. ² Гава кө к'оч' дькьрн жь р'оһьлате дьчун, э'рде Шинареда дэштэк дитын у ль вьр ци-вар бун. ³ Паше һэвдөр'а готын: «Вэрьн, эм к'элпич'а чекьн у эм ван агьрда бьдэлиньн». У бона ван к'элпич' дэвса кэвьра бун у дир жи дэвса һ'эр'ийе бу. ⁴ Ёнгеге готын: «Вэрьн эм бона хвэ бажарэки у бьрщэке чекьн, кө сэри бьгьнижэ э'змен у эм хвэ-

р'а навэки қазьнщ кьн, кө нэбэ эм ль сэр т'эмамия дьнйайе бэла бьн». ⁵ У Хөдан пайа бу, кө дина Хвэ бьдэ ви бажари у бьрщэ, к'ижан кө мэрьва чедькьрн. ⁶ Ёнге Хөдан гот: «Ва йэ, эвана мьлэтэк ын у зьмане һ'эмуяа жи йэк э. Эвана дэстпекьрнэ чедькьн у бона ван нэчэтын э чь кө шевьринэ бькьн. ⁷ Вэрьн Эм пайа бьн у зьмане ван ль вьр т'эвиһэв кьн, кө йэк зьмане йэки ф'эм нэкэ». ⁸ У Хөдан эв жь вьр ль сэр т'эмамия дьнйайе бэла кьрн. Вана дэст жь чекьрнэ бажер к'ьшандьн. ⁹ Лэма жи ви щийир'а готын «Бабилон*» чъмки ль вьр Хөдан зьмане т'эмамия дьнйайе т'эвиһэв кьр. У Хөдан эв жь вьр ль сэр т'эмамия дьнйайе бэла кьрн.

Жь Сам һ'эта Абрам

¹⁰ Эв э сэрэщэма зөр'эта Сам. Дө сала пэй лейер'а, Сам сэд сали бу, гава Арпэхшад жер'а бу. ¹¹ Сам пэй буйина Арпэхшадр'а, пенсьд сали жи э'мьр кьр у гэлэк көр' у қиз жер'а бун.

¹² Арпэхшад бу си у пенщ сали Шэлаһ жер'а бу. ¹³ Арпэхшад пэй буйина Шэлаһр'а, чарсьд у се сали жи э'мьр кьр у гэлэк көр' у қиз жер'а бун.

¹⁴ Шэлаһ бу си сали, Эбэр жер'а бу. ¹⁵ Шэлаһ пэй буйина Эбэрр'а, чарсьд у се сали жи э'мьр кьр у гэлэк көр' у қиз жер'а бун.

* 10:25 Бь ибрани дэнге наве «Пелег» мина хэбэра «Щьнебун» йан «П'арэвэбун» э.

* 11:1 Қала Нэмруд.

* 11:9 Бь ибрани «Т'эвиһэвбун».

¹⁶Эбэр бу си у чар сали, Пелег жер'а бу. ¹⁷Эбэр Пэй буйина Пелегр'а, чарсыд у си сали жи э'мыр кыр у гэлэк көр' у қиз жер'а бун.

¹⁸Пелег бу си сали, Р'ewo жер'а бу. ¹⁹Пелег пэй буйина Р'ewor'а, досьд у нәһә сали жи э'мыр кыр у гэлэк көр' у қиз жер'а бун.

²⁰Р'ewo бу си у дө сали, Сәрух жер'а бу. ²¹Р'ewo пэй буйина Сәрухр'а, досьд у һ'эфт сали жи э'мыр кыр у гэлэк көр' у қиз жер'а бун.

²²Сәрух бу си сали, Нәһор жер'а бу. ²³Сәрух пэй буйина Нәһорр'а, досьд сали жи э'мыр кыр у гэлэк көр' у қиз жер'а бун.

²⁴Нәһор бу бист у нәһә сали, Тераһ жер'а бу. ²⁵Нәһор пэй буйина Тераһр'а, сэд у ноздәһ сали жи э'мыр кыр у гэлэк көр' у қиз жер'а бун.

²⁶Тераһ бу һ'эфте сали, Абрам, Нәһор у һаран жер'а бун.

Зөр'эта Тераһ

²⁷Эв э сәрәщәма зөр'эта Тераһ. Тераһр'а Абрам, Нәһор у һаран бун. һаранр'а жи Лут бу. ²⁸Һаран ль вәлате кө жь дийа хwә бьбу, бажаре Ура к'ылданийада^ф, бәри баве хwә Тераһ мьр. ²⁹Абрам у Нәһор зәвьщин жьн стандьн. Наве жьна Абрам Сәрайи бу у наве жьна Нәһор Милк'а бу. Милк'а у Иск'а қизед һаран бун. ³⁰Сәрайи бебәр бу у зар' нәданин.

³¹Тераһ көр'е хwә Абрам, нәвийе хwә Луте көр'е һаран у бука

хwә Сәрайа жьна көр'е хwә Абрам һьлдан, р'абун жь бажаре Ура к'ьлданийа чунә бәрбь вәлате Кәнане, әв гһиштьнә һ'аране у ль вьр щи-вар бун.

³²Тераһ досьд у пенщ сали э'мыр кыр у Тераһ һ'аранеда мьр.

Хwәде гази Абрам дькә

12 ¹Хөдан Абрамр'а гот: «Жь вәлате хwә, жь пьсамед хwә у жь мала баве хwә бьрәтә р'абә һәр'ә ви ә'рде кө Әзе нишани тә кьм.[†] ²Әзе тә бькьмә мьләтәки мэзьн, дөа ль тә бькьм, наве тә мэзьн кьм у те бьби бьмбарәки^ф. ³Йед кө дөа ль тә бькьн, Әзе дөа ль ван бькьм у йәки кө тә беһөрмәт кә, Әзе ньфьр'а ль ви бькьм. Бь тә дөайе ль һ'әму бәрәкед дьнийәе бьбә».[†]

⁴Чава кө Хөдан готә Абрам әв р'абу р'ек'әт, Лут жи т'әви ви р'абу чу. Гава Абрам жь һ'аране дәрк'әт, әв һ'эфте у пенщ сали бу. ⁵Абрам р'абу жьна хwә Сәрайи, бьразийе хwә Лут, һ'әму һәбука хwәйә қазьнщкьри у һ'әму хөламед хwәйә һ'аранеда һьлдан кө һәр'ә вәлате Кәнане^ф. У әв чунә вәлате Кәнане. ⁶Абрам ви вәлатир'а дәрбаз бу, чу һ'әта Шәхәме, һ'әта дара мәзейә Морәһе. һьнге кәнани ль ви вәлатида дьман. ⁷Ле Хөдан Абрамва хөйа бу у готе: «Әзе ви вәлати бьдьмә зөр'эта тә».[†] һьнге Абрам, ль ви щийе кө Хөдан шива хөйа бу, горигәһәк чекьр. ⁸Абрам жь вьр чу ч'ийа-банийед алийе

12:1 К'аред Шандийа 7:2-3; Ибрани 11:8. **12:3** Галати 3:8. **12:7** К'аред Шандийа 7:5; Галати 3:16.

р'оһьлата Бет'-Еле, коне хвэ өса лехьст, кө Бет'-Ел к'этэ р'оавайе, ле Ә'й к'этыбу р'оһьлате. Ль вьр Хөданр'а горигәһәк чекьр у Хөдан һ'әбанд. ⁹Абрам бәрә-бәрә хвэ ль Нәгәве^ф дьгьрт дьчу.

Абрам дьчә Мьсьре

¹⁰У ль ви вәлатида бу хәлайи, Абрам бәржери Мьсьре бу, кө ль вьр фьрари бьминә, чьмки ль ви вәлатида хәлайикә зор бу. ¹¹Гава әв незики Мьсьре бу, жьна хвэ Сәрайер'а гот: «Ва йә, әз заньм кө тө к'өльфәтәкә бәрбьч'әвә бәдәв и, ¹²гава мьсьри тә бьбиньн, we бежьн: «Әва жьна ви йә», we мьн бькөжьн у тә сах бьһельн. ¹³һиви дькьм, вәрә ве қәнщийе бькә, бе-жә кө тө хушка мьн и, вәки бона хатьре тә мьнр'а қәнщи же бе у пе тә әз сах бьминьм». ¹⁴Гава Абрам к'этә Мьсьре, мьсьрийа дитьн кө әв к'өльфәта чьқаси бәдәв бу. ¹⁵Вәзир-вәк'илед Фьрәвьн^ф жи әв дитьн у пәсьне we бәр Фьрәвьн дан у Сәрайи бьрнә мала Фьрәвьн. ¹⁶Әви бона хатьре Сәрайе қәнщи ль Абрам кьр у Абрам бу хвәйе пез, дешер, к'әр, хөлам, щари, к'әред ме у дәва. ¹⁷Ле бона к'өльфәта Абрам Сәрайе, Хөдан нәхвәшийед гьран анинә сәре Фьрәвьн у мала ви. ¹⁸Һьнге Фьрәвьн гази Абрам кьр у готе: «Әв тә чь ани ль сәре мьн? Тә чьма мьнр'а нәгот, кө әва к'өльфәта тә йә? ¹⁹Тә бона чь гот: «Әва хушка мьн ә?» Мьн иди әв хвәр'а чава

жьн дьстанд. Ле ньһа р'абә к'өл-фәта хвә һьлдә у һәр'ә!» ²⁰Һьнге Фьрәвьн г'әмийа ви да мәрвьед хвә, вана Абрам у жьна ви, һәбука ванва вәр'екьрын.

Абрам у Лут жь һәв дьқәтьн

13 ¹Абрам, т'әви жьна хвә у т'әмамийа һәбука хвәва, Лут жи пер'а, жь Мьсьре һәвраз чу бәрбь Нәгәве. ²Абрам һ'әйвен, зер' у зивава гәләки дәвләти бу. ³У әв бь фьрарийе жь Нәгәве чу һ'әта Бет'-Еле, ви щийе кө бәре ви коне хвэ ль навбәра Бет'-Еле у Ә'йеда ле дани бу. ⁴К'идәре кө пешда горигәһ чекьрбу, Абрам ль вьр Хөдан һ'әбанд. ⁵Луте кө т'әви Абрам чубу, пәз, дәвар у конед ви жи һәбун. ⁶Ле ви әр-ди т'ера ван нәдькьр, кө т'әви һәв бьмана, чьмки һәбука ван өса гәләк бу, кө нькарьбун т'әви һәв бьмана. ⁷We һьнге шьванед һ'әйванед Абрам у шьванед һ'әйванед Лут қьр'ка һәв гьртьн (we һьнге кәнани у пьризи^ф ви вәлатида дьман).

⁸Абрам готә Лут: «Т'әвақа мьн жь тә һәйә, бьра ль нава мьн у тәда у ль нава шьванед мьн у шьванед тәда дьлмайин нәк'әве, чьмки әм бьра нә. ⁹Ва йә, т'әмамийа вәлат ль бәр тә йә. Әз һиви дькьм жь мьн бьқәтә. һәгәр тө һәр'и алийе ч'әпе, әзе һәр'ьмә алийе р'асте, һәгәр тө һәр'и алийе р'асте, әзе һәр'ьмә алийе ч'әпе». ¹⁰Лут сәре

хвэ бьльнд кър у дина хвэ даие г'эмамийа дэшта ч'эме Урдоне^ф кô дьхатэ авдане, we һынге he Хôдан Содом^ф у Гомора weран нэкърбу, һ'эта Зоаре эw мина бахче^ф Хôдан бу у мина wэлате Мьсьре. ¹¹ Лут г'эмамийа дэшта Урдоне хвэр'а бьжарт у к'оч' кър чу алиие р'оһьлате. Эw аһа жь һэвдô қэтийан. ¹² Абрам wэлате Кэнанеда ма, ле Лут ль бажаред дэштеда щи-wар бу у конед хвэ һ'эта Содоме лехьстьн. ¹³ Ле бьнэлийед Содоме гэлэки хьраб у гонэк'ар бун ль бэр Хôдан.

Чуйина Абрамэ һеброне

¹⁴ Гава Лут жь Абрам қэтийа, Хôдан Абрамр'а гот: «Ньһа сэре хвэ бьльнд кэ у жь ви щийе кô тô ле сэкьнийи, ль бакôр, башуре у ль р'оһьлат, р'оавайе бьньһер'э, ¹⁵ чьмки wi wэлате кô тô дьбинни, Эзе һ'эта-һ'эгайе бьдьмэ тэ у зôр'эта тэ.[†] ¹⁶ Эзе зôр'эта тэ бькъмэ wэкэ г'оза эрде. һэгэр йэк бькарьбэ кô г'оза эрде бьжмьрэ, we зôр'эта тэ жи бькарьбэ бьжмьрэ. ¹⁷ Р'абэ ль сэр у бьне wi wэлати ль һэв дэ. Чьмки Эзе wi бьдьмэ тэ». ¹⁸ һынге Абрам коне хвэ һьлда чу һеброне, нава мэзед Мамреда щи-wар бу у ль wьр Хôданр'а горигэһэк чекър.

Абрам Лут жь дилтийе аза дькэ

14 ¹ Һена Амрафэл п'адше Шинаре, Арйок' п'адше Еласаре, К'ьдорлаһомэр п'адше Еламе

у Т'идэл п'адше Гойиме, ² чунэ ль бэр пенц п'адша, Бэра п'адше Содоме, Бириша п'адше Гоморайе, Шинав п'адше Адмайе, Шэмеvэр п'адше Сьбойиме у п'адше Бэлайе, аwа готи Зоарер'а кьрьнэ шэр'. ³ Эv һэр пенц п'адша ль дэшта Сиддимеда щьвийан, wi щийе ньһа Бэра Мьри* ле йэ. ⁴ Эвана донздэһ сала бьн дэсте К'ьдорлаһомэрда бун, ле сала сездэһада сэри һьлдан.

⁵ Сала чардэһада К'ьдорлаһомэр у һ'эму п'адшайед кô т'эви wi һатьн Э'шт'эрот'-Qарнайимеда ль р'ьфайийа^ф, Хамеда ль зузийа, Шаwе-Qирйатайимеда ль емийа хьстьн, ⁶ у ль ч'ийа-банийед wan Сегире ль һ'орийа^ф хьстьн, һ'эта Эл-Парана дэве бэр'ийе хьстьн. ⁷ Паше эвана wэгэр'ийан һатьнэ Э'йн-Мишпате, аwа готи Qадеше, ль т'эмамийа қэза амалекийа^ф хьстьн, ôса жи ль эморийед һ'ассон-Т'амареда дьман хьстьн.

⁸ һынге п'адше Содоме, п'адше Гоморайе, п'адше Адмайе, п'адше Сьбойиме у п'адше Бэлайе, аwа готи Зоаре ль дэшта Сиддимеда жь ван һэр чар п'адшар'а дэрк'этьнэ шер', ⁹ аwа готи К'ьдорлаһомэре п'адше Еламер'а, Т'идэл п'адше Гойимер'а, Амрафэле п'адше Шинарер'а у Арйок'е п'адше Еласарер'а, чар п'адшати мьрабьли пенца. ¹⁰ Дэшта Сиддиме бь ч'элед қирева т'ьжи бун. һынге гава р'эв к'этэ п'адшед Содоме у Гоморайе эw

* 14:3 Бь избрани «Бэра Хве».

13:15 К'аред Шандийа 7:5.

к'этына ван ч'эла, ле йед майин р'эвинэ ч'ийа-банийа. ¹¹ Ван хэр чар п'адша һ'эму һэбук у хөрэке Содом у Гоморайе т'алан кырын бьрын. ¹² Өса жи Луте бьразийе Абрам, кө Содомеда дьма, һэбукева һьлдан бьрын.

¹³ Һынге йэки р'эвийи хьлазбуийи хат у эв щаб да Абраме ибрани^ф. Абрам нава мэ'зед Мамрейе эмориде дьма (Мамрейе бьрайе Эшк'ол у Э'нер). һэлэқэтийа ван у Абрам һэвр'а һэбу. ¹⁴ Гава Абрам бьхист кө бьразийе ви дил хатийэ бьрыне, р'абу сесыд у һ'иждәһ хөламед хвэйэ һинкыри, кө мала вида ль һэв зедэ бьбун, ч'эк кырын у һ'эта Дәне п'е-п'е пэй ван к'этын, ¹⁵ эв у хөламед хвэва к'ом-к'ом бэла бун, шэв һ'ыщуми ль сэр ван кырын, ль ван хьстын у һ'эта һ'обайе ль бакөра Шапе эв р'ақэтандын ¹⁶ у һ'эму т'алане бьри, бьразийе хвэ Лут, һэбука вива т'эви жьн у цьмэ'те, пашда анин.

**Мэлк'и-Садьқ^ф
дөа ль Абрам дькэ**

¹⁷ Гава Абрам ль К'ьдорлаһомэр у п'адшед пер'а хьстын у вэ-гэр'ийа, п'адше Содоме ль дэшта Шапе, ава готи Дэшта П'адшеде, пешийа вида чу. ¹⁸ Һынге п'адше Шэлиме* Мэлк'и-Садьқ, нан у шэрав дьреж кыре, эв к'аһине^ф

Хвэдейе һэри Жорьн бу. ¹⁹ Эви дөа ль Абрам кыр у гот:

«Бьра бьмбарэк^ф бэ Абрам жь алийе Хвэдейе һэри Жорьн,

э'фьрандаре э'рд у э'зменде, ²⁰ у шыкыр Хвэдейе һэри Жорьнр'а, кө дьжмьнед тэ данэ дэсте тэ».[†]

У Абрам жь һэр тышти дэһэк^ф да Мэлк'и-Садьқ. ²¹ П'адше Содоме готэ Абрам: «Мэрьва бьдэ мьн, ле т'алане пашда ани жь хвэр'а бьбэ». ²² Абрам готэ п'адше Содоме: «Эз дэсте хвэ бэрбь Хөдан Хвэдейе һэри Жорьн, Хвэйе э'рд у э'змен бьльнд дькьм*», ²³ кө эз жь мале тэ, жь т'ел гьрти һ'эта бэне чарьхэке жи дэст навежьме һьлнадым, кө паше тө нэбежи: «Мьн Абрам дэвлэмэнд кыр» ²⁴ пештыри жь хварьна щаһьла у п'ара ван мэрьвед кө т'эви мьн хатьбун, ава готи п'ара Э'нер, Эшк'ол у Мамре, бьра эв п'ара хвэ же һьлдын».

**Пэймана Хвэдейё
т'эви Абрам**

15 ¹ Пэй ван йэкар'а, хэбэра Хөдан дитьнокеда Абрамр'а хат у гот: «Нэтырсэ, Абрам, Эз тэр'а мэрт'ал ым, хэлата гэйе гэлэки мэзын бэ». ² Һынге Абрам гот: «Йа Хвэйи Хөдан! Те чь бьди мьн? Эзи ва безөр'эт мамэ, мират'хөре мала

* **14:18** «Шэлим» бь ибрани те фэ'мкырыне: «Э'дълайи». Шэлим наве бажаре Оршэли-мейи кэвын э.

* **14:22** Эва нишана сондхварьне йэ.

14:20 Ибрани 7:1-10.

мын Елийазере Шаме йэ». ³Абрам диса гот: «Тэ кӧ зӧр'эт нэда мын, ва йэ хӧламе мала мында буйи we дэвса ware мын быгьрэ». ⁴У хэбэра Хӧдан wir'a hat у гот: «Әw дэвса ware тэ нагьрэ, ле йе кӧ we жь бэдэна тэ бьбэ, әwe бьбэ ware тэ». ⁵Һынге Хӧдан әw дэрхьстэ дэрва у готе: «Ньһа дина хwэ бьдэ әзмен у стэйрка бьжмьрэ, һэгэр дькари бьжмьри. У готе: «Зӧр'эта тэйе жи we һақас бэ». ⁶Абрам бавэрийя хwэ Хӧдан ани у Wi әw йэк жер'a р'асти һ'эсаб кьр.†

⁷Хӧдан диса готе: «Әз ьм әw Хӧдане кӧ тӧ жь Ура к'ьлданийя дэрхьсти, кӧ ви wэлати чава щивар бьдьмэ тэ». ⁸Абрам гот: «Йа Хwэйи Хӧдан! Әзе чава заньбьм, кӧ әзе ви wэлати чава щивар бьстиньм?» ⁹Хӧдан готе: «Бона Мын ногьнэкэ се сали, бьзньнэкэ се сали, бэранэки се сали, фатьмокэке у кэвокэке фьр'ак'эти бинэ». ¹⁰Абрам әв һ'эму Жер'a анин у әw нивида кьрьнэ дӧ қэти у һэр кэрики ван данэ ль бэр кэрийе ван, ле тэйрэдэ қэт нэкьрьн. ¹¹П'эр'анийя тэйрэдэ хwэ дьда ль сэр ван шэндэка, ле Абрам бэри ван дьда.

¹²Гава р'о дьчу ава, хэwэкэ к'ур к'этэ ч'эве Абрам у ньшкева шэвэр'эшэкэ тырс у saw к'этэ сэр wi. ¹³Һынге Хӧдан готэ Абрам: «Тӧ р'ьнд бьзаньбэ, кӧ зӧр'эта тэйе wэлатэкида бьк'эвэ хэрибийе у we хӧламтийе ванр'a бькьн. Чарсьд

сали әwe wan бьдьнэ щэфе,† ¹⁴ле диwana wi мьлэте кӧ we wan бькьнэ хӧлам, Әзе бькьм у пай we йэкер'a әwe бь хер-хьзне жь wьр дэрен,† ¹⁵те жи бь хер-хwэши һэр'и щэм кал-бавед хwэ у калэки р'у-р'эман бейи дэфьнкьрьне. ¹⁶Ле зӧр'эта тэйе қӧр'на чарада we вэгэр'э вьр, чьмки к'аса гӧнэйд^ф әморийя he т'ьжи нэбуйэ».

¹⁷Р'о кӧ чу ава у тэ'ри к'этэ әрде, ньшкева дуки фьр'не у алавэкэ егьр нава қэтед щэндэкар'a дэрбаз бу. ¹⁸We р'оже Хӧдан Абрамр'a пэйман гьреда у гот: «Ва Әз әрде жь селафа Мьсьре һ'эта ч'эме мэзньн, ава готи Фьрате, дьдьмэ зӧр'эта тэ: ¹⁹Wэлате қенийя, қьнизийя, қадмонийя, ²⁰Һ'итийя^ф, пьризийя, р'ьфайийя, ²¹әморийя, кэнанийя, гиргашийя у йэбусийя».

Һащэр^ф у Исмайил

16 ¹Ле к'ӧлфэта Абрам, Сэрайе, wir'a зар' нэданин. У щарикэ Сэрайе мьсьри һэбу, наве we һащэр^ф бу. ²Сэрайе готэ Абрам: «Ва йэ Хӧдан зар'анин п'ара мын нэдайэ, ава р'абэ һэр'э щэм щарийя мын, бэлки жь we зар'е п'ара мын бьк'эвьн». Абрам гӧр'a Сэрайе кьр. ³К'ӧлфэта Абрам Сэрайе, пэй дӧһэ салар'a кӧ Абрам ә'мыре хwэ ль wэлате Кэнанеда дэрбаз кьр, щарийя хwэйэ мьсьри, һащэр ани кьрэ жьна мере хwэ Абрам. ⁴Абрам сэре хwэ һащэрер'a дани у әw пе ма. Әwe кӧ дит әw пе майэ,

15:5 Р'омайи 4:18; Ибрани 11:12. **15:6** Р'омайи 4:3; Галати 3:6; Ақуб 2:23.

15:13 Дэрк'этын 1:1-14; К'аред Шандийя 7:6.

15:14 Дэрк'этын 12:40-41; К'аред Шандийя 7:7.

хатуна we ль бэр ч'э'ва р'эш бу.
⁵ Ынге Сэрайе готэ Абрам: «Эв
 қара мын гөнэк'арийа тэ йэ, мын
 царийа хwэ кьрэ п'ашьла тэ, ле
 эве дит кё эw пе майэ, эз ль бэр
 ч'э'ве we р'эш бум, бьра Хёдан ль
 сэр мын у тэда бьньһер'э». ⁶ Ынге
 Абрам готэ Сэрайе: «Ва йэ царийа
 тэ дәсте тэда йэ, дьле тэ чава дь-
 хwазэ өса жи бькэ». Ынге Сэрайе
 иди р'у нэда we у эw жь Сэрайе
 р'эви чу.

⁷ Мьльйак'эте Хёдан* эw холе
 ль сэр канике дит. Канийа ль сэр
 р'ийа Шуре. ⁸ У готе: «Һащэр! Ца-
 рийа Сэрайе, тө жь к'ө тейи? Те
 к'өда һәр'и?» Эве гот: «Жь хатуна
 хwэ Сэрайе эз дьр'эвм». ⁹ Ынге
 мьльйак'эте Хёдан готэ we: «Вэ-
 гэр'э щэм хатуна хwэ у хwэ ль
 бэр we бышкенэ». ¹⁰ У мьльйак'эте
 Хёдан диса готе: «Эзе зөр'эта тэ
 өса гэлэки зедэ кьм, кё жь дәст
 гэлэкбуне we нэие жьмаре».

¹¹ Мьльйак'эте Хёдан готе:
 «Ва йэ тө дөһ'ала йи, те
 көр'эки бини,
 наве ви дайни Исмайил*,
 чьмки Хёдан зэлулийа тэ
 бьһист.

¹² Эве бьбэ мэрвьэки ави.
 Дәсте вийе ль бэр һ'эмуйа
 р'абэ
 у дәсте һ'эмуйа жи ль бэр

wi р'абэ.

У эве ль бэр ч'э'ве һ'эмуйа
 бьрайед хwэ бьжи wan
 ащыз кэ».

¹³ Ынге һащэре наве ви Хё-
 дани, К'ижани кё г'эви we хэ-
 бэр дабу дани: «Тө йи Хwэдейе
 кё мын дьбинини», чьмки эве гот:
 «Мын р'аст Эw ль вьр дит у эз
 диса сах мамэ?» ¹⁴ Лэма жи we
 бирер'а Бир-Лаһай-Рои* те го-
 тыне. Эw бир навбэра Qадеше у
 Бэрэдда йэ.

¹⁵ Пэй ве йэкер'а һащэре Аб-
 рамр'а көр'эк ани у Абрам наве
 ви көр'е кё жь һащэре wir'а бь-
 бу дани Исмайил.[†] ¹⁶ Ви чахи кё
 һащэре Абрамр'а Исмайил ани,
 Абрам һ'эйште у шэш сали бу.

Сьнэти^Ф

чава нишана пэймане^Ф

17 ¹ Чахе Абрам нод у нэһэ
 сали бу, Хёдан Абрамва
 хөйа бу у готе: «Эз Хwэдейе һэ-
 ри Зор ьм, р'ийа Мында һэр'э у
 белэк'э бэ. ² Эзе пэймана Хwэ
 нава Хwэ у тэда дайным у гэлэ-
 ки бех'эсаб тэ ль һэв зедэ кьм». ³
 Абрам дэвэр'уйа чу. Хwэде хэбэр
 да у гот: ⁴ «Ва йэ пэймана Мын
 г'эви тэ йэ: Те бьби баве гэлэк
 мьлэта. ⁵ Иро шунда наве тэ нэ
 Абрам* бэ, ле Ибраһим**, чьмки

* **16:7** Фэ'мина хэбэра «Мьльйак'эте Хёдан» р'аст нэ э'йан э, эw щарана жь бэр наве
 Хёданва те бьк'аранине у һ'эзура Ви дьдэ к'ьфше.

* **16:11** Бь ибрани «Хwэде дьбьһе».

* **16:14** Бь ибрани «Бира Йе Зенди кё Мын Дьбинэ».

* **17:5** Бь ибрани «Баве мэзын».

** **17:5** Бь ибрани «Баве мьхөлқэта мьлэта». Р'омайи 4:17.

Эз тэ дькьмэ баве гэлэк мьлэта. ⁶Эзе тэ гэлэки ль һэв зедэ кьм у жь тэ мьлэта пешда биньм, жь нава тэда жи п'адшайе дэрэн. ⁷У Эзе пэймана Хвэ нава Хвэ у тэда у пэй тэр'а жи нава зөр'эта тэ у қөр'нед ванда дайнъм, чава пэймана һ'эта-һ'этайе, Эзе Хвэдейе тэ бьм у пэй тэр'а жи Хвэдейе зөр'эта тэ бьм.[†] ⁸Эзе г'эмамия ви вэлате Кэнане кө тө теда хэрибийеда йи, чава мьлк'е һ'эта-һ'этайе бьдъмэ тэ у пэй тэр'а жи бьдъмэ зөр'эта тэ у бьбьмэ Хвэдейе ван».[†]

⁹У Хвэде готэ Ибраһим: «Ле тө пэймана Мьн хвэй кэ, тө у зөр'эта гэйэ ль пэй тэр'а жи қөр'нед хвэда пэймана Мьн хвэй кьн. ¹⁰Эв э эв пэймана Мьн, к'ижане кө хун гэрэке нава Мьн у хвэда у пэй тэр'а жи нава зөр'эта тэда бе хвэйкьрне: һэр қьсьме вэйи мерин бе сьнэткьрне^ф.[†] ¹¹хун жь қальбе хвэйи бесьнэт вэрьнэ сьнэткьрне, эве бьбэ нишана пэймана нава Мьн у вэда. ¹²Бьра һэр зар'а көр'ин нава ньсьлед хвэда, һ'эйштр'ожийеда бе сьнэткьрне, һэгэр эв жь хөламе мала тэ буйи бэ, йан жь һ'эму мьлэтэд хэрибэ нэ жь зөр'эта тэ п'эрэти к'ьр'и бэ. ¹³Эве жь хөламе мала тэ буйи у йе кө тэ бь п'эре хвэ к'ьр'и, э'сэ гэрэке бенэ сьнэткьрне у ль сэр қальбе вэ эв пэймана Мьн бьбэ пэймана һ'эта-һ'этайе. ¹⁴Һэр зар'а

көр'инэ бесьнэт, к'ижан кө нэйе сьнэткьрне, гэрэке эв жь нава щьмэ'та хвэ бе һьлатьне, чьмки эви пэймана Мьн т'эр'ьбанд».

Создайина бона буйина Ишақ

¹⁵Пэй ве готьнер'а Хвэде готэ Ибраһим: «К'өлфэта хвэ Сэрайер'а нэбежи Сэрайи, ле наве ве Сара* бэ. ¹⁶Эзе дөа ль ве бькьм у жь ве жи көр'эки бьдъмэ тэ, дөа-йе Мьне ль ве бэ у мьлэте жь ве пешда бен у п'адшед мьлэта жи ве же дэрэн». ¹⁷Ибраһим дэвэр'уйа чу э'рде, к'энийа у дьле хвэда гот: «Гэло зар'е пэй мере сэд сали к'эвэ? У Сарайе нодсалийеда зар'а бинэ?» ¹⁸һьнге Ибраһим готэ Хвэде: «Ах хвэзи һэма Исмайил ль бэр ч'эве Тэ э'мыр кьра!» ¹⁹У Хвэде готе: «Бэле! һэма хут жьна тэ Сарайе көр'эки тэр'а бинэ у тө наве ви Ишақ* дайни. Эзе т'эви ви у пэй виур'а жи т'эви зөр'эта ви пэймане гьредьм, пэймана һ'эта-һ'этайе. ²⁰Бона Исмайил жи Мьн дэнге тэ бьһист. Ва Эз дөа ви жи дькьм у Эзе ви шин кьм у гэлэки ль һэв зедэ кьм. Ве донздэһ мире жь ви дэрэн у Эзе ви бькьмэ мьлэтэки мэзын. ²¹Ле пэймана Хвэ Эзе т'эви Ишақе кө Сарайе тэр'а бинэ гьредьм салэкэ дьн ви чахи». ²²Хвэде кө хэбэрдана Хвэйэ т'эви Ибраһим хьлаз кьр, жь щэм ви һьлатэ жор.

* 17:15 Бь ибрани «Ханьм, Хатун, Сти».

* 17:19 Бь ибрани «Эв дьк'энэ».

²³Һәма we р'оже Ибраһим р'а-бу, чава кө Хwәде готъбуйе көр'е хwә Исмайил у һ'әмуйед кө мала wiда дьне к'этьбун, өса жи йед кө п'эрэти һатъбунэ к'ь-р'ине, һ'әму қьсьме мерә мала хwәдайә бесьнәт, сьнәт кьрьн. ²⁴Гава Ибраһим жь нәсьнәтийа хwә һатә сьнәткьрьне, әв һынге нод у нәһә сали бу. ²⁵Исмайиле көр'е wi сездәһ сали бу, гава әв жь нәсьнәтийа хwә һатә сьнәткьрьне. ²⁶Ибраһим у көр'е хwә Исмайилва һәма we р'оже һатьнә сьнәткьрьне. ²⁷Һ'әму қьсьмед мерә мала wiда, йед кө мала wiда дьне к'этьбун у йед кө п'эрэти жь хәриба һатъбунэ к'ь-р'ине, т'әви wi һатьнә сьнәткьрьне.

Се меване Ибраһим

18 ¹Хөдан нава даред Мамрейә мә'зедә wива хөйа бу, гава әв гәрмайа р'ожеда ль бәр дәрә кон р'унышьтбу. ²Әви сәрә хwә бьльнд кьр, дина хwә даие, ва йә се мер пешбәри wi сәкьнинә. Гава әв дитьн, жь бәр дәрә кон бь р'әв чу пешийа ван у һ'әта ә'рде ль бәр ван дәвәр'уйа чу,[†] ³у гот: «Хwәйе мьн! һәгәр тө қәдьре мьн дьгьри, һиви дькьм ль сәр мала хөламе хwәр'а дәрбаз нәбә, ⁴бьра һьнәк ав биньн, ньгед хwә бышон у бьн дарәда р'ьһ'әт бьн, ⁵әз пәри нан биньм һун қьнийатәке бькьн, паше р'ийа хwәда һәр'ьн, чьмки һун ль бәр мала хөламе хwәр'а

дәрбаз дьбьн». һынге wана гот: «Дә тә чава гот, өса жи бькә». ⁶Ибраһим ләзәндә бәрбь кон, хwә Сарайер'а гиһанд у готе: «Зу бькә се код* арә хас бьстьре, нан лехә». ⁷Ибраһим хwәха жи ләз бәрбь һ'әйwen чу, голькәкә һ'ьлийә р'ьнд гьрт да хөламеки, әви жи әв зу һазьр кьр. ⁸У Ибраһим то, шир у гоште голька һазьркьри да ль бәр ван у wана хвар, әв хwәха жи бьн дарәда щәм ван ма.

⁹Һынге готьнә Ибраһим: «К'әнейә Сарайа жьна тә?» Әви гот: «Әв ва йә конда йә». ¹⁰У йәки жь ван гот: «Саләкә дьн ви чахи Әзе диса ль сәр тәда бем у көр'әки Сарайа жьна тә we һәбә». [†]Ле Сарайе ль бәр дәрә кон, пышт Wива дьбьһист. ¹¹Ибраһим у Сара калпир бьбун у р'ожед хwә дәрбаз кьрбун, Сара жи иди жь кьраса һатъбу бьр'ине. ¹²Һынге Сара ль бәр хwәда к'әнийа у гот: «Ве мәзьнайийа хwәда әзе чи хwә ша бьм, кө хwәйе мьн[†] жи иди йәки кал ә?» ¹³Хөдан готә Ибраһим: «Чьма Сара к'әнийа у гот: «Гәло р'асти әзе ве мәзьнайийа хwәда зар'а биньм, кө әз иди пир бумә?» ¹⁴Гәло тыштәки чәтьн бона Хөдан һәйә?[†] Ви wә'де к'ьфшкьрида, саләкә дьн ви чахи Әзе ль сәр тәда бем у көр'әки Сарайе we һәбә». ¹⁵Һынге Сарайе жь тьрса инк'ар кьр у гот: «На, әз нәк'әнийамә». Ле Хөдан готе: «На, тө к'әнийайи».

* 18:6 «Се код» дькьрә wәкә бист у пенц килогьрами.

18:2 Ибрани 13:2. 18:10 Р'омайи 9:9. 18:12 Пәтрус I, 3:6. 18:14 Луқа 1:37.

**Ибраһим бона Содоме
дык'эвэ бьн э'нэна
у лава дыкэ**

¹⁶Эв мэри жь вьр р'абун, бэре хвэ данэ Содоме, Ибраһим жи т'эви ван р'ек'эт, кө ван вэр'екэ. ¹⁷Һынге Хөдан гот: «Гэло эв тьште кө Эзе бькьм, жь Ибраһим вэше-рым? ¹⁸Нэ бэле Ибраһиме э'сэ бьбэ мьлэтэки мэзын у зор. У бь ви дөа we һ'эму мьлэтэд ль сэр дьнйайе бьбэ. ¹⁹Чьмки Мьн эв бона we йэке бьжарт, вэки эв т'эмийе бьдэ көр'ед хвэ у пэй хвэр'а жи мала хвэ, кө эв р'ийа Хөданда һэр'ьн, р'астийе у һэқийе бькьн, вэки Хөдан чь кө Ибраһимр'а соз дайэ бинэ сери». ²⁰Хөдан гот: «Чьмки қар'э-қар'а Содом у Гоморайе зедэ бунэ у гөнәйед ван гәләки гьран бунэ, ²¹Дэ Эзе ва пәйа бьм дина Хвэ бьдыме, һәла эв һәвар-гази-йед бона кьред ванэ кө гьһишт'ьнэ Мьн р'аст ьн, йан на, кө Эз бьзаньбьм».

²²Эв мәрвьана жь вьр вэгэ-р'ийан, чунэ бәрбь Содоме. Ле Ибраһим һе ль бэр Хөдан сәкьни мабу. ²³Паше Ибраһим незик бу у гот: «Гэло т'эви нәқәнща Те р'аста жи онда ки? ²⁴Бәлки ви бажарида пенци кәсед р'аст һәбьн? Гэло Те ви щийи онда ки у нәди хәгьре ван пенци кәсед р'астэ кө we дәре нә? ²⁵Һ'аша жь Тә кө Тө ве йәке бьки, вэки Тө р'аста т'эви нәқәнща онда ки, йан жи оса бини сәре р'аста, чава сәре нәқәнща, һ'аша жь Тә! Эв йәк набэ кө һ'акьме т'эмамия дьнйайе диwana р'аст нәкэ?» ²⁶Хөдан готе: «Һәгәр

Эз Содомеда пенци кәсед р'аст бьбиньм, Эзе т'эмамия ви щийи бьдымэ хәгьре ван». ²⁷Ибраһим ле вәгәр'анд у гот: «Эз кө т'оз у к'ози мэ, мьн гөрөш кьр Хвәйир'а хәбәр да: ²⁸Бәлки жь пенци кәсед р'аст пенщ кем бьн, һынге Те т'эмамия бажер веран ки, бона пенща?» Хөдан гот: «Һәгәр ль we дәре чьл у пенщ кәс һәбьн, Эзе веран нәкьм». ²⁹Ибраһим щарәкэ дьн пьрси у гот: «Бәлки ль we дәре чьл кәс һәбьн?» Хөдан гот: «Бона чьли жи Эзе we йәке нәкьм». ³⁰Ибраһим гот: «Ле бәле бьра Хвәйе мьн ль сэр хәбәрдана мьн һерс нәк'эвэ: Бәлки ль we дәре си кәс һәбьн?» Хөдан готе: «Һәгәр ль we дәре си кәс һәбьн, Эзе we йәке нәкьм». ³¹Ибраһим гот: «Ва йә мьн гөрөш кьр Хвәйир'а хәбәр да: Бәлки ль we дәре бист кәс һәбьн?» Хөдан готе: «Бона хәгьре бист кәси жи Эзе веран нәкьм». ³²Һынге Ибраһим диса гот: «Ле бәле бьра Хвәйе мьн һерс нәк'эвэ эзе ве щаре жи бьпьрсьм: Бәлки ль we дәре дәһә кәс һәбьн?» Хөдан готе: «Бона хәгьре дәһә кәси жи Эзе веран нәкьм». ³³У Хөдан ль пэй хәбәрдана т'эви Ибраһимр'а чу, Ибраһим жи вәгәр'ийа щийе хвэ.

Бәла Содом у Гоморайе

19 ¹Эв һәр дө мьляк'эт^ф бәре еваре гьһишт'ьнэ Содоме. Лут ль бәр дәргәһе^ф Содоме р'унышт'ьбу. Лут кө ч'э'в ван к'эт, р'абу чу пешийа ван у һ'эта әр-де дәвәр'уйа чу ²гот: «Бәле хвәйед мьн! К'әрәм кьн вәр'ьнэ мала

хөламе хwэ, шэва хwэ дэрбаз кьн, ньгед хwэ бышон у сьбе зу р'абьн р'ийа хwэда һэр'ьн». Ле вана гот: «На, эме шэва хwэ ль дэрва дэрбаз кьн». ³ Лут бь лава-дилэка зор ль ван кьр, эw wir'a қайл бун чунэ мала wi. Эwi сьфьрэ ванр'а дани, нане шкэва лехьст у хварьн. ⁴ Ле эw he нэк'этьбунэ нава ши-ньвина, меред бажаре Содоме, жь щаһ-ла гьрти һ'эга мэзьна, т'эмамияа цьмэ'те һэр алийава дора мале гьртьн. ⁵ Гази Лут кьрьн у готьне: «К'аненэ эw меред кò ве еваре һа-тънэ мала тэ? Вана дэрхэ бьдэ мэ, кò эм сэре хwэ ванр'а дайньн». ⁶ Лут дерива дэрк'эт у дэри ль пэй хwэ гьрт, ⁷ ванр'а гот: «Гэли бьра, һиви дькьм, нэһэқийе нэкьн. ⁸ Ва нэ дò қизед мьнэ бьк'ьр һэнэ, эз ван дэрхьм бьдьмэ wэ. Дьле wэ чава дьхwазэ оса т'эви ван дэр-баз кьн, ле т'эне дэст нэдьнэ ван мэрьва, чьмки вана хwэ дайэ ль бьн сийа бане мьн». ⁹ Ле вана гот: «Бьщэ'мэ!» У готьн: «Һэла ви хэ-риби кò дьхwазэ диwane жи бькэ? Эме ньһа жь сэре ван хьрабтьр ль сэре тэ бькьн». Эвана Лут веда дэ'ф дан у кьрьн кò дери бышке-ньн. ¹⁰ Ле ван мэрьвед меван дэст авитьнэ Лут к'аши мале ль щэм хwэ кьрьн у дэри гьртьн. ¹¹ Вана лехьст эw мэрьвед ль бэр дери сэкьни, жь ч'ука һ'эга мэзьна кор кьрьн, оса кò эвана һақаси дэри гэр'ийан wэстийан.†

¹² һьнге ван мэрьва готьнэ Лут: «Иди к'и тэ ль вьр һэйэ? Зэ'-

вед тэ бьн, кòр'ед тэ бьн, қизед тэ бьн у бажерда к'и тэ һэбэ, һ'эмуйа жи жь ви щийи дэрхэ. ¹³ Эме ви щийи wepан кьн, чьмки қар'э-қар'а хьрабийед wan ль сэр Ходан гьран бунэ у Ходан эм шандьнэ кò эм ве wepан кьн». ¹⁴ Лут дэрк'эт чу зэ'вед хwэр'а, awa готи дэргис-тийед қизед хwэр'а гот: «Р'абьн жь ви щийи дэрен, чьмки Ходане ви бажари wepан кэ». Ле зэ'вед wi т'ьре эw лақьрдийе хwэ дькэ.

¹⁵ Гава сьбэһ зэлал бу, мьл-йак'эта Лут лэз хьстьн у готьне: «Р'абэ бьлэзинэ, жьна хwэ у һэр дò қизед ль щэм хwэ һьлдэ, wэки щэзакьрьна бажерда онда нэби». ¹⁶ Лут кò ньгед хwэ пашда давит, ван мэрьва дэсте Лут, жьне, қи-зава гьртьн, бь р'э'ма Ходанэ кò ль ван кьр, эw жь бажер дэрхьстьнэ дэр у һьштьн.† ¹⁷ У гава эw дэрхь-стьнэ дэр, йэки жь ван гот: «Бьр'эwэ хwэ хьлаз кэ, ль пэй хwэ нэньһер'и у ве дэштеда жи т'ò щийи нэсэ-кьни. Бьр'эwэ сэре ч'ийа, нэбэ кò онда би!» ¹⁸ һьнге Лут готэ ван: «На, хwэйе мьн! Эз р'эща дькьм! ¹⁹ Аwa тэ кò хөламе хwэр'а к'эрэм^ф кьр у қэнщийа Хwэйэ мэзьн һьн-дава мьнда да к'ьфше, э'мьре мьн хьлаз кьр. Ле эз нькарьм бьр'эwьмэ ч'ийа, кò эw бэла нэгьһижэ мьн у нэмьрьм. ²⁰ Ва йэ эв гонде һан незик у бьч'ук э. Бь изьна тэ эз бьр'эwьмэ wьр кò э'мьре мьн хь-лаз бэ, чьмки эw гондэки бьч'ук э». ²¹ У эwi готэ wi: «Аwa эзе ве хwэстьна тэ жи бькьм, эw гонде

19:5-8 Р'ебэр 19:22-24. 19:11 П'адшати II, 6:18. 19:16 Пэтрус II, 2:7-8.

бона к'ижани тэ гот, сэробньиһэв накъм. ²²Дэ былэзинэ бър'эвэ вьр, чьмки һ'эта кӧ тӧ нэгънижи вьр, эз нькаръм тыштэки бькъм». Лэма жи наве ви гӧнди Зоар* һатэ данине.

²³Тэ'ве ль сэр э'рде п'энц дьда, Лут хвэ Зоарер'а гиһанд. ²⁴Һьнге Хӧдан ль сэр Содом у Гоморайеда к'ьрк'ут у агьр жорда жь Хӧданда баранд, ²⁵у эв бажар у т'эмамия дор-бӧред ван, һ'эму бьнэлийед ван бажара у тыштед ль сэр э'рде шинбуйи қыр' кьр у сэробньиһэв кьр. [†] ²⁶Ле жьна Лут пыштева ль пэй хвэ ньһер'и у бу һ'эйкӧлэки хве.

²⁷Ибраһим сьбе зу р'абу чу ви щийе кӧ ль бӧр Хӧдан сӧкьнибу. ²⁸Эви дина хвэ да ль алийе Содом у Гоморайе у ль т'эмамия дор-бӧред ван ньһер'и, дит кӧ we жь ви э'рди дуки мина дуйе к'ура егьр дӧрдьк'эт. ²⁹У чахе кӧ Хвӧде бажаред we дӧште we we-ран кьрана, Ибраһим һатэ бира Хвӧде. Гава we эв бажаред кӧ Лут теда дьма we-ран кьра, Лут жь we хӧзэбе хьлаз кьр.

Лут у қизед ви

³⁰Лут тьрсийа кӧ Зоареда бь-минэ, эв т'эви һӧр дӧ қизед хвэ жь Зоаре дӧрк'этын, р'абунэ ч'ийе у ль шкӧфтӧкеда һевьрин. ³¹Р'ожӧке қиза мӧзын готӧ йа бьч'ук: «Баве мӧ кал буйӧ у ль ви э'рди жи мер

т'ӧнӧнӧ кӧ мина э'дӧте дьне незики мӧ бьн. ³²Вӧрӧ эм баве хвӧ шӧра-ве бьднӧ вӧхварьне у сӧре хвӧ вир'а дайньн, жь баве хвӧ бӧдӧна хвӧ шин кьн». ³³We шӧве баве хвӧ шӧрав данӧ вӧхварьне, йа мӧзын чу сӧре хвӧ баве хвӧр'а дани, ле бав п'алдан-р'абуна we пе нӧһ'эси-йа. ³⁴Р'ожа дьн қиза мӧзын готӧ йа бьч'ук: «Ва йӧ мьн дӧһӧ сӧре хвӧ баве хвӧр'а данийӧ, вӧрӧ ве шӧве жи эм шӧраве ви бьднӧ вӧхварь-не, тӧ һӧр'э сӧре хвӧ вир'а дайнӧ у эм жь баве хвӧ бӧдӧна хвӧ шин кьн». ³⁵We шӧве жи баве хвӧ шӧ-рав данӧ вӧхварьне у қиза бьч'ук р'абу сӧре хвӧ вир'а дани, ле бав п'алдан-р'абуна we пе нӧһ'эсийа. ³⁶Бь ви авайи һӧр дӧ қизед Лут жь баве хвӧ пе ман. ³⁷Қиза мӧзын кӧр'ӧк ани у наве ви Моваб* дани. Эва һ'эта иро жи баве мовабийа[†] йӧ. ³⁸Қиза бьч'ук жи кӧр'ӧк ани у наве ви Бӧн-Э'мми* дани. Эва һ'эта иро жи баве амонийа[†] йӧ.

Ибраһим у Абимӧлӧх

20 ¹Ибраһим жь we дӧре к'оч' кьр чу бӧрбь Нӧгӧве, ль навбӧра Қадеше у Шуред а ма у Гераред а фьрари дӧрбаз кьр. ²Ль we дӧре Ибраһим бона к'ӧлфӧта хвӧ Сарайе гот: «Эва хушка мьн э». П'адше Гераре Абимӧлӧх шанд Сара жь хвӧр'а ани.[†] ³Ле Хвӧде

* **19:22** Бь ибрани «Бьч'ук».

* **19:37** Бь ибрани «Жь баве».

* **19:38** Бь ибрани «Кӧр'е мьлӧте мьн» йан «Кӧр'е жь олк'а мала баве мьн».

19:24-25 Мӧтта 10:15; 11:23; Луқа 10:12; 17:29; Пӧтрус II, 2:6; Щьһуда 7.

20:2 Дэстпобун 12:13; 26:7.

шэв һатэ хэвнэ Абимэлэх у готе: «Ва те бона эве к'олфэга кө тэ анийэ бьмьри, чьмки малхе we һэйэ». ⁴ Абимэлэх he дэст нэдабуёе у гот: «Йа Хвэйе мын, гэлэ Те к'ока мьлэте бесущ бини?» ⁵ Эви нэготэ мын: «Эва хушка мын э?» У эве жи гот: «Эва бьрайе мын э. Эв йэк мын бь дьле сах у дэсте пацьж кьр». ⁶ У Хвэде хэвнэда wir'a гот: «Мынва э'йан э, кө тэ эв йэк бь дьле хвэйи сах кьр, лэма жи Мын тө жь ви гөнэйе кө тэйе ль бэр ч'э'ве Мын бькьра хвэйкьри у нэһышт кө тө дэст бьди we. ⁷ Нь-һа жьне вэгэр'инэ бьдэ мере we, чьмки эв п'ехэмбэр⁸ э у эве бона тэ д'оа бькэ, те бьжийи. Ле һэгэр тө we вэнэгэр'ини, заньбэ кө тө у һ'эмуйед тэйе э'сэ бьмьрын».

⁸ Абимэлэх сьбе зу р'абу, гази һ'эму бэрдэстийед хвэ кьрын у һэр тьшт ванр'а гьли кьр, эв мэрывана гэлэки тьрсийан. ⁹ Ђынге Абимэлэх гази Ибраһим кьр у готе: «Эв тэ чь ани ль сэре мэ? Мын һындава тэда чь нэһэқи кьрбу, кө тэ гөнэки мэзын ль сэр мын у п'адшати́а мында ани? Тэ һындава мында тьште нэбу́йи кьр». ¹⁰ У Абимэлэх готэ Ибраһим: «Тэ чь р'е тер'а дит, кө тэ эв тьшт кьр?» ¹¹ Ибраһим гот: «Чь р'аст э, эз фькьрим мын гот: «Ль ве дэре хофа Хвэде т'онэ, we р'уйе жьна мында мын бьк'ожьн». ¹² Йа д'ода жи эва р'асти хушка мын э, эм жь баве нэ ле нэ жь денэ у мын эв стандийэ.

¹³ Чахе Хвэде эз жь мала баве мын дэрхьстьмэ хэрибийе, мын готэ we: «Ве қэнцийе мынр'а бькэ, һэр щийе кө эме һэр'не, бона мын бежэ, кө эва бьрайе мын э».

¹⁴ Ђынге Абимэлэх р'абу, пэз у дэвар, х'олам у щари анин данэ Ибраһим у жьна ви Сара жи ле вэгэр'анд. ¹⁵ Оса жи Абимэлэх готэ Ибраһим: «Ва йэ wэлэте мын ль бэр тэ йэ, к'идэре дьхвази ль wьр жи бьминэ». ¹⁶ Сарайер'а жи гот: «Ва эз һ'эзар зиви дьдьмэ бьрайе тэ, кө эв йэк ль бэр ч'э'ве һ'эмуйед т'эви тэ бьбэ хели́а нав-намусийе у р'успитийа ль бэр һ'эмуйа». ¹⁷ Ђынге Ибраһим ль бэр Хвэде д'оа кьр у Хвэде Абимэлэх, жьна ви у щарийед ви қэнщ кьрын у зар'ок анин. ¹⁸ Чьмки Х'одан р'уйе жьна Ибраһим Сарайеда, бэ́т'ьне һ'эму к'олфэтед мала Абимэлэх-да дадабу.

Буйина Ишақ

21 ¹ Х'одан сэрлик ль Сарайе хьст, чава кө готьбу у созе бона Сарайе дабу ани сери. ² Сара һ'эмлэ дэрк'эт, Ибраһимр'а we мэзынайийа wiда көр'эк ани, ви w'дэйида кө Хвэде жер'а готьбу.[†] ³ Ибраһим наве ви көр'е хвэйи кө Сарайе жер'а ани, Ишақ* дани. ⁴ У Ибраһим чава кө Хвэде т'эми ви кьрбу, көр'е хвэ Ишақ р'ожа һ'эйшта сьнэт кьр.[†] ⁵ Ибраһим сэд сали бу, гава көр'е ви Ишақ жер'а бу. ⁶ Ђынге Сарайе гот: «Хвэде эз

* 21:3 Бь избрани «эв дьк'энэ».

21:2 Избрани 11:11. 21:4 Дэстпобун 17:12; К'аред Шандийа 7:8.

дамэ к'энандые, һэр кэсе кё бона мьн бьбье, we т'эви мьн бьк'энэ». ⁷ Оса жи гот: «Қэт к'е we быгота Ибраһим: «Сарайе дэргуша кёр'ин бьмежинэ?» Чьмки мьн мэзньайи-йа вида бир'а кёр'ани». ⁸ Кёр'ьк мэзнь бу, жь шир һатэ бьр'ине, Ибраһим we р'ожа кё Иһақ жь шир һатэ бьр'ине, мэсрэфэкэ мэзнь дани.

Дэрхьстьна һащэре^ф у Исмайил

⁹ Сарайе дина хвэ даёе, вэки эв кёр'е һащэра^ф мьсьри, йе кё we Ибраһимр'а анибу, қэрфе хвэ Иһақ дыкэ, ¹⁰ готэ Ибраһим: «Бэри ве щарийе у кёр'е we дә, чьмки кёр'е ве щарийе гэрэке т'эви кёр'е мьн Иһақ вар һэстинэ».† ¹¹ Эв готьна һьндава кёр'е ви Исмайилда, гэлэки гьран ль сэр Ибраһим р'унышт. ¹² Ле Хвэде готэ Ибраһим: «Бьра эв готьна бона кёр'ьке тэ у щарийа тэ ль сэр тэ гьран р'унэни, чь кё Сарайе тэр'а готийэ гөһдарийа готьна we бькэ, чьмки зөр'эта тэёе Иһақда бе һ'эсабе.† ¹³ Эзе кёр'е щарийе жи бькьмэ мьлэтэки, чьмки эв жи зөр'эта тэ йэ». ¹⁴ Ибраһим сьбе зу р'абу, нан у мэшкэ ав һьлда да һащэре, да ль сэр мьле we, кёр'ьк жи пер'а дэрхьст. һащэр чу гьһиштэ чол-бэста Бир-Шевайе, р'е-дырб онда кьрьн.

¹⁵ Ава мэшкда хьлаз бу, эве кёр'ьк бьне чалужеда һьшт ¹⁶ у чу вэкэ дурайа тиравигьнэке, пешбэри ви дур р'унышт у гот: «Эз мьрьна кёр'ьк нэбиньм». У эва пешбэри ви р'унышт, зарин кьр у гьрийа. ¹⁷ һьнге Хвэде дэнге кёр'ьк бьһист, мьлйак'эте Хвэде* жь э'змен дэнг да һащэре у гот: «Чь буйэ һащэр? Нэтьрс! Хвэде дэнге кёр'ьк жь ви щийи бьһист. ¹⁸ Ньһа р'абэ, дәсте кёр'ьк бьгьрэ р'акэ, чьмки эзе ви бькьмэ мьлэтэки мэзнь». ¹⁹ һьнге Хвэде ч'эве һащэре вэкьрьн, эве бирэкэ аве дит у чу мэшк ав дагьрт, кёр'ьк да вэхварьне.

²⁰ Хвэде т'эви кёр'ьк бу, эв мэзнь бу, чол-бэстада ма у бу тиравэж. ²¹ Бэр'ийа Паранеда ма у дийа ви қизэкэ жь Мьсьре жер'а хвэст.

Ад-қырара Ибраһим у Абимэлэх

²² У we һьнге Абимэлэх у сэрэскэред ви Пихол, Ибраһимр'а готьн: «Хвэде һэр тыштида т'эви тэ йэ, чь кё тэ дыки.† ²³ Ньһа ль ве дәре дәсте мьнда пе Хвэде сонд бьхвэ, вэки те бебэхтиёе ль мьн, кёр'ед мьн у зөр'эта мьн нэки, ле те бона мьн у ви вэлати вэкэ эве амьнийа мьнэ һьндава хвэда бьки, к'ижанида кё тэ хэрибийеда дьмини». ²⁴ Ибраһим гот: «Эз

* **21:17** Фэ'мина хэбэра «Мьлйак'эте Хвэде» р'аст нэ э'йан э, эв щарана жь бэр наве Хёданва те бьк'аранине у һ'зура Ви дыдэ к'ьфше.

21:10 Каред Шандийа 4:29-30. **21:12** Р'омайи 9:7; Ибрани 11:18.
21:22 Дэстпобун 26:26.

сонд дххвъм». ²⁵ Ле Ибраһим бона бирэке да р'уйе Абимэлэх, йа кө хөламед ви бь зорбэтийе ээфт кьрьбун. ²⁶ Абимэлэх гот: «Эз наш пе г'өнэбумэ к'е эв йэк кьрийэ, тэ жи г'о тышт мьнр'а нэготийэ у һ'эта р'ожа иро жи мьн нэбьһистьбу». ²⁷ Ибраһим пэз у дэвар анин данэ Абимэлэх у һэр дөйа жи һэвр'а пэйман гьредан. ²⁸ Ибраһим жь кэре пез һ'эфт бэрхед ме вэдэ-танд башқэ кьрын. ²⁹ Абимэлэх жь Ибраһим пьрси: «Эв һэр һ'эфт бэрхед мейэ кө тэ вэдэтангд башқэ кьрын, чь те һ'эсабе?» ³⁰ Ибраһим готе: «Гэрэке тө ван һэр һ'эфт бэрхед ме жь дэсте мьн бьгьри, вэки бьбьнэ шэ'дед мьн, кө мьн эв бир к'ола йэ». ³¹ Лэма жи наве ви щийи дани Бир-Шева*, чьмки һэр дөйа жи ль вьр сонд хварьн. ³² Вана Бир-Шевайеда ад-қьрар кьрын. Абимэлэх у сэрэскэред ви Пихол р'абун вэгэр'ийанэ вэлате фьльстинийа^ф. ³³ Ибраһим ль бэр бира Бир-Шевайе дарэкэ кэнаре дач'ьканд у ль we дэре Хөдан Хвэ-дейе һ'эта-һ'этайе һ'эбанд. ³⁴ Ибраһим вэхтэки дьреж ль вэлате фьльстинийа хэрибийеда ма.

Щер'ьбандьна^ф Ибраһим

22 ¹ Пэй ван йэкар'а, Хвэде Ибраһим щер'ьбанд^ф у гот: «Ибраһимо!» Ибраһим гот: «Лэбе, эз дьбьһем». ² Хвэде готе: «Ньһа р'абэ көр'е хвэйи тайе т'энейи дэлал Ишақ һьлдэ у һэр'э вэлате

Морийайе, ль вьр ль сэре ч'ийайе кө Эзе тэр'а бежьм, эви бькэ дийарийа^ф т'эвайишэвате». ³ Ибраһим сьбе зу р'абу, бона дийарийа т'эвайишэвате дар шкенандьн, т'ер'а к'эре хвэ гьреда, т'эви хвэ дө хөлам у көр'е хвэ Ишақ һьлда, р'абу чу ви щийе кө Хвэде готьбуйе. ⁴ Р'ожа сьсийа Ибраһим сэре хвэ бьльнд кьр, дурва эв щи дит. ⁵ У һьнге Ибраһим готэ хөламед хвэ: «Һун к'эрева ль вьр бьминьн, эз у көр'ьква һ'эта дэра һан һэр'ьн, һ'эбандьна хвэ бькьн у диса ль сэр вэда вэгэр'ьн». ⁶ Ибраһим даред дийарийа т'эвайишэвате һьлдан, да пышта көр'е хвэ Ишақ у хвэ-ха жи агьр у к'ер гьртьнэ дэсте хвэ у һэр дө һэвр'а чун. ⁷ Р'еда Ишақ баве хвэ Ибраһимр'а гот: «Баво!» Эви гот: «Бежэ көр'е мьн, эз дьбьһем». Ишақ гот: «Ва нэ дар у агьр, ле бэрхе бона дийарийа т'эвайишэвате к'ане йэ?» ⁸ һьнге Ибраһим готе: «Хвэде we Хвэха бэрхе дийарийа т'эвайишэвате бона Хвэ р'е тер'а бьбинэ, көр'е мьн» У һэр дө һэвр'а р'ийа хвэда чун.

⁹ Гава гьһиштьнэ ви щийе кө Хвэде готьбуйе, Ибраһим ль вьр горигэһ^ф чекьр, дар ль сэр we щи кьрын у көр'е хвэ Ишақ гьреда, һьлда дани ль сэр даред горигэһе.[†] ¹⁰ У Ибраһим дэст авитэ к'эре, кө көр'е хвэ сэржекэ ¹¹ ле мьльйак'эте^ф Хөдан жь э'змен дэнг даие у готе: «Ибраһим! Ибраһим!» Эви гот: «Лэбе, эз дьбьһем!» ¹² Мьльйак'эт

* **21:31** Бь ибрани «Бира сонде» йан «Бира һэр һ'эфта».

22:2 Дирок II, 3:1; Ибрани 11:17-19. **22:9** Ақуб 2:21.

готе: «Дэст нэдэ көр'ык у тыштэки ль ви нэкэ, ньһа Эз заньм кө тө жь Хвәде дьтърси, чьмки тэ бона Мьн көр'е хвәйи тайе г'эне на-на нәкър». ¹³ Ибраһим сәре хвә бьльнд кър, дина хвә даие we пышт вива, ва йә бәранәк стъруйед ви к'этьбунә дьр'ийед сьх мабу. Ибраһим чу әв бәран ани у дәвса көр'е хвә г'эвайишәвати кър. ¹⁴ Ибраһим наве ви щийи дани: «Ходан we р'е тер'а бьбинә». Чава һ'эта ньһа те готьне: Ль сәре ч'ийаие Ходан, we р'е тер'а бе дитьне.

¹⁵ Мьльйак'эте Ходан щара дөда жь ә'змен дәнг да Ибраһим ¹⁶ у гот: «Эз пе Хвә сонд дьхвьм, Ходан дьбежә, чьмки тэ кө әв тышт кър у көр'е хвәйи тайе г'эне бона Мьн на-на нәкър, ¹⁷ Эзе жи ә'сә дөа тэ бькьм, зөр'эта тэ мина стәйркед ә'змен у мина цума дәве бә'ре гәләки зедә кьм у зөр'эта тәйе бажаред нәйаред хвә зэфти хвә кьн' ¹⁸ у бь зөр'эта тә we дөа ль һ'әму мьләтед дьнйаие бьбә, чьмки тә гөһдарийа Мьн кър». ¹⁹ У Ибраһим вәгәр'ийа щәм хөламед хвә у р'абун һәвр'а чунә Бир-Шевайе, Ибраһим Бир-Шевайеда ма.

Зөр'эта Нәһор

²⁰ Пәй ван йәкар'а щаб данә Ибраһим у готьне: «Милк'айе бьрайе тә Нәһорр'а зар' анинә, ²¹ Ньхөрийе ви Ус у бьрайе ви Буз, Қьмуеле бавә'шире Арам, ²² К'әсәд, һ'азо, Пилдаш, Идлаф у Бәт'уел». ²³ Бәт'уелр'а Р'ебека

бу. Әв һәр һ'әйшт көр' Милк'айе Нәһоре бьрайе Ибраһимр'а анин. ²⁴ Царийа ви Р'еумаие жи, Тәвах', Гахам, Т'ахаш у Маһаха анин.

Мьрна Сарайе

23 ¹ Сарайе сәд бист у һ'эфт сали ә'мьр кър, ә'мьре Сарайе һақас сал бун. ² Сара ль вәлате Кәнәне, Қирйат-Арбайеда, ава готи ль һеброне мьр. Ибраһим һатә незик, сәр Сарайе гьрийа у шина we кър. ³ Пәйр'а Ибраһим жь мьрийа хвә дур к'әт, г'әви һ'итийа^ф хәбәр да у гот: ⁴ «Эз нава вәда йәки р'еви у хәриб ьм, ньһа мьлк'әки бона мәхбәр бьднә мьн, вәки әз мьрийа хвә жь бәр ч'ә'ве хвә дәфьн кьм». ⁵ Ньнге һ'итийа ль Ибраһим вәгәр'андьн у готьне: ⁶ «Хвәйе мә, гөһ бьдә мә, тө мирәки Хвәдейи нава мәда йи, тө дькари мьрийа хвә нава мәхбәред мәда, щийе һәри қәнщда дәфьн ки. Бона дәфьнкьрьна мьрийа хвә, жь мә т'ө кәсе мәхбәре хвә на-на накә». ⁷ Ибраһим р'абу хвә ль бәр щьмә'та ви вәлати, ль бәр һ'итийа та кър ⁸ у ванар'а гот: «Һәгәр һун дьхвазьн, кө әз мьрийа хвә жь бәр ч'ә'ве хвә дәфьн кьм, кө өса йә бьбьһен у бона мьн Әфроне көр'е Соһарр'а хәбәр дьн бежьне, ⁹ вәки әв шкәфта Махпелайейә сәре әрде хвә, чава мьлк' ль бәр вә чь һежа бә, бона мәхбәр бьфьрошә мьн». ¹⁰ Әфроне һ'ити кө нава һ'итийада р'уньштьбу, әви бь дәнг ль бәр һ'итийа, ава готи ль бәр

22:17 Ибрани 6:13-14; 11:12. **22:18** К'аред Шандийа 3:25.

23:4 Ибрани 11:9, 13; К'аред Шандийа 7:16.

h'эмуйед кө дэргәһва* дык'этынә һындөр', ль Ибраһим вәгәр'анд у гот: ¹¹ «На, хвәйе мын, бьбьһе эз чь дьбежым: Эзе әрде жи бьдьмә тә, шкәфта феза веда жи. Эзе ль бәр ч'әве мьләте хвә бьдьмә тә, мьрийа хвә ль we дәре дәфьн кә». ¹² Диса Ибраһим хвә ль бәр щьмә'та ви вәлати та кьр ¹³ у бь дәнг ль бәр щьмә'та ви вәлати, Әфронр'а хәбәр да у готе: «Һәгәр те т'әви мын қайл би, эз һәде әрде тә бьдьмә тә, тө жь дәсте мын бьгьрә, кө эз мьрийа хвә ль вьр дәфьн кьм». ¹⁴ Әфрон ль Ибраһим вәгәр'анд у гот: ¹⁵ «Хвәйе мын! К'әрәма хвә бьбьһе: Әв әрд бь хвә һежайи чарсьд шекьл* зиви йә, нава мын у тәда мәт'а we чь йә? Мьрийа хвә дәфьн кә». ¹⁶ Ибраһим готына Әфрон қәбул кьр у Ибраһим һақас зив к'ышанд да Әфрон, чьқас кө ви ль бәр һ'итийа готьбу, чарсьд шекьл зив, кө әв бу қимәте нава т'өщарәтийеда.

¹⁷ Бь ви авайи әрде Әфрони Махпеладаи пешбәри Мамре, әв әрд, шкәфта теда у һ'эму даред нава ви әрдида, ¹⁸ ль бәр ч'әве һ'итийа у ль бәр һ'эмуйед кө дэргәһва дык'этынә һындөр'е бажер, бу мьлк'е Ибраһим. ¹⁹ Пәй ве йәкер'а Ибраһим к'өллфәта хвә Сара шкәфта әрде Махпелайеда дәфьн кьр. Әва әрда ль вәлате Кәнане-

да^ф пешбәри Мамре бу (ава готи ль һеброн). ²⁰ Жь һ'итийа әв әрд у шкәфта теда, чава мьлк'е бона гор'ьстен аһа гһиштә Ибраһим.

Зәвәщә Ишақ

24 ¹ Ибраһим иди кал бьбу у р'ожед хвә дәрбаз кьрьбун. Хөдан^ф һәр алийада сәр Ибраһимда барандьбу. ² һынге Ибраһим готә хөламе мала хвәдаи мәзын, кө вәк'иле һ'эму һәбука ви бу: «Һиви дыкьм, дәсте хвә бькә ль бьн р'әһе һета мын*, ³ эз тә бь Хөдан дьдьмә сонде, кө Хвәдейе әрде у Хвәдейе әзмен ә, вәки те көр'е мынр'а жь қизед кәнанийа нәхвази, нава к'ижанада эз дьминьм. ⁴ Ле һәр'и вәлате мын, жь нава пьсамтийа мын қизәке көр'е мын Ишақр'а бини». ⁵ Хөлам готе: «Бәлки қизьк нахвәзә ль пәй мын бе ви вәлати, тө дьхвази кө эз көр'е тә вәгәр'иньмә ви вәлате кө тө же дәрк'әти?» ⁶ Ибраһим готә ви: «Һ'әвза хвә бьки кө көр'е мын вәнәгәр'ини вьр. ⁷ Хөдан, Хвәдейе әзмен, Йе кө эз жь мала баве мын у жь ви вәлате эз теда бьбум дәрхьст ьм у т'әви мын хәбәр да у мынр'а сонд хвар гот: «Эзе ви вәлати бьдьмә зөр'әта тә», Әве мьлйак'әте Хвә пешийа тәва бьшинә у те жь вьр қизе көр'е мынр'а бини. ⁸ Ле һәгәр қизьк нахвәзә кө ль пәй

* **23:10** Ви чахи мәйдана незики дэргәһе бажер әв щи бона т'өщарәтийе, диwane у қьрара бу.

* **23:15, 16** «Шекьләк» вәкә донздәһ гьрами бу.

* **24:2** Ль гора әдәт, әва кьрьна нишана создайине бу, Ибраһим ит'бара хвә хөламе хвә тина, кө әв дәсте вида сонд бьхвә, вәки әве хвәстына ви бина сери. Бьхунын Дэстпобун 47:29.

тэ бе, тō жь ве сонда мьн аза йи, г'эне кōр'е мьн вэнэгэр'ини вьр». ⁹ Ђнгге хōлам дэсте хвэ кьрэ бьн р'э'не нета ахайе хвэ Ибраһим у жь бэр ве йэкева сонд хвар.

¹⁰ Хōлем жь дэвэйд ахайе хвэ дэһэ дэвэ бар кьрын. Чьмки һ'эму хер-хьзна ахайе ви дэсте вида бу. Эв р'абу чу Арам-Наһарайиме*, ви бажаре кō Нәһор дьма. ¹¹ Эви бэре еваре, ви вэхте кō қиз у бук дэр-дьк'этын ав дьк'ьшандьн, дэвэ жь бажер дэр бэр бирэке данэ мэхэле, ¹² у гот: «Йа Хōдан, Хвэдейе ахайе мьн Ибраһим! Эз р'эца дькьм, Те иро р'ийа мьн р'аст ки, ахайе мьн Ибраһимр'а һ'оба Хвэйэ амьн бьдэ к'ьфше. ¹³ Эзе ва ль сэр канийа аве бьсэкьньм у қиз-букед бьнэлийед ви бажари ве бенэ аве, ¹⁴ эз к'ижан қизер'а бежьм: «К'эрэма хвэ, щер'е хвэ дайнэ эз аве вэхвьм» у гава эв бежэ: «К'эрэм кэ вэхвэ у эз дэвэ-йед тэ жи авдьм, бьра һэма эв жи бьбэ эв қиза кō Тэ бона э'вде Хвэ Ишақ к'ьфшкьри йэ. У бь ве йэке эз бьзаньбьм, кō Тэ ахайе мьнр'а һ'оба Хвэйэ амьн да к'ьфше».

¹⁵ Эви һэла һе хэбэрдана хвэ к'ота нэкрьбу, Р'ебека қиза Бэ-т'уеле кōр'е Милк'айа жьна Нәһоре бьрайе Ибраһим щер' ль сэр мьла һат. ¹⁶ Қизьк йэкэ гэлэки бэдэв у бьк'ьр бу, дэсте мера һе ле нэк'э-тьбу. Эва бэржери сэр канийе бу, щер'е хвэ дагьрт у һэвраз һьлк'ь-шийа. ¹⁷ Хōлам бь лэз чу пешийа ве у готе: «К'эрэма хвэ, авэке жь щер'е хвэ нади эз вэхвьм?» ¹⁸ Эве

гот: «Вэхвэ, хвэйе мьн». У лэзэ-лэз щер' жь сэр мьле хвэ дани у даие кō вэхвэ. ¹⁹ Гава эви ав т'ер вэхвар, кэч'ьке готе: «Эз аве дэ-вэйд тэр'а жи бьк'ьшиньм, ван жи т'ер авдьм». ²⁰ У пер'а-пер'а ава щер'да валайи к'ōр'н кьр, диса бэ-зи чу жь бире аве бьк'ьшинэ, эве бона һ'эму дэвэйд ви ав к'ьшанд. ²¹ Эв мэрьва ль сэр ве э'щепмайи мабу, қэт дэнг нэдькьр, дьфькьри дьгот: Гэло р'аст Хōдан р'ийа ви р'аст кьрийэ, йан на.

²² У гава һ'эму дэва ава хвэ вэ-хварьн, һнгге ви мэрьви қэрэфи-лэкэ зер'инэ гьранийа нив шекьли* у дō базьнед зер'инэ бона ээнде, гьранийа дэһэ шекьли, дэрхьстьн кō бьдэ Р'ебекайе ²³ у же пьрси: «Һэла бежэ, тō қиза к'е йи? Гэло мала баве тэда щийе майине һэйэ, кō эм шэва хвэ ле дэрбаз кьн?» ²⁴ Эве готэ ви: «Эз қиза Бэ-т'уеле кōр'е Милк'айа к'ōлфэта Нәһор ьм». ²⁵ Оса жи готе: «Шькьр ка у гиһайе мэ гэлэк э у щийе шэвмайина вэ жи һэйэ». ²⁶ Ђнгге эв мэрьва дэвэ-р'уйа чу у шькьри да Хōдан ²⁷ у гот: «Шькьр Хōдан, Хвэдейе Ибраһиме ахайе мьнр'а, кō Эви т'ела ахайе мьн жь һ'об у амьнийа Хвэ нэбь-р'и! Гава эзи р'еда бум, Хōдан бэре мьн да мала бьрайед ахайе мьн». ²⁸ Қизьк р'эви чу у эв йэка мала дийа хвэда гьли кьр.

²⁹ Бьраки Р'ебекайе һэбу наве ви Лабан. Лабан хвэ ль кани-йе гьрт, бэзи чу щэм ви мэрьви, ³⁰ чьмки эви қэрэфил у эв базьнед

* 24:10 «Арам-Наһарайим» п'арэкэ Мэсопотамийае бу.

* 24:22 «Шекьлэк» вэкэ донздэһ гьрами бу.

зэндед хушка хвэда дитьбун, өса жи эв гъликърьна хушка хвэ Р'е-бекайе бьһистъбу кô готъбу: «Әми мәрвыи т'эви мьн аһа хэбэр дайэ», чу хвэ ви мәрвир'а гиһанд, дина хвэ дайе ва йэ эв дэвәйед хвэва һе ль сэр канийе йэ. ³¹ У готэ ви: «К'эрэм кэ вэрэ, бьмбарэке^ф Хôдан! Тô чьма ль дэрва сэкьни йи? Мьн бона тэ мал һазьр кьрийэ у ши жи бона дэвәйед тэ». ³² Әв мәрва чу һьндôр', Лабан баре дэва данин, ка у гиһа кьрэ бэр ван, ав жи да кô ньгед ви у йед т'эви ви бенэ шуштъне. ³³ Паше нан данинэ ль бэр ви, ле әви гот: «һ'эта эз нет-мәрэме хвэ гъли нэкьм, эз нен нахвъм». Готъне: «К'эрэм кэ бежэ».

³⁴ һьнге әви гот: «Эз хôламе Ибраһим ьм. ³⁵ Хôдан гэлэки ль сэр ахайе мьнда баранди йэ, әв буйэ йэки дэвлэмэнд, Хôдан гэлэк пэз у дэвар, зер' у зив, хôлам у щари, дэвэ у к'эр данэ ви. ³⁶ Сарайа к'ôлфэта ахайе мьн, пиртийа хвэда ахайе мьнр'а кôр'эк ани, әви һ'эму һэбука хвэ да ви кôр'и. ³⁷ Ахайе мьн эз дамэ сонде гот: «Нэби-нэби кô тô жь қизед кэнанийа, вэлате к'ижанада эз дьминьм кôр'е мьнр'а бьхвази. ³⁸ Ле һэр'и нава олк'а мала баве мьн у пьсмамед мьн, қизе кôр'е мьнр'а бьхвази. ³⁹ һьнге мьн готэ ахайе хвэ: «Бэлки қизьк нэхвазэ т'эви мьн бе» ⁴⁰ Әви готэ мьн: «Хôдане р'ийа К'ижанида кô эз бь дьл у щан дьчъм, we мьлйа-к'эте^ф Хвэ т'эви тэ бьшинэ у we

р'ийа тэ р'аст кэ, те кôр'е мьнр'а жь нава пьсмамтийа мьн у олк'а мала баве мьн қизэке бини, ⁴¹ ви чахи те жь ви сонде кô мьн тô дайи сонде аза би, ле гава тô һэр'и нава пьсмамтийа мьн у әв қизе нэдьнэ тэ, тô иди жь ви сонде хвэ аза йи».

⁴² Әз иро һатъмэ ль сэр канийе у мьн гот: «Йа Хôдан, Хвэдейе ахайе мьн Ибраһим! һэгэр әв р'ийа кô эз ньһа теда дьчъм Тô р'аст дьки, ⁴³ әзе ва ль сэр канийа аве бьсэкьным у гава қизэк бе аве бьк'ьшинэ у эз веп'а бежъм: К'эрэма хвэ, жь ви щер'е хвэ һьнэк ав бьдэ эз вэхвъм, ⁴⁴ у к'ижан кô бежэ: Тô вэхвэ у эз аве дэвәйед тэр'а жи бьк'ьшиньм, бьра һэма әв жи бьбэ әв қиза кô Хôдан бона кôр'е ахайе мьн к'ьфш кьрийэ».

⁴⁵ Хэбэрдан һе дэве мьнда бу, ньшкева Р'ебека щер' ль сэр мьла һат, бэржер чу канийе ав к'ьшанд, һьнге мьн готе: «К'эрэма хвэ авэке нади мьн?» ⁴⁶ Әве лэзэ-лэз щер' жь сэр мьле хвэ дани у гот: «Вэхвэ у эз дэвәйед тэ жи авдъм», ава мьн вэхвар у әве дэвәйед мьн жи авдан. ⁴⁷ һьнге мьн же пьрси: «Тô қиза к'е йи?» Әве гот: «Эз қиза Бэт'уеле кôр'е Милк'а жьна Нәһор ьм», мьн дэрхьст қэрэфил кьрэ поза у базьн жи кьрьнэ дэста. ⁴⁸ Ви чахи эз та бум у дэвэр'уйа чум бэр Хôдан, шькьри да Хôдан Хвэдейе ахайе хвэ Ибраһим, вэки р'ийа мьн р'аст кьр, кô эз нэвийа* бьрайе ахайе хвэ кôр'е вир'а бьхвазъм».

* 24:48 Бь ибрани хэбэр бь хэбэр «қиз» э.

⁴⁹Ньһа мьнр'а бежын: (Тэме wə һэйә кө һун һ'об у амьнийе ахайе мьнр'а бьднэ к'ьфше, йан на?) һэгэр на, мьнр'а бежын кө эз р'ийа хwэ бьбиньм».

⁵⁰Лабан у Бэт'уел ле вэгэр'андын у готье: «Эв йэк жь Ходан э, эм нэ қәнщ дькарьн бежын, нэ хьраб. ⁵¹Ва йә Р'ебека ль бэр тә йә, р'абә һьлдә у һәр'ә, бьра wэкә готьна Ходан, әw бьбә к'олфәта көр'е ахайе тә». ⁵²Гава хөламе Ибраһим хәбәр дана ван бьһист, һ'эта әрде дөвәр'уйа чу, сәре хwэ ль бэр Ходан дани. ⁵³Паше хөлем хьшьред зер', зив у к'ьнщ дәрхьстын данә Р'ебекайе, хәлатед қимәтә бьһа жи данә бьре у дийа we. ⁵⁴Һьнге хөлем т'әви ван мәрвьед кө пер'а һатьбун, хварьн-вәхварьн у шәва хwэ ль wьр дәрбаз кьрын. Сьбе зу р'абун, хөлем гот: «Мьн вәр'екьнә щәм ахайе мьн». ⁵⁵Бьре у дийа кәч'ьке готье: «Бьра кәч'ьк чәндәки, һәма дәһә р'ожа ль щәм мә бьминә, паше һәр'ьн». ⁵⁶Ле хөлем готә ван: «Мьн дәрәнги нәехьн, Ходан кө р'ийа мьн р'аст кьрийә, бьһельн эз һәр'ьм бьг'һижьмә ахайе хwэ». ⁵⁷Вана гот: «Эм гази кәч'ьке кьн у хәбәра дөве we бьзаньбьн». ⁵⁸Һьнге гази Р'ебекайе кьрын у готье: «Тө дьхwази т'әви ви мәрви һәр'и?» Әwe гот: «Бәле». ⁵⁹Әвана хушка хwэ Р'ебека, дадька we, хөламе Ибраһим у мәрвьед ви вәр'екьрын. ⁶⁰Дөа ль Р'ебекайе кьрын у готье:

«Хушка мә, тө бьби дийа
һ'әзар-һ'әзара
у зөр'әта тә бажаред

һәйаред хwэ
зәфти хwэ кьн».

⁶¹Р'ебека у царийед we р'абун, ль дөва сийар бун у ль пәй ви мәрви чун. Хөлем Р'ебека һьлда у чу.

⁶²Ишақ жь Бир-Лаһай-Рои вэгәр'ийабу дьһат, чьмки әw ль Нэгәве^ф дьма. ⁶³Ишақ бәре еваре дәрк'әтбу чоле к'әтбу нава мьтала, сәре хwэ бьльнд кьр, дина хwэ дайе, ва йә дөвә тен. ⁶⁴Р'ебекайе кө сәре хwэ бьльнд кьр Ишақ дит, жь дөве пәйа бу. ⁶⁵У жь хөлем пьрси: «Әw мәрвье дәштедаи кө бәр-бь мә те, әw к'и йә?» Хөлем готе: «Ахайе мьн ә» У әве хелийа хwэ һьлда авитә ль сәр хwэ. ⁶⁶Хөлем һәр тьштәд кө ви кьрьбун Ишақр'а гьли кьрын. ⁶⁷Ишақ Р'ебека бьрә коне дийа хwэ Сарайе, әw станд у әw бу кәванийа ви. Әви әw һ'ыз кьр. У барьстани к'әтә дьла, ль пәй мьрына дийа wir'а.

Зөр'әта Ибраһимә майин

25 ¹Ибраһим жьнәк жи станд, наве we Қьтура. ²Әве Зимран, Йоқшан, Мәдан, Мидйан^ф, Ишбақ у Шуах жер'а анин. ³Йоқшанр'а Шьба у Дедан бун. Деданр'а ашури, лыгуши у льуми бун. ⁴Көр'ед Мидйан: Әйфа, Әфәр, һәнох, Абида у Елдаһа бун. Әвана һ'әму жь Қьтурайе бун.

⁵Ибраһим һ'әму һәбука хwэ да Ишақ. ⁶Ле п'ешк'еш данә көр'ед царийайә жь ви у сахийа хwәда әw жь көр'е хwэ Ишақ дур хьстын, бәре ван да р'оһьлате, әw шандьнә алийе wәлатед р'оһьлате.

**Мьрэн у дэфынкьрына
Ибраһим**

⁷ Р'ожд э'мьре Ибраһимэ кō
ви дэрбаз кьрын, сэд һ'эфте у
пенщ сал бун. ⁸ Ибраһим бу калә-
ки әхтйар, жь э'мьре хвә т'ербуйи,
р'öh'e^φ хвә да у мьр, чу гьһиштә
щьмә'та хвә. ⁹ Кōр'ед ви Ишақ
у Исмайил, баве хвә, шкәфта
Махпелайейә э'рде Әфроне кō-
р'е Соһаре һ'итида дэфын кьрын,
йа кō пешбәри Мамре бу,[†] ¹⁰ ви
э'рдида, к'ижан кō Ибраһим жь
һ'итийа к'ьр'и бу. Ль вьр Ибра-
һим у к'өлфәта ви Сара һатьнә
дэфынкьрыне.

¹¹ Ль пәй мьрына Ибраһимр'а,
Хвәде^φ дōа кōр'е ви Ишақ кьр.
Ишақ незики Бир-Лаһай-Роийе
щи-вар бу, ма.

Зōр'әта Исмайил

¹² Әв э сәрәщәма зōр'әта Исма-
йиле кōр'е Ибраһим, кō шарийа
Сарайе һащәра^φ мьсьри Ибраһим-
р'а ани. ¹³ Наве кōр'ед Исмайил әв
ьн, бь навед хвә у зōр'әтед хвә-
ва. Ньхōрийе Исмайил Небайот
бу, пәйр'а Қедар, Адбел, Мибсам,
¹⁴ Мишма, Дума, Масса, ¹⁵ Хадад,
Тема, Йәтур, Нафиш у Қедьма бун.
¹⁶ Әв ьн кōр'ед Исмайил у навед
ван, ши-варед хвә у конед хвәва.
Әвана ль гора ел-ә'ширед хвәва
донздәһ мир бун. ¹⁷ Салед э'мьре
Исмайил сэд си у һ'эфт сал бун
у р'öh'e хвә да мьр, т'әви щьмә'та

хвә бу. ¹⁸ Исмайили жь һ'авилайе
гьрти һ'әта Шуре ши-вар бун, кō
пешбәри Мьсьре, ль сәр р'ийа кō
дьчә Ашуре^φ. Әвана ль бәр ч'ә'ве
һ'әму бьрайед хвә ши-вар бун,
әв ащьз кьрын.

Буйина Әсау у Ақуб

¹⁹ Әв э сәрһатийа зōр'әта кō
пәй Ишақе Ибраһим к'әт. Ибра-
һимр'а Ишақ бу. ²⁰ Ишақ кō бу
чьл сали, қиза Бәт'уеле арами^φ,
жь Паддан-Араме* Р'ебека станд,
хушка Лабане арами. ²¹ Ишақ бона
к'өлфәта хвә лава-диләк жь Хōдан
кьрын, чьмки әве зар' нәданин.
Хōдан дәнге ви бьһист, к'өлфәта
ви Р'ебека һ'әмлә дәрк'әт. ²² Кō-
р'ә һе бәт'ьне веда бун, һәвдōр'а
шәр' дькьрын, һынге әве гот: «Әв
чь һатә сәре мьн?» У чу кō жь Хō-
дан бьпьрсә.

²³ Хōдан готә we:

«Бәт'ьне тәда дō мьләт һәнә,
у жь бәдәна тә, дō щьмә'те
жь һәв щьһе бьн,
щьмә'тәке жь щьмә'та дьн
қәватьр бә.
У йе мәзын we хōламе йе
бьч'ук бә».[†]

²⁴ У гава р'ожа буйина ван
пер'а гьһишт, ва йә әв щеве бун
бәт'ьне веда. ²⁵ Йе пешьн кō бу,
йәки сори пьр'ч' бу мина к'ōрк,
наве ви Әсау* данин. ²⁶ Пәй вьр'а,
бьрайе ви бу, дәст авити пә'ни-
йа Әсау гьрти у наве ви данин

* 25:20 «Паддан-Арам» п'арәкә Мәсопотамийае бу.

* 25:25 Бь ибрани сәвта наве «Әсау» у сәвта хәбәра «пьр'ч'» незики һәв ьн.

25:9 Дэстпобун 23:3-16. 25:23 Р'омайи 9:12.

Ақуб*. Һынге Ишақ шест сали бу, гава Р'ебекайе әв анин.

²⁷ Әв зар' мәзын бун, Әсау бу мәрвәки холе, неч'ирванийеда йәки жири сәрхвә. Ле Ақуб мәрвәки дурәшәр' у нава конада дыма. ²⁸ Ишақ Әсау һ'ыз дыкыр, чымки әви неч'иред ви дыхварьн, ле Р'ебекайе Ақуб һ'ыз дыкыр.

Әсау ныхөртийа хвә дьфьрошә

²⁹ Царәке Ақуб шорбә чедькыр, Әсау жь холе к'әсьри һат. ³⁰ Әви готә Ақуб: «Дә жь we шорба бәрк'әлейә сор, мынр'а дагырә эз бьхвьм, дьле мын хава дьчә». Ләма жи ви-р'а готьн: «Әдом*». ³¹ Ле Ақуб готә ви: «К'а ньһа ныхөртийа хвә бьфьрошә мын». ³² Һынге Әсау гот: «Әзи ва дьмьрьм! Иди чь к'ара мын ныхөртийеда һәйә?» ³³ Ақуб готе: «Дә ньһа дәсте мында сонд бьхвә». Әви дәсте вида сонд хвар у ныхөртийа хвә фьротә Ақуб.[†] ³⁴ Һынге Ақуб нан у шорба ниска да Әсау, әви хвар у вәхвар, р'абу чу. Бь ви авайи Әсау ныхөртийа[¶] хвә бөһөрмәт кыр.

Ишақ Гераредә дьминә

26 ¹ Ль вәлетда, пештыри әве хәлайә кә һена Ибраһимда бьбу, хәлайикә дьн жи бу, Һынге Ишақ чу Гераре шәм п'адше фьльстинийа Абимәләх. ² Хөдан вива хөйа бу у готе: «Бәржери Мь-

сьре нәбә, ви вәлатида бьминә, к'ижани Әзе нишани тә кьм. ³ Ви вәлатида хәрибийеда бьминә, Әзе т'әви тә бьм у дөа ль тә бькьм. Чьмки Әзе т'әмамыйа ви вәлати бьдьмә тә у зөр'әта тә у әве сонда Хвәйә кә Мьн баве тә Ибраһимр'а сонд хварийә биньмә сери. ⁴ Әзе зөр'әта тә вәкә стәйркед әзмен зедә кьм у т'әмамыйа ван вәлата бьдьмә зөр'әта тә у бь зөр'әта тә we дөа ль һ'әму мьләтед дьнийәйе бьбә.[†] ⁵ Чьмки Ибраһим гөһдарийа дәнге Мьн кыр, фәрманед Мьн, т'әмийед Мьн, ә'рф-ә'дәтед Мьн у һинкьрьнед[¶] Мьн қәдандьн».

⁶ Ишақ Гераредә щи-вар бу. ⁷ Бьнәлийед ви щийи кә пьрса жьна ви Р'ебекайе же кьрьн, әви гот: «Хушка мын ә».[†] Чьмки әв тырсийа кә ви бьгота: «Жьна мын ә», дьгот: «Нәбә р'уйе Р'ебекайеда мын бькөжьн, чьмки Р'ебека бәрбч'ә'вә бәдәв бу». ⁸ У гава әв вә'дәки дьреж ль вьр ма, п'адше фьльстинийа Абимәләх р'ожәке п'әнщәрер'а дина хвә дайе, we Ишақ т'әви жьна хвә Р'ебекайе һ'әнәк дыкыр. ⁹ Һынге Абимәләх гази Ишақ кыр у готе: «К'ьфш ә, кә әва жьна тә йә, тә чьма гот: «Әва хушка мын ә?» Ишақ ле вәгәр'анд у готе: «Чьмки эз фькьрим, кә нәбә р'уйе веда эз бемә көштьне». ¹⁰ Һынге Абимәләх готе: «Әв тә чь дани ль сәре мә? Һындык мабу кә жь нава щьмә'те йәки дәст бавита

* 25:26 Бь ибрани «Пә'нигырти» йан «һ'ьләк'ар».

* 25:30 Бь ибрани «Сор».

25:33 Ибрани 12:16. 26:4 Дэстпобун 22:16-18. 26:7 Дэстпобун 12:13; 20:2.

жъна тэ у гөнэ^ф бьк'эта стуйе мэ». ¹¹ Абимэлэх т'эми да т'эмамияа щьмэ'та хвэ у гот: «К'е қэдьре ви мэрви, йан жъна ви к'эвэ, we э'сэ бе кōштъне».

¹² Ишақ ви вэлатида э'рде хвэ р'эшанд, Хōдан сэрда баранд, эви we сале сэд щар бэр хьлда. ¹³ Эви хвэ р'нд гьрт, чьқас дьчу хвэ дьгьрт у оса пешда дьчу, кō эви готъна тэ хвэ гьрт. ¹⁴ Бу хвэийе кэри у гар'анед пез-девер у гэлэк хōламед ви хэбун, фьльстинийа^ф н'эвсудийа ви кьрын. ¹⁵ н'эму эв биред кō нена баве вида, хōламед баве ви Ибраһим вэдабун, фьльстинийа хьтмандьн, т'жи хвэли кьрын. ¹⁶ Абимэлэх готэ Ишақ: «Бьхелэ жь мэ дур к'эвэ нэр'э, чьмки тō жь мэ дэрбазгьр буйи». ¹⁷ Ишақ жь вьр к'оч' кьр чу, конед хвэ нэвала Герареда вэгьртън у ль вьр ма.

¹⁸ Ишақ диса эв бир вэдан, йед кō нена баве ви Ибраһимда хатьбунэ вэдане, к'ижан кō пэй мьрна Ибраһимр'а фьльстинийа т'жи кьрбун. Ишақ эв навед кō баве ви данибун сэр ван бира, диса ль ван кьр. ¹⁹ Хōламед Ишақ we нэвалета вэдан, р'асти канийа аве хатън. ²⁰ Шьванед Гераре т'эви шьванед Ишақ шэр' дькьрын, дьготън: «Эва ава мэ йэ». Лэма наве we бире дани Э'сеқ*, чьмки бона we бире шэр' кьрын. ²¹ Бирэкэ дьн

вэдан, ль сэр we жи шэр' кьрын, наве we дани Ситна*. ²² Эв жь вьр чу, бирэкэ дьн вэда, ль сэр we шэр' нэкьрын, хьнге эви наве we дани Р'эх'обот'* у гот: «Чьмки Хōдан эм дэрхьстънэ фьреқэтийе у эме ль сэр ви э'рди зедэ бьн».

²³ Жь вьр жи Ишақ хэвраз чу Бир-Шевайе. ²⁴ We шэве Хōдан вива хōйа бу у готэ ви: «Эз Хвэ-дейе баве тэ Ибраһим ьм, нэтърсэ, чьмки Эз т'эви тэ мэ, бона хатьре э'вде Хвэ Ибраһим, Эзе дōа ль тэ бькм у зор'эта тэ зедэ кьм». ²⁵ Ишақ ль вьр горигэхэк чекьр у Хōдан н'эбанд. Конэ хвэ ль вьр вэгьрт, хōламед ви ль вьр жи бирэк к'олан.

Пэймана^ф

Ишақ у Абимэлэх

²⁶ Ви чахи, Абимэлэх бь т'эви ширэтк'аре хвэ Аһузат' у сэрэскэре хвэ Пихол жь Гераре чунэ щэм Ишақ.[†] ²⁷ Ишақ готэ ван: «Һун бона чь хатънэ щэм мьн, нэ we жэнандэ мьн у бэри мьн да, эз жь хвэ дур хьстъм?» ²⁸ Вана гот: «Эм баш дьбинън кō Хōдан т'эви тэ йэ, лэма мэ гот: «Эм у тō дэсте хэвда сонд бьхвьн у т'эви тэ пэймане^ф гьредьн, ²⁹ вэки тō хьрабийе ль мэ нэки, чава кō мэ дэст нэдайэ тэ, пештъри қәнцийе, оса жи мэ тō сах-сьламэт вэр'екьр и, жь иро шунда тō бьмбарэке Хōдан и»».

* 26:20 Бь ибрани «Шэр'».

* 26:21 Бь ибрани «Нэйрти».

* 26:22 Бь ибрани «Фьреқэти».

³⁰ һынге Ишаq ванар'а мэсрэфэк дани, вана хвар-вэхвар. ³¹ Сьбе зу р'абун, дэсте һэвда сонд хварын, Ишаq эв вэр'екьрын. Эвана бь дьле р'һ'эт жь щэм ви чун. ³² һэма we р'оже жи, хөламед Ишаq һатын бона we бира кө вэдьдан щаб дане у готыне: «Мэ ав дит». ³³ Эви наве we Шива* дани. Бона ве йэк жи наве ви бажари һ'эта ньһа Бир-Шева** йэ.

**Жьнед Эсауэ
нэ жь мьлэте ви**

³⁴ Эсау чьл сали бу, гава ви Йәһудита қиза Берийе һ'ити у Басмэт'а Әйлоне һ'ити стандьн. ³⁵ Эвана бунэ көла дьле Ишаq у Р'ебекайе.

**Ақуб дөайе п'ара Эсау
жь Ишаq дьстинэ**

27 ¹ Гава Ишаq кал бу у р'она-йа ч'э'вада мэр'ьм бу, эви гази көр'е хвэйи мэзын Эсау кьр у готе: «Лауо!» Эви гот: «Лэбе, эз дьбьһем». ² Ишаq готе: «Эзи ва кал бумэ, ньзаньм к'ижан р'оже эзе бьмьр'ьм». ³ Ньһа ч'эке хвэ, тир у кэване хвэ һьлдэ дэре чоле, неч'ирэке бона мьн бькэ у ⁴ хварьна хвэшэ кө эз же һ'эз дькьм, бона мьн чекэ бинэ эз бьхвьм, кө бэри мьр'ьна хвэ эз дөа ль тэ бькьм». ⁵ Р'ебекайе дьбьһист, гава Ишаq эв йэк көр'е хвэ Эсаур'а дьгот. У гава Эсау чу чоле неч'ире бькэ бинэ, ⁶ Р'ебекайе готэ көр'е хвэ Ақуб: «Мьн һежа бьһист, кө баве

тэ чава г'эви бьрайе тэ Эсау хэ-бэр да у гот: ⁷ «Неч'ирэке мьнр'а бинэ, пе хварьнэкэ хвэш чекэ, кө эз бьхвьм у бэри мьр'ьна хвэ, ль бэр Хөдан дөа ль тэ бькьм», ⁸ Ньһа бьбьһе лауо, гөһе хвэ бьдэ сэр мьн, эз чь тэр'а дьбежьм бькэ. ⁹ Р'абэ һэр'э нава кери, мьнр'а дө каред бьзынайэ р'ьнд бинэ у эз пе ван баве тэр'а we хварьна хвэшэ кө эв же һ'эз дькэ чекьм, ¹⁰ тө жи бьбэ бьдэ баве хвэ, кө эв бьхвэ у бэри мьр'ьна хвэ дөа ль тэ бькэ». ¹¹ Ақуб готэ дийа хвэ Р'ебекайе: «Эсауе бьрайе мьн йэки пьр'ч' э, эзи р'ути нэпьр'ч' ьм, ¹² бэлки баве мьн бь дэста мьн бьп'элинэ у эз бэр ч'э'ве ви дэрэв дэрэм, һынге эзе ль сэр хвэда ньфьр'е биньм нэ кө дөайе». ¹³ Де готе: «Лауо! Эв ньфьр'а бьра ль сэр мьнда бе, т'эне тө гөр'а мьн бькэ, һэр'э кара бинэ».

¹⁴ Ақуб чу кар анин данэ дийа хвэ. Де пе ван эв хварьна хвэшэ кө баве ви же һ'эз дькьр чекьр. ¹⁵ Р'ебекайе к'ьнщед Эсауе көр'е хвэйи мэзыни һэрэ р'ьнд кө малда ль щэм we бу һьлда, ль көр'е хвэйи бьч'ук Ақуб кьр ¹⁶ у п'осте кара жи авитэ ль сэр дэста у стөкөра вийэ р'утэ нэпьр'ч', ¹⁷ хварьна хвэшэ чекьри, нане кө лехьстьбу да дэсте көр'е хвэ Ақуб.

¹⁸ Ақуб чу щэм баве хвэ у гот: «Баво!» Эви гот: «Бэле, эз дь-бьһем, тө к'и йи, лауо?» ¹⁹ Ақуб готэ баве хвэ: «Эз ньхөрийе^д тэ Эсау ьм, тэ чава мьнр'а гот, мьн өса жи кьр, к'эрэм кэ, р'абэ р'уни

* 26:33 Бь ибрани «Сонд» йан «һ'эфт».

** 26:33 Бь ибрани «Бира Сонде» йан «Бира һ'эфта».

неч'ира мьн бьхвэ у д'оа ль мьн бькэ». ²⁰Ишаq готэ к'ор'е хвэ: «Тэ чава оса зу неч'ир дит, лаво?» Аqуб готе: «Х'одан, Хвэдейе тэ неч'ир р'асти мьн ани». ²¹Ишаq готэ Аqуб: «Незик вэрэ, эз бь дэста тэ бьп'элиньм, лаво, х'эла к'а т'о к'ор'е мьн Эсаw и, йан на?» ²²Аqуб незики баве хвэ бу, баве бь дэста эw п'эланд у готе: «Дэнг дэнге Аqуб э, ле дэст дэстед Эсаw ьн». ²³Эwi нас нэк'р к'ижан э, чьмки дэстед wi жи мина дэстед бьрайе wi Эсаw пьр'ч' бун, хьнге д'оа ль wi кьр ²⁴у готе: «Т'о р'аст к'ор'е мьн Эсаw и?» Эwi гот: «Эз ьм». ²⁵Баве готе: «Дэ к'а бьдэ эз неч'ира к'ор'е хвэ бьхвьм, вэки д'оа ль тэ бькьм». Аqуб даие, эwi хвар, шэрав жи ани даие эwi вэхвар. ²⁶Баве wi Ишаq готе: «Ньна вэрэ незик у мьн р'амусэ, лаво». ²⁷Аqуб чу незик, бав р'амуса. Ишаq к'ьнщед wi бин кьр, д'оа ль wi кьр у гот:

«Ва йэ бина к'ор'е мьн,
мина бина мерга Х'одан д'оа
ле кьри йэ.

²⁸ Бьра Хвэде жь qьр'авийа
э'змен
у жь qьнйата э'рде,
гэньм у шэраведа тэ хьне кэ.

²⁹ Бьра мьлэт тэр'а х'оламтийе
бькьн,
щьмэ'т жи ль бэр тэ
дэвэр'уйа хэр'ьн.
Т'о бьби ахайе бьратийа хвэ,
зар'ед дийа тэ жи ль бэр тэ
дэвэр'уйа хэр'ьн.

Йе ньфьр'а ль тэ бькэ, ньфьр'
ль wi бэ,
йе д'оа ль тэ бькэ, д'оа ль wi
бэ».†

³⁰Гава Ишаq д'оа Аqуб кьр хьлаз кьр у эw гавэк бу к'о эw жь баве хвэ Ишаq дур к'этьбу, бьрайе wi Эсаw жь неч'ире hat. ³¹Эwi жи хварьна хвэш чекьр, ани да баве хвэ у гот: «Дэ бьра баве мьн р'абэ у жь неч'ира к'ор'е хвэ бьхвэ, вэки д'оа ль мьн бькэ». ³²Баве wi Ишаq готэ wi: «Т'о к'и йи?» Эwi гот: «Эз к'ор'е тэ, ньх'орийе тэ, Эсаw ьм». ³³Ишаq бь хофэкэ мэзын ль сэр хэвда лэрэзи у гот: «Эwe к'о неч'ир кьр у ани да мьн эw к'и бу? Мьн бэри hatьна тэ, жь wan х'эмуйа хвар у д'оа ль wi кьр. Эwe жи д'оакьри бэ». ³⁴Гава Эсаw эв готьнед баве хвэ бьхистьн, кур'ин к'эте, к'эсэр-к'эсэр гьрийа у готэ баве хвэ: «Мьн жи баво! Д'оа ль мьн жи бькэ!» ³⁵Баве готе: «Бьрайе тэ hat бь х'ьлэк'арийе д'оайе п'ара тэ хьлда ль сэр хвэ». ³⁶Эсаw гот: «Лэма наве wi данэнинэ Аqуб!† Эва щара д'ода йэ, эw ньг дьдэ ль бэр мьн! Эwi хэде ньх'ортийа мьн жь мьн станд у ньна жи д'оайе п'ара мьн жь мьн станд». У пьрси: «Гэло тэ qэт бона мьн иди д'оа нэньштийэ?» ³⁷Хьнге Ишаq ль Эсаw вэгэр'анд у готе: «Ва йэ мьн эw кьрэ ахайе тэ у х'эму бьратийа wi жи wir'а кьрэнэ х'олам, гэньм у шэраведа жи эw хьне кьрэн. Иди ньна эз тэ чава бькьм лаво?» ³⁸Эсаw готэ баве хвэ: «Баво! Гэло хэма д'оаки

тэ т'эне хэбу? Мьн жи баво! Д'оа
ль мьн жи бькэ!» Эсау кур'э-кур'
дани гьрийа.[†]

³⁹ Ёнгэ Ишаге баве ви ль ви
вэгэр'анд у готе:

«Ава те идара хвэ жь
фьнйата э'рде
у фьр'авийа э'змен бьки.

⁴⁰ Идара тэ бь шуре тэ бэ,
х'оламгийе бьрайе хвэр'а
бьки
у вэхт жи к'о бе, гава т'о жь ве
й'екеда сэри хьлди,
нире ви жь стуйе хвэ баве-
жи».[†]

⁴¹ У бона ви д'оайе к'о баве д'оа
бьрайе ви кьр'бу, Акуб жь бэр
ч'э'ве Эсау к'этыбу у Эсау дьле
хвэда дьгот: «Р'ожед шина баве
мьн незик бунэ, эзе пэйр'а бьрайе
хвэ Акуб бьк'ожьм». ⁴² Эв готьнед
Эсауэ к'ор'е Р'ебекайеий мэзын,
гиһандьнэ ве. Эве жи шанд гази
к'ор'е хвэйи бьч'ук Акуб кьр у готе:
«Ва йэ Эсауэ бьрайе тэ, гэф ль тэ
хварийэ, вэки тэ бьк'ожэ. ⁴³ Ньһа
бьбьһе лауо эз чь тэр'а дьбежьм,
р'абэ бьр'эвэ һэр'э һ'аране, бьгь-
һижэ бьрайе мьн Лабан, ⁴⁴ вэ'дэки
ль щэм ви бьминэ, һ'эта һерса
бьрайе тэ датинэ. ⁴⁵ Гава һерса
бьрайе тэ дайнэ у эв кьрына к'о
тэ ль сэре ви кьрийэ бир бькэ,
паше эзе бьшиньмэ пэй тэ, тэ жь
вьр биньм, чьма нава р'ожэкеда
эз вэ һэр д'оа онда кьм?»

Ишаг Акуб дьшинэ щэм хале ви Лабан

⁴⁶ Паше Р'ебекайе готэ Ишаг:
«Р'уйе ван қизед һ'итийада, эз жь
э'мьре хвэ т'ер бумэ, һэгэр Акуб
жи қизед һ'итийайэ мина эвед
ви вэлати бьстинэ, иди эз чьма
дьжим?»

28 ¹ Ёнгэ Ишаг гази Акуб
кьр, д'оа ль ви кьр, т'эми
да ви у гот: «Қизед кэнанийа^ф
нэстини. ² Ле р'абэ һэр'э Паддан-
Араме, мала баве дийа хвэ Бэ-
т'уел у жь вьр жь қизед хале хвэ
Лабан, қизе хвэр'а бьхвэзэ. ³ У
бьра Хвэдейе һэри Зор тэ бэрэк'эт
кэ, тэ шин кэ у ль һэв зедэ кэ, жь
тэ мьх'олқэт пешда бен. ⁴ Дэ бьра
Хвэде эве хер-бэрэк'эта к'о дабу
Ибраһим бьдэ тэ у з'ор'эта тэ, вэки
ви вэлате к'о т'о теда хэрибийе
дэрбаз дьки, к'ижан к'о Хвэде дабу
Ибраһим, бьбэ мьлк'е тэ».[†] ⁵ Ишаг
Акуб шанд, эв чу Паддан-Араме
щэм хале хвэ Лабане к'ор'е Бэ-
т'уеле арами*.

Эсау қиза Исмайил дьстинэ

⁶ Эсау дит к'о Ишаг д'оа Акуб
кьр у эв шандэ Паддан-Араме, к'о
жь вьр хвэр'а қизе бьхвэзэ, дэма
к'о д'оа ви дькьр, т'эми да ви у
гот: «Жь қизед кэнанийа хвэр'а
нэхвази», ⁷ Акуб жи г'ор'а де у
баве хвэ кьр, чу Паддан-Араме.

* **28:5** Бь ибрани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Щэм Лабане к'ор'е Бэ-т'уеле арами, бьрайе Р'ебека дийа Акуб у Эсау».

27:38 Ибрани 12:17. **27:40** П'адшати II, 8:20. **28:4** Дэстпобун 17:4-8.

⁸ Эсау те дэрхыст wэки Исаае ба-
ве ви қизед кэнанийа бэгэм накэ,
⁹ һынге Эсау чу щэм Исмайил у
қиза Исмайиле көр'е Ибраһим,
Маһ'алата хушка Небайот хwэр'а
хwэст, ани сэр жьнед хwэ.

Хэwна Ақубэ ль Бет'-Еле

¹⁰ Ақуб жь Бир-Шевайе дэрк'эт,
чу бэрбь һ'аране. ¹¹ Эw гьһиштэ
щики, р'о ле чу ава, эwi кэвьрэки
ван дэра һьлда дани бэр сэре хwэ
у ль wi щийи п'алда р'аза, шэва
хwэ ль wьр дэрбаз кьр. ¹² Эwi
хэwнэк дит, дина хwэ дайе we
п'епэлингэк сэр э'рде данийэ у
сэре we гьһиштиэ э'змен. У ва
йэ мьльак'этед Хwэде сэр wer'а
һьлдк'ышийан у пэяа дьбун.[†] ¹³ У
ава Ходан сэр wир'а сэкьнибу у
дыгот: «Эз Ходан Хwэдейе кал-баве
тэ Ибраһим у Хwэдейе Исаақ ьм.
Эзе эwi э'рде кө тэ ль сэр п'алдайэ
бьдьмэ тэ у зөр'эта тэ.[†] ¹⁴ Зөр'эта
тэйе wэкэ т'оза э'рде зедэ бэ, we
бэрбь р'оһьлат у роавайе, бакор у
башуре бэла бэ. Бь тэ у зөр'эта тэ
we дөа ль һ'эму бэрэкед дьһийае
бьбэ.[†] ¹⁵ Ава Эз т'эви тэ мә, тө к'ода
жи һэр'и Эзе тэ хwэй кьм у тэ ди-
са вэгэр'иньмэ ви wэлати. Чьмки
Эз жь тэ дур нак'эwьм, һ'эта кө эw
тыште Мьн тэр'а готийэ нэйньмэ
сери». ¹⁶ Ақуб жь хэwa хwэ һ'ыш-
йар бу у гот: «Р'асти Ходан ль wьр
э, ле мьн ньзаньбу!» ¹⁷ һынге эw
тырсийа у гот: «Эв дэр чьқаси saw

э! Эв тыштэки дьн нинэ, ле Хана^ф
Хwэде йэ у дэргэһе э'змана йэ».

¹⁸ Ақуб сьбе зу р'абу, эw кэвь-
ре бэр сэре хwэ һьлда һ'эйкэл да
сэкьнандьне у пе р'ун кельк р'ун
кьр. ¹⁹ Наве wi щийи дани «Бет'-
Ел*», ле бэре наве wi бажари Луз
бу. ²⁰ һынге Ақуб ад-қьрар кьр у
гот: «Һэгэр Хwэде г'эви мьн бэ у
ве р'ейеда мьн хwэй кэ, йа кө эз
теда дьчьм, өса жи нане хwарь-
на мьн у к'ынца хwэкьрьна мьн
бьдэ, ²¹ у сах-сьламэт вэгэр'ьмэ
мала баве хwэ, бьра Ходан бьбэ
Хwэде мьн ²² у эв кэвьре кө мьн
чава һ'эйкэл да сэкьнандьне жи
бьбэ мала Хwэде. У жь һэр тыштед
кө Тө бьди мьн, эзе р'аст жь дэһа[†]
йэки бьдьм Тэ».

Ақуб дьчэ мала Лабан

29 ¹ Ақуб р'абу чу wэлате щьм-
э'тед ль р'оһьлате. ² Дэште-
да эw р'асти бирэке һат, дина хwэ
дайе ва йэ се кэри пэз доре мэхэл
ьн, чьмки жь we бире пэз дьһатэ
авдане. Кэвьрэки мэзын жи ль сэр
дэве бире бу. ³ Чахе һэр кэрийед
пез ль wьр т'оп дьбун, һынге кэ-
вьре дэве бире хол дькьрьн, пэзе
хwэ ав дьдан, кэвьр диса дьданэ
ль сэр дэве бире.

⁴ Ақуб готэ ван: «Гэли бьра
һун жь к'о нэ?» Wана ле вэгэр'анд:
«Әм жь һ'аране нэ». ⁵ Эwi диса
готэ ван: «Һун Лабане нэвийе
Нәһор нас дькьн?» Wана гот: «Әм

* 28:19 Бь избрани «Мала Хwэде».

28:12 Йуһ'әнна 1:51. 28:13 Дэстпобун 13:14-15. 28:14 Дэстпобун 12:3; 22:18.

28:22 Дөбарэкьрьна Қануне 14:22-29; 26:12-15.

нас дыкын». ⁶ Эви готэ ван: «Эв сах-сьламэт э?» У вана гот: «Сахи-сьламэт э, ва йэ Р'ахела қиза ви т'эви пез те». ⁷ Ынге ви гот: «He р'ож гэлэк майэ, нэ вэхт э кё кэри т'оп бьн, пэзе хвэ авдын, бьбьн бьч'ериньн». ⁸ Ле вана гот: «Эм нькарын, һ'эта һ'эму кэрийед пез т'оп нэбьн, эм Ынге бь һэвр'а кэвьре ль сэр дэве бире хол дыкын, пез ав дыдын».

⁹ Эви he т'эви ван хэбэр дыда, Р'ахел бь т'эви пэзе баве хвэ һат, чьмки эве шьванти дыкьр. ¹⁰ Гава Ақуб ч'эв Р'ахела қизхал у пэзе хале хвэ Лабан к'эт, чу кэвьр жь дэве бире хол кьр у пэзе хале хвэ Лабан авда. ¹¹ Ынге Ақуб чу р'уйе Р'ахеле, кур'ин к'эте гьри-йа. ¹² Паше Ақуб готэ Р'ахеле кё эв пьсмаме баве we йэ, көр'е Р'е-бекайе йэ. Эва жи р'эви чу баве хвэр'а гьли кьр.

¹³ Гава Лабан эв мьзгинийа һатьна көр'е хушка хвэ Ақуб бьхист, р'эви чу пешийа ви. Эв һ'эмез кьр, чу р'уйе ви у эв бьрэ мала хвэ. Ақуб жи эв йэк гьшк Лабан-р'а гьли кьр. ¹⁴ Лабан готэ ви: «Тө р'аст жь хун у қьнета мьн и!» Ақуб т'эмамийа мэхэке щэм ви ма.

Хёламтийа Ақубэ бона Леае у Р'ахеле

¹⁵ Пэй ван йэкар'а, Лабан готэ Ақуб: «Зэ'ф жи тө пьсмаме мьн и, гэрэке бехэқ мьнр'а хёламтийе бьки? Мьнр'а бежэ, һэде тэ чь йэ?» ¹⁶ Дё қизед Лабан һэбун. Наве йа

мэзын Леа у наве йа бьч'ук Р'ахел бу. ¹⁷ Леа ч'э'вада назьк* бу, ле Р'ахел бэжн-бале у сьфэтда йэкэ хасэ бэдэв бу. ¹⁸ Дьле Ақуб к'этэ Р'ахеле у гот: «Эз бона қиза тэйэ бьч'ук Р'ахеле һ'эфт сала тэр'а хёламтийе бькьм». ¹⁹ Лабан гот: «Йа п'акэ эз we бьдьмэ тэ, нэ кё бьдьмэ мэрвьэки дын. Щэм мьн бьминэ». ²⁰ Ақуб һ'эфт сала бона Р'ахеле хёламти кьр. Бэр ч'э'ве ви мина чэнд р'ожа дэрбаз бун, һақаси же һ'эз дыкьр. ²¹ Ынге Ақуб готэ Лабан: «К'а дэргистийа мьн бьдэ мьн, чьмки р'ожед мьн г'эмам бунэ кё эм бьгьнижьнэ һэв». ²² Лабан мэсрэфэк дани, һ'эму мэрвьед we дэре щьвандьн. ²³ Ле гава бу евар қиза хвэ Леа бьр да Ақуб, эви сэре хвэ wer'а дани. ²⁴ Лабан щарийа хвэ Зилпа жи чава щари да қиза хвэ Леае. ²⁵ Сьбе зу Ақуб дина хвэ дае, кё эва Леа йэ! Ынге Ақуб готэ Лабан: «Тэ эв чь сэре мьн кьр? Мьн бона Р'ахеле тэр'а хёламти нэкьр? Тэ чьма эз хапандьм?» ²⁶ Лабан гот: «Ль щэм мэ эв нэ э'дэт э, кё йа бьч'ук бэри йа мэзын бьдынэ мер. ²⁷ Ы'эфтийа шайийа ве т'эмам кэ, эзе йа дын жи бьдьмэ тэ, ль бэр һ'эфт салед дынва кё тө мьнр'а хёламтийе бьки». ²⁸ Ақуб өса жи кьр, эви һ'эфтийа шайийа we т'эмам кьр, Лабан қиза хвэ Р'ахел жи чава жьн да ви. ²⁹ Лабан щарийа хвэ Билһа жи чава щари да қиза хвэ Р'ахеле. ³⁰ Ақуб сэре хвэ Р'ахел-р'а дани у Р'ахел жь Леае зэ'фтьр

* 29:17 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Ч'э'вада мэр'ьм».

һ'эз кър. У Ақуб һ'эфт салед дьн жи хёламти Лабанр'а кър.

Зар'ед Ақуб

³¹ Гава Ходан дит кё Леа найе һ'эзкърне, бэт'гне we вэкър. Ле Р'аһел бевэр бу. ³² Леа пе ма кёр'р'эк ани у наве ви дани Р'убен*, чьмки we гот: «Ходан зэлулийа мын дит, иди ньһа мере мыне мын һ'эз кэ». ³³ Диса пе ма, кёр'эки дьн ани у гот: «Чьмки Ходан бһист кё эз найемэ һ'эзкърне, лэма эв кёр' жи да мын». У наве ви дани Шьмһ'ун*. ³⁴ Диса пе ма кёр'эки дьн жи ани у we гот: «Ньһа иди мере мыне г'эви мын йэк бэ, чьмки мын се кёр' жер'а анин». Бона ве йэке наве ви Леви* һатэ данин. ³⁵ Диса пе ма кёр'эки дьн ани у гот: «Ньһа эзе пэсьне Ходан бьдъм». Лэма наве ви дани Щьһуда*. У жь зар'анине һатэ бьр'ине.

30 ¹ Р'аһеле дина хвэ даие кё эв Ақубр'а зар'а найнэ, һ'эвсуди хушка хвэ кър у готэ Ақуб: «К'а зар'а бьдэ мын, йан на эзе щандъм». ² һерса Ақуб ль Р'аһеле р'абу у готе: «Чьма стэхёла эз дэвса Хвэде дьгьръм, кё бэре

зьяка жь сэр тэ бьр'ийэ?» ³ Эве гот: «Ва йэ щарийа мын Билһа, сэре хвэ wer'а дайнэ, бьра эв ль сэр чокед мын зар'е бинэ, кё жь we зар' мынр'а һэбьн». ⁴ У эве щарийа хвэ Билһа чава жьн да ви. Ақуб сэре хвэ wer'а дани. ⁵ Билһа пе ма у Ақубр'а кёр'эк ани. ⁶ һынге Р'аһеле гот: «Хвэде ль сэр һэқи у нэһэқийеда ньһер'и, дэнге мын жи бһист у кёр'эк да мын». Лэма наве ви дани Дан*. ⁷ Щарийа Р'аһеле Билһа диса пе ма кёр'е дёда Ақубр'а ани. ⁸ Р'аһеле гот: «Эз хушка хвэр'а к'этымэ һ'ощэте у мын зора we бьр». У Наве ви дани Нэфтэли*.

⁹ Леаие гава дит кё жь зар'а һатэ бьр'ине, щарийа хвэ Зилпа чава жьн гьрт да Ақуб. ¹⁰ Щарийа Леаие Зилпайе Ақубр'а кёр'эк ани. ¹¹ Леаие гот: «Эз бэхтэвар ьм!» У наве ви дани Гад*. ¹² Щарийа Леаие Зилпайе кёр'е дёда Ақубр'а ани. ¹³ Леаие гот: «Эз хвэзьли^ф мэ! К'олфэте хвэзийа хвэ ль мын биньн». У Наве ви дани Ашер*.

¹⁴ Рожед нандьруне Р'убен чу нава зэвийа, эви гьзеред бэйани* дитьн у ани да дийа хвэ Леаие. һынге Р'аһеле готэ Леаие: «К'эрэма

* **29:32** «Р'убен» бь ибрани те фэмкърне: «Дина хвэ бьдне, кёр' э» у дэнге хэбэра Р'убен незики: «(Ходан) зэлулийа мын дит».

* **29:33** Бь ибрани «Бьһистьн».

* **29:34** Бь ибрани дэнге хэбэра «Леви» мина хэбэра «Йэкти» йэ.

* **29:35** Бь ибрани дэнге наве «Щьһуда» мина хэбэра «Пэсьндар» э.

* **30:6** «Дан» бь ибрани те фэмкърне: «һ'акьм», кё сэр һэқи у нэһэқийеда дьньһер'э.

* **30:8** Бь ибрани «һ'ощэта мын».

* **30:11** Бь ибрани «Бэхтэвар».

* **30:13** Бь ибрани «Хвэзьли».

* **30:14** Ава готи «Мандрагор» кё к'окэка бьн эрд э, дьхварьн кё жь жьнти у мертийе нэк'эвьн.

хвэ, һнэк жь ван гьзеред бэйанийэ көр'е хвэ бьдэ мьн жи». ¹⁵ Ле Леайе гот: «Тэ мере мьн жь мьн стандийэ бэс нинэ, гьзеред көр'е мьнэ бэйани жи дьхвази?» Р'аһеле готе: «Бьра ишэв эв т'эви тэ р'азе, жь бэр гьзеред көр'е тэйэ бэйанива». ¹⁶ Еваре Ақуб жь к'эвшен дьһат, Леа пешийа вида чу у готе: «Тө гэрэке т'эви мьн р'азейи, чьмки мьн тө бь гьзеред көр'е хвэйэ бэйани к'ьрекьри йи». У эв we шэве т'эви we р'аза. ¹⁷ Хвэде дэнге Леайе бьһист у Леа пе ма көр'е пенща Ақубр'а ани. ¹⁸ Ђнге Леайе гот: «Хвэде һэде мьн да мьн, чьмки мьн щарийа хвэ да мере хвэ». У наве ви дани Исахар*. ¹⁹ Леа диса пе ма у Ақубр'а көр'е шэша ани. ²⁰ Ђнге Леайе гот: «Хвэде п'ешк'ешэкэ баш да мьн, мере мьне иди щэм мьн бьминэ, чьмки мьн шир'а шэш көр' анинэ». У наве ви дани Зэбулон*. ²¹ Хьлазийе қизэк ани у наве we дани Дина.

²² Хвэде Р'аһел бир ани у Хвэде дэнге we бьһист бэт'не we вэкьр. ²³ Эв пе ма көр'эк ани у гот: «Хвэде қара мьн да һьлдане». ²⁴ Наве ви дани Усьв* у гот: «Дэ бьра Ходан көр'эки дьн жи ль мьн зедэ кэ».

Пэймана нава Лабан у Ақубда

²⁵ Пэй ве йкер'а, гава Р'аһеле Усьв ани, Ақуб готэ Лабан:

«Изьна тэ һэбэ, кө эз һэр'эмэ щи у wat'ане хвэ. ²⁶ Жьн у зар'ед мьн бьдэ мьн, бона к'ижана мьн тэр'а хөламти кьр у эз һэр'эм, чьмки хөламтийа мьн тэва э'йан э, мьн чь хөламти тэр'а кьрийэ». ²⁷ Лабан готе: «Һэгэр қэдьре мьн ль щэм тэ һэйэ, һиви дькьм нэчэ! Мьн пе р'э'мьлдарийе те дэрхьстийэ кө Ходан бона хатьре тэ ль сэр мьнда барандийэ». ²⁸ У гот: «Һэде хвэ бежэ эз бьдьм». ²⁹ Ђнге Ақуб готе: «Тө зани мьн чава тэр'а хөламти кьрийэ у һ'эйванед тэйэ ль бэр мьн чава бунэ. ³⁰ Чьмки бэри һатьна мьн, мале тэ һьндьк бу, ле ль һэв зедэ бу, Ходан бь һатьна мьн ль сэр тэда баранд. Иди эзе к'энге бона мала хвэ бьхэбьтм?» ³¹ Лабан пьрси: «Эз чь бьдьмэ тэ?» Ақуб готе: «Тө тыштэки нэдэ мьн. һэгэр тө ве готьна мьн бьки, эзе диса кэрийе пэзе тэ хвэй кьм у бьч'ериньм. ³² Эз иро бьк'эвьмэ нава т'эмамайя кэре тэ, чьқас пэзе дэқ-дэқи у бэлэк һэнэ, өса жи нава бэрха чьқас қэр һэнэ у нава бьзьнада жи чьқаси бэлэк у дэқ-дэқи һэнэ, эз вэқэтиньм. Бьра эвана бьбьнэ һэде мьн. ³³ Иро шунда р'астийа мьне ль бэр тэ к'ьфш бэ, гава тө бейи дина хвэ бьди һэде мьн. һэгэр нава кэрийе ль бэр мьнда, бьбьнэк нэ дэқ-дэқи у нэ бэлэк бэ у бэрх нэ қэр бэ, эв ль щэм мьн чава йед дьзийе бьн». ³⁴ Лабан готе: «Баш э! Бьра

* 30:18 Бь ибрани дэнге наве «Исахар» мина хэбэра «Хэлат» э.

* 30:20 Бь ибрани «Щэммайин» йан «Қэдьр».

* 30:24 Бь ибрани «Бьра эв зедэ бэ».

вэкэ готына тэ бэ». ³⁵ Ле we р'оже Лабан* чьқас нерийед шьв-шьви у бэлэк у чьқас бьзынед дэқ-дэқи у бэлэк, ава готи чьқас йед дэқ-дэқийэ сьпи у бэрхед қэр һэбун, вэқэтандын данэ көр'ед хвэ ³⁶ у эв р'ийа се р'ожа дури Ақуб хьстын. Ақуб кэрийе пэзе Лабани майин хвэй кьр.

³⁷ Ақуб хвэр'а жь дара сьпн-даре, бэһиве^д у чинаре ч'ьқьлед тэр' һьлдан, эви қалькед ван ши-щийа т'эр'шандын сьпи нэхш кьрын, өса кө ль сэр ч'ьқьла сьпикайи к'ьфш дьбу. ³⁸ һынге эви ч'ьқьлед хвэйэ т'эр'шанди данинэ нава һ'эвзед аввэхварьне, кө гава кэри бен аве вэхьын, эв ль бэр пез бьн, дэма аввэхварьне пэз бе фэ'ла. ³⁹ Пэз ль бэр ч'ьқьла дьһатьнэ фэ'ла у дьзан бэрхед шьв-шьви, дэқ-дэқи у бэлэк данин. ⁴⁰ Ақуб бэрх вэдықэтандын у бэре пез дьданэ алийе йед шьв-шьви у қэрэ кө нава кэре Лабанда һэбун. Ақуб кэре хвэ вэқэтанд, т'эви пэзе Лабан нэкр. ⁴¹ У гава вэхте фэ'ле пэзе к'окэ-р'ьнд дьһат, Ақуб эв ч'ьқьл даданинэ нава һ'эвзе аве ль бэр ч'э'ве пез, вэки эв ль бэр ч'ьқьла фэ'ле хвэ бьстиньн. ⁴² Ле ль бэр пэзе жар-һур данэданин у йед хьрабэ бь кемаси п'ара Лабан к'этын, йед к'окэ-р'ьнд п'ара Ақуб. ⁴³ Өса эва мэрьва гэлэки пешда чу. Бу хвэ-йе кэрийед пэзе мэзын, щарийа, хөлама, дэва у к'эра.

Ақуб жь хале хвэ Лабан дьр'эвэ

31 ¹ Ақуб бьһист кө көр'ед Лабан дьготын: «Ақуб һ'эму һэбука баве мэ бьр у жь һэбука баве мэ һақас һэбук т'оп кьр». ² У Ақуб дина хвэ да р'энг-р'уйе Лабан, we эви һьндава вида нэ йе бэре йэ. ³ һынге Хөдан готэ Ақуб: «Вэгэр'э вэлате кал-бавед хвэ, ль ши-мыск'эне хвэ, дэзе т'эви тэ бьм». ⁴ Ақуб холе ль бэр пез бу, эви шанд гази Р'аһеле у Леайе кьр ⁵ у готэ ван: «Эз дина хвэ дьдымэ р'энг-р'уйе баве вэ, эв һьндава мында нэ йе бэре йэ. Ле Хвэдеие баве мын, т'эви мын буйэ. ⁶ Вэва жи э'йан э, кө мын бь т'эмамияа қэвата хвэ баве вэр'а хөлашти кьрийэ. ⁷ Ле баве вэ эз дьхапандьм, дэһэ щара һэде мын гөһаст, ле Хвэде нэһьшт кө эв зийанэке бьдэ мын. ⁸ Гава ви дьгот: «Бьра йед дэқ-дэқи бэр һэде тэва бьн», һынге т'эмамияа пез, дьза дэқ-дэқи данин. Ле гава ви дьгот: «Бьра йед шьв-шьви бэр һэде тэва бьн», һынге т'эмамияа пез, дьза шьв-шьви данин. ⁹ Бь ви авайи Хвэде һ'эйванед баве вэ жь ви стандын у данэ мын. ¹⁰ Щарэке вэхте пез фэ'ла бу, хэвнеда мын дина хвэ даие у дит, ва йэ кэре пез бь нерийед шьв-шьви, дэқ-дэқи у бэлэк дьһатьнэ фэ'ла. ¹¹ һынге мьльйак'эте Хвэде* хэвнеда мын-р'а гот: «Ақуб!» У мын гот: «Лэбе, эз дьбьһем». ¹² Эви гот: «К'эрэма хвэ, сэре хвэ бьльнд кэ у дина

* 30:35 «Лабан» бь избрани те фэ'мкьрьне: «сьпи» йан «қэрқаш».

* 31:11 Фэ'мина хэбэра «Мьльйак'эте Хвэде» р'аст нэ э'йан э, эв щарана жь бэр наве Хөданва те бьк'аранине у һ'эзура Ви дьдэ к'ьфше.

хвэ бьде, ва нэ һ'эму нерийед кө пэз бь ван тенэ фэ'ла, шьв-шьви, дэқ-дэқи у бэлэк ын, чьмки Мын дит һэр тыштед кө Лабан сэре тэ кьрын. ¹³ Эз эв Хвэде мэ, кө ль Бет'-Еле тэва хойа бум, we дэра кө тэ һ'эйкэл р'ун кьр у ль вьр Мынр'а ад-қырар кьр, ньһа р'абэ жь ви вэлати дэре у вэгэр'э ль щи-мыск'эне хвэ».¹⁴ һынге Р'аһеле у Леае ле вэгэр'андын у готыне: «Гэло иди мала баве мэда, п'ар у вартийа мэ һэйэ? ¹⁵ Гэло бона ви эм һ'эсаб набьн мина хэриба? Чьмки эви эм фьротын у қалэне мэ жи хварьн. ¹⁶ Лэма жи эв һ'эму һэбука кө Хвэде жь баве мэ станд, йа мэ у зар'окед мэ йэ. Ньһа һэр тыштед кө Хвэде готийэ, бькэ».

¹⁷ һынге Ақуб р'абу, жьн у зар'ед хвэ ль дэва сийар кьрын. ¹⁸ Эви һ'эму һ'эйванед хвэ, һ'эму һэбука хвэйэ кө қазьнщ кьрьбу у һ'эйванед хвэйэ кө ль Паддан-Арамеда қазьнщ кьрьбу һьлдан, р'ек'эт кө һэр'э вэлате Кэнане^ф, щэм баве хвэ Ишақ. ¹⁹ Лабан чубу кө пэзе хвэ бьбьр'э, Р'аһеле п'утед мала баве хвэ дьзин. ²⁰ Ақуб жь Лабане арами^ф хвэ вэдзыи р'эви, чьмки вива э'йан нэкьрьбу, кө we һэр'э. ²¹ У бь ви авайи эв бь һ'эму һэбука хвэва р'эви у р'абу жь ч'эме Фьрате дэрбаз бу у бэре хвэ да алийе ч'ийа-банийед Гилэ'де^ф.

Лабан пэй Ақуб дьк'эвэ

²² Р'ожа сьсийа щаб данэ Лабан, кө Ақуб р'эвийэ. ²³ Лабан бь-

ратийа хвэ жи т'эви хвэ һьлда у һ'эфт р'ожа ль пэй ви к'эт. Ль алийе ч'ийа-банийед Гилэ'де хвэ вьр'а гиһанд. ²⁴ Хвэде шэв һатэ хэвна Лабане арами у готэ ви: «Мықати хвэ би, кө тыштэки қэнщ йан хьраб Ақубр'а нэбежи».

²⁵ Лабан хвэ Ақубр'а гиһанд. Ақуб коне хвэ ч'ийа-банийада вэгьртьбу. Лабан у бьратийа хвэ жи конед хвэ ль ч'ийа-банийед Гилэ'деда вэгьртьн. ²⁶ У Лабан готэ Ақуб: «Эв тэ чь кьр? Чьма тэ хвэ жь мын вэдзыи р'эвийи у тэ қизед мын чава һесиред бьн шур бьрьн? ²⁷ Тэ чьма жь мын вэшарт, дьзива р'эвийи у мынр'а нэгот? Мыне тэ бь дьле ша вэр'екьрайи, пе стьрана, дэфа у чэнге^ф зис. ²⁸ Тэ нэһьшт кө эз бьһатама р'уйе қизед хвэ у нэвийед хвэ. Тэ бе аьли кьр. ²⁹ Дэсте мында қэват һэйэ, кө хьрабийе ль вэ бькьм. Ле Хвэдейе баве вэ шэва дэрбазбуийи т'эви мын хэбэр да у гот: «Мықати хвэ би, кө тыштэки қэнщ йан хьраб Ақубр'а нэбежи». ³⁰ Ле бэле тэ дьчи-дьчи, фэ'мдарийэ вэки тэ гэлэки бира мала баве хвэ кьрийэ, ле чьма хвэдейед мын дьзин?» ³¹ Ақуб ль Лабан вэгэр'анд у гот: «Чьмки эз тьрсийам, мын гот бэлки те қизед хвэ жь мын бьстини. ³² Ле хвэдейед хвэ ль щэм к'е бьбини, бьра эв нэжи. Ньһа ль бэр бьратийа мэ бьгэр'э у чи тэ ль щэм мын һэбэ һьлдэ хвэр'а». Чьмки Ақуб ньзаньбу кө Р'аһеле эв дьзинэ. ³³ Лабан к'этэ коне Ақуб,

коне Леае у коне һәр дө щарийа, ле әв нәдитын. Жь коне Леае дәр-к'әт, к'әтә коне Р'аһеле. ³⁴Р'аһеле әв п'ут һьлдабун кьрьбунә т'ер'а дәве у ль сәр ван р'уньшьтбу. Лабан т'эмамия кон ль һәв хьст гәр'ийа, ле әв нәдитын. ³⁵Р'аһеле готә баве хвә: «Бьра хвәйе мьн һерса хвә ль мьн р'анәкә, вәки эз нькарьм ль бәр р'абьм, чьмки эз нәхвәшийа к'өльфәтада мә». Лабан гәр'ийа ле п'ут нәдитын.

³⁶Һьнге Ақуб һерс к'әт у бәзи Лабан. Ақуб ль Лабан вәгәр'анд у готе: «Нәһәдийа мьн чь йә, гөнәйе мьн чь йә, вәки тә аһа дайә пәй мьн? ³⁷Тө ль нав т'эмамия һур-муред мьнда гәр'ийайи, тә тьштәки жь мала хвә дит? Дәр-хә дайнә ль бәр бьратийа мьн у бьратийа хвә, бьра әв ве пьр-се нава мә һәр дөйда сафи кьн. ³⁸Әва бист сал ә, кә эз ль щәм тә дьмам, ми у бьзьнед тә бәрнәавитьнә у мьн бәранед кәрийе тә жи нәхварьнә. ³⁹Йед дә'ва дьгьртын, мьн нәдани ль щәм тә, зьрара ве мьн дьк'ьшанд, р'оже бьһата дь-зин, шәве бьһата дьзин тә жь мьн дьхвәст. ⁴⁰Р'оже жь гәрме, шәве жи жь сәрме дьһ'элийам-дьмаши-йам. Хәв жь ч'ә'ве мьн дьт'әрқыси. ⁴¹Бист сали һ'але мьн мала тәда аһа буйә. Мьн чардәһ сала бона һәр дө қизед тә тәр'а хөлашти кьр, шәш сала жи бона пәзе тә. Ле тә дәһә щара һәде мьн гөһаст. ⁴²Һә-гәр Хвәдейе баве мьн, Хвәдейе

Ибраһим^ф у Хофа Ишақ нә т'әви мьн буйа, тәйе ньһа эз р'аст дәст-вала вәр'екьрама. Хвәде зәлулийа мьн у хәбат дәсте мьн дит у шәва дәрбазбуйи ль тә һьлат».

Пәймана нава Лабан у Ақубда

⁴³Лабан ль Ақуб вәгәр'анд у готе: «Әв қиз қизед мьн ьн, әв зар' зар'ед мьн ьн, әв кәри кәрийед мьн ьн у һәр тьштед кә тө дьбини, әв һ'әму жи йед мьн ьн. Ле ньһа эз чь дькарьм ль қизед хвә, йан ль зар'ед кә жь ван бунә бькьм? ⁴⁴Ньһа вәрә эз у тө пәймане гь-редьн у бьра нава мьн у тәда бьбә шә'дәти». ⁴⁵Ақуб кәвьрәк һьлда у әв һ'әйкәл да сәкьнандьне. ⁴⁶Ақуб готә бьратийа хвә: «Кәвьра т'оп кьн». Вана кәвьр анин қуч' кь-рьн у ль вьр щәм қуч'е нан хварьн. ⁴⁷Лабан наве ве қуч'е дани Йьгар-Саһадут'а*. Ақуб наве ве дани Галед** . ⁴⁸Һьнге Лабан гот: «Әва қуч'а иро нава мьн у тәда шә'дә йә». Ләма наве ве Галед һатә данине, ⁴⁹өса жи Миспаһ* чьмки ви гот: «Гава әм жь һәвдө дур к'өвьн, бьра Хөдан ль сәр мьн у тәда бьньһер'ә. ⁵⁰Һәгәр тө дьле қизе мьн бешини, йан жи жьнед башқә сәр қизед мьнр'а бьстини, кәс нава мәда т'өнә, ле Хвәде на-ва мьн у тәда шә'дә йә». ⁵¹Лабан сәрда зедә кьр у готә Ақуб: «Ва йә әв қуч'а у әв һ'әйкәле кә мьн нава хвә у тәда да сәкьнандьне.

* **31:47** Бь зьмане арами «Қуч'а шә'дәтийе».

** **31:47** Бь ибрани «Қуч'а шә'дәтийе».

* **31:49** Бь ибрани «Сәрда бьньһер'и».

⁵² Эва қуч'а шә'дә йә, эва һ'әйкәлә шә'дә йә, кә эз жь ве қуч'е дәрбаз нәбьм, тә жи жь ве қуч'е у һ'әйкәли дәрбаз нәби бона хьрабийе. ⁵³ Бьра Хвәдейе Ибраһим у хвәдейе Нәһор (хвәдейе баве ван) нава мәда һ'акьм бьн*». Ақуб пе Хофа баве хвә Ишақ ад-қьрар кьр. ⁵⁴ Ақуб ль сәре ван ч'ийа-банийа қөрбан^ф да у бьратийа хвә газилъ сәр нан кьр. Нан хварьн у we шәве манә ль ван ч'ийа-банийа. ⁵⁵ Лабан сьбе зу р'абу, чу р'уйед нәвийед хвә у қизед хвә у дәа ль ван кьр, Лабан вәгәр'ийа чу щийе хвә.

**Ақуб дькә
кә Әсау'ра ль һәв бе**

32 ¹ Ақуб р'ийа хвәда чу. Мьл-йак'әтед Хвәде р'асти ви хатьн. ² Гава Ақуб әв дитьн, гот: «Эва зомә ордийа Хвәде йә». Наве we дәре дани Маһ'анайим*.

³ Ақуб пешийа хвә қасьд шандьнә вәлате Сәһире, т'опраха Әдоме^ф, щәм бьрайе хвә Әсау. ⁴ У т'әми да ван у гот: «Аһа бөжьнә хвәйе мьн Әсау, кә хөламе тә Ақуб аһа дьбежә: «Әз ль щәм Лабан бумә, һ'әта ньһа жи щәм ви хәрибийеда мамә. ⁵ Әз бумә хвәйе га, к'әра, пез, хөлам у щарийа, ньһа эз дышиньм у хвә ль хвәйе хвәва дьдьмә һ'әсандьне, кә дьле тә бьк'ьр'ьм».

⁶ Қасьд ль сәр Ақубда вәгәр'ийан у готьне: «Әм чунә щәм бьрайе

тә Әсау, ва йә әв чарсьд мәрвьива пешийа тәда те». ⁷ Ақуб гәләки тьрсийа у т'әвиһәв бу у р'абу мәрвьевед т'әви хвә, пәз у дәвар, дәвә кьрьнә дә п'ара. ⁸ Дьгот: «Һәгәр Әсау ль сәр п'арәкеда бьгьрә у лехә, һәма п'ара дьн же хьлаз бә».

⁹ Ынгә Ақуб гот: «Йа Хвәдейе баве мьн Ибраһим у Хвәдейе баве мьн Ишақ, Хөдано! Кә Тә мьн'ра гот: «Вәгәр'ә вәлате хвә, ль ват'ане хвә, Әзе қәнщийе ль тә бькьм!» ¹⁰ Әз нә һежайи т'әмамийа һ'өб у амьнийа Тәйә қәдим ьм, к'ижан кә Тә хөламе хвәр'а кьрьнә, чахе кә эз жь ви ч'әме Урдөнер'а^ф дәрбаз бум, пештьри шьвдара дәсте мьн тьштәки мьн т'өнәбу, ле ньһа бумә хвәйе дә зомә. ¹¹ К'әрәма Хвә, мьн жь дәсте бьрайе мьн Әсау хьлаз кә, чьмки эз же дьтьрсьм, нәбә кә әв бе, мьн, де у зар'окава хә. ¹² Нә Тә готийә: «Әзе ә'сәйи қәнщийе ль тә бькьм у зөр'әта тә бькьмә вәкә қума бә'ре, кә жь гәләкбуне we нәйе жьмаре».[†]

¹³ Ақуб шәва хвә ль we дәре дәрбаз кьр, р'абу жь һәр тьште хвә, бьрайе хвә Әсау'ра п'ешк'еш һазьр кьрьн. ¹⁴ Дөсьд бьзьн, бист нери, дөсьд ми, бист бәран, ¹⁵ си дәвед зайи щә'шькед ванва, чьл ч'еләк, дәһә бөхә, бист к'әред ме у дәһә жи нер вәқәтандьн. ¹⁶ һәр кәри, башқә-башқә, данә дәсте хөламед хвә у готә хөлама: «Пешийа мьн һәр'ьн, бьра һәр кәри дури

* **31:53** Эва фькьра Лабан бу, чьмки гәләк хвәдейед ван һәбун у дьһ'әбандьн.

* **32:2** Бь ибрани «Дә зомед ордийа».

32:12 Дэстпобун 22:17.

хэв, ль пэй хэв хэр'ын». ¹⁷ Э'мьр ль йе пешийе кьр у готе: «Гава бьрайе мьн Эсау р'асти тэ бе у жь тэ бьпьрсэ: «Тө к'е йи у те к'ода хэр'и? У эвед ль пешийа тэ йед к'е нэ?» ¹⁸ Ынге тө бежэ: «Эв йед хөламе тэ Ақуб ын, эвана п'ешк'еш хвэйе хвэ Эсаур'а шандьнэ, ва йэ эв хвэха жи ль пэй мэ те». ¹⁹ Аһа жи т'эми да йе дөда, йе сьсийа у һ'эмуйед кө ль пэй кэрийа дьчун у гот: «Аһа бежьне гава һун р'асти Эсау бен ²⁰ у бежьне: «Ва йэ хөламе тэ Ақуб жи ль пэй мэ те». Чьмки эви хвэха хвэр'а дьгот: «Бь ван п'ешк'ешед кө эз бэри хвэ дьшиньм, эзе дьле ви бьк'ьр'ьм, паше р'уйе ви бьбиньм, бэлки эв мьн қэбул кэ». ²¹ П'ешк'еш пешийа ви чун, ле Ақуб шэва хвэ зомеда дэрбаз кьр.

Дэстэгөлаша Ақуб

²² Ақуб we шэве р'абу, хэр дө жьнед хвэ, хэр дө щарийед хвэ у хэр йанздэһ көр'ед хвэ һьлдан у тэнькайа Йабоқер'а дэрбаз бу ²³ у эв аве хьстьн дэрбаз кьрын, хэр тыштед хвэ, чи ви һэбу дэрбаз кьрын. ²⁴ Ақуб т'эне ма. Мэрьвэк һ'эта сэре сьбе жер'а к'этэ дэстэ-гөлаше. ²⁵ Эви дит кө ль Ақуб нькарэ, һынге ль севька қарч'ька ви к'эт у дэма дэстэгөлаше Ақуб қарч'ькеда сьст бу. ²⁶ Ынге Эви

готэ Ақуб: «Мьн бэр'дэ Эз хэр'ьм, чьмки ва йэ сьбэһ зэлал дьбэ». Ақуб гот: «Һ'эта Тө дөа ль мьн нэки эз Тэ бэр'надьм». ²⁷ Эви готэ ви: «Наве тэ чь йэ?» Ақуб гот: «Ақуб* э». ²⁸ Эви гот: «Иди наве тэ Ақуб нэйе готьн, ле Израел*, чьмки тө Хвэде у мэрьвар'а к'эти һ'ощэте у тө сэр к'эти». ²⁹ Ынге Ақуб пьрси у гот: «Һиви дькьм, наве Хвэ бежэ». ³⁰ Эви гот: «Тө чьма наве Мьн дьпьрси?» У ль ви щийи дөа ль ви кьр. ³⁰ Ақуб наве ви щийи дани Пьнийел* у гот: «Чьмки мьн Хвэде р'у бь р'у дит у эз сах мам».

³¹ У гава эв жь Пьнуеле дэрбаз бу, тэ'в дэрк'эт у Ақуб қарч'ькеда дькөлийа. ³² Лэма жи һ'эта р'ожа иро, израели^ф ч'иле сэр севька қарч'ьке нахвьн. Чьмки гөлашгьр ль ч'иле севька қарч'ька Ақуб к'эт.

Льһэвһатьна Ақуб у Эсау

33 ¹ Ақуб сэре хвэ бьльнд кьр, дина хвэ даие we Эсау те, чарсьд мер жи пер'а. Ынге эви зар' бэлайи ль сэр Леаие, Р'аһеле у хэр дө щарийа кьрын. ² Щари зар'ед ванва авитьнэ пешийе, Леа зар'ед вева авитьнэ пэй ван, Р'аһел у Усьв жи авитьнэ паши-йе. ³ Ақуб да пешийа ван у һ'эта гьһиштэ бьрайе хвэ, һ'эфт щара һ'эта э'рде дэвэр'уйа чу. ⁴ Ынге

* **32:27** Бь ибрани «Пэ'нигьрти» йан «һ'ьлак'ар».

* **32:28** Бь ибрани «Хвэде шер' дькэ».

* **32:30** Чава наве Ақуб һатэ гөһастьне өса жи наве ви щийи һатэ гөһастьне. Наве кэвьн «Пьнуел» бу, ле наве ну «Пьнийел» э, кө те фэ'мкьрьне: «Р'уйе Хвэде».

32:24-26 һосейа 12:3-4. **32:28** Дэстпобун 35:10. **32:29** Р'ебэр 13:17-18.

Әсау бәзи чу пешийа ви, әв һ'ә-
мез кър, дәсте хвә стөкөра ви р'а
бър, әв р'амуса у ль сәр һәвда гь-
рийан. ⁵ Әсау сәре хвә кө бьльнд
кър, ч'әв к'өльфата у зар'а к'әт, гот:
«Әв чи тә нә?» Ақуб гот: «Әвана
зар'ед кө Хвәде бь р'ә'ма Хвә данә
хөламе тә әв ын». ⁶ һынге щари за-
р'ед хвәва незик буне у дәвәр'уйа
чун. ⁷ Леа зар'ед хвәва жи незик
буне у дәвәр'уйа чун. Паше жи
Р'аһел у Усыв незик буне у дәвә-
р'уйа чун. ⁸ Әсау пьрси: «Мәрәме
ван к'омед кө әз р'ева р'асти ван
һатъм чь йә?» Ақуб гот: «Бона кө
дье хвәйе хвә бьк'ьр'ьм». ⁹ Әсау
гот: «һәбука мьн гәләк ә, бьрайе
мьн, йа тә бьра тәр'а бә». ¹⁰ Ақуб
гот: «На, һиви дькьм, һәгәр тө
қәдье мьн дьгьри, п'ешк'еша мьн
жь дәсте мьн бьгьрә. Чьмки мьн
р'уйе тә өса дит, те бежи йәк р'уйе
Хвәде бьбинә у тө жь мьн р'ази
йи. ¹¹ һиви дькьм, ве бьмбарәки-
йе^ф, йа кө мьн тәр'а аниәә қәбул
кә, әва дайина жь р'ә'ма Хвәде
йә, һәр тыште мьн һәйә». У зор
ле кър әви жи һьлда. ¹² Әсау гот:
«Әм р'абьн р'ек'әвьн, әзе ль пеши-
йа тәва һәр'ьм». ¹³ Ақуб готә ви:
«Хвәйе мьнва ә'йан ә, кө зар'ок
назьк ын у пәз дәвар жи зайи йә.
Һәгәр р'ожәке зу-зу бажон, һ'әму
кәрийе қьр' бьн. ¹⁴ һиви дькьм,
бьра хвәйе мьн пешийа хөламе
хвә һәр'ә, әзе хвәр'а һеди-һеди

һыге һ'әйванед ль бәр хвә у һь-
ге зар'ар'а бем, һ'әта бьгьһижьмә
Сәһире щәм хвәйе хвә».

¹⁵ Әсау гот: «Wәки өса йә, әз
чәнд мәрвьед т'әви хвә, ль щәм
тә бьһельм». Ақуб гот: «Бона чь?
Т'әне бьра хвәйе мьн жь мьн р'ази
бә». ¹⁶ We р'оже Әсау р'ийа хвәда
вәгәр'ийа Сәһире. ¹⁷ Ақуб к'оч' кър
чу Сукоте у хвәр'а мал чекьр,
һ'әйванед хвәр'а һ'ольк* чекь-
рьн. Бона ве йәке наве ви щийи
дани Сукот**.

¹⁸ Ақуб жь Паддан-Араме һат,
әв сах-сьламәт гьһиштә бажаре
Шәхәма вәлате Кәнәне, пешбәри
бажер коне хвә вәгьрт. ¹⁹ У әв әр-
де кө кон ле вәгьрт, әви жь көр'ед
һаморе баве Шәхәм, пе сәд зиви
к'ьр'и.[†] ²⁰ Ль вьр горигәһәк чекьр
у наве we дани Ел-Елоһе-Исраел*.

Дина у Шәхәм

34 ¹ Дина, қиза Леае бу, кө
Ақубр'а ани бу, әва дәрк'әт
кө қизед ви вәлати бьбинә. ² Шә-
хәме көр'е һаморе һ'иwi, аһайе
ви вәлати әв дит, дәст авитә
we у бь дәсте зоре әв р'ур'әш кър.
³ Дье ви к'әтә қиза Ақуб Дина-
йе, бь дьл у щан әв бәгәм кър у
дье wer'а хәбәр да. ⁴ Шәхәм го-
тә һаморе баве хвә: «Ве қизьке
мьнр'а бьхвәзә». ⁵ Ақуб бьһист кө
әви қиза ви Дина р'ур'әш кьрийә,
ле чьмки көр'ед ви холе ль бәр

* 33:17 Ава готи «ахьл, ә'рзел».

** 33:17 Бь ибрани «һ'ольк».

** 33:20 Бь ибрани «Ел, Хвәдейе Исраел». «Ел» навәки Хвәде йә.

33:19 Йешу 24:32; Йүһ'әнна 4:5.

h'эйвен бун, қат дэнг нэкър h'эта кө әв һатън. ⁶ һаморе баве Шэхэм, чу щэм Ақуб кө шир'а хэбәр дә. ⁷ Көр'ед Ақуб гава бһистън әв жи жь чоле һатън, бина хвә тэнг кърън у гэләки һерс к'этън. Чьмки әви намуса Израелер'а лист, вәки дәст авитә қиза Ақуб. Әви тьштәки нәбуйи кър. ⁸ һамор ванар'а к'этә хэбәрдане у гот: «Дьле көр'е мьн Шэхэм к'әтийә қиза вә, һиви дькъм, әве бьдънә ви. ⁹ Бьбьнә хьзьме мә. Қизед хвә бьдънә мә, қизед мә жи хвәр'а бьбьн. ¹⁰ Т'әви мә бьминън, әв вәлате бәр вә бә, навда бьминън, т'ощарәтийе бькън, навда хвәр'а хьзне қазьнщ кън». ¹¹ Шэхэм готә бав у бьрайед кәч'ьке: «Һәгәр қәдъре мьн ль щәм вә һәйә, һун чь жь мьн бьхвазьн, әзе бьдъм. ¹² Қәлән у хәлатед гьран бькънә сәр стуйе мьн, дәве вә чь бьхвазә жи әзе бьдъм, т'әне we қизе бьдънә мьн». ¹³ Әви кө хушка ван Дина р'ур'аш кьрбу, көр'ед Ақуб бь һ'ьлэк'ари щаба Шэхэм у баве ви һамор дан ¹⁴ у готънә ван: «Әм нькарън ве йәке бькън, кө хушка хвә бьдънә йәки нәсьнәт. Әва мәр'а қарәкә гьран ә. ¹⁵ Ле бәле әме т'әне бь ви шәрти т'әви вә қайл бьн, һәгәр һун бьбьнә мина мә, жь вә һәр қьсьме мер бе сьнәткьрне^д, ¹⁶ һьнге әме қизед хвә бьдънә вә у қизед вә жи хвәр'а бинън, әме т'әви вә бьминън у бьбьнә щьмә'тәк. ¹⁷ Ле һәгәр һун гөһдарийа мә нәкън, нәйенә сьнәткьрне, әме қиза хвә

һьлдън у һәр'ьн». ¹⁸ Әв готъна ван ль һамор у көр'е ви Шэхэм хвәш һат. ¹⁹ Әви хорти әв йәк дәрәнги нәехьст, чьмки әви гәләки қиза Ақуб бәгәм кьрбу. Әв мала баве хвәда, йе һәри хвәйқәдър бу. ²⁰ һамор, көр'е хвә Шэхәмва һатънә ль бәр дәргәһе* бажаре хвә, т'әви меред бажер хэбәрдан у готън: ²¹ «Әв мәрвьана мәр'а достийе дькън, ава бьра вәлетда бьминън, т'ощарәтийе теда бькън, ва йә вәлати ль бәр ван мәзьн ә. Вәрън әм қизед ван хвәр'а бинън, қизед хвә жи бьдънә ван. ²² Ле т'әне әв ви шәртида т'әви мә қайл ьн бьминън у бьбьнә щьмә'тәк, һәгәр жь мә һәр қьсьме мер бе сьнәткьрне, чава кө әв тенә сьнәткьрне. ²³ Гәло кәрийед ван, һәбука ван, һ'әму һ'әйванед ван we нәбьнә йед мә? Т'әне дьминә кө әм ванар'а қайл бьн, әве т'әви мә бьминън». ²⁴ һ'әмуийед кө жь дәргәһе бажаре вива дәрдьк'әтън, гөһдарийа һамор у көр'е ви Шэхэм кьрън у һ'әму қьсьме мерә кө жь дәргәһе бажаре вива дәрдьк'әтън, һатънә сьнәткьрне.

²⁵ Р'ожа сьсийа, гава әвә һе ешеда бун, дө көр'ед Ақуб, бьрайед Динайе, Шьмһ'ун у Леви, һәр йәки шуре хвә һьлда у к'әтънә бажер, т'ө кәс дәрнәк'әтә пешийа ван, һ'әму қьсьме мер көштън. ²⁶ һамор у көр'е ви Шэхэм авитънә ль бәр дәве шура көштън, жь мала Шэхэм Дина һьлдан у дәрк'әтън. ²⁷ Көр'ед Ақуб сәр көштийада

* 34:20 Ви чахи мөйдана незики дәргәһе бажер әв щи бона т'ощарәтийе, диwane у қьрара бу.

вэгэр'ийан, бажар г'алан кьрын, бона кө хушка ван р'ур'эш кьрбун. ²⁸ Р'аһыштгнэ пэз у дэваред ван, к'эр у һэр тыштед ванэ кө ль бажер у зэвийада һэбу бьрын. ²⁹ Н'эму һэбука ван, жьн у зар'ед ван һесир һьлдан у һэр тыштед малада г'алан кьрын. ³⁰ Ақуб Шьм-һ'ун у Левир'а гот: «Вэ эз ль бэр ч'э'ве бьнэлийед кэнанийа у пьризийа авитъм, эв бэла ани сэре мьн. Мэрьвед мьн һьндьк ьн, we г'опи сэр мьн бьн у мьн хьн, эзе мала хвэва дэст у п'ийа һэр'ьм». ³¹ Вана гот: «Ле щайиз бу кө мина қавэке анинэ сэре хушка мэ?»

Ақуб вэдгэр'э Бет'-Еле

35 ¹ Хвэде готэ Ақуб: «Р'абэ һэвраз һэр'э Бет'-Еле, ль вьр бьминэ у горигэһэке^ф чекэ бона Хвэдейе кө тэва хойа бу, гава тө жь бэр бьрайе хвэ Эсау р'эвийи». [†] ² Ақуб готэ нэфаред хвэ у һ'эмуйед г'эви хвэ: «Хвэдейед хэрибэ нава хвэда бьгьрын бавежьн, пақьж^ф бьн у к'ьнщед хвэ бьгөһезьн. ³ У эм р'абьн бэрбь жор һэр'ьнэ Бет'-Еле, ль вьр горигэһэке ви Хвэдейир'а чекьм, Йе кө р'ожа тэнгасийа мьнда дэнге мьн бьһист у we р'ийа кө эз теда чум г'эви мьн бу». ⁴ Һьнге вана һ'эму хвэдейед хэрибэ кө дәстед ванда һэбун у гөһаред гөһед хвэда данэ Ақуб. Ақуб эв ль бьн дара мэ'зейэ незики Шэхэме ч'эл кьр.

⁵ У эв р'ек'этын, сава Хвэде к'эты ль сэр бажаред дор-бэред ван у пэй көр'ед Ақуб нэк'этын. ⁶ Ақуб хвэха у һ'эму щьмэ'та пер'а һатэ Лузе, ава готи Бет'-Еле, вэлате Кэнане. ⁷ Ль вьр горигэһэк чекьр у наве we дани Ел-Бет'-Ел*. Чьмки ль вьр Хвэде вива хойа бьбу, гава эв жь бэр бьрайе хвэ р'эви бу.

⁸ Дадька Р'ебекайе, Дебора мьр, эв бьнат'ара Бет'-Еле, бьн мэ'зеда һатэ дэфьнкьрыне у наве вьр һатэ данин Алон-Бақут*.

⁹ Гава Ақуб жь Паддан-Араме дьһат, Хвэде диса вива хойа бу у дөа ль ви кьр. ¹⁰ У Хвэде готе: «Наве тэ Ақуб э! Ле иро шунда тэр'а Ақуб нэбежьн, ле наве тэ Исраел^ф бэ». У наве ви дани Исраел.[†] ¹¹ У Хвэде готэ ви:

«Эз Хвэдейе һэри Зор ьм,
шин бэ у ль һэв зедэ бэ.

We жь тэ мьлэтэк у
мьхөлқәтед мьлэта дэрен.
У жь бэдэна тэ п'адшайе
дэрен.

¹² Эв вэлате кө Мьн дабу
Ибраһим у Ишақ,
Эзе бьдьмэ тэ,
пэй тэр'а жи ви вэлати Эзе
бьдьмэ зөр'эта тэ». [†]

¹³ У Хвэде жь ви щийе кө пер'а хэбэр дьда, жорва һатэ һьлатгьне. ¹⁴ Ақуб ль ви щийе кө Хвэде пер'а хэбэр да һ'эйкэлэки кэвьри да сэкьнандьне, дийарийа^ф сэрдакьрыне у р'ун сэрда кьр. ¹⁵ Ақуб наве

* **35:7** Бь избрани «Хвэдейе Бет'-Еле».

* **35:8** Бь избрани «Мэ'за Шине».

ви щийе кӧ Хвӕде пер'а хӕбӕр дабу дани Бет'-Ел.[†]

Мьрьна Р'аһеле

¹⁶ Жь Бет'-Еле к'оч' кьрын, һындык мабу кӧ быгъһиштана Әфрат'е, Р'аһел к'этӕ ль бӕр зар'е у гӕлӕки щӕфа к'ышанд. ¹⁷ Гава гӕлӕки щӕфа дык'ышанд, пирӕдӕргуше готӕ we: «Нӕтырсӕ, ӕва жи тӕр'а кӧр' ӕ». ¹⁸ Гава ӕве р'ӧһ'е хвӕ дыда, ль бӕр мьрьне наве ви дани «Бӕн-Они*». Ле баве наве ви дани Бьһийамин**. ¹⁹ У Р'аһел мьр, ӕв ль сӕр р'ийа Әфрат'е, ава готи Бет'лӕһ'ме һатӕ дӕфьнкьрыне. ²⁰ Ақуб ль сӕр т'ьрба we кӕвьрӕк да сӕкънандьне, кӧ һ'ӕта иро жи кӕвьре т'ьрба Р'аһеле йӕ. ²¹ Исраел к'оч' кьр чу, коне хвӕ ль пышта Мигдал-Ә'дӕре вӕгьрт. ²² Гава Исраел ль ви вӕлати дыма, Р'убен чу дӕст авитӕ щарийа баве хвӕ Билһае. Исраел ӕв йӕк быһист.[†]

Кӧр'ед Ақуб

Донздӕһ кӧр'ед Ақуб һӕбун. ²³ Кӧр'ед Леае: Ньхӧрийе Ақуб Р'убен, Шьмһ'ун, Леви, Щьһуда, Исахар у Зӕбулон бун. ²⁴ Кӧр'ед Р'аһеле: Усвь у Бьһийамин бун. ²⁵ Кӧр'ед щарийа Р'аһеле, жь Билһае: Дан у Нӕфтӕли бун. ²⁶ Кӧр'ед щарийа Леае, жь Зилпайе: Гад у Ашер бун. Ӕвана бун кӧр'ед Ақубӕ кӧ Паддан-Арамеда жер'а бьбун.

Мьрьна Ишақ

²⁷ Ақуб һатӕ Мамре, Қирй-ат-Арбайе, ава готи һеброне ль щӕм баве хвӕ Ишақ, ви щийе кӧ Ибраһим у Ишақ хӕриби дӕрбаз кьрьбун.[†]

²⁸ Р'ожед ӕ'мьре Ишақ сӕд у һ'ӕйште сал бун. ²⁹ Ишақ кал бьбу, жь ӕ'мьре хвӕ т'ербуи, р'ӧһ'е хвӕ да у мьр. Ӕв т'ӕви щьм'ӕта хвӕ бу, кӧр'ед ви Ӕсау у Ақуб ӕв дӕфьн кьрын.

Зӧр'ӕта Ӕсау

36 ¹ Ӕв ӕ сӕрӕщӕма зӧр'ӕта Ӕсау, ава готи Ӕдом. ² Ӕсау қизед кӕнанийа хвӕр'а хвӕстын: Ӕ'даһа қиза Ӕйлоне һ'ити^{ф,†}, Оһоливамаеа қиза Ӕ'нае нӕвийа Сивоне һ'иwi ³ у қиза Исмайил, хушка Небайот, Басмӕт'.[†] ⁴ Ӕ'даһе Ӕсаур'а Елифаз ани. Басмӕт'е Р'ьһуел ани, ⁵ Оһоливамае Йӕһуш, Йалам у Қорах анин. Ӕв ын кӧр'ед Ӕсау, йед кӧ вӕлате Кӕнанеда жер'а бун.

⁶ Ӕсау р'абу жьнед хвӕ, кӧр' у қизед хвӕ у һ'ӕму мӕрьвед мала хвӕ, кӕри у гар'анед хвӕ, һ'ӕму һ'ӕйванед хвӕ у һ'ӕму һӕбука хвӕ-йӕ кӧ вӕлате Кӕнанеда қазьнщ кьрьбу һьлдан, жь бьрайе хвӕ Ақуб қӕтийа чу вӕлатӕки дын. ⁷ Чьмки һӕбука ван гӕлӕк бу, нькарьбун һӕвр'а бьмана, вӕлате кӧ ӕв теда чава хӕриб дыман, т'ера ван

* **35:18** Бь избрани «Кӧр'е к'ӕдӕра мьн» йан «Кӧр'е қӕвата мьн».

** **35:18** Бь избрани «Кӧр'е дӕсте р'асте».

35:15 Дэстпобун 28:18-19. **35:22** Дэстпобун 49:3-4. **35:27** Дэстпобун 13:18.

36:2 Дэстпобун 26:34. **36:3** Дэстпобун 28:9.

нэдъкър жь дэст кэри у гар'анед ван. ⁸ Эсау, ава готи Эдом, ль ч'ийа-банийед Сехире ши-вар бу.

⁹ Эв э сэрэщэма зөр'эта Эсауе баве эдомийа, ль ч'ийа-банийед Сехире. ¹⁰ Наве кър'ед Эсау эв ын: Елифаз, кър'е Эсауи жь Э'даһе. Р'ьһуел, кър'е Эсауи жь Басмэт'е. ¹¹ Кър'ед Елифаз, Теман, Омар, Съпо, Гэт'ам у Қыназ бун. ¹² Т'имна, щарийа Елифазе кър'е Эсау бу, эве жи Елифазр'а Амалек ани. Эв бун нэвийед Э'даһа жьна Эсау. ¹³ Кър'ед Р'ьһуел эв ын: Наһ'ат, Зэрах, Шамма у Мисаһ, эв бун нэвийед Басмэт'а жьна Эсау. ¹⁴ Кър'ед Эсау, йед кӧ Охоливамайа қиза Э'найе нэвийа Сивоне Эсаур'а анин, эв ын: Йәһуш, Йалам у Қорах.

¹⁵ Эв ын баве бэрэкед зар'ед Эсау. Бавед бэрэкед зар'ед Елифазе кър'е Эсауи ньхӧри, эв бун: Баве бэрэка хвэ Теман, баве бэрэка хвэ Омар, баве бэрэка хвэ Съпо, баве бэрэка хвэ Қыназ, ¹⁶ баве бэрэка хвэ Қорах, баве бэрэка хвэ Гэт'ам, баве бэрэка хвэ Амалек. Эвана ль вэлате Эдомеда бавед бэрэкед Елифаз бун, нэвийед Э'даһе бун. ¹⁷ Эв ын зар'ед Р'ьһуел кър'е Эсау: Баве бэрэка хвэ Наһ'ат, баве бэрэка хвэ Зэрах, баве бэрэка хвэ Шамма, баве бэрэка хвэ Мисаһ. Эвана ль вэлате Эдомеда бавед бэрэкед Р'ьһуел бун, нэвийед Басмэт'а жьна Эсау бун. ¹⁸ Эв ын кър'ед Охоливамайа жьна Эсау: Баве бэрэка хвэ Йәһуш, баве бэрэка хвэ Йалам, баве бэрэка хвэ Қорах. Эвана бун баве бэрэкед зар'ед Охоливамайа жьна Эсау,

қиза Э'найе. ¹⁹ Эв ын кър'ед Эсау, ава готи Эдом у эв ын миред ван.

Кӧр'ед Сехир

²⁰ Эв ын кър'ед Сехире һ'ори^ф, кӧ ль ви вэлатида дьман: Лотан, Шовал, Сивон, Э'на, ²¹ Дишон, Эсэр у Дишан. Эв ын кър'ед Сехир, баве бэрэкед һ'орийа вэлате Эдомеда. ²² Кър'ед Лотан һ'ори у һеймам бун, хушка Лотан Т'имна бу. ²³ Кър'ед Шовал эв бун: Э'лван, Манаһ'ат', Эйбал, Шьфо у Онам. ²⁴ Кър'ед Сивон эв бун: Аяа у Э'на. Эва эв Э'на бу, йе кӧ ль холе канийед авед гэрм дитьбун, гава к'эред баве хвэ Сивон дьч'ерандьн. ²⁵ Эв ын зар'ед Э'на, Дишон у Охоливама қиза Э'на. ²⁶ Эв ын кър'ед Дишон: һ'эмдан, Эшбан, Ит'ран у К'бран. ²⁷ Эв ын кър'ед Эсэр: Билхан, Заһаван у Экан. ²⁸ Эв ын кър'ед Дишан: Ус у Аран. ²⁹ Эв ын баве бэрэкед һ'орийа: Баве бэрэка хвэ Лотан, баве бэрэка хвэ Шовал, баве бэрэка хвэ Сивон, баве бэрэка хвэ Э'на, ³⁰ баве бэрэка хвэ Дишон, баве бэрэка хвэ Эсэр, баве бэрэка хвэ Дишан. Эв ын баве бэрэкед һ'орийа, ль вэлате Сехиреда, ль гора бавэ'ширед бэрэкед хвэ.

П'адшайед Эдоме

³¹ Эв ын эв п'адшайед кӧ вэлате Эдомеда, бэри п'адшайе исраелийаи э'вльн, п'адшати кърьнэ. ³² Бэлайе кър'е Бэур ль сэр Эдоме п'адшатийе дькэ. Наве п'айт'эхте ви Динһава бу. ³³ Бэла дьмьрэ, дэвса ви Йоваве кър'е Зэраһе жь Бозрайе п'адшатийе дькэ. ³⁴ Йовав

дъмьрэ, дэвса ви һ'ушаме жь вэ-
лате теманийа п'адшатийе дькэ.
³⁵ һ'ушам дъмьрэ, дэвса ви һада-
де көр'е Бэдад п'адшатийе дькэ,
йе кө ль т'опраха Мовабеда^ф қыр'а
мидйанийа^ф ани. Наве п'айт'эхте
ви Ә'вит' бу. ³⁶ һадад дъмьрэ,
дэвса ви Самлаие жь Масреқайе
п'адшатийе дькэ. ³⁷ Самла дъмьрэ,
дэвса ви Шаууле жь Р'әһ'обот'а
һьнда ч'эме Фьрате п'адшатийе
дькэ. ³⁸ Шауул дъмьрэ, дэвса ви
Баә'л-һәнәне көр'е Әк'бор п'адша-
тийе дькэ. ³⁹ Баә'л-һәнәне көр'е
Әк'бор дъмьрэ, дэвса ви һадар
п'адшатийе дькэ. Наве п'айт'эх-
те ви Паһу бу. Наве к'олфәта ви
Мьһетабел бу, әва қиза Матреде
бу, нәвийа Ме-Заһаве бу.

⁴⁰ Әв ын наве бавед бәрәкед
кө жь Әсау бунә, ль гора бәрәк у
цийед хвә навед хвәва: Баве бә-
рәка хвә Т'имна, баве бәрәка хвә
Ә'лwah, баве бәрәка хвә Йәт'ет,
⁴¹ баве бәрәка хвә Оһоливама, баве
бәрәка хвә Елаһ, баве бәрәка хвә
Пинон, ⁴² баве бәрәка хвә Қыназ,
баве бәрәка хвә Теман, баве бәрә-
ка хвә Мибсар, ⁴³ баве бәрәка хвә
Магдийел, баве бәрәка хвә Ирам.
Әв ын баве бәрәкед Әдоме ль гора
щи-варед хвә у вэләте мьлк'е
хвәда. Әсау баве әдомийа йә.

Усвь у бьратийа ви

37¹ Ақуб ль вэләте хәрибийа
баве хвә, вэләте Кәнәне-
да ши-вар бу. ² Әв ә сәрһатийа
зөр'әта Ақуб:

Усвь һ'ьвдәһ сали бу, т'әви бь-
райед хвә ль бәр пез бу. Әв сьвьке
нава көр'ед жьнбавед хвә Билһайе
у Зилпайеда бу. Усвь щаб-сабед
ванә хьраб баве хвәр'а данин.
³ Исраел жь нава көр'ед хвәда,
Усвь жь һ'әмуя зә'фтьр һ'ьз дькьр,
чьмки әв көр' калтийа вида жер'а
бьбу у әви к'ынщәкә р'әнг-р'әнгийә
дыреж жер'а чекьрьбу. ⁴ Бьра дина
хвә дане, кө баве ван, ви жь һ'ә-
му бьра зә'фтьр һ'ьз дькә, әв ль
бәр ч'ә'ве ван р'әш бу у нькарьбун
заре хвәш пер'а хәбәрдана.

⁵ Усвь хәвнәк дит, р'абу бьрайед
хвәр'а гьли кьр, һьнге әв һе ль
бәр ч'ә'ве ван к'әт. ⁶ Әви готә ван:
«һиви дькьм гөһ бьднә ве хәвна
кө мьн дитийә. ⁷ Ве әмә зәвийеда
мә гөр'з гьре дыдан, мьн дина хвә
даие ве гөр'зе мьн р'абу т'ик сәкь-
ни, ле гөр'зед вә дора ви гьртьн у
ль бәр гөр'зе мьн та бун». ⁸ Бьрайед
ви готьне: «Кө өса йә те ль сәр мә
бьби п'адша? Йан ль сәр мә бьби
һ'акьм?» У бона хәвн у хәбәред ви
һе гәләки жәнәндьнә ви. ⁹ Хәвнәкә
дын жи диса дит, р'абу әв бьрайед
хвәр'а гьли кьр у гот: «Мьн хәвнә-
кә дын жи дит: Мьн дина хвә даие
ве т'ә'в у һив у йәндзәһ стәйркава
ль бәр мьн та дьбун». ¹⁰ Гава әви
бав у бьрайед хвәр'а гьли кьр, баве
ви ле һьлат у готә ви: «Әв чь хәвн
ә, кө тә дитийә? Чьма әз у дийа
тә у бьрайед тәва, әме бен ль бәр
тә һ'әта әрде та бьн?» ¹¹ Бьрайед
ви һ'әвсудийа ви кьрын, ле баве
әв йәк дьле хвәда хвәй кьрын.†

37:11 К'аред Шандийа 7:9.

Усьв те фьротане

¹² Брайед ви чунэ Шэхэме ль бэр кэред пэзе баве хвэ. ¹³ Исраел готэ Усьв: «Нэ брайед тэ ль Шэхэме ль бэр пез ын? Вэрэ эз тэ бышиньмэ щэм ван». Усьв гот: «Бэле, эзи назьр ьм». ¹⁴ У баве готэ ви: «Һэла һэр'э бьзаньбэ к'а брайед тэ сах-сьламэт ын, пэзи чава йэ у щабэке мьнр'а бинэ». Бь ви авайи эв жь дэшта һэвронэ шанд. ¹⁵ Гава Усьв гьништэ Шэхэме ль чол-бэста дьгэр'ийа, мэрвьэк р'асти ви һат у ви мэрви же пьрси: «Тё ль чь дьгэр'и?» ¹⁶ Эви готе: «Эз ль брайед хвэ дьгэр'ьм, һиви дькьм бежэ мьн, эв ль к'идэре пез дч'еринь?» ¹⁷ Ви мэрви гот: «Вана жь вьр бар кьр чун. Мьн бьхист кё вана һэвр'а дьгот: «Әме һэр'ьнэ Дот'ане». Усьв пэй брайед хвэ к'эт у эв ль Дот'ане дитьн. ¹⁸ Гава эв дурва дитьн, һе незики ван нэ бьбу, хэйба ви кьрын кё ви бькөжьн. ¹⁹ У һэвр'а готьн: «Ва йэ, йе хвэйе хэвна те! ²⁰ Дэ вэрьн эм ви бькөжьн у бавезьнэ нава жь ван ч'эла ч'элэке. Әме бежьн кё р'э'вьрэки бэйани эв хварийэ. Әме т'эсэлийа хэвнед ви кьн, к'а we чава бьн!» ²¹ Р'убен бьхист у эв жь дэсте ван хьлаз кьр у гот: «Әм ви нэкөжьн». ²² Эви зедэ кьр гот: «Хуне нэр'ежьн, эви бавезьнэ ве ч'эла холе, дэсте хвэ һьлнэдьнэ ль сэр ви». Эви эв йэк гот, вэки эв жь дэсте ван хьлаз кьра у ль баве вэгэр'анда. ²³ Гава Усьв һат гьништэ брайед хвэ, ва-

на эв к'ьнца Усьвэ р'энг-р'энгийэ дьреж кё ль ви бу же ехстын ²⁴ у эв гьртьн авитьнэ ч'элэке, эв ч'э'л вала бу ав теда т'өнэбу. ²⁵ Р'уныштьн нане хвэ бьхвьн.

Вана дина хвэ даие we к'арване исмайилия жь Гил'д те. Дэвэйед ван бь бьһарэта, мэлһ'эме у зьмьр^ф баркьри бун, бэржер дьбьрьнэ Мьсьре. ²⁶ һьнге Щ'һуда готэ брайед хвэ: «Әме чь к'аре бьбиньн, һэгэр эм брайе хвэ бькөжьн у хуна ви вэшерьн? ²⁷ Вэрьн эм ви бьфьрошьнэ исмайилия у бьра дэсте мә ль ви нэк'эвьн. Чьмки эв брайе мә йэ, жь хун у қьнета мә йэ». Брайед ви гөр'а ви кьрын. ²⁸ Мидйанийед* базьрган кё дэрбаз дьбун, Усьв жь ч'э'ле к'ьшандьн дэрхьстьн у Усьв бь бист зиви фьротьнэ исмайилия*. Вана жи Усьв бьрьнэ Мьсьре.[†]

²⁹ Р'убен сэр ч'э'леда вэгэр'ийа, дина хвэ даие кё Усьв ч'э'леда нинэ. һьнге эви к'ьнцед хвэ қэлаштьн, ³⁰ ль сэр брайед хвэда вэгэр'ийа у гот: «Көр'ьк т'өнэ! У эз, эз к'ода һэр'ьм?»

³¹ Вана к'ьнца Усьв һьлдан, нерик сэржекьрын у к'ьнца ви хунедэ кьрын. ³² Эв к'ьнца р'энг-р'энгийэ дьреж шандьн, анин данэ баве хвэ у готьн: «Мэ эв дитийэ, һиви дькьм, дина хвэ бьде, эва к'ьнца көр'е тэ йэ, те нас ки, йан на?» ³³ Эви к'ьнц нас кьр у гот: «Эва к'ьнца көр'е мьн э! Р'э'вьрэки бэйани эв хварийэ, Усьв һатийэ»

* 37:28 «Мидйани» у «исмайили» мьлэтэк бун. Бьхуньн Р'ебэр 8:22-24.

37:28 К'аред Шандийа 7:9.

дър'андьне!»³⁴ Ақуб к'ынщед хвэ қэлаштн, к'өрх^ф ль навк'елка хвэ гьреда у гэлэк р'ожа шина көр'е хвэ кър.³⁵ Н'аму көр' у қизед ви р'абун кө дьл бьднэ ль бэр ви, ле эви қэбул нэ дькър у дьгот: «Эзе бь дьләки көл һәр'ъмэ дийаре^ф мьрийа, ль щэм көр'е хвэ». У баве ви гьрийа бона ви.

³⁶ Ле we һынге Мидйанийа эв Мьсьреда фьротнэ Потифаре вэзире Фьрэвни^ф сэрверенобэдара.

Щьһуда у Т'амар

38¹ У оса қэвьми, кө ви хахи Щьһуда^ф жь щэм бьрайед хвэ бэржер бу, чу щэм мэрвьэки әдуллами, наве ви һ'ира.² Ль we дәре Щьһуда қиза Шуа мэрвьэки кәнани дит, эв станд сәре хвэ вер'а дани.³ Эва пе ма көр'эк ани, Щьһуда наве ви дани Әр.⁴ Эв диса пе ма көр'эк ани, наве ви дани Онан.⁵ Эве диса көр'эк ани, наве ви дани Шелаһ. Гава эве эв зар'ани, Щьһуда ль К'эзибе бу.

⁶ Щьһуда көр'е хвэийи ньхөри Әрр'а қизэк хвэст, наве we Т'амар бу.⁷ Көр'е Щьһудайи ньхөри Әр, ль бэр ч'э'ве Хөдан йэки хьраб бу у Хөдан эв көшт.⁸ Щьһуда готэ Онан: «Борще т'ийитийе* бьқәдинә: Т'эви жьна бьрайе хвэ р'азе, we бьстинэ у зөр'эте пәй бьрайе хвэ хә». ⁹ Онан ф'эм кър, кө эв зөр'эта ви найе һ'эсабе, гава т'эви жьнбьра хвэ р'адьза, эви мәйя

хвэ дьр'етә әрде, кө зөр'эте ль пәй бьрайе хвэ нәхә.¹⁰ Эв кьрына ви ль Хөдан хвэш нәһат у Хөдан эв жи көшт.¹¹ Щьһуда готә бука хвэ Т'амаре: «Жьнәби мала баве хвәда р'уни, һ'эта көр'е мын Шелаһ мэзын бә». Чьмки дьгот: «Бәлки эв жи мина бьрайед хвэ бьмьрә». Т'амар чу ль мала баве хвэ р'унышт.

¹² Еп'ещә wәхт дәрбаз бу, жьна Щьһуда, қиза Шуа мьр. Щьһуда барьстан бьбу, р'абу хвәха бь т'эви досте хвэ һ'ирайе әдуллами һэвраз чу Т'имнаһе, щэм пэзбьр'ед кәре пәзед хвә.¹³ Ынге цаб данә Т'амаре готн: «Ва йә хэзуре тә һэвраз те Т'имнаһе пәзе хвә бьбьр'ә». ¹⁴ Эве к'ынца жьнәбитийа хвә жь хвә ехст, хвә хели кър у хвә п'еч'а у ль бэр дәргаһе^ф Әйнаиме, сәр р'ийа Т'имнаһе р'унышт. Чьмки эве дит кө Шелаһ мэзын буйә у эв нәданә ви.¹⁵ Гава Щьһуда ч'э'в we к'эт, ви т'ьре эв қавәк ә, чьмки эве р'уйе хвә ньхамтьбу.¹⁶ Жь р'е дагәр'ийа бәрбь we чу у готе: «Те қайл би кө сәре хвә мынр'а дайни?» Чьмки ви ньзаньбу кө эв бука ви йә. Эве гот: «Те чь бьди мын кө тө сәре хвә мынр'а дайни?» ¹⁷ Әви гот: «Эзе жь нава кери карәке тәр'а бьшиньм». Эве гот: «Те чь к'эфил бьһели һ'эта кө тө бьшини?» ¹⁸ Әви гот: «Әз чь к'эфил бьһельм?» Эве гот: «К'а мора хвә, бәнпышта хвә у шыва дәсте хвә». Әви жи эв тышт данә we у

* 38:8 Ль гора әдәте исраелийа, һәгәр йәк безөр'эт бьмьра, бьрайе йе мьри гәрәке жьна ви бьстанда. Ньхөрийе we жьне сәр наве мере вөийи мьри дьһатә навкьрыне. Бь ви авайи наве йе мьри онда нәдьбу. Бьхунын Дөбарәкьрына Қануне 25:5-6.

сэре хвэ пер'а дани. У эва жь ви
 h'эмлэ дэрк'эгт. ¹⁹ Т'амар р'абун чу,
 хелийа ль сэр хвэ һлда у к'ынща
 жьнэбитийа хвэ ль хвэ кър.

²⁰ Щьһуда бь дэсте досте хвэ
 э'дуллами кар шанд, вэки к'эфил
 жь дэсте we к'олфэте бьстинэ, ле
 эви эва нэдит. ²¹ Жь мэрввед вьр
 пьрси у гот: «Эва хвэфьрошэ*
 ль сэре р'ийа Э'йнайиме к'ө йэ?»
 Ле вана гот: «Ль вьр хвэфьрош
 т'өнэбуйэ». ²² Эв вэгэр'ийа щэм
 Щьһуда у готе: «Мьн эва нэдит,
 мэрввед ль вьр жи готын: «Ль вьр
 хвэфьрош т'өнэбуйэ». ²³ Щьһуда
 гот: «Бьра һэма жер'а бэ, т'эне эм
 нэбьнэ р'обэт. Ва йэ мьн эв кара
 шанд, ле тэ эва нэдит».

²⁴ Пэй се мэхар'а, готьнэ Щьһу-
 да: «Бука тэ Т'амаре қави кьрийэ
 у ньһа жь we қавийе гьран э». Щь-
 һуда гот: «We дэрхьн у бьра эва
 бе шэвьтандьне». ²⁵ һэма кө эва
 дэрдьхьстьнэ дэрва, эве щаб сэр
 хэзуре хвэда шанд у гот: «Эз жь
 эви хвэе ван тьшта гьран ьм» у
 гот: «һиви дькьм һэла бьзаньбэ эв
 мор, бэньпшт у шьв йед к'е нэ?»
²⁶ һьнге Щьһуда эв нас кьрын у
 гот: «Эва жь мьн р'асттьр э, чьмки
 мьн эва нэда көр'е хвэ Шелан». У
 иди нэчу щэм we.

²⁷ У гава к'эгтэ ль бэр р'азане,
 хөйа бу кө ва йэ зькада щевви нэ.
²⁸ Чахе зар' дьбун, дэстэк хөйа
 бу, пирэдэргуше бэнэки сор ль
 дэсте вива гьреда у гот: «Эва йе
 э'вльн э». ²⁹ Эви кө дэсте хвэ ча-
 ва пашда к'ьшанд, бьрайе вийи
 дьн бу. һьнге эве гот: «Тө чава
 дэрэвэбуйи!» һьнге наве ви Пе-
 рес* һатэ данине. ³⁰ Пэйр'а бьрайе
 вийи кө бэне сор ль дэсте вива
 гьредаи бу. һьнге наве ви Зэрах*
 һатэ данине.

Усьв у жьна Потифар

39 ¹ Усьв бэржери Мьсьре
 кьрын. Вэзире Фьрэвьн,
 Потифаре мьсьрийи сэрвеве но-
 бэдара, эв жь дэсте исмайилийед
 кө эв бэржер бьрбунэ вьр к'ьр'и.
² Хөдан^ф т'эви Усьв бу, п'е-п'аред
 ви хер бун у мала ахайе хвэийи
 мьсьрида дьма.[†] ³ Ахайе ви дит
 кө Хөдан т'эви ви бу у һэр тьште
 кө эв дькэ, Хөдан бь дэсте ви ль
 һэв тинэ. ⁴ Усьв ль ви хвэш һат
 у эв бу бэрдэстийе ви. Эви эв
 кьрэ бэрпьрсйаре мала хвэ у һ'эму
 һэбука хвэ да дэсте ви. ⁵ Ви чахи-
 да гава эви эв кьрэ бэрпьрсйаре
 мала хвэ, Хөдан бона хатьре Усьв,
 дөа һ'эму һэбука мала мьсьри

* **38:21** Эви э'дуллами қэста хэбэра «қав» нэгот, чьмки э'йб бу. һьнге ль вэлате Кэнане у вэлатед дьнда жи хвэфьрошед машоқед п'ута һэбун, вана һэфе хвэ данин дийари ошаха п'ута дькьрын, бь ве кьрына хвэ ошаха п'утада һ'элал дьһатьнэ һ'эсабе, чьмки бь қавийа хвэ к'ар дьданэ ошаха п'ута. Қэдьре йед аһа ошахед п'утада гэлэки бьльнд бу. һьнэк исраелийа жи аһа дькьр, ле Қануна Мусада^ф эв йэка қэдэхэ бу. Бьхуньн Қануна К'аһинтийе 23:17-18.

* **38:29** Бь ибрани «Дэрэвэбун».

* **38:30** Бь ибрани «Соре мина нура бэрбанге».

39:2 К'аред Шандийа 7:9.

кыр, чава кӧ йа малда, ӧса жи йа э’рде. ⁶ У чи ви хэбу х’эму дэсте Усьвда хьшт у эw хаш тыштэки мала хwэ т’ӧнэбу, пешт’ри ви нане кӧ дьхвар.

Усьв бэжн-бале у сьфэтда йэки хаши бэдэw бу. ⁷ Пэй ван йэкар’а, ӧса бу кӧ жьна ахайе ви ч’эв бэр’да Усьв у готе: «Сэре хwэ мьнр’а дайнэ». ⁸ Ле эви т’эхсир кыр у готэ жьна ахайе хwэ: «Ахайе мьн хаш жь пе т’ӧнэ мала вида чи ви цэм мьн хэйэ у х’эму хэбука хwэ дайэ дэсте мьн. ⁹ Ве маледа жи жь мьн мэст’р кэс т’ӧнэ у тыштэк жи эви жь мьн на-на нэк’рийэ пешт’ри тэ, чьмки тӧ жьна ви йи, эзе ча-ва ве бэбэхтиа мэзын бькьм у ль бэр Хwэде гӧнэ^ф бькьм?» ¹⁰ Эве кӧ хэр р’ож аha дьготэ Усьв, ле эви гӧр’а we нэдькыр, кӧ эw сэре хwэ пер’а дайнэ у т’эви we бэ.

¹¹ У р’ожэке, гава эw к’этэ мале, кӧ шьхӧле хwэ бькэ у жь мэр’вед we мале жи кэсэк нэ малда бу, ¹² хьнге хатуне дэст авитэ к’ынща ви гьрт у готе: «Сэре хwэ мьнр’а дайнэ». Ле эви к’ынща хwэ дэсте weва бэр’да у р’эви дэрк’этэ дэрва. ¹³ Чахе эве дина хwэ даие, кӧ эви к’ынща хwэ дества бэр’да у р’эви дэрва, ¹⁴ эве гази мэр’вед мала хwэ кьрын, ванр’а гьли кыр у гот: «Һала дина хwэ бьд’не, малхе мьн чуйэ ибраник^ф анийэ кӧ мэ текэ р’обэт. Эва хатэ цэм мьн, кӧ дэст бавежэ мьн, ле мьн бь дэнге бьльнд кьрэ қар’ин. ¹⁵ Эви кӧ бь-хист мьн дэнге хwэ бьльнд кыр у

кьрэ қар’ин, к’ынща хwэ ль цэм мьн хьшт у р’эви дэрк’этэ дэрва».

¹⁶ У эве к’ынща ви ль цэм хwэ хwэй кыр, х’эта кӧ малхе we хатэ мале. ¹⁷ Эве эв гот’на хwэ диса wэк’ланд готэ ви: «Эw хӧламе ибранийи^ф кӧ тэ мэр’а анийэ, хатэ цэм мьн, кӧ намуса мьнр’а бьлизэ. ¹⁸ Ле гава мьн дэнге хwэ бьльнд кыр у кьрэ қар’ин, эви к’ынща хwэ ль цэм мьн хьшт у р’эви дэрва».

¹⁹ У гава ахайе ви эв хэбэр жь жьна хwэ бьхист’н, кӧ жер’а гьли кыр гот: «Хӧламе тэ эв йэк ани сэре мьн», перса ви р’абу. ²⁰ Ахайе Усьв эw гьрт авитэ кэле, ви шийе кӧ гьртиед п’адше гьредаи бун. У эw ль wьр кэледа ма. ²¹ Ле Хӧдан т’эви Усьв бу, х’ӧба Хwэйэ амьн хьндава вида да к’б’фше у дьле сэр’вере кэле ль ви шир’н кьр.[†] ²² Сэр’вере кэле х’эму гьртиед кэ-ле данэ дэсте Усьв. У чь кӧ ль wьр дьхатэ кьр’не, эви дьда кьр’не. ²³ Сэр’вере кэле дина хwэ нэдьда ван тыштед дэсте вида, чьмки Хӧдан т’эви ви бу у х’эму шьхӧле ви Хӧдан жер’а ль хэв дани.

Усьв кэледа дӧ хэwна шьровэдькэ

40 ¹ У ӧса қэwьми, кӧ пэй ван йэкар’а, шэр’авдар у нанпе-же п’адше Мьсьере, хьндава хwэйе хwэ, п’адше Мьсьереда нэһэқи кьрын. ² Перса Фьрэwьн ль сэр дӧ wэзиред ви, awa готи ль сэр’вере шэр’авдар у сэр’вере нанпеже ви р’абу ³ у эw авит’нэ гьртихана

39:21 К’аред Шандийа 7:9.

кэла мала сэрвеве нобэдара, ви щийе кё Усыв теда гьрти бу. ⁴ Сэрвеве нобэдара Усыв кьрэ вэк'иле ван у эви хьзмэтк'арийа ван дыкьр. У эвана һнэк вэхт гьртиханеда ман.

⁵ Шэравдар у нанпеже п'адше Мьсьре кё кэледа гьрти бун, ван һэр дөйа жи шэвэкеда һэр йэки хэвнэк дит, кё һэр хэвнэк фэ'минэкэ ве һэбу. ⁶ Сьбе зу Усыв һатэ щэм ван, дина хвэ даје кё эвэ ва мэдэкры нэ. ⁷ У эви жь ван вэзиред Фьрэвьнэ, йед кё мала хвэйе вида т'эви ви гьртиханеда бун пьрси: «Һун чьма иро мьр'узкры нэ?» ⁸ Вана готэ ви: «Мэ хэвн дитьнэ у кэсэк т'өнэ кё шьровэкэ». Усыв готэ ван: «Шьровэкьрн жь Хвэде йэ! К'эрэм кьн, мьнр'а бежьн».

⁹ Сэрвеве шэравдара хэвна хвэ Усывр'а гли кьр у гот: «Хэвна мьнда ва йэ к'олэкэ тьрийе бэр мьн бу, ¹⁰ ль сэр ве к'оле се ч'ьқьл һэбун, эве гөпкь да, гөлед ве вэбун у гушийед тьрийа гьһиштьн. ¹¹ К'аса Фьрэвьн жи дэсте мьнда бу, мьн тьри һьлдан, к'аса Фьрэвьнда гөһаштьн у к'ас да дэсте Фьрэвьн». ¹² Усыв готэ ви: «Шьровэкьрна ве эв э: Се ч'ьқьл, эв се р'ож ьн. ¹³ Се р'ожа шунда Фьрэвьне тэ бьльнд кэ у дуса ве тэ дайнэ ль сэр қөльхе тэ у чава тө щэм ви шэравдар буйи, те дуса мина эдэте бэре, к'аса Фьрэвьн бьди дэсте ви. ¹⁴ Ле гава дэргэһэки хере ль сэр тэ вэбэ, мьн бини бира

хвэ, қэнщике жи мьнр'а бьки у ль бэр Фьрэвьн мьн бир бини, мьн жь ве мале дэрхи. ¹⁵ Чьмки р'аст эз жь вэлате ибранийа^ф һатьмэ дьзине, өса жи вьра мьн тыштэки өса нэкьрбу, кё бьк'этама ве ч'э'ла зьндане».

¹⁶ Сэрвеве нанпежа дит, кё шьровэкьрна ви ль ви хвэш һат, готэ Усыв: «Хэвна мьнда ва нэ се сэлэ нане сьпи ль сэр сэре мьн бун, ¹⁷ сэла лапэ жорьнда һэр щур'э хварьнед Фьрэвьн һэбун, йед кё нанпеж чедькэ у тэйрэда жь сэла ль сэр сэре мьн нькөл дыкьрн дьхварьн». ¹⁸ Усыв ле вэгэр'анд у готе: «Шьровэкьрна ве эв э: Се сэлэ, эв се р'ож ьн. ¹⁹ Се р'ожа шунда Фьрэвьне тэ бьльнд кэ у тэ дарева дарда кэ, тэйрэдэје жи тэ нькөл кьн гоште тэ бьхвьн».

²⁰ Р'ожа сьсийа, кё р'ожа буйина Фьрэвьн бу, эви мэсрэфэк бона һэму хөламед хвэ дани у жь нава хөламед хвэ, сэрвеве шэравдара у сэрвеве нанпежа бьльнд кьрн*. ²¹ Сэрвеве шэравдара дани ль сэр қөльхе ви у эви к'ас да дэсте Фьрэвьн, ²² ле сэрвеве нанпежа да дардакьрне, чава Усыв шьровэкьрбу. ²³ Иди Усыв нэ к'этэ бира сэрвеве шэравдара у эви эв бир кьр.

Усыв хэвнед Фьрэвьн шьровэдькэ

41 ¹ У өса қэвьми, кё дө сала шунда Фьрэвьн хэвнэк дит, ва йэ эв ль дэве ч'эме Ниле

* 40:20 Ава готи «Жь кэле дэрхьстьн».

сэкьни бу ² у ва нэ һ'эфт ногънед р'ьндэ к'ок жь Ниле дэрк'этын у нава қамишада ч'ерийан. ³ Пэй ванр'а, дина хвэ даіе, ва нэ һ'эфт ногънед дьн жи, һ'ышколэкийэ қав-қавки жь Ниле дэрк'этын, щэм ван ногъна ль дэве Ниле сэкьнин, ⁴ у ван ногънед һ'ышколэкийэ қав-қавки, эв һэр һ'эфт ногънед р'ьндэ к'ок хварьн. һынге Фьрэвьн һ'ышйар бу.

⁵ У ч'э'ве ви диса чунэ ль сэр һэв, эви щара д'ода хэвн дит, ва йэ ль сэр сапэке, һ'эфт сьмбьлед т'ьжи у р'ьнд дэрдьк'этын. ⁶ Пэй ванр'а ва йэ һ'эфт сьмбьлед валайэ жь байе қьжьле* шэвьти дэрк'этын, ⁷ у ван сьмбьлед вала, эв һэр һ'эфт сьмбьлед т'ьжийэ р'ьнд һ'уфи хвэ кьрын. Фьрэвьн һ'ышйар бу, ва йэ хэвн бу.

⁸ We сьбе дьле Фьрэвьн к'о нэ р'ьһ'эт бу, эви шанд гази һ'эму к'оч'эка у занэйед Мьсьре кьрын у хэвнед хвэ ванр'а гьли кьрын, ле кэсэк т'өнэбу к'о эв хэвн Фьрэвьнр'а шыровэкьрана.†

⁹ һынге сэрwere шэравдара Фьрэвьнр'а хэбэр да у готе: «Иро нэһэқийа мьн к'этэ бира мьн. ¹⁰ We һынге гава Фьрэвьн һерса хвэ ль сэр х'оламед хвэ ракьр, эз авитьмэ гьртихана мала сэрwere нобэдара, т'эви сэрwere нанпежа. ¹¹ Мьн у ви шэвэкеда хэвн дитын, мэ һэр йэки ль гора ф'эмина хэвна хвэ, хэвн дит. ¹² Ль вьр хортэки ибрани[‡] т'эви мэ һэбу, эв

х'оламе сэрwere нобэдара бу. Мэ хэвнед хвэ вьр'а гьли кьрын, эви мэр'а шыровэкьрын, хэвнед мэ һэр йэки эви р'аст мэр'а шыровэкьрын. ¹³ Эви чава мэр'а шыровэкьрын, өса жи бу, эз вэгэр'ийамэ ль сэр қ'ольхе хвэ, ле эве дьн һатэ дархьстьне».

¹⁴ һынге Фьрэвьн шандэ пэй Усьв. Эв бь лэз жь зьндане дэрхьстьн, р'уйе хвэ к'ор' кьр, к'ьнщед хвэ г'оһастын у һатэ щэм Фьрэвьн. ¹⁵ Фьрэвьн готэ Усьв: «Мьн хэвн дитийэ, ле кэсэк т'өнэ к'о бькарьбэ мьнр'а шыровэкэ. Мьн бьһистийэ к'о дьбежьн: Т'о хэвна дьбьһейи у шыровэдьки». ¹⁶ Усьв ль Фьрэвьн вэгэр'анд у готе: «Эв һ'өнөре мьн нинэ, ле Хвэдейе щабэкэ хер бьдэ Фьрэвьн». ¹⁷ Фьрэвьн Усьвр'а гот: «Мьн хэвн дит: Ва йэ эз ль дэве Ниле сэкьни бум, ¹⁸ ва нэ һ'эфт ногънед р'ьндэ к'ок жь Ниле дэрк'этын у нава қамишада ч'ерийан. ¹⁹ Пэй ванр'а, мьн дина хвэ даіе, ва нэ һ'эфт ногънед дьн жи, жар, һ'ышколэки у қав-қавки, к'о мьн т'эмамияа вэлате Мьсьреда йед мина ван өса һ'ышколэки нэдитьнэ, ²⁰ у ван ногънед һ'ышколэкийэ қав-қавки, эв һэр һ'эфт ногънед пешийейэ к'ок хварьн. ²¹ Эв чунэ зькед ван у қэт к'ьфш жи нэдьбу к'о эв чунэ зькед ван, эв өса жи һ'ышколэки ман мина бэре. У эз һ'ышйар бум. ²² У диса хэвн дит, ва йэ ль сэр сапэке һ'эфт сьмбьлед т'ьжи

* 41:6 Бь ибрани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «байе р'оһьлате».

‡ 41:8 Данийел 2:2.

у р'энд дэрдык'этын. ²³ Пэй ванр'а һ'эфт сьмбьлед һ'ышк у валайэ жь қьжьле р'оһьлате шэўьти дэрк'э-тын, ²⁴ у ван сьмбьлед вала, эв һәр һ'эфт сьмбьлед т'эжийэ р'энд һ'уфи хвэ кьрын. Мьн к'оч'экар'а гьли кьр, ле кэсэки мьнр'а шьро-вэнэкьр».

²⁵ Ынге Усьв готэ Фьрэўьн: «Хэўнед Фьрэўьн йэк ын. Тыште кё Хвэдейе бькэ, эв э'лами Фьрэўьн кьрийэ. ²⁶ Эв һәр һ'эфт ногьнед р'энд, эв һ'эфт сал ын, оса жи эв һәр һ'эфт сьмбьлед р'энд, һ'эфт сал ын, эв хэўн йэк ын. ²⁷ Эв һәр һ'эфт ногьнед һ'ыш-колэкийэ у қав-қавки, кё пэй ванр'а дэрк'этын, эв һ'эфт сал ын у эв һәр һ'эфт сьмбьлед валайэ жь байе қьжьле шэўьти. Эв һәр һ'эфт салед хэлайе нэ. ²⁸ Эз ве йэке дьбежьмэ Фьрэўьн, вэки Хвэде тыште кё we бькэ, нишани Фьрэўьн кьрийэ. ²⁹ Ва йэ, һ'эфт сале бен, кё т'эмамия вэлате Мьсьре we т'ер у т'эжи бэ. ³⁰ Ле пэй ван салар'а, we һ'эфт сала бьбэ хэлайи у һ'эму т'ер у т'эжибуна вэлате Мьсьре we бе биркьрыне. Хэлайе вэлет дақортинэ. ³¹ У we оса бэ, кё жь дэст we хэлайи кё we пэйр'а бе, эв т'ер у т'эжибуна вэлет иди нэие биранине, чьмки хэлайе гэлэки гьран бэ. ³² Ле хэўна кё Фьрэўьнр'а дё щара һатийэ вэк'ьландьне, те һ'эсабе, кё эв йэк алийэ Хвэдеда э'сэйикьри йэ у Хвэде we зутьрэке бькэ. ³³ Бьра

ньна Фьрэўьн мэрвэки билан у сэрвахт бьбинэ у ви дайнэ ль сэр т'эмамия вэлате Мьсьре. ³⁴ Бьра Фьрэўьн ве йэке бькэ, бэрпьрс-йар дайнэ ль сэр вэлет у нава ван һ'эфт салед т'ер у т'эжида, жь һ'эму дэрэмэтед вэлате Мьсьре жь пенща йэки бьстиньнэ. ³⁵ У бьра һ'эму хөрэкед нава ван салед хвэшдайэ кё we бен т'оп кьн у бьн дэсте Фьрэўьнда гэньм бьдьнэ сэрһэв у бажарада хөрэк хвэй кьн. ³⁶ Бьра эв хөрэка к'исе вэлетда һэбэ, бона ван һ'эфт салед хэлайейэ кё we вэлате Мьсьреда бьбэ, кё вэлат жь хэлайе қьр' нэбэ».

Усьв дьбэ сэрвэре Мьсьре

³⁷ Эв йэк ль Фьрэўьн у һ'эму хёламед ви хвэш һат. ³⁸ Фьрэўьн готэ хёламед хвэ: «Һун дькарын мэрвэки мина ви бьбиньн, кё Р'оһ'е^ф Хвэде* теда бэ?» ³⁹ Ынге Фьрэўьн готэ Усьв: «Хвэде кё эв йэк ль бэр тэ вэкьрийэ, иди билан у сэрвахте мина тэ т'өнэнэ. ⁴⁰ Тё ль сэр мала мьнр'а бэ, т'эмамия щьмэ'та мьн жи гёһ-дарийа готьнед дэве тэ бькэ. Эз т'эне т'эхте хвэда жь тэ мастьр бьм».[†] ⁴¹ У Фьрэўьн сэрда зедэ кьр у готэ Усьв: «Ва эз тэ датиньмэ ль сэр т'эмамия вэлате Мьсьре». ⁴² Ынге Фьрэўьн гёстила мора хвэ жь т'элийа хвэ дэрхьст, кьрэ т'элийа Усьв, к'ьнщед к'ьтани тэньк лекьрын у зьнщирэка

* 41:38 Аһа жи те фэ'мкьрыне: «р'оһ'е хвэдейа».

41:40 К'аред Шандийа 7:10.

зер'ин авитэ стуйе ви.[†] ⁴³ Эw ль э'рэба хwэйэ дōда да сийаркьрьне у пешийа ви бь дэнге бьльнд дькьрьнэ гази: «Чок бьдн!» У эw дани ль сэр т'эмамия вэлате Мьсьре. ⁴⁴ Фьрэwьн готэ Усьв: «Эз Фьрэwьн ьм, ле бейи тэ т'ō кэс, т'эмамия вэлате Мьсьреда нькарьбэ дэсте хwэ йан ньге хwэ бьльнд кэ». ⁴⁵ Фьрэwьн наве Усьв дани Сафьнат'-Панеа у Аснаг'а қиза Потти-Пэрайе т'эреде бажаре Оне да ви. Усьв р'абу ль вэлате Мьсьре бьгэр'э. ⁴⁶ Усьв си сали бу, гава эw ль бэр Фьрэwьн п'адше Мьсьре сэкьни. Усьв жь щэм Фьрэwьн дэрк'эт, ль т'эмамия вэлате Мьсьре гэр'ийа.

⁴⁷ Ван һ'эфт салед т'ер у т'ьжитийеда, э'рде гэлэк дэрэмэт да. ⁴⁸ Эwи һ'эму хөрәкед ван һ'эфт салед кō э'рде Мьсьре дьда, да сэр һэв у эw хөрәк бажарада щивар кьрьн, һэр хөрәкед жь э'рде дор-бәред бажара, нава ванда щивар кьрьн. ⁴⁹ Усьв мина қума бэ'ре, һақаси гэлэк гәнъм лод кьр, оса кō иди һ'эсаб нэкьрьн, чьмки нэдьһатэ һ'эсабе.

⁵⁰ Бәри һатьна салед хэлайе, Усьвр'а дō кōр' бун. Эвана Аснаг'а қиза Потти-Пэрайе т'эреде бажаре Оне жер'а анин. ⁵¹ Усьв наве кōр'е хwэйи ньхōри дани Мьнашэ* у гот: «Чьмки Хwәде һ'эму дәрд-кōле мьн у мала баве мьн жь бира мьн

дәрхьстьн». ⁵² Наве йе дōда дани Эфраим* у гот: «Чьмки Хwәде ви вэлате зэлулия мьнда, бэдэна мьн шин кьр».

⁵³ Эw һэр һ'эфт салед вэлате Мьсьредайэ т'ер у т'ьжийе дәрбаз бун, ⁵⁴ у эw һэр һ'эфт салед хэлайе дэстпекьрьн, чава кō Усьв готьбу. һ'эму вэлатада бу хэлайи, ле т'эмамия вэлате Мьсьреда нан һэбу.[†] ⁵⁵ Гава бьр'чибун к'этэ т'эмамия вэлате Мьсьре, щьмэ'те бона нан һэwара хwэ Фьрэwьн дани. Фьрэwьн готэ һ'эму мьсьрийа: «Һэр'ьнэ щэм Усьв, чь вэр'а бежэ бькьн».[†] ⁵⁶ Т'эмамия р'уйе э'рде бу хэлайи, Усьв һ'эму э'мбар вэкьрьн у фьротэ мьсьрийа. Хэлайи вэлате Мьсьреда гьран бу. ⁵⁷ У жь һ'эму вэлата дьһатьнэ Мьсьре, кō жь Усьв гәнъм бьк'ьр'ьн, чьмки ль сэр т'эмамия р'уйе э'рде хэлайи гьран бьбу.

Ақуб кōр'ед хwэ дьшинэ Мьсьре

42 ¹ Ақуб бьһист кō ль Мьсьре гәнъм һэйэ у Ақуб готэ кōр'ед хwэ: «Һун чь ч'э'ве һэв дьньһер'ьн?» ² Готэ ван: «Аwa мьн бьһистийэ кō ль Мьсьре гәнъм һэйэ, бәржери ль wьр бьн у жь wьр мэр'а бьк'ьр'ьн, кō эм бьжин нәмьрьн».[†] ³ Дәһэ бьрайед Усьв бәржер чунэ Мьсьре, кō гәнъм бьк'ьр'ьн. ⁴ Ле Ақуб бьрайе Усьв Бьнийамин, т'эви бьрайед ви нэ шанд, дьгот:

* **41:51** Бь ибрани дэнге наве «Мьнашэ» мина хэбәра «Да биркьрьне» йә.

* **41:52** Бь ибрани «Хwэйбэр».

41:42 Данийел 5:29. **41:54** К'аред Шандийа 7:11. **41:55** Йуһ'әнна 2:5.

42:2 К'аред Шандийа 7:12.

«Бэлки қэзик бе сәре ви». ⁵Көр'ед Израел^ф һатъбун гәнъм бкъ'ър'ьн, г'эви йед майинә һати, чъмки ль вәлате Кәнанеда хәлайи бу.

⁶Усьв хвәха сәрвәре ви вәлати бу. Әви хвәха хөрәк дьфьротә г'эмамийа цьмә'та вәлет. Бьрайед Усьв һатън у ль бәр ви дәвәр'уйа чунә әрде. ⁷Усьв бьрайед хвә кө дитън әви әв нас кьрын. Ле хвә өса да к'ьфше йане әв вана нас накә, г'эви ван һерс хәбәр да у готә ван: «Һун жь к'ө һатънә?» Вана гот: «Әм жь вәлате Кәнане бона хөрәк к'ь-р'ине һатънә». ⁸Усьв бьрайед хвә нас кьрын, ле вана әв нас нәкьрын. ⁹Һынге Усьв әв хәвнәд кө ль сәр ван дитъбун бир анин у готә ван: «Һун щә'сус ьн, һун һатънә кө щики сьстийа ви вәлати бьбиньн». ¹⁰Вана готә ви: «На хвәйе мә, хөламед тә һатънә кө хөрәк бкъ'ь-р'ьн». ¹¹Әм һ'әму көр'ед бавәки нә, әм мәрвьнә ширһ'әлал ьн, хөламед тә нә щә'сус ьн. ¹²Әви готә ван: «На, һун һатънә кө щики сьстийа вәлет бьбиньн». ¹³Вана гот: «Әм хөламед тә, донздәһ бьра нә, вәлате Кәнанеда көр'ед бавәки нә, йе бьч'ук ньһа ль щәм баве мә йә, ле йәк жи иди т'өнә». ¹⁴Усьв готә ван: «Һәма әв ә кө мьн готә вә: «Һун щә'сус ьн!» ¹⁵Һуне бь ве йәке бенә щер'ьбандьн: Әз сәре Фьрәвьн кьм, һун жь вьр дәрнак'әвьн һ'әта кө бьрайе вәйи бьч'ук нәйе ве дәре. ¹⁶Жь нав хвәда йәки бьшиньн, бьра һәр'ә бьрайе вә бинә, ле һуне

гьрти бьн, кө аһа готънәд вә бенә щер'ьбандьн^ф, һәла ванда р'асти һәйә йан на. Ле һәгәр на, әз сәре Фьрәвьн кьм: «Һун щә'сус ьн!» ¹⁷Се р'ожа әв авитънә гьртихана кәле.

¹⁸Р'ожа сьсийа Усьв готә ван: «Аһа бькьн кө һун сах бьминьн, чъмки әз жь Хвәде дьтьрсьм. ¹⁹Һәгәр һун мәрвьнә ширһ'әлал ьн, бьра жь бьрайед вә йәк ве мала кө һун теда гьрти нә, бьминә, ле йед майин гәнъм хәлайа мала хвәр'а бьгьһиньн, ²⁰бьрайе хвәйи бьч'ук жи мьнр'а биньн, вәки готъна вә р'аст дәре у һун нәмь-р'ьн». Вана өса жи кьр. ²¹У һынге һәвр'а готън: «Бь р'асти әм һьндава бьрайе хвәда гөнәк'ар ьн, чъмки мә тә'ли-тәнгийа ви дит, гава ль бәр мә лава-диләк дькьр, ле мә гөһ нәдайе, ләма жи әв тә'ли-тәнги те сәре мә». ²²Р'убен ль ван вәгәр'анд у гот: «Мьн вәр'а нәдьгот: «Һьндава көр'ькда гөнә нәкьн?» Ле вә гөр'а мьн нәкьр, ньһа хуна ви жь мә те хвәстьне». ²³Вана ньзаньбун, кө Усьв ван фә'м дькә, чъмки пе вәлгәр'* т'эви ван хәбәр дьда. ²⁴Усьв жь ван дур к'әт, гьрийа. Диса ль сәр ванда вәгәр'ийа, т'эви ван хәбәр да у жь нава ванда Шьмһ'ун гьрт, ль бәр ч'ә'ве ван әв гьреда.

Бьрайед Усьв вәдьгәр'ьнә Кәнане

²⁵Усьв ә'мьр кьр, кө баред ван гәнъм дагьрын у зиве ван һәр

* 42:23 Аһа готи, йәки зьман бона вана вәлдьгәр'анд.

42:9 Дэстпобун 37:5-10. 42:22 Дэстпобун 37:21-22.

кэси текьнэ т'ер'ед ван, нане р'е жи ванар'а дайнын. Оса жи хатэ кьрьне. ²⁶ Вана гэньме хвэ ль к'эред хвэ бар кьрын у жь вьр чун. ²⁷ К'арвансэреда йэки жь ван т'ер'а хвэ вэкьр, кэ альф бьдэ к'эре хвэ, дина хвэ дайе ва йэ зиве ви ль сэр дэве т'ер'е йэ. ²⁸ У эви готэ бьрайед хвэ: «Зиве мьн ль мьн вэгэр'андьнэ, ва йэ эв вьр т'ер'а мьнда йэ». Ынге дьле ван нава ванда р'ыщфи у бь тьрс хэвр'а готьн: «Хвэде эв чь ани ль сэре мэ?»

²⁹ Гава эв хатьнэ вэлате Кэна-не щэм баве хвэ Агуб, хэр тьште кэ хатьбу сэре ван жер'а гьликь-рын у готьне: ³⁰ «Эв мэрьве хвэйе ви вэлати, мэр'а х'ышк хэбэр да, эм данинэ дэвса щэ'сусед вэлэт. ³¹ Мэ вьр'а гот: «Эм мэрьвнэ шир-х'элал ын, эм нэ щэ'сус ын. ³² Эм донздэх бьранэ, кэр'ед бавэки нэ, ле йэк жи иди т'онэ, ле йе бь-ч'ук ньна ль вэлате Кэнане щэм баве мэ йэ». ³³ Ви мэрьве хвэйе ви вэлати мэр'а гот: «Эзе бь ве йэке бьзаньбьм кэ хун мэрьвнэ шир'элал ын, бьраки хвэ щэм мьн бьхельн, ле хун бона хэлайя мала хвэ, хэрэк хьлдын хэр'ын. ³⁴ Ле бьрайе хвэйи бьч'ук мьнр'а биньн, вэки эз бьзаньбьм, кэ хун нэ щэ'сус ын, ле мэрьвнэ шир'элал ын, эзе бьрайе вэ бьдэмэ вэ, хуне жи бькарьбьн ви вэлатида т'обчарэтийе бькьн».

³⁵ Гава вана т'ер'ед хвэ вала дькьрын, дина хвэ дане ве к'ись-кед зиве ван хэр кэси жи т'ер'ед ванда йэ. Вана баве хвэва гава

эв к'иськед зиве хвэ дитьн, тьрси-йан. ³⁶ Ынге баве ван, Агуб готэ ван: «Вэ дэсте мьн жь кэр'ед мьн кьрын, Усыв т'онэ, Шьм'ун т'онэ у Бьнйамин жи дьхвазьн жь мьн бьстиньн, эв х'эму те сэре мьн!» ³⁷ Р'убен баве хвэр'а хэбэр да у гот: «хэгэр эз ви нэйньм нэдьмэ тэ, тэ ван хэр дэ кэр'ед мьн бькөжэ, к'а эви бьдэ дэсте мьн у эзе ви паш-да биньм бьдэмэ тэ». ³⁸ Ле Агуб гот: «Кэр'е мьне т'эви вэ бэржер нэйе, чьмки бьрайе ви мьрийэ у эв т'эне майэ, хэгэр ве р'ийа кэ хун теда дьчьн қэзик бе сэре ви, Ынге хуне п'ор'е мьни сьпи, бь к'эдэр бькьнэ дийаре мьрийа».

Бьра Бьнйамин т'эви хвэ дьбьнэ Мьсьре

43 ¹ Хэлайе зор ль вэлэт кьр. ² Гава гэньме жь Мьсьре анибун, хварьн хьлаз кьрын, баве ван готэ ван: «Диса вэгэр'ын бона мэ хьнэк хэрэк бьк'ьр'ын». ³ Ле Щьһуда ле вэгэр'анд у готе: «Эви мэрьви гьлийе т'ам да дэсте мэ у гот: «хэгэр бьрайе вэ т'эви вэ нибэ, р'уйе вэ ль р'уйе мьн нэк'эвэ». ⁴ хэгэр те бьрайе мэ т'эви мэ бышини, эме бэржер бьн тэр'а хэрэк бьк'ьр'ын, ⁵ ле хэгэр тэ нэшини, эм бэржер начьн. Чьмки эви мэрьви мэр'а гот: «хэгэр бьрайе вэ т'эви вэ нибэ, р'уйе вэ ль р'уйе мьн нэк'эвэ». ⁶ Исраел гот: «Чьма вэ эв хьраби мьнр'а кьр у готэ ви мэрьви кэ бьраки вэйи дьн жи хэйэ?» ⁷ Вана гот: «Эви мэрьви х'але мэ, х'але пьсамед мэ бь хур-гьли пьрси гот: «Баве вэ

he сах э? Брайе вэ диса хэнэ?» Мэ жи цаба ван пьрса да ви. Мэ чь заньбу кө эве бежэ: «Брайе хвэ бэржер бинь?»⁸ Щьһуда баве хвэ Израелр'а гот: «Көр'к т'эви мьн бышина, эм р'абьн хэр'ьн, вэки эм сах бьминьн, нэ эм бьмьрн нэ тө, нэ жи зар'окед мэ.⁹ Эз цабдарийа бона ви һьлддьмэ ль сэр хвэ, тө ви жь дэсте мьн бьхвазэ, һэгэр эз ви нэйньм нэдьмэ тэ у ль бэр тэ нэдьмэ сэкьнандьне, т'эмамийа э'мьре хвэда эз ль бэр тэ гөнэк'ар бьм.¹⁰ һэгэр мэ дэрэнги нэхьста, эм ньһа щара дөда ле вэгэр'ийабун». ¹¹ Баве ван Израел ванр'а гот: «һэгэр өса йэ, ньһа аһа бькьн, т'эви хвэ р'эзед башэ ви вэлати хвэр'а һьлдьн у ви мэрьвир'а п'ешк'еш бэржер бьбьн, һьнэк мэлһ'эм, һьнгьв, бьһарэт, зьмьр, фьстэц у бэһив^ф. ¹² Т'эви хвэ жи дөбарэ зив һьлдьн, ви зиве кө ль сэр дэве т'ер'ед вэ дани пашда һатьнэ, бь дэстед хвэ пашда бьбьн. Бэлки шаш кьрбьн, ¹³ р'абьн бьрайе хвэ һьлдьн у диса вэгэр'ьн щэм ви мэрьви. ¹⁴ Бьра Хвэдейе һэри Зор, бьдэ вэ кө һун ль бэр ви к'эрэме^ф бьбиньн, вэки эв бьрайе вэйи дьн у Бьнийамин ль вэ вэгэр'ина. Ле һэгэр эз дэсте хвэ жь ван көр'ед хвэ бькьм жи, бьра бекөр' бьм».

¹⁵ У вана эв п'ешк'еш у дэсте хвэда жи дөбарэ зив, өса жи Бьнийамин һьлдан р'абун бэржери Мьсьре бун у ль бэр Усьв сэкьнин. ¹⁶ Гава Усьв Бьнийамин т'эви ван дит, готэ вэк'иле мала хвэ: «Ван мэрьва бьбэ мале, гошти сэржекэ

у һазьр кэ, чьмки эве фьравине т'эви мьн бьхвьн». ¹⁷ У ви мэрьви, Усьв чава готьбуье, өса жи кьр, эв мэрьв бьрнэ мала Усьв. ¹⁸ Эв мэрьвана тьрсийан, кө эв бьрнэ мала Усьв һьнге готьн: «Эм бона ви зиве т'ер'ед хвэдайэ щара пешьн тенэ бьрне, кө эв һ'щуми ль сэр мэ кэ, ль сэр мада бьгьрэ мэ бькэ хөлам, өса жи к'эред мэ». ¹⁹ һьнге эвана незики ви мэрьве вэк'иле мала Усьв бун у бэр дэре мале вир'а хэбэрдан ²⁰ у готьне: «Хвэйе мэ, щара пешьн эм бэржер һатьн кө хөрэк бьк'ьр'ьн, ²¹ гава эм гьһиштьнэ к'арвансэрэке, мэ т'ер'ед хвэ вэкьрн, мэ дина хвэ дайе, ва йэ зиве мэ һэр кэси, вэкэ к'ашед хвэ, ль сэр дэве т'ер'ед мэ бун. Мэ бь дэсте хвэ эв пашда анина. ²² У сэрда жи мэ т'эви хвэ диса зив анина, бона хөрэк бьк'ьр'ьн. Эм ньзаньн к'е зиве мэ кьрбунэ т'ер'ед мэ». ²³ Эви гот: «Ә'дъл бьн, нэтьрсьн, Хвэдейе вэ у Хвэдейе баве вэ эв хьзна т'ер'ед вэда дайэ вэ, мьн зив жь вэ стандьнэ». һьнге Шьмһ'ун дэрхьст ани щэм ван. ²⁴ Вэк'ил эв мэрьвана бьрнэ мала Усьв у ав да ван ньгед хвэ шуштьн, к'эред ван альфкьрн. ²⁵ Вана жи п'ешк'ешед хвэ бона һатьна Усьвэ нивро һазьр кьрн, чьмки эв пе һ'эсийабун, кө эве ль вьр нен бьхвьн. ²⁶ Гава Усьв һатэ мале, вана п'ешк'ешед дэсте хвэда анина мале данэ ви у һ'эта эрде ль бэр ви дэвэр'уйа чун. ²⁷ Усьв һ'ал-вэште ван пьрси у гот: «Сьһ'эта калэмере баве вэ, бона эви кө вэ мьнр'а гьли кьр,

чава йэ? Эви he сах э?»²⁸ Вана гот: «Холаме тэ, баве мэ he сах э, эви he ль сэр сьһ'эт у қәwата хwэ йэ». У ль бэр wi дэвэр'уйа чун, қэдър кърьн.²⁹ һынге Усьв сэре хwэ бьльнд кър, көр'е дийа хwэ, бьрайе хwэ Бьнийамин дит у гот: «Эв э бьрайе wэйи бьч'ук, бона к'ижани wэ мьнр'а гьли кър?» У гот: «Бьра Хwэде тэ хwэй кэ, лаво!»³⁰ Усьв бь лэз дэрк'этэ дэрва, чьмки бона бьре агър дьла к'этьбу у к'этэ ода һындөр' у ль wър гьрийа.³¹ Р'уйе хwэ шушт у дэрк'этэ дэрва, хwэ зэфт кър у гот: «Нан дайньн». ³² Wир'а башқә, ванр'а башқә у ван мьсьрийар'а жи, йед кә т'эви ван дьхварьн башқә данин. Мьсьрийа т'эви ибранийа нан нэ дьхвар, чьмки бона мьсьрийа эв йэк һ'эрами бу.³³ У бьра бэр wi р'уныштьн, йе ньхөри ль гора ньхөртийа хwэ, йе бьч'ук ль гора бьч'уктийа хwэ, ван мэрьва һэвдө дьньһер'ин у э'щербмайи мабун.³⁴ Усьв жь хварьна ль бэр хwэ дьшанд дькьрә ль бэр ван, ле п'ара Бьнийамин жь п'ара йед дьн пенщ щара зедәтър бу. Вана готьна тэ т'ер вэхварьн у т'эви Усьв к'эфхwэш бун.

К'аса зивин

44¹ Усьв э'мьр ль wэк'иле мала хwэ кър у гот: «Т'ер'ед ван мэрьва чьқаси кә эw дькарьн бьбьн хөрәква дагьрә у зиве һәр кәси жи дайнә ль сэр дэве т'ер'ед ван,² ле к'аса мьн, к'аса

зивин, т'эви п'эре хөрәк дайнә ль сэр дэве т'ер'а йе һәри бьч'ук». Эви wәкә готьна Усьв кър.³ Гава сьбәһ кә зәлал бу, эw мэрьвана һатьнә вэр'екьрне, эw у к'эред ван.⁴ Гава эвана жь бажер чун, ле he дур нәк'этьбун, Усьв готә wәк'иле мала хwэ: «Р'абә пәй wan мэрьва к'эвә, хwэ ванр'а бьгьһинә у ванр'а бежә: «Wә чьма жь бэр қәнщийева хьраби кър?»⁵ Чьма к'аса мьнә зивин дьзи*? Эва нә эw э, йа кә хwэйе мьн пе вәдхwә у пе we жи р'э'мьлдарийе дькә? Wә эв йэк кьрә хьраби». ⁶ Wәк'ил хwэ ль ванр'а гиһанд у эв хәбәред Усьв ванр'а готьн.⁷ Вана wir'а гот: «Чьма хwэйе мьн тьштед аһа дьбежә? һ'аша жь холамед тә, кә эw тьште өса бькьн!»⁸ Аwa мә кә эw п'эре ль сэр дэве т'ер'ед хwэ дитьн, жь wәлате Кәнане анин данә тә, иди we чава бә, кә әм жь мала хwэйе тә зив йан зер' бьдзьн?⁹ Щәм к'ижан холамед тә эw дэрк'эвә, бьра эw бе көштьне у әм жи бьбьнә холамед хwэйе хwэ». ¹⁰ Эви гот: «П'ак, wә чава гот бьра өса бә, щәм к'ижани эw дәре бьра эw мьнр'а бьбә холам, ле һун бесуц бьн». ¹¹ Аwa һәр йәки зу-зу т'ер'а хwэ дани э'рде у һәр йәки т'ер'а хwэ вәкър.¹² Wәк'ил жь т'ер'а йе мэзьнда дәстпекър гәр'ийа һ'эта йе бьч'укда хьлаз кър, к'ас т'ер'а Бьнийаминда дит.¹³ һынге вана к'ьнщед хwэ қәлаштьн, һәр йәки к'эре хwэ бар кър у вәгәр'ийанә бажер.

* 44:5 Эв щөмла «Чьма к'аса мьнә зивин дьзи?» тек'ста ибранида т'өнә, ле wәлгәр'андьна йунанийә кэвьнда һәйә.

¹⁴ Щьһуда бьрайед хwэва һа-
гьнэ мала Усьв, эви һе ль wьр бу
у дэвэр'уйа ль бэр wi чунэ э'рде.
¹⁵ Усьв готэ ван: «Wэ эв чь кьр? Wэ
һьзаньбу кö мэрвьэки мина мьн
р'э'мылдарийе we бькэ?» ¹⁶ Щьһуда
гот: «Эм чь бежьнэ хwэйе хwэ? Эм
чь бежьн? Йан эм чава хwэ р'успи
кьн? Хwэде нэһэдийа хöламед тэ
э'йан кьр. Ва йэ эм хöламед хwэйе
хwэ нэ, һьн эм, һьн жи эви кö к'ас
жь щэм wi дэрк'эт». ¹⁷ Усьв гот:
«Һ'аша жь мьн кö эз ве йэке бькьм!
Эви кö к'ас жь щэм wi дэрк'эт,
бьра эw т'эне мьнр'а бьбэ хöлам,
ле һун бь хер у сыламэт һэвраз
сэр баве хwэда һэр'ьн».

Щьһуда бона Бьнйамин лава дькэ

¹⁸ һьнге Щьһуда чу незик у
готэ: «Хwэйе мьн, изьна тэ һэбэ,
бьра хöламе тэ гьлики бежэ хэбэ-
рэке бьгьһинэ гөһе хwэйе хwэ у
һерса тэ ль сэр хöламе тэ р'анэбэ,
чьмки тö йэки мина Фьрэwьн и.
¹⁹ Хwэйе мьн жь хöламед хwэ пьр-
сибу готьбу: «Бав йан бьрайе wэ
һэнэ?» ²⁰ һьнге мэ хwэйе хwэр'а
гот: «Бавэки мэйи калэмер һэйэ
у көр'эки wийи бьч'уки калтийа
вида буйи һэйэ, бьрайе wийи де-
да мьрийэ, т'эне эw жь дийа хwэ
майэ у баве wi, wi һ'ыз дькэ». ²¹ Тэ
хöламед хwэр'а гот: «Эви бэржер
биньнэ щэм мьн, кö эз wi бь ч'э'-
ва бьбиньм». ²² Мэ һьнге хwэйе
хwэр'а гот: «Эw көр'ьк нькарэ жь
баве хwэ бьфэтэ, гава эw жь баве
хwэ бьфэтэ, баве щандэ». ²³ Ле тэ
хöламед хwэр'а гот: «Һэгэр һун

бьрайе хwэйи бьч'ук т'эви хwэ
бэржер нэйньн, щарэкэ дьн р'уйе
wэ р'уйе мьн нэк'эвэ». ²⁴ У гава эм
һэвраз чунэ щэм хöламе тэ, баве
мьн, эw готьнед хwэйе хwэ, мэ
wир'а гьли кьрьн. ²⁵ Гава баве мэ
гот: «Р'абьн диса вэгэр'ьн бона мэ
һьнэк хөрэк бьк'ьр'ьн». ²⁶ һьнге мэ
гот: «Эм нькарьн бэржер һэр'ьн.
Ле һэгэр бьрайе мэйи бьч'ук т'эви
мэ бе, эме һьнге бэржер һэр'ьн,
чьмки эм нькарьн р'уйе wi мэр-
вьи бьбиньн, һ'эта бьрайе мэйи
бьч'ук т'эви мэ нэйе». ²⁷ Хöламе тэ,
баве мьн готэ мэ: «Һун заньн жьна
мьн дö көр' мьнр'а анин, ²⁸ йэк жь
дэсте мьн чу у мьн гот: Р'асти эw
дэ'вэхwари буйэ. һ'эта ньһа мьн
эw нэдитийэ. ²⁹ Ле wэки һун эви
жи, жь бэр ч'э'ве мьн дэрхьн бьбьн
у қэзик бе сэре wi, һуне п'ор'е
мьни сыпи, дэрд-кöлава бькьнэ
дийаре мьрийа». ³⁰ һэгэр ньһа эз
һэр'ьмэ щэм хöламе тэ, баве хwэ,
көр'ьке wi нэ т'эви мэ бэ, э'мьре
wi кö э'мьре wива гьредаи йэ,
³¹ гава бьбинэ кö көр'ьке wi т'өнэ,
we щандэ у хöламед тэ, we баве
хwэйи хöламе тэ, wi п'ор'ед сыпи
бь к'эдэр бькьнэ дийаре мьрийа.
³² Чьмки эз, хöламе тэ щэм баве
хwэ бумэ щабдаре көр'ьке wi у
мьн готийэ: «Һэгэр эз wi нэйньм
нэдьмэ тэ, эз т'эмамия э'мьре
хwэда ль бэр баве хwэ гөнэк'ар^ф
бьм». ³³ Аwa эз ньһа т'эwақэ жь тэ
дькьм, бьра эз, хöламе тэ дэwса
wi көр'ьки хwэйе хwэр'а бьбьмэ
хöлам, көр'ьк бьра т'эви бьрайед
хwэ вэгэр'э һэр'э. ³⁴ Чьмки, эзе ча-
wa р'абьм һэвраз һэр'ьмэ щэм баве

хвэ, хэгэр көр'ьк нэ т'эви мэ бэ? Нэбэ кө эз we қэзия кө бе сәре баве мын бьбиньм».

Усьв хвэ дьда э'йанкьрыне

45¹ Усьв иди нькарьбу хвэ ль бэр һ'эмуьед кө ль щэм ви сәкьнибун эффт кьра, кьрэ қи-р'ин: «Һ'эму мәрьва жь щэм мын дәрхьн!» Кәсәки хәриб ль щэм ви нәма, гава Усьв хвэ ль бьрайед хвэва да наскьрыне.² Кур'ин к'эте гьрийа, мьсьрийа бьхист, әв дәнг гьништә мала Фьрәвьн жи.³ Усьв готә бьрайед хвэ: «Әз Усьв ым. Баве мын һе сах ә?» Ле бьрайед ви нькарьбун щаба ви бьдана, чьмки ль бэр ви бьбунә кәвьр мабун.⁴ Усьв готә бьрайед хвэ: «К'эрәм кьн, вәрьнә незик», әв жи чунә щэм у ви гот: «Әз бьрайе вә Усьв ым, йе кө вә фьротә Мьсьре.⁵ Ле ньһа бэр хвэ нәк'эвьн у ль вә чәтһн нәйе, кө вә әз фьроть-мә вьра, чьмки Хвәде әз бәри вә шандьмә вьра, бона хвәйкьрына жийина вә.⁶ Чьмки әва дө сәлед хәлайе нә ль сәр дьне, ле һе пенц сал жи һәнә, кө we вәдан у дьруне нэбә.⁷ Хвәде әз бәри вә шандьм, вәки ль сәр дьне к'ока вә бьһелә у жийина вә бь азайикә мэзьн хвәй кә.⁸ Ава, Йе кө әз шандьмә вьра һун нибун, ле Хвәде бу. Әви әз кьрьмә баве Фьрәвьн у хвәйе т'эмамия мала ви, өса жи сәр-вәре т'эмамия вәлате Мьсьре.⁹ Ньһа р'абьн зу һәвраз һәр'һнә щэм баве мын у жер'а бежьн кө

көр'е тә Усьв аһа дьбежә: «Хвәде әз кьрьмә хвәйе т'эмамия Мьсьре, нәсәкьнә зу бәржер вәрә щәм мын.¹⁰ Те т'опраха Гошәнеда незики мын бьмини, т'эви көр'ед хвэ, нәвийед хвэ, пәз у дәваред хвэ, һ'эму һәбука хвэва.¹¹ Әзе вьр тә т'ер кьм, чьмки һе пенц сәлед хәлайе һәнә, вәки тө, мала хвэ у һәбука хвэва т'өнәбуне нәбини.»¹² Ва йә, ч'э'ве вә у ч'э'ве бьрайе мын Бьнийамин дьбиньн, кө дәве мын ван тышта вәр'а дьбежә.¹³ Дәрһәқа т'эмамия р'умәта мынә Мьсьреда у һәр тыште кө вә дит баве мынр'а гьликьн у зу баве мын бәржер биньнә вьр».¹⁴ Хвә авитә стөкөра Бьнийамин у гьрийа. Бьнийамин жи сәр стөкөра вида гьрийа.¹⁵ Чу р'уйе һ'эму бьрайед хвэ у сәр ванда дьгьрийа. Пәй ве йәкер'а бьрайед ви пер'а хәбәрдан.

¹⁶ Дәнг гьништә мала Фьрәвьн, кө бьрайед Усьв һатьнә. Әв йәка ль Фьрәвьн у хөламед ви хвәш һат.¹⁷ Фьрәвьн готә Усьв: «Бежә бьрайед хвэ: Бьра аһа бькьн: һ'әйванед хвэ бар кьн у һәр'һнә вәлате Кәнане»¹⁸ баве хвә нәфәрәд хвэва һьлдьн у вәрьнә щәм мын. Әзе вәлате Мьсьреда щийе һәри қәнц бьдьмә вә у һуне жь хер-бәрәк'әта вәлет бьхвьн.¹⁹ Әз ә'мьр ль тә дькьм кө ванр'а бе готьне: «Бьра аһа бькьн: Жь вәлате Мьсьре бона жьн у зар'окед хвә әрәба хвәр'а һьлдьн у һәр'һн баве хвә һьлдьн у бен.

45:1 К'аред Шандийа 7:13. 45:9-11 К'аред Шандийа 7:14.

²⁰ Бъра һ'эйфа вә һур-муред вә нэйе, чьмки һ'эму хер-хьзна вәлате Мьсьре йа вэйя».

²¹ Көр'ед Израел өса жи кьрын. Усьв ль гора э'мьре Фьрэвьн э'рэбэ данэ ван у нане р'ийа ван да ван. ²² Һэр йэки жь ван дэстэ к'ьнц да ван, ле сесьд зив у пенц дэст к'ьнц данэ Бьнийамин. ²³ Баве хвэр'а жи, дэһэ к'эред хер-хьзна Мьсьрева баркьри у дэһэ к'эред ме жи гэньм, нан у хорэква баркьри бона р'ийа баве хвэ шанд. ²⁴ Гава бьрайед хвэ шандьн, эв р'ек'этын, эви гот: «Р'ева шэр' нэкьн».

²⁵ Эв жь Мьсьре һэвраз чун у һатьнэ вэлате Кэнане, щэм баве хвэ Ақуб. ²⁶ У вур'а гьли кьрын готьн: «Усьви һе сах э! Бале! Эв сэрвере т'эмамия вэлате Мьсьре йэ». Дэст у п'ийед ви ле сар бун, чьмки эви нькарьбу готьна ван бауэр бькьра. ²⁷ Гава эв һ'эму готьнед Усьв кэ ванр'а готьбу вур'а гьли кьрын у эв э'рэбед кэ Усьв шандьбунэ пэй ви дитьн, р'өһ' ль бэр баве ван Ақубда һат. ²⁸ Һьнге Израел гот: «Иди бэс э! Көр'е мьн Усьв һе сах э! Эз һэр'эм кэ бэри мьрьна хвэ ви бьбиньм».

Ақуб мала хвэва дьчэ Мьсьре

46 ¹ Израел һ'эму һэбука хвэ һьлда у һатэ Бир-Шевайе. Ль вьр қөрбан^ф Хвэдейе баве хвэ Исааqr'а дан. ² Хвэде шэв дитьнокеда Израелр'а хэбэр да у гот: «Ақубо! Ақубо!» Эви гот: «Лэбе,

эз дьбьһем». ³ Хвэде гот: «Эз Хвэде мэ, Хвэдейе баве тэ мэ, жь бэржерчуйина Мьсьре нэтьрсэ. Чьмки Эзе тэ ль ве дэре бькмэ мьлэтэки мэзын. ⁴ Эзе Хвэха т'эви тэ бэржери Мьсьре бьм у Эзе Хвэха тэ дуса һэвраз биньм, Усьве дэстед хвэ дайне ль сэр ч'э'вед тэ». ⁵ Ақуб жь Бир-Шевайе р'ек'эт, көр'ед Израел баве хвэ Ақуб, жьн у зар'ед хвэ пе ван э'рэбед кэ Фьрэвьн шандьбун пэй ван, һьлдан бьрын. ⁶ Ақуб т'эви т'эмамия зөр'эта хвэ, һ'эйванед хвэ у эв һэбука хвэ, йа кэ ль вэлате Кэнанеда т'оп кьрбун һьлдан һатьнэ Мьсьре. ⁷ Эви т'эви хвэ көр' у қизед хвэ нэвийед хвэ, т'эмамия зөр'эта хвэ хвэр'а анинэ Мьсьре.

⁸ Эв ын наве ван көр'ед Израел, йед кэ һатьнэ Мьсьре. Ақуб у көр'ед хвэва. Ньхөрийе Ақуб Р'убен бу. ⁹ Көр'ед Р'убен: һанох, Паллу, һэсрун у К'арми бун. ¹⁰ Көр'ед Шьмһ'ун: Йэмуел, Йамин, Оһад, Йахин, Соһар бун у көр'е жьна кэнанит^ф Шауул бу. ¹¹ Көр'ед Леви: Гершон, Қоһат' у Мерари бун. ¹² Көр'ед Щьһуда: Эр, Онан, Шелаһ, Перес у Зэраһ бун (ле Эр у Онан вэлате Кэнанеда мьрын*) у көр'ед Перес: һэсрун у һамул бун. ¹³ Көр'ед Исахар: Тола, Пуа, Йашув у Шимрон бун. ¹⁴ Көр'ед Зэбулон: Сэред у Элон у Йалйел бун. ¹⁵ Эв бун көр'ед Леайе, к'ижан кэ эве Паддан-Арамеда Ақубр'а анибун, өса жи қиза ви Дина. Һ'эму зар'ед ви көр' у қизава си у се нэфс бун.

* 46:12 Бьхуньн Дэстпобун 38:7, 10.

¹⁶ Көр'ед Гад: Сифйон, хагги, Шуни, Әсбон, Ә'ри, Ароди у Арели бун. ¹⁷ Көр'ед Ашер: Имна, Иш-ва, Ишви, Бьриһа у хушка ван Сәрах бун. Көр'ед Бьриһа: һ'әбәр у Малк'ийел бун. ¹⁸ Әв бун көр'ед Зилпайе, йа кө Лабан да қиза хвә Леайе у әве шанздәһ нәфс Ақуб-р'а анин.

¹⁹ Көр'ед Р'аһела жьна Ақуб: Усьв у Бьнйамин бун. ²⁰ Усьвр'а жи ль вәлате Мьсьре, жь Аснаг'а қиза Потти-Пәрайе т'әреде бажаре Оне Мьнашә у Әфрайим бун. ²¹ Көр'ед Бьнйамин: Бәла, Бәк'ыр, Ашбел, Гера, Нә'ман, Еһи, Р'ош, Мупим, һ'упим у Ард бун. ²² Әв бун көр'ед Р'аһеле, йед кө Ақубр'а бун, һ'әму ль сәрһәв чардәһ нәфс бун.

²³ Көр'е Дан: һ'ушим бу. ²⁴ Көр'ед Нәфтәли: Йәсийел, Гуни, Йәсәр у Шиллем бун. ²⁵ Әв бун көр'ед Билһайе, йа кө Лабан дабу қиза хвә Р'аһеле. Әве гьшк ль сәрһәв һ'әфт нәфс Ақубр'а анин. ²⁶ һ'әму нәфсед кө жь бәдәна Ақуб бьбун һатьнә Мьсьре, пештьри жьнед көр'а шест у шәш* нәфс бун. ²⁷ Гава Ақуб нәфәред хвәва чунә Мьсьре, Усьвр'а иди дө көр' Мьсьреда бьбун, әв ль сәр һәв һ'әфте* нәфс бун.

²⁸ Ақуб Щьһуда пешийе шандә щәм Усьв, кө әв р'ийа Гошәне нишани ви кә. У әв һатьнә т'опраха Гошәне. ²⁹ Усьв әр'әба хвә һазьр

кьр, р'абу чу Гошәне пешийа баве хвә Израел, гава ч'әв ви к'әт, хвә авитә стөкөра ви у еп'ещә вәхт стөкөра вида гьрийа. ³⁰ һьнге Израел готә Усьв: «Ньһа әз мьрьна хвә р'әзи мә, чьмки ч'әве мьн ль ч'әве тә к'әт, кө тө һе сах-сьламәт и». ³¹ Усьв бьрайед хвә у нәфәред баве хвәр'а гот: «Әз р'әбьм һәвраз һәр'ьм, Фьрәвьнр'а гьли кьм у бежьме: «Бьрайед мьн у малба-ванед мьн, кө Кәнанеда дьман, һатьнә щәм мьн. ³² Әв мәрвьана шьван ьн, чьмки р'енщбәр ьн, пәз у дәваред хвә у һ'әму һәбука хвә хвәр'а анинә». ³³ Ле гава Фьрәвьн гази вә кә у жь вә бьпьрсә: «һун хвәйе чь п'ешәйи нә?» ³⁴ һун ви-р'а бежьн: «Әм, хөламед тә, жь зар'отийа хвәда һ'әта ньһа, әм жи кал-бавед мә жи, р'енщбәр бунә, вәки һун т'опраха Гошәнеда бь-миньн. Чьмки ль щәм мьсьрийа шьванти һ'әрами йә».

Ақуб ль бәр Фьрәвьн дьсәкьнә

47 ¹ Усьв һат Фьрәвьнр'а гьли кьр у гот: «Бав у бьрайед мьн, пәз у дәваред хвә у һ'әму һәбука хвәва жь вәлате Кәнане^ф һатьнә, әвә ньһа ль т'опраха Гошәне нә». ² Әви жь нав бьрайед хвәда, пенц мәри бьрьнә һәрәма Фьрәвьн. ³ Фьрәвьн жь бьрайед ви пьрси: «һун хвәйе чь п'ешәйи

* **46:26** Жь р'әза 8-а һ'әта 25-а һ'әфте у йәк нәфс тенә навкьрьне. Жь ван Ә'р у Онан вәлате Кәнанеда дьмьрьн у Усьв т'әви һәр дө көр'ед хвә Әфрайим у Мьнашә жи иди Мьсьреда бун. Ләма ньвисар ә кө шест у шәш нәфс чунә Мьсьре.

* **46:27** Хенци Усьв әв һ'әфте нәфс бун. Вәлгәр'андьна йунанийә кәвьнда «һ'әфте у пенц» ньвисар ә. Бьхуньн шьровәкьрьна Дәрк'әтьн 1:5.

нэ?» Вана готэ Фьрэwyn: «Эм, хөламед тэ шьван ын, эм жи кал-бавед мэ жи». ⁴ У готьнэ Фьрэwyn: «Эм hatьнэ кö ви wэлатида фьрари бьминьн, чьмки wэлате Кэнанеда хэлайикэ гьран э, ч'ерэ бона h'эйwanед хөламед тэ т'өнэ. Эм ниви дькьн, изьна тэ hэбэ хөламед тэ т'опраха Гошэнеда бьминьн». ⁵ hьнге Фьрэwyn готэ Усьв: «Бав у бьрайед тэ hatьнэ щэм тэ, ⁶ wэлате Мьсьре ль бэр тэ йэ. Бав у бьрайед хwэ wэлетда щийе hэри qанщда щи-вар кэ, бьра эw т'опраха Гошэнеда бьминьн. hэгэр тö бьбини кö нава wанда йед сэрхwэ hэнэ, wан бькэ сэрwеред h'эйwanед мьн».

⁷ Усьв баве хwэ Аqуб ани hэрэ-ма Фьрэwyn у Аqуб дöа ль Фьрэwyn кьр. ⁸ Фьрэwyn жь Аqуб пьрси: «Тö чэнд сали йи?» ⁹ Аqуб ль Фьрэwyn вэгэр'анд у гот: «Салед мьнэ фьрарийе сэд у си сал ын. Салед э'мыре мьн hьндьк у бехер бун у нэгьhiштьнэ салед э'мыре кал-бавед мьнэ нава р'ожед фьрарийа wанда». ¹⁰ Аqуб дöа ль Фьрэwyn кьр у жь диwана Фьрэwyn дэрк'эт. ¹¹ Фьрэwyn чава э'мыр кьрбу, Усьв öса бав у бьрайед хwэ ль wэлате Мьсьре, т'опраха Р'амсеседа ль щийе hэри qанщ мьлк'эк да wан у эw щи-вар кьрн. ¹² Усьв баве хwэ, бьрайед хwэ у т'эмамия мала баве хwэ, нэфэред wanва нан дькьрн.

Кьрьна Усьв wэ'де хэлайе

¹³ Т'эмамия wэлетда нан т'өнэбу, чьмки хэлайе гэлэки зор

дьда у жь дэст бьр'чибуне h'але wэлате Мьсьре у Кэнане т'өнэбу. ¹⁴ Усьв h'эму п'эре кö wэлате Мьсьре у Кэнанеда hэбун, жь йед гэньм дьк'ьр'ин т'оп кьрн у эw п'эрэ Усьв бьрьнэ qэсьра Фьрэwyn. ¹⁵ Гава п'эре wэлате Мьсьре у Кэнане хьлаз бун, h'эму мьсьри hatьнэ щэм Усьв у готьне: «Нан бьдэ мэ! Чьма эм ль бэр ч'э'ве тэ бьмьрн, wэки п'эре мэ хьлаз бунэ?» ¹⁶ hьнге Усьв гот: «hэгэр п'эрэ хьлаз бунэ, h'эйwanед хwэ биньн, эзе бэр h'эйwanед wэва хөрэк бьдьмэ wэ». ¹⁷ hьнге h'эйwanед хwэ анинэ щэм Усьв, Усьв жь бэр hэспед wanва, пэзед wanва, дэwаред wanва, к'эред wanва нан да wан. We салэ эwi жь бэр h'эму h'эйwanед wanва нан да wан. ¹⁸ Эw сал дэрбаз бу, сала дьн hatьнэ щэм wi у готьне: «Эм жь хwэйе хwэ вэнашерьн кö h'эму п'эре мэ хьлаз бунэ у h'эйwanед мэ жи бунэ йед хwэйе мэ, иди тьштэки мэ бона хwэйе мэ нэмайэ, пештьри щанийед мэ у э'рдед мэ. ¹⁹ Чьма эм у э'рдед хwэва ль бэр тэ бьмьрн? Мэ у э'рдед мэ жи бь нан бьк'ьр'э, эм у э'рдед хwэва бьбьнэ хөламед Фьрэwyn. Т'эне т'охьм бьдэ мэ, wэки э'рд вьк-вала нэминэ, эм бьжин у нэмьрн».

²⁰ hьнге Усьв т'эмамия э'рде Мьсьре Фьрэwyn'ра к'ьр'и, чьмки хэлайе зор дьда wан, мьсьрийа hэр кэси э'рде хwэ дьфьрот. Э'рде Мьсьре бу йе Фьрэwyn. ²¹ Эwi жь сэрики Мьсьре h'эта сэре дьн, т'эмамия щьмэ'те кьрэ хөлам. ²² Т'эне э'рде т'эреqа нэ к'ьр'и, чьмки жь алийе Фьрэwynда п'арэк т'эреqар'а

дык'эт у вана жь we п'ара кӧ Фьрӑшьн дыда ван дьжит, лӑма жи э'рдед хвӑ нӑфьротын. ²³ Ёнгӑ Усьв готӑ щьмӑте: «Ва йӑ мьн хун у э'рдед вӑ Фьрӑшьнр'а к'ър'ин, хане вӑр'а т'охьм у э'рде бьчиньн. ²⁴ хун гӑрӑке нандьрунеда жь пенщ п'ара п'арӑке бьднӑ Фьрӑшьн, ле чар п'аре вӑр'а бьминӑ, бона э'рде бьчиньн у хварьна хвӑ, йед мала хвӑда у бона зар'окед хвӑ». ²⁵ Ва-на гот: «Тӑ эм хьлаз кьрын! Дӑ бьра эм ль хвӑйе хвӑ хвӑш бен, вӑки Фьрӑшьнр'а бьбьнӑ хӧлам». ²⁶ Усьв эв йӑк Мьсьреда кьрӑ қанун, һ'ӑта р'ожа иро жи жь пенца йӑк йа Фьрӑшьн э, пештьри э'рде т'ӑреқа, кӧ нӑбу йе Фьрӑшьн.

Т'эмийа Ақубӑ ахьрийе

²⁷ Исраел ль вӑлате Мьсьре, т'опраха Гошӑнеда дыма, ль вьр бу хвӑймылк', шин бун у гӑлӑки ль хӑв зедӑ бун. ²⁸ Ақуб вӑлате Мьсьреда һ'ӑвдӑһ сала сах ма. Т'ӑмамийа э'мьре Ақуб 147 сал бун. ²⁹ Гава р'ожед мьрьна Исраел незик бун, эви гази кӧр'е хвӑ Усьв кьр у готӑ ви: «Һӑгӑр қӑдыре мьн ль щӑм тӑ һӑйӑ, һиви дыкьм, дӑсте хвӑ бькӑ ль бьн р'ӑне һета мьн*». К'ӑрӑма хвӑ, бьди хатьре һ'ӧб у амьнийе, мьн Мьсьреда дӑфьн нӑки. ³⁰ Ле бьра эз т'ӑви кал-бавед хвӑ бьһень-

жьм, тӧ мьн жь Мьсьре һьлди бьби нав т'ьрбед ванда дӑфьн ки».† Усьв гот: «Әзе вӑкӑ готьна тӑ бькьм». ³¹ У эви гот: «Дӑ мьнр'а сонд бьхвӑ». Усьв вир'а сонд хвар. Ёнгӑ Исраел ль бӑр Хӧдан сӑре хвӑ ль бӑрсӑрийа ньвине дани*.

Ақуб дӧа ль Әфраийм у Мьнашӑ дыкӑ

48 ¹ Пӑй ве йӑкер'а готьнӑ Усьв: «Ва йӑ баве тӑ нӑхвӑш э». Әви һӑр дӧ кӧр'ед хвӑ Мьнашӑ у Әфраийм т'ӑви хвӑ һьлдан чу. ² Щаб данӑ Ақуб у готьне: «Ва йӑ кӧр'е тӑ Усьв сӑр тӑда һат». Исраел сӑр қӧдуме хвӑда һат у р'ӑбу ль сӑр ньвина хвӑ р'уньшт. ³ Ақуб готӑ Усьв: «Хвӑдейе һӑри Зор ль вӑлате Кӑнане Лузеда мьнва хӧйа бу, дӧа ль мьн кьр ⁴ у готӑ мьн: «Әзе тӑ шин кьм у ль һӑв зедӑ кьм у жь тӑ мьхӧлқӑта пешда биньм, пӑй тӑр'а жи Әзе эви вӑлати чава мылк'е һ'ӑта-һ'ӑтайе бьдмӑ зӧр'ӑта тӑ».† ⁵ Ньһа эв һӑр дӧ кӧр'ед тӑйӑ кӧ бӑри һатьна мьнӑ щӑм тӑ Мьсьреда тӑр'а бунӑ, ава готи Әфраийм у Мьнашӑ, әве кӧр'ед мьн бьн, әве мина Р'убен у Шьмһ'ун бьбьнӑ кӧр'ед мьн. ⁶ Ле зар'ед пӑй ванр'а кӧ жь тӑ бьбьн, тӑр'а бьн, мылк'е ван we ль сӑр навед бьрайед ван бенӑ һ'ӑсабе*. ⁷ Чьмки* гава эз жь

* 47:29 Бьхуньн Дэстпобун 24:2-3.

* 47:31 Дӑвса «сӑре хвӑ ль бӑрсӑрийа ньвине дани», вӑлгӑр'андьна йунанийӑ кӑвьнда аһа ньвисар э: «хвӑ авитӑ сӑр шьва хвӑ».

* 48:6 Ава готи: «П'ара мылк'е ван we нава мылк'е Әфраийм у Мьнашӑда бӑ».

* 48:7 Р'еза 7-а мӑн'ийа р'еза 5-а у 6-а шьровӑдыкӑ: Р'ӑһела дийа Усьв кӧ дьмьрӑ иди зар'ед майин we жь we т'ӧнӑбьн, лӑма Ақуб зар'ед Усьв сӑр наве жьна хвӑ Р'ӑһеле һ'ӑсаб дыкӑ.

47:30 Дэстпобун 49:29-32; 50:6. 48:3-4 Дэстпобун 28:13-14.

Паддане дьхатъм, вэлате Кэнане-да, һындьк мабу кӧ эм быгһишта-на Эфрат'е, р'еда Р'аһела дийа тэ мыр'а бу дэрд мыр, мын эв ль we дэре, ль сэре р'ийа Эфрат'е дэфын кър» (ль Бет'лэх'ма һынге).[†]

⁸ Израел кӧр'ед Усвь дитын у гот: «Эв к'е нэ?» ⁹ Усвь готэ баве хвэ: «Кӧр'ед мын ын, йед кӧ Хвэде ль вьр данэ мын». Ақуб гот: «К'эр-ма хвэ ван бинэ щэм мын, эз дӧа ль ван бькым». ¹⁰ Ч'эвед Израел жь мэзһнайийе мэ'рм бьбун, эви нькарьбу зэлал бьдита, Усвь эв незики баве хвэ кърн, эви эв р'амусан у һ'эмез кърн. ¹¹ Израел готэ Усвь: «Гӧмана мын т'ӧнэбу кӧ мын р'уйе тэ жи бьдита, ле ва йэ Хвэде зӧр'эта тэ жи нишани мын кър». ¹² Усвь эв жь сэр чока ви р'акърн у хвэха һ'эта э'рде дэвэр'уйа чу. ¹³ Усвь һэр дӧ кӧр'ед хвэ һьлдан, Эфраим да дэсте хвэи р'асте, алийе Израели ч'эпе у Мынашэ да дэсте хвэи ч'эпе, алийе Израели р'асте у незики ви кърн. ¹⁴ Израел қэста дэстед хвэ щигӧһастын у дэсте хвэи р'асте дьреж кър дани сэр сэре йе бьч'ук Эфраим у дэсте ч'эпе дани сэр сэре Мынашэ. Ле бэле Мынашэ йе ньхӧри бу. ¹⁵ У дӧа Усвь кър у гот: «Эв Хвэдеие кӧ бавед мын Ибра-һим^ф у Исақ р'ийа Вида чунэ, эв Хвэдеие кӧ жь р'ожа буйина мында һ'эта иро шьванти ль мын кърыйэ, ¹⁶ эв мьлайк'эте^ф кӧ эз жь һэр хь-рабийе аза кърмэ, бьра дӧа ван кӧр'а бькэ у бь наве мын у навед

кал-бавед мын Ибраһим у Исақ бенэ газикърне, нава дьнеда гэлэки ль һэв зедэ бьн». ¹⁷ Гава Усвь дит кӧ баве ви дэсте хвэи р'асте данийэ сэр сэре Эфраим, эва йэка ль ви хвэш нэһат, эви дэсте баве хвэ жь сэр сэре Эфраим гьрт, вэки дайнэ ль сэр сэре Мынашэ. ¹⁸ һынге Усвь готэ баве хвэ: «Аһа на баво, чьмки эв э йе ньхӧри, тӧ дэсте хвэи р'асте, дайнэ ль сэр сэре эви!» ¹⁹ Ле баве ви қайл нэбу у гот: «Эз заньм лаво, эз заньм. Эве жи бьбэ мьлэт, эвайе жи бьбэ мэзһн. Ле бьрайе вийи бьч'ук, we жь ви һе мэстър бэ у зӧр'эта ви we бьбэ мьхӧлқэта мьлэта». ²⁰ We р'оже эви дӧа ль ван кър у гот: «Бьра исраели пе тэ бьмбарэк^ф кын у бежһн: «Хвэде тэ бькэ мина Эфраим у Мынашэ». Эв йэк гот у Эфраим дани феза Мынашэ.[†] ²¹ У һынге Израел готэ Усвь: «Ва йэ эзе бьмьрм. Ле Хвэде we т'эви вэ бэ у we вэ вэгэр'инэ wat'ане бавед вэ. ²² Эз п'алэкэ ч'ийа сэр п'аред бьратийа тэр'а зедэтьр дьдьмэ тэ, к'ижан кӧ мын эв жь дэсте эмори-йа^ф бь шур у кэване хвэ эффт кър».

Ақуб дӧа кӧр'а дькэ

49 ¹ Ақуб гази кӧр'ед хвэ кърн у гот: «Т'оп бьн, эз вэр'а бьжьм, кӧ р'оже бен we чь бе сэре вэ. ² Вэрһнэ сэрһэв у гӧһдар бьн, гэли кӧр'ед Ақуб у гӧһдарийа баве хвэ Исра-ел бькьн.

- 3 Р'убено, нххорийе мьно!
Сьһ'эт у дэстпобуна қәwата
мьн,
хwәйе қәдьре мэзын у хwәйе
қәwата зор,
- 4 мина ава сәр һэвр'а чуйи,
ле те нәби йе пешьн.
Чьмки тө к'эти ци-нвьине
баве хwә,
тә һ'эр'ьманд нвьина мьн.†
Әw к'этә нава we!
- 5 Шьмһ'ун у Леви бьра нә.
Шуред ван ч'экед нәһәқийа
нә,
- 6 бьра щанийа мьн нәк'эвә нав
шевьред ван,
қәдьре мьн т'эви щьвата
ван нибә,
чьмки вана жь һерса хwә
мәри кәштьн,
һ'эwаса хwәр'а ч'иле боха
брьин.
- 7 Бьра ньфьр' ль һерса ван бә,
кә гәләки гьран бу
у к'ин-боха ван бә
кә гәләки беисафи бу!
Әзе ван нав Ақубда п'арэвәкьм
у нав Исраеледа бәла-
бәлайи кьм.
- 8 Щьһуда! Бьрайед тәйе пәсьне
тә бьдын.
Дәсте тә сәр стәкәра
дьжмьне тә бә,
зар'ед баве тә ль бәр тә та бьн.
- 9 Щьһуда щәwрьке шера йә.
Кәр'е мьн, тө жь сәр неч'ире
р'абуйи.
- 10 Ви хwә авит у п'алда мина
шера
у макәшер, к'и дыкарә ви
р'акә?†
- 10 Сәрwertийе жь Щьһуда кем
нәбә,
нә жи шьва сә'витийе жь
бәдәна ви,
һ'эта һатьна хwәйе we
у мьләте гәһдарийа ви
бькьн.
- 11 Щә'шьке хwә we к'ола
тьрийева гьредә,
щә'шьке к'әра хwә к'ола
тьрийейә һәрә қәнщва,
пе шәраве кьрасе хwә we
бышо
у пе хуна тьрийе к'ьнщед
хwә,
- 12 ч'ә'вед ви жь шәраве сортьр
у дьранед ви жь шир
сьпитьр бьн.
- 13 Зәбулоне дәве бә'ре бьминә
у гәмиwаргәһа гәмийа бә,
синоре бьгьһижә һ'эта Сай-
даие.
- 14 Исахар, к'әрәки қәwат ә,
бьн т'ер'ада дьмәр'ьхә,
15 дит щийе р'ьһ'әтийе кә р'ьнд
ә
у wәлат жи п'ьр' хwәшә,
мьле хwә тәwанд бьн барә,
бу п'аләйе борщдарә.
- 16 Дане диwана мьләте хwә
бькә
мина жь қәбиләкә^ф Исраеле,

49:4 Дэстпобун 35:22. 49:9 Жьмар 24:9; Ә'йанти 5:5.

17 Дане мэрэки сэре р'ийа бэ,
тирэмэрэки шывэр'ийа бэ,
кө ль сьма һэспе дьхэ,
сийаре we сэрпыште дьчэ.

18 Йа Хөдан эз һивийа
хьлазкьрна Тэ мэ.

19 Гад, мьхөлқәтәке һ'ыщуми сэр
ви кә,
ле әве п'е-п'е һ'ыщум кә.

20 Ашере нанда т'ер-т'жи бэ,
тэ'мә-тискед п'адше бьдә.

21 Нәфтәли кара хәзала аза йә,
карькед хвәшьк тинә*.

22 Усьв ч'ьцьле хвэйбәр ә,
ч'ьцьле хвэйбәри сэр ка-
нийе йә,
т'ур' авитийә сэр диварә.

23 Тиравежа әв ешандьн,
тир авитьне, к'ин ажотьне,

24 ле кэване ви шьдийайи ма,
зәндед дәста ч'ил гьртньн,
шьван у һ'име Исраеле,
бь сайа дәсте Зоре Ақуб.

25 Хвәдейе баве тә али тә дькә
Йе һәри Зор ә, кө дөа ль тә
дькә,
бь бэрәк'әтийа баранед жь
әзмана,
бь бэрәк'әтийа авед бьн
әрдә,
бь бэрәк'әтийа мәмьк у бәре
зька.

26 Бэрәк'әтийа баве тә,

жь бэрәк'әтийа ч'ийайед
бәре

у қәнщийа гьред һ'әта-
һ'әтайе зедәтьр ә.

Дә бьра әвана сэр сәре Усьв
бьн,
сәр мире бьрайед хвә.

27 Бьнйамин гөрәки дөвхун ә,
сьбе зу неч'ире дьхвә,
ле еваре т'ален бәла дькә».

28 Әв бун һәр донздәһ қәбилед
Исраеле, әв бу чь кө баве ван
ванр'а гот у дөа ван кьр, анә-
гори дөайе ван һәр кәси, дөа ль
ван кьр.

Мьрьна Ақуб

29 Т'әми да ван у готә ван:
«Әзе т'әви щьмә'та хвә бьм, мьн
т'әви кал-бавед мьн, әве шкәф-
теда дәфьн кьн, йа кө ль әрдә
Әфроне һ'итида^ф йә, ³⁰әве шкәфта
ль вәлате Кәнәне, әрдә Махпе-
лайи пешбәри Мамреда, йа кө
Ибраһим әрдева, чава мьлк' бона
гор'ьстен жь Әфроне һ'ити к'ьр'и.[†]
³¹Ибраһим у Сарайа жьна ви ль
вьр дәфьнкьри нә, Ишақ у Р'ебе-
ка жьна ви ль вьр дәфьнкьри нә,
мьн Леа жи ль вьр дәфьн кьри-
йә.[†] ³²Әв әрд у шкәфта теда, жь
һ'итийа һатийә к'ьр'ине». ³³Ақуб
т'әмийед кө данә көр'ед хвә хь-
лаз кьрньн, ньгед хвә к'аши нава
ньвине кьр, р'өһ'е хвә да у т'әви
щьмә'та хвә бу.

* 49:21 Аһа жи те фә'мкьрьне: «хвәйе готьнед гөл у нурә».

49:30 Дэстпобун 23:3-20. 49:31 Дэстпобун 25:9-19; 35:29.

Шина Агуб

50 ¹Усьв хвэ авитэ сэр р'уйе баве хвэ, гьрийа у р'амуса. ²Усьв э'мьр ль хөламед хвэйэ һ'эким кьрын, кö баве ви зьмьр^ф кьн* у һ'экипа Израел зьмьр кьрын. ³Нава чьл р'ожиде эв һатэ зьмьркьрне, чьмки бона ве йэке һагас вэхт лазьм бу. Мьсьрийа һ'эфте р'ожи шина ви кьрын.

⁴Гава р'ожед шина ви дэрбаз бун, Усьв т'эви мала Фьрэвьн хэбэр да у гот: «Һэгэр қэдьре мьн ль щэм вэ һэйэ, һиви дькьм аһа бежьнэ Фьрэвьн: ⁵«Баве мьн эз дамэ сонде у гот: Ва эзе бьмьрм, тö мьн ви мээлида дэфьн ки, к'ижан кö мьн хвэха бона хвэ вэлате Кэнанеда к'ола йэ. Ньһа изьна тэ һэбэ, эз һэр'ьм баве хвэ дэфьн кьм у вэгэр'ьм».⁶ Фьрэвьн гот: «Р'абэ баве хвэ дэфьн кэ, чава эви тö дайи сонде». ⁷Һьнге Усьв р'абу чу баве хвэ дэфьн кэ. һ'эму хөламед Фьрэвьн, р'успийед^ф мала ви у һ'эму р'успийед Мьсьре т'эви ви һэвраз чун, ⁸öса жи т'эмамия мала Усьв у бьрайед ви у нэфаред мала баве вида. Т'эне зар'ед хвэ, кэри у гар'анед хвэ Гошэнеда һьштьн. ⁹Т'эви ви э'рэбэ у сийари жи һэвраз чун, öса кö бунэ к'омэкэ мэзьн. ¹⁰Эв гьһиштьнэ Бедэра Атаде, ль р'оһьлата ч'эме Урдöне^ф. Ль ве дэре эв гэлэки бь к'эдэр гьрийан у кьрынэ һеварзэ. Усьв һ'эфт р'ожа

шина баве хвэ кьр. ¹¹Гава кэнанийед ви вэлатида кö дьман, шина Бедэра Атадеда дитьн, готьн: «Эв шина гьран йа мьсьрийа йэ!» Лэма жи наве ви щийе ви алийе Урдöне данин: «Абел-Мисьрайим*». ¹²Көр'ед Агуб öса жи кьрын, чава кö ви т'эми кьрьбу. ¹³Көр'а эв бьрынэ вэлате Кэнане у эв шкэфта э'рде Махпелайэ пешбэри Мамреда дэфьн кьрын, йа кö Ибраһим э'рдева, чава мьлк' бона гор'ьстен жь эфроне һ'ити к'ьри бу.¹⁴ Усьв пэй дэфьнкьрна баве хвэр'а, бь т'эви бьрайед хвэ у һ'эмуйед кö т'эви ви бона дэфьнкьрна баве ви һэвраз һатьбун, вэгэр'ийа Мьсьре.

Усьв дьл дьдэ ль бэр бьра

¹⁵Бьрайед Усьв дина хвэ да не кö баве ван мьр, һэвр'а готьн: «Бэлки Усьве бона һ'эму хьрабийа кö мэ сэре ви кьрийэ к'ине мэр'а бажо у һ'эйфе жь мэ һьлдэ». ¹⁶Һьнге вана Усьвр'а цаб шанд у готьн: «Баве тэ бэри мьрна хвэ т'эми да у гот кö ¹⁷аһа бежьнэ Усьв: «Бь к'эрэма хвэ нэһэқи у гөнэйе бьрайед хвэ бьбахшинэ кö һьндава тэда хьраби кьрынэ» ньһа эм р'эща дькьн нэһэқийа хөламед Хвэдейе баве хвэ бьбахшинэ». Гава вана эв йэк гот, Усьв гьрийа. ¹⁸Бьрайед ви жи чун хвэ ль бэр дэвр'уйа авитьн у готьн: «Ава эм хөламед тэ нэ». ¹⁹Усьв готэ ван:

* **50:2** Мьсьреда бэри дэфьнкьрне мьрийе бь нав у дэнг дьһатьнэ зьмьркьрне у паше эв к'эфан дькьрын, бона кö щьһяз зу хьраб нэбуя.

* **50:11** Бь ибрани «Шина мьсьрийа».

50:5 Дэстпобун 47:29-31. **50:13** К'аред Шандийа 7:1.

«Нэтърсын, чьма эз дэвса Хвэде дьгьрм? ²⁰ Р'аст э хун һындава мында хьраб фькьрин, ле Хвэде фькьри кӧ we бькэ қәнщи, вәки мина р'ожа иройин, э'мыре гэлэк мэрийа хвэй кэ. ²¹ Ньһа нэтърсын, эзе вэ у зар'ед вэ нан-ав кьм». Аһа бь заре ширьн хэбәрдане, бэр дьле ванда һат.

Мьрьна Усьв

²² Усьв Мьсьреда ма, эв у мала бавед хвэва. Усьв сэд у дәһә сала жит. ²³ Усьв нэвич'ьр'кед хвэйә жь

Эфрайим дитьн у зар'ед Махире Мьнашә жи сэр чокед хвә дитьн*. ²⁴ Усьв готә бьратийа хвә: «Эзе бьмьрм, ле э'сә Хвэдейе сэр вәда бе у вэ жь ви вәлати һэвраз дәрхә. We вэ бьбә ви вәлати, бона к'ижани Әви Ибраһим, Исһақ у Ақубр'а сонд хвар». ²⁵ Усьв исраели данә сонде у гот: «Хвэде we э'сә сэр вәда бе, һәстуйед мын жи жь вьр дәрхьн һэвраз бьбьн».† ²⁶ Усьв сәддәһәсалийеда мьр. Әв зьмьр кьрьн у Мьсьреда эв кьрьнә қавәке.

---

* **50:23** Әв нишанәк бу, кӧ эв зар', зар'ед ван дьһатьнә һ'есабе. Бьхуньн Дэстпелун 30:3; 48:12.

50:25 Дәрк'этьн 13:19; Йешу 24:32; Ибрани 11:22.

Дэрк'этын

Пешготын

К'этеба Мусай^ф дōда бона пешдахатъна мълэте Исраеле^ф, азайа зōр'эта Ақуб^э жь хōламтийа Мьсьре у Қанун^ф стандьнеда дьбежэ. Эв сэрһати бэри се һ'эзар сал пешда қәвьминэ.

П'ара к'этебейэ э'wльн (жь сэре 1-е һ'эта 19-а) бона Муса гъли дькэ, мэрыве Хвэде бьжарт кō щьмэ'та Хвэ жь Мьсьре дэрхэ.

П'ара дōда (жь сэре 20-и һ'эта 40-и) бона пәймана^ф нава Хвэде у щьмэ'та Wiда у Қанун дайинеда дьбежэ.

Сэре Қануне дәһэ т'эмийед Хвэде нэ (20:2-17). Хут эв т'эми бунэ бьнгәһ бона э'съл п'эргалийа нава гэлэк мълэтада жь һьнгева һ'эта р'ожед иройин.

Хвэде һеди-һеди қанун у һинкърьна Хвэ, хвэстын у наве Хвэ ль бэр Муса у щьмэ'те вэдькэ. Хвэде ширэта дьдэ Муса кō чава гэрэ горигәһе^ф у Коне^ф Шә'дэтийе чекэ, к'ижанида Хвэде гэрэ ль нава щьмэ'та Хвэда бьһевьрэ (жь сэре 25-а һ'эта 30-ийи).

Хвэде Хвэха дькэ вәки зōр'эта Ибраһим, Исақ у Ақуб жь хōламтийе хьлаз кэ, чава кō соз дабу ван. Оса жи эва к'этеба р'абэрибуна мълэте Исраеле нишани мэ дькэ, к'ижан кō һэр гав мьқабыли Муса бун. Те бежи хōламтийа Мьсьре ль ванр'а һе бехофи те к'ьфше нэ кō азайи.

Чава к'этеба Дәстпегунеда оса жи Дэрк'этынеда хәйсэте мерьв һэр алийава те э'йанкърьне, К'этеба^ф Пироз сьсти у кемасийед ван вәнашерэ.

Ль һэв зедэбуна израелийа у беисафийа мьсьрийа

1 ¹Наве кōр'ед Исраел^ф кō һэр кэс мала хвэва т'эви Ақуб^ф һатънэ Мьсьре, эв ьн. ²Р'убен, Шьмһ'ун, Леви у Щьһуда, ³Исахар, Зэбулон у Бьнийамин, ⁴Дан у Нәфтәли, Гад у Ашер. ⁵Һ'эму

нәфсед кō жь бэдәна Ақуб бьбун, һ'эфте* нәфс бун, Усьв^ф жи ль Мьсьре бу. ⁶Усьв һ'эму бьрайед хвэва у һ'эмуйед ви ньсьлида т'эмам пева мьрьн. ⁷Израели шин бун, бөһ'эсаб ль һэв зедэ бун, гәләки қәват гьртън у эw вәлат бь ван-ва т'ьжи бу.[†]

* **1:5** Тек'ста ибрани у Дōбарәкърьна Қануне 10:22-да «һ'эфте» һьвисар э. Бьхуньн Дәстпегун 46:8-27. Ле вәлгэр'андьна йунани у К'аред Шандийа 7:14-да «һ'эфте у пенщ» һьвисар э.

1:7 К'аред Шандийа 7:17.

⁸Һынге сэр Мьсьре йэки ну бу п'адша, кӧ дэрһада Усьвда тыштэк нъзаньбу.[†] ⁹Әви готә щьмә'та хwә: «Ва йә щьмә'та израелийа жь мә гэләктър у қәwаттър ә. ¹⁰Wәрһн әм һындава wанда һ'ъләк'арийе бькһн, кӧ нәбә әw зедә бһн у һәгәр шәр'әк бьқәwьмә, әw жи т'әви дьжмьнед мә бьбһнә йәк у мьқабьли мә шәр' кһн у жь ви wәлати дәрк'әвһн һәр'һн».[†] ¹¹Һынге сәрк'ар сәр wан к'ьфш кьрһн, wәки бь шьхӧлед гьран wан бьчәрчьринһн. Фьрәwьһнр'а^ф бажаред ә'мбара, Пит'ом у Р'амсес чекьрһн. ¹²Ле чьқас әw дьчәрчьрандһн, әw һе гэләк дьбун у ль һәв зедә дьбун, ӧса кӧ мьсьри жь израелийа дьтърсийан. ¹³Мьсьрийа беисафи израели дьданә хәбате. ¹⁴Ә'мьре wан бь шьхӧле гьран бь һ'әр'ийе у к'әлпич'а, ӧса жи бь һәр шьхӧлед чолева тә'л дькьрһн, һәр хәбата кӧ бьдана кьрһне беисафи дьданә кьрһне.

¹⁵П'адше Мьсьре т'әви пирәдәргушед ибранийа^ф хәбәр да, наве йәке Шипраһ бу, наве йа дьһн жи Пуһа. ¹⁶У гот: «Гава к'ӧлфәтед ибранийа бәр зар'ада бһн, һынге һун ль сәр т'әхт дина хwә бьдһне, һәгәр кӧр' бә бькӧжһн, ле һәгәр қиз бә бьра сах бьминә». ¹⁷Ле пирәдәргуш жь Хwәде^ф тьрсийан. Чава п'адше Мьсьре wанар'а готьбу нәкьрһн, ле йед кӧр'ин жи сах дьһштһн. ¹⁸П'адше Мьсьре гази пирәдәргуша кьр у готә wан:

«Wә чьма әв йәк аһа кьрийә, кӧ зар'ед кӧр'ин жи сах һьштһнә?» ¹⁹Һынге пирәдәргуша готә Фьрәwьһн: «Чьмки к'ӧлфәтед ибранийа нә мина к'ӧлфәтед мьсьрийа нә, әwә сәрхwә нә, пирәдәргуш һ'әта хwә wанар'а дьгьһинһн әwана иди же хьлаз дьбһн». ²⁰Ләма Хwәде пирәдәргушар'а кьрә қәнщи, щьмәт ль һәв зедә бу у гәләки қәwат станд. ²¹Пирәдәргуш кӧ жь Хwәде тьрсийан, Әви жи малед wан ава кьрһн. ²²Һынге Фьрәwьһн ә'мьри сәр т'әмамия щьмә'та хwә кьр у гот: «Һәр зар'а израелийә кӧр'инә нубуйи бавежһнә ч'әме Ниле у һәр зар'а қизинә нубуйи сах бьһелһн».

Буйина Муса

2 ¹Мәрвәки жь мала Левий^ф, чу қизәкә левийа хwәр'а хwәст. ²Әw к'ӧлфәта һ'әмлә дәрк'әт кӧр'әк ани, әwe дина хwә даие кӧ әw бәдәw бу, се мәһа әw вәшарт.[†] ³Ле гава әwe иди һькарьбу әw вәшарта, һынге сәпәтәкә жь щур'әки қамиша һьлда, әw хиж у қир кьр, әw кӧр'ьк кьре у дани нав қамишед дәве Ниле. ⁴Хушка зар'оке дур сәкьһни, wәки бьзаньбә к'а we чь бьқәwьмә сәре wi.

⁵У қиза Фьрәwьһн бәрбь Ниле чу кӧ аве хwә кә, щарийед we жи дәве ч'ем дьгәр'ийан. Әwe сәпәтәк нав қамишада дит у щарийа хwә шанд чу әw ани. ⁶Гава вәкьр кӧр'ьк дит. Кӧр'ьк дьгьрийа,

1:8 К'аред Шандийа 7:18. **1:10** К'аред Шандийа 7:19. **2:2** К'аред Шандийа 7:20; Ибрани 11:23.

дъле we сэр шэвьги у гот: «Эва жь зар'ед ибранийа йэ». ⁷ Ынге хушка we зар'е готэ қиза Фьрэ-
 вьн: «Дьхвази эз һэр'ым бона
 тэ гази к'олфэтэкэ ибранийайэ
 дадьк кьм, кó бе бона тэ бьстен
 бьдэ эве зар'е?» ⁸ Қиза Фьрэвьн
 готэ we: «Һэр'э». Қизьке жи чу
 гази дийа зар'оке кьр. ⁹ Қиза Фь-
 рэвьн готэ we к'олфэте: «Һане ви
 көр'и мьнр'а хвэй кэ, эзе һаде тэ
 бьдъм». К'олфэте эв көр'ьк һьлда
 у хвэй кьр. ¹⁰ Гава көр'ьк мэзын
 бу, эве ани да қиза Фьрэвьн, эве
 жи эв хвэр'а кьрэ көр' у наве ви
 дани Муса*, гот: «Чьмки мьн эв
 жь аве дэрхьст».[†]

Муса жь Мьсьре дьр'эвэ

¹¹ Еп'ещэ вэхт дэрбаз бу, га-
 ва Муса мэзын бу*, р'абу чу щэм
 бьратийа хвэ, эви дина хвэ да
 шьхóлед вани гьран, дит we йэ-
 ки мьсьри бьраки вийи ибрани
 дьк'óтэ, ¹² дора хвэ ньһер'и, дина
 хвэ даие кө кэсэк т'онэ, лехьст
 йе мьсьри көшт у қумеда вэшарт.
¹³ Р'ожа дьне р'абу чу, дина хвэ
 даие we дó мэрьвед ибрани һэвр'а
 шэр' дькьн, һынге готэ йе нэһэқ:
 «Чьма тó ль һэвале хвэ дьхи?»
¹⁴ Эви жи ле вэгэр'анд: «К'е тó сэр
 мэ сэрвер у һакьм к'ьфш кьри?

Дьбэ кө дьхвази мьн жи бькóжи
 чава тэ йе мьсьри көшт?» Му-
 са тьрсийа у гот: «Р'аст эв тьшта
 дэрк'этийэ».[†] ¹⁵ Фьрэвьн эв тьшт
 бьһист, хвэст кө Муса бькóжэ,
 ле Муса жь бэр Фьрэвьн р'эви чу
 вэлате Мидйанеда^ф ма, ль сэр
 бирэке р'унышт.[†]

¹⁶ Һ'эфт қизед т'эреде Мидйане
 һэбун. Эвана һатын ав к'ьшандьн,
 к'өр'н т'ьжи кьрын кө пэзе баве
 хвэ авдьн. ¹⁷ Шьван һатын бэри
 ван дан, һынге Муса р'абу пышта
 ван гьрт у пэзе ван авда. ¹⁸ Эвана
 чунэ щэм баве хвэ Р'ьһуел*, эви
 пьрси: «Эв чава бу кө һун иро óса
 зу һатын?» ¹⁹ Вана гот: «Мэрвьэки
 мьсьри эм жь дэсте шьвана хьлаз
 кьрын, ав жи бона мэ к'ьшанд у
 пэзе мэ авда». ²⁰ Ынге эви готэ
 қизед хвэ: «Ле эв к'ане йэ? Вэ
 чьма эв мэри ль вьр һьшт? Гази
 ви кьн бьра бе нан бьхвэ». ²¹ Ль
 Муса хвэш һат кө щэм ви мэрвьи
 бьминэ у эви қиза хвэ Сиппораһ
 да Муса. ²² Эва һ'эмлэ дэрк'эт,
 көр'эк ани у Муса наве ви дани
 Гершом*, чьмки гот: «Эз вэлате
 хэлқеда к'этымэ хэрибийе».

²³ Пэй гэлэк вэхтр'а п'адше Мь-
 сьре мьр. Исраелийа жь дэст хó-
 ламтийе кьрынэ зарин. У эв һэвар-
 газийа ванэ жь дэст хóламтийе

* **2:10** Бь зьмане мьсьри фэ'мина наве Муса «Көр'» э, ле бь ибрани дэнге наве «Муса» мина «Дэрхьстьн» э.

* **2:11** К'аред Шандийа 7:23-да ньвисар э кө эв чьл сали бу.

* **2:18** Ль вьр наве т'эреде Мидйане «Р'ьһуел» э, кө те вэлгэр'андьне чава «Һэвале Хвэде», ле жь вьр шунда наве ви «Ит'ро» те готьне.

* **2:22** Бь ибрани дэнге наве «Гершом» мина хэбэра «Хэриб» э.

2:10 К'аред Шандийа 7:21. **2:11-14** К'аред Шандийа 7:23-28.

2:15 К'аред Шандийа 7:29; Ибрани 11:27.

гъиштэ Хwэде. ²⁴ Хwэде hewарза ван б̄хист у Хwэде эw п̄йма-на^Ф Хwэ бир ани, йа к̄ т'эви Ибра-хим^Ф, Ишаq у Аqуб гьредабу.[†] ²⁵ Хwэде дина Хwэ да израелийа у h'але ван пе h'эсийа.

Хwэде гази Муса дькэ

3 ¹ Муса пэзе хэзуре хwэ Ит'ро-йе т'эреqe Мидйане дьч'еранд. Эви кэре пез бэр'ийева ажот чу гъиштэ h'ореве*, ч'ийайе Хwэде. ² Мьлийак'эте Ходан* бь алава егьр нава дьр'ийеда wива хойа бу. Эви дина хwэ дайе we алав дьр'ийе к'э-тийэ дышькөлэ, ле дьр'и нашэwь-тэ. ³ hьнге Муса гот: «h'эла хэр'ым ве дитьна эщев бьбиньм, к'а чьма дьр'и нашэwьтэ?» ⁴ Ходан^Ф дина Хwэ дайе, wэки эw дьчэ к̄ бьбинэ, Хwэде жь нава дьр'ийе гази кьре у гот: «Муса, Муса!» Эви гот: «Лэбе, эз дьбьhem». ⁵ Хwэде готе: «Незики вьр нэбэ. Чарьхед ньгед хwэ бехэ, чьмки эw щийе к̄ т̄о ль сэр сэкь-ни йи, э'рде пироз^Ф э». ⁶ У гот: «Эз Хwэдейе баве тэ, Хwэдейе Ибрахим, Хwэдейе Ишаq у Хwэдейе Аqуб ьм». hьнге Муса р'уйе хwэ ньхамт, чьмки тьрсийа к̄ Хwэде бьньher'э. ⁷ Ходан гот: «Бэле Мьн шэфе щьмэ'та Хwэйэ Мьсьреда дит у зарэ-зара ванэ жь дэст сэрк'аред ван б̄хист, чьмки Эз наш жь тэнгасийа ван hэмэ. ⁸ Эз

hатьмэ харе, wэки ван жь дэсте мьсьрийа аза кьм у wана жь эви wэлати дэрхьмэ wэлатэки р'ьнд у бэр'фьрэ, wэлате к̄ шир у hьнгьв же дьк'ьшэ, wi щийе кэнанийа^Ф, h'итийа^Ф, эморийа^Ф, пьризийа^Ф, h'и-вийа у йэбусийа. ⁹ У ньна ва йэ qар'э-qар'а израелийа гъиштийэ Мьн у эw зордарийа к̄ мьсьри ль ван дькьн Мьн дит. ¹⁰ Ньна wэрэ, Эз тэ бышиньмэ щэм Фьрэwьн, к̄ т̄о щьмэ'та Мьн, Израеле жь Мьсьре дэрхи». ¹¹ hьнге Муса готэ Хwэде: «Эз к'и мэ к̄о хэр'ьмэ щэм Фьрэ-wьн у Израеле жь Мьсьре дэрхьм?» ¹² Хwэде готе: «Эзе г'эви тэ бьм. Эве тэр'а бьбэ нишана к̄о Мьн т̄о шан-ди йи: Гава т̄о щьмэ'те жь Мьсьре дэрхи, сэр ви ч'ийайи хуне Хwэде бьh'эбиньн». ¹³ Муса готэ Хwэде: «Ва эз дьчьмэ щэм израелийа у бежьмэ ван: «Хwэдейе кал-бавед wэ эз шандьмэ щэм wэ». Ле гава эw жь мьн бьпьрсьн: «Наве Wi чь йэ?» Эз чь ванр'а бежьм?» ¹⁴ Хwэде готэ Муса: «ЭЗ ЙЕ hЭМЭ. Ве йэке бежэ Израеле, бежэ к̄о: «ЭЗ hЭМЭ эз шандьмэ щэм wэ». ¹⁵ Диса Хwэ-де готэ Муса: «Аhа бежи Израеле: «Ходан*, Хwэдейе кал-бавед wэ, Хwэдейе Ибрахим, Хwэдейе Ишаq у Хwэдейе Аqуб эз шандьмэ щэм wэ. h'эта-h'этайе наве Мьн эв э у h'эму ньсьлада Эзе аhа бемэ биранине.

* **3:1** «h'орев» навэки Синайейи^Ф дьн э.

* **3:2** Фэ'мина хэбэра «Мьлийак'эте Ходан» р'аст нэ э'йан э, эw шарана жь бэр наве Ходанва те бьк'аранине у h'ьзура Wi дьдэ к'ьфше.

* **3:15** Бь ибрани дэwса хэбэра «Ходан» ЙhWh ньвисар э, к̄о те хwэндьне чава «ЙAhWE». Дэнге хэбэра «ЙAhWE» у хэбэра «ЭЗ hЭМЭ» незики hэв ьн.

¹⁶ һэр'э р'успийед^ф Исраеле быць-
винэ у бежэ ван: «Хөдан, Хwәдейе
кал-бавед wә, Хwәдейе Ибраһим,
Ишаq у Аqуб мьнва хөйа бу у гот:
Эз сэр wәда һатъм у Мьн дит кө Мь-
сьреда чь тиньнэ сәре wә». ¹⁷ У гот:
«Эзе wә жь щәфе Мьсьре дәрхъм у
бьбьмә wәлате кәнанийа, һ'итийа,
әморийа, пьризийа, һ'ивийа у йә-
бусийа, wi wәлате кө шир у һынгьв
же дык'ышә». ¹⁸ Әwe гөр'а тә бькьн
һынге тө г'әви р'успийед Исраеле
һэр'э щәм п'адше Мьсьре у жер'а
бежьн: «Хөдан Хwәдейе ибранийа
мәва хөйа бу, ньһа изьна тә һәбә,
әм р'ийа се р'ожа бәрбь бәр'ийе һә-
р'ьн, Хөдан Хwәдейе хwәр'а қөр-
бане^ф бьдьн». ¹⁹ Бәле Эз заньм, кө
п'адше Мьсьре we изьна wә нәдә
кө һун һәр'ьн, һәгәр нә бь дәсте зор
бә, ²⁰ ле Эзе дәсте Хwә дьреж кьм
у бь ван һ'әму к'әрәмәтед Хwә ль
Мьсьре хьм, йед кө Эзе нав weда
бькьм, паше әwe wә бәр'дә. ²¹ У Эзе
ль бәр ч'әве мьсьрийа we щьмә'те
ширьн кьм, wәки гава кө һун дәр-
к'әвьн, дәствала дәрнәк'әвьн.[†] ²² Ле
бьра һәр к'өлфәт жь щинара хwә у
жь к'өлфәта кө мала weда дьминә,
хьшьред зивин у хьшьред зер'ин,
өса жи к'ьнца же бьхwазә у ван
көр' у қизед хwәва кьн, мьсьрийа
г'алан кьн».

**Хөдан нишана дьдә
Муса кө бькә**

4 ¹ Муса ль Хөдан вәгәр'анд у
гот: «Ле әwe мьн бawәр нәкьн
у нә жи we дәнге мьн бьбьһен,

чьмки we бежьн, Хөдан тәва хөйа
нәбуйә». ² һынге Хөдан готә Муса:
«Әw чь йә дәсте тәда?» Әwi гот:
«Шьвдар ә». ³ Хөдан готе: «We ба-
вежә ә'рде». Әwi авитә ә'рде, бу
мә'р у Муса же р'әви. ⁴ Хөдан готә
Муса: «Дәсте хwә бавежә поч'е бь-
гьрә». Әwi жи дәсте хwә авите әw
гьрт у әw дәсте wiда бу шьвдар.
⁵ «Бь ве йәке we бawәр бькьн, wә-
ки Хөдан Хwәдейе кал-бавед ван,
Хwәдейе Ибраһим, Хwәдейе Ишаq
у Хwәдейе Аqуб тәва хөйа буйә».

⁶ Хөдан диса готә Муса: «Нь-
һа дәсте хwә текә п'ашьла хwә».
Әwi дәсте хwә кьрә п'ашьла хwә
дәрхьст у ва йә, дәсте wi бу мина
бәрфа к'өни-к'өни буйи. ⁷ Хөдан
готе: «Дәсте хwә диса текә п'ашь-
ла хwә». Әwi диса дәсте хwә кьрә
п'ашьла хwә дәрхьст у ва йә, әw
диса бу мина қальбе wi. ⁸ «Һәгәр
тә бawәр нәкьн у гөһ нәдьнә ни-
шана ә'wльн, we бawәрийа хwә
нишана дөда биньн. ⁹ Ле һәгәр ван
һәр дө нишана жи бawәр нәкьн у
гөһ нәдьнә дәнге тә, һынге жь ч'ә-
ме Ниле аве һьлдә у бьр'ежә сәр
ә'рде. Әw ава кө тә жь Ниле һьлда
we сәр ә'рде бьбә хун».

¹⁰ Муса готә Хөдан: «Хwәйе
мьн, һиви дькьм! Эзи хәбәрданеда
нә сәрхwә мә, нә дөһө, нә жи пер
у нә жи пәй we хәбәрданер'а кө Тә
г'әв хөламе Хwә хәбәр да, ле эзи
йәки дәвқәр'ьми у зьменда гьран
ьм». ¹¹ һынге Хөдан готә wi: «К'е
дәв да мерьв, йан к'е кәр' у лал
чекьрьн, йан йе кө дьбинә, йан йе

кор? Эз Ходан ниньм? ¹² Аwa ньha тө хэр'э Эзе т'эви дэве тэ бьм у тэ хин кьм, чь кө тө гэрэке бежи». ¹³ Эви готе: «Хwэйе мьн, ниви дькьм! Жь к'эрэма Хwэ йэки дьн бышинэ». ¹⁴ Ынгe һерса Ходан ль Муса р'абу у готе: «Һаруне^ф леви нэ бьрайе тэ йэ? Эз заньм кө эви хэбэрданеда сэрхwэ йэ, ва йэ эве пешийа тэда бе у гава эw тэ бьбинэ we гэлэки ша бэ. ¹⁵ Тө т'эви ви хэбэр дэ у хэбэра бькэ дэве ви, Эзе дэве тэ у дэве wir'а бьм, Эзе wэ хин кьм кө хуне чь бькьн. ¹⁶ Бьра эw дэwса тэ цьмэ'тер'а хэбэр дэ у эw тэр'а бьбэ дэwса дэw у тө жи wir'а дэwса Хwэде. ¹⁷ У we шьвдаре бьгьрэ дэсте хwэ, wэки бь we нишана бьки».

Муса вэдьгэр'э Мьсьре

¹⁸ Муса вэгэр'ийа чу цэм хэзу-ре хwэ Ит'ро у жер'а гот: «Эз ниви дькьм изьна тэ хэбэ эз вэгэр'ьмэ цэм бьратийа хwэйэ Мьсьреда бьбиньм, к'а эw хэнэ йан т'өнэнэ». Ит'ро готэ Муса: «Һэр'э тэр'а охьр бэ». ¹⁹ Ходан Мидйанеда Мусар'а гот: «Һэр'э вэгэр'э Мьсьре, чьмки эw мэрьвед кө пэй э'мьре тэ к'эть-бун һ'эму жи мьрьнэ». ²⁰ Муса р'абу жьн у көр'ед хwэ ль к'эре сийар кьрын у вэгэр'ийа wэлате Мьсьре. Муса шьвдара Хwэде гьртэ дэсте хwэ. ²¹ Ынгe Ходан готэ Муса: «Гава тө вэгэр'и һэр'и Мьсьре, бьки кө тө ван һ'эму нишанед кө Мьн данэ дэсте тэ, ль бэр Фьрэwьн бь-ки, ле Эзе дьле^ф ви бькьмэ кэвьр

у эве цьмэ'те бэр'нэдэ. ²² У бежэ Фьрэwьн: «Ходан аҺа дьбежэ: Исраел көр'е Мьни ньхөри^ф йэ. ²³ Эз тэр'а дьбежьм: Көр'е Мьн бэр'дэ кө эw Мьн бьһ'эбинэ, ле һэгэр тө нэхwази ви бэр'ди, ва йэ Эзе көр'е тэйи ньхөри бькөжьм».[†]

²⁴ У өса қәwьми кө р'ева щийе кө шэва хwэ дэрбаз кьрын, Ходан р'асти Муса һат у хwэст кө ви бькөжэ. ²⁵ Ынгe СиппораҺе кэвьрэки туж һьлда, көр'е хwэйи нэсьнэт-кьри сьнэт^ф кьр, п'ийед Муса хьст у готе: «Р'аст тө бона мьн мере хуне йи». ²⁶ У бь ви аwайи Ходан эw һьшт. Ви чахи бона сьнэтийе эве гот: «Мере хуне».

²⁷ Ходан готэ һарун: «Һэр'э бэр'ийе пешийа Мусада. Эw жи чу бэр ч'ийае Хwэде р'асти ви һат у чу р'уйе ви. ²⁸ Муса һ'эму готьнед Ходан һарун'а гьли кьрын кө Эви эw шандийэ у т'эмийа ван һ'эму нишана дайэ. ²⁹ Муса у һарун чун һ'эму р'успийед исраелийа щьван-дьн. ³⁰ У һарун эw һ'эму готьнед Ходанэ кө Мусар'а готьбу гьли кьрын у ль бэр ч'э'ве цьмэ'те эw нишан кьрын. ³¹ Цьмэ'те бawэр кьр. У гава бьһистьн кө Ходан сэр исраелийада һатийэ у дина Хwэ дайэ эве зэлулийа ван, та бун у һ'эбандьн.

Муса у һарун ль бэр Фьрэwьн

5 ¹ Пэй һақас тыштр'а Муса у һарун чунэ цэм Фьрэwьн у готьне: «Ходан Хwэдейе Исраеле аҺа

дьеже: «Изна щьмэ'та Мьн бьдэ кӧ бэр'ийеда Мьнр'а щэжьне бькьн». ²Фьрэwьн гот: «Хӧдан к'и йэ кӧ эз гӧр'а готьна Wi бькьм у изьна Исраеле бьдьм? Эз Хӧдан нас накьм у изьна Исраеле жи надьм». ³Wана готе: «Хwэдейе ибранийа мэва хӧйа бу. Изьна тэ хэбэ эм р'ийа се р'ожа хэр'ьнэ бэр'ийе у Хӧдан Хwэдейе хwэр'а қӧрбане бьдьн, кӧ нэбэ эw бь нэхwэшийа h'ал йан шур қыр'а мэ бинэ». ⁴П'адше Мьсьре готэ ван: «Муса у һарун, хун чьма щьмэ'те жь хэбата ван паш дехьн? хэр'ьнэ сэр борще хwэ». ⁵Фьрэwьн гот: «Ва йэ ньһа щьмэ'та wэлэт гэлэк э, ле хун һаһельн кӧ эw борще хwэ бьқэдиньн».

⁶Һэма we р'оже Фьрэwьн кьрэ сэр сэрwер у сэрк'аред щьмэ'те, гот: ⁷«Мина хэр гав бона к'элпич' чекьрьне кайе нэдьнэ щьмэ'те, бьра эwana хwэха хэр'ьн у хwэр'а кайе т'оп кьн. ⁸Һ'эсабе к'элпич'а жь сэр ван кем нэкьн, wана хэр гав чьқас чекьрьнэ, һақаси жи жь ван бьхwазьн, чьмки эwэ хwэр'анэдити нэ, лэма дькьнэ қар'ин у дьбежьн: «Эм хэр'ьн қӧрбане Хwэдейе хwэр'а бьдьн». ⁹Бьра шьхӧл ль сэр ван мэрьва гьран бэ, кӧ хэбатева гиро бьн у пэй готьнед дэрэw нэк'эвьн».

¹⁰Сэрwер у сэрк'аред щьмэ'те дэрк'этын щьмэ'тер'а хэбэр дан у готьн: «Фьрэwьн аһа дьбеже: «Эз кайе надьмэ wэ, ¹¹хун хwэха хэр'ьн жь к'ӧ дьхwазьн хwэр'а кайе дэстхьн, ле жь шьхӧлед wэ гьштэк же кем нэбэ». ¹²Һьнге щьмэ'т ль т'эмамыйа wэлате Мьсьре бэла бу,

дэwса кайе хозан т'оп кьр. ¹³Сэрwера п'ейи ль сэр ван дькьрьн дьготьн: «Хэбата хwэйэ хэр р'ож ӧса бьқэдиньн, чава һьнге кӧ кайа wэ һэбу». ¹⁴К'арк'аред Фьрэwьн сэрк'аред сэр исраелийа к'ьфшкьри к'ӧтан у готьн: «Wэ чьма дӧһӧ у иро һ'эсабе к'элпич'а мина хэр гав т'эмам нэкьрийэ?» ¹⁵Сэрк'аред исраелийа һатьнэ щэм Фьрэwьн газьне хwэ кьрьн у готьне: «Тӧ чьма ӧса сэре хӧламед хwэ дьки? ¹⁶Кайе надьнэ хӧламед тэ, ле мэр'а дьбежьн: «К'элпич'а чекьн! Ва йэ эм һатьнэ к'ӧтане, ле нэһэқи алийе щьмэ'та тэда йэ». ¹⁷Ле эwi гот: «хун хwэр'анэдити нэ! Хwэр'анэдити! Лэма дьбежьн: «Эм хэр'ьн Хӧданр'а қӧрбане бьдьн». ¹⁸Дэ ньһа хэр'ьн у бьхэбьтьн, кайе wэр'а нэйе дайине, ле һ'эсабе к'элпич'а we жь wэ бе хwэстьне». ¹⁹Һьнге сэрк'аред исраелийа хwэ охьрме гьранда дитьн гава һатэ готьне: «Һ'эсабе к'элпич'айэ кӧ хэр р'ож жь wэ те хwэстьне кем нэкьн». ²⁰Гава эw жь щэм Фьрэwьн дэрк'этын, р'асти Муса у һарун һатьн кӧ эw һивийа ван бун ²¹у готьнэ ван: «Бьра Хwэде сэр wэда бьньһер'э у диwана wэ бькэ, wэки wэ эм бэр ч'эве Фьрэwьн у хӧламед wi р'эш кьрьн у шур жи да дэсте ван кӧ мэ бькӧжьн».

Муса газьне хwэ Хӧдан дькэ

²²Һьнге Муса вэгэр'ийа щэм Хӧдан у гот: «Йа Хwэйе мьн! Тэ чьма эв щьмэ'та авитэ нава охьрмед гьран? Тэ бона чь эз шандьм?

²³ Чьмки we һынгева, гава эз һа-
тъмэ щэм Фьрэwyn у мын пе наве
Тэ хэбэр дайэ, эв хьрабийе ве
щымэ'те дыкэ, ле бэле Тэ тыштэк
нэкьр кө щымэ'та Хwэ хьлаз ки».

6 ¹ Хөдан готэ Муса: «Те нһа
бьбини, кө Эзе чь сэре Фьрэ-
wyn бькьм. We вана бь дэсте зор
бэр'дэ у we ван бь дэсте зор жь
wэлате хwэ дэрхэ».

Хwэде дэнг дьдэ Муса

² Хwэде т'эв Муса хэбэр да у
готэ wi: «Эз Хөдан ьм. ³ Эз чава
Хwэдейе һари Зор, Ибраһим, Ис-
һақ у Ақубва хөйа бумэ, ле бь наве
Хwэ Хөдан* ванва хөйа нэбумэ.[†]
⁴ Мын т'эви ван пэймана Хwэ гь-
реда, кө wэлате Кэнане^ф бьдьмэ
ван, эви wэлате вани хэрибийе,
we дэра кө фьрари дэрбаз кьрын.
⁵ Мын заринийа исраелийа бһист
кө мьсьрийа эв кьрынэ хөлам у
Мын пэймана Хwэ бир ани. ⁶ Аwa
бежэ исраелийа: «Эз Хөдан ьм!
Эзе wэ жь бьн баред мьсьрийайэ
гьран дэрхьм у wэ жь хөламтийа
ван аза кьм, пе зэнда бэрбьр'и
wэ дьрежкьри, wэ жь диванед
гьран хьлаз кьм. ⁷ Эзе wэ бькьмэ
щымэ'та Хwэ у бьбьмэ Хwэдейе
wэ. У һынге һуне бьзаньбьн кө Эз
Хөдан, Хwэдейе wэ мэ, Йе кө һун
жь бьн баред мьсьрийайэ гьран
дэрхьстьн. ⁸ У Эзе wэ бьбьмэ wi
wэлати, бона к'ижани Мын сонд
хвар кө бьдьмэ Ибраһим, Исһақ,

Ақуб. Эзе wi чава war бьдьмэ
wэ, Эз Хөдан ьм».⁹ Муса эв йэк
исраелийар'а гот, ле вана жь дьл-
тэнгийе у жь дэст шьхөлед гьран
гөһдарийа Муса нэкьрын. ¹⁰ Хөдан
т'эв Муса хэбэр да у готе: ¹¹ «Һэр'э
щэм Фьрэwynе п'адше Мьсьре бе-
жэ кө исраелийа жь wэлате хwэ
бэр'дэ». ¹² һынге Муса ль бэр Хөдан
хэбэр да у готе: «Ва йэ, исраели
гөһдарийа мын накьн, иди к'ө ма
кө Фьрэwyn гөһдарийа мын бькэ?
Эз жи зьменда гьран ьм». ¹³ У Хө-
дан бона исраелийа у Фьрэwyn
п'адше Мьсьре т'эви Муса у һарун
хэбэр да у э'мьри сэр ван кьр кө
исраелийа жь Мьсьре дэрхьн.

Бэрэка һарун у Муса

¹⁴ Пешед малбэтед ван эв ьн.
Көр'ед Р'убен, ньхөрийе Исраел, эв
ьн: һэнох, Паллу, һэсрун у К'арми.
Эв ьн малбэтед Р'убен. ¹⁵ Көр'ед
Шьмһ'ун эв ьн: Йэмуел, Йамин,
Оһад, Йахин, Соһар у көр'е к'өлфэ-
та кэнани Шауул. Эв ьн малбэтед
Шьмһ'ун. ¹⁶ Навед көр'ед Леви,
анэгори сэрэщэма зөр'этед хwэ,
эв ьн: Гершон, Qоһат' у Мерари.
Т'эмамийа салед э'мьре Леви сэд
си у һ'эфт сал бун.[†] ¹⁷ Көр'ед Гер-
шон, ль гора малбэтед хwэ, эв ьн:
Либни у Шими. ¹⁸ Көр'ед Qоһат' эв
ьн: Э'мрам, Исһар, һеброн у Узиел.
Т'эмамийа салед э'мьре Qоһат'
сэд си у се сал бун. ¹⁹ Көр'ед Ме-
рари эв ьн: Маһ'ли у Муши. Эв ьн
малбэтед Леви анэгори сэрэщэма

* **6:3** Бьхуньн шьровэкьрына Дэрг'этын 3:15.

6:3 Дэстпелун 17:1; 28:3; 35:11. **6:16** Жьмар 3:17-20; 26:57-58; Дирок I, 6:16-19.

зөр'этед хwэ. ²⁰ Э'мрам мэт'а хwэ Йок'эбэд станд у эwe wir'a һарун у Муса анин. Салед э'мре Э'мрам сэд си у h'эфт сал бун. ²¹ Көр'ед Ишар эв ын: Qорax, Нэфэг у Зик'ри. ²² Көр'ед Узиел эв ын: Мишаел, Елсафан у Сит'ри. ²³ һарун Елишэба, қиза Аминадав хушка Нәшон станд. Эwe wir'a Надаб, Абиһу, Елазар у Ит'амар анин. ²⁴ Көр'ед Qорax эв ын: Ассир, Елqанah у Абиасаф. Эв ын малбәтед qорахи. ²⁵ Елазаре көр'е һарун жь нав қизед Путиел йәк хwәр'а жьн хwәст, эwe жи wir'a Пинһас ани. Эв бун пешед левийайә анәгори малбәтед хwэ. ²⁶ Эвана әw һарун у Муса бун, к'ижанар'а кө Хөдан гот: «Исраелийа р'эфед ванва жь wәлате Мьсьре дәрхьн». ²⁷ Эwed кө т'эви Фьрәwьн п'адше Мьсьре хәбәр дан, wәки исраелийа жь Мьсьре дәрхьн, Муса у һарун бун.

Хwәде фәрмане дьдә Муса у һарун

²⁸ Чахе кө Хөдан wәлате Мьсьреда т'эви Муса хәбәр да, ²⁹ we һынге Хөдан Мусар'а хәбәр да у готе: «Эз Хөдан ым! һәр тыште кө Эз тәр'а дыбежым, бежә Фьрәwьн п'адше Мьсьре». ³⁰ Муса жи ль бәр Хөдан гот: «Ва йә әз зьменда гьран ым, Фьрәwьне чава гөһдарийа мын бькә?»

7 ¹ Хөдан готә Муса: «Һәла бьньһер'ә, Мын тө Фьрәwьнр'а қри чава Хwәде, бьрайе тә һарун жи

we бьбә п'ехәмбәре^ф тә. ² һәр тышти бежи, чь кө Эзе э'мьри ль тә бькьм у бьрайе тә һарун бьра Фьрәwьнр'а бежә, кө исраелийа жь wәлате хwэ бәр'дә. ³ Ле Эзе дьле Фьрәwьн бькьмә кәвьр, нишан у к'әрәмәтед Хwэ ль нав wәлате Мьсьреда зедә кьм.[†] ⁴ Фьрәwьне гөһдарийа wә нәкә. Эзе дәсте Хwә дайньмә ль сәр Мьсьре у р'эфед Хwэ, щьм'ета Хwэ, Исраеле пе диwanед мәзын жь wәлате Мьсьре дәрхьм. ⁵ У һынге мьсьрийе бьзаньбын кө Эз Хөдан ым, гава Эз дәсте Хwэ дырежи ль сәр Мьсьре кьм у исраелийа жь нав ван дәрхьм». ⁶ Муса у һарун өса қьрын, чава кө Хөдан э'мьр ль ван қьр. ⁷ Муса һ'әйште сали бу, ле һарун һ'әйште у се сали бу, гава т'әв Фьрәwьн хәбәр дан.

Шьвдара һарун дыбә мәр

⁸ Хөдан т'эви Муса у һарун хәбәр да у гот: ⁹ «Гава Фьрәwьн т'әв wә хәбәр дә у бежә: «Һәла нишанәке бькьн», wi чахи бежә һарун: «Шьвдара хwэ һьлдә бавежә бәр Фьрәwьн. Эwe бьбә мәр». ¹⁰ Муса у һарун к'этынә щәм Фьрәwьн у чава кө Хөдан э'мьр ль ван қьрбу өса жи қьрын. һарун шьвдара хwэ авитә ль бәр Фьрәwьн у хөламед wi, әw бу мәр. ¹¹ һынге Фьрәwьн жи гази сәрwахт у к'оч'әка қьр у ван сербазед Мьсьре жи бь сербазийа хwэ өса қьрын. ¹² һәр йәки шьвдара хwэ давит у әw дыбунә мәр, ле шьвдара һарун шьвдарад ван дақортандьн. ¹³ У дьле

^{7:3} Каред Шандийа 7:36.

Фьрэwyn бу кэвэр гөр'а ван нэкэр, чава кө Хөдан готьбу.

Бэла э'wлын: Ав дьбэ хун

¹⁴ Хөдан готэ Муса: «Дьле Фьрэwyn бу кэвэр, эw нахwазэ щьм-э'те бэр'дэ. ¹⁵ Сэре сьбе һэр'э щэм Фьрэwyn. Ва йэ эwe һэр'э бэрбь аве у тө бэр дэве ч'эме Ниле ль бэр wi бьсэкьнэ у эw шьвдара кө бьбу мэр' бьгрэ дэсте хwэ. ¹⁶ Wи-р'а бежэ: «Хөдан Хwэдейе ибрани-йа эз шандьмэ щэм тэ у дьбежэ: Щьмэ'та Мын бэр'дэ кө бэр'ийеда Мын бьһ'эбинэ, ле ва йэ һ'эта ньһа тэ гөһдари нэкэрийэ. ¹⁷ Ва Хөдане we йэке бькэ кө тө бьзаньби эw р'аст Хөдан э. Аwa эзе шьвдара дэсте хwэ ава ч'эме Ниле хьм у аве бьбэ хун.» ¹⁸ Мэ'сийед ч'эмда we һ'ышк бьн у бине бьк'эвэ ч'ем, мьсьрийе зьвер бьн кө ава Ниле вэхwьн». ¹⁹ Хөдан готэ Муса: «Бе-жэ һарун: «Бьра эw шьвдара хwэ һьлдэ у дэсте хwэ дьрежи сэр авед Мьсьре кэ, сэр ч'эмед ван, сэр щэwed ван, сэр голед ван у сэр һ'эму дэред авед ван кэ у эwe бьбьнэ хун. Ава т'эмамыйа wэлате Мьсьреда we бьбэ хун, һ'э-та авед дэрданед дар у кэвэрида жи». ²⁰ У чава кө Хөдан э'мыри ль ван кьрбу, Муса у һарун өса жи кьрн. һарун* шьвдара хwэ бьльнд кьр бэр ч'э'ве Фьрэwyn у бэр ч'э'ве хөламед wi ава Ниле хьст, т'эмамыйа ава ч'ем бу хун. ²¹ Мэ'сийед ч'эмда һ'ышк бун у бин

к'этэ ч'ем, мьсьрийа нькарьбун жь ч'ем ав вэхwарана. У т'эмамыйа wэлате Мьсьреда хун һэбу. ²² Ле сербазед Мьсьре жи бь сербазийед хwэ өса кьрн. Дьле Фьрэwyn бу кэвэр, гөһ нэда ван, чава кө Хөдан готьбу. ²³ Фьрэwyn вэгэр'ийа чу мала хwэ, эв йэк сэр дьле wi гьран р'унэньшт. ²⁴ У һ'эму мьсьри р'абун бона ава вэхwарьне дор-бэред ч'ем к'олан, чьмки ава Ниле нькарьбун вэхwарана.

²⁵ Пэй ч'емхьстьна Хөданр'а, һ'эфт р'ож дэрбаз бун.

Бэла дөда: Бэq

8 ¹ Хөдан готэ Муса: «Һэр'э щэм Фьрэwyn у бежэ wi: «Хөдан аһа дьбежэ: Щьмэ'та Мын бэр'дэ кө Мын бьһ'эбинэ. ² Ле һэгэр тө нэхwази бэр'ди, ва йэ Эзе пе бэqа т'эмамыйа т'опраха тэ хьм. ³ Ч'эме бэqава бьк'ьмк'ьмэ у эwe р'абьн бь-к'эвьнэ мала тэ, ода тэйэ р'азане, ньвина тэ, малед хөламед тэ, нава щьмэ'та тэ, тэндуред тэ у шкэва тэйэ һэвир. ⁴ У бэqе р'абьнэ ль сэр тэ, ль сэр щьмэ'та тэ у ль сэр һ'эму хөламед тэ». ⁵ һынге Хөдан готэ Муса: «Бежэ һарун: «Дэсте хwэ шьвдарева дьрежи ль сэр ч'эма, щэwa у гола кэ у ль сэр wэлате Мьсьре, бэqа дэрхэ». ⁶ У һарун дэсте хwэ дьрежи ль сэр авед Мьсьре кьр. Бэq дэрк'этын у wэлате Мьсьре ньхамтын. ⁷ Сербаза жи бь сербазийа хwэ өса кьрн у бэq дэрхьстьнэ ль сэр wэлате Мьсьре.

* 7:20 Тек'ста ибранида «Әwi» ньвисар э.

7:17 Ә'йанти 16:4.

⁸ Фьрэwynн гази Муса у харун кыр у гот: «Р'эца жь Ходан бькын, кò бэца жь мын у жь цьмэ'та мын дур хэ у эзе цьмэ'те бэр'дым кò Ходан-р'а қорбане бьдын». ⁹ Ынге Муса готэ Фьрэwynн: «Тò хwэха мынр'а wэдэ к'ьфш кэ, эз к'энге бона тэ, бона хòламед тэ у бона цьмэ'та тэ р'эца кьм, кò бэц жь тэ у жь малед тэ бенэ р'ақатандьне, т'эне эве ч'емда бьминьн». ¹⁰ У эви гот: «Сь-бе». Муса гот: «Бьра wэкэ готьна тэ бэ! Кò тò бьзаньби, йэки мина Ходан Хwэдейе мэ т'òнэ. ¹¹ Бэце жь тэ, жь малед тэ, жь хòламед тэ у жь цьмэ'та тэ we дур к'эвын, т'эне ч'емда we бьминьн». ¹² Муса у харун жь щэм Фьрэwynн дэрк'этын у Муса бона ван бэца, к'ижан кò Ходан анибунэ сэр Фьрэwynн гази Ходан кыр. ¹³ Ходан wэкэ готьна Муса кыр у бэцед малада, һ'эwшад-а у к'эwшэнада һ'ышк бун. ¹⁴ Эw к'ом-к'ом т'оп кьрын у бин к'этэ wэлэт. ¹⁵ Ле гава Фьрэwynн дина хwэ даие кò р'ьһ'эти к'эте, дьле хwэ кьрэ кэwьр у гòр'а ван нэкр, чава кò Ходан готьбу.

Бэла сьсийа: К'эрмеш

¹⁶ Ынге Ходан готэ Муса: «Бе-жэ харун: «Бьра шьвдара хwэ дь-реж кэ т'оза эрде хэ, кò эw ль сэр т'эмамыйа wэлате Мьсьре бьбэ к'эрмеш». ¹⁷ У оса кьрын. харун дэсте хwэ шьвдара хwэва дьреж кьр, т'оза эрде хьст у к'эрмеш ль сэр мэрьва у һ'эйwен р'абун. Ль сэр т'эмамыйа wэлате Мьсьре һ'э-

му т'оза эрде бу к'эрмеш. ¹⁸ Сер-база жи бь сербазийед хwэ кьрын кò к'эрмеша дэрхьн, ле нькарьбун. У awa ль сэр мэрьва у һ'эйwен к'эрмеш бун. ¹⁹ Сербаза готэ Фь-рэwynн: «Эва т'элийа† Хwэде йэ». Ле дьле Фьрэwynн бу кэwьр у гòр'а ван нэкр, чава кò Ходан готьбу.

Бэла чара:

П'эр'анийа меш-моза

²⁰ Ходан готэ Муса: «Сэре сьбе зу р'абэ һэр'э ль бэр Фьрэwynн бь-сэкьнэ. Ва йэ эве бэрбь аве һэр'э у бежэ wi: «Ходан аһа дьбежэ: Цьмэ'та Мын бэр'дэ кò Мын бьһ'э-бинэ. ²¹ Ле һэгэр тò цьмэ'та Мын бэр'нади, awa Эзе ль сэр тэ, ль сэр хòламед тэ, ль сэр цьмэ'та тэ у ль сэр малед тэ п'эр'анийа меш-моза бышиньм у малед мьсьрийа бь п'эр'анийа меш-мозава we т'ьжи бьн, оса жи сэр wi эрде кò эw дьминьн. ²² Ле we р'оже т'опраха Гошэнейэ к'ò цьмэ'та Мын ле дь-минэ, Эзе башқэ кьм у we дэре п'эр'анийа меш-моза we т'òнэбэ, кò тò бьзаньби Эз ьм Ходане ви wэлати. ²³ У Эзе ль нав цьмэ'та Хwэ у цьмэ'та тэда фьрқийе дай-ньм. Сьбе эв нишане бьқэwьмэ». ²⁴ Ходан оса жи кьр. П'эр'анийа меш-мозайэ мэзын һатэ ль сэр мала Фьрэwynн, малед хòламед wi у ль сэр т'эмамыйа wэлате Мьсь-ре, жь дэст п'эр'анийа меш-моза wэлат weран бу.

²⁵ Фьрэwynн гази Муса у харун кьр, гот: «Һэр'ьн ви wэлатида

Хwэдeйe хwэр'а qөрбанe бьдьн». ²⁶ Ле Мyса гoтe: «Нэ щайиз э кo эм вe йэке бькьн, чьмки эw qөрбана кo эмe Хoдан Хwэдeйe хwэр'а бьдьн, эв йэк мьсьрийар'а h'эрами йэ. Нэгэр эм бь we qөрбандайна кo бона мьсьрийа h'эрам э, р'абьн ль бэр ч'эвe ван бьдьн, гэлo эвe мэ нэдьнэ ль бэр кэвьра? ²⁷ Эмe р'ийа ce р'oжа hэр'ьнэ бэр'ийe у Хoдан Хwэдe хwэр'а qөрбанe бьдьн, чава кo Эw мэр'а бeжэ». ²⁸ У Фьрэwьн гoт: «Эзe wэ бэр'дьм кo һун hэр'ьнэ бэр'ийe Хoдан Хwэдeйe хwэр'а qөрбанe бьдьн, лe г'эне дур нэчьн. Бона мьн р'эща бькьн». ²⁹ Мyса гoтe: «Ва йэ эзe жь щэм тэ дэрк'эвьм у р'эща жь Хoдан бькьм, кo сьбe п'эр'ания мeш-мoза жь Фьрэwьн, жь хo-ламeд ви у жь щьм'та ви дур к'эвэ, лe г'эне бьра Фьрэwьн иди щьмэ'тe нэхaпинэ у нэгьрэ кo qөрбанe бьдьнэ Хoдан». ³⁰ Мyса жь щэм Фьрэwьн дэрк'эт у р'эща жь Хoдан кьр. ³¹ Хoдан wэкэ гoтьна Мyса кьр. П'эр'ания мeш-мoза жь Фьрэwьн, жь хoламeд ви у жь щьмэ'та ви дур хьст, qэт йэк жи нэма. ³² Фьрэwьн вe щape жи дьлe хwэ кьрэ кэвьр у щьмэ'т бэр'нэда.

Бэла пенца:

Нэхwэшийа h'ал сэр h'эйwен

9 ¹ Хoдан гoтэ Мyса: «Һэр'э щэм Фьрэwьн у бeжэ ви кo Хoдан Хwэдeйe ибpания аһа дьбeжэ: «Щьмэ'та Мьн бэр'дэ кo Мьн бь-һ'эбинэ», ² лe һэгэр тo вана һe

бьгьри у нэхwази бэр'ди, ³ awa дэстe Хoдан we ль сэр h'эйwа-нед тэйэ чoлe: һэспа, к'эра, дэва, пез у dewep бэ у бь нэхwэшийа h'алэ гьран we qьр'а ван бe. ⁴ Ле Хoдан we h'эйwанeд Исpаелe^ф жь h'эйwанeд Мьсьpе башqэ кэ у жь h'эйwанeд Исpаелe, qэт йэке h'ышк нэбэ». ⁵ Хoдан wэдэ к'ьфш кьр у гoт: «Сьбe Хoданe вe йэке сэр wэлeтда бькэ». ⁶ Р'oжа дьн Хoдан эв йэк кьр у h'эму h'эй-wанeд мьсьрийа h'ышк бун, лe жь h'эйwанeд иcpaелийа qэт йэк h'ышк нэбу. ⁷ һьнге Фьрэwьн шанд у пe h'эсийа ва йэ жь h'эйwанeд Исpаелe qэт йэк жи h'ышк нэбу-йэ. Дьлe Фьрэwьн һe бу кэвьр у щьмэ'т бэр'нэда.

Бэла шэша:

Нэхwэшийа п'эзька

⁸ Хoдан гoтэ Мyса у һарун: «К'олмeд хwэ г'ьжи к'oзийа фьр'не кьн. У бьра Мyса we ль бэр ч'эвe Фьрэwьн бьр'эшинэ бэрбь э'змен. ⁹ Эwe ль сэр т'эмамия wэлaтe Мьсьpе бьбэ т'оз, ль сэр h'эму мэрьви у h'эйwанeд wэлaтe Мьсьpедa кoлeд п'эзька п'исe дэрeн». ¹⁰ Вана к'oзийа фьр'не һьлда у ль бэр Фьрэwьн сэкьнин. Мyса эw бэрбь э'змен р'эшанд. Ль сэр мерьв у h'эйwен кoлeд п'эзька п'ис дэрк'этын.[†] ¹¹ һьнге сepбaзa нькаpьбу жь дэст п'эзька ль бэр Мyса бьсэкьнийана, чьмки п'эзык ль сэр сepбaз у h'эму мь-сьрийа жи дэрк'этьбун. ¹² Хoдан

^{9:10} Э'йанти 6:12.

дъле Фърэwyn кърэ кэвр у эwi гөр'а ван нэкър, чава кö Хöдан Мусар'а готьбу.

Бэла һ'эфта: Тэйрок

¹³Һынге Хöдан готэ Муса: «Сэре сьбе зу р'абэ һэр'э ль бэр Фърэwyn бьсэкьнэ у wir'а бежэ: «Хöдан Хwэдэе ибранийа аһа дьбежэ: Щьмэ'та Мьн бэр'дэ кö Мьн бьһ'эбинэ, ¹⁴чьмки ве щаре, Эзе һ'эму бэлайед Хwэ биньмэ сэре тэ, сэре хöламед тэ у щьмэ'та тэ, кö бьзаньби ль сэр т'эмамия дьнайае йэки мина Мьн г'өнэ. ¹⁵Һэгэр Мьн дәсте Хwэ дьреж кьра у бьнэхwэшийа һ'ал ль тэ у щьмэ'та тэ хьста, те сэр дьне бьһатайи ондакьрне. ¹⁶Ле бона ве йэке Мьн тö хwэйкьри, wэки қawата Хwэ нишани тэ кьм у ль сэр т'эмамия дьнайае наве Мьн бе готьне.† ¹⁷Tö he мьқабьли щьмэ'та Мьн дьсэкьни кö we бэр'нэди? ¹⁸Awa Эзе сьбе ви чахи, тэйрокэкэ öса қайим ль сэр Мьсьреда бьбариньм, кö р'ожа чебуна weда һ'эта ньһа, тьште öса нэқэwьмийэ. ¹⁹Ньһа бьшинэ һ'эйwanед хwэ т'оп кэ у чи тэ кö чоле һэйэ бьбьнэ һьндөр'. Чьмки һэр мэрьв, йан һ'эйwanед кö чоле бэ, һэгэр нэк'эвьнэ һьндөр' тэйроке сэр wанда бьбарэ у we қыр'а ван бе». ²⁰Жь хöламед Фърэwyn, к'ижан кö жь готьна Хöдан дьтьрсийа, хöламед хwэ у һ'эйwanед хwэ бьрьнэ һьндөр', ²¹ле к'е гöһдарийа готьна Хöдан

нэкър, хöламед хwэ у һ'эйwanед хwэ чоле һьштьн.

²²Хöдан готэ Муса: «Дэсте хwэ бэрбьр'и э'змен кэ у we т'эмамия wэлате Мьсьреда, ль сэр мерьв у һ'эйwen, ль сэр т'эмамияа шинайиа э'рде Мьсьреда тэйроке бьбарэ». ²³Муса шьвдара хwэ дьрежи бэрбь э'змен кър, Хöдан қыр'чини у тэйрок шанд у бьруске* бьрқ вэдьда ль сэр э'рде. Хöдан тэйрок ль сэр wэлате Мьсьреда баранд. ²⁴Тэйрок бари у т'эв тэйроке жи бьруске бьрқ дьда, öса қайим бу, кö т'эмамияа wэлате Мьсьреда, жь р'ожа пешдаһатьна wi мьлэтида тьште öса нэқэwьми бу.† ²⁵Тэйроке т'эмамияа wэлате Мьсьре хьст, һ'эму тьштед чь кö чоле бу, жь мерьв гьрти һ'эта һ'эйwen. Тэйроке т'эмамияа шинайиа чоле хьст у һ'эму даред дәште һурдэхwэши кьрын. ²⁶Т'эне т'опраха Гошэнеда тэйрок нэбари, к'идэре исраели дьман. ²⁷Фърэwyn шанд гази Муса у һарун кър у wanар'а гот: «Ве щаре мьн гөнэ^ö кър, Хöдан р'аст э, ле эз щьмэ'та хwэва эм нэһэқьн. ²⁸Р'эца жь Хöдан бькьн, бьра қыр'чин у тэйрока Хwэде бенэ бьр'ине у эзе wэ бэр'дьм, һуне иди вьра нэминьн». ²⁹Муса готэ wi: «Чава кö эз жь бажер дэрк'эвьм, эзе дәстед хwэ бэрбь Хöдан дьреж кьм у қыр'чинийе бьсэқьр'ьн, тэйроке иди нэбарэ кö тö бьзаньби, э'рд э'рде Хöдан э. ³⁰Ле эз заньм, wэки тö у хöламед хwэ һала he жь

* 9:23-24 Бь ибрани хэбэр бь хэбэр «Агьр» э.

9:16 Р'омайи 9:17. 9:24 Э'йанти 8:7; 16:21.

Хөдан Хвэде натгьсын». ³¹ К'ьтан у щәһ һатһнэ ледане, чьмки щәһ сьмбьл дабу, к'ьтане жи гөпк дабу. ³² Ле гәнһм у ч'ади* нәһатһнэ ледане, чьмки әв дәрәнг дьгһиштһн. ³³ У Муса жь щәм Фьрәһьн жь бажер дәрк'эт у дәстед хвэ бәрбь Хөдан бьльнд кьр, қьр'чин у тәйрок сәқьр'ин у баран ль сәр әрде иди нә бари. ³⁴ Ле гава Фьрәһьн дит кө баран, тәйрок у қьр'чини сәқьр'ин, диса гөнә кьр у дьле хвэ кьрә кәвьр, әви жи хөламед ви жи. ³⁵ Дьле Фьрәһьн бу кәвьр у исраели бәр'нәдан, чава кө Хөдан Мусар'а готьбу.

Бәла һ'әйшта: Көли

10 ¹ һынге Хөдан готә Муса: «Һәр'ә щәм Фьрәһьн, чьмки Мьн дьле ви у дьле хөламед ви кьрһнә кәвьр, вәки ван нишанед Хвэ нав ванда бькьм ² у вәки тө зар'е хвәр'а у зар'ед зар'е хвәр'а гьли ки, кө Мьн пе кьред Хвэ чава мьсьри р'эзил кьрһн у нава ванда чь нишан кьрһн, кө һун бьзаньбьн Әз Хөдан ьм». ³ Муса у һарун чунә щәм Фьрәһьн у готһнә ви: «Хөдан Хвәдейе ибранийа аһа дьбежә: «Һ'әта к'әнге те нәхвази бәр Мьн хвэ бышкени? Щьмә'та Мьн бәр'дә кө Мьн бьһ'әбинә. ⁴ Ле һәгәр тө нәхвази щьмә'та Мьн бәр'ди, ва йә Әзе сьбе көлийа бьшиньмә ль сәр т'опраха тә, ⁵ әве р'уйе әрде өса бьгьрһн, кө әрде иди нәйе к'ьфше, чь жи пәй тәйрокер'а бона вә майә we бьхьһн у өса жи һ'әму

даред әрде вәдайә шинбуи we бьхьһн. ⁶ Әве малед тә, мале хөламед тә у малед һ'әму мьсьрийа т'ьжи бьн, вәки нә бавед тә, нә жи бавед бавед тә жь р'ожа р'убари дьне к'әтһнә һ'әта ньһа тьште өса нәдитһнә». У Муса пышта хвэ да Фьрәһьн у жь щәм ви дәрк'әт.

⁷ Хөламед Фьрәһьн готһнә ви: «Һ'әта к'әнге әве бьбә бәла сәре мә, ван мәрьва бәр'дә бьра һәр'һн Хөдан Хвәдейе хвэ бьһ'әбиньн. Гәло тө һе набини кө Мьсьр веран бу?» ⁸ Муса у һарун вәгәр'андьһн щәм Фьрәһьн у әви готә ван: «Һәр'һн Хөдан Хвәдейе хвэ бьһ'әбиньн. Ле к'и у к'е we һәр'һн?» ⁹ Муса готе: «Әме бь бьч'ук у мәзьнед хвәва һәр'һн, көр' у қизед хвәва, пәз у дәваред хвәва һәр'һн, чьмки бона мә щәжһна Хөдан ә». ¹⁰ Фьрәһьн готә ван: «Һәгәр әз дәстура вә у жьһн-зар'ед вә бьдьм бьра Хөдан т'әви вә бә. Ле ве йәке бьзаньбьн кө дьле вә қәлп ә. ¹¹ На, аһа набә! һун мер т'әне һәр'һн Хөдан бьһ'әбиньн, вә әв йәк нәдьхвәст?» У бәри ван дан жь щәм Фьрәһьн дәрхьстһн.

¹² Хөдан готә Муса: «Дә дәсте хвэ дьрежи сәр вәлате Мьсьре кә, бьра көли р'абьһнә ль сәр вәлате Мьсьре у һ'әму гиһаһе әрде, чь кө пәй тәйрокер'а майә бьхьһн». ¹³ Муса шьвдара хвэ дьрежи сәр вәлате Мьсьре кьр у Хөдан т'әмамайа we р'оже у т'әмамайа we шәве байе р'оһьлате р'акьр. Сәре сьбе байе р'оһьлате көли анин.

* 9:32 «Ч'ади» щур'ә гәнһм ә.

¹⁴ У көлийа т'эмамыйа вэлате Мьсьре гьрт у ль сэр т'эмамыйа г'опраха Мьсьре бей'эсаб данин, өса кө нэ бэри ве йеке һағас көли һэбунэ у нэ жи пэй вер'а.[†] ¹⁵ Көлийа т'эмамыйа р'уйе э'рде гьрт у вэлат бу тэ'ри, һ'эму шинайийа э'рде у бэред дарайэ кө пэй тэй-рокер'а мабун хварьн. Т'эмамыйа вэлате Мьсьреда т'ө тыште шин ль сэр дара у к'ола нэ ма. ¹⁶ Ынге Фьрэвьн лэз гази Муса у һарун кьр у гот: «Мьн һындава Хөдан Хвэдейе вэда у һындава вэда гөнэ кьр, ¹⁷ ньһа һиви дькьм, т'эне ве щаре жи гөнэйе мьн бьбахшиньн у р'эща жь Хөдан Хвэдейе хвэ бькьн, т'эне ве мьрьне бьра жь сэр мьн һьлдэ». ¹⁸ Муса жь щэм Фьрэвьн дэрг'эт у р'эща жь Хөдан кьр. ¹⁹ Хөдан ба вэгэр'анд, баки р'оавайейи қайим р'акьр у байе эв көли ажотьн кьрьнэ Бэ'ра Сор*. Т'эмамыйа г'опраха Мьсьреда көлик нэ ма. ²⁰ Ле Хөдан дьле Фьрэвьн кьрэ кэвэр у эви исраели бэр'нэдан.

Бэла нэһа: Тэ'ристани

²¹ Ынге Хөдан готэ Муса: «Дэсте хвэ бэрбь'ри э'змен кэ, вэки ль сэр вэлате Мьсьре бьбэ шэвэр'эшэкэ дэстп'эландьне». ²² Муса дәсте хвэ бэрбь э'змен дьреж кьр у се р'ожа ль сэр т'эмамыйа вэлате Мьсьре бу шэвэр'эшэкэ тэ'ри.[†] ²³ Кэсаки һэвдө нэдыдит у се р'ожа

қэт йэк жь щийе хвэ р'анэбу, ле щийед кө һ'эму исраели дьман р'онайи һэбу. ²⁴ Ынге Фьрэвьн гази Муса кьр у готе: «Һэр'ьн Хөдан бьһ'эбиньн, ле т'эне бьра пэз у дэваред вэ бьминьн, жьн-зар'ед вэ жи бьра т'эв вэ бен». ²⁵ Муса гот: «Гэрэке тө қорбан у дийарийед^ф т'эвайишэвате жи бьди дәсте мэ, кө эм бьдьнэ Хөдан Хвэдейе хвэ. ²⁶ Эме һ'эйванед хвэ жи т'эв хвэ бьбьн, қэт сьмэк жи гэрэ нэминэ, чьмки бона Хөдан Хвэдейе хвэр'а хөлашти кьрьне, эм гэрэке жь ван һьлдьн. һ'эта эм нэчьнэ вьр, эм ньзаньн эме бь чь Хөдан бьһ'эбиньн». ²⁷ Ле Хөдан дьле Фьрэвьн кьрэ кэвэр у ви нэхвэст кө ван бэр'дэ. ²⁸ У Фьрэвьн готэ Муса: «Жь щэм мьн һэр'э! һаш хвэ һэбэ кө щарэкэ дьн р'уйе мьн р'уйе тэ нэк'эвэ, чьмки ве р'ожа кө р'уйе мьн р'уйе тэ к'эвэ, те бьмьри». ²⁹ Ынге Муса гот: «Тэ р'аст гот, иди т'ө щар р'уйе мьн ве р'уйе тэ нэк'эвэ».

Готьна бона мьрьна ньхөрийа

11 ¹ Хөдан готэ Муса: «Эзе бэлаке жи биньмэ сэр Фьрэвьн у Мьсьре, паше эве вэ жь вьр бэр'дэ, гава вэ бэр'дэ, эве бэри вэ дэ жь вьр дэрхэ. ² Дэ ньһа щьмэ'тер'а бежэ, бьра һэр мерэк жь щинаре хвэ у һэр к'өлфэтэк жь щинара хвэ хьшьред зив у зер'ин

* **10:19** Бь ибрани хэбэр бь хэбэр «Бэ'ра Қамиш» э. Эв кэндава Бэ'ра Сор э, кө дьк'эвэ навбэра Мьсьре у Синайе^ф.

10:14 Э'йанти 9:2-3. **10:22** Зэбур 105:28; Э'йанти 16:10.

быхвазэ». ³ Хөдан ль бэр ч'э'ве мьсьрийа щьмэ'т ширьн кьр. Муса жи вэлате Мьсьреда бэр хөламед Фьрэвьн у бэр щьмэ'те, мэрвьэки гэлэки хвэйфэдьр бу.

⁴ Муса готэ Фьрэвьн: «Хөдан аһа дьбежэ: Незикийа ниве шэве Эзе нава Мьсьрер'а дэрбаз бьм. ⁵ Вэлате Мьсьреда һэр ньхөрийе бьмьрэ, жь ньхөрийе Фьрэвьне ль сэр т'эхте хвэ р'унышти, һ'эта ньхөрийе щарийа кө сэр дэстер' э у өса жи һэр ньхөрийе һ'эйвен. ⁶ У we зариникэ к'ур бьк'эвэ т'эмамия вэлате Мьсьре, кө тыште өса нэ қэвьмийэ у нэ жи we бьқэвьмэ. ⁷ Ле һьндава исраелийда, жь мэрвьа гьрти һ'эта һ'эйвен, сэке жи зьмане хвэ нэлыптинэ. һьнге һуне бьзаньбьн, кө Хөдан ль нав мьсьрийа у исраелийда фьрқийе датинэ. ⁸ У эв һ'эму хөламед тэ we бэржер бенэ щэм мьн, ль бэр мьн табьн у бежьн: <Тө у т'эмамия щьмэ'та кө пэй тэ те дэрг'эвьн>. Пэй ве йэкер'а эзе дэрг'эвьм». У Муса гэлэки һерс жь щэм Фьрэвьн дэрг'эт.

⁹ Хөдан готьбу Муса: «Фьрэвьне гөр'а вэ нэкэ, вэки вэлате Мьсьреда нишанед Мьн бенэ зедэкрьне». ¹⁰ Муса у һарун эв һ'эму нишан ль бэр ч'э'ве Фьрэвьн кьрьн, ле Хөдан дьле Фьрэвьн кьрэ кэвьр у эви исраели жь вэлате хвэ бэр'нэдан.

Готьна бона

Щэжьна^ф Дэрг'эвуне

12 ¹ Хөдан вэлате Мьсьреда т'эви Муса у һарун хэбэр да у гот:[†] ² «Эва мэһа ль нава мэһада вэр'а бьбэ йа пешьн^{*}, эв ль нава мэһед саледа вэр'а бьбэ йа пешьн. ³ Т'эмамия щьвина Исраелер'а хэбэр дьн у бежьн: <Дэһе ве мэһе, бьра һэр мэрвьэк бона мала хвэ бэрхэки һьлдэ, сэре һэр мале бэрхэки. ⁴ Ле һэгэр нэфэре малэке һьндьк бьн, we нькарьбьн бэрхэки бьхвьн, бьра т'эви ви щинаре незики мала хвэ бьбэ йэк. Ви бэрхи һьлдэ бавежэ сэр һ'эсабе нэфэра, к'а һэр кэсе чьқаси бькарьбэ бьхвэ. ⁵ Бэрхе вэ бьра бегөсур нер у йэксали бэ, жь пез йан жи жь бьзьна һьлдьн. ⁶ Ви хвэй кьн һ'эта чардэһе ве мэһе, паше т'эмамия щьвина мьхөлқэта Исраеле, чахе р'о дьчэ ава we сэржекэ. ⁷ Бьра жь we хуне һьлдьн, һэр дө р'эхдэрийа у нэ'тька дэре we мале хьн, к'и-дэре we ви бэрхи бьхвьн. ⁸ Бьра we шэве гоште ви бьхвьн, эви сэр егьр бьпежьн, пе нане шкэва у п'ьнщар'а тэл бьхвьн. ⁹ Жь ви гошти, хав йан аведа к'эланди нэхвьн, ле сэр егьр пьжанди бэ, т'эви сэр п'е у нав-дьла. ¹⁰ Н'эта сэре сьбе жь ви тыштэки нэһельн, ле чь жи бьминэ һ'эта сьбе сэр егьр бьшэвьтиньн. ¹¹ Бь ви авайи ви бьхвьн, бьра пыштед вэ гьредаийи

* **12:2** Салнэ'ма ибранийа пе ниве мэһа дэрбаз дьбьн, ава готи жь йэкр'ожийа ниведа гьрти һ'эта т'эмамбуна we. Наве мэһа э'вльн бь ибрани «АБИВ» э у анэгори салнэ'ма иройин дьк'эвэ жь ниве мэһа сьсийа һ'эта ниве мэһа чара.

12:1-13 Қануна К'аинтийе 23:5; Жьмар 9:1-5; 28:16; Дөбарэкрьрна Қануне 16:1-2.

бын, чарьхед вэ нгыед вэда бын у шыв жи дэсте вэда бын, хун ви зу бьхвьн. Эв Дэргазбуна Ходан э.¹² We шэве Эзе нава вэлате Мьсьрер'а дэрбаз бьм у хэр ньхөрийе вэлате Мьсьре хьм, жь мерьв гьрти h'эта h'эйвен. Эзе диwана h'эму хwэдейед Мьсьре бькьм. Эз Ходан ьм.¹³ Хуне бона вэ бьбэ нишан ль сэр малед к'идэре хун дьминьн. Гава Эз вэлате Мьсьре хьм у we хуне бьбиньм, һынге Эзе сэр вэр'а дэрбаз бьм у бэлайе сэр вэда нэ-йе кö вэ онда кэ.¹⁴ Бьра эв вэр'а бьбэ р'ожэкэ биранине, we бона Ходан хwэй кьн, бьра эва щэжьна нава ньсьлед вэда бьбэ э'рф-э'дэте h'эта-h'этайе.¹

Щэжьна Нане Шкэва

¹⁵ h'эфт р'ожа нане шкэва бь-хвьн. һэма р'ожа пешьнда һэвир-тър'ш жь мала хwэ дэрхьн, чьмки жь р'ожа пешьнда h'эта р'ожа h'эф-та к'е кö тыштед һэвиртър'шкьри бьхwэ, we жь нав Израеле бе һь-латыне.¹⁶ Бьра р'ожа э'wльн вэр'а бьбэ щьвина пироз у р'ожа h'эфта жи щьвина пироз. Ван р'ожада т'ö шьхөл нэйе кьрыне, пештърн хварьнед хwэ кö хэр кэс хwэр'а дькарэ һазьр кэ.¹⁷ Щэжьна^ф Нане Шкэва хwэй кьн, чьмки һэма we р'ожеда Мьн р'эфед вэ жь вэ-лате Мьсьре дэрхьстьн, öса кö эве р'оже ль нав ньсьлед хwэда хwэй кьн, чава э'рф-э'дэте h'эта-h'этайе.¹⁸ Жь р'ожа чардэне мэһа

э'wльнэ еваре, хун гэрэке нане шкэва бьхвьн h'эта евара р'ожа бист у йэке we мэһе.¹⁹ h'эфт р'ожа һэвиртър'ш малед вэда т'өнэбэ, чьмки ки кö тыштед һэвиртър'ш-кьри бьхwэ, we жь нав щьвина Израеле бе һьлатыне, һэгэр хэриб бэ йан бьнэли бэ.²⁰ Тыштэки һэ-виртър'шкьри нэхвьн. Ван h'эму щийада к'идэре кö хун дьминьн нане шкэва бьхвьн».

Щэжьна

Дэргазбунейэ э'wльн

²¹ Муса гази h'эму р'успийед Израеле кьр у готэ ван: «Һэр'ьн сэре һэр мале, хwэр'а бэрхэки бь-бьжерьн у Щэжьна Дэргазбунер'а сэржекьн.²² Паше қэвр'экэ зоха һусопе^ф һьлдьн хуна т'эштеда кьн у жь we хуна т'эште нэ'тыка дери у хэр дö р'эхдэрийа хьн. Бьра жь вэ т'ö кэс h'эта сэре сьбе жь дэре мала хwэ дэрнэк'эвэ.²³ We Ходане дэрбаз бэ кö мьсьрийа хэ, ле гава хуна нэ'тыка дери у хэр дö р'эхдэрийава бьбинэ, һынге Ходане сэр ви дэрийир'а дэрбаз бэ у нэһелэ кö мьльак'эте^ф бэладар бьк'эвэ мала вэ.²⁴ У we йэке ча-ва қанун^ф, бона хwэ у зар'ед хwэ h'эта-h'этайе хwэй кьн.²⁵ Гава хун һэр'ьнэ ви вэлате кö Ходане бьдэ вэ, чава кö Эви вэр'а соз дайэ, we дэрэще бькьн.²⁶ Ле гава зар'ед вэ жь вэ бьпьрсьн: «Эв чь дэрэщэ-йэ кö хун дэрбаз дькьн?»²⁷ һынге бежьн: «Эва қөрбана^ф Дэргазбуна

12:14-20 Дэрг'этын 23:15; 34:18; Қануна Қаһинтийе 23:6-8; Жьмар 28:17-25; Дöбарэкьрына Қануне 16:3-8. 12:23 Ибрани 11:28.

Ходан э, кө Мьсьреда ль сэр малед
исраелийар'а дэрбаз бу, мьсьрийа
хьст у малед мэ хьлаз кьрын». Цьмэ'т
дэвэр'уйа чу у h'эбанд.
²⁸ Исраели чун, өса жи кьрын, ча-
wa кө Ходан э'мьри ль Муса у
һарун кьрбу.

**Бэла дэһа:
Мьрьна ньхөрийа**

²⁹ Ниве шэве Ходан һэр ньхөри-
йе вэлате Мьсьре хьст, жь ньхөри-
йе Фьрэшьне кө ль сэр т'эхте хвэ
р'унышти, һ'эта ньхөрийе гьртийе
кэледа у өса жи һэр ньхөрийе һ'эй-
вен.[†] ³⁰ We шэве Фьрэшьн, һ'эму
хөламед wi у һ'эму мьсьри р'а-
бун. Заринэкэ к'ур к'этыбу Мьсьре,
чьмки мал г'өнэбу кө мьри теда
г'өнэбуйа. ³¹ We шэве Фьрэшьн
гази Муса у һарун кьр у гот: «Р'абьн
жь нав цьмэ'та мын дэрк'эвын һэр'ын,
һун жи исраели жи һэр'ын Ходан
бьһ'эбиньн, чава wэ гот. ³² Пэз у
дэваред хвэ жи һьлдын һэр'ын,
чава wэ гот у дөа мын жи бькьн».

³³ Мьсьрийа п'ейи ль сэр цьм-
э'те кьр, wэки ван зу жь wэлет
дэрхьн, чьмки дьготьн: «Әме һ'эму
бьмьрын». ³⁴ һэвир he һьлнэһати,
цьмэ'те һэвир шкэвава ль нав
дэстэханада п'еч'ан у данэ ль сэр
мыле хвэ. ³⁵ Чава Муса исраели-
йар'а готьбу өса жи кьрын, жь мь-
сьрийа хьшьред зив, хьшьред зер'
у к'ынщ хвэстын.[†] ³⁶ Ходан цьмэ'т
ль бэр ч'э'ве мьсьрийа ширьн кьр

у чь кө хвэстын, мьсьрийа данэ
ван. У мьсьри т'алан кьрын.

**Исраели жь Мьсьре
дэрдьк'эвын**

³⁷ Исраелийа жь Р'амсесе к'оч'-
кьрын чунэ Сукоте, пештьри жьн
у зар'а шэсьд һ'эзар т'эне мер бун.
³⁸ Т'эви ван э'лалэтэкэ гьран жи
жь мьлэтед дьн һэвраз чун, пэз у
дэваред ванр'а жи гэлэк бун. ³⁹ Жь
wi һэвире кө т'эви хвэ жь Мьсь-
ре анибун, тотькед шкэва пэ'тын,
чьмки эw he һьлнэһатьбу. Эw кө жь
Мьсьре һатьнэ р'адэтандьне, wана
нькарьбу хвэ дэрэнги хьста, һ'эта
пер'а нэгиһандьн нане р'е жи хвэ-
р'а һазьр кьрана. ⁴⁰ Исраели чарсьд
у си сали Мьсьреда ман.[†] ⁴¹ һэма
we р'ожа хьлазийа чарсьдсисали-
йе, һ'эму р'эфед Ходан жь Мьсьре
дэрк'этын. ⁴² Эва шэвэкэ һ'ышйар-
майина Ходан э, кө ван жь Мьсьре
дэрхэ. Эве шэва һ'ышйармайина
Ходан гэрэке нава исраелийда
қөр'нэ-қөр'нэ бе хвэйкьрыне.

**Э'рф-э'дэте
Щэжьна Дэрбазбуне**

⁴³ Ходан готэ Муса у һарун: «Эв
э'рф-э'дэте Щэжьна Дэрбазбуне.
Т'ө кэси хэриб гэрэке жь we нэхwэ.
⁴⁴ Ле һэр хөламе кө п'эрэти һати-
йэ к'ьр'ине, wi сьнэт* ки, һьнге
дькара жь we бьхwэ. ⁴⁵ Йед хэриб
у к'ьрекьри, гэрэке жь we нэхwьн.
⁴⁶ Малэкеда гэрэке эw бе хварьне,

* 12:44 Сьнэт нишана пэймана нава Хвэде у цьмэ'та Wiда бу, кө дьда к'фше эw жь цьмэ'та Хвэде бу.

12:29 Дэрг'этын 4:23. 12:35-36 Дэрг'этын 3:21-22. 12:40 Дэстепун 15:13; Галати 3:17.

ви гошти жь мал дэрнэхи у қэт һэстуки ви жи нэшкенн.[†] 47 Т'эма-мийа цъвина Исраеле бьра ве йэке бькэ. 48 Ле гава мэрвэеки хэриб щэм тэ бьминэ у бьхвазэ Дэрг'э-буна Хөдан бькэ, бьра һэр қьсьме вийи мерин бе сынэткьрьне, һынге дькарэ незик бэ ве дэрэще бькэ у бьнэлийе вэлэт бе һ'эсабе, ле т'ө мэрвэе бесьнэт гэрэке жь ве нэхвэ. 49 У бьра бона бьнэли у хэрибе кө нав вэда дьминэ қанунэк бэ». 50 һ'эму израелийа өса кьрьн, чава кө Хөдан э'мьри Муса у һарун кьрьбу, вана өса жи кьр. 51 У өса бу кө һэма ве р'оже Хөдан израели р'эфед ванва жь вэлате Мьсьре дэрхьстьн.

**Ньхөрийед
бона Хөдан к'ьфшкьри**

13 1 Хөдан т'эв Муса хэбэр да у гот: 2 «Нав израелийада, жь һэр ньхөрийе^ф кө бэт'ьне вэдькэ, һэгэр мэри бэ йан һ'эйван, Мьнр'а нэдьр^ф кэ. Эв п'ара Мьн э».[†]

Щэжьна^ф Нане Шкэва

3 Муса готэ щьмэ'те: «Бир биньн ве р'оже, гава кө һун жь Мьсьре, ве мала хөламтийе дэрк'этын, чьмки Хөдан бь дэсте Хвэйи зор һун жь вьр дэрхьстьн. Нане һьлати нэхвьн. 4 һун иро мэһа Абибеда* дэрдьк'эвьн. 5 У гава Хөдан тэ

бьбэ вэлате кэнанийа, һ'итийа, эморийа^ф, һ'иуийа у йэбусийа, чава кө Ви кал-бавед тэр'а сонд хвар кө ви вэлати бьдэ тэ, к'идэре шир у һынгьв же дьк'ьшэ, ве мэһеда эве дэрэще дэрбаз ки. 6 һ'эфт р'ожа нане шкэва бьхви, р'ожа һ'эфта бьра щэжьна Хөдан бэ. 7 Ван һ'эфт р'ожада, гэрэке нане шкэва бе хварьне, тьштед һэвиртьр'шкьри гэрэке щэм тэ т'өнэбэ, нэ жи нава т'эмамийа т'опраха тэда щэм тэ һэвиртьр'ш һэбэ. 8 Ве р'оже гэрэке зар'е хвэр'а гьли ки бежи: «Эв бона ве йэке йэ кө чь Хөдан мьнр'а кьр, гава эз жь Мьсьре дэрк'этым». 9 Бьра эв ль сэр дэсте тэ чава нишан бэ у ль сэр э'нийа тэ жи бона биранине бэ, вэки һинкьрьна^{ф*} Хөдан сэр заре тэ бэ, чьмки бь дэсте зор Хөдан тэ жь Мьсьре дэрхьсти. 10 Ви э'рф-э'дэти сал-сал вэ'дэда дэрбаз ки.

Э'рф-э'дэт бона ньхөрийа

11 У гава Хөдан тэ бьбэ вэлате кэнанийа^ф, чава тэ у кал-бавед тэр'а сонд хварийэ кө ви бьдэ тэ, 12 һынге һэр ньхөрийе кө бэт'ьне вэдькэ, бьдэ Хөдан. һэр ньхөрийе нерини жь һ'эйванед тэ, п'ара Хөдан бэ.[†] 13 Ле жь бэр һэр ньхөрийе к'эрева бэрхэки бьди, ле һэгэр бэрва нэди, стуйе ви бышкени. Ль нав зар'ед хвэда жь

* 13:4 Бэре наве эве мэһа э'вльн бь ибрани «АБИВ» бу, ле пэйра наве ве гөһар'тын, готьн «НИСАН». Эва мэһа салнэ'ма һиведа дэстпедькэ у анэгори салнэ'ма иройин жь nive мэһа сьсийада дэстпедькэ, һ'эта nive мэһа чара.

* 13:9 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Қануна».

12:46 Дэрг'этын 9:12; Йуһ'энна 19:36. 13:2 Дэрг'этын 3:12-13; Луца 2:23.
13:12 Дэрг'этын 34:19-20.

бэр һэр нхөрийе мэрвайева бэр-дел бьди. ¹⁴ У гава зар'а тэ сьбе жь тэ бьпърсэ у бежэ: «Эв чь йэ?» Жер'а бежи: «Хөдан бь дэсте зор эм жь Мьсьре, жь мала хөламтийе дэрхьстын. ¹⁵ Гава Фьрэwyn бу кэвэр у нэхwэст мэ бэр'дэ, Хөдан һэр нхөрийед wэлате Мьсьреда, жь нхөрийе мерьвда гьрти һ'эта нхөрийед һ'эйwен коштын, бона we йэке жи эз һэр нхөрийе нерини кö бэт'не вэдкэ Хөданр'а қөрбан дькым у жь бэр нхөрийед зар'ед хwэва дьдьм». ¹⁶ Бьра эв йэка нишанэк бэ ль сэр дэсте тэ у бэрэ'ник бэ ль сэр э'нийя тэ, чьмки бь дэсте зор Хөдан эм жь Мьсьре дэрхьстын».

Р'евитийа Израеле бэрбь Бэ'ра Сор

¹⁷ Гава Фьрэwyn щьмэ'т бэр'да, Хwэде эw ль р'ийа wэлате фьльстинийар'а^ф нэбьрын, ле бэле эw he незик бу, Хwэде гот: «Кö нэбэ щьмэ'т ч'эв шер' к'эвэ п'ошман бэ, пашда вэгэр'э Мьсьре». ¹⁸ Хwэде щьмэ'т дора бэр'ийева зьвэр'анд у бьрэ алийе Бэ'ра Сор*, израели сильһ'кьри жь wэлате Мьсьре дэрк'этын. ¹⁹ Муса һэстуйед Усьв жи т'эви хwэ һьлдан, чьмки Усьв көр'ед Израел дабунэ сонде у готьбу: «Э'сэ Хwэде we сэр wэда бе, һьнге һэстуйед мын жи т'эви хwэ жь вьр һэвраз бьбьн».† ²⁰ Эwана жь Сукоте р'ек'этын у Ет'амеда хьла-

зийа бэр'ийе конед хwэ вэгьртын. ²¹ У Хөдан пешийа wanва дьчу, р'оже пе стунэкэ э'wр р'е нишани wan дькьр, ле шэве жи пе стунэкэ агьр р'онайи дькьр, кö эw шэв у р'ож р'е һэр'ын. ²² Р'оже стуна э'wр, шэве жи стуна агьр жь бэр ч'э'ве щьмэ'те дур нэдьк'этын.

Дэрбазбуна Бэ'ра Сорва

14 ¹ Хөдан т'эв Муса хэбэр да у гот: ² «Бежэ израелия кö вэгэр'ынэ пешбэри Пи-һаһирот'е, ль навбэра Мигдоле у бэ'ре, пешбэри Баэ'л-Сьпоне, незики бэ'ре зома хwэ лехьн. ³ һьнге Фьрэwyn не бона израелия бежэ: «Эwана wэлетда хальфинэ у бэр'ийе дора wan гьртийэ». ⁴ Эзе дьле Фьрэwyn бькьмэ кэвэр, we пэй wan к'эвэ у Эзе сэр Фьрэwyn у сэр т'эмамия ордия wi р'умэта^ф Хwэ бьдьмэ к'фше, һьнге мьсьрийе бьзаньбьн кö Эз Хөдан ьм». Wана öса жи кьр.

⁵ Щаб данэ п'адше Мьсьре кö щьмэ'т р'эвийэ. Дьле Фьрэwyn у хөламед wi һьндава щьмэ'теда һатьнэ гöһастьне у готын: «Мэ чь кьр? Чьма изьна израелия да кö эw жь хөламтийа мэ дэрк'этын?» ⁶ Фьрэwyn э'рэба хwэ һазьр кьр, щьмэ'та хwэ жи т'эви хwэ һьлда. ⁷ Шэсьд э'рэбед шер'э жьбарэ һьлдан у öса жи һ'эму э'рэбед шер'э Мьсьре, сэр wan һ'эмуйа жи сэрэскэр данин. ⁸ Хөдан дьле Фьрэwyn п'адше Мьсьре кьрэ

* 13:18 Бь ибрани «Бэ'ра Qамиш» кэндава Бэ'ра Сор э, кö дьк'эвэ навбэра Мьсьре у Си-наие.

† 13:19 Дэстпелун 50:25; Йешу 24:32.

кэвэр у эв пэй израелийа к'эт. Ле израели бь мерк'ими дэрг'э-
тбун. ⁹ Мьсьри пэй ван к'этын,
h'эму хэсп у э'рэбед Фьрэвьн,
сийари у эскэред ви хвэ ванр'а
гиһандьн, израелийа жи пешбэри
Баэ'л-Сьпоне щэм Пи-һаһирот'е
незики бэ'ре зома хвэ лехस्थ्यу.

¹⁰ Фьрэвьн кө незик бу, ис-
раелийа дина хвэ дане, ва йэ
мьсьри пэй ван к'этынэ, һынге
исраели гэлэки тьрсийан у гази
Хөдан кьрын. ¹¹ Готьнэ Муса: «Гэло
Мьсьреда т'ьрб т'өнэбун кө тэ эм
анин бэр'ийеда бьмьрын? Тэ эв
чь ани сэре мэ кө эм жь Мьсьре
дэрхьстьн? ¹² Вэлате Мьсьреда мэ
эв йэк тэр'а нэдыгот: «Бьһелэ эм
хөламтийе мьсьрийар'а бькьн»?
Чьмки һе р'ьнд бу мэ Мьсьреда
хөламти бькьра, нэ кө бэр'ийеда
бьмьрын». ¹³ Һынге Муса готэ щьм-
э'те: «Нэтьрсьн, щиде бьсэкьнын
у һуне иро бьбиньн чь кө Хөдане
бона хьлазкьрна вэ бькэ! Чьмки
ван мьсьрийед кө һун иро дьби-
ньн, иди һуне т'ө щар нэбиньн.
¹⁴ Хөдане дэвса вэ шэр' кэ, һун
кэр' бьн».

¹⁵ Хөдан готэ Муса: «Тө чьма
гази Мьн дьки? Бежэ израелийа
бьра р'ек'эвьн. ¹⁶ Тө жи шьвдара
хвэ һьлдэ у дэсте хвэ дьрежи сэр
бэ'ре кэ у бэ'ре бьдэлешэ кө исра-
ели ль нава бэ'ре, сэр зьһайер'а
һэр'ьн. ¹⁷ Ва йэ Эзе дьле мьсьрийа
бькьмэ кэвэр у ве пэй ван һэр'ьн

у Эзе сэр Фьрэвьн, һ'эму ордийа
ви, э'рэбед ви, сийаред ви бемэ
р'умэткьрьне. ¹⁸ Һынге мьсьрийе
бьзаньбьн кө Эз Хөдан ьм, гава Эз
сэр Фьрэвьн, э'рэбед ви у сийа-
ред ви бемэ р'умэткьрьне».

¹⁹ Мьльйак'эте Хвэде* кө ль пе-
шийа зома израелийава дьчу, һат
ль пэй ван чу. Өса жи стуна э'ьре
кө пешийа ван бу, һат пэй ван
сэкьни ²⁰ у хвэ да навбэра зома
мьсьрийа у зома израелийа. Э'ьр
алие мьсьрийа дькьрэ тэ'ри, ле
алие израелийа р'онайи дькьр,
лэма т'эмамыйа шэве эв незики
һэв нэбун.

²¹ Муса дэсте хвэ дьрежи сэр
бэ'ре кьр, Хөдан т'эмамыйа шэве
бь байе р'оһьлатеи қайим бэ'р
ажот у бэ'р зьһа кьр. Ав һатэ қэ-
лаштьне ²² у израели ль нава бэ'ре
сэр зьһайер'а чун, ав алийе вани
ч'эп у р'астева бу дивар.[†] ²³ Мьсь-
ри пэй ван к'этын у һ'эму хэспед
Фьрэвьн, э'рэбед ви, сийаред ви
чунэ нава бэ'ре. ²⁴ У дэсте бэрбан-
ге, Хөдан жь стуна э'ьр у агьри
дина Хвэ да ордийа мьсьрийа, эв
кьрынэ нава сав у тьрсе. ²⁵ Тэкед
э'рэбед ван данэ гьртьне, өса кө
эв бь зоре пешда дьчун. Һынге
мьсьрийа гот: «Эм жь израелийа
бьр'эвьн, чьмки Хөдан дэвса ван
мьсьрийар'а шэр' дькэ».

²⁶ Хөдан готэ Муса: «Дэсте хвэ
дьрежи сэр бэ'ре кэ, вэки ав ль сэр
мьсьрийа, э'рэбед ван у сийаред

* **14:19** Фэ'мина хэбэра «Мьльйак'эте Хвэде» р'аст нэ э'йан э, эв щарана жь бэр наве
Хөданва те бьк'аранине у һ'эзура Ви дьдэ к'ьфше.

14:22 Корьнт'и I, 10:1-2; Ибрани 11:29.

ванда вэгэр'э». ²⁷ Муса дэсте хвэ дьрежи сэр бэ'ре кыр у сэре сьбе бэр вэгэр'ийа сэр қыраа хвэйэ бэре, мьсьри дьр'эвийанэ бэрбь аве у Ходан мьсьри кэвки бэ'ре кьрын. ²⁸ Ав вэгэр'ийа, э'рэбэ, сийари у г'эмамыйа ордийа Фьрэвьн ньхамт, әвед кө пэй ван к'этьбунэ бэ'ре, жь ван қэт йэк нэма.

²⁹ Ле израели бэ'реда сэр зьһа-йер'а чубун, ав ль алийе вани ч'эп у р'астева ванр'а бьбу дивар. ³⁰ У we р'оже Ходан израели жь дэсте мьсьрийа хьлаз кьрын. Израели-йа дэве бэ'ре мьсьри мьри дитын. ³¹ Израеле қэвата Wi дэсти дит, к'ижан кө Ходан сэр мьсьрийа да к'ьфше. Щьмэ'т жь Ходан тьрсийа у бавэрийа хвэ Ходан у холаме Wi Муса анин.

Стырана Муса

15 ¹ һынге эв стырана Муса у израелийа Ходанр'а стьран у готын:

- «Ходанр'а дьстьрем, әшқи р'умэта сэрк'этына Wi, һәсп у сийари авитына бэ'ре.
- ² Ходан э қэват у стьрана мьн, Әв э хьлазкьр^ф бона мьн.[†]
Әв э Хвәдейе мьн у эзе шькьрийе бьдьмэ Wi.
Әв э Хвәдейе баве мьн у эзе Wi бьльнд кьм.
- ³ Ходан шэр'к'ар э, наве Wi Ходан э.
- ⁴ Э'рәбед шер' у ордийа Фьрэвьн авитына бэ'ре,

сэрәскәред шийә жьбарә нөқи Бэ'ра Сор бун.

- ⁵ Бебнийа әв ньхамтын, мина кәвьр к'этына к'урайе.
- ⁶ Дэсте Тәйи р'асте, йа Ходан, қөдрәтева р'умәткьри йә, дэсте Тәйи р'асте, йа Ходан, дьжмьн һурдәхвәши дькә.
- ⁷ Тө бь мэзынайийа р'умэта Хвә, мьқабылед Хвә дәвәр'у дьки,
Тө һерса Хвә дьшини, мина хозане ван дьшәвьтинә.
- ⁸ Ав жь һөлма бевьла Тә лод бун,
лейи мина дивер сәкьнин, бебни дьле бэ'реда мәвьщин.
- ⁹ Дьжмьн гот: «Пэй к'эвьм хвә пер'а бьгьһиньм,
г'ален п'арәвәкьм у нәфса мьне пе ван г'ер бә эзе шуре хвә к'аш кьм у дэсте мьне қыр'а ван бинә».
- ¹⁰ Ле Тә байе Хвә р'акьр, бэ'ре әв ньхамтын,
авед қәвинда, мина гөле к'этына бьни.
- ¹¹ К'и йә мина Тә нав хвәдейада, йа Ходан? К'ижан э мина Тә пирозийеда хвәй'р'умәт, хвәйпәсын-қөдрәт у к'эрәмәткьр?
- ¹² Дэсте Хвәйи р'асте Тә дьреж кьр,
ә'рде әв дақөртандьн.

- ¹³ Тө бь һ'оба Хwэйэ амьн
р'ебэрийа ве щьмэ'те дьки,
йа кө Тэ хьлаз кьрийэ.
Тө бь qэwата Хwэ ван дьби
һewаргəһа Хwэйэ пироз.
- ¹⁴ Мьлэга бһист у дьлэрьзын,
тырс к'этэ сэр бһнэлийед
Фьльстине.
- ¹⁵ Ђынге saw к'этэ сэр миред
Әдоме^ф,
сэрwеред Mowabe^ф лэрьзын
у т'эмамия бһнэлийед
Кəнане^ф һ'элийан.
- ¹⁶ Хоф у тырс к'этэ сэр ван,
жь мэзьнайийа зэнда Тэ, we
мина кэвьра кэр' у лал
бһн,
һ'эта кө дэрбаз бэ щьмэ'та
Тэ, йа Хөдан,
һ'эта кө дэрбаз бэ эв
щьмэ'та, йа кө Тэ qазьнщ
кьр.
- ¹⁷ Те ван бини ль ч'ийайе
мьлк'е Хwэ дач'ькини,
ви щийи, йа Хөдан, кө Тэ
бона майина Хwэ чекьр.
We Пирозгəһеда^ф, Хwэйе мьн,
кө дэстед Тэ чекьрын.
- ¹⁸ Хөдане һ'эта-һ'этайе
п'адшатийе бькə». ¹⁹Гава һэспед Фьрəwьн у әрə-
бед ви сийарийава к'этынэ бэ'ре,
Хөдан ава бэ'ре сэр wанда вэгə-
р'анд, ле исраели ль нав бэ'реда
сэр әрде зьһар'а дэрбаз чун.

Стьрана Мэрийэме

²⁰ Мэрийэма хушка һарунэ п'е-
хэмбэр^ф дэф гьртэ дэсте хwэ, һ'э-

му к'өлфэт жи дэф дэстада бь
р'эqасе ль пэй we дэрк'этын. ²¹ У
Мэрийэме ль ван вэдьгэр'анд:
«Хөданр'а бьстьрен,
чьмки Әw хwэйе р'умэга
мэзын ә,
һэсп у сийари авитьнэ
бэ'ре».

Ава тэ'л

²² Муса исраели жь Бэ'ра Сор
брьн, чун гьһиштьнэ бэр'ийа
Шуре, се р'ожа бэр'ийева чун у
р'асти аве нəһатьн. ²³ Гава гьһиш-
тьнэ Мараһе, нькарьбун ава Ма-
раһе вэхwарана, чьмки тэ'л бу,
лэма наве we Mараһ* һатэ да-
нине. ²⁴ Ђынге щьмэ'те бина хwэ
ль Муса тəнг кьр у готе: «Әм чь
вэхwьн?» ²⁵ Ђынге Муса гази Хөдан
кьр, Хөдан жи дарькəк нишани
ви да, әви авитэ нава аве у ав
хwəш бу.

We дэре Хөдан qанун у т'эми
данэ ван, ль we дэре әw щер'ьбан-
дьн^ф ²⁶ у гот: «һэгэр һун бь дьл у
щан гөр'а Хөдан Хwəдейе хwэ бь-
кьн у тыштед кө ль Wi хwəш тен
бькьн, гөһ бьдьнэ т'эмийед Wi у
һ'эму qанунед Wi хwэй кьн, Әзе
ван нəхwəшийед кө Мьн анинэ
сэре мьсьрийа, qэт йэки нэйньмэ
сэре wə, чьмки Әз Хөдан ьм, һ'э-
киме wə мə».

²⁷ Пэй ван йэкар'а әwана гь-
һиштьнэ Әлиме, we дэре донздəһ
канийед ава у һ'эфте даред хөрмэ
һəбун, we дэре щəм аве конед хwэ
вэгьртьн.

* 15:23 Бь избрани «Тэ'лайи».

Суськ у мана^Ф

16 ¹Т'эмамия шьвина исраелийа жь Әлиме р'ек'этын, натьнэ бэр'ийа Сине, кө ль навбэра Әлиме у Синайеда^Ф йэ, панздәһе мәһа дөда бу кө жь вэлате Мьсьере дэрг'этыбун. ²Т'эмамия шьвина исраелийа бэр'ийеда, һындава Муса у һарунда бина хвэ тэнг кьрын. ³Исраелийа готэ ван: «Хвэзи эм бь дэсте Хөдан ль вэлате Мьсьереда бьмьрана, гава эм бэр ситьлед гошт р'удьньштын у мә т'ер нан дьхвар, ле вэ эм дэрхьстьнэ ве бэр'ийе кө т'эмамия шьвине бьр'чина қьр'кьн».

⁴һынге Хөдан готэ Муса: «Ва йэ Әзе вэр'а жь ә'змен нан бьбариньм, бьра шьм'т һэр р'ож дэрг'эвэ, чьқас лазьмэ т'ера we р'оже бэрэв кэ, вэки ван бьщер'ьбиньм к'а әве анэгори т'эмийа Мьн бькьн йан на.¹ ⁵У р'ожа шэша чь кө биньн бьра һазьр кьн, әв сэр т'опкьрна һэр р'ожир'а дөбарэ бэ». ⁶Муса у һарун готьнэ һ'эму исраелийа: «Ве еваре һуне бьзаньбьн кө Хөдан һун жь вэлате Мьсьере дэрхьстьнэ. ⁷Сэре сьбе һуне р'умэта Хөдан бьбиньн, чьмки Әви бьһист әв бинтэнгийа вэйэ һындава Хөданда. Әм к'и нэ кө һун һындава мәда бинтэнгийе дькьн?» ⁸Муса гот: «Хөдане еваре бона хварьне гошт бьдэ вэ у сэре сьбе жи нан бьдэ, һ'эта кө һун т'ер бьхвьн, чьмки Хөдан бьһист әв бинтэнгийа вэ. Әм к'и нэ? һун

бина хвэ ль мә тэнг накьн, ле ль Хөдан».

⁹Муса готэ һарун: «Бежэ т'эмамия шьвина исраелийа: «Ль бэр Хөдан бьсэкьньн, чьмки Әви бинтэнгийа вэ бьһист». ¹⁰Гава һарун т'эмамия шьвина исраелийар'а хэбэр дьда, вана дина хвэ да бэр'ийе, ва йэ р'умэта Хөдан ль нав ә'врда хөйа бу. ¹¹Хөдан т'эв Муса хэбэр да у готе: ¹²«Мьн бинтэнгийа исраелийа бьһист. Т'эви ван хэбэр дә у бежэ ван: «Бэре еваре һуне гошт бьхвьн у сэре сьбе жи һуне бь нан т'ер бьн, һынге һуне бьзаньбьн кө Әз Хөдан Хвәдейе^Ф вэ мә»».

¹³Өса қэвьми кө еваре суськ фьр'ин натьн у зомэ ньхамтын, сэре сьбе дор-бэре зоме қьр'авийе дани. ¹⁴Гава әв қьр'авийа дани һьлат, ва йэ сэр р'уйе бэр'ийе тыштэки авазе көлийе бэрфе, мина қыше ль сэр әрде һэбу. ¹⁵Гава исраелийа дит, готьнэ һэв: «Әв чь йэ?» Чьмки һьзаньбун әв чь йэ. Муса готэ ван: «Әв әв нан ә кө Хөдан бона хварьна вэ да. ¹⁶Т'эмийа Хөдан әв ә: «Бьра һэр кэси вэ қаси хварьна хвэ жь ви бэрэв кэ. Сэре һэр нэфэре омерэки* бэрэв кэ, вэкэ һ'эсабе ван нэфса, чьқас кө коне һэр кэсида һәнэ». ¹⁷Исраелийа өса жи кьрын. һьнэка гэлэк бэрэв кьрын, һьнэка һьндьк. ¹⁸У гава чап кьрын*, к'е гэлэк бэрэв кьр, зедэ нэбу у к'е һьндьк бэрэв

* 16:16 «Омер» дэрданэкэ вэкэ 2,2 литьри бу.

* 16:18 Бь ибрани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Пе омере чап кьрын».

кыр, кем нэбу. Һәр йэки қаси хварьна хwэ бэрэв кыр.[†] ¹⁹ Муса готэ ван: «Бьра т'ө кэс жь ви һ'эта сәре сьбе нәһелә». ²⁰ Ле вана гөр'а Муса нәкыр, һнәка жь ван һ'эта сәре сьбе жь ви хөрәки һыштн. Бин к'эте у көрми бу. Муса сәр ван һерс к'эт. ²¹ Һәр сәре сьбе, һәр йэки т'ера хварьна хwэ жь ви бэрэв дькыр у чахе гәрмайиһа тә'ве дьдаһе әв дьһ'элийа.

²² Ле р'ожа шәша әв нан дөбарә бэрэв кьрн, аһа готи сәре һәр йэки дө омер. Һ'әму сәрверед щьвине һатн гиһандьнә Муса ²³ у ви готэ ван: «Әв готьна Хөдан ә: «Сьбе р'ожа р'һ'этийе йә, шәмиһа^Ф Хөданә пироз ә, чь кө һуне бьпежн, бьпежн у чь кө һуне бьк'элиһн, бьк'элиһн у һәр чь кө зедә бә, бьһельн бона р'ожа дьн».[†] ²⁴ Әве зедә буйи һ'эта сәре сьбе һыштн, чаһа кө Муса готьбу, нә бин к'эте, нә жи көрми бу. ²⁵ Муса гот: «Иро ви бьхьн, чьмки иро р'ожа р'һ'этийейә бона Хөдан ә, һуне иро жь ви чоледа нәбинн. ²⁶ Һуне шәш р'ожа жь ви бэрэв кьн, ле р'ожа һ'әфта кө шәми йә, we т'өнәбә».

²⁷ У өса қәһьми кө р'ожа һ'әфта жь щьмә'те һнәк дэрг'этын кө бэрэв кьн, ле нәдितн. ²⁸ Һнге Хөдан готә Муса: «Һ'эта к'әнге һуне нәһазьн т'әми у һинкьрь-

нед Мьн хwэй кьн? ²⁹ Бьһер'һн, Хөдан шәми да wә, ләма р'ожа шәша нане дө р'ожа дьдә wә, бьра һәр кэс щийе хwәда бьминә, р'ожа һ'әфта т'ө кэс жь щийе хwә нәләқә». ³⁰ Щьмә'т р'ожа һ'әфта р'һ'әт бу.

³¹ Мала Израел наһе ви данин мана*, әв мина жь к'ома т'охьме мехьке, сьпи у тә'ма we мина к'әте пе һнговь бу.[†] ³² Муса гот: «Әв т'әмиһа Хөдан ә: «Жь ви омерәки дагьрн кө һава һьсьлед wәда бе хwэйкьрьне, wәки әвана ви нани бьбинн к'ижан кө Мьн һун бәр'ийеда данә хварьне, гаһа Мьн һун жь wәлате Мьсьре дәрхьстн».³³ Муса готә һарун: «Щер'әки һьлдә омерәк манә теке у даһнә ль бәр Хөдан, бона кө һав һьсьлед wәда бе хwэйкьрьне».[†] ³⁴ Чаһа Хөдан т'әми да Муса, һарун өса әв дани ль бәр Шә'дәтийе* кө бе хwэйкьрьне. ³⁵ Израелиһа чьл сали мана хварьн, һ'эта кө гьһиштнә wәлате шен. Вана мана хвар һ'эта кө гьһиштнә синоре wәлате Кәнане.[†] ³⁶ (Дәһә омер дькә ефак*.)

Ав жь қәһайе

17 ¹ Т'әмаһийа щьвина иһраелиһа ль гора готьна Хөдан жь фьрарийа бәр'ийа Сине чун ль Р'ьфидиме конед хwә wәгьртн, ль wьр бона щьмә'те аһа вәхварьне

* **16:31** Фә'мина хәбәра «мана» бь ибрани «Әв чь йә?» Бьхунн Дэрг'этын 16:15.

* **16:34** Әв Шә'дәти бә'са Сьнода^Ф Шә'дәтийе дькә йа кө we паше бе чекьрьне (Дэрг'этын 25:10-21). Әм аһа фә'м дькьн кө чь вьра һьвисар ә we паше бе кьрьне.

* **16:36** «Ефак» дәрданәкә wәкә бист у дө литьри бу.

16:18 Корьнт'и II, 8:15. **16:23** Дэрг'этын 20:8-11. **16:31** Жьмар 11:7-8.

16:33 Ибрани 9:4. **16:35** Корьнт'и I, 10:3.

т'онэбу.[†] ² Ынге щьмэ'те қыр'ка Муса гырт у готыне: «Аве бьдэ мэ эм вэхьын». Муса готэ ван: «Һун чьма қыр'ка мын дьгырын? Чьма Ходан дыщер'ьбиньн?» ³ Щьмэ'т we дэре т'и бу, бина хвэ ль Муса тэнг кьрын у готыне: «Тэ чьма эм жь Мьсьере дэрхьстын, вэки тэ мэ, зар'ед мэ у һ'эйванед мэ т'ибуна қыр'ки?» ⁴ Муса газы Ходан кьр у гот: «Эз хвэ ль ве щьмэ'те чава бькьм? Ындык майэ кэ мын бьдьнэ ль бэр кэвьра!» ⁵ Ынге Ходан готэ Муса: «Дэрбази пешийа щьмэ'те бэ, жь р'успийед Израеле т'эви хвэ һьлдэ у we шьвдара хвэ, бь к'ижане тэ ч'эме Ниле хьст, быгрэ дэсте хвэ у һэр'э. ⁶ Ва йэ Эзе ль вьр һ'оребеда* сэр қэйе, ль бэр тэ бьсэкьным у тэ қэйе хэ, we жь we аве дэре щьмэ'те вэхвэ». Муса ль бэр ч'э'ве р'успийед Израеле оса кьр. ⁷ У наве ви щийи дани Масаһ у Мерибаһ*, чьмки исраели ль вьр к'этынэ дэ'ве, Ходан щер'ьбандьн у готын: «Гэло Ходан нав мэда йэ йан на?»

Шэр'е мьқабыли амалекийа^ф

⁸ Амалеки^ф һатын ль нав Р'ь-фидиме т'эв Израеле шэр' кьрын. ⁹ Муса готэ Йешу: «Мэр'а мера бьбьжерэ у һэр'э т'эв Амалек шэр' кэ, сьбе эзе ль сэре гьр бьсэкьным

у шьвдара Хвэде жи we дэсте мында бэ». ¹⁰ Йешу оса кьр чава кэ Муса гот, т'эви Амалек шэр' кьр. Муса, һарун у һур р'абунэ сэре гьр. ¹¹ Гава Муса дэсте хвэ бьльнд дькьр, исраели ль сэр дьк'этын, ле гава дэсте хвэ бэр'дьда, амалеки ль сэр дьк'этын. ¹² Ле гава дэстед Муса вэстийан, һынге кэвьрэк һьлдан данинэ бьн ви у эв ль сэр ви р'унышт. һарун у һур жи йэки аликива йе дьн жи алийе дьнва дэстед ви бьльнд хвэй кьрын, һ'эта р'о чу ава дэстед ви қэвин сэкьнин. ¹³ Йешу Амалек щьмэ'тева дэве шурр'а дэрбаз кьр. ¹⁴ Ынге Ходан готэ Муса: «Ве йэке бона биранине к'ьтебеда бьньвисэ у быгьһинэ гөһе Йешу кэ Эзе биранина Амалек, бьн п'эр'е э'зманда лап бьдьмэ һьлдане».† ¹⁵ Муса горигэһэк^ф чекьр у наве we дани: Ходан ала мын э. ¹⁶ У гот: «Ль сэр т'эхте Ходан дэст бьльнд бу!* Ходане т'эв Амалек қөр'нэ-қөр'нэ шэр' кэ».

Ит'ро пешийа Мусада те

18 ¹ Хэзуре Муса, Ит'ройе т'э-реге Мидйане^ф эв һ'эму бьһистьн, кэ Хвэде бона Муса у щьмэ'та Хвэ Израеле чь кьр у чава Ходан Израел жь Мьсьере дэрхьст. ² Ынге Ит'ройе хэзуре Муса, жьна Муса Сиппораһ, пэй

* **17:6** «һ'ореб» навэки Синайейи дьн э.

* **17:7** «Масаһ у Мерибаһ» бь избрани «Щер'ьбандьн у Дэ'w» э.

* **17:16** Эва нишана сондхварьне йэ, ле аһа жи те фэ'мкьрьне: «Чьмки дэсте хвэ ль сэр т'эхте Ходан бьльнд кьр» ава готи Амалек дэсте хвэ мьқабыли Ходан р'акьр.

17:1-7 Жьмар 20:2-13. **17:14** Дөбарэкьрына Қануне 25:17-19; Самуел I, 15:2-9.

зейитийа wer'a хьлда, ³ т'эви хэр дө көр'ед we, наве йэки Гершом* бу, чьмки эви готьбу: «Wэлате хэрибда фьрари мэ»[†] ⁴ у наве йе дьн Елийазер* бу, чьмки эви готьбу: «Хwэдейе баве мьн алик'аре мьн бу у эз жь шуре Фьрэwьн^ф аза кьрьм». ⁵ Хэзуре Муса Ит'ро г'эв хэр дө көр'ед wi у жьна wi hatэ бэр'ийе щэм Муса, we дэра кө эви бэр ч'ийайе Хwэде зома хwэ лехьстьбу. ⁶ Эви щаб да Муса у гот: «Эз хэзуре тэ Ит'ро мэ, г'эв хэр дө көр'ед тэ у жьна тэ темэ щэм тэ». ⁷ Муса р'абу пеши-йа хэзуре хwэда чу, бэр wi та бу, эw р'амуса, h'ал-h'эwале хэв пьрсин у к'этынэ кон. ⁸ Муса эw h'эму хэзуре хwэр'a гьликьрын, чь кө Ходан бона Израеле ани-бунэ сэре Фьрэwьн у мьсьрийа, кө р'ева чьqас щэфа дитьбун у Ходан чава эw аза кьрынэ. ⁹ Ит'ро ша бу бона ван кьред қәнцэ кө Ходан Израелер'a кьрьбун, кө эw жь дэсте мьсьрийа аза кьрынэ. ¹⁰ У Ит'ро гот: «Бьмбарэк^ф бэ Ходан кө хун жь дэсте мьсьрийа у жь дэсте Фьрэwьн аза кьрын, Йе кө щьмэ'та Хwэ жь бьндэстийа мьсьрийа аза кьр. ¹¹ Ньна эз заньм кө Ходан жь h'эму хwэдейа мэстър э, һэма we йэкеда бь к'ижана эwана ль бэр израелийа пе дьфьр'ин». ¹² У Ит'роие хэзуре Муса дийарийа г'эвайишэwате у қөрбан Хwэдер'a анин. һарун у h'эму р'успийед Ис-

раеле г'эв хэзуре Муса hatьнэ ль h'эзура Хwэде нан бьхwьн.

Ширэта Ит'ро

¹³ Р'ожтьра дьн Муса р'унышт кө h'акьмтийе ль щьмэ'те бькэ, щьм-э'т сэре сьбе h'эта еваре щэм Муса сэкьни ма. ¹⁴ Гава хэзуре Муса эw h'эму дит кө эw чь ль щьмэ'те дькэ, гот: «Эв чь тыштэ кө тө ль щьмэ'те дьки? Чьма тө т'эне р'удьни у т'э-мамийа щьмэ'те сэре сьбе h'эта еваре щэм тэ дьсэкьнэ?» ¹⁵ Муса готэ хэзуре хwэ: «Чьмки щьмэ'т те щэм мьн кө жь Хwэде бьпьрсэ. ¹⁶ Гава ль нав wанда тыштэк дь-қэwьмэ эw тенэ щэм мьн у эз ль нав хэр дө мэрьвада h'акьмтийе дькьм у эз қанун у һинкьрьнед Хwэде ль бэр wan вэдькьм». ¹⁷ һын-ге хэзуре Муса готэ wi: «Кьрына тэ нэ тыштэки қәнцэ э, ¹⁸ бь ве йэке һын те бьh'эли-бьмаши, һын жи эw щьмэ'та кө т'эви тэйэ, чьмки эw шьхөла бона тэ гэлэки гьран э, тө т'эне нькари ве йэке бьки. ¹⁹ Ньна гөһ бьдэ готьна мьн, эзе ширэтэке бьдьмэ тэ у Хwэдейе т'эви тэ бэ. Бона щьмэ'те тө һэр'э ль бэр Хwэде у пьрсед wan дайнэ ль бэр Хwэде. ²⁰ Қанун у һинкьрына wan һин бькэ у we р'ийа кө эw гэрэке теда һэр'ын бэр wan вэкэ, оса жи wan кьред кө гэрэке бькьн. ²¹ Ле тө, жь нава т'эмамийа щьмэ'те, мэрьвед жеһати, хwэдехоф, мэрьвед амьнэ кө ч'эве wan һэбуке нибэ бьбьжерэ

* 18:3 Бь ибрани дэнге наве «Гершом» мина хэбэра «Хэриб» э.

* 18:4 Бь ибрани «Хwэде мьн, алик'ар э».

18:3 Дэрк'этын 2:21-22; К'аред Шандийа 7:29.

у жь ван, сэрh'эзара, сэрсэда, сэрпенщия у сэрдэha сэр ван к'ьфш кэ. ²²Бра һэр гав эвана һ'акьмтйе ль цьмэ'те бькьн, һэр тыштед чэтын тэр'а бежьн, ле йед сьвк, бра хwэха һ'акьмтйе бькьн, бь ви аwaiи we жь сэр тэ сьвк бэ у wi бари г'эви тэ һьлдьн. ²³Һэгэр тө ве йэке бьки у Хwэде жи оса тэр'а бежэ, һынге те бькарьби тэ-йах ки у т'эмамия ве цьмэ'те жи we хер у сьламэт һэр'э бьгьнижэ щийе хwэ».

²⁴Муса готьна хэзуре хwэ qэ-бул кьр у эw һэр тыште кэ wir'а гот кьр. ²⁵У Муса жь нава г'эмамия израелия мэрьвед жеһати бьжартын у эw сэр цьмэ'те сэр-вер, awa готи сэрh'эзар, сэрсэд, сэрпенщи у сэрдэhэ к'ьфш кьрын. ²⁶Һэр гав wана һ'акьмтия цьмэ'те дькьр, тыштед чэтын дьгиһандьнэ Муса, ле йед сьвк хwэха һ'акьмти дькьрын. ²⁷Муса хэзуре хwэ вэр'е-кьр у эw чу wэлате хwэ.

Израел ль бэр ч'ийае Синайе

19 ¹Мэһа сьсийада израели пэй дэрк'этна Мьсьрер'а, һэма we р'оже гьһиштэнь бэр'ийа Синайе. ²Жь Р'ьфидиме р'ек'этын чунэ бэр'ийа Синайе у бэр'ийеда конед хwэ вэгьртын. Израеле ль we дэре бэр ч'ийе конед хwэ вэгьртын. ³Муса һьлк'ышия щэм Хwэде у Ходан жь ч'ийе гази wi кьр у готе: «Аһа бежэ мала^ф Аqуб у израели-

йава бьдэ э'йанкьрыне: ⁴«Wэ дит Мьн чь ани сэре мьсьрия у һун чава һьлдан ль сэр п'эр'ед тэйре симьр' аниһа щэм Хwэ. ⁵У ньһа һэгэр һун р'аст гөр'а Мьн бькьн у пэймана^ф Мьн хwэй кьн, һынге һуне жь нав һ'эму мьлэтада бьбь-нэ мьлк'е Мьн, чьмки т'эмамия дьне йа Мьн э.[†] ⁶Һуне жи Мьнр'а бьбьнэ п'адшатийа к'аһина^ф у мьлэтаки бөһөрти.[†] Эв ын эw готын кэ тө гэрэке израелияр'а бежи».

⁷Муса һат гази р'успийед цьмэ-э'те кьр у һ'эму хэбэред кэ Ходан т'эми дабу wi бэр ван дани. ⁸У т'эмамия цьмэ'те һэвр'а шаб да у гот: «Һ'эму готьнед Ходан эме бькьн!» У Муса готьна цьмэ'те гиһандэ Ходан. ⁹Ходан готэ Муса: «Ва йэ Эзе нав э'wрэки сьхда бемэ щэм тэ, wэки цьмэ'т бьбьһе Эзе чава т'эви тэ хэбэр дьм у һэр гав тэ баwэр бькэ».

Муса готьна цьмэ'те гиһандэ Ходан ¹⁰у Ходан готэ Муса: «Һэр'э щэм цьмэ'те у wана иро у сьбе паqьж^ф кэ, бра к'ьнщед хwэ бышон. ¹¹Бона р'ожа сьсийа һазьр бьн, чьмки р'ожа сьсийа ль бэр ч'э'ве т'эмамия цьмэ'те, Ходане пэйайи сэр ч'ийае Синайе бэ. ¹²Һэр алийава, бона цьмэ'те синор к'ьфш кэ у бежэ: «Мьqати хwэ бьн, кэ р'анэбьнэ ч'ийе йан жи п'еше к'эвьн. һэр кэсе кэ незики ч'ийе бэ, гэрэке бе кыштэне. ¹³Бра дэст wi нэк'эвэ, ле wi бьдэнь бэр кэ-вьра йан жи пе тире лехьн, һэгэр

19:5 Дьбарэкьрына Qануне 4:20; 7:6; 14:2; 26:18; Тито 2:14.

19:6 Пэтрус I, 2:9; Э'йанти 1:6; 5:10.

h'эйван бэ йан мэри бэ гэрэке сах нэминэ), чахе дэнге бор'ийа^ф жь стьруйе бэрен дьреж бе ледане, һынге эв дькарын һьлк'ышьнэ ч'ийе».† ¹⁴ Муса жь сэре ч'ийе пэяйи щэм щьмэ'те бу, щьмэ'т пацьж кьр у вана к'ынщед хвэ шуштын. ¹⁵ Эви готэ щьмэ'те: «Бона р'ожа сьсийа һазьр бьн, незики к'олфэта нэбьн». ¹⁶ Р'ожа сьсийа, гава сьбэһ зэлал дьбу, бу қыр'ч'ин у бьруске бьрқ вэдьда, э'wрэки сьх ль сэр ч'ийе бу у дэнге бор'ийа жь стьру гэлэки қайим һат, р'ьсасе ль т'эмамия щьмэ'та зоме гьрт.† ¹⁷ Муса щьмэ'т жь зоме дэрхьстэ ль бэр Хвэде у эв бьнат'ара ч'ийе сэкьнин. ¹⁸ Т'эмамия ч'ийаие Синайе ду дькьр, чьмки Ходан агьрда пэяйи сэр ви бу, дуйе ви мина дуйе фьр'не һьлдьк'ышия у т'эмамия ч'ийе қайим дьһ'эжйя. ¹⁹ Дэнге бор'ийа стьру чьқас дьчу қайим дьбу, Муса хэбэр да у Хвэде бь дэнг шаба ви да. ²⁰ Ходан пэяйи сэр сэре ч'ийаие Синайе бу, Ходан гази Муса ль сэр сэре ч'ийе кьр у Муса һьлк'ышия. ²¹ Ходан готэ Муса: «Пэя бэ у т'эмийе бьдэ щьмэ'те, кө нэбэ бона дитьна Ходан жь синор дэрбаз бьн у гэлэк жь ван онда бьн. ²² К'аһинед кө we незики Ходан бьн, гэрэ эв жи хвэ пацьж кьн, кө Ходан қыр'а ван нэйнэ». ²³ Муса готэ Ходан: «Щьмэ'т нькарэ р'абэ сэр ч'ийаие Синайе, чьмки Тэ т'эми да мэ у гот: «Синор дайне

дора ч'ийе у ви пироз^ф кэ». ²⁴ Ходан готэ ви: «Пэя бэ һэр'э, һарун т'эви хвэ һьлдэ һьлк'ышэ wэрэ, ле к'аһин у щьмэ'т бьра жь синор дэрбаз нэбьн, һьлнэк'ышьнэ щэм Ходан, wэки Эз қыр'а ван нэйньм». ²⁵ Муса пэяйи щэм щьмэ'те бу у эв йэк ванар'а гот.

Һэр дэһэ т'эмийед Хвэде
(Добарэкьрына Қануне 5:6-21)

20 ¹ Хвэде эв һ'эму хэбэр готын: ² «Эз Ходан^ф Хвэдейе тэ мэ, Йе кө тө жь wэлате Мьсьре, жь мала холамтийе дэрхьсти. ³ Пештьри Мьн хвэдейед тэйэ майин г'онэбьн.

⁴ Т'ө п'ути мина дьлқе тьштэкида хвэр'а ченэки, нэ жор ль э'змен, нэ жер ль сэр э'рде, нэ жи нава авед бьн э'рдеда.† ⁵ Ль бэр т'ө п'ути та нэби у нэһ'эбини, чьмки Эз Ходан Хвэдейе тэ Хвэдеки хирэтк'еш ьм, кө бона нэһэқийед бава тиньмэ сэре зар'а, һ'эта ньсьле сьсийа у чара кө дьжэньнэ Мьн, ⁶ ле эвед кө Мьн һ'эз дькьн у т'эмийед Мьн хвэй дькьн, Эзе һ'эта һ'эзар ньсьли һьндава ванда һ'оба Хвэйэ амьн бьдьмэ к'ьфше.† ⁷ Наве Ходан Хвэдейе хвэ бадихэва нэди сэр заре хвэ. Чьмки Ходан we йе кө наве Ви бадихэва дьдэ сэр заре хвэ, бе щэза нэһелэ.†

⁸ Р'ожа шэмийе бини бира хвэ, wэки we пироз хвэй ки.† ⁹ Шэш

19:12-13 Ибрани 12:18-20. **19:16-18** Добарэкьрына Қануне 4:11-12.

20:4 Дэрг'этын 34:17; Қануна К'аһинтийе 19:4; 26:1; Добарэкьрына Қануне 4:15-18;

27:15. **20:6** Дэрг'этын 34:6-7; Жьмар 14:18; Добарэкьрына Қануне 7:9.

20:7 Қануна К'аһинтийе 19:12. **20:8** Дэрг'этын 16:23-30; 31:12-14.

р'ожа бхэбьтэ у һ'эму шьхөле хвэ бькэ,[†] ¹⁰ ле р'ожа һ'эфта, шэмийа р'ьһ'этийа бона Хөдан Хвэдейе тэ йэ, г'ө шьхөли нэки, нэ тө, нэ көр'е тэ, нэ қиза тэ, нэ хөламе тэ, нэ щарийа тэ, нэ һ'эйwane тэ, нэ жи хэрибе нава тэда. ¹¹ Чьмки Хөдан шэш р'ожада э'рд у э'зман, бэр' у һ'эмуйед нав ванда чекь-рын у р'ожа һ'эфта р'ьһ'эт бу, лэма Хөдан дөа р'ожа шэмийе кьр у эв пироз кьр.[†]

¹² Қадьре де у баве хвэ бьгьри, вэки э'мьре тэ ль сэр э'рде кө Хөдан Хвэдейе тэе бьдэ тэ дьреж бэ.[†]

¹³ Нэкөжи.[†]

¹⁴ Зьнийе нэки.[†]

¹⁵ Нэдзи.[†]

¹⁶ Мьқабьли г'ө кэси ш'эдэтийа дэрэв нэди.[†]

¹⁷ Дьлһавьжийа мала г'ө кэси нэки. Нэ дьлһавьжийа к'өльфэта г'ө кэси, нэ хөламе ви, нэ щарийа ви, нэ гайе ви, нэ к'эра ви, өса жи г'ө тыште г'ө кэси.[†]

Тьрса щьмэ'те

(Дөбарэкьрына Қануне 5:23-33)

¹⁸ Т'эмамайа щьмэ'те қьр'ч'ин у дөнге бор'ийа стьруйе бьһистьн, бьрқ вэдана бьруске у дуйе жь ч'ийе дэрдьк'эт дитьн, р'ьсасе щьмэ'т

гьрт у дур сэкьнин.[†] ¹⁹ Ђнге готь-нэ Муса: «Тө г'эви мэ хэбэр дэ у эме гөһдарийа тэ бькьн, ле бьра Хвэде г'эви мэ хэбэр нэдэ, кө эм нэмьрын». ²⁰ Муса готэ щьмэ'те: «Нэтьрсьн, чьмки Хвэде һатийэ вэ бьщер'ьбинэ, вэки хофа Ви сэр вэ бэ, кө һун гөнэ^ф нэкьн». ²¹ Щьмэ'т дур сэкьни, ле Муса чу незики ве тэ'рийа шэвэр'эш бу, ве дэра кө Хвэде ле бу.

Қанунед бона чекьрына горигэһе

²² Хөдан готэ Муса: «Аһа бежэ израелийа^ф: «Вэ хвэха дит кө Мьн жь э'змен г'эви вэ хэбэр да. ²³ Сэр Мьнр'а хвэдейед зивин ченэкьн, нэ жи хвэдейед зер'ин чекьн бона хвэ. ²⁴ Жь ахе горигэһеке Мьнр'а чекэ. Сэр ве дийарийед^ф хвэйэ г'эвайишэwате у йед һэлэқэтийе, пэз у дөwаред хвэ бьдэ. һэр щийе кө Эз наве хвэ бьдьмэ биранине, Эзе бемэ щэм тэ у дөа тэ бькьм. ²⁵ һэгэр тө Мьнр'а пе кэввра горигэһе чеки, жь кэвьред т'эр'ьшанди ченэки, чьмки гава тө һащэт кэввра хи, те ван бьһ'эр'ьмини.[†] ²⁶ У пе п'епэлинга һьлнэк'ьши сэр горигэһа Мьн, вэки э'йба тэ сэр ве нэе к'ьфше.

20:9 Дэрг'этын 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Қануна К'аһинтийе 23:3.

20:11 Дэстпелун 2:1-3; Дэрг'этын 31:17. **20:12** Дөбарэкьрына Қануне 27:16; Мэтта 15:4;

19:19; Марқос 7:10; 10:19; Луқа 18:20; Әфэси 6:2-3. **20:13** Дэстпелун 9:6; Қануна

К'аһинтийе 24:17; Мэтта 5:21; 19:18; Марқос 10:19; Луқа 18:20; Р'омайи 13:9;

Ақуб 2:11. **20:14** Қануна К'аһинтийе 20:10; Мэтта 5:27; 19:18; Марқос 10:19;

Луқа 18:20; Р'майи 13:9; Ақуб 2:11. **20:15** Қануна К'аһинтийе 19:11; Мэтта 19:18;

Марқос 10:19; Луқа 18:20; Р'омайи 13:9. **20:16** Дэрг'этын 23:1; Мэтта 19:18;

Марқос 10:19; Луқа 18:20. **20:17** Р'омайи 7:7; 13:9. **20:18-19** Ибрани 12:18-19.

20:25 Дөбарэкьрына Қануне 27:5-7; Йешу 8:31.

Қанунед бона хөлама

(Добарэкьрына Қануне 15:12-18)

21 ¹Эв ын эв қанунед кө тө гэрәке дайни ль бэр исраелийа:

²Гава тө хөламаки ибрани бьк'ър'и, бьра эв шэш сала тэр'а хөламтийе бькэ, ле сала^ф һ'эфта бьра беһәқ дәре азайе.[†] ³Һәгәр эв т'әне һатьбә, бьра эв т'әне жи дәре, ле һәгәр эв зәвьщибә, бьра жьн жи пер'а дәре. ⁴Һәгәр ахайе ви эв зәвьщандьбә у жьне көр' у қиз вир'а анибьн, һынге бьра жьн у зар' ахар'а бьминьн у эв т'әне дәре. ⁵Ле һәгәр хөлам ашкәрә бежә: «Эз ахайе хвә, жьн у зар'ед хвә һ'ыз дькьм, нахвазьм дәремә азайе» ⁶һынге ахайе ви, бьра ви бьбә бәр һ'ызура Хвәде* у ви незики дери, йан р'әхдәри кә, ахайе ви бь дьреше гөһе ви қол кә у һ'эта эв хвәш бә бьра хөламе ви бә.

Қанунед бона щарийа

⁷Гава йәк қиза хвә чава щари бьфьрошә*, гәрәке эв оса дәрнәйе чава хөлам дәрте. ⁸Һәгәр эв ахайе хвә хвәш нәйе кө we хвәр'а бьхвазә, бьра изьне бьдә пьсмаме вейи незик кө we бьк'ър'ьн, ле изьна ви т'өнә кө we бьфьрошә малбәтәкә дьн, чьмки әви эв ха-

пандийә. ⁹Һәгәр we көр'е хвәр'а бьхвазә, гәрәке эв wәкә дәрәща қиза хвә бона we бькә. ¹⁰Һәгәр ахайе we һевики бинә сәр we, гәрәке хварьна we, к'ынща we у т'эв р'азана we сәр нәбьр'ә. ¹¹Һәгәр эв ван һәр се тышта бона we нәйнә сери, һынге әва бьра беһәқ, бе к'ьр'ин һәр'ә.

**Қанунед
ль бәр хьрабийева**

¹²Йе кө мерьв бькөжә, эв әсә гәрәке бе көштьне.[†] ¹³Ле һәгәр әви бе һәмде хвә кьр, ле Хвәде эв да дәсте ви, Эзе бона тә щики к'ьфш кьм кө эв бьр'әвә вьр.[†] ¹⁴Ле һәгәр йәк бь һәмде хвә жь мьхәнәгийе йәки хә бькөжә, әви һ'эта жь бәр горигәһа Мьн жи бьгьри, кө бе көштьне.

¹⁵Йе кө де у баве хвә хә, әсә гәрәке бе көштьне.

¹⁶Йе кө мәрийа бьдьзә, һәгәр эв фьроти бә йан щәм ви бә, әсә гәрәке бе көштьне.[†]

¹⁷Әве кө ньфьр'а де у баве хвә бькә, әсә эв гәрәке бе көштьне.[†]

Қануна бьриндаркьрыне

¹⁸Гава мәрьв һәвр'а шәр' кьн у йәк бь кәвьр йан к'олме йәки хә у эв нәмьрә, ле эв бьк'әвә щиньвине, ¹⁹паше һәгәр р'абә бь дар

* **21:6** Һьнәк занә аһа жи фә'м дькьн: «Гәрәке эв бьчуна щийе Хвәде һ'әбандьне у ль бәр Хвәде у һ'акьма бьсәкьнийана».

* **21:7** We һынге исраелийед к'әсиб қизед хвә дьфьротьн чава щари у к'е кө эв бьк'ьр'ийа соз дьда кө we бьстинә.

21:2 Қануна К'аһинтийе 25:39-46. **21:12** Қануна К'аһинтийе 24:17. **21:13** Жьмар 35:10-34; Добарэкьрына Қануне 19:1-13; Йешу 20:1-9. **21:16** Добарэкьрына Қануне 24:7. **21:17** Қануна К'аһинтийе 20:9; Мәтта 15:4; Марқос 7:10.

бьгэр'э, йе лехьсти бещэза бэ, т'эне гэрэке we зьрара бехэбатыйа wi бьк'ышинэ у wi бьдэ қэнцкьрыне.

²⁰ Hэгэр йэк бь шьвдаре холам йан щарийа хwэ хэ у эw бьн дэсте wiда бьмьрэ, э'сэ гэрэке бе щэза-кьрыне. ²¹ Ле hэгэр эw р'ожэке йан д'ода сах бьминэ, һынге бьра wi щэза нэкьн, чьмки эw мале wi йэ.

²² Гава мэрвь һэвр'а шэр' кьн у дэрб к'олфэтга д'оһ'али к'эвэ, зар'а we w'дэ зутьр бьбэ у зьрарэкэ майин т'онэбэ, һынге бьра малхе we чьқас к'о жь ван бьхwазэ, бь қьрара һ'акьмтийе бе дайине. ²³ Ле hэгэр зьрарэк бьбэ, һынге гэрэке э'мьр жь бэр э'мьрва бэ, ²⁴ ч'э'в жь бэр ч'э'вва, дьран жь бэр дьранва, дэст жь бэр дэства, ныг жь бэр ныгва, ²⁵ шэwат жь бэр шэwатева, бьрин жь бэр бьринева, дэрб жь бэр дэрбева бэ.

²⁶ Hэгэр йэк ч'э'ве холаме хwэ йан ч'э'ве щарийа хwэ хэ кор кэ, бьра бона ч'э'ве wi, wi аза кэ. ²⁷ У hэгэр дьране холаме хwэ йан щарийа хwэ хэ бьваринэ, бьра бона дьране wi, wi аза кэ.

Щабдарийа хwэйе һ'эйwен

²⁸ Hэгэр гайе мэрвьэки мерэки йан к'олфэтэке хэ у эw бьмьрэ, гэрэке э'сэ wi гайи бьдьнэ бэр кэвьра у гоште wi нэйе хварьне, ле хwэйе wi гайи бещэза бэ. ²⁹ Ле hэгэр бона лехьстьна wi гайи зува хwэйе wир'а һатийэ готьне у хwэйе wi хэм нэкьрийэ, һынге эw

га мерэки йан жьнэке хэ бьк'ожэ, бьра wi гайи бьдьнэ бэр кэвьра у хwэйе wi жи бе коштьне. ³⁰ Hэгэр бэрвадайин бе қьраркьрыне, һынге бьра жь бэр э'мьре хwэва һақ бьде, чьқас к'о же те хwэстьне. ³¹ Hэгэр га к'ор'эки йан қизэке хэ хут пе ве қануне жи ле бе ньһер'андьн. ³² Hэгэр га холам йан щарийэке хэ, һынге хwэйе га гэрэке си шекьл* зив бьдэ хwэйе wan у га жи бьдьнэ бэр кэвьра.

³³ Hэгэр йэк сэр ч'э'ле вэкэ йан ч'э'лэке бьк'олэ у сэр нэгьрэ, га йан к'эрэк бьк'эве, ³⁴ һынге бьра хwэйе ч'э'ле щьрме бьк'ышинэ, п'эра бьдэ хwэйи у щэндэк жи хwэр'а һьлдэ.

³⁵ Гава гайе йэки, гайе йэки дьн хэ у бьк'ожэ, бьра гайе сах бьфьрошьн у п'эре wi п'арэвэкьн, оса жи щэндэке кошти п'арэвэкьн. ³⁶ Ле hэгэр бона лехьстьна wi гайи зува хwэйе wир'а һатийэ готьне у wi хэм нэкьрийэ, бьра ль бэр wi гайива, гаки бьде у гайе кошти wир'а бьминэ.

Қанунед ль сэр мьлк'

22 ¹ Hэгэр йэк гайэки йан пэ-зэке бьдьзэ, сэржекэ йан бьфьрошэ, эw гэрэке жь бэр гайэ-кива пенц гайа у жь бэр пэээкева жи чар пэза бьдэ.

² Hэгэр дьз сэр дьзийе бе гьр-тьне у лехьн бьк'ожьн, һынге бона wi хун нэйе р'етьне. ³ Ле hэгэр тэ'ве дайэ сэр wi, бьра хуна wi сэре wi бэ.

* 21:32 «Шекьлэк» wэкэ донздэһ гьрами бу.

21:24 Қануна К'аһинтийе 24:19-20; Д'обарэкьрына Қануне 19:21; Мэтта 5:38.

Жь бэр дьзийева гэрэке бе дайне, ле хэгэр тыштэки ви т'өнэ, хьнге бьра ви бьфьрошын жь бэр дьзийа вива. ⁴ Ле хэгэр дьзийа ви дэсте вида сах бе гьртъне, хэгэр га бэ, к'эр бэ йан пэз, гэрэке дөбарэ бьдэ.

⁵ хэгэр йэк х'эйванед хвэ э'р-дэки йан р'эзе тьрийада бьч'еринэ паше х'эйванед ви бьк'эвэ э'рде хэлде, хьнге бьра жь дэрэмэта э'рде у р'эзе тьрийе хвэйи хэрэ қәнц жь бэрва бьдэ.

⁶ хэгэр агьр стьрийа к'эвэ у ба-вежэ гөр'зед лодкьри йан зэвийа нэдьруйи йан дэште бьшэвьтинэ, бьра йе агьр авитийе цьрме бьк'ьшинэ.

⁷ хэгэр йэк п'эра йан тыштэки қимэт бьдэ йэки дьн кө хвэй кэ у жь мала ви бе дьзине, хэгэр дьз бе гьртъне бьра дөбарэ бьдэ. ⁸ хэгэр дьз нэе гьртъне, бьра хвэйе мале бьбьнэ бэр х'эзура Хвэде*, гэлэ р'аст дэсте ви хэбука ви мэрвьинэ к'этийэ. ⁹ Бона хэр нэ-хэқийе, бона га, йан к'эре, йан пэзе, йан к'ьнща у бона хэр тыштед ондабуйи, хэгэр йэк бежэ: «Әв йа мьн э, шьхөле хэр дөйа жи хэр'э бэр х'акьма*, х'акьм* к'е кө нэхэд бьбинэ, бьра әв дөбарэ бьдэ ви мэрвьинэ.

¹⁰ хэгэр йэк к'эре йан га, йан пэз, йан жи х'эйванэкэ дьн бьдэ

йэки дьн кө хвэй кэ у әв х'ышк бэ, йан зьрарэк ле бьбэ, йан бе дьзине у кэсаки нэдитьбэ, ¹¹ хьнге бьра ль бэр Хөдан сонд бьхвэ, кө дэсте ви хэбука ви мэрвьинэ нэк'этийэ у хвэйе хэбуке гэрэке бауэр бькэ у әв цьрме нэк'ьшинэ. ¹² Ле хэгэр жь цэм ви хатийэ дьзине, хьнге бьра цьрме бьдэ хвэйе ви. ¹³ Ле хэгэр хатийэ дь-р'андьне бьра бэрэт'е бинэ у жь бэрва цьрме нэдэ.

¹⁴ хэгэр йэк жь йэки дьн х'эй-вен дэини хьлдэ у зьрарэк ле бьбэ йан х'ышк бэ, хвэйе we нэ вьр бэ, гэрэке әв әсэ цьрме бьдэ. ¹⁵ Ле хэгэр хвэйе ви ль вьр буйэ, хьнге гэрэке цьрме нэдэ, хэгэр әв бь к'ьре хьлдабэ, әве бьк'эвэ нава хэде к'ьре.

Қанунед мэ'рифэт у э'рф-ә'дэта

¹⁶ хэгэр йэк қиза бьк'ьр бьха-пинэ у we р'ур'эш кэ, гэрэке әсэ қэлэне we бьде у we жи бьстинэ.[†] ¹⁷ хэгэр баве we қэт нэхвэзэ қиза хвэ бьдэ ви, әв гэрэке вэкэ қэлэне қиза бьдэ.

¹⁸ К'оч'эке сах нэхелэ.[†]

¹⁹ К'е сэре хвэ х'эйвенр'а дай-нэ, гэрэке әсэ бе көштьне.[†]

²⁰ Пештьри Хөдан к'е хвэде-йед майинр'а қөрбане^ф бьдэ әв бе ондакьрне.[†]

* **22:8** хьнэк занэ аһа фэ'м дькьн: «Гэрэке әв бьбьрана щийе Хвэде х'эбандьне у ль бэр Хвэде у х'акьма бьдана сэкьнандьне».

* **22:9** Бь избрани аһа те фэ'мкьрьне: «Хвэде».

22:16-17 Дөбарэқьрьна Қануне 22:28-29. **22:18** Дөбарэқьрьна Қануне 18:10-11.

22:19 Қануна К'ахинтийе 18:23; 20:15-16; Дөбарэқьрьна Қануне 27:21.

22:20 Дөбарэқьрьна Қануне 17:2-7.

²¹ Хэриба нэшинэ у ван нэдэ цэфе, чьмки хун жи wэлате Мьсьреда хэрибийеда бунэ.[†] ²² Sewи у жьнэбийе т'о шар нэдэ цэфе. ²³ нэгэр ван бьди цэфе у эw газьне хwэ ль Мьн бькьн, Эзе заринийа ван э'сэ бьбьhem ²⁴ у herca Хwэ р'акьм, бь шур wэ бькөжьм, жьнед wэйе би бьминьн у зар'ед wэ жи sewи.

²⁵ нэгэр п'эра дэйни бьди к'э-сибэки жь щьмэ'та Мьнэ щэм хwэ, мина сэлэфдара wi нэхэньдини у сэлэфа нэди ль сэр wi.[†] ²⁶ нэгэр тө к'ынца йэки дьн к'эфил хьлди, h'эга р'очуйина ава ле вэгэ-р'ини, ²⁷ чьмки т'эне эw э сьг'ара wi у к'ынца щане wi, эwe чьда р'азе? Нэбэ кө эw hэwара Хwэ ль Мьн дайнэ у Эз бьбьhem, чьмки Эз р'эм ьм.[†]

²⁸ П'акьма* behörmэт нэкэ у ньфьр'а сэрwере щьмэ'та хwэ нэкэ.[†]

²⁹ H'эдийа бедэре у дэрэмэта хwэ-йэ h'ынщьр'андьне дэрэнги нэххи.

Көр'е хwэйи ньхөри бьдэ Мьн.

³⁰ Oса жи бона га у пэзе хwэ бькэ. H'эфт р'ожа бьра бэр маке бэ у р'ожа h'эйшта we бьдэ Мьн. ³¹ Hy-не бона Мьн мэрьвед пироз бьн, гоште чолейи кө hatийэ дьр'андьне нэхwьн, бавежьнэ ль бэр са.[†]

Qанунед һэгийе

23 ¹ Дэнг-бэ'сед дэрэw бэла нэкэ. Бь шэ'дэгийа дэрэw алийе нэхэца нэкэ.[†] ² Бона хьрабийе дэсте п'р'анийева нэхэ. У диwанеда пышта п'р'анийе нэгэрэ, һэгийе нэт'эр'ьбинэ. ³ Диwанеда пышта йе к'эсиб нэгэрэ.[†]

⁴ нэгэр тө га йан к'эре дьжмьне хwэ бьбини кө хальфи йэ, э'сэ бьби бьди wi.[†]

⁵ нэгэр тө бьбини кө к'эре хер-нэхwазе тэ бьн баре хwэда к'эти-йэ, пышта хwэ нэде нэхэ, т'эви wi дэст бавеже р'акэ.

⁶ Диwанеда һэгийа к'эсибе хwэ нэт'эр'ьбинэ.[†] ⁷ Жь дэрэwийе дур бэ у йе бесуц у р'аст нэкө-жэ, чьмки Эз йе нэхэц бещэза наһельм. ⁸ Нэ жи р'өшэте хьлдэ, чьмки р'өшэт ч'эве мэрьвед вэ-кьри кор дькэ у хэбэред р'аста дэwэр'у дькэ.

⁹ Тэнгасийе нэдэ хэриба, хун наш жь дьле хэриба һэнэ. Чьмки хун хwэха жи wэлате Мьсьреда хэрибийеда бунэ.[†]

Qанунед сала^φ h'эфта у р'ожа h'эфта

¹⁰ Шэш сала э'рде хwэ бьр'э-шини у дэрэмэта we т'оп ки,[†] ¹¹ ле

* **22:28** Бь избрани аһа те фэ'мкьр'не: «Хwэде».

22:21-22 Дэрг'этын 23:9; Qануна К'аһинтийе 19:33-34; Дөбарэкрьрна Qануне 24:17-18; 27:19. **22:25** Qануна К'аһинтийе 25:35-38; Дөбарэкрьрна Qануне 15:7-11; 23:19-20.

22:27 Дөбарэкрьрна Qануне 24:10-13. **22:28** К'аред Шандийа 23:5. **22:31** Qануна К'аһинтийе 17:15. **23:1** Дэрг'этын 20:16; Qануна К'аһинтийе 19:11-12; Дөбарэкрьрна Qануне 5:20. **23:3** Qануна К'аһинтийе 19:15. **23:4-5** Дөбарэкрьрна Qануне 22:1-4.

23:6-8 Qануна К'аһинтийе 19:15; Дөбарэкрьрна Qануне 16:19. **23:9** Дэрг'этын 22:21; Qануна К'аһинтийе 19:33-34; Дөбарэкрьрна Qануне 24:17-18; 27:19.

23:10 Дэрг'этын 20:16; Qануна К'аһинтийе 25:1-7.

сала һ'эфта р'һ'эт бһели у дәст нәдей, вәки к'эсибед ль нав щьм-э'та тада бьхвьн у чь кө бьминэ жи һ'эйванед чоле бьра бьхвьн. Р'эзе тьрийе хвэ у даред зэйт'уне жи өса бьки.

¹² Шэш р'ожа хэбата хвэ бьки у р'ожа һ'эфта р'һ'эт би, вәки га у к'эре тэ р'һ'эт бьн у көр'е щари-йа тэ у хэриб бина хвэ бьстиньн.[†]

¹³ Эв һ'эмуйед кө Мьн вэр'а готьн хвэй кьн, наве хвәдейед майин бир нэйньн, бьра жь дэве вэ нәйе бьхистьне.

**Қанунед һәр се
щәжьнед мәзын**

(Дэрг'этын 34:18-26;

Дөбарәкьрына Қануне 16:1-17)

¹⁴ Сале се щара Мьнр'а щәжьне бьки. ¹⁵ Щәжьна^ф Нане Шкэва хвэй ки. Чава кө Мьн т'эми дайэ тэ у ви вә'де мәһа Абибедайэ* к'ьфшкьри, һ'эфт р'ожа нане бе һэвиртьр'ш бьхви, чьмки ве мәһеда тө жь Мьсьре дэрг'эти.

Бьра кәсәк дәствала дэрнәк'э-вэ бэр Мьн.

¹⁶ Щәжьна^ф Нандьруне* бәре пешьн бь к'эда хвэйэ э'рдеда чанди хвэй ки.

Өса жи Щәжьна Бэрт'опкьрыне-йэ** хьлазийа сале, гава жь э'рде к'эда хвэ т'оп ки, хвэй ки.

¹⁷ Сале се щара һ'эму қсьме тәйэ мерин бьра ль бэр Хөдан Хвәде бьсәкьньн.

¹⁸ Хуна қөрбана Мьн т'эв нане һэвиртьр'ш нәди у бәзе щәжьна Мьн бьра һ'эта сьбе нәминэ, бьшәвьтинэ.

¹⁹ Бәред^ф дәрәмэта пешьнэ э'рде хвәдайэ һәрэ қәнщ бини Хана^ф Хөдан Хвәдейе хвэ.

Қаре ль нав шире македа нәк'элини.[†]

Создайин у һинкьрын

²⁰ Ва йэ Әзе мьльйак'этәки^ф пешийа тәва бьшиньм, вәки р'еда хвэйитийе ль тэ бькэ у тэ бьбэ ви щийе кө Мьн һазьр кьрийэ. ²¹ Ль бэр ви һаш жь хвэ һәбэ у гөһ бьдэ готьна ви, ль бэр ви сәрһ'ышкийе нәки, әве нәһәдийед вэ нәбахшинэ, чьмки әв бь наве Мьн дькә. ²² Ле һәгэр тө р'асти гөһдарийа дәнге ви бьки у һ'эму готьнед Мьн бьқәдини, һьнге Әзе бьбьмә дьжмьне дьжмьнед тэ у мьқабьле мьқабьлед тэ. ²³ Чьмки мьльйак'эте Мьне пешийа тәва һәр'э у ве тэ бьбэ щәм әмори-йа^ф, һ'итийа^ф, пьризийа^ф, кәнанийа, һ'ивийа у йәбусийа у Әзе қыр'а ван биньм. ²⁴ Тө ль бэр хвәдейед вана та нәби у нәһ'эбини, ч'эв нәди кьред ван, ле ван к'ав-к'ун ки у һ'эйкәлед ван һурдәхвәши ки. ²⁵ һун Хөдан

* 23:15 Бьхуньн шьровәкьрына Дэрг'этын 13:4.

* 23:16 «Щәжьна Нандьруне» аһа готи «Щәжьна һ'эфтийа». Бьхуньн Қануна К'аһинтийе 23:15-21; Жьмар 28:26-31.

** 23:16 «Щәжьна Бэрт'опкьрыне» аһа готи «Щәжьна һ'олькчекьрыне». Бьхуньн Қануна К'аһинтийе 23:33-43.

23:12 Дэрг'этын 20:9-11; 31:5; 34:21; 35:2; Қануна К'аһинтийе 23:3; Дөбарәкьрына Қануне 5:13-14. 23:19 Дэрг'этын 34:26; Дөбарәкьрына Қануне 14:21; 26:2.

Хвэдейе хвэ бһ'эбиньн, Әве дөа нан у ава тэ бкэ у нэхwэшийе жь нав тэ дэрхэ. ²⁶ Wэлате тэда жьна бербэр, йан йа зар' ль бэр һэр'э we т'өнэбьн, Әзе р'ожед э'мьре тэ г'эмам кьм. ²⁷ Әзе сава Хвэ пешийа тэва бышиньм у ван һ'эму мьлэтэд кө те навр'а дэрбаз би т'эвиһэв кьм у һ'эму дьжмьнед тэйе жь бэр тэ бьр'эвьн. ²⁸ Әзе к'эрмоза* пешийа тэва бышиньм у әве жь бэр тэ һ'ишыйа, кэнанийа, һ'итийа р'ақэтиньн. ²⁹ Нава салэкеда Әзе вана жь бэр тэ р'анэқэтиньм, кө нэбэ э'рдвала бьминэ у тэрэwьлед чоле сэр тэ зедэ бьн. ³⁰ Әзе һеди-һеди жь бэр тэ ван р'ақэтиньм, һ'эта кө тө ль һэв зедэ би у ви э'рди war би. ³¹ Ынге Әзе синоре тэ жь Бэ'ра Сорда гьрти һ'эта Бэ'ра Навбэре* у жь бэр'ийеда гьрти һ'эта ч'эме Фьрате дайньм, чьмки Әзе бьнэлийед ви wэлати бьдьмэ дәсте wэ у те жь бэр хвэ ван р'ақэтини. ³² Т'эви ван у т'эви хвэдейед ван пэймане гьренэди. ³³ Әвана wэлате тэда гэрэке нэжин кө һьндава Мьнда wэ нэдьнэ гөнэкьрыне, чьмки һэгэр тө хвэдейед ван бһ'эбини, әве э'сэ тэр'а бьбэ т'элэ».

**Пэймана нава
Хвэде у Израеледа**

24 ¹ Хвэде готэ Муса: «Тө, һарун, Надаб, Абиһу у һ'эфте

р'успийед Израелева һьлк'ышьнэ щэм Хөдан, жь дурва Ви бһ'эбиньн. ² Ле т'эне бьра Муса незики Хөдан бэ, ле әвана бьра незик нэбьн, нэ жи бьра щьмэ'т т'эви ви һьлк'ышьнэ.

³ Муса вэгэр'ийа һат, һ'эму хэбэр у һ'эму қанунед Хөдан готьнэ щьмэ'те. Т'эмамийа щьмэ'те бь һэвр'а цаб да у гот: «Һ'эму хэбэред кө Хөдан готийэ, әме бькьн!» ⁴ Муса һ'эму хэбэред Хөдан һьвисин. Сэре сьбе зу р'абу бьнат'ара ч'ийе горигэһ чекьр, wэкэ һ'эсабе донздэһ қэбилед^ф Израеле донздэһ һ'эйкэл данэ сэкьнандьне. ⁵ У әви жь хортед израелийа шандьн, вана Хөданр'а дийарийед т'эвайишэwате кьрын у бона дийарийед^ф һэлэқэтийе щанэга қөрбан дан. ⁶ Муса ниве хуне һьлда кьрэ т'эшта у ниве дьн жи р'эшандэ сэр горигэһе. ⁷ У Кьтеба Пэймане* һьлда бэр щьмэ'те хwэнд, вана гот: «Һ'эму чь кө Хөдан гот әме бькьн у гөр'а Вида бьн». ⁸ Ынге Муса хун һьлда р'эшандэ сэр щьмэ'те у гот: «Ва йэ хуна we пэймане, йа кө Хөдан анэгори ван һ'эму хэбэра т'эви wэ гьреда».[†]

⁹ Пэй ван йэкар'а Муса, һарун, Надаб, Абиһу у һ'эфте р'успийед Израеле һьлк'ышыйанэ жоре, ¹⁰ һьнге вана Хвэдейе Израеле дит, бьн һьгед Вида тьштэки мина к'элпич'е сафир бу у мина

* **23:28** Бь фькьра һьнэк зана, избрани чава «саw» те ф'амкьрыне, нэ кө «к'эрмоз».

* **23:31** Тек'ста избранида һьвисар э: «Бэ'ра Фьльстинийа^ф». Әw бэ'са Бэ'ра Навбэре дькэ, awa готи Бэ'ра Сьпи.

* **24:7** Әва п'ара пешьнэ жь Қануна^ф Муса кө һатийэ һьвисаре. Бьхуньн Дэрг'этын 24:4.

24:8 Мэтта 26:28; Марқос 14:24; Луқа 22:20; Корьнт'и I, 11:25; Избрани 9:19-20; 10:29.

э'змен зэлал бу. ¹¹ У Эви дэсте Хвэ хьлнэда ль сэр бьжартийед исраелийа. Вана Хвэде дит, хварьн у вэхварьн.

**Муса ль сэре
ч'ийайе Синайе**

¹² У Ходан готэ Муса: «хьлк'ьшэ сэр ч'ийе щэм Мьн we дэре бьсэкьнэ у Эзе сэлед кэвьри т'эв қанун у т'эмийед кө Мьн бона хинкьрьна ван ньвисин бьдъмэ тэ». ¹³ Муса у бэрдэстийе ви Йешу р'абун, Муса кө we хьлк'ьшийа сэр ч'ийайе Хвэде, ¹⁴ хьнге готэ р'успийа: «хун вьр хивийа мэ бьминьн, х'эга кө эм вэгэр'ьнэ щэм вэ. Ва харун у хур щэм вэ нэ, пьрса к'е хэбэ бьра хэр'э щэм ван».

¹⁵ Муса хьлк'ьшийа сэр ч'ийе у э'вр ч'ийа ньхамт. ¹⁶ Р'умэта^ф Ходан пэийайи сэр ч'ийайе Синайе бу у э'вр шэш р'ожа ч'ийа ньхамт, Ходан р'ожа х'эфта жь нав э'врда гази Муса кьр. ¹⁷ Р'умэта Ходан ль бэр ч'эве исраелийа мина агьре п'эр'ьтандьне бу ль сэр сэре ч'ийе. ¹⁸ Муса к'этэ ль нава э'вр у хьлк'ьшийа ч'ийе. Муса чьл р'ож у чьл шэви сэре ч'ийе ма.[†]

**х'эдийед бона
Коне^ф Шэ'дэтийе
(Дэрг'этын 35:4-9)**

25 ¹ Ходан т'эви Муса хэбэр да у готе: ² «Бежэ исраели-

йа бьра Мьнр'а х'эдийе биньн, х'эдийа бона Мьн жь дэсте хэр мэрьви хьлдьн, к'ижан кө бь р'э-зэдьли тинэ. ³ У эв ьн эв х'эдийед кө хуне жь ван хьлдьн: Зер', зив у сьфьр, ⁴ р'исе шин, ширк, соре гэвэз, к'ьтане тэньк у пьр'ч'а бьзьне, ⁵ ч'эрмед* бэранайэ сор р'энгькри, ч'эрмед гамэ'сийа** , даред акасийе, ⁶ бьзьре бона р'онайе, бьхарэтед бона р'уне р'ункьрьне^ф у бона бьхура^ф бинхвэш, ⁷ кэвьред оникс у кэвьред қимэтэ бона қашкьрьна ефод^ф у р'эхтсинг^ф. ⁸ Бьра Мьнр'а Пирозгэһэке чекьн, кө Эз нава ванда бьминьм. ⁹ Чава Эзе т'эрзе Коне^ф Шэ'дэтийе у х'эму нащэтед вева нишани тэ кьм, гэрэке хут өса чекьн.

**Сьндоқа^ф Пэймане
(Дэрг'этын 37:1-9)**

¹⁰ Жь дара акасийе Сьндоқэке чекьн, дьрежайа we дө зэнд у нив, бэрайийа we зэнд у нив, зэнд у нив жи бьльндайа we бэ. ¹¹ Дэп у хьндөр'е we бь зер'е хас зер' ки у дора лева we т'оқэки зер'ин бавежейи. ¹² Бона we чар хэлақед зер'ин р'оки у хэр чар ньгава ки, вэки дө хэлақ аликива бьн, дө хэлақ жи алийе дьнва. ¹³ Жь дара акасийе дэстуйа чеки у ван зер' ки. ¹⁴ Дэстуйа хэлақед к'елэкед Сьндоқер'а дэрбаз ки, кө бь ван Сьндоқ бе хьлдане. ¹⁵ Бьра дэсту хэлақед Сьндоқеда

* **25:5** хьрийа сэр п'осте бэрана дьбьр'ин, п'ост паьж дькьрьн у р'энг-р'энги дькьрьн, бона дэрэщед хвэ дьданэ хэбате.

** **25:5** «Гамэ'си» шур'эки х'эйване бэ'ре йа.

24:18 Дөбарэкьрьна Қануне 9:9.

бьминьн, нэиенэ дэрхьстьне. ¹⁶ У we Шэ'дэгийя кө Эзе бьдъмэ тэ дайни һндөр'е Сьндоце.

**Qалп'ахе Сьндоце,
щийе бахшандьне**

¹⁷ Qалп'ахе бахшандьне жь зер'е хас чеки, дьрежайа we дө зэнд у нив бэ, бэрайийа we жи зэнд у нив.† ¹⁸ У сэр һэр дө сэрийед қалп'ахе бахшандьне пе зер' дө херубед^ф к'отайи чеки. ¹⁹ Херубэки сэрикива дэрхи, херубэки жи сэрэ дьнва, херуба жь қалп'ахе бахшандьне сэр һэр дө сэрийава дэрхи. ²⁰ Бьра п'эр'ед херуба бэрбь жор вэ-кьри бьн у бь п'эр'ед хвэ қалп'ахе бахшандьне бьньхемьн. Бэре ван һэвдөда бэ у дина ван ль қалп'ахе бахшандьне бэ. ²¹ Qалп'ахе бахшандьне жорда бьди сэр Сьндоце у Шэ'дэгийя кө Эзе бьдъмэ тэ дайни һндөр'е Сьндоце. ²² Эзе вьра р'асти тэ бем т'эви тэ хэбэр дьм, жь сэр қалп'ахе бахшандьне нава һэр дө херубед кө сэр Сьндоца Шэ'дэгийе нэ, һ'эму т'эмийед бона исраелийа бьдъмэ тэ.

**Т'эхте нане^ф Хвэдер'а дайи
(Дэрг'этын 37:10-16)**

²³ Жь дара акасийе т'эхтэки чеки, дьрежайа wi дө зэнд, бэрайийа wi зэндэқ у бьльндайа wi зэнд у нив бэ. ²⁴ Wi бь зер'е хас зер' ки у дора wi т'оқэки зер'ин бавежейи. ²⁵ У дора wi бьльндайа чар т'элийа кэвийе чеки, дора кэвийа wi жи т'оқэки зер'ин ба-

вежейи. ²⁶ Бона wi чар хэлақед зер'ин чеки у ван хэлақа бэр һэр чар ньга сэр һэр чар э'нишкава ки. ²⁷ Гэрэке хэлақ кэвийава бьн, wэки щийед дэстуйа һэбьн кө т'эхт бе һьлдане. ²⁸ Дэстуйа жь дара акасийе чеки, вана зер' ки, бь wan гэрэ г'эхт бе һьлдане. ²⁹ Бона г'эхт: Сьни у т'аса, щер' у к'аса жь зер'е хас чеки, wэки бь wan дийарийа^ф сэрдакьрыне бе дайине. ³⁰ У т'ьме ль сэр т'эхт нане^ф Хвэдер'а дайи ль бэр Мьн дайни.†

Шэмдан^ф

(Дэрг'этын 37:17-24)

³¹ Жь п'арч'эки зер'е хас шэмданэкэ^ф к'отайи бе чекьрын, бьнгэһа we, стуна we, т'аськ, гөл у севькед we һ'эму жь we дэрг'эвьн. ³² К'елэка weва шэш ч'ьқьл дэрэн, се ч'ьқьл алики шэмданева бьн у се ч'ьқьл жи алиие шэмданейи дьнва бьн. ³³ Се т'аськед мина гөлед бэһиве^ф, севьк у гөлава ль сэр ч'ьрълэки бьн. Се т'аськед мина гөлед бэһиве, севьк у гөлава жи сэр ч'ьрълэ дьн бьн, һэр шэш ч'ьрълед кө жь шэмдане дэрг'этын аһа бьн. ³⁴ Чар т'аськед мина гөлед бэһиве, севьк у гөлава стуна шэмданева бьн. ³⁵ Бьне һэр дө ч'ьрълед кө жь шэмдане дэрг'этын севьк һэбу, севькэк бьн щоте ч'ьрълед э'wльнда бу, севькэк бьн щоте ч'ьрълед дөдада, севькэк жи бьн щоте ч'ьрълед сьсийада. ³⁶ Севьк у ч'ьрълед we гэрэке жь we дэрэн. һ'эму жь п'арч'эки зе-

25:17 Ибрани 9:5. 25:30 Qануна К'аһинтийе 24:5-8.

р'е хаси к'отайи бенэ чекьрьне. ³⁷ Н'эфт ч'бра бона we чеки у оса дайни к'о эw пешийа хwэ р'онайи кьн. ³⁸ Б'бра муч'ьк у сьнийед we жь зер'е хас бьн. ³⁹ Ш'эмдан н'эму шац'эгед weва жь тэлантэк* зер'е хас бе чекьрьне. ⁴⁰ Дина хwэ бьде, Мын чь т'эрз с'ере ч'ийе нишани тэ кьр, оса жи чеки.[†]

Коне Шэ'дэтийе
(Дэрг'этын 36:8-38)

26 ¹ Коне Шэ'дэтийе дэһэ тэ-
жед жь к'ьтане тэньк-ба-
дайи у р'исе шин, ширк у core
гэвэз чеки, сэр ван жи бь хэбата
ньг'рандьне херуба дэрхи. ² Дь-
режайа һэр тэжи бист у н'эйшт
зэнд бэ, бэрайийа һэр тэжи жи
чар зэнд бэ, чапа н'эму тэжа wэ-
кэ һэв бэ. ³ Пенц тэж һэвва бьн
у пенц жи һэвва. ⁴ Жь р'исе шин
хэлаца бавежи ль кэвийа кэре тэ-
жед э'wльн ль сэр лева һэввабуне,
оса жи бавежи лева кэвийа кэре
тэжед майинэ һэввабуне. ⁵ Пенци
хэлаци бавежи сэр лева һэр пенц
тэжед э'wльн, пенци хэлаци жи
бавежи сэр лева һэр пенц тэжед
дьн, wэки н'эму хэлац пешбэри
һэв бьн. ⁶ Пенци чэнгэлед зер'ин
чеки у һэр д'о п'арч'ед пенцтэжи
пе ван чэнгэла һэвва ки, wэки
Коне Шэ'дэтийе бьбэ йк.

⁷ Бона с'эргьрт'на Коне Шэ'-
дэтийе жь пьр'ч'а бьзьне йанздэһ
тэжа чеки. ⁸ Дьрежайа һэр тэжи
си зэнд бэ у бэрайийа һэр тэжи

чар зэнд бэ, оса к'о чапа һэр йанз-
дэһ тэжа жи wэкэ һэв бэ. ⁹ Пенц
тэжа башцэ һэвва ки у шэш тэжа
жи башцэ. Тэже шэша жи нэ'т'ька
конва сэр пыштева цатки. ¹⁰ Пен-
ци хэлаци бавежи ль кэвийа кэре
п'арч'е пенцтэжейи пешьни ль
сэр лева һэввабуне, пенци хэ-
лаци жи бавежи ль кэвийа кэре
п'арч'е шэштэжейи майини ль сэр
лева һэввабуне. ¹¹ Пенци чэнгэлед
сьфьрин чеки у чэнгэла бавежи
хэлаца, п'эр'да һэвва ки к'о бьбэ ко-
нэ. ¹² Бэрмаие тэже сэр кон, ава
готи ниве тэжа зедэбуйи пышта
Коне Шэ'дэтийева дардакьри бэ.
¹³ Жь с'эрк'еша сэр конэ зедэма-
йи, зэндэк ви алийива, зэндэк
жи алийе дьнва һэр д'о к'елэкава
дардакьри бэ, к'о һэр д'о к'елэкед
Коне Шэ'дэтийе бенэ ньхамт'не.
¹⁴ Жь ч'эрмед бэранайэ сор р'энг-
кьри с'эргьрэке чеки бона с'эргьр-
т'на кон, жь ч'эрмед гамэ'сийа жи
с'эрк'ешэке чеки, бона к'ьшандьна
ль сэр we.

¹⁵ Бона Коне Шэ'дэтийе жь дара
акасийе читед сэкьнанди чеки.
¹⁶ Дьрежайа һэр чити дэһэ зэнд
у бэрайийа ван жи зэнд у нивэк
бэ. ¹⁷ Сэре һэр чити б'бра д'о к'эрт
һэбьн, к'о һэвва р'унен, н'эму чи-
тед Коне Шэ'дэтийе жи оса чеки.
¹⁸ Коне Шэ'дэтийер'а, бона али-
йе к'о дьк'эвэ башуре бист чита
чеки, ¹⁹ жь зив чьл бьнгэһа бона
бист чита чеки, д'о бьнгэһа чите
э'wльнр'а бона һэр д'о к'эрта, оса

* 25:39 «Тэлантэк» wэкэ си у шэш килограмми бу.

25:40 К'аред Шандийа 7:44; Ибрани 8:5.

жи бона йед майин. ²⁰ Бона али-
йе бакора Коне Шэ'дэтийе бист
чита чеки, ²¹ бона ван чыл бьн-
гәһед зивин чеки, дө бьнгәһ бьн
чите э'wльнр'а, дө бьнгәһ жи бьн
һәр читед майинр'а. ²² Бона пышта
Конe Шэ'дэтийе алиие р'оавайева
шәш чита чеки. ²³ Алиие пыштева
бона э'нишкед Конe Шэ'дэтийе дө
чита чеки. ²⁴ Эw алиие жерева щот
бьн у жорва жи пе хәләқәке һәвва-
кьри бьн. Бона һәр дө э'нишка һәр
дөйа жи өса чеки. ²⁵ Бьра һ'әйшт
чит т'эви һәр шанздәһ бьнгәһед
хwәйэ зивинва бьн. Дө бьнгәһ
бьн чите э'wльнда бьн, бьне һәр
читидә гәрәке дө бьнгәһ бьн.

²⁶ Жь дара акасийе читгьра че-
ки. Пенща бона читед алики Конe
Шэ'дэтийе, ²⁷ пенща бона читед
алиие дьнейи Конe Шэ'дэтийе
у пенщ читгьра жи бона читед
пышта Конe Шэ'дэтийе алиие р'о-
авайева. ²⁸ Читгьре наведа гәрәке
нава читар'а жь ви сәри һ'эта сә-
ре дьн дәрбаз бә. ²⁹ Чита зер' ки,
хәләқед ван, ава готи щийед кө
читгьре тер'а дәрбаз бьн, бь зер'
чеки. Читгьра жи зер' ки. ³⁰ Конe
Шэ'дэтийе щур'е веда бьди сә-
кьнандьне, чава кө ль сәр ч'ийе
тәр'а һатә нишанкьрне.

³¹ Жь р'исе шин, ширк у соре
гәвәз у жь к'ьтане тәнък-бадаи
п'әр'дәке бь хәбата ньгьрандье
херуба ль сәр чеки, ³² we бавежи
сәр чар стунед акасийейэ зер'-
кьри, кө чәнгәлед ван зер' бьн у
бьнгәһед ван жи зив бьн. ³³ П'әр'-

де бь чәнгәла дардаки у Сьндоқа
Шэ'дэтийе бьби һьндөр' ви алиие
п'әр'де. Эw п'әр'дә we wәр'а нав-
бьр'ийе бьдә ль нав Щийе^ф Пироз
у Щийе^ф һәри Пироз.[†] ³⁴ Қалп'ахе
бахшандьне бьди сәр Сьндоқа
Шэ'дэтийейә Щийе һәри Пирозда.
³⁵ Т'әхт дайни ви алиие п'әр'де дәр.
Шәмдане жи алиие башура Конe
Шэ'дэтийева дайни пешбәри т'әхт,
т'әхт кө дьк'әвә алиие бакөре.

³⁶ Бона дәре Кон п'әр'дәкә жь
р'исе шин, ширк, соре гәвәз у жь
к'ьтане тәнък-бадаи һунанди
нәхш-нәхши чеки. ³⁷ Бона п'әр'де
жь дара акасийе пенщ стуна чеки
у ван зер' ки, чәнгәлед ван жи
зер' бьн у бона ван пенщ бьнгәһед
сьфьр р'оки.

Горигәһ

(Дэрг'этын 38:1-7)

27 ¹ Жь дара акасийе горигәһе
чеки, дьрежайа we пенщ
зәнд, бәрайи пенщ зәнд, бьра го-
ригәһ чар гошә бә, бьльндайа we
се зәнд бә. ² Сәр һәр чар э'нишкед
we стьруйа дәрхи, өса кө стьру-
йед we жь we бьн, we сьфьр ки.
³ Т'әбахед бона к'озир'етьна we,
мәр'ькед we, т'әштед we, гоштгьр
у агьрдангед we чеки, һ'әму һащә-
тед we жь сьфьр чеки. ⁴ У бона we
жь сьфьр читәкә мина т'ор'а чеки
у чар хәләқед сьфьр сәр һәр чар
э'нишкед читва ки. ⁵ У we жерева
дайни бьн кәвийа горигәһе, өса
кө чит ниве горигәһеда бә. ⁶ Бона
горигәһе дәстуйа чеки, дәсту жь

дара акасийе бын у ван сьфьр ки. ⁷Гэрэ дэстуйед we ль нав хэлақар'а дэрбаз бын, эв дэсту гэрэ хэр дө к'елэкед горигэһева бын, бона һылдана we. ⁸We жь т'эхта чеки у һындөр' вала, чава кө сэр ч'ийе тэр'а хатэ нишандайине, өса жи чеки.

Һ'эвша Коне Шэ'дэтийе
(Дэрг'этын 38:9-20)

⁹Алийе башуре һ'эвша Коне Шэ'дэтийе чеки у п'эр'дед we жь к'этане тэньк-бадаи бэ, дьрежайа алики сэд зэнд бэ. ¹⁰Бист стунед ван бист бьнгэһава жь сьфьр бын. Чэнгэлед стуна шишава жь зив бын. ¹¹Өса жи бона алийе бакөре, дьрежайа п'эр'да бьра сэр һэв сэд зэнд бэ у бист стунед ван бын, т'эви бист бьнгэһед жь сьфьр. Чэнгэлед стуна шишава жь зив бын. ¹²Бона бэрайиһа һ'эвше, п'эр'дед алийе р'оавайе пенци зэнд бэ, дэһэ стунед ван у дэһэ бьнгэһед ван бын. ¹³Бэрайиһа пешийа һ'эвше кө we бьк'эвэ алийе р'оһьлате пенци зэнд бэ. ¹⁴П'эр'дед алики дери һ'эму бь һэвр'а панздэһ зэнд бэ, се стунед ван у се бьнгэһед ван бын, ¹⁵п'эр'дед алийе дьн панздэһ зэнд бэ, се стунед ван у се бьнгэһед ван. ¹⁶Бона дэре һ'эвше жь р'исе шин, ширк, соре гэвэз у к'этане тэньк-бадаи, п'эр'дэкэ бист-зэнди һунанди нэхш-нэхши чеки. Чар стун у чар бьнгэһед we гэрэ һэбьн. ¹⁷Һ'эму стунед дора һ'эвше гэрэ пе ши-

шед зивин һэвва гьредайи бын. Чэнгэлед ван зив у бьнгэһед ван сьфьр бын. ¹⁸Дьрежайа һ'эвше сэд зэнд бэ, бэрайи пенци зэнд бэ у бьльндайа п'эр'дед доре пенци зэнд бэ. Эв гэрэ жь к'этане тэньк-бадаи бын, бьнгэһед стуна жь сьфьр бын. ¹⁹Һэр һащэте бона һэр шьхөле Коне Шэ'дэтийе, һ'эму сьнгед we у һ'эму сьнгед һ'эвше жь сьфьр бын.

Р'уне бона ч'ьре
(Қануна К'аһинтийе 24:1-4)

²⁰Тө т'эмийе бьдэ исраелийа, вэки тэр'а бона р'онайе р'уне зэй-т'унейи зэлал к'ышанди биньн, кө ч'ьра һэр т'эм бьшхөлэ. ²¹Һарун көр'ед хвэва Коне^ф Щьвинед^а, ви алийе п'эр'да бэр Шэ'дэтийе, ль бэр Хөдан еваре һ'эта сьбе хэме шьхөландьне һьлдьнэ ль сэр хвэ. Эв йэк алийе исраелийда нав ньсьлед ванда бьбэ қэйдэ-қануна һ'эта-һ'этайе.

К'ынщед к'аһина^ф
(Дэрг'этын 39:1-7)

28 ¹Тө жь нава исраелийда һаруне^ф бьрайе хвэ у көр'ед һарун: Надаб, Абиһу, Елазар у Иг'амар бинэ щэм хвэ, вэки Мьнр'а к'аһинтийе^ф бькьн. ²Һаруне бьрайе хвэр'а к'ынщед пироз бьдьруйи, бона қадьр у р'умэте. ³Тө бежэ һ'эму хвэйфьрасэта, йед кө Мьн занэбунева дагьртьнэ, кө бона һарун к'ынща бьдьрун, бона бөһөрти-жьбарэбуна ви, кө

* 27:21 «Коне Щьвинер'а» Коне Шэ'дэтийе жи дьһатэ готьне.

Мьнр'а к'ахинтийе бькэ. ⁴Эв ын эв к'ынщед кө we бьдрун: Р'эхтсинг^ф, ефод^ф, чөх у кьрасе нэдьшанди, п'ап'ах у бэнпшт. Бьра бьрайе тэ һарун у көр'ед wir'а к'ынщед пироз бьдрун, кө Мьнр'а к'ахинтийе бькьн. ⁵Бьра эв зер', р'исе шин, ширк, соре гэвэз у к'ьтане тэньк һьлдьн.

Ефод

(Дэрг'этын 39:2-7)

⁶Ефод жь зер', р'исе шин, ширк, соре гэвэз у к'ьтане тэньк-бадаи, бь хэбата ньтряндыне чекьн. ⁷Гэрэке сэр һэр дө сэрмьлка хэлақ һэбьн кө бенэ һэввакьрыне. ⁸Бэнпшта ль сэр ефод жи мина ефод жь ван тьшта һунанди-ньтрянди, жь зер', р'исе шин, ширк, соре гэвэз у к'ьтане тэньк-бадаи бе чекьрыне. ⁹Дө кэвьред оникс һьлди у навед көр'ед Израел ль сэр ван бьк'оли бьньвиси, ¹⁰шэш нава ль сэр кэвьрэки у шэш нава жи ль сэр кэвьрэки, анэгори пэйһэвбуйина ван. ¹¹Мина һостэтиа кэвьрк'ол чава кө море дьк'олэ, өса жи тө навед көр'ед Израел сэр һэр дө кэвьра бьк'оли у вана нава һелунед зер'инда қаш ки. ¹²Ван һэр дө кэвьра сэр сэрмьлке ефодва ки, кө израелийар'а бьбьнэ кэвьред биранине. У һарун навед ван бона биранине ль бэр Хөдан һьлдэ сэр һэр дө мьлед хвэ. ¹³Һелунед зер'ин чеки ¹⁴у жь зер'ед хас дө зьнциред бадаи вэгьрти чеки у ван зьнциред вэгьрти бавежи һелуна.

Р'эхтсинг

(Дэрг'этын 39:8-21)

¹⁵Р'эхтсинге һ'акьмтийе бь хэбата ньтряндыне ви щур'е чекьрына ефодда чеки. Ви жь зер', р'исе шин, ширк, соре гэвэз у жь к'ьтане тэньк-бадаи чеки. ¹⁶Бьра эв дө та қаткьри чаргошэ бэ, дьрежайа ви бьһөстэк бу, бэрайа ви жи бьһөстэк. ¹⁷У ль сэр ви чар щергэ кэвьр қаш ки. Щерга э'wльн: Сардийон, топаз у зьмруд, ¹⁸щерга дөда: Карбункул, сафир у алмас, ¹⁹щерга сьсийа: Йақут, агат у аместис ²⁰у щерга чара: Хризолит, оникс у йаспис, эвана гэрэ нава һелунед зер'инда бенэ қашкьрыне. ²¹Эв кэвьр гэрэ донздэһ һ'эв бьн, анэгори навед көр'ед Израел, мина море к'олайи сэр һэр кэвьри навэки ван бе к'оландьне бона донздэһ қэбила. ²²Сэр р'эхтсинг зьнциред бадаи чеки, эв вэгьрти жь зер'е хас бэ. ²³Р'эхтсингр'а дө хэлақед зер'ин чеки у ван һэр дө хэлақа сэр һэр дө ньч'ед р'эхтсингва ки. ²⁴Ван һэр дө зьнциред зер'ин, хэлақед ньч'ед р'эхтсингва ки. ²⁵Һэр дө сэрийед зьнцирайэ дьн һэр дө һелунава ки, пешийева сэр сэрмьлке ефод бэ. ²⁶Дө хэлақед зер'инэ дьн чеки ван бьн р'эхтсингва һэр дө ньч'ед жерьнва алийе ефодва ки. ²⁷Дө хэлақед зер'инэ дьн жи чеки, вана бьне һэр дө ньч'ед сэрмьлкед ефодва ки. Алийе пешийева бэр щийе һэввабунева сэр бэнпшта ефодва ки. ²⁸Бь қайт'ана шин хэлақед р'эхтсинг хэлақед ефодва кьн, кө эв сэр бэнпшта ефодва

бын у р'эхтсинг жь ефод нэцэтэ.
²⁹ Нарун наве көр'ед Израелэ ль сэр р'эхтсинге һ'акьмтийе, т'ьме бьдэ ль сэр дьле хвэ, гава бьк'эвэ Щийе Пироз, бона биранина ван ль бэр Ходан.
³⁰ Урим^ф у Тумим бькэ р'эхтсинге һ'акьмтийе. Бьра эв сэр дьле һарун бьн, гава эв һэр'э бэр Ходан. һарун һэр т'ьм һ'акьмтийа израелия ль бэр Ходан бьдэ ль сэр дьле хвэ.[†]

Чөх

(Дэрг'этын 39:22-26)

³¹ Чөхе ефод хөр'у бь р'энге шин чеки.
³² Наведа бэрстуйа ви вэки кө сэри тер'а дэрбаз бэ, дора ви щийе вэкьри мина бэрстуйа елэкзьрһ' һунанди бэрсту ки, кө жь бэр һэв нэчэ.
³³ Дора п'еша чөх жь р'исе шин, ширк у соре гэвэз һ'ьнара чеки, нава жь ван һэр йэкида жи зэнглед зер'ин һэбэ.
³⁴ Дора п'еша чөхва бьра навбэра һэр зэнгләки зер'ин һ'ьнарэк бэ у зэнгләки зер'ин һ'ьнарэк бэ.
³⁵ W'де қольхкьрьне гэрэке чөх сэр һарун бэ у гава эв бьк'эвэ Щийе Пироз ль бэр Ходан у дэрг'эвэ дэнге чөх бе бьһистьне кө эв нэмьрэ.

П'ап'ах у кьрас

(Дэрг'этын 39:30-31)

³⁶ Бэр'нике жь зер'е хас р'о ки у бь щур'е морк'оландьне сэр we бьк'оли: «Ходанр'а Пироз».
³⁷ We бавежи сэр қайт'анэкэ шин п'а-п'ахва ки, кө жорва сэр нэ'тъка

п'ап'ахва бэ.
³⁸ Бьра эв ль сэр э'ни-йа һарун бэ, wэки һэр кемасийа һ'эдийед израелийайэ пироз кө тенэ дайине, һарун һьлдэ ль сэр хвэ. Гэрэке эв бэр'ни т'ьме ль сэр э'ниья һарун бэ, кө эв һ'эди ль бэр Ходан бенэ қэбулкьрьне.

³⁹ Кьрас бь к'ьтане тэньк бь-һуньни, п'ап'ах бь к'ьтане тэньк чеки, бэнпыште жи һунанди нэхш-нэхши чеки.

К'ьнщед көр'ед һарун

(Дэрг'этын 39:27-29)

⁴⁰ Көр'ед һарунр'а, бона қэдър у р'умэта ван, кьраса, бэнпышта у к'олоза чеки.
⁴¹ Вана ль бьрайе хвэ һарун у көр'ед вийэ т'эви ви ки. Ван р'ун ки, хьзмэтк'арийа ванда ван қэвин-қэдим* ки у бөһөрти-жьбарэ ки кө Мьнр'а к'аһинтийе бькьн.
⁴² Ванр'а дэрпед к'ьтани бьдбруйи, wэки бэдэна ван жь навк'елке һ'эта чока бе ньхамт'ьне.
⁴³ Гава һарун у көр'ед хвэва һэр'ьнэ Коне Щьвине^ф, йан незики гориг'эне бьн бона қольхкьрьна Щийе Пирозда, бьра ван ль хвэ кьн, кө нэбэ эв нэһэдийе бькьн у бьмьрын. Бьра эв вьир'а у зөр'эта вийэ пэй вьир'а бьбэ э'рф-э'дэте һ'эта-һ'этайе.

Қэвин-қэдимкьрьна к'аһина^ф

(Қануна К'аһинтийе 8:1-36)

29 ¹ Ва йэ чь кө т'о гэрэке т'эви ван бьки, кө эв бөһөрти-жьбарэ бьн у Мьнр'а бьбьнэ к'аһин.

* **28:41** Бь ибрани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Дэстед ван дагьри».

28:30 Жьмар 27:21; Дөбарэкьрьна Қануне 33:8; Эзра 2:36; Нэһэмийа 7:65.

Щанэгаки у дө бэранед бeрөсур,
²нане бе һэвиртър'ш, к'атед бе һэ-
 виртър'ш р'унда стърайи у лоше бе
 һэвиртър'ш сэр р'ункъри һылди.
 Вана жь аре хаши жь ганьм чеки.
³У ван бьки сэлэке, ван ль сэр
 сэле т'эви щанэге у һэр дө бэрана
 һ'эди бьди. ⁴Һарун у көр'ед вива
 жи бини ль бэр дэре Коне Щьви-
 не у вана пе аве бышойи. ⁵К'ынща
 һылди, ава готи кьрас, чөхе ефод,
 ефод у р'эхтсинг һарун ки, бь бэн-
 пыште ефод жи пышта ви гьреди.
⁶П'ап'ах бьди сэре ви у сэр п'ап'ах-
 да жи к'офийа пироз дайни. ⁷Р'уне
 р'ункърьне һылди, сэр сэре вида
 ки у ви р'ун ки. ⁸Көр'ед һарун жи
 бини кьраса ль ван ки, ⁹бэньпышта
 бьди пышта ван у к'олоза ль сэре
 ван бьп'еч'и, к'аһинти бона ван
 бьбэ э'рф-э'дэте һ'эта-һ'этайе. Бь ви
 авайи һарун у көр'ед ви хьзмэт-
 к'арийа ванда қэвин-қадим ки.

¹⁰Щанэге бини ль бэр Коне
 Щьвине у һарун көр'ед хвэва
 бьра дэстед хвэ дайньнэ ль сэр
 сэре щанэге. ¹¹У ль бэр дэре Ко-
 не Щьвине ль бэр Хөдан щанэге
 сэржеки. ¹²Жь хуна щанэге һьл-
 ди у бь т'элийа хвэ стъруйед
 горигэһе хи, һ'эму хуна майин
 бьр'ежи бьне горигэһе. ¹³Һ'эму
 бэзе сэрзьк, бэтане щэгэре, һэр
 дө гөр'ч'ька бэзе ванва һылди у
 ль сэр горигэһе агьршэвати ки.
¹⁴Ле гоште щанэге, ч'эрме ви у
 э'дэба ви жь зоме дэрхи у бьшэ-
 ььтини. Эва дийарийа^ф жь гөнэ
 пақьжбуне йэ.

¹⁵Жь бэрана йэки һылди, бь-
 ра һарун у көр'ед ви дэстед хвэ

дайньнэ ль сэр сэре бэрен. ¹⁶Ви
 бэрани сэржеки, хуна ви һылди
 у ль сэр һэр чар алийед горигэһе-
 да бьр'эшини. ¹⁷Бэрен чити-чити
 ки, нав-дьла у ньгед ви бышойи у
 ван дайни ль сэр гоште читикъ-
 ри у сэре ви. ¹⁸Т'эмамийа бэрен
 ль сэр горигэһе агьршэвати ки,
 эва дийарийа т'эвайишэвате йэ
 бона Хөдан. Дийарийа шэватейэ
 бинхвэш э, бона Хөдан.

¹⁹Бэране дьн жи һылди, бьра
 һарун у көр'ед ви дэстед хвэ
 дайньнэ ль сэр сэре бэрен. ²⁰Бэ-
 рен сэржеки, жь хуна ви һылди
 гөпька гөһе һаруни р'асте у гөпька
 гөһе көр'ед вийэ р'асте хи, өса жи
 т'элийа мэзьнэ дэсте вани р'асте
 у печ'ийа мэзьнэ ньге вани р'асте
 хи. Хуна майин ль сэр һэр чар к'е-
 лэкед горигэһеда бьр'эшини. ²¹Жь
 we хуна сэр горигэһе у жь р'уне
 р'ункърьне һылди, бьр'эшини ль
 сэр һарун у к'ынщед ви, ль сэр
 көр'ед ви у к'ынщед көр'ед ви.
 һынге һарун, к'ынщед ви у көр'ед
 вийэ т'эви ви у к'ынщед көр'ед
 ви we пироз бьн.

²²Паше бэзе бэрен, даве, бэ-
 зе сэрзьк, бэтане щэгэре, һэр дө
 гөр'ч'ька бэзе ванва у пила р'асте
 һылди, чьмки эва бэране қэвин-
 қадимкьрьне йэ. ²³Жь сэла нане
 бе һэвиртър'ши ль бэр Хөдан, бо-
 к'онэки, к'атэки р'унда стърайи у
 лошэки һылди. ²⁴Ван дайни ль
 сэр к'эфа дэстед һарун у көр'ед
 ви у ван ль бэр Хөдан чава ди-
 йарийа^ф һ'эжандьне бьһ'эжини.

²⁵Паше ван жь дэстед ван бьгьри,
 ль сэр горигэһе т'эви дийарийа

г'эвайишэwатe агыршэwати ки, бона бинхwэшийе ль бэр Ходан. Эва дийарийа шэwатейэ бона Ходан. ²⁶Wi сэрсинге бэране кó бона қэвин-қэдимкърьне һарун бу һьлди у ль бэр Ходан чава дийарийа һ'эжандьне бьһ'эжини. Эве бьбэ п'ара тэ. ²⁷Сэрсинге һ'эжандьне у пила жорбльндкърьне жь бэране қэвин-қэдимкърьне кó һатьбунэ һ'эжандьне у жорбльндкърьне, бона һарун у кóр'ед ви пироз ки. ²⁸Бра эв йэк алийе израелийда бона һарун у кóр'ед ви бьбэ қануна һ'эта-һ'этайе, чьмки эва дийарийа^ф жорбльндкърьне йэ. Эв дийарийа израелийа жорбльндкърьне гэрэке жь қóрбанед^ф wанэ һэлэқэтийе бэ у ве дийарийа хwэйэ жорбльндкърьне бьдьнэ Ходан.

²⁹Пэй һарунр'а к'ьнщед вийэ пироз кóр'ед виp'а бьминьн, wэки гава эw бенэ р'ункърьне у бенэ қэвин-қэдимкърьне эw к'ьнщ ль wан бьн. ³⁰Жь кóр'ед ви, йе кó we дэwса ви бьбэ к'аһин у бьк'эwэ Коне Щьвине кó хьзмэтк'арийе Щийе Пирозда бькэ, бра һ'эфт р'ожа wан к'ьнща хwэ кэ.

³¹Бэране бона қэвин-қэдимкърьне һьлди у щики пироз гоште ви бьк'элини. ³²Һарун у кóр'ед ви ль бэр дэре Коне Щьвине ви гоште бэрен у нане сэледа бьхwьн. ³³Эwана wан тышта бьхwьн, бь чь һатьнэ гонэк'эwандьне^ф бона қэвин-қэдими у бóһóрти-жьбарэбуна wан. Кэсэки дьн гэрэке нэхwэ,

чьмки пироз ьн. ³⁴Ле һэгэр жь гошт у нане бона қэвин-қэдимкърьне һ'эта сэре сьбе бьминэ, эwед бэрмайи бьшэwьтини. Гэрэ эw нэйенэ хwарьне, чьмки пироз ьн.

³⁵Һ'эму т'эмийед кó Мьн чава бона һарун у кóр'ед ви данэ тэ óса бьки, нава һ'эфт р'ожада wан қэвин-қэдим ки. ³⁶Р'оже щанэгаки қóрбан бьди бона гонэк'эwандьне. Бь ве йэке горигэһе паqьж ки. Сэрда жи we р'ун ки wэки пироз бэ. ³⁷Һ'эфт р'ожа бона горигэһе к'эwандьне бьки we пироз ки у горигэһе бьбэ йа һэрэ пироз. Һ'эму чь кó горигэһе к'эwэ we пироз бэ.

Қóрбана һэр р'ож
(*Қануна К'аһинтийе 6:8-13;*
Жьмар 28:1-8)

³⁸Ва йэ чь кó тó гэрэке һэр т'ьм ль сэр горигэһе бьди, р'оже дó бэрхед йэк сали. ³⁹Бэрхэки сэре сьбе бьди, йе дьн жи бэре еваре. ⁴⁰Т'эви бэрхе э'wльн п'арэкэ ефайе* жь дэһа йэк аре хаси стьрайи т'эви п'арэкэ һине** жь чара йэк р'уне ледаи у п'арэкэ һине жь чара йэк шэрав, чава дийарийа сэрдакърьне бьди. ⁴¹Бэрхе дóда жи бэре еваре бьди. Мина we дийарийа^ф нанийэ сэре сьбе у мина дийарийа сэрдакърьне. Эва дийарийа шэwатейэ бинхwэш э, бона Ходан. ⁴²Бра эва ль нав ньсьлед wэда бьбэ дийарийа^ф т'эвайишэwатейэ һэр т'ьм ль бэр Ходан, бэр дэре Коне Щьвине, ви щийе кó Эзе р'асти wэ бем, т'эви тэ

* 29:40 «Ефак» дэрданэкэ wэкэ бист у дó литьри бу.

** 29:40 «Һинэк» дэрданэкэ wэкэ чар литьри бу.

хэбэр дьм. ⁴³We дэре Эзе р'асти исраелийа бем у бь р'умэта Мын-ва эв щийе пироз бэ. ⁴⁴Эзе Коне Щьвине у горигәһе пироз кьм, өса жи һарун у көр'ед ши пироз кьм, wәки Мынр'а к'аинтийе бь-кьн. ⁴⁵Эзе ль нав исраелийада бьминьм у бьбьмә Хwәдейе ван. ⁴⁶Һынге әве бьзаньбьн кө Эз Хөдан ьм, Хwәдейе ван, кө Мын эв жь wәлате Мьсьре дәрхьстьн, wәки ль нава wанда бьминьм. Эз Хөдан ьм, Хwәдейе ван.

Горигәһа бьхуре^ф

(Дэрг'этын 37:25-28)

30 ¹Горигәһа бона бьхур шә-wьтандьне жь дара акаси-йе чеки. ²Дьрежайа we зэндәк, бэрайийа we зэндәк, бьра эв чар гошә бә, бьльндайа we дө зэнд бә, стьруйед we жи жь we бьн. ³Жора we, дора we у стьруйед we бь зер'е хас зер' ки у дора ле-ва we т'оqәки зер'ин бавежейи. ⁴Дө хәлаqед зер'ин бона we чеки. Wана бьне т'оqва бавежи һәр дө алийа, wәки гава we һьлдьн щи һэбьн кө дәстуйа тер'а дәрбаз кьн. ⁵Дәстуйа жь дара акасийе чеки у ван зер' ки. ⁶We дайни ль бәр we п'әр'да кө бәр Сьндоqа^ф Шә'дәтийе йә, пешбәри qалп'ахе бахшандь-нейи сәр Шә'дәтийе, we дэра кө Эзе р'асти тә бем. ⁷У бьра һарун ль сәр we бьхура бинхwәш агьр-шәwати кә. һәр сәре сьбе гава

ч'бра саз кә бьхуре агьршәwати кә. ⁸Гава һарун бәре еваре ч'бра вехә у дайнә сәр шәмдане, бьра бьхуре агьршәwати кә, wәки ль нава ньсьлед wәда һәр т'ьм ль бәр Хөдан бьхур һэбә. ⁹Ль сәр we, бьхура башqә, йан дийарийа т'эвайишәwате, йан дийарийа нанийә дьн нәдьн, нә жи дийарийа сәрдакьрьне сәр weда кьн. ¹⁰Һарун бьра сале щарәке ль сәр стьруйед горигәһе гөнәк'әwандьне бькә. Бьра нава ньсьлед wәда пе хуна qөрбана бона гөнәк'әwандьне сале щарәке ль сәр we гөнәк'әwандьн бе кьрьне. Бона Хөдан әва горигәһа йа һәрә пироз ә».

Хәрщдайна Пирозгәһе^ф

¹¹Хөдан т'әви Муса хэбәр да у готе: ¹²«Гава тө исраелийа бьж-мьри у һ'әсабе ван заньби, бьра һынге һәр йәк жь бәр нәфса хwәва һәq бьдә Хөдан, wәки бәла нәйе сәре ван чахе кө тө ван бьжмь-ри. ¹³Эв ә кө гәрәке әwana бьдьн, к'ижане кө дәрбаз дьбә те жьма-ре, анәгори шекьле* Пирозгәһе^ф кө бист гера** йә, нив шекьл зив бьра бьдә. Әва нив шекьле ди-йарийа Хөдан ә.[†] ¹⁴Һәр кәсе жь бистсалийе жортьр кө дәрбаз бә бе жьмаре, бьра ве дийарийе бьдә Хөдан. ¹⁵Гава һун бәр нәфса хwәва бона гөнәк'әwандьне дийарийе бьдьнә Хөдан, бьра нә йе дәwләти жь нив шекьли зедәтьр бьдә у нә

* 30:13 «Шекьләк» wәкә донздәһ гьрами бу.

** 30:13 «Герак» wәкә 0,6 гьрами бу.

30:13 Дэрг'этын 38:25-26; Мәтта 17:24.

жи йе к'эсиб кем бьдэ. ¹⁶ Зиве гөнэк'эвандьне жь израелийа хьлди у бьди бона хьзмэтк'арийа Коне Щьвине. Эве ль бэр Ходан бьбэ биранина израелийа, бона гөнэк'эвандьна нэфсед ван».

Т'эшта сьфьр
(Дэрг'этын 38:8)

¹⁷ Ходан т'эв Муса хэбэр да у готе: ¹⁸ «Оса жи жь сьфьр т'эштэке бона ава шуштын-вэшуштэне чеки. Бьра бьнгэна we жи жь сьфьр бэ, we дайни ль навбэра Коне Щьвине у горигэне, аве дагьри.[†] ¹⁹ Бьра харун у көр'ед хвэва дэст у п'ийед хвэ пе ава веда бьшон. ²⁰ Гава эв бьк'эвьнэ Коне Щьвине йан бона хьзмэтк'арийе незики горигэне бьн, ава готи дийарийа шэватэ бьдьнэ Ходан, бьра пе аве хвэ бьшон кө нэмьрын. ²¹ Бь ви авайи дэст у п'ийед хвэ бьра бьшон wэки нэмьрын. Бьра эв йэка бона ван бьбэ қануна һ'эта-һ'этайе, һьн бона wi, һьн жи бона зөр'эта wi ль нав һ'эму ньсьлед ванда».

Р'уне бона
р'ункьрына пирозийе
(Дэрг'этын 37:29)

²² Ходан т'эви Муса хэбэр да у готе: ²³ «Ле тө хвэр'а бьхарэтэд һэрэ р'ьнд хьлди: Гьранийа пен-

сьд шекьли* зьмьре^ф ну, wэкэ ниве wi, ава готи досьд у пенци шекьли** дарчина^ф бинхwэш, досьд у пенци шекьли қамише бинхwэш, ²⁴ пенсьд шекьли касийа* анэгоригьранийа шекьле Пирозгаhe у һинэк** жи р'уне зэйт'уне. ²⁵ Жь ван бь пьспорти т'эвдайи р'унэки р'ункьрынейи пироз чеки, эв бьбэ р'уне р'ункьрынейи пироз. ²⁶ Бь wi ван тышта р'ун ки: Коне Щьвине, Сьндоқа Шэ'дэтийе, ²⁷ т'эхт һ'эму дэрданед weва, шэмдан һащэтава, горигэна бьхуре, ²⁸ горигэна т'эвайишэватэ һ'эму һащэтэд we, т'эшт у бьнгэна we. ²⁹ Ван пироз ки, кө бьбьнэ йед һэрэ пироз. Чь кө wan к'эвэ we пироз бэ. ³⁰ харун у көр'ед wi р'ун ки у ван бөһөрти-жьбарэ ки, wэки Мьнр'а к'аһинтийе бькьн. ³¹ Т'эви израелийа хэбэрди у бежи: «Эве ль нава ньсьлед wэда Мьнр'а бьбэ р'уне пирози бона р'ункьрыне. ³² Эw гэрэке ль сэр бэдэна һэр мэрьвида нэие р'етьне у нэ жи мина щур'е we бе т'эвдайине, эв пироз э, бьра wэр'а жи пироз бэ. ³³ К'е кө бь щур'е we т'эвдайнэ, йан жи we ль сэр нэк'аһинэкида кэ, we жь нава щьмэ'та хвэда бе һьлатьне».

Бьхур

³⁴ Ходан готэ Муса: «Хвэр'а бьхарэтэд бинхwэш хьлди, ава готи

* 30:23 Wэкэ шэш килограмми бу

** 30:23 Wэкэ се килограмми бу.

* 30:24 «Касийа» бьхарэта бинхwэш э.

** 30:24 «Һинэк» дэрданэке wэкэ чар литьри бу.

30:18 Дэрг'этын 38:8.

ширеза даре, цахькед бэ'ре, тузька мэлһ'эме у бхура э'рэбийэ хас, бьра к'аше һ'эмуйа йэк бэ. ³⁵ Вана бь пьспорти т'эвдайи бхурэкэ ледайийэ хас у пироз чеки. ³⁶ Жь ве һьнэки һьлди һур-һур бьк'оти у ль бэр Сьндоца Шэ'дэтийе, Коне Щьвинеда дайни, we дэра кэ Эзе р'асти тэ бем. Эв бхуре бона wэ йа һэрэ пироз бэ. ³⁷ Эw бхура кэ те анэгори т'эвдайина we чеки, мина we хwэр'а ченэкьн, бьра эw бона тэ пироз бэ ль бэр Хөдан. ³⁸ К'е кэ бона бинһьлдане анэгори we хwэр'а т'эвдайи чекэ, эw жь нав цьмэ'та хwэ бе һьлатьне».

**К'ьфшкьрьна
ностэйд Коне Щьвине**
(Дэрг'этын 35:30–36:31)

31 ¹ Хөдан т'эви Муса хэбэр да у готе: ² «Ва йэ, Мьн бь нав гази Бьсалеле кэр'е Урийе һуре жь қэбила Щьһуда^ф кьр. ³ Мьн эw Р'өһ'е^ф Хwэдева, бь сэрwах-тийе, билантийе, дэстэ'мэлийе у фьрасэта һэр п'ешэк'арийева дагьрт, ⁴ wэки бь зер', зив у сьфьр тышта бьһ'өньринэ, ⁵ у кэвьра бьк'олэ қаш кэ, дара бьк'олэ у һэр щур'э шьхөли бькэ. ⁶ Ва йэ, Мьн Оһолиабе кэр'е Аһисамахе жь қэбила Дан чава к'омэкдар да wi у фьрасэти кьрийэ дьле хwэйфьрасэта, wэки һэр тыштед кэ Мьн т'эми ль тэ кьрынэ чекьн. ⁷ Коне Щьвине, Сьндоца Шэ'дэтийе, қалп'ахе бахшандьнейи сэр

we у һ'эму навмала кон, ⁸ өса жи т'эшт дэрданед weва, шэмдана хас һ'эму һашэтед weва у горигэһа бьхуре, ⁹ горигэһа дийарийа т'эвайишэwате у һ'эму һашэтед we, т'эшт у бьнгэһа we, ¹⁰ к'ьнщед қөльхкьрьне, к'ьнщед пирозэ һаруне к'аһинр'а у к'ьнща кэр'ед wир'а бона хьзмэтк'арийе, ¹¹ р'уне р'ункьрьне у бхура бинхwаш бона Щийе Пироз, ван һ'эмуйа өса чекьн чава кэ Мьн т'эми да тэ».

Шэми^ф, р'ожа р'ьһ'этийе

¹² Хөдан т'эви Муса хэбэр да у готе: ¹³ «Тө т'эви исраелийа хэбэр дэ у бежэ: (һун гэрэ э'сэ шэмийед^ф Мьн хwэй кьн, чьмки эва нишанэкэ ль нава Мьн у wэ ньсьлед wэда, кэ һун бьзаньбьн wэки Эз Хөдан ьм, Йе кэ wэ бөһөрти-жьбарэ дькьм. ¹⁴ Аwa шэмийе хwэй кьн, чьмки эw бона wэ пироз э, к'е кэ we бьһ'эр'ьминэ гэрэке бе көштьне. һэгэр йэк we р'оже шьхөлэки бькэ, бьра эw мэрьва жь нав цьмэ'та хwэ бе һьлатьне. ¹⁵ Бьра шэш р'ожа хэбат бе кьрьне, ле р'ожа һ'эфта шэмийа р'ьһ'этийе йэ, пироз э бона Хөдан. К'е кэ р'ожа шэмийе шьхөлэки бькэ гэрэке бе көштьне.[†] ¹⁶ Бьра исраели шэмийе хwэй кьн, wэки шэми ль нав ньсьлед wанда бе хwэйкьрьне, чава пэймана һ'эта-һ'этайе. ¹⁷ Эw нишана һ'эта-һ'этайе йэ ль нав Мьн у исраелийада, чьмки Хөдан ль нава шэш р'ожада э'рд у

31:15 Дэрг'этын 20:8-11; 23:12; 34:21; 35:2; Қануна К'аһинтийе 23:3; Дөбарэкьрьна Қануне 5:12-14.

эзман э'фьрандын у р'ожа х'эфта дэсте Хвэ жь хэбате кьр у р'ьһ'эт бу».[†]

¹⁸ Гава Хвэде ль сэр ч'ийайе Синайе хэбэрдана Хвэйэ т'эви Муса сэр хэвда ани, дө сэлед Шэ'дэтийе данэ ви. Сэлед кэ-вьрийэ бь т'элийа Хвэде ль сэр ньвисар.

Голька зер'ин

(Добарэкьрына *Қануне 9:8-11*)

32 ¹ Гава щьмэ'те дина хвэ даие кө Муса дэрэнги дь-к'эвэ жь сэр ч'ийе найе хваре, һынге щьмэ'т т'опи щэм һарун бу у готьнэ ви: «Р'абэ мэр'а хвэ-дейа чекэ, кө пешийа мэ к'эвьн, чьмки эв Мусайе мэрвь, йе кө эм жь вэлате Мьсьре дэрхьстьн, эм ньзаньн чь һатэ сэре ви».[†] ² Һарун готэ ван: «Гөһаред зер'э кө гөһед жьнед вэ, көр'ед вэ у қизед вэда нэ, дэрхьн у биньнэ щэм мьн». ³ У т'эмамийа щьмэ'те гөһаред гөһед хвэдайэ зер' дэрхьстьн у анинэ щэм һарун. ⁴ Һарун эв жь дэсте ван һьлдан, аһаз даие у голькэк р'о кьр. Готьн: «Эв э хвэде тэ Ис-раел[¶]! Йе кө тө жь вэлате Мьсьре дэрхьсти»[†] ⁵ Гава һарун эв йэк дит, бэр ви горигэһэк чекьр. һарун кьрэ гази у гот: «Сьбе щэжьна Хөдан э». ⁶ Р'ожа дьн сэре сьбе зу р'абун дийарийед т'эвайишэвате дан у дийарийед һэлэқэтийе анин. Щьмэ'т р'уньшт, хварьн, вэхварьн, паше тэме хвэ хьраб кьрын, һэвр'а листьн.[†]

Һерса Хвэде

(Добарэкьрына *Қануне 9:12-14*)

⁷ Һынге Хөдан готэ Муса: «Пэ-йа бэ һэр'э, чьмки щьмэ'та тэйэ кө тэ жь вэлате Мьсьре дэрхьст хвэ дайэ хьрабийе. ⁸ Эвана өса зу жь we р'ейе шьһ'тин, йа кө Мьн т'эми дабу ван. Бона хвэ голькэк р'о кьрын, эв һ'эбандьн, жер'а қорбан дан у готьн: «Эв э хвэде тэ Исраел! Йе кө тө жь вэлате Мьсьре дэрхьсти». ⁹ Хөдан готэ Муса: «Мьн дина Хвэ да ве щьмэ'те, ва йэ эв щьмэ'тэкэ сэрһ'ышк э. ¹⁰ Ньһа бьһелэ кө Эз һерса Хвэ ль сэр ванда бьр'эжьм, қыр'а ван биньм у тэ бькьмэ мь-лэтэки мэзын».

Навчетийа Мусайэ пешьн

¹¹ Ле Муса лава жь Хөдан Хвэ-дейе хвэ кьр у гот: «Йа Хөдан чьма һерса Тэ ль сэр щьмэ'та Тэ р'абэ, йа кө Тэ жь вэлате Мьсьре бь қэвата мэзын у бь дэсте зор дэрхьст?»[†] ¹² Чьма мьсьри бькьнэ гьли у бежьн: «Бона хьрабийе эв дэрхьстьн, кө сэре ч'ийа ван бь-көжэ у р'убари дьне ван нөһелэ»? Жь алава һерса Хвэ вэгэр'э у ве бэлайе нэйнэ сэре щьмэ'та Хвэ. ¹³ Э'вдед Хвэ Ибраһим[¶], Ишақ у Исраел бир бинэ, к'ижанар'а Тэ пе нэфса Хвэ сонд хвар у готэ ван: «Эзе зөр'эта вэ қаси стэйр-кед эзман ль һэв зедэ кьм у т'э-мамийа ви эрди, бона к'ижани Мьн гот Эзе бьдьмэ зөр'этед вэ у эве ванр'а бьбэ мьлк'е һ'эта-

31:17 Дэрг'этын 20:11. **32:1** К'аред Шандийа 7:40. **32:4** П'адшати I, 12:28; К'аред Шандийа 7:41. **32:6** Қорьнт'и I, 10:7. **32:11-14** Жьмар 14:13-19.

h'этайе».† ¹⁴ Һынге Хөдан йа Хwэ нэкър у бэла кö готьбу нэани сэрe цьмэ'та Хwэ.

**Муса сэлeд шэ'дэтиe
хурдэхwэши дькэ**
(Дöбapэкърьна Qануне 9:15-17,
20-21)

¹⁵ Муса вэгэр'ийа у жь ч'ийе hatэ хwаре, һәр дö сэлeд шэ'дэтиe жи дэстед wiда бун. Сэр һәр дö алийа жи нъвисар бун, һын ви алийи, һын жи wi алийи нъвисар бун. ¹⁶ Сэл шьхöле дэсте Хwэде бун у нъвисара сэр жи нъвисара Хwэде бу ль сэр сэла к'оланди. ¹⁷ Гава Йешу дэнге қар'э-қар'а цьмэ'те бьхист, готэ Муса: «Дэнге шер' жь зоме те». ¹⁸ Муса готе:

«Эв нэ дэнге қар'э-қар'а
сэрк'этиа йэ,
нэ жи дэнге қар'э-қар'а йед
данэ дэр,
ле эз дэнге стьранбежа
дьбьһем».

¹⁹ Гава Муса незики зоме бу, ч'э'в гольке у р'эқасе к'эт, һерса wi р'абу, эw сэлeд дэстед хwэда авитын у бьнат'ара ч'ийеда хурдэхwэши кърьн. ²⁰ Голька wанэ чекъри һьлда агърда һ'эланд, хур-хури кър кърэ т'оз р'эшандэ сэр аве у иcраели данэ вэхwарьне.

²¹ Муса готэ һарун: «Эве цьмэ'те чь ль тэ кър, кö тэ эв гөнэйе мэзын* ани сэр wан?» ²² һарун готе: «Бьра хwэйе мьн һерс нэк'эвэ. Тö ве цьмэ'те нас дьки, эw хьрабийе-

р'а һазър ьн. ²³ Готьнэ мьн: «Мэр'а хwэдейа чекэ кö пешийа мэ к'эвьн, чьмки эw Мусайе мэрьв кö эм жь wэлате Мьсьре дэрхьстьн, эм ньзанын чь hatэ сэрe wi». ²⁴ Мьн жи готэ wан: «Зер'е к'е һэйэ бьра дэрхэ. Wана данэ мьн, мьн жи эw авитьнэ ль нав егър эв голька дэрк'эт».

²⁵ Муса дина хwэ даие кö цьмэ'те һ'эwла хwэ жь дэwле авитийэ, we ль бэр дьжмьнед хwэ бьбьнэ р'обэт, (чьмки һарун изьн дабу кö wана һ'эwла хwэ жь дэwле авитьбун). ²⁶ Һынге Муса бэр дэргэһе зоме сэкьни у гот: «К'е алийе Хөдан э, бьра бе цэм мьн!» У һэрч'е жь лешийа^ф һ'эму цьвийанэ ль цэм wi. ²⁷ У готэ wан: «Хөдан Хwэдейе Иcраеле аһа дьбежэ: «Бьра һэр мэрьв шуре хwэ гьредэ, зомеда жь дэргэһ һ'эта дэргэһ һэр'ьн wэрьн, һэр мэрьв бьрайе хwэ, һэр мэрьв һэwале хwэ, һэр мэрьв цинаре хwэ бькöжэ». ²⁸ Лешийа wэкэ готьна Муса кърьн, we р'оже жь цьмэ'те се һ'эзар мэрьв к'этын. ²⁹ Муса гот: «Иро wэ бона хьзмэтк'арийа Хөдан хwэ бь кöштьна көр'е хwэ у бьрайе хwэ бөһöрти-жьбарэ кър. Лэма иро дöайе ль сэр wэда бе».

Навчетийа Мусайэ дöда
(Дöбapэкърьна Qануне 9:18-20,
25-29)

³⁰ Р'ожа дьне Муса готэ цьмэ'те: «Wэ гөнэки мэзын кърийэ. Ва йэ эзе һьлк'шьмэ цэм Хөдан, бэлки бькарьбьм к'эwандьне^ф жь

* **32:21** Бь ибрани «гөнэйе мэзын» зьнек'ари жи те фэ'мкърьне.

32:13 Дэстпeбун 17:8; 22:16-17.

бэр гөнэйе wəвa бьдмэ кьрыне». ³¹ Муса вэгэр'ийа шэм Ходан у готе: «Бэле! Эве щьмэ'те гөнэки мэзын кьр, хwэр'а хwэдеки зер'ин чекьр. ³² Ньһа эз р'эща дькьм гөнэйе ван бьбахшинэ! Ле хэгэр на, ниви дькьм наве мьн жь к'ьтеба Хwэйя ньвисар р'эсит кэ».† ³³ Ходан готэ Муса: «К'е ль бэр Мьн гөнэ кьрийя, Эзе ви жь к'ьтеба Хwэ р'эсит кьм. ³⁴ Ле ньһа тө хэр'э щьмэ'те бьбэ ви щийе кө Мьн тэр'а гот. Ва йя мьлийак'эте Мьне пешийа тэва хэр'э, ле р'ожа щэзайе, р'уйе гөнэйе ванда, Эзе ван щэза кьм». ³⁵ У Ходан щьмэ'те хьст бона we голька ванэ чекьри, йа кө һарун чекьр.

Навчетийа Мусайя сьсийа

33 ¹ Ходан готэ Муса: «Р'абэ жь вьра тө у эw щьмэ'та кө тэ жь wэлате Мьсьре дэрхьст һэвраз ани, һьлдэ хэр'э ви э'рде бона к'ижани Мьн Ибраһим, Ишаq у Аqубр'а^ф сонд хвар у гот: «Эзе ви бьдмэ зөр'эта тэ».† ² Эзе пешийа тэва мьлийак'этки^ф бьшиньм у эве кэнанийа^ф, эморийа^ф, һ'итийа^ф, пьризийа^ф, һ'иwийа у йэбусийа р'ақэтинэ. ³ Те хэр'и э'рде шир у һьнгьв же дьк'ьшэ, ле Эзе Хwэха т'эви тэ һэвраз нэйем, чьмки тө мьлэтэки сэрһ'ышк и кө нэбэ Эз р'ева qр'а тэ биньм».

⁴ Гава щьмэ'те эв готьна гьран бьһист, шин кьрын у qэт кэсэки хьшьре хwэ хwэва нэкьр. ⁵ Чьмки Ходан готьбу Муса: «Бежэ исра-

елийа, һун мьлэтэки сэрһ'ышк ын, һэгэр Эз дэqэке т'эви wэ һэвраз бем Эзе qр'а wэ биньм. Ле ньһа хьшьред ль сэр хwэ дэрхьн, кө Эз дина хwэ бьдмэ к'а Эз wэ чава бькьм». ⁶ Исраелийа хьшьред хwэ һьнда ч'ийайе һ'оребе* жь сэр хwэ дэрхьстын.

Конэ Щьвине

⁷ Муса Кон һьлдьда, жь зоме дэр һьнэки жь зоме дур вэдьгьрт. Наве ви дани Конэ Щьвине. У хэр кэсе кө гази Ходан дькьр, жь зоме дэрдьк'эт дьчу Конэ Щьвине, кө жь зоме дэр бу. ⁸ Гава Муса дэрдьк'эт дьчу бэрбь Кон, һьнге т'эмамыйа щьмэ'те р'адьбу у хэр йэк ль бэр дэре конэ хwэ дьсэкьни у дина хwэ дьданэ Муса, һ'эта кө эw бьк'эта Кон. ⁹ Чава кө Муса дьк'этэ Кон, стуна э'wр пэяа дьбу ль бэр дэре Кон дьсэкьни у Ходан т'эви Муса хэбэр дьда. ¹⁰ Гава т'эмамыйа щьмэ'те стуна э'wрэ ль бэр дэре Кон сэкьни дьдит, һ'эму щьмэ'т р'адьбу у хэр йэк ль бэр дэре конэ хwэ дэвэр'уйа дьчу. ¹¹ Ходан р'у бь р'у т'эви Муса хэбэр дьда, чава кө мэрвьэк т'эви һэвалэ хwэ хэбэр дьдэ. Муса вэдьгэр'ийа зоме, ле хорте бэрдэстийе ви Йешуйе көр'е Нун жь Кон дур нэдьк'эт.

Хwэде соз дайе кө т'эви щьмэ'та Хwэ бэ

¹² Муса готэ Ходан: «Бэле Тэ готэ мьн: «Ве щьмэ'те дэрхэ», ле бэле

* 33:6 «һ'ореб» навэки Синайейи дьн э.

32:32 Зэбур 69:28; Э'йанти 3:5. 33:1 Дэстпелун 12:7; 26:3; 28:13.

Тэ мьнва э'йан нэкър, Те к'е т'эви мьн бышини, Тэ гот: «Эз тэ пе наве тэ нас дькьм у т'о ль Мьн хвэш ха-ти». ¹³ Ле ньһа һиви дькьм, һэгэр эз ль Тэ хвэш тем, дэ р'ийед Хвэ ль бэр мьн вэкэ, вэки эз Тэ нас кьм у к'эрэма^ф Тэ бьбиньм. Дина Хвэ бьде к'о эв мьлэт щьмэ'та Тэ йэ». ¹⁴ У Хвэде гот: «Эзе т'эв тэ бем у тэ бьбьмэ р'һ'этийе». ¹⁵ Муса готэ Ви: «һэгэр һ'зура Тэ т'эви мэ ни-бэ, мэ жь вьра дэрнэхэ. ¹⁶ Ве чава бе к'фше, вэки эз у щьмэ'та Тэ ль Тэ хвэш тен, һэгэр Т'о т'эви мэ нэйейи? Бь ве йэке эз у щьмэ'та Тэйе жь һ'эму мьлэтед ль р'убари дьне бенэ фьрцикьрьне». ¹⁷ Х'одан готэ Муса: «Эзе ве йэке жи бькьм чь к'о тэ гот, чьмки т'о ль Мьн хвэш тейи у Эз пе наве тэ, тэ нас дькьм».

Муса дьхвазэ р'умэта Х'одан бьбинэ

¹⁸ Муса гот: «һиви дькьм дин-дара Хвэ мьнва э'йан кэ». ¹⁹ Ђнгге Хвэде готе: «Эзе һ'эму қәнщийа Хвэ ль бэр тэва дэрбаз кьм у на-ве Хвэ «Х'одан»* ль бэр тэ бьдьмэ э'ламкьрьне, Эз к'ижани бемэ р'э'-ме, Эзе бемэ р'э'ме у дьле Мьн сэр к'е бьшэвьтэ, ве бьшэвьтэ».† ²⁰ Гот: «Т'о р'уйе Мьн нькари бьбини, чь-ки мэрвь нькарэ Мьн бьбинэ у сах бьминэ». ²¹ У Х'одан гот: «Ва йэ щэм Мьн щик һэйэ, ль сэр ви қэйайи бьсэкьнэ, ²² гава диндара Мьн дэрбаз бэ, Эзе тэ бькьмэ қэ-

льштока қэйе у бь дэсте Хвэ тэ бьньхемьм, һ'эга к'о Эз дэрбаз бьм. ²³ Паше Эзе дэсте Хвэ һьлдьм у те пыштева Мьн бьбини, ле р'уйе Мьн ве тэва нэйе дитьне».

Сэлед кэврийэ ну (Д'обарэкьрьна Қануне 10:1-5)

34 ¹ Х'одан готэ Муса: «Хвэ'ра д'о сэлед кэвьи мина йед пешийе бьбьр'э у Эзе ль сэр ван сэла бьньвисьм ван хэбэра, йед к'о ль сэр сэлед пешийе бун, к'ижан тэ һурдэхвэши кьрын. ² Бона сэре сьбе һазьр би. Сэре сьбе һьлк'ыши ч'ийайе Синайе у ве дэре ль сэр ч'ийе бэр Мьн бьсэкьни. ³ Т'о кэс т'эви тэ һьлнэк'ышэ у т'о кэс ль сэр т'эмамия ч'ийе нэйе к'фше, нэ жи пэз у дэвар незики ч'ийе бьч'ерэ». ⁴ Муса д'о сэлед кэвьи мина йед пешийе бьр'ин. Эв сэре сьбе р'абу, һэр д'о сэлед кэвьи дестда һьлк'ышиа сэр ч'ийайе Синайе, чава к'о Х'одан т'эми дабу ви. ⁵ У Х'одан э'врва пэяа бу, ль вьр щэм ви сэкьни у наве Х'одан э'лам кьр. ⁶ Х'одан ль бэр бир'а дэрбаз бу у э'лам кьр:

«Х'одан, Х'одан ьм!
Хвэдейе р'э'м у дьлован,
сэбьр-ськ'ане,
бь һ'об у амьнийеда хьне,†
⁷ к'о бона һ'эзара Хвэйе һ'оба
амьн э,
нэһэқийе, нэр'астийе у
г'онэ^ф дьбахшинэ,

* 33:19 Бьхуньн шьровэкьрьна Дэрк'этын 3:15.

33:19 Р'омайи 9:15. 34:6-7 Дэрк'этын 20:5-6; Жьмар 14:18; Д'обарэкьрьна Қануне 5:9-10; 7:9-10.

ле гөнэк'ара бе бэла наһелэ,
нәһэқи́йа бава тинэ сэрэ
зар'а у зар'е-зар'а,
һ'эта ньсле сьсийа у чара».

⁸ Муса бь лэз дэвэр'у́йа чу эр-
де, та бу ⁹ у гот: «Хwэйе мьн, эва
мьлэтэки сэрһ'ышк э, ле һэгэр эз
ль Тэ хwэш тем, һиви дькьм, бьра
Хwэйе мьн т'эви мэ бе. Нәһэқи у
гөнәйед мэ бьбахшинэ у мэ бькэ
ware Хwэ».

Сэрзедэбуна пэймане

(Дэрг'этын 23:14-19;

Дөбарэкьрына Qануне 7:1-5;
16:1-17)

¹⁰ У Хөдан готе: «Ва йэ Эз пэй-
манэке гьредьдьм, Эзе ль бэр ч'э'-
ве т'эмамыйа цьмэ'та тэ к'эрэмэ-
тед өса бькьм, кө ль сэр р'убари
дьне у ль нава һ'эму мьлэтада
тыштед өса нэ бунэ. һ'эму мьлэ-
тед дор-бэред тэ, we кьрьнед Хө-
дан бьбиньн, чьмки Эзе бона тэ
кьрьнед һ'эйрэ-һ'өжмэк'ар бькьм.
¹¹ Бира хwэда хwэй кэ чь т'эмийе
Эз иро дьдьм тэ, ва йэ Эзе ль бэр
тэ эморийа, кэнанийа, пьризийа,
һ'итийа, һ'ивийа у йэбусийа
р'ақэтиньм. ¹² Мьқати хwэ би, эв
wэлате кө те һэр'и, нэбэ кө пэй-
мане т'эви бьнәлийед wi гьреди
у эв тэр'а бьбьнэ т'элэ. ¹³ Ле һун
горигәһед ван һьлшиньн, һ'эй-
кәлед ван һурдәхwэши кьн у да-

ред ванэ Ашерайе^ф жи бьбьр'ьн.[†]
¹⁴ Тө хwәде́е башқә нәһ'эбини,
чьмки наве Хөдан Хирәтк'еш э,
Эw Хwәдеки хирәтк'еш э. ¹⁵ Нэбэ
кө тө т'эви бьнәлийед wi wәла-
ти пэймане гьреди, гава эв пэй
хwәдейед хwэ һэр'ьн беэ'сьлийе
бькьн, қөрбана хwәдейед хwэр'а
бьдьн у тэ г'эглиф кьн, тө жи жь
we қөрбана ван бьхwi, ¹⁶ қизед
ван көр'ед хwэр'а бьхwази у гава
қизед ван пэй хwәдейед хwэ һэ-
р'ьн беэ'сьлийе бькьн, we көр'ед тэ
жи беэ'сьлийе бьдьнэ кьрьне у ль
пэй хwәдейед хwэ бьдьнэ бьрьне.

¹⁷ Хwәдейа хwэр'а р'онәки.[†]

¹⁸ Цәжьна^ф Нане Шкәва хwэй
ки. Wi wәде к'ьфшкьрийи мәһа
Абибеда*, һ'эфт р'ожа нане шкәва
бьхwi, чава кө Мьн т'эми дайэ тэ,
чьмки тө мәһа Абибеда жь Мьсьре
дэрг'эти.[†]

¹⁹ һэр ньхөрийе^ф жь дийа хwэ
дьбэ п'ара Мьн э, өса жи һэр нь-
хөрийе нерини ль нав һ'эйwanед
тәда, һэгэр дэвар бэ йан жи пэз
бэ.[†] ²⁰ Жь бэр ньхөрийе к'эрева бэр-
хәки бьди, ле һэгэр бэрва нәди,
стуйе wi бышкени. Жь бэр һэр
ньхөрийе көр'ед хwәва жи бьди.

Бьра қәт йәк дәствала дәрнә-
к'эвэ ль бэр Мьн.[†]

²¹ Шәш р'ожа бьхәбьти у р'ожа
һ'эфта р'ьһ'әт би, wәде чандьн у
дыруне жи р'ьһ'әт би.[†]

* 34:18 Бьхуньн шьровәкьрына Дэрг'этын 13:4.

34:13 Дөбарэкьрына Qануне 16:21. 34:17 Дэрг'этын 20:4; Qануна К'аһинтийе 19:4;
Дөбарэкьрына Qануне 5:8; 27:15. 34:18 Дэрг'этын 12:14-20; Qануна К'аһинтийе 23:6-8;
Жьмар 28:16-25. 34:19 Дэрг'этын 13:2. 34:20 Дэрг'этын 13:13. 34:21 Дэрг'этын 20:9-10;
23:12; 31:15; 35:2; Qануна К'аһинтийе 23:3; Дөбарэкьрына Qануне 5:13-14.

²² Щэжына^ф Н'эфтийа* пе бэре нандруна э'влын у Щэжына Бэрт'опкьрына** хьлазийа сале хвэй ки. ²³ Сале се щара х'эму рьсьмед тэйэ мерин бьра ль бэр Ходан Хвэде, Хвэдеие Израеле бьсэкьнын. ²⁴ Чьмки Эзе ль бэр тэ мьлэта р'афэтиньм у синоре тэ бэрфьрэ кьм. Вэ'де кө тө сале се щара ль бэр Ходан Хвэдеие хвэ бьсэкьни, т'о кэсе ч'эв нэвежэ вэлэте тэ.

²⁵ Хуна қорбана Мьн т'эв нане пе хэвиртър'ш нэди у нэ жи қорбана Щэжына^ф Дэрбазбуне н'эта сэре сьбе бьминэ.[†]

²⁶ Бэред^ф дэрэмэта пешьнэ э'рде хвэдайэ хэрэ қэнц бини Хана Ходан Хвэдеие хвэ.

Каре ль нав шире македа нэ-к'элини».†

²⁷ Ходан готэ Муса: «Ван хэбэра хвэр'а бьньвисэ, чьмки Мьн анэгори ван хэбэра пэйман т'эви тэ у т'эви Израеле гьреда».

²⁸ Муса we дэре ль щэм Ходан чьл р'ожи у чьл шэви ма, нэ нан хвар у нэ жи ав вэхвар. Ль сэр ван сэлед кэвьри хэбэред пэймане ньвисин, ава готи хэр дэһэ т'эми.

Р'уйе Муса дьч'ьрусэ

²⁹ Гава Муса хэр дө сэлед Шэ'дэтийе дестда жь ч'ийайе Синайе дьһатэ хваре. Муса ньзаньбу кө

жь we хэбэрдана хвэйэ т'эви Ходан, р'уйе ви дьч'ьруси.[†] ³⁰ Нарун у х'эму израели ч'эв Муса к'этын, ва йэ р'уйе ви дьч'ьрусэ, эв тьрсийан кө незики ви буна. ³¹ Ёнгге Муса гази ван кьр, Нарун у х'эму сэр-веред щьвине вэгэр'ийан хатьнэ щэм ви у Муса т'эви ван хэбэр да. ³² Пэй ве йэкер'а х'эму израели хатьнэ незик. Эви х'эму т'эмийед кө Ходан сэр ч'ийайе Синайе т'эви ви хэбэр дабу, данэ ван. ³³ Муса хэбэрдана т'эви ван хьлаз кьр, эви хели авитэ ль сэр р'уйе хвэ. ³⁴ Ле чахе Муса дьчу ль бэр Ходан кө т'эви Ви хэбэр да, эви хели жь сэр р'уйе хвэ һьлдьда, х'эта кө we дэрк'эта, паше дэрдьк'эт у чь т'эми вир'а хатьбунэ дайине, израели-йар'а дьгот. ³⁵ Израели ч'эв Муса к'этын, дина хвэ дане кө р'уйе Муса дьч'ьрусэ. Муса хели давитэ ль сэр р'уйе хвэ, х'эта кө дьчу бэр Ходан кө т'эви Ви хэбэр да.

Т'эмийед бона р'ожа шэмийе

35 ¹ Муса т'эмамайа щьвина израелияа щьванд у готэ ван: «Эв ын эв тьштед кө Ходан т'эми да кө ван бьфэдиньн: ² Шэш р'ожа хэбата хвэ бькьн, ле р'ожа х'эфта вэр'а бьбэ шэмийа р'ьһ'этийейэ пироз бона Ходан. К'е we р'оже шьхөлэки бькэ we

* **34:22** Дэрг'этын 23:16-да ньвисар э, кө эва щэжына хатэ навкьрыне чава «Щэжына Нандруне». Бьхуньн Қануна К'аһинтийе 23:15-21; Жьмар 28:26-31.

** **34:22** «Щэжына Бэрт'опкьрыне» ава готи «Щэжына Н'олькчекьрыне». Бьхуньн Қануна К'аһинтийе 23:33-43.

34:25 Дэрг'этын 12:10. **34:26** Дөбарэкьрына Қануне 14:21; 26:2.

34:29-35 Қорьнт'и II, 3:7-16.

бе көшт'не,[†] ³Р'ожа шэмийе һ'эму
ци-wаред хwэда агьр венэхьн».

**П'ешк'ешед бона
Коне^Ф Шэ'дэтийе**
(Дэрк'этын 25:1-9; 35:10-19)

⁴Муса т'эви т'эмамияа шьвина
исраелийа хэбэр да у гот: «Эв э чь
кө Хөдан т'эми да у гот: ⁵Жь нав
һэбука хwэ һ'эдийе бона Хөдан
дэрхьн. Бьра һэр кэс бь р'эээдъли
Хөданр'а һ'эдийе бинэ: Зер', зив у
сьфьр, ⁶р'исе шин, ширк, соре гэ-
вэз, к'ьтане тэньк у пьр'ч'а бьзьне,
⁷ч'эрмед бэранайэ сор р'энгкьри,
ч'эрмед гамэ'сийа*, даред акаси-
йе, ⁸бьзьре бона р'онайе, бьһарэ-
тед бона р'уне р'ункьрьне^Ф у бона
бьхура^Ф бинхwэш, ⁹кэвьред оникс
у кэвьред қимэтэ бона қашкьрьна
ефод^Ф у р'эхтсинг.

¹⁰Һэр хwэйфьрасэтед ль нав
wэда бьра бен у һ'эму тыштед кө
Хөдан т'эми данэ чекьн: ¹¹Коне
Шэ'дэтийе, сэргьра сэргьрт'на
we у сэрк'еша we, чэнгэлед we,
читед we, читгьред we, стунед
we у бьнгэһед we, ¹²Сьндоқ у дэс-
туйед we, қалп'ахе бахшандьне у
п'эр'да навбьр'ийе, ¹³т'эхт дэсту-
йава у һ'эму дэрданед we, нане^Ф
Хwэдэр'а дайи, ¹⁴шэмдана р'онайе
у һашэтед we, ч'ьред we у р'уне
р'онайе, ¹⁵горигэһа бьхуре у дэс-
туйед we, р'уне р'ункьрьне, бьхура
бинхwэш у п'эр'да бэр дэре Коне

Шэ'дэтийе, ¹⁶горигэһа дийарийа
т'эвайишэwате у чита weйэ сьфь-
рин, дэстуйед we у һ'эму һашэтед
we, т'эшт у бьнгэһа we, ¹⁷п'эр'дед
һ'эwше, стунед we, бьнгэһед we,
п'эр'да бэр дэре һ'эwше, ¹⁸сьнгед
Коне Шэ'дэтийе у сьнгед һ'эwше
һэбьнед wanва, ¹⁹к'ьнщед қөльхкь-
рьнейэ бона хьзмэтк'арийа Шийе
Пирозда, к'ьнщед пирозэ һаруне
к'аһинр'а, өса жи к'ьнщед көр'ед
wi кө к'аһинтийе бькьн».

²⁰Т'эмамияа шьвина исраели-
йа жь цэм Муса чу. ²¹Һ'эму бь
р'эээдълийа хwэ у бь дьл у щан
һатьн, бона шьхөлед Коне^Ф Шь-
вине у бона т'эмамияа хьзмэт-
к'арийа Кон у бона к'ьнщед пироз
Хөданр'а һ'эди анин. ²²Һьн мера,
һьн жи жьна дьле к'ер'а чь дэрбаз
дьбу, бь мэр'дани қэрэфил, гөһар,
гөстил, хьшьр у һэр щур'э хьшь-
ред зер'ин алийе хwэда һ'эдийед
зер'ин Хөданр'а анин. ²³У щэм к'е
р'исе шин, ширк, соре гэвэз, к'ьта-
не тэньк, пьр'ч'а бьзьне у ч'эрмед
бэранайэ сор р'энгкьри у ч'эрмед
гамэ'сийа* һэбун анин. ²⁴Һэр кэ-
се кө зив, сьфьр һ'эди дьда, чава
һ'эди Хөданр'а анин у щэм к'е
кө даре акасийе бона чекьрьна
һ'эму тьшта һэбун анин. ²⁵Һ'эму
к'өлфэтед хwэйфьрасэт бь дэс-
тэ'мэлийа хwэ р'исе шин, ширк,
соре гэвэз у к'ьтане тэньк р'ьстьн
у анин. ²⁶Һ'эму к'өлфэтед кө дь-

* **35:7** «Гамэ'си» щур'эки һ'эйwане бэ'ре йэ.
* **35:23** Бьхуньн шьровэкьрьна Дэрк'этын 25:5.

35:2 Дэрк'этын 20:8-11; 23:12; 31:5; 34:21; Қануна К'аһинтийе 23:3; Дөбарэкьрьна
Қануне 5:13-14.

ле^ф ван дьхвэст бь дэстэ'мэлийа хвэ пьр'ч'а бьзыне р'ыстын. ²⁷ Сэр-вара жи кэвьред оникс у кэвьред қимэтэ бона қашкьрына ефод у р'эхтсинг, ²⁸ ѓса жи бьзыре бона ч'ьре, бьһарэтэд бона р'уне р'ункьрыне у бьхура бинхвэш анин. ²⁹ һэр жьн у мере израелийайэ дьле к'ижана дьхвэст, бона һэр тыште кӧ Хӧдан т'эми дабу Муса бе чекьрыне, бь р'эзэдьлийа хвэ Хӧданр'а һ'эди анин.

Һостэйд Коне Щьвине
(Дэрг'этын 31:1-11)

³⁰ Муса готэ израелийа: «Ва йэ, Хӧдан бь нав гази Бьсалеле кӧр'е Урийе һуре жь қэбила Щьһуда кьр. ³¹ Әв Р'ӧһ'е Хвэдева, бь сэрвахти-йе, билантийе, дэстэ'мэлийе у фь-расэта һэр п'ешэк'арийева дагьрт, ³² вәки бь зер', зив у сьфьр тышта бьһ'ӧньринэ ³³ у кэвьра бьк'олэ қаш кэ, дара бьк'олэ у һэр щур'э шьхӧли бь һостэтиге бькэ. ³⁴ Дьле вида жи дани кӧ һин бькэ, дьле ви у дьле Оһолиабе кӧр'е Аһи-самахе жь қэбила Дан. ³⁵ Хвэде әв фьрасэтийева дагьртън, вәки һэр шьхӧле һостэтиге, һ'ӧнӧрмән-дитийе, нэрьшандитийе бь р'исе шин, ширк, соре гәвәз ль сәр к'ь-тане тәньк, шьхӧле ньтряндыне у һэр щур'э шьхӧли бькьн.

36 ¹ һынге Бьсалел, Оһолиаб у һэр кәсе хвәйфьрасәт кӧ Хӧдан фьрасәти у биланти да-бу ван, бона һэр щур'э шьхӧлед Пирозгәһе бьзаньбьн у анәгори т'әмийа Хӧдан бькьн.

² Муса гази Бьсалел, Оһолиаб у һ'әмуйед хвәйфьрасәт кьр, әвед кӧ Хӧдан фьрасәт дабу ван, дьле к'ижана дьк'ьшандә ви к'ари, кӧ әһе хәбәге бькьн. ³ һынге вана әв һ'әму һ'әди, к'ижан кӧ израелийа бона хәбата Пирозгәһе анибун, жь щәм Муса һьлдан. У һәр сәре сьбе щьмә'те бь р'эзэдьлийа хвә һе һ'әдийед хвә данинә щәм ви. ⁴ һ'әму хвәйфьрасәтед кӧ һ'әму хәбата Пирозгәһе дькьрын, һәр кәс жь хәбата хвә һат, ⁵ т'әви Муса хә-бәр дан у готьне: «Бона ви шьхӧли чьқас кӧ Хӧдан т'эми дабу бькьн, щьмә'т жь һе зедәтьр тинә». ⁶ Му-са т'эми да кӧ зомеда ә'лам кьн бежьн: «Жь вьр шунда нә мер нә жьн бона һ'әдийа Пирозгәһе иди т'ӧ тышти нәкә». У щьмә'те дәст жь анине к'ьшанд. ⁷ Әв тыштед анибун т'ера һ'әму шьхӧле кӧ һе бькьрана кьр у бәр жи ма.

Чекьрына п'әр'да
(Дэрг'этын 26:1-14)

⁸ һ'әму хвәйфьрасәтед нава хәбатк'ара, жь к'ьтане тәньк-ба-даи, р'исе шин, ширк, соре гәвәз дәһә тәжед бь хәбата ньтряндыне херуб^ф сәр дәрхьстын бона Коне Шә'дәтиге. ⁹ Дьрежайа һәр тәжи бист у һ'әйшт зәнд бу, бәрайийа һәр тәжи жи чар зәнд бу, чапа һ'әму тәжа вәкә һәв бу. ¹⁰ Пенц тәж һәва кьрын у пенц жи һәва. ¹¹ Жь р'исе шин хәлақ авитьнә ль кәвийа кәре тәжед ә'һьльн ль сәр лева һәввабуне, ѓса жи авитьнә лева кәвийа кәре тәжед майинә һәввабуне. ¹² Пенци хәлақ ави-

тынэ сэр п'арч'е хэр пенц тэжед э'wльн, пенци хэлақ жи авитынэ сэр лева п'арч'е хэр пенц тэжед дьн, wэки h'эму хэлақ пешбэри хэв бьн. ¹³ Пенци чэнгэлед зер'ин чекьрын у хэр дө п'арч'ед пенцтэ-жи пе wan чэнгэла хэвва кьрын у Коне Шэ'дэтиье бу йэк.

¹⁴ Бона сэргьртъна Коне Шэ'дэ-тиье жь пр'ч'а бьзыне йанздэһ тэж чекьрын. ¹⁵ Дьрежайа хэр тэжи си зэнд бу у бэрайи́а хэр тэжи чар зэнд бу, өса кө чапа хэр йанздэһ тэжа жи wэкэ хэв бу. ¹⁶ Пенц тэж башқә хэвва кьрын у шэш тэж жи башқә. ¹⁷ Пенци хэлақ авитынэ ль кэвийа кэре п'арч'е пенцтэжийи пешьнэ ль сэр лева хэввабуне, пенци хэлақ жи авитынэ ль кэви-йа кэре п'арч'е шэштэжейи майи-нэ ль сэр лева хэввабуне. ¹⁸ Бона хэввакьрына кон жь сьфьр пенци чэнгэл чекьрын кө бьбә йэк. ¹⁹ Жь ч'эрмед бэранайэ сор р'энгькри сэргьрэк чекьрын бона сэргьртъна кон, жь ч'эрмед гамэ'сийа' жи сэр-к'ешэк чекьрын, бона к'ьшандьна ль сэр we.

Чекьрына чита

(Дэрк'этын 26:15-30)

²⁰ Бона Коне Шэ'дэтиье жь дара акасийе читед сэкьнанди чекьрын.

²¹ Дьрежайа хэр чити дэһэ зэнд бу, бэрайи́а wan жи зэнд у нивэк бу.

²² Сэре хэр чити дө к'эрт бун, кө хэвда р'удьньштън, h'эму читед Коне Шэ'дэтиье жи өса чекьрын.

²³ Коне Шэ'дэтиьер'а, бона алийе

кө дык'эвэ башуре, бист чит че-кьрын, ²⁴ жь зив чьл бьнгәһ бона бист чити чекьрын, дө бьнгәһ чи-те э'wльнр'а, бона хэр дө к'эрта, өса жи бона йед майин. ²⁵ Бона алийе бакөра Коне Шэ'дэтиер'а бист чит чекьрын, ²⁶ бона wan чьл бьнгәһед зивин чекьрын, дө бьнгәһ бьн чите э'wльнр'а, дө бьнгәһ жи бьн хэр читед майинр'а. ²⁷ Бона пышта Коне Шэ'дэтиье алийе р'о-авайева шэш чит чекьрын. ²⁸ Али-йе пыштева бона э'нишкед Коне Шэ'дэтиье дө чит чекьрын. ²⁹ Эw алийе жерева цот бун у жорва жи пе хэлақәке хэввакьри бун. Бо-на хэр дө э'нишка хэр дө жи өса чекьрын. ³⁰ H'эйшт чит у шанздэһ бьнгәһед wanэ зивин бун, бьне хэр читида дө бьнгәһ бун.

³¹ Жь дара акасийе читгьр че-кьрын. Пенц бона читед алики Коне Шэ'дэтиье, ³² пенц жи бона читед алийе дьнейи Коне Шэ'-дэтиье у пенц читгьр жи алийе р'оавайева бона читед пышта Коне Шэ'дэтиье. ³³ Читгьре наве чекьрын кө нава читар'а жь ви сэри дэрба-зи сэре дьн бә. ³⁴ Чит зер' кьрын, хэлақед wan, awa готи щийед кө читгьре тер'а дэрбаз дьбьн, бь зер' чекьрын. Читгьр жи зер' кьрын.

Чекьрына п'эр'да навбьр'ийе

(Дэрк'этын 26:31-37)

³⁵ Жь р'исе шин, ширк у core гэвэз у жь к'ьтане тэньк-бадаи́и п'эр'дә бь хэбата ньгьрандьне хе-руб ль сэр чекьрын. ³⁶ Эw авитынэ

сэр чар стунед акасийейэ зер'кьри, кө чэнгэлед ван зер' бун, бона ван чар бьнгәһед зивин р'о-кьрын. ³⁷ Бона дэре Кон п'эр'дэкэ жь р'исе шин, ширк, соре гәвэз у жь к'ьтане тәнхк-бадаи һунанди нэхш-нэхши чекьрын, ³⁸ бона we пенщ стун чэнгэлед ванва чекьрын, к'офийед ван у шишед ван зер' кьрын. һэр пенщ бьнгәһед ван жи жь сьфьр бун.

Сьндоқа^ф Пәймане
(Дэрг'этын 25:10-22)

37 ¹Бьсалел жь дара акасийе Сьндоқ чекьр, дьрежайа we дө зэнд у нив, бэрайийа we зэнд у нив, зэнд у нив жи бьльндайа we бу. ²Дэр у һьндөр'е we бь зер'е хас зер' кьр у дора лева we т'оқәки зер'ин авите. ³Бона һэр чар ньгед we чар хәлақед зер'ин р'о кьрын, дө хәлақ аликива, дө хәлақ жи алиие дьнва. ⁴Жь дара акасийе дәсту чекьрын у әв зер' кьрын. ⁵Дәсту хәлақед к'еләкед Сьндоқер'а дәрбаз кьрын, wәки Сьндоқ бе һьлдане. ⁶Қалп'ахе бахшандьне жь зер'е хас чекьр, дьрежайа we дө зэнд у нив бу, бэрайийа we жи зэнд у нив. ⁷У сэр һэр дө сәрийед қалп'ахе бахшандьне пе зер' дө херубед^ф к'өтайи чекьрын. ⁸Херубәк сәрикива дәрхьст, херубәки жи сәре дьнва, херуб жь қалп'ахе бахшандьне сэр һэр дө сәрийава дәрхьстьн. ⁹П'әр'ед херуба бәрбь жор вәкьри бун у бь п'әр'ед хwә қалп'ахе бахшандьне дьньхамтьн. Бәре ван һәвдөда бу у дина ван ль қалп'ахе бахшандьне бу.

Чекьрына т'әхте
нане Хwәдер'а дайи
(Дэрг'этын 25:23-30)

¹⁰Жь дара акасийе т'әхт чекьр, дьрежайа wi дө зэнд, бэрайийа wi зэндәк у бьльндайа wi зэнд у нив бу. ¹¹Әw бь зер'е хас зер' кьр у дора wi т'оқәки зер'ин авите. ¹²У дора wi бьльндайа чар т'ьлийа кәви чекьр, дора кәвийа wi жи т'оқәки зер'ин авите. ¹³Бона wi чар хәлақед зер'ин р'окьрын у әв хәлақана бэр һэр чар ньга, сэр һэр чар әнишкава кьрын, ¹⁴Хәлақ кәвийава бун, wәки щийед дәстуя һәбьн кө т'әхт бе һьлдане. ¹⁵Дәсту жь дара акасийе чекьрын, әв зер' кьрын кө бь ван т'әхт бе һьлдане. ¹⁶Дәрданед ль сэр т'әхт: Сьни, т'ас, к'ас у щер' пе зер'е хас чекьрын, wәки бь ван дийарийа сәрдакьрыне бе дайине.

Шәмдан
(Дэрг'этын 25:31-40)

¹⁷Жь п'арч'әки зер'е хас шәмдан к'өтайи чекьр, бьнгәһа we, стуна we, т'аськ, гөл у севькед we һ'әму жь we дәрдык'этын. ¹⁸К'еләка weва шәш ч'ьқьл дәрдык'этын, се ч'ьқьл алики шәмданева бун у се ч'ьқьл жи алиие шәмданейи дьнва бун. ¹⁹Се т'аськед мина гөлед бәһиве^ф, севьк у гөлава ль сэр ч'ьқьләки бун. Се т'аськед мина гөлед бәһиве, севьк у гөлава жи сэр ч'ьқьле дьн бун, һэр шәш ч'ьқьлед кө жь шәмдане дәрдык'этын аһа бун. ²⁰Чар т'аськед мина гөлед бәһиве, севьк у гөлава стуна шәмданева бун. ²¹Бьне һэр дө ч'ьқьлед

кө жь шэмдане дэрдьк'этын севьк һэбу, севькэк бьн щоте ч'ьфьлед э'wльнда бу, севькэк бьн щоте ч'ьфьлед дōдада, севькэк жи бьн щоте ч'ьфьлед сьсйада. ²² Севьк у ч'ьфьлед we жь we дэрдьк'этын. H'эму жь п'арч'эки зер'е хаси к'ōта-йи һатьбу чекьрьне. ²³ H'эфт ч'ьра, муч'ьк у сьнийед we жь зер'е хас жер'а чекьрын. ²⁴ Шэмдан h'эму һащэтед weва жь тэлантэк* зер'е хас чекьр.

Горигэһа бьхуре

(Дэрг'этын 30:1-5)

²⁵ Горигэһа бьхуре жь дара акасийе чекьр, дьрежайа we зэндэк, бэрайийа we зэндэк, эw чар гошэ бу, бьльндайа we дō зэнд, стьруйед we жи жь we бун. ²⁶ Жо-ра we, дора we, стьруйед we бь зер'е хас зер' кьр у дора лева we т'оqэки зер'ин авите. ²⁷ Дō хэлаqед зер'ин бона we чекьрын. Эw бьне т'оqва авитьнэ һэр дō алийа, wэки гава we һьлдьн щи һэбэ кō дэстуйа тер'а дэрбаз кьн. ²⁸ Дэсту жь дара акасийе чекьрын у эw зер' кьрын.

Р'уне р'ункьрьне у бьхура бинхwэш

(Дэрг'этын 30:22-38)

²⁹ Р'уне р'ункьрьнейи пироз у бьхура хасэ бинхwэш бь пьспорти т'эвдайи чекьр.†

Горигэһа

дийарийа т'эвайишэwате

(Дэрг'этын 27:1-8)

38 ¹ Жь дара акасийе горигэһа дийарийа т'эвайишэwате чар гошэ чекьр, дьрежайа we пенщ зэнд, бэрайийа we пенщ зэнд, бьльндайа we жи се зэнд. ² Сэр һэр чар э'нишкед we стьру дэрхьстьн, öса кō стьруйед we жь we бун у эw сьфьр кьрын. ³ H'эму һащэтед горигэһе, awa готи, т'эбахед we, мэр'ькед we, т'эштед we, гоштгьр у агьрдангед we чекьрын. H'эму һащэт жь сьфьр чекьрын. ⁴ Бона горигэһе h'эта ниве we бьне т'оqва жь сьфьр читэкэ мина т'ор'е чекьр. ⁵ Сэр һэр чар э'нишкед чита сьфьрин, чар хэлаq р'окьрын кō дэсту тер'а бенэ дэрбазкьрьне. ⁶ Дэсту жь дара акасийе чекьрын у эw сьфьр кьрын. ⁷ Эw дэсту хэлаqед к'елэка горигэһер'а дэрбаз кьрын, wэки бь wan бе һьлдане. Горигэһ пе т'эхта чекьр, һьндөр'ва вала.

Т'эшта сьфьр

(Дэрг'этын 30:18-21)

⁸ Т'эшта сьфьр у бьнгэһа we-йэ сьфьр жь wan нэйнькед* к'өлфэтед кō бэр дэре Коне Щьвине хōламти дькьрын чекьр.†

Чекьрына һ'эwша Пирозгэһе

(Дэрг'этын 27:9-19)

⁹ H'эwш жи чекьр. Дьрежайа п'эр'дед жь к'ьтане тэньк-бадайи

* 37:24 «Тэлантэк» wэкэ си у шэш килогьрами бу.

* 38:8 Wи чахи нэйнькед wan жь сьфьре бьрqок бун.

кө дьк'этынэ алийе башуре һ'эму бь һэвр'а сэд зэнд бу. ¹⁰Бист стунед ван бист бьнгәһава жь сьфьр бун. Чэнгәлед стуна шишава жь зив бун. ¹¹Дьрежайа п'эр'дед алийе бакөре һ'эму бь һэвр'а сэд зэнд бу, бист стунед ван бист бьнгәһава жь сьфьр бун. Чэнгәлед стуна шишава жь зив бьн. ¹²Дьрежайа п'эр'дед алийе р'оавайе һ'эму бь һэвр'а пенци зэнд бу, дәһә стунед ван бун у дәһә жи бьнгәһед ван. Чэнгәлед стуна у шишед ван жь зив бун. ¹³Дьрежайа п'эр'дед алийе р'оһьлате һ'эму бь һэвр'а пенци зэнд бу. ¹⁴П'эр'дед алики дэри һ'эму бь һэвр'а панздәһ зэнд бу, се стунед ван у се бьнгәһед ван бун. ¹⁵Бона алийе дьне, ава готи п'эр'дед бәр дәре һ'эвше һьн ви али, һьн жи алийе дьне панздәһ зэнд, се стунед ван у се бьнгәһед ван бун. ¹⁶Һ'эму п'эр'дед дора һ'эвше жь к'ьтане тәнък-бадайти бун, ¹⁷бьнгәһед стуна жь сьфьр бун, ле чэнгәле стуна шишед ван-ва жь зив бун, к'офийед стуна зивкьри бун. Һ'эму стунед һ'эвше пе шишед зивин һэвва гьредайи бун. ¹⁸П'эр'да бәр дәре һ'эвше, жь р'исе шин, ширк, соре гәвәз у жь к'ьтане тәнък-бадайти һунанди нәхш-нәхши бу. Дьрежайа we бист зэнд, бэрайийа п'эр'де пенц зэнд бу, вәкә п'эр'дед һ'эвше бу. ¹⁹К'о-

фийед һәр чар стунед we зивкьри бун, һәр чар бьнгәһед we сьфьр бун, чэнгәлед we у шишед we жь зив бун. ²⁰Сьнгед бона Коне Шә'-дәтийе у дора һ'эвше һ'эму жь сьфьр бун.

Һ'эсабед Коне Шә'дәтийе

²¹Әв бун һ'эсабе Коне Шә'дәтийе, чава кө Муса т'эми дабу, wәки леви бь сәрwерийа Ит'амаре көр'е һаруне к'аһин һ'эсаб кьрын. ²²Бьсалеле көр'е Урийе һур, жь қәбила Цьһуда әв һ'эму тьшт кьр, чь кө Хөдан т'эми дабу Муса. ²³Т'эви wi Оһолиаб көр'е Аһисамахе жь қәбила Дан, кө һосте, һ'өнөрмәнд у нәрдышандаре бь р'исе шин, ширк, соре гәвәз у к'ьтане тәнък бу. ²⁴Һ'эму зер'е кө бона шьхөле чекьрна Пирозгәһе һатьбу хәбате, ава готи зер'е кө чава дийари һатьбу дайине, 29 тәлант 730 шекьл* бу, анәгори шекьле** Пирозгәһе. ²⁵Зивед һ'эсабкьрна цьвине† 100 тәлант у 1 775 шекьл* бу, анәгори шекьле Пирозгәһе,† ²⁶сәре һәр мәрвье жь бистсалийе жортьр, кө дьһатә жьмаре нив шекьл бу, анәгори шекьле Пирозгәһе дькьр нив шекьл, әв 603 550 мәрвь бун.† ²⁷Бона р'окьрна бьнгәһа Пирозгәһе у бьнгәһа п'эр'да, 100 тәлант* зив чу у бь wi 100 бьнгәһ һатьнә чекьрне, тәлантәк** бона һәр

* 38:24 «29 тәлант 730 шекьл» вәкә һ'эзар килогьрами бу.

** 38:24 «Шекьләк» вәкә донздәһ гьрами бу.

* 38:25 «100 тәлант у 1 775 шекьл» вәкә 3 620 килогьрами бу.

** 38:27 «100 тәлант» вәкә 3 600 килогьрами бу.

** 38:27 «Тәлантәк» вәкә си у шәш килогьрами бу.

бынгәһе. ²⁸ Пе 1 775 шекул* зиви чэнгэл у шишед стуна чекьрын, к'офийед стуна зив кьрын. ²⁹ Сьфьре кө чава дийари хатьбу дайине, 70 тэлант у 2 400 шекул* бу. ³⁰ Пе ви бынгәһед бэр дэре Конне Цьвине, горигәһа сьфьр, чита вейэ сьфьрин у һ'әму һащәтед горигәһе, ³¹ бынгәһед дора һ'әwше, бынгәһед бэр дэре һ'әwше, һ'әму сынгед Конне Шә'дәтийе у һ'әму сынгед дора һ'әwше чекьрын.

Чекьрына Ефод
(Дэрг'этын 28:1-14)

39 ¹ Бона қөльхкьрына Щийе Пирозда, к'ынщед хьзмәт-к'арийе, жь р'исе шин, ширк у соре гәвәз дьрутьн. ² Оса жи бона һарун к'ынщед пироз дьрутьн, чава кө Хөдан т'әми дабу Муса, ³ Ефод жь зер', р'исе шин, ширк, соре гәвәз у к'ьтане тәнък-бадаи чекьр. ⁴ Зер' зьрав пән кьрын у әw мина т'ел бьр'ин, wәки хәбата ньт'рандьнеда т'әви р'исе шин, ширк, соре гәвәз у к'ьтане тәнък бьднә хәбате. ⁵ Сәр-мьлкед һәввабуне жер'а чекьрын, кө әw һәр дө сәрийава дьһатнә һәввакьрыне. ⁶ Бәнпьшта ль сәр ефод жи мина ефод жь ван тьшта һунанди-ньт'ранди, жь зер', р'исе шин, ширк, соре гәвәз у к'ьтане тәнък-бадаи weва хатьбу чекьрыне, чава кө Хөдан т'әми дабу Муса. ⁷ Кәвьред оникс һазьр кьрын, әw һелунед зер'инда қаш кьрын у чава мор те к'оландьне, өса наве көр'ед Исраел ль сәр ван хатнә

к'оландьне. ⁸ У әw ль сәр сәрмьлке ефодва кьрын, кө исраелияр'а бьбьнә кәвьред биранине, чава кө Хөдан т'әми дабу Муса.

Р'әхтсинг
(Дэрг'этын 28:15-30)

⁸ Р'әхтсинг бь хәбата ньт'рандьне ви щур'е чекьрына ефодда чекьрын. Әw жь зер', р'исе шин, ширк, соре гәвәз у жь к'ьтане тәнък-бадаи чекьрын. ⁹ Р'әхтсинг дө та қаткьри чаргошә бу, дьрежайа ви бьһөстәк бу, бәрайа ви жи бьһөстәк, дө та қаткьри бу. ¹⁰ Ль сәр we чар щергә кәвьр қаш кьрын. Щерга ә'wльн: Сардийон, топаз у зьмруд, ¹¹ щерга дөда: Карбункул, сафир у алмас, ¹² щерга сьсийа: Йақут, агат у аместис ¹³ у щерга чара: Хризолит, оникс у йаспис, әвана һелунед зер'инда қашкьри бун. ¹⁴ Әв кәвьр донздәһ һ'әв бун, анәгори навед көр'ед Исраел, мина море к'олайи сәр һәр кәвьри навәки ван хатьбу к'оландьне бона донздәһ қәбила. ¹⁵ Сәр р'әхтсинг зьнщиред бадаи чекьрын, әw вәгьрти жь зер'е хас бун. ¹⁶ Дө һелунед зер'ин у дө хәлақед зер'ин чекьрын у әw һәр дө хәлақ, сәр һәр дө ньч'ед р'әхтсингва кьрын. ¹⁷ Әw һәр дө зьнщиред зер'ин, һәр дө хәлақед ньч'ед р'әхтсингва кьрын. ¹⁸ Һәр дө сәрийед зьнщирайә дьн, һәр дө һелунава кьрын, пешийева жи сәрмьлке ефодва кьрын. ¹⁹ Дө хәлақед зер'инә дьн чекьрын әw бьн р'әхтсингва һәр

* 38:28 «1 775 шекул» wәкә 20 килограмми бу.

* 38:29 «70 тэлант у 2 400 шекул» wәкә 2 550 килограмми бу.

дө ньч'ед жерьнва алиие ефодва кьрын. ²⁰ Дө хэлақед зер'инэ дьн жи чекьрын, эв бнн һэр дө ньч'ед сэрмьлкед ефодва кьрын. Алиие пешийева бэр щийе һэввабунева сэр бэнпышта ефодва кьрын. ²¹ Бь қайт'ана шин хэлақед р'эхтсинг хэлақед ефодва кьрын, кө эв сэр бэнпышта ефодва бэ у р'эхтсинг жь ефод нэрэтэ, чава кө Хөдан т'эми дабу Муса.

Чөх

(Дэрг'этын 28:31-35)

²² Чөхе ефод хөр'у бь р'энге шин һунандьн. ²³ Нава ви вэкьри бу мина бэрстуйе елэкзьрһ', дора ви дьрути бу, кө жь бэр һэв нэчэ. ²⁴ П'еша чөх жь р'исе шин, ширк, соре гэвэзи бадаи х'ьнар р'иши кьрын. ²⁵ Жь зер'е хас зэнгьл чекьрын, эв зэнгьл ль навбэра һэр һ'ьнареда, ль сэр п'еша чөхва кьрын. ²⁶ Дора п'еша чөхе хьзмэтк'арийе, навбэра һэр һ'ьнареда зэнгьлэк һэбу. Чава кө Хөдан т'эми дабу Муса.

К'ьнщед һарун у көр'ед ви

(Дэрг'этын 28:39-43)

²⁷ Бона һарун у көр'ед ви бь хэбата һунандитийе жь к'ьтане тэньк кьрас чекьрын. ²⁸ Өса жи жь к'ьтане тэньк п'ап'ах, к'олоз чекьрын у жь к'ьтане тэньк-бадаи к'ьнщед бьни чекьрын. ²⁹ Бэнпышт жи жь к'ьтане тэньк-бадаи, жь р'исе шин, ширк, соре гэвэз, һунанди нэхш-нэхши чекьр, чава кө Хөдан т'эми дабу Муса. ³⁰ Бэрэ'нииа к'офийа пироз жь зер'е хас чекьрын у сэр

we мина мор к'оландьне ньвисин: «Хөданр'а Пироз». ³¹ Эв авитьна ль сэр қайт'ана шин, вэки жорва ль сэр п'ап'ахва бе гьредане, чава кө Хөдан т'эми дабу Муса.

Хьлазкьрна хэбате

(Дэрг'этын 35:10-19)

³² Бь ви щур'эи һ'эму шьхөлед ль сэр Коне Шэ'дэтийе, ава готи Коне Щьвине һатэ сери. Исраели-йа һэр тышт, чава кө Хөдан т'эми дабу Муса, өса жи кьрын. ³³ У Коне Шэ'дэтийе анинэ щэм Муса, ава готи: Кон у һ'эму навмала we, чэнгәлед we у читед we, читгьред we, стун у бьнгәһед we, ³⁴ сэргьртьна жь ч'эрмед бэранайэ сор р'энгкьри у сэрк'еша жь ч'эрмед гамэ'сийа у п'эр'да навбьр'ийе, ³⁵ Сьндоқа Шэ'дэтийе у дәстуйед we, қалп'ахе бахшандьне, ³⁶ т'эхт у һ'эму дэрданед we, нане Хвәдер'а дайи, ³⁷ шәмдана^ф жь зер'е хас ч'ьрайед сэрэ ши бь ши р'ез кьри, һ'эму һащәтед хвэва у р'уне р'онайе, ³⁸ горигәһа зер'ин, р'уне р'ункьрне, бьхура бинхвәш, п'эр'да бэр дэре кон, ³⁹ горигәһа сьфьрин у чита вейэ сьфьрин, дәстуйед we у һ'эму һащәтед we, т'әшт у бьнгәһа we, ⁴⁰ п'эр'дед һ'эвше, стунед we, бьнгәһед we, п'эр'да бэр дэре һ'эвше, һэбьнед we у сьнгед we, һ'эму һащәтед хьзмэтк'арийе, бона Коне Шэ'дэтийе, ава готи Коне Щьвине, ⁴¹ к'ьнщед қольхкьрнейэ бона хьзмэтк'арийа Щийе Пирозда, к'ьнщед пирозэ һаруне к'аһинр'а^ф, өса жи к'ьнщед көр'ед ви, кө к'аһинтийе бькьн. ⁴² Исраелийа

Һәр тышт чава Хөдан т'эми дабу Муса, өса жи кьрын. ⁴³ Муса дина хwэ да һ'эму тыште чекьри, кө ва йэ чава кө Хөдан т'эми дабу вана, өса жи кьрынэ. Муса дөа ван кьр.

**Т'эмийед Хөдан^Ф
бона Коне Шэ'дэтийе**

40 ¹ Хөдан т'эви Муса хэбэр да у готе: ² «Р'ожа йэкейэ мөһа э'wльн, Коне Шэ'дэтийе, ава готи Коне Щьвине вэгьри. ³ Сьндоқа^Ф Шэ'дэтийе бьби һьндөр' у п'эр'де бьк'ьшини бэр. ⁴ Т'эшт бини һьндөр' у һәр тыште ви сэр ши бь ши р'ез ки, шэмдане бини һьндөр', ч'эрайед we вехи у дайни сэр шэмдане. ⁵ Горигэһа бьхурейэ^Ф зер'ин дайни пешбэри Сьндоқа Шэ'дэтийе у п'эр'де бавежи бэр дэре Коне Шэ'дэтийе. ⁶ Горигэһа дийарийа^Ф т'эвайишэwате дайни ль бэр дэре Коне Шэ'дэтийе, ава готи Коне Щьвине. ⁷ Т'эште дайни ль навбэра Коне Щьвине у горигэһе, аве дагьри. ⁸ Дора we һ'эwше чекэ у п'эр'де бавежэ бэр дэре һ'эwше. ⁹ Р'уне р'ункьрыне һьлди, Коне Шэ'дэтийе у һ'эму чь кө һьндөр'да һэйэ р'ун ки, we у һ'эму нав мала we пироз^Ф ки, wэки эw пироз бэ. ¹⁰ Өса жи горигэһа^Ф дийарийа т'эвайишэwате у һ'эму һащәтед we р'ун ки, горигэһе пироз ки, wэки горигэһн бьбэ йа һэрэ пироз. ¹¹ Т'эште у бьнгэһа we р'ун ки у we пироз ки. ¹² һарун у көр'ед ви бини ль бэр дэре Коне Щьвине у ван бь аве бышойи. ¹³ К'ынщед пироз һарун ки, ви р'ун ки у ви пироз ки, кө к'аһинтийе Мьнр'а бькэ. ¹⁴ Көр'ед ви жи бини

у кьраса ль ван ки. ¹⁵ Ван жи өса р'ун ки, чава тэ баве ван р'ун кьр, кө эw Мьнр'а к'аһинтийе бькьн. Эв р'ункьрына ван ль нав ньсьлед ванда бьбэ бона к'аһинтийа ванэ һ'эта-һ'этайе.

**Вэгьртын у пирозкьрына
Конe Шэ'дэтийе**

¹⁶ Муса һәр тышт чава кө Хөдан т'эми дабу өса жи кьр. ¹⁷ Сала дөда, йэке мөһа э'wльн, Коне Шэ'дэтийе һатэ вэгьртые. ¹⁸ Муса Коне Шэ'дэтийе вэгьрт, бьнгәһед we данин, читед we данин, читгьр дэрбаз кьрын у стун данэ сэкьнандьне. ¹⁹ Сэргьр авитэ сэр Коне Шэ'дэтийе у сэрк'еш жорда к'ьшандэ сэр Кон, чава кө Хөдан т'эми дабу Муса. ²⁰ Шэ'дэти һьлда у кьрэ Сьндоqe, дэсту хэлаqед Сьндоqер'а дэрбаз кьрын у qалп'ахе бахшандьне жорва дани ль сэр Сьндоqe. ²¹ Сьндоq бьрэ һьндөр'е Коне Шэ'дэтийе, п'эр'дэ авитэ бэр у пешийа Сьндоқа Шэ'дэтийе да гьртые, чава кө Хөдан т'эми дабу Муса. ²² Т'эшт дани һьндөр'е Коне Щьвине, али йе бакөра Кон ви алие п'эр'де дэр. ²³ У сэр we ль бэр Хөдан нан ши бь ши р'ез кьр, чава кө Хөдан т'эми дабу Муса. ²⁴ Шэмдан дани һьндөр'е Коне Щьвине, пешбэри т'эшт, алие башура Кон ²⁵ у ль бэр Хөдан ч'эра вехьстьн у данинэ сэр шэмдане, чава кө Хөдан т'эми дабу Муса. ²⁶ Горигэһа зер'ин дани һьндөр'е Коне Щьвине пешбэри п'эр'де ²⁷ у ль сэр we бьхура бинхwэш агьршэwати кьр, чава кө Хөдан т'эми дабу Муса. ²⁸ П'эр'дэ

авитэ ль бэр дэре Коне Шэ'дэтийе.
²⁹Горигэна дийарийа т'эвайишэwа-
те дани ль бэр дэре Коне Шэ'дэ-
тийе, аwа готи Коне Щьвине у ль
сэр we дийарийа т'эвайишэwате
у дийарийа нани да, чаwа кө Хө-
дан т'эми дабу Муса. ³⁰Т'эшт дани
ль навбэра Коне Щьвине у гори-
гэне у бона шуштын-вэшуштэне
ав дагьрт. ³¹Муса, һарун у көр'ед
wi дэст у п'ийед хwэ жь we дь-
шуштын. ³²Гава кө дьк'этынэ Коне
Щьвине у незики горигэне дьбун
хwэ дьшуштын, чаwа кө Хөдан т'э-
ми дабу Муса. ³³Һ'эwша дор-бэре
Конe Шэ'дэтийе у горигэне дада у
п'эр'дэ авитэ ль бэр дэре һ'эwше.
Бь ви аwайи Муса шьхóл хьлаз кьр.

Э'wр ль сэр Конe Щьвине

³⁴Э'wр Конe Щьвине ньхамт
у р'умэта Хөдан Конe Шэ'дэтийе
дагьрт.[†] ³⁵Муса нькарьбу бьк'эта
Конe Щьвине, чьмки э'wр данибу
ль сэр Кон у р'умэта^ф Хөдан Конe
Шэ'дэтийе дагьртбу. ³⁶Исраели
т'эмамия р'еwитийа хwэда, һэр
гав э'wр жь сэр Конe Шэ'дэтийе
р'адьбу, р'е дьк'этын, ³⁷ле һэгэр
э'wр р'анэдьбу эw р'е нэдьк'этын,
һ'эта we р'ожа кө э'wр р'абуйа.
³⁸Э'wре Хөдан р'оже ль сэр Конe
Шэ'дэтийе бу, шэв жи э'wрда агьр
һэбу, ль бэр ч'э'ве т'эмамия мала
Исраел, нава т'эмамия р'еwити-
йа wанда.

Қануна К'аһинтийе

Пешготын

П'ър'анийа ве к'ътебе бона борщдарийа зөр'эта Леви дьбежә, кө қольхк'аред Хвәде бун. Әв к'аһин у бәрдәсти бун, һәма хут жь вьра жи наве к'ътебе пешда те (Қануна К'аһинтийе).

Қәвмандьнед кө вьр тенә гьликърьне әв жь к'ътеба Дәрк'әтын думайи дькьн, к'идәре Хвәде т'әми бь дәсте Муса ль сәре ч'ийайе Синайе^ф данә щьмә'те.

Дәстпебуна к'ътебеда (жь сәре 1-е һ'эта 10-а) қольхк'аред Хвәде-р'а бона борщдарийа ван, т'әми тенә дайине кө Хвәдер'а қөрбана бьдьн. Мәрәме щур'ә-щур'ә дийарийа һәбун: Т'әмамийа мьләт, йан мәрвәки жь р'азидарийе п'ар дьданә Хвәде, жь бәр we йәкева чь кө жь Хвәде стандьбун, йан бона т'әвгьредана т'әви Хвәде, йан ль бәр Wi т'обәкьрьна^ф жь гөнәйед хвә.

Пәйр'а (жь сәре 11-а һ'эта 16-а) т'әмийед бона щөдакьрьна па-қьж^ф, нәпақьж у һ'әлал, нәһ'әлал шьровәдькьн. Щьмә'та Хвәде гәрә пақьжийа хвә хвәй кә у әв йәка нава һәр тыштида гәрә бе к'ьфше, нава р'абун-р'уныштьне у хварьнеда.

Гәләк т'әми бона we йәке нә, кө һәр йәк наш жь хвә һәбә у т'әми-йед Хвәде бьқәдинә у хвә хвәй кә: Бона зар' у нәфәра, бона щьм-ә'те, бона диwane у әв жь сәре 17-а һ'эта 27-а тенә шьровәкьрьне. П'ър'анийа ван т'әмийа мина т'әмийед мьләтед р'оһьлата бәре нә, ле әв т'әми бь р'әзәдльийа мәрвә тенә хвәйкьрьне, бона жийина бьн дәсте Хөдан^ф Хөльқдаре һәри Зор.

Хут ве к'ътебеда бона һәләқәтийа щьмә'та Хвәде те готьне: «Һә-вале хвә wәкә хвә һ'ыз бьки» (19:18).

Қануна дийарийа^ф т'әвайишәwате
1 ¹ Хөдан^ф жь Конә^ф Щьвине гази Муса^ф кьр у готә wi: ² «Т'әви исраелийа^ф хәбәр дә у бежә ван: «Гава йәки жь wә қөрбанәкә^ф Хөданр'а бьдә, бьра әв қөрбана wә жь гар'ане бә йан жь кери. ³ һәгәр қөрбана вийә дийарийа^ф т'әвайишәwате жь гар'ане йә, бьра әв йе

нер у беқөсур бинә ль бәр дәре Конә Щьвине, кө ль бәр Хөдан бе қәбулкьрьне. ⁴ Бьра әв дәсте хвә дайнә ль сәр сәре дийарийа т'әвайишәwате кө бе қәбулкьрьне, бона к'әwandьна^ф гөнәйед^ф wi. ⁵ Бьра әв щанәге ль бәр Хөдан сәржекә у көр'ед һарунә^ф к'аһин^ф хуне һьлдьн бьр'әшиньнә ль сәр һәр алийед горигәһа^ф ль бәр дәре

Коне Щьвине. ⁶Бра дийарийа т'э-вайишәвате п'ост кә у чити-чити хур кә. ⁷һынге көр'ед һарунә к'аһин агър дайһнә ль сәр горигәһе у дара бьдһнә ль сәр егър. ⁸Көр'ед һарунә к'аһин бра ван читийа, сәри у донва бьдһнә ль сәр ван даред агьре ль сәр горигәһе. ⁹Ле нав-дъл у ныга жи, бра пе аве бе шуштһне у к'аһин гьшки ль сәр горигәһе бьшәвьтинә, чава дийарийа т'эвайишәвате, дийарийа шәватейә бинхwәшә бона Ходан.

¹⁰ һәгәр қорбана вийә дийарийа т'эвайишәвате жь кери йә, ава готи жь пез йан бьзьна йә, бра әв йе нер у бeқөсур бьдә. ¹¹ Әв ль бәр Ходан алийе бакөра горигәһе сәржекә у көр'ед һарунә к'аһин хуне бр'әшинһнә ль сәр һәр алийед горигәһе. ¹² У чити-чити хур кә, сәри у донва к'аһин вана дайнә ль сәр даред агьре ль сәр горигәһе. ¹³ Ле нав-дъл у ныга жи, бра йе дийардар пе аве бышо у к'аһин гьшки бинә ль сәр горигәһе бьшәвьтинә, чава дийарийа т'эвайишәвате, дийарийа шәватейә бинхwәш ә бона Ходан.

¹⁴ һәгәр қорбана вийә дийарийа т'эвайишәвате бона Ходан жь тәйрәда йә, һынге бра қорбана хwә жь фатьмока, йан жи жь щущукед кәвока бьдә. ¹⁵ Бра к'аһин we бинә бәр горигәһе, сәри ле һьлqәтинә у башqә ль сәр горигәһе бьшәвьтинә у хун к'еләка горигәһеда һәр'ә. ¹⁶ У qaqар'ушка* we әдәбева дәрхә алийе роһьлата

горигәһева бавежә к'өлике к'озийе. ¹⁷ Әwe жь баскада вәжәнә, бейи жь һәв qәтандһн, бра к'аһин әwe ль сәр горигәһе, ль сәр даред егър бьшәвьтинә. Әва дийарийа т'эвайишәвате, дийарийа шәватейә бинхwәш ә, бона Ходан.

Дийарийед^ф нани

2 ¹ һәгәр йәк дийарийа нани Ходанр'а бьдә, дийарийа wi бра жь аре хас бә, р'ун сәрда кә у бьхуре^ф дайнә сәр. ² We бинһн щәм көр'ед һарунә к'аһин, бра к'аһин жь we к'өлмәк т'ьжи ар т'әви wi р'уни у һ'әму бьхуре^ф һьлдә у бона биранине ль сәр горигәһе бьшәвьтинә, чава дийарийа т'эвайишәвате, дийарийа шәватейә бинхwәш ә, бона Ходан. ³ Ле п'ара дийарийа нанийә майи, бра һарун у көр'ед wir'а бьминә. Әва п'ара жь дийарийед шәватейә Ходанр'а дайийә һәрә пироз^ф ә.

⁴ һәгәр нане тәндуредә лехьсти дийарийа нани бьди, әв гәрәке жь аре хаси р'унда стьрайи бок'онед бе һәвиртьр'ш бһн, йан жи гәрәке лошед бе һәвиртьр'ш р'ункьри^ф бһн. ⁵ Ле һәгәр дийарийа тә жь нане ль сәр селе пә'ти йә, әв гәрәке жь аре хаси р'унда стьрайи у бе һәвиртьр'ш бә. ⁶ Wi кәр-кәри ки, р'ун сәрда ки. Әва дийарийа нани йә.

⁷ һәгәр дийарийа тәйә нани т'әведа пьжанди бә, бра әв жь аре хаси р'унда стьрайи бә. ⁸ Жь ван тьшта дийарийа нани

* 1:16 Ава готи «qьдyтк».

Хөданр'а бьби, ль бэр к'аһин дай-
ни у әв незики горигәһе кә. ⁹К'а-
һин бьра п'арәке бона биранине
жь дийарийа нани һьлдә у ль
сәр горигәһе бышәвьтинә, әва
дийарийа шәватейә бинхвәш ә,
бона Хөдан. ¹⁰Ле п'ара дийарийа
нанийә майи, бьра һарун у көр'ед
мир'а бьминә. Әва п'ара жь дийа-
рийед шәватейә Хөданр'а дайийә
һәрә пироз ә.

¹¹Т'о щар нава дийарийа на-
нийә кө һун Хөданр'а бьдьн, һә-
виртьр'ш т'өнәбә. Нә һәвиртьр'ш,
нә һьнгьв чава дийарийа шәвате
бона Хөдан нәдьн. ¹²Һәвиртьр'ш
у һьнгьв чава дийарийед бәре
пешьн Хөданр'а дькарьн биньн,
ле ль сәр горигәһе гәрәке нәйе
шәвьтандьне бона бинхвәшийе.
¹³Һ'әму дийарийед хвәйә нани
хве ки у хвейа* пәймана^ф Хвәде-
йе^ф хвә жь нава дийарийед хвә
кем нәки, т'әви һ'әму һ'әдийед
хвә хве жи бьди.

¹⁴Һәгәр дийарийа нанийә бә-
ред^ф дәрәмәта пешьн Хөданр'а
бьди, бона дийарийа бәре пешьн
жь сьмбьлед шинә фьрьканди-
йә ль сәр егьр қәланди һерайи
бьдә. ¹⁵Р'ун сәрда ки у бьхуре
бьди сәр. Әва дийарийа нани йә.
¹⁶К'аһин чава дийарийа шәва-
тейә бона Хөдан, we п'арәкә жь
дийарийе, ава готи жь фьрикед
һерайи р'унда страйи, т'әви һ'әму
бьхуре чава дийарийа биранине
бышәвьтинә.

Дийарийа^ф һәләқәтийе

З ¹Һәгәр қөрбана йәки дийа-
рийа һәләқәтийе* йә у әв дә-
вара нер бә йан ме бә, әв гәрәке
һ'әйвана бе қөсур Хөданр'а бьдә.
²Бьра әв дәсте хвә дайнә ль сәр
сәре қөрбана хвә у we ль бәр дә-
ре Коне Щьвине сәржекә, көр'ед
һарунә к'аһин хуне бьр'әшиньнә
ль сәр һәр алийед горигәһе. ³У
жь дийарийа һәләқәтийе, чава
дийарийа шәвате Хөданр'а ван
тьшта бьдә: Бәзе сәрзьк, һ'әму бә-
зе нав-дъл, ⁴һәр дө гөр'ч'ька бәзе
сәр у к'еләкава, бәтане щәгәре
гөр'ч'ькава т'әвайи дәрхә. ⁵Көр'ед
һарун бьра вана ль сәр горигәһе,
т'әви дийарийа т'әвайишәватейә
ль сәр даред егьр бышәвьтиньн.
Әва дийарийа шәватейә бинхвәш
ә, бона Хөдан.

⁶Ле һәгәр әв жь кәре пез қөр-
бана дийарийа һәләқәтийе Хөдан-
р'а бьдә, әв нер йан ме бә, гәрәке
беқөсур бә. ⁷Һәгәр әв бәрхәке
хвәр'а бькә қөрбан, бьра әв ль бәр
Хөдан бьдә. ⁸Бьра әв дәсте хвә
дайнә ль сәр сәре қөрбана хвә у
we ль бәр Коне Щьвине сәржекә
у көр'ед һарун хуне бьр'әшиньнә
ль сәр һәр алийед горигәһе. ⁹У
жь дийарийа һәләқәтийе чава
дийарийа шәвате Хөданр'а ван
тьшта бьдә: Бәзе we, дава we пе-
ва қарч'ькеда бьр'и, бәзе сәрзьк у
һ'әму бәзе нав-дъл, ¹⁰һәр дө гөр'-
ч'ька бәзе сәр у к'еләкава, бәтане
щәгәре гөр'ч'ькава т'әвайи дәрхә.

* **2:13** Хве бона һ'әму дийарийа лазьм бу. Тьшт тенә хвекьрьне кө хьраб нәбьн. Ләма әв нишана пәймана һ'әта-һ'әтайе йә.

* **3:1** Нава һьнәк вәлгәр'андьнада «Дийарийа әдълайийе» йә.

¹¹ У к'аһин вана ль сэр горигәһе бышәwьтинә, чава хөрәке дийарийа шәwатейә бона Хөдан.

¹² Ле һәгәр қөрбана wi бьзын ә, бьра бинә ль бәр Хөдан, ¹³ дәсте хwә дайнә ль сәр сәре we у ль бәр Коне Щьвине we сәржекә. Көр'ед һарун хуне бьр'әшиньнә ль сәр һәр алийед горигәһе. ¹⁴ У әw жь we қөрбана хwәйә дийарийа шәwате Хөданр'а ван тышта бьдә: Бәзе сәрзык, һ'әму бәзе нав-дъл, ¹⁵ һәр дө гөр'ч'ька бәзе сәр у к'еләкава, бәтане щәгәре гөр'ч'ькава т'әвайи дәрхә. ¹⁶ К'аһин вана ль сәр горигәһе бышәwьтинә, әва бьбә хөрәке дийарийа шәwатейә бинхwәш. Һ'әму бәз п'ара Хөдан ә. ¹⁷ Әва нава ньсьлед wәда, щи-варед wәда бьбә қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе, кө т'о щар нә бәз бьхwьн, нә жи хуне».

**Қөрбанед бона гөнәйед
бе һ'әмде хwә кьри**
(Қануна К'аһинтийе 6:24-30)

4 ¹ Хөдан Мусар'а хәбәр да у гот: ² «Т'әви иһраелийа хәбәр дә у бежә: Һәгәр кәсәк бе һ'әмде хwә гөнә бькә у жь wan т'әмийед Хөданә даий шаш бә, йәки жь wan нәқәдинә, ³ йан һәгәр сәрәкк'аһин* гөнә бькә, щьмә'те хwәр'а гөнәк'ар кә, гәрәке әw бона гөнәйе хwәйи кьри, жь гар'ане щанәгаки беқб-сур, чава дийарийа^ф пақьжбуне бьдә Хөдан. ⁴ Щанәге бьра бинә ль бәр дәре Коне Щьвине ль бәр Хөдан, дәсте хwә дайнә ль сәр

сәре щанәге у ль бәр Хөдан щанәге сәржекә. ⁵ Сәрәкк'аһин^ф бьра жь хуна щанәге һьлдә бинә Коне Щьвине, ⁶ у әw к'аһин т'ьлийа хwә хунеда кә, хуне һ'әфт щара ль бәр Хөдан бьр'әшинә ль бәр п'әр'да Пирозгәһе^ф. ⁷ У сәрәкк'аһин бьра жь we хуне ль стьруйед we горигәһа бьхурейә бинхwәш хә, йа кө Коне Щьвинеда ль бәр Хөдан ә. Хуна щанәгейә майи жи бьр'ежә жера горигәһа т'әвайишәwатейә ль бәр дәре Коне Щьвине. ⁸ У һ'әму бәзе щанәге бона дийарийа пақьжбуне же бе дәрхьстьне: Бәзе сәрзык, һ'әму бәзе нав-дъл, ⁹ һәр дө гөр'ч'ька бәзе сәр у к'еләкава, бәтане щәгәре гөр'ч'ькава т'әвайи дәрхә, ¹⁰ чава жь щанәге дийарийа һәләқәтийе тенә дәрхьстьне. Сәрәкк'аһин вана ль сәр горигәһа т'әвайишәwате бышәwьтинә. ¹¹ Ле ч'әрме щанәге, т'әмаийа гошт, сәр-п'и, нав-дъл, әдәбева, ¹² awа готи жь щанәге чь мабә, бьбә жь зоме дәр щики пақьж^ф, щийе к'ози кө те р'етьне, ль сәр дара пе егьр бышәwьтинә. Щийе к'ози кө те р'етьне бьра бе шәwьгандьне.

**Қөрбана бона гөнәйе
т'әмаийа щьмә'те**

¹³ Ле һәгәр т'әмаийа щьвина Иһраеле пева бе һ'әмде хwә шаш бә у әв йәк жь щьвине вешарти бьминә, жь wan һ'әму т'әмийед Хөданә даий йәки нәқәдиньн у гөнәк'ар дәрән, ¹⁴ гава әw гөнәйе вани кьри дәре, бьра щьвин жь

* **4:3** Бь ибрани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «К'аһине р'ункьри^ф». Бьхуньн Қануна К'аһинтийе 6:22; 8:12; 16:32.

гар'ане щанэгаки бона дийарийа пацьжбуне бьдын у биньн ль бэр Коне Щьвине. ¹⁵ Р'успийед^ф щьмэ'те бьра ль бэр Ходан дэстед хвэ дайнэньнэ ль сэр сэре щанэге у ль бэр Ходан щанэга бе сэржекьрьне. ¹⁶ У сэрэкк'аһин жь хуна щанэге һьлдэ бинэ Коне Щьвине. ¹⁷ Эw к'аһин т'элийа хвэ хунеда кэ, ль бэр Ходан һ'эфт щара бьр'эшинэ ль бэр п'эр'де. ¹⁸ У жь we хуне стьруйед we горигэһа ль бэр Ходан хэ, йа кө Коне Щьвинеда йэ у хуна майи жи бьр'ежэ жера горигэһа т'эвайишэwатейэ ль бэр дэре Коне Щьвине. ¹⁹ У һ'эму бэзе wi жь wi дэрхэ у ль сэр горигэһе бьшэwьгинэ. ²⁰ Ви щанэгайи жи өса бькэ, чава кө щанэгайе бона дийарийа пацьжбуне кьр, сэрэкк'аһин бона wан бьра к'эwандьне бькэ у ль wан we бе бахшандьне. ²¹ Паше щанэге жь зоме дэрхэ дэр бьшэwьгинэ, чава щанэгайе пешьн шэwьтанд. Эва дийарийа пацьжбуне йэ бона щьмэ'те.

Дийарийа бона гөнэйе сэрwера

²² һэгэр сэрwерэк бе һ'эмде хвэ гөнэ бькэ у жь wан һ'эму т'эмийед Ходан Хwэдейе хвэ йэки нэқэдинэ, эw гөнэк'ар дэрте, ²³ гава гөнэйе wi wива бе э'йанкьрьне, һьнге бона хвэ бьра жь бьзьна нерики бeқосур қорбан бинэ. ²⁴ Эw дәсте хвэ дайнэ ль сэр сэре нери у ль бэр Ходан wi щийе кө дийарийа т'эвайишэwате те сэржекьрьне сэржекэ. Эва дийарийа пацьжбуне йэ. ²⁵ К'аһин

бьра т'элийа хвэ хуна дийарийа пацьжбунеда кэ у ль стьруйед горигэһа т'эвайишэwате хэ у хуна майи жи бьр'ежэ жера горигэһа т'эвайишэwате. ²⁶ һ'эму бэзе wi, мина бэзе дийарийа һэлэқэтийе ль сэр горигэһе бьра бьшэwьгинэ. Бь ви аwайи к'аһин бона гөнэйе wi к'эwандьне бькэ у we ль wi бе бахшандьне.

Қорбана бона гөнэйе кэсэки

²⁷ һэгэр йэки жь мьлэт бе һ'эмде хвэ гөнэ бькэ, жь wан т'эмийед Ходане хвэ йэки нэқэдинэ, эw гөнэк'ар дэрте ²⁸ у гава гөнэйе wi wива бе э'йанкьрьне, бьра бона гөнэйе хwэйи кьри бьзьнэкэ бeқосур қорбан бинэ. ²⁹ Эw дәсте хвэ дайнэ ль сэр сэре дийарийа пацьжбуне у дийарийа пацьжбуне ль wi щийе дийарийа т'эвайишэwате бе сэржекьрьне. ³⁰ К'аһин бьра т'элийа хвэ we хунеда кэ у ль стьруйед горигэһа т'эвайишэwате хэ у хуна майи жи бьр'ежэ жера горигэһе. ³¹ һ'эму бэзе бьзьне дэрхэ, чава бэзе дийарийа һэлэқэтийе те дэрхьстьне у к'аһин wi бэзи ль бэр Ходан ль сэр горигэһе бона бинхwэшийе бьшэwьгинэ. Бь ви аwайи к'аһин бона wi к'эwандьне бькэ у ль wi we бе бахшандьне.

³² Ле һэгэр бэрхе бона дийарийа пацьжбуне бьдэ, бьра йэкэ мейэ бе қосур бинэ. ³³ Дәсте хвэ дайнэ ль сэр сэре дийарийа пацьжбуне, ль wi щийе кө дийарийа т'эвайишэwате те сэржекьрьне, эве дийарийа пацьжбуне сэржекэ.

³⁴К'аһин т'элийа хwэ хуна дийарийа паqьжбунедә кә у ль стьруйед горигәһа т'эвайишәwате хә у хуна майи жи бьр'ежә жера горигәһе. ³⁵Һ'әму бәзе we дәрхә, чава бәзе бәрхе дийарийа һәләqәтийе те дәрхьстьне у к'аһин wi бәзи т'эви дийарийед шәwатейә бона Хөдан ль сәр горигәһе бышәwьтинә. Бь ви аwайи к'аһин бона гөнәйе wийи кьри к'әwандьне бькә у ль wi we бе бахшандьне.

Мәщалед гөнәпаqьжбуне

5 ¹Һәгәр йәк бе газикьрьне ль бәр диwане, әwi тыштәк бьһистьбә йан шә'дә бә у ве йәке wәшерә, һынге әw wi гөнәйи дькә стуйе хwә.

²Һәгәр йәк жь нәзанийа хwә тыштәки нәпаqьж^ф к'әwә, аwа готи шәндәке р'ә'wьрәки, шәндәке һ'әйwанәки йан шәндәке шулькәки нәһ'әлал к'әwә, әw хwә дьһ'әр'ьминә у суцдар дькә. ³Һәгәр йәк жь нәзанийа хwә к'ьретийа мерьв к'әwә, тыштәки к'ьрет кә мерьв дькарә бьһ'әр'ьминә у гава әw бьзаньбә һынге әwe суцдар бә. ⁴Һәгәр йәк жь нәзанийа хwә, пе дәве хwә бона qәнщийе йан хьрабийе сонд бьхwә, (чава мәрьв пе сондед хwә тыштед п'уч' дьбежын) у гава әw бьзаньбә, һынге жь ван йәкида әwe суцдар бә. ⁵Һәгәр жь ван йәка тыштәкида суцдар бә у хwә мькөр' бе, гөнәйе хwә бьдә р'уйе хwә, ⁶бьра бона гөнәйе хwәйи кьри Хөданр'а жь кери бәрхәкә ме, йан жи карәкә ме

бона нәһәqийа хwә чава дийарийа паqьжбуне бинә. Бьра к'аһин бона гөнәйе wi к'әwандьне бькә.

⁷Һәгәр дестда г'өнә, нькарә жь бәр нәһәqийа хwәва пәзе бинә, бьра дө фатьмока йан жи дө шуцукед кәвока Хөданр'а бинә, йәк бона дийарийа паqьжбуне, йәк жи бона дийарийа т'эвайишәwате. ⁸Бьра әw вана бинә ль бәр к'аһин, пешийе дийарийа паqьжбуне бьдә, сәри жь стөкөрә һьлqәтинә, ле же нәqәтинә. ⁹У жь хуна дийарийа паqьжбуне бьр'әшинә диwаре горигәһе, хуна майи жи бьра бьр'ежә жера горигәһе. Әва дийарийа паqьжбуне йә. ¹⁰Йа дьн жи анәгори qьрара дийарийа т'эвайишәwате бьдә у к'аһин бона гөнәйе wийи кьри к'әwандьне бькә у we ль wi бе бахшандьне. ¹¹Ле һәгәр дестда г'өнә, әw нькарә дө фатьмока йан дө шуцукед кәвока жи бинә, һынге бьра йе гөнә кьрийә бона һ'әдийа хwә п'арәкә ефайе* жь дәһа йәк арә хас чава дийарийа паqьжбуне бинә. Нә р'ун бькә сәр нә жи бьхуре^ф, чьмки әва дийарийа паqьжбуне йә. ¹²Әw ви ари бинә шәм к'аһин, к'аһин бона биранине бь к'өлма хwә т'ьжи арә хас һьлдә, ль сәр горигәһе т'эви дийарийед шәwатейә бона Хөдан бышәwьтинә. Әва дийарийа паqьжбуне йә. ¹³У к'аһин бона гөнәйе wийи кьри к'әwандьне бькә, чь дәрәщеда жи чь кьрбә we ль wi бе бахшандьне. У йе майи жи мина дийарийа нани к'аһинр'а бьминә».

* 5:11 «Ефак» дәрданәкә wәкә бист у дө литьри бу.

**Қануна дийарийа^ф
жъ бәрвадайине**

(Қануна К'аһинтийе 7:1-10)

¹⁴ Ходан Мусар'а хэбэр да у гот: ¹⁵ «Һэгэр йэк борще хwэ нэ-рәдинэ у бе һ'әмде хwэ һындава тыштед Ходанэ пирозда* гөнэ бькэ, бьра жъ бэр нәһәқийа хwэва жъ кери бәранәки бeқөсур, wэкэ wi қимәте тәйи пе шекълед** зивин к'ьфшкьри, анәгори шекълед Пирозгәһе Ходанр'а дийарийа жъ бәрвадайине бинэ. ¹⁶ Бьра цьрма we зийана кә дайә тыштед пироз бьк'ьшинэ, оса жи п'арәкэ жъ пенщ п'ара ль сәрда зедә кә, бьдә к'аһин. У к'аһин бьра пе wi бәране дийарийа жъ бәрвадайине к'эwandьне бькэ у we ль wi бе бахшандьне. ¹⁷ һэгэр йэк бе һ'әмде хwэ гөнэ бькэ у жъ ван т'эмийед Ходанэ дайи шаш бә, йәки жъ ван нәрәдинэ, әw суцдар дьбә у гөнэ дькә стуйе хwэ. ¹⁸ Бьра әw wэкэ wi қимәте тәйи к'ьфшкьри, жъ кери бәранәки бeқөсур бона дийарийа жъ бәрвадайине к'аһинр'а бинэ, к'аһин бьра бона we нәһәқийа вийә бе һ'әмде хwэ кьри к'эwandьне бькэ у we ль wi бе бахшандьне. ¹⁹ Әва дийарийа жъ бәрвадайине йә, бона нәһәқийа кә әwi ль бэр Ходан кьрьбу».

6 ¹ Ходан Мусар'а хэбэр да у гот:[†] ² «Һэгэр йэк борще хwэ

ль бэр Ходан нәрәдинэ, бь ви awа-йи әw хwэ гөнәк'ар кә, awа готи анәмәте йәки инк'ар кә, йан тыште ль wi hatьбә дайине, йан тыштәк шеландьбә, йан қәлпи ль wi кәси кьрьбә, ³ йан тыштәки ондабуийи дитьбә инк'ар кә у дәрәw сонд бьхwә, жъ ван һ'әмуяа йәкида гөнә бькә, к'ижан кә мәрвь дькьн, ⁴ бона гөнәйе кьри у суцдарийа хwэ гәрәке әw тыште шеланди, қәлпийа кьри, йан әw анәмәте кә зәфт бьрьбу, йан әw тыште ондабуийи кә дитьбу, ⁵ йан һәр тышти, һындава чьда дәрәw сонд хwарийә, гьшки ле вәгәр'инә. Бьра п'арәкэ жъ пенщ п'ара сәрда зедә кә, бьдә wi к'ер'а дьк'әвә, ль we р'ожа кә гөнәйе хwә нас кә. ⁶ У бьра әw бона нәһәқийа хwә жъ кери бәранәки бeқөсур, wэкэ wi қимәте тәйи к'ьфшкьри, дийарийа жъ бәрвадайине Ходанр'а бинэ щәм к'аһин. ⁷ К'аһин бьра бона wi ль бэр Ходан к'эwandьне бькә, чь тыштида wi нәһәқи кьрьбә we ль wi бе бахшандьне».

Дийарийа т'эвайишәwате

(Дәрк'әтьн 29:38-43;

Жьмар 28:1-8)

⁸ Ходан Мусар'а хэбэр да у гот: ⁹ «Ә'мьри ль һарун^ф у кәр'ед wi бькә у бежә: «Әв ә қануна^ф дийарийа т'эвайишәwате. Т'эмамийа шәве дийарийа т'эвайишәwате

* 5:15 Те фә'мкьрьне әw тыштед кә гәрәке Ходанр'а бьһатана дайине, awа готи дийарийа бәрeд^ф дәрәмәта пешьн, дәһәк^ф, ньхөри^ф у йед майинә кә нәйенә дайине.

** 5:15 «Шекъләк» wэкә донздәһ гьрами бу.

6:1 Жьмар 5:5-8.

бъра ль сэр агъре сэр горигәһе бә һ'эта сәре събе у агъре горигәһе бәра т'ьме ль сэр бышхӧлә. ¹⁰ К'аһин бәра чӧхе хвәйи к'ьтани бавежә ль сэр хвә у һәвалкърәсе к'ьтани жи ль хвә кә, паше we к'озийа шәвьтийә жь дийарийа т'эвайишәвате майи, бәра жь сэр горигәһе һьлдә бькә к'еләка горигәһе. ¹¹ Пәй ве йәкер'а бәра к'ьнщед хвә бьгӧһезә, дәстәки майин ль хвә кә, к'озийе жь зоме дәрхә дәр бьбә щики пақьж. ¹² Агъре ль сэр горигәһе гәрәке бышхӧлә у венәсә, к'аһин бәра һәр сьбәһ дара бьдә сэр, дийарийа т'эвайишәвате у доне дийарийед һәләқәтийе ль сәр we бышәвьтинә. ¹³ Агър т'ьме гәрәке ль сәр горигәһе бышхӧлә у венәсә.

Дийарийа нани

¹⁴ Әв ә қануна дийарийа^ф нани кӧ гәрәке кӧр'ед һарун ль бәр Хӧдан пешбәри горигәһе бьдн. ¹⁵ Бәра әв к'ӧлма хвә т'ьжи арә хаси дийарийа нанида кә т'эви р'уне we у һ'әму бьхура ль сәр дийарийа нани һьлдә, ль сәр горигәһе бона биранине бышәвьтинә. Әва дийарийа шәватейә бинхвәш ә, бона Хӧдан. ¹⁶ Ле һәрч'е майи бәра һарун у кӧр'ед wi бьхвьн. Әв гәрәке әви бе һәвиртър'ш ль щийе пироз һ'әвшә Конә Щьвинеда бьхвьн. ¹⁷ Әв гәрәке пе һәвиртър'ш нәйе пә'тһне, Мьн әва жь дийарийед Хвәйә шәвате п'ар да ван. Әва йа һәрә пироз ә, мина дийарийа

пақьжбуне у дийарийа бәрвадәйине. ¹⁸ һәр қьсьме мерини жь зӧр'әта һарун дькарә же бьхвә. Жь дийарийед шәватейә бона Хӧдан п'ара вә бә, нава ньсьлед вәда бьбә қәйдә-қануна һ'эта-һ'этайе. һәр чь кӧ лек'әвә we пироз бә».

Дийарийа р'ожа к'ьфшкърьна к'аһин

¹⁹ Хӧдан Мусар'а хәбәр да у гот: ²⁰ «Әв ә дийарийа һарун у кӧр'ед wi, йа кӧ гәрәке әв ль р'ожа к'ьфшбуна хвәда бьднә Хӧдан: Жь дәһә п'ара п'арәкә ефайе* арә хас бона дийарийа нанийә һәр р'ож, ниви сәре събе у ниви жи бәре еваре биньн. ²¹ Ар нав р'унда стьрайи бә, ль сәр селе р'ьнд пьжанди бә, паше кәр ки у чава дийарийа нанийә бинхвәш бона Хӧдан бьди. ²² У жь кӧр'ед һарун, к'ижан кӧ дәвса wi к'аһин бе р'ункърьне^ф, әв гәрәке ве йәке бькә, әва қәйдә-қануна Хӧданә һ'эта-һ'этайе йә. Әв т'әмам гәрәке бе шәвьтандьне. ²³ У һәр дийарийа нанийә кӧ к'аһин дьдә, гәрәке т'әмам бе шәвьтандьне, нә кӧ бе хварьне».

Дийарийа пақьжбуне (Қануна К'аһинтийе 4:1-2)

²⁴ Хӧдан Мусар'а хәбәр да у гот: ²⁵ «Т'эви һарун у кӧр'ед wi хәбәр дә у бежә: «Әв ә қануна дийарийа пақьжбуне: Ль бәр Хӧдан к'идәре кӧ дийарийа т'эвайишәвате те сәржекърьне, we дәре жи гәрәке

* 6:20 «Ефак» дәрданәкә вәкә бист у дӧ литьри бу.

дийарийа пақъжбуне бе сәржекь-
рьне. Эва йа һәрә пироз э. ²⁶ Эв
к'аһине кө дийарийа пақъжбуне
дыдә әв бьра we бьхвә. Эв гә-
рәке щийе пирозда бе хварьне,
һ'әвша Конә Щьвинеда. ²⁷ һәр чь
кө ль гоште we к'әвә we пироз
бә. Ле һәгәр хуна we бьпәкә ль
сәр к'ынщәке, әwe ләк'е ль щийе
пирозда бьшойи. ²⁸ У әв дизе кө
әв гошт теда к'әлийайә гәрәке
бе шкенандьне, ле һәгәр дәрда-
сьфьрда һатийә к'әландьне, әв
гәрәке бе чьр'кьрьне у пе аве бе
шуштьне. ²⁹ һ'әму зар'ед к'аһинайә
көр'ин дыкарьн же бьхвьн. Эва йа
һәрә пироз э. ³⁰ Ле һәр дийарийа
пақъжбуне, хуна we биньнә Ко-
не Щьвине Щийе^ф Пирозда бона
к'әwandьн бе кьрьне, әв т'ө щар
нәйе хварьне, ле ль сәр егьр әв
бе шәwьтандьне.

Дийарийа жь бәрвадайине (Қануна К'аһинтийе 5:14-19)

7 ¹ Эв э қануна дийарийа бәр-
вадайинейә һәрә пироз. ² К'и
дәре кө дийарийа т'әвайишәwате
те сәржекьрьне, гәрәке дийарийа
бәрвадайине жи we дәре бе сәр-
жекьрьне у хуна we ль сәр һәр
алийе горигәһе бе р'әшандьне.
³ У к'аһин һ'әму бәзе we, аwа готи
даwe, бәзе нав-дъл дийари кә, ⁴ һәр
дө гөр'ч'ька бәзе сәр у к'еләкава,
бәтане щәгәре гөр'ч'ькава т'әвайи
дәрхә. ⁵ К'аһин вана ль сәр гори-
гәһе бышәwьтинә, чаwа дийарийа
шәwатейә Хөданр'а. Эва дийарийа
жь бәрвадайине йә. ⁶ һәр зар'әкә
к'аһинайә көр'ин дыкарә жь we бь-

хвә. Гәрәке щийе пирозда бьхвә,
әва йа һәрә пироз э.

⁷ Қануна дийарийа пақъжбуне
у йа дийарийа бәрвадайине йәк
э, к'аһине кө к'әwandьне дыкә әв
wир'а дьминә. ⁸ Оса жи к'аһинәк
кө дийарийа йәкийә т'әвайишә-
wате бьдә, ч'әрме we дийарийа
т'әвайишәwатейә кө да, бьра wир'а
бьминә. ⁹ һәр дийарийа нанийә кө
тәндуредә пәти, йан т'әwеда, йан
ль сәр селе пьжанди кө бе дайине,
әв к'аһине дайир'а бьминә. ¹⁰ Ле
һәр дийарийа нанийә р'унда сть-
райи, йан бе р'ун, һ'әму көр'ед һа-
рунр'а wәкә һәв бе п'арәwәкьрьне.

Дийарийа һәләқәтийе

¹¹ Эв э қануна дийарийа һә-
ләқәтийе, кө йәк Хөданр'а бьдә:
¹² һәгәр бона р'азидарийе we бьдә,
һьнге бьра т'әви дийарийа р'азидарийе
к'әтед р'унда стьрайи бе
һәwиртър'ш у лошед бе һәwиртър'-
шә р'ункьри, к'әтед жь арә ха-
си р'унда стьрайи бьдә. ¹³ Пештър-
и к'ата, бьра әв нане хwәйи һьлати
жи дийари бинә, т'әви we дийа-
рийа хwәйә һәләқәтийе кө бона
р'азидарийе дыдә. ¹⁴ Жь wан һ'әму
дийарийа, йәке гәрәке чаwа дийа-
рийа бәрбьр'икьрьне бьдә Хөдан.
Эва п'ара wи к'аһини йә, йе кө хуна
дийарийа һәләқәтийе дьр'әшинә.
¹⁵ У гоште дийарийа һәләқәтийә
р'азидарийе, һәма we р'ожа дайи-
да бе хварьне, жь we гәрәке һ'әта
сьбе нәминә. ¹⁶ Ле һәгәр дийарийа
wи бона соз э, йан дийарийа р'әзә-
дльийе йә, һьнге қөрбан we р'ожа
дайида бе хварьне, чь ма жи р'ожа

дын бе хварьне. ¹⁷ Ле әв гоште қорбанейи кө ма р'ожа сьсийа, сәр агър бе шәвътандьне. ¹⁸ һәгәр йәк гоште дийарийа һәләқәтийе р'ожа сьсийа бьхвә, әв найе қәбулкьрьне. Әв ль бәр щәфе дайи нак'әвә, we бьбә һ'әрами, йе же бьхвә әв гөнә дькә стуйе хвә. ¹⁹ Әв гоште кө тыштәки нәпақьж к'әвә, гәрәке нәйе хварьне, әв ль сәр агър гәрәки бе шәвътандьне. һәр кәсе пақьж^ф дькарә гоште дийарийе бьхвә, ²⁰ ле әв кәсе чахе нәпақьж ә, жь гоште дийарийа һәләқәтийа Ходан бьхвә, әв кәса гәрәке жь нава щьмә'та хвә бе һьлатьне. ²¹ У әв мәрвье кө тыштәки нәпақьж к'әвә, ава готи нәпақьжийа мервь, йан һ'әйване нәһ'әлал, йан һәр тыште һ'әрам к'әвә у жь гоште дийарийа һәләқәтийа Ходан бьхвә, әв мәрвья гәрәке жь нава щьмә'та хвә бе һьлатьне».

Кьрьнед нәщайиз

²² Ходан Мусар'а хәбәр да у гот: ²³ «Т'әви исраелийа хәбәр дә у бежә: <Т'ө щар бәзе га, йан пез, йан бьзына нәхвьн. ²⁴ Бәзе һ'әйване һ'ьшкбууйи у бәзе дә'вәхварии, һәр тыштед дьнда дькари бьди хәбате, ле т'ө щар же нәхвьн. ²⁵ һәр кәсе кө бәзе дийарийа шәвате Ходан-р'а дайи бьхвә, әв мәрвья гәрәке жь нава щьмә'та хвә бе һьлатьне. ²⁶ У т'ө хуне һәр щии-варед хвәда нәхвьн, нә хуна тәйрәда нә жи һ'әйвана.[†] ²⁷ Ле к'е чь хуне бьхвә,

әв гәрәке жь нава щьмә'та хвә бе һьлатьне».

П'ара к'ахина жь дийарийа һәләқәтийе

²⁸ Ходан Мусар'а хәбәр да у гот: ²⁹ «Т'әви исраелийа хәбәр дә у бежә: <We кө дийарийа хвәйә һәләқәтийе дьдә Ходан, гәрәке жь we дийарийа һәләқәтийе п'ара Ходан дәрхә. ³⁰ Гәрәке әв пе дәсте хвә дийарийед Ходанә шәвате бинә, бәз сәрсингва бинә, кө сәрсинг ль бәр Ходан бе һ'әжандьне чава дийарийа^ф һ'әжандьне. ³¹ К'ахин бәз ль сәр горигәһе бышәвьтинә, ле сәрсинг һарун у көр'ед вир'а бьминә. ³² Жь дийарийед хвәйә һәләқәтийе, гәрәке пиле р'асте бьднә к'ахин, бона дийарийа бәрбь'икьрьне. ³³ Жь көр'ед һарун к'ижан кө хуна дийарийа һәләқәтийе у бәзе we бьдә, пиле р'асте п'ара ви бә. ³⁴ Чьмки Мьн жь дийарийед һәләқәтийа исраелийа сәрсинге дийарийа һ'әжандьне у пиле дийарийа бәрбь'икьрьне һьлдан у данә һаруне к'ахин у көр'ед ви, чава қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайейә жь исраелийа».³⁵ Әва п'ара һарун у көр'ед ви йә, жь дийарийед Ходанә шәвате, we р'ожа к'ьфшбуна ванә к'ахинтийеда бона Ходан. ³⁶ Әв п'ара кө р'ожа к'ьфшбуна ванда Ходан ә'мьр ль исраелийа кьр бьднә ван, әва бона ньсьлед ван қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе йә.

^{7:26} Дәстпобун 9:4; Қануна К'ахинтийе 17:10-14; 19:26; Дьбарәкьрьяна Қануне 12:16, 23; 15:23.

³⁷ Эв э қануна дийарийа т'э-
вайишәвате, дийарийа нани, ди-
йарийа пақьжбуне, дийарийа жь
бәрвадайине, дийарийа қәвин-қә-
димийе у дийарийа һәләқәтийе,
³⁸ йа кө Ходан ль сәре ч'ийайе
Синайе^ф ә'мьр ль Муса кьр, we
р'оже гава бәр'ийа Синайеда т'әми
ль исраелийа кьр, кө дийарийед
хwә бьдьянә Ходан.

Қәвин-қәдимкьрына к'аһина

(Дәрк'әтһн 29:1-37)

8 ¹ Ходан Мусар'а хәбәр да у
гот: ² «Һарун у көр'ед wi, к'ьн-
щед wan, р'уне р'ункьрыне, щанәге
дийарийа пақьжбуне, дө бәрана
у сәлә нане бе һәвиртър'ш һьл-
дә ³ у т'әмамайа щьвине т'опи ль
бәр дәре Коне Щьвине кә». ⁴ Муса
өса кьр, чава кө Ходан ә'мьр ль
wi кьр у щьвин ль бәр дәре Коне
Щьвине щьвийа.

⁵ Муса готә щьвине: «Ва йә әw
тыште кө Ходан ә'мьр кьр кө бь-
кьн». ⁶ Муса һарун көр'ава анинә
незик у әw пе аве шуштьн. ⁷ Кьрас
ль һарун кьр, бәнпьшт да пыште,
чөх ль wi кьр, ефод^ф жорда авитә
сар, қәйт'ана ефод да сәр пыште
у пе қәйт'ана ефод әw шыданд.
⁸ Паше р'әхтсинг^ф авитә сәр wi
у Урим^ф у Тумим жи кьрынә бәр
р'әхтсинг. ⁹ П'ап'ах да сәре wi,
бәрәникә зер'ин ава готи к'офийа
пироз авитә нә'тъка п'ап'ах, чава
кө Ходан ә'мьр ль Муса кьрьбу.
¹⁰ У Муса р'уне р'ункьрыне һьлда,
Конә^ф Шә'дәтийе у һәр тыштед те-
да р'ун кьрын у әw пироз кьрын,

¹¹ һ'әфт щара жь wi р'уни р'әшандә
сәр горигәһе, горигәһ у һ'әму һа-
щәтед we, т'әшт бьнгәһа weва р'ун
кьрын бона пирозбуна wan. ¹² Паше
Муса әw р'уне р'ункьрыне һьлда
ль сәр сәре һарунда кьр у әw р'ун
кьр, бона пирозбуна wi. ¹³ Муса
көр'ед һарун анин, кьрас ль wan
кьрын, бәнпьшт данә пышта wan
у к'олоз данә ль сәре wan, чава
кө Ходан ә'мьр ль Муса кьрьбу.

¹⁴ У щанәге дийарийа пақьжбу-
не ани, һарун у көр'ед wi дәстед
хwә данинә ль сәр сәре щанәге
дийарийа пақьжбуне. ¹⁵ Муса әw
сәржекьр, т'ьлийа хwә хунеда кьр
у ль стьруйед һәр алийед горигә-
һе хьст, горигәһ пақьж кьр у хуна
майи р'етә жера горигәһе, әw пи-
роз кьр бона к'әwandьне ль сәр
we бькә. ¹⁶ У һ'әму бәзе нав-дъл,
бәтане щәгәре, һәр дө гөр'ч'ьк
бәзе wanва Муса һьлда у ль сәр
горигәһе шәwьтанд. ¹⁷ Ле тыште
жь щанәга майи: Ч'әрме wi, гошт
ә'дәбева жь зоме дәр ль сәр егьр
шәwьтанд, чава кө Ходан т'әми
дабу Муса.

¹⁸ Пәй ве йәкер'а Муса бәра-
не дийарийа т'эвайишәвате ани,
Һарун у көр'ед wi дәстед хwә
данинә ль сәр сәре бәрен. ¹⁹ Муса
әw сәржекьр у хуна wi р'әшандә
ль сәр һәр чар алийед горигәһе.
²⁰ Бәран чити-чити кьр, Муса сәри
т'әви wan читийа бәзва шәwьтан-
дьян, ²¹ чахе нав-дъл у ньг пе аве
шуштьн, Муса т'әмамайа бәрен
ль сәр горигәһе шәwьтанд. Эв
бу дийарийа т'эвайишәватейә
бинхwәш, дийарийа шәwәте бона

Ходан, чава кө Ходан ә'мыр ль Муса кьрбу.

²² Муса бәране дьн ани, бәране қәвин-қәдимкьрне, һарун у көр'ед ви дәстед хвә данинә ль сәр сәре бәрен. ²³ Муса әв сәржекьр, жь хуна ви һьлда гөпка гөһе һарунә р'асте у т'ьлия мәзнә дәсте вийи р'асте хьст, өса жи печ'ийа мәзнә ньге вийи р'асте. ²⁴ Муса көр'ед һарун жи анин, әв хун гөпка гөһе вани р'асте у т'ьлия мәзнә дәсте вани р'асте, өса жи печ'ийа мәзнә ньге вани р'асте хьст у хуна майин жи р'әшандә ль сәр һәр алийед горигәһе. ²⁵ У Муса бәзе бәрен, дау, һ'әму бәзе нав-дъл, бәгане щәгәре, һәр дө гөр'ч'ька бәзе ванва, пиле р'асте һьлдан ²⁶ у жь сәла нане бе һәвиртьр'ши ль бәр Ходан жи к'атәки бе һәвиртьр'ш у к'атәки р'унда стьрайи у лошәк һьлдан, данинә ль сәр бәз у пиле р'асте. ²⁷ У әв һ'әму данинә ль сәр к'әфа дәстед һарун у көр'ед ви, әв чава дийарийа һ'әжандьне ль бәр Ходан һ'әжандьн. ²⁸ У Муса әв жь дәстед ван гьрт, т'әви дийарийа т'әвайишәватейә ль сәр горигәһе шәуьтанд. Әва дийарийа қәвин-қәдимкьрнейә бинхвәш ә, дийарийа шәвате бона Ходан. ²⁹ Муса сәрсинг һьлда у ль бәр Ходан чава дийарийа һ'әжандьне һ'әжанд. Әва п'ара Муса к'әт, жь ви бәране дийарийа қәвин-қәдимкьрне, чава кө Ходан ә'мыр ль Муса кьрбу. ³⁰ Паше Муса жь р'уне р'ункьрне у жь хуна сәр горигәһе һьлда р'әшандә ль сәр һарун у к'ьнщед

ви у ль сәр көр'ед ви у к'ьнщед ван. Бь ви авайи һарун к'ьнщава у көр' к'ьнщед ванва пироз кьрн.

³¹ Муса готә һарун у көр'ед ви: «Гошт ль бәр дәре Коне Щьвине бьк'әлиньн у ль вьр пе нане жь сәла дийарийа қәвин-қәдимкьрне бьхвьн, чава ль мьн һатә ә'мыркьрн у готьн кө т'әне гәрәке һарун у көр'әва бьхвьн. ³² У әв гошт у нане бәрмайи ль сәр егьр бьшәуьтиньн. ³³ Н'әфт р'ожа жь дәре Коне Щьвине дәрнәк'әвьн, һ'әта кө р'ожед қәвин-қәдимкьрна вә т'әмам нәбьн, чьмки қәвин-қәдимкьрна вәйе һ'әфт р'ожа бьк'ьшинә. ³⁴ Ходан ә'мыр кьр аһа бькьн, чава кө иро бона к'әвандына вә һатә дәрбазкьрне. ³⁵ Ава һ'әфт р'ожа, шәу у р'ож гәрәке һун ль бәр дәре Коне Щьвине р'унен у нобәдарийа Ходан бькьн кө һун нәмырн, чьмки аһа ль мьн һатийә ә'мыркьрне». ³⁶ һарун у көр'әва һәр тьшт өса кьрн, чава кө Ходан бь дәсте Муса ә'мыр кьрбу.

Дийарийед ә'ульнә һарун у көр'әва

9 ¹ Р'ожа һ'әйшта Муса гази һарун көр'әва у р'успийед Исраеле^ф кьр, ² готә һарун: «Хвәр'а жь гар'ане бона дийарийа пақьжбуне тә'нәки беқәсур һьлдә у бәранәки беқәсур жи бона дийарийа т'әвайишәвате у ван бинә ль бәр Ходан. ³ Т'әви исраелия хәбәр дә у бежә: «Нерики жь бьзьна бона дийарийа пақьжбуне һьлдьн, тә'нә у бәрхе йәксалийә беқәсур жи бона дийарийа т'әвайишәвате,

⁴ Өса жи щанәгак у бәранәк жи чава дийарийа һәләқәтийе ль бәр Ходан бе дайине у дийарийа нанийә р'унда стьрайи, чьмки иро Ходане вәва хөйа бә». ⁵ Әв тыште кә Муса ә'мьр ль ван кьр, һьлдан анинә ль бәр дәре Коне Щьвине у т'эмамияа щьвине һат ль бәр Ходан сәкьни. ⁶ Муса гот: «Ва чь кә Ходан ә'мьр кьр бькьн, вәки р'умәта Ходан вәва хөйа бә». ⁷ Муса готә һарун: «Незики горигәһе бә у дийарийа хвәйә пақьжбуне у дийарийа хвәйә т'эвайишәвате бьдә, бона хвә у щьмә'те к'әwandьне бькә, дийарийед жь щьмә'те бьдә у бона ван к'әwandьне бькә, чава кә Ходан ә'мьр кьр».[†]

⁸ һьнге һарун незики горигәһе бу у тә'не бона дийарийа пақьжбуна хвә сәржекьр. ⁹ Көр'ед һарун хун незики ви кьрьн, әви т'ьлийа хвә хунедә кьр у ль стьруйед горигәһе хьстьн, хуна майи жи р'егә жера горигәһе. ¹⁰ Ле бона дийарийа пақьжбуне: Бәз, гөр'ч'ьк у бәтане щәгәре ль сәр горигәһе шәвьтанд, чава кә Ходан ә'мьр ль Муса кьрбу. ¹¹ һарун гошт у ч'әрм жи жь зоме дәр ль сәр егьр шәвьтанд. ¹² Дийарийа т'эвайишәвате сәржекьр, көр'ед һарун хун анин данә ви у һарун әв р'әшандә ль сәр һәр алийед горигәһе. ¹³ Дийарийа т'эвайишәвате кәр-кәри кьри сәрива анин данә ви у әви ль сәр горигәһе шәвьтанд. ¹⁴ У әви нав-дъл ньгава шуштьн у т'әви

дийарийа т'эвайишәвате ль сәр горигәһе шәвьтандьн.

¹⁵ Паше қөрбана^ф щьмә'те да, жь щьмә'те нерик бона дийарийа пақьжбуне һьлда сәржекьр мина йа пешьн дийарийа пақьжбуне да. ¹⁶ Дийарийа т'эвайишәвате ани, әв анәгори қьраре да. ¹⁷ Дийарийа нани ани, к'өлма хвә т'ьжи кьр у ль сәр горигәһе шәвьтанд, хенщи дийарийа т'эвайишәватейә сәре сьбе. ¹⁸ У бона щьмә'те щанәга у бәране дийарийа һәләқәтийе сәржекьр, көр'ед һарун хун анин данә ви, әви р'әшандә ль сәр һәр алийед горигәһе.[†] ¹⁹ Өса жи бәзе щанәге у бәрен, дау, бәзе нав-дъл, һәр дө гөр'ч'ьк бәзва у бәтане щәгәре анин, ²⁰ әв бәз данинә ль сәр сәрсинг у һарун бәз ль сәр горигәһе шәвьтанд. ²¹ Паше һарун сәрсинг у пиле р'асте һьлда чава дийарийа һ'әжандьне ль бәр Ходан һ'әжанд, чава кә Муса ә'мьр кьрбу.

²² һарун дәстед хвә бьльнд кьрьн бәрбьр'и щьмә'те бу, дөа ль ван кьр. Пәй дийарийа пақьжбуне, дийарийа т'эвайишәвате у дийарийа һәләқәтийер'а пәйа бу.[†] ²³ Муса у һарун к'әтһнә Коне Щьвине у жь вьр дәрк'әтһн дөа ль щьмә'те кьрьн. Р'умәта^ф Ходан т'эмамияа щьмә'тева хөйа бу. ²⁴ һьнге жь Ходан агьр дәрк'әт, дийарийа т'эвайишәвате у бәзе ль сәр горигәһе шәвьтанд, щьмә'те кә әв йәк дит шабуна кьрә қар'ин у дәвәр'уйа к'әтһн.

9:7 Ибрани 7:27. 9:18 Қануна К'аһинтийе 3:1-11. 9:22 Жьмар 6:22-26.

Гөнәйе^ф Надаб у Абиһу

10¹ Көр'ед һарун, Надаб у Абиһу һәр йәки бьхурданга хwә һылда, агьр кьрьне, бьхур^ф кьрьнә сәр у агьрәки майин* анинә ль бәр Ходан, кө нә ль гора қьрара Ходан бу. ² У жь Ходан агьр дәрк'әт, ван хьст у әw ль бәр Ходан мьрьн. ³ Ви чахи Муса готә һарун: «Ай бона чь Ходан хәбәр да у гот:

«Әзе пирозайа Хwә нава әwед
кө незики Мьн дьбьн,
бьдьмә к'ьфше
у ль бәр г'әмамияа цьмә'те
бемә пәсьндайине».

Һарун хwә кәр' кьр.

⁴ һынге Муса гази Мишаел у Елсафане көр'ед Узиеле апе һарун кьрьн у готә ван: «Һәр'ьн бьрайед хwә жь бәр Пирозгәһе һылдын бьбьн жь зоме дәрхьн». ⁵ Әw чун, чава кө Муса готьбу, әw цьнйаз кьрасед ванва жь зоме дәрхьстьн. ⁶ Муса готә һарун у көр'ед ви Елазар у Ит'амар: «Пор'е сәре хwә сәр хwәда нәйньн у к'ьнщед хwә нәқәлешьн, wәки нәмьрьн у хәзәба Ходан нәйе сәре т'әмамияа цьвине. Ле бьра бьрайед wә, оса жи т'әмамияа мала Израел ль сәр ван бьгьрин, к'ижан кө Ходан шәwьтандьн. ⁷ Һун жь дәре Коне Щьвине дәрнәк'эвьн кө нәмьрьн, чьмки р'уне Ходани р'ункьрьне ль сәр wә йә». Вана жи анәгори готьна Муса кьр.

Қануна бона к'аһина
һындава шәрав-мewайеда

⁸ Ходан һарунр'а хәбәр да у гот: ⁹ «Гава тө, йан көр'ед тә бьк'эвьнә Коне Щьвине, шәрав-мewайе вәнәхwьн кө нәмьрьн. Нава ньсьлед wәда әв йәк қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе бә, ¹⁰ wәки фьрқийа пироз у нәпироз йан пақьж у нәпақьж жь һәв дәрхьн ¹¹ у ван һ'әму қәйдә-қануна ль исраелийа һин кьн, к'ижанед кө Ходан бь дәсте Муса ә'мьр ль ван кьрийә».

Қануна бона
хwарьна к'аһина

¹² Муса һарун у көр'ед шийә сахмайи, Елазар у Ит'амарр'а гот: «Бәрмайе жь дийаришәwата нанийә Ходанр'а дайи һылдын, бе һәвиртгьр'ш һында горигәһе^ф бьхwьн. Чьмки әва йа һәрә пироз ә.[†] ¹³ Әви ль шийе пироз бьхwьн, әва п'ара тә у п'ара көр'ед тә йә, жь дийарийед шәwатейә Ходанр'а дайи, чьмки мьнр'а аһа һатийә ә'мьркьрьне.[†] ¹⁴ Сәрсинге дийарийа һ'әжандьне у пиле дийарийа бәрбьр'икьрьне тө ль щики пақьж т'әви көр' у қизед хwә бьхwә. Чьмки әвана жь қөрбанед дийарийед һәләқәтийе нә, алийе исраелийада дайи, әw п'ара тә у көр'ед тә нә.[†] ¹⁵ Пиле дийарийа бәрбьр'икьрьне у сәрсинге дийарийа һ'әжандьне т'әви бәзе дийарийа шәwате бьра биньн ль

* **10:1** Әва «агьрәки майин» бу, чьмки әw жь горигәһе нәһатьбу һылдане. Бьхуньн Қануна К'аһинтийе 16:12.

10:12 Қануна К'аһинтийе 2:1-10. **10:13** Қануна К'аһинтийе 6:14-18.

10:14-15 Қануна К'аһинтийе 7:30-34.

бәр Хөдан бһ'эжиньн, чава дийарийа һ'эжандьне. У бьра эва бь қәйдә-қануна һ'эга-һ'этайе п'ара тә у көр'ед тә бә, чава кө Хөдан ә'мьр кьр».

¹⁶ У Муса нерийе дийарийа пақьжбуне гәр'ийа, ле әв иди шә-вьтанди бу, әви һынге һерса хвә ль көр'ед һарунә майи Елазар у Ит'амар р'акьр у готә ван: ¹⁷ «Вә чьма дийарийа пақьжбуне ль щийе пирозда нәхварийә? Нә эва йа һәрә пироз ә? Вәр'а һатийә дайине кө гөнә^ф жь сәр щьвине бьднә һьлдане у ль бәр Хөдан к'эwandьне бона ван бькьн.[†] ¹⁸ Ава хуна we нәк'әтийә Пирозгәһе, кө вә гәрәке әв қөрбан ль щийе пирозда бьхвара, чава мьн ә'мьр ль вә кьрбу». ¹⁹ һынге һарун ль Муса вәгәр'анд у готе: «Ава вана иро әв дийарийа пақьжбуна хвә у дийарийа т'эвайишәвата хвә ль бәр Хөдан дан, кө әв йәка һатә сәре мьн, гәло we иди ль Хөдан хвәш бьһата, һәгәр мьн иро әв дийарийа пақьжбуне хварьбуя?» ²⁰ Муса әв йәк бьһист у ль wi хвәш һат.

Һ'эйванед

Һ'элал у нәһ'элал

(Добарәкьрьна Қануне 14:3-21)

11 ¹ Хөдан Муса у һарунр'а хәбәр да у готә ван: ² «Г'әви истраелия хәбәр дьн у бежнә ван: «Әв ын әв һ'әму һ'эйванед ль сәр әрде жь к'ижана һун дькарьн бьхвьн, ³ һәр һ'эйване сьмвәкьри у дөсьми кө дьк'әйен бьхвьн. ⁴ Ле

жь йед дьк'әйен йан йед сьмвәкьри, гәрәке вана нәхвьн: Дәвә, р'аст ә дьк'әйе, ле нә сьмвәкьри йә, әв бона вә нәһ'элал бә. ⁵ Қотьк р'аст ә дьк'әйе, ле нә сьмвәкьри йә, әв бона вә нәһ'элал бә. ⁶ К'еврушк р'аст ә дьк'әйе, ле нә сьмвәкьри йә, әв бона вә нәһ'элал бә. ⁷ Бәраз жи, р'аст ә сьмвәкьри у дөсьми йә, ле нак'әйе әв бона вә нәһ'элал бә. ⁸ Гоште ван нәхвьн, щәндәкед ван нәк'әвьн, әв бона вә нәһ'элал бьн.

⁹ Жь һ'әму һ'эйванед нава авада, ава готи һ'әму һ'эйванед нава бәра у ч'әмада кө хвәймьл у хвәйпач' ьн, дькарьн бьхвьн. ¹⁰ Ле әв һ'әмуейд бәра у ч'әмадайә бе мьл у бе пач'ә жь һәр һ'эйванед авада дышулькьн бона вә к'ьрет бьн. ¹¹ Әвана бона вә к'ьрет бьн, гоште ван нәхвьн у жь щәндәкед ван зьвер бьн. ¹² һ'әму һ'эйванед аведайә бе мьл у бе пач' бона вә к'ьрет бьн.

¹³ Жь нава тәйрәда жи жь ван зьвер бьн у нәхвьн, әв к'ьрет ьн: Тәйр, тәйре бази у тәйре бәре, ¹⁴ қуш у бавике һәр щур'ед ванва, ¹⁵ һәр қар'қар'и щур'ед ванва, ¹⁶ дәвәқуш, буме шәве, мә'сигьр у қьрқә щур'ед ванва, ¹⁷ көнде кори бьч'ук, қазе мә'сийа, көнде кори мәзьн ¹⁸ у көнде кори сьпи, пеликан, қьрқе Мьсьре, ¹⁹ ләгләг, қөльнг щур'ед ванва, пупу, ба-ч'әрмок.

²⁰ Һәр меш-моред хвәйп'әр'ә кө ль сәр чар ньга дьгәр'ьн, бона

10:17 Қануна К'аһинтийе 6:24-26.

wә к'ьрет бьн. ²¹ Ле ван һ'әму мешморед хwәйи п'әр'ә кө ль сәр чар ньга дьчьн бьхwьн, к'ижан кө феза чокада һет һәнә бона банздана ль сәр әрде. ²² Жь ван һун дькарьн бьхwьн: Көли һәр щур'ед ванва, һәспе гиһе һәр щур'ед ванва, ч'ьр'ик һәр щур'ед ванва, сийаре буке һәр щур'ед ванва. ²³ Ле мешморед хwәйп'әр'ә майинә чарньги, бона wә к'ьрет бьн.

²⁴ Пе ван һуне бьһ'әр'ьмын, һәр кәсе кө ль щәндәкед ван к'әвә, һ'әта еваре нәпақыж бә. ²⁵ һәр кәсе кө жь ван щәндәкәки һьлдә, бьра к'ьнщед хwә бышо у һ'әта еваре нәпақыж бә. ²⁶ һәр һ'әйwanед сьмвәкьри ле нә дөсьми нә у нак'айен, әw бона wә нәһ'әлал бьн, һәр кәсе кө ль ван к'әвә нәпақыж бә. ²⁷ һәр һ'әйwanед чарп'ә кө ль сәр ләпе хwә дьгәр'ьн әw бона wә нәһ'әлал бьн, һәр кәсе кө ль щәндәкед ван к'әвә, һ'әта еваре нәпақыж бә. ²⁸ һәр кәсе кө щәндәкед ван һьлдә, бьра к'ьнщед хwә бышо у һ'әта еваре нәпақыж бә. Әw һ'әйwan бона wә нәһ'әлал ьн.

²⁹ Әв ьн әw һ'әйwanед кө ль сәр әрде дьшулькьн, к'ижанед кө бона wә нәһ'әлал бьн: Мышке кор, мышк, мәр'әгиск һәр щур'ед ванва, ³⁰ мәр'әгиске ләпьки, тимсаһ, макәмәр, қумқумок, мәр'әгиске р'әнґ-р'әнґи. ³¹ Әв бона wә нәһ'әлал ьн, жь ван һ'әму шулькийа, һәр кәсе кө бәрәт'ед ванә көшти к'әвә, һ'әта еваре нәпақыж бә. ³² Көштики жь ван ль сәр чь тыштида кө бьк'әвә, һәгәр тыштәки дарин бә, йан к'ьнщ бә, йан ч'әрм, йан

т'ер', йан тыштәки кө бона сьхөл бьк'ар тиньн дьһ'әр'ьминә, ван бькьнә аве, һ'әта еваре нәпақыж бә, пәй ве йәкер'а пақыж бә. ³³ һәгәр жь ван һ'әйwana йәк бьк'әвә нава дәрданәкә ахин, чь тышт кө weда бә әw нәпақыж дьбә у әwe дәрдане бышкеньн. ³⁴ һәр тыште хварьнейә кө ава жь ве дәрдане быпәкә we, әwe нәпақыж бә у өса жи һәр тыштед вәхварьнейә кө пе ве дәрдане вәхwьн дьһ'әр'ьмә. ³⁵ Бәрәт'ед ван һ'әйwana чь тышти к'әвьн әwe бьһ'әр'ьмын, һәгәр тәндур бә, йан көч'ьк бә, әw гәрәке бенә һьлшандьне, әвана һ'әр'ьминә у бона wә әвана нәпақыж бьн. ³⁶ Т'әне кани у һ'әwзе аве пақыж дьминьн, ле йе кө щәндәке ван к'әвә әw дьһ'әр'ьмә. ³⁷ һәгәр бәрәт'е ван бьк'әвә ль сәр т'охьмәки чандьне, әw пақыж ә. ³⁸ Ле гава ав ль сәр т'охьм бә у бәрәт'әки жь ван һ'әйwan сәрда бьк'әвә, әw бона wә нәпақыж бә.

³⁹ Ле һәгәр һ'әйwanәки кө те хварьне һ'ышк бә, әwe кө ль щәндәке wi к'әвә, һ'әта еваре нәпақыж бә. ⁴⁰ Әwe кө жь wi щәндәки бьхwә, гәрәке к'ьнщед хwә бышо у һ'әта еваре нәпақыж бә, өса жи әwe кө щәндәк һьлдә гәрәке к'ьнщед хwә бышо, һ'әта еваре нәпақыж бә.

⁴¹ һәр һ'әйwanед кө ль әрдева дьшулькьн һ'әрам ьн, әw нә йед хварьне нә. ⁴² һ'әму шулькийед ль сәр әрдейә кө дьшулькьн, йед ль сәр зьк дьк'ьшьн, йан йед сәр чар ньга, йан йед пьр'ьнґ нәхwьн, чьмки әwә к'ьрет ьн. ⁴³ һун жь шулькийед ль сәр әрде зьвер бьн, пе

ван хwә нәһ'әр'ьминьн кө р'уйе
 ванда һун нәһ'әр'ьмын. ⁴⁴ Чьмки
 Эз Ходан Хwәдейе wә мә, аwа хwә
 пироз кьн у пироз бьн, чьмки Эзи
 пироз ьм, хwә пе т'о шулькийе ль
 сәр әрде дьльпытә нәһ'әр'ьминьн.[†]
⁴⁵ Чьмки Эз Ходан ьм, кө Мын һун
 жь әрде Мьсьре һәвраз анин, кө
 Эз бьбьмә Хwәдейе wә. Аwа пироз
 бьн, чьмки Эзи пироз ьм.

⁴⁶ Әв ә қануна һьндава һ'әй-
 wen, тәйрәда, һ'әму һ'әйwanед
 аведа дьльвьн у һ'әму һ'әйwanед
 кө ль сәр әрде дышулькьн, ⁴⁷ wә-
 ки фьрқийе бькьнә нава һ'әлал
 у нәһ'әлал у нава һ'әйwane кө
 те хwарьне у һ'әйwane кө найе
 хwарьне».

**Қануна пақьжуна
 к'өлфәтейә пәй зар'анинер'а**

12 ¹ Ходан Мусар'а хәбәр да у
 готе: ² «Т'әви израелия хә-
 бәр дә у бежә ван: (Һәгәр к'өлфәт
 пе бьминә көр'әки бинә, һьнге әв
 һ'әфт р'ожа нәпақьж бә, wәкә ван
 р'ожед кө әв әдәте нәхwәшийя
 к'өлфәтеда йә, әв нәпақьж бә. ³ У
 р'ожа һ'әйшта көр'ьк бе сьнәткь-
 рьне^ф.[†] ⁴ К'өлфәт жи гәрәке си у се
 р'ожа хwә хwәй кә, һ'әта жь хуна
 хwә пақьж бә, т'о цар тыштәки
 пироз нәк'әвә, нә жи бьк'әвә Пи-
 розгәһе, һ'әта р'ожед пақьжуна
 we хьтьм бьн. ⁵ Ле һәгәр қизәке
 бинә, дө һ'әфтийя нәпақьж бә wә-
 кә әдәте нәхwәшийя хwә, шест у

шәш р'ожа хwә хwәй кә һ'әта жь
 хуна хwә пақьж бә. ⁶ У гава әв р'о-
 жед пақьжуна бона көр' йан қиз
 анине хьтьм бьн, һьнге бьра әв
 бәрхәкә йәксали бона дийарийя
 т'әвайишәwате бинә у щуцукәкә
 кәвоке, йан фатьмокәке жи бона
 дийарийя пақьжбуне бинә ль бәр
 дәре Коне Щьвине щәм к'ахин.
⁷ У к'ахин ван бинә ль бәр Ходан,
 к'әwandьне бона we бькә у әв жь
 канийя хуне пақьж бә. Әв ә қануна
 бона к'өлфәта көр' йан қиз анине.
⁸ Ле һәгәр дәсте weда т'өнә кө бәрхе
 бинә, һьнге бьра дө фатьмока йан
 жи дө щуцукед кәвока бинә, йәке
 бона дийарийя т'әвайишәwате, йә-
 ке жи бона дийарийя пақьжбуне у
 к'ахин бона we к'әwandьне бькә у
 әве пақьж бә».[†]

**Қануна к'ьфшбуна
 нәхwәшийя к'отибун^ф
 у гәwрьке**

13 ¹ Ходан^ф Муса у һарун'а
 хәбәр да у гот: ² «Һәгәр ч'әр-
 ме бәдәна мәрвьәки бьдә ль бәр
 гьлейя, йан гьр'а, йан р'ишийя у
 ль ч'әрме бәдәне бьбә мина п'ьзь-
 ка к'оти*, һьнге гәрәке wi бьбьнә
 щәм һаруне к'ахин^ф йан к'ахинәки
 жь көр'ед wi. ³ К'ахин бьра дина
 хwә бьдә п'ьзька ч'әрме бәдәна
 wi, һәгәр р'әнге пьр'ч'а ль сәр
 п'ьзьке сьпи дькә у п'ьзька ч'әрме
 бәдәне к'ур хойя дькә, әва п'ьзька
 к'оти йә, к'ахин ве йәке бьбинә у

* 13:2 Мьләте Израеле һәр шур'ә нәхwәшийя ч'әрмә гьранр'а готьнә: «к'отибун».

11:44 Қануна К'ахинтийе 19:2; Пәтрус I, 1:16. 12:3 Дәстепебун 17:12; Луқа 2:21.
 12:8 Луқа 2:24.

ви мәрви нәпақьж ә'лам кә. ⁴ Ле һәгәр р'ишије ч'әрме бәдәна ви сьпи йә, ле ч'әрмда к'ур нәчуйә у пьр'ч' жи сьпи нәбуйә, һынге бьра к'аһин һ'әфт р'ожа йе хвәйп'ьзк башқә кә. ⁵ У р'ожа һ'әфта к'аһин бьра дина хвә бьдә ви, һәгәр п'ьзк мина хвә майә у ль сәр ч'әрм бәла нәбуйә, һынге к'аһин бьра щара дөда жи ви башқә кә. ⁶ У р'ожа һ'әфта к'аһин бьра диса ле бьньһер'ә, һәгәр п'ьзк к'әвийайә у ль ч'әрм бәла нәбуйә, бьра к'аһин ви пақьж ә'лам кә, әва гьр' ә. Бьра әв мәрвь к'ынщед хвә бышо у we пақьж бә. ⁷ Ле һәгәр бона пақьжбуне хвә нишани к'аһин кә у паше гьр' ль ч'әрм бәла бә, гәрәке әв диса хвә нишани к'аһин кә. ⁸ К'аһин дина хвә бьде вәки гьр' ль ч'әрм бәла буйә, һынге к'аһин диса ви нәпақьж ә'лам кә, әв п'ьзк к'оти йә.

⁹ һәгәр ль сәр йәки п'ьзк к'оти һәбә, гәрәке ви бьбьнә щәм к'аһин. ¹⁰ Бьра к'аһин дина хвә бьде, һәгәр гьлейә сәр ч'әрм сьпи йә у пьр'ч'а сәр жи сьпи буйә, гьледа жи гоште сахләм һәйә, ¹¹ әва к'отибуна кәвьн ә ль сәр ч'әрме бәдәна ви майә, бьра к'аһин ви нәпақьж ә'лам кә у ви башқә кә, чьмки әв нәпақьж ә. ¹² У һәгәр к'отибун ль ч'әрм бәла буйә у т'әмамия ч'әрме нәхвәш жь сери һ'әта ньга, ава готи ль ван щийед кә ч'ә'ве к'аһин дьбинә к'отибуне һьлда йә, ¹³ к'аһин гава бьбинә вәки к'отибуне т'әмамия бәдәна ви гьртийә, һынге әв йе нәхвәш пақьж ә'лам кә, чьмки

т'әмамия хвәва сьпи буйә, әв пақьж ә. ¹⁴ Ле гава сәр бәдәна ви бьрин дәрәвәбуйә, әв нәпақьж бә. ¹⁵ К'аһин гоште сахләм кә бьбинә, әви мәрви нәпақьж ә'лам кә. Гоште сахләм нәпақьж ә, әв к'отибун ә. ¹⁶ Ле һәгәр гоште сахләм диса бе гөһар'тьне сьпи бә, һынге әв мәрвь гәрәке бе щәм к'аһин. ¹⁷ У к'аһин бьра дина хвә бьдә ви, һәгәр п'ьзк ви сьпи буйә, һынге к'аһин бьра әви хвәйп'ьзк пақьж ә'лам кә, әв пақьж ә.

¹⁸ һәгәр сәр ч'әрме йәки бьдә дәр у п'ак бә, ¹⁹ пәйр'а дәвса дәрбуне гьлейә сьпи, йан р'ишија сорә-сьпи бьминә, гәрәке әв хвә нишани к'аһин кә. ²⁰ К'аһин кә дина хвә бьде, вәки р'иши ч'әрмда к'ур чуйә у пьр'ч'а сәр жи сьпи буйә, к'аһин ви нәпақьж ә'лам кә. Әва п'ьзк к'оти йә жь дәрбуне бәла буйә. ²¹ Ле һәгәр к'аһин дина хвә бьде вәки пьр'ч'а сәр нә сьпи йә у ч'әрмда жи к'ур нәчуйә ле қарийайә, һынге к'аһин бьра ви һ'әфт р'ожа башқә кә. ²² У һәгәр әв р'иши ль ч'әрм бәла бә, һынге бьра к'аһин нәпақьжийә ви ә'лам кә, әва п'ьзк к'оти йә. ²³ Ле һәгәр р'иши щийе хвәда бьминә у бәла нәбә, әва дәхмә йә дайә дәр, к'аһин бьра ви пақьж ә'лам кә.

²⁴ Йан һәгәр ч'әрме бәдәна йәки бьшәвьтә у дәвса дәхма шәватә р'ишија сорә-сьпи йан хөр'у сьпи ле бьдә дәр, ²⁵ к'аһин бьра дина хвә бьде, һәгәр пьр'ч'а ль сәр р'ишије р'әнге хвә гөһастийә сьпи буйә у ч'әрмда жи к'ур чуйә, әва иди к'отибун ә жь шәватә пешда

һатийә. Бъра к'аһин ви нәпақыж ә'лам кә, әва п'ъзкә к'оти йә. ²⁶ Ле һәгәр к'аһин дина хwә бьде, wәки пьр'ч'а ль сәр р'ишийе сыпи нәбуйә у ч'әрмда к'ур нәчуйә, ле һнәки қарийайә, һннге к'аһин ви һ'әфт р'ожа башқә кә. ²⁷ Р'ожа һ'әфта к'аһин дина хwә бьде, һәгәр әва ль ч'әрм бәла буйә, һннге к'аһин ви нәпақыж ә'лам кә, әва п'ъзкә к'оти йә. ²⁸ Ле һәгәр р'иши ль щийе хwәда майә у ль ч'әрм бәла нәбуйә, һнәки қарийайә, әва гь-лейә шәwате йә. К'аһин бьра ви пақыж ә'лам кә, чьмки әва һәwа шәwате йә.

²⁹ һәгәр п'ъзкә ль сәри йан чәна мерәки йан жьнәкеда дәре, ³⁰ бьра к'аһин дина хwә бьдә we п'ъзкә, һәгәр әва ч'әрмда к'ур к'ьфш дь-бә у пьр'ч'а сәр жи зьрав у зәр ә, һннге бьра к'аһин wан нәпақыж ә'лам кә. Әва гәwрькә к'отийе йә ль сәри йан чәне дайә дәр. ³¹ Ле һәгәр к'аһин дина хwә бьдә п'ъзкә гәwрькә wәки әw ч'әрмда к'ур нәчуйә, ле пьр'ч'а р'әш жи ль сәр т'өнә, һннге к'аһин бьра әви кә п'ъзкә гәwрькә ле дәрк'әти-йә һ'әфт р'ожа башқә кә. ³² Р'ожа һ'әфта бьра к'аһин дина хwә бьдә гәwрькә, һәгәр гәwрьк бәла нәбу-йә у пьр'ч'а зәр сәр т'өнә, гәwрьк жи ч'әрмда к'ур нәчуйә, ³³ һннге бьра әw мәрьва пьр'ч'а дора гәw-рькә кәр' кә, ле йа ль сәр гәwрькә кәр' нәкә у к'аһин щара дәда әви мәрьви һ'әфт р'ожа башқә кә. ³⁴ Р'о-жа һ'әфта к'аһин дина хwә бьдә гәwрькә, һәгәр гәwрькә ль ч'әрм бәла нәбуйә у ч'әрмда жи к'ур нә-

чуйә, һннге к'аһин бьра пақыжийә ви ә'лам кә, әw жи к'ьнщед хwә бышо у пақыж бә. ³⁵ Ле һәгәр пәй пақыжбунер'а гәwрькә ль ч'әрме ви бәла бә, ³⁶ бьра к'аһин дина хwә бьде, һәгәр гәwрькә ль ч'әрм бәла буйә, һннге к'аһин бьра иди пьр'ч'а зәр нәгәр'ә, әw нәпақыж ә. ³⁷ Ле бәле һәгәр гәwрькә мина хwә майә у пьр'ч'а р'әш ле дәрк'әтийә, кә өса йә гәwрькә қәнщ буйә, әw пақыж ә, к'аһин ви пақыж ә'лам кә.

³⁸ Ле һәгәр ль сәр ч'әрме ме-рәки йан жьнәке р'иши, әwа го-ти р'ишийед сыпи ле п'әйдә бьн, ³⁹ һннге к'аһин бьра ле бьньһер'ә, һәгәр р'ишийед ль сәр ч'әрме бә-дәна wан сыпи ч'олки нә, әw гьр' ә ль ч'әрм бәла буйә, әw пақыж ә.

⁴⁰ һәгәр п'ор'е сәре йәки бьwа-рә, әва wарандьн ә, әw пақыж ә. ⁴¹ Ле һәгәр п'ор'е сәре ви нәт'ькеда бьwарә әва к'әчәлбун ә, әw пақыж ә. ⁴² Ле һәгәр щийе wарийайи йан к'әчәл, п'ъзкәкә п'исә сорә-сыпи һәбә, әва п'ъзкә к'оти йә, щийе wарийайи йан к'әчәлда дайә дәр. ⁴³ һннге к'аһин бьра дина хwә бь-де һәгәр п'ъзкә щийе wарийайи у к'әчәлда һнәки сор-сыпи йә у мина we п'ъзкә к'оти йә ль сәр ч'әрме бәдәне хойа дькә, ⁴⁴ әва мәр-рьва п'ъзкә к'оти йә, нәпақыж ә, к'аһин ә'сә нәпақыжийә ви ә'лам кә, п'ъзкә п'исә ль сәре ви дәр-к'әтийә.

⁴⁵ Әwi хwәйп'ъзкә к'оти гәрә-ке к'ьнщед ви п'ъзньи бьн, п'ор'е сәри сәрда һати у дәве ви ньхамти бә: «Нәпақыж ьм! Нәпақыж ьм!» Бькә гази. ⁴⁶ һ'әта кә п'ъзкә сәр ви һәбә

әw нәпақьж бе һ'әсабе. Әw нәпақьж ә, әw т'әне гәрәке бьминә у щийе майина wi жь зоме дәр бә.

Қануна бона к'әфькийе

⁴⁷ Һәгәр к'әфьк ль сәр к'ьнщәке к'ьфш бә, ль сәр к'ьнца һьри йан к'ьнца к'ьтан, ⁴⁸ п'арч'ә йан тыштәки хунанди жь һьрийе йан к'ьтан чекьри, йан ль сәр ч'әрм, йан жи ль сәр тыштәки пе ч'әрм чекьри бә, ⁴⁹ йан һәгәр ләк'ә ль сәр к'ьнщ йан ч'әрм, йан ль сәр п'арч'ә йан ль сәр тыштәки хунанди, йан жи ль сәр тыштәки жь ч'әрм к'әск йан сор лехә, әва к'әфькибун ә, гәрәке нишани к'аһин кьн. ⁵⁰ К'аһин бьра дина хwә бьдә ләк'е у wi тышти к'ижан кә жь к'әфькийе ләwьт'и йә һ'әфт р'ожа башқә кә. ⁵¹ У р'ожа һ'әфта к'аһин бьра дина хwә бьдә wi тыште ләwьт'и, һәгәр ләк'ә ль wi к'ьнци бәла буйә, һәгәр п'арч'ә бә, йан тыштәки хунанди, йан ч'әрм, йан жи тыштәки кә бь ч'әрм чекьри бә, кә оса йә әва к'әфькайа жь һәвһьлдане йә, әw нәпақьж ә. ⁵² Әw гәрәке wi к'ьнци, йан п'арч'ә, йан тыштәки хунанди жь һьрийе йан к'ьтан чекьри, йан тыштәки кә жь ч'әрм чекьри бә, ль сәр к'ижани әва ләк'ә һәбә бышәwьтинә, чьмки әва к'әфькайа жь һәвһьлдане йә, гәрәке әw сәр агьр бе шәwьгандьне. ⁵³ Ле һәгәр к'аһин дина хwә бьде wәки к'әфьк ль wi к'ьнци, йан п'арч'ә йан тыштәки хунанди, йан ль тыштәки бь ч'әрм чекьри бәла нәбуйә, ⁵⁴ һьнге к'аһин бьра ә'мьр

кә, кә wi тыште ләwьт'и бышон у һ'әфт р'ожа диса wi башқә хwәй кә. ⁵⁵ Гава к'аһин пәй шушт'на wi тыштир'а дина хwә бьде, һәгәр к'әфьке р'әнге хwә нәгәһастийә у әw к'әфьк бәла жи нәбуйә, әw диса нәпақьж ә, wi тышти сәр егьр бышәwьтини, әва к'әфькибун ә хwә авитийә р'у йан жи р'уйе важи. ⁵⁶ У һәгәр к'аһин дина хwә бьде, wәки пәй шушт'нер'а ләк'ә қарийайә, һьнге к'аһин бьра wi щийи жь wi к'ьнци, йан жь wi ч'әрми, йан жь wi п'арч'әйи, йан жь wi тыште хунанди бьқәлешә. ⁵⁷ Ле wәки әw диса ль сәр wi к'ьнци, йан п'арч'әйи, йан тыштәки хунанди, йан тыштәки жь ч'әрм чекьри к'ьфш бә, әва к'әфька жь һәвһьлдане йә, wi тыште ләк'ә сәр бышәwьтинә. ⁵⁸ Ле һәгәр әw к'ьнщ, йан п'арч'ә, йан тыштәки хунанди, йан тыштәки жь ч'әрм чекьри пәй шушт'нер'а ләк'ә же һәр'ә, бьра әw диса бе шушт'не у we пақьж бә». ⁵⁹ Әв ә қануна бона к'әфькибуне, йа кә ль сәр к'ьнца һьри йан к'ьтани, йан п'арч'ә, йан тыштәки хунанди, йан ль сәр һәр тыште жь ч'әрм чекьри дәрте, кә әw пақьж йан нәпақьж бенә ә'лам кьрьне.

Қануна

жь к'отибун пақьжбуне

14 ¹ Хәдан Мусар'а^ф хәбәр да у гот: ² «Қануна йе жь к'отибуне^ф пақьжбуйи әв ә: We р'ожа пақьжбуйи гәрәке wi бьбьнә щәм к'аһин. ³ К'аһин жь зоме дәрк'әwә

14:2 Мәтта 8:4; Марқос 1:44; Луқа 5:14; 17:14.

у к'аһин гава бьбинэ кӧ ва йә йе к'оти жь к'отибуна хwә қәнц буйә, 4 һынге к'аһин бьра ә'мьр кә, бона мәрье кӧ гәрә бе пақьжкьрьне дӧ тәйрәдәйед һ'әлал бь сахи, дара әрзе, р'исе соре гәвәз у зоха һусопе^ф биньн, 5 к'аһин ә'мьр кә кӧ тәйрәдәки сәр ава жь ч'ә'вканийейә дәрдаһа ахинда бе сәржекьрьне. 6 Паше әw we тәйрәда дӧдайә сах т'әви дара әрзе, р'исе соре гәвәз у зоха һусопе һьлдә. Вана т'әви тәйрәда сах, хуна we тәйрәдеда кә, йа кӧ ль сәр ава жь ч'ә'вканийеда һатә сәржекьрьне. 7 һ'әфт щара бьр'әшинә ль сәр йе кӧ гәрә жь к'отибуне бе пақьжкьрьне, ви пақьж ә'лам кә у тәйрәда сах бәр'дә чоле. 8 Әw мәрье кӧ пақьж дьбә бьра к'ьнщед хwә бышо, пьр'ч'а сәр хwә һьлдә, аве ль хwә кә у we пақьж бә. Пәй ве йәкер'а бьк'әвә зоме у һ'әфт р'ожа нәк'әвә коне хwә. 9 Р'ожа һ'әфта диса һ'әму п'ор'е хwә кӧр' кә, п'ор'е сәре хwә, р'удана хwә, бьрийед хwә, аwа готи һ'әму пьр'ч'а сәр хwә һьлдә у к'ьнщед хwә бышо, аве хwә кә пақьж бә. 10 У р'ожа һ'әйшта дӧ бәрхед нерә беқӧсур, бәрхәкә мейә йәксалийә беқӧсур у бона дийарийа^ф нани жь дәһә п'ара се п'аред ефайе* арә хас р'унда стьрайи у логәк** жи р'ун бьра һьлдә. 11 һынге к'аһине кӧ пақьжийе дькә, бьра ви мәрье кӧ we бе пақьжкьрьне ван дийарийава һьнда дәрә Конә^ф Щьвине ль бәр Хӧдан бьдә

сәкьһандьне. 12 У к'аһин бәрхәкә һьлдә бона дийарийа^ф бәрвадайине бьдә, ви р'уне* дәрданеда жи һьлдә, вана ль бәр Хӧдан чаwа дийарийа һ'әже бьһ'ажина. 13 Бәрхе жи ль ви щийи сәржекә, к'идәрә дийарийа пақьжбуне у дийарийа т'әвайишәwате тенә сәржекьрьне, ль щийе пирозда, чьмки дийарийа пақьжбуне мина дийарийа бәрвадайине к'аһинр'а дьк'әвә. Әва йа һәрә пироз ә. 14 К'аһин жь хуна дийарийа бәрвадайине һьлдә у гӧпька гӧһе ви мәрвьийи р'асте хә кӧ пақьж дьбә, ӧса жи т'ьлийа мәзьнә дәсте вийи р'асте у печ'ийа мәзьнә ньге вийи р'асте. 15 У к'аһин жь ви р'уне дәрданеда һьлдә бькә ль сәр к'әфа дәсте хwәйи ч'әпе. 16 У к'аһин т'ьлийа хwәйә р'асте, ви р'уне дәсте хwәйи ч'әпеда кә у пе т'ьлийа хwә әви р'уни һ'әфт щара ль бәр Хӧдан бьр'әшинә. 17 К'аһин жь ви р'уне дәсте wiда майи, гӧпька гӧһе ви мәрвьийи р'асте хә кӧ пақьж дьбә, ӧса жи т'ьлийа мәзьнә дәсте вийи р'асте у печ'ийа мәзьнә ньге вийи р'асте, ль сәр хуна дийарийа бәрвадайине хә. 18 Паше к'аһин ви р'уне дәсте wiда майи бькә сәр сәре мәрье кӧ пақьж дьбә у бона ви ль бәр Хӧдан к'әwандьне^ф бькә. 19 К'аһин дийарийа пақьжбуне бьдә у бона мәрье жь нәпақьжийа хwә кӧ пақьж дьбә к'әwандьне бькә, паше дийарийа т'әвайишәwате сәржекә. 20 һынге к'аһин дийарийа т'әвайишәwате у

* 14:10 «Ефак» дәрданәкә wәкә бист у дӧ литьри бу.

** 14:10 «Логәк» дәрданәкә жь се п'ара п'арәкә литьре йә.

* 14:12 Бь ибрани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «логә р'ун».

дийарийа нани дайнә ль сәр гори-
гәһе. К'аһин бона ви к'әwandьне
бькә у әһе бьбә пақьж.

²¹ Ле һәгәр әһ к'әсиб ә, дәсте
wiда т'өнә һақас тышт бьдә, һьн-
ге бьра әһ бона гөнәк'әwandьна^ф
хвә бәрхәке чаһа дийарийа бәр-
вадайине бьдә кө бе һ'әжандьне.
Оса жи бона дийарийа нани жь
дәһә п'ара п'арәкә ефайе арә ха-
си р'унда стьрайи у логәк р'ун, ²² дө
фатьмока, йан жи дө шушукед кә-
вока, жь ван к'ижан кө дьк'әвьнә
дест, йәк жь ван бона дийарийа
бәрвадайине бә, йәк жи бона ди-
йарийа г'әвайишәһәте. ²³ У р'ожа
һ'әйшта әһ бона пақьжбуна хвә
вана бинә щәм к'аһин, ль бәр дәре
Коне Щьвине бәр Хөдан. ²⁴ У к'аһин
бәрхе дийарийа бәрвадайине у һе
дәрдаһа р'ун һьлдә, вана ль бәр
Хөдан чаһа дийарийа һ'әжандьне
бьһ'әжинә. ²⁵ Паше к'аһин бәрхе
дийарийа бәрвадайине сәржекә
у жь хуна бәрхе дийарийа бәр-
вадайине һьлдә гөпька гөһе ви
мәрвьийи р'асте хә кө пақьж дьбә,
өса жи т'ьлийа мәзьнә дәсте вийи
р'асте у печ'ийа мәзьнә һьге вийи
р'асте. ²⁶ К'аһин жь ви р'уни бькә
к'әфа дәсте хвәйи ч'әһе ²⁷ у пе т'ь-
лийа хвәйә р'асте к'аһин жь ви
р'уне дәсте хвәйи ч'әһеда кә, һ'әфт
щара ль бәр Хөдан бьр'әшинә. ²⁸ У
к'аһин жь ви р'уне дәсте хвәда
гөпька гөһе ви мәрвьийи р'асте
хә кө пақьж дьбә, өса жи т'ьлийа
мәзьнә дәсте вийи р'асте у печ'ийа
мәзьнә һьге вийи р'асте, ль сәр
хуна дийарийа бәрвадайине хә.
²⁹ Ле әһ р'уне дәсте к'аһинда майи

бьра әһ ль бәр Хөдан бькә ль сәр
сәре мәрьве кө пақьж дьбә у бона
ви к'әwandьне бькә. ³⁰ У жь фать-
мока йан шушукед кәвока йәки,
к'ижан кө бьк'әвә дест, ³¹ к'ижан
кө к'әтә дест, йәке бона дийарийа
пақьжбуне, йәке жи бона дийари-
йа т'әвайишәһәте г'әви дийарийа
нани бьдә. У к'аһин бона мәрьве
пақьж дьбә к'әwandьне бькә ль бәр
Хөдан». ³² Әһ ә қануна бона нәхвә-
шәд п'ьзька к'оти у бона пақьжбуна
әһед кө дәсте һандә т'өнә.

Қәнщкьрьна к'әфька мале

³³ Хөдан Муса у һарунр'а^ф хә-
бәр да у гот: ³⁴ «Гаһа һун бьк'әвьнә
ви һәлате Кәнане^ф, к'ижани кө
Әз чаһа мьлк' дьдьмә һә у Әз пе
к'әфькийе бәлайе биньмә сәре
мала һәлате мьлк'е һәда, ³⁵ һьн-
ге хвәйе мале гәрәке һәр'ә гөһе
к'аһин пехә у беже: «Мала хвәда
әз чаһа бежи к'әфькийе к'әфш
дькьм». ³⁶ К'аһин ә'һьр кә кө мале
вала кьн, һе бәри кө әһ бьк'әвә
мале кө к'әфькийе бьбинә, һәки
һәр тыштед малда тыштәк нәпақьж
һ'әсаб нәбә. Пәй һе йәкер'а к'аһин
бьк'әһе дина хвә бьдә мале. ³⁷ һә-
гәр әһ дина хвә бьдә к'әфьке у
бьбинә, һәки к'әфьке р'әһге к'әск
йан сорда хвә авитийә диһаред
мале к'урда чунә у әһ жь р'уйе
диһер к'ур к'әфш дькьн, ³⁸ һьһге
к'аһин жь мале дәрк'әвә ль бәр
дәре мале у һ'әфт р'ожа мале к'ь-
лит кә. ³⁹ Р'ожа һ'әфта к'аһин диса
бе дина хвә бьде, һәгәр к'әфьк
ль диһаред һе мале бәла буйә,
⁴⁰ һьһге к'аһин ә'һьр кә, кө һан

кэвьред к'эфьке хвэ авитийе дэр-хын у бавежнэ жь бажер дэр щики нэпақьж. ⁴¹Мале һындор'ва һэр чар алийава бьдэ т'эр'шандьне у хвэ-лийа т'эр'шанди жи бьр'ежнэ жь бажер дэр щики нэпақьж. ⁴²Паше кэвьрнэ дьн һьлдьн дайньнэ дэвса ван кэвьра у хвэликэ дьн һьлдьн дишер сивах кьн.

⁴³Ле һэгэр пэй кэвьрдэрхьстьнер'а, малт'эр'шандьн у сивахкьрьнер'а к'эфьк диса хвэ бавежэ мале, к'эфш бэ, ⁴⁴һынге к'ахин бьра бе дина хвэ бьде, һэгэр к'эфьк ль мале бэла буйэ, эва иди к'эфька жь һэвһьлдане йэ малда, эв нэпақьж э. ⁴⁵Гэрэке эв мал бе хьрабкьрьне, кэвьред we, даред we у һ'эму хвэлийа we жь бажер дэр бе дэрхьстьн у авитьне щики нэпақьж. ⁴⁶У к'ижан жи ван р'ожед эв мал к'ьлиткьри бьк'эвэ we мале, һ'эта еваре нэпақьж бэ. ⁴⁷У к'ижан we маледа р'адьзе гэрэке к'ьнщед хвэ бышо, өса жи йе we маледа нан дьхвэ гэрэке к'ьнщед хвэ бышо.

⁴⁸Ле гава к'ахин бе дина хвэ бьде wэки пэй малсивахкьрьнер'а к'эфьк ль мале бэла нэбуйэ, һынге к'ахин we мале пақьж э'лам кэ, чьмки к'эфьк дэрбаз буйэ. ⁴⁹У бона пақьжбуна we мале, к'ахин дө тэйрэда, дара эрзе, р'исе соре гэвэз у зоха һусопе һьлдэ, ⁵⁰тэйрэдэки сэр ава жь ч'э'вканийейэ дэрдана ахинда сэржекэ. ⁵¹Дара эрзе, зоха һусопе у р'исе соре гэвэз т'эви тэйрэда сах һьлдэ, вана хуна we тэйрэда сэржекьри у ава ч'э'вканийеда кэ у һ'эфт щара ль мале бьр'эшинэ. ⁵²Мале пе хуна тэйрэда

сэржекьри, пе we ава ч'э'вканийе у пе тэйрэда сах, т'эви дара эрзе, зоха һусопе у р'исе соре гэвэз пақьж кэ. ⁵³Ле тэйрэда сах жь бажер дэр дэштеда бэр'дэ, бона we мале к'эвандьне бькэ у we пақьж бэ».

⁵⁴Эв э қануна һэр п'эзька к'оти у гэврьке, ⁵⁵йан к'эфькийа ль сэр к'ьнца йан ль мале, ⁵⁶өса жи йа гьле, гьр' у р'ишийа. ⁵⁷Эв э һинкьрьна бона қануна жь к'отибун у к'эфькийе пақьжбуне йан нэпақьжбуне.

Қануна нэпақьжийа қальбе инсен у пақьжбуна ви

15 ¹Хөдан Муса у һарунр'а хэбэр да у гот: ²«Т'эви исаелийа хэбэр дьн у бежнэ ван: (һэгэр бэдэна йэки сэр гэмаре вэбэ, эв гэмаржечуйина ви нэпақьж э. ³Нэпақьжийа ви дэма гэмаржечуйина вида эва бэ: Гава жь бэдэна ви гэмар же һэр'э, йан жи бэдэна ви жь гэмаре бе бьр'ине, эва нэпақьжайа ви йэ. ⁴Эв һьвина кө гэмаржечуйи бьк'эве, эв нэпақьж э, ль сэр чь тышти жи кө р'уни эв нэпақьж э. ⁵Эв кэсе кө һьвина ви к'эвэ, гэрэке к'ьнщед хвэ бышо у хвэ жи пе аве бышо, һ'эта еваре нэпақьж бэ. ⁶Эв кэсе кө ль сэр ви тышти р'уни, ль сэр к'ижани гэмаржечуйи р'уньштьбэ, эв гэрэке к'ьнщед хвэ бышо у хвэ жи пе аве бышо, һ'эта еваре нэпақьж бэ. ⁷Эв кэсе кө бэдэна гэмаржечуйи к'эвэ, эв гэрэке к'ьнщед хвэ бышо у хвэ жи пе аве бышо, һ'эта еваре нэпақьж

бә. ⁸Һәгәр гәмаржечуйи т'уйи ль сәр кәсәки пақыж кә, әв гәрәке к'ынңед хвә бышо у хвә жи пе аве бышо, һ'эта еваре нәпақыж бә. ⁹Әв зине кө йе гәмаржечуйи ль сәр р'уни, әв нәпақыж бә. ¹⁰Әв кәсе кө тыштәки бһн ви к'әвә, һ'эта еваре нәпақыж бә у әв кәсе ван тышта һьлдә, әв гәрәке к'ынңед хвә бышо у хвә жи пе аве бышо, һ'эта еваре нәпақыж бә. ¹¹У әв кәсе кө гәмаржечуйи дәстнәшушти ле-к'әвә, әв гәрәке к'ынңед хвә бышо у хвә жи пе аве бышо, һ'эта еваре нәпақыж бә. ¹²Әв дәрдана ахин, к'ижан кө гәмаржечуйи лек'әвә гәрәке бе шкенандьне, ле дәрдана дарин гәрәке пе аве бе шуштһне.

¹³Ле гава гәмаржечуйи жь гә-маре хьлаз бә, әв гәрәке бона пақыжбуна хвә һ'әфт р'ожа хвә-р'а бьжмьрә, к'ынңед хвә бышо у бәдәна хвә жи пе ава ч'әвканийе бышо у we бьбә пақыж. ¹⁴У р'ожа һ'әйшта әв гәрәке бона хвә дө фатьмока, йан жи дө шуцукед кәвока һьлдә ль бәр Хөдан, бәр дәрә Конә Щьвине бьсәкьнә у вана бьдә к'аһин. ¹⁵К'аһин жь ван йәке бькә дийарийа пақыжбуне, йәке жи бькә дийарийа т'әвайишәватә у к'аһин бона гәмаржечуйина ви к'әwandьне бькә ль бәр Хөдан.

¹⁶Һәгәр т'охьме мерәки же һә-р'ә, әв гәрәке бәдәна хвә пева пе аве бышо у һ'эта еваре әв нәпақыж бә. ¹⁷У әв т'охьме жечуйи чь к'ын-ци йан чь ч'әрми к'әвә, әв гәрәке пе аве бе шуштһне у һ'эта еваре нәпақыж бә. ¹⁸Һәгәр мер сәре хвә к'өлфәтер'а дайнә у т'охьм же һә-

р'ә, әвана гәрәке пе аве хвә бышон у һ'эта еваре нәпақыж бһн.

¹⁹Һәгәр к'өлфәтәк пышта we вәбә у хун же һәр'ә, гәрәке һ'әфт р'ожа әва нава кьрасада хвә хвәй кә у һәр кәсе кө we к'әвә, һ'эта еваре нәпақыж бә. ²⁰Һ'әму wәхте нава кьрасада әва ль сәр чь п'алдә әв тышт нәпақыж бә у ль сәр чь тышти жи кө р'уни, әв тышт нәпақыж бә. ²¹Һәр кәсе кө ньвина we к'әвә, гәрәке к'ынңед хвә бышо, хвә жи пе аве бышо у һ'эта еваре нәпақыж бә. ²²У әв кәсе кө ль ви тышти к'әвә ль сәр чь әва р'уньштһбә, гәрәке к'ынңед хвә бышо, хвә жи пе аве бышо у һ'эта еваре нәпақыж бә. ²³Әв кәсе кө тыштәки ньвина we йан жи ви тышти к'әвә ль сәр чь әва р'удьне, һ'эта еваре нәпақыж бә. ²⁴Һәгәр мер сәре хвә wer'а дайнә, әв хвә дьләwьт'инә, һ'әфт р'ожа әв нәпақыж бә у ль сәр чь ньвине әв п'алдә әв нәпақыж бә.

²⁵Һәгәр к'өлфәтәк нә wәхте хвәда гәләк р'ожа хуне бьбинә, йан жи жь чапә дәр кьраса бьбинә, әв һ'әму р'ожед нәпақыжайа we гәрәке мина ван р'ожед пыштвәбуна we бһн, әва нәпақыж ә. ²⁶Ль сәр чь ньвине әв п'алдә, ль нава ван р'ожед кө әв хуне дьбинә, мина ньвина пыштвәбуна we нәпақыж бә у ль сәр чь тышти кө әв р'уне, мина нәпақыжийа пыштвәбуна we нәпақыж бә. ²⁷У һәр кәсе кө ль ван тышта к'әвә, we нәпақыж бә, әв гәрәке к'ынңед хвә бышо у хвә жи пе аве бышо, һ'эта еваре нәпақыж бә. ²⁸Ле гава әв жь

гэмаре бе бър'ине, һынге гэрәке эва һ'эфт р'ожа хвәр'а һ'эсаб кә у паше пақьж бе һ'эсабе. ²⁹ Р'ожа һ'эйшта эва дө фатьмока, йан жи дө шуцукед кәвока хвәр'а һьлдә у вана бинә щәм к'ахин ль бәр дәре Коне Щьвине. ³⁰ К'ахин йәке бькә дийарийа пақьжбуне у йәке жи бькә дийарийа т'эвайишәвате, к'ахин к'эwandьне ль бәр Ходан бькә бона пақьжбуна жь гэмара we.

³¹ Бь ви аवाई иسرائиия жь нәпақьжайа ван хвәй кьн, wәки Коне^ф Мьни Шә'дәтийейи нава хвәда нәһ'әр'ьминьн, нава нәпақьжайа хвәда нәмьрн». ³² Эв э қануна бона йе гэмар же дьчә, оса жи бона нәпақьже кә т'охьм же дәрте ³³ у нәхwәша кә сәр кьраса вәдьбә, мер йан к'өлфәта гэмар жь ван дьчә у мере кә сәре хвә т'эви к'өлфәта нәпақьж датинә.

Р'ожа^ф Гөнәк'эwandьне

16 ¹ Ходан пәй мьрна һәр дө кәр'ед һарунр'а^ф, йед кә бәр Ходан сәкьнин у мьрн,[†] Мусар'а хәбәр да. ² Ходан готә Муса: «Бәжә бьрайе хвә һарун, кә һәр гав нәк'эвә Щийе^ф һәри Пироз пышт п'әр'де, ль бәр қалп'ахе бахшандьнейи ль сәр Сьндоде кә нәмьрә. Чьмки Эзе нава ә'wрда ль сәр қалп'ахе бахшандьне хойа бьм.[†] ³ Аwa пе чь һарун дькарә бьк'эвә

Щийе һәри Пироз: Пе қөрбанкь-рьна щанәгаки бона дийарийа^ф пақьжбуне у бәранәки бона дийарийа т'эвайишәвате.[†] ⁴ Кьрасе к'ътанийи пироз гәрәке ль хвә кә у һәвалкьрасе к'ътани ль wi бә, бәнпьшта к'ътани бьдә пышта хвә у п'ап'ахе к'ътани бьдә сәре хвә. Эвана к'ьнщед пироз ьн, гәрәке хвә пе аве бьшо у паше ван к'ьнщә ль хвә кә. ⁵ У жь щьвина иسرائиия жи дө нерийа һьлдә бона дийарийа пақьжбуне у бәранәки жи бона дийарийа т'эвайишәвате.

⁶ һарун wi щанәгайе дийарийа пақьжбуне бона хвә бьдә у к'эwandьне бона хвә у мала хвә бькә. ⁷ У дө нерийа һьлдә ль бәр Ходан ль бәр дәре Коне Щьвине бьдә сәкьнандьне. ⁸ һынге һарун ль сәр wan һәр дө нерийа п'әшк бавәжә, п'әшкәке бона Ходан, йәке жи бона азабәрдана* нери. ⁹ У һарун wi нерийе кә бь п'әшкавитьне Ходанр'а к'әт, бькә дийарийа пақьжбуне. ¹⁰ Ле әw нерийе кә п'әшк жер'а к'әт бе азакьрьне, wi ль бәр Ходан сах бьдә сәкьнандьне, кә бь wi к'эwandьн бе кьрьне у wi аза бәр'ди бәр'ийе.

¹¹ У һарун wi щанәгайе дийарийа пақьжбуне бона хвә бьдә, к'эwandьне бона хвә у мала хвә бькә у щанәгайе дийарийа пақьжбуна хвә сәржекә. ¹² Паше жь сәр we горигәһа ль бәр Ходан

* **16:8** Бьра у оса жи р'еза 10 у 26-да бь ибрани хәбәр бь хәбәр ньвисар ә: «АЗАЗЕЛ» кә те һ'эсабе чава нери аза бәр'дан йан жи һьнәк занә дьбежьн кә «АЗАЗЕЛ» әв навә щьнәки бу кә ль бәр'ийеда дьма.

16:1 Қануна К'ахинтийе 10:1-2. **16:2** Ибрани 6:19. **16:3** Ибрани 9:7.

бхурданге т'жи к'ура агър кә у дө к'олм т'жи бхура^ф бинхwәшә һурледайи кә, бьбә пышт п'әр'де. ¹³ Бхуре ль бәр Хөдан бькә ль сәр wi агъри, һынге дуйе бхуре we ль сәр қалп'ахе бахшандьнейи ль сәр дәве Сьндоқа^ф Шә'дәгийе бьгърә, wәки әw нәмьрә. ¹⁴ У хуна wi щанәгайи һьлдә пе т'льийа хwә алийе р'оһьлатева бьр'әшинә ль сәр қалп'ахе бахшандьне, һ'әфт щара пе т'льийа хwә хуне бьр'әшинә ль бәр қалп'ахе бахшандьне.

¹⁵ Паше нерийе дийарийа пақьжбуне жь бәр гөнәйе щьмә'тева сәржекә у хуна wi бьбә пышт п'әр'де, пе хуна wi жи өса бькә, чава пе хуна щанәга кър, әве бьр'әшинә ль сәр қалп'ахе бахшандьне у ль бәр қалп'ахе бахшандьне.[†] ¹⁶ Бь ви аwaiи Щийе һәри Пироз жь нәпақьжи у һ'әму нәһәқийед гөнәйед исраелийа пақьж кә. Аһа жи гәрәке әw бона Коне Щьвине бькә, кө щәм ван нава нәпақьжайа wанда йә. ¹⁷ Т'ө кәс гәрәке Коне Щьвинеда т'өнәбә, гава әw бона к'әwandьне бьк'әвә Щийе һәри Пироз, һ'әта кө әw дәре. Бь ви аwaiи әwe хwә, мала хwә у т'әмамийа щьвина Исраеле пақьж кә. ¹⁸ Паше дәре бәр горигәһа ль бәр Хөдан у бона we к'әwandьне бькә у жь хуна щанәге у нери һәр чар алийава стьруйед горигәһе хә ¹⁹ у хуне пе т'льийа хwә һ'әфт щара бьр'әшинә ль сәр горигәһе у жь нәпақьжайед исраелийа we пақьж кә у пироз кә.

²⁰ Гава к'әwandьна Щийе һәри Пироз, Коне Щьвине у горигәһе хьлаз кә, һынге бьра нерийе сах бинә, ²¹ һарун бьра һәр дө дәстед хwә дайнә ль сәр сәре нерийе сах у ль сәр wида һ'әму беолитийед исраелийа, һ'әму нәһәқийед wan, һ'әму гөнәйед wan бьдә р'уйе хwә. У вана бьдә ль сәре нери, бь дәсте мәрвәки к'ьфшкьри бышинә бәр'ийе. ²² Нери бьра һ'әму беолитийед wan ль сәр хwә бьбә әрдәки хьки-хали у әw нери ль бәр'ийе бе бәр'дане.

²³ У пәй ве йәкер'а һарун бьк'әвә Коне Щьвине, wan к'ьнщед к'ьтани к'ижан кө әwi хwәкьрын к'әтә Щийе һәри Пироз, жь хwә бехә у wan ль wьр бьһелә.[†] ²⁴ Әw бәдәна хwә ль щики пироз пе аве бышо у к'ьнщед хwә ль хwә кә, дәрк'әвә дийарийа хwәйә т'әвайишәwате у дийарийа т'әвайишәwатейә бона щьмә'те бьдә, бь ви аwaiи бона хwә у щьмә'те к'әwandьне бькә. ²⁵ Бәзе дийарийа пақьжбуне жи ль сәр горигәһе бьшәwьтинә. ²⁶ У әwe кө нерийе азайе дьбә бәр'дьдә, гәрәке к'ьнщед хwә бышо у бәдәна хwә жи пе аве бышо, паше бьк'әвә зоме. ²⁷ Ле wi щанәгайе бона дийарийа пақьжбуне у нерийе бона дийарийа пақьжбуне, хуна к'ижана бона к'әwandьне к'әтә Щийе һәри Пироз, гәрәке вана жь зоме дәрхьн у ч'әрмед wan, гоште wan у ә'дәба wan сәр агър бьшәwьтиньн.[†] ²⁸ Әwe кө wan бьшәwьтинә, гәрәке к'ьнщед хwә

16:15 Ибрани 9:12. 16:23 һәзәкийел 44:19. 16:27 Ибрани 13:11.

бышо у бәдәна хwә жи пе аве бышо, паше бык'әвә зоме.

²⁹ Бьра әв йәк wәр'а бьбә қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе, дәһе мәһа һ'әфтада та бьн, хwә бышкеньн у т'о шьхөли нәкьн, нә бьнәлийе wәлет у нә жи хәрибе кә нава wәда дьминә.[†] ³⁰ Чьмки we р'оже^ф к'аһине бона wә к'әwandьне бькә кә wә пақьж кә, wәки һун жь һ'әму гөнәйед хwә ль бәр Ходан пақьж бьн. ³¹ Әва бона wә миһа р'һ'әтийа р'ожа шәмийа^ф бә, қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе йә, нәфса хwә та кьн хwә бышкеньн. ³² К'әwandьне гәрә әw сәрәкк'аһин бькә, к'ижан кә һагийә р'ункьрьн у қәвин-қәдимкьрьне, wәки дәwса баве хwә к'аһинтийе бькә. Әw гәрә к'әнщед к'ьтани awа готи к'әнщед пироз ль хwә кә ³³ у к'әwandьне бькә бона Щийе һәри Пироз, бона Коне Щьвине у горигәһе, оса жи бона к'аһина у т'әмамия цьвина мьхөлқәте. ³⁴ Әв йәка бона wә бьбә қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе, сале щарәке һ'әму гөнәйед исраелийа бе к'әwandьне». У һарун оса кьр, чава кә Ходан ә'мьр ль Муса кьрбу.

Қануна һ'әйwan сәржекьрьне

17 ¹ Ходан Мусар'а хәбәр да у гот: ² «Т'әви һарун, кәр'ед wi у һ'әму исраелийар'а хәбәр дә у бежә wan, кә әв ә әw тыште Ходан ә'мьр кьр у гот: ³ «Һәгәр жь

мала Исраел кәсәк га, йан пәзе, йан бьзьне зомеда сәржекә, йан жь зоме дәр сәржекә ⁴ у нәйнә ль бәр дәре Коне Щьвине, ль бәр Коне Шә'дәтийа Ходан, кә Ходанр'а бькә қөрбан, әw хуне ль сәр wi мәрви бе һ'әсабе, әwi хун р'әтийә, әw мәрва жь нава цьмә'та хwә гәрәке бе һьлатьне. ⁵ Әв йәк бона we йәке йә, кә исраели wan қөрбанед кә ль чөле сәржедькьн, Ходанр'а биньнә ль бәр дәре Коне Щьвине щәм к'аһин, чава дийарийед һәләқәтийе бона Ходан сәржекьн. ⁶ У к'аһин хуне бьр'әшинә ль сәр горигәһа Ходанә ль бәр дәре Коне Щьвине у бәз жи бона бинхwәшийе Ходанр'а бышәwьтинә. ⁷ Қөрбанед хwә жи әw иди бьра щьнар'а^ф нәкьнә қөрбан, кә пәй wan дьчьн беә'сьлийе дькьн. Әв йәка нава ньсьлед wанда бьра бьбә қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе».

⁸ У бежә wan: «Һәгәр йәки жь мала Исраел, йан жи хәрибәки кә нава wанда дьминә дийарийа т'әвайишәwәте, йан қөрбане^ф бькә ⁹ у нәйнә ль бәр дәре Коне Щьвине кә Ходанр'а бьдә, әw мәрва жь нава цьмә'та хwә бе һьлатьне.

Хунхварьн қәдәхә йә

¹⁰ һәгәр йәки жь мала Исраел, йан жи хәрибәки кә нава wанда дьминә хуна һ'әйwanәки бьхwә, Әзе бәре Хwә бьдьмә әw кәсе хунхвар у wi жь нава цьмә'та wi онда кьм.[†] ¹¹ Чьмки ә'мьре һәр

16:29-34 Қануна К'аһинтийе 23:26-32; Жьмар 29:7-11. 17:10 Дәстпәбун 9:4; Қануна К'аһинтийе 7:26-27; 19:26; Дөбарәкьрьна Қануне 12:16, 23; 15:23.

бинбәри хунеда йә у Мьн әв да вә кө һун пе we ль сәр горигәһе к'әwandьне бона ә'мьре хwә бькьн, чьмки хун бона ә'мьр к'әwandьне дькә.[†] ¹² Ләма Мьн готә истраелийә: Жь вә т'ө кәс хуне нәхwә, өса жи хәрибе кө нава wәда дьминә хуне нәхwә. ¹³ һәгәр кәсаки жь истраелийә, йан жи хәрибәки кө нава wанда дьминә неч'иреда һ'әйwanәки йан тәйрәдәкә кө те хварьне быгьрә, гәрәке бьһелә хун же һәр'ә у пе хwәлийе хуне бьньхемә. ¹⁴ Чьмки ә'мьре һәр бинбәри хуна wi йә, хуна wi ә'мьре wi йә. Ләма Мьн готә истраелийә: Хуна т'ө бинбәри нәхwьн, чьмки хуна һәр бинбәри ә'мьре wi йә, к'е кө бьхwә we бе һьлатьне. ¹⁵ У әв кәсе кө мьрар^ф, йан д'әвхwари бьхwә, һәгәр бьнәли бә йан хәриб, гәрәке к'ьнщед хwә бышо, пе аве хwә бышо у һ'әта еваре һәпацьж бә, паше пацьж бе һ'әсабе. ¹⁶ Ле һәгәр әв к'ьнщед хwә нәшо у хwә нәшо, һьнге әв гөнә дькә стуйе хwә».

**һәләқәтийә
щи-ньвинейә нәщайиз**

18 ¹ Хөдан Мусар'а хәбәр да у гот: ² «Т'әви истраелийә^ф хәбәр дә у бежә ван: «Әз Хөдан Хwәдейе^ф вә мә. ³ Мина ван кьред wәлате Мьсьре, к'ижанида кө һун дьман нәкьн, мина ван кьред

wәлате Кәнане, к'ижани кө Әзе wә бьбьме, нәкьн у ль пәй ә'рф-ә'дәтед ван нәчьн. ⁴ Қьраред Мьн бьқәдиньн у қәйдә-қанунед Мьн хwәй кьн пе wan һәр'ьн, Әз Хөдан Хwәдейе wә мә. ⁵ Қәйдә-қанун у қьраред Мьн хwәй кьн, әв мәрьве кө бьқәдинә бь wan we бьжи, Әз Хөдан ьм.[†]

⁶ Т'ө кәс незики пьсмама хwә-йә незик нәбә кө ә'йба we вәкә, Әз Хөдан ьм. ⁷ Ә'йба баве хwә йан ә'йба дийа хwә вәнәки. Әwa дийа тә йә ә'йба we вәнәки. ⁸ Ә'йба жьнбава хwә вәнәки, әв ә'йба баве тә йә.[†] ⁹ Ә'йба хушка хwә, қиза баве хwә, йан қиза дийа хwә, һәгәр малда буйи бә йан дәрва ә'йба wan вәнәки.[†] ¹⁰ Ә'йба қиза көр'е хwә, йан ә'йба қиза қиза хwә вәнәки, чьмки әв ә'йба тә йә. ¹¹ Ә'йба қиза жьнбава хwә, кө жь баве тә буйә, әв хушка тә йә, ә'йба we вәнәки. ¹² Ә'йба мәт'а хwә вәнәки, чьмки әwa жь хуна баве тә йә.[†] ¹³ Ә'йба хатийа хwә вәнәки, чьмки әwa жь хуна дийа тә йә. ¹⁴ Ә'йба апе хwә вәнәки у незики жьна wi нәби, әв жьнапа тә йә. ¹⁵ Ә'йба бука хwә вәнәки, әwa жьна көр'е тә йә, ә'йба we вәнәки.[†] ¹⁶ Ә'йба жьнбьра хwә вәнәки, әв ә'йба бьрайе тә йә.[†] ¹⁷ Ә'йба к'өһлфәтәке қизева вәнәки у қиза көр'е we йан қиза қиза we нәстини кө ә'йба wan вәки, әвана хунәк ьн, әв йәка

17:11 Ибрани 9:22. **18:5** Нәһәмийа 9:29; һазәкийел 18:9; 20:11; Луқа 10:28; Р'омайи 10:5; Галати 3:12. **18:8** Қануна К'аһинтийе 20:11; Дөбарәкьрьна Қану 22:30; 27:20. **18:9** Қануна К'аһинтийе 20:17; Дөбарәкьрьна Қануне 27:22. **18:12-14** Қануна К'аһинтийе 20:19-20. **18:15** Қануна К'аһинтийе 20:12. **18:16** Қануна К'аһинтийе 20:21.

к'ърети йә.[†] ¹⁸ Хушкәке нәйни ль сәр хушке сахийа веда ә'йба we вәки, бьки һеви.

¹⁹ Незики к'олфәте нәби кә ә'йба we дәма нәпақьжайа веда вәки, гава ль сәр кьраса вәдбә.[†] ²⁰ Сәре хwә жьна т'о кәсир'а данәйни кә т'әви we бьһ'әр'ьми.[†] ²¹ Зар'ед хwә т'о щар Молохр'а^Ф нәкьн қорбан, наве Хwәдейе хwә бәһөрмәт нәкьн. Әз Ходан ьм.[†] ²² Сәре хwә қьсьме меринр'а данәйни чава т'әви қьсьме жьне, әв йәк к'ърети йә.[†] ²³ Сәре хwә т'о һ'әйванер'а данәйни кә т'әви we бьһ'әр'ьми у к'олфәт т'о щар хwә нәдә ль бәр һ'әйвен кә һ'әйван лек'әвә, әв йәк к'ърети йә.[†]

²⁴ Пе т'о тыштәки жь ван хwә нәһ'әр'ьминьн, чьмки пе ван һ'әму тышта ван мьләта хwә һ'әр'ьмандьнә, к'ижана кә Әзе бәр'дьме ван жь бәр wә р'ақәтиньм. ²⁵ Әрд һ'әр'ьми, Әзе бәла ви биньмә сәре ви, әрде жи мәде хwә жь бьнәлийед хwә ль һәв хьст. ²⁶ Ле хун қәйдә-қанун у қьраред Мьн хwәй кьн у жь ван к'ъретийа т'о тышти нәкьн, нә йе бьнәли, нә жи хәрибе кә нава wәда дьминә. ²⁷ Чьмки бәри wә, ван мәр'ьвед ви wәлати әв һ'әму һ'әрами кьрьн у wәлат һ'әр'ьми. ²⁸ Нәбә кә wәлат мәде хwә жь wә жи ль һәв хә, гава хун

ви бьһ'әр'ьминьн, чава бәри wә мәде ви жь ван мьләта ль һәв к'әт. ²⁹ Чьмки к'и кә жь ван һ'әму к'ъретийа йәки бькә, хwәйе ван кьра гәрәке жь нава щьм'әта хwә бе һьлатьне. ³⁰ Аwa т'әмийед Мьн хwәй кьн, wәки ван әдәтед к'ьретә кә бәри wә һатьнә кьрьне хун нәкьн у пе ван нәһ'әр'ьминьн. Әз Ходан Хwәдейе wә мә».

Қәйдә-қанунед һәқи у пирозийе

19 ¹ Ходан Мусар'а хәбәр да у гот: ² «Т'әви т'әмамийа щьвина исраелийа хәбәр дә у бежә ван: «Пироз бьн, чьмки Әз Ходан Хwәдейе wә пироз ьм.[†] ³ Жь wә һәр кәс қәдьре де у баве хwә бьгьрә у р'ьһ'әтийа шәмийед Мьн хwәй кьн, Әз Ходан Хwәдейе wә мә.[†] ⁴ Ль п'ута вәнәгәр'ьн у хwәр'а хwәдейед р'окьри ченәкьн, Әз Ходан Хwәдейе wә мә.[†]

⁵ Гава хун Ходанр'а дийарийа^Ф һәләқәтийе бьдьн, өса бьдьн кә бе қәбулкьрьне. ⁶ Әwe р'ожа кә wә дийари да у р'ожтьра дьн, ван һәр дө р'ожада гәрәке әw бе хварьне у чь жи ма р'ожа сьсийа әw гәрәке бе шәwьгандьне. ⁷ Ле һәгәр р'ожа сьсийа жь we бе хварьне әw к'ьрети йә, найе қәбулкьрьне. ⁸ К'и кә

* **18:21** «Молох» наве хwәдейе кәнанийа^Ф бу.

18:17 Қануна К'аһинтийе 20:14; Дөбарәкьрьна Қануне 27:23.

18:19 Қануна К'аһинтийе 20:18. **18:20** Қануна К'аһинтийе 20:10.

18:21 Қануна К'аһинтийе 20:1-5. **18:22** Қануна К'аһинтийе 20:13.

18:23 Дәрк'әтьн 22:19; Қануна К'аһинтийе 20:15-16; Дөбарәкьрьна Қануне

27:21. **19:2** Қануна К'аһинтийе 11:44-45; Пәтрус I, 1:16. **19:3** Дәрк'әтьн 20:8, 12;

Дөбарәкьрьна Қануне 5:12, 16. **19:4** Дәрк'әтьн 20:23; 34:17; Қануна К'аһинтийе 26:1;

Дөбарәкьрьна Қануне 27:15.

жъ we бьхwэ, эw гөнә дькә стуйе хwэ, чьмки эw тыштед Хөданә пироз дьһ'әр'минә, эw кәса жь нава щьмә'та хwэ гәрәке бе һьлатыне.

⁹ Гава һун зәвийа хwэ бьд'рун, дәве зәвийе һ'әта хьлазийе нәд'руйи у сьмбьлед жь зәвийа тә к'әти бәрәв нәки.[†] ¹⁰ Т'рийед хwэ кә дьч'ни пашч'ни нәки, т'рийед жь дәсте тә к'әти һьлнәди, вана йе к'әсиб у хәрибр'а бьһели, Эз Хөдан Хwәдәйе wә мә. ¹¹ Дьзийе нәкьн, дәрәwa нәкьн у һәвдә нәхапиньн.[†] ¹² Пе наве Мьн дәрәw сонд нәхwьн у наве Хwәде хwэ беһөрмәт нәкьн. Эз Хөдан ьм.[†]

¹³ Дьле кәсәки нәешини у г'алан нәки, һәде хәбата п'аләйе тә һ'әта сьбе ль щәм тә нәминә.[†] ¹⁴ Нь-фьр'а ль йе кәр' нәки, тыштәки нәди ль бәр ньге йе кор, ле жь Хwәдәйе хwэ бьт'рсә. Эз Хөдан ьм.[†] ¹⁵ Диwanкьр'неда нәһәдийе нәкьн, нә пышта бәләнгаза бьгьр'нә жи бьд'нә хат'ре гьрәгьра, ле р'аст ль сәр ише wанда бьн'һер'ьн.[†] ¹⁶ Нава щьмә'та хwәда бөхданбежийе нәки, нәби байисе сәре һәвале хwэ. Эз Хөдан ьм.

¹⁷ Дьле хwәда нәжәни бьрайе хwэ, һәвале хwэ һьлейи, кә гөнәйе wi тә нәк'ьшини.[†] ¹⁸ һ'әйфе һьлнәди у к'ине мьләте хwәр'а

нәжойи, ле һәвале хwэ wәкә хwэ һ'ьз бьки. Эз Хөдан ьм.[†]

¹⁹ Қәйдә-қанунед Мьн хwәй кьн, һ'әйwanәки хwэ т'әви һ'әйwanәки щур'әки майин нәди кәликьр'не, зәвийа хwэ дә щур'ә т'охьм нәр'әшини, к'ьнща бь дә щур'ә т'әла чекьри хwэ нәки.[†]

²⁰ һәгәр йәк сәре хwэ к'әлфәтәкә хөламока мәрвәкир'а дайнә кә йәкир'а нишанкьри бә, йа кә һәла һе нәһатийә к'ьр'ине йан азайи жер'а нәһатийә дайине, гәрәке һәр дә жи бенә щәзакьр'не, ле мьр'н жь wanр'а нак'әвә, чьмки к'әлфәт нә аза бу. ²¹ У мер бьра дийарийа^ф жь бәрвадайина хwэ бәрәнәки Хөданр'а бинә ль бәр дәре Конә Щьвине^ф. ²² К'ахин бона wi пе бәрәне дийарийа жь бәрвадайине ль бәр Хөдан бона гөнәйе wийи кьри к'әwandьне бькә у гөнәйе wийи кьри we ле бе бахшандьне.

²³ Гава кә һун бьк'әвьнә wi wәлате Кәнәне у һәр щур'ә даред хwәйбәр дач'ькиньн, бәрәд wan нәпақьж* һ'әсаб кьн. Се сала гәрәке эw бәр бона wә нәпақьж һ'әсаб бьн у эw нәйенә хwарьне. ²⁴ Ле сала чара һ'әму бәре wan дара пироз һ'әсаб кьн у бона пәсьндайина Хөдан бьд'н. ²⁵ Сала пенща һун паше дькар'н бәре wan бьхwьн.

* 19:23 Бь ибрани хәбәр бь хәбәр «нә сьнәткьри» йә, кә те фә'мкьр'не һе нә һазьр ә кә бона Хwәде чава дийари бе дайине.

19:9-10 Қануна К'ахинтийе 27:15; Дөбарәкьр'на Қануне 24:19-21. 19:11 Дәрк'әт'ьн 20:15; Дөбарәкьр'на Қануне 5:19-20. 19:12 Дәрк'әт'ьн 20:7; Дөбарәкьр'на Қануне 5:11; Мәтта 5:33. 19:13 Дөбарәкьр'на Қануне 24:14-15. 19:14 Дөбарәкьр'на Қануне 27:18. 19:15 Дәрк'әт'ьн 23:6-8; Дөбарәкьр'на Қануне 16:19. 19:17 Мәтта 18:15. 19:18 Мәтта 5:43; 19:19; 22:39; Марқос 12:31; Луқа 10:27; Р'омайи 13:9; Галати 5:14; Ақуб 2:8. 19:19 Дөбарәкьр'на Қануне 22:9-11.

Бь ви аҗайи бәре даред җе ль җә зедә бьн. Әз Хөдан Хҗәдейе җә мә.

²⁶ Т'ö тышти хунеҗа нәхҗьн. Р'ә'мьлдарийе йан сербазийе нәкьн.[†] ²⁷ П'ор'е дора сәре хҗә көр' нәкә у сәре р'удана хҗә нәбәр'ә.[†] ²⁸ Бона мьри бьрина ль сәр хҗә ченәкьн у ньвисаред к'отайи ль хҗә дәрнәхьн. Әз Хөдан ьм.

²⁹ Қиза хҗә нәһ'әр'ьмини, җе бона п'ут нәди қавийе*, җәки җәлат қавийе нәкә у к'ьретийеҗа т'ьжи нәбә.[†] ³⁰ Р'ьһ'әтиҗа шәмийед Мьн хҗәй кьн, қәдрә Пирозгәһа^Ф Мьн бьгьрьн, Әз Хөдан ьм.[†]

³¹ Нәчьнә сәм йед гази р'өһ'а^Ф дькьн у жь мьщевьре сьна нәпьрсьн, кө жь җан һун нәһ'әр'ьмьн. Әз Хөдан Хҗәдейе җә мә.[†]

³² Ль бәр йе п'ор'ьспи р'абә у қәдрә ә'мьре мәзьн бьгьрә, жь Хҗәдейе хҗә бьтьрсә. Әз Хөдан ьм.

³³ һәгәр хәрибәк ә'рде җәда ци-җар бә бьминә, тәнгасийе нәдьнә җи.[†] ³⁴ Хәрибе кө наҗа җәда бьминә бона җә бьра мина бьнәлийе җәлате җә бә, җәкә хҗә җи һ'ьз бьки, чьмки һун жи җәлате Мьсьреда хәрибийеда бунә. Әз Хөдан Хҗәдейе җә мә.

³⁵ Диҗанкьрьнеда нәһәқийе нәкьн, нә чапе, нә мезине нә жи пиванеда.[†] ³⁶ Бьра мезина җә р'аст бә, кәвьре мезине р'аст, кода* җә р'аст, щер'е** җә р'аст бә. Әз Хөдан Хҗәдейе җә мә, Йе кө һун жь җәлате Мьсьре дәрхьстьн. ³⁷ Н'әму қәйдә-қанунед Мьн у қьраред Мьн хҗәй кьн у җан бьқәдиньн. Әз Хөдан ьм».

Щәзайе п'утп'арьстийе^Ф

20 ¹ Хөдан^Ф Мусар'а хәбәр да у гот: ² «Оса жи бежә истраелиҗа: К'и жь истраелиҗа, йан жи хәрибәки наҗа Истраеледа кө дьминә, зар'а хҗә Молохр'а бькә қөрбан, әҗ гәрәке ә'сә бе көштьне, сьмә'та җи җәлати әҗи бьдә ль бәр кәвьра. ³ Әзе бәре Хҗә бьдьмә ль җи мәрвьи у әҗи жь наҗа сьмә'та җи бьдьмә өндакьрьне, чьмки әҗи жь зар'ед хҗә данә Молох, җәки Пирозгәһа Мьн бьһ'әр'ьминә у наҗе Мьни пироз бөһөрмәт кә. ⁴ Ле гаҗа әҗ мәрвьа зар'әкә хҗә бьдә Молох у сьмә'та җи җәлати ч'ә'җе хҗә бьгьрә, җәки җи нәкөжьн, ⁵ һьнге Әзе бәре Хҗә бьдьмә ль җи мәрвьи у мала җи,

* **19:29** «Қаҗа п'ут» әҗ бу, йа кө хҗә дьфьрот, һәде қавийа хҗә дани дьда ошаха п'ут, бь җе кьрна хҗә, әҗа ошаха п'утада һ'әлал дьһатә һ'әсабе, чьмки бь қавийа хҗә к'ар дьда ошаха п'ута. У қәдрә йед аһа ошахед п'утада гәләки бьльнд бу.

* **19:36** Бь ибрани хәбәр бь хәбәр «Ефа» йә. «Ефак» дәрданәкә җәкә бист у дө литьри бу.

** **19:36** Бь ибрани хәбәр бь хәбәр «һин» ә. һинәк щер'әки җәкә чар литьри бу.

19:26 Дәстпәбун 9:4; Қануна К'аһинтийе 7:26, 27; 17:10-14;

Дөбарәкьрьна Қануне 12:5-19, 23-24; 15:23; 18:10-11.

19:27-28 Қануна К'аһинтийе 21:5; Дөбарәкьрьна Қануне 14:1.

19:29 Дөбарәкьрьна Қануне 23:17. **19:30** Қануна К'аһинтийе 26:2.

19:31 Дөбарәкьрьна Қануне 18:10-11; Самуел I, 28:1-3; Ишайа 8:19.

19:33-34 Дәрк'әтьн 22:21; Дөбарәкьрьна Қануне 24:17-18; 27:14-26.

19:35-36 Дөбарәкьрьна Қануне 25:13-16; Мәсәлә 20:10; һәзәкийел 45:10.

әми у ван мәрвевед кө ль пәй ви дьчн, кө т'әви Молох беэ'сьлийе бькн, жь нав цьмә'та ван бьдмә ондакьрыне.

Р'өһ'газикьрын у мьщевьре щьна

⁶ У әве кө хвә ль йе газиги р'ө-һ'а дькә у мьщевьре щьна^ф бьгрә кө р'ийа ванда һәр'ә беэ'сьлийе бькә, Әзе бәре Хвә бьдмә ви, әми жь нава цьмә'та ви бьдмә ондакьрыне. ⁷ Ава хвә пироз кн у пироз бн, чьмки Әз Хөдан Хвә-дейе вә мә. ⁸ Қәйдә-қанунед Мьн хвәй кн у бьқәдиньн, чьмки Әз Хөдан ым, пирозкьре вә. ⁹ Әве кө ньфьр'а де у баве хвә бькә, әсә әв гәрәке бе көштьне. Әми ньфьр' ль де у баве хвә кьрынә, хуна ви ль сәре ви бә.[†]

Зьнек'ари

¹⁰ Әве кө дәст бавежә к'өлфә-тәкә меркьри, йан жи дәст бавежә жьна йәки, әсә әв гәрәке бе көштьне, йе кьри жи йа кьри жи.[†] ¹¹ У әве кө сәре хвә жьнбава хвәр'а дайнә, әми әйба баве хвә вәкьр, әсә әв һәр дө жи гәрәке бенә көштьне, хуна ван ль сәре ван бә.[†] ¹² һәгәр йәк сәре хвә бука хвәр'а дайнә, әсә һәр дө жи гәрәке бенә көштьне, вана к'ьрети кьрийә, ху-

на ван ль сәре ван бә.[†] ¹³ һәгәр йәк чава т'әви к'өлфәте сәре хвә мерәкир'а дайнә, һәр дөйа жи к'ьрети кьрийә, әсә гәрәке бенә көштьне, хуна ван ль сәре ван бә.[†] ¹⁴ һәгәр йәк жьнәке бьстинә у де жи пер'а, әва беолити йә, әми жи, вана жи агьр бәр'дыне бьшә-вьтиньн, кө нава вәда беолити т'өнәбә.[†] ¹⁵ һәгәр йәк сәре хвә һ'әйвенр'а дайнә, әсә әв гәрәке бе көштьне, һ'әйван жи гәвәр ки.[†] ¹⁶ һәгәр жьнәк хвә бьдә ль бәр һ'әйванәки кө әв ль we к'әвә, жьне жи һ'әйван жи бькөжи, әсә әвана гәрәке бенә көштьне, хуна ван ль сәре ван бә.

¹⁷ һәгәр йәк хушка хвә бьстинә, ава готи әйба қиза баве хвә йан әйба қиза дийа хвә бьбинә у әва жи әйба ви бьбинә, әв йәк к'ьрети йә. Әвана жь бәр ч'ә'ве цьмә'та хвә гәрәке бенә һьлатьне. Әми кө әйба хушка хвә вәкьр, гәрәке әв гөнәйе^ф хвә бьк'ьшинә.[†] ¹⁸ һәгәр йәк дәма нә-хвәшияа к'өлфәте сәре хвә wer'а дайнә, әйба we вәкә, әв we ль сәр кьраса вәдькә, жьн жи хвә ль сәр кьраса вәдькә, әв һәр дө жи гәрәке жь нава цьмә'та хвә бенә һьлатьне.[†] ¹⁹ Әйба хатийа хвә, йан әйба мәт'а хвә вәнәки, к'е ве йәке бькә әв нәфәре хвә

20:9 Дәрк'әтн 21:17; Мәтта 15:4; Марқос 7:10. **20:10** Дәрк'әтн 20:14; Қануна К'аһинтийе 18:20; Дөбарәкьрына Қануне 5:18. **20:11** Қануна К'аһинтийе 18:8; Дөбарәкьрь Қануне 22:30; 27:14-26. **20:12** Қануна К'аһинтийе 18:15. **20:13** Қануна К'аһинтийе 18:22. **20:14** Қануна К'аһинтийе 18:17; Дөбарәкьрына Қануне 27:14-26. **20:15** Дәрк'әтн 22:19; Қануна К'аһинтийе 18:23; Дөбарәкьрына Қануне 27:14-26. **20:17** Қануна К'аһинтийе 18:9; Дөбарәкьрына Қануне 27:14-26. **20:18** Қануна К'аһинтийе 18:19.

тә'зи дыкә, гөнәйе хwә әw гәрәке бьк'ьшиньн.¹ ²⁰ һәгәр йәк сәре хwә жьнапа хwәр'а дайнә, әви ә'йба апе хwә вәкър, әw гәрәке гөнәйе хwә бьк'ьшиньн у we безөр'әт бьмьрн. ²¹ һәгәр йәк жьна бьрайе хwә бьстинә, әва к'ьрети йә, әw ә'йба бьрайе хwә вәдыкә, әwe безөр'әт бьн.¹

Т'әмийа пирозбуне

²² һ'әму қәйдә-қанун у қыраред Мьн хwәй кьн у ван бьқәдиньн, wәки әw әрде кә Әз wә дыбьм кә сәр бьжин мә'де хwә ль wә ль һәв нәхә. ²³ У пәй әрф-ә'дәтед ван мьләта нәчьн, кә Әзе ван жь wә р'ақәтиньм, чьмки вана әв һ'әму тышт кьрн у Әз жь ван зьвер бум. ²⁴ У Мьн wәр'а гот: һуне ль wәлате ван war бьн, Әзе wi ча-wa мьлк' бьдьмә wә, wәлатәки кә шир у һьнгьв же дык'ьшә. Әз Хөдан Хwәдейе wә мә, кә Мьн һун жь һ'әму мьләта башқә кьрн. ²⁵ Аwa фьрқийе бькьнә нава һ'әй-wanед һ'әлал у нәһ'әлал у нава тәйрәдед нәһ'әлал у һ'әлал у хwә пе һ'әйwen йан тәйрәда, йан жи пе ван һ'әму шулькийед әрде нә-һ'әр'ьминьн, к'ижан кә Мьн бона wә чава нәпақьж башқә кьрн. ²⁶ һун бона Мьн пироз бьн, чьмки Әз Хөдан пироз ьм, Мьн һун жь нава мьләта башқә кьрн, кә һун п'ара Мьн бьн.

²⁷ Мер йан жьн, һәгәр газир'ө-һ'а кә йан мьщешьртийа щьн бькә,

әсә гәрәке бенә көштьне, wана бьдьнә бәр кәвьра, хуна ван ль сәре ван бә».

Қануна к'аһинтийе

21 ¹ Хөдан готә Муса: «Т'ә-ви кәр'ед һарунә^ф к'аһин хәбәр дә у бежә ван: «Бьра жь ван т'ө кәс мьрийе мьләте хwә нәк'әвә у хwә нәһ'әр'ьминә, ² пеш-тьри нәфәре мала хwә, awa готи де у баве хwә, кәр' у қизед хwә у бьрайе хwә, ³ оса жи хушка хwәйә нәмеркьрийә щәм хwә, әw дыкарә бона ван ван к'әвә у хwә нәпақьж кә. ⁴ Әw гәрә хwә нәһ'әр'ьминә, awa готи дәсте хwә нәдә щьнйазе пьсаматийа хwәйә алийе һ'ал-зәwашеда кә нәпақьж дәре. ⁵ К'аһин бьра п'ор'е сәре хwә бәләк-бәләки кәр' нәкьн, сәре р'удана хwә нәбьр'ьн у ль сәр хwә дәхма ченәкьн.¹ ⁶ Гәрәке бона Хwәдейе хwә пироз бьн у наве Хwәдейе хwә беһөрмәт нәкьн, чьмки к'аһин дийарийед Хөданә шәwате, хөрәке Хwәдейе хwә ды-дьн, ләма жи әwana гәрәке пироз бьн. ⁷ Әwana гәрәке к'өлфәта қав йан бенамус нәстиньн, йан жи йа мербәр'даийи, чьмки әwana пирозе Хwәдейе хwә нә. ⁸ Щьмәт к'аһина пироз һ'әсаб кә, чьмки әw хөрәке Хwәдейе wә дыдә, әw бона wә бьра пироз бә, чьмки Әз пироз ьм, Хөдане кә wә пироз дыкә. ⁹ һәгәр қизәкә к'аһинәки қавийе бькә бьһ'әр'ьмә, әw баве

20:19-20 Қануна К'аһинтийе 18:12-14. **20:21** Қануна К'аһинтийе 18:16.
21:5 Қануна К'аһинтийе 19:27, 28; Дөбарәкьрна Қануне 14:1.

хwә дьһ'әр'ьминә, гәрәке агър бәр'днә we бышәwьтиньн.

¹⁰ Ле сәрәкк'аһине^ф нава бьрайед хwәда, ль сәр сәре к'ижанида р'уне р'ункьрьне^ф һатийә р'етьне у қәwин-қәдимкьрьне кә к'ынщед пироз ль хwә кә, әw гәрәке п'ор'е хwә сәр хwәда нәйнә у к'ынщед хwә нәқәләшә. ¹¹ Әw гәрәке незикит'ө мьрийи нәбә, һ'әта незикитьнйәзе де у баве хwә жи нәбә, кә хwә нәһ'әр'ьминә. ¹² Әw гәрәке жь Пирозгәһе нәқәтә у Пирозгәһа Хwәдейе хwә нәһ'әр'ьминә, чьмки р'уне Хwәдейи бона бьжартьне ль сәр wi йә. Әз Хәдан ьм. ¹³ Әw гәрәке қизәкә бьк'ьр бьстинә. ¹⁴ Жьнәбийе, мербәр'даие йан йа бенамус йан қав нәстинә. Ле жь қәбила^ф хwә қизәкә бьк'ьр бьстинә. ¹⁵ Изьна wi т'өнә кә әw зәр'әта хwә нава щьмә'та хwәда бьһ'әр'ьминә, чьмки Әз Хәдан ьм, Йе кә wi пироз дькьм».

¹⁶ Хәдан Мусар'а хәбәр да у гот: ¹⁷ «Т'әви һарун хәбәр дә у беже: «Жь зәр'әта тә һәгәр кәсәк нава ньсьлед хwәда қәсурәкә wi һәбә, бьра незик нәбә, кә хәрәке Хwәдейе хwә бьдә. ¹⁸ Әw кәсе кә қәсура wi һәбә, һәгәр кор бә, йан бькәлә, йан әблу, йан бешур'ә ¹⁹ йан йе ньгшкәсти, йан дәстшкәсти, ²⁰ йан кузьк, йан бощи, йан ч'ә'в-шелу, йан гөр'и, йан р'иши, йан т'ақөр'и бә. ²¹ Жь зәр'әта һаруне к'аһин, қәсура к'ижани кә һәбә, т'ө кәс незик нәбә кә дийарийед Хәданә шәwате бьдә. Қәсура wi кә һәйә бьра әw незик нәбә кә хәрәке Хwәдейе хwә бьдә. ²² Хәрәке

Хwәдейе хwә әw дькарә жь тыште һәрә пироз у жь тыште пироз бьхwә. ²³ Ле т'әне незикит'әрдә нәбә у горигәһе^ф нәк'әвә, қәсура wi кә һәйә, әw гәрәке тыштед Мьнә пироз нәһ'әр'ьминьн, чьмки Әз Хәдан ьм, Йе кә ван пироз^ф дькьм». ²⁴ Муса аһа готә һарун, кәр'ед wi у һ'әму иһраелийа.

Қәйдә-қанунед қөрбана

22 ¹ Хәдан Мусар'а хәбәр да у гот: ² «Бежә һарун у кәр'ед wi, кә әwана жь ван дийарийед пирозә кә иһраели Мьнр'а дьдьн, һ'әвза хwә бькьн, кә к'аһин нава Мьни пироз нәдьянә беһөрмәткьрьне. Әз Хәдан ьм. ³ Бежә wan: «Нава т'әмамийа ньсьлед wәда, әw кәсе нава зәр'әта wәда, к'ижан кә нава нәпақьжайа хwәда незикит'әтан пироз бә, йед кә иһраели Хәданр'а дийари дьдьн, әw кәс гәрәке ль бәр ч'ә'ве Мьн бе һьлатьне. Әз Хәдан ьм. ⁴ К'ижан кә жь зәр'әта һарун к'оти^ф бә, йан гәмар же һәр'ә, әw гәрәке жь тыштед пироз нәхwә һ'әта кә пақьж бә. Ле әwe кә тыштәки к'әвә, к'ижан кә жь мьри һ'әр'ьмийә, йан жи йәки кә т'охьме wi же чуйи к'әвә, ⁵ йан шулькәки к'әвә, к'ижан кә wi дьһ'әр'ьминә, йан мәрики к'әвә бьһ'әр'ьмә, йе кә тыштәкида нава нәпақьжайеда йә, ⁶ әw мәрьве кә ван тышта к'әвә һ'әта еваре әw нәпақьж һ'әсаб бә у жь тыштед пироз жи нәхwә һ'әта кә хwә пе аве нәшо. ⁷ Ле гава р'о һәр'ә ава, һьнге әw пақьж бе һ'әсабе у паше жь тыштед пироз бьхwә, чьмки әw нане wi йә. ⁸ Әw мьрар

йан дә'вәхварии гәрәке нәхвә, кө
 бь ван нәһ'әр'әмә. Эз Хөдан ым.
⁹ Бьра т'әмийед Мьн хвәй кьн,
 вәки гөнә ль сәр хвәда нәйньн,
 нәһ'әр'әмьн у нәмьрн. Эз Хөдан
 ым, Йе кө ван пироз дькьм.

¹⁰ Т'ө кәс пештьри к'аһина жь
 тыште пироз гәрәке нәхвә, меване
 к'аһин у п'аләйе ви жи жь тыште
 пироз гәрәке нәхвьн. ¹¹ Ле әв кәсе
 кө к'аһин пе п'әре хвә к'ьр'ийә у
 йе мала вида буйә әвана дькарьн
 нане ви бьхвьн. ¹² Ле һәгәр қиза
 к'аһин йәки нә жь мала к'аһина
 стандийә, әва жь дийарийед пи-
 роз гәрәке нәхвә. ¹³ Ле гава қиза
 к'аһин жьнәби йан мербәр'даи у
 безөр'әт ль сәр мала баве хвәда
 вәгәр'ийайи бә, һьнге әв мина
 қизтийа хвә жь нане баве хвә
 дькарә бьхвә. Ле бәле йе нә жь
 мала к'аһина гәрәке нәхвә. ¹⁴ Ле
 һәгәр йәк бе һ'әмде хвә жь тыштед
 пироз бьхвә, һьнге гәрәке п'арәкә
 пенща ль сәр ван тыштед пироз-
 да зедәкә у бьдә к'аһин. ¹⁵ К'аһин
 дийарийед исраелийәйә пироз
 кө Хөданр'а дьдьн гәрәке нәһ'әр'ь-
 миньн, ¹⁶ нәбә кө исраели тыштед
 пироз бьхвьн гөнә бькьнә стуйе
 хвә, чьмки Эз Хөдан ым, Йе кө
 ван пироз дькьм».

Қөрбан гәрәке бөқөсур бә

¹⁷ Хөдан Мусар'а хәбәр да у гот:
¹⁸ «Т'әви һарун, көр'ед ви у һ'әму
 исраелийа хәбәр дә у ванр'а бежә:
 «Гава кәсәк жь мала Исраел йан
 хәрибәки нава Исраеледа кө дьми-

нә, жь бәр создайинәкева йан бь
 р'әзәдльийа хвә қөрбане Хөданр'а
 бьдә чава дийарийа т'әвайишә-
 вате, ¹⁹ бона кө бе қәбулкьрьне
 әв қөрбан гәрәке һ'әйванед нер
 у бөқөсур бьн, жь пез, дөвер у
 бьзьна бьн. ²⁰ Т'ө тыште бь қөсур
 нәкьнә қөрбан, чьмки әв найе
 қәбулкьрьне.†

²¹ К'е дәварәке йан пәзәке жь
 бәр создайинәкева йан бь р'әзәдль-
 лийа хвә Хөданр'а дийарийа һә-
 ләқәтийе бьдә, әв гәрәке бөқөсур
 бә, вәки бе қәбулкьрьне, т'ө қөсур
 гәрәке ль сәр we т'өнәбә. ²² Кор,
 йан көләк, йан дәхмә, йан гьле,
 йан гөр'и, йан к'ос, йед һа Хөдан-
 р'а нәйньн, жь ван нәкьнә дийа-
 рийа шәвате Хөданр'а, данәйньнә
 ль сәр горигәһе. ²³ Ле дәвар йан
 пәза кө ль сәр ван тыштәки кем
 йан зедә һәбә, дькари чава п'еш-
 к'еша р'әзәдльийе бьди, ле бона
 создайине әв найе қәбулкьрьне.
²⁴ һ'әйване батиледаи, йан һ'ьн-
 щьр'анди, йан қәлыши, йан жекьри
 Хөданр'а нәдьн, вәлате хвәда ве
 йәке нәкьн. ²⁵ У жь дәсте хәриба жи
 жь ван һ'әму һ'әйвана чава хөрәк
 Хвәдеие хвәр'а п'ешк'еш нәдьн,
 чьмки ванда кемаси у қөсур һә-
 йә, әвана найенә қәбулкьрьне».

²⁶ Хөдан Мусар'а хәбәр да у гот:
²⁷ «Гава гольк, йан бәрх, йан кар
 бьбьн, һ'әфт р'ожа бьра әв ль бәр
 маке хвә бьн у р'ожа һ'әйшта у
 пәйр'а we бона дийарийа шәвате
 Хөданр'а бенә қәбулкьрьне. ²⁸ Ч'е-
 ләке т'әви голька we, йан мийе

т'эви бәрха we, һәр дөйә т'эвайи р'ожакеда сәрже нәкын. ²⁹ Гава хун дийарийа р'азидарийе Хөданр'а бьдън, бь ви авайи гәрәке бьдън, wәки жь wә бе қәбулкьрне. ³⁰ We р'ожеда әw гәрәке бе хварьне, һ'эта сәре сьбе жь we нәһелън. Әз Хөдан ьм. ³¹ У т'әмийед Мын хwәйи кын у wан бьқәдиньн. Әз Хөдан ьм. ³² Наве Мыни пироз беһөрмәт нәкын, wәки Әз нава исраелийдада пироз бьм. Әз Хөдан ьм, Йе кә wә пироз дькьм. ³³ Мын хун жь Мьсь-ре дәрхьстьн, кә бьбьмә Хwәдейе wә. Әз Хөдан ьм».

Щәжьнед Хөдан

23 ¹ Хөдан Мусар'а хәбәр да у гот: ² «Т'эви исраелийа хәбәр дә у бежә ван: «Әв ьн әw щәжьнед Хөдан, к'ижанед кә һуне һ'эсаб кын чава щьвинед пироз, әв ьн щәжьнед Мын. ³ Шәш р'ожа дькарьн шьхөл бькьн, ле р'ожа һ'әфта шәмийа р'ьһ'этийе йә, щьвина пироз ә, т'ө шьхөли нәкын, әва шәмийа р'ьһ'этийе йә бона Хөдан һ'әму ци-wаред wәда.»

Щәжьна^ф Нане Шкәва (Жьмар 28:16-25)

⁴ Әв ьн щәжьнед Хөдан, щьвинед пирозә кә һуне wәхте wанда дәрбаз кын. ⁵ Чардәһе мәһа йәке бәре еваре Щәжьна^ф Хөданә Дәр-

базбуне йә.[†] ⁶ У һәма панздәһе we мәһе жи Щәжьна Хөданә Нане Шкәва йә. һ'әфт р'ожа гәрәке хун нане шкәва бьхwьн.[†] ⁷ Р'ожа ә'wльн wәр'а щьвина пироз бә, т'ө шьхөле хәбате нәкын. ⁸ һ'әфт р'ожа дийарийед шәwате Хөданр'а бьдън, р'ожа һ'әфта диса wәр'а щьвина пироз бә, т'ө шьхөли нәкын».

Щәжьна Бәре Пешьн

⁹ Хөдан Мусар'а хәбәр да у готе: ¹⁰ «Т'эви исраелийа хәбәр дә у бежә ван: «Гава хун бьк'эвьнә wi wәлати, к'ижани кә Әзе бьдьмә wә у хун әрде wi бьдьрун, гөр'зе дьрунейи ә'wльн биньнә шәм к'аһин^ф. ¹¹ Әw гәрәке wi гөр'зи ль бәр Хөдан бьһ'эжинә, кә әw бона wә бе қәбулкьрне. К'аһине әви гөр'зи р'ожа пәй шәмийер'а бьһ'эжинә. ¹² У р'ожа кә гөр'зе хwә бьһ'эжиньн, гәрәке бәрхәки йәксалийи бөқөсур жи бона дийарийа^ф т'эвайишәwате Хөданр'а бьдън. ¹³ У өса жи т'эви бәрхе, жь дәһә п'ара дө п'аре ефайе* аре хаси р'унда стьрайи, чава дийарийа шәwатейә бинхwәш Хөданр'а бьдън у дийарийа^ф вейә сәрдакьрне жи жь чар п'ара п'арәкә һине** шәрав бә. ¹⁴ һ'эта we р'ожа кә хун дийарийед хwә дьдьнә Хwәдейе хwә, нан йан қәлинок*, йан гәньме сьмбьлада нәхwьн. Әв йәка нава ньсьлед wә

* **23:13** «Ефак» дәрданәкә wәкә бист у дө литьри бу.

** **23:13** «Һинәк» дәрданәкә wәкә чар литьри бу.

* **23:14** Аwa готи «қәйнок» кә те фә'мкьрне: «Гәньме қәланди».

23:3 Дәрк'әтьн 20:8-10; 23:12; 31:14, 15; 34:21; 35:2; Дөбарәкьрне Қануне 5:12-14.

23:5 Дәрк'әтьн 12:1-13; Дөбарәкьрне Қануне 16:1-2. **23:6-8** Дәрк'әтьн 12:14-20; 23:15; 34:18; Дөбарәкьрне Қануне 16:3-8.

у ши-варед вәда қәйдә-қануна
һ'эта-һ'этайе бә.

Щәжьһна^ф Һ'әфтийа

(Жьмар 28:26-31)

¹⁵ Пәй р'ожа шәмийер'а, гава
вә гөр'зе дийарийа^ф һ'әжандьне
ани, хвәр'а һ'әфт һ'әфтийед т'ам
һ'әсаб кьн.[†] ¹⁶ Һ'эта р'ожа пәй һәр
һ'әфт һ'әфтийар'а пенци р'ожи
һ'әсаб кьн у дийарийа нанийә ну
Хөданр'а биньн. ¹⁷ Жь ши-варед
хвә бона дийарийа һ'әжандь-
не дө нана биньн, әв гәрәке жь
аре хаси жь дәһә п'ара дө п'аред
ефайе һьлати у пьжанди бә, әва
бәре пешьн ә бона Хөдан. ¹⁸ Т'әви
ви нани һ'әфт бәрхед йәксалийә
беқөсур, щанәгаки у дө бәрана
жи чава дийарийа т'әвайишәва-
те, т'әви дийарийед ванә нани
у дийарийед ванә сәрдакьрьне
Хөданр'а бьдн. Әве Хөданр'а бьбә
дийарийа шәватейә бинхвәш.
¹⁹ Бона дийарийа жь бәр гөнава,
жь бьзьна нерики у бона дийари-
йа һәләқәтийе дө бәрхед йәксали
бьдн. ²⁰ К'ахин т'әви нане бәре
пешьн бона дийарийа һ'әжандьне
дө бәрха ль бәр Хөдан бьдә, әва-
найе Хөданр'а пироз бьн, п'ара
к'ахин бьн. ²¹ Һәма хут we р'оже
ә'лам кьн, кө вәр'а бьбә р'ожа
щьвина пироз, т'ө шьхөли нәкьн,
бьра әв йәка нава ши-варед вә
у ньсьлед вәда бьбә қәйдә-қа-
нуна һ'эта-һ'этайе. ²² Гава һун
нане вәлате хвә бьдьрун, дәма

дьруне дәве зәвийе һ'эта хьлази-
йе нәдьруйи у сьмбьлед дьруйә
к'әти т'оп нәки, вана йе к'әсиб
у йе хәрибр'а бьһели. Әз Хөдан
Хвәдейе вә мә».[†]

Щәжьһна^ф Бор'ийа

(Жьмар 29:1-6)

²³ Хөдан Мусар'а хәбәр да у
готе: ²⁴ «Исраелийар'а хәбәр дә у
бежә ван: «Йәке мәһа һ'әфта вә-
р'а бьбә р'ожа р'һ'әтийе, щьвина
пирозә бона р'ожа биранина дәнге
бор'ийе. ²⁵ Т'ө шьхөли нәкьн, ле
бәле дийарийа шәвате Хөданр'а
биньн».

Щәжьһна^ф

Р'ожа Гөнәк'әwandьне

(Жьмар 29:7-11)

²⁶ Хөдан Мусар'а хәбәр да у
готе:[†] ²⁷ «Дәһе ве мәһа һ'әфта жи
Р'ожа^ф Гөнәк'әwandьне бә, бьра
вәр'а бьбә щьвина пироз, хвә
бышкеньн та бьн у Хөданр'а ди-
йарийа шәвате биньн. ²⁸ We р'оже
т'ө шьхөли нәкьн, чьмки әв р'ож
бона вә Р'ожа Гөнәк'әwandьне
йә, вәки һун гөнәйед хвә ль бәр
Хөдан Хвәдейе хвә бьк'әвиньн.
²⁹ Ле әве кө we р'оже хвә нәшке-
нә та нәбә, жь нава щьмә'та хвә
гәрәке бе һьлатьне. ³⁰ Ле һәгәр
кәсәк we р'ожеда шьхөләки бькә,
ви кәси Әзе жь нава щьмә'та ви
бьдмә ондакьрьне. ³¹ Т'ө шьхөли
нәкьн, бьра әв йәка нава ньсьлед
вә у ши-варед вәда бьбә қәйдә-

23:15-21 Дәрк'әтън 23:16; 34:22; Дөбарәкьрьна Қануне 16:9-12.

23:22 Қануна К'ахинтийе 19:9, 10; Дөбарәкьрьна Қануне 24:19-22.

23:26-32 Қануна К'ахинтийе 16:29-34.

қануна һ'эта-һ'этайе. ³² Эв йәка бона вә мина шәмийа р'һ'этийе бә, һун гәрәке евара нәһе мәһе хwә бышкенһн та бһн, жь we еваре һ'эта евара дһн р'һ'этийа шәмийа хwә хwәй кһн».

Щәжьна^ф һ'олькчекьрьне
(Жьмар 29:12-40)

³³ Хөдан Мусар'а хәбәр да у готе:[†] ³⁴ «Т'эви исраелийа хәбәр дә у бежә ван: «Панздәһе ве мәһа һ'әфтада*, һ'әфт р'ожа Щәжьна һ'олькчекьрьна бона Хөдан ә. ³⁵ Р'ожа ә'wльн щьвина пироз бә, т'о шьхөли гәрәке нәкһн. ³⁶ Нава ван һ'әфт р'ожада дийарийа шәwате бьдһнә Хөдан, р'ожа һ'әйшта wәр'а щьвина пироз бә у Хөданр'а дийарийа шәwате бинһн. Эва щьвина ә'зиз ә, т'о шьхөли нәкһн.

³⁷ Эв Һн әw щәжьнед Хөдан, к'ижана кө гәрәке һун щьвинед пироз һ'әсаб кһн, wәки Хөданр'а дийарийе шәwате, дийарийе т'әвайишәwате, дийарийе нани, қөрбан у дийарийе сәрдакьрьне кө һәр йәк р'оже wанда бенә дайине, ³⁸ пештьри шәмийед Хөдан, пештьри һ'әдийед wә, пештьри һ'әму создайинед wә, пештьри wан һ'әму дийарийед wәйә р'ә-зәдьлийе кө һуне бьдһнә Хөдан. ³⁹ Өса жи панздәһе мәһа һ'әфта, гава һун дәрәмәтед әрде т'оп кһн, һ'әфт р'ожа щәжьна Хөдан дәрбаз кһн, р'ожа ә'wльн у р'ожа

һ'әйшта р'ожед р'һ'этийе бһн. ⁴⁰ Р'ожа ә'wльн хwәр'а бәред дәр-ред р'һнд, ч'ьрәле даред хөрма, ч'ьрәле даред бәлгсх у ч'ьрәле даред бийейә дәве ава һьлдһн у һ'әфт р'ожа ль бәр Хөдан Хwә-дейе хwә ша бһн. ⁴¹ Эве щәжьне саледа һ'әфт р'ожа Хөданр'а дәр-баз кһн. Эва нава һьсьлед wәда қәйдә-қануна һ'эта-һ'этайе бә. Мәһа һ'әфтада гәрәке ве щәжьне дәрбаз кһн. ⁴² һ'әфт р'ожа гәрәке һ'олькада бьминһн, һәр бһнәлийе Исраеле гәрәке һ'олькада бьминә, ⁴³ wәки һьсьлед wә бьзаньбһн, гава кө Мьн исраели жь Мьсьре дәрхьстһн, әw һ'олькада щи-wар кьрьн. Эз Хөдан Хwәдейе wә мә».

⁴⁴ Муса аһа щәжьнед Хөдан исраелийава ә'йан кьрьн.

Хәмкьрьна
бона р'уне ч'ьре
(Жьмар 27:20-21)

24 ¹ Хөдан Мусар'а хәбәр да у готе: ² «Т'әмийе бьдә исраелийа, wәки тәр'а бона р'онайе р'уне ледайийи пақьж бинһн, кө ч'ьра т'ьме бышхөлә. ³ һарун гәрәке Коне Щьвинеда, алийе п'әр'да ш'әдәтийе дәр, ч'ьре саз кә, жь еварда һ'эта сьбе ль бәр Хөдан т'ьме бышхөлинә. Эва нава һьсьлед wәда қәйдә-қануна һ'эта-һ'этайе бә. ⁴ Ч'ьре гәрәке ль сәр шәмдана^ф зер'е хас ль бәр Хөдан т'ьме һазьр кһн.

* 23:34 Щәжьна һ'олькчекьрьне п'ьр'анийа щара анәгори салнә'ма иройин, дьк'әвә мәһа дәһа.

23:33-36 Дөбарәкьрьна Қануне 16:13-15.

Нане^ф Хвәдер'а дайи

⁵ Аре хас һьлди у пе ви ари донздәһ нана лехи, һәр нанәк гәрәке дө п'ар жь дәһә п'аред ефайе* бә.[†] ⁶ У ван дө щергә, шәш-шәш дайнә ль сәр т'әхте бь зер'е хас зер'кьри ль бәр Хөдан. ⁷ У бьхура^ф сафи дайни ль сәр һәр дө щерга, кө ль сәр нан бона Хөдан бьбә биранин чава дийарийа шәвате. ⁸ Һәр р'ожед шәмийе т'ьме донздәһ нана гәрәке алије израелийда бьднә ль бәр Хөдан, чава пәймана^ф һ'әта-һ'әтайе. ⁹ Әванайе п'ара һарун у көр'ед ви бьн, гәрәке әв вана щийе пирозда бьхвьн, чьмки әва бона ван жь дийарийед Хөданә һәрә пироз ә. Әва қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе йә.[†]

Бәла к'ьфьрийа һьндава Хвәдеда

¹⁰ Көр'е к'өлфәтәкә израели кө баве ви мьсьри бу, чу нава израелия, әви зомеда т'әви йәки израели шәр' кьр. ¹¹ У көр'е әве к'өлфәта израели к'ьфьри наве Хөдан кьр у ньфьр' кьр, әв гьртьн анинә щәм Муса. (Наве дийа ви Шьломит бу, жь қәбила Дан қиза Дибри.) ¹² Әв гьрти һьштьн һ'әта кө қьрара Хөдан ванва ә'йан бә.

¹³ Хөдан Мусар'а хәбәр да у готе: ¹⁴ «Ви мәрвье кө к'ьфьри жь зоме дәрхә у һ'әмуийед кө бьһистьнә бьра дәстед хвә бьднә ль сәр сәре ви у т'әмамияа щьмә'те

ви бьднә ль бәр кәвьра бькөжьн. ¹⁵ Бежә израелия: «К'и кө ньфьр'а Хвәдеје хвә бькә, әве гөнәје хвә бьк'ьшина. ¹⁶ К'и к'ьфьрийа наве Хөдан бькә әв ә'сә гәрәке бе көштьне, т'әмамияа щьмә'те гәрәке ви бьдә ль бәр кәвьра бькөжә. Һәгәр хәриб бә йан бьнәли, йе кө к'ьфьри наве Хөдан бькә, әв гәрәке бе көштьне. ¹⁷ К'и кө мәрввәки хә бькөжә, әв ә'сә гәрәке бе көштьне.[†] ¹⁸ К'ижан кө һ'әйванәки хә бькөжә, жь бәр ви һ'әйванива гәрә бьдә: һ'әйван жь бәр һ'әйвенва. ¹⁹ Һәгәр йәк зәдәке ль йәки дьн хә, әви чава кьрийә өса жь ль ви бькьн: ²⁰ Шкенандьн жь бәр шкенандьнева, ч'әв жь бәр ч'әвва, дьран жь бәр дьранва, әви чава зәдә мәрвв хьстьбә, өса жи гәрәке ль ви бькьн.[†] ²¹ Йе һ'әйван көшт гәрәке жь бәрва бе дайине, ле йе мәри көшт гәрәке бе көштьне. ²² Бона хәриба жи, бона бьнәлија жи қануна вә гәрәке йәк бә, чьмки Әз Хөдан Хвәдеје вә мә».[†] ²³ Муса әв йәк готә израелија у әв мәрвье ньфьр' кьрьбу жь зоме дәрхьстьнә дәр у данә ль бәр кәвьра. Израелија өса кьрын чава кө Хөдан готьбу Муса.

Қануна сала^ф һ'әфта

(Добарәкьрына Қануне 15:1-11)

25 ¹ Хөдан ль сәр ч'ийайе Синайе^ф Мусар'а хәбәр да у готе:[†] ² «Т'әви израелија^ф

* **24:5** «Ефак» дәрданәкә вәкә бист у дө литьри бу.

24:5-6 Дәрк'әтһн 25:30. **24:9** Мәтта 12:4; Марқос 2:26; Луқа 6:4. **24:17** Дәрк'әтһн 21:12.

24:20 Дәрк'әтһн 21:23-25; Добарәкьрына Қануне 19:19-21; Мәтта 5:38.

24:22 Жьмар 15:15-16. **25:1-7** Дәрк'әтһн 23:10-11.

хәбәр дә у бежә ван: «Гава хун бьк'эвһнә ви әрде кә Әзе бьдъмә вә, әв әрд гәрәке шәмийа Хөдан хвәй кә, р'һ'әт бә. ³ Шәш сала әрде хвә бьр'әшинә у шәш сала тьрийед хвә бьбьр'ә у дәрәмәта ван һьлдә, ⁴ ле сала һ'әфта бона әрде мина шәмийа р'һ'әтийе бә, шәмийа Хөдан бә. Әрде хвә нәр'әшини у тьрийед хвә нәбьр'и. ⁵ Ве зәвийа кә әрде тәда хвәха дәрк'әвә нәдьруйи у ван тьрийед р'әзе тәда кә тә нәбьр'ибьн ә'мбар нәки. Әв сал бона әрде сала р'һ'әтийе бә. ⁶ Дәрәмәта сала р'һ'әтийейә хвәха дәрк'әти бьра һ'әму т'әне бьбә хөре вә, хөре тә, хөламе тә, щарийа тә, п'аләйед тә у хәрибе кә нава тәда дьминә, ⁷ өса жи һ'әму дәрәмәте әрде бьбә хөре һ'әйване тә у ван р'ә'вьред вәлате тәда.

Сала^ф р'авастийе

⁸ Тө хвәр'а һ'әфт салед^ф шәмийа һ'әсаб кә, ава готи һ'әфт щара һ'әфт сал у вәхте һ'әфт салед шәмийа ве бьбә чьл у нәһә сал. ⁹ У дәһе мәһа һ'әфта бор'ийа^ф стьруйе бьди лехстыне, әв Р'ожа Гөнәк'әwandьне йә, т'әмамайа вәлате хвәда бор'ийе бьдһнә ледане. ¹⁰ Сала пенци хун пироз кьн у ль сәр әрде бона һ'әму бьнәлийед сәр әрде азайе ә'лам кьн. Әва вәр'а бьбә сала^ф р'авастийе. һәр кәс бьра вәгәр'ә һәр'ә ль сәр мьлк'е хвә, һәр кәс бьра вәгәр'ә һәр'ә нава малбәта хвә. ¹¹ Әв сала пенци бьра вәр'а бьбә сала р'авастийе. Нә гәрәке бьр'әшиньн нә жи чь кә

хвәха дәрк'әтийә бьдьрун у тьрийе ль сәр к'өлед нәбьр'и жи ә'мбар нәки. ¹² Чьмки сала р'авастийе йә, әв бона вә пироз бә. Әрдеда дәрәмәте хвәха дәрк'әти бьра т'әне бьбә хөре вә. ¹³ Ве сала р'авастийе һәр кәс бьра вәгәр'ә һәр'ә ль сәр мьлк'е хвә. ¹⁴ һәгәр тыштәки бьфьроши мәрвьәки, йан тыштәки жь мәрвьәки бьк'ьр'и, һәвдө нәхапийн. ¹⁵ Тө жь мәрвьәки пе ви қимәте салед майи бьк'ьр'ә, чьқас сал мабьн һ'әта сала р'авастийе, әв жи пе һ'әсабе ван салед дьруне гәрәке бьфьрошә тә. ¹⁶ Чьқаси зәф бьн әв салед һ'әгани сала р'авастийе, һақаси тө гәрәке бьһа бьк'ьр'и, чьқаси сал һьндьк бьн, һақаси жи гәрәке қимәт кем ки, чьмки әв давежә ль сәр һ'әсабе салед нандьруне дьфьрошә тә. ¹⁷ һәвдө нәхапийн, ле жь Хвәдәйе хвә бьтьрсьн, чьмки Әз Хөдан Хвәдәйе вә мә.

¹⁸ Ава қьраред Мьн бьқәдиньн, қанунед^ф Мьн хвәй кьн у бьқәдиньн, һьнге һуне ль сәр ви әрди р'һ'әт бьжин. ¹⁹ Әрде дәрәмәта хвә бьдә һ'әта кә хун т'ер бьхвьн у ль сәр жи р'һ'әт бьжин. ²⁰ һәгәр хун бежьн: Сала һ'әфта әме чь бьхвьн, вәки әм нәр'әшиньн у әк'ьне хвә т'оп нәкьн? ²¹ Сала шәша Әзе хер-бәрәк'әта Хвә ль сәр вәда бьшиньм, әве р'ьсқе се сала бьдә вә. ²² Сала һ'әйшта хун кә бьр'әшиньн, һуне жь дайина дьрунед кәвьн бьхвьн һ'әта сала нәһа. һуне жь ве дайина кәвьн бьхвьн һ'әта кә зәви бьгьһижьн.

**Вэгэр'андьна
э'рд у малед фьроти**

²³ Э'рд гэрэке һ'эта-һ'этайе нәйе фьротане, чьмки э'рд э'рде Мын э у хун жи щэм Мын хәриб у меван ын.

²⁴ Бона г'эмамия ви э'рде мылк'е хвэ, гэрэке хун изьне бьдн кө э'рд пашда бе к'ър'ине. ²⁵ һэгэр бьрайе тэ бьк'эвэ дэстгәнг бэ у п'арэке жь мылк'е хвэ бьфьрошэ, пьсмамаки вийи незик дькарэ бе, чь кө бьрайе тэ фьротьбэ пашда бьк'ър'э. ²⁶ Ле һэгэр кәсәки ви г'өнэбэ кө бьк'ър'э, ле эв хвэха р'е тер'а бьбинэ, кө дәсте вида һәйэ эв бькарьбэ пашда бьк'ър'э. ²⁷ һынге бьра эв р'ожа фьротиди һ'эсаб кә у бавежэ ль сәр қимәте салед дәрбазбуйи, чьқас мабэ ль йе к'ър'и вэгэр'инэ у мылк'е хвэ диса бьбэ хвәйи. ²⁸ Ле һэгэр дәсте вида һақас т'өнэбэ кө ль ви вэгэр'инэ, һынге чь кө ви фьротийэ дәсте йе к'ър'ида бьминэ һ'эта сала р'авастийе, сала р'авастийе йе к'ър'и дур к'эвэ у йе фьроти диса бьбэ хвәйе мылк'е хвэ.

²⁹ һэгэр йәк бажаре суркьрида маләке бьфьрошэ, пәй фьротанер'а мөхдаре саләкеда эв дькарэ диса пашда бьк'ър'э, саләкеда изьна ви һәйэ пашда һьлдэ. ³⁰ һэгэр һ'эта хьлазийа сале эв пашда нәк'ър'э, һынге эв мала бажаре суркьрида һ'эта-һ'этайе көр'е-көр'ар'а бьминэ, сала р'авастийе ль ви нәйе вэгэр'андьне. ³¹ Ле малед гөндайэ кө

бе сур ын, эв мина к'эвшәне чоле бьн, эв пашда бенэ к'ър'ине, сала р'авастийе эв бенэ вэгэр'андьне. ³² Ле бәле бажаред левийада^ф, эв малед мылк'е ванэ бажарада, леви т'ьме дькарьн пашда бьк'ър'ын. ³³ һэгэр кәсәки мал жь левийа к'ър'ибэ, эв мала мылк'е вийи бажерда фьроти, сала р'авастийе гэрэке ле бе вэгэр'андьне, чьмки нава израелийада малед бажаред левийада мылк'е ван ын. ³⁴ У эв к'эвшәне э'рде дора бажаред левийа гэрэке нәйе фьротане, чьмки эв мылк'е вани һ'эта-һ'этайе йә.

К'омәкдайина к'әсиба

³⁵ һэгэр израелик к'әсиб бэ у щэм тэ бьк'эвэ нькарьбэ сәре хвэ хвәй кә, алик'арийе бьде чава хәрибәки йан р'евики, кө ль щэм тэ бьжи.[†] ³⁶ Жь ви маш йан к'әре нәстини, жь Хвәдейе хвэ бьтьрсә, бьра бьрайе тэ ль щэм тэ бьжи. ³⁷ П'әре хвэ пе сәләфа нәдеи у нане хвэ жи нәдеи кө к'әре же һьлди.[†] ³⁸ Эз ым Хөдан Хвәдейе вә, кө хун жь вәлате Мьсьре дәрхьстьн, вәки вәлате Кәнане^ф бьдьмә вә у бьбьмә Хвәдейе вә.

Азабуна хөлама

³⁹ Гава йәки израели щэм тэ бьк'эвэ к'әсиб бэ у хвэ бьфьрошэ тэ, тә ви мина хөламтийа хөламаки нәди хәбате.[†] ⁴⁰ Эв гэрэке щэм тэ мина п'аләки йан хәрибәки бә, һ'эта сала р'авастийе щэм тә

25:35 Дөбарәкьрна Қануне 15:7-8. **25:37** Дәрк'әтһн 22:25; Дөбарәкьрна Қануне 23:19-20. **25:39-46** Дәрк'әтһн 21:2-6; Дөбарәкьрна Қануне 15:12-18.

бьхэбьтэ. ⁴¹ Паше бьра эв жь щэм тэ дэре, эв нэфэред хвэва вэгэр'э бьг'һижэ малбэта хвэ, диса һэр'э ль сэр мьлк'е кал-бавед хвэ. ⁴² Чьмки эв хөламед Мьн ьн, йед кө Мьн жь вэлате Мьсьре дэрхьстьн, эв гэрэке өса нәйенэ фьротане, чава кө хөлам тенэ фьротане. ⁴³ Һ'ышк ль сэр ви һ'өкөм нәки, ле жь Хвәдейе хвэ бьтърси. ⁴⁴ Хөлам у хөламокед тэ кө һэбьн, эв гэрэке жь мьлэтед дор-бэред вэ бьн, жь ван хөлам у хөламока бьк'ьр'ьн. ⁴⁵ Өса жи зар'ед хәрибайэ кө ль щэм вэ дьминьн, жь ван дькарьн бьк'ьр'ьн у жь нэфэред ванэ кө вэлате вәда бунэ, эв бьбьнэ мал у мьлк'е вэ. ⁴⁶ Пәй хвәр'а жи ван чава мьлк'е вартийе зар'ед хвәр'а бьһельн, кө т'ьме эв хөламе вэ бьн. Ле ль сэр бьрайед хвәйэ исраели, бьра йәк ль сэр йәки һ'ышк һ'өкөм нәкә. ⁴⁷ һәгәр хәрибәк йан р'евики щэм тэ дәвләти бә, ле йәки исраели щэм ви бьк'эвә к'әсиб бә у хвэ бьфьрошә ви хәрибе кө щэм тэ дьминә, йан пьсмамәки ви хәриби, ⁴⁸ пәй хвэ фьротанер'а, изьна ви һәйә кө эв пашда бе к'ьр'ине, жь бьратийа ви йәк дькарә ви пашда бьк'ьр'ә. ⁴⁹ Апе ви, йан көр'е апе ви, дькарә ви бьк'ьр'ә, йан жь пьсмамтийа ви, йан жь хун-қьнета ви дькарә ви бьк'ьр'ә, йан һәгәр жь дәсте вива те бьра эв хвәха бьк'ьр'ә. ⁵⁰ Т'эви йе эв к'ьр'ийә һәқ-һ'әсабе хвэ р'аст кә, we сала хвэ фьротида

һ'эта сала р'авастийе, ван п'эре кө жь бәр хвэва стандийә бавежә ль сәр сала, бьдә ви, хвэ хьлаз кә. Вәхте ви гәрәке мина вәхте п'аләки бе һ'әсабе. ⁵¹ һәгәр һе гәләк сал мабьн, вәкә ван салед майи п'эре жь бәр хвэва дайи бьдә хвэ хьлаз кә. ⁵² Ле һәгәр һьндьк сал мабьн һ'эта сала р'авастийе, бьра һәқ-һ'әсабе хвэ т'эви ви бькә у вәкә ван салед майи қимәт жь бәр хвэва бьдә хвэ хьлаз кә. ⁵³ Гәрәке әве исраели мина п'аләки йәксали гьрти щэм ви бе һ'әсабе, эв дәвләтийе хәриб ль бәр ч'э'ве тә һ'ышк һ'өкөми ль сәр ви нәкә. ⁵⁴ һәгәр бь ви авайи эв нькарьбә бе к'ьр'ине, сала р'авастийе эв нэфэред хвэва дэре хьлаз бә. ⁵⁵ Чьмки исраели хөламед Мьн ьн. Эв хөламед Мьнә жь вэлате Мьсьре дэрхьсти нә. Эз Хөдан Хвәдейе вә мә.

**Дөа-дьрозге
ль сәр гөһдарийе**

26 ¹ Хвәр'а п'ута у һ'әйкәла ченәкьн, хвәр'а стуна нә дьнә сәкьнандьне, вэлате хвәда бь кәвьра дьлқе тьштәкида нә дьнә чекьрьне, бона һ'әбандьне, чьмки Эз ьм Хөдан Хвәдейе вә.[†] ² Р'ьһ'әтийа шәмийед Мьн хвәй кьн, қадьре Пирозгәһа Мьн бьгьрьн. Эз Хөдан ьм. ³ һәгәр хун пе қәйдә-қанунед Мьн р'абьн-р'унен у т'әмийед Мьн хвәй кьн у ван бьқәдиньн,[†] ⁴ Эзе жи вәр'а баране

26:1 Дәрк'әтьн 20:4; Қануна К'аһинтийе 19:3-4; Дөбарәкьрьна Қануне 5:8; 16:21-22; 29:16-18. **26:3-5** Дөбарәкьрьна Қануне 11:13-15; 28:1-14.

вә'дәда бьбариньм, әрде дәрә-мәта хвә бьдә у даред дәште жи бәрәд хвә бьдьн. ⁵ Бедәра вәйе бьк'ьшинә һ'әтани тьричьнине, тьричьнине жи бьк'ьшинә һ'әтани вәдан-чандьне, һуне нане хвә г'ер бьхвьн, вәлате хвәда бехоф бьжин. ⁶ Әзе ә'дьялайие бьдмә вәлате вә, һуне р'һ'әт п'алдьн, г'ө кәсе зә'мәте нәдә вә, р'ә'вьред хьраб Әзе жь вәлет бьдмә һьлдәне у шуре вәлате вәр'а дәрбаз нәбә. ⁷ Һуне бәри нәйаред хвә дьн, әве пе шур ль бәр вә бьк'эвьн. ⁸ Жь вә пенще бәри сәди дә у сәде жь вә бәри дәһә һ'әзара дә у нәйаред вәйе ль бәр вә пе шур бьк'эвьн. ⁹ Бәре Мьне вәда бә, вә шин кьм зедә кьм у пәймана Хвә г'әви вә қәдим кьм. ¹⁰ Һуне һе хөрәке кәвьн бьхвьн, йе ну ве пер'а бьг'һинә у йе кәвьн һуне дәрхьнә дәр, кө йе ну щикьн. ¹¹ Әзе Конә Хвә нава вәда ледьм у нәфса Мьне жь вә зьвер нәбә. ¹² У Әзе нава вәда бьгәр'ьм, Әзе бьбьмә Хвәдейе вә у һуне жи бьбьнә щьмә'та Мьн.† ¹³ Әз Хөдан Хвәдейе вә мә, кө Мьн һун жь вәлате мьсьрийа дәрхьстьн, вәки нәбьнә хөламе ван у Мьн қәйде нире вә шкенандьн у һун сәрфьһияз бьрьн.

Щәзайе нәгөһдарийе

¹⁴ Ле һәгәр һун гөр'а Мьн нәкьн у ван һ'әму г'әмийа нәқәдиньн† ¹⁵ у қанунед Мьн бөһөрмәт кьн, нәфса

вә жь қьраред Мьн зьвер бә, кө һун һ'әму г'әмийед Мьн нәқәдиньн у пәймана Мьн бьт'әр'ьбиньн. ¹⁶ Һьнге жи Әзе аһа биньмә сәре вә: Р'ьсәсе бьшиньмә сәр вә, һ'иле у гәрме, кө р'онайа ч'ә'ва кем дькьн у щанийа мерьв дьһ'әлине дьмашинә, һуне бадиһәва г'охьм бьр'әшиньн, чьмки дьжмьнед вәйе к'әда вә бьхвьн. ¹⁷ Әзе ль сәр вәда бьньһер'ьм у ль бәр ч'ә'ве дьжмьнед вә қьр'а вәйе бе, хернәхвәзе вәйе һ'өкөми ль сәр вә бькьн, бейи пәйк'әтгьн р'әве бьк'әвә вә. ¹⁸ Ле һәгәр пәй һақас тьштир'а һун гөр'а Мьн нәкьн, һьнге Әзе жь бәр гөнәйе вәва һ'әфт щар зедә вә щәза кьм. ¹⁹ Әзе к'өбар-бабахийа вә бьшкеньм, әзмане вә бькьмә һ'әсьн у әрде вә бькьмә сьфьр*. ²⁰ Қәвата вәйе щики бадиһәва п'уч' бә һәр'ә, әрде вәйе дәрә-мәта хвә нәдә у даред әрде жи бәре хвә нәдьн. ²¹ Һәгәр пәй һақас тьштр'а жи һун мьқабьли Мьн бьн у нәхвәзын гөр'а Мьн бькьн, һьнге Әзе анәгори гөнәйе вә, һ'әфт щара зедә бәлайе биньмә сәре вә. ²² Р'ә'вьред холе Әзе бьшиньм ль сәр вә, әве вә безөр'әт бьһельн, қьр'а һ'әйванед вә биньн, вә бьхвьн кем кьн у р'ийед вәйе вала бьн. ²³ Һәгәр пәй ве йәкер'а жи һун ль сәр һ'ьше хвәда нәйен у мьқабьли Мьн һәр'ьн, ²⁴ һьнге жи Әзе мьқабьли вә бьм, жь бәр гөнәйе вәва Әзе жи һ'әфт щара

* **26:19** Әв аһа те фә'мкьрьне: «Хвәде ве ә'змен дадә у баране г'өнәбә һьнге әрде мина сьфьр һ'ьшк бә».

26:12 Корьнт'и II, 6:16. **26:14** Дөбарәкьрьна Қануне 28:15-68.

зедә бәла вә бьдыме. ²⁵ Әзе шуре кө һ'әйфа пәймана Мьн һьлтинә ль сәр вәда бышиньн, һәгәр һун бажаред хвәда жи быщвьн, Әзе нәхвәшийа һ'ал бышиньмә нава вә у һуне бык'әвьнә дәсте дьжмын. ²⁶ Гава Әз нан ль вә быкмә һ'әзрәт, һынге дәһә к'әлфәте тәндурәкеда нане вә лехьн у пе мезине нане вә бьднә вә, һуне быхвьн у т'ер нәбьн. ²⁷ Ле һәгәр пәй ван йәкар'а жи һун гөр'а Мьн нәкьн у мьқабьли Мьн һәр'ьн, ²⁸ һынге жи Әзе бь һерс мьқабьли вә бьсәкьным у жь бәр гөнәйе вәва һ'әфт щара зедә вә бьдымә щәза. ²⁹ һынге һуне гоште көр' у қизед хвә быхвьн. ³⁰ Щийе п'утһ'әбандьнед вә Әзе веран кьм, горигәһед вәйә быхуре Әзе хьраб кьм, щьнйазед вә бьдымә ль сәр кәрийед п'утед вәйә һурдәхвәши буйи, нәфса Мьне жь вә зьвер бә. ³¹ Бажаред вә Әзе быкмә хьрабә у пирозгәһед вә быкмә хьки-хали у бина қөрбанед^ф вәйә бинхвәшийе Әзе һьлнәдым. ³² Әрде вә Әзе бекәс быкм, дьжмынед вәйә кө ле дьминьн we әщәбмайи бьн. ³³ Әзе вә бәлайи нава мьләта кьм, шур ль пәй вә бышиньм, вәлате вәйе бекәс бьминә у бажаред вәйе вала бьн. ³⁴ һынге әрде т'әмамайи ван р'ожед валамайи хвәда, шәмийед р'ьһ'әтийа хвә дәрбаз кә, гава һун вәлате дьжмынед хвәда бьн, һынге әрде кө р'ьһ'әт бьминә we шәмийед хвә дәрбаз кә. ³⁵ Т'әмамайи ван р'ожед ва-

ламайи хвәда әрде р'ьһ'әт бә, чьмки шәмийед вәда әв р'ьһ'әт нәбуйә, гава һун ле дьман. ³⁶ һәр чь жь вә сах майи жи Әзе вәлате дьжмынед ванда ләрзәке быкмә дьле ван у дәнге бәлге һ'әжийайи we ван бьдә р'әве, өса we бьр'әвьн чава кө жь бәр дәве шур у бе пәйк'әти we бык'әвьн. ³⁷ Чава жь бәр шур р'әви, we бе пәйк'әти ль сәр һәвда бык'әвьн у қәвата вәйе т'өнәбә кө ль бәр дьжмын бьсәкьньн. ³⁸ Нава мьләтада һуне онда бьн у әрде дьжмынед вәйе вә быхвә. ³⁹ һәр чь жь вә майи жи we жь дәст беолитийе хвә вәлате дьжмынед вәда бьһ'әльн һәр'ьн, өса жи дәст беолитиед кал-бавед хвә бьһ'әльн һәр'ьн. ⁴⁰ Ле һәгәр әвана беолитийед хвә у беолитийед кал-бавед хвә бьднә р'уйе хвә, кө чь нәһәқи һьндава Мьнда кьрнә, чава мьқабьли Мьн сәкьнинә, ⁴¹ у чьма Әз мьқабьли ван чум у Мьн чьма әв бьрнә вәлате дьжмынед ван, һәгәр һынге дьле вани кәвьри бышке у щәзәйе беолитийа хвә бь дьл қәбул кьн. ⁴² һынге Әзе we пәймана кө Мьн т'әви Ақуб^ф гьреда бир биньм, өса жи йа т'әви Ишақ у Ибраһим^ф гьредаи бир биньм у ви вәлати жи бир биньм.[†] ⁴³ Әв вәлат кө бейи ван бьминә we шәмийед р'ьһ'әтийа хвә дәрбаз кә, чьмки жь ван вала ма, әвана гәрәке щәзәйе беолитийа хвәр'а қайл бьн, кө вана қьраред Мьн бәһөрмәт кьрнә у нәфса ван жь қәйдә-қанунед Мьн зьвер бу. ⁴⁴ Ле

26:42 Дәстпәбун 17:7-8; 26:3-4; 28:13-14.

бәле чава кө әванайе вәлате дж-мьнед хвәда бьн, Әзе ван г'әхсир нәкьм у жь ван зьвер нәбьм кө ван лап онда кьм, кө пәймана Хвәйә т'әви ван бьт'әр'ьбиньм, чьмки Әз Хөдан ьм, Хвәдейе ван. ⁴⁵ Бона ван Әзе ве пәймана т'әви кал-бавед ван бир биньм, к'ижан кө Мьн ль бәр ч'әве мьләта әв жь вәлате Мьсьре дәрхьстьн кө бьбь-мә Хвәдейе ван. Әз Хөдан ьм».

⁴⁶ Әв ьн әв қәйдә-қанун, қрар у хинкьрьнед^ф кө Хөдан ль сәре ч'ийайе Синайе пе дәсте Муса данинә навбәра Хвә у израелийа.

Қөдандьна ад-қьрара

27 ¹ Хөдан^ф Мусар'а хәбәр да у готе: ² «Т'әви израелийа хәбәр дә у бежә ван: «Һәгәр йәк бьхвазә бь ад-қьрар кәсәки Хөданр'а к'ьфш кә, әв гәрәке анәгори қимәте тә бе к'ьфшкьрьне*». ³ Қимәткьрьна тәйә бона меред жь бистсалийе гьрти һ'әта шестсалийе, гәрәке пенци шекьл* зив бә, анәгори шекьле Пирозгәһе. ⁴ Ле һәгәр әв к'өлфәт бә, қимәткьрьна тә гәрәке си шекьл бә. ⁵ Һәгәр тә мәрьва жь пенщсалийе һ'әта бистсалийе қимәт ки, гәрәке тә қьсьме мер бист шекьли қимәт ки, ле қьсьме жьне дәһә шекьли. ⁶ Ле жь йәкмәһе һ'әта пенщсалийе, гәрәке қьсьме мер пенщ шекьл зив қимәт ки, қьсьме жьне се шекьл зив қимәт ки. ⁷ Ле

һәгәр әв жь шестсалийе жортър бьн, һьнге қьсьме мер панздәһ шекьли гәрәке һ'әсаб ки, ле қьсьме жьне дәһә шекьли. ⁸ Һәгәр әв к'әсиб ә у қәвата ви нагьһижә ве қимәткьрьна тә, һьнге бьра әв ль бәр к'ахин бьсәкьнә, к'ахин ви қимәт кә. К'ахин вәкә қәвата йе ад-қьраркьри қимәте ви к'ьфш кә.

⁹ Ле һәгәр әв ад-қьрара Хөданр'а кьри жь һ'әйвен бә у қөрбандайинер'а қәбул ә, жь ван чь кө Хөданр'а бе дайине ве пироз бә. ¹⁰ Гәрәке гөһар'тьн т'өнәбә, нә қәнщ хьрабр'а, нә жи хьраб қәнщр'а бьгөһер'ә, ле һәгәр йәк һ'әйван һ'әйвенр'а бьгөһер'ә, һьнге гәрәке һ'әйване ад-қьраркьри у йе т'әв гөһар'ти һәр дө жи пироз һ'әсаб бьн. ¹¹ Ле һәгәр әв һ'әйване кө Хөданр'а ад-қьраркьрийә, жь һ'әйване нәһ'әлал ә, кө жь вана Хөданр'а қөрбан найенә дайине, һьнге гәрәке ви һ'әйвани ль бәр к'ахин бьдьнә сәкьнандьне. ¹² К'ахин бьра дина хвә бьдә қәнщ у хьрабийа һ'әйвен у қимәт к'ьфш кә, к'ахин чь қимәт да сәр гәрәке һақас бә. ¹³ Ле һәгәр әв кәсе ад-қьрар кьрийә бьхвазә пашда бьк'ьр'ә, һьнге бьра п'арәкә жь пенща бькә ль сәр қимәте к'ьфшкьри.

¹⁴ Һәгәр йәк бьхвазә мала хвә Хөданр'а к'ьфш кә, һьнге к'ахин бьра дина хвә бьдә һ'әле мале,

* **27:2** Анәгори Р'ебәр 11:29-40 у Самуел I, 1:11 изьн һәбу кө мәрьвәки мәрьвәк Хөданр'а к'ьфш кьра. Мәрьве кө дьһатә к'ьфшкьрьне, ви кәси щийе пирозда хьзмәтк'ари дькьр. Жь ве р'езе те к'ьфше кө мәрьве ви һ'әлида бь зив дьһатә к'ьр'ине, аза дьбу.

* **27:3** «Шекьләк» вәкә донздәһ гьрами бу.

қәнши у хърабийе у қимәт к'ѳш кә, к'аһин чь қимәт да сәр гәрәке һақас бә. ¹⁵ Ле һәгәр әв кәсе к'ѳшкьри бьхвазә мала хвә пашда бьк'ьр'ә, һынге бьра п'арәкә жь пенщ п'ара ль сәр қимәте тәйи к'ѳшкьрида зедә кә, һынге мале вир'а бә.

¹⁶ һәгәр йәк әрде мьлк'е хвә Хөданр'а к'ѳш кә, һынге гәрәке қимәткьрна тә вәкә қимәте т'охьме ль сәр те р'әшандьне бә, бона һомерәк* т'охьме щәһ пенши шекьл зив бә. ¹⁷ һәгәр йәк әрде хвә сала р'авастийеда бьдә, бьра вәкә қимәткьрна тә бьминә. ¹⁸ Ле һәгәр йәк ль пәй сала р'авастийер'а әрде хвә бьдә, һынге к'аһин гәрәке бавежә ль сәр ван сала, к'ижан кә һ'эта сала р'авастийе манә, т'әви йе дайи һ'есаб кә у жь қимәте тәйи к'ѳшкьри ньмьзтьр бә. ¹⁹ У һәгәр әв бьхвазә әрде хвә пашда бьк'ьр'ә, һынге бьра п'арәке жь пенща п'эрә бькә ль сәр қимәте тәйи к'ѳшкьри у әв әрд вир'а бьминә. ²⁰ Ле һәгәр әв әрд пашда нәк'ьр'ә, йан йәки дьнр'а фьроти бә, әве иди нькарьбә пашда бьк'ьр'ә. ²¹ Әв әрд кә сала р'авастийе аза дьбә, мина әрде п'ешк'ешкьри Хөданр'а пироз бә. Әв бьбә мьлк'е к'аһина. ²² Ле һәгәр йәк әрде к'ьр'ийи нә мьлк'е хвә Хөданр'а к'ѳш кә, ²³ һынге к'аһин т'әви ви пе һ'есабе қимәте тә һ'есаб бькә

һ'эта сала р'авастийе у we р'о-же қимәте тәйи һ'есабкьри мина чава тыштәки пироз бьдә Хөдан. ²⁴ Сала р'авастийе әв әрд ль ви те вәгәр'андьне, жь к'е һатьбу к'ьр'ине, к'ижан кә хвәйе ви мьлк'и буйә. ²⁵ Бьра һ'әму қимәткьрьнед тә вәкә к'аше шекьлед Пирозгәһе бьн, бист гера шекьләк* бә.

²⁶ Т'әне ньхөрийе^ф һ'әйwен, чава кә йе пешийе буйи п'ара Хөдан ә, кәсәк нькарь к'ѳш кә, һәгәр щанәга бә, йан пәз әв иди п'ара Хөдан ьн. ²⁷ һәгәр әв жь һ'әйwanед нәһ'әлал ә, гәрәке пе we қимәткьрна тә бьк'ьр'ә у п'арәкә жь пенща жи ль сәрда зедә кә. Ле һәгәр әв пашда нәк'ьр'ә, бьра вәкә қимәткьрна тә бе фьротане.

²⁸ Ле әв п'ешк'ешед, к'ижан кә мәрвь жь һәбука хвә п'ешк'еши Хөдан дькә, һәгәр инсан бә, һ'әйwan бә, йан әрде мьлк'е ви бә, әв гәрәке нәйенә фьротане у нәйенә пашда к'ьр'ине, һәр п'ешк'еш һәрә пироз ьн, әв п'ара Хөдан ьн.[†] ²⁹ һәр инсане кә Хөданр'а һатийә п'ешк'ешкьрьне, әв пашда найе к'ьр'ине, әв әсә гәрәке бе кәштъне. ³⁰ һ'әму дәһәкед^ф дәрәмәта әрде, бәрәд дара п'ара Хөдан ьн, әвана Хөданр'а пироз ьн.[†] ³¹ Ле һәгәр йәк бьхвазә жь дәһәкед хвә тыштәки пашда бьк'ьр'ә, бьра п'арәкә жь пенща жи бькә ль сәр қимәте тыште дайи у пашда бьк'ьр'ә. ³² һ'әму дәһәкед

* 27:16 «һомерәк» дәрданәк бу, кә вәкә дөсәд у бист литьр тышт һьлдьда.

* 27:25 «Шекьләк» вәкә донздәһ гьрами бу. «Герак» жи вәкә 0,6 гьрами бу.

27:28 Жьмар 18:14. 27:30 Жьмар 18:21; Дөбарәкьрна Қануне 14:22-29.

жъ дөүер йан пез, жъ ван һ'эму
һ'эйвана к'ижан бьн шьвдарер'а
дэрбаз бэ бе жьмаре у бьк'эвэ
бын һ'эсабе дэһа, эу Хөданр'а
пироз ын. ³³Гэрэке дина хуэ нэ-
дьянэ қәнщ у хьраб у жь бэр һэвва
нэенэ гөһар'тыне. Ле һэгэр йэк

быгөһер'э, һынге эу жи у йа т'эв
гөһар'ти һэр дө жи пироз ын, эу
пашда найенэ к'ьр'ине».

³⁴Эв ын эу т'эмийед кө Хөдан
ль сәре ч'ийайе Синайе, бона ис-
раелийа т'эми ль Муса кьр.

Жьмар

Пешготын

Наве ве к'ытебе «Жьмар» э, чьмки гава щьмэ'та Израеле^ф жь Мьсьре дэрк'этын кө һэр'нэ Кэнане^ф, эвана һатынэ жьмартыне у навньвисаре. Бь ибрани наве к'ытебе «Бэр'ийеда» йэ, эв зэлал дьдэ к'ьфше wэки сэрһатийед we к'идэре қэwьминэ.

Пэй we йэкер'а кө Хwэде Қануна^ф Хwэ да щьмэ'та Израеле ль сэре ч'ийайе Синайе^ф, Муса^ф наве израелийайэ қьсьме мери эскэрийер'а керһати ньвиси, қэбила^ф Леви жи башқэ ньвиси.

Пэйр'а бь қьрара Хwэде чэнд т'эми сэр Қанунеда һатынэ зедэ-кьрыне у щьмэ'т иди һазьр бу кө р'ек'эwэ һэр'э э'рде кө Хwэде соз дабу (жь сэре 1-е һ'эта 9-а). Ле щьмэ'та Израеле гава незики Қадеш-Барнеайе бу (э'рде кө синоре we т'эви Кэнане бу), тьрсийа бьк'эwэ э'рде создайи, вана бawэрийа хwэ ван щэ'сусе шанди анин. Жь дэст тьрс у нэбawэрийа хwэ израели 40 сали т'эркэсэри бэр'ийе бун (жь сэре 10-а һ'эта 20-и).

Гава израелийед нэгөһдар бэр'ийеда мьрын, зөр'эта ван һеди-һеди дэстпекьр э'рдед незики Кэнане зэфт кьрын у незики Мowabe^ф бун, алийе р'оавайа ч'эме Урдөне^ф (жь сэре 21-е һ'эта 36-а).

Нава ван һ'эму салада щьмэ'та Израеле һэр гав мьқабьли Муса р'адьбу у һьндава Хwэдеда бина хwэ тэнг дькьрын. Хwэде гэлэк щара эw щэза дькьрын, ле диса жи һьндава мьлэте Хwэийи бьжартида амьн дьма. Эwe р'ийа кө эw теда дьчунэ ль э'рде создайи, бона ван хэм дькьр у қэwат дьда ван, кө эw сэр дьжмьн к'эwьн.

Навньвисара Израеле

(Жьмар 26:1-51)

1 ¹ Хөдан^ф ль бэр'ийа Синайе^ф Коне^ф Щьвинеда, дөсалийа дэрк'этына израелийайэ^ф жь э'рде Мьсьре, йэке мэһа дөда Мусар'а^ф хэбэр да у гот: ² «Һ'эму меред т'эмамайа щьвина Израеледа анэгори бэрэк у малбэтэд ван йэк-йэк бьжмьрын. ³ Тө у һарун^ф Израеледа һэр кэсе жь бистсали-

йе жортьр у эскэрийер'а керһати анэгори р'эфед ван навньвисар кьн. ⁴ Гэрэке т'эви wэ жь һэр қэбиле^ф мэрвьэки сэрwере малбэта хwэ һэбэ. ⁵ Навед ван мэрвьед кө гэрэке бэр дэсте wэ бьн эв ьн: Жь р'убенийа Елисуре көр'е Шьдейур. ⁶ Жь шьмһ'унийа Шьлумийеле көр'е Суришадай. ⁷ Жь щьһудийа Нэһшоне көр'е Аминадав. ⁸ Жь исахарийа Ньг'анеле

көр'е Сунар. ⁹Жь зэбулонийа Ел-йабе көр'е һ'елон. ¹⁰Жь көр'ед Усьв^ф: Жь эфраимийа Елишамайе көр'е Ә'миһуд. Жь мьнашийа Гамалиеле көр'е Пьдаһсур. ¹¹Жь бьнйаминийа Абидане көр'е Гидони. ¹²Жь данийа Ахиһэзэре көр'е Ә'мишадай. ¹³Жь ашерийа Пагийеле көр'е Ок'ран. ¹⁴Жь гадийа Елйасафе көр'е Дьһуйел. ¹⁵Жь нэфтэлийа Аһ'ирайе көр'е Ә'йнан». ¹⁶Әв ын әвед жь щьвине бьжарти, сәрверед қэбилед бавед хвә, сәрверед бэрәкед Израелева.

¹⁷Муса у һарун әв мәрьвед бь нава к'ьфшкьри һьлдан ¹⁸у йәке мәһа дөда вана г'эмаммийа щьвине щьванд у һәр кәсе жь бистсалийе жортър анәгори бэрәк у малбәтед ван, һ'әсабе наве ван йәк-йәк нвьисин, ¹⁹чава кө Хөдан ә'мьрль Муса кьрьбу, әви бәр'ийа Синайеда әв өса навньвисин.

²⁰Зөр'эта Р'убене нххөрийе Израел, анәгори сэрәщәма бэрәк у малбәтед ван, һ'әму меред жь бистсалийе жортър әскәрийер'а керһати, бь һ'әсабе нава йәк-йәк һатьнә жьмаре, ²¹һ'әсабе қэбила Р'убен 46 500 нәфс бун.

²²Зөр'эта Шьмһ'ун анәгори сэрәщәма бэрәк у малбәтед ван, һ'әму меред жь бистсалийе жортър әскәрийер'а керһати, әв һ'әму бь һ'әсабе нава йәк-йәк һатьнә навньвисаре, ²³һ'әсабе қэбила Шьмһ'ун 59 300 нәфс бун.

²⁴Зөр'эта Гад анәгори сэрәщәма бэрәк у малбәтед ван, һ'әму меред жь бистсалийе жортър әс-

кәрийер'а керһати, бь һ'әсабе нава һатьнә жьмаре, ²⁵һ'әсабе қэбила Гад 45 650 нәфс бун.

²⁶Зөр'эта Щьһуда^ф анәгори сэрәщәма бэрәк у малбәтед ван, һ'әму меред жь бистсалийе жортър әскәрийер'а керһати, бь һ'әсабе нава һатьнә жьмаре, ²⁷һ'әсабе қэбила Щьһуда 74 600 нәфс бун.

²⁸Зөр'эта Исахар анәгори сэрәщәма бэрәк у малбәтед ван, һ'әму меред жь бистсалийе жортър әскәрийер'а керһати, бь һ'әсабе нава һатьнә жьмаре, ²⁹һ'әсабе қэбила Исахар 54 400 нәфс бун.

³⁰Зөр'эта Зәбулон анәгори сэрәщәма бэрәк у малбәтед ван, һ'әму меред жь бистсалийе жортър әскәрийер'а керһати, бь һ'әсабе нава һатьнә жьмаре, ³¹һ'әсабе қэбила Зәбулон 57 400 нәфс бун.

³²Жь көр'ед Усьв: Зөр'эта Әфрайим анәгори сэрәщәма бэрәк у малбәтед ван, һ'әму меред жь бистсалийе жортър әскәрийер'а керһати, бь һ'әсабе нава һатьнә жьмаре, ³³һ'әсабе қэбила Әфрайим 40 500 нәфс бун. ³⁴Зөр'эта Мьнашә анәгори сэрәщәма бэрәк у малбәтед ван, һ'әму меред жь бистсалийе жортър әскәрийер'а керһати, бь һ'әсабе нава һатьнә жьмаре, ³⁵һ'әсабе қэбила Мьнашә 32 200 нәфс бун.

³⁶Зөр'эта Бьнйамин анәгори сэрәщәма бэрәк у малбәтед ван, һ'әму меред жь бистсалийе жортър әскәрийер'а керһати, бь һ'әсабе нава һатьнә жьмаре, ³⁷һ'әсабе қэбила Бьнйамин 35 400 нәфс бун.

³⁸Зөр'эта Дан анэгори сэрэщэ-ма бэрэк у малбэтэд ван, һ'эму меред жь бистсалие жортър эскэрийер'а керхати, бь һ'эсабе нава хатьнэ жьмаре, ³⁹Һ'эсабе қэбила Дан 62 700 нэфс бун.

⁴⁰Зөр'эта Ашер анэгори сэрэщэма бэрэк у малбэтэд ван, һ'эму меред жь бистсалие жортър эскэрийер'а керхати, бь һ'эсабе нава хатьнэ жьмаре, ⁴¹Һ'эсабе қэбила Ашер 41 500 нэфс бун.

⁴²Зөр'эта Нэфтэли анэгори сэрэщэма бэрэк у малбэтэд ван, һ'эму меред жь бистсалие жортър эскэрийер'а керхати, бь һ'эсабе нава хатьнэ жьмаре, ⁴³Һ'эсабе қэбила Нэфтэли 53 400 нэфс бун.

⁴⁴Эв бун эвед навньвисар, к'ижан кө Муса, һарун у ван һэр донздэһ сэрверед Израелейэ жь һэр қэбиле мэрвьэк навньвисин. ⁴⁵Һ'эму израели аһа анэгори малбэтэд хвэ жь бистсалие жортър, һ'эмуйед эскэрийер'а керхати Израеледа хатьнэ навньвисаре, ⁴⁶т'эмамайя һ'эсабе ван 603 550 нэфс бун.

Борще левийа^ф

⁴⁷Ле левийед^ф жь қэбила бавед хвэ т'эви ван нэһатьнэ навньвисаре, ⁴⁸чьмки Хөдан т'эви Муса хэбэр дабу у готьбу: ⁴⁹«Қэбила Леви навньвисар нэки, вана т'эви израелия һ'эсаб нэки. ⁵⁰Ле тө левийа ль сэр Кон^ф Шэ'дэтийе, ль сэр һ'эму һащэтэд we у ль сэр һэр тьштэд we бэрпърсайр к'ьфшки. Бьра эв Кон у һ'эму һащэтэд we һьлдьн-дайньн у вер'а қөльх

кьн, зома хвэ дора Кон ледьн. ⁵¹У вэхте щигөһастьна Конешэ'дэтийе, леви бьра эве ль һэвдьн у вэхте вэгьртне жи бьра леви Кон вэгьрьн, һэгэр йэки дьн незик бе гэрэке бе көштьне. ⁵²Израели бьра анэгори р'эфед хвэ һэр йэк зома хвэ вэгьрэ у һэр йэк ль бэр ала хвэ бэ. ⁵³Ле леви гэрэке зома хвэ дора Конешэ'дэтийе ледьн, вэки һерса Мьн ль щьвина израелия р'анэбэ. У леви бьра хвэитийа Конешэ'дэтийе бькьн». ⁵⁴У израелия һэр тьшт өса кьрьн, чава кө Хөдан т'эми ль Муса кьрьбу.

Варгәһед зома

2 ¹Хөдан дэнг да Муса у һарун гот: ²«Израели гэрэке зомед хвэ һьнэки дур, ль дора Конешэ'вине ледьн, һэр кэс гэрэке зома хвэда, һьнда ала хвэ бэ, һьнда нишангәһа малбэга хвэ. ³Пешбэри Кон, алие р'оһьлатева, бьра щьһуди бьн ала хвэда анэгори р'эфед хвэ зома хвэ ледьн. Нэһшоне көр'е Аминадав сэрверешэ'вине щьһудийа бэ. ⁴Һ'эсабе р'эфа вийэ навньвисар 74 600 нэфс бун.

⁵К'елэка вида бьра қэбила Исахар зома хвэ ледэ. Ньт'анеле көр'е Суһар сэрверешахарийа бэ. ⁶Һ'эсабе р'эфа вийэ навньвисар 54 400 нэфс бун.

⁷Пэйр'а бьра қэбила Зэбулон ледэ. Елийаб көр'е Хален сэрверешэ'вине зэбулонийа бэ. ⁸Һ'эсабе р'эфа вийэ навньвисар 57 400 нэфс бун.

⁹Һ'эсабе һ'эму зомед алиешэ'вине щьһуда, анэгори р'эфед ван

186 400 нэфс бун. Эвана гэрэке ие пешийе р'ек'эвьн.

¹⁰ Ала зома Р'убен, бьра алийе башуре бэ, анэгори р'эфед ван. Елисуаре көр'е Шьдейур сэрwere р'убенийа бэ. ¹¹ Н'эсабе р'эфа вийэ навньвисар 46 500 нэфс бун.

¹² К'елэка вида қэбила Шьм-һ'ун бьра зома хwэ ледэ. Шьлумийеле көр'е Суришадаи сэрwere шьмһ'унийа бэ. ¹³ Н'эсабе р'эфа вийэ навньвисар 59 300 нэфс бун.

¹⁴ Пэйр'а бьра қэбила Гад бэ. Елийасафе көр'е Р'ьхуел сэрwere гадийа бэ. ¹⁵ Н'эсабе р'эфа вийэ навньвисар 45 650 нэфс бун.

¹⁶ Н'эсабе һ'эму зомед алийе Р'убен, анэгори р'эфед ван 151 450 нэфс бун. Эвана гэрэке ие дөда р'ек'эвьн.

¹⁷ Ынге Коне Щьвине бьра т'э-ви зома лешийа навбэра зомада р'ек'эвэ. Чава кө зома щийе хwэ ледабун, бьра өса жи һэр кэс щийе хwэда бьн ала хwэда һэр'э.

¹⁸ Ала зома Эфраим, бьра алийе р'оавайе бэ, анэгори р'эфед ван. Елишамайе көр'е Э'миһуд сэрwere эфраимийа бэ. ¹⁹ Н'эсабе р'эфа вийэ навньвисар 40 500 нэфс бьн.

²⁰ К'елэка вида бьра қэбила Мьнашэ бэ. Гамалйеле көр'е Пьдахсур сэрwere мьнашэя бэ. ²¹ Н'эсабе р'эфа вийэ навньвисар 32 200 нэфс бун.

²² Пэйр'а бьра қэбила Бьнийамин бэ. Абидане көр'е Гидони сэрwere бьнийаминийа бэ. ²³ Н'эсабе р'эфа вийэ навньвисар 35 400 нэфс бун.

²⁴ Н'эсабе һ'эму зомед алийе Эфраим, анэгори р'эфед ван 108 100 нэфс бун. Эвана гэрэке ие сьсийа р'ек'эвьн.

²⁵ Ала зома Дан, бьра алийе бакөре бэ, анэгори р'эфед ван. Ахихэзэре көр'е Э'мишадаи сэрwere данийа бэ. ²⁶ Н'эсабе р'эфа вийэ навньвисар 62 700 нэфс бун.

²⁷ К'елэка вида бьра қэбила Ашер зоме ледэ. Пагийеле көр'е Ок'ран сэрwere ашерийа бэ. ²⁸ Н'эсабе р'эфа вийэ навньвисар 41 500 нэфс бун.

²⁹ Пэйр'а бьра қэбила Нэфтэли бэ. Аһ'ирайе көр'е Э'йнан сэрwere нэфтэлийа бэ. ³⁰ Н'эсабе р'эфа вийэ навньвисар 53 400 нэфс бун.

³¹ Н'эсабе һ'эму зомед алийе Дан 157 600 нэфс бун. Эвана гэрэке алед хwэва хьлазийе р'ек'эвьн».

³² Эв ьн навньвисаред исраелийайэ анэгори малбэтед ван. Н'эсабе һ'эмуйед зомада, анэгори р'эфед ван 603 550 нэфс бун. ³³ Ле леви т'эви исраелийа нэһатьнэ навньвисаре, чава кө Хөдан т'эми ль Муса кьрбу.

³⁴ Исраелийа һ'эму өса кьрьн, чава кө Хөдан т'эми ль Муса кьрбу. Эвана аһа зомед хwэда һьнда алед хwэ дьман у һэр кэс бэрэкед хwэва, анэгори малбэтед хwэ р'е дьк'этын.

Көр'ед һарун

З ¹ Эв бун зөр'этед һарун у Муса, гава Хөдан ль сэре ч'ийайе Синайе т'эви Муса хэбэр да. ² Эв бун наве көр'ед һарун: Ньхөрийе ви Надаб, пэйр'а Абиһу, Елазар у

Ит'амар.[†] ³Эв бун наве көр'ед хару-
нэ к'ахинтийер'а^ф р'ункьри^ф, бона
қольхе к'ахинтийе қэвин-қадим
кьри. ⁴Ле Надаб у Абиһу ль бэр
Хөдан безөр'эт мьрн, гава вана
бэр'ийа Синайеда агьрэки майин[†]
анинэ ль бэр Хөдан. Елазар у Ит'а-
мар ль бэр ч'э'ве харуне баве хвэ
к'ахинти кьрн.

Борце левийа

⁵Хөдан дэнг да Муса у гот:
⁶«Қэбила Леви бинэ у ль бэр
харуне к'ахин бьдэ сэкьнандьне
кө бэрдэстийа ви бькьн. ⁷Бьра
эв бона ви у г'эмамия щьвина
ль бэр Коне Щьвине борце хвэ
бықэдиньн, хьзмэтк'арийа Коне
Шэ'дэтийе бькьн. ⁸Хвэийтийа һэр
тыштед Коне Щьвине бькьн, ч'э'ве
ван ль сэр борщдарийа израелийа
бэ у хьзмэтк'арийа Коне Шэ'дэти-
йе бькьн. ⁹Тө левийа бьдэ ль бэр
дэсте харун у көр'ед ви, эвана жь
нава израелийа вир'а г'ам һатьнэ
дайине. ¹⁰Тө харун көр'ава к'ьфш
кэ, кө эв қольхе к'ахинтийа хвэ
бықэдиньн. Ле һэгэр йэки дьн не-
зики ви шьхөли бэ, эв гэрэке бе
көштьне».

¹¹Хөдан дэнг да Муса у гот:
¹²«Ава Мьн жь нава израелийа
леви дэвса ван һ'эму ньхөрийед^ф
жь нава израелийайэ кө бэт'ьне
вэдькьн Хвэр'а һьлдан. Левийе
п'ара Мьн бьн, ¹³чьмки һ'эму
ньхөри п'ара Мьн ьн. Эве р'ожа
кө Мьн һ'эму ньхөрийед вэлате
Мьсьре хьстьн, һьнге Мьн һ'эму

ньхөрийед Исраеледа жь мерьв
гьрти һ'эта һ'эйвен Хвэр'а бөһөр-
ти-жьбарэ кьрн. Эве п'ара Мьн
бьн, Эз Хөдан ьм».[†]

Навньвисара левийайэ пешьн

¹⁴Хөдан ль бэр'ийа Синайеда
т'эви Муса хэбэр да у гот: ¹⁵«Ле-
вийа анэгори малбэт у бэрэкед
ван, навед ван бьньвисэ. һэр қь-
сьме мерини жь йэкмэһе жортър
бьжмьрэ». ¹⁶Муса анэгори хэбэ-
ра Хөдан, чава кө вир'а һатьбу
э'мьркьрне навед ван ньвисин.

¹⁷Эв бун наве көр'ед Леви:
Гершон, Қоһат' у Мерари. ¹⁸Эв
бун наве көр'ед Гершон бэрэкед
ванва: Либни у Шими. ¹⁹Эв бун
көр'ед Қоһат' бэрэкед ванва: Әм-
рам, Исһар, һеброн у Узиел. ²⁰Эв
бун көр'ед Мерари бэрэкед ванва:
Маһ'ли у Муши. Эв бун бэрэкед
левийайэ анэгори малбэтед хвэ.

²¹Бэрэкед либнийа у бэрэкед
шимийа жь Гершон пешда һать-
нэ. Эвана бэрэкед гершонийа нэ.
²²Һ'эсабе һ'эму қьсьмед ванэ не-
ринэ жь йэкмэһе жортър кө һать-
нэ навньвисаре 7 500 нэфс бун.
²³Зома бэрэкед гершонийа гэрэ-
ке алийе р'оавайа ль пышт Коне
Шэ'дэтийе бэ. ²⁴Сэрвеве бэрэкед
гершонийа Елйасафе көр'е Ла-
йел бу. ²⁵Борце гершонийа Коне
Щьвинеда бу, эв щабдаре Коне
Шэ'дэтийе, сэргьре у п'эр'да ль
бэр дэре Кон, ²⁶п'эр'дед һ'эвше у
п'эр'да ль бэр дэре һ'эвше, кө ль

3:2 Жьмар 26:60. 3:4 Қануна К'ахинтийе 10:1-2; Жьмар 26:61. 3:13 Дэрк'этын 13:2.

дора Конe Шэ'дэтиe у горигэһе^ф бун, öca жи һэбьнед we һ'эму шы-хөле we бун.

²⁷ Бэрэка э'мрамииа, бэрэка ишарийа, бэрэка һебронийа у бэрэка узиелийа жь Qohat' пешда һатьнэ. Эвана бэрэкед qohat'ийа нэ. ²⁸ Н'эсабе һэр қьсьме вани көр'ини, жь йэк мәһе жортър 8 600 нэфс бун. Вана борще хвэйитийа Пирозгэһе^ф дькър. ²⁹ Бэрэкед qohat'ийа гэрэке зома хвэ алийе башура Конe Шэ'дэтиe ледьн.

³⁰ Сэрwere малбэтед бэрэкед qohat'ийа Әлисафане көр'е Узиел бу.

³¹ Эвана борщдаре Сьндоде, т'эхте, шэмдане^ф, горигэһа, һащэтед Пирозгэһейэ бона хьзмэтк'арийа п'эр'де у һ'эму ван шыхөла бун.

³² Сэроке сэрwerед левийа жи Елазаре көр'е һаруне к'аһин бу. Эви сэрwerийа ль ван хьзмэтк'аред Пирозгэһе дькър.

³³ Бэрэка маһ'лийа у бэрэка мушийа жь Мерари пешда һатьнэ. Эвана бэрэкед мерарийа нэ. ³⁴ Н'эсабе һэр қьсьме мер, жь йэкмэһе жортър кө һатьнэ навньвисаре шэш һ'эзар у дөсьд нэфс бун. ³⁵ Сэрwere малбэтед бэрэкед мерарийа, Сурийеле көр'е Абихайил бу, эв гэрэке зома хвэ алийе бакөра Конe Шэ'дэтиe ледьн.

³⁶ Борще мерарийа щабдарийа читед Конe Шэ'дэтиe, читгьред ви, стунед ви, бьнгэһед ви, һ'эму һащэтед ви у һ'эму ван шыхөла бу, ³⁷ öca жи стунед дора һ'эвше, бьнгэһед ван, сьнг у һэбьнед ван.

³⁸ Муса, һарун көр'ава гэрэке зома хвэ алийе р'оһьлата Конe Щвьине, пешбэри Кон ледьн. Эв гэрэке борще хвэйитийа Пирозгэһе бькьн, жь бэр хьзмэтк'арийа иcраелийава. Ле һэгэр йэки дьн незики ви шыхөли бэ, эв гэрэке бе көштьне. ³⁹ Муса у һарун анэгори хэбэра Хөдан һ'эму леви анэгори бэрэкед wan, навед ван ньвисин. Н'эсабе һ'эму қьсьме мер, жь йэкмэһе жортър 22 000 нэфс бун.

Леви жь бэр ньхөрийе Исраелва тенэ дайине

⁴⁰ Хөдан готэ Муса: «Һ'эму ньхөрийед иcраелийайэ қьсьме мер, жь йэкмэһе жортър бьжмьрэ у һ'эсабе навед ван бьньвисэ. ⁴¹ Дәвса һ'эму ньхөрийед иcраелийа, левийа бона Мьн һьлдэ у дәвса һ'эму ньхөрийед һ'эйwanед иcраелийа жи һ'эйwanед левийа һьлдэ. Эз Хөдан ьм!» ⁴² Муса наве һ'эму ньхөрийед иcраелийа ньвисин, чава кө Хөдан т'эми ль ви кьрьбу. ⁴³ Н'эсабе навед һ'эму ньхөрийед қьсьме мер, жь йэкмэһе жортър 22 273 нэфс бун.

⁴⁴ Хөдан дэнг да Муса у гот: ⁴⁵ «Дәвса һ'эму ньхөрийед иcраелийа левийа һьлдэ у дәвса һ'эйwanед иcраелийа һ'эйwanед левийа, кө леви п'ара Мьн бьн, Эз Хөдан ьм! ⁴⁶ У жь бэр wan 273 ньхөрийед иcраелийайэ кө жь левийа зедэтьр ьн, ⁴⁷ сэре һэр мэрвь пенщ шекьли* бьстинэ, анэгори шекьле Пирозгэһе кө бист

* 3:47 «Шекьлэк» wэкэ донздэһ гьрами бу.

гера* йэ. ⁴⁸ У эw п'эре жь бэр йед зедэва дайи бьдэ һарун у көр'ед wi». ⁴⁹ Муса эw п'эре жь бэр эвед жь һэсабе левийа зедэтыр һылдан. ⁵⁰ Эwi 1 365 шекъл жь нххөрийед исраелийа стандын, анэгори шекъле Пирозгәһе. ⁵¹ Муса анэгори готына Ходан, эw п'эре бэрвадайине данэ һарун у көр'ед wi, чава кө Ходан э'мьр ль Муса кьрьбу.

Борще малбәтед левийа

4 ¹ Ходан дэнг да Муса у һарун, гот: ² «Qоһат'ийед нава левийада анэгори бэрэк у малбәтед ван бьжмьрын, ³ йед жь сисалийе жортыр һ'эта пенсисалийе, к'ижан қольхкьрьнер'а керһати нэ, дыкарын хәбата Коне Щьвине бькьн. ⁴ Qөльхе qоһат'ийа Коне Щьвинеда бона тыштед һэрэ пироз^ф бэ. ⁵ Гава зомэ р'ек'эвэ, гэрәке һарун көр'ава бен п'эр'да навбьр'ийе вәкьн у пе we Сьндоqа Пәймане^ф бьньхемьн. ⁶ Бьра сәрк'еша жь ч'әрмед гамә'сийа бавежьнэ сәр we, тәже лап шин жи жорда бьк'ышиньнэ сәр у дәстуйа тер'а дәрбаз кьн. ⁷ Бьра тәже шин р'ахьнэ сәр т'эхте нане Хwәдер'а^ф дайи у ләгана, т'аса, к'аса, щер'ед бона дийарийа^ф сәрдакьрьне дайньнэ ль сәр т'эхт. У нане һәр т'ьм жи гэрәке ль сәр бьминэ. ⁸ Бьра тәже соре-гәвэз бавежьнэ ль сәр ван, пе сәрк'еша жь ч'әрмед гамә'сийа т'эхтэ бьньхемьн у дәстуйа тер'а дәрбаз кьн. ⁹ Бьра тәже шин һылдьн у пе we шәмдане ч'ьред we, муч'ькед weва, сьнийед к'о-

зийе у һ'әму дәрданед weйә кө пе бьзьр дыкьнэ шәмдана бьньхемьн. ¹⁰ Бьра шәмдане һ'әму һащәтава пе сәрк'еша жь ч'әрмед гамә'сийа бьп'еч'ьн у дайньнэ ль сәр дарбәс-тәке. ¹¹ Бьра тәже шин бавежьнэ ль сәр горигәһа зер'ин, пе сәрк'еша жь ч'әрмед гамә'сийа бьньхемьн у дәстуйа тер'а дәрбаз кьн. ¹² һ'әму һащәтед хәбәтейә бона хьзмәт-к'арийа Щийе^ф Пирозда бьра һылдьн, ль нав тәже шинда бьп'еч'ьн, пе сәрк'еша жь ч'әрмед гамә'сийа ван бьньхемьн у дайньнэ ль сәр дарбәсте. ¹³ Бьра к'озийа горигәһе паqьж кьн у тәже соре-гәвэз бавежьнэ сәр we, ¹⁴ һ'әму һащәтед weйә бона хьзмәтк'арийе дайньнэ ль сәр we: Агьрданга, гоштгьра, мәр'ька, т'ашта, ава готи һ'әму һащәтед горигәһе. Сәрк'еша жь ч'әрмед гамә'сийа жи бавежьнэ ль сәр у дәстуйа тер'а дәрбаз кьн. ¹⁵ Гава һарун көр'ед хwәва wәхте р'ек'әтына зоме, һащәтед пироз у һәр тыштед ванэ пироз бьньхемьн хьлаз кьн, һьнге бьра qоһат'и бен һылдьн, ле бьра әwana дәст нәдьнэ тыштед пироз кө нәмьрын. Эв ьн баре Коне Щьвине, к'ижан кө qоһат'и гэрәке һылдьн.

¹⁶ Бьра Елазаре көр'е һаруне к'аһин щабдаре бьзьре бона ч'ьре, бьхура^ф бинхwәш, дийарийа нанийә һәр гав у р'уне бона р'ункьрьне бэ, өса жи щабдаре т'әмамийа Коне Шәдәтийе, һәр тыштед навда у һащәтед пирозә һәр тыштед ванва бә».

* 3:47 «Герак» wәкә 0,6 гьрами бу.

¹⁷Ходан дэнг да Муса у харун, гот: ¹⁸«Мьдат бьн кө жь нава леви-йа қыр'а к'ома бэрэкед қоһат'ийа нэйе. ¹⁹һун гэрэке бона ван ве йэке бькьн, wэки эвана дэст нэдьнэ тыштед һэрэ пироз нэмьрн. Бьра харун көр'ава бен һэр йэки бьдьнэ сэр қольхе ван, кө эw бьзаньбьн чь хьзмэк'арийе гэрэке бькьн у чь бари һьлдьн. ²⁰Ле қоһат'ийа гэрэке нэк'эвнэ һьндөр', һ'эта эw тыштед һэрэ пироз нэйенэ ньхам-тыне, wэки нэмьрн».

Борще гершонийа

²¹Ходан дэнг да Муса у гот: ²²«Гершонийа жи анэгори малбэт у бэрэкед ван, навед ван бьньвисэ, ²³йед жь сисалийе жортър һ'эта пенцисалийе, к'ижан қольхкьрнер'а керһати нэ, дыкарын хэбата Коне Щьвине бькьн. ²⁴Эв э қольхе бэрэкед гершонийа, чь кө гэрэке бькьн у чь бари һьлдьн: ²⁵Эвана гэрэке тэжед Кон, Коне Щьвине сэргьрева, сэрк'еша жь ч'эрме гамэсийэ сэр у п'эр'да ль бэр дэре Коне Щьвине, ²⁶п'эр'дед һ'эwше, йед дора Коне Шэ'дэтийе у горигэһе, п'эр'да ль бэр дэре һ'эwше, һэбьнед ванва у һ'эму һур-муред кө бона ван тенэ хэбате һьлдьн. У һэр шьхөле кө пе ван тенэ кьрыне гэрэке бькьн. ²⁷Һ'эму хэбата гершонийа, һэр барһьлдане у һэр хьзмэтк'арийеда, гэрэке пе готьна харун у көр'ед wi бе кьрыне. Һ'эму баред ванэ һьлдан-данине бькьнэ борще стуйе ван. ²⁸Эв э хьзмэтк'арийа бэрэкед гершонийайэ Коне Щьвинеда. Эвана гэрэке ве йэке

пе сэрwерийа Ит'амаре көр'е харуне к'аһин бькьн.

Борще мерарийа

²⁹Мерарийа анэгори бэрэк у малбэтед ван, навед ван бьньвисэ, ³⁰йед жь сисалийе жортър һ'эта пенцисалийе, к'ижан қольхкьрнер'а керһати нэ, дыкарын хэбата Коне Щьвине бькьн. ³¹Эв ын эw баред борще ван, йед кө эw гэрэке хьзмэтк'арийа Коне Щьвинеда һьлдьн: Читед Коне Шэ'дэтийе, читгьра, стуна, бьнгэһа, ³²стунед дора һ'эwше бьнгэһава, сьнгед ван һэбьнава у һ'эму һацэтед ванэ бона г'эмамыйа хэбата ван тышта. Һун наве ван баред кө эw гэрэ һьлдьн бь жьмар бькьнэ р'эқэм. ³³Эв э хьзмэтк'арийа бэрэкед мерарийайэ Коне Щьвинеда, бь сэрwерийа Ит'амаре көр'е харуне к'аһин».

Навньвисара левийа

³⁴Муса, харун у сэрwеред щьвине, қоһат'ийа анэгори бэрэк у малбэтед ван, навед ван ньвисин, ³⁵йед жь сисалийе жортър һ'эта пенцисалийе, к'ижан қольхкьрнер'а керһати бун, дыкарьбун хэбата Коне Щьвине бькьрана. ³⁶Һ'эсабе ван анэгори бэрэкед ван 2 750 нэфс бун. ³⁷Һақас бу һ'эсабе бэрэкед ван һ'эму қоһат'ийед кө Коне Щьвинеда хьзмэтк'аридькьрн, к'ижан кө Муса у харун жьмьрин, чава кө Ходан пе Муса г'эми дабу.

³⁸Гершонийа анэгори бэрэк у малбэтед ван, ³⁹йед жь сисалийе

жортър һ'эта пенщисалийе, к'и-жан қольхкърьнер'а керхати бун, дыкарьбун хэбата Коне Щьвине быкьрана навньвиси бун. ⁴⁰ һ'эсабе ван анэгори бэрэк у малбэтед ван 2 630 нэфс бун. ⁴¹ Эв бу навньвисара бэрэкед ван һ'эму гершонийед кө Коне Щьвинеда хьзмэтк'ари дыкьрын, к'ижан кө Муса у һарун анэгори т'эмийа Ходан эв жьмьрин.

⁴² һ'эсабе бэрэкед мерарийа анэгори бэрэк у малбэтед ван, ⁴³ йед жь сисалийе жортър һ'эта пенщисалийе, к'ижан қольхкърьнер'а керхати бун, дыкарьбун хэбата Коне Щьвине быкьрана. ⁴⁴ һ'эсабе ван анэгори бэрэкед ван 3 200 нэфс бун. ⁴⁵ һақас бу һ'эсабе бэрэкед ван мерарийед кө Муса у һарун анэгори т'эмийа кө Ходан пе Муса дабу, жьмьрин.

⁴⁶ һ'эму левийед кө Муса, һарун у сэрверед исраелийа анэгори бэрэк у малбэтед ван, навед ван ньвисин, ⁴⁷ йед жь сисалийе жортър һ'эта пенщисалийе, к'и-жан қольхкърьнер'а керхати бун у дыкарьбун Коне Щьвинеда хьзмэтк'ари быкьрана у бар һьлдана. ⁴⁸ һ'эсабе ван 8 580 нэфс бун. ⁴⁹ Эвана вэкэ готьна Ходан, һэр кэс бь дэсте Муса анэгори қольхе барһьлдана хвэ аһа һатьнэ жьмаре, чава кө Ходан э'мьр ль Муса кьрбу.

Пақьжкьрьна зоме

5 ¹ Ходан дэнг да Муса у гот: ² «Т'эмийе бьдэ исраелийа, бьра һ'эмуйед к'оти^ф, һ'эмуйед гэмаржечуйи у һ'эмуйед кө щьн-йаза к'этьнэ нэпақьж^ф ьн, жь зоме дэрхьн. ³ һэгэр мер бэ, йан жьн бэ дэрхьн, вана жь зоме дэрхьн, вэки эвана ван зомед хвэ нэ-һ'эр'ьминьн, к'ижанада Эз дьминьм». ⁴ Исраелийа өса кьр, эвана жь зоме дэрхьстьнэ дэр. Чава кө Ходан готьбу Муса, исраелийа өса жи кьр.

Жь бэр гөнэва^ф дайн (Қануна К'аһинтийе 6:1-7)

⁵ Ходан дэнг да Муса у гот: ⁶ «Беж исраелийа: һэгэр мерэк йан жьнэк, ль бэр Ходан бебэхти-йе быкэ, жь ван һ'эму гөнэийед^ф кө мэрвь дыкьн йэки быкэ, эв мэрьва сущдар э. ⁷ һьнге бьра эв ви гөнэийе хвэийи кьри бьдэ р'уйе хвэ, щьрма жь бэр гөнэийе хвэва т'эма-ми бьдэ у сэр веда жи п'арэкэ жь пенща зедэкэ у бьдэ ви, һьндава к'ижанида кө нэһэқи кьрбэ. ⁸ Ле һэгэр пьсмаме ви мэрьви т'өнэбэ* кө щьрма жь бэр нэһэқийева вири'а бе дайине, һьнге эв щьрма бьра Ходанр'а бе дайине бона к'аһин, сэрда жи бэрәне гөнэк'эwandь-нейи пе к'ижани гэрэке гөнэк'эwandьн бона йе нэһэқ бе кьрьне. ⁹ һ'эму һ'эдийед исраелийайэ жь

* 5:8 Гава йэк һьндава йэкида нэһэқийе дыкэ гэрэ жь бэр нэһэқийа хвэва ль ви вэ-гэринэ. Ле һэгэр эв мэрвь бьмьрэ һьнге гэрэ бьдьнэ пьсмаме виий незик. Ле һэгэр пьсмаме ви жи т'өнэбэ, һьнге эв дыгьнижэ Ходан бона к'аһин. Ле хенщи ве йэке йе гөнэк'ар гэрэ бэрәнежи жи бона гөнэк'эwandьне^ф бьдэ. Бона ве қануне бьхуньн Қа-нуна К'аһинтийе 6:2-7.

h'эму тыштед пироз, чь кӧ эв тиньнэ щэм к'ахин, эве п'ара ши бэ. ¹⁰ h'эдийед хэр кэсийэ пироз п'ара к'ахин ын, к'и чь бьдэ к'ахин эв п'ара к'ахин э».

Мере к'ӧмр'эш

¹¹ Хӧдан дэнг да Муса у гот: ¹² «Израелийар'а хэбэр дэ у бежэ wan: хэгэр жьна мерэки жь р'ийа хwэ дэре, һындава вида бѣбэхти-йе бькэ, ¹³ мерэки дьн сэрe хwэ wer'а дайнэ у эв йэка жь мере we вэшарти бьминэ, эв дзива h'эр'ьми бэ, шэ'де кьрьна we т'ӧ-нэбэ у эв нэһатьбэ гьртъне, ¹⁴ ле р'ӧh'e к'ӧмр'эшийе мере we бьгрэ у эв к'ӧмр'эшийе ль жьна хwэйэ h'эр'ьми бькэ, йан жи хэгэр р'ӧ-h'e к'ӧмр'эшийе мер бьгрэ у эв к'ӧмр'эшийе ль жьна хwэйэ нэ h'эр'ьми бькэ, ¹⁵ һынге бьра мер жьна хwэ бинэ ль щэм к'ахин. Бьра бона we п'арэкэ жь дэһэ п'аред ефайе* аре щэһ дийари бинэ, ле нэ бьра р'ун бькэ сэр ар у нэ жи бьхуре бьдэ сэр, чьмки эва дийарийа нанийэ к'ӧмр'эшийе йэ, дийарийа биранине йэ, йа кӧ нэһэдийе дьдэ биранине. ¹⁶ һынге бьра к'ахин эве жьне бинэ у ль бэр Хӧдан бьдэ сэкьнандьне. ¹⁷ К'ахин бьра ава пироз текэ дэрдана ахин у хwэлийа бьн Конешэ'дэтийе жи һьлдэ у бькэ нава we аве. ¹⁸ Пэйр'а бьра к'ахин эве

жьне ль бэр Хӧдан бьдэ сэкьнандьне, эве сэрқот кэ* у дийарийа нанийэ биранине бьдэ дэсте we, ава готи дийарийа бона к'ӧмр'эшийе, ава тэ'лэ бона ньфьр'е жи бьра дэсте к'ахинда бэ. ¹⁹ һынге бьра к'ахин эве жьне бьдэ сонде у бежэ we: (хэгэр т'ӧ мери сэрe хwэ тэр'а данэнийэ, тӧ жь р'ийа хwэ дэрнэк'эти йи у хwэ нэһ'эр'ьмандийэ, пештьри мере хwэ тӧ т'эви йэки дьн нибууйи, бьра эв ава тэ'лэ бона ньфьр'е зьраре нэдэ тэ. ²⁰ Ле хэгэр тӧ жь р'ийа хwэ дэрк'эти йи у хwэ h'эр'ьмандийэ, жь сэр мере хwэр'а тӧ т'эви йэки дьн буйи у пештьри мере хwэ тэ сэрe хwэ йэки дьнр'а данийэ...) ²¹ (һынге к'ахин бьра пе сонда ньфьр'е эве жьне бьдэ сонде у бежэ we) (...дэ бьра Хӧдан тэ нава мьлэте тэда бькэ дэрсэкэ ньфьр'е у сонде, бьра Хӧдан бэт'ьне тэ п'уч' кэ у зьк ль тэ бьwэр'ьмэ. ²² Дэ бьра эв ава ньфьр'кьрьне хэр'э нав-дьле тэ, wэки зьк ль тэ бьwэр'ьмэ у бэт'ьне тэ жи п'уч' бэ). һынге бьра эв жьна бежэ: «Амин^ф, амин». ²³ К'ахин бьра ван ньфьр'а ль сэр р'эхтэки бьньвисэ у нав ава тэ'лда бьшо р'эсит кэ*. ²⁴ Бьра эве ава тэ'лэ бона ньфьр'е ль жьне бьдэ вэхwар'ьне, эв ава ньфьр'е кӧ хэр'э нав-дьла, шэwате ль we к'эвэ. ²⁵ К'ахин бьра дийарийа нанийэ к'ӧмр'эшийе жь дэсте жьне һьлдэ, эве дийарийа нани

* 5:15 «Ефак» дэрданэкэ wэкэ бист у дӧ литьри бу.

* 5:18 Бь ибрани аһа жи те фэ'мкьрьне: «П'ор'е сэрe we сэрда бэр'дэ».

* 5:23 Wи wэ'дэйи пе щур'эки h'ьбьре дьньвисин кӧ нава аведа дьһ'элийа. Ле ль вьр аһа те фэ'мкьрьне, wэки эв хэбэред ньфьр'э ль сэр р'эхт ньвисар нава аведа дьһ'элийан у эв бона жьне дьбунэ ньфьр' у эве эв ава ньфьр'кьри вэдьхвар.

ль бэр Ходан бьһ'эжинэ у бьбэ дайна ль сэр горигәһе. ²⁶ К'ахин бьра жь we дийарийа нани бона биранине к'олмәке же һьлдэ у ль сэр горигәһе бьшәwьтинэ, паше әwe аве ль жьне бьдэ вәхварьне. ²⁷ Пәй аввәхварьна wer'a, һәгәр әwa һ'әр'ьми бә у һьндава мере хwәда бeбәхти кьрьбә, әw ава нь-фьр'е кә һәр'ә нав-дла, we шәwате ль we к'әwэ у зьке ле бьwәрьмә, бәт'ьне ле п'уч' бә у әw жьне ль нава мьләте хwәда дәрсәкә нь-фьр'е бә. ²⁸ Ле һәгәр әw жьна нә һ'әр'ьми беләк'ә бә, һьнге әwe аза бә у we бәре зька бинә». ²⁹ Әв э қануна^ф бона к'өмр'әшийе, гава жьнәк жь р'ийа хwә дәре бьһ'әр'ьмә, пештьри мере хwә т'әви йәки дьн бә, ³⁰ йан жи һәгәр р'өһ'е к'өмр'әшийе ль мерәки бьгьрә, йе кә к'өмр'әшийе ль жьна хwә дь-кә. Бьра әw жьна хwә бьбә ль бәр Ходан у к'ахин бьра һәр тышти анәгори we қануне бькә. ³¹ һьнге мере жь гөнә аза бә, ле жьне щә-зайе гөнәйе хwә бьк'ьшинә.

Қануна бона нәзиртийе^ф

Б ¹ Ходан дәнг да Муса у гот: ² «Исраелийар'а хәбәр дә у бежә ван: «Һәгәр мер йан жьн бьхwазә бона нәзиртийе^ф ад-қь-рар кә, кә әw бьбә нәзире Ходан, ³ гәрәке әw хwә жь шәрав-мөвайе дур бьгьрә, гәрәке нә сьрка шәра-ве вәхwә, нә жи сьрка мөвайе, әw жь мәйа тьрийа т'ө тышти гәрәке вәнәхwә, нә тьрийа бьхwә у нә

жи к'ьшмиша.[†] ⁴ Т'әмамия р'ожед нәзиртийа хwәда, әw гәрәке т'ө тышти жь тьрийа чекьри нәхwә, жь дәндькада гьрти һ'әта қалька. ⁵ Т'әмамия р'ожед ад-қьраркьрь-на нәзиртийа wiда, гәрәке дузан ль сәре wi нәк'әwә, әw хwә пироз хwәйи кә, бьһелә кә п'ор'е сәре wi дьреж бә, һ'әта әw р'ожед кә әwi хwә нәзири Ходан кьрийә т'әмам бьн. ⁶ Т'әмамия р'ожед кә әwi хwә нәзири Ходан кьрийә, гәрәке незики т'ө щьнйази нәбә: ⁷ Нә щьнйазе баве хwә, нә йе дийа хwә, нә бьрайе хwә, нә жи хушка хwә, мьрьна wанда жи әw гәрәке хwә нәһ'әр'ьминә, чьмки нишана нәзиртийа wийә бона Хwәде ль сәр сәре wi йә. ⁸ Т'әмамия р'о-жед нәзиртийа хwәда әw пирозе Ходан ә.

⁹ Ле һәгәр ньшкева йәк ль бәр wi бьмьрә у п'ор'е сәре wийи нә-зиркьри бьһ'әр'ьмә, һьнге бьра әw р'ожа һ'әфта, р'ожа хwәйә пақьж-буне, п'ор'е хwә кәр' кә. ¹⁰ Р'ожа һ'әйшта бьра әw дө фатьмока, йан жи дө щуцукед кәвока к'ахинр'а бинә ль бәр дәре Конә Щьвине. ¹¹ һьнге бьра к'ахин йәке бьдә ча-wa дийарийа пақьжбуне, йа дьн жи чава дийарийа^ф т'әвайишәwате у бона гөнәйе щьнйазк'әтьне к'әwandьне^ф бькә. һәма we р'оже жи сәре wi диса пироз кә. ¹² Бьра әw диса р'ожед нәзиртийа хwә дәстпекә, хwә нәзири Ходан кә у бәрхәки йәксали бона дийарийа жь бәр нәһәқийева бинә. һьнге әw

6:3 Луқа 1:15.

р'ожед вийэ бэре we нэйенэ һ'эса-
бе, чьмки нэзиртийа wi һ'эр'ьми.

¹³ Эв э қануна бона нэзиртийе:
Чахе р'ожед нэзиртийа wi т'эмам
бын, бьра wi биньнэ ль бэр дэре
Коне Щьвине.[†] ¹⁴ Бьра эw хwэр'а
бэрхэки йэксалийи бeқоcур бона
дийарийа т'эвайишэwате, бэрхэкэ
йэксалийэ бeқоcур бона дийа-
рийа^ф паqьжбуне у бэранэки бе
qоcур жи бона дийарийа^ф һэлэqэ-
тийе Ходанр'а дийари бьдэ. ¹⁵ Оса
жи т'эви вана сэлэк нане шкэва,
к'атед жь аре хаси р'унда стьрайи
у лошед бе һэвиртър'шэ р'ункьри,
т'эви дийарийа ванэ нани у ди-
йарийа ванэ сэрдакьрыне бьдэ.
¹⁶ К'ахин бьра вана дайнэ ль бэр
Ходан у дийарийа вийэ паqьжбу-
не у т'эвайишэwате бьдэ. ¹⁷ Бьра
бэран т'эви сэла нане шкэва дийа-
рийа һэлэqэтийе бьдэ Ходан, оса
жи к'ахин бьра дийарийа вийэ
нани у сэрдакьрыне бьдэ. ¹⁸ Ђнге
быра йе нэзир ль бэр дэре Коне
Щьвине п'ор'е сэре хwэйи нэзир-
кьри кюр' кэ у п'ор'е сэре хwэйи
нэзиркьри һьлдэ у бавежэ нава
агьре быне дийарийа һэлэqэтийе.
¹⁹ Пэйр'а гава эw п'ор'е нэзиртийа
хwэ кюр' кэ, бьра к'ахин пиле бэ-
рени к'эланди у жь сэле к'атэки
у лошэки бе һэвиртър'ш һьлдэ
быдэ дэсте йе нэзир. ²⁰ К'ахин бьра
вана чава дийарийа^ф һ'эжандьне
ль бэр Ходан быһ'эжинэ. Эвана
т'эви синге дийарийа һ'эжандьне
у пиле дийарийа бэрбыр'икьрыне
бона к'ахин пироз ьн. Пэйр'а йе

нэзир дыкарэ шэраве вэхwэ. ²¹ Эв
э қануна бона йе нэзир у һ'эдийед
кө эw гэрэке Ходанр'а бьдэ. Эw
гэрэке хут анэгори эwe қануна
нэзиртийе, wэкэ wi созе даьи
быдэ. һэгэр эw дыкарэ һ'эдики жи
зедэ бьдэ, изьна wi һэйэ».

Бьмбарэкийа к'ахин

²² Ходан дэнг да Муса у гот:
²³ «Һарун^ф у кюр'ед wir'а хэбэр дэ
у бежэ: «Бьра эw аһа исраелийа
бьмбарэк^ф кьн у бежьнэ ван:
²⁴ Бьра Ходан тэ бьмбарэк кэ
у хwэйкьрийе тэ бэ!
²⁵ Бьра бэшэра Ходан ль тэ
хwэш бэ
у р'э'м-к'эрэме^ф ль тэ бькэ!
²⁶ Бьра бэре Ходан ль тэ бэ
у хер у хwэшийе бьдэ тэ!»
²⁷ Бьра нава исраеледа к'ахин
наве Мьн һьлдьн у Эзе ван бьм-
барэк кьм».

Дийарийед сэрwеред qэбила

7 ¹ Гава Муса Коне Шэ'дэтийе
вэгьрт да сэкьнандьне, эwi
Кон у һэр тыштед we р'ун кьрын
у пироз кьр, горигəһ у һ'эму һа-
щэтэд we жи р'ун кьрын у пироз
кьр. ² Ђнге сэрwеред Исраеле,
сэрwеред малбэтэд ван, awa го-
ти сэрwеред qэбилед ван кө сэр
хэбата навньвисаре бун, дийари
анин. ³ Вана Ходанр'а шэш эр'э-
бед сэргьрти, донздəһ га анинэ ль
бэр Коне Шэ'дэтийе, һэр эр'эбэк
алийе дө сэрwерада бу у һэр гак

6:13-21 К'аред Шандийа 21:23, 24.

жи алие һәр йәкида бу. ⁴ Хөдан дәнҗ да Муса у гот: ⁵ «Ван жь дэсте сәрвера һьлдэ у анэҗори қолъхе һәр левийи бьдэ ван, кө эвана бона хьзмэтк'арийа Коне Шьвине бенэ хэбате». ⁶ Муса э'рэбэ у га һьлдан у эв данэ левийа. ⁷ Дө э'рэбэ у чар га данэ гершонийа, анэҗори хьзмэтк'арийа ван. ⁸ Чар э'рэбэ һ'эйшт га данэ мерарийа, анэҗори хьзмэтк'арийа ванэ бь сәрверийа Ит'амаре көр'е һаруне к'аһин. ⁹ Ле нэда қоһат'ийа, чьмки хьзмэтк'арийа ван һьлдана һур-муред пироз бу, вана гэрэке эв ль сэр мьле хвэ бьбьрана.

¹⁰ Сәрвера р'ожа р'ункьрьна горигэһе дийарийед бона пирозкьрьна ве анин у вана эв дийарийед хвэ анинэ ль бэр горигэһе. ¹¹ Хөдан готэ Муса: «Бьра р'оже сәрверэк бона пирозкьрьна горигэһе дийарийа хвэ бинэ».

¹² Р'ожа э'вльн Нэһшоне көр'е Аминадаве жь қэбила Шьһуда дийарийа хвэ ани. ¹³ Дийарийа ви эв бу: Лэҗанэкэ зивинэ гьранийа сэд у си шекьле*, т'эштэкэ зивинэ һ'эфте шекьле, анэҗори шекьле Пирозгэһе, һэр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи бона дийарийа нани дагьрти, ¹⁴ бьхурдангэкэ зер'инэ дэһэ шекьле, бьхурева дагьрти, ¹⁵ щанэҗак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэвате, ¹⁶ нерик бона дийарийа пақьжбуне ¹⁷ у дө га, пенц бэран, пенц нери у пенц бэрхед йэксали жи бона дийарийа һэлэ-

қэтийе. Эв бу дийарийа Нэһшоне көр'е Аминадав.

¹⁸ Р'ожа дөда Ньт'анеле көр'е Суһари сәрвере исахарийа дийарийа хвэ ани. ¹⁹ Дийарийа вийэ дайи эв бу: Лэҗанэкэ зивинэ гьранийа сэд у си шекьле, т'эштэкэ зивинэ һ'эфте шекьле, анэҗори шекьле Пирозгэһе, һэр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи бона дийарийа нани дагьрти бун, ²⁰ бьхурдангэкэ зер'инэ дэһэ шекьле, бьхурева дагьрти, ²¹ щанэҗак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэвате, ²² нерик бона дийарийа пақьжбуне ²³ у дө га, пенц бэран, пенц нери у пенц бэрхед йэксали жи бона дийарийа һэлэқэтийе. Эв бу дийарийа Ньт'анеле көр'е Суһар.

²⁴ Р'ожа сьсийа Елйабе көр'е һ'елони сәрвере зэбулонийа дийарийа хвэ ани. ²⁵ Дийарийа ви эв бу: Лэҗанэкэ зивинэ гьранийа сэд у си шекьле, т'эштэкэ зивинэ һ'эфте шекьле, анэҗори шекьле Пирозгэһе, һэр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи бона дийарийа нани дагьрти, ²⁶ бьхурдангэкэ зер'инэ дэһэ шекьле, бьхурева дагьрти, ²⁷ щанэҗак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэвате, ²⁸ нерик бона дийарийа пақьжбуне ²⁹ у дө га, пенц бэран, пенц нери у пенц бэрхед йэксали жи бона дийарийа һэлэқэтийе. Эв бу дийарийа Елйабе көр'е һ'елон.

³⁰ Р'ожа чара Елисуре көр'е Шьдейури сәрвере р'убенийа

* 7:13 «Шекьлэк» вэкэ донздэһ гьрами бу.

дийарийа хwэ ани. ³¹ Дийарийа wi эв бу: Лэганэкэ зивинэ гранияа сэд у си шекъле, т'эштэкэ зивинэ h'эфте шекъле, анэгори шекъле Пирозгэhe, hэр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи бона дийарийа нани дагьрти, ³² бьхурдангэкэ зер'инэ дэhe шекъле, бьхурева дагьрти, ³³ щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ³⁴ нерик бона дийарийа паqьжбуне ³⁵ у дө га, пенщ бэран, пенщ нери у пенщ бэрхед йэксали жи бона дийарийа hэлэqэтийе. Эв бу дийарийа Елисуре көр'е Шьдейур.

³⁶ Р'ожа пенща Шьлумийеле көр'е Суришадаи сэрwере шьмh'унийа дийарийа хwэ ани. ³⁷ Дийарийа wi эв бу: Лэганэкэ зивинэ гранияа сэд у си шекъле, т'эштэкэ зивинэ h'эфте шекъле, анэгори шекъле Пирозгэhe, hэр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи бона дийарийа нани дагьрти, ³⁸ бьхурдангэкэ зер'инэ дэhe шекъле, бьхурева дагьрти, ³⁹ щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ⁴⁰ нерик бона дийарийа паqьжбуне ⁴¹ у дө га, пенщ бэран, пенщ нери у пенщ бэрхед йэксали жи бона дийарийа hэлэqэтийе. Эв бу дийарийа Шьлумийеле көр'е Суришадай.

⁴² Р'ожа шэша Елйасафе көр'е Дьхуйели сэрwере гадийа дийарийа хwэ ани. ⁴³ Дийарийа wi эв бу: Лэганэкэ зивинэ гранияа сэд у си шекъле, т'эштэкэ зивинэ h'эфте шекъле, анэгори шекъле Пирозгэhe, hэр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи бона дийарийа нани да-

гьрти, ⁴⁴ бьхурдангэкэ зер'инэ дэhe шекъле, бьхурева дагьрти, ⁴⁵ щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ⁴⁶ нерик бона дийарийа паqьжбуне ⁴⁷ у дө га, пенщ бэран, пенщ нери у пенщ бэрхед йэксали жи бона дийарийа hэлэqэтийе. Эв бу дийарийа Елйасафе көр'е Дьхуйел.

⁴⁸ Р'ожа h'эфта Елишамаие көр'е Э'миhуди сэрwере эфраимийа дийарийа хwэ ани. ⁴⁹ Дийарийа wi эв бу: Лэганэкэ зивинэ гранияа сэд у си шекъле, т'эштэкэ зивинэ h'эфте шекъле, анэгори шекъле Пирозгэhe, hэр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи бона дийарийа нани дагьрти, ⁵⁰ бьхурдангэкэ зер'инэ дэhe шекъле, бьхурева дагьрти, ⁵¹ щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ⁵² нерик бона дийарийа паqьжбуне ⁵³ у дө га, пенщ бэран, пенщ нери у пенщ бэрхед йэксали жи бона дийарийа hэлэqэтийе. Эв бу дийарийа Елишамаие көр'е Э'миhуд.

⁵⁴ Р'ожа h'эйшта Гамалйеле көр'е Пьдахсури сэрwере мьнашийа дийарийа хwэ ани. ⁵⁵ Дийарийа wi эв бу: Лэганэкэ зивинэ гранияа сэд у си шекъле, т'эштэкэ зивинэ h'эфте шекъле, анэгори шекъле Пирозгэhe, hэр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи бона дийарийа нани дагьрти, ⁵⁶ бьхурдангэкэ зер'инэ дэhe шекъле, бьхурева дагьрти, ⁵⁷ щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ⁵⁸ нерик бона дийарийа паqьжбуне ⁵⁹ у дө

га, пенц бэран, пенц нери у пенц бэрхед йэксали жи бона дийарийа хэлэрдэтийе. Эв бу дийарийа Гамалйеле көр'е Пьдансур.

⁶⁰Р'ожа нэһа Абидане көр'е Гидони сэрwere бньаминийа дийарийа хwэ ани. ⁶¹Дийарийа wi эв бу: Лэганэкэ зивинэ гьранийа сэд у си шекьле, г'эштэкэ зивинэ һ'эфте шекьле, анэгори шекьле Пирозгэһе, һэр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи бона дийарийа нани дагьрти, ⁶²бьхурдангэкэ зер'инэ дэһэ шекьле, бьхурева дагьрти, ⁶³щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ⁶⁴нерик бона дийарийа пацьжбуне ⁶⁵у дө га, пенц бэран, пенц нери у пенц бэрхед йэксали жи бона дийарийа хэлэрдэтийе. Эв бу дийарийа Абидане көр'е Гидони.

⁶⁶Р'ожа дэһа Ахихэзэре көр'е Э'мишадаи сэрwere данийа дийарийа хwэ ани. ⁶⁷Дийарийа wi эв бу: Лэганэкэ зивинэ гьранийа сэд у си шекьле, г'эштэкэ зивинэ һ'эфте шекьле, анэгори шекьле Пирозгэһе, һэр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи бона дийарийа нани дагьрти, ⁶⁸бьхурдангэкэ зер'инэ дэһэ шекьле, бьхурева дагьрти, ⁶⁹щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ⁷⁰нерик бона дийарийа пацьжбуне ⁷¹у дө га, пенц бэран, пенц нери у пенц бэрхед йэксали жи бона дийарийа хэлэрдэтийе. Эв бу дийарийа Ахихэзэре көр'е Э'мишадай.

⁷²Р'ожа йанздэһа Пагийеле көр'е Ок'рани сэрwere ашерийа

дийарийа хwэ ани. ⁷³Дийарийа wi эв бу: Лэганэкэ зивинэ гьранийа сэд у си шекьле, т'эштэкэ зивинэ һ'эфте шекьле, анэгори шекьле Пирозгэһе, һэр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи бона дийарийа нани дагьрти, ⁷⁴бьхурдангэкэ зер'инэ дэһэ шекьле, бьхурева дагьрти, ⁷⁵щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ⁷⁶нерик бона дийарийа пацьжбуне ⁷⁷у дө га, пенц бэран, пенц нери у пенц бэрхед йэксали жи бона дийарийа хэлэрдэтийе. Эв бу дийарийа Пагийеле көр'е Ок'ран.

⁷⁸Р'ожа донздэһа Аһ'ирайе көр'е Э'йнани сэрwere нэфтэлийа дийарийа хwэ ани. ⁷⁹Дийарийа wi эв бу: Лэганэкэ зивинэ гьранийа сэд у си шекьле, т'эштэкэ зивинэ һ'эфте шекьле, анэгори шекьле Пирозгэһе, һэр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи бона дийарийа нани дагьрти, ⁸⁰бьхурдангэкэ зер'инэ дэһэ шекьле, бьхурева дагьрти, ⁸¹щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ⁸²нерик бона дийарийа пацьжбуне ⁸³у дө га, пенц бэран, пенц нери у пенц бэрхед йэксали жи бона дийарийа хэлэрдэтийе. Эв бу дийарийа Аһ'ирайе көр'е Э'йнан.

⁸⁴Эв бун дийарийед кө сэрwerед израелийа бона пирозкьрына горигэһе, р'ожа р'ункьрына we анин: Донздэһ лэганед зивин, донздэһ т'эштед зивин, донздэһ бьхурдангед зер'ин. ⁸⁵Һэр лэганэкэ зивин гьранийа сэд у си шекьли

бу, һәр т'эшгэкэ гьранийа һ'эфте шекьли бу, һ'эму ль сэр һэв гьранийа дө һ'эзар у чарсьд шекьли бу, анэгори шекьле Пирозгәһе. ⁸⁶ Донздәһ бьхурдангед зер'инэ бьхурева дагьрти, һәр бьхурданг гьранийа дәһә шекьли бу, анэгори шекьле Пирозгәһе, һ'эму бь һэвр'а гьранийа сэд у бист шекьли бу. ⁸⁷ һ'эму һ'эйwanед бона дийарийа т'эвайишәwате донздәһ щанәга бун, донздәһ бэран, донздәһ бәрхед йәксали жи т'эви дийарийа ванә нани бун, донздәһ нери жи бона дийарийа пацьжбуне бун. ⁸⁸ һ'эму һ'эйwanед бона дийарийа һэләдәтийе бист у чар га бун, шест бэран, шест нери у шест бәрхед йәксали бун. Эв бун дийарийед бона пирозкьрьна горигәһе, пәй р'ункьрьна wer'а.

⁸⁹ Гава Муса дьк'этэ Коне Щьвине кә т'эви Хөдан хэбәр да, әви дәнге кә wir'а хэбәр дьда, жь сэр қалп'ахе бахшандьнейи ль сэр Сьндоқа^ф Шә'дәтийейи нава һәр дө херубада^ф дьбьһист. У Хөдан т'эви wi хэбәр дьда.

Ч'ьрайед шәмдане

8 ¹ Хөдан дәнг да Муса у гот:[†] ² «Һарунр'а хэбәр дә у бежә wi: Гава тө ч'ьра саз ки, бьра әw һәр һ'эфт ч'ьра пешийа шәмдане р'онайи кьн». ³ Һарун өса жи кьр, чава кә Хөдан ә'мьр ль Муса кьрьбу, әви ч'ьра пешийа шәмдане саз кьрьн. ⁴ Шәмдан аһа һатьбу чекьрьне: Жь бьнгәһа we гьрти

һ'эта кәлиркед we жь зер'е к'ө-тайи бу. Шәмдан мина awазе кә Хөдан нишани Муса кьрьбу һатьбу чекьрьне».

Пацьжкьрьна левийа

⁵ Хөдан дәнг да Муса у гот: ⁶ «Левийа жь нава израелийа башқә кә у ван пацьж кә. ⁷ Бона пацьжбуна ван бона ван аһа бьки: Ава пацьжкьрьне бьр'әшини ль сэр ван, бьра әw пе дузен һ'эму пьр'ч'а ль сэр хwә кәр' кьн, к'ьнщед хwә бьшон у әwe аһа пацьж бьн. ⁸ Пәйр'а бьра әw щанәгаки т'эви дийарийа вийә нанийә жь арә хаши р'унда стьрайи һьлдьн, тө жи щанәгаки дьни бона дийарийа пацьжбуне һьлдә. ⁹ һьнге левийа бинә ль бәр Коне Щьвине у т'эмамийа щьвина израелийа бьщьвинә. ¹⁰ Паше левийа бинә ль бәр Хөдан у бьра израели дәстед хwә дайньнә ль сэр левийа. ¹¹ Бьра һарун жь алийе израелийада левийа чава дийарийа һ'әжандьне ль бәр Хөдан бьдә, кә әwana хьзмәтк'арийа Хөдан бькьн. ¹² Леви жи бьра дәстед хwә дайньнә ль сэр сәре щанәга у тө щанәгаки Хөданр'а дийарийа пацьжбуне бьдә, йе дьн жи дийарийа т'эвайишәwате бона гөнәк'әwандьна левийа. ¹³ Левийа ль бәр һарун у кәр'ед wi бьдә сәкьнандьне у чава дийарийа һ'әжандьне бьдә Хөдан. ¹⁴ Бь ви awайи левийа жь нава израелийа башқә кә, кә леви бьбьнә п'ара Мьн. ¹⁵ Пәй we йәкер'а, гава тө ван пацьж ки у

8:1-4 Дәрк'әтһн 25:31-40; 37:17-24.

чава дийарийа һ'эжандьне бьди, бьра леви бьк'эвьнэ Коне Щьвине хьзмэтк'арийе бькьн. ¹⁶Эв жь нава исраелийа лап Мьнр'а хатьнэ дайине, Мьн эв жь бэр һ'эму ньхөрийед исраелийайә кө бэт'ыне вэдькьн Хвэр'а һьлданә. ¹⁷Чьмки һ'эму ньхөрийед Исраеледа, жь мерьвда гьрти һ'эта һ'эйвен п'ара Мьн ын: Эве р'ожа кө Мьн һ'эму ньхөрийед вэлате Мьсьре қыр'кьрн, Мьн эв Хвэр'а һьштн.¹ ¹⁸Мьн леви жь бэр һ'эму ньхөрийед исраелийава Хвэр'а һьлдан ¹⁹у Мьн жь нава исраелийа леви данә һарун у көр'ед ви, вәки эв Коне Щьвинеда бона исраелийа хьзмэтк'арийе у гөнәк'эвандьне бькьн, кө гава исраели бьк'эвьнә Пирозгәһе, бәла нәйе сәре исраелийа».

²⁰Муса, һарун у т'эмамыйа щьвина исраелийа бона левийа өса кьрн, Хөдан чь э'мьр бона левийа ль Муса кьрбун, исраелийа өса жи бона ван кьрн. ²¹Левийа хвә пақьж кьрн, к'ьнщед хвә шуштн, һарун жи эв чава дийарийа һ'эжандьне ль бэр Хөдан данә сәкьнандьне у һарун бона ван гөнәк'эвандьн кьр, кө эвана пақьж бьн. ²²Пәй ве йәкер'а леви чунә Коне Щьвине, кө ль бэр һарун у көр'ед ви хьзмэтк'арийа хвә бькьн. Чава кө Хөдан бона левийа э'мьр ль Муса кьрбу, исраелийа жи өса бона ван кьрн.

²³Хөдан дәнг да Муса у гот:
²⁴«Ава чь жь левийа дьк'эвә: Эв

гәрәке жь бистпенщсалийе жортър бьк'эвьнә бьн борще хвә у Коне Щьвинеда хьзмэтк'арийе бькьн. ²⁵Ле пенщисалийа хвәда бьра эв хьзмэтк'арийе бьһельн у иди нәхәбьтн. ²⁶Эв дькарьн Коне Щьвинеда алик'арийа бьрайед хвәйә хьзмэтк'ар бькьн, ле эв хвәха бьра нәхәбьтн. Тө левийар'а бона борщдарийа ван аһа бькә».

Щәжьна^Ф Дәрбазбуне ль бәр'ийа Синайеда

9 ¹Мәһа э'вльнә сала дөда исраели кө жь вэлате Мьсьре дәрк'этьбун, Хөдан бәр'ийа Синайеда дәнг да Муса у гот:¹ ²«Бьра исраели Щәжьна^Ф Дәрбазбуне вә'де веда бькьн: ³Р'ожа чардәһе ве мәһе, бәре еваре вә'де веда бькьн, анәгори һ'эму қәйдә-қанун у һ'эму қьраред ве бькьн». ⁴Муса готә исраелийа кө Щәжьна Дәрбазбуне бькьн. ⁵У вана р'ожа чардәһе мәһа э'вльн, бәре еваре Щәжьна Дәрбазбуне ль бәр'ийа Синайеда кьр. Исраелийа һәр тышт анәгори э'мьр кө Хөдан ль Муса кьрбу кьрн.

⁶Ле һьнәк мәрвь һәбун кө щьнйазед мьрийа к'этьбун нәпақьж бун у нькарьбу эве р'оже Щәжьна Дәрбазбуне бькьрана. Эвана эве р'оже хатьнә щәм Муса у һарун ⁷у готьнә Муса: «Әмә щьнйазед мьрийа к'этийә нәпақьж ын, әм чьма гәрәке нькарьбьн нава исраелийада дийарийа Хөданә вә'де веда бьдн?» ⁸Муса готә ван: «Һәла

8:17 Дәрк'этьн 13:2. 9:1-5 Дәрк'этьн 12:1-13.

бьсэкьнын, эз бьбьнем к'а Ходан
we бона wэ чь т'эмийе бьдэ».

⁹ Ынге Ходан дэнг да Муса у
гот: ¹⁰ «Т'эви исраелийа хэбэр дэ
у бежэ: (Һэгэр йэки жь wэ, йан
йэки жь зөр'эта wэ цьнйазе мьри
к'этьбэ нэпадьж бэ, йан эw р'екэ
дурда бэ, эw жи дыкарэ Щэжьна
Дэрбазбуне Ходанр'а бькэ. ¹¹ Ле эw
гэрэке р'ожа чардэне мэна дөда
бэре еваре эwe бькэ. Бьра эw пе
нане шкэва у п'ынцар'а т'эл бэрхе
Щэжьна Дэрбазбуне бьхwьн. ¹² Бь-
ра һ'эта сьбе тыштэки же нэһельн
у һэстуки же нэшкеньн. Бьра эw
һэр тышти анэгори һ'эму қәйдэ-
қанунед Щэжьна Дэрбазбуне бь-
кьн. ¹³ Ле һэгэр мэрыве падьжи нэ
р'еуитийеда Щэжьна Дэрбазбуне
нэкэ, эw гэрэке жь нава мьлэте
хwэ бе һьлатьне, чьмки дийарийа
Ходанэ wэ'де weда нэ дайэ, эw мэр-
ыва гэрэке гөнэйе хwэ бьк'ышина.
¹⁴ һэгэр нава wэда хэрибэк бьжи у
эw бьхwазэ Щэжьна Дэрбазбуне
Ходанр'а бькэ, бьра эw Щэжьна
Дэрбазбуне анэгори қәйдэ-қанун
у қьрара we бькэ. Қәйдэ-қанун
бона wэ гэрэке йэк бэ, һьн бона
йе хэриб, һьн жи бона бьнэлийе
wэлет».

Э'wpe

ль сэр Коне Шэ'дэтийе

(Дэрк'этын 40:34-38)

¹⁵ Эwe р'ожа кө Кон һатэ wэгьр-
тыне, э'wр Кон, awа готи Коне Шэ'-
дэтийе ньхамтьбу у еварда һ'эта
сьбе эw мина агьр ль сэр Кон бу.

¹⁶ һэр гав өса бу: Э'wр Кон дьнь-
хамт у шэw мина агьр бу. ¹⁷ һэр гав
кө э'wр жь сэр Кон р'адьбу, һынге
исраели р'е дык'этын у к'идэре кө
э'wр бьсэкьнийа, ль wьр жи исра-
елийа зомед хwэ ле дьдан. ¹⁸ Исра-
ели пе готьна Ходан р'е дык'этын
у пе готьна Ходан зомед хwэ ле
дьдан, чьқас wэхт кө э'wр ль сэр
Коне Шэ'дэтийе буйа, һақаси жи
эw ль wьр дьман. ¹⁹ Гава э'wр ль
сэр Коне Шэ'дэтийе дьреж дьма,
исраелийа т'эмийа Ходан хwэй
дыкьр у р'е нэдык'этын. ²⁰ Щара-
на э'wр wэ'дэки кьн ль сэр Коне
Шэ'дэтийе дьма, wана пе т'эмийа
Ходан зомед хwэ ле дьдан у пе
т'эмийа Ходан р'е дык'этын. ²¹ Ща-
рана жи э'wр жь еваре һ'эта сьбе
дьма у сьбе кө э'wр бьльнд дьбу
эw р'е дык'этын. Р'ож буйа йан шэw,
гава э'wр бьльнд буйа эw р'е дь-
к'этын. ²² һэгэр дө р'ож буйа, йан
мэһэк, йан һе зедэ э'wр ль сэр
Коне Шэ'дэтийе буйа, исраели
ль wьр дьман у р'е нэдык'этын.
Ле гава э'wр р'адьбу, эw һынге р'е
дык'этын. ²³ Wана пе готьна Ходан
зомед хwэ ле дьдан у пе готьна
Ходан р'е дык'этын. Wана анэгори
эwe т'эмийа Ходан дыкьр, йа кө
Ходан пе дәсте Муса дабу.

Дө бор'ийед зивин

10 ¹ Ходан дэнг да Муса у гот:
² «Тө хwэр'а дө бор'ийед
жь зив к'өтайи чекэ, эwe тэр'а
бьбьнэ бона газикьрьна цьвине у
баркьрьна зома. ³ Гава ль wan һэр

^{9:12} Дэрк'этын 12:46; Йуһ'энна 19:36.

дö бор'ийа хьн, бьра т'эмамияа цъвине быцьвэ ль бэр дэре Коне Цъвине ль щэм тэ. ⁴ Ле гава жь ван йэки хьн, бьра т'эне мир, ава готи сэрwере қэбилед Исраеле быцьвьнэ ль щэм тэ. ⁵ Ле гава хун царэке дэнгбьльнд лехьн, хьнге бьра зомед алийе р'оһьлатейэ ледаий р'ек'эвьн. ⁶ Ле гава щара дöда дэнгбьльнд лехьн, бьра зомед алийе башуре р'ек'эвьн. Бона р'ек'этьна ван гэрэке дэнгбьльнд бе ледане. ⁷ Бона цъвандьна цъвине бор'ийе хьн, ле нэ дьреж-дэнгбьльнд. ⁸ Гэрэке көр'ед һарунэ^ф к'аһин бор'ийа хьн, эве wэр'а бьбэ қәйдэ-қануна һ'эта-һ'этайе ль нава зөр'этед wэда. ⁹ Гава хун эрде хwэда мьқабьли дьжмьне кө ль сэр wэда бьгрэ р'абьнэ шер', хьнге бь дэнгбьльнд бор'ийа хьн у һуне ль бэр Хöдан Хwэдейе хwэ бенэ биранине у жь дьжмьнед хwэ бенэ хьлазкьрьне. ¹⁰ Öса жи р'ожед шайед хwэда, щэжьнед хwэйэ к'ьфшкьрида, ль сэре мэһа wэхте т'эвайишэwате у дийарийед хwэйэ һэлэқэтийе бор'ийа хьн. Бь ве йэке һуне ль бэр Хwэдейе хwэ бенэ биранине. Эз Хöдан Хwэдейе wэ мэ».

Р'ек'этьна жь Синайе

¹¹ Сала дöда, бисте мэһа дöда э'wр жь сэр Коне Шэ'дэтийе бьльнд бу. ¹² Хьнге исраели жь бэр'ийа Синайе р'ек'этьн чун у ль бэр'ийа Паране э'wр сэкьни. ¹³ Эва щара э'wльн бу кө эw ль гора готьна Хöдан бь дәсте Муса р'ек'этьн. ¹⁴ һэр гав пешийе ала

зома щьһудийа анэгори р'эфед хwэ р'е дьк'этьн, Нэһшоне көр'е Аминадав жи сэрwере р'эфед wan бу. ¹⁵ Сэрwере р'эфед қэбила исахарийа, Ньт'анеле көр'е Суһар бу. ¹⁶ Сэрwере р'эфед қэбила зэбулонийа, Елийабе көр'е һ'елон бу.

¹⁷ хьнге Коне Шэ'дэтийе дьһатэ һэвдане, гершонийа у мерарийа Кон һьлдьдан р'е дьк'этьн.

¹⁸ Паше ала зома р'убенийа анэгори р'эфед хwэ р'е дьк'этьн, Елисуре көр'е Шьдейур сэрwере р'эфед wan бу. ¹⁹ Сэрwере р'эфед қэбила шьм'һунийа, Шьлумийеле көр'е Суришадай бу. ²⁰ Сэрwере р'эфед қэбила гадийа, Елийасафе көр'е Дьһуйел бу. ²¹ хьнге қоһат'ийа тьштэд пироз һьлдаий р'е дьк'этьн. һ'эта чуйина ван Кон иди wэгьрти бу.

²² Паше ала зома эфрайимийа анэгори р'эфед хwэ р'е дьк'этьн, Елишамайе көр'е Э'миһуд жи сэрwере р'эфед wan бу. ²³ Сэрwере р'эфед қэбила мьнашэя, Гамалйеле көр'е Пьдаһсур бу. ²⁴ Сэрwере р'эфед қэбила бьнйаминийа, Абидане көр'е Гидони бу.

²⁵ Пэйр'а чава пыштгьре һ'эму зома, ала зома данийа анэгори р'эфед хwэ р'е дьк'этьн у Ахиһэзэре көр'е Э'мишадай сэрwере р'эфед wi бу. ²⁶ Сэрwере р'эфед қэбила ашерийа, Пагийеле көр'е Ок'ран бу. ²⁷ Сэрwере р'эфед қэбила нэфтэлийа, Аһ'ирайе көр'е Э'йнан бу.

²⁸ Эва қәйде чуйина исраелийа бу, һэр гав кө дьчун анэгори р'эфед хwэ р'е дьк'этьн.

**Хөдан р'ебэрийа
щьмэ'та Хвэ дькэ**

²⁹ Муса готэ һ'оваве буре хвэ, көр'е Р'ьһуеле хэзуре хвэйи мид-йани^ф: «Әм дьчһнэ ль ви щи-вари бона к'ижани Хөдан готийә: «Әзе ви бьдьмэ вэ». Тө жи т'эви мэ вэрэ, әме жи қәнщийе тэр'а бькһн, чьмки Хөдан Исраелер'а қәнщи соз дайә». ³⁰ Ле әви ль Муса вэг-р'анд: «На, әз найем, әзе һэр'ьмэ ват'ане хвэ, нава мэрьвед хвэ».

³¹ Муса гот: «Әз һиви дькьм жь мэ нәқәтә, чьмки тө зани әм бэр'ийеда зомед хвэ к'идәре ледьн, те р'е бьди ль бәр мэ. ³² Һәгәр тө т'эви мэ бейи, Хөдан чь қәнщийе ль мэ бькә, әме жи ль тә бькһн».

³³ Әв жь ч'ийайе Хөдан р'ийа се р'ожа чун у Сьндоқа Пәймана Хөдан пешийа ванва р'ийа се р'ожа чу, вәки щийе р'ьһ'этийе ванр'а р'ач'э'в кә. ³⁴ Гава әв жь вәре фь-рарийе р'е дьк'этьн, ә'вре Хөдан р'оже ль сәр ван бу.

³⁵ Гава Сьндоқ р'е дьк'әт, Муса дьгот: «Р'абә Хөдано! Бьра нәйаред Тә бәла бьн у пәйк'әтийед Тә бьра жь бәр Тә бьр'эвьн».† ³⁶ Ле гава дьсәкһни әви дьгот: «Хөдан Тө ль һ'әзар у һ'әзаред исраелийа вәгәр'ә!»

Бинтәнгийа Т'авә'райеда

11 ¹ Щьмэ'те жь бәр тәнгасийе, һьндава Хвәдеда бина хвэ тәнг кьр. Хөдан бьһист, һерса Ви

р'абу у агьре Хөдан нава ванда алав пек'әт, әвед ль һешийа зоме һ'уфи хвэ кьрһн. ² Һьнге щьмэ'те һәвара хвэ Муса ани. Муса бь дөа хвэ авитә Хөдан у агьр вейсийа. ³ Наве ви щийи Муса дани Т'авә'ра*, чьмки агьре Хөдан ль нава ванда алав пек'әт.

**Бинтәнгийа
Қиброт-һат'авайеда**

⁴ Һьнге мьләтед хәрибә нава ванда тәмсьсти кьрһн, исраели жи т'эви ван диса гьрийан у готьн: «Хвәзи һьнәк гошт һәбуйа мэ бьхвара! ⁵ Дьк'эвә бира мэ әв мәс'ийед Мьсьрейә кө мэ беһәқ дьхварьн, әв хьйар, зәвәш, сирми, пиваз у сиред вьр. ⁶ Ле ньһа нәфса мэ ч'ьла буйә, пештьри манайа ль бәр ч'э'ве мэ, тьштәки дьн т'өнә».

⁷ (Мана'мина жь к'ома т'охь-ме мехьке бу, р'әнге ве жи мина бьдолахе бу. ⁸ Щьмэ'те дьчу бәрәв дькьр у пе дәстар' дьһеран, йан щонида дьк'өтан, һьнге бәроша-да дьк'әландьн, йан жи пе к'атә чедькьрһн. Тә'ма ве мина тә'ма к'ате р'ун бу.† ⁹ Гава шәве қьр'авийе дадани ль сәр зоме, мана жи сәр веда дьһат.)†

¹⁰ Муса бьһист кө щьмэ'т мал-бәтава, һәр кәс ль бәр дәре коне хвэ дьгьри, һьнге һерса Хөдан гәләки р'абу у әв кьрһна ван ль сәр Муса жи гьран бу. ¹¹ Муса готә Хөдан: «Тә ә'вде Хвэ чьма кьрийә

* 11:3 «Т'авә'ра» жь к'окхәбәра ибрани те, кө те фә'мкьрһне: «Шәвьтандьн».

10:35 Зәбур 68:1. 11:7 Дәрк'этьн 16:14-15, 31. 11:8 Дәрк'этьн 16:31. 11:9 Дәрк'этьн 16:13-15.

ви һ'але гьран? Эз чь кьрида ль Тэ хвэш нәһатъмә, wәки барә г'эмамия ве щьмә'те Тэ кьрийә стуйе мын? ¹² Гәло эз т'эмамия ве щьмә'тева пе мамә? Йан әв жь мын дьне к'әтһнә? Wәки Тө мынр'а дьбежи: «Тө мина дадька кө зар'а ширхөр һьлдьгрә, ван һ'эмеза хвәда бьбә һ'эта ви ә'рде кө Мын пе сонд кал-бавед ванар'а соз дайә?» ¹³ Эз т'эмамия ве щьмә'тер'а һақас гошт жь к'ө биньм? Әв ль бәр мын дьгрин у дьбежһн: «Гошт бьдә мә әм бьхвһн!» ¹⁴ Эз т'әне нькарьм барә т'эмамия ве щьмә'те һьлдьм, бона мын гәләки гьран ә! ¹⁵ һәгәр Те аһа сәре мын бьки, һе р'һнд ә Тө р'өһ'е мын бьстини, һәгәр әз ль Тә хвэш һатъмә, wәки әз тәли-тәнгийа хвә нәбиньм!»

Һ'әфте р'успи^ф

¹⁶ һһнге Хөдан готә Муса: «Жь нава р'успийед^ф Исраеле^ф Мынр'а һ'әфте мәрвьед кө тө ван чава р'успи у сәрвер нас дьки бьщьвинә у вана бинә ль Конә Щьвине, бьра әв ль wьр т'әви тә бьсәкьһн. ¹⁷ һһнге Әзе бемә хваре у ль wьр Әзе т'әви тә хәбәр дьм, жь ви Р'өһ'е кө ль сәр тә йә һьлдьм у дайһнмә ль сәр ван, wәки әв жи т'әви тә барә щьмә'те һьлдһн, тө т'әне һьлнәди. ¹⁸ Щьмә'тер'а жи бежә: Дә бона сьбе хвә пақьж кьн, һуне гошт бьхвһн, чьмки һун ль бәр Хөдан гьрийанә у wә готийә: «Хвәзи һьнәк гошт һәбуйа мә бьхвара! һ'але мә Мьсьреда һе қәнщ бу». Ва Хөданә гошт бьдә wә һуне бьхвһн. ¹⁹ һуне нә р'өжәке гошт бь-

хвһн, нә дө р'өжа, нә пенщ р'өжа, нә дәһә р'өжа, нә жи бист р'өжи, ²⁰ ле т'эмамия мәһе һуне бьхвһн, һ'эта кө фьнщьке wәр'а бе у мә'де wә же ләвк'әвә, чьмки wә Хөданә нава хвәда бөқәдър кьр у ль бәр Ви гьрийан у гот: «Әм чьма жь Мьсьре дәрк'әтһн?»»

²¹ Ле Муса гот: «Әв щьмә'та кө әз навда мә, шәсьд һ'әзар т'әне мер һн у Тө дьбежи: «Әзе гошт бьдьмә ван у әве т'эмамия мәһе бьхвһн!» ²² Гәло кәри у гар'анед гьран бенә сәржекьрьне we т'ера ван бькә? Йан һ'әму мә'сийед бә'ре бенә гьртһне we пе т'ер һн?»

²³ Хөдан готә Муса: «Чьма жь дәсте Хөдан найе? Те һһа бьбини, хәбәра кө Мын тәр'а гот, we бе сери йан на». ²⁴ Муса дәрк'әт, әв готһна Хөдан гиһандә щьмә'те у һ'әфте меред жь р'успийед мьләт щьвандһн у әв ль дора Кон данә сәкьһнандьне. ²⁵ һһнге Хөдан ә'wр-да һатә хваре, т'әви Муса хәбәр да у жь ви Р'өһ'е ль сәр ви һьлда у да ван һ'әфте р'успийа. Гава Р'өһ' ль сәр ван дани, вана п'ехәмбәрти^ф кьр, ле паше иди нәкьрһн. ²⁶ Зо-меда дө мәри мабун, наве йәки Елдад бу, наве йе дьн жи Мейдад. Р'өһ' ль сәр ван жи данибу. Әвана жь йед навһнвисар бун, ле әв дәрнәк'әтһбунә ль бәр Кон, вана жи зомеда п'ехәмбәрти кьр. ²⁷ һһнге хортәк бәзи, гиһандә Муса у гот: «Елдад у Мейдад зомеда п'ехәмбәртийе дькьн!» ²⁸ У Йешуйе көр'е Нун кө жь щәһьлтийа хвәда бәрдәстийе Муса бу, гот: «Хвәйе мын Муса, пешийа ван бьгьрә!»

²⁹ Муса готэ ви: «Тö жь бэр мьн-ва хирэт дьки? Хwэзи т'эмамия цьмэ'та Хөдан п'ехэмбэр буйа у Хөдан Р'öh'e Хwэ бышанда ль сэр ван». ³⁰ Пэйр'а Муса т'эви р'успийед Исраеле вэгэр'ийанэ зоме.

Суськ

³¹ Пэйр'а жь Хөдан ба р'абу у жь алиие бэ'ре суськ ажотын анинэ зоме, эw р'ийа р'ожэке аликива бун, р'ийа р'ожэке жи аликива, жь э'рде бьльндайа дө зэнда дора зоме дьп'ьрпьтин. ³² Ынге цьмэ'т р'абу, т'эмамия we р'оже, т'эмамия we шэве у т'эмамия р'ожа дьн суськ т'оп кьрын. Ёе лапи һндьк дэхэ һомер* да һэв у хwэр'а ль дора зоме р'ахьстьн**. ³³ Гошти һе ль бэр дьране ванда бу, һе нэ щути, һерса Хөдан ль цьмэ'те р'абу у Хөдан дэрбэкэ гэлэки мэзын ль цьмэ'те хьст. ³⁴ У наве ви щийи данин Қиброт-һат'аwа*, чьмки ль вьр цьмэ'та тэмсьст дэфьн кьрын. ³⁵ Жь Қиброт-һат'аwаие цьмэ'т р'е к'эт чу һ'асероте у эвана ль һ'асероте ман.

Мэрийэм у һарун^ф һ'эвсуди Муса кьрын

12 ¹ Мэрийэме у һарун^ф мьqабьли Муса хэбэр дан, бона әве к'өлфэта к'ушийэ^ф станди, чьмки әви қиза к'ушийа стандь-

бу ² у готын: «Чьма Хөдан т'эне пе Муса хэбэр дайэ? У пе мә хэбэр нэдайэ?» Әw йэк Хөдан бьһист. ³ (Муса мэрвьэки гэлэки мьлук бу, жь һ'эму мэрвьед ль р'убари дьне зедэтьр.)

⁴ Ышкева Хөдан Муса, һарун у Мэрийэмер'а гот: «Һала һун һәр се дэрэнэ ль Коне Щьвине» у һәр се жи дэрк'этын. ⁵ Хөдан стуна ә'wрда пэя бу, ль бэр дэре Кон сэкьни, гази һарун у Мэрийэме кьр у әw һэр дө жи дэрк'этын. ⁶ Хөдан гот: «Дэ ньһа гөһ бьдьнэ готьнед Мьн!

Һэгэр нава wэда
п'ехэмбэрэк һэбэ,
Әз, Хөдан дитьнокеда wива
ә'йан дьбьм

у хэwнеда wир'а хэбэр
дьдьм,

⁷ ле нэ өса чава т'эви Мусайе
ә'вде Хwэ,
әw ль нава т'эмамия мала
Мьнда йэки амьн ә.[†]

⁸ Әз т'эви ви ашкэрэ р'у бь р'у
хэбэр дьдьм, нэ кө пе
мэсэла

у әw диндара Хөдан дьбинэ.
Һун чава нэтьрсийан,
wэ мьqабьли Мусайе ә'вде
Мьн,

дэве хwэ вэкьр?»

⁹ Ынге һерса Хөдан ль ван р'абу у Әw чу. ¹⁰ Гава ә'wр жь сэр

* 11:32 «Һомерэк» дэрданэк бу, кө wэкэ дөсьд у бист литьр тьшт һьлдьда.

** 11:32 Исраелияа гоште суськед гьрти р'адьхьстьн кө һ'ышк кьн, wэки хьраб нэбэ. Мьсьрийа жи өса дькьр, вана гошт хав хве дькьрын у ль бэр т'эве р'адьхьстьн һ'ышк дькьрын, кө дьреж бьһата хwэйкьрыне.

* 11:34 Бь ибрани «Мэхбэре тэмсьстийе».

12:7 Ибрани 3:2.

Кон чу, we Мэрийэм мина бэрфе сьпи к’оти бьбу. Нарун дина хwэ да Мэрийэме, ва эwэ к’оти йэ. ¹¹ Нарун готэ Муса: «Эз холам! Р’эща дькьм, бэлайе эви гөнэйе кo мэ жь бэфэ’миа хwэ кьр, нэйнэ сэрэ мэ. ¹² Ниви дькьм бьра Мэрийэм нэбэ мина эwe зар’а мьрити буйи, кo чахе эw жь бэт’ыне дийа хwэ дьк’эwэ, ниве қальб иди гэни буйэ». ¹³ Муса хwэ авитэ Ходан у гот: «Хwэдейо! Эз р’эща дькьм, эwe қәнщ кэ!»

¹⁴ Ходан готэ Муса: «Һэгэр баве we т’уйи р’уйе we бькьра, гэлo we һ’эфт р’ожа эwe шэрм нэкьра? Ньһа бьра эw һ’эфт р’ожа жь зоме бе дэрхьстьне, пэйр’а диса бе қэбулкьрьне». ¹⁵ У Мэрийэм һ’эфт р’ожа жь зоме һатэ дэрхьстьне, щьмэ’т р’е нэк’эт, һ’эта Мэрийэм һатэ қэбулкьрьне. ¹⁶ Паше щьмэ’т жь һасероте р’е к’эт, һатэ бэр’ийа Паране у зомед хwэ ледан.

Щэ’сусийа Кэнане^Ф

(Добарэкьрьна Қануне 1:19-33)

13 ¹ Ходан дэнг да Муса у гот: ² «Мэрьва бьшинэ кo wэлате Кэнане^Ф бьн ч’э’ве хwэр’а дэрбаз кьн, к’ижани кo Эзе бьдьмэ исраелийа. Жь һэр қэбилэкэ бавед ван, мэрьвэки сэрwере нава wанда бьшинэ». ³ Ньнге Муса аһгори готьна Ходан, эw жь бэр’ийа Паране шандьн. Эw һ’эму мэрьв сэрwеред исраелийа бун. ⁴ Эв бун

навед ван: Жь қэбила Р’убен, Шамауае кoр’е Зак’ур бу.

⁵ Жь қэбила Шьмһ’ун, Шафате кoр’е һ’ори^Ф бу.

⁶ Жь қэбила Щьһуда, К’алебе кoр’е Йьфунэһ бу.

⁷ Жь қэбила Исахар, Игале кoр’е Усьв бу.

⁸ Жь қэбила Эфрайим, һосейайе кoр’е Нун бу.

⁹ Жь қэбила Бьнйамин, Палтийе кoр’е Р’афу бу.

¹⁰ Жь қэбила Зэбулон, Гаддийеле кoр’е Соди бу.

¹¹ Жь зoр’эта Усьв, жь қэбила Мьнашэ, Гаддийе кoр’е Суси бу.

¹² Жь қэбила Дан, Э’миийеле кoр’е Гьмалли бу.

¹³ Жь қэбила Ашер, Сьт’уре кoр’е Мьхайил бу.

¹⁴ Жь қэбила Нэфтэли, Нан’бийе кoр’е Вофси бу.

¹⁵ Жь қэбила Гад, Гэйуеле кoр’е Махи бу.

¹⁶ Эв бун навед ван мэрьвед кo Муса шандьн, кo wэлет бьн ч’э’ве хwэр’а дэрбаз кьн. Муса наве һосейайе кoр’е Нун дани Йешу*.

¹⁷ Муса эw шандьн кo wэлате Кэнане бьн ч’э’ве хwэр’а дэрбаз кьн у готэ ван: «Нэгэwева^Ф һэр’ьн, һьлк’ышьнэ ч’ийа-банийа ¹⁸ у дина хwэ бьдьне эw чь т’опрах э, мэрьвед ль wьр дьминьн қэwат ьн, йан сьст ьн, эwэ гэлэк ьн, йан һьндьк ьн? ¹⁹ Wэлате кo эw ле дьминьн чава йэ, қәнщ э йан хьраб э?

* 13:16 «һосейа» те фэ’мкьрьне: «Эw хьлаз дькэ», ле «Йешу» те фэ’мкьрьне: «Ходан хьлаз дькэ».

12:14 Жьмар 5:2-3.

Бажаред кӧ теда дьжин вӑкьри нӑ йан суркьри нӑ? ²⁰ Ӓрди чава йӑ, бӑрдар ӑ, йан бе бӑр ӑ, дар хӑнӑ йан т'ӧнӑнӑ? Сӑрхвӑ бьн у жь бӑре ви вӑлати жи биньн». (Ӓв вӑхт, хӑма вӑхте тьрийед зугьһишти бу.) ²¹ Ӓвана хьлк'ьшийан жь бӑр'ийа Зине* гьрти, х'ӑта Р'ьһ'овайе незики Льбо-һамате**, вӑлат бьн ч'ӑве хвӑр'а дӑрбаз кьрын. ²² Ӓв Нӑгӑвева хьлк'ьшийан гьһиштьнӑ хеброне, дӑра кӧ бӑрӑкед ӑ'нақи-йа^ф ле дьман: Ахимани, шешайи у т'алмайи. (Бажаре хеброне х'ӑфт сала бӑри бажаре Соана мьсьрийа хатьбу чекьрьне.) ²³ Жь вьр жи ӑв чун гьһиштьнӑ селафа Ӓшк'оле у ль вьр гушики тьрийе т'ур'ва бьр'ин, дарӑк навр'а кьрын у дӧ мӑрийа хьлдан, ӧса жи х'ьнар у хежир хьлдан. ²⁴ Наве ви щийи данинӑ селафа Ӓшк'оле*, бона кӧ исраелийа ль вьр гушик чьнин. ²⁵ Пӑй чьл р'ожир'а ӑв жь р'ач'ӑв-кьрына вӑлет вӑгӑр'ийан.

²⁶ Ӓв хатьн гьһиштьнӑ Ӓаде-ше, бӑр'ийа Паране щӑм Муса, һарун у т'ӑмамыйа щьвина Исраеле. Вана т'ӑмамыйа щьвинер'а щаб анин у р'ӑзед ви ӑрди нишани ван дан. ²⁷ Мусар'а салх кьрын у готьн: «Ӓм чунӑ ви вӑлате кӧ тӑ ӑм шандьне, р'асти жи шир у хьнгьв же дьк'ьшӑ, ӑв жи р'ӑзе ви нӑ. ²⁸ Ле мьлӑте ль ви ӑрди дьжи, ӑват ӑ, бажарӑ суркьринӑ, гӑлӑки

мӑзын ьн, мӑ ӧса жи щьсьне ӑ'на-қийа ль вьр дитьн. ²⁹ Амалеки^ф ль Нӑгӑве дьминьн, х'ити^ф, йӑбуси у ӑмори^ф ль сӑре ч'ийа-банийа дь-миньн, кӑнани^ф жи дӑве бӑре у к'елӑка ч'ӑме Урдӧне^ф дьминьн». ³⁰ Хьнге К'алѐб щьм'ӑт ль бӑр Му-са да кӑр'кьрьне у гот: «Р'абьн ӑм хӑвраз хӑр'ьн у ль вӑлет бьбьнӑ хвӑйи, чьмки ӑме ӑсӑ ви ӑфти хвӑ кьн». ³¹ Ле мӑрьвед кӧ т'ӑви ви хӑвраз чубун дьготьн: «Ӓм нь-карьн пешбӑри ван р'абьн, чьмки ӑвӑ жь мӑ ӑватгьтрь ьн». ³² Вана дӑнг-бӑсӑ хьраб, бона вӑлате кӧ р'ач'ӑв кьрьбун нава исраелийада бӑла дькьрын у дьготьн: «Ӓрде кӧ ӑм навр'а дӑрбаз бун у мӑ р'ач'ӑв кьр, ӑв вӑлатӑки сӑрхӧре бьнӑ-лийед хвӑ йӑ у х'ӑму мӑрьвед кӧ мӑ навда дитьн, ӑв мӑрьвнӑ бӑжнбьльнд ьн. ³³ Мӑ ль вьр ӑ'са-вӑ^ф жи дитьн, ӑ'нақийед жь щьсь-не ӑ'сава у ӑм ль бӑр ч'ӑвед хвӑ мина кӧлийа бун, ӧса жи ль бӑр ч'ӑвед ван».[†]

Сӑрһьлдан у щӑзайе щьм'ӑте

14 ¹Т'ӑмамыйа щьвине дӑнге хвӑ хьлда у we шӑве щьм'ӑт гьрийа. ²Х'ӑму исраелийа хьнда-ва Муса у һарунда бина хвӑ тӑнг кьрын у т'ӑмамыйа щьвине готӑ ван: «Хвӑзи ӑм вӑлате Мьсьреда бьмьрана, йан жи ве бӑр'ийеда

* **13:21** «Бӑр'ийа Зине» синоре башура Кӑнӑне бу.

** **13:21** «Льбо-һамат» синоре бакӧра Кӑнӑне бу.

* **13:24** Бь ибрани «Гуши».

13:33 Дӑстпѐбун 6:4.

бьмьрана! ³ Ходан чьма мэ дьбэ
 ль ви вэлати, вэки эм пе шур
 бьк'эвьн? У жьн у зар'ед мэ жи
 хесир хэр'ьн. Не нэ қәнц э кэ эм
 вэгэр'ьнэ Мьсьре?» ⁴ У хэвр'а го-
 тын: «Вэрьн эм сэрверэки хвэр'а
 к'ьфш кьн у диса вэгэр'ьнэ Мьсь-
 ре». ⁵ Ынге Муса у харун ль бэр
 т'эмамия цьвина израелийайэ
 цьвийайи дэвр'уйа чунэ э'рде. ⁶ У
 Йешуйе кор'е Нун у К'алебе кор'е
 Йьфунэһ жи кэ нава йед вэлат
 р'ач'эвкрийада бун, к'ьнщед хвэ
 қэлаштын ⁷ у готьнэ т'эмамия ць-
 вина израелийа: «Әв вэлате кэ эм
 навр'а дэрбаз бун, вэки бьн ч'э'ве
 хвэр'а дэрбаз кьн, әв вэлатэки
 п'ьр' хвэш э. ⁸ һэгэр эм гөр'а Ходан
 бькьн, Әве мэ бьбэ әви вэлати
 бьдэ мэ, ви вэлате кэ шир у һьн-
 гьв же дьк'ьшэ. ⁹ Т'эне мьқабьли
 Ходан р'анэбьн у жь мэрьвед ви
 вэлати нэтырсьн, чьмки әве бьбь-
 нэ хөре мэ. Әв сийа ль сэр ван жь
 сэр ван чуйэ. Ходан т'эви мэ йэ,
 жь ван нэтырсьн». ¹⁰ Ле т'эмами-
 йа цьвине дьгот: «Ван бьдьнэ ль
 бэр кэвьра!» Ынге р'умэта^ф Ходан
 ль Конета^ф Цьвинеда т'эмамия ис-
 раелийава хөйа бу. ¹¹ Ходан готэ
 Муса: «Әва цьмэ'та һ'эта к'энге ве
 Мьн бегөрмэт кэ? һ'эта к'энге әве
 бавэрийа хвэ Мьн нэйнэ, кэ Мьн
 һақас нишан жи нава ванда кьр-
 нэ? ¹² Дэ Әз пе нэхвэшийа һ'ал ль
 ван хьм, к'өке ль ван биньм у тэ
 бькьмэ мьлэтэки жь ван мастьр у
 қэваттыр». ¹³ Ле Муса готэ Ходан:

«Нэ мьсьрийе бьбьһен, жь нава
 к'ижана Тэ әва цьмэ'та пе қэва-
 та Хвэ дэрхьстийэ?»[†] ¹⁴ Ве бежьнэ
 бьнэлийед ви вэлати, к'ижана
 бьһистьнэ кэ Тө Ходано, нава ве
 цьмэ'теда йи, Тө Ходано р'у бь р'у
 ванва хөйа дьби, э'врө Тэ ль сэр
 ван э, р'өже стуна э'врда пешийа
 ванва дьчи, шэв жи стуна агьрда.
¹⁵ һэгэр Тө ве цьмэ'те чава мэрь-
 вэки бькөжи, һьнге әв мьлэтөд
 кэ нав у дэнге Тэ бьһистьнэ ве
 бежьн: ¹⁶ «Ходан нькарьбу әва цьм-
 э'та бьбьра ль вэлате кэ бь сонд
 ванар'а соз дабу, лэма бэр'ийеда
 әв қьр' кьрьн». ¹⁷ Әз ньһа р'эща
 дькьм, бьра қэвата Хвэие мьн
 мэзьн бэ, чава кэ Тэ дэнг да у гот:
¹⁸ «Ходан сэбьр-ськ'ан э, Әв гэлэки
 дьлован э, беолитийе у нэһэдийе
 дьбахшинэ, ле гөнэк'ара Әв бе
 бэла наһелэ, нэһэдийа бава һ'эта
 ньсьле сьсийа у чара тинэ сэре
 зар'а». ¹⁹ Әз р'эща дькьм, Тө бьди
 хатьре һ'өба Хвэийэ амьнэ мэзьн,
 Те гөнэие ве цьмэ'те бьбахшини,
 чава кэ Тэ жь Мьсьре һ'эта ньһа
 бахшандийэ ве цьмэ'те». ²⁰ Ынге
 Ходан ль Муса вэгэр'анд: «Мьн
 вэкэ готьна тэ бахшанд. ²¹ Ле Әз
 э'мьре Хвэ у р'умэта Ходантия
 Хвэ кьм, йа кэ т'эмамия дьнйа-
 йе т'ьжи дькэ, ²² әв һ'эму мэрьвед
 кэ ль Мьсьре у бэр'ийеда р'умэт у
 нишанед Мьнэ кьри дитьн у һ'эта
 ньһа дэһэ щара Әз щер'ьбандьмэ
 у гөһ нэданэ дэнге Мьн, ²³ ве т'ө
 цар әви вэлате кэ Мьн пе сонд

14:9 Ибрани 3:16. 14:13-19 Дэрк'этын 32:11-14. 14:18 Дэрк'этын 20:5-6; 34:6-7;
 Дөбарэкьрына Қануне 5:9-10; 7:9-10. 14:21-23 Ибрани 3:18.

кал-бавед ванар'а соз дайэ нэбинь. Эв һ'эмуйед кө Мьн беһөрмэт дькын, we эви вэлати нэбинь, ²⁴пештьри К'алебе хөламе Мьн, кө р'өһ'эки дьн нав вида бу у бь дьл у щан гөһдарийа Мьн дькыр, Эзе ви бьбьмэ эви вэлате кө эв чуйе у зөр'эта вийе ле вар бэ.[†] ²⁵Чьмки амалеки^ф у кэнани нэваледа* дьминь, хун сьбе вэгэр'ын р'ийа Бэ'ра Сорр'а һэр'ынэ бэр'ийе».

²⁶Хөдан дэнг да Муса у һарун гот: ²⁷«Һ'эта к'энге эв щьвина һанэ хьраб we һындава Мьнда бина хвэ тэнг кэ? Мьн эв бинтэнгийа исраелийайэ кө һындава Мьнда бина хвэ тэнг дькын, бьхистийэ. ²⁸Бежэ ван: «Эз э'мьре Хвэ кьм, Хөдан дьбежэ, Эзе вэкэ эве готьна вэйэ чь кө Мьн бьхист, биньмэ сэре вэ. ²⁹Эве бэр'ийеда щьнайэ-зед вэйе бьк'эвьн. һ'эмуйед вэйэ жь бистсалийе жортърэ жьмарти навньвисар, к'ижана кө һындава Мьнда бина хвэ тэнг кьрэнэ,[†] ³⁰we нэк'эвьнэ ви вэлате кө Мьн сонд хвар, кө вэ ле щивар кьм, пештьри К'алебе көр'е Йьфунэһ у Йешуйе көр'е Нун. ³¹Ле ван хьшимед вэйэ бона к'ижана вэ дьгот, кө we һесир һэр'ын, Эзе ван бьбьм ль ви вэлате кө вэ нэхвэст, эве хвэш дэрбаз кьн. ³²Ле щьнайэ-зед вэйе эве бэр'ийеда бьк'эвьн, ³³зар'ед вэйе чьл сали т'эркэсэри бэр'ийе бьн у бэлайе бибэхтийа вэ we бьк'эшиньн, һ'эта кө щьнайэ-зед вэ бэр'ийеда к'өта бьн.[†] ³⁴Вэ

чьл р'оживэлат бьн ч'эве хвэр'а дэрбаз кьр, хуне чьл сали щэзайе гөнэйед хвэ бьк'эшиньн, жь бэр һэр р'ожэкева салэке, һынге хун бьзаньбьн кө жь Мьн дурк'этын чь йэ. ³⁵Мьн Хөдан аһа гот. Эзе э'сэ биньмэ сэре т'эмамыйа эве щьвина һанэ хьрабэ мьқабыли Мьн р'абуйи, эве бэр'ийеда эве қьр' бьн у ль вьр we бьмьрын». ³⁶Эв мэрвьед кө Муса шандьбун, вэки вэлат бьн ч'эве хвэр'а дэрбаз кьрана вэгэр'ийабун, дэрэқа ви вэлатида дэнг-бэ'се хьраб бэла дькьрын у т'эмамыйа щьвине р'акьрэнэ пешбэри Муса, ³⁷һынге ль бэр Хөдан бэла һатэ ль сэре ван мэрвьед кө дэрэқа ви вэлатида дэнг-бэ'се хьраб бэла дькьрын мьрын. ³⁸Т'эне Йешуйе көр'е Нун у К'алебе көр'е Йьфунэһ, жь ван мэрвьед кө чубун вэлат бьн ч'эве хвэр'а дэрбаз кьрбун сах ман.

Израел

хвэсэрехвэ дьчэ

(Добарэкьрына Қануне 1:41-45)

³⁹Гава Муса эв хэбэр гиһандьнэ һ'эму исраелийа, һынге щьмэ'те шинэкэ гьран кьр. ⁴⁰Сьбе зу эв р'абун кө һьлк'эшьнэ сэре ч'ийабанийа у дьготьн: «Эме һэр'ын һьлк'эшьнэ ль ви щийе кө Хөдан готийэ, р'асти мэ гөнэ кьрийэ!» ⁴¹Ле Муса гот: «хун чьма гөр'а Хөдан накьн? Эв йэке бэфэйдэ бэ. ⁴²Һьлнэк'эшьн, вэки хун ль бэр дьжмьнед хвэ нэдьнэ дэр, чьмки

* 14:25 Бь фькьра һьнэк зана, эв дэр бэ'са нэвала ч'эме Урдөне дькэ.

14:24 Йешу 14:9-12. 14:29 Ибрани 3:17. 14:33 К'аред Шандийа 7:36.

Ходан нава вәда нинә, ⁴³ амалеки у кәнани ль вьр пешийа вә нә, हुने пе шур бьк'эвьн, чьмки вә пышта хвә дайә Ходан у Ходане г'эви вә нибә». ⁴⁴ Ле бәле вана да зора хвә, һьлк'ышийанә сәре ч'ийе, ле Сьндога^ф Пәймана Ходан у Муса жь зоме дәрнәк'этын. ⁴⁵ һынге амалеки у кәнанийед бьнәлийед ль ван ч'ийа-банийа жорда һатын, ль ван хьстын, һ'эта һ'ормае әв һурдәхвәши кьрын.

Қануна дийарийа

15 ¹ Ходан дәнғ да Муса у гот: ² «Израелияр'а хәбәр дә у бежә ван: «Гава хун һәр'нә ши вәлате кә Әзе бьдмә вә хун ле бьминьн ³ у ль вьр хун жь пез йан дөшөр Ходанр'а дийарийа т'эвайишәвате, йан қөрбана^ф ад-қьраркьрне бьдьн, йан дийарийа р'эздьлийе бә, йан йа сәжьнед вәда бә, кә Ходанр'а бькьнә дийарийа бинхвәш, ⁴ һынге йе дийарийа хвә Ходанр'а тинә, бьра п'арәкә арә хаши жь дәһә п'аред ефайе* нава п'арәкә р'уне жь чар п'аред һинедә** стьрайи, чава дийарийа нани бьдә. ⁵ У т'эви һәр бәрхе бона дийарийа т'эвайишәвате йан қөрбанкьрне жи п'арәкә шәрәвейә жь чар п'аред һине, чава дийарийа^ф сәрдакьрне бьдә.

⁶ Ле т'эви бәран дө п'аред арә хаши жь дәһә п'аред ефайе, нава п'арәкә р'уне жь се п'аред һине-

да стьрайи, чава дийарийа нани бьдә, ⁷ өса жи п'арәкә шәрәвейә жь се п'аред һине, бона дийарийа сәрдакьрне, чава дийарийа бинхвәш Ходанр'а бьдә.

⁸ һәгәр тө Ходанр'а щанәгаки чава дийарийа т'эвайишәвате, йан қөрбана ад-қьраркьрне, йан дийарийа^ф һәләрқәтгийе бьди, ⁹ һынге т'эви щанәга се п'аред арә хаши жь дәһә п'аред ефайе, нава нив һин р'унда стьрайи, чава дийарийа нани бьди, ¹⁰ өса жи нив һин шәрәв, чава дийарийа сәрдакьрне, чава дийарийа шәватейә бинхвәш Ходанр'а бьди.

¹¹ Вәхте дийарикьрна һәр щанәгайи, бәрани, бәрхи йан қари гәрәке аһа бьки. ¹² хун чьқас һ'әйван дийар кьн, вәкә һ'әсабе ван жи дийарийа нани у сәрдакьрне бьдьн. ¹³ һәр бьнәлийе вәлет гәрәке аһа бькә, гава дийарийа шәватейә бинхвәш Ходанр'а бьдә. ¹⁴ һәгәр ль нава вәда хәрибәк, йан йәки ль нава зөр'әтед вәдаи нава вәда дьминә Ходанр'а дийарийа шәватейә бинхвәш бьдә, гәрәке әв жи өса бькә, чава кә хун дькьн. ¹⁵ Бона вә у бона хәрибе нава вәда, чава к'омәк гәрәке қәйдә-қанунәк бә. Қәйдә-қануна һ'эта-һ'этайейә нава зөр'әтед вәда, хун ль бәр Ходан чава бьн, хәриб жи гәрәке өса бә.[†] ¹⁶ Бьра бона вә у бона хәрибе нав вәда дьминә қанунәк у әдәтәк бә».

* 15:4 «Ефак» дәрданәкә вәкә бист у дө литьри бу.

** 15:4 «һинәк» дәрданәкә вәкә чар литьри бу.

¹⁷ Хөдан дэнг да Муса у гот:
¹⁸ «Израелийар’а хэбэр дэ у бежэ ван: Гава хун бьк’эвнэ wi э’р-де кө Эзе wэ бьбьме ¹⁹ у хун нане wi э’рди бьхьвн, п’арэкэ жь we h’эдийе Хөданр’а бьдн. ²⁰ Жь hэ-вире хwэйи э’wльн, нанэки чава дийарийа бэрбьр’икьрьне, мина h’эдийа бедэре бьдн. ²¹ Нава h’эму ньсьлед хwэда жь hэвире хwэйи э’wльн Хөданр’а h’эди бьдн.

Гөне^ф бе h’эмде хwэ кьри

²² hэгэр хун бьшьh’тгын у ван h’эму т’эмийед кө Хөдан данэ Муса нэқэдиньн, ²³ чь кө Хөдан Хwэдейе wэ пе дэсте Муса т’эми ль wэ кьрийэ, жь we р’ожеда гава Хөдан т’эми ль wэ кьр у пэйр’а жи кө эw ль нава ньсьлед wэда бьминэ, ²⁴ hэгэр нэ-hэқи бе h’эмде хwэ hatийэ кьрьне у цьвин hаш пе т’өнэбуйэ, hьнге бьра т’эмамияа цьвине ль гора қануне щанэгаки т’эви дийарийа нани у сэрдакьрьне Хөданр’а бькэ дийарийа т’эвайишэwатейэ бин-хwэш, нерики жи бона дийарийа пақьжбуна. ²⁵ hьнге к’ахин^ф бьра бона т’эмамияа цьвина Израеле к’эwандьне бькэ у we ль ван бе бахшандьне, чьмки эw йэк шаши бу у вана бона эwe шашийа хwэ, қөрбана хwэ анинэ ль бэр Хөдан, дийарийа Хөданр’а бона пақьжбуна шашийа хwэ. ²⁶ У we ль т’эмамияа цьвина Израеле у хэрибе нава wанда дьминэ бе бахшандьне, чьмки т’эмамияа цьм’эте шашийа бе h’эмде хwэ кьрийэ.

²⁷ Ле hэгэр йэк бе h’эмде хwэ гөнэ^ф бькэ, бьра эw бьзынэкэ йэк-сали бона пақьжбуна хwэ бьдэ[†] ²⁸ у к’ахин бона кэсе бе h’эмде хwэ гөнэ кьрийэ ль бэр Хөдан к’эwандьне бькэ. Гава к’ахин бона wi к’эwандьне бькэ, we ль wi бе бахшандьне. ²⁹ Бьра бона йе бе h’эмде хwэ гөнэ дькэ қанунэк бэ, hьн бона израелие бьнэли, hьн жи бона хэрибе кө нава wанда дьминэ. ³⁰ Ле hэгэр йэки бьнэли, йан хэрибэки навда, бь h’эмде хwэ тьштэки бькэ, эw иди Хөдан behörmэт дькэ, эw кэса гэрэке жь нава цьм’эта хwэ бе hьлатьне. ³¹ Чьмки эwi хэбэра Хөдан беқэдьр кьр у т’эмийа Wi т’эр’эбанд, эw кэса гэрэке бе hьлатьне, гөнэйе wийе стуйе wi бэ».

Щэзайе т’эр’эбандьна р’ожа р’ьh’этийе

³² Гава израели бэр’ийеда бун, мэрьвэк дитьн кө р’ожа шэми-йа^ф р’ьh’этбуне қьрш т’оп дькьр. ³³ Wэхте қьршт’опкьрьне, йед кө дитьн эw гьртгын анинэ щэм Муса, һарун у т’эмамияа цьвине. ³⁴ Эw гьртигэһеда данэ хwэйкьрьне, чьмки he нэ э’йан бу, кө we чь ль wi бькьрана. ³⁵ hьнге Хөдан готэ Муса: «Эw мэрьва гэрэке э’сэ бе көштгьне, т’эмамияа цьвине бьра эwi жь зоме дэр бьдэ ль бэр кэ-вьра». ³⁶ Т’эмамияа цьвине эw жь зоме дэрхьстэ дэр у эw данэ ль бэр кэвьра көштгьн, чава кө Хөдан э’мьр ль Муса кьрьбу.

15:27-28 Қануна К’ахинтийе 4:27-31.

Р'ишийе п'ешед к'ынща

³⁷ Ходан дэнг да Муса у гот:
³⁸ «Исраелийар'а хэбэр дэ у бежэ
 ван кө эв нава зөр'этед хwэдa
 п'ешед к'ынщед хwэ р'иши кын
 у шутька шин бавежьнэ сэр р'и-
 шийед һэр п'еше.[†] ³⁹ Эw р'ишийе
 wэвa бьн, кө хун ван бьбиньн у
 һ'эму т'эмийед Ходан бир биньн,
 бьqэдиньн у пэй дьлһавьжи у ч'э'-
 вавитьнед хwэ нэчьн, кө эw wэ
 дьбьнэ зьнек'арийе, ⁴⁰ wэки хун
 бир биньн у һ'эму т'эмийед Мьн
 бьqэдиньн, ль бэр Хwэдейе хwэ
 пироз бьн. ⁴¹ Эз ьм Ходан Хwэдейе
 wэ, кө хун жь wэлaте Мьсьре дэр-
 хьстьн, wэки бьбьмэ Хwэдейе wэ.
 Эз Ходан Хwэдейе wэ мэ».

**Сэрһьлдана Qорax,
 Дат'ан у Абирам**

16 ¹ Qорaxе көр'е Ишарейе
 Qohar'е лeви^ф у жь р'у-
 бенийа Дат'ан у Абираме көр'ед
 Елийаб у Оне көр'е Пэлэт,[†] ² т'эви
 дөсьд у пенци мэрьвед израели-
 йайэ сэрwеред щьвине, гьрэгь-
 ред щьвинейэ мэрьвед бь нав у
 дэнгва р'абунэ мьqабьли Муса.
³ Эw т'опи сэр Муса у һарун бун у
 готьнэ ван: «Дэ бэс э иди wэр'а!
 Т'эмамыйа щьвине пева һэр кэс
 жи пироз э, Ходан жи нава ван-
 да йэ! Иди хун чьма хwэ ль сэр
 щьвина Ходанр'а дьгьрын?» ⁴ Муса
 эв йэка бьһист, дэwэр'уйа чу эрде
⁵ у т'эви Qорax у һ'эму пыштгьред
 wi хэбэр да у гот: «Сьбе Ходан
 we эйан кэ, к'и п'ара Wi йэ у к'и

пироз э, we эwi незики Хwэ кэ.
 К'ижани Эw бьбьжерэ, we эwi
 жи незики Хwэ кэ. ⁶ Дэ ньһа һун,
 Qорax у т'эмамыйа пыштгьред wi
 ве йэке бькьн: Хwэр'а бьхурданга
 һьлдьн, ⁷ сьбе агьр бькьнэ ван у
 ль бэр Ходан бьхуре^ф текьнэ сэр,
 эw мэрьве кө Ходан бьбьжерэ эwe
 жи пироз бэ. Дэ бэс э иди wэр'а,
 һэй зөр'эта Леви!» ⁸ У Муса готэ
 Qорax: «Дэ ньһа бьбьһен һэй зө-
 р'эта Леви! ⁹ Гэло эв йэк wэр'а
 һьндьк э, кө Хwэдейе Исраеле
 хун жь щьвина Исраеле башqэ
 кьрьнэ у хун незики Хwэ кьрьнэ,
 wэки хьзмэтг'арийа Конe Ходани
 Шэ'дэгийе бькьн у ль бэр щьвине
 бьсэкьньн, бэрдэстийа ван бькьн?
¹⁰ Ходан тó у һ'эму бьрайед тэйэ жь
 зөр'эта Леви т'эви тэ незики Хwэ
 кьрьнэ, ле хун дэ'wa к'аһинтийе
 жи дькьн? ¹¹ Ньһа тó у т'эмамыйа
 к'ома хwэвa һун мьqабьли Ходан
 щьвийан нэ, һарун к'и йэ, wэки
 хун бина хwэ ль wi тэнг дькьн?»
¹² һьнге Муса шанд кө гази Дат'ан
 у Абираме көр'ед Елийаб кьн, ле
 вана гот: «Эм найен! ¹³ Гэло эw
 йэк нэ бэс э, кө тэ эм жь wэлaте
 шир у һьнгьв же дьк'ьшийа дэр-
 хьстьн, wэки мэ бэр'ийеда qьр' ки
 у ньһа жи дьхwази сэрwерийе сэр
 мэ бьки? ¹⁴ Тэ эм нэ бьрьнэ эрде
 кө шир у һьнгьв же дьк'ьшэ у нэ
 жи эм кьрьнэ хwэйе wape к'эwшэн
 у р'эзе тьрийа. Чь йэ, тó дьхwази
 ч'э'вед ван мэрьва дэрхи? Эм на-
 йен!» ¹⁵ һьнге Муса гэлэки һерс
 к'эт у готэ Ходан: «Дина хwэ нэдэ

15:38 Дөбарэжьрьна Qануне 22:12. 16:1 Щьһуда 1:11.

дийарийед ван! Мьн қэт к'эрэк жи жь ван нэстанд йэ у хьраби жь ль ван т'ө кэси нэкьрийэ». ¹⁶ Муса готэ Қорах: «Тө у т'эмамия к'ома хwэва сьбе wэрьн ль бэр Хөдан бьсэкьнын, тө, к'ома хwэ у харун. ¹⁷ Бьра һэр кэс бьхурданга хwэ һьлдэ, бьхуре бькьнэ ван у бенэ ль бэр Хөдан. Жь wэ һэр кэс бьхурданга хwэва, awa готи дөсд у пенци бьхурдангава, өса жи тө у харун һэр кэс бьхурданга хwэва». ¹⁸ У wана һэр кэси бьхурданга хwэ һьлда, агьр кьрьнэ ван, бьхур кьрьнэ сэр егьр у ль бэр дэре Коне Щьвине т'эви Муса у харун сэкьнин. ¹⁹ У Қорах т'эмамия цьвина ль бэр дэре Коне Щьвине, мьqабьли ван т'оп кьр. һынге р'умэта Хөдан т'эмамия цьвинева хөйа бу.

²⁰ Хөдан дэнг да Муса у харун, гот: ²¹ «Жь нава эwе цьвине башqэ бьн, wэки эз ньшкева qьр'а ван биньм». ²² Ле эwана дэwэр'у к'этын у готын: «Хwэдейо, Хwэдейе р'өһ'е һэр бинбэри! Мэрьwэки гөнэ кьрийэ, Тө һерса хwэ ль т'эмамия цьвине р'адьки?»

²³ һынге Хөдан дэнг да Муса у гот: ²⁴ «Эве цьвинер'а хэбэр дэ у бежэ: «Жь дора коне Қорах, Дат'ан у Абирам дур к'эвьн». ²⁵ Муса р'абу чу щэм Дат'ан у Абирам, р'успийед Исраеле жи пэй wi чун. ²⁶ Эwi т'эви цьвине хэбэр да у гот: «Жь конед ван мэрьвед һанэ нэһэq дур к'эвьн у дэст нэдьнэ т'ө тыштед ван, wэки һун р'уйе гөнэйед wанда нэйенэ qьр'е». ²⁷ У эwана жь дора коне Қорах, Дат'ан

у Абирам дур к'этын. Дат'ан, Абирам жи жьнед хwэва, т'эви нэфэра, зар'ед хwэйэ хьшимва дэрк'этын у ль бэр дэре конед хwэ сэкьнин. ²⁸ Муса гот: «Һуне пе ве йэке бьзаньбьн, кө Хөдан эз шандьмэ бона ван һ'эму кьрьна бькьм у эз хwэ сэре хwэ накьм. ²⁹ һэгэр эвана өса бьмьрьн чawa кө һ'эму мэрьв дьмьрьн, йан фэлэка ван мина фэлэка һ'эму мэрьва бэ, wэки өса йэ Хөдан эз нэ шандьмэ. ³⁰ Ле һэгэр Хөдан тыштэки нэбуьи бькэ: Э'рд дэве хwэ wэкэ у ван, т'эмамия һэбука wанва һ'уфи хwэ кэ у эw сахэ-сах бьк'эвьнэ дийаре^ф мьрийа. һынге һуне бьзаньбьн кө ван мэрьвана Хөдан т'эхсир кьрьнэ». ³¹ Гава Муса эв һ'эму хэбэр сэр һэwда анин, э'рде бьн wанда qэльши. ³² Э'рде дэве хwэ wэкьр у эw, малед ван, һ'эму мэрьвед Қорах у һ'эму һэбука ван һ'уфи хwэ кьр. ³³ Эw у һ'эму тыштед хwэва сахэ-сах к'этынэ дийаре мьрийа, э'рде эw ньхамтын у эw жь нава цьвине һатынэ һьлдане. ³⁴ һынге жь qар'э-qар'а ван т'эмамия исраелийед дор-бэред ван р'эвин, дьготын: «Нэбэ кө э'рд мэ жи һ'уфи хwэ кэ!» ³⁵ Агьр жь Хөдан дэрк'эт у эw дөсд у пенци мэрьвед кө бьхур анибун шэwьганд.

³⁶ һынге Хөдан дэнг да Муса у гот: ³⁷ «Бежэ Елазаре көр'е һаруне к'аһин бьра ван бьхурданга жь нава wi агьри һьлдэ у агьре wанда wеда бавежэ, чьмки эw һатынэ пирозкьрьне. ³⁸ Пе ван бьхурдангед ван кэсед кө э'мьре хwэ жь бэр гөнэйе хwэва дан,

бьра бэлгед к'отайи бона кьраскьрына горигәһе^ф бенә чекьрыне, чьмки әв һатьнә ль бәр Хөдан пироз бунә. Әвә бона израелийа бьбьнә нишан». ³⁹Елазарә к'аһин әв бьхурдангед сьфьринә кә ван мәрвьед шәвьти анибун, һьлдан у әв бона кьраскьрына горигәһе к'өтан, ⁴⁰бона биранина израелийа, вәки пештьри зөр'әта һарун, кәсәки хәриб незик нәбә кә ль бәр Хөдан бьхуре вехә у бьк'әвә р'ожа Қорах у к'ома ви, чава кә Хөдан бь дәсте Муса готьбу ви.

Сәрһьлдан у щәзайе израелийа

⁴¹Р'ожа дьн т'әмамайя щьвина израелийа бина хвә ль Муса у һарун тәнг кьрын у готьн: «Вә щьмә'та Хөдан кәшт». ⁴²У гава к'ом мьқабьли Муса у һарун щьвийа, вана бәре хвә данә Конә Щьвине, ва йә ә'вр әв ньхамтийә у р'умәта Хөдан хөйа буйә. ⁴³Муса у һарун һатьнә ль бәр Конә Щьвине, ⁴⁴һьнге Хөдан дәнг да Муса у гот: ⁴⁵«Жь нава әвә щьвине дәрән у әзә ньшкева к'ока ван биньм». Әв дәвәр'у к'әтьн. ⁴⁶Муса готә һарун: «Бьхурдангә һьлдә у жь агьре ль сәр горигәһе бькә нава we, бьхуре бькә сәр у зу һәр'ә нава щьвине, бона ван к'әвандьне бькә. Чьмки һерса Хөдан р'абуйә, бәлайе дәстпекьрийә!» ⁴⁷Һарун вәкә готьна Муса, бьхурданг һьлда у р'әви нава щьвине, ва йә бәлайе нава мьләтда иди дәстпекьрибу. Әви бьхур кьрә сәр у бона мьләт к'әвандьн кьр. ⁴⁸Аһа һарун

ль навбәра мьрийа у зендийада сәкьни у бәла сәқьр'и. ⁴⁹Жь дәст бәлайе 14 700 мәри мьрын, хенщи әвәд кә р'уйе Қорахда мьрьбун. ⁵⁰Пәйр'а гава бәла сәқьр'и, һарун вәгәр'ийа ль щәм Муса ль бәр дәрә Конә Щьвине.

Шьвдара һарун

17 ¹Хөдан дәнг да Муса у гот: ²«Т'әви израелийа^ф хәбәр дә у жь һәр қәбиләкә ван, шьвдарәкә жь һәр сәрверә қәбилед ван бьхвәзә, ава готи донздәһ шьвдара у навә һәр йәки ль сәр шьвдара ви бьньвиси. ³Навә һарун ль сәр шьвдара Леви бьньвиси, чьмки бона һәр бавә'ширәки қәбиләкә ван гәрәкә шьвдарәк бә. ⁴У вана Конә Щьвинедә дайнә пешбәри Сьндоқә^ф Шә'дәтийе, әвә дәра кә Әз вәва хөйа дьбьм. ⁵Шьвдара мәрвьә кә Әзә бьбьжерьм we гөл дә. Бь ви авайи Әзә әвә бинтәнгийа израелийәйә ль бәр Хвә бьдьмә бьр'ине, бь к'ижанә әвана бина хвә ль вә тәнг дькьн». ⁶Муса т'әви израелийа хәбәр да у һ'әму сәрверед ван, һәр сәрверәки қәбилед ван шьвдарәк данә ви, ава готи донздәһ шьвдар. Шьвдара һарун жи нава шьвдаред ванда бу. ⁷Муса Конә Щьвинедә әв шьвдар данинә ль бәр Хөдан. ⁸Р'ожа дьн гава Муса һатә Конә^ф Шә'дәтийе, ва йә шьвдара һарунә жь мала Леви гөл дайә. Ч'ә'в бьшкьвти нә, гөл вәбунә у бәһив^ф дайә. ⁹Һьнге Муса һ'әму шьвдар жь бәр Хөдан дәрхьстьнә ль бәр һ'әму израелийа. Вана дит

у һәр кәси шьвдара хwә һылда. ¹⁰ Ходан готә Муса: «Әwe Шьвдара һарун диса дайнә ль бәр Сьндора Шә'дәтийе кө бе хwәйкьрьне, чава нишан бона йед нәгõһдар, wәки әw һындава Мында бина хwә тәнг нәкьн у нәмьрьн».[†] ¹¹ Чава кө Ходан ә'мьр кьр Муса õса жи кьр.

¹² һынге исраелия Мусар'а хәбәр да у готьне: «Ва йә әме бьмьрьн, к'ока мәйе бе, әм һ'әмуйе жи қыр' бьн! ¹³ һәр кәсе кө незики Конә Ходани Шә'дәтийе бә we бьмьрә. Гәло әм һ'әмуйе қыр' бьн?»

Борще к'аһин у леви

18 ¹ Ходан^ф готә һарун: «Тө, көр'ед хwә у малбәта хwәва, һуне щабдаре нәһәқийа һындава Пирозгәһеда^ф бьн. Тө, көр'ед хwәва һуне щабдаре нәһәқийа һындава к'аһинтийа хwәда бьн. ² õса жи бьратийа хwәйә жь қәбила Леви, аwа готи жь қәбила баве хwә хwәр'а һылди, бьра әw т'әви тә бьн у бәрдәстийа тә бькьн. Ле тө у көр'ед хwәва гәрәке ль бәр Конә Шә'дәтийе бьн. ³ Бьра әwана бәрдәсте тә бьн у хwәйитийа т'әмамайа Кон бькьн. Ле бьра әw незики һашәтед Пирозгәһе у горигәһе нәбьн, кө нә әw бьмьрьн нә жи һун. ⁴ Бьра әw т'әви тә бьн у борще Конә Щьвине бькьн, һ'әму шьхөле Кон бькьн. Ле йәки дьн гәрәке незики wә нәбә. ⁵ һун хьзмәтк'арийа Пирозгәһе у горигәһе бькьн, wәки диса хәзәб нәйе сәре исраелия. ⁶ Ва йә Мын бьрайед

wәйә леви жь нава исраелия һылдан, әw чава п'ешк'еш wәр'а һатьнә дайине бона Ходан, кө әw хьзмәтк'арийа Конә Щьвине бькьн. ⁷ Ле т'әне тө у көр'ед хwәва гәрәке к'аһинтийа хwә бона һ'әму шьхөле горигәһе у шьхөле пышт п'әр'де бькьн, аһа қольх кьн. Мын қольхе к'аһинтийе чава п'ешк'еш дайә wә, ле йәки дьн кө незик бе, we бе көштьне».

П'ара к'аһина

(Добарәкьрьна Қануне 18:1-8)

⁸ Ходан готә һарун: «Ва йә Әз борщдарийа һ'әму һ'әдийед Мынр'а дайи дьдьмә тә. һәр тыштед пирозә чь кө исраели Мынр'а бьһьн, Әз wан чава қануна п'ара һ'әта-һ'әтайе дьдьмә тә у көр'ед тә. ⁹ Жь wан тыштед һәрә пирозә кө нә йед шәwьгандьненә we бьбьнә п'ара тә: һәр горийед^ф wан, аwа готи һәр дийарийа wанә нани, һәр дийарийа wанә пақьжбуне, һәр дийарийа^ф wанә бәрвадайине, чь кө әwe дайньнә ль бәр Мын. Әwe бона тә у көр'ед тә йед һәрә пироз бьн. ¹⁰ Wана чава хөрәке һәрә пироз бьхwьн. һәр қьсьме мерин бьра бьхwә. Әwe бона wә пироз бьн. ¹¹ Әв һ'әдийед wан жи we п'ара тә бьн: һ'әму дийарийед^ф һ'әжандьнейә исраелия, Әз wан дьдьмә тә, көр' у қизед тәйә т'әви тә, чава қануна п'ара һ'әта-һ'әтайе. һәр кәсе пақьжи^ф мала тәда бьра жь we бьхwә. ¹² һ'әму бьзьре зәйт'унейи һәри қәнщ, мәйа тьрийейә

17:10 Ибрани 9:4.

ну у гəныме һəri қэнц, чь кə эв дьдьнə Хəдан чaвa бəре пешьн, Мын эв данə тə. ¹³ Бəре^ф пешьнə һ'əму дэрэмəтэд э'рде вaндa, чь кə эве Хəданр'а биньн, we п'арa тə бьн. һэр кэсе пацъжи мaлa тəдa дькарэ жь вaн бьхвə.

¹⁴ Исраеледa һэр тьште Хəданр'а дайи we п'арa тə бə.[†] ¹⁵ Ньхəрийе^ф һэр бэдəне кə жь һэр бəт'ьне дьк'эвə, һэгэр эв жь мерьв бə, йaн жь һ'эйвен, кə we Хəданр'а биньн, эве п'арa тə бə. Ле т'əне гэрəке тə жь бэр ньхəрийе мерьввa у жь бэр ньхəрийе һ'эйвaне нəһ'əлaлвa қимəт бьстини. ¹⁶ Йəкмəһa вaндa жь бэр вaнвa вəкə қимəте хвəйи к'ьфшкьри қимəт бьстини, aвa готи пенц шекьлед* зивинə вəкə қимəте шекьлед Пирозгəһе, кə бист гера** йə. Шекьлэк бист гер ə. ¹⁷ Ле жь бэр ньхəрийе ч'елəкевa, йaн ньхəрийе пезвa, йaн ньхəрийе бьзьневa қимəт нəстини, эв пироз ьн. Хуна вaн бр'əшинə ль сэр горигəһе у бəзе вaн жи бьшəвьтинə, чaвa дийарийa шəвaтейə бинхвəшə бона Хəдан. ¹⁸ Гоште вaне жи п'арa тə бə, чaвa сəрсинге һ'əжaндьне, əсa жи пиле р'aсте we п'арa тə бьн. ¹⁹ һэр һ'əдийед пирозə кə исраели дийари Хəдан дькьн, Эз вaнa чaвa қaнуна п'арa һ'əтa-һ'əтaйе дьдьмə тə, кəр'ед тə у қизед тəйə т'əви тə.

* **18:16** «Шекьлэк» вəкə донздəһ гьрами бу.

** **18:16** «Герак» вəкə 0,6 гьрами бу.

* **18:19** Хве бона һ'əму дийарийa лaзьм бу. Тьшт тенə хвекьрьне кə хьрaб нəбьн. Лəмa эв нишaнa пəймaнa һ'əтa-һ'əтaйе йə.

18:14 Қaнуна К'аһинтийе 27:28. **18:21** Қaнуна К'аһинтийе 27:30-33; Дəбaрəкьрьна Қaнунe 14:22-29.

Эвa ль бэр Хəдан пəймaнa^ф хве йə* һ'əтa-һ'əтaйейə бона тə у бона зəр'əтa тəйə т'əви тə». ²⁰ Хəдан готə һарун: «Мылк'е тəйе вəлате вaндa т'əнəбə у п'арa тəйе нaвa вaндa т'əнəбə. Эз ьм нaвa исраелийaдa мылк'е тə у п'арa тə.

П'арa левийa

²¹ Ва йə Эз һэр дəһəкa^ф Исраеле, чaвa мылк' дьдьмə левийa, бона эве хьзмəтк'арийa вaнə Конe Щьвинедa.[†] ²² Бьрa исраели иди незики Конe Щьвине нəбьн, кə гəнə ль сэр хвəдa нəйньн, нəмьрьн. ²³ Гэрəке т'əне леви хьзмəтк'арийa Конe Щьвине бькьн у хвəхa жи щaбдaре шaшийед хвə бьн. Эв йəкa нaвa ньсьлед вəдa қəйдə-қaнуна һ'əтa-һ'əтaйе бə у нaвa исраелийaдa мылк'е вaн we т'əнəбə, ²⁴ жь бэр мылк'вa, эв дəһəкeд кə исраели чaвa һ'əди Хəданр'а тиньн, Эз дьдьмə левийa. Лəмa Мын готə вaн: «Ль нaвa исраелийaдa мылк'е вaне т'əнəбə».

Дəһəкa левийa

²⁵ Хəдан дəнг да Мусa у гот: ²⁶ «Т'əви левийa хəбэр дə у бeжə вaн: «Гaвa һун жь исраелийa дəһəке бьстиньн, к'ижaн кə мын жь вaн чaвa мылк' да вə, һьнге һун дəһəкa жь we дəһəке Хəданр'а һ'əди бьдьн. ²⁷ Эв һ'əдийa вə, we

wəp'a чава гəньме жь бедəре у ча-
wa мəйа жь h'əwз бе h'əсабе. ²⁸ хун
жи օса жь h'əму дəһəкед хwəйə кօ
хуне жь исраелийа бьстиньн, Хօ-
данр'а бькьнə h'əди. У дийарийед
жь ван дəһəкайə Хօданр'а h'əди
бьдьнə һаруне к'ахин. ²⁹ Жь һэр
п'ешк'ешед wə стaнди, жь ван йед
һэрə қəнщə пироз, Хօданр'а бькьнə
h'əди. ³⁰ Бежə ван: «Гава хун жь
йед һэрə қəнщ бьдьн, һэрч'е майи
we ль wə лешийар'а, чава əк'ьне
жь бедəре у мəйа жь h'əwз бе h'ə-
сабе. ³¹ хун нəфəред хwəва ль һэр
дəре дькарьн бьхwьн, чьмки əw
маше wə йə, жь бэр хьзмəтк'ари-
йа wəйə Конє Щьвинедə. ³² һəгэр
хун йед һэрə қəнщ бьдьн, хуне we
йəкедə гօнə нəкьн, тьштед исра-
елийайə пироз нəһ'эр'ьминьн у
нəмьрьн».

Ногьна сор

19 ¹ Хօдан дəнг да Муса у һа-
рун, гот: ² «Əв ə қəйдə-қа-
нуна əwe һинкьрьна^ф кօ Хօдан
ə'мьр кьр, гот: «Бежə исраелийа
бьра ногьнəкə сорə бəқօсур у бе-
лəк'ə тэр'а биньн, йа кօ т'օ щар
нəк'əтийə бьне нир. ³ Əwe бьдьнə
Елазарє к'ахин, бьра əвана ногь-
не жь зомє дэрхьнə дэр у ль бэр
ч'ə'ве wi сэржекьн. ⁴ Ђнгє бьра
Елазарє к'ахин т'ьлийа хwə ху-
на weдə кə у һ'əфт щара хуна we
бьр'əшинə ль алийє дəре Конє
Щьвине. ⁵ Пəйр'а бьра ногьне ль
бэр ч'ə'ве wi бьшəwьтиньн, аwа
готи ч'əрме we, гоште we, хуна

we ə'дəба we пєва бьшəwьтиньн.
⁶ К'ахин бьра дара əрзе, зоха һу-
сопє^ф у р'исє сопє гəвəз һьлдə
у бавєжə ль нава агьре ногьне.
⁷ Пəйр'а бьра к'ахин пє авє к'ьнщед
хwə бьшо у авє ль хwə кə, пашє
бьк'əвə зомє. К'ахинє һ'əтə єварє
нəпақьж бə. ⁸ Йє ногьн шəwьтaнди
жи бьра əw пє авє к'ьнщед хwə
бьшо у авє ль хwə кə. Əwe һ'əтə
єварє нəпақьж бə.

⁹ Мəрвьəки пақьж бьра к'озийа
ногьне т'оп кə у жь зомє дэр дайнə
ль щики пақьж. Əwe бона щьвина
исраелийа, бона авə пє пақьжбунє
бе хwəйкьрьне. Əвə дийарийа па-
қьжбунє йə.[†] ¹⁰ У йє к'озийа ногьне
т'оп дькə, бьра к'ьнщед хwə бьшо
у we һ'əтə єварє нəпақьж бə. Бьра
əвə бона исраелийа у хəрибе ль
нава wанда бьбə қəйдə-қануна
һ'əтə-һ'əтайє.

Ава пақьжбунє

¹¹ К'и кօ щьнйазє мерьв к'əвə,
əwe һ'əфт р'ожə нəпақьж бə. ¹² Əw
гэрəкє пє вє авə пақьжбунє р'ожə
сьсийа у р'ожə һ'əфта хwə пақьж кə
у we пақьж бə. Ле һəгэр əw р'ожə
сьсийа у р'ожə һ'əфта хwə пақьж
нəкə əwe пақьж нибə. ¹³ һэр кəсє
кօ щьнйазє мəрвьє мьри к'əвə у
хwə пақьж нəкə, əw Конє Хօда-
ни Шə'дəтийє дьһ'эр'ьминə. Əw
кəсə гэрəкє жь нава Исраелє бє
һьлатьне, чьмки авə пақьжбунє
ль сэр wi нəһəтийə р'əшəндьне,
əw нəпақьж ə, нəпақьжийа wi һє
ль сэр wi йə.

19:9 Ибрани 9:13.

¹⁴Эв э қануна мәрыве кө конда бьмьрә: һәр кәсе кө бьк'эвә кон у һәр кәсе кө конда йә, һ'эфт р'ожа we нәпақьж бә. ¹⁵Һәр дәр дана дәр-вәкьрийә бе қалп'ах, әв нәпақьж э. ¹⁶Оса жи һәр кәсе ль чоле мәр-вьәки пе шур көшти к'эвә, йан йәки р'ожа хвәда мьри к'эвә, йан ль һәстуйед мерьв, йан ль мәзәл к'эвә, һ'эфт р'ожа we нәпақьж бә.

¹⁷Бона йе нәпақьж бьра жь к'о-зийә ногьна бона пақьжбуне шә-вьтанди һьлдьн, бькьнә дәр дане у ава зәлал сәрда кьн. ¹⁸Мәрвьәки пақьж бьра зоха һусопе һьлдә, әве аведа кә у бьр'әшинә ль сәр кон, һ'әму һур-мури у ль сәр мәрвьед вьрә кө ль һәсту, йан көшти, йан мьри, йан мәзәл к'әтьнә. ¹⁹Мәрыве пақьж бьра р'ожа сьсийә у р'ожа һ'эфта аве бьр'әшинә ль сәр йе нәпақьж у р'ожа һ'эфта ви пақьж кә. Йе пақьжбуйи жи бьра к'ьнщед хвә бышо, аве хвә кә у еваре we пақьж бә. ²⁰Ле һәгәр әве кө нәпақьж э хвә пақьж нәкә, әв кәса гәрәке жь нава щьмә'те бе һьлать-не. Чьмки әви Пирозгәһа Хөдан һ'әр'әмандийә, ава пақьжбуне ль сәр ви нәһатийә р'әшандьне, әв нәпақьж э. ²¹Бьра әва бона ван бьбә қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе. Йе ава пақьжбуне дьр'әшинә бьра к'ьнщед хвә бышо у йе кө ава пақьжбуне к'эвә we һ'әта еваре нәпақьж бә. ²²Йе нәпақьж чь жи к'эвә әве нәпақьж бә, кәсе кө ви тышти к'эвә һ'әта еваре we нәпа-қьж бә».

Мьрьна Мәрйәме

20 ¹Мәһа йәке т'әмамия ша-щывина исраелийә һатә бәр'ийә Зине у ль Қадеше мьләт сәкьни. Вьр Мәрйәм мьр у ль вьр жи һатә дәфьнкьрьне.

Ава жь қәйе

²Ава щьмә'те т'өнәбу, әв мь-қабьли Муса^ф у һарун^ф щьвийан.[†] ³Щьмә'те бина хвә ль Муса тәнг кьр у гот: «Хвәзи әм жи һьнге бьмьрана, гава бьрайед мә ль бәр Хөдан^ф мьрьн! ⁴Вә чьма щывина Хөдан ани ль ве бәр'ийе? Вәки әм һ'әйwane хвәва қьр' бьн? ⁵Вә чьма әм жь Мьсьре дәрхьстьн, вәки мә биньнә ль ви щийе һа-ни хьраб? Нә щийе чандьне йә, нә щийе даред һежира, нә р'әзе тьрийә, нә һ'ьнара, һ'әта ав жи вьр т'өнә әм вәхьын!» ⁶Муса у һарун дури щьмә'те к'әтьн, чунә ль бәр дәре Конә Щывине, дәвәр'уйә к'әтьн у р'умәта Хөдан ванва хөйә бу. ⁷Хөдан дәнг да Муса у гот: ⁸«Шьвдаре һьлдә, тә һаруне бьрайе хвәва щывине бьщывиньн, ль бәр ч'әвед ван қәйайер'а хәбәр дьн, әве жь хвә аве бьдә. У бона ван те аве жь қәйәйе дәрини, кө щывине у һ'әйwanед ван бь-ди вәхварьне». ⁹Муса шьвдар ль бәр Хөдан һьлда, чава кө Хөдан ә'мьри ль ви кьр. ¹⁰Һьнге Муса у һарун щьмә'т щьвандьнә ль бәр қәйе у Муса готә ван: «Бьбьһен һәй сәрһ'ьшка, гәло әм дькарьн жь ви қәйәйи вәр'а аве дәрхьн?»

20:2-13 Дәрк'әтьн 17:1-7.

¹¹ Муса дэсте хвэ бьльнд кър, пе шьвдара хвэ дō шара қәйе хьст у п'ър' ав же хәр'ьки, щьмә'те у һ'әй-ване ван вэхварьн. ¹² Хōдан готә Муса у һарун: «Чьмки вә бавә-рийа хвә Мьн нәани у пирозийа Мьн исраелийава ә'йан нә кър, ләма һуне ве щьвине набьнә ль ә'рде кō Мьн да ван». ¹³ Әва авед Мерибаһе* бун к'идәре исраели Хōданр'а к'әтьнә дә'ве у Хōдан пирозийа^ф Хвә ванва ә'йан кър.

**Әдом^ф наһелә
кō Исраел дәрбаз бә**

¹⁴ Жь Қадеше Муса қасьд шан-дьнә ль щәм п'адше Әдоме у гот: «Аһа дьбежә бьрайе* тә Исраел: <Тō һаш жь һ'әму тәнгасийед кō мә дитьнә һәйи, ¹⁵ чава кал-бавед мә бәржери Мьсьре бун у әм ль Мьсьре вә'дәки дьреж ман, мь-сьрийа хьраби ль мә у кал-бавед мә дькьрьн. ¹⁶ һынге мә һәвара хвә ль Хōдан ани, Хōдан дәнге мә бьһист, қасьд* шанд у әм жь Мьсьре дәрхьстьн. Ва йә әм ль Қадеше нә, бажаре ль сәр синоре тә. ¹⁷ һиви дькьм изьна тә һәбә, әм ә'рде тәр'а дәрбаз бьн, әме нава зәви у р'әзе тьрийед тәр'а дәрбаз нәбьн, нә жи әме аве жь биред тә вэхвьн. Әме т'әне р'ийа п'адшева* һәр'ьн, нә р'аст дагәр'ьн, нә жи ч'әп, һ'әта әм жь синоре тә дәрбаз бьн»». ¹⁸ Ле Әдом готә ви: «Ә'рде

мьнр'а дәрбаз наби, йан на әзе пе шур дәрк'әвьмә пешбәри тә». ¹⁹ Исраелийа готьнә ви: «Әме р'ийа сәрәкәва дәрбаз бьн, һәгәр әм йан һ'әйванед мә ава тә вэхвьн, әме һәде тә бьдьнә тә, т'әне изьне бьдә әм п'ийа дәрбаз бьн, һақас тьшт». ²⁰ Ле әви гот: «Тō дәрбаз наби». Әдом бь ордийа гьран у бь дэсте зор дәрк'әтә пешбәри исраелийа. ²¹ Әдом изьн нәда кō Исраел синоре вир'а дәрбаз бә. һынге исраели дагәр'ийан у жь ви дур к'әтьн.

Мьрьна һарун

²² Т'әмамийа щьвина исраели-йа жь Қадеше р'е к'әтьн, гьһиш-тьнә ч'ийайе һоре. ²³ Ль ч'ийайе һоре, һьнда синоре вәлате Әдо-ме, Хōдан дәнг да Муса у һарун, гот: ²⁴ «Бьра һарун һәр'ә бьгьһижә щьмә'та хвә. Әве нәк'әвә ви ә'рде кō Мьн дайә исраелийа, чьмки һьнда авед Мерибаһе һун готьна Мьнр'а к'әтьнә дә'ве. ²⁵ һарун у Елазаре кәр'е вива һьлдә у ван һьлк'ьшинә ль сәре ч'ийайе һоре. ²⁶ К'ьнщед һарун же бехә у ван Елазаре кәр'е ви кә. һаруне ль вьр бьмьрә, һәр'ә бьгьһижә щьм-ә'та хвә». ²⁷ Муса анәгори ә'мьре Хōдан кър у әв ль бәр ч'әвед т'ә-мамийа щьвине һьлк'ьшийанә ль ч'ийайе һоре. ²⁸ Муса к'ьнщед һарун же ехьстьн у ль Елазаре

* **20:13** Бь ибрани «Дә'w».

* **20:14** Мьләте Әдом жь Әсаһе бьрайе Ақубе кәр'е Ишақ пешда һатьбун.

* **20:16** Хәбәра «Қасьд» бь ибрани өса жи те фә'мкьрьне: «Мьлийак'әт^ф».

* **20:17** «Р'ийа п'адше» әв р'екә жь р'ийед сәрәкә бу, кō ль Шаһе дәстпедькър у дьчу башуре һ'әта Нәгәве. Әв р'е өса жи бона т'ощарәтийе бу.

көр'е ви кьрын. Нарун ль вьр сәре ч'ийе мьр. Ле Муса у Елазар жь ч'ийе натгнә хваре.[†] ²⁹Т'эмамия шьвине дит кә Нарун чуйә р'ә'ме, г'эмамия мала Израел си р'өжи шина ви кьрын.

Алт'кьрына п'адше Ә'рад

21 ¹П'адше Ә'радеи кәнани кә ль Нәгәве дьма, бһист кә Израел р'ийа Ат'аримева те, г'ә-ви израелийа кьрә шә'р' у жь ван һесир бьрын.[†] ²Һынге израелийа ль бәр Хөдан ад-қьрар кьр у готын: «Һәгәр Тө ви мьләти бьди дәсте мә, әме бажаред ван вьран кьн, вана г'ам дийари Хөдан кьн». ³Хөдан дәнге израелийа бһист у кәнани данә дәсте ван. Әв бажаред ванва вьран кьрын, әв г'ам дийари Хөдан кьрын. Наве ви щийи данин Н'орма*.

Мә'ре сьфьрин

⁴Әв жь ч'ийае һоре р'ек'ә-тын, р'ийа Бә'ра Сорва чун, вәки дора ә'рде Әдомева дәрбаз бьн у р'ева сәбьра щьмә'те т'ере нәкьр.[†] ⁵Щьмә'те газьне хвә ль Хвәде у Муса кьрын у готын: «Wә чьма эм жь Мьсьре һәвраз дәрхьстьн кә бәр'ийеда бьмьрын? Чьмки нә нан һәйә, нә жи ав. Мә'де мә иди начә әви хөрәке һани бекер жи».[†] ⁶Һынге Хөдан мә'ред жә'рдәдайи шандь-

нә ль сәр щьмә'те, вана щьмә'те хьст, гәләк мәри жь израелийа мьрын. ⁷Щьмә'т һатә ль щәм Муса у гот: «Mә гөнә кьр, кә мә газьне хвә ль Хөдан у тә кьр, р'әща жь Хөдан бькә кә мә'ра дури мә хә». У Муса бона щьмә'те р'әща кьр. ⁸Һынге Хөдан готә Муса: «Xвәр'а мә'рәки чекә у дәстуки даринва кә, һәр мәрвөе мә'рледайи, гава ль ви бьньһер'ә we сах бьминә». ⁹Муса мә'рәки сьфьрин чекьр, әв дәстуки даринва кьр. Гава мә'р мәрвәки дьхьст у әви ль мә'ре сьфьрин дьньһер'и, әв сах дьма.[†]

Чуйина ль Mowabe^ф

¹⁰Израели р'е к'әтын у ль Ово-т'еда зомед хвә ледан. ¹¹Жь Овог'е жи р'е к'әтын у ль Йие-ҺаҺабариме ль бәр'ийа пешбәри Mowabe^ф алийе роһьлате зомед хвә ледан. ¹²Жь вьр р'е к'әтын у ль нәвала Зәрәдеда зомед хвә ледан. ¹³Жь вьр жи р'е к'әтын у бәр'ийеда ль ви бәри селафа Арноне кә жь синоре әморийа^ф дәрдьк'әт, зомед хвә ледан. Чьмки Арнон синоре нава Mowabe у әморийа бу. ¹⁴Лә-ма ль к'ьтеба Шәр'ед Хөданда* те готьне:

«...ВаҺева Суфайеда у селафава.

¹⁵Арноне у селәфед жорда, кә бәржер дьк'ьшын һ'әта Ә'ре

* **21:3** Бь ибрани «Вьранкьрын».

* **21:14** Әва к'ьтеба нәһатийә хвәйкьрыне. Жь наведе әм дькарын те дәрхьн, кә әва к'ьтеба бона сәрк'әтына Хөдан ә.

20:28 Дәрк'әтын 29:29, 30; Жьмар 33:38; Дөбарәкьрына Қануне 10:6.

21:1 Жьмар 33:40. **21:4** Дөбарәкьрына Қануне 2:1. **21:5-6** Корьнг'и I, 10:9.

21:9 П'адшати II, 18:4; Йуһ'әнна 3:14.

у ль синоре Mowaбе

дьфэсьдн...»

¹⁶ У жь вьр жи к'оч'кьрэнэ Бире. Эва эв бир бу, бона к'ижане Ходан готэ Муса: «Шьмэ'те т'опи ль сэр хэв кэ, Эзе аве бьдмэ ван».

¹⁷ We хьнге израелийа эв стьрана стьра:

«Бире дэ бьдэ дэр! Дэ эшқи we бьстьрен!

¹⁸ Бира кё сэрwера вэдан, э'сьлзадэйед мьлэта эв к'олан, пе шьв у шьвдаред хвэйэ қанундарийе!»

Жь бэр'ийе эв чунэ Мат'анайе.

¹⁹ Жь Мат'анайе чунэ Нан'алийеле, жь Нан'алийеле чунэ Бамот'е. ²⁰ У жь Бамот'е жи чунэ нэwала дэшта Mowaбеда ль сэре Писгайе, кё ль бэр'ийе дьньхер'и.

Шэр'е мьқабыли

Сихон у Ог

(Добарэжьрна Қануне 2:26–3:11)

²¹ We хьнге израелийа қасьд шандьнэ ль щэм Сихоне п'адше эморийа^ф, гот: ²² «Изьна тэ хэбэ эм э'рде тэр'а дэрбаз бьн, эме данэ-гэр'энэ нава зэви у р'эзд тьрийа, аве жи жь бира вэнахwьн, эме р'ийа п'адшева* хэр'эн х'эта жь синоре тэ дэрбаз бьн». ²³ Ле Сихон изьн нэда кё израели синоре wir'а дэрбаз бьн, Сихон х'эму щьмэ'та хвэ т'оп кьр, дэрк'этэ бэр'ийе пешбэри израелийа, эв

хатэ Йаhасе у т'эви израелийа шэр' кьр. ²⁴ Израелийа эw данэ ль бэр дэве шур, э'рде wi жь селаша Арноне х'эта Йабоде, х'эта синоре амонийа^ф эффт кьрьн. Чьмки синоре амонийа суркьри бу. ²⁵ Израелийа эв х'эму бажар хьлдан у израели х'эму бажаред эмори-йада щи-wар бун, ль х'эшбоне у х'эму дор-бэре веда. ²⁶ Х'эшбон бажаре Сихоне п'адше эморийа бу. Эwi т'эви п'адше Mowaбейи пешийе кьрбу шэр' у т'эмамыйа э'рде wi х'эта Арноне жь дэсте wi стандьбу. ²⁷ Лэма мэсэлэготи дьбежьн:

«Wэрьнэ х'эшбоне, бьра эwa ава бэ

у қадим бэ бажаре Сихоне!

²⁸ Чьмки жь х'эшбоне агьр дэрк'эт,

алав жь бажаре Сихоне

п'адша,

Э'ра Mowaбе х'уфи хвэ кьр,

хвэйе щийед

п'утх'эбандьнейэ Арноне.[†]

²⁹ Wэй ль тэ Mowaб!

хэй щьмэ'та К'ьмош*, тё ондабуйи!

Эwi кёр'ед хвэ данэ р'эве, қизед хвэ жи хесире

Сихоне п'адше эморийа.

³⁰ Мэ эw э'рде хьстьн,

х'эшбон қьр' бу х'эта Дибоне, мэ эw кавьл кьр х'эта

Нофан'е,

кё незики Медэбайе йэ».

* 21:22 Бьхуньн шьровэжьрна Жьмар 20:17.

* 21:29 «К'ьмош» наве п'утэки мowaбийа^ф бу.

21:28-29 Йеремийа 48:45-46.

³¹ Бь ви аवाई истраели ль э'р-де эморийада щи-вар бун. ³² We һынге Муса шанд кө Йазере р'ач'э'в кьн у истраелийа дор-бэред we эфти хвэ кьрн у эморийед кө ль вьр дьман р'ақэтандьн.

³³ Пэйр'а эw вэгэр'ийан у ль р'ийа Башанева^ф һэвраз чун. һынге Оге п'адше Башане т'эмамия мь-лэте хвэва һында Едрэе дэрк'этэ мьқабыли ван шер'. ³⁴ У Хөдан готэ Муса: «Жь ви нэтырсэ, чьмки Мьн эw, т'эмамия щьмэ'та ви wэлате вива данэ дэсте тэ, öса бини сэре ви, чава кө тэ ани сэре Сихоне п'адше эморийа, кө ль һ'эшбоне дьма». ³⁵ У истраелийа ль Ог, көр'ед ви у т'эмамия мьлэте ви хьстын, т'ö кэс сах нэһьштын у э'рде ви эффт кьрн.

П'адше Мовабе гази Бьлам дькэ

22 ¹ Истраели^ф р'ек'этын у ль дэштед Мовабеда, алие р'оһьлата ч'эме Урдөне, пешбэри Әриһае зомед хвэ ледан.

² We һынге Балақе, көр'е Сипор, эw һ'эму чь кө истраелийа ани сэре эморийа дит. ³ Моваби гэлэки жь истраелийа тырсийан, чьмки эwана беһ'есаб бун. Сава истраелийа к'этыбу ль сэр мовабийа. ⁴ һынге мовабийа готэ р'успийед мидйанийа: «Эв щьмэ'та һан, һэр чь кө ль дора мэ һэйэ we öса лэбэр кэ, чава кө дэвар гиһае чөле лэбэр дькэ». We һынге Балақе көр'е Сипор п'адше Мовабе бу. ⁵ Әви

қасьд шандьнэ пэй Бьламе көр'е Бэур, ль бажаре Пьт'ора дэве ч'эме Фьратейи ль э'рде Бьне-Ә'мойе, кө гази ви кьн у гот: «Ва йэ мьлэтэк жь Мьсьре дэрк'этийэ, р'уйе э'рде иди ньхамтийэ у пешбэри мьн щи-вар буйэ.[†] ⁶ Аwa эз һиви жь тэ дькьм, wэрэ бона хатьре мьн ньфьр'а ль ви мьлэти бькэ, чьмки эw жь мьн қэwаттыр э, бэлки эзе һынге бькарьбьм зора ви бьбьм у бэр'дыме жь э'рде хвэ дэрхьм. Чьмки эз заньм дөайе тэ дөа йэ, ньфьр'а тэ жи ньфьр' э». ⁷ Р'успийед Мовабе у р'успийед Мидйане машед сербазийе дэстед wанда р'ек'этын чун. Әw чунэ щэм Бьлам у хэбэред Балақ гиһандьнэ ви. ⁸ Әwi готэ wan: «Ишэв ль вьр бьминьн, Хөдан чь мьнр'а бежэ, эзе цаба wэ бьдьм». Wэк'илед Мовабе щэм Бьлам ман. ⁹ Хwэде^ф һатэ щэм Бьлам, гот: «Эв мэрьвед һанэ щэм тэ к'и нэ?» ¹⁰ Бьлам готэ Хwэде: «Балақе көр'е Сипор п'адше Мовабе эw хэбэр мьнр'а шандьнэ: ¹¹ «Ва йэ мьлэтэк жь Мьсьре дэрк'этийэ у р'уйе э'рде ньхамтийэ. Аwa wэрэ бона мьн ньфьр'а ль ви бькэ, бэлки эз бькарьбьм пешбэри ви шэр' кьм у бэри ви дьм». ¹² Хwэде готэ Бьлам: «Т'эви wan нэчэ, ньфьр'а ль ви мьлэти нэкэ, чьмки эw мьлэта бьмбарэккьри йэ». ¹³ Бьлам сэре сыбе р'абу у готэ wэк'илед Балақ: «Һэр'ьнэ wэлате хвэ, чьмки Хөдан изьна мьн надэ кө т'эви wэ бем». ¹⁴ Wэк'илед Мовабе р'абун һатынэ ль щэм Балақ

22:5 Жьмар 31:8; Пэтрус II, 2:15-16; Щьһуда 11.

у готын: «Бьлам қайл нэбу кө т'эви мә бе». ¹⁵ Балақ диса жь ван гэлэктър у жь ван қэдъртър вэк'ил шандьн. ¹⁶ Әв һатгнэ ль щэм Бьлам у готыне: «Балақе көр'е Сипор аһа гот: «Әз һиви дькьм һ'эта щэм мьн вэрэ, на-на нэкэ. ¹⁷ Әзе қэдър-һөрмэтэкэ мэзын бона тэ бькьм у чь жи мьнр'а бежи эзе бькьм. Әз һиви жь тэ дькьм, дә вэрэ бона мьн ньфьр'а ль ви мьлэти бькэ». ¹⁸ Бьлам ль бэрдэстийед Балақ вэгэр'анд у гот: «Дьхвази Балақ мала хвэ т'ьжи зер' у зивва бьдэ мьн, эз нькарьм сэр готына Хөдан Хвәдейе хвэр'а дэрбаз бьм, кө тыштэки бьч'ук йан мэзын бькьм. ¹⁹ Дә ишэв ль вьр бьминьн у эзе бьзаньбьм к'а Хөдан we иди чь бежэ мьн». ²⁰ Хвәде шэв һатэ щэм Бьлам у готе: «Һэгэр әв мэрвьана һатгнэ гази тэ дькьн, р'абэ т'эви ван һэр'э, ле т'эне чь кө Әз тэр'а бежьм, тө we йэке бькэ». ²¹ Бьлам сьбе р'абу т'ер'а к'эра хвэ гьреда у т'эви вэк'илед Мовабе чу.

К'эра Бьлам

²² Гава Бьлам чу һерса Хвәде ль ви р'абу у Мьлйак'эте Хөдан* ль сэр р'е чава п'ехэм сэкьни. Бьлам к'эра хвэ дажот, дө хөлам жи т'эви ви бун. ²³ К'эре мьлйак'эте Хөдан дит, кө we шуре тэ'зи дәсте вида, ль сэр р'е сэкьни йэ, һынге к'эр жь р'е дагэр'ийа у к'этэ бәсте, Бьлам к'эре дьхьст кө вэгэр'инэ ль сэр р'е. ²⁴ Мьлйак'эте Хөдан ль шьвэр'ийа нава р'ээед тьрийада

сэкьни, кө ви али дивар бу, ви али дивар бу. ²⁵ К'эре кө мьлйак'эте Хөдан дит, хвэ диверва гөһашт у ныге Бьлам жи диверва һатэ гөһаштыне, әви диса ль к'эре хьст. ²⁶ Мьлйак'эте Хөдан пешда чу у щики өсайи тэнг сэкьни, кө иди р'е т'өнэбу, нэ р'аст вэгэр'анда нэ жи ч'эп. ²⁷ Гава к'эре мьлйак'эте Хөдан дит, бьн Бьламда мэр'ьхи, һерса Бьлам р'абу у әви к'эр да ль бэр шьва. ²⁸ һынге Хөдан заре к'эре вэкьр у әве готэ Бьлам: «Мьн чь ль тэ кьрийэ, вэки әва се щар э тө ль мьн дьхи?» ²⁹ Бьлам готэ к'эре: «Чьмки тө т'эви мьн һ'энэка дьки, хвэзи дәсте мьнда шур һэбуя, мьне һәма ньһа тө бькөштайи». ³⁰ К'эре готэ Бьлам: «Әз әв к'эра тэ ниньм кө тө т'эмамия а'мьре хвәда һ'эта р'ожа иро ле сийар дьби? Қэт хэйсэте мьн буйэ, вэки эз аһа биньмэ сәре тэ?» Әви гот: «На». ³¹ һынге Хөдан ч'эвед Бьлам вэкьрын у әви мьлйак'эте Хөдан шуре тэ'зи дестда, ль сэр р'е сэкьни дит, әв та бу у дэвэр'уйа чу. ³² Мьлйак'эте Хөдан готэ ви: «Бона чь әва се щар э тө к'эра хвэ дьхи? Әз һатьмэ кө пешийа тэ бьбьмэ п'ехэм, чьмки р'ийа тэ ль бэр мьн нэ р'аст э. ³³ К'эре эз дитьм у се щара жь р'ийа хвэ дагэр'ийа. һэгэр әва жь р'е данэгэр'ийа, мьн ньһа иди тө ә'сә көштьбууйи у әва сах һьштьбу». ³⁴ Бьлам готэ мьлйак'эте Хөдан: «Мьн гөнэ кьр, чьмки мьн ньзаньбу кө тө ль сэр р'е пешбэри мьн сэкьни йи. Ава

* 22:22 Фэ'мина хэбэра «Мьлйак'эте Хөдан» р'аст нэ ә'йан э, әв щарана жь бэр наве Хөданва те бьк'аранине у һ'эзура Ви дьдэ к'ьфше.

һәгәр әв йәк нә бь дьле тә йә, әзе пашда вәгәр'ым». ³⁵ Мьльйак'әте Хөдан готә Бьлам: «Г'әви ван мәрвьа һәр'ә, ле т'әне эз тәр'а чь бежым, өса бежи». Бьлам г'әви вәк'илед Балақ чу.

Балақ у Бьлам р'әсти һәв тен

³⁶ Гава Балақ бьһист вәки Бьлам те, пешийа вида чу һ'әта бажаре Мовабейи ль сәре синоре хвәйи һьнда селафа Арноне. ³⁷ Балақ готә Бьлам: «Әва чәнд щарә мьн дышандьнә пәй тә гази тә дыкьр, тә чьма нәдһати щәм мьн? Чьма әзе нькарьбьм бьн қәнщийа тә дәрәм?» ³⁸ Бьлам готә Балақ: «Дә ва йә эзи һатьмә щәм тә, ле эз нькарьм хвә сәре хвә тыштәки бежым, чь кө Хвәде дайнә ль сәр заре мьн, әзе we йәке жи бежым». ³⁹ Бьлам г'әви Балақ чу, әв гһиштһнә Қирйат-һусоте. ⁴⁰ Балақ пәз у дәвар кьрһнә қөрбан, Бьлам у вәк'илед г'әви вир'а шандьн. ⁴¹ У сәре сьбе Балақ Бьлам һьлда у әв һьлк'ышийанә ль сәр Бамот'-Баә'ле* у жь вьр Бьлам п'арәкә щьмә'та Исраеле дит.

П'ехәмбәртия^ф Бьламә ә'вльн

23 ¹ Бьлам готә Балақ: «Мьн-р'а ль вьр һ'әфт горигәһа^ф чекә у һ'әфт щанәга у һ'әфт бәрана ль вьр мьнр'а һазьр кә». ² Балақ анәгори готьна Бьлам кьр. Балақ у Бьлам ль сәр һәр горигәһе ца-

нәгак у бәранәк дан. ³ Бьлам готә Балақ: «Дә тө ль бәр дийарийа т'әвайишәватә хвә бьсәкьнә, ле эз һьнәки дур к'әвьм, бәлки Хөдан мьнва дәрә у Әв чь кө ль бәр мьн вәкә, әзе тәр'а бежым». У әв чу сәре т'апәки р'әқи-р'ут. ⁴ Хвәде Бьламва хөйа бу у Бьлам готә Ви: «Мьн һ'әфт горигәһ чекьрһнә у ль сәр һәр горигәһе щанәгак у бәранәк дайә». ⁵ һьнге Хөдан хәбәр дани ль сәр заре Бьлам у готе: «Вәгәр'ә ль щәм Балақ у аһа беже». ⁶ Әв вәгәр'ийа ль щәм Балақ, we әв г'әви һ'әму вәк'илед Мовабе, ль бәр т'әвайишәватә хвә сәкьни йә. ⁷ Бьлам мәсәлә хвә пешда ани у гот:

«Балақ п'адше Мовабе, әз жь
Араме,
жь ч'ийайед р'оһьлате аним,
гот:
(Вәрә, бона мьн ньфьр'а ль
Ақуб^ф бькә,
вәрә, чәрха ч'әп Исраелер'а
бьхвазә!»

- ⁸ Әзе чава ньфьр'а ле бькьм,
вәки Хвәде ньфьр' ле
нәкьрийә?
Әзе чава чәрха ч'әп бьхвазьм,
кө Хөдан чәрха ч'әп ванар'а
нахвазә?
- ⁹ Чьмки әз жь сәре қәйава
дьбиньм,
жь сәр гьрава әз дина хвә
дьдьме,
ва йә мьләтәк башқә дьжи
у хвә г'әви мьләтед майин
һ'әсаб накә.

* 22:41 «Бамот'-Баә'ле» щики бьльнд бу, дәра кө п'утед Баә'л^ф дьһатһнә һ'әбандьне.

¹⁰ К'и дыкарэ зөр'эта Ақубэ
мина қуме һ'эсаб кэ,
йан чар п'ара п'арэкэ Исрае-
ле бьжмьрэ?
Бьра нэфса мын пе мьрьна
р'аста бьмьрэ,
ахьрийа мын жи мина ахь-
рийа ван бэ!»
¹¹ Ђынге Балақ готэ Бьлам: «Гэ
чь ль сэре мын кыр? Мын тэ анийи
кэ ньфьр'а ль дьжмьнед мын бьки,
ле тэ бьмбарэк^ф дыки!» ¹² Бьлам ле
вэгэр'анд у готе: «Гэло эз гэрэке
we йэке нэбежым, чь кэ Ходан
датинэ ль сэр заре мын?»

П'ехэмбэртия Бьламэ дэда

¹³ Балақ готэ ви: «Эз р'эща
дыкым вэрэ т'эви мын эм һэр'нэ
цики дьн, те жь вьр ван бьби-
ни. Те п'арэкэ ван т'эне бьбинни,
ле т'эмабийа вана нэбинни. Жь
вьр тэ бона мын ньфьр'а ль ван
бькэ». ¹⁴ У Балақ эв бьрэ дэшта
Софиме, ль сэре ч'ийайе Писгайе
у һ'эфт горигэһ чекьрын, ль сэр
һэр горигэһе щанэгак у бэранэк
дан. ¹⁵ Эви готэ Балақ: «Тэ ль вьр
бэр дийарийа т'эвайишэвата хвэ
бьсэкьнэ, эз һьнэки веда пешийа
Ходанда һэр'ым». ¹⁶ Ходан Бьламва
хэи бу, хэбэр дани ль сэр заре
ви у готе: «Вэгэр'э ль щэм Балақ
у аһа беже». ¹⁷ Бьлам һатэ ль щэм
Балақ, we эв т'эви вэк'илед Мо-
вабе, ль бэр т'эвайишэвата хвэ
сэкьнийэ у Балақ жь ви пьрси:

«Ходан чь гот?» ¹⁸ Бьлам мэсэла
хвэ пешда ани у гот:

«Р'абэ Балақо, тэ бьбьһе,
һэй кэр'е Сипор, гөһ бьдэ
мын!

¹⁹ Хвэде нэ инсан э, кэ хельф
бежэ,
нэ жи мэри йэ, кэ сэр йа
Хвэ нэминэ.

Чьма Эв дьбежэ we йа Хвэ
нэкэ?

Йан готьна Хвэ нэйнэ сери?

²⁰ Ва йэ мын фэрмана
бьмбарэкийе станд,
Эви бьмбарэк кьр, эз
нькарым бьгөһезьм.

²¹ Бэлайе нава Ақубда набиньм,
хэм нава Исраеледа к'ьфш
накым.

Ходан Хвэдеие ван т'эви ван
э,
эвэ ша нэ, кэ Эв П'адше
ван э.

²² Хвэде эв жь Мьсьре
дэрхьстьн,
қэвата Ви бона ван мина
йа гак'уви йэ.

²³ Сербазы ль нава Ақубда
т'өнэйэ,
к'оч'экти ль нава* Исраеле-
да т'өнэйэ.

Бона Ақуб у Исраеле we аһа
бе готьне:
«Һэла Хвэде чь кьрийэ».

²⁴ Эва мьлэта мина макэшер
дысэкьнэ,
мина шер жь щийе хвэ
р'адьбэ,

* 23:23 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Сербазы һьмбэри Ақуб т'өнэйэ, к'оч'экти һьмбэри Исраеле т'өнэйэ».

əw п'ал надə һ'əтə т'ален
нəхwə

у хуна йед кōшти вэнəхwə».

²⁵Һыңге Балақ готə Бьлам: «Һə-
гэр ньфьр'а ль ван наки, дə ван
бьмбарəк жи нəkə!» ²⁶Бьлам ль
Балақ вэгэр'анд у гот: «Мьн тэр'а
нэгот: Чь кō Хōдан мьнр'а бежə,
эзе we йəке бькьм?»»

П'ехəмбэртийа Бьламə сьсийа

²⁷Балақ готə Бьлам: «Эз ниви
жь тə дькьм, wэрə эз тə бьбьмə
щики дьн, бəлки ль Хwədə хwəш
бе, тō жь wьр бона мьн ньфьр'а
ван бьки». ²⁸У Балақ Бьлам бьрə
ль сэрə ч'ийайе П'ьһорə, кō жь
wьр бэр'и дьһатə к'ьфше. ²⁹Бьлам
готə Балақ: «Ль вьр мьнр'а һ'əфт
горигəһа чекə у һ'əфт щанəга у
һ'əфт бэрəна ль вьр мьнр'а һəзьр
кə». ³⁰Балақ анэгори готьна Бьлам
кьр у ль сэр һэр горигəһе щанəгак
у бэрəнəк да.

24 ¹Бьлам дит wəки Израел
бьмбарəккьрьн^ф ль Хōдан
хwəш те, əw мина бэрə иди ль
пəй фəльквəкьрьне нək'əт, ле бə-
ре хwə да бэр'ийе. ²Бьлам сэрə
хwə бьльнд кьр, дина хwə дайе,
we Израел қəбил-қəбил^ф сəkьни
йə, һыңге Р'ōһ'e^ф Хwədə һатə ль
сэр wi. ³Əwi мəсəлə хwə пешдə
ани у гот:

«Аwə готьна Бьламə кōр'е
Бəур,

готьна мере кō зəлал
дьбинə,

⁴ готьна йе кō хəбэрə Хwədə
дьбьһе,

дитьнокед Йе һəri Зор
дьбинə,

əw дəвэр'уйа дьк'əвə
ч'əвед wi тенə вəкьрьне.

⁵ Чəwə бəдəw ьн конед тə, һəй
Ақуб!

Əw щи-wаред тə, һəй Израел!

⁶ Əw мина селəфə бэрфьрə
бунə,

мина бахчед ль бэр дəвə
ч'ем,

мина уда^ф кō Хōдан
дач'ькандийə

у мина эрзед ль бэр дəвə
авə нə.

⁷ Аве жь сатьлед* wi
бьһэр'ькə,

т'охьме wийе т'ер бе авдане.
П'адше wийе жь Агəг[†]

дэрбазтьр бə
у п'адшатийа wийе мəзьн

бə.

⁸ Хwədə əw жь Мьсьре дэрхьст,
қəwəтə Wi бона ван мина

йа гəк'уви йə,

əwe мьлəтəд нəйар һ'уфи хwə
кə,

we һəстуйед ван
һурдəхwəши кə

у пе тиред хwə ль ван хə.

⁹ Əw тəлийа, мина шер
вəлэзийа,

мина макəшере, к'и дькарə
əwi р'акə?

* **24:7** «Сатьл» дəрданəкə дəввəкьрийə бона авк'шандьне йə.

24:7 Самуел I, 15:8.

Дэ бьра йе тэ бьмбарэк дькэ,
 бьмбарэк бэ,
 йе ньфьр'а ль тэ дькэ,
 ньфьр' ле бэ».⁷

¹⁰ Ынге һерса Балақ ль Бьлам р'абу, әви дәстед хвэ ль һэв хьс-тын у готэ Бьлам: «Мьн гази тэ кьр кё тё ньфьр'а ль дьжмьнед мьн бьки, ле әва се щар э тэ әв бьмбарэк кьрын. ¹¹ Дэ ньһа быщэ'мэ һэр'э щийе хвэ! Мьн хвэст қәдьр-һөрмэтэкэ мэзын тэр'а бькьра, ле ва йэ Хөдан әв йэк жь дәсте тэ кьр». ¹² Бьлам готэ Балақ: «Нэ мьн г'әви ван қасьдед тэйә шанди жи хэбэр да у гот: ¹³ Дьхwaзи Балақ мала хвэ т'ьжи зер' у зивва жи бьдэ мьн, әз нькарьм сэр готьна Хөданр'а дәрбаз бьм, кё тыштәки қәнщ йан хьраб бь хвэстына хвэ бькьм. Чь кё Хөдан бежэ, әзе we йәке жи бежьм». ¹⁴ Ва йэ әз дьчьмэ нав мьләте хвэ, дә wэрэ әз тэр'а бежьм, кё р'оже бен әв мьләте чь ль сәре мьләте тэ бькэ».

П'ехәмбэртия Бьламэ чара

¹⁵ Әви мәсәла хвэ пешда ани у гот:

«Аwa хэбәра Бьламе көр'е
 Бәур,
 хэбәра мере кё зәлал
 дьбинә.

¹⁶ Хэбәра йе кё готьнед Хwәде дьбьһе,
 наш жь занәбуна Йе һәри
 Жорьн һәйә,

дигьнокед Йе һәри Зор дьбинә,
 дэвэр'уйа дьк'әвә,
 ч'әвед wi тенә вәкьрыне.

¹⁷ Әз Wi дьбиньм, ле нә ньһа,
 ль Wi дьньһер'ьм, ле нә
 незик.

Стәйрке жь Ақуб дәрк'әвә,
 шьва п'адшатиye we жь Ис-
 раел дәре,

we щеника Mowaб
 һурдәхwәши кә,
 к'ока г'әмамияа зөр'әта
 Шет' бинә.

¹⁸ Әдоме бе зәфткьрыне,
 Сөһире* жи жь дьжмьнед
 хвэ бе зәфткьрыне
 у Исраеле қәwата хвэ бьдә
 к'ьфше.

¹⁹ Жь Ақуб we сәрwере дәре,
 к'ока йед жь бажара майи
 бинә.

²⁰ Бьлам дина хвэ да Амалек,
 мәсәла хвэ пешда ани у гот:
 «Амалек мьләте лапи пеш ә,
 ле ахьрийе we к'ок ле бе».

²¹ Дина хвэ да қенийа
 у мәсәла хвэ пешда ани у
 гот:
 «Ши-wape тэ қәwин-қәдим ә,
 һелуна тэ ль сәр қәйе дани
 йә.

²² Ле агьре қенийа к'әвә,
 гава Ашур^ф тә һесир бьбә».

²³ Бьлам мәсәла хвэ пешда
 ани у гот:

* 24:18 «Сөһир» ч'ийа-банийед Әдомеда бун.

24:9 Дәстпәбун 12:3; 49:9.

«Wэйе, гава Хwэде ве йэке
бькэ,

иди к'е we сах бьминэ?

²⁴ Гэмийе жь Qöбрьсе бен,
we Ашур у Эбэре зэфт кьн,
ле эw хwэха жи we к'ок ле
бе».

²⁵ Пэйр'а Бьлам р'абу у вэгэр'и-
йа чу щийе хwэ, Балаq жи р'ийа
хwэда чу.

Израели п'ут Баэ'л^ф дьһ'эбиньн

25 ¹ Гава израели Шитгимеда
дьман, һынге щьмэ'те дэст-
пекьр т'эви қизед мowaбийа^ф зьне-
к'ари кьрын. ² Wана щьмэ'т т'эглифи
сэр қорбанед хwэдейед хwэ кьрын,
щьмэ'те қорбан хварьн у хwэде-
йед ван һ'эбандьн. ³ Израели аһа
Баэ'л-П'ьһорва* хатьнэ гьредане.
Һынге һерса Ходан ль Израеле р'абу.
⁴ Ходан готэ Муса: «Һ'эму сэрwеред
мьлэт һьлдэ у ван ль бэр Ходан бэр
т'эве дарда кэ. һынге алава һерса
Ходан we ль Израеле дайнэ». ⁵ Му-
са готэ сэрwеред[†] Израеле: «Бьра
жь wэ һэр кэс, ван мэрьвед хwэ
бькөжэ, к'ижан кө Баэ'л-П'ьһорва
хатьнэ гьредане». ⁶ We дэме йэки
израели хат, ль бэр ч'эве Муса у
т'эмамийа щьвина Израелейэ кө
ль бэр дэре Коне Щьвине дьгьри-
йан, хwэр'а жьнэкэ мидйани ани
нава бьратийа хwэ. ⁷ һынге Пинһасе
көр'е Елазаре көр'е һаруне^ф к'а-
һин эв йэк кө дит, жь нава щьвине

р'абу, р'ымэк гьртэ дэсте хwэ, ⁸ ль
пэй wi израели чу к'этэ коне wi
у р'ым зьке һэр дөйар'а кьр, зьке
израели жи эwe жьне жи. һынге
бэла ль нава израелийда сэдьр'и.
⁹ Жь дэст бэлаие бист у чар һ'эзар
мэри мьрьбун.

¹⁰ Ходан дэнг да Муса у гот:
¹¹ «Пинһасе көр'е Елазаре көр'е
һаруне к'аһин һерса Мьн жь сэр
израелия да һьлдане, чьмки эw
нава wанда бу хирэтк'еше Мьн у
Мьн израели жь дэст хирэта Хwэ
қыр' нэкьрын. ¹² Лэма бежи wi: «Ва
Эз пэймана^ф Хwэйэ а'длайийе т'э-
ви wi гьре дьдьм, ¹³ эве бона wi
у пэй wir'а жи бона зөр'эта wi
бьбэ пэймана к'аһинтийа һ'эта-
һ'этайе. Чьмки эwi бона Хwэдейе
хwэ хирэт кьр у бона израелия
к'эwандьн^ф кьр».

¹⁴ Наве израелие көшти, йе
кө т'эви жьна мидйани хатьбу
көштьне Зимри бу, көр'е Салуйе
сэрwере малбэтэкэ шьм'унийа.
¹⁵ Наве жьна мидйанийэ көшти
жи К'озби бу, қиза Зуре сэрwере
малбэтэкэ мидйанийа бу.

¹⁶ Ходан дэнг да Муса у гот:
¹⁷ «Т'эви мидйанийа дьжмьнатиye
бькьн у қыр'а ван биньн. ¹⁸ Чьмки
wана бь мьхэнэтиye дьжмьнати
wэр'а ажотьн у һун хапандьн, нава
we қэwьмандьна П'ьһор у хушка
ван К'озбийа қиза сэрwере мид-
йанида, йа кө р'уйе П'ьһорда р'ожа
бэлаие хатэ көштьне».

* **25:3** Бь ибрани «Хwэйи П'ьһор». П'ьһор бажарэки Mowaбе бу у «Баэ'л-П'ьһор» наве
һ'эйкэлэки Mowaбе бу.

25:5 Дэрк'этьн 18:13-26.

**Израели шара дōда
тенэ навньвисаре**
(Жьмар 1:1-46)

26 ¹Пай бэлайер'а Хōдан готэ Муса у Елазаре кор'е харуни к'ахин: ²«Т'эмамия шьвина израелия хәр кәсе жь бистсалие жортър, анэгорн малбәтед ван эскәрийер'а керхати, Израеледа йәк-йәк бжмьрын». ³Муса у Елазаре к'ахин ль дәштед Мовабедә, һында ч'эме Урдōне, пешбәри Әриһаие т'эви ван хәбәр дан у готын: ⁴«Һәр кәсе жь бистсалие жортър гәрәке бе жьмартын, чава кō Хōдан т'эми ль Муса кьр».

Израелиед кō жь вәлате Мьсьре дәрк'этьбун, әв бун:

⁵Р'убене ньхōрийе Израел. Кōр'ед Р'убен: Жь һанох бәрәка һанохийа, жь Паллу бәрәка паллуийа. ⁶Жь һәсрун бәрәка һәсрунийа, жь К'арми бәрәка к'армийа. ⁷Әв бун бәрәкед р'убенийа, һ'әсабе хвәва әв 43 730 нәфс бун.

⁸Кōр'е Паллу: Елийаб бу. ⁹Әв бун кōр'ед Елийаб: Ньмуйел, Дат'ан у Абирам. Әвана әв Дат'ан у Абираме кō нава шьвинеда жьбарә бун, к'ижан кō т'эви к'ома Қорах һьмбәри Хōдан дәрк'этын, р'абунә мьқабьли Муса у һарун, ¹⁰у әрде дәве хвә вәкьр әв т'эви Қорах дақōртандьн. Әв к'ома онда бу, гава егьр әв 250 мәри һ'уфи хвә кьрын у бунә дәрс. ¹¹Ле кōр'ед Қорах нәмьрын.

¹²Әв бун кōр'ед Шьмһ'ун бәрәкед хвәва: Жь Ньмуйел бәрәка ньмуйелийа. Жь Йамин бәрәка йаминийа. Жь Йахин бәрәка йахи-

нийа. ¹³Жь Зәраһ бәрәка зәраһийа. Жь Шауул бәрәка шауулийа. ¹⁴Әв бун бәрәкед шьмһ'унийа: 22 200 нәфс бун.

¹⁵Әв бун кōр'ед Гад бәрәкед хвәва: Жь Сьпон бәрәка сьпониийа. Жь һагги бәрәка һаггийа. Жь Шуни бәрәка шунийа. ¹⁶Жь Озни бәрәка ознийа. Жь Ә'ри бәрәка ә'рийа. ¹⁷Жь Арод бәрәка ародийа. Жь Арели бәрәка арелийа. ¹⁸Әв бун бәрәкед кōр'ед Гад у һ'әсабе хвәва әв 40 500 нәфс бун.

¹⁹Кōр'ед Щьһуда: Әр у Онан бун. Ле Әр у Онан ль әрде Кәнанеда^ф мьрын. ²⁰Әв бун кōр'ед Щьһуда бәрәкед хвәва: Жь Шеллаһ бәрәка шеллаһийа. Жь Перес бәрәка пересийа. Жь Зәраһ бәрәка зәраһийа. ²¹Әв бун кōр'ед Перес: Жь һәсрун бәрәка һәсрунийа. Жь һамул бәрәка һамулийа. ²²Әв бун бәрәкед Щьһуда у һ'әсабе хвәва әв 76 500 нәфс бун.

²³Әв бун кōр'ед Исахар бәрәкед хвәва. Жь Т'ола бәрәка т'олайа. Жь Пуа бәрәка пуайа. ²⁴Жь Йашув бәрәка йашувийа. Жь Шимрон бәрәка шимронийа. ²⁵Әв бун бәрәкед Исахар у һ'әсабе хвәва әв 64 300 нәфс бун.

²⁶Әв бун кōр'ед Зәбулон бәрәкед хвәва. Жь Сәред бәрәка сәредийа. Жь Әлон бәрәка элонийа. Жь Йалйел бәрәка йалйелийа. ²⁷Әв бун бәрәкед зәбулонийа, һ'әсабе хвәва әв 60 500 нәфс бун.

²⁸Әв бун кōр'ед Усьв^ф бәрәкед хвәва. Мьнашә у Әфраим. ²⁹Әв бун кōр'ед Мьнашә: Жь Махир бәрәка махирийа. Жь Махир Гиләд^ф

бу. Жь Гилэ'д бэрэка гилэ'дийа.
³⁰ Эв бун көр'ед Гилэ'д: Жь Ийэ-
 зэр бэрэка ийэзэрийа. Жь Хелэ'д
 бэрэка хелэ'дийа. ³¹ Жь Асрийел
 бэрэка асрийелийа. Жь Шэхэм
 бэрэка шэхэмийа. ³² Жь Шьмида
 бэрэка шьмидайа. Жь Н'эфэр бэ-
 рэка н'эфэрийа. ³³ Ле көр'ед Сь-
 лофн'аде н'эфэр т'өнэбун, т'эне
 қизед ви нэбун. Эв бун навед
 қизед Сьлофн'ад: Маһ'ла, Ноһа,
 Н'огла, Милк'а у Т'ирса. ³⁴ Эв бун
 бэрэкед Мьнашэ у н'эсабед хwэва
 эw 52 700 нэфс бун.

³⁵ Эв бун көр'ед Эфраим бэ-
 рэкед хwэва: Жь Шут'элаһ' бэрэка
 шут'элаһ'ийа. Жь Бэк'ыр бэрэка
 бэк'ырийа. Жь Т'аһ'ан бэрэка г'а-
 һ'анийа. ³⁶ Эв бун көр'ед Шут'элаһ'.
 Жь Э'ран бэрэка э'ранийа. ³⁷ Эв бун
 бэрэкед көр'ед Эфраим, н'эсабе
 хwэва эw 32 500 нэфс бун. Эв бун
 көр'ед Усьв бэрэкед хwэва.

³⁸ Эв бун көр'ед Бьнийамин бэ-
 рэкед хwэва: Жь Бэла бэрэка бэ-
 лайа. Жь Ашбел бэрэка ашбелийа.
 Жь Аһ'ирам бэрэка аһ'ирамийа.
³⁹ Жь Шьфуфам бэрэка шьфуфами-
 йа. Жь Н'уфам бэрэка н'уфамийа.
⁴⁰ Эв бун көр'ед Бэла: Ард у Нэ'ман.
 Жь Ард бэрэка ардийа. Жь Нэ'ман
 бэрэка нэ'манийа. ⁴¹ Эв бун көр'ед
 Бьнийамин бэрэкед хwэва. н'эсабе
 хwэва эw 45 600 нэфс бун.

⁴² Эв бун көр'ед Дан бэрэкед
 хwэва: Жь Шун'ам бэрэка шун'а-
 мийа. Эв бу бэрэка Дан анэґори
 бэрэкед хwэ. ⁴³ н'эсабе т'эмамийа
 бэрэка шун'амийа 64 400 нэфс бун.

⁴⁴ Эв бун көр'ед Ашер бэрэкед
 хwэва: Жь Имна бэрэка имнайа.
 Жь Ишви бэрэка ишвийа. Жь
 Бьриһа бэрэка бьриһайа. ⁴⁵ Эв бун
 көр'ед Бьриһа: Жь Н'эбэр бэрэка
 н'эбэрийа. Жь Малк'ийел бэрэка
 малк'ийелийа. ⁴⁶ Наве қиза Ашер
 жи Сэрах бу. ⁴⁷ Эв бун бэрэкед
 көр'ед Ашер. н'эсабе хwэва эw
 53 400 нэфс бун.

⁴⁸ Эв бун көр'ед Нэфтэли бэ-
 рэкед хwэва: Жь Йасйел бэрэка
 йасйелийа. Жь Гуни бэрэка гу-
 нийа. ⁴⁹ Жь Йесэр бэрэка йесрийа.
 Жь Шиллем бэрэка шиллемийа.
⁵⁰ Эв бун бэрэкед нэфтэлианэ-
 гори бэрэкед хwэ. н'эсабе хwэва
 эw 45 400 нэфс бун.

⁵¹ н'эсабе исраелийа 601 730
 нэфс бун.

⁵² Ходан дэнг да Муса у гот:[†]
⁵³ «Бьра э'рд анэґори н'эсабе наве
 ван, чава war бе п'арэвэкьрьне.
⁵⁴ К'ома мэзынр'а war зэ'ф бьди,
 к'ома бьч'укр'а war һьндьки бь-
 ди. нэр кэсир'а анэґори н'эсабе
 ван бьра war бе дайине. ⁵⁵ Т'эне
 пе п'эшкавитьне бьра э'рд бе п'а-
 рэвэкьрьне. Анэґори навед қэби-
 лед кал-бавед хwэ эw гэрэке war
 бьстиньн. ⁵⁶ Пе п'эшкавитьне бьра
 war бе п'арэвэкьрьне, чава йед
 гэлэкр'а оса жи йед һьндькр'а».

⁵⁷ Эв бун левийед^ф анэґори
 бэрэкед хwэ навньвисар: Жь Гер-
 шон бэрэка гершонийа. Жь Қоһат'
 бэрэка қоһат'ийа. Жь Мерари бэ-
 рэка мерарийа. ⁵⁸ Эв бун бэрэкед
 левийа: Бэрэка либнийа, бэрэка

небронийа, бэрэка маһ'лийа, бэрэка мушийа, бэрэка қорахийа. Қоһат'р'а Ә'мрам бу. ⁵⁹ Ле наве жьна Ә'мрам Йок'эбэд бу, қиза Леви, йа кө ль Мьсьре Левир'а бьбу. Әве Ә'мрам'а һарун, Муса у Мәрийәма хушка ван анин. ⁶⁰ һарун'а Надаб, Абиһу, Елазар у Ит'амар бун.† ⁶¹ Ле Надаб у Абиһу мьрын, гава ван агьрэки майин† анинә ль бәр Хөдан. ⁶² һ'эсабе левийа, һ'әму қьсьме ванә меринә жь йәкмәһе жортър 23 000 нәфс бун. Әв т'әви израелийа нәһатгнә навньвисаре, чьмки нава израелийада ванр'а вар нәһатә дайине.

⁶³ Әв бун израелийед кө Муса т'әви Елазаре к'аһин ль дәштед Моһабеда, незики Урдөне, пешбәри Әриһаһе навньвисин. ⁶⁴ Ле ль нава ванда қәт мәрвьәк жь израелийа т'өнәбу, кө Муса у һаруне к'аһин бәр'ийа Синайеда^ф навньвисибун. ⁶⁵ Чьмки Хөдан бона ван гот: «Әве әсә ль бәр'ийеда бьмьрын». У т'ө кәс жь ван нә ма, пештърри К'алебе көр'е Йьфунәһ у Йешуйе көр'е Нун.†

Қизед Сьлофһ'ад

27 ¹ Жь бэрэка мьнашәйа, қизед Сьлофһ'аде көр'е һ'ефәре Гилә'де Махире Мьнашәйе көр'е Усьв һатьн. Әв бун навед ван: Маһ'ла, Ноһа, һ'огла, Милк'а у Т'ирса. ² Әвана ль бәр Муса, Елазаре к'аһин, сәршера у т'әмаийа щьвине ль бәр дәре Коне

Щьвине сәкьнин у готьн: ³ «Баве мә бәр'ийеда мьр, ле әв нә нава ве к'омеда бу, к'ижан кө мьқабьли Хөдан щьвийабун, аһа готи нә нава к'ома Қорахда. Ле әв р'уйе гөнәйе^ф хвәда мьр у көр'ед ви т'өнәбун. ⁴ Чьма наве баве мә жь нава бэрэка ви гәрәке бе һьлдане, чьмки көр'ед ви т'өнәбунә? Нава бьратийа баве мәда мьлк' бьднә мә».

⁵ Муса ише ван дани ль бәр Хөдан ⁶ у Хөдан дәнг да Муса у гот: ⁷ «Қизед Сьлофһ'ад р'аст дьбежьн, нава бьратийа баве ванда мьлк' чава вар бьдә ван, вәре баве ван бьднә ван.† ⁸ У израелийар'а хәбәр дә, бежә: «һәгәр йәк бьмьрә у көр'е ви т'өнәбә, вәре ви бьднә қиза ви. ⁹ Ле һәгәр қиз жи т'өнәбә, һьнге вәре ви бьднә бьратийа ви. ¹⁰ Ле һәгәр бьра жи т'өнәбьн, һьнге вәре ви бьднә апед ви. ¹¹ Ле һәгәр ап жи т'өнәнә, һьнге вәре ви бьднә пьсаме вийи незики жь бэрэка ви кө әв ле вар бә. Бьра әва бона израелийа бьбә ә'дәте қәйдә-қануне, чава кө Хөдан т'әми ль Муса кьр».

Йешу щийе Муса дьгьрә

(Добарәкьрьна Қануне 31:1-8)

¹² һьнге Хөдан готә Муса: «һьл-к'ьшә ль сәр ви ч'ийайе һани нава ч'ийа-банийед Абариме у дина хвә бьдә ви шәлате кө Әзе бьдмә израелийа. ¹³ У гава тә ви бьбини, һьнге те жи мина һаруне бьрайе

26:60 Жьмар 3:2. 26:61 Қануна К'аһинтийе 10:1-2; Жьмар 3:4. 26:65 Жьмар 14:26-35. 27:7 Жьмар 36:2.

хwэ хэр'и быгһижи щьмэ'та хwэ.[†]
¹⁴ Чьмки бэр'ийа Зинедә, һьнда аве
 wэ гөһдарийа Мьн нэкьр, дэма
 қалмә-қалма щьвине, wэ пиро-
 зийа Мьн ль бэр ч'эвед ван нәда
 к'ьфше». (Әв авед Мерибаһе бун,
 һьнда Қадешә бэр'ийа Зинедә.)

¹⁵ Муса Хөданр'а хэбэр да у
 гот: ¹⁶ «Бьра Хөдан, Хwәдеие р'ө-
 һ'е хэр бэдәне, ль сәр ве щьвине
 мәрвэки к'ьфш кә, ¹⁷ wәки р'е-
 бэрийе ван бькә у ч'эве ви ль
 сәр к'этын у дәрк'этна ван бә,
 кө щьвина Хөдан нәбә мина пәзе
 бе шьван».[†] ¹⁸ Хөдан готә Муса:
 «Хwәр'а Йешуйе көр'е Нун, мәр-
 ве кө Р'өһ' теда йә һьлдә у дәсте
 хwә дайнә ль сәр ви.[†] ¹⁹ Әви ль
 бэр Елазаре к'аһин у ль бэр т'ә-
 мамийа щьвине бьдә сәкьнандьн
 у ль бэр ч'эвед ван әви к'ьфш
 кә, ²⁰ жь сәрwерийа хwә бьдә ви,
 кө т'әмаммийа щьвина израелийа
 гөһдарийа ви бькә. ²¹ Әв гәрә
 ль бэр Елазаре к'аһин бьсәкьнә.
 Елазаре бона ви қьрара Уриме^ф
 ль бэр Хөдан бьпьрсә. Анәгори
 we қьраре әв гәрәке дәрк'эвьн у
 анәгори we гәрәке бьк'эвьне, әв
 у т'әмаммийа израелийа аwа готи
 т'әмаммийа щьвине».[†] ²² У Чаwа кө
 Хөдан ә'мьр ль Муса кьрьбу, әви
 өса жи кьр. Әви Йешу һьлда у
 әв ль бэр Елазаре к'аһин у т'ә-
 мамийа щьвине да сәкьнандьне

²³ у дәстед хwә данинә ль сәр ви
 у әв к'ьфш кьр, чаwа кө Хөдан пе
 Муса готьбу.[†]

Дийарийа^ф

т'эвайишәwатейә хәр р'ож

(Дәрк'этын 29:38-43;

Қануна К'аһинтийе 6:8-13)

28 ¹ Хөдан дәнг да Муса у гот:
² «Т'әммийе бьдә израелийа
 у бежә ван: «һаш жь хwә һэбьн
 кө қөрбана^ф Мьн, хөрәке Мьни
 бона дийарийа Мьнә шәwатейә
 бинхwәш, wә'дәда бьдьн». ³ У бежә
 ван: «Ва йә әв дийарийа шәwа-
 тейә кө һун гәрә Хөданр'а бьдьн:
 хәр р'ож дө бәрхед йәксалийә бе
 қөсур, бона дийарийа т'эвайишә-
 wатейә хәр т'ьм. ⁴ Бәрхәки сәре
 сьбе бьдьн, йе дьн жи бәре еваре
 бьдьн ⁵ у чаwа дийарийа нани п'а-
 рәкә жь дәһа п'аре ефайе* аре хас,
 т'әви п'арәкә жь чар п'аре һине**
 р'уне ледайда стьрайи бьдьн.
⁶ Әвә дийарийа т'эвайишәwатейә
 хәр т'ьм ә, йа кө һьнда ч'ийайе
 Синайе Хөданр'а чаwа дийарийа
 шәwатейә бинхwәш һатьбу дайнә.
⁷ Әв ә дийарийа^ф сәрдакьрьне:
 Парәкә жь чар п'аре һине шәрав
 бона хәр бәрхи ль Пирозгәһ^ф чаwа
 дийарийа сәрдакьрьне бьра Хө-
 данр'а бе р'етьне. ⁸ Бәрхе дьн т'әви
 дийарийа нани у т'әви дийарийа
 сәрдакьрьне мина йа сәре сьбе ль

* 28:5 «Ефак» дәрданәкә wәкә бист у дө литьри бу.

** 28:5 «һинәк» дәрданәкә wәкә чар литьри бу.

27:13 Жьмар 20:23-29; Дөбарәкьрьна Қануне 3:23-27; 32:48-52. 27:17 П'адшати I, 22:17; Һәзәкийел 34:5; Мәтта 9:36; Марқос 6:34. 27:18 Дәрк'этын 24:13. 27:21 Дәрк'этын 28:30; Самуел I, 14:41; 28:6. 27:23 Дөбарәкьрьна Қануне 31:23.

бәре еваре бьдн, чава дийарийа шәватейә бинхвәш Хөданр'а.

**Дийарийа
т'эвайишәватейә р'ожа
шәмийе^Ф**

⁹Р'ожа шәмийе дө бәрхед йәксалийә бе қосур т'эви п'арэкә ефайе* жь дәһа дө п'аред аре хаси р'унда стьрайи чава дийарийа нани у дийарийа вейә сәрдакьрьне бьдн. ¹⁰Әва дийарийа т'эвайишәватейә һәр шәми йә, ль сәр дийарийа т'эвайишәватейә һәр т'ьмр'а у дийарийа вейә сәрдакьрьнер'а.

**Дийарийа
т'эвайишәватейә һәр мән**

¹¹Сәре һәр мәһед хвә Хөданр'а чава дийарийа т'эвайишәвате: Дө щанәга, бәранәки, һ'әфт бәрхед йәксалийә бе қосур бьдн. ¹²П'арэкә ефайе жь дәһа се п'аред аре хаси р'унда стьрайи бона һәр щанәгаки, чава дийарийа нани у п'арэкә ефайе жь дәһа дө п'аред аре хаси р'унда стьрайи бона бәрен чава дийарийа нани бьдн. ¹³П'арэкә ефайе жь дәһа йәк аре хаси р'унда стьрайи бона һәр бәрхи чава дийарийа нани бьдн. Әва дийарийа т'эвайишәватейә бинхвәшә, дийарийа шәвате йә Хөданр'а. ¹⁴Әва дийарийа сәрдакьрьна we йә: Нив һин шәрав бона щанәге, п'арэкә һине жь сьсийа

йәк бона бәрен у п'арэкә һине жь чара йәк бона бәрхе бьдн. Әва дийарийа т'эвайишәвата мәһе йә, бона һәр мәһед сале. ¹⁵Нерики чава дийарийа пақьжбуне Хөданр'а бьдн, ль сәр дийарийа т'эвайишәватейә һәр т'ьмр'а у дийарийа вейә сәрдакьрьнер'а.

**Щәжьна^Ф Дәрбазбуне
(Қануна К'аһинтийе 23:4-8)**

¹⁶Чардәһе мәһа йәке р'ожа Щәжьна Дәрбазбуне йә бона Хөдан.[†] ¹⁷У панздәһе we мәһе жи щәжьн ә, һ'әфт р'ожа һун гәрә нане шкәва бьхвьн.[†] ¹⁸Р'ожа ә'wльн щьвина пироз ә, т'ө шьхөли нәкьн. ¹⁹Дийарийа шәвате, дийарийа т'эвайишәвате Хөданр'а бьдн, ава готи, дө щанәга, бәранәки у һ'әфт бәрхед йәксали. Әw гәрә бе қосур бьн. ²⁰У өса жи дийарийа wanә нани жь аре хаси р'унда стьрайи. П'арэкә ефайе жь дәһа се п'ар бона щанәга у п'арэкә ефайе жь дәһа дө п'ар бона бәрен, ²¹п'арэкә ефайе жь дәһа п'арэк бона ван һәр һ'әфт бәрхи бьдн. ²²Өса жи нерики чава дийарийа пақьжбуне бона гөнәк'әwandьна^Ф хвә. ²³Әвана гәрә ль сәр дийарийа т'эвайишәватейә сьбәһер'а, ава готи дийарийа т'эвайишәватейә һәр т'ьмр'а бьдн. ²⁴Һәр р'ож жь ван һ'әфт р'ожа, аһа хөрәке дийарийа шәватейи бинхвәш Хөданр'а бьдн. Әwe ль сәр дийарийа т'эвайишәватейә һәр

* 28:9 «Ефак» дәрданәкә wәкә бист у дө литьри бу.

28:16 Дәрк'әтьн 12:1-13; Дөбарәкьрьна Қануне 16:1-2.

28:17-25 Дәрк'әтьн 12:14-20; 23:15; 34:18; Дөбарәкьрьна Қануне 16:3-8.

т'ьмр'а у дийарийа вейя сэрдакьрьнер'а бьдын. ²⁵ У р'ожа х'эфта диса вэр'а щьвина пироз бэ. Т'о шьх'оли нэкьн.

Щэжьна^ф х'эфтийа
(*Қануна К'ахинтийе 23:15-22*)

²⁶ Р'ожа дэрэмәтед пешьн, гава хун дийарийа нане э'вльн Ходанр'а вэхте Щэжьна х'эфтийа биньн, бьра вэр'а диса щьвина пироз бэ, т'о шьх'оли нэкьн.[†] ²⁷ Хун гэрэ дийарийа т'эвайишэватей, чава дийарийа бинхвэш Ходанр'а бьдын, ава готи: Д'о щанэга, бэранэки у х'эфт бэрхед йэк сали. ²⁸ У оса жи дийарийа ванэ нанийэ жь аре хаси р'унда стьрайи: П'арэкэ ефайе жь дэһа се п'аред бона хэр щанэгайи, п'арэкэ ефайе жь дэһа д'о п'ар жи бона бэрен, ²⁹ п'арэкэ ефайе жь дэһа п'арэк жи бона хэр х'эфт бэрха бьдын. ³⁰ Нерики жи жь бэр г'онэк'эwandьна хвэва бьдын. ³¹ Эвана у дийарийа вейя сэрдакьрьне ль сэр дийарийа т'эвайишэватейэ хэр т'ьмр'а у дийарийа вейя нанир'а бьдын. Эв гэрэ бе қ'осур бьн.

Дийарийа
Щэжьна^ф Бор'ийа
(*Қануна К'ахинтийе 23:23-25*)

29 ¹ Йэке мэһа х'эфта бона вэ бьра щьвина пироз бэ, т'о шьх'оли нэкьн. Бьра эв бона вэ р'ожа бор'иледане бэ. ² Ходанр'а

щанэгаки, бэранэки у х'эфт бэрхед йэксалийэ беқ'осур бона дийарийа т'эвайишэватейэ бинхвэш бьдын. ³ Пер'а жи дийарийа^ф ванэ нани жь аре хаси р'унда стьрайи, п'арэкэ ефайе* жь дэһа се п'ара бона щанэга, п'арэкэ ефайе жь дэһа д'о п'ара бона бэрен бьдын, ⁴ п'арэкэ ефайе жь дэһа п'арэке жи бона хэр бэрхе жь хэр х'эфт бэрха бьдын. ⁵ Оса жи нерики чава дийарийа^ф пақьжбуне бона г'онэк'эwandьна хвэ бьдын. ⁶ Гэрэке вана анэгори қанунед ван, чава дийарийа шэватейэ бинхвэш Ходанр'а бьдын. Хенци дийарийа т'эвайишэватейэ хэр мэһе, дийарийа вейя нани у дийарийа т'эвайишэватейэ хэр т'ьм, дийарийа вейя нани, оса жи дийарийа ванэ сэрдакьрьне бьдын.

Дийарийа
Р'ожа^ф Г'онэк'эwandьне
(*Қануна К'ахинтийе 23:26-32*)

⁷ Дэһе мэһа х'эфта бона вэ бьра щьвина пироз бэ, нэфса хвэ бышкеньн у т'о шьх'оли нэкьн.[†] ⁸ Ходанр'а щанэгаки, бэранэки у х'эфт бэрхед йэксалийэ бе қ'осур бона дийарийа т'эвайишэватейэ бинхвэш бьдын. ⁹ Пер'а жи дийарийа ванэ нани жь аре хаси р'унда стьрайи, п'арэкэ ефайе жь дэһа се п'ара бона щанэга бьдын, п'арэкэ ефайе жь дэһа д'о п'ара бона бэрен. ¹⁰ П'арэкэ ефайе жь

* 29:3 «Ефак» дэрданэкэ вэкэ бист у д'о литьри бу.

28:26-31 Дэрк'этын 23:16; 34:22; Д'обарэкьрьна Қануне 16:9-12.
29:7-11 Қануна К'ахинтийе 16:29-34.

дэһа п'арэке жи бона һэр бэрхи жь ван һэр һ'эфт бэрха бьдн. ¹¹ Ль сэр дийарийа пацьжбунейэ бона гөнэк'эwandьне, дийарийа т'эвайишэwатейэ һэр т'ьм, т'эви дийарийа вейэ нани у дийарийед ванэ сэрдакьрьнер'а, нерики жи чава дийарийа пацьжбуне бьдн.

Щэжьна^ф һ'олькчекьрьне
(*Қануна К'ахинтийе 23:33-34*)

¹² Панздэһе мэһа һ'эфта жи бона вэ бьра щьвина пироз бэ, т'ө шьхөли нэкьн у һ'эфт р'ожа Хөданр'а щэжьне бькьн.[†] ¹³ Сездэһ щанэга, дө бэрана у чардэһ бэрхед йэксали чава дийарийа т'эвайишэwате, чава дийарийа шэwатейэ бинхwэш Хөданр'а бьдн. Гэрэке эw бeқөсур бьн. ¹⁴ Пер'а жи дийарийа ванэ нани жь аре хази р'унда стьрайи: Ван сездэһ щанэга һэр йэкир'а п'арэкэ ефайе жь дэһа се п'ар, ван һэр дө бэрана һэр йэкир'а п'арэкэ ефайе жь дэһа дө п'ар, ¹⁵ ван чардэһ бэрха һэр йэкир'а п'арэкэ ефайе жь дэһа п'арэке бьдн. ¹⁶ Өса жи нерики чава дийарийа пацьжбуне ль сэр дийарийа т'эвайишэwатейэ һэр т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа вейэ сэрдакьрьнер'а бьдн.

¹⁷ Р'ожа дөда: Донздэһ щанэга, дө бэрана у чардэһ бэрхед йэксалийэ бе қөсур бьдн. ¹⁸ Пер'а жи дийарийа ванэ нани, дийарийа ванэ сэрдакьрьне бона щанэга, бэрана у бэрха wэкэ һ'эсабе ван

у қануне^ф бьдн. ¹⁹ Өса жи нерики чава дийарийа пацьжбуне ль сэр дийарийа т'эвайишэwатейэ һэр т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа ванэ сэрдакьрьнер'а бьдн.

²⁰ Р'ожа сьсийа: Йанздэһ щанэга, дө бэрана у чардэһ бэрхед йэксалийэ бе қөсур бьдн. ²¹ Пер'а жи дийарийа ванэ нани, дийарийа ванэ сэрдакьрьне бона щанэга, бэрана у бэрха wэкэ һ'эсабе ван у қануне бьдн. ²² Өса жи нерики чава дийарийа пацьжбуне ль сэр дийарийа т'эвайишэwатейэ һэр т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа вейэ сэрдакьрьнер'а бьдн.

²³ Р'ожа чара: Дэһэ щанэга, дө бэрана у чардэһ бэрхед йэксалийэ бе қөсур бьдн. ²⁴ Пер'а жи дийарийа ванэ нани, дийарийа ванэ сэрдакьрьне бона щанэга, бэрана у бэрха wэкэ һ'эсабе ван у қануне бьдн. ²⁵ Өса жи нерики чава дийарийа пацьжбуне ль сэр дийарийа т'эвайишэwатейэ һэр т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа вейэ сэрдакьрьнер'а бьдн.

²⁶ Р'ожа пенща: Нэһэ щанэга, дө бэрана у чардэһ бэрхед йэксалийэ бе қөсур бьдн. ²⁷ Пер'а жи дийарийа ванэ нани, дийарийа ванэ сэрдакьрьне бона щанэга, бэрана у бэрха wэкэ һ'эсабе ван у қануне бьдн. ²⁸ Өса жи нерики чава дийарийа пацьжбуне ль сэр дийарийа т'эвайишэwатейэ һэр

29:12-38 Қануна К'ахинтийе 23:34; Дөбарэкьрьна Қануне 16:13-15.

т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа вейэ сэрдакьрьнер'а бьдн.

²⁹Р'ожа шэша: h'эйшт щанэга, дө бэрана у чардәһ бәрхед йәкса-лийэ бе қосур бьдн. ³⁰Пер'а жи дийарийа ванэ нани, дийарийа ванэ сэрдакьрьне бона щанэга, бэрана у бәрха анәгори h'эсабе ван у қануне бьдн. ³¹Оса жи не-рики чава дийарийа пақьжбуне ль сәр дийарийа т'эвайишә-тейә һәр т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа вейэ сәрда-кьрьнер'а бьдн.

³²Р'ожа h'эфта: h'эфт щанэга, дө бэрана у чардәһ бәрхед йәкса-лийэ бе қосур бьдн. ³³Пер'а жи дийарийа ванэ нани, дийарийа ванэ сэрдакьрьне бона щанэга, бэрана у бәрха анәгори h'эсабе ван у қануне бьдн. ³⁴Оса жи не-рики чава дийарийа пақьжбуне ль сәр дийарийа т'эвайишә-тейә һәр т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа вейэ сәрда-кьрьнер'а бьдн.

³⁵Р'ожа h'эйшта бьра бона вә щьвина пироз бә, тө шьхөли нәкьн. ³⁶Хөданр'а щанэгаки, бэранәки у h'эфт бәрхед йәксалийэ бе қосур чава дийарийа т'эвайишә-тейә, ча-ва дийарийа шә-тейә бинхвәш бьдн. ³⁷Пер'а жи дийарийа ванэ нани, дийарийа ванэ сэрдакь-рьне бона щанэге, бэран у бәрха вәкә h'эсабе ван у қануне бьдн. ³⁸Оса жи нерики чава дийарийа пақьжбуне ль сәр дийарийа т'эва-

йишә-тейә һәр т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа вейэ сэрдакьрьнер'а бьдн.

³⁹Вана бона Хөдан щәжьнед хвәда чава дийарийед хвәйә т'э-вайишә-тейә, дийарийед хвәйә нани, дийарийед хвәйә сэрдакь-рьне у дийарийед хвәйә һәләқә-тийе ль сәр созед хвәр'а у дийари-йед хвәйә р'эзәдльийер'а бьдн»
⁴⁰Муса h'әму чь кө Хөдан ә'мьр ль ви кьрбу, готә истраелийа.

Ад-қьрар

30 ¹Муса сәр-веред қәбилед истраелийар'а хәбәр да у гот: «Ва йә чь кө Хөдан^ф т'әми кьр: ²Гава мерәк ль бәр Хөдан ад-қьрар кә, йан сонд бьхвә кө борщәки һьлдә ль сәр хвә, әв гәрәке готьна хвә нәт'әр'ьбинә, ле һәр тьште кө жь дәве ви дәр-к'әтийә, гәрәке бинә сери.¹

³Һәгәр қизәк вәхте щәһьлти-йа хвә, мала баве хвәда, ль бәр Хөдан ад-қьрар кә кө борщәки һьлдә ль сәр хвә ⁴у баве we бона ад-қьрар у борще вейи һьлдайи ль сәр хвә бьбьһе, ле дәнге хвә нәкә, һьнге h'әму ад-қьраред we у h'әму борщед һьлдайийә ль сәр хвә, дьминьн. ⁵Ле һәгәр баве we ль we р'ожа кө бьбьһе изьна we нәдә, һьнге h'әму ад-қьраред we у борщед вейә ль сәр, бәтал дьбн. Хөдане бьбахшинә we, чьмки баве we изьна we нәдайә.

⁶Ле һәгәр әв мер кә у ад-қь-раред we у хәбәрәд дәве вейә жь

30:2 Дөбарәкьрьна Қануне 23:21-23; Мәтта 5:33.

нэзанийа хwэ готи, ль сэр we бьн
 7 у р'ожа кō мере we бьбьhe дэнге
 хwэ wer'a нэкэ, хьнге ад-qьраред
 we у борщед weйэ хьлдаийэ ль
 сэр хwэ, дьминьн. 8 Ле хэгэр мере
 we бьбьhe у изьна we нэдэ, хэма
 we р'оже эw ад-qьрара ль сэр we
 у хэбэра дэве weйэ жь нэзанийа
 хwэ готи we бэтал бьн у Хōдане
 бьбахшинэ we.

9 Ле ад-qьрара жьнэбийе, йан
 мербэр'даие, хэр борще кō эwe
 хьлдайэ ль сэр хwэ, we ль сэр
 we бьминэ.

10 хэгэр жьнэк ль мала мере
 хwэда ад-qьрар кьрийэ, йан бор-
 щэк бь сонд хьлда йэ ль сэр хwэ,
 11 мере we бьбьhe, дэнге хwэ нэкэ
 у изьна we бьдэ, хьнге х'эму ад-
 qьраред we у х'эму борщед we,
 we ль сэр we бьминьн. 12 Ле гава
 мере we р'ожа кō бьбьhe, ван бэ-
 тал кэ, хьнге хэр тьште кō жь дэве
 we дэрк'этийэ, бона ад-qьраре у
 борщед ль сэр we, we нэминьн.
 Мере we эw бэтал кьрын у Хōдане
 бьбахшинэ we.

13 Мер we дькарэ хэр ад-qьраре
 у хэр борще кō эwe бона нэфса
 хwэ шкенандьне сонд хварийэ,
 мак кэ йан бэтал кэ. 14 хэгэр ме-
 ре we, р'ож-р'ож дэнге хwэ нэкэ,
 бь we йэке эw х'эму ад-qьраред
 we у х'эму борщед ль сэр we мак
 дькэ. Чьмки р'ожа кō эwi бьхис-
 тийэ дэнге хwэ нэкьрийэ. 15 Ле
 хэгэр эw пэй бьхистьнер'a бэтал
 кэ, хьнге гонэйе we дьк'эwэ сту-
 йе wi».

16 Эw ьн қәйдә-қанунед бона
 мер у жьне, бона бав у қизейэ ща-

хьлтийа weда, ль мала баведа, кō
 Хōдан т'эми ль Муса кьр.

Шэр'е мьqабьли мидйанийа^ф

31 1 Хōдан Мусар'a хэбэр да
 у гот: 2 «х'эйфа исраели-
 йа жь мидйанийа^ф хьлдэ, паше
 хэр'и бьгьнижи щьмэ'та хwэ».
 3 Муса готэ щьмэ'те: «Мэрьва жь
 нава хwэ бона шер' ч'эк кьн, кō
 эw мьqабьли мидйанийа шэр'
 кьн, х'эйфа Хōдан жь мидйанийа
 хьлдьн. 4 Жь хэр qэбилэкэ исра-
 елийа х'эзар мэрьви бьшиньнэ
 шер'». 5 У жь бэрэкед исраелийа
 донздэh х'эзар бона шер' хать-
 нэ хазьркьрьне, жь хэр qэбиле
 х'эзарэк. 6 Муса жь хэр qэбиле
 х'эзарэк шандэ шер'. Т'эви ван
 Пинһасе кōр'е Елазаре к'ахин^ф жи
 шанд, кō тьштед пироз у бор'ийед
 хэwаре дестда бун. 7 Эвана чунэ
 сэр мидйанийа шер' у чава кō
 Хōдан э'мьр ль Муса кьрьбу, х'э-
 му меред ван кōштьн. 8 У ль сэр
 ванр'a пенц п'адшед мидйанийа
 жи кōштьн: Еwi, Р'эqэм, Зур, хур
 у Р'эба. Вана өса жи Бьламе кōр'е
 Бэур пе шур кōшт. 9 Исраелийа
 жьн у зар'ед мидйанийа хесир
 хьлдан. х'эму х'эйwanед ван,
 пэз-дэwаред ван у х'эму хэбука
 ван т'алан кьрын. 10 У х'эму бажаред
 ванэ ль щи-wаред ван, х'эму
 зомед ордийед ван шэwьтандьн.
 11 х'эму тьштед шеланди у х'э-
 му т'алан, жь мерьв гьрти х'эта
 х'эйwen хwэр'a бьрын. 12 хесир,
 т'алан у тьштед шеланди анинэ
 зоме щэм Муса, Елазаре к'ахин у

т'эмамия шьвина израелия, ль дэштед Мовабе, незики Урдоне, пешбэри Әриһайе.

¹³ Муса, Елазаре к'аһин у һ'эму сэрверед шьвине жь зоме дэрк'э-тын пешийа ванда чун. ¹⁴ Ынге Муса һерса хвэ ль сэрэскэра, сэр-һ'эзара у сэрсадед кө жь шер' вэгэ-рийабун р'акьр. ¹⁵ Муса готэ ван: «Wэ һ'эму жьн сах һыштына? ¹⁶ Нэ вана гөһдарийа ширэта Бьлам кьрын у бунэ сэбэб кө израелия р'уйе П'ьһорда[†] һьндава Хөданда бибэкти кьрын у бэла һатэ сэре шьвина Хөдан. ¹⁷ Дэ ньһа, һ'эму зар'ед көр'ин у һ'эму жьнед кө сэре хвэ мерар'а данинэ бькөжьн. ¹⁸ Ле ван һ'эму қизед шаһьлэ кө сэре хвэ мерар'а данэнинэ, бона хвэ сах бьһельн. ¹⁹ Ле хун һ'эфт р'ожа жь зоме дэр бьминьн. һэр кэсе кө мэри көштыбэ, һэр кэсе кө шьнйаз к'этыбэ, р'ожа сьсийа у р'ожа һ'эфта хвэ пақыж кьн, һьн хун, һьн жи һесиред вэ. ²⁰ һэр к'ьнци, һэр тыштед жь ч'эрм, һэр тыштед жь пьр'ч'а бьзьне чекьри у һэр һащэте дарин пақыж кьн».

²¹ Елазаре к'аһин готэ эскэред кө чубунэ шер': «Әв э қайдэ-қануна we һинкьрына кө Хөдан т'эми ль Муса кьр: ²² Т'эне зер', зив, сь-фьр, һ'эсьн, қьла, льһем ²³ у һэр тыште кө агьрда тэяах дькэ гэрэке ль нава агьрр'а дэрбазкьн, кө эв пақыж бэ, ле гэрэке эв пе ава пақыжбуне жи бе пақыжкьрыне. һэр тыште кө агьрда тэяах накэ, нава авер'а дэрбаз кьн ²⁴ у р'ожа һ'эфта

к'ьнщед хвэ бьшон, һьнге хуне пақыж бьн, пэйр'а бьк'эвьнэ зоме».

П'арэвэкьрына т'ален

²⁵ Хөдан дэнг да Муса у гот: ²⁶ «Тө т'эви Елазаре к'аһин у сэр-веред малбэтед шьвине, һ'эсабе т'алане ани бьзаньбэ, жь мерьв гьрти һ'эта һ'эйвен. ²⁷ У т'ален ль нава шэр'к'аред кө чубунэ шер' у т'эмамия шьвинеда п'арэвэкэ. ²⁸ Жь п'ара шэр'к'аред кө чубунэ шер' Хөданр'а бащ һьлдэ: Жь пенсьди йэки, һьн жь мерьв, һьн жь дөвер, һьн жь к'эра, һьн жи жь пез. ²⁹ Жь п'ара ван һьлдэ у бьдэ Елазаре к'аһин, чава дийари Хөданр'а бэрбьр'икьри. ³⁰ Ле жь п'ара дьнэ израелийар'а к'эти, жь пенци йэки һьлдэ бьдэ левийед кө хвэйитийа Конэ Хөдани Шэ-дэтийе дькьн, һьн жь мерьв, һьн жь дөвер, һьн жь к'эра, һьн жь пез, жь һэр һ'эйвани».

³¹ Муса у Елазаре к'аһин өса жи кьрын, чава кө Хөдан э'мьр ль Муса кьрьбу. ³² Т'эмамия һ'эсабе т'алане шэр'к'арайэ ээфткьри, эв бун: ³³ 675 000 пэз, ³⁴ 72 000 дөвар, ³⁵ 61 000 к'эр, ³⁶ 32 000 жи қизед кө сэре хвэ мерр'а данэнибун.

³⁷ Т'алане п'ара шэр'к'ара эв бун: ³⁸ 337 500 пэз, ³⁹ у жь ве 675 чава бащ данэ Хөдан. ⁴⁰ 36 000 дөвар у жь ван 72 чава бащ данэ Хөдан. ⁴¹ 30 500 к'эр у жь ван 61 чава бащ данэ Хөдан. ⁴² 16 000 мэри у жь ван 32 чава бащ данэ Хөдан. ⁴³ Муса эв баще һ'эдийа

Ходан данэ Елазаре к'ахин, чава
кө Ходан э'мьр ль Муса кьрьбу.

⁴² П'ара кө Муса жь п'ара шэр'-
к'ара хьлда да исраелийа ⁴³ ha-
qac бу, п'ара щьвине: 337 500 пэз,
⁴⁴ 36 000 дэвар, ⁴⁵ 30 500 к'эр,
⁴⁶ 16 000 мэри бун. ⁴⁷ Муса жь п'а-
ра исраелийа жь пенщи йэк, хьн
жь мерьв, хьн жь h'эйвен хьлда
да левийед кө хвэйитийа Коне
Ходани Шэ'дэтиье дькьрын, чава
кө Ходан э'мьр ль Муса кьрьбу.

⁴⁸ Сэрэскэре сэр сэрh'эзара у
сэрсэда незики Муса бун ⁴⁹ у го-
т'ынэ Муса: «Эм хөламед тэ, мэ
эв шэр'к'аред бьн дэсте хвэда
жьмьрин у т'о кэс жь ван онда
нэбуйэ. ⁵⁰ Ва йэ эм ль бэр Ходан мэ
чь тьшгед зер'ин дит'ынэ: Базьнед
сэр зэнд, базьн, гөстил, гөһар у хь-
шьр, бона гөнэк'эwandьна нэфса
хвэ, дийари Ходан дькьн». ⁵¹ Муса
у Елазаре к'ахин эв зер', h'эму хь-
шьр жь дэсте ван хьлдан. ⁵² h'эму
зер'е кө сэрh'эзара у сэрсэда чава
h'эди данэ Ходан, 16 750 шекъл*
бу. ⁵³ Эскэра һэр кэси т'алане хвэ
хьлдабу. ⁵⁴ Муса у Елазаре к'ахин
зер' жь сэрh'эзара у сэрсэда хьл-
дан у анинэ ль Коне^ф Щьвине,
чава биранина бона исраелийа
ль бэр Ходан.

Варбуна ль э'рде Гилэ'де
(Добарэжьрна *Қануне 3:12-22*)

32 ¹ h'эйванед р'убенийа у
гадийа гэлэк бун. Вана
дина хвэ данэ э'рде Йазер у э'рде

Гилэ'де, ва йэ эв э'рдэки р'нд бу
бона h'эйван хвэйкьрьне. ² Һынге
р'убени у гади һат'ын ль щэм Му-
са, Елазаре к'ахин^ф у сэрверед
щьвине у гот'ын: ³ «Э'рде Э'т'эрте,
Дибоне, Йазере, Нимрайе, h'эш-
боне, Элалейе, Сьваме, Нэбойе
у Бьһоне, ⁴ к'ижан кө Ходан бона
щьвина Исраеле^ф да зэфткьрьне,
эв э'рдэки р'нд э бона h'эйван
хвэйкьрьне у h'эйванед хөламед
тэ жи һәнэ». ⁵ У гот'ын: «Һэгэр қэ-
дыре мэ ль щэм тэ һэйэ, бьра эв
э'рд хөламед тэр'а чава мьлк' бе
даине. Мэ жь Урдөнер'а^ф дэрбаз
нэкэ».

⁶ Һынге Муса готэ р'убенийа у
гадийа: «Бьрайед wэ һэр'ынэ шер',
хун жи ль вьр бьминьн? ⁷ Чьма
хун дьле исраелийа сар дькьн кө
дэрбази ль wi э'рди нэбьн, к'ижан
кө Ходан дайэ ван? ⁸ Бавед wэ
жи оса кьрын, гава мьн эв жь Қа-
деш-Барнеайе шандьнэ щэ'сусийа
ви э'рди бькьн.[†] ⁹ Эв гьһишт'ынэ
селафа Эшк'оле, эв э'рд дит'ын у
дылед исраелийа сар кьрын, кө эв
дэрбази wi э'рди нэбьн, к'ижан
кө Ходан дьда ван. ¹⁰ У we р'оже
һерса Ходан р'абу, wi сонд хвар
у гот:[†] ¹¹ «Т'о кэсе жь ван, йед кө
жь Мьсьре дэрк'этынэ, жь бист-
салийе жорт'ыр, эви э'рде кө Мьн
сонд хварийэ бьдьмэ Ибраһим^ф,
Ишаq у Аqуб^ф we нэбиньн. Чьмки
вана қэт гөр'а Мьн нэкьр. ¹² Хенщи
К'алебе көр'е Йьфунэһе қьнизи у
Йешуйе көр'е Нун, чьмки вана

* 31:52 «Шекьлэк» wэкэ донздэһ гьрами бу.

32:8-9 Жьмар 13:17-33. 32:10-13 Жьмар 14:26-35.

бекемаси гөр'а Ходан кыр». ¹³ Ынге герса Ходан ль Израеле р'абу у Ходан эвана чьл сали бэр'ийеда гэр'андьн, һ'эта қыр'а т'эмамияа ви ньсьле кө хьраби ль бэр ч'э'ве Ходан кыр hat. ¹⁴ Ва йэ, ньһа хун, һэй ньсьле гөнэк'ар, дэwса бавед хwэ р'абунэ кө герса Ходан he зэф ль сэр Израеле р'акьн! ¹⁵ һэгэр хун жь р'ийа Ходан дагэр'ьн, һынге Әве Израеле диса ль бэр'ийеда бьһелэ у хуне т'эмамияа эве щьм-э'те қыр' кьн».

¹⁶ Ынге эвана незики Муса бун у готьне: «Әме ль вьр ахьла бона һ'эйwанед хwэ у бажара бона зар'ед хwэ чекьн, ¹⁷ ле эм хwэха, әме ч'әкед хwэ һьлдьн, пешийа израелияава һэр'ьн, һ'эта кө эм ван нэбьнэ ль щийед ван. Ле зар'ед мә бьра ль бажаред суркьрида бьминьн, р'уйе бьнэлийед ви э'рдида. ¹⁸ Әме вэнэгэр'ьнэ малед хwэ, һ'эта кө израели һэр кэс ль мьлк'е хwэ war нэбэ, ¹⁹ әме т'эви ван ль ви алийе Урдөне у he ль weда мьлк' настиньн, чьмки мьлк'е мәйе ль ви алийе р'оһьлата Урдөне бэ».

²⁰ Ынге Муса готэ ван: «һэгэр хун ве йәке бькьн, ч'эк һьлдьн пешийа Ходанва һэр'ьнэ шер' ²¹ у жь wэ һэр кэс ч'әкһьлдайи ль бэр Ходан Урдөнер'а дэрбаз бэ, һ'эта Ходан дьжмьнед Хwэ жь бэр Хwэ р'анәфәтинэ ²² у э'рд ль бэр Ходан бе зәфткьрьне, пәй ве йәкер'а хун вэгэр'ьн, һынге хуне ль бэр Ходан у Израеле бесуц бьн у эв э'рде ль

бэр Ходан бьбэ мьлк'е wэ. ²³ Ле һэгэр хун өса нәкьн хуне ль бэр Ходан гөнэ бькьн, ле бьзаньбьн, wәки гөнәйе wәйе wэ бьбинэ. ²⁴ Бажара бона зар'ед хwэ у ахьла бона пэзед хwэ чекьн, ле чь жь дәве wэ дәрк'әтийә бькьн».

²⁵ Гадийа у р'убенийа Мусар'а хэбэр дан у готьн: «Хөламед тәйе өса бькьн, чава кө хwәйе мә ә'мьр дькэ. ²⁶ Жьн-зар'ед мә, пэз-дәwаред мә у һ'әму һ'эйwанед мә we ль вьр бажаред Гилә'деда бьминьн, ²⁷ ле хөламед тә, һ'әму жи бона шер' ч'әккьри, әме ль бэр Ходан бона шер' дэрбаз бьн, чава кө хwәйе мә дьбежэ».

²⁸ Ынге Муса т'эмийа ван да Елазаре к'аһин, Йешуйе көр'е Нун у сәрwеред малбәтед қәбилед израелияа[†] ²⁹ у Муса готэ ван: «һэгэр гади у р'убени һ'әму жи бона шер' ч'әккьри, ль бэр Ходан т'эви wэ Урдөнер'а дэрбаз бьн у эw э'рд бьк'эwә дәсте wэ, һынге э'рде Гилә'де чава мьлк' бьдьнэ ван. ³⁰ Ле һэгэр эw т'эви wэ ч'әкед хwэ гьредайи дэрбаз нэбьн, һынге әве т'эви wэ э'рде Кәнанеда мьлк'е хwэ бьстиньн». ³¹ Гадийа у р'убенийа вэгэр'андьн у готьн: «Ходан, хөламед тә чава готьнэ, әме өса жи бькьн. ³² Әме ль бэр Ходан ч'әккьри дэрбази э'рде Кәнане бьн, ле бьра wәре мьлк'е мә, ль алийе р'оһьлата Урдөне бэ».

³³ Муса п'адшатийа Сихоне п'адше әморийа^ф, п'адшатийа Оге п'адше Башане, wәлат бажарава

у э'рде дор-бэред бажара данэ гадийа, р'убенийа у nive қэбила Мьнашэе көр'е Усвь. ³⁴ Гадийа бажаред суркьри Дибон, Э'т'эрот, Э'роһер, ³⁵ Э'т'рот-Шофан, Йазер, Йогбоһа, ³⁶ Бег'-Нимра, Бег'-һаран чекьрын, өса жи ахьлед пез. ³⁷ Р'убенийа һ'эшбон, Элале, Қирйата-йим, ³⁸ Нэбо, Баэ'л-Мьһон чекьрын, навед к'ижана һатьнэ гөһастьне өса жи Сивма. Навед ну жи данинэ ль сэр бажаред кө ван чекьрын. ³⁹ Мэрвьед жь зөр'эта Махире көр'е Мьнашэ чунэ Гилэ'де, эв зэфт кьрын у эморийед кө ль вьр дьман р'ақэтандьн. ⁴⁰ һынге Муса Гилэ'д да Махире көр'е Мьнашэ у эв ль вьр ши-вар бу. ⁴¹ Йаире көр'е Мьнашэ жи чу гөндед we зэфт кьрын у навед ван дани: Варгәһед Йаир. ⁴² Новаһ' чу Қьнат гөндед вева зэфт кьрын у наве хвэ, Новаһ' дани сэр.

**Р'евитийа Исраелейә
кө жь Мьсьре дьчэ Мовабө**

33 ¹ Эв ын фьрарийед исраелийайә кө р'эфед хвэва жь вэлате Мьсьре, бь сэрверийа Муса у һарун^ф дәрк'этын. ² Муса бь э'мьре Хөдан, һәр варгәһед фьрарийед ван һвьсин. Эв ын эв варгәһед р'евитийа ван.

³ Панздәһе мәһа йәке, р'ожа Шэжьһна Дәрбазбунейә дөда, эв жь Р'амсесе р'ек'этын. Исраели бь мерк'ими ль бәр ч'э'вед т'эмамия мьсьрийа дәрк'этын. ⁴ Мьсьрийа һынге һ'эму ньхөрийед^ф кө Хөдан қыр' кьрбун, дәфьн дькьрын. Хөдан диwana хвәдейед ван кьрбу.

⁵ һынге исраели жь Р'амсесе р'ек'этын у ль Сукоте зомед хвэ ледан. ⁶ Жь Сукоте р'ек'этын у ль Ет'аме кө хьлазийа бәр'ийе йә, зомед хвэ ледан. ⁷ Жь Ет'аме р'ек'этын у вэгәр'ийанә ль Пи-һаһирот'е кө пешбәри Баэ'л-Сьпоне йә у пешбәри Мигдоле зомед хвэ ледан. ⁸ Жь Пи-һаһирот'е р'ек'этын, ль нава бә'рер'а дәрбази бәр'ийе бун. Се р'ожа бәр'ийа Ет'амер'а чун у ль Мараһе зомед хвэ ледан. ⁹ Жь Мараһе р'ек'этын, һатьнә Әлиме. Ль Әлиме донздәһ кани у һ'эфте даред хөрма һәбун, вана ль вьр зомед хвэ ледан. ¹⁰ Жь Әлиме р'ек'этын у дәве Бә'ра Сор зомед хвэ ледан. ¹¹ Жь Бә'ра Сор р'ек'этын у ль бәр'ийа Синедә зомед хвэ ледан. ¹² Жь бәр'ийа Сине р'ек'этын у ль Дофқайе зомед хвэ ледан. ¹³ Жь Дофқайе р'ек'этын у ль Алуше зомед хвэ ледан. ¹⁴ Жь Алуше р'ек'этын у ль Р'ьфидиме зомед хвэ ледан. Ль вьр ав т'өнәбу кө щьм'э'те вәхвара. ¹⁵ Жь Р'ьфидиме р'ек'этын у ль бәр'ийа Синайедә зомед хвэ ледан. ¹⁶ Жь бәр'ийа Синайе р'ек'этын у ль Қиброт-һат'авайе зомед хвэ ледан. ¹⁷ Жь Қиброт-һат'авайе р'ек'этын у ль һ'асероте зомед хвэ ледан. ¹⁸ Жь һ'асероте р'ек'этын у ль Р'этмайе зомед хвэ ледан. ¹⁹ Жь Р'этмайе р'ек'этын у ль Р'имон-Пәрәсе зомед хвэ ледан. ²⁰ Жь Р'имон-Пәрәсе р'ек'этын у ль Ливнайе зомед хвэ ледан. ²¹ Жь Ливнайе р'ек'этын у ль Р'иссайе зомед хвэ ледан. ²² Жь Р'иссайе р'ек'этын у ль Қьһелат'айе зомед хвэ ледан.

²³ Жь Ҡьһелат'айе р'ек'этын у ль ч'ийайе Шәфәр зомед хwә ледан. ²⁴ Жь ч'ийайе Шәфәр р'ек'этын у ль һ'арадаие зомед хwә ледан. ²⁵ Жь һ'арадаие р'ек'этын у ль Мақһелоте зомед хwә ледан. ²⁶ Жь Мақһелоте р'ек'этын у ль Т'аһ'ате зомед хwә ледан. ²⁷ Жь Т'аһ'ате р'ек'этын у ль Тераһе зомед хwә ледан. ²⁸ Жь Тераһе р'ек'этын у ль Мит'қайе зомед хwә ледан. ²⁹ Жь Мит'қайе р'ек'этын у ль һашмонаие зомед хwә ледан. ³⁰ Жь һашмонаие р'ек'этын у ль Мосероте зомед хwә ледан. ³¹ Жь Мосероте р'ек'этын у ль Бьне-Йаһакане зомед хwә ледан. ³² Жь Бьне-Йаһакане р'ек'этын у ль һ'ор-һагидгаде зомед хwә ледан. ³³ Жь һ'ор-һагидгаде р'ек'этын у ль Йотбат'айе зомед хwә ледан. ³⁴ Жь Йотбат'айе р'ек'этын у ль Ә'вронаие зомед хwә ледан. ³⁵ Жь Ә'вронаие р'ек'этын у ль Әс-йон-Гәбәре зомед хwә ледан. ³⁶ Жь Әсйон-Гәбәре р'ек'этын у ль бәр'ийа Зинеда, аwа готи Qадешеда зомед хwә ледан. ³⁷ Жь Qадеше р'ек'этын у ль ч'ийайе һоре, хьлазия а'рде Әдоме^ф, зомед хwә ледан.

³⁸ Чьл сале исраелийа бу кә әw жь әрде Мьсьре дәрк'этьбун, йәке мәһа пенща, һаруне к'аһин бь әмьре Хәдан һьлк'ышия ль сәр ч'ийайе һоре у ль wьр мьр.[†] ³⁹ һарун сәд бист у се сали бу гава ль сәр ч'ийайе һоре мьр.

⁴⁰ П'адше Ә'радеи кәнани^ф кә ль Нәгәве^ф, әрде кәнанийада

дьма, бона һатьна исраелийа бь-һист.[†] ⁴¹ Исраели жь ч'ийайе һоре р'ек'этын у ль Салмонаие зомед хwә ледан. ⁴² Жь Салмонаие р'ек'этын у ль Пуноне зомед хwә ледан. ⁴³ Жь Пуноне р'ек'этын у ль Ово-т'е зомед хwә ледан. ⁴⁴ Жь Ово-т'е р'ек'этын у ль Ийе-һаһабариме ль сәр синоре Mowaбе зомед хwә ледан. ⁴⁵ Жь Ийиме* р'ек'этын у ль Дибон-Гаде зомед хwә ледан. ⁴⁶ Жь Дибон-Гаде р'ек'этын у ль Әлмон-Дивлат'аймаие зомед хwә ледан. ⁴⁷ Жь Әлмон-Дивлат'аймаие р'ек'этын у ль сәр ч'ийаид Абарим, пешбәри Нәбо зомед хwә ледан. ⁴⁸ Жь ч'ийаид Абариме р'ек'этын у ль дәштед Mowaбеда, незики Урдөне, пешбәри Әриһа-йе зомед хwә ледан. ⁴⁹ У ль бәр Урдөне, жь Бет'-һашимот'е һ'эта Абел-һашитиме ль дәштед Mowaбеда зомед хwә ледан.

Әмьре дәрһәқа Кәнанеда

⁵⁰ Ль дәштед Mowaбеда, һьнда Урдөне, пешбәри Әриһаие Хәдан Мусар'а хәбәр да у гот: ⁵¹ «Исраелийар'а хәбәр дә у бежә ван: «Гава һун Урдөнер'а дәрбази әрде Кәнане бьн, ⁵² һьнге һ'әму бьнә-лийед wi әрди жь бәр хwә р'а-қәтиньн у һ'әму шькьлед һ'әйкә-лед ван у һ'әму һ'әйкәлед ванә р'окьри һурдәхwәши кьн, һ'әму щийед ванә п'уһ'әбандьне we-ран кьн. ⁵³ Wi әрди хwәр'а бькьнә мьлк', ль wьр бьжин, чьмки Әз

* 33:45 Аwа готи «Ийе-һаһабариме».

ви эрди дьдьмэ вэ кӧ ле вар бьн. ⁵⁴ Бь п'эшкавитьне хуне жь ви эрди, анэгори бэрэкед хвэ, п'ар бьстиньн. Бэрэка мэзын ве зэф бьстинэ, йа бьч'ук ве хьндьки бьстинэ, к'ер'а к'идэре бьк'эвэ эве жи бьбэ п'ара ви. Анэгори қэбилед бавед хвэ хвэр'а вар хьлдьн.[†] ⁵⁵ Ле хэгэр хун бьнэлийед ви эрди жь бэр хвэ р'анэқэтиньн, хьнге эвед кӧ хун сах бьхельн ве бьбьнэ кэлэмед ч'э'вед вэ у қамчийед тэньшта вэ. У эве вэ ль сэр эрде кӧ хуне бьжин, бьзериньн. ⁵⁶ хьнге Эзе ӧса биньмэ сэре вэ, чава кӧ Мьн дьхвэст банийа сэре ван».

Синоред эрде создайи

34 ¹ Хӧдан дэнг да Муса у гот: ² «Т'эмийе бьдэ исраелийа у ванар'а бежэ: «Гава хун бьк'эвьнэ эрде Кэнане, эв э эрде Кэнанейи синоред хвэва ве чава мьлк' вэр'а бьк'эвэ:

³ Синоре вэйи башуре ве жь бэр'ийа Зине гьрти х'эта р'эх Эдоме бэ, алиие р'оһьлатева жи синоре вэйи башуре ве жь хьлазийа Бэ'ра Мьри* дэстпекэ. ⁴ Синоре жь башуре дагэр'э хэвразе Экрабиме, ве Зинер'а дэрбаз бэ у ль башура Қадеш-Барнеайева хэр'э бьгьнижэ х'асар-Аддаре у Эсмонева дэрбаз бэ. ⁵ Синоре жь Эсмоне ве дагэр'э

х'эта селафа Мьсьре у бьгьнижэ бэр'е*.

⁶ Синоре вэйи р'оавайе ве Бэ'ра Навбэре* бэ. Эве бьбэ синоре вэйи р'оавайе.

⁷ Синоре хвэйи бакӧре жи жь Бэ'ра Навбэре х'эта ч'ийайе хоре к'ьфш кьн. ⁸ Жь ч'ийайе хор х'эта Льбо-Һамате к'ьфш кьн у жь вьр синоре бьгьнижэ Сьдаде. ⁹ Синоре жь вьр хэр'э х'эта Зифроне у ль х'асар-Эйнане хьлаз бэ. Эве бьбэ синоре вэйи бакӧре.

¹⁰ Синоре хвэйи р'оһьлате жи жь х'асар-Эйнане х'эта Шьфаме к'ьфш кьн, ¹¹ эве жь Шьфаме бэржер хэр'э х'эта Р'ивлайе, алиие р'оһьлата Эйинева ве бэржер бьгьнижэ алиие р'оһьлата дэве Гола[†] Кьннерете*, ¹² ве паше синоре бэржер хэр'э бьгьнижэ Урдӧне у Бэ'ра Мьрида* хьлаз бэ. Эве бьбэ синоре дора эрде вэ».

¹³ Муса т'эми ль исраелийа кьр у гот: «Эв э, эв эрде кӧ хуне пе п'эшкавитьне ле вар бьн, к'ижан кӧ Хӧдан э'мьр кьр вэки нэһэ у нив қэбилар'а бе дайине.[†] ¹⁴ Чьмки қэбила р'убенийа малбӧтед хвэва у қэбила гадийа малбӧтед хвэва, ӧса жи ниве қэбила мьнашийа, варе хвэ стандьнэ. ¹⁵ Ван хэр дӧ қэбила у нив қэбиле ль ви алиие р'оһьлата Урдӧне, пешбэри Эри-хайе варе хвэ стандьнэ».

* **34:3** Бь ибрани «Бэ'ра Хве».

* **34:5** Ава готи «Бэ'ра Навбэре».

* **34:6** Бь ибрани «Бэ'ра Мэзын».

* **34:11** Пэймана Нуда наве ве «Гола Шэлиле» йэ.

* **34:12** Бь ибрани «Бэ'ра Хве».

**Мэрьвед
кө эрде п'арэвэдькын**

¹⁶ Хөдан дэнг да Муса у гот:
¹⁷ «Ва нэ наве ван меред кө we эр-
де нава wэда п'арэвэкын: Елазаре
к'ахин у Йешуйе көр'е Нун. ¹⁸ Нун
өса жи жь хэр қэбиле сэрверэки
бона эрд-п'арэвэкьрыне бьбьже-
рын. ¹⁹ Ва нэ навед ван мера: Бона
қэбила Щьһуда, К'алебе көр'е Йь-
фунәһ бә; ²⁰ Бона қэбила зөр'эта
Шьмһ'ун, Самуеле көр'е Ә'миһуд
бә; ²¹ Бона қэбила Бьниамин, Әли-
даде көр'е К'ислон бә; ²² Бона қэби-
ла зөр'эта Дан, Буқийе көр'е Йогли
сэрвер бә; ²³ Бона зар'ед Усвь, ль
қэбила зөр'эта Мьнашә, һ'анийеле
көр'е Епод сэрвер бә; ²⁴ Бона қэ-
била зөр'эта Әфраим, Қьмуеле
көр'е Шифтан сэрвер бә; ²⁵ Бона
қэбила зөр'эта Зәбулон, Әлисафа-
не көр'е Парнах сэрвер бә; ²⁶ Бона
қэбила зөр'эта Исахар, Палтийеле
көр'е Әзан сэрвер бә; ²⁷ Бона қэ-
била зөр'эта Ашер, Ахиһуде көр'е
Шьломи сэрвер бә; ²⁸ Бона қэбила
зөр'эта Нәфтәли, Пьдаһеле көр'е
Ә'миһуд сэрвер бә». ²⁹ Әв ын әв
мэрьвед кө Хөдан ә'мьр кьр, wәки
эрде Кәнәне чава мьлк' ль сәр
исраелийа п'арэвэкын.

**Бажаред бона левийа
(Йешу 21:1-42)**

35 ¹ Хөдан^ф ль дәштед Мова-
беда, һьнда Урдөне, пеш-
бәри Әриһаие, Мусар'а хәбәр да
у гот: ² «Т'әмийе бьдә исраелийа
кө әв жь мьлк'ед ware хwә, ба-

жара бьднә левийа кө әв ван-
да бьжин, өса жи эрде дор-бә-
ред ван бажара бьднә левийа.
³ Әве бажаред ван бьн кө теда
бьжин, эрде дор-бәред ван жи
we бона пәз-дәwаред ван у һ'әму
һ'әйwанед ван бьн. ⁴ Әв мергед
бажарайә кө һуне бьднә леви-
йа, гәрәке жь сура бажер дәр, һәр
чар алийава һ'әзар зәнд бә. ⁵ Жь
бажер дәр* алийе р'оһьлатева дө
һ'әзар зәнди, алийе башурева дө
һ'әзар зәнди, алийе р'оавайева
дө һ'әзар зәнди у алийе бакөрева
дө һ'әзар зәнди чап кьн, бажаре
бьк'эвә навбәре. Әве бона ван
бьбьнә эрдед бажара. ⁶ Жь ван
бажаред кө һуне бьднә левийа,
шәш бажара бькьнә бажаред лесь-
т'арбуне, бона кө меркөж бьр'эвә
ль wьр. Хенци ван бажара чьл
у дө бажара жи бьднә левийа.
⁷ һ'әму ль сәр һәв нун гәрәке чьл
у һ'әйшт бажара т'әви мергед ван
бьднә левийа. ⁸ Бажаред кө һуне
жь мьлк'ед исраелийа бьдн, жь
йед к'е зәф ьн, зәфи һьлдн, жь
йед к'е һьндьк ьн, һьндьки һьл-
дн, һәр қэбил бьра жь бажаред
хwә wәкә һ'әсабе мьлк'ед хwәйи
станди бьдә левийа».

**Бажаред лесьт'арбуне
(Дөбарэкьрына Қануне 19:1-13;
Йешу 20:1-9)**

⁹ Хөдан дэнг да Муса у гот:
¹⁰ «Исраелияр'а хәбәр дә у бежә
ван: «Гава нун Урдөнер'а дәрбази
эрде Кәнәне бьн, ¹¹ хwәр'а бажара

* 35:5 «Жь бажер дәр», аһа жи дыкарын ф'әм бькьн: «хенци бажер».

к'ьфш кын, әве бона вә бьбьнә бажаред лесьт'арбуне, кө әв мәрьве кө йәки бе һәмде хвә бькөжә бьр'әвә вьр. ¹² Әв бажаре бона вә бьбьнә сьт'аргәһ, кө меркөж жь дәсте йе һ'әйфа хуне we һьлдә хьлаз бә, вәки әв нәйе көштъне һ'әта ль бәр диwana щьвине нәсәкьнә. ¹³ Жь ван бажаред кө һун лешийар'а[†] бьдьн, бьра шәш бона бажаред лесьт'арбуне бьн. ¹⁴ Се бажара ль алиие р'оһьлата Урдөне бьдьн у се бажара жи ль әрде Кәнанеда бьдьн. Әве бьбьнә бажаред лесьт'арбуне. ¹⁵ Әв һәр шәш бажар бона исраелия, бона хәриба у бона әвед кө нава вәда дьжин we сьт'аргәһ бьн, вәки һәр кәсе кө бе һәмде хвә йәки бькөжә бьр'әвә ль вьр.

¹⁶ Гава йәк пе һ'әсьнәки йәки хвә бькөжә, әв меркөж ә, әв меркөжа гәрә бе көштъне. ¹⁷ Гава йәк пе кәвьре дәсте хвәдаи дәрба көштъне йәки хә бькөжә, әв меркөж ә, гәрәке бе көштъне. ¹⁸ Йан гава йәк пе даре дәсте хвәдаи дәрба көштъне йәки хә бькөжә, әв меркөж ә, гәрәке бе көштъне. ¹⁹ Йе кө һ'әйфа хуне һьлдә, гәрәке меркөж бькөжә, гава р'асти wi бе әв хвәха гәрәке wi бькөжә. ²⁰ Гава йәк әйнатар'а йәки дә'ф дә, йан тьштәки қәста бавежә wi у әв бьмьрә, ²¹ йан жь нәйартийе пе дәсте хвә ль wi хә бькөжә, йе лехьсти гәрә бе көштъне, әв меркөж ә. Йе кө һ'әйфа хуне һьлдә гава р'асти wi бе, гәрә wi бькөжә.

²² Ле һәгәр йәк бе нәйарти ньшкева йәки дә'ф дә, йан бе һәмде хвә тьштәки бавежә wi, ²³ йан әв wi нәбинә, кәвьрәки дәрба көштъне бавежә wi, әв бьмьрә, ле нә дьжмьне wi буйә у нә жи хьрабийа wi хвәстийә, ²⁴ һьнге бьра щьвин нава меркөж у йе кө we һ'әйфа хуне һьлдә, бь ван қануна диwane бькьн. ²⁵ Щьвин бьра меркөж жь дәсте йе кө we һ'әйфа хуне һьлдә хьлаз кә у щьвин гәрәке wi вәгәр'инә бажаре вийи лесьт'арбуне, дәра кө әв р'әви буйе. Бьра әв ль вьр һ'әта мьрьна сәрәкк'аһине^ф кө бь р'уне пироз һатийә р'ункьрьне^ф, бьминә. ²⁶ Ле һәгәр меркөж жь wi синоре бажаре хвәйи лесьт'арбуне дәрк'әвә, ²⁷ йе һ'әйфа хуне we һьлдә, әви жь синоре бажаре вийи лесьт'арбуне дәр бьбинә у бькөжә, һьнге әви һ'әйфа хуне һьлдә нә нәһәқ ә. ²⁸ Чьмки әв һ'әта мьрьна сәрәкк'аһин гәрә ль бажаре хвәйи лесьт'арбунеда бьминә. Ль пәй мьрьна сәрәкк'аһинр'а меркөж дькарә вәгәр'ә әрде мьлк'е хвә. ²⁹ Бьра әв бона вә бьбә қәйдә-қануна һәдийе ль нава ньсьлед вәда, ль һ'әму щи-варед вәда.

³⁰ Гава йәк мәрики бькөжә, меркөж гәрә анәгори хәбәра шә'да бе көштъне. Ле шә'дәк һьндьк ә кө мәри бе көштъне.[†] ³¹ Жь бәр әмьре меркөжва, кө әв йе көштъне йә бәрделе нәстиньн. Чьмки әв гәрә бе көштъне. ³² Нә жи жь мәрьве кө р'әвийә бажаре хвәйи

лесыг'арбуне бэрделе бьстиньн, кө эв бэри мьрна сэрэкс'ахин вэгэр'э эрде хwэда бьжи. ³³ Э'рде кө хун ль сэр дьжин нэх'эр'миньн, чьмки хун э'рде дьх'эр'минэ. Э'рд жь we хуна кө ль сэр hatийэ р'етгыне найе падыжкьрьне, пештыри пе хуна wi кэсе ль сэр р'етийэ. ³⁴ Э'рде кө хун ль сэр дьжин нэх'эр'миньн, нава к'ижанида Эз дьминьм. Чьмки Эз, Ходан ль нава израелийада дьжим».

**Qануна бона
qизед хwэймьлк'**

36 ¹ Сэрwеред бэрэка Гил'эде көр'е Махире Мьнашэ, жь зөр'эта Усьв, hatьнэ ль бэр Муса у сэрwеред малбэтэд израелийа^ф, хэбэр дан ² у готын: «Ходан т'эми ль хwэйе мэ Муса кьр кө э'рде чава мьлк', пе п'эшкавитыне бьдэ израелийа, Ходан оса жи т'эми ль хwэйе мэ кьр, кө мьлк'е Сьлофh'аде бьрайе мэ бьдэ qизед wi.† ³ Ле hэгэр эw мер кьн у йэки жь qэбилэкэ израелийайэ дьн бьстиньн, hьнге мьлк'е wане жь мьлк'е кал-бавед мэ бе стандьне у бьгьхижэ we qэбила кө эw навада мер кьн. Бь ви аwайи мьлк'е мэийи пе п'эшке станди we кем бэ. ⁴ У сала^ф израелийайэ р'аwастийеда,† мьлк'е wане бьгьхижэ мьлк'е qэбила кө ван навда мер кьрбэ. Бь

ви аwайи мьлк'е wане жь мьлк'е qэбила кал-бавед мэ бе стандьне).

⁵ Муса бь э'мьре Ходан т'эми ль израелийа кьр у гот: «Qэбила Усьв р'аст дьбежэ. ⁶ Аwа Ходан чь т'эми да бона qизед Сьлофh'ад у гот: <Эw дькарын ван мера бьстиньн, к'ижана кө эw бэгэм дькьн, ле гэрэке эw жь бэрэка qэбила кал-бавед хwэ бьстиньн, ⁷ wэки мьлк'е израелийа qэбил-qэбил дэрбаз нэбэ. Чьмки жь израелийа hэр кэс гэрэке мьлк'е qэбила кал-бавед хwэва гьредайи бэ. ⁸ hэр qиза хwэймьлк'э ль нава qэбилед израелийада, гэрэке мерэки жь бэрэка qэбила баве хwэ бьстинэ, бона кө израели hэр кэс мьлк'е кал-бавед хwэ бьбэ хwэйи, ⁹ wэки мьлк' qэбил-qэбил дэрбаз нэбэ. Чьмки hэр qэбилэкэ израелийа гэрэке мьлк'е хwэва гьредайи бэ».

¹⁰ Qизед Сьлофh'ад оса жи кьрын, чава кө Ходан т'эми ль Муса кьр, ¹¹ Маh'ла, Т'ирса, h'огла, Милк'а у Ноhа qизед Сьлофh'ад көр'апед хwэ стандьн. ¹² Wана меред жь бэрэкед Мьнашэйе көр'е Усьв стандьн. Бь ви аwайи мьлк'е ван ль нава бэрэка qэбила баве wанда ма.

¹³ Эв ьн эw т'эми у qанунед кө Ходан пе Муса ль дэштед Моwабеда, hьнда Урдөне, пешбэри Эриhайе данэ израелийа.

Дөбарэкьрына Қануне

Пешготын

Һәр Пенц К'ътебед Муса^ф әве к'ътебева сәр һәвда тен. Ве к'ътебеда Муса кө Қануна Хвәде да Израеле^ф, т'эмийед хылазийе дьдә ван. Ль э'рде Мовабеда^ф бәри к'этына Кәнане^ф Муса Қануне дькә бира мьләте Израеле, бь к'ижани әв гәрә э'рде Кәнанеда бьжин. Чьмки жь we р'ожа кө пәйман^ф ль сәр ч'ийайе Синайе^ф һатьбу гьредане иди wәкә чьл сали дәрбаз бьбун.

К'ътеб ль сәр се готьнед Муса бәла дьбә (жь сәре 1-е һ'эта 4-а, жь сәре 5-а һ'эта 28-а, жь сәре 29-а һ'эта 30-йи) у пашготына we.

Наве к'ътебе мәр'а иди э'йан дькә фә'мина we, ль вьр гәләк қанунед жь һәр се к'ътебед бәри ве тенә дөбарэкьрыне (wәк'ьландьне). Ле оса жи ль сәрда т'эмийед ну һатьнә зедәкьрыне, әвед кө we ль э'рде Кәнанеда кери ван бен.

Сәред һәрә бәрбч'ә'в к'ътеба Дөбарэкьрына Қанунеда әв ын, гава те готьне кө дөа-дьрозгәйе бенә сери, һәгәр Қанун бе хwәйкьрыне у ньфьр'е we ль ван бә, һәгәр Қанун бе т'әр'ьбандьне (жь сәре 27-а һ'эта 30-йи). П'ехәмбәр^ф у даннасинкьред израелия (илаһи Йеремийа), гәләк щара бона ван дөа у ньфьр'а щьмә'тер'а дьготын у шьровәдькьрын кө чьма әв қәдә-бәла тенә сәре мьләт.

Бәлки к'ътеба Дөбарэкьрына Қануне әв к'ътеб бу кө һатьбу дитьне гава сәдсалия һ'әфтада П'арьстгәһа^ф Хөдан^ф һатә нукьрыне (бьхуньн Дирок II, 34). We һынге гава Йошийа п'адша дәрһәқа ван т'эмийед Хвәдейә биркьрида бьһистьн, оса жи бона ван ньфьр'ед кө һатьбунә сәре ван мәрвьед кө хәбәра Wi қәбул нәкьрынә, saw к'этә сәр wi у жь Хвәде хоф кьр. We һынгеда ль нава щьмә'та Израеледа пақьжбунәкә р'өһ'анийә оса дәстпедьбә, wәки һена Мусада гьрти һ'эта һынге тыштәки оса нәбьбу.

Әва к'ътеба мәр'а зәлал нишан дькә фә'мина хwәдеп'арьстьне у т'әмамийа Қануне, ава готи кө Хвәде һ'ыз кьн, Wi бьһ'әбиньн бь т'әмамийа дьле хwә (6:4-5).

Готьнед Мусайә серида

**Р'ек'әтна
жь ч'ийайе Синайе**

**Муса һ'акьма к'ьфш дькә
(Дәрк'әтһн 18:13-27)**

1 ¹ Әв ын әв хәбәрәд кә Муса^ф алиие р'оһьлата ч'әме Урдөне^ф, бәр'ийа Ә'рабайеда^ф, пешбәри Су-фе, нава Паране у Т'офәле, Лабане, һ'асероте, Ди-Заһабеда готьбу г'әмамийа Исраеле^ф. ² Жь һ'оребе* һ'әта Қадеш-Барнеайе ль ч'ийайе Сехирер'а р'ийа йанздәһ р'ожи бу. ³ Йәке мәһа йанздәһайә сала чьли, Муса һәр тыште кә Хөдан^ф бона исраелийа т'әми ль ви кьрбу, готә ван. ⁴ Пәй we йәкер'а кә Сихоне п'адше әморийа^ф кә һ'әшбоне дьма, өса жи Оге п'адше Башане^ф кә Әшт'әрот'е у Едрәйе дьма һатһнә ледане.[†] ⁵ Алиие р'оһьлата Урдөне, әрде Мовабеда^ф, Муса дәст бь шьровәкьяна ве қануне^ф кьр гот:

⁶ «Хөдан Хвәдейе^ф мә, ль һ'оребе мәр'а хәбәр да гот: «Бәс ә һун ль ви ч'ийайи бьминьн, ⁷ р'абьн р'ек'әвьн һәр'нә ль ч'ийа-банийед әморийа у һ'әму дор-бәрәд ванә дәшта Ә'рабайеда, ль ч'ийа-банийа, гьр у дәшта р'оавайе у Нәгәве^ф, дәве бәр'е, әрде кәнанийа^ф у Лөбнане^ф, һ'әта ч'әме Фьратейи мәзын. ⁸ Ва йә! Әз ви әрди дьдьмә ль бәр вә, һәр'н ви әрди бьбьнә хвәйи, к'ижан кә Хөдан кал-бавед вә, Ибраһим, Исһақ у Ақубр'а сонд хвар кә ви әрди бьдә ван у пәй ванр'а жи зор'әта ван».

⁹ We һынге мьн Муса, готә вә: «Әз т'әне қәват накьм бьк'әвьмә бьн барә вә. ¹⁰ Хөдан Хвәдейе вә һун ль һәв зедә кьярнә, иро һун мина стәйркед әзмен беһ'әсаб ын. ¹¹ Дә бьра Хөдан Хвәдейе кал-бавед вә, һ'әзар щари ль сәр һ'әсабе вәйи ньһада зедә кә у вә бьмбарәк-пироз кә, чава кә Ви готьбу вә! ¹² Ле әз т'әне чава баред вә, ниред вә у шәр'-дә'вед вә бьбьм? ¹³ һун хвәр'а жь қәбилед^ф хвә мәрвьнә сәрвахт, ақыл у щер'ьбанди^ф бьбьжерьн у әзе ван бькьмә сәрверед вә». ¹⁴ Вә щабә мьн да у гот: «Тә тыштәки қәнщ гот кә әм бькьн». ¹⁵ Мьн сәрверед қәбилед вә, мәрвьнә сәрвахт у щер'ьбанди һьлдан, әв ль сәр вә чава сәрһ'әзар, сәрсәд, сәрпенщи, сәрдәһә у бәрпьяр сар нава қәбилед вәда к'ьфш кьярн. ¹⁶ We һынге мьн ль һ'акьмед вә ә'мьр кьр у готә ван: «Гөһ бьдьнә бьрайед хвә у р'аст һ'акьмтийе бькьн чава нава исраелийа, өса жи нава исраелики у хәрибәки. ¹⁷ Диванеда фьрқийе нәкьн, чава гөһ дьдьнә йе мәзын өса жи гөһ бьдьнә йе бьч'ук. Жь мәрвьа нәтърсын чьмки диван шьхөле Хвәде йә, ле һәр тыште кә вәр'а зә'мәт бә биньнә щәм мьн әзе гөһ бьдьме». ¹⁸ We һынге мьн бона һәр тышти ль вә ә'мьр кьр кә һун гәрә чь бькьн.

* **1:2** «һ'ореб» навәки Синайейи^ф дьн ә.

1:4 Жьмар 21:21-35.

Шандьна щэ'суса

(Жьмар 13:1-33)

¹⁹ Чава кө Хөдан Хвәдейе мә ль мә ә'мыр кьр өса эм жь һ'оребе р'ек'әтгьн, нава we қумьстана мә-зын у савр'а дәрбаз бун, к'ижан кө вә дит ль сәр р'ийа бәрбь ч'ийа-банийед әморийа. Өса эм һатгьнә Қадеш-Барнеайе. ²⁰ Мын готә вә: «һун гьһиштгьнә ч'ийа-банийед әморийа, к'ижан кө Хөдан Хвә-дейе мә дьдә мә. ²¹ Ва йә! Хөдан Хвәдейе тә әв ә'рд дани бәр тә, һәвраз һәр'ә we хвәр'а бькә мылк', чава кө Хөдан Хвәдейе кал-бавед тә готьбу тә, нәтърсә у вәнәк'ышә».

²² Ле һун һ'әму һатгьнә щәм мын у вә гот: «Әм бәри чуйина хвә мәрийа бышиньн, вәки әв бона мә р'ьнд дина хвә бьдгьнә ви ә'р-ди у хәбәрәке мәр'а биньн, кө әм бьзаньбьн к'ижан р'ейеда һәвраз һәр'ьн у һәр'ьнә к'ижан бажари». ²³ Әв хәбәр ль мын хвәш һат, мын жи жь вә донздәһ мәри бьжартгьн жь һәр қәбиле мәрвьәк. ²⁴ Әв чун һьлк'ышийанә сәр ч'ийа-банийа у гьһиштгьнә селафа Әшк'оле у әв р'ач'ә'в кьрьн. ²⁵ Бәрәд ви ә'рди гьртгьнә дәстед хвә у т'әви хвә бәржер анинә щәм мә, хәбәр мәр'а анин у готгьн: «Әв ә'рде кө Хөдан Хвәдейе мә дьдә мә хвәш ә».

Исраеле нәхвәст хвә ль бәр Хвәде бьшкенә

(Жьмар 14:1-45)

²⁶ Ле вә нәхвәст кө һәвраз һәр'ьн, һун мықабьли т'әмийед

Хөдан Хвәдейе хвә сәкьнин.† ²⁷ Вә конед хвәда бина хвә тәнг кьр у гот: «Хөдан жәнәндә мә, әм жь ә'рде Мьсьре дәрхьстгьн, вәки мә бь дәсте әморийа қьр' кә. ²⁸ Әме к'өда һәвраз һәр'ьн? Бьрайед мә тьрс кьрьнә дьле мә, готгьн: Әв мыләт жь мә мәстър у бьльндтър ә, бажарә мәзын ьн у һ'әта ә'змен әв суркьри нә, мә ә'нақийед^ф ә'са-вә^ф жи ль вьр дитгьн. ²⁹ Мын готә вә: «Нәбьздьн у нәтърсгьн жь ван: ³⁰ Хөдан Хвәдейе вә кө пешийа вәва дьчә, Әве жь бәр вәва шәр' кә, чава кө Мьсьреда Әви ль бәр ч'ә'вед вә, бона вә кьр. ³¹ Тә бә-р'ийеда жи дит, кө чава мәрвь көр'е хвә һьлдгьрә, өса жи Хө-дан Хвәдейе тә, т'әмамыйа р'ийа кө тө теда дьчуйи һьлгьрти, һ'әта һун гьһиштгьнә ви щийи».† ³² Пәй ве йәкер'а жи вә диса бавәрийа хвә Хөдан Хвәдейе хвә нәани,† ³³ Йе кө р'еда пешийа вәва дьчу кө щийе зомәлехьстгьна вә к'ьфш кә. Шәв агьрда, р'ож жи ә'врда р'е нишани вә дькьр, к'ижанеда кө һун дьчун.

Хөдан щьмә'та Исраеле щәза дькә

³⁴ Хөдан дәнге хәбәрдана вә бьһист, һерс к'әт, сонд хвар у гот:† ³⁵ «Т'ө кәс жь ван мәрвьа, жь ви ньсьле хьраб, ви ә'рде қәнщ we нәбинә, бона к'ижани Мын сонд хвар кө бьдгьмә кал-бавед вә. ³⁶ Т'әне К'әлебе көр'е Йьфунәһ we ви ә'рди бьбинә. Әзе ви ә'рде

1:26 Добарэкьяна Қануне 9:23; Ибрани 3:16. 1:31 К'аред Шандийа 13:18.

1:32 Ибрани 3:19. 1:34-35 Ибрани 3:18.

кө нгыге ши лек'этийә бьдмә ши у зөр'эта ши, чьмки әши бь дьл у шан хвә ль р'ийа Ходан гьрт).³⁷ Р'уйе вәда Ходан перса Хвә ль мьн жи р'акьр у гот: «Тө жи нак'ә-ви вьр. ³⁸ Бәрдәстийе тә Йешуйе көр'е Нун we бьк'әвә вьр, ши бьшьдинә, чьмки әше Исраеле бьбә кө ши әрди хвәр'а бькьнә мьлк'.³⁹ Хьшимед вәйә бона к'ижана вә дьгот кө әше т'алан һәр'ын у зар'ед вәйә кө һе қәнщи-хьрабийе жь һәв дәрнахьн we бьк'әвьнә вьр. Әше ши әрди бьдмә ван, әше хвәр'а бькьнә мьлк'.⁴⁰ һун вәгәр'ын, бь р'ийа Бә'ра Сор һәр'ынә бәр'ийе».

⁴¹ Ле вә шаба мьн да, гот: «Мә бәр Ходан гөнә^ф кьр, әме һәвраз һәр'ын бькьнә шәр', чава кө Ходан Хвәдейе мә ль мә әмьр кьр. һынге һәр кәс жь вә ч'әк гьреда, вә т'ьре кө һесайә һьлк'ышьнә сәре ч'ийа-банийа». ⁴² Ле Ходан готә мьн: «Бежә ван: һьлнәк'ышьн у нәкьнә шәр' вәки һун ль бәр дьжмьнед хвә нәдьянә дәр, чьмки Әз т'әви вә ниньм». ⁴³ Мьн готә вә, ле вә гөһ нәда мьн у мьқабыли әмьре Ходан сәкьнин. Вә сәрһ'ышки кьр һьлк'ышийанә сәре ч'ийа-банийа. ⁴⁴ Бьнәлийед ван ч'ийа-банийа әмори мьқабыли вә р'абун, сәр Сеһире мина моза данә пәй вә һ'эта һ'ормаие вә хьстьн. ⁴⁵ һун вәгәр'ийан у бәр Ходан гьрийан, ле Ходан гөһ нәда вә, дәнге вә нәбһист.

Вә'де бәр'ийеда

⁴⁶We һынге вә'дәки гәләки дь-реж һун ль Қадеше ман.

2 ¹ Әм р'ийа Бә'ра Сорва вәгә-р'ийан чунә бәр'ийе, чава кө Ходан готьбу мьн. Әм гәләк р'ожа дора ч'ийаие Сеһире дьзьвьр'ин.[†] ² Ходан готә мьн: ³ «Бәс ә һун дора ви ч'ийаии бьзьвьр'ын, вәгәр'ынә алийе бакөре. ⁴ Ль мьлэт әмьр кә у бежә: Те синоре бьрайед хвә зөр'эта Әсаур'а^ф, кө ль Сеһире дьминьн дәрбаз би. Әше жь вә бьтърсьн, ле һун һ'әвза хвә жь ван бькьн.[†] ⁵ Хвә ль ван нәхьн, чьмки Әз жь әрде ван қәт вәкә нгыәки жи надьмә вә, чьмки Мьн ч'ийа-банийед Сеһире чава мьлк' да Әсау. ⁶ Хөрәк у аве п'әрәти жь ван бьк'ьр'ын бьхвьн, вәхвьн. ⁷ Чьмки Ходан Хвәдейе тә һ'әму шьхөлед дәстед тә бьмбарәк кьр. Әw һаш жь р'евитийа тә һәйә ль ве бәр'ийа мәзында. Әва чьл сал ә кө Ходан Хвәдейе тә т'әви тә йә у кемасийа т'ө тышти тә нәдит». ⁸ Бь ви авайи әм сәр бьрайед хвә зөр'эта Әсаур'а кө ль Сеһире дьман дәрбаз бун, әм жь р'ийа Ә'рабайе, Елат у Әсийон-Гәбәре дур дәрбаз бун.

Әм вәгәр'ийан у р'ийа бәр'ийа Мовабеда чун, ⁹ Ходан готә мьн: «Хвә мовабийа^ф нәхә у т'әви ван нәкә шәр', чьмки жь әрде ван нәдьянә тә, Мьн Ә'р чава мьлк' да зар'ед Лут». [†] ¹⁰ (Бәре емийа ль вьр дьман, мьлэтәки қәват, беһ'әсаб у

2:1 Жьмар 21:4. 2:4 Дәстпәбун 36:8. 2:9 Дәстпәбун 19:36-37.

бэжнбьльнд мина э'нақийа. ¹¹ Ча-
wa э'нақи, өса жи еми р'ьфайи^ф
д'ьхат'нэ һ'эсабе, ле мowaбийа
wanр'а еми дьготын. ¹² Пешийе ль
Сеһире һ'ори^ф дьман, ле зөр'эта
Әсаw бэри ван дан, әw қыр' кьрын
у ши мьлк'е ван жь ван стандын,
чава кө Исраеле сәре wi э'рди
қыр, к'ижан кө Хөдан чава мьлк'
да ван.) ¹³ «Ньһа р'абын селaфа Зә-
рәдер'а дәрбаз бьн!» У әм селaфа
Зәрәдер'а дәрбаз бун. ¹⁴ Wәде кө
әм жь Qадеш-Барнеайе р'ек'әт'ын
һ'эта дәрбазбуна селaфа Зәрәде-
р'а си у һ'әйшт сал к'ьшанд. һ'эта
кө т'әмамайа ньсьле шәр'к'аред
нава зомеда мьрын, чава кө Хө-
дан wanр'а сонд хварьбу.[†] ¹⁵ Хөдан
жи дәсте Хwә ль сәр ван бьльнд
кьрбу, wәки жь нава зоме қыр'а
ван бинә, һ'эта әw т'әмам мьрын.

¹⁶ Гава т'әмамайа мәрьвед
шәр'к'ар жь нава мьлэт мьрын,
¹⁷ Хөдан готә мьн: ¹⁸ «Иро тө Ә'ра
синоре Mowaбер'а дәрбаз дьби
¹⁹ у незики амонийа^ф дьби. Хwә
ван нәхә у т'әви ван нәкә шәр',
чьмки жь әрде амонийа мьлк'
надьмә тә, Мьн әw чава мьлк' да
зар'ед Лут).[†] ²⁰ (Әв жи әрде р'ьфа-
йийа те һ'эсабе, пешийе р'ьфайи
ль wьр манә, ле амонийа^ф wanар'а
замзуми дьготын. ²¹ Әw мьлэтәки
мәзын, беһ'эсаб у бьльнд бунә ми-
на э'нақийа. Хөдан әw бәр ч'ә'ве
амонийа қыр' кьрын, амонийа бэри
ван дан у әw йеред wанда ши-wар
бун, ²² чава кө Хөдан бона зөр'эта

Әсаwә ль Сеһире кьр. Гава Хөдан
һ'ори ль бәр ч'ә'ве wan қыр' кьрын,
зөр'эта Әсаw бэри wan да у йеред
wанда ши-wар бун һ'эта иро. ²³ Аһа
жи hatә сәре awwийед кө гөндед
незики Газзайе дьман. К'апт'ори-
йе* кө жь К'апт'оре дәрк'әтьбун әw
қыр' кьрбун у ши wape wan жь
wan стандьбун.) ²⁴ «Р'абын р'ек'әвьн
у селaфа Арнонер'а дәрбаз бьн.
Ва йә Әз Сихоне әморийи п'адше
һ'әшбоне әрде wива дьдьмә дәсте
тә, һ'ьщуми сәр кә у дәстпекә әр-
де wi эфти хwә кә. ²⁵ Ирода Әзе
дәстпекьм хоф у тьрса тә бькьмә
ль сәр мьләтед бьн п'әр'е ә'змен.
Әwед кө we бона тә бьбьһен ль
бәр тә we бьләрьзын у бьбьздьн».

**Дәрдайина Сихоне
п'адше һ'әшбоне
(Жьмар 21:21-30)**

²⁶ Мьн жь бәр'ийа Qьдемоте бь
хәбәрәд әд'ьлайийе қасьд шандь-
нә ль щәм Сихоне п'адше һ'әшбоне
кө бежын: ²⁷ «Изына тә һәбә әз әрде
тәр'а дәрбаз бьм, әзе т'әне р'ийа
сәрәкәда һәр'ьм, ч'әп у р'аст данә-
гәр'ьм. ²⁸ Хөрәк у аве п'әрәти бь-
фьрошә мьн, әзе бьхwьм, вәхwьм.
Т'әне бьһелә әз дәрбаз бьм, ²⁹ чава
зөр'эта Әсаw кө ль Сеһире дьжин
у мowaбийе кө Ә'ре дьжин, бона
мын кьрын. һ'эта кө әз Урдөнер'а
дәрбаз нәбьмә wi әрде кө Хөдан
Хwәдейе мә дьдә мә». ³⁰ Ле Сихо-
не п'адше һ'әшбоне қайл нәбу кө
әм әрде wир'а дәрбаз бьн, чьмки

* 2:23 «К'апт'ори» фьльстини^ф бун кө жь Кьретае һатьбун.

2:14 Жьмар 14:27-35; Добарэкьрына Қануне 1:34-35. 2:19 Дәстпекун 19:36-38.

Ходан Хвәдеие тә әв сәрһ'ышк кьр у дьле ви кьрә кәвьр, вәки ви бьдә дәсте тә, мина р'ожа иройин.

³¹ Һынге Ходан готә мьн: «Бьнһер'ә! Эз дәстпедькьм Сихон у вәлате ви дьдьмә дәсте тә, дәстпекә зәфт кә у әрде ви хвәр'а бькә мьлк'». ³² Һынге Сихон т'эмамияа щьмә'та хвәва ль Йаһаседа мьқабыли мә дәрк'әтә шер', ³³ ле Ходан Хвәдеие мә әв да дәсте мә, мә әв, көр'ед ви у һ'әму щьмә'та ви қыр' кьрын. ³⁴ Һынге мә һ'әму бажаред ви зәфт кьрын, әв у бажаред ви веран кьрын, әвана т'ам дийари^ф Ходан кьрын, мер, жьн у зар' қәт йәк сах нәһыштьн. ³⁵ Т'әне мә һ'әйван хвәр'а һьлдан у т'алане жь бажаред кө мә зәфт кьрбун. ³⁶ Жь Әроһера дәве селафа Арноне у жь бажаре дәште, һ'әта Гилә'де^ф бажарәк т'өнәбу кө мә пе нькарьбуйа. Ходан Хвәдеие мә һ'әму данә дәсте мә. ³⁷ Т'әне тө незики вәлате амонийа нә буйи, өса жи т'эмамияа алийе селафа Йабоқе т'әви бажаред ч'ийа-банийа у т'эмамияа ван щийед кө Ходан Хвәдеие мә изьн нәда мә.

Израел Ог алт' дькә
(Жьмар 21:31-35)

3 ¹ Әм вәгәр'ийан у р'ийа Башанеда һәвраз чун. Оге п'адше Башане т'эмамияа мьләте хвәва Едрәйеда дәрк'әтә мьқабыли мә шер'. ² Ходан готә мьн: «Жь ви нәтырсә, чьмки Мьн әв, т'эмамияа щьмә'та ви вәлате вива данә дәсте тә, өса бини сәре ви, чава кө тә ани сәре Сихоне п'адше әмо-

рийа, кө ль һ'әшбоне дьма». ³ Ходан Хвәдеие мә, Оге п'адше Башане у т'эмамияа мьләте ви данә дәсте мә. Мә өса ль ви хьст кө т'ө кәс жь ван сах нә ма. ⁴ Ве һынге мә һ'әму бажаред ван зәфт кьрын, бажар нәмабу кө мә һьлнәдабуйа, ава готи шест бажар, т'эмамияа қәза Аргове, п'адшатиия Оге Башане. ⁵ Әв һ'әму бажар бь суред бьльнд, щот дәргәһа у зәр'зава қәваткьри бун, хенщи гәләк гөндөд бе сур. ⁶ Мә әв веран кьрын, әв т'ам дийари Ходан кьрын, чава кө мә ани сәре Сихоне п'адше һ'әшбоне, һәр бажар жьна, мера у зар'ава веран кьрын. ⁷ Ле һ'әму һ'әйван у т'алане жь ван бажара мә хвәр'а һьлдан.

⁸ Ви чахи мә әрде алийе р'оһьлата ч'әме Урдөне жь селафа Арноне һ'әта ч'ийаие һәрмоне жь дәсте дө п'адшед әморийа станд. ⁹ (Сайдани һәрмонер'а Сирийон дьбежьн, әмори жи Сәнир дьбежьн.) ¹⁰ Һ'әму бажаред дәшта-ч'ийе у т'эмамияа Гилә'де, т'эмамияа Башане һ'әта Салк'әйе у Едрәйе, бажаред п'адшатиия Оге ль Башане мә һьлда. ¹¹ (Чьмки жь р'ьфайиия т'әне Оге п'адше Башане мабу. Ва йә дарбәста вийә һ'әсьни ньһа Р'аббайеда щәм амонийа йә, дьрежайа ве нәһә зәнд ә, бәрайа ве чар зәнд ә, зәнде мера.)

П'арәвәкьрына әрде
р'оһьлата Урдөне
(Жьмар 32:1-42)

¹² Ве һынге мә әв әрд хвәр'а кьрә мьлк'. Әроһер незики селафа Арноне у ниве ч'ийа-банийед

Гилэде т'эви бажаред ви мын да р'убенийа у гадийа. ¹³ Чь кө жь Гилэде мабу у т'эмамия Башана п'адшатийа Ог мын да ниве қэбила Мынашэ. (Т'эмамия қэза Аргове, т'эмамия Башанева э'рде р'ьфайийа дьһатэ навкьрыне. ¹⁴ Йаире көр'е Мынашэ т'эмамия қэза Аргове һ'эта синоре гьшурийа у махахатийа һьлда. Эви Башан, Варгәһед Йаир бь наве хвэ навкьр, кө һ'эта иро эв нава ль сэр э.) ¹⁵ Гилэд мын да Махир*. ¹⁶ Жь Гилэде һ'эта селафа Арноне мын да р'убенийа у гадийа. Синоре ван эв ын: Жь нава селафа Арноне һ'эта селафа Йабоде кө синоре амонийа йэ, ¹⁷ у оса жи дэшта Э'раба, синоре Урдөнева жь Гола^ф Кьннерете* һ'эта Бэ'ра Э'рабайе, ава готи Бэ'ра Мьри**, алиие р'оһьлате бэр п'ала Ашдод Писгайе.

¹⁸ We һьнге мын ль вэ э'мьр кьр, гот: <Хөдан Хвәдейе вэ эв э'рд да вэ кө һун ви хвэр'а бькьнэ мылк'. Ава һун һ'эмуйед шэр'к'ар ч'эке хвэ гьредьн, пешийа бьрайед хвэ исраелиява һэр'һн.[†] ¹⁹ Т'эне жьн-зар'ед вэ, һ'эйванед вэ (эз заньм кө һ'эйванед вэ гәләк ын) бьра ван бажарада, кө мын данэ вэ бьминьн, ²⁰ һ'эта кө Хөдан р'һ'этийе нэдэ бьрайед вэ, мина вэ. Гава эв э'рде кө Хөдан Хвәдейе вэ дьдэ ван алиие р'оавайа Урдөне хвэр'а бькьнэ мылк',

һьнге бьра һэр кэс жь вэ вэгэр'э ль сэр мылк'е хвэ, к'ижан кө мын данэ вэ. ²¹ We һьнге мын ль Йешу э'мьр кьр у гот: <Ч'эвед тэ һэр тьшт дитьн, чь кө Хөдан Хвәдейе вэ ани сәре ван һэр дө п'адша. Хөдан we оса жи бинэ сәре ван һ'эму п'адшатийа, нава к'ижанар'а те дәрбаз би. ²² Жь ван нәтырсьн, чьмки Хөдан Хвәдейе вэ Хвәха шэр' дькэ бона вэ.>

Хөдан изьн нэда Муса бьк'эвэ Кәнане^ф

²³ We дәме мын р'эща жь Хөдан кьр у гот:[†] ²⁴ <Хөдано, Хвәйе мын! Тэ дәстпекьр мэзьнайийа Хвэ у дәсте Хвәйи қәват нишани хөламе Хвэ кьр. К'и йэ эв хвәдейе э'зманада у сэр э'рде, кө мина шьхөл у кьред зорэ кө Тө дьки, бькэ? ²⁵ Р'эща дькьм бьһелэ эз дәрбаз бьм, ви э'рде қәнщи алиие р'оавайа Урдөне, ван ч'ийа-банийед қәнщ у Лөбнәне бьбиньм. ²⁶ Ле р'уйе вәда Хөдан һерса Хвэ ль мын р'акьр, гөһ нэда мын у Хөдан готэ мын: <Бэс э! Иди щарэкэ дьн бона ве йәке Мьнр'а нәбежи! ²⁷ һьлк'ьшэ сәре Писгайе, сәре хвэ бьльнд кэ, бакөр у башур, р'оһьлат у роава пе ч'эвед хвэ бьбинэ, чьмки те жь Урдөне дәрбаз нәби. ²⁸ Ль Йешу э'мьр кэ, дьл бьдэ ль бэр ви у бьшьдинэ, чьмки әве пешийа ви мыләтива һэр'э у

* **3:15** «Махир» наве олк'экэ жь қэбила Мынашэ йэ.

* **3:17** Пәймана^ф Нуда наве we «Гола Щәлиле^ф» йэ.

** **3:17** Бь ибрани «Бэ'ра Хве».

ви әрди к'ижани те бьбини ван-
р'а бькә мьлк'.²⁹ У әм ль нәвала
пешбәри Бег'-П'ьһоре ман.

**Муса т'әми дькә
кө Қануна^Ф Хwәде бе
қәдандьне**

4 ¹Ньһа Исраел, қәйдә-қанун у
қьраред кө әз wә һин дькьм
быбьһе, wәки ван бьқәдиньн. Бь
ви аwaiи һуне бьжин у һәр'ьнә
ви әрде кө Хөдан Хwәдейе кал-
бавед wә we бьдә wә, кө ви хwәр'а
быкьнә мьлк'.² Әз чь ль wә т'әми
дькьм, жь we нә зедә кьн, нә жи
кем кьн, ле қанунед Хөдан Хwә-
дейе wә, кө әз ль wә т'әми дькьм,
хwәйи кьн.[†] ³ Ч'әвед wә дитьн кө
Хөдан чь кьр Баә'л-П'ьһоредә*.
Һ'әму мәрьвед кө пәй Баә'л-П'ьһор
чун Хөдан Хwәдейе тә әw жь нава
тә онда кьрьн, ⁴ ле wә кө хwә Хө-
дан Хwәдейе хwә гьртийә т'әмам
жи һ'әта ньһа сах ьн.

⁵ Ва йә, мьн һун һини қәйдә-
қанун у қьрара кьрьн, чаwа кө
Хөдан Хwәдейе мьн ль мьн ә'мьр
кьрбу, wәки һун ль ви әрдида
жи бьк'ар биньн, к'ижани һуне
бык'әвьне у хwәр'а быкьнә мьлк'.
⁶ Хwәйи кьн у бьқәдиньн, чьмки
сәрwахти^Ф у билантийә wәйә ль
бәр ч'ә'ве мьләта ве йәкеда йә.
Әwed кө ван һ'әму қәйдә-қануна
быбьһен we бежьн: «Р'асти әв мь-
ләте мәзьн, щьмә'тәкә сәрwахт у

билан ә». ⁷ Чь мьләте мәзьн һәйә,
wәки хwәдейе ван аһа незик бә,
чаwа Хөдан Хwәдейе мә, гава әм
һәр гав гази дькьне? ⁸ Йан қәйдә-
қанун у қьраред к'ижан мьләте
мәзьн р'аст ьн, мина т'әмамия
ван һинкьрына^Ф, к'ижан кө әз иро
датиньмә ль бәр wә?

⁹ Т'әне һаш жь хwә һәбә, мь-
қати нәфса хwә бә, wәки тә ван
гышта бир нәки, к'ижан кө тә бь
ч'ә'вед хwә дитьн. Әw т'әмами-
йә р'ожед ә'мьре тәда жь дьле тә
дәрнәйен, ван бьгьһинә зар'ед
хwә у зар'ед зар'ед хwә. ¹⁰ Бир би-
нә әw р'ожа кө тә ль һ'орөбе бәр
Хөдан Хwәдейе хwә сәкьнибуийи,
чахе Хөдан готә мьн: «Щьм'әте
быщвьинә щәм Мьн. Әзе хәбәред
Хwә ванр'а бежьм, wәки әw һин
бын жь Мьн хоф кьн, һ'әму р'о-
жед кө әw ль сәр дьне бьжин, өса
жи зар'ед хwә һин кьн». ¹¹ У һун
незик бун, бынат'ара ч'ийе сәкь-
нин, ч'ийә жи агьр пе к'әтьбу у
алав дьгьһиштә к'урайә ә'змен,
тә'ристани, ә'wрайи у шәwәр'әш
бу.[†] ¹² Хөдан жь нава агьрда т'әви
wә хәбәр да. Wә дәнге готьна Wi
быһист, ле дьлqе Wi нәдит, т'әне
дәнг дьбыһист. ¹³ Хwәде пәймана^Ф
Хwә, аwа готи һәр дәһә т'әми wәва
ә'йан кьрьн. Әw ль сәр дө сәлед
кәвьри ньвисин у т'әми да wә кө
ван хwәйи кьн.[†] ¹⁴ We һынге Хөдан
ль мьн ә'мьр кьр кө әз wә һини

* **4:3** «П'ьһор» наве ч'ийаки бу, ль we дәре п'үте Баә'лр'а^Ф қөльх дькьрьн. Лама жи мә-
рвь наве ви ч'ийайи у ви п'үти данин Баә'л-П'ьһор. Бьхуньн Жьмар 25:1-9.

4:2 Ә'йанги 22:18-19. **4:11-12** Дәрк'әтын 19:16-18; Ибрани 12:18-19.

4:13 Дәрк'әтын 31:18; 34:28; Добарэкьрына Қануне 9:10.

ван қәйдә-қанун у қьрара кьм, бона кӧ ль ви вәлатида жи бь-қәдиньн, к'ижани кӧ हुне дәрбаз бьн хвәр'а бькьнә мьлк'.[†]

**Һ'әвза хвә
жь п'утп'арьстийе^Ф бькьн**

¹⁵ Вә т'ӧ дьлқ нәдит we р'ожа кӧ Хӧдан ль һ'оребе жь нава агьрда вәр'а хәбәр да. һаш жь хвә һәбьн ¹⁶ кӧ хун хвә ль хьрабийе нәгьрын у хвәр'а п'ута т'ӧ шур'әйи, дьлқе мер йан жьнеда ченәкьн.[†] ¹⁷ Нә жи дьлқе т'ӧ һ'әйване ль сәр әрде, нә дьлқе т'ӧ тәйрәде хвәйбаскә бьн п'әр'е әзменда кӧ дьфьр'ә,[†] ¹⁸ нә дьлқе т'ӧ шулькийе ль сәр әрде, нә жи дьлқе т'ӧ мәсийе авейә бьне әрдеда чеки. ¹⁹ Нәбә кӧ тӧ сәре хвә бьльнд ки жор ль әзмен, тә'ве, һиве, стәйрка у т'әмамийа нәхшед әзмен бьньһер'и у бейи хапандьне, ль бәр ван та би у ван бьһ'әбини, чьмки Хӧдан Хвәдейе тә әв бона т'әмамийа мьләтед бьн п'әр'е әзменда к'ьфш кьрынә. ²⁰ Ле чь дьминә бона вә, Хӧдан хун жь нава фьр'на һ'әсьни, ава готи жь Мьсьре дәрхьстьн, вәки хун бьбьнә мьләте мьлк'е Ви, мина р'ожа иройин.[†]

²¹ Хӧдан р'уйе вәда һерса Хвә ль мьн р'акьр у сонд хвар кӧ эзе жь Урдӧне дәрбаз нәбьм, нак'әвьмә ви әрде қәнщи кӧ Хӧдан Хвәдейе тә чава мьлк' дьдә тә.[†] ²² Эзе ль ви әрди бьмьрьм, жь Урдӧне дәрбаз набьм, ле हुне дәрбаз бьн

у ль ви әрде қәнщ хвәр'а бькьнә мьлк'. ²³ Һаш жь хвә һәбьн, вәки хун пәймана кӧ Хӧдан Хвәдейе вә т'әви вә гьреда, бир нәкьн. Хвәр'а п'ута дьлқе т'ӧ тьштида ченәкьн, чь кӧ Хӧдан Хвәдейе тә изьн нәда тә. ²⁴ Чьмки Хӧдан Хвәдейе тә агьре п'әр'тандьне йә, Әв Хвәдеки хирәтк'еш ә.[†]

²⁵ Гава тәр'а зар' бьбьн, зар'ед зар'а бьбьн у дьреж ль сәр ви әрди бьжин, һәгәр пәйр'а хун хвә ль хьрабийе бьгьрын, хвәр'а дьлқе тьштәкида п'ут чекьн у хьрабийе ль бәр ч'әве Хӧдан Хвәдейе хвә бькьн, हुне һерса Ви ль хвә р'акьн, ²⁶ әз иро гази әрд у әзмен дькьм чава шә'де мьқабьли вә, हुне зутьрәке жь сәр ви әрде кӧ हुне Урдӧнер'а дәрбаз бьн һәр'ьн хвәр'а бькьнә мьлк', бәтавәбьн. हुне ль сәр ви дьреж нәминьн, ле हुне бенә р'ақәтандьне. ²⁷ У Хӧдан we вә ль нава мьләтада бәла-бәлайи кә, т'әне һьнәке жь вә нава мьләтед кӧ Хӧдане вә бьбә бьминьн.[†] ²⁸ We дәрә हुне ван хвәдейә бьһ'әбиньн, к'ижан кӧ бь дара, кәвьра бь дәстед мәрвьа чекьри нә. Йед кӧ нә дьбиньн, нә дьбьһен, нә дьхвьн у нә жи бине һьлдьдьн. ²⁹ Ле гава тӧ ль вьр дәмана Хӧдан Хвәдейе хвәда би, һәгәр бь т'әмамийа дьле хвә у бь т'әмамийа нәфса хвә Ви бьгәр'и, те Ви бьбини.[†] ³⁰ Чахе тӧ тәнгасийада би у р'ожед ахьрийеда әв һ'әму тьштана бенә сәре тә, те

4:14 Дәрк'әтьн 21:1. **4:16** Дәрк'әтьн 20:4; Qануна К'аһинтийе 26:1; Дӧбарэкьрына Qануне 5:8; 27:15. **4:17-18** Р'омайи 1:23. **4:20** Дәрк'әтьн 19:5; Дӧбарэкьрына Qануне 7:6; 14:2; 26:18; Тиго 2:14; Пәтрус I, 2:9. **4:21** Жьмар 20:12. **4:24** Жьмар 20:12. **4:27** Дӧбарэкьрына Qануне 28:36. **4:29** Йеремийа 29:13.

вэгэр'и ль щэм Ходан Хвэдеие хвэ у те гөр'а Ви бьки. ³¹ Чьмки Ходан Хвэдеие тэ, Хвэдеие р'э'мэ э. Эв тэ наһелэ, тэ онда накэ у пэймана г'эви кал-бавед тэ гьредаи бир накэ, бона к'ижани Хвэде ванр'а сонд хварийэ.

³² К'а бона ван вэ'дед бэри хвэ бьпэрсэ, жь we р'ожеда кө Хвэде инсан ль сэр э'рде хольқандийэ, бьн п'эр'э э'зменда мина эве кьяна мэзын қэт қэвмийэ, йан һатийэ бьхистьне? ³³ Қэт мьлэтэки дэнге Хвэде жь нав агьрда кө хэбэр дьдэ бьхистийэ, чава кө тэ бьхист у сах майи? ³⁴ Йан хвэдеки кьрийэ кө бе у хвэр'а мьлэтэки жь нава мьлэте дьн һьлдэ, бь щер'ьбандьна, нишана, к'эрэмэта, шер', бь дэсте зор у зэнда дьрежкьри, бь хофа мэзын, мина һ'эму тыште кө Ходан Хвэдеие вэ бона вэ Мьсьреда ль бэр ч'э'ве тэ кьр? ³⁵ Тэр'а һатьбу дайине кө тө бьбини, вэки тө бьзаньби кө Ходан, Хвэде йэ у пештэри Ви хвэде т'өнэ.[†] ³⁶ Эви жь э'змен дэнг да, кө тө бьбьһейи, вэки тэ ширэт кө, ль сэр э'рде жи агьре Хвэийи мэзын нишани тэ кьр, тэ хэбэред Ви жь нава агьр бьхистьн. ³⁷ Чьм-

ки Эви кал-бавед тэ һ'эз кьян у зөр'эта ван паши ван бьжарт, Эви Хвэха тө жь Мьсьре бь қэвата Хвэийэ мэзын дэрхьсти. ³⁸ Вэки бэри мьлэта дэ, кө ль бэр ч'э'ве тэ жь тэ мэстэр у қэваттэр ьн, тэ дэрбаз кө у э'рдед ван чава мьлк' бьдэ тэ, мина р'ожа иройин. ³⁹ Иро нас кө у дьле хвэда хвэй кө: Кө Ходан э Хвэде, жор ль э'змен, жер ль сэр э'рде йэки дьн т'өнэ-йэ. ⁴⁰ Қэйдэ-қанун у т'эмийед Ви хвэй кө, к'ижана кө эз иро т'эми ль тэ дькьм, вэки бона тэ қэнц бэ, пэй тэр'а жи бона зар'ед тэ, өса жи э'мьре тэ дьреж бэ ль сэр э'рде кө Ходан Хвэдеие тэ дьдэ тэ һ'эта-һ'этайе».

Бажаред р'эве

⁴¹ һынге Муса се бажар ви али Урдөне алийе р'оһьлате башқэ кьян,[†] ⁴² вэки меркөже кө йэки бе һ'эмде хвэ бькөжэ бьр'эвэ ль вьр. һэгэр дьжмьнати нава ванда қэт т'өнэбуйэ, бьра эв бьр'эвэ жь ван һэр се бажара йэки кө сах бьминэ*: ⁴³ Бэсэра бэр'ийеда ль дэшта-ч'ийе бона р'убенийа бэ, Р'амот'-Гилэ'деда бона гадийа у Голана Башанеда бона мьнашийа бэ.

Готьяна Мусайэ дөда

К'елма Вануне

⁴⁴ Эв э һинкьяна кө Муса готэ истраелия. ⁴⁵ Эв ьн эв шэ'дэти, қэйдэ-қанун у қьраред кө Муса

готэ истраелия пэй жь Мьсьре дэрк'этьна ванр'а, ⁴⁶ алийе р'оһьлата Урдөне нэвала пешбэри Бег'-П'ьһоре э'рде Сихоне п'адше

* 4:42 Бьхуньн Добарэкьяна Вануне 19:1-13.

4:35 Марқос 12:32. 4:41-43 Йешу 20:8-9.

эморияа кө һ'эшбонедә дьма, к'и-жан кө Муса у израелияа бындәст кьрын, пәй жь Мьсьре дәрк'әтгына ванр'а. ⁴⁷ У вана әрде ви у әрде Оге п'адше Башане, дө п'адшед эморияа ви али Урдөне алийе р'оһьлате зәфт кьрын: ⁴⁸ Жь Ә'ро-һера дәве селафа Арноне һ'әта ч'ийайе Сирйоне, ава готи һәр-моне, ⁴⁹ т'әви г'әмамийа Ә'рабайе, алийе р'оһьлата Урдөнева, һ'әта Бә'ра Мьри* бәр п'ала Писгайе.

һәр дәһә т'әмийед Хвәде
(Дәрк'әтын 20:1-17)

5 ¹ Муса гази т'әмамийа Исра-еле кьр у готә ван: «Бьбьһе Исраел, қәйдә-қанун у қьраред кө әз иро вәр'а дьбежьм. һун жи ван һин бьн, бьщә'диньн кө бь-қәдиньн. ² Хөдан Хвәдейе мә ль бәр һ'ореве* пәйман т'әви мә гь-реда. ³ Хөдан т'әви кал-бавед мә әва пәймана гьренәда, ле т'әви мә һ'әмуийед кө иро ль вьр сах-сыла-мәт ьн. ⁴ Хөдан ль сәре ч'ийе жь нава агьр р'у бь р'у т'әви вә хәбәр да. ⁵ Әз жи ви чахи навбәра вә у Хөданда сәкьнибум, вәки хәбәра Хөдан вәр'а бежьм, чьмки һун жь агьр дьгьрсийан у һьлнәдк'ьши-йанә сәр ч'ийе, һьнге Хөдан гот:

⁶ «Әз Хөдан Хвәдейе тә мә, Йе кө тә жь вәлате Мьсьре, жь мала хөламтийе дәрхьсти. ⁷ Пештьри

Мьн хвәдейед тәйә майин т'ө-нәбьн.

⁸ Т'ө п'ути мина дьлқе тьш-тәкида хвәр'а ченәки, нә жор ль ә'змен, нә жер ль сәр әрде, нә жи нава авед бьн әрдеда.[†] ⁹ Ль бәр т'ө п'ути та нәби у нәһ'әбини, чьмки Әз Хөдан Хвәдейе тә, Хвәдеки хирәтк'еш ьм, кө бона нәһәқийед бава тиньмә сәре зар'а һ'әта ньсь-ле сьсийа у чара, йед кө дьжәнньнә Мьн, ¹⁰ ле әвед кө Мьн һ'ыз дькьн у т'әмийед Мьн хвәй дькьн, Әзе һ'әта һ'әзар ньсьли һьндава ванда һ'өба Хвәйә амьн бьдьмә к'ьфше.[†]

¹¹ Наве Хөдан Хвәдейе хвә ба-диһәва нәди сәр заре хвә. Чьмки Хөдан ве йе кө наве Ви бадиһәва дьдә сәр заре хвә бе щәза нәһелә.[†]

¹² Р'ожа шәмийе^ф хвәй кә у әв бона тә пироз^ф бә, чава кө Хөдан Хвәдейе тә т'әми ль тә кьр.[†] ¹³ Шәш р'ожа бьхәбьтә у һ'әму шьхөле хвә бькә,[†] ¹⁴ ле р'ожа һ'әфта, шәмийа р'ьһ'әтийа бона Хөдан Хвәдейе тә йә, т'ө шьхөли нәки, нә тә, нә көр'е тә, нә қиза тә, нә хөламе тә, нә щарийа тә, нә гәйе тә, нә к'әра тә, нә һ'әйванәки тә, нә жи хәрибе нава тәда, вәки хөлам у щарийа тә мина тә р'ьһ'әт бә. ¹⁵ Бир бинә вәки тә хөлам буйи ль әрде Мьсьреда у Хөдан Хвәдейе тә, тә жь вьр дәрхьсти, бь дәсте зор у зәнда дьрежкьри, ләма жи Хөдан

* **4:49** Бь ибрани «Бә'ра Ә'рабайе».

* **5:2** «Һ'орев» навәки Синайейи дьн ә.

5:8 Дәрк'әтын 34:17; Қануна К'аһинтийе 19:4; 26:1; Дөбарэкьрына Қануне 4:15-18;

27:15. **5:10** Дәрк'әтын 34:6-7; Жьмар 14:18; Дөбарэкьрына Қануне 7:9-10.

5:11 Қануна К'аһинтийе 19:12. **5:12** Дәрк'әтын 16:23-30; 31:12-14.

5:13-14 Дәрк'әтын 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Қануна К'аһинтийе 23:3.

Хвәдейе тә т'эми ль тә кър, кә шә-
мийа р'һ'этије хвәй ки.

¹⁶ Қадьре де у баве хвә бьгъри,
чава кә Хөдан Хвәдейе тә т'эми
ль тә кър, вәки ә'мьре тә дьреж
бә, вәки тәр'а қәнщ бә ль сәр ә'р-
де кә Хөдан Хвәдейе тә дьдә тә.[†]

¹⁷ Нәкәжи.[†]

¹⁸ Зьнийе нәки.[†]

¹⁹ Нәдзи.[†]

²⁰ Мьқаббли т'ө кәси шә'дәтийа
дәрәв нәди.[†]

²¹ Дьлһавьжийа к'олфәта т'ө
кәси нәки. Нә дьлһавьжийа мала
т'ө кәси, нә ә'рде ви, нә хөламе
ви, нә щарийа ви, нә гәйе ви,
нә к'әра ви, өса жи т'ө тыште т'ө
кәси.[†]

²² Әв хәбәрана Хөдан һ'әму
щывата вәр'а, сәре ч'ийе жь на-
ва агър, ә'вр у тә'ристанийеда,
бь дәнге бьльнд гот у иди зедә
нәкър. Әв ль сәр дө сәлед кәвьри
һьвисин у данә мьн.[†]

Тьрса щьмә'те

(Дәрк'әтһн 20:18-21)

²³ Чахе вә дәнг жь нава тә'-
ристанийе бьһист, ч'ийа жи бь
агър дьшәвьти, һьнге һун, һ'әму
сәрверед қәбилед вә у р'успийед^ф
вә незики мьн бун, ²⁴ у готһн:
«Ава Хөдан Хвәдейе мә р'умәта^ф
Хвә, мәзьянайийа Хвә нишани мә

кър у мә дәнге Ви жь нава агър
бьһист. Иро мә дит, вәки Хвәде
т'эви инсен хәбәр дьдә у инсан
сах дьминә. ²⁵ Ньһа чьма әм бьмь-
рһн? һәгәр әм диса дәнге Хөдан
Хвәдейе хвә бьбьһен, әв агьре
һани мәзһн we мә һ'уфи хвә кә,
әме бьмьрһн. ²⁶ Чьмки к'ижани
хун-гошт дәнге Хвәдейе зенди
кә жь нава агър хәбәр да мина
мә бьһистийә у сах майә? ²⁷ Тө
һәр'ә незик бә у бьбьһе һ'әму чь
кә Хөдан Хвәдейе мә we бежә у
тө т'әмами мәр'а бежә. Чь кә Хө-
дан Хвәдейе мә we бежә тә, әме
жи бьбьһен у бьқәдинһн.

²⁸ Гава вә т'эви мьн хәбәр дьда,
Хөдан дәнге вә бьһист у Хөдан
готә мьн: «Мьн әв хәбәрәд кә әви
мьләти готә тә бьһист. һ'әму чь кә
ван гот қәнщ ә. ²⁹ Хвәзи нет-фь-
кьред ван һәр гав әв бә, жь Мьн
бьтърһн у һ'әму т'әмийед Мьн
бьқәдинһн, вәки ван у зар'ед ван-
р'а һ'әта-һ'әтайе қәнщ бә! ³⁰ һәр'ә
бежә ван: Вәгәр'һнә конед хвә.
³¹ Ле тө ль вьр т'эви Мьн бьминә,
Әзе һ'әму т'әми, қәйдә-қанун у
қьрара бежьмә тә, тө жи щьмә'те
һини ван ки, вәки әв ван бьқә-
динһн ль сәр ви ә'рде кә Әз дь-
дьмә ван, хвәр'а бькьнә мьлк'». ³² Бьщә'динһн кә бьқәдинһн, чава
кә Хөдан Хвәдейе вә т'әми ль вә

5:16 Добарэкьяна Қануне 27:16; Мәтта 15:4; 19:19; Марқос 7:10; 10:19; Луқа 18:20;

Әфәси 6:2-3. **5:17** Дәстпубун 9:6; Қануна К'аһинтийе 24:17; Мәтта 5:21; 19:18;

Марқос 10:19; Луқа 18:20; Р'омайи 13:9; Ақуб 2:11. **5:18** Қануна К'аһинтийе 20:10;

Мәтта 5:27; 19:18; Марқос 10:19; Луқа 18:20; Р'омайи 13:9; Ақуб 2:11. **5:19** Қануна

К'аһинтийе 19:11; Мәтта 19:18; Марқос 10:19; Луқа 18:20; Р'омайи 13:9.

5:20 Дәрк'әтһн 23:1; Мәтта 19:18; Марқос 10:19; Луқа 18:20. **5:21** Р'омайи 7:7; 13:9.

5:22-27 Ибрани 12:18-19.

кыр, нэ ч'эп дагэр'ын, нэ жи р'аст.
³³ Т'эне we р'ейеда хэр'ын к'ижан
 кө Хөдан Хвәдейе wә т'эми ль wә
 кьрийә, wәки һун сах у сьламәт
 бьн у р'ожед wә ль сәр әрде кө
 һуне ле war бьн, дьреж бьн.

Т'эмийа һәрә мәзын

6 ¹Әв ын әw т'эми, қәйдә-қанун
 у қьраред кө Хөдан Хвәдейе
 wә ә'мьри ль мьн кьрын, кө wә
 һин кьм, wәки wи wәлатида к'и-
 жани кө һун дьчьне ле war бьн,
 бьқәдиньн. ²Һәгәр тө һ'әму р'ожед
 ә'мьре хwәда жь Хөдан Хвәдейе
 хwә бьтърси, һ'әму қәйдә-қанун у
 т'эмийед кө әз ль тә ә'мьр дькьм,
 тө, көр'е тә у көр'е көр'е тә бьқә-
 диньн, һьнге ә'мьре тәйе дьреж
 бә. ³Бьбьһе Исраел у бьщәдини
 кө бьқәдини, wәки тәр'а қәнщ бә у
 һун гәләки ль һәв зедә бьн, ль сәр
 әрде кө шир у һьнгьв же дьк'ьшә,
 чава кө Хөдан Хвәдейе кал-бавед
 тә готьбу тә.

⁴Бьбьһе Исраел! Хөдан Хвәде-
 йе мә Хөданәк ә*. ⁵Хөдан Хвәдейе
 хwә һ'ыз бькә, бь т'эмамия дьле
 хwә, бь т'эмамия щанийа хwә у
 бь т'эмамия қәwата хwә. ⁶Ван
 хәбәрәд кө әз иро т'эми ль wә дь-
 кьм, бьра дьлед wәда бьн. ⁷Зар'ед
 хwә қәнщ һини ван кә. Бона ван
 хәбәр дә, гава мала хwәда р'уньш-
 ти би, йан р'еда би, йан п'алдайи
 йан р'адьби. ⁸У ван чава нишан

ль сәр дәсте хwә гьредә, өса жи
 бьра әw ль сәр ә'нийа тә, ль нав-
 бәра ч'әвед тәда бьн, ⁹wан ль сәр
 р'әхдәрийед мала хwә у дәрғәһед^ф
 бажаре хwә бьньвисә.

Хәмкьрына бона нәгөһдарийе

¹⁰ Чахе Хөдан Хвәдейе тә, тә
 бьбә wи әрди, к'ижан кө Хөдан
 кал-бавед тә Ибраһим, Ишаq у
 Ақубр'а сонд хвар, кө бажаред
 қәнщ у мәзынва бьдә тә, к'ижан кө
 тә ченәкьрынә, ¹¹ малед һәр тыш-
 тива т'ьжи, кө тә т'ьжи нәкьрынә,
 биред вәдайи, кө тә вәнәданә,
 р'әзе тьрийа у дарә зәйт'уне, кө
 тә данәч'ькандьнә, те бьхwi у
 т'ер би. ¹²Һаш жь хwә һәбә, wәки
 тө Хөданә кө тө жь wәлате Мьсь-
 ре, жь мала хөламтийе дәрхьсти
 бир нәки. ¹³Хөдан Хвәдейе хwә
 бьтърсә, Wи бьһ'әбинә, бь наве
 Wи сонд бьхwә. ¹⁴Пәй хwәдейед
 башқәйә мьләтед дора хwә нәчьн,
¹⁵ чьмки Хөдан Хвәдейе кө нава
 тәда йә, Хвәдеки хирәтк'еш ә. Нә-
 бә кө һерса Хөдан Хвәдейе тә ль
 сәр тә р'абә у Әw тә жь сәр р'уйе
 әрде өнда кә.

¹⁶Хөдан Хвәдейе хwә нәщәр'ь-
 биньн^ф, [†] чава кө wә ль Массәһе[†]
 Әw щәр'ьбанд. ¹⁷Т'эмийед Хөдан
 Хвәдейе хwә, шәдәтийед Wи у
 қәйдә-қанунед Wи, кө Әwi т'ә-
 ми ль тә кьрын, қәнщ хwәйи кьн.

* **6:4** Аһа жи те фә'мкьрыне: «Хөдан Хвәдейе мә, т'эне Әw ә Хөдан».

6:4 Марқос 12:29. **6:5** Мәтта 22:37; Марқос 12:30; Луқа 10:27. **6:6** Добарэкьрына
 Қануне 11:18-20. **6:10** Дәстпәбун 12:7; 26:3; 28:13. **6:13** Мәтта 4:10; Луқа 4:8.
6:16 Мәтта 4:7; Луқа 4:12. **6:16** Дәрк'әтын 17:1-7; Жьмар 20:2-13.

¹⁸ Ль бэр ч'эве Ходан р'астийе у қэнщийе бькэ, вэки тэр'а қэнщ бэ у тө һэр'и ль ви э'рде қэнщ вар би, бона к'ижани Ходан кал-бавед тэр'а сонд хвар ¹⁹ кө һэму дьжмьнед тэ we жь бэр тэ бенэ р'ақэтандьне, чава кө Ходан гот.

²⁰ Гава зар'ед тэ сьбе жь тэ бь-пърсын, бежын: Мэ'на ван шэ'дэти, қэйдэ-қанун у қьрара кө Ходан Хвэдейе мэ т'эми ль вэ кьрынэ, чь нэ? ²¹ һынге бежэ зар'ед хвэ: «Эм Мьсьреда холаме Фьрэвьн^ф бун, ле Ходан эм бь дәсте зор жь Мьсьре дэрхьстьн. ²² Ходан ль Мьсьре, ль бэр ч'эвед мэ нишан у к'эрэмэтед мэзынэ қолайи анинэ сэре Фьрэвьн у т'эмамия мала ви. ²³ Ле Хвэде эм жь вьр дэрхьстьн, вэки мэ бьбэ ви э'рде кө Ви кал-бавед мэр'а сонд хварьбу, кө бьдэ мэ. ²⁴ һынге Ходан т'эми ль мэ кьр, кө һэму ван қэйдэ-қануна хвэй кьн, жь Ходан Хвэдейе хвэ бьтърсын, вэки т'эмамия р'ожед мада мэр'а қэнщ бэ, мэ сах бьһелэ мина р'ожа иройин. ²⁵ Мэр'а р'асти we бе һ'эсабе, һэгэр эм бькьн кө ван һэму т'эмийа ль бэр Ходан Хвэдейе хвэ бьқэдиньн, чава кө Әви т'эми ль мэ кьрийэ».

Р'ақэтандьна мьлэта
(Дэрк'этын 34:11-16)

7 ¹ Гава Ходан Хвэдейе тэ тэ бьбэ ви э'рде кө тө һэр'и ле вар би, Әве гэлэк мьлэта жь бэр тэ р'ақэтинэ: һ'итийа^ф, гиргашийа,

эморийа, кэнанийа, пьризия^ф, һ'иивийа, йэбусийа, һ'эфт мьлэтед жь тэ гэлэктьр у зортър.[†] ² Ходан Хвэдейе тэие ван бьдэ дәсте тэ, тө ван хи, лап қьр'а ван бини кө ньфьр'е Ходан бинэ сери. Т'эви ван пэймана т'ьфаге гьре нэди у һ'эйфа тэ ль ван нэие. ³ Пьсмамти-йе ванар'а нэкэ, қизед хвэ нэдынэ көр'ед ван у нэ жи қизед ван көр'ед хвэр'а бьхвэзын, ⁴ чьмки әве көр'ед тэ жь Мьн бьхальфиньн у we хвэдейед башқэ бьһ'эбиньн, һынге һерса Ходан we ль сэр вэ р'абэ, Әве тэ зутърэке онда кэ. ⁵ Ле аһа сэре ван бькьн: Горигэ-һед^ф ван һьлшиньн, һ'эйкәлед ван һурдэхвэши кьн, даред ванэ Ашерайе^ф бьбьр'ьн у п'утед ван бьшэвьтгьн.[†] ⁶ Чьмки тө Ходан Хвэдейе хвэр'а мьлэтаки бөһөр-ти-жьбарэ йи. Ходан Хвэдейе тэ тө бьжарти, вэки жь нав һ'эму мьлэтед дьнйаие, тө бьби мьлэте мьлк'е Ви.[†]

⁷ Ходан нэ кө бона we йэке һун бэгэм кьрын у бьжартьн, вэки һун жь һ'эму мьлэта зэ'фтьр ьн, бь р'асти һун жь һ'эму мьлэта һьндьктър ьн. ⁸ Ле чьмки Ходан вэ һ'эз дькэ у өса жи бона ви сонде кө Әви кал-бавед вэр'а сонд хвари, һун бь дәсте зор жь мала холамтийе дэрхьстьн у жь бьндэстийа Фьрэвьн п'адше Мьсьре аза кьрын. ⁹ Бьзаньбэ кө Ходан Хвэдейе тэ, Әв э Хвэде, Хвэдейе амьн, кө пэйман у һ'оба Хвэйэ

^{7:1} Каред Шандийа 13:19. ^{7:5} Добарэкьрына Қануне 12:3. ^{7:6} Дэрк'этын 19:5; Добарэкьрына Қануне 4:20; 14:2; 26:18; Тито 2:14; Пэтрус I, 2:9.

амьн һ'эта һ'эзар ньсьли хвэй дькэ, бона ван, йед кө Ви һ'ыз дькын у т'эмийед Ви дьқэдиньн.[†] ¹⁰ Ле йед кө дьжэньнэ Ви, we wэкэ ә'мәлед ван, ван онда кә. Әwe дәрэнги нәехә, we зутьрәке wэкә ә'мәлед ван бьдә ван. ¹¹ Тө ван т'эмийа, қәйдә-қанун у қьрара хвэй кә, к'ижана кө әз иро т'әмиль тә дькьм, бьқәдини.

**Хөдан we тә бьмбарәк кә
һәгәр тө гөһдар би**
(Қануна К'аһинтийе 26:3-13;
Добарэкьрына Қануне 28:1-14)

¹² Һәгәр тө ван қьрара бьбьһейи хвэй ки у бьқәдини, һьнге Хөдан Хвәдейе тә we әwe пәйман у һ'өба Хвәйә амьн һьндава тәда хвэй кә, к'ижан кө Әви кал-бавед тәр'а сонд хвар.[†] ¹³ Әwe тә һ'ыз кә, дөа ль тә бькә у тә ль һәв зедә кә. We дөа бәре зьке тә у бәре әрде тә, гәньм у шәрава тә, бьзьре тә, зайина пәз-дәваред тә бькә, ль сәр әрде кө Ви кал-бавед тәр'а сонд хвар бьдә тә. ¹⁴ Жь һ'әму мьләта зедәтьр дөайе ль тә бә, нә нава тәда, нә жи нава һ'әйванед тәда бәбәр we г'өнәбьн. ¹⁵ Хөдан we һәр нәхwәшийе дури тә хә, т'ө ешәкә хьрабә Мьсьре к'ижан кө тө зани, we нәйнә сәре тә. Ле we ван бинә ль сәре һ'әмуьед кө дьжэньнә тә. ¹⁶ Те һ'әму мьләтед кө Хөдан Хвәде дьдә дәсте тә, ондаки, бьра һ'әйфа тә ль ван нәйе, хвәдейед

ван нәһ'әбини, чьмки әw йәк бона тә т'әлә йә.

¹⁷ Бәлки тө дьле хвәда бежи: «Әв мьләтана жь мьн гәләктърьн, әзе чава бькарьбьм бәри ван дьм?» ¹⁸ Жь ван нәтьрсә. Чь кө Хөдан Хвәдейе тә ани сәре Фьрәwьн у т'әмаийа Мьсьре, ¹⁹ әw щер'ьбандьнед мәзьн кө тә бь ч'ә'вед хвә дитьн, нишан, к'әрәмәт, дәсте қәwat у зәнда дьрежкьри, бь к'ижана Хөдан Хвәдейе тә тө дәрхьсти, р'ьнд бир бинә. Оса жи Хөдан Хвәдейе тә we бинә сәре ван мьләта жь к'ижана тө дьтьрси. ²⁰ Хөдан Хвәдейе тә we к'әрмоза* бьшинә сәр ван, һ'эта кө йед майи у йед хвә жь тә вәшарти нәмьрьн. ²¹ Жь ван нәбьздә, чьмки Хөдан Хвәдейе тә кө нава тәда йә, Хөдане мәзьн у хоф ә. ²² У Хөдан Хвәдейе тә һеди-һеди we ван мьләта жь бәр тә р'ақәтинә. Тө нькари вана щарәкер'а онда ки, wәки тәрәwьлед чоле ль дора тә зедә нәбьн. ²³ Хөдан Хвәдейе тә we ван бьдә дәсте тә, we т'әвиһәвбунәкә мәзьн бькә нава ван, һ'эта кө қьр'а ван бе. ²⁴ П'адшед ван we бьдә дәсте тә, те наве ван жь бьн п'әр'е ә'зменда онда ки, т'ө кәсе ль бәр тә тәйах нәкә, һ'эта кө тө ван қьр' нәки. ²⁵ Пу-тед хвәдейед ван бьшәwьгиньн, дьлһавьжийа зер' у зиве сәр ван нәкә у ван хвәр'а һьлнәди, wәки бь ве йәке нәк'әви т'әле, чьмки әw

* 7:20 Бь фькьра һьнәк зана, ибрани чава «хоф у тьрс» те фә'мкьрыне, нә кө «к'әрмоз».

7:9-10 Дәрк'әтын 20:5-6; 34:6-7; Жьмар 14:18; Добарэкьрына Қануне 5:9-10.

7:12-16 Добарэкьрына Қануне 11:13-17.

ль бэр Ходан Хвәдейе тә к'ьрети йә. ²⁶ Нә жи к'ьрегийе бьби мала хвә, вәки тә нәйеи кавьлкьярне. Жь we зьвер бә, бьра әв бона тә һ'ерам бә, чьмки әв гәрә лап бе кавьлкьярне, кә Ходанр'а чава п'ар бе дайине.

Варбуна әрде қәнц

8 ¹ Н'әму т'әмийед кә эз иро ль вә дькьм, бькьн кә ван бь-қәдиньн, вәки хун сах-сьламәт бьн, ль һәв зедә бьн, һәр'ьн ви әрди вар бьн, бона к'ижани Ходан кал-бавед вәр'а сонд хвар. ² Бир бинә т'әмамия р'ийа бәр'ийеда, к'ижанеда Ходан Хвәдейе тә әва чьл салә тә дьбә, вәки тә та кә, быщәр'ьбинә, кә бьзаньбә чь дьле тәда һәйә, к'а те т'әмийед Ви бь-қәдини йан на. ³ Әви тә та кьри, бьр'чи һьшти у мана* тә дайи хварьне, к'ижан нә тә заньбу чь йә, нә жи кал-бавед тә. Вәки тәва ә'йан кә кә инсан т'әне бь нен нажи, ле бь һәр хәбәра кә жь дәве Ходан дәрдык'әвә дьжи. ⁴ Әва чьл сал ә нә к'ьнщед ль сәр тә машиян, нә жи ньгед тә вәрьмин. ⁵ Дьле тәва бьра ә'йан бә, вәки чава кә мәрвь зар'е хвә ширәт дькә, өса жи Ходан Хвәдейе тә, тә ширәт дькә. ⁶ Т'әмийед Ходан Хвәдейе хвә хвәй ки, р'ийед Вида һәр'и у жь Ви хоф ки. ⁷ Чьмки Ходан Хвәдейе тә, тә дьбә вәлатәки қәнц, вәлате кә щәвед ава, канийа у авед бьн'әрде ль ч'ийа у нәвала

дәртен, ⁸ әрде т'ьжи гәньм, щәһ, р'әзе тьрийа, һежира, һ'ьнара, әрде бьзье зәйт'уне у һьнгьв. ⁹ Әрде кә те нане хвә бе мьнәт бьхви, ль вьр кемасийа т'ө тьшти те нәбини, кәвьред ви әрди т'ьжи һ'әсьн ьн, жь ч'ийа те сьфьр дәрхи. ¹⁰ Те бьхви у т'ер би, Ходан Хвәдейе хвә те бьмбарәк ки, бона вәлате қәнци кә Ви да тә.

Ходан бир нәкә

¹¹ наш жь хвә һәби, кә тә Ходан Хвәдейе хвә бир нәки. Т'әми, қьрар у қәйдә-қанунед Вийә кә эз иро т'әми ль тә дькьм, нәт'әр'ьбини. ¹² Нәбә кә тә т'ер бьхви, малед бәдәв чеки у ванда бьжийи, ¹³ пәз у дәваред тә зедә бьн, зер' у зиве тә зедә бьн, һәр тьштида хьне би, ¹⁴ һьнге дьле тә бабах бә, тә Ходан Хвәдейе хвә кә тә жь вәлате Мьсьре, жь мала хөламтийе дәрхьсти бир бьки. ¹⁵ Ходан тә бәр'ийа мәзьн у савр'а дәрбаз кьри, к'идәре мәрред жәр'дәдайи у дупьшк ьн. Жь әрде һ'ьшки бе ав, жь қәйайе қәвин тәр'а ав дәрхьст. ¹⁶ Бәр'ийеда бь манайе^ф тә т'ер кьри, к'ижан кә кал-бавед тә ньзаньбун әв чь йә. Кә тә та кә у быщәр'ьбинә, вәки хьлазийе тәр'а қәнщийе бькә. ¹⁷ Дьле хвәда нәбежи: «Мьн әв һәбук пе қәват у биләкед дәстед хвә қазьнц кьрийә». ¹⁸ Ле Ходан Хвәдейе хвә бир бинә, чьмки Әв ә кә қәвате дьдә тә кә һәбуке қазьнц ки, вәки пәймана Хвәйә кә

* **8:3** Бьхуньн Дәрк'әгьн 16 у Жьмар 11:7-9.

8:3 Мәтта 4:4; Луқа 4:4. **8:11-16** һосея 13:5-6.

Ви кал-бавед тэр'а сонд хварийэ мак кэ, мина р'ожа иройин. ¹⁹Һэгэр тө Хөдан Хвәдейе хвә бир бьки у пәй хвәдейед башқә һәр'и, ван бьһ'эбини у бәр ван та би, эз иро вәва э'йан дькым кө э'сә we қыр'а вә бе. ²⁰Чава әв мьләтед кө Хөдан бәр вә қыр' дькә, өса жи һуне бенә қыр'кьяне, һэгэр гөр'а Хөдан Хвәдейе хвә нәкын.

Нэамьнийә һьндава Хөданда

9 ¹Бьбьһе Израел! Иро тө Ур-дөнер'а дәрбаз дьби кө һәр'и у мьләтед тә мәстър, тә қәваттър, бажаред мәзынә һ'эта э'змен суркьяри вар би. ²Мьләте мәзын у бьльнд, ә'нақи^ф, тә әв нас дькьярын у бона ван тә бьһистьбу, кө те готын: «К'е we ль бәр ә'нақийә тәйах кә?» ³Ле тө иро бьзаньбә кө Хөдан Хвәдейе тә чава агьре п'әр'ьгандьне пешийә тәва дьчә. Әве ван онда кә, ль бәр тә та кә, те бәри ван ди у зутьрәке ван қыр' ки, чава кө Хөдан готьбу тә. ⁴Гава кө Хөдан Хвәдейе тә ван дури тә хә, дьле хвәда нәбежи: «Бона р'астийә мьн Хөдан эз анимә ви вәлати ле вар бьм». Ле бона нәһәқийә ван мьләта Хөдан бәри ван дьдә. ⁵Нә бона һәқийә тә, нә жи р'астийә дьле тә тө дьчи вәлате ван вар би. Ле Хөдан Хвәдейе тә бона нәһәқийә ван мьләта бәри ван дьдә жь бәр тә у бона созе Хвә кө кал-бавед тә: Ибраһим,

Ишақ у Ақубр'а сонд хварьбу, бинә сери. ⁶Ве йәке бьзаньбә, кө бона р'астийә тә нинә, вәки Хөдан Хвәдейе тә, ви вәлате қәнщ дьдә тә кө хвәр'а бьки мьлк', чьмки тө мьләтәки сәрһ'ьшк и.

Израели голька зер'ин р'одькьн (Дәрк'әтын 32)

⁷Бькә бира хвә у бир нәкә, кө тә бәр'ийеда чьқаси һерса Хөдан Хвәдейе хвә р'акьярийә. Жь we р'ожа кө тө жь вәлате Мьсьре дәрк'әти, һ'эта р'ожа гьһишти вьр, һун мьқабьли Хөдан бунә. ⁸Бәр ч'ийәйе һ'орөбе* вә Хөдан һерс хьст. һерса Хөдан өса ль вә р'абу, кө Ви хвәст вә қыр' кә. ⁹Эз һьлк'ьшийәмә сәре ч'ийе, вәки сәлед кәвьри, сәлед пәймана кө Хөдан т'әви вә гьреда, һьлдьм. һьнге эз ль сәре ч'ийе чьл р'ож у чьл шәви бе нан у бе ав мам.¹ ¹⁰Хөдан әв һәр дө сәлед кәвьрийә кө бь т'ьлийә Хвәде һатьбунә һьвисаре данә мьн. һ'әму хәбәрәд кө Хөдан ль сәре ч'ийе жь нава егьр р'ожа щьвате готьбу вә, ль сәр ван бун. ¹¹Бь ви авайи хьлазийә ван чьл р'ож у чьл шәви Хөдан әв һәр дө сәлед кәвьрийә пәймане данә мьн. ¹²Һьнге Хөдан готә мьн: «Р'абә зу жь вьр һәр'ә харе, чьмки щьмә'та тәйә кө тә жь Мьсьре дәрхьст, хвә дайә хьрабийе. Әв зу жь we р'ийә кө Мьн т'әми ль ван кьярбу шьһ'ьтин, вана хвәр'а п'ут р'окьярийә.

* 9:8 «һ'орөбе» навәки Синайсейи дьн ә.

9:9 Дәрк'әтын 24:18.

¹³ һынге Ходан мынр'а хэбэр да у гот: «Мын дина Хвэ да ви мылэти, ва йэ эw мылэтэки сэрһ'ышк э. ¹⁴ Бһелэ, Эзе қыр'а ван биньм, наве ван бһн п'эр'е э'зменда р'э-сит кьм. Ле жь тэ мылэтэки ван қөваттыр у мәстър пешда биньм.

¹⁵ Һынге эз вэгэр'ийам жь ч'ийе һатъмэ хваре, агър ч'ийе к'этыбу, һэр дө сәлед пәйманейэ кэвьри дәстед мында бун, ¹⁶ Мын дит ва йэ вэ бэр Ходан Хвәдейе хвэ гөнә кьрийэ, хвэр'а п'утэки авазе голькеда р'окьрийэ. һун зу жь we р'ийа кө Ходан г'эми ль вэ кьрбу шһ'ытин. ¹⁷ Мын жи һэр дө сәл һьлдан, бь һэр дө дәстед хвэ эw авитын у ль бэр ч'э'вед вэ һурдә-хвәши кьрын.

Муса бона израелийа дөа дькэ

¹⁸ Мын диса мина бәре хвэ авитә ль бэр Ходан, чьл р'ож у чьл шәви, мын нә нан хвар нә жи ав вэхвар, бона һ'эму гөнәйед вэ, бь к'ижана вэ хьраби ль бэр Ходан кьр, һерса Ви р'акьр. ¹⁹ Эз жь һерс у хэзэба Ходан тьрсийам, чьмки һерса Ви ль сәр вэ р'абу у Ви хвәст кө қыр'а вэ бинә. Ле ве щаре жи Ходан дэнге мын бһист.[†] ²⁰ У Ходан ль сәр һарун^ф гәләки һерс к'эт, хвәст ви к'өта кә, ле мын һынге бона һарун жи дөа кьр. ²¹ Мын гөнәйе вэ, ава готи эw го-

лька вэйэ чекьри һьлда, агьрда һ'эланд. Пәйр'а мын эw шкенанд у һур-һури кьр, кьрә т'оз. Мын эw т'оз р'эшандә селафа кө жь ч'ийе дьк'ышия.

²² Ль Т'авә'райе, Массаче у ль Қиброт-һат'авайе жи вэ һерса Ходан р'акьр*.

²³ Һынге Ходан һун жь Qадеш-Барнеайе[†] шандьн у гот: «Һэвраз һэр'ын у э'рде кө Эз дьдьмэ вэ ле war бһн». Ле һун мықабьли готьна Ходан Хвәдейе хвэ чун у вэ баwәрийа хвэ Ви нәани у гөр'а Ви нәкьр.[†] ²⁴ Жь we р'ожеда кө мын һун нас кьрынә, һун мықабьли Ходан ын.

²⁵ Эз нава ви чьл р'ож у чьл шәвида дэвэр'уйа к'этыбумэ ль бэр Ходан. Дэвэр'уйа ль бэр Ходан к'этыбум чьмки Ходан дь-хвәст қыр'а вэ банийа. ²⁶ Мын р'эща жь Ходан дькьр у дьгот: «Ходан Хвәйе мын! Мылэте Хвэ, ава готи wәре Хвэ қыр' нәкә, к'и-жан кө Тә бь мәзьнайийа Хвэ хьлаз кьр у жь Мысьере бь дәсте зор дәрхьст. ²⁷ Бир бинә э'вдед Хвэ Ибраһим, Ишаq у Аqуб, дина Хвә нәдә сэрһ'ышки, нәһәқи у гөнәйе ви мылэти, ²⁸ wәки нәбә эw wәлате кө Тә әм жь нава ви дәрхьстын, бежә: Ходан нькарьбу эw бьбьрана ви э'рде кө Ви соз дабу ван, ле эw бэр ч'э'ве Ви р'эш бун, ләма эw дәрхьстын кө

* **9:22** Бона «Т'авә'райе» бьхуньн Жьмар 11:1-3. Бона «Массаче» бьхуньн Дәрк'этын 17:1-7. Бона «Қиброт-һат'авайе» бьхуньн Жьмар 11:31-34.

9:19 Ибрани 12:21. **9:23** Добарэкьрына Qануне 1:19-28. **9:23** Жьмар 13:17, 31; Ибрани 3:16.

бәр'ийеда бькөжә. ²⁹ Ле әв мьләте Тә йә, вәре Тә, к'ижан кө Тә бь қәвата Хвәйә мәзын у бь зәнда Хвәйә дьрежкьри дәрхьст.

Сәлед кәвьрийә ну
(Дәрк'әтын 34:1-10)

10 ¹ We һынге Хөдан готә мьн: «Хвәр'а дө сәлед кәвьри мина йед пешийе бьбьр'ә у һьлк'ьшә сәре ч'ийе щәм Мьн, өса жи Сьндоқәкә дарин чекә. ² У Әзе ль сәр сәла, ван хәбәред кө ль сәр сәлед пешийейә кө тә шкенандьн бьньвисьм у ван бькә һьндөр'е Сьндоқе. ³ һынге мьн Сьндоқ жь дара акасийе чекьр, дө сәлед кәвьри мина йед пешийе бьр'ин у әв һәр дө сәл дәстед мьнда һьлк'ьшийамә сәре ч'ийе. ⁴ Әв дәһә т'әмийед кө Хөдан ль сәре ч'ийе жь нава егьрда р'ожа цьвате готә вә, Әви әв ль сәр сәла ньвисин, чава кө бәре ньвисибу. Хөдан әв данә мьн ⁵ у әз вәгәр'ийам жь ч'ийе һатьмә хваре. Сәл кьрынә һьндөр'е Сьндоқа мьнә чекьри, әв ль вьр ман чава кө Хөдан ль мьн ә'мьр кьр.

Мьрна һарун
у борще левийа^ф
(Жьмар 20:22-29)

⁶ (һынге исраели жь Берот'-Бьне-Йаһакане чунә Мосерайе. Ль вьр һарун мьр у вьр һатә дәфьнкьрыне, дәвса ви Елазаре көр'е ви бу к'аһин.) ⁷ Жь вьр чунә Гудгода-

һе, жь Гудгодаһе чунә Йотбат'айе ә'рде сәлафед ава.

⁸ Ви чахи Хөдан қәбила Леви башқә кьр кө Сьндоқа^ф Паймана Хөдан бьбьн, ль бәр Хөдан бьсәкьһьн, Вир'а қөлх кьн у бь наве Ви бьмбарәк^ф кьн, һ'әта р'ожа иройин.[†] ⁹ Ләма п'ар у мьлк'е Леви т'әви бьрайед ви т'өнә. Хөдан Хвәха йә мьлк'е ви, чава кө Хөдан Хвәдейе тә готьбу ви.)[†]

Хөдан щаба
дөайе Муса дьдә
(Дәрк'әтын 34:9-10, 27-29)

¹⁰ Әз жи мина щара ә'вльн, чьл р'ожи у чьл шәви ль сәре ч'ийе мам. Ве щаре жи Хөдан дәнге мьн бьһист у Хөдан нәхвәст қьр'а тә бинә.[†] ¹¹ У Хөдан готә мьн: «Р'абә р'ек'әвә пешийа мьләтва һәр'ә, бьра әв һәр'ьн ә'рде кө Мьн калбавед ванр'а сонд хвар бьдьмә ван, хвәр'а бькьнә мьлк'».

Пәсьн у қәдьр
бьдьнә Хөдан

¹² Хөдан Хвәдейе тә ньһа чь жь тә дьхвәзә Исраел^ф? Әв т'әне дьхвәзә кө тө жь Хөдан Хвәдейе хвә хоф ки, һ'әму р'ийед Вида һәр'и, Ви һ'ыз бьки у Ви бьһ'әбини, бь т'әмамийа дьле хвә у бь т'әмамийа нәфса хвә, ¹³ т'әми у қәйдә-қанунед Хөдан хвәйи ки, к'ижан кө әз ньһа бона хер-хвәшийа тә т'әми ль тә дькьм. ¹⁴ Бьньһер'ә әзман у әзмане әзмана,

10:6 Жьмар 20:28; 33:38. **10:8** Жьмар 3:5-8. **10:9** Жьмар 18:20-24.
10:10 Дәрк'әтын 34:28.

эрд у һәр тыштед сэр, йед Хөдан Хвәдейе тә нә, ¹⁵ ле Хөдан т'әне кал-бавед тә бәгәм кьярн, әв һ'ыз кьярн, пәй ванр'а жи зөр'әтед ван бьжартын, ава готи һун, жь нава һ'әму мьләта, мина р'ожа иройин. ¹⁶ Ньһа гөр'а Хөдан бькын* у вьр шунда сәрһ'ышк нибын. ¹⁷ Чьмки Хөдан Хвәдейе вә, Әв Хвәдейе хвәдейә йә, Хвәйе хвәйә йә, Хвәдейе мэзын, қәват у сав ә. Фьр-қийе накә у р'өшәте жи һьлнадә.† ¹⁸ Әв һәқийе ль сөви у жьнәбийә дькә, йе хәриб һ'ыз дькә у ван нан у к'ынц дькә. ¹⁹ Өса жи һун хәриба һ'ыз бькын, чьмки һун хвәха жи хәриб бун вәлате Мьсьреда. ²⁰ Жь Хөдан Хвәдейе хвә хоф кә, Ви бьһ'әбинә, хвә Ви бьгьрә у бь наве Ви сонд бьхвә. ²¹ Пәсьна бьдә Ви, Әв ә Хвәдейе тә, К'ижани бона тә әв кьред мэзын у һ'әйрә-һ'өжмәк'ар кьярн, к'ижан кө тә бь ч'әвед хвә дитын. ²² Бь һ'әфте нәфси кал-бавед тә бәр-жери Мьсьре бун, ле ньһа Хөдан Хвәдейе тә, тө мина стәйркед ә'змен ль һәв зедә кьи.†

Кьярнед Хөданә зор

11 ¹ Ава Хөдан Хвәдейе хвә һ'ыз бькә, ә'мьре Ви, қәйдә-қанунед Ви, қбараред Ви у т'әми-йед Ви һәр р'ож бьқәдинә. ² һун иро ширәтед Хөдан Хвәдейе хвә

занын, нә кө зар'ед вә. Чьмки әв нэзанын у нә жи дитынә мэзынайи-йә Ви, дәсте Вийи қәват у зәнда дьрежкьяри, ³ әв нишан у кьред Вийә кө Әви Мьсьреда ани сәре Фьрәwyn п'адше Мьсьре у т'әма-мийә вәлате ви.† ⁴ Өса жи чь кө Хөдан ани ль сәре әскәред Мьсьре, һәсп у ә'рәбед ван, гава вана дабунә пәй вә, чава Хөдан ава Бә'ра Сор сәр ванда вәгәр'анд у әв қыр' кьярн һ'әта-һ'әтайе.† ⁵ Әви бәр'ийеда чь кьр бона вә, һ'әта һә-тъна вәйә ви щийи. ⁶ Чь ани сәре Дат'ан у Абирам, көр'ед Елийәбе көр'е Р'убен, чава ә'рде дәве хвә вәкр әв нәфәрава, конава у һ'ә-муйед т'әви ван, жь нава Израеле һ'уфи хвә кьр†. ⁷ Ле бәле ч'әвед вә һ'әму кьярнед зорә кө Хөдан кьярн дитын.

Хөдане дөа ә'рде создайи бькә

⁸ һ'әму т'әмиyed кө әз иро ль вә ә'мьр дькьм хвәй кьн, вәки һун қәват бьн у дәрбаз бьн һә-р'ьн ви ә'рди хвәр'а бькьнә мьлк'. ⁹ Вәки ә'мьре вә дьреж бә ль сәр ви ә'рди, бона к'ижани Хөдан кал-бавед вәр'а сонд хвар кө бьдә ван у зөр'әта ван, ә'рде кө шир у һьнгьв же дьк'ышә. ¹⁰ Чьмки ә'рде кө тө дьчи хвәр'а бьки мьлк', әв нә мина вәлате Мьсьре йә, жь

* **10:16** Бь избрани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Дьле хвә сьнәт кьн». Сьнәткьярн[¶] нишана сонда нава Хвәде у Израеледа йә. Фькьяра ве р'езе әв ә, кө щьмә'т гәрә жь ван р'ийед хвәйә хьраб вәгәр'ә.

10:17 Тимот'ейо I, 6:15; Ә'йанти 17:14; 19:16; К'аред Шандийа 10:34; Р'омайи 2:11; Галати 2:6; Әфәси 6:9. **10:22** Дәстпәбун 15:5; 22:17; 46:27. **11:3** Дәрк'әтън 7:8–12:13. **11:4** Дәрк'әтън 14:28. **11:6** Жьмар 16:32–33.

к'ижани тө дәрк'әти, к'идәре кө тә т'охъм дьр'ашанд у бь щәфа* ав дьда, мина бахчә. ¹¹ Ле әрде кө хун дәрбаз дьбьне хвәр'а бькьнә мьлк', әв әрде ч'ийа у нәвала йә кө жь барана әзмен те авдане. ¹² Әрде кө Хөдан Хвәдейе тә бона we хәм дькә, ч'әвед Хөдан Хвәдейе тә һәр гав ль сәр ә, жь дәстпебуна сале һ'әта хьлазийа сале.

¹³ һәгәр хун р'ьнд гөһ бьдньә т'әмийед кө әз иро ль wә ә'мыр дькьм, өса жи Хөдан Хвәдейе хвә һ'ыз бькьн у бь т'әмамыйа дьле хвә, бь т'әмамыйа нәфса хвә Wир'а қөлх кьн,† ¹⁴ һьнге Әве барана пайизе у бьһаре вәхтда бьдә әрде wә, кө тө гәньме хвә, мәйа хвә у бьзьре хвә һьлди. ¹⁵ Әwe әрде тәда бона һ'әйванед тә ч'ере шин кә. Хөрәке тә жи we һәбә, те бьхви у т'ер би. ¹⁶ һаш жь хвә һәбьн, wәки дьле wә нәйе хапандьне у хун нәшһ'ьтгьн, бәр хвәдейед башқә та нәбьн ван нәһ'әбиньн, ¹⁷ кө һерса Хөдан ль wә р'анәбә, Әw әзмен дадә, баран т'өнәбә, әрд дәрәмә-та хвә нәдә у хун зутьрәке жь сәр р'уйе wi әрде қәнщи кө Хөдан дьдә wә онда бьн.

¹⁸ Ле ван хәбәра нава хвә у дьле хвәда хвәй кьн, ван чава нишан ль сәр дәсте хвә гьредьн

у өса жи бьра әw ль сәр ә'нийа wә ль навбәра ч'әвед wәда бьн.† ¹⁹ Зар'ед хвә һини ван кьн. Ван хәбәра wanр'а гьли ки, гава мала хвәда р'уньшти би йан р'еда би, йан п'алдайи йан р'адьби, ²⁰ wan ль сәр р'әхдәрийед мала хвә у дәргәһед бажаре хвә бьньвисә, ²¹ wәки ль сәр wi әрде кө Хөдан кал-бавед wәр'а сонд хвар кө бьдә wan, р'ожед ә'мыре wә у р'ожед ә'мыре зар'ед wә өса дьреж бьн чава р'ожед әзменә ль сәр дьне.

²² һәгәр хун ван һ'әму т'әми-йед, кө әз ль wә ә'мыр дькьм бьщә'-диньн бьқәдиньн, Хөдан Хвәдейе хвә һ'ыз бькьн, һ'әму р'ийед Wiда һәр'ьн у хвә ль Wi бьгьрьн, ²³ һьнге Хөдане жь бәр wә бәри ль ван һ'әму мьләта дә у һуне мьләтед жь хвә мәстър у қәваттър бькьн бьндәст. ²⁴ һәр щийе кө ньге wә лек'әвә, we бьбә йа wә. Жь бәр'ийе һ'әта Лөбнане, жь ч'әме Фьрате һ'әта Бәра Навбәре* we бьбә сино-ре wә.† ²⁵ Т'ө кәсе ль бәр wә тәйах нәкә, Хөдан Хвәдейе wә we saw у тьрса wә бькә ль сәр һ'әму wәлате кө һуне ньгед хвә бавежьне, чава кө Wi готьбу wә.

²⁶ Ва йә әз иро дөа у ньфьр'е датиньмә ль бәр wә, бьбьжерьн: ²⁷ Дөа әв ә, һәгәр хун гөһ бьдньә

* **11:10** Бь ибрани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Бь ньге хвә». Мә'на ван хәбәра т'ам нә ә'йан ә, бәлки мәрьва ньге хвә ль сәр хвәлийева дьк'ьшандьн у әw дьбу мина щәве кө ав wer'а бьк'ьшийа, йан бь ньге хвә р'ийа ава кө ль нава we щәwеда дьк'ьшийа дьг'ә-һастьн.

* **11:24** Тек'ста ибранида ньвисар ә: «Бәра Р'оавайе», әв бә'са Бәра Навбәре дькә awа готи Бәра Сьпи.

11:13-17 Қануна К'аһинтийе 26:3-5; Дөбарэкьрына Қануне 7:12-16; 28:1-14.

11:18-20 Дөбарэкьрына Қануне 6:6-9. **11:24-25** Йешу 1:3-5.

г'эмийед Ходан Хвәдейе хвә, к'и-жан кә эз иро ль вә ә'мьр дькьм, ²⁸ ле ньфьр' әв ә, һәгәр һун гөһ нәдһнә г'эмийед Ходан Хвәдейе хвә, жь ве р'ейе бшһ'ьтһн, к'и-жан кә эз иро ль вә ә'мьр дькьм у ль пәй хвәдейед башқә кә һун нас накһн һәр'һн.

²⁹ У гава Ходан Хвәдейе тә, тә бьбә ви ә'рде кә тә дьчи хвәр'а бьки мьлк', ль сәр ч'ийайе Гьризиме те дәа ә'лам ки у ль сәр ч'ийайе Әйбал те ньфьр' ә'лам ки.[†] ³⁰ Әв ч'ийа алийе р'оавайа ч'әме Урдөне, пәй р'ийа р'оавайе, ль ә'рде кәнанийада^ф нә йед кә Ә'рабада^ф пешбәри Гилгале незики мә'за Морәһ дьминһн. ³¹ һун Урдөнер'а дәрбаз дьбһн, вәки һәр'һн у ви ә'рди хвәр'а бькһнә мьлк', к'ижан кә Ходан Хвәдейе вә дьдә вә. Гава һун хвәр'а бькһнә мьлк', ль вьр бьжин, ³² быщә'динһн кә ван һ'әму қәйдә-қанун у қьраред кә эз иро датиньмә ль бәр вә бьқәдинһн.

Шийе қөльхкьяне

12 ¹ Әв һн қәйдә-қанун у қьраред кә һун гәрәке быщә'динһн кә бьқәдинһн, ль сәр ви ә'рде кә Ходан Хвәдейе кал-бавед тә we чава мьлк' бьдә тә, һ'әму р'ожед кә һун ль сәр дьне бьжин. ² Әв һ'әму шийед ван мьләта кә һун дьчһне хвәр'а бькһнә мьлк', к'идәре әв хвәдейед хвә дьһ'әбинһн: Сәр ч'ийа-банийа, сәр гьра у бһн һәр дара шин т'әмами веран

кһн. ³ Горигәһед ван һьлшинһн, һ'әйкәлед ван һурдәхвәши кһн, даред ванә Ашерайе^ф бьшәвьтинһн, п'утед ван һурдәхвәши кһн у навед ван ль ви щийи бьдһнә һьлдане.[†] ⁴ һун мина вана Ходан Хвәдейе хвәр'а қөльх нәкһн. ⁵ Ле ви щийи кә Ходан Хвәдейе вә we бьбьжерә, жь нава һ'әму қәбилед вәда кә ль вьр наве Хвә ле дайнә, хвә ль ви щийи бьгьрһн у һәр'һнә вьр, ⁶ дийарийед^ф хвәйә т'әвайишәвате, қөрбанед^ф хвә, дәһәкед^ф хвә, дийарийед дәсте хвә, созед хвә, дийарийед хвәйә р'әзәдльийе, ньхөрийед^ф пәз у дәваред хвә бьбһнә ль вьр. ⁷ Ль вьр бәр Ходан Хвәдейе хвә һун нәфәред хвәва бьхвһн у ша бһн, бона һәр кьяна дәстед хвә кә Ходан Хвәдейед тә тә бьмбарәк кьяри.

⁸ һун гәрәке ван тыштед кә дьле мә дьхвәзә нәкһн, чава кә һәр кәс иро ль вьр дькә, ⁹ чьмки һун һе нәк'әтһнә щийе р'һ'әтийе у вәре кә Ходан Хвәдейе тә дьдә тә. ¹⁰ Гава һун Урдөнер'а дәрбази ви ә'рди бһн, к'ижани кә Ходан Хвәдейе вә we чава мьлк' бьдә вә, һьнге Әwe р'һ'әтийе бьдә вә, жь һ'әму дьжмьнед дора вә у һуне бехофийеда бьжин. ¹¹ Ви щийе кә Ходан Хвәдейе вә we бьбьжерә кә наве Хвә ле дайнә, һәр тыште кә эз иро т'әми ль вә дькьм бьбһнә вьр: Дийарийед хвәйә т'әвайишәвате, қөрбанед хвә, дәһәкед хвә, дийарийед дәсте хвә у һ'әму һ'әдийед хвәйә жьбарә, чь кә

11:29 Добарэкьяна Қануне 27:11-14; Йешу 8:33-35. 12:3 Добарэкьяна Қануне 7:5.

вә Хөданр'а соз дайә. ¹² У ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә ша бьн, хун у көр'ед вә, қизед вә, хөламед вә, щарийед вә, өса жи левийе^Ф бажаред вәда, чьмки п'ар у вәре ви т'әви вә т'өнә.

¹³ Наш жь хвә һәбә, дийарийед хвәйә т'әвайишәвате һәр щийе кө тә хвәш те нәки, ¹⁴ ле т'әне ви щийи бьки, we дәра кө Хөдане жь нава қәбиләкә тә бьбьжерә. Ль вьр дийарийед хвәйә т'әвайишәвате у һәр тыште чь кө әз т'әми ль тә дькьм, бьки.

¹⁵ Ле тө дькари ль һәр бажаре хвәда, вәкә we бьмбарәкийя Хөдан Хвәдейе хвә һ'әйwen сәржеки у гошт бьхви, чава кө дьле тә дьхвәзә. Пақьж^Ф у нәпақьж дькарын жь ви бьхвьн, мина кара хәзале у бьзьна к'уви. ¹⁶ Т'әне хуне нәхвьн, we мина аве бьр'ежьнә ль сәр әрде.[†] ¹⁷ Изьна тә т'өнә кө тө бажаред хвәда дәһәка гәньме хвә, мәйа хвә, бьзьре хвә, нә жи ньхөрийед пәз-дәваред хвә, һ'әму дийарийед хвәйә создайи, дийарийед хвәйә р'әзәдльийе у дийарийед дәстед хвә бьхви.

¹⁸ Ле тө гәрә ван ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә ль ви щийи кө Хөдан Хвәдейе тә we бьбьжерә бьхви. Бь ви авайи, бона һәр кьрына дәстед тә, тө т'әви көр'е хвә, қиза хвә, хөламе хвә, щарийа хвә у левийе бажаред хвәда ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә ша бьн. ¹⁹ Наш жь хвә һәбә вәки т'әмамыйа р'о-

жед хвәда ль сәр әрде хвә бона леви тө хәм бьки.

²⁰ Гава Хөдан Хвәдейе тә синоре тә бәрфьрә кә, чава кө Ви готә тә у дьле тә гошт бьхвәзә у бежи: «Әзе гошт бьхвьм» һьнге чьқаси дьхвәзи гошт бьхвә. ²¹ Ле һәгәр әw щийе кө Хөдан Хвәдейе тә бьбьжерә бона кө наве Хвә ле дайнә, гәләк дури тә бә, һьнге жь пәз у дәваред хвә, к'ижан кө Хөдан данә тә, чава кө мьн т'әми ль тә кьр, сәржекә у бажаред хвәда чьқас кө дьле тә дьхвәзә бьхвә. ²² Т'әне we чава кара хәзале у бьзьна к'уви дьхвьн өса бьхвә, пақьж у нәпақьж дькарын we бьхвьн. ²³ Ле нәби-нәби кө тө хуне бьхви, чьмки хун ә'мьр ә, ә'мьр т'әви гошт нәхви.[†] ²⁴ We нәхвә, мина аве бьр'ежә ль сәр әрде. ²⁵ We нәхвә вәки тәр'а у пәй тәр'а жи зар'ед тәр'а қәнщ бә, һәгәр тө һәқийе ль бәр ч'әве Хөдан бьки. ²⁶ Т'әне дайинед хвәйә пироз йан создайи һьлдә вәрә ль ви щийи кө Хөдане бьбьжерә. ²⁷ Дийарийед хвәйә т'әвайишәвате, ава готи гошт у хуне, ль сәр горигәһа Хөдан Хвәдейе хвә бьдә. Хуна қөрбанед хвәйә дьн гәрә бьр'ежи ль сәр горигәһа Хөдан Хвәдейе хвә у гошт бьхви. ²⁸ Р'ьнд гөһ бьдә һ'әму ван хәбәрәд кө әз т'әми ль тә дькьм, вәки тәр'а, пәй тәр'а жи зар'ед тәр'а қәнщ бә һ'әта-һ'әтайе, һәгәр һәқийе у р'астийе ль бәр ч'әве Хөдан Хвәдейе хвә бьки.

12:16 Дәстпелун 9:4; Қануна К'аһинтийе 7:26, 27; 17:10-14; 19:26; Дөбарэкьрына Қануне 15:23. **12:23-24** Қануна К'аһинтийе 17:10-14.

П'утар'а қолъх нәкә

²⁹ Хөдан Хвәдейе тә ван мь-
ләтед пешийа тә, кә тә дьчи бәри
ван ди we қыр' кә. Гава тә бәри
ван да у әрде ван хвәр'а кьрә
мылк', ³⁰ һаш жь хвә һәбә кә тә п'е-
га ванда нәк'әви т'әле, гава әв лә
бәр тә бенә қыр'кьрыне, хвәдейед
ван нәгәр'и, бежи: «Әв мьләтана
чава хвәдейед хвә дьһ'әбиньн?
Әзе жи өса бькьм». ³¹ Тә Хөдан Хвә-
дейе хвәр'а өса нәкә. Чьмки әвана
хвәдейед хвәр'а һ'әму щур'ә к'ьре-
ти дькьн, к'ижан кә лә бәр Хөдан
р'әш ын. Әв һ'әта кәр' у қизед хвә
жи лә сәр агьр хвәдейед хвәр'а
дышәвьтиньн. ³² һ'әму чь кә әз
т'әми лә вә дькьм, быщә'диньн кә
бықәдиньн. Нә лә сәрда зедә кьн,
нә жи кем кьн.†

**Гөр'а к'ижан
п'ехәмбәри^ф бькьн**

13 ¹ һәгәр жь нава тәда п'е-
хәмбәр^ф, йан йе хәвна
шьровәдкә дәре у нишан, йан
к'әрәмәтәке ә'шәрәт кә ² у әв ни-
шан йан к'әрәмәта кә ви готьбу
тә бе сери, лә әв бежә: «Әм лә пәй
хвәдейед башқә кә тә нас наки
һәр'ьн у әм вана бьһ'әбиньн», ³ тә
гөр'а ви п'ехәмбәри йан йе хәвна
шьровәдкә нәкә. Чьмки Хөдан
Хвәдейе вә, вә дыщәр'ьбинә, вә-
ки бьзаньбә һун Хөдан Хвәдейе
хвә һ'әз дькьн бь т'әмамийа дьле
хвә у бь т'әмамийа щанийа хвә,
йан на. ⁴ Пәй Хөдан Хвәдейе хвә
һәр'ьн, жь Ви хоф кьн, т'әмийед

Ви хвәй кьн, гөһ бьднә Ви, Ви
быһ'әбиньн у хвә лә Ви быгьрын.
⁵ Лә әв п'ехәмбәр йан йе хәвна шь-
ровәдкә гәрә бе көштьне. Чьмки
әв вә мьқабьли ви Хөдан Хвә-
дейе вә р'адькә, К'ижани кә һун
жь вәлате Мьсьре дәрхьстьн у жь
we мала хөламтийе хьлаз кьрын,
әв дькә кә вә жь we р'ейе дәрхә,
к'ижан кә Хөдан Хвәдейе вә т'ә-
ми лә вә кьрбу теда һәр'ьн. Бь
ви авайи хьрабийе жь нава хвәда
р'авва дәрхә.

⁶ һәгәр бьрайе тә, кәр'е дийа тә,
кәр'е тә, қиза тә, к'өлфәта п'ашьла
тәда, йан дәстәбьраке тә, тә р'әзи
кә дьзива бежә: «Вәр'ьн әм һәр'ьн
хвәдейед башқә бьһ'әбиньн», кә
нә тә нас кьрыне, нә жи кал-ба-
вед тә, ⁷ хвәдейед ван мьләтед
дор-бәрәд тә, һәгәр незики тә бьн,
йан дури тә, жь сәрики әрде һ'әта
сәре дьн, ⁸ вьр'а қайл нәби у гөр'а
ви нәки. Бьра һ'әйфа тә лә ви нә-
йе у дьле тә лә нәшәвьтә, нә жи
ви вәшери. ⁹ Лә әсә ви бькөжи,
пешийе бьра дәсте тә лә сәр ви
көштьнер'а бьльнд бә, паше дәсте
т'әмамийа щьмә'те. ¹⁰ Бьдә бәр кә-
вьра бькөжә, чьмки әви хвәстийә
кә тә жь Хөдан Хвәдейе тә дур хә,
К'ижани кә тә жь Мьсьре, жь ма-
ла хөламтийе дәрхьсти. ¹¹ һьнге
т'әмамийа Израеле бона we йәке
we бьбьһе у бьгьрсә, иди хьрабийа
өса нав тәда накьн.

¹² һәгәр тә бьбьһейи вәки лә
нава бажаред тә йәкида кә Хө-
дан Хвәдейе тә дьдә тә тә теда

12:32 Дөбарэкьрына Қануне 4:2; Ә'йанти 22:18, 19.

бъжийи, ¹³ мәръвед бет'әвшә жь нава тәда дәрк'әтгнә у бнәлийед бажаре хвә хальфандьнә, готгнә: «Вәрһн әм һәр'һн хвәдейед башқә бһ'әбинһн» (кө вә әв нас нәкьярһнә), ¹⁴ тә бгәр'ә, ә'нәнә кә у р'һнд пе бһ'әсә. һәгәр әв օса нә, р'аст ә әв к'рети ль нава тәда буйә, ¹⁵ һннге бнәлийед ви бажари ә'сә бьдә бәр дәве шур бькөжә, бажар у һ'әму чь кө вида йә, օса жи һ'әйванед ви, бьдә бәр дәве шур қыр' кә, кө һ'әфьр'е Хөдан бе сери. ¹⁶ Т'әмамия т'ален т'оп кә нава мәйдане. Бажар т'аленва Хөдан Хвәдейе хвәр'а агьршәвати кә. Бьра әв һ'әта-һ'әтайе веран бьминә у т'ө щар нәйе авакьярһне. ¹⁷ Бьра әв тыште кө гәрәке лап бе кавьлкьярһне, дәсте тә ле нәк'әвә, чьмки әве Хөданр'а чава п'ар бе дайине. Бь ви авайи алава һерса Хөдан ве дайнә у р'ә'ме ль тә бькә, Әве к'әрәме^д ль тә бькә, тә ль һәв зедә кә, чава кө Ви кал-бавед тәр'а сонд хварийә, ¹⁸ һәгәр тә гөр'а Хөдан Хвәдейе хвә бьки, һ'әму т'әмийед Вийә кө әз иро т'әми ль тә дькьм хвәй ки у һәқийе ль бәр ч'ә'ве Хөдан Хвәдейе хвә бьки.

Һ'әйванед һ'әлал у нәһ'әлал

14 ¹ һун зар'ед Хөдан Хвәдейе хвә нә, бона мьрийа хвә нәһ'әр'ьшинһн у п'ор'е нав ч'ә'вед хвә көр' нәкьһн. ² Чьмки тә Хөдан

Хвәдейе хвәр'а мьләтәки бөһөр-ти-жьбарә йи. Хөдан тә жь һ'әму мьләтед дьһийәе бьжарти, вәки тә бьби мьләте мьлк'е Ви.¹

³ Т'ө тыште һ'әрам нәхвә. ⁴ Әв һн әв һ'әйванед кө һун дькарьһн бьхвьһн: Га, пәз, бьзһн, ⁵ гақ'уви, хәзал, карахәзал, бьзһна к'уви, бьзһне қәйа, қант'әбьзһн, пәза к'уви. ⁶ һәр һ'әйване кө дьк'әйе, сьмвәкьяри у дөсьми йә, дькарьһн бьхвьһн. ⁷ Ле т'әне нава әвед кө дьк'әйен йан сьмвәкьяри у дөсьми нә, ван нәхвьһн: Дәвә, к'еврушк, қотьк, чьмки р'аст ә әв дьк'әйен, ле нә сьмвәкьяри нә, әв бона вә нәһ'әлал һн. ⁸ Бәраз жи, р'аст ә сьмвәкьяри йә ле нақ'әйе, әв нәһ'әлал ә бона вә, гоште ван нәхвьһн, нә жи щәндәке ван к'әвьһн.

⁹ Жь һ'әму һ'әйванед нава авада, йед хвәймьл у хвәйпач' дькарьһн бьхвьһн. ¹⁰ Ле һ'әмуийед бе мьл у бе пач' нәхвьһн, әв бона вә нәһ'әлал һн.

¹¹ һәр тәйрәда һ'әлал дькарьһн бьхвьһн. ¹² Ле ван һун гәрә нәхвьһн: Тәйр, тәйре бази у тәйре бә'ре, ¹³ қуш, қәрәқуш у бавик щур'ед ванва, ¹⁴ һәр қар'қар'и щур'ед ванва, ¹⁵ дәвәқуш, буме шәве, мә'сигьр у қьрқә щур'ед ванва, ¹⁶ көнде кори бьч'ук, көнде кори мәзһн у көнде кори сьпи, ¹⁷ пеликан, қьрқе Мьсьре, қазе мә'сийа, ¹⁸ ләгләг, қөльһг щур'ед ванва, пупу, бач'әрмок. ¹⁹ һәр меш-моред хвәйп'әр' нәһ'әлал һн бона вә,

14:1 Қануна К'аһинтийе 19:27-28; 21:5. 14:2 Дәрк'әтгн 19:5-6; Добарэкьяна Қануне 4:20; 7:6; 26:18; Тито 2:14; Пәтрус I, 2:9.

эw бьра нэйенэ хварьне. ²⁰ һэр тэйрэда һ'элал дькарын бьхвьн.

²¹ Т'о һ'эйwane мьрар нэхвьн, чьмки һун Ходан Хвәдеие хвә-р'а мьлэтәки бөһөрти-жьбарә нә. Дькарын бьднә хәрибе бажаред хвәда кә эw бьхвьн, йан жи бь-фьрошьнә хәлқе.

Карә ль нав шире македа нә-к'әлини.[†]

Қануна дәһәке

²² һаш жь хвә һәбә, чь кә тә бь һ'әму г'охьме хвә һәр сал жь әрде дьстини, дәһәке башқә ки.[†]

²³ У бәр Ходан Хвәдеие хвә, ль ви щийи кә Әве бьбьжерә wәки ль wьр наве Хвә ле дайнә, дәһәка гәньме хвә, мәйа у бьзьре хвә, ньхөрийе пәз у дәwарә хвә бьхwә. Бь ви аwайи һәр р'ож те һин би жь Ходан Хвәдеие хвә хоф ки.

²⁴ һәгәр р'ийа ви щийи гәләки дьреж бә у Ходан Хвәдеие тә жи тә бьмбарәк кьри у тә нькарьби ве дәһәке бьби ль ви щийи кә Ходан Хвәдеие тә we бьбьжерә кә наве Хвә ле дайнә, ²⁵ һынге тә дькари п'әрар'а бьгөһер'и. Wan п'әра һьлдә у һәр'ә ви щийе кә Ходан Хвәдеие тә we бьбьжерә.

²⁶ Бь ван п'әра тә дькари һәр тыште дьле тә бьхwазә бьк'ьр'и: Пәз, дә-вар, шәрав, мewa у һәр тышти чь кә тә бьхwази. Ль wьр бәр Ходан Хвәдеие хвә тә нәфәрәд хвәва бьхwә у ша бә. ²⁷ Левийе бажаред хвәда бир нәкә, чьмки п'ар у wаре ви т'әви тә т'өнә.

²⁸ К'отасийа сала сьсийа дәһә-кед һәр тыштед we сале бинә у ба-жаред хвәда бьдә сәрһәв. ²⁹ һынге леви кә п'ар у wаре ви г'әви тә т'өнә, өса жи хәриб, севи, жьнә-би кә ль нава бажаред тәда нә, we бен, бьхвьн у т'ер бьн, wәки Ходан Хвәдеие тә дәа ль тә бькә, нава һәр шьхөлед дәстед тәда йә кә те бьки.

Бахшандьна дәйн ль һәр һ'әфтсалийе

(Қануна К'аһинтийе 25:1-7)

15 ¹ К'отасийа һәр һ'әфт сала дәйндаред хвә бьбахши-нә. ² Бахшандьн аһа йә: Әwe кә тыштәки дәйн дьдә йәки дьн, гә-рәке бьбахшинә ви у жь бьрайе хвәйи исраели пашда нәхwазә. Чьмки бахшандьн алийе Ходан-да һатийә ә'ламкьяне. ³ Жь хә-риба дькари бьхwази, ле чь кә сәр бьрайе тә йә, дәсте хвә же бьк'ьшинә, ⁴ ль нава тәда к'әсиб гәрә т'өнәбә, чьмки Ходан we ә'сә дәа ль тә бькә ль сәр ви әрди, кә Ходан Хвәдеие тә ча-wa мьлк' дьдә тә кә қазьнщ ки. ⁵ Т'әне тә р'ьнд гөһдарийа дәнге Ходан Хвәдеие хвә бькә у т'ам ве т'әмийа кә әз иро т'әми ль тә дькьм, бьщ'дини кә бьқәдини. ⁶ Чьмки Ходан Хвәдеие тә we дәа ль тә бькә, чава кә Wi готә тә. Те дәйн бьди гәләк мьләта, ле те хвәха дәйндар ниби. Те сәр-wertийе ль гәләк мьләта бьки, ле әwe сәрwertийе ль тә нәкьн.

14:21 Дәрк'әтһн 23:19; 34:26. 14:22-29 Қануна К'аһинтийе 27:30-33; Жьмар 18:21.

⁷ Ле һәгәр ль нава тәда, ль нава бажаред вәлате тәда кө Хөдан Хвәдейе тә дьдә тә, йәк жь Исраеле^ф дәсттәнг бә, дьле хвә нәкә кәвьр у һындава бьрайе хвәйи дәсттәнгда дәстгьрти нибә.[†] ⁸ һындава вида дәствәкьри бә, әв һ'әвщә чь бә вәкә һ'әвщәдарийа ви бь мәр'дани дәйн бьдә ви. ⁹ һаш жь хвә һәбә, кө дьле тәр'а фькьрәкә хьраб дәрбаз нәбә у бежи: «Сала^ф һ'әфтайә бахшандьне незик ә» у һындава бьрайе хвәйи дәсттәнгда дьле хвә нәки кәвьр у дәйн нәди ви. Әвә һындава тәда һәвара хвә Хөдан бинә у те гөнәк'ар^ф дәрәйи. ¹⁰ Тө бь мәр'дани бьдә ви, пәй дайинер'а жи бьра ль тә чәтһн нәйе. Чьмки бона ве йәке Хөдан Хвәдейе тә ве һәр шьхөлида, тө дәст бьди чь ве дөа ль тә бькә. ¹¹ Чьмки дәсттәнге вәлате тәда кем нибһн, ләма әз ль тә әмьр дькьм у дьбежьм: «Тө вәлате хвәда һындава бьрайе хвәйи к'әсиб у дәсттәнгда дәствәкьри бә».[†]

Қанунед бона хөлама
(Дәрк'әтһн 21:1-11)

¹² һәгәр бьрайе тә йан хушка тәйә исраели тәр'а бе фьротане чава хөлам, бьра әв шәш сала тәр'а хөламтийе бькә, ле сала^ф һ'әфта ви аза бәр'дә.[†] ¹³ Гава тө ви аза бәр'ди, дәствала бәр'нәди. ¹⁴ Бь мәр'дани жь пәзед хвә, жь бедәра хвә у жь һ'әвзе хвәйи тьриһ'һнщьр'андьне бьдә ви. Чава

кө Хөдан Хвәдейе тә тө бьмбарәк^ф кьри өса бьдә ви. ¹⁵ У бир бинә, вәки тө жи хөлам буйи вәлате Мьсьреда, ле Хөдан Хвәдейе тә тө азакьри, ләма әз иро ве т'әмиһе дьдьмә тә. ¹⁶ Ле һәгәр хөламе тә бежә тә: «Әз жь щәм тә начьм», чьмки әв тә у мала тә һ'әз дькә, ви хвәш те ль щәм тә бьминә. ¹⁷ һынге ви бьсперә дери у бь дьреше гөһе ви қөл кә, һынге әвә т'әмамияа әмьре хвә бьбә хөламе тә. Бь ви щур'әйи жи т'әви щарийа хвә бькә.

¹⁸ Бьра ль тә чәтһн нәйе, вәки тө ви аза бәр'ди, чьмки әви шәш сала тәр'а хөламти кьрийә, дө щара жь һәде п'аләки зедәтър к'ар дайә тә. Хөдан Хвәдейе тә ве тә ль нава һ'әму тьштида чь кө тө бьки бьмбарәк кә.

Қануна бона
һьхөрийед пез-девер
(Қануна К'әһинтийе 27:26-27;
Жьмар 18:15-18)

¹⁹ һ'әму һьхөрийе нерин жь пәз у дәваре хвә Хөдан Хвәдейе хвәр'а нәдър^ф кә. Бь гәйе хвәйи һьхөри нәхәбьтә у һьхөрийе пәзе хвә нәбьр'ә.[†] ²⁰ Ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә ль ви щийе кө Хөдан ве бьбьжерә, һәр сал тө у нәфәрәд хвәва ван ль вьр бьхвьһн. ²¹ Ле һәгәр әв бь қөсур ә, көләк ә йан кор ә, йан бь қөсурәкә гьран ә, әвә Хөдан Хвәдейе хвәр'а нәкә қөрбан. ²² Бажаред хвәда дькари

15:7-8 Қануна К'әһинтийе 25:35. **15:11** Мәтта 26:11; Марқос 14:7; Йуһ'әнна 12:8.
15:12-18 Қануна К'әһинтийе 25:39-46. **15:19** Дәрк'әтһн 13:12.

we бьхви. Пақьж у нэпақьж дыка-
рын we бьхвын, мина кара хэзале
у бьзына к'уви. ²³Т'эне хуне нэхwэ,
we мина аве бьр'ежэ ль сэр эрде.[†]

Щэжьна^Ф Дэрбазбуне

(Дэрк'этын 12:1-20;

Қануна К'ахинтийе 23:4-8)

16 ¹Мәһа Абибе* хwэй кә у
Щэжьна Дэрбазбуне Хө-
дан^Ф Хwәдейе хwәр'а бькә, чьмки
мәһа Абибеда Хөдан Хwәдейе тә
шәв тә жь Мьсьре дәрхьсти. ²Жь
пәз у дәваре хwә Хөдан Хwәде-
йе хwәр'а Щэжьна Дэрбазбуне
сәржекә, ль wi щийе кә Хөдане
быбьжерә wәки наве Хwә ле дайнә.
³Т'эви we т'ө тыште һәвиртьр'ш-
кьри нэхwә, һ'эфт р'ожа т'эви we
нане шкәва бьхwә, аwа готи нане
зәлулийе, чьмки тә ләзә-ләз жь
Мьсьре дәрк'эти. Wәки һ'әму р'о-
жед ә'мьре хwәда, р'ожа хwэйә жь
wәлате Мьсьре дәрк'эти бир бини.
⁴Ль нава т'әмамийа синоре тәда
һ'эфт р'ожа гәрәке һәвиртьр'ш т'ө-
нәбә у гоште қөрбана еwара р'ожа
йәке бьра нәминә һ'эта сьбе. ⁵Тө
нькари т'ө бажарида кә Хөдан
Хwәдейе тә we бьдә тә, қөрбана
Щэжьна Дэрбазбуне сәржеки. ⁶Ле
т'эне ль wi щийи кә Хөдан Хwә-
дейе тә we быбьжерә, wәки наве
Хwә ле дайнә, еwаре чахе р'о дьчә
аwа, хут wi wәхтида гава тә жь
Мьсьре дәрк'эти, қөрбана Щэжьна

Дэрбазбуне сәржекә. ⁷Ль wi щийи
кә Хөдан Хwәдейе тә we быбьжерә,
былежә у бьхwә. Сьбәтьре вәгә-
р'ә һәр'ә коне хwә. ⁸Шәш р'ожа
нане шкәва бьхwә, р'ожа һ'эфта
щьвина Хөдан Хwәдейе тә йә, т'ө
хәбате нәкә.

Щэжьна^Ф һ'эфтийа

(Дэрк'этын 34:22;

Қануна К'ахинтийе 23:15-21)

⁹Һ'эфт һ'эфтийа хwәр'а бьжмь-
рә. Жь wi wәхте кә тә дәстпеки
бы дә'се гәнъм бьдьруйи, һ'эфт
һ'эфтийа бьжмьрә. ¹⁰һьнге Щә-
жьна һ'эфтийа Хөдан Хwәдейе
хwәр'а бькә, дийарикә^Ф р'әзәдъли-
йе анәгори we йәке бы чь Хөдан
Хwәдейе тә we тә бьмбарәк кә
бьдә. ¹¹Ль бәр Хөдан Хwәдейе хwә
ль wi щийе кә Хөдан Хwәдейе тә
we быбьжерә, wәки наве Хwә ле
дайнә, ша бә т'эви кәр'е хwә, қи-
за хwә, хөламе хwә, щарийа хwә,
левийе бажаред хwәда, хәриб,
севи у жьнәбийа кә нава тәда нә.
¹²Бир бинә кә тә Мьсьреда хөлам
буйи, ван қәйдә-қануна хwэй кә
у бьқәдинә.

Щэжьна^Ф һ'олькчекьрыне

(Қануна К'ахинтийе 23:33-43;

Жьмар 29:12-38)

¹³Гава тә жь бедәра хwә у жь
һ'әwзе хwэйи тьриһ'ынщьр'андьне
әк'ьне хwә һьлди, һьнге Щэжьна

* 16:1 «Абиб» наве мәһа ә'wльн бу, ле ньһа наве we «Нисан» ә. Анәгори салнә'ма иро-
йин жь ниве мәһа сьсийада дәстпедькә, һ'эта ниве мәһа чара.

15:23 Дәстпедьн 9:4; Қануна К'ахинтийе 7:26-27; 17:10-14; 19:26; Дөбарэкьрына
Қануне 12:16, 23.

Һ'олькчекьрыне һ'эфт р'ожа бьки.

¹⁴ Щэжьна хwэда тō, кōр'е хwэ, қиза хwэ, хōламе хwэ, щарийа хwэва, леуи, хэриб, сеуи у жьнэбийа кō бажаред тэда нэ ша бэ.

¹⁵ Һ'эфт р'ожа щэжьне Хōдан Хwэдейе хwэр'а бькэ, ль ви щийе кō Хōдан Хwэдейе бьбьжерэ. Чьмки Хōдан Хwэдейе тэ we дōа ль тэ, һ'эму дэрэмәтед тэ, һэр кьрынед дәстед тэ бькэ у т'эне те ша би.

¹⁶ Сале се щара бьра һ'эму қьсьмед тэйә мерин ль бэр Хōдан Хwэдейе тэ ль ви щийе кō Хōдане бьбьжерэ, бьсэкьнын: Щэжьна^ф Нане Шкэвада, Щэжьна һ'эфтийда у Щэжьна һ'олькчекьрынеда. Ле бьра дәствала ль бэр Хōдан нэсэкьнын. ¹⁷ Чьқас кō дәсте һэр кэсива те бьра бина, анэгори бьмбарэкьрына^ф кō Хōдан Хwэдейе тэ бона тэ кьрийә.

К'ьфшкьрына сэрвер у һ'акьма

¹⁸ Ль нава һ'эму бажаред кō Хōдан Хwэдейе тэ дьдэ тэ, тō анэгори қәбилед хwэ, һ'акьма у сэрвера к'ьфш кэ, wэки бь диwana р'аст диwana мьлэт бькьн. ¹⁹ Һәдийе нәт'эр'ьбина, фьрқийе данэйнэ у р'ōшәте һьлнәдә, чьмки р'ōшәт ч'э'ве билана кор дькэ у готьнед р'аста дэрәw дәрдьхә.[†] ²⁰ Р'астийе, т'эне пәй р'астийе һәр'э, wэки тō сах-сьламәт би у әw әрде кō Хōдан Хwэдейе тэ дьдэ тэ хwэр'а бьки мьлк'.

Путар'а қōльх нәкэ

²¹ Ль бэр горигәһа^ф Хōдан Хwэдейе хwэ кō те хwэр'а чеки, т'ō щур'э даред Ащерайе^ф хwэр'а данәч'ькини.[†] ²² У хwэр'а һ'әйкәл нәди сәкьнандьне, кō Хōдан Хwэдейе тэ дьжәнә ван йәка.[†]

Т'эр'ьбандьна сонд

17 ¹ Га йан пәза бь қōсур йан жи бь һэр щур'э кемаси, Хōдан Хwэдейе хwэр'а қōрбан нәдә, чьмки әw бона Хōдан Хwэдейе тэ к'ьрети йә.

² Һәгәр ль нава тэда, ль нава бажаред тэ йәкида, к'ижан кō Хōдан Хwэдейе тэ дьдэ тэ, мерәк йан жьнәк хьрабийе ль бэр ч'э'ве Хōдан Хwэдейе тэ бькэ, пәйма-на^ф Ви быт'эр'ьбина,[†] ³ р'абә һәр'э хwэдейед башқә бьһ'эбинә, ль бэр тэ'ве, йан һиве, йан һ'эму нәхшед ә'змен та бэ кō Хwәде т'әми нәкьрийә, ⁴ гава тэ пе бьһ'эсиньн йан тō бьбьһейи, баш ә'нәнә кә. Һәгәр әw оса йә, р'аст ә әw к'ьрети ль нава Исраеледа буйә, ⁵ һынге ви мери, йан we жьна кō әw хьраби кьрийә, дәрхә ль бэр дәргәһед хwэ у бьдә ль бэр кәвьра, wэки әw бьмьрә, Һәгәр мер бә йан жьн бә. ⁶ Бь готьнед дō-се шә'да йе һежа-йи мьрьне бе кōштьне. Бь готьна шә'дәки нәйе кōштьне. ⁷ Пешийе дәсте шә'да гәрә ль сәр ви бьльнд бьн бькōжьн, паше дәсте т'әмами-йа щьмә'те. Бь ви аwайи хьрабийе ль нава хwэда р'awва дәрхә.

16:19 Дәрк'әтын 23:6-8; Қануна К'аһинтийе 19:15. **16:21** Дәрк'әтын 34:13.

16:22 Қануна К'аһинтийе 26:1. **17:2-7** Дәрк'әтын 22:20.

**Сафикьяна
диванед чэтын**

⁸ Гава пьрсед щур'э-щур'э қә-т'ьлкьярне, йан һэвр'ьк'ийе, йан зийандайине нава бажаред тәда шәр'-дә'we пешда биньн у бона тә зә'мәт бә кә сафи ки, һынге р'абә һәр'э ль ви щийе кә Хөдан Хwә-дейе тә we бьбьжерә. ⁹ һәр'э ль щәм левийед к'аһин^ф у һ'акьме ван р'ожа бьпьрсә, әве дивана р'аст тәр'а бежьн. ¹⁰ У тө анәгори әве готьна ванә жь ви щийе кә Хөдане бьбьжерә бькә у быщ'эдини бьқәдини һ'әму чь кә әве тә һин кьн. ¹¹ Бь we һинкьярна кә әв тә һин кьн у бь қьрара кә әв тәр'а бежьн бькә. Жь we хәбәра кә әве бежьнә тә, нә ч'әп дагәр'ә, нә жи р'аст. ¹² Ле мәрьве кә бәрзәқийе бькә у гөр'а к'аһине кә ль вьр Хөдан Хwәдейе тәр'а қөльх дькә, йан гөр'а һ'акьм нәкә, бьра әв мәрвь бе көштьне. Бь ви авайи хьрабийе р'авва жь нава Израеле дәрхә. ¹³ Т'эмамия мьләт we бь-бьһе, бьтьрсә у жь вьр шунда we бәрзәқийе нәкә.

Һинкьярнед бона п'адша

¹⁴ Гава тө һәр'и ви әрде кә Хөдан Хwәдейе тә дьдә тә хwәр'а бьки мьлк' у ль вьр бьжийи, те бе-жи: «Әзе мина һ'әму мьләтед дора хwә п'адша ль сәр хwә к'ьфш кьм».† ¹⁵ П'адшайе кә Хөдан Хwәдейе тә, we жь нава мьләте тә бьбьжерә, әви ль сәр хwә п'адша к'ьфш ки. Хәрибәки кә нә жь мьләте тә йә, ль

сәр хwә п'адша к'ьфш нәки. ¹⁶ Т'әне бьра әв хwәр'а һәспа зедә нәкә у мьләт вәнәгәр'инә Мьсьре бона зедәкьярна һәспа. Чьмки Хөдан готә wә: «Т'ө цар иди ве р'ейеда вәнәгәр'ьн».† ¹⁷ Бьра әв гәләк жьн нәстинә, wәки дьле ви нәхаль-финьн у нә жи хwәр'а гәләк зер' у зив бьдә сәрһәв.† ¹⁸ Гава әв ль сәр т'әхте п'адшатийа хwә р'уне, бьра әв жь we к'ьтеба Қанунейә щәм левийед к'аһин, хwәр'а к'ьтебәке жь бәр we бьгьрә бьньвисә. ¹⁹ Бьра әв ль щәм ви бә у бьра we бьхунә т'эмамия р'ожед ә'мьре хwәда, wәки әв һин бә, жь Хөдан Хwәдейе хwә хоф кә, кә һ'әму ван хәбәрәд қануне, ван қәйдә-қануна хwәй кә у бьқәдинә. ²⁰ Wәки дьле ви ль сәр бьрайед вьр'а к'өбар нәбә у әв жь ви ә'мьри нә ч'әп дагәр'ә, нә жи р'аст. Бь ви авайи әв у кәр'ед ви we дьреж п'адшатийа хwә ль нава Израеле бькьн.

**П'ара к'аһин у левийа
(Жьмар 18:8-32)**

18 ¹ Пар у wәре к'аһинед леви-йа we т'әви Израеле т'өнәбә. Әве пе қөрбанед Хөданр'а даий бьжин, кә wәре ван ә. ² Wәре ви ль нава бьрайед ви т'өнәбә. Хөдан ә wәре ви, чава кә Хөдан готьбу ви.† ³ У awa чь кә гәрә мьләт бь-дә к'аһина: Жь горийед^ф кә тенә дайине, га йан пәз, гәрә пиләке, чәнгийа у һ'ур бьдә к'аһин. ⁴ Бә-ред^ф дәрәмәта пешьн жь гәньме

17:14 Самуел I, 8:5. 17:16 П'адшати I, 10:28; Дирок II, 1:16; 9:28.

17:17 П'адшати I, 10:14-22, 27; 11:1-8; Дирок II, 1:15; 9:27. 18:2 Жьмар 18:20.

хвә, жь мәйа у бьзуре хвә у бь-
р'ина пешьн э пәзед хвә бьдә ши.
⁵ Чьмки Хөдан Хвәдейе^ф тә әв жь
нава һ'әму қәбилед^ф тә бьжарт,
вәки әв көр'ед хвәва һәр т'әм
ль бәр Хөдан нава қөльхкьярнеда
бын. ⁶ һәгәр левик, кө бажарәки
Исраеледа дьжи, бь дьл у щан
бьхвазә һәр'ә ши щийе кө Хөдан
бьжартийә, ⁷ әве наве Хөдан Хвә-
дейе хвәр'а қөльх кә, чавә кө
һ'әму бьрайед вийә леви, кө ль
вьр ль бәр Хөдан сәкьнинә. ⁸ Әв
гәрәке хөрәке хвә вәкә левийед
майин бьстинә, we нәйе һ'әсабе
кө әви һәбука хвә фьротийә у
дестда һәйә.

Мьқабљи к'оч'әктийе бьсәкьнын

⁹ Гава тө бьк'әви әрде кө Хөдан
Хвәдейе тә дьдә тә, һини к'ьретийа
ван мьләта нәбә. ¹⁰ Бьра нава тәда
йе өса г'өнәбә, йе кө көр' йан қиза
хвә нава егьрр'а дәрбаз дькә*, нә
к'оч'әк, нә сербаз, нә р'ә'мьлдар,
нә жи пирәсер,[†] ¹¹ нә ньфьр'кьр, нә
йе кө гази р'өһ'а^ф дькә, нә хвәй-
һ'өнөр, нә жи йе кө гази мьрийа
дькә.[†] ¹² Чьмки ль бәр ч'ә'ве Хөдан
йе кө ве йәке дькә к'ьрет э у бона
ван к'ьретийа Хөдан Хвәдейе тә
жь бәр тә бәри ван мьләта дьдә.
¹³ Ле тө бәр Хөдан Хвәдейе хвә
к'амьл бә.[†] ¹⁴ Чьмки әв мьләтед кө
тө бәри ван дьди, әв гөр'а сербаз

у к'оч'әка дькьн, ле Хөдан Хвәдейе
тә әв йәк нә дайә тә.

П'ехәмбәре р'аст у нә р'аст

¹⁵ Хөдан Хвәдейе тә we жь нава
тә у бьратийа тәда п'ехәмбәрәки
мина мьн бона тә дәрхә. Гөһда-
рийа ши бькьн.[†] ¹⁶ Ава чь кө тә
ль бәр һ'өрәбе* р'ожа щьвате жь
Хөдан Хвәдейе хвә хвәст у гот:
«Бьра иди дәнге Хөдан Хвәдейе
хвә нәбьһем у әв агьре мәзын нә-
биньм, вәки әз нәмьрьм». ¹⁷ Хөдан
готә мьн: «Қәнщ э чь кө ван гот.
¹⁸ Әзе жь нава мьләте ван п'ехәм-
бәрәки мина тә ванр'а дәрхьм,
Әзе хәбәрәд Хвә дайньмә сәр за-
ре ши у Әзе чь ль ши ә'мьр кьм
әве ванр'а бежә. ¹⁹ У әв мәрьве
кө гөһдарийа хәбәрәд Мьн нәкә,
ава готи ван хәбәрәд кө п'ехәм-
бәре бь наве Мьн бежә, Әзе жь ши
мәрьви бьхвазьм.[†] ²⁰ Ле әв п'ехәм-
бәре кө бәрзәқийе бькә у бь наве
Мьн тьштәки өса бежә, чь кө Мьн
ә'мьр ль ши нәкьрийә бежә, йан
әве кө бь наве хвәдейед башқә
хәбәр дә, әв п'ехәмбәр гәрәке бе
көштьне». ²¹ У һәгәр тө дьле хвә-
да бежи: «Чавә әме те дәрхьн кө
әв хәбәра нә жь Хөдан ә?» ²² һәгәр
п'ехәмбәр бь наве Хөдан хәбәр дә,
ле әв хәбәр нәйе сери, кө өса йә
әв хәбәр нә жь Хөдан ә. П'ехәмбәр
әв йәк жь бәрзәқийа хвә готийә,
жь ши нәтьрсә.

* **18:10** «Нава егьрр'а дәрбаз дькә» ава готи «нәкьнә гори».

* **18:16** «Һ'өрәб» навәки Синайейи дьн ә.

18:10 Дәрк'әтньн 22:18; Қануна К'аһинтийе 19:26. **18:11** Қануна К'аһинтийе 19:31.

18:13 Мәтта 5:48. **18:15** К'аред Шандийа 3:22; 7:37. **18:19** К'аред Шандийа 3:23.

Бажаред лесьт'арбуне

(Жьмар 35:9-28; Йешу 20:1-9)

19 ¹Гава Хөдан Хвәдейе тә қь-р'а ван мьлэта бинә, әрде к'ижана Хөдан Хвәдейе тә дьдә тә, хвәр'а бьки мьлк' у бажар, малед ванда щи-вар би, ²һынге жь на-ва ви әрде кә Хөдан Хвәдейе тә дьдә тә хвәр'а бьки мьлк', хвәр'а се бажара башқә ки. ³Р'ийа ван чекә. Т'эмамия әрде хвә, к'ижан кә Хөдан Хвәдейе тә мьлк' дьдә тә, бәлайи ль сәр се п'ара кә. Бь ви авайи һәр меркөж дыкарә бьр'эвә ль ван бажара йәки.

⁴Ава к'ижан меркөж дыкарә бьр'эвә ль вьр у сах бьминә: Йе к'ә мәрвәки бе һәмде хвә бь-көжә, кә бәри һынге к'ин дьле вида т'өнәбуйә. ⁵Гава мәрвәк т'әви йәки дьн һәр'ә мешә дара бьбьр'ә у гава бьвьр бьльнд кә дар бьбьр'ә, бьвьр жь дәсту дәрк'эвә һавале ви к'эвә әв бьмьрә, әв мәрвь бьра бьр'эвә ль ван бажара йәки у we сах бьминә. ⁶Һәгәр р'е гәләк дьреж бә, йе һ'әйфа хуне һьлдә we бь һерса дьле хвә пәй меркөж к'эвә ви бьгьрә у бькө-жә, ле әв нә һежайи мьрьне бу, чьмки бәри һынге к'ин дьле вида т'өнәбуйә, ⁷ләма әз ль тә ә'мьр дькьм, дьбежым: «Се бажара хвәр'а башқә кә».

⁸Гава Хөдан Хвәдейе тә сино-ре тә бәрфьрә кә, чава кә Ви кал-бавед тәр'а сонд хвар у т'эмамия әрде кә соз да, бьдә кал-бавед тә,

бьдә тә, ⁹һәгәр ван һ'әму т'әмийа баш хвәй ки, чава кә әз иро ль тә ә'мьр дькьм. Хөдан Хвәдейе хвә һ'әз бьки у һ'әму р'ожед ә'мь-ре хвәда р'ийед Вида һәр'и. Се бажаред дьн жи ль сәр ван һәр се бажарада зедә ки, ¹⁰wәки хуна йе бесуц ви wәлатида нәйе р'етьне, к'ижан кә Хөдан Хвәдейе тә we чава мьлк' бьдә тә у хуна ви жь тә нәйе хвәстьне.

¹¹Ле һәгәр йәк йәки дьнр'а дьжмьнатиye бькә, хвә ль ви бь-тәлине, р'абә лехә бькөжә у бьр'эвә ль ван бажара йәки, ¹²р'успийед^ф бажаре ви бьра бьшиньн у ви жь вьр биньн, бьдьнә дәсте йе кә һ'әйфа хуне we һьлдә, wәки әв бе көштьне. ¹³Бьра һ'әйфа тә ль ви нәйе, йе кә хуна бесуц Израеледа р'етийә, әви бьдә һьлдане. Бь ви авайи we тәр'а қәнщ бә.

Синоре нава щинара

¹⁴Синоре нава мьлк'е хвә у щинаре хвә, к'ижан кә кал-бавед тә данине ль ви әрде кә Хөдан Хвәдейе тә дьдә тә хвәр'а бьки мьлк', жь щи нәгөһези.[†]

Бона шә'да

¹⁵Шә'дәк т'әне нькарә мьқабь-ли мәрвәки кә һәр щур'ә хьраби йан гөнә кьрийә бьсәкьнә. Бь дә-ве дө йан се шә'да һәр тышт бьра бе избаткьрьне.[†] ¹⁶Һәгәр шә'дәки нәр'аст мьқабьли йәки дьн дәре у бь мьхәнәтийе шькйате ви бькә,

19:14 Дөбарэкьрына Қануне 27:17. **19:15** Жьмар 35:30; Дөбарэкьрына Қануне 17:6; Мәтта 18:16; Йуһ'әнна 8:17; Корьнт'и II, 13:1; Тимог'ейо I, 5:19; Ибрани 10:28.

¹⁷эв һәр дө мәри кө һәвр'а к'этынэ дэ'we, бьра ль бэр Хөдан, ль бэр к'аһин у һ'акьмед ван р'ожа бьсэ-кьнһн. ¹⁸Һ'акьм бьра р'ьнд э'нәнэ кьн, һэгэр эв шэ'дэ, шэ'де дэрэ-вин э, эви һьндава бьрайе хвэда шэ'дэтиа дэрэw дайэ, ¹⁹һьнге чь кө ви бьрайе хвэр'а дьхвэст, биньнэ сэре ви. Бь ви аwaiи хьрабийе жь нава хвэда р'авва дэрхэ. ²⁰Йед майин we бьбьһен у бьтырсьн, иди we хьрабийа өса ль нава тэда нэкьн. ²¹Бьра һ'эйфа тэ нәһэқ нәйе, э'мыр жь бэр э'мырва бэ, ч'э'в жь бэр ч'э'вва, дьран жь бэр дьранва, дәст жь бэр дәства, ныг жь бэр ныгва бэ.[†]

Қануна бона шер'

20 Гава тө пешбэри дьжмь-нед хвэ дэрк'эви шер' у ч'э'в һэспа, э'рэба у ордийед жь хвэ зэ'фтыр к'эви, жь ван нэтыр-си, чьмки Хөдан Хвэдейе тэ, Йе кө тө жь wэлате Мьсьре һэвраз дэрхьсти, т'эви тэ йэ. ²Гава кө һун дәст бь шер' бькьн бьра к'аһин бе цьмэ'тер'а хэбэр дэ у ³бежэ ван: «Бьбьһе Израел[¶]! Иро һуне пешбэри дьжмьнед хвэ р'абьнэ шер', ль бэр ван бьра дьле wэ сьст нэбэ, нэтырсьн, нэбьздьн у ль бэр ван нэлэрьзын. ⁴Чьмки Хөдан Хвэ-дейе wэ т'эви wэ те, wэки алийе wэ мьқабыли дьжмьнед wэ шэр' кэ у wэ хьлаз кэ. ⁵Сэрwер жи бьра цьмэ'тер'а хэбэр дьн у бежьн: «Һэйэ мәри кө мала ну чекьрийэ у һе нэк'ышийайе? Бьра вэгэр'э

һэр'э мала хвэ, wэки эw шер'да нэмьрэ у йэки дьн бьк'ышэ мала wi. ⁶У һэйэ мәри кө р'эзе тырийа данийэ, ле һе же һьлнэдайэ? Бьра вэгэр'э һэр'э мала хвэ, wэки эw шер'да нэмьрэ у йэки дьн жь р'эзе wi һьлнэдэ. ⁷Йан һэйэ мәри кө зэ-wьщи йэ, ле һе дэргисти йэ? Бьра вэгэр'э һэр'э мала хвэ, wэки эw шер'да нэмьрэ у йэки дьн дэргис-тиа wi нэстинэ. ⁸Бьра сэрwер диса т'эви цьмэ'те хэбэр дьн у бежьн: «Һэйэ мәрийе тырсонэк у дьл сьст, бьра вэгэр'э һэр'э мала хвэ, wэки эw дьле бьрайед хвэ мина дьле хвэ сьст нэкэ. ⁹Гава сэрwер хэбэрдана т'эви цьмэ'те хьлаз кьн, һьнге бьра сэрэскэра ль сэр цьмэ'те к'ьфш кьн.

¹⁰Гава тө бона шэр' незики бажарэки би, пешийе пьрса э'дль-лайийе дайнэ бэр. ¹¹Һэгэр эw щаба э'дльлайийа тэ бьдэ у дэри ль бэр тэ вэкэ, һьнге бьра һ'эму цьмэ'та wi бажарида бьбэ хэрцдар у хөламе тэ. ¹²Ле һэгэр эw э'дльлайийе нэ-хвазэ у мьқабыли тэ шэр' кэ, дора wi бьгырэ ¹³у к'энге Хөдан Хвэде-йе тэ wi бьдэ дәсте тэ, һьнге һ'эму мера бьдэ ль бэр дәве шур. ¹⁴Т'эне жьн у зар'а, һ'эйwен, һ'эму чь кө бажерда һэбэ, һ'эму т'алане wi хвэр'а һьлдэ. Т'алане дьжмьнед хвэ, к'ижан кө Хөдан Хвэдейе тэ да дәсте тэ бьдэ хэбате. ¹⁵Аһа бинэ сэре һ'эму бажаред гэлэки дури хвэ, к'ижан кө нэ жь бажаред ван мьлэта нэ. ¹⁶Ль бажаред ван мьлэтада, йед кө Хөдан Хвэдейе

19:21 Дэрк'этын 21:23-25; Қануна К'аһинтийе 24:19-20; Мэтта 5:38.

тә вар дьдә тә, т'ө бинбәри сах нәһели. ¹⁷ Ле к'ока ван бинә кө ньфьр'е Хөдан бе сери: һ'итийа^ф, әморийа^ф, кәнанийа^ф, пьризийа^ф, һ'иуийа у йәбусийа, чава кө Хөдан Хвәдейе тә ль тә ә'мыр кьр, ¹⁸ вәки әвана вә һини ван һ'әму кьрнед к'ьрет нәкьн, к'ижан кө әв бона хвәдейед хвә дькьн, кө нәбә һун ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә гонә бькьн.

¹⁹ һәгәр тә вә'дәки дьреж ль дора бажарәки бьгьри, кө шәр'ки у зәфт ки, даред ви нәбьр'и, бьвьр ль ван нәхи, тә дькари жь ван бьхви, ле ван нәбьр'и. Дара чоле т'ө мәрвь ә, кө тә һәр'и шәр'е ван? ²⁰ Т'әне тә дькари ван даред кө тә зани әвә бебәр ьн, бьшкени, бьбьр'и у һьмбәри ви бажаре кө пешбәри тә шәр' дькә, т'ә'бийа чеки, һ'әта кө әв бьк'әвә дәсте тә.

Сафикьрына меркөжийа нә ә'йан

21 ¹ һәгәр ль нава ви ә'рде кө Хөдан Хвәдейе тә дьдә тә хвәр'а бьки мьлк', ль чоле щьнийазе мәрики бе дитьне у нә ә'йан бә к'е әв көштийә, ² бьра р'успийед тә у һ'акьмед тә дәрән у жь щьнийаз һ'әта бажаред дора ви чап кьн. ³ Бьра р'успийед бажаре һәри незики щьнийез, ногьнәкә кө һе хәбат нәкьрбә у һе нәк'әтбә бьне нир һьлдьн. ⁴ һьнге р'успийед ви бажари бьра we ногьне бәржер бьбьнә нәваләкә кө ч'әм дьк'ьшә у ә'рде we нәһатийә р'акьрыне, нә жи чандьне, we нәваледа стөкө-

ра ногьне бьшкеньн. ⁵ һьнге бьра лешийед к'аһин^ф бенә вьр, чьмки Хөдан Хвәдейе тә әв бьжартьн кө Вир'а хьзмәтк'арийе бькьн, пе наве Хөдан бьмбарәк^ф кьн у һәр дә'w-доз у һәр шәр'-дә'w пе готьна ван бенә сафикьрыне. ⁶ һ'әму р'успийед бажаре һәри незики щьнийез, бьра дәстед хвә ль сәр ногьна нәваледа стөкөр шкенандида бьшон ⁷ у ә'лам кьн, бежьн: (Дәстед мә әв хун нәр'етийә у ч'ә'вед мә нәдитьнә. ⁸ Хөдано! Бона щьмә'та Хвә Исраел, к'әwandьне бькә, йа кө Тә хьлаз кьр у хуна бесущә р'ьжйайи сәр стуйе щьмә'та Хвә Исраел нәһелә). Бьра әв жь we хуне бенә к'әwandьне. ⁹ Бь ви авайи те ль бәр ч'ә'ве Хөдан р'астийе бьки, гава хуна бесущ жь нава хвәда бьшойи.

Қануна зәвашейә т'әви жьна һесир

¹⁰ Гава мьрабьли дьжмьнед хвә дәрәйи шер' у Хөдан Хвәдейе тә ван бьдә дәсте тә, тә ван һесир һьлди, ¹¹ һәгәр ль нава һесира жьнәкә бәдәв бьбини, we бәгәм ки у хвәр'а бьхвази, ¹² we бинә мала хвә. Бьра әв п'ор'е хвә көр' кә, нәйнукед хвә бьбьр'ә ¹³ у к'ьнщед хвәйә һесирийе бехә, мала тәда р'уне у т'ам мәһәке бона де у баве хвә бьгьри, пәйр'а тә сәре хвә пер'а дайнә, һуне бьбьнә жьн у мер. ¹⁴ Ле һәгәр пәйр'а тә we нәхвази, we бәр'дә, к'ода дьхвазә бьра һәр'ә. We нәфьрошә, нә жи чава щари һ'әсаб кә, чьмки тә әв бөһөрмәт кьр.

Қануна ньхөртийе

¹⁵ һәгәр дө жьнед йәки һәбьн у әв йәке һ'ыз бькә, ле йа дьн һ'ыз нәкә, әвана вир'а көр'а биньн, йа һ'ызкьри жи йа нәһ'ызкьри жи, ле көр'е ньхөри йа нәһ'ызкьри бинә, ¹⁶ вәхте һәбука хвә көр'ед хвәр'а п'арәвәкә, әв нькарә щийе пешьн бьдә көр'е йа һ'ызкьри дәвса ньхөрийе хвәйи жь йа нәһ'ызкьри. ¹⁷ Ле әв гәрәке көр'е йа нәһ'ызкьри ньхөри^ф һ'әсаб кә у дөбарә жь һ'әму һәбука хвә бьдә ви, чьмки әв ә дәстпебуна қәвата ви, ньхөрти вир'а дык'әвә.

Қануна көр'е сәрһ'ышк

¹⁸ һәгәр көр'е йәки сәрһ'ышк йан нәельм бә, гөр'а де у баве хвә нәкә, әвана ль ви һьлатьбьн, ле әви гөһ нәдабә ван, ¹⁹ бьра де у баве ви һьлдьн ви бьбьнә ль щәм р'успийед һьнда дәргәһед бажаре* ви. ²⁰ Бежьнә р'успийед бажаре ви: «Әв көр'е мә сәрһ'ышк у нәельм ә, әв гөр'а мә накә, п'ър'хөр у сәрхвәш ә». ²¹ һьнге бьра һ'әму бьнәлийед бажаре ви, ви бьдьнә бәр кәвьра, бькөжьн. Бь ви авайи хьрабийе жь нава хвәда р'авва дәрхә, т'әмамияа Исраеле we бьбьһе у бьтърса.

Дәфьнкьрына йе дарва дардакьри

²² һәгәр йәк нәһәқикә һежайи мьрьне бькә у әв бе көштьне, тө

ви дарва дарда ки, ²³ нәһелә вәки щьнйазе ви шәве ль сәр даре бьминә, ле ви һәма we р'оже жи дәфьн кә. Чьмки ньфьр'а Хөдан сәр йе дарва дардакьри йә. Әрде хвә кө Хөдан Хвәдейе тә дьдә тә чава war нәһ'әр'ьминә.[†]

Херхваз у һәвалбаре һәвале хвә бә

22 ¹ Гава тө га йан пәза бьрайе хвәйи исраели бьбинни кө хальфи йә, тө гәрә пышта хвә нәди ван, ле тө ә'сә ван ль бьрайе хвә вәгәр'ини.[†] ² Ле һәгәр бьрайе тә дури тә дьминә, йан тө ви нас наки, ван бьбә мала хвә у бьра әв ль щәм тә бьн, һ'әта кө бьрайе тә пьрса ван нәкә, һьнге тө ль ви вәгәр'инә. ³ Өса жи һьндава к'әра ви, к'ьнца ви у һәр тыштед кө бьрайе тә өнда кә у тө бьбинни аһа бькә, нәбә кө тө өса бьди к'ьфше, кө тә әв нәдятьнә.

⁴ Гава тө к'әра бьрайе хвә йан гайе ви ль сәр р'е к'әти бьбинни, жь сәр ванр'а дәрбаз нәби, ле али ви бьки, ван р'аки сәр п'ийа.

Т'әмийа дәрһәқа к'ьнца к'өльфәте у мерда

⁵ Бьра к'ьнце мера ль к'өльфәте т'өнәбә у мер жи к'ьнце к'өльфәт хвә нәкә, һәр кәсе кө ве йәке дыкә, әв ль бәр Хөдан Хвәдейе тә к'ьрет ә.

* **21:19** Ви чахи мәйдана незики дәргәһе бажер әв щи бона т'өщарәтийе, диwane у қьрара бу.

21:23 Галати 3:13. **22:1-4** Дәрк'әтһьн 23:4-5.

Т'эмийа дәрһәқа тәйрәдада

⁶Гава р'еда һелуна тәйрәдәки ль сәр дарәке, йан ль сәр әрде т'әви шущука, йан һека у мак ль сәр шущука, йан һека р'асти тә бе, маке т'әви шущука һьлнәди. ⁷Тө гәрә маке бәр'ди ле шущука дькари хвәр'а һьлди, вәки р'ийа тә р'аст бә у ә'мьре тә дьреж бә.

Т'эмийа дәрһәқа сура сәр бане мале

⁸Гава тө мала ну чеки, сәр бани дора we сурәкә ньмьз чекә, вәки тө хуне нәйни ль сәр мала хвә, гава йәк жь сәр бан бьк'әвә.

Т'эмийа дәрһәқа р'әзе тьрийа

⁹Р'әзе хвәйи тьрийада т'охьмед майин нәр'әшини, йан на әв бәре жь т'охьме тәйи чанди у тьри we пироз* бьн у изьна тә we т'ө-нәбә ван бьди хәбате.†

Думайикьяна щур'ед қануна

¹⁰Пе га у к'әре бь һәвр'а щот-к'арийе нәки.

¹¹К'ьнща бь щур'ә-щур'ә т'еле р'ис у к'ьгани бь һәвр'а һунанди хвә нәки.

¹²Ль сәр һәр чар кәвийед п'оте хвә бь к'ижани тө хвә дньхеми р'ишийа чеки.†

Қануна дәрһәқа намуса қизе

¹³Һәгәр йәк қизәке бьстинә, сәре хвә пер'а дайнә у паше әв ль бәр ч'ә'ве ви р'әш бә, ¹⁴шәр' бавеже, наве хьраб ль пәй we хә у бежә: «Мьн әв жьн хвәр'а хвәст, сәре хвә wer'а дани, ле мьн намуса we нәдит», ¹⁵һьнге бьра де у баве кәч'ьке нишана намуса кәч'ьке һьлдын бьбьнә ль бәр р'успийед бажерә ль бәр дәрғәһа ¹⁶у баве кәч'ьке бьра бежә р'успийа: «Мьн қиза хвә да ви мәрьви, ле ньһа кәч'ьк ль бәр ч'ә'ве ви к'әтийә. ¹⁷Ва йә әв бөхдана ль кәч'ьке дькә у дьбежә, кө мьн намуса қиза тә нәдитийә. Ле ва йә нишана намуса қиза мьн». У бьра сыпч'ала we нишани р'успийед бажер кьн. ¹⁸һьнге бьра р'успийед ви бажари әви мәрьви бьгьрьн у щәза кьн. ¹⁹Сәд зиви жь ви бьстиньн у бьдьнә баве кәч'ьке, чьмки әви наве хьраб ль пәй қиза исраели дәрхьст. Әв кәч'ьке жер'а жьн бьминә у т'әмамийа ә'мьре хвәда we нькарьбә әве бәр'дә.

²⁰Ле һәгәр чь кө һатийә готьне р'аст ә, намуса кәч'ьке т'өнәбуийә, ²¹һьнге бьра кәч'ьке бьбьнә ль бәр дәре мала баве we у мәрьвед бажер we бьдьнә ль бәр кәвьра бькөжьн. Чьмки әве нава Исраеледа р'обәти кьрийә, қави мала баве хвәда

* **22:9** Ава готи Хвәде изьн нәда кө щьмә'та ви нава р'әзе хвәйи тьрийада тыштәки дьн жи бьчинә, чава кө мьсьрийа дькьрьн. Ле гава әв тышт бькьрана һьнге әв дьбу п'ара Хвәде, гәрә Хвәдер'а бьһата дайине, ләма дьбежә: «...Изьна тә we т'өнәбә ван бьди хәбате».

22:9-11 Қануна К'аһинтийе 19:19. **22:12** Жьмар 15:37-41.

кьрийэ. Бь ви авайи те хьрабийе ль нава хwэда р'аwва дэрхи.

²²Һэгэр мерэк т'эви жьна меркьри сэре хwэ дайнэ у эв йэк э'йан бэ, бьра һэр дө жи бенэ коштыне: һын мере кö сэре хwэ пер'а дани у һын жи эw жьн. Бь ви авайи те хьрабийе ль нава Исраеле р'аwва дэрхи.

²³Гава мерэки бажерда р'асти қизэкэ бьк'ьрэ мерэкир'а нишанкьри бе у сэре хwэ wer'а дайнэ, ²⁴һынге һэр дөйа жи дэрхьнэ ль бэр дэргәһе wi бажари у ван бьднэ ль бэр кэwбра бькөжьн. Қиз чьмки бажерда буйэ ле нэкьрийэ һэвар-гази, мер жи чьмки дэргистийа йэки дьн р'ур'эш кьрийэ. Бь ви авайи те хьрабийе ль нава хwэда р'аwва дэрхи. ²⁵Ле һэгэр ль холе мэрьвэк р'асти қизэкэ дэргисти бе, эwe бьгрэ у сэре хwэ wer'а дайнэ, бьра т'эне эw мэрьве кö сэре хwэ wer'а данийэ бе коштыне. ²⁶Ле дэст нэдэ қизе, гөнэйе һежайи мьрыне ль сэр қизе т'өнэйэ. Эв мина we йэке йэ гава йэк бьгьһижэ ль сэр йэки дьн у бькөжэ. ²⁷Чьмки эw холе р'асти we һатийэ, қиза нишанкьри кьрийэ һэвар-гази ле т'ö кэс ль wьр т'ö-нэбуйэ кö we хьлаз кэ.

²⁸Гава йэк р'асти қизэкэ нэ меркьри бе, we бьгрэ сэре хwэ wer'а дайнэ у эв йэк э'йан бэ,† ²⁹һынге бьра мере кö сэре хwэ wer'а данийэ, пенщи зиви бьдэ

баве қизе у бьра эw бьбэ жьна wi, чьмки эwi эw р'ур'эш кьр. Эw иди нькарэ we бэр'дэ ль нава һ'эму р'ожед хwэда.

³⁰Бьра т'ö кэс жьнбава хwэ нэстинэ, awa готи ши ньвина баве хwэ беһөрмэт нэкэ.†

**Қануна дэрһәқа әвед
кө дькарьн йан нькарьн
бьк'эвьнэ щьвина Хөдан**

23 ¹Әwe кө батийед wi п'эр-ч'ьқанди бьн, йан қамише wi бьр'и бэ, бьра нэк'эwэ нава щьвина Хөдан.

²Зар'а жь қавийе буйи нькарэ бьк'эwэ щьвина Хөдан, нэ жи зөр'эта wийэ дәһа дькарэ бьк'эwэ нава щьвина Хөдан.

³Амони^ф йан мowaби^ф нькарэ бьк'эwэ щьвина Хөдан, нэ жи зөр'эта wanэ дәһа дькарэ бьк'эwэ щьвина Хөдан.† ⁴Чьмки wана һун бь нан у аве қэбул нэкьрын ль сэр р'ийа кө һун жь Мьсьре дэрк'этын у wана Бьламе көр'е Бэур жь Пьт'ора Арам-Наһарайиме* мьқабли тэ к'ьре кьрын, wэки ньфьр'а ль тэ бькэ† ⁵Ле Хөдан Хwәдейе тэ нэхwэст гөһ бьдэ Бьлам, Хөдан Хwәдейе тэ бона тэ ньфьр' гөһас-тэ дөа, чьмки Хөдан Хwәдейе тэ тэ һ'эз дькэ.† ⁶Т'эмамия р'ожед э'мьре хwэда, э'дьлайийе у чэрха р'аст wanр'а нэхwазэ.

⁷Жь әдоми^ф зьвер нэбэ, чьмки эw бьрайе тэ йэ. Жь мьсьри

* **23:4** «Арам-Наһарайим» п'арэкэ Мэсопотамийае бу.

22:28-29 Дэрк'этын 22:16-17. **22:30** Қануна К'аһинтийе 18:8; 20:11; Дөбарэкьрына Қануне 27:20. **23:3** Нәһәмийа 13:1-3. **23:4** Жьмар 22:4-24:25. **23:5** Жьмар 23:7-24:9.

звер нэбэ, чьмки тө хэриб буйи
 вэлате вида. ⁸Зар'ед ванэ ньсь-
 ле сьсийа дькарын бык'эвнэ нава
 цьвинэ Хөдан.

**Қанунед дэрһэқа
 пақьжийа зомед ордийа**

⁹Гава тө ордийева дэрк'эви
 мықаблы дьжмынед хвэ, һ'эвза
 хвэ жь һэр к'ьретийе быкэ. ¹⁰Һэ-
 гэр щэм тэ мэрвьэк хэвнхапи
 бэ, нэпақьж бэ, бьра эв жь зоме
 дэрк'эвэ дэр у нэк'эвэ нава зоме.
¹¹Бьра бэре еваре эв хвэ пе аве
 бышо у чахе кө р'о дьчэ ава һынге
 эв дькаре вэгэр'э зоме.

¹²Гэрэ жь зоме дэр щийе тэ
 һэбэ, вэки быкарьби ль вьр һэр'и
 дэр. ¹³Хенщи ч'экед тэ гэрэке берь-
 ка тэ жи һэбэ у гава жь зоме һэр'и
 дэр, бь we ч'э'лаке вэдэ у э'дэба
 хвэ ч'э'л кэ. ¹⁴Чьмки Хөдан Хвэ-
 дейе тэ ль нав зоме тэда дьгэр'э,
 вэки тэ аза кэ у дьжмынед тэ бьдэ
 дәсте тэ, бьра зоме тэ пироз бэ,
 кө нэбэ Хөдан нава тэда тыштэки
 нэщайиз бьбинэ у дури тэ к'эвэ.

**Қануна дэрһэқа хөламе
 кө жь хвэийе хвэ дьр'эвэ**

¹⁵Гава хөламе^{*} жь хвэийе хвэ
 бьр'эвэ у һэваре хвэ тэ бинэ, ви
 нэдэ дәсте хвэийе ви. ¹⁶Бьра эв

т'эви wэ, нава wэда ви бажарида
 бьжи, к'ижан кө ль ви хвэш бе
 у бьхвазэ ле бьминэ. Зордарийе
 ле нэкьн.

Қануна дэрһэқа қавийе

¹⁷Бьра ль нава қиз у көр'ед
 Исраеледа хвэфьрошед п'ут^{*} т'ө-
 нэбьн.† ¹⁸Бона т'ө ад-қьраре, қа-
 зьнща йа қав, йан йе куч'ьксан,
 нэби Хана^ф Хөдан Хвэдейе хвэ,
 чьмки һэр дө жи к'ьрети нэ ль бэр
 Хөдан Хвэдейе тэ.

**Қануна дэрһэқа
 дэйн у сэлэфа**

¹⁹Бь сэлэфа нэ п'эрэ, нэ нан,
 нэ жи тыштед майинэ чь кө бь сә-
 лэф те дайине нэди бьрайе хвэийи
 исраели.† ²⁰Бь сэлэф дькари бьди
 йе хэриб, ле бь сэлэф нэдэ бьрайе
 хвэ, вэки Хөдан Хвэдейе тэ, ль
 нава һ'эму кьред дәсте тэда, тэ
 бьмбарэк кэ, ль сэр э'рде кө тө
 дьчи, кө хвэр'а бьки мылк'.

Қануна дэрһэқа ад-қьраре

²¹Һэгэр тө Хөдан Хвэдейе хвэ-
 р'а ад-қьрар ки, дэрэнги нэехи кө
 бьқэдини, чьмки Хөдан Хвэдейе
 тэ we жь тэ э'сэ бьхвазэ у те гөнэ-
 к'ар дэрейи.† ²²Ле һэгэр тэ ад-қь-
 рар нэ кьрийэ, һынге гөнэк'арийа

^{*} **23:15** Эв қанун бона ван хөлама йэ, йед кө жь хвэийе хвэийи вэлатдэр бьр'эвнэ у бенэ Исраеле. Бона қануна хөламе Исраели бьхуньн Добарэкьяна Қануне 15:12-18.

^{*} **23:17** «Хвэфьрошед п'ут» эв бун, йед кө хвэ дьфьротьн, һэце қавийа хвэ данин дьданэ ошаха п'ут, бь we кьяна хвэ, эвана ошаха п'утада һ'элал дьһатьнэ һ'эсабе, чьмки бь қавийа хвэ к'ар дьданэ ошаха п'ута. У қэдьре йед аһа ошахед п'утада гә-ләки бьльнд бу.

23:17 Қануна К'ахинтийе 19:29. **23:19-20** Дэрк'этын 22:25; Қануна К'ахинтийе 25:36, 37; Добарэкьяна Қануне 15:7-11. **23:21** Жьмар 30:1-16; Мэтта 5:33.

тәйе т'өнәбә. ²³ Чь кө жь дәве тә дәрк'әтийә бькә. Чь кө тә Хөдан Хвәдейе хвәр'а ад-қьрар кьрийә, чава дийарийа^ф р'әзәдльийе кө бь заре хвә готийә, бьқәдинә.

**Изьна дәрһәқа хварьна
жь бахед хәлқе**

²⁴ Гава бьк'әви нава р'әзе йәки дьн, чьқаси кө дьле тә дьхвазә, дькари тьрийа т'ер бьхви, ле нәки дәрдана хвә.

²⁵ Гава тә нава зәвийа йәки дьнр'а һәр'и, тә дькари сьмбьла бь дәсте хвә бьчини, ле д'әсе зәвийа ви нәхи.

**Қануна дәрһәқа
зәващә**

24 ¹ Гава йәк бьзәвьщә жьнә-ке бьстинә, пәйр'а сәр we әйбәке бьбинә у әва ль ви хвәш нәйе, бьра к'ахаза жьнбәр'дане жер'а бьньвисә бьдә дәсте we у we жь мала хвә дәрхә.[†] ² һәгәр әв жьна жь мала ви дәрк'әвә һәр'ә у мерәки дьн бьстинә, ³ ль ви мери жи хвәш нәйе, әв жи к'ахаза жьнбәр'дане жер'а бьньвисә бьдә дәсте we у we жь мала хвә дәрхә, йан жи әв мере дөда к'ижани әв хвәр'а хвәст бьмьрә, ⁴ һьнге мере вейи пешийе, йе кө әв бәр'дабу, нькарә диса we бьстинә кө әв бьбә жьна ви, пәй р'обәтбуна веп'а, чьмки әва йәка к'ьрети йә ль бәр Хөдан. Нәһ'әр'ьминә әрде кө Хөдан Хвәдейе тә war дьдә тә.

**Қануна дәрһәқа
нүзәвьщийа**

⁵ Йе ну зәвьщии бьра нәчә әс-кәрийе у бьра т'ө борщ нәйе данине ль сәр ви, бьра әв саләке бона мала хвә аза бә у бьра жьна хвәйә хвәсти ша кә.

Қануна дәрһәқа к'әфил

⁶ Бьра т'ө кәс нә дәстар', нә жи кәвьре вейи бьни к'әфил һьлнәдә, чьмки йе кө ве йәке дькә әв нәфсәке к'әфил һьлдьдә.

**Қануна
мьқабьли мәрвьдзьине**

⁷ Гава ә'йан бә wәки мәрвьәк жь бьрайед хвә йәки исраели бьдьзә, ви бькә хөлам у бьфьрошә, бьра әв дьз бе көштьне. Бь ви авайи хьрабийе жь нава хвәда р'авва дәрхә.[†]

Қануна к'отибуне^ф

⁸ Мьқати хвә бә бона к'отибуне^ф, һәр чь кө к'аһинед леви^ф wә һин кьн, бьщә'диньн кө бьқәдиньн, чь кө мьн т'әми ль ван кьрийә р'ьнд бьқәдиньн.[†] ⁹ Бир бинә Хөдан Хвәдейе тә р'ева чь ани сәре Мәрийәме^ф гава кө һун жь Мьсьре дәрк'әтһн.[†]

**Қанунед майинә дәрһәқа
дәйндайине**

¹⁰ Гава тә тыштәки дәйни бьди йәки дьн, нәчи нәк'әви мала ви, кө к'әфил же бьстини.[†] ¹¹ Тә дәрә

24:1 Мәтта 5:31; 19:7; Марқос 10:4. **24:7** Дәрк'әтһн 21:16. **24:8** Қануна К'аһинтийе 13:1-14:57. **24:9** Жьмар 12:10-15. **24:10-13** Дәрк'әтһн 22:26-27.

мале бьсэкьнэ у бьра әве кӧ тә дэйн даие, хвәха к'эфил дәрхә дәре мале. ¹² һәгәр әв мәрвьәки дәстәнҗ бә, к'эфиле ви, ава готи п'оте* ви һьлнәдә р'анәзе. ¹³ Бәри р'оавайе к'эфиле даиы әсә ль ви вәгәр'ини, вәки әв п'оте хвә бавежә сәр хвә п'алдә р'азе. һыңге әве дӧа ль тә бькә у те ль бәр Хӧдан Хвәдеие хвә р'аст беиы һ'есабе.

Һәҗе йе к'ьрекьри

¹⁴ Зордарийе ль фәқир у бәләнҗазе хвәиы к'ьрекьри нәки, һәгәр әв жь бьратийа тә бә, йан жи хәрибәки вәлате тәда бә.† ¹⁵ Һәҗе ви һәр р'ож бәри р'оавайе бьди, чьмки әв бәләнҗаз ә, нәфса ви һ'әвщә ве йәке йә, нәбә кӧ әв бона тә газьне хвә ль бәр Хӧдан бькә у тӧ гӧнәк'ар дәрейи.

Щәзайе мьрьне

¹⁶ Гәрәке жь бәр гӧнәйед зар'ава бав нәйенә кӧштьне у жь бәр гӧнәйед бавава жи зар' нәйенә кӧштьне. Ле һәр кәс гәрәке жь бәр гӧнәйед хвәва бе кӧштьне.†

Пешәвьтгийе бекәса бә

¹⁷ һәқийа хәриб йан севи нәт'әр'ьбинә у к'ьнща жьнәбийе к'эфил һьлнәдә.† ¹⁸ Бир бинә, вәки тӧ хӧлам буйи Мьсьреда, Хӧдан

Хвәдеие тә тӧ жь вьр аза кьри, бона ве йәке әз ль тә ә'мьр дькьм кӧ тӧ ӧса бьки.

¹⁹ Гава тӧ зәвийа хвә бьдьруйи у қәвр'әке әрде хвәда бир бьки, пашда вәнәгәр'и һьлди, бьра әв хәриба, севиыа у жьнәбийар'а бьминә, вәки Хӧдан Хвәдеие тә, дӧа ль к'әда дәсте тә бькә.† ²⁰ Гава тӧ даред хвәйә зәйт'уне даушини, чь сәр бьминә щара дӧда ле вәнәгәр'и, бьра әв хәриба, севиыа у жьнәбийар'а бьминә. ²¹ Гава тӧ р'әзе тьрийе хвә бьчьни, пәйр'а чь кӧ бьминә ле вәнәгәр'и, бьра әв хәриба, севиыа у жьнәбийар'а бьминә. ²² Бир бинә вәки тӧ ль вәлате Мьсьреда хӧлам буйи, бона ве йәке әз ль тә ә'мьр дькьм кӧ тӧ ӧса бьки.

Щәзайе бона хьрабийе

25 ¹ һәгәр нава мәрвьада шәр'дә'w чебә у әв ль бәр диwane бьсэкьньн, бьра һ'акьм диwана ван бькьн: Йе һәҗ бесуц кьн у йе нәһәҗ жи суцдар кьн. ² һәгәр әви нәһәҗ йе ледане йә, бьра һ'акьм ә'мьр кә әви вәләзиньн у ль бәр ч'ә'ве һ'акьм анәгори нәһәқийа ви дәрба ледьн. ³ Жь чьл дәрби зедәтьр һ'акьм нәдә ви, чьмки гава тӧ ве зедәтьр леди, тӧ бьрайе хвә ль бәр ч'ә'ве щьмә'те беһӧрмәт дьки.†

* **24:12** Ви чахи һәбука мәрвьед к'әсиб т'әне п'от бу, вана чава к'эфил дькарьбу т'әне п'оте хвә бьдана. Ле п'от лазьм бу кӧ шәв бавитана ль сәр хвә.

24:14-15 Қануна К'аһинтийе 19:13. **24:16** Падшати II, 14:6; Дирок II, 25:4; һәзәкийел 18:20. **24:17-18** Дәрк'әтьн 23:9; Қануна К'аһинтийе 19:33-34; Дөбарэкьрына Қануне 27:19. **24:19-21** Қануна К'аһинтийе 19:9-10; 23:22. **25:3** Қорьнт'и II, 11:24.

Қануна бона га

⁴ Дәве гайе бедәреда дьхэбьтэ гьренәдә.[†]

Борще т'ийитийе

⁵ Нэгәр бьра т'эвиһәв бьжин у жь ван йәк бе көр' бьмьрә, гәрәке жьна йе мьри мерәки жь малбәте дәр нәстинә. Ле т'ийе we гәрәке әве бьстинә у бь ви авайи борще т'ийитийе бьқәдинә.[†] ⁶ Ньхөрийе кө әве бинә we көр'е бьрайе мьри бе һәсабе, wәки наве wi ль нава Исраеледа нәйе һьлдане. ⁷ Ле һәгәр әв мәрвх нәхвәзә бука хвә бьстинә, һьнге бьра бука wi дәрк'әвә ль бәр дәргәһ* щәм р'успийа^Ф у бежә: «Т'ийе мьн нахвәзә к'ока бьрайе хвә ль нава Исраеледа шин кә, әв нахвәзә борще т'ийитийе бьқәдинә».[†] ⁸ һьнге р'успийед бажер бьра гази wi кьн у wir'а хәбәр дьн. Ле һәгәр әв йа хвә бькә у бежә: «Әз нахвәзьм we бьстиньм» ⁹ һьнге бьра бука wi незики wi бә у ль бәр ч'әвед р'успийа сола wi жь ньге wi бехә, т'уйи р'уйе wi кә у бежә: «Һа тиньнә сәре wi мәрви, йе кө мала бьрайе хвә ава накә». ¹⁰ Бьра нава Исраеледа мала wir'а бежьн: «Мала йе бе сол».

Жь һәв вәқәтандьна шер'да

¹¹ Нәгәр мер һәвр'а бькьнә шәр' у жьна йәки жь ван незик бә, wә-

ки мере хвә дәсте йе дьн дәрхә, дәсте хвә бавеже у батийе йе дьн бьгьрә, ¹² һьнге дәсте we бьбьр'ә, бьра һ'әйфа тә ль we нәйе.

Кәвьре мезине у дәрдане чапкьяне

¹³ Бьра т'орпе тәда дө щур'ә кәвьре мезине, ава готи сьвьк у гьран т'өнәбьн.[†] ¹⁴ Бьра мала тәда дө щур'ә дәрданед чапкьяне, ава готи бьч'ук у мэзын т'өнәбьн. ¹⁵ Кәвьре тәйи мезине у дәрдане тәйи чапкьяне гәрә т'ам у р'аст бьн, wәки ә'мьре тә дьреж бә ль сәр әрде кө Хөдан Хвәдейе тә дьдә тә. ¹⁶ Чьмки йе кө we йәке дькә, йан һәр кәсе кө қалпийе дькә, әва к'ьрети йә ль бәр Хөдан Хвәдейе тә.

Наве Амалек р'әсит ки

¹⁷ Бир бинә гава һун жь Мьсьре дәрк'әтьн, Амалек р'ева чь ани сәре тә.[†] ¹⁸ Әв чава жь Хвәде нәтърсийа, р'еда ль тә қәсьди, гава тә wәстийайи у к'әсьри буйи, әви һ'әмуйед қөдумк'әтийә кө пәй тә дьһатьн қьр'кьян. ¹⁹ Ава гава Хөдан Хвәдейе тә, тә жь һәр дьжмьнед дора тәйә ль сәр wi әрди р'ьһ'әт бьһелә, к'ижан кө Хөдан Хвәдейе тә чава мьлк' дьдә тә, кө қазьнщ ки, наве Амалек бьн п'әр'е әзменда р'әсит ки. Бир нәки!

* 25:7 Wi чахи мәйдана незики дәргәһе бажер әв щи бона т'өщарәтийе, диwane у қьрара бу.

25:4 Корьнт'и I, 9:9; Тимот'ейо I, 5:18. 25:5 Мәтта 22:24; Марқос 12:19; Луқа 20:28. 25:7-10 Р'ут' 4:7-10. 25:13-16 Қануна К'аһинтийе 19:35-36. 25:17 Дәрк'әтьн 17:8-14; Самуел I, 15:2-9.

Бәред дәрәмәта пешын

26 ¹Wәхте тә бьк'әви ви ә'рде кә Хөдан Хвәдейе тә чава мылк' дьдә тә ле вар би у ыър бьмини, ²һынге жь һәр бәрә^ф дәрәмәта ә'рдейә пешын, чь кә те жь ә'рде кә Хөдан Хвәдейе тәйе бьдә тә һьлди, ван бькә сәпәте у һәр'ә ль ви щийе кә Хөдан Хвәдейе тә we бьбьжерә, wәки наве Хwә ле дайнә.[†] ³Һәр'ә ль щәм к'әһине кә ван р'ожа к'әһинтийе дькә, бежә ви: «Эз иро ль бәр Хөдан Хвәдейе тә идрар^ф дькьм, wәки эз к'әтымә ви ә'рди, к'ижан кә Хөдан кал-бавед мәр'а сонд хвар кә ви бьдә мә». ⁴һынге к'әһин we сәпәте жь дәстед тә һьлдә у дайнә ль бәр горигәһа^ф Хөдан Хвәдейе тә. ⁵Тә ль бәр Хөдан Хвәдейе хwә бькә дәнги у бежә: «Баве мын арамики^ф фьрари бу, бәржер чу Мьсьре у т'әви чәнд мәрьва ль ыър ма. У ль ыър мыләтәки мәзьни қәwат у беһ'әсаб жь ви пешда һат. ⁶Ле мьсьрийа хьраби ль мә дькьрын, әм дьзерандьн у хәбата гьран, ль мә дьданә кьрыне. ⁷Мә һәwара хwә Хөдан Хвәдейе кал-бавед хwә ани у Хөдан дәнге мә бьһист, ль сәр зәлулийа мә, һ'але мә у зордарийа мәда ньһер'и. ⁸Хөдан әм жь Мьсьре бь дәсте зор, бь зәнда дьрежкьри, бь саwа гьран, бь нишана у к'әрә-мәта дәрхьстьн ⁹әм анинә ль ви щийи, әв ә'рде кә шир у һынгьв же дьк'ышә да мә. ¹⁰У ньһа Хөдано, мын бәред дәрәмәта пешынә жь ә'рде кә Тә да мын, ани! Ван

дайнә ль бәр Хөдан Хвәдейе хwә у ль бәр Хөдан Хвәдейе хwә та бә. ¹¹Бона һ'әму хwәшийа кә Хөдан Хвәдейе тә да тә у мала тә, т'әви леви у хәрибе ль нава тәда ша бә.

Дәһәкә^ф сала сьсийа

¹²Сала сьсийа, awa готи сала дәһәке, гава һ'әму дәһәка дәрә-мәта т'оп ки хьлаз ки, ван бьди леви, хәриб, севии у жьнәбийа, wәки әw бажаред хwәда бьхьын у т'ер бьн.[†] ¹³һынге ль бәр Хөдан Хвәдейе хwә бежи: «Мын п'ара бөһөрти-жьбарә жь мал дәрхьст у мын әw дайә леви, хәриб, севии у жьнәбийе, анәгори һ'әму т'әми-йед Тә, к'ижан кә Тә т'әми ль мын кьрын. Мын ә'мыред Тә нәт'әр'ьбандьнә у нә жи бир кьрыне. ¹⁴Мын жь ве п'ара пироз нәпақьжийа хwәда һьлнәдайә, р'ожед шинеда жь we нәхварйә у нә жи жь we нане мьрийа дайә. Мын гөһ дайә дән-ге Хөдан Хвәдейе хwә, мын һ'әму өса кьрын, чава кә Тә т'әми ль мын кьр. ¹⁵Жь һewаргәһа Хwәйә пироз^ф, жь ә'змен дина Хwә бьде у щьмә'та Хwәйә Израел у wәлате кә тә дайә мә бьмбарәк кә, чава кә Тә кал-баве мәр'а сонд хварьбу кә Те wәлате шир у һынгьв же дьк'ышә бьди мә».

Мьләте Хөдани мылк'е Ви

¹⁶Иро Хөдан Хвәдейе тә, т'әми ль тә дькә, кә тә ван һ'әму қәйдә-қанун у қьрара бьқәдини. Ван бь т'әмамия дьле хwә у бь

т'эмамия нәфса хwә хwәй ки у бьқәдини. ¹⁷Тә иро иқрар кър кә Ходан, Хwәдейе тә йә у те р'ийед Вида һәр'и, қәйдә-қанунед Ви, т'эмийед Ви, қьраред Ви хwәй ки у гөһ бьди дәнге Ви. ¹⁸Ходан иро иқрар кър кә тә Уир'а бьби мьләте мьлк'е Ви, чава кә Ви готьбу тә, тә жи гәрә һ'әму т'эмийед Ви хwәй ки. ¹⁹Wәки Әw тә ль сәр һ'әму мьләтар'а бьльнд бьгрә, к'ижан кә Әwi хольқандьнә, бона пәсьне, навбьльндкьрьне у р'умәте, wәки тә Ходан Хwәдейе хwәр'а бьби мьләтәки пироз, чава кә Ви гот».

Хәбәрәд қанунейә^ф ль сәр кәвьр

27 ¹Муса^ф т'әви р'успийед Израеле ль мьләт т'әми кър у гот: «Һ'әму т'эмийед кә әз иро ль wә т'әми дькьм хwәй кьн. ²Гава һун жь ч'әме Урдөне^ф дәрбаз бьн у бьк'әвьнә әрде кә Ходан Хwәдейе тә дьдә тә, һьнге хwәр'а кәвьрәд мәзьн бьдә сәкьнандьне у бь к'ьлсе зеп кә. ³Ль сәр ван кәвьра һ'әму хәбәрәд ве қануне бьньвисә, гава тә жь Урдөне дәрбази әрде кә Ходан Хwәдейе тә дьдә тә. Әwi әрде кә шир у һьнгьв же дьк'ьшә, чава кә Ходан Хwәдейе кал-бавед тә тәр'а готийә. ⁴Wәхте һун Урдөнер'а дәрбаз бьн, ван кәвьра дайньнә ль сәр ч'ийайе Әйбале у бь к'ьлсе ван зеп кьн, бона к'ижана әз

иро ль wә ә'мьр дькьм. ⁵Ль wьр горигәһе Ходан Хwәдейе хwәр'а чекә. Горигәһа кәвьри, һащәте һ'әсьн ль кәвьре we нәк'әвә. ⁶Бь кәвьрәд сахләм горигәһе Ходан Хwәдейе хwәр'а чекә у ль сәр we дийарийед т'әвайишәwәте Ходан Хwәдейе хwәр'а бьдә, ⁷дийарийед^ф һәләқәтийе сәржекә, ль wьр бәр Ходан Хwәдейе хwә бьхwә у ша бә. ⁸У ль сәр ван кәвьра һ'әму хәбәрәд ве қануне зәлал-сафи бьньвисә».

⁹Һьнге Муса у к'әһинед леви т'эмамия Израелер'а готьн: «Хwә кәр' кә у бьбьһе, Израел! Иро тә буйи мьләте Ходан Хwәдейе хwә. ¹⁰Гөһ бьдә дәнге Ходан Хwәдейе хwә, т'эмийед Ви у қәйдә-қанунед Ви бьқәдинә, к'ижан кә әз иро т'әми ль тә дькьм».

Ньфьр'

¹¹We р'өже Муса т'әми ль щьм-әте кър у гот: ¹²«Гава һун Урдөнер'а дәрбаз бьн, бьра қәбила Шьһ'ун, Леви, Щьһуда, Исахар, Усьв у Бьһямин ль сәр ч'ийайе Гьризиме бьсәкьньн, wәки дәа ль мьләт бькьн. ¹³Ле қәбила Р'убен, Гад, Ашер, Зәбулон, Дан у Нәфтәли бьра ль сәр ч'ийайе Әйбал бьсәкьньн, бона ньфьр' кьрьне. ¹⁴Левийе бь дәнге бьльнд бькьнә гази у бежьнә һ'әму израелия:

¹⁵«Ньфьр' ль wi бә, к'е п'үтәки чекә, йан р'о кә у wi дайньнә щики хәвлә, һәр чекьрьна аһайә

26:18 Дәрк'әтьн 19:5; Добарэкьяна Қануне 4:20; 7:6; 14:2; Тито 2:14; Пәтрүс I, 2:9.
27:2-8 Йешу 8:30-32. **27:5-6** Дәрк'әтьн 20:25. **27:12-13** Добарэкьяна Қануне 11:29; Йешу 8:33-35.

бь дәсте һоста, к'ърети йә ль бәр Ходан». Бьра мьлэт вэгәр'э у бе-жә: «Амин»[†].

¹⁶ «Ньфьр' ль ви бә, к'е де у ба-ве хwә бе һөрмәт кә». Т'эмамия мьлэт бежә: «Амин»[†].

¹⁷ «Ньфьр' ль ви бә, к'е синоре щинаре хwә щи быгөһезә». Т'эма-мия мьлэт бежә: «Амин»[†].

¹⁸ «Ньфьр' ль ви бә, к'е йәки кор жь р'е бышь'ьтинә». Т'эмамия мьлэт бежә: «Амин»[†].

¹⁹ «Ньфьр' ль ви бә, к'е һәқи-йа хәриб, севи у жьнәбийе быт'ә-р'ьбинә». Т'эмамия мьлэт бежә: «Амин»[†].

²⁰ «Ньфьр' ль ви бә, к'е сәре хwә жьнбава хwәр'а дайнә, чьмки әв щиньвина баве хwә дьһәр'ьминә». Т'эмамия мьлэт бежә: «Амин»[†].

²¹ «Ньфьр' ль ви бә, к'е сәре хwә һ'әйwanәкер'а дайнә». Т'эмамия мьлэт бежә: «Амин»[†].

²² «Ньфьр' ль ви бә, к'е сәре хwә хушка хwәр'а, қиза баве хwә йан қиза дийа хwәр'а дайнә». Т'эма-мия мьлэт бежә: «Амин»[†].

²³ «Ньфьр' ль ви бә, к'е сәре хwә хwәсийа хwәр'а дайнә». Т'эмамия мьлэт бежә: «Амин»[†].

²⁴ «Ньфьр' ль ви бә, к'е дьзива йәки дьн быкөжә». Т'эмамия мь-лэт бежә: «Амин».

²⁵ «Ньфьр' ль ви бә, к'е р'ө-шәте һьлдә кө хуна йе ами-г'ам быр'ежә». Т'эмамия мьлэт бежә: «Амин».

²⁶ «Ньфьр' ль ви бә к'е хәбәрәд ве қануне хwәй нәкә, нәқәдинә». Т'эмамия мьлэт бежә: «Амин»[†].

Дөайе ль сәр гөһдара

(Дөбарэкьрына Қануне 11:13-17)

28 ¹ һәгәр тө р'ьнд гөһ быди дәнге Ходан Хwәдейе хwә у һ'әму т'эмийед Вийә кө әз иро т'әми ль тә дькьм быщә'дини кө бықәдини, Ходан Хwәдейе тә, we тә дайнә феза һ'әму мьләтед дьн-йәйе. ² Әв һ'әму дөайе ль тә бьн у бона тә we бенә сери, һәгәр тө гөһ быди дәнге Ходан Хwәдейе хwә.

³ Дөайе ль тә бә бажерда у дөа-йе ль тә бә дәштеда.

⁴ Дөайе ль бәре зьке тә, бәре әрде тә, бәре һ'әйwane тә, зайина пәз у дәварәд тә бә.

⁵ Дөайе ль сәла тәйә нен у т'әш-та тәйә һәвир бә.

⁶ Дөайе ль к'әт'ьн-дәрк'әт'ьна тә бә*.

⁷ Ходане дьжмьнед тәйә мь-қабьли тә р'абуйи хә. Р'екеда әве дәрәнә мьқабьли тә, ле һ'әфт р'и-йада we жь тә быр'әвьн. ⁸ Ходан we дөа бышинә ль сәр тә, ль әмбарәд

* 28:6, 19 «К'әт'ьн-дәрк'әт'ьна тә» awa готи һәр тышт чь кө тө дьки.

^{27:15} Дәрк'әт'ьн 20:4; 34:17; Қануна К'аһинтийе 19:4; 26:1; Дөбарэкьрына Қануне 4:15-18; 5:8. ^{27:16} Дәрк'әт'ьн 20:12; Дөбарэкьрына Қануне 5:16. ^{27:17} Дөбарэкьрына Қануне 19:14. ^{27:18} Қануна К'аһинтийе 19:14. ^{27:19} Дәрк'әт'ьн 22:21; 23:9; Қануна К'аһинтийе 19:33, 34; Дөбарэкьрына Қануне 24:17-18. ^{27:20} Қануна К'аһинтийе 18:8; 20:11; Дөбарэкьрына Қануне 22:30. ^{27:21} Дәрк'әт'ьн 22:19; Қануна К'аһинтийе 18:23; 20:15. ^{27:22} Қануна К'аһинтийе 18:9; 20:17. ^{27:23} Қануна К'аһинтийе 18:17; 20:14. ^{27:26} Галати 3:10.

тә у ль һәр кьрына дәстед тә. We дōа ль тә бькә ль wi әрдида, к'и-жан кō Хōдан Хwәдейе тә дьдә тә. ⁹Һәгәр тō т'әмийед Хōдан Хwәдейе хwә хwәй ки у р'ийед Wiда һәр'и, Хōдан we тә бькә мьләте Хwәйи пироз, чава кō Wi тәр'а сонд хвар. ¹⁰Һ'әму мьләтед дьн-йәйе we бьбиньн кō наве Хōдан ль сәр тә йә у we жь тә бьтърсын. ¹¹Хōдан we тә хер-бәрәк'әтева, бь бәре зьке тә у бь бәре һ'әйwane тә, бь бәре әрде тә хьне кә, ль сәр wi әрде кō Хōдан кал-бавед тәр'а сонд хвар кō бьдә тә. ¹²Хōдан we бона тә хьзна Хwәйә қәнщ, ава готи әзмен вәкә, wәки баране wә'дәда бьбаринә ль сәр әрде тә, кō дōа ль һәр кьрына дәсте тә бькә. Те дәйн бьди гәләк мьләта ле хwәха те дәйн нәки. ¹³Хōдан we тә бькә йе пеш нә кō йе паш, те т'әне ль жоре би нә кō жере, һәгәр тō гōһ бьди т'әмийед Хōдан Хwәдейе хwә, к'ижан кō әз иро т'әми ль тә дькьм кō хwәй ки у бьқәдини ¹⁴у жь һ'әму хәбәрәд кō әз иро т'әми ль тә дькьм, ч'әп йан р'аст данәгәр'и кō пәй хwәдейед башқә һәр'и, ван бьһ'әбини.

Ньфьр'а ль сәр нәгōһдара
(Қануна К'аһинтийе 26:14-46)

¹⁵Ле һәгәр тō гōһ нәди дәнге Хōдан Хwәдейе хwә у һ'әму т'әми у қәйдә-қанунед Wийә кō әз иро т'әми ль тә дькьм, нәщә'дини у нәқәдини, һьнге әв һ'әму ньфьр'е бьгьһижьнә тә у бенә сәре тә:

¹⁶Бажерда те ньфьр'кьри би, дәштеда ньфьр'кьри би.

¹⁷Ньфьр'е ль сәла тәйә нен у т'әшта тә йә һәвир бә.

¹⁸Ньфьр'е ль бәре зьке тә, бәре әрде тә, зайина пәз у дәwаред тә бә.

¹⁹Ньфьр'е ль к'әтгьн-дәрк'әтгьна тә бә.

²⁰Ль нава һәр кьрына дәсте тә чь кō тō бьки, Хōдане ньфьр'е, т'әвһәвбуне у беачьхийе бышинә сәр һәр шьхōле дәсте тә, һ'әта қыр'а тә бе у зутърәке к'ока тә бьқәлә, бона ван кьред тәйә хьраб у wәки тō жь Mьн чуйи. ²¹Хōдан we нәхwәшийа һ'ал тәва бьзәль-қинә, һ'әта кō қыр'а тә бинә ль сәр wi әрде кō тō дьчи хwәр'а бьки мьлк'. ²²Хōдан we бь һ'иле, гәрме, шәwате, т'әйе, қөрльхе, бь байе қьжьле у к'әфьке тә хә, әwe пәй тә к'әвьн һ'әта кō қыр'а тә биньн. ²³Әзмане ль сәр сәре тә бьбә сьфьр, әрде жи бьн тәда бьбә һ'әсьн^{*}. ²⁴Хōдане дәwса баране т'озе у халийе бьдә сәр әрде тә, әванайе жь әзмен ль сәр тәда бьбарьн, һ'әта кō к'ока тә бьқәлә.

²⁵Хōдан we тә бьдә дәсте дьж-мьнед тә, р'екеда те дәрәйи мьқа-были ван, ле һ'әфт р'ийада те жь ван бьр'әви у һ'иле һ'әму п'адшати-ийед ль сәр дьне we жь тә һәр'ә. ²⁶Щьнйәзе тә we бьбә хōре һ'әму тәйрәдед әзмен у р'әwьред әрде, кәсе т'ōнәбә кō бәри ван дә.

²⁷Хōдан we бь п'зькед п'исә Mьсьре, к'отибуне^ф, бьринед к'ур

* 28:23 Әв аһа те ф'әмкьрыне: «Хwәде we әзмен дадә у баране т'ōнәбә һьнге әрде мина һ'әсьн һ'ышк бә».

у бы хөр тә хә, жь к'ижана те нь-
карьби қәнщ би. ²⁸ Хөдане тә щәза
кә, те һ'ше хвә онда ки, кор би у
дльки би. ²⁹ Кор чава тә'ристани-
йеда дып'элине, те жи өса р'о нава
р'оже бып'элини. Р'ийед хвәда те
хере нәбини, һ'эму р'ожед хвәда
те бейи зерандьн у т'аланкьрыне
у кәсәке т'өнәбә кө тә хьлаз кә.
³⁰ Дәргистийа хвәр'а те нишанкь-
ри би, ле йәки дьне we сәре хвә
пер'а дайне, те хани чеки ле теда
р'унәни, р'әзе тьрийа те дайни ле
жь we нәчыни. ³¹ Гәйе тә we ль бәр
ч'ә'ве тә бе сәржекьрыне, ле те же
нәхви, к'әре тә we ль бәр тә бе
брьне, we пашда ль тә вәнәгәр'ә,
пәзед тә we дьжмьнед тәр'а бенә
дайине, йәке т'өнәбә кө тә хьлаз кә.
³² Көр' у қизед тәйе мьләте башқә-
р'а бенә дайине, ч'ә'вед тәйе р'ож
бь р'ож жь ч'ә'вньһер'ийа ван бь-
қәр'ьмьн у те т'ө тьшти нькарьби
быки. ³³ Бәре әрде тә у һ'эму хәбата
тә мьләте кө тә әв нас нәдыкьр we
бьхвә. Те һәр гав бейи зерандьн
у һ'нщьр'андьне. ³⁴ Те бьчәльқи
жь we йәке чь кө те бь ч'ә'вед хвә
бьбини. ³⁵ Хөдан we бь п'ьзкед
п'ис һет у чокед тә хә, жь к'ижа-
на те нькарьби қәнщ би, әве жь
бьн п'ийед тәда гьрти, һ'әта т'әпа
сәре тә бәла бьн. ³⁶ Хөдан we тә у
п'адшайе кө те ль сәр хвә к'ьфш
ки, бьбә ль нав мьләте кө нә тә,
нә жи кал-бавед тә әв нас кьрыне.
Ль вьр те хвәдейед башқәйә дар
у кәвьр бьһ'эбини. ³⁷ Те нава һ'эму
мьләтада кө Хөдане тә бьбә нава
ван, бьби дәрсәкә sawe, мәсәла
готи у пек'әни.

³⁸ Те гәләк т'охьм әрде хвәда
бьр'әшини, ле һьндьки же һьлди,
чьмки көлийе бьхвьн. ³⁹ Р'әзе ть-
рийа те дайни, ван бещәр ки, ле
те р'әз т'оп нәки, нә жи те шәра-
ве вәхви, чьмки көрме бьхвьн.
⁴⁰ Ль нава т'әмамийа синоре тәда
даре зәйт'уне we һәбьн, ле те пе
бьзьр нәйеи р'ункьрыне, чьмки
зәйт'унед тә we бьвәрьн. ⁴¹ Көр'
у қизе тәр'а бьбьн, ле әве нәбьнә
п'ара тә, чьмки әве һесир һәр'ьн.
⁴² һәспе гиһе we һ'эму даред тә у
бәред әрде тә бьхвьн к'өта кьн.
⁴³ Хәрибе ль нава тәда we гәләки
жь тә зортьр бә, ль сәр тә к'әвә, ле
те гәләки сьст би бьк'әви. ⁴⁴ Әве
дәйн бьдә тә, ле те дәйн нәди ви,
әве йе пеш бә те йе паш би.

⁴⁵ Әв һ'эму ньфьр' we бенә ль
сәре тә, we пәй тә к'әвьн у хвә тә-
р'а бьгьһиньн һ'әта қьр'а тә нәйе,
чьмки тә дәнге Хөдан Хвәдейе
хвә нәбьһист у тә т'әмийед Ви,
қәйдә-қанунед Вийә кө Әви т'әми
кьрын, тә хвәй нәкьрын. ⁴⁶ Әве ль
сәр тә у ль сәр зөр'әта тә бьбьнә
нишан у избатийа һ'әта-һ'әтайе.

⁴⁷ Тә кө хер-бәрәк'әтийеда бь
длье әшқ у ша Хөдан Хвәдейе
хвәр'а хөлашти нәкьр, ⁴⁸ бона ве
йәке те т'и, бьр'чи, тә'зи у һ'әв-
щәдарийа һәр тьштида хөлам-
тийа ван дьжмьнед хвә быки,
к'ижана Хөдане бьшинә ль сәр тә.
Әве нире һ'әсьни бьдьнә ль сәр
стуйе тә, һ'әта кө қьр'а тә биньн.
⁴⁹ Хөдан we мьләтәки дур жь сә-
ре дьне р'акә ль сәр тә, зьмане
к'ижани те фә'м нәки. Әве чава
тәйре симьр' бьфьр'ә ль сәр тә,

⁵⁰мьлэтэки беисаф кө we қәдье мазьна нәгрә у р'ә'ме ль бьч'ука нәкә. ⁵¹У әве бәре һ'әйwanед тә, бәре әрде тә бьхвә, һ'әта кө тө веран нәби. Әве нә геньм тәр'а бьһелә, нә мәйе, нә бьзьр, нә жи зайина пәз у дәваред тә, һ'әта кө қыр'а тә нәйнә. ⁵²We дора һ'әму бажаред тә бьгрә, һ'әта кө суред ль нава т'әмамийа вәлате тәйә бьльндә қәват, кө тә гөмана хвә данийә ль сәр wan, һьлнәшинә. Әве дора һ'әму бажаред тәйә г'әмамийа вәлате тәда, к'ижан кө Хөдан Хвәдейе тә данә тә бьгрә. ⁵³Гава дьжмьне тә дора бажаре тә бьгрә ль нава we тәнгасийеда кө әве бинә сәре тә, те бәре зьке хвә, ава готи гоште көр' у қиза хвә кө Хөдан Хвәдейе тә данә тә, бьхви. ⁵⁴Мере гәләки назьк у мьлуки ль нава тәда we бь ч'ә'вед хьраб ль бьрайе хвә, к'өлфәта хвәйә һ'ьзкьри у ль зар'ед хвәйә сахмайи бьньһер'ә. ⁵⁵Әве жь wi гоште зар'ед хвәйә кө we бьхвә, тыштәки же нәдә жь wan т'ө кәси. Чьмки жь дәст әве тәнгасийа кө дьжмьне һ'әму бажарада дора тә бьгрә у зордарийе ль тә бькә, тыштәки вийе нәминә. ⁵⁶К'өлфәта назьк у мьлукә ль нава тәда, к'ижане жь дәст назькийе у мьлукийе ньге хвә данәнийә әрде, we бь ч'ә'ве хьраб мере хвәйи һ'ьзкьри, көр' у қиза хвә бьньһер'ә,† ⁵⁷өса жи һәвалч'ука хвәйә кө жь нав ньг дәрте у зар'ед хвәйә кө we бинә.

Чьмки әве wan дьзива бьхвә, жь һ'әвщәдарийа кемасийа һәр тышти, жь дәст we тәнгасийа кө дьжмьнед тәйе ль нава бажаред тәда биньнә сәре тә.

⁵⁸Һәгәр һ'әму хәбәрәд ве қануне, кө ве к'ьтебеда ньвисар ьн нәщә'дини нәқәдини у жь ви на-ве Хөдан Хвәдейе хвәйи қәдье у saw нәтърси, ⁵⁹һьнге Хөдан we бь бәлайед жь һ'ьш-ақьла дур, бәлайед қайимә кө хьлазбуна wane т'өнәбә, нәхвәшийед хьрабә кө п'акбуна wane т'өнәбә, тә у зөр'әта тә хә. ⁶⁰Жь wan һ'әму еш-ешукед Мьсьре, жь к'ижана тө дьтърсийайи we вәгәр'инә ль сәр тә, әве тәва бьзәльқьн. ⁶¹Өса жи һәр нәхвәши у һәр бәла кө ве к'ьтеба Қанунедә нә ньвисар ьн, Хөдан we wan бинә ль сәре тә, һ'әта қыр'а тә нәйе. ⁶²һун wәкә стәйркед ә'змен бөһ'әсаб бун, ле һуне гәләки һьндьк бьн, чьмки тә гөр'а Хөдан Хвәдейе хвә нәкьр. ⁶³Чава кө Хөдан ша дьбу гава wәр'а қәнщи дькьр у һун ль һәв зедә дькьрьн, өса жи Хөдан we бь қыр'кьрьн у веранкьрына wә ша бә. һуне жь wi әрде кө дьчьне хвәр'а бькьнә мьлк' бөнә р'ақатандьне. ⁶⁴Хөдан we тә ль нава һ'әму мьләтада жь сәрики дьне һ'әта сәре дьн бәла кә. Те ль wьр хвәдейед башқәйә дар у кәвьр бьһ'әбини, к'ижан нә тә, нә жи кал-бавед тә нас кьрьнә. ⁶⁵Ле ль нава wan мьләтада жи те р'ьһ'әтийе нәбини, щики һесабуне we бона ньгед тә т'өнәбә. Хөдан

we хэма, ч'эвм'р'ьмбуне* у дьл-тэнгийе бьдэ тэ. ⁶⁶Э'мьре тэ we ль сэр муки бэ, те шэв у р'ож хофеда би у т'о цар те сэрэдэри жь э'мьре хwэ нэки. ⁶⁷Те жь дэст эве тьрса дьле хwэ у дитьна ч'э'ве хwэ, сэре сьбе бежи: «Хwэзи р'о бьчуйа ава, еваре жи бежи: «Хwэзи сьб'эһ р'он

буйа». ⁶⁸Хөдане эве р'ейеда тэ пе гэмийа вэгэр'инэ Мьсьре, бона к'ижане мын тэр'а готьбу: «Те иди эве нэбини. Ль wьр һуне хwэ чава хөлам у щари бьфьрошьнэ дьжмьнед хwэ, ле йе бьк'ьр'э жи we т'өнэбэ».

Готьна Мусайэ сьсийа

Пэймана^ф Мowабедa

29 ¹Эв ын хэбэред пэймане^ф кö Хөдан ль э'рде Мowабедa^ф ль Муса э'мьр кьр, кö т'эви исраелийа гьредэ, хенци пэймана кö ши ль һ'ореве* т'эви ван гьреда. ²Муса гази т'эмамыйа Исраеле кьр у готэ wan: «Һ'эму чь кö Хөдан ль wэлате Мьсьреда ль бэр ч'э'вед wэ ани сэре Фьрэwьн^ф у һ'эму хö-ламед ши, öса жи сэре т'эмамыйа wэлате ши, wэ дит, ³awa готи эw щер'ьбандьн^ф, нишан у к'эрэмэ-тед мэзьнэ кö ч'э'вед тэ дитьн. ⁴Ле Хөдан һ'эга р'ожа иро дьле фэ'мкьрыне, ч'э'вед дитьне у гöһед бьһистьне нэда wэ. ⁵Хөдан чьл сали бэр'ийеда р'ебэрийа wэ кьр: К'ынщед ль сэр wэ кэвьн нэбун, солед ньгед wэда жи нэмашийан, ⁶wэ нэ нан хвар, нэ шэрав у mewа вэхвар, кö wэ бьзаньбуйа Эз Хөдан Хwэдейе wэ мә. ⁷Һун һатьнэ ви щийи у Сихоне п'адше һ'эшбоне, Oге п'адше Башане^ф дэрк'этьнэ мь'қабьли мә шер' у мә эw алт'

кьрын.[†] ⁸Мэ э'рде wan зэфт кьр у чава мьлк' да р'убенийа, гадийа у ниве қэбила Мьнаш.[†] ⁹Дэ хэбэред ве пэймане хwэй кьн у wan бьқэ-диньн, wэки нава һэр тьштида чь кö һун бькьн wэр'а ль һэв бе.

¹⁰Һун һ'эму иро ль бэр Хөдан Хwэдейе хwэ сэкьнинэ: Сэрwеред wэ, қэбилед wэ, р'успийед wэ, сэрэскэред wэ, һэр мере исраели, ¹¹зар'ед wэ, к'олфэтед wэ у хэрибе зома тэда, жь дарбьр'е тэ гьрти һ'э-та авк'еше тэ, ¹²бона кö тö бьк'эви пэйман у ад-қьраре т'эви Хөдан Хwэдейе хwэ, к'ижан кö Хөдан Хwэдейе тэ иро т'эви тэ гьре дьдэ. ¹³Wэки иро тэ Хwэр'а бькэ мьлэт, Эw жи бьбэ Хwэдейе тэ, чава кö Wи готэ тэ у чава кал-бавед тэ Ибраһим^ф, Ишаq у Аqубр'а^ф сонд хвар. ¹⁴Нэ т'эне т'эви wэ Хөдан ве пэйман у ад-қьраре гьредьдэ, ¹⁵ле т'эви wan жи йед кö иро ль wьр т'эви мә ль бэр Хөдан Хwэдейе мә сэкьнинэ у т'эви wan жи, йед кö иро ль wьр т'эви мә ниньн. ¹⁶Һун

* **28:65** Бь ибрани аһа жи те фэ'мкьрыне: «Беч'арэйе».

* **29:1** «Һ'орев» навэки Синайейи дьн э.

29:7 Жьмар 21:21-35. **29:8** Жьмар 32:33.

хwәха заньн мә wәлате Мьсьреда чава дьжит у әм чава нава мьлэ-тар'а дәрбаз бун, ¹⁷ wә р'обәтийед ван у п'утед ванә дар, кәвьр, зив у зер'инә нава ванда дитьн. ¹⁸ Нәбә иро нава wәда жьн йан мер, мал-бәт йан қәбил һәбә, кә дьле^ф ван жь Хөдан Хwәдейе мә дур к'әвә, һәр'ә хwәдейед ван мьләта бһ'ә-бинә. Бьра нава wәда кәсе мина р'awe кә жә'ре у зьрич'ке дьдә дәр г'өнәбә.† ¹⁹ Гава йәк готьнед ве ад-қьраре бьбьһе у хwәда гөман бә, бежә: «Әзе ль гора хwәстьна дьле хwә бьжим у хер у хwәшийеда бьм». Бь ви шур'әйи, йе т'ер we т'әви йе бьр'чи онда бә. ²⁰ Хөдан we т'ө щар нәбахшинә wi, чьмки һынге һерс у к'ин-боха Хөдан we р'абә ль сәр wi мәрвьи, һ'әму нь-фьр'е ве к'ьтебеда ньвисар we ль wi бьн у Хөдан we наве wi жь бьн п'әр'е әзменда р'әсит кә. ²¹ Хөдан we wi жь һ'әму қәбилед Израеле бона бәла башқә кә, анәгори һ'әму ньфьр'ед ве пәймане кә ве к'ьтеба Қанунеда ньвисар ьн. ²² У ньсьле пәйр'а, ава готи зар'ед wә кә we пәй wәр'а бьбьн, өса жи хәрибе кә we жь wәлате дур бе, we weранбун у нәхwәшийед ви әрди бь к'ижана Хөдан лехьст бьбиньн, бежьн: ²³ «Г'әмамия әрде пе к'ьрк'уте у хwe шәwьтийә, нә те чандьне нә жи шин дьбә, т'ө шинайи ль сәр шин набә, мина weранбуна Содом^ф, Гомора, Адма у Сьбойиме, кә Хөдан бь һерс у хәзәба Хwә әw кавьл кьрьн».† ²⁴ һ'әму мьләт we

бежьн: «Чьма Хөдан аһа ани сәре ви әрди? Мә'на ве һерса мәзьн чь йә?» ²⁵ У we бежьн: «Бона кә wана пәймана Хөдан Хwәдейе кал-бавед хwә һьштьн, к'ижан кә Wi т'әви ван гьреда, гава әw жь әрде Мьсьре дәрхьстьн. ²⁶ Әw чун у хwәдейед башқә һ'әбандьн, бәр ван та бун, хwәдейед кә нә ван нас дькьр нә жи Хөдан ванр'а к'ьфш кьр. ²⁷ Бь ви авайи һерса Хөдан ль сәр wi әрди р'абу, кә һ'әму ньфьр'ед ве к'ьтебеда ньвисар бинә ль сәре wi. ²⁸ Хөдан бь һерс, к'ин-бох у хәзәба мәзьн әw жь wәлате ван р'awва дәрхьст, әw авитьнә wәлате башқә, мина р'ожа иройин.

²⁹ Тыштед вәшарти, йед Хөдан Хwәдейе мә нә, ле йед ә'йан һ'ә-та-һ'әтайе бона мә у зар'ед мә нә, wәки һ'әму хәбәрәд ве қануне бьқәдиньн.

Израел вәдьгәр'ә бәрбь Хөдан

30 ¹ Гава һәр тышт, дөа у нь-фьр'ед кә мьн данибунә ль бәр тә, бенә сәре тә, нава һ'әму мьләтед кә Хөдан Хwәдейе тә тә нава ванда бәлакьри, ван тышта бинә бира хwә. ² һәгәр тә бәрбь Хөдан Хwәдейе хwә вәгәр'и, тә у зар'ед хwәва бь т'әмамия дьле хwә у бь т'әмамия нәфса хwә, гөһ бьди дәнге Wi, һәр тышт ча-ва кә әз иро т'әми ль тә дькьм, ³ һынге Хөдан Хwәдейе тә we чәр-ха тә р'аст кә у р'әме ль тә бькә, we диса тә жь нава һ'әму мьләта,

^{29:18} Ибрани 12:15. ^{29:23} Дәстпәбун 19:24-25.

нава к'ижана Хөдан Хвәдейе тә тө бәла кьри, we тә г'опи сәр һәв кә. ⁴ Wәки тө һ'әта бәр п'әр'е әзмен жи ажоти би, жь вьр жи Хөдан Хвәдейе тә we тә г'опи сәр һәв кә, тә һьлдә ⁵ у Хөдан Хвәдейе тә we тә бьбә әрде кә кал-бавед тә war бьбун у wi әрди хwәр'а бьки мьлк'. We чәрха тә р'аст кә у тә жь кал-бавед тә зәфтър ль һәв зедә кә. ⁶ Хөдан Хвәдейе тә we дьле тә у дьле зөр'әта тә бьгөһезә*, wәки бь г'әмамийа дьле хwә у бь г'әмамийа нәфса хwә Хөдан Хвәдейе хwә һ'ыз бьки wәки тө бьжийи. ⁷ Хөдан Хвәдейе тә we ван һ'әму ньфьр'а бинә сәре дьжмьнед тә, сәре нәйар у зордаред тә. ⁸ Те жи диса гөһ бьди дәнге Хөдан у һ'әму г'әмийед кә эз иро ль тә әмьр дькьм бьқәдини. ⁹ Хөдан Хвәдейе тә we тә һәр тыштида хьне кә: Бь һәр шьхөле дәстед тә, бәре зьке тә, бәре һ'әйwane тә у бәре әрде тә. Чьмки Хөдан диса we ша бә кә қәнщийе тәр'а бькә, чава кә Әw кал-бавед тәр'а ша дьбу, ¹⁰ гава тө гөһ бьди дәнге Хөдан Хвәдейе хwә, әмьр у қәйдә-қанунед Wi-йә we к'ьгеба Қанунеда ньвисар хwәй ки, бь г'әмамийа дьле хwә у бь г'әмамийа нәфса хwә вәгәр'и бәрбь Хөдан Хвәдейе хwә.

¹¹ Чьмки әв г'әмийа кә эз иро г'әми ль тә дькьм, нә дури тә йә, нә жи чәтн ә. ¹² Әw нә ль әзмана

йә, wәки бе готьне: «К'е we бона мә р'абә әзмен, we мәр'а бинә у әм we бьбьһен, һьнге мәйе әw бьқәданда?» ¹³ Нә жи әw wi алийе бәре йә, wәки бе готьне: «К'е we бона мә һәр'ә wi алийе бәре, we мәр'а бинә у әм we бьбьһен, һьнге мәйе әw бьқәданда?» ¹⁴ Ле әw хәбәр ль щәм тә йә, ль сәр заре тә йә у дьле тәда йә, кә we хwәй ки.

¹⁵ Ва йә, эз иро әмьр у хер-хwәшийе, мьрн у хьрабийе датинымә ль бәр тә. ¹⁶ Әз иро г'әми ль тә дькьм кә Хөдан Хвәдейе хwә һ'ыз бьки, р'ийед Wiда һәр'и, г'әмийед Wi, қәйдә-қанунед Wi у қьраред Wi хwәй ки. Wәки тө бьжийи у ль һәв зедә би у Хөдан Хвәдейе тә, we тә ль сәр wi әрде кә тө дьчи хwәр'а бьки мьлк', бьмбарәк кә. ¹⁷ Ле һәгәр дьле тә пашда вәгәр'ә у гөһдарийа Wi нәки, бейи хапандьне ль бәр хwәдейед башқә та би у ван бьһ'әбини, ¹⁸ эз иро әлами wә дькьм кә һуне әсәйи онда бьн, һуне дьреж ль сәр wi әрди нәжин, бона к'ижани те Урдөнер'а дәрбаз би кә бьк'әви вьр у хwәр'а бьки мьлк'. ¹⁹ Әз иро гази әрд у әзмен дькьм чава шәдәд мьқабьли тә, эз әмьр у мьрьне датинымә бәр тә, дәа у ньфьр'е. Дә әмьр бьбьжерә wәки тө зөр'әта хwәва бьжийи. ²⁰ Хөдан Хвәдейе хwә һ'ыз бькә, гөр'а Wi бькә у незики Wi бә. Чьмки Әw

* 30:6 Бь избрани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Дьле тә у дьле зөр'әта тә сьнәт^ф кә». Сьнәткьрын нишана сонде нава Хwәде у Исраеледа йә. Фькра ве р'езе әв ә кә Хөдан we бькә кә щьмә'та Wi гөр'а Wiда бә.

30:12-14 Р'омайи 10:6-8.

эмьре тә йә у дьрежайа р'ожед майина тә йә ль сәр әрде кә Хөдан кал-бавед тә: Ибраһимр'а, Ишақр'а у Ақубр'а сонд хвар бьдә ван».[†]

Йешу щийе Муса дьгьрә

31 ¹ Муса чу у әв хәбәрана г'ә-мамийа Израелева^ф әйан кьрын ² у готә ван: «Әз ньһа сәд у бист сали мә, иди нькаръм ньге хwә wәр'а бавежъм, Хөдан жи готә мьн: (Тө ч'әме Урдөнер'а дәрбаз наби).[†] ³ Хөдан Хwәдейе тә we Хwәха бәри тә жь ч'ем дәрбаз бә, ван мьләта жь бәр тә онда кә у те щи-wарә ван хwәр'а бьки мьлк'. Чава кә Хөдан готийә, Йешуйе пешийа тәва һәр'ә. ⁴ Хөдане өса бинә сәре ван, чава кә ани сәре п'адшед әморийа^ф, Сихон у Ог, өса жи әрдед ван, қыр'а к'ижана Әви ани.[†] ⁵ Хөдане ван бьдә дәстед wә у хун анәгори ван һ'әму г'әмийед кә мьн г'әми ль wә кьрын биньнә сәре ван. ⁶ Қәwат у әгит бьн, жь ван нәтрьсьн у нәбзьдьн, чьмки Хөдан Хwәдейе тә Хwәха г'әви тә те, Әw дури тә нак'әвә у тә бәр'надә».

⁷ Муса гази Йешу кьр у ль бәр ч'әве г'әмаммийа Израеле готә ви: «Қәwат у сәрхwә бьн, чьмки те г'әви ви мьләти бьк'әви әрде кә Хөдан кал-бавед ванр'а сонд хвар бьдә ван у те ви әрди ванр'а бьки мьлк'. ⁸ Ле Хөдане Хwәха пешийа тәва һәр'ә у we г'әви тә бә, Әwe

дури тә нак'әвә у тә бәр'надә, нәтрьсә у ванәк'ышә».[†]

Хандьна Қануне

⁹ Муса әв қанун ньвиси у да лешийед к'аһин, йед кә Сьндоқа^ф Пәймана Хөдан дьбьрын у һ'әму р'успийед Израеле. ¹⁰ Муса г'әми ль ван кьр у гот: «Һәр к'өтасийа сала^ф һ'әфта ль сала бахшандьне, ль Щәжьна^ф һ'олькчекьрьнеда,[†] ¹¹ к'әнге г'әмаммийа Израеле бе у ль бәр Хөдан Хwәдейе тә бьсәкьнә, ль ви щийе кә Әw бьбьжерә, г'әмаммийа Израелер'а ве қануне бь дәнге бьльнд бьхунә. ¹² Щьм-ә'те, жьна, мера, зар'а у хәрибед нава бажаред хwәда, т'опи сәр һәв кә, кә әw бьбьһен у һин бьн, жь Хөдан Хwәдейе wә бьтрьсьн у һ'әму хәбәред ве қануне бьщәдиньн кә бьқәдиньн. ¹³ Зар'ед ванә кә ве йәке нәзан бьра бьбьһен у һин бьн, жь Хөдан Хwәдейе wә бьтрьсьн, чьқас wәхт кә һун ль сәр ви әрди бьжин, к'ижани кә һуне Урдөнер'а дәрбаз бьн, хwәр'а бькьнә мьлк'».

Израел Хwәде дьһелә

¹⁴ Хөдан готә Муса: «Аwа р'ожед мьрына тә незик ьн, гази Йешу кә у ль Конә^ф Щьвинәда бьсәкьньн, Әзе г'әммийа бьдьмә ви». Муса у Йешу чун у ль Конә Щьвинәда сәкьнин. ¹⁵ Хөдан ль стуна ә'wрда Конда ванва хөйа бу у стуна ә'wр ль бәр дәрә Кон сәкьни.

30:20 Дәстпәбун 12:7; 26:3; 28:13. **31:2** Жьмар 20:12. **31:4** Жьмар 21:21-35.
31:8 Йешу 1:5; Ибрани 13:5. **31:10** Дөбарэкьрына Қануне 15:12; 16:13-15.

¹⁶ У Хөдан готә Муса: «Аwa тө дьчи быгънижи кал-бавед хwә. Әв мьләте р'абә у ль wi щийе кә дьчъне беә'сыйие бькә, awa готи пәй ван хwәдейед хәрибә wi әрди һәр'ә. Әwe Мьн бьһелә у пәймана^ф кә Мьн г'әви ван гьредә быг'әр'ьбинә. ¹⁷ Әwe р'оже һерса Мьне ль сәр wi р'абә, Әзе ван бьһелым у р'уйе Хwә жь ван вәшерьм. К'ока wане бе у гәләк тәнгаси у әзули we р'асти ван бе. Ван р'ожа әwe бежә: Г'әло әв қәдә-бәла кә һатънә сәре мьн нә бона we йәке йә кә Хwәдейе мьн г'әви мьн нинә?» ¹⁸ Ле Әзе we р'оже р'уйе Хwә һе вәшерьм бона һәр хьрабийя кә wi кьр, гава бәре хwә да хwәдейед башқә. ¹⁹ Ньһа хwәр'а ве стьране бьһвьсын у израелийя һини we кә, we бькә сәр зар-зьмане ван, wәки әва стьрана Мьнр'а бьбә шәде мьқабьли израелийя. ²⁰ Wәхте Әз wi бьбьмә әрде кә шир у һьнгъв же дьк'ьшә, чава кә Мьн кал-бавед ванр'а сонд хвар, әwe бьхwә, т'ер бә, к'ок бә у we бәре хwә бьдә хwәдейед башқә. Әwe ван бьһ'әбинә, Мьн т'әхсир кә у пәймана Мьн быг'әр'ьбинә. ²¹ Гава гәләк тәнгаси у әзули бьбинә, әв стьрана we бьбә шәде мьқабьли wi, чьмки әwe бира зөр'әта wi нәчә. Әз иди иро заньм т'ьвдира ван чь йә, һе бәри we йәке кә Мьн әв бьрнә әрде кә Мьн соз да». ²² Муса һәма we р'оже әв стьран һвьси у израели һини we кьрн. ²³ Хwәде ль Йешуйе кәр'е Нун әмьр

кьр у гот: «Qәwat у сәрхwә бә, чьмки те израелийя бьби әрде кә Мьн ванр'а сонд хвар у Әзе т'әви тә бьм».[†]

²⁴ Гава Муса һ'әму хәбәрәд ве қануне к'ьтебеда һвьсин у хьлаз кьрн, ²⁵ Муса ль левийед кә Сьндоқа Пәймана Хөдан дьбьрн әмьр кьр у гот: ²⁶ «Ве к'ьтеба Қануне һьлдьн у дайньнә к'еләкәкә Сьндоқа Пәймана Хөдан Хwәдейе хwә у бьра әв ль wьр бьбә шәде мьқабьли тә. ²⁷ Чьмки әз сәрһьлдан у сәрһ'ышкийя тә заньм, һ'әта р'ожа иро кә әз нава wәда дьжим, һун ль бәр Хөдан сәрһ'ышк бунә, һе чьқас зедә пәй мьрнә мьнр'а. ²⁸ Н'әму р'успийед қәбилед хwә у сәрwерәд хwә быщвьвиньнә ль щәм мьн. Әзе ванр'а ван хәбәра бежьм у гази әрд у әзмен кьм, чава шәде мьқабьли ван. ²⁹ Чьмки әз заньм кә пәй мьрнә мьнр'а һуне ә'сә бьһ'әр'ьмьн у бышьһ'ьгьн жь we р'ийя кә мьн т'әми ль wә кьр у пәйр'а we бәла бенә пешийя wә, бона хьрабийя кә һуне ль бәр ч'әве Хөдан бькьн, бь кьред дәстед хwә һерса Wi р'акьн».

Стьрана Муса

³⁰ Муса хәбәрәд ве стьране ль бәр т'әмамыйя щьвина Исраеле һ'әта хьлазийе гот:

32 ¹ Гөһ бьднә мьн әзманно әзе хәбәр дьм, бьра әрд готьна заре мьн бьбьһе.

31:23 Жьмар 27:23; Йешу 1:6.

- 2 Бьра ширэта мын мина
баране бьбарэ,
мина қыр'авийе готына мын
ве дайнэ,
чава барана һур ль сэр
шинаийе
у чава барана гөр' ль сэр
гиһе.
- 3 Чьмки эзе наве Хөдан^ф бькьм
дэнги.
Пэсьна бьднэ Хвәдейе мә!
- 4 Әв Қәйа йә, кьяна Wi
к'амьл ә,
чьмки һ'әму р'ийед Wi һәқи
нә.
Хвәде амьн ә, нәһәқи щәм
Wi т'өнәйә,
Әв һәқ ә у ль сэр һәқийе йә.
- 5 Ле вә мықабьли Wi гөнә^ф кьр,
һун жь дәст қөсуред хвә
иди нә зар'ед Wi нә,
ньсьле нәһәқ у хальфи.
- 6 Әв ә кө һун ль Хөдан
вәдгәр'иньн,
мыләте бефә'ми беһ'ыш?
Әв нинә баве тә кө тө
хөльқанди?
Әви жи тө чекьри у т'әстиқ
кьри!
- 7 Бир бинә р'ожед бәре,
быфькьрә ль сэр салед һ'әму
ньсьла.
Бьпьрсә жь баве хвә у әве
тәр'а гьли кә,
жь калед хвә у әве тәр'а
бежьн.
- 8 Гава йә һәри Жорьн мылк' да
мыләта
у зар'ед инсен щөда кьр,
Әви синоред мыләта данин,
анәгори р'әқәмед зар'ед
Хвәде*.[†]
- 9 Ле п'ара Хөдан щьмә'та Wi
йә,
Ақуб мылк'е вәре Wi йә.
10 Әви әв ль бәр'ийеда дит,
ль чол у бәста гөжә-гөж,
Әви дәсте Хвә дабу ль бәр
ви у әв хвәйи дькьр,
мина р'онайа ч'әвед Хвә
мықати ви бу.
- 11 Чава тәйре симьр'
хвәйитгийе һелуна хвә
дыкә,
ль сэр шущукед хвәр'а
дыфьр'ә,
п'әр'е хвә вәдыкә ван
һьлдыдә
ль сәр баскед хвә дыбә.
- 12 Хөдан т'әне р'ебәрийа ви
дыкьр,
хвәдеки башқә т'әви Хөдан
т'өнәбу.
- 13 Хөдан әв дани ль сэр ци-
йеред ә'рде,
әви бәре зәвийа дьхварьн.
Хөдан әв бы һьнгьв жь қәйайе
бы бьзьр жь қәйа һ'ышк,
14 бы тохавка dewer у шире пез
да межандьн.
Доне бәрха, бәрана,
гайед Башане, бьзьна,

* 32:8 «Зар'ед Хвәде» п'р'анийа щара те фә'мкьяне: «һәйинед Хвәдейә ә'змани» йан «Мьльйак'әт^ф». һьнәк тек'стед ибранида ньвисар ә: «Зар'ед Израел» у һьнәкада жи «Зар'ед Хвәде».

32:8 Қ'аред Шандийа 17:26.

- гәньме лапи р'энд да ви.
Тә хуна тьрийа, шәрав
вәхвар.
- 15 Йешурун* бәз гьрт у да
чьфта.
Тә бәз гьрт, к'ок буйи у жь
һәв дәрк'әти.
Хвәдейе тә чекьри һьшт
у Қәйайе хьлазбуна^ф хвә
т'әхсир кьр.
- 16 Бь хвәдейед башқә һелан
данә хирәтк'ешийа Хөдан
у бь к'ьретийа һерса Ви
р'акьрын.
- 17 Қөрбан^ф щьнар'а^ф дьдан, нә
кө Хвәдер'а,
хвәдейед кө нас нәдькьрын,
йед ну пешда һати,
жь к'ижана кө кал-бавед тә
хоф нәдькьрын.[†]
- 18 Тә Қәйайе тә вәльданди
һьшт,
тә Хвәдейе тә пешда анийи
бир кьр.
- 19 Хөдан дит у т'әхсир кьр
бона кө қиз у көр'ед Хөдан
Әв һерс хьстьн.
- 20 У гот: «Әзе р'уйе Хвә жь ван
вәшерьм,
хьлазийа ван бьнһер'ьм,
чьмки әв ньсләки хальфи йә,
зар'ед бе амьн ьн.
- 21 Вана пе нә хвәдейа һелан
данә хирәтк'ешийа Мьн,
бь тыштед хвәйә п'уч' һерса
Мьн р'акьрын.
Әзе жи бь нә мьләта һелана
бьдьмә ван,
- бь мьләтәки бефә'м Әзе
һерса хирәтк'ешийа ван
р'акьм.[†]
- 22 Чьмки алава һерса Мьн пе
к'әт,
әве һ'әта к'урайа дийаре^ф
мьрийа бьшәвьтинә,
дьнийайе у бәрәд we we һ'уфи
хвә кә
у алав-агьр we һ'име ч'ийа
к'әвә
- 23 Әзе бәла ль сәр ван қуч' кьм,
тиред Хвә ль сәр ван р'әт
кьм.
- 24 Бьр'чибуне ван бьмашинә,
т'айе ван бьхвә
у өса жи нәхвәшийа һ'алә
хьраб.
Қиле р'ә'вьра Әзе бьшиньмә
ль сәр ван
у өса жи жә'ра шулькийед
ахеда.
- 25 Дәрва шуре ван бьбьр'ә
һьндөр'да жи сав,
қиз у көр'а
ширхөр у кале әхтйар.
- 26 Мьн гот: «Әзе қьр'а ван биньм,
жь нава мәрьвада биранина
ван р'әсит кьм»,
- 27 ле Мьн р'уйе қарә дьжмьнда
әв йәка нәкьр,
кө дьжмьн нәфькьрын у
нәбежьн:
«Дәстед мә әв сәрхьстьна да
мә,
нә кө Хөдан һәр тышт кьр».
- 28 Чьмки Израел мьләтәки
чәлқйайи йә,

* 32:15 «Йешурун» навәки Израеле йә, нишана дәлалтийе йә, те фә'мкьрьне: «Р'аст».

32:17 Корьнт'и I, 10:20. 32:21 Р'омайи 10:19; Корьнт'и I, 10:22.

- фэ'ме ви т'өнэйә.
- ²⁹ Һәгәр әв сәрвахт буна әв йәк
 we те дәрхьстана,
 вана we фэ'м кьрана, we чь
 бьһата сәре ван.
- ³⁰ Һәгәр Қәйәйе Израеле әв
 нәфьротана,
 Хөдан әв нәдана дәсте
 дьжмьнед ван,
 дьжмьнәки we чава быда пәй
 һ'әзара
 у дөда бәри дәһә һ'әзара да?
- ³¹ Чьмки қәйәйе ван нә мина
 Қәйәйе мә йә,
 дьжмьнед мә хвәха we йәке
 фэ'м дькьн.
- ³² Чьмки к'ола тьрийа ван жь
 Содоме йә,
 жь бахче Гоморайе йә.
 Тьрийед ван тьрийед
 жә'рдәдайи нә
 гушийед ван тә'л ьн.
- ³³ Шәрава ван жә'ра мә'ра йә,
 жә'ра зөлмә тирәмә'ра йә.
- ³⁴ Т'ьвдира Мьн ль щәм Мьн
 вәшарти,
 хьзна Мьнда моркьри нинә?
- ³⁵ Һ'әйфһьлдан йа Мьн ә, Әзе
 һьлиньм,
 гава ньге ван бьльк'омә,
 чьмки р'ожа ванә қәдә незик ә
 у зутьрәке we ль сәр ванда
 бьгьрә.†
- ³⁶ Хөдан we һәқийе ль щьмә'та
 Хвә бькә
 у р'ә'ме ль хөламед Хвә
 бькә,
- гава Әв бьбинә кө дәсте ван
 сьст буйә,
 нә гьрти манә, нә жи аза
 манә.†
- ³⁷ Хөдане бежә: «К'аненә
 хвәдейед ван,
 қәйәйе кө ван гөмана хвә
 дабу сәр?
- ³⁸ Йед кө бәзе қөрбанед ван
 дьхварьн,
 шәрава дийарийед ван
 вәдьхварьн?
- Бьра әв р'абьн у али ван
 бькьн,
 бьра бона вә бьбьнә мәрт'ал.
- ³⁹ Дә ньһа бьньһер'ьн вәки Әз,
 ӘЗ БМ*,
 пештьри Мьн хвәде т'өнә.
 Әз дькөжьм, Әз сах дькьм,
 Әз ледьдьм, Әз қәнщ дькьм,
 т'ө кәс жь дәсте Мьн хьлаз
 накә.
- ⁴⁰ Ава Әз дәсте Хвә бәрбь
 ә'змен бьльнд дькьм
 у дьбежьм: «Әз ә'мыре Хвә
 кьм
- ⁴¹ өса жи гава Әз шуре Хвәйи
 бьрьқи туж кьм,
 дәсте Мьне дәст бь диwane
 бькә,
 һьнге Әзе һ'әйфе жь
 дьжмьнед Хвә һьлдьм,
 у йед дьжәньнә Мьн вәкә
 ә'мәлед ван бьдьмә ван.
- ⁴² Әзе тиред Хвә бь хуне
 сәрхвәш кьм
 у шуре Мьн we гошт бьхвә,

* 32:39 Бьхуньн Дәрк'әтһн 3:13-15 у шьровәкьяна Дәрк'әтһн 3:15.

32:35 Р'омайи 12:19; Ибрани 10:30. 32:36 Зәбур 135:14.

бы хуна көштийа у гьртига,
 бы сәред сәрверед дьжмьн». *
⁴³ Әзманно ша бьн т'әви Ви!
 һ'әму мьляак'әт^ф бәр Хөдан
 та бьн.*
 Чьмки Әве һ'әйфа хуна
 хөламед Хвә һьлдә,
 Әве һ'әйфе жь дьжмьнед
 Хвә һьлдә,
 Әве бона әрде Хвә у мьләте
 Хвә гөнәк'әwandьне^ф
 бькә.[†]
⁴⁴ Муса т'әви Йешуйе көр'е Нун
 һат у һ'әму хәбәред ве стьране бь
 дәнге бьльнд готә щьмә'те.

Пешдагогьна бона мьрына Муса

⁴⁵ Гава Муса һ'әму әв хәбәред
 кө готә т'әмамия Исаеле сәр
 һәвда анин, ⁴⁶ әви готә ван: «Әз
 иро һ'әму ван хәбәра әлами вә
 дькьм, ван бькьнә дьле хвә у
 т'әми ль зар'ед хвә бькьн, вәки
 әв һ'әму хәбәред ве қануне бь-
 щә'диньн бьқәдиньн. ⁴⁷ Чьмки әв
 нә хәбәра бадиһәва йә бона вә,
 ле әв әмьре вә йә. Бь ве хәбәре
 әмьре вәйе ль сәр ви әрди дьреж
 бә, к'ижани кө һуне Урдөнер'а
 дәрбаз бьн хвәр'а бькьнә мьлк'».

⁴⁸ Хут ве р'өже Хөдан Мусар'а
 хәбәр да у гот:[†] ⁴⁹ «һьлк'ьшә ль сәр

ч'ийайед Абариме ль сәр ч'ийайе
 Нәбо, к'ижан кө вәлате Моуабеда
 йә, пешбәри Әриһайе. У дина хвә
 бьдә вәлате Кәнане^ф, к'ижани Әз
 дьдьмә исаелийа кө ле вар бьн.
⁵⁰ У ль сәр ви ч'ийайе кө те һьлк'ь-
 ши бьмьрә, һәр'ә т'әви кал-бавед
 хвә бә, чава һаруне^ф бьрайе тә
 ль сәр ч'ийайе һоре мьр у чу гь-
 һиштә кал-бавед хвә. ⁵¹ Чьмки вә
 һәр дөйа ль нава исаелийа һьнда
 авед Мерибах-Қадеше[†], бәр'ийа
 Зинедә гөһдарийа Мьн нәкьр у
 нава исаелийада пирозийа Мьн
 нәда к'ьфше. ⁵² Те әви әрди дурва
 бьбини ле нак'әви вьр, әв әрде
 кө Әз дьдьмә исаелийа».

Муса дөа Исаеле дькә

33 ¹ Әв ә әв дөайе кө Мусайе
 мәрве Хвәде бәри мьрына
 хвә дөа ль исаелийа кьр. ² У гот:
 «Хөдан жь Синайе^ф һат,
 жь Сегире ванва дәрк'әт,
 жь ч'ийайе Паране шәвқ да,
 т'әви пирозед бех'әсаб һат,
 жь дәсте Вийи р'асте агьре
 қануне бона ван алав
 пек'әти.*

³ Р'асти Хвәде мьләта һ'ыз
 дькә,
 һ'әму пирозед Ви дәстед
 тәда нә.

* **32:42** «Бь сәред сәрверед дьжмьн» бь ибрани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «сәре дьжмьне п'ор' дьреж». Ви вә'дәйи меред кө хәбата ван әскәри бу, чәхе шер' вана п'ор'е хвә нә дьбьр'и.

* **32:43** Вәлгәр'андьна йунанийә кәвьнда әв жи һәйә: «Гәли мьләта, ша бьн т'әви щьмә'та Ви!»

* **33:2** Фә'мина ве р'езе бь ибрани нә зәлал ә.

32:43 Р'омайи 15:10; Әйанти 19:2. **32:48-52** Жьмар 27:12-14; Дөбарэкьрына Қануне 3:23-27. **32:51** Жьмар 20:11-13.

- Ван хвә авитыңә лы п'ийед Тә
у we göh бьднә готынед Тә.
- ⁴ Муса қанун лы мә ә'мьр кьр,
вар бона щьмә'та Ақуб.
- ⁵ Хөдан бу п'адше Йешуруне*
гава сәрверед щьмә'те
т'әви қәбилед Израеле
щвийабун.
- ⁶ Бьра бьжи Р'убен у нәмьрә,
ле бьра һ'әсабе ви зедә
нәбә».
- ⁷ Әв жи бона Щьһуда гот:
«Бьбьһе Хөдан дәнге Щьһуда
у ви бинә лы щәм щьмә'та
ви,
бьра бь дәстед хвә шәр'е хвә
бькә
Тө жи бьби алик'аре ви жь
дьжмьнед ви».
- ⁸ Бона Леви гот:
«Урим^ф у Тумиме Тә
лы щәм мәрьве Тәйи
хвәдехоф бә,
йе кө Тә лы Массаһе щер'ьбанд,
т'әви к'ижани һьнда авед
Мерибаһе к'әти һ'ощәте.[†]
- ⁹ Йе кө бона де у баве хвә
дьбежә:
«Мьн хәмк'ешийа ван нәкьр»,
бьрайед хвә қәбул нәкьр
у зар'ед хвә нас нә кьр[†],
чьмки әв готына Тә
дьқәдиньн
у пәймана Тә хвәй дькьн.
- ¹⁰ Әв Ақуб һини қьраред Тә
дькьн,
Израел жи һинкьяна^ф Тә,
бьхуре^ф датиньн лы бәр Тә,
қөрбане т'әвайишәвате жи
лы сәр горигәһа^ф Тә.
- ¹¹ Дөа лы қәвата ви бькә Хөдан,
кьред дәсте ви қәбул кә.
Пышта дьжмьнед ви бышкенә
өса кө йед дьжөньнә ви
р'анәбьн.
- ¹² Бона Бьһйамин гот:
«Һ'ьзкьрийе Хөдан we бе қәзи
бьжи,
Йе һәри Зор т'әмамия
р'өже хвәйитийа ви дькә.
Әв лы нава гьред Ви дьжи».
- ¹³ Бона Усьв гот:
«Дөайе Хөдан лы ә'рде ви бә,
бь қьр'авийа қәнцә жь ә'змен,
бь ава бөбьнийейә жер
һәр'ьки,
- ¹⁴ бь дайина бәред қәнцә жь тә'ве,
бь дайина дәрәмәтед қәнцә
жь мәһа.
- ¹⁵ Жь тыштед бьжартийә
ч'ийайед кәвьн
у тыштед қәнцә гьред һ'әта-
һ'әтайе.
- ¹⁶ Бь дайина қәнцә ә'рде т'ьжи,
бь к'әрәма^ф Йе кө нава к'ола
стьруйе бу[†].
Бьра әв бенә сәре Усьв,
лы сәр ә'нийа бьжартийе лы
нава бьрада.

* 33:5 «Йешурун» навәки Израеле йә, нишана дәлалтийе йә, те фә'мкьяне: «Р'аст».

33:8 Дәрк'әтһн 17:7; 28:30; Жьмар 20:13. 33:9 Дәрк'әтһн 32:25-29. 33:16 Дәрк'әтһн 3:2-3.

17 Мэзънайийа ви мина
 ньхөрийе бох,
 стьруйед ви мина стьруйед
 гамеша,
 йэк дәһә һ'эзаред Әфрайим ә,
 йэк жи һ'эзаред Мынашә йә,
 бь ван әве мьләта
 һәвр'а һ'эта сәре дьне
 бьдә'финә».

18 Бона Зәбулон гот:
 «Ша бә Зәбулон, дәрк'әтъна
 хwәр'а,
 Исахар жи ль нава чадьред
 хwә да.

19 Әве мьләта гази ль сәр ч'ийе
 бькьн,
 ль wьр әве горийед^ф р'аст
 бьдьн.

Чьмки жь дәwләмәндтийа
 бә'ра әве бьхwьн
 у хьзнед ль нава қумеда
 вәшарти».

20 Бона Гад гот:
 «Бьмбарәк ә Йе кә синоре Гад
 фьрә дькә,
 Гаде чава шер р'ьһ'әт бә,
 мьл у т'әпа сери дьдьр'инә.

21 Әви тыште һәри қәнц хwәр'а
 бьжарт,
 чьмки wir'а п'ара сәрwer
 һатә к'ьфшкьяне,
 әw т'әви сәрwerед мьләт һат
 р'астийа Хөдан у диwанед
 Wi
 т'әви Исраел бьк'ар ани».

22 Бона Дан гот:

«Дан щәwрьке шера йә
 кә жь Башане банздьдә».

23 Бона Нәфтәли гот:
 «Нәфтәли херхwазийева
 дагьрти йә,
 бьмбарәкийа Хөданва т'ьжи
 йә,
 р'оава* у башуре war бә».

24 Бона Ашер гот:
 «Жь нава кәр'ада Ашер һәри
 бьмбарәк ә,
 бьра һ'ьзкьярийе бьрайед
 хwә бә
 у нье хwә р'унда кә.

25 Зәр'зед дәрйед тә һ'әсьн у
 сьфьр бьн
 у қәwата тә wәкә р'ожед тә
 бә».

26 «Мина Хwәде Йешурун
 т'өнәйә,
 бона алик'арийа тә ль
 әзмен сийар дьбә
 нава нур-р'умәта Хwә ль сәр
 ә'wр.

27 Хwәдейе һ'әта-һ'әтайе
 сьт'аргәһ ә,
 мьлед Wийә һ'әта-һ'әтайе
 алик'ар ьн,
 Әви дьжмьнед тә жь бәр тә
 р'ақәтандьн,
 гот: «Qьр' кә!»

28 Исраел бөқәзи, башқә дьжи,
 канийа Ақуб we ә'рде гәнъм
 у шәраведа бә,
 жь әзманед wi қьр'ави те
 хwаре.

* 33:23 «Р'оава» ль wьр аһа жи те фә'мкьяне: «Гол». Аwa готи әв бә'са Гола^ф Щәлиле дькә. Ә'рде Нәфтәлийе дьк'әтә алийе р'оава гола Щәлиле.

29 Хwэзи^ф ль тэ Исраел!
 К'е йә мина тә?
 Мьлэте бь дэсте Хөдан
 хьлазбуйи,
 мэрт'ал, алик'ар
 у шуре нур-р'умэта тә Әw ә,
 дьжмьнед тә we ль бэр тә та
 бьн,
 те п'ейи ль сэргьрке мьлед
 ван бьки».

Мьрына Муса

34 ¹Муса жь дэштед Мowабед
 һэвраз чу ч'ийайе Нэбо,
 ль сэр сэре Писгайе кө пешбэри
 Әриһайе йә. Хөдан һ'әму әрде Ги-
 ләде^ф һ'эта Дане, ²т'эмамия Нәф-
 тәлийе, әрде Әфраим у Мьнашә,
 т'эмамия әрде Щьһуда һ'эта Бәра
 Навбәре*, ³Нэгәв^ф, дэшта нәwала
 Әриһайе, бажаре даред хөрма һ'ә-
 та Зоаре нишани wi да. ⁴Хөдан
 готә Муса: «Әв ә әw әрде кө Мьн
 Ибраһим, Ишаq у Аqубр'а сонд
 хвар гот: «Әзе әwi бьдьмә зөр'эта
 тә». Мьн һьшт wәки тә бь ч'әвед
 хwә бьбини, ле те дәрбази wьр

нэби».† ⁵Ль wьр әрде Мowабедә,
 Мусайе әвде Хwәде бь ә'мьре Хө-
 дан мьр. ⁶Хөдан ль нәwала әрде
 Мowабедә пешбэри Бет'-П'ьһоре
 әw дэфьн кьр у т'ә кәс һ'эта р'ожа
 иро щийе дэфьнкьрына wi ньза-
 нә. ⁷Муса сэд у бист сали бу, гава
 әw мьр, әw нә ч'әвада мә'рм бу,
 нә жи жь сьһ'әт-қәwата хwә к'әт.
⁸Израелия^ф си р'ожи ль дэшта
 Мowабедә шина Муса кьрын. Р'о-
 жед гьри у шина Муса хьлаз бун.
⁹Йешуйе көр'е Нун бь р'өһ'е сәр-
 waхтийева һатә дагьртьне, чьмки
 Муса дэстед хwә данибу ль сэр
 wi. Израелия гөр'а wi дькьрын
 у өса дькьрын чаwа кө Хөдан ль
 Муса ә'мьр кьрбу.

¹⁰Иди п'ехәмбәрәки^ф мина
 Муса нава Исраеледа т'өнәбу, кө
 Хөдан әw р'у бь р'у нас дькьр.†
¹¹Хөдан әw шандә wәлате Мьсьре,
 кө әw ль бэр Фьрәwьн, һ'әму хөла-
 мед wi у т'эмамия wәлате wiда
 нишан у к'әрәмәта бькә. ¹²У Муса
 ль бэр ч'әвед т'эмамия Исраеле
 кьред зор у saw кьрын.

* 34:2 Тек'ста ибранида ньвисар ә: «Бәра Р'оавайе». Әw бә'са Бәра Навбәре дькә awа
 готи Бәра Сьпи.

Йешу

Пешготын

К'ътеба Йешу п'арэкэ к'ътебед диروهейэ Пэймана^ф Кэвн вэдкэ. К'ътеб ль сэр синоре э'рде Кэнане^ф, пэй мьрына Мусар'а^ф дэспедькэ. Йешуйе көр'е Нун пэй мьрына Мусар'а р'ебэрийа мьлэте Исраеле^ф дькэ у вана дьбэ Кэнане. Бь ви аवाई Хвэде созе Хвэ тинэ сери, кө э'рде Кэнане чава вар быда мьлэте Исраеле. Сэрwertийа Йешуйе мерхастийе, дэсте Хвэдеда чава нащэте сэрэкэ бу, бона мийасэркьрына эве т'ьвдире.

Эве к'ътебе дькарьн п'арэвэкьн ль сэр се п'аред сэрэкэ:

1. Зэфткьрына э'рде Кэнане (жь сэре 1-е һ'эта 12-а).
2. П'арэвэкьрына э'рде нава қэбилед^ф Исраеле (жь сэре 13-а һ'эта 22-а).
3. Нукьрына пэймана нава щьмэ'те у Хвэдеда (жь сэре 23-йа һ'эта 24-а).

Шэр'е бона э'рде бь қануна шэр'е пироз^ф дьһатэ кьрыне. Гава мьлэт бь т'эмамыйа дьле хвэ гөр'а Хвэде дькьр, Хвэде сэрк'этьнэкэ зор дьда исраелийа. Бь фэрмана Хвэде исраелийа гэрэке бажаре зэфткьри у һэр тыште навда т'эмам пева дийари Хвэде кьрана, ава готи веран кьрана тыштэк же нэһьштана. Гэлэк шара изьна шэр'к'ара т'өнэбу, вэки тыштэк жь т'ален хвэр'а бьһьштана. Иро мэва зөлмэкэ гьран к'ьфш дьбэ вэки өса анинэ сэре ван бажаред зэфткьри, ле һынге эв йэк тыштэки э'дэти бу. Хвэде һьндава кэнанийада чарсыд сали р'эм у хвэйсэбьр бу, вэхте кө Исраели Мьсьреда бун. Эви һақаси сэбьр кьр, һ'эта кө к'аса гөнэйд^ф кэнанийа т'ьжи бу (Дэстпелун 15:16).

Пэй зэфткьрына э'рдер'а пьрсэкэ мэзын пешда те: Гэло қэбилед исраелийа пэй зэфткьрын у бэлакьрына э'рдер'а эве бьминьн чава мьлэтэк? Эве Хольддаре хвэр'а амьн бьминьн? Дэрһэқа ван йэкада к'ътебед пэйр'а дьбежьн.

**Хөдан Йешу дышинэ
кө Кэнане^Ф һьлдэ**

1 ¹ Пэй мьр'на Мусайе^Ф э'вде Хөданр'а^Ф, Хөдан т'эви бэр-дэстийе Муса, Йешуйе көр'е Нун хэбэр да у готе: ² «Э'вде Мьн Муса мьр, дэ ньна р'абэ т'эви т'эмамияа ве щьмэ'те, эви ч'эме Урдөнер'а^Ф дэрбаз бэ һэр'э ви вэлати, к'ижани кө Эзе бьдмэ израелийа^Ф. ³ Эв һэр дэред кө ньгед вэ лек'эвын, Эзе бьдмэ вэ, чава кө Мьн Мусар'а соз дайэ:[†] ⁴ Жь бэр'ийе* эве Лөбнанаева^{Ф**} гьрти, һ'эта ч'эме мэзын, ава готи ч'эме Фьрате, т'эмамияа э'рде һ'итийава^Ф, һ'эта Бэ'ра Навбэре^{***} алийе р'оавайе we бьбэ синоре вэ. ⁵ Т'эмамияа р'ожед э'мьре тада, кэсэке нькарь-бэ пешбэри тэ бьсэкьнэ. Эз чава т'эви Муса бум, Эзе өса жи т'эви тэ бьм. Эзе тэ нәһельм у т'эрка тэ нэкьм.[†] ⁶ Дэ қəват у сəрхwэ бэ, чьмки те эви вэлати бьки мьлк'е эве щьмэ'те, к'ижан кө Мьн кал-бавед ванар'а сонд хварьбу кө быда ван.[†] ⁷ Т'эне қəват бэ у гэлэки сəрхwэ бэ, вэки т'эмамияа эве Қануна^Ф кө Мусайе э'вде Мьн т'эми ль тэ кьрийэ быщэ'дини бьқэдини. Жь we р'аст йан ч'эп нэхальфи, вэки к'ода жи һэр'и тэр'а ль һэв бе. ⁸ Бьра эв к'ьтеба Қануне жь сэр заре тэ нэчэ, ле шэв у р'ож сэр we бьфькьри, кө

һ'эму ньвисаред теда быщэ'дини бьқэдини, һьнге чэрха тэе р'аст бэ у тэр'а ль һэв бе. ⁹ Ава Эз т'эми ль тэ дькьм, кө қəват у сəрхwэ би, нэтьрси у т'эвиһэв нэби, чьмки тэ к'ода жи һэр'и, Хөдан Хвэдейе^Ф тэ т'эви тэ йэ».

**Йешу израелийа һазьр дькэ
кө Урдөнер'а дэрбаз кэ**

¹⁰ Йешу т'эми да сэрверед щьмэ'те у гот: ¹¹ «Ль нав зомеда бьгэр'ьн у т'эмийе бьдьнэ щьмэ'те бежьн: <Хөрэке хwэ һазьр кьн, чьмки се р'ожа шунда һуне ве Урдөнер'а дэрбаз бьн, кө һэр'ьн ви э'рди чава war бьстиньн, к'ижан кө Хөдан Хвэдейе вэ, we чава war бьдэ wэ».

¹² һьнге Йешу р'убенийа, гадийа у ниве қəбила мьнашийар'а гот:[†] ¹³ «We готьне бир биньн, к'ижан кө Мусайе э'вде Хөдан т'эми ль wэ кьр у гот: <Хөдан Хвэдейе wэ р'ьһ'эти да wэ у эв вэлата да wэ. ¹⁴ Дэ бьра жьн, зар' у һ'эйwanед wэ, ль ви вэлатида бьминьн, к'ижан кө Муса ль ви алийе Урдөне да wэ, ле һун һ'эму мэрьвед э'гитэ ч'экьри р'абьн пешийа бьрайед хwэва һэр'ьн у али ван бькьн, ¹⁵ һ'эта кө Хөдан р'ьһ'этийе бьдэ бьрайед wэ жи чава да wэ у эв жи ль ви вэлати war бьстиньн, к'ижани кө Хөдан Хвэдейе wэйе

* **1:4** «Бэр'и» алийе р'оһьлатева дьк'эвэ лап хьлазийа вэлате Фьльстине.

** **1:4** Те фэ'мькьрне: «һ'эта ч'ийайе Лөбнана».

*** **1:4** Бь избрани «Бэ'ра Мэзын».

1:3 Дөбарэкрьна Қануне 11:24-25. **1:15** Дөбарэкрьна Қануне 31:6, 8; Ибрани 13:5.

1:6 Дөбарэкрьна Қануне 31:6, 7, 23. **1:12-15** Жьмар 32:28-32; Дөбарэкрьна Қануне 3:18-20; Йешу 22:1-9.

бьдэ ван. Пэйр'а вэгэр'нэ вэлате мьлк'е хвэ у ль ви бьбьнэ хвэйи, к'ижан кө Мусайе э'вде Хөдан ви бэри Урдөне, алиие р'оһьлатева дайэ вэ».

¹⁶ Ынге вана ль Йешу вэгэр'анд у готын: «Һ'эму т'эмийед кө тэ данэ мэ, эме бькын у тэ мэ к'ода бышини эме һэр'ын. ¹⁷ Мэ чава гөр'а Муса дькыр, эме өса жи гөр'а тэ бькын, т'эне бьра Хөдан Хвэдейе тэ т'эви тэ бэ, чава кө т'эви Муса бу». ¹⁸ К'и кө мьқабьли фэрмана тэ сэри һьлдэ у гөһдарийа готьнед тэ нэкэ, чь кө тэ ль ви т'эми ки, гэрэке бе көштэне, т'эне тэ қэват у сэрхвэ бэ.

Йешу щэ'суса дьшинэ Әриһайе

2 ¹ Йешуйе көр'е Нун жь Шит-тима дө мәри бь дьзива бона щэ'сустийе шандын у гот: «Һэр'н дина хвэ бьднэ эви вэлате Әриһайе». Эвана чун, к'этынэ мала к'өһфэтэкэ қав, кө наве ве Р'эхаб бу у шэва хвэ ль вьр дэрбаз кьрын. [†] ² Ынге гиһандьнэ п'адше Әриһайе: «Ишэв жь израелийа мэрвь һатьнэ вьр, кө вэлет бьн ч'э'ве хвэр'а дэрбаз кьн». ³ Ынге п'адше Әриһайе мәри шандьнэ щэм Р'эхабе у готыне: «К'а ван мэрвьед мала тэдайэ кө һатьнэ щэм тэ дэрхэ дэрва, чьмки эвана һатьнэ кө т'эмамайа вэлет бьн ч'э'ве хвэр'а дэрбаз кьн». ⁴ Ле к'өһфэте эв һэр дө мэрвь вэшартын у готэ ван: «Р'аст э эв мэрвьана

һатьнэ щэм мьн, ле эз ньзаньм эвана жь к'ө бун. ⁵ Гава тэ'ри к'эте э'рде, дэргәһед^ф бажер ве бьһатана дадане, эв мэрвьана дэрк'этын чун, эз ньзаньм эв к'ода чун, дэ зу пэй ван к'эвьн, һуне хвэ ль ванар'а бьгьһиньн». ⁶ Ле эве щэ'сус р'акьрбунэ ль сэр хани у нава гөр'зед к'ьтанеда вэшартьбун, кө ль сэр ханийе ве щидайи бун. ⁷ Эв мэрвьед шанди р'ийа р'эх Урдөнер'а һ'эта дэрбазокед ч'ем ль пэй ван к'этын. Пэй дэрк'этына ван пэйк'этийед щэ'сусар'а, дэргәһ дадан.

⁸ У бэри р'азана щэ'суса, эв к'өһфэте һьлк'ьшийа сэр хани щэм вана ⁹ у готэ вана: «Эз заньм кө Хөдан эв вэлат дайэ вэ у сава вэ к'этийэ сэр мэ, р'уйе вэда һ'эму бьнэлийед ви вэлати зьравқэти бунэ. ¹⁰ Чьмки мэ бьһистийэ, гава һун жь Мьсьре дэрк'этынэ, Хөдан чава ава Бэ'ра Сор ль бэр вэ мьч'ьқандийэ, өса жи ль ви бэри Урдөне вэ чь анийэ ль сэре Сихон у Ог, һэр дө п'адшед эморийайе^ф кө вэ т'ам қыр'а ван анийэ. [†] ¹¹ Ынгева гава мэ бьһистийэ, зьраве дьле мэ қэтийайэ, йэки төрөш кэ ль бэр вэ р'абэ т'өнэ, чьмки жоре ль э'змен у жере ль сэр э'рде, Хөдан Хвэдейе вэ, Хвэде йэ. ¹² Дэ ньһа эз р'эща дькьм, пе Хөдан мьнр'а сонд бьхвьн, вэки мьн чава вэр'а қәнщи кьр, һуне жи өса қәнщийе ль малбэте баве мьнр'а бькын у нишанэкэ теда гөман бьднэ мьн,

2:1 Ибрани 11:31; Ақуб 2:25. **2:10** Дэрк'этын 14:21; Жьмар 21:21-35.

¹³ wәки һунe де бaвe мьн, хушк у бьрайед мьн у һ'әму нәфәред wанaвa сaх бьһельн у нәфса мә жь мьрьне хьлaз кьн». ¹⁴ Wан мәрьвa готә we: «Һәгәр һун бонa вe кьрьна мә кәсәкир'а нәбежьн, һынге бьра дәwсa wә нәфсед мә бьмьрьн. Гaвa Хөдaн әви wәлaти бьдә мә, әмe жи һьндавa тәдa қәнщ у aмьн бьн».

¹⁵ Пәйр'а әwе пe wәрьс әwанa п'әнщәрер'а дахьстьн, чьмки мaлa wе сәр диwарe бажер бу, әw сәр диwер дьма ¹⁶ у готә wан: «Һәр'әнә ль сәрe ч'ийe, wәки йед пәй wә к'әтьнә р'асти wә нәйен. Ce р'ожa хwә ль wьр вәшерьн, һ'әтa әwед кә пәй wә к'әтьнә вәгәр'ьн, паше р'ийа хwәдa һәр'ьн». ¹⁷ Wан мәрьвa готә we: «Әмe жь we сондa кә тә әм пe данә сонде aзa бьн, һәгәр тә оса нәки: ¹⁸ Гaвa әм бьк'әвьнә ви wәлaти, һынге тә әвe қәйт'анa сор we п'әнщәрeвa гьреди, к'ижанeвa тә әм дахьстьн у де у бaвe хwә, бьрайед хwә у т'әмaмийa нәфәред бaвe хwә, вe малeдa т'опи щәм хwә ки. ¹⁹ һынге жь wанa к'и кә жь мaлa тә дәрe дәрвa, хуна вийe ль сәрe wi бә, әмe бесущ бьн, лe һәгәр дәст бьгьһижә йәки щәм тәйи мaлa тәдa, хуна wанe ль сәр мә бә. ²⁰ Лe һәгәр тә әвe кьрьна мә һәмa йәкир'а бежи, һынге әмe жь we сондa кә тә әм пe данә сонде aзa бьн». ²¹ Әwе гот: «Бьра wәкә готьна wә бә!» һынге әwе щә'сус вәр'екьрьн у әwанa чун. Әwе жи әw қәйт'анa сор п'әнщәрeвa гьредe.

Щә'сус вәдьгәр'ьнә щәм Йешу

²² Әwанa чун гьһиштьнә ч'ийe у се р'ожa хwә ль wьр вәшартьн, һ'әтa кә әwед пәй wанa к'әтьбун вәгәр'ийан. Әwед пәйк'әти т'әмaмийa р'едa ль wанa гәр'ийан, лe әw нәдитьн. ²³ Пәйр'а әw һәр дә мәрьв вәгәр'ийан, жь сәрe ч'ийe һатьнә хwарe, ч'емр'а дәрбаз бун чунә щәм Йешуйe кәр'e Нун у чь сәрe wан қәwьми бу wир'а гьли кьрьн. ²⁴ Паше готьнә Йешу: «Хөдaн р'асти әw һ'әму wәлaт дайә дәсте мә, сaвa мә ль сәр һ'әму бьнәлийед wi wәлaти йә».

Исраели ч'әме Урдөнер'а дәрбаз дьбьн

З ¹ Йешу сәрe сьбе зу р'абу, әw у һ'әму исраели жь Шиттиме р'ек'әтьн, гьһиштьнә һ'әтa Урдөне, шәвa хwә ль wьр дәрбаз кьрьн, ч'ем дәрбаз нәбун. ² Пәй се р'ожар'а сәрwер зомeдa гәр'ийан, ³ т'әми данә щьмә'те у готьн: «Гaвa һун Сьндoдa Пәймaнa^ф Хөдaн Хwәдeйe хwә бьбиньн, кә лeвийед^ф к'аһин^ф әw һьлдайи дьчьн, һун жи жь щийe хwә р'абьн у ль пәй wан һәр'ьн. ⁴ Лe гәрәкe һун wәкә дә һ'әзар зәнди хwә ль дури wан бьгьрьн, незик нәбьн, wәки һун әwе р'ейe бьзaньбьн, к'ижанeдa кә һунe һәр'ьн, чьмки һун әwе р'ейeдa қәт нәчунә».

⁵ Йешу готә щьмә'те: «Хwә пақьж^ф кьн, чьмки сьбе Хөдaнe ль нав wәдa к'әрәмәтa бькә». ⁶ Пәйр'а Йешу готә к'аһинa: «Лe һун Сьндoдa Пәймaнe һьлдьн у дәрбaзи

пешийа щьмэ'те бьн». Вана жи Сьндоқа Пэймане һьлда у пешийа щьмэ'тева чун.

⁷Һынге Хөдан готэ Йешу: «Эве иро дэстпекьм тэ ль бэр ч'э'ве т'эмамия израелия мэзын кьм, вэки бьзаньбьн кө Эз чава т'эви Муса бумэ, Эве өса жи т'эви тэ бьм. ⁸Ле ньһа тө т'эмийе бьдэ к'аһинед кө Сьндоқа Пэймане һьлдьдн у бежэ: «Гава һун быг'һижьнэ дэве ава Урдөне, һэма ава кэвийа Урдөнеда бьсэкьньн».

⁹Һынге Йешу готэ израелия: «Незик вэрьн у хэбэред Хөдан Хвэдейе хвэ бьбьһен». ¹⁰Йешу гот: «Бь ве йэке һуне бьзаньбьн, кө Хвэдейе зеңди нава вэда йэ, Эве кэнания^ф, һ'итгийа, һ'иуийа, пьризийа^ф, гиргашийа, эморийа у йэбусийа ль бэр вэ р'ақэтинэ. ¹¹Ва йэ сьндөқа пэймана Хөдане т'эмамия дьнйайе, we пешийа вэ бьк'эвэ нава ч'эме Урдөне. ¹²Ле ньһа һун жь қэбилед^ф израелия донздэһ мэрьва к'ьфш кьн, жь һэр қэбиле мэрьвэки. ¹³У гава ньгед к'аһинед кө Сьндоқа Хвэйи Хөдане т'эмамия дьнйайе дьбьн, бьк'эвьнэ ава Урдөне, һынге ава Урдөне we бе бьр'ине у ава кө жорда те мина диуер we бьсэкьнэ».

¹⁴Гава щьмэ'т жь зоме р'ек'эт кө Урдөнер'а дэрбаз бэ, һынге к'аһинед кө Сьндоқа Пэймане һьлддан пешийа щьмэ'те бун. ¹⁵У чава к'аһинед кө Сьндоқ дьбьрьн гьһиштьнэ һ'эта Урдөне у ньгед к'аһинед кө Сьндоқ дьбьрьн к'э-

тънэ ава дэве Урдөне, (чьмки т'эмамия вэхте наньруне, ч'эме Урдөне левар'а т'ьжи дьбу дьр'ьжийа), ¹⁶Һынге ава кө жорда дьһат, гэлэки дури бажаре Адэма һьнда Сарт'ане мина диуер бьльнд бу сэкьни. У ава кө бэржер дьк'этэ Бэ'ра Э'рабайе^ф, ава готи Бэ'ра Мьри* ч'ькийа һатэ бьр'ине у щьмэ'т дэрбази пешбэри Эриһайе бу. ¹⁷К'аһинед кө Сьндоқа Хөдан һьлдабун, ль нава ч'эме Урдөнеда сэр э'рде зьһа қэвин сэкьнин, һ'эта кө т'эмамия Израеле Урдөнер'а ль сэр э'рде зьһар'а дэрбаз бу.

Кэвьред биранине дьдьнэ сэкьнандьне

4 ¹Гава т'эмамия щьмэ'те ч'эме Урдөнер'а дэрбаз бу, Хөдан т'эв Йешу хэбэр да у гот: ²«Һун жь нава щьмэ'те донздэһ мэрьва к'ьфш кьн, жь һэр қэбиле мэрьвэки. ³Т'эмийе бьдьнэ вана у бежьн: «Жь ви щийе нава ч'эме Урдөне, жь дэра кө к'аһин қэвин сэр сэкьнинэ, хвэр'а донздэһ кэвьра һьлдьн у вана т'эви хвэ бьбьн дайньнэ ль we дэре, к'идэре кө һуне шэва хвэ дэрбаз кьн». ⁴Йешу жь нава израелия гази ван донздэһ мэрьвед к'ьфшкьри кьрьн, жь һэр қэбиле мэрьвэк. ⁵У Йешу готэ ван: «Һэр'ьнэ пешийа Сьндоқа Хөдан Хвэдейе хвэ, ль нава ч'эме Урдөне, жь вэ һэр йэк жь we дэре кэвьрэки бьдэ ль сэр мьле хвэ, вэкэ һ'эсабе қэбилед израелия, ⁶вэки эвана ль нава

* 3:16 Бь ибрани «Бэ'ра Хве».

wәдa бьбьнә нишан, гава сьбе-досьбә зар'ед wә жь wә бьпърсын у бежьн: «Әв кәвьрана бона wә чь нә?» ⁷ Ынгә бежьнә wan: «Әв кәвьрана ль нава израелийада бона биранина һ'әта-һ'әтайе нә, чьмки ава ч'әме Урдөне пешийа Сьндоқа Пәймана Хөдан һатә бър'ине. Гава Сьндоқе Урдөнер'а дәрбаз буйа, һынгә ава Урдөне һатә бър'ине».

⁸ Израелийа өса жи кър, чава кө Йешу ә'мьр ль wана кър, жь нава ч'әме Урдөне донздәһ кәвьр һьлдан, чава кө Хөдан готьбу Йешу, wәкә һ'әсабе қәбилед израелийа, wана әw кәвьр т'әви хwә бьрнә зоме у ль wьр данин. ⁹ Йешу донздәһ кәвьред дьн жи ч'әме Урдөнеда, ль wi щийе кө к'аһина Сьндоқа Пәймане һьлдабун у ль сәр сәкьнибун данә сәкьнандьне, кө һ'әта иро жи әwана ль wьр ьн.

¹⁰ К'аһинед кө Сьндоқ һьлдабун ль нава Урдөнеда сәкьнин, һ'әта һәр тыштед кө Хөдан т'әми ль Йешу кьрьбун щьмә'тер'а бежә хьлаз нәбун, анәгори wan һ'әму т'әмийед кө Муса ль Йешу кьрьбун. Щьмә'те ләзанд дәрбаз бу. ¹¹ Гава т'әмамия щьмә'те жь ч'ем дәрбаз бу, һынгә Сьндоқа Хөдан у к'аһин жи дәрбаз бун, чунә пешийа щьмә'те. ¹² У р'убенийа, гадийа у ниве қәбила мьнашийа ч'әкьри дәрбази пешийа израелийа бун, чава кө Муса wanар'а готьбу. ¹³ Qаси чьл һ'әзар әскәри ль бәр Хөдан бона шер' дәрбази дәшта Әриһаийе бун. ¹⁴ Әwe р'оже Хөдан Йешу ль бәр ч'әве т'әмамия Израеле мәзьн кър у қәдыре wi өса гьр-

тьн, чава кө қәдыре Муса ль нав т'әмамия ә'мьре wiда гьртьбун.

¹⁵ Хөдан т'әв Йешу хәбәр да у гот: ¹⁶ «Дә ә'мьри wan к'аһина кә, кө Сьндоқа^ф Шә'дәтийе һьлданә, бьра жь ч'әме Урдөне дәрк'әвьн». ¹⁷ Йешу ә'мьри сәр к'аһина кьр у гот: «Жь Урдөне дәрк'әвьн». ¹⁸ У гава әw к'аһинед кө Сьндоқа Пәймана Хөдан һьлдабун, жь нава ч'әме Урдөне дәрк'әтьн, һәма чава ньгед к'аһина ә'рде зьһа к'әтьн, ава Урдөне вәгәр'ийа, һатә сәр қьрара хwәйә бәре у левар'а к'ьшийа.

¹⁹ Дәһе мәһа ә'wльн щьмә'т жь Урдөне дәрк'әт, Гилгаледа алийе р'оһьлата Әриһаийева зомә ледан. ²⁰ У Йешу әw донздәһ кәвьред кө жь Урдөне һьлдабун Гилгаледа данә сәкьнандьне ²¹ у готә израелийа: «Гава зар'ед wә паше жь бавед хwә бьпърсын у бежьн: «Әв чь кәвьр ьн?» ²² Ынгә зар'ед хwәр'а бежьн: «Израел Урдөнер'а сәр ә'рде зьһар'а дәрбаз бу». ²³ Чьмки Хөдан Хwәдейе wә ава Урдөне ль бәр wә зьһа кьр, һ'әта кө һун дәрбаз бун, чава Хөдан Хwәдейе wә Бә'ра Сорда жи кьр, әw ль бәр мә зьһа кьр, һ'әта кө әм дәрбаз бун. ²⁴ Бь ви аwайи һ'әму мьләтед дьнйаие we бьзаныьн кө дәсте Хөдан қәwат ә. У һун т'әме жь Хөдан Хwәдейе хwә бьтърьсн».

5 ¹ Гава һ'әму п'адшед әмори-ийәйә ви алийе Урдөнейи р'о-авайе у һ'әму п'адшед кәнанийәйә ль бәр дәве бә'ре бьһистьн, wәки Хөдан ава ч'әме Урдөне ль бәр израелийа бәри дәрбазбуна wan

мьч'ьқандйә, һынге дьл нав ванда нәма у кәсәки пешбәри исраелийә тәрәш нәкьр.

**Сьнәткьрьна^ф щьмә'те
Гилгаледа**

² We һынге Хөдан готә Йешу: «Хвәр'а к'еред кәвьрийә туж чекә у щара дөда исраелийә сьнәт^ф кә». ³ Йешу хвәр'а к'еред кәвьрийә туж чекьрын у исраели сьнәт кьрын, пәйр'а әв щи һатә навкьрьне: Гьре Сьнәтийе. ⁴ Мә'ни әв бу кә Йешу әвана сьнәт кьрын, чьмки пәй дәрк'әтһна Мьсьрер'а, г'әмамия щьмә'та кә жь Мьсьре дәрк'әтһбу, һәрч'е қсьме мерин, һ'әму шәр'ван р'ева бәр'ийеда мьрбун. ⁵ Т'әмамия щьмә'та жь Мьсьре дәрк'әти сьнәткьри бу, ле әв щьмә'та пәй дәрк'әтһнер'а р'ева бәр'ийеда ль һәв зедә бьбу, нәсьнәткьри бу. ⁶ Чьмки исраели чьл сали бәр'ийеда гәр'ийан, һ'әта әв ньсьле шәр'ванайә кә жь Мьсьре дәрк'әтһбу қьр' бу, чьмки вана гөр'а готһна Хөдан нәкьр, Хөдан жи ванар'а сонд хвар, кә әве ви вәлати нәбиньн, к'ижан кә Хөдан кал-бавед ванар'а сонд хварьбу бьда мә. Әв вәлате кә шир у һынгьв же дьк'ьшә.¹ ⁷ Хвәде дәвса ван көр'ед ван р'акьрын у Йешу әвана сьнәт кьрын, чьмки әвә нәсьнәткьри бун у р'ева әв нәһатһбунә сьнәткьрьне. ⁸ Гава

т'әмамия щьмә'те һатә сьнәткьрьне, әвана ль зоме щийе хвәда ман, һ'әта бьринед ван п'ак бун. ⁹ Пәйр'а Хөдан готә Йешу: «Мьн иро қара Мьсьре жь сәр вә һьлда*». У һ'әта иро жи ви щийир'а дьбежьн: Гилгал**.

**Израели
Щәжһна Дәрбазбуне дькьн
(Дәрк'әтһн 12:1-13)**

¹⁰ Исраелийә конед хвә Гилгаледа вәгьртһн у р'ожа чардәһе мәһе, бәре еваре дәшта Әриһайеда Щәжһна^ф Дәрбазбуне кьрын. ¹¹ Р'ожа пәй Щәжһна Дәрбазбунер'а, вана жь дәрәмәта ви әрди, нане шкәва у қәлинок* хварьн. ¹² һәма әве р'ожа кә вана дәрәмәта әрде хварьн, мана¹ һатә бьр'ине, иди манайе^ф исраелийә т'өнәбу, әве сале вана жь дәрәмәта вәлате Кәнане хварьн.

Йешу у сәрәскәре Хөдан

¹³ У гава Йешу һында Әриһайе бу, сәре хвә бьльнд кьр у дина хвә даһе ве пешбәри ви мәрик сәкьнийә, шурәки тә'зи жи дестда. Йешу незики ви бу у готе: «Тә жь мә йи, йан жь дьжмьнед мә йи?» ¹⁴ Әви гот: «На, әз сәрәскәре орди-йә Хөдан ьм, әз нежа һатһмә вьр». Йешу дәвәр'уйә чу әрде, һ'әбанд у готә ви: «Хвәйе мьн ве чь бежә ә'вде хвә?» ¹⁵ Сәрәскәре ордийә

* **5:9** Бь ибрани хәбәр бь хәбәр «һол кьр» ә.

** **5:9** Бь ибрани дәнге наве «Гилгал» мина хәбәра «һол кьр» ә.

* **5:11** Ава готи «қәйнок» кә те фә'мкьрьне: «Гәньме қәланди».

5:6 Жьмар 14:28-35. **5:12** Дәрк'әтһн 16:35; Жьмар 11:7-9.

Ходан готэ Йешу: «Чарьхед нъгед хwада бехэ, чьмки эw щийе кō тō сэр сэкъни йи пироз^ф э». Йешу оса жи кър.

һьлдан у веранкърьна Әриһайе

Б¹ Дәргәһед Әриһайе жь тьрса израелияа қайим дадаи бун, кәсәк же дәрнәдк'әт у нә дьк'әте. ² Һьнге Ходан готэ Йешу: «Ва йә Мьн Әриһа, п'адша у мерхасед вева данә дәсте тә. ³ Ле һун һ'әму мәрвьед шәр'ван, р'оже царәке, дора бажер шәш р'ожа бьзвьр'ьн. ⁴ Һ'әфт к'аһин бьра һ'әфт бор'ийед^ф жь стьруйед бәрана һьлдьн, пешийа Сьндоқева һәр'ьн, ле р'ожа һ'әфта һун һ'әфт щара дора бажер бьзвьр'ьн, к'аһин жи бьра бор'ийа хьн. ⁵ У гава стьруйед бәрана дьреж лек'әвьн у һун дәнге стьруйа бьбьһен, бьра т'әмамияа щьмә'те бь дәнгәки бьльнд бькә қар'ин у һьнге диwаред бажер we һьлшен у щьмә'те р'астә-р'аст бьк'әвә бажер». ⁶ У Йешуйе кәр'е Нун гази к'аһина кър у готэ ван: «Сьндоқа Пәймане һьлдьн, һ'әфт к'аһин жи бьра һ'әфт бор'ийед жь стьруйед бәрана һьлдьн, пешийа Сьндоқа Ходанва һәр'ьн». ⁷ Щьмә'тер'а жи гот: «Дә һәр'ьн дора бажер бьзвьр'ьн, ч'әкван жи бьра пешийа Сьндоқа Ходанва һәр'ьн».

⁸ Гава Йешу әв йәк ә'мьр ль щьмә'те кър, һьнге һәр һ'әфт к'аһинед кō һ'әфт бор'ийед жь стьруйед бәрана пешийа Ходанва һьлдьдан чунә пешийе у бор'ийа хьстьн, Сьндоқа Пәймана Ходан жи ль

пәй wan дьчу. ⁹ Ч'әкван пешийа к'аһинед бор'иванва дьчун, ле ч'әкванед пашийе ль пәй Сьндоқе бун, бь бор'и ледане дьчун. ¹⁰ Һьнге Йешу т'әми ль щьмә'те кър у гот: «Ньшкева нәкьнә қар'ә-қар', бьра дәнге wә нәйе бьһистьне у хәбәрәк жь дәве wә дәрнәк'әвә, һ'әта әве р'ожа кō әзе wәр'а бежьм: (Қар'ә-қар' кьн!) һьнге бькьнә қар'ә-қар'». ¹¹ Сьндоқа Пәймана Ходан щарәке дора бажер зьвьр'андьн у һатьнә зоме, шәва хwә зомеда дәрбаз кърьн.

¹² Йешу сәре сьбе зу р'абу у к'аһина Сьндоқа Пәймана Ходан һьлдан. ¹³ Әw һәр һ'әфт к'аһинед кō һ'әфт бор'ийед жь стьруйед бәрана һьлдьдан, пешийа Сьндоқа Ходанва бор'ийа дьхьстьн дьчун у ч'әкван жи пешийа wanва дьчун, ле ч'әкванед пашийе пәй Сьндоқа Ходан, бь бор'иледане дьчун. ¹⁴ Р'ожа дōда жи дора бажер щарәке зьвьр'ин у вәгәр'ийан һатьнә зоме. У шәш р'ожа аһа кърьн.

¹⁵ Р'ожа һ'әфта әвана бәрбангда р'абун, мина һәр щар, щара һ'әфта дора бажер зьвьр'ин, ле т'әне әве р'оже һ'әфт щара дора бажер зьвьр'ин. ¹⁶ У гава щара һ'әфта к'аһина ль бор'ийед стьру хьстьн, Йешу готэ щьмә'те: «Дә бькьнә қар'ә-қар'! Чьмки Ходан әв бажар да дәсте wә. ¹⁷ Бажар у һәр тыште теда гәрәке лап бе кавьлкърьне, кō Ходанр'а чава п'ар бе дайине. Ле т'әне бьра Р'әхаба қав у һәр кәсе т'әви we мала веда сах бьминьн, чьмки щә'сусед кō мә шандьн әве вәшартьн. ¹⁸ Ле

хун һ'эвза хвэ жь тыште we лап бе кавьлкърьне бькьн, к'ижан кө we Хөданр'а чава п'ар бе дайине, нэбэ кө хун дэст бавежьнэ тыштэки бона лап кавьлкърьне бенэ қыр'е, һынге қыр'а зома Израеле биньн, әве бькьнэ нава охьрмед гьран. ¹⁹ Әв һ'әму зер', зив у дәр-данед сьфьрин у һ'әсьни Хөданр'а пироз ын. Әв гәрәке бьк'әвьнэ нав хьзна Хөдан». ²⁰ Бор'и лек'әтьне-р'а, щьмә'те кьрә қар'ә-қар'. У гава щьмә'те дэнге бор'ийа бьхист, һынге щьмә'те бь дэнге бьльнд кьрә қар'ә-қар', дивар жорда к'әтын у щьмәт р'астә-р'аст к'әтә бажер у бажар һьлдан.† ²¹ У һәр тыштед бажерда, мер у жьн, щаһьл у калпир, дәвар, пэз у к'әр һ'әму дәве шурр'а дәрбаз кьрын.

²² һынге Йешу готә ван һәр дө мәрвьед кө wi вәлатида щә'суси кьрбун: «Һәр'ьнә мала әве к'өлфәта қав у әве к'өлфәте, һ'әму мәрвьед вева жь вьр дәрхьн, чава кө вә wer'а сонд хварийә». ²³ У әв хортед щә'сус чун, Р'әхаб, де баве we, бьрайед we, к'и we һәбу, өса жи һ'әму пьсмамед we дәрхьстьн у әв жь зома Израеле дәр данә сәкьнандьне. ²⁴ Пәйр'а агьр бәри бажер у һәр тыштед навда дан шәвьтандьн, т'әне зер', зив, әв дәрданед сьфьрин у һ'әсьни кьрынә хьзна Хана^ф Хөдан. ²⁵ Бь ви авайи Йешу Р'әхаба қав, нәфәред мала баве we у һ'әму мәрвьед вева сах һьштьн у әв* һ'әта р'ожа иро

ль Израеледа дьминә, чьмки әве әв щә'сусед кө Йешу бона щә'суси-йа Әриһае шандьбун вәшартьн.† ²⁶ һынге Йешу сонд хвар у гот: «Бьра ль бәр Хөдан ньфьр' ль wi мәрвьи бә, к'ижан р'абә ви бажаре Әриһае чекә. Йе һ'име we дайнә ньхөри^ф ле бьмьрә! Йе дәргәһе we бьдә сәкьнандьне бьч'ук ле бьмьрә».† ²⁷ Хөдан т'әви Йешу бу у нав-дэнге wi ль нав т'әмамия вәлетда бәла бу.

Гөнәйе^ф Әк'ан

7 ¹ Ле израелийа һындава п'ара Хөданда бебәхти кьр. Әк'ане көр'е К'арми, нәвийе Забди, нәвич'ьр'ке Зәраһе жь қәбила Щьһуда^ф, дәстдьрежайа тыштед бона лап кавьлкърьнейә п'ара Хөдан кьр у һерса Хөдан ль израелийа р'абу. ² Йешу жь Әриһае мәри шандьнә бажаре Ә'йе, незики Бет'-Авәне, алийе р'оһьлата Бет'-Еле у готә ван: «Һәр'ьн щә'сусийа wi вәлати бькьн». Әв мәрвьана һәвраз чун, щә'сусийа Ә'йе кьрын ³ пәйр'а вәгәр'ийан һатьнә щәм Йешу у готьнә wi: «Бьра т'әмамия щьмә'те һәвраз нәчә, т'әне вәкә дө йан се һ'әзар мәрвьа һәвраз һәр'ьн Ә'йе хьн. Зә'мәте нәдә т'әмамия щьмә'те нәбә вьр, чьмки әвә һындьк ын». ⁴ У жь щьмә'те вәкә се һ'әзар мәрвьа һәвраз чунә вьр, ле әвана жь бәр мәрвьед Ә'йе р'әвин. ⁵ Мәрвьед Ә'йе вәкә си у шәш мәрвьа жь ван көштьн, жь бәр дәргәһе

* **6:25** Те фә'мкьрьне: «Зөр'әта баве we».

6:20 Ибрани 11:30. **6:25** Ибрани 11:31. **6:26** П'адшати I, 16:34.

бажерда данэ пэй ван, һ'эта к'ар-хана кэвэра у п'ебэржере ч'ийеда ль ван хьстгн. Дьле щьмэ'те сьст бу у қодуме чоке ван шкэст.

⁶Һынге Йешу к'ынщед хвэ қэ-лашгн у т'эви р'успийед^ф Израеле ль бэр Сьндога Ходан һ'эта ева-ре дэвэр'уйа хвэ авитгнэ э'рде у хвэли ль сэре хвэ кьрн. ⁷У Йешу гот: «Һэй Хвэйи Ходано! Тэ чьма эв щьмэ'та дэрбази ви алиие ч'эме Урдөне кьр? Вэки мэ бьди дэ-сте эморийа^ф у мэ қыр' ки? Хвази эм р'ази буна ль алиие р'оһьлата Урдөне бьмана. ⁸Һэй Хвэйе мьн! Израел кө ль бэр дьжмьнед хвэ р'эви, эз иди пэй ве йэкер'а чь бежьм? ⁹Чьмки кэнани у һ'эму бьнэлийед вэлат we бьбьһен у дора мэ быгьрн, наве мэ ль сэр дьне бьдгнэ һьлдане, һынге Те бона наве Хвэйи мэзгн чь бьки?»

¹⁰Ходан готэ Йешу: «Һэла р'а-бэ, тэ чьма хвэ өса дэвэр'уйа ави-тийэ э'рде? ¹¹Израеле гөнэ^ф кьри-йэ, эв пэймана Мьнэ кө Мьн т'эми ль ван кьрбу т'эр'ьбандьнэ, вана тьштед бона лап кавьлкьрнейэ п'ара Мьн дьзинэ, дэрэв кьрнэ у эв һьлданэ нава һур-муред хвэда вэшартгнэ. ¹²Лэма жи израелиие нькарьбьн ль бэр дьжмьнед хвэ бьсэкьньн, эве ль бэр дьжмьнед хвэ бьр'эвьн, чьмки эв жи бунэ бона лап кавьлкьрне. Эзе иди т'эв вэ нибьм, һ'эта кө һун эв тьште бона лап кавьлкьрнейэ п'ара Мьн жь нав хвэ нэдьнэ һьлдане. ¹³Дэ р'абэ щьмэ'те пақьж кэ у бежэ кө бона сьбе эв хвэ пақьж кьн, чьмки Ходан Хвэдейе Израеле

аһа дьбежэ: «Израел! Тьште бона лап кавьлкьрнейэ п'ара Мьн нав тэда һэйэ. һ'эта кө һун эв тьште бона лап кавьлкьрне жь нава хвэ нэдьнэ һьлдане, һуне нькарьбьн ль бэр дьжмьнед хвэ бьсэкьньн. ¹⁴Ава сэре сьбе һун қэбилед хвэ-ва вэрьнэ ве һ'эзуре, һынге Ходан к'ижан қэбиле пе п'эшке нишан кэ, бьра эв бэрэкед хвэва пешда бен, Ходан к'ижан бэрэке нишан кэ, бьра эв малбэтед хвэва пешда бен, Ходан к'ижан малбэте нишан кэ, бьра эв меред хвэва пешда бен. ¹⁵We һынге эв тьштед бона лап кавьлкьрнейэ п'ара Мьн жь щэм к'ижани дэре, бьра эв һ'эму нэфэра у һэбукева бе шэвьтан-дьне, чьмки эви пэймана Ходан т'эр'ьбандийэ у Израеледа р'ур'э-ши кьрийэ».

¹⁶Йешу сьбе зу р'абу, Израел қэбилед ванава анинэ һ'эзуре у п'эшк қэбила Щьһудар'а к'эт. ¹⁷Эви бэрэкед Щьһуда анинэ һ'э-зуре, бэрэка зэраһийа һатэ гьртг-не, бэрэка зэраһийа малбэтава анинэ һ'эзуре, Забди һатэ гьртгне. ¹⁸Пэйр'а малбэта Забди мерава анинэ һ'эзуре, Эк'ане көр'е К'арми, нэвийе Забди, нэвич'ьр'ке Зэраһе жь қэбила Щьһуда һатэ гьртгне. ¹⁹Һынге Йешу готэ Эк'ан: «Лаво! Эз һиви дькьм, вэрэ ль бэр Хо-дан Хвэдейе Израеле гөнэие хвэ бьдэ р'уйе хвэ, хвэ мькөр' вэрэ у тэ чь кьрийэ жь мьн вэнэшерэ, мьнр'а бежэ». ²⁰Эк'ан ль Йешу вэгэр'анд у гот: «Бэле мьн ль бэр Ходан Хвэдейе Израеле гөнэ кь-рийэ. Мьн эв йэк кьр: ²¹Мьн жь

нав т'ален п'отэки Шинарейи* хас, досьд шекъл** зив у шэлэки зер'ини г'ранияа пенци шекъли дит, дьлхавъжи кър эв хьлдан. We эвэ коне мында бьн хвэлийеда вэшарти нэ, зив жи бьн ванда йэ».

²² Йешу мэри шандьн у эв бь р'эв чунэ кон, we эвэ конда вэшарти бун у зив жи бьн ванда.

²³ Вана эв жь кон хьлдан анинэ щэм Йешу у h'эму исраелийа, данинэ ль бэр Ходан. ²⁴ Ынге Йешу у h'эму исраелийед т'эви ви, Эк'ане зараһи, эв зив у п'от, шэле зер'ин, көр' у қизед ви, пэз у дэваред ви, к'эр у коне ви, т'эмамияа һэбукева хьлдан бьр'нэ Гэлийе Тэнгасийе. ²⁵ У Йешу готэ Эк'ан: «Тэ чьма эва қэзийа ани сэр мэ? Иро жи Ходане қэзийе бинэ сэрэ тэ». У т'эмамияа Исраеле Эк'ан малева данэ ль бэр кэвьра у шэвьтандьн. ²⁶ Пэйр'а қуҷ'экэ мэзын кэвьр ль сэр ви лод кьрын, кө һ'эта иро жи һэйэ. Ынге һерса Ходан дани. Бона we йэке һ'эта иро жи ви щийир'а дьбежьн: Гэлийе Тэнгасийе*.

һьлдана Әйе

8 ¹ Ходан готэ Йешу: «Нэтырсэ у т'эвиһэв нэбэ. Р'абэ һ'эму мэрвьед шэр'ван т'эви хвэ һьлдэ у һэвраз һэр'э бэрбь Әйе. Ва Мын п'адше Әйе, щьмэ'та we, бажар э'рдева дайэ дәсте тэ. ² Сэрэ Әйе у п'адше we жи Һса бьки, чава тэ сэрэ Әриһаие у п'адше we кьр, ле

т'эне һэбук у һ'эйванед we хвэ р'а т'алан биньн. У пышт бажерва мэрийа бьди тэландьне». ³ Йешу һ'эму мэрвьед шэр'ванва р'абун, кө һэр'нэ ль сэр Әйе, Йешу си һ'эзар мэрвьед сэрхвэ бьжартьн, эв шэв шандьн ⁴ у т'эми ль ван кьр гот: «Бьньһер'ьн, һун гэрэке пышт бажерва хвэ ль бажер бьтэлиньн, жь бажер гэлэки дур нэк'эвьн, һ'эму жи һазьр сэкьни бьн. ⁵ Эзе т'эви һ'эму щьмэ'та т'эви хвэ, эме незики бажер бьн у гава эвана мина щара э'вльн р'абьнэ пешбэри мэ, эме ль бэр ван бьр'эвьн. ⁶ Эве ль пэй мэ к'эвьн, һ'эта кө эм ван жь бажер дур хьн, чьмки эве бежьн: «Эвана мина щара э'вльн ль бэр мэ дьр'эвьн, гава эм ль бэр ван бьр'эвьн. ⁷ Ынге һун жь щийе хвэи тэлийаи дэрк'эвьн у бажер хьлдьн, чьмки Ходан Хвэдейе wэ, we бажер бьдэ дәсте wэ. ⁸ Гава һун бажер хьлдьн, агьр бэри бажер дьн, анэгори готьна Ходан бькьн. Дэ ва йэ мын т'эми ль wэ кьр». ⁹ Йешу эв шандьн, эвана чун навбэра Бет'-Еле у Әйеда, алийе р'оавайа Әйева хвэ тэландьн. Ле Йешу эве шэве нава щьмэ'теда ма.

¹⁰ Йешу сэрэ сьбе зу р'абу щьмэ'т бьн ч'э'ве хвэр'а дэрбаз кьр у эви р'успийед Исраелева данэ пешийа щьмэ'те у бэре хвэ данэ бажаре Әйе. ¹¹ һ'эму мэрвьед шэр'ванэ т'эви ви жи һэвраз чун, эв незики пешбэри бажер бун, алийе бакбра Әйева конед хвэ вэгьртьн.

* 7:21 «Шинар» наведе Бабилонейи^ф бэре бу.

** 7:21 «Шекълэж» wэкэ донздэһ гьрами бу.

* 7:26 Бь ибрани «Ә'хоре», кө те фэ'мкьрыне: «Тэнгаси» йан «Зэлулийе».

Ль навбэра ван у Э'йеда нэвалэк һэбу. ¹²Һынге Йешу вэкэ пенц һ'э-зар мэр'ва һьлда, алийе р'оавайа бажерва, ль навбэра Бет'-Еле у Э'йеда эвана тэландьн. ¹³Бь ви авайи п'эр'ания ордия щьмэ'те алийе бакөра бажерва щи-вар бу, ле һэрч'е майи жи алийе р'оавайа бажерва тэланди бун. У we шэве Йешу чу ль нэвалек гэр'ийа. ¹⁴Гава п'адше Э'йе эв йэк дит, эв пер'а-пер'а т'эви мэр'вед бажер сьбе зу р'абу, т'эви т'эмамийа щьмэ'та хвэ дэрк'этэ щийе к'ьфшкбри пешбэри Э'рабайе, кө һьмбэри Израеле шэр'кьн. Ле эви ньзаньбу кө пышта бажерва израелийа хвэ ль ви тэландьбун. ¹⁵Йешу у т'эмамийа Израеле өса данэ к'ьфше, йане вана дайэ дэр у эв ль бэр вана дьр'эвьнэ бэр'ийе. ¹⁶Һынге т'эмамийа щьмэ'та бажер дэнг данэ һэв, кө пэй ван к'эвьн, вана да пэй Йешу у эвана жь бажер дур к'этьн. ¹⁷Бажаре Э'йе у Бет'-Еледа мэр'вэк нэмабу кө нэдабуя ль пэй израелийа. Дэргәһе бажер жи вэкьри һьштьн у данэ ль пэй израелийа.

¹⁸Һынге Хөдан готэ Йешу: «Р'ь-ма дэсте хвэда бэрбьр'и Э'йе кэ, чьмки Эзе эве бьдьмэ дэсте тэ». У Йешу р'ьма дэсте хвэда бэрбьр'и бажер кьр. ¹⁹Гава эви дэсте хвэ бэрбьр' кьр, эвед тэлийи пер'а-пер'а жь щийе хвэ дэрк'этьн, р'эвин к'этьнэ бажер, эв һьлдан у агьр зу бэри бажер дан. ²⁰Бьнэлийед Э'йе пышт хвэва зьвьр'ин, дина хвэ дане, we ду жь бажер һьлдк'ьшэ э'эмен. Иди щийе р'эве

бона ван нэмабу, нэ вьрда нэ we-да, чьмки эв щьмэ'та кө дьр'эвийа бэр'ийе жи ль сэр ванда вэгэр'ийа у пэй ван к'эт. ²¹Гава Йешу у һ'эму израелийа дина хвэ дане, кө эвед хвэ тэландьбун бажар һьлданэ у ду жь бажер һьлдк'ьшэ, һынге эв жи вэгэр'ийан у мэр'вед Э'йе хьстьн. ²²Ле израелийед майин жи жь бажер дэрк'этьнэ пешийа ван. Мэр'вед Э'йе һэр дө алийава навбэра израелийада бун. Израелийа эв қьр' кьрьн, өса кө йэк жь вана нэфьльти у нэ жи р'эви. ²³Т'эне п'адше Э'йе сах гьртьн у эв бьр'нэ щэм Йешу.

²⁴Гава израелийа һ'эму бьнэлийед Э'йейэ кө пэй ван к'этьбун дэшта бэр'ийеда қьр' кьрьн у һ'эму к'этьнэ ль бэр дэве шур һатьнэ қьр'е, һынге һ'эму израели вэгэр'ийанэ Э'йе у эв дэве шурр'а дэрбаз кьрьн. ²⁵Эве р'өже һ'эму бьнэлийед Э'йе, донздәһ һ'эзар жьн у мер һатьнэ қьр'е. ²⁶Йешу эв р'ьма дэсте хвэдайэ бэрбьр'икьри пашда нэк'ьшанд, һ'эта кө һ'эму бьнэлийед Э'йе пева қьр' кьрьн. ²⁷Израелийа т'эне эв һ'эйван у т'алане бажер хвэр'а һьлдан, анэгори готьна Хөданэ кө т'эми ль Йешу кьрьбу. ²⁸У Йешу Э'йи шэвьтанд, эв кьрэ қуч'а хьрабэ-йэ һ'эта-һ'этайейэ һ'эта иро. ²⁹Ле п'адше Э'йе дарева дарда кьр, һ'эта бэре еваре, гава р'о чу ава Йешу э'мьр кьр, кө щьнйазе ви жь даре биньнэ харе. Эв авитьнэ ль бэр дэргәһед бажер, ль сэр ви қуч'экэ мэзьн кэвьр лод кьрьн, кө һ'эта р'өжа иро жи һайэ.

Ль сэр ч'ийайе Әйбале
к'ьтеба Қануне те
хвэндьне

(Добарәкьрына Қануне 27:1-26)

³⁰ Пәйр'а Йешу бона Хөдан Хвәдейе Израеле, ль сэр ч'ийайе Әйбале горигәһәк^Ф чекьр,[†] ³¹ чава кө Мусайе ә'вде Хөдан т'эми дабу исраелийа, анәгори әве нъвисара к'ьтеба Қануна Мусада. Әви горигәһә пе кәвьред нәт'әр'ьшанди, һ'әсын ле нәк'әти чекьр у ль сэр we Хөданр'а дийарийед^Г т'эвайишәwате у қорбанед^Ф һәләқәти-йе дан. ³² У Йешу ль wьр, ль бәр ч'ә'ве исраелийа ль сэр кәвьра бәргьртъна қануна Муса нъвиси. ³³ Ле т'эмамийа Израеле, р'успийед we, сәрwer, һ'акьмава һәр дө алийе Сьндоқева ль пешбәри к'аһинед левийә кө Сьндоқа Пәймане һьлдьдан сәкьни бун, һьн исраелийед жь хәрибийе һаги, һьн жи бьнәлийед щида. Ниве ван пешбәри ч'ийайе Гьризиме бун, ниви жи пешбәри ч'ийайе Әйбале бун, чава кө ә'вде Хөдан Муса пешда т'эми кьрбу, кө дөа щьмә'та Израеле бькьра.[†] ³⁴ Пәй ве йәкер'а Йешу һ'әму хәбәред Қанунейә бона бьмбарәкийе^Ф у ньфьр'ед к'ьтеба Қанунеда нъвисар, хвандьн. ³⁵ Жь һ'әму т'эмийед Муса, қәт хәбәрәк нәма кө Йешу ль бәр т'эмамийа щьвина Израеле, жьн у зар'ед ван у ль бәр хәрибед нава wанда нәхwанд.

Бьнәлийед Гибоне
исраелийа дьхапиньн

9 ¹ Гава һ'әму п'адшайед алийе р'оавайа Урдөнейә ль сәре ч'ийа-банийа, гьр у дәшта р'оавайе у т'эмамийа йед дәве Бә'ра Навбәре*, һ'әта әwед пешбәри Лөбнәне дьман: һ'итийа, әмори-йа, кәнанийа, пьризийа, һ'иwийа у йәбусийа әв йәк кө бьһистьн, ² әw бунә йәк, wәки ль бәр Йешу у исраелийа шәр' кьн. ³ Ле бьнәлийед Гибоне бьһистьбун, wәки Йешу чь анибу сәре Әриһаие у Ә'йе, ⁴ wана һ'ьләк'ари кьр: Чун хwәр'а хөрәк һазьр кьрьн у т'ер'ед п'ьзьнийә һьз-һьзи у мәшкед шәравейә машиийаи у п'инәкьри авитьнә ль сәр к'әред хwә, ⁵ чарьхед п'ьзьнийә дьрути ньгед wанда, к'ьнщед һьз-һьзи ль wan у һ'әму хөрәке wan жи һ'ьшк у к'әфьки. ⁶ Әвана чунә ль зома Гилгале щәм Йешу у готьнә wi у исраелийа: «Әм жь wәлатәки дур тен, дә мәр'а созе ә'длайе қьрар кьн». ⁷ һьнге исраелийа готьнә һ'иwийа: «Бәлки һун незики мә дьминьн, әме чава wәр'а созе ә'длайе қьрар кьн?»[†] ⁸ Ле wана готә Йешу: «Әм хөламед тә нә».

Йешу готә wan: «Һун к'и нә у жь к'ө тен?» ⁹ Wана готә Йешу: «Әм хөламед тә бона наве Хөдан Хвәдейе тә жь wәлатәки гәләки дур тен, чьмки мә нав у дәнге Wi у һ'әму кьред Wийә Мьсьреда

* **9:1** Бь ибрани «Бә'ра Мәзьн».

8:30-32 Дәрк'әтьн 20:25; Добарәкьрына Қануне 27:2-8. **8:33** Добарәкьрына Қануне 11:29; 27:11-14. **9:7** Дәрк'әтьн 23:32; 34:12; Добарәкьрына Қануне 7:2.

кьри бһистийә. ¹⁰ Өса жи чь кө Әви ль алие р'оһьлата Урдөне ль сәре һәр дө п'адшед эморийа кьрийә, ль сәре Сихоне п'адше һ'әшбоне у Ог п'адше Башанейи^Ф Әшт'әрот'еда.[†] ¹¹ Ләма р'успийед мә у һ'әму бһнәлийед вәлате мә готһнә мә: Хөрәке р'ийа хвә һьлдһн у пешийа ванда һәр'һн, ванр'а бежһн, кө әм хөламед вә нә, дә мәр'а созе әдлайе қьрар кһн. ¹² Әв нане хөрәке мә, әве р'ожа кө мә хвәр'а һьлда, жь малед хвә дәрк'әтһн бәрбь вә һатһн, һе гәрм бу, ле һһа ва йә һ'ышки-һ'ола у к'әфьки йә. ¹³ У әв мәшк жи гава мә шәрәвева дагьртһн, әвә ну бун, ле ва әвә қәльши нә, әве р'ийа дьрежда жи к'һнц у чарьхед мә п'ьзһни нә». ¹⁴ һһнге израелия жь Хөдан нә пьрсин, хөрәке ван тә'м кьрһн. ¹⁵ У Йешу созе әдлайе да ван у т'әви ван қьрар кьр кө ван сах бьһелә, сәрверед щьмә'те жи ванр'а сонд хварьһн.

¹⁶ Пәй се р'ожед пәймангьредана ванар'а, израели пе һ'әсийан кө әвана щинаред ван һн у незики ван дьминьһн, ¹⁷ чьмки израели кө р'ек'әтһн, р'ожа сьсийа к'әтһнә бажаред ван: Бажаре Гибоне, К'ьфирайе, Берот'е у Қирйат-Йьһариме. ¹⁸ Ле израелия иди дәст нәданә ван, чьмки сәрверед щьмә'те бь наве Хөдан Хвәдейе Израеле ванар'а сонд хварьбун, ле т'әмамия щьмә'те һһндава сәрверәда бина хвә тәнг кьрһн. ¹⁹ һһнге һ'әму сәрверә готә

т'әмамия щьмә'те: «Мә бь наве Хөдан Хвәдейе Израеле ванр'а сонд хварийә, ләма әм иди һькарһн дәст бьдһнә ван. ²⁰ Әме аһа сәре ван бькһн: Бона әве сонда кө мә ванар'а сонд хварийә, ван сах бьһелһн, кө әм хәзәбе ль сәр хвәда нәйһн». ²¹ У сәрверә готә ван: «Бьра әв сах бьминьһн, ле т'әмамия щьмә'тер'а бьра әв бьбьнә дарбьр' у авк'еш». Сәрверә чава гот, өса жи кьрһн.

²² Йешу гази ван кьр у ванр'а гот: «Вә чьма әм хапандьһн у гот: «Әмә жь вә гәләки дур һн. Ле ва йә һун незики мә дьминьһн? ²³ Бона ве йәке һунә һьфьр'кьри нә! һуне т'ьме хөлам бьһн, дарбьр' у авк'ешед Хана Хвәдейе мьһн бьһн». ²⁴ һһнге вана ль Йешу вәгәр'анд у гот: «Әм, хөламед тә пе һ'әсийан, вәки Хөдан Хвәдейе тә готьбу әвде Хвә Муса, кө ве т'әмамия әви вәлати бьдә вә у һ'әму бһнәлийед ви вәлати жи ль бәр вә бьқәлинә, ләма әм бона ә'мьре хвә жь вә гәләки тьрсийан у мә әв йәка кьр. ²⁵ Ле ва йә әмә һһа дәсте тәда нә, чь ль бәр ч'ә'ве тә р'аст у қәнц ә, өса жи ль мә бькә». ²⁶ Йешу өса жи кьр, әвана жь дәсте израелия хьлаз кьрһн кө нәйенә көштьне. ²⁷ һәма әве р'оже Йешу әвана бона щьмә'те у горигәһа Хөдан, ль ви щийе кө Хөдан ве к'ьфш кьра, һ'әта р'ожа иройин кьрһнә дарбьр' у авк'еш.

^{9:10} Жьмар 21:21-35.

Израели зора эморийа^ф
дъбън

10¹ Гава п'адше Оршэлиме^ф Адони-Сэдэц б'һист, кӧ Йешу Э'й һылда йэ, эв пева кавъл кьрийэ у чь анийэ сэре Эриһаие у п'адше we, ӧса жи анийэ сэре Э'йе у п'адше we, б'һнэлийед Гибоне жи т'эви израелийа созе э'дълайийе църар кьрынэ у нава ванда жи дьминьн. ² Эв гэлэки тьрсийан, чьмки Гибон мина бажарэки п'адша, бажарэки мэзын бу, эв жь Э'йе мастьр бу у һ'эму б'һнэлийед we жи сэрхвэ бун. ³ һынге Адони-Сэдэц п'адше Оршэлиме мэри шандьнэ щэм һоһаме п'адше һеброне, Пираме п'адше Йармут'е, Йафиаие п'адше Лахише у Дьвире п'адше Э'глоне у гот: ⁴ «Һэвраз wэрынэ щэм мьн у али мьн бькьн, wэки эм гибонийа хьн, чьмки вана т'эви Йешу у израелийа созе э'дълайийе църар кьрийэ». ⁵ У эв һэр пенщ п'адшед эморийа^ф: П'адше Оршэлиме, п'адше һеброне, п'адше Йармут'е, п'адше Лахише у п'адше Э'глоне щьвийан, эв һ'эму ордийед хwэва һэвраз чун, һьнда Гибоне зомед хwэ ледан, кӧ һьмбэри we шэр' кьн.

⁶ һынге б'һнэлийед Гибоне мэри шандьнэ ль зома Гилгале щэм Йешу у готьне: «Дэсте хwэ жь хӧламед хwэ нэк'ьшинэ, зу һэвраз wэрэ щэм мэ, мэ хьлаз кэ у али мэ бькэ, чьмки һ'эму п'адшед эморийайэ кӧ ль нав ч'ийа-банийада

дьминьн т'опи сэр мэ бунэ». ⁷ У Йешу т'эви һ'эму мэрввед хwэйэ шэр'ван у һ'эму меред мерхасва жь Гилгале һэвраз чун. ⁸ һынге Хӧдан готэ Йешу: «Жь ван нэтьрсэ, чьмки Мьн эв данэ дэсте тэ у жь ван т'ӧ кэсе нькарьбэ ль бэр тэ бьсэкьнэ». ⁹ У Йешу т'эмамия шэве жь Гилгале һэвраз чу у ньшкева сэр ванда гьрт. ¹⁰ Хӧдан эв ль бэр израелийа шашо-п'ашо кьрын у һьнда Гибоне израелийа пышт ль ван шкенандьн у р'ийа һэвразе Бет'-һ'оронеда данэ пэй ван, һ'эта Э'зекайе у Мақедаие эв цър' кьрын. ¹¹ Гава эвана бэржере Бет'-һ'оронеда жь бэр израелийа дьр'эвийан, Хӧдан жь э'змен кэвьред тэйрокейэ мэзын ль сэр ванда һ'эта Э'зекайе баранд у эв мьрын. Кӧштиед пе тэйрока кэвьри жь кӧштиед пе шуре израелийа гэлэктър бун.

¹² Эве р'ожа кӧ Хӧдан эмори данэ дэсте израелийа, һынге Йешу т'эви Хӧдан хэбэр да у ль бэр ч'эве израелийа гот: «Тэ'ве, тӧ ль сэр Гибоне бьсэкьнэ! һиве, тӧ жи ль сэр гэлийе Айалоне!» ¹³ У тэ'в сэкьни, һив жи щийе хwэда ма, һ'эта кӧ щьмэ'те һ'эйф жь дьжмьнед хwэ һылда. Эв йэка К'ьтеба Йе Р'астда* ньвисар э: «Тэ'в навбэра э'зменда wэкэ р'ожэке сэкьни у лэз нэдьк'эт кӧ һэр'э ава».† ¹⁴ Р'ожэке мина we р'оже нэ пешийе һэбуйэ, нэ жи пэй wer'а, кӧ Хӧдан дэнге мерьв бьбьһе, чьмки Хӧдан бона

* **10:13** Эва к'ьтеба нэһатийэ хwэйкьрыне.

10:13 Самуел II, 1:18.

Исраеле шэр' кър. ¹⁵ Пэйр'а Йешу у һ'эму исраелийед т'эви ви, вэ-гэр'ийанэ ль зома Гилгалле.

Йешу пенц п'адша дил һьлдьдэ

¹⁶ Ле эв һэр пенц п'адша р'э-винэ Мақедайе, хвэ шкэфтеда вэшартын. ¹⁷ Гиһандьнэ Йешу: «Эв һэр пенц п'адша һатьнэ дитьне, вана хвэ шкэфта Мақедайеда вэшартынэ». ¹⁸ Ынге Йешу гот: «Кэвьред мэзын холи ль бэр дәве шкэфте кын у мэрьва бьднэ бэр кө нобэдарийа ван бькын. ¹⁹ Ле хун нэсэкьнын, ль пэй дьжмьнед хвэ к'эвын, йед пашк'эти хын у нәһе-лын кө эвана бьк'эвынэ бажаред хвэ, чьмки Хөдан Хвәдейе вэ, эв данэ дәсте вэ». ²⁰ Гава Йешу т'эви исраелийа дэрба гэлэки гь-ран ль ван дан у лап к'ока ван анин, һэрч'е фьльги к'этынэ бажаред суркьри. ²¹ Ынге т'эмамияа цьмэ'те сах-сьламэт вэгэр'ийа ль зома Мақедайе цэм Йешу у т'ө кэси һьндава исраелийада дәве хвэ вәнэкр.

²² Пэй ве йәкер'а Йешу гот: «Дә-ве шкэфте вэкын у жь шкэфте ван һэр пенц п'адша дэрхын биньнэ цэм мьн». ²³ Өса жи кьрын, эв һэр пенц п'адша: П'адше Оршәлиме, п'адше һеброне, п'адше Йармут'е, п'адше Лахише у п'адше Ә'глоне жь шкэфте дэрхьстын у бьрнэ цэм ви. ²⁴ У гава эв п'адша бьрнэ цэм Йешу, ынге Йешу гази һ'эму исраелийа кър у готэ сэрәскәред кө т'эви ви чубунэ шер': «Вэрь-нэ незик у ньгед хвэ бьднэ ль

сэр стөкөред ван п'адша». Эвана незик бун у ньгед хвэ данинэ ль сэр стөкөред ван. ²⁵ У Йешу готэ ван: «Нәгьрсын у зьравқәти нэбын, қәват у сәрхвэ бьн, чьмки Хөдане аһа сәре һ'эму дьжмьнед вэ бькә, т'эви к'ижана кө хун шэр' кьн». ²⁶ Пэйр'а Йешу ль ван хьст, эв көштын у пенц дарава дардакьрын, һ'эта еваре эв дарава дардакьри ман. ²⁷ Чахе р'о чу ава, Йешу э'мьр кър эв жь сэр дара анинэ хваре у авитьнэ әве шкэфта кө хвэ теда вэшартьбун, кэвьред мэзын данэ ль бэр дәре шкэфте, кө һ'эта р'ожа иро жи ль вьр ын.

Йешу һе э'рде зәфт дькә

²⁸ Һәма ве р'оже Йешу Мақеда жи һьлда, эв дәве шурр'а дәрбаз кър, п'адше ве у һ'эму нәфсед навда пева қыр' кьрын, нәһьшт кө йәк бьфьльтә. Сәре п'адше Мақедайе жи өса кър, чава сәре п'адше Әриһаие кьрьбу. ²⁹ Пэйр'а Йешу у һ'эму исраелийед т'эви ви, жь Мақедайе дәрбази Ливнаие бун у һ'ьщуми сәр ве кьрын. ³⁰ Хөдан эв жи п'адшева данэ дәсте Исраеле, Йешу эв у һ'эму нәфсед навда дәве шурр'а дәрбаз кьрын у нәһьшт кө йәк бьфьльтә. Сәре п'адше ве жи өса кър, чава сәре п'адше Әриһаие кьрьбу. ³¹ Паше Йешу у һ'эму исраелийед т'эви ви жь Ливнаие дәрбази Лахише бун, пешбәри ве зома хвэ ледан у һ'ьщуми сәр ве кьрын. ³² Хөдан Лахиш жи да дәсте Исраеле, р'ожа дөда эв һьлдан, һ'эму нәфсед навда өса дәве шурр'а дәрбаз кьрын,

чава сәре Ливнаие кърьбун. ³³Һын-ге һорам п'адше Гәзәре һәвраз чу кө алиие Лахише бкә. Йешу әв у щьмә'та вива қыр' кърьн, өса кө жь ван қәт йәк нәфьльги. ³⁴Паше Йешу у һ'әму исраелийед т'әви ви, жь Лахише дәрбази Ә'глоне бун, пешбәри we зома хвә ледан у һ'ьшуми сәр we кърьн. ³⁵Һәма we р'оже әв һьлда у дәве шурр'а дәрбаз кър, әве р'оже һ'әму нәфсед навда пева қыр' кърьн, чава сәре Лахише кърьбу.

³⁶Пәйр'а Йешу у һ'әму исраелийед т'әви ви, жь Ә'глоне һәвраз чунә һебронә у һ'ьшуми сәр we кърьн. ³⁷Вана әв һьлда, п'адше we, һ'әму бажаред we у һ'әму нәфсед навда дәве шурр'а дәрбаз кърьн, нәһьштүн кө йәк бьфьльтә. Чава сәре Ә'глоне кърьбун, өса һ'әму нәфсед навда пева қыр' кърьн. ³⁸Паше Йешу у һ'әму исраелийед т'әви ви, вә-гәр'ийанә Дьвире у һ'ьшуми сәр we кърьн, ³⁹бажар, п'адше we, һ'әму бажаред вева һьлдан у әв дәве шурр'а дәрбаз кърьн, һ'әму нәфсед навда пева қыр' кърьн у нәһьштүн кө йәк бьфьльтә. Чава сәре һебронә у Лобнане^ф п'адше-ва кърьбун, өса жи сәре Дьвире у п'адше we кърьн. ⁴⁰Йешу т'әма-мийа әрде ч'ийа-банийа, Нәгәве^ф, гьр у дәшта р'оавайе, п'алед ч'ийа у һ'әму п'адшед ванва, нәһьшт кө йәк бьфьльтә, һ'әму р'өһ'бәр пева қыр' кърьн, чава кө Хөдан Хвәдейе Исраеле ә'мьр кърьбу.

⁴¹Йешу әв жь Қадеш-Барнеайе гьрти, һ'әта Газзайе у т'әмамия вәлате Гошәнева һ'әта Гибонә қыр' кърьн. ⁴²Йешу әв һ'әму п'адша, вәлате ванва царәкер'а һьлдан, чьмки Хөдан Хвәдейе Исраеле бона Исраеле шәр' дькьр. ⁴³Пәй ван йәкар'а Йешу у әв һ'әму исраелийед т'әви ви вәгәр'ийанә ль зома Гилгале.

Йешу т'опраха бакөре һьлдьдә

11 ¹Гава Йавин п'адше һ'а-зоре әв йәк бьхист, мәри шандьнә щәм Йовав п'адше Мадоне, щәм п'адшед Шимроне у Ахшафе, ²щәм ван п'адшед ль ч'ийа-банийед бакөре, щәм йед ль Ә'рабайе башура Гола^ф Кьн-нерете*, щәм йед ль гьр у дәшта р'оавайе у щәм әвед кө ль әрде гьред Дөр'еда дьман, ³щәм ван кәнанийед ль р'өһьлате у р'оавайе, щәм әморийа, һ'итийа, пьризия, йәбусийед ль ч'ийа-банийада у щәм ван һ'ивийед кө бьнат'ара ч'ийайе һәрмоне вәлате Миспаһе-да дьман. ⁴П'адша һ'әму ордийед хвәва, мьхөлқәтәкә бөһ'әсабә ми-на қума дәве бәре, пе гәләк һәспа у әрәбава дәрк'әтүн. ⁵Әв һ'әму п'адша гьһиштүнә һәв у чун һьнда канийа Мероме һәвр'а зомед хвә ледан, кө т'әви исраелийа^ф шәр' кьн.

⁶Һынге Хөдан готә Йешу: «Жь ван нәтърсә, чьмки сьбә ви чахи Әзе ван һ'әмуийа ль бәр исраелийа

* 11:2 Пәймана Нуда навә we «Гола Щәлиле» йә.

бдьмэ қыр'кьрыне, हुне ч'иле хәспед ван бьбьр'ын у э'рәбед ван бьшәвьтиньн». ⁷ Йешу у һ'әму щьмә'та шәр'ванва чун, ньшкева һьнда канийа Мероме һ'ьщуми сәр ван кьрын у сәр ванда гьртън. ⁸ Ходан әв данә дәсте исраелийа, вана әв қыр' кьрын у данә ль пәй ван һ'әта Сайдайа Мэзын у Мисрьфот'-Майиме, һ'әта дәшта Миспаһейә р'оһьлаге әв қыр' кьрын, өса кө жь ван кәсәк нәфьльти. ⁹ Йешу өса сәре ван кьр, чава кө Ходан готьбу ви. Ч'иле хәспед ван бьр'ин у э'рәбед ван шәвьтандьн.

¹⁰ We һьнге һ'азор сәр ван һ'әму п'адшатийар'а бу. Йешу вэгәр'ийа һ'азор һьлда у п'адше we пе шур көшт. ¹¹ Әви һ'әму нәфсед навда дәве шурр'а дәрбаз кьр, пева қыр' кьрын, р'оһ'бәрәк нәһьшт, һ'азор жи агьр бәр'дайе шәвьтанд. ¹² Йешу һ'әму бажаред ван п'адша һьлдан у һ'әму п'адшед ван данә бәр дәве шур, әв пева қыр' кьрын, чава кө ә'вде Ходан Муса т'әми кьрьбу. ¹³ Ле исраелийа әв һ'әму бажаред кө ль сәр гьра бун нәшәвьтандьн, пештьри бажаре һ'азоре кө Йешу шәвьтанд. ¹⁴ Исраелийа һ'әму һәбук у һ'әйванед ван бажара т'алан кьрын, ле һ'әму мәрвь дәве шурр'а дәрбаз кьрын, һ'әта кө қыр'а ван анин у нәфсәк нәһьштън. ¹⁵ Ходан чава т'әми ль Мусайе ә'вде Хвә кьрьбу, өса жи Муса т'әми ль Йешу кьрьбу у Йешу өса кьр, жь ван

һ'әму т'әмийед кө Ходан дабунә Муса, тьштәк те бәр'нәда.

Т'опрахед кө Йешу һьлданә

¹⁶ Бь ви авайи Йешу т'әмамийа э'рде һьлда: Ч'ийа-бани, Нэгәв, т'әмамийа э'рде Гошене, гьр у дәшта р'оавайе, Әраба у бьнат'ара ч'ийа-банийед Исраеле, ¹⁷ жь ч'ийае һ'алақада гьрти, кө һәвраз дьчә Сеһире, һ'әта Баәл-Гада нәвала Лөбнанеда, бьнат'ара ч'ийае һәрмоне. П'адшед ван һ'әмуя гьртън, лехьстън көштън. ¹⁸ Йешу дәмәкә дьреж т'әв ван һ'әму п'адша шәр' кьр. ¹⁹ Бажарәк т'өнәбу, кө т'әви исраелийа пәймана әдълайийе гьредабуя, пештьри һ'ивийед кө Гибонеда дьман. һ'әму жи пе шер' хатънә һьлдане, ²⁰ чьмки әв йәк жь Ходан бу, кө әв дьле^ф хвә бькьнә кәвьр у һәр'ынә шәр'е Исраеле, вәки р'әм ль ван нәбә, әв лап бенә кавьлкьрыне, ньфьр'е Ходан ль сәр хвә биньнә сери, чава кө Ходан ә'мьр ль Муса кьрьбу.[†]

²¹ һьнге Йешу чу әв ә'нақийед* ль ч'ийа-банийед һеброне, Дьвире, Әнаве у һ'әму ч'ийа-банийед Щьһуда у һ'әму ч'ийа-банийед Исраеледа кө дьман пева қыр' кьрын, Йешу әв бажаред ванва данә ль бәр ньфьр'е, қыр' кьрын. ²² Вәлате исраелийада жь ә'нақийа йәк нәма, әв т'әне һьнәк ль Газзайе, Гат'е у Ашдодеда ман. ²³ Йешу аһа

* **11:21** Бәри хатъна Исраеле мьләте ә'нақийа, кө ә'савә^ф бун, дор-бәре һеброне дьман.

11:20 Дөбарәкьрына Қануне 7:16.

г'эмамия а'рде хьлда, чава кӧ Хӧдан готьбу Муса. У Йешу эв а'рд чава мьлк' анэгори қәбилед исраелийа ль сэр ван п'арэвэкър. Пэй'ра а'рд жь шер' р'һ'эт бу.

**П'адшед кӧ ль бэр
исраелийа данэ дэр**

12 ¹Эв ын эв п'адшайед ви вэлате р'оһьлатейи ль ви бэри Урдӧне, к'ижан кӧ исраелийа эв хьлдан у а'рде ван зэфти хвэ кърн, жь селафа Арнонеда гърти, һ'эта ч'ийайе һәрмоне у т'эмамия а'рабайе^ф алийе р'оһьлатева:[†] ²Сихоне п'адше эморийа бу, кӧ һ'эшбонед дьма. П'адшатийа ви ниве Гилэ'де^ф бу, жь бажаре Э'ро-һера дэве селафа Арноне, ниве нэвале һ'эта селафа Йабоқа сэр синоре амонийава^ф, ³жь а'рабайе алийе р'оһьлата Гола Кьннерете, р'ийа Бет'-һашимот'ева, дьгһиштэ һ'эта дэве дэште, алийе Бэ'ра а'рабайе, ава готи Бэ'ра Мьри*, ле алийе башурева жи дьчу һ'эта п'ала ч'ийайе Писгайе.

⁴Оге п'адше Башане, йэки жь р'ьфайийа^{ф*} майи бу, эв бажаре Э'шт'эрот'е у Едрэйеда дьма. ⁵П'адшатийа ви сэр ч'ийайе һәрмоне, Салк'айе у т'эмамия Башанева һ'эта синоре гьшурийа у маһахатийа бу, ниве Гилэ'дева, дьгһиштэ синоре Сихоне п'адше

һ'эшбоне. ⁶Мусайе^ф а'вде Хӧдан т'эви исраелийа эв хьлдан. Мусайе а'вде Хӧдан эв чава вар да р'убенийа, гадийа у ниве қәбила мьнашийа.[†]

**П'адшед кӧ бь дэсте
Йешу данэ дэр**

⁷У эв ын п'адшайед ван вэлатед р'оавайейе ль ви бэри Урдӧне, к'ижан кӧ Йешу у исраелийа хьлдан, жь Баэ'л-Гада навдэшта Лӧбнанеда гърти, һ'эта ч'ийайе һ'аладе, кӧ һэвраз дьчэ бэрбь Сенире. Йешу эв а'рд анэгори қәбилед исраелийа, чава вар ль сэр ван п'арэвэкър: ⁸Ч'ийа-бани, гър у дэшта р'оавайе, а'раба, п'алед ч'ийа, бэр'и у Нэгэв, т'опрахед һ'итийа, эморийа, кәнанийа, пьризийа, һ'иуийа у йӧбусийа.

⁹Эв эв п'адша бун: П'адше Эриһайе, п'адше Айайе, кӧ незики Бет'-Еле бу, ¹⁰п'адше Оршэлиме, п'адше һеброне, ¹¹п'адше Йармут'е, п'адше Лахише, ¹²п'адше Э'глоне, п'адше Гэзэре, ¹³п'адше Дьвире, п'адше Гьдерайе, ¹⁴п'адше һ'ормайе, п'адше а'раде, ¹⁵п'адше Ливнайе, п'адше а'дулламе, ¹⁶п'адше Мақедайе, п'адше Бет'-Еле, ¹⁷п'адше Т'апуаһ'е, п'адше һ'ефэре, ¹⁸п'адше Афеде, п'адше Шароне, ¹⁹п'адше Мадоне, п'адше һ'азоре, ²⁰п'адше Шимрон-Мьроне,

* **12:3** Бь избрани «Бэ'ра Хве».

* **12:4** Эв мэръвед а'савэйе бэре бунэ, кӧ бэжнеда бьлнд у қәват бунэ. Бьхуньн Дӧбарэкърна Қануне 2:10-11, 20-21; Жьмар 21:33-35.

12:1-5 Жьмар 21:21-35; Дӧбарэкърна Қануне 2:26-3:11. **12:6** Жьмар 32:33; Дӧбарэкърна Қануне 3:12.

п'адше Ахшафе, ²¹ п'адше Т'анак'е, п'адше Мегидойе, ²² п'адше Қэдәше, п'адше Йоқнһама Кармеле, ²³ п'адше Дөр'е эрде гьред Дөр'еда, п'адше Гойима Гилгаледә* ²⁴ у п'адше Т'ирсайе. һ'эму сәр һэв 31 п'адша бун.

Эрде һьлнэдайи

13 ¹ Йешу э'мьре хвэ дэрбаз кьр, иди бу калэки эхтиар, һынге Ходан готэ ви: «Тэ э'мьре хвэ дэрбаз кьр, буйи калэки эхтиар, ле һе гэлэк э'рд майэ кэ бе һьлдьне. ² Эв э'рде майи: Т'эмамия қэза фьльстинийа^ф у т'эмамия гьшурийе пева, ³ (жь щэва Ших'орейэ пешбэри Мьсьре, һ'эта синоре Эк'ронейи алиие бакөре, кэ вэлате кэнанийа те һ'эсабе у бьн дәсте пенщ ахайед фьльстинийада йэ: Ахатийа Газзайе, Ашдодайе, Ашқэлоне, Гат'е, Эк'ронейи) у вэлате ашвийа. ⁴ Алиие башурева жи: Т'эмамия вэлате кэнанийа, жь Меарайа сайданийа гьрти, һ'эта Афеде у синоре эморийа, ⁵ вэлате гьбалийа у т'эмамия Лөбнане, алиие р'оһьлатева жь Баэ'л-Гада бьнат'ара ч'ийайе һэрмонедә гьрти, һ'эта гедука һамате, ⁶ Эзе һ'эму бьнэлийед ч'ийа-банийа, жь Лөбнанедә гьрти, һ'эта Мисрьфот'-Майиме, өса жи һ'эму сайданийа ль бэр исраелийа р'ақэтиньм. Тө т'эне

эви эрди пе п'эшкавитьне чава мьлк' бьдэ исраелийа, чава кэ Мьн т'эми ль тэ кьрийэ.[†] ⁷ Ньһа тө ви эрди чава мьлк' бэлайи сэр нэһэ қэбила у ниве қэбила Мьнашэ кэ».

П'арэвэкьрьна эрде алиие р'оһьлата Урдөне

⁸ Р'убенийа, гадийа у ниве қэбила мьнашийа мьлк'е хвэ ль ви бэри р'оһьлата Урдөне иди жь Муса стандьбун. Эв бун чь кэ Мусайе э'вде Ходан дабу ван:[†] ⁹ Жь Э'роһера кэ дык'эвэ дэве селафа Арноне, бажаре нэваледә у т'эмамия дэштэ-ч'ийа Медэбайева гьрти һ'эта Дибоне ¹⁰ у һ'эму бажаред Сихоне п'адше эморийайи кэ һ'эшбонедә п'адшати дыкьр, һ'эта синоре амонийа. ¹¹ Өса жи Гилэ'д*, қэза гьшурийа у маһахатийа, т'эмамия ч'ийайе һэрмонейи у т'эмамия Башанева** гьрти һ'эта бажаре Салк'айе. ¹² У т'эмамия п'адшатийа Огэ Башанедә, кэ Э'шт'эрот'е у Едрэйедә п'адшати дыкьр, йе кэ т'эне жь р'ьфайийа мабу, Муса ль ван хьст, эв р'ақэтандьн. ¹³ Ле исраелийа гешури у маһахати р'анэқэтандьн. Гешури у маһахати һ'эта иро жи нав исраелийада дьминьн.

¹⁴ Муса т'эне мьлк' нэда қэбила Леви. Мьлк'е ви дийарийед

* 12:23 Вэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда те фэ'мкьрьне: «Щэлилэ».

* 13:11 «Гилэ'д» эрде ль нав бажаре һ'эшбоне у ч'эме Йармукеда йэ.

** 13:11 «Башан» эрде алиие р'оһьлате у синоре гьшурийа у маһак'ат'ийада йэ.

шәwатейә Хөдан Хwәдейе^ф Исраелр'а дайи нә, чава кө Хөдан бир'а готьбу.[†]

Мьлк'е қәбила Р'убен

¹⁵ Муса мьлк' дабу қәбила р'убенийа, анәгори бәрәкед ван.
¹⁶ Синоре ван жь Ә'роһера дәве селафа Арнонеда дәстпедькър у бажаре нава нәwалева дьчу, һ'эта т'эмамыйа дәштә-ч'ийа һьнда Медәбайе,¹⁷ һ'эшбон у һ'эму бажаред вейә дәштә-ч'ийада гьрти: Дибон, Бамот'-Баә'л, Бет'-Баә'л-Мьһон,¹⁸ Йаһас, Қьдемот, Мефаһат',¹⁹ Қирйатайим, Сивма у Сәрәт'-һашаһ'ара кө ль сәр гьре нәwаледа бу,²⁰ օса жи Бет'-П'ьһора, п'алед ч'ийае Писгайе у Бет'-һашимот',²¹ һ'эму бажаред дәштә-ч'ийе у т'эмамыйа п'адшати́я Сихоне п'адше эморийайи кө һ'эшбонедә п'адшати дькър, к'ижан кө Муса т'эви сәрwеред Мидйане^ф: Еwi, Р'әқәм, Зур, һур у Р'әбава, кө wәзиред Сихон бун у ль wi wәлатида дьман, көштън.
²² Исраелийа Бьламе көр'е Бәури к'оч'эк жи т'эви көштиед хwә пе шур көштън.
²³ Ч'эме Урдөне бу синоре р'убенийа. Әв қәза гөнд бажарава бу мьлк'е р'убенийа, анәгори бәрәкед ван.

Мьлк'е қәбила Гад

²⁴ Муса օса жи мьлк' да қәбила Гад, анәгори бәрәкед гади-йа.
²⁵ Әрде ван жь Йазере, һ'эму бажаред Гилә'де у ниве wәлате

амонийава дьчу һ'эта Ә'роһера пешбәри Р'аббайе.²⁶ У жь һ'эшбоне жи дьчу һ'эта Р'амат'-Миспәһе у Бьтониме, жь Маһ'анайимева дьчу һ'эта синоре Дьвире,²⁷ нәwаледа жи дьгьһиштә Бет'-һараме, Бет'-Нимрайе, Сукоте, Сафоне у п'арәкә жь п'адшати́я Сихоне п'адшайе һ'эшбонейи майи. Әв әрд алийе р'оһьлата Урдөнева дьчу һ'эта дәве Гола Кьннерете,²⁸ Әв дәр гөнд бажаред ванва бу мьлк'е гади́я, анәгори бәрәкед ван.

Мьлк'е

ниве қәбила Мьнашә

²⁹ Муса мьлк' дабу ниве қәбила Мьнашә жи. Әв бу мьлк'е ниве қәбила мьнашийа, анәгори бәрәкед ван: ³⁰ Әрде ван жь Маһ'анайиме гьрти, т'эмамыйа Башане, т'эмамыйа п'адшайати́я Оге п'адше Башане у һ'эму Wapгәһед Йаирә, кө Башанеда бун, әw ль сәр һәв шест бажар бун.
³¹ Ниве Гилә'де, бажаре Әшт'әрот'е у Едрәйа Башанедайә п'адшайати́я Огда, ниве зөр'эта Махире көр'е Мьнашәр'а һатънә дайине, анәгори бәрәкед ван.

³² Әв бу мьлк'е кө Муса пешбәри Әриһа́йе дәштед Mowaбеда^ф, ль wi бәри р'оһьлата Урдөне да.
³³ Ле Муса мьлк' нәда қәбила Леви. Мьлк'е ван Хөдан Хwәдейе Исраеле йә, чава Әwi готьбу ван.[†]

13:14 Дөбарәкьрьна Қануне 18:1. 13:33 Жьмар 18:20; Дөбарәкьрьна Қануне 18:2.

**П'арэвэкьрына э'рде
алие р'оавайа Урдөне**

14 ¹Эв ын эв мылк'ед исра-
елийайэ вэлате Кэнане-
да станди, к'ижан кө Елазаре
к'ахин, Йешуйе Нун у сэрверед
малбәтед қәбилед исраелийа
данэ ван. ²Мылк'е ван пе п'эш-
кавитьне ль сәр нәһэ у нив қә-
биле һатэ п'арэвэкьрыне, чава
кө Хөдан пе Муса э'мыр кьрыбу.[†]
³Чьмки Муса ль ви бәри Урдөне,
иди мылк' дабу дө қәбил у ниви,
ле нава ванда мылк' нәдабу ле-
вийа.[†] ⁴Эв дө қәбил жь көр'ед
Усьв^ф, Мынашэ у Әфрайим пешда
һатьбун. Вана вәлетда э'рд п'ар
нәданэ левийа, г'әне бажаред
теда житьне у к'әвшәнед бона
һ'эйванед ван у мәщалед ма-
йин. ⁵Исраелийа э'рд нава хвәда
өса п'арэвэкьрын, чава кө Хөдан
э'мыр ль Муса кьрыбу.

Йешу һеброне дьдә К'алеб

⁶Щьһуди Гилгаледә һатьнә
щәм Йешу у К'алебе көр'е Йьфу-
нәһе қьнизи готэ ви: «Тө зани кө
Хөдан Қадеш-Барнеайеда бона
мын у тә чь готэ Мусайе э'вде Хвә-
де.[†] ⁷Ви чахи эз чьл сали бум, гава
Мусайе э'вде Хөдан эз жь Қадеш-
Барнеайе шандьм, вәки щә'сусийа
вәлет бькьм у чь дьле мында һәбу,
мын эв щаб шир'а ани.[†] ⁸Бьратийа
мынә кө т'әви мын һәвраз һатьбун,
зыраве дьле щьм'әте қәтандын, ле
эз р'аст ль пәй Хөдан Хвәдейе хвә

чум. ⁹У we р'оже Муса сонд хвар у
гот: «Эв э'рде кө ныге тә лек'әтийә,
we э'сә һ'әта-һ'әтайе бьбә мылк'е тә
у зар'ед тә, чьмки тө р'аст ль пәй
Хөдан Хвәдейе хвә чуйи.»[†] ¹⁰У ва
йә Хөдан чава кө мынр'а готьбу,
Әви һе эз сах һыштьмә, жь we
һынгева гава Исраел һе бәр'ийеда
бу у Хөдан эв йәк готә Муса. Иди
чьл у пенщ сал дәрбаз бунә, эз
нһа һ'әйште у пенщ сали мә, ¹¹ле
эзи һе мина бәре, вәхте кө Муса
эз шандьм ль сәр хвә мә. һынге
қәвата мын чьқас бу, нһа жи һе
һақас қәвата мын һәйә, дькарьм
шәр' кьм, һәр'ьм у бем. ¹²Дә нһа
ви алие ч'ийа-банийа бьдә мын,
бона к'ижани Хөдан әве р'оже гот.
Чьмки тә әве р'оже бьһист, кө ль
вьр э'нақи дьминьн у бажаред ван
мәзынә суркьри нә, ле Хөдан кө
т'әви мын бә, әзе ван р'ақәтиньм,
чава кө Хөдан готийә».

¹³Һынге Йешу дөа ль ви кьр у
һеброн чава мылк' да К'алебе көр'е
Йьфунәһ. ¹⁴һеброн аһа бу мылк'е
К'алебе көр'е Йьфунәһе қьнизи,
һ'әта р'ожа иро, чьмки эв р'аст
ль пәй Хөдан Хвәдейе Исраеле
чу. ¹⁵Бәре наве һеброне Қирйат-
Арба бу, Арба нава э'нақийада
мәрвьәки мәзын буйә. Пәйр'а э'рд
жь шер' р'ьһ'әт бу.

Мылк'е қәбила Щьһуда

15 ¹Пе п'эшкавитьне э'рде
қәбила зөр'әта Щьһуда бә-
рәкед ванва, дьгьһиштә синоре

14:2 Жьмар 26:52-56; 34:13. **14:3-4** Жьмар 32:33; 34:14-15; Дөбарэкьрына Қануне 3:12-17.
14:6 Жьмар 14:30. **14:7** Жьмар 13:1-30. **14:9** Жьмар 14:24.

Эдоме^ф, бэр'ийа Зинева дьчу бэр-
 бы Нэгэве, һ'эта хьлазия башуре.

² Синоре вани башуре жи жь
 дэве Бэ'ра Мьри*, жь кэндава али-
 йе башурева дэстпедьбу. ³ Эw ль
 алийе башура һэвразе Экрабиме-
 ва дьчу Зине дэрбаз дьбу, башура
 Qадеш-Барнеава һэвраз дьчу, жь
 һэсруне жи дэрбаз дьбу, һьлдь-
 к'ышиа Адаре у дьзвьр'и бэрбь
 Qарqайе. ⁴ Паше жь Эсмоне дэр-
 баз дьбу, селафа Мьсьрева дьчу
 дьг'һиштэ Бэ'ра Навбэре у синор
 хьлаз дьбу. Эва синоре вэйи ба-
 шуре бу.

⁵ Синоре р'оһьлате Бэ'ра Мь-
 ри бу, һ'эта кэндава сэре ч'эме
 Урдөне.

Синоре алийе бакөре, кэн-
 дава Бэ'ра сэре ч'эме Урдөне-
 да, ⁶ эw синор һэвраз дьчу һ'э-
 та Бет'-һ'оглайе у алийе бакөра
 Бет'-һаһарабайева дэрбаз дьбу
 у дьчу һ'эта зьнаре Боһане көр'е
 Р'убен. ⁷ Паше эв синор жь Гэлийе
 Тэнгасийе һэвраз дьчу Дьвире у
 алийе бакөрева вэдьгэр'ийа бэр-
 бы Гилгале, кө дьк'этэ пешбэри
 һэвразе Адумима алийе башура
 гэли. Жь вьр синор ава Э'йн-
 Шэмэше дэрбаз дьбу, дьг'һиштэ
 канийа Р'огеле. ⁸ Синор жь вьр
 нэwала Көр'е һиномва һэвраз
 дьчу алийе башура п'ала Йэбусе,
 ава готи Оршэлиме у жь вьр жи
 һэвраз дьчу дьг'һиштэ сэре ч'и-
 йайе пешбэри р'оавайа нэwала

Көр'е һином у алийе бакөрева жи
 ль бэр сэре нэwала р'ьфайийа.
⁹ Эв синор жь сэре wi ч'ийайида
 гьрти дадьгэр'ийа һ'эта канийа
 ава Нэфт'оаһ'е у бажаред ч'ийа-
 йе Эфронева вэдьгэр'ийа бэрбь
 Баэ'лайе, ава готи Qирйат-Йь-
 һариме. ¹⁰ Жь Баэ'лайе жи синор
 дадьгэр'ийа алийе р'оавайе бэрбь
 ч'ийа-банийед Сегире у алийе
 бакөрева жи п'ала ч'ийайе Йэ'-
 римева, ава готи К'ьсалонева
 бэржери Бет'-Шэмэше дьбу у жь
 Т'имнаһе дэрбаз дьбу. ¹¹ Эв си-
 нор бакөра п'ала Эк'ронева дьчу
 дадьгэр'ийа Шик'ароне, к'елэка
 ч'ийайе Баэ'лайева дэрбаз дьбу,
 дьчу Йавньеле. Эв синор дьг'һ-
 иштэ Бэ'ра Навбэре хьлаз дьбу.

¹² Дэве Бэ'ра Навбэре* жи си-
 норе р'оавайе бу. Эв бу синоре һэр
 алийед э'рде щьһудийа у бэрэкед
 wанава.

К'алеб

һеброне у Дьбир һьлдьдэ (Р'ебэр 1:12-15)

¹³ Чава кө Хөдан э'мьр ль Йешу
 кьрьбу, эwi нава щьһудийада, ба-
 жаре Арбайе баве Э'наq, ава готи
 һеброн, чава п'ар да К'алебе көр'е
 Йьфунэһ.[†] ¹⁴ К'алеб жь we дэре
 бэри һэр се бэрэкед көр'ед Э'наq
 дан: Бэрэка шешайа, ахиманйа у
 т'алмайа. ¹⁵ Жь вьр һэвраз чу сэр
 бьнэлийед Дьвире, (наве Дьвире
 пешийе Qирйат-Сэфэр бу). ¹⁶ һьнге

* 15:2 Бь ибрани «Бэ'ра Хве».

* 15:12 Бь ибрани «Бэ'ра Мэзын».

15:13-14 Р'ебэр 1:20.

К'алеб гот: «К'и Қирйат-Сефэре хэ у эве һьлдэ, эзе қиза хвэ Әхсайе бьдъмэ ши». ¹⁷Отниеле көр'е Қыназе бьрайе К'алеб эв һьлда у К'алеб жи қиза хвэ Әхса да ши. ¹⁸Р'ожэке Әхса һатэ мала баве хвэ у бь заре хвэш баве хвэр'а хэбэр да, вэки жь ши эрдэки бьхвазэ. Гава Әхса жь к'эре пэяа бу, К'алеб же пьрси: «Хвэ тышт нэқэвьмийэ?» ¹⁹Қизе ле вэгэр'анд: «К'а п'ешк'ешэкэ п'ак бьдэ мьн. Бэле тэ эрдэки Нэгэве дайэ мьн, к'а канийед ава жи бьдэ мьн». һынге К'алеб канийед* жорьн у канийед жерьн жи данэ we.

Бажаред қэбила Щьһуда

²⁰Әв бу мьлк'е қэбила щьһудийа, бэрэкед ванва:

²¹Бажаред қэбила щьһудийа-йэ р'эх синоре Әдомейи алийе башурева эв бун: К'авсел, Әдэр, Йагур, ²²Қина, Димона, Әдэда, ²³Қэдэш, һ'азор, Йит'нан, ²⁴Зиф, Тэлэм, Бэ'лот', ²⁵һ'азор-һ'адата, Қьрийот'-һ'эсрон, ава готи һ'азор, ²⁶Амам, Шьма, Молада, ²⁷һ'асар-Гада, һ'эшмон, Бет'-П'элэт, ²⁸һ'асар-Шуһал, Бир-Шева, Бизйот'ейа, ²⁹Баэ'ла, Ийим, Әсэм, ³⁰Елт'олад, К'ьсил, һ'орма, ³¹Сиқлаг, Мадмана, Сансана, ³²Льваот', Шилһ'им, Әйин у Р'имон, һ'эму ль сэр һэв бист у нэһэ бажар гондава бун.

³³Ль гьр у дэшта р'оавайеда: Әшт'аол, Сора, Ашна, ³⁴Заноаһ',

Әйин-Ганним, Т'апуаһ', Әйнам, ³⁵Йармут', Әдуллам, Сохох, Ә'зека, ³⁶Шаһарайим, Ә'дит'айим, Гьдера у Гьдерот'айим*, һ'эму ль сэр һэв чардэһ бажар гондава бун.

³⁷Сьнан, һ'адаша, Мигдал-Гад, ³⁸Дилэ'н, Миспаһ, Йоқт'ел, ³⁹Лахиш, Босқат', Ә'глон, ⁴⁰К'аббон, Лаһ'мас, К'ит'лиш, ⁴¹Гьдерот', Бет'-Дагон, Наһама у Мақеда, эв шанздэһ бажар гондава бун.

⁴²Ливна, Әт'эр, Әшан, ⁴³Ифтаһ, Ашна, Ньсив, ⁴⁴Қьһила, Акзив у Мареша, һ'эму ль сэр һэв нэһэ бажар гондава бун.

⁴⁵Әк'рон гонд бажарава эв бун: ⁴⁶Жь Әк'роне һ'эта Бэ'ра Навбэре, һ'эму бажар у гондэд дор-бэред Ашдодева. ⁴⁷Ашдод гонд бажарава, Газза гонд бажарава бун, дьгьһиштэ селафа Мьсьере, һ'эта дэве Бэ'ра Навбэре*.

⁴⁸Ч'ийа-банийада жи: Шамир, Йатир, Сохох, ⁴⁹Дана, Қирйат-Сана, ава готи Дьбир, ⁵⁰Ә'нав, Әшт'ьмоһ, Ә'ним, ⁵¹Гошэн, һ'олон у Гилог, һ'эму ль сэр һэв йанздэһ бажар гондава бун.

⁵²Арав, Дума, Әшэ'н, ⁵³Йанум, Бет'-Т'апуаһ', Афеда, ⁵⁴Һ'умта, Қирйат-Арба, ава готи һеброн, Сихор, һ'эму ль сэр һэв нэһэ бажар гондава бун.

⁵⁵Майон, Кармел, Зиф, Йута, ⁵⁶Йизрәһел, Йоқдьһам, Заноаһ', ⁵⁷Қайин, Гивһа у Т'имнаһ, һ'эму

* **15:19** Әв кани һьнда һебронде бун.

* **15:36** Вэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда дэвса «Гьдера у Гьдерот'айим» ньвисар э: «Гьдера у зомед ши».

* **15:47** Бь ибрани «Бэ'ра Мэзын».

ль сэр нэв дэхэ бажар гондава бун.

⁵⁸ Н'алх'ул, Бет'-Сур, Гьдор, ⁵⁹ Маһарат', Бет'-Э'нот' у Елтькон, һ'эму ль сэр нэв шэш бажар гондава бун.

⁶⁰ Қирйат-Баа'л, ава готи Қирйат-Йьһарим у Р'абба, һ'эму ль сэр һэвдө бажар гондава бун.

⁶¹ Бэр'ийеда Бет'-һаһараба, Мидин, Сьхаха, ⁶² Нившан, Бажаре Хве у Э'йн-Гэди, һ'эму ль сэр нэв шэш бажар гондава бун.

⁶³ Ле щьһудийа нькарьбун йэбусийед кө Оршэлимеда дьман р'ақэтандана, лэма жи йэбуси һ'эта р'ожа иро жи т'эви щьһудийа Оршэлимеда дьминьн.[†]

Мьлк'е зөр'эта Усьв

16 ¹ Э'рде пе п'эшкавитьне зөр'эта Усьвр'а к'эт эв бу: Эв жь ч'эме Урдөнейи незики Эриһайеда, алийе р'оһьлата авед Эриһайева дадыгэр'ийа бэр'ийа кө Эриһайева һэвраз дьчу ч'ийабанийед Бет'-Еле ² у жь Бет'-Еле дьчу Лузе у дьгьһиштэ Э'т'эрога синоре арк'ийа. ³ Алийе р'оавайева жи бэржери синоре йафлетийа дьбу, синоре Бет'-һ'орона Жерьнва дьчу һ'эта Гээре у дьгьһиштэ Бэ'ра Навбэре. ⁴ Зөр'эта Мьнашэ у Эфраиме көр'ед Усьв эв мьлк'а стандьн.

Мьлк'е қэбила Эфраим

⁵ Эв бу э'рде зөр'эта Эфраим, бэрэкед ванва: Синоре мьлк'е ван

жь алийе р'оһьлата Э'т'рот-Адэрева, һ'эта Бет'-һ'орона Жорьн, ⁶ жь вьр жи дьгьһиштэ Бэ'ра Навбэре. Эв синор алийе бакөра Михьмьт'а-т'ева вэдыгэр'ийа алийе р'оһьлате, дьчу һ'эта Т'аанат'-Шилойе у же дэрбаз дьбу, дьчу алийе р'оһьлата Йаноаһ'е. ⁷ Эв жь Йаноаһ'е бэржери Э'т'эроге у Наһарайе дьбу у Эриһайева дьчу дэрдык'этэ ч'эме Урдөне. ⁸ Эв синора жь Т'апуаһ'е, алийе р'оавайа селафа Канайева дьчу дьгьһиштэ бэ'ре. Эв бу мьлк'е қэбила Эфраим, анэгори бэрэкед ван. ⁹ Оса жи нав мьлк'е мьнашийада гөнд бажаред п'ара эфраимийа к'эти һэбун.

¹⁰ Ле эфраимийа эв кэнанийед кө Гээреда дьман р'анэқэтан дьн. Лэма кэнани һ'эта иро жи ль нава Эфраимеда дьминьн у бунэ п'алэйед борщдар.[†]

Мьлк'е

ниве қэбила Мьнашэ

17 ¹ Пе п'эшкавитьне мьлк'е қэбила Мьнашэр'а жи к'эт, Мьнашэ ньхөрийе Усьв бу. Ньхөрийе Мьнашэ Махире баве Гилэ'д бу, эв мэрвьэки шэр'ван бу у э'рде Гилэ'де у Башане п'ара ви к'эты. ² Мьнашийед майинр'а жи анэгори бэрэкед ван мьлк'е к'эты: Абиз'эрийар'а, хелэқийар'а, асрийелийар'а, шэхэмийар'а, һ'ефэрийа у шьмидайар'а. Эв бун көр'ед Мьнашэе Усьв, анэгори бэрэкед ван. ³ Сьлофһ'аде һ'ефэре Гилэ'де Махире Мьнашэ бе көр' бу,

15:63 Р'ебэр 1:21; Самуел II, 5:6; Дирок I, 11:4. 16:10 Р'ебэр 1:29.

г'эне қизед ши һәбун. Эв бун наве қизед ши: Маһ'ла, Ноһа, һ'огла, Милк'а у Т'ирса. 4 Эвана һатън ль бәр Елазаре к'аһин^ф, Усьве Нун у сәрвара, готън: «Нә Ходан ә'мър ль Муса кър, кө мәр'а жи мьлк' ль нав бьратийа мәда бе дайине?» Һынге вәкә ә'мьре Ходан, ль нава көр'аптийа ванда, мьлк' ванр'а жи һатънә дайине.[†] 5 Бь ви авайи мьнашийар'а дәһә п'ар жи к'әтън, хенци вәлате Гилә'де у Башанейи ль ши бәри Урдөне. 6 Ван қизед мьнашийа жи г'әви көр'а п'ар стандьн у вәлате Гилә'де п'ара мьнашийед майин к'әт.

7 Синоре Мьнашә жь Ашере дьчу Михмьт'ат'а пешбәри Шәхәме, жь вьр жи дьчу алийе башуре, бәрбь бьнәлийед канийа Т'апуаһ'е. 8 Әв әрде Т'апуаһ'е гьһиштә мьнашийа, ле бажаре Т'апуаһ'еийи синоре мьнашийада гьһиштә эфрайимийа. 9 Әв синор бәржер дьгьһиштә селафа Канайе. Бажаред алийе башура селафе, нава бажаред мьнашийада бун, ле п'ара эфрайимийа к'әтъбун. Синоре мьнашийа жь ве селафе, алийе бакөрева дьчу дьгьһиштә Бә'ра Навбәре. 10 Әрде башуре эфрайимийар'а к'әтъбу, әрде бакөре жи мьнашийар'а, р'оавайева бә'р синоре ван бу. Алийе бакөрева синоре ван дьгьһиштә Ашере, алийе р'оһьлатева жи Исахаре. 11 Бет'-Шьан гөнд-бажарава, Йивлам гөнд-бажарава, бьнәлийед

Дөр'е гөнд-бажарава, бьнәлийед Ә'йн-Доре гөнд-бажарава, бьнәлийед Т'анак'е гөнд-бажарава у бьнәлийед Мегидоие гөнд-бажарава, һәр се т'опрах*, эвана әрде Исахар у Ашерда бун, мьнашийар'а мьлк' к'әтъбун.

12 Ле мьнашийа нькарьбун әв бажарана һьлдана, кәнанийа^ф да зора хвә әв ль ши әрдида ман.[†] 13 Ле гава исраелийа қәват гьрт, вана кәнани кьрьнә п'аләйед борщдар, ле әв һ'әму диса жь вәлет р'анәқәтандьн.

Зөр'әта Усьв

диса мьлк' дьхвазьн

14 Зөр'әта Усьв т'әви Йешу хәбәр дан у готън: «Тә чьма пе п'әшке г'эне мьлк'әк п'ар дайә мә? Әмә щьмәт'әкә гьран ьн, кө Ходан һ'әта ньһа һақас дөа ль мә кьрийә» 15 У Йешу готә ван: «Һәгәр щьмәт'ә вә гьран ә, әв ч'ийа-банийед Эфрайиме т'ера вә накьн, һөвраз һәр'ьнә дарьстен, ль ши әрде пьризия у р'ьфайийада хвәр'а щи вәкьн». 16 Ле усьвийа гот: «Бәле әв ч'ийа-бани мәр'а һьндьк ьн у һ'әму кәнанийед нәваледа у әвед ль Бет'-Шьане гөнд-бажарада у йед нәвала Йизрәһеледа дьминьн, һ'әму жи хвәйе әрәбед һ'әсьни нә». 17 У Йешу т'әви мала Усьв, ава готи т'әви зөр'әта Эфрайим у Мьнашә хәбәр да у гот: «һунә щьмәт'әкә гьран ьн у қәватеда зор ьн, т'эне хвәйе п'әшкәке ньбьн,

* 17:11 Тек'ста Ибранида ньвисар ә: «се Нафет»

17:4 Жьмар 27:1-7. 17:12-13 Р'әбәр 1:27-28.

дэстпедькър у дьчу бэрбь р'оавайе, дьгъһиштэ канийа авед Нэфт'о-аһ'е. ¹⁶ Паше синор бэржер дьчу бьнат'ара ч'ийайе пешбэри нэwала Көр'е һином, алийе бакөра нэwала р'ьфайийада бэржери нэwала һи-номе дьбу, п'ала башура Йэбусева дьшқьти сэр канийа Р'огеле. ¹⁷ Эw дадьгэр'ийа бакөре, жь Э'йн-Шэ-мэше дэрбаз дьбу, дьчу Гьлило-г'а пешбэри һэвразе Адумиме у бэржери сэр зьнаре Боһане көр'е Р'убен дьбу. ¹⁸ Паше жь бэр п'ала бакөра Э'рабайева^ф бэржер дьчу Э'рабайе. ¹⁹ Эв синора дьчу п'ала бакөра Бет'-һ'оглайе, дьгъһиштэ бакөра кэндава Бэ'ра Мьри*, али-йе башура Урдөне. Эв бу синоре алийе башуре.

²⁰ Алийе р'оһьлатева жи сино-ре ван Урдөн бу.

Эв бу мьлк'е бньяминийа, синоред дор-бэрава, анэгори бэ-рәкед ван.

²¹ Бажаред қэбила бньямини-йа, анэгори бэрәкед ван эв бун: Эриһа, Бет'-һ'огла, Емәқ-Қьсис, ²² Бет'-һаһараба, Сьмарайим, Бет'-Ел, ²³ Аwwi, П'ара, Офра, ²⁴ К'ь-фар-һамона, Офни, Гэва, һ'эму ль сэр һэв донздәһ бажар гөн-дава бун.

²⁵ Гибон, Р'ама, Берот', ²⁶ Мис-паһ, К'ьфира, Мосаһ, ²⁷ Р'әқәм, Йирпел, Т'арала, ²⁸ Села, Еләф, Йэбус, аwа готи Оршәлим, Гивһа у Қирйат-Йьһарим, һ'эму ль сэр һэв чардә бажар гөндава бун.

Эв бу мьлк'е бньяминийа, анэгори бэрәкед ван.

Мьлк'е қэбила Шьмһ'ун

19 ¹ П'эшка дөда Шьмһ'унр'а к'эт, қэбила шьмһ'унийа-р'а, анэгори бэрәкед ван. У мьлк'е ван к'этэ нава мьлк'е зөр'эта Цьһуда. ² Эв бажар дьк'этьнэ нав мьлк'е ван:[†] Бир-Шева, Мола-да, ³ һ'асар-Шуһал, Бала, Э'сәм, ⁴ Елт'олад, Бьт'ул, һ'орма, ⁵ Сиқ-лаг, Бет'-Марк'авот', һ'асар-Суса, ⁶ Бет'-Льбаот' у Шаруһ'ән, ль сэр һэв сездәһ бажар гөндава.

⁷ Э'йин, Р'имон, Э'т'әр у Э'шан, ль сэр һэв чар бажар гөндава. ⁸ Оса жи һ'эму гөндөд дор-бәред ван бажара, һ'эта Баә'лат'-Бьере у Р'амат'-Нэгәве. Эв бу мьлк'е қэ-била Шьмһ'ун, анэгори бэрәкед ван. ⁹ Мьлк'е зөр'эта Шьмһ'ун, жь п'ара зөр'эта Цьһуда һатә дайи-не, чьмки п'ара зөр'эта Цьһуда бона ван гәләк бу, ләма мьлк'е зөр'эта Шьмһ'ун нав мьлк'е ванда бу.

Мьлк'е қэбила Зәбулон

¹⁰ П'эшка сьсийа зөр'эта Зәбу-лонр'а к'эт, анэгори бэрәкед ван. Синоре мьлк'е ван дьгъһиштэ һ'эта Сариде. ¹¹ Эв синоре ван һэвраз р'оһьлатева дьчу һ'эта Марә'лайе, эw дьгъһиштэ Дабәшәт'е у селафа пешбэри Йоқньһаме. ¹² Жь Сариде жи дадьгэр'ийа бэрбь р'оһьлате, алийе р'оһьлатева дьгъһиштэ әрде

* **18:19** Бь ибрани «Бэ'ра Хве».

19:2 Дирок I, 4:28-33.

К'ислот'-Т'аборе, дьчу Давьрат'е
 һьлдк'ышия Йафиае. ¹³ Эw жь
 ыьр дьчу бэрбь р'оһьлате, Гат'-ha-
 h'ефэре у Эт'-Qасине дэрбаз дьбу,
 дьгһиштэ Р'имоне у дадыгэр'ийа
 Неһае. ¹⁴ Эw синор дадыгэр'ийа
 алийе бакөре бэрбь һ'анат'оне у
 гэлийе Ифтаһ-Еледа хьлаз дь-
 бу. ¹⁵ Бажаред Qатат'е Наһалале,
 Шимроне, Йидалае у Бет'лэх'ме
 дьк'этыңэ ви э'рди. Ле һ'эму ль
 сэр һэв донздэһ бажар гондава
 бун. ¹⁶ Эв бу мылк'е зэбулонийа,
 гонд бажаред ванва, анэгори бэ-
 рэкед ван.

Мылк'е қэбила Исахар

¹⁷ П'эшкa чара п'ара Исахар
 к'эт, исахарийар'а анэгори бэрэ-
 кед ван. ¹⁸ Эв бажар дьк'этыңэ
 э'рде ван: Йизрәһел, К'ьсуллот'
 у Шунем, ¹⁹ һ'афарайим, Шион у
 Анаһ'арат' ²⁰ Р'абит', Qiшйон, Эвэс,
²¹ Р'эмэт', Э'йн-Ганнин, Э'йн-һ'адда
 у Бет'-П'асес. ²² Эв синор дьчу Т'а-
 боре, Шаһ'асимае, Бет'-Шәмәше
 у ч'эме Урдөнеда хьлаз дьбу, эw
 шанздэһ бажар гондава бун. ²³ Эв
 бу мылк'е қэбила Исахар, анэгори
 бэрэкед ван, гонд бажаред ванва.

Мылк'е қэбила Ашер

²⁴ П'эшкa пенца қэбила зөр'э-
 та Ашерр'а к'эт, анэгори бэрэкед
 ван. ²⁵ Эв бажар дьк'этыңэ э'рде
 ван: һ'элqат', һ'али, Бетен, Ахшаф,
²⁶ Аламәлэх, Э'мәд у Мишал. Эw
 синор алийе р'оавайева дьгһиш-

тэ Кармеле у Шин'ор-Ливнат'е,
²⁷ дадыгэр'ийа алийе т'эвдэрк'эты-
 не бэрбь Бет'-Дагоне, дьгһиштэ
 синоре Зэбулоне у нәwала Ифтаһ-
 Елева, эw алийе бакөрева дьчу
 Бет'-Емәде у Ньһиеле, алийе ч'э-
 пева жи дэрдык'этэ К'авуле, ²⁸ Э'в-
 роне, Р'ьһ'ове, һ'амоне у Канае,
 дьгһиштэ һ'эта Сайдае Мэзың*.
²⁹ Паше эw синор вэдыгэр'ийа бэрбь
 Р'амае, һ'эта бажаре Сура* сур-
 кьри, вэдыгэр'ийа бэрбь һ'осае у
 ль Б'эра Навбәре дьқәсыди. Бажаре
 Маһ'алаве, Акзиве, ³⁰ Умае, Афеде
 у Р'ьһ'ове дьк'этыңэ э'рде ван, ле
 һ'эму ль сэр һэв бист у дө бажар
 гондава бун. ³¹ Эв бу мылк'е қэби-
 ла зөр'эта Ашер, анэгори бэрэкед
 ван, гонд бажаред ванва.

Мылк'е қэбила Нәфтәли

³² П'эшкa шәша зөр'эта Нәфтә-
 лир'а к'эт, анэгори бэрэкед ван.
³³ Синоре ван жь һ'еләфе у дара
 м'эзейә Саһананимеда дәстпе-
 дыкьр, Адами-һанәқәве у Йавнь-
 елер'а дьчу Лақуме, ль Урдөне
 дьқәсыдә. ³⁴ Эw жь ыьр вэдыгэр'ийа
 алийе р'оавайе бэрбь Азнот'-Т'аво-
 ре у жь ыьр дьчу һ'уqоqе, алийе
 башурева дьгһиштэ синоре Зэ-
 булоне, алийе р'оавайева жи һ'эта
 Ашере, жь алийе р'оһьлатева һ'эта
 ч'эме Урдөне. ³⁵ Эв бажаред суркь-
 ри ванр'а к'этыбун: Сидим, Сер,
 һ'амат', Р'аqат', Кьннерет, ³⁶ Ада-
 ма, Р'ама, һ'азор, ³⁷ Qәдәш, Едрәй,
 Э'йн-һ'азор, ³⁸ Ирон, Мигдал-Ел,

* 19:28 «Сайдае Мэзың» финикйеда бажарәки мэзың бу.

* 19:29 «Сур» финикйеда бажарәки мэзың бу.

Һ'орем, Бет'-Ә'нат у Бет'-Шәмәш, ль сәр һәв ноздәһ бажар гондава бун. ³⁹Әв бу мылк'е қәбила зөр'эта Нәфтәли, гонд бажарава, анәгори бәрәкед ван.

Мылк'е қәбила Дан

⁴⁰П'әшка һ'әфта қәбила зөр'эта Данр'а к'әт, анәгори бәрәкед ван. ⁴¹Әв бажар бун әрде мылк'е ван-да: Сора, Әшт'аол у Ир-Шәмәш, ⁴²Шаһалабин, Айалон у Йит'ла, ⁴³Әйлон, Т'имнаһ, Әк'рон, ⁴⁴Ел-ткә, Гибт'он у Баә'лат', ⁴⁵Йьһуд, Бьне-Бьрақ у Гат'-Р'имон, ⁴⁶Мә-Йаркон, Р'ақон, т'әви әрде пешбәри Йафайева. ⁴⁷Гава зөр'эта Дан әрде хвә жь дәсте хвә кьрын, һынге дани һәвраз чун, һ'ыцуми ль сәр Ләшәме кьрын, әв һьлдан дәве шурр'а дәрбаз кьрын, ле бунә хвәйи, навда ши-вар бун у наве баве хвә Дан данинә сәр Ләшәме, әв кьрын Дан.[†] ⁴⁸Әв бу мылк'е қәбила зөр'эта Дан, анәгори бәрәкед ван, гонд бажаред ванва.

Мылк'е Йешу

⁴⁹Гава п'арәвәкьрна әрде хь-лаз кьрын, һынге израелия ль нав хвәда мылк' данә Йешуйе Нун. ⁵⁰Ходан чава кә ә'мыр кьрбу, вана әв бажаре Т'имнат'-Сәраһ'ейи нава ч'ийа-банийед Әфраимеда кә Йешу хвәстьбу данә ви. Әви жи әв бажар да сәкьнандьне у теда ма. ⁵¹Әв бун әв мылк'ед кә Елазаре к'аһин, Йешуйе Нун у сәрверед

малбәтед қәбилед израелия Ши-лойеда ль бәр Ходан, ль бәр дәрә Коне Щьвине, пе п'әшкавитьне бәлакьрын у аһа әрдп'арәвәкьрын хьлаз кьрын.

Бажаред лесьт'арбуне

(Жьмар 35:9-15;

Добарәкьрна

Қануне 4:41-43; 19:1-13)

20 ¹Ходан^ф т'әв Йешу хәбәр да у готе: ²«Т'әви израели-я хәбәр дә у бежә кә әв хвәр'а бажаред лесьт'арбуне к'ьфш кьн, бона к'ижана Мын пе Муса вәр'а готийә, ³вәки йе жь шашийе йан бе һ'әмде хвә мәрвь көшт'ьбә бьр'ә-вә вьр. Әве жь бәр йе һ'әйфа хуне һьлдә, we вәр'а бьбьнә сьт'аргәһ. ⁴Әве кә бьр'әвә ль ван бажара йәки, бьра әв ль бәр дәргәһе^ф бажер бьсәкьнә у кьрна хвә бь дәнг р'успийед^ф ви бажарир'а бежә, һынге әве бьһельн кә әв бьк'әвә бажер у we ши бьдьнә ви, щәм ван бьминә. ⁵У һәгәр йе пәйк'ә-ти дә'we бькә кә һ'әйфа хуне же һьлдә, гәрәке ви меркөжи нәдьянә дәсте ви, чьмки әви һәвале хвә бь һ'әмде хвә нәкөшт'ийә у пешда вир'а к'ин нәажотийә. ⁶Әв гәрәке ви бажарида бьминә, һ'эта кә әв бона диwane ль бәр щьвине бьсә-кьнә, һ'эта мьрна сәрәкк'аһине^ф ван р'ожада*. Пәйр'а әв меркөже бькарьбә вәгәр'ә ль ви бажари у мала хвә, жь к'ижан бажари әв р'әви буйә».

* 20:6 Бьхуньн Жьмар 35:22-32.

19:47 Р'ебәр 18:27-29.

⁷ Аwa ль Щэлиле ч'ийа-баниед Нэфтэлийеда Qэдэш к'ьфш кърн, ль ч'ийа-банийед Эфраимеда Шэхэм, ль ч'ийа-банийед Щьхудаеда жи Qирйат-Арба, awa готи неброн. ⁸ Ле ль wi алиие р'оһьлата ч'эме Урдөне^ф, пешбэри Эриһае, ль дэштэ-ч'ийа бэр'ийеда, алиие қэбила Р'убенда Бэсэра к'ьфш кърн, ль Гилэ'деда алиие қэбила Гадда Р'амот', Башанеда жи алиие қэбила Мьнашэда Голана. ⁹ Эв бун эw бажаред к'ьфшкърыйэ бона һ'эму израелия у хэрибед ль нав wанда дьман, wэки һэр кэсе кө бе һ'эмде хwэ мэрыв көштгбэ бър'эwэ wьр у бь дэсте йе дькэ һ'эйфа хуне һьлдэ нэмьрэ, һ'эта кө эw бона диwане ль бэр цьвине нэсэкьнэ.

Бажаред левийа

21 ¹ Бавэ'ширед левийа һатьнэ щэм Елазаре к'аһин, Йешуйе Нун у бавэ'ширед қэбилед израелия^а ² у ль Шилойе wэлате Кэнанеда^ф т'эw ван хэбэр дан у готьн: «Хөдан пе Муса э'мьр кър, кө мэр'а бажаред ле майине бенэ дайине у к'эwшэнед дор-бэра жи бона һ'эйwанед мэ». ³ һьнге израелия ль гора э'мьре Хөдан жь мьлк'ед хwэ эw бажар к'эwшэнед wanwa данэ левийа:

⁴ П'эшка э'wльн малбэтед qоһат'ийар'а к'эт у пе п'эшке жь қэбила Щьхуда, Шьмһ'ун у Бьһйамин сездәһ бажар wan левийед зөр'эта һаруне^ф к'аһинр'а к'этьн.

⁵ Qоһат'ийед дьнр'а жи, пе п'эшке жь бэрэкед қэбила Эфраим, жь қэбила Дан у жь nive қэбила Мьнашэ дэһэ бажар к'этьн.

⁶ Гершонийар'а пе п'эшке жь бэрэкед қэбила Исахар, Ашер, Нэфтэли у жь nive қэбила Мьнашэйэ Башанеда, сездәһ бажар к'этьн.

⁷ Мерарийар'а анэгори бэрэкед wan, жь қэбила Р'убен, жь қэбила Гад у жь қэбила Зэбулон, донздәһ бажар к'этьн. ⁸ Израелия эw бажар к'эwшэнед wanwa пе п'эшке данэ левийа, чаwa кө Хөдан пе Муса э'мьр кърбу.

⁹ Жь қэбила щьхудийа у жь қэбила шьмһ'унийа жи, эw бажаред кө жер тенэ навкърне һатьнэ дайине, ¹⁰ эw бажар һарунийар'а к'этьн, малбэтед wan qоһат'ийед жь левийа, чьмки п'эшка э'wльн п'ара wan к'этьбу: ¹¹ Бажаре бавэ Э'наq, Qирйат-Арба, awa готи неброна ч'ийа-банийед Щьхудаеда, к'эwшэнед дор-бэрава данэ wan. ¹² Э'рд у гөндед wi бажари, чаwa мьлк' К'алебе Йьфунэһр'а һатьбунэ дайине, ¹³ ле эw бажаре һебронэ, к'эwшэне дор-бэрава данэ зөр'эта һаруне к'аһин, чаwa бажаре сыт'аргәһа меркөжа. Сэрда жи Ливна, ¹⁴ Йатир, Эшт'ьмо, ¹⁵ һ'олон, Дьбир, ¹⁶ Э'йин, Йута, Бет'-Шэмэш к'эwшэнед дор-бэред wanwa, жь wan һэр дө қэбила нәһэ бажар һатьнэ дайине.

¹⁷ Жь қэбила Бьһйамин: Гибон, Гэва, ¹⁸ Э'нат'от', Э'лмон к'эwшэнед

дор-бәред ванва, әв чар бажар һа-
тһнә дайине. ¹⁹ һ'әму бажаред ван
к'әһинед жь зөр'әта һарун, сездәһ
бажар бун, к'әвшәнед дор-бәрава.

²⁰ Малбәтед қоһат'ийайә ма-
йин, аһа готи левийед жь зөр'әта
қоһат'ийа, пе п'әшке жь қәбила
Әфраим бажар стандьн. ²¹ Вана
бона сьт'аргәһа меркөжа, бажаре
Шәхәмейи ч'ийа-банийед Әфраий-
меда, к'әвшәне дор-бәрава данә
һан. Сәрда жи Гәзәр, ²² Қивсайим,
Бет'-һ'орон, к'әвшәнед дор-бәред
һанва, әв һәр чар бажар дан.

²³ Жь қәбила Дан жи: Елткә,
Гибьт'он, ²⁴ Айалон, Гат'-Р'имон,
к'әвшәнед дор-бәред һанва, әв
һәр чар бажар данә һан.

²⁵ Жь ниве қәбила Мьнашә жи:
Т'анак', Гат'-Р'имон, к'әвшәнед
дор-бәред һанва, әв һәр дө ба-
жар дан.

²⁶ һ'әму бажаред кө малбәтед
қоһат'ийайә майинр'а к'әтһн, ль
сәр һәв дәһә бажар бун, к'әвшә-
нед һанва.

²⁷ Нава малбәтед левийада,
гершонийа жь ниве қәбила Мь-
нашә, Голан Башанеда бона сь-
т'аргәһа меркөжа стандьн, өса жи
Бьһәшт'бра, к'әвшәнед дор-бәред
һанва, әв һәр дө бажар. ²⁸ Жь қә-
била Исахар: Қишйон, Давьрат',
²⁹ Йармут', Ә'йи-Ганнин, к'әвшә-
нед дор-бәред һанва стандьн, әв
һәр чар бажар. ³⁰ Жь қәбила Ашер:
Мишал, Ә'вдон, ³¹ һ'әлқат', Р'һ'ов,
к'әвшәнед дор-бәред һанва стан-
дһн, әв һәр чар бажар. ³² Жь қәби-
ла Нәфтәли: Бажаре Қәдәшейи
Щәлиледа, к'әвшәне дор-бәрава

бона сьт'аргәһа меркөжа стандьн,
өса жи һ'әмот'-Дор, Қарт'ан, к'әв-
шәнед дор-бәред һанва, әв һәр се
бажар стандьн. ³³ һ'әму бажаред
гершонийайә анәгори бәрәкед
һан, сездәһ бажар бун, к'әвшәнед
дор-бәред һанва.

³⁴ Бәрәкед мерарийа, аһа готи
левийед майин, жь қәбила Зәбу-
лон: Йоқһһам, Қарт'а, ³⁵ Димна,
Наһалал, к'әвшәнед дор-бәред
һанва, әв һәр чар бажар стандьн.
³⁶ Жь қәбила Р'убен: Бәсәр у Йаһас,
к'әвшәнед дор-бәрава, ³⁷ Қьдемот,
Мефаһат', к'әвшәнед дор-бәрава,
әв һәр чар бажар стандьн. ³⁸ Жь
қәбила Гад: Бажаре Р'әмот'ейи
Гил'деда бона сьт'аргәһа меркө-
жа, өса жи Маһ'анайим, ³⁹ һ'әшбон
у Йазер, к'әвшәнед дор-бәред
һанва, әв һәр чар бажар стандьн.
⁴⁰ һ'әму бажаред мерарийа, аһа
готи малбәтед левийайә майин,
анәгори бәрәкед һан, пе п'әш-
кавитһне донздәһ бажар һанр'а
к'әтһн.

⁴¹ һ'әму бажаред левийайә нав
мьлк'е Израеледа, чьл у һ'әйшт
бажар бун, к'әвшәнед дор-бәрава.
⁴² Дора һәр бажари к'әвшән һәбу,
һ'әму бажар жи аһа бун.

Израел дьбә хвәйе әрде

⁴³ Хөдан әв һ'әму вәлат аһа
да израелийа, к'ижан кө сонд
хварьбу кө бьда кал-бавед һан,
әв ле бун хвәйи у веда һан.
⁴⁴ Хөдан һәр алийава р'һ'әти да
һан, чаһа кө кал-бавед һанр'а
сонд хварьбу у жь һ'әму дьж-
мьнед һан т'ө кәси ль бәр һан

гэях нэкър, чьмки Ходан һ'эму дьжмьнед ван дабунэ дэсте ван.⁴⁵ Жь ван һ'эму созед қэнщэ кө Ходан дабунэ мала Израел, қэт тыштэк хельф дэрнэк'эт, һ'эму жи хатьнэ сери.

Қэбилед ль р'оһьлате дьчьнэ ци-варед хвэ

22¹ һьнге Йешу гази р'убени-йа, гадийа у ниве қэбила мьнашийа кър² у готэ ван: «Бэ-ле Мусайе әвде Ходан чь т'эми ль вэ кьрбу, вэ әв һ'эму анинэ сери у чь жи мьн вэр'а готийэ, вэ гөр'а мьн кьрийэ.³ Ви вэхте дьрежда һ'эта иро, вэ дэсте хвэ жь бьратийа хвэ нэкьрийэ у әв т'эмийед Ходан Хвәдейе вэйэ дайи, вэ хвэй кьрнэ.⁴ Дэ иди Ходан Хвәдейе вэ р'һ'эти дайэ бьратийа вэ, чава кө ванар'а соз дабу. Ньһа р'абьн пашда вэгәр'ь-нэ ци-варед хвэ, һәр'ьнэ ль сәр ви мьлк'е хвэйи кө Мусайе әвде Ходан ль алийе р'оһьлата ч'эме Урдөне дайэ вэ.⁵ Т'эне бькьн кө һун бь агадари әве т'эмийе у Қануна^ф кө Мусайе әвде Ходан дайэ вэ бьқэдиньн, вэки һун Ходан Хвәдейе хвэ һ'ыз бькьн, хвэ ль һ'эму р'ийед Ви бьгьр'ьн, т'эмийед Ви хвэй кьн, хвэ ль Ви бьгьр'ьн у бь т'эмамийа дьле хвэ у бь т'эмамийа р'өһ'е^ф хвэ Ви бьһ'эбиньн». ⁶Йешу дөа ль ван кьр, әв бәр'дан у әв чунэ ци-варед хвэ.

⁷Муса Башанеда мьлк' дабу ниве қэбила Мьнашэ, ле ниве ма-

йинр'а Йешу ль ви алийе Урдөне, алийе р'оавайева т'эви бьратийа ван мьлк' да ван. Йешу дөа ль ван кьр, әв шандьнэ ци-варед ван⁸ у готэ ван: «Дэ әве һэбука п'ьр' у гэлэк һ'эйванана, зер', зив, сьфьр, һ'эсьн у гэлэк к'ьнщава вэ-гәр'ьнэ ци-варед хвэ. Әви т'алане дьжмьнед хвэ жи нава бьратийа хвәда п'арэвэкьн».

⁹һьнге р'убенийа, гадийа у ниве қэбила мьнашийа, Шилойа вэлате Кэнанеда жь израелийа қэтийан, пашда вэгәр'ийан, вэ-ки һәр'ьнэ вэлате Гиләде, ви вэлате мьлк'е хвэ, к'ижан кө ль гора қьрара Ходан, ль Муса хатьбу ә'мыркьр'ьне.

Горигәһа^ф р'эх Урдөне

¹⁰Гава р'убенийа, гадийа у ниве қэбила мьнашийа гьһишт'ьнэ қәрахед Урдөнейә вэлате Кэнанеда, вана ль вьр һьнда ч'эме Урдөне горигәһәк^ф чекьр, горигәһәкә мэзьнэ бәрбч'әв.¹¹ Пәйр'а израелийед майин әв дәнг бьһист'ьн: «Дьбежьн кө р'убенийа, гадийа у ниве қэбила мьнашийа пешбәри вэлате Кэнанеда, һьнда Урдөне, алийе әрде Израеле^ф горигәһәк чекьр'ьнэ». ¹²Гава израелийа бьһист, т'эмамийа к'ома израелийа Шилойеда т'оп бу, кө һәр'ьнэ ль сәр ван шер'. ¹³Ле бәри чуйине, израелийа Пинһасе көр'е Елазари к'а-һин шандьнэ вэлате Гиләде щәм р'убенийа, гадийа у ниве қэбила мьнашийа. ¹⁴Т'эви ви дәһә сәрпер

22:2 Жьмар 32:20-32; Йешу 1:12-15.

жи шандын, жь һәр қәбилед Исраеле йәк. һәр йәк жь ван нава бәрәкед исраелийда, сәрверә малбәта хвә бу. ¹⁵ Әв чунә Гиләде щәм р'убенийа, гадийа у ниве қәбила мьнашийа, т'эви ван хәбәр дан у готын: ¹⁶ «Т'эмамия щывина Ходан аһа дьбежә: «Әв чь бәбәхти йә кө вә һындава Хвәдейе Исраеледа кьрийә? Вә иро пышта хвә дайә Ходан, хвәр'а горигәһәк чекьрийә у иро һымбәри Ходан р'абунә.» ¹⁷ Гәло әв нәһәқийа ль П'һорә бона мә һындьк бу, жь к'ижане һ'әта иро әм же пақьж нәбунә, р'уйе веда дәрб ль щывина Ходан к'әтийә? ¹⁸ Ле иро вә пышта хвә дайә Ходан! һун кө иро һымбәри Ходан р'абунә, сьбе жи Әве һерса Хвә ль т'эмамия щывина Исраеле р'акә. ¹⁹ һәгәр әв әрде мьлк'е вә нәпақьж ә, кө өса йә дәрбази ви әрде мьлк'е Ходан бьн, дәрә кө Конә Ходани Шәдәтийе ле йә, вәрьн ль нава мәда мьлк' бьстиньн. Т'әне һымбәри Ходан р'анәбьн у хенци горигәһа Ходан Хвәдейе мә горигәһәкә дьн бона хвә ченәкьн у һымбәри мә р'анәбьн. ²⁰ Әк'ане жь зөр'әта Зәраһ т'әне дәстдърежайа тыште бона лап кавьлкьрьнейи п'ара Ходан нәкьр, бәбәхти нәкьр, кө хәзәба Ходан ль сәр т'эмамия щывина Исраеледа һат? Р'уйе әве нәһәқийа хвәда жи әв т'әне нәмьр».[†]

²¹ һынге р'убенийа, гадийа у ниве қәбила мьнашийа ль сәрверә бәрәкед Исраеле вәгәр'андьн

у готын: ²² «Йе Зор, Ходан, Хвәде! Йе Зор, Ходан, Хвәде Хвәха занә, бьра Исраел жи бьзаньбә! һәгәр әм һымбәри Ходан р'абунә, йан мә бәбәхти кьрийә, бьра Әв иро мә сах нәһелә.

²³ һәгәр мә әв горигәһа бь we нете чекьрийә кө әм пышта хвә бьдьнә Ходан, йан ль сәр дийарийед^ф т'эвайишәватә у дийарийа нани бьдьн, йан бона кө дийарийед һәләқәтийе ль сәр бьдьн, бьра Ходан Хвәха дә'ва ве йәке бькә. ²⁴ Ле мә бона we йәке әва чекьрийә: Әм дьгьрсьн вәки сьбе зар'ед вә нәбежьнә зар'ед мә: «Чи к'арә вә Ходан Хвәдейе Исраеле к'әтийә? ²⁵ һәй р'убенийа у гадийа! Ходан ль нав мә у вәда ч'әме Урдөне кьрийә синор, тыштәки вәйи п'арә т'эви Ходан т'өнә. Зар'ед вәйе аһа бькьн у дьле зар'ед мә жь Ходан сар кьн, кө Ви нәһ'әбиньн. ²⁶ Ләма әм фькьрин кө горигәһәке чекьн, ле нә бона дийарийед т'эвайишәватә, йан бона қөрбандайине^ф, ²⁷ ле вәки әв ль нав мә у вәда у пәй мәр'а жи ль нав зөр'әтед мә у вәда шәдә бә, кө әм жи бь дийарийед т'эвайишәватәд хвә, бь қөрбанед хвә у бь дийарийед хвәйә һәләқәтийе Ходан дьһ'әбиньн, кө сьбе зар'ед вә нәбежьнә зар'ед мә: «Тыштәки вәйи п'арә т'эви Ходан т'өнә». ²⁸ У әм фькьрин кө һәгәр сьбе мәр'а, йан зөр'әтед мәр'а аһа бежьн, әме жи һынге бежьн: «һун аһазе әве горигәһа Ходанә кө кал-бавед мә

22:16 Дөбарәкьрьна Қануне 12:13-14. **22:17** Жьмар 25:3-9; Дөбарәкьрьна Қануне 4:3.
22:20 Йешу 7:1-26.

чекьрнэ дьбиньн, ле бэле эва нэ бона дийарийед т'эвайишәwате, йан қорбандайине йә, ле бона шә'дәтийа ль нав мә у wәда йә». ²⁹ Бьра әw йәк дури мә бә, кә эм һьмбәри Хөдан р'абьн, иро пышта хwә бьднә Хөдан у хwәр'а горигәһәке сәр нета дийарийа т'эвайишәwате, дийарийа нани у қорбандайине чекьн, пештьри әwe горигәһа Хөдан Хwәдеје мә, йа кә пешийа Коне Wийи Шә'дәтийе йә».

³⁰ Гава Пинһасе к'аһин, сәрwе-ред щьвинейә т'әв wi, awa готи сәрwеред бәрәкед израелийа әв хәбәред р'убенийа, гадийа у мьнашийа готи бьһистьн, ль ван хwәш һат. ³¹ һьнге Пинһасе кәр'е Елазари к'аһин готә р'убенийа, гадийа у мьнашийа: «Әм иро заньн кә Хөдан нава мәда йә, чьмки wә һьндава Wида әв бөбәхтийа нәкьрийә у хәзәба Хөдан wә ль сәр израелийада нәани».

³² Пәй ве йәкер'а Пинһасе кәр'е Елазари к'аһин у сәрwер жь щәм р'убенийа у гадийа жь wәлате Гилә'де пашда вәгәр'ийанә wәлате Кәнане щәм израелийа у ванар'а әв дәнг-бә'с бьрн. ³³ һьнге әв йәка ль израелийа хwәш һат у израелийа шькьри данә Хwәде у иди бә'са шер' нәкьрн, кә әw һәр'нә ль сәр р'убенийа, гадийа у wәлате кә әw теда дьминьн wеран кьн.

³⁴ Р'убенийа у гадийа наве ве горигәһе данин: «Шә'дә» Чьмки готьн: «Әва ль нав мәда шә'дә йә, кә Хөдан Хwәде йә».

Йешу ширәт у т'әмийа ль израелийа дькә

23 ¹ Иди гәләк wәхт дәрбаз бьбу, Хөдан жь һ'әму дьжмьнед дор-бәред ван р'һ'әти дабу Израеле, Йешу жи иди бьбу каләки әхтйар. ² һьнге Йешу гази һ'әму израелийа кьр, р'успийа, сәрwе-ра, һ'акьм у сәрәскәрава гьрти у готә ван: «Әз иди бумә каләки әхтйар. ³ Wә һәр тышт дитийә, кә Хөдан Хwәдеје wә, бона хатьре wә чь анийә ль сәре ван һ'әму мьләта, чьмки Хөдан Хwәдеје wә, Хwәха жь бәр wәва шәр' кьрийә. ⁴ Дә дина хwә бьднә, мьн әw т'опрахед ван мьләтед кә мьн қыр' кьрнә, өса жи йед ван мьләтед кә һе ль нава wәда дьминьн, пе п'әшке ль сәр қәбилед wә чава мьлк' п'арәвәкьрнә, жь ч'әме Урдөнеда гьрти бәрбь р'оавайе, һ'әта Бә'ра Навбәрә*. ⁵ Хөдан Хwәдеје wәйе Хwәха бәри ван мьләтед майи дә у wана ль бәр ч'әвед wә р'ақәтинә, һуне wәлате ван бьбьнә хwәйи, чава кә Хөдан Хwәдеје wә готийә wә. ⁶ Т'әне һун хwәйхирәт бьн, чь кә к'ьтеба Qануна Мусада һьвисар ә хwәй кьн у бьқәдиньн, жь we ч'әп йан р'аст данәгәр'ьн, ⁷ wәки һун т'әви ван мьләтед щәм хwәйә майи нәбьн, наве хwәдејед ван нәйньнә ль сәр заре хwә, пе ван сонд нәхwьн, ль бәр ван та нәбьн у ван нәһ'әбиньн. ⁸ Ле хwә ль Хөдан Хwәдеје хwә бьгьрн, чава кә wә һ'әта р'ожа иро кьрийә. ⁹ Хөдан мьләтед мәзьн у қәwат жь пешийа wә р'ақәтандьн у һ'әта р'ожа иро жи

* 23:4 Бь ибрани «Бә'ра Мәзьн».

йэки ль вэ нькарбуйэ. ¹⁰ Йэки жь вэ бэри х'эзаре ван дьдэ, чьмки Ходан Хвэдейе вэ Хвэха жь бэр вэва шэр' дькэ, чава вэр'а соз дабу.[†] ¹¹ Дэ иди наш жь хвэ хэбьн, кэ хун Ходан Хвэдейе хвэ х'ыз бькьн. ¹² Ле хэгэр хун жь Ви дур к'эвьн у хвэ ль мьлэтэд щэм хвэйэ майи бьгьрн у х'ал-зэващэда хун т'эви ван бьн у эв жи т'эви вэ бьн, ¹³ хьнге р'ьнд бьзаньбьн, кэ Ходан Хвэдейе вэйе иди ван мьлэга жь пешийа вэ р'анэқэтинэ, эве вэр'а бьбьнэ г'ор' у т'элэ, қамчийе ль тэньшта вэ, кэлэме ч'эвед вэ, х'эта кэ жь сэр ви э'рде қэнци кэ Ходан Хвэдейе вэ дайэ вэ, к'ока вэ бьқэлэ.

¹⁴ Ва йэ мьн э'мьре хвэйи ве дьнийайеда дэрбаз кьрийэ. Ле хун хвэха бь т'эмамыйа дьле хвэ у бь т'эмамыйа щанийа хвэ заньн, кэ Ходан Хвэдейе вэ эв х'эму готьнед қэнщэ бона вэ готи, жь ван тыштэк бадихэва нэбуйэ, х'эму жи бона вэ хатьнэ сери, жь ван готьна тыштэк нэмайэ кэ нэхатьбэ сери. ¹⁵ У чава эв х'эму хэбэред қэнщэ кэ Ходан Хвэдейе вэ хьндава вэда готьбун бона вэ хатьнэ сери, оса жи Ходане ван х'эму хэбэред нэқэнщэ хьндава вэда готи бинэ сери, х'эта кэ жь сэр ви э'рде қэнщэ қыр'а вэ бинэ, к'ижан Ходан Хвэдейе вэ дайэ вэ. ¹⁶ хэгэр хун эве пэймана^ф Ходан Хвэдейе хвэ бьг'эр'ьбиньн, йа кэ

Эви т'эми ль вэ кьрийэ у хэр'ьн ль бэр хвэдейед майин та бьн у ван бьх'эбиньн, хьнге перса Ходане ль вэ р'абэ у зутьрэке хуне жь сэр эви э'рде қэнци вэр'а дайи к'өтабьн».

Йешу Шэхэмеда

т'эв щьмэ'те хэбэр дьдэ

24 ¹ Йешу х'эму қэбилед^ф Исраеле Шэхэмеда т'оп кьрын у гази р'успийед Исраеле, сэрвара, х'акьма у сэрэскэра кьрын у эв ль бэр Хвэде сэкьнин. ² хьнге Йешу готэ т'эмамыйа щьмэ'те: «Ходан Хвэдейе Исраеле аһа дьбежэ: «Бэре, кал-бавед вэ, Тераһ кэр'ед хвэ Ибраһим^ф у Нэһорва,[†] ль ви алийе ч'эме Фьрате^{*} дьман у хвэдейед майин дьх'эбандьн. ³ Мьн жь ви алийе ч'эме Фьрате баве вэ Ибраһим ани, ль т'эмамыйа вэлате Кэнане да гэр'андьне у зөр'эта ви ль хэв зедэ кьр, Ишақ да ви.[†] ⁴ Ақуб^ф у Эсау^ф жи данэ Ишақ, ч'ийа-банийед Сехире чава вэр данэ Эсау, Ақуб зар'ед хвэва жи бэржери Мьсьере бу.[†]

⁵ Мьн Муса^ф у һарун^ф шандьн, ль Мьсьере хьст у йа Хвэ ль сэре Мьсьере кьр, пэйр'а хун же дэрхьстьн.[†] ⁶ Мьн кал-бавед вэ жь Мьсьере дэрхьстьн, хун ль бэ'ре қэсьдин. Мьсьери пе э'рэба у сийари пэй кал-бавед вэ к'этьн х'эта Бэ'ра Сор.[†] ⁷ хьнге вана хэвара хвэ

* **24:2** «Ви алийе ч'эме Фьрате» дьк'этэ вэлате Мэсопотамийае.

23:10 Дөбарэкрьна Қануне 3:21-22; 32:30. **24:2** Дэстпобун 11:26-27.

24:3 Дэстпобун 12:1-9; 21:1-3. **24:4** Дэстпобун 25:24-26; 36:8; 46:1-7; Дөбарэкрьна Қануне 2:5. **24:5** Дэрк'этьн 3:1-12:42. **24:6-7** Дэрк'этьн 14:1-31.

ль Ходан ани, Эви навбэра вэ у мьсьрийада кьрэ шэвэр'эш, бэр ль сэр ванда ани, эв ныхамтын. Ч'эвед вэ дитын Мьн чь ани сэре мьсьрийа у хун вэ'дэки дьреж бэр'ийеда ман.

⁸ Пэйр'а Мьн хун анинэ вэлате эморийед^ф кө ль алиие р'оһьлата Урдөне дьман. Вана т'эв вэ шэр' кьр, Мьн эв данэ дэсте вэ, ль бэр вэ Мьн қыр'а ван ани у хун ль вэлате ван бунэ хвэйи.[†] ⁹ Ынге п'адше Мовабе, Баладе көр'е Сипор р'абу пешбэри израелийа шэр' кьр, эви шанд гази Бьламе Бэур кьр, вэки ньфьр'а ль вэ бькэ.[†] ¹⁰ Ле Мьн нэхвэст кө гөһ быда Бьлам, өса кьр дэвса ньфьр'е эви дөа ль вэ кьр у Мьн хун жь дэсте ви хьлаз кьрын.

¹¹ Паше хун жь ч'эме Урдөне дэрбаз бун, һатьнэ Эриһае. Бьнэлийед Эриһае, эмори, пьризи^ф, кэнани, һ'ити^ф, гиргаши, һ'иwi у йэбуси ль бэр вэ р'абунэ шер', ле Мьн эв данэ дэсте вэ.[†] ¹² Ынге Мьн пешийа вэва к'эрмоз* шандьн у вана эв һэр дө п'адшед эморийа р'ақэтандьн. Эв йэк нэ пе шуре тэ бу, нэ жи пе кэване тэ.[†] ¹³ У Мьн вэлатэк да вэ, кө вэ худан ль сэр нэр'етьбу у ван бажарада дьминьн, к'ижан кө вэ ченэкрьнэ, ван р'эза у даред зэйт'уне дьхвьн, к'ижан кө вэ данэч'ькандьнэ.[†]

¹⁴ Дэ иди жь Ходан бьтърсьн, һьндава Вида амьн бьминьн у бь

сьтце дьле р'аст Ви бьһ'эбиньн. Ван хвэдейед кө кал-бавед вэ ль ви алиие ч'эме Фьрате у Мьсьреда эв һ'эбандьнэ бавежьн у т'эне Ходан бьһ'эбиньн. ¹⁵ Ле һэгэр ль вэ хвэш найе кө хун Ходанр'а қөльх кьн, ньһа хвэр'а бьбьжерьн, к'а хуне жь хвэдейа к'ижанир'а қөльх кьн: Ван хвэдейед ль ви алиие ч'эме Фьратейэ кө кал-бавед вэ ванар'а қөльх кьрынэ, йан хвэдейед эморийаид вэлате к'ижанада хун дьминьн? Ле эз у нэфэред хвэва, эме Ходанр'а қөльх кьн».

¹⁶ Ынге щьмэ'те ль ви вэгэр'анд у гот: «Бьра эв йэк дури мэ бэ, кө эм дэст жь Ходан бькьн у хвэдейед майинр'а қөльх кьн. ¹⁷ Чьмки Ходан Хвэдейе мэ йэ, Эви эм, кал-бавед мэ жь вэлате Мьсьре, жь мала хөламтийе дэрхьстьнэ. Эви эв нишанед мэзын ль бэр ч'эвед мэ кьрынэ у т'эмамия р'ешитийа мада, эм жь ван һ'эму мьлэта хвэй кьрынэ, э'рде к'ижанар'а эм дэрбаз бунэ. ¹⁸ Ходан эв һ'эму мьлэт у эморийед ль ви вэлатида дьман жь бэр мэ р'ақэтандьнэ. Эме жи Ходанр'а қөльх кьн, чьмки Эв Хвэдейе мэ йэ».

¹⁹ Ынге Йешу готэ щьмэ'те: «хун нькарьн Ходанр'а қөльх кьн, чьмки Эв Хвэдеки пироз^ф э, Эв Хвэдеки хвэйхирэт э, we нэһэқи у гөнэийед^ф вэ нэбахшинэ. ²⁰ Гава хун Ходан бьһельн у хвэдейед майин бьһ'эбиньн, Эве жи пэй

* 24:12 Бь фькьра һьнэк зана, избрани чава «хоф у тьрс» те фэ'мкьрыне, нэ кө «к'эрмоз».

24:8 Жьмар 21:21-35. 24:9-10 Жьмар 22:1-24:25. 24:11 Йешу 3:14-17; 6:1-25.

24:12 Дэрк'этын 23:28; Дөбарэкрьрна Қануне 7:20. 24:13 Дөбарэкрьрна Қануне 6:10-11.

һаҕас қәнщийева, чьҕас кө Әви бона вә кьрийә, бәре Хвә жь вә быгөһезә, хьрабийе бинә сәре вә у қьр'а вә бинә».

²¹Цьмә'те готә Йешу: «На, әме Хөданр'а қөльх кьн». ²²Йешу готә цьмә'те: «Һун хвәха шә'дед хвә нә, кө вә хвәр'а Хөдан быжарт кө Вир'а қөльх кьн» Вана ле вәгәр'анд: «Бәле, әм шә'дә нә».

²³Йешу гот: «Дә вәки өсә йә ван хвәдейед хәрибә нава хвәда дәрхьн у дьле хвә бьдьнә Хөдан Хвәдейе Исраеле». ²⁴Цьмә'те ль Йешу вәгәр'анд: «Әме Хөдан Хвәдейе хвәр'а қөльх кьн у гөһдарийа дәнге Ви бькьн».

²⁵Йешу һәма әве р'оже т'әви цьмә'те пәйман гьреда у Шәхәмеда бона ван қанун у қьрар данин. ²⁶У Йешу әв тыштед готи к'ьтеба Қануна Хвәдеда һьвисин у кәвьрәки мәзьн һьлда, ль we дәре бьн дара мә'зейә һьнда Пирозгәһа^ф Хөдан да сәкьнандьне. ²⁷Һьнге Йешу готә т'әмамийа цьмә'те: «Ва йә әв кәвьре шә'де мә бә, чьмки әви һ'әму хәбәрәд Хөданә мәр'а готи бьһистьн, дә бьра әва бьбә шә'де һьмбәри вә, вәки һун Хвәдейе хвә инк'ар нәкьн». ²⁸Паше Йешу цьмә'т бәр'да, һәр йәк чу сәр мьлк'е хвә.

Мьрн у дәфьнкьрна Йешу

²⁹Пәй ван йәкар'а ә'вде Хөдан Йешуйе Нун мьр, сәд у дәһә сал ә'мьре ви бу. ³⁰Әв ль нав синоре мьлк'е вида, ль Т'имнат'-Сәраһ'е-йе, ль ч'ийа-банийед Әфраимеда, алиие бакөра ч'ийайе Гаһаше дәфьн кьрн.[†] ³¹Исраелийа т'әмамийа ә'мьре Йешу у т'әмамийа ә'мьре ван р'успийада, к'ижан кө пәй Йешур'а дьреж житьн у һ'әму кьред Хөданә бона Исраеле кьри дитьбун, Хөданр'а қөльх кьрн.

Дәфьнкьрна һәстуйед Усьв

³²Исраелийа әв һәстуйед Усьвә кө жь Мьсьре т'әви хвә анибун, Шәхәмеда ви әрдида дәфьн кьрн, к'ижан кө Ақуб жь көр'ед һаморе баве Шәхәм пе сәд зиви к'ьр'и бу. У әв бу мьлк'е зөр'әта Усьв.[†]

Мьрн у дәфьнкьрна Елазар

³³Елазарә көр'е һарун жи мьр. Әв ль нав ч'ийа-банийед Әфраимеда, ль сәр гьре кө дабунә Пинһасе көр'е ви дәфьн кьрн.

Р'ебэр

Пешготын

К'ьтеба Р'ебэр э'мьре қабилед^ф истраелийа^ф у һ'але вани һәри г'рани ль нава дирика ви мьлэтида дьдә к'ьфше, ава готи пәй зәфткьрына Кәнанер'а^ф у бәри п'адшайед Истраеле дәст бь сәрвейрийа шьмә'те кьрынә.

Wә'де зәфткьрыне, чава к'ьтеба Йешуда те готыне, қабилед истраелийа мьләтед вәлате Кәнанеда жь ви э'рди лап дәрнәхьстьнә. Зәменр'а истраели һини э'рф-э'дәтед ван у р'ав-р'ьзьмед п'утп'арьста^ф дьбьн, һерса Ходан^ф ль хwә р'адькьн (1:1–2:9).

П'ара к'ьтебейә сәрәкә (2:10–16:31-е) һәма хут бә'са ван қәwь-мандьна дькә, кә гәләк щара әw ль пәй һәв һатьнә wәк'ьландьне: Щьмә'т гөнә^ф дькә, Хwәде жи пе мьләтед дор-бәред ван бәла ван дьде, Истраел һәwара хwә Ходан тинә, Ходан р'ебэр-хьлазкьра дәр-дьхә, wәки әwана ви һ'але г'ранва мьжул бьн.

Әв р'ебәрана р'аст бьжартийед Хwәде бунә, ле диса жи чава мә-рвь нә һәр гав гөһдарийа дәнге Хwәде кьрынә. Р'ебэр кә гөһдар бун, һынге шьмә'т сәр дьжмьн дьк'әт, ле пәйр'а диса зу вәдьгәр'ийанә сәр һ'але хwәйи бәре.

К'ьтеб бь дө сәрһатийед зөlmә к'әдәрва хьлаз дьбә, әwана қәрәба-льха хwәсәрехwәйә нава истраелийайә ван р'ожада дьдьнә к'ьфше, кә дьле ван чава хwәстийә, оса жи кьрынә (жь сәре 17-а һ'әта 21-е).

Щьһудийа у шьмһ'унийа һьмбәри кәнанийа шәр' дькьн

1 ¹ Пәй мьрьна Йешур'а истра-елийа^ф жь Ходан^ф пьрси: «Жь мә к'и пешийе һәвраз һәр'ә бәр кәнанийа^ф, т'әви ван шәр' кә?» ² Ходан гот: «Щьһуда^ф бьра дәре, ва йә Мьн вәлат да дәсте ви». ³ һынге щьһудийа бьрайед хwә шьмһ'унийар'а готын: «Р'абьн т'әви п'әшка мьлк'е мә бьн, әм бәр кәнанийа шәр' кьн, әме жи бен т'әви п'әшка

мьлк'е wә бьн». У шьмһ'уни т'әви ван чун. ⁴ Щьһуди р'абун чун у Ходан кәнани у пьризи^ф данә дәсте ван, Бәзәқеда wана дәһә һ'әзар мәрийа хьстьн. ⁵ Бәзәқеда wана Адони-Бәзәқ дит у бәр ви шәр' кьрын, кәнанийа у пьризийа хьстьн. ⁶ Адони-Бәзәқ р'әви, ле wана да пәй ви әw гьртын у т'ьлийед дәстайә мәзьн у печ'ийед ньгайә мәзьн бьр'ин. ⁷ һынге Адони-Бәзәқ гот: «һ'әфте п'адша т'ьлийед дәстайә мәзьн у печ'ийед ньгед wанә мәзьн бьр'и, һурькед бьне сьфьра

мьнда р'ъжийайи лэбэр дькьрын, мьн чь кьр, Хwэдe^ф оса жи ани сэре мьн». Адони-Бэзэq бьрнэ Оршэлиме^ф у эw ль wьр мьр.

⁸ Цьхудийа мьqаббли Оршэлиме шэр' кьрын эw һьлдан, дэве шурр'а эw дэрбаз кьрын, бажар агьр бэр'дане шэwьтандьн.

⁹ Паше цьхуди р'абун бэржер чунэ сэр кэнанийа шер', к'ижан кө ч'ийа-банийа, Нэгэwе^ф у гьр у дэшта р'оавайеда дьман. ¹⁰ Цьхуда кө чу бэр кэнанийед һебронне шер', (наве һебронне пешийе Qирйат-Арба бу) бэрэка шешайа, ахиманья у т'алмайа көштьн. ¹¹ Жь wьр жи чу сэр бьнэлийед Дьвире (наве Дьвире пешийе Qирйат-Сефэр бу). ¹² һьнге К'алев гот: «К'и Qирйат-Сефэре хэ у эwе һьлдэ, эзе qиза хwэ Әхсайе бьдьмэ wi». ¹³ От'ниеле көр'е Qьназе бьрайе К'алеби бьч'ук эw һьлда у К'алев жи qиза хwэ Әхса да wi. ¹⁴ Р'ожэке Әхса hatэ мала баве хwэ у бь заре хwэш баве хwэр'а хэбэр да, wэки жь wi эрдэки бьхwазэ. Гава Әхса жь к'эре пэяа бу, К'алев же пьрси: «Хwэ тышт нэдqэwьмийэ?» ¹⁵ Qизе ле wэгэр'анд: «К'а п'ешк'ешэкэ п'ак бьдэ мьн. Бэле тэ эрдэки Нэгэwе дайэ мьн, к'а канийед ава жи бьдэ мьн». һьнге К'алев канийед* жорьн у канийед жерьн жи данэ we.

¹⁶ Зөр'эта qенийайэ хэзуре Муcа^ф т'эви зөр'эта Цьхуда жь бажаре

Хөрма* һэwраз чунэ бэр'ийа Цьхуда дайе, алийе Әрадейа Нэгэwеда, эw чун wьр т'эви щьмэ'те ци-wар бун.

¹⁷ Цьхуди т'эви бьрайед хwэ щьм'һ'унийа чун, кэнанийед кө ль Cьфат'еда дьман хьстьн, бажар we-ран кьрын, эw т'ам дийари^ф Хөдан кьрын у наве wi данинэ һ'орма*. ¹⁸ Пэйр'а цьхудийа Гацца, Ашqэлон у Әк'рон дор-бэред wanва һьлдан. ¹⁹ Хөдан т'эви цьхудийа бу, wan ч'ийа-бани зэфти хwэ кьрын, ле нькарьбун бьнэлийед дэшта р'аqэтандана, чьмки эр'эбед wанэ һ'эсьни һэбун. ²⁰ һеброн данэ К'алев, чава кө Муca готьбу, эwi һэр се бэрэкед э'наqийа^ф жь wьр р'аqэтандьн.[†]

²¹ Бьнийаминийа йэбусийед кө Оршэлимеда дьман р'анэqэтандьн, Йэбуси Оршэлимеда һ'эта иро т'эви бьнийаминийа дьминьн.[†]

Шэр'ед qэбилед^ф майин

²² Мала Усьw^ф жи һэwраз чунэ бэрбь Бет'-Еле у Хөдан т'эви wan бу. ²³ Wана Бет'-Ел бьн ч'э'ве хwэр'а дэрбаз кьрын (бэре наве wi бажари Луз бу). ²⁴ һьнге щэ'суса мэрьwэк дит, кө эw жь бажер дэрдьк'эт у жь wi пьрсин: «Wэрэ мэр'а бежэ к'идэрер'а дьк'эwьнэ бажер, эме һьндава тэда сэр нета qэнщийе бьн». ²⁵ Әwi жи р'е нишани wan кьр, кө чава дьк'эwьнэ бажер. һьнге мала Усьw бажар

* 1:15 Әв кани һьнда һебронне бун.

* 1:16 Бажаре Әриһайер'а «Бажаре Хөрма» жи дьготьн. Бьхуньн Дирок II, 28:15.

* 1:17 Бь избрани «Weранкьрын».

1:20 Йешу 15:13-14. 1:21 Йешу 15:63; Самуел II, 5:6; Дирок I, 11:4.

дэве шурр'а дэрбаз кърн, ле эв мэрыва у т'эмамия малбэта ви бэр'дан. ²⁶ Эв мэрыва чу вэлате һ'итгийа^ф, ль вър бажарэк чекър у наве ви дани Луз. һ'эта нһа жи эв наве ви йэ.

²⁷ Мьнашэ бьнэлийед Бет'-Шане, Т'анак'е, Дөр'е, Йивламе у Мегидоје гондава дэрнэхьстн, кэнания йа хвэ кър эв ви вэлатида ман.[†] ²⁸ Гава Израеле^ф қэват гьрт, һнгге кэнани кърнэ п'алед борщдар у эв т'эмам пева дэрнэхьстн.

²⁹ Эфраим эв кэнанийед кө Гэзэреда дьман дэрнэхьстн, кэнани Гэзэреда т'эви ван ман.[†]

³⁰ Зэбулон бьнэлийед Қитроне у бьнэлийед Наһалале дэрнэхьстн, кэнани нава ванда ман у эв ванар'а бунэ п'алед борщдар.

³¹ Ашер бьнэлийед Аккоје у бьнэлийед Сайдаје, Аһ'лаве, Акзиве, һ'элбайе, Афице у Р'һ'ове дэрнэхьстн. ³² Ашери нава кэнанийед ви вэлатида ман, чьмки эв дэрнэхьстн.

³³ Нэфтэли бьнэлийед Бет'-Шэмеше у бьнэлийед Бет'-Э'нате дэрнэхьстн, ле нава кэнанийед бьнэлийед ви э'рдида ман у бьнэлийед Бет'-Шэмеше у Бет'-Э'нате ванр'а бунэ п'алед борщдар.

³⁴ Эморийа^ф ль ч'ийа-банийа зор дьданэ данийа, чьмки вана

нэдһьшт кө дани бэржери дэшта бьн. ³⁵ Эморийа йа хвэ кър, эв ль сэре ч'ийаје һ'эресе, ль Айалоне у Шаһалбимеда ман, ле гава дэсте мала Усвь қэват гьрт, эв ванар'а бунэ п'алед борщдар. ³⁶ Синоре Эморийа жь һэвразе Дупьшке у Сэлаје һэвраз дьчу.

Нэгөһдарийа Израеле

2 ¹ Мьлйак'эте Хөдан* жь Гил-гале һэвраз чу Бохиме у гот: «Мьн хун жь Мьсьре һэвраз ани-нэ ви вэлате кө Мьн кал-бавед вэр'а сонд хварьбу у готьбу: «Эзе пэймана^ф Хвэйэ т'эви вэ гьреда-йи т'ө цар нэт'эр'ьбиньм, ² т'эне хун пэймана хвэ т'эви бьнэлийед ви вэлати гьренэдн, горигәһед^ф ван weран кьн», ле вэ гөһ нэда готна Мьн. Эв чь йэкэ вэ кьрийэ?[†] ³ Лэма Мьн гот:[†] «Эзе жи ван жь пешийа вэ р'анэқэтиньм, ле эве бьбьнэ кэлэм-стьрийед дор-бэред вэ у хвэдейед ван жи we вэр'а бьбьнэ т'элэ». ⁴ Гава мьлйак'эте Хөдан эв йэк һ'эму исраелйар'а гот, щьмэ'те дэнг һьлда у гьрийа. ⁵ Наве ви щийи данин Бохим* у we дэре Хөданр'а қөрбан^ф дан.

Мьрьна Йешу

⁶ Гава Йешу щьмэ'т бэр'да, һэр исраели чу сэр мьлк'е хвэ, кө бьбэ хвэйэ'рд. ⁷ Щьмэ'те т'эмамия

* **2:1** Фэ'мина хэбэра «Мьлйак'эте Хөдан» р'аст нэ э'ян э, эв шарана жь бэр наве Хөданва те бьк'аранине у һ'эзура Ви дьдэ к'ьфше.

* **2:5** Бь избрани «гьрийан».

э'мьре Йешу у т'эмамия э'мьре ван р'успийада^ф, к'ижан кө пэй Йешур'а дьреж житын у һ'эму кьред Ходанэ мэзын дитьбун, чь кө Әви бона Исраеле кьрбун, Ходанр'а қолх кьрын. ⁸ Әвде Ходан Йешуйе Нун мьр, сэд у дәһә сал э'мьре ви бу. ⁹ Әв Т'имнат'-һ'ә-рәседа нава синоре мьлк'е вида дәфьн кьрын, сәре ч'ийа-банийед Әфрайиме, алије бакөра ч'ийайе Гаһаше.[†] ¹⁰ У гава әв ньсыла һ'эму чун гьһиштнә кал-бавед хвә, пэй ванар'а ньсыләки дьн һат, кө нә Ходан нас дькьрын, нә жи әв кьред кө Әви бона Исраеле кьрбун.

Исраели жь Ходан дур дьк'эвн

¹¹ Исраелия бәр ч'э'ве Ходан хьраби кьр у Баә'лар'а* қолх кьрын. ¹² Ходан һыштн, Хвәдейе кал-бавед хвә, Йе кө әв жь вәлате Мьсьре дәрхьстьбун у пэй хвәдейед майин чун, ава готи пэй хвәдейед мьләтед дор-бәред хвә, әв һ'әбандьн. Бь ве йәке Ходан һерс хьстьн. ¹³ Дәст жь Ходан кьрын, п'ут Баә'л у п'ут Әшт'орәт^ф һ'әбандьн. ¹⁴ һынге һерса Ходан ль сәр Исраеле р'абу у әв данә дәсте т'аланкьра у вана әв т'алан кьрын. Әв фьротын данә дәсте нәйаред дор-бәред ван у иди нькарьбун бәр нәйаред хвә бьсәкьнийана. ¹⁵ һәр гав кө әвана дәрдьк'этьнә шер', к'олма Ходан нава ч'э'ве ван-

да бу, чава кө Ходан готьбу у чава кө Ходан ванар'а сонд хварьбу. Әв к'этьнә һ'аләки гәләки гьран.

Дәрк'этьна р'ебәра

¹⁶ һынге Ходан р'ебәр дәрдьхьстьн, вана әв жь дәсте т'аланкьра хьлаз дькьрын. ¹⁷ Ле вана гөһдарија р'ебәра жи нәдькьрын у т'әви хвәдейед майин қави дькьрын у әв дьһ'әбандьн. Вәдәки кьнда әв жь ве р'еје дышьһ'ьтин, к'ижанеда кө кал-бавед ван чубун у гөр'а т'эмийед Ходан кьрбун. Ле вана өса нәдькьр. ¹⁸ Гава Ходан р'ебәр ль сәр ван дәрдьхьстьн, Ходан т'әви ван р'ебәра буйә у т'эмамия р'ожед р'ебәрада әвана жь дәсте нәйаред ван хьлаз кьрынә, чьмки дьле Ходан ль ван ешийайә, гава заринийа ван жь дәст зордари у тәнгасийед нәйара бьһистийә. ¹⁹ Ле гава р'ебәр дьмьр, әвана дьса жь р'е дьк'этьн, жь кал-бавед хвә хьрабтьр хьраби дькьрын, пэй хвәдейед майин дьк'этьн, әв дьһ'әбандьн у ль бәр ван та дьбун, дәсте хвә жь кьред хвә нәдькьрын у жь р'ийа сәрһ'ышкия хвә вәнәдгәр'ийан.

²⁰ һынге һерса Ходан ль Исраеле р'абу у гот: «Әви мьләти чава кө пышта хвә да ве пәймане, йа кө Мьн т'әви кал-бавед ван гьредабу у гөһ нәданә готьна Мьн, ²¹ Әзе жи иро шунда жь пешийа ван бәри т'ө мьләти нәдьм, к'ижан

* **211** «Баә'л» наве хвәдеки кәнанийайи қьсьме мер бу, шур'ә-шур'ә һ'әйкәлед ви һәбун.

2:9 Йешу 19:49-50.

кө Йешу пэй мьрына хwэр'а эw
 һышт'нэ,²² wэки пе ван Исраеле
 быщер'ьбиньм^ф, гэлэ эwе р'ийа
 Хөданда бьминьн у теда һэр'ьн,
 чава кал-бавед ван дьчун йан
 на». ²³Хөдан эw мьлэтана һышт'н,
 эw зу дэрнэхьст'н у эw нэданэ
 дэсте Йешу.

Мьлэтэд нава израелийада майи

3 ¹Эв ын эw мьлэтэд кө Хөдан
 щида һышт'н, wэки пе ван
 израелийа быщер'ьбинэ, к'ижан
 кө һаш жь т'ө шэр'ед Кэнане т'ө-
 нэбунэ ²(эw бона we йэке һышт'н,
 wэки ньсьлед израелийаэ майин
 бона шер'ьбзаньбьн у һин бьн, йед
 кө пешда һаш жь шер' т'өнэбунэ):
³ Пенц wэзиред фьльстинийа^ф,
 һ'эму кэнани, сайдани, һ'иwийед
 кө ль ч'ийайе Лөбнэне^ф дьман,
 жь ч'ийайед Баэ'л-Һәрмоне гьр-
 ти һ'эта бэр дэре һамате. ⁴Эвана
 һат'ьбунэ һышт'не, кө израели пе
 ван бенэ щер'ьбандьне у бьзаньбэ
 к'а эwе ельми^ф ван т'эмийед Хө-
 дан бьн, к'ижан кө Хөдан пе Муса
 э'мьри кал-бавед ван кьр'бу.

⁵ У израели нава кэнанийа,
 һ'итийа, эморийа, пьризийа, һ'и-
 wийа, йэбусийада ман. ⁶ Qизед
 ван стандьн, qизед хwэ данэ ван
 у хwэдейед ван һ'эбандьн.

От'ниеле р'ебэр

⁷ Исраелийа бэр ч'э'ве Хөдан
 хьраби кьр'н у Хөдан Хwэдейе
 хwэ бир кьр'н, п'утед Баэ'ла^ф у

Ашерайа^ф һ'эбандьн. ⁸Һынге һерса
 Хөдан ль сэр Исраеле р'абу у эw
 данэ дэсте К'ушан-Р'ишэт'айи-
 ме п'адше Арам-Наһарайиме*.
 һ'эйшт сала израелийа хөламтийа
 К'ушан-Р'ишэт'айим кьр'н.

⁹Пэйр'а израелийа һэwара хwэ
 Хөдан анин у Хөдан ванр'а хьлаз-
 кьрэк дэрхьст, От'ниеле qьназийи
 бьрайе К'алеби бьч'ук, кө эw хьлаз
 кьр'н. ¹⁰P'öh'e^ф Хөдан ль сэр wi бу
 у эw р'ебэре Исраеле бу. Эw гава
 чу шер', Хөдан К'ушан-Р'ишэт'айи-
 ме п'адше Арам-Наһарайиме да
 дэсте wi у дэсте wi сэр К'ушан-
 Р'ишэт'айиме'ра бу. ¹¹ Wэлат чьл
 сали р'ьһ'эт бу, пэйр'а От'ниеле
 qьнази мьр.

Еһуде р'ебэр

¹² Исраелийа диса ль бэр ч'э'-
 ве Хөдан хьраби кьр'н, Хөдан жи
 Э'глон п'адше Mowabe^ф qэwат кьр
 р'акьрэ мьqабьли Исраеле, чьмки
 вана ль бэр ч'э'ве Хөдан хьраби
 кьр. ¹³ Эwi амони^ф у амалеки^ф
 щьвандьнэ щэм хwэ у чу Исраеле
 хьст, бажаре Хөрма* һьлдан. ¹⁴ Ис-
 раелийа һ'иждәһ сала хөламтийа
 Э'глоне п'адше Mowabe кьр'н.

¹⁵ Һынге израелийа һэwара хwэ
 Хөдан анин у Хөдан хьлазкьрэк
 дэрхьст, Еһуде көр'е Герайе бьн-
 йамини, эw дэстч'эпк бу. Исра-
 елийа пе дэсте wi хэрщ Э'глоне
 п'адше Mowabe'ра шандьн. ¹⁶ Еһуд
 шурэки дөдэвийи дьрежайа зэн-
 дәке хwэр'а чекьр у эw бьне к'ьн-
 ща сэрва сэр һета хwэйэ р'астева

* 3:8 «Арам-Наһарайим» п'арэкэ Мэсопотамийае бу.

* 3:13 Бажаре Эриһайер'а «Бажаре Хөрма» жи дьготьн. Бьхуньн Дирок II, 28:15.

гьреда, ¹⁷ чу хэрщ данэ Э'глоне п'адше Мовабе. Э'глон мэрвэки гэлэки к'ок бу. ¹⁸ Гава эви хэрщ-дайин хьлаз кыр у мэрвевед хэрщ анибун вэр'екьрын, ¹⁹ хвэха жь h'эйкэле қэяйеда к'оландийи һьнда Гилгале пашда вэгэр'ийа у гот: «П'адшайи хвэш бэ! Готьнэкэ мынэ дьзива һэйэ тэр'а бежым». Эви жи гот: «һыш!» h'эмуйед щэм ви дэрк'этын. ²⁰ Ехуд к'этэ ода жорьнэ һенькэ т'эне бона п'адша у готэ ви: «Жь Хвэдеда бона тэ готьнэкэ мын һэйэ». һынге эв жь к'орсийа хвэ р'абу сэкьни. ²¹ Ехуд дәсте хвэйи ч'эпе бьрэ шуре сэр һета хвэйэ р'асте к'ышанд у кьрэ зьке ви, ²² пэй шурр'а дәсту жи пер'а к'этэ зька у шур бэзда ма, Ехуд шур жь зька дэрнэхьст, гэмара ви да дэр р'эжийа. ²³ Ехуд дэрк'этэ һевангәһе у дәрийед оде ль сэр ви гьртын, к'элит кьрын.

²⁴ Гава эв дэрк'эт, һынге хөламед Э'глон һатын, дина хвэ дане we дәрийед ода вийэ жорьн к'элиткьри нэ, ван гот: «Эв қэй бона дәставе ода хвэйэ һенькда йэ». ²⁵ Эвана еп'ещэ вэхт һивийе ман, дитын кө эв дәрийед оде вэнакэ, эв шашмайи ман, һынге к'элит һьлдан дәри вэкрьн, дина хвэ дане we хвэйе ван э'рде к'эти мьри йэ. ²⁶ h'эта кө эв һэвда к'этыбун, Ехуд р'ийа хвэ қэданд, жь h'эйкэле қэяйеда к'оланди дэрбаз бу у сах-сьламэт гьһиштэ Сьһирайе.

²⁷ Гава эв гьһиштэ Сьһирайе, эви ч'ийа-банийед Эфрайимеда бор'ийе хьст. Исраели т'эви ви

жь ван ч'ийа-банийа пэйа бун у эв пешийа ванва чу. ²⁸ У ванар'а гот: «Пэй мын wэрьн, чьмки Хөдан нэйаред wэ моваби данэ дәсте wэ». һынге эвана пэй ви чун, дэрбазокед ч'эме Урдөнейэ^ф пешбэри Мовабе зэфт кьрын у нһыштын т'ө кэс дэрбаз бэ. ²⁹ һынге we щаре жь мовабийа wэкэ дәһэ h'эзар мэри көштын, h'эму жи сэрхвэ у мерхас бун у т'ө кэс хьлаз нэбу. ³⁰ We р'оже моваби бьн дәсте Исраеледа шкэстын у wэлат h'эйште сали р'һ'эт бу.

Шамгаре р'ебэр

³¹ Пэй Ехудр'а Шамгаре көр'е Э'нат' р'абу, эви пе шьва гайэ сэртуж, шэсьд мэрвевед фьльстинийа көштын, эви жи Исраел хьлаз кьр.

Дебора р'ебэрийе сэр Исраеле дькэ

4 ¹ Пэй мьрына Ехудр'а, исраелийа диса ль бэр ч'эве Хөдан хьраби кьрын. ² У Хөдан эв данэ дәсте Йавин п'адше кэнанийа, йе кө h'азоредэ п'адшати дькьр. Сэрэскэре ви Сисьра бу у h'арошэт'һагойимеда дьма. ³ Исраелийа һэwара хвэ Хөдан анин, чьмки нэсьд э'рэбед Йавинэ h'эсьни һэбун у эви бист сали исраели гэлэки дьданэ щәфе.

⁴ We һынге Исраеледа Деборайа п'ехэмбэрэ^ф жьна Лаг'идот' р'ебэр бу. ⁵ Эва ч'ийа-банийед Эфрайимеда, нава Р'амайе у Бет'Еле бьн дара хөрма Деборайеда р'удьньшт. Исраели бона диwane һэwраз дьчунэ щэм we. ⁶ Деборайе

мэри шанд жь Қэдэша Нэфтэлийе
гази Барақе көр'е Абинохам кър у
готэ wi: «Хөдан Хвәдеие Исраеле
аһа ль тэ ә'мър дьк: «Р'абә һәр'ә
ч'ийайе Т'аборе жь нэфтэлийа у
зэбулонийа хвәр'а дәһә һ'эзар ме-
ри һьлдә. ⁷Әзе селәфа Кишонеда
Сисърайе сәрәскәре Йавине р'акь-
мә бәр тә у ә'рәбед wi, мьхөлдәтә
шәр'к'аред wi пева бьдмә дәсте
тә». ⁸Барақ wer'а гот: «Һәгәр те
г'әви мьн бейи, әзе һәр'әм, ле һә-
гәр те т'әви мьн нәйейи, әз начьм». ⁹Әwe готэ wi: «Әзе ә'сә т'әви тә
бем, ле әw р'ийа кө те теда һәр'и
we нәбә наве тә, чьмки Хөдане
Сисъра бьдә дәсте жьнәке». Де-
бора р'әбу т'әви Барақ чу Қэдәше.
¹⁰Барақ зэбулони у нэфтэлийи
гази Қэдәше кърьн у дәһә һ'эзар
мэри пәй wi һәвраз чун, Дебора
жи р'әбу т'әви wi һәвраз чу.

¹¹We һьнге һ'әбәре қенийи жь
қенийед майинә малбәта һ'оваве
буре Муса қәтийабу у коне хвә
һьнда Қэдәше бәр мә'за Саһана-
ниме вәгьртьбу.

¹²Гиһандьнә Сисъра кө Бара-
қе көр'е Абинохам р'абуйә сәр
ч'ийайе Т'аборе. ¹³Һьнге Сисъра
гази һ'әму нәсьд ә'рәбед хвәйә
һ'әсьни у т'әмамия мәрвьед т'әви
хвә кър, жь һ'арошәт'-һагойиме
гьрти һ'әта селәфа Кишоне.

¹⁴Деборайе готә Барақ: «Р'абә,
иро Хөдан Сисъра дайә дәсте тә,
Хөдане Хвәха пешийа тәва һәр'ә». Барақ жь ч'ийайе Т'аборе бәржер
бу у дәһә һ'эзар мэри пәй бун.
¹⁵Һьнге Хөдан жь бәр шуре Барақ
р'әв Сисъра, ә'рәба у ордийа wi

хьст у Сисъра жь ә'рәбе пәйа бу,
п'ийа р'әви. ¹⁶Барақ пәй ә'рәбә у
ордийа wi к'әт, һ'әта һ'арошәт'-
һагойиме у т'әмамия ордийа
Сисъра пе дәве шур к'әт, йәк сах
нәма.

¹⁷Сисъра п'ийа р'әви чу һ'әта
коне Йаела жьна һ'әбәре қенийи,
чьмки нава Йавине п'адше һ'азоре
у мала һ'әбәре қенийида ә'дья-
йи һәбу. ¹⁸Йаел дәрк'әтә дәрва
пешийа Сисърада чу у готэ wi:
«Wәрә хвәйе мьн, wәрә хвә ль
мьн бьгьрә, нәтьрсә». Әw жи чу
к'әтә коне we у әwe пе орхане әw
ньхамт. ¹⁹Әwi готэ we: «Һиви дь-
кьм һьнәк ав бьдә әз вәхвьм, заре
мьн ч'ьла буйә». Әwe жи мәшке
шир вәкър у әw да вәхварьне,
диса әw ньхамт. ²⁰Сисъра готэ
we: «Бәр дәре кон бьсәкьнә, һәгәр
йәк бе жь тә бьпьрсә бежә: «Вьр
кәсәк һәйә?» Тө бежә: «Т'өнә». ²¹Сисъра кө wәстийайи бу, әw
зу хәвр'а чу. Йаела жьна һ'әбәр
ськ'әкә кон һьлда, чакуч' дестда
һедика незики wi бу, ськ'ә щә-
никеда һ'әта ә'рде к'өта, әw щидә
мьр. ²²Барақ пәй Сисъра к'әтбу,
Йаел дәрк'әт пешийа wiда чу у
готэ wi: «Wәрә һьндөр', әз мәрвье
кө тө ле дьгәр'и нишани тә кьм». Әw т'әви we к'әтә һьндөр', дина
хвә дайе we Сисъра мьри к'әтийә,
ськ'ә жи щеникеда.

²³Әwe р'өже Хвәде Йавин п'ад-
ше кәнанийа бьн дәсте исраели-
йада шкенанд. ²⁴Чьқас дьчу дәсте
исраелийа ль сәр Йавин п'адше
кәнанийа гьран дьбу, һ'әта кө к'о-
ка Йавин п'адше кәнанийа анин.

Стърана Деборайе у Барақ

5 ¹ We р'оже Деборайе у Барақе
көр'е Абинохам стъран у готын:

² «Бона пешиванийа
сэрэскэред Израеле
у бона р'эзэдьлийа ве
щъмэ'те,
бъмбарэкийе^ф бьднэ Ходан.

³ Гэли п'адша, дина хвэ бьдн!
Гэли мира, гөндари кьн!
Эшқи Ходан эзе бьст'reм,
Ходан Хвэдейе Израелер'а
бь мьqами бежъм.

⁴ Ходано, гава Тө жь Сехире
дэрк'эти,
т'опраха Эдомер'а^ф дэрбаз
буйи,
э'рд һ'эжийа, э'змен дьлоп кьр
у э'wра жи ав барандьн.[†]

⁵ Жь диндара Ходан ч'ийа
һ'элийан,
һ'эта Синай^ф жи жь диндара
Ходан,
Хвэдейе Израеле.

⁶ Р'ожед Шамгаре көр'е
Э'нат'да,
р'ожед Йаелда р'ийед сэрэкэ
вала бун
у р'еви шьвэр'ийед харо-
марода чун.

⁷ Нава Израеледа сэрэскэр кем
бун,
кем бун һ'эта кө эз, Дебора
р'абум,
һ'эта эз р'абум, мина де
Израеледа.

⁸ Хвэдейед ну ван бьжартын,
һьнге бу шэр' бэр дэргәһа,

нава чьл һ'эзаре Израеледа
гэло мэрт'ал у р'ьм хат бэр
ч'э'ва?

⁹ Дьле мьн сэрwеред Израелр'а
йә,
гэли р'азидаред нав мьлэтда,
бъмбарэкийе һун бьднэ
Ходан.

¹⁰ Йед к'эред сьпи сийарбуйи,
ль сэр халича р'уньшти
у йед ль сэре р'ийа,
бьфькьрын!

¹¹ Нава дэнге авк'ешед сэр бира,
ль wьр пэсьне кьрьнед
Ходан дьдан,
пэсьне сэрэскэред Израел,
һьнге щъмэ'та Ходан чу бэр
дэргәһа.

¹² һ'ышйар бэ, һ'ышйар бэ,
Деборайе!
һ'ышйар бэ, һ'ышйар бэ,
бьст're!
Р'абэ Барақ, көр'е Абинохам!
һесиред хвэ һесир бьбэ!

¹³ Щъмэ'та майи бэржер хатэ
бэр э'сьзада,
щъмэ'та Ходан бэржер те
щәм мьн, мьqабьли зор-
дара.

¹⁴ Жь Эфраиме хатын,
йед р'aw Амалекеда авити,
Бьнйамин жи жь щъмэ'та тә
да пәй тә хат.
Жь Махире сэрwер бэржер
бун,
жь Зэбулоне хвэийе шьва
сэрдарийе.

5:4-5 Дэрк'этын 19:18.

- 15 Миред Исахар т'эви Деборайе
 бун,
 Исахар жи мина Барақ
 бэржер бу, да пэй ви чу
 дэште.
 Нава бэрэкед р'убенийада
 гэлэки дур у к'ур дьфькьрын.
- 16 Чьма ахьлада т'о майи,
 шьвинийа шьвен дьбьнейи?
 Нава бэрэкед р'убенийада
 гэлэки дур у к'ур дьфькьрын!
- 17 Гилэ'д^ф ви бэри ч'эме Урд'оне
 ма
 у Дан чьма хвэ ль гэмийа
 гьрт?
 Ашер дэве б'эре дьма
 у һьнда гэмиварг'аһа хвэ
 дьжит.
- 18 Зэбулони цьмэ'тэк э,
 к'о бэре хвэ дьдэ мьрьне,
 Нэфтэлийи жи сэр т'апед
 навдэште.
- 19 П'адша һатьн шэр' кьрын,
 һынге п'адшед кэнанийа
 һьнда ава Мегидойе,
 Т'анак'еда шэр' кьрын,
 ле зив ванр'а т'алан нэк'эт.
- 20 Жь э'змана шэр' кьрын,
 стэйрка жи р'ийед хвэда
 һьмбэри Сисьра шэр' кьрын.
- 21 Селафа Кишоне, селафа бэре,
 селафа Кишоне эв ажотьн
 бьрын.
 һэй нэфса мын бь қэвате
 дэрбаз бэ!
- 22 һынге сьмед һэспа
 жь цьриде э'рд дьк'отан,
 жь дэст цьрида ванэ зор.
- 23 Мьлйак'эте Х'одан гот:
 «Һьфьр'а ль Мероз бькьн,
 ньфьр'а бьнэлийед we бькьн,
 чьмки эв нэһатэ алийе
 Х'одан,
 алийе Х'одан, мьрабьли
 зордар нэбун».
- 24 Дэ бьра нава жьнада
 Йаела жьна һ'эбэре қенийи
 бьмбарэк-пироз бэ,
 жь нава жьнед конада
 бьмбарэк-пироз бэ!
- 25 Сисьра ав хвэст, эве шир
 даие,
 дэрдана гьрэгьрада тохавк
 даие.
- 26 Эве дэсте ч'эпе авитэ ськ'а кон,
 чакуч'е хэбатк'ар дэсте
 р'астеда,
 лехьст, сэре Сисьра қэлашт,
 щеник ле дэрэвэкьр ськ'э
 теда ньканд.
- 27 Сисьра нав ньгед веда
 дэвэр'уйа чу,
 к'эт у бу мэйт',
 нав ньгед веда дэвэр'уйа чу
 к'эт,
 ль к'о дэвэр'уйа чу,
 вьр жи эв к'эт мьр.
- 28 Дийа Сисьра п'энщэрер'а
 дина хвэ даие
 у жь пышт цахчитер'а кьрэ
 гази:
 «Чьма э'рэба ви к'ьфш набэ
 найе?
 Чьма т'эка э'рэба ви
 дэрэнги дьк'эвэ?»
- 29 Хатунед вейэ сэрвахт ле
 вэгэр'андьн,

әве хвәха жи ль хвә
вәгәр'анд:
30 «Бәле, т'алан дитгнә әв
п'арәвәдкьн,
һәр шәр'к'арәкир'а қизәк,
йан жи дө қиз,
т'алане р'әнг-р'әнги п'ара
Сисьра,
т'алане р'әнг-р'әнгийи
нәқышанди,
т'алане һәр дө алийава
нәқышанди
бона стуйед т'алан һьлдайа».

31 Хөдано!
Дә бьра һ'әму нәйаред тә
аһа онда бьн.
Ле йед кө Тә һ'ыз дькьн,
брьра мина тә'ве бьн,
кө зорайиһа хвәва дәрте!»

У әрд чьл сали р'һ'әт бу.

Мидйани^ф исраелийа дьзериньн

Б 1 Исраелийа бәр ч'ә'ве Хөдан
диса хьраби кьрын у Хөдан
әв һ'әфт сала данә дәсте мид-
йанийа^ф. 2 Дәсте мидйанийа ль
сәр исраелийа гьран бу у исра-
елийа жь дәст мидйанийа хвәр'а
ч'ийада бьнәр'д, шкәфт у т'ә'би
чекьрын. 3 Гава исраелийа т'охьм
дьчандьн, мидйани, амалеки у
бьнәлийед р'оһьлате һьмбәри ван
р'адьбун, 4 мьқабьли ван зомед
хвә ледьхьстьн у бәре әрде хь-
раб дькьрын һ'әта Газзайе, нава
Исраеледа жи тыштәк нәдһьштьн

кө вана пе ә'буре хвә бькьра, нә
пәз, нә дәвар, нә жи к'әр. 5 Чьмки
әвана һ'әйван у конед хвәва өса
гәләк дьһатгн мина көлийа, һ'ә-
сабе ван у дәвәйед ван т'өнәбу,
әв дьһатгнә әрде исраелийа кө
ви веран кьн. 6 У Исраел жь дәст
мидйанийа гәләки к'әтә һ'але гь-
ран, һьнге исраелийа һәвара хвә
Хөдан анин.

7 Гава исраелийа жь дәст мид-
йанийа һәвара хвә Хөдан анин,
8 Хөдан исраелийар'а п'ехәмбәрәк
шанд кө ванр'а гот: «Хөдан Хвә-
дейе Исраеле аһа дьбежә: «Мьн
хун жь Мьсьре һәвраз анин у жь
мала хөламтийе дәрхьстьн. 9 Мьн
хун жь дәсте мьсьрийа у жь дәсте
ван һ'әмуийед кө тәнгаси дьданә
вә аза кьрын, әвана жь пешийа
вә р'ақәтандьн у әрде ван да вә,
10 вәр'а гот кө Әз Хөдан Хвәдейе
вә мә, хун жь хвәдейед ван әмо-
рийед кө хун нава вәлате ванда
дьминьн нәтрьсын. Ле вә гөһ нәда
готьна Мьн».

Гидәйон дьбә р'ебәр

11 Мьльйак'әте Хөдан* һатә ба-
жаре Офрайе бьн дара мә'зейә
Йоаше абиз'эрида р'унышт. Ги-
дәйоне көр'е ви һ'әвзе тьриһ'ьн-
щьр'андьнеда гәньм дьк'өта, кө жь
бәр мидйанийа вәшерә. 12 Мьльйа-
к'әте Хөдан шива хөйа бу у готе:
«Һәй мере ә'гити мерхас, Хөдан
т'әви тә йә!» 13 Гидәйон готә ви:
«Хвәйю! һәгәр Хөдан т'әви мә йә,
чьма һақас тышт һатгнә сәре мә?

* 6:11 Фә'мина хәбәра «Мьльйак'әте Хөдан» р'аст нә әйан ә, әв щарана жь бәр наве
Хөданва те бьк'аранине у һ'эзура Ви дьдә к'ьфше.

К'аненэ эw h'эму к'эрэмэтед Wi, бона к'ижана кал-бавед мэ ма-р'а дьготын: «Ходан эм жь Мьсьре дэрхьстын». Ле ньна Ходан дэст жь мэ к'ышандийэ у эм данэ дэсте мидйанийа». ¹⁴ Ходан ль wi ньнер'и у готе: «Бь we qəwата хwэ һэр'э у Исраеле жь дэсте мидйанийа хьлаз кэ. Эз тэ дьшиньм!» ¹⁵ Гидэйон ле вэгэр'анд у готе: «Хwэйе мын! Эзе Исраеле пе чь хьлаз кьм? Бэрэка мын жь qəбила^ф Мынашэйэ һэрэ фэқир э у эз жи ч'уке мала баве хwэда мэ». ¹⁶ Ходан готэ wi: «Эзе э'сэ т'эви тэ бьм у те öса мидйанийа хи, чава кө мэрвэки хи». ¹⁷ Гидэйон готэ Wi: «Һиви дькьм, һэгэр эз ль Тэ хwэш тем, нишанэке мынва э'йан кэ, wэки эз бьзаньбьм Тö йи т'эви мын хэбэр дьди. ¹⁸ Эз һиви дькьм Тö жь вьр дур нэк'эwэ, һ'эта кө эз вэгэр'ьм у дийарийа хwэ биньмэ ль бэр Тэ». Эwi готе: «Эзе бьминьм һ'эта кө тö вэгэр'и». ¹⁹ Һынге Гидэйон чу һьндөр' карэк һазьр кьр, öса жи нане шкэва жь ефак* ар, гошт кьрэ сэле у ава гошт жи кьрэ к'уз, ани щэм Wi бьн дара м'эздеа ль бэр дани. ²⁰ Мьлйак'эте Хwэде wir'а гот: «Гошт у нане шкэва һьлдэ дайне сэр ви кэвьри у ава гошт жи бьр'ежэ сэр». Эwi öса жи кьр. ²¹ Паше мьлйак'эте Ходан шьва дэсте Хwэ дьреж кьр, пе сэре we гошт у нане шкэва к'эт, жь wi кэвьри агьр дэрк'эт гошт у нане шкэва һ'уфи хwэ кьр, пэйр'а мьлйак'эте Ходан жь бэр

ч'эва öнда бу. ²² Гидэйон кө дит эва мьлйак'эте Ходан бу, эwi гот: «Wэй ль мын, Хwэйе мын Ходан! Чьмки мын мьлйак'эте Ходан р'у бь р'у дит». ²³ Ле Ходан wir'а гот: «Э'дьлайи тэр'а бэ! Нэтьрсэ, те нэмьри». ²⁴ Гидэйон ль вьр горигэһэк Ходанр'а чекьр у наве we дани Ходане Э'дьлайийе. Эw һ'эта иро жи Офра абиэ'зэрида йэ.

²⁵ We шэве Ходан wir'а гот: «Бохе баве хwэ һьлдэ у бохэки дьни һ'эфт сали жи пер'а, горигэһа баве хwэйэ бона Баэл^ф һьлшинэ у дара Ашерайейэ^ф бэр жи бьбьр'э. ²⁶ Горигэһэке Ходан Хwэдейе хwэр'а сэр ви қайайи шур'е weда чекэ, бохе дöда һьлдэ пе we дара Ашерайе, к'ижане кө те бьбьр'и чава дийарийа^ф т'эвайишэwате бьдэ». ²⁷ Гидэйон жь хöламед хwэ дөһ мэри һьлдан у wэкэ готьна Ходан кьр, ле эwi жь тьрса мала баве хwэ у мэрвевед бажер эв йэка р'ож нэкьр, ле шэв кьр. ²⁸ Гава мэрвевед бажер сьбе зу р'абун, дина хwэ дане we горигэһа Баэл һьлшанди йэ у дара Ашерайейэ бэр бьр'и йэ, ль сэр горигэһа ну чекьри жи бохе дöда, чава дийарийа т'эвайишэwате дайи йэ. ²⁹ Һынге һэвр'а готын: «Эвайе кьре к'е бэ?» Ле гэр'ийан, к'этьнэ бьн э'нэна у готын: «Эва кьре Гидэйоне көр'е Йоаш э». ³⁰ Мэрвевед бажер готьнэ Йоаш: «К'а көр'е хwэ дэрхэ, эw гэрэке бе көштьне, чьмки эwi горигэһа Баэл һьлшанди йэ у дара Ашерайейэ бэр жи бьр'и йэ».

* 6:19 «Ефак» дэрданэкэ wэкэ бист у дö литьри бу.

³¹ Йоаш һ'эму р'абэре мьқабылед хwэр'а гот: «Г'эло хун гэрэке пышта Баэ'л бьгьрын, йан ши хьлаз кьн? һэгэр Баэ'л хwэде йэ, дэ бьра эw хwэха, хwэ жь йе к'о гориг'аһа ши һьлшанд хwэй кэ. К'и пышта Баэ'л бьгьрэ we һ'эта сьбе бе к'ошт'не».

³² У жь we р'ожеда наве Гидэйон дани Й'рубэаэ'л*, чьмки гот: «Бьра Баэ'л хwэха хwэ жь ши хwэй кэ, йе к'о гориг'аһа ши һьлшанди йэ».

³³ Һ'эму мидйани, амалеки у бьнэлийед р'оһьлате т'эв щьвийанэ щики, эw Урд'оне к'этын дэрбаз бун у нэwала Йизр'эһеледа зомед хwэ ледан. ³⁴ Р'оһ'е Х'одан һатэ сэр Гидэйон, эwi ль бор'ийа стьру хьст, абиэ'зэри һат'нэ газикьрыне к'о пэй ши һэр'ьн. ³⁵ Т'эмамия Мьнашэр'а қасьд шандьн, эw һат'нэ газикьрыне к'о пэй ши һэр'ьн, оса жи қасьд Ашер, Зэбулон, Нэфтэлир'а шандьн у эw жи р'абун пешийа wiда һат'н.

³⁶ Гидэйон готэ Хwэде: «Һэгэр Те Израеле пе дэсте мьн хьлаз ки, чава Тэ гот, ³⁷ ва эзе һьрийа бьр'и дайньмэ бедэре, һэгэр қьр'ави т'эне дайне сэр һьрийе у т'эмамия э'рде зьһа бьминэ, һьнге эзе бьзаньбьм к'о Те Израеле пе дэсте мьн хьлаз ки, чава Тэ гот». ³⁸ Оса жи бу, гава сьбе зу р'абу һьри г'оһашт, жь һьрийе қьр'авийа г'оһашти к'асэк т'ьжи ав дэрк'эт. ³⁹ Гидэйон готэ Хwэде: «Бьра һерса Тэ ль мьн р'анэбэ, эзе т'эне ве щаре гот'на хwэ бежьм у һиви дькьм ве щаре жи

пе һьрийе бьщэр'ьбиньм. Ньһа жи бьра һьри т'эне зьһа бьминэ у сэр т'эмамия э'рде қьр'ави дайне». ⁴⁰ We шэве жи Хwэде оса кьр, һьри т'эне зьһа мабу, ле сэр т'эмамия э'рде қьр'авийе данибу.

Гидэйон сэр мидйанийа дьк'эвэ

7 ¹ Й'рубэаэ'л, ава готи Гидэйон у т'эмамия щьмэ'та пер'а сьбе зу р'абун у һьнда канийа һ'ароде конед хwэ ледан. Зома мидйанийа жи алийе бак'ора we бу, нэwаледа ль мьле т'апе Мор'эһ бу. ² Х'одан готэ Гидэйон: «Щьмэ'та т'эви тэ гэлэк э, wэки Эз мидйанийа бьдьмэ дэсте ван, Израеле ль бэр Мьн п'айе хwэ бьдэ бежэ: «Дэсте мьн эз хьлаз кьрым». ³ Ньһа бь дэнг бежэ щьмэ'те: «We к'о дьт'ьрсэ у дьбьздэ бьра эw вэгэр'э у жь ч'ийайе Гил'эде дур к'эвэ». Пэй ве гот'нер'а жь щьмэ'те бист у д'о һ'эзар мэри вэгэр'ийан, д'оһэ һ'эзар ман.[†] ⁴ Х'одан готэ Гидэйон: «Щьмэ'т диса зэ'ф э. Ван бьбэ сэр аве, ль wьр эзе ван бона тэ бьбьжерьм. Бона к'ижани Эз тэр'а бежьм: «Эва бьра т'эви тэ бе», бьра эw т'эви тэ бе у бона к'ижани Эз тэр'а бежьм: «Эва бьра т'эви тэ нэйе», бьра эw т'эви тэ нэйе». ⁵ Гидэйон щьмэ'т бьрэ сэр аве у Х'одан wir'а гот: «К'ижан к'о мина са бь зьмане хwэ аве бьчэлпинэ, ван бьди алики, йед к'о we һэр'ьнэ сэр чока аве вэхwьн, ван жи

* 6:32 'Й'рубэаэ'л' бь ибрани те фэ'мкьрыне: «Бьра Баэ'л хwэйкьрийе хwэ бэ».

7:3 Д'обарэкьрына Қануне 20:8.

бди алики». ⁶ У һ'эсабе эвед кө дәсте хвэ бьрнэ ль бэр дэве хвэ ав чэлпандьн сесьд мәри бун, ле һэрч'е щьмэ'та майи чоқдан кө аве вэхьын. ⁷ Ђынге Хөдан готэ Гидэйон: «Эзе пе ван сесьд мэр'вед кө ав чэлпандьн вэ хьлаз кьм у мидйанийа бьдмэ дәсте тэ, ле һ'эму щьмэ'та майин бьра һэр кэс вэгэр'э щийе хвэ». ⁸ Эви эв сесьд мәри щэм хвэ хвэй кьрын, вана хөрэк у бор'ийед щьмэ'те хвэр'а һьлдан у Гидэйон һ'эму исраелийед майин һэр кэс шан-дьнэ малед ван.

Зома ордийа мидйанийа бьна-г'ара we нэваледа бу. ⁹ We шэве Хөдан готэ Гидэйон: «Р'абэ бэржер һэр'э бэрбь зоме, чьмки Мьн эв да дәсте тэ. ¹⁰ Ле һэгэр тэ дьтърси һэр'и, т'эви бэрдэстийе хвэ Пура бэржери зоме бэ, ¹¹ те бьбьһейи эв чь дьбежьн, һынге те төрөш ки у бэржер һэр'и бэрбь зоме». У Гидэйон бэрдэстийе хвэ Пурава бэржер чун һ'эта һешийа зома ордийа. ¹² Мидйани, амалеки у һ'эму бьнэлийед р'оһьлате өса э'ф нэваледа щи гьртьбун, мина көлийа. һ'эсабе дэвэйед ван т'өнэбун, мина цума дэве бэр'ре гэлэк бун. ¹³ Гава Гидэйон гьһиштэ вьр, дина хвэ дайе we йэки хэвн һэвале хвэр'а гьли дькьр дьгот: «Мьн хэвнэк дит, we бок'онэки нане щэһ бэрбь зома ордийа мидйанийа хол дьбу, эв һат гьһиштэ кон, ль кон хьст, эв к'эт, сэробь-ниһэв бу у кон т'эпсы». ¹⁴ һэвале ви ле вэгэр'анд: «Эв тьштэки дьн нинэ, ле эва шуре Гидэйоне көр'е

Йоаше исраели йэ. Хвэде Мидйан т'эмамыйа зомева дайэ дәсте ви».

¹⁵ Гава Гидэйон сэрһатийа хэвне у шьровэкьрына we бьһист, Хөдан һ'эбанд, паше вэгэр'ийа зома исраелийа у гот: «Р'абьн! Хөдан зома ордийа мидйанийа дайэ дәсте вэ». ¹⁶ Эв сесьд мәри бэлайи се к'ома кьрын, бор'ийед стьру у к'упед вала данэ дәсте һ'эмуйа, қэндилед агьри жи кьрынэ к'упа. ¹⁷ Ванр'а гот: «Дина хвэ бьднэ мьн у өса бькьн, гава эз бьгьһижьмэ һешийа зоме, эз чь бькьм һун жи өса бькьн. ¹⁸ Гава эз у һ'эмуйед т'эви мьн, эм бор'ийа хьн, һун жи дора т'эмамыйа зоме бор'ийа хьн у бежьн: «Бона Хөдан у Гидэйон»».

¹⁹ Гидэйон у эв сэд мэр'ве пер'а, сэре бэдила ниве шэве, гава нобэдар иди һатьбунэ гөһастьне, эв гьһиштьнэ һешийа зоме у бор'ийед хвэ хьстьн, к'упед дәсте хвэда шкенандьн. ²⁰ һэр се к'ома жи бор'ийед хвэ хьстьн у к'уп шкенандьн, қэндил дәсте вани ч'эпеда бу, бор'и жи дәсте р'асте-да, ледьхьстьн у дькьрынэ қир'ин: «Бьра бэ шуре Хөдан у Гидэйон». ²¹ һэр кэс һе щийе хвэда дора зоме сэкьни бу, р'эв к'этэ т'эмамыйа зоме, кьрынэ қар'ин у р'эвин. ²² Гава эв сесьд бор'и лек'этьн, Хөдан т'эмамыйа зомеда шуре һэр кэси зьвьр'андэ сэр һэвале ван. Орди р'эви һ'эта Бет'-Шитайе бэрбь Сьрерайе, һ'эта синоре Абел-Мьһ'олайе, незики Табат'е.

²³ Исраели жь Нэфтэлийе, Ашере у т'эмамыйа Мьнашэйе

хатънэ газикърьне пэй мидйанийа к'этън. ²⁴Гидэйон қасъд шандьнэ т'эмамия ч'ийа-банийед Әфраийме у гот: «Дәрк'эвнэ пешийа мидйанийа, дәрбазокед авайэ пешийа ван һ'эта Бет'-Барайе у Урдөне быгърын». Н'эму мәрвевед Әфраийме щъвийан у дәрбазокед ава һ'эта Бет'-Барайе у Урдөне эффт кърын. ²⁵Дө сәрәскәред мидйанийа Орев у Зев гьртън, Орев һьнда қэйайе Орев көштън, Зев жи һьнда һ'эwзе Зеви тьриһ'ынщър'андьне көштън у данэ пэй мидйанийа, сәре Орев у Зев жи жь Гидэйонр'а бьрын, кө әw дәрбази ши бәри р'оһьлата ч'эме Урдөне бьбу.

Бинтәнгийа әфраиймийа

8 ¹Әфраиймийа готә Гидэйон: «Әв чь йәк ә кө тә һьндава мәда кър, тө чуйи бәр мидйанийа шер', ле тә гази мә нәкър?» У wir'а к'этьнә дә'w-дозе. ²Гидэйон ль ван вәгәр'анд у гот: «Мьн ньһа т'ө wәкә кърына wә тьшт кьрийә? Гәло пашчьнина Әфраийм жь тьричьнина Абиә'зәр нә четър ә? ³Хwәде сәрәскәред мидйанийа Орев у Зев данә дәсте wә, т'ө мьн wәкә кърына wә кьрийә?» Гава әви әв йәк гот, һерса ван ль ши дани.†

Бьнәлийе Сукоте у Пьнуеле алик'арийа Гидэйон нәкърын

⁴Гава Гидэйон хатъбу Урдөне, әw сесъд мәрвевед хwәва жь

ч'ем дәрбаз бьбун, wәстийайи у пэй дьжмьн к'әти. ⁵Һьнге готъбу бьнәлийед Сукоте: «Һиви дькьм, щьмә'та т'эви мьн нан кьн, чьмки әwә к'әсъри нә у әз пэй Зәбаһ' у Салмуна п'адшед мидйанийа к'этьмә». ⁶Ле сәрwеред Сукоте ле вәгәр'андьбун: «Гәло т'ө Зәбаһ' у Салмуна иди дәсте тәда нә, wәки әм ордийа тә нан кьн?» ⁷Гидэйон готъбу: «Бона ве готъна wә, гава Хөдан Зәбаһ' у Салмуна бьдә дәсте мьн, һьнге әзе бәдәнед wә пе стьрийед бәр'ийе у чалуйе бьдьмә ледане». ⁸Гидэйон жь wьр р'абьбу у чубу Пьнуеле, ванр'а жи өса готъбу, ле йед Пьнуеле жи өса щаба хwә дабун, чава кө йед Сукоте щаба хwә дабун. ⁹Һьнге әви готъбу бьнәлийед Пьнуеле: «Гава әз сах-сьламәт вәгәр'ьм, әзе ве бьрщә һьлшиньм».

Һ'әйфһьлдана Гидэйон

¹⁰Зәбаһ' у Салмуна ордийа хwәва Қарқоредә бун, кө жь т'эмамия ордийа бьнәлийед р'оһьлате wәкә панздәһ һ'әзар мери мабун, чьмки сәд у бист һ'әзар меред кө дәсте ван шур дьгьрт хатъбунә көштъне. ¹¹Гидэйон алийе р'оһьлата Новаһ'е у Йогбоһайева р'ийа бьнәлийед чадьрада һьлк'ьшийа у ордийе хьст, гава ордийе хwәр'а фькар нәдькър. ¹²Зәбаһ' у Салмуна р'әвин, Гидэйон да пэй ван, һәр дө п'адшед мидйанийа Зәбаһ' у Салмуна гьртън у т'эмамия ордийе т'эвиһәв кър. ¹³Гидэйоне

көр'е Йоаш, жь шэр'е хэвразе һ'э-
рәсе вэгэр'ийа. ¹⁴ Эви хортәки
жь бьнәлийед Сукоте гьрт у жь
ви пьрси, эви жи наве һ'эфте у
һ'эфт сэрвер у р'успийед Сукоте
нввисин данә ви. ¹⁵ Һынге Гидә-
йон һатә нава бьнәлийед Сукоте
у готә ван: «Ва нә Зэбаһ' у Сал-
муна, бона к'ижана кө вә дькьрә
қар дыда сәре мьн у дыгот: «Чьма
г'ө Зэбаһ' у Салмуна иди дәсте
тәда нә, вәки эм мәрьвед тәйә
к'эсьри нан кьн?»» ¹⁶ У Гидәйон
сәрверед бажер һьлдан, өса жи
стьрийед бәр'ийе у чалу, пе ван
щэзайе бьнәлийед Сукоте дайе,
¹⁷ өса жи бьрща Пьнуел һьлшанд
у бьнәлийед бажер қыр' кьрын.
¹⁸ Пәйр'а жь Зэбаһ' у Салмуна пьр-
си: «Эв мәрьвед кө вә сәр Т'абор
көштьн йед чава бун?» Вана ле
вэгэр'анд: «Эвана жи йед мина
тә бун, һәр йәк дьлде көр'е п'ад-
шеда бу». ¹⁹ Гидәйон гот: «Эвана
бьрайед мьн бун, көр'ед дийа мьн
бун. Эз сахийа Хөдан кьм! һәгәр
вә эв сах бьһьштана, мьне жи
һун сах бьһьштана». ²⁰ Һынге Ги-
дәйон готә Йәт'әре ньхөрийе хвә:
«Р'абә ван бькөжә». Ле хорт шуре
хвә нәк'ьшанд, чьмки эви шаһьл
бу, төрөш нәкьр. ²¹ Һынге Зэбаһ' у
Салмуна готьн: «Тө хвәха р'абә
мә бькөжә, чьмки һәр мәрвь вә-
кә т'ақәта хвә дькә». У Гидәйон
р'абу Зэбаһ' у Салмуна көштьн у
һивькед стөкөра дэвәйед ванда
дәрхьстьн.

Израел дьхвазә Гидәйон бьбә п'адше ван

²² Һынге израелийа готьнә Ги-
дәйон: «Тө көр'ава у көр'е көр'ава
сәрверийе ль мә бькьн, чьмки
тә эм жь дәсте мидйанийа хьлаз
кьрын». ²³ Ле Гидәйон ль ван вә-
гәр'анд гот: «Эзе сәрверийе ль вә
нәкьм, нә жи көр'е мьне сәрвери-
йе ль вә бькә, бьра Хөдан сәрвере
вә бә». ²⁴ У Гидәйон готә ван: «Эз
тьштәки жь вә һиви дькьм, һәр
йәк жь вә гөһарәке жь т'алане
ани бьдә мьн». (Чьмки мидйани
кө исмайили бун, гөһаред ванә
зер'ин һәбун.) ²⁵ Вана ле вэгәр'анд:
«Бь р'эздәлийа хвә әме бьдьн». У
п'отәк авитьнә әрде, һәр йә-
ки гөһарәк жь т'алане ани авитә
сәр. ²⁶ Эв гөһаред зер'инә кө ви
хвәстьбун дәрк'әтә һ'эзар һ'эфсьд
шекьлед* зер'ин, пештьри һивь-
ка, гөпькед т'ор'а у ван к'ьнщед
ширкә сәр п'адшед мидйанийа у
хәлақед зер'инә стөкөра дэвәйед
ванда. ²⁷ Гидәйон пе ван ефодәки^ф
зер'ин чекьр у эв Офра бажаре
хвәда дани у т'әмамыйа Израеле
т'эви ви п'ути зьнек'ари кьрын,
эва бу т'әла Гидәйон у мала ви.
²⁸ Аһа мидйани ль бәр израелийа
шкәстьн у иди нькарьбун сәре хвә
бльндкьрына. Һена Гидәйонда
әрд чьл сали р'ьһ'әт бу.

Мьрына Гидәйон у п'утп'арьстийа^ф Израеле

²⁹ Йьрубаә'ле көр'е Йоаш чу
мала хвәда жит. ³⁰ Һ'эфте көр'е

* 8:26 «Шекьләк» вәкә донздәһ гьрами бу.

Гидэйон һэбун, кө жь бэдэна ви бьбун, чьмки гэлэк жьнед ви һэбун. ³¹ Өса жи жьнэщарийа вийэ Шэхэмеда көр'эк вира анибу у наве ви данибу Абимэлэх. ³² Гидэйоне көр'е Йоаш бу калэки эхтиар мьр у Офра Абиэ'зэрада мэхбэре Йоаше баве хвэда һатэ дэфьнкьрыне. ³³ Пэй мьрына Гидэйонр'а, истраелия диса т'эви Баэ'ла зьнек'ари* кьрын у Баэ'л-Бьрит' кьрынэ хвэде хвэ. ³⁴ Истраелия Ходан Хвэдейе хвэ бир нэанин, кө Әви эв жь дэстед һ'эму нэйаред дорбэред ван хьлаз кьрбу, ³⁵ өса жи һьндава мала Йьрубаэ'лда, ава готи Гидэйонда бибэхт дэрк'этын у чь кө эви бона Исраеле кьрбу нэшекьрандын.

**Абимэлэх
бьрайед хвэ дькөжэ,
дьбэ п'адша**

9 ¹ Абимэлэхе көр'е Йьрубаэ'л чу Шэхэме, щэм халед хвэ, т'эви ван у олк'а мала баве дийа хвэ хэбэр да у гот: ² «Һиви дькьм, дэнг бьгьһиньнэ т'эмамия сэрверед Шэхэме у бежын: «К'ижан бона вэ қэнц э, һ'эму һ'эфте көр'ед Йьрубаэ'л һ'өкөми сэр вэ бькьн, йан йэк жь ван һ'өкөм кэ?» Бир нэкьн жи кө эз жь хун у гоште вэ мэ». ³ У халед ви эв һ'эму готьнед бона ви гиһандьнэ һ'эму сэрверед Шэхэме. Дьле^ф ван к'ьшандэ бэрбь Абимэлэх, чьмки ван гот: «Әв бьрайе мэ йэ». ⁴ У жь ощаха Баэ'л-Бьрит' һ'эфте шекьлед* зивин данэ

ви у Абимэлэх пе ван мэрьвед сэр'айэ хвэсэрехвэ к'ьре кьрын у эв пэй ви чун. ⁵ Абимэлэх р'абучу Офрайе мала баве хвэ у һ'эфте бьрайед хвэйэ көр'ед Йьрубаэ'л сэр кэвьрэки көштын. Т'эне Йотаме көр'е Йьрубаэ'ли һэри бьч'ук кө хвэ вэшартьбу, сах ма. ⁶ Паше һ'эму сэрверед Шэхэме у т'эмамия Бет'-Мило щьвийан, чунэ һьнда дара мэ'за стуне Шэхэмеда у Абимэлэх п'адша к'ьфш кьрын.

⁷ Гава эв йэк гиһандьнэ Йотам, эв чу сэр ч'ийайе Гьризиме сэкьни, дэнг һьлда кьрэ гази у гот: «Гэли сэрверед Шэхэме, гөһ бьдье мьн, кө Хвэде жи гөһ бьдэ вэ!» ⁸ Дар чун кө сэр хвэ п'адшаки к'ьфш кьн, готьнэ дара зэйт'уне: «П'адшатийе сэр мэ бькэ». ⁹ Ле дара зэйт'уне готэ ван: «Гэло эзе дэсте хвэ жь ч'вььрийа хвэ бькьм, кө хвэде у мэрвь пе һақас қэдьр дькьн у һэр'ьм п'адшатийе ль дара бькьм?» ¹⁰ һьнге дара готэ һежире: «Тө вэрэ сэр мэ п'адшатийе бькэ». ¹¹ һежире жи готэ ван: «Гэло эзе дэсте хвэ жь ширьнайи у бэре хвэйи қэнц бькьм кө һэр'ьм п'адшатийе ль дара бькьм?» ¹² Паше дара готэ к'ола тьрийе: «Тө вэрэ сэр мэ п'адшатийе бькэ». ¹³ Тьрийе жи гот: «Гэло эзе дэсте хвэ жь мэйа хвэ бькьм, кө шабуна хвэде у мэрьва йэ у һэр'ьм п'адшатийе ль дара бькьм?» ¹⁴ һьнге һ'эму дара готэ дьр'ийе: «Тө вэрэ сэр мэ п'адшатийе бькэ». ¹⁵ Дьр'ийе готэ дара: «Һэгэр һун р'аст мьн сэр хвэ

* 8:33 Бэр Хвэде п'уһ'эбандьн зьнек'ари те һ'эсабе.

* 9:4 «Шекьлэк» вэкэ донздэһ гьрами бу.

п'адша к'эфш дыкын, дэ вэрн бн сийа мында р'һ'эт бн, һэгэр на, we жь дьр'ийе агр дэре, эрзед Лобнане һ'уфи хвэ кэ». ¹⁶ Ньһа вэ кө Абимэлэх п'адша к'эфш кыр, эв кьрына вэ р'аст э у һэде кьрыне йэ? У вэ һындава Йьрубаэ'л у мала вида қэнци кыр у вэкэ кьрына ви, вэ ль ви вэгэр'анд? ¹⁷ Баве мын бона вэ шэр' кыр, һ'эйфа ви щанийа ви нһат у хун жь дэсте мидйанийа хьлаз кьрын, ¹⁸ ле иро хун һымбэри мала баве мын р'абунэ, вэ көр'ед ви, һ'эфте мер сэр кэвэрэки көштн у көр'е щарийа ви Абимэлэх кө бьрайе вэ бу, вэ эв сэр Шэхэме п'адша к'эфш кыр. ¹⁹ Ава һэгэр вэ һындава мала Йьрубаэ'лда р'асти у һэди кьрийэ, бьра Абимэлэх шабуна вэ бэ, эв жи пе вэ ша бэ. ²⁰ Ле һэгэр на, бьра жь Абимэлэх агр дэре, сэрверед Шэхэме у Бет'-Мило к'эвэ у жь сэрверед Шэхэме у Бет'-Мило жи агр дэре Абимэлэх к'эвэ». ²¹ Пэй ве йэкер'а Йотам р'уйе бьрайе хвэ Абимэлэхда р'эви чу Бире у ль вьр ма.

Веранбуна Шэхэме

²² Абимэлэх се сала ль сэр Исраеле сэрверти кыр. ²³ Хвэде р'оһ'эки хьраб шандэ нава Абимэлэх у сэрверед Шэхэме, һынге сэрверед Шэхэме һындава Абимэлэхда беамьн дэрк'этын, ²⁴ вэки һ'эйфа һ'эфте көр'ед Йьрубаэ'л бе һьлдане у хуна ванэ р'ети бе сэре бьрайе ван Абимэлэх, к'ижани кө эв көштн, оса жи бе сэре сэрверед Шэхэме, вэки ван пьш-

та ви гьртьбун, кө бьрайед хвэ бькөжэ. ²⁵ Сэрверед Шэхэме сэре ч'ийа һымбэри ви мэри дабунэ тэландьне у һ'эму р'еуийед кө бэр ванр'а дэрбаз дыбун г'алан дыкьрын. Эв йэк гинандьнэ Абимэлэх. ²⁶ Гаһале көр'е Э'вэд бьратийа хвэва һатэ Шэхэме щи-вар бу у сэрверед Шэхэме хвэ спартнэ ви. ²⁷ Эв дэрк'этынэ дэште, тьрийед хвэ чьнин, һ'эвзада һ'ынщэр'андьн, к'эф кьрын, чунэ мала хвэдеие хвэ, хварын-вэхварын у ньфьр' Абимэлэх кьрын. ²⁸ Гаһале Э'вэд жи гот: «Абимэлэх к'и йэ, кө эм шэхэми жер'а хөламтийе бькын? Эва көр'е Йьрубаэ'л нинэ у Зьвул жи бэрдэстийе ви нинэ? Эм чьма гэрэке виир'а хөламтийе бькын? Эме хөламтийе һаморе баве Шэхэмр'а бькын. ²⁹ Хвэзи эв щьмэ'та дэсте мында буйа, мыне бэри Абимэлэх да». һынге мыне бьгота Абимэлэх: «Дэ ордийа хвэ зедэ кэ у дэрк'эвэ вэрэ».

³⁰ Гава Зьвуле сэроке бажер готьнед Гаһале Э'вэд бьхист, һерс к'эт қьлқьли. ³¹ Эви бь дьзива қасьд шандьнэ щэм Абимэлэх у гот: «Ва йэ Гаһале Э'вэд бьратийа хвэва һатийэ Шэхэме, ва эвана бажер һымбэри тэ р'адькын. ³² Ава ньһа шэв р'абэ, тэ у щьмэ'та хвэва дэштеда хвэ бьгалинын. ³³ Бэрбанге сэре сыбе зу р'абэ, һ'ыщуми сэр бажер кэ у гава Гаһал у щьмэ'та пер'а бенэ сэр тэ, һынге жь дэсте тэ чь те бинэ сэре ван».

³⁴ һынге Абимэлэх у йед пер'а шэв р'абун, бунэ чар к'ома у хвэ ль Шэхэме тэландьн. ³⁵ Гава бэрбанге

Гаһалә көр'е Ә'вәд дәрк'әт лә бәр дәргәһе⁴⁶ бажер сәкһни, Абимәләх у цьмә'та пер'а жь шийә тәлийайи дәрк'әтһн. ³⁶Гаһал гава цьмә'т дит, готә Зьвул: «We жь сәре ч'ийе цьмә'т бәржер те». Зьвул готә wi: «Әw сийа ч'ийа нә лә бәр ч'ә'ве тә мәри к'ьфш дькһн». ³⁷Ле Гаһал диса ле вәгәр'анд у готе: «We цьмә'т сәр әрде бәржерва те! У ордик жи р'ийа Мә'за Р'ә'мьлдарада те». ³⁸Һынге Зьвул лә wi вәгәр'анд: «Тө нибуйи кө тә дьгот: «Абимәләх к'и йә, кө әм хөламтийе wir'а бькһн?» Әва әw цьмә'т ә кө тә бөһөрмәт дькьр, дә ньһа р'абә бәре хwә бьде шәр' кә». ³⁹Һынге Гаһал да пешийа сәрwеред Шәхәме у т'әви Абимәләх шәр' кьр. ⁴⁰Абимәләх р'әв лә wan хьст, әw жь бәр wi һ'әта дәргәһе бажер р'әвин у гәләк һатһнә көштһне. ⁴¹Пәй ве йәкер'а Абимәләх Арумайеда ма, ле Зьвул бәри Гаһал у бьратийа wi да, кө Шәхәмеда нәминһн. ⁴²Р'о-жа дьне цьмә'та Шәхәме дәрк'әтә чөле, әв йәк гиһандьнә Абимәләх. ⁴³Әwi цьмә'та хwә һьлда, бәлайи се к'ома кьр у чоледа хwә тәланд. Гава дит кө цьмә'т жь бажер дәр-дьк'әвә, сәр wанда гьрт, қьр'а wan ани. ⁴⁴Абимәләх к'ома хwәва һ'ь-щуми сәр дәргәһе бажер кьрһн у лә wьр ма, ле һәр дө к'омед дьне һ'ьщуми сәр wan һ'әмуйед чөле кьрһн у әw қьр' кьрһн. ⁴⁵Абимәләх т'әмаийа we р'оже т'әви бажер шәр' кьр у бажар һьлда, цьмә'та навда қьр' кьр, бажар wеран кьр у хwe ле р'әшанд.

⁴⁶Гава һ'әму сәрwеред бьрща Шәхәме әв йәк бьһистһн, әw чун к'әтһнә кәла ощаха Ел-Бьрит'е. ⁴⁷Гиһандьнә Абимәләх кө һ'ә-му сәрwеред бьрща Шәхәме лә wьр цьвийанә. ⁴⁸Һынге Абимәләх һ'әму цьмә'та хwәва чу ч'ийайе Салмоне, Абимәләх бьwьр һьлда ч'ьқьләки дарә бьр'и, әw һьлда да сәр мьле хwә у готә цьмә'та т'әви хwә: «Дә һун жи зу аһа бь-кһн, чь кө мьн кьр». ⁴⁹Т'әмаийа цьмә'те жи һәр кәси ч'ьқьле хwә бьр'и у данә пәй Абимәләх, әw ч'ьқьл анин авитһнә дора кәле у агьр бәри кәле дан шәwьгандһн, әw жи теда шәwьгин. Аһа һ'әму цьмә'та бьрща Шәхәмеда мьрһн, wәкә һ'әзар жьн у мери.

Мьрһна Абимәләх

⁵⁰Паше Абимәләх чу Т'евесе, дора we гьрт у Т'евес һьлда. ⁵¹Нава бажерда бьрщәкә зор һәбу, һ'әму жьн у мер, сәрwеред бажерва р'ә-винә wьр, дәри һьндөр'ва дадан у р'абунә сәр бане бьрще. ⁵²Абимә-ләх һ'әта бьрще чу у дора we гьрт, незики дәргәһ бу кө агьр бәр'де we бьшәwьтинә, ⁵³һынге к'өлфәтәке кәрики кәwьре дәстар' кәwки сәре Абимәләх кьр у сәри ле һ'ьнщь-р'анд.[†] ⁵⁴Һынге Абимәләх зу гази хорте ч'әкгьре хwә кьр у готә wi: «Шуре хwә бьк'ьшинә у мьн бькө-жә, wәки нәбежһн: «К'өлфәтәке әw көшт». Һынге wi хорти пе шур әw көшт. ⁵⁵Исраелийа гава дит кө Аби-мәләх мьрийә, һәр кәс чу шийә хwә.

9:53 Самуел II, 11:21.

⁵⁶ Хвәде аһа ани сәре Абимә-лэх, бона we нәһәдийа кә әви һындава баве хвәда кър, кә һ'әф-те бьрайед хвә көштүн. ⁵⁷ Өса жи Хвәде һ'әму нәһәдийа бьнәлийед Шәхәме ани сәре wan. Аһа әв ньфьр'а Йотаме* кәр'е Йьрубаә'л һатә сәре wan.

Р'ебәрийа Т'ола у Йаир

10 ¹ Пәй Абимәлэхр'а, Т'олайе кәр'е Пуайе Додойе исаха-ри р'абу, кә Израеле хьлаз кә. Әв Шамиреда, ч'ийа-банийед Әфра-йимеда дьма. ² Әви бист у се сала р'ебәрийа Израеле кър, пәйр'а мьр у Шамиреда һатә дәфьнкьрне.

³ Пәй wir'а Йаире жь Гилә'де р'абу, әви бист у дө сала р'ебәрийа Израеле кър. ⁴ Си кәр'ед wi һәбун кә си к'әра сийар дьбун*, wәла-те Гилә'деда жи хвәйе си гонди бун, кә һ'әта ньһа жи «Wаргәһед Йаир» тенә готьне. ⁵ Йаир мьр у Qамонеда һатә дәфьнкьрне.

К'әтьна Израеле

⁶ Израелийа диса ль бәр Хөдан хьраби кьрн, п'утед Баә'л^ф у Ә'шт'ор-рәт^ф, өса жи хвәдейед сурйанийа, хвәдейед сайданийа, хвәдейед мовабийа, хвәдейед амонийа^ф у хвәдейед фьльстинийа һ'әбан-дьн. Пьшта хвә данә Хөдан у Әв нәһ'әбандьн. ⁷ һерса Хөдан жи ль Израеле р'абу у әв данә дәсте фь-льстинийа у амонийа. ⁸ Wана жь we саледа гьрти, һ'иждәһ сала исраели зерандьн у данә щәфе, әв һ'әму

исраели, к'ижан кә wi бәри ч'әме Урдөне Гилә'деда әрде әморийада^ф дьман. ⁹ Паше амони жь Урдөне жи дәрбаз бун, wәки һьмбәри Цьһуда, Бьнямин у мала Әфраим шәр' кьн. Дәст у п'ийед исраелийа жь тьрса сар бун.

¹⁰ һынге исраелийа һәwара хвә Хөдан анин у готьн: «Мә ль бәр Тә гөнә^ф кьрийә, мә Хвәдейе^ф хвә һышт у Баә'л һ'әбандьн!» ¹¹ У Хө-дан готә исраелийа: «Әз нибум кә Мьн һун жь мьсьрийа, әморийа, амонийа у фьльстинийа хьлаз кьрн?» ¹² Гава сайданийа, амале-кийа^ф, майонийа зор данә wә, wә һәwара хвә ль Мьн ани у Мьн һун жь дәсте wan хьлаз нәкьрн?» ¹³ Ле wә Әз һыштм у хвәдейед башқә һ'әбандьн. Ләма жи Әзе иди wә хьлаз нәкьм! ¹⁴ һәр'ьн һәwара хвә wan хвәдейа дайньн, к'ижан кә wә хвәр'а бьжартьнә, бьра тән-гасийед wәда әв wә хьлаз кьн». ¹⁵ Израелийа готә Хөдан: «Мә гөнә кьрийә. Чаwа дьхwази сәре мә бькә, ле т'әне иро мә хьлаз кә». ¹⁶ һынге wана хвәдейед хәриб жь нава хвә дәрхьстн у Хөдан һ'ә-бандьн, ле дьле Хөдан тәнгасийа исраелийа нькарьбу бьбьра.

¹⁷ Амони бона шер' щьвийан, зома хвә Гилә'деда ледан. Исра-ели жи щьвийан, Миспаһа Гилә'-деда зома хвә ледан. ¹⁸ Цьмә'те у сәрwеред Гилә'де һәвр'а готьн: «Әwe кә шәр'е бәр амонийа дәст-пекә, әв жи бьра бьбә сәрwере т'әмамия бьнәлийед Гилә'де».

* **9:57** Бьхуньн Р'ебэр 9:19-20.

* **10:4** Әв йәк дьдә к'әфше кә әв дәвләмәнд у бь нав у дәнг буна.

Йефта

дьбэ р'ебэре Израеле

11 ¹Йефтайе гилэ'ди, эв мэ-
рвьэки зори сэрхвэ бу, ба-
ве ви Гилэ'д бу, эв көр'е жьнэкэ
қав бу. ²Жьна Гилэ'д жи wir'а
көр' анин у гава көр'ед жь жьна
ви мэзын бун, вана бэри Йефта
дан у готъне: «Тө мала баве мада
нькари вар бьстини, чьмки тө
көр'е жьнэкэ дьн и». ³Йефта жь
бьрайед хвэйэ жьнбава хвэ р'эви
чу вэлате Товеда ма. Ль вьр мэ-
рвьнэ бекерэ-бехирэт цьвийанэ
цэм Йефта у г'эви ви дьгэр'ийан.

⁴Хелэке шунда амони чунэ
сэр Израеле^ф шер'. ⁵Амонийа кө
пешбэри Израеле шэр' дыкьр, р'ус-
пийед Гилэ'де чун кө Йефта жь вэ-
лате Тове биньн ⁶у готънэ Йефта:
«Wэрэ бьбэ сэрвере мэ, кө эм пеш-
бэри амонийа шэр' кьн». ⁷Йефта
готэ р'успийед Гилэ'де: «Wэ эз ль
бэр ч'э'ве хвэ нэавитъмэ у бэри
мын нэдайэ эз жь мала баве мын
дэрхьстъмэ? хун ньна тэнгасийеда
нэ, лэма хатънэ цэм мын». ⁸Р'ус-
пийед Гилэ'де Йефтар'а готън:
«Ле ньна эм хатънэ кө тө т'эви мэ
бейи, пешбэри амонийа шэр' ки
у бьби сэрвере х'эму бьнэлийед
Гилэ'де». ⁹Йефта готэ р'успийед
Гилэ'де: «Һэгэр хун мын вэгэр'и-
нын, эз пешбэри амонийа шэр' кьм
у Ходан ван бьдэ дэсте мын, эзе
бьбьмэ сэрвере вэ?» ¹⁰Р'успийед
Гилэ'де Йефтар'а готън: «Ходан
сэр мэр'а шэ'дэ йэ, кө эме хвэйе
готъна хвэ бьн». ¹¹Һынге Йефта

р'абу г'эви р'успийед Гилэ'де чу
у цьмэ'те эв сэр хвэ сэрвер у
р'ебэр к'ьфш кьр. Йефта х'эму со-
зед хвэ Миспахеда ль бэр Ходан
вэк'ьланд.

¹²Йефта қасьд шандьнэ щэм
п'адше амонийа у готе: «Дэ'wa тэ
жь мын чь йэ, кө хати э'рде мын
сэр мын шер'?» ¹³П'адше амонийа
ль қасьдед Йефта вэгэр'анд: «Гава
Израел жь Мьсьере дэрк'эт һэвраз
хат, эви э'рде мын жь селафа Ар-
ноне у селафа Йабоқеда гьрти
х'эта ч'эме Урдөне зэфти хвэ кьр,
дэ ньна бе шэр'-дэ'w вэгэр'инэ». ¹⁴Йефта диса қасьд сэр п'адше
амонийада шандьн ¹⁵у готэ ви:
«Йефта дьбежэ кө Израел э'рде
мовабийа у амонийа зэфти хвэ
нэкьрьнэ. ¹⁶Гава Израел жь Мьсьере
дэрк'эт һэвраз хат, эв бэр'ийева
чу х'эта Бэ'ра Сор, гьһиштэ Qаде-
ше. ¹⁷Израелийа қасьд шандьнэ
щэм п'адше Эдоме^ф у готе: «Изьна
тэ һэбэ кө эз э'рде тэр'а дэрбаз
бьм?» Ле п'адше Эдоме гөһ нэда
ви, һынге эви қасьд шандьнэ щэм
п'адше Mowaбе, эви жи нэһьшт у
Израел Qадешеда ма.[†] ¹⁸Паше Ис-
раел бэр'ийева чу, пышта Эдоме у
Mowaбева дэрбаз бу, гьһиштэ али-
йе р'оһьлата Mowaбе, ви алийе
Арноне зома хвэ леда, эв нэк'этэ
э'рде Mowaбе, чьмки Арнон сино-
ре Mowaбе бу.[†] ¹⁹Һынге израелийа
қасьд шандьнэ щэм Сихоне п'ад-
ше эморийа, кө эви х'эшбонедэ
п'адшати дыкьр у готэ ви: «Изьна
тэ һэбэ, эз э'рде тэр'а дэрбаз бьм

һәр'әмә йера хwә?[†] ²⁰ Ле Сихон ит'-бара хwә Исраеле нэани кө э'рде виp'а дэрбаз бэ. Сихон һ'эму щьм-э'та хwә щьванд у Йаһаседа зома хwә леда, бэр Исраеле р'абу шер'. ²¹ Һынге Хөдан, Хwәдейе Исраеле Сихон у т'эмамия щьм'эта вива да дэсте Израел у эви ван хьст. Израел т'эмамия э'рде эморийа-йэ ви вэлатида зэфти хwә кьр. ²² Һ'эму э'рде эморийа жь селафа Арноне һ'эта селафа Йабоде у жь бэр'ийе һ'эта Урдөне зэфти хwә кьрын. ²³ Аwa, wәки Хөдан Хwәдейе Исраеле бэри эморийа да, эw жь пешийа щьм'эта Хwә Исраеле р'а-рэтанд, ньһа тө дьхwази ле бьби хwэйи? ²⁴ Чьма тө ньһа нэ хwэйе ви э'рди йи, к'ижан кө К'ьмоше^ф хwәдейе тэ дайэ тэ? Эм жи хwэй-э'рде ван мьлэта нэ, к'ижан кө Хөдан Хwәдейе мэ эw жь бэр мэ р'ақэтандьнэ. ²⁵ Гэло тө жь Баладе көр'е Сипор п'адше Моwабе четьр и? Эw қэт Исраелер'а к'этэ дэ'wе, йан бэре хwә даие шэр' кьр?[†] ²⁶ Эва мөхдаре сесьд сали йэ, кө Израел ль һ'эшбоне у гөндада, ль Э'ро-һере у гөндада у һ'эму бажаред ль сэр синоред Арноне дьминьн. Wэ чьма һақас wәхт эвана дэр-нэхьстьнэ? ²⁷ Ньһа нэһэқийа мьн һьндава тэда т'өнэ, ле тө хьраби-йе ль мьн дьки у р'адьби сэр мьн шер'! Дэ бьра ньһа Хөдан һ'акьме нава исраелия у амонийада сэр ве йэкеда бьньһер'э». ²⁸ Ле п'адше амонийа гөһ нэда ван готьнед Йефтайэ шанди.

²⁹ Һынге Р'өһ'е Хөдан һатэ сэр Йефта, эw э'рде Гилә'де у Мьнашэ-йе дэрбаз бу у чу Миспаһа Гилә'-де, жь wьр жи чу бэрбь амонийа. ³⁰ Һынге Йефта Хөданр'а ад-қьрар кьр у гот: «Һэгэр Тө амонийа бьди дэсте мьн ³¹ у эз сах-сьламэт жь амонийа вэгэр'ым бем, к'и жи пешийе дэре мала мьнр'а дэрк'эwэ пешийа мьн, эwе п'ара Хөдан бэ, эзе чава дийарийа т'эвайишэwате һ'эди бькьм». ³² Йефта бэре хwә да амонийа кө ванр'а шэр' кэ, Хөдан эw данэ дэсте ви. ³³ Йефта қьр'а бист бажаред ван ани, жь Э'ро-һере һ'эта Минит'е у Абел-К'ьра-миме. Амонийа да дэр бьн дэсте исраелияда шкэстьн.

Қиза Йефта

³⁴ Пэй ве йэкер'а Йефта кө вэ-гэр'ийа һатэ Миспаһе мала хwә, дина хwә даие we қиза ви бь дэфе у р'эқасе пешийа вида те. Эw бу эw қиз бу, жь we пештьр көр' қизед ви т'өнэбун. ³⁵ Эви гава қиз дит, к'ьнщед хwә қэлаштьн у гот: «Ах, қиза мьн! Тэ көлэкэ ча кьрэ дьле мьн! Тө буйи йэкэ мина кө пышт ль мьн шкенандьн! Чьмки мьн Хөданр'а соз дайэ у нькарьм пашда бьсэкьньм». [†] ³⁶ Эwе готэ ви: «Баво! Тэ ль бэр Хөдан чь жь дэве хwә дэрхьстийэ we жи сэре мьн бькэ бинэ сери, чьмки Хөдан һ'эйфа тэ жь нэйаред тэ амонийа һьлда». ³⁷ У готэ баве хwә: «Т'эне ве хwэстьна мьн бькэ, бьһелэ эз дө мэһа т'эви кэч'ькед һэвалед

хвэ һэр'эмэ нава ч'ийа быгэр'ым, шина қизти́я хвэ бькьм». ³⁸ Баве жи гот: «Һэр'э». Эв сэр дө мөһа шанд у эв т'эви кэч'кед һэвале хвэ чу нава ч'ийа шина қизти́я хвэ кьр. ³⁹ Пэй дө мөһар'а эв сэр баве хвэда вэгэр'ийа у эви чава ад-қырар кьрбу, өса жи йа хвэ ани сери. Қэт дәсте мерэки ль we нэк'этыбу. ⁴⁰ Жь һынгеда эв йэка нава Исраеледа бу э'дэт, кө қизед исраели́я һэр сал чар р'ожа һэр'ын шина қиза Йефта́йе гил'эди бькьн.

Шэр'е нава Йефта у Эфраимда

12 ¹ Эфраими щьвийан, жь ч'эме Урдөне дэрбаз бун, чунэ Сафоне у готынэ Йефта: «Тө гава чуйи сэр амонийа^ф шер', тэ чьма гази мэ нэкьр кө эм жи т'эви тэ бьһатана? Ва ньһа эме тэ мала тэда бышэвьтиньн». ² Йефта готэ ван: «Эз у щьмэ'та хвэва эм т'эви амонийа нава шэр'е гьранда бун, мьн гази вэ кьр, ле вэ эз жь дәсте ван хьлаз нэкьрм. ³ Мьн жи дит кө һун мьн хьлаз накьн, мьн дәсте хвэ жь э'мьре хвэ к'ьшанд чумэ сэр амонийа у Хөдан эв данэ дәсте мьн. һун иро чьма һэвраз һатьнэ сэр мьн шер'?» ⁴ Ле эфраимийа гот: «Һун гил'эди нава эфраимийа у мьнашийада р'эви-хьлазбуйед Эфраим ьн». һынге Йефта һ'эму бьнэлийед Гил'эде т'оп кьр у т'эви эфраимийа шэр' кьр сэр к'эт. ⁵ Гил'эдийа дэрбазокед Урдөне эфти хвэ кьрн у гава йэки р'эви-хьлазбу-

йе эфраимийа быгота: «Бьһельн эз дэрбази ви бэри бьм» һынге бьнэлийед Гил'эде жь ви дыпьрсин: «Тө эфраими йи?» Эви кө быгота: «На» ⁶ һынге дыготьнэ ви: «Дэ бежэ: «Шиболэт'», ле ви дыгот: «Сиболэт'», эви кө нькарьбу р'аст быгота, һынге эв дыгьртын нава дэрбазока Урдөнеда сэржедькьрн. We һынге чьл у дө һ'эзар эфраими һатьнэ коштьне.

⁷ Йефта шэш сала р'ебэрийа Исраеле кьр, паше Йефта́йе гил'эди мьр у бажаре ви Гил'эдеда һатэ дэфьнкьрне.

Ивсан, Эйлон, Э'вдоне р'ебэр

⁸ Пэйр'а Ивсане жь Бет'лэх'ме Исраеледа бу р'ебэр. ⁹ Си көр'ед ви һэбун у си қизед ви, эви си қиз жь пьсмамыйа хвэ дэр данэ мер у жь дэр жи си қиз анин көр' зэвьщандьн у һ'эфт сала р'ебэрийа Исраеле кьр. ¹⁰ Гава Ивсан мьр, эв Бет'лэх'меда һатэ дэфьнкьрне.

¹¹ Пэй wir'а Эйлоне зэбулони дөһэ сала р'ебэрийа Исраеле кьр. ¹² Гава Эйлоне зэбулони мьр, эв вэлате Зэбулоне Айалонеда һатэ дэфьнкьрне.

¹³ Пэй wir'а Э'вдоне пирэ'т'онийе көр'е һилел р'ебэрийа Исраеле кьр. ¹⁴ Чьл көр'ед ви һэбун у си нэвийед вийэ көр'ин, эвана сэр һ'эфте к'эри сийар дыбун. Эви һ'эйшт сала р'ебэрийа Исраеле кьр. ¹⁵ Гава Э'вдоне пирэ'т'онийе көр'е һилел мьр, эв вэлате Эфраиме Пирэ'т'онеда һатэ дэфьнкьрне, сэр ч'ийа-банийа́йе амалекийа.

Буйина Шьмшон

13 ¹ Исраелия диса ль бэр Ходан хьраби кьрын у Ходан чьл сали эв данэ дэсте фьльстинийа^Ф.

² Жь қэбила Дан мэрвэки жь бажаре Сора һэбу, наве ви Маноаһ' бу у к'олфэта ви бебэр бу, зар' нэданин. ³ Мьлйак'эте Ходан* we к'олфэтева хойа бу у готэ we: «Ва йэ тō бебэр и у зар'а найни, ле те пе бьмини у кор'эки бини.[†] ⁴ Ньһа мьқати хвэ бэ, нэ шэраве вэхви, нэ мөвайе у нэ жи тыштэки һ'эрам бьди дәве хвэ. ⁵ Ва йэ те пе бьмини кор'эки бини у дузан гэрэке сәре ви нәк'эвэ, чьмки кор'эке зькмакийеда нэзире^Ф Хвэде бэ,[†] эве дэстпекэ Исраеле жь дэсте фьльстинийа хьлаз кэ». ⁶ Пэйр'а эв к'олфэта чу малхе хвэр'а гьли кьр у готе: «Мэрвэки Хвэде һатэ щэм мьн, диндара ви мина диндара мьлйак'эте Хвэде гэлэки сав бу. Мьн же нәпърси эв жь к'ө йэ, эви жи наве хвэ мьнр'а нэгот. ⁷ Ле бәле готэ мьн: «Ва йэ те пе бьмини у кор'эки бини, шэрав-мөвайе вәнэхви у нэ жи тыштэки һ'эрам бьхви, чьмки кор'эке жь зькмакийеда һ'эта мьрьна хвэ нэзире Хвэде бэ».

⁸ Ђнге Маноаһ' р'эца жь Ходан кьр у гот: «Хвэйе мьн! Эз һиви дькьм ви мэрвэе Хвэде, к'ижан кō Тэ шандьбу бьра диса бе щэм мә у мә һин кэ, к'а эм бо-

на ви кор'е кō we мэр'а бьбэ эм чь бькьн». ⁹ Хвэде дэнге Маноаһ' бьһист у мьлйак'эте Хвэде диса һатэ щэм жьне, гава эва эрде хвэда р'уньшьтбу, ле Маноаһ'е малхе we нэ ль вьр бу. ¹⁰ Эве лэ-занд р'эви чу гиһандэ малхе хвэ у готе: «Ва йэ эв мэрвэе we р'оже һатэ щэм мьн, диса мьнва хойа буйэ». ¹¹ Маноаһ' р'абу да пэй жьне, чу щэм ви мэрвэи у готе: «Тō йи эв мэрвэе кō тэ г'эви ве к'олфэте хэбэр дайэ?» Эви гот: «Бәле, эз ьм». ¹² Маноаһ' гот: «Ньһа, гава готьна тэ бе сери, эв зар'а кор'ин гэрэке чава бе хвэйкьрыне у эве чь бькэ?» ¹³ Мьлйак'эте Ходан готэ Маноаһ': «Бьра кэванийа тэ һ'эв-за хвэ жь ван һ'эму тышта бькэ, чь кō мьн готийэ we, ¹⁴ бьра эв тыштэки жь к'ола тьрийе нэхвэ, шэрав-мөвайе вәнэхвэ у тыштэки һ'эрам нэдэ дәве хвэ, чь кō мьн жер'а готийэ бьра хвэй кэ».

¹⁵ Маноаһ' готэ мьлйак'эте Ходан: «Изьна тэ һэбэ эм зоре ль тэ бькьн, хелэке щэм мә бьмини, һ'эта карэке эм тэр'а һазьр кьн». ¹⁶ Мьлйак'эте Ходан готэ Маноаһ': «Һэгэр тō зоре ль мьн бьки, йэкэ эзе нане тэ нэхвьм, ле һэгэр те дийарийа^Ф т'эвайишэвате бьди, we Ходанр'а бькэ». Маноаһ' ньзаньбу кō эв мьлйак'эте Ходан бу. ¹⁷ Маноаһ' готэ мьлйак'эте Ходан: «Наве тэ чь йэ? Вэки гава готьна тэ бе сери, эм қәдьре тэ бьгьрын».

* **13:3** Фэ'мина хэбэра «Мьлйак'эте Ходан» р'аст нэ эйан э, эв щарана жь бэр наве Ходанва те бьк'аранине у һ'эзура Ви дьдэ к'ьфше.

13:3 Жьмар 6:1-5. **13:5** Жьмар 6:2-15.

¹⁸ Мьлайак'эте Хөдан готэ ви: «Тө чьма наве мьн дьпърси? Әв навеки һ'эйр-һ'өжмэк'ар э». ¹⁹ Һьнге Маноаһ' кар у дийарийа нани һьлдан ль сэр кэвьр Хөданр'а дан. Мьлайак'эт ль бэр ч'э'ве Маноаһ' у жьна ви тыштэки һ'эйр-һ'өжмэк'ар кър: ²⁰ Гава алав жь горигәһе^ф бәрбь э'змен бьльнд дьбу, мьлайак'эте Хөдан жи we алава горигәһева һьлк'ышия. Әв йэк кө дитьн, Маноаһ' жьна хwэва дэвэр'уйа чунэ әрде.

²¹ У мьлайак'эте Хөдан иди Маноаһ' у жьнева хөйа нэбу, Маноаһ' фэ'м кър кө әв мьлайак'эте Хөдан бу. ²² У Маноаһ' готэ жьна хwэ: «Ә'сэ әме бьмьрын, чьмки мә Хwәде дит». ²³ Ле жьне готэ ви: «Һэгәр Хөдан бьхwэста әм бькөштана, Әви жь дәсте мә т'эвайишәват у дийарийа нани we қәбул нэкьра, әв һ'әму тышт нишани мә нэдькьрын у әв йәкана ль мә нэдьданэ бьһистьне». ²⁴ Жьне көр'әк ани у наве ви дани Шьмшон*. Көр'ьк мәзын бу у дбайе Хөдан ль сэр ви бу. ²⁵ У Р'өһ'е Хөдан Зома-Данеда, навбәра Сорайе у Әшт'аоледа һелан да ви.

Зәващә Шьмшон

14 ¹ Шьмшон бәржер чу Т'имнаһе у ль wьр қизекә фьльстинийа дит. ² Гава әв вэгәр'ийа мала хwэ, әви де у баве хwәр'а гьли кър у гот: «Мьн Т'имнаһеда қизекә фьльстинийа дитийә, һун әве мьнр'а бьхwазьн». ³ Де у ба-

ве ви готьнә ви: «Чьма қиз нава бьратийа тә у т'эмамия мьләте мьнда т'өнәнә, кө те һәр'и қиза фьльстинийед бесьнәт бьстини?» Ле Шьмшон готэ баве хwэ: «Мьн әв бәгәм кьрийә, әве мьнр'а бьхwазә». ⁴ Чьмки де у баве ви ньзаньбун, кө әв йэк қьрара Хөдан ә, кө Әв мә'ни ль фьльстинийа дьгәр'ийа. We һьнге фьльстинийа һ'өкөми ль сэр исраелия дькър.

⁵ Шьмшон т'эви де у баве хwэ бәржери Т'имнаһе бу. Әв к'этэ р'эзе тьрийе Т'имнаһе, ньшкева щәwрькәки шера кьрә мьр'ин пещийа вива дәрк'әт. ⁶ Һьнге Р'өһ'е Хөдан һатә сәр ви, әви мина карәке әв шер қәлашт, кө дестда жи т'ө тышт т'өнәбу. У де у баве хwәр'а жи нәгот әви чь кър. ⁷ Паше әв чу т'эви we к'өльфәте хәбәр да у әв к'өльфәта ль Шьмшон хwәш һат.

⁸ Чәндәки шунда Шьмшон дика чу wьр кө we бьстинә, жь р'е дагәр'ийа кө щәндәке шер бьбинә, дина хwә даје ва йә к'омәкә мөзед һьнгьв өса жи һьнгьв щәндәке шерда йә. ⁹ Әви һьнгьв кьрә к'өлма хwэ, р'ева дьхwар, һат гьһиштә де у баве хwэ, да ван, ван жи хwар, ле ванар'а нәгот кө һьнгьв жь щәндәке шер дәрхьстийә.

¹⁰ Баве ви бәржер сәр бука хwәда һат, Шьмшон wьр мәсрәфәк дани, чьмки шаһьла өса дькър. ¹¹ Гава фьльстинийа әв дитьн, си хорт жи анин жер'а кьрьнә һәвал.

¹² Һьнге Шьмшон готэ ван: «Әз тедәрхьстьнокәке wәр'а бежьм,

* 13:24 Бь избрани сәwтед наве «Шьмшон» мина сәwтед хәбәра «тә'в» ә (тә'в бь избрани «Шәмәш» ә). Хөйа дьбә кө наве «Шьмшон» те фә'мкьрьне: «Мина Тә'ве» йә.

һэгэр һун нава ван һ'эфт р'ожед мэсрэфеда те дэрхьн, эзе си кьраси у си дэст к'ынщед бэршо бьдьмэ вэ. ¹³ Ле һэгэр һун тедэрнэхьн, һынге һуне си кьраси у си дэст к'ынщед бэршо бьдьнэ мьн». Вана готьнэ ви: «К'а бежэ мэ тедэрхьстьнока хвэ эм бьбьһен». ¹⁴ Ынге Шьмшон готэ ван: «Жь йе дьхвар хөрэк дэрк'эт, жь йе зор жи ширьнайи». Вана се р'ожа нькарьбун эв те дэрхьстана. ¹⁵ Р'ожа чара* вана готэ дэргистийа Шьмшон: «Г'лийа жь дэргистийе хвэ бьк'ьшинэ, к'о эв we тедэрхьстьноке мэр'а бежэ, һэгэр на эме тэ у мала баве тэ бышэвьтиньн. Чьма вэ гази мэ кьрийэ к'о һун мэ бышлиньн?» ¹⁶ Ынге дэргисти чу щэм Шьмшон бь г'ри готе: «Эз ль бэр ч'э'ве тэ р'эш ьм у т'о мьн һ'эз наки. Тэ тедэрхьстьнокэк готэ мьлэте мьн, ле шьровэкьрна we мьнр'а набежи». Эви готэ we: «Мьн де у баве хвэр'а мэ'на we нэготийэ, ле эз чьма гэрэке мэ'на we тэр'а бежьм?» ¹⁷ Эва ван р'ожед мэсрэфейэ һ'эфтеда майи ль бэр Шьмшон г'рийа. Шьмшон р'ожа һ'эфта wer'а шьровэкьр, чьмки иди һэтка ви бьрьбу, эве жи тедэрхьстьнок мьлэте хвэр'а шьровэкьр. ¹⁸ У р'ожа һ'эфта he р'о нэчубу ава, бьнэлийед бажер готьнэ Шьмшон: «Жь һынгьв ширьнтър у жь шер қэваттър чь һэйэ?» Эви готэ ван: «Һэгэр вэ пе ногьна мьн щот

нэкьра, вэйе нькарьбуйа готьна мьн те дэрхьста». ¹⁹ У Р'öh'e Ходан һатэ сэр Шьмшон, эв бэржер чу Ашқэлоне, си мэри жь ван к'оштън, эв шеландьн у к'ынщед ван анин данэ эвед к'о тедэрхьстьнока ви те дэрхьстьн. Ынге эв һерск'эти р'абу һэвраз чу мала баве хвэ. ²⁰ Ле дэргистийа ви данэ бьразэ'ве, к'о һэвале ви бу.

Шьмшон һ'эйфе фильстинийа һьлдьдэ

15 ¹ Хелэке шунда, р'ожед нандьрунеда Шьмшон карэк һьлда сэр дэргистийа хвэда чу у гот: «Эз бьк'эвьмэ ода дэргистийа хвэ». Ле баве we нэһьшт к'о һэр'э һьндөр'. ² У готэ ви: «Р'ас-ти эз фькьрим к'о эв р'аст жь бэр ч'э'ве тэ к'этийэ, мьн жи эв гьрт да бьразэ'ве тэ. Ле ва йэ хушка вейэ бьч'ук жь we бэдэвтър э, бьра эва жь бэр weва бэ». ³ Ынге Шьмшон готэ ван: «Эзе иди ньһа һьндава фильстинийада бесуц бьм, һэгэр эз хьрабийе ль ван бькьм». ⁴ Шьмшон чу сесьд р'уви* гьртън, қэндил һьлдан, делед р'увийа д'од'о-д'од'о һэвва гьредан у қэндилэк нава һэр д'о делада гьреда. ⁵ Паше қэндил вехьстьн эв р'уви бэр'данэ нава зэвийед фильстинийайэ г'һишти, һьн г'ор'з, һьн зэвийед нэдьруйи, һ'эта р'э-зед тьрийа у даред зэйт'уна жи шэвьтин. ⁶ Фильстинийа пьрси:

* **14:15** Тек'ста ибранида ньвисар э: «Һ'эфт». Чэнд дэстньвисаред вэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда у Библияа сурйани дьбежьн «чар». Бь ибрани нава «йа чара» (бь ибрани «Р'ВИ'И») у «йа һ'эфта» (бь ибрани «ШВИ'И») фьрқийа һ'эрфэке йэ.

* **15:4** Бь ибрани аһа жи те фэ'мкьрьне: «Чэқэл».

«К'е эв йэк кърьбэ?» Готънэ ван: «Шъмшоне зэ'ве эви жь Т'имнаhe, чъмки эви дэргистийа ви гърт да бьразэ'ве ви». Ђнге фьльстини р'абун қиз бавева шэwьгандьн. ⁷Шъмшон готэ ван: «Ле бэле wэ чава эв йэк кър эзе h'эйфа хwэ жь wэ һьлдъм, паше дьле мьне р'ь-h'эт бэ». ⁸Эви оса қайим ль ван хьст, жь п'архана гърти h'эта ньга эw сэр һэwда хурдэхwэши кърьн, паше эw бэржер чу Э'таме шкэфта қэйеда ма.

⁹Фьльстини р'абун Щьһудайе-да^ф зома хwэ ледан, h'эта Лэһ'ийе һ'ьцум кърьн. ¹⁰Щьһудийа пьрси: «Һун чьма р'абунэ бэр мэ шер'?» Wана гот: «Эм р'абунэ кő Шъмшон гьредьн, wэки эви чь сэре мэ кьрийэ, эм жи оса сэре ви бькьн». ¹¹Жь щьһудийа се h'эзар мэри бэржери Э'таме шкэфта қэйе бун у готънэ Шъмшон: «Тő ньзани кő фьльстини сэрwерийе ль мэ дькьн? Эв тэ чь ани сэре мэ?» Шъмшон гот: «Wана чь сэре мьн кър, мьн жи оса сэре ван кър». ¹²У готънэ ви: «Эм һатънэ кő тэ гьредьн бьдънэ дэсте фьльстинийа». Шъмшон готэ ван: «Дэ һун сонд бьхwьн, кő һуне зьраре нэдънэ мьн». ¹³Wана гот: «На, эме тэ накőжьн, ле эме тэ гьредьн бьдънэ дэсте ван». Ђнге эw пе дő wэрьсед ну гьредан, эw жь шкэфта қэйе дэрхьстън.

¹⁴Гава эw гьһиштэ Лэһ'ийе, фьльстинийа кърэ қар'ин пешийа wiда чун. Ђнге Р'өһ'е Хөдан һатэ сэр ви у wэрьсед сэр мьлед ви

бунэ мина к'ьтане к'ьзьри, гьрейед дэста wэбун. ¹⁵Эви чэнгийа к'эрейэ тэр' дит, дэсте хwэ авите эw һьлда у пе ви h'эзар мэри кőштън. ¹⁶Ђнге Шъмшон гот:

«Пе чэнгийа к'эре
к'омэк, дő к'ом,
пе чэнгийа к'эре
h'эзар мэри мьн кőштън».

¹⁷Гава готъна хwэ хьлаз кър, эw чэнгийа жь дэсте хwэ авит у наве ви щийи дани Гьре Чэнгийе.

¹⁸Т'ибуне ле зор кър, эви һэwара хwэ Хөдан ани у гот: «Тэ азайа мэзьн пе дэсте хөламе Хwэ да. Ле ньһа жь т'ибуне эзе бьмьрьм у бьк'эвьмэ дэсте бесьнэта?» ¹⁹Ђнге Хwэде ч'э'ла Лэһ'ийеда қэлашт у же ав дэрк'эт. Шъмшон wэхwар, р'өһ'е ви ле wэгэр'ийа у бин һатэ бэр. H'эта ньһа жи ви щийир'а кő Лэһ'ийеда йэ дьбежьн «Э'йн-һагоре*».

²⁰Ви wэхте фьльстинийада, Шъмшон бист сали Исраеледа р'ебэри кър.

Шъмшон у Дьлила

16 ¹Шъмшон чу Газзайе*, ль wьр қавэк дит у чу щэм we. ²Бьнэлийед Газзайе пе h'эсийан кő Шъмшон һатийэ wьр. Wана дора ви щийи гьртън у т'эмамия шэве һьнда дэргэһе бажер хwэ же тэландьн. Т'эмамия шэве хwэ кэр'кърьн, дьготън: «Гава сьбэ зэлал бэ эме ви бькөжьн». ³Шъмшон h'эта ниве шэве п'алда, ниве шэве р'абу, дэст авитэ дэргэһе бажер, эw һэр

* 15:19 «Э'йн-һагоре» бь избрани те фэ'мкърьне: «Кания йе Газикьр».

* 16:1 «Газза» бажарэки фьльстинийа бу.

дö р'эхдэри зэр'зева р'акьрын у да сэр мьле хвэ, бьрэ сэре ч'ийайе пешбэри һеброне.

⁴ Паше дьле ви к'этэ жьнэкэ бьнэлийа нэвала Соресе, наве ве Дьлила. ⁵ һынге вэзиред фольстинийа һэвраз чунэ щэм ве у готьнэ ве: «Гьлийа жь ви бьк'ышинэ у бьзаньбэ, к'а эв қəwата вийэ зор к'ода йэ у эм чава ви бькарьбын, вэки эм ви гьредьн эфти хвэ кьн, һынге жь мэ һэр йэке һ'эзар у сэд шекьлед* зивин бьдэ тэ».

⁶ Пэйр'а Дьлилайе жь Шьмшон пьрси: «Эз ниви дькьм мынр'а бежэ, к'а эв қəwата тэйэ зор к'ода йэ у пе чь тэ гьредьн кө тө бейи эфте». ⁷ Шьмшон готэ ве: «Һэгэр мын пе һ'эфт т'елед кэванайэ зьһанэбуйи* гьредьн, эзе сьст бьм у бьбьмэ мина һэр мэрви». ⁸ һынге вэзиред фольстинийа һ'эфт т'елед кэванайэ зьһанэбуйи анин данэ Дьлилайе у эве пе ван Шьмшон гьреда. ⁹ Ле ль вьр одеда хвэ ле тэландьбун, эве дэнг да ви гот: «Шьмшон! Фольстинийа ль сэр тэда гьрт!» һынге эви эв т'елед кэвана оса қəтандьн, чава к'ытане шэвьти кө дьп'ьзэрэ. У сөр'а қəwата ви пе нэһ'эсийан.

¹⁰ Дьлилайе готэ Шьмшон: «Тэ дэрэв кьр у эз хапандьм! Дэ мынр'а бежэ, те пе чь бейи гьредане?»

¹¹ Эви ле вэгэр'анд: «Һэгэр мын пе

вэрьсе ну у нэхэбытанди гьредьн, эзе сьст бьм у бьбьмэ мина һэр мэрви». ¹² Дьлилайе вэрьсед ну һьлдан, пе ван эв гьреда у дэнг да ви гот: «Шьмшон! Фьльстинийа ль сэр тэда гьрт!» (Одеда ван хвэ ле тэландьбун.) һынге эви мина т'еле дэрзийа жь мьлед хвэ қəтандьн.

¹³ Ви чахи Дьлилайе готэ Шьмшон: «Тө һ'эта ньһа дэрэва дьки у мын дьхапини! Мынр'а бежэ, те пе чь бейи гьредане?» Эви ле вэгэр'анд: «Һэгэр тө һэр һ'эфт гөлийед сэре мын т'эвнева вэгьри у сьнге дэзгэһева бышьдини, һынге эзе сьст бьм у бьбьмэ мина һэр мэрви». ¹⁴ һынге Дьлилайе эв р'азанд, һэр һ'эфт гөлийед сэре ви т'эвнева вэгьртьн*, сьнгед дэзгэһева шьдандьн у дэнг да ви гот: «Шьмшон! Фьльстинийа ль сэр тэда гьрт!» Эв жь хэве һ'шйар бу, сьнг т'эвнева р'акьрын. ¹⁵ Дьлилайе готэ ви: «Тө чава дьбежи: «Эз тэ һ'эз дькьм», вэки дьле тэ нэ мынр'а йэ? Эва се щарэ тө мын дьхапини у мынр'а р'аст набежи, кө эв қəwата тэйэ зор чьда йэ». ¹⁶ Эве кө һэр р'ож пе готьнед хвэ һэтка ви бьр'бу у сэр бина ви р'унышьбу, р'өһ'е ви һатэ сэре позе ви, ¹⁷ иди дьле хвэ веп'а гьшк вэкр, готэ ве: «Дузан ль сэре мын нэк'этийэ, чьмки эз зькмакийеда

* 16:5 «Шекьлэк» вэке донздэһ гьрами бу.

* 16:7 Ви зэманида т'еле кэвана пе ч'иле һ'эйвен дьһатьнэ чекьрне.

* 16:14 Эва п'ара: «...у сьнге дэзгэһева бышьдини, һынге эзе сьст бьм у бьбьмэ мина һэр мэрви». һынге Дьлилайе эв р'азанд, һэр һ'эфт гөлийед сэре ви т'эвнева вэгьртьн* тек'ста ибранида т'бнэ, эва жь чэнд дэстньвисаред вэлгэр'андьна йунанийэ кэвын һатьнэ һьлдане.

нэзире Хвэде мэ. һэгэр п'ор'е сэре мьн бе көр'кьрыне, қəwата мьне жь мьн һэр'э, һынге эзе сьст бьм у бьбьмэ мина һэр мэрьви». ¹⁸ Гава Дьлилайе дит кө эви дьле хвэ we-р'а гьшк вэкьр, һынге мэри шанд гази вэзиред фьльстинийа кьр гот: «Дэ ньһа диса р'абьн вэрьн, чьмки дьле вида чь һэбу эви гьшк мьнр'а вэкьр». Вэзиред фьльстинийа жи р'абун һатьнэ щэм we у зив жи дэсте хвэр'а анин. ¹⁹ Дьлилайе Шьмшон ль сэр чока хвэ р'азанд, гази йэки кьр һэр һ'эфт гөлийед сэре ви көр'кьрын, һынге эв қөдум к'эт у қəwата ви же чу. ²⁰ Эве дэнг дайе: «Шьмшон! Фьльстинийа ль сэр тэда гьрт!» Эв жь хэве һ'ышйар бу гот: «Эз р'абьм мина һэр цар ван жь хвэ давшиньм». Ле эви ньзаньбу кө Хөдан жь ви дур к'этийэ. ²¹ Фьльстинийа эв гьртьн, ч'эвед ви дэрхьстьн у эв бэржер бьрьнэ Газзайе, пе зьнциред сьфьрин эв гьредан у кэледа бэраше аш дьзьвьр'анд. ²² Ле пэй көр'кьрынер'а, п'ор'е сэре ви диса һат.

Мьрьна Шьмшон

²³ Вэзиред фьльстинийа щьви-йан, вэки Дагоне хвэдейе хвэр'а қөрбанэкэ мэзьн бьдын у ша бьн, чьмки ван дьгот: «Хвэдейе мэ Шьмшоне нэйаре мэ да дэсте мэ». ²⁴ Гава щьмэ'те эв п'ут дит, пэсьне хвэдейе хвэ дан, чьмки дьготьн: «Хвэдейе мэ эв нэйаре мэ да дэсте мэ, йе кө вэлате мэ weран дькьр у қьр'а мэ дани». ²⁵ У гава дьле хвэ ша кьрын, готьн: «Шьмшон

биньн, бьра бе бэшэра мэ хвэш кэ». Ава Шьмшон жь кэле анин у пе ви бэшэрхвэш бун, паше эв нава стунада данэ сэкьнандьне. ²⁶ һынге Шьмшон готэ ви хорте кө дэсте ви гьртьбу: «Мьн бьбэ, эз дэст бьдьмэ ван стунед кө мал сэр сэкьни йэ у хвэ бьсперьмэ ван». ²⁷ Эв мал жьн у мерава т'ьжи бу, һ'эму вэзиред фьльстинийа жи ль вьр бун, т'эне сэр бани вэкэ се һ'эзар жьн у мера щьвийабун у дина хвэ дьданэ лақьрдийед Шьмшон. ²⁸ һынге Шьмшон һэwара хвэ Хөдан ани у гот: «Хвэийе мьн Хөдан! Р'эща дькьм, мьн бир бинэ, ве щаре жи т'эне қəwате бьдэ мьн Хвэде! Вэки эз һ'эйфа һэр дө ч'эвед хвэ жь фьльстинийа һьлдьм». ²⁹ У Шьмшон пе дэсте хвэийи р'асте у ч'эпе һэр дө стунед навмале гьртьн, сэр к'ижана кө мал сэкьни бу, хвэ спартэ ван ³⁰ у гот: «Дэ бьра нэфса мьн т'эви фьльстинийа бьмьрэ». һынге эви бь т'эмамия қəwата хвэ стун дэ'ф дан, эв мал сэр вэзира у һ'эму щьмэ'та һьндөр'да һьлшия. Йед мьрьна вида һатьнэ көштьне, жь йед сахийа хвэда ви көштьбун зэ'фтьр бун. ³¹ Бьратийа ви у һ'эму мала баве ви бэржер бун, эв һьлдан һэвраз бьрын, мэхбэре баве ви Маноаһ'ада дэфьн кьрын, навбэра Сорайе у Эшт'аоледа. Шьмшон бист сали р'ебэрийа Исраеле кьр.

Миха бона мала хвэ п'ут чедькэ

17 ¹ Жь ч'ийа-банийед Эфра-йиме мэрвьэк һэбу наве ви

Миха бу. ²Әви готә дийа хwә: «Әw һ'эзар у сэд шекълед* тәйә зивинә кө дзи бун у тә бона wан ньфър' кър, гөһед мьн бһистьн, ва нә әw зив щәм мьн ын, мьн әw бърьбун». Де готә wi: «Бра дөайе Ходан ль тә бә лаwо!» ³Гава әwi әw һ'эзар у сэд шекълед зивин ль дийа хwә вәгәр'андьн һынге де готе: «Әз wан зива бь дәсте хwә дийари Ходан дькьм, бона көр'е хwә, wәки пе wан п'утәки р'окьри у йәк жи к'оланди бенә чекьрьне. Аwа әз жи wан ль тә вәдгәр'иньм». ⁴Ле гава Миха әw зив ль дийа хwә вәгәр'андьн. һынге де дөсьд шекълед зивин һьлдан да зивкәр, әwi жи пе wан п'утәки р'окьрийи у йәк жи к'оланди чекьр у әw мала Михада ман. ⁵У мала Миха жер'а бу оццакәкә хwәдеја у әwi ефод^ф у п'ут чекьрьн, көр'әки хwә жи бәр қәвин-қәдим кьр у әw бу г'әреде wi. ⁶Wан р'ожада Израеледа п'адша г'өнәбу, һәр кәси чаwа дьхwәст өса жи дькьр.[†]

⁷Хортәки щьһуди жь Бет'ләһ'ма Щьһудайе һәбу, әw хwәха ле-wi^ф бу у ль wьр фьрари дьма. ⁸Әwi Бет'ләһ'ма Щьһудайе һьшт у р'ек'әт чу кө бькарьбә щики бьһеwьрә идара хwә бькә, әва чу гьһиштә ч'ийа-банийед Әфрайиме мала Миха. ⁹Миха готә wi: «Тө жь к'ө тейи?» Әwi готә wi: «Әз леви мә, жь Бет'ләһ'ма Щьһудайе мә, әз щики дьгәр'ьм кө ле бьһе-wьрьм идара хwә бькьм». ¹⁰Миха

готә wi: «Wьр щәм мьн бьминә, бьбә бав у к'аһине^ф мьн. Әзе сале дәһә шекълед зив у дәстә к'ьнще бәршо бьдьмә тә, өса жи хварьна тә». ¹¹Әва леуийа wир'а қайл бу у чу кө т'әви wi бьминә, әw хорт wир'а бу мина көр'әки wi. ¹²Миха леви қәвин-қәдим кьр у әw хорт wир'а бу к'аһин у мала Михада ма. ¹³һынге Миха гот: «Ньһа әз заньм, кө Ходане дәргәһе хер-бәрәк'әте ль мьн вәкә, чьмки к'аһине мьни леви һәйә».

Qәбила Дан мьлк' дьгәр'ә

18 ¹Wан р'ожа Израеледа п'адша т'өнәбу, һынге қәбила Дан хwәр'а мьлк' дьгәр'ийа, кө ле бьсәкьнә, чьмки һ'әта we р'оже жь нава қәбилед^ф Израелейә майинда мьлк' п'ара Дан нәк'әтьбу. ²Данийа жь нава қәбила хwә, пенц ә'гит жь Сорайе у Әшт'аоле шандьн кө госқолахийа әрде бькьн у пе бьһ'әсьн бьзаньбьн. У готьнә wан: «Һәр'ьн бона әрд пе бьһ'әсьн бьзаньбьн». Әwана чун гьһиштьнә ч'ийа-банийед Әфрайиме мала Миха, шәв ль wьр ман. ³Гава әwана һьнда мала Миха бун, wана дәнге хорте леви нас кьр, бәрбьр'и wi чун у же пьрсин: «К'е тө ани вьра? Тө ль вьр чь дьки? Чьма вьра йи?» ⁴Әwi гот: «Миха бона мьн аһа-аһа кьр, һәде мьн дьдә мьн, әз жи жер'а бумә к'аһин». ⁵Wана готә wi: «Дә һәла жь Хwәде бьпьрсә, wәки әм бьзаньбьн,

* 17:2 «Шекьләк» wәкә донздәһ гьрами бу.

17:6 Р'ебәр 21:25.

гэло эв р'ийа кө эм теда дьчын we мэр'а ль хэв бе?» ⁶ К'ахин ль ван вэгэр'анд: «Һэр'ын бь хер-хвэши, ч'э'ве Хөдан ль сэр р'ийа wэ йэ».

⁷ Эw һэр пенц чун гьһиштгьнэ Лайише, вана дина хwэ да щьм-э'та навда, дитгьн кө эвана мина э'дэте сайданийа р'һ'эт, бехэм у бефькар дьжин. Wэлетда жи йэки хwэйһ'өкөм т'өнэбу, кө тыштэки қолайи бькьра. Эвана жь сайданийа дур дьман у т'эви к'аре т'ө кэси нэдьбун. ⁸ Эв һэр пенц вэгэр'ийанэ Сорайе у Эшт'аоле, щэм бьратийа хwэ. Бьратийе жь ван пьрси: «Wэ қэт чь кьр?» ⁹ Ван гот: «Эм р'абьн у һэр'ынэ сэр ван, чьмки мэ wэлат дит, ва йэ wэлати гэлэки хwэш э. Иди хун һивийа чь нэ? Чуйин у к'этына ви э'рди дэрэнги нэхьн, кө ээфти хwэ кьн. ¹⁰ Гава хун һэр'ын, һуне бьгьһижьнэ щьмэ'тэкэ бефькар, wэлати гэлэки бэрфьрэ йэ, Хwэде эw дайэ дэсте wэ, эw дэр щики өса йэ, кө кемасийа тыштэки кө жь э'рде дэрте т'өнэйэ».

¹¹ У жь wьр, аwа готи жь Сорайе у Эшт'аоле, щэсьд мэри жь қэбила Дан, ч'экед хwэва сильһ'кьри р'ек'этын. ¹² Эвана һэвраз чунэ Qирйат-Йьһарима Щьһудайе зомэ ледан, кө һ'эта ньһа жи ви щийир'а дьбежьн: «Зома-Дан», кө дьк'эвэ р'оавайа Qирйат-Йьһариме. ¹³ Эw жь wьр р'ек'этын чун ч'ийа-банийед Эфраиме, гьһиштгьнэ мала Миха. ¹⁴ һынге ван һэр пенц мэрьвед кө госқолахийа э'рде Лайише кьрьбун, готгьнэ бьратийа хwэ: «Һун заньн, кө нава

ван малада ефод, п'уте ощаха, п'уте к'оланди у йе р'окьри һэнэ? Ньһа бьфькьрын кө һуне чь бькьн». ¹⁵ Ван хwэ ль wьр гьрт, чун мала хорте леви, аwа готи мала Миха у һ'ал у wэхте ви пьрсин. ¹⁶ Ле эw щэсьд мэрьвед дани, кө ч'экед шер'ва сильһ'кьри бун, ль бэр дэргэһ сэкьнин. ¹⁷ һынге эw һэр пенц мэрьвед кө госқолахийа э'рде кьрьбун, һьлк'ышийан к'этынэ һьндөр', п'уте к'оланди, ефод, п'уте ощаха у п'уте р'окьри һьлдан. Ле к'ахин ль бэр дэргэһ сэкьни бу, т'эви ван щэсьд мэрьвед кө ч'экед шер'ва сильһ'кьри бун. ¹⁸ Гава эw к'этынэ мала Миха, эw п'уте к'оланди, ефод, п'ут, өса жи п'уте р'окьри һьлдан, һынге к'ахин готэ ван: «Һун чь дькьн?» ¹⁹ Вана гот: «Кэр' бэ, дэст бьдэ сэр дэве хwэ, т'эви мэ wэрэ у мэр'а бьбэ бав у к'ахин. Т'эхмина тэ тэ к'ахине мала мэрьвэки би қэнц э, йан бьби к'ахине қэбил у мал-бэтэкэ Исраел?» ²⁰ К'ахин ша бу, ефод, п'ут у п'уте к'оланди һьлдан у т'эви щьмэ'те чу. ²¹ һынге эвана вэгэр'ийан чун, зар', һ'эйван у һур-мур данэ пешийа хwэ.

²² Гава эвана жь мала Миха дур к'этын, мэрьвед малед щинаред Миха щьвийан у хwэ данийар'а гиһандьн. ²³ Пэй данийа дькьрынэ қар'ин. Дани ль сэр wанда вэгэр'ийан у готгьнэ Миха: «Чь буйэ тэр'а? Тэ чьма эв щьмэ'та т'оп кьрийэ?» ²⁴ Миха гот: «Wэ хwэдейед кө мьн чекьрынэ у к'ахине мьн һьлдайэ дьчын, иди чи мьн майэ? һе мьн-р'а жи дьбежьн: «Чь буйэ тэр'а?»»

²⁵ Данийа wir'a гот: «Дэнге тэ бьра нава мада нэ́йе бһистьне, йан на һнэкэ мэрвьед бинтэнг we сэр wэда бьгьрын, те бьби байисе сэре хwэ у нэфэра». ²⁶ һнге дани р'ийа хwэда чун. Миха жи дина хwэ да́йе ко́ эвана жь wi qэwаттър ьн, вэгэр'ийа чу мала хwэ.

²⁷ Данийа жи эw тьштед ко́ Миха чекьрьбун у к'аһине wi һьлдан, чун гьһиштьнэ Лайише сэр щьмэ'тэкэ э'дъл у бэфькар. Эw дэ́ве шурр'а дэрбаз кьрын у бажар агър бэр'дане шэwьгандьн. ²⁸ У кэсэк т'онэбу бьһата һэwара wan, чьмки эвана жь сайданийа дур бун у т'эви к'аре т'о́ кэси нэдьбун. Эw бажар нэwала Бет'-Р'ьһоведа бу. Данийа бажар диса ава кьрын у weда ман. ²⁹ Наве бажер жи данин Дан, наве Дәне бавэ'шире хwэ ко́ жь Израел бьбу. Ле бэ́ре наве бажер Лайиш бу. ³⁰ Пэйр'а данийа хwэра п'уте к'оланди данэ сэкьнандьне, Йонат'ане Гершоме ко́р'е Муса* эw у ко́р'ед хwэва, һ'эта р'ожа сьргунийа^ф бьнэлийед wi э'рди, к'аһинед qэбила Дан бун. ³¹ Эw п'уте Михайи к'оланди, һа-qас wэхт нава wанда сэкьни ма, чьqас wэхт ко́ Хана^ф Хwэде Шилойеда бу.

Леви у жьнэщарийа wi

19 ¹ Wan р'ожада Израеледа п'адша т'онэбу, щики дур ль ч'ийа-банийед Эфраимеда ле-

вик дьма. Эви жь Бет'лэх'ма Щь-һудайе жьнэщарик хwэр'а станд. ² Жьнэщарийа wi сэр wir'a зьнек'ари кьр* у жь wi qэтийа чу Бет'лэх'ма Щьһудайе мала баве хwэ, wэкэ чар мэһа ль wьр ма. ³ Р'ожэке мере we р'абу хо́ламе хwэ у до́ к'эр хwэр'а һьлдан чу пэй we, ко́ дьле wer'a хэбэр дэ, we пашда бинэ. Эwe эw бьрэ мала баве хwэ, гава баве кэч'ьке эw дит, ша пешийа wида чу. ⁴ Баве кэч'ьке, хэзуре wi, нэһьшт ко́ эw зу вэгэр'э, се р'ожа эw щэм хwэ хwэй кьр, хwарьн-вэхwарьн у шэв дэрбаз кьрын. ⁵ Р'ожа чара сьбе зу р'абун, леви хwэст ко́ һэр'э, ле баве кэч'ьке готэ зэ'ве хwэ: «Пе пэри нан qьнийатэке бькэ, паше һэр'ьн». ⁶ Эw һэр до́ р'уньштьн хwарьн-вэхwарьн. Пэйр'а баве кэч'ьке готэ зэ'ве хwэ: «Һиви дькьм ишэв жи wьр бьминэ, бьра бина тэ дэре». ⁷ Эw р'абу ко́ һэр'э, ле хэзуре wi зор ле кьр у эw диса we шэ́ве ма. ⁸ Р'ожа пенща бэрбанга к'урда р'абу ко́ һэр'э, баве кэч'ьке диса готэ wi: «Һиви дькьм qьнийатэке бькэ, һ'эта р'о дагэр'э». һнге һэр до́йа бь һэвр'а хwарьн. ⁹ Пэйр'а гава мер р'абу ко́ т'эви жьнэщари у хо́ламе хwэ һэр'э, һнге хэзуре wi, баве кэч'ьке готе: «Иди р'о дагэр'ийайэ, һиви дькьм we шэ́ве бьминьн, ва йэ иди р'о дьчэ ава, шэ́ва хwэ wьр дэрбаз кэ, бьра бина тэ дэре, сьбе зу р'ек'эвьн һэр'э

* **18:30** һнэкэ дэстньвисаред wэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда «Кор'е Муса» ньвисар э, оса жи гэлэк дэстньвисаред ибрани эсэйи дькьн ко́ эв бэ'са «Кор'е Муса» дькэ, ле ль гора тек'ста о́лмдара (бь ибрани «Масорети») «Кор'е Мьнашэ» йи.

* **19:2** Бь ибрани аһа жи те фэ'мкьрьне: «Жьнэщарийа wi т'эви wi шэр' кьр».

мала хwэ». ¹⁰ Ле эw мэрьва қайл нэбу кö we шэве жи бьминэ, р'абу р'ек'эт, чу гһиштэ пешбэри Йэбусе, awa готи Оршэлиме*. Щотэ к'эре п'аланкьри бэр wi бун у жь-нэщарийа wi жи пер'а бу.

¹¹ Гава гһиштьнэ Йэбусе, иди р'о дьчу ава, хöлам готэ хwэйе хwэ: «Һиви дькьм, wэрэ эм хwэ ви бажаре йэбусийа бьгьрын, шэва хwэ вьр дэрбаз кьн». ¹² Ле хwэйе wi готэ wi: «Эм нькарьн хwэ ль wi бажаре мьлэте хэриб бьгьрын, кö эw нэ исраели нэ, ле эм хwэ бьгһиньнэ Гивһайе». ¹³ У готэ хöламе хwэ: «Wэрэ эм хwэ ван һэр дö щийа, щики бьгьрын, Гивһайе, йан Р'амаие у шэва хwэ ль вьр дэрбаз кьн». ¹⁴ Һьнге эw дэрбаз бун чун у гава эw незики Гивһайа бьняминийа бун, иди р'о қöльби. ¹⁵ Wана хwэ ль вьр гьрт, wэки бьк'эвьнэ Гивһайе шэва хwэ дэрбаз кьн. Эw к'этэ бажер мэйданеда р'уньшт, ле кэсэки эwana нэбьрынэ мала хwэ, бона кö шэве дэрбаз кьн. ¹⁶ Иди евар бу, калэк жь к'эwшен жь хэbate дьһат. Эw жь ч'ийа-банийед Әфраиме бу у ль Гивһайе хэриб к'этьбу, мэрьвед щида бьнямини бун. ¹⁷ Гава эwi сэре хwэ бьльнд кьр, р'еwi мэйдана бажерда дит, калэмер жь wi пьрси: «Те к'ода һэр'и? У жь к'ö те йи?» ¹⁸ Эwi ле вэгэр'анд: «Эм жь Бег'лэһ'ма Щьһудайе тен, дьчьнэ

алие дур ч'ийа-банийед Әфраиме. Эзи хwэха жь вьр ьм, эз һ'эта Бег'лэһ'ма Щьһудайе чубум, ньһа жи эз дьчьмэ мала Хöдан*, ле кэсэк мьн т'эглифи мала хwэ накэ. ¹⁹ Р'асти кемасийа мэ т'ö тьшти т'өнэ: Кайа альфе к'эред мэ һэйэ, öса жи нан у шэрава бона мьн, хöламока тэ у ви хорте т'эви хöламе тэ». ²⁰ Калэмер готэ wi: «Тö қэт бэр хwэ нэк'эвэ, эзе һэр хэми һьлдьмэ сэр хwэ, т'эне ве шэве к'учеда нэминьн». ²¹ Эw бьрынэ мала хwэ, к'эред wan альф кьрын, wана ньгед хwэ шуштьн, хwарьн у вэхwарьн.

²² Гава эw хwэр'а ша дьбун, ньшкева бьнэлийед бажерэ нэ р'ийа хwэда дора мале гьртьн, дэри хьштьн у готьнэ калэмере хwэйе мале: «Әwi мэрьве кö һатийэ мала тэ дэрхэ, кö эм сэре хwэ wir'а дайньн». ²³ Хwэйе мале дэрк'этэ дэрва у wanар'а гот: «На, гэли бьра һиви дькьм, хьрабийе нэкьн, эви мэрьви кö ньге хwэ авитийэ шемика мьн, ве зöлме нэкьн. ²⁴ Эз ва қиза хwэйэ бьк'ьр у жьнэщарийа wi wэр'а дэрхьм, wanар'а бьн у дьле wэ чава дьхwазэ, öса т'эви wan дэрбаз кьн, ле ве зöлме ль ви мэрьви нэкьн». ²⁵ Ле wan мэрьва нэхwэст гөр'а хwэйе мале бькьрана. Һьнге левийе меван жьнэщарийа хwэ гьрт wanар'а дэрхьстэ дэрва у wана сэре хwэ

* 19:10 Оршэлим пе дәсте Щьһуда һатьбу werанкьрьне (Р'ебэр 1:8), ле йэбусийа диса эw ава кьрьбун, наве we данибун Йэбус.

* 19:18 Wэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда «мала хwэ» ньвисар э.

вер'а данин. Т'эмамия шэве эв кьрынэ р'обэт х'эта сьбе у к'эве сьбэхе эв бэр'дан. ²⁶ Бэрбанге эв жьн чу к'этэ сэр шемика дэре мала ви мэрыве кө малхе we теда бу у ль вьр к'эти ма х'эта сьбэх зэлал бу. ²⁷ Малхе we сьбе зу р'абу, дэре мале вэкьр, дэрк'этэ дэрва кө р'ийа хвэда хэр'э, дина хвэ даие ва жьнэчарийа ви ль бэр дери к'эти-йэ у дэстед we ль сэр шемике нэ. ²⁸ Эви готэ we: «Р'абэ эм хэр'ьн!» Ле дэнг же дэрнэк'эт, чьмки эвэ мьри бу. һынге эви эв да сэр к'эра хвэ у р'ек'эт чу йера хвэ. ²⁹ Гава эв гьһиштэ мала хвэ, к'ер һылда цьһийазе жьнэчарийа хвэ һэстуйава кьрэ донздэх читийа у шандэ т'эмамия т'опрахед израелийа.[†] ³⁰ Н'эмуйед кө дьдигьн, дьготьн: «Жь we р'ожа израели жь Мьсьре дэрк'этынэ х'эта иро, тыште аһа нэбуйэ, нэ жи мэ дитийэ. Ль сэр ве бьфькьрын, бьшевьрын у бежьн».

Шэр'е нава бьһияминийа у израелийед майинда

20 ¹ Н'эму израели дэрк'этын, жь Дане х'эта Бир-Шевайе у э'рде Гилэ'де, т'эмамия к'о-ме мина мэрывэки ль бэр Ходан^Ф Миспахеда цьвийа. ² Н'эму сэр-веред мьлэт жь н'эму қэбилед израелийа цьвийан, ава готи к'о-ма цьмэ'та Хвэдеда чарсьд х'эзар пэийаед кө дәсте ван шур дьгьрт һазьр бун. ³ Бьһияминийа бьһист кө израели һатьнэ Миспахе. һынге израелийа пьрси: «К'а мэр'а бе-

жьн, эва зөлма чава қэвьмийэ?» ⁴ Мэрыве леви, мере жьна көшти гот: «Эз у жьнэчарийа хвэва гь-һиштьнэ Гивһа бьһияминийа, кө шэва хвэ дэрбаз кьн. ⁵ Бьһэлийед Гивһаие сэр мьнда гьртьн, шэв дора we мала эз теда бум гьртьн, дькьрын кө мьн бькөжьн, һынге на-муса жьнэчарийа мьнр'а листьн у эв мьр. ⁶ Мьн жи жьнэчарийа хвэ һылда, эв қэт-қэти кьр у шандэ т'эмамия т'опрахед мьлк'е ис-раелийа, чьмки вана Израеледа бенамуси у р'обэти кьрын. ⁷ Ава һун н'эму израели нэ, дэ ньһа ль вьр бьфькьрын у бьшевьрын».

⁸ һынге т'эмамия цьмэ'те мина мэрывэки р'абу у гот: «Жь мэ кэсэке нэчэ коне хвэ у кэсэ-ке вэнэгэр'э мала хвэ. ⁹ Ва ньһа эме чь сэре Гивһаие бькьн: Эме бэр Ходан п'эшк бавежьн, һэвраз хэр'ьнэ сэр we. ¹⁰ Эме жь н'эму қэ-билед израелийа, жь сэди дэһа, жь н'эзари сэди, жь дэһэ н'эзара н'эзари һылдьн, вэки эв хөрэк we цьмэ'тер'а бьбьн, к'ижане хэ-р'э шэр'е Гивһаия бьһияминийа, бона н'эму we р'обэтиа кө вана Израеледа кьрийэ». ¹¹ Н'эму исра-ели мина мэрывэки һьмбэри ви бажари цьвийа.

¹² У қэбилед израелийа мэри сэр т'эмамия қэбила бьһиямини-йада шандьн у готьн: «Эва чь хьра-би йэ кө нава вэда һатийэ кьрыне? ¹³ Дэ ньһа ван мэрывед Гивһаиейэ нэ р'ийа хвэда бьдьнэ дәсте мэ, кө эм вана сах нэһельн у хьрабийе

жъ нава Израеле бьднэ һьлдане». Ле бьнйаминийа нэхвэст гөр'а бьрайед хвэ израелийа бькьрана. ¹⁴ Ђннге бьнйаминийа жъ бажара һатън Гивһайеда щьвийан, вэки пешбэри израелийед майин шэр' кьн. ¹⁵ We р'оже бьнйаминийед кө жъ бажара һатъбун, һ'эсабе ван гьһиштэ бист у шэш һ'эзар мэрвьед кө дәсте ван шур дьгьрт, хенци бьнэлийед Гивһайе, кө һ'эфсьд меред че һатънэ жьмаре. ¹⁶ Жъ нава эве щьм'те һ'эфсьд мэрвьед чейэ дәсте ч'эпе һэбун, ван һ'эмуйа пе кэвканийа кэвьр давитьнэ му, кэвьр к'елэкева дэрбаз нэдьбу. ¹⁷ Ђннге мэрвьед Израеле жи һатънэ жьмаре, пештъри бьнйаминийа, эв гьһиштэ чарсьд һ'эзар меред кө дәсте ван шур дьгьрт, эв һ'эму жи шэр'к'ар бун.

¹⁸ Израели р'абун һьлк'ьши-йанэ Бет'-Еле у жъ Хвэде пьрсин: «Жъ мэ к'ижан пешийе бэр бьнйаминийа р'абэ шер'?» Хөдан гот: «Щьһуда^ф бьра пешийе р'абэ». ¹⁹ Ђннге израели бэрбангда р'абун у пешбэри Гивһайе зома хвэ ледан. ²⁰ Израели ль бэр бьнйаминийа р'абунэ шер' у эв пешбэри Гивһайе р'ез бун бона шер'. ²¹ Бьнйамини жи жъ Гивһайе дэрк'этьн у вана we р'оже жъ израелийа бист у дө һ'эзар мэри э'рде вэлэзандьн. ²² Ђннге мьлэте Израеле к'этэ хирэте у диса ви щийи бона шер' р'ез бун, к'идэре кө р'ожа э'вольн р'ез бьбун. ²³ Израели һэвраз бун, һ'эта еваре ль бэр Хөдан гьрийан у жъ Хөдан пьрсин: «Эм һе бэр бьрайед хвэ бьнйаминийа шэр'

кьн, йан на?» Хөдан гот: «Р'абьнэ бэр ван». ²⁴ Р'ожа дөда израели чунэ сэр бьнйаминийа шер'. ²⁵ У р'ожа дөда бьнйамини жъ Гивһайе дэрк'этьн бэр ван шер' у вана диса жъ израелийа һ'иждэһ һ'эзар меред кө дәсте ван шур дьгьрт, ль э'рде вэлэзандьн. ²⁶ Ђннге һ'эму израели, ава готи т'эмамыйа щьм'те, һьлк'ьшийа чу Бет'-Еле у ль вьр р'уныштън ль бэр Хөдан гьрийан. Эве р'оже һ'эта еваре р'ожи^ф гьртън у ль бэр Хөдан дийарийед^ф т'эвайишэвате у дийарийед һэлэқэгийе дан. ²⁷⁻²⁸ We Ђннге Сьндоқа Пэймана^ф Хвэде ль вьр бу у Пинһасе көр'е Елазаре һарун^ф ль бэр қольх дькьр. Ђннге израелийа жъ Хөдан пьрсин у готън: «Эм диса бэр бьрайед хвэ бьнйаминийа р'абьнэ шер', йан на?» Хөдан гот: «Р'абьн, чьмки Эзе сьбе вана бьдьмэ дәсте вэ».

²⁹ Израелийа дора Гивһайе мэрвь данэ тэландьне. ³⁰ Р'ожа сьсийа израели бэр бьнйаминийа р'абун, мина һэр цар пешбэри Гивһайе р'ез бун. ³¹ Ђннге бьнйамини р'абун пешбэри мьлэт, эв жъ бажер һатънэ дэрхьстьне у мина щаред пешьн дэстпекьрын израелийа хьстън. Вана си израели дэштада, сэре ван р'ийед сэрэ-кэда көштън, к'ижана йэк һэвраз дьчу Бет'-Еле, ле йа дьн жи дьчу Гивһайе. ³² Бьнйаминийа гот: «Ва йэ эв мина һэр цар бэр мэ дьк'эвьн». Ле израелийа дьгот: «Эм бьр'эвьн вана жъ бажер р'а-қэтиньнэ ль сэре р'ийед сэрэкэ». ³³ Ђннге һ'эму израели жъ щийед

хвэ р'абун у пешбэри Баэ'л-Т'а-маре р'ез бун. Ле израелиед хвэ тэландьбун жи жь щийед хвэ алийе р'оавайа Гэвайева к'этына һ'өщэте. ³⁴ Жь т'эмаминья Израеле дэһа һ'эзар меред че һатгына шэр'е бэр Гивһайе. Шэр' гьран бу, ле бьняминийа нзыаньбу кө мьрна ван ль бэр шемике йэ. ³⁵ Хөдан бьнямини ль бэр израелия данэ шкенандьне, we р'оже израелия бист пенц һ'эзар у сэд бьняминийед кө дәсте ван шур дьгьрт қыр' кьрын. ³⁶ Бьняминийа дит кө эв дьдьянэ дэр, чьмки эв ве йэкеда хапийан кө израелия гөмана хвэ дабунэ сэр йед дора Гивһайе хвэ тэландьбун у щидабунэ бьняминийа. ³⁷ Ђынге йед хвэ тэландьбун, лэзандьн һ'ыцу-ми сэр Гивһайе кьрын, эв к'этына һьндөр', бэла бун у т'эмаминья бажер дэве шурр'а дэрбаз кьрын. ³⁸ Израелия жи т'эви йед хвэ тэландьбун нишанэк к'эфш кьрбун: К'энге эв бажерда агьр вехьн у дуйе қалым же һьлк'ышэ, ³⁹ һынге израелие пашда вэгэр'ьнэ шер'.

Бьняминийа дәстпекьр ль израелия хьстын у вэкэ си мэрийи жь ван көштын у готын: «Ва эвана диса мина шэр'е пешьн бэр мә дьк'эвьн». ⁴⁰ Ле гава стуна ду жь бажер һьлк'ышийа, бьнямини пышт хвэва зьвьр'ин, дина хвэ дане we бажар дьшэвьтэ дуйе we һьлдьк'ышэ э'змана. ⁴¹ Ђынге израели пашда зьвьр'ин, қөдуме бьняминийа шкэст, чьмки дитын кө иди қыр'а ван һатийэ. ⁴² Эв жь бэр израелия зьвьр'ин р'ийа бэрбь

бэр'ийеда р'эвин. Ле шэр' гьһиштэ ван у йед жь бажер дьр'эвийан, израелия эв р'еда қыр' кьрын. ⁴³ Израелия дора бьняминийа гьрт, бинэкер'а пэй ван к'этын, эв һ'эта пешбэри Гивһайе алийе р'оһьлатеда хурдэхвэши кьрын. ⁴⁴ Жь бьняминийа һ'иждэһ һ'эзар меред че к'этын. ⁴⁵ һэрч'е майин жи зьвьр'ин р'эвинэ бэр'ийе бэрбь қэйайе Р'имоне. Пенц һ'эзар мер жи израелия ль сэр р'ийед сэрэкэ көштын у пэй ван к'этын һ'эта Гидоме, дө һ'эзар жи ль вьр көштын. ⁴⁶ Жь Бьняминийа гьшк сэр һэв, бист у пенц һ'эзар меред чейэ кө дәсте ван шур дьгьрт, к'этын. ⁴⁷ Ле шэсьд мэрвьед бьняминийа р'эвинэ бэр'ийе бэрбь қэйайе Р'имоне, эвана чар мэһа ль вьр ман. ⁴⁸ Паше израели сэр бьняминийада вэгэр'ийан, эв дэве шурр'а дэрбаз кьрын, бажарада жи жь мервь гьрти һ'эта һ'эйвен чь кө һэбу қыр' кьрын. һэр бажар кө р'асти ван һат шэвьгандьн.

К'өлфөтед бона бьняминийа

21 ¹ Израелия^ф Миспаһеда сонд хварьбун у готьбун: «Жь мә т'ө кэс қизе нэдэ йэки бьнямини». ² Пэй ван йэкар'а израели чунэ Бег'-Еле, вьр ль бэр Хвэде һ'эта еваре р'уныштын у кьрынэ зарин, бь к'эдэр гьрийан ³ у готын: «Хөдано, Хвэдейе Израеле! Чьма эв йэк Израеледа қэвьми, вэки иро қэбилэкэ Израеле кем бу?» ⁴ Р'ожа дьне сыбе зу щьмэ'т р'абу, ль вьр горигэһэк^ф чекьрын

у дийарийед т'эвайишәwатe у һә-
ләqәтийе дан.

⁵ Исраелийа жь һәв пьрсин:
«Жь һ'эму qәбилед Исраеле к'и
һәвраз нәһатийә щьвина Ходан?»
Чьмки бона чуйина Миспаһе ль
бәр Ходан сонд хварьбун, готь-
бун: «К'и кө һәвраз нәйе, гәрәке әв
бе көштъне». ⁶ У дьле исраелийа
ль бьнйаминийа, бьратийа ван
ешийа у готьн: «Иро жь Исраеле
qәбиләк онда бу. ⁷ Әм нһа бона
әвед бе жьн майи чь бькьн? Чьмки
мә пе наве Ходан сонд хварийә,
кө әм qизед хwә нәдънә ван?» ⁸ У
пьрсин: «Жь qәбилед исраелийа
кәс һәйә, кө һәвраз нәһатийә Мис-
паһе ль бәр Ходан?» һьнге к'ьфш
бу, кө жь бьнәлийед Йавеш-Гилә'-
де т'ө кәс нәһатийә зома ордийе у
т'әви щьвине нәбуйә. ⁹ Гава щьмәт
бьн ч'әвар'а һатә дәрбазкьрьне у
wьр жь бьнәлийед Йавеш-Гилә'де
т'ө кәс нәдитьн. ¹⁰ һьнге щьвина
исраелийа донздәһ һ'әзар мере че
шандьнә wьр у әмьр кьрьн готьн:
«Һәр'ьнә Йавеш-Гилә'де, бьнәли-
йед we жьна у зар'ава дәве шурр'а
дәрбаз кьн. ¹¹ Аһа бькьн: һәр мери
у һәр жьна кө сәре хwә мерар'а
данибә qьр' кьн». ¹² Вана нава бь-
нәлийед Йавеш-Гилә'дада, чарсьд
qизед бьк'ьр дитьн, кө сәре хwә
мерар'а данәнибун, әвана дәрбази
әрдә Кәнәне^ф кьрьн, бьрьнә зома
ордийайә Шилойеда.

¹³ Т'әмамияа щьвине мәри
шандьнә щәм ван бьнйамини-
йед qайайе Р'имонедә у дә'wa ль-
һәвһатъне жь ван кьрьн. ¹⁴ һьнге
бьнйамини вәгәр'ийан у әв qизед

бьк'ьрә кө жь нава к'өлфәтед Йа-
веш-Гилә'деда сах һьштъбун, данә
ван, ле әв qиз нәгьһиштънә ван
гьшка. ¹⁵ Дьле щьмәте ль бьнйа-
минийа ешийа, wәки Ходан тәрк
ль qәбилед Исраеле хьст.

¹⁶ У р'успийед^ф щьвине готьн:
«Qьсьме жьне жь нава бьнйами-
нийа һатийә qьр'кьрьне. Әм чава
бькьн кө йед бе жьн майи жи бенә
сәрикьрьне?» ¹⁷ һьнге готьн: «Бьра
жь бьнйаминийед хьлазбуйи war
бьминә, wәки жь Исраеле qәбиләк
онда нәбә. ¹⁸ Ле әм нькарьн qизед
хwә бьдънә вана, чьмки мә исра-
елийа сонд хварийә готийә: «К'и
qизе бьдә бьнйаминийа ньфьр' ль
ви бә». ¹⁹ һьнге готьн: «Бәле һәр
сал Шилойеда щәжьна Ходан те
дәрбазкьрьне, кө дьк'әвә бакөра
Бет'-Еле у р'оһьлата р'ийа сәрәкә,
кө һәвраз дьчә Бет'-Еле һ'әта Шә-
хәме, ль алийе башура Львонайе». ²⁰ Вана
кьрә сәр бьнйаминийа у
готьн: «Һәр'ьн хwә нава р'әзе тьри-
йада вәшерьн, ²¹ гава һун бьбиньн
кө qизед Шилойе дәртен говәнде
бьгьрьн, һьнге һун жь нава р'әзе
тьрийа дәрән, һәр йәк хwәр'а жь
qизе Шилойе йәке бьр'әвинә у
бьбә wәлате бьнйаминийа. ²² Ле
гава бав у бьрайед ван бенә щәм
мә газьнед хwә бькьн, әме вана-
р'а бежьн: «Һун бьдънә хатьре мә,
чьмки жьнед кө мә шер'да бона
ван анин, һәр кәсир'а нәк'әт, йа
дөда жи wә әв нәданә ван, ве
йәкеда нәһәqийа wә т'өнә». ²³ Бьн-
йаминийа оса жи кьр, һәр йәки
жь говәнде wәкә һ'әсабе хwә qиз
хwәр'а р'әвандьн. Паше әвана

вэгэр'ийанэ сэр мылк'е хwэ, ба-
жар диса чекьрын у wанада ман.
²⁴Пэй ван йэкар'а исраели жь wьр
чун, һэр йэк чу сэр мылк'е хwэ,

гьһиштэ qэбил у малбэга хwэ.
²⁵Wан р'ожада Исраеледа п'адша
т'өнэбу, һэр кэси чава дьхwэст
өса жи дькьр.[†]

Р'ут'

Пешготын

Сэрпхатийа Р'ут' вэ'де сэрвертийа р'ебэрада қэвъмийэ, нава дирика израелийда^ф вэ'даки хэри чэтын у хэлайи-щэлайеда. Эва сэрпхатийа дэрпхэда э'мьре малэкэ сэфр'ида йэ, к'ижан кө нэ мина һ'эму сэрпхатийед к'ьтеба Р'ебэрада кө тенэ готъне.

Мерхаса ве к'ьтебеда Р'ут' э, к'өлфэтэкэ шаһьлэ жь Мовабе^ф бу (э'рде сэр синоре Израеле).

Моваби дьжмьне Израеле бунэ у изьна зөр'эта ван т'онэбуйэ кө Ходан һ'эбандьнеда бьбуна п'арэкэ израелия (Добарэкьрына Қануне 23:3). Ле Р'ут' йэки израели дьстинэ, пэй мьрына мере хвэр'а Р'ут' һьндава хвэсийа хвэ Наһомийеда амьн дьминэ, өса кө мьлэте хвэсийе дьбэ мьлэте ве у Хвэдейе хвэсийе дьбэ Хвэдейе ве.

Хьлазийа к'ьтебеда дэрпхэда зөр'эта Р'ут'еда һьвисар э. Эм бь ве йэке пе дьһ'эсын вэки Р'ут' дийа кальке Давьд^ф п'адшайе Израелейи мэзын буйэ у пэй гэлэк қөр'нар'а жи жь зөр'эта Давьд Иса^ф Мэсиһ^ф дьбэ.

Һэгэр мэрвэк бь амьни бавэрийа хвэ Хвэде бинэ у анэгори т'эмийед Ви бьжи, эв жь к'ө бэ ль Хвэде қэбул э.

Елимэлэх нэфэред хвэва дьчэ Мовабе

1 ¹Һена сэрвертийа р'ебэрада вэлетда бу хэлайи. Жь Бет'лэһ'ма Щьһуда^ф мэрвэк т'эви к'өлфэта хвэ у һэр дө көр'ед хвэ чу э'рде Мовабе^ф хэрибийеда ма. ²Наве ви мэрви Елимэлэх* бу, наве к'өлфэта ви Наһоми бу, наве һэр дө көр'а, йэк Маһ'лон бу, йэк жи К'илион. Эвана эфрат'и бун, жь Бет'лэһ'ма Щьһуда чунэ э'рде Мовабе у ль вьр ман. ³Мере Наһомийе Елимэлэх мьр, Наһоми һэр

дө көр'ава ман. ⁴Ван һэр дө көр'а қизед мовабийа стандьн, наве йэке Орпа бу, наве йэке жи Р'ут'. Эвана ль вьр вэкэ дэһэ сала ман. ⁵Паше һэр дө көр'е ве Маһ'лон, К'илион жи мьрын у эве к'өлфэте һэр дө көр' мерва онда кьрын.

Наһоми у Р'ут' вэдьгэр'ьн Бет'лэһ'ме

⁶Пэй ве йэкер'а эва р'абу кө т'эви һэр дө букед хвэ жь э'рде Мовабе вэгэр'э вэлэте хвэ, чьмки эве э'рде Мовабеда бьһистьбу,

* **1:2** Бь ибрани «Хвэде п'адше мьн э».

кө Хөдан^ф сәри ль щьмэ'та Хwэ хьстийэ, р'ьсде ван гиһанди йэ. ⁷Эва жь ви щийе хwэ, т'эви һәр дө букед хwэ р'абу кө р'ек'эвэ вэгәр'э wэлате Щьһуда. ⁸Һьнге Наһомийе готэ һәр дө букед хwэ: «Һәр'ын лаwо, һәр кэс вэгәр'э һәр'э быгһи-жэ дийа хwэ. һун һьндава мьн у меред хwэйэ мьрида чаwа бунэ, бьра Хөдан жи wэкэ эwе қәнщийа wэйэ кьри бинэ пешийа wэ. ⁹Бьра Хөдан бэхте wэ wэкэ, һәр кэс жь wэ мала мере хwэда сыт'ар бэ». Пэй ве готьнер'а Наһоми чу р'уйе ван, wана кьрэ зарин, гьрийан ¹⁰у готьн: «На, эме жи т'эви тэ ль сэр мьлэте тэда вэгәр'ын». ¹¹Ле Наһомийе готэ wan: «На қизед мьн, пашда вэгәр'ын, һуне г'эви мьн бенэ чь? Т'ө бэт'ьне мьнда көр' һәнэ, кө эw бьбьнэ меред wэ? ¹²Пашда вэгәр'ын һәр'ын қизед мьн, чьмки мьн иди салед хwэ дэрбаз кьрнэ, эз хwэ иди мер накьм. Йан һэгәр мьн бьгота гөман һэйэ, кө эзе ишэв мер кьм көр'а биньм, ¹³гэ-ло һуне һақас wэхт бьмана, һ'эта эw мэзьн буна? Йан бона ве йэке һуне бьмана wэйе мер нэкьрана? На қизед мьн, көл-дәрдед мьн жь йед wэ гьрантър ьн, чьмки дәсте Хөдан ль сэр мьн гьран буйэ». ¹⁴У wана диса кьрэ зарин у гьрийан. Орпа чу р'уйе хwэсийа хwэ вэгәр'ийа, ле Р'ут' жь we нэқәтийа.

¹⁵Һьнге Наһомийе готэ Р'ут'е: «Ва йэ жьнт'ийа тэ ль сэр щьмэ'та хwэ у хwэдейед хwэда вэгәр'ийа, тө жи ль пэй жьнт'ийа хwэ

һәр'э». ¹⁶Ле Р'ут'е готе: «П'ейи ль сэр мьн нэкэ, кө эз жь тэ бьқә-тьм, дур к'эвьм, чьмки тө к'өда һәр'и эзе бем, тө ль к'ө бьмини эзе жи ль wьр бьминьм. Щьмэ'та тэйе щьмэ'та мьн бэ, Хwэде^ф тэйе Хwэдейе мьн бэ. ¹⁷Тө ль к'идәре бьмьри эзе жи ль wьр бьмьрм у ль wьр бемэ дэфьнкьрне. Бьра Хөдан аһа у жь ве йэке хьрабтър бинэ ль сәре мьн, һэгәр пештър и мьрне, тыштэки майин мьн жь тэ бьқәтинэ». ¹⁸Гава Наһомийе дина хwэ дайе, wэки эве нета хwэда данийэ кө э'сэ т'эви we һәр'э, иди зор ле нэкьр.

¹⁹Һьнге һәр дөйа һэвр'а данэ ль сэр р'е һ'эта Бет'ләһ'ме чун. У гава к'этьнэ Бет'ләһ'ме, һ'эж к'этэ т'э-мамийа бажер у к'өлфэта дьготьн: «Эва Наһоми йэ?» ²⁰Ле эве дьготэ wan: «Мьнр'а нэбежьн Наһоми*, ле мьнр'а бежьн Мара**, чьмки Йе һәри Зор дәр-көлава эз данимэ. ²¹Эз т'ер-т'ьжи дәрк'этьм чум, ле Хөдан эз дәствала вэгәр'андьм. Хөдан чәрха мьн ч'эп кьр у Йе һәри Зор эз кьрмэ ве р'оже. Иди чьма дьбежьнэ мьн Наһоми?» ²²Бь ви аwайи Наһоми т'эви бука хwэ Р'ут'а мowаби, жь wэлате Mowabe вэгәр'ийа у wэхте дәстпекьрнэ щәһдьруне гһиштьнэ Бет'ләһ'ме.

Р'ут' зэвийа Bowазда сьмбьла т'оп дькэ

2 ¹Пьсмамэки малмеране Наһомийе һэбу. Эва жь олк'а Елимэлэх бу, йэки хwэйһэбук,

* 1:20 Бь ибрани «Омьдайи, бэхтэwари».

** 1:20 Бь ибрани «Тэ'лайи, дьлеши».

бь нав у дэнг бу, наве ви Bowaz бу. ² Р'ут'а мowaби готэ Наһомийе: «Эз һәр'эмэ нава зэвийа, дьле к'е ль сэр мьн бышәwьтэ, эз пэй ви һәр'эм сьмбьла т'оп кьм». Эwe готэ we: «Һәр'э қиза мьн.»[†] ³ У Р'ут' чу к'этэ зэвике, пэй нандьруйа сьмбьл т'оп кьрн. У жер'а оса ль һав һатьбу, кө әw к'этьбу зэвийа Bowaze жь олк'а Елимәлэх. ⁴ Аwa Bowaz жь Бет'ләһ'ме һат готэ нандьруйа: «Хөдан қәwата wәр'а бә!» Wана ле вәгәр'анд у гот: «Бьра Хөдан дөа ль тә бькә!» ⁵ һынге Bowaz жь хөламе кө чава сәрwер ль сэр нандьруйа к'ьфш кьрбу пьрси: «Әва қиза к'е йә?» ⁶ Хөламе сәрwере нандьруйа ле вәгәр'анд у гот: «Әва қизька мowaби йә, йа кө т'эви Наһомийе жь әрде Mowaбе вәгәр'ийайә һатийә. ⁷ Эwe готэ мә: «Изьна wә һәбә кө эз пэй нандьруйа сьмбьла бәрәв кьм у жь нава қәwшада жи т'оп кьм». Ве сьбе зува әва һатийә у һ'эта ньһа әw ль вьр ә, қәт нәчуйә мале р'һ'әт бә жи». ⁸ һынге Bowaz готэ Р'ут'е: «Бьбьһе қиза мьн, нәчи әрде хәлқеда т'оп нәки у жь вьр жи дур нәк'эви, ле ль вьр щәм щарийед мьн бьмини. ⁹ Дина хwә бьдә we зэвийа кө әw дьдьрун у ль пэй wан һәр'ә. Мьн бона тә т'әми дайә хөлама, кө қәдьре тә нәк'эвьн. Гава т'и би жи, незики дәрдана би у жь ава хөлама к'ьшанди вәхви». ¹⁰ Р'ут' дәwәр'уйа чу әрде у ль бәр та бу готе: «Әва жь чь йә кө дьле тә һақаси ль сәр

мьн дышәwьтә у бона мьн жи һақаси пьрс-пьрсйара дьки? Нә эз йәкә хәриб ьм?» ¹¹ һынге Bowaz ле вәгәр'анд у готе: «Пай мьрьна мере хwәр'а, тә чь қәнщи хwәсийа хwәр'а кьрийә, һ'әму кьрнед тә мьнр'а гьли кьрнә. Оса жи ә'йан ә кө тә чава де у баве хwә у wәлате хwә һьштийә у һати гьһишти we щьмә'те, к'ижан кө тә пешда нас нәдькьр. ¹² Бьра wәкә кьрнә тә Хөдан бинә пешийа тә у бьра Хөдан Хwәдейе Исраел^ф ль сәр тәда бьбаринә, wәки тә һати бьн п'әр'е Wiда сьг'арәке бьбини». ¹³ һынге Р'ут'е готе: «Хwәйе мьн, бьра дьле тә диса ль сәр мьн шәwат бә, чьмки тә бәр дьле мьнда һати у тә т'эви щарийа хwә ширьн-ширьн хәбәр да, ле р'аст эз wәкә щарикә тә жи ниньм». ¹⁴ Bowaz wәхте нанхwарьне готэ we: «К'әрәм кә сәр нен у пә'рийе хwә сьркеда кә». Р'ут' т'эви нандьруйа р'уньшт. Эwi фьрикед қәланди данә we, әwe хвар т'ер бу у бәр жи ма. ¹⁵ Гава әwa р'абу чу сьмбьла т'оп кә, Bowaz т'әми да хөламед хwә у гот: «Бьра әw жь нав қәwшада жи т'оп кә у we нәдьнә шәрме. ¹⁶ Бона хатьре we жь қәwша жи бавежьнә әрде у бьһельн бьра т'оп кә, бехатьрийа we нәкьн».

¹⁷ Эwe һ'эта бәре еваре we зәвийеда т'оп кьр у гава әw к'өта, бу wәкә ефакә* щәһ. ¹⁸ Р'ут'е т'орпе хwә һьлда чу бажер у хwәсийа we әw щәһе weйи т'опкьри дит, һынге

* 2:17 «Ефак» дәрданәкә wәкә бист у дө литьри бу.

2:2 Qануна К'аһинтийе 19:9-10; Дөбарәкьрнә Qануне 24:19.

Р'ут'е эw бәрмаие жь wi хөрәке кө пе т'ер бьбу жи дәрхьст да we. ¹⁹Һынге хwәсийе же пьрси у готе: «Иро тә жь к'ө т'оп кьрийә у ль к'ө хәбьти йи? Бьра дөа ль wi бә, йе кө тәр'а кьрийә қәнщи». Һынге әwe хwәсийа хwәр'а гьли кьр, кө щәм к'е хәбьтийә у гот: «Наве wi мәрьве кө эз иро щәм wi хәбьтимә Bowаз э». ²⁰Наһомийе готә буква хwә: «Бьра дөайе Хөдан ль wi бә, кө әwi пышта хwә нәда мьри у зендийа». Наһомийе готә we: «Әw мәрьва йәки жь олк'а мә йә, пьсмамәки мәйи незик э, гәрәке али мә бькә».† ²¹Һынге Р'ут'а мowaби гот: «Әwi өса жи готә мын: «Жь хөламед мын дур нәк'әви, һ'әта кө әw нандрьуна мын хьлаз нәкьн». ²²Наһомийе буква хwә Р'ут'р'а гот: «Қәнщ э қиза мын, кө тө т'әви щарийед wi һәр'и-бейи у тә нава әрде хәлқеда нәбиньн». ²³Aһа Р'ут' жь щарийед Bowаз дур нәк'әт, һ'әта хьлазийа щәһдьрун у гәньмдьруне сьмбьл т'оп дькьрьн у ль щәм хwәсийа хwә жи дьма.

Р'ут' жь Bowаз дә'wa пьсмамтийе дькә

3 ¹Хwәсийа Р'ут'е, Наһомийе готә we: «Қиза мын, эз дьхwазьм кө тә сьт'ар кьм, кө ахьрийа тә хер бә. ²Ва йә Bowазе жь хун-қьнета мә, щәм щарийед к'ижани тө дьмайи, әwe ишәв бедәрета

щәһ бьдә бе. ³Р'абә ньһа сәре хwә бышо, р'уне бинхwәш ль хwә дә, хәмьла хwә ль хwә кә у бәржерид бедәре бә, ле тө хwә нишани wi нәди, һ'әта әw хwарьн-вәхwарьна хwә хьлаз нәкә. ⁴У гава әw дькә кө р'азе, тө госқөлахийа щийе р'азана wi бькә у һәр'ә бьнп'ийева бьк'әвә щийе wi п'алдә. Һынге әwe тәр'а бежә, кө тө чь гәрәке бьки». ⁵Р'ут'е готә we: «Тә чь т'әми данә мын, әзе һ'әму тьшти жи өса бькьм».

⁶Әw бәржерид бедәре бу у хwәсийе чь т'әми дабуне, әwe өса жи кьр. ⁷Bowаз пәй хwарьн-вәхwарьнер'а, к'әфа wi щи, чу бәр щәһе лод кьри п'алдә кө р'азе. Һынге әwa тәлә-тәл чу, бьнп'ийева к'әтә нава щийе wi п'алда. ⁸Ниве шә-ве әw мәрьв вәщньңи, вәгәр'ийа дина хwә даие, ва йә к'өлфәтәк бьнп'ийеда п'алдайи йә. ⁹Әwi же пьрси: «Тө к'е йи?» Әwe готе: «Эз щарийа тә мә, Р'ут' ьм, п'еша хwә бавежә ль сәр щарийа хwә*, чьмки тө пьсмаме мыни незик и». ¹⁰Әwi готе: «Дөайе Хөдан ль тә бә қиза мын! Қәнщийа тәйә ве ахьрийе жь йа пешьн зедәтър э, чьмки тө пәй шаһьлед к'әсиб йан дәwләти нәчуйи. ¹¹Ньһа қиза мын нәтърсә, тә чь мынр'а гот әзе бькьм, чьмки т'әмамайа щьмә'та бажер занә, кө тө к'өлфәтәкә хwәй'әсьл и. ¹²Р'аст э кө эз пьсмаме тә мә, ле нава пьсмамтийа мәда йәки һе незик һәйә.† ¹³Ишәв ль вьр шәва хwә

* **3:9** Әва нишана дә'wa һ'ал-зәwаше бу.

2:20 Дьбарәкьрьна Қануне 25:5-10; Қануна К'аһинтийе 25:25, 47-49; Әйуб 19:25; Ишайа 49:26. **3:12** Р'ут' 2:20.

дэрбаз кэ. Сьбе зу хэгэр эв алийе борщдарийа пьсамтийеда тэ қэбул кэ, эв тыштэки қэнц э, бьра қэбул кэ, ле хэгэр эв борщдарийа пьсамтийе нэхвазэ бьқэдинэ тэ қэбул нэкэ, һынге эзе бьқэдиньм у тэ қэбул кьм. Эз ви Хөдани кьм! П'алдэ ль вьр һ'эта сьбе».

¹⁴ Эве һ'эта к'эве сьбэһе бьнп'ийа вида п'алда у өса зу р'абу, кө һе т'ө кэси нькарьбу кэсэк нас кьра. У һынге эви готе: «Бьра т'ө кэс ньзаньбэ, кө к'өлфэт к'этийэ бедэре». ¹⁵ Паше готэ we: «Шала ль сэр хвэ бинэ вьр бьгрэ». Эве эв гьрт у Bowаз шэш код щэһ чап кьр, да ль сэр мьла у эв чу бажер. ¹⁶ Эва жи чу щэм хвэсийа хвэ у хвэсийе же пьрси: «Қиза мьн, тө чава йи?» Эве хвэсийер'а гьли кьр, чь кө ви мэрьви бона we кьрбу. ¹⁷ Паше жи хвэсийер'а гот: «Эв шэш код щэһ эви да мьн, гот: «Дэствала ль сэр хвэсийа хвэда вэнэгэр'э». ¹⁸ һынге Наһомийе готе: «Қиза мьн ньһа сэбьр кэ, һ'эта кө бьзаньби эв шьхөле we чава бе сери, чьмки эв мэрьва һ'эта иро эви шьхөли сафи нэкэ, дьле ви р'ьһ'эт набэ».

Боваз Р'ут'е дьстинэ

4 ¹ Боваз чу ль бэр дэргэһе* бажер р'уньшт. У ава эв пьсаме кө Боваз бэ'са ви кьрбу дэрбаз дьбу. һынге Боваз гази ви кьр у готе: «һэвало, к'эрэм

кэ, ль вьр р'уне». Эв жи вэгэр'ийа р'уньшт. ² Паше Bowаз гази дэһа р'успийед^ф бажер кьр у готэ ван: «К'эрэм кьн ль вьр р'унен». Эв жи р'уньштьн. ³ һынге Bowаз готэ ви пьсами: «Наһомийа кө жь э'рде Мовабе вэгэр'ийайэ һатийэ, дьхвазэ ви э'рде п'ара бьрайе мә Елимэлэх бьфьрошэ. ⁴ Эз фькьрим кө ве йэке бьгьһиньмэ гөһе тэ у тэр'а жи бежьм, вэки тө пеш һазьред р'уньшти у р'успийед щьм'эта мьнва ве п'аре бьби хвэийи. хэгэр тө дьхвази бь изьна пьсамтийе ве п'аре бьби хвэийи, бьбэ. Ле хэгэр нахвази, мьнр'а бежэ кө эз заньбьм, чьмки пештьри тэ иди т'ө кэс т'өнэ кө борще пьсамтийе бьқэдинэ. Пэй тэр'а ль мьн дьк'эвэ». Эви гот: «Бэле эзе борще пьсамтийе бьқэдиньм» ⁵ һынге Bowаз ль сэр ве йэкеда зедэкьр у готэ ви пьсами: «Ве жи заньбэ, гава we р'ожа тө жь Наһомийе ви э'рди бьк'ьри, гэрэке жьна йе мьри, Р'ут'а моваби жи бьстини, вэки ware йе мьри шин ки, кө наве ви онда нэбэ». ⁶ һынге ви пьсами гот: «Эз ви борще пьсамтийе нькарьм бьқэдиньм, нэбэ кө эз ware хвэ р'эш кьм. Ви борще пьсамтийа мьн тө бьқэдинэ, чьмки жь қэвата мьн дэр э». ⁷ (Бэре нава Исраеледа эв йэк һэбу, к'ьр'ин йан фьротанэкеда кө һэр тышт бь шэ'дэти у избати бьбууйа, һынге йэки сола ньге хвэ

* **4:1** Ви чахи мэйдана незики дэргэһе бажер эв ши бона т'өщарэтийе, диwane у қьрара бу.

4:5 Дөбарэкьрына Қануне 25:5-10.

дехьст у дьда йэки дьн. У эв йэк Израеледа дьбу шэ'дэти).[†] ⁸ Паше ви пьсмами готэ Bowаз: «Тө хwэ-р'а бьк'ьр'э». У сола ньге хwэ ехьст да ви. ⁹ Ви чахи Bowаз готэ ван р'успийа у т'эмамийа цьмэ'те: «хун иро шэ'дэ нэ, кө мьн х'эму хэбука Елимэлэх, К'илийон у Маһ'лон жь Наһомийе к'ьр'и. ¹⁰ У жьна Маһ'лон, Р'ут'а мowaби жи мьн хwэ'р'а жьн станд, wэки наве йе мьри жь нава бьратийа ви у щиваред ви онда набэ. Бона р'ожа иройин хун шэ'дэ нэ». [†] ¹¹ Ынге х'эму цьмэ'та бэр дэргэһ, р'успийава т'эвайи готьн: «Эм шэ'дэ нэ. Бьра Хөдан we к'өлфэта кө we бьк'эвэ мала тэ, бькэ мина Р'аһеле у Леайе, к'ижана кө мала Израел ава кьрын. Тө нава Эфрат'еда qə-wat би у Бет'лэх'меда жи навэки қазьнщ ки». [†] ¹² Бьра мала тэ бьбэ мина мала Перес, чава кө Т'амаре жь we мале зөр'эт ль пэй Щьһуда^ф хьст, өса жи Хөдане жь we к'өлфэта цаһьл бьдэ тэ». [†]

Р'ьк'ьнийата^ф Даwьд^ф

¹³ Bowаз Р'ут' чава жьн станд, эw бунэ х'элалэ һэв. Бь р'э'ма Хөдан эw х'эмлэ дэрк'эт у көр'эк ани. ¹⁴ Ынге к'өлфэта готэ Наһомийе: «Шькьр Хөданр'а, кө Эви иро тө безөр'эт нэһьшти. Дэ бьра эw Израеледа бь нав у дэнг бэ! ¹⁵ Эва т'ьфала мэзынайийа тэда we бьбэ бина ль бэр тэ у тэ һьлдэ-дайнэ, чьмки эва жь we бука тэйэ кө тэ х'ьз дькэ дьне к'этийэ, йа кө жь х'эфт көр'а четьр э». ¹⁶ Пэй we готьнер'а Наһомийе көр'ьк һьлда да х'эмеза хwэ у жер'а бу дадьк. ¹⁷ К'өлфэтед щинара нав ле кьрын у готьн: «Наһомийер'а көр'эк бу» У наве ви Овед данин. Эва баве Йешайе баве Даwьд^ф бу.

¹⁸ У зөр'этед Перес эв ьн: Жь Перес һэсрун бу, ¹⁹ жь һэсрун Р'ам бу, жь Р'ам Аминадав бу, ²⁰ жь Аминадав Нэһшон бу, жь Нэһшон Сэлмон бу, ²¹ жь Сэлмон Bowаз бу, жь Bowаз Овед бу, ²² жь Овед Йеша бу, жь Йеша жи Даwьд бу.

4:7-8 Дөбарэкьрына Қануне 25:9. **4:10** Дөбарэкьрына Қануне 25:5-6.

4:11 Дэстпегун 29:31. **4:12** Дэстпегун 38:27-30.

К'ътеба Самуелә Ә'wльн

Пешготын

Анәгори әдәте исраелийа^ф әв һәр дө к'ътебед Самуел к'ътебәк бун, ле анәгори әдәте р'уси у әрмәни ван һәр дө к'ътебар'а дьбежын П'адшати I у П'адшати II. Дәстпебуна ван к'ътеба бә'са буйина Самуел у щийе wийи ль дирока щьмә'та Исраеледа дькьн. Әw п'е-хәмбәре^ф Хwәде у р'ебәре Исраелейи хьлазийе буйә.

Сәред к'ътебейә ә'wльнда (жь сәре 1-е һ'эта 7-а) бә'са ә'мьре Самуел те кьрьне. We һьнге гава әви р'ебәрийа Исраеле кьрийә, әw нә п'адша буйә, нә жи сәрәкк'аһин^ф, ле ә'ян ә кә әви жь Әлийе сәрәкк'аһин баштьр т'әмийед Хwәде қәдандьнә. Әлийе сәрәкк'аһин нәхwәстийә варгәһастьне бькә нава нәфәред хwә у ч'арәк ль кәр'ед хwә нәкьрийә, гава вана Қанун^ф т'әр'ьбандийә.

Ле ве сәрһатийеда, готын нә кә ль сәр Самуел ә, ле ль сәр п'адшед Исраелейә пешьн ә, к'ижан кә бь дәсте Самуел һатьбунә р'ункьрьне^ф бона п'адшатийе. (Р'ункьрын дьда к'ьфше wәки мәрвь бона қөльхәки бьльнд дьһатә к'ьфшкьрьне.) Жь сәре 8-а һ'эта 15-а бона к'ьфшкьрьна п'адша у шәр'ед т'әви мьләтед нәйар те готьне. Ша-вул п'адше Исраелейи ә'wльн бу, бона сәрwерийа щьмә'та Хwәде йәки бекер дәрк'әт. һьнге Самуел дәнге Хwәде бьһист wәки Давьде шьвани щаһьл бона п'адшатийе к'ьфш кә, к'ижанива we т'әмамия дирока исраелийа гьредаий бә.

Ле Давьд п'адша пер'а-пер'а ль сәр к'өрсийа п'адшатийе р'унә-ньшт. Пешийе әви Шауулр'а қөльх кьр, пәйр'а Давьд һ'әвза хwә жь Шауул кьр, әw р'әви у хwә жь wи вәшарт (жь сәре 16-а һ'эта 30-ий). Р'астә Давьд алийе Хwәдеда чава п'адша һатьбу бьжартьне, ле әви к'өрсийа п'адшатийе бь зоре зәфт нәкьр, һивийе ма һ'эта кә Шауул мьр.

К'ътеба ә'wльн бь сәрһатийа бона мьрьна Шауул у кәр'ед wива сәр һәвда те, гава әвана шер'да тенә кәштьне, чьмки Шауул пышта хwә да Хwәде (сәре 31-е).

Буйина Самуел

1 ¹ Ль Р'амат'айим-Сопиме жь ч'ийа-банийед Эфрайиме мэрвэк һэбу, наве ви Елқанаһ бу, эв көр'е Йероһаме Елиһуйе Т'оһ'уйе көр'е Супе эфрат'и бу. ² Дö жьнед ви һэбун, наве йәке һ'анна, наве йа дöда жи П'ьнина бу. Зар'ед П'ьнинайе һэбун, ле зар'ед һ'аннайе т'өнэбун. ³ Эв мэрва һәр сал жь бажаре хвэ һэвраз дьчу Шилойе кө Хөдане^ф Ордийа бһ'эбинэ у қөрбане^ф бьдэ. Ль вьр һәр дö көр'ед Әли, һофни у Пинһас к'аһинед^ф Хөдан бун. ⁴ У ль р'ожа горидайине Елқанаһ п'ар дьданэ П'ьнина к'өлфэга хвэ, һ'эму көр'ед we у қизед we. ⁵ Ле дөбарэ дьда һ'аннайе, чьмки һ'анна һ'эз дькьр. We йәке нэ дьньһер'и кө Хөдан бэт'ьне we дадабу. ⁶ һевийа we һәр гав тэ'н ледьда у дьле we дешанд, чьмки Хөдан бэт'ьне we дадабу. ⁷ Эва йәка һәр сал дьрәвьми, гава һ'анна һьлдк'ышийа Хана^ф Хөдан, П'ьнинайе эв дешанд, эв жи дьгьрийа у нан нэ дьхвар. ⁸ У Елқанаһе малхе we готэ we: «һ'анна! Тö чьма дьгьрийи, чьма нан нахви у чьма оса дьлтэнг и? Дьбэ эз бона тэ дәһэ көр'а четьр ниньм?»

⁹ Пәй хварьн-вэхварьна Шилойеда һ'анна р'абу чу ль бәр Хөдан сәкьни*. Әлийе к'аһин жи сәр к'өрсийе ль бәр шемика Пирозгәһа^ф Хөдан р'уньштьбу. ¹⁰ Эве бь

дьле көл Хөданр'а дöа дькьр у бь к'эсьр дьгьрийа. ¹¹ һьнге we ад-қьрар кьр у гот: «Йа Хөдане Ордийа! һэгәр Тö ль сәр зәлулийа щарийа Хвэда бьньһер'и, мьн бир бини у щарийа Хвэ бир нәки, әвләдәки көр'ин бьди щарийа Хвэ, эзе ви бьдьмэ Хөдан ль нава һ'эму р'ожед ә'мьре ви у дузәне сәре ви нәк'эвэ». ¹² У аһа әве дьреж ль бәр Хөдан дöа дькьр, Әли динна хвэ дьда дөве we. ¹³ һ'аннайе дьле^ф хвэда дöа дькьр. Т'эне левед we дьчун-дьһатьн, ле дэнг жь we дәрнәдьк'эт. Әли жи т'ьре эв сәрхвэш ә. ¹⁴ Әли готэ we: «һ'эта к'энге те сәрхвэш би? Сәр һ'ыше хвэда вәрә!» ¹⁵ һ'аннайе щаба ви да у готе: «На, хвәйе мьн, эз к'өлфәтәкә дьлшкәсти мә, мьн шәрав-мөва вәнәхварийә, мьн дьле хвэ ль бәр Хөдан вәкьрийә. ¹⁶ Щарийа хвэ к'өлфәга бекер һ'эсаб нәкә, чьмки жь дәст п'р'анийа дәрд-көлед хвэ һ'эта ньһа мьн дöа кьр». ¹⁷ Әли щаба we да у готе: «һәр'э тәр'а охьр бэ у бьра Хвәдейе^ф Исраеле^ф хвәстьна тэ бьдэ тэ, чь кө тэ жь Ви хвәст». ¹⁸ Эве гот: «Дә бьра щарийа тэ ль тэ хвэш бе». Эв к'өлфәт дәрк'эт чу, нан хвар у бәшәра we иди хвэш бу.

Буйина Самуел
у Хөданр'а дайи

¹⁹ Эвана сьбе зу р'абун ль бәр Хөдан та бун, вәгәр'ийан һатьнә

* **19** Эва щөмла «Чу ль бәр Хөдан сәкьни» тек'ста ибранида т'өнә, эв жь вәлгәр'андьна йунанийә кәвьн һатийә.

11 Жьмар 6:1-21.

Р'амайе мала хwэ. Елqанaн сэрe хwэ h'анна жьна хwэр'а дани. У Ходан h'анна бир ани. ²⁰ h'анна h'эмлэ дэрк'эт, р'ожед we пер'а гьшиштын эwe кор'эк ани у наве ви дани Самуел*, гот: «Чьмки мын эw жь Ходан хwэст».

²¹ We хьнге мере we Елqанaн h'эму мала хwэва хэвраз чу кó дийарийа^ф хэр сал Ходанр'а бьдэ у созе хwэ бинэ сери. ²² Ле h'анна хэвраз нэчу, эwe готэ малхе хwэ: «К'энге кор'ьк жь шир бе бьр'ине, хьнге эзе ви биньмэ ль бэр Ходан у эwe иди ль wьр бьминэ». ²³ Елqанaнe малхе we готэ we: «К'ижан qэнц э we жи бькэ, сэбьр кэ h'эта кор'ьк жь шир бе бьр'ине. Т'эне бьра Ходан хэбэра Хwэ бинэ сери». h'анна малда ма у шир да кор'е хwэ h'эта эw жь шир бьр'и. ²⁴ Гава кó эw жь шир бьр'и, т'эви ви цанэгаки се сали, ефак* ар у мэшкэ шэрав хьлда хэвраз чу у кор'ьк ани Хана Ходан ль Шилойе. Кор'ьк жи he бьч'ук бу. ²⁵ Цанэга сэржекьрн у кор'ьк анинэ ль цэм Эли. ²⁶ h'аннайе гот: «Хwэйе мын, жь к'эрэма хwэ бьбьне, эз э'мыре тэ кьм, хwэйе мын! Эз эw к'олфэта мэ, йа кó ль wьр бэр тэ сэкьнибу у лава-дилэк жь Ходан дькьр. ²⁷ Бона ви кор'ьки мын дóа дькьр у Ходан эв п'ешк'еши мын кьр, чь кó мын жь Ви хwэстьбу. ²⁸ У эз жи ньна ви дьдьмэ Ходан, ль нава h'эму

р'ожед wида эwe п'ара Ходан бэ». У эви ль wьр Ходан h'эбанд.

Дóайе h'аннайе

- 2** ¹ h'аннайе дóа кьр у гот:[†]
 «Дьле мын бь Ходан ша дьбэ,
 qэwата мын бь Ходан зор э,
 зьмане мын ль сэр нэйаред
 мын дьреж бу,
 чьмки эз бь хьлазкьрьна Тэ
 ша бум.
- ² Йэки мина Ходан пироз^ф т'онэ,
 т'о кэс пештьри Тэ.
 Qэйайе мина Хwэдейе мэ
 т'онэ.
- ³ Бьра иди óса к'обар-бабах
 хэбэр нэдьн,
 бьра п'айдайин жь дэве wэ
 дэрнэйе,
 чьмки Ходан Хwэдейе зань-
 стийе йэ,
 Эw диwана кьред мэрьва
 дькэ.
- ⁴ Тир-кэванед мерхаса тенэ
 шкенандьн,
 ле бет'аqэт бь qэwате тенэ
 шьдандьн.
- ⁵ Йед т'ер бона пэри нан
 хwэ авитьнэ ль сэр села сор,
 ле йед бьр'чи т'ер бун.
 К'олфэта бе бэр h'эфт зар' анин
 ле йа зар'ада хьне сыст бу.
- ⁶ Ходан дькóжэ, Хwэха жи сах
 дькэ,
 давезэ дийаре^ф мьрийа,
 Хwэха жи дэрдьхэ.

* **1:20** «Самуел» бь избрани те фэмкьрне: «Наве Ходан», ле дэнге ве хэбэре мина «жь Ходан хwэсти» йэ.

* **1:24** «Ефак» дэрданэкэ wэкэ бист у дó литьри бу.

2:1 Луqа 1:46-55.

- 7 Хөдан к'эсиб дыкэ, Хвэха жи
дэвлэти дыкэ,
нымыз дыкэ, Хвэха жи
бьльнд дыкэ.
- 8 Эw фэқир жь сэр хвэлийе
р'адькэ,
бэлэнгаз жь сэр к'өлик
бьльнд дыкэ,
кө ван т'эви э'сылзада бьдэ
р'уныштандьне
у к'өрсийа р'умэте бькэ
мылк'е ван.
Чьмки стунед дьнийае йед
Хөдан ын,
ль сэр ван дьняяа щи-вар
кьрийэ.
- 9 Гавед амьне Хвэ Эw хвэй
дыкэ,
ле йед нэп'ак ль тэ'рийеда
өнда дьбьн,
чьмки бь қэwате инсан сэр
нак'эвэ.
- 10 Мықабылед Хөдан we
хурдэхwэши бьн,
Эwe жь э'змен ль сэр wанда
бькэ гөр'ин.
Хөдан we диwана қөлбед
дьне бькэ,
Эwe қэwате бьдэ п'адше
Хвэ
у қэwате бьдэ р'ункьрийе^ф
Хвэ».
- 11 We һынге Елқанаһ чу Р'ама-
йе ль мала хвэ, ле көр'ьк ма ль
щэм Әлийе к'аһин, кө Хөданр'а
қөльх кэ.

Нәһәқийа көр'ед Әли

12 Аwa көр'ед Әли мәрвьнэ бе-
т'эwшэ бун, wана нә Хөдан нас
дыкьр, 13 нә жи борщдарийа к'а-

һинайэ һындава щьмэ'теда. Гава
йэки қөрбан дыда, дәма гошт
к'эландьне, бэрдэстийе к'аһин
гоштгыра сет'эли дестда дьһат ¹⁴у
сителье, бэроше, қаське у дизеда
дыкьр, гоштгыре чь кө дэрхьста
к'аһин хвэр'а һьлдыда. Wана аһа
дани ль сэре һэр исраелийе кө
дьһатэ Шилойе. ¹⁵Оса жи бэри
шэwьтандьна бэз бэрдэстийе к'а-
һин дьһат у дьготэ кэсе кө қөрбан
дани: «К'а гошт бьдэ кө к'аһин-
р'а бе пьжандьне, чьмки эw жь
тэ гоште к'эланди һьлнадэ, ле
т'эне гоште хав». ¹⁶Ле һэгэр эwi
кэси быгота wi: «Бьһелэ пешийе
бэз бе шэwьтандьне, паше чьқас
дьле тэ дьхwазэ һьлдэ», эwi дь-
гот: «На, һэма ньһа бьдэ, һэгэр
на, эзе бь зоре һьлдым». ¹⁷У бь
ви аwайи гөнэйе^ф ван щаһьла
ль бэр Хөдан гэлэки мэзьн бу,
чьмки wана дийарийед Хөдан
дыһ'эр'ьмандьн.

Һ'анна сэри ль Самуел дыхэ

¹⁸Ле Самуеле бьч'ук ефод^ф
к'ътанива wэргьрти ль бэр Хөдан
қөльх дыкьр. ¹⁹Дийа wi чөхе бьч'ук
wir'а чедькьр у һэр сал бона wi
дани, гава т'эви малхе хвэ һэвраз
дычун кө дийарийа һэр сал бьдн.
²⁰Әли дөа ль Елқанаһ у к'өлфэта
wi кьр у гот: «Бьра Хөдан бь ве
жьне зар'а бьдэ тэ бона we п'еш-
к'еша кө we дайэ Хөдан!» Паше
эw вэгэр'ийанэ мала хвэ. ²¹Хөдан
Һ'анна бир ани, эw пе ма у се көр'
у дө қиз жи анин. Самуеле көр'ьк
жи ль бэр Хөдан мэзьн дыбу.

Эли көр'ед хвэ һьлте

²² Эли э'мьрда иди гэлэки мэзын бу. Эви дьбьхист кө көр'ед ви чь тиньнэ ль сэре һ'эму исраелийа, кө эв һ'эта сэре хвэ ван к'олфатар'а жи датинын, к'ижан кө ль бэр дэре Коне^ф Щьвине хьзмэтк'арийе дькьн. ²³ Эли готэ ван: «Һун чьма ван тьшта дькьн? Нэ эз жь т'эмаийа ве щьмэ'те бона һ'эму кьред вэйэ хьраб дьбьнем? ²⁴ Нэкьн, көр'ед мьн, чьмки эв дэнг-бэ'сед кө нава щьмэ'та Хөданда бэла дьбэ нэ қэнц э, кө эз дьбьнем. ²⁵ һэгэр мэрвэк һьндава йэкида гөнэ бькэ, һьнге Хвэдейе бона ви навчетийе бькэ, ле һэгэр йэк һьндава Хөданда гөнэ бькэ, к'е we бона ви навчетийе бькэ?» Ле вана гөр'а баве хвэ нэдькьр, чьмки Хөдан қьрар кьрбу кө вана бьдэ көштгьне.

²⁶ Самуеле көр'ьк чьқас дьчу мэзын дьбу у ль Хөдан у мэрвва хвэш дьһат.[†]

**П'ехэмбэртийа^ф
мьқабьли көр'ед Эли**

²⁷ һьнге мэрвэе Хвэде һатэ ль щэм Эли у готе: «Хөдан аһа дьбежэ: «Эз мала һаруне^ф баве тэва хөйа бум, гава кө эвана ль Мьсьре, мала Фьрэвьнда^ф бун. ²⁸ Мьн һарун жь нава һ'эму қэбилед^ф Исраеледа бона к'аһинтийе бьжарт, кө эв бэр горигэһа^ф Мьн бэ, бьхуре^ф бьшэвьтинэ у ефод ль бэр Мьн хвэ кэ. Оса жи Мьн һ'эму дийарйед шэватейэ исраелийа,

п'ар данэ мала баве тэ.[†] ²⁹ Ле иди һун чьма ван гориг^ф у дийарийед кө Мьн бона Хана Хвэ т'эми кьрэнэ п'епэс дькьн у тө қэдьре көр'ед хвэ сэр Мьнр'а дьгьри, пе һэр дийарийед қэнцэ жь мьлэте Мьн Исраеле, хвэ бэзда к'ок дькьн?» ³⁰ Бона ве йэке Хөдан Хвэдейе Исраеле аһа дьбежэ: «Мьн соз да кө мала тэ у мала һаруне баве тэ һ'эта-һ'этайе ль бэр Мьн қөльх кьн» ле ньһа Хөдан дьбежэ: «We иди өса нэбэ, чьмки йед қэдьре Мьн дьгьрын, Эзе жи қэдьре ван бьгьрым, ле йед кө қэдьре Мьн нагьрын, эве жи бегэдьр бьн. ³¹ Аwa р'оже бен, Эзе қэвата тэ у қэвата мала баве тэ бьшькеньм, we кал-пире мала тэда т'өнэбьн. ³² Те тэнгасийе Хана Мьнда бьбини, ле т'эмаийа Исраеле т'ер-т'ьжи бэ у кал-пире мала тэда т'ө цар т'өнэбьн. ³³ Ле Эзе йэки жь тэ ль бэр горигэһа Хвэ бьһельм, вэки ч'эвед тэ һесьр бьн, дьле тэ жи көл у дэрд бьн. һ'эму нэфаред мала тэ we пе шур бенэ қьр'е. ³⁴ Аwa эве тэр'а бьбэ нишан, кө we чь бе сэре һэр дө көр'ед тэ һофни у Пинһас: Эв һэр дө жи р'ожэкеда we бьмьрын.[†] ³⁵ У Эзе Хвэр'а к'аһинэки амьн к'ьфш кьм, йе кө we хвэстьна дьле Мьн у нэфса Мьн бькэ. Эзе бона ви малэкэ қадим чекьм у эве пешийа р'ункьрийе Мьн һ'эта-һ'этайе һэр'э. ³⁶ Аwa һэр кэсе жь мала тэ сах майи we бе, ль бэр ви бона зивэки у пэ'ри нан та бэ у бежэ: Мьн дайнэ ль сэр

2:26 Луқа 2:52. **2:28** Дэрк'этын 28:1-4; Қануна К'аһинтийе 7:35-36. **2:34** Самуел I, 4:11.

қолхәки к'аһинтийе кә эз пә'ри нан бьхвьм».

Газийа Самуел

3 ¹ Самуеле быч'ук бьн дәсте Әли Хөданр'а қолх дькьр. Ван р'о-жа хәбәра Хөдан дәгмә бу, дитьнок жи һәр гав т'онәбун. ² Р'ожәке Әли нава щиньвине хвәда п'алдаи бу у ч'әвада әв иди мәр'ым бьбу, нькарьбу р'ьнд бьдита. ³ У шәмдана^ф Хвәде һе венәсийабу, Самуел жи ль Пирозгәһа Хөданда, к'идәре Сьндоқа Хвәде ле бу, п'алдаи бу. ⁴ Ынгә Хөдан гази Самуел кьр, әви гот: «Ләбе, эз дьбьһем!» ⁵ У р'әви шәм Әли у готе: «Бәле, эзи ва мә! Тә гази мьн кьр». Ле Әли готе: «Мьн гази тә нәкьрийә, һәр'ә п'алдә». Әв жи вәгәр'ийа чу п'алда. ⁶ Ле Хөдан диса гази Самуел кьр, Самуел р'абу чу щәм Әли у готе: «Бәле, эзи ва мә! Тә гази мьн кьр». Ле Әли гот: «Мьн гази тә нәкьр лаво, вәгәр'ә һәр'ә п'алдә». ⁷ Самуел һе Хөдан нас нәдькьр. Хәбәра Хөдан һе ль бәр ви вәнәбьбу. ⁸ Хөдан щара сьсийа жи гази Самуел кьр, әв жи р'абу чу щәм Әли у готе: «Бәле, эз ва мә! Тә гази мьн кьр». Ынгә Әли ф'әм кьр кә Хөдан гази кәр'ьк дькә. ⁹ Әли готә Самуел: «Һәр'ә п'алдә у гава Әв гази тә кә, тә беже: «Бежә Хөдан, ә'вде Тә дьбьһе». У Самуел р'абу чу ль нава щийе хвә п'алда. ¹⁰ Хөдан һат, ль вьр сәкьни у мина бәре кьрә гази: «Самуел! Самуел!» Самуел гот: «Бежә, ә'вде Тә дьбьһе». ¹¹ Хөдан готә Самуел: «Ва йә Әзе тыштәки ль нава Исраеледа

бькьм у к'и кә бона ве йәке бьбьһе ве ль һәр дө гөһед вида бькә зьнгин. ¹² Ль ве р'оже Әзе һ'әму чь кә Мьн бона мала Әли готьбу, жь дәстпегунеда һ'әта хьлазийе биньмә ль сәре ви. ¹³ Мьн жер'а гот кә Әзе һ'әта-һ'әтайе диwana мала ви бькьм, бона ван нәһәқийед кә кәр'ед ви дькьр'ьн у әви заньбу. Чьмки кәр'ед ви Әз бөһөрмәт дькьр'ьм у әви пешийа вана нәдьгьрт. ¹⁴ Бона ве йәке Мьн мала Әлир'а сонд хвар, вәки нәһәқийа мала Әли һ'әта-һ'әтайе ве бь горийа бь дийарийа нәйе к'әwandьне^ф. ¹⁵ Самуел һ'әта сьбе п'ал да, бәрбанге р'абу у дәрийед Хана Хөдан вәкьр'ьн. Самуел дьт'ьрсийа Әлир'а бона ве дитьноке гьли кьра. ¹⁶ Ле Әли гази Самуел кьр у готе: «Самуел, лаво!» Әви жи гот: «Ләбе, эз дьбьһем» ¹⁷ Әли пьрси: «Хөдан чь тәр'а готийә? Жь к'әрәма хвә жь мьн вәнәшерә. һәгәр тә жь әв тыштед кә тәр'а һатьнә готьне тыштәки жь мьн вәшери, бьра Хвәде һе жь ве хьрабт'ьр бинә сәре тә!» ¹⁸ У Самуел һ'әму әв хәбәр Әлир'а гьли кьр'ьн у т'ө тышт же вәнәшарт. Әли гот: «Әв Хөдан ә, чь кә ль бәр ч'әве Ви қәнщ ә, бьра ве жи бькә». ¹⁹ Самуел мәз'ьн дьбу у Хөдан вьр'а бу у һ'әму хәбәрәд ви һатьнә сери. ²⁰ Т'әмамия Исраеле жь Дане һ'әта Бир-Шевайе заньбун, вәки Самуел п'ехәмбәре Хөдани амьн ә. ²¹ У Хөдан Шилойеда т'ьме хөйа дьбу, чьмки Хөдан Шилойеда бь хәбәра Хвә Самуелва ә'йан дьбу.

4 ¹We һынге т'эмамия Израеле готынед Самуел дьбһист.

**Фьльстини^ф Сьндоқа^ф
Пэймане т'алан дьбһн**

Израели мьрабьли фьльстинийа^ф дэрк'этынэ шер' у ль Әбән-Һаһезэре зома хвә ледан. Фьльстинийа жи ль Афеде зома хвә ледан. ²Фьльстинийа ордийед хвә мьрабьли Израеле саз кьрын у шер' дэстпебу у фьльстини ль сэр Израеле к'этын, вана вәкә чар һ'эзар мәри ль ви шер'ида қыр' кьр. ³Һынге цьмә'т вәгәр'ийа зома хвә у р'успийед^ф Израеле готын: «Бона чь Хөдан иро әм ль бәр фьльстинийа қыр' кьрын? Вэрын әм хвәр'а Сьндоқа Пэймана Хөдан жь Шилое биньн, бьра әв нава мада бә у мә жь дәсте дьжмыне мә хьлаз кә». ⁴Цьмә'те шанд Шилое у жь вьр Сьндоқа Пэймана Хөдане Ордийа ль сэр херуба^ф р'уньшти анин. һәр дө көр'ед Әли, һофни у Пинһас ль вьр т'эви Сьндоқа Хвәде бун.[†]

⁵Гава Сьндоқа Пэймана Хөдан һатә зоме, т'эмамия Израеле бь дәнгәки өса бьльнд кьрә қир'ин, вәки һ'әж к'этә әрде. ⁶Фьльстинийа әв дәнг бьһистын у готын: «Әв чь қир'ин ә ль нава зома ибранийада^ф?» У пе һ'әсийан вәки Сьндоқа Пэймана Хөдан һатийә ль нава зоме. ⁷Һынге фьльстини тьрсийан у готын: «Хвәде һатьнә ль нава зома мә». Вана өса жи дьгот: «Wәй ль мә! Чьмки қәт

тыште аһа нәбуйә. ⁸Wәй ль мә! К'е we мә жь дәсте ван хвәдейед қәват хьлаз кә? Әвана әв хвәде нә, йед кө бь щур'ә-щур'ә бәла ль бәр'ийеда қыр'а мьсьрийа анин. ⁹Мерхас бьн, гәли фьльстинийа! Нәбә кө һун бьбьнә хөламед ибранийа, чава кө әвана хөламед вә бун. Мерхас бьн у шер' бькьн!» ¹⁰Фьльстинийа шер' кьр, Израеле да дәр у һәр израели р'эви ль коне хвә. Израел гәләк һатә қыр'е у жь израелийа си һ'эзар әскәред пәйа к'этын. ¹¹Сьндоқа Хвәде һатә зәфткьрыне у һәр дө көр'ед Әли, һофни у Пинһас мьрын.

Мьрына Әли

¹²Йәк жь қәбила Бьнйамин жь щийе шер' р'эви у we р'өже һатә Шилое, к'ынщед ль сәр ви қәлыши бун у хвәли ль сәре ви бу. ¹³Гава әв һат, ва йә Әли ль дәве р'е ль сәр к'өрсике р'уньштыбу у һивийе бу, чьмки дьле ви бона Сьндоқа Хвәде дьр'ьщьфи. У гава әв мәрвь һат у һ'әму тышт бажерда сальх кьр, т'эмамия бажер кьрә зарин. ¹⁴Әли әв зарин бьһист у гот: «Әв чь қир'ин ә?» һынге әв мәрвь бәзи һат у һ'әму тышт Әлир'а гьли кьр. ¹⁵Әли жи нод у һ'әйшт сали бу, р'онайа ч'ә'вед ви к'этыбу у әви нькарьбу бьдита. ¹⁶Әви мәрвы готә Әли: «Әз жь нава шер' тем, әз иро жь вьр р'эви мә». Әли жи готе: «Чь қәвьмийә лаво?» ¹⁷Қасьд щаба ви да у гот: «Израел жь бәр фьльстинийа р'эви, бәла

^{4:4} Дэрк'этын 25:22.

мэзын хатэ ль сэре мьлэт. хэр дө көр'ед тэ, хофни у Пинхас мьрын у Сьндоқа Хвэде хатэ эфткарьне». ¹⁸ У гава эви бона Сьндоқа Хвэде гот, Эли жь сэр к'орсийа хвэ ль бэр дэргэх к'эт, базьне стуйе ви шкэст у мьр, чьмки эв кал бу у гьран бу. Эви чьл сали р'ебэрийа Израеле кьрьбу. ¹⁹ Бука ви жи, к'олфэта Пинхас дө һ'ала бу, иди ль сэр р'ожа бу. У гава эве бьхист, вэки Сьндоқа Хвэде хатийэ эфткарьне у вэки хэзуре we у мере we мьрынэ, эв к'этэ ль сэр чока у зар' бу, чьмки ньшкева санщуйед we пе гьртън. ²⁰ У гава эв дьмьр, к'олфэтед ль бэр сэкьни дьготъне: «Нэтьрсэ, чьмки тэ көр' ани». Ле эве щаба ван нада у эве гөһ нада ван. ²¹ Эве наве көр' дани Ихабод* у гот: «Р'умэт^ф жь сэр Израеле хатэ һьлдане!» Чьмки Сьндоқа Хвэде хатийэ эфткарьне, хэзуре we у мере we мьрынэ. ²² Эве диса гот: «Р'умэт жь сэр Израеле чу, чьмки Сьндоқа Хвэде хатийэ эфткарьне».

Сьндоқа Хвэде нава фьльстинийада

5 ¹ Фьльстинийа Сьндоқа Хвэде эфт кьрын у жь Эбэн-Һезэр бьрынэ Ашдоде. ² Паше фьльстинийа Сьндоқа Хвэде һьлдан у бьрынэ һьндор'е ощаха Дагон* у эв данинэ р'эх Дагон. ³ Р'ожа дьн бьнэлийед Ашдоде сэре сьбе р'абун дина хвэ дане, we Дагон дэвэр'уйа ль бэр Сьндоқа Хөдан

к'эти йэ. Вана Дагон һьлда у диса данинэ ль щийе ви. ⁴ Р'ожа дьн жи сэре сьбе р'абун дина хвэ дане, we Дагон дэвэр'уйа ль бэр Сьндоқа Хөдан к'эти йэ. Сэре Дагон у хэр дө зэндед ви бьр'и ль бэр шемике нэ, т'эне қэфэса Дагон мабу. ⁵ Лэма һ'эта иро жи т'эреқед Дагон у һ'эмуьед кө тенэ ощаха Дагон п'е ль шемика ощаха Дагонэ Ашдодеда накьн. ⁶ Дэсте Хөдан ль сэр бьнэлийед Ашдоде гьран бу, Хөдан бэла анинэ сэре ван у бь п'ьзкед п'ис Ашдод у дор-бэре we хьст. ⁷ Бьнэлийед Ашдоде эв йэк дитън у готън: «Сьндоқа Хвэдейе Израеле гэрэ ль нава мэда нэминэ, чьмки дәсте Хөдан гьран э ль сэр мэ у Дагоне хвэдейе мэ». ⁸ һьнге вана шанд у һ'эму вэзиред фьльстинийа щьвандьнэ ль щэм хвэ у готън: «Эм Сьндоқа Хвэдейе Израеле чава бькьн?» Вана гот: «Бьра Сьндоқа Хвэдейе Израеле щиг'оласти Гат'е кьн». У Сьндоқа Хвэдейе Израеле щиг'оласти кьрын. ⁹ Пэй щиг'оластьнер'а дәсте Хөдан ль сэр бажер гьран бу, савэкэ гьран к'этэ нав. Хөдан бэла ани ль сэре бьнэлийед ви бажари, жь бьч'ука һ'эта мэзына у ль сэр ван п'ьзкед п'ис к'ьфш бун. ¹⁰ Вана Сьндоқа Хвэде шандьнэ Эк'роне у гава Сьндоқа Хвэде хатэ Эк'роне, эк'ронийа кьрэ зарин, готън: «Вана Сьндоқа Хвэдейе Израеле щиг'оластьнэ ль щэм мэ, кө эм мьлэте хвэва бенэ қьр'кьрьне!» ¹¹ Бьнэлийед Эк'роне

* **4:21** «Ихабод» бь ибрани те фэ'мкьрьне: «Бер'умэт».

* **5:2** «Дагон» наве хвэдейе фьльстинийа бу.

шандын у һ'эму вэзиред фольстинийа щьвандын у готын: «Сьндоқа Хвәдейе Израеле пашда бышиньн. Бьра әв һәр'ә ль щийе хвә, кә әв мә у мьләте мә нәкөжә». Чьмки сава мьрьне ль сәр г'эмамияа бажер бу. Дәсте Хвәде гәләки гьран бу ль вьр ¹² у әв мәрвьед кә нәмьрын, бь п'ьзькед п'ис һатгьнә ледане у зарина бажер дьг'һиштә ә'эмана.

Сьндоқа Хөдан вәдгәр'ә Израеле

Б ¹ Бь ви аवाई Сьндоқа Хөдан ль әрде фольстинийада һ'эфт мәһа ма. ² Фольстинийа гази г'әреқ у к'оч'әка кьрын у готын: «Әм Сьндоқа Хөдан чава бькьн? Бежнә мә, әм чава we бышиньнә ль щийе we?» ³ Вана жи гот: «Гава һун Сьндоқа Хвәдейе Израеле пашда бышиньн, вала нәшиньн, ле wer'а дийарийа^ф бәрвадайине бьдьн. һынге һуне қәңц бьн у бьзаньбьн чьма дәсте Хөдан жь сәр вә найе һьлдане». ⁴ Фольстинийа гот: «Чь дийарийе гәрә әм бона дийарийа Хөданә бәрвадайине бьдьн?» Вана жи гот: «Анәгори һ'эсабе вэзиред фольстинийа, ава готи пенщ п'ьзькед зер'ин у пенщ мышкед зер'ин, чьмки бәла йәк ә, бона вә һ'эмуяа у мир-бәгед вә. ⁵ һун гәрә щур'е п'ьзькед хвә у мышкед хвә йед кә шәлате вә хьраб дькьн чекьн у пәсьна бьдьнә Хвәдейе Израеле. Бәлки Әв дәсте Хвә жь сәр вә, жь сәр хвәдейед вә у жь сәр әрде вә сьвьк бькә. ⁶ Чьма һун дьле хвә дькьнә кәвьр,

чава мьсьрийа у Фьрәвьн дьле хвә кьрынә кәвьр? Гава Хөдан әв бәла анинә ль сәре мьсьрийа, вана Израел бәр'нада у әв дәрнәк'әтьн? ⁷ Дә ньһа әрәбкә ну чекьн у дө ногьнед дошанийә кә нәк'әтьнә бьне нир, һьлдьн у әрәбе ногьнава гьредьн, ле голькед ван жь ван дур хьн, бьбьнә тәвлә ⁸ Сьндоқа Хөдан һьлдьн у дайньнә ль сәр әрәбе, ле әв тыштед зер'ин кә wә Хөданр'а кьрә дийарийа бәрвадайне, бькьнә қөт'ике у дайньнә р'әх Сьндоқе, бьһельн бьра һәр'ә. ⁹ Ле бьньһер'ьн, һәгәр әв бь р'ийа Бет'-Шәмәше дәрбази синоре хвә бә, вәки өса нә Хөдан әва бәла мэзьн ани ль сәре мә. Ле һәгәр на, әме бьзаньбьн, вәки дәсте Хөдан нибу, кә мә хьст, ле әв йәк бь хвә чебу». ¹⁰ Ван мәрвьа өса жи кьр: Дө ногьнед дошани һьлдан, әрәбә ванва гьредан, ле голькед ван тәвләда гьредан. ¹¹ Сьндоқа Хөдан у қөт'ийа бь мышкед зер'ин у щур'ед п'ьзькед ван данинә сәр. ¹² У ногьн р'астә-р'аст р'ийа сәрәкәда бәрбь Бет'-Шәмәше чун. Р'екеда дьчун у дькьрынә бор'ә-бор', нә ч'әп дагәр'ийан нә жи р'аст, вәзиред фольстинийа пәй ван һ'эта синоре Бет'-Шәмәше чун.

¹³ Бьнәлийед Бет'-Шәмәше нәваләда гәньм дьдьрутьн, гава сәре хвә бьльнд кьрын у Сьндоқ дитьн, гәләки ша бун кә әв дитьн. ¹⁴ Әрәбә жи гьһиштә әрде Йешуйе бет'-шәмәши у ль вьр сәкьни, ль вьр кәвьрәки мэзьн һәбу. Даред әрәбе жь һәв дәрхьстьн бона шәватә, ногьн жи Хөданр'а

кърнэ дийарийа т'эвайишэвате. ¹⁵Левийа^ф жи Сьндоқ у эв қот'и, к'ижанеда тыштед зер'ин хэбун, һьлдан данинэ ль сэр ви кэвьре мэзын. Бьнэлийед Бет'-Шэмэше we р'оже дийарийед т'эвайишэвате у гори данэ Ходан. ¹⁶Пенц вэзиред фольстинийа эв йэк дитын у һэма we р'оже вэгэр'ийанэ Экроне. ¹⁷У эв п'ызкед зер'инэ кө фольстинийа чава дийарийа бэрвадайине дабунэ Ходан, йэк бона Ашдоде бу, йэк бона Газзайе, йэк бона Ашқолоне, йэк бона Гат'е, йэк жи бона Экроне бу. ¹⁸Лемьшкед зер'ин анэгори һ'эму һ'эсабед бажаре фольстинийе бун, кө бьн дәсте пенц вэзирада бун, жь бажаред суркьри гьрти һ'эта гондед вэкьри. Эв кэвьре мэзын ль сэр к'ижани Сьндоқа Ходан данин, ль э'рде Йешуйе Бет'-Шэмэшеда һ'эта р'ожа иро шэ'дэ йэ.

¹⁹Ходан бьнэлийед Бет'-Шэмэше хьст, чьмки вана ль һьндор'е Сьндоқе ньһер'ин у жь щьмэ'те һ'эфте* мэри көштын. Щьмэ'т гьрийа бона кө Ходан пе бэла мэзын ль ван хьст. ²⁰Һьнге щьмэ'та Бет'-Шэмэше гот: «К'е дыкарэ ль бэр Ходан бьсэкьнэ, ль бэр Хвэде-йе пироз? У жь мэ Сьндоқе һэр'э щэм к'е?» ²¹У қасьд шандьнэ щэм бьнэлийед Қирйат-Йьһариме, готын: «Фольстинийа Сьндоқа Ходан пашда вэгэр'андьнэ, вэрын бьбьнэ щэм хвэ».

7 ¹Бьнэлийед Қирйат-Йьһариме һатын у Сьндоқа Ходан бьрнэ мала Абинадаб, кө ль сэр гьр бу. Елазаре көр'е ви жи к'ьфш кьрын кө хвэйтитийе ль Сьндоқа Ходан бькэ.[†]

Самуеле р'ебэре Израеле

²Жь we р'ожа кө Сьндоқ данинэ Қирйат-Йьһариме, гэлэк вэ'дэ, ава готи бист сал дэрбаз бу у т'эмамийа мала Израел һ'эйр у дэмана Ходанда бун. ³Һьнге Самуел т'эмамийа мала Израелр'а хэбэр да у гот: «Һэгэр һун бь т'эмамийа дьле хвэ вэдыгэр'ьнэ^ф бэрбь Ходан, вэки өса йэ, дэ хвэдейед башқэ у Э'шт'орэт'а^ф жь нава хвэ дэрхьн, дьле хвэ бьдьнэ Ходан, т'эне Ви бьһ'эбиньн, һьнге Эве вэ жь дәсте фольстинийа хьлаз кэ». ⁴Израелийа п'утед Баэ'л^ф у Э'шт'орэт' дури хвэ хьстын, дәстпекьрын т'эне Ходан һ'эбандьн.

⁵Самуел гот: «Һ'эму израелийа бьщвьиньнэ Миспаһе у эзе бона вэ Ходанр'а дөа бькьм». ⁶Эв щьвийанэ Миспаһе, ав дык'ьшандьн у дьр'этьнэ ль бэр Ходан, ль we р'оже р'ожи^ф гьртын у ль вьр готын: «Мэ ль бэр Ходан гөнэ кьр». У Самуел ль Миспаһеда р'ебэрийа Израеле кьр.

⁷Тава фольстинийа бьһист, вэки израели щьвийанэ ль Миспаһе, вэзиред фольстинийа р'абунэ мьқабьли Израеле. Израелийа эв йэк бьһистын у жь фольстинийа

* **6:19** Нав һьнэк дәстньвисарада «50 070» һэйэ.

7:1 Самуел II, 6:2-4; Дирок I, 13:5-7.

търсийан. ⁸Израелияа готънэ Самуел: «Бона мэ ль бэр Ходан Хвэ-дейе мэ, дэст жь дѳа нэк'шинэ кѳэ ѳв мэ жь дэсте фьльстинийа хьлаз кэ». ⁹Самуел бэрхэк жь бэр маке хьлда у эв чава дийарийа т'эвайишэвате бона Ходан да. Самуел бона Израеле р'эща жь Ходан кър у Ходан щаба ви да. ¹⁰У гава Самуел т'эвайишэват дьда, фьльстини хатън кѳэ т'эви Израеле шэр' кън, ль we р'оже Ходан бь гѳр'инийа райим ль сэр фьльстинийа кърэ қър'ч'ин, эв т'эвиһэв кърън у израелияа қър'а ван анин. ¹¹Израели жь Миспаһе дэрк'этън, данэ пэй фьльстинийа у һ'эта Бет'-К'аре эв қър' кърън. ¹²һынге Самуел кэвьрэк хьлда у дани нава Миспаһе у Шене, наве ви дани Эбэн-һаһезэр* у гот: «һ'эта ви щийи Ходан али мэ кър». ¹³Фьльстини хатънэ зэфте у иди нэдък'этънэ синоре Израеле. Нава һ'эму р'ожед Самуел дэсте Ходан мъфабьли фьльстинийа бу. ¹⁴Бажаред кѳэ фьльстинийа жь Израеле зэфткърьбун жь Эк'роне һ'эта Гат'е, ль Израеле пашда хатънэ вэгэр'андьне. Израеле ѳса жи э'рде ван бажара жь дэсте фьльстинийа дэрхьстън у э'дълайи к'этэ нава израелияа у эморийа^ф.

¹⁵Самуел нава т'эмамайя р'ожед э'мьре хвэда р'ебэре Израеле бу. ¹⁶Һэр сал эв дьчу ль Бет'-Ел, Гилгал у Миспаһе дьгэр'ийа у р'ебэрийа Израеле ль ван һ'эму щийа

дькър. ¹⁷Паше эв вэдыгэр'ийа Р'амае, чъмки мала ви ль вьр бу. Ль вьр р'ебэрийа Израеле дькър у ль вьр горигәһ Ходанр'а чекър.

Израел п'адша дьхвазэ

8 ¹Гава Самуел кал бу, эви кѳэ р'ед хвэ ль сэр Израелер'а р'ебэр к'ѳш кърън. ²Наве ньхѳрийе ви Йеол бу, наве кѳр'е дѳда жи Эбийа, эвана ль Бир-Шевайе һ'акъм бун. ³Ле кѳр'ед ви п'ега вида нэ дьчун, эвана к'ара хвэ дьгэр'ийан, р'ѳшат хьлдъдан у һ'акъмти дьт'эр'ьбандьн. ⁴Һ'эму р'успийед Израеле цъвийан, хатънэ Р'амае щэм Самуел ⁵у готънэ ви: «Ва йэ тѳ кал буйи ле кѳр'ед тэ п'ега тэда начън. Вэрэ ль сэр мэр'а п'адша к'ѳш кэ кѳ һ'акъмтийе мэ бькэ, мина һ'эму мьлэта».† ⁶Ле эв йэк Самуел хвэш нәһат, гава вана гот: «Падша бьдэ мэ кѳ һ'акъмтийа мэ бькэ». Һынге Самуел Ходанр'а дѳа кър. ⁷Ходан готэ Самуел: «Һэр тышт чь кѳ цьмэ'т бежэ тэ гѳр'а ван бькэ, чъмки вана нэ кѳ тѳ т'эхсир кърн, ле Эз т'эхсир къръм, кѳ п'адшатийе ль ван нэкъм. ⁸Жь we р'ожа кѳ Мьн эв жь Мьсьре дэрхьстън у һ'эта р'ожа иро һ'эму кьред ван эв бунэ: Эз дьһыштъм у хвэдейед башқэ дьһ'эбандьн. ѳса жи тиньнэ сэре тэ. ⁹Ньһа гѳһ бьдэ ван, ле т'эне ашкэрэ вана пе бьһ'эсинэ у бона э'рф-э'дэтед п'адшайе кѳ we ль сэр вана п'адшатийе бькэ, ванава э'йан кэ».

* 7:12 Бь избрани «Кэвьре Алик'арийе».

ф 8:5 Дѳбарэкъръна Қануне 17:14.

¹⁰ Самуел һ'эму хэбэред Хөдан гиһандьнэ әве щьмэ'та кө п'адша же дьхвэстьн ¹¹ у гот: «Әв ын э'рф-э'дәтед п'адшайе кө we п'адшатийе ль вэ бькэ: Әве көр'ед вэ һьлдэ, вана дайнэ ль сэр э'рәбед хвэ у вана бькэ сийаред хвэ, әве ль бэр э'рәба вива чава нобәдар бьр'эвьн. ¹² We һьнәка хвэр'а к'ьфш кә чаваша сәрһ'эзара у сәрпенщийа, һьнәке э'рде ви вэдьн у нане ви бьд'рун, бона ви ч'эк у һашәтед э'рәбед ви чекьн. ¹³ Qизед вэ we һьлдэ кө р'унед бинхвәш т'эвдьн, хварьне чекьн у нан быпежьн. ¹⁴ Әве э'рдед вэйя лапә р'ьнд, р'эзед вэйя тьрийа, бахчед вэйи зэйт'уна we һьлдэ у бьдә бәрдәстийед хвэ. ¹⁵ We дәһәкә^ф жь гәньме вэ у тьрийед вэ һьлдэ у бьдә сәрәскәред хвэ у бәрдәстийед хвэ. ¹⁶ Хөламед вэ, хөламокед вэ, щәһьлед вэйя һәрә қәнщ у к'әред вэ we һьлдэ у бона хвэ бьдә хәбате. ¹⁷ Әве дәһәка пәзед вэ һьлдэ, һуне хвәха бьбьнә хөламед ви. ¹⁸ У we р'оже һуне бькьнә зарин жь дәст п'адшайе хвэйи бьжарти, ле әве р'оже Хөдане щабаша вэ нәдә».

¹⁹ Ле щьмэ'те нә дьхвэст гөһ бьдә Самуел у гот: «На! Т'әне бьра п'адша ль сэр мэр'а һәбә, ²⁰ һьнге әме жи мина мьләтед башқә бьн. П'адшайе мә we диwana мә бькә, we пешийа мәва һәр'э у мә бьбә шер'». ²¹ Самуел һ'эму хэбәред щьмэ'те бьһист у готә Хөдан. ²² һьнге Хөдан готә Самуел: «Гөр'а вана бькә у п'адша ванар'а к'ьфш кә». Самуел готә меред

Израеле: «Һәр кәс вәгәр'э һәр'э бажаре хвэ».

Шавул те бьжартьне чаваша п'адша

9 ¹ Мәрвьәк һәбу жь қәбила Бьнйамин наве ви Кис, көр'е Абийеле Сьроре Бьхорат'е көр'е Афийаһ'е бьнйамини. Әв мәрвьәки сәрхвәйи бь нав у дәнг бу. ² Көр'әки ви һәбу, наве ви Шавул, хортәки бәдәв у бәжнбьльнд бу. Ль нава Израеледа жь ви бәдәвт'ьр кәсәк т'өнәбу, әв намьледа ль сәр һ'эмуйа дьк'әт. ³ Р'ожәке к'әред Кисе баве Шавул онда бьбун у Кис готә Шавуле көр'е хвә: «Р'абә хвэр'а хөламеки һьлдә, һәр'э ль к'әра бьгәр'ә». ⁴ Әв ч'ийа-банийед Әфраиммер'а дәрбаз бун, чунә э'рде Шалишайе, ле к'әр нәдитьн. Әв дәрбази э'рде Шаһалиме бун, ль вьр жи т'өнәбун, чунә э'рде Бьнйамин, ле вьр жи нәдитьн. ⁵ Гава әвана гьһишт'ьнә э'рде Супе, Шавул готә хөламе т'әви хвә: «Вәрә әм вәгәр'ьн, нәбә кө баве мьн дәст жь к'әра бьк'ьшинә у бона мә бәр хвә к'әвә». ⁶ Ле хөлам готә ви: «Ва йә, ль ви бажарида мәрвье Хвәде һәйә у әв мәрвьәки нав у дәнг ә, чь кө әв дьбежә те сери. Вәрә әм һәр'ьнә ль вьр, бәлки әве бежә мә к'ижан р'ейеда һәр'ьн». ⁷ Шавул готә хөламе хвә: «Ва әме һәр'ьн, ле әме ви мәрвьир'а чь бьбьн? Нә нан турьке мәда майә у п'ешк'еш жи т'өнә кө әм мәрвье Хвәдер'а бьбьн. Чь щәм мә һәйә?» ⁸ Хөлам диса щабаша Шавул да у гот: «Ва йә дәсте мьнда чарикә

шеклье* зивин һэйэ, эзе бьдъмэ мэръве Хwэдe у эве р'е бьдэ бэр мэ». ⁹ (Бэре Исраеледа гава мэръв дьчун пьрса хwэ жь Хwэдe бькьрана аһа дьготын: «Wэрьн эм һэр'ьнэ ль щэм йе кө дьньһер'э», чьмки п'ехэмбэре ньһар'а һынге дьготын: «Йе кө дьньһер'э».) ¹⁰ Шауул готэ хөламе хwэ: «Р'аст дьбежи, wэрэ эм һэр'ьн». Бь ви авайи эw чунэ бажере мэръве Хwэдe.

¹¹ Гава эвана һэвраз һьлдьк'ышийанэ бажер, р'асти кэч'ька һатын кө дьчунэ аве, жь ван пьрсин: «Йе кө дьньһер'э ль вьр э?» ¹² Кэч'ька ль ван вэгэр'анд у гот: «Бэле we эви ль пешийа тэ йэ. Дэ бьлэзинэ, иро эw һатийэ бажер, чьмки иро щьмэ'те горийе ль щийе һ'эбандьне бьдэ. ¹³ Wэки һун зу һэр'ьнэ бажер һуне wi бьбиньн, һ'эта кө эw һьлнэк'ышийайэ ль щийе һ'эбандьне кө нан бьхwэ. Чьмки һ'эта эw нэчэ, щьмэ'т дэстпенакэ нахwэ, эw гэрэ дөа ль горийе бькэ, пэйр'а йед т'эглифкьри we бьхwьн. Дэ ньһа һэвраз һэр'ьн, һуне wi һэма ньһа бьбиньн». ¹⁴ У эw һэвраз чунэ бажер. Чава эw к'этьнэ бажер, ва йэ Самуел жи пешийа wанада дэрк'эт кө һьлк'ышэ ль щийе һ'эбандьне.

¹⁵ Хөдан һе р'ожэк бэри һатына Шауул, Самуелр'а вэкьрбу у готьбу: ¹⁶ «Сьбе ван чаха Эзе мэръвэки жь эрде Бьһиямин бьшиньмэ ль щэм тэ у те wi р'унки ль сэр щьмэ'та Мьн Исраелер'а

чава сэрwер у эве щьмэ'та Мьн жь дэсте фьльстинийа хьлаз кэ. Чьмки Мьн ль сэр һ'але щьмэ'та Хwэда ньһер'и ва йэ заринийа ван гьһиштэ Мьн». ¹⁷ Гава Самуел Шауул дит, Хөдан готэ wi: «Ва йэ эw мэръве бона к'ижани Мьн готьбу тэ. Эве сэрwерийе ль щьмэ'та Мьн бькэ». ¹⁸ Шауул ль бэр дэргәһ незики Самуел бу у готе: «Жь к'эрама хwэ бежэ мьн, мала йе кө дьньһер'э к'ө йэ?» ¹⁹ Самуел щаба Шауул да у готе: «Эз ьм йе кө дьньһер'э, бьдэ пешийа мьн һьлк'ышэ ль щийе һ'эбандьне. һуне иро т'эви мьн бьхwьн у эзе сьбе тэ вэр'екьм, чь кө дьле тэда жи һэйэ эзе тэр'а бежьм. ²⁰ У бона к'эред хwэйэ кө иро се р'ож ьн онда бунэ, хэм нэкэ, чьмки эw һатынэ дитьне. Эw тыштед Исраелейэ һэрэ қәнщ бона к'е нэ, һэгэр нэ бона тэ у т'эмамыйа мала баве тэ?» ²¹ Шауул щаба wi да у гот: «Нэ эз жь қэбила Бьһиямин ьм, жь қэбила Исраелейэ һэрэ бьч'ук? Малбэта мьн жи ль нава малбэтед бьһияминийада йа лапэ бьч'ук э. Бона чь тө ван гьлийа мьнр'а дьбежи?»

²² Самуел Шауул у хөламе wi һьлда бьрэ оде у ль нава йед т'эглифкьрида сэре жоре да р'уньштыне, эw wэкэ си мэръви бун. ²³ Самуел готэ ашпеж: «Һэла эве п'ара кө мьн да тэ бинэ, бона к'ижане мьн готэ тэ: «Эве ль щэм хwэ хwэй кэ». ²⁴ Ашпеж пил* у

* 9:8 «Чарикэ шекль» жь чар п'ара п'арэк э. Шекьлэк wэкэ донздәһ гьрамин бу.

* 9:24 Қануна К'аһинтийе 10:14-15-да пил п'ара к'аһина бу. Жь вьр те к'ьфше wэки п'адша Исраеледа мина к'аһина пироз дьһатэ һ'эсабе.

чь ль сэр бу һылда у дани ль бэр Шауул. Самуел гот: «Ва йэ, чь хатъбу һылдане дайнэ ль бэр хвэ у бьхвэ, чьмки эва ви вэхтида бона ве р'оже тэр'а хатъбу һыштне гава мьн мэрвь т'эглиф кьрын». У ль we р'оже Шауул т'эви Самуел хвар. ²⁵ Пэйр'а эвана жь щийе һ'эбандьне бэржери бажер бун у Самуел ль сэр хани т'эви Шауул хэбэр да. ²⁶ Эв сьбе зу р'абун, гава сьбэһ р'он бу Самуел гази Шауул ль сэр хани кьр у готе: «Р'абэ, эзе тэ р'е дайньм». Шауул р'абу у эв һэр дө жь мал дэрк'этън, эв у Самуел. ²⁷ Гава эв дьгъһиштънэ п'эр'е бажер, Самуел готэ Шауул: «Бежэ хөлем бьра эв пешда һэр'э» у эв пешда чу «Ле тө бьсэкънэ, эзе хэбэра Хвэде тэва э'йан кьм».

Самуел Шауул р'ун дькэ

10 ¹ Самуел дэрдана р'ун һылда у кьрэ ль сэр сэре Шауул, эв р'амуса у гот: «Ва йэ Хөдан тө р'ун кьри чава сэрвер ль сэр мьлэте Хвэ Исраеле^ф. Те п'адшатийа мьлэте Хөдан бьки у те вана жь дэсте дьжмьнед дорбэред ван хьлаз ки. Ава тэр'а нишан кө Хөдан тө пе р'ун ль сэр мьлк'е Хвэ чава п'адша к'ьфш кьри,* ² гава иро тө жь щэм мьн һэр'и, те ль Сэлсаһ'е синоре Бьн-йаминда, незики мэхбэре Р'аһеле, р'асти дө мэрва бейи, эве бежънэ тэ: «К'эред кө тө чубуйи бьгэр'и хатънэ дитьне. Ва йэ, баве тэ иди

бона к'эра хэм накэ, ле бона wэ хэм дькэ, дьбежэ: Эз чава бькъм бона көр'е хвэ?» ³ Жь вьр те пешда һэр'и у бьгъһижи дара мэ'зейэ Т'аборе, ль вьр се мэри we р'асти тэ бен кө һылдык'ышьнэ Бет'-Еле щэм Хвэде. Йэк жь ван се каред бьзьна дьбэ, йе дөда се сэлэ нан, йе сьсийа жи мэшкэ шэрав дьбэ. ⁴ Эве сылаве бьдънэ тэ у we дө нана бьдънэ тэ, те жь дэсте ван һылди. ⁵ Пэй ве йэкер'а те бьгъһижи Гивһа-Хвэде, ль вьр эскэред фьльстинийа нэ у гава тө бьк'эви бажер, те р'асти к'омэкэ п'ехэмбэра бейи, кө жь щийе һ'эбандьне бь чэнг^ф, дэф, бьлур у чэнге зис пешийа ванава тенэ хваре у п'ехэмбэртийе дькън. ⁶ һынге Р'өһ'е^ф Хөдан we бе ль сэр тэ у те т'эви ван п'ехэмбэртийе бьки у те бьби мэрвьэки дьн. ⁷ Ва йэ, гава эв нишан ль сэр тэ бенэ сери, һынге чь кө дэсте тэ те бькэ, чьмки Хвэде т'эви тэ йэ. ⁸ Ньһа бэри мьн бэржер һэр'э Гилгале, эзе жи бэржер бемэ ль вьр щэм тэ, кө дийарийед т'эвайишэвате у дийарийед һэлэ-қэтийе бьдъм. һ'эфт р'ожа һивийа мьн бьсэкънэ, һ'эта эз бемэ щэм тэ у эзе тэр'а бежъм те чь бьки». ⁹ У бу гава Шауул пышта хвэ да Самуел кө һэр'э, Хвэде дьле ви гөһаст у эв һ'эму нишан һэма ль we р'оже хатънэ сери.

¹⁰ Эвана гьһиштънэ Гивһайе, ва йэ к'омэкэ п'ехэмбэра р'асти Шауул һат, Р'өһ'е Хвэде һатэ ль

* **10:1** Р'еза 1-е жь вэлгэр'андьна йунанийэ кэвьн һатийэ. Ибрани аһа йэ: Самуел дэрдана р'ун һылда у кьрэ ль сэр сэре Шауул, эв р'амуса у гот: «Ва йэ Хөдан тө бь р'ун чава сэрвер ль сэр мьлк'е Хвэ к'ьфш кьри...».

сэр wi у эwi ль нава ванда п'е-хэмбэрти кър. ¹¹ Гава х'эмуйед кө Шауул нас дькърн эw дитгн, кө эw п'ехэмбэртие дькэ т'эви п'е-хэмбэра, хэвр'а дьготгн: «Эв чь қэwьмийэ т'эви көр'е Кис? Шауул жи буйэ п'ехэмбэр?» ¹² Йэки жь wър гот: «Сэ'вийе ван к'и йэ?» Лэма эва йэка буйэ мэт'элок: «Шауул жи буйэ п'ехэмбэр?» ¹³ Гава Шауул п'ехэмбэртига хwэ хьлаз кър, хьл-к'ышига ль сэр щийе х'эбандьне.

¹⁴ Апе Шауул готэ wi у х'оламе wi: «Һун к'ода чубун?» Эwi гот: «Эм ль к'эра дьгэр'ийан. Гава мэ эw нэдитгн, эм чунэ щэм Самуел». ¹⁵ Апе готэ Шауул: «Жь к'эрэма хwэ гьли кэ, Самуел чь готэ wэ?» ¹⁶ Шауул готэ апе хwэ: «Эwi готэ мэ, wэки к'эред мэ хатгнэ дитгне. Ле бона п'адшатиye кө Самуел готьбу wi, нэгоге.

Шауул п'адша те э'ламкърне

¹⁷ Самуел Миспахеда ль бэр Ходан щьмэт щьванд ¹⁸ у готэ израелига: «Ходан Хwэдейе Израеле ага гот: «Мьн Израел жь Мьсьре дэрхьст, һун жь дэсте мьсьрийа у жь дэсте х'эму п'адшатиyeд кө һун дьзерандьн хьлаз кърн», ¹⁹ ле wэ иро эw Хwэдейе хwэ, Йе кө һун жь х'эму бэла у тэнгасийа хьлаз кърн, т'эхсир кър у wэ гот: «На, т'эне п'адшаки ль сэр мэр'а к'ьфш кэ!» Дэ ньһа анэгоги қэбилед хwэ у малбэтед хwэ ль бэр Ходан бь-сэкьнн».

²⁰ Самуел х'эму қэбилед Исраеле пешда анин, п'эшк авит у эw п'ара қэбила Бьнйамин к'эт. ²¹ Эwi қэбила Бьнйамин малбэ-тава пешда анин у п'эшк п'ара малбэга Матри к'эт. Пэйр'а п'эшк п'ара Шаууле көр'е Кис к'эт у ль wi гэр'ийан, ле нэдитгн. ²² Wана царэкэ дьн жи жь Ходан пьрсин: «Р'асти эw мэрвь ль wър э?» Ходан гот: «Ва йэ, эwi нава ч'эк-мэкада хwэ вэшартиге». ²³ Эwана р'эвин у эw жь wър анин, эw ль нава щьмэ'теда сэкьни у эw намьледа ль сэр т'эмамига щьмэ'те дьк'эт. ²⁴ Самуел готэ т'эмамига щьмэ'те: «Һун дьбиньн Ходан к'е бьжарт? Ль нава т'эмамига щьмэ'теда йэки мина wi т'онэ». Т'эмамига щьм-э'те кърэ гази у гот: «П'адша һэр т'ьм хwэш бэ!»

²⁵ һнге Самуел э'рф-э'дэтед п'адшатиye щьмэ'тер'а шьровэ-кър у к'ьтебеда ньвиси, дани ль бэр Ходан. Паше Самуел изьна т'эмамига щьмэ'те да, кө һэр кэс һэр'э мала хwэ. ²⁶ Оса жи Шауул вэгэр'ийа Гивһайе мала хwэ, т'эви wi эw мэрвьед э'гит жи чун, йед кө Хwэде дьла к'эт. ²⁷ Ле нэп'ака гот: «Эве чава мэ хьлаз кэ?» Жэ-нандьнэ wi у п'ешк'еш нэданэ wi, ле эwi оса да к'ьфше йанчийэ т'эхмин нэкър.

Шауул амонийа^ф алт' дькэ

11 ¹ We һнге Нан'аше п'адше амонийа^ф дэрк'эт ль бэр Йавеш-Гилэ'де зомед хwэ ледан.

h'эму бьнэлийед Йавеше готьнэ Нaн'аш: «Т'эви мэ пэймане гьредэ у эме тэр'а қо́льх кьн». ² Нaн'аше амони готэ ван: «Эзе т'эви вэ пэймане гьредьм, ле ви қьрари, вэки ч'э'ве вэйи р'асте дэрхьм, эзе we йэке бькмэ э'йб бона т'эмамия Исаеле». ³ Сэрwеред Йавеше готьнэ ви: «h'эфт р'ож вэ'дэ бьдэ мэ, эме қасьда бышиньнэ т'эмамия г'опрахед Исаеле, һэгэр т'о кэс али мэ нэкэ, һынге эме бьн дәсте тэда бьн». ⁴ Гава қасьд чунэ Гивһайе цэм Шауул у эв хэбэр цьм-э'тер'а готьн, т'эмамия цьмэ'те кьрэ зарин у гьрийа. ⁵ Шауул we дәме жь к'эwшен пэй гайе хвэ дьһат. һынге Шауул гот: «Эв чь қэwьмийэ т'эви цьмэ'те, эв чьма дьгьри?» У готьнед бьнэлийед Йавеше wir'а гьли кьрын. ⁶ Гава Шауул эв хэбэр бьһистьн, P'oh'e Хwэде һатэ ль сэр ви у һерса ви гэлэки р'абу. ⁷ Эви дө га һьлдан, эw қэт-қэти кьрын у т'эмамия г'опрахед Исаелер'а бь дәсте ван қасьда шанд у гот: «К'е пэй Шауул у Самуел нэчэ, we аһа бе сэре гайе ви». һынге тьрса Хөдан к'этэ ль сэр цьмэ'те у h'эму ми-на мэрвэки дэрк'этын. ⁸ Шауул эвана Бэзэқеда бьн ч'э'ве хвэр'а дэрбаз кьрын, исаели сесьд h'эзар бун, ле щьһуди си h'эзар мер бун. ⁹ У вана готэ қасьдед һати: «Аһа бежьнэ бьнэлийед Йавеш-Гил'де: «Сьбе h'эта нивро һуне аза бьн». Қасьд вэгэр'ийан һатын, готьнэ бьнэлийед Йавеше у эw ша бун. ¹⁰ Бьнэлийед Йавеше готьнэ амонийа: «Сьбе эме дэрк'эвьнэ бэр

wэ, һун чь дьхwазьн we жи бинь-нэ сэре мэ». ¹¹ Р'ожа дьне Шауул эскэред хвэ бэлайи ль се ордийа кьр у эвана дәсте бэрбанге к'этынэ нава зома амонийа у h'эта гэрмайа р'оже қьр'а вана анин. Йед майи жи өса т'ур'-т'ур'и бун, вэки дө мэри жь вана һэвр'а нэман.

¹² һынге цьмэ'те готэ Самуел: «Эw к'е дьгот: «Шауул к'и йэ кө п'адшатийе ль мэ бькэ?» Ван мэр-вьа бьдьнэ мэ, эм ван бькөжьн». ¹³ Ле Шауул гот: «Ве р'оже бьра т'ө кэс нэйе көштьне, чьмки иро Хөдан Исаел хьлаз кьр». ¹⁴ Самуел готэ цьмэ'те: «Wэрьн эм һэр'ьнэ Гилгале у ль wьр п'адшатийе мак кьн». ¹⁵ У т'эмамия мьлэт чу Гилгале у ль wьр Шауул ль бэр Хөдан п'адша к'ьфш кьрын. Ль wьр дийарийед һэлэқэтийе ль бэр Хөдан дан у ль wьр Шауул у h'эму исаели гэлэки ша бун.

Самуел хатьре хвэ жь цьмэ'те дьхwазэ

12 ¹ Самуел готэ т'эмамия Исаеле: «Ва йэ һэр тыш-тида чь кө wэ мьнр'а дьгот, мьн гөһ дьда wэ у п'адша ль сэр wэр'а к'ьфш кьр. ² Ньһа иди п'адша р'е-бэрийа wэ дькэ. Эз жи иди кал бумэ, мьн р'у-гөли сьпи кьрынэ, ле көр'ед мьн т'эви wэ нэ. Мьн жь цаһьлтийа хwэда h'эта р'о-жа иро р'ебэрийа wэ кьрийэ. ³ Ва йэ эз ль бэр Хөдан у п'адшайе Вийи р'ункьри^ф сэкьнимэ, шэ'де мьн бьн. Мьн жь кэсэки га йан к'эр стандийэ? Мьн йэк ешандийэ йан зерандийэ? Жь дәсте к'е

мын р'ошэт хьлдайэ у бы we йэке хwэ кор кьрийэ? Бежын у эзе ль wэ wэгэр'иньм». ⁴ Wана жи гот: «Тэ эм нэ ешандьнэ у нэ жи зерандьнэ у т'о тышт жь дэсте т'о кэси хьлнэдайэ». ⁵ Самуел гот: «Ходан у р'ункьрийе Wi иро шэ'де wэ нэ, кo wэ дэсте мында тыштэк нэгьртийэ». Wана гот: «Эм шэ'дэ нэ!»

⁶ Самуел готэ цьмэ'те: «Ходане кo Муса^ф у харун^ф к'ьфш кьрын, Йе кo кал-бавед wэ жь э'рде Мьсьре дэрхьстын, шэ'дэ йэ![†] ⁷ Дэ ньна пешда wэрын, эм хэвр'а ль бэр Ходан сэр ван х'эму кьред Ходанэ р'астда бьньхер'ын, к'ижан кo Эви бона wэ у кал-бавед wэ кьрынэ. ⁸ Гава Агуб^ф хатэ Мьсьре у кал-бавед wэ гази Ходан кьрын, хьнге Ходан Муса у харун шандьн, wана кал-бавед wэ жь Мьсьре дэрхьстын у эw ль ви щийи war кьрын.[†] ⁹ Ле wана Ходан Хwэдейе хwэ бир кьр у Ходан эw данэ дэсте Сисьрайе сэрэскэре х'азор, дэсте фьлстинийа у дэсте п'адше Мо-вабе^ф у wана мьqабьли Исраеле шэр' кьр.[†] ¹⁰ хьнге wэ хэwара хwэ Ходан ани у гот: «Мэ гонэ^ф кьр, чьмки мэ Ходан хьшт, п'ут Баэ'л^ф у Э'шт'орэт^ф х'эбандьн. Ньна мэ жь дэсте дьжмьнед мэ хьлаз кэ у эме Тэ бьх'эбиньн».[†] ¹¹ хьнге Ходан Йьрубаэ'л*, Бараq, Йефта у Самуел шандьн у хун жь дэсте дьжмьнед дора wэ хьлаз кьрын, wэ бехофийеда жит.[†] ¹² Ле гава wэ дит, wэки

Нан'аше п'адше амонийа дэрте мьqабьли wэ, хьнге wэ готэ мын: «На, т'эне бьра п'адша ль сэр мэр'а п'адшатиye бькэ, ле Ходан Хwэдейе wэ п'адшайе wэ бу.[†] ¹³ Ва йэ эw п'адшайе кo wэ бьжарт, к'ижан кo wэ дьхwэст, Ходан эw ль сэр wэр'а п'адша к'ьфш кьр. ¹⁴ Ле хэгэр хун Ходан бьтърсын у Wир'а qольх кьн, гoһ бьдье дэнге Wi у мьqабьли т'эмийед Ходан нэчын. хэгэр хун у п'адшайе кo ль сэр wэр'а бу п'адша жи пэй Ходан Хwэдейе хwэ хэр'ын, we бона wэ qэнщ бэ. ¹⁵ Ле хэгэр хун гoһ нэдыне дэнге Ходан, мьqабьли т'эмийед Ходан хэр'ын, хьнге дэсте Ходан we мьqабьли wэ бэ, чава кo мьqабьли кал-бавед wэ бу. ¹⁶ Дэ ньна р'абьн у дина хwэ бьдье эве кьрына мэзын, йа кo Ходане ль бэр ч'эвед wэ бькэ. ¹⁷ Эва wэ'де нандьруне нинэ? Эзе ва гази Ходан бькьм, эwe гoр'инийа э'змен у баране бышинэ, хуне бьбиньн у фэ'м бькьн, кo чава мэзын э нэһэдийа wэ, к'ижан кo wэ ль бэр Ходан кьр, кo wэ п'адша хwэр'а хwэст».

¹⁸ Самуел гази Ходан кьр у Ходан хэма we р'оже гoр'инийа э'wра у баран шанд. Т'эмамайа цьмэ'те гэлэки тьрсийа жь Ходан у Самуел. ¹⁹ Т'эмамайа цьмэ'те готэ Самуел: «Бона э'вдед хwэ ль бэр Ходан Хwэдейе хwэ дoа бькэ, кo эм нэмьрын, чьмки мэ ль сэр х'эму гонэийед хwэр'а йэк жи зедэ кьр,

* 12:11 «Йьрубаэ'л» awa готи Гидэйон. Бьхуньн Р'ебэр 7:1.

12:6 Дэрк'этын 6:26. 12:8 Дэрк'этын 2:23. 12:9 Р'ебэр 3:12; 4:2; 13:1. 12:10 Р'ебэр 10:10-15. 12:11 Р'ебэр 4:6; 11:29; Самуел I, 3:20. 12:12 Самуел I, 8:19.

мә хwэр'а п'адша хwэст». ²⁰ Самуел готэ щьм'эте: «Нэтърсын, р'аст э wэ эв һ'эму нәһәқи кър, дэ иди дури Ходан нэк'эвн у бь т'эмамийа дь-ле хwэ Ходанр'а қолъх кьн. ²¹ Жь р'е нәшьһ'тн кә пәй хwәдейед п'уч' һәр'н, йед кә нә алик'арийе дьдн, нә жи хьлаз дькн, чьмки эw нә т'ө тышт ын. ²² Ле Ходан щьм-э'та Хwэ бона хатре наве Хwәйи мэзн наһелә, чьмки Ходан хwәш һат кә wэ бькә щьм'э'та Хwэ. ²³ һ'а-ша жь мьн кә эз ль бәр Ходан гөнә бькьм, кә дәсте хwэ бона wэ жь дөакьрне бькьм. Эзе wэ ширәт кьм, бьдмә ль сәр р'ийа қәнщ у р'аст. ²⁴ Т'әне жь Ходан бьтърсын у Wир'а бь т'эмамийа дьле хwэ р'аст қолъх кьн. һәла бьфькьрн Ходан бона wэ чьқас тыштед мэ-зн кьрнә. ²⁵ Ле һәгәр һун диса нәһәқийе бькн, һун жи, п'адше wэ жи, һуне онда бьн».

**Шәр'е мьқабьли
фильстинийа
у гөнәйе Шауул**

13 ¹ Саләк жи сәр п'адшатийа Шауулр'а дәрбаз бу, иди дө сал бун кә эw ль сәр Исраеле п'адша бу. ² Шауул хwэр'а жь нава израелийа се һ'эзар мәри бьжартн: Дө һ'эзар ль Мик'масе у ль сәр ч'ийа-банийе Бет'-Еле т'эви Шауул бун, һ'эзар жи ль Гивһа Бьһямин т'эви Йонат'ан бун. Щьм'э'та майин жи әви шандә конед ван. ³ Йонат'ан әскәрәд фильстинийа кә Гэвайе бу қьр' кър,

фильстинийа жи эв йәк бьһист. Шауул нава т'эмамийа wәлетда бор'ийа^ф стьру хьст у гот: «Бьра ибрани бьбьһен!» ⁴ Гава т'эмамыя Исраеле бьһист, wәки Шауул әскәрәд фильстинийа қьр' кьрийә у wәки Исраел ль бәр ч'э'ве фильстинийа р'әш буйә, һынге щьм'э'тер'а һатә готне кә т'опи ль щәм Шауул бьн ль Гилгале.

⁵ Фильстини т'оп бун кә т'эви Исраеле бькьнә шәр'. Си һ'эзар ә'рәбә, шәш һ'эзар сийари у мьхәлқәта гьран мина қума дөве бә'ре дәрк'әтн у зомед хwэ ль Мик'масе, алийе р'оһьлата Бет'-Аwәне ледан. ⁶ Гава щьм'э'та Исраеле дит, wәки һ'але wan гьран ә, wәки мьләт тәнгасийеда йә, щьм'э'те хwэ ль шкәфтада, гәлийада, кәндалада, кәлада у ч'ә'-лед авейә вәдайида вәдшартн. ⁷ һнәк ибрани дәрбази wi бәри Урдөне^ф бун, ль ә'рде Гад у Гилл'әде^ф. Ле Шауул һе Гилгале бу, щьм'э'та кә пәй wi дьчу жи дьләрзи. ⁸ Әwi һ'әфт р'ожа, һ'эта р'ожа Самуелә к'ьфшкьри сәбьр кър, ле Самуел нәһатә Гилгале. һынге щьм'э'те дәстпекьр жь Шауул бәла бә.[†] ⁹ We һынге Шауул гот: «Дийарийа^ф т'эвайишәwате у дийарийа һәләқәтийе биньнә ль щәм мьн!» У әwi дийарийа т'эвайишәwате да. ¹⁰ Гава кә wi дийарийа т'эвайишәwате да хьлаз кър, ва йә Самуел һат у Шауул пешийа wiда чу кә сылаве бьде. ¹¹ Самуел гот: «Тә чь кър?» Шауул

жи гот: «Гава мьн дит, wэки щьм-э'т жь мьн бэла дьбэ, тó жи w'де к'ьфшкьрида нэhati, фьльстини жи ль Мик'масе дыщьвьн, ¹² һынге мьн гот: «Ньһа фьльстини we жь Гилгале бенэ хware у һ'щуми ль сэр мьн бькьн, ле мьн he бьмбарэк-кьрьна^ф Хóдан нэ пьрсийэ». һынге мьн тóрöш кьр у т'эвайишэwат да». ¹³ Самуел готэ Шауул: «Тэ беацьли кьр. Тэ э'мьре кó Хóдан Хwэдейе^ф тэ ль тэ кьрбу нэqэданд. Wэки тэ öса нэкьра, Хóдан we п'адшатийа тэ ль сэр Израеле бькьра йа һ'эта-һ'этайе, ¹⁴ ле ньһа п'адшатийа тэ́йе иди нэминэ. Хóдан бона хwэ мэрвьэки ль гора дьле хwэ дит у Хóдан эw ль сэр щьмэ'та хwэ сэрwer к'ьфш кьр, чьмки тэ эw т'эмийа кó Хóдан ль тэ э'мьр кьрбу нэqэданд».[†]

¹⁵ Самуел р'абу у жь Гилгале чу Гивһа Бьнийамин.* Шауул жи щьмэ'та щэм хwэ жьмарт, эwana wэкэ шэсьд мэрвьи бун. ¹⁶ Шауул, Йонат'ане кóр'е wi у щьмэ'та щэм wan ль Гэвайа Бьнийаминда дьман, ле зома фьльстинийа Мик'маседа бу. ¹⁷ һынге се к'омед щэрде жь зома фьльстинийа дэрк'этьн, к'омэк вэгэр'ийа бэрбь бакóре ль р'ийа Офрайеда чу, ль э'рде Шуһал, ¹⁸ к'ома дóда вэгэр'ийа бэрбь р'оавайе ль р'ийа Бет'-һ'оронеда чу, к'ома сьсийа жи вэгэр'ийа бэр-

бь р'оһьлате р'ийа синорда чу, кó жь нэwала Сьбоһимеда бэр'и дьһатэ хóйане.

¹⁹ Ль нава т'эмамия Израеледа һ'эдадэк т'óнэбу, чьмки фьльстинийа дьготьн: «Нэбэ кó ибрани хwэр'а шур йан р'ьма чекьн». ²⁰ We һынге израели дьчунэ щэм фьльстинийа, һэр кэси дьранед к'отане хwэ, к'óльнге хwэ, бьвьре хwэ у дэ'са хwэ дьда тужкьрьне. ²¹ Бона тужкьрьна һэр һащэти, awa готи бона дьране к'отане, к'óльнг, шэне, бьвьр у шьва сэртуж, дó п'аред шекьлейэ жь сьсийа* бу. ²² Бь ви аwaiи ль р'ожа шер', дэсте һ'эму щьмэ'та щэм Шауул у Йонат'анда нэ шур һэбун, нэ жи р'ьм, т'эне дэсте Шауул у Йонат'ане кóр'е wiда һэбу. ²³ У эскэред фьльстинийа жь нэwала Мик'масе дэрдьк'эт.

Йонат'ан һ'эщуми ль сэр фьльстинийа^ф дькэ

14 ¹ Р'ожэке Йонат'ане кóр'е Шауул готэ хорте ч'экьре хwэ: «Wэрэ эм дэрбази wi алиие нэwале бьн, һэр'ьнэ нава эскэред фьльстинийа^ф». Ле эwi бона ве йэке баве хwэ пе нэһ'эсанд. ² Шауул жи ль п'эр'е Гивһайе ль Мигроне бьне дара һ'ьнареда бу. Wэкэ шэсьд эскэри пер'а бун, ³ öса жи Аһ'ийа́йе кóр'е Аһ'итуге бьрайе Ихабоде кóр'е Пинһасе кóр'е Әлийе к'аһине

* **13:15** Wэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда ньвисар э: «Самуел р'абу у жь Гилгале чу. Щьмэ'та майин ль пэй Шауул чун щэм эскэред хwэ. Эw жь Гилгале һьлк'ьшийан у чунэ Гивһа Бьнийамин».

* **13:21** «Дó п'аред шекьлейэ жь сьсийа» бь ибрани хэбэр бь хэбэр «пим» э. Пим у шекьл п'аред зив бун. Шекьлэк wэкэ донздэһ гьрами бу.

13:14 К'аред Шандийа 13:22.

Хөдан ль Шилойе, кө ефод^ф хвэ дькър. Эскэра нъзаньбу, вэки Йонат'ан чуйэ. ⁴ У ль нава нэвала кө Йонат'ан дьхвэст wer'а дэрбази нава эскэред фьльстинийа буйа, зьнарэк ви алийи һэбу, йэк жи ви алийи, наве йэки Босес бу йе дьн жи Сэнэһ бу. ⁵ Зьнарэк алийе бакөрева пешбэри Мик'масе бьльнд дьбу, йэк жи алийе башурева пешбэри Гэвайе.

⁶ Йонат'ан готэ хорте ч'экгьре хвэ: «Wэрэ эм дэрбази ль нава эскэред ван нэсынэткьрийа бьн, бэлки Хөдан мэр'а ль һэв бинэ, чьмки бона Хөдан нэ зэ'мэт э кө пе гэлэка йан һьндька хьлаз кэ». ⁷ Ч'экгьре ви готэ ви: «һ'эму чь кө дьле тэда һэйэ бькэ, пешда һэр'э эз т'эв тэ мэ, хвэстына хвэ бькэ». ⁸ Йонат'ан гот: «Эм ньһа дэрбази ль щэм ван мэр'ва бьн, хвэ ванва бьдьнэ к'ьфше, ⁹ һэгэр эвана мэр'а аһа бежьн: «Бьсэкьньн һ'эта кө эм бенэ щэм вэ», һьнге эме щийе хвэда бьсэкьньн у һьлнак'ьшьнэ щэм ван. ¹⁰ Ле вэки аһа бежьн: «һьлк'ьшьнэ щэм мэ», һьнге эме һьлк'ьшьн, чьмки Хөдан эвана данэ дәсте мэ. Эв йэке бона мэ бьбэ нишан». ¹¹ Гава эв һэр дө эскэред фьльстинийава хойа бун, фьльстинийа готьн: «Р'абьн, ибрани^ф жь қөлед хвэйэ вшартида дэртен». ¹² Эскэра т'эви Йонат'ан у ч'экгьре ви хэбэр дан у готьн: «һала һьлк'ьшьнэ щэм мэ эме вэр'а тьштэки бежьн». Йонат'ан готэ ч'экгьре хвэ: «Пэй мьн һьлк'ьшэ, чьмки Хөдан эв данэ дәсте Исраеле». ¹³ һьнге Йонат'ан бь дәста у ньга һьлк'ь-

шийа у ч'экгьре ви жи пэй wir'а. Фьльстини ль бэр Йонат'ан дьк'э-тын у ч'экгьре ви жи пэй ви дьчу у эв дькөштьн. ¹⁴ Бь ве һ'ьшумкьрьна пешьн Йонат'ан ч'экгьре хвэва ль сэр ниве э'рде кө нава р'ожэкеда дө щотк'ар дькарьн р'акьн, бист мэри көштьн. ¹⁵ һьнге saw к'этэ ль сэр йед зомеда, йед ль дәштеда у ль сэр т'эмамийа щьмэ'та фьльстинийа, һ'эта к'ома шэр'к'ара у щэрде зьравқэти бьбун, эрд һ'эжийа у эв saw жь Хвэдеда бу.

Фьльстини дьдьнэ дэр

¹⁶ Нобэдаред Шауул ль Гивһа бньйаминийа дитьн, кө ва йэ мьхөлқэт бэла дьбэ у вьрда-ведэ дьр'эвэ. ¹⁷ һьнге Шауул готэ мэр'вед т'эви хвэ: «Бьжмьрьн у бьньһер'ьн к'э жь мэ чу йэ». Жь-мартьн, ва йэ Йонат'ан у ч'экгьре ви т'өнэнэ. ¹⁸ Шауул готэ Аһ'ийа: «Сьндоқа Хвэде бинэ». (Чьмки we р'оже Сьндоқа Хвэде ль вьр щэм израелийа бу.) ¹⁹ Гава кө Шауул һе т'эви к'аһин хэбэр дьда, т'эвһэвбуна нава зома фьльстинийада һе зедэ дьбу. Шауул готэ к'аһин: «Бьһелэ». ²⁰ һьнге Шауул у һ'эму мэр'вед т'эви ви щьвийан у һатьнэ ль щийе шер'. Ва йэ фьльстинийа шуре хвэ мьқабли һэв бьльнд кьрьнэ. Оса кө т'эвһэвбунэкэ мэзьн к'этийэ нава ван. ²¹ У эв ибранийед кө һе бэреда т'эви фьльстинийа бун, йед кө т'эви ван жь дор-бэра һьлк'ьши-йанэ зоме, эв жи гьһиштьнэ израелийед т'эви Шауул у Йонат'ан. ²² Оса жи һ'эму израелийед кө хвэ

ль ч'ийа-банийед Әфраимеда вэшартьбун, бһистьн wәки р'эв к'этийә нава фьльстинийа, вана жи да пәй ван, к'этьнә нава шер'.²³ У we р'оже Ходан Израел хьлаз кьр. Шәр' жи жь Бет'-Авәне дәр-базтьр бу.

Сонде ақьлсвькыйа Шауул

²⁴ Ль we р'оже израели к'эсьри бун. Чьмки Шауул әскәр дабунә сонде, готьбу: «Ньфьр' ль wi бә, к'е һ'эта еваре нан бьхwә, һ'эта эз һ'әйфа хwә жь дьжмьнед хwә һьлнәдьм». Бь ви аwaiи жь һ'ә-му әскәра т'ө кәси нан нә хвар.²⁵ һ'әму әскәр гьһиштьнә дарь-танәки, ль wьр ль сәр р'уйе әрде һьнгьв һәбу.²⁶ Гава әскәр к'этьнә дарьстен, вана дит we һьнгьв дьк'ьшә, ле т'ө кәси т'ьлийа хwә нәкьрә дәве хwә, чьмки әскәр жь сонде дьтьрсийан.²⁷ Йонат'ан кө нәбһистьбу, wәки баве wi әскәр дабунә сонде, әви сәре шьва дәсте хwә п'етәка һьнгьвда кьр у т'ьлийа хwә лехьст хвар у қодум теда һат.²⁸ һьнге йәки жь әскәра готе: «Баве тә әскәр данә сонде готийә: «Ньфьр' ль wi мәрьви бә к'е иро нан бьхwә), ләма жи әскәр к'эсьри нә». ²⁹ Йонат'ан гот: «Баве мьн щьм'әт қодум ехьстийә, һәла бьһьһер'ьн эз чава сәр хwәда һатьм, гава мьн һьнәк жь ви һьнгьви хвар.³⁰ Чьқас we һе баш буйа, һәгәр әскәра жи иро жь т'алане дьжмьнед хwә бьхwара, к'ижан

кө вана эфт кьрьн. Гәло фьльс-тини we һе зәф нәһатана қьр'е?»

³¹ We р'оже әскәра жь Мик'ма-се һ'эта Айалоне фьльстини қьр' кьрьн, ле әскәр иди һ'ал к'этьбун.³² Әскәра һ'ыцуми ль сәр т'ален кьр, пәз-дәвар у гольк һьлдан, ль сәр әрде әв сәржекьрьн у ху-нева хварьн.³³ һьнге гиһандьнә Шауул у готьне: «Ва йә әскәр ль бәр Ходан гөнә дькьн, гошт хунева дьхwьн». Әви гот: «Wә гөнә кьр, дә нһа кәвьрәки мәзьн мьнр'а һол кьн».†³⁴ Шауул гот: «Бәлайи нава әскәра бьн у бежьнә ван: «Һәр кәс бьра гәйе хwә у пәза хwә бинә ль вьр щәм мьн, сәржекьн у бьхwьн, ль бәр Ходан гөнә нәкьн, хунева нәхwьн». We шәве һ'әму әскәра, һәр кәси хwәха гәйе хwә ани у ль wьр сәржекьр.³⁵ Ль wьр Шауул Ходанр'а горигәһ^ф чекьр. Әw горигәһа пешьн бу кө әви Ходанр'а чекьр.

³⁶ Шауул гот: «Әме ишәв п'е-бәржери сәр фьльстинийа бьн, һ'эта сьбе вана т'алан кьн у т'ө кәси жь ван сах нәһельн». Вана жи гот: «Чава кө дьхwази өса жи бькә». Ле к'аһин гот: «Wәрьн әм жь Хwәде бьпьрсьн». ³⁷ һьнге Шауул жь Хwәде пьрси: «Әз п'ебәржери сәр фьльстинийа бьм? Те вана бьди дәсте Израеле?» Ле Ходан we р'оже щаба wi нәда.³⁸ Шауул гот: «Һ'әму сәрwеред әскәра wәр-нә вьра, бьһьһер'ьн бьзаньбьн, к'а әва гөнәйе к'е йә?»³⁹ Әз wi Ходане

14:33 Дәстпелун 9:4; Қануна К'аһинтийе 7:26-27; 17:10-14; 19:26; Дөбарәкьрьна Қануне 12:5-19, 23-24; 15:23.

хьлазкьре^ф Израеле кьм, хэгэр Йонат'ане көр'е мьн бэ гөнэк'ар, эве жи бьмьрә!» Ле жь нава һ'эму эскэра г'о кэси щаба ви нэда. ⁴⁰ Эви готэ г'эмамия эскэред Израеле: «һуне алики бьн, эз у Йонат'ане көр'е хвэ жи алийе дьн бьн». Эскэра готэ Шауул: «Чава кө дьхвази өса жи бькэ». ⁴¹ Шауул готэ Ходан: «Хвэдейе Израеле, р'астийе вэкә!» Шауул у Йонат'ан пе п'эшке һатьнэ гьрт'ьне, ле щьм'эт бесуц дэрк'эт.[†] ⁴² һынге Шауул гот: «Нава мьн у Йонат'ане көр'е мьнда п'эшк бавежьн!» У Йонат'ан нәһәқ дэрк'эт. ⁴³ Шауул готэ Йонат'ан: «Бежэ мьн, тэ чь кьрийә?» Йонат'ан ви-р'а гьли кьр у гот: «Мьн пе сәре шьва дәсте хвэ һьнэк һьнгьв тэм кьрийә. Ва эз һазьр ьм бьмьр'ьм». ⁴⁴ Шауул гот: «Бьра Хвэде диwana мьн бькэ, хэгэр Йонат'ан г'о нәмьри». ⁴⁵ Ле эскэра готэ Шауул: «Дьбэ Йонат'ан, йе кө эв сэрк'этьна мэзын бона Израеле кьр, бьмьрә? Эв йәка набә! Эм ви Ходани кьн, қәт мук жь сәре ви гәрәке нак'эвә э'рде, чьмки эви эв һ'эму тышт бь алик'арийа Хвэде иро кьр». Бь ви авайи эскэра Йонат'ан жь мьр'ьне хьлаз кьр. ⁴⁶ Өса Шауул дәст жь фьльстинийа к'ьшанд у фьльстини чунә щийе хвэ.

Шауул шәр' думайи дькә

⁴⁷ Шауул п'адшатийа хвэ ль сәр Израеле қәдим кьр у т'эви һ'эму дьжмьнед дора хвэ шәр' кьр:

Т'эви Мовабе, т'эви амонийа^ф, т'эви Эдоме^ф, т'эви п'адшед Соба-йе, т'эви фьльстинийа, һәр дэра кө мьқабьли к'е дэрдьк'эт, эв сәр дьк'эт. ⁴⁸ Шауул мерхаси кьр, эви қыр'а амалекийа^ф ани у Израел жь дәсте т'аланкьра хьлаз кьр.

Мала Шауул

⁴⁹ Эв ьн көр'ед Шауул: Йонат'ан, Ишви у Малк'и-Шуа, наве һәр дө қизед ви жи эв бун: Наве йа мэзын Мераб бу, наве йа бьч'ук жи Мик'ал бу. ⁵⁰ Наве к'өлфәта Шауул жи Аһ'инам бу, қиза Аһ'имас. Наве сәрәскәре ви Абнер бу, көр'е Нәре апе Шауул. ⁵¹ Кисе баве Шауул у Нәре баве Абнер көр'ед Абийел бун.

⁵² Нава һ'эму р'ожед Шауулда шәр'е т'эви фьльстинийа гьран буйә. У гава Шауул мерәки қәват у э'гит дьдит, эви эв һьлдьда щәм хвэ.

Шәр'е мьқабьли амалекийа

15 ¹ Самуел готэ Шауул:[†] «Хөдан эз шандьмә кө тэ ль сәр мьләте Ви Израеле пе р'ункьр'ьне п'адша к'ьфш кьм. Дэ ньһа г'оһ бьдә дәнге Ходан. ² Ходане Ордийа аһа дьбежә: «Мьн бир ани чь кө амалекийа^ф ани сәре Израеле, гава эвана жь Мьсьре дэрк'этьн, вана р'еда чава пешийа Израеле гьрт.[†] ³ Дэ ньһа һәр'э амалекийа хә, һ'эму һәбука ван дийари Ходан кә, бьра һ'әйфа тэ ль ван нәйе,

14:41 Жьмар 27:21; Самуел I, 28:6. 15:1 Самуел I, 10:1. 15:2 Дэрк'этьн 17:8-14; Дөбарәкьр'ьна Қануне 25:17-19.

жын у мера, зар' у ширхөра, пез у dewep, дэвэ у к'эра қыр' кэ».

⁴ Шауул эскэр цъвандын у Тълаймеда эw бын ч'э'ве хwэр'а дэрбаз кърн: Эw дөсьд һ'эзар эскэред пәйа бун, дәһә һ'эзар мер жи жь қәбила Цъһуда^ф бун. ⁵ Шауул гъһиштә бажаре амалекийа, хwә тәланд у һ'ыцум кър ль нәwаледә шәр' кър. ⁶ һынге Шауул готә qe-нийа: «Р'абын жь нава амалекийа дәрк'эвын, wәки эз т'эви ван қыр'а wә нәйным. Чьмки һун һындава һ'эму израелийда дьлован бун, гава эw жь Мьсьре дәрк'этын». У qени жь нава амалекийа дәрк'этын. ⁷ У Шауул жь һ'авилайе һ'эта р'ийа бәрбь Шуре кә дьк'этә р'оһьлата Мьсьре амалеки қыр' кърн. ⁸ Агаге п'адше амалекийа сах һьлда, ле т'эмамыйа цьмә'те да бәр дэве шур көшт. ⁹ һ'эйфа Шауул у эскәра ль Агаг у пәз-дәwаред р'ындә дәрмаликьри, бәрх у һ'эму тыштед р'ынд һат у нә-хwәстын wана онда кын, ле һ'эму тыштед бедимәтә п'уч' дийари Хөдан кърн.

Хөдан Шауул т'эхсир дькә

¹⁰ һынге хәбәра Хөдан Самуел-р'а һат у гот: ¹¹ «Мьн бадихәwa Шауул крә п'адша, чьмки әви пышта хwә да Мьн у готына Мьн нәани сери». Самуел гәләки бәр хwә к'эт у т'эмамыйа шәве әви гази Хөдан кър. ¹² Самуел сьбе зу р'абу кә р'асти Шауул бе, ле Самуел-р'а аһа һатә готыне: «Шауул чу Кармеле хwэр'а һ'эйкәләк да сәкьнандьне, паше эw вәгәр'ийа

чу у п'ебәржери Гилгалә бу». ¹³ Самуел һатә цәм Шауул у Шауул готә wi: «Бра дөайе Хөдан ль тә бә, мьн готына Хөдан ани сери». ¹⁴ Самуел гот: «Ле әв чь к'алә-к'ала пез ә дьк'эwә göhe мьн у бор'ә-бор'а dewep ә, кә эз дьбьһем?» ¹⁵ Шауул гот: «Эw жь амалекийа ажотыне анинә, wәки Хөдан Хwәдейе тәр'а бькьнә қөрбан^ф. Чьмки һ'эйфа эскәра ль пәз-дәwаред р'ынд һат, ле йед майин мә т'ам дийари Хөдан кър». ¹⁶ У Самуел готә Шауул: «Сәбьр кә, әзе бежьмә тә к'а Хөдан ишәв чь готә мьн». Шауул готә: «Бежә». ¹⁷ Самуел гот: «Р'аст ә, тә ль бәр ч'э'ве хwә бьч'ук хөйа дьбуйи, ле диса буйи сәрwере қәбилед Израеле у Хөдан тә ль сәр Израеле п'адша р'ункьри ¹⁸ Хөдан тә шанди у гот: «Һәр'ә қыр'а ван амалекийед гөнәк'ар бинә, wанар'а шәр' кә, һ'эта к'ока ван бини у ван дийари Хөдан ки». ¹⁹ Тә чьма гөһдарийа дәнге Хөдан нәкьр? Чьма хwә да т'ален у тә хьраби ль бәр ч'э'ве Хөдан кър?» ²⁰ Шауул цаба Самуел да: «Мьн гөһдарийа дәнге Хөдан кьрийә, Хөдан әз к'ижан р'ейеда шандьм, әз weда жи чум. Мьн Агаге п'адше амалекийа гьрт ани у қыр'а амалекийа ани. ²¹ Ле эскәра жь т'ален, пәз, дәwар, тыштед р'ындә нава wанда кә гәрәке лап бьһатана кавьлкьрыне хwэр'а һьлдан, wәки Гилгаләда Хөдан Хwәдейе тәр'а бькьнә қөрбан». ²² Ле Самуел гот: «Гәло дийарийед т'эвайишәwате у қөрбан һе ль Хөдан хwәш тен, нә кә гөһдарийа готына Хөдан кърн? Аwa гөһдари жь қөрбанә четьр ә у

готын қадандын жи жь бәзе бәрен.
²³ Чьмки сәрһылдан мина гөнәйе сербазийе йә у сәрһ'шки жи мина п'утп'арьстийе^ф йә. Бона кө тә хәбәра Хөдан г'әхсир кьр, Хөдан жи тө т'әхсир кьри, кө тө нәби п'адша».

²⁴ Шауул готә Самуел: «Мьн гөнә кьр, чьмки мьн т'әмийед Хөдан у хәбәред тә хвәй нәкьрын. Әз жь цьмә'те тьрсийам у мьн гөр'а ван кьр. ²⁵ Дә ньһа гөнәйе мьн бьбахшинә, т'әви мьн вәгәр'ә у эзе ль бәр Хөдан та бьм». ²⁶ Самуел готә Шауул: «Әз г'әви тә вәнагәр'ьм, чьмки тә хәбәра Хөдан г'әхсир кьр, Хөдан жи тө т'әхсир кьри, кө тө ль сәр Израеле нәби п'адша». ²⁷ Самуел вәгәр'ийа кө һәр'ә, ле Шауул ньч'е чөхе ви гьрт у әв қәльши.¹ ²⁸ һынге Самуел готә ви: «Чава кө тә ньч'е чөхе мьн қәлашт, өса жи Хөдан иро п'адшатиһа Израеле жь тә станд у әв да йәки дьн, йе кө жь тә четьр ә. ²⁹ Хвәдейе Израелейи һәр-һәйейи, хельф набежә у сәр йа Хвә дьминә, чьмки Әв нә мәри йә кө сәр йа Хвә нәминә». ³⁰ Шауул гот: «Мьн гөнә кьр, һиви дькьм ньһа ль бәр р'успийед мьләте мьн у ль бәр Израеле қәдрә мьн бьгьрә. Т'әви мьн вәгәр'ә у эзе ль бәр Хөдан Хвәдейе тә та бьм». ³¹ Самуел вәгәр'ийа да пәй Шауул чу у Шауул сәре хвә бәр Хөдан дани.

³² Самуел гот: «Агаге п'адше амалекийа биньнә щәм мьн». Агаг бәшәрхвәш һатә щәм ви

у дьфькьри: «Бәле, әз жь мьрне фьльтим». ³³ Самуел гот: «Шуре тә чава де безөр'әт һьштьн, өса жи дийа тәйе нава жьнада безөр'әт бьминә». У Самуел Агаг ль бәр Хөдан Гилгаледа қәт-қәти кьр.

³⁴ Пәйр'а Самуел чу Р'амайе, Шауул жи һәвраз чу мала хвә ль Гивһа Шауул. ³⁵ Самуел бона Шауул бәр хвә дьк'әт, чьмки Хөдан р'әзи нибу вәки Шауул ль сәр Израеле кьрбу п'адша у Самуел һ'әта р'ожа мьрына хвә иди Шауул нәдит.

Давьд те р'ункьрыне чава п'адша

16 ¹ Хөдан^ф готә Самуел: «һ'ә-та к'әнге те бона Шауул бәр хвә к'әви? Нә Мьн әв т'әхсир кьр, кө ль сәр Израеле п'адшатиһе нәкә. Стьруйе р'уне хвә т'ьжи кә у һәр'ә, Әзе тә бьшиньмә щәм Йешайе бет'ләһ'ми, чьмки Мьн жь нава көр'ед ви йәк Хвәр'а п'адша бьжарт». ² Самуел гот: «Әзе чава һәр'ьм? һәгәр Шауул бьбьһе we мьн бькөжә». Хөдан готе: «Тө хвәр'а ногьнәке бьбә у бежә: «Әз һатьмә кө Хөданр'а қөрбане бьдьм». ³ Йеша жи гази сәр қөрбане кә, Әзе һынге тәва ә'йан кьм кө тө гәрә чь бьки у те Мьнр'а ви р'ун ки, бона к'ижани Әзе бежьмә тә». ⁴ Самуел чь кө Хөдан готьбуйе өса кьр у әв һатә Бет'ләһ'ме. Р'успийед бажер тьрсә-тьрс пешийа вида чун у готьне: «һатьна тә хер ә?» ⁵ Әви жи гот: «Хер ә! Әз һатьмә қөрбане

Хөданр'а бьдм. Хвэ пацъж^ф кьн у т'эви мьн wэрьнэ сэр қорбане». Самуел Йеша у көр'ед ви пацъж кьрн у эw т'эглифи сэр қорбане кьрн. ⁶ У гава эwана hatьн, Самуел Елйаб дит у гот: «Бь р'асти р'ункьрийе Хөдан пешбэри Ви йэ». ⁷ Ле Хөдан готэ Самуел: «Дина хвэ нэдэ сьфэте ви у бэжн-бала ви, чьмки Мьн эw т'эхсир кьр. Чьмки Хөдан мина мерьв набинэ, мэрьв ль р'у дньн'ер'э, ле Хөдан ль дьла дньн'ер'э». ⁸ һынге Йеша гази Абинадаб кьр у эw ани ль бэр Самуел, Самуел гот: «Хөдан эв жи нэбьжарт». ⁹ Йеша Шамма ани ль бэр ви, Самуел гот: «Хөдан эв жи нэбьжарт». ¹⁰ Йеша бь ви аwaiи h'эфт көр'ед хвэ анинэ ль бэр Самуел, ле Самуел готэ Йеша: «Хөдан эвана нэбьжартын». ¹¹ һынге Самуел готэ Йеша: «h'эму көр'ед тэ ль вьр ьн?» Эwи гот: «Йе бьч'ук майэ, эw жи we бэр пез э». Самуел готэ Йеша: «Бьшинэ пэй ви, ви бинэ, чьмки эм р'унанин ль сэр сьфьре h'эта эw нэйе ль вьр». ¹² һынге Йеша мэри шандэ пэй ви у эw да анине. Эw йэки сор'они, ч'э'вназык у р'энг-р'уда бэдэw бу. Хөдан гот: «Р'абэ ви р'ун кэ, чьмки эва эw э». ¹³ Самуел стьруйе р'ун һьлда у эw жь нава бьрада р'ун кьр. һэма ве р'ожеда Р'өһ'е Хөдан пер'а-пер'а пэйайи ль сэр Даwьд бу. Самуел жи р'абу у чу Р'амайе.

Даwьд Шаwулр'а қөльх дькэ

¹⁴ һынге Р'өһ'е Хөдан жь Шаwул дур к'эт у р'өһ'эки хьраб бь қьрара

Хөдан дьhat эw дьда щэфе. ¹⁵ У хөламед Шаwул готьнэ wi: «Ва йэ, р'өһ'е хьраб бь қьрара Хwэде тэ дьдэ щэфе. ¹⁶ Бьра хwэйе мэ э'мьри ль хөламед хwэйэ бэр хwэ бькэ, wэки мэрьwэки дэст хьн, кө дькарэ чэнге^ф зис хэ. Гава р'өһ'е хьраб бь қьрара Хwэде бе ль сэр тэ, эw чэнге зис хэ у те р'ьh'эт би». ¹⁷ Шаwул готэ хөламед хwэ: «Мьн-р'а мэрьwэки бьбиньн кө р'ьнд чэнге дьхэ у биньнэ щэм мьн». ¹⁸ Жь хөламе wi йэки готе: «Ва йэ, мьн көр'эки Йешайе бет'лэх'ми дит, кө р'ьнд чэнге зис дьхэ. Эw шэр'к'арэки дьл-гөрч'ьки йэ, мэрьwэки зархwэши бэдэw э у Хөдан т'эw ви йэ». ¹⁹ Шаwул қасьд шандьнэ щэм Йеша у гот: «Даwьде көр'е хwэйи бэр пез бьшинэ щэм мьн». ²⁰ Йеша жи баре к'эрэке нан, мэшкэ шэрав у карэк һьлда у бь дэсте Даwьде көр'е хwэ Шаwулр'а шанд. ²¹ Даwьд hatэ щэм Шаwул у wип'а қөльх кьр. Шаwул гэлэки эw h'эз кьр у Даwьд бу ч'экьре ви. ²² Шаwул шандэ щэм Йеша у готе: «Бьра изьна тэ һэбэ, Даwьд щэм мьн бьминэ у мьнр'а қөльх кэ, чьмки эw мьн хwэш те». ²³ У гава р'өһ'е хьраб бь қьрара Хwэде дьhatэ ль сэр Шаwул, һынге Даwьд чэнге дьхьст у Шаwул р'ьh'эт дьбу, э'дъл дьбу у эw р'өһ' дури ви дьк'эт.

Даwьд у Голйат'

17 ¹Фьльстинийа эскэред хwэ бона шер' щьвандьн у ль Сохоhe кө Щьһудайеда йэ щьвийан у зомед хwэ нава Сохоh у Э'зекайе

ль Әфәс-Дамиме ледан. ²Шауул у исраели жи щьвийан, зомед хwә ль нәwала Елаһеда ледан у мьqабьли фьльстинийа к'аре хwә шер' кьрын. ³Фьльстини ль сәр гьрәки аликива сәкьнибун, исраели жи ль сәр гьрәки дьн алийе дьнва, нава wанда нәwал бу. ⁴У жь нава зомед фьльстинийа п'әләwanәк* дәрк'әт, наве wi Голйат', жь Гат'е. Бәжна wi шәш зәнд у бьһөстәк бу. ⁵К'өмзрьһ'е сьфьрин ль сәре wi бу у qольке полини-һунанди ле бу, гьранийа wi пенц һ'әзар шекъл* сьфьр бу. ⁶Чокзрьһ'ед сьфьрин ль ньгед wi бун, р'ьмәкә сьфьрин жи пышта wi бу. ⁷Дәстуйе р'ьма дәсте wiда жи wәкә сынге т'әвне бу, сәре р'ьма wi шәсд шекъл* һ'әсьн бу. У мәрт'алгьре wi жи пешийа wива дьчу. ⁸Әw сәкьни, ль ордийа Исраелейә р'езбуйи кьрә гази у гот: «һун чьма дәрк'әтһнә шер'»? Чьма эз нә фьльстини мә у һун нә хөламед Шауул ьн? Дә жь нава хwә мәрвьәки бьбьжерьн, бьра дәре бәржер бе сәр мьн. ⁹һәгәр әw бькарьбә т'әви мьн бькә шәр' у мьн бькөжә, әме бьбьнә хөламед wә. Ле һәгәр эз сәр к'әвьм у wi бькөжьм, һуне бьбьнә хөламед мә у хөламтийе мәр'а бькьн». ¹⁰Оса жи йе фьльстини гот: «Әзе иро ордийа Исраелейә р'езбуйи р'езил кьм! К'а мәрвьәки бьдьн мьн у әм һәвр'а бьк'әвьнә шер'». ¹¹Шауул у т'әмамия Исраеле әв хәбәред

фьльстини бьһистьн, saw к'әтә сәр wан у гәләки тьрсийан.

¹²Давьд көр'е Йешайе әфрат'ийе жь Бет'ләһ'ма Щьһудайе бу. һ'әйшт көр'ед Йеша һәбун, әва мәрвьа р'ожед Шауулда йәки р'успи бу ль нава щьмә'теда. ¹³Се көр'ед Йешайә мәзьн жи т'әви Шауул чубунә шер'. Навед һәр се көр'ед wийә кө чубунә шер' әв бун: Йе ньхөри Елйаб бу, йе дөда Абинадаб у йе сьсийа жи Шамма бу. ¹⁴Давьд йе һәри бьч'ук бу, ле һәрсекед мәзьн т'әви Шауул чубун. ¹⁵Давьд жи жь щәм Шауул вәгәр'ийабу Бет'ләһ'ме, кө пәзед баве хwә бьч'еринә. ¹⁶Йе фьльстини чьл р'ожи сәре сьбе у еваре пешда дьһат у дьсәкьни.

¹⁷Р'ожәке Йеша готә Давьде көр'е хwә: «Wәрә бона бьрайед хwә ефәк* фьрикед qәланди у ван дәһә нана һьлдә у ләз һәр'ә зоме бьгьһинә бьрайед хwә. ¹⁸Ле ван дәһә сәри пәнер жи бьдә сәрһ'әзар, һ'але бьрайед хwә жи бьпьрсә у жь wан дәнгәки хере мьнр'а бинә». ¹⁹Wана т'әви Шауул у һ'әму меред исраелийа ль нәwала Елаһда мьqабьли фьльстинийа шер' дькьрын.

²⁰Давьд бәрбанге р'абу пәз т'әсмили шьвен кьр, һур-мур һьлдан у чава кө Йешайе баве wi әмьр кьрбу, чу. Әw һат гьһиштә п'әр'е зоме, орди жь зоме дәрдьк'әтһн дьчун кө шер'ра р'ез бьн у

* 17:4 Аwa готи «зор, сәрхwә».

* 17:5 «Пенц һ'әзар шекъл» wәкә шест килогьрами бу.

* 17:7 «Шәсд шекъл» wәкә һ'әфт килогьрами бу.

* 17:17 «Ефак» дәрданәкә wәкә бист у дө литьри бу.

дькьрьнэ қар'ин. ²¹ Исраелийа у фьльстинийа ордийед хwэ пешбэри хэв р'ез кьрьбун. ²² Дауьд баре пышта хwэ һыштэ щэм нобэдаре һур-мура у бэзи чу нава ордийед р'езбуйи, щэм бьрайед хwэ кö һ'але ван бьпьрсэ. ²³ Гава эви һе т'эви ван хэбэр дыда, ва йэ эв п'элэwane фьльстини жь Гат'е, наве ви Голйат' жь р'езед фьльстинийа дэрк'эт у хэбэред хwэ w-к'ьландьн у Дауьд эв йэк бьхист. ²⁴ У гава һ'эму исраели ч'эв ви мэрьви к'этын, гэлэки тьрсийан у жь бэр ви р'эвин. ²⁵ Исраелийа дыгот: «Һун ви мэрьви дыбиньн, кö дэрте Исраеле бехөрмэт дыкэ? К'и кö ви мэрьви бькөжэ, п'адша we ви п'ьр' дэвлэмэнд кэ. We қиза хwэ бьдэ ви у мала баве ви жи ль нава Исраеледа сэрбэст кэ». ²⁶ Һынге Дауьд жь мэрьвед дора хwэ пьрси: «Эв мэрьве кö эви фьльстини бькөжэ у қаре жь сэр Исраеле һьлдэ, we чь хэлате бьстинэ? Чьмки эв фьльстинийе нэсьнэткьри к'и йэ, wэки р'езед ордийа Хwэдейе зенди бехөрмэт дыкэ?» ²⁷ Щьмэ'те хут эв соз шир'а шьровэкьрьн у готьне: «Йе кö ви бькөжэ ван тьшта we бьстинэ».

²⁸ Бьрайе Дауьди мэзын Елйаб бьхист чахе эви т'эви ван мэрьва хэбэр дыда, Елйаб ль сэр Дауьдда һерс к'эт у готе: «Тö һати вьра чь? Тэ эв чэнд пэз ль бэр'ийеда һивийа к'е һыштийэ? Эз бэрээди у хьрабийа дыле тэ заньм, тö бэржери вьр буйи кö шэр' т'эмашэ ки». ²⁹ Дауьд гот: «Мьн чь кьрийэ? Мьн т'эне пьрси!» ³⁰ У

жь ви вэгэр'ийа щэм йэки дьн у диса öса хэбэр да, щьмэ'те мина щара пешьн щаба ви да. ³¹ Эв хэбэред Дауьд щьмэ'те бьхист у Шауулр'а гьли кьрьн у эви Дауьд гази щэм хwэ кьр. ³² Дауьд готэ Шауул: «Бьра т'ö кэс р'уйе вида сьст нэбэ! Э'вде тэ we һэр'э у т'эви ви фьльстини шэр' кэ». ³³ Ле Шауул готэ Дауьд: «Тö нькари һэр'и т'эви ви фьльстини шэр' ки. Тö һе щаһьл и, ле эв жь зар'отийа хwэда шэр'к'ар э». ³⁴ Дауьд готэ Шауул: «Э'вде тэ пэзе баве хwэ кö дыч'еранд, гава шер йан һ'ьр'ч' дыһат у пэз жь кери дыбьр, ³⁵ эз пэй дык'этым, мьн ле дыхьст у жь дэве ви дэрдьхьст. Ле һэгэр эви хwэ хөр'уши мьн дыкьр, мьн дэст давитэ пьр'ч'а чэнгийе, ле дыхьст дыкөшт. ³⁶ Э'вде тэ шер жи көшгийэ, һ'ьр'ч' жи у эв фьльстинийе һани нэсьнэткьри жи we хут мина ван йэки бэ, чьмки эви ордийед Хwэдейе зенди бехөрмэт кьр». ³⁷ Дауьд гот: «Эв Хөдане кö эз жь лэпед шер у һ'ьр'ч'е хьлаз кьрьмэ, эве мьн жь дэсте ви фьльстини жи хьлаз кэ». У Шауул готэ Дауьд: «Һэр'э! Хwэде т'эви тэ». ³⁸ У Шауул к'ьнщед хwэ ль Дауьд кьрьн у к'өмзьрьһ'е хwэ-йи сьфьрин жи да ль сэре ви у зьрьһ' ль ви кьр. ³⁹ Дауьд шуре Шауул жи ль сэр к'ьнщед хwэва гьреда у кьр кö р'е һэр'э, ле нькарьбу, чьмки эв һини ван нэбьбу. Дауьд готэ Шауул: «Эз нькарьм ван к'ьнщава р'е һэр'ьм, чьмки эз һини ван нэбумэ». У Дауьд эв ехьстьн. ⁴⁰ Шьва хwэ гьртэ дэсте

хвә, жь селәфе пенщ кэвьред мә'т хвәр'а бьжартгын у әв кьрынә турьке хвәйи шьвангийе, ава готи һабане хвәйи кә пер'а бу у кәвкани дестда бәрбь'и фьльстини чу. ⁴¹Фьльстини жи т'эви мәрт'алгьре хвә пешийа вива дьһат у незики Давьд дьбу. ⁴²У гава фьльстини ч'э'в Давьд к'эт, дина хвә даие we әви йәки цаһьли сор'они бәдәв э, ль бәр тыштәки әв һ'есаб нәкьр. ⁴³Фьльстини готә Давьд: «Чьма эз сә мә, кә тә пе шьве һати сәр мьн?» Фьльстини бь хвәдейед хвә ньфьр' ль Давьд кьр ⁴⁴у готә Давьд: «Һәла пешда вәрә, эзе қальбе тә бьдмә тәйрәдед э'змен у р'ә'вьред чөле». ⁴⁵Давьд готә фьльстини: «Тә бь шур, р'ьм у р'ьмыке тейи ль сәр мьн, ле эз бь наве Хөдане Ордийа, Хвәдейе ордийа Израелейә кә тә әве бөһөрмәт дьки темә ль сәр тә. ⁴⁶Иро Хөдан we тә бьдә дәсте мьн, эзе тә хьм, сәре тә ледьм у иро щьнийазед ордийа фьльстинийа бьдмә тәйрәдед э'зманә у р'ә'вьред чөле. Т'эмамия дьнийайе we аһа бьзаньбә кә Израеледа Хвәде һәйә. ⁴⁷У т'эмамия а'лаләта вьр we бьзаньбә, вәки Хөдан бь шур у р'ьма хьлаз накә, ле шәр' шәр'е Хөдан э у Әве вә бьдә дәсте мә». ⁴⁸Гава фьльстини дәрк'эт у незики Давьд дьбу, Давьд зу бәрбь р'еза ордийа р'эви, чу пешийа фьльстини. ⁴⁹Давьд дәсте хвә бьрә турьке хвә, кэвьрәк жь вьр һьлда, кәвкани кьр у ә'нийа

фьльстинида даие, кэвьр ә'нийа вида р'уньшт у әв дэвәр'уйа к'эт. ⁵⁰Бь ви авайи Давьд пе кэвьр у кәвканийе фьльстини алт' кьр, ви хьст у кәшт, ле шур ль дәсте Давьдда т'өнәбу.† ⁵¹Давьд пешда р'эви ль сәр фьльстини сәкьни, шуре ви һьлда, к'шанд жь қаве дәрхьст, лехьст кәшт у пе шур сәре ви жекьр. Гава фьльстини-йа дит, вәки п'әләване ван мьр, һьштын у р'эвин.† ⁵²Һьнге әскәред исраелийа у щьһудийа р'абун, кьрынә қар'ин у данә ль пәй фьльстинийа һ'әта Гат'е у дәргәһе^ф Әк'роне. Әса кә фьльстини ль сәр р'ийа Шаһарайиме дьһатьнә кәштьне у дьк'әтгын, һ'әта Гат'е у Әк'роне. ⁵³Израели жь һ'ьщумкьрына ль сәр фьльстинийа вәгәр'ийан у зөма ван т'алан кьрын. ⁵⁴Давьд сәре фьльстини һьлда ани Оршәлиме^ф, ч'әкед ви жи дани коне хвә.

⁵⁵Ле гава Шауул дит кә Давьд дәрк'әтә мьқабьли фьльстини, готә Абнере сәрәскәр: «Абнер, әва хорта кәр'е к'е йә?» Абнер готе: «Бавәрийа тә һәбә, эз ньзаньм». ⁵⁶П'адше готе: «Тә бьпьрсә, әва хорта кәр'е к'е йә?» ⁵⁷У чахе Давьд пәй кәштьна Голийат'ра вәгәр'ийа һат, Абнер әв һьлда бьрә щәм Шауул. Сәре фьльстини һе дәсте Давьдда бу. ⁵⁸Шауул жь ви пьрси: «Тә кәр'е к'е йи, хорто?» Давьд ле вәгәр'анд у готе: «Әз кәр'е Йешайе хөламе тәйи бег'ләһ'ми мә».

**Пэймана нава
Йонат'ан у Дауьдда**

18 ¹ Чахе Дауьд хэбэрдана т'эви Шауул хьлаз кыр, дь-ле Йонат'ан у Дауьд хэвва хатъ-нэ гьредане, Йонат'ан вэкэ хвэ Дауьд х'ыз кыр. ² У хэма we р'оже Шауул Дауьд цэм хвэ хьшт у нэхьшт кё эв вэгэр'э мала баве хвэ. ³ Йонат'ан жи т'эви Дауьд пэйман гьреда, чьмки вэкэ хвэ эв х'ыз дькыр. ⁴ У Йонат'ан чөхе хвэ у зьрһ'ед ль сэр хвэ, х'эта шур, кэван у қайиша хвэ жи ехьст данэ Дауьд.

⁵ Хэр дэра кё Шауул Дауьд бышанда, Дауьд дьгьһиштэ мэрэ-ме хвэ. Шауул эв кьрэ сэрэскэр у Дауьд ль т'эмамия шаьм'те у хёламед Шауул хвэш хат.

Шауул дьжэнэ Дауьд

⁶ Чахе эвана дьхатън у Дауьд пэй кёштъна фьльстинир'а вэдь-гэр'ийа, х'эму бажаред Израеледа к'олфэта бь стьран у р'эқасе, бь эшқ у шайе, бь дэф у т'эмбуред се т'ели пешийа Шауулда дьчун. ⁷ К'олфэта дьстьра, дьр'эқьсин у дьготън:

«Шауул х'эзаред хвэ кёштън,
Дауьд жи дэхэ х'эзаред
хвэ».†

⁸ Хьнге Шауул гэлэки херс к'эт, эв хэбэр ви хвэш нэхатън у ви гот: «Дэхэ х'эзар данэ Дауьд, ле х'эзар данэ мьн. Т'эне п'адшати же кем э!» ⁹ Жь we р'о-же шунда Шауул пе ч'э'ве хьраб

Дауьд дьньһер'и. ¹⁰ У р'ожа дьне р'öh'эки хьраб бь қьрара Хвэде хатэ ль сэр Шауул, эви мала хвэда бе х'эмде хвэ хэбэр дьда. Дауьд жи мина хэр гав ль чэнге дьхьст, дэсте Шауулда жи р'ьм хэбу. ¹¹ Ньшкева Шауул р'ьма хвэ авите у гот: «Эзе Дауьд дишер-ва мьх кьм». Ле Дауьд дё щара же р'эви. ¹² У Шауул жь Дауьд дьтьрсийа, чьмки Ходан т'эви Дауьд бу, ле жь Шауул дур к'этыбу. ¹³ Шауул Дауьд дури хвэ хьст у эв кьрэ сэрһ'эзар. Дауьд р'е дь-да пешийа эскэра. ¹⁴ Нава х'эму шьхөле хвэда Дауьд дьгьһиштэ мэрэме хвэ, чьмки Ходан т'эви ви бу. ¹⁵ Шауул жи дьдит вэки эв гэлэки пешда дьчэ у жь ви дьтьрсийа. ¹⁶ Т'эмамия Израеле у Щьһудайе Дауьд х'ыз дькьрын, чьмки эви р'е дьда бэр ван.

**Дауьд Мик'ала
қиза Шауул дьстинэ**

¹⁷ Шауул готэ Дауьд: «Ва йэ қиза мьнэ мэзын Мераб, эзе we бьдмэ тэ, т'эне э'гит бэ у шэр'е Ходан бькэ». Чьмки Шауул дь-фькьри: «Эз дэсте хвэ ль сэр ви бьльнд накьм, бьра эв пе дэсте фьльстинийа хэр'э». ¹⁸ Ле Дауьд готэ Шауул: «Эз к'и мэ, э'мьре мьн йан мала баве мьн нава Израеледа чь йэ, вэки эз бьбьмэ зэ'ве п'адше?» ¹⁹ У вэ'дэ пер'а гьһишт кё Мераба қиза Шауул гэрэ Дауьд-р'а бьхата дайин, ле эв Э'дрийеле мьһ'олат'ир'а хатэ дайине.

²⁰ Ле дьле Мик'ала қиза Шауулэ бьч'ук к'этыбу Дауьд, эв йэк Шауулр'а гьли кьрын у ль ви хвэш hat. ²¹ Шауул дьфькьри: «Эзе we бьдьмэ ви у эве бона ви бьбэ т'элэ, фьльстинийе һәҫе ви дәрән». Шауул готэ Дауьд: «Иро мәщала дөда йэ бона тэ, кө бьби зэ'ве мьн». ²² Шауул э'мьр ль бәрдәстийед хвэ кьр у гот: «Дьзива аһа бежьнэ Дауьд: «П'адша тө бәгәмкьри, һ'эму бәрдәстийед ви жи тэ һ'ыз дькьн, вэрэ бьбэ зэ'ве п'адше». ²³ Бәрдәстийед Шауул эв хәбәр дьзива дьгиһандьнэ Дауьд. Ле Дауьд гот: «Wэ т'ьре һеса йэ бьбьнэ зэ'ве п'адше? Эз мәрвьәки к'эсиб у садэ мә». ²⁴ Бәрдәстийед Шауул гиһандьнэ ви готьне: «Эв ын хәбәрэд Дауьд». ²⁵ Шауул жи гот: «Аһа бежьнэ Дауьд: «П'адша қалән нахвазэ, т'әне сэд ч'әрмед сьнәтейә^ф фьльстинийа дьхвазэ, вәки һ'әйфе жь дьжмьнед п'адше дәрхи». Ле бь р'асти Шауул дькьр кө бь дәсте фьльстинийа Дауьд бьда көштьне. ²⁶ У бәрдәстийед Шауул бона ве йәке готьнэ Дауьд, ль Дауьд хвэш hat кө эв дькарэ бьбэ зэ'ве п'адше. һәла һе р'ож т'эмам нэ бьбун, ²⁷ Дауьд әскәрэд хвәва р'абун чун, дөсьд фьльстини көштьн у Дауьд ч'әрме сьнәтийа ван ани у һ'эму данэ п'адше, бона кө бьбэ зэ'ве п'адше. У Шауул Мик'ала қиза хвэ да ви. ²⁸ Шауул дит у фэ'м кьр, вәки Хөдан т'эви Дауьд э у вәки Мик'ала қиза ви жи Дауьд һ'ыз дькә. ²⁹ һьнге Шауул һе зә'ф жь Дауьд тьрсийа у Шауул жь we

р'ожеда һ'эта хьлазийе дьжмьнәтийа Дауьд кьр.

³⁰We һьнге сәрәскәрэд фьльстинийа дәрдьк'этынэ шер' у һәр гав эв дәрдьк'этын, Дауьд жь һ'эму сәрәскәрэд Шауул гәләктьр дьгьһиштэ мәрәме хвэ у нав-дәнге ви бьльнд дьбу.

Шауул пәй Дауьд дьк'эвэ

19 ¹ Шауул готэ Йонат'ане көр'е хвэ у һ'эму бәрдәстийед хвэ, вәки Дауьд бькөжьн. Ле Йонат'ане көр'е Шауул гәләки Дауьд һ'ыз дькьр. ² Йонат'ан гиһандэ гөһе Дауьд у готе: «Шаууле баве мьн дьхвазэ тэ бькөжә. Эз т'әвақә жь тэ дькьм, сьбе зу наш жь хвэ һәбэ у һәр'ә щики хәвлэ хвэ вәшерә. ³ Эзе жи дәрк'эвьм у р'эх баве хвэ ль чола кө тө ле йи бьсәкьньм у баве хвәр'а бона тэ хәбәр дьм. Гава эз тьштәки бьзаньбьм, эзе бежьмэ тә». ⁴ Йонат'ан Шаууле баве хвәр'а тьште қәнц бона Дауьд хәбәр дьда у готе: «Бьра п'адша һьндава э'вде хвэ Дауьдда гөнә нәкә, чьмки әви һьндава тәда гөнә нәкьрийә у кьред ви бона тә гәләки қәнц бунә. ⁵ Әви дәст жь э'мьре хвэ к'ьшанд, йе фьльстини көшт у Хөдан хьлазбунәкә мэзьн бона т'эмамия Исраеле кьр. Тә эв йэк дит у ша буйи, ле чьма тө гәрә гөнә бьки һьндава хуна бесуц у бадиһава Дауьд бькөжи?» ⁶ Шауул гөр'а Йонат'ан кьр у сонд хвар: «Эз ви Хөдани кьм! Дауьд гәрә нәйе көштьне». ⁷ Йонат'ан гази Дауьд кьр у эв һ'эму хәбәр wir'а гьли

кърн. Йонат'ан Давьд ани щэм Шауул у эв мина бэре ль бэр ви дьсэкьни.

⁸ Диса шэр' дэстпебу, Давьд дэрк'эт у мьрабьли фильстинийа кьрэ шэр', Давьд қьр'а вана ани у эвана жь ви р'эвин. ⁹ Ынге р'öh'e хьраб бь қьрара Хөдан диса хатэ ль сэр Шауул. Гава эв мала хвэ-да р'уньштэбу у р'эма ви дэсте вида бу, Давьд жи чэнге дьхьст. ¹⁰ Шауул хвэст кө Давьд бь р'эме дишерва мьх кэ, ле эв жь бэр Шауул р'эви у Шауул р'эм дишер хьст. Давьд we шэве р'эви хьлаз бу. ¹¹ Ынге Шауул мэри шандьнэ мала Давьд кө хвэ ль ви бьтэлиньн у ви бькөжьн. Мик'ала жьна ви аһа готэ ви: «Һэгэр тө ишэв э'мьре хвэ хьлаз нэки, сьбе те бейи көшт'ьне».* ¹² У Мик'але Давьд п'энщэрева дахьстэ жере, Давьд р'эви у хьлаз бу. ¹³ Ынге Мик'але п'уте мале һьлда, кьрэ ньвине, п'остэки бьзьне кьрэ сери у бь к'ынца ньхамт. ¹⁴ Гава кө Шауул мэрвь шандьн кө Давьд бьгьрн, Мик'але гот: «Әв нэхвэш э». ¹⁵ Ынге Шауул диса мэри шандьн кө т'эсэлийа Давьд бькьн у гот: «Ви ньвинева биньнэ щэм мьн, кө эз ви бькөжьм». ¹⁶ Әв мэрввана хатьн, ва йэ һ'эйкэле п'ут нава щийада йэ у п'остэки бьзьна жи ль сэр сэре ви йэ. ¹⁷ Шауул готэ Мик'але: «Тэ чьма өса эз ханпандьм, дьжмьне мьн бэр'да у эв хьлаз бу?» Мик'але готэ Шауул:

«Давьд готэ мьн: «Мьн бэр'дэ, чьма эз тэ бькөжьм?»»

Давьд дьр'эвэ ль Р'амаие щэм Самуел

¹⁸ Давьд р'эви хьлаз бу у хатэ щэм Самуел ль Р'амаие у һ'эму тьшт, чь кө Шауул анибу сэре ви Самуелр'а гьли кьр. Әв т'эви Самуел чу у эв ль Найот'е ман. ¹⁹ Ле Шауулр'а готьн, вэки: «Ва йэ Давьд ль Найот'а Р'амаие йэ». ²⁰ Ынге Шауул мэрвь шандьн кө Давьд бьгьрн. Ван мэрва дит вэки к'ома п'эхэмбэра^д п'эхэмбэртийе дькьн, Самуел жи ль сэр ванар'а сэкьнийэ у Р'öh'e Хвэде хатэ ль сэр ван мэрввед Шауул, вана жи п'эхэмбэрти кьр. ²¹ Гава эв йэк гиһандьнэ Шауул, Ынге Шауул мэрввед башқэ шандьн, вана жи дэстпекьр п'эхэмбэрти кьр. Шауул щара сьсийа мэрвь шандьн, вана жи п'эхэмбэрти кьр. ²² Ынге Шауул хвэха чу Р'амаие, гьһиштэ һ'эвзе авейи мэзьни ль Секуйе, пьрси у гот: «Самуел у Давьд к'ө нэ?» Готьнэ ви: «Әв ль Найот'а Р'амаие нэ». ²³ У эв чу ль Найот'а Р'амаие, Ынге Р'öh'e Хвэде хатэ ль сэр ви жи, эв дьчу у п'эхэмбэрти дькьр, һ'эта нэһатэ Найот'а Р'амаие. ²⁴ Шауул к'ынщед хвэ ехьстьн у эви жи ль бэр Самуел п'эхэмбэрти кьр у т'эмамия we р'өже у т'эмамия we шэве тэзи п'алда. Лэма дьбежьн: «Гэло Шауул жи нава п'эхэмбэрада йэ?»[†]

* 19:11 Бьхуньн сэрньвисара зэбура 59-а.

† 19:24 Самуел I, 10:11-12.

Һэвалтийа

Дауьд у Йонат'ан

20 ¹Дауьд жь Найот'а Р'амайе р'эви, һат у готэ Йонат'ан: «Мын чь кьрийэ, нәһэқийа мын чь йэ? Мын һындава баве тәда чь гөнә^ф кьрийэ, вәки әв дьхвазэ мын бькөжэ?» ² Ле Йонат'ан готэ ви: «На, әв йәке нәбә те нәмьри! Баве мын тыштәки бы'ук йан мәзын накә, һ'эта гөһе мын пе нәхә. Чьма гәрә баве мын ве йәке жь мын вәшерә? Әв йәке нәбә!» ³ Ле Дауьд сонд хвар у гот: «Баве тә р'нд занә, вәки тә қәдыре мын дьгьри, ләма әв фькьри: «Бьра Йонат'ан бона ве йәке ньзаньбә, кә ль бәр хвә нәк'әвә». Ле әз ви Хөдани у щанийа тә кьм, вәки нава мын у мьрьнеда гавәк майә». ⁴ Йонат'ан готэ Дауьд: «Тә чь бьхвази, әзе бона тә бькьм».

⁵ Дауьд готэ Йонат'ан: «Ва йә, сьбе сәре мәһе йә у әз гәрәке т'ә-ви п'адше р'унемә ль сәр сьфьре. Ле тә бьһелә, әз һәр'ым у әзе һ'эта евара р'ожа сьсийа хвә ль чөле вәшерьм.» ⁶ Һәгәр баве тә пьрса мын бькә, тә беже: «Дауьд изьна хвә жь мын хвәст кә ләз һәр'ә бажаре хвә Бет'ләһ'ме, чьмки малбәта ви қөрбана һәр салийе дьдә». ⁷ Гава әв бежә: «Қәнщ ә!» Әв қәнщ ә бона ә'вде тә, ле гава әв һерс к'әвә, тә бьзаньбә әв тыштәки хьраб дьфькьрә. ⁸ Вәрә ә'вде хвәр'а амьн бьминә, чьмки тә т'әви ә'вде хвә пәймана Хөдан гьредайә. Ле һәгәр әз нәһәқ ым, тә хвәха мын бькөжә,

чьма тә гәрә мын бьби щәм баве хвә?» ⁹ Йонат'ан гот: «Бьра әв йәк дури тә бә! Гава әз бьзаньбьм кә баве мын дьхвазә хьрабийе ль тә бькә, әз нәгьһиньмә гөһе тә?» ¹⁰ Дауьд готэ Йонат'ан: «Ле һәгәр баве тә һ'ышк шаба тә бьдә, к'е we бьгьһинә мын?» ¹¹ Йонат'ан готэ Дауьд: «Вәрә әм һәр'ынә чөле». У һәр дә жи чунә чөле.

¹² Йонат'ан готэ Дауьд: «Хөдан Хвәдеје Исраеле^ф шә'дә йә! һәгәр әз һ'эта сьбә ви чахи йан дөсьбә нета баве хвә пе нәһ'әсьм у те дәрхьм кә һындава Дауьдда чь тыште қәнщ, хьраб һәйә у пер'а-пер'а нәшиньм тәр'а нәбежьм, ¹³ бьра Хөдан we хьрабтьр бинә сәре Йонат'ан. һәгәр баве мын бьхвазә хьрабийе ль тә бькә, әзе we йәке бьгьһиньмә тә у тә бәр'дьм, вәки тә сах-сьламәт һәр'и. Бьра Хөдан т'әви тә бә, чава кә т'әви баве мын бу. ¹⁴ У һ'эта кә әз сах ым р'ә'ма Хөдан бона мын бьки кә әз нәмьрьм, ¹⁵ ле бәле we р'ә'ме т'ө щар жь сәр мала мын һьлнәди, гава Хөдан һ'әму дьжмьнед Дауьд жи жь сәр р'убари дьне бьдә һьлдане.» ¹⁶ Бь ви авайи Йонат'ан т'әви мала Дауьд пәйман гьреда у гот: «Бьра Хөдан һәде дьжмьнед Дауьд дәрә!» ¹⁷ Йонат'ан диса бь we һ'ызкьрьна һындава Дауьдда әв да сонде, чьмки Йонат'ан әв вәкә хвә һ'ыз дькьр.

¹⁸ Йонат'ан готэ Дауьд: «Сьбе сәре мәһе йә у we пьрса тә бькьн, чьмки щийе тә we вала бә. ¹⁹ Ле

дөсьбә тә һэвраз һәр'ә ль ви щийи, к'идәре кә тә бәри ве йәке хвә вәшартьбу у ль бәр кәвьре Әзел бьминә. ²⁰Әзе жи се тира ви алийида бәр'дым, йане эз давежымә нишанәке. ²¹Һынге әзе хортәки бышиньм, бежым: «Һәр'ә тира бьгәр'ә!» һәгәр эз бежымә хорт: «Ва нә тирә ль пәй тә нә, вана һьлдә!» Тә вәрә, чьмки әв бона тә қәнц э у тыштәк г'өнә, эз ви Хөдани кьм. ²²Ле һәгәр эз бежымә хорт: «Ва нә тирә ль пешийа тә нә», һынге тә бьр'әвә, чьмки Хөдан тә дышина. ²³У әв хәбәра кә мьн у тә гот, Хөдан нава мьн у тәда һ'әта-һ'әтайе шә'дә йә».

²⁴Бь ви авайи Даьд ль холе хвә вәшарт. Р'ожа сәре мәһе һат у п'адша р'уньштә ль сәр сьфьре. ²⁵У п'адша мина һәр гав р'уньштә ль сәр к'өрсийа хвәйә ль бәр дишер. Йонат'ан пешбәри ви р'уньшт у Абнер р'әх Шауул р'уньшт, ле щийе Даьд вала бу. ²⁶Шауул ль ве р'оже г'ө тышт нәгот, чьмки дыфькьри: «Тыштәк һатийә ль сәре ви. Әв нәпақьж э, бәле әв нәпақьж э». ²⁷Ле р'ожтьра дын, ава готи р'ожа дөдайә сәре мәһе жи щийе Даьд вала ма. һынге Шауул готә Йонат'ане кәр'е хвә: «Кәр'е Йеша чьма нә дөһө, нә жи иро нәһатә ль сәр сьфьре?» ²⁸Йонат'ан шаба Шауул да: «Даьд гәләки лава жь мьн кьр кә һәр'ә Бет'ләһ'ме. ²⁹Ви гот: «Бажаре мәда қөрбана малбәта мә те дайине, бьһелә эз һәр'ым, чьмки бьрайе мьн гази мьн жи кьрийә. Әз һиви дыкьм, һәгәр қәдьре мьн ль щәм тә һәйә,

бьһелә эз һәр'ым бьрайед хвә бьбиньм» Ләма әв нәһатийә ль сәр сьфьра п'адше».

³⁰Һынге һерса Шауул ль Йонат'ан р'абу у готә ви: «Һәй тә кәр'е жьна бекерә бе'сьл! Чьма эз ньзаньм кә тә хвә кәр'е Йешайа гьргийә, вәки тә хвә у дийа хвә бьки р'обәт?» ³¹Чьмки һ'әта кә кәр'е Йеша ль сәр р'уйе әрде дыжи, нә те һәби нә жи п'адшатийа тә. Ньһа бышина ль пәй ви у ви бинә щәм мьн, чьмки әв гәрә бе кәштьне». ³²Йонат'ан шаба Шаууле баве хвә да у готе: «Бона чь әв гәрә бе кәштьне? Әви чь кьрийә?» ³³Шауул р'ыма хвә авите кә ви бькөжә. һынге Йонат'ан пе һ'әсийа, вәки баве ви шевьра хвә кьрийә кә Даьд бькөжә. ³⁴Йонат'ан бь һерса мәзын жь сәр сьфьре р'абу. Р'ожа дөдайә сәре мәһе нан нә хвар, чьмки бәр хвә дык'әт, вәки баве ви қәдьре Даьд к'әттьбу.

³⁵Сьбәтьре Йонат'ан вә'де Даьдр'а к'фшкьри, т'әви хортәки дәрк'әтә холе. ³⁶Һынге Йонат'ан готә хорт: «Бьр'әвә һәр'ә тиред кә эз давежым, бьгәр'ә». У гава хорт р'әви Йонат'ан тир авитә пешийа ви. ³⁷Хорт кә гьһиштә ль ви щийе кә Йонат'ан тир авитьбу, Йонат'ан ль пәй хорт кьрә гази у готе: «Тир жь тә ведатьр ә!» ³⁸Йонат'ан диса кьрә гази у готә хорт: «Зу бькә, нәсәкьнә!» Хорт тиред Йонат'ан г'оп кьрын у һатә щәм хвәйе хвә. ³⁹Ле хорт сәр һ'әса-һ'әса нә дык'әт, т'әне Йонат'ан у Даьд һаш жь ве йәке һәбун. ⁴⁰Йонат'ан ч'әке хвә да хорте т'әви хвә у готә ви: «Һьлдә,

бьбэ бажер». ⁴¹ Гава хорт чу, Дауьд жь т'элде кевьр дэрк'эт, дэвэр'уйа чу э'рде у се щара та бу. Вана хэв р'амуса у сэр хэвда гьрийан, ле Дауьд не бы к'эсар дьгьрийа. ⁴² Ынге Йонат'ан готэ Дауьд: «Һэр'э тэр'а охьр бэ, чьмки бы наве Ходан мэ хэвдөр'а сонд хвар у гот: «Бьра Ходан нава мьн у тэда бэ, нава зөр'эта мьн у зөр'эта тэда һ'эта-һ'этайе шэ'дэ бэ». Дауьд р'е к'эт у чу, Йонат'ан жи вэгэр'ийа бажер.

Дауьд жь дэсте Шауул дьр'эвэ

21 ¹ Ынге Дауьд һатэ Нобе щэм Аһ'имэлэхе к'аһин^ф. Аһ'имэлэх бы лэрэзэке пешийа Дауьдда һат у готе: «Т'ө чьма т'эне йи у т'ө кэс т'эви тэ т'өнэ?»[†] ² Дауьд готэ Аһ'имэлэхе к'аһин: «П'адше шьх'олэк т'эми ль мьн кьр у гот: «Бьра т'ө кэс, т'ө тышти ньзаньбэ, бона чь эз тэ дьшиньм у чь э'мьри ль тэ дькьм». Мьн хортар'а готийэ фьлан дэре хивийа мьн бьн. ³ Ньһа дэсте тэда чь һэйэ? Пенц нана бьдэ мьн йан жи чь к'ө дэсте тэва бе». ⁴ К'аһин щаба Дауьд да у готе: «Дэсте мьнда нане садэ т'өнэ, т'эне нане пироз һэйэ, эв жи һэгэр хорта хвэ жь жьна дур гьрт'бэ». ⁵ Дауьд щаба к'аһин да у готе: «Жь р'ожа дэрк'этына мэда, т'эви мэ жьн т'өнэбунэ. һэр гав р'евитийа мэда хорт пафьж манэ, илаһи чьқас ньһа».

⁶ У к'аһин нане пироз да ви, чьмки ль вьр нанэки дьн т'өнэбу, пештьри ви нане Хвэдэр'а дайи, к'ижан к'ө жь бэр Ходан дьһатьнэ һьлдане, бона к'ө йе гэрм дэвсе бьһата данине.[†]

⁷ Ль we р'оже жь х'оламед Шауул йэк ль вьр бэр Ходан бу, наве ви Доеге эдоми^ф бу, сэрэкшьване Шауул. ⁸ Ынге Дауьд готэ Аһ'имэлэх: «Ль вьр бэр дэсте тэ, шур йан р'ьмэк т'өнэ? Мьн нэ шуре хвэ, нэ жи ч'экед майин хвэр'а һьлданэ, чьмки шьх'оле п'адше не фэрз бу». ⁹ К'аһин готе: «Ва йэ шуре Голйат'е фьльстини, к'ижан к'ө тэ эв ль нэвала Елаһда к'өшт, ль вьр п'инэда п'еч'айи пышт ефод^ф э. һэгэр дьхвази хвэр'а һьлдэ, чьмки тыштэки дьн хенци ви ль вьр т'өнэ». Дауьд готе: «Эви шури р'ьндтьр т'өнэ, эви бьдэ мьн!»[†]

Дауьд дьр'эвэ Гат'е

¹⁰ Дауьд we р'оже р'абу у жь Шауул р'эви һатэ щэм Ахише п'адше Гат'е. ¹¹ Х'оламед Ахиш готьнэ ви: «Г'эло эва Дауьд п'адше Исраеле нинэ? Бона ви р'эқасвана дьстьра у дьготьн:

«Шауул һ'эзаред хвэ к'өшт'ьн, ле Дауьд дэһэ һ'эзаред хвэ?»[†]

¹² Дауьд эв хэбэр һьлданэ дьле хвэ у гэлэки жь Ахише п'адше Гат'е тьрсийа.* ¹³ У хвэ дэвса динэ дани ль бэр ван, ль сэр дэред

* 21:12 Бьхуньн сэрньвисара зэбура 56-а.

21:1 Мотта 12:3-4; Марқос 2:25-26; Луқа 6:3. 21:6 Қануна К'аһинтийе 24:5-9.

21:9 Самуел I, 17:51. 21:11 Самуел I, 18:7; 29:5.

дэргәһе бажер дьньвиси, шыр'ька дев дьр'ьжйиа сэр р'удана ви.*
 14 Ахиш готә хөламед хвә: «Һун дьбиньн эва дин ә, вә чьма әв анийә щәм мьн? 15 Чьма әз һ'әвшце дина мә, кө вә әв анийә щәм мьн кө динайа бькә? Әве чава бьк'әвә мала мьн?»

Қыр'кьрьна к'аһина

22 1 Дауьд р'абу, жь вьр р'әви чу шкәфта Әдулламе. Гава бьрайед ви у т'әмамия мала баве ви бьһистьн, бәржер чунә ль вьр щәм ви.* 2 Һ'әмуьед тән-гасийада, дәйндар у йед дьле көл щьвийанә щәм ви, әв бу сәрвереван. У әвед т'әви ви вәкә чарсьд мәрвьви бун. 3 Жь вьр Дауьд чу Миспәһа Мовабе у готә п'адше Мовабе: «Әз һиви дькьм, изьне бьдә бьра де у баве мьн щәм вә бьминьн, һ'әта кө әз бьзаньбьм, к'а Хвәде we чь дэргәһи бона мьн вәкә». 4 Дауьд әв анинә щәм п'адше Мовабе у әв щәм ви һа-қас вәхт ман, һ'әта кө Дауьд жь сьт'аргәһе дәрнәк'әт. 5 Ле Гаде п'ехәмбәр готә Дауьд: «Сьт'аргәһеда нәминә, р'абә һәр'ә ль әрде Щьһуда». Дауьд чу у к'әтә меше һ'әрәт'е.

6 Һьнге Шауул щийе Дауьд у мәрвьвед т'әви ви пех'әсийа. Шауул жи ль Гивһаие щики бьльнд, бьн дара кәнареда р'унышти бу, р'ьма ви дәсте вида бу у һ'әму бәрдәстийед ви дора ви сәкьни-

бун. 7 Шауул готә бәрдәстийед хвәйә ль дора ви сәкьни: «Г'өһ бьдьнә мьн, гәли бьнйаминийа, дьбә көр'е Йеша әрде у даред р'әз бьдә вә һ'әмуьа? Дьбә вә һ'әмуьа бькә сәрһ'әзар у сәрсед? 8 Һун һ'әму чьма р'абунә мьрабьли мьн у т'ө кәси нә гиһандә мьн вәки көр'е мьн пәйман т'әви көр'е Йеша гьредайә? Т'ө кәси нә гиһандә мьн вәки көр'е мьн бәрдәстийе мьн дьзива р'акьрийә мьрабьли мьн, мина р'ожа иройин?» 9 Һьнге Доеге әдоми, кө т'әви бәрдәстийед Шауул сәкьнибу, щабә ви да у гот: «Мьн дит чава көр'е Йеша һатә Нобе щәм Аһ'имәләхе көр'е Аһ'итуб* 10 у әви бона Дауьд жь Хөдан пьрси, хөрәк у шуре Голйат'е фьльстини да ви».

11 Һьнге п'адше шанд гази Аһ'имәләхе к'аһини көр'е Аһ'итуб у һ'әму к'аһинед мала баве ви кьр, кө ль Нобе дьман у әв һ'әму һатьнә щәм п'адше. 12 Шауул гот: «Ньһа бьбьһе көр'е Аһ'итуб!» Әви жи гот: «Әз дьбьһем, хвәйе мьн». 13 Шауул готә ви: «Чьма т'ө у көр'е Йешава р'абунә һьмбәри мьн, тә нан у шур да ви, бона ви жи жь Хвәде пьрси, вәки әв дьзива р'абә һьмбәри мьн, чава иро х'өйа дьбә?» 14 Аһ'имәләх щабә п'адше да у гот: «К'е жь нава һ'әму бәрдәстийед тәда мина Дауьд амьн ә? Әв зә'ве п'адше йә, г'өр'а тәда йә у нава мала тәда жи хвәйр'умәт ә! 15 Гәло һәма

* 21:13 Бьхуньн сәрньвисара зәбура 34-а.

* 22:1 Бьхуньн сәрньвисаред зәбура 57-а у зәбура 142-а.

* 22:9-10 Бьхуньн Самуел I, 21:7-9 у сәрньвисара зәбура 52-а.

мын иро дэстпекър бона ви жь Хвэде пьрси? На! Бьра п'адша хөламе хвэ у мала баве мын гө-нэк'ар нэкэ, чьмки хөламе тэ т'ө тыште мэзын йан бьч'ук бона ве йэке ньзаньбуйэ». ¹⁶ П'адше гот: «Ан'имэлэх те э'сэ бьмьри, һн тө, һн жи т'эмамия мала баве тэ». ¹⁷ У п'адше готэ эскэред дора хвэ: «Дора к'ахинед Хөдан бьгьрын у бькөжьн, чьмки эв жи т'эви Дауьд ьн. Вана заньбуйэ вэки эв р'эвийэ, ле нэгиһандьнэ мын». Ле бэрдэстийед п'адше нэдьхвэстын дэстед хвэ ль сэр к'ахинед Хөдан бьльнд кьрана. ¹⁸ һнге п'адша готэ Доег: «Т'ө һэр'э у к'аһина бькөжэ». Доеге эдоми чу гьһиштэ ль сэр к'аһина у we р'өже һ'эйште у пенц* мэрьвед ефодэ к'ьтани хвэкьри көштын. ¹⁹ У эви Ноба бажаре к'аһина да бэр шур, чава мер өса жи жьн, цаһьл у дадьк, өса жи га, к'эр у пэз данэ бэр шур.

²⁰ Ле көр'эки Ан'имэлэхе көр'е Ан'итуб, наве ви Әбиатар хьлаз бу у р'эви щэм Дауьд. ²¹ Әбиатар гиһандэ Дауьд вэки Шауул к'а-һинед Хөдан көштынэ. ²² Дауьд готэ Әбиатар: «Мын we р'өже заньбу вэки Доеге эдоми ль вьр э у эве э'сэ бьгьһинэ Шауул. Эз бумэ сэбэбе көштына т'эмамия мала баве тэ. ²³ Щэм мын бьминэ, нэтьрсэ, чьмки эве пэй нэфса мын к'этийэ, пэй нэфса тэ жи к'этийэ. Ле те т'эви мын бехоф би».

Дауьд бажаре Қьһилайе хьлаз дькэ

23 ¹ We һнге гиһандьнэ Дауьд готьне: «Ва йэ фьльстини мьрабьли Қьһилайе дькьнэ шэр' у бедэра т'алан дькьн». ² Дауьд жь Хөдан пьрси у гот: «Эз һэр'ьм, һ'ьшуми ль сэр фьльстинийа кьм?» Хөдан готэ Дауьд: «Һэр'э, һ'ьшуми ль сэр фьльстинийа кэ у Қьһилайе хьлаз кэ». ³ Ле мэрьвед Дауьд готьне: «Ва йэ, эм вьр Щьһудайеда дьгьрсьн, иди к'ө ма эм һэр'ьнэ Қьһилайе мьрабьли ордийед фьльстинийа?» ⁴ Дауьд диса жь Хөдан пьрси, Хөдан щаба ви да готе: «Р'абэ бэржер һэр'э Қьһилайе, чьмки Эзе фьльстинийа бьдьмэ дэсте тэ». ⁵ һнге Дауьд т'эви мэрьвед хвэ чу Қьһилайе у т'эви фьльстинийа кьрэ шэр', һ'эйванед ван ажот бьр. Эви бэлакэ мэзын ани ль сэре ван, бь ви авайи Дауьд бьнэлийед Қьһилайе хьлаз кьр. ⁶ (Гава Әбиатаре көр'е Ан'имэлэх кө р'эвибу Қьһилайе щэм Дауьд, эв ефод дестда бэржер һатьбу.) ⁷ һнге гиһандьнэ Шауул вэки Дауьд Қьһилайе йэ, Шауул гот: «Хвэде эв да дэсте мын, чьмки эв к'этэ бажаре пе дэргэһа у зэр'за дадайи, хвэха хвэ да гьртьне». ⁸ Шауул т'эмамия щьм'эте гази шер' кьр, вэки бэржер һэр'ьнэ Қьһилайе, дора Дауьд у мэрьвед ви бьгьрын. ⁹ Дауьд пе һ'эсийа вэки Шауул дьхвазэ хьрабийе ле бькэ, готэ Әбиатаре к'аһин:

* 22:18 Вэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда ньвисар э: «сесьд у пенц» мэри көштын.

«Ефод бинэ вьра». ¹⁰ Ынге Дауьд гот: «Йа Ходан, Хвэдеие Израеле! Э'вде Тэ бьхист вэки Шауул дь-хвэзэ бе Қьһилайе, р'уйе мында қыр'а бажер бинэ. ¹¹ Гэло бьнэлийед Қьһилайе we мын бьдьнэ дэсте ви? Шаууле бэржер бе чава кө э'вде Тэ бьхистийэ? Ходан Хвэдеие Израеле, р'эща дькьм, бежэ э'вде Хвэ!» Ходан готе: «We бэржер бе». ¹² Дауьд диса гот: «Гэло бьнэлийед Қьһилайе we мын у мэрвьед т'эви мын бьдьнэ дэсте Шауул?» Ходан гот: «We бьдьн». ¹³ Ынге Дауьд у мэрвьед т'эви ви, вэкэ шэсьд мэрвви жь Қьһилайе дэрк'этын у чунэ ван дэред кө дь-карьбун. Гава гиһандьнэ Шауул вэки Дауьд жь Қьһилайе р'эвийэ эв иди нэчу ль вьр.

¹⁴ Дауьд ль ч'ийа-банийед бэр'ийа Зифеда, ль щийед бехофда дьма. Шауул һэр р'ож ль Дауьд дьгэр'ийа, ле Хвэде эв нэ дьда дэсте ви.

Шауул пэй Дауьд дьк'эвэ

¹⁵ Дауьд бэр'ийа Зифеда ль һ'орьшайе бу у пе һ'эсийа вэки Шауул дэрк'этийэ ви дьгэр'э. ¹⁶ Ынге Йонат'ане көр'е Шауул р'абу чу щэм Дауьд ль һ'орьшайе у дьл да бэр, кө гомана хвэ бьдэ ль сэр Хвэде. ¹⁷ Эви готэ Дауьд: «Нэтьрсэ, чьмки дэсте Шаууле баве мын нагьһижэ тэ у те ль сэр Израеле п'адшатийе бьки. Эзе жи пэй тэр'а йе дьда бьм у Шаууле баве мын жи эве йэке занэ». ¹⁸ Ван

һэр дөйа ль бэр Ходан пэйман^ф гьредан у Дауьд һ'орьшайеда ма, ле Йонат'ан чу мала хвэ.[†] ¹⁹ We Ынге чэнд зифи һэвраз чунэ Гивһайе ль щэм Шауул, готьн: «Дауьд щэм мә һ'орьшайеда ль сэргьре һ'ахилайе щийед бехофда хвэ вэдьшерэ, йа кө дьк'эвэ алийе башура бэр'ийе.[†] ²⁰ П'адшайи хвэш бэ! һэгэр тэ бьхвази бэржер бейи, вэрэ. Эме бькьн кө ви бьдьнэ дэсте п'адше». ²¹ Шауул гот: «Бьра Ходан вэ бьмбарэк^ф кө, вэки хун ль бэр мын дьк'эвьн. ²² Дэ ньһа һэр'ьн, диса э'сэий кьн у госқолахийа ль щийе ви бькьн, бьзаньбьн ньге ви к'идэре дьк'эвэ, к'е эв ль вьр дитийэ, чьмки мынр'а дьбежьн вэки эв гэлэки фелбаз э. ²³ Бьбиньн к'идэре эв хвэ вэдьшерэ у госқолахийа һ'эму щийед вийэ бехоф бькьн. Гава вэ э'сэий кьр паше вэгэр'ьнэ щэм мын, Ынге эзе т'эви вэ бем. һэгэр эв ль ви вэлатида бэ, эзе ль нава һ'эму бэрэкед Щьһудайеда ви бьгэр'ьм». ²⁴ Эв р'абун бэри Шауул чунэ Зифе, ле Дауьд у мэрвьед т'эви ви ль бэр'ийа Майонеда, ль Э'рабайе^ф бун, йа кө дьк'эвэ ль башура бэр'ийе. ²⁵ Шауул жи Ынге т'эви мэрвьед хвэ чу Дауьд бьгэр'э, ле бона ве йэке гиһандьнэ Дауьд у эв жь сэр қэийае пэйа бу у ль бэр'ийа Майонеда һешьри. Ынге Шауул бьхист у да пэй Дауьд ль бэр'ийа Майонеда. ²⁶ Шауул алики ч'ийева дьчу, Дауьд жи т'эви мэрвьед хвэ алийе

ч'ийейи дьнва дьчу. У гава Дауьд дьлэзанд кӧ жь Шауул бьр'эвэ, Шауул у мэръвед ши дора Дауьд у мэръвед т'эви ши гьртын кӧ ван бьгьрын. ²⁷ Ынге қасьд һатэ щэм Шауул у готе: «Бьлэзинэ вэрэ, чьмки фьльстинийа һ'щуми ль сэр вӧлет кьрийэ». ²⁸ Шауул иди пэй Дауьд нӧк'эт, вӧгэр'ийа пеши-йа фьльстинийада чу. Бона ве йӧке наве ши щийи данин Қэяйе жь һэв Вӧқэтандьне. ²⁹ Дауьд жь вьр р'абу һэвраз чу ль щийед бехофэ ль Ә'йн-Гӧдийе хвэ вӧшарт.

Дауьд э'мьре Шауул дыдэ хатьр

24 ¹ Гава Шауул жь пӧйк'эть-на фьльстинийа^ф вӧгэр'ийа, готьнэ ши: «Ва йӧ Дауьд ль бэр'ийа Ә'йн-Гӧдийеда йӧ». ² Шауул се һ'эзар меред жьбарэ жь нава т'эмамыйа Исраеле һьлдан, чу ль нава Кӧвьр-к'ӧчькед Бьзьнед Бӧйани Дауьд у мэръвед т'эви ши бьгэр'э. ³ Әв һатэ щэм ахьле пези дӧве р'е, ль вьр шыкӧфтӧк һӧбу. Шауул чу ль вьр дӧставе, Дауьд у мэръвед т'эви ши жи к'урайа шыкӧфтеда р'уньштыбун.* ⁴ Ынге мэръвед т'эви Дауьд готьне: «Ва йӧ эв р'ож бона к'ижане Хӧдан готьбу тӧ: «Ава Әзе дьжмьне тӧ бьдмэ дӧсте тӧ, чь дьхвази ве жи бинэ сӧре ши». Дауьд р'абу дьзива ньч'е чӧхе Шауул бьр'и. ⁵ Ле пэй ве йӧкер'а исафа Дауьд эв ешанд, вӧки эви ньч'е чӧхе

Шауул бьр'и. ⁶ Әви готэ мэръвед т'эви хвӧ: «Хӧдан нӧкэ, вӧки эз ве йӧке биньмэ сӧре хвӧйе хвӧ, р'ункьрийе^ф Хӧдан. Әз дӧсте хвӧ һьлнадьмэ ль сэр р'ункьрийе Хӧдан». ⁷ Дауьд бь ван хӧбӧра пеши-йа мэръвед хвӧ гьрт у нӧһшт һ'щуми ль сэр Шауул бькьн. Шауул жи р'абу сэр хвӧ, жь шыкӧфте дӧрк'эт у р'ийа хвӧда чу.

⁸ Пӧйр'а Дауьд р'абу жь шыкӧфте дӧрк'эт у дӧнг да Шауул, гот: «Хвӧйе мьн, п'адша!» У гава Шауул пышт хвӧва вӧгэр'ийа, Дауьд дӧвӧр'уйа чу әрде у бӧр та бу. ⁹ Дауьд готэ Шауул: «Тӧ чьма гӧһ дьди ван мэръвед кӧ дьбежьн: «Ва йӧ Дауьд дьгэр'э хьрабийе тӧ бькӧ»? ¹⁰ Ва йӧ иро ч'ӧвед тӧ дьбиньн кӧ чава Хӧдан ль шыкӧфтеда тӧ дайи дӧсте мьн. Ынӧка готэ мьн вӧки эз тӧ бькӧжьм, ле мьн тӧ сах һьшти у гот: «Әз дӧсте хвӧ һьлнадьмэ ль сэр хвӧйе хвӧ, чьмки эв р'ункьрийе Хӧдан э». ¹¹ Баве мьн, бьньһер'э, ва йӧ ньч'е чӧхе тӧ дӧсте мьнда йӧ. Мьн кӧ ньч'е чӧхе тӧ бьр'и у тӧ нӧкӧшти, ве йӧке бьньһер'э у бьзаньбӧ, вӧки дьле мьнда хьраби у сӧрһьлдане т'ӧнӧйӧ. Мьн һьндава тӧда гӧнӧ нӧ кьрийӧ, ле тӧ пӧй нӧфса мьн к'ӧтийи кӧ мьн бькӧжи. ¹² Бьра Хӧдан ль сэр мьн у тӧда бьньһер'э у Хӧдан һ'ӧйфа мьн жь тӧ һьлдӧ, ле дӧсте мьне ль сэр тӧ р'анӧбӧ. ¹³ Чава кӧ мӧсӧла пеши-йа дьбежӧ: «Жь хьраба

* **24:3** Бьхуньн сӧрньвисаред зӧбура 57-а у зӧбура 142-а.

24:6 Самуел I, 26:11.

хъраби дэрте, ле дэсте мыне ль сэр тэ р'анэбэ. ¹⁴ П'адше Израеле мыґабыли к'е дэрк'этийэ? Тэ дайэ пэй к'е? Пэй сэки ськьти, пэй ке-чэке? ¹⁵ Бъра Ходан бьбэ һ'акьме мын у тэ, бьра Әв ль сэр мын у тэда бьньһер'э, пьрса мын сафи кэ у мын жь дэсте тэ хьлаз кэ».

¹⁶ Гава Дауьд эв готьнед хвэ Шауулр'а гот хьлаз кьрын, Шауул готе: «Әв дэнге тэ йэ Дауьд, көр'е мын?» Кур'ин к'этэ Шауул у гьрийа. ¹⁷ У готэ Дауьд: «Тө жь мын р'астгьр и, чьмки тэ жь бэр хьрабийа мынэ һьндава тэда қәнщи ль мын кьр. ¹⁸ Тэ иро қәнщия хвэ һьндава мында избат кьр, чьмки Ходан эз дамэ дэсте тэ, ле тэ эз нэ көштгьм. ¹⁹ Чьмки гава мэрвь дьж-мыне хвэ дьбинэ, т'ө хер-сьламэт ви вэр'едькэ? Дэ бьра Ходан жи иро жь бэр ве қәнщия кэ тэ ль мын кьр, бьдэ тэ. ²⁰ Ньһа эз иди э'сэ заньм вэки те п'адшатийе бьки у дэсте тэда п'адшатийа Израеле ве қәдим бэ. ²¹ Дэ ньһа бь Ходан мынр'а сонд бьхвэ, вэки тө пэй мынр'а зөр'эта мын қьр' наки у наве мын жь мала баве мын онда наки». ²² Дауьд Шауулр'а сонд хвар. У Шауул чу мала хвэ, ле Дауьд у мэрвьед т'эви ви һэвраз чунэ сьг'аргәһа хвэ.

Мьрна Самуел

25 ¹ Ве һьнге Самуел мьр, һ'эму израели щьвийан, шина ви кьрын у әв ль әрде ви Р'амайеда дэфьн кьрын.

Дауьд у Абигайил

Дауьд р'абу бэржер чу бэр'и-йа Паране. ² Мэрвьэк ль Майоне һэбу, к'ар-һэбука ви Кармеледа бу. Әв мэрва гэлэки дэвлэти бу, се һ'эзар пэз у һ'эзар бьзьнед ви һэбун. Ве һьнге әви Кармеледа пэзед хвэ дьбьр'ин. ³ Наве ви мэрви Набал бу, ле наве к'өлфэ-та ви Абигайил бу. Әв к'өлфэта сэрвахт у бэдәв бу, ле малхе ве мэрвьэки һ'ышк у хьраб бу, әв жь бэрэка к'алейя бу. ⁴ Дауьд бэр'ийеда бьһист вэки Набал пэзед хвэ дьбьр'э. ⁵ һьнге Дауьд дөһэ хорт шандьн у готэ хорта: «Һэвраз һэр'һнэ Кармеле щәм Набал у алийе мынва к'ефед ви бьпьр-сьн. ⁶ Аһа бежьне: «Әз хвэшийа тэ дьхвазьм! Бьра хер-хвэши ль тэ, мала тэ у һ'эму һэбука тэ бэ. ⁷ Мын бьһист вэки тө пэзед хвэ дьбьр'и. Гава шьванед тэ ван һ'эму р'ожед хвэйя Кармеледа щәм мә бунэ, мә әв нэ ешандьнэ, тьштэки ван онда нэбуйя. ⁸ Жь хөламед хвэ бьпьрсэ, әве тэр'а бежьн. Дэ хортед мын бегәдър нэкэ, чьмки эм р'ожэкэ шайе һатьнэ. Жь к'эрэма хвэ чь жь дэсте тэ те, бьдэ хөламе хвэ у көр'е хвэ Дауьд».

⁹ Хортед Дауьд чун у әв һ'эму хэбэр бь наве Дауьд готьнэ Набал у һивийе ман. ¹⁰ Набал аһа щаб-а хортед Дауьд да: «Дауьд к'и йэ, көр'е Йеша к'и йэ? Иро гэлэк хөлам жь хвэйед хвэ дьр'эвьн. ¹¹ Бона чь эз гэрэ нане хвэ, ава

хвэ у ван һ'эйванед хвэйэ кө мьн бона пэзбър'ед хвэ сэржекь-рьнэ, һьлдъм у бьдъмэ мэръвед кө эз қэт ньзанъм жь к'ө һатьнэ?»¹² Хортед Давьд р'ийа хвэда вэгэ-р'ийан, һатьн эв һ'эму хэбэр шир'а гьли кьрьн.¹³ Ынге Давьд готэ мэръвед т'эви хвэ: «Һэр кэс шуре хвэ гьредэ!» У һэр кэси шуре хвэ гьреда, өса жи Давьд шуре хвэ гьреда. Т'эви Давьд вэкэ чарсьд мери һэвраз чун, ле дөсьд мэръв бэр һур-муред ван ман.

¹⁴Хортэки жь хөлама гиһандэ Абигайила к'өлфэта Набал, готе: «Давьд қасьдед хвэ жь бэр'ийе шандьбун, кө к'ефед хвэйе мэ бьпърсэ, ле эви эв беһөрмэт кь-рьн.¹⁵ Эв мэръвана һьндава мада гэлэки қэнщ бунэ, вана эм нэ ешандьнэ у чьқас вэхт эм ль холе т'эви вана бунэ, тыштэки мэ онда нэбуйэ.¹⁶ Т'эмамия ван р'ожа гава мэ пэз дьч'еранд эвана бона мэ шэв у р'ож мина сурэке бунэ.¹⁷ Ле ньһа бьньһер'э у бьфькьрэ те чь бьки, чьмки э'сэ қэзийе бе сэр хвэйе мэ у т'эмамия мала ви. Ле эв мэръвэки хьраб э, т'эви ви хэбэрдан набэ».

¹⁸Ынге Абигайиле лэзанд дө-сьд нан, дө мәшк шэрав, пенщ бэр-хед һазькьри, пенщ код* фьрикед қэланди, сэд к'өлм к'ьшмише һэв-да к'отайи у дөсьд к'өлм жи һежи-ре һэвда к'отайи һьлдан у к'эр бар кьрьн.¹⁹ Паше эве готэ хөламед хвэ: «Бьдьнэ пешийа мьн, эзе жи пэй вэ бем». Ле Набале малхе

хвэр'а нэгот.²⁰ Гава эва ль к'эре сийарбуйи жь гедука ч'ийе бэр-жер дьбу, һынге Давьд, мэръвед ви пешийа веда дьһатьн у эва р'асти ван һат.²¹ Давьд хвэр'а дьгот: «Бадихэва мьн бэр'ийеда хвэйитийа т'эмамия һэбука ви мэръви кьр, өса кө т'ө тыште ви онда нэбу. Эви жь бэр қэнщийа мьнва хьраби ль мьн кьр.²² Һэгэр эз һ'эта сьбе мерэки жь мала ви сах бьһельм, бьра Хвэде аһа у һе зедэ бинэ ль сэре Давьд».

²³Гава Абигайиле Давьд дит, лэзанд жь к'эре пэя бу у ль бэр Давьд дэвэр'уйа чу у һ'эта э'рде та бу.²⁴ Хвэ авитэ ньгед ви у готе: «Хвэйе мьн, бьра эв нэһэқи жь мьн бе хвэстыне, т'эне жь к'эрэма хвэ изьне бьдэ щарийа хвэ кө тэр'а бежэ у т'ө гөһ бьдэ готьна щарийа хвэ.²⁵ Бьра хвэйе мьн гөһ нэдэ эви мэръве бекер Набал, наве ви чь йэ, эв жи эв э. Наве ви беһ'ьш те һ'эсабе у эв хвэха жи беһ'ьш э. Ле эз щарийа тэ мэ, мьн хортед хвэйе хвэйэ шанди нэдитьбун.²⁶ Ньһа хвэйе мьн, эз ви Хөдани у щанийа тэ кьм, вэки Хөдан нэһьшт т'ө хуне бьр'ежи у һ'эйфе бь дэсте хвэ һьлди. Бьра һэма нэйаред тэ у йед кө хьрабийа хвэйе мьн дьхвэзын мина Набал бьн.²⁷ Ньһа эв п'ешк'еша щарийа тэ кө хвэйе хвэр'а анийэ, бьра ван хортар'а бе дайине йед кө пэй хвэйе мьн дьчьн.²⁸ Эз һиви дькьм, гөнэйе щарийа хвэ бьбахшинэ, чьмки Хөдан ве э'сэи малэкэ

* 25:18 «Пенщ код» дькьрэ вэкэ си у шэш килограми.

қәдим хвәйе мьнр'а чекә. Чьмки хвәйе мьн шәр'ед Хөдан пешда дьбә у хьраби щәм тә we ль нава г'эмамия р'ожед тәда т'өнәбә. ²⁹Р'аст ә, йәк пәй тә к'әтийә кә тә бькөжә, ле ә'мыре хвәйе мьн we ль к'иське жийина Хөдан Хвәде-йе вида бә, ле ә'мыре дьжмьнед тә, бьра чава кәвьере кәвканийе-да бавежә. ³⁰У гава Хөдан хвәйе мьнр'а ван һ'әму қәнщия бькә, бона к'ижани Әви готә тә у Әв тә ль сәр Израелер'а бькә сәрвер, ³¹бьра әв йәк ль сәр дьле хвәйе мьн нәбә гьрани у п'ошман нәбә, вәки бадихәва хун р'етийә у вәки бадихәва хвәйе мьн бь дәсте хвә һ'әйф һьлдайә. У чахе кә Хөдан чәрха хвәйе мьн р'аст кә, һьнге щарийа хвә бир бини».

³²Давьд готә Абигайиле: «Бьмбарәк бә Хөдан Хвәдейе Израеле, вәки тә иро пешийа мьнда шанди. ³³Бьмбарәк бә сәрвахтия тә у дөа ль тә бә, вәки тә иро нәһьшт әз хуне бьр'ежьм у һ'әйфе бь дәсте хвә һьлдьм. ³⁴Әз ви Хөдан Хвәдейе Израеле кьм Йе кә әз хвәй кьрм кә хьрабийе ль тә нәкьм. һәгәр тә нәлэзанда у пешийа мьнда нәһатайи, һ'әта сьбе жь мала Набал мерәк we сах нәма». ³⁵У Давьд һәр тыште кә әве бона ви анибун, жь дәсте we гьрт у готә we: «Дә бь хер у сьламәт һәр'ә мала хвә. Бьһьһер'ә, мьн гөһдарийа тә кьр у қәдьре тә гьрт». ³⁶Һьнге Абигайил һатә щәм Набал, ва әви малда нава к'ефеда йә, мина мәс-

рәфа п'адше. Дьле ви ша бу у әв гәләки сәрхвәш бу. Әве һ'әта сәре сьбе т'ө тышт нәготә ви. ³⁷Сьбә кә зәлал бу, гава Набал жь шәрәве ль сәр һ'әше хвәда һат, к'өлфәта ви һ'әму тышт вир'а гьли кьр, дьле ви сьст бу у әв бу мина кәвьерәки. ³⁸У ль пәй дәһә р'ожар'а Хөдан Набал хьст у әв мьр.

³⁹Давьд бьһист вәки Набал мьр, гот: «Шькьр Хөданр'а, вәки Әви ль сәр we йәкеда ньһер'и, кә чава Набал әз бөһөрмәт кьрм у ә'вде хвә жь хьрабийе хвәй кьр. У хьрабийа Набал Хөдан ани сәре ви!» Пәйр'а Давьд мәрвь шандьнә щәм Абигайиле кә we хвәр'а бьхвәзә. ⁴⁰Һьнге хөламед Давьд һатьнә Кармеле щәм Абигайиле у готьне: «Давьд әм шандьнә кә тә вир'а бьхвәзьн». ⁴¹Әва жи р'абу дәвәр'уйа чу әрде у гот: «Ва йә щарийа тә һазьр ә бьбә хөламок, вәки ньгед хөламед хвәйе хвә бьшо». ⁴²У Абигайил зу р'абу ль сәр хвә, к'әре сийар бу, пенщ щарийед we жи данә пәй, әв пәй қасьдәд Давьд чу у бу к'өлфәта ви. ⁴³Давьд өса жи Аһ'инама жь Йизрәһеле хвәр'а хвәст у әв һәр дө бунә к'өлфәтед ви. ⁴⁴Шауул жи Мик'ала қиза хвәйә жьна Давьд да Палтийе көр'е Лайише жь Галиме.†

Давьд щара дөда
ә'мыре Шауул дьдә хатьр

26 ¹We һьнге чәнд зифи һатьнә ль Гивһайе щәм Шауул

25:44 Самуел II, 3:14-16.

у готъне: «Давьд ль сэр гьре h'а-хилайе пешбэри бэр'ийе хвэ вэ-шарти йэ».* ² Шауул р'абу у бэр-жери бэр'ийа Зифе бу, т'эви ви се h'эзар гьрэгьред исраели жи чун, wэки Давьд ль бэр'ийа Зи-феда бьгэр'ьн. ³ Шауул ль сэр гьре h'ахилайе, пешбэри бэр'ийе дэве р'еда, зома хвэ лехьст. Давьд ви чахи ль бэр'ийеда бу у пе h'эсийа wэки Шауул дайэ пэй ви hatийэ бэр'ийе. ⁴ hьнге Давьд щэ'сус шандьн у пе h'эсийа wэки р'асти Шауул hatийэ. ⁵ Давьд р'абу у чу ль ви щийе кө Шауул зома хвэ ледабу. Давьд эw щийе кө Шауул у Абнере көр'е Нэр сэрэскэре ви п'алдайи бун, дит. Шауул нава зомеда п'алдайи бу, эскэр жи до-ра ви бун.

⁶ hьнге Давьд готэ Аh'имэлэхе h'ити^ф у Абишайе бьрайе Йоабе көр'е Сьруйайе*: «К'е we т'эви мын бэржери щэм зома Шауул бэ?» Абишай гот: «Эзе т'эви тэ бэржер бьм». ⁷ У Давьд т'эви Абишай шэв hatэ щэм ван мэрьва, ва йэ Шауул ль нава ванада п'алдайи р'а-за йэ. Р'ьма ви жи ль бэр сэре ви эрдеда ньккьри йэ, Абнер у эскэр жи дора ви п'алдайи нэ. ⁸ Абишай готэ Давьд: «Хвэде иро дьжмыне тэ да дэсте тэ. Ва эзе царэкер'а ви бь р'ьме эрдева мьх кьм, щара д'ода иди нэ лазьм э лехьм». ⁹ Ле Давьд готэ Абишай: «Ви нэкожэ, чьмки к'и дькарэ дэсте хвэ ль

сэр р'ункьрийе Ходан бьльнд кэ у бе щэза бьминэ?» ¹⁰ Давьд готе: «Эз ви Ходани кьм, йан Ходане Хвэха ви хэ, йан р'ожа ви we бе эве бьмьрэ, йан жи we хэр'э шер' у ль wьр we бе көштъне. ¹¹ Ходан мын жь we йэке хвэй кэ, wэки эз дэсте хвэ ль сэр р'ункьрийе Ходан бьльнд нэкьм. Ньha р'ьма ль бэр сэре ви у щер'е вийи аве hьлдэ у эм хэр'ьн.» ¹² Давьд р'ьм у щер'е авейи ль бэр сэре Шауул hьлда у чун. Кэсэки нэдит, кэсэк пе нэh'эсийа у т'ө кэс h'ьшйар нэ-бу, h'эму р'азайи бун, чьмки Ходан эw кьрьбунэ хэwэкэ к'ур.

¹³ Давьд дэрбази алийе дьн бу у дур ль сэре ч'ийе сэкьни, навбэ-ра ванда еп'ещэ эрд бу. ¹⁴ hьнге Давьд гази щьмэ'те у Абнере көр'е Нэр кьр у гот: «Абнер, щаба мын бьдэ!» Абнер щаба ви да готе: «Тө к'е йи, гази п'адше дьки?» ¹⁵ Давьд готэ Абнер: «Нэ тө мер и? Йэки мина тэ нава Исраеледа т'өнэ! Тэ чьма хвэйе хвэ п'адша хвэй нэкр? Чьмки жь нава щьмэ'те йэк hatьбу кө хвэйе тэ п'адша бьк'ошта. ¹⁶ Эв кьре тэ нэ қэнц э. Эз ви Ходани кьм, хун heжайи мьрьне нэ, чьмки wэ хвэйе хвэ, р'ункьрийе Ходан хвэй нэкр. Дэ ньha бьньher'э к'ане р'ьма п'адше у щер'е аве, кө бэр сэре п'адше бун?»

¹⁷ hьнге Шауул дэнге Давьд нас кьр у гот: «Эва дэнге тэ йэ, Давьд көр'е мын?» Давьд гот: «Дэнге

* 26:1 Бьхуньн сэрньвисара зэбура 54-а.

* 26:6 «Сьруйа» хушкэка Давьд бу. Бьхуньн Дирок I, 2:16.

мьн э хwэйе мьн, п'адша». ¹⁸ У гот: «Бона чь хwэйе мьн пэй хөламе хwэ к'этийэ? Мьн чь кьрийэ у чь хьраби мьнда һэйэ? ¹⁹ Дэ бьра ньһа хwэйе мьн п'адша, дэнге хөламе хwэ бьбьһе. һэгэр Хөдан тө һьмбэри мьн р'акьри, бьра Әw қөрбанэке жь бэрва қэбул кэ. Ле һэгэр әw мэрвь ьн, бьра ньфьр'а Хөдан ль ван бэ, чьмки вана иро эз дури п'ара Хөдан хьстьм, готьн: «Бьра һэр'э хwэдейед майин бьһ'эбинэ». ²⁰ Дэ бьра хуна мьн жь һ'эзура Хөдан дур нэр'ьжэ э'рде, чьмки п'адше Исраеле дэрк'эти-йэ кечэке дьгэр'э, чава кö йэк ль ч'ийа пэй кэва дьк'эвэ». ²¹ Шауул гот: «Мьн гөнэ кьр, вэгэр'э Дауьд көр'е мьн. Эз иди хьрабийе ль тэ накьм, чьмки иро э'мьре мьн бэр ч'э'ве тэ бь қимэт бу. Р'асти жи мьн беақьли кьр у мьн шашикэ мэзын кьр». ²² Дауьд щаба ви да у гот: «Ва йэ р'ьма п'адше, бьра жь хорта йэк бе бьбэ. ²³ У бьра Хөдан һэр кэсир'а wэкэ р'асти у амьни-йа ви бьде, чьмки иро Хөдан тө дайи дәсте мьн, ле мьн нэхwэст дәсте хwэ ль сэр р'ункьрийе Хөдан бьльнд кьм. ²⁴ Аwa чава кö э'мьре тэ иро ль бэр ч'э'ве мьн бь қимэт э, бьра өса э'мьре мьн ль бэр ч'э'ве Хөдан бь қимэт бэ. Бьра Әw мьн жь һэр хэта-бэлайе хьлаз кэ». ²⁵ Шауул готэ Дауьд: «Дöа ль тэ бэ Дауьд, көр'е мьн. Те кьред мэзын бьки у те бьгьһижи мэрэме хwэ». У Дауьд р'ийа хwэда чу, Шауул жи вэгэр'ийа щийе хwэ.

**Дауьд дьр'эвэ щэм
п'адшаки фьльстинийа**

27 ¹ Дауьд дьле^ф хwэда гот: «Эзе р'ожэке бь дәсте Шауул һэр'ьм. һе р'ьнд э эз бьр'эвьмэ э'рде фьльстинийа хьлаз бьм, кö Шауул дәст жь мьн бьк'ьшинэ у иди нава т'эмамыйа синоре Исраеледа мьн нэгэр'э у аһа эзе жь дәсте ви хьлаз бьм». ² Һьнге Дауьд у шэсьд мэрьвед т'эви ви дэрбази щэм Ахише көр'е Маох п'адше Гат'е бун. ³ Дауьд у мэрьвед ви, һэр кэс т'эви нэфэред хwэ щэм Ахиш ль Гат'е ман. һэр дö к'öлфэтед Дауьд: Аһ'инама йизрәһели у Аби-гайила кармелийэ кö жь Набал жьнэби мабу т'эви ви бун. ⁴ Гава гиһандьнэ Шауул wэки Дауьд р'эвийэ Гат'е, һьнге әw иди пэй Дауьд нэк'эт. ⁵ Дауьд готэ Ахиш: «Һиви дькьм, һэгэр қэдьре мьн ль щэм тэ һэйэ, бьра щики ль нава бажарэки бьч'укда бьдьнэ мьн, эз ль wьр бьжим. Чьма хөламе тэ ль бажаре п'адшеда т'эви тэ бьжи?» ⁶ Һэма we р'оже Ахиш Сиқлаг да ви, лэма жи һ'эта р'ожа иро Сиқлаг дьгьһижэ п'адшед Щьһудайе^ф. ⁷ У т'эмамыйа р'ожед кö Дауьд ль wэлате фьльстинийада ма салэк у чар мөһэ бун.

⁸ We һьнге Дауьд мэрьвед хwэва һэвраз дьчу у һ'щуми ль сэр гьшурийа, гизрийа у амалекийа^ф дькьр. Әв мьлэтана һе бэреда бьнэлийед wэлате жь Тэламе гьрти һ'эта р'ийа ль Шура у э'рде Мьсьре бун. ⁹ Дауьд қьр'а ви wэлати

27:8 Дöбарэкрьна Қануне 20:16-17.

дани, нэ мер нэ жи жьн сах нэдъ-
 ньштън, пэз, га, к'эр, дэвэ у к'ынц
 һьлдъдан, вэдъгэр'ийа у дьһатэ
 щэм Ахиш. ¹⁰Һынге Ахиш дьпърси:
 «Ве щаре вэ һ'ыщуми ль сэр к'е
 кьрийэ?» Давьд дьготе: «Ль сэр
 Нэгэва^ф Щьһудайе» йан «Ль сэр
 Нэгэва йбраһмьейелия» йан жи
 «Ль сэр Нэгэва қениа». ¹¹Давьд
 нэ жьн, нэ мер сах нэдъһьштън у
 нэданинэ Гат'е, чьмки дьгот: «Wэ-
 ки эвана һьндава мэда тьштэки
 хэбэр нэдън у нэбежън: «Давьд аһа
 анийэ сэре мэ». У чьқас вэхт эв
 э'рде фьльстинийада майэ, эви
 аһа кьрийэ. ¹²Бь ви авайи Ахиш
 Давьдда гөман бу, дьгот: «Әви
 хвэ ль бэр ч'э'ве мьләте хвэ Ис-
 раеле р'эш кьр у һ'эта-һ'этайе we
 бьбэ хөламе мьн».

28 ¹Ван р'ожа фьльстинийа
 ордийа хвэ бона шер' щь-
 вандън, вэки мьқабьли Израеле
 шер' кьн. Ахиш готэ Давьд: «Тө
 р'ьнд заньбэ, вэки тө у мэрьвед
 хвэва гэрэке т'эви мьн дэрэнэ
 шер'». ²Давьд готэ Ахиш: «Зэ'ф
 баш, те һынге бьзаньби кө хөла-
 ме тэ чь дькарэ бькэ». Ахиш готэ
 Давьд: «Зэ'ф баш, эзе тэ бькмэ
 пыштгьре хвэ һ'эта тө сах и».

Шавул дьчэ щэм йа кө гази р'өһ'а^ф дькэ

³We һынге Самуел иди мь-
 рьбу у т'эмамия Израеле шина
 ви кьрьбу, эв ль Р'амайе, бажаре

вида дэфьн кьрьбун. Шавул бэри
 к'оч'эка у йед гази р'өһ'а дькь-
 рын дабу жь вэлет дэрхьстьбун.[†]
⁴Фьльстини щьвийан һатън у ль
 Шунеме зома хвэ ледан, Шавул
 жи һ'эму исраели щьвандън у wa-
 на зома хвэ ль Гилбоайе ледан.
⁵Чахе Шавул зома фьльстинийа
 дит, тьрсийа у дьле ви гэлэки
 р'ыщьфи. ⁶Шавул жь Хөдан пьр-
 си, ле Хөдан шаба ви нэда, нэ
 пе хэвна, нэ пе Уриме^ф, нэ жи пе
 п'ехэмбэра.[†] ⁷Һынге Шавул готэ
 бэрдэстийед хвэ: «Мьнр'а к'өлфэ-
 тэкэ кө гази р'өһ'а дькэ бьбиньн,
 эзе һэр'эмэ щэм we у пьрса хвэ
 we бькьм». Бэрдэстийед ви готьнэ
 ви: «Ва йэ ль Ә'йн-Доре к'өлфэтэ
 һэйэ кө гази р'өһ'а дькэ».

⁸Шавул к'ынцед хвэ гөһастън,
 т'эркэल्पас бу у т'эви дө мэрьва
 шэв чунэ щэм we к'өлфэте. Әви
 готэ we: «Мьнр'а к'оч'эктие бькэ
 у гази ви р'өһ'и кэ наве к'ижани
 эзе бежъмэ тэ». ⁹Әве к'өлфэте го-
 тэ ви: «Тө ньзани Шавул чь кьр,
 эви вэлетда чава қьр'а к'оч'эка
 у йед гази р'өһ'а дькьрын ани? Тө
 чьма бона нэфса мьн т'эле да-
 тини, кө мьн онда ки?» ¹⁰Һынге
 Шавул бь Хөдан ль бэр we сонд
 хвар, готе: «Әз ви Хөдани кьм,
 бона ве йэке т'ө зийане ль тэ нэ-
 бэ». ¹¹К'өлфэте гот: «Әз бона тэ
 гази к'е кьм?» Әви гот: «Бона мьн
 гази Самуел кэ». ¹²Гава к'өлфэте
 Самуел дит бь дэнге бьльнд кьрэ
 дир'ин. К'өлфэте готэ Шавул: «Тэ

28:3 Қануна К'ахинтийе 20:27; Дөбарэкрьна Қануне 18:10-11; Самуел I, 25:1.

28:6 Жьмар 27:21.

чъма эз хапандъм? Тò Шауул и!»
¹³ П'адше готэ we: «Нэтърсэ, тò чь дьбини?» К'олфэте готэ Шауул: «Эз хэйалэки^ф дьбиньм кò жь бьне э'рде дэрдьк'эвэ». ¹⁴ Эви жь we пьрси: «Чь дөрф ле дьк'эвэ?» Эве гот: «Калэмерэки чòх ле, жь э'рде дэрте». Ынге Шауул те дэрхьст кò эв Самуел э, та бу дэвэр'уйа чу э'рде. ¹⁵ Самуел готэ Шауул: «Тэ чъма зэ'мэт да мын гази мын кьр?» Шауул готе: «Эз һ'алэки гьранда мэ! Фьльстини пешбэри мын р'абунэ шер', Хвэде жи пьшта Хвэ дайэ мын у иди щаба мын надэ, нэ пе п'эхэмбэра, нэ жи пе хэвна. Лэма жи мын гази тэ кьр кò тò р'е бьди бэр мын, эз чь бькьм». ¹⁶ Самуел гот: «Һэгэр Хòдан пьшта Хвэ дайэ тэ у буйэ дьжмьне тэ, дэ иди тò чъма жь мын дьпьрси?» ¹⁷ Хòдан öса кьр, чава кò бь дэве мын готьбу. Хòдан п'адшати жь тэ станд у да йэки дьн, ава готи Давьд.[†] ¹⁸ Чьмки тэ вэкэ готьна Хòдан нэкр у алава һерса Ви нэани сэре амалекийа, лэма жи Хòдан иро эв йэк анийэ сэре тэ.[†] ¹⁹ Хòдан we Израеле жи т'эви тэ бьдэ дэсте фьльстинийа, сьбе тò у кòр'ед тэ һуне бенэ щэм мын у Хòдан we зома Израеле бьдэ дэсте фьльстинийа».

²⁰ һэма пер'а-пер'а Шауул ви говде хвэ к'этэ э'рде, гэлэки жь готьнед Самуел тьрсийа у иди қòдум нэдькьр, чьмки т'эмамииа we шэве у we р'оже эви нан нэхварьбу. ²¹ Ынге эв к'òлфэта

незики Шауул бу, дит вэки эв нава хоф у тьрседа йэ, готэ ви: «Тэ дит кò щарийа тэ гòр'а тэ кьр, мын дэст жь э'мьре хвэ к'ьшанд, тэ чь гот мын öса жи кьр. ²² Дэ ньһа жи тò гòһ бьдэ щарийа хвэ. Эзе пэ'ри нан дайньмэ ль бэр тэ бьхвэ, вэки тò қòдумки р'е һэр'и». ²³ Ле эв қайл нэбу, гот: «Эз нан нахвьм». Ле бэрдэстийед ви у эв к'òлфэт гэлэки вида к'этьн у эви гòр'а ван кьр, жь э'рде р'абу ль сэр ньвине р'уньшт. ²⁴ Голькэкэ к'òлфэте п'утеда малда һэбу, эве эв зу сэржекьр, һьнэк ар һьлда стьра у нане бе һэвиртьр'ш леда. ²⁵ Дани ль бэр Шауул у бэрдэстийед ви, вана хвар у һэма we шэве р'абун чун.

Фьльстини Давьд т'эхсир дькьн

29 ¹ We Ынге фьльстинийа т'эмамииа ордийа хвэ щьвандьнэ Афеде, израелийа жи зома хвэ һьнда канийа Йизреллда ледан. ² Вэзиред фьльстинийа бь сэда у һ'эзаред хвэ дэрбаз дьбун, Давьд у мэрьвед хвэ жи т'эви Ахиш ль пэй ван дьчун. ³ Сэрэскэред фьльстинийа готьн: «Эв чь избрани^ф нэ?» Ынге Ахиш готэ сэрэскэред фьльстинийа: «Эва Давьд э, бэрдэстийе Шаууле п'адше Израеле йэ. Эва иди салэке жортьрэ кò эв щэм мын э, жь Ынгеда һ'эта р'ожа иро, мын т'ò хьраби вида нэдитийэ». ⁴ Сэрэскэред фьльстинийа ль сэр

Ахиш һерс к'этын у готынэ ви:
«Эви мэрвыи пашда бышинэ, бьра
эw вэгэр'э ль щийе кӧ тэ бона ви
к'эфш кьрийэ. Бьра эw т'эви мэ
нэйе шер', wэки эw шер'да нэбэ
дыжмьне мэ. Эwe чawa бькарьбэ
хwэ ль бэр хwэйе хwэ р'успи кэ,
һэгэр нэ бь сэре мэрввед мэ?»
⁵ Эва эw Даwьд э, кӧ говэндэда
давитьнэ сэр дыготын:

«Шawул һ'эзаред хwэ кӧштын,
ле Даwьд дэһэ һ'эзаред
хwэ!»⁷

⁶ һынге Ахиш гази Даwьд кьр
у готэ ви: «Эз ви Хӧдани кьм!
Тӧ мэрвwэки р'аст и. Эзе шабума
һэгэр тӧ т'эви мьн нава зомеда
буйайи, чьмки жь we р'ожеда кӧ
тӧ һати щэм мьн һ'эта иро, мьн
т'ӧ хьраби тэда нэдитийэ, ле эв
сэрэскэр ль тэ нэ хwэш ьн. ⁷ Вэ-
гэр'э, һэр'э тэр'а охьр бэ, нэбэ кӧ
тӧ дьле wэзиред фольстинийа бе-
шини». ⁸ Даwьд готэ Ахиш: «Чьма,
мьн чь кьрийэ? Жь we р'ожеда кӧ
эз һатьмэ щэм тэ һ'эта иро, тэ чь
хьраби хӧламе хwэда дитийэ? Эз
чьма гэрэке нэчьм пешбэри дыж-
мьнед п'адшайе хwэйе хwэ шэр'
нэкьм?» ⁹ Ахиш щаба Даwьд да
готе: «Эз заньм wэки тӧ р'аст и,
тӧ бона мьн мина мьлийак'этэки^ф
Хwэде йи. Ле сэрэскэред фольс-
тинийа готын: «Бьра эw т'эви мэ
нэйе шер'». ¹⁰ Дэ тӧ қэрэбэрбанге
р'абэ, тӧ т'эви ван хӧламед хwэ-
йе хwэ Шawул кӧ т'эви тэ һатьнэ,
бэрбангда р'абьн у һэр'ьн». ¹¹ Да-
wьд у мэрввед ви сыбе зу р'абун

wэки вэгэр'ьнэ э'рде фольстини-
йа. Фольстини жи һэвраз чунэ
Йизрәһеле.

Даwьд

қыр'а амалекийа^ф тинэ

30 ¹Р'ожа сьсийа Даwьд мэрв-
вед хwэва гьһиштьнэ Сиқ-
лаге, амалекийа^ф иди һ'ыщуми
ль сэр Нэгэве у Сиқлаге кьрьбун.
Сиқлаг һурдэхwэши кьрьбун у шэ-
wьтандьбун. ² Ле к'ӧлфэт у һэрч'е
ль wьр т'ӧ кэс нэкӧштьбун, ч'ук
у мэзын һесир һьлдабун у р'ийа
хwэда чубун. ³ Гава Даwьд мэрввед
хwэва гьһиштьнэ бажер, we бажар-
и шэwьгандийэ, жьнед ван, кӧр'
у қизед ван һесир бьрьнэ. ⁴ һынге
Даwьд у мэрввед т'эви ви һақаси
кьрьнэ зарин у гьрийан, wэки иди
қэwат wанда т'ӧнэбу быгьрийана.
⁵ һэр дӧ жьнед Даwьд жи һесир
һатьбунэ бьрьне: Аһ'инама йизрә-
һели у Абигайила кармелийэ кӧ
жь Набал жьнэби мабу.[†] ⁶ Даwьд
һ'алэки гьранда бу, чьмки щьм-
э'те дьхwэст кӧ ви быдьнэ ль бэр
кэwьра. Дьле т'эмамыйа щьмэ'те
бона кӧр' у қизед ван дышэwьти,
ле Даwьд пе Хӧдан Хwэдейе хwэ
қэwат гьрт.

⁷ Даwьд готэ Әбиатаре к'аһине
кӧр'е Аһ'имэлэх: «Жь к'эрэма хwэ,
ефод^ф бинэ щэм мьн». У Әбиатар
ефод ани щэм Даwьд.[†] ⁸ Даwьд жь
Хӧдан пьрси у гот: «Эз пэй эwe к'о-
ма щәрде к'эwьм? Эзе хwэ wанар'а
быгьһиньм?» Хӧдан готэ ви: «Пэй
к'эwэ, те хwэ пер'а быгьһини у ван

^{29:5} Самуел I, 18:7; 21:11. ^{30:5} Самуел I, 25:42-43. ^{30:7} Самуел I, 22:20-23.

хьлаз ки». ⁹ Давьд у эв шэсьд мэрвевд т'эви ви чун гьһишт'нэ селлафа Бьсоре у йед жь ван к'эсьри ль вьр ман. ¹⁰ Давьд т'эви чарсьд мэрва пэй щэрде к'эт, дөсьд мэри ль вьр ман, чьмки эв гэлэки к'эсьри бун, нькарьбун селлафа Бьсорер'а дэрбазбуна.

¹¹ Вана ль холе мьсьрик дит у эв анинэ щэм Давьд. Эв нан у ав кьрн, ¹² к'өлмэк һежире һэвда к'өтайи у дө к'өлм к'ышмише һэвда к'өтайи данэ ви. Эви хвар у сэр һ'ыше хвэда һат, чьмки эви се р'ожа у се шэва нэ нан хварьбу нэ жи ав вэхварьбу. ¹³ Паше Давьд готэ ви: «Хвэйе тэ к'е йэ у тö жь к'ө тейи?» Эви гот: «Эз хортэки мьсьри мэ, хөламе йэки амалеки мэ. Ле хвэйе мьн эз һышт'м, чьмки эва се р'ож ын эз нэхвэш ым. ¹⁴ Эм чунэ Нэгэве, мэ һ'ыщуми ль сэр керетийа, щьһудийа у к'алейийа кьр, ле мэ Сиqlаг шэвьтанд». ¹⁵ Давьд же пьрси: «Тө дькари мьн бьби щэм we к'ома щэрде?» Эви готэ Давьд: «Дэ пе Хвэде сонд бьхвэ, вэки те мьн нэкожи у мьн нэди дәсте хвэйе мьн у эзе тэ бьбьмэ щэм we к'ома щэрде».

¹⁶ Гава эви Давьд бьр, we амалеки ль сэр ви эрди бэла бьбун, дьхварьн, вэдьхварьн у пе ви т'алане хвэйи мэзын, кө вана жь эрде фьльстинийа у эрде Щьһудайе бьрьбун к'еф дькьрн. ¹⁷ Р'ожа дьн Давьд жь бэрбанга к'урда һ'ыщуми ль сэр ван кьр, һ'эта еваре ван хьст у т'ө кэс жь ван хьлаз нэбу, пештьри чарсьд хортед кө

ль дэва сийар бун р'эвин. ¹⁸ Давьд һ'эму чь кө амалекийа бьрьбу пашда ани, өса жи Давьд һэр дө жьнед хвэ хьлаз кьрн. ¹⁹ Тыштэки ван онда нэбьбу, нэ ч'ук, нэ мэзын, нэ көр', нэ қиз, нэ т'алан, нэ жи жь һэр тыште кө амалекийа т'алан бьрьбун. Давьд һ'эму жи пашда анин. ²⁰ Давьд һ'эму пэздэвар һьлдан, мэрва эв һ'эйван пешийа хвэва дажотын у дьготын: «Эва т'алане Давьд э».

²¹ Давьд һат гьһиштэ ван дөсьд мэрвевд к'эсьрийэ кө нькарьбун пэй Давьд бьчуна у эви һьнда селлафа Бьсоре эв һышт'бун. Эвана пешийа Давьд у мэрвевд вида чун. Давьд незики ван бу у эв сьлав кьрн. ²² һьнге жь ван мэрвевд хьрабэ-бет'эвшэйэ кө т'эви Давьд чубун, готын: «Эвана вэки т'эви мэ нэһат'нэ, эм жи т'ө тышти жь т'алане кө мэ анийэ надынэ ван». ²³ Ле Давьд гот: «Өса нэкьн бьрано! Эва Хөдан дайэ мэ, Эви эм хвэй кьрн у к'ома щэрда кө һ'ыщуми ль сэр мэ кьрьбу да дәсте мэ. ²⁴ Ве йэкеда к'е we гөһ бьдэ вэ? Гэрэке п'ара йед бэр һурмур мабун у п'ара йед һат'бунэ шер' вэкэ һэв бэ, һ'элал вэкэ һэв п'арэвэкьн». ²⁵ Жь we р'ожеда Давьд эв йэк нава Израеледа кьрэ қөйдэ-қанун һ'эта р'ожа иройин.

²⁶ Гава Давьд һатэ Сиqlаге эви жь т'ален р'успийед^ф Щьһудайейэ һэвалед хвэр'а шандьн у гот: «Эва вэр'а п'ешк'еш, жь т'алане дьжмьнед Хөдан», ²⁷ йед кө Бет'-Еле, Р'амот'-Нэгэве, Йатире, ²⁸ Сипмот' Э'роһере, Сипмот'е,

Эшт'ьмойе, ²⁹ Р'ахале, йед бажаред й'раһмьейелийада нэ, бажаред ценийада нэ, ³⁰ кō һ'ормаие нэ, Бор-Ә'шане нэ, Ә'т'ак'е нэ ³¹ у йед кō һеброне нэ, ль ван һ'эму щийед кō Дауьд у мәр'вед ви ле гәр'ийабун.

Мьр'на Шауул у кōр'ед ви
(Дирок I, 10)

31 ¹ Фьльстинийа т'эви исраелийа шәр' кьр, меред исраелийа жь бәр фьльстинийа р'эвин у сәр ч'ийаие Гилбоаие һат'нэ ледане к'этын. ² Фьльстинийа хвэ Шауул у кōр'ед ви р'а гиһандьн. Фьльстинийа Йонат'ан, Абинадаб у Малк'и-Шуаие кōр'ед Шауул кōшт'ын. ³ Шәр' сәр Шауул гьран бу, тиравежа эв р'ач'э'в кьр у эв жь тиравежа гэлэки һатэ бьриндаркьр'не. ⁴ Ђн'ге Шауул готэ ч'экгьре хвэ: «Шуре хвэ бьк'ьшинэ у мьн хэ, вэки эвед бесьнэт нэиен мьн нэкōжьн у қәрфе хвэ ль мьн нэкьн». Ле ч'экгьр нэхвэст, чьмки эв гэлэки дьт'ьрсийа. Ђн'ге Шауул хвэха хвэ авитэ сэр шуре хвэ. ⁵ Гава ч'экгьре ви дит кō Шауул мьр, эви жи хвэ авитэ сэр шуре хвэ у т'эви ви мьр. ⁶ Бь ви авайи Шауул, һәр се кōр'ед хвэ-

ва, ч'экгьре ви у һ'эму мәр'вед ви we р'оже һэвр'а мьр'н. ⁷ Гава исраелийед ви алиие нэвале у йед алиие р'оһьлата ч'эме Урдōне дит'ын вэки исраели р'эвин у Шауул кōр'ава жи мьр'нэ, һн'ге вана бажаред хвэ һьшт'ын у р'эвин, фьльстини һат'ын у ванада ци-вар бун.

⁸ Р'ожа дьн, гава фьльстини һат'ын кō мьрийа бьшелин'н, вана Шауул у һәр се кōр'ед ви ль сәр ч'ийаие Гилбоаие к'эти дит'ын. ⁹ Вана сәре Шауул жекьр'н, ч'экед ви же ехьст'ын у қасьд шандьнэ т'эмамия э'рде фьльстинийа, мьзгини данэ оцахед п'утед хвэ у цьмэ'те. ¹⁰ Ч'экед ви кьр'нэ оцаха Ә'шт'орэт'ф, цьнйазе ви жи диваре Бет'-Шанева дардакьр'н.

¹¹ Гава бьнэлийед Йавеш-Гилэ'де бьһист'ын кō фьльстинийа чь сәре Шауул кьр'нэ, ¹² һн'ге һ'эму мәр'вед сәрхвэ р'абун т'эмамия шэве р'ек'этын чун. Цьнйазе Шауул у цьнйазед кōр'ед ви жь диваре Бет'-Шане дахьст'ын у һат'нэ Йавеше, эв ль вьр шэвьтандьн. ¹³ һэстуйед ван жи һьлдан у бьне дара кәнарэйэ ль Йавеше дэфьн кьр'н у һ'эфт р'ожа р'ожи^ф гьрт'ын.

К’ытеба Самуелә Дода

Пешготын

Анэгорн эдәте израелийа^ф эва к’ытеба т’эви йа э’wльн к’ытебэк бу. Эве к’ытебеда сэрһатийа Давьд думайи дьбэ у те готъне кō Давьд чава ль сэр т’эхте п’адшатийе р’удъни у сэрверийе ль Израеле дькэ.

Эw пешийе т’эне п’адше қэбила Щьһуда буйэ (жь сәре 1-е һ’эта 4-а), ле пәйр’а сэрвертийа ви дьгъһижэ қэбилед^ф израелийайэ бакөре жи (жь сәре 5-а һ’эта 20-и). Эв һ’эму тышт хьлазийа сәдсалийа йанздәһада у дәстпебуна сәдсалийа дәһада бәри буйина Иса қәwьминэ.

К’ытебеда һәләқәтийа Давьдэ т’эви көр’а бәрч’э’в дьбэ, чьмки эw қайим пьрса warтийа п’адшатийева гьредайн бу. Жь сәре 21-е һ’эта 24-а гәлэк сэрһатийед майинэ дәрһәқа п’адшатийа Давьдда жи тенэ готъне, ле бәле эw wәхт у дәм мәһ’кәм нәһатгънэ хwәйкьрьне.

Һена Давьд п’адшада дō сэрһатийед бәрбч’э’в қәwьминэ, к’ижан кō пьрса ахьрийа израелийава гьредайн бунэ.

Йа э’wльн кō Давьд Оршәлиме^ф зэфт дькэ. Эва бажара дьбэ п’айт’эхте Израеле у бажаре пироз^ф, кō һ’эта ньһа ч’э’ве т’эмамия дьһийае ле йэ.

Йа дōда жи Хwәде соз дьдэ Давьд, кō т’эне зөр’эта вийе сәрверийе мьләте Израеле бькэ. Жь һьнгедә т’эне йе жь зөр’эта Давьд бунэ п’адшайед эдәти.

Давьд дәнге мьрьна Шавул у Йонат’ан дьбьһе

1 ¹ Пәй мьрьна Шавулр’а, га-ва Давьд амалекийа^ф хьст вәгәр’ийа, дō р’ожа Сицлаге ма. ² Р’ожа сьсийа ва йэ жь зома ордийа Шавул йәк һат, к’ьнщ ле қәльши бун, сәри жи хwәлиқьри бу. Эw һатэ щәм Давьд дәвәр’уйа чу әрде у та бу. ³ Давьд готэ

ви: «Тō жь к’ō тейи?» Эви гот: «Эз жь зома ордийа израелийа^ф р’эвимэ». ⁴ Давьд готэ ви: «Чь қәwьмийэ? Мьһр’а бежэ». Эви гот: «Щьмә’т жь бәр шер’ р’эви, гәлэк щьмә’т жи к’әт қьр’ бу, өса жи Шавул көр’е хwә Йонат’ан-ва мьрьн». ⁵ Давьд готэ хорте кō жер’а гьли кьр: «Тō чава зани кō Шавул көр’е хwә Йонат’анва

мьрн э?» ⁶ Хорт wir'а гъли кър гот: «Оса қәwьми кӧ эз чум сәре ч'ийае Гилбоае, мьн дит we Шауул хwә р'ьма хwәва гъртбу. Э'рәба у сийарийа жи хwә пер'а дьгиһандьн.[†] ⁷ Һьнге Шауул пышт хwәва зьвьр'и, эз дитъм у гази мьн кър, мьн гот: «Бәле, эз дьбьһем». ⁸ Эwi мьнр'а гот: «Тӧ к'и йи?» Мьн гот: «Эз амалеки мә». ⁹ Һьнге эwi мьнр'а гот: «Wәрә незик у мьн бькӧжә, чьмки р'ьщафа мьрьне эз гъртмә, ле he бин ль бәр мьн э». ¹⁰ Эз незики wi бум у мьн дит кӧ әw к'әгийә, иди нә йе р'абуне йә, мьн лехьст кӧшт у т'аще сери, базьне сәр зәнда wi һьлдан, ванә әw мьн хwәйе хwәр'а анинә». ¹¹ Һьнге Даwьд дәст авитә к'ьнщед хwә қәлаштьн, ӧса жи һ'әму мәрвьед т'әви wi кьрн. ¹² Wана бона Шауул у кӧр'е wi Йонат'ан, бона цьмә'та Хӧдан^ф у мала Исраел шин кьрн у гьрийан, һ'әта еваре р'ожид^ф гьртьн, чьмки әw пе шур к'әтбун. ¹³ Даwьд готә хорте кӧ әв йәк жер'а гъли кър: «Тӧ жь к'ӧ йи?» Эwi гот: «Эз кӧр'е фьрарики амалеки мә». ¹⁴ Даwьд готә wi: «Тӧ чава нәтьрсийайи кӧ тә дәсте хwә сәр р'ункьрийе^ф Хӧдан бьльнд кър кӧшт?» ¹⁵ Даwьд гази хортәки кър у готе: «Р'абә әви хә бькӧжә». Эwi жи лехьст әw кӧшт. ¹⁶ Даwьд готә wi: «Хуна тә сәре тә бә, чьмки дәве тә тӧ фьроти, гот: «Мьн р'ункьрийе Хӧдан кӧшт».

**Бәйт'а Даwьдә
ль сәр Шауул у Йонат'ан**

¹⁷ Даwьд әв бәйт'а авитә сәр Шауул у Йонат'ане кӧр'е wi, ¹⁸ сәрда жи ә'мьр кър, кӧ цьһудийа ве стьрана «Кәван» һин кьн, к'ижан кӧ К'ьтеба Йе Р'астда* нь висар ә.[†]

¹⁹ «Һәй Исраел,
қәдьре тә ль сәр щийед тәйә
бьльнд кӧшти к'әт!
Мерхас чава к'әтн!

²⁰ Гат'еда нәбежьн,
к'учед Ашқәлонедә нәкьн
дәнги,
wәки қизед фьльстинийа^ф
дьле хwә ша нәкьн,
қизед бесьнәта шайе нәкьн.

²¹ Һәй ч'ийае Гилбоае,
дә бьра сәр wәда нә қьр'ави,
нә жи баран бьбарә,
нә жи әрде бәре дайина
пешьн һәбә,
чьмки ль wьр мәрт'алед
мерхаса бейһормәт кьрн,
мәрт'ала Шауул, иди we нәйе
р'ункьрьне.

²² Кәване Йонат'ан бей хуна
кӧштига
у бей бәзе мерхаса
вәнәдыгәр'ийа,
шуре Шауул жи бемәрәм
пашда нәдьһат.

²³ Шауул у Йонат'ан
жийина хwәда әw дәлалы у
һ'ьзкьри бун,
мьрьна хwәда жи әw һәв
нәқәтийан.

* **1:18** Эва к'ьтеба нәһатийә хwәйкьрьне.

1:6 Самуел I, 31:1-6; Дирок I, 10:1-6. **1:18** Йешу 10:13.

- Әw жь тәйред симьр' зутыр
 бун,
 жь шера жи зортыр бун.
²⁴ Гәли қизед Израеле,
 быгьрин хун сәр
 Шауулда,
 кө соре гәвәз ль wә дькыр,
 хьшьред зер' давитә сәр
 к'ынщед wә.
²⁵ Мерхас чава шер'да к'әтһн!
 Йонат'ан тө ль сәр щийед
 хwәйә бьльнд к'әти.
²⁶ К'әсәра дьле мьн, Йонат'ан
 бьрайе мьн,
 тө бона мьн гәләки һежа
 буйи.
 һ'оба тәйә дьле мьнда,
 жь йа к'өлфәта зедәтыр бу.
²⁷ Мерхас чава к'әтһн
 у ч'әкед шер' хурдәхwәши
 бун!»

**Давьд дьбә п'адше
 Щьһудайе^ф**

2 ¹ Пәй ве йәкер'а Давьд жь
 Ходан пьрси: «Әз һәвраз һәр'ь-
 мә бажарәки Щьһудайе?» Ходан
 готе: «Һәр'ә». Давьд гот: «Һәр'әмә
 к'ө?» Ходан готе: «Һәр'ә һеброне».
² Давьд р'абу һәвраз чу wьр, т'ә-
 ви һәр дө жьнед хwә, Аһ'инама
 йизрәһели у Абигайила кө жь-
 на Набале кармели бу.[†] ³ Давьд
 мәрвьед т'әви хwә жи, һәр кәс
 нәфәред ванва хwәр'а бьрын у
 бажаред һебронеда щи-вар бун.
⁴ Мәрвьед Щьһудайе һатһнә wьр
 у Давьд сәр мала Щьһуда п'ад-
 ша р'ун кьрын. Давьдр'а готһн,

wәки бьнәлийед Йавеш-Гилә'де
 Шауул дәфьн кьрынә.[†] ⁵ Давьд
 қасьд шандьнә щәм бьнәлийед
 Йавеш-Гилә'де у ванр'а гот: «Бьра
 дөайе Ходан ль wә бә, wәки хун
 һьндава хwәйе хwә Шауулда аһа
 пешәwьти бунә у wә әw дәфьн
 кьрийә. ⁶ Дә бьра ньһа жи Ходан
 һьндава wәда һ'об у амьнийә Хwә
 бьдә к'әфше. У әзе жи жь бәр we
 қәнщийева ль wә вәгәр'иньм, кө
 wә әв йәк кьрийә. ⁷ Ньһа бьра қо-
 лане мьлед wә бышьдһн у сәрхwә
 бьн, р'аст ә хwәйе wә Шауул мьр,
 ле мала Щьһуда әз сәр хwә п'адша
 р'ун кьрым».

**Иш-Бошәт'
 дьбә п'адше Израеле**

⁸ Ле Абнере көр'е Нәрийи сәр-
 әскәре Шауул, Иш-Бошәт'е көр'е
 Шауул һьлда бьрә Маһ'анайиме
⁹ у әw сәр Гилә'де^ф, ашурийа^ф, Йиз-
 рәһеле, Әфрайиме, Бьнйамине у
 т'әмамийа Израеле кьрә п'адша.
¹⁰ Гава Иш-Бошәт'е көр'е Шауул
 сәр Израеле бу п'адша, әw һьнге
 чьл сали бу у дө сала әви п'ад-
 шати кьр. Т'әне мала Щьһуда пәй
 Давьд дьчу. ¹¹ һебронеда Давьд
 сәр мала Щьһуда һ'әфт сал у шәш
 мәһа п'адшати кьр.

**Дәстпебуна шәр'е
 нава Щьһуда у Израеле**

¹² Абнере көр'е Нәр у бәрдәс-
 тийед Иш-Бошәт'е көр'е Шауул
 жь Маһ'анайиме дәрк'әтһн чунә
 бәрбь Гибоне. ¹³ һьнге Йоабе көр'е

2:2 Самуел I, 25:42-43. **2:4** Самуел I, 31:11-13.

Съруйайе* жи т'эви бэрдэстийед Дауьд р'абун чу, хьнда һ'эвзе Гибоне р'асти ван һатън. Эвана ви алийе һ'эвз бун, эвана жи ви алийе һ'эвз бун. ¹⁴ У Абнер готэ Йоаб: «Бра цаһьлед тэ р'абън у қәватга хвэ ль бэр мэ быщер'ь-биньн». Йоаб готе: «Бра р'абън». ¹⁵ У р'абун донздэһ бьһямини алийе Иш-Бошэт'е көр'е Шаулда, донздэһ жи алийе бэрдэстийед Дауьдда. ¹⁶ Вана һэр йэки дэст авитънэ сәре һэв гьртън у шуре хвэ нэк'са һэвр'а кьрн, т'эвайи к'этън. Лэма наве ви щийи данин Э'рде-Шур, кө Гибонеда йэ. ¹⁷ Эве р'оже шэр'эки гьран чу, Абнер т'э-ви мэр'вед Исраеле ль эскәред Дауьд нькар'бун, данэ дэр. ¹⁸ Се көр'е Съруйа жи вьр бун, Йоаб, Абишай у Э'саһел, Э'саһел мина хэзале сьвк дьбэзийа. ¹⁹ Э'саһел да пэй Абнер, п'е-п'е пэй чу, жь п'ега ви ч'эп йан р'аст данэдьгэ-р'ийа. ²⁰ һынге Абнер пышт хвэва вэгэр'ийа у гот: «Э'саһел эв тө йи?» Эви гот: «Эз ьм». ²¹ Абнер готэ ви: «Ч'эп йан р'аст дагэр'э, жь цаһьла йэки быгэрэ у силь'һе ви хвэр'а һьлдэ». Ле Э'саһел нэхвэст кө дэсте хвэ жь ви бык'ьшинэ. ²² Абнер диса готэ Э'саһел: «Дэсте хвэ жь мьн бык'ьшинэ, вэки эз тэ э'рде вэнэлэзиньм, паше р'уйе мьне чава быгэрэ кө бьрайе тэ Йоаб бьһнер'ьм». ²³ Ле эви нэдьхвэст дэсте хвэ жь ви бык'ьшанда. һынге Абнер р'ьм ч'эп зьке ви хьст у р'ьм алийе дьнва дэрк'эт, Э'саһел

ль вьр к'эт щиде мьр. һэр кәсе кө дьгьһиштэ ви щийе кө Э'саһел к'этыбу мьрбу сэрр'а дьсәкьнин. ²⁴ Ле Йоаб у Абишай дабунэ пэй Абнер. Вана кө хвэ т'але Амайер'а гиһанд иди р'о дьчу ава, эв пеш-бэри Гйахе бу, сэр р'ийа бэр'ийа Гибоне. ²⁵ Бьһямини пышт Абнер щьвийан, бунэ к'омәке у хвэ данэ сәре т'апәки. ²⁶ һынге Абнер дэнг да Йоаб готе: «Гәло шуре т'ьме қыр'е бинэ? Тө ньзани кө ахьрийе we гәләк шәват бэ? Те һ'эта к'энге нэ-бежи щьмә'те, кө эв вэгэр'ьн у пэй бьратийа хвэ нэк'эвьн?» ²⁷ Йоаб ле вэгэр'анд: «Эз ви Хвәдейи^ф кьм! Вэки тэ эв йәк нәгота, щьмә'те һ'эта дэсте бэрбанге паше we жь бьратийа хвэ вэгэр'ийа». ²⁸ һынге Йоаб бор'ийа^ф стьру да ледане у т'эмамийа щьмә'те сәкьни, иди пэй израелийа нэк'этън, шэр' сәқр'и. ²⁹ Абнер мэр'вед хвэва т'эма-мийа we шәве дэшта Э'рабайер'а^ф чун, ч'эме Урдөне^ф к'этън дэрбаз бун, сьбәһе һ'эта нивро эв чун гьһиштънэ Маһ'анайиме. ³⁰ Йоаб жь пәйк'этына Абнер вэгэр'ийа. Гава т'эмамийа щьмә'те щьванд, жь эскәред Дауьд ноздэһ мәри кем бун, пештэри Э'саһел. ³¹ Ле эскәред Дауьд жь бьһяминийа, ава готи жь эскәред Абнер сесьд у шест мәрийа қыр' кьр'бун. ³² Э'са-һел һьлдан бьрнэ Бет'ләһ'ме, мә-зәле баве вида эв дәфьн кьрн. Йоаб мэр'вед хвэва т'эмамийа шәве р'ек'этын чун, дэсте бэрбанге гьһиштънэ һеброне.

* 2:13 «Съруйа» хушкәкэ Дауьд бу. Бьхуньн Дирок I, 2:16.

3¹ Нава мала Шауул у Дауьд-да шэр'эки дьреж к'ышанд. Дауьд чьқас дьчу қэват дьбу, ле мала Шауул чьқас дьчу сьст дьбу.

Көр'ед Дауьд
(Дирок I, 3:1-4)

² Небронедда Дауьдр'а көр' бун. Ньхөрийе ви Амнон бу, жь Аһ'инама йизрәһели, ³ йе дөда К'илав* бу, жь Абигайила кө жьна Набале кармели бу. Йе сьсийа Абшалом бу, жь Маһахайа қиза Т'алмайе п'адше Гьшуре, ⁴ йе чара Адонйа бу, жь һ'агит'е, йе пенща Шьпатйа бу, жь Абитале, ⁵ йе шәша Йит'рьһам бу, жь Әглайа жьна Дауьд. Небронедда әв көр'ана Дауьдр'а бун.

Абнер дьгьһижә Дауьд

⁶ Һ'эта нава мала Шауул у Дауьдда шэр' һәбу, Абнер пышта мала Шауул бу у пешда дьчу. ⁷ Жьнәцарикә Шауул һәбу, наве we Р'испа, қиза Айае. Иш-Бошәт' п'адша готә Абнер: «Тә чьма дәст авитә щарийа баве мьн?» ⁸ Абнер сәр готьна Иш-Бошәт' гәләки һерс к'әт у готе: «Чьма, әз сәйе пәй Щьһуда мә? Мьн баве тә мала Шауулр'а, бьратийа ви у пьсмамтийа вир'а чьқас қәнщи кьр у мьн тә нәдайи дәсте Дауьд! Тә иро бона ве жьньке мьн гөнәк'ар^ф дьки? ⁹ Бьра Хвәде аһа у һе жь ве хьрабтьр бинә сәре Абнер, һәгәр

әз we йәке бона Дауьд нәкьм, чь кө Хөдан вир'а сонд хварьбу, ¹⁰ кө п'адшатийе жь мала Шауул бьстинә у т'әхте Дауьд дайнә сәр Исраеле у Щьһудайе, жь Дане һ'әта Бир-Шевайе». ¹¹ Иш-Бошәт' иди қәт ль Абнер вәнәгәр'анд, чьмки әв жь ви дьтьрсьйа.

¹² Абнер алийе хвәда қасьд шандьнә щәм Дауьд у готе: «Әв вәлат нә йе тә йә?» Өса жи готе: «Дә мьнр'а сонд бьхвә у дәсте мьне дәсте тәр'а бә, кө т'эмамия Исраеле ль тә вәгәр'ә». ¹³ Дауьд готе: «Зәф баш, әзе тәр'а сонд бьхвьм, ле әз тыштәки жь тә дьхвәзьм, гава тә бейи р'уйе мьн к'әви, р'уйе тәйе р'уйе мьн нәк'әвә, һәгәр тә Мик'алайа қиза Шауул мьнр'а нәйни». ¹⁴ Дауьд қасьд шандьнә щәм көр'е Шауул Иш-Бошәт', готе: «К'а Мик'ала жьна мьн бьдә мьн, йа кө мьн пе сәд' ч'әрме сьнәтийа^ф фьльстинийа стандьбу». ¹⁵ Иш-Бошәт' шанд әв жь мере we, Палтийеле Лайиш станд. ¹⁶ Мере we бь гьри әв вәр'екьр, т'әви we һ'әта Баһ'уриме чу. һьнге Абнер вир'а гот: «Пашда вәгәр'ә!» У әв вәгәр'ийа.

¹⁷ Паше Абнер бәрбьр'и р'успийед^ф Исраеле бу, готә ван: «Һе бәреда вә дьхвәст кө Дауьд сәр вә бьбуя п'адша. ¹⁸ Дә ньһа дәстпекьн! Чьмки Хөдан бона Дауьд готийә: «Әзе щьмә'та Хвә Исраеле пе дәсте ә'вде Хвә Дауьд, жь

* **3:3** Вәлгәр'андьна йунанийә кәвьнда ньвисар ә: «Далуяа», ле Дирок I, 3:1-да ньвисар ә: «Данийел».

3:10 Самуел I, 15:28. **3:14** Самуел I, 18:20-27.

дэсте фьльстинийа у һ'эму нэйара хьлаз кьм». ¹⁹ Абнер өса жи готэ бьнйаминийа. У паше Абнер чу һеброне, вэки быгьһинэ гөһе Дауьд жи, чь кө бь дьле Израеле у т'эмамия мала бьнйаминийа бу. ²⁰ Абнер т'эви бист мэрьва чу һеброне щэм Дауьд. Дауьд бона Абнер у мэрьвед т'эви ви мэсрэф дани. ²¹ Абнер готэ Дауьд: «Эзе ва р'абьм һэр'ьм, т'эмамия Израеле быцьвиньмэ щэм хвэйе хвэ п'адше, вэки дэсте гэда сонд бьхвьн у т'э п'адшатийе бьки, ль сэр һэр тыште кө дьле тэ дьхвазэ». Дауьд Абнер вэр'екьр, эв хер у сыламэт чу.

Йоаб Абнер дькөжэ

²² һынге хөламед Дауьд т'эви Йоаб жь һ'ыщумкьрьне вэгэр'ийан у т'эви хвэ гэлэк т'алан анибун. Ле Абнер иди һебронеда нэ щэм Дауьд бу, чьмки Дауьд эв вэр'екьрбу у эв хер у сыламэт чубу. ²³ Гава Йоаб у т'эмамия ордийа т'эви ви һатьн, Йоабр'а готьн: «Абнере көр'е Нэр һатэ щэм п'адше, эви жи эв вэр'екьр, эв бь хер у сыламэт чу». ²⁴ һынге Йоаб чу щэм п'адше у готе: «Тэ чь кьр? Абнер кө һатийэ щэм тэ, тэ чьма эв бэр'дайэ чуйэ? ²⁵ Чьма т'э Абнере көр'е Нэр нас наки? Эв һатийэ тэ бьхапинэ, кө к'этьн у дэрк'этьна тэ пе бьһ'эсэ у госқолахийа һ'эму кьрьнед тэ бькэ». ²⁶ Йоаб гава жь щэм Дауьд дэрк'эт, қасьд пэй Абнер шандьн, эв жь ч'эла Сирайе пашда вэгэр'андьн, ле Дауьд һаш жь ве йэке т'өнэбу. ²⁷ Гава

Абнер вэгэр'ийа һеброне, Йоаб эв дэргәһва к'аши ода һьндөр' кьр, йанчийэ дьхвазэ т'эви ви дьзива хэбэр дэ, ль вьр лехьст зьке ви р'ет, эв мьр, бона һ'эйфа хуна бьрайе хвэ Әсаһел. ²⁸ Дауьд паше кө пе һ'эсийа, гот: «Эз п'адшатийа хвэва, эм бона хуна Абнере көр'е Нэр ль бэр Хөдан лап бесуц ьн. ²⁹ Бьра эв йэк жь Йоаб бе хвэстьне у бе сэре т'эмамия мала баве ви, жь мала Йоаб гэмаржечуйин, к'отибун^ф, қөрьфийе сэр шьве, пе шур көшти у һ'эвше нане р'оже кем нэбэ». ³⁰ Йоаб бьрайе хвэ Абишайва аһа Абнер көштьн, бона кө ви шэр'е Гибонеда Әсаһеле бьрайе ван көштьбу. ³¹ Дауьд, Йоаб у т'эмамия ве щьмэ'тер'а, йа кө т'эви ви бу, гот: «К'ьнщед сэр хвэ бьқалешьн у к'өрх^ф ль хвэ кьн, шина Абнер бькьн». У Дауьд п'адша пэй дарбэсте чу. ³² Абнер һебронеда дэфьн кьрьн. һынге п'адше дэнге хвэ һьлда сэр мэээле Абнер гьрийа, т'эмамия щьмэ'те жи пер'а гьрийа. ³³ П'адше авитэ сэр Абнер у гот:

«Гэло Абнер өса мьр,
чава йэки бефэ'м дьмьрэ?

³⁴ Дэстед тэ гьредаи нибун,
һьгед тэ қэйдада нибун,
ле т'э мина кэсе кө ль бэр
нәһақа дьк'эвэ кэти!»

У т'эмамия щьмэ'те һе сэр ви гьрийа. ³⁵ һе р'ож бу, т'эмамия щьмэ'те дькьр кө Дауьд нан бьдьнэ хварьне, ле Дауьд сонд хвар у гот: «Бьра Хвэде аһа у һе жь ве хьрабтьр бинэ сэре мьн, һэгэр эз бэри р'очуйина ава нан,

йан тыштэки дьн тэм кьм». ³⁶Т'э-мамия щьмэ'те ве йэке һ'эсийа у ль ван хвэш һат. һэр тыште кө п'адше дькьр ль г'эмамия щьмэ'те хвэш дьһат. ³⁷У we р'оже г'эмамия щьмэ'те у т'эмамия Израеле фэ'мкьрьн, кө мьрьна Аб-нере көр'е Нэр жь п'адше нибуйэ. ³⁸П'адше готэ хөламед хвэ: «һун һьзаньн кө иро нава Израеледа сэрэскэр у мерхасэк к'эт. ³⁹Эзи иро мьлук ьм, р'аст э чава п'адша һатьмэ р'ункьрне, ле эв мэрьвана, көр'ед Сьруйа жь мьн сэрттьр ьн. Бьра Хөдан йе хьраб вэкэ хьрабийа ви бьде».

Көштьна Иш-Бошэт' п'адша

4 ¹Гава Иш-Бошэт'е көр'е Ша-вул бьһист кө Абнер һебронедатийэ көштьне, дэст ле сьст бун у т'эмамия Израеле тьрсийа. ²Дө сэрэскэред Иш-Бошэт'е көр'е Шавул һэбун, наве йэки Баһанах бу, нав йе дьн жи Р'ек'аб, эвана көр'ед Р'имоне жь Берот'е бун, қ-била бьһийаминийа. (Берот' бажарэки бьһийаминийа бу, ³жь һынгева гава берот'и р'эвибунэ Гитайиме, һ'эта иро эв ль вьр хэрибийеда манэ.) ⁴Көр'эки көләки Йонат'ане көр'е Шавул һэбу. Эва пенц сали бу, гава щаба мьрьна Шавул у Йонат'ан жь Йизрәһеле һат, дадьке эв һьлда р'эви. У гава р'эведа эв лэз к'эт, көр'ьк к'эт көлийа. Наве ви Мьфибошэт' бу.¹ ⁵Көр'ед Р'имоне берот'и, Р'ек'аб у Баһанах

р'абун у гэрма ниврода к'этьнэ мала Иш-Бошэт', эв нивро сэр һьвина хвэ п'алдаи бу. ⁶Эвана һ'эта навамале чун, йанчийэ we гәньм бьк'ьр'йана у вана зьқда дане, Р'ек'аб у Баһанахе бьрайе хвэва р'эвин. ⁷Гава эвана к'э-тьбунэ мале, Иш-Бошэт' кө ода хвэда сэр һьвина хвэ п'алдаи бу лехьстьн көштьн, сэре ви жи жекьрьн у сэри һьлдан г'эмамия шэве дэшта Э'рабайева чун. ⁸Сэре Иш-Бошэт' анинэ һеброне щэм Дауьд у п'адшер'а готьн: «Ва сэре Иш-Бошэт'е көр'е Шавуле нэйаре тэ, йе кө пэй э'мьре тэ к'этьбу. Иро Хөдан һ'эйфа п'адшайе хвэье мэ жь Шавул у зөр'эта ви һьлда». ⁹Ле Дауьд ль көр'ед Р'имоне берот'и, Р'ек'аб у бьрайе ви Баһанах вэгэр'анд у гот: «Эз ви Хөдани кьм! Йе кө нэфса мьн жь һ'эму тэ'ли-тэн-гийа хьлаз дькэ! ¹⁰Һэгэр эве кө щаб мьнр'а ани гот: «Шавул мьр» у хвэ хөдане мьзгинийа хере һ'эсаб дькьр, мьн эв гьрт Сиқлагеда көшт, һэде мьзгинийа ви даие,[†] ¹¹иди һе чьқас зедэ эв мэрьвед нэп'аке бьстиньн, йед кө мэрьвэки бесуц мала вида сэр һьвина ви көштьн. Ньһа хуна ви эзе жь дэсте вэ бьхвэзьм у вэ жь р'убари дьне бьдьмэ һьлдане». ¹²Һьнге Дауьд э'мьр ль эскэра кьр, эв көштьн, дэст у п'ийед ван жекьрьн у щьн-йазед ван сэр һ'эвзе һебронедат дардакьрьн. Ле сэре Иш-Бошэт' һьлдан ль һеброне мэээле Абнер-да дэфьн кьрьн.

4:4 Самуел II, 9:3. **4:10** Самуел II, 1:1-16.

**Давьд дьбэ п'адше
т'эмамыйа Израеле**
(Дирок I, 11:1-3)

5 ¹ H'эму қэбилед^ф Израеле һа-
гьнэ һеброне щэм Давьд у
готьнэ ви: «Ва йэ эм жь хун у
гоште тэ нэ. ² һе бэре жи, гава Ша-
вул сэр мэ п'адшати дькър, диса
тö буйи р'ебэре Израеле. Хөдан
тэр'а гот: «Те шьвантийе щьмэ'та
Мьн Израеле бьки у те бьби сэр-
вере Израеле». ³ H'эму р'успийед
Израеле һагьнэ һеброне щэм п'ад-
ше у Давьд п'адша ль бэр Хөдан
һебронеда т'эви ван пэйман^ф гь-
реда, вана жи Давьд сэр Исра-
еле п'адша р'ункьрн. ⁴ Давьд си
сали бу, гава бу п'адша, эви чьл
сали п'адшати кър.¹ ⁵ һебронеда
сэр Щьһуда^ф һ'эфт сал у шэш мөһа
п'адшати кър, ле Оршэлимеда^ф сэр
т'эмамыйа Израеле у Щьһудайе си
у се сала п'адшати кър.

**Давьд Оршэлиме
зэфт дькэ**
(Дирок I, 11:4-9; 14:1-7)

⁶ П'адша мэрьвед хвэва чу Ор-
шэлиме, сэр йэбусийайед бьнэ-
лийед ви вэлати, ле вана готэ
Давьд: «Ньге тэ we нэк'эвэ вьр,
һэма кор у көләке бэри тэ дьн»,
эв дьфькьрин кө Давьде нькарь-
бэ бьк'эвэ вьр.¹ ⁷ Ле Давьд қэсьра
Сийоне^ф һьлда, кө бажаре^ф Давьд
те готьне. ⁸ Давьд we р'оже гот:

«Йе кө ч'э'ла авк'ешер'а дэрбаз бэ
һэр'э йэбусийа хэ, бьра эв ван кор
у көләкед дьжэньнэ Давьд хэ жи.
Лэма те готьне: «Кор у көләке нэ-
к'эвьнэ малл».† ⁹ Давьд we қэсьреда
ма у наве we дани бажаре Давьд.
Давьд дора we жь Милойе* һ'эта
һьндөр' ава кър. ¹⁰ Давьд чьқас
дьчу хвэ дьгьрт, Хөдан Хвэдейе
Ордийа т'эви ви бу.

¹¹ H'ираме п'адше Суре қасьд
шандьнэ щэм Давьд, өса жи да-
ред эрзе, нэщар, кэвьрбьр', вана
Давьдр'а малэк чекьр. ¹² Ньнге Да-
вьд фэ'м кър кө Хөдан п'адшатийа
ви сэр Израеле т'эстиқ кьрийэ у
п'адшатийа ви бона хатьре мь-
лэте Хвэ Израеле бьльнд кьрийэ.
¹³ Давьд пэй һатьна һебронер'а, жь
Оршэлиме щари у жьнед майин
жи стандьн. Давьдр'а диса көр'
у қиз бун. ¹⁴ Эв ьн наве зар'ед кө
Оршэлимеда жер'а бунэ, Шамуа,
Шобаб, Нат'ан, Сьлеман^ф, ¹⁵ Йибар,
Елишуа, Нэфэг, Йафия, ¹⁶ Елиша-
ма, Ейяда, Елипэлэт.

**Сэрк'эгына Давьдэ
сэр фьльстинийа**
(Дирок I, 14:8-17)

¹⁷ Гава фьльстинийа бьһист кө
Давьд сэр Израеле п'адша һатийэ
р'ункьрьне, һ'эму фьльстини р'а-
бун һэвраз чун кө Давьд бьгэр'ьн.
Давьд кө бьһист бэржер чу қэсь-
ре. ¹⁸ Фьльстини һатьн, нэвала

* **5:9** Фэ'мина хэбэра «Мило» бь ибрани нэ зэлал э. һьнэк занэ аһа фэ'м дькьн, кө п'а-
лэйд Давьд дишаре бэрп'ала бэрвар т'эжи кьрн, һьлк'шандьн.

5:4 Падшати I, 2:11; Дирок I, 3:4; 29:27. **5:6** Йешу 15:63; Р'ебэр 1:21.

5:8 Қануна К'аһинтийе 21:17-23.

р'эфайийада^ф бэла бун. ¹⁹ Дауьд жь Ходан пьрси: «Эз р'абьмэ ль бэр фьльстинийа? Те ван бьди дэсте мьн?» Ходан готэ Дауьд: «Р'абэ, чьмки фьльстинийа Эзе э'сэ бьдьмэ дэсте тэ». ²⁰ Ђнге Дауьд чу Баэ'л-Пьрасиме у ль уьр ван хьст у гот: «Ходан дьжмьнед пешийа мьн оса қэлаштьн, чава ав синоред хуэ дьқэлешэ». Лэма наве ви щийи данинэ Баэ'л-Пьрасим^{*}. ²¹ Фьльстинийа п'утед хуэ ль уьр ньштьн, Дауьд у мэрвьед вива эу бьрэн.

²² Фьльстини диса хэвраз хатьн, нэвалала р'эфайийада бэла бун. ²³ Гава Дауьд жь Ходан пьрси, эви гот: «Нэ'тькева р'анэбэ, ле пыштева дора ванва дагэр'э, алийе даред т'утава хэр'э сэр ван. ²⁴ Гава тэ феза даред т'ута дэнге ньга бьбьнейи, ньнге х'ьшум кэ, чьмки Ходан пешийа тэва дэрк'этийэ кэ қьр'а ордийа фьльстинийа бинэ». ²⁵ У Дауьд оса жи кьр, чава кэ Ходан э'мьр ль ви кьр, бь ви авайи эви жь Гэвайе х'эта Гэзэре фьльстинийа хьст.

Сьндоқа Пэймае дьбьнэ Оршэлиме

(Дирок I, 13:1-14; 15:1-16:3, 43)

Б¹ Дауьд диса х'эму гьрэгьред Исраеле, си х'эзар нэфс цьвандьн. ² Дауьд р'абу, т'эви т'эмаийа цьмэ'га хуэ чу Баэ'лайа

Щьхудае^{*}. Эу чун уэки жь уьр Сьндоқа Хуэдеје наве Ви сэр, ава готи наве Ходане Ордийа кэ ль сэр херубед^ф Сьндоқе р'унышти, хэвраз биньн.[†] ³ Сьндоқа Хуэде данинэ сэр э'рэбэкэ ну у эу жь мала Абинадабэ сэр г'ап щиг'охастьн. Кэр'ед Абинадаб Узза у Ахийо эу э'рэба ну дажотьн.[†] ⁴ Гава эу Сьндоқа Хуэдева жь мала Аминадавэ сэр г'ап р'ек'этьн, Ахийо пешийа Сьндоқева дьчу. ⁵ Ле Дауьд у т'эмаийа мала Исраел ль бэр Ходан бь хэр щур'э хашэтед сазбэндийейэ жь даре чаме чекьри дьстьран, бь чэнгед^ф зис, чэнга, дэфа, хьшхьшка у болмед хэвхьстьне. ⁶ У гава гьништьнэ бедэра Нак'он, Узза дэст дьреж кьр кэ Сьндоқа Хуэде бьгьрэ нэк'эвэ, чьмки га эу хар кьрбун. ⁷ Ђнге херса Ходан ль Узза р'абу бона шашийа ви, Хуэде уьр ль ви хьст, хэма эу щиде бэр Сьндоқа Хуэде мьр. ⁸ Дауьд бэр хуэ к'эт, кэ Ходан Узза хьст. Ви щийир'а х'эта иро дьбежьн Щэзайе Узза. ⁹ Уе р'оже Дауьд жь Ходан гьрси-йа у гот: «Эзе чава Сьндоқа Ходан биньмэ шэм хуэ?» ¹⁰ У Дауьд нэхуэст Сьндоқа Ходан бьбэ шэм хуэ бажаре^ф Дауьд, ле эу шандэ мала Овед-Эдоме гат'и. ¹¹ Сьндоқа Ходан се мэха мала Овед-Эдоме гат'ида ма у Ходан дэа Овед-Эдом у т'эмаийа мала ви кьр.[†] ¹² Гава

* **5:20** Бь избрани «Хуэийи Дьқэлешэ».

* **6:2** «Баэ'лайа Щьхудае» жер'а Қирйат-Йьһарим жи дьготьн. Эва бажарэки гэлэки бь нав у дэнг бу. Бьхуньн Йешу 15:9 у Дирок I, 13:6.

6:2 Дэрк'этьн 25:22. **6:3** Самуел I, 7:1-2. **6:11** Дирок I, 26:4-5.

Давьд п'адшер'а готын: «Бона хатре Сьндоца Хвэде, Ходан дѳа Овед-Эдом у т'эмамия мала ви кър». Ђнге Давьд р'абу чу Сьндоца Хвэде жь мала Овед-Эдом бь эшц у ша хэвраз ани бажаре Давьд^ф. ¹³ Гава йед Сьндоца Ходан хьлдабун шэш гав авитын, эви щанэгак у һ'эйванэкэ к'ок кърнэ қѳрбан^ф. ¹⁴ Давьд чьқаси һ'эм-зора ви һэбу ль бэр Ходан дьр'эқьси. Ефод^ф к'ътани жи ль Давьд бу. ¹⁵ Аһа Давьд у т'эмамия мала Израел Сьндоца Ходан бь эшц у шайе, пе дэнге бор'ийа стьру хэвраз бьрн.

¹⁶ Гава Сьндоца Ходан к'этэ бажаре Давьд, қиза Шауул Мик'але п'энщэрер'а ньер'и у дит кѳ Давьд ль бэр Ходан банздьда у дьр'эқьси, эве дьле^ф хвэда қэрф ль ви кър. ¹⁷ Сьндоца Ходан анин у ви конида данинэ щийе we, к'и-жан кѳ Давьд бона we вэгьртьбу. Давьд дийарийед^ф т'эвайишэвате у дийарийед хэлэқэтийе ль бэр Ходан дан. ¹⁸ Гава Давьд дийарийед т'эвайишэвате у дийарийед хэлэқэтийе дан хьлаз кърн, Ђнге пе наве Ходане Ордия дѳа щьмэ'те кър. ¹⁹ Паше ль т'эмамия щьмэ'те, ль т'эмамия мьхѳлқэта Израеле, жьна у мерар'а хэр йэкир'а нанэк, чити гошт у к'атэки к'ьшмиша бэла кър, пэй ве йкер'а т'эмамия щьмэ'те, хэр йэк чу мала хвэ.[†] ²⁰ Давьд жь вьр вэгэр'ийа, wэки дѳа мала хвэ бькэ, Ђнге қиза Шауул Мик'ал дэрк'эт

пешийа Давьдда чу у готе: «П'адше Израеле иро хвэ чава сьвьк кър, хвэ ѳса ль бэр ч'э'ве щарийед бэрдэстийед хвэ кьрэ р'ѳбэт, чава кѳ йэки сэр'айи-сьвьк хвэ тэ'зи дькэ». ²¹ Давьд готэ Мик'але: «Эз ль бэр ви Ходани эшц р'эқьсимэ, Йе кѳ эз сэр баве тэ у мала wir'а гьртьм у эз сэр щьмэ'та Ходанэ Израеле р'ебэр к'ьфш кьрм. ²² Эзе һе хвэ бькьмэ хали у һе ль бэр ч'э'ве хвэ бьбьмэ нэ т'ѳ тьшт, һэма хут эзе ль бэр ч'э'ве ван щарийед кѳ тэ гот, эзе р'успи бьм». ²³ Қиза Шауул Мик'але һ'эта мьрьна хвэ жи зар' нэанин.

Хвэде Давьдр'а соз дьдэ (Дирок I, 17:1-15)

7 ¹ Гава Давьд мала хвэда дьма у Ходан жь һ'эму нэйаред дорбэред ви р'ьһ'эти да ви, ² Ђнге п'адше готэ Нат'ан п'ехэмбэр^ф: «Дина хвэ бьде, эз мала жь даре эрзеда дьминьм, ле Сьндоца Хвэде бьн конда дьминэ». ³ Нат'ан ль п'адше вэгэр'анд: «Дьле тэ ча дьхwазэ хэр'э бькэ, чьмки Ходан т'эви тэ йэ».

⁴ һэма we шэве хэбэра Ходан Нат'анр'а һат у гот: ⁵ «Һэр'э э'вде Мьн Давьдр'а бежэ, кѳ Ходан аһа дьбежэ: <Те Мьнр'а мале чеки кѳ Эз теда бьминьм? ⁶ Жь we р'ожеда, гава Мьн исраели жь Мьсьре хэвраз дэрхьстьнэ һ'эта р'ожа иро, Эз малда нэмамэ, конда фьрари бумэ. ⁷ У хэр щийе кѳ Эз т'эви т'эмамия Израеле чумэ, гэло Мьн

6:19-20 Дирок I, 16:43.

ван р'ебэред Исраелер'а, к'ижан кө Мьн к'ьфш кьрьбун кө с'эвитийа щьмэ'та Мьн Исраеле быкьн, қэт йэкир'а готийэ: Чьма жь даре эрзе малэке Мьнр'а ченакьн? ⁸ Дэ ньһа э'вде Мьн Даьдр'а бежэ, кө Хөдане Ордийа аһа дыбежэ: «Мьн тө жь чоле, жь бэр кэре пез ани йи, вэки быби сэрwере щьмэ'та Мьн Исраеле. ⁹ Тө к'ода дьчуйи Эз т'эви тэ бумэ у пешийа тэва һ'эму дьжмьнед тэ қыр' кьрьнэ, наве тэ жи мина наве йед сэр дьнейэ бы нав у дэнг бьльнд кьрийэ. ¹⁰ Эзе бона щьмэ'та Хвэ Исраеле жи щики к'ьфш кьм у Эзе we дач'ькиньм у we р'ьһ'эт щийе хвэда бьжи, иди һ'эже пе нэк'эве, мэрьвед нэп'аке мина бэре иди тэнгасийе нэдьнэ we, ¹¹ чава ван р'ожада, гава Мьн сэр щьмэ'та Хвэ Исраеле р'ебэр к'ьфш дыкьрьн. Эзе тэ жь һ'эму дьжмьнед тэ р'ьһ'эт бьһельм. У Хөдан тэ дыдэ һ'эсандьне кө Хөдане Хвэха тэр'а малэкэ п'адшатиийе чекэ. ¹² Гава р'ожед тэ т'эмам бьн у һэр'и быгьһижи кал-бавед хвэ, Эзе пэй тэр'а зөр'эта тэйэ жь бэдэна тэ р'акьм у п'адшатиийа ви қэвин-қэдим кьм. ¹³ Эве бона наве Мьн мале чекэ у т'эхте п'адшатиийа ви Эзе һ'эта-һ'этайе қэвин-қэдим кьм. ¹⁴ Эзе быбьмэ Баве ви, эве жи быбэ көр'е Мьн. һэгэр эв нэһэқийе быкэ, Эзе ви быдьмэ бьн шьва мэрьва у ледана инсен. ¹⁵ Ле һ'оба Хвэйэ амьн Эзе жь ви дур нэхьм, чава кө Мьн жь

Шауул дур хьст у эв жь бэр тэ пэканд. ¹⁶ Мала тэ у п'адшатиийа тэйе һ'эта-һ'этайе бэр ч'э'ве Мьн қэвин-қэдим бьминьн у т'эхте тэйе һ'эта-һ'этайе қэвин-қэдим бэ».[†] ¹⁷ Нат'ан эв һ'эму готьн у эв һ'эму дитьна гьшк Даьдр'а готьн.

**Даьд шькьрийе
дыдэ Хөдан
(Дирок I, 17:16-27)**

¹⁸ һынге Даьд п'адша чу ль бэр Хөдан р'уньшт у гот: «Хөдан Хвэйе мьн! Эз к'и мэ, йан мала мьн чь йэ, кө Тэ эз аһа бьльнд кьрьм? ¹⁹ Эв йэк ль бэр ч'э'ве Тэ һе һьндьк к'ьфш бу, Хөдан Хвэйе мьн, Тэ сэрда жи дэрһэқа мала хөламе Хвэда, бона вэ'даки дур у дыреж готийэ. Гэло һэр гав Тө бона мэрьвайе аһа дыки? Хөдан Хвэйе мьн! ²⁰ Иди Даьд чь зедэкэ бэр Тэ бежэ? Чьмки Тө хөламе Хвэ нас дыки, Хөдан Хвэйе мьн! ²¹ Эв кьред мэзьнэ кө Тэ бона хатьре готьна Хвэ у ль гора хвэстьна дыле Хвэ кьрьн, вэки ль хөламе Хвэ быди һ'эсандьне. ²² Тө чьқаси мэзьн и, Хөдан Хвэйе мьн! Йэки мина Тэ т'өнэ, пештьри Тэ Хвэдеки майин т'өнэ, чьқас кө мэ бы гөһед хвэ бона һэр тышти бьһистийэ. ²³ К'ижан мьлэте дьнйайе мина щьмэ'та Тэ Исраеле йэ? Бона к'ижане Хвэде Хвэха һат кө we хьлаз кэ у быкэ щьмэ'та Хвэ? Мьлэт хвэдейед ванва жь бэр we щьмэ'та Хвэйэ жь Мьсьре хьлазкьри р'ақатандьн у

^{7:12} Зэбур 89:3-4; 132:11; Йүһ'энна 7:42; К'аред Шандийа 2:30. ^{7:14} Зэбур 89:26-27; Корьнг'и II, 6:18; Ибрани 1:5. ^{7:16} Зэбур 89:36-37.

бь кьред мэзынэ сав, навэки мэзын Хвэр'а қазьнц кьр.¹ ²⁴ Тэ щьмэ'та Хвэ Исраел, чава Хвэр'а щьмэ'та һ'эта-һ'этайе қэвин-қэдим кьр. У Тө, Хөдано, буйи Хвэдейе ван. ²⁵ Дэ ньһа, Хөдан Хвэдейо! Әве готьна Хвэйә һьндава хөламе Хвэ у мала вида готи һ'эта-һ'этайе қэвин-қэдим кә у өса бькә чава Тә гот. ²⁶ Бьра наве Тә һ'эта-һ'этайе мэзын бә у бежьн: «Хөдане Ордийа Хвэдейе Исраеле йә». Бьра мала хөламе Тә Дауьд жи ль бәр ч'э'ве Тә қэдим бә. ²⁷ Хөдане Ордийа, Хвэдейе Исраеле, Тә кө хөламе Хвэва ә'йан кьр гот: «Әзе мала п'адшатийе тәр'а чекьм» Ләма хөламе Тә төрөш кьр бәр Тә әв дөа кьр. ²⁸ Ньһа Хөдан Хвэйе мьн! Тө йи Хвэде, готьнед Тә бехельф ьн. Тә әва қәнцийа хөламе Хвэр'а соз да. ²⁹ Дэ ньһа бь к'эрәма Хвэ дөа мала хөламе Хвэ бькә, кө һ'эта-һ'этайе әв ль бәр ч'э'ве Тә бә, чьмки Тә әв йәк готийә, Хөдан Хвэйе мьн, пе дөайед Тә бьра мала хөламе Тә һ'эта-һ'этайе дөакьри бә».

Сәрк'этьнед Дауьд (Дирок I, 18:1-17)

8 ¹ Пәй ве йәкер'а Дауьд фьльстинийа хьст у әв шкенандьн, Мәт'әг-Ама Дауьд жь дәсте фьльстинийа станд. ² Өса жи мовабийа^ф хьст, әв әрде данә вәләзандьне у әв пе т'ел чап кьрьн, дө чапед т'ел бона көштьне у чапәкә т'ел жи бона сах һьштьне. Мовабии бунә

хөламед Дауьдә хәрщдар. ³ Дауьд һадәдәзәре көр'е Р'һ'ове п'адше Собайе жи хьст, гава әв дьчу кө һ'өкөме хвә ль сәр ч'әме Фьрате бьдә маккьрьне. ⁴ Дауьд жь ви һ'эзар у һ'әфсьд сийари у бист һ'эзар пәйа гьртьн. Дауьд ч'иле ньгед һ'әму һәспед ә'рәба данә бьр'ине, жь ван т'әне бона сәд ә'рәба һьштьн. ⁵ һьнге сурйанийед Шамене һатьнә пьшта һадәдәзәре п'адше Собайе, ле Дауьд бист у дө һ'эзар сурйани қыр' кьрьн. ⁶ Дауьд Шама Сурйайеда ордийа әскәра дани у сурйани бунә хөламед Дауьдә хәрщдар. Дауьд к'өда кө бьчуйа Хөдан пыштоване ви бу. ⁷ Дауьд мәрт'алед бәрдәстийед һадәдәзәрә зер'ин зәфт кьрьн у әв анинә Оршәлиме. ⁸ У Дауьд п'адша жь бажаред һадәдәзәр, ава готи жь бажаре Бәтахе у Берот'айе, гәләк сьфьр зәфт кьр.

⁹ Гава Т'оһийе п'адше һамате бьһист, вәки Дауьд қыр'а т'әмамия ордийа һадәдәзәр анийә, ¹⁰ Т'оһи көр'е хвә Йорам шандә щәм Дауьд п'адша, вәки к'еф-һ'але ви бьпьрсә у бона ледан у сәрк'этьна шәр'е т'әви һадәдәзәр ч'әвр'онкайе бьде. Чьмки һадәдәзәр шарна һьмбәри Т'оһи шәр' дькьр. Йорам дәсте хвэр'а һащәтед зер', зив у сьфьр жи анибун. ¹¹ Дауьд п'адша әв жи п'ешк'еши Хөдан кьрьн, т'әви ван зер' у зивед жь ван һ'әму мьләтед кө шкенандьбун, ¹² әдомийа^ф, мовабийа, амонийа^ф, фьльстинийа, амалекийа^ф у

7:23 Дөбарәкьрьна Қануне 4:34.

Һадэдэзэре көр'е Р'һ'ове п'адше Собайе кө г'алан кърьбун анибун. ¹³ Гава Давьд нэвала Хведа һиждәһ һ'эзар әдоми* қыр' кърьн у вэгәр'ийа, һе навәки мэзвн қазьнщ кър.** ¹⁴ Әдомеда ордийед әскәра данин. Әви г'эмамия Әдомеда ордийед әскәра данин у һ'әму әдоми бунә хөламед Давьд. Давьд к'ода кө бьчуйа Ходан пыштоване ви бу.

¹⁵ Давьд сәр т'эмамия Ислаеле п'адшати кър у Давьд һьндава г'эмамия щьмә'та хвәда сәр һәқийе у р'астийе бу. ¹⁶ Йоабе көр'е Сьруйа сәрәскәр бу, Йеһошәфате көр'е Аһ'илуд жи к'атьбе һ'өккөмәге бу. ¹⁷ Садоце көр'е Аһ'итуб у Аһ'имәләхе көр'е Әбиатар к'аһин^Ф бун, Сьрайа жи һьвиск'ар бу. ¹⁸ Бьнайе көр'е Йойада сәр керетийа у пәләтийа* бу, көр'ед Давьд жи вәзир-вәк'ил** бун.

Давьд бона мала Шауул хәм дькә

9 ¹ Давьд гот: «Гәло кәсәк жь мала Шауул майә, вәки әз бона хатъре Йонат'ан, қәнщийе ле бькьм?»[†] ² Жь мала Шауул хөламәк һәбу наве ви Сиба, әв ани нә щәм Давьд. П'адше жер'а гот: «Тө йи Сиба?» Әви гот: «Бәле, әз хөлам». ³ П'адше гот: «Ле жь мала Шауул кәс майә? Вәки мьн

һ'өба Хвәдейә амьн һьндава ви да бьда к'ьфше». Сиба п'адшер'а гот: «Көр'әки Йонат'ани ньгада сәқәт майә».[†] ⁴ П'адше вира гот: «Әв к'ө йә?» Сиба п'адшер'а гот: «Әв Ло-Дьбареда мала Махире көр'е Ә'мийелда йә». ⁵ һьнге Давьд п'адша мәри шандьн у әв жь Ло-Дьбаре, жь мала Махире көр'е Ә'мийел да анине. ⁶ Гава Мьфибошәт' көр'е Йонат'ане Шауул һатә щәм Давьд, әв дәвәр'уйа чу у та бу. Давьд готе: «Мьфибошәт'!» Әви гот: «Ва мә әз хөлам». ⁷ Давьд готә ви: «Нәгьрсә, бона хатъре баве тә Йонат'ан, әзе тәр'а бьбьмә пешәвьги. Әзе һ'әму әрде Шаууле калке тә ль тә вэгәр'иньм у те жи т'ьме жь сьфра мьн нане хвә бьхви». ⁸ Мьфибошәт' та бу у гот: «Әз хөламе тә к'и мә, вәки тә бәре хвә дайә мьн сәйе ськьти?» ⁹ һьнге п'адше гази Сибайе хөламе Шауул кър у готе: «Мьлк'е Шауул у һ'әму һәбука мала ви, мьн да нәвийе хвәйе тә. ¹⁰ Тө т'әви көр'ед хвә у хөламед хвә, әрде бона ви бещәр кьн у бәре ве биньн, вәки хөрәке нәвийе хвәйе тә һәбә, ле нәвийе хвәйе тә Мьфибошәт', әве т'ьме жь сьфра мьн нане хвә бьхвә». Панздәһ көр'е Сиба һәбун, бист жи хөлам. ¹¹ һьнге Сиба готә п'адше: «Хвәйе мьн п'адша, чь кө ә'мьри хөламе хвә кър, ве

* **8:13** Нава чәнд дәстньвисарада дәвса «әдоми» һьвисарә «сурйани».

** **8:13** Бьхуньн сәрньвисара зәбура 60-и.

* **8:18** «Керети у пәләти» нобәдаред Давьд бун.

** **8:18** Тек'ста ибранида һьвисар ә, кө әв «к'аһин» бун, ле Дирок I, 18:17-да һьвисар ә, кө әв «вәзир-вәк'ил» бун.

9:1 Самуел I, 20:15-17. **9:3** Самуел II, 4:4.

өса жи бькэ». Мьфибошэт' мина көр'эки п'адше жь сьфра Дауьд нане хвэ дьхвар. ¹² Көр'эки Мьфибошэт'и бьч'ук хэбу, наве ви Мик'а бу. Н'эмуьед кө мала Сибада дьман хөламед Мьфибошэт' бун. ¹³ Мьфибошэт' Оршэлимеда дьма, чьмки эви т'ьме нане хвэ жь сьфра п'адше дьхвар. Эв хэр дө ныгада дькөлийа.

**Дауьд сэр амонийа
у сурйанийа дьк'эвэ**
(Дирок I, 19:1-19)

10 ¹ Пэй ве йэкер'а п'адше амонийа мьр, көр'е ви н'анун дэвса ви бу п'адша. ² Дауьд гот: «Эзе жи хьндава н'ануне көр'е Наһ'ашда сэр нета қэнцийе бьм, чава баве ви хьндава мьнда сэр нета қэнцийе буйэ». Дауьд хөламед хвэ шандьнэ щэм ви, вэки бона баве ви сэрхвэшийе бьде. Гава хөламед Дауьд гьһиштгьнэ вэлате амонийа, ³ миред амонийа готгьнэ н'ануне хвэйе хвэ: «Т'эхмина тэ Дауьд бона қэдьре баве тэ, эвана шандьнэ кө сэрхвэшийе бьдгьнэ тэ? Гэло бона ве йэке Дауьд эв хөламед хвэ нэшандийэ, вэки бажер р'ач'эв кьн у щэ'сусийе ле бькьн, веран кьн?» ⁴ Хьнге н'анун хөламед Дауьд гьртгьн, ниве р'удана ван данэ көр'кьрьне, к'ьнщед сэр ван н'эта қор'ька ван данэ бьр'ине, у аһа эв вэр'екьрьн. ⁵ Эв йэк гьһандьнэ Дауьд, мэри пешийа ванда шандьн, чьмки эв бех'эсаб хатьбунэ э'блукьрьне. П'адше готэ ван: «Эриһайеда бьминьн, н'эта кө р'удана вэ дэре,

паше вэгэр'ьн». ⁶ Амонийа дит кө эв жь бэр ч'э'ве Дауьд к'этьн, хьнге амонийа мэри шандьн жь сурйанийе Бет'-Р'ьһ'ове у сурйанийе Собаие бист н'эзар пэя, жь Маһаха п'адша н'эзар мэри, жь Тове донздэһ н'эзар мэри к'ьре кьрьн. ⁷ Гава Дауьд эв йэк бьһист, Йоаб у н'эму ордийед зорэ сэрхвэ шандьн. ⁸ Амони дэрк'этьн бэр дэргэһе^ф бажер бона шер' р'ез бун, ле сурйанийе Собаие у Р'ьһ'ов у мэрьвед Тове у Маһахайе дэштеда башқэ сэкьни бун. ⁹ Гава Йоаб дит вэки эв гэрэке хьн пешийева шер'кэ, хьн жи пыштева, хьнге жь нава мерхасед израелийа^ф хьнэк бьжартгьн у мьқаббли сурйанийа р'ез кьрьн. ¹⁰ Щьм'эта майин жи да дэсте бьрайе хвэ Абишай, кө пешбэри амонийа р'ез кэ. ¹¹ У Йоаб гот: «Һэгэр сурйани зоре ль мьн бькьн, тө вэрэ алийе мьн, ле һэгэр амони зоре ль тэ бькьн, эзе бемэ алийе тэ. ¹² Сэрхвэ бэ, эм бона щьм'эта хвэ у бона бажаред Хвэдейе хвэ э'гит бьн у Хөдан бьра йа Хвэ бькэ». ¹³ Пэйр'а Йоаб щьм'эта хвэва чу сэр сурйанийа шер', ле сурйани жь бэр ви р'эвин. ¹⁴ Гава амонийа р'эва сурйанийа дит, хвэха жи жь бэр Абишай р'эвин у к'этьнэ бажер. хьнге Йоаб жь амонийа вэгэр'ийа у һатэ Оршэлиме.

¹⁵ Гава сурйанийа дит кө ван ль бэр израелийа данэ дэр, н'эму щьвийан. ¹⁶ һадэдээр мэри шандьн, сурйанийед алийе р'оһьлата ч'эме Фьрате р'акьрьнэ сэр ньга. Эв хатгьнэ н'елаеме, Шобак'е

сэрэскэре һадэдэзэр р'ебэрийа ван дькър. ¹⁷ Гава эв йэк гиһандьнэ Дауьд, эви һ'эму исраели цъвандьн, ч'эме Урдөне к'эт дэрбаз бу, гъһиштэ һ'еламене. Сурйани пешбэри Дауьд р'ез бун у бэр ви шэр' кърьн. ¹⁸ Сурйани жь бэр исраелийа р'эвин. Дауьд қыр'а һ'эфсыд сийаред э'рэбед сурйанийа у чъл һ'эзар сийаред ван ани. Шобак'е сэрэскэре ван жи хьст, эв ль вьр щиде мьр. ¹⁹ Гава һ'эму п'адшед бьн дәсте һадэдэзэрда дитьн кө вана ль Израеле нькарьбу, данэ дэр, һьнге т'эви исраелийа э'дълайи қрар кърьн у к'этьнэ бьн дәсте ван. Жь вьр шунда сурйани дьтърсийан кө пышта амонийа бьгьртана.

Зьнек'арийа Дауьд

11 ¹ Сала дьн бьһаре, дэма кө п'адша дэрдьк'этьнэ шер', Дауьд Йоаб запьдед вива у һ'эму исраели шандьн у вана амони^Ф қыр' кърьн у дора Р'аббайе гьртьн. Ле Дауьд хвэха Оршэлимеда ма.[†] ² Щарэке Дауьд бэре еваре, жь щийе п'алдайи р'абу, сэр ханийе сэрайа п'адше дьгэр'ийа. Эви жь сэр хани к'өлфэтэк дит кө we ав хвэ дькър, эв к'өлфэта гэлэки бэдэв бу. ³ Дауьд мэри шанд, кө бьзаньбэ к'а эв чь к'өлфэт э. Щаб анин готьне: «Эва Бат'-Шэва қиза Елиһам э, к'өлфэта Урийаие һ'ити^Ф йэ». ⁴ Дауьд хөлам шандьн кө we биньн. Гава эв һатэ щэм

ви, эви сэре хвэ wer'a дани, эв хелэк бу кө эва жь нэхвэшийа к'өлфэта пақьж^Ф бьбу. Паше эва чу мала хвэ. ⁵ Эва к'өлфэта пе ма, эве шанд гиһандэ Дауьд гот: «Эз пе мамэ». ⁶ Дауьд щаб сэр Йоабда шанд гот: «Урийаие һ'ити бьшинэ щэм мьн». Йоаб Урийа шандэ щэм Дауьд. ⁷ Гава Урийа һатэ щэм ви, Дауьд һ'ал-вэхте Йоаб, ордийе у шер' жь ви пьрсин. ⁸ Паше Дауьд готэ Урийа: «Бэржер һэр'э мала хвэ, ньгед хвэ бьшо*». Урийа кө жь мала п'адше ньге хвэ к'ьшанд, пэй wir'a хөрэке п'адше пэй чу. ⁹ Ле Урийа т'эви һ'эму хөламед хвэие хвэ, бэр шемика сэрайа п'адше п'алда у нэчу мала хвэ. ¹⁰ Гава готьнэ Дауьд кө Урийа нэчуйэ мала хвэ, Дауьд готэ Урийа: «Тө жь р'е нэһатьбуйи? Чьма бэржер нэчуйи мала хвэ?» ¹¹ Урийа готэ Дауьд: «Сьндоқа Хвэде, Израел у Щьһуда конада дьминьн, Йоабе хвэие мьн у запьдед хвэие мьн ль холе дьминьн, ле эз һэр'ьмэ мала хвэ бьхвьм-вэ-хвьм у бьк'эвьмэ п'ашла к'өлфэта хвэ? Эз э'мьре тэ у щанийа тэкьм, эзе ве йэке нэкьм!» ¹² Дауьд готэ Урийа: «Иро жи вьр бьминэ, эзе сьбе тэ вэр'екьм». Урийа we р'оже һ'эта р'ожа дьн Оршэлимеда ма. ¹³ Дауьд Урийа т'эглиф кър, эви пеш вива хвар у вэхвар, Дауьд эв к'эфхвэш жи кър, ле Урийа диса нэчу мала хвэ, эв чу т'эви хөламед хвэие хвэ, щийе хвэда

* 11:8 Нишана ньгшустьне чава изьна һэлэқэтийа т'эви жьне.

11:1 Дирок I, 20:1.

п'алда. ¹⁴ Сэре сьбе Дауьд нэ'мэ Йоабр'а нъвиси у бы дэсте Урийа вира шанд. ¹⁵ Нэ'меда нъвисибу: «Урийа бьднэ ль бэр нэ'тка шэр'е қайим у хун же дур к'эвн, вэки дэрб лек'эвэ у бьмьрэ».

Көштъна Урийа

¹⁶ Йоаб кө сэр бажерда гьртъбу, Урийа да бэр щики өса, кө ви заньбу ль вьр дьжмьнед э'гит ын. ¹⁷ Мэръвед бажер р'абунэ ль бэр Йоаб шер', һынге һнэкэ жь щьм-э'те, жь запьдед Дауьд к'этын. Урийае һ'ити жи һатэ көштъне. ¹⁸ Йоаб мэри шанд, һ'эму һ'ал-һ'э-вале шер' гиһандэ Дауьд. ¹⁹ У готэ йе чуйи: «Гава бона һ'эму һ'ал-һ'эвале шер' п'адшер'а бе-жи хьлаз ки, ²⁰ те бьбини, һэгэр п'адша һерс к'эвэ у бежэ тэ: «Чьма хун өса незики бажер бунэ шэр' дькьн? хун нъзаньн кө we жь ди-варе суре тира бавежьн? ²¹ Аби-мэлэхе көр'е Йьрубаэ'л к'е көшт? Жьнэк нибу кө жь суре кэрики кэвьре дэстар' кэвки ви кьр у эв Т'евеседа мьр? Чьма хун өса незики суре бунэ?» һынге бежэ: «Хөламе тэ Урийае һ'ити жи һатэ көштъне».† ²² Йе шанди чу, чава кө Йоаб эв ширэт кьрбу, эви өса жи һ'эму Дауьдр'а гот. ²³ Эве шанди готэ Дауьд: «Ван мэръва зор да мэ, дэштеда р'абунэ бэр мэ, мэ жи һ'эта бажер эв р'ақэтандьн. ²⁴ һынге тиравежа жь сэр суре тир авитънэ хөламед тэ, һнэкэ жь за-

пьедед п'адше һатънэ көштъне, өса жи хөламе тэ Урийае һ'ити һатэ көштъне». ²⁵ һынге Дауьд готэ йе шанди: «Йоабр'а аһа бежэ: «Бьра эв йэк тэ чэтын нэ́йе, чьмки шур царна ви кэси дьк'эвэ, царна ви кэси. Пешбэри бажер шер' гьран кэ у веран кэ». Аһа һелане бьдэ Йоаб». ²⁶ К'өльфэта Урийа гава мь-рына мере хвэ Урийа бьхист, эве шина мере хвэ кьр. ²⁷ Гава вэхте шине дэрбаз бу, Дауьд мэри шанд у эв ани мала хвэ, эв бу к'өльфэта ви у көр'эк вира бу. Ле эв кьрына Дауьд Хөдан хвэш нэһат.

Нат'ан п'ехэмбэр Дауьд һьлте у эв гөнэ́йе^ф хвэ нас дькэ

12 ¹ Хөдан Нат'ан шандэ щэм Дауьд. Эв чу щэм ви у готэ ви: «Бажарэкида дө мэри һэбун, йэк дэвлэти бу, йэк жи к'эсиб.* ² Йе дэвлэти беһ'эсаб пэз у дэваред ви һэбун, ³ ле йе к'э-сиб тыштэки ви т'өнэбу, пештьри бэрхэке, кө эви к'ьр'ибу у хвэй дькьр. Эв бэрха щэм ви у т'эви зар'ед ви мэзын бу. We бэрхе жь п'ара ви дьхвар, жь к'аса ви вэ-дьхвар, п'ашьла вида жи р'адьза, эв чава қизэкэ ви буйа. ⁴ Царэке р'евики һатэ мала йе дэвлэти, эви қемиши пэз у дэваред хвэ нэкр, кө эв р'евийе һатэ щэм ви нан-ав кьра, ле чу эв бэрха йе к'эсиб ани у пе we р'евийе һатъбу мала ви нан-ав кьр». ⁵ һынге Дауьд гэлэки

* 12:1 Бьхуньн сэрньвисара зэбура 51-е.

11:21 Р'ебэр 9:53.

Һерса хвә ль ви мәрви ани у готә Нат'ан: «Эз ви Ходани кым! Әв мәрве кә әв йәк кьрийә, һежайи мьрьне йә. ⁶ Гәрәке әв жь бәр ве бәрхева чарқәт бьдә, бона ве кьрьне у бона ве беисафийе». ⁷ Һыңге Нат'ан готә Дауьд: «Әв мәрва тө йи! Хөдан Хвәдеие Израеле аһа дьбежә: «Мьн тө ль сәр Израеле п'адша р'ункьри^ф у жь дәсте Шауул Мьн тө хьлаз кьри. ⁸ Мьн мала хвәйе тә да тә, жьнед хвәйе тә кьрьнә п'ашьла тә у мала Израел у Щьһуда данә тә, һәгәр һақас һындьк бу, Мьне диса бьда тә. ⁹ Тә чьма хәбәра Хөдан бехөрмәт кьр, ль бәр ч'әве Ви хьраби кьр? Урийайе һ'ити тә да бәр шур, тә жьна ви станд у әв пе шуре амонийа да көштъне. ¹⁰ Ньһа шуре жь мала тә т'ө шар дур нәк'әвә, чьмки тә Әз бехөрмәт кьрым у жьна Урийайе һ'ити станд». ¹¹ Хөдан аһа дьбежә: «Әзе жь мала тә хьрабике биньмә сәре тә, Әзе жьнед тә ль бәр ч'әве тә жь тә бьстиньм бьдмә дәсте мәрве тә у әве р'о нава р'оже сәре хвә ванар'а дайинә.[†] ¹² Тә әв йәк бь дьзива кьр, ле Әзе ве йәке ль бәр ч'әве т'әмамия Израеле р'о нава р'оже бьдмә кьрьне». ¹³ Дауьд готә Нат'ан: «Мьн ль бәр Хөдан гөнә^ф кьр». Нат'ан готә Дауьд: «Хөдан гөнәйе тә бахшанд, те нәмьри. ¹⁴ Ле чьмки тә бь ве кьрьна хвә мәщал да нәйаред Хөдан кө Ви бьк'ьфьрьн бехөрмәт кьн, әв көр'е тәйи буйи ве бьмьрә». ¹⁵ Һыңге Нат'ан чу мала хвә.

Мьрьна көр'е Дауьд

Хөдан ве зар'е хьст, к'ижан кө жь жьна Урийа Дауьдр'а бьбу у әв нәхвәш бәртәләф бу. ¹⁶ Дауьд бона көр'ьк жь Хвәде р'әща дькьр, Дауьд р'ожи^ф дьгьрт у һәр шәв әрде п'алдаийи шәва хвә дәрбаз дькьр. ¹⁷ Р'успийед мала ви р'абун чунә щәм ви, хвәстьн кө жь әрде р'акьн, ле әви нәхвәст у т'әви ван нан нәхвар. ¹⁸ Р'ожа һ'әфта көр'ьк мьр. Хөламед Дауьд тьрсийан кө щабә бьдъне, вәки көр'ьк мьр, чьмки вана дьгот: «Гава көр'ьк һе сах бу, әм ль бәр дьлада һатьн, әви гөһ нәда мә, иди к'ө ма әм бежъне: «Көр'ьк мьрийә? Әве тьштәки бинә сәре хвә». ¹⁹ Ле Дауьд кө дит п'ьстәп'ьста хөлама йә, Дауьд фә'м кьр кө көр'ьк мьрийә у жь хөлама пьрси: «Көр'ьк мьр?» Вана гот: «Бәле, мьр». ²⁰ Һыңге Дауьд жь әрде р'абу, хвә шушт, мәлһ'әм бу, к'ьнщед хвә гөһастьн у к'әтә Хана^ф Хөдан Әв һ'әбанд. Паше әв чу мала хвә, хвәст кө нан бьдънә ви, әви хвар. ²¹ Һыңге запьдед ви һатьн же пьрсин: «Әв тә чь кьр, һ'әта кө көр'ьк сах бу, тө р'ожи буйи у дьгьрийа йи, ле гава көр'ьк мьр, тө р'абуйи тә нан хвар?» ²² Дауьд гот: «Һ'әта кө көр'ьк сах бу, әз р'ожи бум у дьгьрийам, мьн дьгот: «К'и занә, бәлки Хөдане ль мьн бе р'әме, көр'ьке бьжи». ²³ Ле ньһа әв мьрийә, иди чьма әз р'ожи бьм? Гәло әз дькарьм ви вәгәр'иньм? Әзе

^{12:11} Самуел II, 16:22.

һәр'ымә щәм ви, ле әв ль мьн
вәнагәр'ә».

Буйина Сълеман^Ф

²⁴ Дауьд ль бәр дьле жьна хвә
Бат'-Шэвайеда һат, чу щәм we,
г'эви we р'аза, әве көр'әк ани у
наве ви дани Сълеман^Ф. Хөдан
әв һ'ыз кьр ²⁵ у Нат'ан п'ехәмбәр
шанд, бона хатьре Хөдан наве
көр'ьк дани Йәдидьйаһ*.

Һьлдана Р'аббайе

(Дирок I, 20:1-3)

²⁶ Йоаб бәр Р'аббайа амонийа
шәр' кьр, иди we бажаре қәсыра
п'адшатийе һьлда, ²⁷ һьнге Йоаб
Дауьдр'а цаб шанд у гот: «Мьн
сәр Р'аббайеда гьртийә у кани-
йа ава ван иди һьлда йә. ²⁸ Ньһа
щьмә'та майи һьлдә, сәр бажерда
бьгьрә у we һьлдә, вәки әз бажер
һьлнәдьм у әв бажар бь наве мьн
нәйе готьне». ²⁹ һьнге Дауьд һ'әму
щьмә'т щьванд чу сәр Р'аббайа
у бәр бажер шәр' кьр, әв һьлда.
³⁰ Дауьд т'аш жь сәр Мелк'ом*
һьлда, әв гьранийа тәлантәк**
зер' бу у бь кәвьред қимәт қашкь-
ри бу, әв данә сәре Дауьд у әви
жь бажер гәләк т'алан бьр. ³¹ Ле
әв щьмә'та теда жи дәрхьст, әв
кьрнә бьн хәбата бьр'әка, чаку-
ч'ед һ'әсьни, бьвьред һ'әсьни у
к'уред к'әлпич'а. Әви сәре һ'әму
бажаред амонийа аһа кьр. Паше
Дауьд т'әмамийа щьмә'тева вә-
гәр'ийа Оршәлиме.

Амнон Т'амаре бенамус дькә

13 ¹ Хушкәкә Абшаломе көр'е
Дауьд һәбу, әв йәкә бәдәв
бу, наве we Т'амар бу. һьнге дьле
Амноне көр'е Дауьди жь демар-
р'ийе к'әтьбу we. ² Амнон к'әр-
би Т'амара хушка жь демар'ийа
хвә, хвә дьхвар. Чьмки әва қиза
бьк'ьр бу, вир'а чәтын бу кө бь-
карьбуйа тыштәк ль we бькьра.
³ һәваләки Амнон һәбу, наве ви
Йонадаб, әв көр'е Шимайе бьра-
йе Дауьд бу. Йонадаб мәрвьәки
гәләки һ'ьләк'ар бу. ⁴ Әви готә
Амнон: «Һәй көр'е п'адше, тә чьма
өса р'ож бь р'ож дьһ'әли? Нахвази
мьнр'а бежи?» Амнон готә ви: «Әз
сәр Т'амара хушка бьрамаке хвә
Абшалом бәнги бумә». ⁵ Йонадаб
вир'а гот: «Бьк'әвә нава щи-ньви-
не у хвә нәхвәш бавежә, гава баве
тә сәр тәда бе, бежә ви: «Әз һиви
дькьм, бьра хушка мьн Т'амара жь
демар'ийа мьн бе щәм мьн, нан
мьн бьдә хварьне, бьра әв ль бәр
ч'ә'ве мьн хварьне һазьр кә, кө әз
бьбиньм у жь дәсте we бьхвьм».
⁶ Амнон к'әтә щи-ньвине у хвә нә-
хвәш авит, гава п'адша сәр вида
һат, Амнон готә п'адше: «Әз һиви
дькьм, бьра хушка мьн Т'амара
жь демар'ийа мьн бе, ль бәр ч'ә'-
ве мьн тотькәке-дөда һазьр кә, кө
әз жь дәсте we бьхвьм». ⁷ Дауьд
мәри шандә мал, Т'амарер'а гот:
«К'әрәма хвә, р'абә һәр'ә мала
бьрамаке хвә Амнон, хварьне

* 12:25 Бь ибрани «Һ'ьзкьрийе Хөдан».

* 12:30 «Мелк'ом» йан навәки п'уте ван бу, йан жи те фә'мкьрне: «П'адше ван».

** 12:30 «Тәлантәк» вәкә си у шәш килогьрами бу.

мир'а чекә». ⁸Т'амар р'абу чу мала бьрамаке хвә Амнон, әви п'алда-йи бу. Әвә һәвир һылда у стьра, әв кьрнә гьрк, ль бәр ч'ә'ве ви тотьк пә'тын. ⁹Паше әвә т'авә һылда, вала кьрә ль бәр ви, ле әви нәхвәст бьхвә. Амнон гот: «Һ'әмуя жь вьр дәрхьн». У һ'әму жи жь щәм ви дәрк'әтын. ¹⁰Амнон готә Т'амаре: «Хөрәк бинә ода һьндөр' кө әз жь дәсте тә бьхвьм». Т'амаре тотькед һазьркьри һьлдан у әв бьрамаке хвә Амнонр'а бьрнә ода һьндөр'. ¹¹У гава әвә дани ль бәр ви кө бьхвә, Амнон әв гьрт у готе: «Вәрә сәре хвә мьнр'а дайнә, хушка мьн». ¹²Әвә ль ви вәгәр'анд: «На бьрайо, мьн бенамус нәкә, чьмки Исраеледа әв йәк набә. Ве р'обәтийе нәкә. ¹³Әзе ве қара хвә һьлдьм к'ода һәр'ьм? Те жи нава Исраеледа бьби мина йәки р'обәт. Ле ньһа һиви дькьм п'адшер'а хәбәр дә, әвә на-на нәкә, ве мьн бьдә тә». ¹⁴Ле Амнон нәхвәст гөһ бьдә готьна ве, қә-вата ви кө веда дьчу, дәст авитә ве у сәре хвә пер'а дани. ¹⁵Пәй ве йәкер'а әв ль бәр ч'ә'ве Амнон гәләки к'әт, әв өса ль бәр ч'ә'ве ви р'әш бу, вәки иди әв һ'ызкьрнә һьндава ведайә бәре нәдк'әтә бире. Амнон готе: «Р'абә һәр'ә!» ¹⁶Әвә готә ви: «На, әв бәр'дана мьн, жь ве хьрабийа пешьн мәстър ә, йа кө тә ль сәре мьн кьр». Ле Амнон нәхвәст гөһ бьдә ве, ¹⁷гази хорте бәрдәстийе хвә кьр у готә ви: «Бәри ве дә жь щәм мьн дәрхә у пыштева дәри к'әлит кә». ¹⁸К'ьнщәкә р'әнг-р'әнги ль Т'амаре

бу, чьмки қизед п'адшейә бьк'ьр к'ьнщед аһа ль хвә дькьрн. У бәрдәстийе ви Т'амар дәрхьстә дәрва у пыштева дәри к'әлит кьр. ¹⁹Т'амаре хвәли ль сәре хвә кьр, к'ьнща хвәйә р'әнг-р'әнги қәлашт, т'әпа һатә сәре хвә, кьрә қар'ә-қар' чу. ²⁰Абшаломе бьрайе ве готе: «Амноне бьрамаке тә дәст авитийә тә? Ньһа дәнг нәкә хушка мьн, әв бьрайе тә йә, бона ве йәке хәм нәкә». У Т'амар дьле көл мала бьрайе хвә Абшаломда ма. ²¹Давьд п'адша әв һ'әму тышт кө бьһист, гәләки һерс к'әт. ²²Абшалом т'әви Амнон нә қәнщ хәбәр да, нә жи хьраб, чьмки Абшалом дьжәнийә Амнон, бона кө әви Т'амара хушка ви бенамус кьрбу.

Абшалом һ'әйфа Т'амаре жь Амнон һьлдьдә

²³Т'ам дө сал дәрбаз бун, Абшалом һьнда Әфрайиме Баә'л-һ'азореда пәзе хвә дьбьр'и. Абшалом һ'әму көр'ед п'адше т'әглиф кьрн. ²⁴Абшалом чу щәм п'адше у готә ви: «Ва йә ньһа пәзед хөламе тә дьбьр'ьн. Әз һиви дькьм бьра п'адша у запьдед ви т'әви хөламе тә бенә вьр». ²⁵П'адше готә Абшалом: «На көр'е мьн, әм гьшк найен, вәки сәр тә гьран нәбә». Абшалом да зоре, Давьд нәчу, ле дөа ль ви кьр. ²⁶Абшалом гот: «Һәгәр тә нахвази бейи, һиви дькьм бьра Амноне бьрайе мьн т'әви мә бе». П'адше готә ви: «Әв чьма т'әв тә бе?» ²⁷Ле Абшалом өса зор ль ви кьр, кө Давьд Амнон у һ'әму көр'ед хвә т'әви ви шандьн. ²⁸Абшалом

готэ бэрдэстийед хwэ: «Дина хwэ бьдъне, чава кô дьле Амнон пе шэраве к'ефхwэш дьбэ, эзе һынге wэр'а бежым: «Амнон хьн», бькôжьн, нэтърсын, мьн wэр'а готийэ, тôрôш кьн у сэрхwэ бьн». ²⁹Бэрдэстийед Абшалом ôса сэре Амнон кърьн, чава кô Абшалом э'мър кърьбу. һынге һ'эму кôр'ед п'адше р'абун, һэр йэк ль қанг'ър'е хwэ сийар бу р'эвин чун. ³⁰Әw һе р'еда бун, щаб данэ Даwьд: «Абшалом һ'эму кôр'ед п'адше кôштънэ у жь ван йэк сах нэмайэ». ³¹Һынге п'адша р'абу п'ийа, к'ынщед хwэ қалаштън у хwэ авитэ э'рде. һ'эму хôламед ви бь к'ынщед қэльши доре сэкьнин. ³²Йонадабе кôр'е Шимайе бьрайе Даwьд гот: «Бьра хwэийе мьн нэфькърэ кô һ'эму хортед кôр'е п'адше кôшти нэ, т'эне Амнон мьри йэ, чьмки эва фькьра жь we р'ожеда сэре Абшаломда һэбу, гава әви Т'амара хушка ви бенамус кърьбу. ³³Ньһа бьра хwэийе мьн п'адша т'эвиһэв нэбэ, нэфькърэ кô һ'эму кôр'ед п'адше мьрэнэ, р'аст т'эне Амнон мьри йэ».

³⁴Абшалом р'эви. Ле гава хорте нобэдаре Даwьд сэре хwэ бьльнд кър, дина хwэ даие, ва йэ гэлэк щьмэ'т жь алиие ч'ийе, р'ийа һ'оронайимеда те. ³⁵Һынге Йонадаб готэ п'адше: «Ва йэ кôр'ед п'адше тен, хôламе тэ чава гот, ôса жи бу». ³⁶Готъна ви һе девда бу, кôр'ед п'адше һатън, дэнге хwэ һьлдан у гьрийан. П'адша жи, хôламед ви жи бь шэват гьрийан.

³⁷Абшалом р'эви чу щэм Т'алмай кôр'е Ә'миһуде п'адше Гьшуре. Даwьд һэр р'ож шина кôр'е хwэ дькър.[†] ³⁸Гава Абшалом р'эви чу Гьшуре, әw ль wър се сала ма. ³⁹Пэй мьрьна Амнонр'а, ськ'ьн к'этэ дьле Даwьд у әви диса хwэст кô р'уйе ви р'уйе Абшалом к'эвэ.

Абшалом вэдьгэр'э Оршэлиме

14 ¹Йоабе кôр'е Сьруйа к'ьфш кър, wэки дьле Даwьд Абшаломр'а р'аст буйэ. ²Йоаб йэк шандэ Т'ьқойайе, жь wър к'ôлфэтэкэ сэрwахт да анине у wер'а гот: «Хwэ дэwса һ'эзнийа дайнэ у к'ынще һ'эзни ль хwэ кэ, бь р'ун мэлһ'эм нэбэ, бьбэ мина к'ôлфэта кô зува ль сэр мьрийе хwэ дьгьри ³у бьк'эвэ щэм п'адше аһа беже». һынге Йоаб әw ширэт кър кô чь бежэ. ⁴Әw к'ôлфэта т'ьқойи к'этэ щэм п'адше, дэwэр'уйа чу э'рде ль бэр та бу у гот: «Һэwар п'адша». ⁵П'адше готэ we: «Чь ль тэ қэwьми йэ?» К'ôлфэте ле вэгэр'анд: «Әз к'ôлфэтэкэ би мэ, малхе мьн мьри йэ. ⁶Дô кôр'ед хôламока тэ һэбун, һэр дôйа чоле һэвр'а шэр'кърьнэ, кэсэк т'ôнэбуийэ кô ван жь һэв бьқэтинэ у йэк ле дьхэ йе дьн дькôжэ. ⁷У ньһа т'эмамия пьсаматгийе ль сэр хôламока тэда гьртънэ у дьбежън: «К'а ви бьракôжи бьдэ мэ, әм жи жь бэр э'мьре бьрайе мьрива ви бькôжьн у wаре ви р'эшкьн». Әwe ч'ьрусийа ль бэр мьн весиньн, кô дьнийаеда нэ

наве малхе мьн бьхельн, нэ жи зö-р'эта ви». ⁸ П'адше готэ к'олфэте: «Тö архайин һэр'э мала хвэ, эзе ве пьрса тэ сафи кьм». ⁹ К'олфэта т'ьгойи готэ п'адше: «П'адша хвэ-йе мьн, бьра нэһэқи ль сэре мьн у мала баве мьн бэ, т'эне п'адша у т'эхте ви бесуц бьн». ¹⁰ П'адше готе: «К'е қэдьре тэ к'эвэ, тö би-нэ щэм мьн у эве иди дэст нэдэ тэ». ¹¹ Эве гот: «Дэ бьра п'адша бэр Хөдан^ф Хвэдейе^ф хвэ сонд бьхвэ у нэһелэ кö эвед һ'эйфа хуне һьлдьн зедэ бьн у көр'е мьн бькөжьн». П'адше готе: «Хөдан шэ'дэ йэ, кө т'елэк жь п'ор'е сэре көр'е тэ we нэк'эвэ э'рде».

¹² һьнге к'олфэте готе: «һиви дькьм, изьна хөламока тэ һэбэ, п'адша хвэ́йе хвэр'а тыштэки жи бежэ». Эви гот: «Бежэ». ¹³ К'олфэте готе: «Ле тö чьма һьндава щьмэ'та Хвэдеда аһа дьфькьри? Чьмки п'адша бь ван готьна хвэ нэһэқ дькэ, һ'эта кө эв йе сьргункьри вэнэгэр'инэ. ¹⁴ Эм һ'эмуйе жи бьмьрын һэр'ьн, бьбьнэ мина ава сэр э'рде р'ети, йа кө иди найе һьлч'ьнин. Хвэде р'өһ'е мерьв настинэ, ле р'еке дьбинэ, кө йе сьргунбуйи жь Ви сьргункьри нэминэ. ¹⁵ У эз ньһа һатьмэ ве йэке бежьмэ п'адша хвэ́йе хвэ, чьмки щьмэ'т мьн дьтьрсинэ у хөламока тэ гот: «Эзе хвэ баве-жьмэ п'адше бежьме, бэлки we вэкэ готьна хөламока хвэ бькэ. ¹⁶ П'адша кө гөһ бьде, we хөламока хвэ жь дэсте ви мэрьви хьлаз кэ,

йе кө дьхвэзэ мьн у көр'е мьн жь вартийа Хвэде бьфэтинэ». ¹⁷ Хөламока тэ хвэда дьфькьри: «Т'эне готьна хвэ́йе мьн п'адша, we барьстанийа мьн бэ. Чьмки хвэ́йе мьн п'адша мина мьльйак'этэки^ф Хвэде йэ, кө сэр қэнц у хьрабда дьньһер'э. Бьра Хөдан Хвэдейе тэ т'эви тэ бэ». ¹⁸ П'адше ль к'олфэте вэгэр'анд у готе: «Ньһа эз жь тэ чь бьпьрсьм, жь мьн вэнэшерии». К'олфэте готе: «К'эрэм кэ бежэ, хвэ́йе мьн, п'адша». ¹⁹ П'адше готе: «Гэло ван йэкада дэсте Йоаб т'эви тэ нинэ?» К'олфэте ле вэгэр'анд: «Бьра хвэ́йе мьн п'адша хвэ́ш бэ! Кэсэк нькарэ жь ван готьнед хвэ́йе мьн п'адше нэ ч'эп, нэ р'аст дагэр'э. Бэле Йоабе хөламе тэ эв йэк т'эми ль мьн кьрийэ у йе кө эв готьн кьрынэ дэве хөламока тэ, эв э. ²⁰ Сөр'а ве йэке кө дурва те, эва кьре хөламе тэ Йоаб э. Ле хвэ́йе мьн сэрвахт э, мина мьльйак'этэки Хвэде, кө һэр тыште сэр э'рде дьбэ, занэ».

²¹ П'адше готэ Йоаб: «Эзе öса жи бькьм, һэр'э Абшаломе хорт вэгэр'инэ». ²² һьнге Йоаб дэвэр'уйа чу э'рде у ль бэр ви та бу, п'адша бьмбарэк^ф кьр у гот: «Хвэ́йе мьн п'адша! Хөламе тэ иро пе һ'эсийа, вэки тö қэдьре ви дьгьри, чьмки п'адше ль гора готьна хөламе хвэ кьр». ²³ Паше Йоаб р'абу чу Гьшуре у Абшалом ани Оршэлиме. ²⁴ Пэйр'а п'адше гот: «Бьра эв вэгэр'э мала хвэ, ле р'уйе ви р'уйе мьн нэк'эвэ».

Абшалом вэгэр'ийа мала хwэ, эw
ль р'уйе п'адше нэк'эт.

Давьд Абшалом дъбахшинэ

²⁵ Нава т'эмамыйа Израеледа
йэки мина Абшалом бэдэw т'ö-
нэбу, чава п'айе wi дыдан, жь
позька ныгда гьрти h'эта т'эпа сә-
ре wi қөсурэкэ wi т'өнэбу. ²⁶ Hәр
сал жь дэст гьрания п'ор', эwi
п'ор'е сәре хwэ көр' дыкьр, п'ор'е
сәре wi пе кэвьре мезина п'адше
дык'ышандьн, эw дөсьд шекьл*
дәрдык'эт. ²⁷ Абшаломр'а се көр'
бун у қизэкэ наве we Т'амар, эва
к'өлфэтэкэ бэдэw бу*.

²⁸ Абшалом т'ам дө сала Оршә-
лимеда ма, ле р'уйе п'адше нэк'эт.
²⁹ Пәйр'а Абшалом мәри шандэ пәй
Йоаб, кө эw wi бышинэ щәм п'ад-
ше, ле wi нэхwэст бьхата. Эwi
щара дөда жи шанд, ле эwi диса
нэхwэст бе. ³⁰ Hынге Абшалом готэ
хөламед хwэ: «Дина хwэ бьдыне we
э'рде Йоаб һында э'рде мын э, щәhe
wi ль wьр э. Р'абьн һәр'ын агьр
бәр'дыне бышәwьтиньн». Хөламед
Абшалом чун эw э'рд шәwьтандьн.
³¹ Йоаб р'абу чу мала Абшалом у
готэ wi: «Хөламе тэ чьма э'рде
мын шәwьтандьн?» ³² Абшалом ль
Йоаб вэгэр'анд: «Мын шандэ пәй
тэ у гот кө бейи эз тэ бышиньмә
щәм п'адше у бежейи: «Эз чьма жь
Гьшуре һатьм? he қәнщ бу кө эз
ль wьр бьмама! Эз ньһа дьхwазьм
р'уйе п'адше к'эвьм, һэгәр нәһәқи-

йа мын һәйэ бьра эw мын бькөжә». ³³ Йоаб чу щәм п'адше у эв йәк
гиһандэ wi. П'адше гази Абша-
лом кьр, эw р'абу чу щәм, ль бәр
п'адше дөвәр'уйа чу э'рде та бу у
п'адше Абшалом р'амуса.

Абшалом дьле щьмә'те бәрбь хwэ дьбә

15 ¹ Пәй ве йәкер'а Абшалом
хwэр'а э'рәбэ у һәсп һазьр
кьрьн, öса жи пенщи пыштгьр кө
пешийа wива бьр'эвьн. ² Абшалом
сьбе зу р'адьбу сәр алийе р'ийа
дәргәһ дьсәкьни, гава йәки хwәй-
дәрд һәбуяа бьчуйа бәр диwана
п'адше, Абшалом гази wi дыкьр
у дьготе: «Тө жь к'ижан бажари
йи?» Гава wi бьгота: «Эз хөламе
тэ жь ве, йан жь we қәбила Исра-
ел ьм», ³ Абшалом дьготә wi: «Тө
дыбини фькьра тэ сәр қәнщийе у
р'астийе йә, ле жь алийе п'адше-
да кәсәк гөһ надэ тә». ⁴ Абшалом
дыреж дыкьр дьгот: «Хwәзи сәр ви
wәлати эз бьбума һакьм, һынге
һәр кәсе хwәйдәрд у дә'w кө бь-
һатана щәм мын, мыне диwанеда
пышта һәқийа ван бьгьрта». ⁵ Гава
йәк незики Абшалом дьбу кө бәр
та бә, эwi дәсте хwэ дырежи wi
дыкьр, эw дьгьрт р'адьмуса. ⁶ Аб-
шалом сәре һ'әму исраелийед кө
бона диwане дьһатьнә щәм п'ад-
ше аһа т'ьжи дыкьр у бь ви аwайи
дыле исраелийа бәрбь хwэ бьр.

⁷ Чар сал дәрбаз бун, Абша-
лом готэ п'адше: «Изьна тә һәбә,

* 14:26 «Шекьлэк» wәкә донздәһ гьрами бу.

* 14:27 Wәлгәр'андьна йунанийә кэвьндә эв жи һәйә: «Әwa бу жьна Р'әһобоваме көр'е
Сьлеман у көр'әк ани наве wi данин Абийа».

эз хэр'ымэ һеброне ад-църара хвэ Ходан'а биньмэ сери. ⁸ Чъмки гава эзи һе Гышура Сурйайеда бум, хөламе тэ ад-църар кър у гот: «Һэгэр Ходан мьн диса вэгэр'инэ Оршэлиме, эзе Ходан бьһ'эбиньм». ⁹ П'адше готэ ви: «Һэр'э бь хер у сьламэт». Эw жи р'абу чу һеброне. ¹⁰ Абшалом бь дьзива қасьд шандьнэ нава һ'эму қэбилед Израеле у гот: «Гава һун дэнге бор'ийа^ф стьруйе бьбьһен, бежьн: «Абшалом һебронеда дьбэ п'адша». ¹¹ Т'эви Абшалом жь Оршэлиме дөсьд мэри чун, к'ижан кө газикъри бун, эвана бь дьле хвэйи сах чун у наш жь тыштэки т'өнэбун. ¹² Абшалом дэма қорбандайине мэри шандэ пэй ширэтк'аре Дауьд, Аһ'ит'опэле гилони, жь бажаре ви Гилоһе гази ви кър. Мьхэнэти зор дьбу у чьқас дьчу цьмэ'т щэм Абшалом ээ'ф дьбу.

Дауьд жь Оршэлиме дър'эвэ

¹³ Қасьдэк һатэ щэм Дауьд у готе: «Дьле израелийа сэр Абшалом гэрм буйэ». ¹⁴ һынге Дауьд готэ һ'эму хөламед хвэйэ Оршэлимеда, к'ижан кө т'эви ви бун: «Эм р'абьн, бьр'эвьн! Чъмки жь дэсте Абшалом хьлазбуна мэ т'өнэ. Бьлэзиньн эм һэр'ьн, һ'эта кө эви хвэ зу мэр'а нэгиһандийэ, хэзэб нэанийэ сэре мэ у бажар дәве шурр'а дэрбаз нэкърийэ». ¹⁵ Хөламед п'адше готьнэ п'адше: «Хвэйе мэ п'адша чава р'е те-

р'а дьбинэ, дэсте мэ дэсте тэр'а йэ». ¹⁶ П'адша дэрк'эт у т'эмамия мала ви да пэй ви, ле п'адше жь жьнэщарийед хвэ дэһэ жьн һьштьн, кө хвэйитийе к'оч'ьксэра ви бькьн. ¹⁷ П'адша дэрк'эт у т'эмамия цьмэ'те пэй чу, эw гьһиштьнэ п'эр'е бажер сэкьнин. ¹⁸ һ'эму хөламед ви, һ'эму керети у пэлэти* р'эх вида дьчун, шэсьд мэрийед гат'и кө т'эви ви жь Гат'е һатьбун пешийа п'адшева дьчун. ¹⁹ П'адше готэ Итайе гат'и: «Тө чьма т'эви мэ тейи? Вэгэр'э т'эви ви п'адшайи бьминэ, чъмки тө йэки хэриб и, кө жь Гат'е варгөһези буйи. ²⁰ Тө дөһө һати у эз иро тэ т'эви мэ чол у бэста хьм? Эз дьчьм, эзе чь бьқэсьдьм, ньзаньм, ле тө вэгэр'э у бьратийа хвэ жи вэгэр'инэ, бьра амьни у һ'оба Ходан т'эви тэ бьн». ²¹ Ле Итай ль п'адше вэгэр'анд: «Эз ви Ходани кьм! У щанийа хвэйе хвэ п'адше кьм жи! Хвэйе мьн п'адша ль к'ө бэ, һэгэр нава мьрьнеда бэ, йан нава э'мьрда бэ, хөламе тэйе жи ль вьр бэ». ²² Дауьд готэ Итай: «Wэки өса йэ, вэрэ дэрбаз бэ». Итайе гат'и һ'эму мэрьвед хвэва, ч'ука мэзьнава дэрбаз бун. ²³ Wэлат пева бь дэнге бьльнд дьгърийа у т'эмамия цьмэ'те дэрбаз дьбу. П'адша нэwала Қьдроне дэрбаз бу, т'эмамия цьмэ'те жи дэрбази р'ийа бэр'ийе бу.

²⁴ Садоқ у һ'эму лешийед^ф т'эви ви, Сьндоқа Пэймана Хвэде һьлдабун. Wана Сьндоқа Хвэде данэ

* 15:18 «Керети у пэлэти» нобэдаред Дауьд бун.

сэкьнандьне, Эбиатар жи қорбан^Ф дьда, һэта кө т'эмамия щьмэ'та жь бажер дэрдьк'эт. ²⁵ П'адше готэ Садоқ: «Сьндоқа Хвэде вэгэр'инэ бажер. һэгэр эз ль Хөдан хвэш бем, Әwe мьн вэгэр'инэ у эзе диса we у һеуаргәһа we бьбиньм. ²⁶ Ле һэгэр Хөдан мьнр'а бежә: «Тө ль мьн хвэш найейи», эз һазьр ьм, бьра өса бинэ сәре мьн, чава кө дьле Wi дьхвазә». ²⁷ П'адше готэ Садоқе к'ахин: «Нһа бь хер у сьламэт т'эви Аһ'имасе көр'е хвэ у Йонат'ане көр'е Эбиатар вэгэр'э бажер, һәр дө көр'ед wәйе жи wәр'а бьн, чь кө тө дьбини щабәке бьшинә. ²⁸ Эзе бәста тәнькайа ч'эме бәр бәр'ийе ньге хвэ паш бавежьм, һэта кө щабәке жь wә бьстиньм». ²⁹ һьнге Садоқ у Эбиатар Сьндоқа Хвэде вэгэр'андьнә Оршәлиме у ль wьр ман.

³⁰ Давьд һэвразе ч'ийайе Зэй-т'унева һьлдк'ьшийа, әw һьлдк'ьшийа пер'а жи дьгьрийа. Сәре wi ньхамти бу у п'ехас дьчу. Т'эмамия щьмэ'та т'эв жи һьлдк'ьшийа у сәре һәр кәси ньхамти бу у бь гьри һьлдк'ьшийан. ³¹ Гиһандьнә Давьд у готьн: «Аһ'ит'опәл жи т'эви мьхәнәтийа Абшалом ә». Давьд гот: «Йа Хөдан, р'эща дькьм, тө шевьра Аһ'ит'опәл вәр'әсинә». ³² Гава Давьд гьһиштә сәре ч'ийе, дәра Хвэде һ'эбандьне, дина хвэ дайе we һ'ушайе арк'и к'ьнщә қальши у хвәли ль сери пешийа wива дәрк'эт. ³³ Давьд готә wi: «һэгэр тө т'эви мьн бейи, те

ль сәр мьн бьби баре гьран. ³⁴ Ле һэгэр тө вэгэр'и бажер у бежи Абшалом: «П'адшайи хвэш бә! Эзе бьбьмә хөламе тә, чава бәре эз хөламе баве тә бумә, нһа жи эзе хөламе тә бьм, һьнге те бькарьби бона мьн шевьра Аһ'ит'опәл вәр'әсини. ³⁵ Садоқ у Эбиатаре к'ахин жи we ль wьр т'эви тә бьн, һәр чь кө тө жь мала п'адше бьбьһейи, бьгьһинә Садоқ у Эбиатаре к'ахин. ³⁶ һәр дө көр'ед ван жи ль wьр ьн, Аһ'имасе көр'е Садоқ у Йонат'ане көр'е Эбиатар. һун дькарьн сальхе һәр тьште кө бьбьһен пе ван мьнр'а бьшиньн». ³⁷ һ'ушайе һогьре Давьд к'этә бажер, Абшалом жи гьһиштә Оршәлиме.

Сйба хөрәк дьдә Давьд

16 ¹ Гава Давьд һьнәки жь сәре ч'ийе weда чу, ва Сйбайе бәрдәстийе Мьфибошәт' р'ас-ти wi һат, дө к'әред баркьри бәр бун. Сәр ван дөсьд нан бун, сэд к'өлл к'ьшмише һэвда к'өтайи, сэд т'ор' емиш у мәшкәк жи шәрав бу.[†] ² П'адше готә Сйба: «Те ван чава бьки?» Сйба готе: «К'әр бона мала п'адше нә, кө ле сийар бьн, нан у емиш бона хөрәке хорта нә, шәрав жи бона йед бәр'ийеда сьстбуйа нә, кө вәхwьн». ³ П'адше же пьрси: «Ле к'а нәвийе хвәйе тә?» Сйба ль п'адше вэгэр'анд: «Әwi we ль Оршәлиме майә, готийә: «Мала Исраел we иро п'адшатийа калке мьн ль мьн вэгэр'инә». [†] ⁴ һьнге п'адше готә Сйба: «Ва һ'әму һәбука

16:1 Самуел II, 9:9-10. 16:3 Самуел II, 19:25-27.

Мьфибошэт' тэр'а бэ». Сиба ле вэгэр'анд: «Эз ль бэр тэ та дьбьм, хwэйе мьн п'адша, дэ тө к'эрэмэке ль мьн бькэ».

Шими ньфьр'а Дауьд дькэ

⁵ Гава Дауьд п'адша гьништэ Баһ'уриме, ва йэ жь wьр мэрвьэки жь малбэга мала Шауул, Шими-йе көр'е Гера дэрк'эгыбу ньфьр' дькьр, ⁶ у кэвьр давитьнэ Дауьд у һ'эму холамед Дауьд п'адша. Т'эмамияа цьмэ'те у һ'эму мере мерхас ль мьлед п'адшейэ р'асте у ч'эпева дьчун. ⁷ Шими аһа дьгот, гава ньфьр' дькьр: «Бьщэ'мэ һэр'э, бьщэ'мэ, қэт'гло, бет'эwшэйо! ⁸ Ходан һ'эму хуна мала Шауул ани сэре тэ, дэwса к'ижани кө тө буйи п'адша у Ходан п'адшати да дэсте Абшалома көр'е тэ. У ва нэһэқийа тэ гьништгийэ тэ, чьмки тө мэрвьэки қэт'гл и». ⁹ һынге Абишайе көр'е Сьруйа готэ п'адше: «Эв сэйе ськьты чьма ньфьр'а ль хwэйе мьн п'адше дькэ? Изьна тэ һэбэ, эз хwэ бьгьһиньме у сэре wi һьлқэтин ьм». ¹⁰ Ле п'адше готе: «Көр'ед Сьруйа, чи wэ ль мьн к'этийэ? Бьра ньфьр'а бькэ, һэгэр Ходан готийэ wi: <Һэр'э ньфьр'а ль Дауьд бькэ>, иди к'и дькарэ бежэ wi: <Тө чьма ве йэке дьки?>» ¹¹ Дауьд готэ Абишай у һ'эму холамед хwэ: «Ва йэ көр'е жь бэдэна мьн буйи дькэ кө мьн бькөжэ, иди к'о ма эв бьһийа-минийа. Же вэгэр'ьн бьра ньфьр'а бькэ, чьмки Ходан изьн дайэ wi. ¹² Бэлки Ходан дина Хwэ бьдэ ви һ'але мьни гьран у жь бэр ван ньфьр'ед вийэ иройинва қэнщийе

мьнр'а бькэ». ¹³ Дауьд у мэрвьед хwэва р'ийа хwэда дьчун, ле Шими синге ч'ийева пешийа wi дьчу, ньфьр' ле дькьр, кэвьр давитьне у хали дьр'эшанде. ¹⁴ П'адша у т'эмамияа цьмэ'та т'эви wi wэс-тийайи гьништьнэ ч'эме Урдөне у ль wьр эw р'ьһ'эт бун.

Аһ'ит'опэл ширэте дьдэ Абшалом

¹⁵ Абшалом т'эмамияа цьмэ'та Исраелева к'этэ Оршэлиме, Аһ'ит'опэл жи т'эви wi бу. ¹⁶ Гава һогьре Дауьд һ'ушайе арк'и чу цэм Абшалом, һ'ушай Абшаломр'а гот: «П'адша һэр т'ьм хwэш бэ! П'адша һэр т'ьм хwэш бэ!» ¹⁷ Абшалом готэ һ'ушай: «Тө һақаси пьсмаме хwэр'а амьн буйи! Тө чьма т'эви пьсмаме хwэ нэчуйи?» ¹⁸ һ'ушай Абшаломр'а гот: «На, эзе алийе wi бьм, к'ижан кө Ходан, эве цьмэ'те у т'эмамияа Исраеле бьжартийэ. Эзе цэм wi бьминьм! ¹⁹ Йан жи эзе холамтийе к'ер'а бькьм? Нэ диса көр'е wир'а? Мьн чаша баве тэр'а холамти кьрийэ, эзе өса жи тэр'а холамтийе бькьм».

²⁰ Абшалом готэ Аһ'ит'опэл: «Дэ ширэтеке бьдьн, эм чь бькьн?» ²¹ Аһ'ит'опэл Абшаломр'а гот: «Дэст бавежэ ван жьнэщарийед баве хwэ, к'ижан кө эwi һьштьнэ хwэйитийа к'оч'ьксэра wi бькьн. Гава т'эмамияа Исраеле бьбьһе, wэки тө ль бэр ч'э'ве баве хwэ к'эти йи, һынге дэсте йед т'эви тэ we қэwат бэ». ²² У ль сэр хани Абшаломр'а конэк вэгьртьн у Абшалом ль бэр ч'э'ве т'эмамияа

Исраеле дэст авитэ жьнэщари-
йед баве хвэ.[†] ²³ Ван р'ожада эв
ширэтэд кө Аһ'ит'опэл дьдан өса
бун, чава йэки ширэтэк жь Хвэде
бьпърсийа. һэр ширэте Аһ'ит'опэл
аһа бу, һын щэм Дауьд, һын жи
щэм Абшалом.

Һ'ушай шевьра
Аһ'ит'опэл дьгөһезэ

17 ¹ Аһ'ит'опэл готэ Абшалом:
«Изна тэ һэбэ эз донздэһ
һ'эзар мэри бьбьжерьм у ве шэ-
ве р'абьм пэй Дауьд к'эвьм, ² һ'э-
та эви вэстийайи у дэст-п'е ле
сьстбуйи нэ, эз сэрда бьгьрьм у
р'ьщафе пехьм, вэки щьмэ'та г'э-
ви ви бьр'эвэ у т'эне п'адше хьм,
³ бь ви авайи т'эмамыйа щьмэ'те
вэгэр'иньмэ щэм тэ. Чьмки гава
эв мэрьве тө ле дьгэр'и бе ле-
дане, һынге т'эмамыйа щьмэ'те
э'дьялиййеда бэ». ⁴ Эв готьна ль
Абшалом у һ'эму р'успийед^ф Ис-
раеле хвэш һат.

⁵ һынге Абшалом гот: «Һэла
гази һ'ушайе арк'и жи кьн, вэки
эм ширэта ви жи бьбьһен». ⁶ Га-
ва һ'ушай һатэ щэм Абшалом,
Абшалом вир'а гот: «Аһ'ит'опэл
аһа гот, эм готьна ви бькьн? һэ-
гэр на, тө йа хвэ бежэ». ⁷ Һ'ушай
готэ Абшалом: «Ве щаре ширэта
Аһ'ит'опэл нэ қэнщ э». ⁸ Һ'ушай
гот: «Тө баве хвэ у мэрьвед ви нас
дьки: Эвана э'гит ьн у агьр ль бэр
ван дьчэ, мина һ'ьр'ч'е чоледа ч'е-
жьк же станди. Баве тэ мэрьвэки
шэр'к'ар э, т'эви щьмэ'те эв шэве

дэрбаз накэ. ⁹ Эви ньһа ч'э'ләкеда,
йан жи щики дьн хвэ вэшарти йэ.
Һэгэр эм һэр'ьнэ сэр ван у һьнэкэ
жь эскэред мэ дэрба пешьн бенэ
көштьне, к'и кө бьбьһе ве бежэ:
«Щьмэ'та ль пэй Абшалом дьчу,
һатийэ қьр'е». ¹⁰ һынге эв мерхасе
хвэе дьле мина дьле шера жи ве
лап қөдум к'эвэ, чьмки т'эмамыйа
Исраеле занэ кө баве тэ мерхас э
у йед т'эви ви э'гит ьн. ¹¹ Йа мьн
бэ, бьра т'эмамыйа Исраеле, жь
Дане һ'эта Бир-Шевайе мина қу-
ма дэве бэ'ре, мьхөлқэт ль щэм тэ
быщьвэ у тө хвэха жи нава ван-
да һэр'э шер'. ¹² Эме бь ви авайи,
эв ль к'идэре бэ хвэ ль вир'а
бьгьһиньн у сэр вида бьгьрьн,
чава кө қьр'ави сэр э'рде дьгьрэ
у жь ви у һ'эму мэрьвед т'эви ви
йэке сах нэминэ. ¹³ Һэгэр эв хвэ
бажарэкида жи вэшерэ, т'эмами-
йа Исраеле пе шьрита ве һэр'э
сэр бажер у эме бажер өса к'аши
гэли кьн, кө ль вьр кэвьрэки бь-
ч'ук жи ве нэминэ». ¹⁴ Абшалом у
т'эмамыйа Исраеле гот: «Ширэта
Һ'ушайе арк'и жь йа Аһ'ит'опэл
қэнщтър э». Хөдан э'мьр кьрьбу кө
ширэта Аһ'ит'опэлэ қэнщ бэтал
бэ, вэки Хөдан хьрабийе бинэ
сэре Абшалом.

Дауьд дьр'эвэ
Маһ'анайиме

¹⁵ Һ'ушай готэ Садоқ у Әбиатар
к'аһина: «Аһ'ит'опэл аһа-аһа р'е
да ль бэр Абшалом у р'успийед
Исраеле, мьн жи өса эв р'е да ль

бэр ван. ¹⁶ Ньһа зутьре мэрийа бышиньн кө быгһиньнэ Дауьд у бежъне: «Шэве бэста тэнькайа ч'эме бэр бэр'ийеда нэмини, ле былэзини дэрбази ви бэри би, вэки п'адша у т'эмамийа щьмэ'та ви нэйе қыр'е». ¹⁷ Йонат'ан у Аһ'имас һында канийа Р'огеле сэкьни бун, чьмки нькарьбун бьк'этана бажер, хуэ бьдана к'ьфше. Щарике һэр гав дьчу дьгиһандэ ван, эв жи дьчун у дьгиһандьнэ Дауьд п'адша. ¹⁸ Ньнге хортэки эв дитын у гиһандэ Абшалом, ле Йонат'ан у Аһ'имас лэзандьн чун гьһиштънэ Баһ'уриме, мала мэрвэки. Ль һ'эвша ви мэрвида бирэк һэбу, эв шықтына ве бире. ¹⁹ К'олфэга ви бэр'эк авитэ сэр дэве ве бире у гэньм сэр р'ахьст, т'о тышт нэһатэ к'ьфше. ²⁰ Х'ола-мед Абшалом к'этьнэ мала ве к'олфэте у же пьрсин: «Аһ'имас у Йонат'ан к'о нэ?» К'олфэте готэ ван: «Дэрбази ви бэри ч'ем бун». Эвана ль ван гэр'ийан нэдитын, вэгэр'ийанэ Оршэлиме. ²¹ Пэй чуйина ванр'а, эв жь бире дэрк'э-тын, чун гиһандьнэ Дауьд п'адша у готънэ Дауьд: «Р'абьн у зу жь аве дэрбаз бьн, чьмки Аһ'ит'опэл бона вэ аһа-аһа ширэт дайэ». ²² Дауьд у т'эмамийа щьмэ'та пер'а р'абу, жь ч'эме Урдөне дэрбаз бун, һ'эта дэсте бэрбанге кэсэк нэма кө жь Урдөне дэрбаз нэбуя.

²³ Ле гава Аһ'ит'опэл дит кө ширэга ви дэрбаз нэбу, к'эре хуэ

п'алан кьр, р'абу бэре хуэ да бажере хуэ, чу мала хуэ. Хатъре хуэ жь нэфэред хуэ хуэст, паше чу хуэ хэньқанд мьр у мэзэле баве вида һатэ дэфьнкьрьне. ²⁴ Дауьд гьһиштэ Маһ'анайиме, Абшалом жи т'эви һ'эму исраелия жь Урдөне дэрбаз бун. ²⁵ Абшалом дэвса Йоаб, иди Э'маса сэр ордийе к'ьфш кьрьбу. Э'маса көр'е мэрвэки исраели* бу, наве ви Йит'ра, эви Абигайила стандьбу, эв қиза Наһ'аша хушка Сьруйа бу, дийа Йоаб. ²⁶ Исраеле т'эви Абшалом э'рде Гилэ'деда зомед хуэ ледан.

²⁷ Гава Дауьд гьһиштэ Маһ'анайиме, Шобийе көр'е Наһ'аше жь Р'аббайа амонийа^ф, Махире көр'е Э'мийел жь Ло-Дьбаре у Барзилайе гилэ'ди жь Р'огьлиме, ²⁸ ньвин, лэган, дэрданед ахин, гэньм, шәһ, ар, қэлинок*, лоби, ниск, ²⁹ өса жи һынгьв, тохавк, пэз, пэнере dewer бона Дауьд у щьмэ'та пер'а эв хөрэк анин. Чьмки дьготын: «Щьмэ'т бэр'ийеда т'и, бьр'чи у вэстийайи йэ».

Мьрьна Абшалом

18 ¹ Дауьд щьмэ'та т'эви хуэ бьн ч'э'ве хуэр'а дэрбаз кьр у ль сэр ван сэрһ'эзар у сэрсэд к'ьфш кьрын. ² Дауьд п'арэкэ эскэрайэ жь сьсийа да дэсте Йоаб, жь п'арэкэ сьсийа да дэсте бьрайе Йоаб, Абишайе көр'е Сьруйа у п'арэкэ жь сьсийа жи да дэсте Итайе гат'и. П'адше готэ щьмэ'те:

* **17:25** Нава чэнд дэстньвисаред йунанийэ кэвьнда, өса жи Дирок I, 2:17-да дэвса «исраели» «исмайили» һэйа.

* **17:28** Ава готи «қэинок» кө те фэ'мкьрьне: «Гэньме қэланди».

«Әзе жи әсә т’әви вә бемә шер’». ³ Ле щьмә’те ле вәгәр’анд: «Нәйе, чьмки һәгәр р’әв мә к’әвә әм бьр’әвһн, бона ван әв нә тыштәк ә. һәгәр ниве мә жи бе қыр’е, диса бона ван нә тыштәк ә. Ле тә вәкә дәһә һ’әзарә мә йи. Ава бона мә һе қәнщ ә, кә тә жь бажер к’омәке бьди мә». ⁴ П’адше готә ван: «Вә чава хвәш те, әзе өса жи бькьм». У т’әмамийа щьмә’те бь сәда у һ’әзара дәрк’әт, ле п’адша ль бәр дәргәһ сәкьни. ⁵ П’адше т’әми да Йоаб, Абишай у Итай, гот: «Бона хатьре мьн мьқати Абшаломе хорт бьн». Гава п’адше т’әмийа Абшалом да һ’әму сәрвөра, т’әмамийа щьмә’те бьһист.

⁶ һьнге щьмә’т дәрк’әтә дәште пешбәри исраелийа у шәр’ нава дарьстана Әфрайимеда чу. ⁷ Ль we дәре щьмә’та Исраеле ль бәр хөламед Дауьд да дәр. We р’оже гәләк ль вьр һатьнә қыр’е, бист һ’әзар мәри к’әтһн. ⁸ Шәр’ т’әмамийа ви әрди гьрт у we р’оже дарьстане һе гәләк щьмә’т қыр’кьр, нә кә йед пе шур һатьнә қыр’е. ⁹ Абшалом ньшкева р’асти хөламед Дауьд һат, Абшалом ль қант’ьр’әки сийарбуйи бу. У гава қант’ьр’ к’әтә бьне ч’ьрәлед мә’зәйә сьхә мәзһн, п’ор’е сәре ви ль ч’ьрәлед мә’зә пьч’ькин у әв нава әрд у ә’зменда дардакьри ма, ле қант’ьр’е бьни р’әви чу. ¹⁰ Мәрвәки әв дит у гиһандә Йоаб гот: «Мьн дит, we Абшалом дара мә’зәва дардакьри йә». ¹¹ Йоаб готә

йе вир’а щаб ани: «We тә дитийә, ле тә чьма әв ль вьр әрде вәнәлэзанд? һьнге мьне дәһә шекьл* зив у к’әмбәрәк бьда тә». ¹² Әви мәрви готә Йоаб: «һәгәр һ’әзар шекьл жи бькьрана к’өлма мьн, мьне дәсте хвә ль сәр кәр’е п’адше бьльнд нәкьра. Чьмки п’адше ль бәр мә бь дәнг т’әми да тә, Абишай у Итай гот: «Бона хатьре мьн Абшаломе хорт хвәй кьн». ¹³ һәгәр мьн гөһ нәда ви, мьне зьрар бьда ә’мьре хвә, чьмки we жь п’адше тыштәк вәшарти нәма у те жи т’әви ви буйайи». ¹⁴ Йоаб гот: «Әз чь сәре хвә тәр’а дешиньм!» Әви се р’ьм гьртһнә дәсте хвә у әв дьле Абшаломда данә р’уһньштандьне, гава әви һе сах бу ль сәр мә’зе. ¹⁵ Паше дәһә хортед ч’әкьгред Йоаб дора Абшалом гьртһн, лехьстһн әв кәштһн. ¹⁶ Йоаб бор’ийа стьру да ледане у щьмә’т да сәкьнандьне, һьнге щьмә’т жь пәйк’әтһна Исраеле пашда вәгәр’ийа. ¹⁷ Абшалом һьлдан авитһнә нава ч’әләкә дарьстанейә мәзһн у ль сәр ви гәләк кәвьр қуч’ кьрһн. У т’әмамийа Исраеле р’әви, һәр кәс чу мала хвә.

¹⁸ Абшалом һе сахийа хвәда бона хвә һ’әйкәләк һьлдабу у дәшта п’адшеда дабу сәкьнандьне, чьмки әви дьгот: «Кәр’е мьн т’өнә, вәки наве мьн бе биранине». Ләма әв һ’әйкәл кьрә наве хвә у һ’әта иро жи «һ’әйкәле Абшалом» те готһне.

* 18:11 «Шекьләк» вәкә донздәһ гьрами бу.

Щаба мърна Абшалом

¹⁹ Аһимасе көр'е Садоқ готә Йоаб: «Эз бьбэзым у щабәке п'адшер'а бьбьм, wәки Хөдан һ'эйфа wi жь дьжмьне wi һьлда». ²⁰ Йоаб готә wi: «Те иро нәби хwәйе мьзгинийе. Тө р'ожәкә дьн щабә бьбә, чьмки иро көр'е п'адше мьри йә». ²¹ һынге Йоаб готә йе к'уши^ф: «Тө һәр'ә у тә чь дитийә п'адшер'а бежә». Йе к'уши ль бәр Йоаб та бу у бәзи чу. ²² Ле Аһимасе көр'е Садоқ диса готә Йоаб: «Чь жи бьбә, эз һиви дькьм бьһелә эз жи ль пәй йе к'уши бьбэзым». Йоаб готә: «Те һәр'и чь лаowo? Wәки we щабәда к'ар т'өнә». ²³ Әwi готә: «Чь жи бьбә, бьһелә эз һәр'ьм». Йоаб готә: «Дә һәр'ә». Аһимас р'ийа дәштер'а р'әви у жь йе к'уши дәрбазтьр бу. ²⁴ Даwьд нава һәр дө дәргәһед суредә р'уньштьбу, нобәдар р'абу сәр бане дәргәһе суре, сәре хwә бьльнд кьр, дина хwә дайе we мәрйк т'әне дьбэзә. ²⁵ Нобәдар кьрә гази у дәнг да п'адше. П'адше гот: «Һәгәр йәк ә, әw щабә тинә». Әw һе дьһат незик дьбу, ²⁶ нобәдар дина хwә дайе we мәрвьәки дьн жи дьбэзә те. Нобәдар кьрә гази готә дәргәһван: «Ва йә йәк жи дьбэзә те». П'адше гот: «Әw жи щабә тинә». ²⁷ Нобәдар гот: «Р'әва йе ә'wльн, мьнва мина йа Аһимасе көр'е Садоқ к'ьфш дьбә». П'адше гот: «Әw мәрвьәки қәнц ә, әw мьзгиникә хер тинә». ²⁸ Аһимас һат дәнге хwә һьлда, готә п'адше: «Ә'дьлайи!» У дәвәр'уйа чу әрде, ль бәр п'адше та бу у гот: «Бьмбарәк бә Хөдан, Хwәдейе тә,

wәки йед кө дәсте хwә сәр хwәйе мьн п'адша бьльнд кьрн, Әwi әw данә дәсте тә». ²⁹ П'адше же пьрси: «Абшаломе хорт сах-сьламәт ә?» Аһимас ле вәгәр'анд: «Гава Йоабә хөламе п'адше, эз хөламе тә шандьм, мьн қәрәбальхәкә мэзын дит, ле чь қәwьми бу мьн ф'әм нәкьр». ³⁰ П'адше готә: «Хwә бьда алики у ль вьр бьсәкьнә». Әwi жи хwә да алики у сәкьни. ³¹ У ва, йе к'уши һат у гот: «Мьзгинийа мьн, хwәйе мьн п'адша! Хөдан иро һ'эйфа тә жь дьжмьне тә һьлда». ³² П'адше готә йе к'уши: «Абшаломе хорт сах-сьламәт ә?» Йе к'уши ле вәгәр'анд: «Нәйаред хwәйе мьн п'адша у һ'әмуьед бона хьрабийе мьқабьли тә бьра р'ожа wi хортида һәр'ьн». ³³ һынге п'адша хwәда шәwьти, һьлк'ьшийа ода ль сәр дәргәһа гьрийа у пер'а жи дьчу-дьһат дьгот: «Lawo! Абшалом, Lawo! Lawo! Абшалом! Хwәзи эз дәwса тә бума, Абшалом Lawo! Lawo!»

Йоаб ль Даwьд һьлте

19 ¹ Йоабр'а готьн: «П'адша дьгьри у бона Абшалом шинә дькә». ² Сәрк'әтьна we р'оже бона т'әмамийа щьмә'те бу мина шинәке, чьмки we р'оже щьмә'те бьһист кө п'адша шина көр'е хwә дькә. ³ We р'оже щьмә'т бь дьзива дьк'әтә бажер, чава кө ордийа жь бәр шер' р'әвпек'әти шәрма дьзива дьк'әвьне. ⁴ П'адше р'уйе хwә ньхамтьбу, бь дәнге бьльнд дькьр гази: «Lawo! Абшалом! Абшалом! Lawo! Lawo!»

⁵ Һынге Йоаб к'этэ мале щэм п'адше у готе: «Тэ иро һ'эму хө-ламед хвэ данэ шәрме, к'ижана э'мьре тэ, э'мьре көр' у қизед тэ, э'мьре жьн у жьнэщарийед тэ хь-лаз кьрын. ⁶ Чьмки тө жәнандийед хвэ һ'эз дьки, ле дьжэни һ'эзкьрийед хвэ. Тэ иро да избаткьрыне, вэки сэрэскэр у хөламед тэ бона тэ нэ т'о тышт ын. Мьн иро фэ'м кьр, һэгэр Абшалом сах буйа у эм һ'эму жи иро мьри буна, we тэ хвэш бьһата. ⁷ Ньһа р'абэ дәре у дьле хөламед хвэр'а хэбэр дә, эз р'аст наве Хөдан кьм, һэгэр тө дэрнэк'эви, эве шэве т'о кэсе щэм тэ нэминэ. У эв йэке ль сэр тэ жь ван тэнгасийед кө тэ жь зар'отийа хвэда һ'эта иро дитьнэ, гьрантър бэ». ⁸ Пэй ве йэкер'а п'адша р'абу ль бэр дэргэһ р'уньшт. Гиһандьнэ щьмэ'те, кө п'адша ль бэр дэргэһ р'уньшти йэ. Һынге т'эмамыйа щьмэ'те һат ль р'уйе п'адше к'эт.

Давьд вэдыгэр'э Оршэлиме^ф

We һынге исраели һэр кэс р'э-вибу мала хвэ. ⁹ Нава т'эмамыйа щьмэ'та һ'эму қэбилед Исраеледа дә'w дьчу дьготьн: «П'адше эм жь дәсте дьжмьнед мә хьлаз кьрын, йе эм жь дәсте фьльстинийа^ф хьлаз кьрын эw э, ле ньһа р'уйе Абшаломда эw жь ви э'рди р'эви йэ. ¹⁰ Эw Абшаломе кө мә п'адша сэр хвэ р'ун кьр, шер'да мьр, хун иди чьма вэгэр'андьна п'адше дэрэн-ги дехьн?»

¹¹ Эв готьна т'эмамыйа Исра-еле гьһиштэ п'адше һ'эта мала ви. Давьд п'адша мэри шандьнэ щэм Садоқ у Эбиатар к'аһина гот: «Т'эви р'успийед Щьһуда^ф хэбэр дьн у бежьн: «Хун чьма дьхвазьн бьбьнэ йед пашьн, кө п'адше вэгэр'иньнэ мала ви?» ¹² Хун бьрайед мьн ын, жь хун у гоште мьн, хун чьма дьхвазьн бьбьнэ йед пашьн, кө п'адше вэгэр'иньн?» ¹³ Э'масар'а жи бежьн: «Чьма тө жь хун у гоште мьн нини? Бьра Хвэде аһа у жь ве йэке хьрабтър бинэ сэре мьн, һэгэр тө дәwса Йоаб ль бэр мьн т'эме сэрэскэр ниби». ¹⁴ Бь ви авайи Давьд дьле т'эмамыйа щь-һудийа мина мэрики хвэва гьреда у вана мэри шандьнэ щэм п'адше у готьне: «Тө т'эви һ'эму хөламед хвэ вэгэр'э вэрэ». ¹⁵ Һынге п'адша вэгэр'ийа һат һ'эта Урдөне^ф, щь-һуди жи һатьнэ Гилгалле, пешийа п'адшеда чун, кө п'адше жь Урдөне дэрбаз кьн.

Давьд дьбахшинэ Шими

¹⁶ Шимийе көр'е Герайе бьһи-минийе жь Баһ'уриме жи лэзанд т'эви щьһудийа пешийа Давьд п'адшада чу.¹ ¹⁷ Һ'эзар мэрьвед жь бьһиаминийа жи т'эви ви бун, өса жи Сибайе хөламе мала Шауул т'эви һэр панздэһ көр'а у бист хө-ламава. Эвана ч'эме Урдөне к'этьн пешийа п'адшеда чун. ¹⁸ Гава қэйьк дэрбази ви бэри ч'ем кьрын, кө мала п'адше пе дэрбази ви алийи бэ у хьзмэтк'ари жер'а бе кьрыне,

һынге п'адша кӧ жь Урдӧне дәрбаз бу, Шимийе кӧр'е Гера дэвәр'уйа к'этә ль бәр п'адше ¹⁹ у п'адшер'а гот: «Хвәйе мьн, мьн кьрийә тӧ нәкә у we нәһәқийа хӧламе хвә бир нәйнә, йа кӧ мьн we р'оже кьр, гава хвәйе мьн п'адша жь Оршәлиме^ф дәрк'әт у бьра п'адша we йәке дьле хвәда хвәй нәкә. ²⁰ Чьмки хӧламе тә занә кӧ wi гӧнә^ф кьрийә, ләма жь мала Усьв^ф эз иро йе пешьн бәржер һатьмә, wәки пешийа хвәйе хвә п'адшеда һәр'ьм». ²¹ Абишайе кӧр'е Сьруйа гот: «Шими чьма гәрәке нәйе кӧштъне, wәки әви ньфьр' ль р'ункьрийе Хӧдан кьр?» ²² Дауьд готе: «Кӧр'ед Сьруйа, чи wә ль мьн к'әтийә? һун иро чьма мьнр'а бунә нәйар? Иро Исраеледа гәрәке мәри нәмьрә, чьмки эз иро заньм кӧ эз ль сәр Исраеле п'адша мә». ²³ П'адше готә Шими: «Те намьри». У п'адше wir'а сонд хвар.

Льһәвһатъна Дауьд у Мьфибошәт'

²⁴ Мьфибошәт'е нәвийе Шауул пешийа п'адшеда бәржер чу. Әви жь we р'ожа чуйина п'адшеда, һ'әта we р'ожа хер у сьламәт вәгәр'андьна wi, нә ньгед хвә шуштъбун, нә дәст дабу сьмеле хвә, нә жи к'ьнщед хвә шуштъбун.[†] ²⁵ У гава әw жь Оршәлиме дәрк'әт пешийа п'адшеда чу, п'адше wir'а гот: «Мьфибошәт' ле тӧ чьма т'әви мьн нәһати?» ²⁶ Әви готе: «П'адша, хвәйе мьн! Хӧламе мьн

әз хапандьм. Мьн, хӧламе тә, гот: «Әз к'әре хвә п'алан кьм ле сийар бьм у т'әви п'адше һәр'ьм» чьмки хӧламе тә дькӧлә. ²⁷ Ле әви ль бәр хвәйе мьн п'адше шәр' авитә мьн, хӧламе тә. Ле бәле хвәйе мьн п'адша мина мьльйак'әтәки Хвәде йә, ньһа дьле тә ча дьхwазә ӧса жи бькә. ²⁸ Бәле, т'әмамыйа мала баве мьн, ль бәр хвәйе мьн п'адше һежайи мьрьне бунә, ле тә хӧламе хвә т'әви әвед кӧ жь сьфра тә дьхwьн да р'уньштандьне! Иди чь изьна мьн һәйә кӧ эз шькйате хвә ль п'адше бькьм?» ²⁹ П'адше wir'а гот: «Тӧ иди чьма ван йәка дьбежи? Әз аһа дьбежьм: «Тӧ у Сиба әрде нава хвәда п'арәвәкьн». ³⁰ Мьфибошәт' готә п'адше: «Бьра гьшки жи хвәр'а һьлдә, wәки хвәйе мьн п'адша хер у сьламәт вәгәр'ийайә».

Барзилай вәдгәр'ә мала хвә

³¹ Барзилайе гиләди жь Р'огьлиме бәржер һат, т'әви п'адше жь Урдӧне дәрбаз бу, кӧ әw жь wi бәри Урдӧне вәр'екьра.[†] ³² Барзилай каләки әхтйари һ'әйште сали бу. Чьқас wәхт кӧ п'адша Маһ'анайимеда ма, әви әw нан-ав кьр, чьмки әw мәрвьәки дәwләти бу. ³³ П'адше готә Барзилай: «Wәрә т'әви мьн дәрбаз бә, Оршәлимеда эзе тә нан-ав кьм». ³⁴ Ле Барзилай ль п'адше вәгәр'анд: «Әзе чьқаси бьжим, wәки эз т'әви п'адше р'абьм һәр'ьмә Оршәлиме? ³⁵ Әз иро

19:24 Самуел II, 9:1-13; 16:1-4. 19:31 Самуел II, 17:27-29.

h'эйште сали мэ, гэло эзе бькарь-
бьм қәнщийе у хьрабийе жь һэв
дэрхьм? Гэло хөламе тэ дькарэ
тэма хварьн у вэхварьна хвэ те
дэрхэ? Йан эзе бькарьбьм дэнге
дэнгбежед жьн у мер бьбьнем?
Хөламе тэ чьма бьбэ бар бь'эвэ
стуйе хвэйе хвэ п'адше? ³⁶ Хөла-
ме тэ һьнэки жи ви бэри Урдөне
г'эви п'адше һэр'э. Чьма п'адша
жь бэр ве йэкева дькэ ль мьн вэ-
гэр'инэ? ³⁷ Изьна тэ һэбэ хөламе
тэ вэгэр'э, кö бажаре хвэда эз
бьмьрм, һьнда мэзэле де у баве
хвэ. Ле ва йэ К'имһапе хөламе тэ
бра эв г'эви хвэйе мьн п'адше бе
у дьле тэр'а чь дэрбаз дьбэ бона
ви бькэ». ³⁸ П'адше ле вэгэр'анд:
«К'имһам бра г'эви мьн бе у ча
тэ хвэш те эзе бона ви öса жи
бькьм. У тö чь жь мьн бьхвази,
эзе бона тэ бькьм». ³⁹ Т'эмамия
цьмэ'те жь Урдөне дэрбаз бу, чава
кö п'адша дэрбаз бьбу. У п'адша
чу р'уйе Барзилай, дöа ль ви кьр
у эв вэгэр'ийа щийе хвэ. ⁴⁰ П'ад-
ша р'ек'эт чу Гилгале, К'имһам
жи г'эви ви р'ек'эт. Т'эмамия
цьмэ'та Цьһуда у ниве цьмэ'та
Исраеле аһа п'адша вэр'екьрн.

Дэ'ва нава исраелийа у щьһудийа

⁴¹ Пэй ве йэкер'а т'эмамия
к'ома исраелийа һатэ щэм п'адше
у готьнэ ви: «Чьма бьрайед мэ,
к'ома щьһудийа тö дьзин, п'адша,
мала тэ у г'эви тэ һ'эму мэрьвед тэ

жь Урдөне дэрбаз кьрн?» ⁴² һ'эму
щьһудийа ль исраелийа вэгэр'анд:
«Чьмки п'адша һе незики мэ йэ.
Бона ве йэке һун чьма бина хвэ
тэнг дькьн? Дьбэ кö мэ жь һэбука
ви тыштэк хварийэ? Йан жь ви
п'ешк'еш стандийэ?» ⁴³ Исраелийа
ль щьһудийа вэгэр'анд: «Әм щэм
п'адше дэһэ п'ар ьн* у һэфе мэ жи
сэр Давьд жь йе вэ зедэтыр э. Вэ
чьма әм п'епэс кьрн? Вэ пешийе
жь мэ нэпырси бона вэгэр'андьна
п'адше мэ?» Ле готьна щьһудийа
һе сэр готьна исраелийа к'эт.

Сэрһьлдана Шева

20 ¹ Öса қэвьми ль вьр бьн-
йаминики бекер дэрк'эт,
наве ви Шева, көр'е Бихри. Әви
бор'ийа стьру да ледане у гот:
«Пара мэ г'эви Давьд г'өнэ, нэ
жи мьлк'е мэ щэм көр'е Йеша.
Гэли исраелийа, һ'эму жи һэр'ьнэ
малед хвэ!» ² У һ'эму исраели жь
Давьд қэгийан, хвэ ль Шевайе
көр'е Бихри гьртьн, ле щьһуди жь
Урдөне һ'эта Оршэлиме һьндава
п'адше хвэда амьн ман.

³ Давьд һатэ Оршэлиме мала
хвэ. П'адше эв дэһэ жьнэщарийед
кö мала хвэда һьштьбун, һьлдан
брьн малэкэ сэ'викьрида хвэй
кьрн, ле дәст нэда ван, эв һ'эта
мьрьна хвэ чава жьнэби ман.[†]

⁴ П'адше готэ Ә'маса: «Нава
се р'ожада щьһудийа гази щэм
мьн ки у тö жи ль вьр һазьр би». ⁵ Ә'маса чу кö гази щьһудийа кэ,

* **19:43** «Дэһэ п'ар» бэ'са дэһэ қэбилед Исраеле дькэ.

20:1 П'адшати I, 12:16; Дирок II, 10:16. **20:3** Самуел II, 16:22.

ле wә'де к'әфшкьрида эw дәрэнги к'әт. ⁶ һынге Даwьд готә Абишай: «Ньһа Шевайе Бихри we жь Абшалом хьрабтър бинә сәре мә, ньһа хөламед хwәйе хwә һьлдә у пәй wi к'әвә, кө эw бажарәки суркьри хwәр'а нәбинә у хwә ль мә вәнәшерә». ⁷ Пәй ве йәкер'а мәрвьед Йоаб, керети у пәләти*, өса жи һ'әму мерхас пәй wi жь Оршәлиме дәрк'әтһн, кө пәй Шевайе Бихри к'әвһн.

⁸ Гава әwана Гибонеда һьнда кәвьре мәзһн бун, Ә'маса р'асти wан һат. Йоаб қайишәк авитьбу сәр к'һнща хwәйә хwәкьри у сәрда жи не қайише шурәк қавева гьредабу, гава Йоаб дьчу шур жь қаве к'әт. ⁹ Йоаб готә Ә'маса: «Бьрайе мьн, тә сах-сьламәт и?» У Йоаб дәсте р'асте авитә р'удана Ә'маса кө һәр'ә р'уйе wi. ¹⁰ Ә'маса фькара шуре дәсте Йоабда нәдькьр у әwi шур зькар'а кьр у һ'ур-гушийед Ә'маса р'етһнә әрде. Щара дөда иди ле нәхьст wәки бьмьрә. Йоаб бьрайе хwә Абишайва пәй р'е-ч'а Шевайе Бихри к'әтһн. ¹¹ һынге жь хортед Йоаб, йәк сәр щьнйәзе Ә'масар'а сәкьни у гот: «К'и Йоаб бәгәм дькә у к'и алийе Даwьд ә, бьра бьдә пәй Йоаб!» ¹² Ә'маса хуна хwәда сәр р'ийа сәрәкә дьп'рпьти, әwi мәрвьи дит кө т'әмамайя щьм'әте сәр wir'а дьсәкьнә, щьнйәзе Ә'маса жь сәр р'е к'аши нав к'әwшен кьр у к'һнщәк авитә сәр, чьмки дит кө һәр мәрвө кө дәрбаз дьбу сәр wir'а дьсәкьни. ¹³ Гава

щьнйаз жь сәр р'ийа сәрәкә һатә һьлдане, һынге һәр кәси да пәй Йоаб у пәй Шевайе Бихри к'әтһн.

¹⁴ Йоаб нава һ'әму қәбилед^ф Исраелер'а дәрбаз бьбу гьһиштьбу һ'әга Абел-Бет'-Мак'ейе, щәм wан мерхасед кө щьвийабун у хwә ль wi гьртьбун. ¹⁵ Әwана гьһиштһнә Абел-Бет'-Мак'ейе дора Шева гьртһн, пешбәри бажер т'өлмәки хwәлийе бьльнд кьрһн, кө не р'абһнә ль сәр суре у һ'әму мәрвьед т'әви Йоаб кьрһн кө диwер һьлшиньн. ¹⁶ һынге к'өлфәтәкә сәрwахт жь бажер кьрә гази гот: «Бьбьһен! Бьбьһен! Бежһнә Йоаб бьра бе незик, әз т'әви wi хәбәр дьм». ¹⁷ Йоаб һатә незик у к'өлфәте готе: «Тә йи Йоаб?» Әwi гот: «Әз ьм». Әwe гот: «Г'өһ бьдә готһна щарийа хwә». Йоаб готе: «Дьбьһем». ¹⁸ К'өлфәте гот: «Бәре дьготһн: «Бьра һәр'һнә Абеле бьпьрсьн» пьрса хwә аһа сафи дькьрһн. ¹⁹ Әм Исраеледа бажарәки әдьлайиһ'әз у амьн ьн. Ле тә дьки ви бажери wеран ки, кө Исраеледа бажаре бажара йә. Чьма мьлк'е Хөдан wеран ки?» ²⁰ Йоаб ле wәгәр'анд: «Бьра әв йәк дури мьн бә, дури мьн бә кө әз wеран кьм йан қьр'кьм. ²¹ Пьрс нә әв ә: Ле жь ч'ийабанийе Әфрайиме мәрвөки наве wi Шевайе Бихри дәсте хwә ль сәр Даwьд п'адша бьльнд кьрийә. К'а wi т'әне бьдһнә мьн у әзе жь ви бажари һәр'ьм». К'өлфәте готә Йоаб: «Ва сәре wi жь сәр суре-р'а we тәр'а бе авитһне». ²² У we

* 20:7 «Керети у пәләти» нобәдаред Даwьд бун.

к'олфэте бь сэрвахтия хвэ т'эви т'эмамия цьмэ'те хэбэр да, сэре Шевайе Бихри жекьрын у Йоабр'а авитын. Ынге Йоаб бор'ийа стьру хьст, һэр кэс жь бажер дур к'эт у чу мала хвэ. Йоаб жи вэгэр'ийа Оршэлиме щэм п'адше.

Qöльхк'аред Дауьд

²³ Йоаб ль сэр т'эмамия ор-дийед Израеле к'эфшкьри бу, ле Бьнайе көр'е Йойада ль сэр керетийа у пэлэтия. ²⁴ Адорам ль сэр п'алед борщдар, Йеһошэфат көр'е Аһ'илуд к'атьбе һ'өкөмэте бу. ²⁵ Шьва ньвиск'ар бу, Садоқ, Эбиатар жи к'аһин бун, ²⁶ ле Ирайе йаири жи к'аһине Дауьд бу.

Дауьд һ'эйфа гибонийа һьлдье

21 ¹ Нена Дауьдда се сала сэрһав бу хэлайи. Ынге Дауьд жь Хөдан пьрси у Хөдан готе: «Эв йэка р'уйе Шавул у мала вийэ хунхорида йэ, вэки эви гибони көштын». ² (Гибони нэ жь израелия^ф бун, ле жь пашмайд эморийа^ф бун. Израелия ванр'а сонд хварьбу кө дэст нэдынэ ван, ле Шавул жь хирэтк'ешийа һьндава израелия у щьһудийада, хвэст кө қыр'а ван бинэ.) Ынге п'адше гази гибонийа кьр у т'эви ван хэбэр да. ³ Дауьд готэ гибонийа: «Эз чь бькьм бона вэ у пе чь к'эвандьне^ф бькьм, вэки һун дөа ль мылк'е Хөдан бькьн?» ⁴ Гибони-

йа ль ви вэгэр'анд: «Эм жь Шавул у мала ви дэ'ва зер' у зив накьн, нэ жи изьна мэ һэйэ кө эм исраелики бькөжьн». Дауьд гот: «Һун чь дьхвазьн эзе бона вэ бькьм?» ⁵ Вана ль п'адше вэгэр'анд: «Эв мэрыве кө қыр'а мэ ани у фькьри кө мэ жь һ'эму т'опраход Израеле бьдэ һьлдане, ⁶ к'а жь зөр'эта ви һ'эфт мера бьдынэ дэсте мэ, эме вана Гивһайа Шавуле бьжартийе Хөданда, бэр Хөдан дарда кьн». П'адше гот: «Эзе бьдьм».

⁷ П'адше дэст да ль бэр Мьфибошэт'е Йонат'ане Шавул, бона хатьре ви сонде Хөдани нава Йонат'ане Шавул у Дауьдда. ⁸ Ле п'адше һэр дө көр'ед Р'испа қиза Айаие, Армон у Мьфибошэт', к'ижан кө жь we Шавулр'а бьбун у һэр пенщ көр'ед Мераба қиза Шавул, к'ижан кө жь Э'дрийеле көр'е Барзилаие мьһ'олат'и бьбун, ⁹ гьрт да дэсте гибонийа у вана жи эв ль сэре ч'ийе, ль бэр Хөдан дардакьрын, эв һэр һ'эфт жи һэвр'а мьрын. Эвана р'ожа нандьрунейэ э'вльн һатьнэ көштьне, дэстпебуна щэһдьрунеда.

¹⁰ Р'испа қиза Айаие к'өрхэк^ф һьлда бона хвэ авитэ кэвьрэки эв рагьрт. Жь дэстпебуна нандьрунеда эв ль вьр ма һ'эта жь э'змен баран ль сэр щьнйазада бари* у эве р'оже нэдьһьшт кө тэйрэдед э'змен хвэ бьдынэ сэр щьнйаза у шэве жи р'э'вьред чөле. ¹¹ Эв кьрна Р'испа қиза Айаие,

* **21:10** Эв вэхт Израеледа вэкэ шэш мөһа к'ьшанд.

21:2 Йешу 9:3-15. **21:7** Самуел I, 20:15-17; Самуел II, 9:1-7. **21:8** Самуел I, 18:19.

жънэцарийа Шауул, гиһандьнэ Дауьд. ¹² Дауьд чу һэстуйед Шауул у йед Йонат'ане көр'е ви жь щэм бьнэлийед Йавеш-Гилэ'де һьлдан, кө вана эв жь майдана Бет'-Шане дъзива анибун, к'идэре кө эв we р'оже һатьбунэ дардакърне, гава фьльстинийа ль сэр ч'ийайе Гилбоайе Шауул хьстьбун.[†] ¹³ Дауьд һэстуйед Шауул у йед Йонат'ане көр'е ви жь вьр бьрн, һэстуйед дардакърйя жи т'оп кърн. ¹⁴ һэстуйед Шауул у Йонат'ане көр'е ви, вэлате Бьнйамин Селайеда дэфьн кърн, мээле Кисе баве Шауулда. Аһа һ'эму э'мьре п'адше анинэ сери. Пэй ве йэкер'а Хвэде бэре хвэ да вэлет.

Шэр'ед бэр фьльстинийа
(Дирок I, 20:4-8)

¹⁵ Диса шэр' нава фьльстинийа у израелия дэстпебу. Дауьд жи т'эви хөламед хвэ бэржер чу шер' ль бэр фьльстинийа. Дауьд вэстийа. ¹⁶ һынге Йишби-Бьнобе жь зөр'эта р'ьфайи^Ф, кө р'ьмэки вийи сьфьр гьранияа сесьд шекьли* һэбу у шурэки ну жи гьредаиди бу, хвэст кө Дауьд хэ. ¹⁷ Ле Абишайе көр'е Сьруйа хвэ пер'а гиһанд у фьльстини хьст көшт. һынге мэрьвед Дауьд вир'а сонд хварьн у готьн: «Иро шунда те т'эви мэ дэрнэк'эви шер', вэки ч'ьра Израеле венэсини».[†]

¹⁸ Пэй we йэкер'а Говеда т'эви фьльстинийа дэрк'этьнэ шер'. һынге Сибьк'айе һ'ушат'и лехьст Сапе жь зөр'эта р'ьфайи көшт.

¹⁹ Диса Говеда т'эви фьльстинийа дэрк'этьнэ шер'. Елһ'анане көр'е Йаһире бет'лэх'ми лехьст бьрайе* Голйат'е гат'и көшт, кө дэстуйе р'ьма дэсте вида мина сынге т'эвне бу.

²⁰ Гат'еда диса шэр' дэстпебу, ль вьр мэрьвэки бэжнбьльнд һэбу, ль сэр һэр дэстэки ви шэш т'ьли һэбун у ль сэр һэр ньгэки ви жи шэш печ'и һэбун, гьшк сэрһэв бист у чар т'ьли-печ'и бун, эв жи жь р'ьфайийа бу. ²¹ Эви қэрфе хвэ ль Израеле дькьр, ле Йонат'ане көр'е Шимайе бьрайе Дауьд, лехьст эв көшт. ²² Эв һэр чар жь зөр'эта р'ьфайийед жь Гат'е бьбун, пе дэсте Дауьд у дэсте хөламед ви к'этьн.

Стьрана Дауьдэ сэрк'этьне
(Зэбур 18)

22 ¹ Гава Хөдан Дауьд жь дэсте һ'эму нэйара у Шауул аза кьр, эви we р'оже бь ван готьна эшқи Хөдан стьра ² у гот:

«Хөдан э зьнаре мьн,
кэла у хьлазкьре мьн.
³ Хвэде мьн қайайе мьн э,
эз хвэ дьдьмэ бьн сийа Ви.
Эв э мэрт'ал, стьруйе
хьлазбуне у сьт'аргэһа мьн,
азакьрийе мьн, кө жь зорда-
рийе хьлаз дькэ.

* 21:16 «Шекьлэк» вэкэ донздэһ гьрами бу.

* 21:19 Хэбэра «Бьра» тек'ста ибранида т'өнэ, ле жь Дирок I, 20:5 һатийэ һьлдане.

21:12 Самуел I, 31:8-13. 21:17 П'адшати I, 11:36; Зэбур 132:17.

- 4 һәwара хwә Хөдане
хwәйпәсын тиньм
у жь дәсте нәйара эз хьлаз
дбьм.
- 5 Гава пелед мьрьне дора мьн
гьртьн,
лейед нәһәқийе эз р'ода
брьм.
- 6 Зьнциред гор'ьстен ль мьн
wәлийан
у т'әләкед мьрьне пешийа
мьн гьртьн.
- 7 Тәнгасийа хwәда мьн гази
Хөдан кьр
у һәwара хwә Хwәде хwә
ани.
Әwi жь П'арьстгәһа^ф Хwә
дәнге мьн бьхист
у заринийа мьн гьһиштә
göhe Wi.
- 8 һьнге ә'рд һ'әжийа у ләрзы,
һ'име ә'змен жь ци ләқийан
у чун-һатьн,
чьмки Хwәде р'акьрьбу һерса
Хwә.
- 9 Жь бевьлед Wi ду же
к'ьшийа,
жь дәве Wi агьр-алав,
к'уред егьр жь Wi пәкийан.
- 10 Ә'зман тәwанд Әw һат жорда,
ә'wре р'әш бу бьн п'ийада.
- 11 Херуб^ф сийар бу у фьр'и,
сәр баскед бе Әw сьльли.
- 12 Тә'ристан дора Хwә кьрә
орхан,
пе ә'wред авейә р'әш,
13 жь шәwqа бәр Wi бьрускед
егьр алав дан.
- 14 Хөдан жь ә'змен бьрқ вәда
у Йе һәри Жорьн дәнге Хwә
кьр.
- 15 Әwi тир авитьн, нәйар бәла
кьрьн,
пе бьруске әw т'әвиһәв
кьрьн.
- 16 Бьне бә'ра һатьнә дитьне
у һ'имед дьнйаие һатьнә
к'ьфше,
жь дәст һьлатьна Хөдан,
гава дәрк'әт байе бевьла
Wi.
- 17 Әwi жорда дәст авитә мьн у
әз гьртьм,
жь к'урайед ава әз
дәрхьстьм.
- 18 Әз жь дәсте нәйаре мьни зор
хьлаз кьрьм,
жь йед дьжәнийанә мьн, кә
жь мьн зортьр бун.
- 19 Р'ожа охьрме гьранда wан
гьрт пешийа мьн,
ле бәле Хөдан бу пыштоване
мьн.
- 20 Әз дәрхьстьмә фьрәйе хьлаз
кьрьм,
чьмки Әwi әз бәгәм кьрьм.
- 21 Wәкә р'астийа мьн Хөдан да
мьн,
wәкә пақьжийа дәсте мьн әз
хәлат кьрьм.
- 22 Чьмки р'ийед Хөдан мьн
хwәй кьрьн
у нәһәқи нәкьр, жь Хwәде
хwә дур нәк'әтгьм.
- 23 Чьмки бәр мьн бун һ'әму
qьраред Wi
у мьн хwә дур нәхьст жь
qанунед Wi.
- 24 Әз ль бәр Wi беләк'ә бум
нәһәқийеда һ'әвзәк'ар бум.
- 25 Ләма жи Хөдан wәкә р'астийа
мьн да мьн,

- вэкэ пацьжайа мьнэ ль бэр
 ч'э'ве Wi.
- ²⁶ Тө амьнар'а амьн и,
 беқөсурар'а беқөсур и.
- ²⁷ Пацьжар'а пацьж и,
 ле һ'ълэк'арар'а дьди вэкэ
 кьред ван.
- ²⁸ Тө тайе мэрьвед к'эти йи
 у ч'э'вед Тэ сэр к'обар-
 бабаха нэ, кө ван ньмьз
 ки.
- ²⁹ Тө йи ч'бра мьн, Хөдано.
 Хөдан тэ'ристанийа мьн
 р'онайи дькэ.
- ³⁰ Пе Тэ эз һ'щуми сэр ордийе
 дькьм
 у пе Хвэдейе хвэ сэр
 сураp'а банздьдьм.
- ³¹ Р'ийа Хвэде к'амьл э,
 готьна Хөдан хальс э,
 Эв мэрт'ал э бона һэр кэсе
 Wiда сьт'ар э.
- ³² Бале пештгьри Хөдан к'и йэ
 Хвэде?
 Йан хенщи Хвэдейе мэ к'и
 йэ Qэйа?
- ³³ Хвэде йэ, Йе кө қэвате дьдэ
 мьн
 у р'ийа мьн к'амьл дькэ.
- ³⁴ П'ийед мьн дькэ мина п'ийед
 хэзале
 у мьн щийед бьльнд дьдэ
 сэкьнандьне.
- ³⁵ Дэсте мьн һини шэр'кьрьне
 дькэ
 у зэндед мьн кэване сьфьр
 дьтэвинэ.
- ³⁶ Тэ мэрт'ала Хвэйэ азайе да
 мьн
 у ширьнайа Тэ эз бьльнд
 кьрьм.
- ³⁷ Фьрэ дьди авитьн Тө гавед
 мьн,
 кө нэльк'омьн ньгед бьн
 мьн.
- ³⁸ Эз пэй нэйаред хвэ к'этым у
 эв қьр' кьрьн,
 вэнэгэр'ийам һ'эта к'ока
 ван ани.
- ³⁹ Мьн эв т'ам э'рде хьстьн кө
 р'анэбьн
 у эв к'этьнэ бьн п'ийед мьн.
- ⁴⁰ Тэ бона шер' пыштэк мьн да
 гьредан,
 эвед бэр мьн р'абуйи, эв
 кьрьнэ бьне мьн.
- ⁴¹ Тэ р'эв кьрэ нав нэйаред мьн
 у мьн к'ока пэйк'этийед хвэ
 ани.
- ⁴² Вана кьрэ һэвар, һэвари
 нһат,
 Хөдан кьрьн һэвар, ле Wi
 щаб нэда.
- ⁴³ Мьн эв һеран чава т'оза э'рде
 мина һ'эр'ийа к'уче п'епэс
 кьрьн.
- ⁴⁴ Тэ эз жь шэр'-дэ'вед щьмэ'та
 мьн хьлаз кьрьм.
 Эз хвэй кьрьм, чава
 сэрвеве мьлэтед хэриб,
 мьлэтед кө мьн нас
 нэдькьрьн бунэ хөламе
 мьн.
- ⁴⁵ Хэриб хвэ ль бэр мьн та
 дькьн,
 һэма бона мьн кө дьбьһен,
 эв гөһдарийа мьн дькьн.
- ⁴⁶ Qөдуме чокед хэриб шкэстьн,
 жь қасьред хвэ р'ьщаф
 дэрк'этьн.
- ⁴⁷ Хөдан зенди йэ, пэсьне
 Qэйайе мьн бьдьн!

- Бъра Хвәде бълнд бә,
 Қәйайе азайа мьн.
 48 Әв ә Хвәдейе кә һ'әйфа мьн
 һылда,
 мьлэг жи данә бьн дәсте
 мьн,
 49 әз жь нәйар хьлаз кьрм,
 жь хернәхвәзед мьн
 бълндтър кьрм
 у жь дәсте зәлдмдара аза
 кьрм.
 50 Бона ве йәке, Хөдано!
 Нав мьлэтада әзе Тә бълнд
 кьм,
 әшқи наве Тә әзе бьстърем.†
 51 Тө сәрк'әтьнед мәзын дьди
 п'адше Хвә,
 Тө амьн и һьндава
 к'ьфшкьрийе Хвә,
 Дахьд у зөр'әта вир'а һ'әта-
 һ'әтайе».

Готьнед Дахьдә хьлазийе
23 ¹ Әв ьн хәбәрәд Дахьдә
 хьлазийе.

- «Готьнед Дахьде кәр'е
 Йеша,
 готьнед ви мәрье кә
 бълндкьри бу,
 р'ункьрийе^ф Хвәдейе Ақуб^ф
 у стьранбеже Израелейи
 ширьн:
 2 «P'öh'e Хөдан пе мьн хәбәр да,
 у готьна Ви сәр заре мьн ә.
 3 Хвәдейе Израеле хәбәр да
 у Қәйайе Израеле мьнр'а
 гот:

- Бъра сәрверә мәрыва сәр
 р'астийе бә
 у пе тьрса Хвәде сәрверийе
 бькә.
 4 Әв мина р'онайа бәрбанге йә,
 мина тә'ва бәрбанге дәрте
 ч'ик сайи йә,
 мина барана сәр әрде йә кә
 шинайи дәрте.
 5 Гәло мала мьн бәр Хвәде нә
 аһа йә?
 Чьмки Әви пәймана^ф һ'әта-
 һ'әтайе т'әви мьн гьреда,
 кә һәр тьштед Ви сәрр'аст у
 қәдимкьри нә.
 Әве һ'әму аликьрын у
 хвәстьна мьн бьдә
 гөлдәне.
 6 Ле һ'әмуьед бекер we мина
 стьрийед авити бьн,
 кә әв бь дәста найенә
 гьртьне.
 7 Йе кә ль ван дьк'әвә,
 әв пе һ'әсьн у дәстуйе
 р'ьме,
 щидә ван дьшәхьтинә».

Мерхасед Дахьд
 (Дирок I, 11:10-47)

- ⁸ Әв ьн наве мерхасед Дахьд:
 Йошеб-Башәбәт'е* т'ак'ьмони**,
 кә сәр се әгита бу, әви р'ьма хвә
 һылда сәр һ'әйсьд мәрвьи у шарә-
 кер'а әв қыр' кьрн.
⁹ Пәй вир'а Елазаре кәр'е До-
 дойе аһохи, кә нава һәр се мер-
 хасада бу. Гава фьльстини бона

* 23:8 Вәлгәр'андьна йунанийә кәвьнда «Йешбаә'ле» йә.

** 23:8 Дирок I, 11:11-да нәвисар ә «һакмони».

22:50 Р'омайи 15:9.

шер' щвьйабун у исраели р'эвин, хьнге эви т'эви Дауьд, фольстини гази шер' дькьрын. ¹⁰Елазар сэкьни фольстинийа хьст, х'эта кӧ дэсте ви вэстийа у шурва зэльқи. Ве р'оже Хӧдан сэрк'этьнэкэ мэзын да, хьнге щьм'э'т ль сэр Елазарда вэгэр'ийа, кӧ т'эне мьрийа быше-линньн.

¹¹Пай wir'а жи Шаммае кӧр'е Агеие харари бу. Гава фольстини бона шер' щвьйанэ Лэһ'ийе, кӧ п'арэкэ э'рде ниск чанди бу, щьм'э'т жь бэр фольстинийа р'эви. ¹²Ле Шамма ви э'рдиде сэкьни, эв хвэй кьр у фольстинийа хьст. хьнге Хӧдан сэрк'этьнэкэ мэзын да.

¹³Жь си сэрвера сьсе вэхте нандьруне бэржер чунэ шкэфта Э'дулламе щэм Дауьд, ордийа фольстинийа жи нэвала р'ьфа-ийада сэкьни бу. ¹⁴хьнге Дауьд кэледа бу, ле к'омэкэ эскеред фольстинийа жи Бет'лэх'меда бу. ¹⁵У дьле Дауьд ав хвэст у гот: «Хвэ-зи йэки жь we бира бэр дэргәһе Бет'лэх'ме ав мьнр'а банийа мьн вэхвара!» ¹⁶Ван хәр се мерхаса зоме фольстинийа хьстын дэрбаз бун, жь бира бэр дэре Бет'лэх'ме ав к'ышандьн, анин данэ Дауьд, ле эви нэхвэст we вэхвэ, Хӧдан-р'а дийари^ф р'ет ¹⁷у гот: «Хӧдано, дури мьн бэ, кӧ эз ве йэке бькьм! Вэки эз хуна мэрьвед кӧ мьрын данэ ль бэр ч'э'ве хвэ вэхьм?» У эв ав вэнэхвар. Эван хәр се мерхаса тыштед аһа кьрынэ.

¹⁸Абишайе бьрайе Йоабе кӧр'е Сьруйа сэрвере хәр си э'гита бу. Эв пе р'ьма хвэ ль бэр сесьд мэ-

рвьи р'абу эв кӧштьн. Эв мина ван хәрсекед бь нав у дэнг бу. ¹⁹Эв жь нава ван хәр сийида йе хәри хвэйқадьр бу у сэрвере ван бу, ле нэдьг'һиштэ ван хәрсека.

²⁰Бьнайе кӧр'е Йойада, мере мерхасе жь К'авселе, хвэие гэлэк кьред мерхасийе. Эви дӧ мерхасед Моуабе^ф кӧштьн, ӧса жи бэрфеда к'этэ ч'э'лэкэ аве шер кӧшт. ²¹Эви ӧса жи мьсьрики говде хвэда бэр-бьч'э'в жи кӧшт. Р'ьм дэсте йе мьсьрида бу, ле Бьнайа пе дар чу сэр ви, р'ьм жь дэсте мьсьри станд, пе р'ьма ви эв кӧшт. ²²Эв йэкана Бьнайе кӧр'е Йойада кьрын у мина хәрсе мерхаса бь нав у дэнг бу. ²³Эв нава ви сийида хвэйқадьр бу, ле нэдьг'һиштэ ван хәрсека. Дауьд эва дани сэр к'ома пышт-гьред хвэ.

²⁴Э'саһеле бьрайе Йоаб нава х'эсабе сийида бу, Ел'анане кӧр'е Додойе жь Бет'лэх'ме, ²⁵Шаммае х'ароди, Елиқайе х'ароди, ²⁶х'э-лэсе палти, Ирайе кӧр'е Иқешэ т'ьқойи, ²⁷Абиэ'зэре э'нат'от'и, Мьбунайе х'ушат'и, ²⁸Салмоне аһохи, Маһрайе ньтопат'и, ²⁹х'е-лэве кӧр'е Баһанахе ньтопат'и, Ит'айе кӧр'е Р'ибайе жь Гивһайа бьнйаминийа, ³⁰Бьнайае пирэ-т'они, һидайе жь селафа Гаһаше, ³¹Аби-Элбоне э'рбат'и, Э'змавэ'т'е баһаруми, ³²Елйабайе шаһалбони, кӧр'ед Йашен, Йонат'ан, ³³Шамма-йе харари, Аһ'йае кӧр'е Шараре харари, ³⁴Елипэлэте кӧр'е х'асбайе маһахати, Елиһае Аһ'ит'опэле гилони, ³⁵х'эсройе кармели, Па-һарайе арби, ³⁶Игале кӧр'е Нат'ане

жь Собае, Банийе гади, ³⁷Сэлэде амони, Нан'раие берот'ийи, ч'эж-гьре Йоабе кор'е Сьруйа, ³⁸Ирайе йит'ри, Гареве йит'ри, ³⁹Урийае һ'ити^Ф. Н'эму сэр һэв си у һ'эфт бун.

Давьд Израеле дьжмьрэ
(Дирок I, 21:1-27)

24 ¹Һерса Ходан диса ль сэр Израеле р'абу у Ходан һелан да Давьд эв р'акьрэ бэр ван у гот: «Һэр'э израелийа у щьһудийа бьжмьрэ». ²Һынге п'адше Йоабе сэрэскәре т'эви хвэр'а гот: «Ньһа р'абэ нава т'эмамыйа қәбилед Израелер'а дәрбаз бэ, жь Дане гьрти һ'эта Бир-Шевайе щьмэ'те бьжмьрэ, кө эз һ'эсабе мәрвьед ч'экван бьзаньбьм». ³Йоаб готэ п'адше: «Бьра Ходан Хвәдейе тэ ве щьмэ'те чьқас кө һэйэ, сэд щар зедэ кэ у ч'э'ве хвәйе мьн п'адше бьбинэ! Ле хвәйе мьн п'адша чьма э'сәйи дьхвазэ ве йәке бькэ?» ⁴Ле готьна п'адше сэр йа Йоаб у сэрэскәрар'а бу, Йоаб т'эви сэрэскәра жь щэм п'адше дәрк'эт чу кө ч'экванед израелийа бьжмьрэ. ⁵Эв жь ч'эме Урдөне дәрбаз бун, жь бажаре Ә'роһере у бажаред навдәште дәстпекьрьн, һ'эта э'рде Гаде у бажаре Йазере, ⁶гьһиштгьнэ т'опраха Гилә'де^Ф у Қадеше э'рде һ'итийа, жь вьр жи чунэ Дан-йане у дора Сайдайер'а дәрбаз бун. ⁷Паше чунэ қәсыра Суре у һ'эму бажаред һ'иуийа у кәнанийа^Ф, паше дәрк'этьнэ Бир-Шевайе Нэгэ-

ва^Ф Щьһудайе. ⁸Т'эмамыйа вәлет гэр'ийан, пэй нәһә мәһа у бист р'ожир'а вәгэр'ийанә Оршәлиме. ⁹Йоаб һ'эсабе щьмэ'та жьмарти да п'адше. Израеледа һ'эйсьд һ'эзар меред мерхасә кө дәсте ван шур дьгьрт, һэбун. Щьһудайеда жи пенсьд һ'эзар бун.

¹⁰Һынге исафа Давьд эв ешанд, кө эви ч'экван данэ жь-маре. Давьд Ходанр'а гот: «Мьн ве йәкеда гөнәки мэзьн кьр, ньһа р'эща дькьм Ходано, гөнәйе хөламе Хвә бьбахшинэ, чьмки мьн лап бех'ыши кьр». ¹¹Гава Давьд сьбе зу р'абу, хәбәра Ходан п'ехәмбәр^Ф Гадр'а, йе кө Давьдр'а дьньһер'и, һат у гот: ¹²«Һэр'э Давьдр'а бежә, кө Ходан аһа дьбежә: «Эз се тышта дьдьмә бэр тә, хвэр'а жь ван йәки бьбьжерә, кө эз биньмә сәре тә». ¹³Гад һатә щәм Давьд, гиһандә ви у готе: «Һ'эфт* сала вәлате тәда хәлайи бә, йан се мәһа жь бэр нәйаред хвә бьр'эви у эв пэй тә к'эвьн, йан жи се р'ожа вәлате тәда бьбә нәхвәшийа һ'ал. Ньһа бьфькьрә у бежә, кө эз чь щабә Шандийе хвә бьдьм». ¹⁴Һынге Давьд готэ Гад: «Бона мьн пьрсәкә гәләки гьран э, йа п'акә эм бьк'эвьнә дәсте Ходан, нә кө бьк'эвьмә дәсте мәрьва, чьмки Эв гәләки р'эм э».

¹⁵У Ходан нәхвәшийа һ'ал шандә сэр Израеле, жь we бәрбангеда һ'эта вәхте к'ьфшкьри. Жь Дане гьрти һ'эта Бир-Шевайе, һ'эфте һ'эзар мәри мьрьн. ¹⁶Гава

* 24:13 Дирок I, 21:12 у вәлгәр'андьна йунанийә кэвьнда «сьсе» нвьсар э.

мьлайак'эт^ф дэсте хвэ дьрежи сэр Оршэлиме кыр, кө we weран кэ, Хөдан р'эма Хвэ кыр, эв йэк да сэкьнандьне у готэ мьлайак'эте кө фьр'а щьмэ'те дани: «Иди бэс э! Дэсте хвэ пашда бьк'ьшинэ!» Ынге мьлайак'эте Хөдан һында бедэра Аравнайе йэбуси бу. ¹⁷ Давьд гава мьлайак'эте кө щьмэ'те дьхьст дит, готэ Хөдан: «Бэле мьн гөнэ кыр, мьн шьвани нэхэци кыр, ле эви пэзи чь кьрийэ? Р'эща дькьм, бьра дэсте Тэ р'абэ сэр мьн у мала баве мьн».

¹⁸ Нэма we р'оже Гад һатэ щэм Давьд у готэ ви: «Р'абэ бедэра Аравнайе йэбусида Хөданр'а горигэхэке^ф бьдэ сэкьнандьне». ¹⁹ Давьд wэкэ готьна Гад һэвраз чу, чава кө Хөдан т'эми кьрьбу. ²⁰ Аравна дина хвэ даие, кө we п'адша хөламед хвэва бэрбь ви тен, Аравна дэрк'этэ дэр у дэвр'уйа һ'эта эрде чу ль бэр п'адше та бу. ²¹ Аравна пьрси: «Гэло чь қэвьмийэ кө хвэйе мьн п'адша

һатэ щэм хөламе хвэ?» Давьд ле вэгэр'анд: «Бона кө ве бедэре жь тэ бьк'ьр'ьм у Хөданр'а горигэхэке чекьм, wэки бэла кө һатийэ сэре щьмэ'те бе һьлдане». ²² Аравна ль Давьд вэгэр'анд: «Бьра хвэйе мьн п'адша һьлдэ у чава кө дьхвэзэ қөрбане бьдэ. Ва нэ бьра га бона дийарийа^ф т'эвайишэwате бьн, ле кам у һащэтэд гайа жи бона даред шэwате. ²³ Эван һ'эмуйа, п'адшайи хвэш бэ, Аравна дьдэ п'адше». Сэрда жи Аравна гот: «Бьра Хөдан Хвэдейе тэ ль тэ хвэш бэ». ²⁴ Ле п'адше готэ Аравна: «На, эзе э'сэ вана жь тэ п'эрэти бьк'ьр'ьм, чьмки эзе Хөдан Хвэдейе хвэр'а т'эвайишэwата беһэқ һьлдаи нэдьм». У Давьд бедэр, га жи пер'а пе пенци шекьл* зиви к'ьр'ин. ²⁵ Давьд ль wьр горигэхэк Хөданр'а чекьр у ль сэр дийарийед т'эвайишэwате у һэлэқэтийе дан. Ынге Хөдан бэре хвэ да wэлет у бэла ль сэр Исраеле һатэ һьлдане.

* 24:24 «Шекьлэк» wэкэ донздэһ гьрами бу.

П'адшатийа Ә'wльн

Пешготын

Ве к'ьтебеда дәрһәда сәрһатийед щьмә'та Исраеле^ф у һәләқәти-йа ванә т'әви Хwәде тенә думайикьрьне. Өса жи дәрһәда гәләк п'адшада тенә гьликьрьне, ләма әва к'ьтеба у йа пәйр'а «К'ьтебед П'адшатийе» тенә навкьрьне. Анәгори әдәте исраелийа әв һәр дө к'ьтеб к'ьтебәк бун, ле анәгори әдәте р'уси у әрмәни ван һәр дө к'ьтебар'а дьбежьн П'адшати III у П'адшати IV.

Зәмане пешьни жь ван к'ьтеба дькарьн бәлайи ль сәр се п'аред сәрәкә кьн:

1. Сәрверийа п'адшатийа Даwьд дәрбази сәр көр'е ви Сьлеман^ф дьбә (жь сәре 1-е һ'эта 2-а).

2. П'адшатийа Сьлеман у хер-хwәшийа ви (жь сәре 3-йа һ'эта 11-а), илаһи әве п'ара к'ьтебеда хөйа дьбә кө чава Оршәлимеда^ф Хана^ф Хwәде те чекьрьне (жь сәре 5-а һ'эта 8-а).

3. Щөдабуна щьмә'те кө дьбә дө мьләта: П'адшатийа Исраел дь-к'әвә бакөре у П'адшатийа Щьһуда дьк'әвә башуре. Әва к'ьтеба бә'са сәрһатийед ван п'адшатийа дькә, к'ижан кө һ'эта ниве сәдсалийа нәһа бәри буйина Иса қәwьми нә (жь сәре 12-а һ'эта 22-а).

Ньвиск'ар һәр сәрверәки wәкә амьнийа ванә һьндава Хwәдеда, ван қимәт дькә. Гава п'адша бь т'әмамыйа дьле хwә Хөдан дьһ'әбанд у гөһдарийа Ви дькьр, wәлат шен дьбу. Ле гава п'адше хwәха п'ут дьһ'әбанд у щьмә'т жи хwәр'а дьда һ'әбандьне, Қануна^ф Хwәдеда нәдьман, һьнге тәли-гәнги пешда дьһат.

Хенши п'адша, п'ехәмбәред^ф Хwәде жи к'ьтебеда қөльхәки мәзын дькьн. Вана қьрара Хwәде дьгиһандьнә щьмә'те у қәwьмандьна-да вана дьщәданд, кө мәрьва вәгәр'иньн, wәки һьндава Хwәдейе хwәда амьн бьн.

һьнге нава п'ехәмбәред Хwәдеда йе сәрәкә Елийас бу, һәма әв хwәха п'ара хьлазийа ве к'ьтебеда мерхас һ'әсаб дьбә, нә кө п'адша.

Давьд жь қәwате дьк'эвэ

1 ¹ Давьд п'адша кал бьбу, р'о-
жед хwэ иди дэрбаз кьрьбун,
чьқас к'ьнщ давитьнэ сэр, ле диса
эw гэрм нэдьбу. ² Ынге хөламед
ви вир'а готы: «Бьра хwэйе мэ
п'адшер'а қизэкэ щаһьлэ азэп бь-
гэр'ьн, кө эw бэр дәсте п'адше бэ,
ви һьлдэ-дайнэ у п'ашьла вида
р'азе, wэки хwэйе мэ п'адша гэрм
бэ». ³ Ы'эму т'опраход Исраеледа^ф
қизэкэ бэдэw гэр'ийан у Абишага
шунамит'и дитьн, эw п'адшер'а
анин. ⁴ Эw қизька гэлэки бэдэw бу,
ль бэр дәсте п'адше бу, хөламтийа
ви дькьр, ле п'адше дәст нэда we.

**Адонйа дькэ
кө бьбэ п'адша**

⁵ Ынге Адонйае жь һ'агит'а
жьна Давьд, хwэ к'обар кьр гот:
«Эзе бьбьмэ п'адша!» Хwэр'а э'рэбэ
у сийари һазьр кьрьн, оса жи пен-
ци пыштгьр кө пешийа ви бьр'э-
вьн.[†] ⁶ Баве ви т'о щар дьле ви нэ
ешандьбу у нэготьбуйе: «Тө чьма
аһа дьки?» Эw пэй Абшаломир'а
бьбу, эw жи йэки бэдэw бу.

⁷ Эви шешьра хwэ Йоабе көр'е
Сьруйа у Әбиатаре к'аһин^ф хьст у
вана алик'ари данэ Адонйа. ⁸ Ле
бэле Садоце к'аһин, Бьнайе көр'е
Йойада, Нат'ан п'ехэмбэр, Шими,
Р'еһи у мерхасед Давьд нэ Адон-
йар'а бун.

⁹ Ынге Адонйа һьнда кэвьре
Зоһэлэте, сэр канийа Р'огеле, пэз,
дэвар, мозькед к'ок гори^ф кьрьн.
Ы'эму бьрайед хwэйэ көр'ед п'ад-

ше у һ'эму мэрьвед Щьһудайейэ^ф
хөламед п'адше т'эглиф кьрьн.
¹⁰ Ле Нат'ан п'ехэмбэр^ф, Бьнайа,
йед мерхас у бьрайе хwэ Сьлеман^ф
т'эглиф нэкьрьн.

**Давьд Сьлеман
п'адша к'ьфш дькэ**

¹¹ Ынге Нат'ан дийа Сьлеман
Бат'-Шэвайер'а гот: «Тэ нэбьһис-
тийэ кө Адонйае көр'е һ'агит'е
бу п'адша, ле хwэйе мэ Давьд
һаш пе т'онэ?»[†] ¹² Дэ ньһа wэрэ эз
ширэтэке бьдьмэ тэ, кө тө э'мьре
хwэ у э'мьре көр'е хwэ Сьлеман
хьлаз ки. ¹³ һэр'э бьк'эвэ щэм Да-
вьд п'адша у жер'а бежэ: «Хwэйе
мын, п'адша, тэ щарийа хwэр'а
сонд нэхвар, нэгот, кө пэй мын-
р'а көр'е тэ Сьлемане п'адшатийе
бькэ у эwe ль сэр т'эхте мын р'у-
ни? Ле чьма Адонйа бу п'адша?»
¹⁴ Гава тө һе ль wьр т'эви п'адше
хэбэрданеда би, һынге эзе пэй тэ
бем бьк'эвьмэ һьндөр' у готына тэ
э'сэйи кьм».

¹⁵ Бат'-Шэва чу ода ньвина
п'адше. П'адша гэлэки кал бьбу
у Абишага шунамит'и ль бэр дәсте
п'адше бу. ¹⁶ Бат'-Шэва дэwэр'уйа
чу ль бэр п'адше та бу. П'адше же
пьрси: «Тө чь дьхwази?»

¹⁷ Ынге эwe гот: «Хwэйе мын!
Нэ тэ бь наве Хөдан^ф Хwәдейе^ф
хwэ щарийа хwэр'а сонд хвар,
гот: «Пэй мынр'а көр'е тэ Сьлема-
не п'адшатийе бькэ у эwe ль сэр
т'эхте мын р'уни»¹⁸ Ле ва йэ Адон-
йа буйэ п'адша у тө хwэйе мын,

^{1:5} Самуел II, 3:4. ^{1:11} Самуел II, 12:24.

п'адша, наш жь ве йэке т'өнэ йи.
¹⁹ Эви гэлэк дэвар, мозькед к'ок у пэз гори кьрьнэ, һ'эму көр'ед п'адше, Эбиатаре к'ахин у Йоабе сэрэскэр т'эглиф кьрьнэ, ле гази Сьлемане хёламе тэ нэкьрийэ.
²⁰ Ле ньһа, хвэйе мын, п'адша! Ч'э'ве т'эмамийа Израеле ль тэ йэ, кө тө ванр'а бежи, к'и we пэй хвэйе мын п'адшер'а ль сэр т'эхте ви р'уни. ²¹ һэгэр на, гава хвэйе мын п'адша һэр'э бг'һижэ калбавед хвэ, һынге эз у көр'е хвэ Сьлемане нәһэқ дэрен».

²² Гава эве he т'эви п'адше хэбэр дыда, Нат'ан п'ехэмбэр сэр дэнге ванда чу. ²³ Готьнэ п'адше: «Ва йэ Нат'ан п'ехэмбэр». Гава эв һатэ ль бэр п'адше, дэвэр'уйа һ'эта э'рде чу ль бэр п'адше та бу. ²⁴ Нат'ан гот: «Хвэйе мын п'адша! Гэло тэ готийэ: «Адонйа пэй мынр'а бьбэ п'адша, эве сэр т'эхте мын р'уни»? ²⁵ Чьмки эв иро бэржер чуйэ у гэлэк дэвар, мозькед к'ок у пэз гори кьрьнэ, эви гази һ'эму көр'ед п'адше, сэрэскэра у Эбиатаре к'ахин кьрийэ у эв ньһа ль щэм ви дьхвьн, вэдьхвьн у дыбежьн: «Бра һэр т'ым хвэш бэ Адонйа п'адша!» ²⁶ Ле гази мын, хёламе тэ, Садоqe к'ахин, Бьнайе көр'е Йойада у хёламе тэ Сьлеман нэкьрийэ. ²⁷ Гэло эв йэк пе изьна хвэйе мын п'адше буйэ, ле тэ эм хёламед хвэ пе нэданэ һ'эсандьне, кө пэй тэр'а к'е we сэр т'эхте хвэйе мын п'адше р'уни?»

²⁸ һынге Давьд п'адша ле вэ-гэр'анд у гот: «Гази Бат'-Шэвайе кьн бе щэм мын». Эв һат ль бэр п'адше сэкьни.

²⁹ П'адше сонд хвар у гот: «Эви Ходани кьм, Йе кө нэфса мын жь һэр охьрмед гьран хьлаз дыкэ! ³⁰ Чава мын пе Ходан Хвэдейе Израеле тэр'а сонд хварийэ готийэ: «Көр'е тэ Сьлемане пэй мынр'а бьбэ п'адша у эве дэвса мын сэр т'эхте мын р'уни», эзе иро оса жи бькьм».

³¹ Бат'-Шэва дэвэр'уйа һ'эта э'рде чу, ль бэр п'адше та бу у гот: «Дэ бьра хвэйе мын Давьд п'адша һ'эта-һ'этайе хвэш бэ!»

³² һынге Давьд п'адша гот: «Гази Садоqe к'ахин, Нат'ан п'ехэмбэр у Бьнайе көр'е Йойада кьн». Гава эв һатьнэ ль бэр п'адше, ³³ п'адше ванар'а гот: «Хёламед хвэйе хвэ т'эви хвэ һьлдьн, көр'е мын Сьлеман жи ль қант'ьр'е мын сийар кьн у бьбьнэ сэр канийа Гиһ'оне*. ³⁴ У бьра Садоqe к'ахин у Нат'ан п'ехэмбэр, эви ль вьр сэр Израеле п'адша р'ун^ф кьн, һун жи бор'ийа^ф стьру хьн у бежьн: «Бра һэр т'ым хвэш бэ Сьлеман п'адша!» ³⁵ Паше һун т'эви ви һэвраз вэрьн, бьра эв бе сэр т'эхте мын р'уни у дэвса мын п'адшатийе бькэ, чьмки мын эв сэр Израеле у Щьһудайе сэрвер к'ьфш кьр».

³⁶ һынге Бьнайе көр'е Йойада ль п'адше вэгэр'анд у гот: «Амин^ф, бьра Ходан, Хвэдейе хвэйе мын п'адше жи аһа р'ази бэ. ³⁷ Чава

* 1:33 «Канийа Гиһ'оне» дэрвава нэвала Qьдронеда бэр сура Оршэлимеда^ф бу. Ле Адонйа сэр канийа Р'огеле бу, эв жи нэвала Qьдронеда жь сура Оршэлиме һьнэки дур бу.

Хөдан т'эви хwэйе мьн п'адше бу, б'ра оса жи т'эви Сьлеман бэ у т'эхте ви жь т'эхте хwэйе мьн Дауьд п'адша мэстър кэ».

³⁸ Ёнгге Садоце к'ахин, Нат'ан п'ехэмбэр у Бьнайе көр'е Йойада, керети у пэлэти* бэржер хатьн, Сьлеман ль қант'ър'е Дауьд п'адше сийар кьр'н у эw бьр'нэ Ги'оне.

³⁹ Садоце к'ахин жь Коне^ф Щьвине стру р'унва хьлда у Сьлеман р'ун кьр. Пэйр'а бор'ийа стьру ледан у т'эмамийа щьмэ'те гот: «Б'ра һэр т'эм хwэш бэ Сьлеман п'адша!» ⁴⁰ Т'эмамийа щьмэ'те ль пэй ви хьлк'ышийа, щьмэ'те бьлура дьхьстьн у гэлэки ша дьбун, оса кө жь дэнге ван э'рд дьһ'эжийа.

⁴¹ Адонья у һ'эмуьед т'эглифкьри, гава иди we жь сьфре р'абуна, эw дэнг бьхистьн. һынге Йоаб кө дэнге бор'ийа стьру бьхист, гот: «Эв чь дэнге һ'эже йэ жь бажер те?»

⁴² Хэбэрдан һе дэве вида бу, Йонат'ане көр' Эбиатар к'ахин һат. Адонья готэ ви: «Wэрэ, чьмки тө мэрвьэки сэр хwэ йи у мьзгинийа хер тини».

⁴³ Йонат'ан ль Адонья вэгэр'анд: «Р'асти хwэйе мэ Дауьд п'адша, Сьлеман кьрэ п'адша.

⁴⁴ П'адше Садоце к'ахин, Нат'ан п'ехэмбэр у Бьнайе көр'е Йойада, керети у пэлэти т'эви ви шандьн, эw ль сэр қант'ър'е п'адше сийар кьр'н. ⁴⁵ Садоце к'ахин у Нат'ан п'ехэмбэр эw Ги'онеда п'адша к'ьфш кьр'н у жь wьр бь шабуне

һэвраз бун, бажар һ'эжийа. Эв э эw дэнге кө хун дьбьһен. ⁴⁶ Сьлеман жи иди ль сэр т'эхте п'адшатийе р'уныштиь. ⁴⁷ Хөламед п'адше жи һатьн кө хwэйе мэ Дауьд п'адша бьмбарэк^ф кьн у готьн: «Хwэдейе тэ, б'ра наве Сьлеман жь наве тэ һе бьльндтър кэ у т'эхте ви жь т'эхте тэ жортър кэ». П'адша жи ль сэр ньвина хwэ дэвэр'уйа чу, ⁴⁸ пэйр'а п'адше гот: «Б'ра Хөдан, Хwэдейе Исраеле бьмбарэк у пироз^ф бэ, кө Әви иро йэк дани ль сэр т'эхте мьн у ч'э'ве мьн дит!»

⁴⁹ Ёнгге һ'эму т'эглифкьрийед Адонья тьрсийан, р'абун һэр йэк р'ийа хwэда чу. ⁵⁰ Адонья жь Сьлеман тьрсийа, р'абу чу хwэ стьруьед горигэһева^ф гьрт*. ⁵¹ Гиһандьнэ Сьлеман, готьн: «Ва йэ Адонья жь Сьлеман п'адше тьрсийайэ, эви ньһа хwэ ль стьруьед горигэһева гьртиь дьбежэ: «Б'ра иро Сьлеман п'адша мьнр'а сонд бьхwэ, кө we хөламе хwэ пе шур нэкөжэ». ⁵² Сьлеман гот: «Һэгэр эw мэрвьэки ширһ'элал бэ, жь сэре ви муке нэк'эвэ э'рде, ле һэгэр вида қэлпи һэбэ we бе көштьне». ⁵³ Сьлеман шанд эw жь горигэһе анин. Эw һат ль бэр Сьлеман п'адша та бу, Сьлеман готэ ви: «Һэр'э мала хwэ».

Т'эмийед Дауьдэ Сьлеманр'а

2 ¹ Гава р'ожед мьр'на Дауьд незик бун, эви т'эми да көр'е хwэ Сьлеман у гот: ² «Ва йэ мьн

* 1:38 «Керети у пэлэти» нобэдаред п'адше бун.

* 1:50 Адонья эв йэка кьр кө нэе көштьне. Бьхуньн Дэрк'этьн 21:13-14.

э'мьре хвэйи ве дьнайайеда дэрбаз кьрийэ, ле тө қәват бэ у мерхас бэ. ³Фэрманед Ходан Хвэдеие хвэ хвэй ки, р'ийа Вида һэр'и, қанун, г'эми, қьрар у шэ'дэтиед Ви оса хвэй ки, чава Қануна^ф Мусада ньвисар э, вэки чь кё бьки у к'ода һэр'и тэр'а ль һэв бе, ⁴вэки Ходан готьна Хвэ бинэ сери, чава бона мын готийэ: «Һэгэр зөр'эта тэ мь-қатийе ль р'ийед хвэ бькьн у ль бэр Мын бь т'эмамия дьле хвэ у бь т'эмамия нэфса хвэ амьн һэр'ьн, we жь бэдэна тэ мэрьве жь сэр т'эхте Израеле кем нэбэ». ⁵Тө хвэха зани, Йоабе көр'е Сь-руйа чь сэре мын кьр, чь ани сэре ван һэр дё сэрэскэред Израеле, Абнере көр'е Нэр у Э'масайе көр'е Йэт'эр, чава эв көштьн у вэхте э'дьялийе хуна шер' р'ет, қайиша пышта хвэ у солед ньгед хвэ хуна шер'да кьрын.⁶ Ава тө вэкэ сэрвахтия хвэ бькэ, п'ор'е вийи сыпи бь дьле р'ьһ'эт нэки дийаре^ф мьрийа. ⁷Ле һьндава зар'ед Бар-зилайе гил'дида^ф амьн би, бьра эв т'эви ван бьн, йед кё жь сьфра тэ дьхььн, чьмки гава эз жь бэр бьрайе тэ Абшалом р'эвим, эв сэр мында һатьн.[†] ⁸Ле Шимийе көр'е Герайе бьнйаминийе жь Баһ'ури-ме кё щэм тэ йэ, эви we р'оже бь ньфьр'е гьран ньфьр' ль мын кьр, гава эз дьчумэ Маһ'анайиме. Ле гава эв дэве ч'эме Урдёне^ф пешийа мында һат, һьнге мын пе Ходан вир'а сонд хвар у гот: «Эзе тэ пе

шур нэкөжьм».[†] ⁹Ле тө сэрвахт и, эви бесуц һ'эсаб нэкэ, тө иди зани чь бьки: П'ор'е вийи сыпи хунева бьки дийаре мьрийа.

Мьрьна Дауьд (Дирок I, 29:26-28)

¹⁰Дауьд чу гьһиштэ кал-ба-вед хвэ у бажаре^ф Дауьдда һатэ дэфьнкьрьне. ¹¹Дауьд чьл сали сэр Израеле п'адшати кьр: һ'эфт сала һебронеда п'адшати кьр, си у се сала жи Оршэлимедэ.[†] ¹²Сьлеман ль сэр т'эхте баве хвэ Дауьд р'унышт у п'адшатийа ви гэлэки шьдийа.[†]

Сьлеман т'эхте хвэ дьшьдинэ

¹³Р'ожэке Адонийае көр'е һ'а-гит'а жьнбава ви чу щэм дийа Сьлеман Бат'-Шэвайе, эве гот: «Һатьна тэ хер э?» Эви гот: «Хер э». ¹⁴Паше гот: «Хэбэрданэкэ мын т'эви тэ һэйэ». Бат'-Шэвайе гот: «Бежэ». ¹⁵Эви гот: «Тэ заньбу, вэки п'адшати йа мын бу у ч'э'ве т'эмамия Израеле ль сэр мын бу, кё эз бьбума п'адша, ле п'адшати-йе бэре хвэ жь мын гёһаст у бу йа бьрайе мын, чьмки жь Ходанда эв йа ви бу. ¹⁶Ле ньһа эз тыштэки жь тэ һиви дькьм, на-на нэки». Бат'-Шэвайе гот: «Бежэ». ¹⁷Эви гот: «Эз һиви дькьм, бежэ Сьлеман п'адша, чьмки эв тэ на-на накэ, вэки Абишага шунамит'и-йэ бэрдэстийа баве мэ бьдэ мын

2:5 Самуел II, 3:27; 20:10. **2:7** Самуел II, 17:27-29. **2:8** Самуел II, 16:5-13; 19:16-23.
2:11 Самуел II, 5:4-5; Дирок I, 3:4. **2:12** Дирок I, 29:23.

эз бьстиньм».† ¹⁸ Бат'-Шэвайе гот: «Зэ'ф баш, эзе бона тэ п'адшер'а хэбэр дьм». ¹⁹ Бат'-Шэва чу к'этэ щэм Сълеман п'адша, wэки бона Адонйа хэбэр дэ. П'адша бэр дийа хwэ р'абу у ль бэр та бу, паше эw ль сэр т'эхте хwэ р'унышт. Бона дийа п'адше жи т'эхтэк данин у эw ль мьле wийи р'асте р'унышт. ²⁰ Ынгге де готе: «Т'эwаdэкэ мьнэ бьч'ук жь тэ хэйэ, ль мьн на-на нэки». П'адше гот: «К'эрэм кэ дайе, эзе ль тэ на-на нэкьм». ²¹ Эwе гот: «Абишага шунамит'и бьдэ Адонйае бьрайе хwэ». ²² Сълеман ль дийа хwэ wэ'эр'анд: «Тö чьма бона Адонйа т'эне Абишага шунамит'и дьхwази? Эw бьрайе мьни мэзын э, бона wи у һавалед wи Эбиатаре к'аһин, Йоабе көр'е Сьруйа п'адшатийе жи бьхwазэ». ²³ Ынгге Сълеман п'адша пе Хөдан сонд хвар у гот: «Бьра Хwэде аһа у жь ве хьрабтър бинэ сэре мьн, чьмки Адонйа дэсте хwэ жь э'мьре хwэ к'ьшанди эв йэк готийэ. ²⁴ Аwа ньһа, эз wи Хөдани кьм, Йе кө эз қайим-қадим кьрьм у эз данимэ сэр т'эхте баве мьн Даwьд у wэкэ созе Хwэ мал мьнр'а чекьр! Адонйа иро гэрэке бе көшт'не». ²⁵ У Сълеман Бьнайе көр'е Йойада шанд, чу лехьст эw көшт.

²⁶ Пэйр'а жи П'адше готэ Эбиатаре к'аһин: «Бьһелэ һэр'э э'рде хwэ Э'нат'от'е. Тö йе көшт'не йи, ле иро эз тэ надьмэ көшт'не, чьмки тэ Сьндоқа Хwэйи Хөдан пешийа баве мьн Даwьдда һьлдьда

у т'эви һ'эму тэнгасийе баве мьн буйи».† ²⁷ Сълеман Эбиатар жь к'аһинтийа Хөдан дэрхьст у эw готьна Хөданэ Шилойеда бона мала Эли готи һатэ сери.†

²⁸ Эв дэнг гьһиштэ Йоаб, Йоаб р'астэ һынгге хwэ Абшалом нэ-гьртьбу, ле ве щаре хwэ Адонйа гьрт. У Йоаб р'эви чу Коне Хөдан у хwэ стьруйед горигэһева гьрт. ²⁹ Гиһандьнэ Сълеман у готьн: «Йоаб р'эвийэ Коне Хөдан, ва йэ эw һында горигэһе йэ». Сълеман Бьнайе көр'е Йойада шанд у готе: «Һэр'э сэрда бьгьрэ». ³⁰ Бьнайа чу Коне Хөдан у готэ Йоаб: «П'адша дьбежэ: «Дэрк'эwэ!» Эwи гот: «На, эзе ль вьр бьмьрьм». Бьнайа щаб да п'адше гот: «Йоаб аһа щаба мьн да». ³¹ П'адше жи готэ wи: «Чаwа хwэстийэ öса жи бькэ, лехэ бькөжэ у дэфьн кэ, wэки we хуна бесущэ кө Йоаб р'ет, жь мьн у мала баве мьн дур хи. ³² Дэ бьра Хөдан хуна wи бинэ сэре wи, чьмки эwи бейи баве мьн Даwьд, дө меред жь хwэ ширһ'элалтър у баштър пе шур көшт'н: Абнере көр'е Нери сэрэскэре исраелийа у Э'масайе көр'е Йэт'эр сэрэскэре щьһудийа. ³³ Дэ бьра хуна wан һ'эта-һ'этайе сэре Йоаб у зөр'эта wи бэ, ле жь Хөдан һ'эта-һ'этайе э'дльлайи ль Даwьд, зөр'эта wи, мала wи у т'эхте wи бэ». ³⁴ Бьнайе көр'е Йойада р'абу чу лехьст Йоаб көшт. Эw ль бэр'ийе мала хwэда һатэ дэфьнкьр'не. ³⁵ Ынгге п'адше дэwса Йоаб Бьнайе көр'е Йойада сэрэскэр к'ьфш кьр,

2:17 П'адшати I, 1:3-4. **2:26** Самуел II, 15:24; 22:20-23. **2:27** Самуел I, 2:27-36.

Садоце к'ахин жи п'адше дэвса
Әбиатар к'ьфш кыр.

³⁶П'адше шанд гази Шими кыр
у готә ви: «Хвәр'а маләке Оршә-
лимеда^ф чекә у вьр бьминә, же
дәрнәк'әви вьрда-веда нәчи. ³⁷Ава
р'ьнд бьзаньбә, we р'оже гава тө
же дәрк'әви у нәвала Қьдроне
дәрбаз би, те әсәйи бейи көштъ-
не, хуна тәйе сәре тә бә». ³⁸Шими
готә п'адше: «Зә'ф баш, чава бежә
хвәйе мьн п'адша, хөламе тәйе
өса жи бькә». Шими Оршәлимеда
еп'ещә вәхт дәрбаз кыр. ³⁹Пәй се
салар'а дө хөламед Шими р'өвин
чунә щәм Ахише көр'е Махахәйе
п'адше Гат'е. һьнге готьнә Шими:
«We хөламед тә Гат'е нә». ⁴⁰Шими
р'әбу к'әре хвә п'алан кыр у р'ек'әт
чу Гат'е щәм Ахиш, кө хөламед
хвә бьгәр'ә. Шими хөламед хвә
жь Гат'е вәгәр'андьн анин. ⁴¹Га-
ва Сьлеманр'а готьн кө Шими
жь Оршәлиме чу Гат'е вәгәр'ийа,
⁴²һьнге п'адше шанд гази Шими
кыр у готә ви: «Мьн пе Хөдан тө
нәдайи сонде у тәва ә'йан нәкыр,
нәгот: «Р'ьнд бьзаньбә, we р'оже
гава тө жь Оршәлиме дәрк'әви у
вьрда-веда һәр'и, те бейи көш-
тъне» тә жи мьнр'а гот: «Зә'ф баш,
готьна тә ль мьн қәбул ә». ⁴³Ле тә
чьма ә'мьре кө мьн ль тә кьрбу
у сондхварьна ль бәр Хөдан нә-
қәданд?» ⁴⁴Өса жи п'адше готә
Шими: «Хьрабийа һьндава мала
баве мьн Дауьдда кө тә кьрийә,
гышки зани, дьле тәва жи ә'йан ә,
Хөдане хьрабийа тә бинә сәре тә». ⁴⁵Ле
дөайе ль Сьлеман п'адша у
т'әхте Дауьд бә, we ль бәр Хөдан

һ'эта-һ'этайе шьдийайи бә. ⁴⁶П'ад-
ше ә'мьр ль Бьнайе көр'е Йойада
кыр у әв чу Шими хьст көшт. Бь
ви авайи дәсте Сьлеманда п'ад-
шати шьдийа.

**Сьлеман сәрвахтийе
жь Хвәде дьхвазә
(Дирок II, 1:1-13)**

З ¹Сьлеман у Фьрәвьне^ф п'адше
Мьсьре бунә хьзьме һәв, әви
қиза Фьрәвьн станд у әв бьрә ба-
жаре^ф Дауьд, һ'эта кө мала хвә,
Хана^ф Хөдан у сура дора Оршә-
лиме чекыр хьлаз кьрьн. ²Ле бәле
щьмә'те һе ль щийед һ'әбандьне
қөрбан^ф дьда, чьмки Хана бона
наве Хөдан һе ченәкьри бу. ³Сьле-
ман Хөдан һ'вз дькыр у бь қанунед
баве хвә Дауьд дьчу, ле әви һе
ль сәр щийед һ'әбандьне қөрбан
дьдан у бьхур^ф дьшәвьтандьн.

⁴П'адша дьчу Гибоне, ль вьр
қөрбан дьдан, чьмки әв щийе
һ'әбандьнейи бь нав у дәнг бу.
Сьлеман ль сәр we горигәһе һ'әзар
т'әвайишәват дан. ⁵Гибонеда Хө-
дан шәв хәвнеда Сьлеманва хөйа
бу у Хвәде готе: «Тө чь бьхвази,
Әзе бьдьмә тә» ⁶Сьлеман гот: «Тө
һьндава хөламе Хвә, баве мьн
Дауьдда гәләки дьлшәват буйи,
чьмки әв ль бәр Тә сәр амьни-
йе, р'астийе бу у һьндава Тәда бь
сьтқе дьле р'аст дьчу. Тә һьндава
вида әв дьлшәватийа мәзьн да
к'ьфше у көр'әк да ви, кө иро ль
сәр т'әхте ви р'уныштиә. ⁷У һьһа
Хөдан, Хвәдейе мьн, Тә хөламе
Хвә дәвса баве мьн Дауьд кьрә
п'адша, ле әз хортәки хьшим ьм,

к'этын р'абуне нъзаньм. ⁸ Хөламе Тэ нава щьмэ'та Тэйэ бьжартида йэ, щьмэ'т оса бей'есаб зедэ буйэ кё эв найе жьмаре. ⁹ Ньһа Тё сэрвахтийе бьдэ хөламе Хwэ, wэки сэр щьмэ'та Тэда бьньһер'э, кё қәнщи у хьрабийе жь һэв дэрхэ, йан на, к'и дыкарэ һ'акьмтийе ве щьмэ'та Тэйэ һақас гьран бькэ?» ¹⁰ Эв хwэстьна Сълеман ль Хөдан хwэш һат. ¹¹ һынге Хwэде готэ wi: «Тэ кё эв тьшт хwэст у бона хwэ э'мьре дьреж, һэбук, оса жи э'мьред нэйаред хwэ нэхwэст, ле хwэр'а сэрвахти хwэст кё сэр һэқи-нэһэқийеда бьньһер'и, ¹² ва Эзе wэкэ хwэстьна тэ бькьм. Эзе һ'ше сэрвахтийе у фэ'мкьрьне бьдьмэ тэ, оса кё нэ бэри тэ мина тэ һэбунэ, нэжи пэй тэр'а we һэбьн. ¹³ Оса жи тьште кё тэ нэхwэст Мьн да тэ, һьн һэбук, һьн жи қэдьр, оса кё нава т'эмамия р'ожед тэда, п'адшаки мина тэ we т'өнэбэ. ¹⁴ һэгэр тө р'ийед Мьнда һэр'и, қэйдэ-қанун у т'эмийед Мьн хwэй ки, чава баве тэ Даwьд дьчу, Эзе э'мьре тэ дьреж кьм». ¹⁵ Сълеман һ'шйар бу, дина хwэ даие эw хэwн бу. Эw һатэ Оршэлиме, ль бэр Сьндоқа^ф Пэймана Хөдан сэкьни, дийарийед^ф т'эвайишэwате у һэлэқэтийе дан, һ'эму хөламед хwэр'а мэсрэф дани.

Сэрвахтийа Сълеман

¹⁶ һынге дё к'өлфэтед нэ р'ийа хwэда һатьнэ щэм п'адше у ль бэр wi сэкьнин. ¹⁷ Көлфэтэке гот: «Хwэйе мьн, эз у эва к'өлфэта малэкеда дьман у we маледа щэм

we зар'эк мьнр'а бу. ¹⁸ Пэй се р'ожар'а, эвер'а жи зар'эк бу, эм щики бун, маледа кэсэки хэриб т'эви мэ т'өнэбу, эм һэр дё т'эне малда бун. ¹⁹ Көр'е ве к'өлфэте шэв мьр, чьмки эве хwэ авитьбу сэр. ²⁰ Эва ниве шэве р'адьбэ, гава щарийа тэ р'азайи буйэ, зар'а мьн жь щэм мьн һьлдьдэ дьбэ дькэ п'ашьла хwэ, ле көр'е хwэйи мьри тинэ дькэ п'ашьла мьн. ²¹ Гава эз сьбе зу р'абум кё көр'е хwэ бьмежиньм, мьн дина хwэ даие we эw мьри йэ. Гава сьбэ зэлал бу, мьн дина хwэ даие кё эва эw көр'е мьнр'а буйи нинэ». ²² һынге к'өлфэта дьн гот: «На, йе сах көр'е мьн э, ле йе мьри көр'е тэ йэ». Ле эве гот: «На, йе мьрийэ көр'е тэ, ле йе сах көр'е мьн э». Аһа ль бэр п'адше қьр'ка һэв дьгьртьн. ²³ һынге п'адше гот: «Эва дьбежэ: «Эви сах көр'е мьн э, ле йе мьри көр'е тэ йэ», йа дьн жи дьбежэ: «На, йе мьри көр'е тэ йэ, ле йе сах көр'е мьн э»». ²⁴ П'адше гот: «Шурэки мьнр'а биньн». У шурэк п'адшер'а анин. ²⁵ П'адше гот: «Эве зар'а сах бькьнэ дё п'ара, ниви бьдьнэ йэке, ниви жи йэке». ²⁶ һынге дьле эве к'өлфэта дийа зар'а сах, сэр көр'е we шэwьти, хwэ авитэ п'адше у гот: «Хwэйе мьн! Эве зар'а сах бьдьнэ we, т'эне нэкөжьн». Ле йа дьн гот: «Текьнэ дё п'ара, нэ бьра мьнр'а бэ, нэ жи тэр'а». ²⁷ һынге п'адше вэгэр'анд у гот: «Эве зар'а сах гэрэ нэкөжьн, бьдьнэ к'өлфэта э'wльн, чьмки эва йэ дийа ве зар'е». ²⁸ У т'эмамия Исраеле эв диwанкьрьна п'адше бьһист, жь п'адше тьрсийан, чьмки

дитын кө сэрвахтияа Хwаде т'эви
wi бу у эw сэр һэqийе бу.

Qöльхк'аред Сълеман

4 ¹ Сълеман бу п'адше сэр т'э-
мамияа Исраеле. ² Qöльхк'а-
ред wi эвана бун: Э'зарйайе көр'е
Садоq к'ахин бу, ³ Елиһ'орэф у
Аһ'ийайе көр'ед Шиша нвиск'ар
бун, Йеһошэфате көр'е Аһ'илуд
жи к'атьбе һ'окөмәте бу. ⁴ Бьнайе
көр'е Йойада сэрәскәр бу, Садоq
у Эбиатар жи к'ахин бун. ⁵ Э'за-
рйайе көр'е Нат'ан сэр сәрwerед
qэза бу, Забуде к'аhini көр'е На-
т'ан һогьре п'адше бу. ⁶ Аһ'ишар
wә'иле мала п'адше бу, Адони-
раме көр'е Э'бда жи сэр п'алед
борщдар бу. ⁷ Донздәһ сәрwerед
Сълеманә сэр т'эмамияа Исраеле
һәбун, кө п'адша у мала wi нан-ав
дькьрын, һәр йәки салета мәнәке
хөрәк wanр'а дьгиһанд. ⁸ Эв бун
навед wan: Бән-һ'ур сэр ч'ийа-ба-
нийед Эфраиме бу. ⁹ Бән-Дәqәр
сэр Маqасе, Шаһалбиме, Бет'-Шә-
мәше, Әйлон Бет'-һ'анан бу. ¹⁰ Бән-
һ'әсәд сэр Арубот'е бу, Соһоһ у
т'эмамияа әрде һ'ефәре жи бьн
дәсте wiда бун. ¹¹ Бән-Абинадаб
сәр әрде гьред Дөр'е бу, Тапат'а
qиза Сълеман жи кәванийа wi
бу. ¹² Баһанайе көр'е Аһ'илуд, сэр
Т'анак'е, Мегидойе у т'эмамияа
Бет'-Шьане бу, кө незики Сарт'ане
бу, әw дьк'әтә бьнат'ара Йизрәһеле
у жь Бет'-Шьане һ'әта Абел-Мь-
һ'олайе у wi алиие Йоqmьһаме.

¹³ Бән-Гебәр сәр Р'амот'-Гилә'де бу,
Wаргәһед Йаир көр'е Мьнашәйә
Гилә'деда^ф, шест бажаред мәзьнә
суркрийә бь зәр'зед сьфьрә qэза
Арговейә Башанеда^ф бьн дәсте
wiда бун. ¹⁴ Аһ'инадаб көр'е Идо
сәр Маһ'анайиме бу. ¹⁵ Аһ'имас сэр
Нәфтәлийе бу, әwi qиза Сълеман
Басмәт' станд. ¹⁶ Баһанайе көр'е
һ'ушай сэр Ашере у Бә'лот'е бу.
¹⁷ Йеһошэфате көр'е Паруах сэр
Исахаре бу. ¹⁸ Шимийе көр'е Ела
сәр Бьнийамине бу. ¹⁹ Гәбәре көр'е
Ури сэр wәлате Гилә'де бу, сэр
wi әрде wәхтәке Сихоне п'адше
әморийа^ф у Оге п'адше Башане
бун. Оса сэр wi wәлати т'әне сәр-
werәк һәбу.

Хер у хwәшийа п'адшатийа Сълеман

²⁰ Цьһуда у Исраел беһ'әсаб
зедә бун, мина qума дәве бә'ре
бун, дьхwарьн вәдьхwарьн у ша
дьбун. ²¹ Сълеман һ'әму п'адшати
кьрьнә бьн дәсте хwә, жь ч'әме Фь-
рате һ'әта wәлате фьльстинийа^ф у
синоре Мьсьре. Вана хәрщ данин
у т'эмамияа әмьре хwә хөламти
Сълеманр'а кьрьн. ²² Хөрәке мала
Сълеманә р'ожәке әв бу: Си к'ор'*
аре хас бу, шест к'ор' жи арванед
майин бун, ²³ дәһә дәwаред п'уте-
да, бист дәwаред ч'ерә у сәд пәз
бун, хенци гак'увийа у хәзала,
каред хәзала у мьришкед дәр-
маликьри. ²⁴ Сълеман сәрwerийа
т'эмамияа әрде һ'әта ч'әме Фьрате

* 4:22 «К'ор'әк» дәрданәкә wәкә дөсьд у бист литьри бу.

4:21 Дәстпәбун 15:18; Дирок II, 9:26.

дъкър, жь Типсаhe h'эта Газза-
йе, сэр h'эму п'адшайед ви али-
йе ч'эме Фьрате, т'эви h'эмуьед
дор-бэред хwэ нава э'дльайийеда
бу. ²⁵Нава т'эмамия р'ожед Съле-
манда, Щьхуда у Исраел жь Дане
гьрти h'эта Бир-Шевайе, хэр кэси
бын сийа тьри у нежиред хwэда
бехофийеда дьжит. ²⁶Чьл h'эзар
афьр'ед хэспед э'рэбед Сълеман
hэбун, донздэh h'эзар жи сийари.[†]
²⁷Ван сэрwера, хэр кэси сьрийа
мэha хwэда, Сълеман п'адша у h'э-
муьед сэр сьфра Сълеман п'адша
т'ер дькърын, тьштэк кем нэдьбу.
²⁸Оса жи бона хэспед э'рэба у
хэспед сийарийа, хэр кэси сьри-
йа хwэда, хаqас щэh у ка данинэ
ви щийи, к'идэре кэ лазьм буйа.
²⁹Хwэде сэрвахти у билантикэ
гэлэки мэзын да Сълеман у дьлэ-
ки фьрэйи аqьл, wэкэ qума дэве
бэ'ре. ³⁰Сэрвахтияа Сълеман жь
сэрвахтияа h'эму р'оһьлатийа у
т'эмамия сэрвахтияа Мьсьре
зедэтьр бу. ³¹Эw жь h'эму мэрьва
сэрвахттьр бу, жь Ет'ане жь бэрэ-
ка Зэрах у кэр'ед Маh'ол: неман,
К'алк'ол, Дарда. Эw нава h'эму
мьлэтед дор-бэрада бу йэки бь
нав у дэнг.* ³²Эwi ce h'эзар мэсэ-
лэ готын у h'эзар у пенщ стьранед
ви бун.[†] ³³Эwi авитэ сэр дара, жь
эрзед Лобнана^ф гьрти h'эта хусо-
па^ф ль сэр диwер шин дьбэ. Оса
жи сэр h'эйwана, тэйрэда, шуль-
кийа у мэсийа. ³⁴Жь h'эму мьлэ-

та дьхатын сэрвахтияа Сълеман
дьбьһистьн, жь алийе wan h'эму
п'адшайед дьнйайеда, к'ижана
бона сэрвахтияа wi бьһистьбун.

Т'эвдарэке
чекьрна П'арьстгэhe^ф
(Дирок II, 2:1-16)

5 ¹h'ирам п'адше Суре гава бь-
хист кэ Сълеман дэwса баве
хwэ п'адша hatийэ р'ункьрне,
эwi бэрдэстийед хwэ сэр wiда
шандьн, чьмки нава h'ирам у Да-
wьдда т'эме т'эфаqi hэбу. ²Съле-
ман жи шаб сэр h'ирамда шанд у
гот: ³«Тэ зани, кэ баве мьн Даwьд,
р'уйе wan шэр'ед мьлэтайэ дор-
бэра нькарьбу бона наве Ходан
Хwэдейе хwэ Ханэк чекьра, h'эта
кэ Ходан дьжмьн кьрынэ бьне нь-
гед wi. ⁴Ле ньha Ходан Хwэдейе
мьн, h'эму алийава р'ьh'эти дайэ
мьн, нэ нэйар hэйэ, нэжи qэзи.
⁵У чава кэ Ходан баве мьн Да-
wьдр'а гот: «W кэр'е тэйи кэ дэ-
ль сэр т'эхте тэ дэwса тэ бьдьмэ
р'уныштандьне, эwe бона наве Мьн
Хане чекэ», ньha нета мьнда hэйэ,
кэ эз наве Ходан Хwэдейе хwэ-
р'а Ханэке чекьм.[†] ⁶Дэ ньha э'мьр
кэ, кэ бона мьн эрзед Лобнана
бьбьр'ын. Бьра хэламед мьн т'эви
хэламед тэ бын, ле hэqe хэламед
тэ эзе бьдьмэ тэ, хаqаси чьqаси
кэ тэ к'эфш ки. Тэ р'ьнд зани,
wэки нава мэда йе мина сайда-
нийа чапк дара бьбьр'ын кэсэк

* **4:31** Бьхуньн сэрньвисара зэбура 89-а.

4:26 П'адшати I, 10:26; Дирок II, 1:14; 9:25. **4:32** Мэсэлэ 1:1; 10:1; 25:1;
Стьрана Стьрана 1:1. **5:5** Самуел II, 7:12-13; Дирок I, 17:11-12.

т'өнэ». ⁷ Гава h'ирам эв готънед Сьлеман бьхистън, гэлэки ша бу у гот: «Бъра иро Ходан бьмбарэк бэ, wэки к'ор'эки аha сэрwахт да Давьд к'о сэрwерийе ве щьмэ'та мэзын бькэ!» ⁸ h'ирам щаб сэр Сьлеманда шанд у гот: «Мьн бьхист бона чь к'о тэ шандьбу щэм мьн. Эзе бона даре эрзе у чаме h'эму хwэстьна дьле тэ бькьм. ⁹ Х'оламед мьне дара жь Л'обнана бэржер бь-бьнэ бэ'ре, эзе жи ван р'эшткьри сэр бэ'рер'а биньмэ wi щийе к'о т'о мьнр'а бежи, wьр эзе ван жь hэв бьдьмэ дэрхьстьне у те ван бьди щиг'оhастикьрьне. Ле бэле т'о гэрэке хwэстьна мьн бьки, х'орэ-ке мала мьн бьг'һини». ¹⁰ h'ирам wэкэ хwэстьна Сьлеман даре эрзе у чаме дане. ¹¹ Сьлеман жи бона х'орэке мала h'ирам, бист h'эзар к'ор'* гэньм у бист** к'ор' бьзьре зэйт'унейи зэлал да wi. Сьлеман hэр сал haqас х'орэк дьда h'ирам. ¹² Х'одан сэрwахти да Сьлеман, чава wир'а соз дабу. Нава h'ирам у Сьлеманда э'дьлайи бу у вана пэйман hэвр'а гьредан.

¹³ Сьлеман борще хэbate кьрэ сэр т'эмамия Иcраеле у си h'э-зар меред борщдаред хэbate т'оп бун. ¹⁴ Эвана дор-дор м'эне д'эhэ h'эзар дьшандьнэ Л'обнана, эвана м'эhэке Л'обнана бун, д'о м'эна жи малед хwэда бун. Адонирам сэр

ван борщдаред хэbatep'а к'ьфш-кьри бу.[†] ¹⁵ Оса жи h'эфте h'эзар барк'ешед Сьлеман hэбун у ч'ийа-банийада жи h'эйште h'эзар кэвьр-бьр' бун, ¹⁶ хенщи ван, Сьлеман се h'эзар у сесьд сэрwер жи сэр хэbatep'а к'ьфш кьрьн, чава сэрwеред хэбатк'ара. ¹⁷ П'адше э'мьр кьр к'о кэвьред мэзынэ хас бьбьр'ьн, wэки h'име Хане пе кэвьред т'эр'ьшанди бе данине. ¹⁸ Hostед Сьлеман, hostед h'ирам у гьбалийа дар у кэвьр т'эр'ьшандьн, бона чекьрьна Хане hазьр кьрьн.

Чекьрьна П'арьстг'эhe

(Дирок II, 3:1-14)

Б ¹ Чарсьдh'эйштесалийа дэр-к'этьна Иcраелейэ жь wэлате Мьсьре у чарсалийа п'адшати-йа Сьлеманэ сэр Иcраеле, м'эна Зиwеда*, awa готи м'эна д'одада, эwi дэст бь чекьрьна Хана Х'одан кьр. ² Дьрежайа Хана к'о Сьлеман п'адша бона Х'одан чекьр шест зэнд бун, бэрайа we бист зэнд, бьльндайа we жи си зэнд бун. ³ Дь-режайа сьвдэра П'арьстг'эhe^ф бист зэнд бу, эw wэкэ бэрайа Хане бу, ле алийе нэ'тька Ханева бэрайа сьвдэре д'эhэ зэнд бу. ⁴ П'энщэред Хане мина ковька читкьри чекьр. ⁵ Эwi диwаре дора Ханева, awa готи диwаре дора Хане у Щи-йе^ф Пирозва, hэр алийава к'олин

* **5:11** «К'ор'эк» дэрданэке wэкэ д'осьд у бист литьри бу.

** **5:11** Wэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда у Дирок II, 2:10-да ньвисар э: «Бист h'эзар бат, awa готи д'о h'эзар к'ор'».

* **6:1** М'эна «Зиwe» анэгори салнэ'ма иройин жь ниве м'эна чарада дэстпедькэ, h'эта ниве м'эна пенца.

5:14 П'адшати I, 12:18.

чекьрын. ⁶Бэрайа қате вани бьни пенщ зэнд бун, йе наве шэш зэнд бун, ле йе сьсийа һ'эфт зэнд бун. К'еранед һәр қате көлине, һәр дө алийава сэр диواره һәр қате жерьн дьсэкьнин. ⁷Оса кө к'еранед һәр қати нэдык'этьнэ диваред Хане. ⁸Гава Хан дьһатэ чекьрне, эв пе көвьред к'арханеда һазьркьри дьһатэ чекьрне у дэнге чакуч', бьвьр, йан һащэтэки һ'эсьнийи майин чекьрна Ханеда нэдьһатэ бьһистьне. ⁹Дэре қате навин алийе Ханейи р'астева бу, п'епэлинга зьвьр'оква һьлдык'ьшийанэ қате дөда у жь йе дөда жи һьлдык'ьшийанэ йе сьсийа. ¹⁰Эви Хан да сэкьнандьне хьлаз кьр, пе к'еран у т'эхтед даред эрзе ар'ик ава кьр. ¹¹Бьльндайа һәр қате дора Хане пенщ зэнд бу, эвана пе к'еранед даред эрзе диواره Ханева гьредайи бун. ¹²Һынге хэбэра Хөдан Сьлеманр'а һат у гот: ¹³«Бэле тө ве Хане чедьки, ле Эзе һынге ве готьна Хвэйэ һьндава тэда кө Мьн баве тэ Давьдр'а готийэ биньмэ сери, һэгэр тө пе қэйдэ-қанунед Мьн р'е һэр'и, гөһ бьди қьраред Мьн у һ'эму т'эмийед Мьн хвэйки, бьқэдини. ¹⁴Эзе жи нава ираелийада бьминьм у щьмэ'та Хвэйэ Исраеле нөһельм».

¹⁵Сьлеман аһа Хан чекьр у хьлаз кьр. ¹⁶Эви диваред һьндөр'да пе даред эрзе т'эхтэ кьрын, жь жера диверда гьрти һ'эта к'еранед ар'ике һьндөр' т'эхтэ к'ьшандьне у навгэр'а Хане жи пе т'эхте чаме

т'эхтэ кьр. ¹⁷Ханеда сэре жорьн эви жь дьрежайе бист зэнд, жь жера диوارهда гьрти һ'эта ар'ике пе т'эхте даред эрзе т'эхтэ кьр. Бь ви авайи щики пироз бона Щийе^ф һэри Пироз к'ьфш кьр.[†] ¹⁸Ле эв п'ара Ханейэ кө пешбэри Щийе һэри Пироз мабу, дьрежайи чьл зэнд бун. ¹⁹Һьндөр'е Хане сэр даред эрзе мина севька у гөлед вэбуйи һатьбунэ к'оландьне. ²⁰Һ'эму пе даре эрзе кьраскьри бу, көвьрэк нэдьһатэ к'ьфше. ²¹Һьндөр'е Ханеда, ль сэре жорьн Щийе һэри Пироз чекьр, вэки Сьндора Пэймана Хөдан дайнэ вьр. ²²Дьрежайи, бэрайи у бьльндайа Щийе һэри Пироз бист зэнд бун. Эви гьшк зер'е хас к'ьшандэ сэр. Эв горигэһа жь даре эрзе жи зер' кьр. ²³Сьлеман һьндөр'е Хане зер'е хас к'ьшанде у зьнщирэкэ зер' жи авитэ пешийа Щийе һэри Пирозийи зер'кьри. ²⁴Т'эмамайа Хане эви зер' кьр, һьндөр'да гьшк пева һ'эта хьлазийе. Горигэһа пешбэри Щийе һэри Пироз жи гьшк зер' кьр.[†] ²⁵Щийе һэри Пироз пе даред зэйт'уне дө херубед^ф бьльндайа дэһэ зэнда чекьрын.[†] ²⁶Һэр баскэки херуб пенщ зэнд бун, жь сэре баскэки һ'эта сэре баске дьн дэһэ зэнд бун. ²⁷Херубе дьн жи дэһэ зэнди бу, һэр дө херуб жи чапэке у щур'эки бун. ²⁸Бьльндайа һэр дө херуба жи дэһэ зэнд бун. ²⁹Эви херуб данинэ һьндөр'е Щийе һэри Пироз, баске херуба вэкьри бун, баске йэки диварэки

6:16 Дэрк'этын 26:33-34. **6:22** Дэрк'этын 30:1-3. **6:23-28** Дэрк'этын 25:18-20.

дык'эт, баске йэки жи диварэки у баскед ванэ дьн жи нава Хане-да йэк йэки дык'эт. ²⁸ Эви херуб жи зер' кьрын. ²⁹ Эви сэр һэр чар диваред Хане, һын сэр диваред Щийе һэри Пироз, һын жи сэр диваред Щийе Пироз, херуб, даред хөрма у гөлед вэбуйи к'оландьн. ³⁰ Оса жи навгэр'а ван һэр дө щийа зер' кьр. ³¹ Қатед дәре бона к'этына Щийе һэри Пироз, эви жь даре зэйт'уне чекьрын, даре нэ'тыка дери р'эхдэрийава п'арэкэ жь пенщ п'аред бэрайа дивер бу. ³² Сэр һэр дө қатед дәрийед жь даред зэйт'уне, херуб, даред хөрма у гөлед вэбуйи к'оландьн у эв зер' кьрын. Зер' сэр херуб у даред хөрмава к'отан. ³³ Оса жи жь даред зэйт'уне р'эхдэри бона дәре бэр Щийе Пироз чекьрын, эв жь бэрайа чар п'аред дивер п'арэк бу. ³⁴ Һэр дө қате дәри жь даре чаме бун у һэр қатэк жи дөта сэр һэвда қат дьбун. ³⁵ Ль сэр ван, херуб, даред хөрма у гөлед вэбуйи к'оландьн у зер' к'ышандьнэ сэр ван. ³⁶ Һ'эвша һьндөр', эви нава се щергед кэвьред т'эр'ышандида, щергэк жи пе к'еранед даре эрзе чекьрын. ³⁷ Һ'име Хана Ходан, сала чара, мәһа Зиведед һатэ авитьне ³⁸ у сала йанздэһа, мәһа Буледа, ава готи мәһа һ'эйштада Ханэ һатэ хьлазкьрыне, һ'эму п'аред вева у һ'эму авазед вева. Сълеман һ'эфт салада эв чекьр.

Чекьрына мала Сълеман

7 ¹ Ле Сълеман мала хвэ сез-дәһ салада чекьр у гьшк сэр һэвда ани. ² Эви Мала Дарьстана Лөбнанае жи чекьр, дьрежайа we сэд зэнд бу, бэрайа we пенци у бьльндайи жи си зэнд. Эв сэр чар щергэ стунед даре эрзе бу у к'еранед эрзе жи сэр стунар'а дьчун. ³ Бана we пе т'эхте даре эрзе сэр чьл у пенщ к'еранед сэр стуна авакбри бу, һэр щергэ жи панздәһ к'еран бу. ⁴ Пешбэри һэв се щергэ сэр һэв п'энщэрэ һэбун. ⁵ Һ'эму дәри у р'эхдэри* чаргошэ бун, п'энщэрэ жи пешбэри һэв се щергэ бун. ⁶ Дьрежайа пенци зэнди у бэрайа си зэнди пе стуна сьвдэрэк чекьр, пешбэр жи дуса сэр стуна банэк ава кьр. ⁷ Оса жи ода һэрэме чекьр, кө диван ль вьр дыкьр, ава готи Ода Диванхане. Навгэр'а we һ'эта ар'ике даре эрзева ньхамти бу. ⁸ Эв мала кө теда дьма жи, һ'эвшэкэ дьнда, пышт we ода һэрэме бь ви щур'е һостэтийе чекьри бу. Сълеман аһа жи малэк бона қиза Фьрэвьнэ кө стандьбу чекьр. ⁹ Эв һ'эму мал жь дэрвава һ'эта һ'эвша мэзын пе кэвьред хас, чапкьри у пе бьр'эке һэр алийава бьр'и, жь һ'им гьрти һ'эта сери чекьри бун. ¹⁰ Һ'им жи пе кэвьред хасэ мэзын дани бун, һьнэк пе кэвьред дәһэ зэнди, һьнэк жи пе кэвьред һ'эйшт зэнди. ¹¹ Сэр жи кэвьред хас бун, чапкьрийэ т'эр'ышанди, өса жи даред

* 7:5 Вөлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда ньвисар э: «һ'эму дәри у п'энщэрэ».

7:8 П'адшати I, 3:1.

эрзе. ¹² Дора ве һ'эвшаша мэзынэ ван мала, пе се щергэ кэвьред т'эр'ьшанди у щергак жи к'еранед даред эрзе чекьри бу, мина һ'эвшаша Хана Ходанэ һьндөр' у сьвдэра Хане.

Къред һ'ирам

¹³ Сьлеман п'адша мэри шан-дэ Суре у һ'ирам да анине. ¹⁴ Эв жь қэбила Нэфтэли, көр'е жьнэкэ би бу, баве ви сурики сьфьркэр бу. һ'ирам алиие шьхөле сьфьр-да пьспорэки сэрвахт, билан у занэ бу. Эва һатэ шэм Сьлеман п'адша у һ'эму шьхөлед кө wir'a готын кьрын.

Стунед сьфьр (Дирок II, 3:15-17)

¹⁵ Дө стунед сьфьр р'окьрын, бьльндайа һэр йэки һ'иждэһ зэнд бу у гьловэр'ийа ван һэр йэки жи донздэһ зэнд бу*. ¹⁶ Эви дө к'офи-йед сьфьр р'окьрын, кө бькьнэ сэре стуна, бьльндайа һэр к'офи пенц зэнд бу. ¹⁷ Бона к'офийед сэре стуна, мина т'ор'а зьнцир һунандьн, бона һэр к'офийе һ'эфт зьнцир. ¹⁸ Аһа стун чекьрын у дө щергэ гөпькед һ'ьнара авитьнэ дора т'ор'а, вэки сэре һэр к'офийе стуна һ'ьнарава бенэ гьртъне. ¹⁹ К'офийед сэре стунед сьвдэреда чар зэнд бун, аһазе гөлед сосьни чекьри. ²⁰ Сэр қьр'ька к'офийед һэр дө стуна, не-зики т'ор' дөсьд гөпькед һ'ьнарайэ

щергэкьри доре бун. ²¹ У эв стун сьвдэра Парьстгәһеда данэ сэкь-нандьне. Стуна мьле р'асте да сэкь-кьнандьне, наве ве дани Йахин, стуна мьле ч'эпе да сэкьнандьне, наве ве дани Боваз*. ²² Сэре стуна нэхше аһазе гөле сосьна һэбун. Аһа шьхөле стуна хьлаз бу.

Бэ'ра^ф сьфьрин (Дирок II, 4:2-5)

²³ Эви т'эштэкэ наве ве «бэ'р» да р'окьрне. Жь сэрики бэ'ре һ'эта сэре дьн дэһэ зэнд бу, т'эмамыйа хвэва гьловэр' бу. Бьльндайа ве пенц зэнд бу, гьловэр'ийа ве жи си зэнд бу. ²⁴ Бьн лева доре дө щер-гэ гьрькед мина көндьра бун, кө дора ве гьртъбун, һэр зэндэкеда дэһэ гьрьк бун, дора т'эмамыйа бэ'ре гьртъбун. Эв гьрьк шарэкер'а бэ'рева һатъбунэ р'окьрне. ²⁵ Эв бэ'р сэр ван донздэһ гайа сэкьни бу, жь ван сьсийа бэрбь бакөре дьньһер'и, сьсийа р'оавайе, сьси-йа башуре, сьсийа жи р'оһьлате. Бэ'р сэр пышта ван бу у пашьла ван һ'эмуя алиие һьндөр'да кьри бун. ²⁶ Қальмайа ве чар т'ьли бу, лева ве мина лева финщане, чаһа гөлед сосьне чекьри. Эве дө һ'эзар бат* ав һьлдьда.

Гьльбьред сьфьрин

²⁷ Дэһэ гьльбьред сьфьрин чекь-рын, дьрежайа һэр гьльбьре чар зэнд

* **7:15** Анэгори Йеремийа 52:21, һэр стун вала бу у қальмайа диһаре ве чар т'ьли бу.

* **7:21** «Йахин» бь ибрани те фэ'мкьрне: «Эви т'эстиқ кьр». «Боваз» бь ибрани те фэ'м-кьрне: «Пе қэһата Ви». Фэ'мина һэр дө стуна бь һэвр'а аһа те фэ'мкьрне: «Эви бь қэһата Хвэ т'эстиқ кьр».

* **7:26** «Батэк» дэрданэкэ вэкэ бист у дө литьри бу.

бу, бэрайи чар зэнд, бьльндайи жи се зэнд бу. ²⁸ Эw гьлбър аha чекьри бун, эw читкьри бу у сэльк хэбун, хэр сэльк дьк'этьнэ нава к'эртед чита. ²⁹ Сэр ван сэлькед читада, шер, га у херуб дэрхьсти бун. Ёса жи сэр кэвийед читайэ жор у жер бьне шер у га нэхшава хэмьланди бун. ³⁰ Хэр гьлбър чар т'экед ванэ сьфьрин у бэфшед ванэ сьфьрин хэбун. Сэр хэр чар э'нишка бьнгәhed мина сэрмьлка хэбун, эw һьнда хэр нэхшед хэмьландийэ сэр э'нишка бун бэрошеда т'эвайи, р'окьри бун. ³¹ һьндөр'е гьлбьрада т'ацэки мина бьнгәһаки гьловэр' бьльндайа зэндәке бу у гьловэр'и жи зэнд-нивәке бу, дэве wi нэхшкьри бу. Чита сэлькайэ гьлбьре чаргошэ бу, нэ гьловэр'. ³² Бьн кэвийед сэлькада чар т'эк хэбун у бэфше т'эка гьлбьрава бун, бьльндайа хэр т'эки зэнд-нивэк бу. ³³ Аwазе т'эка мина awазе т'экед э'рэба бун. Бэфшед ван, т'оцед ван, шишькед ван у гьлбьред ван һ'эму жи р'окьри бун. ³⁴ Сэр хэр чар э'нишкед гьлбьра, сэрмьлкэк пева р'окьри дэрдьк'эт. ³⁵ Жора гьлбьре бэрсту һэбу бьльндайа we нив-зэнд бу, сэрмьлк у сэльк жи гьлбьрва р'окьри бун. ³⁶ Сэр р'уйед сэрмьлка у сәлед ван, к'идәре кә ци һэбу херуб, шер у даред хөрма ньгьранди бун, дора жи нэхшва хэмьланди бун. ³⁷ Эв хэр дәһә гьлбър аha чекьрын, жь ван хэр йәк жи чапәке, awазәки р'окьри бун. ³⁸ Эwi дәһә бэрошед сьфьрин чекьрын, хэр бә-

рошәке чьл бат һьлдьда, хэр йәк жь ван чар зэнди бу у ль сэр хэр дәһә гьлбьра жи бэрошәк бу.[†] ³⁹ Пенц гьлбър данинә ль мьле Ханейи р'асте у пенц жи мьле ч'әпе. Бэр жи дани ль мьле Ханейи р'асте, бэрбь башур р'оһьлате.

Р'эқәма

һацәтед П'арьстгәһе

(Дирок II, 4:11–5:1)

⁴⁰ һ'ирам бэрош, мэр'ьк у т'әшт чекьрын. һ'ирам аha һ'эму шьхөле Сьлеман п'адша, кә эwi бона Хана Хөдан дькьр, хьлаз кьр. ⁴¹ Аwа готи хэр дө стун, хэр дө т'ашед к'офийед ль сәре стуна, хэр дө т'ор'ед нэхшайэ ль сэр т'ашед к'офийед сэр стуна, ⁴² хэр дө т'ор'ед чарсьд һ'ьнари, хэр т'ор'әк дө щергә һ'ьнар, бона ньхамтьна хэр дө т'ашед к'офийед ль сәре стуна. ⁴³ Дәһә гьлбър, дәһә бэрошед ль сэр гьлбьра. ⁴⁴ Бэрәк у донздәһ гайед бьн бэрәда. ⁴⁵ Жь сьфьре бьрқок бэрош, мэр'ьк у т'әшт, эв һ'эму һацәтед кә һ'ирам Сьлеман п'адшар'а бона Хана Хөдан чекьр. ⁴⁶ П'адше эвана дәшта ч'әме Урдөнеда, навбәра Сукоте у Сарт'ане, эрде ахинда данә р'окьрьне. ⁴⁷ Сьлеман эв һацәтана пе мезине нә к'ьшандьн, чьмки һақас зәф бу, кә һ'әсабе сьфьр т'өнәбу. ⁴⁸ Сьлеман өса жи һ'эму һацәтед Хана Хөдан данә чекьрьне: Горигәһа зер'ин, т'әхте зер'ин кә нане^ф Хwәдер'а дайи дьһатә сэр,[†] ⁴⁹ шәмданед пешбәри Шийе һәри Пироз жь зер'е

7:38 Дәрк'этьн 30:17-21. 7:48 Дәрк'этьн 30:1-3; 25:23-30.

хас чекъри, кӧ пенц алиие р'асте бун, пенц жи алиие ч'эпе бун. Гӧл, ч'ъра, муч'ькед зер'ин.^{† 50} У жь зер'е хас г'ас, мӧқас, т'ӧшт, бьхурданг у агьрданг данӧ чекърьне, ӧса жи зэр'зед дӧред ода һьндӧр', а̀а готи Щийе һӧри Пироз у зэр'зед дӧред ода П'арьстгӧе пе зер' данӧ чекърьне.⁵¹ Бь ви а̀аи Сьлеман п'адша һ'ӧму шьхӧле бона чекърьна Хана Хӧдан сӧр һӧвда а̀ни. Паше Сьлеман һ'ӧму тьштед баве хвӧ Даьдӧ к'ьфшкьри, а̀а готи зер', зив у хур-мур бьрын кьрьнӧ хьзна Хана Хӧдан.[†]

**Сьндоқа Пӧймане
тиньнӧ П'арьстгӧе**
(Дирок II, 5:2–6:2)

8¹ һьнге Сьлеман п'адша р'ус-пийед^ф Израеле у һ'ӧму сӧр-веред қәбила^ф, мӧзынед малбӧтед Израеле цьвандьнӧ щӧм хвӧ Оршӧлиме, вӧки Сьндоқа Пӧймана Хӧдан жь бажаре^ф Даьд, а̀а готи жь Сийоне^ф һӧвраз биньн.[†]
² һ'ӧму израели мӧһа һ'ӧфта Ет'ане, һатьнӧ щӧжьне щӧм Сьлеман п'адша цьвийан.[†]
³ һ'ӧму р'успийед Израеле һатьн у к'аһина Сьндоқ сийар кьрын.
⁴ К'аһин у левийа^ф Сьндоқа Хӧдан, Коне Щьвине у һӧр тьштед пирозӧ Конда сийар кьрын, һӧвраз бьрын.
⁵ Сьлеман п'адша у т'ӧмаийа мьхӧлқӧта Израелейӧ ль щӧм ви цьвийайи,

пешийа Сьндоқева дьчун, пӧз у дӧ-вар қӧрбан дькьрын, ӧса бех'асаб бун, вӧки ӧв нӧдьяһатьнӧ жьмаре.
⁶ К'аһина Сьндоқа Пӧймана Хӧдан бьрьнӧ щийе вейи ода һьндӧр'е Хане, а̀а готи Щийе һӧри Пироз, данинӧ бьн п'ӧр'ед херуба.
⁷ Херуба п'ӧр'ед хвӧ вӧкьрьбунӧ сӧр щийе Сьндоқе у жорда Сьндоқ у дӧстуйед вӧ дьньхамтьн.
⁸ Дӧсту ӧса дьреж бун, вӧки сӧре дӧстуйа жь Щийе Пирозва, пешбӧри Щийе һӧри Пирозва хӧйа дьбун, ле жь дӧрвава хӧйа нӧдьбун. ӊв һ'ӧта иро жи вьр ьн.
⁹ Сьндоқеда пештьри ван һӧр дӧ сӧлед кӧвьри, тьштӧки майин т'ӧнӧбу, к'ижан кӧ Муса сӧр ч'ийаие һ'ӧребе* ӧв кьрьбунӧ вьр, дӧра кӧ Хӧдан т'ӧви израелийа пӧйман гьреда у ӧв жь Мьсьре дӧрхьстьн.[†]

¹⁰ Гава к'аһин жь Щийе Пироз дӧрк'ӧтьн, ӧ'вр Хана Хӧдан т'ьжи кьр,[†]
¹¹ у жь дӧст ӧ'вр к'аһин нькарьбун қӧльхе хвӧда бьмана, чьмки р'умӧта^ф Хӧдан Хана Хӧдан т'ьжи кьрьбу.
¹² һьнге Сьлеман гот: «Хӧдан гот кӧ ӊв мьж-думанеда дьминӧ.[†]
¹³ Ле мьн Ханӧкӧ ӧса чекър щийе кӧ Тӧ һ'ӧта-һ'ӧтайе теда бьмини.»

**Сьлеман щьмӧтер'а
хӧбӧр дьдӧ**
(Дирок II, 6:3-11)

¹⁴ П'адше бӧре хвӧ щьмӧте-да кьр у дӧа т'ӧмаийа щьвина

* 8:9 «һ'ӧреб» навӧки Синайейи^ф дьн ӧ.

7:49 Дӧрк'ӧтьн 25:31-40. 7:51 Самуел II, 8:11; Дирок I, 18:11. 8:1 Самуел II, 6:12-16; Дирок I, 15:25-29. 8:2 Қануна К'аһингийе 23:34. 8:9 Дӧбарӧкьрьна Қануне 10:5. 8:10-11 Дӧрк'ӧтьн 40:34-35. 8:12 Зӧбу 18:11; 97:2.

Израеле кър, т'эмамия щьвина Израеле жи сэр п'ийа сэкьнибу. ¹⁵Эви гот: «Бъра бьмбарэж^ф бэ Хөдан Хвэдейе Израеле, кь бь дэве Хвэ т'эви баве мьн Дауьд хэбэр да у бь дэсте Хвэ ани сери, гот: ¹⁶«Жь we р'ожеда, гава Мьн щьмэ'та Хвэ Израел жь Мьсьре дэрхьст, Мьн бажарэж нава т'эмамия қабилед Израеледа нэбьжарт, вэки Ханэж ле бьхата авақьрыне у наве Мьн сэр буйа, ле Мьн Дауьд бьжарт, вэки сэр щьмэ'та мьн Израеле буйа».† ¹⁷Дьле Дауьде баве мьнда жи һэбу, вэки эви бона наве Хөдан, Хвэдейе Израеле Ханэж чекьра.† ¹⁸Ле Хөдан готэ Дауьде баве мьн: «Эв йэж қэнц э кь дьле гэда һэйэ бона наве Мьн Ханэке чеки, ¹⁹ле бэле эве Хане те ченэки, ле эж кьр'е гэи жь бэдэна тэ, эве наве Мьнр'а Хане чекэ».† ²⁰Ава Хөдан готьна Хвэ ани сери, мьн вэкэ созе Хөдан, дэвса баве хвэ Дауьд гьрт, сэр т'эхте Израеле р'уныштьм у наве Хөдан Хвэдейе Израелер'а эва Хана ани сери. ²¹Мьн вьр бона Сьндоде щи һазьр кьр, к'ижанеда эж пэймана Хөдан э, йа кь Эви т'эви кал-бавед мэ гьреда, гава жь вэлате Мьсьре эж дэрхьстьн».

Дөайе Сьлеман
(Дирок II, 6:12-42)

²²Пэйр'а Сьлеман пешбэри горигэна Хөдан сэкьни, дэстед хвэ бэр т'эмамия щьвина Израеле бэрбь э'змен бьльнд кьрын ²³у гот:

«Хөдано! Хвэдейе Израеле, жор ль э'змен, жер ль э'рде Хвэдеки мина Тэ т'өнэ. Тө пэйман у һ'өба Хвэйэ һьндава ван хөламед Хвэда хвэй дьки, к'ижан кь бэр Тэ бь т'эмамия дьле^ф хвэ дьмэшьн. ²⁴Тэ чь кь э'вде Хвэ, баве мьн Дауьдр'а соз дабу ани сери у готьна дэве Хвэ пе дэсте Хвэ иро кьр. ²⁵У ньна, Хөдано, Хвэдейе Израеле, we йэке бькэ, чь кь Тэ э'вде Хвэ, баве мьн Дауьдр'а соз да у гот: «Жь тэ, we йе кь ль бэр ч'э'ве Мьн сэр т'эхте Израеле р'уни кем нэбэ, һэгэр т'эне кьр'ед тэ мьқатийе р'ийед хвэ бькьн у ль бэр Мьн оса һэр'ьн, чава кь тө ль бэр Мьн дьчуйи».† ²⁶У ньна, Хвэдейе Израеле, һиви дькьм, бьра эж готьна кь Тэ э'вде Хвэ, Дауьде баве мьнр'а гот мак бэ. ²⁷Ле гэло р'асти Хвэдейе ль сэр э'рде бьминэ? Ава э'зман у э'змане э'зманеда жи Тө щи наби, иди к'ө ма эв Хана мьнэ чекьри.† ²⁸Ле Тө Хөдан, Хвэдейе мьн, сэр дөа у һивикьрына хөламе Хвэда бьньһер'э, р'эщайе хөламе Хвэ у дөайе иро ль бэр Тэ кьри бьбьһе. ²⁹Бьра ч'э'ве Тэ шэв у р'ож ль сэр ве Хане вэқьри бэ, ль сэр ви щийи бона к'ижани Тэ гот: «Наве Мьне ль вьр бэ, вэки хөламе Тэ бэре хвэ бьдэ ви щийи дөа бькэ у Тө бьбьһейи.† ³⁰Ава р'эщайе хөламе Хвэ у щьмэ'та Хвэ Израеле бьбьһе, гава бэре хвэ бьдьнэ ви щийи кь дөа бькьн. Бэле жь э'змана, жь

8:16 Самуел II, 7:4-11; Дирок I, 17:3-10.

8:17-18 Самуел II, 7:1-3; Дирок I, 17:1-2.

8:19 Самуел II, 7:12-13; Дирок I, 17:11-12.

8:25 П'адшати I, 2:4. **8:27** Дирок II, 2:6.

8:29 Дөбарэқьрына Қануне 12:11.

щийе майина Хwэ бьбьхе. Бьбьхе у бьбахшинэ!

³¹ һэгэр йэк һындава йэкида гөнэ^ф бькэ у сонд бе сэр у эw бе ве Хане ль бэр горигэһа Тэ сонд бьхwэ*, ³²һынге Тө жь э'змен бьбьхейи у сэр хөламед Хwэда бьньһер'и, диwana нэхэq бьки у кьрна ви бини сэре ви, ле йе р'аст бесущ дэрхи, wэкэ р'астийа ви бьди ви.

³³ һэгэр щьмэ'та Тэйи Израел, жь дэст гөнэйе ль бэр Тэ кьри жь бэр дьжмын бьдэ дэр, вэгэр'э ве Ханеда хwэ бьсперэ Тэ, дөа у р'эща бькэ, ³⁴һынге Тө жь э'змен бьбьхе, гөнэйе щьмэ'та Хwэ Израеле бьбахшинэ у ван вэгэр'инэ ви wэлате, кө Тэ да кал-бавед ван.

³⁵ һэгэр жь дэст гөнэйе ль бэр Тэ кьри, э'зман бе дадане, баран нэбарэ у бона щэзайе Тэйи дайи, эw бэре хwэ бьднэ ви щийи дөа бькын у наве Тэ һьлдн, жь гөнэйед хwэ вэгэр'ын, ³⁶Тө жь э'змен бьбьхе, гөнэйе хөламед Хwэ, щьмэ'та Хwэ Израеле бьбахшинэ у р'ийа р'аст ван һин кэ, кө к'ижанеда һэр'ын у баране ль ви wэлате Хwэда бьбаринэ, к'ижан кө Тэ чава мьлк' да щьмэ'та Хwэ.

³⁷ һэгэр wэлатда бьбэ хэлайи, нэхwэшийа һ'ал, байе qжьле, к'эфьк, көли, меш-моз ле п'эйдэ бьн, йан нэйаре ван бажаре э'рде wанда дора ван бьгьрэ, йан бэлак бе сэре ван, йан нэхwэшик, ³⁸һынге гава жь нава щьмэ'та Тэ, мэрвьэк йан жи т'эмамыйа щьмэ'та Тэ Израел һэр дөа у р'эщайи

бькэ у һэр кэсе кө көла дьле хwэ пе бьһэсэ у дэстед хwэ дьрежи бэрбь ве Хане кэ, ³⁹Тө жь э'змен, жь щийе майина Хwэ бьбьхе, бьбахшинэ у мийасэр кэ, һэр кэси wэкэ р'ийед ви бьдэ ви, чьмки дьле ви Тө зани у дьле һ'эму инсанед дьнийае Тэва э'йан э, ⁴⁰wэки эw һ'эму р'ожед э'мыре хwэда жь Тэ бьтърсын, сэр ви э'рди кө Тэ да кал-бавед мэ.

⁴¹ һэгэр хэрибэки нэ жь щьмэ'та Тэ Израел, жь wэлатэки дур бона наве Тэ бе, ⁴²(чьмки эwe бона наве Тэйи мэзын у дэсте Тэйи qэwат у зэнда дьрежкьри бьбьһен), гава эw бэре хwэ бьдэ ве Хане дөа бькэ, ⁴³Тө жь э'змен, жь щийе майина Хwэ бьбьхе у мьразе ви хэриби бькэ, чь кө эw жь Тэ бьхwэзэ, wэки һ'эму мьлэтед дьнийае наве Тэ нас кьн, мина мьлэте Тэ Израеле жь Тэ бьтърсын у бьзаньбьн эв Хана кө мьн чекьрийэ, наве Тэ сэр э.

⁴⁴ һэгэр щьмэ'та Тэ ль бэр дьжмыне хwэ р'абэ шер' у we р'ейеда һэр'э, к'ижанеда Те бьшини, һынге гава эw бэре хwэ ви бажаре Тэйи бьжартида у ве Хана мьн бона наве Тэ чекьрида кьн, ль бэр Хөдан дөа бькын, ⁴⁵Тө жь э'змен дөа у р'эщайе ван бьбьхе, сэр һэqийа wанда бьньһер'э.

⁴⁶ һэгэр эw ль бэр Тэ гөнэ бькын, чьмки мэрьве бегөнэ т'өнэ у Тө ль ван һерс к'эви, wана бьди дэсте дьжмын у эw wана сьргун бьбьнэ wэлате дьжмынайэ дур

* 8:31 Бьхунын Дэрк'этын 22:7-12; Жьмар 5:11-31.

йан незик, ⁴⁷ хэгэр эвана ви вэлате сьргунийеда сэр х'ше хwэда бен, ль Тэ вэгэр'ын у ви вэлате сьргункьред хwэда хэwара хwэ Тэ дайнын у бежын: «Мэ гонэ кьр, нэхэди кьр, эм суцдар ын», ⁴⁸ хэгэр эвана бь т'эмамыйа дьле хwэ у т'эмамыйа нэфса хwэ ль Тэ вэгэр'ын у ви вэлате дьжмьни сьргунийа хwэда, ль бэр Тэ дөа бькьн, бэре хwэ бьдьнэ вэлате хwэйи, кө Тэ дабу кал-бавед ван у ви бажаре Тэйи бьжарти, öса жи эве Хана мьн бона наве Тэ чекьри, ⁴⁹ хьнге Тө жь э'змен, жь щийе майина Хwэ дөа у р'эщайе ван бьбьне у сэр хэдийа ванда бьньхер'э ⁵⁰ х'эму гонэ у нэхэдийед щьмэ'та Хwэйя ль бэр Тэ кьри бьбахшинэ у дьле йед эw сьргун бьрынэ сэр ван бьдэ шэwате. ⁵¹ Чьмки эw щьмэ'та Тэ у мьлк'е Тэ йэ, к'ижан кө Тэ жь к'у-ра х'эсын, жь Мьсьре дэрхьсти йэ.

⁵² Бьра ч'э'ве Тэ сэр дөайе э'вде Тэ у дөайе щьмэ'та Тэ Израеле бэ, кө хэр гав дэнг бьдьнэ Тэ, Тө бьбьнейи. ⁵³ Чьмки Тэ эw жь нава х'эму мьлэтэд дьнйайе бьжарт, wэки бьбэ мьлк'е Тэ, чава Тэ пе дэве Мусайе э'вде Хwэ гот, гава Тэ кал-бавед мэ жь Мьсьре дэрхьстьн, Хwэйи Хөдан».

⁵⁴ Гава Сьлеман эв дөа у жь Хөдан р'эщакьрын сэр хэвда ани, эw жь бэр горигэна Хөдан жь сэр чока р'абу п'ийа, дэстед ви бэр-бь э'змен бьльндкьри. ⁵⁵ Сьлеман сэкьни у бь дэнге бьльнд дөа т'эмамыйа щьвина израелийа кьр у

гот: ⁵⁶ «Бьра бьмбарэк бэ Хөдан, Йе кө wэкэ х'эму созе Хwэ р'ьх'эти да щьмэ'та Хwэ Израеле. Жь wan х'эму созед Wийэ қэнщ, чь кө пе Мусайе э'вде Хwэ готьбу, готьнэк нэқэданди нэма.» ⁵⁷ Дэ бьра Хөдан, Хwэдейе мэ т'эви мэ бэ, чава кө т'эви кал-бавед мэ бу, бьра Эw бэре Хwэ жь мэ нэгөһезэ у пышта Хwэ нэдэ мэ, ⁵⁸ бьра дьле мэ Хwэва гьредэ, wэки эм бькарьбьн х'эму р'ийед Wiда хэр'ын у ван т'эмийед Wi, қэйдэ-қанунед Wi у қьраред Wi хwэй кьн, к'ижан кө Эwi т'эми ль кал-бавед мэ кьрынэ. ⁵⁹ Дэ бьра эв готьнед лавакьрна мьнэ ль бэр Хөдан, шэв у р'ож хэр'ынэ ль бэр Хөдан Хwэдейе мэ, wэки Эw анэгори хэме хэр р'ожи, р'ийа э'вде Хwэ у щьмэ'та Хwэ Израеле бьбинэ, ⁶⁰ wэки х'эму мьлэтэд дьнйайе бьзаньбьн, кө Хөдан э Хwэде у йэки майин т'өнэ. ⁶¹ Дэ бьра сьтqe дьле wэ, Хөдан Хwэдейе мэр'а т'ам дайи бэ, wэки эм пе қэйдэ-қанунед Wi хэр'ын у т'эмийед Wi хwэй кьн, чава иро».

Пирозкьрна Парьстгэһе (Дирок II, 7:4-10)

⁶² П'адше у т'эмамыйа Израеле т'эви ви Хөданр'а қөрбан дан. ⁶³ Сьлеман бона дийарийа хэлэ-қэтийе Хөданр'а бист у дө х'эзар дэwар у сэд у бист х'эзар пэз дан. Аһа п'адше у х'эму израелийа Хана Хөдан пироз кьрын. ⁶⁴ хэма we р'оже п'адше х'эwша навбэра Хана Хөдан пироз кьр, эwi т'эвайишэwат,

8:56 Дөбарэкьрна Қануне 12:10; Йешу 21:44-45.

дийарийед нани у бэзе дийарийед хэлэдрэгийе ль вьр дан, чьмки горигэна сьфьринэ пешбэри Хөдан быч'ук бу, т'ера т'эвайишэвата, дийарийед нани у доне дийарийед хэлэдрэгийе нэ дькьр. ⁶⁵ We хьнге Сьлеман у т'эмамыйа Израеле т'эви ви, we щьвина мэзын, жь Льбо-хамате h'эта селафа Мьсьре, бэр Хөдан Хвэдейе мэ h'эфт р'ож, h'эфт р'ож щэжьн кьрын, ава готи чардэh р'ожа. ⁶⁶ Р'ожа пашьн* Сьлеман щьмэ'т бэр'да, ван жи дөа п'адше кьрын у чунэ малед хвэ, бь дьле эшq ша дьбун, бона ван h'эму хер у хвэшийед кө Хөдан э'вде Хвэ Дауьд у щьмэ'та Хвэ Израелер'а кьрын.

Хвэде шаба Сьлеман дьдэ
(Дирок II, 7:11-22)

9 ¹ Гава Сьлеман Хана Хөдан у мала п'адше сэр хэвда ани, Сьлеман гьһиштэ h'эму мьразе хвэ. ² Хөдан диса Сьлеманва хөйа бу, чава Гибонеда вива хөйа бьбу.[†] ³ Хөдан готэ ви: «Дөа у р'эщайе кө тэ ль бэр Мьн кьр, Мьн бьһист, Мьн эв Хана кө тэ чекьр пироз кьр, вэки наве Мьн h'эта-h'этайе ль вьр бэ, ч'э'ве Мьн у дьле Мьне т'ьме ль вьр бэ. ⁴ hэгэр тө ль бэр Мьн мина баве хвэ Дауьд хэр'и, бь т'эмамыйа дьле хвэ у ньхта h'э-лал хэр гьшти бса бьки, чь кө Мьн т'эми ль тэ кьрынэ у қәйдэ-қанун у

қыраред Мьн хвэй ки, ⁵ хьнге Эзе т'эхте п'адшатийа тэ h'эта-h'этайе сэр Израеле қәвин-қәдим кьм, чава Мьн баве тэ Дауьдр'а соз да у гот: «Жь бэдэна тэ мэрьве жь сэр т'эхте Израеле кем нэбэ.»[†] ⁶ Ле hэгэр хун, йан зар'ед вэ жь Мьн дур к'эвын у ван т'эми у қәйдэ-қанунед Мьнэ ль бэр вэ дани хвэй нэкьн, ле хэр'ын хвэдейед майин бьһ'эбиньн у бэр ван та бьн, ⁷ Эзе хьнге Израеле ль р'убари ви э'рди нэхельм, к'ижан кө Мьн да ван у бэре Хвэ жь we Хана кө Мьн бона наве Хвэ пироз кьр бьгөһезьм у Израеле нава h'эму мьлэгада бьбэ мэсала готи у пек'эни. ⁸ У h'эмуьед кө ль бэр ве Хана хьрабэр'а дэрбаз бьн, we э'щербмайи бьн у фитин кьн бежьн: «Хөдан чьма аһа ани сэре ви э'рди у ве Хане?»[†] ⁹ хьнге we бежьн: «Чьмки вана дэсте хвэ жь ви Хөдан Хвэдейе хвэ кьрын, К'ижани кө кал-бавед ван жь э'рде Мьсьре дэрхьстьбун у вана хвэ ль хвэдейед дьн гьртьн, ль бэр ван та бун у эв h'эбандьн, лэма Хөдан эв h'эму бэла анинэ сэре ван».

Кьрынед Сьлеманэ майин
(Дирок II, 8:1-18)

¹⁰ Сьлеман хэр дө мал, Хана Хөдан у мала п'адше нава бист салида чекьрын, пэйр'а ¹¹ бона кө h'ирам п'адше Суре, дарэ эрзе, дарэ чаме у зер' вэкэ хвэстьна

* **8:66** Бь избрани хэбэр бь хэбэр «р'ожа h'эйшта» йэ, кө те фэ'мкьрыне р'ожа пашьнэ h'эфтийа дөда.

9:2 П'адшати I, 3:5; Дирок II, 1:7. **9:5** П'адшати I, 2:4. **9:8** П'адшати II, 25:9; Дирок II, 36:19.

Сьлеман бир'а гиһандьбун, Сьлеман п'адша жи э'рде Щәлиледа бист бажар данә һ'ирам. ¹² Ле гава һ'ирам жь Суре һат, вәки ван бажаред кә Сьлеман дабунә ви бьбинә, әв ль ви хвәш нәһатьн. ¹³ һынге һ'ирам гот: «Брайо, әв чь бажар ын тә данә мьн?» У наве ван дани Вәлате Бекер, кә һ'эта иро жи өса те готьне. ¹⁴ һ'ирам сәд у бист тәлант* зер' п'адшер'а шандьбу. ¹⁵ Әв бу мәрәме борще кә Сьлеман п'адша кьрбу стөкөра мьрвь, вәки Хана Хөдан, мала хвә, Мило*, сура Оршәлиме, һ'азор, Мегидо у Гәзәр авакьрана. ¹⁶ Чьмки Фьрәвьн п'адше Мьсьре р'әбьбу Гәзәр һьлдабу у агьр бәр'дабуье әв шәвьгандьбу, қьр'а кәнанийед^ф бьнәлийед ви бажари анибу у әв чава щьһез дабу қиза хвә, жьна Сьлеман. ¹⁷ Сьлеман Гәзәр диса ава кьр, Бег'-һ'орона Жерьн, ¹⁸ Баә'лат' у Тамар бәр'ийа вәлате Щьһудайеда^ф, ¹⁹ өса жи һ'әму бажаред кәлинед Сьлеман, бажаред э'рәба, бажаред сийарийа у һ'әму чь кә Сьлеман дьхвәст ль Оршәлиме, Лөбнәне у т'әмамийа ви э'рде бьн дәсте хвәда авакьрана. ²⁰ һ'әму мьләтед майинә кә жь әморийа, һ'итийа^ф, пьризийа^ф, һ'иивийа, йәбусийа мабун, кә нә иһраели бун, ²¹ аһа готи зөр'әтед ванә кә пәй ванр'а вәлетда мабун у иһраелийа нькарьбуьйә к'ока ван биньн вәки

дийари Хөдан кьрана, Сьлеман әв кьрнә п'аләйед борщдарә һ'эта иро. ²² Сьлеман иһраели нәкьрнә хөлам, ле әв әскәр, сәрәскәр, запьд, бәрдәсти, сәрверед э'рәба у сийаред ви бунә. ²³ Щабдаред хәбатк'аред Сьлеманр'а пенсьд у пенци сәрвер һәбун, кә сәрвери щьмә'та хәбатк'ар дькьрн. ²⁴ Қиза Фьрәвьнә станди жь бажарә^ф Давьд дәрк'әт к'ышия ве мала хвә, к'ижан кә Сьлеман бона ве чекьрбу, паше жи әви Мило чекьр.

²⁵ Сьлеман сале се щара, бәр Хөдан бьхур дьшәвьганд, өса жи сәр горигәһа кә әви Хөданр'а чекьрбу дийарийед т'әвайишәвате у дийарийед һәләқәтийе дьдан. Аһа Хан сәр һәвда ани.[†]

²⁶ Сьлеман п'адша өса жи вәлате Әдомеда^ф, дәве Бә'ра Сор, һьнда Елот'е, Әсийон-Гәбәрәда гәми чекьрн. ²⁷ һ'ирам хөламед хвәйә гәмиван, кә бәр р'ьнд заньбун, т'әви хөламед Сьлеман сәр ван гәмийа шандьн. ²⁸ Әвана чунә э'рде Офире у жь вьр чарсьд у бист тәлант зер' һьлдан у Сьлеман п'адшер'а анин.

**Ханьм-п'адша Шьбайе
дьчә щәм Сьлеман
(Дирок II, 9:1-12)**

10 ¹ Ханьм-п'адша Шьбайе бә'са Сьлеман у наве Хөдан бьһист, һат кә ви пе пьрсед чәтьн

* **9:14** «Тәлантәк» вәкә си у шәш килограмми бу.

* **9:15** Фә'мина хәбәра «Мило» бь иһрани нә зәләл ә. һьнәк занә аһа фә'м дькьн, кә п'аләйед п'адше диваре бәрп'ала бәрвар т'ьжи кьрн, һьлк'шандьн.

9:25 Дәрк'әтьн 23:17; 34:23; Дөбарәкьрьна Қануне 16:16.

быщер'ьбинэ^ф.² Эва хөламед хвэ-
ва пе гэлэк баре дэва, бьхарэт,
гэлэк зер' у кэвьред қимэт бар-
кьри хатэ Оршэлиме. Гава эв чу
цэм Сьлеман, чь дьле веда һэбу
готэ ви. ³ Сьлеман һэр пьрсед ве
жер'а шьровэкьрын у жь п'адше
тыштэки вэшарти т'өнэбу, кө нь-
карьбуйа вер'а шьровэкьра. ⁴ Гава
ханьм-п'адша Шьбайе дина хвэ да
г'эмамия сэрвахтия Сьлеман,
мала вийэ чекьри, ⁵ хөрәкед сэр
сьфра ви, щийед р'уныштна бэр-
дэстийед ви, п'эргалия вэзир-
вэк'ила у к'ынщед ван, шэравдар
у дийарийед^ф т'эвайишэватейэ кө
дыбрьнэ Хана^ф Хөдан, һ'ыше сэре
ве чу. ⁶ Ђынге эве готэ п'адше:
«Чь кө мын вэлате хвэда бона кь-
ред тэ у сэрвахтия тэ бьһистьбу
р'аст э. ⁷ Ле мын пе готына бавэр
надькьр, һ'эта кө эз хвэха хатьм у
мын пе ч'э'ве хвэ дит, ле ва йэ қэт
ниви жи мынр'а нэһатийэ готыне,
сэрвахти у хер-хвэшийа тэ жь
быһистына мын зедэтыр э. ⁸ Хвэзи^ф
ль мэрьвед тэ, хвэзи ль хөламед
тэ, кө т'ыме ль бэр тэ дысэкьнын
у сэрвахтия тэ дыбьһен! ⁹ Бьра
бьмбарэк бэ Хөдан Хвэдейе тэ,
вэки тэ бэгэм кьри у тэ данийи
сэр т'эхте Израеле. Хөдан кө Ис-
раеле һэр т'ым һ'эз дыкэ, тэ п'адша
к'ьфш кьри, вэки диванеда тэ сэр
һэқийе у р'астийе би». ¹⁰ Эве сэд у
бист тэлант* зер', гэлэк бьхарэт у

кэвьред қимэт п'ешк'еши п'адше
кьрын. Иди т'ө щар һақас гэлэк бь-
харэт нэһат, чьқас кө ханьм-п'ад-
ша Шьбайе п'ешк'еши Сьлеман
п'адша кьр. ¹¹ (Гэмийед һ'ирам кө
жь Офире зер' данин, пер'а жи жь
Офире бех'эсаб гэлэк даре сор у
кэвьред қимэт данин. ¹² П'адше жь
ван даред сор, бона Хана Хөдан у
мала п'адше бэри'ал чекьрын, өса
жи бона дэнгбежа чэнг^ф, чэнге зис.
Иди һақас даре сор нэһат, нэ жи
дитьн һ'эта иро.) ¹³ Сьлеман п'адша
чь кө тэме ханьм-п'адша Шьбайе
к'ышанде у дьле ве хвэст даие,
хенци жь ван тыштед кө Сьлеман
бы мэр'данийа хвэ дабуие. Паше
эва т'эви хөламед хвэ вэгэр'ийа
чу вэлате хвэ.

Һэбука Сьлеман

(Дирок II, 1:14-17; 9:13-28)

¹⁴ Зер'е кө һэр сал Сьлеманр'а
дыһат, дыкьр шэсьд шест у шэш
тэлант зер', ¹⁵ хенци чьқас кө ба-
зыргана, к'ьр'ин-фьроша, һ'эму
п'адшайед Э'рэбыстане у вэлийед
вэлет данин. ¹⁶ Сьлеман п'адша
жь зер'е к'өтайи дөсьд мэрт'алед
мэзын чекьрын, сэр һэр мэрт'али
шэсьд шекьл* зер' чубу. ¹⁷ Оса жи
жь зер'е к'өтайи сесьд мэрт'алед
быч'ук чекьрын, сэр һэр мэрт'али
се минэ* зер' чубу. П'адше эв
кьрынэ Мала Дарьстана Лобнана.
¹⁸ П'адше жь қилед фил т'эхтэки

* 10:10 «Тэлантэк» вэкэ си у шэш килогьрами бу.

* 10:16 «Шекьлэк» вэкэ донздэһ гьрами бу.

* 10:17 «Минэк» вэкэ шэсьд гьрами бу.

мэзын чекър у зер'е хас к'шандэ сэр. ¹⁹ Шэш дэрэщед п'епэлинга г'эхт хэбун, ль жор пышта г'эхтэ г'ловэр' бу у хэр дө алийе щийе р'уньштандые бьнмьлк хэбун, дө шер жи хьнда бьнмьлка сэкьни бун. ²⁰ Сэр ван хэр шэш дэрэщед п'епэлинга, хэр дө алийава донздэх шер сэкьнанди бун. Т'ө п'адшатийеда тыштэки аһа г'өнэбуйэ. ²¹ Н'эму дэрданед п'адшейэ бона вэхварьне зер' бун, н'эму дэрданед Мала Дарьстана Лөбнана зер'е хас бун, тыштэки пе зив г'өнэбу, чьмки нена Сьлеманда зив ль бэр тыштэки нэдыһатэ н'эсабе. ²² Чьмки сэр бэ'ре т'эви гэмийед н'ирам, гэмийед п'адшейэ Т'аршише* жи хэбун, се сала царэке гэмийа Т'аршише зер', зив, қилед фила, мэймун у тавьс данин. ²³ Сьлеман п'адша пе хэбук у сэрвахтия хвэ сэр н'эму п'адшайед дьнйайе к'эт. ²⁴ Т'эмамийа дьнйайе н'эйра Сьлеманда бу, кө эв бьдитана у эв сэрвахтия ви бьбьһистана, к'ижан кө Хвэде кьрбу дьле ви. ²⁵ Вана хэр йэки алийе хвэда хэр сал, дэрданед зер' у зив, к'ынщ, ч'эк, бьһарэт, хэсп, қант'ьр' п'ешк'еш данин. ²⁶ Сьлеман хвэр'а э'рэбэ у сийари т'оп кьрын, н'эзар у чарьсд э'рэбэ

у донздэх н'эзар сийаред ви хэбун. Эви эвана бажаред э'рэба у Оршэлимеда щэм п'адше щи-вар кьрын.[†] ²⁷ П'адше Оршэлимеда қимэте зив кьрэ вэкэ кэвьре садэ у даре эрзе жи өса т'эжи кьрын, мина һежиред стьруйэ гьр у дэшта р'оавайе.[†] ²⁸ һэспед Сьлеман жь Мьсьре* у Киликйайе дьһатьн. Базьрганед п'адше эв п'эрэти пе қимэте к'эфшкьри жь Киликйайе дьк'ьр'ин.[†] ²⁹ Э'рэбэк жь Мьсьре пе шэсьд шекьл зиви дэрдьхьстьн данин, ле һэспэк пе сэд у пенщи. Эса жи базьргана пе дэсте хвэ эв дьфьротьнэ н'эму п'адшед н'итийа у п'адшед Сурйа.

**Сьлеман жь Хвэде
дур дьк'эвэ**

11 ¹ Сьлеман п'адша пештьри қиза Фьрэвьн, гэлэк қизед мьлэтед майин жи н'эз кьрын, қизед мовабийа^ф, амонийа^ф, эдомийа, сайданийа у н'итийа,[†] ² қизед ван мьлэта, бона к'ижана Хөдан готьбу исраелийа^ф: «Нэ һун хэр'ьн т'эви ван бьн, нэ жи бьра эв бен т'эви вэ бьн, вэки дьле вэ бэрбь хвэдейед хвэ нэ к'ышиньн». Ле Сьлеман сэр ван бэнги бу, ванва һатэ гьредане.[†] ³ н'эфсьд ханьмед ви хэбун, сесьд

* **10:22** «Гэмийед Т'аршише» дө щур'э те ф'эмкьрне: 1. Гэмийед кө дьчьн бажаре Т'аршише. 2. Гэмийед кө бэ'реда дькарьбун р'ийа дурда бьчуна.

* **10:28** Бь фькьра һьнэк зана хэбэра «Мьсьр» эв р'ез у р'еза 29-а бэ'са «Мусьрийе» дькэ, нэ кө Мьсьре. Мусьри у Киликйа э'рде Асия Бьч'укда бун (ава готи, иро эв дьк'эвьнэ Т'ьркийайе), we һьнге ль вьр гэлэк хэсп ль һэв зедэ дькьрын у дьфьротьн.

10:26 П'адшати I, 4:26. **10:27** Дөбарэкрьна Қануне 17:17. **10:28** Дөбарэкрьна Қануне 17:16. **11:1** Дөбарэкрьна Қануне 17:17. **11:2** Дэрк'этын 34:16; Дөбарэкрьна Қануне 7:3-4.

жи жьнэщари у жьнед ви дьле ви жь р'е дэрхьстн. ⁴ Сьлеман гава кал бу, жьнед ви дьле ви бэр-бь хвэдейед майин дагэр'андьн у дьле ви г'ам Ходан Хвэдейе вива оса гьредаиди нибу, чава дьле баве ви Дауьд. ⁵ Сьлеман Э'шт'орэт^ф хвэдейа сайданийа х'эбанд у Милк'оме амонийайи к'ьрет. ⁶ Сьлеман ль бэр ч'э'ве Ходан хьраби кьр у бь дьл у щан оса пэй Ходан нэчу, чава баве ви Дауьд. ⁷ Ынге Сьлеман сэр ч'ийайе пешбэри Оршэлиме, бона К'ьмоше^ф мовабийайи к'ьрет у бона Молохе^ф амонийайи к'ьрет, щийе п'уth'эбандьне чекьр. ⁸ Оса жи бона ван х'эму жьнед хвэйэ жь мьлэгед хэриб, к'ижана хвэдейед хвэр'а бьхур^ф дьшэвьтандьн у қорбан^ф дьдан. ⁹ Ынге һерса Ходан ль Сьлеман р'абубу, чьмки дьле ви жь Ходан Хвэдейе Исраеле дур к'этыбу, Йе кө дө щара вива хойа бьбу ¹⁰ у р'аст бона ве йэке т'эми дабу ви, кө пэй хвэдейед майин нэчэ, ле эви т'эмийа Ходан хвэй нэкр. ¹¹ Ынге Ходан готэ Сьлеман: «Чьмки тэ кө аһа кьр, қьраред кө Мьн т'эми ль тэ кьрбун хвэй нэкрьн, Эзе жи п'адшатийе жь дэсте тэ бьд'риньм у бьд'мэ хөламе тэ. ¹² Ле бона хатьре Дауьде баве тэ, Эзе ве йэке р'ожед тэда нэкрьм, Эзе ве йэке жь дэсте көр'е тэ бьстиньм. ¹³ Ле бона хатьре Дауьде хөламе Хвэ у хатьре Оршэлима кө Мьн бьжартийэ, Эзе т'эмамия п'адшатийе жь дэсте ви нэстиньм, қэбилэке көр'е тэр'а бьһельм».

Нэйаред Сьлеман

¹⁴ Ынге Ходан нэйарэкр р'акьрэ бэр Сьлеман, һададе эдомийи жь р'ьк'ньята п'адше Эдоме. ¹⁵ Вэхте шэр'е Дауьди пешбэри эдомийа, Йоабе сэрэскэр һат вэки көштийа дэфьн кэ, Ынге эви х'эму қьсьме мерайэ Эдомеда көштн, ¹⁶ Йоаб т'эви х'эму исраелийа шэш мөһа ль вьр ма, х'эга кө қьр'а х'эму қьсьме мерайэ Эдомеда ани. ¹⁷ Ынге һадад һе зар' бу, эв т'эви чэнд эдомийед хөламед баве хвэ р'эви чу Мьсьре. ¹⁸ Эвана жь Мидйане^ф чун, гьһиштнэ Паране у жь Паране мэри т'эви хвэ һьлдан чун гьһиштнэ Мьсьре, щэм Фьрэвьн п'адше Мьсьре. Эви мал да ви, хөрэкр вьр'а к'ьфш кьр у э'рд да ви. ¹⁹ һадад оса ль Фьрэвьн хвэш һат, вэки эви балт'уза хвэ, хушка Т'аһ'пньеса ханьм да ви. ²⁰ Хушка Т'аһ'пньесе көр'экр һададр'а ани, Гьнубат'. Т'аһ'пньесе эв мала Фьрэвьнда мэзьн кьр. Гьнубат' мала Фьрэвьнда нава зар'ед Фьрэвьнда бу. ²¹ Гава һадад Мьсьреда бьһист, вэки Дауьд чуйэ гьһиштийэ калбавед хвэ у Йоабе сэрэскэр жи мьри йэ, Ынге һадад Фьрэвьнр'а гот: «Изьна мьн бьдэ, эз һэр'ьмэ вэлате хвэ». ²² Фьрэвьн готе: «Вьр щэм мьн чи тэ кем э, вэки тө дьхвази һэр'и вэлате хвэ?» Эви ле вэгэр'анд: «Т'ө тышт, ле изьна мьн бьдэ».

²³ Ынге Хвэде нэйарэки дьн жи р'акьрэ бэр Сьлеман, Р'ьзоне көр'е Елйада, кө жь хвэйе хвэ һадэдэзэре п'адше Собайе р'эви бу. ²⁴ Гава Дауьд һадэдэзэр һурдэхвэши кьр,

һынге Р'ьзон мэри т'опи щэм хвэ кьрын, хвэха бу сэрwere к'ома качаха, эв чунэ Шапе, ль вьр ман у Шамеда сэрwereи кьрын. ²⁵ Т'э-мамийа р'ожед Сьлеманда, Р'ьзон нэйартийа Израеле дькьр, пештэри we хьрабийа һадад, эви иди һэт-ка Израеле бьрьбу у сэр Сурйайе п'адшати дькьр.

П'ехэмбэртия^ф Аһ'ийа у сэрһьлдана Йеробовам

²⁶ Хөламе Сьлеман, Йеробовам көр'е Ньбате эфрат'ийи жь Сьредаеи жи дәсте хвэ һьлда сэр п'адше, дийа ви жьнэби бу у наве we Сьруһа бу. ²⁷ Эв бу мэ'ни вэки эви дәсте хвэ һьлда сэр п'адше. Гава Сьлеман Мило* чедькьр у қальштокед сура бажаре баве хвэ Дауьд һьлджьэнин, ²⁸ Йеробовам мэрвьэки хирэти сэрхвэ бу, Сьлеман те дэрхьст кө эв хортэки хирэт э, эви эв кьрэ сэрwereи һ'эму п'алед борщдарэ мала Усьв-да*. ²⁹ Царэке гава Йеробовам жь Оршэлиме дэрк'эт, р'еда Аһ'ийа п'ехэмбэре шилони р'асти ви һат у к'ьнцэкэ ну ле бу. Эв һэр дө т'эне we дәштеда бун. ³⁰ Һынге Аһ'ийа эв к'ьнца сэр хвэйэ ну ехьст, эв кьрэ донздэһ тиша ³¹ у готэ Йеробовам: «Ван дэһэ тиша хвэр'а һьлдэ, чьмки Хөдан, Хвэ-дейе Израеле аһа дьбежэ: «Ва Эзе п'адшатийе жь дәсте Сьлеман бьдэр'иньм у дэһэ қэбила бьдьмэ тэ,

³² ле бона хатэре Дауьде э'вде Хвэ у бона хатэре бажаре Оршэлима кө Мьн жь нава һэр донздэһ қэбилед Израеледа бьжарт, қэбилэке вир'а бьминэ. ³³ Бона we йэке, кө ван Эз һьштэм у Э'шт'орэт' хвэ-дейа сайданийа, К'ьмоше хвэ-дейе Мовабе у Милк'оме хвэ-дейе амонийа һ'эбандьн. Эвана р'ийа Мьнда өса нэчун, чава Дауьде баве Сьлеман чубу у тьште кө Мьн хвэш дьһатьн нэкьрын, қэйдэ-қанун у қьраред Мьн хвэй нэкьрын. ³⁴ Ле бале т'эмамийа п'адшатийе Эзе жь дәсте ви нэстиньм у нава һ'эму р'ожед э'мьре вида Эзе ви сэрwer бьһельм, бона хатэре Дауьде э'вде Мьни бьжарти, кө т'эмийед Мьн у қэйдэ-қанунед Мьн хвэй кьрын. ³⁵ Ле Эзе п'адшатийе жь дәсте көр'е ви бьстиньм у дэһэ қэбила бьдьмэ тэ. ³⁶ Ле қэбилэке Эзе бьдьмэ көр'е ви, вэки ч'ьра Дауьде э'вде Мьн т'ьме ль бэр Мьн бажаре Оршэлимеда бьминэ, бажаре кө Мьн Хвэр'а бьжарт кө наве Мьн ль вьр бэ. ³⁷ Тэ жи, Эзе һьлдьм, те өса п'адшатийе бьки, чава кө дьле тэ дьхвэзэ у те сэр Израеле бьби п'адша. ³⁸ Ле һэгэр тө гөһ бьди ван һ'эму т'эмийед Мьн у р'ийед Мьнда һэр'и у эв тьште кө Мьн хвэш тен бьки, қэйдэ-қанунед Мьн у т'эмийед Мьн хвэй ки, чава э'вде Мьн Дауьд кьр, һынге Эзе т'эви тэ бьм у тэр'а малэкэ өса қэвин-қэдим чекьм,

* 11:27 Фэ'мина хэбэра «Мило» бь ибрани нэ элал э. һьнэк занэ аһа фэ'м дькьн, кө п'алэйд п'адше диwаре бэрп'ала бэрвар т'ьжи кьрын, һьлк'ьшандьн.

* 11:28 «Мала Усьв» те фэ'мкьрыне қэбила Мьнашэ у қэбила Эфраим, эв һэр дө көр'ед Усьв бун. Бьхуньн Дэстпобун 41:51-52.

чава Мьн Дауьдр'а чекър у Исраеле бьдъмэ тэ. ³⁹ Бона ве йэке Эзе зөр'эта Дауьд бышкенъм, ле нэ һэр т'ым». ⁴⁰ Сьлеман хвэст кӧ Йеробовам бькӧжэ, ле Йеробовам р'абу р'эви чу Мьсьре щэм Шишақ п'адше Мьсьре, эв һ'эта мьрьна Сьлеман Мьсьреда ма.

Мьрьна Сьлеман
(Дирок II, 9:29-31)

⁴¹ Бона ван кьред Сьлеманэ майин у һэр тыштед кӧ ви кьрьнэ, ӧса жи сэрвахтийа ви К'ьтеба К'аред Сьлеманда нъвисар ын. ⁴² Сьлеман Оршэлимеда чъл сали сэр г'эмамия Исраеле п'адшати кьр. ⁴³ Пэйр'а Сьлеман чу гъништэ кал-бавед хвэ у эв бажаре баве хвэ Дауьдда һатэ дэфьнкьрьне. Дэвса ви кӧр'е ви Р'эһобовам бу п'адша.

Сэрһьлдана қэбилед
Исраелейэ бакӧре
(Дирок II, 10:1-19)

12 ¹ Р'эһобовам чу Шэхэме, чьмки т'эмамия Исраеле чубу Шэхэме кӧ ви п'адша к'ьфш кьн. ² Йеробоваме Ньбат кӧ һ'эта һынге һе Мьсьреда бу, чьмки эв жь бэр Сьлеман п'адша р'эвибу, гава эви эв дэнг бьхист һе Мьсьреда дьма. ³ һынге мэри шандьнэ пэйгази кьрьне. Йеробовам у т'эмамия цъвина Исраеле һатьн, т'эви Р'эһобовам хэбэр дан у готьне: ⁴ «Баве тэ нирэки гьран кьрийэ стуйе мэ, ньһа тӧ ве хӧламтийа

баве хвэйэ чэтын у нире гьрани кӧ данийэ сэр мэ сьвьк кэ у эме хӧламтийе тэр'а бькьн». ⁵ Эви ль ван вэгэр'анд: «Һэр'ын у се р'ожа шунда вэрьнэ щэм мьн». У щьмэ'т чу. ⁶ Р'эһобовам п'адша шевьра хвэ ван р'успийа хьст, к'ижан кӧ ль бэр баве ви Сьлеман, сахийа вида дьсэкьнин у гот: «Һуне чь ширэте бьднэ мьн, кӧ эз щаба ве щьмэ'те бьдъм?» ⁷ Готьнэ ви: «Һэгэр тӧ иро бьби хӧламе ве щьмэ'те, хӧламтийа ван бьки у пе заре ширьн ванар'а хэбэр ди, эванайе т'эме хӧламе тэ бьн». ⁸ Ле эв ширэта р'успийа ль ви хвэш нэһат, шевьра хвэ ван цаһьла хьст, к'ижан кӧ т'эви ви мэзьн бьбун у хӧламтийа ви дькьрьн. ⁹ Жь ван пьрси: «Һуне чь ширэте бьднэ мьн, вэки эз щаба ве щьмэ'те бьдъм, кӧ дэ'ве жь мьн дькьн дьбежьн: «Нире кӧ баве тэ данийэ сэр мэ сьвьк кэ?»» ¹⁰ Цаһьлед кӧ т'эви ви мэзьн бьбун ле вэгэр'андьн: «Аһа бежэ ве щьмэ'те кӧ тэр'а готийэ: «Баве тэ нире мэ гьран кьрийэ, ле тӧ жь сэр мэ сьвьк кэ. Аһа ванр'а бежэ: «Қьлич'ка мьн жь навк'елка баве мьн қалымтьр э. ¹¹ һэгэр баве мьн нире гьран кьрийэ стуйе вэ, эзе эви нире вэ һе гьран кьм. Баве мьн пе қамчийа бэла вэ дайэ, ле эзе пе дупьшка* бэла вэ бьдьме». ¹² Йеробовам у т'эмамия щьмэ'те р'ожа сьсийа һатьнэ щэм Р'эһобовам, чава кӧ п'адше готьбу: «Се р'ожа шунда вэрьнэ щэм мьн». ¹³ П'адше һ'ышк

* 12:11 һьнэк занэ фэ'м дькьн кӧ «дупьшк» наве шур'эки қамчийе сэрһ'эсьни буйэ.

ль щьмэ'те вэгэр'анд у эw ширэта кө р'успия дабуе бэр тыштэки һ'эсаб нэкър. ¹⁴ Эw бэр байе ширэта шаһьла к'эт у гот: «Баве мьн нире гьран кърыйэ стуйе wэ, ле эзе wi нире wэ he гьран кьм. Баве мьн пе қамчийа бэла wэ дайэ, ле эзе пе дупьшка бэла wэ бьдьме». ¹⁵ П'адше гөһ нэда щьмэ'те, чьмки эв йэк жь Хөданда бу, wэки эw готьна Хөданэ пе заре Аһ'ийайе шилони, Йеробоваме Ньбатр'а готи мийасэр бэ. ¹⁶ Гава т'эмамия Израеле дит кө п'адше гөһ нэда ван, һьнге щьмэ'те готэ п'адше: «Чи мэ щэм Дауьд һэйэ? Тыштэки мэйи п'арэвэкърьне щэм көр'е Йеша т'өнэ. Гэли израелия, вэгэр'ьнэ малед хwэ! Дауьд, тó жи хэмхөре мала хwэ бэ!» У һэр израели чу мала хwэ. ¹⁷ Р'энобовам т'эне сэр израелиед кө бажаред Щьһудайеда^ф дьман п'адшати кър. ¹⁸ Гава Р'энобовам п'адша һадораме сэрwере п'алед борщдар шандэ щэм ван, т'эмамия Израеле эw данэ ль бэр кэвьра көштьн. һьнге Р'энобовам лэзанд к'этэ э'рэбе кө бьр'эвэ Оршэлиме. ¹⁹ Аһа израели жь мала Дауьд чун һ'эта иро. ²⁰ У гава израелия бьһист кө Йеробовам вэгэр'ийайэ, мэри шандьн, гази wi ль щьвине кърьн у эw сэр т'эмамия Израеле п'адша к'ьфш кърьн. Т'эне қэбила Щьһуда* пэй мала Дауьд чу, wэки майин т'ө қэбил нэчу.

П'ехэмбэртияа Шьмайа

(Дирок II, 11:1-4)

²¹ Гава Р'энобовам гьһиштэ Оршэлиме, жь т'эмамия мала Щьһуда у қэбила Бьһиямин, эwi сэд у һ'эйште һ'эзар шэр'к'аред жьбарэ т'оп кърьн, wэки һьмбэри мала Израел шэр' кьн у п'адшати-йе ль Р'энобоваме көр'е Сьлеман вэгэр'иньн. ²² һьнге хэбэра Хwэде^ф Шьмайайе мэрьве Хwэдер'а һатэ готьне: ²³ «Бежэ көр'е Сьлеман, Р'энобоваме п'адше Щьһудайе у т'эмамия мала Щьһудайе у Бьһиямин, öса жи щьмэ'та майинэ нава ванда: ²⁴ «Хөдан дьбежэ кө р'анэбьн, т'эви израелиед бьрайед хwэ шэр' нэкьн, бьра һэр кэс вэгэр'э мала хwэ, чьмки эв йэк қьрара Мьн бу». Вана гөһ данэ готьна Хөдан у wэкэ готьна Хөдан вэгэр'ийан.

Йеробовам

голькед зер'ин чедькэ

²⁵ Йеробовам сэре ч'ийа-банийед Эфраиме Шэхэм чекър у ль wьр ма, паше жи жь wьр чу Пьнуел чекър. ²⁶ У Йеробовам дьле хwэда гот: «П'адшатиye диса ль мала Дауьд вэгэр'э, ²⁷ һэгэр эва щьмэ'та һэвраз һэр'э Оршэлиме Хана Хөдан кө қөрбана бьдэ, һьнге дьле ве щьмэ'те we бэрбь хwэйе ван Р'энобовам п'адше Щьһудайе бьк'ьшинэ у we мьн бькөжьн, вэгэр'ьнэ бэрбь Р'энобоваме п'адше

* 12:20 Қэбилед Щьһуда у Бьһиямин һэр дө бунэ п'адшатиya башуре, кө п'адше ван Р'энобовам бу. Ле Пэймана Кэвьн гэлэк щара т'эне дьбежэ, п'адшатиya Щьһуда.

12:16 Самуел II, 20:1.

Щьһудайе». ²⁸ П'адша шевьри, дө голькед зер'ин чекьрын у готэ щьм-э'те: «һун гэләки һәвраз чунә Оршәлиме. Ньһа эв ын хвәдейед тә, Исраел, к'ижана кө тә жь вәлате Мьсьре һәвраз дәрхьстьнә». [†] ²⁹ У Йеробовам йәк дани Бет'-Еле, йәк жи ль Дане. ³⁰ Эв йәк бу мәщала гөнәкьрне, чьмки щьмә'т һ'эта Дане жи дьчу, кө жь ван голька йәки бьһ'эбинә. ³¹ Оса жи әви щийед ощахед п'у'тһ'эбандьне чекьрын у жь нава щьмә'те т'әреқ к'ьфш кьрын, ле нә жь левийа. ³² Йеробовам панздәһе мәһа һ'әйшта, мина щәжьна нава щьһудийада щәжьнәк к'ьфш кьр у сәр горигәһе^ф қөрбан дан. Оса жи әви Бет'-Еледа кьр, вәки қөрбана голькед хвәйә чекьрир'а бьдә у Бет'-Еледа бона ощаха щийед п'у'тһ'эбандьне кө чекьр, т'әреқ к'ьфш кьрын. ³³ У әви мәһа жь бәр хвә дәрхьстида, аһа готи панздәһе мәһа һ'әйшта, бона израелийа, чаһа р'ожа щәжьне к'ьфш кьр, Бет'-Еледа қөрбан данинә сәр горигәһа хвәйә чекьри у һәвраз чу незики горигәһе кө бьхуре бьшәвьтинә.[†]

Ньфьр'е п'ехәмбәр

13 ¹ Гава Йеробовам һе ль бәр горигәһе сәкьни бу, кө бьхур бьшәвьтанда, һәма we дәме мәрвьәки Хвәде пе готьна Хөдан жь Щьһудайе һатә Бет'-Еле. ² Пе готьна Хөдан дәнг да горигәһе у гот: «Горигәһ! һәй горигәһ! Хөдан аһа дьбежә: «Жь мала Даһьд^ф көр'әке

бьбә, наве ви Йошийа. Әһе ван т'әреде щийед п'у'тһ'эбандьнеда кө ль сәр тә бьхуре дьшәвьтиньн, ль сәр тә бькә қөрбан. һәстуйед мәрййа we ль сәр тә бьшәвьтиньн».[†] ³ һәма we р'оже нишанәк да, гот: «Әв ә әһ нишана кө Хөдан гот: «Горигәһе бьқәльшә у к'озийа сәр we бьр'ьжә». ⁴ Гава п'адше әв готьна мәрвье Хвәде бьхист, кө һьндава горигәһа Бет'-Еледа кьрә дәнги, Йеробовам дәсте хвә сәр горигәһер'а дьреж кьр у гот: «Ви мәрвьи бьгьрын!» Ле дәсте вийи бәрбь мәрвье Хвәде дьрежкьри р'әқ бу у иди нькарьбу пашда бьк'ьшанда. ⁵ һьнге горигәһ қәльши у к'ози жь горигәһе р'ьжийа, чаһа кө мәрвье Хвәде пе готьна Хөдан готьбу. ⁶ У п'адше готә мәрвье Хвәде: «Тө р'әща жь Хөдан, Хвәдейе хвә бькә, бона мьн дөа бькә, бьра дәсте мьн ль мьн вәгәр'ә». һьнге мәрвье Хвәде р'әща жь Хөдан кьр у дәсте п'адше диса ле вәгәр'ийа бу мина йе бәре. ⁷ һьнге п'адше готә мәрвье Хвәде: «Вәрә әм һәвраз һәр'ьнә мал, қьнйатәке бькә у хәлатәке жи бьдьмә тә». ⁸ Мәрвье Хвәде готә п'адше: «һәгәр тө ниве мала хвә жи бьди мьн, әзе т'әви тә нәйем у ль вьр нә нан бьхвьм, нә жи аһе вәхвьм. ⁹ Чьмки Хөдан аһа т'әми ль мьн кьрийә: «Нә нан бьхви, нә жи аһе вәхви у р'ийа чуйида жи вәнәгәр'и». ¹⁰ У әһ р'екә майинр'а чу, әһе р'ейер'а вәнәгәр'ийа, к'ижанер'а кө һатьбу Бет'-Еле.

12:28 Дәрк'әтһн 32:4. 12:33 Қануна К'аһинтийе 23:33-34. 13:2 П'адшати II, 23:15-16.

Нэгөһдарийа п'ехэмбэр

¹¹ Ынге Бет'-Еледа п'ехэмбэрэки кал дьма, көр'ед ши хатън хэр тышт мир'а гъли кърън, чь кө мэръве Хвэде эве р'оже Бет'-Еледа кърбу, өса жи чь кө эши п'адшер'а готъбу, гиһандьнэ баве хвэ. ¹² У баве ван жь ван пьрси: «Әв к'ижан р'ейер'а чу?» Көр'ед ши дитьбун кө мэръве Хвэдеи жь Цьһудайе хати, к'ижан р'ейер'а чубу. ¹³ Ынге готэ көр'ед хвэ: «Мьнр'а к'эре п'алан кьн». Вана к'эр бона ши п'алан кър у әв ле сийар бу, ¹⁴ да пэй мэръве Хвэде у әв бьн дарэкэ мэ'зеда р'уньшти дит у готэ ши: «Мэръве Хвэдеи жь Цьһудайе хати тө йи?» Әши гот: «Әз ьм». ¹⁵ У готэ ши: «Вэрэ әм хэр'нэ мал нан бьхвэ». ¹⁶ Ле әши гот: «Әз нькарьм т'эви тэ вэгэр'ьм бемэ мала тэ, әзе ве дэре нэ т'эви тэ нан бьхвьм, нэ жи аве вэхвьм. ¹⁷ Чьмки Хөдан аһа мьнр'а готийә: «Ль вьр нэ нан бьхви, нэ жи аве вэхви у р'ийа чуйида жи вәнэгэр'и». ¹⁸ Ле әши готэ ши: «Әз жи п'ехэмбэрэки мина тэ мэ, мьлйак'этәки^ф готъна Хөдан готэ мьн: «Әши т'эви хвэ вэгэр'инэ мала хвэ, бьра нан бьхвэ у аве вэхвэ». Ле әши әв хапанд. ¹⁹ Ынге әв т'эви ши вэгэр'ийа, чу мала ши нан хвар у ав вэхвар. ²⁰ Гава әвә һе сәр сьфре р'уньшти бун, хэбәра Хөдан ши п'ехэмбәрир'а хат, к'ижани кө әв вэгэр'андьбу. ²¹ Әши жи дәнг да мэръве Хвэдеи жь Цьһудайе хати у гот: «Хөдан аһа дьбежә: «Чьмки тө р'абәри готъна Хөдан буйи у т'әмийа кө

Хөдан Хвэдеи тэ дабу тэ, тэ хвэй нэкър, ²² ле тө вэгэр'ийайи, тэ ши щийи нан хвар у ав вэхвар, бона к'ижани Хөдан готъбу тэ кө нэ нан бьхви, нэ жи аве вэхви, ләма щьнйазе тәйе нэк'әвә мэхбәре кал-бавед тә». ²³ Пэй хварьн-вэхварьнер'а, әши бона п'ехэмбәре вэгэр'андир'а к'әр п'алан кър. ²⁴ Әши да сәр р'е чу. Р'ева шерәк р'асти ши хат у әв көшт. Щьнйазе ши сәр р'е к'әти бу, к'әр у шер к'еләке сәкьни бун. ²⁵ Ынге мэръвед вьрр'а дәрбаз дьбун, щьнйазе сәр р'е к'әти у шере к'еләке сәкьни дитьн, чунә бажаре кө п'ехэмбәре кал теда дьма, гъли кърън. ²⁶ Гава п'ехэмбәре кө әв жь р'е дагэр'андьбу бьхист, гот: «Әва әв мэръве Хвэде йә, йе кө р'абәри готъна Хөдан бу. Хөдан әв авитийә бәр шер, кө ши бьдър'инэ бькөжә, анәгори ве готъна Хөданә кө мир'а готъбу». ²⁷ Паше готэ көр'ед хвэ: «К'эре бона мьн п'алан кьн». Вана п'алан кър. ²⁸ Әши да сәр р'е чу, щьнйазе ши дит кө сәр р'е авити бу, к'әр у шер жи к'еләке сәкьни бун. Шер нэ щьнйаз хварьбу у нэ жи дәв авитьбу к'эре. ²⁹ Ши п'ехэмбәре кал щьнйазе мэръве Хвэде һьлда, әв дани сәр к'эре у пашда ани бажер, кө шина ши бькә у дәфьн кә. ³⁰ Щьнйазе ши кьрә мэхбәре хвэ у шина ши кърън у дьготън: «Вэй бьрайо!» ³¹ Пэй дәфьнкьръна мир'а, әши готэ көр'ед хвэ: «Гава әз бьмьрьм, мьн ши мэхбәрида дәфьн кьн, к'ижанида мэръве Хвэде дәфьнкьри йә, һәстуйед мьн бьднә к'еләка

хэстуйед ви. ³² Чьмки эв готына, к'ижан кө эви пе э'мьре Ходан, хьндава горигэна Бет'-Еледа, öса жи хьндава һ'эму ощахед щийед п'уһ'эбандьне Самэрийаеда^ф готийэ, э'сэйи we бьрэвьмэ».

Гөнэе Йеробовам

³³ Пэй ван йэкар'а жи Йеробовам диса жь р'ийа хвэйэ хьраб вэнэгэр'ийа, ле жь нава щьмэ'те диса бона щийед п'уһ'эбандьне т'эреп к'ьфш кьрын. К'ижани кө дьхвэст, эв жи рэвин-рэдим дькьр у эв дьбу т'эреде щийед п'уһ'эбандьне. ³⁴ Эв гөнэ бу байисе сэре мала Йеробовам, кө к'ока ван һат у ль р'убари дьне нэман.

Мьрна көр'е Йеробовам

14 ¹ We хьнге Эбийайе көр'е Йеробовам нэхвэш к'эт. ² Йеробовам готэ жьна хвэ: «Р'абэ хвэ т'эркэल्पас кэ, вэки ньзаныбьн кө тө жьна Йеробовам и у һэр'э Шилое. Ва йэ Аһ'ийа п'ехэмбэр ль вьр дьминэ кө мьнр'а гот: «Те сэр ве щьмэ'те бьби п'адша». ³ Т'эви хвэ дэхэ нани, к'ата у к'упэк хьнгьв хьлдэ һэр'э щэм ви. Эве тэр'а бежэ we чь бе сэре көр'ьк». ⁴ Жьна Йеробовам öса жи кьр, эв р'абу чу Шилое у к'этэ мала Аһ'ийа. Ле Аһ'ийа иди нэдьдит, чьмки жь эхтйарийе ишьда ч'эвед ви к'этьбун. ⁵ Хьнге Ходан готэ Аһ'ийа: «Ва йэ жьна Йеробовам те бона көр'е хвэ жь тэ бьпьрсэ, чьмки эв

нэхвэш э. Тө аһа-аһа бежи we. Эве т'эркэल्पасбуи бе». ⁶ Гава эв дерир'а дьк'этэ хьндөр', Аһ'ийа дэнге ньгед we бьхист, гот: «Вэрэ хьндөр', жьна Йеробовам. Тэ чьма öса хвэ т'эркэल्पас кьрийэ? Эз һатьмэ шандьне тьштэки нэхер тэр'а бежьм. ⁷ һэр'э Йеробовамр'а бежэ кө Ходан Хвэдеие Израеле аһа дьбежэ: «Мьн тө жь нава щьмэ'те бьльнд кьри у сэр щьмэ'та Хвэ Израеле р'ебэр к'ьфш кьри, ⁸ п'адшати жь мала Давьд станд да тэ, ле тө нэбуи ми́на э'вде мьн Давьд. Эви т'эмийед Мьн хвэй дькьрын у бь т'эмамия дьле хвэ пэй Мьн дьһат, т'эне чь кө ль бэр ч'э'ве Мьн р'аст бу, эв дькьр. ⁹ Тэ жь йед бэри хвэ зедэтьр хьраби кьр у тө чуйи тэ хвэр'а хвэдейед башқэ у п'утед р'окьри чекьрын бона кө һерса Мьн р'аки у Эз жи авитьмэ пышт гөһе хвэ. ¹⁰ Бона ве йэке эде бэлаке биньмэ сэре мала Йеробовам, к'ока һ'эму эвлэдед Йеробовамэ көр'ин биньм, һэгэр эв Израеледа аза бэ йан гьрти у эде öса мала Йеробовам гези кьм чава гэмар, һ'эта кө к'өта бэ. ¹¹ Жь нэфэред Йеробовам, йе бажерда бьмьрэ, сэйе бьхвьн, йе чол-бэстада бьмьрэ, тэйрэдед э'змен we бьхвьн, чьмки Ходан аһа готийэ. ¹² Ле тө р'абэ һэр'э мала хвэ, гава ньгед тэ бьк'эвьнэ бажер, көр'ьке бьмьрэ. ¹³ Т'эмамия Израеле we шина ви бькэ у дэфьн кэ, жь Йеробовам т'эне эве бьк'эвэ мэхбэр, чьмки жь мала Йеробовам т'эне

вида тыштэки қэнц һэбу ль бэр ч'э'ве Хөдан, Хвәдейе Израеле. ¹⁴ Хөдане Хвэр'а п'адшаки сэр Исраеле к'ьфш кэ, әве we р'оже к'о-ка мала Йеробовам бинэ, ле иди ньһа чь майэ? Ва йэ әв незик э. ¹⁵ һынге Хөдане өса Израеле хэ, чава қамише аведа кө дьһ'эжэ. Әве Исраеле жь ви э'рде қэнц дэрхэ, к'ижан кө дабу кал-бавед ван у we ван ви бэри ч'эме Фьрате бэла-бэлайи кэ, чьмки wана хвэр'а п'утед Ашера^ф чекьрын у һерса Хөдан р'акьрын. ¹⁶ Р'уйе гөнэйе Йеробовамда Хөдан we Исраеле бьдэ дэр, чьмки әви һн хвәха гөнэ кьр, һн жи Исраел да гөнэкьрыне». ¹⁷ Пэй ван готьнар'а жьна Йеробовам р'абу чу гьһиштэ Т'ирсайе. Гава әве ньге хвэ авитэ шемика мале, көр'ьк мьр. ¹⁸ Әв дэфьн кьрын, т'эмамыя Израеле анэгори we готьна Хөдан шина ви кьрын, чава кө Әви пе э'вде Хвэ Аһ'ийа п'ехэмбэр готьбу.

Мьрына Йеробовам

¹⁹ Бона ван кьред Йеробовамэ майин, чава әви шэр' кьрийэ, чава п'адшати кьрийэ, К'ьгеба Сэрһатийед П'адшед Исраеледа* ньвисар э. ²⁰ Йеробовам бист у дө сала п'адшати кьр у пэйр'а чу гьһиштэ кал-бавед хвэ, дәвса ви көр'е ви Надаб п'адшати кьр.

Р'эһобовам дьбэ

п'адше Щьһудайе

(Дирок II, 11:5–12:1-16)

²¹ Р'эһобоваме көр'е Сьлеман жи сэр Щьһудайе п'адшати кьр. Р'эһобовам чьл у йэк сали бу, гава бу п'адша у әви һ'вдәһ сала Оршәлимеда п'адшати кьр, ви бажарида к'ижан кө Хөдан жь нава һ'эму қәбилед Исраеледа әв ши бьжартьбу, кө наве Хвэ ле дайнэ. Дийа ви йэкэ амони бу, наве we Наһама. ²² Щьһудийа жи ль бэр Хөдан хьраби кьрын. Вана пе ван гөнәйед хвэ жь кал-бавед хвэ зедәтър һелан данэ хирәтк'еши-йа Хөдан. ²³ Ван жи сэр һәр т'әпе бьльнд у бьн һәр дара шин хвэр'а щийед п'утһ'эбандьне, п'утед Ашера чекьрын у кэвэр данэ сәкьнандьне.[†] ²⁴ Н'эта к'онед хвәфьрош* жи нава ванда һэбун. Щьһудийа мина һ'эму һ'эрамыя ван мьләта кьрын, к'ижан кө Хөдан жь бэр ч'э'ве израелия р'ақәтандьбун.[†]

²⁵ Пенцсалия п'адшатийа Р'эһобовамда, Шишақ п'адше Мьсьре мьқабьли Оршәлиме р'абу.[†] ²⁶ Хьзна Хана Хөдан у хьзна мала п'адше һ'эму зэфти хвэ кьр, әв һ'эму мәрт'алед зер'э кө Сьлеман чекьрьбун жи зэфт кьрын.[†] ²⁷ Р'эһобовам п'адша дәвса ван, мәрт'алед сьфьрин чекьрын у әв данэ дәсте сәрwеред пыштгьред бэр

* 14:19 Әва к'ьгеба нәһатийэ хвәйкьрыне.

* 14:24 «К'оне хвәфьрош» әв бу, йе кө хвэ дьфьрот, һәде қавийа хвэ дани дьда ощаха п'ут, бь ве кьрына хвэ, әв ощаха п'утада һ'әлал дьһатэ һ'әсабе, чьмки бь қавийа хвэ к'ар дьда ощаха п'ута. У қәдрә йед аһа ощахед п'утада гәләки бьльнд бу.

14:23 П'адшати II, 17:9-10. 14:24 Дөбарәкьрына Қануне 23:17. 14:25 Дирок II, 12:2-8.

14:26 П'адшати I, 10:16-17; Дирок II, 9:15-16.

дэре мала п'адше. ²⁸ Гава п'адша дьчу Хана Ходан, пьштгъра эв хьлдъдан у паше эв диса дьбьрьнэ ода пьштгъра.

²⁹ h'эму кьред Р'энобовамэ майин у хэр тьштед кô wi кьрьнэ, К'ьтеба Сэрхатийед П'адшед Щьхудаеда* ньвисар ын. ³⁰ Нава Р'энобовам у Йеробовамда т'эме шэр' буйэ. ³¹ Р'энобовам чу гъиштэ кал-бавед хwэ у щэм кал-бавед хwэ бажаре^ф Дауьдда hatэ дэфьнкьрьне. Дийа wi йэкэ амони бу, наве we Наһама. Дэwса wi кôр'е wi Эбийам п'адшати кър.

**П'адшатийа Эбийам
Щьхудаеда**
(Дирок II, 13:1–14:1)

15 ¹ h'иждэһсалийа п'адшатийа Йеробоваме Ньбатда, Эбийам сэр Щьхудае бу п'адша. ² Эwi Оршэлимеда се сала п'адшати кър, дийа wi қиза Абишалом бу, наве we Маһаха бу. ³ Эwi ч'э'в да ван h'эму гôнэийед баве хwэ, чь кô бэри wi кьрьбун, дьле wi мина дьле пеше wi Дауьд Ходан Хwэдeр'а р'аст нибу. ⁴ Ле бона хатьре Дауьд, Ходан Хwэдейе wi пэй wir'а Оршэлимеда ч'ьрак да wi, кôр'е wi да сэкьнандьне у Оршэлим қэвин-қэдим кър.[†] ⁵ Чьмки Дауьд чь кô Ходан хwэш дьһат эв дькьрьн у т'эмамыйа э'мьре хwэда т'ô цар жь т'эмийед Wi шаш нэдьбу,

пештърн пьрса Урийае h'итида.[†] ⁶ Т'эмамыйа э'мьре Эбийамда нава Р'энобовам у Йеробовамда т'эме шэр' бу.[†] ⁷ Бона ван кьред Эбийамэ майин у хэр тьштед кô wi кьрьнэ, К'ьтеба Сэрхатийед П'адшед Щьхудаеда ньвисар ын. Шэр' нава Эбийам у Йеробовамда жи хэбу. ⁸ Эбийам чу гъиштэ кал-бавед хwэ у эв бажаре Дауьдда^ф дэфьн кьрьн. Дэwса wi кôр'е wi Аса бу п'адша.

Асайе п'адше Щьхудае
(Дирок II, 14:1-5;
15:16–16:6, 11-14)

⁹ Бистсалийа п'адшатийа Йеробовамэ сэр Исраеле, Аса сэр Щьхудае бу п'адша ¹⁰ у Оршэлимеда чъл у йэк сала п'адшати кър, пирька wi қиза Абишалом бу, наве we Маһаха бу. ¹¹ Аса мина пеше хwэ Дауьд, чь кô ль бэр ч'э'ве Ходан р'аст бу, эв дькър. ¹² Эwi к'онэийед хwэфьрош жь wэлет р'ақэтандьн у h'эму п'ут кô кал-бавед wi чекьрьбун данэ хьлдане.[†] ¹³ h'эта кô пирька хwэ Маһаха жи жь ханьмтийа п'адшатийе дэрхьст, чьмки эве п'утэки Ашерайе дабу чекьрьне. Аса п'уте we хурдэхwэши кър у нэwала Қьдронедда шэwьтанд. ¹⁴ Р'аст э щийед п'ут'һэбандьне нэһатьнэ хьлдане, ле сьтqe дьле Аса ль бэр Ходан р'аст бу, т'эмамыйа э'мьре wiда. ¹⁵ Эwi h'эдийед баве хwэйэ пироз

* 14:29 Эва к'ьтеба нэһатийэ хwэйкьрьне.

15:4 П'адшати I, 11:36. 15:5 Самуел II, 11:1-27. 15:6 Дирок II, 13:3-21.
15:12 Дирок II, 15:8-15.

у һ'эдийед хвэйэ пироз: Зер', зив нацэгава анинэ Хана Ходан.

¹⁶ Нава Аса у Башайе п'адше Израеледа т'ьме шэр' бу. ¹⁷ П'адше Израеле Баша мьқабыли Щьһудайе р'абу эви Р'ама һьлда у эв қэвин кьр, вэки т'ө кэс нькарьбэ дэр-бази э'рде Аса п'адше Щьһудайе бэ йан вэгэр'э. ¹⁸ Аса һ'эму зер' у зиве чь кө хьзна Хана Ходанда мабу у хьзна мала п'адшеда һьлда, да дэсте хөламед хвэ у Аса эв Бэн-һададе көр'е Табримоне һ'э-зйоне п'адше Сурайайер'а шанд, кө Шамеда дьма у готе: ¹⁹ «Бьра нава мьн у тэда пэйман бе гьредане, чава нава баве мьн у баве тэда гьредайи буйэ. Ва йэ эз ви зер' у зиви тэр'а п'ешк'еш дьшиньм, вэки тө we пэймана хвэйэ т'эви Башайе п'адше Израеле бэтал ки, кө эв жь стуйе мьн дэре». ²⁰ Бэн-һадад эв готьна Аса қэбул кьр, сэрэскэред хвэ шандьнэ сэр бажаред Израеле. Ийоне, Дане, Абел-Бет'-Мак'е, т'эмамия Кьннерете у т'эмамия э'рде Нэфтэлийе хьст. ²¹ Гава Башайе п'адше Израеле эв йэк бьһист, дэст жь қэвинкьрна Р'амаие к'ьшанд у Т'ирсайеда ма. ²² Аса п'адша гази һ'эму щьһудийа кьр, кэс нэма, эв кэвьр у даред пе к'ижана Баша Р'ама қэвин дькьр, щигьһасти кьрын. У Аса п'адша пе ван Гэва бьнйаминийа у Миспах чекьрын. ²³ Бона һ'эму кьред Асайэ майин у һ'эму мерхасийед ви, һ'эму кьред ви у бажаред вийэ чекьри, К'ьтеба Сэрһатийед П'ад-

шед Щьһудайеда ньвисар ьн. Т'эне калтийа хвэда эв ньгада нэхвэш к'эт. ²⁴ Аса чу гьһиштэ кал-бавед хвэ у эв бажаре пеше хвэ Давьдда щэм кал-бавед хвэ һатэ дэфьнкьрне. Дэвса ви көр'е ви Йеһошэфат бу п'адша.

Надабе п'адше Израеле

²⁵ Дөсалийа п'адшатийа Аса п'адше Щьһудайеда, Надабе көр'е Йеробовам сэр Израеле бу п'адша у дө сала п'адшати кьр. ²⁶ Эви ль бэр Ходан хьраби кьр, р'ийа ван гөнэийед баве хвэда чу, пе к'ижана эви Израел дабу гөнэкьрне. ²⁷ Жь мала Исахар, Башайе көр'е Аһ'ийа мьхэнэтийа Надаб кьр. һьнда Баша Гибьт'она фьльстинийада^ф ви хьст эв көшт, гава Надаб у т'эмамия Израеле дора Гибьт'оне гьртьбун. ²⁸ Сесалийа п'адшатийа Аса п'адше Щьһудайеда, Баша Надаб көшт у дэвса ви бу п'адша. ²⁹ Гава Баша бу п'адша, эви қыр'а т'эмамия мала Йеробовам ани, жь мала Йеробовам йэк ль р'убари дьне нэһьшт, анэгори we готьна кө Ходан э'вде Хвэ Аһ'ийаие шилонир'а готьбу.[†] ³⁰ Аһа жи бу р'уйе ван гөнэийед Йеробовамда, пе к'ижана ви гөнэ кьрбун у Израел жи дабу гөнэкьрне, һерса Ходан Хвэдейе Израеле р'акьрбу. ³¹ Бона кьред Надабэ майин, һэр чь кө ви кьрынэ, К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед Израеледа ньвисар ьн. ³² Нава Аса у Башайе п'адше Израеледа т'ьме шэр' бу.

^{15:29} П'адшати I, 14:10.

Башайе п'адше Израеле

³³ Сесалия п'адшатийа Аса п'адше Щ'худаида, Башайе кор'е АН'ийа Т'ирсайеда сэр т'эмамийа Израеле бист у чар сала п'адшати кър. ³⁴ Эви ль бэр ч'э'ве Ходан х'раби кър у р'ийа ван гонэйед Йеробовамда чу, пе к'ижана эви Израел дабу гонэкърне.

16 ¹ Хэбэра Ходан Йеһуйе кор'е Н'ананийар'а мьқабыли Баша һат у гот: ² «Мьн тө жь нава халие бьлнд кьри у тө кьри р'эбэре щьмэ'та Хвэ Израеле, ле тө р'ийа Йеробовамда чуйи у щьмэ'та Мьн Израел да гонэкърне^ф, пе гонэйед ван Эз герс хьстьм. ³ Бона ве йэке Эзе мала Баша у мала зор'эта ви гези кьм у мала ви текьмэ р'ожа мала Йеробоваме Ньбат. ⁴ Жь нэфаред Баша йе бажерда бьмьрэ, сэйе бьхвьн, ле йе ль чоле бьмьрэ тэйрэдэйед э'змен ве бьхвьн». ⁵ Бона ван кьред Башайэ майин, кьрын у мерхасийед ви, К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед Израеледа ньвисар ьн. ⁶ Баша чу гьһиштэ кал-бавед хвэ у Т'ирсайеда һатэ дэфьнкърне. Дэвса ви кор'е ви Елаһ бу п'адша. ⁷ Ле бэле пе п'ехэмбэр Йеһуйе кор'е Н'ананийа, хэбэра Ходан мьқабыли Баша у мала ви һатьбу готьне. Эва нэ т'эне бона ван һ'эму х'рабийед кө ви бэр ч'э'ве Ходан кьрьбун у пе шьхблед дәсте хвэ, мина мала Йеробовам Эв герс хьстьбун, ле оса жи чьмки Баша к'ока мала Йеробовам анибу.

Елаһе п'адше Израеле

⁸ Бистшэшсалия п'адшатийа Аса п'адше Щ'худаида^ф, Елаһе Баша Т'ирсайеда сэр Израеле дө сала п'адшати кър. ⁹ Зимрийе хөламе вийи сэрwере ниве п'ара р'эфа э'рэба, мьхэнэтийа ви кър. Гава Елаһ вэхвар к'эфхвэш бу, Т'ирсайеда мала Арсайе wэк'иле қэсыра Т'ирсайеда, ¹⁰ Зимри чу һьндөр' ви хьст эw көшт у дәвса ви хвэха бу п'адша. Бистһ'эфтсалия п'адшатийа Аса п'адше Щ'худаида бу. ¹¹ Гава эw бу п'адша сэр т'эхте хвэ р'уньшт, эви пер'а-пер'а к'ока т'эмамийа мала Баша ани, жь мера кэсаки ви сах нэһьшт, нэ жь пьсамед ви, нэ жи жь херхвазед ви. ¹² Зимри к'ока т'эмамийа мала Баша ани, анэґори we готьна Ходанэ пе п'ехэмбэр Йеһуйэ мьқабыли Баша, ¹³ бона ван һ'эму гонэйед Баша у ван гонэйед кор'е ви Елаһ, пе к'ижана ван гонэ кър у Израел жи данэ гонэкърне, пе ван п'утед хвэ Ходан Хвэдейе Израеле герс хьстьн. ¹⁴ Бона ван кьред Елаһэ майин, һэр чь кө ви кьрынэ, К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед Израеледа ньвисар ьн.

Зимрийе п'адше Израеле

¹⁵ Бистһ'эфтсалия п'адшатийа Аса п'адше Щ'худаида, Зимри Т'ирсайеда һ'эфт р'ожа п'адшати кър, һьнге щьмэ'те бэр Гибыт'она фьльстинийа зома хвэ лехьстьн. ¹⁶ Ле гава щьмэ'та зомада бьһист, кө Зимри мьхэнэти кьрийэ у п'адша жи көштиэ, һэма һьнге т'эмамийа Израеле зомада Омрийе

сэрэскэр сэр Исраеле п'адша к'ьфш кьрын. ¹⁷ Ынге Омри т'эви г'эмамия Исраеле жь Гибт'оне һэвраз чу у дора Т'ирсайе гьрт'ын. ¹⁸ Гава Зимри һылдана бажер дит, эв к'этэ һндөр'е қэсыра мала п'адше, агьр бэри мала п'адше да у хвэха теда мьр. ¹⁹ Эв йэк бона ван гонэйед хвэйэ кьри бу, пе к'ижана бэр ч'эве Ходан хьраби кьрьбун, кө р'ийа Йеробовамда чу у эв гонэ кьрын, чь кө ви кьрьбун у Исраел дабу гонэкьрыне. ²⁰ Бона ван кьред Зимрийэ майин у мьхэнэтиа вийэ кьри, К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед Исраеледа ньвисар ын.

Омрийе п'адше Исраеле

²¹ Ынге щьмэ'та Исраеле бу дө п'ара. Ниве щьмэ'те хвэ ль Т'ибнийе көр'е Гинат' гьрт, кө ви бькьнэ п'адша, ниве дьн жи хвэ ль Омри гьрт. ²² Щьмэ'та кө хвэ ль Омри гьрт'бу, сэр щьмэ'та кө хвэ ль Т'ибнийе көр'е Гинат' гьрт'бу, к'эт у Т'ибни һатэ көшт'ыне, Омри п'адшати кьр. ²³ Сиуйэксалийа п'адшатийа Аса п'адше Щьһудайеда, Омри сэр Исраеле бу п'адша. Эви донздэһ сала п'адшати кьр. Т'ирсайеда эви шэш сала п'адшати кьр. ²⁴ Омри пе дө тэлант* зиви ч'ийайе Самэрийае жь Шэмэр к'ьр'и, сэр жи бажар чекьр у наве ви дани Самэрийа, наве хвэые ч'ийе Шэмэр дани сэр. ²⁵ Омри ль бэр ч'эве Ходан хьраби кьр, эв жь һ'эмуйед бэри хвэ

хьрабт'ьр дэрк'эт. ²⁶ Эв т'ам р'ийа ван гонэйед Йеробоваме Ньбатда чу, пе к'ижана эви Исраел дабу гонэкьрыне, өса кө пе ван п'утед хвэ Ходан Хвэдейе Исраеле һерс хьстьбун. ²⁷ Бона ван кьред Омрийэ майинэ кьри у мерхасийед кө ви данэ к'ьфше, К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед Исраеледа ньвисар ын. ²⁸ Омри чу гьһиштэ кал-бавед хвэ у Самэрийаеда һатэ дэфьнкьрыне. Дэвса ви Аһ'абе көр'е ви бу п'адша.

Аһ'абе п'адше Исраеле

²⁹ Аһ'абе көр'е Омри сиух'эйштсалийа п'адшатийа Аса п'адше Щьһудайеда, сэр Исраеле бу п'адша. Аһ'абе көр'е Омри Самэрийаеда бист у дө сала сэр Исраеле п'адшати кьр. ³⁰ Аһ'абе көр'е Омри, ль бэр ч'эве Ходан хьраби кьр, эв жь һ'эмуйед бэри хвэ хьрабт'ьр дэрк'эт. ³¹ Өса кө гонэйед Йеробоваме Ньбат бэр ч'эве ви кем һат'ьнэ дит'ьне, эви сэрда жи Изабела қиза Эт'баэ'ле п'адше сайданийа станд у Баэ'л^ф һ'эбанд, ль бэр ви та бу. ³² Эви Самэрийаеда we ощаха Баэ'лда, кө эви чекьрьбу, горигэһэк Баэ'лр'а да сэкьнандьне. ³³ Аһ'аб өса жи п'утэки Ашерайе чекьр. Аһ'аб пе ван кьрынед хвэ, жь һ'эму п'адшайед Исраелейэ бэри хвэ зэфт'ьр, Ходан Хвэдейе Исраеле һерс хьст. ³⁴ Р'ожед вида һ'ийеле бет'-ели жи Әриһа диса ава кьр. Эви ль бэр э'мьре ньхөрийе хвэ Абирамва һ'име we дани у

* 16:24 «Тэлантэк» вэкэ си у шэш килогьрами бу.

ль бэр э'мьре быч'уке хвэ Сьгубва жи дэргэһед^ф we данэ сэкьнандьне, анэгори we готьна Хөданэ кө Йешуйе көр'е Нун готьбу.[†]

Елийас п'ехэмбэр у қөрльхи

17¹ Жь бьнэлийед Гилэ'де, Елийасе т'ишби готэ Аһ'аб: «Эз ви Хөдан Хвэдеие Исраеле кьм, бэр К'ижани эз дьсэкьным! Жь вьр шунда нэ қыр'авийе һэбэ, нэ жи баран, һ'эта кө эз нэбежым».[†]
² Хэбэра Хөдан Елийаср'а һат у гот:
³ «Жь вьр һэр'э, хвэ ль р'оһьлате быгьрэ у һьнда селафа К'ьрит'е, пешбэри Урдөне хвэ вэшерэ.
⁴ Те жь we селафе вэхви у Мын э'мьри қар'қар'а жи кьрийэ, кө эв тэ ль вьр т'ер кьн».
⁵ Эви жи анэгори готьна Хөдан кьр, р'абу чу һьнда селафа К'ьрит'е, пешбэри Урдөне һешьри.
⁶ Қар'қар'а һэр сьбэһ жер'а нан у гошт данин, һэр евара жи нан у гошт у жь селафе жи ав вэ-дьхвар.
⁷ Ле хелэке шунда селаф мьч'ьқи, чьмки ль сэр вэлетда баран нэбари.

Жьнэбийа Сэрэптайе

⁸ һьнге Хэбэра Хөдан Елийаср'а һат у гот: ⁹ «Р'абэ һэр'э Сэрэпта Сайдаие у ль вьр бьминэ, ва йэ Мын т'эмийа тэ дайэ жьнэбике кө эв тэ ль вьр нан-ав кэ».[†]
¹⁰ Елийас р'абу чу Сэрэптайе, гава эв гь-һиштэ дэргэһе бажер, дина хвэ даие we жьнэбик ль вьр қырша т'оп дькэ. Эви дэнг даие у готе: «Һиви дькьм, т'асэ ав мьнр'а би-

нэ эз вэхьым». ¹¹ Гава эва чу кө бинэ, Елийас пэй кьрэ гази у готе: «Һиви дькьм, пэ'ри нан жи дэсте хвэр'а мьнр'а бинэ».
¹² Эве гот: «Эз ви Хөдан Хвэдеие тэ кьм! Қэт тотькэк жи т'өнэ, т'эне дэрданеда к'өлмэк ар һэйэ у һьнэк р'ун жи к'упда. Ва йэ эз ван һэр дө льб қырш бэрэв дькьм, кө бьбьм ви ари хвэ у көр'е хвэр'а бьпежым, кө эм бьхвьн у бьмьрын».
¹³ Елийас готэ we: «Нэтьрсэ, һэр'э өса бькэ, чава тэ гот. Ле пешийе тотькэке мьнр'а бьпежэ бинэ, паше бона хвэ у көр'е хвэ бьпежэ.
¹⁴ Чьмки Хөдан, Хвэдеие Исраеле аһа дь-бежэ: «Аре жь дэрдане хьлаз нэбэ, р'уне жи жь к'уп кем нэбэ, һ'эта кө Хөдан сэр э'рде баране нэбаринэ».
¹⁵ Эв к'өлфэт чу өса жи кьр, чава кө Елийас готе. Эве нэфэре хвэ Елийасва вэхтэки дьреж хварьн.
¹⁶ Жь дэрдане ар хьлаз нэбу у жь к'уп жи р'ун кем нэбу, анэгори we готьна Хөданэ кө пе заре Елийас готьбу.

Сахбуна көр'е жьнэбийе

¹⁷ Пэй ван йэкар'а, көр'е we к'өлфэта хвэйа мале нэхвэши к'эт, эв нэхвэши өса сэр гьран бу, кө бин ль бэр ви нэма.
¹⁸ һьнге эве готэ Елийас: «Э'вде Хвэде! Тө чь жь мьн дьхвази? Тө һати вэки гөнэ-йе мьн бьки бира мьн у көр'е мьн бькөжи?»
¹⁹ Эви готэ we: «К'а көр'е хвэ бьдэ мьн». Эви жь һ'эмеза we көр'ьк һьлда, бьрэ ода жорьнэ кө хвэха теда дьма у эв дани сэр

ньвина хwэ. ²⁰ həwapa хwэ Ходан ани у гот: «Ходан, Хwэдейе мьн! Гэло Те дьле ве жьнэбийа кō эз щэм we hewьри мэ бьдōсини, кō кōр' ле мьр?» ²¹ hьнге əви се щара хwэ дьрежайе авитэ сэр кōр'ьк у həwapa хwэ Ходан ани у гот: «Ходан, Хwэдейе мьн! Бьра э'мьре ви кōр'ьки ле вэгэр'э!» ²² Ходан дэнге Елийас бьхист у э'мьре кōр'ьк ле вэгэр'анд, əв сах бу. ²³ Елийас кōр'ьк hьлда, əв жь ода жорьн ани хwаре у əв да дийа wi готе: «Дина хwэ бьде, кōр'е тэ сах э!» ²⁴ hьнге əве готэ Елийас: «Ньha иди эз заньм, кō тō мэрьве Хwэде йи у готьнед Ходанэ дэве тэда р'аст ьн».

**Ходан Елийас
дьшинэ щэм Аh'аб**

18 ¹ Пэй гэлэк wəхтр'а, сала сьсийада хэбэра Ходан Елийаср'а hat у гот: «hэр'э Аh'абва к'ьфш бэ, Əве баране бьбариньмэ сэр э'рде». ² Елийас чу Аh'абва к'ьфш бэ.

Ле Самэрийайеда хэлайикэ гьран бу. ³ Аh'аб гази Обадйахуйе wэк'иле мала хwэ кьр. (Обадйахуйе жь Ходан гэлэки дьтьрсийа, ⁴ гава Изабеле п'ехэмбэред Ходан қыр' дькьрьн, Обадйахуйе сэд п'ехэмбэр бьрьн, əв пенци-пенци шкэфтада вэшартьн у əв нан-ав кьрьн.) ⁵ У Аh'аб готэ Обадйахуйе: «Wэрэ эм hэр'ьнэ h'эму ч'э'вканийед ава у селатед ви wэлати бьгэр'ьн, бэлки эм hьнэк гиha бьбиньн, hэсп у қант'ьр'а альф кьн, кō h'эму h'эй-

wанед мэ қыр' нэбьн». ⁶ У wана wэлат нава хwэда п'арэвэкьр кō ле бьгэр'ьн, Аh'аб т'эне р'екеда чу, Обадйахуйе жи р'екэ дьнда чу. ⁷ Гава Обадйахуйе р'еда бу, дина хwэ дайе we Елийас пешийа wива дэрк'эт. Обадйахуйе əв нас кьр, дэвэр'уйа чу у готе: «Əв т'ō йи, хwэйе мьн Елийас?» ⁸ Елийас ле вэгэр'анд: «Əз ьм, hэр'э хwэйе хwэр'а бежэ: «Елийаси вьр э»». ⁹ Обадйахуйе готе: «Мьн чь гōнэ кьрийэ, wэки хōламе хwэ дьди дэсте Аh'аб кō мьн бькōжэ? ¹⁰ Əз wi Ходан Хwэдейе тэ кьм! Wэки мьлэтэк у п'адшатик нэмайэ, кō хwэйе мьн нэшандьбэ тō нэгэр'ийаби. Гава wана дьготьн: «Əв нэ ль вьр э, əви əв п'адшати у мьлэт дьданэ сонде, wана дьгот кō тō нэдитьнэ. ¹¹ Ле тō ньha дьбежи: «hэр'э хwэйе хwэр'а бежэ кō Елийаси вьр э!» ¹² Бэлки гава эз жь щэм тэ hэр'ьм, P'əh'e^φ Ходан ньзаньм тэ к'ода бьбэ, эз жи hэр'ьм тэ ль Аh'аб бьдьмэ h'эсандьне у əв тэ нэбинэ, hьнге əве мьн бькōжэ. Ле эз хōламе тэ, жь зар'отийа хwэда жь Ходан хоф дькьм. ¹³ Гэло хwэйе мьнр'а нэhatийэ готьне мьн чь кьрийэ, гава Изабеле п'ехэмбэред Ходан дькōштьн, мьн чава жь п'ехэмбэред Ходан сэд мэри шкэфтада пенци-пенци хwэй кьрьн у əв нан-ав кьрьн? ¹⁴ Ле ньha тō дьбежи: «hэр'э хwэйе хwэр'а бежэ кō Елийаси вьр э» Əве мьн бькōжэ!» ¹⁵ hьнге Елийас гот: «Əз wi Ходане Ордийа кьм, ль бэр К'ижани эз дьсэкьньм! Əзе иро wива

к'ьфш бьм». ¹⁶Обадйаһу чу р'асти Аһ'аб һат у гиһандэ ши, Аһ'аб жи пешийа Елийасда чу. ¹⁷Гава Аһ'аб Елийас дит, шир'а гот: «Әw тө йи, веранкьре Израеле?» ¹⁸Елийас гот: «Мьн Израел веран нэкьрийә, ле тә у мала баве тә, wәки wә г'ә-мийед Хөдан жь дәсте хwә кьрын у пәй Баә'ла чун. ¹⁹Ньһа бышинә г'әмамия Израеле, ван чарсьд у пенци п'ехәмбәред Баә'л у ван чарсьд п'ехәмбәред Ашерайейә^ф кә Изабел ван нан-ав дькә, быцьвинә цәм мьн, сәр ч'ийайе Кармеле».

Елийас у п'ехәмбәред Баә'л^ф

²⁰Аһ'аб шанд гази һ'әму ираелийа кьр у һ'әму п'ехәмбәр цьвандьнә сәре ч'ийайе Кармеле. ²¹Елийас незики т'әмамия цьмә'те бу у гот: «һуне һ'әта к'әнге сәр дө ньга бькөльн? һәгәр Хөдан ә Хwәде, пәй Wi һәр'ьн, ле һәгәр Баә'л ә, пәй wi һәр'ьн». Цьмә'те т'ө тышт ле вәнәгәр'анд. ²²Һьнге Елийас готә цьмә'те: «Әз т'әне жь п'ехәмбәред Хөдан ма мә, ле п'ехәмбәред Баә'л чарсьд у пенци мәри нә. ²³Бьра ньһа дө дәвар мәр'а бенә дайине у п'ехәмбәред Баә'л бьра жь һәр дө дәвара йәки хwәр'а бьбьжерьн у қәт-қәти кьн дайньнә сәр дара, ле агьр венәхьн. Дәвара дьн жи әз һазьр кьм дайньмә сәр дара у агьр венәхьм. ²⁴һун гази наве хwәдейе хwә кьн, әз жи гази наве Хөдан кьм. К'ижан хwәдейи пе агьр щаб да, әw ә Хwәде». Т'әма-

мия цьмә'те ле вәгәр'анд: «Әва готьнәкә р'аст ә». ²⁵Һьнге Елийас готә п'ехәмбәред Баә'л: «Дә хwәр'а дәварәке бьбьжерьн у пешийе һун һазьр кьн, чьмки һун гәләк ьн, гази наве хwәдейе хwә кьн, ле агьр венәхьн». ²⁶Wана дәвара ванр'а дайи һьлда, әw һазьр кьрын у сәре сьбеда һ'әта нивро гази наве Баә'л кьрын у готьн: «Һәй Баә'л, щабә мә бьдә!» Ле нә дәнг бу, нә жи щаб. У әw ль бәр горигәһа хwә дьр'әқьсин. ²⁷Гава бу нивро, Елийас к'әтә к'ьр'е ван у гот: «Бь дәнге бьльнд гази кьн, чьмки әw хwәде йә, бәлки әw т'ьвдиреда йә, йан мьжул ә, йан р'еда йә, йан бәлки әw р'әза йә, гәрәке һ'ьшиар бә!» ²⁸Wана һе бь дәнге бьльнд дькьрьнә қар'ин у wәкә әдәте хwә пе к'ера у р'ьма хwә қәт-қәти дькьрьн, һ'әта кә хун жь сәр ван дьк'ьшийа. ²⁹Р'о иди дагәр'ийа, ле әwana һе һәwа дь-к'әтьн, һ'әта дәма дийарийа бәре еваре кә дьһатә дайине, ле нә дәнг бу, нә щаб, нә һ'ьс. ³⁰Һьнге Елийас готә т'әмамия цьмә'те: «Wәрьнә незики мьн». Т'әмамия цьмә'те незики wi бу. Әwi горигәһа Хөданә веранкьри да сәкьнандьне. ³¹У Елийас донздәһ кәввр һьлдан, wәкә һ'әсабе қәбилед кәр'ед Ақуб^ф, т'әви к'ижани Хөдан хәбәр дабу готьбу: «Наве тә Израел бә».† ³²Пе ван кәвьра горигәһа наве Хөдан чекьр у дора горигәһе к'орәкә wәкә щийе дө код* гәньм wәда, ³³әwi дар сәр ци кьрын у әw дәвар қәт-қәти кьр,

* 18:32 «Дө код» дькьрә wәкә панздәһ килогьрами.

18:31 Дәстпәбун 32:28; 35:10.

дани сэр дара ³⁴ у гот: «Чар шер' ав дагьрн у текьнэ сэр дийарийа т'эвайишэwате у дара». Паше гот: «Щара дōда текьнэ сэр», wана щара дōда кьрэ сэр. Эwи гот: «Щара сьсийа жи текьнэ сэр» у wана щара сьсийа жи кьрэ сэр, ³⁵ h'эта кō ав дора горигәheва к'ьшийа у эwи эw к'ор т'ьжи ав кьр. ³⁶ Дәма дийарийа бәре еваре кō дьхатә дайине, Елийас п'ехәмбәр незик бу у гот: «Хōдан, Хwәдейе Ибраһим^ф, Ишаq у Исраел! Дә бьра иро бьзаньбьн, wәки Тō йи Исраеледа Хwәде, эз жи хōламе Тә мә у мьн эв h'әму тышт ль гора фрара Тә кьрнә. ³⁷ Дәнге мьн бьбьhe Хōдан, дәнге мьн бьбьhe! Wәки эв щьмәт бьзаньбә кō Тō Хōдан, Тō йи Хwәде, кō дьле wан бәрбь Хwә вәдыгәр'ини^ф». ³⁸ Hьнге агьре Хōдан жорда hat, т'эвайишэwат, дар, кәвьр, хали шәwьтандьн у ава к'оредә жи к'аши хwә кьр. ³⁹ Щьмәтә кō эв йәк дит, дөвәр'уйа чу у гот: «Хōдан э Хwәде, Хōдан э Хwәде!» ⁴⁰ Елийас готә wан: «П'ехәмбәрәд Баәл бьгьрн, wәки жь wан т'ō кәс нәр'эwә». Эw гьртьн, Елийас эw бьрнә селәфа Кишоне у ль wьр эw сәржекьрн.

Хьлазийа қөрльхийе

⁴¹ Паше Елийас готә Аh'аб: «P'абә бьхwә у вәхwә, чьмки дәнге баране те». ⁴² Аh'аб р'абу бьхwә у вәхwә, ле Елийас р'абу чу сәре ч'ийайе Кармеле, эw h'эта эрде та бу, сәре хwә кьрэ нав чокед хwә[†] ⁴³ у

готә бәрдәстийе хwә: «Ньһа р'абә дина хwә бьдә алийе бә're». Бәрдәсти р'абу, дина хwә даие у гот: «Т'ō тышт т'ōнә». Елийас h'әфт щара гот: «Диса һәр'ә». ⁴⁴ Щара h'әфта бәрдәсти гот: «Ва йә жь бә're wәкә к'әфа дәсте мервь, э'wрәки бьч'ук бьльнд дьбә». Hьнге Елийас гот: «Һәр'ә бежә Аh'аб: «Бьк'эwә эр'эба хwә бәржер бә, wәки баран р'ийа тә нәгьрә». ⁴⁵ H'эта эwи ләзанд, э'зман э'wред р'әшва тәри бу, пер'а жи ба р'абу у баранәкә қайим гьрт. Аh'аб эр'эба хwә сийар бу чу Йизрәһеле. ⁴⁶ Дәсте Хōдан сәр Елийас бу. Эwи пьшта хwә гьреда, h'эта дәргәhe Йизрәһеле пешийа Аh'абва бәзи.

Елийас жь Йизрәһеле дьр'эwә

19 ¹ Аh'аб һәр тыште кō Елийас кьрьбу, гиһандә Изабела жьна хwә у оса жи готе кō эwи h'әму п'ехәмбәр пе шур кōштнә. ² Hьнге Изабеле қасьд сәр Елийасда шанд у гот: «Бьра хwәде ве йәке у жь ве йәке хьрабтьр биньнә сәре мьн, һәгәр сьбә ви чахи, эз we йәке нәйньмә сәре тә, чь кō тә ани сәре wан һәр кәси». ³ Елийас тьрсийа, р'абу жь wьр чу кō хwә хьлаз кә. Эw гьһиштә Бир-Шевайе wәлате Щьһудайе, бәрдәстийе хwә ль wьр һьшт, ⁴ ле хwәха р'ийа р'ожәке чу бәр'ийе, ль wьр бьн дарәкә чалийе р'унышт у хwәр'а мьрн хwәст у гот: «Йди бәс э, Хōдан, р'ōh'e мьн бьстинә, чьмки эз жь кал-бавед

хвэ четър ниньм».† ⁵ У бьн дара чалийе п'алда р'аза. Ђынге мьл-йак'этэк^ф ль ви к'эт у готэ ви: «Р'абэ, бьхвэ». ⁶ Елийас ч'э'ве хвэ вэкър, we бэрсэрийа ви бок'онэки сэр кэвьре гэрм пьжанди у щер'эк ав дани йэ. Эви хвар у вэхвар у диса р'аза. ⁷ Мьлийак'эте Ходан щара дода вэгэр'ийа, ль ви к'эт у готе: «Р'абэ бьхвэ, чьмки р'екэ he дьреж пешийа тэ йэ». ⁸ Эви р'абу хвар у вэхвар у пе қьнийата we хварьне чьл р'ожи у чьл шэви р'е чу, h'эта h'оребе*, ч'ийайе Хвэде. ⁹ Эв ль вьр к'этэ шкэфте, шэва хвэ дэрбаз кьр.

Ђынге дэнге Ходан hatэ ви у гот: «Елийас, тэ ль вьр чь дьки?» ¹⁰ Эви гот: «Бона Ходан, Хвэ-дейе Ордийа хирэта мьн қэбул нэкър, чьмки израелийа паймана Тэ т'эр'ьбандьн, горигэhed Тэ һьлшандьн у п'ехэмбэред Тэ жи пе шур коштьн, эз т'эне мамэ у пэй мьн жи к'этьнэ кэ мьн бь-көжьн».† ¹¹ Ходан готе: «Дэрк'эвэ у ль сэре ч'ийе ль бэр Ходан бь-сэкьнэ». Ва йэ Ходане дэрбаз бэ. Баки қайим у зор р'абу, пешийа Ходанва ч'ийа-бани weран дькь-рьн у қайа һьлдышандьн, ле Ходан ви байида нибу. Пэй ви байир'а э'рдh'эж бу, ле Ходан э'рдh'эжеда жи нибу. ¹² Пэй э'рдh'эжер'а агьр, Ходан нава агьрда жи нибу. Пэй агьрр'а дэнгэки нэрм hat. ¹³ Гава Елийас бьһист, пе п'оте хвэ р'уйе

хвэ ньхамт у дэрк'эт ль бэр дэре шкэфте сэкьни. Ђынге дэнгэк hatэ ви у гот: «Елийас, тэ ль вьр чь дьки?» ¹⁴ Эви гот: «Бона Ходан, Хвэдейе Ордийа хирэта мьн қэ-бул нэкър, чьмки израелийа пэй-мана Тэ т'эр'ьбандьн, горигэhed Тэ һьлшандьн у п'ехэмбэред Тэ жи пе шур коштьн, эз т'эне мамэ у пэй мьн жи к'этьнэ кэ мьн бь-көжьн». ¹⁵ Ђынге Ходан готэ ви: «Р'абэ, р'ийа хвэда вэгэр'э бэр'и-йева һэр'э Шаме, гава бьгьһижити, h'азайел сэр Сурйайе чава п'адша р'ун^ф ки.† ¹⁶ Оса жи Йеһуйе көр'е Нимши сэр Израеле п'адша р'ун ки у Елишайе көр'е Шафате жь Абел-Мьһ'олайе жи дэвса хвэ п'ехэмбэр р'ун ки.† ¹⁷ Йе жь шуре h'азайел бьр'эвэ, Йеһуйе бькөжэ у йе жь шуре Йеһу бьр'эвэ, Елишайе бькөжэ. ¹⁸ Ава Мьн Израеледа h'эфт h'эзар мэрвь һьштьнэ, эв h'эмуйед кэ ль бэр Баэ'л чок нэ-данэ у эв бь дэва р'анэмусанэ».†

К'ьфшкьрна Елиша

¹⁹ Елийас жь вьр чу, Елишайе көр'е Шафат дит, эви э'рде хвэ р'адькьр, донздэh цот га бэр ви бун, эв хвэха сэр щоте донздэ-ha бу. Елийас бэр wir'а дэрбаз бу, п'оте хвэ авитэ сэр ви. ²⁰ Ђынге Елиша га һьштьн, да пэй Елийас бэзи у готе: «Изьне бьдэ, эз һэ-р'ьм де у баве хвэ р'амусьм бем бьгьһижьмэ тэ». Елийас готе: «Һэр'э

* 19:8 «h'ореб» навэки Синайейи дьн э.

19:4 Уньсе 4:3. 19:10, 14 Р'омайи 11:3. 19:15 П'адшати II, 8:7-13. 19:16 П'адшати II, 9:1-6. 19:18 Р'омайи 11:4.

вэгэр'э у бьзаньбэ мьн чь бона тэ кър». ²¹ Елиша кō вэгэр'ийа, щотэ га һьлдан кърэ қōрбан^ф у пе һащэтэд ванэ щоткърьне эв гошт к'эланд, да щьмэ'те у ван хвар. һьнге хвэха жи р'абу пэй Елийас чу у бəрдəсти шир'а кър.

Сурйа һ'ыщуми ль сэр Исраеле дькэ

20 ¹ Бэн-Һадад п'адше Сурйа-йе т'эмамия ордийед хвэ т'оп кър, си у дō п'адша жи т'эви ви бун, оса жи һэсп у э'рəбэ. Р'абу дора Самəрийае гьрт у ль бэр шэр' кър. ² Эви қасьд шандьнэ бажер щэм Аһ'абе п'адшайе Исраеле ³ у готэ ви: «Бэн-Һадад аһа дьбежэ: «Зер' у зивед тэ йед мьн ьн, жьнед тэ у кōр'ед тэйэ бэдəв йед мьн ьн». ⁴ һьнге п'адше Исраеле ле вэгэр'анд: «Бьра вəkэ готьна тэ бэ, хвэйе мьн п'адша, эз у һ'эму һэбука хвэва бона тэ нэ». ⁵ Қасьд чун у диса сэр Аһ'абда вэгэр'ийан у готьн: «Бэн-Һадад аһа дьбежэ: «Чава мьн щаб шанд у гот кō гэрəке тō зер' у зивед хвэ, жьн у кōр'ед хвэ бьди мьн, ⁶ дэ эзе сьбэ ви чахи, хōламед хвэ бышиньмэ щэм тэ, вəки эвана мала тэ у малед хōламед тэ сэробниһэв кьн у һэр тыштед бьһайэ бэрбьч'э'в һэбьн, гэрəке эвана хвэха пе дəстед хвэ һьлдьн». ⁷ һьнге п'адше Исраеле гази һ'эму р'успийед^ф вəлет кър у гот: «Ньһа бьзаньбьн у дина хвэ бьдьне, эва чава мэ'нийа ль мьн дьгэр'э, щаб сэр мьнда шанд, кō жьнед мьн, кōр'ед мьн, зер' у зивед мьн бьбэ хвэйи у эз жи шир'а

қайл бумэ». ⁸ һ'эму р'успийа у т'э-мамия щьмэ'те готьне: «Гōһ нəде у шир'а қайл нəбэ». ⁹ һьнге Аһ'аб қасьдед Бэн-Һададр'а гот: «Хвэйе мьн п'адшер'а бежьн: «Щара э'wльн тэ чь щаб сэр хōламе хвэда шанд, эзе бькьм, ле ве йəке эз нькарьм бькьм». Қасьд вэгэр'ийан эв щаб шир'а бьрьн. ¹⁰ Бэн-Һадад щаб сэр-да шанд у гот: «Бьра хвэде ве йəке у жь ве йəке хьрабтьр бинэ сэре мьн, һэгэр хвэлийа Самəрийае т'ера к'ōлмед ван һ'эму мэрьва бькэ, кō пэй мьн тен». ¹¹ П'адше Исраеле ле вэгэр'анд у гот: «Бе-жьне: «Бьра эве кō ч'ək гьре дьдэ, мина йе кō ч'ək же дьшқьтинэ нэфьр'э». ¹² Бэн-Һадад кō т'эви п'адшайа конада вэдьхвар, эв йək бьһист, хōламед хвэр'а гот: «Р'а-бьнэ шер'!» У вана һ'ыщуми сэр бажер кър. ¹³ һьнге п'эхэмбэрək^ф незики Аһ'абе п'адше Исраеле бу у гот: «Хōдан^ф аһа дьбежэ: «Тō ве мьхōлқəте дьбини? Ва эзе иро эве бьдьмэ дəсте тэ, вəки тō бьзаньби кō Эз Хōдан ьм». ¹⁴ Аһ'аб гот: «Пе дəсте к'е?» Эви ле вэгэр'анд: «Хōдан аһа дьбежэ: «Пе дəсте хортед сэрверед қəза». Диса же пьрси: «Ле к'е шер' дəстпекэ?» П'эхэмбэр гот: «Тō». ¹⁵ һьнге Аһ'аб т'ьвдира хортед сэрверед қəза кър, эв дōсьд си у дō хорт бун. Пэй ванр'а дина хвэ да т'эмамия щьмэ'те, һ'эму шэр'к'аред Исраеле һ'əфт һ'эзар бун. ¹⁶ Вана нивро һ'ыщум кър, гава һе Бэн-Һадад т'эви ван си у дō п'адшайед пыштгьред хвэ конада вэдьхвар к'эфхвəш дьбу. ¹⁷ Пешийе хортед сэрверед қəза

дэрк'этын. Ынге Бэн-Һадад шанд, вана цаб жер'а анин готын: «Мэри жь Самэрийае дэрк'этынэ». ¹⁸ Әви гот: «Һэгэр әв бона әд'лайийе дэрк'этынэ, ван сах быг'рын, һэгэр әв бона шер' дэрк'этыбын, ван диса сах быг'рын». ¹⁹ Хортед сәр-веред қэза жь бажер дэрк'этын, орди жи пэй ван. ²⁰ һәр кәси йе пешийа хвә хьст у сурйани р'эвин. Израелийа данә пэй ван у Бэн-Һадад п'адше Сурйае һәспе сийар т'эви чәнд сийарийа р'эви. ²¹ П'адше Израеле жи дэрк'әт, һәспа у әр'әба хьст, бәлакә г'ран ани сәре сурйанийа. ²² Ынге п'ехәмбәр незики п'адше Израеле бу у готә ви: «Һәр'ә қәвата хвә т'оп кә, дина хвә бьде у бьзаньбә те чь бьки, чьмки әв бьһара те п'адше Сурйае we р'абә бәр тә шер'».

Сурйа диса һ'ьшуми ль сәр Израеле дькә

²³ Х'оламед п'адше Сурйае готынә ви: «Хвәдеие ван, хвәдеие ч'ийа йә, ләма вана зора мә бьр, ле һэгэр әм дәштеда ванр'а шәр' кьн, әме әсә зора ван бьбьн. ²⁴ Дә ньһа ве йәке бькә, һәр п'адшайи жь щийе ван дәрхә, запьда дәвса ван к'ьфш кә. ²⁵ Тә хвәр'а вәкә we ордийа кә тә онда кьр, орди-йе һазьр кә, һақас һәсп чьқас кә һәбун, һақас әр'әбә чьқас кә һәбун. Әме р'астеда бәр ван шәр' кьн у әме әсә зора ван бьбьн». Әви жи гөһдарийа готына ван кьр, өса кьр.

²⁶ Бьһар һат Бэн-Һадад т'ьвдира сурйанийа кьр у һәвраз чу

Афеде кә әв бәр исраелийа шәр' кә. ²⁷ Израелийа жи т'ьвдира шер' кьрын, хөрәке хвә һьлдан у чунә пешийа ван. Израелийа мина дө кәре бьзына пешбәри ван зомә ледан, ле сурйанийа р'уйе әрде гьртьбун. ²⁸ Мәрьве Хвәде незики п'адше Израеле бу у готе: «Хөдан аһа дьбежә: «Сурйанийа гот кә Хөдан, хвәдеие ч'ийа йә, ле нә хвәдеие дәште йә, ләма Әзе ве мьх'олқәта мэзын бьдмә дәсте тә, вәки һун бьзаньбын кә Әз Хөдан ьм»». ²⁹ һ'әфт р'ожа пешбәри һәв зомә ледан. Р'ожа һ'әфта шәр' дәстпебу. Израелийа р'ожәкеда жь сурйанийа сәд һ'әзар пәйа қьр' кьрын. ³⁰ һәрч'е майин, аһа готи бист у һ'әфт һ'әзар мәрвь р'эвинә бажаре Афеде, ль вьр жи диwарә суре сәр ванда к'әт.

Бэн-Һадад р'эви к'әтә бажер, одә-одә хвә вәдьшарт. ³¹ Ынге х'оламед ви готынә ви: «Мә бьһистийә, вәки п'адшед мала Израел, п'адшайед хвәйе дьле р'әм ьн, вәрьн әм к'өрх^ф бавежьнә сәр пышта хвә, бән жи сәр сәре хвә у дәрәнә пешийа п'адше Израеле, бәлки әв тә сах бьһелә». ³² Вана к'өрх ль пышта хвә гьредан, бән жи сәр сәре хвә у чунә щәм п'адше Израеле готын: «Х'оламе тә, Бән-Һадад дьбежә: «Бьдә хатьр, мьн сах бьһелә». Аһ'аб гот: «Әв һе сах ә? Әв бьрайе мьн ә!» ³³ Ван мәрвьа әв йәк пе р'әмьлдарийе те дәрхьстын кә әв сәр нета қәнщийе йә, Ынге пер'а-пер'а готына дәве ви зу вәк'ьландьн у готыне: «Бән-Һадад бьрайе тә йә!» Әви гот: «Дә һәр'ьн

ви биньн». Ынгге Бэн-һадад дэр-к'эт һат, Аһ'аб эв кьрэ э'рэба хwэ. ³⁴ Ынгге Бэн-һадад готэ Аһ'аб: «Эв бажаред кö баве мьн жь баве тэ стандьбун, эзе ван вэгэр'иньм у тö жи öса дькари Шамеда мэйда-нед базьргана вэки, чава баве мьн Самэрийайеда вэкьр'бун». Аһ'аб ле вэгэр'анд: «Эм ве пэймане гьредьн у тэ бэр'дьм». У Пэйман г'эви ви гьреда, эв бэр'да.

П'ехэмбэр Аһ'аб һьлте

³⁵ Ынгге мэрвэки жь к'ома п'е-хэмбэра, пе хэбэра Хöдан готэ һавале хwэ: «һиви дькьм, мьн хэ». Ле ви мэрви йа ви нэкьр, ле нэхьст. ³⁶ Эви готэ ви: «Чьмки тэ гöһ нэда дэнге Хöдан, ава тö кö жь щэм мьн һэр'и, шере тэ бькöжэ». У гава эв жь щэм ви чу, шерэк р'асти ви һат, эв кöшт.[†] ³⁷ Эв р'асти мэрвэки дьн һат у готэ ви: «һиви дькьм, мьн хэ». Ви мэрви лехьст эв бьриндар кьр. ³⁸ Эв п'ехэмбэра чу, сэр р'ийа п'адше сэкьни у хwэ т'эркэльпас кьр, п'инэ авитэ сэр ч'э'ве хwэ. ³⁹ Гава п'адша бэр wir'а дэрбаз дьбу, эви дэнг да п'адше у гот: «Хöламе тэ кö чу шер', мэрвэк р'асти мьн һат, йэк ани щэм мьн у гот: «Мьцати ви мэрви бэ. һэгэр эв öнда бэ, нэфса тэйе бэр нэфса вива бэ, йан жи гэрэке тэлантэк* зив бэрва бьди». ⁴⁰ Ле гава хöламе тэ вьрда-веда шьхөлва мьжул бу, эв öнда бу». Ынгге п'адше Исра-

еле готэ ви: «Дэ бьра диwana тэ жи wэкэ кьре тэ бэ, тэ чава гот». ⁴¹ П'ехэмбэр зу п'инэ жь сэр ч'э'ве хwэ авит у п'адше Исраеле нас кьр, кö эв йэки жь п'ехэмбэра йэ. ⁴² Эви готэ ви: «Хöдан аһа дбеже: «Тэ кö эв мэрвэ Мьн жер'а мьрьн қьрар кьр'бу, жь дэсте хwэ бэр'да, нэфса тэйе жь бэр нэфса вива бэ у щьмэ'та тэйе жи жь бэр щьмэ'та вива бэ». ⁴³ Ынгге п'адше Исраеле бинтэнг у һерск'эти вэгэр'ийа чу мала хwэ Самэрийайе.

Р'эзе тьрийе Набот'

21 ¹ Йизрәһела Самэрийайеда р'эзэки тьрийайи Набот'е йизрәһели һэбу, к'елэка мала Аһ'аб. Р'ожэке, пэй ван йэкар'а, ² Аһ'аб готэ Набот': «К'а ви р'эзе тьрийе хwэ бьдэ мьн, эз хwэр'а бькьмэ бостан, чьмки эв к'елэка мала мьн э. Эз дэwса ви р'эзи жь ви р'эзи р'ьндтьр бьдьмэ тэ, йан жи һэгэр бьхwaзи wэкэ бьһайе ви п'эра бьдьмэ тэ». ³ Набот' готэ Аһ'аб: «Хöдан нэкэ, кö эз мьлк'е кал-бавед хwэ бьдьмэ тэ». ⁴ Аһ'аб бинтэнг у һерск'эти чу мала хwэ, бона we готьна Набот'е йизрәһели wir'а готи, кö готе: «Эз мьлк'е кал-бавед хwэ надьмэ тэ». Сэр нь-вина хwэ п'ал да, мэдэкры у нан нэхвар. ⁵ Жьна ви Изабел к'этэ щэм ви у же пьрси: «Тö чьма öса мэдэкры йи у нан нахwi?» ⁶ Эви ле вэгэр'анд: «Чьмки мьн г'эви Набот'е йизрәһели хэбэр да у готе:

* 20:39 «Тэлантэк» wэкэ си у шэш килоґраами бу.

20:36 П'адшати I, 13:24.

«Ви р’эзе т’рийе хвэ йан п’эрэти бьдэ мьн, йан жи һэгэр бьхвази эз дэвсэ р’эзэки дьн бьдмэ тэ», ле эви ль мьн вэгэр’анд у гот: «Эз р’эзе т’рийе хвэ надьмэ тэ». ⁷Һынге Изабела жьна ви готе: «Тö ньһа сэр Исраеле п’адша нини? Дэ р’абэ нане хвэ бьхвэ, дьле хвэ ша кэ, эзе р’эзе т’рийе Набот’е йизрәһели бьдм тэ». ⁸Эве пе на- ве Аһ’аб нэ’мэ ньвисин, пе мора ви мор кьрын у эв нэ’мэ р’успи у э’сьлзадед бажарванед Набот’- р’а шандьн. ⁹Нэ’мәйед хвэда аһа ньвиси: «Р’ожигьрт’не^ф э’лам кьн у Набот’ нава щьмэ’теда щийе жорьн бьднэ р’уныштандьне. ¹⁰Пеш- бәри ви жи дө мәрвьед бекерэ нә- һәд бьднэ р’уныштандьне, вәки шә’дәтиа ви бьдн у бежн: «Тэ к’ьф’ри ль Хвэде у п’адше кьр», паше ви дәрхьнэ дәрва у бьднэ ль бәр кэвьра кө бьмьрә». ¹¹Һынге мәрвьед бажарванед ви, р’успи у э’сьлзадед ви бажари вәкә гот’- на Изабеле кьрын, чава нэ’мәйед шандида ванр’а ньвисибу. ¹²Вана р’ожигьрт’н э’лам кьр у Набот’ нава щьмэ’теда щийе жорьн данэ р’уныштандьне. ¹³У дө мәрвьед бекер чун пешбәри ви р’унышт’н у ван мәрвьед бекер пеш щьмэ’те- ва шькйате Набот’ кьрын у гот’н: «Набот’ к’ьф’ри ль Хвэде у п’ад- ше кьр». Һынге эв жь бажер дәр- хьстьнэ дәр у данэ ль бәр кэвьра мьр. ¹⁴Пәйр’а гиһандьнэ Изабеле у гот’не: «Набот’ пе кэвьра һатэ көшт’не». ¹⁵Гава Изабеле бһист

кө Набот’ пе кэвьра һатийэ көш- т’не, һынге готэ Аһ’аб: «Дэ ньһа р’абэ ви р’эзе Набот’е йизрәһели бьбэ хвәйи, к’йжан кө ви нәхвәст п’эрэти бьда тэ, чьмки Набот’ иди нәсах э, эв мьрийә». ¹⁶Гава Аһ’аб бона мьрьна Набот’ бһист, р’абу кө бәржер һәр’э р’эзе Набот’е йиз- рәһели бьбэ хвәйи.

П’ехәмбәртиа^ф мьрабьли Аһ’аб у Изабеле

¹⁷Һынге хэбәра Хөдан Елйасе т’ишбир’а һат у гот: ¹⁸«Р’абэ бәр- жер пешийа Аһ’аб п’адше Исраеле- да һәр’э Самәрийае, ва йә эви на- ва р’эзе Набот’да йә, эв чуйә вьр кө ле бьбэ хвәйи, ¹⁹бежә ви кө Хөдан аһа дьбежә: «Тэ көшт у ньһа жи ле дьби хвәйи?» Өса жи беже кө Хөдан аһа дьбежә: «Ви щийе кө са хуна Набот’ чәлпанд-аластьн, хуна тэ жи сәйе бьчәлпиньн-ба- лесьн». ²⁰Аһ’аб готэ Елйас: «Һәй дьжмьне мьн, тэ эз дит’м!» Эви ле вэгэр’анд: «Мьн тө дити. Чьм- ки тэ хвэ фьрот, вәки бәр ч’э’ве Хөдан хьрабийе бьки, ²¹Хөдан аһа дьбежә: «Эзе хьрабийе биньмэ сәре тэ, к’ока тэ биньм һ’әму әвләдед Аһ’абэ көр’ин Исраеледа р’әт кьм, һэгэр эв хөлам бә, йан аза бә. ²²Эзе мина мала Йеробоваме Нь- бат у Башайе Аһ’ийа биньмэ сәре мала тэ, чьмки тэ Эз һерс хьст’м у Исраел да гөнәкьрьне». ²³Хөдан бона Изабеле жи гот: «Сәйе бәр ди- ware Йизрәһеле Изабеле бьхвьн.[†] ²⁴Мьрийед Аһ’абэ бажерда, сәйе

^{21:23} Гадшати II, 9:36.

быхвн, йед чол-бэстада бьмьрэ, тэйрэдед э'змен we быхвн».

²⁵ (Йэки мина Аh'аб т'о шар т'онэбуйэ, кó хwэ фьротьбэ, wэки бэр ч'э'ве Хóдан хьрабийе бькэ, чава Изабела жьна wi хелан да wi. ²⁶ Эw гэлэки к'ьрет дэрк'эт, эw óса пэй п'ута чу, чава кó эw эмори^ф дьчун, к'ижан кó Хóдан эw жь бэр израелия р'адэтандьбун.)

²⁷ Гава Аh'аб эв хэбэр бьхистьн, к'ынщед хwэ қлаштьн, к'орх ль бэдэна хwэ кьр у р'ожиф гьрт, к'орхва п'ал дьда у дьле к'эwгьри дьгэр'ийа. ²⁸ Хэбэра Хóдан Елйасе т'ишбийир'а хат у гот: ²⁹ «Тэ дина хwэ даие, Аh'аб чава хwэ ль бэр Мьн шкенанд? Эwi кó хwэ ль бэр Мьн шкенанд, Эзе we хьрабийе р'ожед wiда нэйньм, ле р'ожед кóр'е wiда we хьрабийе биньмэ сэре мала wi».

П'ехэмбэртия Мик'айа

(Дирок II, 18:2-27)

22 ¹ Се сал дэрбаз бун, нава Сурйаие у Израеледа^ф шэр' т'онэбу. ² Сала сьсийа, Йешоэфат п'адше Щьһудайе бэржер чу щэм п'адше Израеле. ³ П'адше Израеле готьбу хóламед хwэ: «һун заньн кó Р'амот'-Гилэ'д йа мэ йэ, ле эм хwэ кэр' дькьн у we жь дэсте п'адше Сурйаие настиньн». ⁴ һынге эwi готэ Йешоэфат: «Те т'эви мьн бейи сэр Р'амот'-Гилэ'де шер'?» Йешоэфат готэ п'адше Израеле: «Тó чава, эз жи óса, щьмэ'та мьн жи, щьмэ'та тэ йэ, чава һэспед тэ, óса жи һэспед мьн». ⁵ Йешоэфат готэ п'адше Израеле: «һиви дькьм

пешийе бьпьрсэ, һэла Хóдан чь дьбежэ». ⁶ һынге п'адше Израеле wэкэ чарсьд п'ехэмбэри щьванд у готэ ван: «Эз р'абьм һэр'ьмэ сэр Р'амот'-Гилэ'де шер', йан нэчьм?» Wана ле вэгэр'анд: «Р'абэ һэр'э, чьмки Хóдане эwe бьдэ дэсте п'адше». ⁷ Ле Йешоэфат пьрси: «Гэло вьр иди п'ехэмбэре Хóдан т'онэ, кó эм жь wi жи бьпьрсьн?» ⁸ П'адше Израеле ль Йешоэфат вэгэр'анд: «Вьр мэрвьэк жи һэйэ, пе к'ижани дькарьн жь Хóдан бьпьрсьн, ле эз wi һ'эз накьм, чьмки п'ехэмбэртия wi бона мьн нэ хер э, ле т'ьме хьраб э, эw Мик'айаие кóр'е Йимла йэ». Йешоэфат гот: «Бьра п'адша we йэке нэбежэ». ⁹ һынге п'адше Израеле гази бэрдэстики кьр у готе: «Зу һэр'э пэй Мик'айаие кóр'е Йимла». ¹⁰ П'адше Израеле у Йешоэфат п'адше Щьһудайе к'ынщед п'адшатийе ль ван, һэр йэк ль сэр т'эхте хwэ ль бедэра бэр дэргэһе Самэрийаие р'уньштьбун. һ'эму п'ехэмбэра жи бэр ч'э'ве ван п'ехэмбэрти дькьрьн. ¹¹ һынге Сидкийаие кóр'е К'ьнаһана кó хwэр'а стьруйед һ'эсьни чекьрьбун, гот: «Хóдан аһа дьбежэ: «Те пе вана сурйанийа хи, һ'эта кó лап қьр'а ван бини». ¹² һ'эму п'ехэмбэра жи óса п'ехэмбэрти дькьрьн у дьготьн: «Р'абэ һэр'э сэр Р'амот'-Гилэ'де, we тэр'а ль һэв бе, Хóдане бьдэ дэсте п'адше». ¹³ һынге қасьде кó чубу пэй Мик'айа готэ wi: «Ва йэ һ'эму п'ехэмбэра бь дэнгэки бона п'адше тьште хер готьнэ, һиви дькьм бьра готьна тэ жи мина готьна ван һэр кэси бэ, тó жи дэве хwэ

хер вэкэ». ¹⁴ Ле Мик'айа гот: «Эз ви Ходани кым! Ходан мынр'а чь бежэ, эзе we жи бежым». ¹⁵ Гава эв hatэ бэр п'адше, п'адше же пьрси: «Мик'айа, эм хэр'ынэ сэр Р'амот'-Гилэ'де шер', йан нэчын?» Эви ль ви вэгэр'анд: «Хэр'э, we тэр'а ль хэв бе, Ходане бьдэ дэсте п'адше». ¹⁶ П'адше готэ ви: «Эз чэнд щара тэ бьдмэ сонде, wэки тэ мынр'а пе наве Ходан т'эне р'аст бежи?» ¹⁷ Ынге эви ле вэгэр'анд: «Мын т'эмамия Израеле мина пэзе бе шьван ль сэре ч'ийа бэлабуи дит у Ходан гот: «Эвана бехwэйи нэ, бьра хэр кэс хер-сьламэт вэгэр'э мала хwэ».† ¹⁸ П'адше Израеле готэ Йешоэфат: «Мын тэр'а нэгот! Эв бона мын тыште хер п'эхэмбэрти-йе накэ, ле тыште хьраб». ¹⁹ Ынге Мик'айа гот: «Дэ ньha гөһ бьдэ готына Ходан. Мын дина хwэ даие, we Ходан сэр т'эхте Хwэ р'унышти у h'эму ордийед э'змен ль алийе Вийи ч'эп у р'асте сэкьни бун.† ²⁰ У Ходан пьрси: «К'е we Ah'аб бьхапинэ кэ эв хэр'э сэр Р'амот'-Гилэ'де бе коштыне?» Йэки аha дьгот, йэки жи тыштэки дьн. ²¹ Ле Ынге р'өһ'эк дэрк'эт, бэр Ходан сэкьни у гот: «Эзе ви бьхапиньм». Ходан готэ ви: «Чава?» ²² Эви гот: «Эзе дэрем у дэве h'эму п'эхэмбэред wида бь-бьмэ р'өһ'е дэрэвийе». Ходан готе: «Бэле те бькарьби ви бьхапини, дэ хэр'э оса жи бькэ». ²³ У ва йэ Ходан р'өһ'е дэрэвийе кьрийэ дэве ван h'эму п'эхэмбэред тэ у Ходан бона

тэ тыштэки хьраб қьрар кьрийэ». ²⁴ Ынге Сидрийае көр'е К'ьнаhана hatэ незик, шэмақэк да сурэте Мик'айа у готе: «Р'өһ'е Ходан чава жь мын дур к'эт, кө т'эви тэ хэбэр дэ?» ²⁵ Мик'айа ле вэгэр'анд: «Ва йэ те эве йэке we р'оже бьбини, гава те бьр'эви бьк'эви ода һьндөр' хwэ вэшерит*». ²⁶ П'адше Израеле гот: «Мик'айа бьгьрын вэгэр'иньн бьбьн бьднэ дэсте Э'моне сэрwе-ре бажер у Йоаше көр'е п'адше ²⁷ у ванар'а бежьн кө п'адша аha дьбежэ: «Эви бавежьнэ кэле, нан у аве көле бьдье h'эта эз бь хер у сьламэт вэгэр'ым». ²⁸ Мик'айа ле вэгэр'анд: «Һэгэр тэ хер у сьламэт вэгэр'и, кө оса йэ Ходан т'эви мын хэбэр нэдайэ». Сэрда жи гот: «Гэли цьмэ'те һун h'эму жи р'ьнд бьбьһен!»

**П'адше Израеле
шер'да те коштыне**
(Дирок II, 18:28-34)

²⁹ Ah'аб п'адше Израеле у Йешоэфат п'адше Щьһудайе чунэ сэр Р'амот'-Гилэ'де. ³⁰ У п'адше Израеле готэ Йешоэфат: «Эзе хwэ т'эркэ-льпас кым бьк'эвьмэ нава шер', ле тэ к'ынщед хwэйэ п'адшатийе хwэ кэ». П'адше Израеле хwэ т'эркэ-льпас кьр, к'этэ нава шер'. ³¹ П'адше Сурйае т'эми дабу хэр си у дэ сэррокед э'рэбед хwэ у готьбу: «Т'эви йед ч'ук йан мэзын шэр' нэкьн, ле т'эне бэр п'адше Израеле». ³² У гава сэррокед э'рэба Йешоэфат дитын,

* 22:25 Аha жи те фэ'мкьрьне: «Гава одэ-одэ бьр'эви хwэ вэшерит».

22:17 Жьмар 27:17; Мэтта 9:36; Марқос 6:34. 22:19 Эйуб 1:6; Ишайа 6:1.

готын: «Р'аст эв э п'адше Израеле». Бэре хвэ данэ ви, чун сэр ви шер', хьнге Йешоэфат кьрэ қар'ин. ³³ Гава сэрокед э'рэба дина хвэ дане, кө эв нэ п'адше Израеле йэ, жь ви вэгэр'ийан. ³⁴ Ле мэрвьэки бе һ'эмде хвэ кэване хвэ к'ышанд, навбэра тэжед еләкзьрьһ'е п'адше Израеледа даје. П'адше готэ э'р-бэване хвэ: «Вэгэр'э мын жь нава шер' дэрхэ, эз бьриндар бум». ³⁵ We р'оже шэр' оса гьран бу кө п'адша э'рэба хвэда пешбэри сур'янийа ма у бэре еваре эв мьр. Хуна ви э'рэбеда гол бу. ³⁶ Гава р'о дьчу ава, дэнг к'этэ нава ордийе: «Бьра һэр кэс вэгэр'э бажаре хвэ, һэр кэс вэлате хвэ!»

³⁷ П'адша аһа мьр, эв бьрьнэ Самэрийаје у п'адша Самэрийаједа дэфьн кьрын. ³⁸ Э'рэба ви бэр һ'эвзе Самэрийаје шуштьн, we дэра кө қава хвэ дышуштьн, са жи хуна ви чэлпанд-аластьн, анэ-гори we хэбэра кө Ходан готьбу. ³⁹ Бона ван кьред Аһ'абэ майин у һэр тьштед вийэ кьри, мала пе қилед фила чекьри у эв һ'эму бажаред авақыри, К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед Израеледа нвьисар ьн. ⁴⁰ Аһ'аб чу гьһиштэ кал-бавед хвэ у дэвса ви көр'е ви Ахазийа п'адшати кьр.

Йешоэфате п'адше Щьһудайе (Дирок II, 20:31-21:1)

⁴¹ Чарсалийа п'адшатийа Аһ'а-бе п'адше Израеледа, Йешоэфате көр'е Аса сэр Щьһудайе бу п'адша. ⁴² Йешоэфат си у пенц сали бу, гава бу п'адша у эви Оршэлиме-да^ф бист у пенц сала п'адшати кьр. Дийа ви қиза Шилһ'и бу, наве we э'зуба. ⁴³ Эв р'ийа Асайе баве хвэда чу, жь we дэрнэк'эт у чь кө ль бэр ч'э'ве Ходан р'аст бу, эв дькьр. Ле бэле щийед п'уth'эбандьне нэһатьнэ һьлдане, щьм'эте һе сэр щийед п'уth'эбандьне қөр-бан дьдан у бьхур^ф дьшэвьганд. ⁴⁴ Йешоэфат т'эви п'адше Израеле э'дьялайийеда бу. ⁴⁵ Бона ван кьред Йешоэфатэ майин, мерхасийа ви у шэр'ед вийэ кьри, К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед Щьһудайеда нвьисар ьн. ⁴⁶ Эви к'онед хвэфь-рошэ* һена баве ви Асада майи, жь вэлет данэ һьлдане.

⁴⁷ We хьнге Эдомеда^ф п'адша т'өнэбу, ле йэки бэр п'адшева һэбу. ⁴⁸ Йешоэфат гэмийед Т'аршише* чекьрын**, кө пе һэр'ьнэ Офире зер' биньн, ле нэгьһиштьнэ щи, чьмки Әсийн-Гэбэреда гэми һур-дэхвэши бун. ⁴⁹ Хьнге Ахазийаје көр'е Аһ'аб готэ Йешоэфат: «Бьра хөламед мын жи сэр гэмийа т'эви

* **22:46** «К'оне хвэфьрош» эв бу, йе кө хвэ дьфьрот, һэде қавийа хвэ дани дьда ошаха п'ут, бь ве кьрына хвэ, эв ошаха п'утада һ'элал дьһатэ һ'эсабе, чьмки бь қавийа хвэ к'ар дьда ошаха п'ута. У қэдыре йед аһа ошахед п'утада гэлэки бьльнд бу.

* **22:48** «Гэмийед Т'аршише» те фэ'мкьрыне, чава гэмийед кө бэреда дькарьбун р'ийа дурда бьчуна.

** **22:48** Йешоэфат п'адша бона кө пе гэмийед хвэ бьчуйа Офире, эви гэмийед хвэ гэмиваргэһа кэндава Бэ'ра Сорда чедькьрын, кө дьк'этэ э'рде Эдоме. Те к'эфше кө we хьнге һ'өкөме ви һэбуйэ э'рде Эдомер'а дэрбаз бьбуяа.

хөламед тә һәр'ын». Ле Йеһошәфат қайл нәбу. ⁵⁰Йеһошәфат чу гъһиштә кал-бавед хвә у щәм кал-бавед хвә, бажаре пеше хвә Давьдда һатә дәфънкърьне. Дәвса ви көр'е ви Йорам бу п'адша.

Ахазийайе п'адше Израеле

⁵¹Һ'ьвдәһсалийа п'адшатийа Йеһошәфат п'адше Щьһудайеда,

Ахазийайе көр'е Аһ'аб Самәрийеда сәр Израеле бу п'адша, әви дө сала сәр Израеле п'адшати кър. ⁵²Әви бәр ч'ә'ве Хөдан хъраби кър, р'ийа де у баве хвәда чу, өса жи р'ийа Йеробоваме Ньбатда, кө Израел да гөнәкърьне. ⁵³Әви Ба-ә'лр'а^ф хөламати кър у әв һ'әбанд, Хөдан, Хвәдейе Израеле һерс хьст, ч'ә'в да һ'әму къред баве хвә.

П'адшатийа Дөда

Пешготын

Әве к'ьтебеда сэрһатийа дэрһәқа п'адшатийа Исраеле^ф у Щьһудайейә к'ьтеба пешийа веда думайи дыбә. Анәгори әдәте израелийа әва к'ьтеба т'әви йа ә'wльн к'ьтебәк бу. К'ьтеб зәмане бәри буйина Иса, жь ниве сәдсалийа нәһада һ'әта ниве сәдсалийа шәша нава хвәда хвәй дыкә. Әве дыкарын бәлайи ль сәр дө п'аред сәрәкә кьн:

1. Дирока дө п'адшатийед бәри сала 722-а кө ашурийа^ф Самәрийа^ф һьлдан (жь сәре 1-е һ'әта 17-а).

2. Дирока п'адшатийа башурейә бәри сала 586-а кө бабилонийа^ф Оршәлим^ф һьлдан (жь сәре 18-а һ'әта 25-а).

Әв тәли-тәнги жь дәст бәбәхтийа израелийайә һьндава Хөдан-да^ф кьри һатийә сәре ван, чьмки Хөдан гәләк щара бона we йәке ванр'а готьбу. Веранкьрна Оршәлиме у һесирчуйина п'ьр'анийа бьнәлийед Щьһудайейә ль Бабилоне, нава дирика израелийада дәмәкә һ'але вани гәләки гьранда буйә.

Әве к'ьтебеда нә т'әне дэрһәқа п'адшада те готьне, ле өса жи дэр-һәқа п'ехәмбәрәд^ф Исраелейә мәзында жи: Дэрһәқа Елийас у шагьрте ви Елишада (жь сәре 2-а һ'әта 9-а у сәре 13-а) у дэрһәқа Ишайа п'ехәмбәрда (жь сәре 19-а һ'әта 20-и).

Елиша дэрһәқа we йәкеда щьмә'те у сәрверр'а дыбежә, кө кьред ван ль бәр Хвәде нәр'аст ын у Хвәде һивийа вәгәр'андьна ван ә, ле бәле һ'әму ве йәкер'а қайл нибун, кө бьбьһистана. Ишайа һьз-қийа п'адша хвәденасийеда ширәт дыкә у пешда бона веранбуна Оршәлиме дыбежә (сәре 20-и).

К'ьтебеда сэрһатийа дэрһәқа сәрвертийа Йошийайе хвәдехофи п'адшайе Щьһудайе щийе сәрәкә дыгьрә (жь сәре 22-а һ'әта 23-йа). Мәрәме әви п'адшайи шәр'е пешбәри сәрвертийа п'утп'арьстийе^ф у варгөһастьна әдәтед һ'әбандьне бу, әви дыкьр кө т'әне Хвәде бе һ'әбандьне.

Мърна Ахазийа

1 ¹Пэй мърна Аһ'аб п'адшар'а, Моваб^ф мьқабыли Израеле^ф р'абу.

² Ахазийае көр'е ви Самэрийаеда^ф жь чита қате хуэйи жорьнр'а к'эт, т'эл к'эт. һынге әви қасьд шандьн у готә ван: «Һәр'ын жь Баә'л-Зьбубе^ф хуәдейе Әк'роне быпърсын: «Гәло эзе жь ве нәхуәшийе қәнц бьм йан на?»» ³ һынге Мьлйак'әте Хөдан* готә Елйасе т'ишбийи: «Р'абә һәр'ә пешийа қасьдед п'адше Самэрийае у ванар'а бежә: «Чьма Израеледа^ф Хуәде^ф т'өнә, вәки һун дьчын жь Баә'л-Зьбубе хуәдейе Әк'роне быпърсын? ⁴ Бона ве йәке Хөдан^ф дьбежә кө те жь сәр ве нывина тә п'ал дьди р'анәби, ә'сә бьмьри». Елйас чу.

⁵ Қасьд сәр Ахазийада вәгәр'ийан, әви пьрси: «Һун чьма вәгәр'ийан?» ⁶ Вана ле вәгәр'анд: «Мәрвәк һәвраз пешийа мәда һат у готә мә кө әм вәгәр'ын һәр'нә щәм ви п'адше кө әм шандьнә у бежьнә ви кө Хөдан аһа дьбежә: «Чьма Израеледа Хуәде т'өнә, вәки тә дьшини жь Баә'л-Зьбубе хуәдейе Әк'роне быпьрси? Те жь сәр ве нывина кө тә п'ал дьди р'анәби, ә'сә бьмьри». ⁷ Әви жь ван пьрси: «Әу йәки чауа бу, кө һәвраз пешийа вәда һат у әв йәка вәр'а гот?» ⁸ Вана ле вәгәр'анд: «Әу йәки к'ынщәкә пьр'ч' ле бу, қайишәкә ч'әрм жи ль пыште бу».

П'адше гот: «Әу Елйасе т'ишбийи буйә».† ⁹ һынге Ахазийа пенци мәри сәрвере ванва шандьнә щәм ви. Сәрпенци һәвраз һьлк'ышйа чу щәм Елйас, чьмки әу ль сәр т'ап р'уньштьбу у готә ви: «Мәрвә Хуәде! П'адша дьбежә: «Бәржер вәрә!»» ¹⁰ Елйас ль сәрпенци вәгәр'анд у готе: «Һәгәр әз мәрвә Хуәде мә, бьра агьр жь ә'змен бьбарә, тә у пенци мәрвевед тә бьшәвьтинә». һынге агьр жь ә'змен бари, әу у пенци мәрвевед ви шәвьтандьн.†

¹¹ П'адше диса пенци мәри сәрвере ванва шандьнә щәм ви. Әви сәрпенци жи вьр'а гот: «Мәрвә Хуәде! П'адша дьбежә: «Зу бәржер вәрә!»» ¹² Елйас ль ван вәгәр'анд у гот: «Һәгәр әз мәрвә Хуәде мә, бьра агьр жь ә'змен бьбарә, тә у пенци мәрвевед тә бьшәвьтинә». һынге агьре Хуәде жь ә'змен бари, әу у пенци мәрвевед ви шәвьтандьн.†

¹³ П'адше щара сьсийа жи пенци мәри сәрвере ванва шандьн. Сәрпенцийе сьсийа һәвраз һьлк'ышйа, чу бәр Елйас к'әтә сәр чока у лава же кьр готе: «Мәрвә Хуәде! Бьра һ'әйфа тә ль мьн у ван пенци хөламед тә бе. ¹⁴ Бәле агьр жь ә'змен бари, әу һәр дө сәрпенци у пенци мәрвевед ванва шәвьтандьн, ле бьра һ'әйфа тә ль мьн у ван пенци хөламед тә бе». ¹⁵ һынге Мьлйак'әте Хөдан

* **1:3** Фә'мина хәбәра «Мьлйак'әте Хөдан» р'аст нә ә'йан ә. Әу щарана жь бәр наве Хөданва те бьк'аранине у һ'ьзура Ви дьдә к'ьфше.

1:8 Мәтта 3:4; Марқос 1:6. **1:10, 12** Луқа 9:54.

Елийаср'а гот: «Т'эви ви бэржер хэр'э, жь ви нэтырсэ». Елийас р'абу г'эви ви чу щэм п'адше ¹⁶ у готэ ви: «Хөдан аһа дыбежэ: Г'эло Хвэде Исраеледа г'өнэбу кö тэ жь Ви бьпърсийа? Тэ кö қасьд шандьн жь Ба'эл-Зьбубе хвэдейе Эк'роне бьпърси, лэма те жь сэр we ньвина кö тэ п'алдайэ р'анэби, э'сэ бьмьри».

¹⁷ Ахазийа анэгори we готына Хөдан мьр, чава Елийас гот, көр'е ви кö г'өнэбу, дэвса ви Йораме бьрайе ви бу п'адша, дөсалийа п'адшатийа Йораме көр'е Йеһошэфатда, кö п'адше Цьһудайе^ф бу. ¹⁸ Бона ван кьред Ахазийайэ майин, К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед Исраеледа* ньвисар э.

Елийас э'зменва те һылатьне

2 ¹ Гава Хөдан we Елийас бобэ-лискеда һылда э'зман, Елийас у Елиша чунэ Гилгалле. ² Ђынге Елийас готэ Елиша: «Һиви дыкьм тö ль вьр бьминэ, чьмки Хөдан мьн дышинэ Бет'-Еле». Елиша ле вэгэр'анд: «Эз ви Хөдани у щанийа тэ кьм! Эз тэ бэр'надьм». У һэвр'а бэржери Бет'-Еле бун. ³ К'ома п'ехэмбэред^ф Бет'-Еле дэрк'этынэ бажер, чунэ щэм Елиша у готыне: «Тö зани кö иро Хөдане хвэйе тэ жь сэр тэ һылинэ?» Эви гот: «Эз заньм, кэр' бьн».

⁴ Елийас готэ ви: «Елиша, һиви дыкьм тö ль вьр бьминэ, чьм-

ки Хөдан мьн дышинэ Эриһайе». Эви ле вэгэр'анд: «Эз ви Хөдани у щанийа тэ кьм! Эз тэ бэр'надьм». һэвр'а чунэ Эриһайе. ⁵ Ль вьр к'ома п'ехэмбэред Эриһайе һатьнэ щэм Елиша у готыне: «Тö зани кö иро Хөдане хвэйе тэ жь сэр тэ һылинэ?» Эви гот: «Эз заньм, кэр' бьн».

⁶ Елийас диса готэ Елиша: «Һиви дыкьм тö ль вьр бьминэ, чьмки Хөдан мьн дышинэ ч'эме Урдөне^ф». Эви ле вэгэр'анд: «Эз ви Хөдани у щанийа тэ кьм! Эз тэ бэр'надьм». һэр дө һэвр'а чун. ⁷ Ђынге пенци мэрвь жь к'ома п'ехэмбэра чун пешбэри ван дур сэкьнин, ле эв һэр дө бэр Урдөне сэкьнин. ⁸ Елийас п'оте хвэ валанд у ль аве хьст, ав вьрда-веда жь һэв қэтийа у эв һэр дө жи э'рде зьһар'а дэрбаз бун.

⁹ Гава эв дэрбаз бун, Елийас готэ Елиша: «К'а бьхвазэ, эз чь бона тэ бькьм, һ'эта кö жь тэ нэһатьмэ һылатьне». Елиша ле вэгэр'анд: «Эз һиви дыкьм, бьра жь ви р'өһе^ф сэр тэ, дөбарэ бе сэр мьн».[†] ¹⁰ Эви гот: «Тэ тыштэки зэ'мэт хвэст, ле һэгэр гава эзе жь щэм тэ бемэ һылдане тö мьн бьбини, we тэр'а бе дайине, ле һэгэр на, we нэйе дайине». ¹¹ Гава эвана р'еда хэбэрданеда бун, ньшкева э'рэбэкэ агьри һэспед агьрива к'ьфш кьр, эв жь һэв қэтаньдн у Елийас бобэ-лискеда э'зменва һатэ һылатьне.

¹² Елиша кö дит кьрэ қар'ин: «Баве мьн, баве мьн, э'рэба Исраеле

* 1:18 Эва к'ьтеба нэһатийэ хвэйкьрыне.

2:9 Дөбарэкьрына Қануне 21:17.

у сийаред we!» Иди Елиша эв нэдит. Дэст авитэ к'ынща хwэ эв к'эрэ дө тиша.¹ ¹³ Паше п'оте жь сэр Елийас к'эти һылда, вэгэр'ийа дэве Урдөне сэкьни. ¹⁴ У эв п'оте жь сэр Елийас к'эти гьрт аве хьст у гот: «К'ане йэ Хөдан, Хwэдеие Елийас?» Гава эви аве хьст, ав вьрда-веда жь һэв қэгийа у Елиша дэрбаз бу. ¹⁵ К'ома п'ехэмбэред Әриһайе эв дурва дитын у готын: «Р'өһ'е Елийас һатийэ ль сэр Елиша». У пешийа вида чун, һ'эта э'рде дэвэр'уйа бэр ви та бун ¹⁶ у готынэ ви: «Ва нэ нава мэ хөламед тэда, пенци мэрьвед сэрхwэ һэнэ. Изьна тэ һэбэ, бьра эв һэр'ын хwэйе тэ быгэр'ын. Бэлки Р'өһ'е Хөдан эв һылдабэ данибэ сэр ч'ийаки йан жи гэлики». Эви готэ ван: «Нэшиньн». ¹⁷ Ле вана һақас зор ль ви к'эр, эви иди жь шэрма хwэ гот: «Дэ бьшиньн». Пенци мэришандьн, эв се р'ожа ле гэр'ийан, ле эв нэдитын. ¹⁸ һынге эв сэр вида вэгэр'ийан, эв хwэха һе Әриһайе мабу, ванар'а гот: «Нэмын вэр'а гот: «Нэчын?»»

Елиша ава Әриһайе пақьж дькэ

¹⁹ Бьнэлийед бажер готынэ Елиша: «Щийе ви бажари гэлэки хwэш э, чава хwэйе мэ дьбинэ, ле ава we нэ р'ьнд э, лэма э'рди бэбэр э». ²⁰ Эви готэ ван: «К'а т'асэкэ ну хве текьне бьднэ мын». Вана жи ани. ²¹ Эв дэрк'этэ ч'э'вканийа аве, хве авитэ вьр у гот: «Хөдан

аһа дьбежэ: «Мын эв ав пақьж к'эр, иди т'ө щар жь ве мьрын у бэбэри дэрнэйе». ²² Бь ви авайи эв ав һ'эта р'ожа иро, анэгори готына Елиша пақьж э.

Ньфьр'е Елиша

²³ Паше эв жь вьр һэвраз чу Бет'-Еле. Гава эв р'еда һэвраз дьчу, һнэк хорт жь бажер дэрк'этын қэрфе хwэ пе кьрын у готын: «Һэвраз бэ к'эчэл! һэвраз бэ к'эчэл!» ²⁴ Эв пышт хwэва зьвьр'и ль вана ньһер'и у пе наве Хөдан ньфьр' ль ван к'эр. һынге жь дарьстан дө һ'эр'ч' дэрк'этын у жь ван чьл у дө зар' дьр'андьн. ²⁵ Елиша жь вьр чу ч'ийайе Кармеле, паше жи эв жь вьр вэгэр'ийа Самэрийае.

Йораме п'адше Израеле

З ¹ Йораме көр'е Аһ'аб Самэр'ийаеда, һ'иждәһсалия п'адшатийа Йеһошәфате п'адше Щьһудайеда, сэр Израеле бу п'адша у донздәһ сала п'адшати к'эр. ² Эви бэр ч'э'ве Хөдан хьраби к'эр, ле нэ вэкэ де у баве хwэ, чьмки эви эв һ'эйкэле Баэ'л^ф, к'ижан кө баве ви чекьрбу р'ак'эр. ³ Ле хwэ дабу ван гөнәйед^ф Йеробоваме Ньбат, пе к'ижана эви Израел дабу гөнәкьрыне у жь ван нэқэтийа.

Сэрһьлдана Мовабе

⁴ Мешайе п'адше Мовабе хwэйе гэлэк кэре пез бу. Эви сэд һ'эзар бэрх у сэд һ'эзар бэранед һьри хэрщ дьда п'адше Израеле. ⁵ Ле пәй

212 Г'адшати II, 13:14.

мърна Аh'абр'а, п'адше Mowabe бэр п'адше Исраеле р'абун шер'.⁶ Ђнгге Йорам п'адша жь Самэрийае дэрк'эт, чу т'эмамайа Исраеле бьн ч'э'ве хвар'а дэрбаз кьр. ⁷ Паше чу мэри шандэ шэм Йешошэфат п'адше Цьхудае у готе: «П'адше Mowabe бэр мьн р'абуйэ, те г'э-ви мьн бейи бэр Mowabe шер'?» Эви ле вэгэр'анд: «Эзе бем. Тө чава, эз жи өса, чава цьм'эта тэ, өса жи цьм'эта мьн, чава хэспед тэ, өса жи хэспед мьн». ⁸ Пэйр'а Йешошэфат же пьрси: «Ле эм к'ижан р'ейер'а хэвраз бьн?» Йорам ле вэгэр'анд: «Р'ийа бэр'ийа Эдомева^ф». ⁹ Ђнгге п'адше Исраеле, п'адше Цьхудае у п'адше Эдоме чун, эвана х'эфт р'ожа чун, фьтъл дан, ле бона ордийа у х'эйванед пэй ван дьчун ава вэхварьне т'б-нэбу. ¹⁰ Ви чахи п'адше Исраеле гот: «х'эйф! Хөдан гази мэ хэр се п'адша кьрийэ, вэки мэ бьдэ дэсте Mowabe». ¹¹ Ђнгге Йешошэфат гот: «Гэло ль вьр п'ехэмбэрэки Хөдан т'бнэ, кө эм пе ви жь Хөдан бьпьр-сьн?» Жь хөламед п'адше Исраеле йэки ле вэгэр'анд: «Елишайе көр'е Шафат ль вьр э, йе кө ав дькьрэ сэр дэсте Елийас». ¹² Йешошэфат гот: «Бэле готьна Хөдан щэм ви хэйэ». Ђнгге п'адше Исраеле, Йешошэфат у п'адше Эдоме бэржер чунэ щэм ви.

¹³ Елиша п'адше Исраелер'а гот: «Чи вэ ль мьн к'этийэ? хэр'э щэм п'ехэмбэред де у баве хвэ». П'адше Исраеле гот: «На, өса те к'эфше кө Хөдан гази мэ хэр се п'адша кьрийэ, кө мэ бьдэ дэсте

Mowabe». ¹⁴ Елиша гот: «Эз ви Хөдане Ордийа кьм, ль бэр К'ижани эз дьсэкьньм! хэгэр мьн қэдьре Йешошэфат п'адше Цьхудае нэгьрта, мьне қэт р'уйе тэ нэньхер'ийа, р'уйе мьне р'уйе тэ нэк'эта. ¹⁵ Ле ньна сазбэндэки мьнр'а биньн». Сазбэнд кө саз хьст, дэсте Хөдан Елиша к'эт ¹⁶ у гот: «Хөдан аha дьбежэ: «Ве нэваледэ гэлэк ч'э'ла бьк'ольн. ¹⁷ Чьмки Хөдан аha дьбежэ: «хуне байе нэбиньн, баране нэбиньн, ле эв нэвале авева т'эжи бэ, хун у х'эйванед вэйе вэхьн. ¹⁸ Ле эв йэке бэр ч'э'ве Хөдан хьндьк бэ, Эве Mowabe жи бьдэ дэсте вэ. ¹⁹ хуне х'эму бажаред суркьри у х'эму бажаред бэрбьч'э'в веран кьн, х'эму даред хвэйбэр бьбьр'ьн, х'эму авед канийа бьхьтминьн у х'эму э'рдед баш кэвьрава бекер кьн. ²⁰ Бэрбанга сьб'эне, гава дийари дьхатэ дайине, ньшкева р'ийа алийе Эдомева ав к'ышийа у эв дэр авева т'эжи бу.

²¹ Гава мовабийа бьхист, вэки хэр се п'адша бэр ван р'абунэ шер', Ђнгге х'эмуйед кө иди қайиш дьданэ пышта хвэ у жь ван мастьр щьвандьн у ль сэр синор сэкьнин. ²² Бэрбанга к'урда эвана р'абун, гава тэ'ве да сэр аве, бэр ч'э'ве мовабийа эв ав мина хуне сор к'эфш бу. ²³ Ђнгге готьн: «Эва хун э! Ве ван п'адша нава хвэда шэр' кьрнэ у қьр'а хэвдө анинэ. Ньна гэли мовабийа дэ р'абьнэ т'ален!» ²⁴ Гава вана хвэ да сэр ордигэна израелийа, Ђнгге израели р'абун у мовабийа хьстьн. Эв жь бэр

ван р'эвин, вана мowaбийа хьст
 h'эта бажаред ван. ²⁵Бажаред ван
 веран кьрын у хэр кэси кэвэрэк
 авитэ э'рдед ванэ бещэркьрыне у
 эw кэврава кьрынэ хьсил, h'эму
 канийед ава хьтмандын у даред
 ванэ хwэйбэр бь'ин, öса кьрын
 Qир-Һарэсэт'еда г'эне кэвьред су-
 ре һьштн, кэwканивана дора wi
 гьртн у лехьштн. ²⁶Һынге п'адше
 Mowabe дит кө шэр' гьран бу, эwi
 хwэр'а h'эфсыд меред кө дәсте ван
 шур дьгьрт, һьлдан, wэки шер'
 бьдэлешэ һэр'э бьг'һижэ п'адше
 Эдоме, ле нькарьбу. ²⁷К'эрба гьрт
 көр'е хwэйи ньхөри сэр суре кьрэ
 дийарийа^ф т'эвайишэwате, йе кө
 we дэwса wi бьбуя п'адша. Жь
 ве йэке һерсэкэ мэзын ль исраели-
 йа р'абу у пышта хwэ данэ п'адше
 Mowabe у вэгэр'ийанэ wэлате хwэ.

Елиша алик'арийа жьнэбийе дькэ

4 ¹Щарэке к'олфэта йэки нава
 к'ома п'ехэмбэрада, һэwара
 хwэ Елиша ани у гот: «Малхе мьн,
 хөламе тэ мьрийэ, чаwа тэва жи
 э'йан э кө хөламе тэ йэки хwэ-
 дехоф буйэ. Ле ньһа хwэйе дэйн
 һатийэ, кө һэр дө зар'ед мьн жь
 бэр дэйнва бьбэ хwэр'а бькэ хө-
 лам». ²Елиша готэ we: «Эз бона
 тэ чь бькьм? Мьнр'а бежэ, мала
 тэда чь һэйэ?» Эwe ле вэгэр'анд:
 «Мала щарийа тэда, к'упэк р'ун
 пештьр тыштэки майин т'өнэ». ³Һынге
 Елиша готэ we: «Һэр'э жь
 h'эму щинаред дэр-доред хwэ
 дэрданед вала хwэр'а бьхwазэ,
 һьндьки нэхwази. ⁴Паше тек'эwэ

мала хwэ, дэри сэр хwэ у көр'ед
 хwэ дадэ, wi р'уни текэ ван h'эму
 дэрдана у йе т'эжи дьбэ бьдэ али-
 ки». ⁵Пэй ве готьнер'а эw жь щэм
 wi чу, дэри сэр хwэ у көр'ед хwэ
 дада, көр'а дэрдан данэ бэр дәсте
 we, эwe жи дадыгьртн. ⁶Гава эw
 дэрдан т'эжи бун, эwe готэ көр'е
 хwэ: «Диса дэрдана бьдэ». Эwi ль
 де вэгэр'анд: «Иди дэрдан т'өнэ-
 нэ». Һынге р'ун сэкьни. ⁷Эwа чу
 у мэрьве Хwэдер'а гьли кьр. Эwi
 жи готе: «Һэр'э эwi р'уни бьфьро-
 шэ, дэйнэ хwэ бьдэ у пе йе майин
 жи идара хwэ у көр'ед хwэ бькэ».

Елиша у к'олфэта шунеми

⁸Р'ожэке Елиша Шунемер'а
 дэрбаз дьбу, ль wьр к'олфэтэкэ
 дэwлэмэнд һиви же кьр, кө бе нан
 бьхwэ. Пэй ве йэкер'а гава эw һэр
 гав we дэрер'а дэрбаз дьбу, дьк'этэ
 wьр нан дьхwар. ⁹Һынге эwe готэ
 малхе хwэ: «Эз заньм, wэки эw мэр-
 ьве кө һэр гав бэр мэр'а дэрбаз
 дьбэ, пирозе^ф Хwэде йэ. ¹⁰Wэрэ
 эм одэкэ бьч'ук сэр бан чекьн у
 ньвина wi, т'эхт, к'өрси у ч'ьре
 дайннэ wьр, гава эw бе щэм мэ,
 бьра we дэре бьминэ».

¹¹Р'ожэке гава эw һатэ wьр,
 к'этэ ода жорьн у ль wьр п'ал да,
¹²Һынге готэ Геһазийе бэрдэсти-
 йе хwэ: «Һала гази we к'олфэта
 шунеми кэ». Эwi гази we кьр, эw
 һат ль бэр Геһази сэкьни. ¹³Елиша
 готэ бэрдэстийе хwэ: «Бежэ we: <Тэ
 бона мэ һақас щэфа дитийэ, ле эм
 чь дькарьн бона тэ бькьн? Бэлки
 эм бона тэ т'эви п'адше у сэрэс-
 кэр хэбэр дьн?» Эwe ле вэгэр'анд:

«На, эз нава мьлэте хвэда джим». ¹⁴ Ынге Елиша гот: «Ле эм бона we чь дькарын бькын?» Гегази ле вэгэр'анд: «Р'асти эвэ бекор' э, малхе we жи калэки эхтияр э». ¹⁵ Елиша готэ Гегази: «Гази we кэ». Эви гази we кьр, эв бэр шемике сэкьни. ¹⁶ Елиша готэ we: «Салэкэ дьн ви чахи те кор'эки бьди h'э-меза хвэ». Эве ле вэгэр'анд: «На, набэ хвэйе мын, тó мэрьве Хвэде йи, щарийа хвэ нэхапинэ». ¹⁷ Бале эв к'олфэт h'эмлэ дэрк'эт у сала дьн ви вэхтида кор'эк ани, чава кó Елиша готьбу we.

¹⁸ Эв кор'ьк мэзын бу. Р'ожэке дэрк'эт чу гьшиштэ баве хвэ щэм нандьруйа. ¹⁹ Ньшкева готэ баве хвэ: «Wэй, сэре мын! Сэре мын!» Баве готэ хóлам: «Эви бьбэ бьдэ де». ²⁰ Хóлам эв бьр да дийа ви. H'эта нивро эв сэр чока we ма, паше мьр. ²¹ Де эв р'акьрэ жоре, дани сэр ньвина мэрьве Хвэде, дэри сэр гьрт у дэрк'этэ дэрва. ²² Паше гази малхе хвэ кьр у готе: «Һиви дькьм мынр'а к'эре у хóламэки бьшинэ, эз зу h'эта щэм мэрьве Хвэде һэр'ьм у вэгэр'ьм». ²³ Эви готе: «Хер э кó иро тó дьхвази һэр'и щэм ви? Нэ сэре мэһе йэ, нэ жи шэми^ф йэ». Эве готе: «Хер э». ²⁴ Ынге эве п'алане к'эре да гьредане у готэ хóламе хвэ: «Дэ зу бажо һэр'э у бона мын т'ó щийи нэсэкьни, h'эта эз тэр'а нэбежьм». ²⁵ Эва чу ч'ийайе Кармеле гьшиштэ мэрьве Хвэде. Гава мэрьве Хвэде дурва эв дит, готэ бэрдэстийе

хвэ Гегази: «We к'олфэта шунемите. ²⁶ һэла бьр'эвэ хвэ wep'а бьгьһинэ у же бьпьрсэ беже: <Тó сах-сьламэт и? Малхе тэ сах-сьламэт э? Кор'ьке тэ сах-сьламэт э?> Эве ле вэгэр'анд: «Эм сах-сьламэт ьн». ²⁷ Гава эв к'олфэта ль ч'ийе гьһиштэ мэрьве Хвэде, эве хвэ авитэ ньгед ви. Ынге Гегази незик бу кó эве веда кэ, ле мэрьве Хвэде готе: «Бьһелэ, чьмки дьле weiи кóл э, Хóдан эв йэк жь мын вэшаргийэ, мынва э'йан нэкьрийэ». ²⁸ К'олфэте гот: «Qэт мын жь хвэйе хвэ кор' хвэстьбу? Мын нэгот: «Мын нэхапинэ?»» ²⁹ Ынге Елиша готэ Гегази: «Пышта хвэ гьредэ, шьва мын бьгьрэ дэсте хвэ у һэр'э. Р'ева р'асти к'е тейи сьлаве нэдейи, йан жи йэк кó сьлаве бьдэ тэ щаба ви нэди. Ве шьва дэсте мын бьди сэр р'уйе кор'ьк». ³⁰ Дийа кор'ьк гот: «Эз ви Хóдани у щанийа тэ кьм! Эз жь тэ вэнагэр'ьм». Ынге Елиша р'абу т'эви we чу. ³¹ Гегази бэри ван чу, шьв дани сэр р'уйе кор'ьк. Ле нэ дэнг һэбу нэ жи h'ьс. Ынге эв сэр Елишада вэгэр'ийа у готэ ви: «Кор'ьк h'ьшйар нэбу». ³² Гава Елиша гьһиштэ мале, дина хвэ даие we кор'ьки мьри, ль сэр ньвина ви п'алдаи бу. ³³ Чу һьндор' у дэри сэр хвэ һэр дóйа гьрт, бь дóа һиви жь Хóдан кьр. ³⁴ Паше р'абу хвэ авитэ сэр кор'ьк, дэве хвэ дани сэр дэве ви, ч'эвед хвэ сэр ч'эвед ви, к'эфед дэстед хвэ ль сэр к'эфед дэстед ви у сэр ви хвэ қорьфандэ һэв,

4:16 Дэстпобун 18:14.

бэдэна көр'ык гэрм бу.³⁵ Ынгге Елиша р'абу малда вьрда-веда чу hat, диса сэр көр'ык хвэ қорьфандэ һэв у көр'ык һ'эфт щара беньжи у ч'эвед хвэ вэкьрын.³⁶ Паше Елиша гази Геһази кьр у готэ wi: «Гази we шунемийе кэ». Әви гази кьре. Гава әw hat, Елиша готэ we: «Һан көр'е хвэ һьлдэ». ³⁷ Ынгге әwa чу незик у хвэ авитэ ньгед wi, һ'эта э'рде дэвэр'уйа чу, паше көр'е хвэ һьлда чу.

Елиша шорбе пақьж дькэ

³⁸ Пэйр'а Елиша вэгэр'ийа Гил-гале. Wi wэлатида хэлайи һэбу. Чэнд мэрвьед жь к'ома п'ехэмбэра пешбэри wi р'уныштьбун, һынгге әwi готэ бэрдэстийед хвэ: «Бэрошэкэ мэзын бьдэ сэр, бона к'ома п'ехэмбэра шорбэке бьк'элинэ». ³⁹ Йэки жь ван чу чоле п'ынщар'е т'оп кэ, әwi к'олэкэ көндьрайэ бэйяни дит у п'еша хвэ т'ьжи жь ван көндьра кьр, ани һури бэроша шорбе кьр, чьмки вана ньзаньбу әw чь йэ. ⁴⁰ Паше данэ бэр ван кө бьхвьн. Гава вана әw шорбэ тэм кьр, кьрынэ қар'ин у готын: «Мэрвье Хвэде! Жэр э бэрошеда». У нькарьбун бьхварана. ⁴¹ Ынгге Елиша гот: «К'а һьнэк ар бьдьнэ мьн». Әви ар авитэ бэроше у готэ Геһази: «Дэ ньһа щьмэ'тер'а дагырэ бьра бьхвьн». Иди тьштэки зьраре бэрошеда нэма.

Елиша сэд мэри т'ер кьрын

⁴² Пэй ве йэкер'а жь Баәл-Ша-лишайе, мэрвьэки турьке хвэда жь бэре пешьн бист нане щәһ у сьмбьлед гэньм мэрвье Хвэдер'а анин. Елиша гот: «Бьдэ щьмэ'те бьра бьхвьн». ⁴³ Бэрдэстийе wi ле вэгэр'анд: «Әв чь йэ wэки бьдьмэ бэр сэд мэрвьи?» Ле әwi готе: «Бьдэ щьмэ'те бьра бьхвьн. Чьмки Хөдан аһа дьбежэ: «Әwe т'ер бьн у бэр ван бьминэ». ⁴⁴ Әwi да бэр ван хварьн у бэр ван жи ма, анэгори we готьна Хөдан.

Қәнщбуна

Нэ'мане сурйани

5 ¹ Нэ'мане сэрэскэре п'адше Сурйайе, бона хвэ́йе хвэ йэки мэзын у хвэ́йқадьр бу, чьмки Хөдан пе дәсте wi Сурйа сэрхьстьбу. Әw мэрвья э'гитэки сэрхвэ бу, ле к'оти^ф бьбу.² Щарэке к'омед сурйани-йа чубунэ э'рде израелийа т'ален, қизэкэ бьч'ук һесир анибун у әwe хөламентийа к'өлфэга Нэ'ман дькьр. ³ Ынгге әwe готэ хатуна хвэ: «Хвэ-зи хвэ́йе мьн щэм wi п'ехэмбэре Самэрийаеда буйа! Әwi we әw жь к'отибуне қәнщ кьра». ⁴ Нэ'ман чу әв йэк гиһандэ хвэ́йе хвэ гот: «Әw қизька жь Израеле аһа-аһа гот». ⁵ П'адше Сурйайе готе: «Дэ р'абэ һэр'э, әзе хвэха жи нэ'ме п'адше Израелер'а бьньвьсьм».

Әw р'абу чу, дәсте хвэ́р'а дэһэ тэлант* зив, шэш һ'эзар шекьл**

* 5:5 «Тэлантэк» wэкэ си у шэш килогьрами бу.

** 5:5 «Шэш һ'эзар шекьл» wэкэ һ'эфте килогьрами бу. Шекьлэк wэкэ донздэһ гьрами бу.

зер' у дэһа дэст к'ынщед бэршо бьрн. ⁶ Эви нэ'мэ бьр да п'адше Израеле у веда аһа ньвисар бу: «Эз т'эви ве нэ'ме, хөламе хвэ Нэ'ман жи дьшиньм, вэки тө ви жь к'отибуне қэнщ ки». ⁷ Гава п'адше Израеле эв нэ'мэ хвэнд, к'ынщед хвэ қалаштын у гот: «Стэхөла чьма эз Хвэде мэ, кө дыкарьм р'өһ'а бьдьм, р'өһ'а бьстиньм, вэки эви шандийэ щэм мьн, кө эз ви жь к'отибуне қэнщ кьм? Р'аст бьзаньбьн кө эва мэ'нийя ль мьн дьгэр'э кө т'эви мьн шэр' кэ».

⁸ Гава мэрьве Хвэде, Елиша бьхист, вэки п'адше Израеле к'ынщед хвэ қалаштынэ, мэри шандэ щэм п'адше у готе: «Тэ чьма к'ынщед хвэ қалаштынэ? Бьра эв ньһа бе щэм мьн у бьзаньбэ кө Израеледа п'ехэмбэр һэйэ». ⁹ һынге Нэ'ман һэспед хвэ у э'рэбева чу бэр дэре мала Елиша сэкьни. ¹⁰ Елиша қасьдэк шандэ щэм ви у готе: «Һэр'э ч'эме Урдөнеда һ'эфт щара хвэ бышо, бэдэна тэйе хвэва бе у те пақыж^ф би». ¹¹ һынге Нэ'ман һерс к'эт чу у гот: «Мьн жи т'ьре эве э'сэйи дэре бе щэм мьн бьсэкьнэ, гази наве Хөдан Хвэдейе хвэ кэ, дәсте хвэ дайнэ сэр щийе к'отибуйи у мьн қэнщ кэ. ¹² Чьма ч'эмед Шамейэ Амана у Фарп'ар жь һ'эму авед Израеле нэ четьр ьн? Чьма эз нькарьм ванда хвэ бышом пақыж бьм?» Аһа һерс к'эт вэгэр'ийа чу. ¹³ Ле хөламед ви незики ви бун у готьне: «Баво, һэгэр п'ехэмбэр тыштэки чэтын тэр'а бьгота, тэйе нэкьра? Эв жи вэкэ ве йэке йэ, кө тэр'а гот: «Хвэ бышо у те пақыж

би». ¹⁴ һынге эв бэржер чу, анэгори готьна мэрьве Хвэде, һ'эфт щара нөқи ч'эме Урдөне бу дэрк'эт у бэдэна ви пақыж бу, бу мина бэдэна зар'а бьч'ук. ¹⁵ Пэй ве йэкер'а эв к'ома хвэва вэгэр'ийа щэм мэрьве Хвэде, чу бэр ви сэкьни у готе: «Эз һежа пе һ'эсийам, вэки дьнйа-йеда т'эне Израеледа Хвэде һэйэ. Ньһа һиви дькьм, жь дәсте хөламе хвэ ве п'ешк'еше қэбул кэ». ¹⁶ Ле Елиша гот: «Эз ви Хөдани кьм, ль бэр К'ижани эз дьсэкьньм! Эз т'ө щар қэбул накьм». Нэ'ман гэлэки зор ль ви кьр кө қэбул кэ, ле эв қайл нэбу. ¹⁷ һынге Нэ'ман гот: «Дэ вэки өса йэ, бьра хөламе тэр'а дө बारे қант'ьр'а аха ви э'рди бе дайине, чьмки хөламе тэ ве иди хвэдейед майинр'а т'ө т'эвайишэвате у қөрбана^ф нэдэ, ле т'эне Хөданр'а. ¹⁸ Ле т'эне ве йэкеда бьра Хөдан бьбахшинэ хөламе тэ: Гава хвэие мьн п'адша, бьк'эвэ ощаха Р'имон бона һ'эбандьне, эв кө хвэ дьсперэ мьн мьле мьн дьгьрэ, ве та бэ, эзе жи пер'а ощаха Р'имонда та бьм. Гава эз ощаха Р'имонда сэре хвэ ль бэр дайньм, бьра Хөдан бона ве йэке хөламе тэ бьбахшинэ». ¹⁹ Елиша готэ ви: «Бь хер у сыламэт һэр'э».

Гава эв һьнэки жь ви дур к'эт р'ийа хвэ қэданд, ²⁰ һынге Геһазийе бэрдэстийе Елишайе мэрьве Хвэде хвэха хвэр'а гот: «Бэле хвэие мьн қемиши ви Нэ'мане сурйани нэ кьр, кө эви чь анибу жь дәсте ви бьгьрта. Эз ви Хөдани кьм! Эзе ва пэй к'эвьм, тыштэки жь ви бьстиньм». ²¹ У Геһази пэй

Нэ'ман к'эт. Гава Нэ'ман дит wэ-ки эw пэй wi дьбэзэ, һынге эw жь э'рэба хwэ пэйа бу, пешийа wiда чу у готэ wi: «Хер э?» ²² Эwi ле вэгэр'анд: «Хер э. Хwэйе мын эз шандьм у гот: «Һэма һежа жь ч'ийа-банийе Эфрайиме дө хортед жь к'ома п'ехэмбэра һатгнэ щэм мын, һиви дькьм тэлантэк зив у дө дэст жи к'ынщед бэршо ванар'а бышинэ». ²³ Нэ'ман гот: «К'эрэм кэ, дө тэланта һьлдэ». Эwi да зоре, дө тэлант зив кьрэ дө т'орпа, г'эви дө дэст к'ынщед бэршо да дө хөламед хwэ у пешийа Геһазива бьрын. ²⁴ Гава эw гьһиштгнэ т'ап, Геһази эw жь дэсте ван һьлда, малда вэшарт у эw мэрвь вэр'екьрын чун. ²⁵ Пэйр'а эw чу бэр ч'э'ве хwэйе хwэ к'эт, һынге Елиша жь wi пьрси: «Геһази тө жь к'ө теий?» Эwi ле вэгэр'анд: «Хөламе тэ щикида нэчубу». ²⁶ Елиша готэ wi: «Чьма р'öh'е мын нэ ль wьр г'эви тэ бу, гава эw мэрьва жь э'рэба хwэ пэйа бу пешийа гэда һат? Чьма ньһа wэхте зив, к'ынща, даре зэйт'уне, р'эзе тьрийа, пэз у дэвар, хөлам у щари һьлдане йэ? ²⁷ Дэ бьра к'отибуна Нэ'ман тэ у зөр'эта тэ бьгрэ һ'эта-һ'этайе». У Геһази жь щэм wi к'отибуйи мина бэрфе сыпи дэрк'эт.

Елиша бьвьре һ'эсын сэр аве дьхэ

6 ¹ Щарэке к'ома п'ехэмбэра готэ Елиша: «Тө дьбини эв щийе мэйи к'ө эм бэрдэстийе тэ теда дьминьн бона мэ тэнг э, ² изьна тэ һэбэ эм һ'эта ч'эме Урдөне

һэр'ьн, һэр йэк жь мэ хwэр'а к'е-ранэки жь wьр һьлдэ, сыт'арэке эм хwэр'а чекьн». Эwi гот: «Һэр'ьн». ³ Жь ван йэки гот: «К'эрэм кэ тө жи г'эви хөламед хwэ wэрэ». Эwi гот: «Эзе бем» ⁴ у г'эви ван чу. Эw гьһиштгнэ Урдөне, дэстпекьрын дар бьр'ин. ⁵ Гава йэки дар дьбьр'и, бьвьре wi к'этэ аве. һынге эwi кьрэ қир'ин у гот: «Wэй, хwэйе мын! Мын эw бь к'ьре һьлдабу». ⁶ Мэрьве Хwэде готе: «К'этэ к'идэре?» Эwi щи нишан кьре, Елиша дарькэк бьр'и авитэ wьр у бьвьр сэр аве к'эт. ⁷ һынге готэ wi: «Дэ һьлдэ». Эwi дэст авите гьрт дэрхьст.

Елиша ордийа Сурйайе дьдэ сэкьнандьне

⁸ Щарэке п'адше Сурйайе чу сэр исраелийа шер', шешьра хwэ бэрдэстийе хwэ хьст гот: «Эзе фьлан дэре, беван дэре мэнгзил бьгрьм». ⁹ һынге мэрьве Хwэде гиһандэ п'адше Исраеле у готе: «Һаш жь хwэ һэби, wi щийе һанр'а дэрбаз нэби, чьмки сурйанийа wьр данийе». ¹⁰ П'адше Исраеле нэ щарэке, нэ дө щара шанд wi щийе к'ө мэрьве Хwэде готьбуйе у һ'эвза хwэ жь wьр кьр. ¹¹ Бона ве йэке дьле п'адше Сурйайе қьлқьли у гази хөламед хwэ кьр у готэ ван: «Мынр'а бежьн, к'и нава мэда алийе п'адше Исраеле йэ?» ¹² Жь хөламед wi йэки готе: «Т'ө кэс, хwэйе мын п'адша, ле эw Елиша п'ехэмбэре Исраеледа йэ, к'ө тө ода ньвина хwэда чь дьбежи, эw дьгьһинэ п'адше Исраеле». ¹³ Эwi гот: «Дэ һэр'ьн бьзаньбьн, эw к'ө

йә, кө ви бьдмә гьртъне». Готь-
нә ви: «Әви we Дот'анеда йә». ¹⁴Һьнге әви һәсп, әрәбә у бех'әсаб
әскәр шандьнә вьр. Әв шәв чун
дора бажер гьртън.

¹⁵Гава бәрдәстийе мәрье Хwә-
де сьбе зу р'абу дәрк'әтә дәрва,
дина хwә даие we ордийа, һәспа,
әрәба дора бажер гьртънә. Бәрдәс-
ти готә ви: «Wәй хwәйе мьн! Әме
чь бькьн?» ¹⁶Һьнге Елиша готә ви:
«Нәтърсә, әвед т'әви мә жь йед
т'әви ван зәфтър ьн». ¹⁷Елиша
дәа кьр у гот: «Хөдано! Ч'әвед
ви вәкә кө бьбинә». Хөдан ч'әвед
бәрдәсти вәкьрн, әви дит, ва йә
ч'ийайи һәсп у әрәбед агьрива до-
ра Елиша гьрти бу. ¹⁸Гава сурйани
бәржер һатънә щәм Елиша, һьнге
Елиша бь дәа бәрбьр'и Хөдан бу
у гот: «Һиви дькьм, Тө ван кор
кә». У Хөдан вәкә готъна Елиша
әв кор кьрн. ¹⁹Һьнге Елиша го-
тә ван: «Әва нә әв р'е йә у нә әв
бажар ә, пәй мьн вәрьн у эзе вә
бьбьмә щәм ви мәрье кө һун ле
дыгәр'ьн». У әв бьрнә Самәрийае.

²⁰Гава әв гьһиштънә Самәр-
йае, Елиша гот: «Хөдано! Ч'ә'-
вед ван вәкә кө бьбиньн». Хөдан
ч'әвед ван вәкьрн, вана дина
хwә даие, we әвә Самәрийаеда
нә. ²¹У гава п'адше Израеле әв
дитън, готә Елиша: «Лехьм, ба-
во, ван хьм?» ²²Әви ле вәгәр'анд:
«Ль ван нәхә! Чьма тә әв пе шур

у тире хwә һесир һьлданә, wәки
тө ван хи? Wана нан кә, ав кә,
бьра бьхьвн вәхьвн у сәр хwәйе
ванда ван вәр'екә». ²³Һьнге әви
сьфрәкә мәзън дани, вана хвар у
вәхвар, паше әв сәр хwәйе ван-
да вәр'екьрн. Иди щәрда сурйа-
нийе һ'ьщуми сәр әрде Израеле
нәдькьрн.

Сурйани һ'ьщуми ль сәр Самәрийа п'айт'әхте Израеле дькьн

²⁴Пәй ве йәкер'а Бән-һадад
п'адше Сурйае, т'әмамия орди-
йа хwә г'оп кьр, р'абу дора Самәр-
йае гьрт. ²⁵Жь дәст ве доргьртъне
Самәрийаеда бу хәлайикә гьран,
өса кө сәре к'әре һ'әйште шекьл*
зиви дьһатә фьротане у чарикәкә
дәрдана чапейә** ч'ирта кәвока***
жи пенщ шекьл зиви. ²⁶Р'ожәке
п'адше Израеле сәр сурер'а дь-
чу, к'өлфәтәке ле кьрә гази у го-
те: «Һәвар п'адша, али мьн бькә,
хwәйе мьн!» ²⁷Әви ле вәгәр'анд:
«Һәгәр Хөдан али тә нәкә, эзе пе
чь али тә бькьм, жь бедәре, йан
жь һ'әвзе тьрийа?» ²⁸Һьнге п'ад-
ше готе: «Чь тә қәвьми йә?» Әве
гот: «Әве к'өлфәте готә мьн: «К'а
көр'е хwә бьдә әм иро бьхьвн,
сьбе жи әме көр'е мьн бьхьвн». ²⁹Мә
көр'е мьн к'әланд хвар, р'о-
жа дьн мьн готә we: «Дә көр'е хwә
бьдә әм бьхьвн. Ле әве көр'е хwә

* 6:25 «Шекьләк» вәкә донздәһ гьрами бу.

** 6:25 «Дәрдана чапе» бь ибрани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «QAB», кө вәкә литьрәки һ'әта
дәда бу.

*** 6:25 Бөлки «ч'ирта кәвока» наве қальке щур'әки г'охьме т'умькәки бәйани буйә,
йан жи әв бона шәватә буйә, дьбә кө хварьна р'ожа хәлайеда буйә.

вэшарт».[†] ³⁰ Гава п'адше эв готына к'олфэте бьхист, к'ынщед хвэ қэлаштын у жь сэр сурева кō дьчу, щьмэ'те дит кō дэвса кьрас к'орх^ф ле бу. ³¹ Ынге эви гот: «Бьра Хвэде аһа у he жь ве йэке хьрабтър бинэ сэре мьн, һэгэр иро сэре Елишайе Шафат ль сэр ви бьминэ».

³² Елиша мала хвэда р'уныштбу, р'успи^ф жи т'эви ви р'уныштбун. П'адше мэри шанд, he бэри һатна йе шанди, Елиша готэ р'успийа: «һун дина хвэ дьдыне, ви меркōжи мэри шандийэ кō сэре мьн лехэ? Бьньһер'ьн гава йе шанди бе, дэри дадын у ви бэр дери бьгьрын. Ва йэ хвэйе ви п'е-п'е пэй ви те!» ³³ Елиша he г'эви ван хэбэр дыда, йе шанди к'этэ щэм ви у готын гиһанд: «Ва йэ эва хэзэба жь Хōдан э, иди эз Хōданда чава гōман бьм?»

7 ¹ Ле Елиша гот: «Г'ōһ бьдынэ готына Хōдан! Хōдан аһа дьбежэ: «Сьбэ ви чахи бэр дэре Самэрийае кодэкэ аре хас we бьбэ т'эне щекьләки у дō код* щәһ жи т'эне щекьләки»». ² Сэрәскэре кō п'адше хвэ дьспарте, готэ мэрьве Хвэде: «һэгэр Хōдан п'әнщэре жи э'зменда вэкэ, гәло эв йэк тьште буйине йэ?» Елиша готе: «Те пе ч'э'вед хвэ бьбини, ле те жь we нэхви».

Р'эва сурйанийа

³ Ынге ль бэр шемика дэргәһ чар мэрьвед к'оти һэбун. Вана

һэвр'а гот: «Әм ль вьр чьма бьминьн, һ'эта кō бьмьрын? ⁴ һэгэр әм бежьн: «Әм бьк'эвнэ бажер», бажерда хэлайи йэ, әме ль вьр бьмьрын. Ле һэгэр әм вьр бьминьн, әме вьр жи бьмьрын. Йа п'ак э әм һэр'нэ ордигәһа сурйанийа. һэгэр мэ сах бьһельн әме бьжин, һэгэр мэ бькōжьн әме бьмьрын». ⁵ Ниве шэве эв р'абун кō һэр'нэ ордигәһа сурйанийа, эв һ'эта сэре ордигәһа сурйанийа чун, дина хвэ дане we ль вьр т'ō кэс т'ōнэ. ⁶ Чьмки Хōдан ордигәһа сурйанийада дэнге э'рэба у һ'ир'э-һ'ир'а һэспа дабу бьхистьне, мина дэнге ордийа мэзын. һынге һэвр'а дьбежьн: «Ва йэ п'адше Израеле, п'адшед һ'итийа^ф у п'адшед мьсьрийа к'ьре кьрынэ р'акьрынэ бэр мэ». ⁷ У эв р'адьбын ниве шэве дьр'эвын, конед хвэ, һәспед хвэ, к'эред хвэ у ордигәһа хвэ чава кō һэбу оса дьһельн дьр'эвын, кō хвэ хьлаз кьн. ⁸ Гава эв к'оти гьһиштьнэ сэре ордигәһе, эв к'этынэ конәки, хварьн, вэхварьн у жь вьр зер', зив у к'ынщ һьлдан бьрын вэшартын. Әв диса вэгэр'ийан к'этынэ конәки дын, жь вьр жи һьлдан бьрын вэшартын. ⁹ Паше вана һэвр'а гот: «Әв кьрына мэ нэ р'аст э, иро р'ожа мьзгинийе йэ, ле әм дэнг накьн. һэгэр әм һ'эта сьбе дэрэнги хьн, әме нәһәқ дэрен. Вэрын әм һэр'ьн бьгьһиньнэ мала п'адше». ¹⁰ Әвана чун дэнг данэ дэргәһвана у готын: «Әм чун

* **7:1** «Дō код» дькьрә вэкә панздәһ килограмми.

6:29 Дōбарәкьрына Қануне 28:57; Шина Йеремийа 4:10.

к'этьнэ ордигәһа сурйанийа, мә дина хwә даие ль wър мә нә мәри дитын, нә жи дәнге мәрийа бһист, мә т'әне һәспед гьредайи у к'эред гьредайи дитын у конед ван ча- wa кә һәбун». ¹¹ Дәргәһвана кьрә дәнги у гиһандьнә мала п'адше. ¹² П'адша we шәве р'абу у готә хә- ламед хwә: «Әз wәр'а бежым сур- йани чь дьхwазьн сәре мә бькын. Әw һаш жь бьр'чибуна мә һәнә, әw жь ордигәһе дәрк'этьнә чунә хwә чоледа вшартьнә у дьбежын: «Гава әw жь бажер дәрк'эвьн, әме ван сахә-сах бьгьрын у бьк'эвьнә ба- жер». ¹³ Һынге жь хәламед wi йә- ки готе: «Бьра жь һәспед бажерда майи, пенщ һәспа һьлдьн һәр'ын, (йәкә әwana жи wәкә we мьхөл- қәта Исраелейә бажерда майи нә у wәкә we мьхөлқәта Исраелейә бажерда майи йә, кә те қьр'е), әм бьшиньн бьзаньбьн». ¹⁴ Һынге дө әрәбә һәспава һьлдан у п'адше әw пәй ордийа сурйанийа хьстьн у гот: «Һәр'ын бьбиньн». ¹⁵ Әwana һ'әта ч'әме Урдөне пәй р'еч'а ван чун, дитын кә we т'әмамыйа р'е к'ынщ у һур-муред сурйанийа- ва т'әжи йә, кә р'әв к'эгийә ван авитьнә. Әвед шанди вәгәр'ийан гиһандьнә п'адше. ¹⁶ Һынге щьм- әт дәрк'әт у ордигәһа сурйанийа т'алан кьр. Wi чахи кодәк арә хас т'әне шекьләки һатә фьротане у дө код щәһ жи т'әне шекьләки, анәгори we готьна Хөдан. ¹⁷ П'ад- ше әw сәрәскәре кә хwә дьспарте, дәргәһван к'ьфш кьр. Щьмә'те бәр

дәргәһ әw нав ньгада п'епәс кьр, әw мьр, анәгори we готьна мәр- ве Хwәде кә готьбу, гава п'адша бәржер чубу щәм wi. ¹⁸ Өса жи бу, чава кә мәрве Хwәде готьбу п'адше: «Сьбә ви чахи бәр дәре Самәрийае дө код щәһе бьбә т'әне шекьләки, кодәк арә хас жи т'әне шекьләки». ¹⁹ Ле wi сәрәскәри ль мәрве Хwәде вәгәр'андьбу готьбу: «Һәгәр Хөдан п'әнщәре жи ә'змен- да вәкә, гәло әw йәк тыште буйине йә?» Мәрве Хwәде жи готьбуйе: «Те пе ч'әвед хwә бьбини, ле те жь we нәхwi». ²⁰ Аһа һатә сәре wi, щьмә'те әw бәр дәргәһ нава ньгада п'епәс кьр мьр.

К'өлфәта шунеми

әрде хwә пашда дьстинә

8 ¹ Елиша готьбу әве к'өлфәта кә кәр'е we сах кьрбу: «Р'абә нәфәред хwә һьлдә һәр'ә ль wi щийе кә һун дькарьн идара хwә бькын, чьмки Хөдан гази хәлайе кьрийә, әве һ'әфт сала ви wәла- тида бьк'ьшинә». ² Һынге әw к'өл- фәта р'абьбу, wәкә готьна мәрве Хwәде кьрбу, нәфәред хwәва чубу wәлате фьльстинийада^ф һ'әфт са- ла хәрибийеда мабу. ³ Пәй һ'әфт салар'а, әw к'өлфәта жь wәлате фьльстинийа вәгәр'ийа у чу щәм п'адше кә дә'wa мала хwә у әр- де хwә бькә. ⁴ Һынге п'адше т'әви Геһазийе бәрдәстийе Елишайе мәрве Хwәде хәбәр да у готе: «Һәла мьнр'а сәрһатийед ван һ'ә- му кьред Елишайә мәзьн бежә».

8:1 П'адшати II, 4:8-37.

⁵Әви һе п'адшер'а г'гли дькър, кӧ әви чава кӧр'ьке мьри сах кърьбу, һәма we һынге әв к'ӧлфәта кӧ Елиша кӧр'е we сах кърьбу һатә щәм п'адше, кӧ дә'wa мала хwә у әрде хwә бькә. һынге Геһази гот: «Хwәйе мьн, п'адша, ва йә әв к'ӧлфәта, әв кӧр'е ве бу, йе кӧ Елиша сах кър». ⁶У п'адше жь we пьрси, әве wir'а г'гли кър. Пәйр'а п'адше wәк'иләк да we у гот: «Һәр'ә һәр тыште кӧ wer'а дьк'әвә ле вәгәр'инә, һ'әта һәде we дәрәмәта әрде жи, йа жь р'ожа чуйида гьрти һ'әта иро».

Һ'азайел Бән-Һадад дькӧжә

⁷Елиша чу Шаме, һынге Бән-Һадад п'адше Сурйае нәхwәш к'әт'ьбу у гиһандьнә п'адше кӧ мәрвә Хwәде һатийә вьра. ⁸Һынге п'адше готә һ'азайел: «Дәсте хwәр'а п'ешк'еше бьбә, пешийа мәрвә Хwәдеда һәр'ә у пе wi қрара Хӧдан пе бьһ'әсә у бьпьрсә: «Гәло әзе жь ве нәхwәшийе қәнщ бьм?»» ⁹Һ'азайел пешийа Елишада чу у жь һәр тыштед Шамейә қәнщ, чьл барә дәва дәсте хwәр'а п'ешк'еш бьр'н. Әв һат ль бәр wi сәкьни у готе: «Кӧр'е тә, Бән-Һадад п'адше Сурйае әз шандьмә щәм тә у гот: «Бьпьрсә, гәло әзе жь ве нәхwәшийе қәнщ бьм?»» ¹⁰Елиша ле вәгәр'анд: «Һәр'ә wir'а бежә: «Әсәйи те қәнщ би». Ле бәле Хӧдан ль бәр мьн вәкър, кӧ әве әсә бьмьрә». ¹¹Паше Елиша еп'ещә wәхт зур' бу wi ньһер'и, һ'әта кӧ

Һ'азайел шәрм кър. Пәйр'а мәрвә Хwәде гьрийа. ¹²Һынге һ'азайел гот: «Хwәйе мьн, чьма дьгьри?» Әви ле вәгәр'анд: «Чьмки мьнва әйан ә кӧ те чь хьрабийе бини сәре исраелийа. Те кәлайед wan агьр бәрдеи бьшәwьтини, щаһьлед wan бьди ль бәр шура, зар'ед wanә ширхӧр әрде хи у зьке жьнед дӧһ'али бьрежи». ¹³Һ'азайел гот: «Әз хӧламе тә, чь сә мә кӧ ван йәка бькьм?» Елиша ле вәгәр'анд: «Хӧдан мьнва әйан кър, кӧ те сәр Сурйае бьби п'адша».† ¹⁴Һынге һ'азайел жь щәм Елиша дәрк'әт чу щәм хwәйе хwә. Әви же пьрси: «Дә бежә, Елиша чь тәр'а гот?» һ'азайел ле вәгәр'анд: «Әви гот кӧ те әсәйи қәнщ би». ¹⁵Р'ожа дьн һ'азайел сьпич'аләк һьлда аведа кър у дани сәр р'уйе wi, бин ле ч'ькийа әв мьр. У һ'азайел хwәха дәwса Бән-Һадад бу п'адша.

Йораме п'адше Щьһудайе (Дирок II, 21:1-20)

¹⁶Пенцсалийа п'адшатийа п'адше Исраеле Йораме Аһ'абда, дәwса Йеһошәфат п'адше Щьһудайе, Йораме кӧр'е Йеһошәфат бу п'адше Щьһудайе. ¹⁷Әв си у дӧ сали бу, гава бу п'адша у Оршәлимеда^ф һ'әйшт сала п'адшати кър. ¹⁸Әв р'ийа п'адшед Исраеледа чу, чава кӧ мала Аһ'аб кър, чьмки к'ӧлфәта wi қиза Аһ'аб бу у әви бәр ч'ә'ве Хӧдан хьраби кър. ¹⁹Ле Хӧдан бона хатьре Давьде^ф ә'вде Хwә, нәхwәст кӧ к'ока Щьһудайе

8:13 Г'адшати I, 19:15.

бинэ, чава кӧ Әви бир'а соз дабу, кӧ we ч'ра п'адшатийе бьдэ ви у хэр т'ьм жи зӧр'эта ви.[†]

²⁰ Ван р'ожада Әдоме сәри хьлда, жь бьн дәсте Цьхудайе дәрк'эт у сәр хвэ п'адша к'ьфш кьр.[†]

²¹ Ынге Йорам һ'эму э'рәбед хвэва чу Сахире. Әдомийа дора ви у сәрокед сәр э'рәбава гьртын, ле әшэв р'абу жь доргьртые дәрк'эт у щьм'та ви р'эвинэ малед хвэ.

²² Бь ви авайи Әдоми жь бьн дәсте Цьхудайе дәрк'этын, һ'эта р'ожа иро. We һынге бажаре Ливнайе жи сәри хьлда. ²³ Бона ван кьред Йорамэ майин у хэр тыштед вийэ кьри К'ьтеба Сәрпатийед П'адшед Цьхудайеда* ньвисар ын. ²⁴ Йорам чу гьништэ кал-бавед хвэ, щэм кал-бавед хвэ бажаре^ф Дауьдда һатэ дэфьнкьрыне у дәвса ви кӧр'е ви Ахазийа бу п'адша.

**Ахазийае
п'адше Цьхудайе
(Дирок II, 22:1-6)**

²⁵ Донздәхсалийа п'адшатийа п'адше Израеле Йораме Аһ'абда, Ахазийае кӧр'е Йораме п'адше Цьхудайе бу п'адша. ²⁶ Ахазийа бист у дӧ сали бу гава бу п'адша у әви Оршәлимеда саләке п'адшати кьр. Наве дийа ви Ә'т'алйа бу, әва нәвийа Омрийе п'адше Израеле бу. ²⁷ Ахазийа р'ийа мала Аһ'абда чу, мина мала Аһ'аб ль бәр ч'э'ве Хӧдан хьраби кьр, чьмки әв зэ'ве мала Аһ'аб бу. ²⁸ Ахазийа т'эви Йо-

раме Аһ'аб чу Р'амот'-Гилә'де, сәр һ'азайеле п'адше Сурйае шер'. Сурйанийа Йорам бьриндар кьрын. ²⁹ Йорам п'адша вәгәр'ийа кӧ Йизрәһеледа жь ван бьринед хвэ бе қәнщкьрыне. К'ижан жь сурйанийа Р'амот'-Гилә'деда стандьбун, гава әви һьмбәри һ'азайел п'адше Сурйае шәр' кьрбу. Ынге п'адше Цьхудайе, Ахазийае кӧр'е Йорам һатэ Йизрәһеле, кӧ сәрики бьдэ Йораме кӧр'е Аһ'аб, чьмки әви бьриндар бу.

**Йеһу сәр Израеле
п'адша те к'ьфшкьрыне**

9 ¹ Елиша п'ехәмбәр, гази йәки жь к'ома п'ехәмбәра кьр у готе: «Пышта хвэ гьредә, ви к'узе р'уне зәйт'уне хьлдә у хәр'ә Р'амот'-Гилә'де. ² Гава бьгьнижи вьр, Йеһуе кӧр'е Йеһошәфате Нимши бьбинә. Әви жь нава бьратийа ви бьби одәкә һьндӧр' ³ у ви к'узе р'уне^ф зәйт'уне хьлди сәр серида ки у бежейи кӧ Хӧдан аһа дьбежә: «Мьн тӧ сәр Израеле п'адша к'ьфш кьри. Пәйр'а, зу дәри вәкә у бьр'эвә, дәрәнги нәби».

⁴ Ынге әв п'ехәмбәре щәһьл чу Р'амот'-Гилә'де. ⁵ Гава әв гьништэ вьр, дина хвэ дае we сәрәскәр р'унышти нә. Әви гот: «Сәрәскәр, тыштәки мьни готье һәйә». Йеһу гот: «Жь мә к'ижанир'а?» Әви ле вәгәр'анд: «Тәр'а, сәрәскәр». ⁶ Ынге Йеһу р'абу к'этә мале у әви әв р'уне зәйт'уне кьрә сәр сәре ви

* **8:23** Әва к'ьтеба нәһатийә хвәйкьрыне.

8:19 П'адшати I, 11:36. **8:20** Дәстпелун 27:40.

у гот: «Ходан, Хвэдеие Израеле аһа дьбежэ: «Мьн тө сэр щьмэ'та Ходан, Израеле п'адша р'ун кьри,⁷ 7 wэки тө мала Аһ'абе хвэе хвэ хи, кө Эз һ'эйфа хуна э'вдед Хвэ-йэ п'ехэмбэр у хуна һ'эму э'вдед Ходан жь Изабеле һьлдьм. 8 We к'ока т'эмамия мала Аһ'аб бе у һэр чь наве мере мала Аһ'абэ Израеледа һэбэ қыр' кьм, һэгэр эw холам бьн йан аза. 9 Эзе мала Аһ'аб бькьмэ р'ожа мала Йеробоваме Ньбат у р'ожа мала Башаие Аһ'ийа. 10 Сэе э'рде Йизрәһеледа Изабеле бьхьын у кэсэке we дэфьн нэкэ». У пэй ве готьнер'а дэри вэкьр у р'эви.[†]

¹¹ Гава Йеһу чу нава сэрэскәред хвэе хвэ, же пьрсин: «Хер э? Эви чөлқийайи чьма һатьбу щэм тэ?» Эви ль ван вэгэр'анд: «Дэ иди һун ви мэрьви нас дькьн у заньн жи чь гот». ¹² Вана гот: «Эw нэр'аст э, к'а мэр'а бежэ». У эви гот: «Эви аһа-аһа мьнр'а гот у гот кө Ходан аһа дьбежэ: «Мьн тө сэр Израеле п'адша р'ун кьри». ¹³ һьнге һэр мэрьви лэзанд, к'ьнща хвэ ль сэр п'епэлинге р'ахьстэ бьн Йеһу. Ль бор'ийа^q стьру хьстьн у готьн: «Йеһу бу п'адша».

Йеһу Йорам дькөжэ

¹⁴ Йеһуе көр'е Йеһошәфате Нимши мьхәнәтийа Йорам кьр. We һьнге Йорам т'эви т'эмамия Израеле Р'амот'-Гилә'д жь һ'азайел п'адше Сурйаие хвэй дькьр. ¹⁵ Ле Йорам п'адша вэгэр'ийабу

Йизрәһеле кө эw жь ван бьринед хвэ бе қәнцкьрьне, эw ви шәр'е пешбәри һ'азайел п'адше Сурйа-йеда, жь алиие сурйанийа һатьбу бьриндаркьрьне. һьнге Йеһу готэ мэрьвед хвэ: «Wэ кө аһа хваст, дә бьра иди т'ө кэс дьзива жь бажер дәрнәк'эвэ, wэки нэчэ ве йәке Йизрәһеледа бәла нэкэ». ¹⁶ Йеһу э'рәбе сийар бу чу Йизрәһеле, к'идәре кө Йорам п'алдаи бу у Ахазийа п'адше Щьһудайе жи бәржер сэр Йорамда һатьбу. ¹⁷ Йизрәһеледа нобәдарәк сэр бьрще сәкьни бу, эви һатьна к'ома Йеһу дит гот: «Эз к'омәке дьбиньм». Йорам гот: «Сийарики һьлдэ у пешийа ванда бьшинэ, бьра бьпьрсэ: «Хер э йан на?»» ¹⁸ Сийари пешийа вида чу у готе: «П'адша дьпьрсэ: «Гәло хер э?»» Йеһу ле вэгэр'анд: «Чи тэ хере к'этийэ? Тө бьдэ пэй мьн wәрэ». Нобәдар гиһандэ п'адше у гот: «Йе шанди чу гьһиштэ ван, ле вәнәгәр'ийа». ¹⁹ П'адше сийарики майин шанд. Эw жи чу гьһиштэ ван у гот: «П'адша дьпьрсэ: «Гәло хер э?»» Йеһу ле вэгэр'анд: «Чи тэ хере к'этийэ? Тө бьдэ пэй мьн wәрэ». ²⁰ Нобәдар гиһандэ п'адше у готе: «Эw жи чу гьһиштэ ван у вәнәгәр'ийа. Ажотьна йе те мина ажотьна Йеһуе нәвийе Нимши э, чьмки мина байе бьруске дажо». ²¹ һьнге Йорам гот: «Э'рәбе һазьр кьн!» Э'рәба ви һазьр кьрьн. Йорам п'адше Израеле у Ахазийа п'адше Щьһудайе, һэр йәк пе э'рәба хвэ дәрк'әт пешийа Йеһуда чун у э'рде

9:6 П'адшати I, 19:16. 9:10 П'адшати I, 21:23.

Набот'е йизрәһелида р'асти wi һа-
тһн. ²² Гава Йорам ч'э'в Йеһу к'эт,
же пьрси: «Тэ хер э, Йеһу?» Әви ле
вэгэр'анд: «We чава хер бэ, wәки
чьдас дьчэ бенамуси у пирәсер-
тийа Изабела дийа тэ зедэ дьбэ».
²³ Йорам гэм к'ышанд зьвьр'анд у
р'эви, готә Ахазийа: «Әва нәмами
йә, Ахазийа». ²⁴ Ёнгә Йеһу бь г'ә-
мамийа зора хwә кэван к'ышанд у
навмьла Йорамда даје. Тире дьле
wir'а да дәр, әw әрәба хwәда дә-
вәр'уйа к'эт. ²⁵ Йеһу готә Бидқаре
шәр'к'аре хwә: «Әви һьлдә у бавежә
нава әрде мьлк'е Набот'е йизрәһе-
ли. У бинә бира хwә, гава әз у тө
сийари г'әв һәв пәй баве wi Аһ'аб
дьчун, Ходан чава сәр wi әв п'е-
хәмбәрти^ф кьр: ²⁶ Р'аст Мьн дөһө
хуна Набот' у хуна көр'ед wi дит),
Ходан гот: «Әзе ви әрдида һ'әйфе
жь тә һьлдьм), Ходан гот. Дә нһа
щһнйазе wi һьлдә у анәгори we го-
тһна Ходан бавежә нава ви әрди».^г

Әскәрәд Йеһу
Ахазийа дькөжһн
(Дирок II, 22:7-9)

²⁷ Ахазийаје п'адше Щьһудайе
әв йәк кө дит, әw р'ийа Бет'-һагга-
нева р'эви. Йеһу да пәй wi у гот:
«Wi жи хһн». У һһнда Йивламе
һәвразе Гуредә Ахазийа әрәбеда
бьриндар бу, әw р'эви Мегидойе
у wьр жи мьр. ²⁸ Хөламед wi пе
әрәбе щһнйазе wi бьрһнә Оршә-

лиме, әw бажаре Давьдда^ф щәм
кал-бавед wi, мәхбәре wiда дә-
фһн кьрһн. ²⁹ Ахазийа йанздәһса-
лийа п'адшатийа Йораме Аһ'абда,
бьбу п'адше Щьһудайе.

Йеһу Изабеле
дьдә көштһне

³⁰ Гава Йеһу һатә Йизрәһеле,
Изабел пе һ'әсийа, әwe ч'ә'вед
хwә кьл дан, сәре хwә хәмьланд
у п'әнщәрер'а нһер'и. ³¹ Гава Йеһу
дәргәһва кө к'әтә һьндөр', Изабе-
ле гот: «Зимрийе* кө хwәје хwә
көшт, хер ә?» ³² Ёнгә Йеһу бәре
хwә да п'әнщәре у гот: «К'и г'әви
мьн э, к'и?» Дө-се нәмера^ф ль wi
нһер'ин ³³ у Йеһу гот: «Дә әwe
жорда бавежһн». Әwa жорда ави-
тһн, хуна we пәкийа сәр диwер у
һәспа. Йеһу бһн сьмада әw п'әл-
ч'ьданд. ³⁴ Паше Йеһу чу һьндөр',
хвар-вәхвар у пәйр'а гот: «Һәр'һн
we жһна һ'әрам дәфһн кьн, чава
һәбә қиза п'адше йә». ³⁵ Чун кө we
дәфһн кьн, ле пештһри қафе we,
һәр дө нһга у ләпе дәстед we тьшт
нәдитһн. ³⁶ Вэгәр'ийан әв йәка ги-
һандһнә Йеһу. У әви гот: «Әва әw
готһна Ходан э, кө бь заре ә'вде
Хwә Елийасе г'ишбийи гот: «Щһнйа-
зе Изабеле сәје әрде Йизрәһеледа
бьхwьн'^г ³⁷ у щһнйазе Изабеле әр-
де Йизрәһеледа we мина гәмара
сәр р'уйе әрде бә, өса кө кәсәке
нәбежә кө әва Изабел ә».

* **9:31** Изабел бона «Зимри» әк'са дьбежә «Йеһу», чьмки Зимри п'адше хwә көштьбу у дәwса wi бьбу п'адша, ле пәй һ'әйшт р'ожар'а әw те көштһне, өса жи Йеһу мина Зимри п'адше хwә көштьбу. Бьхунһн П'адшати I, 16:9-20.

9:26 П'адшати I, 21:19. **9:36** П'адшати I, 21:23.

**Йеһу қыр'а
малбэта Аһ'аб тинэ**

10 ¹ Самэрийаеда һ'эфте ме-ред жь зөр'эта Аһ'аб һабун. һынге Йеһу нэмэ сэрверед Йизрә-һелер'а, аһа готи р'успийа у ши-рэтк'аред зөр'эта Аһ'абр'а шандьнэ Самэрийае, аһа нъвиси: ² «Гава эв нэмэ быгъһижьнэ вэ, һ'эта кә жь зөр'эта хвэйе вэ Аһ'аб щэм вэ нэ у э'рәбә, һәсп, бажаре суркьри у ч'әкед вэ жи һәнә, ³ дэ жь зөр'эта хвэйе хвэ йе һәри баш у һәри һежа бьбьжерьн, бьдьянэ сәр т'әхте баве ви у бона мала хвэйе хвэ шәр'кьн». ⁴ Эвана гәләки тьрсийан у готьн: «Дө п'адша ль ви нькарьбун, иди әме чаһа ль ви бькарьбьн?» ⁵ һынге вәк'иле қәсьре, сәрвере бажер, р'успи у ширәтк'ара мәри шандьнэ щэм Йеһу у готьне: «Әм хәламед тә нә, тә һәр тьште кә мә-р'а бежи әме бькьн. Әме т'ө кәси п'адша к'әфш нәкьн, дьле тә чаһа дьхвәзә өса жи бькә». ⁶ Йеһу щара дөда ванр'а нэмэ аһа нъвиси: «Һә-гәр һун т'әви мьн ьн у гөһдарийа готьна мьн дькьн, дә сәре йед жь зөр'эта хвэйе хвэ Аһ'аб жекьн у сьбә ви чахи вәрьнә Йизрәһеле щэм мьн». һ'эфте меред жь зөр'эта п'адше бун у әв щэм ван сәрве-ред бажер бун, к'ижана кә вана әв мәзьн кьрьбун. ⁷ Гава нэмә гь-һиштә ван, йед жь зөр'эта п'адше гьртьн, һәр һ'эфте жи сәржекьрьн, сәре ван кьрьнә сәпәта у Йеһур'а шандьнә Йизрәһеле. ⁸ һынге шан-дики һат гиһандә Йеһу: «Сәре йед

жь зөр'эта п'адше анинә». Йеһу гот: «Ван текьнә дө қуч'а, һ'эта сәре сьбе ль бәр дәрғәһе бажер бьһельн». ⁹ Сәре сьбе әв дәрк'әт у бәр т'әмамайа щьмә'те гот: «Һун бесущ ьн. Мьн хвэйе хвэ Йорам-р'а мьхәнәти кьр лехьст әв кәшт, ле эвана к'е кәштьянә? ¹⁰ Дә һьһа бьзаньбьн, вәки чь кә Хөдан бона мала Аһ'аб готийә, жь ван готьна йәке жи сәр э'рде бадихәһа нәми-нә. Хөдан чь кә бь заре э'вде Хвә Елийас готьбу, өса жи кьр». ¹¹ Йеһу Йизрәһеледа һ'әмуьед жь мала Аһ'аб майи кәштьн, гьрәгьред ви, һәвал-һогьред ви, г'әреқед ви, өса кә жь ван т'ө кәс сах нәһьшт.†

**Көштьяна пьсмаме Ахазийа
(Дирок II, 22:8)**

¹² Паше әв р'әбу чу Самэрийае. Р'еда гава әв гьһиштә Бет'-Әкәда Шьвана, ¹³ Йеһу р'әсти пьсмамед Ахазийае п'адше Щьһудайе^ф һат у пьрси: «Һун к'и нә?» Вана ле вәгәр'анд: «Әм пьсмамед Ахази-йа нә, әм дьчьн сәрики нәфәред п'адше у кәр'ед Изабел ханьме хьн». ¹⁴ һынге әви гот: «Вана сах бьгьрьн». Әв сах гьртьн у һьнда ч'ә'ла Бет'-Әкәде әв сәржекьрьн, әв сәрһәв чьл у дө нәфс бун у жь ван т'ө кәс нәфьльти.

**Көштьяна пьсмамед
Йьһонадабә майи**

¹⁵ Паше Йеһу жь вьр чу, р'әсти Йьһонадабе кәр'е Р'ек'аб һат, кә пешийа вида дьһат. Сьлав да ви

10:11 һосейа 1:4.

у готе: «Чава дьле мын тэр'а р'аст э, гэлэ дьле тэ жи өса мынр'а р'аст э?» Йьһонадаб ле вэгэр'анд: «Бэле». У Йеһу гот: «Һэгэр өса йэ, дэ к'а дәсте хвэ бьдэ мын». Эви дәсте хвэ да ви у Йеһу эв р'акьрэ э'рэбе щэм хвэ ¹⁶ у готе: «Т'эви мын вэрэ у хирэта мынэ һындава Хөданда бьбинэ». Эв кьрынэ э'рэба хвэ. ¹⁷ Йеһу чу Самэрийае, һ'эмуйед жь Аһ'аб Самэрийаеда майи қыр' кьрын, һ'эта кө к'ока ван ани, анэгори we готьна кө Хөдан Елийаср'а готьбу.

Йеһу хьзмэтк'аред Баэ'л дьдэ көштьне

¹⁸ Йеһу т'эмамияа щьмэ'те щьванд у готэ ван: «Аһ'аб һындьк Баэ'лр'а хөламти кьрийэ, Йеһуйе гэлэки хөламтийе бькэ. ¹⁹ Дэ ньһа гази һ'эму п'ехэмбэра, хөлама у т'эреқед Баэ'л кьн, бьра бенэ щэм мын у т'ө кэс нэминэ. Чьмки эзе қөрбанэкэ мэзын Баэ'лр'а бьдым. Ле к'и нэие, we сах нэминэ». Йеһу эв йэк э'кьса гот, вэки к'ока бэрмалийед Баэ'л бинэ. ²⁰ Йеһу гот: «Эшқи Баэ'л щьвинэкэ мэсрәфе э'лам кьн». Вана э'лам кьр. ²¹ Йеһу шанд дэнг да т'эмамияа Исраеле, һ'эму бэрмалийед Баэ'л һатын, өса кө жь ван мэрик нэма. Эв к'этынэ ощаха Баэ'л, өса кө ощаха Баэ'л щи сыт'ар нэмабу. ²² һынге эви бэрпьрсйаре к'ынщар'а гот: «Һ'эму бэрмалийед Баэ'лр'а к'ынща бинэ». Эви жи ванр'а к'ынщ анин. ²³ Йеһу т'эви Йьһонадабе көр'е Р'ек'аб к'э-тэ ощаха Баэ'л у готэ бэрмалийед

Баэ'л: «Дина хвэ бьдые бьньһе-р'ын кө жь хөламед Хөдан кэс ль вьр т'өнэбэ, пештьри бэрмалийед Баэ'л». ²⁴ Гава чунэ һындөр' кө дәст бь т'эвайишэват у қөрбандаийне бькьн, Йеһу һ'эйште мэри дэрва данэ сэкьнандьне у ванр'а гот: «Һэгэр йэки жь вэ, жь ван мэрьвед кө мын данэ дәсте вэ, йэки бьдэ р'эвандьне у хьлаз кэ, э'мыре вийе жь бэр э'мыре вива бэ». ²⁵ Гава дийарийа т'эвайишэвате һатэ қэдандьне, Йеһу готэ пыштгьр у сэрвэра: «Бьк'эвынэ һындөр' қыр' кьн, кө йэк жь ван нэфьльтэ». Эв данэ ль бэр дәве шура, пыштгьр у сэрвэра щьнйазе ван авитьнэ дэрва, паше к'этынэ ощаха мала Баэ'л. ²⁶ Стунед дарэ ощаха Баэ'лда дэрхьстынэ дэрва шөвьтандьн. ²⁷ Стунед Баэ'л һурдэхвэши кьрын. Ощаха Баэ'л веран кьрын у эв кьрынэ к'элэф^ф, һ'эта иро. ²⁸ Йеһу аһа Баэ'л жь Исраеле да һьлдане.

²⁹ Ле Йеһу жь гөнәйед Йеробоваме Ньбат, пе к'ижана кө эви Исраел дабу гөнэкьрыне дур нэ-к'эт, ава готи жь ван голькед зер'инэ Бет'-Ел у Данеда.[†] ³⁰ һынге Хөдан готэ Йеһу: «Тэ кө һындава мала Аһ'абда дьле Мын чава дь-хвэст, эв йэк өса қәнц кьрын, зөр'эта тәие һ'эта чар ньсьли ль сэр т'эхте Исраеле р'унен». ³¹ Ле Йеһу нэщ'данд кө бь т'эмамияа дьле хвэ ль гора Қануна Хөдан Хвәдейе Исраеле бьжи, эв жь гөнәйед Йеробоваме кө Исраел дабу гөнэкьрыне дур нэ-к'эт.

^{10:29} П'адшати I, 12:28-30.

Мьр'на Йеһу

³² Ван р'ожада Хөдан дэстпе-кър т'опраха Исраеле кем кър, һ'а-зайел һ'эму синоред Исраеледа ль ван хьст, ³³ алиие р'оһьлата ч'эме Урдөне, жь Ә'роһера селафа Арнонеда гърти, һ'эта т'эмамия а'рде Гилэ'де^ф, ава готи, гадийа, р'убенийа, мьнашийа, кө ә'рде Гилэ'де у Башанеда^ф бун. ³⁴ Бона ван кьред Йеһуйэ майин, һәр кьрын у мерхасийед ви, К'ьтеба Сәрһатийед П'адшед Исраеледа* нъвисар ын. ³⁵ Йеһу чу гьһиштэ кал-бавед хвэ, әв Самәрийаеда дэфьн кьрын. Дәвса ви Й'әһоһазе көр'е ви бу п'адша. ³⁶ Йеһу Самәрийаеда бист у һ'эйшт сала ль сәр Исраеле п'адшати кър.

Ә'т'алия

ханьм-п'адша Цьһудайе

(Дирок II, 22:10–23:15)

11 ¹ Ә'т'алия дийа Ахазийа гава мьр'на көр'е хвэ бьһист, р'абу қр'а т'эмамия зөр'эта Ахазийа п'адше ани. ² Ле Й'һошэба қиза Йорам п'адша, хушка Ахазийа, бь дьзива Йоаше көр'е Ахазийа дадька вива жь нава көр'ед п'адшейэ кө we бьһатана көштьне һьлда у бьрэ ода нъвине жь бәр ч'э'ве Ә'т'алияе вэшарт, бь ви авайи әв нәһатэ көштьне. ³ Ә'т'алияе кө ль сәр вәлет п'адшати дькър, һьнге Йоаш шэш сала т'эви дадька хвэ Хана^ф Хөданда вэшарти ма. ⁴ Сала һ'эфта, Йойадаие к'аһин шанд гази сәрсәда,

нобәдара у пыштгьра кьрын, әв анинә Хана Хөдан щәм хвэ. Т'э-ви ван п'айман^ф гьреда у әв Хана Хөданда данә сонде, паше көр'е п'адше нишани ван кър. ⁵ Пәйр'а фәрман ль ван кър у гот: «Дә нь-һа бьзаньбьн һун гәрәке чь бькьн: Жь йед вәйэ кө р'ожа шәмийе we һәр'нә сәр борще хвэ, гәрәке п'арәкә вәйэ сьсийа хвәйитийа мала п'адше бькә, ⁶ п'арәкә вәйэ сьсийа ль бәр дәргәһе Суре бьсәкьнә, п'арәкә вәйэ сьсийа жи ль бәр дәргәһе пышта пыштгьра. Бь ви авайи ч'э'ве вәйе сәр қәсьре бә. ⁷ Ле әв һәр дө к'омед вәйэ кө р'ожа шәмийе we жь борще хвэ аза бьн, бьра нобәдарийа Хана Хөдан бькьн, аһа п'адше хвәй кьн. ⁸ Бьра ч'әке вә һәр кәси дәсте вәда дора п'адше бьн. Әв кәсе кө бьхвәзә бьк'әвә р'еза вә, гәрәке бе көштьне. П'адша к'ода дьчә те һун жи һәр гав т'эви ви бьн». ⁹ Сәрсәда һәр тьшт жи өса кьрын, чава кө Йойадаие к'аһин ә'мьр кър. һәр кәси мәрьвед хвэ һьлдан, һьн әвед кө һатьбун р'ожа шәмийе борще хвэ бьқәдандана, һьн жи әвед кө борще хвэ қәдандьбун, әв һатьнә щәм Йойадаие к'аһин. ¹⁰ К'аһин р'ьм у мәрт'алед Дауьд п'адшайә Хана Хөданда данә сәрсәда. ¹¹ Пыштгьра, ч'әке һәр кәси дәсте вида, жь мьле Ханейи р'астеда гьрти һ'эта мьле Ханейи ч'әпе, һьнда горигәһе^ф у Хане дора п'адше сәкьнин. ¹² һьнге Йойадаие к'аһин көр'е п'адше дәрхьстә

* 10:34 Әва к'ьтеба нәһатийә хвәйкьрне.

дэрва, т'аш да сэре ви, нъвисара шэ'дэгийе да ви у эв кьрэ п'адша. Эв р'ун кьрын, дэстед хвэ ль хэв хьстын у готын: «П'адша, хэр т'ым хвэш бэ!»¹³ Гава Э'т'алийае дэнге щьмэ'те у пыштгьра бьхист, эва hatэ Хана Ходан щэм щьмэ'те.¹⁴ Дина хвэ даие we п'адша ль гора э'дэт, хьнда хелана незики стуне сэкьни бу, сэрвер у бор'иван жи к'елэка п'адше бун. Т'эмамияа щьмэ'та wэлет ша дьбу у бор'ийа дьхьстын. хьнге Э'т'алийае к'ьнщед хвэ қэлаштын у кьрэ қар'ин: «Эва нэмами йэ! Нэмами йэ!»¹⁵ Йойадаие к'ахин э'мыр ль сэрседед сэрверед ордийе кьр у гот: «Эwe жь нава р'еза дэрхьн, к'е хвэ ль we быгьрэ, бьдьнэ ль бэр шур бькөжьн». Чьмки к'ахин готбу: «Бьра эва Хана Ходанда нэие коштьне». ¹⁶ Эва гьртын, р'ийа дэргэхе хэспава бэрбь мала п'адше бьрын у we дэре эва hatэ коштьне.

Йойадаие к'ахин пэймане гьредьдэ
(Дирок II, 23:16-21)

¹⁷ Пэйр'а Йойадаие к'ахин пэйман нава Ходан, п'адше у щьмэ'теда гьреда, wэки эв бьбьнэ щьмэ'та Ходан, оса жи нава п'адше у щьмэ'теда. ¹⁸ Т'эмамияа щьмэ'та wэлет чу к'этэ ощаха Баэ'л, эв хьлшандьн, горигэх у х'эйкэлед we хурдэхwэши кьрын. Мэтане т'эреде Баэ'л ль бэр ван горигэна коштын. У Йойадаие к'ахин нобэдар данэ ль бэр Хана Ходан. ¹⁹ Паше эви

сэрсэд, нобэдар, пыштгьр у т'эмамияа щьмэ'та wэлет хьлдан, Йоаш п'адша жь Хана Ходан дэрхьстын у р'ийа Дэргэхе Пыштгьрар'а бьрынэ мала п'адше у эв сэр т'эхте п'адше р'унышт. ²⁰ хьнге т'эмамияа щьмэ'та wэлет ша бу у бажар сэфьр'и. Ле Э'т'алиа хьнда мала п'адше пе шур көштьбун. ²¹ Йоаш х'эфт сали бу гава бу п'адша.

Йоаш п'адше Щьхудаие
(Дирок II, 24:1-16)

12 ¹ х'эфтсалияа п'адшатийа Йехуда, Йоаш бу п'адша у Оршэлимеда чьл сали п'адшати кьр, дийа ви жь бажаре Бир-Шевайе бу, наве we Сиба бу. ² Йоаш нава т'эмамияа р'ожед хвэда, чь кө ль бэр ч'эве Ходан р'аст бу, эв дькьр, чьмки Йойадаие к'ахин эв ширэт дькьр. ³ Ле бэле щийед п'ут'хэбандьне нэхатьнэ хьлдане, щьмэ'те he ль сэр щийед п'ут'хэбандьне қорбан^ф дьдан у бьхур^ф дьшэwьтандьн.

Йоаш хьрабэйд
П'арьстгэхе чедькэ

⁴ Йоаш готэ к'ахина: «Эw х'эму п'эред бона тьштэд пироз кө дьк'эwэ Хана Ходан, ава готи эв п'эре кө жь хэр кэсе жьмарти те стандьне,[†] эв п'эре ль гора қимэте нэфса хэр кэси[†] те дайине у эв х'эму п'эред дийарийед р'ээдьлийе кө тиньнэ Хана Ходан, ⁵ бьра к'ахин хвэха жь хэр кэси ван п'эре дайи хьлдьн у пе ван дэрзе

11:14 П'адшати II, 23:3. 12:4 Дэрк'этын 30:11-16. 12:4 Қануна К'ахинтийе 27:1-8.

қэльштокед Хане дагьрын, к'идэ-ре кò тэрк пе к'этыбэ». ⁶ Ле иди бист у се сале п'адшати́а Йоаш бу, he к'аһина қэльштокед Хане данэгьртбун. ⁷ Ынге Йоаш п'адша гази Йойада́е к'аһин, óса жи к'аһинед майин кьр у wanр'а гот: «Wэ чьма дэрзед қэльштокед Хане данэгьртнэ? Жь вьр шунда хун иди жь йед п'эра бона Хане тиньн һьлнэдьн, ле э́ве бона дагьртна қэльштокед Хане бе дайине». ⁸ К'аһин ве йэкер'а қайл бун кò иди жь цьмэ'те п'эра нэстиньн, һынге дагьртна дэрзед қэльштокед Хане иди нэ борще ван бу. ⁹ Пэй ве йэкер'а Йойада́е к'аһин сындоқэк һьлда, ль сэр қалп'ахе we қòлэк вэкьр у э́в дани һында горигэ-һе, ча́ва кò дык'эвьнэ Хана Хòдан ль мьле р'асте. К'аһинед ль бэр шемике һ'эму п'эред кò данинэ Хана Хòдан дыкьрынэ вьр. ¹⁰ Гава дьдитын кò сындоқеда п'эрэ гэлэк т'оп буйэ, һынге к'атьбе п'адше у сэрэкк'аһин^ф дьһатын, п'эред кò данинэ Хана Хòдан дьжьмартын у э́в дыкьрынэ т'орпа гьре дьдан. ¹¹ Паше э́в п'эред жьмарти дьданэ дэсте сэрк'аред сэр хэбата Хана Хòдан. Вана жи жь бэр хэбате-ва дьданэ нэцара у чекьрийа кò Хана Хòданда дьхэбытин, ¹² ди-варһьлжэнийа, кэвьрбьр'ийа, óса жи бона к'ьр'ина дара у кэвьред т'эр'ьшанди, кò қэльштокед Хана

Хòдан бенэ дагьртне у сэр һ'эму тьштед майин дьһатынэ хэрч'кь-рьне, чь кò кери чекьрына Хане дьһат. ¹³ Пе wi п'эре кò дык'эгэ Хана Хòдан, бона Хана Хòдан т'ò финщанед зивин, мэрқэс, лэган, бор'и у дэрданед зер'ин йан зивин нэһатынэ чекьрыне, ¹⁴ ле э́в хэбатк'арар'а дьһатэ дайине у пе ван Хана Хòдан сэрр'аст дыкьрын. ¹⁵ Жь э́вед кò п'эрэ дабунэ дэсте ван кò сэр хэбатк'ара хэрч' кьн, һ'эсаб нэ дьхвэстын, чьмки э́в шьхòле хвэда мэрвьнэ амын бун.[†] ¹⁶ П'эрэ́е жь бэр дийарийа суцва у жь бэр дийарийа гòнэва нэдык'эгэ Хана Хòдан, э́в к'аһинар'а дык'эт.[†]

¹⁷ Wi чахи һ'азайел п'адше Сурйа́е р'абу ль бэр Гат'е шер', э́в һьлда у паше һ'азайел вэгэр'ийа кò һэр'э сэр Оршэлиме шер'. ¹⁸ Ынге Йоаш п'адше Щьһудайе, һ'эму һашэтэд пирозэ кò кал-бавед хвэ, ава готи Йеһошэфат, Йорам у Ахазийа п'адшед Щьһудайеда, һатьбунэ п'ешк'ешкьрыне у чь жи wi хвэха п'ешк'еш кьрбу, óса жи һ'эму зер'е хьзна Хана Хòдан у мала п'адшеда һэбу, һ'азайеле п'адше Сурйа́йер'а шанд. һазаел жи иди ль сэр Оршэлимеда нэһат. ¹⁹ Бона ван кьред Йоашэ майин у һэр тьштед вийэ кьри К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед Щьһудайеда* ньвисар ьн. ²⁰ Хòламед wi нэма-мийа wi кьрын, Бет'-Милойеда*

* **12:19** Э́ва к'ьтеба нэһатийэ хвэйкьрыне.

* **12:20** «Бет'-Мило» бь избрани те фэмкьрыне: «Мала ль Милойе». Бэлки э́в э́в Мило бу, к'ижан Оршэлимеда һатэ чекьрыне. Бьхуньн Самуел II, 5:9; П'адшати I, 11:27.

12:15 П'адшати II, 22:7. **12:16** Қануна К'аһинтийе 7:7.

сэр п'ебэржере Силайе Йоаш кош-
тн. ²¹ Хōламед ви Йозакаре кор'е
Шимэт' у Й'хозабаде кор'е Шомер
лехьстн эв коштн. У эв цэм
кал-бавед ви бажаре^Ф Давьдда
дэфн кьрн. Дэвса ви кор'е ви
Амасйа бу п'адша.

Й'хоаһазе
п'адше Израеле^Ф

13 ¹ Бист у се сале Йоаше кор'е
Ахазийа бу, кō сэр Щ'худа-
йе п'адшати дькьр, Й'хоаһазе кор'е
Йеһу Самэрийаеда бу п'адше Изра-
еле^Ф у һ'вдәһ сала п'адшати кьр.
² Әви ль бэр ч'э'ве Хōдан^Ф хьраби
кьр, ч'э'в да ван гōнәйед^Ф Йеро-
боваме Ньбат, пе к'ижана кō әви
Израел дабу гōнәкьрне у жь ван
дур нәк'әт. ³ һнге һерса Хōдан ль
Израеле р'абу, әв данә дәсте һ'аза-
йеле п'адше Сурйае, оса жи һәр
т'ъм дәсте Бән-һададе кор'е һ'аза-
йел. ⁴ Ле гава Й'хоаһаз һәвара хвә
Хōдан ани, Хōдан дәнге ви бһист,
чьмки Әви тәнгасийа Израеле дь-
дит, кō п'адше Сурйае әвана чава
дьданә цәфе. ⁵ Хōдан хьлазкьрәк
да Израеле у әвана жь бьндәстийа
сурйанийа аза бун, оса кō израели
мина бәре малед хвәда ман. ⁶ Ле
диса Израел жь гōнәйед мала Йе-
ророваме кō әв данә гōнәкьрне
нәқәтийан, әв нава ванда ман у
п'уте Ашерайе^Ф жи Самэрийаеда
сәкьни ма. ⁷ Жь ордийа Й'хоаһаз
т'әне пенци сийари, дәһә ә'рәбә
у дәһә һ'әзар жи әскәред пәйа ма-
бун, чьмки һәрч'е майин п'адше

Сурйае қыр' кьрбун, әв кьрбунә
мина хвәлийа п'епәскьри. ⁸ Бона
ван кьред Й'хоаһазә майин у һәр
тыштед вийә кьри у мерхасийа
ви К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед
Израеледа ньвисар ын. ⁹ Й'хоаһаз
чу гьһиштә кал-бавед хвә, әв Са-
мэрийаеда дэфн кьрн, дэвса ви
кор'е ви Йоаш бу п'адша.

Йоаше п'адше Израеле

¹⁰ Сиуһ'әфтсалийа Йоаш п'ад-
шайе Щ'худайеда, Йоаше кор'е Й'хо-
аһаз ль Самэрийае сэр Израеле
бу п'адша у әви шанздәһ сала п'ад-
шати кьр. ¹¹ Әви ль бэр ч'э'ве Хōдан
хьраби кьр, жь ван һ'әму гōнәйед
Йеророваме Ньбат, пе к'ижана кō
әви Израел дабу гōнәкьрне дур
нәк'әт, ле нава ванда ма.

¹² Бона ван кьред Йоашә ма-
йин, һәр тыштед вийә кьри у мер-
хасийа ви, чава кō ви т'әви Ама-
сийае п'адше Щ'худайе шәр' кь-
рийә, К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед
Израеледа ньвисар ын. ¹³ Йоаш чу
гьһиштә кал-бавед хвә, Йеровам
сәр т'әхте ви р'унышт. Йоаш Самэ-
рийаеда нава мәхбәред п'адшайед
Израеледа һатә дэфнкьрне.

Мьрна Елиша

¹⁴ Ле гава Елиша нәхвәш к'әт-
бу кō пе ве нәхвәшийе ве бьмьра,
һнге Йоаш п'адше Израеле сәрда
чубу, хвә авитьбу сәр, гьрийабу
у готьбу: «Баве мьн! Баве мьн!
Ә'рәба Израеле у сийаред ве».†
¹⁵ Елиша вир'а готьбу: «Кәван у

13:14 П'адшати II, 2:12.

тира хьлдэ». Эви жи кэван у тир хьлдабун. ¹⁶Елиша готьбу п'адше Исраеле: «Дэсте хвэ быдэ сэр кэване». Эви дәсте хвэ данибу сэр, хьнге Елиша жи дәсте хвэ данибу сэр дәсте п'адше ¹⁷у готьбу: «П'энцэра алиие р'оһьлате вэкэ». Эви вэкьрбу, Елиша готьбу: «Тире бавежэ». Эви кө авитбу, Елиша готьбу: «Эва тира азакьрна Хөдан э, тира сэр сурйанийа к'этыне йэ, те Афедеда сурйанийа хи, һ'эта кө к'ока ван бини». ¹⁸Елиша сэрда зедэ кьрбу у готьбу: «Һэла тира хьлдэ». Эви кө хьлдабун, Елиша готьбу п'адше Исраеле: «Дэ э'рде хэ». Эви се тир э'рде хьстьбун у сэкьнибу. ¹⁹хьнге мэрыве Хвэде^ф һерса хвэ ль ви р'акьрбу у готьбу: «Һэгэр тэ пенц йан шэш щара лехьста, хьнге тэе сурйанийа хьста у к'ока ван банийа, ле нһа те т'эне се щара ван хи».

²⁰Пэйр'а Елиша дьмьрэ у ви дэфьн дькьн.

Һэр сәре сале к'ома щәрдед мовабийа^ф һ'ьцуми сэр вәлет дькьрн. ²¹Щарэке гава мьрик дэфьн дькьрн, эв ч'эв қачаха к'этын, вана жь тырса мьри авитьнэ гор'а Елиша. Гава эв мьри һастуйед Елиша к'эт, сах бу у р'абу ль сэр п'ийа сэкьни.

Шәр'е нава исраелийа у сурйанийа

²²Һазайеле п'адше Сурйайе, т'эмамийа р'ожед Йәһоһазда тән-гаси дьда Исраеле. ²³Ле Хөдан бона хатьре we пәймана Хвәйэ т'эви Ибраһим^ф, Ишақ у Ақуб^ф

гьредаи, ль ван һатэ р'э'ме, дь-ле Ви ль сэр ван шәвьти, бәре Хвэ ванда кьр у нәхвәст қр'а ван бинэ, һ'эта иро жи эв жь бәр ч'э'ве Хвэ нәавитьнэ.

²⁴Гава Һазайел п'адше Сурйайе мьр, дәвса ви Бән-һададе көр'е ви бу п'адша. ²⁵Йоаше көр'е Йәһоһаз, эв бажар жь дәсте Бән-һададе көр'е Һазайел диса пашда хьлдан, к'ижан кө Һазайел пе шер' жь дәсте баве ви Йәһоһаз стан-дьбун. Йоаш се щара ль ван хьст у бажаред Исраеле вәгәр'андьн.

Амасйайе п'адше Щьһудайе (Дирок II, 25)

14 ¹Дөсалийа п'адшатиа Йоаше көр'е Йоһазе п'адше Исраеледа, Амасйайе көр'е Йоаше п'адше Щьһудайе бу п'адша. ²Эв бист у пенц сали бу, гава бу п'адша у бист у нәһэ сали Оршәлимеда п'адшати кьр. Дийа ви жь Оршәлиме бу, наве we Йьһоһадан бу. ³Эви чь кө ль бәр ч'э'ве Хөдан р'аст бу, эв дькьр, ле нә вәкэ пеше хвэ Дауьд, һ'эму вәкэ кьред Йоаше баве хвэ кьрн. ⁴Ле бәле щийед п'утһ'эбандьне нәһатьнэ хьлдане, щьмэ'те һе ль сэр щийед п'утһ'эбандьне қөрбан дьдан у бьхур дьшәвьтандьн. ⁵Гава п'адшати дәсте вида шьдийа, хьнге эви эв хөламед хвэ көштьн, к'ижана кө баве ви п'адша көштьбун. ⁶Ле зар'ед бавкөштийд хвэ, анәгори we Қануна к'ьгеба Мусада^ф ньвисар нәкөштьн, к'идәре кө Хөдан т'эми кьрийэ: «Гәрэке жь бәр гөнәйед

зар'ава бав нэйенэ көшт'гне у жь бэр гөнэйед бавава жи зар' нэйенэ көшт'гне. Ле һэр кэс гэрэке жь бэр гөнэйед хwэва бе көшт'гне».[†]

⁷ Өви нэwала Хwеда дэһэ һ'э-зар эдоми^ф көшт'гн у пе шер' Сэла эффт кър, наве ви бажари дани Йофт'ел, һ'эта иро жи эw нав э.

⁸ Пэйр'а Амасйа қасьд сэр п'адше Исраеледа шанд, ава готи щэм Йоаше Йэһоаһазе көр'е Йеһу у готе: «Дэ wэрэ эм бэре хwэ бьд'нэ һэв». ⁹ бнгге Йоаше п'адше Исраеле мэри сэр Амасйаие п'адше Щьһудайеда шанд ле вэгэр'анд: «Дьр'ийа Лөбнане^ф щаб сэр дара эрза Лөбнанеда шанд у готе: «Qиза хwэ бьдэ көр'е мьн. Ле р'э'wьрэки чола Лөбнане һат дьр'и п'епэс кър. ¹⁰ Бэле тэ эдомийа хьст у дьле^ф тэ тө к'өбар кър. Дэ жь ви қэдьре хwэ р'азии бэ у мала хwэда р'уне. Тө чьма зөлме хwэха тини сэре хwэ, те бьк'эви, Щьһудайе жи т'эви тэ?»

¹¹ Ле Амасйа гөһ нэдаие. һнгге Йоаш п'адше Исраеле р'абу, эви у Амасйаие п'адше Щьһудайе Бет'-Шэмэша Щьһудайеда р'абунэ бэр һэв. ¹² Щьһудийа ль исраелийа нь-карьбун данэ дэр у һэр кэс р'эви чу мала хwэ. ¹³ бнгге Йоаш п'адше Исраеле Бет'-Шэмэшеда п'адше Щьһудайе, Амасйаие көр'е Йоаше Ахазийа* гьрт. Пэйр'а Йоаш чу Оршэлиме, жь дэргэһе Эфрайиме һ'эта дэргэһе Гоше, чарсьд зэнд

сура Оршэлиме һьлшанд. ¹⁴ Өви һ'эму зер' у зив у һ'эму һашцэтед Хана Хөдан у хьзна мала п'адше т'алан кър, һесир жи һьлдан вэгэр'ийа Самэрийае.

¹⁵ Бона wан кьред Йоашэ майинэ кьри, мерхасийа ви у чава т'эви Амасйаие п'адше Щьһудайе шер' кьрийэ, К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед Исраеледа ньвисар ьн. ¹⁶ Йоаш чу гьһиштэ кал-бавед хwэ у Самэрийаеда нава мэхбэред п'адшайед Исраеледа һатэ дэфьнкьрьне. Дэwса ви көр'е ви Йеробовам бу п'адша.

¹⁷ П'адше Щьһудайе, Амасйаие көр'е Йоаш, пэй мьрьна п'адшайе Исраеле, Йоаше көр'е Йэһоаһазр'а панздэһ сали жит. ¹⁸ Бона wан кьред Амасйаие майин, К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед Щьһудайеда ньвисар ьн. ¹⁹ Оршэлимеда нэмаийа ви кьрын, эw р'эви Лахише. Ле мэри пэй ви шандьнэ Лахише у эw ль wьр көшт'гн. ²⁰ Щьһийазе ви пе һэспа щигөһастьн, эw Оршэлимеда щэм кал-бавед ви дэфьн кьрын, бажаре^ф Даwьдда.

²¹ Пэйр'а т'эмаийа щьмэ'та Щьһудайе, Узийа* кө шанздэһ сали бу, дэwса Амасйаие баве ви кьрынэ п'адша. ²² Гава Амасйа п'адша чу гьһиштэ кал-бавед хwэ, Узийа пэй мьрьна баве хwэ Амасйар'а, бажаре Елате ль Щьһудайе вэгэр'анд у эw диса ава кър.

* 14:13 Тек'ста ибранида ньвисар э: «Йэһоаһаз», эв жи наве Ахазийаи аwазэки дьн э.

* 14:21 Узийа п'адшар'а щар-щара дьбежьн «Э'зарйа». Ле ве wэлгэр'андьнеда һэр гав наве ви «Узийа» те готьне.

14:6 Дөбарэкрьна Qануне 24:16.

**Йеробоваме дōдайи
п'адше Исраеле**

²³ Панздәһсалийа Амасйайе кōр'е Йоаше п'адше Щьһудайеда, Йеробоваме кōр'е Йоаше п'адше Исраеле бу п'адша у Самәрийаеда чьл у йәк сали п'адшати кьр. ²⁴ Әви ль бәр ч'ә'ве Хōдан хьраби кьр у жь ван һ'әму гōнәйед Йеробоваме Ньбат, пе к'ижана кō әви Исраел дабу гōнәкьрне дур нәк'әт. ²⁵ Ле ль гора готьна Хōдан Хwәдейе Исраеле, чава кō Әви пе заре ә'вде Хwә Уньс[†] п'әхәмбәре кōр'е Амиттайе жь Гат'-һаһ'әфәре готьбу, әви синоре Исраеле жь Льбо-һамате һ'әта Б'әра Мьри* да сәкьнандьне. ²⁶ Хōдан аһа кьр, чьмки Әви дина Хwә да һ'але ираелийайи гәләки гьран, кō нә жь хōлама, нә жи жь азайа кәсәк һәбу кō дәст бавита Исраеле. ²⁷ Ле Хōдан нәхwәст кō наве Исраеле жь бьн п'әр'е ә'змен бьдә һьлдане, һьнге пе дәсте Йеробоваме кōр'е Йоаш әв хьлаз кьрн.

²⁸ Бона ван кьред Йеробовамә майин, һәр тыштед вийә кьри, мерхастийед вийә нава шер'да у чава әви Шам у һамата кō вәхтәке йа Щьһудайе бу ль Исраеле вәгәр'анд: К'ьтеба Сәрһатийед П'адшед Исраеледа ньвисар ьн. ²⁹ Йеробовам чу гьһиштә кал-бавед хwә, п'адшед Исраеле. Дәwса ви кōр'е ви Зәкәрийа бу п'адша.

**Узийайе п'адше Щьһудайе
(Дирок II, 26:1-23)**

15 ¹ Бистһ'әфтсалийа п'адшати тийа Йеробоваме п'адше Исраеледа, Узийайе кōр'е Амасйайе п'адше Щьһудайе бу п'адша. ² Әw шанздәһ сали бу, гава бу п'адша у пенци у дō сала Оршәлимеда п'адшати кьр. Дийа ви жь Оршәлиме бу, наве we Йьк'олйаһу. ³ Әви чь кō ль бәр ч'ә'ве Хōдан р'аст бу әw дькьр, мина һ'әму кьред Амасйайе баве хwә. ⁴ Ле бәле щийед п'утһ'әбандьне нәһатьнә һьлдане, щьм'әте һе ль сәр щийед п'утһ'әбандьне қōрбан дьдан у бьхур дьшәwьтандьн. ⁵ У Хōдан бәлак п'адшер'а ани,[†] әw к'оти бу һ'әта мьрьна хwә жи оса ма, әв маләкә башқәкьрида дьма. У Йотаме кōр'е ви сәрwertийа қәсьре дькьр у р'е дьда ль бәр щьм'әта wәлет. ⁶ Бона ван кьред Узийайә майин у һәр тыштед вийә кьри, К'ьтеба Сәрһатийед П'адшед Щьһудайеда* ньвисар ьн. ⁷ Узийа чу гьһиштә кал-бавед хwә, әв щәм кал-бавед ви бажаре Давьдда^φ дәфьн кьрн у дәwса ви кōр'е ви Йотам бу п'адша.[†]

**Зәкәрийайе
п'адше Исраеле**

⁸ Сиуһ'әйштсалийа п'адшатийа Узийайе п'адше Щьһудайеда, ль сәр Исраеле Зәкәрийайе кōр'е Йеробовам Самәрийаеда бу п'адша

* 14:25 Бь ибрани «Б'әра Ә'раба^φ».

* 15:6 Әва к'ьтеба нәһатийә хwәйкьрне.

14:25 Уньс 1:1. 15:5 Дирок I, 26:16-20. 15:7 Ишайа 6:1.

у шэш мѧна п'адшати кър. ⁹ Әви ль бэр ч'ѧ'ве Хѳдан хъраби кър, чава кал-бавед ви кърбун у жь ван гѳнѧйед Йеробоваме Ньбат, пе к'ижана кѳ әви Израел дабу гѳнѧкъръне дур нѧк'ѧт. ¹⁰ Шалуме кѳр'е Йавеш нѧмамия ви кър, пеш щьмѧ'тева* лехьст әв кѳшт у дѧвса ви хвѧха бу п'адша. ¹¹ Бона ван къред Зѧкѧрийайѧ майин, К'ѧтеба Сѧрпхатийед П'адшед Израеледа ньвисар ѧн. ¹² Бь ви авайи әв готъна кѳ Хѳдан Йеһур'а готъбу: «Зѳр'ѧта тѧйе х'ѧта чар ньсьли ль сѧр т'ѧхте Израеле р'унен» у ѳса жи бу.[†]

Шалуме п'адше Израеле

¹³ Синѧһѧсалия п'адшатийа Узийайе п'адше Щьһудайеда, Шалуме кѳр'е Йавеш бу п'адша. Әви Самѧрийайеда мѧһѧке п'адшати кър. ¹⁴ Һьнге Мьнаһеме кѳр'е Гади жь Т'ирсайе һѧвраз чу Самѧрийе. Әви Самѧрийайеда лехьст Шалуме кѳр'е Йавеш кѳшт у дѧвса ви хвѧха бу п'адша. ¹⁵ Бона ван къред Шалумѧ майин у нѧмамия вийѧ къри, К'ѧтеба Сѧрпхатийед П'адшед Израеледа ньвисар ѧн. ¹⁶ Һьнге Мьнаһем жь Т'ирсайе гърти х'ѧта Типсаһе х'ѧщуми сѧр ван кър, әв х'ѧмуйед теда у йед дор-бѧред we қър' кърън, чьмки дѧргѧһе^ф бажер ль бэр ви вѧнѧкърън, лехьст зьке

х'ѧму жьнед х'ѧмлѧйѧ бажерда қѧлаштън.

Мьнаһеме п'адше Израеле

¹⁷ Синѧһѧсалия п'адшатийа Узийайе п'адше Щьһудайеда, Мьнаһеме кѳр'е Гади ль сѧр Израеле бу п'адша у Самѧрийайеда дѧһѧ сала п'адшати кър. ¹⁸ Әви ль бэр ч'ѧ'ве Хѳдан хъраби кър, т'ѧмамия р'ѳжед хвѧда жь ван гѳнѧйед Йеробоваме Ньбат, пе к'ижана кѳ әви Израел дабу гѳнѧкъръне, дур нѧк'ѧт. ¹⁹ Р'ѳжеке Т'иглат'-Пилѧсѧре* п'адше Ашуре^ф хатѧ сѧр вѧлетте Израеле, һьнге Мьнаһем х'ѧзар тѧлант** зив да Т'иглат'-Пилѧсѧр, вѧки әв пышта ви бьгърѧ кѳ п'адшати дѧсте вида бьшьдѧ. ²⁰ Бона кѳ Мьнаһем әв зив бьдана п'адше Ашуре, әви борщ кърѧ стуйе х'ѧму дѧвлѧтийед Израеле, жь һѧр йѧки пенци шекъл* зив станд. Аһа п'адше Ашуре вѧгѧр'ийа, ль вьр вѧлетда нѧма. ²¹ Бона ван къред Мьнаһемѧ майин у һѧр тьштѧд вийѧ къри, К'ѧтеба Сѧрпхатийед П'адшед Израеледа ньвисар ѧн. ²² Мьнаһем чу гьһиштѧ кал-бавед хвѧ у дѧвса ви кѳр'е ви Пькаһйа бу п'адша.

Пькаһйайе п'адше Израеле

²³ Пенцисалия п'адшатийа Узийайе п'адше Щьһудайеда,

* 15:10 Вѧлгѧр'андьна йунанийѧ кѧвьнда ньвисар ә: «Йивламеда».

* 15:19 Бь ибрани хѧбѧр бь хѧбѧр «Пул» ә, кѳ навѧки дьн жи «Т'иглат'-Пилѧсѧр» ә. Бь хуньн Дирок I, 5:26.

** 15:19 «Тѧлантѧк» вѧкѧ си у шэш килогърѧми бу.

* 15:20 «Шекълѧк» вѧкѧ донздѧһ гьрами бу.

Пькаһйайе көр'е Мьнаһем ль сэр Израеле Самэрийайеда бу п'адша у дө сала п'адшати кьр. ²⁴Әви ль бэр ч'э'ве Хөдан хьраби кьр у жь ван гөнәйед Йеробоваме Ньбат, пе к'ижана кө әви Израел дабу гөнәкьрне дур нәк'эт. ²⁵Пәқаһе көр'е Р'ьмалйайе запьде ви, нәмамийа ви кьр. Әви жь гилә'дийа пенци мәри хwэp'а һьлдан, Самэрийайеда мала қәсыра п'адшеда г'эви Аргов у Арийе лехьст әw көшт у дәwса ви хwәха бу п'адша. ²⁶Бона ван кьред Пькаһйайә майин у һәр тыштед вийә кьри, К'ьтеба Сәрһатийед П'адшед Израеледа ньвисар ьн.

Пәқаһе п'адше Израеле

²⁷ Пенцидөсалийа п'адшати-йа Узийайе п'адше Щьһудайеда, Пәқаһе көр'е Р'ьмалйа ль сэр Израеле Самэрийайеда бу п'адша у бист сали п'адшати кьр. ²⁸Әви ль бэр ч'э'ве Хөдан хьраби кьр у жь ван гөнәйед Йеробоваме Ньбат, пе к'ижана кө әви Израел дабу гөнәкьрне, дур нәк'эт. ²⁹Һена Пәқаһе п'адше Израеледа, Т'иглат'-Пиләсәре п'адше Ашуре һ'ьщуми ль сэр бажаред Ийоне, Абел-Бет'-Мак'ейе, Йаноаһ'е, Қәдәше, һ'азоре кьр у әрде Гилә'де, Щәлиле у т'эмамийа әрде Нәфтәли эфти хwә кьрн у ьнәлийед ван сыргун^ф кьрә Ашуре. ³⁰Бист-салийа п'адшати-йа Йотаме көр'е Узийада, һосейайе көр'е Елаһ нәмамийа Пәқаһе көр'е Р'ьмалйа кьр, лехьст әw көшт у дәwса ви хwәха бу п'адша. ³¹Бона ван кьред Пәқаһә майин у һәр тыштед

вийә кьри, К'ьтеба Сәрһатийед П'адшед Израеледа ньвисар ьн.

Йотаме п'адше Щьһудайе (Дирок II, 27:1-9)

³² Дөсалийа п'адшати-йа Пәқаһе көр'е Р'ьмалйайе п'адше Израеледа, Йотаме көр'е Узийайе п'адше Щьһудайе бу п'адша. ³³Әw бист у пенц сали бу, гава бу п'адша у Оршәлимеда шанздәһ сала п'адшати кьр. Дийа ви қиза Садоқ бу, наве we Йьруша. ³⁴Әви чь кө ль бэр ч'э'ве Хөдан р'аст бу әw дькьр, ч'э'в да һ'әму кьрнед баве хwә Узийа. ³⁵Ле бәле щийед п'утһ'әбандьне нәһатьнә һьлдане, щьмә'те һе ль сәр щийед п'утһ'әбандьне қөрбан дьдан у бьхур дышәwьтандьн. Әви Дәргәһе Жорьни Хана Хөдан чекьр. ³⁶Бона ван кьред Йотамә майин у һәр тыштед вийә кьри, К'ьтеба Сәрһатийед П'адшед Щьһудайеда ньвисар ьн. ³⁷Ван р'ожада Хөдан кьр кө Р'ьсине п'адше Сурйайе у Пәқаһе көр'е Р'ьмалйа бьшинә сәр Щьһудайе. ³⁸Йотам чу гьһиштә кал-бавед хwә у әw щәм кал-бавед хwә, бажаре пеше хwә Даwьдда һатә дәфьнкьрне. Дәwса ви көр'е ви Аһаз бу п'адша.

Аһазе п'адше Щьһудайе (Дирок II, 28:1-27)

16 ¹Һ'ьвдәһсалийа п'адшати-йа Пәқаһе көр'е Р'ьмалйада, Аһазе көр'е Йотаме п'адше Щьһудайе бу п'адша. ²Аһаз бист сали бу гава бу п'адша у Оршәлимеда шанздәһ сала п'адшати кьр. Әw

р'ийа пеше хwэ Давъдда^ф нэчу у чь кò ль бэр ч'э'ве Хòдан Хwэдейе ви р'аст бу, нэдькър. ³ Эw р'ийа п'адшед Исраеледа чу, h'эта кòр'е хwэ жи авитэ агър, мина к'ърети-йа ван мьлэтед кò Хòдан жь бэр исраелийа р'ақэтандьбун.[†] ⁴ Эви ль щийед п'утh'эбандьне, ль сэр гъра у бьне hэр дара шинда қòрбан дьдан у бьхур дьшэwьтандьн.

⁵ hьнге Р'ьсине п'адше Сур-йайе у п'адше Исраеле Пòқаhe кòр'е Р'ьмалйа чунэ сэр Оршэ-лиме шер', дора Аhаз гъртън, ле пе нькарьбун.[†] ⁶ We hьнге Р'ьсине п'адше Сурйайе, бажаре Елате ль Сурйайе вэгэр'анд у мэръвед Щьhудайе жь Елате дэрхьстън. Дəwса ван эдоми* hatънэ Елате у ль wър ман h'эта иро.

⁷ Аhаз қасьд шандьнэ щэм Т'иглат'-Пилэсэре п'адше Ашуре у готе: «Эз хòламе тэ мэ чава кòр', т'эне wэрэ мьн жь дэсте п'адше Сурйайе у Исраеле хьлаз кэ, кò ль сэр мьнда гъртънэ». ⁸ Аhаз зер' у зиве Хана Хòданда у хьзна мала п'адшеда кò hэбу hьлда, п'адше Ашурер'а чава п'ешк'еш шанд. ⁹ П'адше Ашуре wir'а қайл бу, р'абу чу сэр Шаме у эw hьлда, бьнэлийед we сьргуни Қире кьрън у лехьст Р'ьсин кòшт.

¹⁰ Гава Аhаз пешийа Т'иглат'-Пилэсэре п'адше Ашуредa чу гь-hiштэ Шаме, эви Шамеда горигəhэк дит. hьнге Аhаз п'адша т'эрз

у нэдэра we горигəhe, h'эму ль гора awазе we, Урийайе к'ахин-р'а^ф шанд. ¹¹ Урийайе к'ахин жи мина ви awазе кò Аhаз п'адша жь Шаме шандьбу, he бэри hatъна Аhаз п'адшейэ жь Шаме горигəhэк чекър. ¹² Гава п'адша жь Шаме hat, эви горигəhэ дит у п'адша незики горигəhe бу, қòрбан ль сэр we да. ¹³ Эви т'эвайишəwата хwэ у дийарийа^ф нани шəwьтандьн, дийарийа сэрдакъръне да у хуна дийарийед хwэйэ hэлəқəтийе р'эшандэ сэр горигəhe. ¹⁴ Ле эw горигəha сьфьрэ ль бэр Хòдан, жь пешийа П'арьстгəheyə^ф навбэра горигəha ну у Хана Хòдан hьлда у эw алийе бакòрева дани к'елəка горигəha ну.[†] ¹⁵ Паше Аhаз п'адша т'эми да Урийайе к'ахин у готе: «Сэр горигəha мэзын т'эвайишəwата сэре сьбе, дийарийа нанийэ еваре у т'эвайишəwата п'адше, дийарийа вийэ нани бьдэ, óса жи т'эвайишəwата т'эмамия цьмэ'та wəлет, дийарийа ванэ нани у дийарийед wэйэ сэрдакъръне. h'эму хуна т'эвайишəwате у h'эму хуна қòрбане бьр'эшинэ сэр we. Ле эw горигəha сьфьр we пе хwэстъна мьн бэ, кò эз жь Хòдан бьпърсьм». ¹⁶ Урийайе к'ахин h'эму жи óса кър, чава кò Аhаз п'адша т'эми кьръбу. ¹⁷ Аhаз читед гьлбьре[†] данэ бьр'ине, бəрош жь сэр ван данэ hьлдане у бэр[†] жи жь сэр пышта гийед сьфьринэ бьнда да пəйакъръне у эw дани ль

* 16:6 «Эдоми» бь избрани аha жи те фə'мкъръне: «Сурйани».

16:3 Дòбарəкъръна Қануне 12:31. 16:5 Ишайа 7:1. 16:14 Дəрк'этън 27:1-2; Дирок II, 4:1. 16:17 П'адшати I, 7:27-39. 16:17 П'адшати I, 7:23-26.

сэр сэле кэв'ри. ¹⁸Эви бона хат'ре п'адше Ашуре навмала Ходан да г'оһаст'не, бане һewanг'на р'ийа р'ожа шэмийе вэк'р у дэре к'о п'адша д'к'этэ Хана Ходан да дадане. ¹⁹Бона ван к'ьред Аһазэ майин, К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед Щ'һудайеда н'висар ын. ²⁰Аһаз чу г'һиштэ кал-бавед х'вэ у щэм кал-бавед х'вэ бажаре^ф Давьдда һатэ дэф'нк'ьр'не, дэвса ви к'ор'е ви һыз'қийа бу п'адша.[†]

Һосейайе п'адше Израеле

17 ¹Донзд'һсалийа Аһаз п'адше Щ'һудайеда^ф, һосейайе к'ор'е Елаһ Самэрйайеда ль сэр Израеле бу п'адша у н'һэ сала п'адшати к'ьр. ²Эви ль бэр ч'э'ве Ходан х'раби к'ьр, ле нэ вэкэ ван п'адшед Израелейэ бэри ви. ³Шалманэсэре п'адше Ашуре^ф ль сэр вида г'ьрт, һынге һосейа бу б'ндэст у хэрщ д'да ви. ⁴Ле п'адше Ашуре те дэрх'ст к'о һосейа сэр вир'а дэрбаз д'бэ, ч'ьмки эви қас'д шанд'бунэ щэм Сойе п'адше М'ьс'ре у хэрще һэр сале жи п'адше Ашурер'а нэшанд'бу, һынге п'адше Ашуре эв г'ьрт авитэ кэле.

Веранк'ьрна Самэрйайе

⁵Паше п'адше Ашуре ль сэр т'эмаийа вэлетда г'ьрт, һ'эта ль сэр Самэрйайеда жи у се сала дора we г'ьрт. ⁶Н'һэсалийа п'адшатийа һосейада, п'адше Ашуре Самэрйа һьлда. Израели с'ьргуни Ашуре

к'ьр'н, эв һалаһеда, һында ч'эме һаборе к'о Гозанер'а д'к'ьшия у нава бажаред мэдийада^ф щи-вар к'ьр'н.

⁷Аһа һатэ сэре ван ч'ьмки исраелийа ль бэр Ходан Х'вэдейе х'вэ, К'ижани к'о эв ж'ь вэлате М'ьс'ре ж'ь б'н дэсте Ф'ьр'эв'н^ф п'адше М'ьс'ре дэрх'стьбун, г'онэ к'ьр'н у х'вэдейед майин һ'эбанд'н, ⁸ль гора э'дэтед ван м'ьлэтед к'о Ходан ж'ь бэр исраелийа р'ақэтанд'бун у ль гора к'ьр'нед п'адшед Израеле чун. ⁹Д'зива т'ьштед х'раб һындава Ходан Х'вэдейе х'вэда д'к'ьр'н. Ж'ь б'рща нобэдарада г'ьрти, һ'эта бажаре сурк'ьри, һ'эму щи-варед х'вэда щийед п'ут'һ'эбанд'не х'вэр'а чед'к'ьр'н. ¹⁰Х'вэр'а һ'эйкэл у п'утед Аһерайе^ф ль сэр һэр т'апе б'льнд у б'не һэр дара шинда д'данэ сэк'нанд'не.[†] ¹¹У ль в'ьр, ль сэр һ'эму щийед п'ут'һ'эбанд'не, вана мина ван м'ьлэтед к'о Ходан ж'ь бэр ван р'ақэтанд'бун, б'хур д'шэв'ьтанд'н. Вана х'раби к'ьр'н, һерса Ходан р'ак'ьр'н, ¹²п'ут һ'эбанд'н, бона к'ижана Ходан гот'бу ван: «Ван т'ьшта нэк'н». ¹³Ходан пе һ'эму п'ехэмбэра у һ'эмуйед Х'вэйэ к'о д'ньһер'ьн, Исраел у Щ'һуда дабунэ һ'эсанд'не гот'бу: «Ж'ь р'ийед х'вэйэ х'раб вэгэр'ьн у т'эмийед М'ьн у қайдэ-қанунед М'ьн х'вэй к'ьн, анэгори т'эмаийа we қануна к'о М'ьн ль кал-бавед вэ т'эми к'ьр у пе х'ола-мед Х'вэйэ п'ехэмбэр вэр'а шанд'».

16:20 Ишайа 14:28. 17:10 П'адшати I, 14:23.

¹⁴ Ле вана гōн нәдане, сәрһ'шки кьрн, чава кал-бавед ван сәр-һ'шки кьрн у Хōдан Хвәдейе хвә бавәр нәкьрн. ¹⁵ Ә'рф-ә'дәтед Ви, паймана т'эви кал-бавед ванә гьредайи у пех'сандьна Вийә кō әв да ван т'эхсир кьрн, пәй п'утед п'уч' к'әтн у п'уч' дәрк'әтн, хвә р'ийа ван мьләтед дор-бәред хвә гьртн, бона к'ижана Хōдан т'әми дабу ван, кō мина ван нәкьн. ¹⁶ Ле вана һ'әму т'әмийед Хōдан Хвәдейе хвә жь дәсте хвә кьрн, хвәр'а дō голькед[†] р'окьри чекьрн, оса жи п'утәки Ашерайе чекьрн у сәре хвә ль бәр һ'әму нәхшед ә'змана данин, Баәл^ф һ'әбандьн. ¹⁷ Кōр' у қизед хвә авитгьнә агьр, к'оч'әкти у сербази кьрн, хвә фьротн кō ль бәр ч'ә'ве Хōдан хьрабийе бькьн һерса Ви р'акьн.[†] ¹⁸ һннге һерса Хōдан гәләки ль Израеле р'абу, әв жь бәр ч'ә'ве Хвә авит, пештьри қәбила Щьһуда қәбиләкә дьн нәма. ¹⁹ Ле Щьһуда жи т'әмийед Хōдан Хвәдейе хвә хвәй нәкьрн, пәй ван ә'дәтед кō израелияа қәбул кьрбун чун. ²⁰ һннге Хōдан т'әмамияа зөр'әта Израел жь бәр ч'ә'ве Хвә авит, әв кьрнә охьрме гьран, данә дәсте т'аланкьра у әв авитн, дәсте Хвә жь ван к'ьшанд. ²¹ Гава Хōдан Израел жь мала Давьд қәтанд^{*}, израелияа Йеробоваме Ньбат ль сәр хвә п'адша к'ьфш кьрн, Йе-

робовам израели жь Хōдан дур хьстн у гōнәйе мәзн әв данә кьрне. ²² Израели р'ийа ван һ'әму гōнәйед Йеробовамә кьрида чун. Әв жь ван нәқәтийан, ²³ һ'әта кō Хōдан әв жь бәр ч'ә'ве Хвә авитн, чава кō пе һ'әму хōламед Хвә п'ехәмбәра готьбу. Аһа израели жь вәлате хвә сьргуни Ашуре бун һ'әта иро.

Пешдаһатьна самәрийа^ф

²⁴ П'адше Ашуре жь Бабило-не^ф, К'ут'е, Әвайе, һамате у жь Сьпарвайиме щьмә'т анин бажаред Самәрийае^{*} у ци-варед израелияада ци-вар кьрн. Әв бунә хвәйе Самәрийае у бажаред веда ман. ²⁵ Сәре сәрида гава әв ль вьр ци-вар бьбун жь Хōдан нәдтьрсийан, Хōдан жи шер дьшандьнә сәр ван қьр'а ван данин. ²⁶ һннге гиһандьнә п'адше Ашуре у готьне: «Әв мьләтед кō тә варгōһастнә Самәрийае у бажаред веда ци-вар кьрнә, ньзаньн чава Хвәдейе ви вәлати бьһ'әбиньн. Әв жи шера дьшинә сәр ван, әв қьр'а ван тиньн, чьмки әвана ньзаньн чава Хвәдейе ви вәлати бьһ'әбиньн». ²⁷ П'адше Ашуре жи фәрман да у гот: «Һун жь к'әһинед кō вә жь вьр сьргун кьрнә йәки бьшиньнә вьр, бьра әв һәр'ә ль вьр бьминә у ван һин кә кō чава Хвәдейе ви вәлати

* **17:21** Ава готи «Гава Хōдан п'адшатийа Израеле жь п'адшатийа Щьһуда қәтанд»

* **17:24** «Самәрия» һнн наве т'опраха п'адшатийа Израеле бу, һнн жи наве п'айт'әхте ве бу.

17:16 П'адшати I, 12:28. **17:17** Дōбарәкьрна Қануне 18:10.

бь'эбиньн». ²⁸ Бь ви авайи к'аһи-
нэки жь Самэрийае сьргункьри
һат, Бет'-Еледа ма у эw һини хофа
Ходан дькьрын.

²⁹ Ле бэле һэр мьлэтэки жи,
к'ижан бажарида кө эw дьман,
хwэдейед хwэ чедькьрын у эw дь-
кьрынэ ощахед щийед п'уһ'эбан-
днейе кө самэрийанийа^ф чекьр-
бун. ³⁰ Бабилоһия Сукот-Бьнот
чекьрын, к'ут'ийа Нергал чекьрын,
һаматийа Ашима чекьрын, ³¹ аw-
вийа Нибһаз у Т'арт'ақ чекьрын,
сьпарвийа көр'ед хwэ хwэдейед
Сьпарвайимр'а бона Адрамэлэх
у Э'намэлэх давитьнэ агьр. ³² Ван
Ходан жи дьһ'эбанд, ле нава хwэ-
да хwэр'а т'эредед щийед п'уһ'э-
бандьне жи к'ьфш дькьрын, кө эw
жь бэр щьмэ'тева ощахед щийед
п'уһ'эбандьнеда қорбана бьдн.
³³ Бь ви авайи wана һьн жь Ходан
хоф дькьр, һьн жи хwэдейед хwэ
дьһ'эбандьн, мина э'дәтед ван
мьлэта нава к'ижанада һатьбу-
нэ сьргункьрыне. ³⁴ Һ'эта р'ожа
иро жи, эw ль гора э'дәтед хwэйэ
бәре дьчьн. Эw нэ жь Ходан хоф
дькьн, нэ э'рф-э'дәт, нэ қьрар, нэ
қанун нэ жи ван т'эмийа хwэй
дькьн, к'ижан кө Ходан э'мьри ль
зөр'эта Ақуб кьрбу, наве к'ижани
Израел дани.[†] ³⁵ Ходан т'эви Исро-
еле пәйман гьредабу у т'эми ль
ван кьрбу готьбу: «Жь хwэдейед
башқә нәтьрсьн, сәре хwэ ль бәр
ван данэйньн у ван нәһ'эбиньн,
ванр'а қорбана нәдн.[†] ³⁶ Ле һун
жь wi Ходани бьтьрсьн, Йе кө

һун пе қәwатәкә мэзын у зәнда
дырежкьри һун жь wәлате Мь-
сьре дәрхьстьн. һун Wi бьһ'эби-
ньн, Wир'а қорбана бьдн.[†] ³⁷ Ван
қәйдә-қануна, қьрара, қануне у
т'эмийед кө Әwi wәр'а һьвисин,
бь дьл бьқәдиньн. Жь хwэдейед
башқә нәтьрсьн, ³⁸ we пәймана кө
Мьн т'эви wә гьреда бир нәкьн.
Жь хwэдейед башқә нәтьрсьн.
³⁹ Ле жь Ходан Хwэдейе хwэ бь-
тьрсьн у Әwe wә жь дәсте һ'әму
нәйаред wә хьлаз кә». ⁴⁰ Ле wана
göh нәдане, мина э'дәтед хwэйэ
бәре чун.

⁴¹ Эw мьлэтана жь Ходан дь-
тьрсьиан, ле п'утед хwэ жи дьһ'э-
бандьн. Һ'эта р'ожа иро жи көр'ед
ван, көр'е көр'ед ван өса дькьн,
чава кө бавед ван кьрына.

һьзқийа

п'адше Щьһудайе

(Дирок II, 29:1-2; 31:1)

18 ¹ Сесалия п'адшатийа һос-
ейае көр'е Елаһе п'адше
Исраеледа, һьзқийае көр'е Аһазе
п'адше Щьһудайе бу п'адша. ² Эw
бист у пенц сали бу, гава бу п'адша
у Оршәлимеда бист у нәһә сала
п'адшати кьр. Дийа wi наве we
Абийа бу, қиза мәрвьәки наве wi
Зәкәрийа. ³ һьзқийа чь кө ль бәр
ч'эве Ходан р'аст бу эw дькьр, ми-
на һ'әму кьред Даwьде пеше хwә.
⁴ Әwi щийед п'уһ'эбандьне данә
һьлдане, һ'әйкәл һурдәхwәши кь-
рын, даред Ашерайе^ф бьр'ин, эw
мәре сьфьрин кө Муса чекьрбу

^{17:34} Дәстпегун 32:28; 35:10. ^{17:35} Дәрк'әтьн 20:5; Дөбарәкьрына Қануне 5:9.
^{17:36} Дөбарәкьрына Қануне 6:13.

qэт-qэти кър,[†] чьмки израелийа
 h'эта we р'оже бьхур^ф ль бэр дь-
 шэwьтандьн у наве wi данибун
 Ньхушт'ан*. ⁵Эви гөмана хwэ дани
 ль сэр Хөдан Хwэдейе Израеле у
 нава h'эму п'адшед Цьхудайеда
 йэки мина wi нэ пэй wir'a бунэ,
 нэ жи бэри wi һэбунэ. ⁶Эви хwэ
 спартэ Хөдан у жь Wi дур нэк'эт,
 эw т'эмийед Wi хwэй кърьн, к'и-
 жан кө Хөдан ль Муса г'эми кърь-
 бун. ⁷Хөдан жи т'эви wi бу, эви
 чь дькър жер'a ль һэв дьһат. Эw
 һьмбэри п'адше Ашуре^ф р'абу у бьн
 дәсте wiда нэма. ⁸Эви фольсти-
 нийа^ф хьст h'эта Газзайе у h'эму
 г'опраха we, жь бьрща нобэдарада
 гьрти, h'эта бажаре суркьри.

⁹Чарсалийа п'адшатийа һьз-
 қийада, кө һ'эфтсалийа п'адша-
 тийа п'адше Израеле һосейайе
 көр'е Елаһ бу, Шалманэсэр п'адше
 Ашуре чу сэр Самэрийайе у дора
 we гьрт. ¹⁰Се сала шунда, шэш-
 салийа п'адшатийа һьзқийада
 у нэһэсалийа п'адшатийа һосе-
 йайе п'адше Израеледа Самэрийа
 һатэ һьлдане. ¹¹П'адше Ашуре
 израели сьргуни Ашуре кърьн,
 эw һалаһеда, һьнда ч'эме һаборе
 кө Гозанер'a дьк'ышйи у бажаред
 мәдийада ци-war кърьн. ¹²Чьмки
 ван гөһдарийа дэнге Хөдан Хwэ-
 дейе хwэ нэкърьн, пэймана^ф Wi
 у h'эму т'эмийед Мусайе хөламе
 Хөдан авитьнэ пышт гөһе хwэ, гөһ
 нэдане у нэқадандьн.

Санһериб һ'эшуми сэр Цьхудайе дькэ

(Дирок II, 32:1-19; Ишайа 36:1-22)

¹³Чардэһсалийа п'адшатийа
 һьзқийада, Санһерибе п'адше
 Ашуре ль сэр h'эму бажаред Ць-
 худайейэ суркьрида гьрт у эw
 һьлдан. ¹⁴Һьнге һьзқийайе п'адше
 Цьхудайе мэри шандэ Лахише у
 готэ п'адше Ашуре: «Эз нэһэқ ьм,
 жь мьн вэгэр'э, чь борщи бьки сту-
 йе мьн, эзе бьдьм». У п'адше Ашу-
 ре сесьд тэлант* зив у си тэлант
 зер' кърэ стуйе һьзқийайе п'адше
 Цьхудайе. ¹⁵Һьзқийа чь зиве Хана
 Хөдан у хьзна мала п'адшеда һэбу
 h'эму да. ¹⁶We һьнге һьзқийа п'ад-
 ше Цьхудайе эw зер'е ль сэр дэри
 у р'эхдэрийед П'арьстгәһа Хөдан
 жи р'акърьн, к'ижан кө һьзқийа
 хwэха эw зер' кърьбун, эw жи да-
 нэ п'адше Ашуре. ¹⁷П'адше Ашуре
 сэрwере эскэра, сэрwере нэмера у
 сэрwере бэрдэстийа т'эви ордикэ
 мэзын жь Лахише шандьнэ Оршэ-
 лиме щэм һьзқийа п'адша. Эwана
 р'абун һатьнэ Оршэлиме у һьнда
 авк'еша һ'эwзе жорьни ль сэр р'и-
 йа сэрэкэйе Эрде К'ьнщшустьне
 сэкьнин. ¹⁸Гава ван гази п'адше
 кър, Елийақиме көр'е һилқийайе
 wэк'иле қэсьре, т'эви Шэбнайе
 к'атьб у Йоаһе дэнгдари көр'е Асаф
 чунэ щэм ван.

¹⁹Сэрwере бэрдэстийа готэ
 ван: «Һьзқийар'a бежьн, кө п'ад-
 шайе мэзын, п'адшайе Ашуре аһа

* 18:4 Бь избрани дэнге наве «Ньхушт'ан» незики хэбэра «мэр'» у хэбэра «сьфьр» э.

* 18:14 «Тэлантэк» wэкэ си у шэш килограмми бу.

дъбежэ: «Әw чь гөман э, кө тэ хwэ спартийе? ²⁰Тэ т'эне готьнед п'уч' жь дэве хwэ дэрхьстьнэ, ле бона шер' ширэт у қәват лазьм ын. Нь-һа тө к'еда гөман и, кө һьмбэри мын р'абу йи? ²¹Ва, тө ль we шы-ва қамишийэ һ'ынщър'ида, аwа готи Мьсьреда гөман и, гава кө йэк хwэ бьспере, we дәсте wir'а һэр'э у қол кэ. Фьрэwьн п'адше Мьсьре жи һьндава wан һ'эмуйада аһа йэ, к'ижан кө хwэ дьсперне». ²²Ле һэгэр һун мынр'а бежы: «Әм Хөдан Хwәдейе хwәда гөман ын», ле чава һьзқийа хwәха щийед һ'э-бандьна Wi у горигәһед Wi данэ һьлдане у готэ щьмэ'та Щһуда у Оршәлиме: «Һун т'эне ль бэр ве горигәһе Оршәлимеда һ'эбандьна хwэ бькьн»? ²³Дэ ньһа, р'абэ т'эви хwәйе мын п'адше Ашуре ль һэв wэрэ, эзе дө һ'эзар һәсп бьдъмэ тэ, т'эне һэгэр бькарьби кө сийарийа бьди сэр wан. ²⁴Те чава һьмбэри wәлики жь хөламед хwәйе мынә һәри бьч'ук бьсәкьни? У бона э'рәба у һәспа дьхwази пе Мьсьре пышта хwэ қалым ки? ²⁵Тэ т'ьре эз бейи қьрара Хөдан һатъмэ ви щийи wеран кьм? Хөдан Хwәха мынр'а гот: «Һэр'э ль сэр wi wәлати у wеран кэ». ²⁶Елйақиме көр'е һилқийа, Шәбна у Йоаһ готьнэ сәрwере бәрдәстийа: «Әм һиви дькьн хөламед хwәр'а бь зьмане арами^ф хәбәр дэ әм фә'м дькьн, бь ибрани^ф хәбәр нәдә, чьмки гө-һе щьмэ'та ль сэр диwер сәр мә йэ». ²⁷Һьнге сәрwере бәрдәстийа ль wан wәгәр'анд: «Чьма хwәйе мын эз т'эне бона тэ у хwәйе тэ

шандьмэ кө һун ван хәбәра бь-бьһен? Нә бона ве щьмэ'та ль сәр диwер р'уньшти жи, кө әwe т'эви wә п'исийе хwэ бьхwьн у миза хwэ вәхwьн?» ²⁸Пәй ве хәбәрданер'а сәрwере бәрдәстийа р'абу ль сәр п'ийа, дәнге бьльнд бь ибрани кьрә гази у гот: «Гөһ бьдьнә дәнге п'адшайе мэзын, п'адшайе Ашуре! ²⁹П'адша аһа дьбежэ: «Бьра һьзқийа wә нәхапинэ, чьмки әw нькарэ wә жь дәсте мын хьлаз кэ. ³⁰Бьра һьзқийа wә Хөданда гөман нәкә, нәбежэ кө Хөдане э'сәйи мә хьлаз кэ у әв бажаре нәк'әвә дәсте п'адше Ашуре». ³¹Гөһ нәдьнә һьзқийа, чьмки п'адше Ашуре аһа дьбежэ: «Мынр'а ль һэв wәрьн у хwэ ль мын бьгьрьн, һьнге жь wә һәр кәсе жь тьри у һежиред хwэ бьхwә у һәр кәсе жь бира хwә аве вәхwә, ³²һ'эта кө эз бем wә бьбьмә wәлатәки ми-на wәлате wә, wәлатәки гәньм у мәйа, wәлатәки нен у р'эз, wәлате даред зәйт'уне у һьнгьв, һуне хwәр'а бьжин у нәмьрьн. Гөһ нәдьнә һьзқийа, чьмки әw wә дьхапинэ, кө Хөдане wә хьлаз кэ. ³³Гәло жь хwәдейед мьләта, йәки wәлате хwә жь дәсте п'адше Ашуре хьлаз кьрийэ? ³⁴К'а к'аненә хwәдейед бажаред һамате у Арп'әде? К'аненә хwәдейед бажаре Сьпарwайиме, һенайе у Иwwайе? Гәло wана Самәрийа жь дәсте мын хьлаз кьрьнэ? ³⁵Жь ван һ'әму хwәдейед ван wәлата, к'ижани wәлате хwә жь дәсте мын хьлаз кьрийэ? Wәки Хөдан жи Оршәлиме жь дәсте мын хьлаз кэ?» ³⁶Ле щьмэ'те хwә кәр' кьрбу, т'ө тышт щаба wi нәдьдан,

чъмки п'адше т'эми дабу: «Щаба ви нэдън». ³⁷Һынге Елйақиме көр'е һилқийайе вэк'иле қэсьре, Шэбнаие к'атъб у Йоаһе дэнгдари көр'е Асаф к'ынщед хвэ қэлаштын, чунэ щэм һызқийа у готънед сэрwere бэрдэстийа гиһандьнэ ви.

**Һызқийа шевъра хвэ
Ишайа дькэ
(Ишайа 37:1-7)**

19 ¹ Гава һызқийа п'адша эв йэк бһист, к'ынщед хвэ қэлаштын у к'өрх^ф ль хвэ кър, к'этэ Хана Ходан. ² Паше эви Елйақиме вэк'иле қэсьре, Шэбнаие к'атъб у сэрwere к'аһина к'өрх ль ван, шандьнэ щэм п'эхэмбэр Ишайаие көр'е Амос. ³ Вана готэ ви: «Һызқийа аһа дьбежэ: «Иро р'ожа тэнгасийе, қарфкъръне у р'эзилийе йэ, чава зар'ок дьк'эвьнэ ль бэр дэве бэт'не, ле де қэват накэ кө зар'е бинэ. ⁴ Ле бэлки Ходан Хвэдейе тэ, ван һ'эму готънед сэрwere бэрдэстийа бьбьһе, кө хвэһе ви п'адше Ашуре эв шандийэ кө Хвэдейе зенди беһөрмэт кэ у бэлки Ходан Хвэдейе тэ бона ван готънед бһисти бэла ви бьде. Дэ ньһа тэ бона һэрч'е сах майи дэа бькэ». ⁵ Гава хэламед һызқийа п'адша чунэ щэм Ишайа, ⁶ Ишайа аһа готэ ван: «Бежънэ хвэһе хвэ кө Ходан аһа дьбежэ: «Тэ жь ван готънед бһисти нэ-търсэ, пе к'ижана бэрдэстийед п'адше Ашуре тэ'н ль Мьн хьстьн. ⁷ Ва дэе р'оһ'эки^ф сэр вида быши-

һьм, эве дэнгэки бьбьһе, вэгэр'э вэлате хвэ у вэлате вида дэе пе шур лехьм».

**Щара дэа
п'адше Ашуре гэфе дьхвэ
(Ишайа 37:8-20)**

⁸ Сэрwere бэрдэстийа бһист кө п'адше Ашуре жь бажаре Лахише чуйэ сэр Ливнаие шер', эв жи чу вьр гьһиштэ ви. ⁹ Һынге п'адше Ашуре бона Т'ирһақайе п'адше К'уше^{ф*} бһист кө дьготън: «Ва йэ эв дэрк'этийэ те ль сэр тэ шер'». Эви һынге диса қасьд сэр һызқийада шандьн у гот: ¹⁰ «Аһа бежънэ һызқийаие п'адше Щьһудайе: «Хвэдейе тэ, К'ижан кө тэ хвэ спартийе, бьра тэ нэхапинэ бежэ кө Оршэлиме нэк'эвэ дэсте п'адше Ашуре. ¹¹ Ха тэ бһистийэ кө п'адшед Ашуре чь анинэ сэре һ'эму вэлата, эв лап веран кърънэ, чьма те т'эне хьлаз би? ¹² Гэло хвэдейед ван мьлэта, к'ижан кө кал-бавед мьн эв қыр' кърън: Йед Гозане, һ'аране, Р'езэпе у мэръвед Едене кө Т'ьласаредэ дьман, эв хьлаз кърън? ¹³ К'аненэ п'адше һамате, Арп'аде, Лайире у Сьпарвайиме, оса жи п'адше һенаие у Иввайе?»»

Дэаие һызқийа

¹⁴ Һынге һызқийа нэ'мэ жь дэсте қасьда һьлда, эв хвэнд, пэйр'а һэвраз чу Хана Ходан у эв вэкър дани ль бэр Ходан. ¹⁵ Һызқийа ль бэр Ходан дэа кър у гот: «Ходано,

* 19:9 Жь сэрһатийе те фэ'мкъръне, кө we һынге п'адше К'уше п'адшати ль сэр Мьсьре кърыйэ. Э'рде К'уше дьк'этэ Этйупйа у Судана иройин.

Хвәдейе Исраеле, кӧ сәр т'эхте
 Хвәйи сәр херуба* р'унышти йи!
 Хвәде т'әне Тӧ йи! Хвәдейе һ'әму
 п'адшатийед дньйайе, әрд у әзман
 Тә әфьрандьянә! ¹⁶ Хӧдано, гӧһе Хвә
 бьдә сәр у бьбьһе, Хӧдано, ч'әве
 Хвә вәкә у бьбинә, ван готьнед
 Санһериб бьбьһе, кӧ шанд Хвәде-
 йе зенди беһӧрмәт кә! ¹⁷ Бәле р'аст
 ә, Хӧдано, кӧ п'адшед Ашуре мьләт
 у вәлатед ван веран кьрынә ¹⁸ у
 хвәдейед ван авитьнә нава егьр,
 чьмки әв нә хвәде бунә, ле жь
 дар у кәвья чекьрийед пе дәсте
 инсен бунә, ләма әв к'ӧта кьрын.
¹⁹ Ле ньһа, Хӧдано, Хвәдейе мә,
 дә Тӧ мә жь дәсте Санһериб хьлаз
 кә, вәки һ'әму п'адшатийед днь-
 йайе бьзаньбьн кӧ т'әне Тӧ Хӧдан,
 Хвәде йи».

Щаба Хӧдан

(Дирок II, 32:20-21;

Ишайа 37:21-35)

²⁰ һьнге Ишайайе кӧр'е Амос,
 мәри шандә щәм һьзрийа у го-
 те: «Хӧдан, Хвәдейе Исраеле аһа
 дыбежә: «Мьн дӧайе тәйи дәрһәда
 Санһерибе п'адше Ашуредә бь-
 ист». ²¹ Бона ви Хӧдан аһа щаб да:

«Сийона^ф қиза* бьк'ьр қәрфе
 хвә тә кьр,

ль сәр тә к'әнийа.

Оршәлима қиз ль пышт тәва
 сәре хвә һ'әжанд.

²² Тә қәрф ль к'е кьр у т'ән ль к'е
 хьст?

Тә дәнге хвә ль сәр к'е
 бьльнд кьр?

Тә ч'әве хвә ль к'е

бьжьқанд?

Ль сәр Пирозе Исраеле!

²³ Санһериб, тә пе хӧламед хвә
 қәрф ль Хвәйе мьн Хӧдан
 кьр у гот:

Әз пе гәләк әрәбед хвә
 р'абумә ль сәре ч'ийа,

щийед Лӧбнанейә п'егәһ ле
 нәк'әти,

әрзед вейә бьльнд

у чамед вейә жьбарә бьбьр'ьм
 у бьг'һижьмә һ'әта кәвийа

хьлазийе,

сәре дарьстана сьхә баш.

²⁴ Мьн бир вәда у ава хәриба
 вәхвар,

пе позька п'ийед хвә,

һ'әму ч'әмед Мьсьре

мьч'ьқандьн.

²⁵ Гәло тә әв йәк нәбьһистийә
 Санһериб,

кӧ Мьн зува әв йәк һазьр

кьрьбу?

Мьн бәреда әва қьрар кьрьбу,
 ньһа Әз әве тиньмә сери,

вәки бажаред сурькьри,
 тӧ бьки қуц'ед хьрабә.

²⁶ Ләма бьнәлийед ван беқәват
 бун,

ләрзин у шәрми ман.

Әв бунә мина гиһайе чоле,
 мина шинайийа дәлал,

мина гиһайе ль сәр хени,

жь бәр байе қьжьле шәвьти.

* **19:15** Бәлки бәса сурәтед херубед сәр қалп'ахе бахшандьне те кьрыне. Бьхуньн Дәр-
 к'әтьн 25:17-22.

* **19:21** Ава готи «Бажаре Оршәлиме».

²⁷ Ле Эз р'абун-р'уньшт'на тэ,
к'этын-дэрк'этна тэ заньм,
өса жи фьртонa тэйэ
һьндава Хwэда.

²⁸ Бона we фьртонa тэйэ
һьндава Мьнда
у эw бабахийа тэйэ кö
гьһиштэ göһе Мьн,
Эзе хэлаqа Хwэ бавежьмэ
бевьла тэ,
гэма Хwэ жи дэве тэ.
Эзе тэ р'ийа тэйэ һатида
вэгэр'иньм.

²⁹ Эве тэр'а бьбэ нишан, һьзqи-
йа: һуне исал жь гэньме хwэха дэр-
к'эти бьхwьн, сала дöда жь льбед
к'этийэ дэрк'эти, ле сала сьсийа һу-
не бьчиньн, бьдърун у р'эзе тьрийа
дайньн, бэред ван бьхwьн. ³⁰ Эвед
жь мала Цьһудайэ хьлазбуийи ма-
йи, we жь бьнва диса р'aw бавежэ у
жорва жи we бэр бьдэ. ³¹ Чьмки йед
майи we жь Оршэлиме дэрен у йед
хьлазбуийи жи жь ч'ийайе Сийоне.
Эве йэке хирэта Хöдан we бькэ».

³² Ле бэле бона п'адше Ашуре
Хöдан аһа дьбежэ: «Эве нэк'эвэ ви
бажари у тиред хwэ нэвежэ we дэ-
ре, we пе мэрт'ала нэйе сэр бажер
у т'олме хwэлийе ль бэр ченэкэ.
³³ Эве р'ийа һатида вэгэр'э у we
нэк'эвэ ви бажари» эва э'ламкьрьна
Хöдан э. ³⁴ «Эзе хwэй кьм ви бажар-
и, бона хатьре Хwэ ви хьлаз кьм
у бона хатьре Даwьде^ф э'вде Хwэ».

Мьрьна Санһериб (Ишайа 37:36-38)

³⁵ һэма we шэве Мьлийак'эте^ф
Хöдан р'абу чу к'этэ ордигэһа ашу-

рийа у сэд һ'эйште у пенц һ'эзар
мэри qьр' кьрьн. Гава сьбе зу мэрвь
р'абун, дина хwэ дане we һ'эму
жи цьнйазед мьрийа нэ. ³⁶ һынге
Санһерибе п'адше Ашуре р'ек'эт
чу, вэгэр'ийа Нинэwайе^ф у ль wьр
ма. ³⁷ Гава эwi ощаха Нисрок'е
хwэде хwэда һ'эбандьна хwэ дэр-
баз дькьр, көр'ед wi Адрамэлэх у
Сарэсэр эw пе шур көштьн у р'э-
винэ wэлате Арарате. Дэwса wi
көр'е wi Есар-һ'адон бу п'адша.

Э'мьре һьзqийа те дьрежкьрьне (Дирок II, 32:24-26; Ишайа 38:1-8, 21-22)

20 ¹ Ван р'ожада һьзqийа өса
нэхwэш к'эт, иди ль бэр мь-
рьне бу. Ишайаie п'ехэмбэр^ф, көр'е
Амос сэр wiда һат у готе: «Хöдан
аһа дьбежэ: «Дэ хатьре хwэ жь нэ-
фэред хwэ бьхwазэ, чьмки р'ожа
тэ һатийэ, те п'ак нэби». ² Эwi бэ-
ре хwэ диwерда кьр у һэwара хwэ
Хöдан ани у гот: ³ «Хöдано! Р'эща
дькьм Тö бир бинэ, кö мьн чава
ль бэр Тэ бь амьнийе у сьтqе дьле
р'аст дэрбаз кьрийэ у һэр тьшт ль
бэр ч'э'ве Тэ р'аст кьрьнэ». Пэйр'а
һьзqийа бь к'ур-к'эсэр гьрийа. ⁴ We
һынге Ишайа һе жь һ'эwша нав-
бэра qэсьре дэрнэк'этыбу, хэбэра
Хöдан wир'а һат у гот: ⁵ «Вэгэр'э
һьзqийаie сэрwере цьмэ'та Мьн-
р'а бежэ кö Хöдан Хwэдейе пеше
тэ Даwьд аһа дьбежэ: «Мьн дöайе
тэ бьһист у һесьред тэ дитьн, ва
Эзе тэ qанц кьм у р'ожа сьсийа
һэр'и Хана Хöдан. ⁶ Эзе панздэһ
сала ль сэр э'мьре тэда дьреж кьм,

Эзе тэ у ви бажари жь дэсте п'адше Ашуре хьлаз кьм у ви бажари бона наве Хвэ у бона хатьре Давьде э'вде Хвэ хвэй кьм». ⁷ Ишайа гот: «Мэлһ'эма нежире биньн». Эв анин данинэ сэр п'ызке у эв қэнц бу. ⁸ Бэри һынге һызқийа готьбу Ишайа: «Чь нишане бьдэ к'ьфше кө Хөдане мын қэнц кэ у эзе р'ожа сьсийа бьк'эвьмэ Хана Хөдан?» ⁹ Ишайа ле вэгэр'анд: «Эв нишане жь Хөдан бона тэ бьбэ, кө Хөдане готьна Хвэ бинэ сери: «Бьбьжерэ сийа р'оже дэһэ дэрэща пешда һэр'э, йан дэһэ дэрэща пашда вэгэр'э?» ¹⁰ һызқийа ле вэгэр'анд: «Дэһэ дэрэщэ пешк'этьна сийе р'ьһ'эт э, ле на, бьра си дэһэ дэрэщэ пашда вэгэр'э». ¹¹ һынге Ишайа ль Хөдан кьрэ гази у Ви дэһэ дэрэщэ си жь ван дэрэщэ пашда ани хваре, жь к'ижана эв бэржер бьбу сэр дэрэщед Аһаз*.

Қасьеде жь Бабилоне^Ф
(Ишайа 39:1-8)

¹² We һынге п'адше Бабилоне Мьродак'-Баладане көр'е Баладан нэ'мэ у п'ешк'еш һызқийар'а шандьн, чьмки эви бьһистьбу кө һызқийа нэхвэш к'этийэ. ¹³ һызқийа эв қэбул кьрын, паше һ'эму хьзна хвэ, зер', зив, бьһарэт у р'унед бинхвэш, щэбьрхана хвэ у һэр чь кө хьзна вида һэбу нишани ван дан. Тыштэк мала хвэ у мылк'е хвэда нэһьшт, кө һыз-

қийа нишани ван нэда. ¹⁴ Пэй ве йэкер'а Ишайа п'ехэмбэр һатэ щэм һызқийа п'адша у готэ ви: «Готьна ван мэрьва чь бу? Эв жь к'идэре һатьбун?» һызқийа гот: «Эв жь вэлате дур һатьбун, жь Бабилоне». ¹⁵ Ишайа пьрси: «Вана мала тэда чь дитьн?» һызқийа ле вэгэр'анд: «Вана һэр чь кө мала мында һэбу дитьн, хьзна мында тыштэк нэма кө мын нишани ван нэдабэ». ¹⁶ һынге Ишайа готэ һызқийа: «Дэ ньһа гөһ бьдэ готьна Хөдан: ¹⁷ «Ва йэ р'ожед бен, һэр чь кө мала тэда у чь кө кал-бавед тэ һ'эта р'ожа иро т'оп кьрынэ, we т'алан һэр'э Бабилоне, тыштэке нэминэ Хөдан дьбежэ.» ¹⁸ «Оса жи һьнэкэ жь көр'ед тэйэ жь бэдэна тэ буйи we быгьрын у эве қэсьра п'адше Бабилонеда бьбьнэ хөламед хэсанди.» ¹⁹ һынге һызқийа ль Ишайа вэгэр'анд: «Готьна Хөданэ кө тэ гот, хер э» чьмки эви хвэха хвэр'а дьгот: «Ха р'ожед мында we э'дьлайи у хер-хвэши бэ».

Мьрна һызқийа
(Дирок II, 32:32-33)

²⁰ Бона ван кьред һызқийайэ майин у һ'эму мерхасийед ви, һ'эвзе ви, авлулэ у аванина нава бажер, К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед Щьһудайеда ньвисарьн. ²¹ һынге һызқийа чу гьһиштэ кал-бавед хвэ, дэвса ви көр'е ви Мьнашэ бу п'адша.

* 20:11 Щур'ед «дэрэщед Аһаз» нэ э'йан ьн, бэлки пе сийа сэр ван вэ'дэ дьһатьнэ к'ьфшкьрьне.

20:17 П'адшати II, 24:13; Дирок II, 36:10. 20:18 П'адшати II, 24:14-15; Данийел 1:1-7.

Мьнашэйе
п'адше Щьхудайе
(Дирок II, 33:1-20)

21 ¹ Мьнашэ донздэһ сали бу гава бу п'адша у Оршэлимеда пенци у пенц сали п'адшати кър. Наве дийа ви һ'эпси-Баһ бу. ² Эви ль бэр ч'э'ве Ходан храби кър, хвэ һ'эрабийед ван мьлэта гьрт, к'ижан кө Ходан жь бэр исраелийа р'ақатандьбун. ³ Эви щийед п'уһ'эбандьнейэ кө баве ви һьзци-йа веран кърьбун диса ава кърьн, горигэһед Баэ'л^ф чекьрн у п'утэки Ашерайе^ф данэ сэкьнандьне, чава кө Аһ'абе п'адше Исраеле кърьбу. Сэре хвэ ль бэр һ'эму нэхшед э'з-мана дани у эв һ'эбандьн. ⁴ Сэрда жи эви Хана Ходанда бона к'ижане кө Ходан готьбу: «Наве Мьне сэр Оршэлиме бэ», горигэһед п'ута чекьрн. ⁵ Эви һэр дө һ'эвшед Хана Ходанда, горигэһед һ'эму нэхшед э'змана чекьрн. ⁶ Көр'е хвэ жи авитэ агьр, к'оч'экти у фелбази кър, йед гази р'оһ'е мьрийа дькьрн у р'э'мьлдари дькьрн щэм хвэ хвэй дькьрн. Эви ль бэр ч'э'ве Ходан гэлэки храби кър у һерса Ви р'акьр. ⁷ Ашера п'уте хвэйи чекьри кьрэ ве Хане, бона к'ижане Ходан Дауьд у көр'е ви Сьлеманр'а готьбу: «Эзе һ'эта-һ'этайе наве Хвэ дайньмэ сэр ве Хане у Оршэлима кө Мьн жь нава һ'эму қэбилед исраелийа бьжартийэ. ⁸ Эзе иди т'о цар ньге исраелийа жь ви э'рде кө Мьн дайэ кал-бавед ван нэқэтиньм. һэгэр эв т'эне бькьн кө һ'эму т'эмийед Мьн

у ве Қануна^ф кө Мусайе э'вде Мьн т'эми ль ван кьрийэ бьцэ'диньн бьқэдиньн». ⁹ Ле вана гөһ нэдане, Мьнашэ эв өса жь р'е дэрхьстьн, кө вана жь ван мьлэта зедэтьр хьраби кьрн, к'ижан кө Ходан жь бэр исраелийа р'ақатандьбун.

¹⁰ Ходан пе хөламед Хвэйэ п'е-хэмбэр хэбэр да у гот: ¹¹ «Мьнашэйе п'адше Щьхудайе эв к'ьрети кө кьрн, жь һ'эму кьред эморийайед^ф бэри хвэ зедэтьр хьраби кьрн у пе п'утед хвэ Щьхуда да гөнэкьрне. ¹² Бона ве йэке Ходан, Хвэдейе Исраеле аһа дьбежэ: «Ва Эзе бэлакэ өса мэзын биньмэ сэре Оршэлиме у Щьхудайе, к'и кө бьбьһе ве ль һэр дө гөһед вида бькэ зьнгин. ¹³ Эзе Оршэлиме бькьмэ р'ожа Самэрийайе^ф у мала Аһ'аб, Оршэлиме Эзе өса бькьм, чава йэк дэрдане кө дышо, пэй шуштьнер'а дэвэр'у дькэ. ¹⁴ Эзе дәсте Хвэ жь мьлк'е Хвэйи майи бьк'ьшиньм, ван бьдмэ дәсте нэйаред ван у һ'эму нэйаред ване ван бышелиньн у т'алан кьн, ¹⁵ чьмки вана ль бэр ч'э'ве Мьн хьраби кър у жь р'ожа кал-бавед ван жь Мьсьре дэрк'э-тьнэ һ'эта р'ожа иройин, эв Мьн һерс дехьн».

¹⁶ Сэрда жи Мьнашэ хуна гэлэк бесуца р'ет, жь сэрики Оршэлиме һ'эта сэре дьн хунева т'ьжи кър, пештьри ви гөнэйе вийи кьри, кө эви пе Щьхуда да гөнэкьрне у ль бэр ч'э'ве Ходан хьраби кър. ¹⁷ Бона ван кьред Мьнашэйэ майин у һэр тыштед вийэ кьри өса жи гөнэйе

21:2 Йеремийа 15:4. **21:4** Самуел II, 7:13. **21:7-8** П'адшати I, 9:3-5; Дирок II, 7:12-18.

вийи кьри, К'ътеба Сэрпхатийед П'адшед Щьһудайеда ньвисар ын. ¹⁸ Мьнашэ чу гьһиштэ кал-бавед хwэ у эw бахче мала хwэда, awа готи бахче Узада hatэ дэфьнкьрыне. Дэwса wi көр'е wi Э'мон бу п'адша.

Э'мон п'адше Щьһудайе
(Дирок II, 33:21-25)

¹⁹ Э'мон бист у дө сали бу гава бу п'адша у Оршэлимеда дө сала п'адшати кьр. Дийа wi қиза һ'аруса Йотбайи бу, наве we Мышулэмэт' бу. ²⁰ Эwi жи ль бэр ч'э'ве Хөдан öса хьраби кьр, чаwa кө баве wi Мьнашэ кьрьбу. ²¹ Баве ныг һьлда эwi ныг дани дэwсе, п'утед кө баве һ'эбандьбун, һ'эбандьн у сэре хwэ ль бэр ван дани. ²² Хөдан, Хwэдейе кал-бавед хwэ һьшт у р'ийа Хөдан-да нэчу. ²³ Царэке хөламед Э'мон нэмамийа wi кьрын у п'адша мала wiда коштын. ²⁴ Ле щьмэ'та wэлет һ'эмуйед кө нэмамийа Э'мон п'адша кьрын коштын. Пэйр'а щьмэ'та wэлет көр'е wi Йошийа дэwса wi п'адша к'ьфш кьрын. ²⁵ Бона ван кьред Э'монэ майин, К'ътеба Сэрпхатийед П'адшед Щьһудайеда ньвисар ын. ²⁶ Эw бахче Узада, мэхбэре wiда дэфьн кьрын. Дэwса wi көр'е wi Йошийа бу п'адша.

Йошийайе
п'адше Щьһудайе
(Дирок II, 34:1-2)

22 ¹ Йошийа һ'эйшт сали бу гава бу п'адша, Оршэлимеда эwi си у йэк сали п'адшати кьр.

Дийа wi қиза Э'дайайе жь Босқат'е бу, наве we Йьдида бу.[†] ² Эwi чь кө ль бэр ч'э'ве Хөдан р'аст бу, эw дькьр, эw һ'эму р'ийед пеше хwэ Даwьдда чу, ч'эп у р'аст нэхальфи.

К'ътеба Қануне те дитьне
(Дирок II, 34:8-28)

³ һ'иждэһсалийа п'адшатийа Йошийада, п'адше Шапане к'атьбе көр'е Асалиһауйе Мышулам шандэ Хана Хөдан у гот: ⁴ «Һэр'э щэм һилқийайе сэрэкк'аһин^ф, бьра эw зиве кө һатийэ Хана Хөдан һазьр кэ, к'ижан кө дэргэһвана жь щьмэ'те г'оп кьрынэ. ⁵ Бьра бьдьнэ дэсте сэрк'аред ван хэбатк'аред Хана Хөдан, wэки эw бона да-гьртъна қэльштокед Хана Хөдан жь бэр хэбатева бьдьнэ ⁶ нэшара, чекьрийа, диwарһьлжэнийа, кө пе ван дара у кэwьред бьр'и бь-к'ьр'ын бона сэрр'асткьрына Хане». ⁷ Ле һ'эсабе п'эред кө дьдьнэ дэсте ван жь ван нэхwазьн, чьмки эw шьхөле хwэда мэрьвнэ амьн ын.

⁸ һилқийайе сэрэкк'аһин готэ Шапане к'атьб: «Мьн Хана Хөданда к'ътеба Қануне дит». һилқийа эw К'ътеб да Шапан у эwi эw хwэнд. ⁹ Паше Шапане к'атьб hatэ щэм п'адше, эw щаб жер'а ани у готе: «Хөламед тэ п'эре Ханеда һьлдан данэ дэсте сэрк'ара, кө сэрwерийе хэбата Хана Хөданда бькьн». ¹⁰ Öса жи Шапане к'атьб готэ п'адше: «һилқийайе к'аһин к'ътебэк да мьн». У Шапан эw ль бэр п'адше хwэнд. ¹¹ Гава п'адше хэбэред

22:1 Йеремийа 3:6.

к'ьтеба Қанунеда б'хистьн, к'ьнщед хвэ қалашт'н. ¹²Һынге п'адше э'мър ль хилқийайе к'ахин, Аһ'и-қаме көр'е Шапан, Әк'боре көр'е Мик'айа, Шапане к'ат'бу у Әсайайе бәрдәстийе п'адше кър, гот: ¹³«Һәр'ьн бона мьн у ве щьмэ'те, өса жи бона т'эмамийа Щьһудайе, дәрһа-қа хэбәред ве к'ьтеба дитида жь Хөдан бьпърсьн. Чьмки һерса Хөданэ мэзын ль сәр мэ р'абуйэ, вәки кал-бавед мэ гөһдарийа хэбәред ве к'ьтебе нәкърьнэ у әв һ'эмуйед бона мэ ньвисар нәқәдандьнэ».

¹⁴Һынге хилқийайе к'ахин, Аһ'иқам, Әк'бор, Шапан у Әсайа чунэ щәм һулда п'ехәмбәр. Әва жьна нобәдаре ль бәр к'ьнщайи Шалуме көр'е Т'иқвайе көр'е һарһас бу. Әва п'ара Оршәлимейә дөдада дьма. Т'эви we хэбәр дан ¹⁵у әве ль ван вәгәр'анд кө Хөдан Хвәдейе Израеле аһа дьбежә: «Бежьнэ ви мәрви, к'ижани кө һун шандьнэ щәм Мьн ¹⁶кө Хөдан аһа дьбежә: «Ва йә Әзе бәлайе биньмэ ль сәре ви щийи у бьнәлийед we, вәкә ван һ'эму хэбәред к'ьтебеда кө п'адше Щьһудайе хвәнд. ¹⁷Чьмки Әз һьшт'мэ у хвәдейед майинр'а бьхуре дышәвьгиньн, вәки пе һ'эму кьред дәсте хвэ Мьн һерс хьн, ләма һерса Мьне ль сәр ви щийи р'абэ у данәйнэ». ¹⁸Ле бежьнэ п'адше Щьһудайе йе кө һун шандьнэ жь Хөдан бьпърсьн, кө Хөдан Хвәдейе Израеле, бона ван готьнед кө тә б'хистьнэ аһа дьбежә: ¹⁹«Чьмки дьле тә кө нәрм бу у тә хвэ ль бәр

Хөдан шкенанд, гава тә дәнге Мьн б'хист, кө бәла у ньфьр'е бе сәре ви щийи у бьнәлийед we, тә к'ьнщед хвэ қалашт'н у ль бәр Мьн гьрийайи, Мьн жи б'хист, Хөдан дьбежә. ²⁰Бона ве йәке Әзе тә т'эви кал-бавед тә кьм у те бь хер-хвәши бьк'эви мэхбәре хвэ у ч'эве тәйе ван һ'эму тәли-тәнгийед кө Әзе биньмэ сәр ви щийи нәбиньн». У вана әв йәк гиһандьнэ п'адше.

Йошийа п'ута

дьдә һьлдане

(Дирок II, 34:3-7, 29-33)

23 ¹Һынге п'адше мәри шанд, һ'эму р'успийед^ф Щьһудайе у Оршәлиме щьвандьнэ щәм хвэ. ²Һынге п'адша һәвраз чу Хана^ф Хөдан у һ'эму мәрвьед Щьһудайе, һ'эму бьнәлийед Оршәлиме, к'ахин, п'ехәмбәр, т'эмамийа щьмэ'те, жь ч'ука һ'эта мэзына т'эви ви бун. Әви бь дәнг һ'эму хэбәред К'ьтеба Пәйманейә* Хана Хөданда дити ль бәр ван хвәнд. ³Пәйр'а п'адша һелана незики стуне сәкьни у ль бәр Хөдан пәйман ад-қьрар кър, кө р'ийа Хөданда һәр'ә, т'әмийед Ви, шә'дәтийед Ви у ад-қьраред Ви бь т'эмамийа дьле хвэ у бь т'эмамийа щанийа хвэ хвәй кә, вәки әв хэбәред пәйманейә we к'ьтебеда ньвисар бьқәдинә. Т'эмамийа щьмэ'те жи пер'а қайл бу.

⁴Һынге п'адше э'мър ль хилқийайе сәрәкк'ахин, к'аһинед дәрә-ща дөда у дәргәһвана кър, кө ван һ'эму тыштәд бона Баә'л, Ашера^ф

* 23:2 К'ьтеба Пәймане у к'ьтеба Қануне йәк ьн.

у h'эму нэхшед э'змана чекьри жь П'арьстгәһа Ходан дәрхын. Әви әв тышт жь Оршәлиме дәр, нәвала Қьдронеда шәвътандын у к'озийа ван бьрә Бет'-Еле.[†] ⁵ У әв т'әре-ред кә п'адшед Щьһудайе к'ьфш кьрбун данә һьлдане, йед кә ль щийед п'утһ'эбандьнейә бажаред Щьһудайеда у дора Оршәлиме бона Баә'л, тә'ве, һиве, к'ома стәйрка у h'эму нэхшед э'зманар'а бьхур^ф дышәвътандын. ⁶ П'ут Ашера жь Хана Ходан дәрхьст, жь Оршәлиме дәр, бьрә нәвала Қьдроне у әв нәвала Қьдронеда шәвътанд, әв кьрә хвәли у хвәлийа ви р'әшандә сәр т'ьрбед мьрийед хәлре. ⁷ Оded к'онәйед хвәфьрошә Хана Ходанда һьлшандын, к'ижанада жьна бона п'утед Ашерайе т'әвнед тәжа данибун. ⁸ Йошийа h'эму к'аһин жь бажаред Щьһудайе аниә Оршәлиме у жь Гәвайе h'әта Бир-Шевайе щийед п'утһ'эбандьнейә кә к'аһина ль вьр бьхур дышәвътандын, h'әр'ьмандын. Әв щийед п'утһ'эбандьнейә дәргәһа жи веран кьрын, к'ижан кә ль бәр дәргәһе Йешуайе сәрверә бажер у ль алиие ч'әпейи дәргәһе бажер бун. ⁹ Ле бәле әв к'аһинед щийед п'утһ'эбандьне иди незики горигәһа^ф Ходанә Оршәлимеда нәдьбун, ле т'әне т'әви бьратийа хвә нане шкәва дьхварьн.

¹⁰ Йошийа нәвала Көр'е һиномда Т'опәт* h'әр'ьманд, wәки иди т'ө кәс көр'е хвә, йан қиза хвә бона Молох нәвежә агьр. ¹¹ Әв һәспед ль бәр шемика Хана Ходан жи р'акьрын, к'ижан кә п'адшед Щьһудайе тә'вер'а к'ьфш кьрбун. Әв һевангәһада незики ода Ньт'ан-Мәләхайе нәмер^ф бун, әрәбед тә'ве жи пе агьр шәвътандын. ¹² П'адше әв горигәһед сәр банийе ода Аһазә жорьн, к'ижан кә п'адшед Щьһудайе чекьрбун у әв горигәһед кә Мьнашә һәр дө h'әвшед Хана Ходанда чекьрбун һьлшандын, әв һурдәхвәши кьрын у хвәлийа ван р'етә нәвала Қьдроне.[†] ¹³ Йошийа п'адша әв щийед п'утһ'эбандьнейә пешбәри Оршәлимейә ль мьле р'астейи Ч'ийайе h'әраммийе*, к'ижан кә Сьлеман п'адше Израеле^ф бона Әшт'орәт'е^ф сайданийайи к'ьрет, бона К'ьмоше^ф мовабийайи к'ьрет у бона Милк'оме амонийайи^ф к'ьрет чекьрбун, h'әр'ьмандын.[†] ¹⁴ Әв h'әйкәл һурдәхвәши кьрын, даред Ашерайе бьр'ин у дәвса ван һәстуйед мәрийава т'әжи кьрын. ¹⁵ Өса жи әв горигәһа Бет'-Елейә щийе п'утһ'эбандьне, к'ижан кә Йеробоваме Ньбат чекьрбу у Израел пе дабу гөнәкьрьне^ф, әви әв горигәһа щийе п'утһ'эбандьнева һьлшанд, шәвътанд, әв һера

* **23:10** «Т'опәт'» жь Оршәлиме нә дур бу, дәра кә зар'ед хвә Молохр'а дькьрьнә қөрбан. Бьхуньн П'адшати I, 11:7; 16:3; 21:6; Ишайа 30:33; Йеремийа 7:31-32; 19:5-6.

* **23:13** Ньвиск'аре ве к'ьтебе ве дәре дәвса «Ч'ийайе^ф Зәйт'уне» «Ч'ийайе h'әраммийе» бьк'ар тинә, чьмки һена Сьлеманда^ф әв ч'ийа бь п'утед h'әйкәлед мьләтед башқәва h'әр'ьми бу.

23:4-6 П'адшати II, 21:3; Дирок II, 33:3. **23:12** П'адшати II, 21:5; Дирок II, 33:5.

23:13 П'адшати I, 11:7.

кърэ ахь-хали. Дара Ашерайе жи шэвътанд.¹⁶ Йошийа ль сэр мьле хвэва звьвр'и, эви ль вьр сэре ч'ийе мэхбэр дитьн, шанд хэстуйед ван мэхбэрада данэ анине, эв ль сэр горигэһе шэвътандьн у эв х'эр'ыманд, анэгори we готьна Хөдан, кө мэрвье¹ Хвэде he пешда бона ве йэке готьбу.¹⁷ Паше жи пьрси: «Ле эв чь х'эйкэле кэвври йэ кө эз дьбиньм?» Бьнэлийед бажер готьне: «Эва мэхбэре ви мэрвье Хвэде йэ, йе кө жь Щьһудайе хатьбу у бона ван тьште кө тө ль сэр ве горигэһа Бет'-Еле дьки готьбу».¹⁸ Ынге п'адше гот: «Дэст нэдьне бьһельн, бьра т'ө кэс хэстуйед ви жь щи нэх'эжинэ». Ынге хэстуйед ви у хэстуйед п'эхэмбэре кө жь Самэрийае хатьбу щиде һьштьн.¹⁹ Йошийа п'адша эв х'эму оцахед щийед п'ут'хэбандьнейэ бажаред Самэрийаеда һьлшандьн, к'ижан кө п'адшед Израеле эв чекьрбун у Хөдан қьлқьландьбун. Эв жи кьрнэ хут р'ожа йед Бет'-Еледа.²⁰ Эви х'эму т'эреқед щийед п'ут-х'эбандьнейэ ван дэра ль сэр горигэһа көштьн, ль сэр ван горигэһа хэстуйед мэрвья жи шэвътандьн у паше вэгэр'ийа Оршэлиме.

Йошийа

Щэжьна Дэрбазбуне дькэ (Дирок II, 35:1-19)

²¹ Йошийа т'эми ль т'эмамияа щьмэ'те кьр у гот: «Дэ ньһа р'абьн чава кө ве К'ьтеба Пэйманеда ньвисар э, өса жи Щэжьна^ф Дэрбазбу-

не Хөдан Хвэдеие хвэр'а бькьн».²² Чьмки Щэжьнэкэ Дэрбазбунейэ аһа жь р'ожед ван р'ебэрада, к'ижана кө р'ебэрийа Израеле кьрнэ, өса жи х'эму р'ожед ван п'адшед Израеле у п'адшед Щьһудайеда нэхатийэ кьрне.²³ Ле бэле х'иждэхсалияа п'адшатийа Йошийа п'адшада эв Щэжьна Дэрбазбунейэ Хөданр'а Оршэлимеда аһа хатэ дэрбазкьрне.

Гөһастьнед Йошийайэ майин

²⁴ Йошийа к'ока йед гази р'ө-һе мьрийа у р'э'мьлдар, п'утед малада у х'эйкэла ани у жь вэлате Щьһудайе у Оршэлиме хэр х'эрамияа кө дьхатэ дитьне да һьлдане, вэки хэбэред we к'ьтеба Қанунеда ньвисар бьқэдинэ, к'ижан кө һилқийае к'аһин Хана Хөданда дитьбу.²⁵ П'адшаки мина Йошийа нэ бэри ви хэбуяэ, нэ жи пэй вьир'а, кө бь т'эмамияа дьле хвэ, бь т'эмамияа щанияа хвэ у бь т'эмамияа қэвата хвэ, аһа ль гора т'эмамияа Қануна Муса ль Хөдан вэгэр'ийабэ.²⁶ Ле диса алава һерса Хөданэ мэзын данэһини, бона ван кьред Мьнашэйэ хьраб, р'уйе к'ижанада кө Эв ль Щьһудайе һерс к'этьбу.²⁷ Хөдан гот: «Эзе Щьһудайе жь бэр Хвэ бавежьм, чава Мьн Израел авит у дәсте Хвэ жь Оршэлиме бьк'ьшиньм, жь бажаре Хвэһи бьжарти, жь ве Хане, бона к'ижане Мьн готьбу: «Наве Мьне сэр we бэ».

23:15 П'адшати I, 12:33. **23:16** П'адшати I, 13:1-2. **23:17** П'адшати I, 13:30-32.

Мърна Йошйа
(Дирок II, 35:20-27)

²⁸ Бона ван кьред Йошйайә майин у һәр тыштед вийә кьри, К'ътеба Сәрхатийед П'адшед Щь-худайеда ньвисар ын. ²⁹ нена вида, п'адше Мьсьре Фьрәвһн Ньк'о һн-да ч'әме Фьрате чу пышта п'адше Ашуре^ф. һынге Йошйа һьмбәри ви р'абу, гава Ньк'о Йошйа дит кө те сәр ви, леххст Мегидойеда әв көшт. ³⁰ Хөламед ви щьһйазе ви пе әрәбе жь Мегидоие анинә Оршәлиме у әв мэхбәре вида дәфһн кьрын. Бьнәлийед вәлет Йәһоаһазе көр'е Йошйа һьлдан р'ун кьрын у әв дәвса баве ви п'адша к'ьфш кьрын.

Йәһоаһазе
п'адше Щьхудайе
(Дирок II, 36:1-4)

³¹ Йәһоаһаз бист у се сали бу гава бу п'адша у се мәһа Оршәлимеда п'адшати кьр. Дийа ви қиза Йеремийайе жь Ливнайе бу, наве we һ'амутал бу. ³² Әви ль бәр ч'ә'ве Хөдан хьраби кьр, вәкә һ'әму кьред кал-бавед хвә. ³³ Фьрәвһн Ньк'о әв ль Р'ивлайе вәлате һаматеда қәйд кьр, вәки Оршәлимеда п'адшатийе нәкә, сәрда жи сәд тәлант* зив у тәлантәк зер' кьрә хәрще вәлет. ³⁴ Фьрәвһн Ньк'о, Елйақиме көр'е Йошйа дәвса баве ви Йошйа п'адша к'ьфш кьр у наве ви гөһаст кьрә Йьһойақим.

Ле Йәһоаһазе бьрайе ви гьрт бьрә Мьсьре у әв ль вьр мьр.[†]

Йьһойақим
п'адше Щьһудайе
(Дирок II, 36:5-8)

³⁵ Йьһойақим зер' у зив дьда Фьрәвһн, ле әви борще п'әра кьрьбу сәр вәлет, анәгори ви һ'әсабе кө Фьрәвһн ә'мьр кьрьбу. Әви кьрьбу сәр щьмә'та вәлет, ль гора һәбука ван зер' у зив жь һәр йәки дьстанд, кө быда Фьрәвһн Ньк'о. ³⁶ Йьһойақим бист у пенщ сали бу гава бу п'адша у Оршәлимеда йанздәһ сала п'адшати кьр. Дийа ви қиза Пьдайайе жь Р'умаие бу, наве we Зьбуда бу.[†] ³⁷ Әви ль бәр ч'ә'ве Хөдан хьраби кьр, вәкә һ'әму кьред кал-бавед хвә.

24 ¹ нена Йьһойақимда Нәбухаднәссаре п'адше Бабилоне һ'ьцум кьр у се сала Йьһойақим кьрә бьн дәсте хвә. Ле паше әв һьмбәри ви р'абу.[†] ² һынге Хөдан к'омед щәрдед к'ьлданийа^ф, сурйанийа, мовабийа у амони-йа шандьнә ль сәр Йьһойақим. Әвана шандьнә сәр Щьһудайе, вәки әве веран кә, анәгори we готьна Хөданә пе заре хөламед Хвә п'ехәмбәра готьбу. ³ Әв йәк бь қьрара Хөдан р'аст һатә сәре Щьһудайе, вәки әве жь бәр Хвә бавежә, р'уйе гөнәйе Мьнашәда, вәкә ван һ'әму ә'мәлед хвә, ⁴ өса

* 23:33 «Тәлантәк» вәкә си у шәш килограмми бу.

23:34 Йеремийа 22:11-12. 23:36 Йеремийа 22:18-19; 26:1-6; 35:1-19.

24:1 Йеремийа 25:1-38; Данийел 1:1-2.

жи бона we хуна бесуцэ р'жи-
йайи, кӧ Оршэлим хуна бесуцва
дагьртьбу, лэма Хӧдан нэхвэст
бьбахшинэ.

⁵ Бона ван кьред Йьхойақимэ
майин у һэр тыштед вийэ кьри,
К'ьтеба Сэрһатийед П'адшед Щь-
һудайеда нъвисар ын. ⁶ Йьхойақим
чу гъһиштэ кал-бавед хвэ, дэвса
ви кӧр'е ви Йьхойак'ин бу п'ад-
ша. ⁷ Пэй ве йккер'а п'адше Мьсьре
иди т'ӧ цар жь вэлате хвэ дэр-
нэк'эт, чьмки п'адше Бабилоне
һ'эму мьлк'е п'адше Мьсьре зэфти
хвэ кьрбу, жь селафа Мьсьреда
гьрти һ'эта ч'эме Фьрате.

**Йьхойак'ин
п'адше Щьһудайе**
(Дирок II, 36:9-10)

⁸ Йьхойак'ин һ'иждэһ сали бу
гава бу п'адша у Оршэлимеда
се мӧһа п'адшати кьр. Дийа ви
қиза Елнат'ане жь Оршэлиме бу,
наве we Ньһушт'а бу. ⁹ Әви ль
бэр ч'э'ве Хӧдан хьраби кьр, вэкэ
һ'эму кьред баве хвэ. ¹⁰ We һынге
эскӧред Нӧбухаднӧссаре п'адше
Бабилоне, һ'ыцуми сэр Оршэли-
ме кьрын у дора бажер гьртън.
¹¹ Нӧбухаднӧссаре п'адше Бабилоне
гъһиштэ бажер, гава эскӧред
ви дора бажер гьртъбун. ¹² Һынге
Йьхойак'ине п'адше Щьһудайе
т'эви дийа хвэ, сэрверед хвэ,
мира у бӧрдэстийава хвэ данэ
дӧсте п'адше Бабилоне. П'адше
Бабилоне һ'эйтсалийа п'адша-

тийа хвэда әв гьрт.[†] ¹³ У чава
кӧ Хӧдан готьбу, Нӧбухаднӧссар
һ'эму хьзна Хана Хӧдан у хьзна
мала п'адше жь вьр бьр у әв һ'э-
му һацӧтед зер'инэ кӧ Сьлеман
п'адше Израеле бона П'арьстгӧһа
Хӧдан чекьрьбун, һурдӧхвӧши
кьрын. ¹⁴ Әви т'эмамия Оршӧ-
лиме, ава готи дӧһ һ'ӧзар мӧри
жь һ'эму мира у һ'эму меред әгит
сьргун кьрын, ӧса жи һ'эму нӧцар
у һ'ӧдад. Пештьри щьм'та вӧлет-
дайӧ бӧлӧнгаз, кӧсӧк нӧма. ¹⁵ Нӧ-
бухаднӧссар Йьхойак'ин сьргуни^ф
Бабилоне кьр, ӧса жи дийа п'ад-
ше, жьнед п'адше, бӧрдӧстийед
ви у гьрӧгьред вӧлетва, әвана
жь Оршӧлиме сьргуни Бабилоне
кьрын.[†] ¹⁶ П'адше Бабилоне һ'эму
меред әгит, ава готи һ'ӧфт һ'ӧзар
мӧри, һ'ӧзар нӧцар у һ'ӧдад, ӧса
жи һ'эму мӧрьвед шӧр'к'ар сьргун
бьрынӧ Бабилоне. ¹⁷ П'адше Баби-
лоне дӧвса Йьхойак'ин, апе ви
Маттанйа п'адша к'ьфш кьр у наве
ви гӧһаст кьрӧ Сидқийа.[†]

Сидқийа п'адше Щьһудайе
(Дирок II, 36:11-16;
Йеремийа 52:1-3)

¹⁸ Сидқийа бист у йӧк сали
бу гава бу п'адша у Оршӧлимеда
йӧнздӧһ сала п'адшати кьр. Дийа
ви қиза Йеремийае жь Ливнайе
бу, наве we һ'амутал бу.[†] ¹⁹ Әви ль
бэр ч'э'ве Хӧдан хьраби кьр, вэкэ
һ'эму кьред Йьхойақим. ²⁰ Сидқи-
йа һьмбӧри п'адше Бабилоне сӧри

24:12 Йеремийа 22:24-30; 24:1-10; 29:1-2. **24:15** һӧзӧкийел 17:12. **24:17** Йеремийа 37:1;
һӧзӧкийел 17:13. **24:18** Йеремийа 27:1-22; 28:1-17.

һьлда, чьмки һерса Хөдан өса ль Оршәлиме у Цьһудайе р'абьбу, һ'эта кө әвана жь һ'ьзура Хвә авитьн.[†]

Веранбуна Оршәлиме

(Дирок II, 36:17-21;

Йеремийа 39:1-10; 52:4-11)

25 ¹ Нәһәсалийа п'адшати-йа Сидқийада, дәһе мәһа дәһа, Нәбухаднәссар п'адше Бабилоне г'әмамия ордийа хвәва һатә сәр Оршәлиме, пешбәри we мәнзил да у дора we т'өлмед хвәлийе бьлнд кьрн.[†] ² һ'эта йанздәһсалийа п'адшати́йа Сидқийа бажари доргьрти бу. ³ Р'ожа нәһе мәһа чара хәлайи бажерда өса гьран бу, кө иди нане цьмә'та wәлет т'өнәбу. ⁴ һьнге диwаре бажер һатә дәрәвәкьрне, һ'әму шәр'к'аред Цьһудайе шәвда р'ийа дәре нава һәр дө диwаред һьнда бахче п'адшер'а р'әвин, чьмки к'ьлданийа дора бажер гьртьбун.[†] П'адша жи р'ийа бәрбь дәшта Ә'рабайер'а^ф чу. ⁵ Ордийед к'ьлданийа данә пәй п'адше у дәштед Әриһайеда хвә wir'а гиһандьн, г'әмамия ордийа wi жь сәр wi бәла-бәлайи бу. ⁶ һьнге п'адша гьртьн, әв һәвраз бьрнә Р'ивлайе щәм п'адше Бабилоне у диwана wi кьрн. ⁷ Көр'ед Сидқийа ль бәр ч'ә'ве wi сәржекьрн, пәйр'а ч'ә'ве Сидқийа дәрхьстьн, әв пезьнциред сьфьрин гьредан у бьрнә Бабилоне.[†]

һьлшандьна Хана Хөдан

(Йеремийа 52:12-30)

⁸ Ноздәһсалийа п'адшати́йа Нәбухаднәссаре п'адше Бабилонеда, р'ожа һ'әфте мәһа пенща Ньбузарадане хөламе п'адше Бабилонейи сәрwере пыштгьра к'әтә Оршәлиме. ⁹ Әwi Хана Хөдан, мала п'адше, һ'әму малед Оршәлимеда у һ'әму малед гьрәгьра шәwьтандьн.[†] ¹⁰ У һ'әму әскәред к'ьлданийайә т'әви сәрwере пыштгьра сура дора Оршәлиме һьлшандьн. ¹¹ Ньбузарадане сәрwере пыштгьра цьмә'та кө бажерда мабу у шәр'ванед кө р'әвибун дәрбази алийе п'адше Бабилоне бьбун, өса жи мьхөлқәта ль wьр майи сьргун кьрн. ¹² Ле сәрwере пыштгьра һьнәк к'әсибед wәлет щида һьштьн, кө тьрийа у ә'рдбещәркьрнева мьжул бьн.

¹³ К'ьлданийа стунед сьфьринә Хана Хөданда у гьлбьр, өса жи бә'ра^ф сьфьринә Хана Хөданда һурдәхwәши кьрн у сьфьред ван бьрнә Бабилоне,[†] ¹⁴ өса жи әв бәрош, мәр'ьк, мәқәс, һәск у һ'әму дәрданед сьфьринә кө бона қөльхкьрне дьданә хәбате,[†] ¹⁵ агьрданг у ләганед зер' у зивин жи сәрwере пыштгьра бьрн. ¹⁶ К'аша сьфьре ван һәр дө стуна, бә'р у гьлбьрава, кө Сьлеман бона Хана Хөдан чекьрьбун беш'әсаб бу. ¹⁷ Бьлндайа һәр стунәке һ'иждәһ зәнд бу, ль сәре һәр йәке к'офикә сьфьрин һәбу. Бьлндайа һәр

24:20 һәзәкийел 17:15. **25:1** Йеремийа 21:1-10; 34:1-5; һәзәкийел 24:2.

25:4 һәзәкийел 33:21. **25:7** һәзәкийел 12:13. **25:9** П'адшати I, 9:8.

25:13 П'адшати I, 7:15-26; Дирок II, 3:15-17; 4:2-5. **25:14** П'адшати I, 7:45; Дирок II, 4:16.

к'офийи се зэнд бу, дора һәр к'офийи, зынцира сьфьр хунанди у һ'ьнаред сьфьрин һабун. Хәмьла һәр дō стуна жи йәк бу.

¹⁸Ньбузарадане сәрwere пыштгьра, Сьрайае сәрәкк'аһин, Сефанийае к'аһине дәрәца дōда у се дәргәһван гьртън. ¹⁹Әви жь Оршәлиме запьдәки сәрwere шәрк'ара жи гьрт, öса жи пенц мәрвевед жь ширәтк'аред п'адше кō бажерда дитьбун у к'атьбе сәрwere ордийе, йе кō щьмә'та вәлет әскәрийер'а дьньвиси у жь щьмә'та вәлет жи шест мәри кō бажерда дитьбун, гьртън. ²⁰Ньбузарадане сәрwere пыштгьра әв гьртън бьрьнә Р'ивлайе щәм п'адше Бабилоне. ²¹П'адше Бабилоне ль т'опраха һамате Р'ивлайеда ль ван хьст әв кōштън. Щьһуди аһа жь вәлате хвә һатьнә сьргункьрьне.

**Гьдалйае
вәлийе Щьһудайе
(Йеремийа 40:7-9; 41:1-3)**

²²Ле ль сәр we щьмә'те, йа кō Нәбухаднәссаре п'адше Бабилоне әв ль вәлате Щьһудайеда һьштьбун, әви Гьдалйае кәр'е Аһ'ицаме Шапан вәли к'әфш кьр.[†] ²³Гава һ'әму сәрwere щьмә'та хвәва бһистън кō п'адше Бабилоне Гьдалйа вәли к'әфш кьрийә, һьнге Исмайиле кәр'е Ньт'анйаһу, Йуһәнәне кәр'е Қареа, Сьрайае кәр'е Т'анһумәт'е ньтопат'и, Йазанйаһуе кәр'е йе маһахати, әвана мәрвевед хвәва һатьнә Миспаһе

щәм Гьдалйа. ²⁴Гьдалйа дәсте ван у мәрвевед ванда сонд хвар у гот: «һун жь сәрwereд к'әлданийа нәтьрьсн, ви вәлатида бьминьн у хōламтийе п'адше Бабилонер'а бькьн у һуне хер-хвәшийеда бьн». ²⁵Ле мәһа һ'әфтада йәки жь зөр'әта п'адше, Исмайиле кәр'е Ньт'анйаһуе Елишама, дәһә мәрввава һат Гьдалйа хьстън әв кōштън, öса жи әв мәрвевед жь Щьһудайе у к'әлданийед т'әви вийә Миспаһеда.[†] ²⁶Пәй ве йәкер'а т'әмабийа щьмә'те ч'ук у мәзын, öса жи сәрwere р'абун чунә Мьсьре, чьмки әв жь к'әлданийа дьтьрьсийан.[†]

**Йьһойак'ин
жь кәле дәрдьхьн
(Йеремийа 52:31-34)**

²⁷Сиух'әфтсалия сьргунчуйина Йьһойак'ине п'адше Щьһудайеда, бист у һ'әфте мәһа донздәһа Әвил-Мьродак'е п'адше Бабилоне сала п'адшатиya хвәда, Йьһойак'ине п'адше Щьһудайе жь кәле дәрхьст, сәре ви бьльнд кьр. ²⁸У заре ширьн т'әви ви хәбәр да, к'өрсийа ви жь к'өрсийа йед т'әви п'адшейә Бабилонеда жортър дани. ²⁹Йьһойак'ин к'ьнщед хвәйә кәледа гōһастън у т'әмабийа р'ожед ә'мьре хвәда т'әви п'адше нан дьхвар. ³⁰Хәрщәльхе т'әмабийа жийина Йьһойак'ин йа һәр т'ьм бу, әв жь алије п'адшеда һәр р'ож т'әмабийа ә'мьре вида жер'а дьһатә дайине.

Дирока Ә'wльн

Пешготын

К'ътебед Дирока п'айе-п'ър'е қәwьмандьнед к'ътебед П'адшатийада дьwәк'ълиньн, ле һнәки тьһәрәки майин. Бәлки әвана һәма әwi мәрви нъвисинә, к'ижани кә к'ътеба Әзра у Нәһәмийа һазьр кьрнә.

К'ътеба Дирока Ә'wльнда, жь сәре 1-е һ'эта 9-а р'ьк'ънийатед истраелийа^ф һатьнә нъвисаре, өса жи дәрһәқа wә'де пәй вәгәр'андьна ванә жь сьргунийа^ф Бабилоне^ф (һ'эта сәдсалийа пенща бәри буйина Иса). Нава ван р'ьк'ънийатада гәләки бә'са қәбила Щьһуда, Бьнйамин у Леви те кьрне.

Жь сәре 10-а һ'эта 21-е һнәк тьштед мэзынә п'адшатийа Даwьдда^ф қәwьми дьднә к'ьфше, жь мьрна Шаwуле пеше wида дәстпекьри. Даwьд п'адша к'ътеба ә'wльнда мерхасе һәри зор ә. Әwi Оршәлим^ф кьрә бажаре пироз^ф, к'ижанида истраелийа пасьне Хwәде дьдан. Әва к'ътеба қәт шаши у кемасийед Даwьд надә к'ьфше, чаwа кә к'ътебед П'адшатийа дьднә к'ьфше.

Жь сәре 22-а һ'эта 29-а дьднә к'ьфше кә Даwьд чаwа к'әре чекьрна П'арьстгәһе^ф дькә, ле бәле дәрб гәләки дьчә ль сәр леви^ф у к'әһина^ф, бәлки нъвиск'ар һәма хут йәк жь ван буйә. Р'аст ә П'арьстгәһа Оршәлиме Сьлеман^ф чекьр, ле нъвиск'ар мак дькә кә к'арсазе авайичекьрне Даwьд хwәха буйә.

Жь Адәм^ф һ'эта Ибраһим^ф

(Дәстпәбун 5:1-32; 10:1-32;
11:10-32)

1 ¹ Адәм^ф, Сет', Әнош, ² Qенан, Маһалалел, Йаред, ³ һәнох, Мәтушәла, Ламәх, ⁴ Нөһ, Сам, һам, Йәфәт. ⁵ Көр'ед Йәфәт: Гомәр, Магог, Мәдай, Йаван, Тувал, Мәшәх у Тирас бун. ⁶ Көр'ед Гомәр: Ашк'әназ, Дипат', Тогармаһ бун. ⁷ Көр'ед Йаван: Елишаһ, Т'аршиш,

қөбрьси у р'одани бун. ⁸ Көр'ед һам: К'уш, Мьсьр, Пут у Кәнан^ф бун. ⁹ Көр'ед К'уш: Сьва, һ'аwила, Сабт'а, Р'амаһ у Сабт'ьха бун. Көр'ед Р'амаһ жи Шьба у Дедан бун. ¹⁰ К'ушр'а өса жи Нәмруд бу. Нәмруд ль сәр р'уйе ә'рде п'әләwане* ә'wльн бу. ¹¹ Жь Мьсьр жи пешда һатьн луди, ә'нами, льһаби, нафт'уһи, ¹² патруси^ф, к'ап'т'ори у к'аслуһи (жь к'аслуһийа

* 1:10 Аwа готи «Зор, сәрхwә».

жи фьльстини^ф пешда хатън).
¹³ Кэнанр'а нъхөрийе ви Сайда
бу, паше һ'ит^ф, ¹⁴ оса жи йэбуси,
эмори^ф, гиргаши, ¹⁵ һ'иwi, эрқи,
сини, ¹⁶ арвади, сьмари у һамати.
¹⁷ Көр'ед Сам: Елам, Ашур, Ар-
пэхшад, Луд у Арам бун. Көр'ед
Арам*: Ус, һ'ул, Гэт'эр у Мэшэх
бун. ¹⁸ Арпэхшадр'а Шэлаһ бу,
Шэлаһр'а жи Эбэр бу. ¹⁹ Эбэрр'а
дө көр' бун. Наве йэки Пелег*
бу (чьмки р'ожед вида э'рд һа-
тэ п'арэвэкьрьне). Наве бьрайе
ви жи Йоqтан бу. ²⁰ Йоqтанр'а
Алмодад, Шэлэф, һ'эсэрмауэт',
Йараһ', ²¹ һадорам, Узал, Диqlа,
²² Эйбал, Абимаел, Шьба, ²³ Офир,
Һ'авила у Йовав бун. Эв һ'эму
көр'ед Йоqтан бун. ²⁴ Сам, Арпэх-
шад, Шэлаһ, ²⁵ Эбэр, Пелег, Р'ево,
²⁶ Сэрух, Нәһор, Тераһ, ²⁷ Абрам,
ава готи Ибраһим^ф.

Зөр'эта Исмайил
(Дэстпелун 25:12-16)

²⁸ Көр'ед Ибраһим: Ишаq у Ис-
майил бун. ²⁹ Эв ын ньсьлед ван:
Нъхөрийе Исмайил Небайот бу,
пэй wir'а Qедар, Адбел, Мибсам,
³⁰ Мишма, Дума, Масса, Хадад,
Тема, ³¹ Йэтур, Нафиш у Qедьма.
Эв бун көр'ед Исмайил. ³² Көр'ед
Qьгура жьнэщарийа Ибраһим:
Зимран, Йоqшан, Мэдан, Мид-
йан^ф, Ишбаq у Шуах бун. Көр'ед
Йоqшан: Шьба у Дедан бун. ³³ Кө-
р'ед Мидйан: Эйфа, Эфэр, һэнох,
Абида у Елдаһа бун. Эвана һ'эму
жь Qьтурайе бун.

* 1:17 Дэрһэqа Көр'ед Арамда бьхуньн Дэстпелун 10:23.

* 1:19 Бь избрани дэнге наве «Пелег» мина хэбэра «Шьһебун» йан «П'арэвэбун» э.

Зөр'эта Эсау

(Дэстпелун 36:1-19)

³⁴ Ибраһимр'а Ишаq бу. Кө-
р'ед Ишаq: Эсау у Израел^ф бун.
³⁵ Көр'ед Эсау: Елифаз, Р'ьһуел,
Йәһуш, Йалам у Qорах бун. ³⁶ Кө-
р'ед Елифаз: Теман, Омар, Сэпи,
Гэт'ам, Qьназ бун у жь Т'имнайе
жи Амалек бу. ³⁷ Көр'ед Р'ьһуел:
Наһ'ат, Зэраһ, Шамма у Мисаһ
бун.

Бьнэлийед
вэлате Эдомейэ^ф бэре
(Дэстпелун 36:20-28)

³⁸ Көр'ед Сеһир: Лотан, Шовал,
Сивон, Э'на, Дишон, Эсэр у Дишан
бун. ³⁹ Көр'ед Лотан: һ'ори^ф у хо-
мам бун у хушка Лотан Т'имна бу.
⁴⁰ Көр'ед Шовал: Э'лийан, Манаһ'ат',
Эйбал, Шьпи у Онам бун. Көр'ед
Сивон: Аяа у Э'на бун. ⁴¹ Көр'е
Э'на: Дишон бу. Көр'ед Дишон
Һ'амран, Эшбан, Ит'ран у К'ьран
бун. ⁴² Көр'ед Эсэр: Билһан, Заһа-
ван у Йаһакан бун. Көр'ед Дишан:
Ус у Аран бун.

П'адшайе вэлате Эдоме
(Дэстпелун 36:31-43)

⁴³ Эв ын эв п'адшайед кө вэла-
те Эдомеда, бэри п'адшайе исра-
елийайи э'вльн, п'адшати кьрьнэ.
Бэлайе көр'е Бэур, наве п'айт'эхте
ви Динһава бу. ⁴⁴ Бэла дьмьрэ,
дэwsа ви Йоваве көр'е Зэраһе жь
Бозрайе п'адшатийе дькэ. ⁴⁵ Йовав
дьмьрэ, дэwsа ви һ'ушаме жь вэ-
лате теманийа п'адшатийе дькэ.

⁴⁶h'ушам дьмърэ, дэwsа wi һада-де көр'е Бэдад п'адшатийе дькэ, йе кө ль т'опраха Мовабеда^ф қыр'а мидйанийа ани. Наве п'айт'эхте wi Ә'wит' бу. ⁴⁷һадад дьмърэ, дэwsа wi Самлаие жь Масреқайе п'адшатийе дькэ. ⁴⁸Самла дьмърэ, дэwsа wi Шаwуле жь Р'әһ'обот'а һьнда ч'эме Фьрате п'адшатийе дькэ. ⁴⁹Шаwул дьмърэ, дэwsа wi Баә'л-һәнәне көр'е Әк'бор п'адшатийе дькэ. ⁵⁰Баә'л-һәнән дьмърэ, дэwsа wi һадад п'адшатийе дькэ. Наве п'айт'эхте wi Паһу бу. Наве к'өлфәта wi Мьһетабел бу, әwa қиза Матреде бу, нәвийа Ме-За-һаве бу. ⁵¹һадад дьмърэ.

Әвана бунә баве бәрәкед Әдо-ме: Баве бәрәка хwә Т'имна бу, баве бәрәка хwә Ә'лwаһ, баве бәрәка хwә Йәг'ет, ⁵²баве бәрәка хwә Оһоливама, баве бәрәка хwә Елаһ, баве бәрәка хwә Пинон, ⁵³баве бәрәка хwә Qьназ, баве бәрәка хwә Теман, баве бәрәка хwә Мибсар, ⁵⁴баве бәрәка хwә Магдийел, баве бәрәка хwә Ирам. Әв бун бавед бәрәкед Әдоме.

Зөр'әта Исраел
(Дәсттебун 35:22-26)

2 ¹Көр'ед Исраел: Р'убен, Шьм-һ'ун, Леви, Щьһуда, Исахар, Зәбулон, ² Дан, Усьв, Бьнейамин, Нәфтәли, Гад у Ашер бун.

Зөр'әта Щьһуда^ф

³Көр'ед Щьһуда: Әр, Онан у Шелаһ бун. Әв һәр се көр' жь жь-

на wi Бат'-Шуа кәнани бьбун. Ньхөрийе wi Әр бәр ч'э'ве Хөдан^ф йәки хьраб бу, Хөдан жи лехьст әw көшт.

⁴Бука Щьһуда Т'амаре Перес у Зәраһ wир'а анин. Гьшк сәр һәв пенц көр'ед wi бун.

⁵Көр'ед Перес: һәсрун у һамул бун. ⁶Көр'ед Зәраһ: Зимри, Ет'ан, һеман, К'алк'ол у Дара, гьшк сәр һәв пенц бун. ⁷Көр'е К'арми: Әк'ар кө һьндава әwe п'ара кө Хөданр'а гәрәке бьһата дайине, беамьни кьр у Исраел кьрә һ'аләки гьран.[†] ⁸Көр'е Ет'ан: Ә'зарйа бу.

Р'ьк'ьнйата^ф Даwьд^ф

⁹Көр'ед һәсрун кө wир'а бун: Йьраһмьйел, Р'ам, К'аләб бун. ¹⁰Р'амр'а Аминадав бу у Аминадавр'а Нәһшоне мире қәбила^ф Щьһуда бу. ¹¹Нәһшонр'а Салма бу, Салмар'а Bowаз бу. ¹²Bowазр'а Овед бу, Оведр'а Йеша бу. ¹³Йешар'а ньхөрийе wi Елйаб, йе дөда Абинадаб, йе сьсийа Шимә, ¹⁴йе чара Ньт'анел, йе пенца Р'адай, ¹⁵йе шәша Осәм, йе һ'әфта Даwьд^ф бун. ¹⁶Хушкед wан Сьруйа у Абигайил бун. Көр'ед Сьруйа: Абишай, Йоаб у Әсаһел, әв һәр се бун. ¹⁷Абигайилер'а Ә'маса бу, баве Ә'маса Йәт'әре исмайили бу.

Зөр'әта һәсрун

¹⁸К'аләбе көр'е һәсрунр'а жь жьна wi, Ә'зубайе қиза wi Йьриһот' бу у әв ьн көр'ед we: Йешәр, Шобаб у Ардон. ¹⁹Гава Әзуба

^{2:7} Йешу 7:1-26.

дъмьрә, К'алеб Әфрат'е дьстинә кө
вир'а һур тинә. ²⁰Һурр'а Ури бу у
Урир'а Бьсалел бу.

²¹Пәйр'а һәсрун кө шест сали
бу, әви сәре хвә қиза Махире
баве Гиләдр'а^ф дани, әве жер'а
Сьгуб ани. ²²Сьгубр'а Йаир бу, кө
бист у се бажаред ви әрде Гилә'-
деда һәбун. ²³Ле Гьшур у Арам,
Варгәһед Йаире т'әви йед Қьна-
те у ци-варед ванва, ава готи
шест бажар һьлдан. Әвана һ'әму
зөр'әта Махире баве Гиләд бун.
²⁴Пәй мьрна һәсрунр'а, К'алеб-
Әфрат'айеда Әбйя жьна һәсрун
вир'а Ашһуре баве Т'ьқойа тинә.

Зөр'әта Йьрахмьйел

²⁵Көр'ед Йьрахмьйеле нхө-
рийе һәсрун: Р'аме нхөрийе ви,
Буна, Орән, Осәм у Аһ'ийа бун.
²⁶Жьнәкә Йьрахмьйелә дьн жи
һәбу, наве we Ә'тара бу, әва бу
дийа Онам. ²⁷Көр'ед Р'аме нхө-
рийе Йьрахмьйел: Маһас, Йамин
у Ак'әр бун. ²⁸Көр'ед Онам: Ша-
май у Йада бун. Көр'ед Шамай:
Надаб у Абишур бун. ²⁹Наве жьна
Абишур, Абиһайил бу. Әве вир'а
Ахбан у Молид анин. ³⁰Көр'ед На-
даб: Сәләд у Апайим бун. Сәләд
безөр'әт дъмьрә. ³¹Көр'е Апайим:
Йиши бу. Көр'е Йиши: Шешан бу.
Көр'е Шешан: Ахлай бу. ³²Көр'ед
Йадайе бьрайе Шамай: Йәт'әр у
Йонат'ан бун. Йәт'әр безөр'әт дь-
мьрә. ³³Көр'ед Йонат'ан: Пәләт'
у Заза бун. Әв ын зөр'әта Йьрах-
мьйел. ³⁴Шешан бе көр' бу, т'әне
қизед ви һәбун. Ле хөламәки
Шешани мьсьри һәбу, наве ви

Йарһ'а. ³⁵һьнге Шешан қиза хвә
да хөламе хвә Йарһ'а у әве ви-
р'а Ә'тай ани. ³⁶Ә'тайр'а Нат'ан
бу у Нат'анр'а Забад бу. ³⁷Забад-
р'а Әплал бу у Әплалр'а Овед
бу. ³⁸Оведр'а Йеһу бу у Йеһур'а
Ә'зарйа бу. ³⁹Ә'зарйар'а һ'әләс
бу, һ'әләср'а Еласа бу. ⁴⁰Еласар'а
Сисмай бу, Сисмайр'а Шалум бу.
⁴¹Шалумр'а Йьқамйа бу, Йьқам-
йар'а Елишама бу.

Зөр'әта К'алебә майин

⁴²Көр'е К'алеб бьрайе Йьрах-
мьйел: Мешайе нхөри бу, кө баве
Зиф бу. Көр'е Мареша жи һеброн
бу. ⁴³Көр'ед һеброн: Қорах, Т'а-
пуаһ', Р'әқәм у Шәма бун. ⁴⁴Шә-
мар'а Р'аһаме баве Йорқоһам бу
у Р'әқәмр'а Шамай бу. ⁴⁵Көр'е Ша-
май: Майон бу, кө бу баве Бет'-Сур.
⁴⁶Әйфайа жьнәщарйа К'алеб һ'а-
ран, Моса у Газез анин. һ'аранр'а
Газез бу. ⁴⁷Көр'ед Йаһьдай: Р'әгем,
Йотам, Гишан, Пәләт, Әйфа у Ша-
һап бун. ⁴⁸Маһаха жьнәщарйа
К'алеб, Шәбәр у Т'ирһана анин.
⁴⁹Оса жи Шаһапе баве Мадмана
ани, Шьвайе баве Мак'бена у ба-
ве Гибә ани. Қиза К'алеб Әхса бу.
⁵⁰Әв бун зөр'әта К'алеб.

Көр'ед һуре нхөрийе Әфрат':
Шовале баве Қирйат-Йьһариме,
⁵¹Салмайе баве Бет'ләһ'ме у һаре-
пе баве Бет'-Гадере бун. ⁵²Шовале
баве Қирйат-Йьһариме, зөр'әта
ви диса һәбу: һароәһ, ниве мь-
нуһот'ийа, ⁵³бәрәкед Қирйат-Йь-
һарима: Йит'ри, пуг'и, шумат'и у
мишраһи бун. Жь ван жи сорат'и
у әшт'аоли пешда һатьн. ⁵⁴Зөр'әта

Салма: Бет'лэх'м, ньтопат'и, Ә'т'рот-Бет'-Йоаб у ниве манаһ'т'ийа*, сори ⁵⁵ у бэрэкед к'атьбед кө Йабесда дьман: Т'ирэт'и, шимэт'и у сук'ат'и. Эв ын қенийед кө жь һ'амат'е баве р'ек'абийа пешда натън.

Зөр'эта Дауьд

(Самуел II, 3:2-5; 5:13-16;

Дирок I, 14:3-7)

З ¹Эв ын көр'ед Дауьдә кө һебронеда жер'а бун: Ньхөрийе ви Амнон, жь Аһ'инама йизрәһели. Йе дөда Данийел* жь Абигайила кармели. ²Йе сьсийа Абшаломе көр'е Маһаха қиза Т'алмайе п'адше Гьшуре. Йе чара Адонийае көр'е һ'агит'е. ³Йе пенца Шьпайае көр'е Абитале. Йе шәша Йит'рһаһе жь Әгла жьна ви. ⁴Эв һәр шәш һебронеда wir'а бун. We дәре Дауьд һ'әфт сал у шәш мәһа п'адшати кър, Оршәлимеда^ф жи си у се сали п'адшати кър.[†] ⁵Оршәлимеда жи әв ын зар'ед кө wir'а бун: Шимә*, Шобаб, Нат'ан у Сьлеман^ф, әв һәр чар жи жь Бат'-Шуа қиза Ә'мийел бун. ⁶Оса жи Йибар, Елишама, Елипәләт, ⁷Ногәһ, Нәфәг, Йафиа, ⁸Елишама, Елйада у Елипәләт бун, гьшк сәр һәв нәһә бун. ⁹Эв бун көр'ед Дауьд, пештърй көр'ед жьнәцарийе у хушка ван Т'амаре.

Зөр'эта Сьлеман^ф п'адша

¹⁰Сьлеман^ф баве Р'әһобовам бу, Р'әһобовам баве Әбийа бу, Әбийа баве Аса бу, Аса баве Йеһошәфат бу, ¹¹Йеһошәфат баве Йорам бу, Йорам баве Ахазийа бу, Ахазийа баве Йоаш бу, ¹²Йоаш баве Амасйа бу, Амасйа баве Ә'зарйа бу, Ә'зарйа баве Йотам бу, ¹³Йотам баве Аһаз бу, Аһаз баве һьзқийа бу, һьзқийа баве Мьнашә бу, ¹⁴Мьнашә баве Ә'мон бу, Ә'мон баве Йошийа бу. ¹⁵Көр'ед Йошийа: Йуһәнәне ньхөрийе ви, йе дөда Йьһойақим, йе сьсийа Сидқийа, йе чара Шалум. ¹⁶Зөр'эта Йьһойақим: Йьһойақим баве Йәхонийа бу, Йәхонийа баве Сидқийа бу.

Зөр'эта Йәхонийа

¹⁷Көр'ед Йәхонийае һесир чуйи, Шалтийеле көр'е ви, ¹⁸Малк'ирам, Пьдайа, Шәнасар, Йьқамйа, һошама у Ньдабйа бун. ¹⁹Көр'ед Пьдайа: Зәрубабәл у Шими бун. Көр'ед Зәрубабәл: Мьшулам у һананийа бун у хушка ван Шьломита бу. ²⁰Диса пенце дьн һәбун: һ'ашуба, Оһәл, Бәрәхийа, һ'асадйа у Йушаб-һ'әсәд. ²¹Көр'ед һананийа: Пьлатйа у Йәшайа бун. Р'ьпайае көр'е Йәшайа, Арнәне көр'е ви, Обадийае көр'е ви, Шьк'анийае көр'е ви. ²²Көр'е Шьк'анйа: Шьмайа бу. Көр'ед Шьмайа: һ'атуш,

* **2:54** Бь фькьра чәнд зана навәки «манаһ'т'ийайи» дьн жи «мьнуһот'ийа» йә, кө р'еза 52-да ньвисар ә.

* **3:1** Самуел II, 3:3-да «К'илав» ньвисар ә.

* **3:5** Самуел II, 5:14 у Дирок I, 14:4-да ньвисар ә: «Шамуа».

3:4 Самуел II, 5:4-5; П'адшати I, 2:11; Дирок I, 29:27.

Игал, Бариаһ, Ньһарйа, Шафат гышк сэр һэв шэш бун. ²³Көр'ед Ньһарйа: Елйонай, һьзрийа у Э'зрикам гышк сэр һэв сьсе бун. ²⁴Көр'ед Елйонай: һодавайаһу, Елйашиб, Пьлайа, Эхуб, Йуһәнән, Дьлайа у Э'нани гышк сэр һэв һ'эфт бун.

Зөр'эта Щьһуда

4 ¹Көр'ед Щьһуда: Перес, һэсрун, К'арми, һур у Шовал. ²Р'ыйайае көр'е Шовалр'а Йаһат' бу, Йаһат'р'а Ахумай у Лаһад бун. Эв бун бэрәкед сораг'ийа. ³Эв ын көр'ед Э'там: Йизрәһел, Йишма у Йидбаш. Наве хушка ван һаслэлпони бу. ⁴Пьнуелр'а Гьдор бу у Э'зэрр'а жи һуша бу. Эвана зөр'эта һур бун, һур ньхөрийе Эфрат' бу у баве Бет'ләһ'ме. ⁵Дө жьнед Ашһуре баве Т'ьқойа һабун: һ'әла у Наһара. ⁶Наһарайе мир'а Ахуззам, һ'эфэр, Темьни у Наһашт'ари анин. Эв бун көр'ед Наһара. ⁷Көр'ед һ'әла: Сэрәт' Исһар у Эт'нан бун. ⁸Коср'а Э'нуб у һасобеба анин, өса жи бэрәкед Аһараһеле көр'е һарум жь ви пешда һатьн. ⁹Йабес жь бьратийа хвэ зедәтър хвэйқәдър бу. Дийа ви наве ви дани Йабес, чьмки гот: «Мьн пе еше әв ани». ¹⁰Йабес гази Хвәдейе^ф Исраеле кър у гот: «Хвәзи Тә бь дөайе Хвә дөа ль мьн бькьра, Тә синоред мьн бәрфьрә кьра, дәсте Тә мьнр'а буйа у жь хьрабийе хьлаз кьра, кө әз хвәда нәшәвьгийама». Хвәде жи хвәстьна ви ани сери.

¹¹К'ьлубе бьрайе Шухар'а Мьһир бу, кө бу баве Эшт'он. ¹²Эшт'онр'а Бет'Р'апа, П'асейаһ у Т'ьһинайе баве Ир-Наһаш бун. Эв бун мәрвьед Р'ек'айе.

¹³Көр'ед Қьназ: От'ниел у Сьрайа бун. Көр'ед От'ниел һ'ат'ат' у Мьһонот'ай бун. ¹⁴Мьһонот'айр'а Офра бу у Сьрайар'а Йоабе баве бьнәлийед Ге-һарашиме* бу, эвана һ'әму жи һостә бунә. ¹⁵Көр'ед К'алебе Йьфунәһи: Иру, Елаһ у Наһам бун. Көр'е Елаһ: Қьназ бу. ¹⁶Көр'ед Йьһаләләл: Зиф, Зипа, Т'ирьйа у Асарел бун. ¹⁷Көр'ед Э'зра: Йәт'әр, Мәрәд, Эфәр у Йалон бун. Бит'йа жьна Мәрәд мир'а Мәрйәм, Шамай у Йишбаһе баве Эшт'ьмо анин. ¹⁸Жьна вийә щьһуди жи Йареде баве Гьдор, һ'әбәре баве Соһоһ у Йьқут'ийеле баве Заноаһ' анин. Эв бун көр'ед Бит'йа қиза Фьрәвьнә^ф кө Мәрәд стандьбу.

¹⁹Көр'ед жьна һодийа хушка Наһ'ам: Баве Қьһилайе гармийи у Эшт'ьмоје маһахатийи. ²⁰Көр'ед Шимон: Амнон, Р'ина, Бән-һанан у Т'илон бун. Көр'ед Йиши: Зоһет' у Бән-Зоһет' бун.

²¹Көр'ед Шелаһе Щьһуда: Әре баве Лек'а, Ладайе баве Мареша у бэрәкед к'ьтан-һунандийайә Бет'-Ашбеада, ²²өса жи Йоқим у мәрвьед К'озебайе, Йоаш у Сарап, к'ижана сәрвери сәр Мовабе у Йашуби-Лаһеме дькьрьн. (Ле әв йәк тыштәки бьһөри йә*.) ²³Эвана ахинкәр бун, кө Ньтаһим у

* 4:14 «Ге-һарашим» бь избрани те фә'мкьрьне: «Дәшта һоста».

* 4:22 Аһа жи те фә'мкьрьне кө сәрәщәма бьһөри йә.

Гьдерайеда дьман. Эв ль we дэре дьман бона п'адше дьхэбьгин.

Зөр'эта Шьмһ'ун

²⁴ Көр'ед Шьмһ'ун: Ньмуейл, Йамин, Йариб Зэраһ, Шауул бун.

²⁵ Шауул баве Шалум бу, Шалум баве Мибсам бу, Мибсам жи баве Мишма бу. ²⁶ Мишма баве һ'амуел бу, һ'амуел баве Зак'ур бу, Зак'ур жи баве Шими бу.

²⁷ Шанздэһ көр' у шэш қизед Шими һэбун, ле зар'ед бьрайед ви гэлэк т'онэбун, һ'эму бэрэкед ван вэкэ цьмэ'та Щьһуда зедэ нэбуйэ. ²⁸ Эвана Бир-Шевайе, Моладайе, һ'асар-Шуһале, ²⁹ Билһайе, Э'сэме, Т'оладе, ³⁰ Бэг'уеле, һ'ормае, Сидлаге, ³¹ Бет'-Марк'авот'е, һ'асар-Сусиме, Бет'-Бирийе у Шаһарайимеда дьман. Эв бун бажаред ван һ'эта п'адшатийа Дауьд. ³² У гондед ван жи эв бун: Э'там, Э'йин, Р'имон, Т'ок'эн у Э'шан, гьшк сэр һэв пенц бынгэһ бун. ³³ Н'эму гондед ванэ дора ве бынгэһе һ'эта Баэ'ле йед ван бун. Эв бун варгэһ у р'эқэма сьлсьлэтед ван.

³⁴ Мьшобаб, Йамлек', Йоша-йе көр'е Амасйа, ³⁵ Йоел, Йеһуйе көр'е Йошибйае көр'е Сьрайае көр'е Асийел, ³⁶ Елйонай, Йаһакоба, Йьшоһайа, Эсайа, Э'дийел, Йьсиммел, Бьнайа, ³⁷ Зизае Шипи, Шипийе Алон, Алоне Йьда-йа, Йьдайае Шимри, Шимрийе Шьмайа. ³⁸ Эв навед готи миред бэрэкед хвэ бун.

Малбэтед ван гэлэки ль һэв зедэ бун. ³⁹ Бона ч'ера кэрийед пээед хвэ, эвана һ'эта бэр Гьдоре алийе р'оһьлата дэште чун. ⁴⁰ Вана ль вьр мергед ч'ерейэ қэнц дитьн, эв э'рдэки бэрфьрэ, э'дъл у бехоф бу, чьмки бэри ван һамийи ль вьр мабун. ⁴¹ Эв кэсед жорэ навньвисар, һена һьзқийа п'адше Щьһудаеда чунэ вьр. Вана зомед мьһунийед бьнэлийед вьр хьстьн, щарэкер'а қьр'а ван анин, дийари^ф Хөдан кьрын, һ'эта иро. Эвана щийе ванда ман, чьмки ль вьр бона кэре пэзе ван ч'ерэ һэбу. ⁴² Жь вана п'арэкэ шьмһ'унийа пенсьд мэри чунэ ч'ийа-банийед Сехире, сэрверед ван көр'ед Йиши бун: Пьлатйа, Ньһарйа, Р'ьпайа у Узиел. ⁴³ Эвана чь жь амалекийед^ф р'эви мабун көштьн у һ'эта иро жи ль вьр дьминьн.

Зөр'эта Р'убен

5 ¹ Көр'ед Р'убене ньхөрийе Исраел.

Р'убен йе ньхөри бу, ле чьмки эви ньвина баве хвэ һ'эр'манд, эв нава р'эқэма сьлсьлэтеда чава ньхөри нэһатэ һ'есабе. һьнге ньхөритийа ви көр'ед Усьве^ф Исраел'ра к'эт,[†] ² чьмки Щьһуда нава бьратийа хвэда кө йе һэри зор бу у жь ви р'ебэр пешда һат, һьнге һэде ньхөртийе Усьвр'а к'эт.[†] ³ Көр'ед Р'убене ньхөрийе Исраел: һанох, Паллу, һэсрун у К'арми. ⁴ Зөр'эта Йоел: Йоел баве Шьмайа бу, Шьмайа баве Гог бу, Гог баве

4:28-33 Йешу 19:2-8. 5:1 Дэстпелун 35:22; 49:3-4. 5:2 Дэстпелун 49:8-10.

Шими бу, ⁵ Шими баве Миха бу, Миха баве Р'ыйайа бу, Р'ыйайа баве Баэл бу, ⁶ Баэл жи баве Бера бу, эве кӧ Т'иглат'-Пилэсәре п'адше Ашуре^ф сьргун кьрьбу. Бера бу сәрwere р'убенийа.[†] ⁷ Братийа ви р'ьк'ьнийат у бэрәкед хwэва хатьнэ навньвисаре, Йьһиел жи сәрwere ван бу, пәйр'а Зэкәрийа ⁸ у Бәлайе Ә'зәзе Шәмайе кӧр'е Йоел, эва* жь Ә'роhere һ'эта Нәбо у Баэл-Мьһонедә дьма. ⁹ Әw алиье р'оһьлатева ви алиье ч'әме Фьрате гьрти, һ'эта дәве бәр'ийе щи-вар бу, чьмки һ'әйwanед ван wәлате Гилә'деда зедә бьбун.

¹⁰ Р'ожед Шауулда вана т'әви һащәрийа шәр' кьр. һащәри к'ә-тьнэ дәсте ван у әw т'әмамийа алиье р'оһьлата Гилә'деда конед ванда ман.

Зӧр'әта Гад

¹¹ Гади пешбәри ван әрде Башанеда^ф щи-вар бун, һ'эта Салк'айе. ¹² Башанеда Йоел мәзьне ван бу, йе дӧда Шапам бу, пәй ванр'а жи Йанай у Шафат бун. ¹³ Братийа ван анәгори малбәтед ван: Мьхайил, Мьшулам, Шева, Йорай, Йак'ан, Зиһа у Әбәр бун, гьшк сәр һәв һ'әфт бун. ¹⁴ Әв бу жь р'ьк'ьнийата Абихайиле һури, һурийе Йароһ, Йароһе Гилә'д, Гилә'де Мьхайил, Мьхайиле Йьшишай, Йьшишайе Йаһ'до, Йаһ'дойе Буз. ¹⁵ Ахийе Ә'бдийеле Гуни бу сәрwere малбәтед ван. ¹⁶ Гади

Гилә'деда, Башане у гӧнд-бәжаред weда, һ'әму мерг-чиманед Шаронедә һ'эта синоред ван дьма. ¹⁷ Р'ожед Йотам п'адше Щьһудайе у Йеробовам п'адше Исраеледа әв һ'әму р'әқәма р'ьк'ьнийатада һатә ньвисаре.

Ч'әкванед қәбилед алиье р'оһьлате

¹⁸ Р'убенийа, гадийа у ниве қәбила Мьнашә 44 760 ч'әкванед ван һәбун. Әвана мәрвнә сәрхwә бун, хwәй шур у мәрт'ал у һосте кәвана, шер'да жи к'әти-р'абуйи бун. ¹⁹ Вана бәр һащәрийа, Йәгуре, Нафише у Нодабе шәр' кьр. ²⁰ Ванр'а алик'ари һат, һьнге һащәри у һ'әмуийед т'әви һащәрийа к'әтьнә дәсте ван, чьмки вана нава шер'да һәwара хwә Хwәде анибун, Әви жи заринийа ван бьһист кӧ хwә спартьбун Ви. ²¹ Вана жь һ'әйwanед ван пенци һ'әзар дәвә, дӧсьд у пенци һ'әзар пәз у дӧ һ'әзар к'әр т'алан анин у сәд һ'әзар мәри жи дил һьлдан. ²² Жь нәйар гәләк хатьнә кӧштьне, чьмки әв шәр'а жь Хwәде бу. У әw дәwса ван ви щийида ман, һ'эта сьргунчуйине.

Қәбила Мьнашәйә алиье р'оһьлате

²³ Ниве қәбила Мьнашә ви wәлатида щи-вар бу, жь Башане һ'эта Баэл-Һәрмоне, Сәнир у ч'ийайе һәрмоне. Ль һәв зедә дьбун. ²⁴ Әв бун сәрwеред малбәтед ван: Әфәр,

* 5:8 Бь фькьра һьнәк зана «эва» бә'са қәбила Р'убен дькә.

5:6 П'адшати II, 15:29.

Йиши, Елиел, Э'зриел, Йирмйа,
 ходавйа у Йаһ'дийел. Эвана мер-
 хасед э'гит, жехати у бь нав у дэнг
 бун у сэрверед малбәтед хвә бун.

Сьргунчуйина қәбилед алийе р'оһьлате

²⁵ Ле эвана һьндава Хвәдейе
 кал-бавед хвәда беамьн дәрк'э-
 тьн у т'эви хвәдейед мьләтед ви
 вәлати зьнек'ари кьрн, к'ижан
 кө Хвәде жь бәр ван веран кь-
 рьбун. ²⁶ Һьнге Хвәдейе Израеле
 жи һелан да Пул п'адше Ашуре,
 ава готи Т'иглат'-Пиләсәре п'адше
 Ашуре у әви р'убени, гади у ни-
 ве қәбила Мьнашә сьргун кьрн.
 Эв бьрнә һара, һабор, һалаһ у
 һьнда ч'әме Гозане, кө һ'эта р'ожа
 иро жи әв ль вьр дьжин.†

Зөр'эта Леви

Б ¹Көр'ед Леви: Гершом, Қоһат'
 у Мерари бун. ²Көр'ед Қоһат':
 Э'мрам, Исһар, һеbron у Узиел
 бун. ³Зар'ед Э'мрам: һарун^ф, Муса^ф
 у Мәрийәм^ф бун. Көр'ед һарун: На-
 даб, Абиһу, Елазар у Ит'амар бун.
⁴Елазарр'а Пинһас бу, Пинһаср'а
 Абишуа бу, ⁵Абишуар'а Буқи бу,
 Буқир'а Узи бу, ⁶Узир'а Зьраһйа
 бу, Зьраһйар'а Мьрайот' бу, ⁷Мь-
 райот'р'а Амарийа бу, Амарийар'а
 Аһ'итуб бу, ⁸Аһ'итубр'а Садоқ бу,
 Садоқр'а Аһ'имас бу, ⁹Аһ'имаср'а
 Э'зарйа бу, Э'зарйар'а Йуһәнән бу,
¹⁰Йуһәнәнр'а Э'зарйа бу. (Эва әв бу
 йе кө Парьстгәһа^ф Сьлеман кө Ор-
 шәлимеда чекьр, к'аһинти^ф кьр.)

¹¹Э'зарйар'а Амарийа бу, Амарийа-
 р'а Аһ'итуб бу. ¹²Аһ'итубр'а Садоқ
 бу, Садоқр'а Шалум бу, ¹³Шалумр'а
 һилқийа бу, һилқийар'а Э'зарйа бу,
¹⁴Э'зарйар'а Сьрайа бу, Сьрайар'а
 Йосадақ бу, ¹⁵Йосадақ сьргун чубу,
 гава Ходан Щьһуда у Оршәлим бь
 дәсте Нәбухаднәссар сьргун кьрн.

¹⁶Көр'ед Леви: Гершом, Қоһат'
 у Мерари бун.† ¹⁷Эв ын навед көр'ед
 Гершом: Либни у Шими. ¹⁸Көр'ед
 Қоһат': Э'мрам, Исһар, һеbron у
 Узиел бун. ¹⁹Көр'ед Мерари: Маһ'-
 ли у Муши. Эв ын бәрәкед Леви
 анәгори малбәтед ван. ²⁰Зөр'эта
 Гершом: Гершомр'а Либни бу, Либ-
 нир'а Йаһат' бу, Йаһат'р'а Зима бу.
²¹Зимар'а Йоаһ бу, Йоаһр'а Идо бу,
 Идор'а Зәраһ бу, Зәраһр'а Йат'ь-
 рай бу. ²²Зөр'эта Қоһат': Қоһат'р'а
 Аминадав бу, Аминадавр'а Қорах
 бу, Қорахр'а Ассир бу, ²³Ассирр'а
 Елқанаһ бу, Елқанаһр'а Әбйасаф
 бу, Әбйасафр'а Ассир бу. ²⁴Ассир-
 р'а Т'аһ'ат бу, Т'аһ'атр'а Урийел
 бу, Урийелр'а Узийа бу, Узийа-
 р'а Шауул бу. ²⁵Зөр'эта Елқанаһ:
 Э'масай, Аһ'имот', ²⁶Аһ'имот'р'а
 Елқанаһ бу, Елқанаһр'а Сопай бу,
 Сопайр'а Наһ'ат бу, ²⁷Наһ'атр'а
 Елйаб бу, Елйабр'а Йероһам бу,
 Йероһамр'а Елқанаһ бу.

²⁸Көр'ед Самуел: Йоелийе нь-
 хөри у Әбийа бун. ²⁹Зөр'эта Мера-
 ри: Мерарир'а Маһ'ли бу, Маһ'ли-
 р'а Либни бу, Либнир'а Шими бу,
 Шимир'а Узза бу. ³⁰Уззар'а Шимә
 бу, Шимәр'а һагийа бу, һагийар'а
 Әсайа бу.

5:26 П'адшати II, 15:19, 29; 17:6. 6:16 Дәрк'этьн 6:16-19.

Дэнгбежед Парьстгәһе

³¹ Аwa эв ын йед кө Даwьд Ха-на^ф Хөданда данинэ сэр қолъхе дэнгбежийе, пәй циwаркьрына Сьндодер'а. ³² Қолъхе ван эw бу кө пешбәри Конe^ф Шә'дәтийе, awа готи Конe^ф Щьвине бьстьрана, һ'эта кө Сьлеман Оршәлимеда Хана Хөдан чекьра. Wана анәгори әр'ф-ә'дәте хwә қолъхе хwә дьрә-дандьн. ³³ Әв бун әwед кө көр'ед хwәва хьзмәтк'ари дькьрын: Жь қоһат'ийа: һемане сазбәнди көр'е Йоел, Йоеле Самуел, ³⁴ Самуеле Елқанаһ, Елқанаһе Йероһам, Йероһаме Елиел, Елиел Т'оах, ³⁵ Т'оахе Суп, Супе Елқанаһ, Елқанаһе Маһат', Маһат'е Ә'масай, ³⁶ Ә'масайе Елқанаһ, Елқанаһе Йоел, Йоеле Ә'зарйа, Ә'зарйайе Сефанййа, ³⁷ Сефанййае Т'аһ'ат, Т'аһ'ате Ассир, Ассире Әбйасаф, Әбйасафе Қорах, ³⁸ Қорахе Ишар, Ишаре Қоһат', Қоһат'е Леви, Левиye Израел. ³⁹ Бьрайе wi Асаф ль мьле wийи р'асте т'әви wi хьзмәтк'ари дькьр. Асафе Бәрәхийа, Бәрәхийае Шимә, ⁴⁰ Шимәйе Мьхайил, Мьхайиле Баһасейа, Баһасейае Малк'ийа, ⁴¹ Малк'ийае Әт'ни, Әт'ниye Зәраһ, Зәраһе Ә'да-йа, ⁴² Ә'дайае Ет'ан, Ет'ане Зима, Зимайе Шими, ⁴³ Шимийе Йаһат', Йаһат'е Гершом, Гершоме Леви. ⁴⁴ Бьрайед ванә көр'ед Мерарийә ль мьле ч'әпе: Ет'ан. Ет'ане Циши, Цишийе Ә'бди, Ә'бдийе Малук', ⁴⁵ Малук'е һ'ашабйа, һ'ашабйае Амасйа, Амасйае һил-қийа, ⁴⁶ һилқийае Амси, Амсийае Бани, Банийе Шәмәр, ⁴⁷ Шәмәре

Маһ'ли, Маһ'лийе Муши, Мушийе Мерари, Мерарийе Леви.

⁴⁸ Бьрайед ванә леви^ф бона һ'әму хьзмәтк'арийа Конe Шә'дәтийе, Хана Хwәдер'а к'әфшкьри бун.

Зөр'эта һарун^ф

⁴⁹ Т'әне һарун^ф көр'ед хwәва ль сэр горигәһа^ф т'әвайишәwате у горигәһа бьхуре^ф дийари дьдан. Wана хьзмәтк'арийа һ'әму шьхөле Щийе^ф һәри Пироз дькьрын у бона Израеле анәгори һ'әму т'әмийед Мусайе ә'вде Хwәде к'әwandьн^ф дькьрын.

⁵⁰ Әв ын көр'ед һарун: Елазар, Елазарр'а Пинһас бу, Пинһаср'а Абишуа бу, ⁵¹ Абишуар'а Буқи бу, Буқир'а Узи бу, Узир'а Зьраһйа бу, ⁵² Зьраһйар'а Мьрайот' бу, Мьрайот'р'а Амарийа бу, Амарийар'а Аһ'итуб бу, ⁵³ Аһ'итубр'а Садоқ бу, Садоқр'а Аһ'имас бу.

Бажаред левийа

(Йешу 21:1-42)

⁵⁴ Әв ын ци-варед синоред әр'ред ванва: Бь п'әшкавитьна ә'w-льн бәрәкед қоһат'ийае зөр'эта һарунр'а, ⁵⁵ wәлате Щьһудайеда һеброн у мерг-чиманед дор-бәред we, ванр'а к'әтбун, ⁵⁶ ле зәвийед wi бажери гөндава К'әлебе көр'е Йьфунәһр'а һатә дайине.

⁵⁷ Бажаред лесьт'арбуне кө көр'ед һарунр'а һатьнә дайине әв ын: һеброн, Ливна мерг-чиманед ванва, Йатир, Әшт'ьмо мерг-чиманед ванва, ⁵⁸ һ'илез мерг-чиманед weва, Дьвир мерг-чиманед weва, ⁵⁹ Әшан мерг-чиманед weва,

Йута*, Бег'-Шэмэш мерг-чиманед ванва. ⁶⁰ Жь қэбила Бьнйамин хатэ дайине: Гибон*, Гэва мерг-чиманед вева, Э'лэмэг' мерг-чиманед вева, Э'нат'от' мерг-чиманед вева. Эв гышк сэр хэв сездэх бажар бэрэкед хwэва бун.

⁶¹ Бона қоһат'ийайед майин, анэгори малбэтэд ве қэбиле, бь п'эшкавитьне жь ниве қэбила Мьнашэ дэхэ бажар ванр'а хатьнэ дайине. ⁶² Гершомийар'а анэгори малбэтэд ван, жь қэбила Исахар, жь қэбила Ашер, жь қэбила Нэфтэли у жь қэбила Мьнашэйэ кө Башанеда дьман, сездэх бажар ванр'а хатьнэ дайине. ⁶³ Мерарийар'а жь қэбила Р'убен, жь қэбила Гад у жь қэбила Зэбулон донздэх бажар пе п'эшкавитьне, анэгори малбэтэд ван, ванр'а хатьнэ дайине. ⁶⁴ Исраелия эв бажар мерг-чиманед ванва данэ левийа. ⁶⁵ Пе п'эшкавитьне жь қэбила Щьһуда, жь қэбила Шьм'ун у жь қэбила Бьнйамин, эв бажар хатьнэ дайине, к'ижан кө вана нав кьрын. ⁶⁶ Ынэк бэрэкед қоһат'ийар'а, жь қэбила эфраимийа бажар ванр'а хатьбунэ дайине. ⁶⁷ Ванр'а бажаред лесьт'арбуне хатьнэ дайине: Шэхэм мерг-чиманед вева (нава ч'ийа-банийед Эфраимеда), Гэзэр мерг-чиманед вева, ⁶⁸ Йоqmьхам мерг-чиманед вева, Бег'-һ'орон мерг-чиманед вева, ⁶⁹ Айалон мерг-чиманед вева, Гат'-Р'имон мерг-чиманед вева, ⁷⁰ жь ниве қэбила Мьнашэ

бэрэка қоһат'ийайэ майир'а хатэ дайине: Э'нер мерг-чиманед вева у Билам мерг-чиманед вева.

⁷¹ Гершомийар'а хатэ дайине: Жь ниве қэбила Мьнашэ, Голан Башанеда мерг-чиманед вева у Э'шт'эрот' мерг-чиманед вева. ⁷² Жь қэбила Исахар: Қэдэш мерг-чиманед вева, Давьрат' мерг-чиманед вева, ⁷³ Р'амот' мерг-чиманед вева, Э'нем мерг-чиманед вева. ⁷⁴ Жь қэбила Ашер: Машал мерг-чиманед вева, Э'вдон мерг-чиманед вева, ⁷⁵ һ'уqоq мерг-чиманед вева, Р'һ'ов мерг-чиманед вева. ⁷⁶ Жь қэбила Нэфтэли: Қэдэш Щэлиледа мерг-чиманед вева, һ'амон мерг-чиманед вева, Қирйатайим мерг-чиманед вева. ⁷⁷ Мерарийед майир'а эв хатэ дайине: Жь қэбила Зэбулон: Р'имоно мерг-чиманед вева, Т'абор мерг-чиманед вева. ⁷⁸ Жь қэбила Р'убен, ви алийе р'оһьлата ч'эме Урдөне^д пешбэри Эриһайе: Бэсэра ль чоле мерг-чиманед вева, Йаһса мерг-чиманед вева, ⁷⁹ Qьдемот мерг-чиманед вева, Мефаһат' мерг-чиманед вева. ⁸⁰ Жь қэбила Гад: Р'амот' Гилэ'деда мерг-чиманед вева, Маһ'анайим мерг-чиманед вева, ⁸¹ һ'эшбон мерг-чиманед вева у Йазер мерг-чиманед вева.

Зөр'эта Исахар

7 ¹ Көр'ед Исахар: Т'ола, Пуа, Йашув у Шимрон, гышк сэр хэв чар бун. ² Көр'ед Т'ола: Узи, Р'ьпайа, Йьриел, Йаһмай, Йибсам у

* 6:59 Тек'ста ибранида «Йута» т'өнэ, ле к'ьтеба Йешу 21:16-да һэйэ.

* 6:60 Тек'ста ибранида «Гибон» т'өнэ, ле к'ьтеба Йешу 21:17-да һэйэ.

Самуел. Эвана сэрверед малбәтед Т'ола бун, эвана мерхасед э'гит бун, анәгори сэрәщәма р'ьк'ьнийатед хwә. Һена Давьдда эw 22 600 мәрвь бун. ³ Көр'ед Узи Йизраһйа бу. Көр'ед Йизраһйа: Мьхайил, Обади́йа, Йоел у Йиши́йа бун. Эв һәр пенц бунә сәрвер. ⁴ Анәгори сэрәщәма р'ьк'ьнийатед малбәтед ван, к'омед шер'ра 36 000 мәрвь г'эви ван бун, чьмки гәлэк жьн у көр'ед жь ван һәбун. ⁵ Бьратийа ванә жь һ'әму бәрәкед Исахарда 87 000 мерхасед э'гит бун, ль гора сэрәщәма р'ьк'ьнийатед хwә.

Зөр'әта Бьнийамин

⁶ Көр'ед Бьнийамин: Бәла, Бәк'ьр у Йьдиһайел, гьшк сәр һәв сьсе бун. ⁷ Көр'ед Бәла: Әсбон, Узи, Узиел, Йьримот' у Ири, гьшк сәр һәв пенц сәрверед малбәтед хwә бун. Эвана сэрәщәма р'ьк'ьнийата хwәйә ньвисарда 22 034 мерхасед э'гит бун. ⁸ Көр'ед Бәк'ьр: Зьмира, Йоһаш, Елийазер, Елийонай, Омри, Йьремот', Әбийа, Ә'нат'от' у Ә'ләмәт', Эв һ'әму көр'ед Бәк'ьр бун. ⁹ Эв сәрверед малбәтед ван анәгори сэрәщәма р'ьк'ьнийатед хwәйә ньвисарда бист һ'эзар у дөсьд мерхасед э'гит бун. ¹⁰ Көр'е Йьдиһайел: Билһан. Көр'ед Билһан Йәһуш, Бьнийамин, Еһуд, К'ьнаһана, Зет'ан, Т'аршиш у Аһ'ишаһар. ¹¹ Эв һ'әму көр'ед Йьдиһайел бун, анәгори сәрверед малбәтед ван, 17 200 мерхасед э'гит у әс-кәрийер'а керһати бун. ¹² Шупим

у һ'упим көр'ед Ир бун. Хушим көр'е Ахер бу.

Зөр'әта Нәфтәли

¹³ Көр'ед Нәфтәли: Йаһсийел, Гуни, Йесәр у Шалуме кө жь Билһайе бьбу.

Зөр'әта Мьнашә

¹⁴ Көр'ед Мьнашә: Асрийел, кө жь жьнәчарийа вийә сурйани вир'а ани. Эве өса жи Махире баве Гилә'д вир'а ани. ¹⁵ Махир хушка һ'упим у Шупим станд, наве we Маһаха. Наве көр'е дөда Сьлофһ'ад бу, г'эне қизед ви һәбун. ¹⁶ Маһаха жьна Махир вир'а көр'әк ани, наве ви дани Пәрәш. Наве бьрайе ви Шәрәш бу, көр'ед ви Улам у Р'әқәм бун. ¹⁷ Көр'е Улам: Бәдан бу.

Эв бун көр'ед Гилә'де Махире Мьнашә. ¹⁸ Хушка ви һамоләхәт' вәльди Ишьһод, Абиэ'зәр у Маһ'ла анин. ¹⁹ Көр'ед Шьмида: Аһ'йан, Шәхәм, Ликһи у Аниһам бун.

²⁰ Көр'е Әфраим: Шут'әлаһ'. Шут'әлаһ'ра Бәрәд бу, Бәрәдр'а Т'а-һ'ат бу, Т'аһ'атр'а Елада бу, Елада-р'а Т'аһ'ат бу, ²¹ Т'аһ'атр'а Забад бу, Забадр'а Шут'әлаһ' бу. (Дө көр'ед Әфраим жи һәбун, Ә'зәр у Елад, ле мәрвьед Гат'ейә ви вәлати ван дькөжьн, чьмки эw бәржер чубун һ'әйванед ван г'алан бьбьн. ²² Әфраиме баве ван гәлэк р'ожа нәлийа, бьрайед ви чун дьл бьдьнә бәр ви. ²³ Әви сәре хwә жьна хwәр'а дани, эw пе ма көр'әк ани у наве ви дани Бьриһа*, чьмки бәла һатьбу

* 7:23 Бь ибрани дәнге наве «Бьриһа» мина хәбәра «Чәрха ч'әп» ә.

сэре ви. ²⁴ Qиза ви Шээра бу. Әвә Бет'-һ'орона Жорын у Жерын, ӧса жи Узен-Шээра ава кърн.) ²⁵ Кӧр'е ви* Р'эпах бу, Р'эпахр'а Р'эшәп бу, Р'эшәпр'а Т'әлах бу, Т'әлахр'а Т'аһ'ан бу, ²⁶ Т'аһ'анр'а Ладан бу, Ладанр'а Ә'миһуд бу, Ә'миһудр'а Елишама бу. ²⁷ Елишамар'а Нун бу, Нунр'а Йешу бу.

²⁸ Мьлк' у варед ван әв бун: Бет'-Ел гӧндед хвәва, алийе р'оһьлатева Наһаран у алийе р'оавайева Гәзәр гӧндед хвәва, Шәхәм гӧндед хвәва, Ә'йа гӧндед хвәва, ²⁹ незики синоре Мьнашә Бет'-Шьан гӧндед хвәва, Т'анак' гӧндед хвәва, Мегидо гӧндед хвәва, Дӧр'е гӧндед хвәва. Зӧр'әта Усьве Израел ванда дьман.

Зӧр'әта Ашер

³⁰ Кӧр'ед Ашер: Имна, Ишва, Ишви, Бьриһа у хушка ван Сәрах бун. ³¹ Кӧр'ед Бьриһа: һ'әбәр у Малк'ийел кӧ баве Бирзайит' бу. ³² һ'әбәрр'а Йафлет, Шомер, хот'ам у хушка ван Шуһа бун. ³³ Кӧр'ед Йафлет: Пасак', Бимһал у Ә'шват' бун. Әв бун кӧр'ед Йафлет. ³⁴ Кӧр'ед Шәмәре бьрайе ви: Р'оһьга, һуба, Арам. ³⁵ Кӧр'ед һеләме бьрайе ви: Сопаһ, Йимна, Шеләш у Ә'мал. ³⁶ Кӧр'ед Сопаһ: Суаһ, һ'арнәпәр, Шуһал, Бери, Йимра, ³⁷ Бәсәр, һод, Шамма, Шилша, Ит'ран у Бера. ³⁸ Кӧр'ед Йәт'әр: Йьфунәһ, Писпа, Ара. ³⁹ Кӧр'ед Ула: Арах, һ'анийел у Р'исйа. ⁴⁰ Әвана һ'әму кӧр'ед Ашер бун, сәрверед малбәта бун, йед

жьбарә, мерхасед ә'гит, мир-бәг бун. Нава сәрәщәма р'ьк'ьнийата ванә һьвисарда, һ'әсабе ван 26 000 мәри шәр'ра һазьр бун.

Зӧр'әта Бьһйаминә майин

8 ¹ Бьһйаминр'а ньхӧрийе ви Бәла бу, йе дӧда Ашбел, йе сьсийа Аһараһ, ² йе чара Ноһаһ, йе пенща Р'апа бун. ³ Кӧр'ед Бәла: Адар, Гера, Абийуд, ⁴ Абишуа, Нә'ман, Аһоха, ⁵ Гера, Шьпупам у һурам. ⁶ Әв бун кӧр'ед Еһ'удә сәрверед малбәтед бьнәлийед Гәвайе, к'ижан кӧ сьргуни Манәһ'ат'е бьбун: ⁷ Нә'ман, Аһ'ийа у Гера, йе кӧ әв варгӧһасти кьрьбун у к'ижанир'а Уза у Ахихуд бьбун. ⁸ Шаһарайим жьнед хвә һ'ушим у Баһара бәр'дан. һьнге, т'опраха Мовабеда, ⁹ жь һодәша жьна ви зар' вир'а бун: Йовав, Сибйа, Меша, Малк'ам, ¹⁰ Йьһус, Сак'ьйа у Мирма. Әв бун кӧр'ед вийә сәрверед малбәта. ¹¹ Жь һ'ушим жьна ви Абитуб у Елпаһал бун. ¹² Кӧр'ед Елпаһал: Әбәр, Мишем, Шәмәд, (кӧ Оно у Лӧд гӧндед ви ава кърн), ¹³ ӧса жи Бьриһа у Шәма. Әвана сәрверед малбәтед бьнәлийед Айалоне бун, к'ижана кӧ бьнәлийед Гат'е р'ақәтандьбун. ¹⁴ Ахйо, Шашақ, Йьремот', ¹⁵ Зьбадйа, Ә'рад, Ә'дәр, ¹⁶ Мьхайил, Йишпа у Йоһ'а кӧр'ед Бьриһа бун. ¹⁷ Зьбадйа, Мьшулам, һизқи, һ'әбәр, ¹⁸ Йишмьрай, Йизлийа у Йовав кӧр'ед Елпаһал бун. ¹⁹ Йақим, Зик'ри, Забди, ²⁰ Елиһенай, Сильг'ай,

* 7:25 «Кӧр'е ви» бәса кӧр'е Әфраим дькә, йан жи Шут'әлах'.

Елиел, ²¹Э'дайна, Бьрайа у Шимрат' кӧр'ед Шими бун. ²²Йишпан, Эбэр, Елиел, ²³Э'вдон, Зик'ри, Н'анан, ²⁴Һананийа, Елам, Э'нт'от'ийа, ²⁵Йипд'йа у Пьнуел кӧр'ед Ша-шац бун. ²⁶Шамшьрай, Шьхарйа, Э'т'алйа, ²⁷Йаһарэшийа, Елийа у Зик'ри кӧр'ед Йероһам бун. ²⁸Эв гьрэгьр анэгори сэрэщэма р'ьк'ьнйа-йатед хвэ бунэ сэрверед малбэҗа у Оршэлимеда дьман.

²⁹Гибонеда Йьһиеле* баве Гибон дьма у наве жьна ви Маһаха бу, ³⁰ньхӧрийе ви Э'вдон бу, пэйр'а Зур, Кис, Баэ'л, Надаб, ³¹Гьдор, Ахйо, Зэк'эр ³²у Мик'лот'е баве Шима. Эвана бьратийа хвэва Оршэлимеда дьман.

Зӧр'эҗа Шауул п'адша

³³Нэрр'а Кис бу, Киср'а Шауул бу, Шауулр'а Йонат'ан, Малк'и-Шуа, Абинадаб у Эшбаэ'л бун. ³⁴Кӧр'е Йонат'ан: Мьриб-Баэ'л кӧ баве Миха бу. ³⁵Кӧр'ед Миха: Пит'он, Мэлэх, Т'ареа у Аһаз бун. ³⁶Аһазр'а Йьһоһада бу, Йьһоһа-дар'а Э'лэмэт', Э'змавэт' у Зимри бун, Зимрир'а Моса бу, ³⁷Мосар'а Бина бу, Бинар'а Р'афа бу, Р'афар'а Еласа бу, Еласар'а Асел бу. ³⁸Асел-р'а шэш кӧр' бун, эв ын навед ван: Э'зрикам, Бок'ьру, Исмайил, Шь-һарйа, Обадийа у Н'анан. Эв һ'эму кӧр'ед Асел бун. ³⁹Кӧр'ед Эшэце бьрайе ви: Уламе ньхӧрийе ви бу, йе дӧда Йэһуш у йе сьсийа Елипэлэт. ⁴⁰Кӧр'ед Улам мэрвь-

нэ мерхас у э'гит бун, тиравеж, хвэ́йе гэлэк кӧр'а у нэвийа бун, wэкэ сэд у пенци нэфси. Эвана һ'эму жь зӧр'эҗа бьнйаминийа бун.

Йед кӧ жь сьргунийе^ф вэгэр'ийанэ Оршэлиме

9 ¹Бь ви аҗайи һ'эму исраели анэгори сэрэщэма р'ьк'ьнйа-тед хвэ һатьнэ жьмаре у К'ьтеба П'адшед Исраеледа ньвисар ын. Бьнэлийед Цьһудайе^ф жи жь дэст беамьнийа хвэ сьргуни^ф Бабилоне^ф бун. ²Бьнэлийед пешьн кӧ вэгэр'и-йанэ сэр мьлк'е хвэ, эв исраели бун, к'аһин, леви у хьзмэтк'аред П'арьстгәһе бун.[†] ³Оршэлимеда жь кӧр'ед Цьһуда, Бьнйамин, Эфра-йим у Мьнашэ дьман, ⁴Жь кӧр'ед Пересе Цьһуда: Ут'а́йе Э'миһуде Омрийе Имрийе Бани. ⁵Жь ши-лонийа: Эсайа́йе ньхӧри у кӧр'ед ви. ⁶Жь кӧр'ед Зэраһ: Йьһуел олк'а хвэва шэсьд у нод мэрийава. ⁷Жь бьнйаминийа: Саллуйе Мьшулам, Мьшуламе һодаһйа, һодаһйа́йе һаснуа; ⁸Йибьнйа́йе Йероһам; Ела-һе Узи, Узийе Мик'ри; Мьшуламе Шьпатйа, Шьпатйа́йе Р'ьһуел, Р'ь-һуеле Йибнийа ⁹у олк'а хвэва, анэ-гори сэрэщэма р'ьк'ьнйата нэсьд пенци у шэш мэрвь бун. Эв һ'эму бунэ сэрверед малбэҗед хвэ.

К'аһинед кӧ Оршэлимеда мабун

¹⁰Жь к'аһина: Йэда́йа, Йьһо́йа-риб, Йахин, ¹¹Э'зарйа́йе һилқийа,

* 8:29 Тек'ста ибранида «Йьһиел» т'ӧнэ, ле Дирок I, 9:35-да һэйә.

9:2-3 Эзра 2:27; Нәһәмийа 7:73.

нилқийайе Мьшулам, Мьшуламе Садоқ, Садоқе Мьрайот', Мьрайот'е Аһ'итуб сэрвере Хана Хwәде.
¹² Э'дайайе Йероһам, Йероһаме П'ашһур, П'ашһуре Малк'ийа. Масае Э'дийел, Э'дийеле Йаһзера, Йаһзерайе Мьшулам, Мьшуламе Мьшилемит', Мьшилемит'е Имәр.
¹³ Олк'а хwәва 1 760 мәрв бун, әв сэрверед малбәтед хwә у мәрвнә сәрхwә бун, хьзмәтк'аред Хана Хwәде бун.

**Левийед
кө Оршәлимеда мабун**

¹⁴ Жь леви: Шьмайайе һ'ашув, һ'ашуве Э'зрикам, Э'зрикаме һ'ашабйа, һ'ашабйайе жь зөр'әта Мерари.
¹⁵ Бақбак'ар, һ'әрәш, Галал у Маттанйайе Мик'а, Мик'айе Зик'ри, Зик'рийе Асаф.
¹⁶ Обадийайе Шьмайа, Шьмайайе Галал, Галале Йьдуг'ун. Бәрәхийайе Аса, Асайе Елқанаһ кө гонде ньтопат'ийеда дьма.

Дәргәһванед П'арьстгәһе

¹⁷ Дәргәһван: Шалум, Әхуб, Талмон, Ахиман бьратийа хwәва. Шалум сэрвере ван бу ¹⁸ һ'әта ньһа әв ль бәр дәргәһе п'адшейи алийе р'оһьлатева нобәдарийе дькьн, чава кал-бавед ван жи пешда дәргәһванед щи-варед левийа бунә.
¹⁹ Шалуме көр'е Қоре Әбйасафе Қорах у бьратийа хwә қорахийава, бона хөламтийе һатьбунә к'ьфшкьрьне у әв нобәдаред бәр шемика Кон бун, чава кө кал-бавед ван нобәдаред бәр дәре варгәһе зома Хөдан бунә.

²⁰ Пинһасе көр'е Елазар бу пешийе сэрвере ван у Хөдан т'әви ви бу.
²¹ Зәкәрийайе көр'е Мьшәләмйа дәргәһване шемика Конә Щьвине бу.
²² Әв һ'әмуйед ль бәр шемика дәргәһван к'ьфшкьри, дөсьд у донздәһ мәри бун. Әвана һ'әму щи-мьск'әнед хwәва сәрәщәма р'ьк'ньйатеда һатьнә ньвисаре. Дауьд у Самуеле кө дьньһер'ә әв сәр қольхе ван т'әстиқ кьрьн.
²³ Әвана у көр'ед ван бәр дәред Хана Хөдан, ава готи бәр дәре Мала Кон, нобәдар к'ьфшкьри бун.
²⁴ Дәргәһван һәр чар алийава, р'оһьлат у р'оавайе, бакөр у башуре дьсәкьнин.
²⁵ Бьратийа ванә гондада жи щар-щара дьһатьн һ'әфт р'ожа т'әви ван алик'ари дьдан.
²⁶ Әв һәр чар сәрәкед дәргәһвана леви бун, щабдарийа ода у хьзна Хана Хwәде сәр ван бу.
²⁷ Вана дора Хана Хwәде шәва хwә дәрбаз дькьрьн, чьмки хwәйкьрьн сәр стуйе ван бу у һәр сьбәһ жи гәрәке вана дәргәһ вәкьрана.

Левийед майин

²⁸ Жь ван һьнәк жи сәр һащәтед хьзмәтк'арийе һатьбунә к'ьфшкьрьне, вәки ван бь жьмар һьлдьн у бь жьмар ван бьдьн.
²⁹ Жь ван һьнәк жи сәр һащәтед майин у һәр тыштед Пирозгәһеда^ф к'ьфшкьри бун оса жи сәр аре хас, шәрәве, р'ун, бьхур у бьһарәта.
³⁰ Ле һьнәкә жь көр'ед к'аһина жи жь бьһарәта тыштед бинхwәш льһәв дьдан.
³¹ Матит'йайе жь левийа, ньхөрийе Шалум қорахи, бона

нане селе к'ѳшкьри бу. ³² Ынэ-кэ жь бьратийа ванэ қоһат'ийа жи бона нане^ф Хвәдер'а дайи[†] һатьбунэ к'ѳшкьрьне, вәки әв һәр шәми^ф һазьр кьн. ³³ Дәнгбеж сәрверед малбәтед левийа бун, әв одед Парьстгәһеда дьман, жь һәр шьхөлед майин аза бун, чьмки әв гәрәке шәв у р'ож дәнгбежийа хвәва мьжул буна. ³⁴ Әв сәрверед малбәтед левийа нава р'ьк'ьн-йәтед хвәда йед сәрәкә бун. Әв Оршәлимеда дьман.

Р'ьк'ьнийат у зөр'әта Шауул

³⁵ Гибонеда Йьһиеле баве Гибон дьма у наве жьна ви Маһаха бу. ³⁶ Ньхөрийе ви Әвдон бу, пәйр'а Зур, Кис, Баә'л, Нәр, Надаб, ³⁷ Гьдор, Ахйо, Зәкәрийа у Мик'лот' бун. ³⁸ Мик'лот'е баве Шимама бу. Әвана бьратийа хвәва Оршәлимеда дьман. ³⁹ Нәрр'а Кис бу, Киср'а Шауул бу, Шауулр'а Йонат'ан, Малк'и-Шуа, Абинадаб у Әшбаә'л бун. ⁴⁰ Көр'е Йонат'ан: Мьриб-Баә'л, кө баве Миха бу. ⁴¹ Көр'ед Миха: Пит'он, Мәләх, Т'аһреа у Аһаз* бун. ⁴² Аһазр'а Йара бу, Йарар'а Әләмәт', Әзмавәт' у Зимри бун. Зимрир'а Моса бу, ⁴³ Мосар'а Бина бу, Бинар'а Р'ьпайа бу, Р'ьпайар'а Еласа бу, Еласар'а Асел. ⁴⁴ Аселр'а шәш көр' бун, әв ьн навед ван: Әзрикама, Бок'ьру, Исмайил, Шьһарйа, Обадийа у һ'анан. Әв бун көр'ед Асел.

Мьрьна Шауул п'адша у көр'ед ви (Самуел I, 31:1-13)

10 ¹ Фьльстинийа^ф т'әви исраелийа шәр' кьр, исраели жь бәр фьльстинийа р'әвин у сәр ч'ийайе Гилбоайе һатьнә ледане к'әтьн. ² Фьльстинийа хвә Шауул у көр'ед wir'а гиһандьн. Фьльстинийа Йонат'ан, Абинадаб у Малк'и-Шуайе көр'ед Шауул көштьн. ³ Шәр' сәр Шауул гьран бу, тиравежа әв р'ач'ә'в кьр у әв жь тиравежа һатә бьриндаркьрьне. ⁴ Ынге Шауул готә ч'әкьгьре хвә: «Шуре хвә бьк'ьшинә у мьн хә, вәки әвед бесьнәт нәйенә мьн у қәрфе хвә ль мьн нәкьн». Ле ч'әкьгьр нәхвәст, чьмки әв гәләки дьтьрсийа, ынге Шауул хвәха хвә авитә сәр шуре хвә. ⁵ Гава ч'әкьгьре ви дит кө Шауул мьр, әви жи хвә авитә сәр шуре хвә мьр. ⁶ Бь ви аһайи Шауул, һәр се көр'ед хвәва, т'әви һ'әму мәрьвед мала хвәва һәвр'а мьрьн. ⁷ Гава һ'әму исраелийед нәваледа дитьн кө әскәр дьр'әвьн, Шауул у көр'ед хвәва жи мьрьнә, бажаред хвә һьштьн у р'әвин. Фьльстини һатьн ванда ци-вар бун. ⁸ Р'ожа дьн, гава фьльстини һатьн кө мьрийа бышелиньн, вана Шауул у көр'ед вива сәр ч'ийайе Гилбоайе к'әти дитьн. ⁹ Әв тә'зи кьрьн у сәре ви ч'әкед вива хвәр'а бьрьн у қасьд шандьнә т'әмамыйа әрде фьльстинийа, мьзгини данә

* 9:41 Тек'ста ибранида «Аһаз» т'өнә, ле Дирок I, 8:35-да һәйә.

9:32 Қануна К'аһинтийе 24:5-8.

п'утед хвэ у щьмэ'те. ¹⁰ Ч'экед ви кьрэнэ ощаха хвэдейе хвэ, сэре ви жи мала Дагонда дардакьрэн. ¹¹ Гава һ'эму йавеш-гилэ'дийа бь-хистьн, кө фьльстинийа чь кө сэре Шауул кьрэнэ, ¹² һынге һ'эму мэрьвед сэрхвэ р'абун, щьнийазе Шауул у щьнийазед көр'ед ви һьлдан, эв анинэ Йавеше у һэстуйед ван Йавешедә бьне дара мэ'зедә дэфьн кьрэн у һ'эфт р'ожа р'ожи^ф гьртн.

¹³ Шауул аһа мьр, жь дэст we беамьнийа кө бэр Ходан кьр, кө эви гөһдарийа Ходан нэкьр у чу щэм йа кө гази р'өһ'а^ф дькэ кө же бьпьрсэ,[†] ¹⁴ ле жь Ходан нэпьрси. Ходан жи эв да көштьне у п'адшати да дэсте Дауьде Йеша.

**Дауьд
дьбэ п'адше Израеле**
(Самуел II, 5:1-5)

11 ¹ Т'эмаамийа Израеле^ф һебронеда щьвийанэ щэм Дауьд у готьне: «Ва йэ эм жь хун у гоште тэ нэ. ² һе бэре жи гава Шауули п'адша бу, диса тө буйи р'ебэре Израеле у Ходан Хвэдейе тэ тэр'а гот: «Те шьвантийе щьмэ'та Мьн Израеле бьки у те бьби сэрwere щьмэ'та Мьн Израеле». ³ һ'эму р'успийед^ф Израеле һатьнэ һебронеда щэм п'адше у Дауьд бэр Ходан һебронеда т'эви ван пэйман^ф гьреда. Вана жи Дауьд сэр

Израеле п'адша р'ун кьр, чава кө Ходан пе Самуел готьбу.

**Дауьд Оршэлиме
зэфт дькэ**
(Самуел II, 5:6-10)

⁴ Пэйр'а Дауьд т'эмаамийа Израелева чу Оршэлиме, ава готи Йэбусе. һынге бьнэлийед ви эрди йэбуси ль вьр дьман.[†] ⁵ У бьнэлийед Йэбусе готьнэ Дауьд: «Ньге тэ we нэк'эвэ вьр». Ле Дауьд қэсьра Сийоне^ф зэфт кьр. У эв бажаре^ф Дауьд һатэ готьне. ⁶ У Дауьд гот: «К'и пешийе йэбусийа хэ, эве бьбэ сэрwer у мэзьне эскэр». һынге пешийа гьшка Йоабе Сьруйа р'абу у эв бу сэрwer. ⁷ Дауьд we қэсьреда ма, лэма эв бажаре Дауьд^ф һатэ навкьрне. ⁸ Эви дор-бэред бажер чекьрн, жь Милойе* гьрти һ'эта дор-бэра, Йоаб жи п'аред бажерэ майи чекьрн. ⁹ Дауьд чьқас дьчу хвэ дьгьрт у Ходане Ордийа т'эви ви бу.

Мерхасед Дауьд
(Самуел II, 23:8-39)

¹⁰ Эв ьн сэрwerед мерхасед Дауьд, йед кө п'адшатийа вида т'эви т'эмаамийа Израеле пышта ви гьртн, кө ви п'адша к'ьфш кьн, анэгори we готьна Ходанэ бона Израеле. ¹¹ Эв ьн р'эқэма мерхасед Дауьд: Йашобаме һакмони кө сэрсе э'гита бу, эви р'ьма хвэ һьлда

* **11:8** Фэ'мина хэбэра «Мило» бь ибрани нэ элал э. һьнэк занэ аһа фэ'м дькьн кө п'алэийед Дауьд дишаре бэрп'ала бэрвар т'ьжи кьрэн, һьлк'шандьн.

10:13 Қануна К'аһинтийе 19:31; 20:6; Самуел I, 13:8-14; 15:1-24; 28:7-8.

11:4 Йешу 15:63; Р'ебэр 1:21.

сэр сесъд мэръви у шарэкер'а эв
 қыр' кърън. ¹² Пэй wir'а Елазаре
 көр'е Додойе ахохи бу, кө нава
 ван һәр се мерхасада бу. ¹³ Эв
 Пас-Дамимеда т'эви Дауьд бу, га-
 ва фьльстини бона шер' шьвийанэ
 ыр. We дәре п'арэкэ э'рде щәһ
 чанди бу у щьм'т жь бэр фьльс-
 тинийа р'эви. ¹⁴ Ле эвана нава ви
 э'рдида сэкьнин, эв хвэй кърън у
 фьльстинийа хьстьн. Хөдан сэр-
 к'этьнэкэ мэзын да ван.

¹⁵ Жь си сэрверә сьсе бэржер
 чунэ шкэфта Э'дулламе щәм Да-
 уьд, гава ордийа фьльстинийа
 нэвала р'эфайийада^ф сэкьни бу.
¹⁶ һынге Дауьд кәледа бу, ле к'о-
 мэкэ эскәред фьльстинийа жи
 Бет'лэх'меда бу. ¹⁷ У дьле Дауьд
 ав хвэст у гот: «Хвэзи йәки жь
 we бира бэр дэргәһе Бет'лэх'ме,
 ав мынр'а банийа мын вэхвар!»
¹⁸ Ван һәр се мерхаса зома фьльс-
 тинийа хьстьн дэрбаз бун, жь бира
 бэр дәре Бет'лэх'ме ав к'ышандьн,
 анин данэ Дауьд, ле эви нэхвэст
 we вэхвэ, эв Хөданр'а дийари
 р'ет ¹⁹ у гот: «Хвәде нэкэ кө эз ве
 йәке бькьм! Эзе чава хуна ван
 мэръва вэхвьм, кө мьрън данэ ль
 бэр ч'эве хвэ чун ав анин!» У эв
 ав вәнэхвар. Ван һәр се мерхаса
 тыштед аһа кърънэ.

²⁰ Абишайе бьрайе Йоаб сэр-
 верә ван һәр си э'гита бу. Эв пе
 р'ьма хвэ ль бэр сесъд мэръви
 р'абу, эв көштьн. Эв мина ван
 һәрсекед бь нав у дэнг бу. ²¹ Эв
 жь нава ван һәр сийида йе һәри
 хвэйқәдър бу у сэрверә ван бу,
 ле нэдьгьһиштэ ван һәрсека.

²² Бьнайе көр'е Йойада, мере
 мерхасе жь К'авселе, хвәйе гәлэк
 кьред мерхасийе. Эви дө мерхасед
 Мовабе көштьн, өса жи бәрфеда
 к'этэ ч'элэкэ аве шер көшт. ²³ Эви
 өса жи мьсьрики бәжнбьльнди
 пенц зэнди көшт. Р'ьмэкэ мина
 сынге т'эвне дәсте йе мьсьрида
 бу, Бьнайа пе дар чу сэр ви, р'ьм
 жь дәсте мьсьри станд у пе р'ьма
 ви эв көшт. ²⁴ Эв йәкана Бьнайе
 көр'е Йойада кърън у мина һәрсе
 мерхаса бь нав у дэнг бу. ²⁵ Эв
 нава ви сийида хвэйқәдър бу, ле
 нэдьгьһиштэ ван һәрсека. Дауьд
 эва дани сэр к'ома пыштгьред хвэ.

²⁶ Мерхасед майин жи эв бун:
 Э'саһеле бьрайе Йоаб, Ел'анане
 көр'е Додойе бет'лэх'ми, ²⁷ Шамо-
 т'е һ'ароди, һ'эләсе пьлони, ²⁸ Ира-
 йе көр'е Йәеше т'ьқойи, Аби'эзәре
 э'нат'от'и, ²⁹ Сибьк'айе һ'ушат'и,
 Илайе ахохи, ³⁰ Маһрайе ньтопа-
 т'и, һ'еләде көр'е Баһанахе ньто-
 пат'и, ³¹ Ит'айе көр'е Р'ибайе жь
 Гивһайа бьняминийа, Бьнайайе
 жь Пир'әт'оне. ³² һурайе жь селәфа
 Гаһаше, Абийеле э'рбат'и, ³³ Э'з-
 мауәт'е баһаруми, Елйабайе ша-
 һалбони. ³⁴ Көр'ед һашеме гизони,
 Йонат'ане көр'е Шакейе һарари,
³⁵ Аһ'йаме көр'е Сак'аре һарари,
 Елипале көр'е Ур. ³⁶ һ'ефәре мьк'е-
 рат'и, Аһ'ийайе пьлони. ³⁷ һ'эсройе
 кармели, Наһарайе көр'е Эзбай,
³⁸ Йоеле бьрайе Нат'ан, Мибһаре
 көр'е һащәри. ³⁹ Сәләде амони^ф,
 Наһ'райе берот'ийи ч'экгьре Йоабе
 көр'е Сьруйа, ⁴⁰ Ирайе йит'ри, Гар-
 ве йит'ри, ⁴¹ Урийайе һ'ити^ф, Заба-
 де көр'е Ахлай. ⁴² Э'динайе Шизайе

р'убенийи сэрwere р'убенийа у си мэръвед т'эви ви. ⁴³ h'анане к'ор'е Маhаха, Йошапате мит'ни, ⁴⁴ Уззийайе э'шт'ьрат'и, Шама у Йьниеле к'ор'ед хот'аме э'рохери, ⁴⁵ Йьдихайеле к'ор'е Шимри у бьрайе ви Йох'айе т'иси, ⁴⁶ Елиеле маhави, Йьрибайа у Йошавйайе к'ор'ед Елнахам у Йит'маие мowaби, ⁴⁷ Елиел, Овед у Йаhасийеле мьсобайи.

Пьштгьред Даwьдэ мерхас

12 ¹Эвана оса жи hatьнэ Сиг-лаге щэм Даwьд, гава Даwьд he хwэ жь р'уйе Шаwуле Кис вэдьшарт. Эw мерхас бун у шер'да алик'арийа ви дькьрн. ² Эвана кэванава сильh'кьри бун, дэсте хwэйи ч'эп у р'асте жи дьданэ хэbate, пе кэwkанийе кэвьр давитьн у пе кэване жи тир. Эвана бьнйамини бун, жь бьратийа Шаwул бун. ³ Ахихэзэр мэзьне ван бу, пэй wir'а Йоаш бу, эв hэр д'о жи к'ор'е Шьмаhайе жь Гивhайе бун, пэй ванр'а Йьзийел у Пэлэте к'ор'ед Э'змаwэт', Бьрак'а у Йеhуйе э'нат'от'и бу. ⁴ Йишмайайе гибони мерхасэки нава ван сийида бу у эw сэрwere ван сийи бу. Паше Йирмйа, Йаh'азийел, Йуhэнан, Йозабаде жь Гьдерайе, ⁵ Елузай, Йьримот', Бьhалйа, Шьмарйаhу, Шьпатйаhуйе h'арупи, ⁶ Елqанаh, Йишйаhу, Э'зарел, Йохэзэр, Йашобаме qорахит' у Йохела у Зьбадийайе к'ор'ед Йерохаме жь Гьдоре.

⁸ Жь гадийа жи чунэ кэла бэр'ийе у гьништьнэ Даwьд, эw мэрвьнэ сэрхwэ у шэр'кар бун,

мэрт'ал у р'ьмава hазьр бун. Р'уйе ван мина р'уйе шера бун у сэре ч'ийа жи мина хэзалед бэзок бун. ⁹ Йе сэрwer Э'зэр бу, йе д'ода Обадийа, йе сьсийа Елйаб, ¹⁰ йе чара Мишмана, йе пенща Йирмйа, ¹¹ йе шэша Э'тай, йе h'эфта Елиел, ¹² йе h'эйшта Йуhэнан, йе нэha Елзабад, ¹³ йе дэha Йеремийа, йе йанздэha Мак'банай. ¹⁴ Эвана к'ор'ед гадийа бун, сэрwerед ордийе бун, йе hэри бьч'ук сэрсэд бу у йе hэри мэзьн сэрh'эзар бу. ¹⁵ Эвана бун к'о мэha йэке гава ч'эме Урд'о-не р'абьбу, хwэ лехстын дэрбази алийе дьн бун у h'эму бьнэлийед нэwалада р'аqэтандьнэ алийе р'о-хьлате у р'оавайе.

¹⁶ hьнэкэ жь бьнйаминийа у щьhудийа жи hatьнэ qэсьре щэм Даwьд. ¹⁷ Даwьд дэрк'этэ пешийа ван у гот: «hэгэр hун сэр нета qэнщийе hatьнэ к'о али мьн бькьн, дьле мьне дьле wэр'а бэ, ле hэгэр бона нэмаийе hatьнэ к'о мьн бьдьнэ дэсте дьжмьн, чава э'йан э к'о зордари жь дэсте мьн найе, бьра Хwэдейе кал-бавед мэ сэр ве йэкеда бьньher'э».

¹⁸ hьнге Р'öh'e Хwэде hatэ сэр Э'масайе сэрwere сэр сийи у гот: «Эм мэръвед тэ нэ, Даwьдо!

Эм т'эви тэ нэ, к'ор'е Йешайо!
Э'дьлайи, э'дьлайи тэр'а,
э'дьлайи ль к'омэкдаред тэ,
чьмки Хwэдейе тэ к'омэкдаре тэ йэ».

hьнге Даwьд эw qэбул кьрн у кьрнэ сэрwerед к'ома хwэ.

¹⁹ hьнэкэ жь мьнашийа жи дэр-бази алийе Даwьд бьбун, гава эw

т'эви фольстинийа бэр Шауул р'аббу шер', ле Дауьд алик'арийа фольстинийа нэкър, чьмки wэзиред ван шевъра хwэ кърън, эw жь хwэ дур хьстън, аha дьготън: «Әwe сэр сәре мәр'а дәрбаз бә, we һәр'ә алийе хwэйе хwә Шауул». ²⁰Гава эw вәгәр'ийа Сиqlаге, һынге жь мьнашийа эв сәрһ'эзарана: Ә'днах, Йозабад, Йьдиһайел, Мьхайил, Йозабад, Елиһу у Сильт'ай дәрбази алийе wi бун. ²¹Вана алик'арийа Дауьд кър, мьраббли к'омед щәрде бун, чьмки эw мәрвнә мерхас у ә'гит бун у бунә сәрверед ордийа. ²²Һынге р'ож бь р'ож бона алик'арийе ль Дауьд зедә дьбун, өса кә ордикә вийә мэзън сәр һәвда һат, мина ордийа Хwәде.

Әскәред кә һатънә һеброне щәм Дауьд

²³Аwa эв ә р'әқәма һ'әсабе ван әскәред ч'әкванә кә һатънә һеброне щәм Дауьд, wәки ль гора қьрара Хәдан п'адшатийа Шауул бьгөһезьнә сәр wi:

²⁴Жь щьһудийа шәш һ'эзар у һ'эйсьд әскәред бь мәрт'ал у р'ьмава сильһ'кьри.

²⁵Жь шьмһ'унийа һ'әфт һ'эзар у сәд мерхасед ә'гит бона әскәрийе.

²⁶Жь левийа чар һ'эзар у шәсьд, ²⁷өса жи Йойадаие р'ебәре һарунийа, т'эви wi се һ'эзар у һ'әфсьд мәри ²⁸у Садоқ, хортәки мерхас у ә'гит, жь малбәта wi бист у дө сәрвер.

²⁹Жь бьнйаминийед бьратийа Шауул, се һ'эзар мәри, чьмки

һ'эта we һынге жь wана гәләк һе мала Шауулва гьредаи бун.

³⁰Жь әфрат'ийа бист һ'эзар у һ'эйсьд мәрвнә мерхас у ә'гит нава малбәтед хwәда йә бь нав у дәнг.

³¹Жь ниве қәбила Мьнашә һ'иждәһ һ'эзар мәри кә бь нава һатънә бьжартъне, wәки һәр'ьн Дауьд п'адша к'ьфш кьн.

³²Жь исахарийа дөсьд мәрввед сәрверед билан жи һатън, йед кә заньбун гәрәке Израел чь бькә у һ'әму бьратийа wанә кә гөр'а wанда бун.

³³Жь зәбулонийа жи пенци һ'эзар әскәред шер'р'а һазьр у һәр ч'әкед шер'ва бь дьләки р'ез дьбун.

³⁴Жь нәфтәлийа һ'эзар сәрвер, т'эви си у һ'әфт һ'эзар мәрва мәрт'ал у р'ьмава.

³⁵Жь данийа бист һ'эйшт һ'эзар у шәсьд мәрввед т'ьвдира шер'р'а һазьр.

³⁶Жь ашерийа чьл һ'эзар әскәрийер'а керһати у т'ьвдира шер'да сәр хwә.

³⁷Wi алийе Урдөне жь р'убенийа, гадийа у ниве қәбила Мьнашә сәд у бист һ'эзар мәри бь һәр ч'әкед шер'ва.

³⁸Әв һ'әму әскәред р'езбуийа бь т'әмаийа дьле хwә һатънә һеброне кә Дауьд сәр т'әмаийа Израеле бькьнә п'адша. Бәле өса жи һәрч'е израелийед майин жи бь дьләки қайл бун кә Дауьд бькьн п'адша. ³⁹Әw ль wьр се р'ожа т'эви Дауьд ман, дьхварьн, вәдхварьн, чьмки бьратийа wан бона wан һәр тьшт һазьр кьрьбун.

⁴⁰ Һ'эта йед незики ван, исахари-
йа, зэбулонийа, нэфтэлийа жи пе
к'эра, дэва, қант'ыр'а у га хөрэк
анин: Гэлэк ар, нежиред һ'ышк'ри,
к'ышмиш, шэрав, бьзэре зэйт'уне
у пэз у дэвар, чьмки эв йэк Исра-
еледа шабунэкэ мэзын бу.

Давьд у Сьндоқа^ф Хөдан
(Самуел II, 6:1-11)

13 ¹ Давьд т'эви сэрһ'эзар,
сэрсэд у һ'эму сэрвера ше-
вьри ² у готэ г'эмамия щьвина
Исраеле: «Һэгэр бь дьле вэ йэ у
эв йэк жь Хөдан Хвэдейе мэ йэ,
вэрн эм шабе бышиньнэ г'эма-
мия вэлате Исраеле, бьрайед
хвэйэ майинр'а, бьра эв т'эви
ван к'аһин у левийед бажар у
дор-бэред ванда бьщвьнэ щэм
мэ ³ у эм Сьндоқа Хвэдейе хвэ
бьгөһезьнэ щэм хвэ, чьмки эм
һена Шавулда сэр we йэке қэт
нэшевьринэ». ⁴ Һынге т'эмамия
щьвине гот: «Һэма бьра өса бэ». Чьмки эв йэк бэр ч'эве т'эмамия
щьмэ'те р'аст бу. ⁵ Пэйр'а Давьд
т'эмамия Исраеле щьванд, жь
Ших'ора Мьсьре гьрти һ'эта бэр
Льбо-һамате, вэки Сьндоқа Хвэ-
де жь Қирйат-Йьһариме биньн.[†]
⁶ Давьд т'эви т'эмамия Исраеле
һэвраз чунэ Баэ'лайе, ава готи
Қирйат-Йьһарима Щьһудайе. Эв
чун вэки жь вьр Сьндоқа Хвэ-
де Хөдане наве Ви сэр у ль сэр
херуба^ф р'уньшти һэвраз биньн.
⁷ Сьндоқа Хвэде жь мала Абина-
даб данинэ сэр э'рэбэкэ ну, Узза у

Ахйо жи э'рэбэ дажотын. ⁸ Давьд
у г'эмамия Исраеле жи чьқаси
қэвата ван һэбу дьстьран, ль бэр
Хвэде дэст бь шайе кьрын, чэнгед^ф
зис, чэнга, дэфа, болма у бор'ийа
хьстьн. ⁹ У гава гьһиштьнэ бедэра
К'идоне, Узза дэсте хвэ дьреж
кьр вэки Сьндоқе бьгьрэ нэк'эвэ,
чьмки га эв хар кьрьбун. ¹⁰ Һынге
һерса Хөдан ль Узза р'абу, вэки
эви дэсте хвэ дьрежи Сьндоқе
кьр у ви хьст, эв щида ль бэр
Хвэде мьр. ¹¹ Давьд бэр хвэ к'эт,
кө Хөдан Узза хьст. Ви щийир'а
һ'эта иро дьбежьн Щэзайе Узза.
¹² We р'оже Давьд жь Хөдан тьрси-
йа у гот: «Эзе чава Сьндоқа Хвэде
биньмэ щэм хвэ?» ¹³ Һынге Давьд
Сьндоқ нэани щэм хвэ бажаре^ф
Давьд, ле эв шандэ мала Овед-
Эдоме гат'и. ¹⁴ Сьндоқа Хвэде се
мэһа мала Овед-Эдомда ма у Хө-
дан дөа мала Овед-Эдом у һ'эму
һэбука ви кьр.[†]

Р'эвш у нэфэред Давьд
(Самуел II, 5:11-16)

14 ¹ Һ'ираме п'адше Суре қа-
сьд шандьнэ щэм Давьд,
өса жи даред эрзе, кэвьрбьр' у
нэщара, кө вьир'а малэке чекьн.
² Һынге Давьд фэ'м кьр кө Хөдан
п'адшатийа ви сэр Исраеле т'эс-
тиқ кьрийэ у п'адшатийа ви бона
хатьре мьлэте Хвэ Исраеле гэлэки
бльнд кьрийэ. ³ Давьд Оршэли-
меда диса жьн стандьн у вьир'а
диса көр' у қиз бун. ⁴ Эв ьн наве
зар'ед кө Оршэлимеда жер'а бунэ:

13:5 Самуел I, 7:1-2. 13:14 Дирок I, 26:4-5.

Шамуа, Шобаб, Нат'ан, Сълеман,
⁵Йибар, Елишуа, Елпэлэт, ⁶Ногəһ,
 Нəфəг, Йафия, ⁷Елишама, Бьһə-
 лйада у Елипэлэт.

**Сəрк'əтъна Давьдə
 сəр фьльстинийа
 (Самуел II, 5:17-25)**

⁸ Гава фьльстинийа бьһист
 кə Давьд сəр т'əмамия Ибраеле
 п'адша һатийə р'ункьрьне, һ'əму
 фьльстини р'абун һəвраз чун кə
 Давьд бьгəр'ьн. Давьд кə бьһист,
 пешбəри ван р'абу. ⁹ Фьльстини
 һатьн нəвала р'файийада щи-
 йе хвə гьртьн. ¹⁰ Ђнге Давьд жь
 Хвəде пьрси: «Эз р'абьмə пешбəри
 фьльстинийа? Те ван бьди дəсте
 мьн?» Хəдан готə ви: «Р'абə, Эзе
 ван бьдьмə дəсте тə». ¹¹ Ђнге ис-
 раели һəвраз чун Баəл-Пьрасиме
 у бь ви авайи ль вьр Давьд ван
 хьст. Давьд гот: «Хвəде пе дəсте
 мьн əса дьжмьн қəлаштьн, чава
 ав синоред хвə дьқəлешə». Лəма
 наве ви щийи данинə Баəл-Пьра-
 сим*. ¹² Ђнге фьльстинийа хвə-
 дейед хвə ль вьр һьштьн у Давьд
 ə'мьр кьр кə ван бьшəвьтиньн.

¹³ Фьльстини диса һатьн нəва-
 леда щийе хвə гьртьн. ¹⁴ Давьд
 диса жь Хвəде пьрси у Хвəде готе:
 «Сəр ванда нəгьрə, ле пьштева
 дора ванва дагəр'ə, алије даред
 т'утава һəр'ə сəр ван. ¹⁵ Гава тə
 феза даред т'ута дəнге ньга бь-
 бьһейи, Ђнге дəре шер', чьмки
 Хвəде пешийа тəва дəрк'əтийə

кə қьр'а ордийа фьльстинийа би-
 нə». ¹⁶ У Давьд əса жи кьр, чава
 кə Хвəде ə'мьр ль ви кьр, бь ви
 авайи ордийа фьльстинийа хьс-
 тьн жь Гибоне гьрти һ'əта Гəзəре.

¹⁷ Нав у дəнге Давьд т'əмами-
 йа вəлетда бəла бу у Хəдан сава
 ви кьрə сəр һ'əму мьлəта.

**Анина Сьндоқа Хвəде
 (Самуел II, 6:12-19)**

15 ¹ Давьд хвəр'а бажарə^ф Да-
 вьдда мал чекьрьн у бона
 Сьндоқа Хвəде жи щик һазьр кьр у
 бона we кон вəгьрт. ² Ђнге Давьд
 гот: «Пештьри левийа гəрəке кə-
 сəк Сьндоқа Хвəде һьлнəдə, чьмки
 Хəдан əв бьжартьн кə Сьндоқа
 Хəдан һьлдьн у Вир'а қəльх кьн
 һ'əта-һ'əтайе». ³ Давьд т'əмамия
 Ибраеле щьвандə Оршəлиме, вəки
 Сьндоқа Хəдан һəвраз бьбьнə ви
 щийе бона we һазьркьри. ⁴ Давьд
 зəр'əта һарун^ф у леви щьвандьн.
⁵ Жь қəһат'ийа: Урийеле сəрвер,
 бьратийа вива, сэд у бист мəри;
⁶ Жь мерарийа: Эсайае сəрвер,
 бьратийа вива, дəсьд у бист мəри;
⁷ Жь гершомийа: Йоеле сəрвер, бь-
 ратийа вива, сэд у си мəри; ⁸ Жь
 элисафанийа: Шьмайае сəрвер,
 бьратийа вива, дəсьд мəри; ⁹ Жь
 һебронийа: Елиеле сəрвер, бьра-
 тийа вива, һ'əйште мəри; ¹⁰ Жь
 узиелийа: Аминадаве сəрвер, бь-
 ратийа вива, сэд у донздəһ мəри.

¹¹ Жь к'аһина^ф Давьд гази Са-
 доқ у Əбиатар кьр, жь левийа жи:

* **14:11** «Баəл-Пьрасим» бь избрани аһа те фə'мкьрьне: «Хвəйи Дьқəлешə».

15:2 Дəбарəкьрьна Қануне 10:8.

Урийел, Эсайа, Йоел, Шьмайа, Елиел, Аминадав ¹² у ванр'а гот: «Һун сәрверед малбәтед левийа нә, дә һун хвә у братьийа хвә пақж^ф кын у Сьндоқа Хөдан Хвәдейе Израеле бьбьнә ви щийе кө мын бона we һазьр кьрийә. ¹³ Цара ә'wльн wә кө Сьндоқ һьлнәдабу, Хөдан Хвәдейе мә, мә хьст, чьмки мә анәгори қануна Ви нәкьрбу». ¹⁴ һынге к'аһин у левийа бона һьлдана Сьндоқа Хөдан Хвәдейе Израеле, хвә пақж кьрын ¹⁵ у левийа Сьндоқа Хвәде пе дәстуйа һьлдан данә сәр мьле хвә, чава кө Муса^ф анәгори готьна Хөдан г'әми кьрбу.[†]

¹⁶ У Дауьд ә'мьри сәрверед левийа кьр, кө дәнгбежа жь братьийа хвә к'ьфш кын, wәки пе һащәтед сазбәндийе, чәнга, чәнге зис у болмед һәвхьстьне дәнге шайе бьльнд кын. ¹⁷ һынге левийа һемане көр'е Йоел у жь братьийа ви Асафе көр'е Бәрәхийа к'ьфш кьрын. Жь көр'ед Мерарийе бьрайе ван жи, Ег'ане көр'е Қушайа к'ьфш кьрын. ¹⁸ Өса жи т'әви ван, к'ома братьийа дөда: Зәкәрийа, Йаһазийел, Шьмирамот', Йьһийел, Уни, Еляаб, Бьнайа, Маһасйаһу, Матит'йаһу, Елиплеһу, Мик'нейа, өса жи Овед-Әдом у Йьһиел дәргәһван. ¹⁹ Жь дәнгбежа һеман, Асаф у Ег'ан болмед сьфьр дьхьстьн. ²⁰ Зәкәрийа, Ә'зиел, Шьмирамот', Йьһийел, Уни, Еляаб,

Маһасйаһу у Бьнайа жи чәнгед зис дьхьстьн, анәгори Аламоте*. ²¹ Ле Матит'йаһу, Елиплеһу, Мик'нейа, Овед-Әдом, Йьһиел у Ә'зайа чәнга дьхьстьн, сәр сазед һ'әйштг'ели бона пешик'ешкьрьна стьрана. ²² К'ьнанийа сәрвере сазбәндийа леви бу, әви пешик'ешийа сазбәндийе дькьр, чьмки әw йәки пьспор бу. ²³ Бәрәхийа у Елқанаһ жи дәргәһванед бәр Сьндоқе бун. ²⁴ Шьбанйа, Йошапат, Ньт'анел, Ә'масай, Зәкәрийа, Бьнайа, Елийазере к'аһин ль бәр Сьндоқа Хвәде бор'ийа дьхьстьн. Овед-Әдом у Йьһийа жи дәргәһванед Сьндоқе бун.

²⁵ Дауьд аһа т'әви р'успийед Израеле у сәрһ'әзара бь әшқ у шайе чун жь мала Овед-Әдом Сьндоқа^ф Пәймана Хөдан һәвраз биньн. ²⁶ Хвәде кө алик'арийа ван левийа кьр, к'ижана кө Сьндоқа Пәймана Хөдан һьлдабун, вана жи һ'әфт щанәга у һ'әфт бәран кьрынә қөрбан^ф. ²⁷ У чөхе к'ьтане тәньк ль Дауьд бу, өса жи ль һ'әму левийед кө Сьндоқ һьлдабун, ль дәнгбежа у К'ьнанийае сәрвере сазбәндед дәнгбежа. Сәрда жи ефод^ф к'ьтани ль Дауьд бу. ²⁸ Аһа т'әмамийа Израеле Сьндоқа Пәймана Хөдан бь әшқ у шайе, пе дәнге бор'ийа^ф жь стьруйа, бор'ийа, болмед һәвхьстьне, өса жи чәнга у чәнгед зисә дәнгбьльнд һәвраз бьрын. ²⁹ Гава Сьндоқа Пәймана

* 15:20 «Аламот» терминәкә мьраме йә, ле фә'мина we нә әйанә ә. Бь фькьра һьнәк зана әв йан дәнгәки зьрави к'өлфәта шаһьл ә, йан жи дәнге зөр'не йә.

15:15 Дәрк'әтһн 25:14.

Ходан к'этэ бажаре Дауьд^ф, қи-
за Шауул Мик'але п'энщэрер'а
ньһер'и у дит кō we Дауьд п'ад-
ша дър'эқсэ, ша дьбэ, эве дьле^ф
хвэда қарф ль wi кър.

Сьндоқ те коне Ходан

16 ¹Сьндоқа Хвэде анин къръ-
нэ wi Конe кō Дауьд бона
we вэгъртбу, дийарийед^ф т'эвайи-
шэвате у дийарийед хэлэқэтийе
ль бэр Хвэде дан. ²Гава Дауьд
дийарийед т'эвайишэвате у дийа-
рийед хэлэқэтийе дан хьлаз кърън,
һнге пе наве Ходан дōа щьмэ'те
кър. ³Пэйр'а һ'эму израелийар'а,
жъна у мерар'а һэр йәкир'а нанәк,
чити гошт у к'атәки к'ьшмиша
бәла кър. ⁴һнәкә жь левийа жи
данә сәр қольхе ль бэр Сьндоқа
Ходан, вәки әв къред Хвэдейе
Израеле бир биньн, же р'ази бьн
у пәсьне Wi бьдьн. ⁵Асаф йе мә-
зын бу, йе дōда Зәкәрийа бу, пәй
ванр'а Йһиел, Шьмирамот', Йһ-
ийел, Матит'йаһу, Еляаб, Бьнайа,
Овед-Әдом у Йһиел. Вана чәнга у
чәнге зис дьхьстьн, Асаф жи болма
дьхьст. ⁶Ле Бьнайа у Йаһ'азийеле
к'аһин жи ль бэр Сьндоқа Пәйма-
на Хвэде т'ьме бор'ийа дьхьстьн.

**Стьрана р'азидарийа
Дауьд**

(Зәбур 96:1-13; 105:1-15;
106:1, 47-48)

⁷Һәма we р'оже Дауьд щара
пешьн к'аре пәсьндайина Ходан
да дәсте Асаф у бьратийа wi.

- ⁸ «Жь Ходан р'ази бьн, гази
наве Wi кьн,
къред Wi нава щьмэ'гада
бәла кьн.
- ⁹ Әшқи Wi бьстьрен, мьқаме
Wir'а лехьн,
һ'эму к'эрәмәтед Wi хун
салх кьн.
- ¹⁰ Пе наве Wийи пироз^ф
бьфьр'ьн,
бьра дьле ван ша бә, йед
Ходан дьгәр'ьн.
- ¹¹ Ходан у қōдрәта Wi бьхвазьн,
һәр гав р'уйе Wi бьгәр'ьн.
- ¹² Бир биньн к'эрәмәтед кō Wi
кьрьн,
нишанед Wi у қьраред дәве
Wi.
- ¹³ һәй зөр'әта Израел ә'вде Wi,
гәли әвләдед Ақуб^ф, бьжар-
тийед Wi.
- ¹⁴ Ходан ә Хвэде мә,
сәр т'эмамийа әрде қьраред
Wi нә.
- ¹⁵ Пәймана Wi һ'әта-һ'әтайе бир
биньн
у созе Wийи дайи һ'әта
һ'әзар ньсьли,
- ¹⁶ к'ижан кō да Ибраһим^ф
у сонде кō Ишақр'а хвар.[†]
- ¹⁷ Ақубр'а жи әв мак кър чава
қанун
у Израелр'а жи пәймана
һ'әта-һ'әтайе.[†]
- ¹⁸ Гот: «Әрде Кәнәне^ф Әзе
бьдьмә тә,
чава п'ара вартийа wә.
- ¹⁹ Гава хун кем бун,
һьндьк у хәриб бун нава веда,

16:16 Дәстпeбун 12:7; 26:3. 16:17-18 Дәстпeбун 28:13.

- 20 жь мьлэтэки дэрбази нав
 мьлэтэки дьн
 дьбун,
 жь п'адшатике дэрбази нав
 щьмэ'тэкэ дьн,
 21 Әви нәһышт кӧ йэк қәдыре
 ван к'эвэ
 у бона ван ль п'адша
 һьлат,[†]
 22 гот: «Қәдыре к'ѳшкьрийе
 Мьн нәк'эвьн
 у хьрабийе ль п'ехәмбәред^Ф
 Мьн нәкьн».
 23 Т'эмамия дьнйаие әшқи
 Хӧдан бьстьрен!
 Р'ож бь р'ож хьлазкьрьна
 Ви даннасин кьн.
 24 Нава вәлатада р'умэта^Ф Ви
 бькьн дәнги,
 нава һ'әму мьлэтада жи
 к'әрәмәтед Ви.
 25 Хӧдан мәзын ә, нежайи гәләк
 пәсьна йә,
 сава Ви ль сәр һ'әму
 хвәдейә йә.
 26 Хвәдейед һ'әму мьлэта п'ут
 ьн,
 ле Хӧдан ә'зман чекьрын.
 27 Р'умәт у һӧрмәт ль пешийә
 Ви нә,
 қәват у шабун Пирозгәһа
 Вида нә.
 28 Бьднә Хӧдан, гәли бәрәкед
 мьлэта,
 бьднә Хӧдан р'умәт у
 қӧдрәте.
 29 Шькьрийе бьднә р'умэта
 наве Хӧдан,
 бьк'эвьнә ль бәр Ви,
- п'ешк'ешә биньн.
 Бь хәмьла пироз бәр Хӧдан
 та бьн,
 30 т'эмамия дьнйаие жь
 диндара Ви бьтърсьн!
 Дьнйә қәдим ә, наһ'әжә!
 31 Бьра ә'рд ша бә у ә'зман әшқ
 бә,
 нава мьлэтада бе готьн:
 «Хӧдан п'адшатийе дькә».
 32 Бә'р бькә хӧшин, чьва кӧ т'ер
 у т'ѳжи йә.
 Бьра ша бә дәшт у һәр
 тьштед навда.
 33 Бьра шабьн бәр Хӧдан, һ'әму
 даред дарьстана.
 Чьмки Әв те, Әв те кӧ
 диwana дьнйаие бькә.
 34 Шькьрийе бьднә Хӧдан,
 чьмки Әв қәнщ ә,
 чьмки һ'ӧба Ви һ'әта-
 һ'әтайе йә.[†]
 35 Ӗса жи бежьн: «Мә хьлаз кә,
 Хвәдейе азайә мә!
 Жь нав мьлэта мә т'оп кә у
 хьлаз кә,
 вәки шькьрийе бьднә наве
 Тәйи пироз
 у бь р'умэта Тә әм бьфьр'ьн.
 36 Шькьр Хӧдан Хвәдейе
 Исраелер'а, һ'әта-һ'әтайе!»
 Т'эмамия щьмә'те гот:
 «Амин^Ф!»
 Пәсьне Хӧдан дан!»
- Давьд сәрвере
 пәсьндайине к'ѳш дькә**
 37 Давьд ль вьр Асаф у бьрати-
 йә вива ль бәр Сьндоқа Пәймана

16:21-22 Дәстпәбун 20:3-7. 16:34 Дирок II, 5:13; 7:3; Әзра 3:11; Зәбур 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Йеремийә 33:11.

Ходан һыштън, вәки һәр т'ъм ль бәр Сьндоце анәгори к'аре р'оже хьзмәтк'арийе бькьн, ³⁸ оса жи Овед-Әдом у шест у һ'әйшт бьратийа вива. Ле Овед-Әдоме к'ор'е Йьдут'ун у һ'оса дәргәһван бун. ³⁹ Садоце к'аһин у бьрайед вийә к'аһинә бәр Конә Ходани Шә'дәти-йе, сәр щийе һ'әбандьне ль Гибонә һыштън, ⁴⁰ вәки т'әме сәр горигәһа дийарийа т'әвайишәватә сьбә у евар дийарийа т'әвайишәватә Ходанр'а бькьн у һәр чь к'о Қануна^ф ньвисарда к'о Ходан т'әми ль Израеле кьрьбу, бьқадиньн. ⁴¹ Оса жи һеман, Йьдут'ун у бьжартиед майин, к'ижан к'о бь навед хвә һатънә к'әфшкьрьне, вәки пәсьне Ходан бьдън, чьмки һ'обә Вийә амьн һ'әта-һ'әтайе йә. ⁴² Щәм һеман у Йьдут'ун бор'и, болмед һәвхьстъне у һащәтед сазбәндийейә дьн жи һәбун, бона пәсьндайна Хвәде ледьхьстън. К'ор'ед Йьдут'ун жи дәргәһван бун. ⁴³ Т'әмамийа щьм-ә'те һәр кәс чу мала хвә, Давьд вәгәр'ийа к'о д'оа мала хвә бькә.[†]

Хвәде Давьдр'а соз дьдә
(Самуел II, 7:1-29)

17 ¹ Гава Давьд мала хвәда дьма, һынге әви готә Нат'ан п'ехәмбәр: «Әз ва мала жь даре әрзеда дьминьм, ле Сьндоца Пәймана Ходан бьн конда йә». ² Нат'ан ль Давьд вәгәр'анд: «Дьле тә ча дьхвазә оса жи бькә, чьмки Хвәде т'әви тә йә». ³ Һәма we шәве хәбәра Хвәде Нат'анр'а һат

у гот: ⁴ «Һәр'ә ә'вде Мьн Давьдр'а бежә к'о Ходан аһа дьбежә: «Тә Мьнр'а мале ченәки, к'о Әз теда бьминьм. ⁵ Чьмки жь we р'ожеда, гава Мьн Израел жь Мьсьре һәвраз дәрхьстийә һ'әта р'ожа иро, Әз малда нәмамә, ле кон бь кон, щи бь щи гәр'ийамә. ⁶ У һәр щийе к'о Әз т'әви т'әмамийа Израеле чумә, гәло Мьн ван р'әбәред Израелер'а, к'ижан к'о Мьн к'әфш кьрьбун к'о сәвитийа щьм'та Мьн бькьн, қәт йәкир'а готийә: Чьма жь даре әрзе маләке Мьнр'а ченакьн?» ⁷ Дә ньһа ә'вде Мьн Давьдр'а бежә, к'о Ходане Ордийа аһа дьбежә: «Мьн тә жь чоле, жь бәр кәре пез ани йи, вәки бьби сәрwere щьм'та Мьн Израеле. ⁸ Тә к'әда дьчуйи Әз т'әви тә бумә у пешийа тәва һ'әму дьжмьнед тә қыр' кьрьнә, наве тә жи мина наве йед сәр дьнейә бь нав у дәнг бьльнд кьрийә. ⁹ Әзе бона щьм'та Хвә Израеле жи щики к'әфш кьм у Әзе we дач'киньм у we р'әһ'әт щийе хвәда бьжи, иди һ'әже пе нәк'әве, мәрьвед нәп'әке мина бәре иди тәнгасийе нәдънә we, ¹⁰ чава ван р'ожада, гава Мьн сәр щьм'та Хвә Израеле р'әбәр к'әфш дькьрьн. Әзе һ'әму дьжмьнед тә бышкеньм у тәва ә'йан кьм, к'о Ходане тәр'а маләкә п'адшати-йе чекә. ¹¹ Гава р'ожед тә т'әмам бьн у һәр'и бьгьһижи кал-бавед хвә, һынге пәй тәр'а, Әзе жь зөр'әта тә к'ор'әки тә р'акьм у п'адшати-йа ви қәвин-қәдим кьм. ¹² Әве Мьнр'а мале чекә у т'әхте ви Әзе

16:43 Самуел II, 6:19-20.

h'эта-h'этайе қәвин-қәдим кьм.
¹³Эзе бьбьмэ Баве ви, әве жи бьбэ
 көр'е Мьн. Эзе h'өба Хwэйя амьн
 жь ви дур нэхьм, чава Мьн жь
 йе бәри тә дур хьст.¹⁴ Эзе әви
 Хана^ф Хwәда у п'адшатийа Хwә-
 да h'эта-h'этайе бьхельм у г'әхте
 вийе h'эта-h'этайе қәвин-қәдим
 бә». ¹⁵Нат'ан әв h'әму готын у әв
 h'әму дитьна гьшк Дауьдр'а готын.

Щабдайина Дауьд
(Самуел II, 7:18-29)

¹⁶Һьнге Дауьд п'адша чу ль
 бәр Ходан р'унышт у гот: «Ходан,
 Хwәдейо! Әз к'и мә, йан мала мьн
 чь йә, кө Тә әз аһа бьльнд кьрм?
¹⁷Ле әв йәк ль бәр ч'әве Тә һьндьк
 к'ьфш бу, Хwәдейо! Тә дәрһәқа
 мала хөламе Хwәда, бона вә'дәки
 дур у дьреж готийә у дина Хwә
 өса да мьн, Ходан Хwәде, чава мә-
 рьвәки хwэйқәдьри мэзын. ¹⁸Иди
 Дауьд чь зедәкә бәр Тә бежә, бона
 ви қәдьре кө Тә да хөламе Хwә?
 Чьмки Тө хөламе Хwә нас дьки.
¹⁹Ходано! Тә бона хатьре хөламе
 Хwә у ль гора хwәстына дьле Хwә
 әв кьред мэзын кьрын, вәки һәр
 кьред мэзын әйан ки. ²⁰Ходано!
 Йәки мина Тә т'өнә, пештьри Тә
 Хwәдеки майин т'өнә, чьқас кө
 мә бь гөһед хwә бона һәр тышти
 бьһистийә. ²¹К'ижан мьләте дьн-
 йайе мина цьмә'та Тә Израеле йә?
 Бона к'ижане Хwәде Хwәха һат кө
 we хьлаз кә у бькә цьмә'та Хwә?
 Мьләт жь бәр we цьмә'та Хwэйя жь
 Мьсьре хьлазкьри р'әқәтандьн у

бь кьред мэзынә saw навәки мэзын
 Хwәр'а қазьнц кьр. ²²Тә цьмә'та
 Хwә Израел, h'эта-h'этайе Хwәр'а
 кьрә цьмә'т у Тө Хөдано, буйи
 Хwәдейе ван. ²³Дә ньһа, Хөдано!
 Әве готьна Хwэйә һьндава хөламе
 Хwә у мала вида готи h'эта-h'эта-
 йе қәвин-қәдим кә у өса бькә чава
 Тә гот. ²⁴Бьра әв қәвин-қәдим бә,
 кө наве Тә h'эта-h'этайе мэзын бә у
 бежьн: «Хөдане Ордийа, Хwәдейе
 Израеле, бона Израеле Хwәде йә у
 мала хөламе Тә Дауьд жи ль бәр
 ч'әве Тә қәдим бә». ²⁵Тә, Хwәдейе
 мьн, хөламе Хwәва әйан кьр, кө
 Те мала п'адшатийе вир'а чеки,
 ләма хөламе Тә төрөш кьр бәр Тә
 әв дөа кьр. ²⁶Ньһа Хөдано! Тө йи
 Хwәде. Тә әва қәнщийа хөламе
 Хwәр'а соз да. ²⁷Бәле Тә дөа мала
 хөламе Хwә кьр, кө h'эта-h'этайе
 әв ль бәр ч'әве Тә бә. Хөдано Тә
 кө дөа ле кьрийә, әве h'эта-h'этайе
 дөакьри бә».

Сәрк'әтьнед Дауьд
(Самуел II, 8:1-14)

18 ¹Пәй ве йәкер'а Дауьд
 фьльстинийа хьст у әв
 шкенандьн, Гат' гөндава жь дәс-
 те фьльстинийа стандьн. ²Паше
 мowaбийа^ф хьст у мowaби бунә
 хөламед Дауьдә хәрщдар. ³Дауьд
 h'эта һамате һадәдәзәре п'адше
 Собайе жи хьст, гава әв дьчу кө
 һ'өкөме хwә ль сәр ч'әме Фьрате
 бьдә маккьрьне. ⁴Дауьд жь ви
 һ'әзар әрәбә, һ'әфт һ'әзар сийари
 у бист һ'әзар пәйа гьртьн, Дауьд

17:13 Корьнт'и II, 6:18; Ибрани 1:5.

ч'иле ньгед һ'эму һәспед э'рба данэ бър'ине, жь ван т'эне бона сэд э'рба һыштын. ⁵Һынге сурйанийед Шама һатънэ пьшта һадэдэзэре п'адше Собайе, ле Дауьд бист у дө һ'эзар сурйани қыр' кърън. ⁶Дауьд Шама Сурйайеда ордийа эскэра дани у сурйани бунэ хөламед Дауьдэ хәрщдар. Дауьд к'ода кө бьчуйа Хөдан пыштоване ви бу. ⁷Дауьд мәрт'алед бәрдәстийед һадэдэзэрэ зер'ин зэфт кърън у эв анинэ Оршәлиме^ф. ⁸У Дауьд жь бажаред һадэдэзэр, Тибһат'е у К'уне гәләк сьфьр зэфт кър. Сьлеман пе ви бә'ра^ф сьфьрин, стун у һащәтед сьфьрин чекърън.[†] ⁹Гава Т'оһуйе п'адше һамате бьһист, вәки Дауьд қыр'а т'эмамия ордийа һадэдэзэр п'адше Собайе анийә, ¹⁰һынге көр'е хвә һадорам, шандә щәм Дауьд п'адша, кө к'еф-һ'але ви бьпърсә у бона шәр'е т'эви һадэдэзэр у сәрк'әтгне ч'эвр'онкайе бьде. Чьмки һадэдэзэр щарна һьмбәри Т'оһу шәр' дькър. Һынге т'эви һадорам һәр щур'ә һащәтед зер', зив у сьфьр жи шандьн. ¹¹Дауьд п'адша эв жи т'эви ван зер' у зивед кө жь һ'эму мьләта, ава готи жь эдомийа^ф, мовабийа, амонийа^ф, фьльстинийа у амалекийа^ф стандьбун Хөданр'а п'ешк'еш кърън. ¹²Абишайе көр'е Сьруйайе* жи нәвала Хведа һ'иждәһ һ'эзар эдоми қыр' кърън.** ¹³Дауьд Әдомеда

ордийа эскэра дани у һ'эму эдоми бунэ хөламед ви. Дауьд к'ода кө бьчуйа Хөдан пыштоване ви бу.

Вәзир вәк'илед Дауьд (Самуел II, 8:15-18)

¹⁴Дауьд сәр т'эмамия Ислаеле п'адшати кър у һьндава т'эмамия щьмә'та хвәда сәр һәқийе у р'астийе бу. ¹⁵Йоабе көр'е Сьруйа сәрәскәр бу, Йеһошәфате көр'е Аһ'илуд жи к'атъбе һ'өкөмәте бу, ¹⁶Садоде көр'е Аһ'итуб у Абимәләхе көр'е Әбиатар к'аһин бун, Шавша жи ньвиск'ар бу, ¹⁷Бьнайе көр'е Йойада сәр керетийа у пәләтийа* бу, көр'ед Дауьд жи вәзир-вәк'илед п'адше бун.

Дауьд сәр амонийа^ф у сурйанийа дьк'эвә (Самуел II, 10:1-19)

19 ¹Пәй ве йәкер'а Наһ'аше п'адше амонийа^ф мьр у дәвса ви көр'е ви бу п'адша. ²Дауьд гот: «Әзе жи һьндава һ'ануне көр'е Наһ'ашда сәр нета қәнщийе бьм, чава баве ви һьндава мьнда сәр нета қәнщийе буйә». Дауьд қасьдед хвә шандьнә щәм ви, вәки бона баве ви сәрхвәшийе бьде. Гава хөламед Дауьд гьһиштънә вәлате амонийа щәм һ'анун кө сәрхвәшийе бьдънә ви, ³миред амонийа готънә һ'анун: «Т'әхмина тә Дауьд бона қәдьре

* **18:12** «Сьруйа» хушкәкә Дауьд бу. Бьхуньн Дирок I, 2:16.

** **18:12** Бьхуньн сәрньвисара зәбура 60-и.

* **18:17** «Керети у пәләти» нобәдаред Дауьд бун.

18:8 П'адшати I, 7:40-47; Дирок II, 4:11-18.

баве тэ эвана шандьнэ кӧ сэр-хвэшийе бьдньнэ тэ? Тӧ чь зани эв бона щэ'сусийе нэһатьнэ, кӧ дина хвэ бьдньнэ вӧлет у веран кьн?»⁴ Ђннге һ'анун хӧламед Да-вьд гьртьн, сэр р'уйед ван данэ кӧр'кьрьне, к'ьнщед сэр ван һ'эта қор'ька ван данэ бьр'ине, у аһа эв вэр'екьрьн.⁵ Бона ван хӧлама гиһандьнэ Давьд, эви жи мэри пешийа ванда шандьн, чьмки эв беһ'есаб һатьбунэ э'блукьрьне. П'адше готэ ван: «Әриһайеда бь-миньн, һ'эта кӧ р'удана вэ дэре, паше вэгэр'ьн».

⁶ Амонийа дит кӧ эв жь бэр ч'э'ве Давьд к'этьн. һннге һ'анун у амонийа һ'эзар тэлант* зив шандьн, вэки жь Арам-Наһарайиме**, жь Арам-Маһахайе у Собайе э'рэба у сийарийа к'ьре кьн. ⁷ Вана си у дӧ һ'эзар э'рэбэ к'ьре кьрьн у ӧса жи п'адшайе Маһахайе эскәред вива, эвана һатьн пешбәри Медә-байе зомед хвэ ледан. Амони жи жь бажаред хвэ щьвийан р'абунэ шер'. ⁸ Гава Давьд эв йәк бьһист, Йоаб у һ'эму ордийед зорэ сэр-хвэ шандьн. ⁹ Амони дәрк'этьн бэр дәргәһе^ϕ бажер р'ез бун бона шер', ле п'адшед һати жи дәштеда башқә сәкьни бун.

¹⁰ Гава Йоаб дит вэки эв гә-рәке һьн пешийева шәр'кә, һьн жи пыштева, һннге жь нава мер-хасед израелийа һьнәк бьжартьн у мьқаббли сурйанийа р'ез кьрьн. ¹¹ Щьмә'та майин жи да дәсте бьрайе хвэ Абишай, эвана жи

пешбәри амонийа р'ез бун. ¹² У Йоаб гот: «Һәгәр сурйани зоре ль мьн бькьн, тӧ вәрә алиие мьн, ле һәгәр амони зоре ль тә бькьн, эзе бемә алиие тә. ¹³ Сәрхвә бә, эм бона щьмә'та хвә у бона бажаред Хвәдейе^ϕ хвә э'гит бьн у Хӧдан бьра йа Хвә бькә». ¹⁴ Пәйр'а Йоаб щьмә'та хвәва чу сэр сурйанийа шер', ле сурйани жь бәр ви р'эвин. ¹⁵ Гава амонийа р'эва сурйанийа дит, хвәха жи жь бәр Абишайе бьрайе ви р'эвин у к'э-тьнә бажер. һннге Йоаб вэгәр'ийа Оршәлиме.

¹⁶ Гава сурйанийа дит кӧ ван ль бэр израелийа данэ дәр, һннге қасьд шандьн сурйанийед алиие р'оһьлата ч'эме Фьрате р'акьрь-нә сәр ньга, Шопак'е сәрәскәре һадәдәээр р'ебәрийа ван дькьр. ¹⁷ Гава эв йәк гиһандьнэ Давьд, эви һ'эму израели щьвандьн, ч'эме Урдӧне к'эт дәрбаз бу, гь-һиштә ван у пешбәри ван р'ез бун. Давьд к'ома хвәва ль бәр сурйанийа р'ез бу кӧ ль бәр ван шәр' кә, вана т'эви ви шәр' кьр. ¹⁸ Сурйани жь бэр израелийа р'э-вин. Давьд һ'әфт һ'эзар сийаред э'рэба у чьл һ'эзар пәйайед сурйанийа қьр' кьрьн. Шопак'е сәр-әскәр жи кӧшт. ¹⁹ Гава хӧламед һадәдәээр дитьн кӧ вана ль Ис-раеле нькарьбу, данэ дәр, һннге т'эви Давьд ә'дьлайи қьрар кьрьн у к'этьнә бьн дәсте ви. Жь вьр шунда сурйанийа иди нәхвәст пышта амонийа бьгьртана.

* 19:6 «Тэлантәк» вәкә си у шәш килограмми бу.

** 19:6 «Арам-Наһарайим» п'арәкә Мәсопотамийае бу.

Зэфткърна Р'аббайе

(Самуел II, 11:1; 12:26-31)

20 ¹ Сала дьн бьhare, дэма кө п'адша дэрдьк'этгьнэ шер', Йоаб һ'эму орди цьвандьн, чу вэлате амонийа веран кър. Паше чу дора Р'аббайе гьрт. Ле Дауьд хвэха Оршэлимеда ма. Йоаб Р'аббайе хьст эв һьлшанд.[†] ² Дауьд т'аш жь сэр Мелк'ом* һьлда, эв вэкэ гьранийа тэлантэк** зер' бу, өса жи бь кэвьред қимэт қашкьри бу. Эв данэ сэре Дауьд у эви жь бажер гэлэк т'алан бьр. ³ Ле эв цьмэ'та теда жи дэрхьст, эв кьрнэ бьн хэбата бьр'эка, чакуч'ед һ'эсьни у бьвьра. Дауьд сэре һ'эму бажаред амонийа аһа кър. Паше Дауьд т'эмадийа цьмэ'тева вэгэр'ийа Оршэлиме.

Дауьд

сэр фьльстинийа^ф дьк'эвэ

(Самуел II, 21:15-22)

⁴ Пэй we йэкер'а Гэзэреда нава израелийа у фьльстинийада^ф шэр' пешда һат. һьнге Сибьк'айе һ'ушат'и лехьст Сипайе жь зөр'э-та р'ьфайи^ф көшт. У фьльстини шкэстьн.

⁵ Диса нава ван у фьльстинийада шэр' дэстпебу у Елһ'анане көр'е Йаһир лехьст Лаһ'мийе бьрайе Голйат'е гат'и көшт, кө дәстуйе р'ьма дәсте вида мина сьнге т'эвне бу.[†]

⁶ Гат'еда диса шэр' дэстпебу, ль вьр мэрвьэки бэжнбьльнд һэбу, эв шэш т'ьли-печ'и бу у бист у чар т'ьли-печ'ийе ви һэбун, эв жи жь р'ьфайийа бу. ⁷ Эви қарфе хвэ ль Израеле дькьр, ле Йонат'ане көр'е Шимайе бьрайе Дауьд лехьст эв көшт.

⁸ Эвана жь зөр'эта р'ьфайийед жь Гат'е бьбун, пе дәсте Дауьд у дәсте хөламед ви к'этьн.

Дауьд израелийа дьжмьрэ

(Самуел II, 24:1-25)

21 ¹ Мирещьн^ф мьқабьли Израеле р'абу у һелан да Дауьд кө Израеле бьжмьрэ. ² һьнге Дауьд готэ Йоаб у сэрверед эскэр: «Һэр'ьн израелийа жь Бир-Шевайе гьрти һ'эта Дане бьжмьрьн у һ'эсабе мэрвьед ч'экван мьнр'а биньн, кө эз бьзаньбьм». ³ Йоаб гот: «Бьра Хөдан^ф цьмэ'та Хвэ, чьқас кө һэйэ сэд шар зедэ кэ. Хвэийе мьн п'адша, гэлэ эв һ'эму нэ хөламед хвэийе мьн ьн? Хвэийе мьн чьма ве йэке дьхвэзэ? Чьма эв йэк бьбэ сэбэбе нэһэқийа Израеле?» ⁴ Ле готьна п'адше сэр готьна Йоабр'а бу, һьнге Йоаб р'абу т'эмадийа Израеле гэр'ийа у паше вэгэр'ийа Оршэлиме. ⁵ Йоаб һ'эсабе цьмэ'та жьмарти да Дауьд. Нава т'эмадийа Израеледа 1 100 000 мэри һэбун, кө дәсте ван шур дьгьрт, нава Цьһудайеда^ф жи чарсьд у һ'эфте һ'эзар мэри бун, кө дәсте

* 20:2 «Мелк'ом» йан навэки п'уте ван бу, йан жи те фэ'мкьрне: «П'адше ван».

** 20:2 «Тэлантэк» вэкэ си у шэш килограмми бу.

20:1 Самуел II, 11:1. 20:5 Самуел I, 17:4-7.

ван шур дьгьрт. ⁶ Ле левиф^ф у бьн-
йамини нэкьрнэ нава һэсабе
ван, чьмки эв готьна п'адше нэ
бь дьле Йоаб бу.

⁷ Эв йэк ль Хвэде хвэш нэһат,
Исраеле хьст. ⁸ һынге Давьд готэ
Хвэде: «Мьн бь ве йэке гөнэки^ф
мэзын кьр. Ньһа эз р'эща дькьм
нэһэқийа хөламе Хвэ бьбахши-
нэ, чьмки мьн лап беһ'ши кьр». ⁹ We һынге Хөдан Гаде Давьдр'а кө
дньһер'и хэбэр да у готе: ¹⁰ «Һэ-
р'э Давьдр'а бежэ, кө Хөдан аһа
дыбежэ: «Эз се тышта дьдьмэ бэр
тэ, хвэр'а жь ван йэки бьбьжерэ,
кө Эз биньмэ сэрэ тэ». ¹¹ Гад һатэ
щэм Давьд у готэ wi: «Хөдан аһа
дыбежэ: «Хвэр'а бьбьжерэ: ¹² Йан
се сала хэлайи, йан се мэһа дьж-
мын пэй тэ к'эвэ у шуре дьжмын
бьгьһижэ тэ, йан жи се р'ожа шуре
Хөдан, аһа готи нэхвэшийа һ'ал
вэлета бэ у Мьлийак'эте Хөдан*
һ'эму т'опрахед Исраеледа қыр' кэ». Дэ ньһа бежэ, эз чь шаба Шандийе
хвэ бьдьм?» ¹³ һынге Давьд готэ
Гад: «Бона мьн пьрсэкэ гэлэки
гыран э, ле йа п'акэ эз бьк'эвьмэ
дэсте Хөдан, нэ кө бьк'эвьмэ дэсте
мэрьва, чьмки Эв гэлэки р'эм э».

¹⁴ Пэйр'а Хөдан нэхвэшийа
һ'ал шандэ сэр Исраеле у жь ис-
раелийа һ'эфте һ'эзар мэри мь-
рн. ¹⁵ Хвэде мьлийак'этэк^ф шандэ
Оршэлиме вэки қыр'е ле бинэ.
Ле гава кө қыр' дькьр, Хөдан жор-
да ньһер'и, р'эма Хвэ кьр у готэ
мьлийак'эте қыр'кьрне: «Иди бэс
э! Дэсте хвэ пашда бьк'ьшинэ».

һынге мьлийак'эте Хөдан һьнда
бедэра Орнани йэбуси сэкьни.
¹⁶ Давьд сэре хвэ бьльнд кьр, ди-
на хвэ даје we мьлийак'эте Хөдан
нава э'рд у э'зманда сэкьни йэ у
шурэки тэ'зи дестда һьлдабу сэр
Оршэлиме. һынге Давьд у р'успи
к'орх^ф ль ван дэвэр'уйа чунэ э'рде.
¹⁷ У Давьд готэ Хвэде: «Нэ мьн
э'мыр кьр кө ве щьмэ'те бьжмырн,
ве йэкеда эз ым гөнэк'ар, мьн нэ-
һэқийа мэзын кьрийэ, ле эви пэзи
чь кьрийэ? Хөдано, Хвэдеје мьн!
Бьра дэсте Тэ сэр мьн у мала баве
мьн р'абэ, нэ кө сэр щьмэ'та Тэ,
кө пе ве бэле онда ки».

¹⁸ һынге мьлийак'эте Хөдан готэ
Гад: «Бежэ Давьд: «Бьра Давьд
бедэра Орнани йэбусида горигэ-
һэке^ф Хөданр'а бьдэ сэкьнандьне».
¹⁹ Давьд вэкэ we готьна Гадэ бь
наве Хөдан готи р'абу чу. ²⁰ Орнан
бедэреда дэ'н дьк'ота, пышт хвэва
кө зьвьр'и мьлийак'эт дит у эви
т'эви һэр чар көр'а хвэ вэшар-
тын. ²¹ Гава Давьд гьһиштэ Орнан,
Орнан кө ч'эв Давьд к'эт, эв жь
бедэре дэрк'эт у һ'эта э'рде бэр Да-
вьд дэвэр'уйа чу. ²² һынге Давьд
готэ Орнан: «Эви щийе бедэре чь
бьһа бэ жи бьфьрошэ мьн, кө эз
Хөданр'а горигэһэке бьдьмэ сэкь-
нандьне, вэки эва бэла һатийэ
сэре щьмэ'те бе һьлдани». ²³ Орнан
ль Давьд вэгэр'анд: «Эве хвэр'а
һьлдэ, бьра хвэје мьн п'адша ча-
ва кө дьхвазэ өса жи бькэ. Ван
гайа жи эзе бьдьм бона дийарийа
т'эвайишэвате, кам бона даред

* 21:12 Фэ'мина хэбэра «Мьлийак'эте Хөдан» р'аст нэ э'йан э, эв шарана жь бэр наве
Хөданва те бьк'аранине у һ'эзура Wi дьдэ к'ьфше.

шәватә, гәнъм жи бона дийарийа нани, эз гышки жи дьдъмә тә». ²⁴ Ле Дауьд п'адша готә Орнан: «На, эз гәрәке әсә пе бһайе we бк'ьр'ьм, эзе чава һәбука тә жь тә бьстиньм бьдъмә Хөдан? Нә жи эзе дийарийа т'эвайишәватә беһәқ жь тә һьлдъм». ²⁵ һьнге Дауьд бона ви щийи шәсьд шекъл* зер' к'ьшанд да Орнан. ²⁶ Дауьд ль вьр горигәһәк Хөданр'а чекьр, дийарийед г'эвайишәватә у һәләқәтийе сәр we дан у гази Хөдан кьр. һьнге Хөдан пе ви агьре жь ә'змен һатә сәр т'эвайишәвата горигәһе, дәнге ви бһист. ²⁷ Паше Хөдан ә'мьр ль мьляк'әт кьр, кө шуре хвә бкә қаве.

²⁸ We һьнге Дауьд дит кө Хөдан бедәра Орнане йәбусида дәнге ви бһист, ль вьр қорбан дан. ²⁹ Конә Хөдани Шә'дәтийе, кө Муса бәр'ийеда вәгьртьбу у горигәһа г'эвайишәватә, we һьнге әв ль щийе һ'эбандьнейи Гибонеда бун, ³⁰ ле Дауьд нькарьбу бьчуйа вьр, кө жь Хвәде бьпьрсийа, чьмки әв жь шуре мьляк'әте Хөдан дьтьрсийа.

22¹ Дауьд гот: «We вьра бә Хана^ф Хөдан Хвәде у горигәһа г'эвайишәвата Исраеле^ф».

Дауьд т'ьвдарәке чекьрьна П'арьстгәһе^ф дькә

² Дауьд ә'мьр кьр, кө һ'әмуьед хәрибә кө Исраеледа дьминьн бь-

щьвиньн у бона чекьрьна Хана Хвәде кәвьрбьр' к'ьфш кьрьн, вәки кәвьред г'әр'ьшанди һазьр кьн. ³ У Дауьд гәләк һ'әсьн бона мьхед дәрәд дәргәһа у дарһәвхьстьне һазьр кьр, өса жи һақас сьфьр, беһ'әсаб. ⁴ Өса жи дарәд әрзейә беһ'әсаб, чьмки сайданийа у сурийа Дауьдр'а гәләк дарәд әрзе анибун. ⁵ Дауьд дьгот: «Сьлемане көр'е мьн һе шаһьли нәгһишти йә, ле әв Хана кө we бона Хөдан бе чекьрьне гәрәке һ'әйр-һ'өжмә-к'ар бә, нава һ'әму вәләгада жи йа һәрә хасә нав у дәнг бә. Ләма әз гәрәке вьир'а т'ьвдарәке чекьрьне бькьм». У аһа Дауьд бәри мьрьна хвә т'ьвдарәке гәләк тьшти кьр.

⁶ Паше гази көр'е хвә Сьлеман кьр у т'әми ль ви кьр, вәки Ханәке Хөдан, Хвәдейе Исраелер'а чекә. ⁷ Дауьд готә Сьлеман: «Көр'е мьн! Дьле мьнда һәбу кө мьн наве Хөдан Хвәдейе хвәр'а маләк чекьра.[†] ⁸ Ле дәнге Хөдан һатә мьн гот: «Тә гәләк хун р'етийә у шәр'ед мәзьн кьрьнә, те наве Мьнр'а мале ченәки, чьмки тә бәр Мьн гәләк хун р'етийә сәр әрде. ⁹ Ва йә көр'әке тәр'а бьбә, әве мәрвьәки дурәшәр' бә. Әзе жь алийе һ'әму нәйаред дор-бәрада р'ьһ'әтийе бьдьме, наве вийе Сьлеман* бә у р'ожед вида Әзе ә'дьялийе у р'ьһ'әтийе бьдъмә Исраеле. ¹⁰ Әве наве Мьнр'а мале чекә, әве көр'е Мьн бә, Әзе жи баве ви бьм у т'әхте п'адшатийа

* **21:25** «Шекьләк» вәкә донздәһ гьрами бу.

* **22:9** Наве «Сьлеман» жь к'ока хәбәра ибрани «ә'дьялин» йә.

22:7-10 Самуел II, 7:1-16; Дирок I, 17:1-14.

ви Эзе Исраеледа һ'эта-һ'этайе
қәвин-қәдим кьм).

¹¹ Дэ ньһа, көр'е мын! Бьра Хө-
дан т'эви тә бә, кө тәр'а ль һәв бе
мала Хөдан Хвәдейе хвә чеки,
чава Әви бона тә готийә. ¹² Т'әне
бьра Хөдан фьрасәте у ақьл бьдә
тә у тә бьдә сәр Исраеле, кө тө Қа-
нуна Хөдан Хвәдейе хвә хвәй ки.
¹³ У тәр'а һынге we ль һәв бе, гава
тө бьцә'дини ван қәйдә-қанун у
қыраред кө Хөдан бона Исраеле
т'әми ль Муса кьрынә, бьқәдини.
Қәват у сәрхвә бә, нәтырсә у нә-
ләрзә.¹⁴ Ва йә мын we тәнгасийа
хвәда бона Хана Хөдан сәд һ'эзар
тәлантед* зер' у миллионәк тә-
лантед** зив һазьр кьрынә, һәми
сьфьр у һ'эсын жи бех'эсаб ын. Оса
жи дар у кәвьр һазьр кьрынә, тө
жи сәр ванда зедә кә. ¹⁵ Гәләк шы-
хөлк'ар щәм тә һәнә: Кәвьрбьр',
диварһьлжән, нәщар у һостәйед
һәр шыхөли. ¹⁶ һәми зер', зив, сьфьр
у һ'эсын жи бех'эсаб ын, дә р'абә у
дәстпекә. Бьра Хөдан т'эви тә бә!»

¹⁷ Дауьд өса жи т'әми ль һ'ә-
му сәрверед исраелийа кьр, вә-
ки али Сьлемане көр'е ви бькьн.
¹⁸ У гот: «Хөдан Хвәдейе вә т'эви
вә йә, Әви һәр алийава р'һ'әти
дайә вә у бьнәлийед ви вәлати
данә дәсте мын, кө әв вәлата ль
бәр Хөдан у щьмә'та Ви та буйә.
¹⁹ Дэ ньһа бь дьл у щан ль Хөдан
Хвәдейе хвә бьгәр'ьн. Р'абьн Пи-
розгәһа^ф Хөдан Хвәде чекьн, вәки

Сьндоқа Пәймана Хөдан у дәрда-
нед Хвәдейә пироз бьбьнә Хана
бона наве Хөдан чекьри».

Малед левийа у борще ван

23 ¹ Дауьд иди кал буйи жь
ә'мыре хвә т'ер бьбу, һынге
Сьлемане көр'е хвә сәр Исраеле
п'адша к'ьфш кьр.² У һ'әму сәр-
веред Исраеле, к'әһин у леви
щьвандьн. ³ Левийед жь си сали
жортьр йәк-йәк һатьнә жьмаре,
әв сәрһәв си у һ'әйшт һ'эзар дәр-
к'әтын. ⁴ Дауьд гот: «Бьра жь вана
бист у чар һ'эзар сәр шыхөле Ха-
на Хөдан бьн, шәш һ'эзар сә'ви у
һ'акьм бьн, ⁵ чар һ'эзар дәргәһван
бьн, чар һ'эзар жи сәр һащәтед
бона пәсьндайине чекьри бьн,
кө пәсьне Хөдан бьдьн». ⁶ Дауьд
әвана бәлайи сәр се т'ахьма кьрын,
анәгори һ'эсабе көр'ед Леви: Гер-
шом, Қоһат' у Мерари.

⁷ Жь гершомийа бун: Ладан у
Шими. ⁸ Се көр'ед Ладан бун: Йе
мэзын Йьһийел, пәйр'а Зет'ам у
Йеол. ⁹ Се көр'ед Шими бун: Шь-
ломот', һазил һаран. Әвана бавед
бәрәка ладанийа бун. ¹⁰ Көр'ед Ши-
ми чар бун: Йаһат', Зина, Йәһуш
у Бьриһа. ¹¹ Йаһат' йе мэзын бу,
Зина йе дөда бу. Ле чьмки зар'ед
Йәһуш у Бьриһа гәләк т'өнәбун,
ләма әв бәрәкәк һатьнә һ'эсабе.

¹² Чар көр' жи йе Қоһат' бун:
Ә'мрам, Исһар, һеброн у Узиел.

* **22:14** «Сәд һ'эзар тәлант» дькә вәкә си у шәш тон.

** **22:14** «Миллионәк тәлант» дькә вәкә сесьд у шест тон.

22:13 Йешу 1:6-9. **23:1** П'адшати I, 1:1-40.

¹³ Көр'ед Ә'мрам бун: һарун^ф у Му-са^ф. һарун көр'ед хwэва, һ'эта-һ'э-тайе бона хьзмэтк'арийа тыштед һэрэ пироз һатъбунэ башqэкърь-не, wэки ль бэр Хөдан бхуре^ф бышэwьтиньн, Wир'а qөлх кьн у пе наве Wи һэр т'ьм бьмбарэк-пироз кьн.[†]

¹⁴ Ле көр'ед Мусайе мэръве Хwэде т'эви qэбила Левийа һа-тънэ һ'эсабе. ¹⁵ Көр'е Муса: Гер-шом у Елийазер бун. ¹⁶ Мэзьне зар'ед Гершом Шьбуйел бу. ¹⁷ Мэ-зьне зар'ед Елийазер Р'һабйа бу, т'эне көр'эки Елийазер һэбу, ле гэлэ-гэлэк көр' Р'һабйар'а бун. ¹⁸ Мэзьне зар'ед Ишар Шьломит бу. ¹⁹ Мэзьне зар'ед һеbron Йьрийа бу, йе дөда Амарийа бу, йе сьсийа Йаһ'азийел бу у йе чара Йьqамэм бу. ²⁰ Мэзьне зар'ед Узиел Миха бу, йе дөда Йишийа бу.

²¹ Көр'ед Мерари: Маһ'ли у Му-ши бун, көр'ед Маһ'ли жи: Елазар у Кис бун. ²² Елазар дьмьрэ көр' пэй нак'эwьн, т'эне qизед wи һэбунэ. Пэйр'а хwэхатийа wан, көр'ед Кис wан дьстиньн. ²³ Көр'ед Муши сьсе бун: Маһ'ли, Ә'дэр у Йьремот'. ²⁴ Әв бун сэрwеред малбәтед левийа.

Мэръвед жь бистсалие жор-тър жь малбәта бь нав йэк-йэк һатънэ жьмартъне у бона хьзмэт-к'арийа шьхөле Хана Хөдан һатънэ к'ьфшкърьне. ²⁵ Даwьд кө готьбу: «Хөдан Хwәдейе Исраеле р'һ'эти да cьмә'та Хwә, Әве һ'эта-һ'этайе Оршәлимеда бьминэ, ²⁶ левийе

иди Конe^ф Шә'дәтийе у һ'әму һа-щәтед wейә бона хьзмәтк'арийе һьлнәдьн». [†] ²⁷ Аһа анәгори готьна Даwьдә хьлазийе, левийед жь бистсалие жортър һатънэ жь-мартъне. ²⁸ Әве хөламтийа Хана Хөданда бэр дәсте көр'ед һарун бьн, göhe wане сәр һ'әwша, ода, паqъжайа һ'әму тыштед пироз у һәр хөламтийа Хана Хwәдеда бә.[†] ²⁹ У дина wан we нане^ф Хwәдер'а дайи, аре хаси бона дийарийа^ф нани, лоше шкәва, нане селейи пьжанди, йе р'унда стърайи, сәр чапе у гьрание бә. ³⁰ Әванайе һәр сьбә у евар бьсәкьньн р'азибуне бьдънә Хөдан у пәсьне Wи бьдън, ³¹ т'ьме ль бэр Хөдан р'ожед шәми-йа^ф, һәр сәре мәһа у щәжьна һ'әму дийарийед т'эвайишәwатед Хөдан бьдън у ль гора һ'эсаб у qәйдед wан бькьн. ³² Оса жи ч'э'ве wан we сәр Конe^ф Щьвине у Щийе^ф Пироз бә у хьзмәтк'арийа Хана Хөданда али бьратийа хwә көр'ед һарун бькьн.

Борще к'аһин

24 ¹ Әв ьн п'арәвәбунед зөр'эта һарун. Көр'ед һарун: На-даб, Абиһу, Елазар у Ит'амар бун. ² Надаб у Абиһу жь баве хwә зутьр мьрьн, көр' пэй wан нәк'әтън. Ела-зар у Ит'амар манә к'аһин.[†]

³ Даwьд т'эви Садоqe жь зөр'ә-та Елазар у Аһ'имәләхе жь зөр'эта Ит'амар, анәгори qөлхед wанә к'аһинтийе данинә сәр хьзмәт-к'арийа wан. ⁴ Жь көр'ед Елазар

23:13 Дәрк'әтън 28:1. **23:26** Дөбарәкърьна Qануне 10:8. **23:28-32** Жьмар 3:5-9.
24:2 Qануна К'аһинтийе 10:1-2.

шанздәһ сәрверед малбәта к'ьфш кьрын, ле жь көр'ед Ит'амар һ'эйшт. Чьмки сәрверед малбәта Елазар жь сәрверед малбәта Ит'амар зэфтьр бун. ⁵ Эвана бе фьрқи пе п'эшкавитьне һатьнә к'ьфшкьрне, чьмки жь миред Пирозгәһе у миред бәр Хвәде, һын жь көр'ед Елазар һәбун, һын жи жь көр'ед Ит'амар. ⁶ Эв йәка ль бәр ч'э'ве п'адше, мира, Садоqe к'аһин, Аһ'имәләхе көр'е Әбиатар у сәрверед малбәта к'аһина у левийа, Шьмайае көр'е Ньг'анеле к'атъбе леви ньвиси. Жь малбәта Елазар у малбәта Ит'амар анәгори дора ван һатьнә п'эшкавитьне.

⁷ П'әшка пешьн Йьһойарибр'а к'әт, йа дөда Йәдайар'а, ⁸ йа сьсийа һ'аримр'а, йа чара Сьһоримр'а, ⁹ йа пенца Малк'ийар'а, йа шәша Мийаминр'а, ¹⁰ йа һ'әфта һаккоср'а, йа һ'эйшта Әбийар'а, ¹¹ йа нәһа Йешуар'а, йа дәһа Шьк'анийаһур'а, ¹² йа йанздәһа Елйашибр'а, йа донздәһа Йақимр'а, ¹³ йа сездәһа һупар'а, йа чардәһа Йәшәбабр'а, ¹⁴ йа панздәһа Билгар'а, йа шанздәһа Имәрр'а, ¹⁵ йа һ'ъвдәһа һезирр'а, йа һ'иждәһа һаписеср'а, ¹⁶ йа ноздәһа Пьг'аһйар'а, йа бисти Йәһ'әзкәлр'а, ¹⁷ йа бист у йәке Йахинр'а, йа бист у дөда Гамулр'а, ¹⁸ йа бист у сьсийа Дьлайаһур'а, йа бист у чара Маһазйар'а. ¹⁹ Эв бу қәйде хьзмәтк'арийа ван кө бьк'әтана Хана Хөдан, ль гора ви әдәте кө жь баве ван һарун һатьбу, чава Хөдан Хвәдейе Исраеле т'әми ль ви кьрбу.

Левийед майин

²⁰ Һәрч'е левийед майин әв бун. Жь көр'ед Ә'мрам: Шубайел, жь көр'ед Шубайел: Йәһдйаһу. ²¹ Жь р'ьһабйаи, аһа готи жь көр'ед Р'ьһабйа: Йишийае мезьн. ²² Жь көр'ед ишарийа: Шьломот', жь көр'ед Шьломот': Йаһат'. ²³ Көр'ед һеброн: Йе ә'вльн Йьрийа, йе дөда Амарийа, йе сьсийа Йаһ'азийел, йе чара Йьқамәм. ²⁴ Көр'ед Узиел: Миха, жь көр'ед Миха: Шамир. ²⁵ Бьрайе Миха: Йишийа, жь көр'ед Йишийа: Зәкәрийа. ²⁶ Көр'ед Мерари: Маһ'ли у Муши бун, жь көр'ед Йаһазийаһу: Бено. ²⁷ Зөр'әта мерарийә алийе Йаһазийаһуда: Бено, Шоһам, Зак'ур у Ибри. ²⁸ Алийе Маһ'лир'ада Елазар бу, ле көр' пәй ви нәк'әтн. ²⁹ Алийе кисийада, аһа готи жь көр'ед Кис: Йьрахмьйел. ³⁰ Көр'ед Муши: Маһ'ли, Ә'дәр у Йьримот'. Эв бун көр'ед левийайә анәгори малбәтед хвә. ³¹ Бона ван жи ль бәр ч'э'ве Даһьд п'адша, Садоқ, Аһ'имәләх у сәрверед малбәтед к'аһина у левийа, мина бьратийа ванә һарунийа һын бона сәрвера, һын жи бона бьч'ука п'әшк авитьн.

Дәнгбежед П'арьстгәһе

25 ¹ Даһьд у сәрверед ордийе көр'ед Асаф, һеман у Йьдуг'ун бона хьзмәтк'арийе бьжартн, кө пе чәнге^ф зис, чәнга у болма п'ехәмбәртиге бькьн.[†] Эв бун наве әв мәрвьед кө we хьзмәтк'арийа ви қөльхи бькьрана: ² Жь көр'ед Асаф:

25:1 Дәрк'әтн 15:20; Самуел I, 10:5; П'адшати II, 3:15.

Зак'ур, Усвь, Ньт'анияһу у Асарела. Көр'ед Асаф бьн дәсте баве хвэ Асафда бун у әви пе дәстура п'адше п'ехәмбәрти дькьр. ³Жь йьдуг'у-нийя, жь көр'ед Йьдуг'ун: Гьдалйя, Сьри, Йәшайя, Шими, һашабйя, Матит'йаһу. Әв һәр шәш бьн дәсте баве хвэ Йьдуг'унда бун у әви пе чәнге зис п'ехәмбәрти дькьр, шькьри дьда Хөдан у пәсьне Ви дьда. ⁴Жь һеманийя, жь көр'ед һеман: Букийаһу, Матанийаһу, Узиел, Шьбуйел, Йьримот', һананийя, һ'анани, Елйат'а, Гидалт'и, Р'омамт'и-Әзәр, Йошбьрәша, Малот'и, һот'ир у Маһазит'. ⁵Әвана һ'әму көр'ед һеман бун, һеман п'адшер'а дьньһер'и. Хвәде анәгори готьна Хвә әв бьльнд кьр, чардәһ көр' у се қиз данә һеман.

⁶Әвана һ'әму жи бьн дәсте баве хвәда бун, Хана Хөданда пе болмед һәвхьстьне, чәнге зис у чәнга дьстьран хьзмәтк'ари Хана Хвәдеда дькьрьн. Асаф, Йьдуг'ун у һеман жи бьн сәрверийя п'адшеда бун. ⁷Һ'әсабе вана т'әви бьратийя хвәйә хвәйшөрәтә кө зена ван һәбу стьранед Хөдан бьготана, һ'әму сәрһәв дөсьд һ'әйште у һ'әйшт нәфс бун. ⁸Бона дора хьзмәтк'арийя бьч'ук у мәзьна, дәрсар у шагьрта п'әшк авитьн.

⁹П'әшка ә'вльн Усвье Асафр'а к'әт.

Йя дөда Гьдалйар'а, әв т'әви бьра у көр'ед хвәва донздәһ нәфс бун.

¹⁰Йя сьсийя Зак'урр'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

¹¹Йя чара Йисрир'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

¹²Йя пенща Ньт'анияһур'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

¹³Йя шәша Букийаһур'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

¹⁴Йя һ'әфта Йьсарелар'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

¹⁵Йя һ'әйшта Йәшайар'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

¹⁶Йя нәһа Матанийаһур'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

¹⁷Йя дәһа Шимир'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

¹⁸Йя йанздәһа Ә'зарелр'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

¹⁹Йя донздәһа һашабйар'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

²⁰Йя сездәһа Шубайелр'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

²¹Йя чардәһа Матит'йаһур'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

²²Йя панздәһа Йьремотр'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

²³Йя шанздәһа һананийар'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

²⁴Йя һ'әвдәһа Йошбьрәшар'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

²⁵ Йа һ'иждәһа һ'ананир'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

²⁶ Йа ноздәһа Малот'ир'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

²⁷ Йа бисти Елийат'ар'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

²⁸ Йа бист у йәке хот'ирр'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

²⁹ Йа бист у дөда Гидалт'ир'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

³⁰ Йа бист у сьсийа Маһазиот'р'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

³¹ Йа бист у чара Р'омамт'и-Әзәрр'а, әв т'әви көр'ед хвә у бьрайед хвәва донздәһ нәфс бун.

Т'ахьмед дэргәһвана

26 ¹ Әв бун т'ахьмед дэргәһвана. Жь қорахия: Мышәләмйа көр'е Қорейе жь зөр'эта Асаф. ² Көр'ед Мышәләмйа: Ньхөрийе ви Зәкәрийа, йе дөда Йьдихайел, йе сьсийа Зьбадийаһу, йе чара Йат'нийел, ³ йе пенща Елам, йе шәша Йоһанан, йе һ'әфта Елийһоһенай. ⁴ Көр'ед Овед-Әдом: Йе ньхөри Шьмайа, йе дөда Йьһозабад, йе сьсийа Йоаһ, йе чара Сак'ар, йе пенща Ньт'анел, ⁵ йе шәша Әмийел, йе һ'әфта Исахар, йе һ'әйшта Пьһулт'ай бу, чьмки бәре Хвәде Овед-Әдомда бу.† ⁶ Жь Шьмайае көр'е бир'а жи көр' бун, вана мал-

хетийа малбәтед баве хвә кьрын, әв мәрвнә гәләки хвәйхирәт бун. ⁷ Көр'ед Шьмайа: От'ни, Р'ьфаел, Овед, Елзабад. Елиһу у Сьмак'йаһуе жь хвәхатийа ви жи хвәйхирәт бун. ⁸ Әвана һ'әму жь зөр'эта Овед-Әдом бун. Әв көр' у бьрайед хвәва мәрвнә зорә хьзмәтк'арийеда хвәйхирәт бун. Әв шест у дө мәри бун жь Овед-Әдом. ⁹ һ'иждәһ бьра у көр'ед Мышәләмйае хвәйхирәт һәбун. ¹⁰ Көр'ед һ'оса, жь зөр'эта Мерари: Шимри сәрвер бу, р'астә әв нә йе ньхөри бу, ле баве ви әв сәрвер к'ьфш кьрьбу ¹¹ Йе дөда һилқийа бу, йе сьсийа Тьбалиаһу, йе чара Зәкәрийа. Көр' у бьрайед һ'оса һ'әму сәр һәв сездәһ нәфс бун.

¹² Әв т'ахьма дэргәһвантийе сәрверед ванва, мина бьратийа хвә бона қөльхкьрына Хана Хөданда к'ьфшкьри бун. ¹³ Бона бьч'ука у мәзына жи анәгори малбәтед ван п'әшк авитьн, бона һәр дэргәһи. ¹⁴ Алийе р'оһьлате п'әшк Шәләмйаһур'а к'әт, пәйр'а бона көр'е ви Зәкәрийае ширәтк'ари биланр'а п'әшк авитьн, бир'а п'әшк алийе бакөре к'әт. ¹⁵ Овед-Әдомр'а алийе башуре к'әт, көр'ед бир'а һьнда ә'мбара. ¹⁶ Шупим у һ'осар'а алийе роавайе к'әт, һьнда дэргәһе Шаләк'әт'е кө р'е һәвраз дьчу, дәра кө дө к'омед нобәдара к'еләка һәв бун. ¹⁷ Алийе р'оһьлате роже шәш леви бун, алийе бакөре чар, алийе башуре чар, һьнда һәр ә'мбара жи дөдө-дөдө бун. ¹⁸ Бона

26:5 Самуел II, 6:11-12; Дирок I, 13:14.

hewanгәһа алиие р'оавайе сәр р'е чар бун, hewanгәһеда жи дөдө бун. ¹⁹ Әв бун т'ахьмед дэргәһванайә жь қорахия у мерарийа.

Сәрверед хьзне

²⁰ Жь левийа жи Аһ'ийа сәр хьзна Хана Хвәде у хьзна тьштед херкьри к'ьфшкьри бу. ²¹ Йьһийели сәрвере малбәта Ладане гершони бу, ²² Зет'ам у бьрайе ви Йоел көр'ед Йьһийели сәр хьзна Хана Ходан к'ьфшкьри бун. ²³ Жь ә'мрамия, исчарийа, һебронийа у узиелия: ²⁴ Шьбуйеле зөр'әта Гершоме көр'е Муса жи мэзьне сәрверед хьзне бу. ²⁵ Жь бьратийа ви зөр'әта Елийазер: Елийазер баве Р'һабйа бу, Р'һабйа баве Йәшайа бу, Йәшайа баве Йорам бу, Йорам баве Зик'ри бу, Зик'ри баве Шьломот' бу. ²⁶ Шьломот' бьратийа хвәва сәр һ'әму хьзned херкьри бун, к'ижан кө Даьд п'адша, сәрверед малбәта, сәрһ'әзара, сәрсәд у сәрәскәра хер кьрьбун. ²⁷ Әв тьштана шәр'ада т'алан һати бун у бона хвәйкьрьна Хана Ходан һатьбунә дайине. ²⁸ Өса жи һ'әму дийарийед Самуеле кө дньһер'и, Шаьуле көр'е Кис, Абнере көр'е Нәр, Йоабе көр'е Сьруйа, бь дәсте Шьломот' у бьратийа вида бун.

Борще левийед майин

²⁹ Жь исчарийа: К'ананйаһу көр'ед хвәва сәр Израеле запьд у һ'акьм к'ьфшкьри бун, бона шьхөлед дәр. ³⁰ Жь һебронийа: һашабйа бьратийа хвәва, һ'әзар у һ'әфсд мәрвьед хвәйхирәт, ви

бәри ч'әме Урдөне алиие р'оавайе сәр Израеле сә'ви к'ьфшкьри бун, бона һ'әму шьхөлед Ходан у хөламтийа п'адше. ³¹ Нава бавед р'ьк'ьнйат у малбәтед һебронийада жи, Йьрийа сәрвере ван бу. Чьлсалия п'адшатийа Даьдда ль һебронийа гәр'ийан у жь ван мәрвьед гәләки хвәйхирәт ль Йәзера Гилә'деда^ф дитьн. ³² Бьратийа Йьрийа дө һ'әзар һ'әфсд мәрвьед хвәйхирәт у сәрверед малбәта бун. Даьд п'адша әв сәр р'убе-нийа, гадийа у ниве қәбила мьнашийа к'ьфш кьрьн, бона һ'әму шьхөлед Хвәде у шьхөлед п'адше.

Сәрәскәр

у сәрверед малбәта

27 ¹ Әв ын һ'әсабе сәрверед малбәта, сәрһ'әзар, сәрсәдед исраелия, өса жи сәрверед кө к'омед хвәва хөламтийа п'адше дькьрьн, бона һ'әму шьхөли һәр мәһә, һ'әму мәһед саледа дьһатьн дьчун. һәр к'омәкә ван бист у чар һ'әзар нәфс бун.

² Бона мәһа ә'wльн, сәр к'ома йәке Йашобаме көр'е Забдийел к'ьфшкьри бу у к'ома вида бист у чар һ'әзар нәфс бун. ³ Әв жь көр'ед Перес бу, бона мәһа ә'wльн сәр һ'әму сәрәскәра к'ьфшкьри.

⁴ Сәр к'ома мәһа дөда, Додайе аһохи к'ьфшкьри бу, Мик'лот' мэзьне к'ома ви бу. К'ома вида жи бист у чар һ'әзар нәфс бун.

⁵ Бона мәһа сьсийа, сәрәскәре сьсийа, Бьнайайе көр'е Йойада-йе к'аһин бу, к'ома вида бист у чар һ'әзар нәфс бун. ⁶ Әв Бьнайа

мерхасэки нава сийида[†] бу у сэр we к'ома сийи к'фшкьри бу. Көр'е wi Ә'мизабат жи нава к'ома wiда бу.

⁷ Бона мәнә чара, йе чара Ә'са-хеле бьрайе Йоаб бу, пэй wir'а жи Зьбадийае көр'е wi бу, к'ома wiда бист у чар h'эзар нэфс бун.

⁸ Бона мәнә пенща, сэрwere пенща Шамхут'е йизрахи бу, к'ома wiда бист у чар h'эзар нэфс бун.

⁹ Бона мәнә шэша, сэрwere шэша Ирайе көр'е Ичеше т'ьройи бу, к'ома wiда бист у чар h'эзар нэфс бун.

¹⁰ Бона мәнә h'эфта, сэрwere h'эфта h'элэсе пьлонийе жь эф-райимийа бу, к'ома wiда бист у чар h'эзар нэфс бун.

¹¹ Бона мәнә h'эйшта, сэрwere h'эйшта Сибьк'айе h'ушат'ийе жь зэраһийа бу, к'ома wiда бист у чар h'эзар нэфс бун.

¹² Бона мәнә нәһа, сэрwere нә-һа Абиэ'зэре ә'нат'от'ийе жь бьн-йаминийа бу, к'ома wiда бист у чар h'эзар нэфс бун.

¹³ Бона мәнә дәһа, сэрwere дә-һа Маһрайе ньтопат'ийе жь зэра-һийа бу, к'ома wiда бист у чар h'эзар нэфс бун.

¹⁴ Бона мәнә йанздәһа, сэрwere йанздәһа Бьнайае пирэ'т'онийе жь эфраимийа бу, к'ома wiда бист у чар h'эзар нэфс бун.

¹⁵ Бона мәнә донздәһа, сэрwere донздәһа h'элдаие ньтопат'ийе жь зор'эта От'ниел бу, к'ома wiда бист у чар h'эзар нэфс бун.

Сэрwereд қәбила^ф

¹⁶ Сэр қәбилед^ф израелийа: Сэр р'убенийа Елийазере көр'е Зик'ри к'фшкьри бу, сэр шьм'унийа Шьпатйаһуйе көр'е Маһаһаи бу.

¹⁷ Сэр левийа: h'ашабйае көр'е Қьмуел бу, сэр һарунийа Садоқ бу.

¹⁸ Сэр Щьһудайе: Елиһуйе жь бьра-йед Дауьд бу, сэр Исахар Омрийе көр'е Мьхайил бу. ¹⁹ Сэр Зэбулон: Йишмайаһуйе көр'е Обадиаһу бу, сэр Нэфтәли Йьримот'е көр'е Ә'з-риел бу. ²⁰ Сэр эфраг'ийа: һосейае көр'е Ә'зайа бу, сэр ниве қәбила Мьнашә: Йоеле көр'е Пьдайаһу бу.

²¹ Сэр ниве қәбила Мьнашәйә Гилә'деда: Йидоие көр'е Зэкәрийа бу, сэр Бьнйамин: Йаһасийеле көр'е Абнер бу. ²² Сэр Дане Ә'зареле көр'е Йероһам бу. Әв бун сэрwereд қәбилед Израеле.

²³ Дауьд йед жь бистсалие жертьр нәда жьмаре, чьмки Ходан готьбу: «Әзе Израеле wәкә стәйр-кед әзмана зедә кьм».† ²⁴ Йоабе көр'е Сьруйае дәстпекьр жьмь-ри, ле хьлаз нәкьр, чьмки бона we йәке хәзәб һатә сәре Израеле у әw жьмартьна нәк'әтә К'ьтеба Сэрһатийед Дауьд П'адша.†

Wәк'илед мьлк'е Дауьд п'адша

²⁵ Сэр ә'мбаред п'адше, Ә'зма-wәт'е көр'е Ә'дийел к'фшкьри бу. Ле сэр ә'мбаред дәште, бажа-ра, гонда у бьрщада Йонат'ане көр'е Узийа бу. ²⁶ Сэр щотк'аред

27:6 Самуел II, 23:8-39; Дирок I, 11:10-47.

27:23 Дәстпекун 15:5; 22:17; 26:4.

27:24 Самуел II, 24:15; Дирок I, 21:1-14.

эрдбещэркьрийа Эзрийе көр'е К'ълуб бу. ²⁷ Сэр р'эзе тьрийа Шимийе р'амат'и бу, сэр көлина мэйа тьрийайэ шэраве Забдийе шипми бу. ²⁸ Сэр даред зэйт'уне у нежиред гьр у дэшта р'оавайейэ Баэ'л-Һэнане гьдери бу, сэр көлиндед бьзье зэйт'уне Йоһаш бу. ²⁹ Сэр гар'анед кө дэшта Шаронеда дьч'ерийан Ширтайе шарони бу, сэр гар'анед нэвалада Шафате көр'е Э'дла бу. ³⁰ Сэр дэвэйа Овиле исмайили бу, сэр к'эра Йһд'йаһуйе меронот'и бу, ³¹ сэр кэрийед пез Йазизе һащэри бу. Эв һ'эму вэк'илед мьлк'е Дауьд п'адша бун.

Ширэтк'аред Дауьд

³² Йонат'ане апе Дауьд ширэтк'ар бу, эв йэки билан у к'атьб бу. Йһнийеле көр'е һакмони жи бэрдэстийе көр'ед п'адше бу. ³³ Аһ'ит'опэл ширэтк'аре п'адше бу, һ'ушайе арк'и жи һогьре п'адше бу. ³⁴ Пэй Аһ'ит'опэлр'а, Йойадайе көр'е Бьнайа у Эбиатар бунэ ширэтк'ар. Йоаб жи сэрэскэре п'адше бу.

Т'эмийа Дауьдэ бона чекьрына П'арьстгәһе

28 ¹ Дауьд һ'эму гьрэгьред Израеле: Сэрверед қэбила, сэрверед т'ахьмед бэрдэстийед п'адше, сэрһ'эзар, сэрсэд, вэк'илед һ'эму һэбук у һ'эйванед п'адше у көр'ед ви, оса жи нэмер^ф, йед сэрхвэ у һ'эму мэрвьед мерхас у э'гит цьвандьнэ Оршэлиме.

² һынге Дауьд п'адша р'абу сэр п'ийа у гот: «Гэли бьрайед мьн у цьмэ'та мьн, гөһ бьднэ мьн. Мьн бь дьл дьхвэст кө бона Сьндоқа^ф Пэймана Хөдан, ава готи бьн'ийа ньгед Хвэдейе мэр'а Ханэкэ р'һ'этийе чекьра у мьн к'аре чекьрыне кьрийэ жи.[†] ³ Ле Хвэде мьнр'а гот: «Те Хане бона наве Мьн ченэки, чьмки тө мэрвьэки шэр'кар и у тэ хун р'етийэ». ⁴ Ле бэле, Хөдан Хвэдейе Израеле, жь нава т'эмамыйа мала баве мьн эз бьжартьм, вэки һ'эта-һ'этайе сэр Израеле п'адша бьм, чьмки Эви Цьһуда бьжарт чава сэрвер, ле жь қэбила Цьһуда жи мала баве мьн бьжарт у жь нава көр'ед баве мьн жи эз бэгэм кьрым, кө сэр т'эмамыйа Израеле бькэ п'адша. ⁵ Жь нава һ'эму көр'ед мьн жи, (чьмки Хөдан гэлэк көр'данэ мьн), көр'е мьн Сьлеман бьжарт, кө эв Израеледа сэр т'эхте п'адшатийа Хөдан р'уне ⁶ у готэ мьн: «Сьлемане көр'е тэ we Хана Мьн у һ'эвшед Мьн чекэ, чьмки Мьн эв Хвэр'а көр' бьжарт у Эзе бьбьмэ Баве ви. ⁷ Эзе п'адшати-йа ви һ'эта-һ'этайе қэвин-қэдим кьм, һэгэр эв чава һ'эта ньһа, нава т'эмийед Мьн у қанунед Мьнда дьминэ». ⁸ Ава ньһа эз бэр ч'эве т'эмамыйа Израеле, цьвина Хөдан у һ'эзура Хвэде, вэр'а дьбежьм: «Һ'эму т'эмийед Хөдан Хвэдейе хвэ хвэй кьн у бьқэдиньн, вэки һун ви эрде қэнщ бьбьнэ хвэйи у пэй хвэр'а жи чава мьлк' зөр'эта хвэр'а бьһельн һ'эта-һ'этайе.

28:2-7 Самуел II, 7:1-16; Дирок I, 17:1-14.

⁹ У тө, Сьлеман, көр'е мьн, Хwәдейе баве хwә нас кә у бь дьл у щан Wir'a қолх кә, чьмки Ходан һ'әму дьла ә'нәнә дькә у һәр мәрәме фькьра занә. һәгәр тө ль Wi бьгәр'и, Әwe тәва ә'йан бә, ле һәгәр тө дәст жь Wi бьк'ьшини, Әwe жи һ'әта-һ'әтайе дәст жь тә бьк'ьшинә. ¹⁰ Ньһа бьзаньбә кө Ходан тө бьжарти бона Пирозгәһе Ханәке чеки, дә сәрхwә бә у дәстпекә». ¹¹ Дауьд аwазе чекьрьна сьвдәре, тама, көлина, одед жорьн, одед һьндөр', щийе қалп'ахе бахшандьне да Сьлемане көр'е хwә. ¹² һ'әму аwазед бона һ'әwшед Хана Ходан, һ'әму одед доре, көлинед хьзна Хана Хwәде у көлинед тыштед херкьри, кө wива ә'йан бьбун, ¹³ сәрда жи т'ьвдира бона т'ахьмед к'аһин у левийа у һ'әму хьзмәтк'арийа шьхөле Хана Ходан у һ'әму һащәтед бона хьзмәтк'арийа Хана Ходанда да wан. ¹⁴ Оса жи әwi аwазе тыштед майин да: Бона һәр һащәтәки зер'ини бона һәр щур'ә хьзмәтк'арийе, wәкә гьранийа wан у бона һәр һащәтәки зивини бона һәр щур'ә хьзмәтк'арийе, wәкә гьранийа wан, ¹⁵ бона шәмданед^ф зер'ин у ч'ьред зер'ин, wәкә гьранийа һәр шәмдане у ч'ьра, бона шәмданед зивин у ч'ьра, wәкә гьранийа wан, ль гора хәбьтандьна һәр шәмдане, ¹⁶ бона һәр т'әхте зер'ини бона нане Хwәдер'а дайи, wәкә гьранийа wан, бона һәр т'әхтед зивин жи, wәкә гьранийа wан,

¹⁷ бона гоштгьра, ләгана у щер'ед жь зер'ед хас, wәкә гьранийа wан, бона т'асед зивинә пе вәхwарьне, wәкә гьранийа wан, ¹⁸ бона горигәһа бьхуре жь зер'е хас, wәкә гьранийа wан, оса жи бона аwазе ә'рәбе, аwа готи херубед^ф зер'инә кө ль сәр Сьндоқа Пәймана^ф Ходан баскед wан бона ньхамтыне вәкьри. ¹⁹ Дауьд гот: «Аwазе ван һ'әму кьра Ходан пе дәсте Хwә ньвисар ль бәр мьн вәкьр». ²⁰ У Дауьд готә көр'е хwә Сьлеман: «Qәwat у сәрхwә бә, дәстпекә. Нәтьрсә у ә'гит бә, чьмки Ходан Хwәде, Хwәдейе мьн т'әви тә йә. Әwe пышт нәдә тә у тә нәһелә, wәки тө һ'әму хьзмәтк'арийа шьхөле бона чекьрьна Хана Ходан сәр һәвда бини. ²¹ Ва нә т'ахьмед к'аһин у левийа, кө бона һ'әму хьзмәтк'арийа Хана Хwәде нә. һ'әму мәрвьед р'әзәдәлийә хwәй-фьрасәт бона һәр хәбате т'әви тә нә, сәрwер у т'әмаийа щьмә'те жи бьн фәрмана тәда нә».

Дийарийед бона чекьрьна П'арьстгәһе

29 ¹ Дауьд п'адша готә т'әмаийа щьвине:† «Сьлемане көр'е мьн, кө әw т'әне Хwәде бьжарт, әwi цаһьли нәгьһишти йә, ле әв шьхөла мәзын ә, әв сәрайа жи нә бона мерьв ә, ле бона Ходан Хwәде йә. ² Аwа мьн wәкә қәwата хwә бона Хана Хwәдейе хwә, бона тыштед зер'ин зер', бона йед зивин зив, бона йед сьфьрин

сьфър, бона йед һ'эсьни һ'эсьн, бона йед дарин дар, кэвьред қимэтэ оникс, кэвьред қашкърьне, кэвьред бэдэwэ р'энг-р'эengi у һэр кэвьред қимэт у гэлэк кэвьред мэрмэр һазър кърьнэ. ³ Сэрда жи бона we һ'эзкърьна мынэ һындава Хана Хwэдейе мында, эз мы зер' у зивед хъзна хwэда жи бона Хана Хwэдейе хwэ дьдм, пештърн һақас тыштед бона Хана Пироз^ф һазър кърн: ⁴ Жь зер'е Офире се һ'эзар тэлант* зер', һ'эфт һ'эзар тэлант зиве хас, бона къраскърьна диwаред мала, ⁵ бона һэр тыштед зер'ин зер', бона һэр тыштед зивин зив у һэр тыште бона шьхөле дэсте һоста мын да. Дэ һыһа иди жь wэ к'ижане иро бь р'эзэдъли п'ешк'еша Хөдан бинэ?»

⁶ һынге сэрwеред малбэта у сэрwеред қабилед Израеле, сэр-һ'эзар, сэрсада у wэзир-wэк'илед сэр хэбата п'адше бь р'эзэдъли п'ешк'еш анин. ⁷ Бона хэбата Хана Хwэде пенц һ'эзар тэлант зер', дэһә һ'эзар дарик* зер', дэһә һ'эзар тэлант зив, һ'иждәһ һ'эзар тэлант сьфър у сэд һ'эзар тэлант һ'эсьн анин. ⁸ У дэсте к'еда жи кэвьред қимэт һабун, пе дэсте Йһийеле гершони п'ешк'еши хъзна Хана Хөдан кърьн. ⁹ Щьмэ'т бона we р'эзэдълийе ша бу, чьмки wана бь дьл у щан п'ешк'еши Хөдан дькърьн. Даwьд п'адша хwэха жи гэлэки ша бу.

Даwьд

Хөдан бьмбарэк^ф дькэ

¹⁰ Пэйр'а Даwьд бэр ч'э'ве т'э-мамийа щьвине Хөдан бьмбарэк^ф кър у гот: «Хөдано! Хwэдейе баве мэ Израел, Тө һ'эта-һ'этайе бьмбарэк и!» ¹¹ Хөдано! Мэзьнайи, қəwат, р'умэт, сэрк'этын у п'адшати Тэ дьк'эwэ, чьмки һэр чь кө ль э'змен у сэр э'рде нэ йед Тэ нэ, Хөдано! Тө йи п'адша у Тө сэр һэр тыштир'а йи.[†] ¹² Дəwлэмэндтийе у р'умэте Тө дьди у Тө сэрwерийе т'эмами дьки, карин у қəwат дэсте Тэда нэ, мэзынкърьн у зоркърьн жь дэсте Тэ йэ. ¹³ У һыһа, Хwэдейе мэ, эм шькърдар ын жь Тэ у пэсьне наве Тэйи һ'эwаск'ар дьдн. ¹⁴ Ле эз к'и мэ у щьмэ'та мын к'и йэ, кө мэ бькарьбуяа аһа р'эзэдъли п'ешк'еш бькърана? һэр тышт нэ жь Тэ йэ? Мэ тыштед жь Тэ станди, ль Тэ wэгэр'андн. ¹⁵ Ле бэле эм бэр Тэ хэриб у меван ын, мина һ'эму кал-бавед хwэ, р'ожед мэ сэр дьне мина сийе нэ, хwэ нькарьн бьсперьне. ¹⁶ Хөдано! Хwэдейе мэ, эв һ'эму хер-хъзна кө мэ һазър кърн рийэ бона чекърьна Хана Тэ, наве Тэйи пирозр'а, эвана жь дэсте Тэ нэ, һ'эму жи йед Тэ нэ. ¹⁷ Оса жи эз заньм, Хwэдейе мын, кө Тө дьла дьщер'ьбини^ф у дьлсаха бэгэм дьки. Мын бь сьтqe дьле р'аст эв һ'эму бь р'эзэдъли п'ешк'еш кърьн, һыһа жи дьбиньм кө эв щьмэ'та Тэйэ wьр, бь дьле ша у р'эзэдъли

* 29:4 «Тэлантэк» wэкэ си у шэш килограмми бу.

* 29:7 «Дэһә һ'эзар дарик» wэкэ 85 килограмми бу. «Дарик» п'эрэ бу, wэкэ 8,5 гьрами бу.

п'ешк'еша Тэр'а тинэ. ¹⁸ Хөдано! Хвэдейе кал-бавед мэ Ибраһим^ф, Ишаq у Исраел, эве йэке нава фькър у мэрэме дьле щьмэ'та Хвэда һэр т'ьм хвэй кэ у дьле ван бэрбь Хвэ кэ. ¹⁹ Дьлэки р'аст бьди көр'е мьн Сьлеман, вэки эв бькарьбэ т'эмийед Тэ, шэ'дэти у қэйдэ-қанунед Тэ хвэй кэ, ван һ'эмуйа бьқэдинэ у we сэрэйе чекэ, йа кө мьн иди к'аре we кьрийэ».

²⁰ Пэйр'а Дауьд готэ т'эмамийа щьвине: «Дэ ньһа Хөдан, Хвэдейе хвэ бьмбарэк кьн». һьнге т'эмамийа щьвине Хөдан бьмбарэк кьрн, Хвэдейе кал-бавед хвэ у дэвэр'уйа чун ль бэр Хөдан у п'адше та бун.

Р'ункьрьна^ф Сьлеман

²¹ Р'ожа дьне қөрбан^ф дан у дийарийед т'эвайишэwате Хөданр'а кьрн: һ'эзар щанэга, һ'эзар бэран, һ'эзар бэрх, т'эви дийарийед сэрдакьрьне у гэлэк қөрбан, бона т'эмамийа Исраеле. ²² Эве р'оже бь дьле эшq у ша ль бэр Хөдан хварьн-вэхварьн у щара дөда Сьлемане көр'е Дауьд п'адша э'лам кьрн. Эв бэр Хөдан п'адша р'ункьрьн^ф у Садоq жи к'аһин р'ункьрьн. ²³ Сь-

леман дэwса баве хвэ Дауьд, сэр т'эхте Хөдан чава п'адша р'уньшт у шир'а ль һэв һат, т'эмамийа Исраеле гөһдарийа ви кьр.[†] ²⁴ һ'эму сэрwер, мерхас, өса жи һ'эму көр'ед Дауьд созе амьнийе данэ Сьлеман п'адша. ²⁵ Хөдан Сьлеман ль бэр ч'эве т'эмамийа Исраеле гэлэки бьльнд кьр у п'адшатикэ өсайэ хвэйр'умэт да ви, кө бэри ви һена т'ө п'адшайида Исраеледа нэбуийэ.

Мьрьна Дауьд

²⁶ Бь ви аwайи Дауьде көр'е Йешайа сэр т'эмамийа Исраеле п'адшати кьр. ²⁷ Эви чьл сали сэр Исраеле п'адшати кьр, һ'эфт сала һебронеда п'адшати кьр, си у се сала жи Оршэлимеда п'адшати кьр.[†] ²⁸ Эв калэки р'у-р'эман мьр, жь э'мьре хвэ хер-хьзне у р'умэтева т'ербуйи, дэwса ви көр'е ви Сьлеман п'адшати кьр. ²⁹ Кьред Дауьд п'адша жь серида һ'эта хьлазийе, К'ьтеба Самуеле Дьньһер'ида, Нат'ан П'ехэмбэрда у Гаде Дьньһер'ида ньвисар ьн, ³⁰ өса жи бона т'эмамийа п'адшати у мерхасийа ви у чь һатийэ сэре ви, сэре Исраеле у сэре һ'эму п'адшед wэлатед майин.

Дирока Дёда

Пешготын

К'ътеба Дирокейэ дёда, дирика мьлэте исраелийайэ жь сэдсалия дэһада һ'эта сэдсалия шэша бэри буйина Иса думайи дькэ.

Жь сэре 1-е һ'эта 9-а дэрһэқа Сьлеман^ф у авакрына П'арьстгэһа^ф Хёданда^ф те готыне.

Жь сэре 10-а һ'эта 36-а дэрһэқа щёдабуна Исраеледа те готыне, кё дьбэ дё п'адшатийа, оса жи дэрһэқа сэрвертийа зёр'эта Сьлеманэ ль сэр п'адшатийа башуре, ава готи ль сэр Щьһудайе.

Хенши к'ътебед П'адшатийа, эве к'ътебеда п'адшайед п'адшати-йа бакөре, ава готи Исраеле, т'эне ль ван щийа тенэ биранине, к'идэре кё эв т'эви к'аред п'адшатийа башуре бунэ.

Чава к'ътеба э'wльнда, оса жи ль вьр нвиск'ар мэзниййа П'арьстгэһа Хвэдейэ ль Оршэлиме^ф у қольхе к'аһин^ф у левийайэ^ф к'аред һ'өкөмэтеда бэрч'эв дькэ. П'ехэмбэред^ф Хёдан жи ве к'ътебеда щийе бьльнд дьгьрын, чава к'ътебед П'адшатийада.

Эва к'ътеба бь фэрмана К'орьш п'адшайе фарьсийа^ф хьлаз дьбэ, кё щьһу вэгэр'ьнэ Оршэлиме. Эв фэрмана дирика Исраелейэ бэри сьргунчуйина^ф Бабилоне т'эви дирика исраелийайэ пэй вэгэр'андьна вэлэте хвэда гьре дьдэ, ле бьн һ'өкөме п'адшед фарьсийада. Эв һ'эму сэрһати к'ътеба Эзра у Нэһэмийада нвисар ьн.

Сьлеман^ф сэрвахтийе жь Хвэде дьхвэзэ (П'адшати I, 3:4-15)

1 ¹ Сьлеман^ф көр'е Давьд^ф, п'адшатийа хвэ қадим кьр у Хёдан^ф, Хвэдейе^ф ви т'эви ви бу у эв беһ'эсаб бьльнд кьр.

² Сьлеман т'эви т'эмамиийа Исраеле^ф, т'эви сэрһ'эзар, сэрсэд, р'ебэр у һ'эму сэрверед Исраеле, ава готи сэрверед малбэта хэбэр да. ³ Пэйр'а Сьлеман т'эви т'эма-

миийа щьвине р'абу чу Гибоне ви щийе һ'эбандьне, чьмки эв Конэ^ф Щьвина Хвэде, кё Мусайе^ф э'вде Хёдан бэр'ийеда вэгьртбу, ль вьр бу. ⁴ (Пешда Давьд Сьндоқа^ф Хвэде жь Қирйат-Йьһариме һэвраз анибу ви щийе кё Давьд һазьр кьрбу, бона ве конэк Оршэлимеда^ф вэгьртбу.)[†] ⁵ Ле эв горигэһа^ф сьфьрэ кё Бьсалеле көр'е Урийе һур чекьрбу, ль вьр пешбэри Конэ Хёдани Шэ'дэтийе мабу. Лэма

^{1:4} Самуел II, 6:1-17; Дирок I, 13:5-14; 15:25-16:1.

Сьлеман щьвинева ль we гэр'ийа, кө жь Хөдан бышевьрә.[†] ⁶ Сьлеман һьлк'шийа һьнда горигәһа сьфьрә пешбәри Хөданә ль бәр Коне Щьвине у һ'эзар дийарийед^Ф т'эвайишәватә дан.

⁷ һәма we шәве Хвәде Сьлеманва хөйа бу у готә ви: «Тө чь бьхвази, Әзе бьдьмә тә». ⁸ Сьлеман ль Хвәде вәгәр'анд: «Тә һьндава баве мьн Давьдда гәләки һ'өба Хвәйә амьн дайә к'ьфше. ⁹ Ньһа йа Хөдан Хвәде, бьра әв созе кө Тә да баве мьн Давьд бе сери. Чьмки Тә әз сәр щьмә'тәкә бей'есаба вәкә хвәлийа әрде п'адша к'ьфш кьрм.[†] ¹⁰ Дэ ньһа сәрвахтийе у занәбуне жи бьдә мьн, кө әз бькарьбьм сә'витийе ве щьмә'те бькьм, йан на к'и дькарә һ'акьмтийе ве щьмә'та Тәйә һақас мәзын бькә?» ¹¹ Ньнге Хвәде готә Сьлеман: «Тә кө дьле хвәда һәбук, мале дьне, қәдър, ә'мьре нәйаред хвә нәхвәст, өса жи хвәр'а гәләк р'ож нәхвәстьн, ле сәрвахти у занәбун хвәр'а хвәст, кө һ'акьмтийе we щьмә'та Мьн бьки, йа кө Мьн тө сәр п'адша к'ьфш кьри, ¹² ва йә сәрвахти у занәбуне тәр'а бе дайине, ле Әзе мале дьне, һәбуке у қәдър жи бьдьмә тә, кө нә йа п'адшаки бәри тә һәбуйә, нә жи we йа п'адшаки пәй тәр'а һәбә». ¹³ Пәйр'а Сьлеман жь бәр Коне

Щьвинейи кө ль щийе Гибонейи һ'әбандьне бу, вәгәр'ийа Оршәлиме у сәр Исраеле п'адшати кьр.

Һәбука Сьлеман

(П'адшати I, 10:26-29;

Дирок II, 9:25-28)

¹⁴ Сьлеман хвәр'а әрәбә у сийари т'оп кьрьн, һ'эзар у чарсьд әрәбә у донздәһ һ'эзар сийаред ви һәбун. Әви әвана бажаред әрәба у Оршәлимеда щәм п'адше щивар кьрьн.[†] ¹⁵ П'адше Оршәлимеда қимәте зер' у зив кьрә вәкә кәвьре садә у дарә әрзе жи өса т'ьжи кьрьн, мина һежиред стьруйә ль гьр у дәшта р'оавайе. ¹⁶ һәспед Сьлеман жь Мьсьре* у Киликйайе дьһатьн. Базьрганед п'адше әв п'эрәти пе қимәте к'ьфшкьри жь Киликйайе дьк'ьр'ин.[†] ¹⁷ Әрәбәк жь Мьсьре пе шәсьд шекьл* зиви дәрдьхьстьн данин, ле һәспәк пе сәд у пенци. Өса жи базьргана пе дәсте хвә әв дьфьротьнә һ'әму п'адшед һ'итийа^Ф у п'адшед Сурйа.

Т'ьвдарәке

чекьр'на П'арьстгәһе^Ф

(П'адшати I, 5:1-18)

2 ¹ Сьлеман ә'мьр кьр кө Ханәке^Ф бона наве Хөдан чекьн, маләке жи бона п'адшатийа ви. ² Сьлеман һ'әфте һ'эзар п'алед барк'еш, һ'әйште һ'эзар мәрвьед ч'и-

* **1:16** Бь фькьра һьнәк зана хәбәра «Мьсьр» р'еза 16-а у 17-да бә'са «Мусьрийе» дькә, нә кө Мьсьре. Мусьри у Киликйа әрде Асия Бь'укда бун (ава готи, иро әв дьк'әвьнә Т'ьркйайе), we һьнге ль вьр гәләк һәсп ль һәв зедә дькьр'н у дьфьротьн.

* **1:17** «Шекьләк» вәкә донздәһ гьрами бу.

1:15 Дәрк'әт'н 38:1-7. **1:9** Дәстпәбун 13:16; 28:14. **1:14** П'адшати I, 4:26.

1:16 Дөбарәкьр'на Қануне 17:16.

йа-банийада кэвэрбър' бьжартын у сэр ван жи се һ'эзар у шэсьд сэрвер к'эфш кьрын. ³ Ынге Сьлеман мэри шандьнэ щэм һ'ирам п'адше Суре у готе: «Тэ чава бона Дауьде баве мын кьр, даред эрзе вир'а шандьн кӧ мале хвэр'а чекэ теда бьминэ, ӧса жи бона мын бькэ. ⁴ Ва йэ эз дькьм кӧ Ханэке наве Хӧдан, Хвэдейе хвэр'а чекьм у бьмбарэк пирози^ф Ви кьм. Ль вьр бэр Ви бьхура^ф бинхвэш бе шэвьтандьне, дийарийа нанийэ^ф һэр гав Хвэдер'а дайи[†] у ль вьр сьбэ у евар, р'ожед шэмийа^ф, сэре мӧһа у щэжьнед Хӧдан Хвэдейе мӧда дийарийед т'эвайишэвате бенэ дайине. Чава эв йэк бона һэр т'эм ль Исраеле һатийэ т'эмикьрыне. ⁵ Эв Хана кӧ эзе чекьм, we мэзын бэ, чьмки Хвэдейе ма жь һ'эму хвэдейа мастьр э. ⁶ Гӧло қэвата кээки дьгьһиже кӧ Ханэке Вир'а чекэ? Чьмки э'зман у э'змане э'зманада жи Эв щи набэ. Иди эз к'и ма кӧ Хане Вир'а чекьм? Ле т'эне эзе щики чекьм, кӧ ль бэр Ви дийари бенэ шэвьтандьне.[†] ⁷ Дэ ньһа хостэки мынр'а бышинэ, кӧ эв пьспоре зер', зив, сьфьр у һ'эсын, ӧса жи т'эрзийе п'арч'е ширк, шин, соре гэвэз бэ, ӧса жи хостэийе кэвьрк'ол бэ, кӧ т'эви ван хостэийед кӧ баве мын Дауьд эв һазьр кьрынэ, Щьһудайе^ф у Оршәлимеда бьхэбьтэ. ⁸ Мынр'а жь Лӧбнана^ф даре эрзе, даре чаме у

даре сор бышинэ, чьмки эз заньм кӧ хӧламед тэ бьр'ина даред Лӧбнанада пьспор ын. Бӧле хӧламед мыне жи бэр дэсте хӧламед тэ бьн, ⁹ вӧэки мынр'а гӧлӧк дар һазьр кьн, чьмки эв Хана кӧ эзе чекьм, we мэзын у һ'ӧжмӧк'ар бэ. ¹⁰ У эзе бист һ'эзар к'ор'* гӧньме ледаийи, бист һ'эзар к'ор' щӧһ, бист һ'эзар бат** шӧрав у бист һ'эзар бат бьзьр бьдьмэ ван хӧламед тӧйӧ дарбьр'ӧ кӧ дара дьбьр'ын».

¹¹ һ'ирам п'адше Суре ньвиси ль Сьлеман вӧгӧр'анд: «Хӧдан бона we һ'эзкьрына Хвӧйӧ һьндава щьмӧ'та Хвӧда тӧ сэр ван кьри п'адша». ¹² һ'ирам эв жи сӧрда зедэ кьр гот: «Шькьр э'фьрандаре э'рд у э'змен, Хӧдан Хвӧдейе Исраелер'а, кӧ кӧр'эки билан, сӧрвахт у ақьл да Дауьд п'адша, вӧэки Ханэке Хӧданр'а чекэ у малӧке жи п'адшатиӧа хвӧр'а. ¹³ Ньһа эзе хосте хвӧ, һурам-Аби бышиньм, эв мӧрвьӧки занӧ йӧ. ¹⁴ Хвӧха кӧр'е к'ӧлфӧтӧкӧ дани йӧ, ле баве ви сури йӧ. Эв пьспоре зер', зив, сьфьр, һ'эсын, кэвьр у дара йӧ, ӧса жи т'эрзийе п'арч'е ширк, шин, соре гӧвӧз у к'ьтане тӧньк э. Эв пьспоре һэр щур'э кэвьрк'оли йӧ, чь шьхӧли жи кӧ бьсперьне, эве т'эви хостӧйед тӧ у хостӧйед хвӧйе мын Дауьде баве тӧ гьшки бькӧ. ¹⁵ Дэ ньһа, хвӧйе мын, тӧ ван тьште кӧ мӧ бона ван хӧбӧр дайӧ, гӧньм, щӧһ, бьзьр у шӧраве хӧламед хвӧр'а бышинӧ.

* **2:10** «К'ор'ӧк» дӧрданӧкӧ вӧкӧ дӧсьд у бист литьри бу.

** **2:10** «Батӧк» дӧрданӧкӧ вӧкӧ бист у дӧ литьри бу.

2:4 Қануна К'аһинтийе 24:5-8. **2:6** П'адшати I, 8:27; Дирок II, 6:18.

¹⁶Эме жи Лобнанеда һаҗаси дара бьбьр'ын, чьҗас тэр'а лазьм бэ у пе р'эхте һэввагьредаи сэр бэ'рер'а бона тэ биньнэ Йафайе, тә жи ван жь вьр бьбэ Оршэлиме».

¹⁷Һьнге Сьлеман пэй we жьма-ра Даьде баве хвэр'а, һ'эмуйед Исраеледаи хэриб жьмырин, эв сэд пенци се һ'эзар у шэсьд кэс дэрк'этын. ¹⁸Жь ван һ'эфте һ'эзар кьрынэ п'алед барк'еш, һ'эйште һ'эзар кө ч'ийа-банийада кэвьра бьбьр'ын, се һ'эзар у шэсьд жи сэр-вер к'ьфш кьрын, кө we цьм'эте бьднэ хэбате.

Чекьрна П'арьстгәһе

(П'адшати I, 6:1-38)

3 ¹Сьлеман Оршэлимеда, сэре ч'ийаи Морийаи,[†] дэст бь чекьрна Хана Ходан кьр, ви щийе кө Ходан баве ви Даьдва хойа бьбу, дэра кө Даьд бедэра Орна-не й'эбусида һазьр кьрбу.[†] ²Эви чарсалийа п'адшатийа хвэда, дөде мәһа дөда дэст бь чекьрне кьр. ³Һ'име кө Сьлеман бона Хана Хвэде авит һаҗас бу: Дьрежайи шест зэнд бу, пе чапа бэре, ле бэрайи бист зэнд бу. ⁴Дьрежайа сьвдэра П'арьстгәһе^ϕ вэкэ бэрайа Хане бист зэнд бу, бьлндаи сэд у бист зэнд бу, эви һьндөр'ва жи зер'е хас к'ьшанде. ⁵Щийе^ϕ Пироз т'эхте чаме к'ьшандэ сэр, зер'е хас к'ьшанде у сэр даред хөрма

у зьнщиред к'отайи нэрьшанд. ⁶Бона бэдэвэтийе, Хан пе кэвь-ред қимэт хэмьланд, эв зер', зер'е Парвайиме бу. ⁷К'еранед Хане, шемик, дивар у дэрийед we зер' кьрын, сэр диwара херуб^ϕ к'олан-дын. ⁸Щийе^ϕ һэри Пироз чекьр, дьрежайи вэкэ бэрайа Хане бист зэнд бу, бэрайи жи бист зэнд бу у эв пе шэсьд тэлант* зер'е хас зер' кьр.[†] ⁹Гьранийа зер'е сэре мь-ха пенци шекьл* бу. Оед жорьн жи зер' кьрын.

¹⁰Сьлеман Щийе һэри Пироз-да дө херубед к'оланди чекьрын у эв зер' кьрын.[†] ¹¹Дьрежайа п'эр'ед херуба бист зэнд бу. П'эр'эк пенц зэнд бу, эв дьгьһиштэ диwаре Хане, п'эр'е дьн жи пенц зэнд бу, эв дьгьһиштэ п'эр'е херубе майин. ¹²П'эр'эки херубе дьн жи пенц зэнд бу, эв дьгьһиштэ диwаре Хане, п'эр'е дьн жи пенц зэнд бу, дьгьһиштэ п'эр'е херубе дьн. ¹³П'эр'ед ван херуба бист зэнди вэкьри бун. Эвана сэр ньгед хвэ сэкьни у бэред ван ль Щийе Пирозда бу. ¹⁴П'эр'дед we жь п'арч'е ширк, шин, соре гэвэз у к'ьтане тэньк дьрутын, сэр жи херуб һунандьн.[†]

Стунед сьфьр

(П'адшати I, 7:15-22)

¹⁵Эви пешбэри Хане, дө стунед си у пенц зэнди чекьрын, һэр к'офийед сэре ван пенц зэнд бу.

* **3:8** «Тэлантэк» вэкэ си у шэш килограми бу.

* **3:9** «Шекьлэк» вэкэ донздәһ гьрами бу.

3:1 Дэстпелун 22:2. **3:1** Самуел II, 24:16-17. **3:8** Дэрк'этын 26:33-34.

3:10 Дэрк'этын 25:18-20. **3:14** Дэрк'этын 26:31.

¹⁶ Зынщиред мина рьстька чекь-
рын у авитгнэ сэре стуна, öса жи
сэд һ'нар чекьрын, эв зынщирава
дардакьрын. ¹⁷ Эв стун пешбэри
П'арьстгәһе данэ сәкьнандын, йәк
алийе р'астева, йәк жи алийе ч'э-
пева. Наве стуна р'асте дани Йа-
хин* у наве йа ч'эпе жи Боваз**.

Һур-муред П'арьстгәһе (П'адшати I, 7:23-51)

4 ¹Сьлеман горигәһәкә сьфьрин
чекьр, дьрежайи бист зәнд,
бэрайи бист зәнд, бьльндайи дә-
һә зәнд.¹ ²Әви т'әштәкә наве we
«бэ'р^ф» да р'окьрыне. Жь сәрики
бэ'ре һ'эта сәре дьн дәһә зәнд бу,
т'әмамыйа хвәва гьловәр' бу. Бь-
льндайа we пенц зәнд бу, гьло-
вәр'ийа we жи си зәнд бу. ³Дора
we, бьне леведа аwазе гада, сәр
һәр зәндәке дәһә га дө щергә һәв-
р'а бэ'рева р'окьри бун. ⁴Эв бэ'р
сәр ван донздәһ гайа сәкьни бу,
жь ван сьсийа бәрбь бакөре дь-
ньһер'и, сьсийа р'оавайе, сьсийа
башуре, сьсийа жи р'оһьлате. Бэ'р
сәр пышта ван бу у пашьла ван
һ'әмуйа алийе һьндөр'да кьри бун.
⁵Qальмайа we чар т'ьли бу, лева
we мина лева финщане, чаwа гө-
лед сосьне чекьри. Әве се һ'эзар
бат* ав һьльдьда.

⁶Әви бона шуштгьн-вәшуш-
тгьне дәһә бәрош чекьрын, пенц

данинә алийе р'асте, пенц жи
алийе ч'эпе. Т'эвайишәwатед дь-
һатгьнә дайине wанда дьһатгьнә
шуштгьне, ле бэ'р бона к'аһина^ф
бу, кө эw weда бьһатана шуштгьне.[†]

⁷Дәһә шәмданед^ф зер'ин, чаwа
кө эw гәрәке бьһатана чекьрыне,
эw данинә П'арьстгәһе, пенц али-
йе р'асте, пенц жи алийе ч'эпе.[†]

⁸Дәһә т'әхт жи чекьрын у эw
данинә П'арьстгәһе, пенц алийе
р'асте, пенц жи алийе ч'эпе. Öса
жи сэд т'әштед зер'ин.[†] ⁹Әwi һ'әw-
ша к'аһина чекьр, öса жи һ'әwша
мэзын у дәрийед бәр һ'әwше у эw
сьфьр кьрын. ¹⁰Бэ'р^ф дани али-
йе р'асте, бәрбь башур р'оһьлата
П'арьстгәһе. ¹¹Һурам-Аби бәрош,
мәр'ьк у т'әшт жи чекьрын. У бь ви
аwайи әwi эw шьхөл кө Сьлеман
п'адша бона Хана Хwәде дькьр,
сәр һәwда ани, аwа готи ¹²һәр дө
стун, һәр дө т'әщед к'офийед ль
сәре стуна, һәр дө т'ор'ед нәхшайә
ль сәр т'әщед к'офийед сәр стуна,
¹³һәр дө т'ор'ед чарсьд һ'ьнари,
һәр т'ор'әк дө щергә һ'ьнар, бона
ньхамтгьна һәр дө т'әщед к'офийед
ль сәре стуна. ¹⁴Öса жи гьльбьр
чекьрын, сәр ван гьльбьра жи бә-
рош чекьрын. ¹⁵Бэ'р у һәр донз-
дәһ гайед бьн weда, ¹⁶жь сьфьре
бьрқок бәрош, мәр'ьк, чәнгәл у
һ'әму һәщәтетд ван, һурам-Аби
Сьлеманр'а бона Хана Хөдан че-

* **3:17** «Йахин» бь избрани те фә'мкьрыне: «Әwi т'әстиқ кьр».

** **3:17** «Боваз» бь избрани те фә'мкьрыне: «Пе қәwата Wi». Фә'мина һәр дө стуна бь
һәвр'а аһа те фә'мкьрыне: «Әwi бь қәwата Хwә т'әстиқ кьр».

* **4:5** «Батәк» дәрданәкә wәкә бист у дө литьри бу.

4:1 Дәрк'әтгьн 27:1-2. **4:6** Дәрк'әтгьн 30:17-21. **4:7** Дәрк'әтгьн 25:31-40.

4:8 Дәрк'әтгьн 25:23-30.

кьрын. ¹⁷ П'адше эвана дэшта ч'эме Урдөнеда^ф, навбэра Сукоте у Сьреда, э'рде ахинда данэ р'окьрыне, ¹⁸ Сьлеман эв h'эму тышт оса гэлэк чекьрын, кө h'эсабе сьфьр т'өнэбу. ¹⁹ Сьлеман оса жи h'эму нащэтед Хана Хвэде данэ чекьрыне: Горигэна зер'ин, т'эхтед кө нане Хвэдер'а дайи дьхатэ сэр, ²⁰ шэмдан у ч'эрайед ванэ жь зер'е хас, кө ль гора қануне ль бэр Щийе һэри Пироз бьһатана вехьстыне, ²¹ жь зер'е һэри хас гөл, ч'эра, муч'ьк, данэ чекьрыне, ²² эви жь зер'е хас мафэс, т'эшт, бьхурданг у агьрданг данэ чекьрыне, оса жи дэрэд Хане: Дэрэд Щийе һэри Пироз у дэрэд П'арьстгэһе пе зер' данэ чекьрыне.

5 ¹ Бь ви аवाई Сьлеман h'эму шьхөле бона чекьрына Хана Хөдан сэр һэвда ани. Паше Сьлеман h'эму тыштед баве хвэ Дауьдэ к'ьфшкьри, ава готи зер', зив у эв h'эму хур-мур бьрын кьрынэ хьзна Хана Хвэде.[†]

**Сьндоқа^ф Пэймане
тиньнэ П'арьстгэһе
(П'адшати I, 8:1-11)**

² һынге Сьлеман п'адша р'успийед^ф Израеле, h'эму сэрверед қэбила^ф у мэзьнед малбэтед Израеле щьвандьнэ Оршэлиме, вэки Сьндоқа Пэймана^ф Хөдан жь бажаре^ф Дауьд, ава готи жь Сийоне^ф һэвраз биньн.[†] ³ h'эму

исраели щэжьна мэһа h'эфтада щьвийанэ щэм п'адше. ⁴ h'эму р'успийед Израеле һатьн у левийа^ф Сьндоқ сийар кьрын. ⁵ К'ахин у левийа Сьндоқ, Коне Щьвине у һэр тыштед пирозэ Конда сийар кьрын, һэвраз бьрын. ⁶ Сьлеман п'адша у т'эмамайа мьхөлқэта Израелейэ ль щэм ви щьвийайи, пешийа Сьндоқева дьчун, пэз у дэвар қөрбан^ф дькьрын, оса бей'эсаб бун, вэки эв нэдьһатьнэ жьмаре. ⁷ К'ахина Сьндоқа Пэймана Хөдан бьрынэ щийе вейи ода һьндөр'е Хане, ава готи Щийе һэри Пироз, данинэ бьн п'эр'ед херуба. ⁸ Херуба п'эр'ед хвэ вэкьрьбунэ сэр щийе Сьндоқе у жорда Сьндоқ у дэстуйед we дньхамтьн. ⁹ Дэсту оса дьреж бун, вэки сэре дэстуйед Сьндоқе, пешбэри Щийе һэри Пирозва хөйа дьбун, ле жь дэрвава хөйа нэдьбун. Эв h'эта иро жи вьр ьн. ¹⁰ Сьндоқеда пештьри ван һэр дө сэла тыштэки майин т'өнэбу, к'ижан кө Муса сэр ч'ийа-йе h'оребе* эв кьрьбунэ вьр, дэра кө Хөдан т'эви израелийа пэйман гьреда у эв жь Мьсьре дэрхьстын.[†]

¹¹ Гава к'ахин жь Щийе Пироз дэрк'этын, h'эму к'ахинед ль вьр һазьр, бе фьрқийа т'ахьмед хвэ, хвэ пацьж^ф кьрьбун. ¹² h'эму левийед дэнтгеж: Асаф, һеман у Йьдуг'ун, көр'ед хвэ у бьратийа хвэва к'ьгане тэньк хвэкьри пе болмед һэвхьстыне, чэнге^ф зис у

* 5:10 «h'ореб» навэки Синайейи^ф дьн э.

5:1 Самуел II, 8:11; Дирок I, 18:11. 5:2 Самуел II, 6:11-15; Дирок I, 15:25-28.

5:10 Дөбарэкьрына Қануне 10:5.

чэнга алиие р'оһьлата горигәһе-
ва сәкьнин, г'әви ван жи сәд у
бист к'аһина бор'ийа дьхьстьн.
¹³ Бор'иван у дәнҗбежа һәвр'а бь
дәнҗәки пәсьне Хөдан дьдан у
шькьри дьдане. Гава пе бор'ийа,
болма у һащәтед сазбәндийе дән-
ге хвә һьлдан у пәсьне Хөдан
дьдан, дьготьн: «Әw қәнщ ә, чьм-
ки һ'өба Вийә амын һ'әта-һ'әтайе
йә».† һынге әва мала, Хана Хөдан,
ә'wрва т'ьжи бу ¹⁴ у жь дәст ә'wр
к'аһин нькарьбун қөльхе хвәда
бьмана, чьмки р'умәта^ф Хөдан
Хана Хвәде т'ьжи кьрбу.†

6 ¹ һынге Сьлеман гот: «Хөдан
гот кә Әw мьж-думанеда дь-
минә. ² Ле мьн Ханәкә өса чекьр,
щийе кә Тө һ'әта-һ'әтайе теда бь-
мини».

**Сьлеман щьмә'тер'а
хәбәр дьдә
(П'адшати I, 8:14-21)**

³ П'адше бәре хвә щьмә'теда
кьр у дба т'әмамияа щьвина Исра-
еле кьр, т'әмамияа щьвина Исра-
еле жи сәр п'ийа сәкьнибу. ⁴ Әви
гот: «Бьра бьмбарәк^ф бә Хөдан,
Хвәдейе Исраеле, кә бь дәве Хвә
т'әви баве мьн Дауьд хәбәр да у
бь дәсте Хвә ани сери, гот:† ⁵ «Жь
we р'ожеда, гава Мьн щьмә'та Хвә
Исраел жь әрде Мьсьре дәрхьст,
Мьн бажарәк нава т'әмамияа қә-
билед Исраеледа нәбьжарт, wәки
Ханәк ле бьһата авакьрьне у наве
Мьн сәр буйа, өса жи Мьн мәрик

нәбьжарт, кә сәрwери щьмә'та Мьн
Исраеле бькьра. ⁶ Ле Мьн Оршә-
лим бьжарт кә наве Мьн ль wьр
буйа у Дауьд жи бьжарт, wәки
сәр щьмә'та Мьн Исраеле буйа).
⁷ Дьле Дауьде баве мьнда жи һә-
бу, wәки әви бона наве Хөдан,
Хвәдейе Исраеле Ханәк чекьра.
⁸ Ле Хөдан готә Дауьде баве мьн:
«Әв йәк қәнщ ә кә дьле тәда һәйә
бона наве Мьн Ханәке чеки, ⁹ ле
бәле әве Хане те ченәки, ле әв
көр'е тәйи жь бәдәна тә, әве наве
Мьнр'а Хане чекә». ¹⁰ Аwa Хөдан
готьна Хвә ани сери, мьн wәкә
созе Хөдан, дәwса баве хвә Дауьд
гьрт, сәр т'әхте Исраеле р'уньштьм
у наве Хөдан Хвәдейе Исраелер'а
әва Хана ани сери. ¹¹ Мьн әw Сьн-
доқ дани wьр, йа кә әв пәймана
Хөданә т'әви израелияа гьредайи
теда йә».

**Дөайе Сьлеман
(П'адшати I, 8:22-53)**

¹² Пәйр'а Сьлеман пешбәри го-
ригәһа Хөдан сәкьни, дәстед хвә
ль бәр т'әмамияа щьвина Исраеле
бльнд кьрын. ¹³ (Сьлеман кә бьнгә-
һәкә сьфьрин чекьрбу, дьрежайи
пенщ зәнд, бәрайи пенщ зәнд,
бльндайи се зәнд у әw һ'әwшеда
данибу, әw сәр we сәкьни, паше
бәр т'әмамияа щьвина Исраеле
чок да, дәстед хвә бәрбь ә'змен
бльнд кьрын.) ¹⁴ Әви гот: «Хөдано!
Хвәдейе Исраеле, Хвәдеки мина
Тә нә ль ә'змен һәйә, нә ль әрде,
чава Тө пәйман у һ'өба Хвәйә

^{5:13} Дирок I, 16:34; Дирок II, 7:3; Әзра 3:11; Зәбур 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1;
Йеремийа 33:11. ^{5:14} Дәрк'әтһн 40:34-35. ^{6:4} Самуел II, 7:1-13; Дирок I, 17:1-12.

амьн хьндава ван хōламед Хwэ-
да хwэй дыки, к'ижан кō бэр Тэ
бь т'эмамийа дьле хwэ дьмэшьн.
¹⁵Тэ чь кō э'вде Хwэ, баве мьн Да-
вьдр'а соз дабу ани сери у готьна
дэве Хwэ пе дэсте Хwэ иро кьр. ¹⁶У
ньна, Хōдано, Хwэдейе Израеле,
we йэке бькэ, чь кō Тэ э'вде Хwэ,
баве мьн Давьдр'а соз да у гот:
«Жь тэ, we йе кō ль бэр ч'э'ве Мьн
сэр т'эхте Израеле р'уни кем нэбэ,
һэгэр т'эне кōр'ед тэ мьратийе р'и-
йед хwэ бькьн у Qануна^ф Мьнда
ōса һэр'ьн, чава кō тō ль бэр Мьн
дьчуйи.»[†] ¹⁷Ньна, Хōдан! Хwэдейе
Израеле, бьра эw готьна кō Тэ го-
тбу э'вде Хwэ Давьд мак бэ. ¹⁸Ле
бэле р'асти Хwэде we ль сэр э'рде
т'эви мэрьва бьминэ? Аwa э'зман у
э'змане э'зманада жи Тō щи наби,
иди к'ō ма эв Хана мьнэ чекьри.[†]
¹⁹Ле Тō Хōдан, Хwэдейе мьн, сэр
дōа у нивикьрьна хōламе Хwэда
бьньһер'э, р'эщайе хōламе Хwэ у
дōайе ль бэр Тэ кьри бьбьһе. ²⁰Бь-
ра ч'э'ве Тэ шэв у р'ож ль сэр ве
Хане вэкьри бэ, ль сэр wi щийи,
бона к'ижани Тэ гот: «Эзе наве Хwэ
дайньмэ сэр», wэки хōламе Тэ бэре
хwэ бьдэ ви щийи дōа бькэ у Тō
бьбьһейи.[†] ²¹Awa р'эщайед хōламе
Хwэ у щьмэ'та Хwэ Израеле бьбь-
һе, гава бэре хwэ бьдьнэ ви щийи
кō дōа бькьн. Бэле жь э'змана, жь
щийе майина Хwэ бьбьһе. Бьбьһе
у бьбахшинэ! ²²Һэгэр йэк хьндава
йэкида гōнэ^ф бькэ у сонд бе сэр у
эw бе ве Хане ль бэр горигэһа Тэ
сонд бьхwэ, ²³һынге Тō жь э'змен

бьбьһейи у сэр хōламед Хwэда
бьньһер'и, диwана нэһэq бьки у
кьрьна wi бини сэре wi, ле йе
р'аст бесущ дэрхи, wэкэ р'астийа
wi бьди wi.

²⁴Һэгэр щьмэ'та Тэ Израел, жь
дэст гōнэйе ль бэр Тэ кьри жь бэр
дьжмьн бьдэ дэр у ль Тэ вэгэр'э,
наве Тэ һьлдэ у ве Ханеда дōа у
р'эща бькэ, ²⁵һынге Тō жь э'змен
бьбьһе, гōнэйе щьмэ'та Хwэ Ис-
раеле бьбахшинэ у ван вэгэр'инэ
wi wэлате кō Тэ да ван у кал-ба-
вед ван. ²⁶Һэгэр жь дэст гōнэйе
ль бэр Тэ кьри э'зман бе дадане,
баран нэбарэ у бона щэзайе Тэийи
дайи эw бэре хwэ бьдьнэ ви щийи
дōа бькьн у наве Тэ һьлдьн, жь
гōнэйед хwэ вэгэр'ьн, ²⁷Тō жь э'з-
мен бьбьһе, гōнэйе хōламед Хwэ,
щьмэ'та Хwэ Израеле бьбахшинэ у
р'ийа р'аст ван һин кэ, кō к'ижа-
неда һэр'ьн у баране ль wi wэлате
Хwэда бьбаринэ, к'ижан кō Тэ ча-
wa мьлк' да щьмэ'та Хwэ. ²⁸Һэгэр
wэлетда бьбэ хэлайи, нэхwэшийа
һ'ал, байе қьжьле, к'эфьк, кōли,
меш-моз ле п'эйдэ бьн, йан нэйа-
ред ван бажаре э'рде wанда дора
ван бьгьрьн, йан бэлак бе сэре
ван, йан нэхwэшик, ²⁹һынге гава
жь нава щьмэ'та Тэ мэрьвэк йан
жи т'эмамийа щьмэ'та Тэ Израел,
һэр дōа у р'эщайи бькэ у һэр кэсе
кō кōл у дэрде хwэ бьһ'эсэ у дэс-
тед хwэ дьрежи бэрбь ве Хане кэ,
³⁰Тō жь э'змен, жь щийе майина
Хwэ бьбьһе, бьбахшинэ у һэр кэси
wэкэ р'ийед wi бьдэ wi, чьмки

6:16 П'адшати I, 2:4. **6:18** Дирок II, 2:6. **6:20** Дōбарэкьрьна Qануне 12:11.

дъле ви Тö зани у дъле инсанед дънийае Тэва э'йан э, ³¹ wэки эв h'эму р'ожед э'мьре хвэда р'ийед Тэда һэр'ын, жь Тэ бытърсын, сэр ви э'рди кö Тэ да кал-бавед мэ. ³² һэгэр хэрибэки нэ жь цъмэ'та Тэ Израел, бона наве Тэйи мэзын, дәсте Тэйи қэват у зэнда Тэйэ дьрежкьри жь wэлатэки дур бе, гава бэре хвэ бьдэ ве Хане дöа бькэ, ³³ Тö жь э'змен, жь щийе майина Хвэ бьбьһе у мьразе ви хэриби бькэ, чь кö эв жь Тэ бьхвазэ, wэки h'эму мьлэтед дънийае наве Тэ нас кьн, мина мьлэте Тэ Израеле жь Тэ бытърсын у бьзаньбьн эв Хана кö мьн чекьрийэ наве Тэ сэр э. ³⁴ һэгэр цъмэ'та Тэ ль бэр дьжмьнед хвэ р'абэ шер' у we р'е-йеда һэр'э, к'ижанеда Те бышини, һынге гава эв бэре хвэ ви бажаре Тэйи бьжартида у ве Хана мьн бона наве Тэ чекьрида кьн, ль бэр Тэ дöа бькьн, ³⁵ Тö жь э'змен дöа у р'эщайе ван бьбьһе, сэр һэқийа ванда бьньһер'э.

³⁶ һэгэр эв ль бэр Тэ гөнэ бькьн, чьмки мэрьве бегөнэ т'өнэ у Тö ль ван һерс к'эви, вана бьди дәсте дьжмьн у эв вана сьргун^ф бьбьһэ wэлатэки дур йан незик, ³⁷ һэгэр эвана ви wэлате сьргунийеда сэр һ'ыше хвэда бен, ль Тэ вэгэр'ын у ви wэлате сьргунийа хвэда һэwара хвэ Тэ дайньн у бежьн: «Мэ гөнэ кьр, нэһэқи кьр, эм суцдар ьн», ³⁸ һэгэр эвана бь т'эмамыйа дъле хвэ у т'эмамыйа нэфса хвэ ль Тэ вэгэр'ын у ви

wэлате сьргунийа хвэда, ль бэр Тэ дöа бькьн, бэре хвэ бьдьнэ wэлате хвэйи кö Тэ дабу кал-бавед ван у ви бажаре Тэйи бьжарти, öса жи эве Хана мьн бона наве Тэ чекьри, ³⁹ һынге Тö жь э'змен, жь щийе майина Хвэ дöа у р'эщайе ван бьбьһе у сэр һэқийа ванда бьньһер'э у бьбахшинэ цъмэ'та Хвэйэ ль бэр Тэ гөнэ кьрийэ. ⁴⁰ Ньһа, Хвэдейе мьн! Бьра ч'э'ве Тэ у гөһе Тэ сэр дöае ви щийи бэ.

⁴¹ Дэ ньһа, Хöдан Хвэдейе мьн, Тö у Сьндоқа Зорайийа Хвэва,
р'абэ бьк'эвэ щийе
р'ьһ'этийа Хвэ,
бьра к'аһинед Тэ азабуне ль
хвэ кьн, Хöдан Хвэдейо
у амьнед Тэ бьра қэнцийед
Тэва ша бьн.[†]

⁴² Хöдан Хвэдейо! Бэре Хвэ жь р'ункьрийе^ф Хвэ нэгöһезэ!
We һ'öба Хвэйэ амьн
һьндава э'вде Хвэ
Даwьдда бир бинэ».

Пирозкьрьна Парьстгэһе
(*П'адшати I, 8:62-66*)

7 ¹ Гава Сьлеман дöае хвэ сэр һэвда ани, агьр жь э'змен һатэ хваре, т'эвайишэwат у қöрбан шэwьтандьн у р'умэга Хöдан Хан т'ьжи кьр.[†] ² һынге к'аһин нькарьбун бьк'этана Хана Хöдан, чьмки р'умэга Хöдан Хана Хöдан т'ьжи кьрьбу. ³ У гава һ'эму израелийа һатьна агьр у р'умэга Хöдан сэр Хане дитьн, һынге эв һ'эта э'рде

6:41-42 Зэбур 132:8-10. 7:1 Қануна К'аһинтийе 9:23-24.

дэвэр'уйа чун, сэр һ'эвшаша сэлкьри та бун у пэсьне Хөдан дан, готын: «Әв қәнщ ә, чьмки һ'өба Вийә амьн һ'эта-һ'этайе йә».[†]

⁴ П'адше у т'эмамия шаьмә'те бәр Хөдан қөрбан дан. ⁵ Сьлеман п'адша бист у дө һ'эзар дэвар сэд у бист һ'эзар пэз қөрбан кьрын у бь ви авайи п'адше у т'эмамия шаьмә'те Хана Хвәде пироз кьрын. ⁶ К'аһин сэр қөльхе хвә бун, ле-ви жи пе һащәтед сазбәндийе-йә Хөдан, кө Дауьд п'адша бона пэсьндайна Хөдан чекьрьбун, дыготын: «һ'өба Вийә амьн һ'эта-һ'этайе йә». Дауьд пе вана пэсьне Хөдан дыда. К'аһина жи пешбәри ван, бор'ийа дьхьстын у т'эмамия Израеле жи сэр п'ийа сәкьни бу.

⁷ Сьлеман һ'эвшаша навбәра пешбәри Хана Хөдан пирози Ви кьр, әви т'эвайишәват у бәзе дийарийед һәләқәтийе ль вьр дан, чьмки горигәһа сьфьрә кө Сьлеман чекьрьбу т'ера дийарийед т'эвайишәвате, нани у бәзи нәдькьр. ⁸ We һынге Сьлеман у т'эмамия Израеле т'әви ви, әве щьвина мэзьнва, жь Льбо-һамате һ'эта селафа Мьсьре* һ'әфт р'ожа щәжьна хвә кьрын. ⁹ Бь ви авайи вана һ'әфт р'ожа сәрдайна горигәһе дәрбаз кьрын, пәйр'а жи һ'әфт р'ожа щәжьн дәрбаз кьрын у р'ожа һ'әйшта жи щьвина ә'зиз кьрын. ¹⁰ Бист у сьсе мәһа һ'әфта әви щьмәт бәр'да, әв бь дьле әшқ

у ша чунә малед хвә, бона ван хер у хвәшийед кө Хөдан бона Дауьд, Сьлеман у Израела щьм-ә'та Хвә кьрьбу.

**Хөдан щарәкә дьн жи
Сьлеманва хөйа дьбә**
(П'адшати I, 9:1-9)

¹¹ Сьлеман аһа Хана Хөдан у мала п'адше сэр һәвда ани у дь-лада чь һәбу кө Хана Хөданда у мала хвәда бькьра кьр у әв гь-һиштә мәрәме хвә.

¹² Пәйр'а Хөдан шәв Сьлеманва хөйа бу у готә ви: «Мьн дөайе тә бьһист у әв щи Хвәр'а бона мала горийа^ф бьжарт. ¹³ һәгәр Әз ә'змен дадьм баран нәбарә, һәгәр ә'мьр кьм көли ә'рде бьхвьн, йан һәгәр нәхвәшийа һ'ал бышиньмә сәр щьмә'та Хвә, ¹⁴ гава щьмә'та Мьнә кө наве Мьн сәр ә, хвә бышкенә, дөа бькә у р'уйе Мьн бьгәр'ә, жь р'ийа хьраб вәгәр'ә, һынге Әзе жь ә'змен бьбьһем, гөнәйе ван бь-бахшиньм у вәлате ван дәрман кьм. ¹⁵ Ньһа ч'ә'ве Мьне сәр дөайе ви щийи вәкьри бә у гөһе Мьне жи сәр бә. ¹⁶ Мьн әв Ханә бьжарт у пироз кьр, вәки наве Мьн һ'эта-һ'этайе сәр бьминә у ч'ә'ве Мьн у дьле^ф Мьне һәр т'ьм вьр бә. ¹⁷ һәгәр тө ль бәр Мьн мина ба-ве хвә Дауьд һәр'и у һәр тьшти өса бьки, чь кө Мьн т'әми ль тә кьрынә у қәйдә-қанун у қьраред Мьн хвәй ки, ¹⁸ һынге Әзе т'әхте

* 7:8 Те фә'мкьрьне: «Жь бакөра Израеле гьрти һ'эта башура we».

† 7:3 Дирок I, 16:34; Дирок II, 5:11-13; Әзра 3:11; Зәбур 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Йеремийа 33:11.

п'адшати́а тэ өса қәвин-қәдим кьм, ча́а Мьн т'эви баве тэ Да́вьд пәйман гьреда у гот: «Жь бәдәна тэ we мәрьве жь сәрверти́а Исраеле кем нәбә».† ¹⁹ Ле һәгәр һун дур к'эвн у ван қәйдә-қанун у т'әмийед Мьнә ль бәр wә дани хwәй нәкьн, ле һәр'ьн хwәдейед майин бьһ'эбиньн у бәр ван та бьн, ²⁰ wi чахи Э́зе wә ль р'убари wi әрде Хwәйи кә Мьн да wә нәһельм у бәре Хwә жь we Хана кә Мьн бона наве Хwә пироз кьр бьгөһезьм у нава һ'әму мьлэгада бькьмә мәсәла готи у пек'әни. ²¹ У һ'әмуейд кә ль бәр we Хана аһа мэзын'ра дәрбаз бьн we ә'щәбмайи бьн у бежьн: «Хөдан чьма аһа ани сәре ви әрди у we Хане?» ²² һьнге we бежьн: «Чьмки вана дәсте хwә жь wi Хөдан Хwәдейе кал-бавед хwә кьрьн, К'ижани кә әвана жь әрде Мьсьре дәрхьстьбун у вана хwә ль хwәдейед дьн гьртьн, ль бәр ван та бун у әw һ'әбандьн, ләма Хөдан әв һ'әму бәла анинә сәре ван».

Кьрьнед Сьлеманә майин
(П'адшати I, 9:10-28)

8 ¹ Сьлеман бист салида Хана Хөдан у мала хwә чекьрьн. ² Пәйр'а Сьлеман әw бажаред кә һ'ирам дабу wi диса авакьрьн у исраели ванда щи-вар кьрьн. ³ Паше Сьлеман чу сәр һамат-Собайе шер' у әw зәфт кьр. ⁴ Бәр'ийеда әви Т'адмор ава кьр у wi wәлате һаматеда һ'әму бажаред

көлина чекьрьн. ⁵ Әwi Бет'-һ'орона Жорьн у Бет'-һ'орона Жерьн диса ава кьрьн у пе дәргәһа, зәр'за сур кьрьн, ⁶ өса жи Баә'лат' у һ'әму бажаред хwәйә көлина, һ'әму бажаред әрәба у бажаред сийарийа у һ'әму чь кә Сьлеман дьхwәст кә ль Оршәлиме, Лөбнане у т'әмамайи wi әрде бьн дәсте хwәда авакьрана. ⁷ һ'әму мьлэтед майинә кә жь һ'итийа, әморийа^ф, пьризийа^ф, һ'ивийа, йәбусийа мабун, кә нә исраели бун, ⁸ а́ава готи зөр'әтед ванә кә пәй ванр'а wәлетда мабун у исраелийа к'ока ван нәанибун, Сьлеман әw кьрьнә п'аләйед борщдарә һ'әта иро. ⁹ Сьлеман бона шьхөле хwә исраели нәкьрьнә хөлам, ле әw әскәр, сәрәскәр, сәрверед әрәба у сийаред wi бунә. ¹⁰ Сәрверед запьдед Сьлеманә кә сәрвери щьм'әта хәбатк'ар дькьрьн, дөсьд у пенци мәри бун.

¹¹ Пәйр'а Сьлеман гот: «Гәрәке к'өлфәта мьн мала Да́вьд п'адше Исраеледа нәминә, чьмки әw щийед кә Сьндоқа Пәймана Хөдан к'әтийе пироз ьн». У қиза Фьрә-вьнә станди, жь бажарә^ф Да́вьд дәрхьст бьрә we мала бона we чекьри. ¹² һьнге Сьлеман сәр горигәһа Хөданә кә әви сьвдәра П'арьстгәһеда чекьрьбу, дийарийед т'әвайишәwате Хөданр'а дан, ¹³ анәгори wi борще һәр р'ожә wәкә т'әмайи Мусайә бона р'ожа шәмайе, сәре мәһа у щәжьнед сәлейә се щара, а́ава готи Щәжьна^ф Нане Шкәва, Щәжьна һ'әфти́а у

7:18 П'адшати I, 2:4.

Щэжъна һ'олькчекърьне.^{† 14} Әми мина қъраред баве хwә Давьд, к'омед к'аһина сәр қольхед ван к'ьфш кърын, леви жи бона қольхе шькърдарийе у алик'арийа к'аһинайә анәгори борще һәр р'ож. Өса жи дәргәһван к'омед хwәва, һәр кәс ль бәр дәргәһе қольхе хwә. Әв бун чь кә Давьде мәрвве Хwәде т'әми кърьбун.¹⁵ Әвана т'ө тыштида жь т'әмийа п'адшейә бона к'аһин у левийа дайи дур нәк'әтһн, нә жи жь йа бона хьзнед дайи.¹⁶ Сьлеман жь р'ожа һ'имавитһнеда һ'әта хьлазкърьна Хана Хөдан, һ'әму шьхөл ани сери, бь ви аһайи Хана Хөдан сәр һәвда һат.¹⁷ Паше Сьлеман чу вәлате Әдоме^ф, Әсийон-Гәбәр у Елот'а дәве бә'ре.¹⁸ һ'ирам пе хөламед хwә, гәми у хөламед занәйед р'ийа бә'ре вир'а шандһн, әвана т'әви хөламед Сьлеман чунә Офире, жь вьр чарсьд у пенци тәлант* зер' Сьлеман п'адшер'а анин.

**Ханьм-п'адша Шьбайе
дьчә щәм Сьлеман
(П'адшати I, 10:1-13)**

9¹ Ханьм-п'адша Шьбайе нав у дәнге Сьлеман бһхист, һат кә ви пе пьрсед чәтһн бьщер'ьбинә^ф. Әва т'әви гәләк хөлама пе баре дәва, бһһарәт, гәләк зер' у кәвьред қимәт баркъри һатә Оршәлиме. Гава әв чу щәм Сьлеман, чь дьле

веда һәбу готә ви.^{† 2} Сьлеман һәр пьрсед we жер'а шьровәкърын у жь Сьлеман тыштәки вәшарти т'өнәбу, кә нькарьбуйа wer'а шьровәкъра.³ Гава ханьм-п'адша Шьбайе дина хwә да сәрвахтийа Сьлеман, мала вийә чекъри, ⁴ хөрәкед сәр сьфра ви, щийед р'уньштһна бәрдәстийед ви, п'әргалийа вәзир-вәк'ила у к'ьнщед ван, шәравдара у к'ьнщед ван, өса жи дийарийед т'әвайишәватейә кә дьбьрьнә Хана Хөдан, һ'ьше сәре we чу.⁵ һьнге әwe готә п'адше: «Чь кә мьн вәлате хwәда бона кьред тә у сәрвахтийа тә бһхистьбу р'аст ә.⁶ Ле мьн пе готһна баwәр нәдыкьр, һ'әта кә әз хwәха һатьм у мьн пе ч'ә'ве хwә дит, ле ва йә қәт ниве п'ьр'анийа сәрвахтийа тә жи мьнр'а нәһатийә готһне, тә жь бһхистһна мьн зедәтһр и.⁷ Хwәзи^ф ль мәрвьед тә, хwәзи ль хөламед тә, кә т'ьме ль бәр тә дьсәкьһнн у сәрвахтийа тә дьбьһен!⁸ Бьра бьмбарәк^ф бә Хөдан Хwәдейе тә, вәки тә бәгәм къри у тә данийи сәр т'әхте Хwә, кә тә Хөдан Хwәдейе хwәр'а п'адшатийе бьки. Хwәдейе тә бона we һ'ьзкърьна Хwәйә һьндава Израеле у қәдимкърьна вейә һ'әта-һ'әтайе тә сәр ван п'адша к'ьфш къри, вәки диwанеда тә сәр һәқийе у р'астийе би». ⁹ Әwe сәд у бист тәлант* зер', бей'әсаб бһһарәт у

* **8:18** «Тәлантәк» вәкә си у шәш килогърами бу.

* **9:9** «Тәлантәк» вәкә си у шәш килогърами бу.

8:13 Дәрк'әтһн 23:14-17; 34:22-23; Жьмар 28:9-29:39; Дөбарәкърьна Қануне 16:16.

9:1-9 Мәтта 12:42; Луқа 11:31.

кэвьред қимэт п'ешк'еши п'адше кьрын. Мина ван бьхарэтед кө ханьм-п'адша Шьбайе п'ешк'еши Сьлеман п'адша кьрын, т'өнэбу.¹⁰ (Хөламед һ'ирам у хөламед Сьлеман, к'ижана кө жь Офире зер' данин, пер'а жи даре сор у кэвьред қимэт данин.¹¹ П'адше жь ван даред сор бона Хана Ходан у мала п'адше п'епэлинг* чекьрын, өса жи бона дэнгбежа чэнг у чэнге зис. Вэлате Щьһудайеда һ'эта we һынге тыштэки өса нэдитьбун.)¹² Сьлеман п'адша чь кө тэме ханьм-п'адша Шьбайе к'шанде у дьле we хвэст даие, хенщи жь ван тыштед кө эве п'адшер'а анибун. Паше эва т'эви хөламед хвэ вэгэр'ийа чу вэлате хвэ.

Һэбука Сьлеман
(П'адшати I, 10:14-29)

¹³Зер'е кө һәр сал Сьлеманр'а дьһат, дькьр шэсьд шест у шэш тэлант зер',¹⁴ хенщи чьқас кө базьргана у к'ьр'ин-фьроша данин. Һ'эму п'адшайед Әрэбьстане у вэлийед вэлет жи зер' у зив Сьлеманр'а данин.¹⁵ Сьлеман п'адша жь зер'е к'өтайи дөсьд мэрт'алед мэзын чекьрын, сэр һәр мэрт'али шэсьд шекьл* зер' чубу.¹⁶ Өса жи жь зер'е к'өтайи сесьд мэрт'алед бьч'ук чекьрын, сэр һәр мэрт'али сесьд шекьл зер' чубу. П'адше эв кьрынэ Мала Дарьстана Лөбнана.¹⁷ П'адше жь қилед фил т'эштэки

мэзын чекьр у зер'е хас к'шандэ сэр.¹⁸ Шэш дэрэщед п'епэлинга т'эшт һэбун у бьнп'икэ зер' жи певакьри бу. Һәр дө алийе щийе р'уныштандьне бьнмьлка һэбун, дө шер жи һьнда бьнмьлка сэкьни бун.¹⁹ Сэр ван һәр шэш дэрэщед п'епэлинга, һәр дө алийава донздэһ шер сэкьнанди бун. Т'ө п'адшатийеда тыштэки аһа т'өнэбуйэ.²⁰ Һ'эму дэрданед п'адшейэ бона вэхварьне зер' бун, һ'эму дэрданед Мала Дарьстана Лөбнана зер'е хас бун. Чьмки һена Сьлеманда зив ль бэр тыштэки нэдьһатэ һ'эсабе.²¹ Чьмки гэмийед п'адше т'эви хөламед һ'ирам дьчунэ Т'аршише, се сала щарэке гэмийед Т'аршише зер', зив, қилед фил, мэймун у тавьс данин.

²²Сьлеман п'адша пе һэбук у сэрвахтияа хвэ сэр һ'эму п'адшайед дьнийае к'эт.²³ Һ'эму п'адшед дьнийае һ'эйра Сьлеманда бун, кө эв сэрвахтияа ви бьбьһистана, к'ижан кө Хвэде кьрьбу дьле^ф ви.²⁴ Вана һәр йэки алийе хвэда һәр сал, дэрданед зер' у зив, к'ьнщ, ч'эк, бьхарэт, һэсп, қант'ьр' п'ешк'еш данин.²⁵ Чар һ'эзар тэвлед һэспа һэбун, өса жи әрәбед Сьлеман у донздэһ һ'эзар жи сийари. Эв бажаред әрәба у Оршәлимеда щәм п'адше щи-вар кьрын.[†]²⁶ Эви жь ч'эме Фьрате гьрти һ'эта вэлате фьльстинийа^ф у синоре Мьсьре сэр һ'эму п'адша һ'өкөм дькьр.[†]

* 9:11 Фэ'мина ве хэбэре нэ зэлал э, П'адшати I, 10:12-да ньвисар э: «бэрп'ал».

* 9:15 «Шекьлэк» вэкэ донздэһ гьрами бу.

9:25 П'адшати I, 4:26. 9:26 Дэстпэбун 15:18; П'адшати I, 4:21.

²⁷ П'адше Оршэлимеда қимэте зив кърэ вэкэ кэвyre садэ у даре эрзе жи оса т'жи кърьн, мина нежиред стъруйэ ль гър у дэшта р'оавайе. ²⁸ нэсп жь Мьсьре* у н'эму вэлата Сьлеманр'а дьһатьнэ анине.†

Мьрьна Сьлеман
(П'адшати I, 11:41-43)

²⁹ Бона ван кьред Сьлеманэ майин, жь серида н'эта хьлазийе ван к'этебада ньвисар ын: Сэрһа-тияа Нат'ан П'ехэмбэрда^ф, П'ехэм-бэртияа^ф Аһ'ийайе Шилонида у Дитьнед Идойе Дьньһер'ида сэр Йеробоваме Ньбатда. ³⁰ Сьлеман Оршэлимеда чьл сали сэр т'э-мамийа Израеле п'адшати кър. ³¹ Пэйр'а Сьлеман чу гьһиштэ кал-бавед хвэ у эв бажаре баве ви Давьдда дэфьн кърьн. Дэвса ви кър'е ви Р'эһобовам бу п'адша.

Сэрһьлдана
қэбилед бакөре
(П'адшати I, 12:1-20)

10 ¹ Р'эһобовам чу Шэхэме, чьмки т'эмамийа Израеле чубу Шэхэме кö ви п'адша к'ьфш кьн. ² Йеробоваме Ньбат кö н'эта һынге не Мьсьреда бу, чьмки эв жь бэр Сьлеман п'адша р'эвибу, гава эви эв дэнг бьһист жь Мьсьре вэгэр'ийа. ³ һынге мэри шандьнэ пэй, гази кърьне. Йеробовам у т'эмамийа Израеле һатьн, т'эви

Р'эһобовам хэбэр дан у готьне: ⁴ «Баве тэ нирэки гьран кърийэ стуйе мэ, ньһа тö ве хöламтийа баве хвэйэ чэтьн у нире гьрани кö данийэ сэр мэ сьвьк кэ у эме хöламтийе тэр'а бькьн». ⁵ Эви ль ван вэгэр'анд: «Се р'ожа шун-да вэрьнэ щэм мьн». У щьмэ'т чу. ⁶ Р'эһобовам п'адша шевьра хвэ ван р'успийа хьст, к'ижан кö ль бэр баве ви Сьлеман сахийа вида дьсэкьнин у гот: «Һуне чь ширэте бьдьнэ мьн, кö эз щаба ве щьмэ'те бьдьм?» ⁷ Готьнэ ви: «Һэгэр тö һындава ве щьмэ'теда сэр нета қанцийе би у ль ван хвэш бейи, заре ширьн ванар'а хэбэр ди, эванайе т'ьме хöламе тэ бьн». ⁸ Ле эв ширэта р'успийа ль ви хвэш нэһат, шевьра хвэ ван щаһьла хьст, к'ижан кö т'эви ви мэзьн бьбун у хöламтийа ви дькьрьн. ⁹ Жь ван пьрси: «Һуне чь ширэте бьдьнэ мьн, вэки эз щаба ве щьмэ'те бьдьм, кö дэ'ве жь мьн дькьн дьбежьн: «Нире кö баве тэ данийэ сэр мэ сьвьк кэ?»» ¹⁰ Щаһьлед кö т'эви ви мэзьн бь-бун ле вэгэр'андьн: «Аһа бежэ эве щьмэ'та кö тэр'а готийэ: «Баве тэ нире мэ гьран кърийэ, ле тö жь сэр мэ сьвьк кэ». Аһа ванр'а бежэ: «Қылич'ка мьн жь навк'елка баве мьн қальмтьр э. ¹¹ һэгэр баве мьн нире гьран кърийэ стуйе вэ, эзе эви нире вэ не гьран кьм; Баве

* 9:28 Бь фькьра һынак зана хэбэра «Мьсьр» р'еза 16-а у 17-да бэ'са «Мусьрийе» дькэ, нэ кö Мьсьре. Мусьри у Киликйа эрде Асйа Бьч'укда бун (ава готи, иро эв дьк'эвьнэ Т'ьркийайе), ве һынге ль вьр гэлэж нэсп ль һэв зедэ дькьрьн у дьфьротьн.

9:28 Дöбарэкьрьна Қануне 17:16.

мьн пе қамчийа бәла вә дайә, ле эзе пе дупышка* бәла вә бьдьме». ¹²Йеробовам у т'эмамияа щьмә'те р'ожа сьсийа натьнә щәм Р'энобовам, чава кө п'адше готьбу: «Се р'ожа шунда вәрәнә щәм мьн». ¹³П'адше һ'ышк ль ван вәгәр'анд, Р'энобовам п'адша ширәта р'успийа бәр тыштәки һ'эсаб нәкьр. ¹⁴Әв бәр байе ширәта цаһьла к'әт у гот: «Баве мьн нире гьран кьрийә стуйе вә, ле эзе ви һе гьран кьм; Баве мьн пе қамчийа бәла вә дайә, ле эзе пе дупышка бәла вә бьдьме». ¹⁵П'адше гөһ нәда щьмә'те, чьмки әв йәк жь Хвәде бу, вәки әв готьна Хөданә пе заре Аһ'ийайе шилони, Йеробоваме Ньбатр'а готи мийасәр бә. ¹⁶Гава т'эмамияа Израеле дит кө п'адше гөһ нәда ван, һьнге щьмә'те готә п'адше: «Чи мә щәм Дауьд^ф һәйә? Тыштәки мәйи п'арәвәкьрьне щәм көр'е Йеша т'өнә. Гәли израелияа, һәр кәс жь мә вәгәр'ә мала хвә! Дауьд тө жи хәмхөре мала хвә!» У һәр израели чу мала хвә.¹⁷ Р'энобовам т'әне сәр израелийед кө бажаред Щьһудайеда^ф дьман п'адшати кьр. ¹⁸Гава Р'энобовам п'адша һадораме сәрвере п'алед борщдар шандә щәм ван, т'эмамияа Израеле әв данә ль бәр кәвьра коштын. һьнге Р'энобовам ләзанд к'әтә әрәбе кө бьр'әвә Оршәлиме. ¹⁹Аһа израели жь мала Дауьд чун һ'әта иро.

П'ехәмбәртийа Шьмайа

(П'адшати I, 12:21-24)

11 ¹Гава Р'энобовам гьһиштә Оршәлиме, жь мала Щьһуда у Бьһиямин, сәд у һ'әйште һ'эзар шәр'к'аред жьбарә т'оп кьрын, вәки һьмбәри Израеле^ф шәр'кьн у п'адшатийе ль Р'энобовам вәгәр'иньн. ²Һьнге хәбәра Хөдан Шьмайайе мәрьве Хвәдер'а һатә готьне: ³«Бежә көр'е Сьлеман, Р'энобоваме п'адше Щьһудайе у һ'әму израелийед кө Щьһудайе у Бьһияминеда дьминьн: ⁴«Хөдан дьбежә кө р'анәбьн, бәр бьрайед хвә шәр' нәкьн, бьра һәр кәс вәгәр'ә мала хвә, чьмки әв йәк қьрара Мьн бу». Вана гөһ да готьна Хөдан у вәгәр'ийан нәчунә сәр Йеробовам.

Р'энобовам бажаред Щьһудайе сур дькә

⁵Р'энобовам Оршәлимеда ма у дора бажаред Щьһудайеда сур кьрын. ⁶Бет'ләһ'м, Ә'там, Т'ьқойа, ⁷Бет'-Сур, Сохоһ, Ә'дуллам, ⁸Гат', Мареша, Зиф, ⁹Адорайим, Лахиш, Ә'зека, ¹⁰Сора, Айалон у һеbron, әвана нава Щьһудайе у Бьһияминеда бажаред суркьри бун. ¹¹Әви суред ван шьдандьн, сәрвер данә сәр, өса жи әмбаред хөрәк, бьзьр у шәрәве чекьрын. ¹²Р'ьм у мәрт'ал данә һәр бажари, әв гәләки қәват кьрын, өса кө Щьһуда у Бьһиямин қәвата вида бун.

* **10:11** һьнәк занә фә'м дькьн кө «дупышк» наве щур'әки қамчийе сәрһ'әсьни буйә.

10:16 Самуел II, 20:1.

**К'ахин у леви
пышта Р'эһобовам дьгьрн**

¹³ h'эму к'ахин у левийед Исраеледа, жь ван h'эму т'опрахада кө дьман, т'опбунэ щэм ви. ¹⁴ Левийа зозан у мьлк'е хвэ һыштн, хатнэ вэлате Щьһудайе у Оршэлиме, чьмки Йеробовам у көр'ед хвэва эв жь к'ахинтийа Хөдан дэрхьстьбун ¹⁵ у Йеробовам бона щийед п'утһ'эбандьне у бона ван h'эйкэле нерийа у голькед хвэ-йэ чекьри, т'эреқ хвэр'а к'ьфш кьрбун.† ¹⁶ һынге әвед жь h'эму қэбилед Исраеле жи к'ижан кө бы дьл у щан Хөдан Хвәдейе Исраеле дьгэр'ийан, пэй левийа чунэ Оршэлиме, вәки Хөдан Хвәдейе кал-бавед хвэр'а қөрбана бьдн. ¹⁷ Аһа п'адшатийа Щьһудайе қэват кьрн, се сала пышта Р'эһобоваме көр'е Сьлеман гьртн, чьмки вана се сала хвэ ль р'ийа Дауьд у Сьлеман дьгьрт.

Нәфәред Р'эһобовам

¹⁸ Р'эһобовам Маһ'алата қиза Йьримот'е көр'е Дауьд станд. Дийа Маһ'алате Абиһайила қиза Елийабе көр'е Йеша бу. ¹⁹ Маһ'алате көр' вир'а анин: Йәһуш, Шьмарйа у Заһам. ²⁰ Пәйр'а әви Маһаха қиза Абшалом станд, әве вир'а Әбийа, Ә'тай, Зиза у Шьломит анин. ²¹ Р'эһобовам Маһаха қиза Абшалом жь h'эму жьн у жьнәцарийед хвэ зә'фтьр h'ьз дькьр. h'иждәһ жьн у шест жьнәцарийед ви һәбун, вир'а бист у h'эйшт көр' у шест қиз

бун. ²² Р'эһобовам, Әбийае көр'е Маһахайе нава бьратийа вида эв сәрвер к'ьфш кьр, чьмки әви дьхвәст кө ви бькә п'адша. ²³ Әви бь сәрвахтийе h'эму көр'ед хвэ, қэзайед Щьһудайе у Бьһаминада, нава һәр бажаре суркьрида щивар кьрн, гәләк хөрәк да ван у гәләк қиз ванр'а хвәстн.

**Шишақе п'адше Мьсьре
бәр Р'эһобовам р'адьбә
(П'адшати I, 14:25-28)**

12 ¹ Гава п'адшатийа Р'эһобовам шьдийа у қэват бу, әви дәсте хвэ жь Қануна Хөдан кьр, т'эмамийа Исраеле жи пер'а. ² Әвана кө һндава Хөданда беамьн дәрк'әтн, пенщсалийа п'адшатийа Р'эһобовамда, Шишақ п'адше Мьсьре һәвраз чу мьқабли Оршэлиме. ³ Әв пе һ'эзар у дөсьд әрәба у шест һ'эзар сийарийа, щьмә'та пер'а жи, йа кө жь либийанийа, сук'имийа у к'ушийа^ф кө жь Мьсьре хатнэ сәр Оршэлиме беһ'әсаб бу, ⁴ Шишақ бажаред Щьһудайейә суркьри һьлдан у һ'эта Оршэлиме хат. ⁵ һынге Шьмайае п'ехәмбәр хатә щэм Р'эһобовам у ван миред Щьһудайейә кө жь тьрса Шишақ Оршэлимеда щьвийабун у готә ван: «Хөдан аһа дьбежә: «Wә Әз һыштм, Мьн жи һун дәсте Шишақда һыштн»». ⁶ һынге миред Исраеле у п'адше хвэ шкенандьн у готьн: «Хөдан р'аст ә». ⁷ Гава Хөдан дит кө вана хвэ шкенанд, һынге хәбәра

11:15 П'адшати I, 12:31.

Хөдан Шьмайар'а хат: «Эвана кө хвэ шкенандын, Эзе қыр'а ван нэйным, ле зутьраке азайе бьдмэ ван у герса Хвэ пе дәсте Шишақ нэр'ежмэ сэр Оршэлиме. ⁸ Ле эве бьбьнэ хөламед ви, вэки эвана фьрқийа хөламтийа Мьн у хөламтийа п'адшатийед дьне бьзаньбьн». ⁹ Шишақ п'адше Мьсьр бэр Оршэлиме р'абу у хьзна Хана Хөдан у хьзна мала п'адше һ'эму эфти хвэ кьр, эв мэрт'алед зер'э кө Сълеман чекьрбун жи зэфт кьрн. [†] ¹⁰ Р'эһобовам п'адша дэвса ван мэрт'алед сьфьрин чекьрн у эв данэ дәсте сэрверед пыштгьред бэр дәре мала п'адше. ¹¹ Гава п'адша дьчу Хана Хөдан, пыштгьра дьхат эв һьлдьдан у паше эв диса дьбьрнэ ода пыштгьра. ¹² Ле гава Р'эһобовам хвэ шкенанд, герса Хөдан дани у лап эв к'ота нэкр, һе тьштед қәнц Щьһудайеда һэбун.

Мьрьна Р'эһобовам
(П'адшати I, 14:21, 29-31)

¹³ Р'эһобовам Оршэлимеда хвэ гьрт у п'адшати кьр. Эв чьл у йэк сали бу гава бу п'адша. Эви һ'эвдәһ сала ви бажаре Оршэлимеда п'адшати кьр, к'ижан кө Хөдан жь нава һ'эму қэбилед Израеле бьжартьбу у наве Хвэ ле дани бу. Дийа ви йэкэ амони^ф бу, наве ве Наһама. ¹⁴ Эви хьраби кьр, чьмки эв бь дьле хвэ ль Хөдан нэдь-

гэр'ийа. ¹⁵ Кьред Р'эһобовам, жь серида һ'эта хьлазийе, К'ьтеба Шьмайа П'ехэмбәрда у К'ьтеба Идойе Дньһер'идайе дэрһеда р'ьк'ньятада, ньвисар ын. Нава Р'эһобовам у Йеробовамда т'ьме шэр' буйе. ¹⁶ Р'эһобовам чу гьһиштэ кал-бавед хвэ у бажаре^ф Давьдда хатэ дэфьнкьрне. Дэвса ви көр'е ви Эбийа п'адшати кьр.

Шэр'е Эбийа у Йеробовам
(П'адшати I, 15:1-8)

13 ¹ Н'иждәһсалийа п'адшатиа Йеробовамда, Эбийа сэр Щьһудайе бу п'адша. ² Эви Оршэлимеда се сала п'адшати кьр, дийа ви қиза Урийеле жь Гивһайе бу, наве ве Мик'айаһу бу. Нава Эбийа у Йеробовамда шэр' һэбу. ³ Эбийа пе ордикэ чарсьд һ'эзар меред мерхасэ жьбарэ р'абу шер'. Йеробовам жи пе һ'эйсьд һ'эзар меред мерхасэ жьбарэ бэр ви р'ез бу. ⁴ Эбийа жи ч'ийа-банийед Эфрайимеда, сэр ч'ийайе Съмарайиме сэкьни у гот: «Һей Йеробовам у т'эмамияа Израеле, һэла гөһ бьднэ мьн! ⁵ Гэло һун ньзаньн, кө Хөдан Хвэдейе Израеле пе пэймана хвейе* қэдим, п'адшатиа сэр Израеле һ'эта-һ'этайе дайе Давьд у көр'ед ви? ⁶ Ле Йеробоваме көр'е Ньбат хөламе Сълемане көр'е Давьд сәри һьлда, һьмбәри хвэһе хвэ дәрк'әт. ⁷ У мәрвьед қәфсәқәт у бекер т'опи

* **13:5** Хве бона һ'эму дийарийа лазьм бу. Тьшт тенэ хвекьрне кө хьраб нэбьн. Лэма эв нишана пэймана һ'эта-һ'этайе йә.

12:9 П'адшати I, 10:16-17; Дирок II, 9:15-16.

щэм ви бун у хвэ хөр'уши Р'энобоваме көр'е Сьлеман кьрын. Ынге Р'энобовам кө щаһьл у бетәйах бу, мьқабыли ван нәсәкьни. ⁸ У ньһа һун дыкьн кө һьмбәри п'адшати-йа Хөдан бьсәкьнын, йа кө дәсте көр'ед Дауьдда йә, чьмки һун мьхөлқәтәкә мэзын ын у әв голькед зер'инә⁸ кө Йеробовам бона вә, чава хвәде чекрынә т'әви вә нә. ⁹ Вә бәри к'аһинед Хөданә жь зөр'әта һарун⁹ у левийа нәдан? У мина щьмә'та вәлатед майин хвәр'а т'әреқ к'ьфш нәкьрын? һәр йәки жь вә кө бьбуяа т'әреқ, пе щанәгаки у һ'әфт бәрана дыһат хвә қәвин-қәдим дыкьр, дыбу т'әреқе нәхвәдейә. ¹⁰ Ле Хвәдейе мә Хөдан ә, мә дәсте хвә жь Ви нәк'ьшандийә. К'аһинед мә кө Хөданр'а қөльх дыкьн, әв көр'ед һарун ын, леви жи бәр дәсте ван ын. ¹¹ һәр сьбә у евар бона Хөдан дийарийед¹¹ т'әвайишәвата дыдын у бьхура¹¹ бинхвәш дышәвьтиньн, сәр т'әхте пақьж нане¹¹ Хвәдер'а дайи р'ез дыкьн, һәр евар шәмдана¹¹ зер'ин у ч'ьред we ведьхьн. Р'аст әм Хөдан Хвәдейе хвәр'а қөльх дыкьн, ле вә дәст жь Ви к'ьшандийә. ¹² Ва йә Хвәде т'әви мә йә, сәрверә мә йә, өса жи к'аһинед Ви пе бор'ийед дәнғбьльнд, we һьмбәри вә лехьн. Гәли исраелийа! һьмбәри Хөдан Хвәдейе кал-бавед хвә шәр' нәкьн, чьмки әв йәке вәр'а ль һәв нәйе». ¹³ Ле Йеробовам шандьн пыштева дора ван хвә дан тәландьне, өса бу кө

әв хвәха ль бәр ч'ә'ве щьһудийа бун, ле йед хвә тәланди жи пыштева бун. ¹⁴ Гава щьһуди пышт хвәва зьвьр'ин, дитьн кө ва йә шәр' пеш у пыштева йә, һьнге ль Хөдан кьрын һәвар у к'аһина ль бор'ийа хьстьн. ¹⁵ Щьһудийа кьрнә қар'ин. Гава щьһудийа кьрнә қар'ин, һьнге Хвәде ль бәр ч'ә'ве Әбийа у щьһудийа т'әмамыйа Исраеле у Йеробовам хьст. ¹⁶ Исраели жь бәр щьһудийа р'әвин, Хвәде әв данә дәсте ван. ¹⁷ Әбийа щьмә'та хвәва дәрбәкә мэзын ван хьст, жь исраелийа пенсьд һ'әзар меред жьбарә к'әтын мьрын. ¹⁸ We һьнге исраели шкәстьн, ле щьһудийа қәват гьрт, чьмки вана хвә спартьбунә Хөдан Хвәдейе кал-бавед хвә. ¹⁹ Әбийа пәй Йеробовам к'әт у бажаре Бет'-Еле гөндава, Йьшана гөндава у Әфраийн гөндава жь ви стандьн. ²⁰ Иди Йеробовам р'өжед Әбийада т'ө цар сәр қәвата хвәда нәһат, Хөдан ль ви хьст у мьр. ²¹ Ле Әбийа қәват гьрт, әви чардәһ жьн стандьн, вир'а бист у дө көр' у шанздәһ қиз бун. ²² Бона ван кьред Әбийайә майин, шьхөл у готьнед ви: К'ьгеба Сәрһатийе Идойе П'ехәмбәрда ньвисар ын.

Асайе п'адше Щьһудайе
(П'адшати I, 15:9-12)

14 ¹ Әбийа чу гьһиштә кал-бавед хвә у әв бажаре Дауьдда¹ дәфьн кьрын. Дәвса ви көр'е ви Аса бу п'адша. Р'өжед ви-да вәлат дәһә сала сәқьри. ² Аса

13:8 П'адшати I, 12:26-30.

чь кӧ ль бэр ч'э'ве Хӧдан Хвӧдейе
 ви қәнц у р'аст бу, әв дькьрын.
³Әви горигәһед^ф хвӧдейед хәриб
 у щийед п'утһ'эбандьне р'акьрын,
 һ'әйкәлед ван һурдәхвәши кьрын
 у даред Ашерайе^ф бь'рин. ⁴У ә'мыр
 ль Щьһудайе жи кьр кӧ Хӧдан
 Хвӧдейе кал-бавед хвӧ бьгәр'ын
 у қанун у т'эмийед Ви хвӧй кьн.
⁵Әви жь һ'әму бажаред Щьһудайе
 щийед п'утһ'эбандьне у горигәһед
 бьхуре данә һьлдане. һена вида
 п'адшати сәдьр'и. ⁶Нава ван са-
 лада әви Щьһудайеда бажаред
 суркьри чекьрын, чьмки Хӧдан
 р'ьһ'әти дабу ви, вәлати сәдьр'и
 бу у мьқабьли ви кәсәки шәр' нә-
 дькьр. ⁷Һынге Аса готә щьһудийа:
 «Әм ван бажара чекьн у дора ван
 пе сура, бьрща, дәргәһа у зәр'за
 бьгьрын. Әв әрд кӧ дәсте мәда йә,
 чьмки мә хвӧ ль Хӧдан Хвӧдейе
 хвӧ гьрт, әм ль Ви гәр'ийан, Әви
 жи һ'әму алийава р'ьһ'әти дайә
 мә». У вана дәстпекьр чекьрын у
 ванр'а ль һәв һат.

⁸Ордийа Асайә бь мәрт'алед
 мәзын у р'мава сильһ'кьри һәбу:
 Жь щьһудийа сесьд һ'әзар бун, жь
 бьһ'аминийа жи дӧсьд у һ'әйш-
 те һ'әзар мәрт'ал у кәванава бун.
 Әвана һ'әму жи меред мерхасә
 ә'гит бун.

Аса ордийа к'ушийа дышкенә

⁹Һынге Зәраһе к'уши пе ордикә
 миллионәк әскәри у сесьд әрәбава
 һатә сәр ван шер', гьһиштә Ма-

решайе*. ¹⁰Аса һьмбәри ви р'әбу
 у һьнда Марешайе нәвала Сьпа-
 т'айеда бона шер' р'ез бун. ¹¹У Аса
 һәвара хвӧ Хӧдан Хвӧдейе хвӧ
 ани у гот: «Хӧдано! Пештьри Тә
 кәсәк т'ӧнә кӧ бькарьбә қәвате
 бьдә йе сьсти ль бәр йе зор. Хӧ-
 дан, Хвӧдейе мә, Тӧ алик'арийа
 мә бькә, чьмки мә хвӧ спартийә
 Тә у пе наве Тә әм һьмбәри ве
 мьхӧлқәте р'әбунә. Хӧдано! Тӧ йи
 Хвӧдейе мә, бьра дәсте мәрьва сәр
 дәсте Тәр'а нибә». ¹²Һынге Хӧдан
 ль бәр ч'э'ве Аса у щьһудийа к'у-
 шийа хьст у к'уши р'әвин. ¹³Аса у
 щьмә'та вийә пер'а һ'әта Гераре
 пәй ван к'әтьн у жь к'ушийа кәсәк
 нәфьльти, чьмки әв ль бәр Хӧдан
 у ордийа Ви һатьнә қьр'е. Щьһу-
 дийа гәләк т'алан анин. ¹⁴Пәйр'а
 һ'әму гӧнд-бажаред дор-бәрәд Ге-
 раре жи хьстьн, чьмки сава Хӧдан
 к'әтьбу сәр бажара у вана һ'әму
 гӧнд-бажар т'алан кьрын, кӧ ван-
 да гәләк тьштәд т'аланкьрьне һә-
 бун. ¹⁵Вана ӧса жи зомед шьвана
 хьстьн у гәләк пәз у дәвә т'алан
 кьрын у вәгәр'ийанә Оршәлиме.

Аса п'утед Щьһудайеда веран дькә (П'адшати I, 15:13-15)

15 ¹Һынге Р'ӧһ'е Хвӧде һатә
 сәр Ә'зарйайе кӧр'е Оded,
²әв пешийа Асада чу у готә ви:
 «Аса, һ'әму щьһуди у бьһ'амини
 гӧһ бьдьнә мьн. Хӧдан т'әви вә йә,
 гава һун т'әви Ви нә, һәгәр һун ль
 Ви бьгәр'ын, һуне Ви бьбиньн, ле

* 14:9 «Мареша» бажаре Щьһудайе бу, әв чьл километьри дьк'әтә башур р'оавайа Ор-
 шәлиме.

һәгәр һун дәст жь Ви бьк'ышинь, Әве жи дәст жь вә бьк'ышинә. ³ Израел гәләк вәхт бе Хвәдейе р'аст, бе к'аһине дәрсдар у бе Қанун мабу, ⁴ ле гава ван һ'але гьранда бәре хвә да Хөдан Хвәдейе Израеле у ль Ви гәр'ийан, һынге Әви кьр кө Ви бьбинь. ⁵ Ван чаха р'евийед кө дьчун дьһатьн дәст жь ә'мыре хвә дьк'вшандьн, чьмки нава һ'әму бьнәлийед вәлатада гәләк т'әвһәвбун һәбу. ⁶ Мьлэт бәр мьлэт шәр' дькьр, бажар бәр бажер, чьмки Хвәде һәр тәнгаси анибу сәре ван, әв кьрбунә тә'ли-тәнгийе. ⁷ Дә ньһа қәват бьн у бьра дәстед вә сьст нәбьн, чьмки һуне һәфе кьрнед хвә бьстинь». ⁸ Гава Аса әв готьнед п'ехәмбәртига Ә'зарйае көр'е Оded бьһистьн, дьл һатә бәр у һ'әрами жь һ'әму вәлате Щьһудайе у Бьнйамине дур хьстьн, өса жи жь ван бажаред алийе ч'ийа-банийед Әфраимейә кө ви эффт кьрбун у горигәһа Хөданә пешбәри сьвдәра П'арьстгәһа Хөдан жи сәрр'аст кьр. ⁹ У әви һ'әму щьһуди у бьнйамини щьвандьн, өса жи хәрибед жь Әфраим, Мьнашә у Шьмһунә щәм ван майи, чьмки жь израелига гәләк һатьнә алийе ви, гава дитьн кө Хөдан, Хвәдейе ви т'әви ви йә. ¹⁰ Әвана мәһа сьсийае панздәһсалига п'адшатига Асада Оршәлимеда щьвийан. ¹¹ Вана we р'оже жь т'әлен һ'әфсьд дәвар у һ'әфт һ'әзар пәз анин Хөданр'а кьрнә қөрбан^ф. ¹² Әса жи ад-қрар кьрн, кө Хөдан, Хвәдейе кал-бавед хвә, бь

дьл у щан бьгәр'ьн. ¹³ У әв кәсе кө Хөдан, Хвәдейе Израеле нәгәр'ә, бьра бе көштьне, һәгәр мәзьн бә йан бьч'ук, жьн бә йан мер. ¹⁴ һынге бь дәнге бьльнд у қар'инийе, пе бор'ийе у бор'ийа стьру Хөданр'а сонд хварьн. ¹⁵ Бона ве сонде т'әмамайа Щьһудайе ша бу, чьмки вана бь дьл у щан сонд хварьн у бь т'әмамайа р'әзәдльийа хвә ль Ви гәр'ийан у Әв дитьн. Хөдан жи һәр алийада р'һ'әти да ван. ¹⁶ Аса п'адша һ'әта Маһаха пирька хвә жи жь ханьмтига п'адшатије дәрхьст, чьмки әве п'утәки Ашераје дабу чекьрне. Аса п'уте we шкенанд, һурдәхвәши кьр у нәвала Қьдронеда шәвьтанд. ¹⁷ Ле бәле диса щийед п'утһ'әбандьне Израеледа нәһатьнә һьлдане, ле дьле Аса һ'әта мьрьна ви Хөданва гьредаји бу. ¹⁸ Әви һ'әдийед баве хвәйә пироз у һ'әдийед хвәйә пироз: Зер', зив, һащәтава анинә Хана Хвәде. ¹⁹ һ'әта сиупенщсалига п'адшатига Аса шәр' т'өнәбу.

**Башаје п'адше Израеле
 һьмбәри Щьһудайе р'адьбә**
(П'адшати I, 15:16-22)

16 ¹ Сиушәшсалига п'адшатига Асада, Башаје п'адше Израеле мьқабьли Щьһудайе р'абу, әви Р'ама һьлда у әв қәвин кьр, вәки т'ө кәс нькарьбә дәрбази ә'рде Аса п'адше Щьһудайе бә йан вәгәр'ә. ² һынге Аса зер' у зиве хьзна Хана Хөдан у мала п'адшеда дәрхьстьн, Бән-һадад п'адше Сурйайер'а шанд, кө әв Шамеда дьма у готе: ³ «Бьра нава мьн у

тэда пэйман бе гьредане, чава нава баве мьн у баве тэда гьре-дайи буйэ. Ва йэ эз ви зер' у зиви тэр'а п'ешк'еш дышиньм, wэки тö we пэймана хwэйэ т'эви Башайе п'адше Исраеле бэтал ки, кө эw жь стуйе мьн дэре». ⁴ Бэн-надад эw готьна Аса qэбул кьр, сэрэс-кэред хwэ шандьнэ сэр бажаред Исраеле. Ийоне, Дане, Абел-Майиме у h'эму бажаред көлинайэ Нэфтэлийе хьстын. ⁵ Гава Башайе п'адше Исраеле эв йэк бьхист, дэст жь qэвинкьрына Р'амайе к'ьшанд у шьхөле хwэ да сэкьнандьне. ⁶ Аса п'адша жи гази h'эму ць-худийа кьр, эw кэвэр у даред пе к'ижана Баша Р'ама qэвин дькьр, цигöхаста кьрын у пе wan Гэва у Миспан чекьрын.

h'ананийе п'ехэмбэр

⁷ hьнге h'ананийе кө дньнхер'и hatэ щэм Аса п'адше Цьхудае у готэ wi: «Тэ чава гöмана хwэ да сэр п'адше Сурйае, нэ кө сэр Хöдан Хwэдейе хwэ у ордийа п'адше Сурйае жь дэсте тэ фольги? ⁸ Гэло ордийед к'ушийа у либ-йанийайэ бех'эсаб гэлэк э'рэба у сийарийава нибун? Ле тэ кө гöмана хwэ дабу сэр Хöдан, Эwi жи эw данэ дэсте тэ. ⁹ Чьмки ч'э'ве Хöдан сэр т'эмамийа дьнийае йэ, wэки йед hьндава Wидайэ хwэ-йе сытде дьле р'аст qэват кэ. Ле тö we йэкеда бех'ьш дэрк'эти, жь вьр шунда те нава шэр'ада би». ¹⁰ hьнге Аса сэр йе кө дньнхер'и

херс к'эт у эw авитэ кэле, чьмки эw бона ве готьне сэр wi гэлэки qылqыли. Пэйр'а жи Аса hьнэкэ жь цьмэ'те зерандьн.

Мьрына Аса

(П'адшати I, 15:23-24)

¹¹ Кьред Асайэ жь серида h'эта хьлазийе: К'ьтеба П'адшед Ць-худае у Исраеледа ньвисар ьн. ¹² Аса синэһэсалия п'адшатийа хwэда жь ньгада нэхwэш к'эт у нэхwэши сэр гьран бу, ле эwi we нэхwэшийа хwэда hэwара хwэ ль Хöдан нэани, ле h'эжима гэр'ийа. ¹³ Аса чу гьхиштэ кал-бавед хwэ, эw чьлйэксалия п'адшатийа хwэ-да мьр. ¹⁴ Эw бажаре^ф Даwьдда, мэхбэре бона хwэ к'олайида hatэ дэфьнкьрыне. Эw сэр ньвинэкэ пе бьхарэтэд щур'э-щур'э т'эвһэв-кьрийэ бинхwэш данэ п'алдане у бона qэдьре wi агьрэки гэлэк райим шөwьтандьн.

Йеһошэфате

п'адше Цьхудае

17 ¹ Дэwса Аса, көр'е wi Йе-һошэфат бу п'адша, эwi бона шэр'е бэр исраелия хwэ qэват кьр. ² h'эму бажаред Цьхудае-йэ суркьрида к'омед эскэра данин у wэлате Цьхудае у wan бажаред Эфраимедайэ кө баве wi Аса зэфт кьрьбун, ордийед эс-кэра щи-вар кьрын. ³ Хöдан т'эви Йеһошэфат бу, чьмки эwi ч'э'в да р'ийа пеше хwэ Даwьдэ^ф бэре, нэ кө Баэ'ла* гэр'ийа, ⁴ ле Хwэдейе

* 17:3 Щур'э-щур'э awазед п'утед Баэ'л һэбун.

баве хwэ гэр'ийа, пе т'эмийед Wi р'е чу у ч'э'в нэда кьред Исраеле-йэ хьраб. ⁵ Ходан п'адшати дэсте вида қэвин-қэдим кьр, т'эмамия Цьһудайе Йеһошэфатр'а п'ешк'еш данин, эw бу хwэйе гэлэк һэбук у р'умэте. ⁶ Дьле wi р'ийа Ходанва һатэ гьредане, эwi щийед п'ут-һ'эбандьне у п'утед Ашерайе^ф жь Цьһудайе дэрхьстьн. ⁷ Эwi сесалия п'адшатийа хwэда, запьдед хwэ Бэн-һайил, Обадйаһу, Зэкэрийа, Ньт'анел у Мик'айаһу шандьн, кó бажаред Цьһудайе-да щьмэ'те һин кьн. ⁸ Шьмайаһу, Ньт'анйаһу, Зьбадйаһу, Э'саһел, Шьмирамот', Йонат'ан, Адонйа, Тобийаһу, Тоб-Адонийае леви^ф жи т'эви ван бун, óса жи Елишама у Йораме к'аһин. ⁹ К'ьтеба Қануна^ф Ходан дэсте wанда бу, эвана дьчунэ һ'эму бажаред Цьһудайе, щьмэ'т һин дькьрьн.

¹⁰ Хофа Ходан к'этьбу сэр һ'эму п'адшатийед wэлатед дор-бэред Цьһудайе, һьмбэри Йеһошэфат шэр' нэдькьрьн. ¹¹ һьнэкэ жь фьльстинийа^ф жи Йеһошэфатр'а п'ешк'еш у хэрще зив данин. Óса жи жь мьлэте э'рэб һ'эфт һ'эзар у һ'эфсьд бэран у һ'эфт һ'эзар у һ'эфсьд нери wir'а анин.

¹² Йеһошэфат чьқас дьчу хwэ дьгьрт, эwi Цьһудайеда кэла у бажаред кóлина чекьрьн. ¹³ Эwi бажаред Цьһудайеда гэлэк хóрэк да сэрһэв, Оршэлимеда жи эскэр у мэрвьед wийэ мерхас у э'гит һэбун. ¹⁴ Эw бу р'эқэма сэрwеред

малбэтед ван: Жь сэрһ'эзаре Цьһудайе: Э'дна сэрwер сесьд һ'эзар мэрвьед мерхасэ э'гитва бу. ¹⁵ Йоһанане сэрwер дóсьд у һ'эйште һ'эзар мэрьвава пышта wi бун, ¹⁶ Э'масйае кóр'е Зик'ри кó бы дьл у щан хwэ дабу хьзмэтк'арийа Ходан, дóсьд һ'эзар мэрвьед мерхасэ э'гитва пышта wi бун. ¹⁷ Жь Бьнйа-минийа: Елйадае мере мерхаси э'гит т'эви дóсьд һ'эзар мэрвьед кэван у мэрт'алава сильһ'кьри пышта wi бун. ¹⁸ Йьһозабад, сэд у һ'эйште һ'эзар шэр'к'аред һазьрва пышта wi бун. ¹⁹ Эw бун бэрдэсти-йед п'адше, хенци эwед кó п'адше сэр ван һ'эму бажаред Цьһудайе-йэ суркьри к'ьфш кьрьбун.

**Мик'айае п'ехэмбэр
Аһ'аб дьдэ һ'эсандьне**
(П'адшати I, 22:1-28)

18 ¹ Йеһошэфат бу хwэйе гэлэк һэбук у р'умэте. Эw у Аһ'абва бунэ хьзьме һэв. ² Чэнд сала шунда эw бэржер чу Самэрийае* щэм Аһ'аб. Аһ'аб бона wi у we щьмэ'та пер'а гэлэк пэз у дэвар сэржекьрьн у сэре wi т'ьжи кьр, кó р'абэ һэр'э сэр Р'амот'-Гилэ'де. ³ Аһ'аб п'адше Исраеле готэ Йеһошэфате п'адше Цьһудайе: «Те т'эви мьн бейи Р'амот'-Гилэ'де?» Эwi ле вэгэр'анд: «Тó чава, эз жи óса, щьмэ'та мьн жи, щьмэ'та тэ йэ, эме һэвр'а һэр'ьнэ шер'». ⁴ Йеһошэфат готэ п'адше Исраеле: «һиви дькьм пешийе бьпьрсэ, һэла Ходан чь дьбежэ». ⁵ һьнге п'адше Исраеле

* 18:2 «Самэрия» п'айт'эхте п'адшатийа Исраеле бу. Бьхуньн П'адшати I, 16:24, 28-29.

чарсыд п'ехэмбэр шьвандын у готэ ван: «Эм р'абьн хэр'ьнэ сэр Р'амот'-Гилэ'де шер', йан нэчын?» Вана ле вэгэр'анд: «Р'абэ хэр'э, чьмки Хвэде⁶ we эве бьдэ дэсте п'адше». ⁶ Ле Йешошэфат пьрси: «Гэло вьр иди п'ехэмбэре Ходан г'өнэ, кө эм жь ви жи бьпьрсын?» ⁷ П'адше Израеле ль Йешошэфат вэгэр'анд: «Вьр мэрвьэк жи хэйэ, пе к'ижани дькарын жь Ходан бьпьрсын, ле эз ви х'ыз накьм, чьмки п'ехэмбэртия ви бона мьн нэ хер э, ле т'ьме хьраб э, эв Мик'айайе көр'е Йимла йэ». Йешошэфат гот: «Бьра п'адша we йэке нэбежэ». ⁸ Ынге п'адше Израеле гази бэр-дэстики кьр у готе: «Зу хэр'э пэй Мик'айайе көр'е Йимла». ⁹ П'адше Израеле у Йешошэфат п'адше Шьхудайе к'ьнщед п'адшатийе ль ван, хэр йэк ль сэр т'эхте хвэ ль бедэра бэр дэргэне Самэрийе⁶ р'уныштьбун. х'эму п'ехэмбэра жи бэр ч'э'ве ван п'ехэмбэрти дькьрын. ¹⁰ Ынге Сиддийайе көр'е К'ьнаһана кө хвэр'а стьруйед х'эсьни чекьрбун, гот: «Ходан аһа дьбежэ: «Те пе вана сурйанийа хи, х'эта кө лап қьр'а ван бини». ¹¹ х'эму п'ехэмбэра жи өса п'ехэмбэрти дькьрын у дьготын: «Р'абэ хэр'э сэр Р'амот'-Гилэ'де, we тэр'а ль хэв бе, Ходане бьдэ дэсте п'адше». ¹² Ынге қасьде кө чубу пэй Мик'айа готэ ви: «Ва йэ х'эму п'ехэмбэра бь дэнгэки бона п'адше тыште хер готьнэ, хиви дькьм бьра готьна тэ жи мина готьна

ван хэр кэси бэ, тө жи дэве хвэ хер вэкэ». ¹³ Ле Мик'айа гот: «Эз ви Ходани кьм! Хвэде мьн, мьнр'а чь бежэ, эзе we жи бежьм». ¹⁴ Гава эв һатэ бэр п'адше, п'адше же пьрси: «Мик'айа, эм хэр'ьнэ сэр Р'амот'-Гилэ'де шер', йан нэчын?» Эви ль ви вэгэр'анд: «хэр'ьн, we вэр'а ль хэв бе, эве бьк'эвьнэ дэсте вэ». ¹⁵ П'адше готэ ви: «Эз чэнд щара тэ бьдьмэ сонде, вэки тө мьнр'а пе наве Ходан г'эне р'аст бежи?» ¹⁶ Ынге эви ле вэгэр'анд: «Мьн т'эмамия Израеле мина пэзе бе шьван ль сэре ч'ийа бэлабуйи дит у Ходан гот: «Эвана бехвэйи нэ, бьра хэр кэс хер-сьламэт вэгэр'э мала хвэ». ¹⁷ П'адше Израеле готэ Йешошэфат: «Мьн тэр'а нэгот! Эв бона мьн тыште хер п'ехэмбэрти-йе накэ, ле тыште хьраб». ¹⁸ Ынге Мик'айа гот: «Дэ ньһа гөһ бьдьнэ готьна Ходан. Мьн дина хвэ даие, we Ходан сэр т'эхте Хвэ р'унышти у х'эму ордийед э'змен ль алийе Вийи ч'эп у р'асте сэкьни бун. ¹⁹ У Ходан пьрси: «К'е we Аһ'аб п'адше Израеле бьхапинэ, кө эв хэр'э сэр Р'амот'-Гилэ'де бе көштьне?» Йэки аһа дьгот, йэки жи тыштэки дьн. ²⁰ Ле Ынге р'өһ'эк дэрк'эт, бэр Ходан сэкьни у гот: «Эзе ви бьхапиньм». Ходан готэ ви: «Чава?» ²¹ Эви гот: «Эзе дэрэм у дэве х'эму п'ехэмбэред вида бьбьмэ р'өһ'е дэрэвийе». Ходан готе: «Бэле те бькарьби ви бьхапини, дэ хэр'э өса жи бькэ». ²² У ва йэ Ходан р'өһ'е дэрэвийе

кьрийэ дэве п'ехэмбэред тэ у Хөдан бона тэ тыштэки хьраб цьрар кьрийэ». ²³ Ынге Сиддийайе көр'е К'ьнахана хатэ незик, шэмацэк да сурэте Мик'айа у готе: «Р'о'һе Хөдан к'ижан р'еда жь мьн дур к'эт, кө т'эви тэ хэбэр дэ?» ²⁴ Мик'айа ле вэгэр'анд: «Ва йэ те эве йэке we р'оже бьбини, гава те бьр'эви бьк'эви ода хьндор' хвэ вэшер'и*». ²⁵ П'адше Израеле гот: «Мик'айа бьгьрын вэгэр'иньн бьбьн бьдье дэсте Э'моне сэрвеве бажер у Йоаше көр'е п'адше ²⁶ у ванар'а бежьн кө п'адша аһа дьбежэ: Эви бавежьнэ кэле, нан у аве көле бьдье һ'эта эз бь хер у сыламэт вэгэр'ым». ²⁷ Мик'айа ле вэгэр'анд: «Һэгэр тө хер у сыламэт вэгэр'и, кө оса йэ Хөдан т'эви мьн хэбэр нэдайэ». Сэрда жи гот: «Гэли цьм-э'те хун һ'эму жи р'ьнд бьбьнен!»

Мьрына Аһ'аб

(П'адшати I, 22:29-35)

²⁸ Аһ'аб п'адше Израеле у Йе-шоэфат п'адше Щьһудайе чунэ сэр Р'амот'-Гилэде. ²⁹ У п'адше Израеле готэ Йешоэфат: «Эзе хвэ т'эркэल्पас кьм бьк'эвьмэ нава шер', ле тө к'ьнщед хвэйэ п'адшатийе хвэ кэ». П'адше Израеле хвэ т'эркэल्पас кьр у эв к'этьнэ нава шер'. ³⁰ П'адше Сур-йайе т'эми дабу сэрокед э'рэбед хвэ у готьбу: «Т'эви йед ч'ук йан мэзын шэр' нэкьн, ле т'эне бэр п'адше Израеле». ³¹ У гава сэрокед э'рэба Йешоэфат дитьн, готьн:

«Р'аст эв э п'адше Израеле». Бэре хвэ данэ ви, чун сэр ви шер', һынге Йешоэфат кьрэ қар'ин, Хөдан хатэ һэwара ви у Хвэде эwана жь ви дур хьстын. ³² Гава сэрокед э'рэба дина хвэ дане, кө эw нэ п'адше Израеле йэ, жь ви вэгэр'ийан. ³³ Ле мэрвьэки бе һ'эмде хвэ кэване хвэ к'ьшанд, навбэра гэжед елэкзьр'һе п'адше Израеледа даие. П'адше готэ э'рэ-бэване хwэ: «Вэгэр'э мьн жь нава шер' дэрхэ, эз бьриндар бум». ³⁴ We р'оже шэр' оса гьран бу, кө п'адше Израеле э'рэба хвэда һ'эта еваре пешбэри сурйанийа ма у бэре еваре гава р'о чу ава мьр.

Йеһу Йешоэфат һьлте

19 ¹ Йешоэфат п'адше Щь-һудайе бь хер у сыламэт вэгэр'ийа Оршэлиме мала хвэ. ² Йеһуе көр'е һ'ананийи кө дь-ньһер'и пешийа wида чу у готэ Йешоэфат п'адша: «Гэло жь тэ дьк'эт кө тэ алик'арийа йе нэп'ак бькьра у нэйаред Хөдан һ'эзкьра-на? Лэма һерса Хөдан ль тэ р'абуйэ. ³ Ле бэле тыштед қэнц жи щэм тэ һэнэ, кө тэ п'утед Ашерайе^ф жь wэлет данэ һьлдане у дьле хвэ да we йэке кө Хвэде бьгэр'и».

Йешоэфат һ'акьма к'ьфш дькэ

⁴ Йешоэфат Оршэлимеда дь-ма. Эw диса р'абуйэ жь Бир-Шевайе һ'эта ч'ийа-банийед Эфрайиме нава цьмэтеда гэр'ийа у эw бэрбь

* 18:24 Аһа жи те фэ'мкьрыне: «Гава одэ-одэ бьр'эви хвэ вэшер'и».

Хөдан Хвәдейе кал-бавед ван вәгәр'андын. ⁵ Wәлетда һ'әму бажаред Цьһудайейә суркьрида, бажар-бажар һ'акьм к'ьфш кьрын. ⁶ У готә һ'акьма: «һаш жь кьрнед хвә һәбьн, чьмки һун нә кә бона мәрьва диwane дькьн, ле бона Хөдан, Йе кә диwanеда г'әви вә йә. ⁷ Дә бьра хофа Хөдан сәр вә бә у һаш жь хвә һәбьн, чьмки щәм Хөдан Хвәдейе мә нәһәқи, фьрқи у р'өшәт дәрбаз набә».

⁸ Йеһошәфат Оршәлимеда чәнд леви, к'аһин^ф у бавә'ширед Исраеле к'ьфш кьрын, кә әв пе қьрара Хөдан диwane бькьн у сәр шәр'-дә'вада бньһер'ьн. Әв Оршәлимеда дьман ⁹ у Йеһошәфат г'әми ль ван кьр, гот: «Гәрәке һун бь хофа Хөдан, амьнийе у бь дьл у щан шьхөле хвә бькьн, ¹⁰ гава шәр'-дә'вә бьрайед вәйә бажаред хвәда кә дьминьн бе бәр вә, һәгәр әв бона хунр'етьне бә, йан бона Қануне у г'әмийа бә, йан бона қәйдә-қануне у диwane бә, һьнге ван ширәт кьн, кә ль бәр Хөдан әв хвә суцдар нәкьн, кә һерса Хөдан ль вә у бьратийа вә р'анәбә. Аһа бькьн, вәки һун суцдар нәбьн. ¹¹ Ва йә бона һ'әму шьхөле Хөдан, Амарийайе сәрәкк'аһин сәр вә йә, ле бона һ'әму шьхөле п'адше, сәрwере мала Цьһуда, Зьбадйаһуйе кәр'е Исмайил ә. Леви жи чава бәрдәстийед вә нә. Дә қәват бьн, аһа бькьн у Хөдане г'әви херхwаза бә».

**Шәр'е мьқабьли
mowaбийа^ф у амонийа^ф**

20 ¹ Пәй ве йәкер'а mowaбийа^ф, амони^ф у һьнәкә жь мьһунийа жи г'әви ван чунә сәр Йеһошәфат шер'. ² У һатьн гиһандьнә Йеһошәфат у готьне: «Жь ви бәри Бә'ра Мьри мьхөлқәтәкә мэзын жь Әдоме* те сәр тә, we әвә ньһа һ'ассон-Т'амаре нә, awa готи Ә'йн-Гәдийе». ³ һьнге Йеһошәфат тьрсийа, бь дьл ль Хөдан^ф гәр'ийа у г'әмамия Цьһудайеда^ф ә'лам кьр кә р'ожийа^ф бьгьрын. ⁴ У цьһуди цьвийан кә жь Хөдан алик'арийе бьхwазьн, һьнге жь һ'әму бажаред Цьһудайе һатьн кә Хөдан бьгәр'ьн. ⁵ У Йеһошәфат Хана^ф Хөданда, нава цьвина цьһудийа у оршәлимийада пешбәри һ'әwша ну сәкьни ⁶ у гот: «Хөдано! Хвәдейе кал-бавед мә! Нә Тө йи әв Хвәдейе ә'змен, кә һ'өкөми сәр һ'әму п'адшатийед мьләта дьки? Нә карин у қәват дәсте Тәда нә? Кәсәк нькарә бәр Тә тәйах кә. ⁷ Хвәдейе мә, нә Тө буйи кә Тә бьнәлийед ви wәлати жь бәр ч'ә'ве щьмә'та Хвә Исраеле р'ақәтандьн у әв һ'әта-һ'әтайе да зөр'әта Ибраһиме^ф досте Хвә?⁸ ⁸ У әв ль wьр щи-wар бун у бона на-ве Тә ль wьр Пирозгәһ^ф чекьрын у готьн: ⁹ «Һәгәр хьраби сәр мәда бе: Шур, диwan, нәхwәшийа һ'ал, йан хәлайи, һьнге гава әм бәр ве Хане, бәр Тә бьсәкьньн, чьмки на-ве

* **20:2** Бь ибрани «Арам» ә, кә те ф'әмкьрьне чава Сурйа. We һьнге әв wәлате Әдоме бу, бь ибрани фьрқи нава хәбәра «Арам» у «Әдоме»-да г'әне һ'әрфәк ә.

20:7 Ишайа 41:8; Ақуб 2:23.

Тэ сэр ве Хане йэ у h'але хwэйи гъранда ль Тэ бькьнэ hэвар, Тэ ль мэ бьбьheyи у хьлаз ки. ¹⁰ У ва йэ амони, мowaби у бьнэлийед ч'ийайе Сехире, эрде к'ижанар'а Тэ нэһшт кө израели тер'а дэрбаз буна, гава эw жь wэлате Мьсьре дьһатын, һынге эw жь we р'ейе дагэр'ийан, қыр'а ван нэанин, ¹¹ у ва йэ эw ньһа һэде мэ дьдьнэ мэ, эw тен кө мэ жь wi мьлк'е Тэйи кө Тэ чава war дайэ мэ, мэ р'ақетиньн. ¹² Хwэдейе мэ! Тэ бэла ван бьде. Чьмки қэwата мэ ве мьхөлдэта мэзында начэ, кө р'абунэ бэр мэ у эм ньзаньн чь бькьн, ле ч'э'ве мэ ль Тэ йэ!»

¹³ Т'эмамайя щьһудийа т'эви бьч'ука, жьн у зар'ед хwэва ль бэр Хөдан сэкьни бун. ¹⁴ Ђынге Р'өһ'е Хөдан нава щьвинеда һатэ сэр Йаһ'азийеле көр'е Зэкэрийайе Бьнайайе Йьһиеле көр'е Маттанйайе лешийе жь зөр'эта Асаф ¹⁵ у эwi гот:' «Гэли щьһудийа, бьнэлийед Оршэлиме у тэ Йеһошэфат п'адша! Гөһ бьдьнэ мьн, Хөдан аһа wэр'а дьбежэ: «Нэтьрсьн у нэбьздьн жь ве мьхөлдэта мэзын, чьмки эw шэр' нэ шэр'е wэ йэ, ле йе Хwэде йэ. ¹⁶ Сьбе бэржер һэр'ьнэ сэр ван, эwe ль һэвразе Сисе бьн у һуне хьлазийа селафа пешбэри бэр'ийа Йьруеле ван бьбиньн. ¹⁷ Ви шэр'ида һуне шэр' нэкьн, т'эне р'абьн, бьсэкьньн у дина хwэ бьдьнэ азайа кө Хөдане бона wэ бькэ. һэй Щьһуда у

Оршэлим, нэтьрсьн у нэбьздьн! Сьбе р'абьн һэр'ьнэ пешийа ван, Хөдане т'эви wэ бэ».¹⁸ Ђынге Йеһошэфат дэwэр'уйа чу эрде, һ'эму щьһуди у бьнэлийед Оршэлиме жи бэр Хөдан дэwэр'уйа к'этьн у Хөдан һ'эбандьн. ¹⁹ Лешийед жь зөр'эта қоһат'ийа у қорахийа жи р'абун бь дэнге гэлэки бьльнд пэсьне Хөдан Хwэдейе Израеле дан.

²⁰ Эw сьбе зу р'абун чунэ бэр'ийа Т'ьқойайе; Гава we иди р'ек'этана, Йеһошэфат сэкьни у гот: «Гэли щьһудийа у бьнэлийед Оршэлиме! Гөһ бьдьнэ мьн! Хөдан, Хwэдейе хwэ баwэр бькьн у һуне сэрхwэ бьн, п'ехэмбэред Wi баwэр бькьн у wэр'а we ль һэв бе». ²¹ Эwi т'эви щьм'эте шешьра хwэ кьр у дэнгбеж к'эфш кьрьн, wэки эw пешийа ордийева һэр'ьн у бона р'эwша пирозийа Wi пэсьне Хөдан бьдьн у бежьн: «Щькьрийе бьдьнэ Хөдан, чьмки һ'өба Wийэ амьн һ'эта-һ'этайе йэ». ²² У гава wана дэнге хwэ һьлда у дэст бь пэсьндайине кьрьн, һынге Хөдан т'элэ дани бэр амонийа, мowaбийа у бьнэлийед ч'ийайе Сехирейэ кө һатьбунэ сэр Щьһудайе у ван да дэр. ²³ Чьмки амонийа у мowaбийа сэр бьнэлийед ч'ийайе Сехиреда гьртьн, ван хьстьн у қыр'кьрьн к'ока ван анин. Ле гава қыр'а бьнэлийед ч'ийайе Сехире анин, пэйр'а wана хwэха һэв хьстьн қыр'а хwэ анин. ²⁴ У гава щьһуди гьһиштьнэ дитьндара

20:10 Дөбарэкьрьна Қануне 2:4-19. **20:15** Дөбарэкьрьна Қануне 20:1-4.

20:17 Дэрк'этьн 14:13-14.

бэр'ийе у дина хвэ данэ мьхөл-
 қәте, we щьнйазед ван э'рде к'эти
 бун, кәсәк хьлаз нәбьбу. ²⁵ Ынге
 Йеһошәфат щьмә'та хвэва чун
 ван бышелинн, вана нава ван-
 да сәр щьнйаза гәләк хур-мур,
 к'ьнщ у тьштед жежа дитьн, вана
 һақас тьшт хвэр'а т'оп кьрын, кө
 иди нькарьбун һьлдана. Вана се
 р'ожа т'алан т'оп кьрын, һақас гә-
 ләк бу. ²⁶ Р'ожа чара әв щьвийанә
 нәвала Бьмбарәкийе, we дәра кө
 вана Хөдан бьмбарәк-пироз кь-
 рын. Ләма наве ви щийи данин:
 «Нәвала Бьмбарәкийе» һ'эта про.
²⁷ У паше һ'әму мәрвөд Щьһудайе
 у Оршәлиме бь р'ебәрийа Йеһо-
 шәфат бь әшқ у ша вәгәр'ийанә
 Оршәлиме, чьмки Хөдан әв ша
 кьрьбун, әв жь дәсте дьжмьн аза
 кьрьбун. ²⁸ Әв пе чәнга^ф, чәнге зис
 у бор'ийа чунә Оршәлиме Хана
 Хөдан. ²⁹ У хофа Хвәде к'этә сәр
 һ'әму п'адшатийед вәлата, гава
 бьһистьн кө Хөдан бәр дьжмьнед
 Израеле шәр' кьрийә. ³⁰ Пәйр'а
 п'адшатийа Йеһошәфат ә'дъл и,
 чьмки Хвәдейе ви һәр алийава
 р'ьһ'әти дабу ви.

**Хьлазийа п'адшатийа
 Йеһошәфат**

(П'адшати I, 22:41-50)

³¹ Йеһошәфат сәр Щьһудайе
 аһа п'адшати кьр: Әв си у пенц
 сали бу гава бу п'адша у Оршәли-
 меда бист у пенц сала п'адшати
 кьр. Дийа ви қиза Шилһ'и бу, на-
 ве we Ә'зуба бу. ³² Әв р'ийа Асайе

баве хвәда чу, жь we дәрнәк'әт
 у чь кө ль бәр ч'әве Хөдан р'аст
 бу, әв дькьр. ³³ Ле бәле щийед
 п'утһ'әбандьне нәһатьнә һьлда-
 не, щьмә'те һе дьле хвә нәдабунә
 Хвәдейе кал-бавед хвә. ³⁴ Бона
 ван кьред Йеһошәфатә майин,
 жь серида һ'эта хьлазийе, Сәр-
 һатийа Йеһуйе Көр'е һ'ананида
 ньвисар ьн, кө к'әтийә нава К'ь-
 теба П'адшед Израеле*. ³⁵ Паше
 Йеһошәфат п'адше Щьһудайе у
 Ахазийа п'адше Израелейи нәп'ак
 һәвр'а бунә т'ьфақ. ³⁶ һәвалти ви-
 р'а кьр, кө гәмийа чекьн бона чу-
 йина Т'аршише у Әсийон-Гәбәрәда
 гәми чекьрын. ³⁷ Ынге Елийазере
 көр'е Додаваһуйе жь Марешайе
 сәр Йеһошәфат п'ехәмбәрти кьр
 у гот: «Тө кө Ахазийар'а буйи т'ь-
 фақ, Хөдан жи шьхөле дәсте тә
 хьраб кьр». У гәми һурдәхвәши
 бун, нькарьбун бьчуна Т'аршише.

21 ¹ Йеһошәфат чу гьһиштә
 кал-бавед хвә у щәм кал-
 бавед хвә бажаре^ф Давьдда һатә
 дәфьнкьрьне. Дәвса ви көр'е ви
 Йорам бу п'адша.

Йораме п'адше Щьһудайе

(П'адшати II, 8:16-24)

² Бьрайед вийә көр'ед Йеһошә-
 фат диса һәбун: Ә'зарйа, Йьһийел,
 Зәкәрийа, Ә'зарйаһө, Мьхайил у
 Шьпатйаһу. Әвана һ'әму көр'ед Йе-
 һошәфате п'адше Щьһудайе* бун.
³ Баве ван гәләк п'ешк'еш дабунә
 ван: Зер', зив, хьшьред бьһа, өса

* **20:34** Әв һәр дө к'ьтеб нәһатьнә хвәйкьрьне.

* **21:2** Бь избрани ньвисар ә: «Израел» чава жь зөр'әта Ақуб^ф.

жи бажаред суркьрийэ Щьһуда-йеда, ле эви п'адшати да Йорам, чьмки эв бу йе ньхөри. ⁴ У гава Йорам сэр т'эхте п'адшатийа баве хвэ р'унышт у хвэ гьрт, һынге эви һ'эму бьрайед хвэ пе шур кош-тын, өса жи һьнэкэ жь сэрверед Израеле. ⁵ Йорам си у дө сали бу гава бу п'адша у Оршэлимеда^ф һ'эйшт сала п'адшати кьр. ⁶ Эв р'ийа п'адшед Израеледа чу, чава кө мала Аһ'аб кьр, чьмки к'олфэта ви қиза Аһ'аб бу у эви бэр ч'э'ве Хөдан хьраби кьр. ⁷ Ле Хөдан нэ-хвэст кө мала Дауьд веран кэ, бона we пэймана кө т'эви Дауьд гьредабу, кө we ч'эра п'адшатийе бьдэ ви у һэр т'эм жи зөр'эта ви.[†] ⁸ Ван р'ожада Эдоме^ф сэри һьлда, жь бьн дэсте Щьһудайе дэрк'эт у сэр хвэ п'адша к'ьфш кьр.[†] ⁹ Ынге Йорам т'эви сэрверед хвэ у һ'эму э'рэбава чу, эдомийа дора ви у сэрокед сэр э'рэба гьртын, ле эв шэв р'эбу у жь доргьртне дэрк'эт. ¹⁰ Бь ви авайи эдоми жь бьн дэсте Щьһудайе дэрк'этын, һ'эта р'ожа иро. We һынге бажаре Ливнайе жи сэри һьлда, чьмки Йорам Хөдан Хвэдейе кал-бавед хвэ һьштбу. ¹¹ Өса жи эви сэр ч'ийа-банийед Щьһудайе щийед п'уһ'эбандьне чекьрын у бь ви авайи бьнэлийед Оршэлиме данэ қавийе у щьһуди хальфандьн.

¹² Ынге жь Елийас п'ехэмбэр нэ'мэк һат, кө дьгот: «Хөдан Хвэ-дейе пеше тэ Дауьд аһа дьбежэ:

Тө кө р'ийа баве хвэ Йеһошэ-фатда у р'ийа п'адше Щьһудайе Асада нэчуйи, ¹³ ле р'ийа п'адшед Израеледа чуйи, тэ Щьһуда у бь-нэлийед Оршэлиме данэ қавийе, мина қавийа мала Аһ'аб, өса жи тэ бьрайед хвэйэ жь хвэ қэнштър, көр'ед баве хвэ көштын, ¹⁴ лэма Хөдане бэлакэ мэзын бинэ сэре щьмэ'та тэ, жьн у зар'ед тэ у т'эма-мийа һэбука тэ, ¹⁵ те жи нэхвэши-кэ р'увийайэ бе ду-дэрман к'эви, эве сэр тэ р'ож бь р'ож өса гьран бэ, һ'эта кө жь дэст нэхвэшийе р'увийед тэие бьр'эжьн».

¹⁶ Хөдан дьле фольстинийа у э'рэбед кө незики к'ушийа дьман сэр Йорам қьлқьландьн, ¹⁷ эв р'абун чунэ сэр Щьһудайе, сэрда гьртын, һэр тьштэд мала п'адшеда, жьн у зар'ед вива т'алан бьрын, пештър Ахазийайе* көр'е вийи һэри бьч'ук, кэсэки ви нэма. ¹⁸ Пэй ван йэкар'а Хөдан нэхвэшикэ кө ду-дэрман ле нэдьбу авитэ нава р'увийед ви. ¹⁹ Хелэк дэрбаз бу, хьлазийа сала дөда жь дэст we нэхвэшийе р'увийед ви р'эжи-йан у эв ви һ'але щэфе хвэйи гьранда мьр. У щьмэ'те сэр ви агьр венэхьст, чава сэр кал-ба-вед ви вехьстьбун. ²⁰ Эв си у дө сали бу гава бу п'адша у һ'эйшт сала Оршэлимеда п'адшати кьр. Эв мьр, қэт шина ви жи нэһатэ кьрыне. Эв бажаре Дауьдда^ф һатэ дэфьнкьрыне, ле нэ мэхбэред п'адшада.

* **21:17** Тек'ста ибранида ньвисар э: «Йэһоһаз», эв жи наве Ахазийайи авазэки дьн э.

21:7 П'адшати I, 11:36. **21:8** Дэстпелун 27:40.

**Ахазийайе
п'адше Щьхудайе**

(П'адшати II, 8:25-29; 9:21-28)

22 ¹ Бьнэлийед Оршэлиме дэwsа Йорам, көр'е wийи бьч'ук Ахазийа п'адша к'ьфш кьрьн, чьмки качах т'эви эр'эба hatьбун сэр зомеда гьртьбун, h'эму көр'ед wийэ мэзын көштьбун. Лэма Ахазийайе көр'е Йораме п'адше Щьхудайе бу п'адша. ² Ахазийа бист у дө сали' бу гава бу п'адша у эwi Оршэлимеда салэке п'адшати кьр. Наве дийа wi Э'т'алйа бу, эwa нэwийа Омри бу. ³ Ахазийа р'ийа мала Аh'абда чу, чьмки де эw ширэт дькьр кө хьрабийе бькэ. ⁴ Эwi мина мала Аh'аб ль бэр ч'э'ве Ходан хьраби кьр, чьмки пэй мьрьна баве wир'а, эw бунэ ширэtk'аре wi, кө эw сэрсери бе. ⁵ Эw пе ширэтед ван, т'эви п'адше Исраеле Йораме Аh'аб чу Р'амот'-Гилэ'де сэр h'азайеле п'адше Сурйайе шер'. Сурйанийа Йорам бьриндар кьрьн, ⁶ эw вьгэр'ийа кө Йизрэхеледа жь ван бьринед хwэ бе қэнцкьрьне. К'ижан Р'амот'-Гилэ'деда стандьбун, гава эwi һьмбэри h'азайел п'адше Сурйайе шер' кьрьбу. һьнге п'адше Щьхудайе, Ахазийайе көр'е Йорам hatэ Йизрэхеле, кө сэрики бьдэ Йораме көр'е Аh'аб, чьмки эwi бьриндар бу.

⁷ Эwa жь Хwэде бу кө Ахазийа чу щэм Йорам, кө бэла бе сэре wi, чьмки гава эw гьһиштэ wьр, т'эви Йорам чу сэр Йеһуе көр'е Нимши шер', йе кө Ходан к'ьфш кьрьбу, кө

к'ока мала Аh'аб бинэ. ⁸ Гава Йеһу бэла мала Аh'аб дьдаие, һьнге эwi миред Щьхудайе у бьразийед Ахазийайэ бэрдэстийед Ахазийа дитьн у эw көштьн. ⁹ Эwi э'мьр кьр кө Ахазийа жи бьгэр'ьн, кө хwэ Самэрийаеда вэшартьбу у эw гьртьн анинэ щэм Йеһу көштьн у дэфьн кьрьн, чьмки дьготьн: «Эwa нэwийе Йеһошэфате кө бь т'эма-мийа дьле хwэ Ходан гэр'ийабу». Жь мала Ахазийа кэсэк нэма, кө бькарьбуя п'адшати хwэй кьра.

П'адшатийа Э'т'алйайе

(П'адшати II, 11:1-3)

¹⁰ Э'т'алйа дийа Ахазийа гава мьрьна көр'е хwэ бьһист, р'абу қьр'а т'эмамыйа зөр'эта п'адшатийа мала Щьхуда ани. ¹¹ Ле Йьһошабэт'а қиза Йорам п'адша, бь дьзива Йоаше көр'е Ахазийа жь нава көр'ед п'адшейэ кө we бьһатана көштьне вэшарт, эw у дадька wива кьрьнэ ода ньвине. У аһа Йьһошабэт'а қиза Йорам п'адша, жьна Йойадаие к'аһин, хушка Ахазийа эw жь Э'т'алйайе вэшарт у эwe эw нэкөшт. ¹² Э'т'алйайе кө ль сэр wөлет п'адшати дькьр, һьнге Йоаш шэш сала т'эви ван Хана Хwэдеда hatэ вэшартьне.

Йойадаие к'аһин

Йоаш п'адша к'ьфш дькэ

(П'адшати II, 11:4-16)

23 ¹ Сала h'эфта Йойадаие к'аһин к'этэ хирэте, т'эви сэрсэда, аwa готи т'эви Э'зарйайе

көр'е Йероһам, Исмайиле көр'е Йоһанан, Ә'зарйайе көр'е Овед, Маһасйаһуйе көр'е Ә'дайаһу у Елишапате көр'е Зик'ри пәйман гь-реда. ²Әвана Цьһудайер'а дәрбаз бун у жь һ'әму бажаред Цьһудайе леви у сәрwerед малбәтед Исра-еле^ф щьвандьн, һатьнә Оршәлиме. ³Т'әмамийа щьвине Хана Хвәдеда т'әви п'адше пәйман гьредан у Йойадаие к'аһин готә ван: «Ва йә көр'е п'адше гәрәке п'адшатийе бь-кә, чава Хөдан бона зөр'әта Давьд готийә.» ⁴Дә ньһа бьзаньбьн хун гәрәке чь бькьн: Жь вә к'аһина, йан левийед кө р'ожа шәмийе^ф we һәр'әнә сәр борще хвә, гәрәке жь п'арәкә вәйә сьсийа дәргәһван-ийе бькә, ⁵п'арәкә вәйә сьсийа бәр мала п'адше бә, п'арәкә вәйә сьсийа бәр Дәргәһе Бьнгәһе бә, т'әмамийа щьмә'те жи бьра һ'әв-ша Хана Хөданда бә. ⁶Ле пешт'ри к'аһин у ван левийед хьзмәтк'ар т'ө кәс гәрәке нәк'әвә Хана Хөдан. Т'әне әв дыкарьн бьк'әвьне, чьм-ки әв пироз^ф ьн, ле т'әмамийа щьмә'те бьра ә'мьре Хөданва гиро бә. ⁷Бьра ч'әке һәр левийи дәсте вида дора п'адше бә. Әв кәсе кө бьхвәзә бьк'әвә Хане, гәрәке бе көшт'ьне. П'адша к'өда дьчә те хун жи һәр гав т'әви ви бьн». ⁸Левийа у т'әмамийа Цьһудайе жи өса кьрьн, чава кө Йойадаие к'аһин ә'мьр кьр, һәр кәси мәрвьед хвә һьлдан, һьн әвед кө һатьбун р'ожа шәмийе борще хвә бьқәдандана, һьн жи әвед кө иди борщед хвә

қәдандьбун. Ле Йойадаие к'аһин әвед кө хвә жь бәр һәв дьгөһастьн жи бәр'нәдьдан. ⁹һьнге Йойадаие к'аһин әв р'әм у мәрт'алед бьч'ук у мәзьнә Хана Хвәдедаие кө жь Давьд п'адша мабун, данә сәр-сәда. ¹⁰Әви т'әмамийа щьмә'те ч'әк дәсте ванда, жь мьле Ханейи р'астеда гьрти, һ'әта мьле Ханейи ч'әпе, һьнда горигәһе у Хане дора п'адше да сәкьнандьне. ¹¹Пәйр'а көр'е п'адше дәрхьстьн, т'ащ данә сәре ви у ньвисара шәдәтийе да-нә ви у әв кьрьнә п'адша. Паше Йойада көр'әва әв р'ун^ф кьрьн у готьн: «П'адша, һәр т'әм хвәш бә!»

¹²Гава Ә'т'алйайе дәнге щьм-ә'та кө дьр'әвийа у пәсьне п'адше дьдан бьһист, һьнге әва һатә Хана Хөдан щәм щьмә'те. ¹³Дина хвә да-йе we п'адша һьнда һелана незики стуна хвәйә ль бәр шемике сәкьни бу, сәрwer у бор'иван жи к'еләка п'адше бун. Т'әмамийа щьмә'та вәлет ша дьбу у бор'ийа дьхьстьн, дәнгбежа жи пе һащәтед сазбән-дийе р'ебәрийа шькьрдарийе дькь-рьн. һьнге Ә'т'алйайе к'ьнщед хвә қәлашт'ьн у гот: «Әва нәмами йә! Нәмами йә!» ¹⁴У Йойадаие к'аһин сәрсәдед сәрwере ордийе к'ьфшкь-ри дәрхьст'ьнә дәрва у готә ван: «Әве жь нава р'еза дәрхьн, к'е хвә ль we бьгьрә, бьд'ьнә ль бәр шур бьк'өжьн». Чьмки к'аһин готьбу: «Бьра әва Хана Хөданда нәйе көш-т'ьне». ¹⁵Әва гьрт'ьн, р'ийа шемика дәргәһе һәспава бәрб' мала п'адше бьрьн у we дәре әва көшт'ьн.

**Йойадае к'ахин
пэймане гьредьдэ**
(*П'адшати II, 11:17-20*)

¹⁶ Пэйр'а Йойадае к'ахин пэйман нава хвэ, г'эмамия щьмэ'те у п'адшеда гьреда, вэки эв бьбьнэ щьмэ'та Хөдан. ¹⁷ Т'эмамия щьмэ'те чу к'этэ ощаха Баэ'л^ф, эв һьлшандьн, горигәһ у һ'эйкәлед we һурдәхвэши кьрын, Мэтане г'эреде Баэ'л жи бэр ван горигәһа көштьн. ¹⁸ һынге Йойадае к'ахин нобәдарийа Хана Хөдан да дәсте левийа у к'ахина, чава кө Давьд Хана Хөданда шьхөле һэр кәси п'арэвәкьрбу, вэки анәгори Қануна Мусайә^ф нвьисар пе шабун у стьрана дийарийед^ф г'эвайишәвата бьдьн, анәгори қьрара Давьдә кьри. ¹⁹ Эви дәргәһван бэр дәргәһед Хана Хөдан данә сәкьнандьне, вэки т'ө кәсе нәпадьж^ф нькарьбә бьк'эвә һндөр'. ²⁰ Паше эви т'эви сәрсәда, гьрәгьра, сәрверед щьмэ'те у т'эмамия щьмэ'та вәлет Йоаш п'адша жь Хана Хөдан бәржер анин, дәргәһед жорьнва к'этьнә мала п'адше у п'адша сәр т'эхте п'адшатийе данә р'уньштандьне. ²¹ Э'т'алиа пе шур көштьбун, һынге т'эмамия щьмэ'та вәлет ша бу у бажар сәқр'и.

П'адшатийа Йоаш
(*П'адшати II, 11:21-12:16*)

24 ¹ Йоаш һ'эфт сали бу гава бу п'адша у Оршәлимеда чьл сали п'адшати кьр. Наве дийа

ви Сибйаһ бу, жь бажаре Бир-Шевайе. ² Йоаш чь кө ль бэр ч'э'ве Хөдан р'аст бу, эв дькьр, нава ван һ'эму р'ожед Йойадае к'ахинда. ³ Йойада дө жьн wir'а хвәстьн, жь ван көр' у қиз жер'а бун.

⁴ Пэйр'а Йоаш хвәст кө Хана Хөдан ну кә. ⁵ Эви к'ахин у леви щьвандьн у готә ван: «Р'абьн һәр'ынә бажаред Щьһудайе, бона нукьрна Хана Хвәдейе хвэ, һәр сал жь т'эмамия Израеле п'эра т'оп кьн, эви шьхөли ләз хьн». Ле левийа ләз нәхьст. ⁶ һынге п'адше гази Йойадае сәрәкк'ахин^ф кьр у готә ви: «Тө чьма жь левийа дэ'ва ве йәке наки, кө эв жь Щьһудайе у Оршәлиме ви хәрще бона Конә^ф Шә'дәтийе биньн, к'ижан кө Мусайе э'вде Хөдан у щьвина Израеле қьрар кьрбун?»⁷ (Чьмки Э'т'алиа нәп'ак пыштгьред хвәва к'этьбунә Хана Хөдан у һэр тыштед Хана Хөдандайә пироз п'ешк'еши Баэ'ла* кьрбун.) ⁸ һынге п'адше э'мыр кьр, кө сьндоқәке чекьн у we дайньнә ль бэр дәре Хана Хөдан. ⁹ Щьһудайе у Оршәлиме данә һ'эсандьне, вэки ви хәрще кө Мусайе э'вде Хвәде бәр'ийеда данибу сәр Израеле, Хөданр'а биньн. ¹⁰ һ'эму мир у т'эмамия щьмэ'те ша бун у п'эре хвэ данин давитьнә сьндоде, һ'эта кө сьндоқ т'ьжи дьбу. ¹¹ У һәр гав, гава ван дьдит кө п'эрә гәләк те, ви чахи вана пе дәсте левийа сьндоқ дьбрьнә щәм вәзир-вәк'илед п'адше,

* **24:7** Щур'ә-щур'ә awазед п'утед Баэ'л һәбун.

24:6 Дәрк'этьн 30:11-16.

һынге к'атьбе п'адше у бэрпырс-
йаре сэрэкк'ахин дьһатгын сьндод
вала дькьрын, паше эв диса вэдь-
гэр'андьнэ щийе we. һэр р'ож вана
аһа дькьрын у гэлэк п'эрэ дьһатэ
г'опкьрыне. ¹² П'адше у Йойадаие
сэрэкк'ахин эв дьданэ сэрверед
хэбатк'аред Хана Ходан, вана жи
пе ван кэвэрбьр' у нэцар к'ьре
дькьрын, бона нукуьрына Хана Хо-
дан, оса жи бона шьдандьна Хана
Ходан һ'эдад у сьфьркэр. ¹³ Аһа
сэрверед хэбатк'ара хэбьгин, пе
дэстед ван шьхөл һатэ сери, Ха-
на Хвэде анинэ сэр қьрара бэре у
эв шьдандьн. ¹⁴ Гава шьхөле хвэ
хьлаз кьрын, п'эред майин анинэ
щэм п'адше у Йойада, пе ван п'э-
ра бона Хана Ходан һащэт һатгьнэ
чекьрыне, һащэтед бона хьзмэт-
к'арийе у т'эвайишэвате, бьхур-
данг у дэрданед зер' у зив. һ'эму
р'ожед Йойадаие сэрэкк'ахинда
г'ьме Хана Ходанда дийарийед
т'эвайишэвате дьһатгьнэ дайине.

¹⁵ Йойада бу калэки эхтйар,
жь р'ожед хвэ т'ербуийи мьр, эв
сэдсисалийа хвэда мьр. ¹⁶ Эв ба-
жаре^ф Дауьдда, нава мэхбэред
п'адшада дэфьн кьрын, чьмки эви
Исраеледа бона Хвэде у Хана Ви
қэнщи кьрьбу.

¹⁷ Пэй мьрына Йойадаие сэрэк-
к'ахинр'а, мир-бэгед Щьһудайе
һатгьн, хвэ бэр п'адше та кьрын,
һынге п'адше иди гөһдарийа ван
кьр. ¹⁸ Бь ви авайи щьһудийа Хана
Ходан у Хвэдаие кал-бавед хвэ
һьштгьн, даред Ашерайе^ф у п'ут

һ'эбандьн. һынге р'уйе нәһэқийа
ванда хэзэб һатэ сэре Щьһуда-
йе у Оршэлиме. ¹⁹ Ле диса Ходан
п'ехэмбэр шандьнэ нава ван, кө
вана бэрбь Ходан вэгэр'иньн, ль
ван һьлатгьн, ле вана гөһдарийа
п'ехэмбэра нэкьр.

²⁰ Һынге Р'өһ'е^ф Хвэде һатэ
сэр Зэкэрийаие көр'е Йойадаие
к'ахин, эв нава щьмэ'теда щики
бльнд сэкьни у готэ ван: «Хвэде
аһа дьбежэ: <һун чьма пышта хвэ
дьдьнэ т'эмийед Ходан? Р'ийа вэ-
йе р'аст нэбэ. Чьмки вэ дэсте хвэ
жь Ходан кьр, Ходане жи дэсте
Хвэ жь вэ бькэ>». ²¹ Вана нэмами-
йа Зэкэрийа кьр у эв пе фэрмана
п'адше һ'эвша Хана Ходанда данэ
бэр кэвьра. ²² Аһа Йоаш эв амьни
у қэнцийа кө Йойадаие баве Зэ-
кэрийа бона ви кьрьбу бир кьр у
көр'е ви көшт. Бэр мьрыне көр'е
ви Зэкэрийа гот: «Ходане сэр ве
йэкеда бьньһер'э!»

Зэфткьрына Сурйаие у мьрына Йоаш (П'адшати II, 12:17-21)

²³ Бьһаре сэре сале ордийа сур-
йанийе һьмбэри Йоаш р'абу, һ'ь-
щуми сэр Щьһудайе у Оршэлиме
кьр, һ'эму гьрэгьред нава щьмэ'те-
да қьр' кьрын у эв т'алан кьрын,
п'адше Шамер'а шандьн. ²⁴ Р'астэ
ордийа сурйанийе пе һьндьк мэрь-
вава һат, ле Ходан ордикэ гэлэки
мэзын да дэсте ван, чьмки Щьһуда
Ходан, Хвэдаие кал-бавед хвэ,
һьштьбу. Аһа сурйанийа хэзэба

Хwәде анинә сәре Йоаш. ²⁵ У гава wана Йоаш бърина гъранда һыштън чун, һынге хӧламед wi нәмамияа wi кърън, бона хуна кӧр'е Йоада-йе к'аһин, әw нава ньвина wiда кӧштън. Әw мър, бажаре Давьд-да^ф дәфън кърън, ле әw мэхбәред п'адшада дәфън нәкърън. ²⁶ Әв бун йед кӧ аһа нәмамияа wi кърън: Забаде кӧр'е Шимәт'а к'ӧлфәтәкә амони^ф у Йьһозабаде кӧр'е Шимрит'а к'ӧлфәтәкә мowaби. ²⁷ Бона кӧр'ед wi у гәләк п'ехәмбәртийед сәр wi, ӧса жи бона нукъръна Хана Хwәде: К'ътеба Сәрһатийа П'адшада ньвисар ә. Дәwса wi кӧр'е wi Амасйа бу п'адша.

Амасйайе
п'адше Щьһудайе
(П'адшати II, 14:1-6)

25 ¹ Амасйа бист у пенщ сали бу, гава бу п'адша у Оршәлимеда бист у нәһә сали п'адшати кър. Дийа wi жь Оршәлиме бу, наведе Йьһоһадан бу. ² Әwi чь кӧ ль бәр ч'әве Хӧдан р'аст бу, әw дькър, ле нә бь дьл у щан. ³ Гава п'адшати дәсте wiда шьдийа, һынге әwi әw хӧламед хwә кӧштън, к'ижана кӧ баве wi п'адша кӧштъбун. ⁴ Ле зар'ед ван, анәгори we Qануна к'ътеба Мусаса ньвисар нәкӧштън, к'идәре кӧ Хӧдан т'әми кърййә: «Гәрәке жь бәр гӧнәйед^ф зар'ава бав нәмьрн у жь бәр гӧнәйед бавава жи зар' нәмьрн. Ле һәр кәс гәрәке жь бәр гӧнәйед хwәва бе кӧштъне».†

Сәрк'әтъяна Амасйа
(П'адшати II, 14:7)

⁵ Амасйа мәрвевд Щьһудайе щьвандън у сәр т'әмамияа Щьһуда у Бьнйамин анәгори малбәтед ван сәрһ'әзар у сәрсәд к'ъфш кърън. Әwi йед жь бистсалие жортър жьмьрин, жь ван сесьд һ'әзар мәрвевд жьбарә дитън, к'ижан кӧ эскәрийер'а керһати бун у заньбун р'ъм у мәрт'ал бьдана хәбате. ⁶ һынге әwi пе сәд тәлант* зиви жь Исраеле жи сәд һ'әзар мәрввнә мерхас у ә'гит к'ъре кърън.

⁷ һынге мәрвьәки Хwәде һатә щәм wi у готе: «П'адша! Бьра ордийа Исраеле т'әви тә нәйе, чьмки Хӧдан т'әви Исраеле нинә, аwa готи т'әви т'әмамияа әфраимийа. ⁸ Ле wәки дьхwази һәр'и, һәр'ә пышта хwә қалъм кә бона шер', ле бьзаньбә кӧ Хwәдейе бәр дьжмьн тә бышкенә, чьмки алиқ'ари у шкенандън дәсте Хwәдеда йә». ⁹ һынге Амасйа готә мәрвеве Хwәде: «Ле әw сәд тәланте мьн да ордийа Исраеле we чава бә?» Мәрвеве Хwәде ле вәгәр'анд: «Хӧдан дькарә һе жь wi зедәтър бьдә тә». ¹⁰ We һынге Амасйа ордийед жь Әфрайиме һати башқә кърън, кӧ әw вәгәр'ьн һәр'ьнә щийед хwә, ле һерса ван гәләки ль сәр Щьһудайе р'абу у бь һерс вәгәр'ийанә щийед хwә. ¹¹ һынге пышта Амасйа қалъм бу, әwi ордийа хwә һьлда чу нәwала Хwe у жь сеһирийа дәһә һ'әзар мәри кӧштън. ¹² Щьһудийа дәһә

* **25:6** «Тәлантәк» wәкә си у шәш килограмми бу.

25:4 Дӧбарәкъръна Qануне 24:16.

h'эзар мэри жи сахэ-сах хесир
 һылдан у эw бьрнэ сэре кэндал,
 эw жь сэре кэндал жорда авитын,
 h'эму жи хурдэхwэши бун.

¹³ Ле эw эскэред кө Амасйа
 пашда вэгэр'андын, wэки эw т'эви
 ван нэчынэ шер', вана h'ыцуми
 сэр бажаред Щьхудайе кьрын, Са-
 мэрйайеда гьрти h'эта Бет'-h'ороне
 жь вана се h'эзар мэри коштын у
 гэлэк т'алан бьрн.

¹⁴ Гава Амасйа эдомийа хьст
 вэгэр'ийа, эви хwэдейед сеири-
 йа анин у эw данэ сэкьнандьне, кө
 бьбьнэ хwэдейед ви, бэр ван та
 бу у дийари ванр'а шэwьтандьн.
¹⁵ һынге һерса Ходан ль Амасйа
 р'абу, п'эхэмбэрэк шандэ щэм ви
 у готе: «Тө чьма пэй хwэдейед
 ви мьлэти чуйи, к'ижана нька-
 рьбунэ мьлэте хwэ жь дэсте тэ
 хьлаз кьн?» ¹⁶ П'эхэмбэр һе т'эви
 ви хэбэр дыда, п'адше готе: «Дьбэ
 тө кьрнэ ширэтк'аре п'адше? Дэ
 дэнге хwэ бьбьр'э, һе тө нэһати
 коштне!» һынге п'эхэмбэр дэнге
 хwэ бьр'и, паше гот: «Эз ньһа иди
 заньм, кө Хwэде қьрар кьрийэ тэ
 сэрсери бинэ, чьмки тэ эв йэк кьр,
 ширэта мьн қэбул нэкьр».

**Израел сэр Щьхудайе
 дьк'эвэ**
(П'адшати II, 14:8-14)

¹⁷ Пэйр'а Амасйа п'адше Щьху-
 дайе жь ширэтк'аред хwэ пьрси у
 мэри шандьнэ щэм п'адше Исра-
 еле, Йоаше Йэһоаһазе көр'е Йеһу у
 готе: «Дэ wэрэ эм бэре хwэ бьднэ

һэв». ¹⁸ һынге Йоаше п'адше Ис-
 раеле мэри сэр Амасйае п'адше
 Щьхудайеда шанд у ле вэгэр'анд:
 «Дьр'ийа Лөбнана^ф цаб сэр дара
 эрза Лөбнанада шанд у готе: «Qиза
 хwэ бьдэ көр'е мьн». Ле р'э'wьрэки
 чола Лөбнанае һат дьр'и п'епас кьр.
¹⁹ Тө дыбежи: «Мьн Эдоме хьст!» У
 дыле тэ тө к'обар кьри, фьр'нақ
 буйи. Дэ ньһа мала хwэда р'уне.
 Тө чьма зөлме хwэха тини сэре
 хwэ, те бьк'эви, Щьхудайе жи т'эви
 тэ?» ²⁰ Ле Амасйа гөһ нэдайе. Чьм-
 ки эв йэк жь Хwэде бу, wэки ван
 бьдэ дэсте нэйаред ван, чьмки эw
 пэй хwэдейед Эдоме чун. ²¹ һын-
 ге Йоаш п'адше Исраеле р'абу,
 эви у Амасйае п'адше Щьхудайе
 Бет'-Шэмэша Щьхудайеда р'абунэ
 бэр һэв. ²² Щьхудийа ль истраели-
 йа нькарьбун данэ дэр у һэр кэс
 р'эви чу мала хwэ. ²³ һынге Йоаш
 п'адше Исраеле Бет'-Шэмэшеда
 п'адше Щьхудайе, Амасйае көр'е
 Йоаше Ахазийа* гьрт, эw бьрэ Ор-
 шэлиме у жь дэргэһе Эфрайиме
 һ'эта дэргэһе Гоше, чарсьд зэнд
 сура Оршэлиме һьлшанд. ²⁴ Эви
 һ'эму зер' у зив у һ'эму һашцетед
 кө Хана Хwэдеда щэм Овед-Эдом
 бун у хьзна мала п'адше т'алан
 кьр, хесир жи һылдан вэгэр'ийа
 Самэрйае.

Мьрьна Амасйа
(П'адшати II, 14:17-20)

²⁵ П'адше Щьхудайе, Амасйае
 көр'е Йоаш, пэй мьрьна п'адшайе
 Исраеле, Йоаше көр'е Йэһоаһазр'а

* 25:23 Тек'ста ибранида ньвисар э: «Йэһоаһаз», эв жи наве Ахазийайи аwазэки дьн э.

панздәһ сали жит. ²⁶ Бона ван кь-ред Амасйайә майин, жь серида һ'эта хьлазийе: К'ьтеба П'адшед Щьһудайе у Исраеледа ньвисар ын. ²⁷ Гава Амасйа жь Хөдан дур к'эт, һынге Оршәлимеда нәмамия ви кьрын, әв р'әви Лахише. Ле мәри пәй ви шандьнә Лахише у әв ль вьр көштьн. ²⁸ Щьһийазе ви пе һәспа щигөһастьн у әв цәм кал-бавед ви бажаре^ф Дауьдда дәфьн кьрын.

Узийайе п'адше Щьһудайе
(*П'адшати I, 14:21-22; 15:1-3*)

26 ¹ Т'эмамия щьм'та Щьһудайе, Узийа кө шанздәһ сали бу, әв һьлдан дәвса Амасйа-йе баве ви п'адша к'ьфш кьрын. ² Әви пәй Амасйа п'адшер'а, кө чу гьһиштә кал-бавед хвә, Елот' ль Щьһудайе вәгәр'анд у диса ава кьр. ³ Узийа шанздәһ сали бу, гава бу п'адша у пенши у дө сала Оршәлимеда п'адшати кьр. Дийа ви жь Оршәлиме бу, наве we Йьк'олйаһу. ⁴ Әви чь кө ль бәр ч'ә'ве Хөдан р'аст бу, әв дькьр, мина һ'әму кь-ред Амасйайе баве хвә. ⁵ Әв жь Зәкәрийа хофа Хвәде һин дьбу у т'эмамия р'ожед вида ль Хвәде дьгәр'ийа. һ'эта кө әв ль Хөдан дьгәр'ийа, Хвәде жи чәрха ви р'аст дькьр. ⁶ Әв дәрк'этә бәр фьльстинийа шер' у сура Гат'е, Йабнеһе у Ашдоде һьлшандьн, қәза Ашдоде у әрде фьльстинийайә майинда бажар ава кьрын. ⁷ Хвәде шәр'е бәр фьльстинийада, бәр әрәбед

кө Гур-Баәледа дьман у шәр'е бәр мьһунийада алик'арийа ви кьр. ⁸ У һынге амонийа хәрщ данә Узийа у нав у дәнге ви гьһиштә һ'эта синоре Мьсьре, чьмки әви гәләки хвә гьртьбу. ⁹ Узийа Оршәлимеда сәр дәргәһе Гоше, сәр дәргәһе Нә-вале у сәр ә'нишка Ч'ьване[†] бьрщ чекьрын у әв шьдандьн. ¹⁰ Әви өса жи бәр'ийеда бьрщ чекьрын у гәләк ч'ә'лед ава к'олан, чьмки гәләк һ'әйванед ви ль гьр у дәшта р'оавайе у дәштада һәбун, өса жи ч'ийа-банийа у әрдед хвәйбәр-да щотк'ар у р'эзванед ви һәбун, чьмки әви әрдбещәркьрын һ'ыз дькьр. ¹¹ Өса жи ордийа Узийайә керһатийә бона шер' һәбу, һ'әсабе к'омед навда пе дәсте Йьһиеле к'а-тьб у Маһасйаһуйе запьд жьмарти бун, бь сәрверийа һананийайе жь вәзирәки п'адше. ¹² һ'әсабе һ'әму сәрверед малбәтед кө сәрвери мәрвьед мерхас у ә'гит дькьрын, 2 600 мәри бун. ¹³ Ордикә 307 500 әскәри бьн дәсте ванда бу, кө бь қәватәкә зор шәр' дькьрын у бәр дьжмьн алик'арийа п'адше дькь-рын. ¹⁴ Узийа бона ван, т'эмамия ордийер'а мәрт'ал, р'ьм, к'өмзьрһ', еләкзьрһ', кәван у кәвканийед кәвьра чекьрын. ¹⁵ Өса жи әви Ор-шәлимеда пе дәсте һ'өнөрмәнда һащәтед шер'ә өса данә чекьрыне у әв данинә сәр бьрща у ә'нишка, кө пе ван тир у кәвьред мәзын бенә авитьне. У нав у дәнге ви бәлайи щийе дур бу, чьмки әви бь сайа алик'арийа мәзын хвә гьрт.

26:9 Нәһәмийа 3:24.

К'обари у к'этына Узийа

(П'адшати I, 15:4-7)

¹⁶ Ле гава Узийа хвэ гьрт, хьнге дьле ви к'обар бу, бэла хвэ-р'а ани, чьмки эв цьрара Ходан Хвэдейе хвэ-р'а амьн нэма, к'этэ П'арьстгэһа^Ф Ходан, кө сэр горигэ-һа^Ф бьхуре, бьхуре^Ф бьшэвьгинэ. ¹⁷ Хьнге пэй ви Э'зарйайе к'ахин г'эви х'эйште к'ахинед Ходанэ сэрхвэ к'этынэ хьндөр', ¹⁸ хьмбэри Узийа р'абун у готьне: «Узийа, жь тэ нак'эвэ кө тө бэр Ходан бьхуре бьшэвьгини, ле эва шьхөле к'ахинед жь зөр'эта һарун^Ф э, кө бона we йэке һатынэ пирозкьрыне. Дэ ньһа жь Пирозгэһе дэрк'эвэ, чьмки тэ беамьни кьр у Ходан Хвэде we қэдыре тэ нэгьрэ».[†] ¹⁹ Хьнге Узийа кө бьхурданг дәсте вида бу кө we бьхур бьшэвьганда һерс к'эт. We хьнге эв кө сэр к'ахина һерс к'этыбу, ньшкева хьнда горигэһа бьхура Хана Ходанда, бэр к'ахина сэр э'нийа ви к'отибун^Ф к'ьфш бу. ²⁰ Э'зарйайе сэрэкк'ахин у х'эму к'ахинед майин дина хвэ дане, we к'отибуне э'нийа ви гьртьбу. Хьнге эв зу жь вьр дэрхьстын, эви хвэха жи лэзанд дэрк'эт, чьмки дэрба Ходан ле к'этыбу. ²¹ Узийайе п'адша х'эта р'ожа мьрына хвэ жи к'отибунед ма, эв чава к'оти жь Хана Ходан қэтанди бу у малэкэ башқакьрида дьма. У Йотама кө-р'е ви сэрвертийа қэсьре дькьр

у р'е дьда ль бэр цьмэ'та вэллет.

²² Бона ван кьред Узийайе майин, жь серида х'эта хьлазийе, Ишайа-йе п'ехэмбэри көр'е Амос ньвиси.

²³ Узийа чу гьһиштэ кал-бавед хвэ. Ле чьмки эв к'оти бу, незики кал-бавед ви, э'рдэки п'адшада* эв дэфьн кьрын. Дэwса ви көр'е ви Йотам бу п'адша.[†]

Йотама п'адше Щьһудайе

(П'адшати II, 15:32-38)

27 ¹ Йотам бист у пенц сали бу гава бу п'адша у Оршэ-лимеда шанздэһ сала п'адшати кьр. Дийа ви қиза Садоқ бу, наве we Йьруша. ² Эви чь кө ль бэр ч'э'ве Ходан р'аст бу, эв дькьр. Ч'э'в да х'эму кьрынед баве хвэ Узийа, ле мина ви хвэсэрехвэ нэк'этэ П'арьстгэһа Ходан. Ле цьмэ'те һе дуса хьраби дькьр. ³ Эви Дэргэһе Жорьни Хана Ходан чекьр, гэлэк тьшт жи сэр сура һофеле. ⁴ Оса жи сэр ч'ийа-банийед Щьһудайе бажар чекьрын у дарьстанада жи кэла у бьрщ. ⁵ Эви бэр п'адше амонийа шэр' кьр у сэр к'эт, we сале амонийа сэд тэлант* зив, дэһе х'эзар к'ор'^{**} гэньм, дэһе х'эзар к'ор' шэһ данэ ви. Амонийа сала дөда у сьсийа жи һақас жер'а анин. ⁶ Йотам хвэ гьрт, чьмки эви р'ийед хвэ бэр Ходан Хвэдейе хвэ р'аст кьрын. ⁷ Бона ван кьред Йотамэ майин

* **26:23** Эв э'рд незики шкэфта мэхбэред п'адша бу.

* **27:5** «Тэлантэк» вэкэ си у шэш килограми бу.

** **27:5** «К'ор'эк» дэрданэкэ вэкэ дөсьд у бист литьри бу.

26:18 Дэрк'этын 30:7, 8; Жьмар 3:10. **26:23** Ишайа 6:1.

у һ'эму шэр'ед ви у р'е-дърбед ви: К'ьтеба П'адшед Израеле у Щьһудайеда ньвисар ын. ⁸Әв бист у пенщ сали бу, гава бу п'адша у Оршәлимеда шанздәһ сала п'адшати кър. ⁹Йотам чу гьһиштә кал-бавед хвә у әв бажаре^ф Дауьдда дәфьн кърьн. Дәвса ви кәр'е ви Аһаз бу п'адша.

Аһазе п'адше Щьһудайе

(П'адшати II, 16:1-4)

28 ¹Аһаз бист сали бу гава бу п'адша у Оршәлимеда шанздәһ сала п'адшати кър. Әв р'ийа пеше хвә Дауьдда^ф нәчу у чь кә ль бәр ч'ә'ве Хөдан р'аст бу, нәдыкър. ²Әв р'ийа п'адшед Израеледа чу, һ'эта кә п'утед р'окьри Баә'лар'а* чекьрн. ³Нәвала Көр'е һиномда дийари дышәвьгандьн у мина к'ьретийа ван мьләтед кә Хөдан жь бәр израелийа р'ақә-тандьбун, кәр'ед хвә жи пе агьр шәвьгандьн. ⁴Әви ль щийед п'ут-һ'эбандьне, ль сәр гьра у быне һәр дара шинда қөрбан^ф дьдан у бьхур дышәвьгандьн.

Сурйа у Израел һ'ышуми

ль сәр Щьһудайе дыкьн

(П'адшати II, 16:5-6)

⁵Ләма Хөдан Хвәдейе ви, әв да дәсте п'адше Сурйайе, вана зора ви бьр у жь ви гәләк һесир бьрнә Шаме. Әса жи әв п'адше Израелер'а һатә дайине у әви зор бәла ви дайе.[†] ⁶һьнге Пәқаһе кәр'е

Р'ьмалйа р'ожәкеда жь щьһудийа сәд у бист һ'әзар мәри кәштьн, әвана һ'эму жи меред мерхас бун, чьмки щьһудийа Хөдан, Хвәдейе кал-бавед хвә һьштьбун. ⁷Мерхасәки жь Әфраиме, наве ви Зик'ри, Маһасйаһуйе кәр'е п'адше, Әзрикаме вәк'иле қәсyre у Елқанаһе мәрыве дөдайи пәй п'адшер'а кәштьн. ⁸Израелийа жь бьратийа хвә щьһудийа дөсyд һ'әзар жьн, кәр' у қиз һесир һьлдан у гәләк һәбук жь ван г'алан кьрн бьрнә Самәрийае.

П'ехәмбәртийа^ф Оded

⁹Ль вьр п'ехәмбәрәки^ф Хөдан һәбу, наве ви Оded. Әва чу пеши-йа we ордийа кә дьгьһиштә Самәрийае у готә ван: «Ава бьзань-бьн кә Хөдан Хвәдейе кал-бавед вә, һерса Хвә кә сәр Щьһудайе р'акьр, ләма әв данә дәсте вә, ле вә әса к'ин у бох әв кәштьн, һ'эта кә әв йәк гьһиштә әзмана. ¹⁰У ньһа жи һун дьфькьрн кә we щьмә'та Щьһудайе у Оршәлиме хвәр'а бькьнә хөлам у щари. Ле гәло гөнәйе вә қәт г'өнә бәр Хөдан Хвәдейе вә? ¹¹Дә ньһа мьн бьбьһен, ван һесиред кә вә жь бьратийа хвә һьлданә вәгәр'иньн, чьмки алава һерса Хөдан ль вә р'абуйә». ¹²һьнге һьнәкә жь сәр-веред әфраимийа: Әзарйайе кәр'е Йуһәнән, Бәрәхийайе кәр'е Мьшлемот', Йезиқийайе кәр'е Шалум у Әмасайе кәр'е һадлай бәр

* 28:2 Щур'ә-щур'ә авазед п'утед Баә'л һәбун.

28:5 П'адшати II, 16:5, 6; Ишайа 7:1.

йед жь шер' хатъбун сэкънин ¹³ у готънэ ван: «Һесира нэйньнэ вьр, һун дыкын кӧ һе нэхэқийе ль бэр Хӧдан сэр гӧнэ у хьрабийед ма-да зедэ кын? Р'аст э нэхэқийа ма гэлэк э, алава һерсе иди сэр Исраеле йэ». ¹⁴ һынге ч'эквана һесир у т'алан һыштънэ бэр сэрэскэра у т'эмамияа щъвине. ¹⁵ У мэръвед кӧ бь навед ван хатънэ газикъ-ръне р'абун, һесир һьлдан у жь т'ален һ'эмуйед нава ванда йэ тэ'зи к'ынщ кьрын. К'ынщ ван кь-рын, чарьх кьрынэ нгыед ван у эв нан у ав кьрын, бьринед ван р'ун кьрын у һ'эмуйед сьстэ-һ'ызк'эти к'эра сийар кьрын, эв бьрынэ Әри-һайе бажаре Хӧрма, щэм бьратийа ван у хвэха пашда вэгэр'ийанэ Самэрийае.

**Аһаз алик'арийе
жь п'адше Ашуре^ф дьхвазэ
(П'адшати II, 16:7-9)**

¹⁶ We һынге Аһаз п'адша мэришандънэ щэм п'адше Ашуре^ф кӧ эв алик'арийе бьдэ ви. ¹⁷ Чьмки эдоми^ф диса хатъбун Щьһудайе хьстьбун у һесир бьрьбун. ¹⁸ Фь-льстини жи чубунэ сэр бажаред гьр у дэшта р'оавайе у Нэгэва^ф Щьһудайе, бажаред Бет'-Шэмэш, Айалон, Гьдерот', Сохон у гӧнда-ва, Т'имнаһ у гӧндава, Гимзо у гӧндава һьлдабун у ванда щивар бьбун. ¹⁹ Хӧдан аһа щьһуди шкенандын, р'уйе Аһазе п'адше ванда. Чьмки эви Щьһуда да гӧнэкъръне у һьндава Хӧданда

гэлэки беамьн дэрк'эт. ²⁰ һынге Т'иглат'-Пилэсэре п'адше Ашуре хатэ щэм ви, дэвса аликъръне, һ'але ви һе хьраб кьр. ²¹ Чьмки Аһаз Хана Хӧдан, мала п'адше у мир-бэга т'алан кьр, данэ п'адше Ашуре, ле эви али ви нэкьр.

П'утп'арьстийа^ф Аһаз

²² Аһаз п'адша эви һ'але хвэийи гьранда, һьндава Хӧданда һе бе-амьни кьр. ²³ Эви ван хвэдейед Шамер'а қӧрбан дан, сэр к'ижа-на дьфькьри кӧ ван зора ви бь-рьбун, чьмки дьгот: «Хвэдейед п'адше Сурйае али ван кьрын, эзе ванр'а қӧрбана бьдъм, вэки эв али мьн жи бькьн». Ле эв йэк бу сэбэбе к'этъна ви у т'эмамияа Исраеле. ²⁴ һынге Аһаз һ'эму һа-щэтед Хана Хӧданда т'оп кьрын у эв һурдэхвэши кьрын, дэред Хана Хӧдан дадан у һэр э'нишкед Оршэлимеда хвэр'а горигэх че-кьрын. ²⁵ Эви һ'эму бажаред Щь-һудайеда щийед п'утһ'эбандъне чекьрын, кӧ хвэдейед майинр'а дийарийа бьшэвьтинэ. У аһа к'э-ла Хӧдан Хвэдейе кал-бавед хвэ р'акьр. ²⁶ Бона ван кьред вийэ майин у һ'эму р'е-дырбед ви, жь серида һ'эта хьлазийе: К'ьтеба П'адшед Щьһудайе у Исраеледа ньвисар ын. ²⁷ Аһаз чу гьһиштэ кал-бавед хвэ, эв бажаре Оршэ-лимеда дэфьн кьрын, ле нэкьрынэ нава мэхбэред п'адшед Исраеле. Дэвса ви кӧр'е ви һьзқийа бу п'адша.[†]

^{28:27} Ишайа 14:28.

Һьзрийайе
п'адше Щьхудайе
(П'адшати II, 18:1-3)

29 ¹Һьзрийа бист у пенш сали бу, гава бу п'адша у Оршэ-лимеда бист у нэхэ сала п'адшати кър. Дийа ви наве we Абийа бу, қиза мэрвэки наве ви Зэкэрийа. ²Әви чь кө ль бэр ч'э'ве Хөдан р'аст бу әв дькър, мина һ'эму кьред Дауьде пеше хвэ.

Һьзрийа Хана Хөдан
пақьж дькэ

³Һьзрийа мэһа ә'wльнэ йэк-салия п'адшатийа хвэда, дәред Хана Хөдан диса вэкърн у әв ну кърн. ⁴К'аһин у леви^ф данэ ани-не, әв т'опи майдана р'оһьлате кърн ⁵у готэ ван: «Бьбьһен, гэли левийа! Дэ һьһа һун бэр Хөдан хвэ пақьж кьн, Хана Хөдан Хвэ-дейе кал-бавед хвэ пақьж кьн у һәр тыште нэпақьж жь Щийе^ф Пироз дәрхьн. ⁶Бэле кал-бавед мэ беамьни кърн у бэр ч'э'ве Хөдан Хвэдейе мэ хьраби кърн у дэст жь Ви к'ьшандьн, бэре хвэ жь щийе майина Хөдан гөһастьн у пышта хвэ дане, ⁷дәред бэр һewanгэ-һа дадан, ч'ра весандьн, бьхур нэшэвьтандьн у Щийе Пирозда дийарийед т'эвайишэвате нөданэ Хвэдейе Исраеле. ⁸Бона ве йэке Хөдан сэр Щьхудайе у Оршэлиме һерс к'эт у әв saw, р'ьсас у qar ани-нэ сэре ван, чава һун һьһа хвэха пе ч'э'вед хвэ дьбиньн. ⁹Лэма кал-бавед мэ пе шур к'этын у көр' у қизед мэ к'өлфэтава һесиртийеда нэ. ¹⁰Әз һьһа дьхвазъм т'эви Хөдан

Хвэдейе Исраеле ад-қьрар кьм, кө алава һерса Ви ль мэ дайнэ. ¹¹Дэ һьһа гэли әвлэда, пенэбуйи нибьн, чьмки Хөдан һун бьжартьн кө бэр Ви бьсэкьньн Вир'а қөльх кьн, хьзмэтк'арийа Ви бькьн у дийарийа бьшэвьтиньн». ¹²Пэй ве готьнер'а әв леви р'абун: Жь зөр'эта қоһат'ийа: Маһат'е көр'е Ә'масайа, Йоеле көр'е Ә'зарйа. Жь зөр'эта мерарийа: Кисе көр'е Ә'бди, Ә'зарйайе көр'е Йьһалэлел. Жь зөр'эта гершонийа: Йоаһе көр'е Зима, Едене көр'е Йоаһ. ¹³Жь зөр'эта әлисафанийа: Шимри у Йьһуел. Жь зөр'эта асафийа: Зэкэрийа у Матанйаһу. ¹⁴Жь зөр'эта һемани-йа: Йьһийел у Шими. Жь зөр'эта йьдуть'унийа: Шьмайа у Узиел. ¹⁵Вана бьратийа хвэ т'оп кърн, хвэ пақьж кърн у пе фэрмана п'адше чун кө вэкэ готьна Хөдан, Хана Хөдан пақьж кьн. ¹⁶К'аһин бона пақьжкърне к'этынэ Хана Хөдан, вана һәр тыште нэпақьж П'арьстгэһа Хөданда дәрхьстьнэ һ'эвша Хана Хөдан, левийа жи әв һьлдан кө бьбьһнэ нэвала Қьдроне. ¹⁷Вана р'ожа йэке мэһа ә'wльн дэст бь к'аре пақьжкърне кърн у һ'эйште we мэһе һатьнэ һewanгэһа Хөдан. һ'эйшт р'ожада Хана Хөдан пақьж кърн у шанздэһе мэһа ә'wльн хьлаз кърн.

¹⁸Пэйр'а чунэ щэм һьзрийа п'адша у готьне: «Мэ т'эмамия Хана Хөдан, горигэһа т'эвайишэ-вате у һ'эму һащәтед we, т'эхте нане^ф Хвэдер'а дайи, һ'эму һа-щәтава пақьж кърн. ¹⁹Өса жи әв һащәтед кө Аһаз п'адша вэхте

п'адшати́а хвэйэ беамьнида дэр-хьстьбун, мэ эв һ'эму жи һазьр кьрын у пақьж кьрын. Эв ньһа бэр горигэһа Хөдан ын».

**Һьзқийа һ'эбандьна
Хана Хөданда
дьдэ дэстпекьрьне**

²⁰Сьбэтьре һьзқийа п'адша зу р'абу, гьрэгьред бажер т'оп кьрын у һэвраз чу Хана Хөдан. ²¹Һьнге һ'эфт шанэга, һ'эфт бэран, һ'эфт бэрх у һ'эфт нери чава дийарийа^ф пақьжбуне бона п'адшати́е, Пирозгэһе у Щьһудайе^ф анин. У һьзқийа п'адша э'мьри зөр'эта һарунэ^ф к'аһин кьр, кó вана сэр горигэһа Хөдан текьнэ қөрбан. ²²Пешийе дэвар һатьнэ сэржекьрьне у к'аһина хуна ван һьлда у р'эшандэ сэр горигэһе, паше бэран сэржекьрьн, хуна ван р'эшандэ сэр горигэһе, пэйр'а жи бэрх һатьнэ сэржекьрьне, хуна ван р'эшандэ сэр горигэһе. ²³Ле нерийед бона дийарийа пақьжбуне анинэ бэр п'адше у щьвине, вана дэстед хвэ данинэ сэр ван. ²⁴К'аһина эв сэржекьрьн у хуна ван р'эшандьнэ сэр горигэһе чава дийарийа пақьжбуне бона гөнэк'эвандьна^ф т'эмамийа ви ньсьле Израеле, чьмки п'адше э'мьр кьрьбу, кó дийарийа т'эвайишэвате у дийарийа пақьжбуне бона т'эмамийа Израеле бе дайине. ²⁵П'адше леви Хана Хөданда пе болмед һэвхьстьне, чэнга у чэнге зис щи-вар кьрын, чава кó Даьд, Гаде кó п'адшер'а дньһер'и у Нат'ан п'эхэмбэр т'эми

кьрьбун, чьмки Хөдан эва т'эмийа пе п'эхэмбэред Хвэ дабу. ²⁶Леви пе һащэтед Даьдэ сазбэндийе щи-вар бун, к'аһин жи пе бор'ийа. ²⁷Һьнге һьзқийа э'мьр кьр кó дийарийа т'эвайишэвате сэр горигэһе бе дайине. Гава вана дэст бы т'эвайишэвате кьр, пер'а жи стьрана Хөдан, пе бор'ийед т'эви һащэтед Даьдэ п'адше Израелейи сазбэндийе дэстпебу. ²⁸Һ'эта хьлазийа дийарийа т'эвайишэвате, т'эмамийа щьвине һ'эбандьна хвэ дькьр, дэнгбежа дьстьра у бор'ивана жи бор'ийа дьхьстьн. ²⁹У гава дийарийа т'эвайишэвате хьлаз кьрын, һьнге п'адша у һ'эмуйед т'эви ви дэвэр'уйа чун та бун. ³⁰Пэйр'а һьзқийа п'адша у гьрэгьра э'мьри левийа кьрын, кó пе ван готьнед Даьд у Асафе кó дньһер'и пэсьне Хөдан бьдн. Вана жи бы эшқ у ша пэсьн дан у дэвэр'уйа чун та бун.

³¹Һьнге һьзқийа гот: «Бэле вэ хвэ Хөданр'а пироз кьр, дэ вэрын қөрбана у дийарийед р'азидарийе биньнэ Хана Хөдан». Һьнге щьвине қөрбан у дийарийед р'азидарийе анин у эвед хвэйе дьле р'ази жи дийарийед т'эвайишэвате анин. ³²Һ'эсабе т'эвайишэватед кó щьвине анин эв бу: һ'эфте дэвар, сэд бэран, дөсьд бэрх, эв һ'эму жи Хөданр'а бона дийарийа т'эвайишэвате бун. ³³Дийарийед пирозэ дайи жи, шэсьд дэвар у се һ'эзар пэз бун. ³⁴Ле леви һьндьк бун, нькарьбун һ'эму дийарийед т'эвайишэвате п'ост кьрана, левийед бьратийа ван бона ви шьхóли

һаҫас вәхт алик'арийа ван кърн, һ'эта к'аһинед майин хвә паҫҫж кърн, чьмки левийа жь к'аһина зедәтър дьщә'дандън кә паҫҫж бьн. ³⁵ Өса жи дийарийед г'эвайишә-ватә, бәзе дийарийед һәләрәтийе у дийарийед сәрдакърне бона г'эвайишәватә гәләк бун. У аһа хьзмәтк'арийа Хана Хөданда һатә сәр ҫьрара хвә. ³⁶ һьзқийа у г'эмаммийа цьмә'те ша бун, кә Хвәде аһа р'е цьмә'тер'а дит, чьмки әв йәк ньшкева ҫәһьми.

Щәжьна Дәрбазбуне

30 ¹ һьзқийа мәри шандьнә г'эмаммийа вәлатә Исраеле у Щьһудайе, Әфраим у Мьнашә-р'а жи нә'мә һьвисин, вәки бенә Оршәлиме Хана^ф Хөдан, кә Щәжьна^ф Дәрбазбунейә Хөдан Хвәдейе Исраеле дәрбаз кьн. ² һьнге п'адше, гьрәгьред хвә у г'эмаммийа цьвинева Оршәлимеда шешьра хвә кърн, вәки мәһа дөдада Щәжьна Дәрбазбуне бькьн, ³ вана вә'дәда* нькарьбу дәрбаз кьрана, чьмки we һьнге нә к'аһинед паҫҫжбуйи г'ера ван дькърн, нә жи цьмә'т г'опи Оршәлиме бьбу. ⁴ У әв шешьра ль п'адше у г'эмаммийа цьвине хвәш һат. ⁵ Пәйр'а йа хвә кърнә йәк, кә ә'ламәтийа ве йәке бьднә г'эмаммийа Исраеле, жь Бир-Шевайеда гьрти һ'эта Дане, кә әв бенә Оршәлиме Щәжьна Дәрбазбуна Хөдан Хвәдейе Исраеле дәрбаз кьн, чьмки әв йәка зува анәгори

һьвисаре, һәр сал дәрбаз нәкь-рьбун. ⁶ һьнге ҫасьда әв нә'мед п'адше у гьрәгьра һьлдан чунә г'эмаммийа вәлатә Исраеле у Щьһудайе, анәгори фәрмана п'адше готьн: «Гәли исраелийа! Бәре хвә бьднә Хөдан, Хвәдейе Ибраһим^ф, Ишаҫ у Исраел у Әве жи бәре Хвә бьдә һәрч'е әвед жь вә майи, к'и-жан кә жь дәсте п'адшед Ашуре р'эвинә хьлаз бунә. ⁷ Нәбнә мина ван бав у бьрайед хвәйә кә һьндава Хөдан, Хвәдейе кал-бавед хвәда беамьн дәрк'әтгьн у Әви жи әв кърнә һ'але р'ьсасе, чава һун иро дьбиньн. ⁸ Дә иди мина кал-бавед хвә сәрһ'ышк нибьн, хвә ль бәр Хөдан бышкеньн у вәрнә Пирозгәһа Вийә кә һ'эта-һ'этайе пироз кьрийә. Хөдан, Хвәдейе хвә бьһ'эбиньн, кә әв алава һерса Ви жь сәр вә дур к'әвә. ⁹ Бәле, һәгәр һун бәре хвә бьднә Хөдан, һьнге р'ә'ме жи бьк'әвә дьле әвед кә зар' у бьрайед вә һесир бьрнә у әве диса вәгәр'ьнә ви вәлати, чьмки Хөдан, Хвәдейе вә р'ә'м у дьлшәват ә. һәгәр һун бәрбь Ви вәгәр'ьн, Әве бәре Хвә жь вә нә-гөһезә». ¹⁰ Ҫасьд әрде Әфраиме у Мьнашәда гьрти һ'эта Зәбулоне бажар-бажар гәр'ийан, ле әв сәр ван дьк'әнийан у ҫәрфе хвә ль ван дькърн. ¹¹ Ле бәле һьнәкә жь ашерийа, мьнашийа у зәбулонийа хвә шкенандьн һатгьнә Оршәлиме. ¹² Дәсте Хвәде сәр Щьһудайе бу, вәки дьле ван бькә йәк, кә we

* 30:3 Щәжьна Дәрбазбуне гәрәке 14-е мәһа йәкейә анәгори салнә'ма ибрани бьһата дәрбазкърне (Ҫануна К'аһинтийе 23:5), ле we һьнге к'и нәпаҫҫж буйа, мәһәке шунда дькарьбу әв щәжьн дәрбаз кьра (Жьмар 9:9-11).

г'эмийа п'адше у гьрэгьра дайи
анэгори готъна Ходан бьқэдиньн.

¹³ Мәһа дөда гэлэк щьмә'т бона
Щэжьна Нане Шкәва щьвийа Ор-
шәлиме, әв мьхөлқәтәкә гәләки
мәзын бу. ¹⁴ һынге әв р'абун, гори-
гәһед п'утайә Оршәлимеда у һ'әму
горигәһед кө сәр бьхур дышәуь-
тандьн һьлдан у авитънә нәвала
Қьдроне. ¹⁵ Чардәһе мәһа дөда
бәрхе Щэжьна Дәрбазбуне сәрже-
кьрын, к'аһин у левийа шәрм кь-
рын, хвә пақьж кьрын, дийарийед
г'әвайишәуәте анинә Хана Ходан.
¹⁶ Әв анэгори Қануна Мусайе мәр-
рөве Хвәде, щийед хвә сәкьнин,
к'аһина жи хун жь дәсте левийа
дыгьрт у дьр'әшандьн. ¹⁷ Ле чьмки
щьвинеда һе гәләк нәпақьжбуйи
һәбун, һынге левийа бона йед
нәпақьжбуйи бәрхед Щэжьна Дәр-
базбуне сәржедькьрын, Ходанр'а
дькьрын дийари. ¹⁸ У п'ьр'анийа
щьмә'та эфрайимийа, мьнаши-
йа, исахарийа у зәбулонийайә
пақьжбуйи нибун, ле диса бәрхе
Щэжьна Дәрбазбуне хварьн, кө
әв нә ль гора ньвисаре бу. ¹⁹ Ле
һьзқийа бона ван дөа кьр у гот:
«Бьра Ходане қәнщ бьбахшинә
һәр кәсе кө бь дьл у щан бәре
хвә дайә Хвәде, Ходан Хвәдейе
кал-бавед хвә, һәгәр әв ль гора
қануна Щийе Пироз пақьж нибуйә
жи». ²⁰ һынге Ходан дөайе һьзқийа
бьһист у бахшандә щьмә'те. ²¹ У
исраелийед Оршәлимеда, һ'әфт
р'ожа гәләки эшқ у ша Щэжьна На-
не Шкәва дәрбаз кьрын. Левийа у
к'аһина жи һәр р'ож пәсьне Ходан
дьдан, пе һащәтед сазбәндийе бо-

на пәсьндайина Ходан дьстьран.
²² һынге һьзқийа дьле ван һ'әму
левийар'а хәбәр да, к'ижана кө
бь һостәтийе қәнщ Ходанр'а хө-
ламти дькьрын. Вана һ'әфт р'о-
жа жь щэжьне хвар у дийарийед
һәләқәтийе дьдан, пәсьне Ходан
Хвәдейе кал-бавед хвә дьдан.

²³ Пәйр'а т'әмамийа щьвине
шевьра хвә кьр, кө һ'әфт р'ожед
дын жи щэжьне дәрбаз кьн у һ'әфт
р'ожа жи бь эшқ у ша дәрбаз кьрын.
²⁴ һьзқийайе п'адше Щьһудайе
һ'әзар щанәга у һ'әфт һ'әзар пәз
бона дийарийе п'ешк'еши щьвине
кьрын. Гьрэгьра жи һ'әзар щанәга
у дәһә һ'әзар пәз п'ешк'еш кьрын,
жь к'аһина жи гәләка хвә пақьж
кьрын. ²⁵ һынге т'әмамийа щьвина
Щьһудайе, к'аһин у леви, т'әма-
мийа щьвина Исраелейә һати,
хәрибед жь Исраеле өса жи йед
кө Щьһудайеда дьман, ша бун
²⁶ У аһа Оршәлимеда шайикә мә-
зын дәрбаз кьрын, кө пәй р'ожед
Сьлемане^ф көр'е Дауьд п'адше
Исраелер'а иди йәкә өса нәббу.
²⁷ Пәйр'а к'аһин у леви р'абун,
щьмә'т бьмбарәк^ф кьрын. Дәнге
ван һатә бьһистьне у дөайе ван
гьһиштә әзмен, һеуаргәһа Вийә
пироз.

Хирәта щьмә'те

31 ¹ Гава әв һ'әму тышт сәр
һәвда һатън, һынге һ'әму
исраелийед вьр чунә бажаред
Щьһудайе, һ'әйкәлед т'әмамийа
Щьһуда, Бьһиямин, Әфраим у
Мьнашәда һурдәхвәши кьрын у
даред Ашерайе^ф бьр'ин, щийед

п'уth'эбандьне горигәһава һьлшандьн, әв лап р'эт кьрын. Пәй ве йкер'а һ'әму исраели вәгәр'ийанә бажаред хwә, һәр йәк сәр мьлк'е хwә.

Т'әмийед һьзқийайә бона дийарийед П'арьстгәһеда

² һьзқийа анәгори хьзмәтк'арийа к'аһин у левийа, әв т'ахьмед ванда данә к'ьфшкьрне, к'аһин у леви һәр кәс анәгори қөльхе ван: Бона дийарийед т'әвайишәwате у һәләқәтийе, бона қөльхкьрна ль бәр дәргәһед һеwаргәһа Хөдан у бона р'азидарийе у пәсьндарийе. ³ П'адше жь һәбука хwә дийарийед т'әвайишәwатер'а п'ар дәрхьст, бона т'әвайишәwата сьбә у еwара, өса жи йед бона р'ожед шәмийа, сәре мәһа у цәжьна, чава кә Қануна Хөданда нъвисар бу.[†] ⁴ Сәрда жи ә'мьр бьнәлийед Оршәлиме кьр, кә әв п'ара к'аһин у левийа бьдьн, кә әв бькарьбьн Қануна Хөданва бенә гьредане.[†] ⁵ Гава әв дәнг бәла бу, һьнге исраелийа бәре гәнми пешьн, шәраве, бьзьре зәйт'уне, һьнгьв у һ'әму дәрәмәтед ә'рдейә беһ'әсаб анин. Wана дәһәкә^ф ван һ'әму тышта гәләк анин. ⁶ Исраели у щьһудийед кә бажаред Щьһудайеда дьман, дәһәкед пез у дewer анин, әв дәһәкед ван дийарийед пирозә Хөдан Хwәдейе хwә т'оп кьрын данә сәр һәв. ⁷ Wана мәһа сьсийада дәстпекьр т'оп кьр у мәһа һ'әфтада сәр һәвда анин. ⁸ Гава һьзқийа у гьрәгьр һатьн у

әw лод дитьн, р'азибун данә Хөдан у щьмә'та Wi Исраеле. ⁹ һьнге һьзқийа бона ван лода жь к'аһин у левийа пьрси. ¹⁰ Ә'зарйайе сәррәкк'аһини жь малбәта Садоқ ле вәгәр'анд у готе: «Жь we р'ожеда гава щьмә'те дәстпекьр п'ешк'еш анинә Хана Хөдан, һьнгеда мә хвар, әм т'ер бун у гәләк жи зедә бу, чьмки Хөдан дәа щьмә'та Хwә кьр у әва әв хөрәке зедәбуийә йә».

¹¹ һьнге һьзқийа ә'мьр кьр, кә ода Хана Хөданда һазьр кьн, әв һазьр кьрын, ¹² у п'ешк'еш, дәһәк у дийарийед даий бь амьни бьрын кьрнә ван ода. Щабдаре ван К'онанйайе леви бу, бьрайе ви Шими жи бәрдәстийе ви бу. ¹³ Йьһийел, Ә'зайа, Наһ'ат, Ә'саһел, Йьримот', Йозабад, Елиел, Йисмак'йа, Маһат' у Бьнайа бьн дәсте К'онанйа у бьрайе ви Шими бун, жь алийе һьзқийа п'адша у Ә'зарйайе бәрпьрсйаре Хана Хwәдеда к'ьфшкьри. ¹⁴ Қорейе кәр'е Имнайе леви дәргәһване алийе р'оһьлате бу, кә сәр дийарийед р'әзәдьли Хwәдер'а даий к'ьфшкьри бу, бона бәлакьрна п'ешк'ешед Хөданр'а даий у ван тыштед һәррә пироз. ¹⁵ Бажаре к'аһинада жи Еден, Минйамин, Йешуа, Шьмайаһу, Амарийа у Шьк'анйаһу бунә бәрдәстийе вийә амьн, wәки әв анәгори т'ахьмед бьратийа хwә, п'аре бәлайи сәр бьч'ук у мәзьна кьн, ¹⁶ өса жи ль һ'әмуийед қьсьме меринә жь сесалийе жортьр, кә р'әқәма р'ьк'ьнйатада нъвисар

31:3 Жьмар 28:1–29:39. **31:4** Жьмар 18:12-13, 21.

бун у ль йед кө һәр р'ож анэгори т'ахьмед хвэ дьк'этынэ Хана Хөдан қольхе хвэ дькьрын. ¹⁷К'ахин анэгори малбәтед хвэ р'эқәмеда һатьнэ ньвисаре у леви жи жь бистсалие жортър анэгори қольх у т'ахьмед хвэ һатьнэ ньвисаре, ¹⁸эв жьна, көр'а у қизава, ава готи т'эмамия щьвине, р'эқәма р'ьк'ьнийатада һатьнэ ньвисаре, чьмки ван бь дьл у щан хвэ пақьж дькьрын. ¹⁹Ле бона алиқ'арийа зөр'эта һарунэ^ф к'аһинед кө дор-бәред бажаред ванда дьман, һәр бажарида бь нав мәри к'ьфш кьрьбун у ван п'ар дьданэ һәр қьсьме мерини жь к'аһина у һ'эму левийед кө р'эқәма р'ьк'ьнийатед хвәда һатьбунэ ньвисаре.

²⁰Һьзқийа т'эмамия Щьһудайеда эв йәк кьр, эви чь ль бәр ч'э'ве Хөдан Хвәдейе ви қәнщ, р'аст у амьн бу, эв кьрын. ²¹Эви һ'эму шьхөле кө дәст авите бона хьзмәтк'арийа Хана Хвәде, йан бона қәдандьна т'эмийа у Қануне бь дьл у щан кьрын, Хвәдейе хвэ гәр'ийа у чәрха ви р'аст бу.

Санһериб
гәфа ль Оршәлиме дьхвә
(П'адшати II, 18:13-37;
Ишайа 36:1-22)

32 ¹Пәй ван кьр у амьнийа һьзқийар'а, Санһерибе п'адше Ашуре һат сәр Щьһудайеда гьрт, бәр бажаред суркьри зомә леда, дьфькьри кө ван бькә бьн дәсте хвә. ²Гава һьзқийа дит кө

Санһериб һатийә бәр Оршәлиме шәр' кә, ³һьнге эви шешьра хвә ль запьда у мерхаса хьст, кө канийед жь бажер дәр бьхьтмьиньн у вана али ви кьр. ⁴Гәләк щьмә'т щьвийа у һ'эму кани у селафа кө ви э'рдир'а дьк'ьшийа хьтмандьн у готьн: «Чьма п'адшед Ашуре бен сәр гәләк ава эбьн?» ⁵Һьзқийа сәр хвәда һат, һ'эму суред һьлшийайи данэ сәкьнандьне у бьрщ сәр ван чекьрын, дәрвава жи сурәкә майин да авитьне у Мило*, бажаре^ф Давьдда да шьдандьне у беһ'эсаб ч'әк у мәрт'ал данэ чекьрыне. ⁶Сәр щьмә'те эви сәрәскәр к'ьфш кьрын у эв мөйдана дәргәһе бажерда щьвандьнә щәм хвә у дьле ванр'а хәбәр да у гот: ⁷«Qəwat у сәрхвә бьн, жь п'адше Ашуре у т'эмамия мьхөлқәта т'эв нәтърсьн у нәбьздьн, чьмки әвед т'эви мә, жь йед т'эви ви гәләктър ьн. ⁸Дәсте мерьв э т'эви ви, ле т'эви мә Хөдан э, Хвәдейе мә, Йе кө we али мә бькә у алийе мөва шәр' кә». һьнге пе ве готьна һьзқийае п'адше Щьһудайе бин һатә ль бәр щьмә'те. ⁹Пәй ве йәкер'а гава Санһерибе п'адше Ашуре у һ'эму әскәред хвәва пешбәри Лахише сәкьни бун, һьнге эви хөламед хвә шандьнә Оршәлиме щәм һьзқийае п'адше Щьһудайе у т'эмамия щьмә'та Щьһудайейә Оршәлимеда гот, кө ¹⁰Санһерибе п'адше Ашуре аһа дьбежә: «һун өса к'еда гөман ьн, кө һун Оршәлимеда нава we суреда архайин

* **32:5** Фә'мина хәбәра «Мило» бь избрани нә зәлал э. Бәлки әв әв Мило бу, к'ижан Оршәлимеда һатә чекьрыне. Бьхуньн Самуел II, 5:9 у шьровәкьрына we.

манэ? ¹¹ Ызқийа хун архайин кь-
рьнэ, вэки вэ пе бьрчибун у т'и-
буне бьдэ қыр'е, кө дбежэ: «Хөдан
Хвәдейе мэ, we мэ жь дэсте п'адше
Ашуре хьлаз кэ» ¹² Эва эв Ызқийа
нинэ, йе кө һ'эму щийед һ'эбандьн
у горигәһед Ви һьлшандьн у готэ
щьмэ'та Щьһудайе у Оршәлиме,
вэки т'эне бэр горигәһэке һ'эбан-
дьна хвэ бькьн у сэр we дийарийа
бышәвьтиньн? ¹³ Чьма хун ньзаньн
мын у кал-бавед хвэва чь анийэ
сэре һ'эму мьләтед вәлатед ма-
йин? Гәло хвәдейед мьләтед ван
вәлата карьбунэ вәлатед хвэ жь
дэсте мын хьлаз кьн? ¹⁴ Жь һ'эму
хвәдейед ван мьләтед кө кал-ба-
вед мын эв қыр' кьрьнэ, к'ижани
карьбуйэ мьләтед хвэ жь дэсте
мын хьлаз кэ? Вэки Хвәдейе вэ
быкарьбэ вэ жь дэсте мын хьлаз
кэ? ¹⁵ Бьра Ызқийа вэ нәхапинэ
у бьра эв вэ аһа архайин нәкэ,
эви бавәр нәкьн. Чьмки хвәдеки
т'ө мьләти, йан п'адшатике нька-
рьбуйэ мьләте хвэ жь дэсте мын,
йан кал-бавед мын хьлаз кэ, иди
к'ө ма Хвәде вэ, вэ жь дэсте мын
хьлаз кә!»

¹⁶ Оса жи хөламед ви һьндава
Хөдан Хвәде у э'вде Ви Ызқийада
дәве хвэ хьраб вәкьрьн. ¹⁷ Сәрда
жи Санһериб нә'мэ ньвисибу у
теда қәдыре Хөдан Хвәдейе Исра-
еле к'этыбу у һьндава Вида аһа
готьбу: «Чава хвәдейед мьләтед
вәлата нькарьбунэ мьләтед хвэ
жь дэсте мын хьлаз кьн, өса жи
Хвәдейе Ызқийа we нькарьбэ мь-
ләте Хвэ жь дэсте мын хьлаз кә».
¹⁸ Пәйр'а вана бь дәнге бьльнд, бь

ибрани ль щьмэ'та Оршәлимейэ
сэр суре кьрьнэ қар'ин, вэки са-
we бькьнэ сэр ван, бьтьрсиньн
кө бажер һьлдьн. ¹⁹ Вана һьндава
Хвәдейе Оршәлимеда өса дәве
хвэ вәдькьрьн, чава кө һьндава
хвәдейе мьләтед дьнеда, йед кө
бы дэсте мәрьва һатьбунэ чекь-
рьне.

Мьрьна Санһериб

(П'адшати II, 19:14-37;

Ишайа 37:14-20, 36-38)

²⁰ Ынге һьзқийа п'адша у Иша-
йае п'ехәмбәри көр'е Амос, бона
ве йәке дөа кьрьн у бәрбь э'змен
кьрьнэ зарин. ²¹ Хөдан жи мьл-
йак'этәк^ф шанд, һ'эму мәрьвед
мерхас у э'гит, сәрәскәр у р'ебәред
нава зома п'адше Ашуредә қыр'
кьрьн. Санһериб р'ур'әш вәгәр'ийа
вәлате хвэ. Гава эв к'этэ ощаха
хвәдейе хвэ, һьнәкэ жь бәдәна
ви, эв ль вьр данэ бэр шур. ²² Хө-
дан аһа һьзқийа у бьнәлийед Ор-
шәлиме жь дэсте Санһериб п'адше
Ашуре у жь дэсте һ'эму нәйаред
майин хьлаз кьр, һәр алийава эв
хвәй кьрьн. ²³ Ынге гәләка һ'әди
Хөданр'а анинэ Оршәлиме у п'еш-
к'ешед бьһа жи һьзқийае п'адше
Щьһудайер'а. Пәйр'а эв аһа бәр
ч'эве һ'эму мьләта бьльнд бу.

Нәхвәшийа һьзқийа

(П'адшати II, 20:1-19;

Ишайа 38:1-8)

²⁴ Ван р'ожада һьзқийа нә-
хвәш к'әт, иди ль бәр мьрьне бу,
ынге эви бь дөа хвэ авитә Хөдан
у Хөдан дәнг да ви, нишанәк жи

да кө we қәнщ бә. ²⁵ Ле һызқийа әw хер у хwәшийа жер'а буйи нә-шекранд, чъмки дьле^ф wi фьр'нақ бьбу у хәзәба Хwәде һатьбу сәр wi, Щьһудайе у Оршәлиме. ²⁶ һызқийа кө бона we фьр'нақийа дьле хwә, хwә шкенанд, өса жи бьнәлийед Оршәлиме пер'а, һьнге хәзәба Хөдан һена һызқийада нәһатә сәре ван.

²⁷ һызқийа бу хwәйе гәләк һәбук у р'умәте. Әwi бона зер', зив, кәвьред қимәт, бьһарәта, мәрт'ала у һ'әму һащәтед қимәт хwәр'а хьзнә чекьрын. ²⁸ Өса жи ә'мбаред дәхъл, көлиндә шәрәве у бьзьре зәйт'уне чекьрын, дөвөтт'а тәвлә у кәрәд пөзр'а жи гом чекьрын. ²⁹ Әwi хwәр'а бажар жи чекьрын. Гәләк пәз у дөваред wi һәбун, чъмки Хwәде гәләк һәбук да wi. ³⁰ Әва әw һызқийа бу, йе кө пешийа ч'ә'вканийа ава Гиһ'онейә жорьн гьрт у әw бәржер алийе р'оавайа бажаре Давьдвә^ф бәр'да. һызқийа дәст авитә чь шьхөли, һ'әму жер'а ль һәв һат. ³¹ Ле гава қасьдәд сәрвөред Бабилоне^ф сәр wiда һатьнә шандьне, кө бона we нишана wәлетда буйи бьзаньбьн,[†] һьнге Хwәде әw һьшт кө wi бьщөр'ьбинә^ф у һәр гьште дьле wiда ә'йан кә.

Мьрна һызқийа
(П'адшати II, 20:20-21)

³² Бона ван кьред һызқийайә майин у һ'өба wийә амьн: Дить-

нокөд п'ехәмбәр Ишайайе көр'е Амосда у К'ьтеба П'адшөд Щьһудайе у Исраеледа ньвисар ьн. ³³ һызқийа чу гьһиштә кал-бавөд хwә, әw һөвразе мәхбәрөд зөр'әта Давьдда дөфьн кьрын. Т'әмамыйа Щьһудайе у бьнәлийөд Оршәлиме, шина wiда қәдър у р'умәт данә к'ьфше. Дөwса wi көр'е wi Мьнашә бу п'адша.

Мьнашәйе
п'адше Щьһудайе
(П'адшати II, 21:1-9)

33 ¹ Мьнашә донздәһ сали бу гава бу п'адша у Оршәлимеда пенщи у пенщ сали п'адшати кьр. ² Әwi ль бәр ч'ә'ве Хөдан хьраби кьр, хwә һ'әрамыйөд ван мьләта гьрт, к'ижан кө Хөдан жь бәр исраелийа р'ақәтандьбун.[†] ³ Әwi щийөд п'үтһ'әбандьнейә кө бавө wi һызқийа wөран кьрьбун диса ава кьрын, Баә'лар'а* горигәһ чекьрын у п'үтед Ашөрайе данә сәкьнандьне. Сәре хwә ль бәр һ'әму нәхшөд ә'змана дани у әw һ'әбандьн. ⁴ Сәрда жи әwi Хана Хөданда бона к'ижанө кө Хөдан гөтьбу: «Навө Мьне һ'әта-һ'әтайе сәр Оршәлиме бә» горигәһөд п'үта чекьрын.[†] ⁵ Әwi һәр дө һ'әwшөд Хана Хөданда, горигәһөд һ'әму нәхшөд ә'змана чекьрын. ⁶ Әwi нөwала Көр'ө һинөмда көр'өд хwә жи чава қөрбан агьрда шөwьтандьн, к'оч'әкти, фөлбази у сөрбази дькьрын, әw һөвалө ван бу йөд

* **33:3** Щур'ә-щур'ә awазөд п'үтед Баә'л һөбун.

32:31 П'адшати II, 20:1-11. **33:2** Йөремыйа 15:4. **33:4** Дирок II, 6:6.

кө гази р'оһе мьрийа дькьрын у р'э'мьлдари дькьрын. Эви ль бэр ч'э'ве Хөдан гэлэки хьраби кьр у һерса Wi р'акьр. ⁷ У п'уте хвэйи к'оланди чекьри кьрэ Хана Хвәде, бона к'ижане Хвәде Давьд у көр'е ви Сълеманр'а готьбу:[†] «Эзе һ'э-та-һ'этайе наве Хвә дайньмэ сэр ве Хане у Оршәлима кө Мьн жь нава һ'эму қәбилед^ф израелийа бьжартийә. ⁸ Эзе иди т'о щар ньге израелийа жь ви э'рде кө Мьн дайә кал-бавед ван нәқәтиньм. һәгәр әв т'әне бьщә'диньн, һәр чь кө Мьн пе Муса т'эми ль ван кьрийә бьқәдиньн, анәгори т'эмамияя Қануне, э'рф-ә'дәт у қьрара». ⁹ Ле Мьнашә өса Щьһуда у бьнәлийед Оршәлиме жь р'е дәрхьстьн, кө вана жь ван мьләта зедәтър хьраби кьрын, к'ижан кө Хөдан жь бәр израелийа р'ақәтандьбун.

Т'обәкьрна^ф Мьнашә

¹⁰ Хөдан Мьнашә у щьмә'та ви-р'а хәбәр да, ле вана гөһ нәданә Wi. ¹¹ һынге Хөдан сәрәскәред п'адше Ашуре^ф анинә сәр ван у вана Мьнашә пе чәнгәла гьртьн, әв пе зьнцира сьфьр гьредан у бьрьнә Бабилоне^ф. ¹² Гава әв к'этә һ'але гьран, һынге әви лава-диләк жь Хөдан Хвәдейе хвә кьр у ль бәр Хвәдейе кал-бавед хвә, хвә гэләки ньмьз кьр ¹³ у дөа кьр, һынге Хвәде бәре Хвә да ви у лавакьрна ви бьһист, әв диса вәгәр'андә

Оршәлиме сәр т'әхте п'адшатийа ви. Мьнашә һынге пе һ'әсийа кө Хөдан т'әне Хвәде йә.

¹⁴ Пәй ве йәкер'а әви жь бажаре Давьд^ф дәр, алиие р'оавайа Гиһ'о-не нәвалада сурәк авите, һ'эта бәр Дәргәһе Мә'сийа, әв дора һофелер'а* жи бьр у әв гэләки бьльнд кьр, һ'эму бажаред Щьһудайейә суркьрида жи сәрәскәр к'ьфш кьрын. ¹⁵ Әв хвәдейед хәриба у п'ут жь Хана Хөдан дәрхьстьн, һ'эму горигәһед кө хвәха Оршәлимеда у сәр т'әпе Хана Хөдан чекьрьбун жь бажер дәрхьстьн авитьн. ¹⁶ Горигәһа Хөдан диса да сәкьнандьне у сәр we дийарийед ә'дьялайийе у р'әзәдьялийе дан, ль Щьһудайе жи ә'мьр кьр кө Хөдан Хвәдейе Израеле бьһ'эбиньн. ¹⁷ Ле бәле щьмә'те диса сәр щийед п'утһ'ә-бандьне қөрбан дьдан, ле т'әне Хөдан Хвәдейе хвәр'а.

Мьрьна Мьнашә

(П'адшати II, 21:17-18)

¹⁸ Бона ван кьред Мьнашәйә майин, әв дөайе хвә бәр Хөдане хвә кьри у әв готьнед әвед кө дьньһер'ин бь наве Хөдан Хвәдейе Израеле ви-р'а готи: К'ьтеба Сәрпатийед П'адшед Израеледа* ньвисар ьн. ¹⁹ Бона дөайе ви у чава Хвәде бәре Хвә да ви, өса жи бона һ'эму гөнәйед ви у бе-амьнийа вийә кө чава щийед п'ут һ'әбандьне чекьрьбун у п'утед

* 33:14 «һофел» Оршәлимеда щики бьльнди доре суркьри бу.

* 33:18 Әва к'ьтеба нәһатийә хвәйкьрьне.

33:7 П'адшати I, 9:3-5; Дирок II, 7:12-18.

Ашерайе у һ'эйкәлед кӧ бәри хвә нымьзкьрьне дабунә сәкьнандьне: К'ьтеба һозайда* нъвисар ын. ²⁰ Мьнашә чу гьһиштә кал-бавед хвә, әв мала вида дәфьн кьрьн. Дәвса ви кӧр'е ви Ә'мон бу п'адша.

Ә'моне п'адше Щьһудайе
(П'адшати II, 21:19-26)

²¹ Ә'мон бист у дӧ сали бу гава бу п'адша у Оршәлимеда дӧ сала п'адшати кьр. ²² Әви жи ль бәр ч'ә'ве Хӧдан ӧса хьраби кьр, чава кӧ баве ви Мьнашә кьрьбу. Ә'мон ван һ'әму п'утар'а қӧрбан дан у әв һ'әбандьн, к'ижан кӧ баве ви Мьнашә чекьрьбун. ²³ Ле әви хвә ль бәр Хӧдан ӧса нымьз нәкьр, чава кӧ баве ви Мьнашә хвә нымьз кьрьбу, ле сәрда жи Ә'мон гӧнәйед хвә һе гьран кьрьн. ²⁴ Хӧламед ви нәмамийа ви кьрьн у әв мала вида кӧштьн. ²⁵ Ле щьмә'та вәлет һ'әмуйед кӧ нәмамийа Ә'мон п'адша кьрьн кӧштьн. Пәйр'а щьмә'та вәлет кӧр'е ви Йошийа дәвса ви п'адша к'ьфш кьрьн.

Йошийае
п'адше Щьһудайе
(П'адшати II, 22:1-2)

34 ¹ Йошийа һ'әйшт сали бу гава бу п'адша, Оршәлимеда әви си у йәк сали п'адшати кьр.† ² Әви чь кӧ ль бәр ч'ә'ве Хӧдан р'аст бу, әв дыкьр, әв р'ийед

пеше хвә Давьдда чу, ч'әп у р'аст нәхальфи.

Йошийа
п'ута дьдә һьлдане
(П'адшати II, 23:4-20)

³ Әви һ'әйштсалия п'адшати-йа хвәда, гава һе хорт бу, дәстпекьр Хвәдеие пеше хвә Давьд гәр'ийа у сала донздәһада жи дәстпекьр Щьһуда у Оршәлим жь щийед п'утһ'әбандьне, даред Ашерайе у п'утед к'оланди у р'окьри пақьж кьрьн. ⁴ Горигәһед Баә'ла бәр ч'ә'ве ви һьлшандьн у горигәһа бьхурейә^ф сәр һурдәхвәши кьрьн. Даред Ашерайе бьр'ин у п'утед к'оландийә р'окьри һеран кьрьнә хали у р'әшандә сәр т'ьрбе әвед кӧ ванр'а қӧрбан дабун.† ⁵ һәстуйед т'әреқа сәр горигәһед ван шәвьгандьн у Щьһуда у Оршәлим пақьж кьрьн.† ⁶ Әви жь бажаред Мьнашә, Әфрайиме у Шьмһ'унеда гьрти, һ'әта Нәфтәлийе у хьрабед ванда ⁷ горигәһ у п'утед Ашерайе һьлшандьн, п'ут һеран кьрьн хали у һ'әму горигәһа бьхуре т'әмамийа вәлате Исраеледа һурдәхвәши кьрьн, паше вәгәр'ийа Оршәлиме.

Дитьна к'ьтеба Қануне
(П'адшати II, 22:3-20)

⁸ һ'иждәһсалия п'адшатиә Йошийада, пәй пақьжкьрьна вәлет у Хана Хӧданр'а, әви Шапане

* **33:19** Вәлгәр'андьна йунанийә кәвьнда дәвса «К'ьтеба һозай» «К'ьтеба Йед Дьньһер'ьн» нъвисар ә.

34:1 Йеремийа 3:6. **34:4** П'адшати II, 21:3; Дирок II, 33:3. **34:5** П'адшати I, 13:2.

көр'е Асалиаһу, Маһасйаһуйе сэрwерe бажер у Йоаһе нъвис-к'ари көр'е Йоаһаз шандьн, кө хьрабед Хана Хwәдейе хwә ну кьн. ⁹Эвана чунә щәм һилқийайе сэрәкк'аһин^ф, әw п'әре кө һатъбу Хана Хwәде данә wi, к'ижан кө левийед дәргәһван жь дәсте мьнашийа, әфраимийа у һ'әму истраелийед майин у щьһудийа, бьнйаминийа у бьнәлийед Оршәлиме т'оп кьрьбун, ¹⁰әw п'әрә данә дәсте сэрwеред сәр хәбата Хана Ходан, wана жи әw данә хәбатк'аред Хана Ходан, бона сәр-р'асткьрьн у нукьрьна Хане. ¹¹Әw данә нәщара у диwарһьлжәнийа, кө пе wан кәвьред бьр'и у дара бьк'ьр'ьн бона һәwвагьредане у оса жи к'ерана бона wан малед кө жь дәст бехwәйитийа п'адшед Щьһудайе хьраб бьбун. ¹²Ван мәрьва бь амьни хәбата хwә дькьрьн. Сәр wанр'а чава сәрхәбат жь левийа: Йаһат' у Обадиаһуйе жь бәрәка Мерарийа у жь бәрәка қоһат'ийа жи Зәкәрийа у Мьшулам к'ьфшкьри бун. һ'әму леви пьспоре һащәтед сазбәндийе, ¹³сәрwеред барк'еша у п'алед һәр шьхөли бун. К'атъб, запьд у дәргәһван жи диса жь левийа бун.

¹⁴Гава әw п'әре кө һатъбу Хана Ходан дәрдьхьстьн, һьнге һилқийайе к'аһин^ф к'ьтеба Qануна Ходанә кө пе дәсте Муса һатъбу дайине дит. ¹⁵У һилқийа готә Шапане к'атъб: «Мьн Хана Ходан-да к'ьтеба Qануне дит». һилқийа әw к'ьтеб да Шапан. ¹⁶Шапан жи к'ьтеб бьр да п'адше у готә wi:

«Хөламед тә һ'әму шьхөлед кө wанр'а һатийә дайине дькьн. ¹⁷Әw п'әре Хана Ходанда дити жи данә дәсте сәрхәбат у хәбатк'ара». ¹⁸Оса жи Шапане к'атъб готә п'адше: «Һилқийайе к'аһин к'ьтебәк да мьн». У Шапан жь we ль бәр п'адше хwәнд. ¹⁹Гава п'адше хәбәред Qануне бьһистьн, к'ьнщед хwә қәлаштьн. ²⁰һьнге п'адше әмьр һилқийа, Аһ'иқаме көр'е Шапан, Ә'вдоне көр'е Миха, Шапане к'атъб у Әсайае бәрдастийе п'адше кьр, гот: ²¹«Һәр'ьн бона мьн у бона һәрч'е истраели у щьһудийед майи жь Ходан дәрһәда ван хәбәред ве к'ьтеба дитида бьпьрсьн. Чьмки һерса Ходанә мәзьн ль мә р'абуйә, чьмки кал-бавед мә хәбәра Ходан хwәй нәкьрьнә, һ'әму нъвисаред ве к'ьтебеда нәқадандьнә».

²²һьнге һилқийайе к'аһин у әw мәрвьед п'адше чунә щәм һулдайа п'ехәмбәр. Әwa жьна nobәдаре ль бәр к'ьнщайи Шалуме көр'е Т'иқwайе көр'е һ'асра бу. Әwa п'ара Оршәлимейә дөдада дьма. Т'әви we хәбәр дан ²³у әwe ль wан wәгәр'анд, кө Ходан Хwәдейе Истраеле аһа дьбежә: «Бежьнә wi мәрьви, к'ижани кө һун шандьнә щәм Мьн, ²⁴кө Ходан аһа дьбежә: «Ва йә Әзе бәлайе биньмә ль сәре ви щийи у бьнәлийед we, awa готи wан һ'әму ньфьр'а, к'ижан кө к'ьтебеда нъвисар ль бәр п'адше Щьһудайе һатә хwәндьне. ²⁵Чьмки Әз һьштьмә у хwәдейед майинр'а бьхуре дьшәwьтиньн, wәки пе һ'әму кьред дәсте хwә Мьн һерс хьн, ләма к'әла Мьне ль сәр ви щийи р'абә

у данэйнэ. ²⁶ Ле бежнэ п'адше Цьһудайе йе кӧ хун шандьнэ жь Хӧдан бьпърсын, кӧ Хӧдан Хвәдейе Израеле, бона ван готьнед кӧ тэ бьхистьнэ аһа дьбежэ: ²⁷ Чьмки дьле тэ кӧ нэрм бу у тэ хвә ль бэр Хвәде шкенанд, гава тэ әв готьна Вийә бона ви щийи у бьнәлийед we бьхистьн у хвә ль бэр Мын шкенанд, к'ынщед хвә қәлаштын у ль бэр Мын гьрийайи, Мын жи бьхист, Хӧдан дьбежэ. ²⁸ Аwa Әзе тэ т'әви кал-бавед тэ кьм у те бь хер-хвәши бьк'әви мэхбәре хвә у ч'ә'ве тәйе ван һ'әму тә'ли-тәнгийед кӧ Әзе биньмә сәр ви щийи у бьнәлийед we нәбиньн». У вана әв йәк гиһандьнэ п'адше.

Йошийа бэр Хӧдан дьшке
(П'адшати II, 23:1-3)

²⁹ һьнге п'адше мәри шанд, һ'әму р'успийед^ф Цьһудайе у Оршәлиме щьвандьн. ³⁰ П'адша һәвраз чу Хана Хӧдан, өса жи һ'әму мәрвьед Цьһудайе у бьнәлийед Оршәлиме, к'аһин, леви у т'әмамийа щьмә'те, жь ч'ука һ'әта мәзьна. Әви бь дәнг һ'әму хәбәред we К'ьтеба Пәйманейә* Хана Хӧданда дити ль бэр ван хвәнд. ³¹ Пәйр'а п'адша ль щийе хвә сәкьни у ль бэр Хӧдан пәйман^ф ад-қьрар кьр, кӧ р'ийа Хӧданда һәр'ә, т'әмийед Ви, шә'дәтийед Ви у ад-қьраред Ви бь т'әмамийа дьле хвә у бь т'әмамийа щанийа хвә хвәй кә, wәки әв хәбәред пәйманейә

we к'ьтебеда ньвисар бьқәдинә. ³² һьнге п'адше һ'әмуейд Оршәлиме у Бьнйаминда ве йәкер'а қайл кьрын у бьнәлийед Оршәлиме анәгори пәймана Хвәде, Хвәдейе кал-бавед хвә дәрбаз кьрын. ³³ Йошийа һ'әму һ'әрами жь һ'әму әрде израелийа дәрхьстьн у п'ейи сәр ван һ'әмуяа жи кьр, к'ижан кӧ Израеледа дьман, кӧ Хӧдан, Хвәдейе хвә бьһ'әбиньн. У т'әмамийа р'ожед ә'мьре wiда әв жь Хӧдан, Хвәдейе кал-бавед хвә дур нәк'әтын.

Йошийа
Щәжьна Дәрбазбуне
дьдә дәрбазкьрыне
(П'адшати II, 23:21-23)

35 ¹ Йошийа Оршәлимеда Щәжьна^ф Дәрбазбуна Хӧдан да дәрбазкьрыне, бәрхе щәжьне чардәһе мәһа ә'wльн сәржекьрын. ² К'аһин сәр борще ван данә к'ьфшкьрыне у дьл да ван кӧ хьзмәтк'арийа Хана Хӧдан бькьн. ³ У готә левийед Хӧданр'а дайи, кӧ дәрсдаред һ'әму израелийа бун: «Сьндоқа^ф Пироз бькьнә Хана кӧ Сьлемане кӧр'е Давьд п'адше Израеле чекьрийә. Бьра әв сәр мьле wә иди нәбә бар. Ньһа Хӧдан Хвәдейе хвә у щьмә'та Ви Израелер'а хӧламтийе бькьн. ⁴ Дә ньһа wәкә we р'әқәма алийе Давьд п'адше Израеле у кӧр'е wi Сьлеманда ньвисар, анәгори малбәт у т'ахьмед хвә һазьр бьн.[†]

* 34:30 К'ьтеба Пәймане у К'ьтеба Қануне йәк ьн.

35:4 Дирок II, 8:14.

⁵ Пирозгәһеда бьра анәгори т'а-хьмед малбәтед хwә леви щийе хwәда бьсәкьһьн у аһа һәр т'а-хьмәкә левийа бьра алик'арийа малбәтәкә щьмә'та хwә Израеле бькә. ⁶ Бәрхе Щәжьна Дәрбазбуне сәржекьһьн, хwә пақьж кьһьн у we бона бьратийа хwә һазьр кьһьн, кә wәкә we готьна Хәданә пе дәсте Муса дайи бе кьрьне». ⁷ һьнге Йошийа жь кәрийа си һ'эзар бәрх у кар, жь гар'ане жи се һ'эзар щанәга, әв һ'әму п'адше жь һәбука хwә бона Щәжьна Дәрбазбуне п'ешк'еши т'әмамыйа щьмә'та ль wьр һазьр кьр. ⁸ Мир-бәгед wi жи бь р'эзәдльи п'ешк'еш данә щьмә'те, к'аһина у левийа. Сәрwеред Хана Хwәдеда һилқийа, Зәкәрийа у Йьһийел жи бона Щәжьна Дәрбазбуне дө һ'эзар у шәсьд бәрх у кар у сесьд щанәга данә к'аһина. ⁹ К'онанйа т'әви бьрайед хwә Шьмайаһу у Ньт'анел, әса жи сәрwеред левийа һашабйа, Йьһиел у Йозабад жи бона Щәжьна Дәрбазбуне пенц һ'эзар бәрх у кар у пенсьд щанәга п'ешк'еши левийа кьрьһьн.

¹⁰ Гава әв йәка бона хьзмәтк'арийе һазьр бу, анәгори фәрмана п'адше к'аһин чун щийе хwә сәкьһьн у леви жи анәгори т'ахьмед хwә. ¹¹ Левийа бәрхе Щәжьна Дәрбазбуне сәржедькьрьһьн, әв п'ост дькьрьһьн, к'аһина жи хун жь дәсте wан һьлдьдан дьр'ешаньдһьн. ¹² Левийа п'аред бона т'әвайишәwате башқә дькьрьһьн, әв анәгори

т'ахьмед малбәта дьданә щьмә'те, wәки әв бьдһьнә Хәдан, анәгори we һьвисара к'ьтеба Мусада, щанәга жи әса дькьрьһьн. ¹³ Бәрхе Щәжьна Дәрбазбуне ль гора қануне сәр егьр дьпьжандһьн, ле п'ешк'ешед пироз ситьла, диза у қаськада дьк'әландһьн зу бәлайи т'әмамыйа щьмә'те дькьрьһьн. ¹⁴ Паше левийа бона хwә у к'аһинед жь зөр'әта һарун^ф әв йәк һазьр кьрьһьн, чьмки к'аһинед жь зөр'әта һарун һ'әта шәв т'әвайишәwате у бәздайинева мьжул бун. ¹⁵ һьнге дәнҗбежед жь зөр'әта Асаф щийе хwә сәкьһьн бун, анәгори т'әмийа Даwьд, Асаф, һеман у Йьдуд'уне кә п'адшер'а дьһьһер'и, әса жи һәр дәрҗәһван бәр дәрҗәһе хwә бу. Әв жь қәльхе хwә дәрнәк'әтһьн, чьмки бьратийа wанә леви бона wан щәжьһьн һазьр дькьрьһьн.[†]

¹⁶ Аһа we р'оже wәкә фәрмана Йошийа п'адша, һ'әму хьзмәтк'арийа бона Хәдан һатә һазьркьрьһьне, кә Щәжьна Дәрбазбуне бе кьрьһьне у т'әвайишәwат сәр горигәһа Хәдан бе дайине. ¹⁷ һьнге израелийед ль wьр Щәжьна Дәрбазбуне у Щәжьна Нане Шкәва һ'әфт р'ожа дәрбаз кьрьһьн.[†] ¹⁸ һена Самуел п'ехәмбәрда һ'әта һьнге Израеледа Щәжьһьнәкә Дәрбазбунейә мина we нәһатьбу дәрбаз кьрьһьне. Т'ә п'адшайе Израеле Щәжьһьнәкә Дәрбазбунейә аһа дәрбаз нәкьрьбу, чава Йошийа, к'аһина, левийа, т'әмамыйа щьмә'та Щьһудайе у Израеле ль wьр, әса

35:13 Дәрк'әтһьн 12:8-9. 35:15 Дирок I, 25:1.

35:17 Дәрк'әтһьн 12:1-20.

жи бьнэлийед Оршэлиме дэрбаз кьрэн. ¹⁹ Эв Щэжьна Дэрбазбуне һ'иждэхсалийа п'адшати́а Йошийда һатэ дэрбазкьрне.

Йоши́а шер'да те ко́штъне
(П'адшати II, 23:28-30)

²⁰ Пэй ван йэкар'а, гава Йоши́а шьхө́ле Ханеда сэр һэвда ани, Ньк'о́йе п'адше Мьсьре һэвраз чу шер' бона алик'арийа бажаре Каркьмиша* һьнда Фьрате. Йоши́а һьмбэри ви р'абу чу пешийа ви. ²¹ һьнге Ньк'о́ қасьд шандьн у готе: «Һэй п'адше Щьһудайе, чи тэ ль мьн к'этийэ? Эз иро нэһатьмэ сэр тэ шер', ле сэр we мала кө һьмбэри мьн шэр' дькэ. Хвэде мьнр'а гот кө эз блэзиньм, һ'эвза хвэ бькэ, һьмбэри ви Хвэдейе т'эви мьн р'анэбэ, кө Эв тэ к'ота нэкэ». ²² Ле Йоши́а сэр йа хвэ ма, гөһ нэда we готьна Ньк'о́йэ кө жь Хвэдеда бу, ле хвэ т'эркэлыпас кьр у чу дэшта Мегидо́йе шер'. ²³ һьнге тиравежа тир авитьнэ Йоши́а у п'адше готэ хөламед хвэ: «Мьн жь вьр дэрхьн, чьмки эз к'ур бьриндар бум». ²⁴ Хөламед ви эв жь we э'рэбе дэрхьстьн кьрнэ э'рэба вийэ дьн у бьрнэ Оршэлиме. Эв мьр у мэхбэред кал-бавед вида эв дэфьн кьрн, т'эмамийа Щьһудайе у Оршэлиме шина Йоши́а кьрн. ²⁵ Йереми́а^ф жи бэйт' авитэ сэр Йоши́а.

Һ'эму дэнгбежед жь жьна у мера һ'эта иро бэйт'ед хвэда давежьнэ сэр Йоши́а. Эв бэйт' Израеледа кьрнэ э'дэт у эв К'ьтеба Бэйт'а-да һьвисар ьн. ²⁶ Бона ван кьред Йоши́айэ майин у қэнцийед вийэ кьри, анэгори Қануна^ф Хөданда һьвисар, ²⁷ эв кьред ви жь серида һ'эта хьлазийе: К'ьтеба Падшед Израеле у Щьһудайеда һьвисар ьн.

Йэһоаһазе
п'адше Щьһудайе
(П'адшати II, 23:30-35)

36 ¹Щьмэ'та wэлет Йэһоаһазе көр'е Йоши́а һьлдан дэвса баве ви, эв Оршэлимеда п'адша к'ьфш кьрн. ² Йэһоаһаз бист у се сали бу гава бу п'адша у се мэһа Оршэлимеда п'адшати кьр. ³ П'адше Мьсьре Оршэлимеда эв жь сэр т'эхт авит, сэрда жи сэд тэлант* зив у тэлантэк зер' борщ дани сэр wэлет. ⁴ П'адше Мьсьре Елйақиме бьрайе ви сэр Щьһудайе у Оршэлиме п'адша к'ьфш кьр у наве ви гөһаст кьрэ Йьһојақим. Ле Ньк'о́ Йэһоаһазе бьрайе ви гьрт бьрэ Мьсьре.[†]

Йьһојақиме
п'адше Щьһудайе
(П'адшати II, 23:36–24:7)

⁵ Йьһојақим бист у пенц сали бу гава бу п'адша у Оршэлимеда

* **35:20** Ньк'о́ п'адше Мьсьре дьчу Каркьмише кө алик'арийа п'адше Ашуре бькэ, нава шэр'е һьмбэри Бабилонеда. Бьхуньн П'адшати II, 23:29.

* **36:3** «Тэлантэк» wэкэ си у шэш килограми бу.

36:4 Йереми́а 22:11-12.

йанздәһ сала п'адшати кър. Әви ль бәр ч'ә'ве Хөдан Хвәдейе хвә хъраби кър.[†] ⁶Һынге Нәбухаднәссар п'адше Бабилоне сәр вида гьрт, әв пе зьнцира сьфьр да гьредане, кө бьбә Бабилоне.[†] ⁷Нәбухаднәссар һынәк жь һашәтед Хана Хөдан бьрьнә Бабилоне у Бабилонеда әв кьрьнә сәрайа хвә. ⁸Бона ван кьред Йьһойа-чимә майин у ван һ'эрабийед вийә кьри у чь алийе вида һатә к'ьфше: К'ьтеба П'адшед Исраеле у Щьһудайеда нъвисар ын. Дәвса ви көр'е ви Йьһойак'ин бу п'адша.

**Йьһойак'ине
п'адше Щьһудайе**
(П'адшати II, 24:8-17)

⁹Йьһойак'ин һ'иждәһ сали бу, гава бу п'адша у Оршәлимеда се мәһа у дәһә р'ожа п'адшати кър. Әви ль бәр ч'ә'ве Хөдан хъраби кър. ¹⁰Сала дьн бьһаре, Нәбухаднәссар шанд Йьһойак'ин гьртьн, т'әви ван һашәтед Хана Хөдан-дайә һежа анинә Бабилоне у апе ви Сидқийа сәр Щьһудайе у Оршәлиме п'адша к'ьфш кър.[†]

**Сидқийае
п'адше Щьһудайе**
(П'адшати II, 24:18-20;
Йеремийа 52:1-3)

¹¹Сидқийа бист у йәк сали бу, гава бу п'адша у Оршәлиме-

да йанздәһ сала п'адшати кър.[†] ¹²Әви ль бәр ч'ә'ве Хөдан Хвә-дейе хвә хъраби кър у ль бәр Йеремийа[†] п'ехәмбәре кө бь заре Хөдан дьгот, хвә нәшкенанд. ¹³Ле сәрда жи әв жь Нәбухаднәссар чу, нәбу хвәйе ви сонде кө әви пе наве Хвәде әв дабу сонде, стуйед хвә қалым кър у дьле хвә кьрә кәвьр, вәки бәре хвә нәдә Хөдан Хвәдейе Исраеле.[†] ¹⁴Һ'әму сәрверед к'аһина у щьмә'те жи мина һ'әму һ'эрабийед п'утп'арьста[†] гәләк беамьни кьрын у Хана Хөданә Оршәлиме-дайә пирозкьри һ'әр'ьмандьн. ¹⁵Ле Хөдан Хвәдейе кал-бавед ван т'ьме қасьдед Хвә сәр ванда дьшандьн, чьмки дьле Ви сәр щьмә'те у Щийе майина Ви дьшәвьти. ¹⁶Ле әвана сәр ван қасьдед Хвәде дьк'әнийан, гөһ нәдьянә готьнед ван у қәрфе хвә п'ехәмбәред Ви дькьрын, һ'әта кө һерса Хөдан ль щьмә'та Ви р'абу, кө ду-дәрман ле нәбу.

**Веранбуна
Оршәлиме**
(П'адшати II, 25:1-21;
Йеремийа 39:1-10; 52:4-27)

¹⁷Хөдан п'адше к'ьлданийа[†] шандә сәр ван, әви Пирозгәһа ванда щәһьлед ван пе шур көштьн у к'и бәр к'әт щәһьл, бьк'ьр, кал у пир, нәда хатьре т'ө кәси. Хөдан һ'әму жи данә дәсте ви.[†]

36:5 Йеремийа 22:18-19; 26:1-6; 35:1-19. **36:6** Йеремийа 25:1-38; 36:1-32; 45:1-5; Данийел 1:1-2. **36:10** Дәрк'әтгьн 17:12; Йеремийа 22:24-30; 24:1-10; 29:1-2; 37:1; һәзәкийел 17:13. **36:11** Йеремийа 27:1-22; 28:1-7. **36:13** һәзәкийел 17:15.
36:17 Йеремийа 21:1-10; 34:1-5.

¹⁸ Әви һ'әму һащәтед Хана Хвә-
дедайә мэзын у бьч'ук, хьзна Хана
Хөдан у хьзна мала п'адше у ми-
ред ви, һ'әму жи бьрьнә Бабилоне.
¹⁹ Хана Хвәде шәвътандьн, су-
ред Оршәлиме һьлшандьн, агьр
бәр'данә сәрайед we, һәр тыштед
һ'әваск'ар хьраб кьрын.[†] ²⁰ һәрч'е
жь бәр шур майи жи сьргуни^ф
Бабилоне кьр, әв бунә хөламед
ви у көр'а, һ'әта р'абуна п'адше
Фарьстане^ф, ²¹ кө вәлат шәмийед
хвәйә р'ьһ'әтийе дәрбаз кә. Әв
әрд һақас вәхт вала ма, шәмийед
р'ьһ'әтийе дәрбаз кьрын, һ'әта кө
һ'әфте сал т'әмам бу, кө әв го-
тъна Хөданә бь заре Йеремийа
бе сери.[†]

**К'орьш израелия
вәдыгәр'инә азайе**

(Әзра 1:1-2)

²² Йәксалия п'адшатийа К'о-
рьш п'адше Фарьстанеда, вәки әв
готьна Хөданә бь заре Йеремийа бе
сери, Хөдан һелан да К'орьше п'ад-
ше Фарьстане, әви нава т'әмамийа
п'адшатийа хвәда бь һьвисар дәнг
да бәлакьрыне у гот: ²³ «К'орьш п'ад-
ше Фарьстане аһа дьбежә: «Хөдан
Хвәдейе әзмен һ'әму п'адшатийед
дньийае данә мьн у Әви ә'мьр ль
мьн кьр, кө әз Оршәлима Щьһу-
дайеда бона Ви Ханәке чекьм. Дә
һьһа жь нава вә к'и жь мьләте Ви
йә, бьра Хөдан Хвәдейе ви т'әви
ви бә у бьра һәвраз һәр'ә вьр».[†]

Эзра

Пешготын

К'ѳеба Эзрада дэрһэда мьлэте щ'һуйада^ф те гот'не, к'о гава фарси^ф Бабилоне^ф зэфти хвэ дькын, һынге эвана жь сьргунчуйина^ф Бабилоне вэд'гэр'ьнэ Щ'һудайе. Пэйр'а Оршэлим^ф те нук'рьне у ль в'р эвана диса дэстпедькын Хвэде д'һ'эбиньн.

Вэгэр'андьна ль вэлате хвэ нэ неса бу, мьлэте дор-бэра нэ дь-хвэст'ын вэки щ'һу^ф вэгэр'ьн у эви бажаре мэз'ни һьлши'йайи, к'о п'айт'эхте п'адшати'я бэре буйэ, диса ава кын. Ле бэле сала 515-а бэри буйина Иса бь сайа дьлдайна п'ехэмбэрти'ед^ф һагай у Зэ-кэрийа п'ехэмбэр П'арьстгэһ^ф те ава'к'рьне (к'ѳебед ван б'хуньн).

Эв к'ѳеба у к'ѳеба Нэһэмийа думайи'я к'ѳебед Дирока нэ, бэлки н'виск'аре һэр д'о к'ѳеба йэк э. К'ѳебе дькар'ьн бэлайи ль сэр се п'аред сэрэкэ кын:

1. Вэгэр'андьна щ'һуйайэ э'вльн, сала 538-а бэри буйина Иса, эмане К'орыш п'адше фарси'яда бу (жь сэре 1-е һ'эта 2-а).

2. Нук'рьн у пирозк'рьна П'арьстгэһа Х'одан^ф к'о орди'я Бабилоне сала 586-а вэран к'рьбун (жь сэре 3-йа һ'эта 6-а). Эве п'ара к'ѳебеда нэ т'эне бь з'мане ибрани^ф, ле бь арами^ф жи һати'йэ н'висаре, бь к'ижани гэлэк мьлэтед Императори'я Фарьстане хэбэр дьдан.

3. Вэгэр'андьна Эзрайе к'аһин^ф у қанунзан^ф к'о т'эви к'омэкэ щ'һуйайэ дьн вэд'гэр'ьнэ Оршэлиме (жь сэре 7-а һ'эта 10-а).

Эзра али'к'ари'я мьлэте хвэ дькэ, к'о эв вэгэр'ьнэ бэрбь ч'э'в-кани'я бавэри'я сэр Х'одан у бь агадари қануна^ф Ви бьқэдиньн. Ава готи Эзра бьнгэһе э'мьре һ'эбандьне дани, к'ижан к'о щ'һуйа һынгеда һ'эта вэ'де Пэймана^ф Ну хвэй к'рьн.

Э'ламк'рьна К'орыш

(Дирок II, 36:22-23)

1 ¹ Йэксали'я п'адшати'я К'орыш п'адше Фарьстанеда^ф, вэки эв гот'на Х'одан^ф бь заре Йеремийа^ф бе сери, Х'одан һелан да К'орыше п'адше Фарьстане, эви

нава т'эмами'я п'адшати'я хвэда бь н'висар дэнг да бэлак'рьне у гот':[†] ² «К'орыш п'адше Фарьстане аһа дьбежэ: «Х'одан Хвэдейе^ф э'з-мен һ'эму п'адшати'ед дьнйайе данэ мьн у Эви э'мьр ль мьн к'р, к'о эз Оршэлима^ф Щ'һудайеда^ф

^{1:1} Йеремийа 25:11; 29:10.

бона Ви Ханэке^ф чекъм.^{† 3} Дэ ньһа нава вәда к'и жь мьлэте Ви йә, бьра Хвәдейе ви т'эви ви бә у бьра әв р'абә һәвраз һәр'ә Оршәлима Шьһудайе, әве Хана Хөдан Хвәдейе Израеле^ф диса чекә, Хана ви Хвәдейе кө Оршәлимеда дьминә. ⁴ Ле һ'әмуйед кө һәр щийи хәрибийеда майи, бьра бьнәлийед щиде пе зер', зив, һәбуке у һ'эйвен алик'арийе бьдьнә ван, хенци ван п'ешк'ешед бь р'эзәдъли, кө бона Хана Хвәдейә Оршәлимеда тенә дайине».

**Т'ъвдира сьргунчйед
кө we вәгәр'ийана
Оршәлиме**

⁵һнге сәрверед малбәтед щьһуйа^ф у бьнйаминийа, к'аһин^ф у левий^ф т'эви ван мәрвьед кө Хвәде һелан да ван, р'абун кө һәр'ьн Хана Хөданә Оршәлимеда чекьн. ⁶У һ'әму дәр-цинаред ван пе дәрданед зивин, зер'ин, һәбуке, һ'эйвен у тьштед бь қимәт али ван кьрын, хенци ван һ'әму п'ешк'ешед бь р'эзәдъли дайи. ⁷К'орьш п'адша әв дәрданед Хана Хөдан к'ижан кө Нәбухаднәссар жь Оршәлиме бьрьбун кьрьбунә ощаха хвәдейед хвә, дәрхьстьн. ⁸У К'орьше п'адше Фарьстане әв бь дәсте Мит'рида-т'е щабдаре хьзне данә дәрхьстьне, әви жи бь жьмар данә дәсте Шешбасаре мире Шьһудайе. ⁹Әв бу һ'әсабе ван: Си т'әштед зер'ин, һ'әзар т'әштед зивин, бист у нәһә һащәт, ¹⁰си т'әсед зер'ин, чарсьд

у дәһә ләганед зивинә дәрәща дөда у һ'әзар дәрданед майин. ¹¹Һ'әму дәрданед зер'ин у зивин, әв сәр һәв пенщ һ'әзар у чарсьд бун. Шешбасар әв һ'әму т'эви хвә бьрьн, гава йед сьргунбуийи^ф жь Бабилоне^ф вәгәр'ийанә Оршәлиме.

**Р'әқма наве йед кө
жь сьргунийе
вәгәр'ийанә Израеле
(Нәһәмийа 7:6-73)**

2 ¹Әв ьн әв бьнәлийед қәза кө Нәбухаднәссаре п'адше Бабилоне әв һесир бьрьбунә Бабилоне, к'ижан кө жь сьргунийе вәгәр'ийабунә Оршәлиме у Шьһудайе, һәр йәк ль бажаре хвә, ²т'эви Зәрубәбәл, Йешуа, Нәһәмийа, Сьрайа, Р'ьһелайа, Мордәхай, Билшан, Миспар, Бигвай, Р'ьһум у Баһанах. Әв бу һ'әсабе мәрвьед щьмә'та Израеле. ³Жь зөр'әта Парош 2 172 бун. ⁴Жь зөр'әта Шьпатйа 372 бун. ⁵Жь зөр'әта Арах 775 бун. ⁶Жь зөр'әта Паһат'-Моваб, жь мала Йешуа у Йоаб 2 812 бун. ⁷Жь зөр'әта Елам 1 254 бун. ⁸Жь зөр'әта Зату 945 бун. ⁹Жь зөр'әта Зак'ай 760 бун. ¹⁰Жь зөр'әта Бани 642 бун. ¹¹Жь зөр'әта Бевай 623 бун. ¹²Жь зөр'әта Азгад 1 222 бун. ¹³Жь зөр'әта Адоникам 666 бун. ¹⁴Жь зөр'әта Бигвай 2 056 бун. ¹⁵Жь зөр'әта Ә'дин 454 бун. ¹⁶Жь зөр'әта Атер, жь мала һьзқи-йа 98 бун. ¹⁷Жь зөр'әта Безай 323 бун. ¹⁸Жь зөр'әта Йора 112 бун. ¹⁹Жь зөр'әта һ'ашум 223 бун. ²⁰Жь зөр'әта Гибар 95 бун.

1:2 Ишайа 44:28.

²¹ Жь бет'лэх'мийа 123 бун. ²² Бь-нэлийед Ньгопайе 56 бун. ²³ Бь-нэлийед Э'наг'от'е 128 бун. ²⁴ Жь э'змавэг'ийа 42 бун. ²⁵ Жь қирйат-йьхаримийа, к'ьфирайа у берет'ийа 743 бун. ²⁶ Жь р'амайийа у гэвайа 621 бун. ²⁷ Бьнэлийед Мик'масе 122 бун. ²⁸ Бьнэлийед Бет'-Еле у Э'йе 223 бун. ²⁹ Жь нэбойа 52 бун. ³⁰ Жь магбишийа 156 бун. ³¹ Жь Еламэ-ки дьн 1 254 бун. ³² Жь һ'аримйа 320 бун. ³³ Жь лөдийа, һ'адидийа у онойа 725 бун. ³⁴ Жь эриһайа 345 бун. ³⁵ Жь сынайа 3 630 бун.

³⁶ Жь к'аһина: Жь зөр'эта Йэда-йа жь мала Йешуа 973 бун. ³⁷ Жь зөр'эта Имэр 1 052 бун. ³⁸ Жь зөр'эта П'ашһур 1 247 бун. ³⁹ Жь зөр'эта һ'арим 1 017 бун.

⁴⁰ Жь левийа: Жь зөр'эта Йе-шуа, Қадмйел, Бинуй у һодайа 74 бун.

⁴¹ Жь дэнгбежа: Жь зөр'эта Асаф 128 бун.

⁴² Жь зөр'етед дэргəһвана: Жь зөр'эта Шалум, Атер, Талмон, Эхуб, һ'атита, Шобай гьшк сэр һэв 139 бун.

⁴³ Хьзмэтк'аред П'арьстгəһе^ф: Зөр'эта Сиха, һ'асуфа, Табаһот, ⁴⁴ Қерос, Сиһаха, Фадон, ⁴⁵ Льбана, һ'агава, Эхуб, ⁴⁶ һагаб, Шалмай, һ'анан, ⁴⁷ Гидел, Гахар, Р'ййайа, ⁴⁸ Р'ьсин, Ньқода, Газам, ⁴⁹ Уза, П'асейаһ, Бесай, ⁵⁰ Асна, Мьһуни, Ньпусим, ⁵¹ Бакбук, Хақупа, һар-һур, ⁵² Баслут', Мьһида, һ'арша, ⁵³ Баркос, Сисьра, Т'эмаһ, ⁵⁴ Ньси-йаһ у һ'атифа бун.

⁵⁵ Зөр'етед хөламед Сьлеман^ф: Зөр'эта Сотай, Софəрет', Пьруда, ⁵⁶ Йала, Даркон, Гидел, ⁵⁷ Шьпат-йа, һ'атил, Пок'эрəт'-һасьбайим у Ами бун.

⁵⁸ һ'эму хьзмэтк'аред П'арьст-гəһе у зөр'етед хөламед Сьлеман гьшк сэрһэв 392 бун.

⁵⁹ Ава эв бун йед кө жь Т'ел-Мəлаһе, Т'ел-һаршайе, К'ьрубe, Адане у Имəре вəгəр'ийабун, вана нькарьбу р'ьк'ньйат у э'сьле хвə избаткьрана кө əв исраели бун: ⁶⁰ Жь зөр'эта Дьлайа, Тобийа у Ньқода 652 бун.

⁶¹ Оса жи жь зөр'эта к'аһина: Зөр'эта һ'обайа, һаккос у Барзи-лай. (Барзилай əв бу, кө йəки қизкə Барзилайе гил'еди^ф стан-дьбу у зөр'эт сэр наве ви һатьбу навкьрьне.) ⁶² Эвана р'əқəма нь-висара р'ьк'ньйата хвə гəр'ийан, ле нəдитьн у əв жь к'аһинтийе дəрхьстьн чава нəһ'элал. ⁶³ һьнге вəли ванр'а гот кө əв жь тыште һэрə пироз^ф нəхвьн, һ'эта кө к'а-һин пе Урим^ф у Тумиме нəсəкьнə.[†] ⁶⁴ Т'эмамийа щьмэ'те пева 42 360 мэрвь бун, ⁶⁵ пештьри хөлам у щар-ийед ван, əв сэрһэв 7 337 мəри бун у нава ванда 200 дэнгбеж жь жьна у мера һəбун. ⁶⁶ 736 һəсп у 245 қант'ьр'ед ван бун, ⁶⁷ 435 дəвə у 6 720 к'əред ван бун. ⁶⁸ һьнəк сэршеред малбəта гава гьһишьт-нə Оршəлимe Хана Хөдан, вана бь р'эзəдьли п'ешк'еш дан бона Хана Хвəде, кө əве диса щийе веда бьдьнə сəкьнандьне. ⁶⁹ Вана

вэкэ қәwата хwэ, бона wi шьхө-ли 61 000 дарикед* зер'ин, 5 000 минед** зивин у 100 дэст к'ынщед к'ахинтийе кьрнэ хьзне. ⁷⁰К'ахин, леви, һнэкэ жь щьмэ'те, дэнгбеж, дэргэһван у хьзмэтк'аред П'арьстгәһе, бажаред хwэда ши-вар бун у т'эмамийа щьмэ'та Израелэ майин жи бажаред хwэда.[†]

Нукьрына горигәһе^ф

З ¹ Гава мәһа һ'эфта һат у и-сраели бажаред хwэда бун, щьмэ'т мина мәрвьәки т'опи Оршәлиме бу. ² һынге Йешуае кәр'е Йосадақ т'әви бьрайед хwәйә к'ахин у Зәрубабәле кәр'е Шалтийел бьрайед ивива р'абугоригәһа^ф Хwәдәйе Израеле чекьр, wәки сәр we дийарийед^ф т'әвайишәwатед бьдә, чава кә Qануна^ф Мусайе^ф мәрвье Хwәдеда һывисар ә.[†] ³ Горигәһ щийе weда данә сәкьнандьне, бәле әw жь мәрвьед нав хwәдайә хәриб дьтърсийан, ле диса сәр we Хөданр'а дийарийед т'әвайишәwатед сәре сьбе у еваре дьдан.[†] ⁴ Паше Щәжьна^ф һ'олькчекьрыне дәрбаз кьрн, чава һывисар бу у ль гора әрф-ә'дәт дийарийед т'әвайишәwатед һәр р'ожә wәкә һ'әсабе бона һәр р'ожә к'әфшкьри дан.[†] ⁵ Пәйр'а дийарийа т'әвайишәwата һәр т'әм, дийарийед сәре мәһа у бона һ'әму щәжьнед Хөданә пироз, өса жи дийарийед кә

һәр кәси бь р'әзәдъли п'ешк'еши Хөдан дькьрн, дан.[†] ⁶ Йәке мәһа һ'эфта дәстпекьрн дийарийед т'әвайишәwате Хөданр'а дан, ле һ'име П'арьстгәһа Хөдан һе нәһа-тьбу данине.

Р'ьк'ьне П'арьстгәһе те данине

⁷ һынге п'әрә данә кәвьрбьр'ийа у нәшара, ле хварьн, вәхварьн у р'ун данә сайданийа у сурийа, wәки әw дарә әрзе жь Лөбнәне^ф бә'рер'а биньнә Йафайе, бь дәстура К'орьше п'адше Фарьстане. ⁸ Мәһа дөдайә сала wанә дөдада, кә әw һатьбунә Оршәлиме Хана Хwәде, Зәрубабәле кәр'е Шалтийел, Йешуае кәр'е Йосадақ у бьрайед wанә майин, к'ахин, леви у һ'әмуийед кә жь һесиртийе вәгәр'ийабунә Оршәлиме, дәст бь чекьрына Хане кьрн. Wана левийед жь бистсалие жортър, бона шьхөле Хана Хөдан сәрвер к'әфш кьрн. ⁹ Йешуа кәр' у бьратийа хwәва, Qадмийел кәр'ед хwәва, Бинуйе, һодаһйа, кәр'ед һ'әнадад кәр'ед хwә у бьратийа хwә левийава, мина мәрвьәки сәр хәбатк'аред Хана Хwәдер'а сәкьнин. ¹⁰ Гава һоста һ'име П'арьстгәһа Хөдан авитьн, һынге к'ахин к'ынщед к'ахинтийе ль wан, бор'ийава щийе хwә гьртьн, өса жи левийед жь зөр'әта Асаф, болмед

* **2:69** «61 000 дарик» wәкә 520 килогьрами бу. «Дарик» п'әрә бу, wәкә 8,5 гьрами бу

** **2:69** «5 000 минә» wәкә 3 000 килогьрами бу. «Минәк» wәкә 600 гьрами бу.

2:70 Дирок I, 9:2; Нәһәмийа 11:3. **3:2** Дәрк'әтьн 27:1. **3:3** Жьмар 28:1-8.

3:4 Жьмар 29:12-38. **3:5** Жьмар 28:11-29:39.

хэвхъстыне дэстада, мина ви э'дэ-те Давьд^ф п'адше Израеле, вэки пэсьне Хөдан бьдн.[†] ¹¹ Вана пэсьн у шыкърдари дьданэ Хөдан, ль хэв вэдьгэр'андьн дьготьнэ хэв, шыкърйие бьднэ Хөдан:[†] «Чьмки Эв қэнщ э, чьмки һ'өба Ви һьндава Израеледа һ'эта-һ'этайе йэ» у г'э-мамийа цьмэ'те бь дэнге бьльнд дькьрэ қар'ин, шыкьри дьданэ Хөдан бона һ'имданина Хана Хөдан. ¹² һьнге гэлэк жь к'аһина, лешийа у сэрверед малбэта, э'мьре мэзьнэ кö Хана Хөданэ бэре дитьбун, бь дэнге бьльнд гьрийан, вэки бэр ч'э'ве ван һ'име ве Хане һатэ авитьне, ле гэлэк жь шабуна бь дэнге бьльнд кьрнэ зарин. ¹³ У цьмэ'те дэнге шабуне у дэнге гьрийе мьхөлқэте нькарьбу жь хэв дэрхьста, цьмэ'те öса дькьрэ қар'ин, кö дэнг жь дурва дьһатэ бьһистьне.

**Нэйар нэ қайл ын
кö П'арьстгәһ че дьбэ**

4 ¹ Нэйаред Цьһудайе у Бьн-йамине бьһистьн, кö йед жь сьргунийе вэгэр'ийайи П'арьстгәһа Хөдан Хвэдейе Израеле чедькьн. ² һьнге эв һатьнэ цэм Зэрубабэл у сэрверед малбэта готьн: «Эме жи г'эви ве хэбата авақьрне бьн, чьмки эм жи мина вэ, жь ве һьнгеда һена Есар-һ'адон п'адше Ашуред^ф, кö эви эм варгöһасти вьра кьрнэ,[†] пэй

ви Хвэдейе вэ дьчьн у қөрбана^ф Вир'а дьдьн». ³ Ле Зэрубабэл, Йешуа у сэрверед малбэтед Израелэ майи готьнэ ван: «һун г'эви шыхөле чекьрнэ Хана Хвэдейе мэ нэбьн, эме хвэха Хана Хөдан Хвэдейе Израеле чекьн, чава кö К'орьше п'адше Фарьстане э'мьр ль мэ кьрийэ».

⁴ Пэй ве йэкер'а мэрьвед дьнэ ль ви вэлати дэст у п'ийед цьмэ'та Цьһудайе сьст дькьрн у эв дьлсар дькьрн кö эв нькарьбьн чекьн. ⁵ У вана бона кö пешийа т'эвдира цьһуйа бьгьрта, һена К'орьше п'адше Фарьстанеда, һэта п'адшатийа Дарйуше п'адше Фарьстане, ширэтк'ар һьмбэри ван р'öшэт дькьрн.

**Мьқабылбуна
авақьрнэ Оршэлиме**

⁶ Ле дэстпебуна п'адшатийа Аһ'ашверош п'адшада, һьмбэри бьнэлийед Цьһудайе у Оршэлиме нэ'мэкэ шыкйаткьрне ньвисин.[†] ⁷ һена Арташасда Бишлам, Мит'ридат', Табийел у һэвалед ванэ майин, Арташас п'адше Фарьстанер'а ньвисин. Эв нэ'мэ бь зьмане арами^ф бу у эв һатэ вэлгэр'андьне*. ⁸ Р'ьһуме вэли у Шимшайе к'атьб һьмбэри Оршэлиме Арташас п'адшер'а аһа ньвисин: ⁹ (һьнге Р'ьһуме вэли, Шимшайе к'атьб у һэвалед ванэ майин: һ'акьм, вэ-к'ил, запьд, фарьси^ф, бьнэлийед

* **4:7** Жь 4:8-а һ'эта 6:18-а бь зьмане арами һатийэ ньвисаре.

3:10 Дирок I, 25:1. **3:11** Дирок I, 16:34; Дирок II, 5:11-13; 7:3; Зэбур 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Йеремийа 33:11. **4:2** П'адшати II, 17:24-29. **4:6** Эстэр 1:1.

Ерехе, Бабилоне^ф, Сусайе ава готи елами, ¹⁰ өса жи щьм'этед майинэ к'ижан кө Оснапаре мэзъни хwэйқэдър эw варг'оһастьбун, бажаред Самэрайейеда^ф у щийед майинэ Р'оава Фьратеда* щи-вар кърьбун нъвисин.) ¹¹ Нэ'ма бэргьр-тийэ кө wir'а шандьбун аһа бу: «Жь х'оламед тэ, жь ван мэръвед қэза Р'оава Фьрате Арташас п'адшер'а:

¹² Бьра п'адша һаш жь ве йэке һэбэ, wэки эw щьһуйед кө жь щэм тэ сэр мэда вэгэр'ийанэ Оршэлиме, эwана wi бажари бона сэрһьлдане у хьрабийе чедькьн, wана иди һ'им шьдандьнэ у сура дьдьнэ сэкьнандьне. ¹³ Дэ бьра п'адша ве йэке бьзаньбэ, кө гава эв бажар диса бе авакърьне у сур бенэ сэкьнандьне, һынге эве бащ, хэрщ у бэрделе нэдън у кемасийе бьк'эвэ хьзна п'адше. ¹⁴ Чьмки эм пе нане мала п'адше дьжин, эм нахwазьн кө п'адша зийане к'эвэ, лэма мэ нъвиси кө эм ве йэке п'адшева э'йан кьн. ¹⁵ Һэла бьра к'этеба биранина кал-бавед тэда бьгэр'ьн у we к'этеба биранинеда те бьбини у бьзаньби, wэки эw бажар т'эме бона п'адша у қэза бажарэки сэрһьлдане у хьрабийе буйэ у һе бэреда жи навда хайинти буйэ. Лэма эw һатийэ weранкърьне. ¹⁶ Эм п'адше дьдьнэ һ'эсандьне, һэгэр эв бажара бе чекърьне у суред wi бенэ сэкьнандьне, һынге

п'ара тэе жь қэза Р'оава Фьратеда т'өнэбэ.

¹⁷ П'адша аһа ле вэдьгэр'инэ: «Сьлав ль Р'ьһуме wэли, Шимшайе к'атьб, һэвалед wэйэ майинэ ль Самэрайе у йед ль щийед майинэ қэза Р'оава Фьрате. ¹⁸ Нэ'ма кө wэ мэр'а шандьбу, эw ль бэр мьн бь һур-гьли һатэ хwэндьне. ¹⁹ Һынге мьн э'мьр кьр, гэр'ийан у дитьн кө эw бажар һе бэреда т'эме ль бэр п'адша р'абуйэ шер' у навда сэрһьлдан у хайинти буйэ. ²⁰ Өса жи Оршэлимеда п'адшед сэрхwэ һэбунэ, кө сэр т'эмамыйа қэза Р'оава Фьрате һ'өкөм кърьнэ у бащ, хэрщ у бэрдел данэ ван. ²¹ Дэ һьһа э'мьр кьн, кө эw мэръвана чекърьна бажер бьдьнэ сэкьнандьне, һ'эта кө жь мьн э'мьрэки дьн дэрнэйе. ²² Ве йэкеда һаш жь хwэ жи һэбьн, кемасийе те бэр'нэдън, кө хьраби зедэ нэбэ у п'адша зийане нэк'эвьн».

²³ Гава эв нэ'ма бэргьр-тийэ Арташас п'адша, ль бэр Р'ьһум, Шимшайе к'атьб у һэвалед wanp'a һатэ хwэндьне, эw лэз чунэ Оршэлиме щэм щьһуйа у бь дэсте зоре п'ейи сэр ван кърьн, хэбат данэ сэкьнандьне.

Хэбат диса дэстпедьбэ

²⁴ Хэбата Хана Хwэдейэ Оршэлимеда сэкьни у өса ма һ'эта д'өсалия п'адшатийа Дарйуш п'адше Фарьстане.†

* 4:10 «Р'оава Фьрате» қэзакэ wэлате Бабилоне бу, кө жь ч'эме Фьрате дэстпедькър һ'эта Бэ'ра Навбэре. We һынге Самэрайа у Щьһуда дьк'этьнэ ви э'рди.

4:24 һагай 1:1; Зэкэрийа 1:1.

5 ¹ Ынге һагайа п'ехэмбэр^ф у Зэкэрийае п'ехэмбэри нэвийе Идо пе наве Хвәдейе Исраелейи кө ль сэр ван бу, сэр щьһуйед Щьһудайе^ф у Оршәлимеда п'ехэмбэрти кьрын.[†] ² У Зәрубәбәле көр'е Шалтийел у Йешуае көр'е Йосадақ р'абун дәстпекьрын Хана Хвәдейә Оршәлимеда чекьн. П'ехэмбәред Хвәде т'эви ван бун у дьл дьданә ль бәр ван.[†] ³ Ви чахи Т'атгнайе вәлийе қәза Р'оава Фьрате у Шьт'ар-Бозьн һәвалед хвәва һатгнә щәм ван у аһа готгнә ван: «К'е изьн дайә wә, кө һун ве Хане чекьн у диwаред we бьднә сәкьнандьне?» ⁴ Өса жи пьрсин: «Наве ван мәрвьед кө ви тамичедькьн чь нә?» ⁵ Ле ч'ә'ве Хвәдейе ван сэр р'успийед^ф щьһуйа бу у нәйара нькарьбу щьхөле щьһуйа бьдана сәкьнандьне, һ'эта әв пьрс-пьрсйар гиһандьнә Дарйуш у щаб бь нә'ме ванр'а һат.

⁶ Әв нә'ма бәргьрти Т'атгнайе вәлийе қәза Р'оава Фьрате, Шьт'ар-Бозьн, һәвалед ви, ава готи wәк'илед қәза Р'оава Фьрате Дарйуш п'адшер'а шандьн. ⁷ Әв щабә кө ван шир'а шанд, теда аһа ньвисар бу: «Хер-хвәши ль Дарйуш п'адше бә! ⁸ Бьра п'адша бьзаньбә кө әм чунә қәза Щьһудайе, Хана Хвәдейе мәзьн, әв ньһа пе кәвьред мәзьн те чекьрьне у диwарада дар тенә данине. Әв щьхөла жи пе дәсте ван щи бь щи ава дьбә. ⁹ Мә жь р'успийед ван пьрси у готә

ван: «К'е изьн дайә wә, кө һун ве Хане чедькьн у диwаред we дьднә сәкьнандьне?» ¹⁰ Өса жи мә навед ван мәрьва пьрси, кө тәр'а навед гьрәгьред ван бьньвисьн кө бьзаньби. ¹¹ Wана щабә мә аһа да: «Әм хөламед Хвәдейе әрд у ә'змен ьн, әм we Хана кө һе бәреда һатьбу чекьрьне диса дьднә сәкьнандьне, йа кө п'адшаки Исраелейи мәзьн чекьрбу сэр һәвда анибу. ¹² Ле пәйр'а кал-бавед мә кө һерса Хвәдейе ә'змен р'акьрын, һынге Әви әв данә дәсте п'адше Бабилоне, Нәбухаднәссаре к'ьлдани^ф, әви жи әв Хан һьлшанд у щьм'әт сьргун бьрә Бабилоне.[†] ¹³ Ле йәксалийа п'адшатийа К'орьш п'адше Бабилонеда, К'орьш п'адша фәрман да, кө әв Хана Хвәде диса бе чекьрьне.[†] ¹⁴ Сәрда жи К'орьш п'адша әв дәрданед зер' у зивә Хана Хвәдеда, к'ижан кө Нәбухаднәссар жь П'арьстгәһа Оршәлиме бьрьбун кьрьбун п'арьстгәһа Бабилоне, әви әв дәрхьстьн данә йәки наве ви Шешбасар, кө хвәха әв вәли к'ьфш кьрьбу ¹⁵ у готә ви, кө ван дәрдана һьлдә бьбә бькә П'арьстгәһа Оршәлиме, бьра Хана Хвәде щида бе чекьрьне. ¹⁶ Ынге әв Шешбасара һат һ'име Хана Хвәдейә Оршәлимеда дани у we һынгеда һ'эта ньһа те чекьрьне, ле һе сэр һәвда нәһатийә. ¹⁷ Аwa һәгәр ль п'адше хвәш бе, бьра ньһа ль wьр нава көлина к'ьтебед п'адшейә Бабилонеда бьгәр'ьн, к'а

5:1 һагай 1:1; Зәкэрийа 1:1. 5:2 һагай 1:12; Зәкэрийа 4:6-9. 5:12 П'адшати II, 25:8-12; Дирок II, 36:17-20; Йеремийа 52:12-15. 5:13 Эзра 1:2-11.

р'аст К'орыш п'адша фэрман дайэ кё Хана Хвәдейэ Оршәлимеда бе чекьрьне. Пәйр'а бьра п'адша фь-кьра хвә мәва э'йан кә».

Дитьна фәрмана К'орыш п'адша

6 ¹Һьнге Дарйуш п'адша э'мьр кьр, кё нава we кёлина к'ьтебада бггэр'ьн, йа кё хьзна Бабилонедә дьһатә хвәйкьрьне. ²У ль қэза Мәдйайе^ф, қэсыра Аһ'мәт'а-йеда ньвисарәкә гөломаг дитьн, к'ижанеда аһа ньвисар бу: «Бона биранине: ³Йәксалийа п'адшати-йа К'орыш п'адшада, К'орыш п'адша бона Хана Хвәдейә Оршәлимеда фәрман да, кё әв Хан ви щийида к'идәре кё қөрбан тенә дайине бе чекьрьне. У бьра һ'име we шьдийайи бә, бьльнда-йа we шест зәнд бә, бәрайа we жи шест зәнд. ⁴Бьра навбәра һәр се щергед кәвьред мәзын, щергәк к'еран бә у хәрщәльхед we бьра жь һәбука п'адше бе дайине. ⁵Әв дәрданед Хана Хвәдейә зер' у зив жи, к'ижан кё Нәбухаднәссар жь П'арьстгәһа Оршәлиме дәрхьстьнә ани-нә Бабилоне, бьра әв пашда бенә вәгэр'андьне у диса һәр'ьнә П'арьстгәһа Оршәлиме, һәр йәк Хана Хвәдеда щийе хвәда бенә данине».

Фәрмана Дарйуш

⁶«Дә ньһа, Т'атьнайе вәлийе қэза Р'оава Фьрате, Шьт'ар-Бозьн у вәк'илед һәвалед хвәйә қэза Р'оава Фьратега жь вьр дур к'әвьн! ⁷Хәбата ве Хана Хвәде

нәдьянә сәкьнандьне, бьра вәли у р'успийед щьһуйа ве Хана Хвәде щийе веда чекьн. ⁸Оса жи эз бона чекьрьна Хана Хвәде э'мьр дькьм, чь кё гәрәке һун бона р'успийед щьһуйа бькьн. һун жь we һәбука п'адшейә кё жь қэза Р'оава Фьрате хәрщә те т'опкьрьне, һьлдьн бьдьянә ван мәрьва, вәки хәбат нәсәкьнә. ⁹У чь кё бона т'әвайи-шәватед Хвәдейе э'змен лазьм бә: Щанәга, бәран, бәрх, йан жи һәгәр к'аһинед Оршәлиме гәньм, хве, шәрав у р'ун бьхвазьн, бьра һәр р'ож бекемаси ванр'а бе дайине, ¹⁰вәки әв дийарийед бинхвәш бьдьянә Хвәдейе э'змен у бона э'мьре п'адше у көр'а дөа бькьн. ¹¹Әз фәрман дькьм, һәгәр йәк ви э'мьри бьгөһезә, бьра жь мала ви к'еранәк бе дәрхьстьне у э'рдеда бе нькандьне, хвәха жи ль сәр бе лехьстьне, жь дәст ве йәке мала ви бьбә к'әләфе^ф хьрабә. ¹²У бьра Хвәдейе кё наве Хвә данийә сәр ви щийи, һәр п'адшайи у һәр мьләти кавьл кә, к'ижан кё дәсте хвә дьреж кә у ве қьраре бьгөһезә, йан Хана Хвәдейә Оршәлимеда хьраб кә. Мьн Дарйуш әв фәрман да, бьра э'сә бе қәдандьне».

Хьлазкьрьн у пирозкьрьна П'арьстгәһе

¹³Һьнге Т'атьнайе вәлийе қэза Р'оава Фьрате у Шьт'ар-Бозьн һәвалед хвәва, чава Дарйуш п'адша э'мьр кьрьбу, өса жи щи-щи қәдандьн. ¹⁴Р'успийед щьһуйа пе дьлдайна п'ехәмбәртийа һагайа п'ехәмбәр у Зәкәрийае көр'е Идо

шхөле хwэда пешда дьчун у р'нд чедькьрын. Wана анэгорн э'мьре Хwэдейе Исраеле чекьрын хьлаз кьрын, өса жи wэкэ э'мьре К'орьш, Дарйуш у Арташас п'адшед Фарьстане.[†] ¹⁵ Эва Хана сьсе мэһа Адаре*, шэшсалийа** п'адшатийа Дарйуш п'адшада сэр һэвда анин.

¹⁶ Исраелийа awа готи к'аһина, левийа у йед майинэ жь сьргунийе wэгэр'ийайи, пирозкьрына Хана Хwэде бь шабуне дэрбаз кьрын. ¹⁷ Бона пирозкьрына эве Хана Хwэде сэд щанэга, дөсьд бэран, чарсьд бэрх дан у донздэһи нерн жи wэкэ һ'эсабед қэбилед^ф исраелийа, бона дийарийа пақьжбуне г'эмаммийа Исраеле қөрбан дан. ¹⁸ Өса жи бона хьзмэткьрына Хwэдейе Оршэлимедэ, нава г'ахьмед wанда к'аһин к'ьфш кьрын у леви жи нава п'арэwэбунед wанда, ча- wa кө к'ьтеба Мусада ньвисар э*.

Щэжьна Дэрбазбуне

¹⁹ Эwед жь сьргунийе wэгэр'ийайи, чардэһе мэһа э'wльн Щэжьна^ф Дэрбазбуне дэрбаз кьрын.[†] ²⁰ К'аһин у левийа хwэ пақьж^ф кьрын, гава эw һ'эму пақьж бун, бона хwэ у һ'эмуйед жь сьргу-

нийе wэгэр'ийайи у бьрайед хwэ к'аһина бэрха щэжьне сэржекьрын. ²¹ Исраелийед жь сьргунийе wэгэр'ийайи эw бэрх хwарьн, өса жи эwед т'эви wан буйи, йед кө жь һ'эраммийед wан мьлэтед wи wэлати қэтийабун у хwэ ль Хөдан Хwэдейе Исраеле гьртьбун. ²² Wана һ'эфт р'ожа бь шайе Щэжьна^ф Нане Шкэва дэрбаз кьрын, чьмки Хөдан эw ша кьрьбун, дьле п'адше Ашуре* сэр wан гэрм кьрьбу, wэки бона чекьрына Хана Хwэде, Хwэдейе Исраеле алик'арийа wан бькэ.

Эзра дьчэ Оршэлиме

7 ¹ Пэй wан йэкар'а, һена п'адшатийа Арташас п'адше Фарьстанедэ, Эзрайе көр'е Сьрайайе Э'зарйайе һилқийайе ² Шалуме Садоқе Аһ'итубе ³ Амарийайе Э'зарйайе Мьрайот'е ⁴ Зьраһийайе Узийе Буқийе ⁵ Абишуайе Пинһасе Елазаре көр'е һаруне^ф сэрэкк'аһин^ф, ⁶ эw Эзрайа жь Бабилоне һэwраз һат. Эва қанунзанэки^ф we Қанунедэ р'нд гьһишти бу, йа кө Хөдан Хwэдейе Исраеле дабу Муса. Эwи чь кө хwэст, п'адше эw тьшт данэ wи, чьмки дэсте Хөдан Хwэдейе wи сэр wи бу.

* **6:15** Анэгорн салнэ'ма ибрани «мэһа Адаре» мэһа хьлазийа сале йэ, ле анэгорн салнэ'ма иройин эw жь ниве мэһа дөда һ'эта ниве мэһа сьсийа йэ.

** **6:15** Эw wэхте һ'эфтесалийа wеранкьрына П'арьстгэһа Сьлеман бу. Бьхуньн Йеремийа 25:11-12; 29:10.

* **6:18** К'ьтеба Эзра жь 4:8 һ'эта 6:18 бь зьмане арами һатийэ ньвисаре.

* **6:22** һена Эзрада п'адшатийа Ашуре иди г'өнэбу, ле ашури к'этьбунэ бьн дэсте Императорийа Дарйуше фарьси. Тек'сгедэ кө дьбежэ «п'адше Ашуре», эw дьдэ к'ьфше, кө һе бэреда Хwэде пе дэсте Ашуре Исраел щэза кьрьбу, ле wи wэхтида жь wи wэлати алик'ари Исраелер'а дьһат.

6:14 һагай 1:1; Зэкэрийа 1:1. **6:19** Дэрк'этын 12:1-20.

7 (h'эфтсалийа п'адшати́йа Арташасда һнэк исраели, о́са жи һнэкэ́ жь к'аһина, левийа, дэнгбежа, дэргэһвана у хьзмэтк'аред П'арьстгэһе т'эви ви вэгэр'ийанэ Оршэлиме ⁸ у эв мэһа пенща, h'эфтсалийа п'адшати́йа п'адшеда гьһиштэ Оршэлиме.) ⁹ Эв йэке мэһа э'wльн жь Бабилоне р'ек'эт у йэке мэһа пенща гьһиштэ Оршэлиме, чьмки дэсте Хвэдейе вийи қэнщ сэр ви бу. ¹⁰ Эзра дьле хвэ дабу we йэке, кó эв Қануна Хóдан һин бэ, бьқэдинэ у ван қайдэ-қанун у қьрара Исраеледа һин кэ.

Нэ'ма Арташас п'адша

¹¹ Эв бу эв нэ'ма бэргьрти, йа кó Арташас п'адша да Эзрайе к'аһини қанунзан, йе кó һинкьре готьнед Хóданэ т'эмикьри у қайдэ-қанунед Исраелер'а дайи бу:*

¹² «Сьлав жь Арташас п'адшайе п'адша, ль Эзрайе к'аһини қанунзане Қануна Хвэдейи э'змен. ¹³ Эз э'мьр дькьм, кó һэр кэсе жь мьлэте исраелийайэ п'адшати́йа мьнда, жь к'аһина, левийа у h'эмуьед кó бьхвазьн һэр'ьнэ Оршэлиме, бьра т'эви тэ бен. ¹⁴ Аwa тó жь алийе п'адше у һэр h'эфт ширэтк'аред вида тейи шандьне, wэки тó анэ-гори we Қануна Хвэдейе хвэ, йа кó дэсте тэда йэ, сэр Щьһудайе у Оршэлимеда бьньһер'и ¹⁵ у ви зер' у зиви жи хвэр'а бьби, к'и-жан кó п'адше у ширэтк'аред ви

бь дьл у щан п'ешк'еши Хвэдейе Исраелейи Оршэлимеда кьрьнэ. ¹⁶ О́са жи h'эму зер' у зиве кó те т'эмамииа қэза Бабилонеда т'опки, т'эви ван п'ешк'ешед щьм'эте у к'аһинайэ кó бь дьл у щан бона we Хана Оршэлимедайэ Хвэдейе хвэ дайи. ¹⁷ У тó бькэ кó пе ван п'эра щанэга, бэрана у бэрха бьк'ь-р'э, о́са жи дийарийед ванэ нани у сэрдакьрьне, вана Оршэлимеда сэр горигэһа Хана Хвэдейе хвэ бьдэ. ¹⁸ Ле пе зер' у зивед майи, дьле тэ у бьрайед тэ чь жи кó бьхвазэ, wэкэ хвэстьна Хвэдейе хвэ бькьн. ¹⁹ У ван дэрдана жи, к'и-жан кó бона хьзмэтк'ари-йа Хана Хвэдейе тэ, тэр'а һатьнэ дайине, дайнэ ль бэр Хвэдейе Оршэлиме. ²⁰ Һэгэр бьбини кó бона Хана Хвэдейе тэ тыштэк жи кемаси бьк'эве, һьнге тó дькари жь хьзна п'адше һьлди бьди. ²¹ Эз Арташас п'адша э'мьри ль h'эму эвед ль бэр хьзнайэ ль қэза Р'оава Фьрате дькьм: Wэки Эзрайе к'аһини қанунзане Қануна Хвэдейи э'змен, чь жи жь wэ бьхвазэ, т'ó щар на-на нэкьн, ²² h'эта сэд тэ-лант* зив, сэд к'ор'*** гэньм, сэд бат*** шэрав, сэд бат р'ун, ле хве бех'эсаб бьдье. ²³ Һэр тыште кó Хвэдейе э'змен э'мьр кьрийэ, бьра р'аст бона Хана Хвэдейе э'змен бе кьрьне, wэки хэзэб нэйе сэре п'адше у кóр'ед ви. ²⁴ Эм о́са жи wэ дьдьнэ h'эсандьне, кó жь ван

* 7:11 Жь р'еза 12-а h'эта 26-а бь зьмане арами һатийэ һввисаре.

* 7:22 «Тэлантэк» wэкэ си у шэш килогьрами бу.

** 7:22 «К'ор'эк» дэрданэкэ wэкэ дóсьд у бист литьри бу.

*** 7:22 Пэй сьргункьрьнер'а «Батэк» wэкэ си у нэһэ литьри бу.

h'эму к'аһина, левийа, дэнгбежа, дэргэһвана хьзмэтк'аред П'арьстгэһе у хөламед we Хана Хwэде, т'ö баш, хэрц у бэрдел нэһе стандьне.

²⁵ Ле тö, Эзра, пе we сэрвахти-йа Хwэдейе хwэ, йа кө дәсте тэда йэ сэрwer у h'акьма к'ьфш кэ. Бьра эw h'акьмтийе сэр т'эмамияа цьмэ'та qэза Р'оава Фьратедайэ кө Qанунед Хwэдейе тэ заньн бькьн, ле йед ньзаньн жи һин кьн. ²⁶ Эwe кө Qануна Хwэдейе тэ йан qануна п'адше нэqэдинэ, бьра э'сэ-йи диwана wi бе кьрьне, йан бе көштьне, йан бе сьргункьрьне, йан һэбук же бе стандьне, йан жи бе гьртьне».

Эзра пэсьне Хwэде дьдэ

²⁷ Дэ бьра бьмбарэк^ф бэ Хöдан, Хwэдейе кал-бавед мэ, wэки бона хэмьла Хана Хwэдейэ Оршэлимеда эв хwэстьн кьрэ дьле п'адше ²⁸ у h'öба Хwэйэ амьн һьндава мьнда ль бэр ч'э'ве п'адше, ширэткаред wi у h'эму миред wийэ мерхас да к'ьфше. Эз сэр хwэда һатьм, чьмки дәсте Хöдан Хwэдейе мьн сэр мьн бу у мьн сэрwerед Исраеле т'оп кьрьн, кө т'эви мьн һэвраз һьлк'ьшьн.

Наве йед кө т'эви Эзра вэгэр'ийанэ Оршэлиме

8 ¹ Эw сэрwerед малбэта у р'ь-к'ьнийате эвед кө т'эви мьн, һена п'адшатийа Арташас п'адше-

да, жь Бабилоне^ф дэрк'этьн, эв ьн: ² Жь зөр'эта Пинһас: Гершом бу, жь зөр'эта Иг'амар: Данийел бу, жь зөр'эта Давьд: h'атуше Шьк'анйа[†] бу. ³ Жь зөр'эта Парош: Зэкэрийа бу, т'эви wi бэрэкжьмарийеда сэд у пенци мер ньвисар бун. ⁴ Жь зөр'эта Паһат'-Моваб: Елийһоһе-найе Зьраһйа бу, т'эви wi дөсьд мер бун. ⁵ Жь зөр'эта Зату*: Шьк'анйае Йаһазийел бу, т'эви wi сесьд мер бун. ⁶ Жь зөр'эта Э'дин: Э'вэде Йонат'ан бу, т'эви wi пенци мер бун. ⁷ Жь зөр'эта Елам: Йэша-йае Э'т'алйа бу, т'эви wi h'эфте мер бун. ⁸ Жь зөр'эта Шьпатйа: Зьбадийае Мьхайил бу, т'эви wi h'эйште мер бун. ⁹ Жь зөр'эта Йоаб: Обадийае Йьһийел бу, т'эви wi дөсьд у h'иждэһ мер бун. ¹⁰ Жь зөр'эта Бани*: Шьломите Йосипйа бу, т'эви wi сэд у шест мер бун. ¹¹ Жь зөр'эта Бевай: Зэкэрийае Бевай бу, т'эви wi бист у h'эйшт мер бун. ¹² Жь зөр'эта Азгад: Йу-һэнане һаqатан бу, т'эви wi сэд у дэһэ мер бун. ¹³ Хьлазийе жи зөр'эта Адоникам, эв бун навед ван: Елипэлэт, Йьһуел у Шьма-йа, т'эви ван шест мер бун. ¹⁴ Жь зөр'эта Бигвай: Ут'ай у Зак'ур бун, т'эви ван h'эфте мер бун.

Хьзмэтк'аред П'арьстгэһе

¹⁵ Мьн эвана цьвандьнэ бэр ч'эме кө бэрбь бажаре Аһавайе

* **8:5** Наве «Зату» тек'ста ибранида т'öнэ, эw жь wэлгэр'андьна йунанийэ кэвьн һатийэ.

* **8:10** Наве «Бани» тек'ста ибранида т'öнэ, эw жь wэлгэр'андьна йунанийэ кэвьн һатийэ.

8:2 Дирок I, 3:22.

дык'ышэ у ль вьр эм се р'ожа фь-
рари зомеда ман. У гава мьн дина
хвэ да цьмэ'те у к'ашина, мьн
жь левийа кэсэк ль вьр нэдит.
¹⁶ Ынге мьн шанд гази сэрвера
кьр, Елийазер, Арийел, Шьмайа,
Елнат'ан, Йариб, Елнат'ан, На-
г'ан, Зэкэрийа у Мышулам, өса
жи Йойариб у Елнат'ане билан.
¹⁷ Мьн эв шандьнэ щэм Иддойе
сэрвере кө Касипийаеда дыма у
ванр'а гот кө чь бежьнэ Иддо у
бьратийа ви, өса жи хьзмэтк'а-
ред П'арьстгэһейэ ль Касипийае,
вэки эвана хэбатк'ара бона Ха-
на Хвэдейе мэ, мэр'а бышинь.
¹⁸ Дэсте Хвэдейе мэи қәнц кө
сэр мэ бу, вана жь маһ'лийаид
левийаид израелийа, мэрвьэки
пьспор наве ви Шеребйа бьратийа
вива һ'иждэһ мэри мэр'а анин.
¹⁹ Өса жи һ'ашабйа у Йэшайае жь
мерарийа бьрати у көр'ава, бист
мэри ²⁰ у дөсьд у бист хьзмэтк'а-
ред П'арьстгэһе һ'эму жи һагьнэ
навньвисаре. (Эв хьзмэтк'аред
П'арьстгэһе, Давьд мирава эв
бона бэрдэстийа левийа к'ьфш
кьрбун.)

Дёа у р'ожийа^ф һьнда ч'ем

²¹ Мьн һьнда ч'эме Аһавайе
р'ожигьртгьн^ф элам кьр, кө эм бь
ве йэке хвэ ль бэр Хвэдейе хвэ
бышкеньн у ве р'ейеда бона хвэ,
зар'ед хвэ у т'эмамия һэбука
хвэ, охьра хере бьхвазьн. ²² Р'ас-
ти һьнге мьн жь п'адше шэрм кьр,
кө эскэр у сийари же бьхвэстана,

кө ван р'еда эм жь дьжмьн хвэй
кьрана, чьмки мэ готьбу п'адше:
«Дэсте Хвэдейе мэ, бона қәнщи-
йе сэр ван һ'эмуя йэ, к'ижан кө
ль Ви дьгэр'ьн, ле һерс у хэзэба
Ви ль сэр ван э, к'ижан кө Ви
дыһельн». ²³ Мэ р'ожи гьрт у бона
ве йэке жь Хвэдейе хвэ хвэст,
Эви жи дөайе мэ бьхист.

П'ешк'ешед бона П'арьстгэһе

²⁴ Ынге мьн жь сэрверед к'а-
шина донздэһ мэри бьжартгьн: Ше-
ребйа, һ'ашабйа у т'эви ван жи
дэһ мэри жь бьратийа ван, ²⁵ Мьн
бэр ван эв зер', зив у дэрданед
кө п'адше, ширэтк'ара, мира у
һ'эму израелийед вьр кө п'еш-
к'эши Хана Хвэдейе мэ кьрбун,
к'ьшандьн данэ ван. ²⁶ Мьн шэсьд
у пенци тэлант* зив, сэд тэлант
һащэтед зивин, сэд тэлант зер',
²⁷ бист т'асед зер'инэ баһе һ'эзар
дарики* у дө дэрданед сьфьрэ
хасэ бьрқок, вэкэ қимэте зер'
данэ дэстед ван ²⁸ у готэ ван:
«һун Хөданр'а пирозкьри нэ у эв
дэрдан жи пироз ьн. Зер' у зив жи
п'ешк'ешед р'эзэдьлийейэ Хөдан
Хвэдейе кал-бавед вэ нэ. ²⁹ Дэ
мьқати ван бьн у хвэй кьн, һ'эта
кө һун ль Оршэлиме, одед Хана
Хөданда т'эмами бь к'ьшанди бь-
дьянэ сэрверед к'ашина, левийа у
сэрверед малбэтэд израелийа». ³⁰ Ынге к'ашина у левийа зер', зив
у дэрдан к'ьшанди һьлдан, кө бь-
бьнэ Оршэлиме Хана Хвэдейе мэ.

* 8:26 «Тэлантэк» вэке си у шэш килограмми бу.

* 8:27 «Һ'эзар дарик» вэке 8,5 килограмми бу. «Дарик» п'эрэ бу, вэке 8,5 гьрами бу.

**Р'ек'этын
вэгэр'андьна Оршэлиме**

³¹ Эм донздэне мѣна э'wльн жь ч'эме Аhаwаѣе р'ек'этын, кѣ һэр'ь-нэ Оршэлиме. Дэсте Хwэдейе мѣ р'еда сэр мѣ бу, Эwи эм жь дэсте нѣяр у ѣе хwэ ль мѣ тѣланди хьлаз кьр. ³² Гава эм гьһиштгьнэ Оршэлиме, эм ль wьр се р'ѣжа р'ьһ'эт бун. ³³ Р'ѣжа чара мѣ Хана Хwэдейе хwэда бь мезине эw зер', зив у дѣрдан к'ьшандьн данэ дэсте Мьремот'е к'аһини кѣр'е Урийа, Елазаре кѣр'е Пинһас жи пер'а бу, жь левийа жи Йозабаде кѣр'е Йешуа, Ноһадйаѣе кѣр'е Бинуй т'эви ван бун. ³⁴ Эв һ'эму бь жь-мар у к'ьшанди һатгьнэ дайине у һэма we дэме жи к'аша ван һатэ һьвисаре.

³⁵ Сыргунбуйед жь сыргунийе вэгэр'ийайи, Хwэдейе Израелер'а донздэһ щанэга, чава дийарийа т'эвайишэwате, бона т'эмамийа Израеле дан. Оса жи нод у шэш бѣран, һ'эфте у һ'эфт бѣрх, эв һ'эму Хѣданр'а т'эвайишэwати кь-рьн. Бона дийарийа паqьжбуне жи донздэһ нери дан. ³⁶ Wана эв фѣрмана п'адше данэ wэк'илед п'адше у wэлийед qэза Р'оава Фь-рате wана жи алик'арийа щьм'эте у Хана Хwэде кьрьн.

**Шашийа щьм'эте
у дѣайе Эзра**

9 ¹ Пѣй ван йѣкар'а сѣрwер һа-тгьнэ щэм мьн у готгьн: «Һе щьм'эта Израеле, к'аһин у леви жь ван мьлѣтед wэлатед хѣриб: Кѣнанийа^ф, һ'итийа^ф, пьризийа^ф,

йѣбусийа, амонийа^ф, мowабийа^ф, мьсьрийа у эморийа^ф нѣqэтийа-нэ, мина к'ьретийед ван дькьн. ² Чьмки жь qизед ван хwэ у кѣр'ед хwэр'а хwэстгьнэ, зѣр'эта пироз т'эви ван мьлѣтед wэлатед хѣриб кьрьнэ у ве беолитийеда пешийе т'элийа гьрѣгьр у сѣрwера т'эв э». ³ Гава мьн эв йѣк бьһист, мьн к'ьнщ у чѣхе хwэ qѣлаштгьн, п'ѣ-р'е сѣре хwэ р'уданева вѣр'от у дѣрбледаѣи р'уньштгьм. ⁴ һьнге р'уйе беолитийа сыргунчуѣада, һ'эмуйед кѣ жь хѣбѣра Хwэдейе Израеле дьлѣрзьин щьвийанэ щэм мьн у эз һ'эта дѣма qѣрбандаѣина еваре дѣрбледаѣи р'уньшти мам. ⁵ Wэхте qѣрбандаѣина еваре эз жь һ'але хwэѣи мѣр'ьм р'абум, к'ьнщ у чѣхе хwэѣи qѣльшива к'этьмѣ сѣр чока, дэсте хwэ бѣрбьр'и Хѣдан Хwэдейе хwэ кьр ⁶ у гот:

«Хwэдейе мьн, эз шѣрм дькьм у р'уйе мьн жи нагьрѣ кѣ эз бѣре хwэ бьдгьмѣ Тѣ, Хwэдейе мьн, нѣ-һѣдийед мѣ сѣр сѣре мѣ к'этьнэ у сущѣ мѣ гьһиштгьйѣ э'змана. ⁷ Эм р'ѣжед кал-бавед хwэда һ'эта ньһа нава сущѣ мѣзгьнда нѣ. Р'уйе нѣһѣ-дийед хwэда эм, п'адша у к'аһинед хwэва к'этьнэ бьн дэсте п'адшед wэлатед хѣриб, бьн шурда, һесир, т'аланкьри у р'ур'эшийеда нѣ, ча-ва иро бѣр ч'э'ва йѣ. ⁸ Ле ньһа, wѣдѣки кьнда, Хѣдан Хwэдейе мѣ р'ѣ'ма Хwэ ль мѣ кьр, һьнѣкѣ жь мѣ майи щийе Хwэѣи пирозда сьт'ар кьрьн, wѣки Хwэдейе мѣ ч'ьрусийе бьдѣ ль бѣр ч'э'ве мѣ у хѣламтгьйа мѣда һьнѣки бине бьдѣ ль бѣр мѣ. ⁹ Бѣле эм хѣлам

бун, ле Хвәдейе мә эм хөлашти-
йеда нәһыштҗн, Әви һ'оба Хвәйә
амьн ль бәр п'адшед Фарьстане да
к'ьфше, вәки ч'ьрусийе бьдә бәр
ч'ә'ве мә, кө эм Хана Хвәдейе хвә
бьднә сәкьнандьне у хьрабәйед
we чекьн. Әви Щьһудайе у Оршә-
лимедә щийе суркьри да мә. ¹⁰ Ле
нһа эм пәй ве йәкер'а чь бежн,
Хвәдейе мә? Чьмки эм жь ван
г'әмийед Тә дур к'әтһнә, ¹¹ к'ижан
кө Тә пе хөламед Хвә п'ехәмбәра
г'әми кьрбу у готьбу: «Әв әрде кө
һуне бьк'әвьне, кө ле бьбнә хвә-
йи, әва вәлатәки пе мьр'дар'ийа
мьләтед вәлатед хәрибва һ'әр'ьми
йә, әв жь сәрики һ'әта сәре дьн
к'ьрети у һ'әраммийа ванва т'жи
йә. ¹² Ава қизед хвә нәдһнә көр'ед
ван у қизед ван жи көр'ед хвәр'а
нәхвазьн у т'ө цар әдһлайийе у
чәрха р'аст ванр'а нәхвазьн, вәки
һун сәр қәвата хвәда бен у хере
жь ви вәлати бьбиньн у һ'әта-
һ'әтайе әв бьбә мьлк'е зар'ед вә.»
¹³ У пәй һақас тыштр'а жи, чь кө
жь дәст нәһәқи у сущә мәйи гьран
һатһнә сәре мә, бәле Хвәдейе мә,
Тә вәкә нәһәқийа мә нәани сәре
мә, ле эм чава п'арәкә аһа майи
хьлазкьрн. ¹⁴ Ле гәло әме диса
г'әмийед Тә бьт'әр'ьбиньн у бьбнә
хьзмед ван мьләтед кө к'ьретийе
дькьн? У һьнге гәло һерса Тәйе ль
мә р'анәбә, кө қыр'а мә өса бини,
вәки жь мә кәсәк нәминә у т'ө кәс
хьлаз нәбә? ¹⁵ Хөдано, Хвәдейе Ис-
раеле! Тө р'аст и, ләма эм һәрч'е
майи һ'әта нһа манә у ва йә эм

сущә хвәва ль бәр Тә сәкьнинә,
ле бәле пәй һақас тыштр'а гәрәке
р'уйе мә нәгьрта эм ль бәр Тә бь-
сәкьнйана».

Жьнбәр'дан

10 ¹ Гава Эзра һе ль бәр Хана
Хвәде табуий бь гьри хвә
мькөр' дьһат, һьнге мьхөлқәтәкә
исраелийайә мәзһн, жьна у мера
зар'ава, щьвийанә щәм ви у щьм-
ә'т гәләки гьрийа. ² һьнге жь ела-
ммийа, Шьк'анийае көр'е Йьһийел
готә Эзра: «Мә т'әммийа Хвәдейе
хвә т'әр'ьбандийә, мә қизед мьлә-
тед хәрибә ви вәлатида стандһнә,
ле ве йәкеда һе гөмана Исраеле
һәйә. ³ Дә нһа эм бәр Хвәдейе
хвә ад-қырар кьн, кө эм ван һ'ә-
му жьна у зар'ед жь ван буйи жь
нава хвә дәрхьн, анәгори қырара
хвәйе мьн у хофк'ешед г'әммийед
Хвәдейе мә у бьра анәгори Қану-
не бе кьрһне. ⁴ Дә р'абә, чьмки әв
бар сәр пышта тә йә, дәсте мәйе
дәсте тәр'а бә, дә бьк'әвә хирәте у
бькә». ⁵ һьнге Эзра р'әбу сәрверед
к'әһина, леви у т'әмамийа Исра-
еле данә сонде, вәки we йәке өса
бькьн, вана жи сонд хвар.

⁶ Эзра жь бәр Хана Хвәде р'ә-
бу у чу к'әтә ода Йоһанане кө-
р'е Елийашиб. Әви ль вьр нә нан
хвар, нә жи ав вәхвар, чьмки
әви бона беамьнийа әвед жь
сьргунийе һатьбун шин дькьр.
⁷ һьнге Щьһудайе у Оршәлимедә
һатә эламкьрһне кө һ'әмуийед жь
сьргунийе вәгәр'ийайи бьщьвьнә

^{9:12} Дәрк'әтһн 34:11-16; Дөбарәкьрһна Қануне 7:1-5.

Оршәлиме. ⁸ Ле к'и кә нава се р'о-жада нәйе, әве анәгори шевъра сәрвер у р'успийа, дәсте хвә жь һ'әму һәбука хвә бькә у хвәха жи жь нава щьвина сьргунчуйа бе дәрхьстьне. ⁹ Пәйр'а һ'әму бьнәлийед Щьһудайе у Бьнйамине, нава се р'ожада, бисте мәһа нәһа щьвийанә Оршәлиме. Т'әмамийа щьмә'те һ'әвша Хана Хвәдеда р'у-ньшти, бона ве пьрса пешдаһати у жь бәр шьли-шойе дьр'ьщфанд. ¹⁰ һьнге Эзрайе к'аһин р'абу у готә ван: «Wә беамьни кьрийә, кә wә қизед мьләтед хәриб стандьнә, бь ви аwaiи wә гөнә^ф һе сәр Исраеле гьран кьрийә. ¹¹ Дә ньһа ль бәр Хөдан Хвәдейе кал-бавед хвә мькөр' wәрн, ль гора қьрара Wi бькьн, жь мьләтед ви wәлати у жьнед мьләтед хәриб бьқәтн». ¹² һьнге т'әмамийа щьвине ле вәгәр'анд у бь дәнге бьльнд гот: «Тә чава гот, әме өса жи бькьн. ¹³ Ле щьмә'т кә бей'әсаб ә, р'ожгар жи шьли-шойи йә, нькарә дәрва бьсәкьнә, әв шьхөла жи нә йа р'ожәке йә, йан дөда йә, чьмки жь мә гәләк ве йәкеда гөнәк'ар ьн. ¹⁴ Ләма бьра сәрверед мә алийе т'әмамийа щьвинеда ве пьрсева мьжул бьн, һ'әмуйед бажаред мәда, йед қизед мьләтед хәриб станди, бьра wәхте к'ьфшкьрида т'әви р'успи у һ'акьмед һәр бажарива бенә вьр, һ'эта кә алава хәзәба Хвәдейе мә бона ве йәке жь сәр мә бе һьлдане».

¹⁵ Т'әне Йонат'ане кәр'е Ә'саһел у Йазьйа кәр'е Т'иқwa мьқабьли ве йәке дәрк'әтн, Шабьт'айе леви у Мьшулам жи пьшта ван гьртн.

¹⁶ Ле йед жь сьргунийе вәгәр'ийайи wәкә шевъре кьрн. Эзрайе к'аһин һьнәк мәрвьед жь сәрверед малбәта, бь навед ван, анәгори малбәтед ван бьжартн. Әвана йәке мәһа дәһа бона сафикьрнә ве пьрсе ль һәв щьвийан. ¹⁷ У йәке мәһа ә'wльн, пьрса ван һ'әму мәрвьед кә қизед хәриб стандьбун һатә сафикьрне.

Мәрвьед кә қизед хәриб стандьбун

¹⁸ һьнге хөйа бу, кә жь кәр'ед к'аһина жи қизед мьләтед хәриб стандьбун:

Жь кәр'ед Йешуайе кәр'е Йо-садақ у бьратийа wi: Маһасйа, Елийазер, Йариб у Гьдалиа. ¹⁹ Вана соз да, кә жьнед хвә бәр'дн у әw чава дийарийа^ф бәрвадайине, һәр йәк жь бәр суце хвәва бәранәки жь кери бьдә.

²⁰ Жь кәр'ед Имәр: һ'анани у Зьбадйа бун.

²¹ Жь кәр'ед һ'арим: Маһасйа, Елийа, Шьмайа, Йьһийел у Узи-йа бун.

²² Жь кәр'ед П'ашһур: Елийонай, Маһасйа, Исмайил, Ньг'анел, Йо-забад у Еласа бун.

²³ Жь левийа: Йозабад, Шими, Қелайа (аwа готи Қелита), Пьг'аһйа, Щьһуда у Елийазер бун.

²⁴ Жь дәнгбежа: Елийашиб бу. Жь дәргәһвана: Шалум, Тәләм у Ури бун.

²⁵ Жь израелийед садә: Жь кәр'ед Парош: Р'амйа, Йи-зийа, Малк'ийа, Мийамин, Елазар, Малк'ийае дөда, Бьнайа бун.

²⁶ Жь көр'ед Елам: Маттанйа, Зэкэрийа, Йьһийел, Э'бди, Йьремот' у Елийа бун.

²⁷ Жь көр'ед Затугу: Елийонай, Елийашиб, Маттанйа, Йьремот', Забад у Э'зиза бун.

²⁸ Жь көр'ед Бевай: Йоханан, хананийа, Забай у Ат'ла бун.

²⁹ Жь көр'ед Бани: Мышулам, Малук', Э'дайа, Йашув, Шьал у Йьремот' бун.

³⁰ Жь көр'ед Пахат'-Моваб: Э'дна, К'ълал, Бьнайа, Махасйа, Маттанйа, Бьсалел, Бинуй у Мьнашэ бун.

³¹ Жь көр'ед Н'арим: Елийазер, Йишийа, Малк'ийа, Шьмайа, Шимун, ³² Бьһийамин, Малук' у Шьмарйа бун.

³³ Жь көр'ед Н'ашум: Матънай, Матата, Забад, Елипэлэт, Йьрема, Мьнашэ у Шими бун.

³⁴ Жь көр'ед Банийа: Маһадай, Э'мрам, Уйел, ³⁵ Бьнайа, Бедьйа, К'ьлуһу, ³⁶ Ванийа, Мьремот', Елийашиб, ³⁷ Маттанйа, Матънай у Йаһасай бун.

³⁸ Жь көр'ед Бинуй: Шими, ³⁹ Шэлэмйа, Нат'ан, Э'дайа, ⁴⁰ Мак'надбай, Шаша, Шара, ⁴¹ Э'зарел, Шэлэмйаһу, Шьмарйа, ⁴² Шалум, Амариёа у Усьв бун.

⁴³ Жь көр'ед Нэбо: Йьһийел, Матит'йа, Забад, Зьбина, Йадай, Йоел у Бьнайа бун.

⁴⁴ Ван н'эмуйа қизед мьлэтед хэриб стандьбун, жь ван һьнэка жи ванар'а зар' анибун.

Нәһәмийа

Пешготын

Эва к'ьтеба фэ'мина к'ьтеба Эзра думайи дькэ, к'ө пэй вэгэр'андна исраелийайэ^ф жь сьргунийа^ф Бабилоне^ф, щьвина щьһуйа^ф Щьһудайеда сэрр'аст дьбэ. Эзра к'аһин^ф у қанунзан^ф бу, ле Нәһәмийа р'ебэре сийасэте у йэки жеһати бу. Бона к'ө Оршэлим^ф у П'арьстгәһ^ф бьһатана сэкьнандьне, эв т'ьфақа ванр'а лазьм бу.

Бәле Нәһәмийа бажаре п'айт'эхте фарьсийада^ф, һ'эвша п'адшеда гьрти бу, ле агьре һ'ьзкьрна һьндава Хөдан^ф у щьмэ'та вида дьлда дьшьхөли. Гава Нәһәмийа һ'але бьратийа хвэйэ Щьһудайеда пе дьһ'эсэ к'ө эв мэ'рмийеда нэ, жь п'адше дэстуре дьстинэ к'ө вэгэр'э Оршэлиме у хьрабэйед we бьдэ сэкьнандьне (жь сәре 1-е һ'эта 2:10-а). Сәрда жи п'адша изьна гәләк һ'өкөми дьдэ ви.

Нәһәмийа вэдгэр'э Оршэлиме чава вәлийе Щьһудайе, эв дькэ хирэт к'ө исраели диваред бажер у дэргәһед we бьдьнэ сэкьнандьне, бона жь мьләтед нэйарэ дор-бэра бенэ хвэйкьрне (жь сәре 2:11-а һ'эта 7:72-а).

Чьқас жи ван мьлэта зор дьдан у шэр'-дэ'w нава щьһуйада жи пешда дьһатын, Нәһәмийа диса дьгьһижэ мэрәме хвэ. Бь ви авайи э'мьре сийасэтийе у һ'эбандна щьһуйа диса шен у зенди дьбэ (жь сәре 8-а һ'эта 13-а).

Дөайе Нәһәмийа бона Оршэлиме

1 ¹ Готьнед Нәһәмийае к'өр'е Хак'алия. Мәһа К'ислеледа*, сала бисти**, эз бажаре Суса қәсърда бум. ² Һьнге жь бьрайед мьн йәк наве ви һ'анани, т'эви чәнд мәрва жь Щьһудайе^ф һат. Мьн жь ван бона ван щьһуйед^ф майийә к'ө жь сьргунийе^ф азабуий бун, өса жи бона Оршэлиме^ф пьрси. ³ Мьн-р'а готын: «Әвед майи, к'ижан к'ө

жь сьргунийе манэ, қәзеда гәлә һ'аләки гьран у бер'умәтийеда нэ. Сура Оршэлиме һьлшандийә у дэргәһед we жи шөвьтанди нэ».

⁴ Гава мьн эв йәк бьһист, эз р'у-ньштъм гьрийам, чәнд р'ожа мьн шин дькьр у р'ожи^ф дьгьрт ль бәр Хвәдейе^ф э'змен д'өа дькьр ⁵ у гот: «Йа Хөдан^ф, Хвәдейе э'зман, Хвәдейе мэзьн у хоф, к'ө Т'ө пәйман^ф у һ'өба Хвэйэ қәдим һьндава ван-да хвэй дьки, к'ижан к'ө Тә һ'эз

* **1:1** «К'ислеу» салн'әма Бабилонедә мәһа нәһа йә, ле анәгори салн'әма иройин эв дьк'эвә незики ниве мәһа йанздәһа һ'эта ниве мәһа донздәһа.

** **1:1** Ава готи бистсалия п'адшатийа Арташас п'адшада. Бьхуньн Нәһәмийа 2:1.

дькын у т'эмийед Тә хwэй дькын!
 6 Бъра гөһе Тә сәр мын бә у ч'э'ве
 Тә вәкьри бьн, wәки дөайе э'вде
 Хwә бьбьһейи, кө эз ньһа шәв у
 р'ож бона хөламед Тә, израелийа^ф
 дөа дькым у гөнәйед^ф израелийа
 дьдьмә р'уйе хwә, к'ижан кө мә
 һьндава Тәда кьрьнә. Бәле һьн
 мын, һьн жи мала баве мын, мә
 гөнә кьрьнә. 7 Әм һьндава Тәда
 гәләки нәһәқ ьн, мә әв т'әми,
 қәйдә-қанун у қьраред Тәйә кө
 Тә дабунә Мусайе^ф э'вде Хwә, мә
 хwэй нәкьрьнә. 8 Ле бәле we го-
 тына Хwә бир бинә, к'ижан кө Тә
 готә Мусайе э'вде Хwә: «Һәгәр һун
 беамьн дәрән, Әзе wә нава мылә-
 тада бәла-бәлайи кьм,[†] 9 ле һәгәр
 һун бәрбь Мын вәгәр'ьн, т'эмийед
 Мын хwэй кьн у ван бьқәдиньн,
 һьнге Әзе йед жь wә бәлабууйи,
 һәгәр сәре дьне бьн жи, Әзе wә жь
 wьр т'оп кьм у биньмә wi щийе кө
 Мын бьжартийә у наве Мын ль сәр
 ә.[†] 10 Аwa әва щьмә'та Тә у хөла-
 мед Тә нә, к'ижан кө Тә бь қәwата
 Хwэйә мәзын у дәсте Хwэйи зор
 хьлаз^ф кьрийә. 11 Йа Хөдан! Р'әща
 дькым, бьра гөһе Тә ль сәр дөайе
 э'вде Тә у сәр дөайе ван э'вдед Тә
 бә, к'ижан һ'эз дькын кө жь наве
 Тә хоф кьн. Иро э'вдед Хwәр'а ль
 һәв бини, ль бәр ч'э'ве ви мәрви
 р'ә'ме бьди дитьне». Әз шәравдаре
 п'адше бум.

Нәһәмийа дьчә Оршәлиме
 2 ¹ Мәһа Нисанеда*, бистсалийа
 п'адшатийа Арташасда, шәрав
 ль бәр wi дани бу, мын шәрав
 һьлда да п'адше, эз т'о щар ль бәр
 wi мә'дәкьри нибумә. 2 П'адше
 мынр'а гот: «Тө чьма мә'дәкьри
 йи, әва нә тыштәки нәхwәшийе
 йә, ле к'әдәра дьл ә?» Әз гәләки
 тьрсийам. 3 һьнге мын готә п'ад-
 ше: «П'адша һәр т'ьм хwәш бә!
 Әз чава мә'дәкьри нибьм, wәки
 бажаре щийе мәхбәрәд кал-бавед
 мын weранкьри йә у дәргәһед we
 шәwьтанди нә?»[†] 4 П'адше готә
 мын: «Хwәстына тә чь йә?» һьнге
 мын ль бәр Хwәдейе э'змен дөа кьр
 5 у готә п'адше: «Һәгәр ль п'адше
 хwәш те у һәгәр қәдьре хөламе тә
 ль щәм тә һәйә, мын бышинә Щьһу-
 дайе, бажаре мәхбәрәд кал-бавед
 мын, wәки әз we ава кьм». 6 П'адше,
 ханьм жи кө к'еләке р'уныштьбу,
 мынр'а гот: «Чуйина тә we чьқаси
 бьк'ьшинә? У те к'әнге вәгәр'и?»
 П'адше хwәш һат кө мын бышинә,
 гава мын wә'дә да к'ьфше. 7 Пәйр'а
 мын готә п'адше: «Һәгәр әв бь дь-
 ле п'адше йә, бьра бона wәлийед
 Р'оава Фьрате* мынр'а нә'мә бенә
 дайине, кө әв мын дәрбаз кьн,
 һ'әта кө эз бьгьһижьмә Щьһуда-
 йе, 8 нә'мәке жи сәр наве Асафе
 нобәдаре дарьстана п'адше, wәки
 әв дара бьдә мын, бона дәргәһед

* 2:1 «Нисан» салнә'ма ибранида мәһа йәке йә, ле бь һ'әсабе салнә'ма иройин әв дь-
 к'әвә незики ниве мәһа сьсийа һ'әта ниве мәһа чара.

* 2:7 «Р'оава Фьрате» қзақә wәлате Вавилоне бу, кө жь ч'әме Фьрате дәстпедькьр һ'әта
 Бәра Навбәре. We һьнге Самәрийа^ф у Щьһуда дьк'әтынә ви әрди.

1:8 Қануна К'аһинтийе 26:33. 1:9 Дөбарәкьрьна Қануне 30:1-5.

2:3 П'адшати II, 25:8-10; Дирок II, 36:19; Йеремийа 52:12-14.

қәсыра бәр Хана^ф Хwәде, өса жи бона сура бажер у we мала кө эзе теда бьминьм». П'адше хwәстына мын да мын, чьмки дәсте Хwәдейе мыни қәнц сәр мын бу.

⁹Эз р'ек'әтым чумә щәм wәлийед Р'оава Фьрате у мын нә'мед п'адше данә ван. Ле п'адше сәрәскәр у сийари жи мынр'а дани бун.

¹⁰У гава Санбалате һ'орони у Тобийайе амонийе^ф хөлам бьхистьн, гәләки бина хwә тәнг кьрын, кө мәрввәки херхwазе исраелийа натийә.

Нәһәмийа сура Оршәлиме ә'нәнә дькә

¹¹Эз гьништьмә Оршәлиме, се р'ожа ль wьр мам, ¹²паше шәв т'әви чәнд мәрвва р'абум, мын т'ө кәсир'а ә'йан нәкьр, кө Хwәдейе мын бона Оршәлиме чь нет кьрбу дьле^ф мын кө гәрәке бькьм. Пештьри wi һ'әйwane кө эз ле сийар бьбум жи, һ'әйwanәки майин дәсте мында т'өнәбу. ¹³Эз шәв Дәргәһе Нәwале дәрк'әтым, бәр Канийа Зийер'а чумә бәрбь Дәргәһе Гәмаре, мын дина хwә да сура Оршәлимейә һьлши-йайи у дәргәһед вейә агьрпек'әти шәwьги. ¹⁴Паше эз чумә һьнда Дәргәһе Канийе у һ'әwзе П'адше, ле wьр щи т'өнәбу, wәки һ'әйwane бьн мында дәрбаз буйа. ¹⁵һьнге эз нәwалева шәв һьлк'ьшийам чум у мын дина хwә да суре вәгәр'ийам, паше диса Дәргәһе Нәwалер'а

вәгәр'ийамә щийе хwә. ¹⁶Сәрк'ар пе нәһ'әсийан, эз к'ода чум у мын чь кьр. һ'әта wi чахи мын кәсир'а тьштәк нәготьбу, нә щьһуйар'а, нә к'аһинар'а^ф, нә ә'сылзадар'а, нә сәрк'арар'а, нә жи әwед майинр'а кө we әw хәбат бькьрана.

¹⁷Паше мын wanр'а гот: «һун дьбиньн ве зәлулийа кө әм теда нә. Оршәлим wеранкьри йә, дәргәһед we шәwьти нә. Wәрьн әм сура Оршәлиме бьдьнә сәкьнандьне, wәки әм бьне қарада нәминьн». ¹⁸У пәйр'а мын готә wan, кө чава дәсте Хwәдейе мын сәр мын хер ә, өса жи әw готьнед кө п'адше мынр'а готьбун. һьнге wана гот: «Әм р'абьн чекьн» у бона wi шьхөле қәнц һәвр'а кьрьнә хирәт.

¹⁹У гава Санбалате һ'орони, Тобийайе амонийе хөлам у Гәшәме әрәб бьхистьн, сәр мә к'әнийан, жәнандьнә мә у готьн: «Әв чь кьр ә кө һун дькьн? һун һьмбәри п'адше р'адьбьн?» ²⁰Мын ль wan вәгәр'анд: «Хwәдейе әзмен, Әwe р'ийа мә р'аст кә. Әм хөламе Wi нә, әме р'абьн у чекьн, ле п'ар, изьн у биранина* wәйе Оршәлимеда т'өнәбә».

Чекьрна сура Оршәлиме

З ¹Елйашибе сәрәкк'аһин^ф у һәвалед wийә к'аһин, р'абун Дәргәһе Пез чекьрын, әw пироз^ф кьрын у дәрийед we бәр хьстьн. **Ө**са жи һ'әта Бьрща Сәд* у Бьрща

* **2:20** «Биранин» те фә'мкьрьне кө изьна wi т'өнә т'әви wan дәрәца бә, к'ижан кө П'арьстгәһеда^ф тенә дәрбазкьрьне.

* **3:1** Бь ибрани «МЕЙА» йә, кө те фә'мкьрьне: «Сәд». Анәгори һьнәк зана we бьрщета сәрәсәд әскәрәд хwәва дьман.

Һ'ананел чекърын пироз кърын. ² Р'әхе ванда мәрвьед Әриһайе чекърын у р'әхе ванда Зак'уре көр'е Имри чекър. ³ Көр'ед һасъна Дәргәһе Мә'сийа чекърын. Вана к'еранед р'әхдәрийа данин, дәрийед ви, к'ълит у зәр'зед ви авитьнә сәр. ⁴ Р'әх ванда Мьремот'е көр'е Урийайе һаккос сур да сәкънандьне. Р'әх ванда Мьшуламе көр'е Бәрәхийайе Мьшезабел да сәкънандьне. Р'әх ванда Садоце көр'е Баһана да сәкънандьне. ⁵ Р'әх ванда т'ьқойийа да сәкънандьне, ле э'сьладед ван, бона хөламтийа хвәйе хвә, стөкөра хвә нәтәwandьн. ⁶ Дәргәһе Кәвн Йойадайе көр'е Пәсейаһ у Мьшуламе көр'е Бьсодйа чекърын. Вана к'еранед р'әхдәрийа данин, дәрийед ви, к'ълит у зәр'зед ви авитьнә сәр. ⁷ Р'әх ванда Мьлатйайе гибони у Йадоне меронот'и, т'әви гибонийа у миспаһийа данә сәкънандьне. Әв бажарана дьк'әтнә бн сәрвертийа вәлийе Р'оава Фьрате. ⁸ Р'әх веда жь зер'кәра Узиеле көр'е һарһайа да сәкънандьне. Р'әх вида жи жь бһарәткәра һананийа да сәкънандьне. Вана Оршәлим һ'әта Сура Бәр чекърын. ⁹ Р'әх ванда сәрвере ниве қәза Оршәлиме, Р'ьпайайе көр'е һур да сәкънандьне. ¹⁰ Р'әх ванда пешбәри мала хвә, Йьдайайе көр'е һ'арумаф да сәкънандьне. Р'әх вида һ'атуше көр'е һ'ашавнийа да сәкънандьне. ¹¹ Малк'ийайе көр'е һ'арим у һ'ашуве көр'е Паһат'-Моуаб, п'арәкә майин у Бьрща Фьрна да сәкънандьне. ¹² Р'әх вида

сәрвере ниве қәза Оршәлиме, Шалуме көр'е һалохес т'әви қизед хвә данә сәкънандьне. ¹³ һ'анун т'әви бнәлийед Заноаһ'е Дәргәһе Нәвале да сәкънандьне, әви к'еранед р'әхдәрийа данин, дәрийед ви, к'ълит у зәр'зед ви авитьнә сәр, һ'әзар зәнд жи сур данә сәкънандьне, һ'әта Дәргәһе Гәмаре. ¹⁴ Сәрвере қәза Бет'-һак'әрәме, Малк'ийайе көр'е Р'ек'аб Дәргәһе Гәмаре да сәкънандьне. Әв чекър, дәри, к'ълит у зәр'зә авитьнә сәр. ¹⁵ Сәрвере қәза Миспаһе, Шалуне көр'е К'ол-һ'озә Дәргәһе Канийе да сәкънандьне. Әви чекър сәрр'а ава кър, дәри, к'ълит у зәр'зә авитьнә сәр. ¹⁶ Пәй ви, сәрвере ниве қәза Бет'-Суре, Нәһәмийайе көр'е Әзбук да сәкънандьне, һ'әта пешбәри Мәхбәред Дауьд^ф у һ'әвзе к'олайи, һ'әта Мала Мерхаса.

¹⁷ Пәй ви левийа^ф да сәкънандьне. Р'ьһуме Бани, р'әх вида сәрвере ниве қәза Қьһилайе, һ'ашабйа п'ара жь қәза хвә да сәкънандьне. ¹⁸ Пәй ви, һәвалед ви, сәрвере ниве қәза Қьһилайе, Бауайе көр'е һ'енадад да сәкънандьне. ¹⁹ Р'әх вида жи сәрвере Миспаһе, Ә'зәре көр'е Йешуа, п'ара майинә жь пешбәри һәвразе щәбьрхане һ'әта сәре Ч'ьване да сәкънандьне. ²⁰ Пәй ви, Барук'е көр'е Забай бь хирәте п'ара дьн да сәкънандьне, жь ч'ьвана суре һ'әта бәр дәре Елйашибе сәрәкк'аһин.

²¹ Пәй ви, Мьремот'е көр'е Урийа-йе һаккос п'ара дьн да сәкьнандьне, жь бәр дәрә Елйашиб һ'эта хьлазийа мала Елйашиб.

²² Пәй ви, к'аһинед навдәште данә сәкьнандьне. ²³ Пәй ван, Бньйамин у һ'ашув пешбәри мала хвә данә сәкьнандьне. Пәй ван, Ә'зарйае көр'е Маһасйае Ананйа һьнда мала хвә да сәкьнандьне. ²⁴ Пәй ви, Бинуйе һ'енадад п'ара дьн чекьр, жь мала Ә'зарйа һ'эта ә'нишка Ч'эване. ²⁵ П'алале көр'е Узай жь пешбәри ч'эване у бьрща сәр мала п'адшейә жорьн һ'эта һьнда һ'әвшә нобәдара да сәкьнандьне. Пәй ви Пьдайае көр'е Парош ²⁶ у хьзмәтк'аред П'арьстгәһейә кө содақа һофеледа дьман, һ'эта пешбәри Дәргәһе Аве, кө дьк'әвә алийе р'оһьлате у бьрща дәр данә сәкьнандьне.

²⁷ Пәй ванр'а, т'ьргоййа п'ара майин данә сәкьнандьне, жь пешбәри бьрща мәзьнә дәр, һ'эта сура һофеле. ²⁸ Жь феза Дәргәһе һәспа веда к'аһина да сәкьнандьне, һәр йәки пешбәри мала хвә. ²⁹ Пәй ван Садоце көр'е Имәр пешбәри мала хвә да сәкьнандьне. Пәй ви Шьмайае көр'е Шьк'анйа, нобәдаре Дәргәһе Р'оһьлате да сәкьнандьне. ³⁰ Пәй ви һананийае көр'е Шәләмйа у һ'ануне көр'е Салафийи шәша, п'ара майин данә сәкьнандьне. Пәй ван Мьшуламе көр'е Бәрәхийа пешбәри ода хвә да сәкьнандьне. ³¹ Пәй ви Малк'ийае зер'кәр да сәкьнандьне, һ'эта мала хьзмәтк'аред П'арьстгәһе у к'ьр'ин-фьроша, пешбәри Дәргәһе

Щьваткьрьне у һ'этани һ'афа ода ә'нишкейә жорьн. ³² У жь һ'афа ода ә'нишкейә жорьн, һ'эта Дәргәһе Пез, зер'кәра у к'ьр'ин-фьроша данә сәкьнандьне.

Һәвр'ьк'ийа бона чекьрьна сура Оршәлиме

4 ¹ Гава Санбалат бьһист кө әм диواره суре датиньн, һерс к'әт, гәләки қьлқьли у қәрфе хвә ль щьһуйа кьр. ² У ль бәр бьрати-йа хвә у ордийа Самәрийае гот: «Әв щьһуйед бәләнгаз чь дькьн? Чава әв йәке ванр'а ль һәв бе? Чава әве қөрбана^ф бьдьн? Чава әве иро сәр һәвда биньн? Йан әве кәвьред шәвьти бьн т'өлма сах кьн?» ³ Ынге Тобийае амони кө щәм ви бу, гот: «Бьра әв чекьн, һәгәр р'увик жи р'абә ль сәр чекьрьна ван, әв сура ванә кәвьри ве һьлшинә!»

⁴ Бьбьһе Хвәдеие мә, әв чава дьжәньнә мә. Тө бөһөрмәгийа ван бини сәре ван у ван т'алан бьди вәлате сьргунийе. ⁵ Нәһәдийа ван вәнәшерә у гөнәйед ван ль бәр Тә бьра нәйенә р'әситкьрьне. Чьмки вана бәр ч'әве һоста һерса Тә р'акьр.

⁶ Мә диواره суре чекьр, т'әма-мийа диwer һ'эта ниви данибу. Щьмә'те жи хирәт дькьр бьхәбьтийа.

⁷ Гава Санбалат, Тобийа, ә'рәба, амонийа у ашдодийа бьһистьн кө диwаред Оршәлиме тенә сәкьнандьне у щийед тәрклек'әти тенә дагьртьне, гәләки һерс к'әтьн. ⁸ У гьшка йа хвә кьрә йәк, кө һәр'ьнә

ль сәр Оршалиме шер' у әһе т'эви-
һәв кә. ⁹ Ле мә бь дәа һәһара хвә
Хвәде хвә ани у һьмбәри ван мә
шәв у р'ож нобәдар данин. ¹⁰ Һьнге
щһудийа гот: «Барк'еш жь қәһате
к'әтһнә у хьрабә жи гәләкһн, әме
һькарьһн суре чекһн». ¹¹ Нәйа-
ра жи дыгот: «Әһе һьзаньһн у
һе нәбинһн кә әме һьшкева сәр
һанда бьһьһн, қьр'а ван һинһн
у шьхөле ван бьдһнә сәкһнандь-
һе». ¹² Ле щһуйед кә незикки һан
дһман, һатһнә щәм мә, дәһә щара
жь һ'әму дәра мәр'а готһн: «Һун
вәһәр'һнә щәм мә».

¹³ Һьнге һан щийед диһаре
һьмьзә пьшт сура бажерва, һн
щьмәт бәрәк-бәрәк щийед бәрфь-
рә, бь шуред һан, р'ьм у кәһанед
һанва щи-һар кьһн. ¹⁴ Һн дина
хвә даһе у р'абум готә ә'сълзада,
сәрһера у щьмәтә майһн: «Һун жь
һан нәһьһн, бир һинһн кә Хөдан
мәһн у саһ ә, бона бьрайед хвә,
көр' у қизед хвә, жьһн у малед хвә
шәр' кьһн». ¹⁵ Гава нәһаред мә бь-
һистһн кә әм пе һ'әсийанә, һьнге
Хвәде т'әвдира һан т'әвиһәв кьр
у әм һ'әму жи дһса вәһәр'ийанә
сәр диһер, һәр кәс сәр шьхөла
хвә. ¹⁶ Жь һе р'өже шунда һиве
мәрвьед һн дьхәбьтһн, һивийа
жи р'ьм, мәрт'ал, кәһан у зьрһ'
һьлдаһун. Сәрһер жи пьшта т'ә-
маһийа мала Щһуда һун, ¹⁷ бона
диһар р'акьһне. П'аләйед һн
һарада бь дәстәки шьхөл дькьһн
у бь дәсте дьһн жи ч'әк дьһьртһн.
¹⁸ Шуре һәр һостәйи ль пьште гь-
редайи дьхәбьти у бор'иван жи
к'еләка һн бу. ¹⁹ Һьнге һн готә

ә'сълзада, сәрһера у щьмәтә ма-
йһн: «Әһа шьхөла мәһн у бәрфьрә
йә, ле әм сәр диһер бәлаһуйи у
жь һәв дур һн. ²⁰ Ләма һун гава
дәһге бор'ийа^ф стьруйе жь к'ө бь-
бьһен, ль һьр бьщьвьһнә щәм мә,
Хвәде мә һе жь бәр мәһа шәр'
кә». ²¹ Аһа мә шьхөле хвә кьр,
һиве щьмәте жь бәрбангеда һ'әта
к'ьфшбуна стәйрка р'ьм гьртьһунә
хвә. ²² Сәрда жи һн готә щьмәте:
«Һәр кәс Оршалимеда бьра т'әви
хөлаһед хвә шәһа хвә дәрһаз кә,
һәки шәһе нобәдаред мә һәһн у
р'өже жи бьхәбьтһн». ²³ Нә һн, нә
бьрайед һн, нә бәрдәстийед һн
у нә жи к'өма нобәдаред һн, мә
т'ө щар к'ьһнщед хвә нәдехьстһн
у һ'әта ав вәхһарьһе жи ч'әк дәс-
те мәда бу.

Нәһәмийа

пьшта к'әсиба дьһьрә

5 ¹ Щьмәте жьһед хвәһа һн-
дава бьратийа хвә щһуйада
гәләки бһна хвә тәһг дькьһн.
² Һнәка дыгот: «Әм нәфәрава гә-
ләкһн, гәһьм дәст мә к'әта, мә
бьхһара нәһьһанә!» ³ Һнәка жи
дыгот: «Әһе әрде хвә, р'әзе хвә
у малед хвә жь бәр гәһьмва хә-
лайеда к'әфил даһһн». ⁴ Һнәкә
дһн жи дыготһн: «Мә бона хәрще
п'адшейи бәр әрд у р'әзе мәһа
п'әрә дәйһи һьлданә». ⁵ Р'аст ә
қальбе мә мһна қальбе бьрайед
мә нә, зар'ед мә жи мһна зар'ед
һан һн, ле ва йә әм гәрәке көр' у
қизед хвә бьдһнә хөлаһтйе, бә-
ле иди һнәк қизед мә хөлаһок
һатһнә даһйне жи. Дәсте мәда жи

қәват т'өнә, чьмки әрд у р'ээд мә дәсте хәлқеданә. ⁶ Гава мьн әв газьне ван у хәбәр бьхистьн, алаве да сәре мьн. ⁷ Мьн нав хвәда гьрт-авит у һ'ышк готә ә'сылзада у сәрк'ара: «Һун р'асти жь бьратийа хвә сәләфа дьстинь?»^{*} һьнге мьн мьхөлқәтәкә гьран бәр ван щь-ванд ⁸ у готә ван: «Чьқас қәвата мә һәбу, мә бьрайед хвә щьһуйед мьләтар'а фьроти пашда к'ьр'ин, ле һун ньһа бьрайед хвә дьфьро-шын у әв мәр'а тенә фьротане?» Вана хвә кәр' кьр у нькарьбун цаб бьдана. ⁹ һьнге мьн гот: «Һун тыштәки қәнщ накьн, гәрәке һун бь хофа Хвәдейе мә бьжин, вә-ки қаре мьләтед дьжмьнед мә нәйенә сәре мә. ¹⁰ Мьн, бьратийа хвә у бәрдәстийава жи, мә зив у гәнъм дәйни данә ван, дә вәрьн әм иро иди пәй к'ара хвә нәк'ә-вьн. ¹¹ һәма иро һун әрдед ван, р'ээд ван, даред ванә зәйт'уне у малед ван ль ван вәгәр'иньн, өса жи ван сәләфед жь зив, гәнъм, шәрәве у бьзьр, к'ижан кө вә жь ван һьлданә». ¹² Вана гот: «Әме ль ван вәгәр'иньн у жь ван т'ө тышти нәхвәзын, Тә чава гот, әме өса жи бькьн». һьнге мьн гази к'а-һина кьр, әв бәр ван данә сонде, вәки ви созе хвә биньнә сери. ¹³ Мьн к'ьнща сәр хвә давшанд у гот: «К'и ви созе хвә нәйнә сери, бьра Хвәде жи ви жь мала ви у к'әда ви давшинә, аһа бьра дав-

шинә у вала бьминә». Т'әмамийа мьхөлқәте гот: «Амин^ф», щькьри данә Хөдан. У щьмә'те әв созе хвә ани сери.

¹⁴ Жь we р'ожеда әз кө бумә сәрвәре қәза Щьһудайе, ава готи жь бистсалийа Арташас п'ад-шада гьрти, һ'әта сиудөсалийа п'адшатийа ви, донздәһ сала нә мьн, нә жи бьратийа мьн, мә һәде вәлитийа хвә нәстандийә. ¹⁵ Ле вәлийед бәри мьн, сәр щьмә'те дьбунә гьрани, пештьри чьл щь-кьл^{*} зиви, жь ван нан у шәрәв жи дьстандьн. Бәрдәстийед ван жи һ'өкөми сәр щьмә'те дькьрьн. Ле мьн өса нәкьр, чьмки әз жь Хвәде дьгьрсийам. ¹⁶ Сәрда жи мьн пышта хәбата сәр суре дьгьрт, мә әрд жи хвәр'а нәк'ьр'ин у һ'ә-му бәрдәстийед мьн бона хәбате вьр т'оп бьбун. ¹⁷ Жь щьһуйа у сәрвәра сәд у пенци мәрвьи жь сьфра мьн дьхварьн, өса жи ван мәрвьед жь мьләтед дор-бәра кө дьһатьнә щәм мә. ¹⁸ Хварьна р'о-жер'а гак, шәш пәзед жьбарә у жь к'ома мьришкәд к'әди жи дьһатә һазьркьрьне. У дәһә р'ожа щарәке жи һәр щур'ә шәрәва бөһ'әсаб. Пәй һақас тыштр'а жи мьн дә'-ва һәде вәлитийа хвә нәдькьр, чьмки хөламтийа щьмә'те гәләки гьран бу.

¹⁹ Хвәдейе мьн, бир нәкә, мьн-р'а бькә қәнщи, бона we йәке чь кө мьн ве щьмә'тер'а кьр.

* **5:15** «Чьл щькьл» дькьрә вәкә нив килогьрами. «Щькьләк» вәкә донздәһ гьрами бу.

5:7 Дәрк'әтын 22:25; Қануна К'аһинтийе 25:35-37; Дөбарәкьрьна Қануне 23:19-20.

**Гәф-гөр'ийа
мьҗабьли Нәһәмийа**

6 ¹ Гава Санбалат, Тобийа, Гәшәмә э'рәб у нәйаред мәйә майин бһистьн кө мьн сур дайә сәкьнандьне у щики вәкьри нәһьштийә, (ле һ'эта we һьнге he мьн дәрийед дәргәһа нәавитьбунә сәр), ² һьнге Санбалат у Гәшәм щаб сәр мьнда шандьн у готьн: «W-рә әм ль Кьфириме дәшта Онода р'асти һәв бен». Ле вана дьхвәст тыштәк сәре мьн бькьрана. ³ Мьн қасьд сәр ванда шандьн у гот: «Әз шьхөләки гьранва мьжул ьм, нькарьм бәржер бем, гава әз бьһельм бәржер бемә щәм вә, шьхөле бьсәкьнә». ⁴ Вана чар щара аһа щаб сәр мьнда шандьн, мьн жи һәма хут өса ль ван вәгәр'анд. ⁵ Паше Санбалат щара пенща бәрдәстийе хвә сәр мьнда шанд, дәсте вида нә'мәкә вәкьри бу, ⁶ веда ньвисар бу: «Нава мьләгада бәла буйә у Гәшәм жи дьбежә кө тө у щьһу^ф дькьн сәри һьлдьн, ләма тө суре чедьки у вәкә ван готьна жи те бьби п'адше ван. ⁷ Өса жи тә п'ехәмбәр к'ьфш кьрьнә, вәки әв Оршәлимеда бькьн дәнги у бона тә бежьн: «П'адшайе Щьһудайе». Әв дәнге бьгьһижә п'адше. Ава вәрә әм һәвр'а бьшевьрьн».

⁸ һьнге мьн щаб сәрда шанд у готе: «Тьште өса нәбуйә, әв чь дьбежи, тө жь бәр хвә дәрдьхи». ⁹ Р'асти ван һ'әмуя дьхвәстьн әм бьтьрсандана, дьготьн: «Хәбата ванда дәсте вәне сьст бә у we

нәйе сери». Ньһа Хвәдейо, дәстед мьн қәват кә. ¹⁰ Паше әз чумә мала Шьмайаие көр'е Дьлайаие Мьһетабел, әв гьртиге малда бу у гот: «Әм Хана Хвәдеда бьщвььн, бьк'әвьнә П'арьстгәһе у дәред П'арьстгәһе сәр хвә дадьн, чьмки әве бен тә бькөжьн, we шәв бен тә бькөжьн». ¹¹ Мьн гот: «Гәло р'аст ә кө мерәки мина мьн бьр'әвә? Йан йәки мина мьн бьк'әвә П'арьстгәһе кө сах бьминә? Әз нак'әвьме». ¹² һьнге мьн ф'әм кьр, кө Хвәде әва нәшандийә, ле әв п'ехәмбәртийа^ф жь бәр хвә дәрхьст мьнр'а гот, чьмки Тобийа у Санбалат әв к'ьр'и бун. ¹³ Әв һатьбу к'ьр'ине, вәки әз бьтьрсьм у бь ви авайи гөнә бькьм, кө әв наве мьнр'а бьлизьн у бькьнә қар бьдьнә р'уйе мьн. ¹⁴ Хвәдейо, Тобийа у Санбалат бона ван кьред ван Тө бир бинә, өса жи we Ноһадйа п'ехәмбәр у ван п'ехәмбәред майинә кө хвәстьн мьн бьтьрсиньн.

**Хьлазкьрьна хәбата
сура бажер**

¹⁵ Бист у пенце мәһа Елуле*, р'ожа пенци у дөда сур һатә чекьрьн хьлазкьрьн. ¹⁶ Гава һ'әму нәйаред мә бьһистьн, һ'әму мьләтед дор-бәред мә тьрсийан, һьнге әв жь бәр ч'ә'ве хвә к'әтьн, чьмки хвә һ'әсийан кө әва кьре Хвәдейе мә йә. ¹⁷ Ван р'ожада жь ә'сьлзадед Щьһудайе гәләк нә'мә Тобийар'а дьһатьнә шандьне у нә'мед Тобийа жи сәр ванда дьһатьн. ¹⁸ Гәләкед жь Щьһудайе бь сонд вьир'а ль һәв

* 6:15 «ЕЛУЛ» жь салнә'ма ибрани мәһа шәша йә. Анәгори салнә'ма иройин әв мәһа дьк'әвә незики ниве мәһа һ'әйшта һ'эта ниве мәһа нәһа.

һатъбун, чъмки әв зә'вә Шьк'анйа-йе Араһе бу, ле көр'е ви Йоһанан жи қиза Мышуламе көр'е Бәрәхийя стандьбу. ¹⁹ Диса жи қанцийед ви ль бәр мьн гьли дькьрын у готънед мьн жи дьгиһандьнә ви. Тобийа жи нә'мә сәр мьнда дьшандьн, кө мьн бьтьрсинә.

7 ¹ Гава сур һатә чекьрыне у мьн дәргәһ авитьнә сәр, дәргәһ-ван, дәнҗбеж у леви к'фш кьрын, ² һынге мьн дө мәри сәр Оршәлимер'а к'фш кьрын бьрайе хвә һ'анани у һананийаие сәрwere қәсьре, кө әв мәрвьәки амын бу у жь гьшка зә'фтьр жи жь Хвәде дьтьрсийа, ³ мьн ванр'а гот: «Дәр-гәһед Оршәлиме вәнәбьн, һ'эта кө тә'в гәрм нәкә, бәри чуйина нобәдара дәрийа бьгьрын у зәр'за бавежьне. Жь бьнәлийед Оршәлиме нобәдар бенә к'фшкьрыне, бьра һьнәк ль щийе нобәдарийе бьн у һьнәк жи ль бәр малед хвә бьн».

**Навньвисара йед кө
жь сьргунийе вәгәр'ийайи
(Әзра 2:1-70)**

⁴ Бажари бәрфьрә у мэзын бу, ле щьмә'та навда һьндьк бу, мал ченәкьри бун. ⁵ Хвәдейе мьн кьрә дьле мьн, кө әз әсьлзада, сәрwere у щьмә'те т'оп кьм, кө бенә навньвисаре. У мьн к'ьтебәкә навньвисара ван р'ьк'ьнйата дит, к'ижан кө әв пешийе вәгәр'ийабун у веда ньвисар бу:

⁶ Әв ьн әв бьнәлийед қәза кө Нәбухаднәссаре п'адше Бабило-не^Ф әв һесир бьрьбун, к'ижан кө

жь сьргунийе вәгәр'ийабунә Оршәлиме у Щьһудайе, һәр йәк ль бажаре хвә. ⁷ Әв мәрвьед щьмә'та Исраелә т'әви Зәрубабәл, Йешуа, Нәһәмийа, Ә'зарйа, Р'аһамйа, Наһ'амани, Мордәхай, Билшан, Миспар, Бигвай, Ньһум, Баһанах вәгәр'ийабун, һ'әсабе ван әв ьн: ⁸ Жь зөр'әта Парош 2 172 бун. ⁹ Жь зөр'әта Шьпатйа 372 бун. ¹⁰ Жь зөр'әта Араһ 652 бун. ¹¹ Жь зөр'әта Паһат'-Моваб, жь мала Йешуа у Йоаб 2 818 бун. ¹² Жь зөр'әта Елам 1 254 бун. ¹³ Жь зөр'әта Зату 845 бун. ¹⁴ Жь зөр'әта Зак'ай 760 бун. ¹⁵ Жь зөр'әта Бинуй 648 бун. ¹⁶ Жь зөр'әта Бевай 628 бун. ¹⁷ Жь зөр'әта Азгад 2 322 бун. ¹⁸ Жь зөр'әта Адоникам 667 бун. ¹⁹ Жь зөр'әта Бигвай 2 067 бун. ²⁰ Жь зөр'әта Ә'дин 655 бун. ²¹ Жь зөр'әта Агер, жь мала һьзқийа 98 бун. ²² Жь зөр'әта һ'ашум 328 бун. ²³ Жь зөр'әта Безай 324 бун. ²⁴ Жь зөр'әта һ'арип 112 бун. ²⁵ Жь зөр'әта Гибон 95 бун. ²⁶ Бьнәлийед Бет'ләһ'ме у Ньҗопайе 188 бун. ²⁷ Бьнәлийед Ә'наҗ'от'е 128 бун. ²⁸ Бьнәлийед Бет'-Ә'змавәт'е 42 бун. ²⁹ Бьнәлийед Қирйат-Йьһариме, К'ьфира у Берот'е 743 бун. ³⁰ Бьнәлийед Р'амайе у Гәва 621 бун. ³¹ Бьнәлийед Мик'масе 122 бун. ³² Бьнәлийед Бет'-Еле у Ә'йе 123 бун. ³³ Бьнәлийед Нәбойе ма-йин 52 бун. ³⁴ Жь Еламәки дьн 1 254 бун. ³⁵ Жь һ'аримйа 320 бун. ³⁶ Жь әриһайа 345 бун. ³⁷ Жь лө-дийа, һ'адидийа у онойа 721 бун. ³⁸ Жь сьнайа 3 930 бун.

³⁹ Жь к'аһина: Жь зөр'әта Йәда-йа жь мала Йешуа 973 бун. ⁴⁰ Жь

зөр'эта Имәр 1 052 бун. ⁴¹Жь зөр'эта П'ашһур 1 247 бун. ⁴²Жь зөр'эта һ'арим 1 017 бун.

⁴³Жь левийа: Жь зөр'эта Йешуайә дэста мала Қадмйел у жь мала һодива 74 бун.

⁴⁴Жь дәнҗбежа: Жь зөр'эта Асаф 148 бун.

⁴⁵Жь дәрҗһвана: Жь зөр'эта Шалум, Атер, Талмон, Әхуб, һ'атита, Шобай 138 бун.

⁴⁶Хьзмәтк'аред П'арьстгәһе: Зөр'эта Сиха, һ'асуфа, Табаһот, ⁴⁷Қерос, Сиһа, Фадон, ⁴⁸Льбана, һ'агава, Шалмай, ⁴⁹һ'анан, Гидел, Гахар, ⁵⁰Р'йайа, Р'син, Ньқода, ⁵¹Газам, Уза, П'асейаһ, ⁵²Бесай, Мьһуни, Ньфушим, ⁵³Бакбук, Хақупа, һарһур, ⁵⁴Баслит', Мьһида, һ'арша, ⁵⁵Баркос, Сисьра, Т'әмаһ, ⁵⁶Ньсийаһ у һ'агифа.

⁵⁷Зөр'әтед хөламед Сълеман^ф: Зөр'эта Сотай, Софәрет', Прида, ⁵⁸Йал, Даркон, Гидел, ⁵⁹Шьпатйа, һ'атил, Пок'әрәт'-һасьбайим, Ә'-мон. ⁶⁰Һ'әму хьзмәтк'аред П'арьстгәһе у зөр'әтед хөламед Сълеман ғышк сәрһәв 392 бун.

⁶¹Аwa әв бун йед кө жь Т'ел-Мәлаһе, Т'ел-һаршайе, К'ьрубe, Адоне у Имәре вәгәр'ийабун, вана нькарьбу р'ьк'ньйат у әсьле хwә избаткьрана кө әв исраели бун: ⁶²Жь зөр'эта Дьлайя, Тобийа у Ньқода 642 бун.

⁶³Өса жи жь к'аһина: Зөр'эта һ'обайа, һаккос у Барзилай. (Барзилай әв бу, кө йәки қизәкә Барзилайе гилә'ди^ф стандьбу у зөр'әт сәр наве wi һатьбу навкьрьне.) ⁶⁴Әвана р'әқәма һьвисара р'ьк'ньйата хwә гәр'ийан, ле нәдитьн у әв жь к'аһинтийе дәрхьстьн чаwa нәһ'әлал. ⁶⁵Һьнге wәли ванр'а гот кө әв жь тыште һәрә пироз нәхwьн, һ'әта кө к'аһин пе Урим^ф у Тумиме нәсәкьнә.

⁶⁶Т'әмамийа щьмә'те пева 42 360 мәрвь бун, ⁶⁷пештьри хөлам у щарийед ван, әв сәрһәв 7 337 мәри бун у нава wанда 245 дәнҗбеж жь жьна у мера һәбун. ⁶⁸736 һәспед ван бун, 245 қант'ьр', ⁶⁹435 дәwә у 6 720 к'әр.

⁷⁰Һьнәк сәрwеред малбәта бона хәбате алик'ари дан. Wәли 1 000 дарикед* зер'ин, 50 т'ас у 530 дәст к'ьнщед к'аһинтийе дан. ⁷¹Һьнәк бавә'шира жи бона хьзна хәбате 20 000 дарикед* зер'ин у 2 200 минед** зивин алик'ари дан. ⁷²Жь алије щьмә'та майинда жи, 20 000 дарикед зер'ин, 2 000 минед* зивин у 67 дәст к'ьнщед к'аһинтийе алик'ари дан.

⁷³Һьнге к'аһин, леви, дәрҗһван, дәнҗбеж, һьнәкә жь щьмә'те, хьзмәтк'аред П'арьстгәһе у т'әмамийа Исраеле бажаред хwәда щи-wар бун.[†]

* 7:70 «1 000 дарик» wәкә 8,5 килограмми бу. «Дарик» п'әрә бу, wәкә 8,5 җрамм бу.

* 7:71 «20 000 дарик» wәкә 170 килограмми бу.

** 7:71 «2 200 минед» дькьрә wәкә 1 200 килограмми.

* 7:72 «2 000 мин» дькьрә wәкә 1 100 килограмми.

7:73 Дирок I, 9:2; Нәһәмийа 11:3.

**Эзра Қануна^Ф Хwәде
щьмә'тер'а дьхунә**

8 ¹Гава мәһа һ'әфта һат исраели бажаред хwәда бун, һынге г'ә-маммийа щьмә'те мина мәрики ль һ'әwша бәр Дәргәһе Аве щьвийа у готьнә Эзрайе қанунзан^Ф кә к'ьтеба Қануна Муса бинә, к'ижан кә жь Ходан Исраелер'а һатьбу г'әми-кьрын. ²Йәке мәһа һ'әфта, Эзрайе к'әһин к'ьтеба Қануне ани ль бәр щьвина жьна, мера у һ'әмуьед кә дькарьбун әw ф'әм бькьрана. ³Әви һ'әwша ль бәр Дәргәһе Аведа жь сәре сьбе һ'әта нивро ль бәр жьна, мера у ф'әмдара хwәнд, гәһе г'әмаммийа щьмә'те ль сәр к'ьтеба Қануне бу. ⁴Эзрайе қанунзан ль сәр бьнгәһәкә дарин сәкьнибу, к'ижан кә бона ве йәке чекьри бу. У ль мьле вийи р'асте Магит'йа, Шәма, Ә'найа, Урийа, һилқийа, Маһасйа, ле мьле вийи ч'әпе Пьдайа, Мишаел, Малк'ийа, һ'ашум, һ'ашбадана, Зәкәрийа у Мышулам сәкьни бун. ⁵Эзра ль бәр ч'ә'ве щьмә'те к'ьтеб вәкьр, әw кә жь щьмә'те бьльндтър сәкьни бу, гава әw вәкьр, г'әмаммийа щьмә'те р'абу сәр п'ийа. ⁶һынге Эзра Ходан Хwәдейе мәзын бьмбарәк-пироз кьр, г'әмаммийа щьмә'те дәстед хwә бьльнд кьрын у готьн: «Амин!^Ф Амин!» У паше һ'әта әрде дәвәр'уйа чун ль бәр Ходан та бун. ⁷һынге левийа: Йешуа, Бани, Шеребйа, Йамин, Әхуб, Шабьт'ай, ходийа, Маһасйа, Қелита, Ә'зарйа, Йозабад, һ'анан

у Пьлайа щьмә'тер'а Қанун шь-ровәдькьрын, щьмә'т жи жь щийе хwә нәдьяләқийа. ⁸Вана жь к'ьтеба Қануна Хwәде зәлал хwәндьн у ф'әмина щийе кә хwәндьн щьмә'т данә ф'әмкьрыне. ⁹һынге Нәһәмийа кә wәли бу, Эзрайе к'әһин у қанунзан, өса жи левийед кә щьмә'т һин дькьрын, готьнә т'әмаммийа щьмә'те: «Әва р'ожа бона Ходан Хwәдейе wә пироз ә, аwа нәгьрин у шине нәкьн». Чьмки г'әмаммийа щьмә'те гьри пе к'әтьбу дьгьрийа кә готьнед Қануне дьбьһистьн. ¹⁰У Нәһәмийа готә wan: «Ньһа һәр'ьн хварьнед ч'әвьр бьхwьн у тыштед ширьн вәхwьн у wan'ра жи тыштәки бьшиньн, йе к'ижана кә һазьр т'өнә, чьмки иро бона Хwәйе мә р'ожа пироз ә. Бәр хwә нәк'әвьн, чьмки шабуна пе Ходан қәwата wә йә». ¹¹Левийа щьмә'т данә кәр'кьрыне у готьн: «Дәнг нәкьн, чьмки иро р'ожа пироз ә, бәр хwә нәк'әвьн». ¹²Щьмә'те әв готьнед wan'ра һатьнә шьровәкьрыне ф'әм кьрын у чун кә бьхwьн, вәхwьн, п'ара бьшиньн у әшқ у ша бьн.

Щәжьна^Ф һ'олькчекьрыне

¹³Р'ожа дәда сәрwеред мал-бәтед г'әмаммийа щьмә'те, к'әһин у леви щьвийанә щәм Эзрайе қанунзан, wәки сәр готьнед Қануне вәбьн. ¹⁴Қанунеда ньвисар дитьн кә Ходан бь дәсте Муса г'әми кьрийә, wәки исраели Щәжьна Мәһа һ'әфта* һ'олькада бьминьн.

* 8:14 «Щәжьна Мәһа һ'әфта» аwа готи Щәжьна һ'олькчекьрыне, кә п'р'анийа шара дьк'әгә мәһа дәһай салнә'ма иройин. Бьхуньн Қануна К'әһинтийе 23:33-36, 39-43; Дөбарәкьрына Қануне 16:13-15.

¹⁵ һынге әламәти данә һәму бажаред хвә, өса жи Оршәлиме у готын: «һылк'ышһнә ч'ийе, ч'ьрәлед даре зәйт'уне, ч'ьрәлед зәйт'уна бәйани, ч'ьрәлед көнцәре, ч'ьрәлед хөрме у ч'ьрәлед даред сьх бинһн, кө һ'олька чекьн чава һьвисар ә». ¹⁶ Щьмә'те чу ч'ьрәл анин у хвәр'а һ'ольк ль сәр ханийед хвә, һ'әвшед хвә, һ'әвшед Хана Хвәде, һ'әвша Дәргәһе Аве у һ'әвша Дәргәһе Әфрайимда чекьрһн. ¹⁷ Т'әмамия мьхөлқәта кө жь сьргунийе вәгәр'ийабу, һ'ольк чекьрһн у һ'олькада ман. Жь р'ожед Йешуйе Нунда һ'әта ве р'оже тьштәки аһа нәкьрьбун у шайикә гәләки мәзн бу. ¹⁸ һәр р'ож к'ьтеба Қануна Хвәде, жь р'ожа пешьнда һ'әта р'ожа хьлазийе дьһатә хвәндьне. һ'әфт р'ожа щәжһн кьрһн у р'ожа һ'әйшта ль гора қануне щьвина пироз дәрбаз кьрһн.

Щьмә'т гөнәйе^ф хвә нас дькә

9 ¹ Бист у чаре ве мәһе, исраели бь к'өрх^ф у р'ожи щьвийан, хвәли сәр хвә кьрһн. ² У зөр'әта Израел жь һ'әму мьләтед хәриб қәтия у р'абун гөнәйед^ф хвә у нәһәқийед кал-бавед хвә данә р'уйе хвә. ³ Щийе хвәда сәкьнин, чарикәкә р'оже жь к'ьтеба Қануна Хөдан Хвәдейе хвә хвәндьн у чарикәкә р'оже жи гөнәйед хвә ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә данә р'уйе хвә у ль бәр Ви та бун. ⁴ Жь левийа: Йешуа, Бани, Қадмийел,

Шьбания, Буни, Шеребйа, Бани у К'ьнани ль сәр бьнгәбльнда хвә сәкьнин у бь дәнге бьльнд газийа хвә Хөдан Хвәдейе хвә анин. ⁵ У ван левийа Йешуа, Қадмийел, Бани, һ'ашавнийа, Шеребйа, ходийа, Шьбания, Пьт'аһйа готын: «Р'абьн, Хөдан Хвәдейе хвә жь һәр-һәйе һ'әта-һ'әтайе бьмбарәк^ф кьн».

У готын: «Бьра бьмбарәк бә наве Тәйи хвәйр'умәт, кө жь һәр дөа-дьрозга у пәсьндайине бьльндтьр ә. ⁶ Тө, т'әне Төйи Хөдан, Тә әзман әфьранд, әзмане әзмана у һ'әму нәхшед ван, әрд у һәр тьштед сәр, бәр у һәр тьштед нава ванда, Тө ван һ'әмуя хвәй дьки у нәхшед әзмана Тә дьһ'әбиньн. ⁷ Төйи әв Хөдан Хвәдейе кө Абрам^ф бьжарт, Тә әв жь бажаре Ура к'ьлданийа^ф дәрхьст у наве ви дани Ибраһим.[†] ⁸ Тә дьле ви һьндава Хвәда амьн дит у т'әви ви пәйман гьреда, кө вәлатед кәнанийа, һ'итийа^ф, әморийа^ф, пьризийа^ф, йәбусийа у гиргашийа бьди зөр'әта ви. Тә готьна Хвә ани сери, чьмки Тө сәр р'астийе йи.[†] ⁹ Тә Мьсьреда зәлулийа кал-бавед мә дит у һьнда Бәра Сор заринийа ван бьһист.[†] ¹⁰ Тә нишан у к'әрәмәт сәр Фьрәвьн^ф у һ'әму хөламед ви у т'әмамия бьнәлийед вәлате ви кьрһн, чьмки Тәва әйан бу, кө ван чава хвә сәр кал-бавед мәр'а к'өбар гьртһн, ле бәле Тә Хвәр'а навәк қазьнщ кьр һ'әта иро.[†] ¹¹ Тә бәр ч'әве ван бәр қәлашт, әв бәр'еда әрде зьһар'а

^{9:7} Дәстпелун 11:31; 12:1; 17:4-5. ^{9:8} Дәстпелун 15:18-21. ^{9:9} Дәрк'әтһн 3:7; 14:10-12. ^{9:10} Дәрк'әтһн 7:8, 9-12:32.

дәрбаз бун, ле пайк'этиед ван авитә к'урайе, чава кәвьрәки ба- вежьнә ава гөр'.[†] 12 Тә р'оже пе сту- на ә'вр р'ебәрийа ван кыр, шәве жи пе стуна агър, бона әв р'ийа кө теда һәр'н р'онайи бә'.[†] 13 Тө пәйайи ль сәр ч'ийайе Синайе^Ф буйи[†] у жь ә'змен ванр'а хәбәр да, қыраред һәқ, қанунед р'аст, қәй- дә-қанун у т'әмийед қәнц данә ван. 14 Шәмийа^Ф р'һ'этиийа Хвәйә пироз ванва да наскърьне у бь дәсте Мусайе ә'вде Хвә т'әми, қәйдә у қанун данә ван. 15 Гава әв бьр'чи бун, Тә жь ә'змен нан да ван, гава әв т'и бун, Тә жь қәйе ав ванр'а дәрхьст у Тә ванр'а гот кө бьк'әвьнә ви вәлати у зәфти хвә кьн, к'ижан кө Тә ванр'а сонд хвар кө бьди ван.[†]

16 Ле вана, ава готи кал-бавед мә к'обар бун, сәрһ'ышки кьрын у гөһ нәданә т'әмийед Тә'.[†] 17 Пышта хвә данә гөһдарийе у кьред Тә- йә һ'әйрә-һ'өжмәк'ар, кө Тә нава ванда кьрбун бир нәанин, ле сәрһ'ышки кьрын у сәрһьлдана хвәда сәр хвә р'ебәр к'ьфш кьрын, кө диса вәгәр'ьнә бьндәстийа хвә. Ле бәле Тө кө Хвәдейе бахшан- дар, р'ә'м, дьлован, сәбьр-ськ'ане у гәләки пешәвьтгийи амьн и, Тә бәре Хвә жь ван нәгөһаст.[†]

18 һ'эта ве йәкеда жи, гава ван хвәр'а голька р'окьри чекьрын у готьн: «В ә хвәдейе тә, к'ижани

кө тө жь Мьсьре дәрхьсти!» У бь ви авайи вана к'ьретикә мәзьн кьр'.[†] 19 Тә жь дәст дьлшәватийа Хвәйә[†] п'ьр' әв бәр'ийеда нәһьш- тьн, р'оже стуна ә'вр жь ван дур нәк'әт, вәки ван р'еда бьбә, нә жи шәве стуна агър, кө we р'ийа ва- нә әв теда дьчьн р'онайи кә. 20 Ле Тә Р'өһ'е^Ф Хвәйи қәнц да ван, кө ван ширәт кә у манайе^Ф Хвә жь дәве ван нәқәтанд у гава әв т'и бун, ав жи да ван. 21 Тә чьл сали әв бәр'ийеда т'ер кьрын, кемаси- йа тьштәки ван нәдит, к'ьнщед сәр ван нәмашийан у ньгед ван нә вәрьмин.

22 Тә п'адшати у мьләт данә ван у т'опрах ванр'а п'арәвәкь- рын. Әв бунә хвәйе ә'рде Сихоне п'адше һ'әшбоне у ә'рде Оге п'ад- ше Башане^Ф.[†] 23 Тә зар'ед ван вәкә стәйркед ә'змана зедә кьрын у Тә әв анин ви вәлате кө Тә кал- бавед ванр'а готьбу кө бьк'әвьне у ле бьбьнә хвәйи.[†] 24 Зар'ед ван к'әтыне у ви вәлати бунә хвә- йи. Тә кәнанийед бьнәлийед ви вәлати ль бәр ван шкенандьн, әв данә дәсте ван, п'адшед ван щьмә'та вәлетва, кө дьле ванр'а р'абьн-р'унен.[†] 25 Бажаред суркьри у ә'рде бәрдар зәфти хвә кьрын у бунә хвәйе малед һәр хер-хьз- нева т'ьжи, биред к'олайи, р'әзе тьрийа, даред зәйт'уна у гәләк даред хвәйбәр. Вана хвар, т'ер

9:11 Дәрк'әтһн 14:21-29; 15:4-5. 9:12 Дәрк'әтһн 13:21-22. 9:13 Дәрк'әтһн 19:18-23:33.

9:15 Дәрк'әтһн 16:4-15; 17:1-7; Дөбарәкьрьна Қануне 1:20-21. 9:16-17 Жьмар 14:1-4;

Дөбарәкьрьна Қануне 1:26-33. 9:17 Дәрк'әтһн 34:6; Жьмар 14:18.

9:18 Дәрк'әтһн 32:1-4. 9:19-21 Дөбарәкьрьна Қануне 8:2-4. 9:22 Жьмар 21:21-35.

9:23 Дәстпәбун 15:5; 22:17; Йешу 3:14-17. 9:24 Йешу 11:23.

бун зык авитын у пе қәнщия Тәйә мәзын к'еф кырын.[†] ²⁶ Ле бәле гөр'а Тә нәкырын у мықабыли Тә р'абун,[†] Қануна Тә авитынә пышт гөһе хвә у п'ехәмбәред Тә жи көштын, йед кө дькырын ван бәрбь Тә вәгәр'иньн у әв гәләки беһөрмәт кырын. ²⁷ Тә жи әв данә дәсте дьжмьнед ван, к'ижана зор дьданә ван. Ле гава тәнгасийа хвәда һәвара хвә Тә анин, Тә жь ә'змен бһист у вәкә we дьлшәватийа Хвәйә п'ър' хьлазкыр ванр'а шандын у вана әв жь дәсте дьжмьнед ван хьлаз кырын. ²⁸ Гава әв р'һ'әт бун, дика ль бәр Тә хьраби кырын, һынге Тә әв данә дәсте нәйаред ван у вана әв кырынә бьн дәсте хвә. Ле гава вана дика һәвара хвә Тә анин, Тә жь ә'змен бһист у вәкә we дьлшәватийа хвәйә п'ър', гәләк щара әв хьлаз кырын. ²⁹ Тә әв ширәт дькырын кө вәгәр'әнә сәр Қануна Тә,[†] ле әв к'обар бун, гөһдарийа т'әмийед Тә нәкырын. Вана һындава ван қыраред Тәда гөнә кырын, пе к'ижана мәрвөе кө ван пек тинә дьжи. Ле вана сәр-һ'ышки кырын, әв пышт гөһе хвәва авитын у гөһ нәданә ван. ³⁰ Тә гәләк сала ль ван сәбьр кыр[†] у бь Р'өһ'е Хвә пе п'ехәмбәред Хвә р'е да бәр ван. Ле вана гөһ нәданә ван у Тә әв данә дәсте мәрвөед вәлатед хәриб. ³¹ Ле Тә жь дәст дьлшәватийа Хвәйә п'ър' к'ока ван нәани, пышт нәда ван, чьмки Тө Хвәдейе р'ә'м у дьлшәват и.

³² Ле ньһа, Хвәдейе мә, Хвәдейе мәзын,[†] қәват у хоф, хвәйе соз у һ'оба амьн! Бьра әв һ'әму тә'ли-тәнгийед мә ль бәр ч'ә'ве Тә һындьк к'ьфш нәбьн, к'ижан кө жь р'ожед п'адшайед Ашуредә[†] һ'әта ньһа һатьнә сәре мә, п'адшайед мә, мир-бәгед мә, к'аһинед мә, п'ехәмбәред мә, кал-бавед мә у сәре т'әмамийа щьмә'та Тә. ³³ Ле бәле һәр тьштида жи, чь кө һатә сәре мә Тө р'аст и, чьмки Тө сәр амьнийе буйи, ле әм сәр нәһәқийе. ³⁴ П'адшайед мә, мир-бәгед мә, к'аһинед мә у кал-бавед мә Қануна Тә хвәй нәкырын, гөһ нәданә т'әмийед Тә у ван ширәтед кө Тә дькыра бира ван. ³⁵ Дәма п'адшайед ванда, әв қәнщия Тәйә мәзын, кө Тә бона ван кыр, нава ви әрде мәзын у хвәйбәрда, к'ижан кө Тә да ван, вана Тәр'а хөламти нәкырын у жь хьрабийед хвә вәнәгәр'ийан. ³⁶ Ле ва йә әмә ньһа хөлам ьн, илаһи ви вәлатида, к'ижан кө Тә да кал-бавед мә, кө бәр у дәрәмәтед ви бьхьын, ле ва йә әмә вьр хөлам ьн. ³⁷ Дәрәмәта хвәйә п'ър' бона ван п'адша дьдә, к'ижан кө Тә жь дәст гөнәйед мә ль сәр мә к'ьфш кырын. Әвана һ'өкөми сәр мә у һ'әйванед мә дькьн, чава дьле ван дьхвәзә у әм тәнгасикә мәзында нә.

Ад-қыраркырна щьмә'те

³⁸ Бона ван һ'әму йәка әм бь ад-қырар дьньвисьн у мир-бәгед мә, леви у к'аһин жи мор дькьн».

9:25 Дөбарәкырна Қануне 6:10-11. 9:26-28 Р'ебәр 2:11-16.

9:29 Қануна К'аһингийе 18:5. 9:30 П'адшати II, 17:13-18; Дирок II, 36:15-16.

9:32 П'адшати II, 15:19, 29; 17:3-6; Әзра 4:2, 10.

10¹ Йед мор кърн эв бун: Нэнэмийае Хак'алйа кӱ вэли бу, Сидрийа,² Сьрайа, Э'зарйа, Йирмйа,³ П'ашпур, Амарийа, Малк'ийа,⁴ Н'атуш, Шьбанйа, Малук',⁵ Н'арим, Мьремот', Обадиия,⁶ Данийел, Гинт'он, Барук',⁷ Мьшулам, Эбийа, Мийамин,⁸ Маһазйа, Билгай, Шьмайа, эвана к'аһин бун.

⁹Жь левийа: Йешуае Азанийа, Бинуй жь кӱр'ед н'енадад у Қадмйел¹⁰ у бьрайед ван: Шьбанйа, ходийа, Қелита, Пьлайа, Н'анан,¹¹ Мик'а, Р'һ'ов, Н'ашабйа,¹² Зак'ур, Шеребйа, Шьбанйа,¹³ ходийа, Бани у Бьнину.

¹⁴Сэрверед цьмэ'те: Парош, Паһат'-Моваб, Елам, Зату, Бани,¹⁵ Буни, Азгад, Бевай,¹⁶ Адонйа, Бигвай, Э'дин,¹⁷ Атер, һьзрийа, Аззур,¹⁸ ходийа, Н'ашум, Безай,¹⁹ Н'арип, Э'нат'от', Небай,²⁰ Магп'ийаш, Мьшулам, Н'езир,²¹ Мьшезабел, Садоқ, Йаду,²² Пьлатйа, Н'анан, Э'найа,²³ Носейа, һананийа, Н'ашув,²⁴ һалохес, Пилһ'а, Шобек,²⁵ Р'һум, Н'ашавна, Маһасйа,²⁶ Аһ'ийа, Н'анан, Э'нан,²⁷ Малук', Н'арим у Баһанах.

²⁸Цьмэ'та майин, жь к'аһина, левийа дэргэһвана, дэнгбежа, хьзмэтк'аред П'арьстгәһе у н'әму-йед кӱ жь мьләтед хәриб қәтиһабун, бона Қануна Хвәде, жьна, кӱ-

р' у қизава, к'ижана кӱ дькарьбун фә'м бькьрана,²⁹ пышта бьрайед хвәйә ә'сылзада гьртьн, бь һьфь-р'е сонд хварьн, вәки анәгори we Қануна Хвәдейә кӱ бь дәсте ә'вде Хвәде Муса дайи бьжин у н'әму т'әми, қьрар у қәйдә-қанунед Хӱдан Хвәйе хвә хвәй кьн у бьқәдиньн.³⁰ Оса жи кӱ қизед хвә нәдһнә мьләтед хәрибә ви вәлатида у қизед ван жи кӱр'ед хвәр'а нәхвазьн.[†]³¹ У р'ожа шәмийейә р'ь-һ'әтийе жи, гава мьләтед хәрибә вәлетда, әшийа у дәхьлед хвәйә һәр әк'һни бона фьротане биньн, әм р'ожа шәмийе йан р'ожед пироз жь ван тьштәки нәк'ьр'ьн.[†] Сала^ф һ'әфта әм ә'рде р'ьһ'әт бьһельн у һәр дәйни жи бьбахшиньн.³² У мә кьрә борще стуйе хвә, кӱ һәр сал п'арәкә шекьлайә* сьсийа бьдһнә бона хӱламтийа Хана Хвәдейе мә,[†]³³ бона нане пешбәрийе*, дийарийа^ф нане һәр т'ьм, т'әвайи-шәвата һәр т'ьм, р'ожед шәмийа р'ьһ'әтийе, сәре мәһа, шәжьна, һ'әдийед пироз, бона дийарийед жь гӱнәпақьжбуна Исраеле у бона һәр шьхӱле Хана Хвәдейе мә.³⁴ Мә, к'аһина, левийа у цьмэ'те бона даре шәватә п'әшк авит, кӱ һәр сал вә'де к'ьфшкьрида бьбһнә Хана Хвәде, анәгори сьрийа бавә'-шира, вәки сәр горигәһа^ф Хӱдан Хвәдейе мә бьшәвьтиньн, чава

* 10:32 «Шекьләк» вәкә донздәһ гьрами бу.

* 10:33 «Нане пешбәрийе» аһа готи «нане Хвәдер'а дайи». Бьхуньн Қануна К'аһинтийе 24:5-9.

10:30 Дәрк'әтын 34:16; Дӱбарәкьрына Қануне 7:3. 10:31 Дәрк'әтын 23:10-11; Қануна К'аһинтийе 25:1-7; Дӱбарәкьрына Қануне 15:1-2. 10:32 Дәрк'әтын 30:11-16.

Қанунеда ньвисар ә. ³⁵ Мә қырап қыр, кө һәр дәрәмәта әрдейә пешын у бәре һәр дарайә пешын һәр сал бьбьнә Хана Ходан,[†] ³⁶ өса жи ныхөрийед зар'ед хвә у ныхөрийед һ'әйванед хвә, чава Қанунеда ньвисар ә, кө һәр ныхөрийе пәз у дәваред хвә бьбьнә Хана Хвәдейе хвә щәм к'аһине кө Хана Хвәдейе мәда қольх дькә.[†] ³⁷ Әм һәвр'а қайл бун, кө аре пешын, дийарийед хвә у бәре һәр дарайә пешын, мәйа ну у бьзье ну к'шанди к'аһинар'а бьбьнә көлина Хана Хвәдейе хвә у дәһәкә^ф дәрәмәта әрде хвә жи левийар'а бьбьн. У леви жи гәрәке һәр бажарида, к'идәре кө жь мә дьхәбьтн, дәһәке бьстиньн.[†] ³⁸ К'аһине жь зөр'әта һарун^ф, әв гәрәке т'әви левийа бә, гава леви дәһәке бьстиньн, леви жи гәрәке дәһәке жь дәһәка бьбә көлина хьзна Хана Хвәде мә.[†] ³⁹ Израели у леви гәрәке дийарийед гәнъм, мәйа ну у бьзье бьбьнә көлина ван ода, к'идәре һащәтед Пирозгәһе^ф, к'аһинед қольхк'ар дәргәһван у дәнҗеж теданьн. Бь ви авайи әм гәрәке дәст жь Хана Хвәде хвә нәкьн.

**Щьмә'та кө Оршәлимеда
щи-вар дьбә
(Дирок I, 9:3-17)**

11 ¹ Сәрверед щьмә'те Оршәлимеда ши-вар бун, ле щьмә'та майин пәшк авитн, к'а жь дәһа йәк к'ижане бе Оршә-

лиме, бажаре пирозда бьминә у нәһед майин бажаред дьнда бьминьн. ² Щьмә'те дөа ван һ'әмуя кьр, к'ижана хвәст кө бь р'әзәдли Оршәлимеда бьминьн. ³ Әв бун сәрверед ван қәза, к'ижан кө Оршәлимеда ши-вар бун. (Ле бәле һьнәк исраели, к'аһин, леви, хьзмәтк'аред П'арьстгәһе у зар'ед хөламе Сьлеман бажаред хвәда, ль сәр мьлк'е хвә, бажаред Щьһудайеда ман,[†] ⁴ жь зөр'әта Щьһуда у Бьнямин жи һьнәк Оршәлимеда ман.)

Жь зөр'әта Щьһуда: Әт'айайе көр'е Узийайе Зәкәрийайе көр'е Амарийайе Шьпатйайе Маһалалел, кө жь зөр'әта Перес бу. ⁵ У Маһасйайе көр'е Барук'е К'ол-һ'озәйе һ'азайайе көр'е Әдайайе Йойарибе көр'е Зәкәрийайе көр'е йе шило-ни. ⁶ Һ'әмуяед жь зөр'әта Перес кө Оршәлимеда дьман чарьсд шест у һ'әйшт мәрвьед сәрхвә бун.

⁷ Әв бун зөр'әта Бьнямин: Саллуйе көр'е Мьшуламе Йоһеде Пьдайайе көр'е Қолайайе Маһасйайе Ит'ийеле көр'е Йәшайа, ⁸ өса жи бьрайед ви Габай, Салай, сәр һәв нәсьд бист у һ'әйшт нәфс бун. ⁹ Йоеле көр'е Зик'ри сәрвере сәр ван бу, ле Щьһудайе көр'е һаснуа йе дөда бу сәр бажер.

¹⁰ Жь к'аһина жи: Йәдайайе көр'е Йойариб, Йахин, ¹¹ Сьрайайе көр'е һилқийайе Мьшуламе көр'е Садоце Мьрайот'е Аһ'итуб, хвәйитийа Хана Хвәде дькьрын

10:35 Дәрк'әтн 23:19; 34:26; Дөбарәкьрна Қануне 26:2. **10:36** Дәрк'әтн 13:2.
10:37 Жьмар 18:21. **10:38** Жьмар 18:26. **11:3** Нәһәмийа 7:73.

¹² у бьрайед ванэ кӧ хэбата Хана Хвэде дькьрӧн, сэр хэв н'эйсд бист у дӧ нэфс бун. Э'дайаие кӧр'е Йероһама Пьлалйаие кӧр'е Амсийе Зэкэрийаие П'ашхуре Малк'ийа ¹³ у бьратийа ви, сэрwerед малбэтед ван сэр хэв дӧсд чьл у дӧ нэфс бун. Э'машаие кӧр'е Э'зареле Ахзайе кӧр'е Мышлемог'е Имэр ¹⁴ у бьратийа хвэва сэр хэв сэд бист у н'эйшт мэрьвед сэрхвэ бун, Забдийеле Гьдолим жи сэрwере ван бу.

¹⁵ Жь левийа жи: Шьмайаие кӧр'е н'ашуве Э'зрикаме н'ашабйаие Буни, ¹⁶ оса жи Шабь'ай у Йозабад сэрwеред левийа бун, сэр шьхӧле Хана Хвэдейэ дэр к'фшкьри бун. ¹⁷ Маттанйаие кӧр'е Мик'аие Забдийе Асаф р'ебӧре пэсьндайине у дӧакьрӧне бу. Бакбукиа жи кӧ жь бьратийа хвэ дэнге дӧда бу у Э'бдаие кӧр'е Шамуаие Галале Йьдуг'ун. ¹⁸ Бажаре пирозда н'эму леви сэрхэв дӧсд н'эйште у чар нэфс дьман.

¹⁹ Ле дэргэһван Эхуб, Талмон у бьратийа хвэва кӧ нобэдарийа дэргэһа дькьрӧн, сэд н'эфте у дӧ нэфс бун.

²⁰ нэр чь исраелийед майинэ жь к'аһина у левийа, н'эму бажаред Щьһудайеда, сэр мьлк'е хвэ, ци-варед хвэда ман. ²¹ Ле хьзмэтк'аред П'арьстгэһе соҗаҗа хофеледа ман, Сиха у Гишпа жи сэр хьзмэтк'аред П'арьстгэһе бун.

²² Сэрwере сэр левийед Оршәлимедә Узийе кӧр'е Банийе н'ашабйаие Маттанйаие Мик'аие бу. Эва жь зӧр'эта Асаф бу, к'ижана

к'ӧ хьзмэтк'арийа Хана Хвэдеда дэнгбежи дькьрӧн. ²³ Чьмки п'адше э'мьр кьрбу, кӧ дэнгбежар'а идара ванэ р'оже бе дайине.

²⁴ Пьт'аһйаие кӧр'е Мьшезабеле жь зӧр'эта Зэраһе Щьһуда, бэрдэсте п'адше сэр н'эму шьхӧлед цьмэ'те бу.

Щьмэ'та ци-варед майида

²⁵ һнэкэ жь щьһудийа жи гӧндед навдэштеда ци-вар бун, ль Қирйат-Арбайе у дор-бэред веда, ль Дибоне у дор-бэред веда, Йькавселе у гӧндед веда, ²⁶ ль Йешуаие, Моладаие, Бет'-П'элгте, ²⁷ н'асар-Шуһале, Бир-Шеваие у дор-бэред веда, ²⁸ Сиҗлаге, Мьк'онаие у дор-бэред веда, ²⁹ Э'йн-Р'имоне, Сорайе, Йармут'е, ³⁰ Заноаһ'е, Э'дулламе у гӧндед ванда, Лахише у э'рдед веда, Э'зекаие у дор-бэред веда. Эвана жь Бир-Шеваие гьрти н'эта нэwала һиноме ци-вар бун.

³¹ Бньйамини ль Гэвайе гьрти н'эта Мик'мәсе, Э'йаие, Бет'-Еле у дор-бэред веда ци-вар бун, ³² ль Э'нат'от'е, Нобе, Ананийаие, ³³ н'азоре, Р'амаие, Гитайиме, ³⁴ н'адиде, Сьбоһиме, Ньбалате, ³⁵ Лӧде, Оноие у нэwала хостада. ³⁶ Чэнд дэстэ левийед жь Щьһудайе нава бньйаминийада дьман.

К'аһин у леви

12 ¹ Эв ьн эw к'аһин у левийед кӧ т'эви Зэрубабеле кӧр'е Шалтийел у Йешуа жь сьргуниие вэгэрийан: Сьрайа, Йирмйа, Эзра, ² Амарийа, Малук', н'атуш,

³ Шьк'анйа, Р'ьһум, Мьремот',
⁴ Идо, Гинт'ой, Эбийа, ⁵ Мийаамин,
 Маһадйа, Билга, ⁶ Шьмайа, Йойа-
 риб, Йэдайа, ⁷ Салу, Амок', һилқи-
 йа у Йэдайа. Эвана һена Йешуада*
 сэрwerед к'аһина у бьратийа хwэ
 бун. ⁸ Ле жь левийа: Йешуа, Би-
 нуй, Qадмйел, Шеребйа, Цьһуда
 у Маттанйа г'эви бьратийа хwэ
 щабдаре к'ома р'азидарийе бун.
⁹ Бакбукийа у Унийе бьрайед хwэ-
 ва жи пешбэри ван дэнге дэда
 стьран ль ван вэдьгэр'андьн.

Зөр'эга Йешуае сэрэкк'аһин

¹⁰ Йешуар'а Йойаким бу, Йойа-
 кимр'а Елийашиб бу, Елийашибр'а
 Йойада бу. ¹¹ Йойадар'а Йонат'ан
 бу у Йонат'анр'а Йаду бу.

Сэрwerед малбэтэд к'аһина

¹² һена Йойакимда* к'аһинед
 сэрwerед малбэга эв бунэ: Жь
 малбэга Сьрайа, Мьрайа, жь мал-
 бэга Йирмйа, һананийа, ¹³ жь мал-
 бэга Эзра, Мьшулам, жь малбэга
 Амарийа, Йоһанан, ¹⁴ жь малбэ-
 га Милик', Йонат'ан, жь малбэ-
 га Шьбанйа, Усьв, ¹⁵ жь малбэга
 һ'арим, Эдна, жь малбэга Мьра-
 йот', һ'элк'ай, ¹⁶ жь малбэга Идо,
 Зэкэрийа, жь малбэга Гинт'он,
 Мьшулам, ¹⁷ жь малбэга Эбийа,
 Зик'ри, жь малбэга Минйаамин
 у Моһадйа, Пилтай, ¹⁸ жь мал-
 бэга Билга, Шамуа, жь малбэга
 Шьмайа, Йонат'ан, ¹⁹ жь малбэга

Йойариб, Матънай, жь малбэга
 Йэдайа Узи, ²⁰ жь малбэга Салай,
 Qалай, жь малбэга Амок', Эбэр,
²¹ жь малбэга һилқийа, һ'ашабйа,
 жь малбэга Йэдайа, Ньт'анел.

Навньвисаред малбэтэд к'аһина у левийа

²² Левийед дэма Елийашиб, Йо-
 йада, Йуһэнан у Йадуда, оса жи к'а-
 һинед дэма п'адшагтийа Дарйуше
 фарьсида^ф, анэгори сэрwerед мал-
 бэга һатънэ навньвисаре. ²³ Сэрwe-
 ред малбэтэд левийа, һ'эга р'ожед
 Йуһэнане көр'е Елийашиб, К'ьтеба
 Сэрһатийада һатънэ ньвисаре.

Борщед левийайэ П'арьстгэһеда

²⁴ Сэрwerед левийа эвана бун:
 һ'ашабйа, Шеребйа у Йешуае кө-
 р'е Qадмйел. Эвана т'эви бьратийа
 хwэ кө пешбэри ван дьсэкьнин,
 анэгори т'эмийа Даьде мэрьве
 Хwэде пэсьн у р'азидарийе дьдън
 у ль һэв вэдьгэр'андьн.

²⁵ Маттанйа, Бакбукийа, Оба-
 дийа, Мьшулам, Талмон, Эхуб,
 эвана ль бэр дэргэһа нобэдарийа
 дэрийед көлина дькьрн. ²⁶ Эвана
 һена Йойакиме көр'е Йешуае Йо-
 садаq у һена Нэнэмийае wэли у
 Эзрайе к'аһини у қанунзанда сэр
 ви шьхөли бун.

Пирозкьрьна сура Оршэлиме

²⁷ Бона Пирозкьрьна сура Ор-
 шэлиме, жь һэр щийи э'мьри сэр

* 12:7 «һена Йешуа» ава готи гава Йешуа сэрэкк'аһин^ф бу.

* 12:12 «һена Йойаким» ава готи гава Йойаким сэрэкк'аһин бу.

леуийа кърн кӧ бенэ Оршэлиме, уэки к'ѳшкърне бь эшц дэрбаз кьн, бь р'азидарийе у стьрана, бь дэнге болмед сьфьр, чэнг^ф у саз. ²⁸У кӧр'ед дэнгбежа жь дор-бэред Оршэлиме у гӧндед ньтопат'ийа шьвийан, ²⁹жь Бет'-нагилгале у жь к'эвшэне Гэвайе у Э'змауэт'е, чьмки дэнгбежа бона хуэ дор-бэред Оршэлиме гӧнд ава кърь-бун. ³⁰К'ахин у леуи паьж^ф бун, шьмэт, дэргэх у сур паьж кърн. ³¹Һынге мьн сэрверед Шьхудае р'акърнэ сэр суре у мьн дӧ к'омед дэнгбежед р'азидарийейэ мэзын к'ѳш кърн. Йэк сэр мьле р'ас-те сэр сурер'а чу бэрбь Дэргэне Гэмаре, ³²пэй we хошайа у nive сэрверед Шьхудае чун, ³³ӧса жи Э'зарйа, Эзра, Мышулам, ³⁴Шьхуда, Бьнийамин, Шьмайа у Йирмйа, ³⁵ле жь кӧр'ед к'ахина бь бор'ийа чун: Зэкэрийае кӧр'е Йонат'ане Шьмайае Маттанйае кӧр'е Мик'айае Зак'уре Асаф ³⁶у бьрайед ви: Шьмайа, Э'зарел, Милалай, Гилалай, Махай, Ньт'анел, Шьхуда у Һ'анани, эвана пе һащэтэд сазбэндийа Дауьде мэрьве Хуэде дьчун у Эзрайе қанунзан жи пешийа ванва дьчу. ³⁷Һьнда Дэргэне Канийе, п'епэлингед пешийа хуэйэ бажаре^ф Дауьдва һэвраз һьлк'ышийан, сурева феза мала Дауьдва чун бэрбь роһьлате Һ'эта Дэргэне Аве.

³⁸Ле к'ома дэнгбежайэ дьн алийе дьнва сэр сурер'а чу, эз

у nive шьмэт'е жи пэй бун, жь Бьрца Фьр'на Һ'эта диwаре фьрэ ³⁹у жь сэр Дэргэне Эфрайимр'а, сэр Дэргэне Кэвьнр'а, сэр Дэргэне Мэ'сийар'а у сэр Бьрца Һ'ананелр'а, сэр Бьрца Сэдр'а* Һ'эта Дэргэне Пез чун у ль бэр Дэргэне Кэле к'ом сэкьни. ⁴⁰Паше һэр дӧ к'омед дэнгбежа Хана Хуэдеда сэкьнин, ӧса жи эз у nive ван сэрверед кӧ т'эви мьн бун, ⁴¹жь к'ахина жи: Елйақим, Маһасйа, Минйамин, Мик'айа, Елйонай, Зэкэрийа, һананийа бор'ийа-ва, ⁴²ӧса жи Маһасйа, Шьмайа, Елазар, Узи, Йоһанан, Малк'ийа, Елам, Э'зэр. Һынге дэнгбежа бь р'ебэрийа Йизрайа дэнге хуэ һьлдан стьран. ⁴³We р'оже гэлэк қӧрбан дан у ша бун, чьмки Хуэде шабунэкэ мэзын да ван. Жьн у зар' жи ша бун у дэнге ве шабуне жь Оршэлиме дэр жи һатэ бьһистьне.

Дэһэка бона хьзмэтк'аред П'арьстгэне

⁴⁴Һэма ве дэме жи, мэри сэр ван кӧлинед бона дийарийа, бэре дэрэмэта пешьн у дэһэка анэгори Қануне һатьнэ к'ѳшкърне, кӧ п'аред к'ахин у леуийайэ жь к'эвшен у бажара бенэ хуэйкърне. Шьхуди ша дьбун кӧ к'ахин у леуи дуса р'абун сэр қӧльхед хуэ сэкьнин. ⁴⁵Вана хьзмэтк'арийа Хуэде-йе хуэ у қӧльхе паьжбуне дэрбаз кърн, дэнгбежа у дэргэһвана жи

* 12:39 Бь избрани «МЕЙА» йэ, кӧ те фэ'мкърне: «Сэд». Анэгори һьнэк зана we бьршеда сэрсэд эскэред хуэва дьман.

хөламтийа хвә өса кърн, чава кә Дауьд у кәр'е ви Сьлеман т'эми дабун.[†] ⁴⁶ Чьмки не бәре, хена Дауьд у Асафда сәрвер сәр дәнгбежа у стьранед пәсьне Хвәде у р'азидарийе хатьбунә к'фшкърне. ⁴⁷ Т'эмамийа Исраеле хена Зәрубабәл у хена Нәһәмийада һәр р'ож п'ар дьданә дәнгбеж у дәргәһвана, һ'әдийед пироз жи дьданә левийа у левийа жи п'ара хвәйә пироз дьданә зөр'эта һарун^ф.

**Щодакърна хәриба
жь Исраеле**

13 ¹ We р'оже бәр щьмә'те жь к'теба Муса һатә хвәндьне у вьр ньвисар дитьн кә амони^ф у мowaби^ф we т'о щар нәк'эвьнә нава щьвина Хвәде.[†] ² Чьмки әвана бь нан у аве пешийа исраелийда нәчун, Бьлам мьдабьли ван к'бре кърн, вәки ньфьр'а ван бькә, ле Хвәдейе мә ньфьр' кьрә дәа.[†] ³ Гава әв Қанун бьһистьн, һ'әмуйед жь хуна хәриб жь Исраеле щода кърн.

**Пақьжкърна
гозед П'арьстгәһе**

⁴ Ле бәри ве, Елийашибе к'аһине пьсмаме Тобийа, кә ль сәр кәлинед Хана Хвәдейе мә к'фшкърн бу, ⁵ әви Тобийар'а гозәкә мәзьн һазьр кьрбу, к'ижанеда бәре дийарийед нани, бьхур^ф, һащәт у

дәһәкед гәнъм, шәраве, бьзьр кә бона левийа, дәнгбежа, дәргәһвана у дийарийед к'фшкърн кә бона к'аһина дьһатьнә хвәйкърне. ⁶ We һынге әз Оршәлимеда нибумә, чьмки әз сала си у дәда вәхте п'адшатийа Арташас п'адше Бабилоне*, чубумә щәм ви. Хеләке шунда мьн изьна хвә жь п'адше хвәст ⁷ у вәгәр'ийамә Оршәлиме, һынге әз хьрабийа Елийашиб һ'әсийам, кә әви һ'әвша Хана Хвәдеда кәлинек Тобийар'а һазьр кьрийә. ⁸ Әв йәк ль сәр мьн гьран р'уньшт у мьн һәр тьштед мала Тобийа жь гозе авитьнә дәр. ⁹ У мьн ә'мьр кьр, кә гоза пақьж кьн у дуса һащәтед Хана Хвәде, дийарийед нани у бьхуре бькьнә вьр.

Дәһәк дуса те т'опкърн

¹⁰ Өса жи әз пе һ'әсийам кә п'аред левийа жи нәһатьнә дайине, леви у дәнгбежа қөльхе хвә һыштьнә, һәр кәс р'әвийә чуйә сәр әрде хвә.[†] ¹¹ Һынге мьн қьр'ка сәрвера гьрт у готә ван: «Чьма Хана Хвәде пышт гәһава авитийә?» У мьн әв т'оп кърн, дуса данинә ль сәр қөльхед ван. ¹² Һынге т'эмамийа Щьһудайе дәһәкед гәнъм, шәраве, бьзьр анинә кәлине.[†] ¹³ Мьн Шәләмийае к'аһин, Садоде қанунзан у жь левийа жи Пьдайа сәр кәлина к'фш кърн, һ'анане кәр'е

* **13:6** Арташас, п'адше Фарьстане^ф бу, ле пәй әфьткърна Бабилонер'а, һ'әму п'адшед Фарьстане, хвә һ'әсаб дькърн чава п'адше Бабилоне, чьмки Бабилон бажарәки гәләки бь нав у дәнг бу.

12:45 Дирок I, 25:1-8; 26:12. **13:1-2** Дөбарәкьрна Қануне 23:3-5. **13:2** Жьмар 22:1-6. **13:10** Дөбарәкьрна Қануне 12:5-19. **13:12** Малахи 3:10.

Зак'уре Маттанйа жи т'эви ван бу, бьратийер'а п'арэвэкьрын жи сэр ван бу, чьмки эвана мэрьвнэ амьн наскьри бун.

¹⁴ Бона ве йэке мьн бир бинэ, Хwэдэе мьн! У бьра эw кьрьнед мьнэ хирэтэ кӧ мьн бона Хана Хwэдэе хwэ у хьзмэтк'арийа нава веда кьри, жь бэр ч'э'ве Тэ нэчьн.

Р'ьһ'этийа р'ожа шәмийе

¹⁵ Ван р'ожада мьн дит кӧ Щьһудайеда р'ожа шәмийе тьри һ'эwзда дьһ'ьнцьр'андьн, гӧр'з дьк'ьшандьн у шэрав, тьри, һежир у һэр тышт к'эра баркьри р'ожа шәмийе данинэ Оршэлиме. У мьн ль ван һьлат, чьмки вана хӧрәкед хwэ ве р'оже дьфьротьн.[†] ¹⁶ Сури жи бажерда дьман, мэ'си у һэр тышт данин у р'ожа шәмийе Оршэлимеда дьфьротьнэ бьнэлийед Щьһудайе. ¹⁷ һьнге мьн ль гьрэгьред Щьһудайе һьлат у готэ ван: «һун чьма ве хьрабийе дькьн, р'ожа шәмийе дьһ'эр'ьминьн? ¹⁸ Кал-бавед wэ аһа нэкрьн кӧ Хwэдэе мэ эв һ'эму хьраби анинэ сәре мэ у ви бажари? Ле ньһа һун шәмийе дьһ'эр'ьминьн у һе һерса Ви ль сэр Исраеле р'адькьн». ¹⁹ Пэй ве йәкер'а мьн э'мьр кьр, кӧ дэргәһед Оршэлиме бәри дәстпебуна шәмийе, гава си бавежә сэр дэргәһа эw бенә дадане у вәнэбьн һ'эта кӧ шәми дәрбаз бә. Мьн бәрдәстийед хwэ жи данэ сэр дэргәһа, wәки бәре т'ӧ тышти р'ожа шәмийе нәк'эwэ

һьндӧр'. ²⁰ Базьргана у фьротк'аред һэр тышти, щарәке-дӧда шәва хwэ жь Оршэлиме дәр дәрбаз кьрын. ²¹ Ле мьн ль ван һьлат у готэ ван: «һун чьма ль бәр суре шәва хwэ дәрбаз дькьн? һәгәр һун щарәкә дьн ӧса бькьн эзе wэ бьдьмә гьр'тьне». We һьнгева эw иди т'ӧ щар р'ожа шәмийе нәһатьн. ²² Мьн готэ лешийа жи кӧ эw хwэ пацьж кьн у бен нобәдарийе дэргәһа бькьн, р'ожа шәмийе пироз кьн.

Хwэдэе мьн, бона ве йэке жи мьн бир бинэ у бьдә хатьре we һ'ӧба Хwэйә мэзьн!

Һ'ал-зәwаша нәә'дәти

²³ Ван р'ожада мьн щьһу жи дитьн, кӧ қизед ашдодийа, амонийа у мowабийа стандьбун.[†] ²⁴ У nive зар'ед ван бь ашдоди хәбәр дьдан, йан жи бь зьмане мьлэтәки майин у зьмане ибрани^ф ньзаньбун. ²⁵ һьнге мьн ль ван һьлат у ньфьр' ль ван кьр, жь ван һьнәк жи к'ӧтан у п'ор'е сәре ван р'акьр. Мьн эw бь наве Хwәде данэ сонде, кӧ эw қизед хwэ нәдьнэ ван у қизед ван жи кӧр'ед хwэ, йан жи хwәр'а нәхwазьн. ²⁶ Бь ве йэке нибу кӧ Сьлеман п'адше Исраеле гӧнә кьр? Wәки нава т'ӧ мьләтида п'адшаки мина wi т'ӧнәбу. Эw һ'эзкьрийе Хwәде бу у Хwәде эw ль сэр т'әмамайа Исраеле п'адша к'ьфш кьрьбу, ле қизед мьләте хәриб эw данэ гӧнәкрьне.[†] ²⁷ Аwа эм нәбьһен кӧ һун т'әмамайа ве хьрабийа

13:15 Дәрк'этьн 20:8-10; Дӧбарәкьрына Қануне 5:12-14; Йеремийа 17:21-24.

13:23-25 Дәрк'этьн 34:11-16; Дӧбарәкьрына Қануне 7:1-5. **13:26** Самуел II, 12:24-25; П'адшати I, 11:1-8.

мэзын быкын, қизед мьләтед хәриб
бьстиньн, һындава Хвәдейе хвәда
беамьнийе быкын? ²⁸ Көр'эки Йойа-
даие Елйашибе сәрәкк'аһин, кө
зә'ве Санбалате һ'орони бу, мьн
бәри даие әw жь хwә дур хьст.†

²⁹ Хвәдейе мьн ван бир би-
нә, чьмки к'аһинти һ'әр'ьмандьн
у оса жи пәймана к'аһинтийе у
левитийе.

³⁰ Бь ви аwайи мьн щьмә'т жь
мьләтед хәриб да пақьжкьрьне,
к'аһин у леви жи сәр борще ван
данә сәкьнандьне у һәр кәс дани-
нә сәр шьхөле ван. ³¹ Оса жи к'ьфш
кьр кө wә'дәда даред шәwате у
бәре дәрәмәта пешьн биньн.

Хвәдейе мьн, бир нәкә, мьнр'а
бькә қәнци.

Әстәр

Пешготын

К'ьтеба Әстәрета те готыне, кӧ чава дьжмьнед щьһуийаё нава Императорийа Мәдйа^ф-Фарьсада^ф хвәстьнә к'ока мьләте щьһу^ф биньн, ле щьһу тенә хьлазкьрне, we һнге (сәдсалийа пенща бәри буйина Иса) һ'әму синор жь һьндьстане гьрти һ'әта Мьсьре бьн дәсте we императорийеда бун.

Фарьс кӧ сала 539-а бәри буйина Иса Бабилоне^ф зәфт дькьн, һнге әв изьне дьдьнә щьһуйед^ф сьргунийеда^ф кӧ вәгәр'нә вәла-те хвә. Ле гәләка әв мәщала жь дәсте хвә кьрн, әв вәнәгәр'ийан, хәрибийеда ман. һнәкә жь ван кӧ дькарьбун һәрәма п'адшеда сәр қӧльхе бьльнд буна.

Һ'әбандьн у р'әw-р'ьзьмед щьһуйа нә мина әр'ф-ә'дәтед мьләтед майин бун, ләма жи мьләта т'ьме дьжмьнати ль щьһуйа дькьрн. Ӧса те т'әхминкьрне, кӧ ве щаре щьһуйе иди нәфльтийана, чьмки бона қьр'кьрна щьһуйа, дәсте һамане мәрве дӧдаи пәй п'адше-р'а т'әв бу.

Ле Әстәра ханьма п'адше, кӧ қизәкә щьһу бу, мьләте хвә дьдә хьлазкьрне. Әв йа хвә, чава к'ӧлфәт бь р'унәрмийе у бәрбьһе-рийе дьдә кьрне, дьжмьнр'а р'астә-р'аст нак'әвә һ'ӧщәте, ле дьле п'адшайе малхе хвә бәрбь хвә дадьгәр'инә. Ве йәкеда Мордәхайе кӧр'әпе вейи сәрвахт, бь ширәта али we дькә.

Әм дьбиньн кӧ ве к'ьтеба тек'ста ибранида^ф қәт наве Хвәде найе дайине, те бежи әва сәрһатийа сәр һ'әле қәсьра п'адше фарьса йә. Ле әв қәвьмандьнед буйи нә һәма хвә сәре хвә қәвьминә, Хвәде диروهәда жи йа Хвә дькә, һәгәр әм бә'са Wi накьн жи.

Щьһу һ'әта р'ожа иройин ван тышта вә'де щәжьна Пуриме^ф бир тиньн у әве к'ьтебе дьхуньн.

Дәwләмәндтийа п'адше у нәгӧһдарийа к'ӧлфәта wi

1 ¹Р'ожед Аһ'ашверош п'адша-да, к'ижани кӧ жь һьндьстане гьрти һ'әта К'уше^ф ль сәр сәд бист у һ'әфт қәза п'адшати дькьр,[†] ²we

һнге, гава Аһ'ашверош п'адша ль Суса қәсьрда ль сәр т'әхте п'адшати хвә р'уньшт. ³Әви сала п'адшати хвәйә сьсийа, мәсрәфәк бона һ'әму вәзир-вәк'илед хвә дани, сәрәскәред Фарьстане^ф у

^{1:1} Әзра 4:6.

Мэдйа^ф, օса жи э'сьлзадэ у миред қэзайед бьндэстийа вида т'эглъфкьри бун. ⁴Эви һынге гэлэки дьреж, аҥа готи сэд у һ'эйште р'ожи дэвлэмэндтийа п'адшатийа хвэ у р'умэта мэзынайийа хвэ да к'ьфше. ⁵Гава эв р'ож дэрбаз бун, ве щаре жи эви гази һ'эму мэрывед Суса қэсьр кьр, жь гьрэгьрада гьрти һ'эта бэлэнгаз-фэқира, бона ван һ'эфт р'ожа мэсрэф һ'эвша бахче һэрэма п'адшеда дани. ⁶П'эр'дед сьпийэ жь пэмбу, қэдэке жь р'исе ширк, бь бэне соре гэвэз у к'ьтане тэньк һэввакьри авити хэлақед зив у стунед мэрмэрва дардакьри бун. У т'эхт-бэрп'алед зер' у зив жи данибунэ һ'эвша кь бь сэлед кэвьрийэ к'эск, мэрмэре сьпи, сэдэфи у мэрмэре р'энг-р'энгива нэқьшанди бу. ⁷Дэрданед зер'да у щур'э-щур'э дэрданада тьшт дьданэ вэхварьне. Шэрава п'адше пьр' бу, вэкэ мэр'данийа ви. ⁸Һэр кэс аза бу вэхварьнеда у т'ө кэс һ'эвше вэхварьне нэдыма, чьмки п'адше э'мьри һ'эму бэрпьрсйаред мала хвэ кьрбу, кь эв дьле һэр кэсир'а һэр'ьн. ⁹Вашт'и ханьме жи бона к'олфэта мэсрэф мала Аһ'ашверош п'адшада дани.

¹⁰Р'ожа һ'эфта, гава дьле п'адше бь шэраве к'эфхвэш бьбу, готэ һэр һ'эфт нэмеред^ф бэрдэстийед хвэ Мьһуман, Бизт'а, һ'арбона, Бигт'а, Авагт'а, Зет'ар у К'арк'ас, ¹¹кь эвана Вашинги ханьме т'аще п'адшатийева биньнэ ль бэр п'адше, вэки бэдэвэтийа ве ниша-

ни мьлэта, мир у бэга кэ, чьмки эв гэлэки бэдэв бу. ¹²Ле Вашинги ханьме э'мьре п'адшейи кь жь нэмеред шанди бьхист т'эхсир кьр, нэчу, һынге п'адша гэлэки һерс к'эт у алаве да сэре ви.

¹³Һынге п'адше готэ биланед зэмана* (чьмки п'адше шевьра хвэ ван һ'эмуйа дькьр, йед кь қанун^ф у р'асти заньбун, ¹⁴օса жи һ'эфт миред Фарьстан у Мэдйа ль щэм ви бун, К'аршьна, Шет'ар, Адмат'а, Т'аршиш, Мэрэс, Марсьна у Мьмук'ан, эвана р'уйе п'адше дьдितьн у ширэтки'аред п'адшейэ пешьн бун): ¹⁵«Эм ль гора қануне чь гэрэке һьндава Вашинги ханьмеда бькьн, кь эве э'мьре Аһ'ашверош п'адша кь бь нэмера ль ве һатьбу э'мьркьрне нэқэданд?» ¹⁶Һынге Мьмук'ан ль бэр п'адше у мира гот: «Вашт'и ханьме нэ кь т'эне ль бэр п'адше шаши те бэр'да йэ, ле ль бэр мирбэга у т'эмамия ван мьлэтед қэзайед Аһ'ашверош п'адшада. ¹⁷Чьмки кьра ханьме ве ль нава һ'эму к'олфэтада бэла бэ, эве жи қэдыре малхе хвэ нэгырьн у бэжьн: «Аһ'ашверош п'адша э'мьр кьр кь Вашинги ханьме биньнэ ль щэм ви, ле эв нэчу». ¹⁸Иро кьре ханьме кь бьгыһижэ гөһе к'олфэтед фарьсийа у мэдийа, эве жи օса щаба һ'эму миред п'адше бьдын у һынге ве гэлэк р'ур'эши у бет'ьфақи бьбэ. ¹⁹Һэгэр п'адша мэр'а қайл э, бьра жь ви қьрарэк дэре, ль нава қанунед фарьси у

* 1:13 «Биланед зэмана» бь нишанед э'ршед э'змен у стэйрка һ'але зэмен тедэрдьхьстьн.

мэдийада бе нъвисаре, бона кө эв нэйе гōнастьне, кө Вашингтон иди г'ō цар нэйе ль бэр Аһ'ашверош п'адша нэсэкнэ у п'адша ханьм-тийа we бьдэ к'олфэтэкэ жь we қэнцгьр. ²⁰ У гава эв э'мьре п'адше ль нава һ'эму п'адшатийа вида бе бьхистьне, кө п'эр' мэзынэ, һынге һ'эму к'олфэте жи қэдьре малхе хвэ бьгьрын, һэгэр эв гьрэгьр бэ йан бэлэнгаз-фэқир». ²¹ Эв готьна ль п'адше у мира хвэш һат у п'адше ль гора готьна Мьмук'ан кьр. ²² У һынге нэ'мэ г'эмамия қэ-зайед п'адшер'а һатьнэ шандьне, ль гора нъвисара һэр қэзайе у ль гора зьмане һэр цьмэ'те, кө һэр кэс малхе мала хвэ бэ у бь зьмане мьлэте хвэ хэбэр дэ*.

Эстэр дьбэ ханьма п'адше

2 ¹ Пэй ван йэкар'а, гава һер-са Аһ'ашверош п'адша данни, эви Вашингтон ханьм, кьре we у қьрара хвэ бир ани. ² Хōламед п'адшейэ бэрдэсти готьн: «Бьра бона п'адше қизед шаһьлэ бьк'эр у бэрбьч'эв бьгэр'ьн. ³ П'адша бьра ль нава қэзайед п'адшатийа хвэда сэрвара к'ьфш кэ, кө һ'эму қизед шаһьлэ бьк'эр у бэрбьч'эв г'опи мала к'олфэтайэ ль Суса қэсьрда кьн, бьн сэ'витийа һегайе нэмере п'адше у шабдаре к'олфэта, ванр'а тьштед бона шуштьн-вэшустьне бенэ дайин. ⁴ Ђынге к'ижан қиза кө п'адша бэгэм кэ, бьра эв бьбэ

ханьма п'адше, дэвса Вашингтон». Эв готьна ль п'адше хвэш һат у оса жи кьр.

⁵ Ль Суса қэсьрда мэрвьэки цьһу^ф дьма, наве ви Мордэхай бу, көр'е Йаире Шимийе Кисе жь қэбила Бьнйамин. ⁶ Кис жи жь Оршэлиме^ф г'эви ван сьргун һатьбу анине, к'ижан кө Нэбухад-нэссар п'адше Бабилоне^ф, г'эви Йьһойак'ин п'адше Цьһуда сьргун анибун.[†] ⁷ Мордэхай қизапа хвэ һадаса хвэй дькьр, кө дьготьне Эстэр, чьмки нэ баве we һэбу, нэ жи дийа we. Эв қизэкэ бэдэw у бэжн-балед хасэ-хэван бу, пэй мьрына де у баве вер'а Мордэхай эв чава қиз жь хвэр'а хвэй дькьр. ⁸ У гава сальхе қьрара п'адше һатэ бьхистьне у ль Суса қэсьрда гэлэк қиз цьвийанэ бьн сэ'витийа һегай. Ђынге Эстэр жи мала п'адшеда һатэ қэбулкьрыне, бьн сэ'вити-йа һегай бэрпьрсйаре к'олфэта. ⁹ һегай Эстэр бэгэм кьр у гэлэки ль ви хвэш һат, эви пер'а-пер'а һэр тьштед п'ара вейэ шуштьн-вэшустьне хварьнева, оса жи һ'эфт қизед царийэ мала п'адшеда, к'ижан кө вер'а дьк'этьн, данэ we у эв г'эви ван царийа щигōнасти мала к'олфэтайэ щийе һэри қэнц кьрын. ¹⁰ Эстэре мьлэт у р'ьк'ьнийата хвэ э'йан нэкьр, чьмки Мордэхай г'эми дабу we, кө э'йан нэкэ. ¹¹ Мордэхай һэр р'ож дора мала к'олфэта дьчу-дьһат, wэки

* 1:22 Аһа жи те фэ'мкьрыне: «...кө эв йэк нава һэр мьлэтида бь зьмане ван бе э'лам-кьрыне».

2:6 П'адшати II, 24:10-16; Дирок II, 36:10.

наш жь сьх'эт-қәват у һ'ал-һ'әвалә
Эстәре һәбә.

¹² Гава вә'де һәр қизе дьһат кө
әв бык'әта щәм Аһ'ашверош п'ад-
ша, гәрәке әв ә'дәте донздәһ мә-
һед к'өлфәт һазьрбунер'а дәрбаз
буйа, шәш мәһа бь р'уне зьмьре^ф
у шәш мәһа жи бь р'уне бинхвәш
бьһата мәлһ'әмкьрьне у өса жи бь
ду-дәрманед майин, ¹³ һынге қиз
дык'әтә щәм п'адше, чь кө дьле we
бьхвәста, вер'а дьһатә дайине,
бона кө т'әви хвә жь мала к'өлфә-
та бьбьра мала п'адше. ¹⁴ Еваре әва
дьчу щәм п'адше сьбе зу вәдыгәр'и-
йа маләкә к'өлфәтайә майин, бьн
сә'витийа бәрпьрсйаре к'өлфәта,
Шаһашьгазе нәмере п'адше. Әва
иди нәдьчу щәм п'адше, һ'әта кө
тәме п'адше нәк'ьшандайе у бь
наве we гази we нәкьра. ¹⁵ Гава
вәхте Эстәра қиза Абихайиле апе
Мордәхай пер'а гьһишт кө һәр'ә
щәм п'адше, йа кө Мордәхай ча-
ва қиз хвәр'а хвәй кьрьбу, әва
сәр готьна бәрпьрсйаре к'өлфәта
һегайе нәмере п'адшер'а дәрбаз
нәбу, тыштәки башқә нәхвәст.
Эстәр ль ван һ'әмуьед кө әва
дьдитьн хвәш һат. ¹⁶ Эстәр мә-
һа дәһа, ава готи мәһа Тебет'е*
к'әтә щәм Аһ'ашверош п'адша,
һ'әфтсалийа п'адшатийа вида ль
мала п'адшеда һатә қәбулкьрьне.
¹⁷ П'адше Эстәр жь һ'әму к'өлфә-
тед хвә зә'фтьр һ'ыз кьр у һ'оба
we к'әтә дьла, әва жь һ'әму қизед
майин зедәтьр бәгәм кьр у т'аше

п'адшатийе дани сәре we, дәвса
Вашт'ийе әва кьрә ханьм. ¹⁸ П'ад-
ше мәсрәфәкә мазьн бона хатьре
Эстәре вәзир-вәк'ил у хөламед
хвәр'а дани, өса жи хәрщә сәр
қәза сьвьк кьр у вәкә мәр'данийа
п'адше хәлат п'ешк'еш дан.

Мордәхай сөр'а сәрһьлдане дьһ'әсә

¹⁹ Гава щара дөда қиз щьвандьн,
Мордәхай ль бәр дәргәһе п'адше*
р'уныштьбу. ²⁰ Эстәре һе мьләт у
р'ьк'ьнийата хвә ә'йан нәкьрьбу,
чава кө Мордәхай т'әми дабуье.
Чьмки Эстәре һе өса гөһдарийа
Мордәхай дькьр, чава кө һена бьн
сә'витийа вида. ²¹ Ван р'ожада гава
Мордәхай ль бәр дәргәһе п'адше
р'удьньшт, дө дәргәһван, Бигт'ан у
Т'әрәш, нәмеред п'адше гәф ль п'ад-
ше хварьн у фькьрин кө дәсте хвә
ль сәр Аһ'ашверош п'адша бьльнд
кьн. ²² Мордәхай кө ве йәке һ'әсийа,
гиһандә гөһе Эстәр ханьме, Эс-
тәре жи әв йәк бь наве Мордәхай
п'адшер'а гьли кьр. ²³ Әв дәнг һатә
леньһер'андьне, р'аст дәрк'әт у һәр
дө дәргәһван жи һатьнә дардакьрь-
не. У бона ве қәнщийа Мордәхай
к'ьтеба биранина сәрһатийада ль
бәр п'адше һатә ньвисаре.

Шевьра һаманә бона қьр'а щьһуйа^ф

З ¹ Пәй ван йәкар'а, Аһ'ашве-
рош п'адша һамане көр'е һа-
мьдат'айе агаги мазьн у бьльнд

* **2:16** Анәгори салнә'ма иройин «мәһа Тебет'е» дык'әвә ниве мәһа донздәһа һ'әта ниве мәһа йәке.

* **2:19** «Дәргәһе п'адше» әв щи бона һ'акьмтийе у шевьра щьмә'те бу.

кър у к'орсийа ви жь к'орсийед мир-бөгед хвэ жортър кър. ² У һ'эму хөламед п'адшейэ ль бэр дэргәһе п'адше, дэвэр'уйа дьчун у ль бэр һаман та дьбун, чьмки п'адше бона ви эв э'мър дабу, ле Мордэхай дэвэр'уйа нэдьчу у ль бэр ви та нэдьбу. ³ һынге хөламед п'адшейэ ль бэр дэргәһе п'адше готьнэ Мордэхай: «Чьма тө ль сэр э'мьре п'адшер'а дэрбаз дьби?» ⁴ Вана һәр р'ож вира дьготьн, ле бэрга тьштәки нэдьгьрт, пәйр'а эв йәк гиһандьнә һаман, кө бьзаньбьн к'а Мордэхай ль сэр йа хвэ бьминә йан на, чьмки эви ванр'а готьбу кө эв щьһу йә. ⁵ Гава һаман дит, вәки Мордэхай дэвэр'уйа начэ у ль бэр ви та набэ, эв нава хвэда гәләки қьлқьли. ⁶ Ле вира шәрм бу кө т'әне дәсте хвэ ль сэр Мордэхай бьльнд кә, чьмки иди вира готьбун Мордэхай жь к'ижан мьлэти йә. һаман фькьри кө һ'эму щьһуйед мьлэте Мордэхай ль т'эмамия п'адшатийа Аһ'ашверошда қьр' кә.

⁷ У донздәһсалийа Аһ'ашверош п'адша, мәһа йәке, ава готи мәһа Нисанеда* ль бэр һаман бона мәрәме ви, бона р'ож у мәһ к'ьфшкьрьне «пур», ава готи п'әшк дьһатә авитьне у эв к'этә мәһа донздәһа, кө дьбә мәһа Адаре**. ⁸ һынге һаман готә

Аһ'ашверош п'адша: «Мьлэтәк нава һ'эму мьлэтед қэзайед п'адшатийа тәда һәйә, нава ван мьлэтада башқәбуий бәла буйә. Қанунед ван жь қанунед һ'эму мьлэта башқә нә. Эвана қанунед п'адше нақәдиньн у дәст надә кө п'адша ван аһа бьһелә. ⁹ һәгәр п'адша ве йәкеда мәр'а қайл э, бьра э'мър дәрк'эвә, кө қьр'а ван бе анине. Эз хвәха жи, эзе дәһә һ'эзар тәланте зив* бьк'ьшиньм бьдьмә дәсте қөльхк'ара кө бькьнә хьзна п'адше». ¹⁰ һынге п'адше жь т'ьлийа хвэ гөстила хвэ дәрхьст, да һамане көр'е һамьдат'аје агагийе нәйаре щьһуйа, кө э'мьре мьқабьли щьһуйа мор кә. ¹¹ һынге п'адше готә һаман: «Эз эви зиви жи, ви мьлэти жи дьдьмә тә, тө чава дьхвази өса жи бькә». ¹² Сездәһе мәһа йәке ньвиск'аред п'адше һатьнә газикьрьне у вәк'илед п'адшер'а, һ'эму вәлийед ль сэр қэзар'а, һәр мире ль сәр һәр мьләтир'а, һәр қэзайер'а бь ньвисара ван у һәр мьләтир'а бь зьмане ван, анәгори фәрмана һаман бь наве Аһ'ашверош п'адша һатә ньвисаре у бь гөстила п'адше һатә моркьрьне. ¹³ Эв ньвисар бь дәсте қасьда һ'эму қэзайед п'адшер'а һатьнә шандьне, кө нава р'ожәкеда, мәһа донздәһа, ава готи сездәһе мәһа Адаре, һ'эму щьһуйа, бьч'ук у мэзын, жьна у

* 3:7 «Мәһа Нисане» анәгори салнә'ма иройин жь ниве мәһа сьсийада дәстпедькә, һ'эта ниве мәһа чара.

** 3:7 «Мәһа Адаре» анәгори салнә'ма иройин жь ниве мәһа дөда дәстпедькә һ'эта ниве мәһа сьсийа.

* 3:9 «Дәһә һ'эзар тәланте зив» дькә вәкә сесьд у шест тон зив.

зар'а қыр' кын, бькөжын у к'оке ле биньн у һэбука ван г'алан кын бьбьн. ¹⁴ Эв қырара ньвисар ль нава һ'эму қэзада чава фэрман һатэ э'ламкьрыне, вэки бона we р'оже һ'эму мьлэт һазьр сэкьни бьн. ¹⁵ Қасьд пе қырара п'адше зу р'ек'этын чун у фэрмана ньвисар ль Суса қэсьрда жи данэ э'ламкьрыне. П'адша у һаман р'уныштын вэхьын, ле бажаре Сусайе қэрэбальхеда бу.

**Мордэхай алик'арийе
жь Эстэре дьхвазэ**

4 ¹ Мордэхай гава ве йэке гьшки пе һ'эсийа, к'ынщед хвэ қэлаштын, к'өрх^ф ль хвэ кьр, хвэли ль сэр хвэ кьр. Паше чу нава бажер бь дэнге шина гьгран дькьрэ қар'ин, ² гьһиштэ һ'эта ль бэр дэргэһе п'адше сэкьни, чьмки мэрьве к'өрххвэкьри нькарьбу дэргэһе п'адшер'а дэрбаз буйа. ³ Һ'эму қэзада, к'идэре кө эв фэрмана п'адшейэ ньвисар дьгьһиште, нава щьһуйада шинэкэ гьгран бь р'ожи^ф, гьри у зарэ-заре дэстпедьбу. һьнэка жи ль сэр к'өрх у к'озийе п'ал дьдан.

⁴ Царийед Эстэре у нэмеред we һатын у бона Мордэхай wer'а готын, ханьм гэлэки т'эвиһэв бу у к'ынщ шандьн, кө Мордэхай кын у к'өрх жь сэр ви бехьн, ле ви қэбул нэкьр. ⁵ Һьнге Эстэре жь нэмеред п'адше гази һат'ак' кьр, к'ижан кө п'адше к'эфш кьрбу кө бэрдэстийа we бькэ у шандэ щэм Мордэхай кө бьзаньбэ, к'а эв чь һ'эвал э у чьма өса дькэ? ⁶ һат'ак'

чу щэм Мордэхай ль майдана бэр дэргэһе п'адше. ⁷ Мордэхай һэр тышт wir'а гот, чь кө ль ви қэвьми бу, өса жи эв готьна һаман готе, кө эви бона щьһуйа зив жи соз дайэ бькэ хьзна п'адше, кө к'ока ван биньн. ⁸ Бона қыр'кьрына ван жи, Мордэхай к'ахаза Сусайеда ль бэр фэрмана ньвисар гьрти да ви, кө нишани Эстэре кэ, wer'а жи шьровэкэ у бежеда кө бьк'эвэ щэм п'адше, лава жь ви бькэ у бона мьлэте хвэ дэлиләке же бьхвазэ.

⁹ һат'ак' чу готьнед Мордэхай Эстэреp'а готын. ¹⁰ Эстэр һат'ак' ль сэр Мордэхайда вэгэр'анд у готеда кө аһа бежейи: ¹¹ «Һ'эму бэрдэстийед п'адше у мьлэтед қэзайед п'адше қанц заньн, кө һэр мер, йан к'олфэта кө бе газикьрын бьк'эвэ һ'эвша п'адшейэ һьндөр', бона ван қанунэкэ көштьне һэйэ, т'эне эве сах бьминэ, к'ижан кө п'адша шьва хвэийэ зер'ин бэрбьр'и кэ. Ле эва иди си р'оже мьнэ кө п'адше гази мьн нэкьрийэ». ¹² Готьнед Эстэре гиһандьнэ Мордэхай. ¹³ Мордэхай щаб ль сэр Эстэреда шанд у готе: «Нэфькьрэ кө тө мала п'адшеда йи, жь һ'эму щьһуйа те т'эне хьлаз би. ¹⁴ Ава һэгэр тө ви вэхтида хвэ кэр' ки, we жь щики дьн к'омэк у азайи бьгьһижэ щьһуйа, ле тө у мала баве хвэва һуне онда бьн, к'и занэ кө тө бона р'ожа иройин нэбуйи ханьма п'адше». ¹⁵ Һьнге Эстэре щаб сэр Мордэхайда шанд у готе: ¹⁶ «Һэр'э һ'эму щьһуйед кө Сусайеда дьминьн т'оп кэ у бона мьн р'ожи

быгърын, се р'ожа нэ шэв нэ р'ож, нэ бххвьн, нэ вэхвьн. Эзе жи өса г'эви царийед хвэ р'ожи быгърым у сэр қанунер'а дэрбаз бьм, бьк'э-вьмэ щэм п'адше, һэгэр бьмьрым жи бьра бьмьрым». ¹⁷ һынге Мордэхай чу өса кьр, чава кө Эстэре вир'а гот.

Эстэр п'адше у һаман т'эглифи мэсрәфе дькэ

5 ¹Р'ожа сьсийа Эстэре к'ынца хвэйэ ханьмгийе ль хвэ кьр, һ'эвша һьндөр'е һэрәмеда, пешбәри мала п'адше сәкьни. П'адша хана п'адшатийеда, пешбәри дәри ль сэр т'эхте п'адшатийа хвэ р'уныштыбу. ² Гава п'адше Эстэр ханьм дит, кө һ'эвшеда сәкьни йә, дьле ви ле шәвьти у п'адше шьва дәсте хвэдайэ зер'ин бәрбьр'и we кьр. Эстэр незик чу ль сәре шьве к'эт. ³ П'адше готә we: «Эстэр ханьм, әв чь һ'эвал ә? Хвэстьна тә чь йә? һ'эта ниве п'адшатийа хвэ жи эзе бьдьмә тә». ⁴ Эстэре гот: «һэгэр we ль п'адше хвэш бе, бьра п'адша иро т'эви һаман бе мэсрәфа кө эз бона п'адше дькьм». ⁵ П'адше гот: «Зу гази һаман кьн, wәки хвэстьна Эстэре бинә сери». П'адша т'эви һаман чу мэсрәфа Эстэрейә дани. ⁶ Гава шәрав вәдхварьн, п'адше готә Эстэре: «Дә бежә, хвэстьна тә чь йә? We тәр'а бе дайине, чь һиви дьки? һ'эта ниве п'адшатийа мьн бә жи, we бе сери». ⁷ Эстэре ле вәгәр'анд у готе: «Әв ә хвэстьн у һивикьрьна мьн: ⁸ һэгэр қәдьре мьн ль щэм п'адше һэйә у һэгэр

хвэстьна мьн жи ль п'адше хвэш те, кө һивикьрьна мьн бинә сери, бьра п'адша у һаман бенә мэсрәфа кө эзе бона ван дайным у сьбе эзе бь готьна п'адше бькьм».

Һаман дькэ кө Мордэхай бьдә көштъне

⁹ We р'оже һаман бь дьле әшқ у ша дәрк'эт чу, ле гава һаман Мордэхай ль бәр дәргәһе п'адше р'унышти дит, кө ль бәр ви р'анабә у жь щийе хвэ жи һаһ'әжә, алаве да қафе һаман. ¹⁰ Ле һаман we дәме хвэ әффт кьр у гава вәгәр'ийа мал, шанд гази жьна хвэ Зәрәше у пьсмамед хвэ кьрьн. ¹¹ һаман бона һәбука хвэйә п'ьр'ванр'а гот, бона хвэйе гәләк көр'а, бона ван тышта, бь к'ижана п'адше әв мәзьн кьрийә у чава әв жь мир-бәга у жь хөламед п'адше бьльндтър кьрийә. ¹² Ле бәле һаман гот: «һ'эта Эстэр ханьме жи пештърти мьн кәсәк т'эви п'адше т'эглифи мэсрәфа хвэйә дани нәкьр, бона сьбе жи эз т'эви п'адше т'эглифкьрийе щәм we мә. ¹³ Ле р'аст әв һ'әму жи бона мьн нә т'ө тышт ьн, һ'эта кө эз Мордэхайе щьһу ль бәр дәргәһе п'адше р'унышти бьбиньм». ¹⁴ һынге Зәрәша жьна ви у һ'әму пьсмамед ви ле вәгәр'андьн у готьнә ви: «Бьра бьльндайа пенци зәнди дарәк бе һазьркьрьне у сәре сьбе бежә п'адше, бьра Мордэхай ль сәр бе дардакьрьне у паше тө т'эви п'адше бь дьле р'ьһ'эт һәр'ә мэсрәфе». Әв готьна ль һаман хвэш һат у әв дар да һазьркьрьне.

**П’адша қәнцийя Мордэхай
дышекьринэ**

6 ¹We шэве хэва п’адше т’эръ-си, әви ә’мьр кьр, кө К’ьтеба Ньвисаред Биранина Сәрһатийа биньн ль бәр п’адше бьхуньн. ²We-да ньвисар һатә дитьне, кө Мордэхай ә’ламәти дабу, кө чава дө нәмеред п’адшейә дәргәһван, Бигт’ан у Т’эрәш шевьра хwә кьрбун кө дәсте хwә ль сәр Аһ’ашwерош п’адша бьльнд кьн.[†] ³Һьнге п’адше гот: «Ле жь бәр we қәнцийева чь қәдър йан һөрмәт Мордэхайр’а һатийә кьрьне?» Бәрдәстийед п’адше готьне: «Т’ө тьшт бона ви нәһатийә кьрьне». ⁴П’адше гот: «Һ’әwшеда к’и һәйә?» We дәме жи һаман һатьбу һ’әwша мала п’адшейә дәрва кө т’әви п’адше хәбәр дә, wәки Мордэхай ль ви дарива бе дардакьрьне, к’ижан кө бона ви һатьбу һазьркьрьне. ⁵Бәрдәстийед п’адше готьнә ви: «Ва йә һаман һ’әwшеда йә». П’адше гот: «Бьра бе һьндөр’». ⁶Гава һаман һатә һьндөр’, п’адше wир’а гот: «Һаман, бона ви мәрьве кө п’адша бьхwазә қәдърәки wир’а бькә, бь т’әхмина тә чь готи бе кьрьне?» һаман дьле^ф хwәда фькьри, хwәха хwәр’а гот: «Пештьри мьн иди п’адшайе к’ер’а бьхwазә қәдър бькә?» ⁷Һьнге һаман ль п’адше вәгәр’анд у готе: «Бона ви мәрьве кө п’адша дьхwазә жер’а қәдър бькә, ⁸бьра wир’а к’ьнща п’адшатийейә кө п’адша ль хwә wәрдьгьрә биньн, ви һәспе к’офи-

йә п’адшатийе сери биньн, к’ижан кө п’адша ле сийар дьбә⁹ у к’ьнщ у һәспе бьдьнә дәсте гьрәгьре миред п’адше йәки у к’ьнща ль ви мәрьви кьн, йе кө п’адша дьхwазә wир’а қәдър бькә, әви ль һәспе сийар кьн, бьбьнә мәйдана бажер у пешийа ви бькьнә гази: «Бона ви мәрьви we аһа бе кьрьне, к’ижанир’а кө п’адша бьхwазә қәдър бькә!» ¹⁰Һьнге п’адше готә һаман: «Дә ньһа ль гора we готьна хwә зу р’абә, к’ьнщ у һәспе һьлдә, бона Мордэхайе щьһу кө ль бәр дәргәһе п’адше р’удьни өса бькә, жь we готьна тә, бьра т’ө тьшт же кем нәбә». ¹¹Һаман к’ьнщ у һәсп һьлдәнд, к’ьнщ ль Мордэхай кьр, әв ль һәспе сийар кьр, бьрә мәйдана бажер, пешийа ви дькьрә гази: «Бона ви мәрьви we аһа бе кьрьне, к’ижанир’а кө п’адша бьхwазә қәдър бькә!» ¹²Мордэхай вәгәр’ийа ль бәр дәргәһе п’адше, ле һаман мә’дәкьри жь шәрма сәрньхамти ләзанд чу мала хwә. ¹³Һаман әв һәр тьште кө һатә сәре ви, жьна хwә Зәрәше у һ’әму пьсмамед хwәр’а гьли кьр. һьнге биланед ви у жьна ви Зәрәше wир’а готьн: «Һәгәр Мордэхай жь мьләте щьһу йә, р’уйе к’ижанида к’әтьна тә дәстпелуйә, те пе нькарьби, те әсә ль бәр ви дәвәр’уйа һәр’и». ¹⁴Вана һе т’әви ви хәбәр дьдан, нәмеред п’адше һатьн, һаман ләз хьстьн, кө һәр’ә we мәсрәфа кө Эстәрә һазьр кьрийә.

6:2 Эстәр 2:21-22.

Көштүна һаман

7 ¹ П'адша т'эви һаман чу мäs-
рфе щэм Эстэр ханьме. ² Р'о-
жа дөда жи кө шэрав вэдхварьн
п'адше готэ Эстэре: «Эстэр ханьм,
дэ бежэ хвэстына тэ чь йэ? We
тэр'а бе дайине. Чь ниви дьки?
Һ'эта ниве п'адшатийа мьн бэ жи,
we бе сери». ³ Эстэр ханьме ле
вэгэр'анд: «Һэгэр қадьре мьн ль
щэм тэ һэйя, п'адшайи хвэш бэ
у һэгэр хвэстына мьн ль п'адше
хвэш те, бьра э'мьре мьн ль мьн
бе п'ешк'ешкьрыне у жь бэр хи-
викьрына мьнва жи, мьлэте мьн!
⁴ Чьмки эз мьлэте хвэва һатгнэ
фьротане бона қыр'кьрын, көштгн
у ондакьрыне. һэгэр эм чава хө-
лам у хөламок һатьбуна фьрота-
не, мьне қэт дэнг нэкьра, ле бэле
нэйар нькарэ зийана п'адше ле
вэгэр'инэ*». ⁵ һынге Аһ'ашверош
п'адша ль Эстэр ханьме вэгэр'анд
у готе: «Әw к'и йэ, йан к'а әw к'ө
йэ, йе кө жь сэре хвэ дэрбаз бу-
йэ ван йэка дькэ?» ⁶ Эстэре гот:
«Әwi мьхэнэт у нэйар, әw һамане
һани хьраб ә». һаман ль бэр п'ад-
ше у Эстэре қөрьфи һэв. ⁷ П'адша
бь һерс к'аса хвэ дани, р'абу чу
бахче к'оч'ьксэре. Ле һаман ль
wьр ма, wэки бона э'мьре хвэ
лава жь Эстэр ханьме бькэ, чьмки
әwi те дэрхьст кө п'адше тыштэ-
ки хьраб бона wi қьрар кьрийэ.
⁸ Гава п'адша жь бахче к'оч'ьксэре
вэгэр'ийа ода мәсрәфе, дина хвэ
даие we һаман хвэ авитьбу ль сэр
т'эхт-п'ала Эстэре. һынге п'адше

гот: «Әве мала мьнда дәст бавежэ
ханьма п'адше жи!» Чава әв йэк
жь дәве п'адше дэрк'эт, сэрч'эве
һаман ньхамтгн. ⁹ һынге һ'арбо-
найе, йэки жь нэмере бэрдэстийе
п'адше гот: «Ле нэ т'эне әв, ва йэ
дарэки бьльндайа пенщи энди
жи һаман бона Мордэхай, йе кө
п'адша хьлаз кьр, һазьр кьрийэ,
we ль бэр дэре һаман ә». П'адше
гот: «Дэ әwi һэма ль wi дарива
дардакьн». ¹⁰ һаман wi дарива
дардакьрын, кө әwi бона Мордэ-
хай һазьр кьрьбу. У паше һерса
п'адше дани.

**П'адша изьне дьдэ щьһуйа
кө хвэ бьп'арезьн**

8 ¹ We р'оже Аһ'ашверош п'адша
мал у мьлк'е һамане нэйаре
щьһуйа п'ешк'еши Эстэр ханьме
кьр, Мордэхай жи һат р'уйе п'адше
к'эт, чьмки Эстэре готьбу кө әw
чи we йэ. ² һынге п'адше гөстила
дэсте хвэ дэрхьст, к'ижан кө жь
һаман стандьбу у әw да Мордэхай,
Эстэре жи Мордэхай ль сэр мала
һаманр'а к'ьфш кьр.

³ Эстэре хэбэрдана хвэ диса ль
бэр п'адше дьреж кьр, хвэ авитэ
ньгед wi у бь гьри лава жь wi кьр,
wэки we хьраби у шешьра һамане
агаги бона қыр'а щьһуйа һазьркьри
бьдэ бэталькьрыне. ⁴ П'адше шьва
зер'ин бэрбьр'и Эстэре кьр, Эстэр
р'абу сэр хвэ ль бэр п'адше сэкьни
⁵ у гот: «Һэгэр бь дьле п'адше йэ
у қадьре мьн ль щэм wi һэйя у
һэгэр әв йэка ль бэр ч'эве п'адше

* 7:4 Бь избрани аһа жи те фэ'мкьрыне: «Ле бэле тэ'ли-тэнгийа мьлэте мьн нькарын
һьмбэри зийана п'адше бькьн».

р'аст э у эw мьн бэгэм дькэ, бьра бе ньвисаре кӧ эw шевьра һамане кӧр'е һамьдат'аие агаги бе бѣталкьрьне, к'ижан кӧ эви нэмэ ньвисин кӧ һ'эму қэзайед п'адшеда қыр'а щьһуяа биньн. ⁶Ньһа эзе чава бькарьбьм бьбиньм хэзэба кӧ we бе сѣре мьлѣте мьн, йан чава бькарьбьм бьбиньм мьрьна пьсмамед хwэ?»

⁷Аһ'ашверош п'адша готэ Әс-тэр ханьме у Мордэхайе щьһу: «Һаман кӧ дѣсте хwэ һьлдабу ль сѣр щьһуяа, мьн мала wi п'ешк'еши Әстѣре кьрийэ у эw жи дайэ дардакьрьне. ⁸Ньһа һун бь наве п'адше бона щьһуяа чава дьле wѣ дьхwазэ бьньвисьн у бь гӧстила п'адше мор кьн, чьмки ньвисара бь наве п'адше у бь гӧстила п'адше моркьри найе бѣталкьрьне».

⁹Һьнге бист у сьсейе мѣһа Сиwане*, аwа готи мѣһа сьсийа ньвиск'аред п'адше һатьнэ газикьрьне, һѣр тышт ль гора готьна Мордэхай, щьһуяа, wѣк'ила, wѣлийа у миред қэзар'а, һѣр сѣд бист у һ'ѣфт қэзар'а һатэ ньвисаре, жь һьндьстане гьрти һ'ѣта К'уше, һѣр қэзайер'а бь ньвисара wан, һѣр мьлѣтир'а бь зьмане wан, ѡса жи щьһуйар'а бь ньвисара wан у бь зьмане wан. ¹⁰Бь наве Аһ'ашверош п'адша нэмэ данэ ньвисаре у бь гӧстила п'адше мор кьрьн, данэ дѣстед қасьда у эw ль мѣһ'инед тѣwла п'адше сийар кьрьн у шандьн, ¹¹бь we йѣке да к'ѣфше кӧ п'адше сѣрбѣсти дайэ щьһуйед

һ'эму бажарада, кӧ пышт бьдьнѣ пышта һѣв, э'мьре хwѣ хwѣй кьн у һ'эму ч'ѣкванед нѣйаред хwѣйѣ нава мьлѣта у қэзада, қыр' кьн, бькӧжьн, жьн у зар'ава к'ѣке ле биньн у һѣбука wан т'алан бьбьн, ¹²бона we йѣке һ'эму қэзайед Аһ'ашверош п'адшада, сѣздѣһе мѣһа донздѣһа, аwа готи сѣздѣһе мѣһа Адаре һатэ к'ѣфшкьрьне. ¹³Эw фѣрмане ньвисар һѣр қэзайеда бона һ'эму мьлѣта чава қанун һатэ э'ламкьрьне, wѣки щьһу бона we р'ѣже һазьр бьн, кӧ һ'ѣйфа хwѣ жь нѣйаред хwѣ һьлдьн. ¹⁴Қасьд ль мѣһ'инед п'адше сийар бун, бь фѣрмане п'адше зу р'ѣ к'ѣтън чун. Эв йѣк ль Суса қасьрда жи һатэ э'ламкьрьне.

¹⁵Мордэхай бь к'ьнще п'адшатийейѣ р'ѣнге ширк у сьпи, т'ѣще зер'ини мѣзьнѣва, сѣрмьлке к'ѣтане тѣньки сьпи у сѣре гѣвѣз wѣргьртива дѣрк'ѣтѣ ль бѣр п'адше. Бажаре Сусайе жь эшқа һ'ѣжийа у ша бу. ¹⁶Һьнге щьһуяа р'ѣнайи, эшқ, шабун у қѣдър дитьн. ¹⁷Һѣр қѣза у һѣр бажара, wан дѣред кӧ фѣрман у готьна п'адше дьгьһиште, эшқ у шабун дьк'ѣтѣ нава щьһуяа, р'ѣжа к'ѣфе у щѣжьне бу. Гѣлѣк жь мьлѣтед wѣлата дьбунѣ щьһу, чьмки саwа щьһуяа к'ѣтъбу ль сѣр wан.

Қыр'а нѣйаред Щьһуяа

9 ¹Сѣздѣһе мѣһа донздѣһа, аwа готи мѣһа Адаре, гава wѣ'де фѣрман у готьна п'адше пер'а

* 8:9 «Мѣһа Сиwане» анѣгори салнѣ'ма иройин жь ниве мѣһа пенѣада дѣстпѣдькѣ, һ'ѣта ниве мѣһа шѣша.

гъишт, һ'эта we р'оже дъжмьнед щъһуйа^ф ль сэр we фькьре бун, кӧ we ва һ'ӧкӧми ль сэр ван бькьн, ле бона ван эв дэвр вэлгэр'ийа, чьмки щъһуйа һ'ӧкӧми ль сэр ван нэйаред хвэ кьрн. ² We һынге щъһуйед бажаред һ'эму қэзайед Аһ'ашверош п'адшада пышт данэ пышта һэв, кӧ дәстед хвэ һьлднэ ль сэр ван кәсед кӧ хвәстнэ хьрабийе ль ван бькьн у кәсәк нькарьбу ль бәр ван р'абуйа, чьмки сава ван к'әтбу ль сэр һ'эму мьлэта. ³ У һ'эму миред қэза, вәк'ил, вәли у вәзиред п'адше пышта щъһуйа дьгьртн, чьмки сава Мордәхай к'әтбу ль сэр ван. ⁴ Р'асти жи Мордәхай мала п'адшеда йәки мәзън бу, нав у дәнге ви ль һ'эму қэза бәла бьбу, ӧса кӧ эв мәрв, ава готи Мордәхай р'ож бь р'ож бьльнд дьбу. ⁵ Щъһуйа бь шур һ'эму нэйаред хвэ хьстн, кӧштн қьр'кьрн у чава хвәстн ӧса сәре пәйк'әтийед хвэ кьрн. ⁶ Щъһуйа ль Суса қәсърда пенсьд мәри кӧштн, к'ок ле анин. ⁷ Ӧса жи Паршандат'а, Далпон, Аспат'а, ⁸ Порат'а, Адалйа, Аридат'а, ⁹ Пармашт'а, Арисай, Аридай у Вайзат'а, ¹⁰ эв һәр дәһә кӧр'ед һамане кӧр'е һамьдат'а, нэйаре щъһуйа жи кӧштн, ле дәст нәданә һәбука ван.

¹¹ һәма we р'оже һ'әсабе кӧштнйед Суса қәсърда гъиштә п'адше. ¹² П'адше готә Эстәр ханьме: «Щъһуйа ль Суса қәсърда пенсьд мәри у һәр дәһә кӧр'ед һаман жи кӧштнә, қьр' кьрнә, гәло қэзайед п'адшейә майинда ньһа чь

кьрнә? Дә бежә, иди чь дьхвази? Эве бе дайине. Ньһа һивикьрнә тә чь йә? We бе сери». ¹³ Эстәре ле вәгәр'анд у готе: «Һәгәр бь дьле п'адше бә, бьра сьбе жи щъһуйед Сусайер'а мәщал бе дайине, кӧ ль гора ве қьрара иро бькьн у щьнйәзе һәр дәһә кӧр'ед һаман бенә дардакьрне». ¹⁴ П'адше ә'мьр кьр, кӧ ӧса бьбә. Сусайеда фәрман һатә ә'ламкьрне, щьнйәзе һәр дәһә кӧр'ед һаман һатнә дардакьрне. ¹⁵ Щъһуйед Сусайе чардәһе мәһа Адаре жи щьвийан у Сусайеда сьсьд мәри кӧштн, ле дәст нәданә һәбука ван.

¹⁶ Щъһуйед майийә қэзайед п'адшеда жи щьвийан, пышт данә пышта һэв, кӧ хвә хвәй кьн у жь дьжмьна р'һ'әт бун, жь нэйаред хвә һ'әфте у пенщ һ'әзар мәри кӧштн, ле дәст нәданә һәбука ван. ¹⁷ Эв йәка сездәһе мәһа Адаре қәвьми у чардәһе we мәһе щъһу р'һ'әт бун у эв кьрнә р'ожа әшқе у шабуне.

¹⁸ Щъһуйед Сусайеда сездәһ у чардәһе мәһе щьвийан йа хвә кьрн у панздәһе мәһе р'һ'әт бун у эв кьрнә р'ожа әшқе у шабуне. ¹⁹ Щъһуйед гӧнди жи, кӧ дәр у бәстед вәкьрида дьминьн, әвана чардәһе мәһа Адаре щәжьне дькьн, чава р'ожәкә әшқе у шабуне у п'ешк'еша һәвр'а дьшиньн.

Щәжьна^ф Пуриме^ф

²⁰ Мордәхай бона биранине әв йәк ньвиси у нә'мә шандьнә һ'эму щъһуйар'а, к'ижан кӧ ль қэзайед Аһ'ашверош п'адшада дур у незик

дьман, ²¹ кө эвана һәр сал нава хwэдa чардәһ у панздәһе мәһа Адаре, чава р'ожа биранине к'ьфш кьн. ²² Чьмки ван р'ожа щьһу жь нәйаред хwә р'һ'эт бун у мәһа к'әдәра ван бу шабун у шина ван жи бу р'ожа щәжьне, кө ван р'ожа бькьнә р'ожед әшq у шабуне, п'ешк'еша бьдьнә һәв у к'әсибар'а хера бькьн. ²³ Щьһуйа эв йәк qәбул кьр, кө иди к'әре хwә кьрьбун бькьрана, чь кө Мордәхай ванр'а ньвиси. ²⁴ Чава нәйаре һ'әму щьһуйа, һамане һамьдат'айе агаги шевьри бу, кө qьр'а щьһуйа бинә у пур авитьбу, аwа готи п'әшк, кө ван бьшкенә у к'ока ван бинә.[†] ²⁵ Ле гава Эстәр чу щәм п'адше, п'адше бь нә'ма ә'мьр кьр, кө әв шевьра һаманә хьраб, йа кө әви бона щьһуйа һазьр кьрьбу бе сәре ви у әв көр'ава бенә дардакьрьне. ²⁶ Ләма жи ван р'ожар'а готьн Пурим^ф, анәгори фә'мина хәбәра пур. Бона ван һ'әму готьнед ве нә'ме у өса жи бона we йәке чь кө дитьн у чь кө һатә сәре ван. ²⁷ Щьһуйа qьрар кьр у әв йәка кьрьнә борще стуйе хwә у р'ьк'ньйата хwә у өса жи әвед кө гьһиштьбунә ван, wәки һәр сал бе кемаси ван һәр дө р'ожа анәгори ньвисар у wәхте ван к'ьфш кьн. ²⁸ Әв р'ож гәрәке qөр'нә-qөр'нә бь щәжьне нава һәр qәбиле, һәр qәзайе у һәр бажарида бенә биранине. Әв р'ожед Пуриме гәрәке нава щьһуйада нәйенә һьлдане у биранина ван жь нава зар'ед ван дәрнәк'әвә.

²⁹Эстәр ханьма qиза Абихайил у Мордәхайе щьһу һ'әта qәwата wанда чу, wана нә'ма дөда бона ә'сәйикьрьна Пуриме ньвисин. ³⁰У бь готьнед ә'дьлайийе у р'астийе нә'мә һ'әму щьһуйар'а һатьнә шандьне, йед кө сәд бист у һ'әфт qәзайед Аһ'ашwерош п'адшада дьман, ³¹ wәки ван р'ожед Пуриме wә'дада к'ьфш кьн, чава кө Мордәхайе щьһу у Эстәр ханьме т'әми да ван. Ван жи әв йәк кьрьнә борще стуйе хwә у зар'ед хwә, чава р'ожи бона охьрмед wанә гьранә һәwар-газийе у шине. ³²У бь ви аwайи фәрмана Эстәре т'әмийа бона Пуриме ә'сәйи кьр у әв к'ьтебеда һатә ньвисаре.

**Мэзьнаййа
Аһ'ашwерош п'адша
у Мордәхай**

10 ¹ Паше Аһ'ашwерош п'адша кьрә сәр wәлет кө хәрщ бьдьн, һ'әта әвед кө дәвед бә'реда дьминьн жи. ² Бона qәwат у зораййа һ'әму кьред Аһ'ашwерош п'адша у мэзьнаййа Мордәхай, кө чава п'адше әв бьльнд кьр у әв һ'әму бь һур-гьли ль К'ьтеба Сәрһатийадайә п'адше Мәдйа у Фарьстанедә ньвисар ә. ³ Бәле Мордәхайе щьһу пәй Аһ'ашwерош п'адшар'а йе дөда бу у нава щьһуйада жи мэзьн бу, һ'ьзкьрийед гәләк бьратийа хwә бу, херхwазе мьләте хwә бу у т'әмамайа щьм-ә'та хwәр'а бона хер у хwәшийе хәбәр дьда.

Эйуб

Пешготын

К'yteба Эйуб дэрhада мэрвэки п'р' башда йэ, вьр те готыне кё чава чэрха Эйуб ч'эп дьбэ у эw дьк'эвэ h'алэки гэлэки гьран. H'эму һэбука wi жь дэсте wi дьчэ, зар'ед wi гышк дьмьрын, хwэха жи бь нэхwэшикэ шэwатэ бе ду-дэрман дьнэ'лэ. К'ане йэ р'асти? Р'асти чава дькарэ ль сэр дьне бьминэ, wэки тыштед аһа дьqэwьмын?

Достед Эйуб тен кё дьл бьдьнэ ль бэр wi, ле зутьрэке дэст бь ломэкьрыне дькьн, дьбежьн: «Эйуб кё ви h'алида дьнэ'лэ, wэки оса йэ эw гөнэк'ар э?» Ле Эйуб нькарэ эве фькьра wан qэбул кэ, чьмки эw хwэда гоман бу, кё эwi гөнэки оса нэкьрийэ, кё эw ви щэзайе гьран дьк'ышинэ. Эw дьхwазэ р'у бь р'у р'асти Хwэде бе у избат кэ кё нэхэдийа wi т'онэ, Хwэде һьндава wiда р'астийе накэ.

Пэйр'а мэрвэки наве wi Елиһу дьк'эвэ нава we хэбэрдане у хё-лэсэ хьлазийе Хwэде Хwэха Эйубва дьк'ельмэ.

Бэле Хwэде р'астэ-р'аст щаба пьрсед Эйуб надэ, ле эв р'астһа-тъна пьрсед нава Хwэде у Эйубе софийи нава дэрд-кёлада дьдэ сафикьрыне.

Пьрс: «Чьма мэрвэед баш дьчэрчьрын?» Те бежи бе щабдайин дь-минэ, ле Хwэде бь ви щур'эи щабе дьдэ: Эw нишани Эйуб дькэ кё Эw хwэйh'оком э у бь сэрwахтийе сэрwерийе дьне дькэ.

Эве к'yteбе дькарьн бэлайи ль сэр пенц п'ара кьн:

1. Дэстпебуна сэрһатийе (жь сэре 1-е һ'эта 2-а).
2. Хэбэрдана Эйубэ т'эви доста (жь сэре 3-йа һ'эта 11-а, жь 12-а һ'эта 20-и у жь 21-е һ'эта 31-е).
3. Елиһу дьк'эвэ нава хэбэрдане (жь сэре 32-а һ'эта 37-а).
4. Хwэде пьрса дьдэ Эйуб (жь сэре 38-а һ'эта 41-е).
5. Сэрһэвдаһатьна сэрһатийе (сэре 42-а).

К'yteба Эйуб бьнгэне хwэва бь зьмане һьлбэстикэ бэдэw һатийэ ньвисаре. Ле бэле эва зьмана п'р' зэмэт те фэ'мкьрыне. Гэлэк хэ-бэред ибранийэ^ф кё ве к'yteбеда һэнэ, т'эмамийа К'yteба^ф Пирозда т'эне щарэке һатьнэ пек анине, лэма фэ'мина wан т'ам нэ элал э. Оса жи нава дэстньвисарада фьрqi һэнэ, һьнэк бэндфьраз у шь-ровэкьрына wан бь чэнд щур'а тенэ фэ'мкьрыне. Ле бэле эв йэкана фэ'мина к'yteбе нагөһезьн.

Хер у хwәшийа Әйуб

1 ¹Ль wәлате Усе мәрвәк һәбу, наве ви Әйуб. Әв мәрвәки к'амьл, хwәйе сьтqе дьле р'аст у хwәдехоф бу, хwә жи жь хьрабийе дур дьгьрт. ²Һ'әфт көр' у се қизед ви һәбун. ³Һәбука ви һ'әфт һ'әзар пәз, се һ'әзар дәвә, пенсьд щот га у пенсьд к'әр бун, оса жи гәләк хөлам у щарийед ви һәбун. Әва жь һ'әму мәрвәд алийе р'оһьлатеда йе һәри бь нав у дәнг бу. ⁴Көр'ед ви дьчунә мале һәв, һәр йәки дора хwәда к'еф дькьрын, гази һәр се хушкед хwә жи дькьрын, кө т'әви ван бьхwьн у вәхwьн. ⁵У гава р'ожед к'ефе хьлаз дьбун, һынге Әйуб дьшанд гази ван дькьр, әв паqьж^ф дькьрын. Шәвда р'адьбу бона һәр зар'әкә хwә дийарийед^ф т'әвайишәwате дьдан. Чьмки Әйуб дьгот: «Бәлки зар'ед мьн хwә гөнәк'ар^ф кьрбьн, стәхөла дьле хwәда к'ьфьри ль Хwәде^ф кьрбьн». Әйуб һәр гав аһа дькьр.

Мирещьн^ф хәйба Әйуб дькә

⁶Р'ожәке, гава һәйинед Хwәде* һатьн ль бәр Хөдан^ф сәкьнин, мирещьн^ф жи т'әви ван һат. ⁷У Хөдан готә мирещьн: «Тө жь к'ө тейи?» Мирещьн* ль Хөдан вәгәр'анд у готе: «Әз ль сәр дьне гәр'ийам у навр'а дәрбазбум һатьм». ⁸Хөдан готә мирещьн: «Тә дина хwә да Әйубе ә'вде Мьн, кө ль сәр дьнйае мәрвәки мина ви

к'амьл, хwәйе сьтqе дьле^ф р'аст, хwәдехоф у жь хьрабийе хwә дур бьгьрә т'өнә?» ⁹Мирещьн ль Хөдан вәгәр'анд у готе: «Гәло Әйуб бадихәwa Хwәде дьһ'әбинә?» ¹⁰Тә дора ви, мала ви у һ'әму һәбука ви сур нәкьрийә? Дөа шьхөле дәсте ви кьрийә, һ'әйwanед ви ль р'уйе әрде гьртьнә. ¹¹Дә һәла ньһа дәсте Хwә дьреж кә у т'әмамия һәбука ви к'әвә, Те бьбини we ль бәр Тә чава к'ьфьрийа бькә!» ¹²Һынге Хөдан готә мирещьн: «Ва йә һ'әму һәбука ви бь дәсте тә бә, т'әне т'ьлийа тә ль ви нәк'әвә». Пәй ве готьнер'а мирещьн жь бәр Хөдан чу.

Щер'ьбандьна^ф Әйубә ә'wльн

¹³Р'ожәке көр' у қизед ви мала бьрайе хwәйи мәзында дьхwарьн у шәрав вәдхwарьн. ¹⁴Дәнгдарәк һатә щәм Әйуб у гот: «Гава га әрд р'адькьрын у к'әр жи незики ван дьч'ерийан, ¹⁵Шьбайийа ль сәр wанда гьрт, хөлам дәве шурр'а дәрбаз кьрын у һ'әйwan бьрын, т'әне әз же хьлаз бум, һатьм кө тәр'а бежьм». ¹⁶Әви һе хәбәр дьда, йәки дьн һат у гот: «Агьре Хwәде жорда бари, кәре пез у хөламе тә шәwьгандьн, әз т'әне же хьлаз бум, һатьм кө тәр'а бежьм». ¹⁷Әви һе хәбәр дьда, йәки дьн һат у гот: «К'ьлдани^ф бьбунә се к'ома ль сәр дәвада гьртьн әв бьрын, хөлам

* 1:6 Бь ибрани «көр'ед^ф Хwәде». Дәстпәбун 6:2.

* 1:7 «Мирещьн» бь ибрани те фә'мкьрне: «Йе хәйбкьр».

1:9-11 Ә'йанти 12:10.

дәве шурр'а дәрбаз кьрын, әз т'әне же хьлаз бум, һатъм кө тәр'а бе-жъм». ¹⁸ Әви һе хәбәр дьда, йәки дьн һат у гот: «Көр' у қизед тә дьхварьн у мала бьрайе хвәйи мэзында шәрав вәдхварьн, ¹⁹ у ньшкева баки қайим жь бәр'ийе һат, ль һәр чар ә'нишкед мале хьст у мал ль сәр ванда һьлшия әв мьрын у әз т'әне же хьлаз бум, һатъм кө тәр'а бежъм».

Һ'әбандьна Әйуб

²⁰Һынге Әйуб р'абу к'ыңца хвә-йә сәр қәлашт, п'ор'е сәре хвә көр'кьр, дәвәр'уйа чу әрде, Хөдан һ'әбанд ²¹ у гот: «Әз тә'зи жь дийа хвә к'әтымә у әзе тә'зи жи вәгәр'ьм. Хөдан да, Хөдан бьр, шыкьр бә наве Хөдан». ²²Ван йәкада Әйуб хвә гөнәк'ар нәкьр у һындава Хвә-деда тыштәки хьраб нәфькьри.

Щер'ьбандьна Әйубә дөда

2 ¹У р'ожәке, гава һәйинед Хвә-де* һатьн ль бәр Хөдан сәкь-нин, мирещьн жи т'әви ван һат ль бәр Хөдан бьсәкьнә. ²Хөдан готә мирещьн: «Тө жь к'ө тейи?» Мирещьн ль Хөдан вәгәр'анд у готе: «Әз ль сәр дьне гәр'ийам у навр'а дәрбазбум һатъм». ³Хөдан готә мирещьн: «Тә дина хвә да Әйубе ә'вде Мьн? Ль сәр әрде мәрвьәки мина ви к'амьл, хвәйе сьтқе дьле р'аст, хвәдехоф у жь хьрабийе хвә дур бьгьрә т'өнә, кө һ'әта ньһа жи ль сәр к'амьлтиһа хвә дьминә. Ле тә дькьр кө Әз щики бадихәва ви

өнда кьм». ⁴Мирещьн ль Хөдан вәгәр'анд у готе: «Ч'әрм ль бәр ч'әрмва, ле мәри жь бәр жийина хвәва we һәр тыште хвә бьдә. ⁵Дә һәла дәсте Хвә дьреж кә, һәсту у қальбе ви к'әвә, Те бьбини we ль бәр Тә чава к'ьфьрийа бькә!» ⁶Һынге Хөдан готә мирещьн: «Ва йә әви дьдьмә дәсте тә, ле т'әне ә'мьре ви нәк'әви». ⁷Пәй ве готь-нер'а мирещьн жь бәр Хөдан чу, өса Әйуб хьст, кө п'ьзка п'ис бьне ньгада гьрт, һ'әта т'әпа сери. ⁸Әйуб кәри щер'е шкәсти һьлда к'өзийе-да р'унышт у пе хвә хөранд. ⁹Пәй һақас тыштр'а жьне готә ви: «Тө һәла һе нава к'амьлтиһа хвәда дьмини! К'ьфьрийа ль Хвәде бькә у бьмьрә». ¹⁰Ле әви готә we: «Тө мина йәкә бөфә'м^ф дьбежи. Әм жь дәсте Хвәде т'әне қәнщийе қә-булкьн у хьрабийе қәбул нәкьн?» Ван һ'әмуйада Әйуб бь заре хвә гөнә нәкьр.

Се достед Әйуб

¹¹Әв һәр се достед Әйуб, Ели-фазе жь Темане, Билдаде жь Шу-һ'айе, Софарә жь Наһамайе бьһис-тьн кө әв чь қәдә-бәланә һатьнә сәре Әйуб, һәр йәк жь щийе хвә һат, р'асти һәв һатьн, кө һәр'ьн сәрхвәшийе бьдьне у дьл бьдь-нә ль бәр ви. ¹²Гава һатьн дурва дина хвә дане, әв нас нәкьр'ьн, кьр'ьнә қир'ин у гьрийан. һәр йә-ки жи к'ыңца хвәйә сәр қәлашт, хали бәрбь ә'змен р'әшандьнә ль сәр сәре хвә. ¹³Һ'әфт р'ожа у һ'әфт

* 2:1 Бь ибрани «көр'ед Хвәде».

шәва т'әви ви ль сәр халийе р'у-
ньштҥн. У йәки хәбәрәк вири'а
нәгот, чьмки дьдигтҥн кә еша ви
гәләки шәват у к'әдәр бу.

Газыне Әйүб

3 ¹Пәй һақас тыштр'а Әйүб паше
дәве хвә вәкьр, ньфьр' р'ожа
буйина хвә кьр.[†] ²Һынге Әйүб гот:

- ³ «Дә бьра әв р'ож т'өнәбә,
к'ижанеда әз дьне к'әтым
у әв шәва кә готҥн:
«Көр'әк дьне к'әт!»
- ⁴ Әв р'ож р'әш бә,
Хвәде жорда we нәгәр'ә
у р'онайи т'ә щар нәдә ль
сәр we.
- ⁵ Дә бьра бьбә п'ара тә'ристанийе
у сийа мьрьне,
бьра ә'вр ль сәр бьминә
у шәвәр'әша р'оже we
бьбьздинә.
- ⁶ Бьра мьж у думан we шәве
бьгрә
у т'әви р'ожед сале ша нәбә
у нәк'әвә нава һ'әсабе мәһа.
- ⁷ Ах дә бьра әв шәв бевәр бә,
шабун нәк'әвә нава we.
- ⁸ Бьра әвед ньфьр'а р'оже
дькьн, ньфьр'а ль we
бькьн,
әвед кә заньн чава
Лейһаг'ан* һ'ышйар кьн.
- ⁹ Бьра стәйркед вейә бәрбанге
бьдарьн,
әв һивийа р'онайе бә,
р'онайи дест нәк'әвә

у бьра п'әнще бәрбанге әв
нәбинә.

- ¹⁰ Чьмки дәре бәт'әне дийа мьн
данәда
у әв дәрд-кәл жь бәр ч'әве
мьн вәнәшарт!
- ¹¹ Чьма әз бәт'әне дийа хвәда
нәмьрьм
йан жи гава жь дийа хвә
бум р'өһ'е^ф хвә нәда?
- ¹² Чьма чока әз қәбул кьрьм?
Чьма мәмыка әз межандьм?
- ¹³ Әзи ньһа п'алдайи хәвр'а
чубум
у хвәр'а р'азайи р'ьһ'әт
дьбум,
- ¹⁴ т'әви п'адша у ширәтк'аред ве
дьне,
к'ижана кә хвәр'а хьрабә
чекьрьн,
- ¹⁵ йан жи т'әви ван мир-бәгед
хвәйе зер'а,
кә малед хвә т'ьжи зив
кьрьн,
- ¹⁶ йан мина бәравитәки
ч'әлкьри,
мина ван зар'ед кә р'онайи
нәдитҥн.
- ¹⁷ Ве дәре нәп'ак иди нькарьн
хьрабийе бькьн
у йед қәдумк'әти хвәр'а
р'ьһ'әт дьбьн.
- ¹⁸ Ве дәре гьрти хвәр'а р'ьһ'әт
дьбьн
у дәнге сәрк'ара набьһен.
- ¹⁹ Бьч'ук у мәзын һ'әму вьр ьн
у хәлам жь ахайе хвә аза йә.

* **3:8** «Лейһаг'ан» һ'әйванәки бәре йә, әв мина зийе йан тилсә (крокодил, тимсаһ)
йә, ле говде хвәда п'ьр' мәзын ә.

3:1 Йеремийа 20:14-18.

- 20 Чьма р'онайе дьдә йе мәр'ым-
бәләнгаз
у ә'мьр дьдә йе хвәй дәр-
көл.
- 21 Әвана һивийа мьр'не нә, ле
әв найе'¹
жь йе хьзна вәшарти дьгәр'ә
зә'фтьр һ'ьзрәта мьр'не
нә,
- 22 әвана гава гор'е бьбиньн we
he ша бьн
у ньге ване ә'рд нәгьрә?
- 23 Чьма р'онайи ви кәсир'а те
даине, кө р'ийа к'ижани
дадаи йә
у Хвәде һәр чар алийава
дора ви гьртийә?
- 24 Дәвса нанхварьне к'әсәр те
мын
у зарә-зара мын дьбә ч'әм
дьк'ьшә.
- 25 Чьмки әз жь чь тышти гәләки
дьгьрсийам,
әв һатә сәре мын у мын жь
чь хоф дькьр, әв гьһиштә
мын.
- 26 Нә ә'дьялайиә мын һәйә, нә
р'ьһ'әти,
нә сьт'ар дьк'әвә мын, бәла
һатийә сәре мын».

**Готьна Елифазе
жь Темане**

4 ¹ Пәй ве готьнер'а Елифазе
жь Темане ль Әйуб вәгәр'анд
у гот:

- ² «Гәло те ащьзийа хвә бьки,
гава әм бькьн кө тыштәки
тәр'а бежьн?

- Ле к'и дькарә хвә зәфт кә,
кө тыштәки нәбежә?
- ³ Бәле тә гәләк ширәт кьр'нә
у дәсте сьст қәват кьр'нә,
⁴ готьнед тә, йед дьльк'өмин
данә сәкьнандьне
у тә чокед қөдумк'әтийа
шьдандьнә.
- ⁵ Ле ньһа кө һатийә сәре тә, тө
ащьз дьби,
әв дәрб ль тә к'әтийә тә лап
хвә онда кьрийә.
- ⁶ Гәло хвәдехофийа тә нә
гөмана тә йә
у тә хвә нә спартийә р'ийед
хвәйә к'амьл?
- ⁷ Бькә бира хвә, гәло к'ижан
бесуц онда буйә-чуйә?
К'идәре к'ока р'аста
һатийә?
- ⁸ Чава мын дитийә, йе кө
нәһәқийе цот дькә
у дәрд-көл дьр'әшинә, ван
жи дьдьру.
- ⁹ Хвәде бина Хвә дьк'ьшинә
әв онда дьбьн
у жь байе һерса Ви
дьмашьн-дьчьн.
- ¹⁰ Әв мьр'ә-мьр'е у дәнге
мьр'инийа шер дьдә
брь'ине
у дьранед щәврька
һурдәхвәши дькә.
- ¹¹ Шере зор бе неч'ир дьськьтә
у щәврькед шер бәла-
бәлайи дьбьн.
- ¹² Бь дьзива готьнәк мьнр'а һатә
даине

- у жь we п'ьстә-п'ьст к'этә
гөһе мьн.
- 13 Гава әз нава фькьра хәвна
шәведа вәщньңим,[†]
дәма кө хәвт'еш мерьв
дыгьрә,
- 14 һыңге тьрсәк к'этә ль сәр мьн
у р'ьсәсе өса әз гьртъм,
кө һ'әму һәстуйед мьн ль
сәр һәвда ләрзын,
- 15 ши чахи р'өһ'әк ль бәр мьнр'а
дәрбаз бу
у п'ор'е сәре мьн бу стьру.
- 16 Әв сәкьни, ле мьн нькарьбу
диндара ши те дәрхьста,
т'әне хәйаләк^ф бу ль бәр
ч'ә'ве мьн.
һәр тышт сәдър'и у мьн
дәнгәк бьһист кө дыгот:
- 17 «Гәло мәрьв жь Хвәде
р'асттьр ә?
Йан мәри жь Ә'фьрандаре
хвә падыжтьр ә?
- 18 Һәгәр Әв гөмана Хвә
хөламед Хвә найнә
у ль сәр мьлайк'әтед^ф Хвә
кемасийа дыбинә,
- 19 иди к'ө ман, әвед кө малед
һ'әр'ида дьминьн,
һ'име к'ижана ах ә,
бьзузе зутьр дып'әрч'ьңн.
- 20 Әвана сьбәһе һ'әта еваре
дып'ышьрьн у кәс пе
наһ'әсә
әв чава һ'әта-һ'әтайе
бәтавәдыбьн дычьн.
- 21 Шьрита коне ван дықәтә
у сәрвахтийеда нәгьһишти
дымьрьн».

- 5** ¹Һәла гази кә, гәло кәсәк һәйә
кө щаба тә бьдә?
Йан те һәварә хвә к'ижан
мьлайк'әти бини?
- ² Ава һерс ахмах^ф дыкөжә,
һ'әвсуди жи йе бех'ыш^ф
дыкөжә.
- ³ Мьн дитийә кө ахмах р'ав
авитьбу,
ле зутьрәке мьн ньфьр' ль
мала ши кьр.
- ⁴ Зар'ед ши дури сьламәтийе
нә
у нава дәргәһ-диwanaда
тенә һ'ыңцьр'андьне,
кәсәк т'өнә дәст бавежә ван.
- ⁵ К'әда ши йе бьр'чи дьхвә,
һе нава стьрийада т'алан
дыкә дыбә
у йе т'и хвә давежә һәбука
ши.
- ⁶ Чьмки хәзәб жь ахе дәрнайе
у тәнгаси жь ә'рде шин
набә,
- ⁷ ле инсан дәрд-көлар'а те дыне,
мина чава пьрыскед агьр
бәрбь жор бьльнд дыбьн.
- ⁸ Ле вәки әз бума, мьне
һәварә хвә Хвәде данийа
у ише хвә бьда дәсте
Хвәде.
- ⁹ Әв тыштед өса мәзынә һ'әйрә-
һ'өжмәк'ар дыкә,
кө бех'әсабә нә ль бәр һ'ыша
нә.
- ¹⁰ Әв баране дыдә ль р'уйе ә'рде
у аве дышинә ль р'уйе
дәшта,

4:13 Әйүб 33:15.

- 11 Әw йе ньмз бьльнд дькә
у йе дьлшкәсти бәхтәwар
дькә.
- 12 Әw шевьред фелбаза бәтал
дькә,
wәки шьхөле дәсте wан
нәйе сери.†
- 13 Әw сәрwахта нава
һ'лэк'арийа wанда дьгьрә
у шевьред мьхәнәта
дьт'әр'бинә,
- 14 әвана р'о нава р'оже р'асти
тә'рийе тен
у нивро мина шәве бь
п'әландьне р'е дьчьн.
- 15 Хwәде к'әсиб жь шуре дәве
wan
у жь дәсте йе зор хьлаз
дькә.
- 16 Аһа гөмана дәсттәнга һәйә,
ле дәве нәһәқийе те
гьртьне.
- 17 Аwа хwәзьли^ф йә әw мәрье
кө Хwәде wи ширәт дькә,
ләма гәрәке ширәта Йе һәри
Зор т'әхсир нәки.†
- 18 Чьмки Әw Хwәха бьриндар
дькә у дәрман жи дькә,†
дәрбе ле дьдә у дәстед Wи
жи қәнщ дькьн.
- 19 Әwe жь шәш қәзийа тә хьлаз
кә
у нава һ'әфтада жи
хьрабийе ль тә нәк'әвә.
- 20 Хәлайеда we тә жь мьрьне
хьлаз кә
у шер'да жи жь дәве шур.
- 21 Те жь даха зьмен сьт'аркьри би
у гава wеранбун бе те же
нәтьрси.
- 22 Те ль сәр wеранбуне у хәлайе
бьк'әни
у жь р'ә'wьред әрде нәтьрси.
- 23 Чьмки те г'әви кәвьред чөле
йәктийеда би
у р'ә'wьред чөле жи т'әви тә
ә'дъл бьн.
- 24 У те бьзаньби кө коне тәда
ә'дьялайи һәйә
у те дина хwә бьди мерга
хwә т'ө кемасийе нәбини.
- 25 Те бьбини кө г'ур'а тә дьреж ә
у зөр'әта тә мина шинаийя
әрде йә.
- 26 Те әхтйарийа хwәда бьк'әви
мәзәл,
мина чawa гөр'з wәхте
хwәда те щидане.
- 27 Ва йә Әйүб, мә әв йәк ә'нәнә
кьр, кө әв йәк р'аст ә,
дә гөһ бьдә ве йәке у бона
к'ара хwә қәбул кә».

**Әйүб ль Елифаз
вәдьгәр'инә**

- Б** ¹ Әйүб ль wи вәгәр'анд:
² «Ах, хwәзи тә'ли-
тәнгийа мьн р'аст бьһата
к'ьшандьне
у көл-дәрдед мьн т'әви wан
бьһатана ль сәр мезине!
- ³ Әwe ньһа жь қума бә'ре
гьрантьр буна!
Ләма те бежи готьнед мьн
бе һ'әмде хwә нә.
- ⁴ Чьмки тиред Йе һәри Зор
дьле мьнда нә,

5:12 Корьнт'и I, 3:19. 5:17 Мәсәлә 3:11-12; Ибрани 12:5-6. 5:18 Носейа 6:1.

- р'öh'e мьн ж'әра ван
дъмьжә;
сawед Хwәде ль бәр мьн
р'абунә шер'.
- 5 Гәло к'әре бәйани ль сәр
гиһайе шин дькә зьр'ин?
Йан га ль сәр альфе хwә
дькә бор'ин?
- 6 Қәт тыштед бетә'м, бе хwe
тенә хварьне?
Йан сыпикайа һекеда тә'м
һәйә?
- 7 Ле ньһа әw тыштед кә эз жь
ван дур бум,
әw бунә хварьна мьнә
бемә'де мьн.
- 8 Ах, хwәзи мәрәме мьн бьбуйа
у әw чь кә мьн дьхwәст
Хwәде быда мьн!
- 9 Хwәде к'әрәмәк бькьра эз
бып'әрч'ьқандама,
дәсте Хwә жь мьн
бьк'ьшанда, бәлак мьнр'а
бьһата!
- 10 Ве йәкеда эзе һе барьстан
бума
у ве еша хwәйә бехерда ша
бума,
чьмки мьн готьнед Йе
Пироз^ф инк'ар нәкьрьн.
- 11 Қәwата мьн чь йә кә эз тәйах
кьм?
У ахьрийа мьн чь йә кә эз
ә'мьре хwә дьреж кьм?
- 12 Гәло қәwата мьн қәwата
кәвьр ә?
Йан гәло бәдәна мьн
сьфьр ә?
- 13 Әз чь ч'әре дькарьм ль хwә
бькьм?
Дәргәһәки хере ль мьн
вәнабә.
- 14 Мәрье к'әти һәгәр хофа Йе
һәри Зор т'әхсир кьрьбә жи,
гәрәке диса һәвал ль сәр
шәwат бә.
- 15 Ле бьратийа мьн эз хапандьм,
мина селәфед нәwалада тен
дәрбаз дьбьн дьчьн.
- 16 Әw жь дәст бузе қарийайи нә
у бәрфа һ'әлийайива әw
т'ьжи нә.
- 17 Ле гава дьсьнцьрьн әw
дьч'ькьн
у гава гәрм дьк'әве щийе
хwәда бәтавәдьбьн.
- 18 К'арван р'уйе wанда р'ийа
хwә дадьгәр'иньн,
ле набиньн у бәр'ийеда
т'ибуна дьмьрьн.
- 19 Базьргәнед теманийа* ван
дьгәр'ьн,
р'еwийед Шьбайе р'еч'ед
wанда гәман ьн,
20 ле we гәманеда әw шәрми
дьбьн,
гава дьгьһижьнә wьр,
ав кә т'өнә әw жь шәрма сор
дьбьн.
- 21 Аһа жи һун бекер ьн мина
wan щәwед беав,
wә һ'але мьн дит, һун сәр
һәwда ләрьзин.
- 22 Мьн қәт wәр'а гот: «Биньн
п'ешк'еше бьдьнә мьн?»

* 6:19 Елифаз жь «Темане» бу. Бьхуньн Әйүб 4:1. Теман дьк'әтә алийе башура р'оһьлате Кәндава Ақабайе.

- Йан «Жь һәбука хwә жь бәр
мынwa тыштәки бьдьн»?
- 23 Йан «Мын хьлаз кьн жь дәсте
дъжмын»?
Йан «Мын жь дәсте нәйар
бьк'ьр'ьн»?
- 24 Һун мын һин кьн, әзе хwә кәр'
кьм,
мын бьдьнә фә'мкьрьне,
шашийа мын чь йә.
- 25 Готьнед р'аст гәләки зор ьн!
Ле пе ван тә'нед хwә һун чь
дъхwазьн бежьн?
- 26 Һун дьфькьрьн кө бь тә'нед
хwә мын ширәт кьн?
Нә готьнед бегөманә байе
сар ьн?
- 27 Һун ль сәр севи п'әшк
давежьн
у қимәте һәвале хwә базар
дькьн.
- 28 Ле әз һиви жь wә дькьм, дина
хwә р'ьнд бьдьнә мын,
әзе ль бәр wә дәрәwa бькьм?
- 29 Һиви дькьм вәгәр'ьн, кө әв
нәбә нәһәқи,
дә вәгәр'ьн, чьмки әзи сәр
р'астийә мә.
- 30 Гәло ль сәр заре мын дәрәw
һәйә?
Чьма гәwрийа мын тыште
хьраб жь һәв дәрнахә?
- Әйуб жь ә'мьре хwә зьвер ә**
- 7** ¹ Р'ожед мерьв ль сәр ви
әрди мина р'ожед әскәр
һ'әсаб ьн
у р'ожед wi мина р'ожед
п'аләки нә.
- ² Чаwa хөлам ч'ә'вньһер'ийа
сийа еваре йә
у п'алә жи һивийа һәҗе хwә
йә,
³ өса жи мәһед бош-бәталиийе
п'ара мын ьн
у шәвед мә'рьм-бәләнгазийе
бона мын к'ьфшкьри нә.
⁴ Гава п'ал дьдьм, дьбежьм:
«Әзе к'әнге р'абьм?»
Ле шәв ль сәр мын дьреж
дьбә,
һ'әта п'әнще сьбәһер'а
әз к'еләк-к'еләк
wәлдьгәр'ьм.
⁵ Бәдәна мын көрм у дәхмед
хwәлийева гьрти нә,
ч'әрме мын дьтәрькә у
дьһ'әлә.
⁶ Р'ожед мын жь масуре* т'әвне
зутьр дьр'әвьн
у бе гөман әw хьлаз дьбьн.
⁷ Хөдан бир бинә, кө жийина
мын мина биндаийнәке йә,
ч'ә'ве мыне иди т'ө щар
қәнщийе нәбинә.
⁸ Ч'ә'вед Йе мын дьбиньн we
иди мын нәбиньн,
ч'ә'вед Тәйе ль мын бьгәр'ьн,
ле әзе т'өнәбьм.
⁹ Чаwa ә'wр бәтаwәдьбьн дьчьн,
өса жи йе дьк'әwә дийаре^ф
мьрийа вәнагәр'ә.
¹⁰ Әw иди вәнагәр'ә мала хwә,
йера wийе иди wi нас нәкә.
¹¹ Аwa әз иди нькарьм дәве хwә
зәфт кьм,

* 7:6 «Масуре т'әвне» пижәки дарин ә, кө т'ел ле те аландьн у пе т'әвн те чекьрьне.

- көле р'öh'e хwәр'a әзе
бежъм,
бь дьле көл-бьрин газьне
хwә бькьм.
- 12 Гәло әз бә'р† ьм йан зийайе
бә'ре мә,
кө Тә ль сәр мьн нобәдар
данийә?
- 13 Гава әз дьфькьрьм: «Ньвина
мьне мьн барьстан кә,
дошәка мьне мьн жь дәрд-
көла хьлаз кә»,
- 14 һьнге Тө мьн пе хәwnа
дьтьрсини
у пе хәwnәр'ожка
дьбьздини.
- 15 П'ак ә, бин ль бәр нәфса мьн
бьч'ькә
у һе қәнщ ә әз бьмьрьм, нә
кө һәстуйада бьминьм.
- 16 Әз жь ә'мьре хwә зьвер ьм, әз
һ'әта-һ'әтайе ха нажим,
дәсте Хwә жь мьн
бьк'ьшинә, чьмки р'ожед
мьн мина һөлме нә.
- 17 Инсан чь йә, кө Тө бәр
тьштәки мәзын датини
у дина Хwә дьди wi,†
- 18 һәр сьбәһ жи сәрики ле дьхи,
һәр дәқә жи wi
дьщәр'ьбини?
- 19 Те һ'әта к'әнге пышт нәди мьн
у бьһели, т'ука хwә әз
дақөртиньм?
- 20 һәгәр мьн гөнә кьрьбә, мьн
чь Тә кьрийә, Йе ч'ә'в сәр
гавед мерьв?
Тә чьма әз кьрьмә
нишангәһа Хwә?

- Тә чьма әз кьрьмә барә сәр
Хwә?
21 Тө чьма гөнәйе мьн
набахшини
у нәһәқийед мьн жь мьн дур
нахи?
Ва әзе зутьре ә'рдеда п'ал дьм,
Те ль мьн бьгәр'и, ле әзе
т'өнәбьм».

**Готьна Билдаде
жь Шуһ'айе**

- 8** 1 һьнге Билдаде жь Шуһ'айе
ле вәгәр'анд у гот:
2 «Һ'әта к'әнге те аһа хәбәрди?
Готьнед дәве тә мина байе
зор ьн.
3 Гәло Хwәде нә сәр һәқийе йә?
У Йе һәри Зор р'астийе
дьт'әр'ьбинә?
4 Көр'ед тә кө һьмбәри Wi гөнә
кьрьнә,
Әwi жи wәкә ә'мәлед
wan ль бәр бина wan
дәрхьстийә.
5 Ле һәгәр тө р'ьнд Хwәде
бьгәр'и
у р'әща жь Йе һәри Зор
бьки,
6 һәгәр тө беләк'ә у к'амьл би,
һьнге Әwe ә'сә ль тә вәгәр'ә,
чәрха мала тә диса р'аст кә.
7 һәбука тә кө пешийе һьндьк
буйә,
ахьрийе we һе гәләки зә'ф
бә.
8 Жь к'әрәма хwә, жь ньсьлед
дәрбазбуйи бьпьрсә

- у дина хвә бьде чь кӧ кал-
бавед ван ә'нәнә кьрьнә.
- 9 Ле бәле әм йед дӧһӧ нә у
тыштәки ньзаньн,
чьмки р'ожед мә ль сәр
ә'рде мина сийе нә.
- 10 Әве тә һин кьн у тәр'а гьли
кьн,
ван хәбәред дьле^ф хвәда
тәр'а бежьн.
- 11 Гәло гамешқьр'ан* бе ч'ьм-
ч'ьмә дәрте?
Йан жи қамиш бе ав
дьгьһижә?
- 12 Әвана һе шин гава бе ав
дьминьн, нагьһижьнә
дъруне,
жь һ'әму гиһайи зутър һ'ьшк
дьбьн.
- 13 Ахьрийа ван һ'әму мәрийед
кӧ Хвәде бир дькьн аһа
йә,
ӧса жи гӧмана йе бехвәде
ӧнда дьбә.
- 14 Гӧмана ви те бьр'ине,
сьт'ар-ськ'ана ви вәкә коне
пирһ'әвоке йә.
- 15 Әв хвә дьсперә ве мала хвә,
ле әв тәйах накә,
хвә давеже быгрә, ле әв
дества те.
- 16 Әв ль бәр тә'ве шин дьбә
у ч'ьқьлед ве сәр бахчер'а
дьреж дьбьн.
- 17 Р'авед ве ль чьнгьр'а
дьвәльн
у нава кәвьрада дьдәбьрьн.

- 18 Ле гава к'окева әве жь ци
р'акьн,
щийе инк'ар кә бежә: «Мьн
қәт тӧ нәдитийи!»
- 19 Ава әв бу шабуна р'ийа ви!
Ле жь ә'рде һьнәкә дьн ве
дәрен.
- 20 Тӧ дьбини, Хвәде йе к'амьл
т'әхсир накә
у дәсте йе нәһәқ нагьрә.
- 21 Әве диса к'ән ль бәр леве тә
хә,
дәнге шабуне жь дәве тә
дәрхә.
- 22 Шәрмийе бе ль сәр
пәйк'әтийд тә
у коне нәп'ака ве бәтавәбә».

**Әйуб ль Билдаде
жь Шуһ'айе вәдьгәр'инә**

- 9** ¹ Әйуб ле вәгәр'анд у гот:
² «Бәле! Әз заньм, кӧ әв йәк
аһа йә,[†]
ле инсан чава р'аст бә ль
бәр Хвәде?»
- ³ һәгәр инсан бьхвәзә кӧ т'әви
Ви бьк'әвә дә'ве,
жь һ'әзар пьрси пьрсәке
нькарә щаба Ви бьдә.
- ⁴ Әв дьлда сәрвахт у қәватеда
сәрхвә йә.
К'е һьндава Вида дьле хвә
кьрийә кәвьр у р'ийа ви
р'аст буйә?
- ⁵ Әв ч'ийа-банийа щигӧһасти
дькә, ле әвана һаш жь
хвә т'ӧнәнә

* 8:11 «Гамешқьр'ан» к'оләкә кӧ ч'ьм-ч'ьмада дәрте, ава готи «папйрӧс».

9:2 Әйуб 4:17.

- у жь һерса Хwә ван
сәробьниһәв дькә.
- 6 Әw әрде жь щи дьһ'әжинә
у стунед we дьләрзьһн.
- 7 Әw ә'мьри ль тә'ве дькә, әw
дәрнак'әвә
у р'уйе стәйрка дьһьхемә.
- 8 Әwi Хwәха т'әне ә'зман
р'аwастандийә
у пелед бә'ре п'епәс дькә.
- 9 Нә Әwi һ'ър'ч'е Мәзьһ,
Орийон, һ'әфтстәйрк*
у ә'мбаред† башуре
чекьрьһнә.
- 10 Әw тыштед өса мәзьһнә һ'әйрә-
һ'өжмәк'ар дькә,
кө беһ'әсабә нә ль бәр һ'ыша
нә.
- 11 Ва Әwe ль бәр мьһр'а дәрбаз
бә у әзе Wi нәбиньһ
у we пешийа мьһ к'әвә, әзе
Wi к'ьфш һәкьһ.
- 12 һәгәр Әw һьлдә, к'е дькарә
нәһелә?
Йан к'е дькарә беже: «Тө чь
дьки?»
- 13 һерса Хwәде данайһнә,
к'омәкдаред Р'аһаб* жи ль
бәр Wi та дьбьһ.
- 14 Иди к'ө ма әз ль Wi
вәгәр'иньһ
у хәбәра бьбиньһ кө Wiр'а
бьк'әвьһмә һ'өщәте?
- 15 һәгәр әз р'аст бьһ жи, әзе
һькарьбьһ Ле вәгәр'иньһ,
- ле әзе хwә бавежьһмә һ'акьһе
хwә.
- 16 һәгәр әз гази кьһе у Әw щаба
мьһ бьдә жи,
йәкә әз диса бawәр һакьһ,
кө Әwi дәнге мьһ
бьһистийә.
- 17 Чьһки пе бобәлиске Әwi әз
һ'һнщ'р'андьһ
у бадийәwа бьринед мьһ
зедә дькә.
- 18 Әw һаһелә кө әз бина хwә
бьк'ьшиньһ,
дәрд-көлава мьһ т'ьжи дькә.
- 19 һәгәр қawate к'әвә, бәле Әw
зор ә!
һәгәр диwане к'әвә, к'е we
мьһ ль р'уйе Wi хә?
- 20 һәгәр әз бежьһ әз р'аст ьһ,
дәве мьһне диwана мьһ
бькә,
һәгәр әз к'амьһ бьһ жи, Әwe
мьһ гөнәк'ар дәрхә.
- 21 Нәһәқийа мьһ т'өнә, әз бәр
р'өһ'e хwә һак'әвьһм,
әз жь ә'мьре хwә зьвер ьһ.
- 22 Гьшк жи йәк ә, ләма мьһ гот,
кө Әw һьһ йе беләк'ә, һьһ
жи йе нәп'ак мина һәв
өнда дькә.
- 23 һәгәр бәлак һьшкева те сәре
мерьв, дькөжә,
Әw сәр қәзийа кө те сәре йе
бесуц дьк'әнә.
- 24 Әрд нәп'акар'а һатийә
дайине,

* 9:9 «Һ'ър'ч'е Мәзьһ, Орийон, һ'әфтстәйрк» һаве к'омед стәйрка нә. Әйүб 38:31; Амос 5:8.

* 9:13 «Р'аһаб» һаве һ'утәки бә'ре йә, һишана к'өбар-бабахийе йә.

9:9 Әйүб 37:9; 38:22.

Әw ч'ә'ве һ'акьмед ә'рде
дьдә гьртын,
һәгәр Әw Хwәха накә, ле к'и
йә?

Эйуб газьне хwә дькә

- ²⁵ Р'ожед мьн жь р'эвок зутър
дър'эвьн,
әw зу дьчын у хере набиньн.
- ²⁶ Әw р'ож мина қәйикед
қамиши зу дьчын,
мина тәйре симър', кә хwә
хөр'уши неч'ире дькә.
- ²⁷ Һәгәр әз бежъм: «Әз газьне
хwә бир бькьм,
бина хwә тәнг нәкьм у ша
бьм»,
- ²⁸ әз жь һәр дәрд-көлед хwә
дьгьрсьм,
йәкә әз заньм Те мьн бесуц
һ'әсаб нәки.
- ²⁹ Әзе кә нәһәқ бемә һ'әсабе,
иди бона чь бадихәwа хwә
бьwәстиньм?
- ³⁰ Һәгәр әз пе бәрфе хwә бьшом
у дәсте хwә жи пе сабуне
пақьж кьм,
- ³¹ Те һьнге жи мьн бьки һ'әр'ийе
у к'ьнщед мьне жь мьн зьвер
бьн.
- ³² Чьмки Әw нә мәри йә мина
мьн, кә әз бькарьбьм щаба
Wi бьдьм
у т'әви Wi һәр'ьмә ль бәр
диwане.
- ³³ Нава мәда хөданәки хере т'өнә,
кә бькарьбә дәсте хwә дайнә
ль сәр мә һәр дөйә.
- ³⁴ Бьра Әw шьва Хwә жь сәр мьн
бьдә һьлдане
у хофа Wi мьн нәбьздинә,

- ³⁵ һьнге әзе хәбәр дьм у жь Wi
нәгьрсьм,
чьмки әз ви һ'алида нә
хwәйе сәре хwә мә.

Бинтәнгийә Эйуб

- 10** ¹ Әз жь ә'мьре хwә ащьз
ьм,
әзе жь к'әдәре дәрәвәбьм
у кәла дьле хwәр'а бежъм.
- ² Әзе бежъмә Хwәде: «Мьн
нәһәқ нәкә,
мьнва ә'йан кә, Тө чьма
мьнр'а к'әти дә'wе?»
- ³ Гәло аһа ль Тә хwәш те кә
зордарийе дьки
у шьхөле дәсте Хwә
бөһөрмәт дьки,
ле пышта шевьра нәп'ака
дьгьри?
- ⁴ Чьма ч'ә'ве Тә, ч'ә'ве мәрьва нә?
Чаwа мәрьв дьбинә, Тө өса
дьбини?
- ⁵ Гәло р'ожед Тә мина р'ожед
мәрьва нә,
йан салед Тә мина салед
мәрьва нә?
- ⁶ Wәки мьнда кемасийә дьгәр'и
у гөнәйед^ф мьн ә'нәнә дьки,
- ⁷ Тәва ә'йан ә кә әзи нә нәһәқ
ьм,
ле йәки кә бькарьбә мьн жь
дәсте Тә хьлаз кә т'өнә?
- ⁸ Дәстед Тә ль сәр мьн хәбьти
нә
у т'әмам пева әз ль сәр
һәвда анимә у Тө мьн
өнда дьки?
- ⁹ Бир бинә кә Тә әз чаwа гил
һәввакьрьмә

- у диса Те мьн ль ахе
вәгәр'ини?
- ¹⁰ Чьма Тә эз мина шир
р'онәкьрьм
у мина пәнер нәмәйандьм?
- ¹¹ Ч'әрм у гоштва эз ньхамтьм,
ч'ил у һәстуйава эз
һунандьм.
- ¹² Жийин у һ'оба Хвә п'ешк'еши
мьн кьр
у бь хәмхөрийа Хвә р'oh'e
мьн хвәй кьр?
- ¹³ Тә дьле Хвәда әв хвәй
кьрьнә,
заньм кә әв мәрәм щәм Тә
һәйә.
- ¹⁴ Һәгәр кә эз гөнә бькьм, Тә
мьн кә дьбини,
мьн жь нәһәқийед мьн бе
бәла нәһели.
- ¹⁵ Һәгәр эз нәһәқ бьм, вәй ль
мьн!
Һәгәр эз р'аст бьм, диса
төрөш накьм сәре хвә
бльнд кьм,
чьмки эз шәрма бумә р'обәт,
ль сәр зәлулийа хвәда кә
дньһер'ьм.
- ¹⁶ Гава эз сәре хвә бьльнд
дькьм, Тә мина шере пәй
неч'ире мьн дьгьри
у диса Тә пе к'әрәмәта сәр
мьн дьк'әви.
- ¹⁷ Мьрабьли мьн Тә шә'дед Хвә
дьгөһези,
бина Хвә һе ль мьн тәнг
дьки
у шәр'ед гьран һе сәр мьнда
дьшини.

- ¹⁸ Иди Тә чьма эз жь бәт'ьне
дәрхьстьм?
Дә бьра эз дьне нәк'әтама у
ч'ә'ве г'ө кәси эз нәдитама.
- ¹⁹ Бьра эз чава йәки нәбуийи,
царәкер'а жь бәт'ьне
бьк'әтама гор'е!
- ²⁰ Гәло р'ожед мьн һьндьк
нәманә?
Жь мьн вәгәр'ә, бьһелә
кә эз һьнәки бина хвә
бьстиньм
- ²¹ бәри чуйина хвә, жь к'ө иди
вәнагәр'ьм, жь вәлате
тә'ри у сийа мьрьне,
- ²² ви вәлате тә'рийи шәвәр'әш,
дийаре бесәрүбәри сийа
мьрьне,
дәра кә р'онайи мина
тә'ристанийе йә.

**Щабдайина
Софаре жь Наһамайе**

- 11** ¹ Софаре жь Наһамайе ль
Әйуб вәгәр'анд у гот:
- ² «Гәло щаба п'ьр'хәбәрдане
найе дайине?
Йан зедәзьмани мерьв
дькарә р'успи кә?
- ³ Әв готьнед тәйә п'уч' қәт
дькарьн дәнге мерьв
бьднә бьр'ине,
тә кә аһа қәрфе хвә дьки,
чьма кәсәк г'өнә тә бьдә
шәрме?
- ⁴ Тә гот: «Готьнед мьн бехельф
ьн
у ль бәр ч'ә'ве Хвәде беләк'ә
мә».
- ⁵ Ле бәле хвәзи кә Хвәде хәбәр
да

- у дәве Хwә ль бәр тә вәкьра,
⁶ сөр'а сәрвахтияа Хwә тәр'а
 вәкьра,
 чьмки заньсти дөалийи йә!
 Ле бьзаньбә кө Хwәде гәләк
 нәһәқийед тә данә алики.
- ⁷ Тө дькари ль сәр к'урайед
 Хwәде вәби?
 Йан Йе һәри Зор дькари
 т'ам нас бьки?
- ⁸ Әwana жь ә'змен бьльндтър
 ьн, тө чь дькари бьки?
 Жь дийаре мьрийа
 к'уртър ьн, тө чь дькари
 бьзаньби?
- ⁹ Әwana жь дьнийае дьрежтър
 ьн
 у жь бә'ре фьрәтър ьн.
- ¹⁰ Һәгәр Хwәде дәри ль сәр йәки
 дадә,
 йан жи бьдә ль бәр диwane,
 к'е we бькарьбә ль бәр Wi
 р'абә?
- ¹¹ Чьмки Әw мәрьвед дәрәвин
 нас дькә
 у гава беолитийе бьбинә,
 гәло Әwe пышта Хwә
 бьде?
- ¹² К'әнге щә'шьке к'әре бәйани
 бу йе к'әди,
 һынге жи мәрьве бефә'м^ф we
 фә'мдарийе бьстинә.
- ¹³ Һәгәр тө дьле хwә р'аст ки
 у дәстед хwә бәрбьр'и Wi ки,
¹⁴ йан беолитийа кө дәсте тәда
 һәйә, жь хwә дур хи
 у нәһели кө һ'әрами конед
 тәда бьминә,

- ¹⁵ һынге те р'успи сәре хwә
 бьльнд ки,
 сәрфьнийаз би у нәтърси.
- ¹⁶ Wi чахи те һесир-
 бәләнгазийа хwә бир бьки,
 мина чава ава дәрбазбуийи
 бир бини.
- ¹⁷ һынге жийина тәйе жь нивро
 зәлалтър бә
 у тә'рийа тәйе жи мина
 шәwqа бәрбанге бә.
- ¹⁸ У те бехоф би, чьмки те
 хwәйгөман би,
 дора тәйе суркьри бә, бехоф
 у тьрс р'әзе йи.
- ¹⁹ Те п'алди р'һ'әт би у кәсәке
 зә'мәте нәдә тә
 у гәләке һәwара хwә тә
 дайньн.
- ²⁰ Ле бәле гөмана нәп'ака we
 онда бә
 у сьт'аре ль дәст wan
 нәк'әвә,
 гөмана wане әw бә, кө р'oh'e
 хwә бьдьн».

Әйуб ль Софар вәдьгәр'инә

- 12** ¹ Әйуб ле вәгәр'анд у гот:
² Бәле готьнед wә готьнед
 мәрьвайи нә
 у сәрвахтийе жи т'әви wә
 бьмьрә!
- ³ Әз жи wәкә wә фә'м дькьм
 у жь wә кемтър ниньм.
 К'е ве йәке ньзанә?
- ⁴ Әз бона һәвал-һогьред хwә
 бумә пек'әни.
 Мьн кө гази Хwәде дькьр у
 Wi щаба мьн дьда!
 Ньһа эзи беқөсури беләк'ә
 бумә пек'әни.

- 5 Һун кө ә'мьре хвә р'ази нә, жь
һ'але мын зьвер ын
у һе көлед мын зедә дькьн, кө
әз иди хвәй дәр-д-көл ым.
- 6 Конед қачаха р'һ'әтийеда нә
у йед һерса Хвәде р'адькьн,
бехоф ын,
те бежи Хвәде дәсте ванда
йә.
- 7 Ле к'а жь һ'әйвен быпърсә,
әве тә һин кьн
у жь тәйрәдед ә'змен, әве
тәва ә'йан кьн.
- 8 Йан жи т'әви ә'рде хәбәр дә,
әве тә һин кә,
һ'әта мә'сийед бә'ре жи we
тәр'а бежн.
- 9 К'е нава ван һ'әму тыштада
һьзанә
кө дәсте Ходан аһа кьрийә?
10 Ә'мьре һәр ә'фьрини дәсте
Wiда йә,
өса жи бина ль бәр һәр
инсани.
- 11 Göh нинә кө хәбәра жь һәв
дәрдьхә,
чава дәмах жи тә'ма
хварьне һьлдьдә?
- 12 Сәрвахти щәм ә'мьре мәзын ә,
фә'мдари жи щәм ә'мьре
дьреж.
- 13 Сәрвахти у қәват щәм Хвәде
нә,
ширәт у ақьл йед Wi нә.
- 14 Чь кө Әв хьраб кә, иди найе
чекьрьне,
сәр к'е дадә, иди найе
вәкьрьне.
- 15 Аве кө дьдә сәкьнандьне, һәр
тышт һ'ышк дьбә,
гава аве бәр'дьдә, ә'рде
сәробьниһәв дькә.
- 16 Qəwat у сәрвахти т'әви Wi нә,
йе хальфи^ф у йе дьхальфинә
бәр ч'ә'ве Wi нә.
- 17 Әв ширәтк'ара дышелинә
у һ'акьма дьчәльқинә.
- 18 Әв пышта п'адша дышкенә
у ван дькә хөлам.
- 19 Әв к'аһина^ф дышелинә
у мерхаса дәвәр'уйа тинә.
- 20 Зьмане зархвәша дьдә
бьр'ине
у р'успийа жь фькьра дьдә
қәтандьне.
- 21 Ә'сьлзада дькә р'обәт
у пышта йе қәват сьст дькә.
- 22 К'урайа тә'ристанийе ә'йан
дькә
у сийа мьрьне дәрдьхә
р'онайе.
- 23 Мьләта зедә дькә у ван онда
дькә,
мьләта бәрфьрә дькә у ван
сьргун дькә.
- 24 Һ'ыше сәре гьрәгьред щьмә'та
вәлет дьстинә
у чол-бәстед бе р'е-дьрбда
дьхальфинә.
- 25 Әв тә'рийеда дьп'әлиһьн бе
р'онайи
мина сәрхвәша ван дьдә
һолкьрьне.

Әйуб бәрбьр'и Хвәде дьбә

13 ¹ Ва йә, әв һәр тышт
ч'ә'ве мын дит,
göhe мын бьһист у мын фә'м
кьр.

² Һун чьқаси заньн, әз жи
заньм,

- 3 Ле эзе т'әви Йе һәри Зор
 хәбәр дым
 у эз дьхвазым Хвәдер'а
 бьк'әвьмә дә'we.
- 4 Ле хун дәрәвийева
 сивахкьри нә
 у һ'әму жи һ'әкимед бекер
 ын.
- 5 Хвәзи вә қәт дәнг нәкьра,
 әве бона вә сәрвахти буйа.
- 6 Ньһа хун бьбьһен т'әгерийа
 мын
 у гөһ бьдьнә газьнед дәве
 мын.
- 7 Гәло р'аст ә хун бона
 пыштгерийа Хвәде дәрәw
 хәбәр дьдьн
 у бона хатьре Ви
 дьхәпийн?
- 8 Гәло хун һьндава Вида
 дькарьн фьрқийе бькьн,
 йан жи диwanеда бьбьнә
 пыштгьре Хвәде?
- 9 Гәло we п'ак бә, гава Әw вә
 ә'нәнә кә?
 хун дькарьн Ви бьхәпийн
 чава мерьв дьхәпийн?
- 10 һәгәр дьзива жи хун һьндава
 Вида фьрқийе бькьн,
 Әwe ә'сә диса ль вә һьле.
- 11 Гәло мәзьнайийа Вийе вә
 нәтьрсинә
 у хофа Вийе нәк'әвә сәр
 вә?
- 12 Мәт'әлокед вә мәсәлед
 к'озийе нә,
 мәрт'әлед вә мәрт'әлед
 һ'әр'ийе нә.
- 13 Дәнге хвә нәкьн, әз хәбәр
 дым,
 чь жи кә бе сәре мын.
- 14 Әзе дәст жь ә'мыре хвә
 бьк'ьшиньм
 у р'өһ'e хвә бькьмә к'өлма
 хвә.
- 15 һәгәр Әw мын бькөжә жи,
 гөмана мыне диса сәр Ви
 бә,
 әзе ль бәр Ви софитийа хвә
 мак кьм.
- 16 Әв ә хьлазбуна мын,
 чьмки бехвәде нькарә
 ль бәр диндара Ви
 бьсәкьнә.
- 17 Р'ьнд гөһ бьдьнә хәбәра мын
 у готьна мын бьра бьгьһижә
 гөһе вә.
- 18 Ва йә, әз сәр ише хвәда
 дьньһер'ьм,
 заньм кә әзе р'аст дәрәм.
- 19 К'и дькарә мынр'а бьк'әвә
 дә'we?
 һәгәр шашийа мын һәйә, әз
 хвә кәр' кьм, дьле мыне
 бьсәкьнә.
- 20 Ван һәр дө тышта т'әне жь
 мын дур хә,
 һьнге әзе жь диндара Тә хвә
 вәнәшерьм:
- 21 Дәсте Хвә жь сәр мын һьлдә
 у sawa Тә бьра мын
 нәр'ьщьфинә.
- 22 һьнге дәнг бьди мын, әзе
 щабе бьдым,
 йан жи әзе хәбәр дым, Те ль
 мын вәгәр'ини.
- 23 Чьқас ын нәһәқи у гөнәйед
 мын?

- Хьраби у гөнәйед мьн
нишани мьн кә.
- ²⁴ Чьма р'уйе Хвә вәдышери
у мьн Хвәр'а дьжмын һ'әсаб
дьки?
- ²⁵ Тө бәлге вәрийайи
дыгьрсини,
йан пәй кайа һ'ышк к'әти
йи?
- ²⁶ Чьмки Тө ль сәр мьн тә'ли-
тәнгийе дьньвиси
у гөнәйед щәһьлтийа мьн
дьки стуйе мьн.
- ²⁷ Ньгед мьн дьки нава қәйда,
һ'әму шьвәр'ийед мьн ә'нәнә
дьки
у ч'ә'ве Тә сәр п'ега мьн ә.[†]
- ²⁸ Ле қальб мина ә'йаре
көрмибуий
у чава к'ьнца бьзузе хвари
дып'ьзәрә.

**Р'әвш у шөрәта
мәрве ә'мьре кьн**

- 14** ¹ Мәрве жь к'өлфәте
буий ә'мьр кьн ә
у дәрд-көлава т'ьжи йә.
- ² Әв чава гөл дәрте у
дықөрч'ьмә,
мина сийе дәрбаз дьбә у
наминә.
- ³ У Тө ч'ә'ве Хвә давежи сәр йе
нә т'ө тышт
у мьн т'әви Хвә дьби
диwane?
- ⁴ Жь к'йжан нәпақьжи, пақьж
дыне к'әтийә?
Т'ө кәс.
- ⁵ Чьмки р'оже ви к'ьфшкьри нә

- у һ'әсабе мәһед ви щәм Тә
нә,
Тә синор данийә у әв
нькара же дәрбаз бә.
- ⁶ Дә жь ви вәгәр'ә, бьра әв
р'ьһ'әт бә,
чава п'алә р'ожед хвә ша
хьлаз кә.
- ⁷ Дар кө бе бьр'ине гөман һәйә,
әве диса ажәр'у дә
у бечәйе же кем нәбьн.
- ⁸ һәгәр р'әвед we әрдеда пир
бьбьн жи
у к'ока we әрдеда мьри бә
жи,
- ⁹ гава бина аве дыгьһижә әв
гөпък дьдә
у ч'ьқьла бәр'дыдә, те бежи
әв ну дач'ькандийә.
- ¹⁰ Ле мәри дьмьрә иди ведьсә,
р'өһ'e хвә дьдә, к'а әви к'ө
йә?
- ¹¹ Чава ав жь голе дьк'ьшә дьчә
у ч'әм жи дьмьч'ьқә зьһа
дьбә,
- ¹² өса жи мәрвә әрдеда п'ал
дьдә иди р'анабә,
һ'әта хьлазийа ә'змен we
һ'ьшйар нәбә
у жь хәва хвә вәнәщьньқә.
- ¹³ Хвәзи Тә әз дийаре
мьрийада бьньхамтама у
вәшартама,
һ'әта кө һерса Тә дәрбаз
буйа
у вә'дә бона мьн к'ьфш
бькьра у паше Тә әз бир
банима.

- 14 Гәло мәрийе кә дьмьрә we
диса сах бә?
Әзе т'әмамия р'ожд
хөламтия хwәйә
к'фшкьрида нивийе
бума,
һ'әта кә warгöһастьна мын
бһата.
- 15 һынге Тәйе гази кьра, мыне
щаба Тә быда
у Тәйе шьхөле дәсте Хwә
бәгәм кьра.
- 16 Тәйе гавед мын бьжьмартана
у дина Тәйе гөнәйед мын
нибуйа.
- 17 Беолитийед мыне т'орпәда
моркьри буна
у Тәйе нәһәқийед мын
бьньхамта.
- 18 Ле чава ч'ийа дьк'әвә
дьп'шьрә
у қәйа жь щийе хwә те
гöһастьн,
- 19 ав жи кәвьра дьмашиньн
у ч'әм хwәлийа ә'рде дьшо
дбә,
өса жи Тө гөмана мәрийа
өнда дьки.
- 20 Йа Тә т'ьме сәр йа мерьв
дьк'әвә у әw дьчә,
Тө бәре wi дьгöһези у бәри
дьдейи.
- 21 һәгәр пәй wir'а қәдьре
зар'е wi бьльнд дьбә, әw
һьзанә,
зар'ед wi беһөрмәт дьбьн,
вива нә ә'йан ә.
- 22 Әw т'әне еша хwәда гиро йә
у шина һ'але хwә дькә.

Елифаз Әйуб һьлте

- 15** ¹ һынге Елифазе жь Темане
ле вәгәр'анд у гот:
- ² «Гәло мәрвье сәрwахт we пе
готьнед п'уч' щаба хwә
бьдә
у зьке хwә пе байе қьжьле*
т'ьжи кә?»
- ³ Пе хәбәред бекер хwә р'успи
кә,
пе wan готьнед кә к'аре
надьн?
- ⁴ Илаһи кә тө хофа Хwәде
сьвьк дьки
у т'ела мерьв жь Хwәде дьди
т'әр'бандьне.
- ⁵ Нәһәқийа тә дәве тә һини ван
тьшта дькә,
тә жи заре һ'ьләк'ар хwәр'а
бьжартийә.
- ⁶ Дәве тәйе диwана тә бькә, нә
кө әз
у зьмане тәйе шә'дәтийа тә
бьдә.
- ⁷ Чьма тө йи мәрвье ә'wльн ль
дьне к'әти,
йан бәри ч'ийа-банийа тө
буйи?
- ⁸ Тә шевьра Хwәде бьһистийә?
Тә сәрwахти эфти хwә
кьрийә?
- ⁹ Тө чь зани кө әм һьзаньн?
Тө чь фә'м дьки кө әм фә'м
накьн?
- ¹⁰ Нава мәда жи мәрвьед р'успи
у ә'мьре мәзьн һәнә,
кө жь баве тә калтьр ьн.
- ¹¹ Гәло әв барьстанийед Хwәде

* 15:2 Бь ибрани хәбәр бь хәбәр «байе р'оһьлате» йә.

- у әw готьнед хwәшә-назык
тава һындьк к'ьфш дьбьн?
- 12 Дьле тә чьма тә жь р'е
дәрдьхә
у ч'ә'вед тә чьма сәр сәре тә
дыр'әқысьн?
- 13 Кө ль бәр Хwәде
дылмайинийе дыки
у ван готьна жь дәве хwә
дәрдьхи.
- 14 Инсан чь йә кө пақыж бә
у йе жь к'өлфәте буйи софи
бә?†
- 15 Ва йә, Әw гөмана Хwә
пирозед^ф Хwә найнә
у ә'зман жи ль бәр ч'ә'ве Wi
нәпақыж ә,
- 16 иди к'ө ма мәрьве һ'әрами
п'уч',
кө нәһәқийе мина аве
вәдьхwә!
- 17 Göh бьдә сәр мын, әзе тәр'а
бежьм
у дитьна хwә тәр'а ә'лам
кьм,
- 18 чь кө сәрwахта жь кал-бавед
хwә стандьнә,
әw йәк вәнәшартьнә, ле
гьли кьрьнә.
- 19 Ә'рд т'әне ванр'а һатьбу
даийне
у нава ванр'а хәрибәк
дәрбаз нәбу.
- 20 Йе нәһәқ т'әмамайя р'ожед
хwәда щәфе дьбинә
у салед йе зордар һындьк
к'ьфшкьри нә.
- 21 Дәнге тырсе гөһе вида йә,
- ә'длайийеда йе weранкьр
нышкева сәр вида дьгьрә.
- 22 Әw баwәр накә кө we жь
тә'рийе хьлаз бә,
бәр ч'ә'ве хwә т'әне шур
дыбинә.
- 23 Әw вьрда-weда дык'әвә, дьбә
хөре тәйрәда
у занә кө р'ожа р'әш пешийе
йә.
- 24 К'әсәр у тә'ли-тәнги wi
дылк'өтки дыкьн
у сәр wi дык'әвьн, мина
п'адшайе шәр'кьрьнер'а
һазьр ә.
- 25 Чьмки әwi дәсте хwә бәрбь
Хwәде р'акьр
у хwә ль бәр Йе һәри Зор
к'өбар кьр,
- 26 бь сәрһ'ышкия хwә у
мәрт'алед қальмә тәйах
һ'ыцуми сәр Wi кьр.
- 27 Чьмки әwi пе бәзе хwә р'уйе
хwә ньхамт
у нәwқед хwә донва дагьрт.
- 28 У әw бажаред хьрабәда ма,
ван маллада к'ижан кө кәсәк
теда наминә
у бәр weранбуне нә.
- 29 Әwe дәвләти нәбә, һәбука
вийе қәдим нәминә
у к'әда wi we ль сәр дыне
зедә нәбә.
- 30 Әwe жь тә'рийе дур нәк'әвә,
алаве чьрпийед wi we һ'ышк
кьн
у бь һөлма дәве Хөдан бе
брьне.
- 31 Бьра бош-бәталиийеда

- гөман нибә, хwәха хwә
нәхапинә,
чьмки бош-бәталиие п'ара
ви бьк'әвә.
- ³² Әwе нә р'ожа хwәда һ'ышк бә
у ч'ьқьлед wi we иди шин
нәбьн.
- ³³ Чава к'ола тьрийе бәре
нәгьһишти дьр'ежә
у дара зәйт'уне жи кәлиркед
хwә дьваринә,
- ³⁴ малед бехwәдейә we вала
бьминьн
у агьре конед р'өшәтхөра
бьшәwьтинә.
- ³⁵ Әвана хьрабийева һ'әмлә нә,
нәһәқи жь wан дьwәльдә
у бәт'не wан дәрәwийе
һазьр дькә».

**Әйуб ль Елифаз
вәдьгәр'инә**

- 16** ¹ Әйуб ле вәгәр'анд у гот:
² «Мьн тьштед аһа гәләк
бьһистьнә,
һун һ'әму жи барьстанкьред
ащьзкьрьне нә!
- ³ Гәло хьлазия готьнед п'уч'
һәйә?
Йан к'е п'еии сәр тә кьр кә
щабә бьди?
- ⁴ Мьн жи дькарьбу мина wә
хәбәр да,
һәгәр һун р'ожа мьнда буна.
Мьне жи готьн сәр wә
дәрхьстана
у сәре хwә сәр wә
бьһ'әжанда,
- ⁵ бь дәве хwә һун бьшьдандана
у бь левед хwә дьл бьда ль
бәр wә.

- ⁶ Әз хәбәр дьдьм, т'ө еша мьн
сьвьк дьбә,
йан хwә кәр' дькьм, т'ө
тьштәк жь мьн дур
дьк'әвә?
- ⁷ Ле Хwәде әз ньһа
wәстандьмә,
т'әмамия мала мьн вала
кьрийә.
- ⁸ Тә әз қөрьфандьмә һәв,
чава шә'дәтия мьқабьли
мьн,
жарбуна мьн we йәке избат
дькә,
әвә йә шә'дәтия һьмбәри
мьн.
- ⁹ һерса Wi мьн вәдьжәнә у
нәйартияе ль мьн дькә,
Әw дьранед Хwә ль мьн
дьч'ьр'ькинә,
хернәхwәзе мьн ч'ә'в ль сәр
мьн дьбьжьқинә.
- ¹⁰ Дәве хwә һьмбәри мьн
вәдькьн,
қәрфе хwә ль мьн дькьн,
шәмақа дьдьнә мьн,
һьндава мьнда һ'әмуя йа
хwә кьрьнә йәк.
- ¹¹ Хwәде әз дамә дәсте нәһәқа
у әз авитьмә нава нәп'ака.
- ¹² Әз р'һ'әт бум, ле Әwi әз
һ'әжандьм,
пәтькеда әз гьртьм у
һ'ьнщьр'андьм,
у әз кьрьмә нишангәһа
дәрба Хwә.
- ¹³ Тиравежед Wi дора мьн
гьртьн чава бажарәк,
бе һ'әйфатьн щәгәра мьн
Әwi қәл кьр,
зьрав дәве мьнр'а р'етә ә'рде.

- 14 Әуи әз қалаштым
дәрәвәкьрәм,
чауа кә әскәр дькә р'абә сәр
суре.
- 15 Мын к'өрх^ф ч'әрме хwәва
дьрут
у қәдум к'әгъмә, хwәлийеда
мә.
- 16 Жь гьри р'уйе мын сор буйә
у шәвәр'әш һатийә сәр
бьжангед мын.
- 17 Чауа ә'йан ә кә дәсте мында
нәһәқи т'өнә
у дәайе мын жи пақьж ә.
- 18 Ә'рдә! Тә хуна мын вәнәшерә
у дә бьра щийе р'һ'әтийа
һеуарза мын т'өнәбә.
- 19 Ва йә, ньһа жи ль ә'змен ә
Шә'де мын,
Т'агере мын жь жор ә.[†]
- 20 Достед мын қәрфе хwә ль мын
дькьн!
Ч'әвед мын ль бәр Хwәде
һесьра дьр'ежьн.
- 21 Хwәзи бона инсен херхwазәк
һәбуяа бәр Хwәде,
чауа мәрвь дькә бона
һәвалә хwә.
- 22 Чьмки әв салед мынә һьндьк
we хьлаз бьн
у әзе we р'ийа чуйин
нәһатьнеда һәр'ьм.

**Әйуб т'әне мьрьна хwә
дьбинә**

17 ¹ Бина мын дьминә,
р'ожед мын дьтәмьрын,
гор'ьстан һивийа мын ә.

- 2 Йед ль мын дьк'әньн ль щәм
мын бьн
у ч'әвед мын жь дәст
бөхданед ван начьнә ль
сәр һәв.
- 3 һиви дькьм Хwәде, Тә Хwәха
бьбә к'әфилдаре мын.
Йан на к'е we дәст бавежә
мын?
- 4 Бәле Тә дьле ван ль бәр
фә'мдарийе дада йә,
ләма наһели кә әв сәр к'әвьн.
- 5 К'е достед хwә бона к'аре
дькә нава дәв-дьрана,
ава р'әше бе сәр ч'ә'ве зар'ед
ви.
- 6 Әуи әз нава щьмәтеда
кьрәмә пек'әнок
у т'уйи сәр ч'ә'ве мын дькьн.
- 7 Жь к'әдәре р'онайа ч'ә'ве мын
тә'ри буйә
у һ'әму әндәмед мын бунә
мина сийе.
- 8 Р'асте сәр ве йәке ә'щәбмайи
бьн
у к'әла бесуца we һьндава
бехwәдейада р'абә.
- 9 Ле р'асте р'ийа хwә қәвин
бьгьрә
у йе хwәйе дәсте пақьж
чьқас һәр'ә we қәват бә.
- 10 У һун һ'әму р'абьн wәрьн,
ле нава wәда әз йәки
сәрwахт набиньм.
- 11 Р'ожед мын дәрбаз бун,
фькьред мын шешьред дьле
мынwa т'әр'ьбин.

- 12 Әwana дьбежын кө шәв р'ож ә
у р'онайи незик ә,
ле әзи he тә'рийеда мә.
- 13 һәгәр әз гөман бьм кө дийаре
мьрийае бьбә мала мьн,
әзе ши-ньвина хwә
тә'ристанийеда дайньм.
- 14 Әзе гор'ер'а бежым: «Баво»
көрмар'а жи: «Де-хушкед
мьн».
- 15 К'ане гөмана мьн?
У к'е гөмана мьн we
бьбинә?
- 16 Әwe бәржер нәчә дәргәhe
дийаре мьрийа,
әм һ'әмуйе һәвр'а нәк'әвьнә
ә'рде?»
- Билдад щара дөда
ль Әйүб вәдгәр'инә**
- 18** ¹ Билдаде жь Шун'аие ле
вәгәр'анд у гот:
- ² «Һ'әта к'әнге һуне т'әрка ван
готьнед һа нәкьн?
Бьфькьрын у паше әме хәбәр
дьн.
- ³ Әм чьма мина һ'әйвен бенә
һ'әсабе
у ль бәр ч'ә'ве wә жи мина
бефә'ма^ф?
- ⁴ Тө кө һерса хwәда ә'мьре хwә
п'уч' дьки,
дьбә бона тә ә'рд вала
бьминә,
йан жи қәйа жь щийе хwә бе
гөһастьне?
- ⁵ Бәле, ч'бра нәп'ака we весә
- у жь агьре wi ч'русике
нәминә.[†]
- ⁶ Конe wiда р'онайе бьтәмьрә
у ч'бра wийе сәр wi весә.
- ⁷ Гавед қәwата wийе кьн бьн
у шевьра wийе wi сәрсери
бинә.
- ⁸ Әwe пе ньгед хwә бьк'әвә
т'әле
у сәр т'ор'е бьгәр'ә.
- ⁹ Хәлақе бьк'әвә пә'нийа wi
у томьке* wi бьгәрә.
- ¹⁰ Т'әла wi ә'рдеда вәшарти йә
у бәла wi ль сәр р'ийа wi йә.
- ¹¹ Жь һәр алийава sawe wi
бьгьрсинә
у пәй wi к'әвә кө ньге wi
бьгәрә.
- ¹² Қөдуме чока жь бьр'чина we
сьст бә
у сәрхөре к'еләка wi һазьр
бә.
- ¹³ Әwe чити-цити ч'әрме wi
бьхwә,
мьрна зор we әндәмед wi
к'өта кә.
- ¹⁴ Гөмана wийе жь конe wi
бьқәтә
у әwe бәржер бәрбь п'адше
sawe-көле бе бьрьне.
- ¹⁵ һьнәкә дьне конe wiда
бьминьн,
сәр һewаргәһа wiда
к'ьрк'уте бе р'әшандьне.
- ¹⁶ Бьнива р'awед wийе һ'ышк
бьн,
жорва жи ч'ьрьлед wийе
бьч'ьлмьсьн.

* 18:9 «Томьк» шур'әки т'әле йә, кө пе тенә гьртьне.

18:5-6 Әйүб 21:17.

- 17 Сэр эрде we нэе биранине
у майданада жи наве вийе
нэе бһистьне.
- 18 We жь р'онайе бэрбь
тэ'ристаниие бе
р'ақетандьне
у р'убари дьне wi нәһельн.
- 19 Нава цьмэ'та wiда нә көр'е
вийе һәбьн,
нә жи нәви у кәсәке мала
wiда нәминә.
- 20 Сэр һ'але wi йед р'оавайе
э'щербмайи бьн
у йед р'оһьлате жи хоф у
търседа бьн.
- 21 We аһа бе сәре мала йе нәһәқ
у щийе йе кө Хwәде нас
накә».

**Эйуб газьне хwә
ль достед хwә дькә**

- 19** 1 Эйуб ль ван вәгәр'анд
у гот:
- 2 «Һ'эта к'әнге һуне мьн
бьнә'линьн
у бь готьнед хwә мьн
бышкеньн?
- 3 Эва иди щара дәһа йә һун
мьн дькьнә р'обәт
у шәрм жи накьн кө һун аһа
сәре мьн дькьн.
- 4 Бәле һәгәр р'аст шаш бумә,
шашийа мьне мьнр'а бьминә.
- 5 Ле һәгәр һун дьхwазьн дьле
хwә ль мьн ша кьн
у мьн нава қаре мьнда
бьшәwьтиньн,
- 6 ве йәке бьзаньбьн кө Хwәде
нәһәқи ль мьн кьрийә
у пе т'ор'а Хwә дора мьн
гьртийә.

- 7 Ва йә, эз гази дькьм: «Щәрд!»
Ле щаб т'өнә
у һәwар дькьм, ле кәсәк
сәрда наньһер'ә.
- 8 Хwәде р'ийа мьн гьртийә кө
дәрбаз нәбьм
у шьwәр'ийед мьн тә'ри
кьрийә.
- 9 Р'умәта мьн жь мьн ехьстийә
у т'аще сәре мьн һьлдайә.
- 10 Эwi һәр алийава эз данимә у
эз дьчьм,
гөмана мьн к'окева
р'акьрийә мина даре.
- 11 һерса Хwә ль мьн р'акьрийә
у мьн Хwәр'а һ'әсаб дькә
чава нәйар.
- 12 Ордийед Wi һәвр'а һатьн,
р'ийед хwә һәwраз бәрбь
мьн чекьрьн
у зомед хwә дора коне мьн
лехьстьн.
- 13 Эwi бьратийа мьн жь мьн
дур хьстийә
у насед мьн жи мьнр'а бунә
хәриб.
- 14 Пьсмамед мьн дәст жь мьн
к'ьшандьнә
у һогьред мьн жи эз бир
кьрьмә.
- 15 Мәрьвед меванә мала мьнда
у щарийед мьн чава
хәриб мьн һ'әсаб дькьн,
бәр ч'ә'ве ван жь мьләтәки
дьн темә к'ьфше.
- 16 Эз гази хөлам дькьм әw щабе
надә,
иди к'әрба бь дәве хwә эз
лава же дькьм.
- 17 Эз бәр ч'ә'ве кәванийа хwә
к'әтьмә

у зар'ед дийа мьн мә'де хwә
 жь мьн ль һәв дьхьн.
 18 Һ'эта зар'ед бьч'ук жи мьн
 беһөрмәт дькьн,
 гава эз р'адьбьм, қәрфе хwә
 ль мьн дькьн.
 19 Һ'әму достед мьнә незик жь
 мьн зьвер бунә
 у йед мьн һ'ыз дькьрьн,
 р'абунә р'уйе мьн.
 20 Һәстуйед мьн ч'әрм у гоште
 мьнва қәмьтинә,
 т'әне ч'әрме һьнда дьранед
 мьн сах майә.
 21 Гәли һәвал-һогьра, һун мьн
 wәрьнә р'ә'ме,
 һун мьн wәрьнә р'ә'ме,
 чьмки дәсте Хwәде ль
 мьн к'әтийә!
 22 Чьма һун мина Хwәде
 госқолахийа мьн дькьн
 wә эз хwарьм у жь мьн т'ер
 набьн?
 23 Ах, хwәзи әв готьнед мьн
 бьһатана һьвисаре,
 хwәзи к'ьтебеда бьһатана
 қәдимкьрьне,
 24 бь қәләма һ'әсьни у льһеме
 бона һ'әта-һ'әтайе сәр кәвьр
 к'оланди буна.
 25 Әз заньм кә Пьштоване мьн†
 нәмьри йә
 у Әwe ахьрийе бьсәкьнә ль
 сәр ә'рде.
 26 Пәй ч'әрме мьнр'а, wәки
 бәдәна мьн жи бьр'ызә,
 йәкә әзе диса бь ч'ә'вед
 бәдәна хwә Хwәде
 бьбиньм.

27 Әзе Wi хwәха бьбиньм,
 ч'ә'вед мьне Wi бьбиньн, нә
 кә ч'ә'ве хәлде,
 щәгәра мьн нав мьнда
 дьп'әр'ьтә.
 28 Һәгәр һун бежьн: Әм чава ви
 бьзериньн?
 Р'awe хьрабийе әм нава
 вида дьбиньн.
 29 Жь шур бьтьрсьн,
 чьмки шур һ'әйфе жь
 нәһәқийе һьлдьдә,
 wәки бьзаньбьн кә диван
 һәйә».

**Софар щара дөда
 ль Әйуб вәдьгәр'инә**

20 ¹ Софаре жь Наһамайе ле
 вәгәр'анд у готе:
² «Фькьред нав мьнда щабе
 дьдьн,
 ләма эз дькьм кә ван зу
 бьдьмә дәр.
³ Бәле эз ширәта р'әзилийе
 дьбьһем,
 ле р'öh'e^ф сәрwахтийа мьне
 щабе бьдә.
⁴ Гәло тә ве йәке һьзани, кә жь
 һьнгева,
 гава мәрвь сәр дьнийәе һатә
 данине,
⁵ әшқа нәп'ака кьн дьк'ьшинә
 у шабуна бехwәдейа
 дәқәк ә?
⁶ Һәгәр бәжна ви бьгьһижә
 ә'змен
 у сәре ви жи ә'wра,
⁷ йәкә we диса мина п'исийе
 хwә лап п'уч' бә һәр'ә

19:25 Дөбарәкьрьна Қануне 25:5-10; Қануна К'аһинтийе 25:47-49; Р'ут' 2:20;
 Ишайа 49:26.

- у йе әw дитьбьн we бежьн:
(Әw к'ане йә?)
- ⁸ Мина хәwнәке we бьфьр'ә у
wi нәбиньн,
мина хәwнәр'ожка шәве we
бәтавәбә.
- ⁹ Әw ч'ә'ве әw дитьбә, иди wi
набинә
у иди йера wi дина хwә
надә wi.
- ¹⁰ Ч'ә'ве көр'ед wийе дәсте
к'әсиба бә
у һәбука wийә чуйи we
пашда биньн.
- ¹¹ Һәстуйед wi кө щәһьлтийева
дагьрти йә,
ле әwe г'әви wi диса
бьк'әвьнә ах-бәре сар.
- ¹² Һәгәр хьраби дәве wiда
ширьн ә
у әw бьн зьмане хwәда
вәдьшерә,
- ¹³ Һ'әйфа wi же те данақортинә
у бьн левед хwәда хwәй
дькә,
- ¹⁴ Һьнге хварьна wийе нав-
дьлада бьбә
мина зьраве мә'ре тәйар.
- ¹⁵ Һәбукед кө әwi
дақортандьнә, we вәр'әшә,
Хwәде we жь зьке wi ван
дәрхә.
- ¹⁶ Әwe жә'ра мә'ре тәйар бьмежә
у зьмане тирәмә'р we wi
бькөжә.
- ¹⁷ Әwe щәwa нәбинә,
өса жи ч'әмед тохавк у
һьнгьв кө дьк'ьшьн.
- ¹⁸ We к'әде бькә, ле к'әде нәхwә,
чьқас һәбука wi бә,
- we һақас жи дәwсе чәрха ч'әп
ле вәгәр'ә
у мьраз пе нәкә.
- ¹⁹ Чьмки зор ль к'әсиба кьр,
бәри ван да
у малед кө wi ченәкьрьбун
зәфти хwә кьрьн,
- ²⁰ әw һаш жь ч'ә'вбьр'читийа
нава хwәда т'өнәбу
у жь дәст тьмайийа хwә
тышт нәда хатьр.
- ²¹ Жь р'ьсқе wi тыштәке
нәминә,
өса жи хер-хьзна wi.
- ²² Әw чьқас жи хер-хwәшийеда
бә, we диса бьк'әвә
тәнгасийе,
дәсте һәр мә'рьм-бәләнгази
we сәр wир'а бә.
- ²³ Гава әw зьке хwә т'ер кә,
һьнге Хwәдейе һерса хwә
сәр wiда бьшинә
у сәрда бьбаринә чава хөре
wi.
- ²⁴ Әwe жь бәр ч'әкед һ'әсьни
бьр'әвә,
бьк'әвә бәр кәване сьфьр.
- ²⁵ We тире бьк'ьшинә у жь
бәдәна хwә дәрхә,
гава сәре тирейә бьрқок жь
щәгәре дәре,
һьнге саwa мьрьне we сәрда
бе.
- ²⁶ Һәр тә'ристани we ч'әлед
wiда вәшарти бьн,
агьр һе венәхьсти we wi
к'әвә
у һ'әмуйед коне wiда
бьшәwьтинә.
- ²⁷ Ә'змане нәһәқийа wi ә'йан
кә,

ә'рде жи мьқабьли ви р'абә.
 28 Р'ьсқе мала ви we т'алан
 һәр'ә,
 р'ожа һерса Хвәде кавьл бә.
 29 Әв ә п'ара мәрьве нәп'ак кә жь
 Хвәде дьстинә,
 әw ware кә Хвәде бона ви
 к'ьфш кьрийә».

Әйуб шаба Софар дьдә

21 ¹ Әйуб ле вәгәр'анд у гот:
² «Гөһе хвә р'ьнд бьднә
 сәр готьнед мьн,
 бьра барьстанийа жь wә әв
 бә.
 3 Хвә зәфт кьн һ'әта әз йа хвә
 бежьм,
 пәй готьна мьнр'а паше
 дьле хвә ль мьн ша кьн.
 4 Чьма әз бина хвә ль мерьв
 тәнг дькьм?
 Йан чьма әз т'әвиһәв дьбьм?
 5 Дина хвә бьднә мьн,
 ә'щербмаийи бьн
 у дәст бьднә сәр дәве хвә.
 6 Әз ван тьшта кә бир тиньм,
 sawe дьк'ьшиньм
 у сәрда-педа сәр һәвда
 дьләрьзьм.
 7 Чьма нәп'ак дьжин, кал дьбьн
 у ль сәр қәwата хвә жи
 дьминьн?
 8 Зар'ед ван т'әви ван қәwin-
 қәдим ьн
 у нәвийед ван бәр ч'ә'вед
 ван ьн.
 9 Малед ван ә'дьялайийеда жь
 хофе дур ьн
 у шьвдара Хвәде^ф нә сәр
 ван ә.

¹⁰ Лек'әтгна бохе ван бадихәwa
 начә,
 ч'еләка ван дьзе у бәр
 навежә.
¹¹ Бьч'укед хвә мина кәре пез
 дәрдьхьн
 у зар'ед ван дьлизьн.
¹² Бь дәфе у чәнге^ф зис дьстьрен
 у дәнге бьлурер'а ша дьбьн.
¹³ Әwана р'ожед хвә бь хер у
 хвәшийе дәрбаз дькьн
 у бе щәфа к'ьшандьн
 дьк'әвьнә дийаре^ф
 мьрийа.
¹⁴ Wана дьготьнә Хвәде: «Жь мә
 дур к'әвә,
 чьмки әм нахwазьн р'ийед
 Тә нас кьн!
¹⁵ Йе һәри Зор к'и йә кә әм Wi
 бьһ'әбиньн?
 У чь к'әре һәбә кә әм хвә
 бавежьнә Wi?»
¹⁶ Гәло хвәшийа ван нә дәсте
 ван ә?
 Ле бьра шешьра нәп'ака жь
 мьн дур бә!
¹⁷ К'әнге ч'ьра нәп'ака ведьсә у
 хәзәб те сәре ван?
 К'әнге Хвәде жь һерса
 Хвә еш-ешуке ванр'а
 п'арәвәдькә?
¹⁸ К'әнге дьбьнә мина кайа ль
 бәр бе
 у пач'а бобәлискер'а чуйи?
¹⁹ һун дьбежьн: «Хвәде бәла ви
 бона зар'ед ви һьштийә».
 Дә бьра бинә сәре ви кә әw
 хwәха бьзаньбә.
²⁰ Дә бьра ч'ә'вед ви хwәха ве
 к'әдәре бьбиньн

- у дә бьра әв хвәха ль бәр
 һерса Йе һәри Зор к'әвә.
 21 Әвә пәй хвәр'а иди чь хере
 жь мала хвә бьбинә,
 чьмки һ'әсабе р'ожед ви
 иди хьлаз бунә?
 22 Қәт дьбә кө Хвәде һини
 сәрвахтийе кьн,
 вәки Әв Хвәха диwana йед
 жорьн дькә?
 23 Йәк сәр сьһ'әт-қәwата хвә
 дьмьрә,
 лап ә'дъл у р'ьһ'әт,
 24 нав-дьле ви бәзгьрти йә
 у һәстуйед ви жи т'ьжи
 мәжу йә.
 25 Ле йәк жи дьмьрә бь дәрд-
 көл,
 қәт хер нәдити.
 26 Ле бәле һәр дө жи ахеда п'ал
 дьдьн
 у көрм ван дьньхемьн.
 27 Ва йә, әз заньм шевьред вә
 у т'ьвдиред вәйә хьрабә
 һьндава мьнда.
 28 һун дьбежьн: «К'ане мала
 мир?
 К'ане коне кө нәп'ак теда
 дьман?»
 29 Чьма вә жь р'евийа
 нәпьрсийә
 у шә'дәтийа ван қәбул
 нәкьр?
 30 Кө йе хьраб бона р'ожа
 охьрме гьран те
 хвәйкьрьне
 у р'ожа хәзәбер'а те бьрьне?

- 31 К'е р'ийа ви р'уйе вида бьде
 у к'е кьрьна ви бьдә бәр
 бевьла ви?
 32 Ви бь дарбәсте вәр'едькьн
 у мьхареда те хвәйкьрьне.
 33 Шәле хвәлийа нәwале ль ви
 хвәш те
 у мьхөлқәта гьран пәй ви
 дьчә,
 ле йед пешийа ви дьчьн
 бех'әсаб ьн.
 34 һун чава бадихәwа бәр дьле
 мьнда тен,
 чьмки щабдарийа wәда
 т'әне қәлпи йә».

**Щара сьсийа
 Елифаз Әйуб һьлте**

- 22** ¹ Елифазе жь Темане ле
 вәгәр'анд у готе:
² «Гәло мәри кери Хвәде те?
 Мәрийе ақьл т'әне кери хвә
 те.[†]
³ Чь к'ара Йе һәри Зор ве
 йәкеда һәйә, кө тө р'аст и?
 Йан чь we бьгьһижә Ви, кө
 тө р'ийа хвәда беләк'ә йи?
⁴ Гәло тө кө жь Хвәде хоф
 дьки,
 ләма Әв тә ширәт дькә у
 тәр'а дьк'әвә дә'wе?
⁵ Хьрабийед тә сәр сәре тә
 нәк'әтгьн?
 Хьлазийа беолитийед тә
 т'өнәнә.
⁶ Чьмки тә бе сәбәб к'әфил жь
 бьратийа хвә дьстанд
 у к'ьнщед бесьт'ара жь ван
 дьшеланд ьн.

- 7 Тә заре йе т'и шыл нәкър
у йе бър'чи нан нәкър.
- 8 Әрди дәсте йе зорда йә
у йе хвәйқәдър ль сәр
дьминә.
- 9 Тә жьнәби дәствала
вәр'едькърьн
у дәсте севийада дьдаие.
- 10 Ләма жи т'әлә дора тә нә
у нышкева тьрс тә дьгьрә,
- 11 у шәвәр'әш сәр тәда те, тө
нькари бьбини
у лейи тә нава хвәда мьна
дькә.
- 12 Гәло Хвәде нә ль жор
ә'змен ә?
һәла дина хвә бьдә
стәйркед жорьн, чьқаси
бльнд ьн!
- 13 Ле тө дьбежи: «Хвәде чь занә?
Гәло Әв нав тә'ристанийер'а
дькарә диwane бькә?»
- 14 Ә'вр п'әр'дә йә ль бәр Ви, Әв
набинә,
Әв сәр гьловәр'ийа ә'рше
ә'змен дьгәр'ә».
- 15 Тә һе хвә р'е-дърбед бәре
гьртийә,
к'ижанада кө мәрвьед нәһәқ
дьчун?
- 16 Әвана чава вә'дә зутьр
бәтавәбун,
гава лейе р'ьк'ьнед ван
ажотьн?
- 17 Вана Хвәдер'а дьготьн: «Жь
мә дур к'әвә!»
У «Йе һәри Зор чь дькарә
али мә бькә?»
- 18 Ле Хвәде малед ван хер-
хьзнева дагьртьбу.
- Ле бәле, ширәтед нәп'ака
we жь мьн дур ьн!
- 19 Мәрвьед р'аст we бьбиньн у
ша ьн,
бесуце сәр ван бьк'әнньн,
20 бежн: «Қьр'а дьжмьнед мә һат,
һәрч'е майин жи егьр һ'уфи
хвә кьр».
- 21 Ава Хвәдер'а ль һәв вәрә у
те р'һ'әт би,
бь ви авайи қәнщийе хвә
ль тә бьгьрә.
- 22 һинкьрна^ф дәве Ви қәбул кә
у готьнед Ви дьле хвәда
хвәй кә.
- 23 һәгәр тө ль Йе һәри Зор
вәгәр'и, те диса р'аби
бьсәкьни,
һәгәр нәһәқийе жь мала хвә
дур хи
- 24 у зер' чава хали һ'әсаб ки,
зер'е Офире жи чава
кәвьред селафе,
- 25 һьнге Йе һәри Зоре
бьбә зер' у зиве тәйи хас.
- 26 һьнге we р'аст Йе һәри Зор
бьбә шабуна тә
у те ль бәр Хвәде р'увәкьри
би.
- 27 Те һиви жь Ви бьки,
Әве тә бьбьһе у те созе хвә
бини сери.
- 28 Мьразәки тә жи һәбә, we бе
сери
у р'онайе сәр р'ийед тә
шәwқ бьдә.
- 29 Гава йәк һ'алк'әти бә, тө
бежи: «Бьра р'абә сәр хвә!»
Хвәде we йе р'унәрм хьлаз
кә.

³⁰ Йе суцдар жи we хьлаз кә,
әве пе пацъжайа дәсте тә
хьлаз бә».

Әйуб диса щаба хwә дьдә

23

¹ Әйуб ле вәгәр'анд у
гот:

² «Иро жи газьне мын тә'л ә,
дәрба ль мын к'әти, жь
заринийа мын гьрантьр ә.
³ Ах, хwәзи мын бьзаньбуйа Әw
к'идәре бьдита,
әзе һ'әтани т'әхте Wi
бьчума!
⁴ Мыне ише хwә банийа ль бәр
Wi
у дәве хwә р'успикьрьнева
дагьрта,
⁵ мыне һьнге бьзаньбуйа, we
чава щаба мын бьда
у фә'м бькьра, Әwi чь
мынр'а бьгота.
⁶ Гәло Әwe бь т'әмамийа
қәwата Хwә мынр'а бьк'әта
дә'we?
На! Әwi т'әне we гөһ бьда
мын.
⁷ Ль wьр к'амьле Wир'а бьк'әта
дә'we
у әзе жь һ'акьме хwә лап аза
бума.

⁸ Ле ва йә, әз дьчьмә р'оһьлате,
Әw нә ль wьр ә,
әз дьчьмә р'оавайе, Әw ль
бәр ч'ә'ве мын нак'әвә,
⁹ дьчьмә бакөре сәр кьре Wi,
Wi набиньм,
Хwә ль башуре дьньхемә, әз
Wi к'ьфш накьм.

¹⁰ Ле Әw һаж жь р'ийа мын һәйә,

гава Әw мын быщер'ьбинә^ф,
әзе мина зер' дәрәм.

¹¹ Ньге мын п'ега Wiда
шьдийайи йә,
мын хwә ль р'ийа Wi
гьртийә, нахальфьм^ф.
¹² Әз жь т'әмийед заре Wi дур
нәк'әтьмә,
готьнед дәве Wi мын жь
тәме хwә һе зә'фтьр һ'ыз
кьрьнә.

¹³ Ле Әw сәр йа Хwә йә, к'и
дыкарә жь we йәке Wi
бьдә паш?
Әw чава дьхwазә өса жи
дькә.

¹⁴ Аwa ә'нийа мында Әwi чь
нвьисийә, Әwe өса жи
бькә,
мина ве йәке гәләк щәм Wi
һәнә.

¹⁵ Ләма әз жь һ'ьзура Wi
дьгьрсьм,
гава дьфькьрьм, жь Wi sawe
дьк'ьшиньм.

¹⁶ Хwәде дьле мын сьст кьрийә
у Йе һәри Зор әз
тьрсандьмә.

¹⁷ Шәвәр'әше сәр мында гьртийә,
ле дәнге мын диса найе
бьр'ине.

**Нәп'ак зоре
ль к'әсиба дькьн**

24

¹ Чьма Йе һәри Зор
р'ожа диwане к'ьфш
нәкьрийә?

Чьма йед Wi нас дькьн
р'ожд Wi набиньн?

² Мәрвь синор щи дьгөһезьн,

- кәрийед пез т'алан дьбьн
дыч'ериньн.
- ³ К'әре севийа дажон дьбьн,
гайе жьнәбийа к'әфил
дыстиньн,
- ⁴ к'әсиба жь р'е давежьн,
һ'әму бәләнгазед wәлет хwә
вәдышерьн.
- ⁵ Әв к'әсиб бәр'ийеда мина
к'әред бәйани
р'адьбьнә сәр шьхөле хwә,
хөрәке хwә дьгәр'ьн,
әрде вала ван у зар'ед ван
нан дькә.
- ⁶ Әрде хәлқеда хөрәк т'оп дькьн
у тьрийед нәп'ака әв
пашчьни дькьн,
- ⁷ к'әсиба бе сьт'ар шәв тә'зи
р'адьзиньн
у сәрмеда тыштәки навежьнә
сәр ван.
- ⁸ Әвана жь шьли-шойед ч'ийа
шьл дьбьн
у жь бесьт'арийе хwә
давежьнә бьне зьнара.
- ⁹ Йе севи жь шир дьқәтиньн
у жь фәқир-бәләнгаз к'әфил
дыстиньн.
- ¹⁰ Дькьнә сәр ван бесьт'ар тә'зи
дыгәр'ьн
у бь зьке бьр'чи гөр'зед
гәнъм дьк'ьшиньн.
- ¹¹ Нава даред зәйт'унед
нәп'акада бьзьр
дык'ьшиньн,
һ'әwзада жи тьрийа
дыһ'ьнцьр'иньн, ле т'и
дыминьн.
- ¹² Бажерда мәрвь зарин дькьн,
зарә-зара р'өһ'е бьриндара
йә,
- ле Хwәде сәр хьрабийеда
наньһер'ә.
- ¹³ Мәрвь һәнә нәйаред р'онайе
нә,
р'ийед we әвана ньзаньн
у шьвәр'ийед weда
насәкьньн.
- ¹⁴ Меркөж бәрбангда р'адьбә,
фәқир у бәләнгаз дькөжә,
ле шәве жи дьзийе дькә.
- ¹⁵ Ч'ә'вдәр жи ч'ә'вньһер'ийа
еваре йә,
дыбежә: «Бра т'ө кәс мьн
нәбинә»
у р'уйе хwә дьньхемә.
- ¹⁶ Шәве бьне мала дьк'ольн,
ле р'оже сәр хwә дадыдьн,
р'онайи нә ль бәр һ'ьше
ван ә.
- ¹⁷ Чьмки сийа мьрьне бона ван
мина р'онайа сәре сьбе йә,
ле бәле әв һьндава sawa
сийа мьрьнеда к'әти-
р'абуйи нә.
- ¹⁸ Нәп'ак зу ль сәр р'уйе аве
дык'әвьн,
ньфьр' ль сәр к'әда ванә
дыне йә,
өса кө кәсәк ль сәр р'ийа
р'әзе тьрийе ван т'өнә.
- ¹⁹ Чава гәрмайи у қөрльхи авед
бәләкийа мьна дькьн,
өса жи дийаре мьрийа
гөнәк'ар^ф мьна дькә.
- ²⁰ We бәт'ьне де wi бир бькә,
әве бьбә хөре көрма,
we қәт нәйе биранине,
нәп'акийе мина дара we
бышке.

- 21 Чъмки йа бeбэрэ бeзөр'эт
дьдэ щэфе
у бона йа би жи қәнщийе
накә.
- 22 Хwәде бь қәwата Хwә, йед зор
жь Хwә дур дькә,
гава Әw р'адьбә, кәс набә
хwәйе р'өһ'е хwә.
- 23 Хwәде сәбър у ськ'ане дьдә
wan
у ч'ә'ве Wi жи ль сәр р'ийед
wan ә.
- 24 Әвана һьнәки бьльнд бун, ле
мьнабун чун,
мина һ'әмуйа дьк'эвьн
дьмьрьн
у мина сәре сьмбыла тенә
брь'ине.
- 25 һәгәр әв йәк нә аһа йә, к'е we
мьн дәрәw дәрхә
у готьнед мьн п'уч' һ'әсаб
кә?»

**Билдад щара сьсийа
йа хwә дьбежә**

- 25** ¹ Билдаде жь Шух'айе ле
вәгәр'анд у гот:
- ² «Һ'өкөм у хоф щәм Хwәде нә,
Әw жор бьльндайед Хwәда
ә'дьялайийе дькә.
- ³ Гәло һ'әсабе ордийед Wi
һәнә?
Йан р'онайа Wi сәр к'ижан
ә'вди дәрнак'әвә?
- ⁴ Иди мәрвь чава дькарә ль
бәр Хwәде р'аст бә
у йе жь к'өлфәте буйи чава
дькарә пақьж бә?
- ⁵ Ва йә, бәр ч'ә'ве Wi һ'әта һив
жи нә шәwқ ә
у стәйрк жи нә беләк'ә нә.

- ⁶ Иди к'ө ма мәрвь, кө wәкә
көрмәки йә
у көр'е инсен жи, кө wәкә
бәзәке йә».

Щабдайина Әйуб

- 26** ¹ Әйуб ле вәгәр'анд у гот:
² «Тә чь алик'ари да
бет'ақәт
у чь қәwат да йе зәнда сьст?
³ Тә чь ширәт да йе бeһ'ыш^ф
у чь сәрвахтияа жь һ'ша
дәр, да ә'йанкьрьне?
⁴ Тә әв готьн авитьнә к'е
у һелана чь р'өһ'и йә кө жь
тә дәрте?
⁵ Ә'савед мьри авед бьн'әрдда
дьр'ьщьфьн,
өса жи әwед навда дьминьн.
⁶ Дийаре мьрияа ль бәр Wi
вәкьри йә
у гәлийе^ф һәй-вайе жи нә
ньхамти йә.
⁷ Әwi бакөр сәр бeбьнийе
р'awастанд
у дьняа һәwеда дарда кьр.
⁸ Әw аве ә'wред Хwәда т'оп дькә
у ә'wр бьн гьранияа әwеда
нақәльшә.
⁹ Әwi р'уйе т'әхте Хwә гьртийә,
ә'wре Хwә сәр р'awастийә.
¹⁰ Әwi сәр р'уйе аве гьловәри
к'ьшандийә,
һ'әта сәре р'онайе, кө
дьгьһижә тә'ристанийе.
¹¹ Стунед әзмана дьһ'әжьн
у жь һьлатьна Wi
дьләрзьн.
¹² Бь қәwата Хwә бә'ре
дьсәқьр'инә

- у пе билантия Хвә Р'аһаб*
дышкенә.
- 13 Ә'зман бь бина Ви хәмьлийә,
дәсте Ви зийайе р'әвпек'әти
қол дькә.
- 14 Бәле, әвана т'әне сәре
дәстпебуна р'ийед Ви нә
у мә чьқаси һьндьк бона Ви
бьһистийә!
К'и дькарә гөр'инийә
қәwата Ви ф'әм бькә?»

**Әйуб диса
сәр йа хвә дьминә**

- 27** 1 Әйуб готьна хвә диса
пешда бьр гот:
2 «Хвәдеие кә һәқийа мьн
дыт'әр'ьбинә,
Йе һәри Зори кә әз дәрд-
кәлава т'ьжи кьрьмә,
нәмьри йә!
- 3 һ'әта кә бин ль бәр мьн һәйә
у р'өһ'е Хвәде бевьла мьнда
йә,
4 дәве мьне нәһәқийе нәбежә,
зьмане мьне жи
һ'ьләк'арийе нәкә.
- 5 Дури мьн бә, кә әз вә р'аст
һ'әсаб кьм,
һ'әта р'өһ'е хвә бьдьм жи, әзе
сәр һәқийа хвә бьминьм.
- 6 Мьн хвә спартийә р'астийа
хвә, әз дәст жь we накьм,
дыле мьне жи т'ө щар ль мьн
һьлнәйе бона т'әмамийа
р'ожед мьн.
- 7 Нәйаре мьн бьра р'ожа
нәп'акда һәр'ә,

- у йе ль бәр мьн р'адьбә жи
мина йе нәһәқ бә.
- 8 Чьмки чь йә гөмана йе
бехwәде,
гава Хвәде р'өһ'е wi
бьстинә?
- 9 Гәло Хвәде we һеwарза wi
бьбьһе,
гава бьк'әвә охьрме гьран?
- 10 Гәло Йе һәри Зоре шабуна wi
бә?
Әwe һәр гав гази Хвәде кә?
- 11 Чь кә бь дәсте Хвәде йә, әзе
wә һин кьм,
чь фькьра Йе һәри Зорда йә,
әзе вәнәшерьм.
- 12 Ва йә, wә һ'әмуия хвәха әв
йәк дит,
иди һун чьма һақас тьште
п'уч' дьбежьн?
- 13 Аwа әв ә п'ара мәрьве нәп'ак
жь Хвәде
у мылк'е йе зордар жь Йе
һәри Зор жер'а к'әти.
- 14 һәгәр кәр' ле зедә бьн, әw
бона шур ьн,
зөр'әта wийе нан т'ер нәхwә.
- 15 Йед пәй wir'а майи we пе
нәхwәшийа һ'ал бьмьрьн
у жьнәбийед wan we
нәгьрин.
- 16 һәгәр әw мина қуч'ед халийе
зив т'оп кә
у мина һ'әр'ийе жи к'ьнща
бьдә сәр һәв,
17 йәкә әwe бьдә сәр һәв, ле йед
р'асте мьраз пе бькьн

* 26:12 «Р'аһаб» наве һ'утәки бә'ре йә, нишана к'өбар-бабахийе йә.

- у әw зиве п'ара йе бесуц
бык'әвә.
- 18 Әw мина пирһ'өвоке мала
хwә чедькә,
мина we һ'олька нобәдаре
р'әз.
- 19 Әw дәwләти р'адьзе, ле өса
һ'ышйар набә,
әw ч'ә'ве хwә вәдькә у әw
иди нә йе бәре йә.
- 20 Саwе мина аве быгһижә
хәнәре,
шәве бобәлиске wi
р'ақәтинә.
- 21 Байе қьжьле* we wi бажо бьбә,
we wi жь щийе wi р'акә.
- 22 У дәрбе бавежә wi у һ'әйфа
wi же нәйе,
әwe быкә кә жь дәсте wi
бьр'әвә.
- 23 Сәр к'әтьна wi байе дәсте
хwә ль һәв хә
у жь щийе wi бь фитинийе
we бажо бьбә.

**Т'әне Хwәде
сәрwахтийе занә**

- 28** ¹ Бәле к'архана зив һәйә,
өса жи щийе кә зер'
дьһ'әлиньн.
- ² һ'әсын жь ахе те стандьне,
сьфьр жь кевьр те
һ'әландьне.
- ³ Мәрвь тә'ристанийе к'өта дькә
у һ'әта қәwата wiда йә,
кәвьре нава сийа мьрьнеда
вәшарти дьгәр'ә.
- ⁴ Жь wаргәһе хwә дур, щийе кә
ньг ле нак'әвә

- дьк'олә у дышқьтә к'урайа
ч'ә'ле,
жь мәрвәйе дур дальқанди
жь һәв дәрдьхә.
- ⁵ Ә'рде кә сәр нан дьгһижә,
һьндөр'да чаwа бь агьр
вәжанди бә.
- ⁶ Кәвьред weда сафир ьн,
қума we жи зер' ә.
- ⁷ Тәйр we шьвәр'ийе ньзанә
у әw ль бәр ч'ә'ве бавик
нәк'әтийә;
- ⁸ ньгед р'ә'wьра ль wьр
нәк'әтийә
у шер wьрр'а дәрбаз нәбуйә.
- ⁹ Мәрвь дәст давежә қәйа
у әw һ'имва ч'ийа вәдьжәнә.
- ¹⁰ Зьнарада р'е вәдькә
у ч'ә'ве wi һ'әму тыштед бь
қимәт дьбинә.
- ¹¹ Әw пешийа авзейа дьгьрә
у тыште вәшарти дәрдьхә
р'онайе.
- ¹² Ле к'а сәрwахти к'ө йә?
У щийе фә'м к'идәре йә?
- ¹³ Мәрвь қәдър-қимәте wi ньзанә
у әw ә'рде зендийада найе
дитьне.
- ¹⁴ Бебьни дьбежә: «Әw нә нава
мында нә»
у бәр жи дьбежә: «Әw нә
щәм мын ә».
- ¹⁵ Әw бь зер' найе дайине
у зив ль бәр қимәтва найе
к'ьшандьне.

* 27:21 Бь ибрани хәбәр бь хәбәр «байе р'оһьлате» йә.

- 16 Әw нә зер'е Офирр'а те
гöһар'тыне,
нә кәвyre оникси қимәтр'а,
нә сафирр'а,
17 зер' у шуше лал бәрге нагьрын
у дәрданед зер'инр'а жи
найе гöһар'тыне.
18 Мьрщан у хьрустал бәр
найенә биранине
у қимәте сәрвахтийе
жь қимәте лал у дөр'ф
бьльндтыр ә.
19 Топазе К'уше^ф we wәкә we
дәрнәйе
у зер'е хаср'а әwe найе
гöһар'тыне.
20 Кө өса йә сәрвахти жь к'ө те?
У щийе ақыл к'идәре йә?
21 Чьмки әw жь бәр ч'ә'ве һ'әму
р'öһ'бәра вәшарти йә
у жь тәйрәдед ә'змен хәwлә
йә.
22 Гәлийе һәй-вайе у мьрын
дьбежьн:
«Мә т'әне бь гöһа бона we
бьһистийә».
23 Хwәде т'әне р'ийа we занә
у щийе we Wива ә'йан ә.
24 Чьмки дина Wi ль қөлбед
дьнийае йә
у һәр тыштед бьн ә'рше
ә'зменда Әw дьбинә.
25 Гава Әwi гьрани байер'а
к'ьфш кьр,
ав бь чапе да пивандьн
26 у қанун баранер'а дәрхьст,
р'е жи бьруска гөр'инийер'а,

- 27 һынге Әwi сәрвахти дит у да
к'ьфше,
әw мак кьр, ә'нәнә кьр
28 у мерьвр'а гот:
«Хофа Хwәйи сәрвахти йә,
жь хьрабийе дурк'әтын жи
биланти йә».[†]

**Әйуб готына хwә
сәр һәвда тинә**

- 29** ¹ Әйуб готына хwә диса
пешда бьр гот:
² «Хwәзи әз мина wan мәһед
бьһөрида бума,
кө Хwәде чава әз wan
р'ожада хwәй дькьрым.
³ Ч'ьра Wi р'онайи дыда сәр
сәре мьн,
әз тә'рийеда пе р'онайа Wi
р'е дьчум,
⁴ мина wan р'ожед щаһьлтийа
хwәда бума,
кө ч'ә'ве Хwәде ль сәр мала
мьн бу,
⁵ гава Йе һәри Зор he т'әви мьн
бу
у зар'ед мьн дора мьн бун,
⁶ мьн ньгед хwә пе шир
дьшуштын
у қәйе бона мьн ч'әме р'ун
дәрдьхьст!
⁷ Гава әз дәрдьк'әтымә ль бәр
дәргәһе^ф бажер
у к'өрсийа хwә мәйданеда
дадани,
⁸ щаһьл ч'ә'в мьн дьк'әтын, хwә
вәдьшартын,
ә'мьре мәзын р'адьбун у сәр
п'ийа дьсәкьнин,

- 9 мир-бәга дәнге хwә дьбрь'ин
у дәсте хwә дьданә сәр дәве
хwә,
- 10 ә'сълзада дәнге хwә дьбрь'ин,
зьмане ван дәмахе ванва
дьқәмьти.
- 11 Göhe кө әз дьбьхистьм,
хwәзия^ф хwә мьн дани,
ч'ә'ве кө әз дьдитьм п'айе
мьн дьда,
- 12 бона кө мьн фәқире кө дькьр
гази
у севийе бе к'омәк хьлаз
дькьр.
- 13 Дөайе беч'арә дьһатә сәр мьн
у шабун дькьрә дьле
жьнәбийе.
- 14 Мьн р'асти ль хwә варгьртьбу,
әв к'ьнща мьн бу,
һәқийа мьн мина чөх у
к'олозе мьн бу.
- 15 Әз корар'а ч'ә'в бум,
сәқатар'а ньг,
- 16 к'әсибар'а бав бум,
дьк'әтьмә һ'але нәнаса.
- 17 Мьн чәнгийа нәһәқа
дышкенанд
у неч'ира бәр дьбранед ван
жь ван дьстанд.
- 18 һынге хwәр'а дьгот: «һелуна
хwәда әзе бьмьрьм,
р'ожед хwә жи мина қуме
зә'ф кьм,
- 19 р'awe мьне бьгьһижә ава
у қыр'авийе сәр ч'ьқьлед мьн
шәва хwә дәрбаз кә,
20 р'умәта мьне нәқәрч'ьмә,
кәване мьн дәсте мьнда ве
бышьдә».
- 21 һынге мәрьва гөһ дьдан у
һивийе бун,
бәр ширәтед мьн хwә кәр'
дькьрьн.
- 22 Пәй готьна мьнр'а тышт иди
зедә нәдькьрьн,
готьна мьн дьньқьти сәр
мәжуйе wan.
- 23 Öca һивийа мьн бун, чава
һивийа баране,
кө дәввәкьри һивийа барана
бьһаре нә.
- 24 Әз ванр'а к'әнийа мә, ван
бауәр нәкьрийә
у жь бәшәрхwәшийа мьн әв
бәр хwә нәдьк'әтьн.
- 25 Мьн р'е дьда ль бәр ван,
сәрвер р'удьньштьм
у чава п'адша нава ордийа
хwәда,
чава бина ль бәр
дьлшкәстийа.

30 1Ле ньһа йед ә'мьрда жь
мьн бьч'уктьр қәрфе хwә
ль мьн дькьн,

баве к'ижана мьн қәт сәйе
кәре хwәр'а данәданин.

2 Чи мьнр'а бу қәwата дәсте
ван?

Wәхте ван иди дәрбаз бьбу,

3 жь бьр'чибуне у бәләнгазийе
незбуйи,

еваре ван хwә давитә ә'рде
деми хьки-хали.

4 Шор'әк'әт у ч'ьқьлед
дәвәдише вәдьр'отьн
у к'ока чалийе хөрәке ван
бу.

5 Жь нав мәрьвайе дәрхьсти
бун,

- 6 Өw бәрваред селафада дьман,
 гәли көч'ькада,
 7 нава дьр'ийада дыкьрьнә
 зьр'ин,
 бьн стьруйада ль һәв
 дыпч'ькин.
 8 Өw зар'ед беә'сыла у зар'ед
 бедөрфа бун,
 жь wәлет дыһатьнә
 р'ақәтандьне.
 9 Әз ньһа бумә стьрана қәрфе
 ван
 у бәнүште дәв-дыранед ван.
 10 Жь мьн зьвер дыбьн у жь мьн
 дьр'әвьн,
 т'уйи ль р'уйе мьн дыкьн
 һ'әйфа хwә пе найньн.
 11 Чьмки Хwәде ч'иле кәване
 мьн сьст кьрийә,
 әз кьрьмә ахь-хали,
 ван жи ль бәр мьн р'у
 стандийә.
 12 Алийе мьни р'астева бекер
 дәртен,
 п'әйна давежьнә мьн,
 р'ийед хwәйә werанкьрьне
 бәрбь мьн чедькьн.
 13 Әвана шьвәр'ийед мьн хьраб
 дыкьн,
 көлед мьн зедә дыкьн
 у нә һ'әwще к'омәқдар ьн.
 14 Өw жь қәлыштока фьрәр'а тен,
 жь щийе werанбуйида сәр
 мьнда хол дыбьн.
 15 Sawe әз гьртъм,
 қәдьре мьн байе ажот бьр,
 хwәшийа мьн мина ә'wр
 дәрбаз бу.
 16 Ньһа әз нава хwәда дьһ'әльм,
 р'ожед р'әш сәр мьнда
 гьртьнә.
 17 Шәве һәстуйед мьн дыжәньн
 у нәхwәши мьн дыкөжә,
 р'ьһ'әт набә.
 18 Жь зордарийа Хwәде к'ьнщ
 сәр мьн қәрч'ьминә,
 мина бәрстуйа кьрас мьн
 дыгөһешә һәв.
 19 Wi әз авитьмә нава һ'әр'ийе,
 бумә мина хали у к'озийе.
 20 Әз Тә дыкьм һәwар, Тө гөһ
 нади мьн,
 дысәкьньм жи, т'әне дина
 Хwә дыди мьн.
 21 һьндава мьнда Тө буйи кәвьр,
 бь зорайийа дәсте Хwә
 дыжәни мьн.
 22 Тә әз һьлдам байе сийар
 кьрьм,
 бобәлиске әз һурдәхwәши
 кьрьм.
 23 Бәле ә'йан ә, Тө мьн бәрбь
 мьрьне дыби,
 we мала т'опбунейә кө
 һ'әмуйар'а к'ьфшкьри йә.
 24 Гәло к'и дәст давежә йе к'әти,
 гава әw һ'әле гьранда йә у
 к'омәке дыхwазә?
 25 Әз т'әви йе дәрд-көлада
 нәгьрийа мә?
 Йан бона йе к'әсиб бәр хwә
 нәк'әтьмә?
 26 Әз ч'әвньһер'ийа қәнщийе бум,
 ле хьраби сәр мьнда һат,
 әз һивийа р'онайе бум, ле
 тә'рийе сәр мьнда гьрт.
 27 Агьр-алав нав-дыле мьн
 к'әтийә р'ьһ'әт набә,

- р'ожд шине сэр мында
 һатънә.
 28 Р'эшбуи дьгәр'ым, ле нә жь
 т'әве,
 нав цьмә'те дьсәкьным у
 дькьмә қар'ин.
 29 Әз бумә бьрайе чәқәла
 у һәвалә дәвәқуша.
 30 Ч'әрме мын р'әш дьбә у жь сәр
 мын дьк'әвә
 у һәстугьед мын гәрма
 дьшәвьтън.
 31 Чәнге^ф мын бу йе шине
 у былура мын жи дәнге гьри.

Эйуб диса
 хвә р'успи дькә

- 31** ¹ Мын сонд хварийә,
 кә ч'әвед мын дина хвә
 нәдънә йа бьк'ьр.
² Чь п'ар жь Хвәдейе Жорьн
 мынр'а һәйә?
 У чь мылк' жь Йе һәри Зори
 ль ә'змен?
³ Чьма чәрха ч'әп нә бона йе
 нәп'ак ә?
 У хәзәб нә бона йе хвә
 нәһәқийе гьртийә?
⁴ Гәло Әв р'ийа мын набинә?
 У һ'әму гавед мын најмьрә?
⁵ һәгәр мын пе дәрәвийе
 дәрбаз кьрийә,
 йан ньгед мын
 мьхәнәтийер'а ләзандьнә,
⁶ бьра Хвәде пе мезина р'аст
 мын бьк'ьшинә
 у Әвә һынге бьзаньбә
 бесуцийа мын.
⁷ һәгәр ньге мын жь р'е
 хальфибә,

- йан дьле^ф мын һавьжи
 дитьна ч'ә'ве мын кьрьбә
 у дәсте мын тыштәки һ'әрам
 к'әтьбә,
⁸ бьра әз әрде бьчиньм, йәки
 дьн бьхвә
 у р'әвед мын бьра к'окева
 р'абьн.
⁹ һәгәр дьле мын пәй
 к'өлфәтәке буйә,
 йан бәр дәрә һәвалә хвә
 хвә тәландибә,
¹⁰ бьра кәванийа мын хәлқер'а
 дәстар' бьһерә
 у хәлқ сәре хвә wer'a
 дайнә,
¹¹ чьмки әв йәк диванеда
 бенамуси
 у нәһәқи йә ль бәр һ'акьма.
¹² Зьнек'ари әв агьр ә, кә
 дьп'әр'ьгинә,
 һ'әта гәлийе^ф һәй-вайе
 һ'уфи хвә дькә,
 кә т'әмамия к'әда мын
 к'окева бинә.
¹³ һәгәр мын хөлам у щарийед
 хвәр'а қәлпи кьрьбә,
 гава мынр'а дьк'әтьнә д'ә'ве,
¹⁴ мыне чь бькьра, гава һьмбәри
 мын Хвәде р'адьбә?
 У гава Әв сәрда дьньһер'ә,
 әз щаба хвә чава бьдьм?
¹⁵ Йе зькда әз хөльқандьм, әв
 жи нә хөльқандьн?
 У бәт'ьнеда мина һәвдә нә
 щәбьрандьн?
¹⁶ һәгәр мын хвәстьна
 дәсттәнга т'әхсирькьрьбә

- у гөмана жьнәбийя
 ондакьри бә,
 17 һәгәр мын пә'рийе хвә т'әне
 хварьбә
 у жь ви севийя нәхварьбә,
 18 (бь р'асти мын жь зар'отийя
 хвәда мина баве әв
 мәзын кьрийә
 у зькмакийя хвәда мын
 сә'вити ль жьнәбийя
 кьрийә)
 19 һәгәр мын йәки бе к'ынщ
 дитьбә кә онда дьбә,
 йан йәки к'әсиби бесьт'ар,
 20 һәгәр зьке ви дәа ль мын
 нәкьрьбә
 у пе һьрийя пәзе мын гәрм
 нәкьрьбә,
 21 һәгәр мын дәсте хвә ль сәр
 севи бьльнд кьрьбә,
 ви һ'әсаби кә дәргәһ-
 диванеда пыштгьред мын
 һәбунә,
 22 бьра мьле мын жь қәфәсе
 бьқәтә
 у зәнда мын ә'нишкеда бышке!
 23 Чьмки әз жь хәзәба Хвәде
 дьтьрсийам,
 жь мәзынайийя Ви мын
 нәверьбу әв йәк бькьра.
 24 һәгәр мын гөмана хвә данибә
 ль сәр зер'
 у зер'е хаср'а готьбә: <Тә йи
 ськ'ана мын>
 25 йан пе һәбука хвәйә зә'ф ша
 бумә,
 кә дәсте мын гәләк дайә ль
 сәр һәв,
 26 йан һәгәр дина хвә дабә
 шәвқа тә'ве,
 йан һива кә бь ишьқа хвә
 дәрбаз дьбә,
 27 у дьзива дьле мын буйә
 машоқ,
 дәве мын дәсте мын р'амуса
 йә,
 28 әв жи нәһәқи йә кә һ'акьм әве
 диване дькә,
 чьмки мьне Хвәдейе Жорьн
 инк'ар кьрьбуя.
 29 һәгәр мын дьле хвә ль
 к'әтьна хернәхвәзе хвә
 ша кьрьбә,
 йан қәзи сәре ви һатьбә,
 дьле хвә ль ви ша кьрьбә
 30 (мын әв йәк изьн нәда хвә кә
 бь дәве хвә гөнә^ф бькьм,
 бь ньфьр'е мьрьна ви
 бьхвазьм),
 31 һәгәр мәрвьед коне мында
 готьнә:
 <Әм жь гоште ви т'ер
 нәбунә>
 32 (йе хәриб шәв дәрва нәдыма,
 дәре мын ль бәр йе р'еви
 вәкьри бу)
 33 һәгәр мын гөнәйе хвә мина
 мәрвьа вәшартьбьн
 у нәһәқийед хвә п'ашьла
 хвәда хвәй кьрьбьн,
 34 әзе жь мьхөлқәте
 бьтьрсийама
 у қара ел-ә'шира
 бьбьздийама,
 мьне дәнг нәкьра у дерива
 дәрнәк'әтама.
 35 Хвәзи йәк һәбуя кә гөһ бьда
 шьровәкьрьна бесуцийя
 мын!

Әз ве йәке мак дькьм! Бьра
 Йе һәри Зор щаба мьн
 бьдә!
 Бьра Нәһәқкьре мьн ве
 р'әқәме бьньвисә!
³⁶ Р'аст мьне әв бьда ль сәрмьле
 хвә у чава г'ашч бьда сәре
 хвә.
³⁷ Мьне һ'әсабе гавед хвә Вир'а
 бьготана, әзе чава мир
 незики Ви бума.
³⁸ Һәгәр әрде мьн ль сәр мьн
 шькйат ә
 у хәтед we һәвр'а бьгьрин,
³⁹ Һәгәр мьн дәрәмәта ви бехәқ
 хварьбә,
 йан зор ль р'өһ'е хвәйед ви
 кьрьбә,
⁴⁰ бьра дәвса геньм стьри шин
 бьн
 у дәвса щәһ жи зиwan
 дәрә».

 Готьнед Әйуб хьлаз бун.

**Елиһу ль Әйуб
 у һәвала һьлте**

32 ¹ Гава ван һәр се мәрьва
 иди нькарьбун щаба Әйуб
 бьдана, чьмки әв ль бәр ч'ә'ве хвә
 р'аст к'әфш дьбу, ² һьнге Елиһуйе
 көр'е Барак'еле бузи жь малбәта
 Р'ам һерс к'әт у һерса ви ль Әйуб
 р'абу, чьмки әви хвә һе р'аст дь-
 дит, нә кө Хвәде. ³ Өса жи һерса
 ви ль wan һәр се достед Әйуб
 р'абу, чьмки wана нькарьбу щаба
 Әйуб бьдана у Хвәде нәһәқ дь-
 кьрьн. ⁴ Елиһу ль бәр Әйуб хәбәр
 нәдьда, чьмки әвана ә'мьрда жь
 ви мәстьр бун. ⁵ Ле гава Елиһу

дит кө заре ван һәр се мәрьва һатә
 гьредане, һерса ви р'абу.
⁶ Һьнге Елиһуйе көр'е Барак'е-
 ле бузи хәбәр да у гот:

«Әз ә'мьрда жь wә бьч'уктьр
 ьм,
 ле һун мәзьн ьн,
 ләма мьн хвә дьгьрт
 у дьгьрсийам кө занәбуна
 хвә wәва ә'йан кьра.
⁷ Мьн дьгот: «Бьра ә'мьре мәзьн
 у хвәйе гәләк сал
 сәрвахтийе бьдьнә
 ә'йанкьрьне».
⁸ Ле бәле мерьвда р'өһ' һәйә,
 ава готи бина Йе һәри Зор
 һ'ьш дьдә wана.
⁹ Сәрвахти нә т'әне ә'мьре
 мәзьнда йә,
 нә жи фә'ме р'аст п'ор'е
 сьпида.
¹⁰ Ле ньһа гөһдар бьн,
 әз жи йа хвә бежьм.
¹¹ Аwa әз һивийа готьнед wә бум,
 мьн гөһе хвә дабу сәр
 т'ә'лимед wә,
 һ'әта кө һун дьфькьрин
 wәйе чь бьгота.
¹² Дина мьн р'ьнд сәр wә бу,
 ле ва, жь wә т'ө каси
 нькарьбу Әйуб бьда
 фә'мкьрьне
 у щаба готьнед ви бьдана.
¹³ Дьбә һун бежьн: «Әм
 сәрвахтийе һ'әсийан»,
 Хвәде т'әне дькарә йа Хвә
 сәр йа ви хә, нә кө мәрьв.
¹⁴ Әйуб бь готьнед хвә бәрбьр'и
 мьн нәбу,

- әз жи бь готьнед вә щаба
ви надьм.
- 15 Әвана хвә онда кьрын, иди
щаб нәдан,
хвә кәр' кьрын, хәбәр нәдан.
- 16 Әз нивийе мам, һ'әта кө ван
иди тьштәк нәгот,
дәнге хвә бьр'ин нә
вәк'ьландьн.
- 17 Ньһа жи әзе алийе хвәда
щабе бьдьм,
занәбуна хвә бьдьмә
ә'йанкьрыне.
- 18 Р'асти әз готьнава өса т'ьжи мә,
вәки р'өһ'е нав мында зоре
ль мын дькә.
- 19 Ва йә зьке мын чава шәрава
дәвгьрти йә,
мина һ'изе ну иди те бьт'әқә.
- 20 Әзе хәбәр дьм кө дьле хвә
р'ьһ'әт кьм,
дәве хвә вәкьм кө щабе
бьдьм.
- 21 Әз фьрқийе накьмә нава
мәрьва
у дөр'утийа кәсәки накьм,
- 22 чьмки әз нькарьм дөр'утийе
бькьм,
һәгәр бькьра, Хөльқдаре
мын ньһа зува әз
пәкандьбум.
- Елиһу готьна хвә
дьреж дькә**
- 33** 1 Ньһа бь к'әрәма хвә
бьбьһе Әйуб,
гөһ бьдә ван һ'әму готьнед
мын.
- 2 Ва йә әз дәве хвә вәдькьм,
зьмане гәврйия мында
хәбәр дә.
- 3 Готьнед мыне жь сьтқе дьле
р'аст бьн
у левед мын чь заньн бе
һ'ьләк'ари we бежьн.
- 4 Р'өһ'е Хвәде әз хөльқандьмә
у бина Йе һәри Зор ә'мыр
дайә мын.
- 5 һәгәр дькари щаба мын бьдә,
бәр мын бьсәкьнә йа хвә
бежә.
- 6 Нә ль бәр Хвәде әз у тө йәк
ьн?
Әз жи жь һ'әр'ийе чекьри
мә.
- 7 Ләма сава мын гәрәке нәк'әвә
сәр тә
у бона тә нәбьмә баре гьран.
- 8 Р'аст тә ль бәр гөһед мын хьст
у мын дәнге готьна тә
бьһист:
- 9 Әз беләк'ә мә у бесуц ьм,
пақьж ьм, нәһәқийа мын
т'өнә.
- 10 Ле Хвәде мә'нийа ль мын
дьгәр'ә
у мын хвәр'а нәйар һ'әсаб
дькә.
- 11 Әви ньгед мын кьрынә нава
қәйда,[†]
дина Ви һ'әму р'ийед мын ә.
- 12 һәма вьр ве йәкеда әз тәр'а
дьбежьм,
тө нә р'аст и, чьмки Хвәде
жь мерьв мәстьр ә.

- 13 Тө Уир'а чьма дьк'эви дэ'we?
Әw кө бона т'ө кьре Хwэ нэ
цабдар ә.
- 14 Хwәде щур'ә-щур'ә хәбәр
дьдә,
ле мәрвь гõн надьне.
- 15 Хәwнеда, дитьна шәведа,[†]
гава хәwт'еш ль мервь
дьгьрә,
ньвина хwәда дьһеньжә,
- 16 һынге Әw гõһе мервь вәдькә,
пе ширәтед Хwә хофе дькә
сәр ван,
- 17 wәки мервь жь кьред хьраб
дур хә
у wi жь к'обарийе дур хwәй
кә,
- 18 кө нәфса wi жь қәбьре дур хә
у ә'мыре wi жи жь бәр шур
чуйине.
- 19 Йан жи мәрвь ньвина хwәда
бь еше те ширәткьрьне,
р'ьщафа һәстуйед wi найе
бьр'ине,
- 20 һынге жийина wi жь нен
зьвер дьбә
у нәфса wi жи жь хварьна
дъл кө дьхwәст.
- 21 Бәдәна wi оса сәр дьһ'әлә,
қәт наминә
у һәстуйед вийә кө к'ьфш
нәдьбун дәрдьк'әвьн.
- 22 Нәфса wi незики гор'е дьбә,
жийин жи бәрбь р'õһ'стин.
- 23 һәгәр навчетик к'еләка wi бә,
- ава готи мьлйак'әтәки*
нава һ'әзари
we р'ийа мервь р'аст
нишани wi кә,
24 we wi бе р'ә'ме у бежә:
«Нәфса wi жь гор'е хьлаз кә,
мын дәлиләк бона wi дит»,
25 һынге щанийа wi жь щанийа
хьшима назьктър дьбә
у әw вәдьгәр'ә дьбә мина
wan р'ожед хwәйә
цаһьлтийе.
- 26 Әwe һәwара хwә Хwәде дайнә
у Әwe р'ә'ма Хwә ль wi бькә,
бь бәшәра хwәш дина Хwә
бьдә wi
у әwe диса р'аст бе һ'әсабе.
- 27 Әве ль бәр мәрвьа бьстьре у
бежә:
«Мын гõнә кьр, р'асти
т'әр'ьбанд,
ле wәкә кьред мын нәһатьнә
сәре мын.
- 28 Хwәде нәфса мын хьлаз^ф дькә,
кө нәк'әвә гор'е
у жийина мыне р'онайе
бьбинә».
- 29 Аwa щар-щара Хwәде
т'әви мервь ван йәка дькә,
30 wәки нәфса wi жь гор'е
вәгәр'инә
у бь р'онайа зендийа
р'онайи кә.
- 31 Бьбьһе Әйүб, гõн бьдә мын.
Хwә кәр' кә, әз йа хwә
бежьм.

* 33:23 Анәгори бawәрийа Мәсопотамийә бәре бона һәр мәрвьи мьлйак'әтәк һәбу, кө бәр Хwәде навчети дькьр.

33:15 Әйүб 4:13.

- 32 Һәгәр готьнәкә тә һэйә, шаба
мын бьдә,
мынр'а бежә, чьмки эз дькьм
кө тә р'аст кьм.
33 Ле һәгәр т'өнә, хwә кәр' кә,
гөһ бьдә мын, эз тә һини
сәрвахтийе кьм».

**Елиһу кьред Эйуб
дьдә р'уйе ви**

34

¹ Елиһу вәгәр'анд у гот:

- ² «Гәли сәрвахта, һун
гөһ бьднә готьнед мын,
һэй занәйа, һун дина хwә
бьднә мын!
3 Чьмки гөһ готьна жь һәв
дәрдьхә,
чава дәмах жи тә'ма
хварьне һьлдьдә.
4 Wәрьн әм һәқийе бьбьжерьн,
нав хwәда бьзаньбьн к'ижан
қәнщ ә.
5 Эйуб кө гот: «Әз йәки р'аст ьм,
ле Хwәде һәқийа мын
дьг'әр'ьбинә.
6 Әз йәки һәқ ьм, ле дәрәв
дәртем! Әз бесуц
ьм, ле бьрина мын бе
ду-дәрман ә.
7 Чь мәрвь һэйә мина Эйуб,
кө к'ьфьрийа вәдьхwә мина
аве,
8 т'әви йед хwәйе кьред нәһәқ
р'адьбә-р'удьне
у т'әви нәп'ака р'е дьчә?
9 Чьмки ви гот: «Хwәде-
хwәшһатьнеда
к'ара мервь т'өнә».

- 10 Ньһа, гәли мәрвьед фә'мдар,
гөһ бьднә мын!
Нәп'аки дури Хwәде йә
у нәһәқи дури Йе һәри
Зор ә.
11 Хwәде wәкә кьред мервь ль
бәр бевьла мервь дәрдьхә
у wәкә р'ийа мервь жи дьдә
ль бәр мервь.¹
12 Р'асти Хwәде нәп'акийе накә
у Йе һәри Зор һәқийе
нат'әр'ьбинә.
13 К'е хәме ә'рде да Wi?
К'е сәрwерийа дьнийәе да
Wi?
14 һәгәр дьле Wi бьхwазә
кө Әw р'өһ' у бина Хwә диса
һьлдә,
15 һ'әму бәдәне царәкер'а
к'өтабьн,
мәрьве вәгәр'ә бьбә ахь-
хали.
16 һәгәр фә'ме тә һэйә, ве йәке
бьбьһе
у гөһ бьдә ван готьнед мын!
17 Гәло йе дьжәнә һәқийе
дькарә сәрwерийе бькә?
Йан тө дькари Йе һәри
Р'асти Зор нәһәқ ки?
18 Әw п'адшер'а дьбежә: «Һэй
бет'әwшәйо!»
Йан ә'сьлзадар'а: «Һэй
нәп'акно!»
19 Хwәде р'уйе мира наньһер'ә
у йе дәwләти сәр к'әсибр'а
мәзын һ'әсаб накә,
чьмки әw һ'әму жи шьхөле
дәсте Wi нә.

- ²⁰ Нышкева дьмьрын,
ниве шәве мәрвь дьһ'әжә
бәтавәдбә,
йе зор бе дәстдайин те
һьлатьне.
- ²¹ Чьмки ч'әвед Хвәде сәр
р'ийед мервь ын,
һ'әму гавед ви дьбинә.
- ²² Нә тә'ристани һәйә, нә сийа
мьрьне,
кө йед нәһәқийе дькын хвә
ль вьр вәшерьн,
- ²³ ләма Хвәде тыште зедә жь
мервь напырсә,
гава әв һәр'ә ль бәр диwana
Хвәде.
- ²⁴ Бе пырс-пырсйара ә'гита сәр
һәвда дышкенә
у дәвса ван һьнәкә дьн
дагинә,
- ²⁵ чьмки Әв һаш жь кьред ван
һәйә,
шәве ван сәрсери тинә у әв
дьһ'ынщър'ын.
- ²⁶ Әв ван чава мәрвьед нәп'ак,
ль бәр ч'ә'ве һ'әмуя
дьк'отә,
- ²⁷ бона кө ван пышта хвә данә
Ви
у дина хвә нәданә т'ө
р'ийед Ви.
- ²⁸ Өса кө заринийа бәләнгаз
гьһиштә Ви
у һеварза п'әришана
бьһист.
- ²⁹ һәгәр Хвәде р'ьһ'әтийеда йә,
к'и дькарә зә'мәте бьде?
һәгәр Әв р'уйе Хвә
бьньхемә, к'и дькарә Ви
бьбинә?

- Әв сәр һәр мьләти у мәрвви
йә,
³⁰ wәки мәрьве бехвәде
п'адшатийе нәкә
у мьләт нәк'әвә т'әле.
- ³¹ һәгәр йәк Хвәдер'а бежә:
«Мьн бәла хвә дит, әз иди
хьрабийе накьм,
³² чь кө әз набиньм Тө бәр мьн
вәкә,
һәгәр нәһәқик кьрийә, иди
әз накьм».
- ³³ Т'әхмина тә Хвәде we ль гора
дьле тә щәза кә,
тө кө Ви т'әхсир дьки?
Әве йәке тө гәрәке
бьбьжери, нә кө әз,
дә бежә тө чь зани.
- ³⁴ Мәрвьед фә'мдар мьнр'а бежьн,
әв мере сәрвахти кө мьн
дьбьһе:
- ³⁵ Әйуб һ'әмде хвә хәбәр надә,
готьнед ви нә ль бәр һ'ьша
нә».
- ³⁶ Мьн чава дьхвәст кө Әйуб
һ'әта хьлазийе бьһата
щер'ьбандьне,
бона кө мина нәп'ака щаба
хвә да.
- ³⁷ Чьмки әв сәр гөнәйед хвәда
сәрһьлдане зедә дькә,
сәр мә дьк'әнә у һьмбәри
Хвәде готьнед хвә зедә
дькә».

**Елиһу щаба шькйате
Әйуб дьдә**

- 35** ¹ Елиһу готьна хвә дьреж
кьр у гот:
² «Тө ве йәке р'аст дьбини,

- кө дьбежи: «Эз жь Хwәде
р'астгър ьм?»
- ³ Тә гот: «К'ара мьн чь йә?
Чь к'ар һәйә ве йәкеда кө эз
гөнә нәкьм?»
- ⁴ Эзе ль тә
у достед тә вәгәр'иньм.
- ⁵ Э'змен бьньһер'ә у бьбинә,
дина хwә бьдә ә'wра, кө әw
жь тә бьльндгър ьн.
- ⁶ һәгәр тө гөнә бьки, те чь ль
Wi бьки?
Йан нәһәдийед тә кө зедә
бьн, те чь зийане бьди
Wi?»†
- ⁷ һәгәр р'аст и, те чь бьди Wi?
Йан Әwe чь жь дәсте тә
бьгьрә?
- ⁸ Чаwа нәп'акийа тә т'әне сәр
мәрьве мина тә гьран
дьбә,
өса жи р'астийа тә нава
әwләдед инсенда к'аре
дьдә.
- ⁹ Жь дәст гәләк зордарийе
цьмә'т дьк'әвә тәнгасийе,
жь дәст гьрәгьра дькьнә
зарин.
- ¹⁰ Ле т'ө кәс набежә: «К'ане
Хwәдейе Хольқдаре мьн,
К'ижан кө шәве стьране
дьдә,
¹¹ мә жь һ'әйwанед дьне фә'мгър
дькә
у жь тәйрәдед ә'змен
сәрwахтгър?»
- ¹² Дькьнә гази, ле Әw щабе
надә,

- жь дәст к'өбарийа мәрьвед
хьраб.
- ¹³ Р'асти Хwәде гөһ надә газьне
вала
у Йе һәри Зор дина Хwә
надә ве йәке.
- ¹⁴ Илаһи кө тө дьбежи: «Эз
Хwәде набиньм»
у «Эз ль бәр диwана Wi мә у
һивийе мә».
- ¹⁵ Чьмки Хwәде һерса Хwәда
щәза накә
у дина Хwә гәләки надә
нәп'акийе,
- ¹⁶ ләма Әйуб бадихәwа дәве
хwә вәдькә,
бе һ'әмде хwә зедәзманийе
дькә».

**Елиһу дәрбе дьдә сәр
р'асти
у мәзьнайийа Хwәде**

- 36** ¹ Елиһу готьна хwә диса
дьреж кьр у гот:
- ² «Һьнәки жи тө ль мьн сәбьр
кә, әзе нишани тә кьм,
кө һе чи мьни готьне һәйә
бона Хwәде.
- ³ Эзе занәбуна хwә жь дурва
биньм
у р'астийа Хольқдаре хwә
бежьм.
- ⁴ Ван готьнед мьнда хельф
т'өнә,
йәки занәбунеда гьһишти
бәр тә йә.
- ⁵ Ва йә Хwәде зор ә, ле жь
мерьв зьвер набә,

- Әw qәwate у фә'мда зор ә.
- 6 Әw нәп'ака сах наһелә,
пыштоване к'әтиһа йә.
- 7 Ч'ә'в жь сәр р'аста
данагар'инә,
ван һ'әта-һ'әтайе ль сәр
т'әхте п'адша дьдә
р'уньштандьне
у ван бьльнд дькә.
- 8 Һәгәр мәрв бь зьнцира
қәйдкәри
у дәрд-көлада гьредаһи
бенә гьртъне,
- 9 һынге Әw кьред ван ванва
ә'һан дькә,
ван нәһәқийед ванә кө әw
пе к'өбарийе дькьн,
- 10 göhe ван вәдькә, кө фә'м
бькьн
у дьбежә ван кө жь
нәр'астийе хwә дур
бьгьрын.
- 11 Һәгәр әw göh бьдънә Wi у
хөламтийе Wир'а бькьн,
һынге р'ожед ване бь хер у
хwәшийе дәрбаз бьн,
салед ван жи бь әшқ у
шайе.
- 12 Ле һәгәр әw göh нәдънә Wi,
қьр'а ване пе шур бе
у жь нәзанийа хwә бехәда
һәр'ьн.
- 13 Ле әвед бехwәде хәзәбе сәр
хwәда тиньн,
гава Хwәде ван қәйд-
зьнцир дькә,
әw һәwара хwә Wi найньн.
- 14 Ләма әw цаһьлтийа хwәда
дьмьрын,
ә'мьре ван жи нава к'онед
хwәфьрошада* онда дьбә.
- 15 Хwәде бәләнгаз пе
бәләнгазийе хьлаз дькә
у охьрмед гьранда göhe wi
вәдькә.
- 16 We тө жи жь тәнғасийе
дәрхьстайи фьреқәтийе
у хварьна ч'ьвр we сәр
сьфре ль бәр тә т'ьжи
буйа.
- 17 Ле тө ньһа цәзайе нәп'акийе
дьк'шини,
диван у қьрар пешийа тә
нә.
- 18 Мьқати хwә бә wәки һәбук тә
нәхапинә,
нәбә кө пе р'өшәта мәзын жь
р'е бьк'әви.
- 19 Гәло һәбук у т'әмамийа
қәwата тә we алик'арийе
бьдънә тә,
кө тө тә'ли-тәнғийе нәбини?
- 20 һивийа we шәва мьрьне нибә,
к'ижанеда мәрв жь щийе
хwә тенә һьлатъне.
- 21 Һ'әвза хwә жь нәһәқийа бькә
жь к'ижане тә тә'ли-
тәнғи дитън у һати
щерь'бандьне.
- 22 Ва йә, Хwәде бь қәwата Хwә
бьльнд ә,
к'и һәйә мина Wi дәрсдар?
- 23 К'и р'е нишани Wi дькә?

* 36:14 «К'оне хwәфьрош» әw бу, йе кө хwә дьфьрот, һәде қавийа хwә дани дьда ошаха п'ут, бь ве кьрына хwә, әw ошаха п'утада һ'әлал дьһатә һ'әсабе, чьмки бь қавийа хwә к'ар дьда ошаха п'ута. У қәдьре йед аһа ошахед п'утада гәләки бьльнд бу.

- К'и дыкарә бежә Ви: «Тә
шаши кыр?»
- ²⁴ Бир бинә кө кьред Ви бьльнд
ки,
к'ижан кө мәрвь эшқи ван
дьстьрен.
- ²⁵ Һәр мәрвь ван дьбинә,
ле т'әне дурва дина хвә
дьде.
- ²⁶ Бәле, Хвәде мэзын ә у һ'ыше
мә нагьһиже,
һ'әсабед салед Ви нә ль бәр
һ'ыша нә.
- ²⁷ Әв ньқьткед аве жор
дьщывинә,
әв дьбьнә мьжа баране,
²⁸ жь ә'вра әв дьньқьтън,
сәр мәрвада қайим дьр'жьн.
- ²⁹ К'и дыкарә р'авастьна ә'вра,
йан гөр'инийа ци-варе Ви
фә'м бькә?
- ³⁰ Ва йә, Әв р'онайа Хвә дьдә
сәр ци-варе Хвә
у к'урайа бә'ре дьньхемә.
- ³¹ Хвәде бь ван диwana мервь
дькә
у хөрәква ван хьне дькә.
- ³² Әв бьруске к'әфа дәстед
Хвәда дьгьрә
у ә'мыр дькә кө әв к'идәре хә.
- ³³ Қыр'чини һатьна тә'вийе
ә'лам дькә,
һ'әйван жи һ'әта we йәке
к'ьфш дькьн.
- ² Р'ьнд бьбьһен һун қыр'чинийа
дәнге Ви
у гөр'инийа кө жь дев дәрте!
- ³ Әв жь бьн ә'рше ә'змен
бьруске давежә
у әв дьгьһижьнә һ'әта сәре
дьне.
- ⁴ Пәйр'а дәнге Ви дькә
қыр'чин,
Әв бь дәнге р'умәта Хвәйә
мэзын бьрқ вәдьдә
у гава дәнге Ви те
бьһистьне,
Әв бьруске надә
сәкьнандьне.
- ⁵ Хвәде бь дәнге Хвәйи һ'әйр-
һ'өжмәк'ар бьрқ вәдьдә,
ван кьрьнед мэзын дькә, кө
әм фә'м накьн.
- ⁶ Әв дьбежә бәрфе: «Бьк'әвә сәр
әрде»,
өса жи тә'ви-тәйрокар'а:
«Қайим бә».
- ⁷ Әв дәсте һәр мәрви мор дькә,
wәки һ'әму мәрвь заньбьн
кьред дәсте Ви.
- ⁸ Дә'вә дьр'әвьнә ци-йеред хвә,
қол-нә'лед хвәда р'ьһ'әт
дьбьн.
- ⁹ Жь ә'мбара[†] башуре тә'ви те,
жь ә'мбара бакөре жи сәрма.
- ¹⁰ Жь һөлма Хвәде сәрма дәрте
у р'уйе ава дьқәр'ымә.
- ¹¹ Әв жь шьлорәкийе ә'вра
гьран дькә
у бьруска Ви ван бәла
дькә,
- ¹² бь хвәстьна Ви ә'вр ци жь
ци тенә гөһастьне,

37 ¹ Жь ве йәке дьл нав
мында давежә
у жь щийе хвә дьһ'әжә.

- вәки ль сәр р'уйе ә'рде,
 һ'әму қыраред Ви биньнә
 сери.
 13 Әw ван йәка дькә йан бона
 ширәта,
 йан бона ә'рдшенкърне,
 йан жи бона һ'оба Хwә.
 14 Әйуб, дина хwә р'нд бьдә ве
 йәке,
 бьсәкьнә у сәр кьред
 Хwәдейә һ'әйр-һ'өжмәк'ар
 бьфькьрә.
 15 Гәло тә зани Хwәде чава
 ә'wpa щи-wар дькә,
 кә жь ван бьруск бьрқ
 вәдьдә?
 16 Тә ф'әм дьки ә'wр ә'зменда
 чьма жор у жер начьн,
 ван кьрьнед Wийә
 һ'әйр-һ'өжмәк'арә бь
 заньстийейә к'амьл?
 17 Чава к'нщед тә гәрм дьбьн,
 гава Әw ә'рде пәй байе
 башурер'а дьсәқьр'инә?
 18 Тә дькари мина Ви ә'зман
 р'awастини,
 аһа қәвин мина нәйнька
 р'окьри?
 19 Мә һин кә, әм чь Wир'а бежьн?
 Әм ве тә'рийеда нькарын
 готьнед хwә һәвва
 гьредьн.
 20 Әз тәрош накьм т'әви Хwәде
 бьк'әвьмә һ'ощәте,
 чьмки кәсәк нахwазә бе
 дақөртандьне.
 21 Гава ба ә'wpa бажо бьбә,
 һьнге кәс нькарә шәwqa
 р'онайә ә'змен бьньһер'ә.

- 22 Жь бакөре р'әнге зер'ин
 р'онайи дьдә,
 әв р'умәта һ'әйр у хоф кә
 дора Хwәде гьрти йә.
 23 Әw Йе һәри Зор ә, әм нькарын
 бьгьһижьнә Ви.
 Қәwатәда Әw мәзын ә,
 һәқи у р'астийә Хwәда
 бөһьмбәр ә, кәсәки
 нанә'линә.
 24 Ләма мәрвь Же хоф дькьн
 у Әw дина Хwә надә әвед
 кә хwә сәрwахт һ'әсаб
 дькьн».

Хөдан ль Әйуб вәдьгәр'инә

- 38** ¹ һьнге Хөдан^ф жь нава
 бобәлиске ль Әйуб вәгә-
 р'анд у готе:
² «Әw к'и йә кә бь готьнед
 бөф'әм^ф,
 т'вьдире әре-на дькә?
³ Дә ньһа мина мера пышта
 хwә гьредә,
 Әз жь тә бьпьрсьм у тә
 Мьнр'а шьровәкә.
⁴ Тә к'ө буйи, гава Мьн һ'име
 ә'рде давит?
 Мьнр'а бежә, һәгәр һ'ше тә
 дьгьһиже.
⁵ Тә зани, к'е чапед we данә
 бәр һ'әсаба?
 Йан к'е т'ел сәрр'а к'шанд?
⁶ һ'имед we ль сәр чь
 шьдийайи нә,
 йан кәвьре ә'нишке^ф к'е
 данийә,
⁷ гава стәйркед бәрбанге бь
 һәвр'а дьстьран

- у һәму һәйинед Хвәде* бь
әшқ дькьрын дәнги?
- 8 К'е дәргәһ дани ль бәр бә'ре,
гава we дькьр кө жь бәт'һне
дәре,[†]
- 9 гава Мьн ә'wr жер'а кьрынә
к'һнщ
у мьж жер'а п'еч'әк,
10 синор жер'а к'әфш кьр,
дәри у зәр'зә Мьн данин
11 у гот: «Һ'әта вьр бейи у жь вьр
дәрбаз нәби,
к'обарийа пелед тә ль вьр
бьсәдър'һн?»
- 12 Ә'мыре хвәда тә қәт ә'мыри
сьбәһе кьрийә?
Щийе п'әнщдана бәрбанге
нишани we кьрийә?
- 13 Wәки әw қәлбед дьһийәе
бьгрә
у нәп'ака же давшинә?
14 Ә'рд бе гәһастһне, чава
һ'әр'ийа бьн мореда,
бьбә мина к'һнща р'әнг-
р'әнги.
- 15 Р'онайа нәп'ака* we жь сәр
ван бе бьр'ине,
қолане мьле ване
һурдәхвәши бә.
- 16 Тө қәт чуйи канийед бә'ра,
бебьһийада гәр'ийаи кө
ә'нәнә ки?
- 17 Дәргәһед мьрыне ль бәр тә
вәбун ә?
- Дәргәһед сийа мьрыне тә
дитьн ә?
- 18 Һ'ыше тә дьгьһижә бәрайийа
ә'рде?
Бежә, һәгәр тө ван һ'әмуйа
зани!
- 19 К'ане йә р'ийа һеуаргәһа
р'онайе?
К'ане йә щийе
тә'ристанийе?
- 20 Тө дькари әһе бьгьри, бьби ль
щийе we
у шьвәр'ийа мала we
бьзаныби?
- 21 Бәле, тө һьнге иди дьне
к'әт'буйи, ләма гьшки
зани!
Һ'әсабе р'ожед тә аһа гәләк
һн.
- 22 Тө к'әти йи ә'мбаред бәрфе,
тә ә'мбаред тәйроке дитьнә,
23 к'ижан Мьн әw бона охьрмед
гьран хвәй кьрынә,
бона р'ожа шер' у
һәвк'әтһне?
- 24 К'ане йә р'ийа щөдабуна
р'онайе?
Жь к'ө байе р'оһьлате ль сәр
ә'рде бәла дьбә?
- 25 К'е бона лейа щәw вәкьрын
у р'е бона бьрдана бьруске,
26 wәки баране сәр wi ә'рдида
бьбаринә,
кө мәрвь т'өнәнә у сәр
бәр'ийеда кө кәс т'өнә,

* 38:7 Бь избрани «көр'ед Хвәде».

* 38:15 «Р'онайа нәп'ака» нишана тә'ристанийе йә. Бьхуньн Әйуб 24:17.

38:8-11 Йеремийа 5:22.

27 wәки бәр'ийа у чъл-ч'ийа т'ер
кә,
гиһайе чоле дәринә?
28 Гәло баве баране һәйә?
Йан ньқткед қр'авийе жь
к'е дьбьн?
29 Сәрма жь бәт'әне к'е дәрте
у қыша ә'змен жь к'е дьк'әвә?
30 Ав мина кәвьра һ'ышк дьбьн
у р'уйе бебьнийе дьқәр'әмә.
31 Тө дькари зьнщиред
һ'әфтстәйрке гьреди,
йан гьрейед Орийоне[†] вәки?
32 Дькари к'ома стәйрка wә'дәда
дәрхи,
йан жи һ'ьр'ч'е Мэзын
ч'ежькава пешик'еш ки?
33 Қәйдә-қанунед ә'змен зани?
Сәрwertийа ван дькари
бьди сәр ә'рде?
34 Тө дькари дәнг бьди ә'wра,
кө лейа аве ль тә р'абә?
35 Дькари бьруска бышини кө әw
һәр'ьн
у тәр'а жи бежьн: «Бәле әм
һазьр ьн»?
36 К'е сәрвахти кьрә дьле мерьв,
йан ақьл кьрә мәжуйе wi?
37 К'и дькарә бь сәрвахтийа
хwә ә'wра бьжмьрә?
У ә'йаред ә'wра бьр'ежә,
38 кө т'оз бьбә һ'әр'и
у п'әлед хwәлийе һәвва
бьзәльқьн?
39 Тө неч'ира шер жер'а дьгьри,
йан щәwрькед бьр'чи т'ер
дьки,

40 гава әwана нә'лада
дьқөр'ьфьнә һәв
у тә'лдада хwә дьтәлиньн?
41 К'е р'ьсқе қар'қар'е дьгьһинә,
гава щущукед we гази
Хwәде дькьн,
бе хөрәк вьрда-wеда
дьк'әвьн?

39 ¹ Тө wәде зайина
бьзьнед сәр қәйа зани?
һаш жь зайина каред хәзала
һәйи?
² Дькари мәһед авьсбуна ван
бьжмьри
у wәде зайина ван
бьзәньби?
³ Әw бь қөр'ьфандьне дьзен
каред хwә тиньн
у жь еша хwә хьлаз дьбьн.
⁴ Каред ван қәwат дьгьрьн,
дәштеда мәзын дьбьн,
жь ван дьчьн иди
вәнагәр'ьн.
⁵ К'әре бәйани к'е аза бәр'да
йә?
Капе бәргире к'е вәкьри йә,
⁶ кө Мьн бәр'и жер'а кьрийә
мал,
шор'әк'әт жи жер'а
һеwаргәһ?
⁷ Әw сәр қалмә-қалма бажер
һ'ир'ә-һ'ир' дькә
у гөһ надә қур'тинийа
пәйк'әтийа.
⁸ Сәре ч'ийа ч'ере хwә дьгәр'ә
у хwә давежә һәр шинайийе.

- 9 Гәло гамеше бьхвазә
хөламтия тә бькә?
Йан сәр афьр'ед тә шәв
мәхәл бе?
- 10 Гәйе бәйани дькари пе кап
гьреди кө әрде бавежи?
Йан жи әве пәй тә дәште
дърмьх кә?
- 11 Те вида гөман би, чьмки
қәват ә
у те хәбата хвә бьки стуйе
ви?
- 12 Тө бавәр дьки тә чь
р'әшандийә
әве бинә бькә бедәра тә?
- 13 Баске дәвәқуше ша-ша
дһ'әжә,
ле әв нагһнижә п'әр' у баске
ләгләге.
- 14 Әв һекед хвә давежә сәр
р'уйе әрде
у сәр хвәлийе әв гәрм
дьбьн,
- 15 фькьрар'а жи дәрбаз набә,
бәлки ньгәке ван
бышкенә,
йан р'ә'вьред чоле we ван
п'епәс кьн.
- 16 Әв щуцукед хвә набә
хвәйи, ча те бежи нә йед
we бьн,
хәм жи накә кө щәфәйе
вейе бадихәва һәр'ә,
- 17 чьмки Хвәде сәрвахти нәда
we
у п'ара we һ'ыш нәдайе.
- 18 Ле гава әв р'адьбә дьр'әвә,
ль һәспе у сийаре we
дьк'әнә.
- 19 Тә қәват дайә һәспе
у бьжи авитийә стөкөре?
- 20 Тө мина көлийа ван дьди
банздане?
Дәнге һ'ир'ә-һ'ир'е чава
сау ә!
- 21 Пе сьмед хвә әрде вәдр'ожә,
қәвата хвәр'а әв ша дьбә,
бәре хвә дьдә йе шәр'к'ар.
- 22 Әв сәр тьрсе дьк'әнә,
нар'ыщфә у жь бәр шур
нар'әвә.
- 23 Тирданг сәр дькьн дәнги,
р'ьм у р'ьмьк дьбьрьдьн.
- 24 Фьнц ле фьрә дьбьн у әрд ль
бәр ньга онда дьбә,
хвә зәфт накә кө дәнге
бор'ийа^ф стьруйа әв
дьбьһе.
- 25 Гава бор'ийа стьруйа те
ледане дькә һ'ир'ә-һ'ир',
дурва бина шер' һьльдә,
дәнге қар'инийе у
қур'инийа сәрвера.
- 26 Пе һ'ыше тә қәрқә дьфьр'ә
у п'әр'е хвә бәрбь башуре
давежә?
- 27 Тәйр пе готьна тә бьльнд
дьбә
у һелуна хвә ль щийе
бьльнд чедькә?
- 28 Әв сәр зьнара дьминә, шәва
хвә сәр т'әпа кәвьре туж
дәрбаз дькә,
ви щийе кө п'егәһ ле
нак'әвә.
- 29 Жь вьр дина хвә дьдә
неч'ира хвә,
ч'ә'вед ви дурва дьбиньн.
- 30 Щуцукед we хуне дьмежьн,

к'идәре кө бәрәт'ә һәбын, әв
жи ль wьр ә».[†]

40 ¹ Хөдан диса хәбәр да у
Әйубр'а гот:

² «Әwe кө Йе һәри Зорр'а
бьк'әвә дә'we, we бькарьбә
Wi ширәт кә?
Бьра йе Хwәде ломәк'ар
дькә, шабе бьдә».

³ һынге Әйуб ль Хөдан вәгә-
р'анд у готе:

⁴ «Ва йә, эзи нә т'ө тышт ьм,
әзе чь бькарьбьм Тәр'а
бежьм?
Дәсте хwә дьдьмә сәр дәве
хwә.

⁵ Мын шарәке хәбәр дайә, әз
иди тыштәки набезьм
у шарәкә дьн әзе
нәwәк'ьлиньм».

**Хөдан щара дөда Әйубр'а
хәбәр дьдә**

⁶ һынге Хөдан жь нава бобә-
лиске ль Әйуб вәгәр'анд у готе:

⁷ «Дә ньһа мина мера пышта
хwә гьредә,
Әз жь тә бьпьрсьм у тө
Мынр'а шьровәкә.

⁸ Тө дьки кө қьрара Мын
бьт'әр'ьбини,
Мын нәһәқ ки, кө хwә р'аст
дәрхи?

⁹ Зәнда тә дьгьһижә зәнда
Хwәде?

Йан дькари мина Wi бь
дәнге хwә қьр'ч'ә-қьр'ч'
ки?

¹⁰ һәла хwә бь р'умәте у
бьльндайева бьхәмьлинә,
қәдър у һөрмәте ль хwә
wәргьрә.

¹¹ һерса к'ина хwә бьр'ежә,
дина хwә бьдә һәр к'обари у
wi бышкенә.

¹² Дина хwә бьдә һәр к'обари у
wi бытәвинә,
нәп'ака щийе wанда
һурдәхwәши кә.

¹³ Wan һ'әмуйа әрдеда ч'әл кә,
р'уйе wan тә'ристанийа
мьрьнеда бьньхемә.

¹⁴ һынге Әзе жи бьзаньбьм,
кө дәсте тәйи р'асте we
бькарьбә тә хьлаз кә.

¹⁵ һәла дина хwә бьдә беһемот^{*},
к'ижан кө т'әви тә Мын
хөльқандийә,
әв мина га гиһе дьхwә.

¹⁶ Дина хwә бьде кө қәwата wi
нәк'седа йә
у тәйахе wi жи тамаре
зьқда йә.

¹⁷ Поч'а wi мина дара әрзе
сәкьни йә,
ч'иле һетед wi һәwва
вәгьрти нә.

¹⁸ һәстуйед wi мина лулед
сьфьрин ә,
һьгед wi жи чаwа дәстуйед
һ'әсьни нә.

^{*} **40:15** Занава нә ә'йан ә «Беһемот» чь р'ә'wьр ә. Бәлки гәйе әве йә, йан тимсәһ (крокодил) ә, йан жи р'ә'wьрәки кө нәмайә.

39:30 Мәтта 24:28; Луқа 17:37.

- 19 Әw сәр әфьринед дәсте
Хwәдер'а йә,
т'әне Хөльқдаре wi дькарә
шуре хwә незики wi кә.
- 20 Ч'ийа-бани хварьна wi жер'а
тиньн
у һ'әму р'ә'wьред чоле ль
wьр хwә ле дыгьрн.
- 21 Әw бьн даред сида р'ьһ'әт
дьбә,
нава қамиша у ч'ьм-ч'ьмада.
- 22 Даред си бьн сийа хwәда әwi
дньхемьн,
бийед дәве щәwa дора wi
дыгьрн.
- 23 һәгәр ч'әм р'абә, әw жь щийе
хwә nah'әжә,
Урдөн^ф быгьнижә қыр'ьке жи,
әw бехоф ә.
- 24 Гәло к'и дькарә wi һ'ьшйар
быгрә
у хәлақе бавежә поз?
- 41** ¹ Тө дькари пе шәwке
Лейяг'ан* быгьри,
йан жи пе т'ел зьмане wi
гьреди?
- ² Қамиш дькари бавежи
фьнца?
Чәнгийа жи быкарьби пе
чәнгәле қөл ки?
- ³ Гәло әwe лавайа жь тә бькә,
йан әwe нәрм т'әви тә хәбәр
дә?
- ⁴ Гәло we т'әви тә пәймане^ф
гьредә
у те wi һьлди, кө хwәр'а
быки хөламе һ'әта-
һ'әтайе?
- ⁵ Тө дькари т'әви wi өса
бьлизи, чаwa т'әви
ч'ьвика,
йан wi гьреди бона кәч'ькед
хwә, кө пе ша бьн?
- ⁶ Әwe нава һәвалтийа
мә'сигьрада бе фьротане,
йан нава базьрганед
кәнанийада^ф бе
бәлакьрьне?
- ⁷ Ч'әрме wi дькари пе шәwка
қөл ки,
йан сәре wi пе дәстуйе
мә'сигьра?
- ⁸ Дәсте хwә дайнә ль сәр wi
у шер' бир бинә, иди дьреж
нәкә.
- ⁹ Гөмана гьргьна wi бадихәwa
йә,
мәрьв кө wi дьбинә жь
тьрса дьк'әwә.
- ¹⁰ Тө мерхас төрөш накә wi
һ'ьшйар кә,
иди к'и we быкарьбә ль бәр
Мьн бьсәкьнә?
- ¹¹ К'е дәйн дайә Мьн, wәки Әз
ль wi вәгәр'иньм?
һәр тьштед бьн п'әр'е
ә'зменда әw йед Мьн ьн.
- ¹² Әзе бона әндәмед wi,
қәwat у р'ьндчебуна wi
хәбәр дьм.
- ¹³ К'и дькарә к'өрке wi бьльнд
кә,
йан бьк'әwә нава еләкзьрьһ'е
wийи дөқати?
- ¹⁴ Дәргәhe р'уйе wi к'и дькарә
вәкә

* 41:1 «Лейяг'ан» һ'әйwanәки бә'ре йә, әw мина зийе йан тилсә (крокодил, тимсаһ)
йә, ле говде хwәда п'ьр' мәзьн ә.

- кө сау дора дьрана йә?
¹⁵ Пышта ви р'ез-р'ез мэрт'алава
 гьрти йә,
 мина море әв хәвда к'отайи
 нә.
¹⁶ Әвә өса хәвва зэльқи нә,
 кө ба нава ванр'а дәрбаз
 набә.
¹⁷ Әв хәвр'а к'ип ын,
 хәвгьрти нә у жь хәвдө
 нақәтын.
¹⁸ Жь беньжандьне р'онайи
 дьбрьқә,
 ч'әвед ви жи мина бьжанге
 бәрбанге нә.
¹⁹ Жь дәве ви агьр-алав дәртен
 у пьрискед агьр же дьпәкьн.
²⁰ Жь фьнщед ви ду-духан
 дәрте,
 чава ситьла кө фур дьдә сәр
 қамишед кө дьшәвьтн.
²¹ Бина ви к'омьре ведьхә
 у жь дәве ви алав дәрте.
²² Қәватәкә зор ә сәр стөкөра ви
 у тьрс жь бәр дьр'әвә.
²³ Гоште ви қат-қат өса хәвва нә,
 чава р'окьри кө наһ'әжн.
²⁴ Дьле ви һ'ышк ә мина кевьр,
 өса қәвин ә мина кәвьре
 дәстар'и бьни.
²⁵ Гава әв р'адьбә, мерхас
 дьләрьзьн,
 жь тьрса әв хвә онда дькьн.
²⁶ Шуре йе ле дьк'әвә тәйах
 накә,
 нә р'ьм, нә сьлил, нә жи
 р'ьмьк.
²⁷ Әв һ'әсьн чава ка һ'әсаб дькә,
 сьфьр жи чава дарә р'ьзи.

- ²⁸ Тир р'әве ль ви нахә,
 кәвьред кәвканийе бона ви
 дьбьн чава хозан.
²⁹ Әв мерк'от чава хозан һ'әсаб
 дькә,
 ль сәр қужинийа р'ьмька
 дьк'әнә.
³⁰ Бьнзька ви мина щер'е
 шкәсти йә,
 гава әв һ'әр'ийер'а дьк'ьшә
 нәхше кам пәй хвә
 дьһелә.
³¹ Әв бөбьнийа мина ситьле
 дьдә фурдане,
 бә'ре дькә мина бәроша
 мәлһ'әме.
³² Пәй хвәр'а шьвәр'ийа р'онайи
 дьһелә,
 бөбьни дьбә мина п'ор'е
 сьпи.
³³ Дьнеда мина ви т'ө тышт
 т'өнә,
 әв бетьрс һатийә
 хөльқандьне.
³⁴ Әв мьнәте ль к'өбар-бабаха
 накә,
 әв п'адше һәр к'өбар-
 бабахийе йә».

Әйуб гөнәйе хвә нас дькә

42 ¹ һьнге Әйуб ль Хөдан вә-
 гәр'анд у готе:

² «Әз заньм кө Тө һәр тышти
 дькари
 у пешийа мәрәме Тә найе
 гьртьне.

³ Тә гот: «Әв к'и йә, кө бь
 готьнед бөфәм^ф т'ьвдире
 әре-на дькә?»^г

Ле бәле жь бефә'мийа хwә
 мын әw йәк готийә,
 бона ван тыштед h'әйрә-
 h'өжмәк'ар мын нъзаньбу.

- 4 Тә гот: «Бьбһе, Әз йа Хwә
 бежъм,
 Әз жь тә бьпърсым у тө
 Мынр'а шьровәкә».†
 5 Мын бона Тә бь göha бьһистьбу,
 ле ньһа ч'ә'ве мын Тә дьбинә.
 6 Әз жь хwә зьвер ьм,
 ль нава халиие у к'озийе
 т'обә^ф дькьм».

Хөдан достед Эйуб һьлте

7 Пәй ван готьнар'а кә Хөдан
 Эйубр'а готьн, Хөдан готә Елифа-
 зе жь Темане: «Һерса Мын ль тә
 һьндава Мында р'аст хәбәр нәда
 мина Эйубе ә'вде Мын. 8 Дэ ньһа
 хwәр'а һ'әфт боха у һ'әфт бәрана
 һьлдьн, һәр'ьнә щәм Эйубе ә'вде
 Мын, хwәр'а бькьнә дийарийед^ф
 т'әвайишәwәте. Бьра Эйубе ә'вде
 Мын бона вә дәа бькә, wәки Әз
 дәайе wi қәбул кьм у wәкә we
 бефә'мийа wә нәйньмә сәре wә,
 чаwа кә wә һьндава Мында р'аст
 хәбәр нәда мина Эйубе ә'вде Мын».
 9 Һьнге Елифазе жь Темане, Бил-
 даде жь Шуһ'айе, Софарә жь На-
 һамайе чун өса кьрьн, чаwа кә

Хөдан ванр'а гот. Хөдан жи дәайе
 Эйуб қәбул кьр.

Хөдан ахьрийа Эйуб дөбарә хер дькә

10 Хөдан йа бәре диса ль Эйуб
 вәгәр'анд, гава әwi бона достед
 хwә дәа кьр. Хөдан жь һәбука бә-
 ре дөбарә да Эйуб.† 11 Һьнге һ'әму
 хушк у бьрайед wi, өса жи һ'әму
 насед wийә бәре сәр wида һа-
 тын, мала wида нан хwарьн, жер'а
 хwәши хwәстын у бона ван һ'әму
 тә'ли-тәнгийед кә Хөдан анибу сә-
 ре wi, дьл данә бәр. һәр йәки жи
 наләки зивин у гөстиләкә зер'ин
 п'ешк'еш дане. 12 Хөдан ахьрийа
 Эйуб жь пешийе бьмбарәктър^ф
 кьр, һәбука wi гьһиштә чардәһ
 һ'әзар пәзи, шәш һ'әзар дәвәйи,
 һ'әзар щот га у һ'әзар к'әри, 13 өса
 жи һ'әфт кәр' у се қиз жер'а бун.
 14 Наве қиза мәзын дани Йәмима,
 йа дәда дани Касийа, йа сьсийа
 Қәрән-һапук*. 15 Дьнийайеда мина
 қизед Эйуб к'өлфәтед өса бәдәw
 т'өнәбунә, баве ван нава бьрайед
 wанда мьлк' да ван.

16 Пәй ве йәкер'а, Эйуб сәд у
 чьл сали жи ә'мьр кьр, әwi зар' у
 нәвийед хwә дитьн һ'әта чар бава.
 17 Паше Эйуб бу кале әхтияр, жь
 р'ожа т'ербуйи мьр.

* 42:14 Әв һәр се навед қизед Эйуб навед ньмунед бәдәwәтийе нә. «Йәмима» бь ибра-
 ни те фә'мкьрьне: «Кәвок». «Касийа» шур'әки бьһарәта бинхwәш ә. «Қәрән-һапук»
 те фә'мкьрьне: «Гьвзанка кьл» кә кьла ч'ә'ва теда дьһатә хwәйкьрьне.

Зэбур

Пешготын

Бь зьмане ибрани^ф эве к'ьтебер'а дьбежын: «Г'еһиллим» (Стъранед пэсьндайине). Зэбур стъранед р'öh'ани нэ, к'ижан кō бьн мъқамед шур'э-шур'э һащәтед сазбәндийеда һатьнэ стъране.

К'ьтеба Зэбура бәлайи ль сәр ван п'ара дьбә:

П'ара э'wльн жь зэбура 1-е һ'эта 41-е.

П'ара дōда жь зэбура 42-а һ'эта 72-а.

П'ара сьсийа жь зэбура 73-йа һ'эта 89-а.

П'ара чара жь зэбура 90-и һ'эта 106-а.

П'ара пенща жь зэбура 107-а һ'эта 150-и.

Жь wәхте вәгәр'андьна мьләте исраелийай^ф жь сьргунийа^ф Бабилонеда гьрти, эв һәр пенщ п'аред зэбурай^э бәрәвкьри дьбьнэ к'ьтебәк. һьнәк зэбур нэ бь фьрқийед мэзын, чәнд п'аред ве к'ьтебеда тенә wәк'ьландьне (мәсәлә, зэбура 14-а у 53-йа), ле һьнәкә жь ван жи к'ьтебед майинә Пәймана^ф Кәвьнда тенә дитьне (мәсәлә, зэбура 18-а у Самуел II, 22).

Һ'әму зэбур аwаз у қьнийатед хwәва, жь һәв пьр' щōда нә. Нава wанда һьнәкә лава-диләка һ'әwще алиқ'арийа Хwәде нә, кō әw жь дьжмьн бенә хwәйкьрьне у нәйар бенә щәзакьрьне. һьнәк зэбур жи йе р'азидарийе нә, бона р'ә'м у алиқ'арийа Хwәдейә һәр г'ьм ьн, ль дәма охьрмед гьранда. һьнәк зэбур^э жи һәнә кō п'айе п'адше Исраеле дьдьн, кō Хwәде wi хwәй дькә у сәрк'әтьне дьде. һьнәкед майин жи қәwьмандьнед дирока Исраелейә бәре бир тиньн. Бәлки йед һәрә бәрбьч'әв әw ьн, к'ижан кō пәсьне Хwәдейе Ә'фьрандар дьдьн, мерхасе ве к'ьтебейи э'wльн у әшқи Wi дьстьрен. Мәрве бawәрмәнд К'ьтеба Зэбурада дькарә дōа бьбинә, кō сәр һәр бәшәре у һ'али луранди нә. Ләма жи Зэбур г'ьме бона һәр бawәрмәнде жь мьләтед майин у ә'дәтед һ'әбандьне, буйә к'ьтебәкә дōа у һинбуне. Ньвиск'аред жь гәләк мьләта аwаз у нәхш жь ве к'ьтебе һьлданә у бона хwә кьрьнә қәwл-бәйт'ед бь зьмане хwә.

Гәләк зэбур бь сәрньвисарәкә кәвьнә ибрани дәстпедьбьн. Әв сәрньвисар канийа тек'ста ибранида һәнә. Әw бь һ'әрфед *тәwийайи* һатьнә ньвисаре. Мәсәлә, Зэбура 3-йа бь сәрньвисарәкә аһа дәстпедьбә: «*Зэбура Даwьд, гава әw жь бәр көр'е хwә Абшалом р'әви*».

Жь ван сәрньвисара гәләк бә'са терминед кәвьнә сазбәнди-йе у мьқама дькьн, мәсәлә, Зэбура 6-а аһа дәстпедьбә: «*Сәрwере*

сазбэндар'а. Сэр сазед *h'эйштт'ели*. Зэбура Давьд». Ле мэ'на һьнэк жь ван термина т'ам нэ э'йан ын. Мэсэлэ, Зэбура 8-а бэ'са «Сэр Гит'ит'е» дькэ, ле занэйед иройин ньзаньн һэгэр «Гит'ит'» бэ'са мьқамэки дькэ (мэсэлэ, мьқамэки жь бажаре Гат'е) йан бэ'са һа-цэтэки сазбэндийе дькэ (мэсэлэ, мина саз йан мэй у бьлуре). Оса жи хэбэра «Сэла» гэлэк щара нава р'езед зэбурада дэрбаз дьбэ, ле мэ'на we бы ибрани нэ э'йан э. Гэлэк занэ бавэр дькьн кё эв жи терминэкэ мьқаме йэ, йан жи нишана дэнг сэкьнандьне йэ. Бьху-нын Зэбур 3:2 у щьровэкьрына we.

Дэстпебуна һьнэк зэбура дэрһэқа шэхсе диروهэ, йан қэвьман-дьнада нэ, кё гьредаи нэ. П'ьр'анийа йед майин бэ'са наве Давьд п'адша дькьн. Зэ'мэт э кё бежьн, һэлэқэтийа Давьд чава т'эви ван зэбура һэйэ, йан эв хвэха ньвиск'ар э, йан сэре мерхаса йэ, йан жи эви эв нэхше һьлбэста э'фьрандьнэ. Эм сэрньвисара аһа вэл-дыгэр'иньн: «Зэбура Давьд».

Һьнэк зэбур (25, 34, 37, 111, 112, 119, 145) бь щур'е акростики һатьнэ чекьрыне. Ван зэбурада һэр р'ез йан п'ара һьлбэсте бь һ'эрфа элифбэяа ибранийэ ль пэй һэв дэстпедькэ. Эв йэка к'ьтеба Шина Йеремийа^ф у сэре хьлазийа к'ьтеба Мэсэлада жи һатийэ бьк'аранине.

Оса жи Зэбурада п'ехэмбэртийед дэрһэқа Иса Мэсидда ньвисар ын. Чава Иса Мэсид гот: «Гэрэке һэр тыштед кё бона Мьн Қануна Муса, ньвисаред п'ехэмбэра у Зэбурада^ф ньвисар бун бьһатана се-ри» (Луқа 24:44).

К'ьтеба Йэке (Зэбура 1-е һ'эта 41-е)

Дө р'е

- 1** ¹ Хвэзи^ф ль ви бэндэйи,
кё бэр байе нэп'ака нак'эвэ,
хвэ ль р'ийа гөнэк'ара^ф
нагьрэ
у щьвата бэрзэқада р'унани.
- ² Ле шабуна ви һинкьрына^ф
Ходанда^ф йэ,
шэв у р'ож сэр we һинкьрыне
к'ур дьфькьрэ*.
- ³ Эви мина we дара дэве ава йэ,
кё wэ'де хвэда бэре хвэ
дьдэ,

бэлге ль сэр нач'ьлмьсэ,
чь жи дьхвэзэ мийасэр
дьбэ.

- ⁴ Ле нэп'акэ нэ оса нэ,
эвэ мина пач'а кайе нэ,
кё ба ле дьхэ дажо дьбэ.
- ⁵ Лэма нэп'акэ бэр диwane
тэйах нэкэ,
нэһэде жи щьвата р'астада
нэсэкьнэ.
- ⁶ Чьмки ч'э'ве Ходан сэр р'ийа
р'аста йэ,

* **1:2** «К'ур дьфькьрэ» аһа жи те фэ'мкьрыне: «Дьхунэ» йан «эзбэри дькэ».

ле р'ийа нэл'ака we бэр ван
 онда бэ.

П'адшайе б'жартийе Хөдан

- 2** ¹ Чьма п'утп'арьст^ф
 дьрълрълън
 у мьлэт бадихәwa т'вдире
 дькьн?[†]
- ² П'адшед дьнийаие һәвр'а
 р'адьбьн,
 сәрwер т'эвиһәв дьшеwьрьн,
 давежьнә Хөдан у
 К'фшкьрийе Wi, дьбежьн:
- ³ «Qәйд-зънщиред Ван әм
 бышкенън
 у хwә жь дәстед Ван хьлаз
 кьн».
- ⁴ Йе сәр к'өрсийа ә'змен ван
 дьк'әнә
 у Хөдан ван дькә к'ән у
 қарфанә.
- ⁵ Ынге бь һерс ль ван дькә
 хәбәрданә
 к'ин-бохийе ван дькә нава
 саванә:
- ⁶ «Мьн П'адше Хwә т'әстиq
 кьрийә,
 ль wi ч'ийаие^ф Хwәйи
 пироз^ф, кә Сийон^ф ә».
- ⁷ П'адше гот: «Әзе бькьм қрарә,

- Хөдан вәкьр Мьнр'а
 бьрйарә:
 <Tө Kөр'e Мьн и,
 Tө иро Мьнр'а буйи.[†]
- ⁸ Дә бькә Tө жь Мьн бьхwазә,
 мьләта Әз Тәр'а бькьм
 warә,
 һәр чар қөлбә Тәр'а мал у
 мьк'ан* ә.
- ⁹ Пе шьва һ'әсьни Те ван
 бьһ'ынщьр'ини,
 мина щер'ед ахин ван
 һурдәхwәши ки».[†]
- ¹⁰ Дә ньһа фә'м бькьн, гәли
 п'адша,
 сәрwеред ә'рде wәрьнә сәр
 һ'ьша!
- ¹¹ Бь хоф хөламтийе Хөданр'а
 бькьн,
 жь дәст sawa Wi
 бьләрьзън,
- ¹² Kөр' р'амусьн* кә һерс
 нәк'әвә,
 кә р'еда жь wә кәс онда
 нәбә,
 гава һерса Wi ньшкева
 р'абә.
- Хwәзи ль һ'әмуйед хwә
 дьсперьнә Wi**.

* **2:8** Аwa готи «щи-war, щийе майине».

* **2:12** Фә'мина ибрани нә т'ам ә'йан ә, ле «Kөр' р'амусьн» әва фә'минәк ә, фә'мина дөда жи әв ә: «Бь сьтqе дьле р'аст бьһ'әбинън».

** **2:1-12** Бь фькьра гәләк зана, әва зәбура бона қәвин-қәдимкьрьна т'әхте п'адшед Исраеле дьһатә готьне. Ле пәйр'а, гәләк сәр к'әтьн, кә әва зәбура п'ехәмбәртийе^ф бона Мәсиһ^ф һатийә готьне (Мәсиһ те фә'мкьрьне: «Йе бь р'ун к'фшкьри» awa готи «П'адше б'жарти»). Бона ве йәке, wәлгәр'андьна ве зәбуреда һ'әрфа мәзън бона ви п'адшайи һатийә ньвисаре (мәсәлә «П'адша» у «Wi»).

2:1 К'аред Шандийа 4:25-26. **2:7** К'аред Шандийа 13:33; Ибрани 1:5; 5:5.

2:9 Ә'йанти 2:26, 27; 12:5; 19:15.

Дöайе бэрбангеи һөваре

3 *Зэбура Давьд^ф, гава эв
жъ бэр көр'е хвэ Абшалом
р'эви.*

- ¹ Йа Хөдан! Дьжмьнед мын
чьқас зедэ бун!
Гэлэк р'адьбын мырабыли
мын.
- ² Гэлэк бона мын аһа
дыбежын:
«Хьлазбуна ви Хвэдеда^ф
г'өнэ». (Сэла*)
- ³ Ле Тө Хөдано, мэрт'ала мын и,
р'умэт у бьльндкьре сэре
мын и.
- ⁴ Мын дэнг һылда, ль Хөдан кьр
гази,
Эви щаб да жь ч'ийайе^ф
Хвэйи пирози. (Сэла)
- ⁵ Эз п'ал дыдьм, р'адьзем у
р'адьбьм,
чьмки Хөдан э хвэйкьре
мын.
- ⁶ Эз натьрсьм жь п'р'анийа
ван мэрьва,
вэки дора мын гьртьнэ һэр
чар алийава.
- ⁷ Р'абэ Хөдано! Мын хьлаз кэ,
Хвэдейе мын!
Бале Те сурэте һ'эму
нэйаред мында быдейи
у дьранед нэп'ака
һурдэхвэши ки.
- ⁸ Хьлазбун дэсте Хөданда йэ.

Бьра дöайе Тэ сэр мыләте Тэ
бэ. (Сэла)

**Дöайе йэки кө еваре
һөвара хвэ Хвэде тинэ**

4 *Сэрвеве сазбэндар'а. Сэр са-
зед т'ели. Зэбура Давьд.*

- ¹ Гава эз дыкьм гази, дэнге мын
быбьһе,
Тө, Хвэдейе р'астийа мын!
Тэнгасийеда Тэ эз
дэрхстьмэ фьрэйе,
ль мын быкэ ве р'э'ме у Тө
быбьһе дöайе мын.
- ² һэй инсанно! һ'эта к'энге
һуне беһөрмэт кьн
р'умэта мын?
һ'эта к'энге һуне бош-
бэталийе һ'ыз быкьн
у дэрэвийе быгэр'ын? (Сэла^ф)
- ³ Ле заньбын, Хөдан амьне
Хвэ* пе ч'э'вэки дын
дыньһер'э.
Хөдан дыбьһе, гава эз гази
Ви дыкьм.
- ⁴ Былэрьзын, гөнэ^ф нэкьн,
ци-ньвинада быфькьрын у
дэнг нэкьн. (Сэла)
- ⁵ Қөрбанед^ф р'астийе һун быдын
у гөмана хвэ быдынэ сэр
Хөдан.
- ⁶ Гэлэк һэнэ аһа дыбежын:
«К'и ве қәнцийе нишани мә
кэ?»

* **3:2** Мэ'на хэбэра «Сэла» бы змане ибрани нэ э'йан э. Гэлэк занэ бавэр дыкьн кө эв терминэкэ мыраме йэ. Ле вэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда эв те фэ'мкьрыне чава дэнг сэкьнандьн у думайкьрына мыраме.

* **4:3** «Амьне Хвэ» аһа жи те фэ'мкьрыне: «Пирозе Хвэ».

- Хөдано! Р'онайа диндара
Хwэ бьдэ сэр мэ.
- 7 Тэ жь we шабуна ван зедэтьр
кър дьле мьн,
йед кö гава нан, шэрава
нува эw хьне дьбьн.
- 8 Эз р'һ'эт п'ал дьдъм у р'адьзем,
чьмки Тö йи т'эне Хөдано,
кö мьн бехоф дьдэбьрини.

Дöайе к'омэкхwэстыне

- 5** *Сэрwере сазбэндар'а.*
Пе былура. Зэбура Дашьд.
- 1 Йа Хөдан! Тö гöһ бьдэ готьнед
мьн,
бьра Тэва э'йан бэ заринийа
мьн.
- 2 Дина Хwэ бьдэ һewарза мьн,
йа П'адше мьн у Хwэдейе
мьн!
Чьмки һэwара хwэ Тэ
датиньм.
- 3 Хөдано! Бэрбанге Тö
дьбьһейи дэнге мьн,
бэрбанге эзе бемэ бэр Тэ,
һивийа Тэ бьм.
- 4 Тö йи Хwэдейе кö нэһэқийа
нахwазэ,
хьрабе ль щэм Тэ нэһewьрэ.
- 5 Бабахе бэр ч'э'ве Тэ нэсэкьнэ
кö дьжэни йед хwэ
беолитийе гьртьнэ.
- 6 Тö дэрэwина онда дьки,
жь йед қэт'ьл у қэлп ащьз и
Хөдан.

- 7 Ле эзе сайа һ'öба Тэйэ п'ър',
бьк'эвьмэ нава Хана^ф Тэ
у бэр П'арьстгэһа^ф Тэйэ
пироз,
бь хофа Тэ эзе та бьм.
- 8 Хөдано! Бь р'астийа Хwэ,
Тö р'ебэрийе мьн бькэ
у э'йнати дьжмьнед мьнр'а,
Тö бэр мьн р'аст кэ р'ийа
Хwэ.
- 9 Чьмки заре wанда р'асти
т'өнэ,
дьле wанда хьрабкърьн э,
гэwрийа wанэ т'ьрба вэкьри
йэ,
зьмане wанда һ'ьлэк'ари
йэ.[†]
- 10 Хwэдейе! Диwана ван Тö
бькэ,
бьра эw бьк'эвьн пе
шеwьред хwэ.
Бона гэлэк нэқэнцийед ван,
Тö ван бавеж жь бэр Хwэ,
чьмки р'абунэ һьмбэри Тэ.
- 11 Ле һ'эмуйед хwэ спартьнэ Тэ
бьра ша бьн,
һ'эта-һ'этайе эшқа бьстьрен,
бьн сийа дэсте Тэда бьн,
йед наве Тэ һ'ьз дькьн, бьра
пе Тэ бэшэрхwэш бьн.
- 12 Чьмки дöа Тö йе р'аст дьки,
Хөдано,
бь херхwазийе дора wi
дьгьри, чава мина
диwара*.

* 5:12 Тек'ста избрани хэбэрэке бьк'ар тинэ, кö аһа те фэ'мкърьне: «Мэрт'алэкэ мэзын э, кö т'эмаийа бэдэне дьгьрэ».

5:9 Р'омайи 3:13.

Дöайе охърмед гъранда

6 *Сәрүере сазбэндар’а.
Сәр сазед һ’айштт’ели.
Забура Давьд.*

- 1 Хөдано! Бь к’эла Хвэ мьн
һьлнэйе,
бы һерса Хвэ ль мьн нэкэ Тө
ширэте.
- 2 Хөдано! Мьнр’а бькэ Тө р’э’ме,
чьмки к’этымэ бет’ақэгийе.
Хөдано! Тө мьн бькэ
һ’экимтийе,
чьмки һэстуйада к’этымэ
р’ьщафе.
- 3 Эз бы хвэ жи дьр’ыщьфьм
у Те Хөдано... һ’эта к’энге?
- 4 Вэгэр’э Хөдан! Тө нэфса мьн
хьлаз кэ,
ль гора хатьре we һ’оба
Хвэ, мьн аза кэ.
- 5 Чьмки т’ьрбеда к’и we Тэ бир
бинэ?
Дийаре^ф мьрийада к’е
шькьрийе бьдэ Тэ?
- 6 Жь нэ’линийе эз вэстийа мэ,
һэр шэв дышом дошэка хвэ,
бы һесьра шьл дькьм ньвина
хвэ.
- 7 Ч’э’ве мьн жь к’эдэре һатьн
дэрен,
р’уйе һ’эму дьжмьнада эв
р’ьжийан.
- 8 Жь мьн дур к’эвьн, һ’эмуйед
нэһэқийе дькьн,[†]
чьмки Хөдан бьһист дэнге
гьрийе мьн.

- 9 Хөдан бьһист лавайе мьн,
Хөдане қэбул кэ дөайе мьн.
- 10 һ’эму дьжмьнед мьн we
шэрми бьн, бьр’ыщьфьн,
we вэгэр’ьн у нышкева
шэрмэзар бьн.

**Дöайе ль гор һэқи
у нэһэқийе**

7 *Байт’а Давьдэ кө Хөданр’а
стыра у авитэ К’уше бьнйа-
мини.*

- 1 Хөдан, Хвэде мьн! Мьн хвэ
дайэ бьн сийа Тэ.
Жь пэйк’этийед мьн, мьн
хьлаз кэ у аза кэ.
- 2 Йан на эве мина шера мьн
бьдър’иньн
у вэжэньн, азакьре мьне
т’өнэбьн.
- 3 Хөдано, Хвэде мьн!
һэгэр мьн тыштэк кьрийэ,
йан дәсте мьнда нэһэқи
һэйэ,
- 4 йан мьн нэһэқи херхвазр’а
кьрийэ,
щийе һэқи-нэһэқ дьжмьне
хвэ шеландийэ,
- 5 бьра дьжмьн пэй мьн к’эвэ
мьн бьгьрэ
у э’мьре мьн ль сэр дьне
п’епэс кэ,
р’умэта мьн жи ахь-халийеда
бэтал кэ. (Сэла^ф)
- 6 Дэ р’абэ Хөдано, бы һерса Хвэ,
бэр гэф-гөр’ийа дьжмьнед
мьн бьсэкьнэ.

6:8 Мэтта 7:23; Луқа 13:27.

- Дэ һ'ышйар бэ һена мында,
 Хөдано!
 Нэ Тэ һэқи э'мьр кьрийэ?
 7 Бьра щьвина мьлэта дора Тэ
 бьгьрэ,
 сэр ванр'а Хвэ бьдэ һелана
 жорьн.
 8 Хөдан сэр мьлэтада
 дьньһер'э.
 Хөдано, Тө һэқийе ль мын
 бькэ,
 ль гора we р'асти у
 бесуцийя мын.
 9 Бьра хьрабийя нэп'ака
 бьт'эр'ьбэ,
 ле йед сытсе дьле р'аст
 бьшьдинэ,
 Тө нет у дьле мын э'нэнэ
 дьки,
 Хвэдейе кө ль сэр р'астийе
 йи!
 10 Мэрт'ала мын Хвэде э,
 йе дьле р'аст хьлаз дькэ.
 11 Хвэде һ'акьме р'аст э,
 һэр р'ож сэр нэп'ака
 һерск'эти йэ.
 12 һэгэр нэп'ак вэнэгэр'э^ф,
 Әwe шуре Хвэ бона ви туж
 кэ,
 кэване Хвэ саз кэ, нишан
 бьгьрэ.
 13 Ч'экед көшт'ьне wir'а һазьр
 кэ,
 тиред Хвэ жи we бькэ йед
 агьри.
 14 Ва, йе нэһэқ жь нэһэқийе пе
 майэ,

- хьрабийева һ'эмлэ йэ,
 дэрэвийе тинэ.
 15 Ч'э'ле дьк'олэ, эw к'ур дькэ,
 ле хwэха дьк'эwэ we т'эле.
 16 Хьрабийя ви вэдьгэр'э сэре
 ви,
 зөлмдарийя ви те сэр қафе
 ви.
 17 Бона р'астийа Ви, эзе
 шькьрийе бьдьмэ Хөдан
 у бьстьрем эшқи наве
 Хөдане һэри Жорьн.

**Мэзьнайийа р'умэта Хвэде
 у қимэте инсен**

8 *Сэрwере сазбэндар'а. Сэр Ги-
 т'ит'е^ф. Зэбура Давьд.*

- 1 Йа Хөдан, Хвэийе мә!
 Ча һ'эйран э наве Тэ,
 ль сэр т'эмамийа эви э'рди!
 Тэ сэрwерийя Хвэ дани феза
 э'змана,
 2 ле пе дэве хьшим[†]
 у ширхөра пэсьне қəwата
 Хвэ да дайине.
 Ә'йнати дьжмьнр'а Тэ қəwат
 һ'им кьр,
 кө нэйар у пэйк'этийа
 дэнгбьр'и ки.
 3 Гава эз дина хwэ дьдьмэ ль
 э'змана,
 кьред т'эли-печ'ийед Тэ,
 һиве у стэйрка,
 к'ижан кө Тэ щи-вар
 кьрьнэ,
 4 иди чь йэ инсан кө Тө бир
 тини,

- йан жи бэнде ве дьне Тө ле
дньһер'и?[†]
- 5 Тэ һнэки жь мьлйак'эта^ф эв
һмьзтыр кыр,
бь р'умэт у һөрмэте эв т'аш
кыр.
- 6 Тэ сэр шьхөле дэсте Хвэ эв
сэрвер дани,
һэр тышт кьрэ быне п'ийед
ви,[†]
- 7 һ'эму пэз у дэвар,
һ'эйванед бэйани,
8 тэйрэдед э'змен, мэ'сийед
бэ'ре
у һэр чь кө р'ийед бэ'реда
дъчын.
- 9 Йа Хөдан, Хвэйе мэ!
Ча һ'эйран э наве Тэ,
ль сэр т'эмамия эви э'рди!
- Шькьрдарийа бона
Р'астийа Хвэде**
- 9** *Сэрвере сазбэндар'а. Зэбура
Давьд. Ә'лмут'-лабен*.*
- 1 ¹ Эзе бь т'эмамия дьле^ф хвэ
шькьрийе бьдъмэ Тэ, Хөдан,
һ'эму к'эрэмэтед Тэ бькьм
дэнги.
- 2 ² Эзе пе Тэ ша бьм у гөл дьм
эшқи наве Тэ эзе бьстьрем,
Йе һэри Жорьн.
- 3 Гава нэйаред мьн пашда
вэдьгэр'ьн,
эв дьк'эвьн у бэр ч'э'ве Тэ
онда дьбьн.
- 4 ⁴ Чьмки Тэ сэр диван у һэқийа
мында ньһер'и,
Тө ль сэр к'өрсийе чава
һ'акьме р'аст р'уньшти.
- 5 ⁵ Тэ п'утп'арьст^ф дэнгбьр'и
кьрын,
к'ок ль нэп'ака Тэ ани,
навед вана һ'эта-һ'этайе да
һьлдан.
- 6 ⁶ Нэйар иди т'өнәнэ,
эвэ һэр т'эм хьрабэ нэ,
Тэ бажаред ван веран
кьрын,
биранина хвэва эв онда бун.
- 7 ⁷ Ле Хөдане һ'эта-һ'этайе
п'адшатийе бькэ,
Әви к'өрсийа Хвэ бона
диване һазьр кьрийэ.
- 8 ⁸ Әве дивана дьне бь һэқийе
бькэ,
сэр мьлэтада бь р'астийе
бьньһер'э.
- 9 ⁹ Хөдане қэсьра дэро-дэра бэ,
өса жи қэсьра йед
тэнгасийада.
- 10 ¹⁰ Әвед нас дькьн наве Тэ,
гөмана хвэ дьдьн сэр Тэ,
эвед кө ль Тэ дьгэр'ьн,
Тө ван жь дэсте Хвэ наки,
Хөдано.
- 11 ¹¹ Бьстьрен эшқи Хөдане ль
Сийоне^ф,
бэла кьн кьред Ви нава
мьлэта.

* 9:0 Мэ'на «Ә'лмут'-лабен» бь ибрани нэ ә'йан э.

8:4-6 Ибрани 2:6-8. 8:6 Корьнт'и I, 15:27; Әфәси 1:22; Ибрани 2:8.

- 12 **Н**'эйфһылдаи хуна р'ети бир
тинэ,
заринийа дэро-дэра бир накэ.
- 13 **М**ын вэрэ р'э'ме, Хөдано,
дина Хвэ бьдэ ван
тэнгасийед мын,
к'ижан дэсте пэйк'этийада
мын к'ьшандьн,
Тө мын жь бэр дэрге мьрьне
һьлдьди,
- 14 **в**эки т'эмамыйа р'умэта Тэ
бькьм дэнги,
ль бэр дэргэһед бажаре*
Сийоне,
бь дэнге бьльнд ша бьм бь
хьлазкьрьна Тэ.
- 15 **П**'утп'арьст к'этънэ ч'э'ла
хвэйэ к'олайи,
ныгед ван хвэха к'этэ т'эла
ванэ вэшарти.
- 16 **Х**өдан бь диванкьрьне Хвэ
да наскьрьне,
нэп'ак бь кьред дэсте хвэ
дык'эвэ т'ор'е.
(һьггайон Сэла)*
- 17 **Д**э бьра нэп'ак вэгэр'ьнэ
дийаре мьрийа,
һ'эму эв мьлэтед кө Хвэде
бир кьрьнэ.
- 18 **Ч**ьмки фэдире һ'эта хьлазийе
нэйе биркьрьне,
гөмана дэро-дэра һ'эта-
һ'этайе онда нэбэ.
- 19 **Р**'абэ Хөдано, бьра инсан
қəwат нэгьрэ,
бьра диwana п'утп'арьста ль
бэр Тэ бьбэ.
- 20 **Х**өдано, Тө тьрсе бькэ ль сэр
ван,
бьра п'утп'арьст заньбын, кө
эв мэри нэ.
(Сэла^ф)
- Дөайе газьнкьрьне**
- 10** ¹ Хөдано, чьма Тө Хвэ
дур дыгьри?
Тэнгасийада Хвэ вэдышери?
- ² Нэп'ак бь к'өбарийа хвэ пэй
фэдир к'этийэ,
бьра эв хвэха бьк'эвэ т'эла
хвэйэ фькьри.
- ³ Бэле нэп'ак бь нете дьле хвэ
дыфьр'э
у йе тьма Хөдан дык'ьфьрэ,
бөһөрмэт дыкэ*.
- ⁴ Йе нэп'ак жь дэст бабахийе
Хвэде нагэр'э,
т'эмамыйа фькьра вида
Хвэде т'өнэ.
- ⁵ һэр т'ьм р'ийед ви жер'а р'аст
дыбын,
қыраред Тэ вири'а бьльнд ьн,
дури ви нэ,
п'ьфи сэр һ'эму дыжмьнед
хвэ дыкэ.
- ⁶ Дьле хвэда дыбежэ: «Эзе
нэлык'өммьм,

* **9:14** «Бажар» бь избрани хэбэр бь хэбэр «қиз» э. Бь избрани хэбэра «қиз» гэлэк щара бь мэ'на «бажар» йан жи «бьнэлийед бажер» те бьк'аранине.

* **9:16** Бь фькьра һьнэк зана «һьггайон Сэла» бэ'са мьқамэки нэрм дыкэ, кө навбэра стьранеда те ледане.

* **10:3** Аһа жи те фэ'мкьрьне: «У йе тьма хвэзийа хвэ ль хвэ тинэ».

- қор'нә-қор'нә жи хърабийе
 нәйенә сәре мьн».
- 7 Дәве вида т'ъжи ньфър',
 дәрәw, гәф-гөр'и йә,
 бьн зьменда жи мьхәнәти у
 нәһәқи йә.[†]
- 8 Тәлдед гондада хwә
 вәдшерә,
 йе ами-т'ам бь дзьива әw
 дькөжә
 у ч'ә'ве ви бь дзьива сәр
 фәқир ә.
- 9 Әw қолч'ада хwә дьтәлинә,
 мина ви шере нә'ла хwәда.
 Әw дьтәлә чава бькә фәқир
 бьгрә,
 фәқир дьгрә у давежә т'ор'а
 хwә.
- 10 Хwә дькә қонщык у п'ал дьдә*,
 йе бәләнгаз дьк'әвьнә нав
 ләпе ви.
- 11 Дьле хwәда дьбежә: «Хwәде
 бир кьрийә,
 Әwi р'уйе Хwә ньхамтийә,
 кә Әw т'ө цар нәбинә».
- 12 Р'абә, Хөдан, Хwәдейо!
 Бьльнд бькә Дәсте Хwә у
 бәләнгаза бир нәкә.
- 13 Чьма йе нәп'ак Хwәде
 беһөрмәт кә,
 дьле хwәда бежә: «Хwәде
 сәрда наньһер'ә».
- 14 Нә Тө ван бәләнгаза дьбини?
 Тө ль сәр тә'ли-тәнгийада
 дьньһер'и
- кә бь дәсте Хwә һәде нәп'ак
 бьди.
 Бәләнгазед хwә ль Тә
 спарти,
 пыштоване севийа әw Тө
 йи.
- 15 П'әр'е нәп'ак у хъраба Тө
 бышкени,
 гава хърабийа ван бьгрә'и
 Тө нәбини.
- 16 Хөдан п'адше һ'әта-һ'әтайе йә,
 п'утп'арьсте бәтавәбьн жь
 әрде Wi.
- 17 Тө хwәстьна бәләнгаза
 дьбьһейи, йа Хөдан!
 Дьле ван бышьдин у гөһ
 бьдә сәр ван,
 18 сәр диwана севии у
 бәләнгазда бьньһер'ә,
 wәки мәрьве дьне иди ви
 нәтьрсинә.

Стърана гөмана ль сәр Хөдан

11 *Сәрверә сазбәндар'а.
Зәбура Давьд.*

- 1 Мьн хwә дайә бьн сийа Хөдан,
 һун ча мьнр'а дьбежьн:
 «Мина ч'вьика бьфьр'ә,
 һәр'ә ч'ийайед хwә?»
- 2 Ва йә нәһәқа кәван саз кьрнә
 у тиред хwә жи к'ьшандьнә,
 кә тә'рийеда бавежьнә йе
 дьле р'аст.
- 3 Гава бьнгәһ weран бә,
 иди йе р'аст we чь бькә?

* 10:10 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Йе бехәда қонщыки дьбә те п'әлахтьн».

10:7 Р'омайи 3:14.

- 4 Хөдан П'арьстгәһа^ф Хвәйэ
пирозда^ф йә,
к'өрсийа Хөдан ль э'змен э,
ч'э'ве Wi һәр кәси дыбинә,
бьжанге Wi бәни-адәм
дыщер'ьбинә^ф.
- 5 Хөдан р'аста дыщер'ьбинә,
ле дьжәнә нәп'ак у йе золме
һ'ыз дькә.
- 6 We сәр нәп'ака шәле агьр у
к'ьрк'уте бьбаринә,
байе гәрми-шәwате жи п'ара
к'аса ван бьк'эвә.
- 7 Чьмки Хөдан р'аст э, р'астийе
һ'ыз дькә
у йе р'аст we нур-нәдәра Wi
бьбинә.

Дөайе һәwаргазийе

12 *Сәрwере сазбәндар'а. Сәр
сазе һ'әйштт'ели. Зәбура
Давьд.*

- 1 Һәwар Хөдан, чьмки йед р'аст
нәман,
амьн жь нава мәрьва һатьнә
һьлатьн.
- 2 Һ'әму мәрвь һәвр'а дәрәwa
дыбежьн,
зарә һ'ьлэк'ар у дьле қәлп
хәбәр дьдьн.
- 3 Дә бьра Хөдан зарә һ'әму
һ'ьлэк'ара бьбьр'ә,
өса жи зьмане йе мэзьн-
мэзьн хәбәр дьдә.
- 4 Әw дьбежьн: «Әме бь зьмане
хwә сәрк'эвьн,
зар-зьманед мә т'эви мә нә
у һ'өкөме к'е we сәр мә
һәбә?»

- 5 «Бона хатьре фәқиред
шеланди
у заринийа бәләнгаза,
Әзе ньһа р'абьм» Хөдан
дыбежә,
«ван бькьмә щики бехоф,
к'ижан дәмана we йәке нә».
- 6 Готьнед Хөдан, готьнед хальс
ьн,
мина зиве к'ура ахинда
һ'әланди нә
у һ'әфт щара әw пақьжьри
нә.
- 7 Хөдано, Те нобәдарийа мә
бьки,
һ'әта-һ'әтайе мә жь ви
ньсьли хwәй ки,
8 кә дьбьн п'әр'ани, әw дьгәр'ьн,
беарийа инсенр'а әw машоқ
ьн.

Дөайе һәwаргазийе

13 *Сәрwере сазбәндар'а.
Зәбура Давьд.*

- 1 Хөдано, һ'әта к'әнге Те мьн
лап бир бьки?
Һ'әта к'әнге Те р'уйе Хwә жь
мьн вәшери?
- 2 Һ'әта к'әнге әзе бьнә'льм,
һәр р'ож дьлда дәрд у кәл
бьм?
Һ'әта к'әнге бәр нәйар әзе
ньмьз бьм?
- 3 Бьньһер', щабә мьн бьдә,
Хөдан, Хwәдейе мьн!
Р'онайе бьдә бәр ч'э'ве мьн,
кә нәк'эвьмә хәwa мьрьне
- 4 у дьжмьн нәбежә: «Әз сәр wi
к'әтьм»,

хернэхваз ша нэбэ, гава эз
бык'эвъм.

кө эw цьмэ'та Мьн дьхвьн,
чава нан дьхвьн
у гази Хөдан жи накьн?

- 5 Ле мьн хwэ спартийэ
амьнийа Тэ,
дъле мьне ша бэ, бь
хьлазкьрьна^ф Тэ.
6 Эзе бьстьрем эшқи Хөдан,
гава Эw мьн р'успи кэ.

- 5 Ль wьр хоф у тьрсе ль ван
быгьрэ,
чъмки Хwэде нава к'ома
р'астада йэ.
6 Нун дькьн т'эвдирада фэқира
бьдьнэ шэрме,
ле бэле Хөдан сьт'аргэна
ван э.

**Беари у бeбэхтийа
нэһақа**

14 *Сэрwере сазбэндар'а.
Зэбура Давьд.*

- 1 Беаре-бeфэ'м^ф дьле хwэда
дьбежэ: «Хwэде т'өнэ».
Эw шуна р'эшва дьчэ у
нэһақийе дькэ,
кэсэк т'өнэ кө қәнщийе
бькэ.[†]
2 Хөдан жорда ль мэрьвайе
дньһер'э,
кө бьбинэ гэло сэрвахтэк
һэйэ,
кө эw ль Хwэде дьгэр'э.
3 Һ'эму жь р'ийа хwэ дэрк'эти
нэ
у т'эвайийа хwэва лэwьт'и
нэ,
йэки қәнщийе бькэ т'өнэ, т'ө
кэс т'өнэ!
4 Гэло һ'эмуйед нэһақийе
дькьн фэ'м накьн,

- 7 Хwэзи азайа Исраеле^ф жь
Сийоне^ф бьһата!
Гава Хөдан чэрха цьмэ'та
Хwэ диса р'аст кьра,
һьнге Ақубе^ф эшқ бэ,
Исраеле жи ша бэ.

**К'и дькарэ
Хана^ф Хwэдеда бэ**

15 *Зэбура Давьд.*
1 Хөдано! К'и дькарэ
Коне* Тэда бьминэ?
К'и we сэре ч'ийайе** Тэйи
пироз бьһewьрэ?

- 2 Эwe кө бе лэк'э дьмэшэ
у хwэ р'ийа һақийе дьгэрэ,
дьле хwэда р'аст дьфькьрэ,
3 бь зьмане хwэ бөхдана накэ
у хьрабийе т'ө кэси накэ,
цинаре хwэ беһөрмэт
накэ*.

* 15:1 Аwa готи «Коне^ф Шэ'дэтийе». Эw кон һ'эта чекьрьна П'арьстгэна Сьлеман^ф һэбу.
Бьхуньн Дэрк'этын 26:1.

** 15:1 Аwa готи «Ч'ийайе Сийоне», кө Оршэлимеда^ф йэ.

* 15:3 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «У жь щинер шэрми набэ».

14:1-3 Р'омайи 3:10-12.

- ⁴ Мэрыве хьраб бэр ч'э'ве ви
бер'умэт э
ле қәдыре хвәдехофа
бьльнд дьгьрә,
әв сонд дьхвә у созе хвә
дьқәдинә,
⁵ п'әред хвә бь сәлэф надә,
жь бэр бесущва р'ошәте
һьлнадә.

К'и ван дькә, т'о щар әве
нәльк'омә.

Дөайе гөмана сәр Хвәде

16

Зәбура* Давьд.

- ¹ Тө мьн хвәй кә,
Хвәдейо,
чьмки мьн хвә дайә бьн
сийа Тә.
² Әз дьбежьмә Хөдан: «Тө йи
Хвәйе мьн,
пештьри Тә т'өнә
херхвазәки мьни дьн».
³ Әз дәмана пирозед^ф Тәйә
вәлатда мә
у ван ә'сьлзада мә.
⁴ Ле әвед пәй хвәдейед майин
дыр'эвьн,
әв дәрд у кәлед хвә зедә
дькьн.
Әз т'әви хуна қөрбанед ван
набьм
у навед ван сәр заре хвә
һьлнадьм.

- ⁵ Хөдан ә п'ара мьнә жьбарә у
р'ьсқе мьн,
дәсте Вида йә ахьри-
ақубәта мьн.

- ⁶ Щи-варед р'ьнд п'ара мьн
к'әтьн
у ль мьн хвәш һат Әв
мьлк'е мьн.

- ⁷ Пәсьне Тә әзе бьдьм, Хөдане
ширәтк'ар,
һ'әта шәв жи дьл нав мьнда
дьбә дәрсдар.

- ⁸ Хөдан һәр т'ьм бәр ч'э'ве мьн
ә,
Әв ль мьле мьни р'асте йә,
нәфса мьне нәльк'омә.[†]

- ⁹ Ләма дьле мьн ша дьбә
у нәфса мьн әшқ дьбә,
бәдәна мьн жи бехоф дьбә.

- ¹⁰ Чьмки Те дийаре^ф мьрийада
мьн нәһели,
нә жи бьһели амьне Тә
гор'ьстен бьбинә.[†]

- ¹¹ Те р'ийед ә'мьр мьнва ә'йан ки.
Шабунәкә мәзьн ә ль бәр
диндара Тә,
хер у хвәши һ'әта-һ'әтайе
ль мьле Тәйи р'асте йә.

**Дөайе һәваргазийа
йе ами-т'ам**

17

Дөайе Давьд.

- ¹ Сәр һәқийеда бьньһер',
йә Хөдан,

* 16:0 Ве зәбуредә, өса жи жь зәбура 56-а һ'әта 60-и хәбәра ибрани «МИХТАМ» чава «Зәбур» һатийә вәлгәр'андьне. Ле мә'на ве хәбәра ибрани нә ә'йан ә.

16:8-11 К'аред Шандийа 2:25-28. 16:10 К'аред Шандийа 13:35.

- дина Хwэ бьдэ заринийа мьн
у гöһ бьдэ дöайе мьн,
хельф дэрнайе жь дэве
мьн.
- 2 Бьра р'успитийа мьн жь
диндара Тэ бэ,
бьра ч'э'ве Тэ сэр р'астийе
бэ.
- 3 Тэ дьле мьн щер'банд, шэв
жи сэрйк ль мьн да,
Тэ эз э'нэнэ кьрм, нэдитьм
тьштэки хьрабда,
мьн ад кьрийэ, хьраби
т'өнэбэ дэве мьнда.
- 4 Wэкэ готьнед дэве Тэ,
бона кьрьнед мэрьвайе,
һ'эвза хwэ дькьм жь
зöлмк'арийе.
- 5 Гавед мьн шьдийайи нэ
шьвэр'ийед Тэда
у ньгед мьн нэшьмьтин жь
нав ванда.
- 6 Мьн Тэ кьр гази, Хwэдейо, Те
щабе бьди
у гöһ бьди мьн, готьнед мьн
бьбьһейи.
- 7 Р'э'ма Хwэйэ һ'öжмэк'ар э'йан
бьки
у Те бь дэсте Хwэйи р'асте
бьки,
кö спартийед Хwэ жь нэйар
хьлаз бьки.
- 8 Мина р'онайа ч'э'ва Тö мьн
хwэй кэ,
бьн сийа п'эр'е Хwэда мьн
бьньхемэ,
- 9 жь бэр ч'э'вед ван нэп'акед
мьн дышелиньн,
жь ван хунхöред кö дора
мьн дьгьрын.
- 10 Ван бэз гьртийэ, бе исаф
бунэ*,
бь дэве хwэ хэбэрада бэрзэц
бунэ.
- 11 П'е-п'е пэй мьн ьн, ва йэ дора
мьн ьн,
ч'э'ве ван ль сэр мьн э, кö
мьн э'рде хьн.
- 12 Эwэ мина шере дькэ кö
бьдър'инэ,
мина щэwрьке шерайи кö
хwэ дьтэлинэ.
- 13 Р'абэ Хöдан, пешийа ван Тö
бьгьрэ
у дэвэр'уйа Тö ван бинэ,
пе шуре Хwэ жь йед нэп'ак
мьн хьлаз кэ,
- 14 Пе дэсте Хwэ, Хöдано, мьн жь
мэрьва хьлаз кэ,
жь ван мэрьвед ве дьне,
п'ара к'ижана эв э'мьр э,
кö зьке ван хэзэбед Хwэва
Тö дадьгьри,
кö ч'э'в ль ван дьбьжьрьн у
зар'ед ван пе т'ер ьн,
бэрмайи жи зар'е зар'ед
хwэр'а дьһельн.
- 15 Ле бале эзе р'уки р'успи
диндара Тэ бьньһер'ьм,
гава һ'ыййар бьм, нур-
нэдэра Тэ эзе т'ер бьм.

* 17:10 Бь избрани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Эвана бэзе хwэда мэwьщинэ», кö те фэ'мкьрьне: «Эw бе исаф бунэ» йан жи: «Эw мьрабьл ьн».

Стърана Давьдэ сэрк'этыне
(Самуел II, 22)

18 Сэрверэ сазбэндар'а.
Зэбура Давьде э'вде Хө-
дан, к'ижани хэбэред ве стъране
ашқи Хөдан стъра, ль ве р'ожа
кө Хөдан эв жь дэсте һ'эму нэйа-
ред ши у жь дэсте Шавул хьлаз
кър. Әши гот:

- 1 Йа Хөдан, эз Тэ һ'ыз дькьм,
қәwата мьн!
- 2 Хөдан э зьнаре мьн, кәла у
хьлазкьре мьн,
Хwәдейе мьн, қәйайе мьн,
эз хwә дьдьмэ бьн сийа Wi.
Әw э мэрт'ал, стъруйе
хьлазбуне^ф у сыт'аргәһа
мьн.
- 3 һәwара хwә Хөдане
хwәйпәсын тиньм
у жь дэсте нэйара эз хьлаз
дьбьм.
- 4 Хөмама мьрьне эз гьртьм,
лейед веране эз р'ода
брьм.
- 5 Зьнциред гор'ьстен ль мьн
wәлийан
у т'әләкед мьрьне пешийа
мьн гьртьн.
- 6 Тәнгасийа хwәда мьн гази
Хөдан кър,
һәwар-газийа хwә Хwәде
хwә кър.
Әши жь П'арьстгәһа^ф Хwә
бьһист дәнге мьн,
гьһиштә гөһе Wi әw
заринийа мьн.

- 7 һынге э'рд ләрзыи у һ'әжийа,
һ'име ч'ийа дәрзын у
ләқийан,
чьмки Хөдан р'акьрьбу
һерса Хwә.
- 8 Жь бевьлед Wi ду же
к'ьшийа,
жь дәве Wi агьр-алав,
к'уред егьр жь Wi пәкийан.
- 9 Ә'зман тәwанд Әw һат жорда,
э'wре р'әш бу бьн п'ийада.
- 10 Херуб^ф сийар бу у фьр'и,
сәр баскед бе Әw сьльли*.
- 11 Тә'ристан Хwәр'а кьрә орхан,
авед тә'ри, т'әв э'wред
э'зман
һәр чар алийава Жер'а бун
хан.
- 12 Жь шәwқа Wi, тәйрок, бьруск
э'wред Wива дәрбаз бун чун.
- 13 Хөдан э'зменда бьрқ вәда,
бь тәйрок у бьруске
Йе һәри Жорьн дәнг вәда.
- 14 Тиред Хwә авитьн, нэйар
бәла кьрьн,
бьруск шандьн, әw т'әвиһәв
кьрьн.
- 15 Бьне бә'ра һатьнә дитьне
у һ'имед дьнйайе һатьнә
к'ьфше,
Хөдано, жь we һьлатьна Тә,
гава дәрк'әт байе бевьла Тә.
- 16 Әши жорда дәст авитә мьн у
эз гьртьм,
жь к'урайед ава эз
дәрхьстьм.
- 17 Әз жь дэсте нэйаре мьни зор
хьлаз кьрьм,

* 18:10 Мә'на «сьльли» әв э: «Мина тира бәр'дайийә һәwава дьчә».

- жъ йед дьжэнийанэ мьн, кӧ
жъ мьн зортър бун.
- 18 Р’ожа охърме гьранда ван
гьрт пешийа мьн,
ле бәле Хӧдан бу пыштоване
мьн.
- 19 Ӗз дәрхьстьмә фьрәйе хьлаз
кьрмь,
чъмки Ӗви эз бәгәм кьрмь.
- 20 Вәкә р’астийа мьн Хӧдан да
мьн,
эз хәлат кьрмь, вәкә
пафьжийа дәсте мьн.
- 21 Чъмки р’ийед Хӧдан мьн
хвәй кьрмь,
нәһәқи нәкьр, жь Хвәде хвә
дур нәк’әтмь.
- 22 Чъмки бәр мьн бун һ’әму
қьраред Ви
у мьн хвә дур нәхьст жь
қанунед^ф Ви.
- 23 Ӗз ль бәр Ви беләк’ә бум,
нәһәқийеда һ’әвзәк’ар бум.
- 24 Ләма Хӧдан да мьн, вәкә
р’астийа мьн,
кӧ дина хвә дьдә пафьжийа
дәсте мьн.
- 25 Тӧ амьнар’а амьн и,
беқӧсурар’а беқӧсур и.
- 26 Пафьжар’а пафьж и,
ле һ’ъләк’арар’а дьди вәкә
кьред ван.
- 27 Чъмки тайе мәрвьед к’әти Тӧ
йи,
ле ч’ә’ве к’ӧбар-бабах ньмьз
дьки.
- 28 Бәле, йе ч’ьра мьн ведьхә Тӧ йи,
Хӧдан Хвәде шәва мьн дькә
р’онайи.
- 29 Пе Тә эз һ’ьщуми сәр ордийе
дькьм
у пе Хвәдеие хвә сәр
сурар’а банздьдмь.
- 30 Р’ийа Хвәде к’амьл ә,
готьна Хӧдан хальс ә,
Ӗв мәрт’ал ә бона һәр кәсе
Вида сьт’ар ә.
- 31 Бәле к’и йә Хвәде, пештьри
Хӧдан?
Йан к’и йә Қәйа, хенци
Хвәде мә?
- 32 Хвәде йә, Йе кӧ мьн қәват
дькә
у р’ийа мьн бехәм дькә*.
- 33 П’ийед мьн дькә, мина п’ийед
хәзале
у мьн щийед бьльнд дьдә
сәкьнандьне.
- 34 Дәсте мьн һини шәр’кьрьне
дькә
у зәндед мьн кәване сьфьр
дьтәвинә.
- 35 Тә мәрт’ала Хвәйә азайе да
мьн,
мьле Тәйи р’асте гьрт пышта
мьн,
бәрбьһерийа Тә бу
бьльндбуна мьн.
- 36 Фьрә дьди авитьн Тӧ гавед мьн,
кӧ нәльк’ӧмьн ньгед бьн
мьн.
- 37 Пәй нәйар к’әтмь, хвә ванр’а
гиһанд,
вәнәгәр’ийам һ’әта к’ока
ван қәланд.

* 18:32 Аһа жи те фәмкьрьне: «У р’ийа мьн к’амьл дькә».

- 38 Мьн э'рде хьстгн у нькарьбун
р'абьн
у эw к'этьнэ бьн п'ийед мьн.
- 39 Тэ бона шер' пыштэк мьн да
гьредан,
эвед бэр мьн р'абуйи, эw
кьрьнэ бьне мьн.
- 40 Тэ р'эв кьрэ нав нэйаред мьн,
к'ока пэйк'этийед хwэ мьн
ани.
- 41 Wана кьрэ һэвар, һэвари
нэһат,
Хөдан кьрьн һэвар, ле Wi
щаб нэда.
- 42 Мьн эw һеран мина т'оза бэр
бе,
мина һ'эр'ийа к'уче веда
авитьн.
- 43 Жь шэр'-дэ'вед щьмэ'те Тэ эз
хьлаз кьрьм,
сэр мьлэтэд хэриб сэрвер
к'ьфш кьрьм,
мьлэтэд мьнва нэнас, бунэ
хөламед мьн.
- 44 Ча бона мьн бьһистгн,
ван гөһдари ль мьн кьр,
хэриб бэр мьн хwэ та кьр.
- 45 Qөдуме чокед хэриб шкэстгн,
жь қэсьред хwэ р'ьщаф
дэрк'этьн.
- 46 Хөдан зенди йэ, пэсьне
Qэйайе мьн бьдгн!
Бьра бьльнд бэ Хwэдейе
азайа мьн.
- 47 Эw э Хwэдейе кö һьльдэ

- Һ'эйфа мьн,
мьлэт жи кьрьнэ бьн дәсте
мьн,
- 48 эз жь нэйар хьлаз кьрьм,
жь хернэхwазед мьн
бльндтър кьрьм
у жь дәсте зöлмдара аза
кьрьм.
- 49 Бона ве йэке, Хөдано!
Нав мьлэтада эзе Тэ бьльнд
кьм,
эшқи наве Тэ эзе бьстьрем.[†]
- 50 Тö сэрк'этьнед мэзьн дьди
п'адше Хwэ,
Тö амьн и һьндава
к'ьфшкьрийе Хwэ,
Даwьд у зөр'эта wir'a һ'эта-
һ'этайе.

**Р'умэта Хwэдейе
нава э'фьрин
у Qануна^ф Wiда**

19 *Сәрвере сазбэндар'а.
Зэбура Даwьд.*

- 1 Э'зман бона р'умэта^ф Хwэде
дьбежгн,
э'рше э'змен шьхөлед дәсте
Wi э'йан дькьн.
- 2 Р'ож р'ожер'а хэбэре дьбежэ,
шэw шэвер'а занэбуне вэдькэ.
- 3 Зьман т'өнэ, готгн т'өнэ,
дэнге вана найе бьһистгьне,
- 4 ле шэ'дэгийа* ван бэла дьбэ
т'эмамыйа э'рде
у готгьнед ван дьгьһижьнэ
сэре дьне.[†]

* 19:4 Бь ибрани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Т'ела т'эрэзуйе», ле wэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда «дэнг» э.

18:49 Р'омайи 15:9. 19:4 Р'омайи 10:18.

- Хwэде э'зменда бона тэ'ве
 конэк вэг'рт,
 5 мина зэ'ваие жь бьн п'эр'де
 кö дэрте,
 мина мерхасе кö пе р'эва
 хwэ ша йэ.
 6 Эw жь алики э'змен дэрте,
 дьчэ һ'эта алиие дьне
 у жь гэрма we т'ö тышт найе
 вэшартыне.
- 7 һинкьрына^ф Хөдан к'амьл э,
 эw нэфсе нуйэжин дькэ.
 Т'эмийед Хөдан бехельф ьн,
 эw садэя сэрвахт дькьн.
 8 Qанунед Хөдан р'аст ьн,
 дьле мерьв ша дькьн.
 Фэрманед Хөдан зэлал ьн,
 ч'э'вед мерьв р'онайи дькьн.
 9 Хофа Хөдан хальс э,
 һ'эта-һ'этайе дьминэ.
 Qьраред Хөдан һэq ьн,
 т'эмамия хwэва эw р'аст ьн.
 10 Эwэ һе һавьжи нэ, нэ кö зер',
 нэ кö эw зер'е һэри сафи,
 эw жь һьнгьв у һьнгьве
 п'етэке ширьнтър ьн.
 11 Хöламе Тэ пе ван те
 хwэйкьрыне,
 йе пек тинэ, хэлата wi п'ьр'
 мэзын э.
- 12 К'и дькарэ шашийед хwэ нас
 кэ?
 Жь гөнэйед^ф вэшарти Тö
 мьн паqьж^ф кэ,
 13 жь к'обарийе хöламе Хwэ
 хwэй кэ,
 бьра эw һ'өкөми ль сэр мьн
 нэкьн.
 һьнге эзе белэк'э бьм,

жь нәһәқийед мәзын эзе
 паqьж бьм.

- 14 Бьра готьнед дэве мьн
 у эw фькьред дьле^ф мьн
 ль бэр Тэ бенэ qэбулкьрын,
 Хөдане Qэйайе мьн
 у Азакьре мьн.

**Дöайе бона сэрк'этына
 п'адше**

20 *Сәрүере сазбәндар'а.
 Зәбура Давьд.*

- 1 Бьра охьрме гьранда Хөдан^ф
 гөһ бьдэ тэ,
 наве Хwэдейе Аqуб тэ хwэй
 кэ.
 2 Бьра жь Щийе^ф Пироз к'омэке
 тэр'а бышинэ
 у жь Сийоне пыштованийе
 ль тэ бькэ.
 3 Бьра һ'эму дийарийед^ф тэ Эw
 бир бинэ
 у дийарийед тэйэ
 т'эвайишэwате qэбул кэ.
 (Сэла^ф)
 4 Бьра wэкэ дьле тэ бьдэ тэ
 у нет-мэрэмед тэ бинэ сери.
 5 Пе сэрк'этына тэ эме ша бьн
 у пе наве Хwэдейе хwэ але
 бьльнд кьн.
 Бьра һ'эму хwэстьнед тэ
 Хөдан бинэ сери.
 6 Ньһа эз заньм, кö Хөдан
 к'ьфшкьрийе Хwэ сэр
 дьхэ,
 жь э'змане Хwэйи пироз
 щаба wi дьдэ,
 пе дәсте Хwэйи р'асте
 сэрк'этынед зор дьдэ.

- 7 Һынэк пе э'рэба, һынэк пе
 һэспа,
 ле эм пе наве Хөдан
 Хвәдейе хвә дьфьр'ын.
- 8 Әвана льк'өмин у к'этын,
 ле эм р'абун у р'аст сэкьнин.
- 9 Хөдано! Тө п'адше сэр хә!
 Дэнге мә бьбьһе, гава эм
 гази Тә дькьн.

**Шькьрдайина
 бона сэрк'этыне**

21 *Сэрвере сазбәндар'а.
 Зәбура Давьд.*

- 1 Хөдан! Пе қәвата Тә п'адша
 ша дьбә
 у азакьрына Тәр'а чьқаси гөл
 дьдә.
- 2 Тә йа дьле ви да ви,
 хвәстьна заре ви на-на
 нәкьр. (Сәла)
- 3 Тө бәрәк'эта қәнцва р'асти
 ви һати
 у т'аще зер'е сафи дани сәре
 ви.
- 4 Әви жийин жь Тә хвәст,
 Тә р'ожед дьрежә һәр-һәйе
 дане.
- 5 Р'умәта ви мэзын ә, пе
 хьлазкьрына Тә,
 қәдър у һөрмәт Тә дани сәре
 ви.
- 6 Тә дөайе һ'эта-һ'этайе сәр
 вида баранд,
 диндара Хвәва Тә әв әшқ у
 ша кьр.

- 7 Чьмки п'адшайи Хөданда
 гөман ә,
 сайа һ'өба Йе һәри Жорьн
 we нәльк'өмә.
- 8 Дәсте Тәйе бьгьһижә һ'әму
 дьжмынед Тә,
 дәсте Тәйи р'асте бьгьһижә
 йед дьжэньнә Тә.
- 9 Гава Тө к'ьфш би, Те ван бьки
 мина к'ура тәндуре,
 Хөдане һерса Хвәда ван
 өнда кә
 у агьр-алаве ван һ'уфи хвә
 кә.
- 10 Те к'ока ван жь дьне бини
 у зөр'эта ван жь нав
 мәрвайе.
- 11 Ван хвәст хьрабийе ль Тә
 бькьн,
 шевьр дәрхьстьн,
 ле әв йәк ванр'а ль һәв
 нәһат.
- 12 Те р'әве ван хи,
 кәване Хвә бьк'ьшини нав
 ч'ә'ве ван.
- 13 Хөдано, қәвата Хвәва Тө
 бьльнд бә,
 әме бьстьрен, шькьрийе
 бьдьнә зорайийа Тә.

**Һәваргазийа тәнгасийеда
 у стьрана пәсьндайине**

22 *Сэрвере сазбәндар'а.
 «Стьрана кара хәзәлейә
 сәре сьбе». Зәбура Давьд.*

- 1 Хвәдейе мьн! Хвәдейе мьн!
 Тә чьма әз һьштьмә?†

- Хwэ жь хьлазкьрын у дэнге
 һeварза мьн дур гьртийэ.
- ² Хwэдейо! Эз р'ож гази Тэ
 дькьм
 ле Тө щаба мьн нади,
 шэве жи дэнге мьн найе
 бьр'ин.
- ³ Ле бэле Тө йи Йе Пироз,
 сэр т'эхте Хwэ р'уньшти йи,
 пьсэндайина Исраеле йи,
- ⁴ Кал-бавед мэ Тэда гөман бун,
 Тэда гөман бун, Тэ эw аза
 кьрын.
- ⁵ Ль Тэ кьрын һeвар, эw хьлаз
 бун
 гөман дан сэр Тэ, шәрми
 нэбун.
- ⁶ Ле эз көрм ьм нэ кө мэри,
 нав мэрьвада беһөрмэткьри
 нав шьмэ'тада сосрэтбуйи.
- ⁷ Н'эмуйед кө мьн дьбиньн,
 эw қәрфе хwэ ль мьн дькьн,
 дәве хwэ ль мьн хар дькьн,
 сәре хwэ дьһ'эжиньн[†] у
 дьбежьн:
- ⁸ «Дэ бьра хwэ бьсперэ Хөдан
 у Эw wi хьлаз кэ,
 дә бьра wi аза кэ,
 һәгәр Эw жь wi р'ази йә».[†]
- ⁹ Ле бэле Тө йи, Йе эз жь
 бәт'ьне дәрхьстьм,
- бәр бьстане дийа мьн, Тэ эз
 бехоф кьрм.
- ¹⁰ Эз жь бәт'ьнеда спарти Тэ
 буйи,
 жь зькмакийеда Хwэдейе
 мьн Тө йи.
- ¹¹ Жь мьн дур нәк'эвэ,
 чьмки тәнгаси незик э
 ле к'омәқдарәк т'өнә.
- ¹² Гәләк щанәга дора мьн
 дьгьрын,
 бохед Башанейә^{ф*} зор сәр
 мьнда дьгьрын.
- ¹³ Мина шере дәвхун мьр'э-мьр'
 дькьн
 у эw қилед хwэ ль сәр мьн
 вәдькьн.
- ¹⁴ Эз мина аве темә р'етьне,
 һәстуйед мьн жь һәв тенә
 бәр'дане,
 дьл нав мьнда дьһ'әлә мина
 шьме.
- ¹⁵ Қәwат ль мьн зьһа дьбә,
 мина щер'е ахин һур-һури
 дьбә,
 зьман дәмахе мьнва дьқәмьтә,
 Тө мьн дьки аха мьрьне.
- ¹⁶ Сә-куч'ька эз кьрмә нава хwэ,
 к'ома нәһәқа дора мьн гьрт,
 дәст у п'ийед мьн қөл
 кьрын^{*}.

* **22:12** Т'опраха «Башане» дьк'этә р'оһьлата ч'эме Урдөне^ф, эw дәр ч'ерә-мергава бәрбьч'эв бу у Н'эйwанед wьр козикьрийэ бь нав у дәнг бун. Щанәга у бохед ве р'езеда бона дьжьмна те готьне. Бьхуньн һэзәкийел 39:18; Амос 4:1.

* **22:16** Эва щөмла: «дәст у п'ийед мьн қөл кьрын» жь wәлгәр'андьна йунанийә кэвьн һатийә. Ф'эмина ибрани нә зәлал э, ле һьнәк занә аһа ф'эм дькьн: «Мина шер дәст у п'ийед мьн (дьдьр'иньн)».

22:7 Мәтта 27:39; Марқос 15:29; Луқа 23:35. **22:8** Мәтта 27:43.

- 17 **Н**'эму хэстуйед мын тенэ
жымаре,
мын т'эмашэ дькын дина хwэ
дьдьне.
- 18 **К**'ынщед мын нава хwэда бэла
дькын
у сэр чөхе мын п'эшк
давежын.[†]
- 19 **Ле Тө Хөдано**, жь мын дур
нэк'эвэ!
Қөвата мын! Зу бькэ Хwэ
мынр'а бьгьһинэ.
- 20 **Нэфса мын Тө** жь шур хьлаз
кэ,
мын тайи жи жь нав лэпе
сэ-куч'ька.
- 21 **Мын хьлаз кэ** жь қиле шер
у аза кэ жь стьруйед гайд
бэйани.
- 22 **Эзе наве Тэ** бьратийа хwэр'а
салых кьм,
нава щьвинеда пэсьне Тэ
бьдьм.[†]
- 23 **Гэли хөданхофа!** Пэсьне **Ви**
бьдын!
Гэли зөр'эта **Ақуб**^ф! Р'умэте
бьдын!
Н'эму израели! Жь **Ви** хоф
бькын!
- 24 **Чьмки Эви** пышт нэда йе
т'энгэзар,
бэлэнгазийа **ви** беһөрмэт
нэкьр,
- р'уйе **Хwэ Эви** жь **ви**
вэнэшарт,
гава **ви** һэвар кьр, **Хwэде**
бьһист.
- 25 **Щьвина** мэзында эзе бьдьм
пэсьне **Тэ**,
ль бэр ван хофк'ешед **Тэ**,
биньмэ сери ад-қьраред
хwэ, бона **ви** хатьре **Тэ**.
- 26 **Бэлэнгазе** бьхьын у т'ер бьн*,
пэсьне **Хөдан** бьдын йед **Ви**
дьгэр'ьн.
Дьле **wэ** бьра бьжи **һ'эта-**
һ'этайе!
- 27 **Һәр** қөлбе дьнийае **we** **Хөдан**
нас кьн
у бэрбь **Ви** вэгэр'ьн.
Н'эму бэрэкед мьлэта,
we сэре хwэ бэр **Тэ** дайнын.
- 28 **Чьмки** п'адшаги йа **Хөдан** э,
Эw сэрwertийе мьлэта
дькэ.
- 29 **Н'эму** к'өп-к'өпед эве дьне,
эве бьхьын у бэр та бьн
у һәр кэсе п'ара хwэлийе,
кө фьрари йэ ль сэр э'рде,
we бьк'эвэ бэр ль сэр чоке.
- 30 **Ньсьле** хөламентийе **Вир'а**
бькын,
наве **Хwэйи** қөр'на пэйр'а
we қьсэ кьн.
- 31 **We** бен у хьлазкьрьна **Ви**

* **22:26** Р'еза «биньмэ сери ад-қьраред хwэ» у р'еза «бэлэнгазе бьхьын у т'ер бьн» һэвр'а гьредаийи нэ. Анэгори р'ав-р'ьзьме щьмэ'та Израеле, гави йэк тыштэк жь **Хөдан** дьхwэст у ль бэр **Ви** ад-қьрар дькьр у **Хөдан** шаба **ви** дьда, һьнге эви мэрви қөрбан^ф дьданэ **Хөдан** у жь **ви** гошти п'арэк дьгьһиштэ бэлэнгаза. Лэма ль ве р'езеда дьбежэ wэки бэлэнгазе бьхьын у т'ер бьн.

22:18 Мэтта 27:35; Марқос 15:24; Луқа 23:34; Йуһ'энна 19:24. **22:22** Ибрани 2:12.

ван мэр'вар'а бькн дэнги,
к'ижанед кө we бенэ дьне,
we ванр'а бежн:
«Хөдан эв йэкана кьрынэ».

Хөдан шьване мын э

- 23** *Зэбура Дауьд.*
¹ Хөдан шьване мын э,
 эз нэ һ'эвшице тыштэки мэ.
² Әw мерг у чиманада мын дьдэ
 мэхэл,
 мын дьбэ сэр авед нэрмэ
 ә'дъл,
³ Әw нэфса мын нуйэжин дькэ.
 Шьвэр'ийед р'астийеда мын
 дьбэ,
 бона хатьре wi наве Хwэ.
⁴ һэгэр эз гэлийе сийа
 мьрьнеда бьм,
 жь хьрабийе эзе т'ө щар
 нэтьрсьм,
 чьмки Тө ль wьр жи т'эви
 мын и,
 шьв у шьвдара Тэ дьл
 дьдьнэ ль бэр мын.
⁵ Тө бэр ч'э'ве дьжмьнед мын,
 сьфре датини ль бэр мын.
 Тө сәре мын р'ун дьки,
 левар'а дадьгьри к'аса мын.
⁶ Т'эмамыйа р'ожед ә'мыре
 мында,
 т'эне қәнщи у дьлованийе
 бьдьнэ ль пэй мын.
 һ'эму р'ожед ә'мыре хwэда
 эзе бьминьм Хана Хөданда.

П'адшайе хwэйр'умэт
 дьк'эвэ П'арьстгәһе

- 24** *Зэбура Дауьд.*
¹ Ә'рд хер у хьзнева йе
 Хөдан ә,
 өса жи дьнья бьнэлийед
 weва.[†]
² Чьмки Әwi һ'им авитэ ль сэр
 бэ'ра,
 әw да сәкьнандьн ль сэр ч'эма.
³ К'и дькарэ р'абэ ч'ийайе
 Хөдан,
 к'и дькарэ ль Щийе Wийи
 Пироз бьсәкьнэ?*
⁴ Йе дәсте һ'алал у сытqe дьле
 р'аст,
 кө нак'эвэ пэй дэрэвийе*
 у дэрәw жи сонд нахwэ.
⁵ Әwe жь Хөдан бьстинэ хер-
 бэрәк'эте,
 жь хьлазкьр Хwәдейе^ф хwэ
 р'успитийе.
⁶ Йед аһа нэ, кө ль Wi
 дьгэр'ьн,
 һ'ьзрәта дитьна Хwәдейе
 Ақуб ьн! (Сәла^ф)
⁷ Гэли дэргәһа, сәре хwэ
 бьльнд кьн!
 Бьльнд кьн, гэли дэргәһед
 һәр-һәйе,
 wәки П'адшайе р'умәте
 бьк'эвэ һьндөр'!
⁸ К'и йә әw п'адшайе р'умәте?
 Хөдане зор у қawәте,
 Хөдане шер'даийи қөдрәте.

* **24:3** Аwa готи «Ч'ийайе Сийоне» у «П'арьстгәһ», кө Оршәлимеда^ф бу.

* **24:4** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Кө пэй п'утсэнәмийе начә».

24:1 Корьнт'и I, 10:26.

- 9 Гэли дэргэһа, сэре хwэ
 бьльнд кьн!
 Бьльнд кьн, гэли дэргэһед
 һэр-һэйе,
 wэки П'адшайе р'умэте
 бьк'эвэ һьндөр'!
 10 К'и йэ эw п'адшайе р'умэте?
 Хөдане Ордийа, Әw э
 п'адшайе р'умэте! (Сэла)

Дөайе һөwаргазийе

25

Зэбура Дауьд.

¹Хөдано, эз щанийа хwэ
 бэрбьр'и Тэ дькьм.

- 2 Хwэдейе мьн! Эз Тэда гөман ьм,
 бьра эз шэрми нэбьм,
 дьжмьн дьле хwэ ль мьн ша
 нэкьн.
 3 Бьра йед Тэда гөман шэрми
 нэбьн,
 бьра эw шэрми бьн у
 р'ур'эш бьн,
 әвед беамьнэ нэмамийе
 дькьн.
 4 Хөдан, р'ийед Хwэ нишани
 мьн кэ
 у мьн һини шьвэр'ийед Хwэ
 кэ.
 5 Бэре мьн бьдэ р'астийа Хwэ,
 һин кэ,
 чьмки Тө йи эw Хwэдейе
 хьлазкьре^ф мьн
 у һэр р'ож эз гөмана хwэ
 дьдьмэ сэр Тэ.
 6 Бир бин, Хөдан, р'эм у һ'өба
 Хwэ,

- чьмки әwэ һ'эта-һ'этайи нэ.
 7 Гөнәйед^ф зар'оти у нәһәқийед
 мьн бир нәйнэ,
 ле ль гора һ'өба Хwэ мьн
 бир бинэ,
 бона хатьре қәнщийа Хwэ,
 Хөдано!

- 8 Қәнц у р'аст э Хөдан,
 лэма гөнэк'ара һини р'е
 дькэ.
 9 Әw бэрбь һәқийе мьлука дьбэ
 у р'ийа Хwэ мьлука һин
 дькэ.
 10 Н'әму р'ийед Хөдан дьлован у
 амьн ьн,
 бона йед пәйман^ф у
 т'әмийед Wi хwэй дькьн.
 11 Хөдано, бьди хатьре наве Хwэ,
 суще нәһәқийа мьн кө
 мэзьн ә,
 диса бьди хатьре бәхша Хwэ.
 12 Әw мәрьве кө жь Хөдан хоф
 дькэ,
 Әwe һин кэ кө к'ижан р'ейе
 бьбьжерә.
 13 Нәфса вийе хер-хwәшийеда
 бьминэ
 у зөр'эта вийе ль әрде war
 бә.
 14 Сөр'а Хөдан* бона хофк'ешед
 Wi йэ
 Әw пәймана Хwэ ванва
 ә'йан дькэ.
 15 Ч'ә'ве мьн т'ьме ль Хөдан ә,
 чьмки Әwe ньге мьн жь
 т'әле дәрхә.

* 25:14 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Шевьра Хөдан».

- 16 Бәре Хwә бьдә мьн у мьн
wэрә р'ә'ме,
чьмки эзи бекәси дәро-дәр
ьм.
- 17 Көле дьле мьн зедә дьбьн,
жь ван дәрд-көла дәрхә Тө
мьн.
- 18 Дина Хwә бьдә мьн мә'рьми у
р'әбәни,
бьбахшинә һ'әму гөнәйед
мьнә кьри.
- 19 Дина Хwә бьдә п'ър'анийа
нәйаред мьн,
чава к'ин у бохийева
дьжәнһнә мьн.
- 20 Нәфса мьн хwэй кә у мьн
хьлаз кә,
шәрми нәбьм, кә хwә дайә
бьн сийа Тә.
- 21 Һ'әлали у р'асти бьра мьн
хwэй кьн,
чьмки эз бь гөман һивийа
Тә мә.
- 22 Хwәдейо, аза кә Исраеле,
жь бәр һәр тә'ли-тәнгийә*.

Дөайе йе ами-т'ам

26

Зэбура Дауьд.

- 1 Йа Хөдан, ль сәр
һәқийа мьнда бьньһер'ә,
чьмки эз һ'әлалийа хwәда
мамә.
Мьн гөмана хwә данийә сәр
Хөдан, эз нашьһ'ьтьм.
- 2 Мьн ә'нәнә кә Хөдан у мьн
бьщер'ьбинә^ф,
нет у дьле мьн Тө парзун кә.

- 3 Чьмки һ'өба Тә ль бәр ч'ә'ве
мьн ә
у амьнийа Тә р'ебәрийа мьн
дькә.
- 4 Әз т'әви дәрәвина р'унаним
у т'әви дөр'уйа р'е начьм.
- 5 Әз дьжәнһмә цьвата хьраба
у т'әви нәп'ака р'унаним.
- 6 Әз бь бесущийе дәстед хwә
дьшом,
дора горигәһа^ф Тә, Хөдан,
дьзьвьр'ьм,
- 7 дәнге шькьрдариye дьдьмә
бьһистьне,
һ'әму һ'өжмәк'арийед Тә
сальх дькьм.
- 8 Хөдано! Әз һ'ьз дькьм Хана
Тә,
әв щийе майина р'умәта^ф
Тә.
- 9 Нәфса мьн т'әви гөнәк'ара
өнда нәкә,
ә'мьре мьн жи т'әви
хунхөра,
- 10 дәсте к'ижанада нәһәқи һәйә,
дәсте вани р'асте р'өшәтева
т'ьжи йә.

- 11 Ле эзе р'ийа хwәда беләк'ә
бьминьм.
Мьн аза кә у мьн wэрә
р'ә'ме!
- 12 Ньге мьн р'ийа р'астда йә,
цьватада эзе пәсьне Хөдан
бьдьм.

* 25:1-22 Әва зэбурәкә «акростик» ә, ава готи анәгори әлифбәйа һ'әрфед ибрани чекьри йә.

**Стърана пэсндарийе
бона гомана сэр Хвэде**

27

Зэбура Давьд.

- ¹ Ходан э р'онайа мьн у
хьлазбуна мьн!
Эзе жь к'е бьтърсм?
Ходан э қэсыра жийина мьн!
Эзе жь к'е бьр'ыщфьм?
- ² Гава хьраб х'ыщуми сэр мьн
дькьн,
кө щанийа мьн х'уфи хвэ
кьн,
һынге пэйк'эти у нэйаред
мьн,
хвэха дьльк'омьн у
дьк'эвьн.
- ³ Һэгэр ордик р'абэ бэр мьн,
we нэтырсэ қэт дьле мьн.
Һэгэр шер'р'а бенэ сэр мьн,
we диса онда нэбэ гомана
мьн.
- ⁴ Тыштэки жь Ходан эз
дххвазьм
у эз х'эйра we йэкеда мә,
т'эмамийа р'ожед э'мыре
хвэда,
Хана Ходанда эз бьминьм,
жь диндара Wi эз т'ер нэбьм
у х'эйра П'арьстгәһа Wiда
бьм.
- ⁵ We р'ожед охьрме гьранда,
Әwe мьн вэшерэ чардаха
Хвэда,
к'урайа Коне Хвэда мьн
бьньхемэ
у мьн бьльнд кэ, бьдэ сэр
қәйе.
- ⁶ Ле ньһа сәре мыне бьльнд бэ,

бэр wan нэйаред дора мьн
гьртьнэ,
Коне Wiда эзе бь дэнге эшқе
қөрбана бьдьм,
эзе бьстърем у мырама
Ходанр'а ле хьм.

- ⁷ Ходано, бьбьһе дэнге эве
газийа мьн,
р'э'ме бькэ у бьдэ Тө we
щаба мьн.
- ⁸ Дьле мьн бой Тэ дьбежэ:
«Дэ тө р'уйе Wi бьгэр'э».
Ва йэ Ходан, эз жи р'уйе Тэ
дьгэр'ьм.
- ⁹ Р'уйе Хвэ Тө жь мьн
вэнэшерэ.
- Бь һерсе бәри хөламе Хвэ
нэдэ.
Пьштоване мьн Тө буйи,
пышт нэдэ мьн, мьн нәһелэ,
Хвэде, Хьлазкьре мьн!
- ¹⁰ Һэгэр дийа мьн у баве мьн,
эw дэст жь мьн бьк'ьшиньн,
ле Ходан we қэбул кэ мьн.
- ¹¹ Р'ийа Хвэ Ходан, мьн һин кэ,
дьжмьнед мьнр'а э'йнат кэ,
шьвэр'ийа р'астда мьн хвэй
кэ.
- ¹² Дэсте нэйарва бэр'нэдэ мьн,
кө шэ'дед дэрэw р'адьбьн
бэр мьн
у гәф-гөр'ийе һуйи мьн
дькьн.
- ¹³ Ле эз баwэр ьм, э'рде
зендийада
қәнцийа Ходан эзе
бьбиньм.

¹⁴ Хөданда гөман бә!
Сәрхвә у дьлтәйах бә!
Хөданда гөман бә!

**Дөайе һәваргазийе
у р'азидарийе**

28 *Зәбура Дауьд.*
¹ Эз һәвара хвә Тә
датиньм, Хөдано!
Қөйайе мьн, һена мьнда
бедәнг нәминә!
Һьндава мьнда Хвә кәр' нәкә,
кө нәбьмә мина йе дьк'эвьнә
гор'е.

² Бьбьһе дәнге заринийа мьн,
гава эз һәвара хвә Тә
датиньм,
дәсте хвә бәрбьр'и Щийе^ф
Тәйи һәри Пироз дькьм.

³ Мьн нәдә р'еза нәп'ака,
нәкә т'эви ван нәһәқа,
кө зархвәш ьн һәвалар'а,
ле хьраб ьн дьле хвәда.

⁴ Вәкә кьред ван бьдә ван,
анәгори ван хьрабийед
ван,
вәкә кьрьнед бь дәсте ван,
сәр бәла хвә бьра әв вәбьн.

⁵ Чьмки әвана кьрьнед Хөдан
у сәр кьре дәсте Ви
нафькьрьн.
Әве ван һеран кә, ава нәкә.

⁶ Шькьр Хөданр'а,
кө Әви бьһист заринийа
мьн.

⁷ Хөдан қәват у мәрт'ала мьн ә,

дьле мьн Вида гөман буйә,
һьнге мьн станд же к'омәкә,
дьле мьн к'әте шабунә,
пәсьне Ви бьдьм бь стьранә.

⁸ Хөдан ә қәвата щьмә'та Хвә,
сьт'ара азайа бьжартийе
Хвә.

⁹ Дә щьмә'та Хвә хьлаз кә
у вәре Хвә бьмбарәк^ф кә,
Тө шьвантийе ль ван бькә
у т'ьме ван һьлгьрә.

**Дәнге Хөдани нава
сьхьре т'эбийәтеда**

29 *Зәбура Дауьд.*
¹ Бьдьнә Хөдан, һәйинед
Хвәдейә ә'змен,
бьдьнә Хөдан қәдьр у
қөдрәте,

² бьдьн шькьрийе наве Хөдан,
хәмьла пирозва^ф бьһ'эбиньн
Хөдан*.

³ Дәнге Хөдан ль сәр ава йә,
Хвәдейе хвәйр'умәт бьрқ
вәдайә,
Хөдан ль сәр гәләк ава йә.

⁴ Дәнге Хөдан қәват ә,
дәнге Хөдан хвәйшөрәт ә.

⁵ Дәнге Хөдан даред әрзе
дышкенә,
Хөдан әрзед Лөбнәне^ф
һур-һури дькә

⁶ у ван мина голька дьдә
банздане,
Лөбнан у Сирийоне* жи мина
гайе бәйани.

* **29:2** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Щийе Пирози хәмьланди».

* **29:6** «Сирийон» бь зьмане финики наве ч'ийайе һәрмоне йә, кө жь бә'ре вәкә дө һ'әзар
һ'әйсьд метьри бьльндтьр ә.

- 7 Дэнге Хөдан тиред агъри
алав дьдэ.
- 8 Дэнге Хөдан чол у бэста
дълэрзине,
Хөдан чол у бэста Qадеше
дълэрзине.
- 9 Дэнге Хөдан каред хэзала
дьдэ зайине,
дарьстана дьдэ р'уткърьне
у Парьстгэha^ф Вида h'эму
дькьнэ дэнги:
«Р'умэт Вир'а!»
- 10 Хөдан к'өрсийа Хwэ данийэ
сэр авед э'змен,
Хөдане сэр к'өрсийа Хwэ
h'эта-h'этайе п'адша бэ.
- 11 Дэ бьра Хөдан qэwате бьдэ
цьмэ'та Хwэ,
бьра Хөдан дөа у хер-
хwэшийе бьдэ цьмэ'та
Хwэ.

Стърана р'азибуне

30 *Зэбура Даwьд. Стърана
бьмбарэк-пирозкърьна
П'арьстгэhe.*

- 1 Эзе тэ бьльнд кьм, Хөдано,
чьмки Тэ эз хьлаз кърьм,
дьжмьн ль мьн нөдан
к'энаньдн.
- 2 Йа Хөдан, Хwэдейе мьн!
Мьн һəwара хwэ Тэ ани
у Тэ эз qэнц кърьм.
- 3 Хөдан! Жь дийаре^ф мърйиа Тэ
эз дэрхьстьм,
кө нэк'эwьмэ гор'е, Тэ эз сах
һьштьм.
- 4 Амьнед Хөдан, эшқи Ви
бьстърен,

- жь наве Вийи пироз һун
р'азии бьн.
- 5 һерса Ви, чаwа ч'э'в бьгъри-
вэки,
ле херхwазийа Ви
т'эмамыйа э'мър э,
еваре шин э у гъри йэ,
ле сьбе зу эшq у шайи йэ.
- 6 Эз фьрэйийа хwэда фьр'наq
бум,
фькърим: «Эзе т'ө цар
нэк'эwьм».
- 7 Йа Хөдан, Тэ бь херхwазийа
Хwэ,
мина ч'ийаки эз qəwин
кърьм.
Ле гава Тэ р'уйе Хwэ вэшарт,
һьнге р'ьщафе сэр мьнда
гьрт.
- 8 Хөдан газийа хwэ Тэ датиньм
у һəwара хwэ Хwэийи тиньм.
- 9 Хуна мьне чь к'аре бьдэ,
һэгэр эз бьк'эwьм ах-бэре
сар?
Гэло халиие пэсьне Тэ бьдэ?
Йан р'астийа Тэ we сальх
кэ?
- 10 Бьбьhe Хөдан, мьн wэрэ
р'эме,
Хөдан, бьдэ мьн к'омэке.
- 11 Тэ шина мьн кърэ шайи,
к'өрхе^ф мьн жи жорда ани,
шабунева мьн дьхэмьлини.
- 12 Щанийа мьне кэр' нэминэ,
эве бьстьре эшқи Тэ.
Хөдан, Хwэдейе мьн,
эзе т'эме бьдьм пэсьне Тэ.

Гөмана сэр Хwэде у дөайе
бона азабуна жь нэйара

31 *Сэрwере сазбэндар'а.*
Зэбура Давьд.

- 1 Хөдано, мьн хwэ дайэ бьн
сйа Тэ,
бьра эз т'ө цар шэрми
нэбьм,
wэкэ хэрийа Хwэ мьн хьлаз
кэ.
- 2 Гөһе Хwэ бьдэ Тө сэр мьн,
бькэ кө мьн зу хьлаз ки.
Бона мьн бьбэ кэла кэвври,
мала лесьт'арбуне кө мьн
аза ки.
- 3 Чьмки Тө йи қәйа у кэла мьн,
Тө бона хатьре wi наве
Хwэ,
бьбэ р'ебэр у сэрwере мьн.
- 4 Жь we т'эле Тө дэрхэ мьн,
кө дьзива данибун бона
мьн,
чьмки Тө йи эw сьт'ара мьн.
- 5 Р'өһ'е^ф хwэ дьдьмэ дэсте Тэ,[†]
бэле Тэ эз хьлаз кьрьм,
Хөдан, Хwэдейе амьнийе.
- 6 Эз дьжэньмэ йед пэй п'утед
п'уч' к'эти,
ле гөмана мьн сэр Хөдан э.
- 7 Пе һ'өба Тэ эзе эшқ у ша бьм,
чьмки сэр мэр'ьмийа мьнда
Тэ ньһер'и
у тэ'ли-гэнгийа мьн пе
һ'эсийайи.
- 8 Тэ эз нэдам дэсте дьжмьн,
ле данинэ фьрэйе ньгед
мьн.

- 9 Мьн wэрэ р'э'ме, Хөдано,
чьмки эз нава гэнгасийеда
мэ,
ч'э'ве мьн, нэфс у щанийа мьн
жь дьлешйе һ'элийан-
машийан.
- 10 Э'мьре мьн дэрбаз бу зэлулийе,
салед мьн жи нэ'лэ-нэ'ле,
жь дэрд-көла қөдум к'этым
у һэстуйада һ'элийам-
машийам.
- 11 Бэр һ'эму нэйара бум итойин,
ль бэр щинаред хwэ эз илаһи,
сава мьн дьк'эвэ сэр насед
мьн,
йед дэрва дьбиньн жь мьн
дыр'эвьн.
- 12 Мина мьрийа жь дьла һатьмэ
биркьрьне,
бумэ чава дэрданэкэ
һурдэхwэши.
- 13 Хэйба гэлака эз дьбьһем,
һэр алийава саw мьн дьгьрэ,
гава эw һэвр'а һьмбэри мьн
дыцьвьн,
дышевьрьн кө бина бэр мьн
бьстиньн.
- 14 Ле эз Тэда гөман ьм, Хөдано,
мьн гот: «Тө йи Хwэдейе
мьн».
- 15 Р'ожед мьн дэсте Тэда нэ,
мьн жь дэсте дьжмьн
у пэйк'этийа хьлаз кэ.
- 16 Бэшэра Хwэ ль э'вде Хwэ
хwэш кэ,
бь һ'өба Хwэйэ амьн мьн
аза кэ.

17 Хөдано! Бъра эз шәрми нэбьм,
чьмки эз гази Тэ дькьм,
бъра нэп'ак шәрми бьн
дийаре мьрийада кэр'
бьминьн.

18 Дэвед дэрэвин бьра бен
гьртьн,
кө һьндава р'астада һ'ър'
дьбежьн,
бь к'обарийе у мьхэнэтийе.

19 Чьқас мэзын э қәнцийя Тэ,
ль бэр һ'эму мэрьвайе,
хофк'ешед Хвэр'а хвэй
кьрийэ Тэ,
к'ижан хвэ дьдьнэ бьн сийа
Тэ.

20 Диндара Хвэва ван хвэйи
дьки,
жь дэст нэмамийед
мэрьвайе,
Коне Хвэда ван вэдьшери,
жь зордарийа зьманийе.

21 Шькьр Хөданр'а,
кө һ'өба Хвэйэ һ'эйрэ-
һ'өжмэк'ар,
нава нэйаред дора мында
нишани мын кьр!

22 Т'эвһэвбуна хвэда мын гот:
«Бэр ч'э'ве Тэ эз к'этъмэ».
Ле Тэ дэнге дөайе мын
бьхист,
гава мын Тэ кьрэ гази.

23 Хөдан һ'ыз кьн, һ'эму амьнед
Ви,

Хөдан ширһ'элала хвэй дькэ,
ле йед хвэ бабахийе гьртьнэ,
хэзэбе сэр ванда дьбаринэ.

24 Сэрхвэ бьн!
Бьра дьле вэ бьшьдьн,
һ'эмуийед кө Хөданда гөман
бьн.

Шабуна бона гөнэафубуне

32 Маскила* Давьд.
1 Хвэзи^ф ль ви бэндэйи,
кө нэхэдийед ви хатьнэ
афукьрьне
у гөнэйед^ф ви хатьнэ
бахшандьне![†]

2 Хвэзи ль ви мэрьви,
кө Хөдан жер'а нэхэдийе
һ'эсаб накэ
у дьле вида қөлпи т'өнэ.

3 Гава мын гөнэйе хвэ нэда
р'уйе хвэ,
һэстуйед мын һ'элийан-
машийан,
жь дэст заринийа мынэ
т'эмамийа р'оже.

4 Чьмки шэв у р'ож дэсте Тэ сэр
мын гьран бу,
тэр'айийа мын бу мина
зьһайа һавине. (Сэла^ф)

5 һьнге мын гөнэйе хвэ Тэва
э'йан кьр
у нэхэдийа хвэ вэнэшарт,
мын гот: «Эзе шашийа хвэ
ль бэр Хөдан бьдьмэ р'уйе
хвэ».

* 32:0 Мэ'на хэбэра «МАСКИЛ» бь ибрани нэ э'йан э. Гэлэк занэ бавэр дькьн, кө эв терминэкэ һьлбасте йэ. К'ока ве хэбэре дьчэ сэр к'урь фькьрандьне у сэрвахтийе.

32:1-2 Р'омайи 4:7-8.

- У Тэ нэхэдийа гөнэйе мын
бахшанд. (Сэла)
- 6 Бона ве йэке хэр кэсе амын,
гава хвэ нас кэ, бь
дöакьрыне ве бэрбь Тэ бе.
һынге хэгэр лейед ава жи ль
сэр һэвр'а дэрбаз бьн,
эве т'ö щар нэгьһижьнэ ви.
- 7 Сыт'аргэһа мын Тö йи,
жь тэнгасийе Тö мын хвэй
дыки,
бь стьранед азайе Тö дора
мын дьгьри. (Сэла)
- 8 «Эзе тэ ақьл у сэрвахт кьм
у р'ийа кö теда хэр'и бэр тэ
вэкьм,
ч'э'ве Мыне ль сэр тэ бэ, тэ
ширэт кьм.
- 9 Мина һэсп у қант'бр'а нэбьнэ
бефэ'м^ф,
ван гэм у т'эмб дькьн кö
зэфти вэ бьн».
- 10 Щэфайед нэп'ака ве гэлэк
бьн,
ле һ'оба амын ве быгьрэ
дора ван,
к'ижана гöмана хвэ данэ
сэр Хöдан.
- 11 Бь Хöдан эшқ у ша бьн,
гэли сытде дьле р'аст,
дэнге хвэ һьлдын һ'эмуйед
дылада р'аст.
- Стьрана пэсьндайине**
- 33** ¹ Бь Хöдан эшқ бьн гэли
амьна,
ль р'аста дьк'эвэ пэсьндари.
- ² Бь чэнге^ф зис шыкьрийе
бьдьнэ Хöдан,
бь сазе дэхэт'ели Вир'а
бьстьрен.
- ³ Стьранэкэ ну Вир'а бьстьрен,
зор у хвэш саз хьн, дэнге
бьльнди зьрьнгийе.
- ⁴ Чьмки хэбэра Хöдан р'аст э
у һ'эму кьрьнед Ви бь хэқ-
һ'алалие нэ.
- ⁵ Эв р'астийе у хэқийе һ'ыз
дыкэ,
һ'оба Хöданва дьһия т'ьжи
йэ.
- ⁶ Бь хэбэра Хöдан э'зман
э'фьрин,
бь бина бэр Ви һ'эму
э'ршед ван.
- ⁷ Бэ'ра мина лоде т'оп дыкэ,
авед бебьһийа дыкэ э'мбара.
- ⁸ Т'эмамия э'рде бьра жь
Хöдан бьгьрсэ
у т'эмамия дьһийае бьра
жь Ви бьр'ьщьфэ.
- ⁹ Чьмки Эви гот у қэвьми,
Эви э'мыр кьр у қэдим бу.
- ¹⁰ Хöдан шевьред п'утп'арьста^ф
хьраб дыкэ
у фькьред мьлэта бэтал
дыкэ.
- ¹¹ Шевьра Хöдан қэвин у
қэдим э,
фькьра дьле^ф Ви қөр'нэ-
қөр'нэ йэ.
- ¹² Хвэзи ль ви мьлэти,
Хвэдейе к'ижани Хöдан э
у ль ве щьмэ'те, к'ижан
бьжарт кьрэ варе Хвэ.

- 13 Хөдан жь э'змен жорда
дньһер'э,
т'эмамия мэрвайе дьбинэ.
- 14 Әв жь к'өрсийа Хвэ дина
Хвэ дьдэ
т'эмамия бьнэлийед
дньһайе.
- 15 Дьле ван һ'эмуяа Әви
ә'фьрандийә
у һаш жь һ'эму кьред ван
һәйә.
- 16 П'адша пе әскәред зә'ф хьлаз
набә,
нә жи йе мерхас пе қәвата
зор.
- 17 Һәсп дәрәв ә бона азайе,
пе қәвата хвәйә зор накә
хьлазийе.
- 18 Бәле ч'ә'ве Хөдан ль сәр
хофк'ешед Ви нә
у ль сәр ванә кә хивийа
һ'өба Ви нә,
- 19 Әв нәфса ван жь мьрьне
хьлаз дькә
у вәхте хәлайе жи ван т'ер
дькә.
- 20 Нәфса мә хивийа Хөдан ә,
Әв алик'ар у мәрт'ала мә йә.
- 21 Дьле мә пе Ви ша дьбә,
чьмки гөмана мә наве Вийи
пироз ә.
- 22 Хөдан, дә бьра Тө ль сәр мә
дьлован би,
чава кә әм Тәда гөман ьн.

**Пәсьндайин бона
қәнщия Хөдан†**

34 *Зәбура Давьд, гава хвә
ль бәр Абималәх дани
дәвса бех'ьша^в у бәри ви дан,
әви һьшт чу.*

- 1 Һәр гав пәсьне Хөдан әзе бьдъм,
шькьрдайин we жь заре мьн
кем нәбә.
- 2 Нәфса мьн пе Хөдан дьфьр'ә,
бьра йед мьлук бьбьһен у
ша бьн.
- 3 Т'әви мьн Хөдан мәзьн кьн,
әм т'әвайи наве Хөдан
бьльнд кьн.
- 4 Мьн ль Хөдан кьрә гази у
Әви щаба мьн да,
әз жь һ'эму хоф-тьрса хьлаз
кьрьм.
- 5 Йед кә Ви дьньһер'ьн
дьбьрьдьн
у р'уйед ване шәрма сор
нәбьн.
- 6 Әви фәқири кьрә гази, Хөдан
бьһист
у әв жь һ'эму тәнгасийед
ви хьлаз кьр.
- 7 Мьльйак'әте Хөдан* т'әви
хофк'ешед Ви йә,
пышта ван дьгьрә у ван
хьлаз дькә.
- 8 Тә'м кьн у бьзаньбьн кә Хөдан
ча қәнщ ә!†
Хвәзи ви мәрьви, йе кә хвә
дайә бьн сийа Ви.

* 34:7 Фә'мина хәбәра «Мьльйак'әте Хөдан» р'аст нә ә'йан ә, әв щарана жь бәр наве Хөданва те бьк'аранине у һ'эзура Ви дьдә к'ьфше.

34:0 Самуел I, 21:10–22:1. 34:8 Пәтрис I, 2:3.

- 9 Жь Хөдан бьтърсын гәли
пирозед *Ви*,
чьмки хофк'ешед *Вийе*
h'әwщe тьштәки нибьн.
- 10 Цәwрькед шера бьр'чи у
möh'тащ дьбьн,
ле әвед ль Хөдан дьгәр'ьн,
кемасийа т'ө қәнщийе
набиньн.
- 11 Wәрьн лаwо, göh бьдьнә мьн,
хофа Хөдан әз wә hin кьм.
- 12 К'и дьхwазә кә хwәш бьжи,
гәләк р'ожа әw бьбинә?†
- 13 Бьра зьмане хwә жь хьрабийе
хwәй кә,
заре хwә жи жь дәрәвийе.
- 14 Жь хьрабийе вәгәр'ә, қәнщийе
бькә,
ә'дьялайийе бьгәр'ә у ль пәй
we hәр'ә.
- 15 Ч'ә'ве Хөдан ль сәр р'аста йә
у göhe *Ви* ль сәр һәвар-
газийа ван ә.
- 16 Бәре Хөдан мьқабьли хьраба
йә,
кө биранина ван жь дьне
бьдә һьлдане.
- 17 Йед р'аст гази дькьн, Хөдан
дьбьһе
у ван жь h'әму тәнгасийа
хьлаз дькә.
- 18 Хөдан незики дьлшкәстийа
йә
у мә'рьм-бәләнгаза
дьдәбьринә.

- 19 Тәнгасийед йе р'аст гәләк ьн,
ле Хөдан жь h'әмуяа хьлаз
дькә.
- 20 Хөдан һәр һәстуйед *ви* хwәй
дькә,
кө жь ван йәк жи нәшке.†
- 21 Хьрабийе хьраба бькөжә
у диwана пәйк'әтийед р'аста
we бьбә.
- 22 Хөдан нәфса хөламед *Хwә*
хьлаз дькә
у диwана әвед кө хwә данә
бьн сийа *Ви* набә*.

**Дөайе һәваргазийейи
жь нәйара**

35 *Зәбура Давьд.*

- 1 Йа Хөдан, мьқабьли
мьқабьлед мьн бә,
шәр'кьред мьнр'а шәр'
бькә.
- 2 һьлдә зьрһ'у у мәрт'але,
р'абә wәрә һәwарә!
- 3 Р'ьм у шуp бавеж, пешийа
пәйк'әтийед мьн бьгьрә,
бежә нәфса мьн: «Әз
хьлазкьре тә мә».
- 4 Бьра пәйк'әтийед мьн шәрми
бьн, бьбьн р'обәт,
бьра вәгәр'ьн бьбьн сосрәт,
әвед кө дьхwазьн хьрабийе
мьн бькьн.
- 5 Бьра бьбьнә мина пач'а ль бәр
бе,
мьлийак'әте Хөдан бәри ван
дә.

* 34:1-22 Әва зәбурәкә «акростик» ә, awa готи анәгори элифбәйа h'әрфед ибрани чекьри йә.

34:12-16 Пәтрус I, 3:10-12. 34:20 Йуһ'әнна 19:36.

- 6 Бъра р'ийа вана тэ'ри у
шымшат бэ,
мьлайк'эте Хөдан
пэйк'эгийе ван бэ.
- 7 Бе сэбэб т'ор' бона мьн
авитьнэ ль сэр ч'э'ле
кө бе сэбэб к'олан бона
нэфса мьн.
- 8 Бъра нышкева хэзэб ль сэр
ванда бе,
т'ор'а ванэ вэшарти ван
бьгрэ,
бъра эв қэдэ-бэла бе сэре
ван.
- 9 Ынге эзе пе Хөдан эшқ бьм,
бь азакьрына Ви эзе ша
бьм.
- 10 Н'эму хэстуйед мьне бежьн:
«Хөдан! К'и мина Тэ хьлаз^ф
дькэ,
йе сьст жь дэсте зордаре ви,
фэқир у бэлэнгаз жь
т'аланкьре ви».
- 11 Шэ'дед зордар р'адьбьн,
тыштед эз наш пе т'өнэ мә
дькьнэ стуйе мьн.
- 12 Жь бэр қэнцийева хьраби
мьн кьрьн,
эз нэфседа севви һыштым.
- 13 Ле мьн нэхвэшийа ванда
к'өрх^ф хвэ дькьр,
нэфса хвэ жи бь р'ожийа^ф
дыда щэфе.
Дэ бьра эв дөайе мьн ль
мьн вэгэр'э*.
- 14 Эз т'эви ван өса бум,
чава т'эви пьсмам у бьрайе
хвэ,
мина йэки бона дийа хвэ
шине бькэ,
эз бь к'эдэре ньмьз дьбум.
- 15 Ле гава эз к'этым,
эвана щьвийан ль мьн
к'энийан,
қачах щьвийан мьрабьли
мьн,
ле мьн ньзаньбу чьма
эз дьзерандьм,
нэдьсэкьнин.
- 16 Беар ль мьн к'энийан, данэ
һелана
дыранед хвэ ль мьн
ч'ьр'ькандьн.
- 17 Хвэийе мьн! Н'эта к'энге Те
дина хвэ бьдейи?
Нэфса мьн хьлаз кэ жь
дэрбед ван,
э'мьре мьн жи жь щэврькед
шера.
- 18 Ынге щьвата мэзында, эзе
пэсьне Тэ бьдьм,
нава мьхөлқэта мэзында Тэ
бьмбарэк^ф кьм.
- 19 Бъра дьле хвэ мьн ша нэкьн,
йед бе сэбэб бунэ дьжмьн,
бъра бь ч'э'ва һэвр'а нэкьн,
йед щийе ами-т'ам
дьжэньнэ мьн.[†]
- 20 Эв сэр э'дылайийе хэбэр
надьн,

* 35:13 Аһа жи те фэмкьрыне: «Ле дөайе мьн п'ашьла мьнда вэгэр'ийа».

35:19 Йуһ'энна 15:25.

- ле мьқабыли мәрвевед дьнейә
 мьлаһим,
 шевьред һ'ъләк'ар
 дьфькьрын.
- ²¹ Дәве хвә сәр мын мэзын
 вәдькьн
 у дьбежын: «Ва йә! Ва йә!
 Ч'ә'ве мә дитын».
- ²² Йа Хөдан, Тә дит! Хвә кәр'
 нәкә!
 Хвәйе мын! Тө жь мын дур
 нәк'әвә.
- ²³ Һена мында Тө һ'ьшйар бә,
 ль сәр мында бьньһер'ә,
 Хвәйе мын у Хвәдейе мын.
- ²⁴ Анәгори р'астийа Хвә,
 һәқийе ль мын бькә,
 Хөдан Хвәдейе мын,
 кө әв ль сәр мын нәк'әнһн.
- ²⁵ Бьра дьле хвәда нәбежын:
 «Мәрәме дьле мә бу!»
 у бьра нәбежын «Мә әв
 дақөртанд!»
- ²⁶ Бьра шәрми бьн у һ'әму
 бьбьнә р'обәт,
 йед кө дьле хвә мын ша
 дькьн.
 Бьра шәрмийе у сосрәтийе ль
 хвә вәргьрын,
 йед кө сәр мынр'а хвә
 бьльнд дьгьрын.
- ²⁷ Бьра әшқ у ша бьн,
 йед кө р'успитийа мын
 дьхвазьн
 у т'ьме бьра бежын: «Хөдан
 мэзын ә,

- кө хер-хвәшийа ә'вде Хвә
 дьхвазә!»
- ²⁸ Зьмане мыне һәқийа Тә сальх
 кә
 у т'әмамийа р'оже пәсьне Тә
 бьдә.

**Хьрабийа мерьв,
 қәннци у һәқийа Хвәде**

36 *Сәрвере сазбәндар'а.
 Зәбура Давьде ә'вде Хө-
 дан.*

- ¹ Нәһәқи чь кө ә'мьри нәп'ака
 дькә,
 әв йәк ә'йан ә дьле мынва:
 Хофа Хвәде т'өнә ль бәр ч'ә'ве
 ван,[†]
- ² чьмки һ'ъләк'арийе ль бәр
 ч'ә'ве хвә дькьн,
 кө нәһәқийа ван ә'йан нәбә
 у жь бәр ч'ә'ва нәк'әвһн.
- ³ Хәбәрәд дәве ван нәһәқ у
 дәрәв ьн,
 фә'ме ван т'өнә кө қәнщийе
 бькьн.
- ⁴ Ньвинед хвәда шевьра
 нәһәқийе дькьн
 у сәр р'ийед нәқәнщ әв
 дьсәкьһн,
 жь хьрабийе жи әв зьвер
 наьн.
- ⁵ Йа Хөдан! һ'өба Тә һ'әта
 ә'змен ә
 у амьнийа Тә һ'әта ә'вра йә!
- ⁶ һәқийа Тә мина ч'ийайе һәри
 бьльнд ә,
 қьрара Тә мина ава һәрә
 к'ур ә!

- Мервь у h'эйвен Тө хwэй
дьки, Хөдано!
- 7 H'өба Тэ чьqас бeһьмбэр э,
Хwэдейо!
Бэндe дьне бьн сийа п'эр'е
Тэда һewьринэ.
- 8 Өwана жь хер-бэрэк'эта мала
Тэ г'ер дьбьн
у жь ч'эме Хwэйи бэгэмкьри
дьди вэхwарьне.
- 9 Чьмки канийа жийине ль
щэм Тэ йэ,
бь р'онайа Тэ эм р'онайе
дьбиньн.
- 10 H'өба Хwэ жь насед Хwэ нэбьр'э
у һэдийа Хwэ жь йед сьтqе
дьле р'аст.
- 11 Бьра п'э'йна к'өбара нэгьһижэ
мьн
дэсте нэп'ак жи мьн щи
нэһ'эжинэ.
- 12 Һэма эв э к'этына йед нэһэди
дькьрьн,
эw э'рде хьстын иди
нькарьбун р'абуна.
- Qэдэра һэq у нэһэqа**
- 37** *Зэбура Давьд.*
- 1 Бина хwэ ль хьраба
тэнг нэкэ,
һ'эвсудийе беола* нэкэ.
- 2 Чьмки эwe зутьре мина гиһе
бьч'ълмьсьн
у мина гиһайе шин we
һ'ышк бьн.
- 3 Гөмана хwэ бьдэ сэр Хөдан у
qэнщийе бькэ,
wэлетда бьжи у амьнийа
хwэ хwэй кэ.
- 4 Бьра Хөдан шабуна тэ бэ,
Эwe хwэстьнед дьле тэ бьдэ
тэ.
- 5 Р'ийа хwэ бьдэ дэсте Хөдан,
гөмана хwэ бьдэ сэр Wi у
Эwe бинэ сери.
- 6 We мина р'ойе р'успитийа тэ
дэрхэ
у пьрса һэдийа тэ жи мина
нивро.
- 7 Ль бэр Хөдан бэрбьһер бэ у
һивийа Wi бэ,
бина хwэ wi мэрьви тэнг
нэкэ кө жер'а ль һэв те
у wi мэрьве кө дьгьһижэ
мэрэме хьраб.
- 8 Һерс нэк'эwэ, нэqьлqьлэ,
бинтэнг нэбэ кө хьрабийе
бьки.
- 9 Чьмки к'ок ль хьраба we бе,
ле йед ль Хөдан сэбьр дькьн,
эwe ль э'рде war бьн.
- 10 Бэле һьнэки шунда нэп'аке
бэтаwэбэ,
те ль щийе wi бьгэр'и у wi
нэбини.
- 11 Ле бэле мьлуке э'рде war бьн,
хер-хwэшийева we хьне бьн
у ша бьн.†

* 37:1 Аwa готи «беqанун, нэп'ак».

37:11 Мэтта 5:5.

- 12 Нэп'ак бона йе р'аст хьраб
дышевьрэ
у дьрана сэр ви дьч'ьр'ькинэ.
- 13 Хвэйи сэр ви дьк'энэ
чьмки ахьрийа ви дьбинэ.
- 14 Гөнэк'ар шур дьк'ьшиньн,
кэванед хвэ саз дькьн,
кө йе фэқир у бэлэнгаз жорда
биньн,
йед р'ийа р'астда дьчьн,
ван бькөжьн.
- 15 Шуред ване бьк'эвьнэ дьле
ван,
кэванед ване хурдэхвэши
бьн.
- 16 һэбука р'астайэ һьндьк,
жь һэбука нэп'акайэ п'ьр'
четьр э.
- 17 Чьмки қоланед нэп'ака we
бышкен,
ле стуна р'аста Хөдан э.
- 18 Хөдан хэме һ'але белэк'а
дьк'ьшинэ
вартийа ване һ'эта-һ'этайе
бьминэ.
- 19 Охьрмед гьранда we шэрми
нэбьн
у р'ожед хэлайеда we т'ер
бьн.
- 20 Ле нэп'акө онда бьн
у дьжмьнед Хөдан
мина гөл-сосьнед чоле,
нава дуда we бэтавэбьн.
- 21 Нэп'ак дэйн һьлдьдэ у надэ,
ле йе р'аст дәствэьри йэ у
дьдэ.
- 22 Хвэде дөа к'ижана бькэ, әве
э'рде war бьн
у ньфьр'а к'ижана бькэ, әве
онда бьн.
- 23 Хөдан гавед ви мэрвьи
дьшьдинэ
р'ийа к'ижани Әw бэгэм дькэ.
- 24 һэгэр әw бьльк'өмэ, we
нэк'эвэ,
чьмки Хөдане дәсте ви
бьгьрэ.
- 25 Әз зар' бумэ у ньһа жи мэзын
бумэ,
мьн нэдитийэ йе р'аст веда
авити,
йан жи зар'ед ви кө нен
п'арс кьн.
- 26 Әw һэр т'ьм мэр'д э у дэйн
дьдэ,
дөа жи сэр зөр'эта ви йэ.
- 27 Жь хьрабийе хвэ дур бьгьрэ,
қәнщийе бькэ, те бьмини
һ'эта-һ'этайе.
- 28 Чьмки Хөдан һэқийе һ'ьз дькэ
у пышт надэ амьнед Хвэ.
- Әве һ'эта-һ'этайе бенэ
хвэйкьрьне,
ле зөр'эта нэп'ака we онда бэ.
- 29 Р'асте ль э'рде war бьн
у һэр-һэйе we сэр бьжин.
- 30 Жь дәве йе р'аст гөл-нур
дьбарэ
у зьмане ви һэқийе дьбежэ.
- 31 һинкьрьна^ф Хвэде ви дьле
вида йэ,
гавед хвэда әw нальк'өмэ.

- ³² Нэп'ак пэй йе р'аст к'этийэ,
дыкэ кӧ чава ви бькӧжэ.
- ³³ Ле Хӧдан ви надэ дэсте
нэп'ак
у гава ви бинэ бэр диwane,
наһелэ кӧ ви гӧнэк'ар кэ.
- ³⁴ Хӧданда гӧман бэ у хwэ р'ийа
Ви бьгьрэ,
Әwe тэ бьльнд кэ кӧ э'рде
вар би.
Те бьбини ондабуна нэп'ака.
- ³⁵ Мьн дит нэп'акэк стьру
дэрхьсти,
мина дара шинэ ч'ьдълава
п'эр'вэдаийи*.
- ³⁶ Ле әw дэрбаз бу, к'а әw нэма,
әз ле гэр'ийам у мьн әw
нэдит.
- ³⁷ Йе белэк'э бьньһер'э
у дина хwэ бьдэ әwed р'аст,
чьмки ахьрийа мэрьве һа we
хер бэ.
- ³⁸ Ле к'ока нэхәда we һэвр'а бе,
ахьрийа нэп'ака ондабун бэ.
- ³⁹ Хьлазбуна р'аста жь Хӧдан ә,
охьрме гьранда Әw
пыштоване ван ә.
- ⁴⁰ Хӧдане алик'арийе ван бькэ,
ван хьлаз кэ,
жь нэп'ака ван аза кэ у
хьлаз кэ,
чьмки ван хwэ дайә бьн
сийа Ви*.

**Дӧайе мэрьве
охьрме гьранда**

38 *Зэбура Давьдә бона ди-
йарийа^ф биранине.*

- ¹ Хӧдано! Бь һерса Хwэ мьн
һьлнәйе
у бь к'әла Хwэ мьн ширәт
нэкэ.
- ² Чьмки тиред Тә ль мьн
к'этьнә
у дэсте Тә ль сәр мьн гьран
буйә.
- ³ Жь алава һерса Тә, щики
мьни сах нэмайә,
дәст гӧнәйе мьн, һәстуки
мьни р'һ'әт нэмайә.
- ⁴ Чьмки нэхәдийед мьн жь сәре
мьн бьльндтър бунә,
мина баре гьран әw ль сәр
мьн гьран бунә.
- ⁵ Р'уйе бэфә'мийа^ф мьнда,
брьинед мьн бин к'этьне
дър'ьзын.
- ⁶ Дәвәр'уйа чуйи, қӧдумк'әти,
һәр р'ож бь дьле кӧл
дыгәр'ьм,
- ⁷ чьмки нав-дьле мьн кӧл-
брьинава т'ьжи нә
у нав мьнда щики сах
нэмайә.
- ⁸ Әз һ'алк'әти у гәләки
һ'ьнщър'и,
дыкьм зарин жь ахинийа
дьле хwә.

* 37:35 Бь избрани р'еза дӧда нә т'ам зәлал ә, ле wәлгәр'андьна йунанийә кэвьнда аһа йә: «Мина даре эрзейи Лӧбнанеда бьльнд дьбә».

* 37:1-40 Әва зэбурәкә «акростик» ә, аwа готи анәгори элифбәйа һ'әрфед избрани чекьри йә.

- 9 Хwэйю, хwэстьна мын Тэва
э'йан э,
к'эсэра дьле мын жь Тэ
вэшарти нинэ.
- 10 Дьле мын ле дьхэ, қодум
к'этьмэ,
р'онайа ч'э'ве мын жи ль мын
бьрийайэ.
- 11 Н'эзкьрийед мын у нэвалед
мын,
хwэ дур дьгьрын жь бьринед
мын,
псьмамед мын жи дур
сэкьнин.
- 12 Эwед э'мыре мын дьгэр'ын,
т'эла датинын
у йед хьрабийа мын
дьхwазьн,
бона к'этьна мын хьраб
хэбэр дьдын
у нэр р'ож мьхэнэтиье
дьфькьрын.
- 13 Ле эз мина кэр'а набьнем
у мина йе лал кө дэве хwэ
вэнакэ.
- 14 Эз бумэ мэрьве чава кө
набьне
у дэве wiда щабэк т'онэ.
- 15 Эз хwэ дьсперьмэ Тэ, Ходано,
Те щабэ бьди, йа Хwэйи,
Хwэдейе мын.
- 16 Чьмки мын гот: «Бьра эw дьле
хwэ мын ша нэкьн
у фьр'нақ нэбьн гава
бышьмьтэ ньге мын».
- 17 Ва йэ эз к'этьна хwэ дьбиньм,
нэр гав көла мын бэр бина
мын э.
- 18 Эз нэһэқийед хwэ ашкэрэ
дьбежьм,
бона гонэйед хwэ хwэда
дьшэwьтьм.
- 19 Ле нэйаред мын сьһ'эт у
қэwат ын,
щийе нэқи-нэһэқ
хернэхwазед мын зедэ
дьбьн.
- 20 Йед бэр қэнщийева хьрабийе
мын дькьн,
бона we йэке мьқабьли мын
р'адьбьн,
чьмки эз хwэ қэнщийе
дьгьрьм.
- 21 Мын нэһелэ Ходано!
Хwэдейе мын жь мын Тө дур
нэк'эвэ.
- 22 Зу бькэ wэрэ нэwара мын,
Хwэйи, Хьлазкьре^ф мын!

Э'мыре һолми бош у бэтал

39 *Йьдут'уне сэрwере саз-
бэндар'а. Зэбура Давьд.*

- 1 Мын гот: «Эзе мьқати р'ийа
хwэ бьм,
кө бь зьмане хwэ гонэ^ф
нэкьм,
гэмэке бавежьмэ эз дэве хwэ,
н'эта кө нэп'ак ль бэр мын
э».
- 2 Мын хwэ кэр' кьр у дэнг
нэкьр,
бона қэнщийе жи қэт тышт
нэгот,
һьнге еш ль мын т'эвиһэв бу.
- 3 Дьл нав мында қьлқьли,
алаве да қафе мын,
һьнге дэрэwэбум у мын гот:

- ⁴ «Бежэ Хөдан Тө ахьрийа мьн,
чъкас ын әв р'ожед мьн
у р'ешигийа мьн чәнд р'ож
ьн».
- ⁵ Ва пе бьһөста Тә р'ож данә
мьн
у ә'мьре мьн ль бәр Тә нә т'ө
тышт ә.
Р'аст һәр мәрвье дьне к'әтийә,
әв т'ам вәкә һөлмәке йә.
(Сәла^ф)
- ⁶ Р'аст мина сийе мәрвь те-
дъчә.
Р'аст бадихәwa һ'әщә-һ'әщ
дъкә,
әв т'оп дъкә ле ньзанә әве
бьбә р'ьсқе к'е.
- ⁷ Иди ньһа әз һивийа чь бьм,
Хвәйю?
Гөмана мьн ль сәр Тә йә.
- ⁸ Мьн жь һ'әму нәһәдийед мьн
хьлаз кә,
мьн нәкә нава дәв-дъране
бефә'ма.
- ⁹ Әз хвә кәр' дькьм, дәве хвә
вәнакьм,
чьмки Тә кър, әва йәка.
- ¹⁰ Дәрба Хвә Тө жь мьн дур хә,
әз жь бәр к'өлма Тә
бәтавәдъбьм.
- ¹¹ Бона ширәте, нәһәдийа мервь
ль бәр бевьла дәрдьхи,
мина бьзузе Тө һәбука ви
дъһьзһьзини
у жийин т'ам вәкә һөлмәке
йә. (Сәла)
- ¹² Йа Хөдан, Тө бьбьһе дөайе
мьн

у гөһ бьдә һеуарза мьн,
Тө пышт нәдә һесьред мьн,
әз ль бәр Тә чава р'еви,
мина пешед хвә мевани.

- ¹³ Бәшәра Хвә ль мьн хвәш кә
у к'ән ль бәр дәве мьн хә,
һ'әта кө нәчумә, п'уч'
нәбумә.

**Стърана пәсьндайине
у к'омәкхвәстьне**

40 *Сәрвере сазбәндар'а.
Зәбура Давьд.*

- ¹ Әз бь сәбьре һивийа Хөдан^ф
мам,

Ви сәр мьнда ньһер'и
у заринийа мьн бьһист,

- ² жь верана ч'ә'ле әз
дәрхьстьм,

жь we ч'ьм-ч'ьма шьлә-
һ'әр'и,

ньгед мьн данинә ль сәр қәйе
у гавед мьн қәдим кърьн.

- ³ Стъранәкә ну кърә дәве мьн,
зәбурәкә әшқи Хвәдейе мә.
Гәләке бьбиньн у we хоф кьн
у хвә бьдьянә бьн сийа
Хөдан.

- ⁴ Хвәзи^ф ль ви мәрвьи,
кө хвә спартийә Хөдан,
дина хвә надә йе к'өбар
у йед хвә данә п'утед дәрәw.

- ⁵ Гәләк ын кърьнед Тә, йа
Хөдан, Хвәдейе мьн,
әв к'әрәмәт у фькьред Тәйә
ль сәр мә,
т'ө һәйин т'өнә мина Тә.

Мьне әв сальх кьрана у
бькьра дәнги,
ле беһ'есаб ьн, найенә готьн.

- 6 Қөрбан^ф у дийари Тэ бэгэм
нэкър,
Тэ гөһе мьн вэкър,
т'эвайишэват у дийарийа^ф
пацьжбуне Тэ нэхвэстын.[†]
- 7 Ынге мьн гот: «Ва йэ, эз
һатъм,
к'йтеба гөломатда бона мьн
ньвисар э.
- 8 Эз дьхвазьм э'мьре Тэ
бьқэдиньм, йа Хвэде
у ва йэ һинкьрына Тэ дьле
мында йэ».
- 9 Мьн нава щьвина гьранда
мьзгини да
һэқийа азакьрына Тэ э'лам
кър.
Ва йэ мьн левед хвэ нэдан
сэр һэв,
йа Хөдан, Тө зани!
- 10 Мьн һэқийа Тэ дьле хвэда
вэнэшарт,
амьнийа Тэ у хьлазкьрына
Тэ мьн салх кър,
дълواني у р'астийа Тэ мьн
жь щьвина гьран вэнэшарт.
- 11 Р'э'ма Хвэ, йа Хөдан, жь мьн
дур нэхэ,
бьра дьловани у амьнийа Тэ
һэр гав мьн хвэй кьн.
- 12 Хьрабийа бех'эсаб дора мьн
гьрт,
нәһэқийед мьн хвэ мьнр'а
гиһандьн,
эв жь п'ор'е сәре мьн зә'фтьр
ьн,
- р'ийа хвэ жи нькарьм
бьбиньм,
дъл жи мьнва иди нәмайэ.
- 13 Бькэ р'эсқат*, Хөдано, мьн
хьлаз кэ,
Хөдано, зу бькэ вэрэ
һэвара мьн.
- 14 Бьра шәрми бьн у һэвр'а
т'эвайи бьбьнэ р'обэт,
йед кө пәй мьн к'этынэ
у мьрына мьн дьхвазьн.
Дэ бьра шәрми бьн, пашда
бьр'эвьн,
йед кө хьрабийа мьн
дьхвазьн.
- 15 Бьра шәрмийа хвэда эв
суцдар бьн,
йед кө һуйи мьн дькьн.
- 16 Һ'эмуйед кө ль Тэ дьгәр'ьн,
бьра пе Тэ эшқ у ша бьн
у йед азакьрына Тэ һ'эз дькьн,
бьра т'ьме бежьн: «Хөдан
мэзын э!»
- 17 эзи шкэстийи бэлэнгаз ьм,
ле бәле Хвэје мьн бона мьн
хэм дькэ.
Пыштован у азакьре мьн Тө
йи!
Хвэдейе мьн, дэрэнги нэбә!
- Дөайе мәрьве нэхвэш
бона қәншбуне**
- 41** *Сәрвере сазбандар'а.
Зэбура Давьд.*
- 1 Хвэзи ль ви кө хэм дькэ
бона йе к'эсиб,

* 40:13 Ава готи «бьра хвэстына Тэ бә».

40:6-8 Ибрани 10:5-7.

- р'ожд тэнгасийеда Хөдане
 ви хьлаз кэ.
- ² Хөдане ви хвэй кэ у э'мьр
 бье,
 эве ль сэр дьне хвэзыли бэ
 у we нэдэ дэсте хвэстына
 нэйар.
- ³ Хөдане нэхвэшийеда ци-
 ньвина ви бе р'э'ме,
 жь h'эму нэхвэшийа қэнц
 кэ у жь ньвине р'акэ.
- ⁴ Мьн гот: «Йа Хөдан, мьн вэрэ
 р'э'ме,
 нэфса мьн қэнц кэ, чьмки
 мьн бэр Тэ гөнэ кьр».
- ⁵ Нэйар хэйба мьн дыкьн у
 дыбежьн:
 «К'энге эве бьмьрэ у наве
 ви онда бэ».
- ⁶ Йэк жи кө те мьн бьбинэ,
 тыште h'ал-қал дыбежэ,
 дьле^ф ви дэнг-бэ'сед хьраб
 т'оп дыкэ,
 кө дэре дэрва гьли кэ.
- ⁷ h'эму пэйк'этиед мьн,
 бона мьн хэвр'а дыкьнэ
 п'ьстэ-п'ьст,
- бона мьн тыште хьраб
 дыфькьрьн,
⁸ дыбежьн: «Хэзэбе эви гьртийэ,
 эв к'этией иди р'анабэ».
- ⁹ h'эта пешэвьтийе мьн жи,
 к'ижанида эз сэрфьнйаз
 бум,
 нане мьн хвар, п'э'йн авите
 мьн.[†]
- ¹⁰ Ле Хөдано, Тө ль мьн вэрэ
 р'э'ме,
 мьн р'акэ сэр п'ийа, кө эз
 һэде ван дэрем.
- ¹¹ Эзе бь ве йэке заньбьм кө Тө
 мьн бэгэм дыки,
 гава дэнге сэрк'этына
 дыжьмьн нэйе бьхистьн.
- ¹² Ле Те мьн нава бесущийа
 мьнда хвэй ки
 у h'эта-h'этайе мьн бэр Хвэ
 бьди сэкьнандьне.
- ¹³ Шькьр Хөдан Хвэдейе
 Израелер'а^ф,
 жь һэр-һэйе h'эта h'эта-
 h'этайе.
- Амин^ф у амин.

К'ьтеба Дөда (Зэбура 42-а h'эта 72-а)

Дөайе сьргунийе
 у бэлэнгазийеда
42 *Сэрвере сазбэндар'а.*
Маскила малбэта Қорах.

- ¹ Чава кара хэзала h'эйра р'еч'е
 ава йэ,
 өса жи р'өһ'е мьн h'эйра
 Тэда йэ, Хвэдейо!
- ² Р'өһ'е мьн т'ийе Хвэде йэ,
 Хвэдейе зенди йэ.
 К'энге эзе бем бэр диндара
 Хвэде һазьр бьм?
- ³ һесьред мьн шэв у р'ож бунэ
 хөре мьн,
 кө һэр гав дыбежьнэ мьн:
 «К'ане йэ Хвэдейе тэ?»

^{41:9} Мэтта 26:23; Марқос 14:18; Луқа 22:21; Йух'энна 13:18.

4 Эв йэк кө тен бира мьн,
агър-шəват мьн дьк'əвə,
чава мьхөлқəтер'а мьн хвə
дыгиһанд,
бь ванр'а т'əвайи бь дэнге
əшқе у шыкърдарийе,
к'ома цəжьнева эз дьк'əтмь
Хана^ф Хвəде.

5 Чьма нав мьнда дьк'ьзк'ьзи
р'əһ'е мьн,
чьма нава мьнда нə р'ьһ'эт и?
Гөмана хвə ль Хвəде бинə,
чьмки эзе диса пəсьне Wi
бьдъм,
Хьлазкьре хвə у Хвəдейе
хвə.

6 Р'əһ'е мьн нав мьнда
дьк'ьзк'ьзə,
лəма Тə бир тиньм
жь əрде Урдөне^ф у һəрмоне,
жь ч'ийайе Митсаре.

7 Ль вьр бəбьни дэнг дьдə
бəбьнийе
бь дэнге авшьр'ькед Тə,
һ'əму лейи у пелед Тə
ль сэр мьнр'а дэрбаз бун.
8 Р'оже Хөдан һ'əба Хвə дьдə
ə'йанкьрьне,
шəве жи стьрана Wi т'əви
мьн ə,
дөайе мьн жи бэрбь
Хвəдейе ə'мьре мьн ə.

9 Эзе бəжмə Хвəдейе Қəйайе
хвə:
«Чьма Тə эз бир кьрмə?
Чьма бь дьле көл эз бьгэр'ьм,
жь зерандьна дəсте
дьжмьн?»

10 Дьжмьн өсə тə'на ль мьн дьхьн,

те бежи һəстуйед мьн
һурдəхвəши дькьн,
гава һəр р'ож дьбəжьнə мьн:
«К'ане йə Хвəдейе тə?»

11 Чьма нав мьнда дьк'ьзк'ьзи
р'əһ'е мьн,
чьма нава мьнда нə р'ьһ'эт
и?

Гөмана хвə ль Хвəде бинə,
чьмки диса эзе пəсьне Wi
бьдъм,
Хьлазкьре хвə у Хвəдейе
хвə.

**Дөайе к'омəкхвəстьна
тəнгасийеда**

43 ¹ Тө сэр ише мьнда
бьньһер'ə, йа Хвəде,
һəқийа мьн хвəй кə жь нава
ви мьлəте бəхвəде,
жь мəрьвед дэрəвин у
нəһəқ аза кə.

² Чьмки Тө йи Хвəдейе кəла
мьн.
Чьма Тə эз веда авитъм?
Чьма эз бь дьле көл бьгэр'ьм,
жь бэр зерандьна нəйара?

³ Р'онайи у р'астийа Хвə
бьшинə,
бьра əвана р'ебəрийа мьн
бькьн,
мьн бьбьнə ч'ийайе^ф Тəйи
пироз^ф у Хана Тə.

⁴ Эзе һэр'ьмə бэр горигəһа^ф
Хвəде,
ль бэр Хвəдейе шабун у
əшқа хвə,
эзе бь чэнг^ф пəсьне Тə бьдъм,
йа Хөдан, Хвəдейе мьн!

5 Чьма нав мында дьк'ьзк'ьзи
 р'òh'е мын,
 чьма нав мында нэ р'ьh'эт и?
 Гõмана хwэ ль Хwэде бинэ,
 чьмки диса эзе пэсьне Wi
 бьдьм,
 Хьлазкьре хwэ у Хwэдейе
 хwэ.

**Дõайе бона
 тэнгасийа мьлэт**

44 *Сэрwере сазбэндар'а.
 Маскила малбэта Qорax.*

- 1 Хwэдейе^ф, мэ бь гõhed хwэ
 бьhистьн,
 кал-бавед мэ мэр'а готьн,
 бона ван кьред Тэйэ р'ожед
 wанда,
 нава ван р'ожед бэреда
 кьри.
- 2 Тэ бь дэсте Хwэ п'утп'арьст
 р'ақэтандьн
 у кал-бавед мэ щи-вар
 кьрьн,
 қэдэ-бэла ани сэре ван
 мьлэта
 у пешед мэ дэрхьстьнэ
 фьреқэтийе.
- 3 Нэ кõ пе шуре хwэ эw э'рде
 war бун,
 йан зэндед ван эw хьлаз
 кьрьн,
 ле дэсте Тэйи р'асте,
 зэнда Тэ у нур-нэдэра Тэ,
 чьмки Тэ эw бэгэм кьрьн.
- 4 Тõ йи П'адше мын, йа Хwэде!
 Тõ сэрк'этьне Ақубр'а^ф ль
 һэв бинэ.
- 5 Пе Тэ эм нэйаред хwэ э'рде
 дьхьн,
 йед кõ бэр мэ р'адьбын,
 эм пе наве Тэ ван п'епэс
 дькьн.
- 6 Чьмки кэване хwэда эз нэ
 гõман ьм
 у нэ жи шуре мыне мын
 хьлаз кэ.
- 7 Ле Тэ эм жь нэйара хьлаз
 кьрьн
 у пэйк'этийед мэ данэ
 шэрме.
- 8 һэр р'ож эм пе Хwэде дьфьр'ьн
 һ'эта-һ'этайе пэсьне наве Тэ
 дьдьн. (Сэла)
- 9 Тэ эм кьрьнэ сосрэт weда
 авити,
 т'эви ордийед мэ дэрнак'эви.
- 10 Тэ эм жь бэр дьжмын данэ
 р'эве,
 пэйк'этийа жи эм т'алан
 кьрьн.
- 11 Тэ эм чава пэз данэ хварьн,
 нав мьлэтада эм бэла кьрьн.
- 12 Тэ щьмэ'та хwэ бедимэт фьрот
 у баhe we Тэ бьльнд нэкьр.
- 13 Тэ эм бэр щинара кьрьнэ
 р'обэт
 у ль бэр йед дор-бэред мэ
 нав у нуч'ьк.
- 14 Нава п'утп'арьстада Тэ эм
 кьрьнэ дэв-дьрана,
 нава мьлэтада жи бунэ
 мина пек'энийа.
- 15 Т'эмамия р'оже сосрэтийеда
 мэ,
 шэрма р'уйе мын мын
 дьньхемэ,
- 16 р'уйе дэнге бõхданбеж у
 к'ьфьра,

- 17 Өв һ'эму һатънэ сэре мэ,
 ле мэ Тө бир нэкъри
 у пэймана^ф Тэ нэт'эр'ьбанд.
- 18 Дьле мэ пашда
 вэнэгэр'ийан
 у гавед мэ жь р'ийа Тэ
 дэрнэк'этын.
- 19 Ле Тэ эм щийе мышк у
 мэ'рада һ'ынщър'андын
 у бы сийа мьрьне эм
 ньхамтын.
- 20 Һэгэр мэ наве Хвэдейе хвэ
 бир бькьра,
 йан дэсте хвэ дьрежи
 хвэдеки хэриб кьра,
- 21 Хвэде we сэр ве йэкеда
 нэньһер'ийа?
 Чьмки Әв сөр'ед дьлада
 занэ.
- 22 Ле бона Тэ эм һэр р'ож бэр
 мьрьне нэ,
 мина пэзед сэржекьрьне
 һ'эсаб дьбьн.[†]
- 23 Р'абэ Хвэйю, чьма р'аза йи?
 Һ'ышйар бэ мэ т'эхсир нэкэ
 һ'эта-һ'этайе.
- 24 Чьма р'уйе Хвэ жь мэ
 вэдьшери,
 зэлули у дэрд-көлед мэ бир
 дьки.
- 25 Эм өса дэвэр'уйа чунэ э'рде,
 һ'эта зьке мэ э'рдева
 қәмьти.
- 26 Р'абэ али мэ бькэ у мэ хьлаз
 кэ,
 бона хатъре һ'өба Хвэйэ
 амьн.
- Шайийа мала П'адше
 у дэргистийа Ви**
- 45** *Сэршере сазбэндар'а. Пе
 мьқаме: «Сосьни». Маски-
 ла эвинтийа малбэта Қорах.*
- 1 Жь дьле мьн хэбэра қэнц
 бьлқ вэдьдэ,
 һьлбэстед мьн эшқи П'адше
 нэ,
 зьмане мьн мина қэлэма
 ньвиск'аре че йэ.
- Бона П'адше**
- 2 Тө жь һ'эму инсанэти
 бэдэвтър и,
 жь левед Тэ гөл у нур
 дьбарэ,
 аһа Хвэде һ'эта-һ'этайе дөа
 ль Тэ кьрийэ.
- 3 Шуре Хвэ ль пышта Хвэ
 гьредэ, Ә'гито,
 бь р'эвш у р'умэта^ф Хвэ.
- 4 Бь қэдьре Хвэ пешда һэр'э,
 бона р'асти, мьлуктийе у
 һэқийе, Сийаро,
 бьра дэсте Тэий р'асте
 р'ебэрийа Тэ бэрбь кьред
 һ'өжмэк'ар бькэ.
- 5 Тиред Тэ туж ьн,
 эв дьк'эвьнэ дьлед
 дьжмьнед П'адше,
 мьлэте бьк'эвьнэ бьне
 п'ийед Тэ.

- 6 Т'эхте Тэ Хвэдейо*, т'эхте
 һ'эта-һ'этайе йә,
 шьва п'адшатийа Тэ шьва
 һәқийе йә.[†]
- 7 Тө һәқийе һ'ыз дьки у дьжәни
 нәһәқийе,
 ләма жи Хвэде, Хвэдейе Тэ,
 Тө пе р'уне шабуне
 жь һәвалед Тэ зедәтър
 к'ьфшкьри.
- 8 Жь һ'әму к'ьнщед Тэ бина
 зьмьр^ф, уд^ф у дарчине*
 дәрте,
 жь там-ташед қилед филинда,
 пе дәнгед саза Тэ ша дькьн.
- 9 Қизед п'адшайа нава ханьм-
 хатунед Тәда нә,
 дәргистийа п'адше нав зер'е
 Офирда ль мьле Тәйи
 р'асте сәкьни йә.
- Бона дәргистийа П'адше**
- 10 Бьбьһе қизьк, дина хвә бьде у
 гөһе хвә вәкә,
 тө бир бькә мьләте хвә у
 мала баве хвә
- 11 у бьра П'адша машоде
 бәдәвийа тәда бә,
- чьмки Әв ә хвәйе тә, тө бәр
 Ви та бә.
- 12 Бьнәлийед Суре* бь
 дийарийа
 у дәвләмәндед щьмә'те жи
 бь хьзна
 we һ'әйра диндара тәда бьн.
- 13 Дәргистийа П'адше ода хвәда
 хас-хәван ә,
 к'ьнще we бь т'еле зер'
 һунанди йә.
- 14 Хәмьла нәқьшандива we
 дьбьнә ль бәр П'адше,
 бәрбук пәй we т'әв дьчьнә
 ль бәр Ви.
- 15 Әв тенә бьрьне бь әшқ у шайи
 у дьк'әвьнә қәсьра П'адше.
- Бона П'адше**
- 16 Дәвса кал-бавед Тәйе
 әвләдед Тә бьн,
 Те ван бьки сәрвер сәр
 т'әмабийа әрде.
- 17 Әзе наве Тә қөр'нә-қөр'нә
 бьдьмә биранин,
 ләма мьләте пәсьне Тә
 бьдьн һ'эта-һ'этайе*.

* 45:6 «Т'эхте Тэ Хвэдейо» бь избрани аһа жи те фә'мкьрьне: «Т'эхте Тәйи кө Хвэде да Тә». Зәмане бәре, п'адша чава хвәдек дьһатьнә һ'әсабе у вана вәкә һ'өкөме хвәдетийа хвә п'адшати дькьр. Ле щьһуйа готьнед ве зәбуре фә'м дькьрьн, кө ль сәр Мәсиһ^ф һатийә сери.

* 45:8 Щур'әки бьһарәтейә кө бь избрани нә ә'йан ә. Гәләк вәлгәр'андьнада жер'а дьбежьн «касийа».

* 45:12 Бь избрани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Қиза Суре». Бь избрани хәбәра «қиз» гәләк щара бь мә'на «бажар» йан «бьнәлийед бажер» те бьк'аранине.

* 45:17 Әв зәбура әвинтийе бона дә'вата п'адшаки Израеле у дәргистийа щийә жь вәлат дәр ә. Пәйр'а, гәләк сәр к'әтьн кө әв зәбур бь Мәсиһ сәр һәвда те (мәсәлә, вәлгәр'андьнәкә арабийә^ф кәвьнда р'еза 2-а наве «Мәсиһ» бона п'адша бьк'ар анийә). Бона ве йәке, ве вәлгәр'андьнеда һ'әрфа мзэьн бона ви п'адшайи һатийә ньвисаре (мәсәлә, «П'адша» у «Ви»).

45:6-7 Ибрани 1:8-9.

Хwэдe cыг'apгeн
y хьлaзкьpe бaжep э
46 *Сэрwepe cазбэндap'а.*
Стьpaнa мaлбэтa Qopax
ль cэр Aлaмoтe*.

- ¹ Хwэдe cыг'apгeн y qэwатa мэ
 йэ,
 к'омэкдape мэйи
 тэнгacийaдa һэри нeзик
 э.
- ² Лэмa жи эм нaтьpcьн,
 һэгэр э'рд жи cэрoбьниһэв
 бэ,
 ч'ийa бьк'эвьнэ к'урaйa
 бэ'pe,
- ³ aвeд we фур дьн, эw бькьн
 хөшин,
 ч'ийa бьлэpьзын жь дэст
 пeлeд wан. (Сэла^ф)
- ⁴ Ч'эмэк һэйэ кö щэwед we
 бaжape Хwэдe шa дькьн,
 эwe һewapгeһa пирoзэ Йe
 һэри Жopьн.
- ⁵ Хwэдe wi бaжapидa йэ, эw
 нaһ'эжэ,
 Хwэдe we бэрбaнгa к'урдa
 aли wi бькэ.
- ⁶ Мьлэт дькьнэ qалмэ-qалм,
 һ'эж дьк'эвэ п'адшaтийa,
 Йe Жopьн дькэ дэнги y э'рд
 дьһ'элэ.
- ⁷ Хөдaнe Opдийa т'эви мэ йэ,
 Хwэдeйe Aqуб кэла мэ йэ.
 (Сэла)
- ⁸ Wэpьн бьбиньн кьpeд Хөдaн,
 чь к'эрэмэт кьp p'уйe э'pдe.

- ⁹ Шэp'а дьдэ cэкьнaндьне, һэр
 чар qөлбeд дьнийaйe,
 тир-кэвaнa дьшкeнэ, p'ьмa
 һур-һури дькэ
 y мэрт'aлa бь eгьp
 дьшэwьтинэ.
- ¹⁰ Кэр' бьн y бьзaньбьн, эз ьм
 Хwэдe,
 эзe нaв мьлэтaдa бьльнд
 бьм
 y ль p'уйe э'pдe бьльнд бьм.
- ¹¹ Хөдaнe Opдийa т'эви мэ йэ,
 Хwэдeйe Aqуб кэла мэ йэ.
 (Сэла)

Мэзынайийа Хwэдe
y тaбуна мьлэтa

47 *Сэрwepe cазбэндap'а.*
Зэбуpа мaлбэтa Qopax.

- ¹ Дэстeд хwэ ль һэв хьн һ'эмy
 мьлэтнo,
 бь дэнгe шaбунe бэрбь
 Хwэдe бькьн qар'ин.
- ² Чьмки Хөдaн, Йe һэри Жopьн,
 caw э,
 П'адшe Мэзын э ль cэр
 т'эмaмийa э'pдe.
- ³ Эw мьлэтa бэр мэ тa дькэ,
 цьмэ'ta дькэ бьн п'ийeд мэ.
- ⁴ Эwi мьлк'e мэ мэр'а бьжарт,
 мэзынайийa Aqуб,
 һ'ьзкьрийe Хwэ. (Сэла)
- ⁵ Хwэдe Хwэ дa һeлaнa жopьн
 qар'инийa шaбунep'а,
 Хөдaн p'абy cэр т'эхтe Хwэ
 бь дэнгe бор'ийep'а.
- ⁶ Бьстьpен Хwэдep'а, бьстьpен,

* 46:0 «Аламот» терминэкэ мьqаме йэ, ле фэ'мина we нэ э'йан э. Бь фькьpa һьнэк зана
 эва дэнга, йан дэнге зьpави к'өлфэта шаһьл э, йан жи дэнге зөр'не йэ.

- бьстьрен П'адше мэр'а,
 бьстьрен.
 7 Хwэде П'адше г'эмамииа
 э'рде йэ,
 бь зэбура* бьстьрен хун
 жер'а йэ.
 8 Хwэде п'адшатиye х'эму
 мьлэта дькэ,
 Хwэде р'удьни сэр к'орсийа
 Хwэйэ пироз.
 9 Э'сьлзадед мьлэта щьвийан
 г'эви мьлэте Хwэдейе
 Ибраһим^ф.
 Чьмки мэрт'алед дьнийайе йед
 Хwэде нэ,
 Эw сэр ванр'а йэ.

Сийон^ф,
бажаре Хwэдейе мэ йэ

48 *Стъран. Зэбура малбэта* *Qорах.*

- 1 Хөдан мэзын э, нежайи гэлэк
 пэсьна йэ,
 бажаре Хwэдейе мэда,
 ль сэр ч'ийайе^ф Хwэйи пироз,
 2 бьльндайа бэдэw,
 шабуна г'эмамииа э'рде,
 ч'ийайе Сийоне^ф, г'апе
 Сафоне*,
 бажаре П'адше мэзын.[†]
 3 Qэсьред веда Хwэде к'ьфш э,
 Эw чава кэла хойа дькэ.
 4 Ва йэ п'адша, эвана щьвийан,
 х'эму хэвр'а натын сэр шер'.
 5 Гава дитын, э'щербмаи бун,
 г'эвиһэв бун, пашда р'эвин.
 6 Р'ыщафе ль wэр эw гьртын,
 мина санщуйе жьна кө
 дьк'эвэ бэр зар'е
 7 у чава байе р'оһьлате
 гэмийед Т'аршише
 хурдэхwэши дькэ.
 8 Мэ чава бьһистьбу, өса жи мэ
 дит,
 бажаре Хөдане Ордийада,
 бажаре Хwэдейе мэда,
 к'ижани Хwэде қэдим дькэ
 һ'эта-һ'этайе. (Сэла)
 9 Йа Хwэде, П'арьстгәһа^ф Тэда
 эм сэр һ'өба Тэйэ бейьмбэр
 дьфькьрьн.
 10 Чава наве Тэ, йа Хwэде,
 өса жи пэсьне Тэ һ'эта сэре
 дьне,
 дэсте Тэйи р'асте һэқийева
 хьне.
 11 Бьра ша бэ ч'ийайе Сийоне
 у эшқ бьн бажаред Щьһуда^ф
 пе қьраред Тэ.
 12 Дора Сийоне бьзьвьр'ьн
 у дора we хун бьгьрьн,
 бьрщед we бьжмьрьн,
 13 мела wэ сэр суред we бэ,
 дина хwэ бьдьянэ қэсьред
 we,

* 47:7 Бь избрани хэбэр бь хэбэр «маскил» э. Бона «маскил» бьхуньн шьровэкьрьна зэбура 32-а.

* 48:2 Бь избрани чэнд ф'эминед «Сафоне» һэнэ: 1. Эw навэки Кэнанийайи^ф бона wi ч'ийайи бу, кө «Мьск'эне пироз» дьһатэ һ'эсабе; 2. Өса жи «Бакөр» те готье.

48:2 Мэтта 5:35.

кө ньсьле майинр'а хун
сальх кьн,
14 чьмки эв Хвәдейа
Хвәдейе мә йә һ'әта-һ'әтайе,
Әwe р'әбәре мә бә һәр-һәйе.

**Кемақлийа мәрвевд
һәбука хвәда гөман**

49 *Сәрвере сазбәндар'а. Зә-
бура малбәта Қорах.*

- 1 Бьбьһен ве йәке һ'әму
мьләтно,
гөһдар бьн һ'әму бьнәлийед
дье,
2 бәләнгаз у йе ә'сылзадә,
дәвләти у к'әсиб һәвр'а
т'әвайи.
3 Заре мьне сәрвахтийе бежә,
фькьред дьле мьн
заньстийе.
4 Әзе гөһе хвә бьдьмә сәр
мәсәла готи,
пе чәнге^ф зис вәкьм сөр'а
готьна хвә.
5 Чьма бьгьрсьм әз р'ожед
хьрабда,
гава нәһәқийа нәйар дора
мьн бьгьрә,
6 йе гөмана ви ль сәр қәwата
ви йә
у пе һәбука хвәйә п'ьр'
дьфьр'ә?
7 Бәле әw һәбук нькарә ви
хьлаз кә
у нә жи бәрделе бәрва бьдә
Хвәде.
8 Чьмки бьһа йә қимәте
хьлазбуна ван,
т'ө щар әв йәк набә кө бе
дайин,
9 wәки бьжи һ'әта-һ'әтайе
у мьрьне әw нәбинә.
10 һәр кәс дьбинә кө сәрвахт
дьмьрьн,
мина ахмах^ф у бефә'ма онда
дьбьн,
һәбука хвә һьнәкә дьнр'а
әw дьһельн.
11 Қәбьред ван дьбьнә тамед
һ'әта-һ'әтайе,
әw щи-варед ванә қөр'нә-
қөр'нә нә,
әв ьн кө наве хвә дьданә ль
сәр щи-мьск'әна.
12 Мәрвь хер-хвәшийеда дьреж
наминә,
әwe мина һ'әйwen онда бә
һәр'ә.
13 Әв ә р'ийа ахмаха^ф,
ахьрийа йед ә'мьре хвә
р'әзи нә. (Сәла)
14 Мина пез бәрбьр'и дийаре^ф
мьрийа дьбьн,
мьрьн шьване ван ә,
әw р'аст бәржери гор'е дьбьн.
Қальбе ване бьр'ьзә һәр'ә,
гор'ьстане мала ван бә.
15 Ле Хвәде we нәфса мьн жь
дәсте дийаре мьрийа
хьлаз кә,
бәле Әwe мьн һьлдә[†] щәм
хвә. (Сәла)
16 Нәтьрсә, кө мәрвь дәвләти
дьбә

- у һэбука we мале зедэ дьбэ,
¹⁷ чьмки гава эw дьмьрэ дьчэ,
 нькарэ тыштэки т'эви хwэ
 һьлдэ,
 эw һэбука wi т'эви wi начэ.
¹⁸ һэгэр эw сахийа хwэда хwэ
 бэхтэвар дьбинэ
 у һ'эму жи пэсьне wi дьдьн,
 бона кö һэр тышт wir'а ль
 һэв те,
¹⁹ йэкэ we һэр'э быгьнижэ ван
 пешед хwэ
 у иди т'ö шар эwe р'онайе
 нэбинэ.
²⁰ Мэрвь, эw хер-хwэшийеда йэ,
 ле ньзанэ we мина һ'эйwen
 öнда бэ.

Һ'эбандьна р'аст

50

Зэбура Асаф.

- ¹ Йе Зор, Хöдан Хwэде
 хэбэр дьдэ,
 жь р'оһьлате һ'эта р'оавайе
 гази дьнийае дькэ.
² Жь Сийоне бэдэwэтийа
 Хwэдейэ к'амьл дьбрьрө.
³ Хwэдейе мэ те у Эw Хwэ кэр'
 накэ,
 агьре п'эр'ьтандьне ль
 пешийа Wi йэ
 у дора Wi бобэлииска мэзын э.
⁴ Эw жорда э'рд у э'змен шэ'дэ
 дьгьрэ,
 кö диwана щьмэ'та Хwэ бькэ.
⁵ «Амьнед Мьн щэм Мьн т'оп
 кьн,
 йед кö пе қөрбане пэйман^ф
 т'эв Мьн гьредан».
⁶ Ынге э'змане р'астийа Wi
 бькьнэ дэнги,

кö Хwэде Хwэха һ'акьм э.
 (Сэла)

- ⁷ «Бьбьһе щьмэ'та Мьн у Эзе
 хэбэр дьм,
 һэй Израел, Эзе шэ'де
 мьқабыли тэ бьм,
 Эз Хwэде мэ, Хwэдейе тэ.
⁸ Нэ кö бона қөрбанед тэ Эз тэ
 һьлтем,
 т'эвайишэwатед тэ т'ьме бэр
 Мьн ьн.
⁹ Эз жь мала тэ щанэга
 нахwазьм,
 нэ жи нерийа жь ахьле тэ.
¹⁰ Чьмки һ'эму бинбэре
 дарьстен эw йед Мьн ьн,
 öса жи һ'эйwanед ль сэр
 һ'эзара ч'ийа.
¹¹ һ'эму тэйрэдэд ч'ийа Эз нас
 дькьм
 у һ'эйwanед чоле ль бэр
 ч'э'ве Мьн ьн.
¹² һэгэр Эз бьр'чи бьм, Эз тэр'а
 набержьм,
 чьмки дьнийа хер-хьзна
 хwэва йа Мьн э.
¹³ Гэло Эз гоште щанэга
 дьхwьм,
 йан жи хуна нерийа
 вэдьхwьм?
¹⁴ Хwэдер'а қөрбана р'азидарийе
 бьдэ,
 ад-қьраред хwэ т'эв Йе һэри
 Жорьн бинэ сери.
¹⁵ Охьрмед гьранда тö Мьн бькэ
 гази,
 Эзе тэ хьлаз кьм, те жи
 шькьрийе бьди Мьн».

- 16 Ле бәле Хwәде гөнәк'арар'а^ф
дъбежә:
«Чи тәр'а нә, кә тә қәйдә-
қанунед^ф Мьн салх дыки
у пәймана Мьн дыди ль сәр
заре хwә?»
- 17 Чьмки тә ль ширәтед Мьн нә
хwәш и
у хәбәра Мьн давежи пышт
гөһе хwә.
- 18 Гава дьз дыбини, дыди пәй
дычи
у дыби һәвалә зьнек'ара.
- 19 Бона хьрабийе дәве хwә
вәдыки
у зьмане тә мьхәнәтийе
дәргинә.
- 20 Тә р'удьни давежи бьрайе
хwә
у хәйба кәр'е дийа хwә
дыки.
- 21 Тә әв йәк кьрын у Мьн дәнґ
нәкьр,
тә т'ьре Әзи мина тә мә.
Әзе тә һьлем у кьред тә
бьдьмә бәр ч'ә'ве тә.
- 22 Ве йәке фә'м бькьн, гәли
Хwәдебиркьрийа,
кә нәбә Әз вә қәт-қәти кьм
у азакьр т'өнәбә.
- 23 Йе қөрбана р'азидарийе дьдә,
әв ә йе кә қәдьре Мьн
дыгьрә
у әве мьқати р'ийа хwә дьбә,
хьлазкьрна хwә Әзе
нишани ви дьм».

**Дөайе бона пақьжбун
у бахшандьне**

51 *Сәрверә сазбәндар'а. Зә-
бура Давьд, гава п'ехәм-
бәр^ф Нат'ан һатә цәм ви, бона
кә ви сәре хwә Бат'-Шәвайер'а
данибу.*

- 1 Мьн wәрә р'ә'ме, Хwәде,
wәкә амьнийа Хwә,
wәкә һ'өба Хwәйә п'ьр',
беолитийед мьн р'әсит кә.
- 2 Мьн лап бышо жь нәһәқийед
мьн
у мьн пақьж кә жь гөнәйед
мьн.
- 3 Чьмки беолитийед хwә әз нас
дыкьм
у гөнәйе мьн т'ьме ль бәр
мьн ә.
- 4 Ль бәр Тә, т'әне һьмбәри Тә
мьн гөнә кьр
у хьраби ль бәр ч'ә'ве Тә
кьр,
өса кә Тә р'аст и қьрара
Хwәда
у беләк'ә йи диwана Хwәда.[†]
- 5 Бәле әзи нәһәқийева дьне
к'әтьмә
әз жь зькмакийеда гөнәк'ар
бумә.
- 6 Бәле Тә р'астийе дьле мьнда
дыхwази.
Дьле мьн к'ур һини
сәрwахтийе кә.
- 7 Пақьж кә мьн пе зохе һусопе^ф,
әзе пақьж бьм

- у бышо мьн, жь бэрфе эзе
 қэрқаштър бьм.
- ⁸ Дэнге эшце у шабуне Тө
 бьгһинэ мьн,
 бьра ша бьн һэстуйед кө Тэ
 шкенандьн.
- ⁹ Тө пышта Хвэ бьдэ гөнәйед
 мьн
 у р'эсит кэ һ'эму нәһәқийед
 мьн.
- ¹⁰ Хвәде, дьләки пақьж нав
 мьнда бь'фьринэ
 у р'өһ'эки р'аст нав мьнда
 сэр һәвда бинэ.
- ¹¹ Тө мьн жь бэр Хвэ нәвежэ
 у Р'өһ'е^ф Хвәйи Пироз жь
 мьн нәстинэ.
- ¹² Шабуна хьлазкьрьна Хвэ ль
 мьн вэгәр'инэ
 у бь р'өһ'эки р'ази мьн
 бьнгәһ кэ.
- ¹³ Р'ийед Тэ эзе беола һин кьм
 у гөнәк'аре сэр Тәда вэгәр'ьн.
- ¹⁴ Мьн хьлаз кэ Хвәде жь
 хунр'етьне,
 Тө Хвәдейе мьни хьлазбуне^ф,
 зьмане мьне бьдэ пәсьне
 һәқийа Тэ.
- ¹⁵ Хвәйо, левед мьн Тө жь һәв
 вәкэ
 у заре мьне р'умәта Тэ
 бьльнд кэ.
- ¹⁶ Чьмки Тө қөрбана^ф нахвази,
 йан на мьне әв бьдана,
 т'эвайишәwата жи бэгәм
 наки.
- ¹⁷ Қөрбана Хвәде хвәш, р'өһ'е
 шкәсти йә,

дьле мьлук ә, кө Хвәде
 т'әхсир накә.

- ¹⁸ Бь р'эзәдльийе қәнцийе
 Сийонер'а бькә,
 сура Оршәлиме^ф бьдә
 сәкьнандьне.
- ¹⁹ һьнге қөрбанед р'астийе,
 дийарийед^ф шәwат у
 т'эвайишәwате we Тэ
 хвәш бен,
 у сэр горигәһа^ф Тәйе
 щанәгайе бенә дайине.

Диwана Хвәде
у дьлованийа Вийә амьн

52 *Сәрwере сазбәндар'а.*
Маскьла Давьд, гава Дое-
ге әдоми^ф һат готә Шәwул, кө
Давьд к'әтә мала Аһ'имәләх.

- ¹ Чьма пе хьрабийе тө дьфьр'и,
 һәй мерхасо?
 Амьнийа Хвәде әв һәр т'ьм
 һәйә.
- ² Зьмане тә хьрабийе дәртинә,
 мина дузане туж
 һ'ьләк'арийе дькә.
- ³ Тө хьрабийе һе гәләки һ'ьз
 дьки, нә кө қәнцийе,
 һе гәләки дәрәвийе, нә кө
 р'аст хәбәрдане. (Сәла^ф)
- ⁴ Тө һ'ьз дьки һәр хәбәрәд
 зийанк'ар,
 һәй зьмане һар у мәр.
- ⁵ Хвәде we бәла тә бьде һ'әта-
 һ'әтайе,
 we тә бьгьрә, тә жь wаргәһ
 дәрхә,
 к'ока тә жи жь wi әрде
 жийине. (Сәла)

- 6 Р'асте бьбиньн у хоф кьн,
сэр бьк'эньн у бежьн:
7 «Ва йэ эв мэрьве кё хвэ
нэспартэ Хвэде,
ле гёмана хвэ да сэр һэбука
п'р'э бекер
у бь нэхэдийед хвэ қэват
һе гьрт».

- 8 Ле эз Хана Хвэдеда мина
дара зэйт'унейэ шин ьм,
һэр т'ьм һ'об у амьнийа
Хвэдеда эз гёман ьм.
9 Эзе т'ьме бьдьм пэсьне Тэ,
бона хатьре we кьрна Тэ,
бэр амьнед Тэ бькьм дэнги
наве Тэ,
чьмки эв нав қэнц э у
хвэш э.

**Беари у бехэтийа
нэхэца**

53 *Сэрвере сазбэндар'а. Сэр
Маһ'алате. Маскила Да-
вьд.*

- 1 Беаре-бефэ'м^ф дьле хвэда
дьбежэ: «Хвэде т'өнэ».
Эв шуна р'эшва дьчьн у
нэхэдийе дькьн,
кэсэк т'өнэ кё қэнщийе
бькэ.[†]
2 Хвэде жорда ль мэрьвайе
дньһер'э,
кё бьбинэ гэло сэрвахтэк
һэйэ,
кё эв ль Хвэде дьгэр'э.
3 Эв һ'эму жи хальфи нэ,
т'эвайийа хвэва лэшьт'и нэ.

Йэки қэнщийе бькэ т'өнэ,
т'ө кэс т'өнэ!

- 4 Гэло эвед нэхэдийе дькьн
фэ'м накьн,
кё эв щьмэ'та Мьн дьхвьн,
чава нан дьхвьн
у гази Хвэде накьн?
5 һынге хоф у тьрсе ван бьгьрэ,
we дэра кё тьрс т'өнэ,
һэстуйед һ'щумкьред тэ
Хвэде we бэла-бэлайи кэ.
Эв һатьнэ сосрэткьрн,
чьмки Хвэде эв веда
авитьн.

- 6 Хвэзи азайа Исраеле жь
Сийоне бьһата!
Гава Хвэде чэрха щьмэ'та
Хвэ диса р'аст кьра,
һынге Ақубе эшқ бэ,
Исраеле^ф жи ша бэ.

**Дөайе бона
жь дэсте дьжмын азабуне**

54 *Сэрвере сазбэндар'а.
Сэр саз. Маскила Давьд,
гава зифи һатьн готьнэ Шауул,
кё Давьд хвэ ль щэм мэ вэшар-
тийа.*

- 1 Хвэдейо, бь наве Хвэ мьн
хьлаз кэ
бь қэвата Хвэ вэкэ һэдийа
мьн бьдэ мьн.
2 Хвэдейо, бьбьһе дөайе мьн
у гөһ бьдэ сэр готьнед мьн.
3 Чьмки хэриба сэр мьнда
гьртньн

53:1-3 Р'омайи 3:10-12.

- у зöлмк'ар пэй э'мьре мьн
к'этьнэ,
Хвэде надьнэ бэр ч'э'ве
хвэ. (Сэла)
- 4 Ле бэле Хвэде пыштоване мьн
э,
Хвэйи т'агере* э'мьре мьн э!
- 5 Хьрабийе сэр дьжмьнда
вэгэр'инэ,
жь дэст амьнийя Хвэ ван
мына кэ.
- 6 Эзе Тэр'а қөрбане бьдъм, бь
дъл у щан
у шыкьрийе бьдъмэ наве
Тэйи қэнщ, Хөдан.
- 7 Чьмки Те мьн жь һэр
тэнгасийа хьлаз ки,
к'этьна нэйара, эзе бэр
ч'э'ве хвэ бьбиньм.
- Һэвара жь дэсте нэмаийа
һэвал хьлазбуне**
- 55** *Сэрвере сазбэндар'а. Сэр
сазед т'ели. Маскила
Давьд.*
- 1 Хвэдейо, гөһ бьдэ дөайе мьн
у пышта Хвэ нэдэ р'эщайе
мын.
- 2 Дина Хвэ бьдэ мьн у щаба
мын бьдэ,
фькьр р'һ'этийе надьнэ
мын, т'эвиһэв дьбъм,
3 жь дэст дэнге нэйар у
зордарийа нэп'ак.
Чьмки нэхэдийе ль сэр
мында дьбариньн
у бь һерсе мьн дьзериньн.
- 4 Дьл нав мында дьлэрьзэ
у хофа мьрьне сэр мында
гьрт.
- 5 Тьрс у лэрьзэке эз гьртмэ
у р'ьсасе эз мына кьрмэ*.
- 6 Мьн гот: «Хвэзи мина кэвока
баскед мьн һэбуна
кө эз бьфьр'ийама у р'һ'эт
буна.
- 7 Эзе бьр'эвийама дур бьчума,
чол-бэстада эзе бьмама.
(Сэла)
- 8 Мыне бькьра жь бэр
фьзьлдумане
у бобэлиске сыт'арэк хвэр'а
бьдита».
- 9 Хвэйо, заре ван шаш кэ,
зьманед ван т'эвиһэв кэ,
чьмки бажерда зордари йэ,
һэвк'этьне эз дьбиньм.
- 10 Эвана шэв у р'ож һэр чар
алийава
ль сэр сура ви дьгэр'ьн,
беолити у хьраби жи навда
йэ.
- 11 Веранбун нава вида йэ,
дэрэви у зордари жь
мэйданед ви кем набьн.
- 12 Нэйар нинэ сэре мьн дькэ,
мын сэбьр кьра,
йан пэйк'этийед мьн
йе кө хвэ сэр мьнр'а дьгьрэ,
мын хвэ же вэшарта.
- 13 Ле бэле тө һогьре мьн,
һэвал у пьсаме мьн,
14 кө мэ һэвр'а ширьн-ширьн
һэвалти дькьр

* 54:4 Ава готи «алик'ар».

* 55:5 Ава готи «онда кьрмэ, т'өнэ кьрмэ».

- у т'эви мьхөлцэгте Хана
Хвәдеда дьгәр'ийан.
- 15 Бьра мьрын ньшкева сәр
ванда бьгьрә
у сахә-сах әв бьк'эвнә
дийаре^ф мьрийа,
чьмки нава ван у
hewapгәhed ванда хьраби
һэйә.
- 16 Ле эзе һәwара хwә Хwәде
дайнъм
у Хөдан we мьн хьлаз кә.
- 17 Эзе сьбәһ, нивро у евар,
бькьм зарин hewapзә
у Әwe бьбьһе дәнге мьн,
- 18 бь ә'дълайийе мьн хьлаз кә
жь wi шәр'е мьqабьли мьн,
чьмки гәлэк ьн нәйаред
мьн.
- 19 Хwәде we бьбьһе
у Йе һәр-һәйейи ль сәр
к'өрсийе
we дәвәр'уйа ван бинә,
(Сәла)
чьмки әв найенә гөһастьне
у жь Хwәде натьрсьн.
- 20 Дәсте хwә һьлда сәр һогьред
хwә
у пәймана^ф хwә т'әр'ьбанд.
- 21 Жь дәве wi гөл у нур
дьбарьн,
ле шәр' һэйә дьле^ф wiда,
заре wi жь мәлһ'әме нәрмтьр
ә,
ле хwәха шуре к'ашкьри йә.
- 22 Тө बारे хwә бьдә Хөдан

Әwe һьлгьрә дәwса тә.
Әwe т'ө щар нәһелә,
wәки йе р'аст бьльк'өмә.

- 23 Ле Тө Хwәдейо,
Те ван бавежи ч'әла мьрьне,
мәрвьед қәт'ьл у мьхәнәт
we нәгьһижьнә ниве р'ожед
хwә.
Ле әз Тәда гөман ьм.

Дөайе гөмана ль сәр Хөдан

56 *Сәрwере сазбәндар'а. Пе
мьqаме: «Сәр кәwәкә лалә
дурк'әти». Зәбура* Давьд, гава
фильстинийа^ф әв Гат'еда гьрть-
бун.*

- 1 Мьн wәрә р'ә'ме, Хwәдейо!
Мәри зоре ль мьн дькьн,
т'әмамия р'оже тәнгасийе
дьдьнә мьн.
- 2 Нәйар т'әмамия р'оже зоре
мьн дькьн,
чьмки гәлэк ьн шәр'к'аред
мьн!
Йе һәри Жорьн!
- 3 Гава әз тьрседа мә,
әз Тәда гөман ьм.
- 4 Пе Хwәде эзе пәсьне хәбәра
Wi бьдъм,
әз Хwәдеда гөман ьм, әз
натьрсьм,
бәндәйе чь ль мьн бькә?
- 5 Т'әмамия р'оже кәла дькьн
дьле мьн,
һ'әму шешьред ванә сәр
мьн хьраби нә.
- 6 Әw тәлә-тәл бь дьзива,

* 56:0 Жь зәбура 56-а һ'әта 60-и хәбәра ибрани «МИХТАМ» чава «Зәбур» һатийә wәл-гәр'андьне. Ле мә'на we хәбәра ибрани нә ә'йан ә.

- дина хwэ дьднэ гавед мьн,
кө р'öh'е мьн бьстиньн.
- 7 Нәһәқийед ван Тө бинэ сәре
ван,
Хwәдейо, пе һерсе Тө
мьлэта әрде хә.
- 8 Тө дәро-дәрбунед мьн
дьжмьри,
һесред мьн Тө бькә мәшке
Хwә.
Гәло әв нә к'ьтеба Тәда нә?
- 9 Нәйаред мьне пашда һәр'ьн,
гава эз һәwара хwә Тә
дайньм.
Эз бь ве йәке пе дьһ'әсьм,
кө Хwәде г'әви мьн ә.
- 10 Пе Хwәде эзе пәсьне хәбәра
Ви бьдьм,
пе Хөдан эзе пәсьне хәбәра
Ви бьдьм.
- 11 Эз Хwәдеда гөман ьм, эз
натрьсьм,
мәрье чь ль мьн бькә?
- 12 Йа Хwәде, гәрә эз ад-қьраред
хwә биньмә сери.
Қөрбанед р'азидарийе
бьдьмә Тә.
- 13 Чьмки нәфса мьн Тә жь
мьрьне хьлаз кьр,
бәле, ньгед мьн жи жь
льк'өмандьне,
wәки эз ль бәр Хwәде р'онайа
жийинеда бьгәр'ьм.

Дөайе һәwаре

57 *Сәрwере сазбәндар'а. Пе
мьqаме: «Wеран нәкә».
Зәбура Давьд, гавә әв жь бәр
Шавул р'әви шкәфте.*

- 1 Мьн wәрә р'ә'ме, Хwәдейо,
мьн wәрә р'ә'ме,
нәфса мьн хwә дайә бьн
сийа Тә.
Һ'әта кө қәзи жь сәр мьнр'а
дәрбаз бьн,
эзе хwә бьдьмә бьн сийа
п'әр'е Тә.
- 2 Әз гази Хwәдейе һәри Жорьн
дькьм,
Хwәдейе кө мьнр'а қәнщийе
дькә.
- 3 We жь ә'змен бьшинә у мьн
хьлаз кә
у бөһөрмәткьред мьн бькә
р'обәт. (Сәла^ф)
Хwәде we һ'өб у амьнийа
Хwә бьшинә.
- 4 Әз к'әтьмә нава шеред
дәвхунә мәрвьхөр,
дьранед к'ижана тир у р'ьм
ьн,
зьманед ван жи шуре туж
ьн.
- 5 Хwәдейо, дә бьра Тө феза
ә'зманар'а би,
р'умәта^ф Тә ль сәр
г'әмамияа әрде бьгьрә.
- 6 Т'ор' авитьнә бәр ньгед мьн,
нәфса мьн хwәда шкәсти бу,
пешийа мьн wана ч'ә'л wәдан,
ле әв хwәха к'әтьнә we.
(Сәла)
- 7 Әз дьлда гөман ьм,
Хwәдейо, эз дьлда гөман ьм.
Әзе бьстьрем у мьqаме
ледьм.

- 8 Н'шийар бэ, һэй нэфса мьн,
 һ'шийар бьн, һэй чэнг^ф у
 чэнге зис,
 эзе р'оже һ'шийар кьм.
- 9 Эзе шькьрийе бьдъмэ Тэ,
 Хвэйю, нав мьлэтада,
 эшқи Тэ бьстьрем нав
 щьмэ'тада.
- 10 Чьмки һ'оба Тэ һ'эта э'змана
 бьльнд э,
 амьнийа Тэ жи һ'эта э'вра
 йэ.
- 11 Хвэдейо, дэ бьра Тө феза
 э'зманар'а би,
 р'умэта Тэ ль сэр т'эмамия
 э'рде бьгьрэ.

Дöайе бэла сэре нэп'ака

58 *Сэрвере сазбэндар'а. Пе
 мьгаме: «Веран нэкэ».*

Зэбура Давьд.

- 1 Гэло һун р'аст қьрар дькьн,
 сэрверно?
 У бь һэқийе һ'акьмтийе
 дькьн, мэрьвно?
- 2 Нэ дьлда һун беолитийе
 дькьн,
 бь дэстед хвэ зөлме э'рде
 дьр'эшиньн.
- 3 Нэп'ак һэма бэт'эне деда жь
 р'е к'эти нэ,
 зькмакийеда хальфинэ
 дэрэвийеда.
- 4 Жэ'ра ван мина жэ'ра мэ'ра йэ,
 мина тирэмэ'ре кө гөһед
 хвэ дьхьтминэ,
 5 кө дэнге к'оч'эка нэбьһе,

сербазе мэ'райи пьспор жи.

- 6 Хвэдейо! Дьрана дэве ванда
 һурдэхвэши кэ,
 қилед ван шера бьк'ьшинэ,
 Хөдано!
- 7 Бьра мина авед дьч'ькьн,
 һэр'ьн дэрбаз бьн,
 мина гиһе бенэ п'епэскьрын,
 һ'ышк бьн һэр'ьн*.
- 8 Бьра эв мина зурийа бьн,
 гава эв дьк'ьшьн дьһ'эльн,
 мина зар'а бэр к'өлфэте чуйи,
 кө р'уйе тэ'ве набинэ.
- 9 Эв һе сэр һ'ышада нэһати
 бьра мина стьруйа бенэ
 р'акьрьне,
 мина к'ол-к'оса бенэ
 к'ьшандьне*.

- 10 Р'асте ша бэ гава
 һ'эйфһьлдане бьбинэ,
 эве хуна нэп'акада ньгед
 хвэ бышо.
- 11 Мэрьве бежьн:
 «Р'асти жи хэлата р'аста
 һэйэ!
 Р'асти жи Хвэде һэйэ,
 Эв һ'акьме сэр дьне йэ!»

**Дöайе хьлазбуна
 жь нэйара**

59 *Сэрвере сазбэндар'а. Пе
 мьгаме: «Веран нэкэ».*
*Зэбура Давьд, гава Шавул шанд
 госқöлахийе ле бькьн кө ши бькө-
 жьн.*

- 1 Мьн хьлаз кэ жь дьжмьнед
 мьн, Хвэдейе мьн!

* 58:7 Фэ'мина п'ара ве щöмла дöда ибранида нэ зэлал э.

* 58:9 Фэ'мина ве р'езе бь ибрани нэ зэлал э.

- Мын хwэй кэ жь йед
мьqабьли мьн.
- ² Мын хьлаз кэ жь беолкьра,
мын аза кэ жь хунхөра.
- ³ Чьмки ва йэ, хwэ ль мын
тэландьнэ,
зордар мьqабьли мьн
щвийанэ,
ле нэ бона гөнэ^ф у
хьрабийед мын, Хөдан.
- ⁴ Эw к'аре хwэ дькьн,
щийе һэқи-нэһэq сэр мында
дьгьрын.
- Р'абэ һэwара мын у дина
Хwэ бьде.
- ⁵ Тө Хөдан, Хwэдейе Ордийа,
Хwэдейе Израеле,
р'абэ диwана һ'эму мьлэта
бькэ,
йед нэп'акэ хайин нэие
р'э'ме. (Сэла)
- ⁶ Еваре эw вэдьгэр'ьн,
мина куч'ька дькьнэ
гьр'э-мьр'
у дор бажер эw дьгэр'ьн.
- ⁷ Бьньһер'э эw дэве хwэ чаwа
вэдькьн,
левед wанда шур һэнэ,
«К'и we бьбьһе?» эw дьбежьн.
- ⁸ Ле Тө Хөдан, сэр wан дьк'эни,
һ'эму п'утп'арьста^ф дьки
пек'эни.
- ⁹ Эз дина хwэ дьдьмэ Тэ,
qэwата мын,
чьмки Хwэде йэ кэла мын.
- ¹⁰ Хwэдейе бь һ'оба Хwэ мынр'а
бьгьһинэ,
- Хwэде we дьле мын сэр
дьжмын ша кэ.
- ¹¹ Wан нэкөжэ, кө щьмэ'та мын
бир нэкэ,
бь qэwата Хwэ wан бэла-
бэлайи кэ, дэwэр'уйа
бавежэ,
йа Хөдан, мэрт'ала мэ.
- ¹² Дэ бьра эw бона гөнэие заре
хwэ
у хэбэра леве хwэ,
к'обарийа хwэда бенэ
гьртьне,
бона wан ньфьр'а у дэрэwед
кө эw дькьн.
- ¹³ Wан гэwэр кэ Тө пе һерсе,
wан гэwэр кэ, кө к'ок ле бен.
Бьра т'эмамия дьне
бьзаньбэ,
кө Хwэде хwэйитийе Аqуб^ф
дькэ. (Сэла)
- ¹⁴ Еваре эw вэдьгэр'ьн,
мина куч'ька дькьн мьр'ин
у дор бажер эw дьгэр'ьн.
- ¹⁵ Бона хөрэк эw дьгэр'ьн
кө набиньн, дькьн кастин.
- ¹⁶ Ле бэле эзе, пэсьне qэwата Тэ
бьдьм
у сэре сьбе эшқи һ'оба Тэ
бьстьрем,
чьмки Тэ хwэйити ль мын
кьр,
р'ожед тэнгасийеда мынр'а
буйи сьт'ар.
- ¹⁷ Qэwата мын! Эшқи Тэ эзе
бьстьрем,
чьмки Хwэде йэ кэла мын,
Хwэде йэ хwэие һ'оба амьн.

Дöайе мьлэт
кö шер’да да дэр

60 *Сэрwere сазбэндар’а. Пемьгаме: «Сосьна Пэймане^ф». Зэбурэкэ* Давьдэ һинкьрьне, гава т’эви арабийед^ф жь Нанарайше** у Совайе*** шэр’ кьр, Йоаб жи вэгэр’ийа жь эдомийа^ф донздәһ һ’эзар кэс нәwала Хwеда кöштън.*

- 1 Хwәдейо, Тә эм жь бэр Хwә авитън,
Тö ль мә һерс к’эти, эм
қöдум хьстън,
дә бәре Хwә ль мәда кә!
- 2 Тә әрд һ’эжанд у тиш лехьст,
қальштокед we быщәбьринә,
чьмки әw дьләрьзә.
- 3 Тә тәнгаси да щьмә’та Хwә,
шәрава дәмьнандьне эм
данә вәхварьне.
- 4 Тә хофк’ешед Хwәр’а ал* да
бьльндкьрьн,
нишанәк да кö жь тира
бьр’эвьн, (Сәла)
- 5 бь дәсте Хwәйи р’асте мә сәр
хә у бьбьһе,
wәки һ’зкьрийед Тә аза бьн.
- 6 Хwәде жь Щийе^ф Хwәйи
Пироз хәбәр да:
«Әзе ша бьм, Шәхәме
п’арәвәкьм
нәwала Сукоте бьпивьм.
- 7 Гилә’д^ф йа Мьн ә, Мьнашә йа
Мьн ә,

Әфрайим зьрьһ’е сәре Мьн ә,
Цьһуда жи қанундаре Мьн ә.

- 8 Мowаб^ф дәрдана Мьнә
шуштъне йә,
сола Хwә Әзе бавежьмә сәр
Әдоме,
дыле Хwә Әзе ша кьм ль
Фьльстине».
- 9 К’и we мьн бьбә бажаре
суркьри?
К’и we р’ебәрийа мьн бькә
һ’эта Әдоме?
- 10 Тö нини Хwәде, кö Тә эм жь
бәр Хwә авитън?
Тö т’эви ордийед мә
дәрнак’эви, Хwәдейо!
- 11 Жь дәсте нәйар мә хьлаз кә,
чьмки п’уч’ ә алик’арийа
мәрьва.
- 12 Әме пе Хwәде мерхасийе
бькьн,
т’эне Әwe дьжьмьнед мә
п’епәс кә.

Дöайе һәwаргазийе

61 *Сэрwere сазбэндар’а. Сәрсазед т’ели. Зэбура Давьд.*

- 1 Хwәдейо, заринийа мьн бьбьһе,
гöһ бьдә дöайе мьн!
  - 2 Әз жь сәре дыне гази Тә дькьм
гава дыле мьн сьст дьбә.
- Бәре мьн бьдә wi қәйайи,
к’ижани кö нькарьм
бьгьһижьме.

* **60:0** Жь зэбура 56-а һ’эта 60-и хәбәра ибрани «МИХТАМ» чава «Зэбур» һатийә wәл-гәр’андьне. Ле мә’на we хәбәра ибрани нә ә’йан ә.

** **60:0** Аwa готи «Арабийед Бакөр Р’оавайа Мәсопотамийаеда».

*** **60:0** Аwa готи «Арабийед говәка Сурйаеда».

* **60:4** Аwa готи «бәйрақ».

3 Чъмки Тө сьт'аргәһа мьн и,
кәләкә зор жь бәр дьжмьн.

4 Дә бьра эз бьжим Коне Тәда
һ'әта-һ'әтайе,
бьне сийа п'әр'е Тәда
бьһеуьрьм. (Сәла)

5 Тө, Хвәдейо, ад-қьраред мьн
Тә бьһистьн
у вар да ван, йед кө жь
наве Тә дьтьрсьн.

6 Р'ожа зедә кә сәр р'ожед
п'адшеда,
салед ви дьреж кә сәр гәләк
ньсьла.

7 Бьра әв һ'әта-һ'әтайе бәр
Хвәде сәр т'әхт бә,
т'әмийе бьдә р'ә'м у
р'астийе кө ви хвәй
кьн.

8 Ава эзе һ'әта-һ'әтайе
бьстьрем әшқи наве Тә
у һәр р'ож ад-қьраред хвә
биньмә сери.

Гөмана т'амә сәр Хвәде

62 *Йьдут'уне сәрвере саз-
бәндар'а. Зәбура Дауьд.*

1 Әз т'әне кәр' у лал, һивийа
Хвәде мә,
хьлазбуна мьн жь Ви йә.

2 Т'әне Әв ә қәйайе мьн,
хьлазбун у кәла мьн,
әзе т'ө щар нәһ'әжьм.

3 Һ'әта к'әнге һуне һ'ыщуми сәр
мерьв кьн,
мина диواره хвар у сура
жь щи чуйи,

кө һун һ'әму дькьн ви
һьлшиньн?

4 Әв т'әне дышеуьрьн кө ви жь
щийе жорьн бавежьн.
Әв дәрәвийе һ'ыз дькьн,
бь дәве хвә дөа ле дькьн,
ле дьле хвәда ньфьр'а.
(Сәла^ф)

5 Әз т'әне кәр' у лал һивийа
Хвәде мә,
чъмки гөмана мьн жь Ви
йә.

6 Т'әне Әв ә қәйайе мьн,
хьлазбуна мьн
у кәла мьн, эзе нәһ'әжьм.

7 Азабун у р'умәга мьн
Хвәдеда йә,
қәйайе мьни зор у сьт'ара
мьн Хвәде йә.

8 Гәли щьмә'та, т'ьме Вида
гөман бьн,
һун ль Вир'а дьле хвә
вәкьн.
Сьт'аргәһа мә Хвәде йә.
(Сәла)

9 Мәрьвед садә мина һөлме нә,
мәрьвед гьрәгьр дәрәв ьн,
һәгәр ван бьдьнә сәр
мезине,
һ'әму жь һөлме сьвьктьр ьн.

10 Шеландьнеда гөман нибьн,
хвә нәсперьнә т'аланийе,
һәгәр һәбук зедә бә,
дьле хвә пева гьре нәдә.

11 Щарәке Хвәде гот,
мьн дө щара бьһист,
вәки қәват йа Хвәде йә.

12 **Н**'об жи йа Тэ йэ, Хвэйю!
 Вэкэ э'мэла Тö дьди.[†]

Н'эйр у дэмана Хвэдеда

63 *Забура Давьд, гава эв ль бэр'иша Цфьхудаида^ф бу.*

1 **Х**вэдейо! Тö йи Хвэдейе мьн,
 эз дэмана Тэда мэ,
 р'öh'e мьн г'ийе Тэ йэ,
 щанийа мьн **н'эйра** Тэда йэ,
 чава э'рде г'и у зьна, дэра
 кö ав ле г'өнэ.

2 **Б**эле, мьн Шийе Пирозда Тö
 дити,
 дина хвэ да қəват у
 р'умэта Тэ.

3 **Н**'оба Тэ жь э'мьр четьр э,
 левед мьне пэсьне Тэ бьдн.

4 **Б**эле **н'эта** хвэш бьм эзе
 пэсьне Тэ бьдм,
 бь наве Тэ дэстед хвэ
 бьльнд кьм.

5 **Э**зе пе сьфра г'ьжи г'ер бьм,
 пе бэшэра хвэш жи пэсьне
 Тэ бьдм.

6 **Г**ава ньвина хвэда Тэ бир
 тиньм,
 бэдилед шэведа* сэр Тэ
 дьфькьрм,

7 **ч**ьмки Тö мьнр'а алик'ар и.
 Эзе бьн сийа п'эр'е Тэда ша
 бьм.

8 **Н**эфса мьн буйэ машоqe Тэ,
 дәсте Тэйи р'асте мьн хвэй
 дькэ.

9 **Л**е эве дьхвазьн мьн онда кьн,
 we хвэха бьк'эвьнэ к'урайа
 э'рде.

10 **W**e бьк'эвьнэ бэр дәве шур
 у we бьбьнэ хөре чэқэла*.

11 **Л**е бэле п'адшайе пе Хвэде
 ша бэ.

н'эмуйед кö пе **Wи** сонд
 дьхвьн,
 we фьр'наq бьн,
 ле дәве дэрэвина we бе
 гьртьне.

Дöайе

жь дьжмьн хвэйкьрьне

64 *Сэрвере сазбэндар'а. Зэ-бура Давьд.*

1 **Х**вэдейо^ф, гава эз газьне хвэ
 дькьм
 Тö бьбьне дэнге мьн,
 э'мьре мьн хвэй кэ жь сава
 дьжмьн.

2 **М**ьн вэшерэ жь шевьред
 нәһэқа,
 жь э'лалэга хьрабикьра,

3 **з**ьмане хвэ эв туж дькьн
 мина шура
 у готьнед тэ'л хазьр дькьн
 мина тира,

4 **к**ö дьзива бавезьнэ йе
 ами-г'ам,
 ньшкева давежьне у
 натьрсьн.

5 **Ф**ькьред хвэйэ хьрабда
 қəвин дьминьн,
 дьфькьрьн кö бь дьзива
 т'элэка дайньн,

* **63:6** Ава готи «дэмед шэве, п'аред шэве».

* **63:10** Ава готи «шавик, тори», кö щьсьнэки сәйе бәйани йә.

62:12 Мэтта 16:27; Р'омайи 2:6; Ә'йанти 2:23.

- «К'и we ван бьбинэ?» эw
дьбежьн.
- 6 Эw т'вдира хьрабийе дькьн у
дьбежьн:
«Мэ р'ийа хwэйэ нэхэдийе
дитийэ».
- Фькьред инсен гэлэки к'ур
ьн*.
- 7 Ле Хwэде we тире бавежэ ван,
нышкева эwe бьриндар бьн.
- 8 Зьмане ване к'ока ван бинэ,
хэр кэсе кō ван бьбинэ,
we сэре хwэ бьх'эжинэ.
- 9 Хэр мэрьве бьтърсэ,
кьрьнед Хwэде we бэла кэ
у гōh бьдьнэ кьрьнед Wi.
- 10 Р'асте пе Хōдан^ф ша бьн,
бьн сийа Wiда сьг'ар бьн,
h'эму дьлр'асте пе бьфьр'ьн.

**Пэсьндайина Хwэде
бона хер-бэрэк'этийе**

65 *Сэрwере сазбэндар'а.
Зэбура Дашьд. Стъран.*

- 1 Хwэдейо, Сийонеда^ф Тō
хежайи пэсьна йи,
эме ад-цьраред Тэр'а дайи
биньн сери.
- 2 Тō кō дōа дьбьheyи,
хэр мэрьве бэрбь Тэ бе.
- 3 Кьред беолитийе ль сэр мэ
гьран бунэ,
к'эwa нэхэдийед мэ Тō
дьдейи.
- 4 Хwэзи^ф ль wi кō Тō дьбьжери
у незики Хwэ дьки,
кō эw h'эwшед Тэда бьминэ.

- Эме жь хер-бэрэк'эта Мала
Тэ,
жь П'арьстгэha Тэйэ пироз^ф
т'ер бьн.
- 5 Тō бь кьред saw мэ аза дьки,
Хwэдейе азайа мэ, щаба мэ
дьди,
гōмана йед h'эму қōлба
у wэлагед wi бэри бэ'ра.
- 6 Бь қэwата Хwэ ч'ийа-бани ава
кьрьнэ
у қōдрэтева wэргьртийэ.
- 7 Тō дэнге бэ'ра, хōшинийа пела
у қалмэ-қалма мьлэта
дьсэқьр'ини!
- 8 Йед сэред дьнийаie кō дьминьн
жь нишанед Тэ хоф дькьн,
р'оһьлат у р'оавайе Тō ша
дьки.
- 9 Ч'э'ве Тэ сэр э'рде йэ,
Тō we ав дьди, дэwлэмэнд
дьки.
- Ч'эме Хwэде левар'а йэ.
Тō гэньм мерьвр'а hazьр
дьки,
чьмки Тэ aha қьрар кьрийэ.
- 10 Тō щергед we ав дьди,
ч'э'л-ч'улед we р'аст дьки,
Тō пе барана we нэрм дьки
у дōа шинайийа we дьки.
- 11 Тō хер-бэрэк'эта хwэва сале
дьхэмьлини,
п'егэhed Хwэва хер у хьзне
дьбарини.
- 12 Дэштед бэр'ийе к'ьм-к'ьми нэ
у ч'ийа-бани шабунева
хьм-хьми нэ.

* 64:6 Эва р'еза тек'ста ибранида нэ зэлал э.

13 Мерг у чиман эw кэрийава
 wэргърти нэ,
 дэшт у нэwал эw геньмва
 ньхамти нэ,
 бь эшq у ша бь стьрани дэнг
 һьлинэ.

Стьрана эшқи
пэсьндайна Хwэде бона
qэнцийа һьндава Исраеледа

66 *Сэрwере сазбэндар'а.*
Зэбура Дашьд.

1 Һэй т'эмамия дьнйайе,
 бь дьле ша Хwэдер'а дэнге
 хwэ һьлдьн.

2 Дэ бьстьрен эшқи р'умэта
 наве Wi,
 шькьрийе бьдьнэ р'умэта Wi.

3 Бежьнэ Хwэде: «Чьqас хоф ын
 кьрьнед Тэ!
 Жь qэwата Тэйэ зор, нэйар
 ль бэр Тэ дьqорьфьн.

4 Дьнйа пева ль бэр Тэ та дьбэ,
 эшқи Тэ дьстьрен,
 эшқи наве Тэ дьстьрен».
 (Сэла)

5 Wэрьн у бьбиньн кьред
 Хwэде,
 Эw бь кьред Хwэ хоф э сэр
 мэрьвайе.

6 Wi бэр кьрэ зьһабун,
 ч'эме авер'а п'ийа дэрбаз
 бун,
 ль wьр эм пе Wi ша бун.

7 Бь qодрэта Хwэ һ'эта-һ'этайе
 сэрwерийе дькэ,
 ч'э'ве Wi п'утп'арьста
 дьбинэ,
 дэ бьра сэрһьлдайи фьр'наq
 нэбьн. (Сэла)

8 Гэли мьлэта, пэсьне Хwэде
 бьдьн
 у дэнге пэсьндайна Wi
 бьдьнэ бьһистьне.

9 Йе кө нэфса мэ сах дьһелэ
 у наһелэ кө ньге мэ
 бьшьмытэ.

10 Хwэде Тэ эм э'нэнэ кьрьн у
 һ'эландьн,
 чава кө зив те һ'эландьне.

11 Тэ эм кьрьнэ т'ор'е,
 बारे гьран да сэр мьле мэ.

12 Тэ сэре мэ кьрьнэ бьн п'ийед
 сийара.
 Эм агьр у авер'а дэрбаз
 бун,
 ле бэле Тэ эм дэрхьстьнэ
 фьрэqэтийе.

13 Эзе бь дийаришэwата бемэ
 Мала Тэ,
 ван ад-qьраред хwэ биньмэ
 сери,

14 к'ижан левед мьн соз данэ
 у тэнгасийеда жь дэве мьн
 дэрк'этьнэ.

15 Эзе дийарийед к'ок п'ешк'еши
 Тэ кьм,
 т'эви шэwьтандьна бина
 бэрана,
 цанэга у нерийа эзе
 qорбан^в биньм. (Сэла)

16 Wэрьн бьбьһен, һ'эмуйед
 хwэдехоф,
 эзе wэр'а бежьм Эwi чь кьр
 бона мьн.

17 Мьн бь дэве хwэ гази Wi кьр,
 пэсьндайин сэр заре хwэ
 кем нэкьр.

- 18 **Һэгэр нәһәқи** мын хwәда хwәй
кьра,
Хwәйе мын we дәнге мын
нәбьһиста.
19 **Ле бәле Хwәде бьһист**
у гōһ да дәнге дōайе мын.

- 20 **Шькьр Хwәдер'а,**
кō пышт надә дōайе мын
у һ'ōба Хwә жь мын дур
нәхьст.

Стьрана р'азидарийе

67 *Сәрwере сазбәндар'а. Сәр
сазед т'ели. Зәбур. Стьран.*

- 1 Хwәде ль мә wәрә р'ә'ме
у Тō дōа ль мә бькә,
бь диндара Хwә мә р'онайи
кә, (Сәла)
2 wәки р'ийа Тә дьнйайеда бе
наскьрьне
у хьлазкьрьна Тә нава һ'әму
мьләтада.
3 Бьра мьләт пәсьне Тә бьдьн,
Йа Хwәде!
Бьра һ'әму мьләт пәсьне Тә
бьдьн.
4 Бьра щьмә'т эшқ у ша бьн,
чьмки бь р'астийе Тō сәр
мьләта һ'акьмгийе дьки
у ль сәр ә'рде Тō р'ебәрийа
щьмә'та дьки. (Сәла)
5 Бьра мьләт пәсьне Тә бьдьн,
Хwәдейо,
бьра һ'әму мьләт пәсьне Тә
бьдьн!
6 Ә'рде бәре хwә да.

Хwәде дōа ль мә бькә,
Хwәдейе мә.

- 7 Бьра Хwәде дōа ль мә бькә
wәки һәр чар қōлбед дьне
жь Wi хоф кьн.

Стьрана эшқи сәрк'әтьна Израеле

68 *Сәрwере сазбәндар'а.
Зәбура Давьд. Стьран.*

- 1 Бьра Хwәде р'абә, нәйаред Wi
бәла бьн,
пәйк'әтийед Wi бәр ч'ә'ве
Wi бьр'әвьн!
2 Чава ду бәла дьбә, өса Тō
wan бәла кә,
чава шыма ль бәр агьр
дьһ'әлә,
бьра нәп'ак жи ль бәр Хwәде
ōнда бьн.
3 Ле йед р'аст бьра ша бьн,
ль бәр Хwәде бьра гәш бьн,
бь шабуне бьра эшқ бьн.
4 Хwәдер'а хун стьрана бежьн,
эшқи наве Wi хун бьстьрен,
бьльнд кьн* Йе ль ә'wра
сийарбуйи те,
наве Wi Хōдан ә, бәр Wi
ша бьн.
5 Баве севийа, тайе жьнәбийа,
Хwәдейе һewаргәһа Хwәйә
пирозда.
6 Хwәде бекәса малда
дьдәбьринә,
р'е дьдә ль бәр һесира,
ле шәр'уд we щийе демда*
бьминьн.

* 68:4 Wәлгәр'андьна йунанийә кәвьнда аһа йә: «Р'еке Wир'а һазьр кьн».

* 68:6 Аwa готи «щийе бе ав».

- 7 Хвәдейо! Тө кө пешийа
щъмә'та Хвәва чуйи
у бәр'ийева дәрбаз буйи,
(Сәла^ф)
- 8 ә'рд һ'эжийа, ә'зман жь
диндара Хвәде ньқьти,
жь диндара Хвәдейе
Синайе^ф, Хвәдейе
Израеле.
- 9 Барана хер-бәрэк'этийе
баранд, Хвәдейо.
Ware Тәйи вәстийайи, Тә
qəwat дайе,
- 10 кәре пәзе Тә ль вьр һешьри.
Тә жь қәнщийа Хвә,
Хвәдейо,
бәлэнгазар'а т'ьвдарәк дит.
- 11 Хөдан дькә фәрмани,
к'өлфәт дьбьнә мьзгиндаред
п'ьр'ани.
- 12 Дьр'эвьн п'адшед ордийа
дьр'эвьн,
ле кәванийед малда т'ален
бәла дькьн,
- 13 ван хьшьред дьлqе кәвоке
п'эр'е ванә зивкьри
у баске ванә зер'е хальси.
Чьма һьнәкә жь вә хвә
пашда дьгьрын
у тәвләда хвә вәдьшерьн?*
- 14 Гава Йе һәри Зор п'адша ль
вьр бәла-бәлайи кьрын,
- әw щи бу мина багәра сәр
ч'ийайе Салмоне.
- 15 һәй ч'ийайе Башане*, ч'ийайе
зор!
Һәй ч'ийайе гәләк сәри,
ч'ийайе Башане!
- 16 һәй ч'ийайе гәләк сәри,
тө чьма өса бь һ'әвсудийе
дина хвә дьдәйи
ль ви ч'ийайе к'ижан Хвәде
бәгәм кьрийә ле бьминә?
Бәле Хөдане һ'әга-һ'әгайе ле
бьминә.
- 17 Ә'рәбед Хөдан бь һ'әзар-
һ'әзара нә,
Хөдан жь Синайе һатә Щийе
Пироз*.
- 18 Әw һьлк'ьшийа чу жор,
һесир т'әви Хвә бьрын
у п'ешк'еш стандьн жь
мәрвьа,
һ'әга жь ван жи кө
нәдьхвәстьн,
Хөдан Хвәде ль вьр
бьминә.[†]
- 19 Шькьр Хөданр'а, Хвәдейе
хьлазкьре мәр'а
кө һәр р'ож барә мә
һьлдьгьрә. (Сәла)
- 20 Хвәде бона мә Хвәдейе
азакьр ә,

* 68:13 Фә'мина ибрани нә элал ә.

* 68:15 Т'опраха Башане дьк'әтә алиие р'оһьлата ч'әме Урдөне^ф. Бь фькьра гәләк зана, Башан бә'са ч'ийайе һәрмоне дькә, кө жь бә'ре вәкә дө һ'әзар у һ'әйсьд метьр бьльндтьр ә. Хвәде әв ч'ийайе бьльнд нәбьжарт бона Парьстгәһа^ф Хвә, ле ч'ийайе Сийонейи ль Оршәлиме^ф, кө жь бә'ре һ'әфсьд у пенци метьр бьльндтьр ә.

* 68:17 Аwa жи те фә'мкьрьне: «Хөдан нава ванда йә, Хвәдейе Синайе, ль Щийе Пироз».

68:18 Әфәси 4:8.

- Хөдан Хвэйи мэ жь мьрьне
хьлаз дькэ.
- 21 Ле бале Хвэде we сәред
дьжмьнед Хвэ
бьһ'ынщър'инэ,
қафед ванэ пьр'ч'э кә нава
беолитийеда дьминьн.
- 22 Хвэйи гот: «Әзе нэйара жь
Башане,
жь к'урайа бә'ре
вәгәр'иньм,
- 23 вәки хун ньгед хвэ хунедә
бышон,
зьмане сәйед вә жи хуна
нэйара бьчәлпиньн».
- 24 Дәрбазбуна Тә дьбиньн,
Хвәдейо,
дәрбазбуна Хвәдейе мьн,
Г'адшайе мьни чуйина
Щийе Пироз.
- 25 Пешийева дәнҗеж ьн,
пашийева сазбәнд ьн,
наведа жи қиз дәфька
дьхьн.
- 26 «Щьвинада пәсьне Хөдан
Хвэде бьдьн,
хун һ'әмуйед кә жь канийа
Израел ьн!»
- 27 Ль вьр пешийа ван
Бьнйамина бьч'ук дьчә,
паше сәрверед Щьһудайе
к'ома хвәва,
сәрверед Зәбулоне,
сәрверед Нәфтәлийева.
- 28 Хвәдейо, we қәвата Хвә
нишан кә,
- бь к'ижане Хвәдейо, Тә али
мә кьр,
29 жь П'арьстгәһа Хвэйә
Оршәлиме,
дәра кә п'адша Тәр'а
дийарийа тиньн.
- 30 Ль р'ә'вьре нава қамиша*
һьле,
т'әви бохед нава гар'анед
мьләта,
һ'әта кә дәвәр'у бен у зив
дийари биньн.
- Дә бәла-бәлайи кә ван
мьләта,
к'ижанед кә шер' дьхвазьн.
- 31 Ә'сьлзадәйе жь Мьсьре бен,
Әтйупи we дәсте хвә
дьрежи Хвәде кьн.
- 32 Гәли п'адшатийед дьнйайе,
Хвәдер'а бьстьрен,
әшқи Хвэйи бьстьрен.
(Сәла)
- 33 Вир'а кә ль сәр ә'зманед
қәдими сийарбуйи йә.
Ва йә Әw дькә дәнги, бь
дәнге Хвэйи зор.
- 34 Қәвата Хвәде ә'лам кьн!
Р'умәта^ф Вийә мәзьнә ль
сәр Израеле
у қәдрәта Вийә нава
ә'wрада.
- 35 Хвәдейо Тә хоф и, ви Щийе
Хвэйи Пирозда.
Хвәдейе Израеле, Әw
қәвате у карине дьдә
щьмә'та Хвә.
- Пәсьне Хвәде бьдьн!

* 68:30 Бь фькьра гәләк занә «р'ә'вьре қамиша» бә'са һәспе Ниле дькә, кә символа Мьсьре бу. Бь фькьра һьнәк занә жи «бох» символа вәлатед дьн ьн.

Дöа у һөварза алик'арийе

69 *Сәрүере сазбэндар'а. Пе мьгаме: «Сосьни». Зэбура Давьд.*

- ¹ Мьн хьлаз кэ Хвэде,
ав гһиштийэ қыр'ька мьн.
- ² Эз ч'ьм-ч'ьмеда* хөрпшимэ,
щийе ньге хвэ бавезьм
т'өнэ,
к'этъмэ к'урайа аве,
пелед ава эз р'ода бьрм.
- ³ Жь һөвар-газийе эз вэстийа
мэ,
гэври ль мьн зьһа буйэ,
ч'э'ве мьн ль р'ийа Хвэде
қар'ьмийэ.
- ⁴ Щийе ами-т'ам пэйк'этиед
мьн
жь п'ор'е сәре мьн зэ'фтьр
ьн.[†]
Дьжмьнед мьнэ дәрәвин,
хвэ гьртьнэ кö мьн онда
кьн.
Тыште кö мьн т'алан
нәкьрийэ,
дькьн кö эз вәгәр'иньм.
- ⁵ Хвэдейо! Бөһ'ьшийа^ф мьн Тö
зани
у гөнәйед^ф мьн жь Тэ
вэшарти ниньн.
- ⁶ Бьра р'уйе мьнда йед Тэда
гöман шәрми нәбьн,
йа Хвэйи, Хөдане Ордийа.
Бьра р'уйе мьнда йед Тэ
дыгәр'ьн, р'эзил нәбьн,

йа Хвэдейе Израеле.

- ⁷ Эз бона Тэ бөһөрмәтийе сәбьр
дькьм
у шәрм р'уйе мьн дьньхемэ.
- ⁸ Бьратийа хвәр'а эз бумэ
хәриб,
көр'ед дийа хвәр'а жи бумэ
һнас.
- ⁹ Агьре хирэга һьндава Мала
Тэда эз п'әр'ьтандьм,[†]
қаред йед қара ль Тэ дькьн
тенэ сәре мьн.[†]
- ¹⁰ Эз кö дьгьрим р'ожиф
дьгьрм,
эв йәк дьбә қара сәре мьн.
- ¹¹ Дәвса к'ьнца, мьн к'өрх^ф хвэ
кьр,
ванр'а бумэ мәсәла готи.
- ¹² Бумэ готә-гота дәве щьм'әте
у стьрана дәве к'өфхвәша.
- ¹³ Ле эз һөвара хвэ Тэ датиньм,
Йа Хөдан.
Дәма хвэстьна Тэ, Хвэдейо,
бь һ'öба Хвэйә мэзын, щаба
мьн бьдә,
мьн хьлаз кэ, бьдә хәтьре
амьнийа Хвэ.
- ¹⁴ Мьн жь һ'әр'ийе дәрхә
кö эз теда нәчьм,
жь пэйк'этиед хвэ
у авед к'ур хьлаз бьм.
- ¹⁵ Бьра пелед ава мьн р'ода
нәбьн
у бөбьни бьра мьн
данәқөртиньн,

* **69:2** «Ч'ьм-ч'ьмә» әрде бьнав ә, кö мәри дькарә бьхөрпше, нөқ бә.

69:4 Йуһ'әнна 15:25. **69:9** Йуһ'әнна 2:17. **69:9** Р'омайи 15:3.

- qöни* жи дэве хwэ сэр мьн
нэгьрын.
- 16 Мьн бьбьне, Хөдано, чьмки
h'оба Тэ ширьн э,
анэгорн дьлшэwатийа Хwэ
сэр мьнда бьн'ер'э.
- 17 Бэре Хwэ жь хөламе Хwэ
нэгöһезэ,
эз тэнгасийеда мэ, мьн зу
гöһдар бэ.
- 18 Незики нэфса мьн бэ у we
хьлаз кэ,
э'йнати нэйаред мьнр'а мьн
аза кэ.
- 19 Тö зани беһөрмэтбуна мьн,
шөрм у р'обэтбуна мьн,
h'эму пэйк'этийед мьн Тэва
э'йан ьн.
- 20 Беһөрмэтийе дьле мьн
шкенанд,
кьрмэ хwэйе дэрд-көла,
нивийа барьстанийе бум, ле
мьн нэдит,
йэк т'өнэбу дьл бьда бэр мьн.
- 21 Дэwса хварьне жэр данэ мьн,
дэwса аве жи сьркэ дамэ
вэхварьне.†
- 22 Дэ бьра сьфра ван ль бэр
ван бьбэ т'элэк
херхwазед ванр'а жи бьбэ
т'ор'.†
- 23 Бьра ава р'эш бе сэр ч'э'вед
ван, нэбиньн
- у пышта ван һэр т'ьм
бьк'эвэ ль бэр ван.
- 24 Хэзэба Хwэ ль сэр wанда
бьбаринэ,
агыре һерса Тэ ван бьгырэ.
- 25 һewаргәһед ван weран бьн
у конед wанда кэсэк
нэминэ.†
- 26 Чьмки Тэ к'ижани хьстийэ,
эw пэй wi к'этьнэ,
сэр еша бьриндаре Тэ гьли-
готьна дькьн.
- 27 Нәһэқийе сэр нәһэқийа
wанда зедэ кэ,
кө эw нэгьһижьнэ һэқийа
Тэ.
- 28 Бьра навед ван жь к'этеба
жийине р'эсит бьн
у т'эви р'аста нэйенэ
нвьисаре.†
- 29 Ле бэле эзи шкэстийи дьле
көл ьм,
Хwәдейо, бьра азайа Тэ
мьнр'а бьбэ пыштован.
- 30 Эзе пэсьни наве Хwәде
бьстьрем,
Wi бьльнд кьм, шькьрийе
бьдьме.
- 31 Эв йэке һе Хөдан хwэш бе,
нэ кө га у цанэгайе
хwэйструйи хwэйсьм.
- 32 Т'энгэзаре бьбиньн у ша бьн.
Һэй хwәдеһ'эйра, дьле wэйе
жи сэрхwәда бе.

* 69:15 Хэбэра «qöни», эw ч'э'лэкэ авейэ бьбьни йэ. Бь ибрани эв хэбэр навэки бона «дийаре» мьрийа» йэ.

69:21 Мэтта 27:34, 48; Марқос 15:36; Луқа 23:36; Йуһ'энна 19:28-29.

69:22-23 Р'омайи 11:9-10. 69:25 К'аред Шандийа 1:20. 69:28 Э'йанти 3:5; 13:8; 17:8.

³³ Чъмки Хөдан бэлэнгаза
гөһдар дьбэ
у пышт надэ щьмэ'та Хвэйэ
хесиртииёда.

³⁴ Бьра э'рд у э'зман пэсьне Ви
бьдын,
бэ'р у һ'эмуийед кө навда
дьминьн.

³⁵ Чъмки Хвэде we Сийоне
хьлаз кэ,
бажаред Шьһуда диса ава кэ,
we ль вьр бьһешьрын
у веда жи щи-вар бьн.

³⁶ Зар'ед хөламед Ви, we ль вьр
вар бьн
у һ'эзкьрийед наве Ви веда
бьминьн.

**Һэвара
жь дьжмын хьлазбуне**

70 *Сэрвере сазбэндар'а. Зэ-
бура Давьдэ бона дийари-
йа бьранине.*

¹ Йа Хвэде, бькэ кө мын хьлаз ки,
Хөдан, зу алик'арийа мын
бьки.

² Бьра шэрми бьн, бьбьн р'обэт,
эвед кө э'мьре мын дьгэр'ьн,
бьра бьбьн сосрэт, пашда
бьр'эвьн,
эвед хьрабийа мын
дьхвэзын.

³ Бьра шэрми бьн у вэгэр'ьн,
ийед кө һуйи мын дькьн.

⁴ Һ'эмуийед кө ль Тэ дьгэр'ьн,
бьра пе Тэ эшқ у ша бьн
у йед азакьрына Тэ һ'эз дькьн,

бьра т'ьме бежьн: «Хвэде
мэзын э!»

⁵ Ле эзи шкэстийи бэлэнгаз ьм,
Хвэдейо, Хвэ зу мынр'а
бьгьһинэ!

Пыштован у азакьре мын Тө
йи,
Йа Хөдан, дэрэнги нэбэ!

**Дөайе
һэваргазийа калэмер**

71 ¹ Хөдано, мын хвэ дайэ
бьн сийа Тэ,
бьра эз т'ө щар шэрми
нэбьм,

² вэкэ һэдийа Хвэ мын хвэй
кэ у аза кэ,
гөһ бьдэ мын у мын хьлаз кэ.

³ Бьбэ қэйайе сыт'аргәһа мын,
кәлә зорә азайа мын*,
чъмки Тө йи зьнаре мын у
кәлә мын.

⁴ Хвэде мын! Мын хьлаз кэ жь
дэсте нэп'ак,
жь дэсте нәһэқ у зөлмк'ар.

⁵ Тө йи гөмана мын, Хөдан
Хвэйо,
жь зар'отийеда гөмана мын
Тө йи.

⁶ Жь бэт'ьнеда мын хвэ
спартийэ Тэ,
жь зькмакийеда Тө йи
хвэйкьрийе мын,
пэсьндайна мын т'ьме бона
Тэ йэ.

⁷ Бона гәләка эз бумэ э'щебәк,
ле Тө йи сыт'аргәһа зор.

* **71:3** Эва р'еза жь вэлгэр'андьна йунанийэ кэвын һатийэ, ле бь избрани аһа йэ: «Бьбэ қэйайе сыт'аргәһа мын кө т'ьме эз бьр'эвьме. Тэ э'мьр кьр кө мын хьлаз ки».

- 8 Дэве мьн пэсьндайна Тэва
т'жи йэ,
т'эмамия р'оже жи
шькьрдарийа Тэва.
- 9 Калтийа мьнда Тө пышт нэдэ
мьн,
қөдумнэкьрынеда мьн
бэр'нэдэ.
- 10 Чьмки нэйар мьқабыли мьн
хэбэр дьдын,
эвед ч'э'ве ван э'мьре мьн
э, һэвр'а дьшевьрын
- 11 у дьбежьн: «Хвэде дэст жь
ви к'шандийэ,
пэй к'эвын у ви быгьрын,
чьмки кэс т'өнэ кө ви хьлаз
кэ».
- 12 Хвэдейо, жь мьн дур нэк'эвэ,
Хвэдейе мьн, зу Хвэ мьнр'а
бьгьһинэ!
- 13 Бьра шэрми бьн у бьқэлын
шькйаткьред мьн,
бьра р'обэгийе у
бехөрмэтийева
бьньхөмьн,
эвед кө хьрабийа мьн
дьхвэзын.
- 14 Ле бэле гөмана мьне т'ьме Тө
би,
эзе пэсьндари у
шькьрдарийе Тэ зедэ кьм.
- 15 Дэве мьне һэқийа Тэ салх
кэ,
һэр р'ож хьлазкьрына Тэ,
һ'эсабе ван мьнва нэ э'йан
э.
- 16 Эзе бем кьред Хвэийи Хөданэ
мэзын гьли кьм,
ван кьрынед Тэйһ һэқ, т'эне
бир биньм.
- 17 Хвэдейо! Жь зар'отийа мьнда
Тэ эз һин кьрым
у һ'эта ньһа к'эрэмэтед Тэ
салх дькьм.
- 18 Калти у р'у-р'эмантийа мьнда
жи
мьн нәһели, Хвэдейо,
һ'эта қэвата Тэ ньсьле
майинр'а бежьм
у қөдрэта Тэ һ'эму
һатийар'а.
- 19 Хвэдейо, кьред Тэйһ һэқ һ'эта
э'змен ьн,
Тэ гэлэк тыштед мэзын
кьрынэ.
Хвэдейо, к'и мина Тэ йэ?
- 20 Тэ кө эз гэлэк тэнгаси
у щэфар'а дэрбаз кьрым,
ле Те диса бине бьди бэр мьн
у жь к'урайа э'рде диса мьн
дэрхи.
- 21 Те мьн бьльнд ки у барьстан
ки.
- 22 Эзе жи пэсьне Тэ бьдьм
Хвэдейо,
ль сэр чэнг^ф бона амьнийа Тэ,
ль сэр чэнге зис бьстьрем
эшқи Тэ,
Пирозе Израеле!
- 23 Леве мьне ша бьн,
гава Тэр'а бьстьрем,
нэфса мьн жи, к'ижан кө Тэ
хьлаз кьр.
- 24 Зьмане мьне т'эмамия р'оже
бона кьред Тэйһ һэқ бежэ,
чьмки шэрми бун у бунэ
р'обэт,
эвед хьрабийа мьн
дьхвэстын.

- Дöайе бона к'омэк
у р'ебэрийа п'адше**
- 72** *Забура Сьлеман^ф.*
¹ Хвэде, п'адше хин кэ кö
 ч'э'в бьдэ диwana Тэ,
 р'астийа Хвэ жи кöр'е
 п'адше.
- ² Бьра бь р'астийе диwana
 щьмэ'та Тэ бькэ,
 бэлэнгазед Тэ жи бь һэгийе.
- ³ Бьра ч'ийа хер-бэрэк'этийе
 щьмэ'тер'а биньн,
 бьра гьр жи ванр'а р'астийе.
- ⁴ Бьра пышта һэгийа
 бэлэнгазед мьлэт бьгьрэ,
 бьра зар'ед к'эсиба хьлаз кэ
 ле зöлмк'ара хурдэхwэши кэ.
- ⁵ Бьра п'адша бьжи қөр'нэ-
 қөр'нэ, һ'эта кö тэ'в п'энщ
 дьдэ,
 öса жи һ'эта кö хив шэwq
 дьдэ*.
- ⁶ Бьра жорда бе мина барана
 сэр мерга дьруйи,
 мина тэ'вийа кö э'рде ав
 дьдэ.
- ⁷ Бьра р'ожед wiда р'асти гөл дэ
 у э'дьлайи гэлэк бэ,
 һ'эта кö хив бэтавэбэ.
- ⁸ Бьра һ'ököм кэ жь бэ'ре һ'эта
 бэ'ре
 у жь ч'эме Фьрате һ'эта сэре
 дьне.
- ⁹ Бьра бьнэлийед холе бэр wi
 дэвэр'уйа бен
 һ'эму дьжмьнед wi т'озе
 балесьн.

- ¹⁰ Бьра п'адшайед Т'аршише у
 йед дэве бэ'ре жи хэрщ
 бьдьне,
 п'адшед Шьбайе у Сьвайе
 хэлата биньн.
- ¹¹ Бьра һ'эму п'адша ль бэр wi
 та бьн,
 һ'эму мьлэт жи хöламтийа
 wi бькьн.
- ¹² Чьмки эw ие к'эсиб хьлаз
 дькэ, кö гази дькэ
 у ие бэлэнгаз кö к'омэкдаре
 wi т'өнэйэ.
- ¹³ Дьле wi ль бет'ақэт у к'эсиба
 дьшэwьтэ
 у нэфса бэлэнгаза хьлаз дькэ.
- ¹⁴ Жь зерандьне у зордарийе
 ван хьлаз дькэ
 у хуна ван бэр ч'э'ве wi
 хwэйқимэт э.
- ¹⁵ Бьра эw хwэш бэ
 у зер'е Шьбайе жер'а бе
 дайин,
 бона wi һэр т'ьм дöа бен
 кьрьн,
 һэр р'ож бона wi хwэши бе
 хwэстьн.
- ¹⁶ Бьра гэньме wэлет бьбэ бьр'-
 бэ'р,
 дэрэмэтед wi сэре ч'ийа
 бьһ'эжьн,
 бэре we жи мина даред
 Лöбнана^ф бэ
 у бажарван жи һэв зедэ бьн,
 мина шинайийа э'рде.
- ¹⁷ Бьра наве wi һ'эта-һ'этайе
 бьминэ,

* 72:5 Эва р'еза жь wэлгэр'андьна йунанийэ кэвьн һатийэ, ле тек'ста ибрани аһа йэ:
 «We жь Тэ бьтьрсьн ньсьл бь ньсьл, һ'эта тэ'в у хив һэбьн».

- h'эта кө тэ'в хэбэ, наве ви
хэбэ.
Бъра бь ви дōа бе сэр мэр'ва,
h'эму мьлэт хвэзийа хвэ
ви биньн.
- 18 Шькър Хōдан Хвэдер'а,
Хвэдейе Израеле^ф, кө т'эне
Әв э к'эрэмэткър!
- 19 һэр т'ым пэсьне наве Вийи
хвэйр'умэт бьдн.
Бъра т'эмаийа дьне
р'умэта Вива т'эжи бэ.
Амин^ф у амин.
- 20 Дōайед Дауьде көр'е Йеша
сэр һэвда һатн.
- К'этеба Сьсийа (Зэбура 73-йа h'эта 89-а)**
- Сэрк'этына һэқийа Хвэде**
73 *Зэбура Асаф.*
1 Р'асти һндава
Израеледа Хвэде чьқаси
қэнц э,
һндава йед хвэие сьтqe
дьле р'астда.
- 2 Ле һндьк мабу эз жь р'е
бьк'этама
у мук мабу гавед мьн
бьшьмьгийана,
3 чьмки мьн дьле хвэ кър
машоqe хвэр'азийа,
гава мьн дина хвэ да
ачьхийа* нэп'ака.
- 4 Чьмки әв һзаньн еш чь йэ
h'эта мьрьне,
әв ль сэр қавата хвэ жи
дьминьн.
- 5 Әв мина йед майин
тэнгасийе набиньн
у т'эви мэр'вед майин
начэрчьрын.
- 6 Лэма жи бабахи мина т'оq
стōкōра ванда йэ
- у зордари мина хьшьр
хвэва дькьн.
- 7 Жь к'окбуне ч'эвед ван
дьбьжьқьн,
фькьред дьле ван бе синор
ьн.
- 8 Әв сэр хэлqe дьк'эньн,
мьхэнэти хэбэр дьдн
у жорда әв гэфе дьхвьн,
9 бэрбь э'змен дэве хвэ вэдькьн,
пе зьмане хвэ т'эмаийа
э'рде ль һэв дьхьн.
- 10 Лэма жи щьмэ'та Ви хвэ ль
ван дьгьрэ,
бь дэввэкьри гōһдарийа
готьнед ван дькэ*.
- 11 Дьбежьн: «Хвэдейе чь
бьзаньбэ?
Гэло Йе һэри Жорьн һаш пе
һэйэ?»
- 12 Ава әв ьн әвед нэп'ак,
әвэ т'эме бе дэрд-кōл ьн
у һэбуке зедэ дькьн.
- 13 Кō öса йэ бадихэва мьн хвэ
пақьж хвэй кьрийэ

* 73:3 Ава готи «хер-хвэшийеда пешдачуйин».

* 73:10 Мэ'на ве р'езе тек'ста ибранида нэ зэлал э.

- у дэстед хвэ пе бесуцийе
шуштънэ.
- 14 Эз һэр р'ож ледаи ма
у һэр сьбәһ к'эванди* ма.
- 15 һэгэр мьн бьгота:
«Эзе жи ви щур'эйи хэбэр
дьм»,
һынге эзе бьбума хайине
щъмэ'та Тэ.
- 16 һынге эз фькьрим кө ве йәке
ф'эм бькьм,
ле эв йәк сэр мьн гьран
р'унышт,
- 17 һ'эта кө к'этьмэ Пирозгәһа^ф
Хвәде,
һынге ахьрийа вана эз пе
һ'эсийам.
- 18 Р'асти Тэ нәп'ак кьрьнә р'ийа
шьмшат,
бәржере кәнделда ван
дьшини.
- 19 Чава нышкева эв т'ур'-т'ур'и
бун,
бәгавәбун у бь тьрсе к'ок ле
һатън.
- 20 Гава Тө р'аби, Те жь ван
зьвер* би,
чава йәк жь хәвна хьраб
һ'ышйар дьбә.
- 21 Гава дьле мьн қьлқьли
у нав-дьле мьн к'ьр-к'ьри,
- 22 һынге эз бумә йәки бефә'м^ф у
нәзан,
ль бәр Тэ бумә мина
һ'эйван.
- 23 Ле эз т'ьме т'эви Тэ ма,
Тө дэсте мьни р'асте дьгьри.
- 24 Тө пе ширәтед Хвә р'е
нишани мьн дьки
у паше жи бь р'умәте мьн
қәбул дьки.
- 25 К'и мьн һэйә ль э'змен?
Ль сэр әрде жи пештьри Тэ
тыштәки дьн эз нахвазьм.
- 26 һэгэр бәдән у дьле мьн
бьһ'әльн,
ле бәле Хвәде йә ськ'ана
дьле мьн
у һ'эта-һ'этайе п'ара мьн.
- 27 Р'асти әвед Тэ дьһельн, онда
дьбьн,
Те к'ока ван һ'әмуя бини,
йед кө һьндава Тәда беә'сьл
ьн.
- 28 Ле бона мьн қәнц ә, незики
Хвәде бьм,
мьн гөмана хвә дайә ль сэр
Хвәйи Хөдан,
вәки һ'әму кьрьнед Тэ
бькьмә дәнги.

**Һәвара хьлазбуна
жь дьжмьнед вәлат**

- 74** Маскила Асаф.
1 Хвәдейо, Тэ чьма әм
лап жь бәр Хвә авитън?
Чьма һерса Тэ р'абу ль сәр
пәзе бәр Тэ?
- 2 Бир бинә we к'ома Хвә кө Тэ
зува қазьнщ кьр,
әв хьлаз кьр, кө бьбә
қәбила п'ара Тэ.

* 73:14 Дө мә'нед «к'эвандьне» һәнә (мә'на дөда ве р'езеда щида йә): 1. Афубун, ава готи к'эвандьна гөнәафубуне. 2. Ледан, ава готи фьланкәсе к'эва беванкәсе да.

* 73:20 «Зьвер» бизоки кө мә'де йәки начә тыштәки.

- Бир бинэ ч'ийайе Сийоне^Ф
кө ле дьмини.
- 3 Гавед Хвэ бавежэ бэрбь
хьрабэйед хэр т'ым,
ви Щийе^Ф Пирози кө
нэйара веран кьр.
- 4 Пирозхана Тэда пэйк'этийед
Тэ дькын қар'ин,
алед хвэ чава нишан вьр
данин.
- 5 Ал к'ьфш дьбэ мина йэки
бвьр хьлдайи
ль сэр даред дарьстенр'а
сэкьни.
- 6 У аһа хэр нэхшед теда
шкенандьн,
һэвр'а бь бвьр у чакуч'а
хьшьрандьн.
- 7 Агьр-алав авитьнэ Пирозгәһа
Тэ,
һ'эр'ьмандьн, кьрын ахь-
хали Хана наве Тэ.
- 8 Дьле^Ф хвэда готын: «Әм ван
һ'эмуйа һэвр'а веран кьн».
Һ'эму цьватханед Хвэде
вәлетда шәвьтандьн.
- 9 Әм нишанед хвэ набиньн,
иди п'ехәмбэр^Ф т'өнәнэ,
кәсәк т'өнә т'әви мә,
кө бьзаньбә һ'эта к'әнге әве
аһа бә.
- 10 Хвэде, һ'эта к'әнге нэйаре
қәрфа бькьн?
Пэйк'этийе хэр т'ым наве Тэ
бөһөрмәт кьн?
- 11 Чьма Тө дәсте Хвәйи р'асте
пашда дьк'ьшини?
Чьма жь п'ашьла Хвә
дәрнахи ван онда наки?
- 12 Ле бәле қөр'нада п'адше мьн
Хвэде йә,
кө азайе дькә ль р'уйе
әрдейә!
- 13 Тә бь қәвата Хвә бә'р қәлашт,
Тә сәре зийа авада
һ'ьнщр'андьн.
- 14 Тә сәред Левийат'ан^Ф п'әлахтын,
әв кьрә хөре р'ә'вьред чөле.
- 15 Тә кани у щәв бьжьқандьн,
Тә ч'әмед мэзын
мьч'ьқандьн.
- 16 Р'ож йа Тә йә, шәв йа Тә йә,
Тә тә'в у хив хөльқандьнә.
- 17 Тә һ'эму синоред әрде данин,
Тә чекьрын зьвьстан у һавин.
- 18 Ле бир бинә, Хөдан, кө нэйар
қәрфа дькьн
у наве Тә, мьләте беар
бөһөрмәт дькьн.
- 19 Тө щанийа кәва Хвә нәдә
р'ә'вьра,
цьвина к'әсибед Хвә қәт
бир нәкә.
- 20 Һәла дина Хвә бьдә пәймана^Ф
Хвә,
щийед әрдейә тә'ри,
малед зордарийева бунә
т'ьжи.
- 21 Бьра йед шкәсти шәрми
нәбьн,
к'әсиб у бәлэнгаз пәсьне
наве Тә бьдьн.
- 22 Р'абә Хвәдейо, сәр һәқийа
Хвә бә,
әван к'ьфьрийа Тө бир бинә,
кө йе беақьл хэр р'ож ль Тә
тинә.

23 Дэнге нэйаред Хwэ бир нэкэ,
 қэрэбальха йед мьқабли Тэ
 чьқас дьчэ зедэ дьбэ.

Хwэдейе диwана дьне бькэ

75 *Сэрwере сазбэндар'а. Пе*
мьқаме: «Wеран нэкэ».

Зэбура Асаф. Стьран.

1 Әм шыкьрийе дьдьнэ Тэ,
 Хwэдейо,
 шыкьрийе дьдьнэ наве Тэйи
 мэзын,
 к'эрэмәтед Тэ дькьнэ
 дэнги*.

2 Тэ гот: «Гава бе wэдэ
 Эзе бь р'астийе диwане
 бькьм.

3 нэгэр әрд бьнэлийава бьһ'эжэ,
 Эзе стунед wi қэвин-қәдим
 кьм. (Сәла)

4 Әз дьбежьмэ к'обара: «К'обар
 нэбын»
 у нәп'ака: «Струйа дәрнәхьн,

5 струйед хwэ бәрбь жор
 бьльнд нәкьн,
 қөр'бә-қөр'бә хәбәр нәдын».

6 Чьмки бьльндбун нә жь
 р'оһьлате йә,
 нә жь р'оавайе йә, нә жи жь
 башуре йә.

7 Ле бәле һ'акьм Хwэде йә,
 һьнәка ньмьз дькә, һьнәка
 бьльнд дькә.

8 К'ас дәсте Хөданда йә,
 теда шәрава һерсе т'әвдайи
 дьк'әлә у же дьр'ьжә.
 һ'әму нәп'акед сәр әрде we
 ньхалева вәхьвн.

9 Ле эзе һәр т'ьм бькьм дэнги,
 бьстьрем әшқи Хwэдейе
 Ақуб.

10 һ'әму струйед нәп'ака эзе
 һурдәхwәши кьм,
 струйед р'аста we бьльнд
 бьн.

Сәрк'әтьна Хwэде

76 *Сэрwере сазбэндар'а. Сәр*
сазед т'ели. Зэбура Асаф.
Стьран.

1 Шьһудайеда^ф Хwэде әйан ә,
 Исраеледа наве Wi мэзын ә.

2 Хана Wi ль Шәлиме* йә,
 һеwаргәһа Wi ль Сийоне йә.

3 Ль wьр тиред агьри Әwi
 шкенандьн,
 мәрт'ал, шур у ч'әкед шер'.
 (Сәла)

4 Тө шәмал и, мэзын и,
 жь ч'ийайед һ'әта-һ'әтайе
 зедәтър и*.

5 Йед дьлада шьдийайи т'алан
 чун,
 хәwа мьрьнеда һеньжин,
 т'ө мерхаси қәwат нәкьр бь
 дәсте хwә.

* 75:1 Әва щөмла «шыкьрийе дьдьнэ наве Тэйи мэзын, к'эрэмәтед Тэ дькьнэ дэнги» жь
 wәлгәр'андьна йунанийә кәвын һатийә, ле һьнәк занә тек'ста ибрани аһа фә'м дькьн:
 «һ'ьзурийа Тә незик ә, әв к'эрәмәтед Тә салх дькьн».

* 76:2 Аwа готи «Оршәлим».

* 76:4 Әва р'еза жь wәлгәр'андьна йунанийә кәвын һатийә, ле бь ибрани аһа те фә'мкьрьне:
 «Тө шәмал и у мэзын и, жь ч'ийайе неч'ире тейи хwаре».

- 6 Жь һьлатьна Тэ, Хwэдейе
Ақуб,
һәсп сийарива хәвр'а чун.
- 7 Хоф Тө йи, Тө!
К'е төрөш кә бәр Тә
бьсәкьнә
гава Тө һерс к'әви?
- 8 Тә жь ә'змен диwan ә'лам кьр,
ә'рд тьрсийа у хwә кәр' кьр,
9 гава Хwэде р'абу диwане бькә,
кө һәр бьндәсти хьлаз бькә.
(Сәла)
- 10 Хәзәба диwана Тәйә сәр
мәрва пәсьне Тә дьдә,
Тө т'әмамия һерса Хwә
дьди к'әфше.
- 11 Ад-қьрар кьн, Хөдан Хwэде
хwәр'а бьқәдиньн
у һ'әмуьед дора Wi бьра
п'ешк'еш Йе хофр'а
биньн.
- 12 Әw р'өһ'е сәрwера дьстинә,
хофа Wi сәр һ'әму п'адшед
ә'рде йә.
- К'омәкдарийа Хwэдейе
һ'әйр-һ'өжмәк'ар**
- 77** *Йьдут'уне сәрwере саз-
бәндар'а. Зәбура Асаф.*
- 1 Дәнге мьн бәрбь Хwэде йә,
әз дькьм гази,
дәнге мьн бәрбь Хwэде йә,
wәки Әw дәнге мьн бьбьһе.
- 2 Охьрмед гьранда әз ль Хөдан
дьгәр'ьм.
Дәсте мьн бәрбьр'икьри йә у
сьст набә,
нәфса мьн нахwазә барьстан
бә.
- 3 Хwэде бир тиньм ахин дькьм,
дьфькьрьм р'өһ'е хwэда
дькьм нә'лин. (Сәла^ф)
- 4 Тә нәһьшт ч'ә'ве мьн бенә сәр
һәв,
дьле мьн көл ә һькарьм
хәбәр дьм.
- 5 Р'ожед бьһөри әз бир тиньм
у wan салед wi зәмани.
- 6 Шәве бир тиньм стьрана хwә,
дьле хwәр'а хәбәр дьдьм
у к'ур у дур дьфькьрьм.
- 7 Гәло Хөдан мә лап т'әхсир
дькә?
Әwe иди қәт хwәшийе нәкә?
- 8 Гәло һ'өба Wi лап һатийә
һьлдан?
Созе Wi кем буйә қөр'нә-
қөр'нә?
- 9 Гәло Хwэде бир кьр
дьловани?
Гәло бь һерсе р'ә'ма Хwә да
бьр'ине? (Сәла)
- 10 Ле бәле дьбежьм: «Әва көла
мьн ә,
Йе һәри Жорьн дәст жь мьн
к'ьшандийә».
- 11 Кьред Хөдан әзе бир биньм,
бәле к'әрәмәтед Тәйә бәре
бир накьм.
- 12 Әзе һ'әму кьред Тәда к'ур
бьбьм
у ль сәр к'аред Тә
бьфькьрьм.
- 13 Хwэдейо, р'ийа Тә пироз ә!
Мина Хwэде, хwэдейе мәзьн
к'и йә?
- 14 Тө йи Хwэдейе кө к'әрәмәта
дьки,

- qəwata Хwə нава мьлэтада
Тə да к'ьфше.
- 15 Тə щьмэ'та Хwə хьлаз кьр,
пе зэнда Хwə зар'ед Аqуб у
Усьв^ф. (Сəла)
- 16 Ава Тə дитьн, Хwəдейо,
ава Тə дитьн, лəрьзин
у р'ьщафе бəбьнийа гьрт.
- 17 Ə'wpa ав р'ьжандьн,
э'змана жи дəнг дəрхьстьн
у тиред Тə дəрбаз бун чун.
- 18 Дəнге qьр'ч'инийе нав
бобəлиске,
бьрцвəданед бьруска ль
дье кьрьн р'они,
э'рде кьрə хьрмин у лəрьзи.
- 19 Р'ийа Тə бə'реда бу,
шьвəр'ийед Тə авед мəзьнда,
ле п'єга Тə нəхатə к'ьфше.
- 20 Мина кəре пез р'єбəрийа
щьмэ'та Хwə кьр,
бь дəсте Муса^ф у һарун^ф.
- у ньсьле майинр'а гəрəке
бəжьн,
кьред Хəданə хwəйр'умəт,
qəдрəта Wi
у к'əрəмəтед кə Wi кьрьнə.
- 5 Əwi qанун^ф нава Аqубда
qəдим кьрьн
у һинкьрьн дани нава
Исраел,
э'мьри кал-бавед мə кьр,
кə зар'ед хwə əw һин кьн,
- 6 wəки ньсьле майин
у зар'ед кə бьбьн, бьзаньбьн,
зар'ед хwəр'а əw бəжьн,
- 7 кə гəмана хwə бьдьнə сəр
Хwəде,
кьред Хwəде бир нəкьн
у т'əмийед Wi əw хwəй кьн.
- 8 Ле бьра р'ийа кал-бавада əw
нəчьн
мьлəте сəрһ'ышк у мьqабьл
əw нəбьн,
кə дьле wan р'єда нə
шьдийайи бə
у р'əһ'є^ф wan Хwəдер'а амьн
нибə.
- 9 Əwləдед Əфраим
сильһ'кьри* бун,
мина кəванед тирə ль сəр
һазьр,
ле р'əжə шер' əw пашда
вəгəр'ийан.
- 10 Вана пəймана^ф Хwəде
т'əр'ьбанд
у анəгори һинкьрьна^ф Wi
дəрбаз нəкьрьн,

Чəнд дəрсед
жь т'ариха Исраеле

78 Маскила Асаф.

- ¹ Гəли щьмэ'та мьн, гəһ
бьдьнə һинкьрьна мьн,
ль бəр хəбəред дəве мьн
гəһе хwə та кьн.
- ² Əзе пе мəсəла дəве хwə вəкьм
у сəр'ед бəре əзе ə'йан кьм,[†]
- ³ к'ижан кə мə бьһистьн у пе
һ'əсийан
у кал-бавед мə мəр'а гəтьн.
- ⁴ Əм гəрəке жь зар'ед wan
вəнəшерьн

* 78:9 Аwa готи «ч'əккьри».

78:2 Мəтта 13:35.

- 11 к'эрэмэт у кърьнед Ви бир
кърьн
к'ижан кӧ Ви нишани ван
кърьбун,
12 Бэр ч'э'ве кал-бавед ван
э'щев кърьн,
ль дэшта Соане вэлате
Мьсьреда.
13 Бэ'р қэлашт дан
дэрбазкърьне,
ав мина лоде дан
сэкьнандьне.
14 Р'оже пе э'вр р'ебэрийа ван
кър
у т'эмамыйа шэве пе р'онайа
егър.
15 Қэйа қэлаштън нава
бэр'ийеда,
ав данэ вэхварьне, чава
бебьнийеда.
16 Щэв жь қэйе дэрхьстън,
ав жи мина ч'эма к'ышийан.
17 Ле вана he ль бэр Ви гӧнэ^ф
кърьн,
бэр'ийеда мьқабыли Йе һэри
Жорьн бун,
18 дьле хвэда Хвэде
щер'ьбандън,
хварьна дьле хвэ ван
хвэстън.
19 Дэве хвэ бэр Хвэде вэкърьн у
готън:
«Гэло Хвэде дыкарэ
бэр'ийеда жи сьфре
дайнэ?
20 Р'аст Ви қэйе хьст, аве былq
да, щэв һэр'ьки.
Ле гэло нен жи дыкарэ бьдэ?
Гэло гошт жи һазър дыкэ
бой щьмэ'та Хвэ?»
21 Ава гава Хӧдан бьхист, Әв
һерс к'эт,
агър бари сэр Ақубда,
қьлқьли сэр Израелда.
22 Чьмки Хвэде бавэр нэкърьн
у гӧмана хвэ нэдан сэр
азайа Ви.
23 Әви жорда э'мыр ль э'вра кър,
дэрийед э'змен вэкърьн,
24 бона хӧрэк мана^ф сэр ванда
баранд
нане э'змен ванр'а шанд.[†]
25 Мерьв нане мьлйак'эта^ф хвар,
хӧрөке вэкэ т'ербуна ван
шанд.
26 Э'зменда байе р'оһьлате
р'акър,
бь қӧдрэта Хвэ байе башуре
ани,
27 мина т'озе гошт сэр ванда
баранд,
мина қума бэ'ре жи
һ'эйванед хвэйп'эр',
28 нава зома ван баранд
у дора кона данэ данин.
29 Вана хвар у т'ер бун,
Әви хвэстъна ван да ван.
30 he кемасийа хвэстънед хвэ
нэдитьбун,
he хварьна ван дэве ванда
бу,
31 һерса Хвэде ль сэр ван р'абу,
Әви мерхасед ван кӧштън
у шаһьлед Израеле э'рде
хьстън.

- 32 Пэй һаҕас тыштр'а диса гөнә
кьрын
у бавәрийа хвә к'эрәмәтед
Ви нәанин.
- 33 Аwa пе бош-бәталиие р'ожед
ван хьлаз кьрын
у салед ван жи пе saw у
търсе.
- 34 Гава әw дыкөштын, ль Ви
дыгәр'ийан,
хвә мькөр' дһатын
у дәстхвәда хвә диса
давитынә Хвәде.
- 35 Дьк'әтә бира ван кө Хвәде
Qәйайе ван ә
у Хвәдейе һәри Жорын
хьлазкьре ван ә.
- 36 Ле бь дәве хвә һ'ьләк'ари
дькьрын
у бь зьмане хвә Вир'а
дәрәw дькьрын.
- 37 Дьле ван ль бәр Ви р'аст
нибу
у пәймана Вида амьн нибун.
- 38 Ле Әw кө р'әм ә, гөнәйед
вана дьбахшинә
у қыр'а ван Әw найнә.
Һерседа гәләк щара Хвә зәфт
дькьр
у лап бина Хвә тәнг нәдькьр.
- 39 Чьмки бир дани кө әw хун-
гошт ьн,
мина байе те дәрбаз дьбә
пашда найе.
- 40 Чьқаси бәр'ийеда бәр Ви
р'абун
у чоледа һерса Ви р'акьрын!
- 41 Диса Хвәде дыщер'ьбандын
у Пирозе Исраеле бинтәнг
дькьрын.
- 42 Дәсте Ви бир нәанин,
әw р'ожа кө жь дьжмын
хьлаз кьрын,
- 43 гава нишанед Хвә Мьсьреда
кьрын,
дәшта Соанда әw к'эрәмәтед
Хвә.
- 44 Ч'әмед ван Ви кьрә хун,
өса жи щәвед ван кө
нькарьбын әw вәхмын.
- 45 Меш-мор шандын сәр ван, кө
ван бьхмын,
өса жи бәқ кө ван п'уч' кьн.
- 46 Дәрәмәта ван да зәрке*
у к'әда ван да көлийе**,
- 47 тьрийед ван да бәр тәйроке
һежир жи данә бәр бузе,
- 48 һ'әйwanед ван данә тәйроке
кәрийед ван данә бьруске.
- 49 Хәзәба Хвә ани сәре ван,
бинтәнги, һерс, да тәнгаси
у мьляак'әтед қәт'ьле
шандынә сәр ван.
- 50 Әwi р'ийа һерса Хвә вәкьр,
нәфса ван жь мьрьне хвәй
нәкьр,
ле ә'мьре ван да
нәхвәшийа һ'ал*.
- 51 һәр ньхөри Мьсьреда көшт,
бәре бәдәнейи пеш, конед
һамда*.
- 52 һынге цьмә'та Хвә мина пез
дәрхьст

* 78:46 «Зәрк» көрме кө шинаййе дерьс дькә.

** 78:46 Аwa готи «һәспе гиһе, сийаре буке».

* 78:50 «Нәхвәшийа һ'ал» нәхвәшикә жь һәв һьлдане йә у ч'арә пе набә.

* 78:51 «һам» көр'әки Нөһ бу. Бьхуньн Дәстпелун 10:6.

- у мина кэре пез бэр'ийеда
ажот.
- 53 Эw бе қэзи бьрын, эw
нэтьрсийан,
ле дьжмьнед ван бэ'ре
ньхамтн.
- 54 Эw бьрын wэлате Хwэйи
пироз,
wi ч'ийае кö дэсте Wийи
р'асте пек анибу.
- 55 Бэри мьлэте пешийа ван да,
э'рде ван чава мьлк' ванр'а
п'арэвэкьр
у қэбилед^ф Исраеле конед
ванда щи-вар кьр.
- 56 Ле вана Хwэде щер'ьбандьн
мьқабьли Йе һэри Жорьн
р'абун,
қанунед Wi хwэйи нэкьрын.
- 57 Мина кал-бавед хwэ
вэгэр'ийан у хальфин,
мина кэванед қалп беамьн
дэрк'этын.
- 58 Дьле Wi пе ощахед хwэ
қьлқьландьн,
пе п'утед хwэ һе алав данэ
хэзэба Wi.
- 59 Гава Хwэде бьһист һерс к'эт,
бэре Хwэ лап жь Исраеле
гöһаст.
- 60 Дэст жь Конед^ф Шэ'дэтийейи
Шилойеда к'ьшанд,
жь wi Конед нава мэрьвада
дьма.
- 61 Қöдрэта Хwэ һесир да
у р'умэта Хwэ да дэсте
дьжмьн.
- 62 Щьмэ'та Хwэ да дэве шур
у сэр ware Хwэ һерс к'эт.
- 63 Хортед ван егьр хварьн
у қизед ван жи бе бэхт ман.
- 64 К'аһинед^ф ван пе шур к'этын
у жьнэбийед ван
нэгьрийан.
- 65 Ле Хөдан һ'шьяр бу чава жь
хэве,
мина мерхасе к'ефхwэш сэр
һ'ьше хwэда һати,
- 66 р'эв дьжмьн хьст
қара һ'эта-һ'этаие ани сэре
ван.
- 67 Конед Усвь т'эхсир кьр
у қэбила Эфрайим бэгэм
нэкьр.
- 68 Ле қэбила Щьһуда бэгэм кьр
у ч'ийае Сийоне кö Wi һ'эз
кьр.
- 69 Пирозгәһа Хwэ мина э'змен
бльнд чекьр,
чава э'рде кö һ'эта-һ'этаие
һ'им кьр.
- 70 Хөламе Хwэ Дауьд бьжарт,
эw жь ахьлед пез дэрхьст ани,
- 71 эw жь бэр мийа гьрт ани,
wэки шьвантийе щьмэ'та
Wi Ақуб,
ware Wi Исраел бькэ.
- 72 Эwi жи бь сахийа дьле хwэ
шьвантийа ван кьр,
бь дэстэ'мэлийа хwэ
р'ебэрийа ван кьр.

Лурина бона
һ'але Оршэлиме

79 *Зэбура Асаф.*
¹ Хwэде! П'утп'арьст^ф
к'этынэ щи-ware Тэ,
һ'эр'ьмандьн П'арьстгәһа^ф
Тэйэ пироз^ф,

- Оршэлим кьрынэ хьрабэ.
 2 Щьнийazed хөламед Тэ кьрынэ
 хөрэке тэйрэдед э'змен,
 қальбед амьнед Тэ данэ
 р'э'вьред э'рде.
 3 Дора Оршэлиме хуна ван
 р'етьн мина аве
 у кэс т'өнэбу кө дэфьн
 кьрана we гаве.
 4 Эм р'ур'эш бун бэр щинаред
 хвэ,
 р'обэт у пек'эни ль бэр дор-
 бэред хвэ.
 5 Н'эта к'энге Хөдано, Те т'ьме
 герс к'эви?
 Хэзэба Тэйе мина агьр алав
 бьдэ?
 6 Герсе ль сэр ван мьлэтада
 бьр'ежэ,
 йед кө Тэ нас накьн
 у ль сэр ван п'адшатийа,
 к'ижан кө гази наве Тэ
 накьн.
 7 Чьмки вана Ақуб хварьн,
 һеуаргэһа Ви кьрынэ ахь-
 хали.
 8 Нәһэқийед пешед мә нәкэ
 бира Хвэ,
 бьра р'э'ма Тэ зутьрэке
 бьгьһижэ мә,
 чьмки эм гэлэки мэр'ьм
 бунэ.
 9 Бона хатьре наве Хвэ али мә
 бькэ, Хвэдейе азайа мә.
 Бона р'умэта^ф наве Хвэ мә
 хьлаз кэ у гөнәйед мә афу
 кэ.
 10 Чьма п'утп'арьст бежьн:
 «К'ане Хвэдейе ван?»

Бьра һ'эйфа хуна хөламед
 Тэйэ р'ьжийайи,
 эм бьбиньн бэр ч'э'ве хвэ,
 нав п'утп'арьстада.

- 11 Бьра заринийа ван һесира
 бьгьһижэ Тэ,
 бь қәwата Хвэийэ зор,
 йед мьрьнер'а дайи хьлаз кэ.
 12 Н'эфт щар ль п'ашьла
 щинаред мә вэгэр'инэ
 we беһөрмэтийа ван,
 бь к'ижане Тө беқәдьр
 кьрын, Хвэийэ.
 13 Ле бәле эм щьмэ'та Тэ у пэзе
 мерга Тэ,
 эме һ'эта-һ'этайе шькьрийе
 бьдьнэ Тэ
 у қөр'нэ-қөр'нэ р'умэта Тэ
 сальх кьн бежьн.

**Дөайе бона
 р'абуна Исраеле**

80 *Сәрвере сазбэндар'а. Пе
 мьқаме: «Сосьна Пэйма-
 не^ф». Зэбура Асаф.*

- 1 Шьване Исраеле, гөһ бьдэ,
 Тө мина кәре пез р'ебэрийа
 Усьв^ф дьки!
 Йе сэр херуба^ф р'унышти, Тө
 гөл дьди,
 2 бона Эфраим, Бьнйамин у
 Мьнашэ.
 Қәwата Хвэ Тө к'ьфш кэ,
 Хвэ мэр'а бьгьһинэ мә
 хьлаз кэ.
 3 Хвэдейо! Чэрха мә диса р'аст
 кэ,
 бәшэра Хвэ ль мә хвэш кэ
 у эме бьжин.

- 4 Хөдан Хвәдейе Ордийа,
 һ'эта к'энге Те һерс к'эви
 ль сәр дөайе щьмэ'та Хвә?
 5 Нане һесьра ль ван дьди
 хварьне,
 бех'эсаб һесьра ван дьди
 вэхварьне.
 6 Тә әм кьрьнә бәнүште дәве
 щинара
 у пек'энийед нава нәйара.
 7 Хвәдейе Ордийа! Чәрха мә
 р'аст кә,
 бәшәра Хвә ль мә хвәш кә
 у әме бьжин.
 8 К'оләкә тьрийе Тә жь Мьсьре
 щигөһасти кьр,
 мьлэт р'акьрьн, әв к'ол
 дач'ьканд.
 9 Тә бона we щи һазьр кьр,
 р'awe we шьданд, әwe ә'рд
 т'ьжи кьр.
 10 Ч'ийа пе сийа we һатьнә
 ньхамтьне,
 ч'ьрьлед we даред әрзейә
 бьльнд жи.
 11 Ч'ьрьлед we дьреж кьр һ'эта
 бә'ре
 у шивед we һ'эта ч'әме
 Фьрате.
 12 Тә чьма хьраб кьр сура we,
 кә һәр р'еви дьчьнә тьрийе
 we,
 13 Бәразед дарьстен хьраб дькьн,
 һ'әйванед чөле ван дьхьн.
 14 Хвәдейе Ордийа, ль мә вәгәр'ә!

- Дина Хвә бьде у бьбинә,
 ве к'ола тьрийе Тө хвәй кә,
 15 Тә бь дәсте Хвәйи р'асте
 дач'ьканд
 шиве кә Тә бона Хвә қәвин-
 қәдим кьр.
 16 Агьр пек'этийә һатийә
 бьр'ине,
 жь дәст we һьлатьна Тә
 онда дьбә.
 17 Бьра дәсте Тә сәр мере мьле
 Тәйи р'асте бә,
 сәр wi мәрьве кә Тә бона
 Хвә қәват кьр.
 18 Әме иди жь Тә дур нәк'әвьн,
 мә сах кә у әме гази наве Тә
 кьн.
 19 Хөдан, Хвәдейе Ордийа!
 Чәрха мә диса р'аст кә,
 бәшәра Хвә ль мә хвәш кә
 у әме бьжин!

**Стьрана әшқи
 щәжьна наве Хвәде**

81 *Сәрвере сазбәндар'а. Сәр
 Гит'ит'е^ф. Зәбура Асаф.*

- 1 Бьстьрен әшқи Хвәде, кә
 қәвата мә йә,
 бь шабуне Хвәдейе Ақуб^ф
 бькьнә гази.
 2 Мьдам хьн у дәфе хьн,
 чәнге^ф дәнгхвәш т'әви чәнге
 зис.
 3 Йәкр'ожийа һиведа бор'ийе
 хьн,
 өса жи дәма һив т'әмамбуне,
 ль р'ожа we щәжьна мәда*.

* 81:3 Щәжьна Йәкр'ожийа һиве, дәстпебуна мәһада дьһатә кьрьне. Ле Щәжьна^ф һ'олькчекьрьне 15-е мәһа 7-а дьһатә дәрбазкьрьне, ава готи гава һив т'әмам дьбу. Бьхуньн Жьмар 10:10; 29:1.

- 4 Чъмки эв йэк қанун э бона
Израел,
э'мьре Хвәдейе Ақуб э.
- 5 Эви эв йэк бона Усвь кьрэ
қьрар,
гава эв жь э'рде Мьсьре
дэрк'эт.
- Дэнгэк мьн бьхист кө нас
нэдькьр:
- 6 «Мьн мьле тэ жь бьн бар
дэрхьст
у дәсте тэ жь сәпәте данә
бэр'дан.
- 7 Тэнгасийеда тэ гази Мьн
кьр
у Мьн тө хьлаз кьри,
жь бьн қьр'чинийа э'wра Мьн
щаба тэ да, һьнда
авед Мерибаһе тө
щер'банди. (Сәла)
- 8 Бьбьһе щьмә'та Мьн, Эз тәр'а
дьбежьм,
Израел, хвәзи тө гөһдарийа
Мьн бьки!
- 9 Гәрәке хвәдейе хәриб нава
тәда т'өнәбә
у хвәдейе хәриб нәһ'эбини.
- 10 Эз Хөдан, Хвәдейе тә мә,
кө тө жь вәлате Мьсьре
дэрхьсти.
Дәве хвә р'ьнд вәкә Эзе ви
дагьрьм!
- 11 Ле щьмә'та Мьн дэнге Мьн
нәбьхист
у Израеле гөр'а Мьн нәкьр.
- 12 Мьн жи эв данә қәлпе дьле
ван,

- кө эв бь фькьред нав хвәда
бьжин.
- 13 һәгәр щьмә'та Мьн гөһдарийа
Мьн бькә
у Израел р'ийа Мьнда һәр'ә,
- 14 һьнге Эзе дьжмьнед ван зу
та кьм
у дәсте Хвә һьлдьмә сәр
зордаред ван.
- 15 Пәйк'әтийед Мьн we ль бәр
Мьн табын
у сәр бәлайе һ'әта-һ'әтайе
вәбьн.
- 16 Ле Эзе гәньме к'ьр'ьк тә
бьдьмә хварьне
у һьнгьве жь қәйе тә бьдьмә
т'еркьрне».

**Хвәдейе сәр һ'акьма,
тайе к'әтийа**

- 82** *Зәбура Асаф.*
1 Хвәде дивангәһа
хвәдейада[†] сәкьни,
сәр ише хвәдейада ньһер'и:
- 2 «Һ'әта к'әнге һуне бь
нәр'астийе диване бькьн
у пышта нәп'ака бьгьрьн?
(Сәла)
- 3 һәқийе ль бәләнгаз у севийа
бькьн,
һьндава фәқир у к'әсибада
сәр р'астийе бьн.
- 4 К'әсиб у бәләнгаза аза кьн,
жь дәсте нәп'ака хьлаз кьн».
- 5 Ле эв ньзаньн у фә'м накьн,
шуна р'әшва дьчьн
у һ'әму һ'имед дьне
дьһ'әжьн.

82:1 Әйүб 1:6; 2:1.

- 6 Мьн гот: «Һун хwәде нә
у һ'әму жи әвләдед Йе һәри
Жорьн ын,[†]
- 7 ле бәле мина мәрийа һуне
бьмьрьн,
мина сәрwerәки һуне
бьк'әвьн».
- 8 Р'абә Хwәдейо, диwана дьне
бькә,
чьмки һ'әму мьлэт жи wәре
Тә нә.
- Дөайе кә нәйар бьдә дәр**
- 83** *Стъран. Зәбура Асаф.*
¹ Хwәдейо, Хwә кәр' нәкә,
бехәм нәбә, бедәнг нәминә.
Хwәдейо!
- ² Ва йә нәйаред Тә дькьн
qар'ин,
пәйк'әтийед Тә сәри
һьлтиньн.
- ³ Һьмбәри щьм'әта Тә
һ'ьләк'арийе дькьн,
ль сәр хwәйкьрийед Тә
шевьра дәрдьхьн.
- ⁴ Дьбежьн: «Wәрьн әм ван дьне
һьлиньн,
кә мьлэт иди нәминә,
наве Израел нәйе биранин».
- ⁵ Бь дьләки шевьра хwә кьрьн,
мьqабьли Тә йа хwә кьрьн
йәк.
- ⁶ Конед Әдом^ф у исмайилия,
Моwаб^ф у һащәрийа,
- ⁷ Гәбал, Амон, Амалек
у Фьльстин^ф т'әви
бьнәлийед Суре,
- ⁸ Ашур^ф жи гьһиштә wан,
чун пышта кәр'ед Лут*.
(Сәла)
- ⁹ Тә чь кә ани сәре
мидйанийа^ф,[†]
бинә сәре wан жи,
чь кә тә ль селафа Кишонедә
ани сәре Сисьра у Йавин,[†]
бинә сәре wан жи,
- ¹⁰ к'ижан кә Ә'йн-Доредә гәвәр
бун чун,
бунә п'әйне бона әрде.
- ¹¹ Сәрwerед ван бькә р'ожа Орев
у Зев,[†]
аха-бәгед ван р'ожа Зәbah' у
Салмуна,[†]
- ¹² к'ижана гот: «Щи-wаред Хwәде
әм зәфти хwә кьн».
- ¹³ Хwәдейе мьн, вана бькә мина
т'оза бобәлиске
у мина кайа ль бәр бе.
- ¹⁴ Чәwа агьр дарьстен дьк'әвә
у чәwа алав ч'ийа
дьк'ьзьринә,
- ¹⁵ аһа жи Тә пәй wан к'әвә пе
фьртонә Хwә,
wan бьбьздинә пе багәра Хwә.
- ¹⁶ Р'уйе wана Тә р'ур'әш кә,
кә әw Тә бьгәр'ьн, Хәдано!
- ¹⁷ Бьра т'ьме шәрмийе у sawедә
бьн,

* **83:8** Әв һ'әму нав бә'са wан мьләта дькьн, к'ижан кә незики щьм'әта Израеле дьман.
«Кәр'ед Лут» бә'са щьм'әта моwабийа^ф у амонийа^ф дькә.

82:6 Йуһ'әнна 10:34. **83:9** Р'ебәр 7:25. **83:9** Р'ебәр 4:6-24. **83:11** Р'ебәр 7:24-25.
83:11 Р'ебәр 8:21.

- бъра бь р'эзили к'ок ле бен.
 18 Бъра бьзаныбьн т'эне Тө йи,
 кө наве Тэ Хөдан э,
 Йе һәри Жорьн и,
 ль сәр т'эмамыйа э'рде йи.

Һ'эйра Хана Хвәдеда

84 *Сәрверә сазбәндар'а. Сәр
 Гит'ит'еф. Зәбура малбә-
 та Қорак.*

- 1 Чьқаси хвәш ын ши-варе Тә,
 Хөдане^ф Ордийа!
 2 Нәфса мьн һ'эйр у дәмана
 һ'әвшед Хөданда йә,
 дьл^ф у бәдәна мьн пе
 Хвәдейе^ф зенди эшқ у ша
 йә.
 3 Ч'ьвике жи мал дит,
 думәқаске жи һелун дани,
 кө шуцукед хвә ыьр дайнә,
 цәм горигәһед^ф Тә, Хөдане
 Ордийа,
 Падшайе мьн у Хвәдейе мьн.
 4 Хвәзи^ф ль ван кө Мала Тәда
 дьминьн,
 әв һәр т'ьм пәсьне Тә дьдьн.
 (Сәла^ф)

- 5 Хвәзи ль ван мәрва, қәвата
 к'ижана жь Тә йә
 у һ'эйра р'ийа һ'әща ч'ийайе
 Сийоне^ф йә.
 6 Гава нәвала Бак'айейә*
 зьһар'а дәрбаз дьбьн,
 әв дәр дьбә щийе канийа,
 ч'әл-ч'ул авава т'ьжи дьбьн.
 7 Әвана чьқас дьчьн һе қәват
 дьбьн,

Сийонеда ль бәр Хвәде
 к'ьфш дьбьн.

- 8 Хөдан Хвәдейе Ордийа,
 дөайе мьн бьбьһе,
 гөһ бьдә, йа Хвәдейе Ақуб!
 (Сәла)
 9 Хвәде, бәре Хвә бьдә
 мәрт'але мә
 у р'уйе к'ьфшкьрийе Хвә
 бьньһер'ә.
 10 Р'аст р'ожәкә һ'әвшә Тәда,
 жь һ'әзар р'ожед дәрәкә
 четьр ә.
 Қәнц ә бәр шемика Хана
 Хвәдейе хвә бьм,
 нә кө малед нәп'акада әз
 бьжим.
 11 Чьмки Хөдан Хвәде тә'в у
 мәрт'ал ә.
 Хөдан к'әрәм^ф у р'умәте дьдә,
 Әв т'ө қәнцийе жь сәр ван
 набьр'ә,
 к'ижан кө дьжин беләк'ә.
 12 Йа Хөдане Ордийа, хвәзи ль
 ви мәрви,
 кө гөмана ви ль сәр Тә йә.

Дөайе кө Хвәде бәре Хвә
 диса бьдә Исраеле

85 *Сәрверә сазбәндар'а. Зә-
 бура малбәта Қорак.*

- 1 Йа Хөдан, Тә вәлате Хвә зува
 бәгәм кьрьбу,
 Ақуб жь сьргунийе^ф
 вәгәр'андьбу.
 2 Нәһәқийа мьләте Хвә
 бахшандьбу

* 84:6 «Бак'а» бь избрани шур'ә-шур'ә те фә'мкьрьне: «гьри», «щийе дем», өса жи наве шур'әки дара йә.

- у һ'эму гөнәйед^ф ван афу
кьрьбу. (Сэла)
- 3 Тә һ'эму хэзэба Хвә дабу
һьлдане,
жь һерса Хвәйя зор пашда
сәкьнибуйи.
- 4 Дэ ньһа диса чәрха мә р'аст
кә, Хвәдейе азайа мә,
жь we һерса Хвәйя сәр мә,
пашда бьсәкьнә.
- 5 Гәло Те һ'эта-һ'этайе һерса
Хвә ль мә р'аки
у Те к'ине қөр'нә-қөр'нә
мәр'а бажойи?
- 6 Гәло Те диса жийина ну нәди
мә,
кө щьмә'та Тә пе Тә ша бә?
- 7 Тө һ'оба амьн нишани мә кә,
Хөдано, азайа Хвә бьдә мә.
- 8 Һәла эз бьбьһем Хөдан Хвәде
чь дьбежә.
Әве хер-хвәшийе бежә
щьмә'т у амьнед Хвә,
ле бьра иди нәк'эвьнә нава
беақьлийе.
- 9 Р'аст азайа Wi незики ван ә
к'ижан кө жь Wi дьтьрсьн,
кө ә'рд р'умәта Wива т'ьжи
бә.
- 10 Һ'об у амьнийе р'асти һәв бен,
р'асти у ә'дълайи we һәв
р'амусьн.
- 11 Амьнийе жь ә'рде жер
дәрк'эвә
у р'астийе жь ә'змен жорда
бьньһер'ә.

- 12 Хөдане қәнцийе бькә
у ә'рде мәйе дәрәмәта хвә
бьдә.
- 13 Р'асти we һәр'ә пешийа Wi
у р'е р'аст кә бона Wi.

Дөайе һәваргазийе

- 86** *Дөайе Давьд.*
1 Хөдано, гөһ бьдә у
щаба мьн бьдә,
чьмки эз мә'рм у бәләнгаз
ьм.
- 2 Ә'мьре мьн хвәй кә, чьмки
эзи амьн ьм,
хөламе Хвә хьлаз кә Хвәдейо,
кө Тәда гөман ьм.
- 3 Мьн вәрә р'ә'ме Хвәйо,
кө г'эмамыйа р'оже гази Тә
дькьм.
- 4 Дьле хөламе Хвә ша кә, Хвәйо,
кө гөмана мьн ль сәр Тә йә.
- 5 Чьмки Тө Хвәйо, қәнц у афу
кьр и,
һьндава һ'эмуйада хвәйе
һ'оба мэзьн и,
к'ижан кө гази Тә дькьн.
- 6 Бьбьһе Хөдано, дөайе мьн
у дина Хвә бьдә лавайед мьн.
- 7 Охьрме гьранда, Тә дькьм гази
у Тө бәле щаба мьн дьди.
- 8 Хвәйо, нава хвәдейада йәки
мина Тә т'өнә,
нә жи мина кьред Тә, кьр
һәнә.
- 9 Һ'эму мьләт Тә хөльқандьн,
әве бен бәр Тә та бьн,
Хөдано
у р'умәте бьдьнә наве Тә†

10 Чъмки Тө мэзын и к'эрэмэткыр
и,
Тө йи т'эне Хwэде.

11 Хөдан р'ийа Хwэ мын хин кэ,
кө эз р'астийа Тэда хэр'ым,
бькэ кө дьле мын жь наве Тэ
хоф бькэ.

12 Бь т'эмамыйа дьле хwэ эзе
шькьрийе бьдьмэ Тэ,
Хөдан Хwэдейе мын
у h'эта-h'этайе р'умэте
бьдьмэ наве Тэ.

13 Чъмки h'өба Тэ мэзын э
һындава мында,
Тэ эз хьлаз кьрм жь к'урайа
дийаре^ф мьрийа.

14 Хwэдейо, к'өбар-бабах р'абунэ
һымбэри мын,
к'омэкэ зордара пэй мын
к'этийэ
у Тэ надьнэ ль бэр ч'эвед хwэ.

15 Ле Тө Хөдан, Хwэдейе р'эме у
дълшэватийе,
хwэйе сэбьр-ськ'ане, h'өб у
амьнийеда хьнейо.

16 Дина Хwэ бьдэ мын у мын
wэрэ р'эме,
qəwата Хwэ бьдэ qуле Хwэ,
хьлаз кэ көр'е щарийа Хwэ.

17 Нишанэкэ qэнцийе бона мын
бькэ,
кө пэйк'эти бьбиньн у
шэрми бьн,
чъмки Тө һати Хөдан
һəwара мын
у эз барьстан кьрм.

Р'умэта Оршэлиме

87 *Стьран у зэбура малбэта
Qорax.*

1 Н'име бажер ль сэр ч'ийайе^ф
пироз һатийэ авитьне,

2 Хөдан дэргəһед Сийоне
жь тамед Аqубэ майин
зедəтьр h'ьз дькэ.

3 Тыштед бь р'умэт бона тэ
тенə готьне,
һэй бажаре Хwэде. (Сəла)

4 Эзе йед кө Мын нас дькьн,
нав кьм бежьм:
һэйэ Мьсьр* у Бабилон^ф,
өса жи Фьльстин, Сур,
Этйупийа^ф:
«Эванайе бьнəлийед wьр
бен h'эсаб»**.

5 Бона Сийоне жи we бежьн:
«Фьланкэс-беванкэс нава
веда дьне к'этьнэ
у Йе һəри Жорьн we Хwəха
wi qəwin кэ».

6 Хөдане дəма навньвисара
мьлэта we бьньвисə:
«Эва ль wьр дьне к'этийэ».
(Сəла)

7 Дəнгбеж у р'əqасване бежьн:
«h'əму ч'э'вканийед мə нава
тəда нə».

Дөайе һəwape

88 *Стьран. Зэбура малбэта
Qорax. Сəрwepе сазбəн-
дар'а. Сəр Маһ'алат Лəһаноте.*

* **87:4** Бь избрани хэбэр бь хэбэр «Р'аһаб» э, кө навеки символийн бона Мьсьре йə.
«Р'аһаб» наве һ'утэки бəре йə, кө нишана к'өбар-бабахийе йə.

** **87:4** Бь избрани хэбэр бь хэбэр аһа йə: «Эва ль wьр дьне к'этийэ».

*Маскила немане жь бэрэка Зэ-
раһ.*

- 1 Хөдан, Хвәдеие азайа мьн,
эз шэв у р'ож ль бэр Тә
дззарьм.
- 2 Бьра дөайе мьн быгһнижә Тә,
гөһе Хвә бьдә сәр газийа
мьн.
- 3 Чьмки нәфса мьн көл-дәрдава
т'жи йә,
ә'мьре мьн гһништә ль бәр
дәве қәбьре.
- 4 Әз т'әви йед дьк'эвьнә гор'е
һатьмә һ'эсабе,
бумә мина мәрийе бет'ақәт.
- 5 Нава мьрийада авити мә,
чава көштиийед т'ьрбеда
дани,
кө иди Тө ван бир найни
у дәст жь ван дьк'ьшини.
- 6 Тә эз авитьмә ч'әла һәрә к'ур,
т'ьристанийе у бөбьнийе.
- 7 һерса Тә ль сәр мьн гьран ә,
пе һ'әму пелед Хвә мьн
дьди щәфе. (Сәла)
- 8 Тө мьн жь бәр ч'ә'ве наса
давежи,
Тә эз ль бәр ван кьрьмә
к'ьрет,
эзи гьрти мә нькарьм дәрем.
- 9 Ч'ә'ве мьн шелу бунә жь
мә'рьм-бәләнгазийе,
т'әмамия р'оже эз гази Тә
дькьм, йа Хөдан,
эз дәстед хвә бәрбьр'и Тә
дькьм.
- 10 Гәло Тө к'әрәмәте сәр мьрийа
дьки?

Гәло жь гор'е р'адьбьн
дьдьнә Тә шькьри? (Сәла)

- 11 Гәло т'ьрбеда һ'өба Тә те
готьн,
йан р'астийа Тә ware
дерьсда?
- 12 Гәло we т'ьристанийеда
к'әрәмәтед Тәйе бенә
наскьрын,
йан хьлазкьрьна Тә wәлате
биркьрьнеда?
- 13 Ле бәле Хөдано, эз һәwара
хвә Тә датиньм,
дөайе мьн бәрбанга к'урда
дыгһнижә Тә.
- 14 Хөдан Тө чьма дәст жь мьн
дьк'ьшини?
У бәре Хвә жь мьн
дыгөһези?
- 15 Әз бәләнгаз ьм у зар'отийеда
ль бәр һешийа мьрьне мә,
сава Тә дьк'ьшиньм у хвә
өнда дькьм.
- 16 һерса Тә мьн дажо дьбә,
хәзәба Тә мьн wеран дькә,
17 мина аве т'әмамия р'оже
дора мьн дыгьрын,
һәвр'а т'әвайи мьн дып'еч'ьн.
- 18 Тә эз жь бәр ч'ә'ве һ'ьзкьри у
херхwаза авитьм,
т'ьристани жи һогьре мьн нә.

**Стьранәкә зәмане
мьләт т'әвһәвбуне**

89 *Маскила Ет'ане жь бэрә-
ка Зэраһ.*

- 1 һ'өба Тә Хөдан, әзе бьстьрем
һ'әта-һ'әтайе,
амьнийа Тә бь дәве хвә
сальх кьм қөр'нә-қөр'нә.

- 2 Эз э'лам дькьм, кө һ'оба Тэ
т'ьме қәдими йә,
э'зменда амьнийя Тэ
һ'имгьрти йә.
- 3 Тэ гот: «Мьн т'эви бьжартийе
Хвэ пәйман^ф гьреда
у хөламе Хвэ Дауьдр'а
сонд хвар:
- 4 «Зөр'эта тэ Эзе һ'эта-һ'этайе
һ'имгьрти кьм
у қөр'нә-қөр'нә т'эхте тэ
қәдим кьм». (Сәла^ф)[†]
- 5 Йа Хөдан, э'зман пәсьне
к'эрәмәтед Тэ дьдә,
щьвина мьльйак'эта^ф жи
пәсьне амьнийя Тэ.
- 6 Чьмки э'зменда к'и һәйә кө
вәкә Хөдан бә?
У нава мер-мьльйак'этада*
бьбә мина Хөдан?
- 7 Хвәде гәләки хоф э нав
щывина мьльйак'этада
у сава Wi сәр йед дор-бәре
Wi нә.
- 8 Йа Хөдан, Хвәдейе Ордийа,
к'и мина Тэ хвәйқөдрәт э?
Амьнийя Тэ дора Тэ
гьртийә.
- 9 Тө һ'өкөми сәр һерса бә'ре
дьки,
гава пелед we р'адьбьн, Тө
ван дьсәқьр'ини.
- 10 Тэ Р'аһаб* һера мина бәрәт'а,
пе зәнда Хвәйә қәват
дьжмьн бәла кьр.
- 11 Э'зман йе Тэ йә, э'рд йе Тэ йә.
Тэ һ'име дьнийя хер-
бәрәк'әтева данийә.
- 12 Бакөр у башур Тэ хөльқандьн,
Ч'ийайед Т'абор у һәрмоне
бь наве Тэ ша дьбьн.
- 13 Зәнда Тэ зор э, дәсте Тэ
қәват э,
дәсте Тәйи р'асте бьльнд э!
- 14 Р'асти у һәқи әв бьнгәһед
т'эхте Тэ нә,
һ'об у амьни пешийя Тэ
дьчьн.
- 15 Хвәзи ль we щьмә'те,
кө занә дәнг һьлдә
щәжьнер'а.
Хөдано, әв бь р'онайя р'уйе
Тэ дьмәшьн.
- 16 Т'әмамия р'өже бь наве Тэ
ша дьбьн
у бь азайя Тэ бьльнд дьбьн.
- 17 Чьмки Тө р'умәта қәвата мә йи
у бь хвәшийя Хвә струйе
мә бьльнд дьки.
- 18 Мәрт'ала мә жь Хөдан ә,
Пирозе Исраеле^ф, П'адшайе
мә.
- Хвәде соз дьдә Дауьд**
- 19 һьнге дитьнокеда, Тэ амьнед
Хвәр'а гот:

* 89:6 «Мер-мьльйак'әт» бь избрани хәбәр бь хәбәр «әвләдед хвәдейя» йә, кө ль вьр те фә'мкьрьн мьльйак'әт у һәйинед э'зманайә р'өһ'ани.

* 89:10 «Р'аһаб» наве һ'утәки бә'ре йә, кө нишана к'өбар-бабахийе йә. Өса жи навәки символыйи бона Мьсьре йә. Бьхуньн Зэбур 87:4.

89:4 К'аред Шандийа 2:30.

«Мын али мерхасэки кър,
 жь нав щьмэ'те йэкъ бьжарт
 у эв дани хелана жорын.
 20 Мын Хөламе Хвэ Дахьд дит,
 р'уне Хвэйи пирозва эв
 р'ун^ф кър.[†]
 21 Дэсте Мыне т'эви ви бэ,
 Зэнда Мыне ви қэват кэ.
 22 Дьжмыне зоре нэдэ ви,
 нэп'ак we ви ньмьз нэкэ.
 23 Нэйар бэр ви Эзе хур-хури
 кьм
 у öса жи пэйк'этийед ви хьм.
 24 Амьни у һ'öба Мыне т'эви ви
 бьн,
 пе наве Мын струйед вийе
 бьльнд бьн.
 25 Эзе дәсте ви дайнмэ сэр
 бэ'ра,
 дәсте вийи р'асте сэр ч'эма.
 26 Эве гази Мын кэ: «Тö Баве
 мын и,
 Хвэдейе мын у Қэйайе
 азайа мын».
 27 Эзе ви бькьмэ ньхөрийе^ф
 жь һэр п'адшайед дьне
 мәстър.[†]
 28 Эзе т'ьме һ'öба Хвэ бона ви
 хвэй кьм
 у пэймана Мыне һьндава
 вида қэвин бэ.
 29 Эзе думька зөр'эта ви қэдим
 кьм
 у думька т'эхте ви вэкэ
 р'ожед э'змен.
 30 һэгэр зөр'эта ви гөр'а готьна
 Мын нэкьн,
 ль гора қьраред Мын
 нэмэшьн,

31 қәйдэ-қанунед Мын бөқәдър
 кьн
 у э'мьред Мын нәқәдиньн,
 32 һынге Эзе пе шыве сәрики
 бьдьмэ нәһәқийед ван
 у бь дәрба жи щэза бьдьмэ
 беолитийед ван.
 33 Ле һ'öба Хвэ Эзе жь ви
 нәбър'ьм
 у созе Хвэ нәт'әр'ьбиньм.
 34 Пэймана Хвэ Эзе
 нәт'әр'ьбиньм
 у созе жь дәве Хвэ
 дәрхьсти, нәгöһезьм.
 35 Щарәке Мын пе пирозийа Хвэ
 сонд хварийә,
 т'ö щар Дахьдр'а хельф
 нәбежьм.
 36 Зөр'эта вийе һ'эта-һ'этайе
 бьминә,
 т'эхте ви жи мина тэ'ве ль
 бэр Мын бэ.
 37 Мина һиве һ'эта-һ'этайе we
 қэдим бэ,
 э'зманда жи мина шә'дәки
 амьн бә». (Сәла)

**Шина бона к'этына
 п'адшатийе**

38 Ле Тэ эв жь бэр Хвэ авит
 у беһөрмәт кър,
 сэр к'ьфшкьрийе Хвэ һерс
 к'эти,
 39 пэймана т'эв э'вде Хвэ
 т'эхсир кър,
 т'аше ви кьрә ах у хвэли.
 40 һ'эму суред ви хьраб кър,
 кэлайед ви кьрын хьрабә.
 41 һэр кәсе вьрр'а дәрбаз дьбә,

- эви ль вьр дышелинэ,
дэбэ пек'энийе щинаред
хвэ.
- ⁴² Тэ пайк'эти сэр ви хьстын,
һ'эму дьжмьнед ви ша кьрын.
- ⁴³ Тэ дэве шуре ви вэгэр'анд,
нава шер'да пышт ле
шкенанд.
- ⁴⁴ Р'эвшаша ви Тэ же станд,
т'эхт э'рде хьст шкенанд.
- ⁴⁵ Р'ожед щаһьлтийа ви кьн
кьрын,
эв шэрмийева Тэ ньхамт.
(Сэла)

Дöайе алик'арийе

- ⁴⁶ Һ'эта к'энге, йа Хöдан?
Гэло Те т'ьме Хвэ вэшери?
һ'эта к'энге һерса Тэ́йе алав
дэ?
- ⁴⁷ Бир бинэ думька э'мьре мьн,
гэло Тэ һ'эму эвлэдед инсен

- бош у бэталийер'а
хöльцандьн?
- ⁴⁸ К'и дыкарэ бьжи у нэмьрэ,
хвэ жь дэсте гор'ьстен
хьлаз кэ? (Сэла)
- ⁴⁹ Хвэ́йю, к'ане йэ эв һ'öба Тэ́йэ
бэре,
кö Тэ пе амьнийа Хвэ
Давьдр'а сонд хвар?
- ⁵⁰ Хвэ́йю, бир бинэ
бер'умэтбуна хöламед
Хвэ,
кö жь һ'эму мьлэтед зор сэр
мында тен.
- ⁵¹ Дьжмьнед Тэ ви беһöрмэт
дькьн, йа Хöдан,
гавед к'ьфшкьрийед Тэ
р'обэт дькьн.
- ⁵² Шькьр Хöданр'а,
һ'эта-һ'эта́йе амин^ф у амин!

К'ьтеба Чара (Зэбура 90-и һ'эта 106-а)

**Хвэ́дейе нэмьри
у мэрьве мьри**

- 90** *Дöайе Мусайе^ф мэрьве
Хвэ́де.*
- ¹ Хвэ́йю, Тö сьт'аргэһа мэ йи
қөр'нэ-қөр'нэ.
- ² Бэри буйина ч'ийа, бэри
э'фьрандьна э'рде у
дьнийайе,
жь һэр-һэйе һ'эта-һ'эта́йе,
Тö Хвэ́де йи.
- ³ Тö мерьв ль хвэ́лийе
вэдьгэр'ини у дьбежи:

- «Вэгэр'ьн, эвлэдед
мэрьвайе».
- ⁴ Һ'эзар сал бэр ч'э'ве Тэ мина
р'ожа дөһö йэ,
кö дьбьһөрэ, эв мина
бэдилэкэ шэве йэ.[†]
- ⁵ Тö ван р'ода бэр'дьди, эв
дьбьн мина хэвна шэва,
мина гиһайе кö сыбе зу шин
дьбэ.
- ⁶ Эв сыбе зу гöл дьдэ у шин
дьбэ,
еваре дьч'ьлмьсэ у һ'ышк
дьбэ.

^{90:4} Пэтрус II, 3:8.

- 7 Бәле жь дәст һерса Тә эм
дһ'әльн-дһмашьн
у жь алава к'әла Тә эм
т'әвиһәв дьбьн.
- 8 Тә нәһәқийед мә данинә ль
бәр Хwә,
гөнәйед мәйә вәшарти ль
бәр нура диндара Хwә.
- 9 Н'әму р'ожед мә бь һерса Тә
дьбьһөрьн,
салед мә жи мина к'әсәрәке
дәрбаз дьбьн.
- 10 Р'ожед ә'мыре мә һ'әфте сал
ьн,
һәгәр бь сьһ'әт-қәwат
һ'әйште сал бьн,
диса р'умәта wан зә'мәт у
к'әдәр ә,
әw зу дьбьһөрьн, әм жи
дьфьр'ьн дьчьн.
- 11 К'и һаш жь қәwата һерса Тә
һәйә?
Хәзәба Тә wәкә жь Тә
хофкьрьне йә.
- 12 Мә өса һин кә әм р'ожед хwә
бьжмьрьн,
wәки әм дьләки сәрwахт
дәст биньн.
- 13 Ль мә вәгәр'ә, Хөдан! һ'әта
к'әнге?
Ль қулед Хwә wәрә р'ә'ме.
- 14 Сьбе зу бь һ'өба Хwә мә т'ер
кә,
кө әм әшқ бьн нава һ'әму
р'ожед хwәда.
- 15 Мә wәкә wан р'ожа ша кә,
чьқасида Тә дьле мә
ешандьн,

wәкә wан сала, чьқасида
тәнгаси дит.

- 16 Бьра кьред Тә ә'вдед тәва
ә'йан бьн
у р'умәта^ф Тә әwләдед
wanва.
- 17 Дә бьра Хwәйи Хwәдейе мә,
ль мә хwәш бә,
шьхөле дәсте мә нава мәда
қәwин кә,
бәле, шьхөле дәсте мә
қәдим кә.

Хwәде пыштован ә

- 91** ¹ Йе бьн һешийа Йе һәри
Жорьнда дьминә,
әw бьн сийа Йе һәри Зорда
р'ьһ'әт дьбә.
- ² Әзе бежьмә Хөдан: «Сьт'аргәһа
мын у кәла мын,
Хwәдейе мын, К'ижанида әз
гөман ьм!»
- ³ Әwe тә жь т'әләка неч'ирван
хьлаз кә,
жь нәхwәшийа мьрьне.
- ⁴ Әwe пе п'әр'е Хwә тә
бьньхемә,
бьне баске Wида те
бьсьт'ьри,
р'астийа Wийе тәр'а бьбә
мәрт'ал у сур.
- ⁵ Те жь саwа шәве нәтьрси,
нә жь тира кө р'оже дьфьр'ә,
- ⁶ нә жь нәхwәшийа мьрьнейә,
кө тә'ристанийеда дьгәр'ә,
нә жи жь we дәрбе,
кө р'о нава р'ожеда гәwәр
дькә.
- ⁷ һәгәр һ'әзар алийе тәйи
ч'әпева бьк'әвьн,

- дэһэ һ'эзар кэс жи, алийе
тэйи р'астева,
ле бэле дэрбэке нэгһижэ тэ.
- 8 Т'эне те бы ч'э'ве хwэ т'амашэ
ки
у бэлайе нэл'ака бьбини.
- 9 Тэ Хөдан хwэр'а кьрэ
сыт'аргэһ,
Йе һэри Жорьн һewаргэһ,
- 10 лэма т'ө хьрабийе нэйе сэрэ
тэ
у т'ө қэзийе незики коне тэ
нэбэ.
- 11 Чьмки we г'эмийа тэ бьдэ
мьлйак'этед^ф Хwэ,
кө һ'эму р'е-дьрбед тэда тэ
хwэй кьн.
- 12 Әwe тэ сэр дэста һьлгьрн,
кө ньгед тэ кэвьр нэк'эвн.[†]
- 13 Те шер у мэрэ тэйар п'епэс ки
у щэврькед wan
бьһ'ынщър'ини.[†]
- 14 Хwэде дьбежэ: «Әw Мьн һ'эз
дькэ,
Әзе жи wi хьлаз кьм,
Әзе пыштоване wi бьм,
чьмки наве Мьн нас дькэ.
- 15 Әwe гази Мьн кэ, Әзе щаба
wi бьдьм,
тэнгасийеда Әзе т'эви wi
бьм,
Әзе wi хьлаз кьм у бьльнд
кьм.
- 16 Әзе wi р'ожед дьрежва т'ер
кьм
у азайа Хwэ нишани wi
кьм».

Стыранэкэ шыкьрдарийе

92 Зэбур. Стырана бона р'о-
жа шамийе^ф.

- 1 Қэнц э шыкьрийе бьдьнэ
Хөдан
у эшқи наве Тэ бьстырен, Йе
һэри Жорьн,
2 кө сэрэ сыбе һ'өба Тэ гьли кьн
у еваре жи амьнийа Тэ,
3 бь сазе дэһэ т'ели
у бь мьқаме чэнге^ф зис.
- 4 Чьмки Тэ, Хөдан,
эз ша кьрьм бь кьрьнед Хwэ,
кьрьнед дәсте Тэр'а эз гөл
дьдьм.
- 5 Чава мэзын ьн, Хөдано, кьред
Тэ!
Гэлэки к'ур ьн шевьред Тэ!
- 6 Мэрьве бэфэ'м^ф ве ньзанэ
у йе ахмах^ф фэ'м накэ,
7 һэгэр нэл'ак мина шинайийе
бьгһижьн,
һ'эмуйед нәһэқийе дькьн,
гөл дьн,
йэк э әwe һ'эта-һ'этайе
гэвэр ьн.
- 8 Ле бэле Тө Хөдано, т'ьме
бльнд и!
- 9 Чьмки ва нэйаред Тэ,
Хөдано,
ва нэйаред Тэие гэвэр ьн,
һ'эмуйед нәһэқийе дькьн
бэла ьн.
- 10 Ле Тэ струйе мьн,
мина струйе гайе бэйани
бльнд кьр
у эз пе р'уне т'эзэ р'ун
кьрьм.

91:11-12 Мэтта 4:6; Луқа 4:10-11. 91:13 Луқа 10:19.

11 Ч'э'ве мын к'этына нэйаред
мын дитын,
гöһе мын дэрһақа ван
хърабада бһистын,
к'ижана кө һ'ыщуми ль сэр
мын кърн.

12 Р'асте мина дара хөрме гөл
дэ,
мина эрза Лöбнана^ф бльнд
бэ,

13 эw Хана^ф Хөданда дач'канди
нэ,
һ'эwшед Хwэдейе мэда гөл
данэ.

14 һ'эта мэзнайийа хwэда жи
we бэр бьдн,
тэр' у шин we бьминьн,
тэр' у шин we бьминьн,

15 wэки салх кьн, кө Хөдан
р'аст э,
Эw қайаие мын э, нэһэқи
Wiда т'өнэ.

**Пэсьне мэзнайийа
п'адшатийа Хwэде**

93 1 Хөдан п'адша йэ,
мэзнайи ле йэ,
Хөдан хwэйқөдрэт э у
пыштгъредаи йэ,
бэле дьнайа қэдим э у жь ци
наһ'эжэ.

2 К'өрсийа Тэ бэре пешда
қэвин-қэдим э,
Тө һ'эта-һ'этайе йи.

3 Ав р'адьбьн, Хөдано,
ав дэнге хwэ бльнд дькьн,
ав бльнд дькьн хöшинийа
хwэ.

4 Хөдан бльндайеда
жь дэнге гэлэк ава зортър э
у пелед бэ'ра қэwаттър э.

5 Qанунед^ф Тэ э'сэйи нэ.
Пирози^ф лайиқи Хана Тэ йэ,
Йа Хөдан, һ'эта-һ'этайе.

**Хөдан һ'акьме дьне йэ
һ'эйфа р'аста һьлтинэ**

94 1 Йа Хөдан, Хwэдейе
һ'эйфһьлдане,
Шэwқ дә бьрқ вэдэ,
Хwэдейе һ'эйфһьлдане!

2 Р'абэ һ'акьме дьнайаие,
бэла бабаха бьде.

3 Нэп'аке һ'эта к'энге, Хөдано,
һ'эта к'энге we нэп'аке
фьр'нақ бьн?

4 Эw готьнед жь хwэ мәстър
дьбежьн,
һ'эмуйед кө нэһэқийе дькьн
к'обар дьбьн.

5 Хөдан, эвана щьмэ'та Тэ
дһ'ьнщър'иньн
у wape Тэ дьчэрчъриньн.

6 Эw жьнэби у хэриба дькөжьн,
севийа жи қыр' дькьн

7 у дьбежьн: «Хөдан набинэ,
Хwэдейе Ақуб нэзан э».

8 Бьзаньбьн бэфэ'мед нава
мэрьва!
Һэй бех'ышно^ф, к'энге һуне
фэ'м бькьн?

9 Гэло Йе гөһ чекърыйэ набьһе
у Йе awаз* дайэ ч'э'в
набинэ?

* 94:9 Аwa готи «щур'э».

- 10 Йан Йе мьлэта ширэт дькэ,
Йе заньстийе дьдэ мэрьва,
ван хьлнайе?
- 11 Хөдан фькьред мерьв занэ, кӧ
эwэ п'уч' ьн.†
- 12 Хwэзи ль wi бэндэйи, Хөдан,
кӧ Тӧ ширэт дьки
у қануна Хwэ ль wi hin
дьки,
- 13 wэки жь р'ожед охьрме гьран
ван хьлаз ки,
һ'эта кӧ бона нэп'ака ч'э'л
бе вэдане.
- 14 Чьмки Хөдан щьмэ'та Хwэ жь
бэр Хwэ навежэ
у дэсте Хwэ жь wаре Хwэ
нак'ьшинэ.†
- 15 Ле бәле һәқийе пышта р'аста
быгрә,
һ'эмуйед дьле р'аст we ль
пәй һәр'ьн.
- 16 К'е бона мьн we һьмбәри
хьраба р'абэ?
К'е бона мьн we һьмбәри
нәһәқа бьсәкьнэ?
- 17 һәгәр Хөдан пыштоване мьн
нибуйа,
һьндьк мабу нәфса мьн
дийаре кәр' у лалда бьма.
- 18 һәма мьн гот: «Ньгед мьн
дьшьмьтьн»,
һ'оба Тәйә амьн Хөдан, эз
қәдим кьрьм.
- 19 Дәма дәрд-кӧл дьле мьнда
зедә дьбьн,
барьстанийед Тә нәфса мьн
ша дькьн.

- 20 Т'ӧ һәләқәтийа һ'акьмед
нәр'аст т'әви Тә һәйә,
к'ижан кӧ нәһәқийе дькьнә
һәқи?
- 21 Мьқабьли нәфса йе р'аст к'ом
дьбьн
у хуна бесуц суцдар дькьн.
- 22 Ле бәле Хөдан буйә кәла
мьн,
Хwәдейе мьн, қәйа у
сьт'аргәһа мьн.
- 23 Әwe нәһәқийа wан бинә сәрә
wan
у бона нәһәқийа wан қьр'а
wan бинә.
Хөдан Хwәдейе мәйе қьр'а
wan бинә.

**Пәсьне Хөдан бьдьн
у гӧр'а Wi бькьн**

- 95** ¹ Wәрьн әм әшқ у ша
Хөданр'а бьстьрен,
газийа хwә бькьнә Қәйайе
азайа хwә!
- ² Бь шькьрдарийе әм бенә ль
бәр диндара Wi,
бь дәнге бьльнд бьстьрен
әшқи Wi.
- ³ Чьмки Хөдан, Хwәдейе мәзын
ә
у П'адше мәзын, ль сәр һ'әму
хwәдейар'а.
- ⁴ К'урайед ә'рде дәстед Wiда
нә,
бьльндайед ч'ийа, йед Wi
нә.
- ⁵ Бә'р, йа Wi йә, Wi әw чекьр
у дәсте Wi бәж awаз
кьрийә.

94:11 Корьнт'и I, 3:20. 94:14 Р'омайи 11:1-2.

6 Вэрън эм та бьн, дэвэр'уйа
 һэр'ьн,
 бэр Хөдан Э'фьрандаре хвэ
 чок дьн.

7 Чьмки Эw э Хwәдейе мә,
 эм жи щьмэ'та мерга Wi нэ
 у пэзед бэр Wi нэ.[†]

Хwәзи wә иро дэнге Wi
 бьбьниста!

8 Хөдан дьбежэ: «Сэрһ'ышк
 нибьн,
 чава Мерибаһеда,
 р'ожа Массаһа бэр'ийеда,[†]

9 дэра кө кал-бавед wә кьред
 Мьн дитьн,
 ле диса Эз щер'ьбандьм у
 э'нәнэ кьрьм.

10 Чьл сали һ'иле Мьн жь wi
 ньсьли чу
 у Мьн гот: «Эва щьмэ'та
 дьлда хальфи нэ
 у р'ийа Мьн нас нэкьрьнэ».

11 Ләма жи Мьн жь һерса сонд
 хвар у гот[†]:
 «Г'о щар әве нэк'эвьнэ
 р'ьһ'этийа Мьн!»

**Бьстьрен эшқи Хөдан
 п'адше мә**

96 ¹ Стьранэкэ ну бьстьрен
 эшқи Хөдан,
 бьстьрен эшқи Хөдан
 т'эмамия дьнийайе!

2 Эшқи Хөдан бьстьрен, пэсьне
 наве Wi бьдн,
 р'ож бь р'ож хьлазкьрьна^ф
 Wi даннасин кьн.

3 Нава wәлатада р'умэта Wi
 бькьн дэнги,
 нава һ'эму мьлэтада жи
 к'эрэмәтед Wi.

4 Хөдан мэзын э, һежайи гэлэк
 пэсьна йә,
 сава Wi ль сэр һ'эму
 хwәдейа йә.

5 Хwәдейед һ'эму мьлэта п'ут
 ьн,
 ле Хөдан э'зман чекьрьн.

6 Р'умэт у һөрмэт ль пешийа
 Wi нэ,
 қәват у һ'өжмэк'ари
 Пирозгәһа^ф Wiда нэ.

7 Бьднэ Хөдан, гәли бәрәкед
 мьлэта,
 бьднэ Хөдан р'умэт у
 қөдрәте.

8 Шькьрийе бьднэ р'умэта
 наве Хөдан,
 п'ешк'еша биньн у бьк'эвьнэ
 һевангәһед Wi.

9 Бэр Хөдан та бьн бь хәмьла
 пироз,
 жь диндара Wi бьтьрьсн,
 т'эмамия дьнийайе!

10 Бежьнэ Мьлэта: «Хөдан э
 П'адша!
 Ләма дьняя қәвин-қәдим э
 у һаһ'әжә.

Диwana мьлэта Әве бь
 р'астийе бькә».

11 Бьра э'рд ша бә у э'зман эшқ
 бә,

95:7-11 Ибрани 3:7-11, 15, 18; 4:1, 3, 5, 7. 95:8 Дәрк'этын 17:7; Жьмар 20:2-13.

95:11 Жьмар 14:20-23; Дөбарәкьрьна Қануне 1:34-36; 12:9-10; Ибрани 4:3-5.

- бэр бькэ хөшин, бь т'ер у
т'ьжийа хвэва.
- ¹² Бьра эшц бьн дэшт у хэр
тыштед навда,
бьра ша бьн ль бэр Хөдан,
һ'эму даред дарьстенда.
- ¹³ Чьмки Әw те, Әw те кө
диwana э'рде бькэ.
Әwe бь һэқийе диwana дьне
бькэ
у мьлэта жи бь р'астийа Хwэ.

**П'адшатийа Хөдан
сэр п'адшатийар'а йэ**

- 97** ¹ Хөдан э п'адша, бьра
э'рд ша бэ,
бьра эшц бьн һ'эмуйед дэве
бэ'ре!
- ² Ә'wр у думан ль дора Wi нэ,
р'асти у һэқи жи бьнгәһе
к'өрсийа Wi нэ.
- ³ Агьр пешийа Wива дьчэ,
һэр чар алийа нэйаред Wi
дышэwьтинэ.
- ⁴ Бьрускед Wi ль дьнийае
дькьн р'они,
э'рд дьбинэ, дьлэрьзинэ.
- ⁵ Ч'ийа мина шьме жь диндара
Хөдан дьһ'эльн,
жь бэр диндара Хwэйе
т'эмамия э'рде.
- ⁶ Ә'зман р'астийа Wi дькьн
дэнги
һ'эму мьлэт жи р'умэта Wi
дьбиньн.
- ⁷ Бьра шэрми бьн һ'эмуйед кө
п'ута дьһ'эбиньн,
кө пе п'утед п'уч' дьфьр'ьн.
һ'эму хwэде ль бэр Хөдан та
дьбьн.

- ⁸ Сийон^ф дьбьһе у ша дьбэ,
бажаред Щьһуда^ф
бэшэрхwэш дьбьн
қьраред тэр'а, Хөдано.
- ⁹ Чьмки Тө, Хөдан, сэр
т'эмамия э'рде Йе һэри
Бьльнд и,
жь сэр һ'эму хwэдейа
гэлэки бьльндтьр буйи.
- ¹⁰ Гэли Хөдан һ'эзкьрийа,
бьжэньнэ хьрабийе!
Әw э'мьре амьнед Хwэ хwэй
дькэ,
жь дэсте нэп'ака хьлаз дькэ.
- ¹¹ Р'онайи дэрте бона р'аста,
шабун жи бона сьтқе дьле
р'аст.
- ¹² Пе Хөдан ша бьн, гэли р'аста,
жь наве Wийи пироз һун
р'ази бьн.

Хөдан э п'адше дьне

- 98** *Зэбур.*
¹ Стьранэкэ ну бьстьрен
эшқи Хөдан,
бона кө Wi к'эрэмэт кьрьн.
Дэсте Wийи р'асте у зэнда
пироз
сэрк'этьн Wир'а дэст анин.
- ² Хөдан сэрк'этьна Хwэ да
к'ьфшкьрьне,
ль бэр ч'э'ве мьлэта р'астийа
Хwэ да э'йанкьрьне.
- ³ һ'өб у амьнийа Хwэйэ бона
мала Исраел хwэй кьр.
һэр қөлбед дьнийае дитьн
сэрк'этьна Хwэдейе мэ.
- ⁴ Т'эмамия дьнийае, эшқи
Хөдан бькьнэ қар'ин,

- эшц бьн, шабьн у бьстьрен.
 5 Пе чэнге^ф зис эшци Хөдан хун
 бьстьрен,
 пе чэнге зис у бь дэнге
 мьраме.
 6 Ль бэр Хөдан П'адша, бор'и у
 стру ледьн эшц у ша бьн.
 7 Бьра бэр бькэ хөшин т'ер у
 т'эжйа хвэва,
 дьнйа у h'эмуйед нав веда.
 8 Бьра бэр Хөдан ч'эм дэстед
 хвэ хэв хьн,
 ч'ийа-бани хэвр'а Хөданр'а
 гөл у гэш бьн,
 9 Чьмки Эв те диwana дьнйайе
 бькэ,
 Эве диwana дьне бь хэчийе
 бькэ,
 йа мьлэта жи бь р'астийе.

**Хөдан п'адшайе зори
 сэр хэчийе йэ**

- 99** ¹ Хөдан э п'адша! Бьра
 мьлэт бьлэрьзын!
 Эв ль сэр херуба^ф р'удьни,
 бьра эрд бьх'эжэ.
 2 Хөдан мэзын э Сийонеда,
 Эв ль сэр h'эму мьлэтар'а йэ.
 3 Бьра пэсьне наве Тэйи мэзын
 у хоф бьдьн.
 Эв пироз э!
 4 Qэwата п'адше хэқи h'эзкьрын
 э.
 Тэ р'асти т'эстиц кьр,
 хэқи у р'асти нава Агубда
 кьр.
 5 Хөдан Хвэдейе мэ бьльнд кьн
 у ль бэр ньгед Wi та бьн.
 Эв пироз э!

- 6 Муса^ф у харун^ф нава
 к'ахинед^ф Wiда бун,
 Самуел жи нава газикьред
 наве Wiда,
 гази Хөдан кьрын у Эви
 дэнге ван бьхист.
 7 Эви жь нава стуна э'врида
 ванр'а хэбэр дьда,
 вана т'эмийед Wi хвэй
 дькьрын,
 эв qанунед кө дабу ван.
 8 Хөдано, Хвэде мэ! Тэ дэнге
 ван бьхист,
 Тө бона ван Хвэдейе
 бахшандьне буйи,
 ле бэле wэкэ э'мэлед ван
 жи дани сэре ван.
 9 Хөдан Хвэдейе мэ бьльнд кьн
 ль сэр ч'ийайе^ф Wийи пироз
 бьх'эбиньн,
 чьмки Хөдан, Хвэдейе мэ
 пироз э.

**Бьра h'эму мэрьв
 пэсьне Хвэде бьдьн**

- 100** Зэбура шькьрдарийе.
¹ Бэрбь Хөдан дэнге
 хвэ хьлдьн,
 т'эмамайа дьнйайе!
 2 Бь шабуне Хөдан бьх'эбиньн,
 дэнге хвэ хьлдьн wэрьнэ
 h'эзура Wi.
 3 Бьзаньбьн кө Хөдан э Хвэде,
 Эви эм хөльqандьн, эм
 мьлк'е Wi нэ,
 эм цьмэ'та Wi у пэзе мерга
 Wi нэ.
 4 Бь шькьрдарийе бьк'эвьнэ

дэргәһед *Wi**
у бь пәсьндайине *h'әw*шед
Wi.
Шькърдар бьн у пәсьне наве
Wi бьдьн.

- ⁵ Чьмки Хөдан қәнщ ә,
h'öba Wi h'әга-h'әгайе йә
у амьнийа *Wi* жи қөр'нә-
қөр'нә йә.

П'адша Хөданр'а соз дьдә

101 *Зәбура Дауьд.*
¹ Әшқи амьни у
һәқийе эзе бьстърем,
йа Хөдан, зәбура Тәр'а
бежьм.

- ² Бь сәрвахтийе эзе р'ийа
беләк'әда һәр'ьм.
К'әнге Те бейи щәм мьн?

Әзе мала хвәда бь дьле р'аст
р'абьм-р'уним,

- ³ тыштед хьраб эзе нәйньмә
бәр ч'ә'ве хвә,
кьред нәһәда ль бәр ч'ә'ве мьн
р'әш ьн,
әве незики мьн нәбьн.

- ⁴ Бьра дьле қәлп жь мьн дур
бә,
нахвазьм йе хьраб әз нас
кьм.

- ⁵ Әзе йе дьзива бөхдан һәвал
дькә
р'убари дьне нәһельм,
йе ч'ә'вада к'обар у дьлда
бабах
әз нькарьм сәбьр кьм.

- ⁶ Ч'ә'ве мьн ль сәр амьнед әрде
нә,
кө әв т'әви мьн бьминьн,
әве кө р'ийа беләк'әда дьчьн,
we бәрдәстийе мьнр'а бькьн.

- ⁷ *h'әләк'әре* мала мьнда нәминә,
дәрәвине бәр ч'ә'ве мьн
нәсәкьнә.

- ⁸ Бәрбанга к'урда эзе р'абьм
қыр'а нәп'акед вәлет биньм,
wәки жь бажаре Хөдан
к'ока *h'әму* бедануна биньм.

**Дөайе йәки
тә'ли-тәнгийеда**

102 *Дөайе бәләнгаз, гава*
дыл навда насәнә, әв
гьли-газьнед хвә ль бәр Хөдан
дър'ежә.

- ¹ Йа Хөдан! Дәнге мьн бьбьһе,
бьра заринийа мьн
бьгьһижә Тә.

- ² Р'ожа охьрмед гьранда
бәре Хвә жь мьн нәгөһезә,
гөһе Хвә бьдә ль сәр мьн.
We р'ожа кө гази Тә дькьм
Тө зутьре шабе бьдә мьн.

- ³ Р'ожед мьн мина ду
бәтавәдьбьн,
һәстуйед мьн чава агьрда
бьшәwьтьн.

- ⁴ Дьл нава мьнда мина гиһайе
h'әшки-h'ола,
h'әга нане хвә жи мьн бир
кьрийә.

- ⁵ Жь дәст дәнге заринийа мьн,
әз бум чава ч'әрм у һәсту.

* 100:4 «Дэргәһед *Wi*» бә'са «дэргәһед П'арьстгәһе» дькә.

- 6 Эз бум мина кӧнде бэр'ийе,
 ви буме кори хьрабада.
- 7 Мина ч'вика ль сэр хани,
 эз бехәw мам т'әне майи.
- 8 Т'эмамия р'оже нәйар тә'на
 ль мьн дьхьн,
 йед к'ина мьн гьртгнә эз
 кьрмә готә-гот.
- 9 Хӧре мьн к'ози йә дәwса нан,
 вәхварьна мьн жи ав-хесьр
 ьн,
- 10 жь дәст һерс у алава к'әла Тә,
 кӧ Тә эз гьртгм weда авитгм.
- 11 Ә'мьре мьн мина сийа еваре
 йә
 у эз мина гиһе һ'ышкбуйи мә.
- 12 Ле бәле Хӧдан, г'әхте Тә,
 т'әхте һәр-һәйе йә
 у биранина Тә қӧр'нә-қӧр'нә
 йә.
- 13 Те р'аби Сийоне бейи р'ә'ме,
 чьмки вәхтә кӧ дьлован би,
 вә'дә иди пер'а гьһиштийә.
- 14 Чьмки хӧламед Тә кәвьред we
 бәгәм дькьн
 у һ'әйфа ван г'оза we жи те.
- 15 Мьләте жь наве Хӧдан
 бьтгьрсьн,
 һ'әму п'адшайед ә'рде жь
 р'умәта^ф Wi.
- 16 Хӧдане Сийоне ава кә,
 бь р'умәта Хwә хӧйа бә.
- 17 Әwe бьбьһе дӧайе бекәса
 у дӧайед ван we бекәдър
 нәкә.
- 18 Бьра әв йәк бе нвьисаре бона
 қӧр'на кӧ те,
- кӧ щьмә'та нәбуйи һе пәсьне
 Хӧдан бьдьн,
 19 кӧ Әw жорда жь Щийе^ф Хwәйи
 Пироз дньһер'ә,
 Хӧдан жь ә'змен дина Хwә
 дьдә ль ә'рде,
 20 бона кӧ зарә-зара гьртига
 бьбьһе
 у йед мьрьнер'а дайи хьлаз
 кә,
 21 wәки Сийонеда наве Хӧдан
 бькьн дәнги
 у пәсьне Wi жи
 Оршәлимеда^ф,
 22 гава щьмә'т г'әви п'адше
 бьщьвьн,
 бона кӧ Хӧдан бьһ'әбиньн.
- 23 Әwi р'еда қӧдуме мьн сьст
 кьрьн,
 р'ожед мьн жи кьн кьрьн.
- 24 Мьн гот: «Хwәдейе мьн!
 Ниве р'ожада һьлнәдә мьн.
 Салед Тә жь қӧр'нә һ'әта
 қӧр'на нә».
- 25 Пешийе Тә һ'име ә'рде данийә,
 ә'зман жи кьред дәсте Тә нә.[†]
- 26 Әwe онда бьн, ле Те бьмини,
 һ'әмује мина к'ьнща
 бьп'зьньн,
 Те мина бәршо ван бьгӧһези
 у әwe дәрбаз бьн онда бьн.
- 27 Ле Те нәйеийи гӧһастьн
 у салед Тәйе хьлаз нәбьн.
- 28 Әwләдед хӧламед Тә we
 бьжин,
 ньсьле ч'ә'ве Тә сәр, we
 қәдим бьн.

Пэсьндайна
қәнщия Хwәде

103

Зэбура Давьд.

- ¹ Пэсьне Хөдан бьдә,
нәфса мын
у һәр тыште нава мында,
наве Вийи пироз.
- ² Пэсьне Хөдан бьдә, нәфса мын
у бир нәкә һ'әму қәнщийед
Wi.
- ³ Әw дьбахшинә һ'әму гөнәйед^ф
тә
у қәнщ дькә һ'әму
нәхwәшийед тә,
- ⁴ ә'мыре тә жь т'ьрбе Әw аза
дькә
у һ'өб у дьлованийева
дьхәмьлинә,
- ⁵ хwәстына тә бәрәк'әтева т'ьжи
дькә,
щәһьлгийә тә wәкә тәйре
симьр' т'әзә дьбә.
- ⁶ Хөдан бона һ'әму бәләнгаза
р'астийе у һәгийе дькә.
- ⁷ Әwi р'ийед Хwә нишани
Муса^ф кьрын
у кьрынед Хwә жи әwләдед
Исраел^ф.
- ⁸ Дьлшәwат у р'ә'м ә Хөдан,
хwәйе сәбьр-ськ'ане у
һ'өбеда хьнейо.
- ⁹ Әw һ'әта хьлазийе һерс
нак'әвә,
һ'әта-һ'әтайе к'ине нажо.
- ¹⁰ Әw wәкә гөнәйед мә сәре мә
накә
у wәкә нәһәқийед мә надә
бәр мә.
- ¹¹ Ле чьқас ә'зман жь ә'рде
бьльндтьр ә,

- һақас жи һ'өба Wi һьндава
хофк'ешед Wiда мәзын ә.
- ¹² Чьқас р'оһьлат жь р'оавайе
дуртьр ә,
һақаси жи гөнәйед мә жь мә
дур хьсти нә.
- ¹³ Чаwа дьле баве ль сәр әwләде
wi дьшәwьтә,
өса жи дьле Хөдан ль сәр
хофк'ешед Wi дьшәwьтә.
- ¹⁴ Чьмки Әw занә мәйә мә
у бир тинә кө әм хали нә.
- ¹⁵ Р'ожед мерьв мина гиһе нә,
мина гөла холе кө гөл дьдә,
- ¹⁶ Гава ба сәрр'а дәрбаз дьбә,
өнда дьбә
у щийе we иди we нас накә.
- ¹⁷ һ'өба Хөдан жь һәр-һәйе
һ'әта-һ'әтайе йә,
ль сәр хофк'ешед Wi йә
у һәқийә Wi т'әви көр'ед
көр'а йә,
- ¹⁸ ль сәр wан ә, кө хwәй дькьн
пәймана^ф Wi
у бир тиньн wан т'әмийед
Wi у пек тиньн.
- ¹⁹ Хөдан т'әхте хwә данийә ль
ә'змана,
п'адшәгийә Wi һ'өкөми ль
сәр һ'әмуяа дькә.
- ²⁰ Пэсьне Хөдан бьдьн,
мьляк'әтед^ф Вийә
хwәйqәwат,
кө һун дьқәдиньн готьна Wi,
дькьн гөһдарийә дәнге Wi.
- ²¹ Пэсьне Хөдан бьдьн, гәли
ордийед Wi,
һ'әму қөльхк'аред Wi, кө
ә'мыре Wi дьқәдиньн.

22 Пэсьне Хөдан бьдьн, һ'эму
э'фьринед Wi,
ван һ'эму щийед бьн
һ'өкөмэтиа Wi.
Пэсьне Хөдан бьдэ, нэфса
мын!

**Р'умэта Хвәдейә
нава э'фьринада**

104 ¹ Пэсьне Хөдан^ф бьдэ,
нэфса мын!

Хөдано, Хвәдейе^ф мын, Тө
чьқаси мэзын и!
Бәдәwэти у р'умәтева
wәргьрти йи,

² р'онайи мина к'ьнца ль Хwә
кьрийә,
э'зман мина кон wәгьртийә.

³ Тә Хана Хwә жор сәр ава
чекьр,
э'wра дьки Хwәр'а э'рәбә
у ль сәр баске бе дьчи.

⁴ Байе Хwәр'а дьки қасьд,
алава егьр жи қөльхк'ар.[†]

⁵ Тә э'рд дани ль сәр бьнгәһ,
кө т'ө щар жь щи нәһ'әжә.

⁶ Ава бөбьни мина к'ьнцәке Тә
ле кьрийә,
ав ль сәре ч'ийа к'әтьнә.

⁷ Әw жь һьлатьна Тә дьр'әвьн,
жь гөр'инийа э'wре Тә
wәдьк'ышьн.

⁸ Р'адьбьнә ль сәре ч'ийа,
дьк'ышьн дьчьнә нәwала,
бәрбь ван щийед Тә бона
ван к'ьфш кьрьнә.

⁹ Тә синор дани кө же дәрбаз
нәбьн

у wәнәгәр'ьн р'уйе э'рде
нәнхемьн.

¹⁰ Тө канийа нәwалада дәр
тини,

ван нава ч'ийада
дьһәр'ькини,

¹¹ һ'эму һ'эйwанед чоле дьдьнә
wәхwарьне
у к'әред бәйани пе ван тенә
авдане.

¹² Тәйрәдед э'змана ль бәр ван
дьминьн,
нава ч'ьбьлада әw дәнг
дьдьн.

¹³ Тө жь мала Хwәйә жорьн
ч'ийа ав дьди,
р'уйе э'рде пе мөwа кьред
Тә т'ер дьбә.

¹⁴ Әw бона һ'эйwен гиһе шин
дькә
у п'ьнцар'е бона к'ара
инсен,

кө хөрәк дәрхә жь э'рде
¹⁵ у шәрәве, кө ша дькә дьле
инсен,
бьзьр кө бәшәра ван хwәш
дькә,
нан кө дьле ван дьшьдинә.

¹⁶ Даред Хөдан т'ер тен авдане,
әрзед Лөбнане^ф жи Wi
дач'ькандьнә.

¹⁷ Ль wьр тәйрәда һелуна
датиньн,
малед ләгләга жи ль сәр
сьпьндара нә.

¹⁸ Ч'ийайед бьльнд wаред

- к'увийа нэ,
 қолч'ед зынара жи
 сьт'аргәһа қотыка нэ.
- 19 Тә нив ә'фьранд бона
 дәмсале,
 р'о вәхте хвә занә чава
 дьчә ава.
- 20 Тә'ристан дьки у дьбә шәв,
 һ'әму р'ә'вьред дарьстен
 веда дьгәр'ьн.
- 21 Щәврькед шера бона неч'ире
 дькьн мьр'ин
 у жь Хвәде хөрәкед хвә
 дьпьрсин.
- 22 Гава тә'в дәрдык'әвә, пашда
 вәдык'ьшьн
 у нә'лед хвәда р'адьк'әвьн.
- 23 Мәрвь дәрте дьчә к'аре хвә,
 шьхөле хвәйи һ'әта еваре.
- 24 Хөдано, чьқаси гәлэк ьн
 кьред Тә!
 һәр тышт бь сәрвахтияа Тә
 чебуйә,
 ә'фьринед Тәва ә'рд т'ьжи
 йә.
- 25 Ва йә әв бә'ра мәзьн у бәр,
 беһ'әсаб шульки теда нә,
 һ'әйванед бьч'ук т'әви
 мәзьна.
- 26 Веда гәми дьгәр'ьн,
 Лейиат'ан^ф Тә ә'фьранд,
 кә әв теда бьлизә.
- 27 Әвана һ'әму нивийа Тә нә,
 кә хөрәкед ван вә'дәда
 бьди.
- 28 Тө дьди ван, әв т'оп дьбьн,
- Дәсте Хвә вәдыки р'ьсқе
 хвәва т'ер дьбьн.
- 29 Бәре Хвә ль ван дьгөһези, әв
 дьтърсьн,
 бина ван дьди гьртьн, әв
 дьмьрьн
 у ль хвәлийе вәдыгәр'ьн.
- 30 Р'өһ'е^ф Хвә дьшини әв
 дьә'фьрьн
 у жийина ну дьди р'уйе
 ә'рде.
- 31 Дә бьра р'умәта Хөдан һ'әта-
 һ'әтайе бә,
 Хөдан ша бә бь кьрьнед
 Хвә!
- 32 Сәр ә'рдеда дьньһер'ә әв
 дьләрзә,
 ч'ийа дьк'әвә әв ду дькьн.
- 33 Әшқи Хөдан әзе бьстьрем, бь
 т'әмамияа ә'мьре хвә,
 әзе Хвәдейе хвәр'а мьқаме
 ле хьм һ'әта кә һәмә.
- 34 Бьра стьрана мьн ль Ви
 хвәш бе,
 әзе пе Хөдан әшқ у ша бьм.
- 35 Дә бьра гөнәк'ар бәтавәбьн
 у нәп'ак сәр дьне т'өнәбьн.
- Пәсьне Хөдан бьдә, нәфса
 мьн.
- һалелуйа!*
- Амьнийа Хвәдейә**
һьндава щьмә'та Вида
- 105** ¹ Жь Хөдан р'әзи бьн,
 гази наве Ви кьн,

* 104:35 «һалелуйа» форма кьн ә, жь зьмане ибрани те, кә те ф'ә'мкьрьне: «Пәсьне Хөдан бьдьн» йан жи «Шькьр Хвәдер'а».

- кьред Wi нава цьмэ'тада
бэла кьн.
- 2 Эшқи Wi бьстьрен, мьраме
Wiр'а лехьн,
h'эму к'эрэмэтед Wi хун
сальх кьн.
- 3 Пе наве Wийи пироз бьфьр'ьн,
бьра дьле ван ша бэ, йед
Ходан дьгэр'ьн.
- 4 Ходан у қодрэта Wi
бьхвазын,
һэр гав р'уйе Wi бьгэр'ьн.
- 5 Бир биньн к'эрэмэтед кә Wi
кьрын,
нишанед Wi у қьраред дэве
Wi.
- 6 һэй зөр'эта Ибраһиме^ф э'вде
Wi,
гэли әвләдед Ақуб^ф,
бьжартийед Wi.
- 7 Ходан ә Хвәде мә,
сәр т'эмамия әрде қьраред
Wi нә.
- 8 Әw пәймана Хwә һ'эта-һ'этайе
бир тинә
у созе Хwәйи дайи жи һ'эта
һ'эзар ньсьли,
- 9 к'ижан кә да Ибраһим
у сонде кә Ишақр'а хвар.
- 10 Ақубр'а жи әw мак кьр чава
қанун
у Израелр'а жи пәймана
һ'эта-һ'этайе.
- 11 Гот: «Әрде Кәнәне^ф Әзе
бьдьмә тә,
чава п'ара вартийа wә».
- 12 Гава әwә кем бун,
һьндьк у хәриб бун нава
веда,
- 13 жь мьлэтәки дәрбази нав
мьлэтәки дьн дьбун,
жь п'адшатике дәрбази нав
цьмэ'тәкә дьн,
- 14 Әwi нәһьшт кә йәк қәдьре
ван к'әвә
у бона ван ль п'адша һьлат,
- 15 гот: «Қәдьре к'әфшкьрийе
Мьн нәк'әвьн
у хьрабийе ль п'ехәмбәред^ф
Мьн нәкьн».
- 16 Гава хәлайи ани сәр әрде
у қьнйатед нанин данә
бьр'ине,
- 17 һьнге мәрйк пешийа ван
шанд,
Усьв^ф хөламтийер'а һатә
фьротан.
- 18 Ньгед wi қәйдада шьдандьн
у хәлақ авитьнә стөкәра wi,
- 19 һ'эта wi wәхте готьна wi
һатә сери,
хәбәра Ходан әw щер'ьбанд.
- 20 П'адша шанд у әw да вәкьрын,
мире цьмэ'та әw аза кьр.
- 21 Ль сәр мала хwә әw кьрә малхе
у wәк'иле т'эмамия һәбука
хwә,
- 22 wәки миред wi гора дьле
хwә ширәт кә
у р'успи-гьрәгьред wi билан
кә.
- 23 һьнге Израел һатә Мьсьре,
Ақуб ль wәлате һаме
хәрибийеда ма.
- 24 Ходан цьмэ'та Хwә п'ьр' зедә
кьр
у әw жь нәйаред ван
қәwаттьр кьр.

25 Дьле^ф ван гōһар'т кō
 бьжэньнэ щьмэ'та Wi
 у тэнгасийе бьднэ хōламед
 Wi.

26 Э'вде Хwэ Муса^ф шанд,
 ᠔са жи бьжартийе Хwэ
 һарун^ф.

27 Wана нава wанда нишанед
 Wi данэ к'ьфше
 у к'эрэмәтед Wi wэләте
 һамеда.

28 Тэ'ристан шанд кьрэ шэвэр'эш
 у Мьсьри мьқабыли готьна
 Wi р'абун.

29 Авед ван кьрэ хун
 у мэ'сийед ван қыр' кьр.

30 Э'рде ван бэқава т'ьжи кьр,
 һ'эта гозед п'адшайэ р'азане
 жи.

31 Эwi гот, меш-мор у моз
 һатьн
 у дэрдоред ван гьртьн.

32 Дэwса баране тэйрок сэр
 wанда баранд
 у бьрқ-брьуск wэләтед
 wанда.

33 Тьри у нежиред ван хьст,
 һ'эму даред дор-бәред ван
 һурдэхwэши кьр.

34 Гот у кōли һатьн,
 хьсила wанэ бех'эсаб,

35 һ'эму шинаийа wәлет
 хwарьн,
 ᠔са жи бәред э'рде ван.

36 Ньхōрийед т'эмамия wәлет
 хьст,
 т'эмамия бәред wанэ пеш.

37 Исраел бь зер' у зив жь wьр
 дэрхьст,

қәбилед^ф wанда бет'ақәтәк
 т'өнәбу.

38 Мьсьр ша бу бь дэрк'этьна
 ван,
 чьмки саwа ван к'этьбу сэр
 we.

39 Э'wр дэрхьст бона ньхамтьне,
 агьр жи бона р'онайа шэве.

40 Wана хwәст Эwi суськ анин,
 бь нанед э'змен эw т'ер
 кьрын.

41 Қәйа қәлашт ав һәр'ьки,
 мина ч'ем к'ьшийа
 бэр'ийеда.

42 Чьмки созе Хwәйи пироз Wi
 бир ани,
 кō дабу Ибраһиме э'вде Хwэ.

43 Щьмэ'т дэрхьст бь дьле эшқ
 у бьжартийед Хwэ бь дэнге
 ша.

44 Wәләтед мьлэта Эwi да ван
 у к'эда хәриба кьрын мьлк'е
 хwэ,

45 wәки т'эмийед Wi хwәй кьн
 у қанунед^ф Wi бьқәдиньн.

һалелуйа^ф!

Қәнщия Хōданэ
һьндава щьмэ'та Wiда

106¹ һалелуйа^ф!

Шькьрийе бьднэ Хōдан,
 чьмки Эw қәнщ э,
 чьмки һ'ōба Wi һ'эта-
 һ'этайе йә.

² К'и we сальх кә кьред Хōданэ
 мэзьн,
 к'и we э'лам кә һ'эму пәсьне
 Wi?

- 3 Хwэзи^ф ль ван кö һэгийе
хwэй дькын
у һэр гав хwэ р'астийе
дыгьрын!
- 4 Мьн бир бинэ, йа Хöдан,
гава қәнцийе ль щьмэ'та
Хwэ бьки.
Бэре Хwэ бьдэ мьн
гава Тö ван хьлаз ки,
5 wэки хwэшийа бьжартийед
Тэ бьбиньм,
пе шабуна мьләте Тэ ша бьм
у пе wаре Тэ бьфьр'ьм.
- 6 Мэ кал у бавед хwэва гөнэ
кьрын,
беолити қэдандьн, нэп'аки
кьрын.
- 7 Кал у бавед мэ Мьсьреда
к'эрэмэтед Тэ фэ'м
нэкьрын,
һ'öба Тэйэ мэзын бир
нэанин,
ле сэри һьлдан ль бэр бэ'ре,
бэр Бэ'ра Сор.
- 8 Ле Wi бона наве Хwэ эw
хьлаз кьрын,
wэки қэwата Хwэйэ мэзын
бьдэ к'ьфше.
- 9 Бэ'ра Сор һьлат эw мьч'ьқи,
к'урайева эw дэрбаз кьрын,
чава бэстева.
- 10 Жь дәсте пэйк'эти хьлаз
кьрын,
эw аза кьрын жь дәсте
нэйар.
- 11 Аве нэйаред ван ньхамтын
у т'ö кэс жь ван нэма.
- 12 һынге бawэрийа хwэ созе Wi
анин
у эшқи наве Wi стьран.
- 13 Ле бэле зутьре кьред Wi бир
кьрын,
эw һивийа ширэтед Wi
нэман.
- 14 Бэр'ийеда гэлэки тэмсьсти
кьрын
у Хwэде щер'ьбандьн ль чол
бэстеда.
- 15 Хwэстьнед ван Әwi да ван,
нэхwэши жи шандэ сэр ван.
- 16 Гава зомеда һ'эwsуди кьрын,
авитьнэ Муса^ф у һарун^ф
пирозед Хöдан.
- 17 Ә'рд wэбу Дат'ан дақөртант
у щьвата Абирам ньхамт.
- 18 Агьр алав да щьвата ван,
алаве нэп'ак шэwьтандьн.
- 19 Гольк чекьрын һ'оребеда*,
бэр сурэте р'окьри сэре хwэ
данин.
- 20 Хwэдейе р'умэта хwэ
дьлде гольке гиһахöрр'а
гöһер'ин.
- 21 Ван бир кьрын хьлазкьр
Хwэдейе хwэ,
кö кьред мэзын Мьсьреда
кьрынэ,
- 22 öса жи к'эрэмэт wэлате
һамда,
тьштед нэбуи ль дәве Бэ'ра
Сор.
- 23 һынге гот кö Әw гэрэке ван
öнда кэ,

* 106:19 «һ'ореб» навэки Синайейи^ф дьн э.

- һэгэр бьжартийе Ви Муса
 нава ванда ль бэр Ви
 нэсэкнийа,
 һерса Ви нэдабуяа данине,
 кө қыр'а ван нэанийа.
- ²⁴ Вана вэлате һавьжи
 бер'умэт кьрын,
 бауэрийа хвэ созе Ви
 нэанин.
- ²⁵ Конада бина хвэ тэнг кьрын,
 гөһдарийа дэнге Хөдан
 нэкьрын.
- ²⁶ Ынге Әви бь сонд дәсте Хвэ
 бьльнд кьр,
 кө бэр'ийеда ван онда кэ.
- ²⁷ Зөр'эта ван нав мьлэта бэла
 кэ,
 вэлатада г'ур'-г'ур'и кэ.
- ²⁸ Ынге ван хвэ ль Баә'л-
 П'ьһор* гьртын
 у қөрбанед мьрийар'а дайи
 хварын,
- ²⁹ бь кьред хвэ Хөдан һерс
 хьстын
 у бэла гьһиштэ ван.
- ³⁰ Ынге Пинһас к'этэ хирэте
 у нэхвэшийа һ'ал сэкьни.
- ³¹ Әв йэк вир'а р'асти һатэ
 һ'эсабе,
 қөр'нэ-қөр'нэ, һ'эта-һ'этайе.
- ³² Ван Хөдан һерс хьстын ль бэр
 авед Мерибаһе,
 р'уйе ванда сэре Муса
 бэржер бу.
- ³³ Вана дьле ви ешандын
- у ви бь дәве хвэ
 зедэзьмани кьр.
- ³⁴ Мьлэтед майин қыр' нэкьрын,
 чава кө Хөдан готьбу ван,
³⁵ ле әв т'эви п'утп'арьста^ф бун
 у һини кьред вана бун.
- ³⁶ Хөлашти п'утед ванар'а кьрын
 у әв бунэ бэла сэре ван.
- ³⁷ Кор' у қизед хвэ кьрынэ
 қөрбан цьнар'а^ф,
- ³⁸ хуна бесуц р'етьн,
 хуна көр' у қизед хвэ,
 кө п'утед Кэнанар'а кьрынэ
 қөрбан
 у бь хуне әрд һ'эр'ьмандьн.
- ³⁹ Бь шыхөлед хвэ лэвьт'ин
 у бь кьред хвэ қави кьрын.
- ⁴⁰ Ава һерса Хөдан ль цьмэ'та
 Ви р'абу
 у жь варе Хвэ Әв звер бу.
- ⁴¹ Әв данэ дәсте мьлэта,
 нэйара һ'өкөми сэр ван кьр.
- ⁴² Дьжмына тэнгаси данэ ван
 у әв тэвийан бьн дәсте
 ван.
- ⁴³ Гэлэк щара Хөдан әв хьлаз
 кьрын,
 ле әв р'абэри Ви дьбун,
 жь дәст нэһэқийед хвэ әв
 бер'умэт бун.
- ⁴⁴ Ле Әви диса сэр тэнгасийа
 ванда ньһер'и,
 гава заринийа ван Әви
 бьһист.
- ⁴⁵ У бир ани пэймана Хвэйә
 т'эви ван,

* 106:28 «П'ьһор» әв ч'ийаки Моуабе^ф бу, кө дьк'этэ алиие р'оһьлата ч'эме Урдөне^ф. «Баә'л-П'ьһор» жи п'уте цьмэ'та Моуабе бу.

- анэгорн h'оба Хwэйэ мэзын
ль ван вэгэр'ийа.
- 46 Хwэдэ кър кô несиркъред ван
һндава ванда дьлован бһн.
- 47 Мэ хьлаз кэ, Хôдано, Хwэдейе
мэ
у жь нав мьлэта мэ т'оп кэ,
wэки шькърийе бьдһнэ наве
Тэйи пироз
- у бь р'умэта Тэ эм
бьфьр'һн.
- 48 Шькър Хôдан Хwэдейе
Исраелер'а, һ'эта-һ'этайе!
Бьра т'эмамыйа щьм'эте
бежэ: «Амин^ф!»
- һалелуйа!

К'ьтеба Пенца (Зэбура 107-а һ'эта 150-и)

- Пэсндайна**
qэнцийа Хwэдэ
- 107** ¹ Р'азн бһн жь Хôдан,
чьмки эw qэнц э,
чьмки һ'оба Wи
һ'эта-һ'этайе йэ.
- ² Бьра аһа бежһн азабуьед
Хôдан,
к'ижан аза кърһн жь дэсте
дьжмьһн
- ³ у эw т'оп кърһн жь wэлата,
жь р'оһьлат у р'оавайе
у жь бакôр у башуре.
- ⁴ һьһэк бэр'ийеда хальфин,
эwe р'ийа хькэ-хwэлида,
бажарэки майине wьр
һэднтьһн.
- ⁵ Т'и у бьр'чи бун,
дъл нава ванда хава дьчу.
- ⁶ һьһге тэһгасийеда һэwара
хwэ Хôдан анин
у Wи эw хьлаз кърһн жь
хэмед гьран.
- ⁷ Р'ийа р'астда Wи р'эбэрийа
ван кър,
һ'эта кô гьһиштһнэ бажаре
майине.
- ⁸ Бьра шькърийе бьдһнэ Хôдан
бона һ'оба Wи
у кърһнед Wийэ һ'ôжмэк'ар
бона мэрьвайе!
- ⁹ Чьмки эw һэфса ч'ьлабуьн ав
дькэ
у йе бьр'чи qэнцийева хьне
дькэ.
- ¹⁰ һьһэк тэ'рийе у бһн сийа
мьрьнеда р'уньштьбун,
дэрд-кôла у qэйдава
гьредайн бун.
- ¹¹ Чьмки эw ль бэр готьнед
Хwэдэ р'абун
у шевьред Йе Жорьһн
беһôрмэт кърһн.
- ¹² Эwи жи не һ'але гьран дьле
ван та кърһн,
эw к'этьһн, кэсэк т'ôнэбу
дэст бавита ван.
- ¹³ һьһге тэһгасийа хwэда
газийа хwэ Хôдан анин
у Wи эw аза кърһн жь хэмед
гьран.
- ¹⁴ Эвана жь тэ'ристанийе у сийа
мьрьне дэрхьстһн
у qэьдэд ван шкенандьһн.

- 15 Бъра шыкърыйе бьднэ Хөдан
бона һ'оба Wi
у кърнед Wийэ һ'өжмэк'ар
бона мэрвайе!
- 16 Чьмки дэргәһед сьфър
һурдәхwәши кърн
у зәр'зед һ'эсьни шкенандьн.
- 17 Ынәкә беһ'ыш^ф жь дәст кьред
хwәйә хьраб
у нәһәгийед хwә тәнгасийе
дьбиньн.
- 18 Мә'де ван жь һ'әму хварьне
ль һәв дьк'әвә
у дьчын һ'әта ль бәр дәре
мьрне.
- 19 Тәнгасийа хwәда газийа хwә
Хөдан анин
у Wi әw аза кърн жь хәмед
гьран.
- 20 Хәбәра Хwә шанд әw қәнц
кърн
у әw хьлаз кърн жь
гор'ьстен.
- 21 Бъра шыкърыйе бьднэ Хөдан
бона һ'оба Wi
у кърнед Wийэ һ'өжмэк'ар
бона мэрвайе!
- 22 Бъра дийарийед^ф р'азидарийе
бьдн
у кърнед Wi бь әшқ сальх
кьн!
- 23 Ынәкед кә бь гәмийа сәр
бә'рер'а дьчын,
авед мәзында шьхәл дькьн,
24 wана кърнед Хөдан дитьн,
өса жи к'әрәмәтед Wийэ
бебьнийеда.
- 25 Әwi ә'мьри бе кьр у фьртонә
р'акьр
у пелед we бьльнд кърн.
- 26 Н'әта ә'змен бьльнд бун,
һ'әта бебьнийе бәржер чун,
жь we бәле гәмиван
һ'әлийан-машийан.
- 27 Мина сәрхwәш ль сәр ньга
нәсәкьнин,
заньстийа wана нәда wана
т'ө к'арин.
- 28 Тәнгасийа хwәда һәwара хwә
Хөдан анин
у Wi әw жь хәмед гьран
дәрхьстьн.
- 29 Әwi фьртонә сәқьр'андьн
у пел данә сәкьнандьн.
- 30 Ынге әw шабун гава пел
сәкьнин
у әw бьрьнә гәмиwаргәһа
wan хwәсти.
- 31 Бъра шыкърыйе бьднэ Хөдан
бона һ'оба Wi
у кърнед Wийэ һ'өжмэк'ар
бона мэрвайе!
- 32 Бъра Wi бьльнд кьн щьвина
щьмә'тада
у пәсьне Wi бьдн к'ома
р'успийада^ф.
- Бой хьраба**
- 33 Әw ч'әма дькә чол у бәст
у ч'ә'вканийа ә'рде зьһа.
- 34 Wәлате шен дькә шор'әк'әт,
бона хьрабийа бьнәлийед
wьр.
- Бой қәнща**
- 35 Әw чол у бәста дькә гола аве,
ә'рде зьһа канийа аве.
- 36 Бьр'чийа ль wьр ши-wар дькә
у бажаре ле майине ава
дькьн.

³⁷ Э'рде давежын, т'рийа датинын
у дэрэмэте т'оп дыкын.

³⁸ Ходан д'оа ль ван дыкэ,
гэлэки ль һэв эw зедэ дыбын
у һ'эйванед ван эw кем
накэ.

Бой х'раба

³⁹ Ле йед нэйар эw кем дыбын,
нымыз дыбын,
ж' дэст тэнгасийе, х'рабийе
у к'эдэре.

⁴⁰ Эw бер'умэтийе ль сэр
мирада д'р'ежинэ,
чол у бэста, р'е-д'рбада
д'хальфинэ.

Бой қәнца

⁴¹ Ле йе фэқир ж' бэлэнгазийе
дэрд'хэ,
з'ор'эта ван мина кэре пез
зедэ дыкэ.

⁴² Р'асте б'бинын эве йэке у ша
бын,
ле һ'эму нэһэде дэве хwэ
б'б'г'рын.

⁴³ К'и йэ сэрвахт к'о ван йэка
б'дэ бэр һ'ыша
у һ'оба Ходан эw фэ'м б'кэ.

Г'омана ль сэр Хwэде

108 *Ст'ран у зэбура Дав'д.*

¹ Эз д'лда г'ман ым, Хwэдейо,
эзе б'стьрем у м'цаме
лед'м б' т'эмабийа
нэфса хwэ.

² һ'ыш'ар бын, һэй чэнг'ф у
чэнге зис,
эзе р'оже һ'ыш'ар к'м.

³ Эзе шык'рийе б'дьмэ Тэ
Ходан нав м'лэтада,
эшқи Тэ б'стьрем нав
щ'мэ'тада.

⁴ Ч'мки һ'оба Тэ феза
э'зманар'а йэ,
ам'нийа Тэ жи һ'эта э'wра
йэ.

⁵ Хwэдейо, дэ б'ра Т'о феза
э'зманар'а би,
р'умэта Тэ ль сэр т'эмабийа
э'рде б'г'рэ.

⁶ Б' дэсте Хwэйи р'асте мэ сэр
хэ у б'б'һе,
wэки һ'эзк'рийед Тэ аза бын.

⁷ Хwэде ж' Щ'ийе Хwэйи Пироз
хэбэр да:
«Эзе ша б'м, Шэхэме
п'арэwк'м,
нэwала Сукоте б'пив'м.

⁸ Гил'д'ф йа М'н э, М'нашэ йа
М'н э,
Эфрайим з'р'һ'е сэре М'н э,
Ц'һуда жи қанундаре М'н э.

⁹ Мowаб'ф дэрдана М'нэ
шуш'т'не йэ,
сола Хwэ Эзе бавеж'мэ сэр
Эдоме'ф,
д'ле Хwэ Эзе ша к'м ль
Ф'льстине'.

¹⁰ К'и we м'н б'бэ бажаре
сурк'ри?
К'и we р'ебэрийа м'н б'кэ
һ'эта Эдоме'?

¹¹ Т'о нини Хwэде, к'о Тэ эм ж'хэ
бэр Хwэ авит'н?
Т'о т'эви ордийед мэ
дэрнак'эви, Хwэдейо!

- 12 Жь дэсте нэйар мэ хьлаз кэ,
чьмки п'уч' э алик'арийа
мэрьва.
13 Эме пе Хвэде мерхасийе
бькьн,
Т'эне Эве дьжмьнед мэ
п'епэс кэ.

Дöайе газьнкьрьне

109 *Сарвере сазбэндар'а.
Зэбура Дауьд.*

- 1 Хвэдейе шыкьрдарийе
дьдьме! Хвэ кэр' нэкэ.
2 Чьмки дэве нэл'ак у мьхэнэта
сэр мьн вэбунэ,
бь зьмане дэрэw хэйба мьн
дькьн.
3 Бь готьнед жэнандьне дора
мьн дьгьрын,
щийе ами-т'ам фьр'ка мьн
дьгьрын.
4 Жь бэр һ'ьзкьрьна мьнва
шыкйате мьн дькьн,
ле эз бона ван дöа дькьм.
5 Жь бэр қэнщийева хьрабийе
ль мьн дькьн,
жь бэр һ'ьзкьрьна мьнва эw
дьжэньн.
6 Нэл'акэки сэр wir'а Тö к'ьфш
кэ,
бьра шыкйаткьр* ль мьле
вийи р'асте бьсэкьнэ.
7 Гава бе ль бэр диwane,
бьра эw гөнэк'ар^ф дэре

- у дöайе wi жи гөнэкьрын бе
һ'эсабе.
8 Бьра р'ожед wi кьн бьн
у қöльхе wi йэки дьн
бьстинэ.[†]
9 Бьра зар'ед wi севи бьминьн
у жьна wi жи жьнэби.
10 Дэ бьра зар'ед wi дэро-дэр
бьн у п'арс кьн,
жь малед ванэ хьрабэ бэри
ван дьн*.
11 Бьра хвэйе дэйн г'эмамия
һэбука wi же бьстинэ
у йед хэриб к'эда wi т'алан
кьн.
12 Бьра дьле кэсэки ль wi
нэшэwьтэ
у гөнэйе кэсэки ль севийед
wi нэйе.
13 Бьра т'ур'а wi бе бьр'ине,
наве wi ньсьле дьнда бе
һьлдане.
14 Бьра беолитийа кал-бавед
wi ль бэр Хöдан бе
биранине
у гөнэйе^ф дийа wi нэйе
р'эситкьрьне.
15 Бьра һэр т'ьм ль бэр ч'э'ве
Хöдан бьн
у Эw биранина ван жь дьне
бьдэ һьлдане.
16 Чьмки нэкьрэ бира хвэ кө
р'э'ме бькэ,
ле эw пэй мэрьве бэлэнгаз,
к'эсиб

* 109:6 «САТАН» хэбэрэкэ ибрани йэ, кө те фэ'мкьрьне: «Шькйаткьр». Диwanед ве дьнеда йан диwана Хвэдеда шыкйаткьр һэнэ.

* 109:10 Тек'ст анэгори wэлгэр'андьна йунанийэ кэwьн э, ле бь ибрани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Жь хьрабед хвэ дэрк'эwьн, нан бьхwазьн».

109:8 К'аред Шандийа 1:20.

- у хwэйе дьле к'эсэр к'эт кö
 ви бькöжэ.
- 17 Эwi ньфър' h'эз кър, бьра
 ньфър' сэр wiда бе,
 дöа-дърозгэ нэхwэст, бьра
 эw же дур к'эвэ.
- 18 Ньфър' мина к'ынщэке ль хwэ
 кър,
 дэ бьра эw ньфър' мина аве
 һэр'э нав-дъл
 у мина бьзър бьк'эвэ
 һэстуйед wi.
- 19 Бьра бьбэ мина к'ынща wийэ
 хwэкърьне
 у мина бэнпшта wийэ кö
 һэр т'ъм гьре дьдэ.
- 20 Дэ бьра эв бэ һэде шькйаткьред
 мьн алийе Хöданда,
 кö бона нэфса мьн хьраб
 хэбэр дьдьн!
- 21 Ле бэле Тö, Хwэйи, Хöдан,
 бона хатьре наве Хwэ
 алик'арийе ль мьн бькэ
 ль гора қэнци у амьнийа
 Хwэ мьн хьлаз кэ.
- 22 Чьмки эз бэлэнгаз у фэқир ьм,
 дьле хwэда бьриндар ьм.
- 23 Эз мина сийа еваре дэрбаз
 бум чум,
 мина кöлийа һатьмэ
 даwшандьне.
- 24 Жь дэст р'ожийа^ф эз қöдум
 к'этьм
 у қальбе мьн жь говде хwэ
 һ'элийа машиийа.
- 25 Эз бумэ пек'энийе
 шькйаткьред хwэ,
 мьн дьбиньн сэре хwэ
 дьһ'эжиньн.[†]
- 26 Али мьн бькэ, Хöдан,
 Хwэдейе мьн,
 мьн хьлаз кэ анэгори һ'öба
 Хwэйэ амьн.
- 27 Бьра бьзаньбьн кö эва жь
 дэсте Тэ йэ
 у ван йэка Тö, Хöдан дьки.
- 28 Эвана бьра ньфър'а бькьн, ле
 Те дöа ль мьн бьки,
 гава эw һ'ыщуми ль сэр мьн
 бькьн, бьра эw шэрми бьн,
 ле хöламе Тэ бьра ша бэ.
- 29 Бьра қарада бьминьн
 шькйаткьред мьн
 у р'обэгийа ван мина
 к'ынща ль сэр ван бэ.
- 30 Эзе гэлэки бь дэве хwэ
 шькьрийе бьдьмэ Хöдан
 у нава гэлэкада эзе пэсьне
 Wi бьдьм.
- 31 Чьмки Эw ль мьле к'эсибийи
 р'асте дьсэкьнэ,
 wэки wi жь ломэк'ара хьлаз
 кэ.

Хöдан
 у П'адшайе Wийи бьжарти
110 *Зэбура Давьд.*
[†] Хöдан готэ Хwэйе
 мьн*:

* 110:1 Бь избрани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «ЙАһWE готэ АДОН-е мьн». «ЙАһWE» наве Хwэдейи пироз э у «АДОН» те фэ'мкьрьне «хwэйи». Wэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда, һэр дö «КУРЙОС» ьн, кö те фэ'мкьрьне «хwэйи» йан «хöдан».

«Ль мьле Мьни р'асте р'уне,
 һ'эта нэйаред Тэ бькмэ
 быне п'ийед Тэ».†

- 2 Хөдане шыва қәвата Тэ жь
 Сийоне^Ф бышинэ,
 ль нава нэйаред Хвэда
 сәрwertийе бькэ.
- 3 Р'ожа һәр'и шер', щьмэ'та Тәйе
 бь р'эзэдьли бе
 у хортед Тәйе жи мина
 қыр'авийа бәрбанге жь
 бэт'ьне дәрэн,
 әве бенә щәм Тэ сәр
 ч'ийайед пироз^Ф.
- 4 Хөдан сонд хвар у жь готьна
 Хвэ внагәр'ә:
 «Тө һ'эта-һ'этайе К'аһин и,
 мина Мәлк'и-Садьр^Ф».†
- 5 Хөдан ль мьле Тәйи р'асте
 йә,
 we р'ожа кө һерс к'эвә Әве
 п'адша һурдәхwәши кә.
- 6 Әве нава мьлэтада
 һ'акьмтийе бькэ,
 дор-бәра мьрийава т'жи кә,
 гәлэк wәлатада сәрийа
 бышкенә.
- 7 Әве р'ева жь селафа вәхwә,

бона ве йәке сәре Хвэ
 бьльнд кә*.

Пәсьндайна к'әрәмәт
 у кьред Хөдан

111

¹ һалелуйа^Ф!

- Әзе бь дьл шыкьрийе бьдьмә
 Хөдан,
 нава щьвата р'аста у
 щьмэ'теда.
- 2 Кьред Хөдан чьқаси мэзын ьн,
 һ'ьзкьрийед ван, ванда к'ур
 дьбьн.
- 3 Кьред Wi р'әwш у р'умәт ьн,
 р'астийа Wi дьминә һ'эта-
 һ'этайе.
- 4 Бь к'әрәмәта, Хвэ дьдә
 ә'йанкьрьне,
 Хөдан р'ә'м у дьлшәwат ә.
- 5 Хөрәк дьдә хофк'ешед Хвэ,
 һәр т'ьм бир тинә пәймана^Ф
 Хвә.
- 6 Қәвата кьред Хвэ нишани
 щьмэ'та Хвэ кьр
 wәки щи-wаред мьлэта бьдә
 ван.
- 7 Кьред дәсте Wi р'асти у һәқи
 нә,
 һ'әму т'әмийед Wi амьни
 нә.

* 110:1-7 Бь фькьра гәлэк занә, әвә зәбура бона қәвин-қәдимкьрьна т'әхте п'адшед Исраелейә жь зөр'эта Давьд дьһатә готьне. Дө готьнед Хөданә бь дәве п'ехәмбәр^Ф веда һәнә, йа ә'wльн р'еза 1-да йә у йа дөда р'еза 4-да йә, һәр дө нава ван «...» кәванада нә. Гава жь зөр'эта Давьд п'адшаки ну сәр т'әхте хwә р'удьньшт, һьнге әвә зәбура бона wi дьһатә готьне. Илаһи әв зәбура бона Мәсиһ^Ф һатийә готьне, чьмки Әw жи жь зөр'эта Давьд дьһатә һ'әсабе (Луқа 1:31-32; Мәтта 1:6, 17; 15:22; 21:9). Иса^Ф Мәсиһ р'еза йәкейә ве зәбуре һьлда сәр Хвә. Бьхунын Мәтта 22:44; Марқос 12:36; Луқа 20:42; К'аред Шандийа 2:34.

110:1 Мәтта 22:44; Марқос 12:36; Луқа 20:42-43; К'аред Шандийа 2:34-35; Корьнг'и I, 15:25; Әфәси 1:20-22; Колоси 3:1; Ибрани 1:13; 8:1; 10:12-13.

110:4 Ибрани 5:6; 6:20; 7:17, 21.

- 8 Эw h'эта-h'этайе h'имгьрти нэ,
сэр р'астийе у h'элалийе
пешда hати нэ.
- 9 Эwи щьмэ'та Хwэр'а азабун
шанд,
пэймана Хwэ h'эта-h'этайе
мак кьр.
Пироз у saw э наве Wi.
- 10 Сэре сэрwахтийе хофа Ходан
э,
йе т'эмийед Wi дьqэдинэ,
һэр йэк билан э.
Пэсьндайна Wi һэр т'ьм
дьминэ*.

**Мэрьвед
хwэзьлийэ бэхтэwар**

112 ¹ һалелуйа^Ф!

- Хwэзи ль wi бэндэйи,
кө жь Ходан хоф дькэ
у т'эмийед Wi гэлэки бэгэм
дькэ.
- 2 Зөр'эта wийе ль сэр э'рде
сэрхwэ бэ,
дöайе ль бэрэка р'аста бэ.
- 3 Мала wийе һэбукеда хьне бэ,
р'астийа wийе h'эта-h'этайе
бьминэ.
- 4 Тэ'рийеда р'онайи дэрте сэр
р'аста,
эwана р'э'м, амьн у
дьлшэwат ьн.
- 5 Мэрьве qэнщ р'э'ме дькэ у
дэйн дьдэ,

- h'эму к'аре хwэ бь һэqийе
мийасэр дькэ.
- 6 Чьмки р'асте т'ö щар
нэльк'öмэ,
наве wийе h'эта-h'этайе
бьминэ.
- 7 Эw жь дэнг-бэ'се хьраб
натьрсэ,
дьле wi щьдийайи йэ,
Ходанда гöман э.
- 8 Дьлда qэwин э, эw натьрсэ,
йэкэ we бэла нэйаред хwэ
бьбинэ.
- 9 Эw бэла дькэ у дьдэ фэqир-
бэлэнгаза,
qэнщийа wийе бьминэ
h'эта-h'этайе,[†]
струйе wийе бь р'умэт
бьльнд бэ.
- 10 Нэп'аке ве йэке бьбинэ у һерс
к'эwэ,
дьрана бьч'ьр'ькинэ у
бьһ'элэ,
мэрэме нэп'ака we
бьт'эр'ьбэ*.

**Хwэде qэнщ э
у пыштоване к'этийа йэ**

113 ¹ һалелуйа^Ф!

- Пэсьне Ходан бьдьн, гэли
хöламед Wi,
пэсьне наве Ходан бьдьн.
- 2 Шькьрийе бьдьнэ наве Ходан,
жь ньһава h'эта-h'этайе.

* 111:1-10 Эва зэбурэкэ «акростик» э, awа готи анэгорн элифбэйа h'эрфед ибрани чекьри йэ.

* 112:1-10 Эва зэбурэкэ «акростик» э, awа готи анэгорн элифбэйа h'эрфед ибрани чекьри йэ.

112:9 Корьнт'и II, 9:9.

- 3 Жь р'оһьлате һ'эта р'оавайе,
нежайи пэсьна йә наве
Хөдан.
- 4 Хөдан сәр һ'әму мьлэтар'а йә,
р'умэта^ф Ви феза э'змана
йә.
- 5 К'и мина Хөдан Хвәдейе мә
йә,
кө жор бьльндайеда дьминә,
6 Хвә қуз дькә, дина Хвә
дьдә э'рд у э'змана?
- 7 Әв фәқир жь сәр хвәлийе
р'адькә
у бәләнгаз жь сәр к'өлик
бьльнд дькә,
8 вәки к'еләка э'сылзада бьдә
р'уньштандьне,
т'әви э'сылзадед мьләте Хвә,
9 к'өлфәта бевәр малда
дьдәбьринә
у дькә дайика пе әвләда
шайә.

һалелуйя!

**Биранина дәрк'әтына
жь Мьсьре**

- 114** ¹ Гава Израел жь
Мьсьре дәрк'әт,
мала^ф Ақуб жь нав цьмә'та
зьмане хәриб.
- 2 Щьһуда бу Пирозгәһа^ф Ви,
Израел жи һ'өкөмәтийа ви.
- 3 Бә'ре әв йәк дит у р'әви,
Урдөн^ф шунда вәгәр'ийа.
- 4 Ч'ийа мина бәрана банздан,
гьр жи мина бәрха
р'ьщьфин.

- 5 Чь бу гәр'а, һәй бә'ре, кө
р'әвийи
у Урдөне кө тө шунда
вәгәр'ийайи?
- 6 Чьма ч'ийано вә мина бәрана
банзда,
һун гьр жи мина бәрха
р'ьщьфин?
- 7 Ә'рдо жь диндара Хвәйи
бьләрзә,
жь диндара Хвәдейе Ақуб,
8 кө Әв қәйе дькә гола аве,
щийе кәвьри канийа аве.

**Хвәдейе
бешьрики-бевәвал**

115 ¹ Нә кө мә Хөдан, нә
кө мә,
ле р'умәте бьдә наве Хвә,
бона һ'өб у амьнийа Хвә.

- 2 Чьма п'утп'арьст^ф бежн:
«К'ане Хвәдейе ван?»
- 3 Хвәдейе мә ль э'змен ә,
Әв чь дьхвазә we жи дькә.
- 4 Ле п'утед ван зер' у зив ьн,
кьред дәстед мерьв ьн.
- 5 Дәве ван һәнә нак'ельмьн,
ч'әвед ван һәнә набиньн,
6 гөһед ван һәнә набьһен,
бевьлед ван һәнә бине
һьлнадьн.
- 7 Дәстед ван һәнә
нап'элиньн,
ньгед ван һәнә әв нагәр'ьн
у жь гәврйия хвә дәнг
дәрнахьн.
- 8 Йед ван чедькьн we бьбьнә
мина ван

у өса жи һ'эмуйед кө wanda
гöман ын.

- 9 Гэли израелийа^ф! Хөданда
гöман бын,
Әв ә к'омәкдар у мәрт'ала
wә.
- 10 Мала һарун^ф! Хөданда гöман
бә,
Әв ә к'омәкдар у мәрт'ала
wә.
- 11 Гэли хwәдехофа! Хөданда
гöман бын,
Әв ә к'омәкдар у мәрт'ала
wә.
- 12 Хөдан мә бир тинә у мә пироз
дькә,
we мала Израел пироз кә,
we мала һарун пироз кә,
13 we хwәдехофа пироз кә,
бьч'ука жи т'эви мэзьна.
- 14 Бьра Хөдан wә зедә кә,
wә у әwләдед wәва.
- 15 Дöа ль wә бә жь Хөдан,
ә'фьрандаре ә'рд у ә'зман.
- 16 Ә'зман ә'зманед Хөдан ын,
ле ә'рд Wi да мәрьвайе.
- 17 Мьри пэсьне Хөдан надьн,
к'ижан кө ль ware кәр' у лал
ын.
- 18 Ле әме пэсьне Хөдан бьдьн,
жь ньһава һ'эта-һ'этайе.
- һалелуйа^ф!

**Пэсьндайна
жь мьрын азабуне**

116 ¹ Әз Хөдан һ'ыз дькьм,
Әwi дөнге заринийа
мын бьхист.

² Әwi гөһе Хwә да сәр мын,
әзе т'эмамия р'ожед хwә
гази Wi кьм.

³ Хөмама мьрьне сәр мында
гьрт,
дәрд-көлед гор'ьстен әз
дитьм,
т'эли тэнги сәр мында һат.

⁴ һынге мын гази наве Хөдан
кьр:
«Хөдано! Ә'мыре мын хьлаз
кә».

⁵ Хөдан херхwаз у амьн ә,
Хwәдейе мә дьлшәwат ә.

⁶ Хөдан йед садә хwәй дькә,
гава әз к'этьм, әз хьлаз
кьрьм.

⁷ Нәфса мын wәрә сәр
р'һ'этия хwә,
чьмки Хөдан тәр'а қәнщи
кьр.

⁸ Тә нәфса мын жь мьрьне
хьлаз кьр,
ч'әве мын жи жь һесьра
пақьж кьр,
ныге мын жи льк'омандьне
Тә хwәй кьр.

⁹ Әзе бьгәр'ьм ль бәр Хөдан
ware зендийада.

¹⁰ Гава әз һ'але гьранда бум,
мын диса бawәрийа хwә
өнда нәкьр.[†]

- 11 Мьн шашийа хвэда гот:
«Һэр мэрыв дэрэв э».
- 12 Эз чь бьдмэ Хөдан,
бона т'эмамияа қэнщияа
Вийэ сэр мьн?
- 13 К'аса азайе һьлдъм бър'ежъм*
у гази наве Хөдан кьм.
- 14 Ад-қьраред мьн бэр Хөдан
кьри,
эзе ль бэр щьмэ'та Ви
биньм сери.
- 15 Мьрна амьна бэр ч'э'ве
Хөдан бьһа йэ.
- 16 Хөдано! Эз э'вде Тэ мэ, эз
э'вде Тэ мэ
у көр'е щарийа Тэ мэ,
Тэ қэйдед мьн вэкьрын.
- 17 Эзе дийарийа р'азидарийе
Тэр'а бьдъм
у гази наве Хөдан кьм.
- 18 Ад-қьраред мьн бэр Хөдан
кьри,
эзе ль бэр щьмэ'та Ви
биньм сери,
- 19 һ'эвшед Хана^ф Хөданда,
нава тэда, Оршэлиме!

һалелуйа^ф!

Пэсьндайна мьлэта

- 117** ¹ Пэсьне Хөдан бьдьн,
гэли мьлэта,
эшқи Ви бьстьрен, һ'эму
щьмэ'тно.†
- 2 Чьмки һ'оба Ви ль сэр мэ
мэзын э

у амьнийа Хөдан һ'эта-
һ'этайе йэ.
Пэсьне Хөдан бьдьн!

**Стърана шькьрдарийейэ
сэрк'этьне**

118 ¹ Шькьрийе бьдьнэ
Хөдан, Эв қэнщ э
у һ'оба Ви һ'эта-һ'этайе йэ!

- 2 Дэ бьра Исраел бежэ:
«Һ'оба Ви һ'эта-һ'этайе йэ».
- 3 Дэ бьра мала һарун^ф бежэ:
«Һ'оба Ви һ'эта-һ'этайе йэ».
- 4 Дэ бьра хөданхоф бежьн:
«Һ'оба Ви һ'эта-һ'этайе йэ».
- 5 Тэнгасийеда мьн гази Хөдан
кьр,
Хөдан щаб да, эз дэрхьстьмэ
фьрэйе.
- 6 Хөдан т'эви мьн э, эз
натьрсьм.
Инсане чь ль мьн бькэ?[†]
- 7 Хөдан к'омэкдаре мьн э,
эзе ахьрийа нэйаред хвэ
бьбиньм.
- 8 Йа п'ак э Хөданда гөман бьн,
нэ кө хвэ бьсперьнэ бэнда.
- 9 Йа п'ак э Хөданда гөман бьн,
нэ кө хвэ бьсперьнэ мир у
бэга.
- 10 һ'эму мьлэта сэр мьнда
гьртьн,
ле бь наве Хөдан эз ван
һурдэхвэши дькьм.

* 116:13 «К'аса азайе» дийарийа шэраве йэ, бона шькьрдайна наве Хөдан сэр горигэһеда^ф дьһатэ р'этьне.

117:1 Р'омайи 15:11. 118:6 Ибрани 13:6.

- 11 **Һәр** алийава дора мьн
гьртън,
ле бь наве Хөдан эз ван
һурдэхwэши дькьм.
- 12 **Мина** моза дора мьн гьртън,
ле мина агьре стьрийа эw
тэфийан,
бь наве Хөдан эз ван
һурдэхwэши дькьм.
- 13 **Эз** қәwин дә'ф дам кө
бьк'эwьм,
ле Хөдан али мьн кьр.
- 14 **Хөдан** қәwат у стьрана мьн э,
Әw бона мьн хьлазкьр^ф э.
- 15 **Дэнге** шабун у сәрк'этьне жь
конед р'аста те:
«Дәсте Хөдани р'асте
қәwате дькә.
- 16 **Дәсте** Хөдани р'асте
бьльндкьри йә,
дәсте Хөдани р'асте қәwате
дькә».
- 17 **Эз** намьрьм, эзе бьжим,
кьрнед Хөдан эзе сальх
кьм.
- 18 **Хөдан** гәләки сәре мьн кьр,
ле эз нәдамә дәсте мьрне.
- 19 **Дәргәһед** р'астийе* мьнр'а
вәкьн,
кө бьк'эwьмә нав ван
у шькьрийе бьдьмә Хөдан.
- 20 **Әва** дәргәһе Хөдан э,
р'асте wьрр'а бьк'эwьне.
- 21 **Шькьр** Тәр'а, Тә дэнге мьн
бьһист
у мьнр'а буйи хьлазкьр.
- 22 **Әw** кәвьре кө хоста т'әхсир
кьр,
әw бу сәре ә'нишке.[†]
- 23 **Әв** йәк жь алийе Хөданда
қәwьми
у ль бәр ч'ә'ве мә һ'әйр-
һ'өжмәк'ар ә!
- 24 **Әва** р'ожа Хөдан дайә,
wәрьн әм веда әшқ у ша
бьн.
- 25 **Һәвар** Хөдан, мә хьлаз кә!
Һәвар Хөдан, мәр'а ль һәв
бинә.[†]
- 26 **Бьмбарәк^ф** э әwe кө бь наве
Хөдан те!
Әм жь Хана Хөдан wә
бьмбарәк-пироз дькьн.
- 27 **Хөдан** э Хwәде, Wi әм
р'онайи кьрьн.
Пе бәна қөрбана^ф щәжьне
гьредьн,
һ'эта стьруйе горигәһе^ф
бьбьн.
- 28 **Тө** йи Хwәдейе мьн, эзе
шькьрийе бьдьмә Тә,
Тө йи Хwәдейе мьн, эзе Тә
бьльнд кьм.
- 29 **Шькьрийе** бьдьнә Хөдан, Әw
қәнщ ә
у һ'өба Wi һ'эта-һ'этайе йә!

* **118:19** «Дәргәһед р'астийе» те фә'мкьрне һьн «дәргәһед сәрк'этьне», һьн жи «дәргәһед хwә р'астийе гьртъне», аwа готи «дәргәһед П'арьстгәһе».

118:22-23 Мәтта 21:42; Марқос 12:10-11; Луқа 20:17; К'аред Шандийа 4:11; Пәтрус I, 2:4, 7.
118:25-26 Мәтта 21:9; 23:39; Марқос 11:9; Луқа 13:35; 19:38; Йуһ'әнна 12:13.

**Хwэзи ль һ'ызкърыйед
хинкърьна Хөдан***

119

Алеф

- ¹ Хwэзи ль йед
р'едайэ белэк'э,
кө хинкърьна^ф Хөданда
дъжин.
- ² Хwэзи ль йед т'эмийед Ви
хwэй дькын
у бы т'эмамияа дьле хwэ ль
Ви дьгэр'ын.
- ³ Эвана нэхэцийе накын,
ле р'ийед Вида дьмэшын.
- ⁴ Тэ э'мьр кър кө қанунед^ф Тэ
бы гөһдари бенэ қадандын.
- ⁵ Хwэзи р'ийед мын р'аст буна,
мын қанунед Тэ хwэй
кьрана.
- ⁶ Эзе һынге т'ө щар шәрми
нэбьм,
гава ч'э'в бьдъм һ'эму
э'мьред Тэ.
- ⁷ Бь дьле р'аст эзе пэсьне Тэ
бьдъм,
гава қьраред Тэйэ һэқ эз
хин бьм.
- ⁸ Эзе хwэй кьм қанунед Тэ.
Тө лап дәст жь мын
нэх'ышинэ.

Щаһьл чава белэк'э бэ

Бет'

- ⁹ Щаһьл чава дькарэ р'ийа хwэ
пақьж хwэй кэ?
Гава пе хэбэра Тэ мьқатийе
ль хwэ бькэ.
- ¹⁰ Эз бь дьл у щан Тэ дьгэр'ым.
Нэхелэ кө эз жь э'мьред Тэ
бьхальфьм.

- ¹¹ Созе Тэ дьле^ф хwэда хwэй
дькьм,
wэки ль бэр Тэ эз гөнэ
нэкьм.
- ¹² Хөдано! Тө хwэйпэсьн и,
Қанунед Хwэ Те мын хин
ки.
- ¹³ Эз һ'эму қьраред дәве Тэ
дькьмэ дэнги бь заре хwэ.
- ¹⁴ Эз ша дьбьм р'ийа т'эмийед
Тэда,
чава нава һэр хер у
хьзнеда.
- ¹⁵ К'ур дьфькьрьм сэр қанунед
Тэ,
дина хwэ дьдъмэ р'е-дърбед
Тэ.
- ¹⁶ Бь қанунед Тэ эз ша дьбьм,
хэбэра Тэ т'ө щар бир
накьм.

К'эрэмәтед

хинкърьна Хwэде

Гимел

- ¹⁷ Бькэ қәнщи хөламе Хwэр'а,
кө эз бьжим хэбэра Тэр'а.
- ¹⁸ Ль мын вэкэ Тө ван ч'э'ва,
ван к'эрэмәтед хинкърьна
Хwэр'а.
- ¹⁹ Эз р'еви мә ль сэр э'рде,
э'мьред Хwэ нэкэ пышт
п'эр'де.
- ²⁰ Эз һ'элийамэ у машийамэ,
һэр гав дэмана қьраред Тэ
мэ.
- ²¹ Тө к'обаред ньфьр'кьри
һьлтейи,
йед кө жь э'мьред Тэ
хальфинэ.

* 119:0 Эва зэбурэкэ «акростик» э, ава готи анэгори элифбэяна һ'эрфед ибрани чекьри йэ.

- 22 Нав-нучькед ван жь сэр мьн
һьлдэ,
чьмки эз хwэй дькьм ван
т'эмийед Тэ.
23 Сэрwer р'удьнен мьqабьли
мьн дькьн хэйбэ,
Ле qуле Тэ сэр qанунед Тэ
к'ур дьфькьрэ.
24 Т'эмийед Тэ шабунед мьн ьн
эw сэ'ви-ширэтк'аред мьн ьн.

**Дöайе гöндарикьрына
qөйдэ-qанунед Хöдан**

Далет'

- 25 Жийина мьн буйэ ахь-хали
анэgorи хэбэра Хwэ Те мьн
сах ки.
26 Р'ийед хwэ Тэва кьрынэ э'йан
Тэ щаб да,
Тö билан кэ мьн ван
qанунед Хwэда.
27 Бэр мьн вэкэ Тö ван р'ийа
qанунед Хwэ,
эзе к'ур бьм ль сэр ван
к'эрэмэгед Тэ.
28 Жь к'эсэре эз дьһ'эльм-
дьмашьм,
гор готьна Хwэ бькэ кö эз
qэвин бьм.
29 Р'ийа дэрэвийе жь мьн дур хэ
у хинкьрына Хwэ п'ешк'еши
мьн кэ.
30 Мьн р'ийа р'астийе дани бэр
хwэ
у qраред Тэ данэ пешийа
хwэ.
31 Эз бумэ машоq т'эмийед Тэр'а,
Хöдан, мьн нэдэ qаре
шэрмер'а.
32 Эзе бьбэзьм р'ийа э'мьред Тэда,
гава зедэ ки мьн аqьлда.

**Дöайе бона наскьрына
т'эмийед Хwэде**

He

- 33 Р'ийа qанунед Хwэ мьн хин
кэ, Хöдан,
һ'эта эз хwэш бьм эзе хwэй
кьм ван.
34 Мьн сэрwaхт кэ, хинкьрына
Тэ эз хwэй кьм
у бь т'эмамыйа дьле хwэ we
бьqэдиньм.
35 Мьн бькэ we шьвэр'ийа
э'мьред Хwэ,
кö wанда дэман у һ'эйран
ьм эз бь хwэ.
36 Дьле мьн qайл кэ т'эмийед
Хwэр'а,
нэ кö һэбукева бем гьредане.
37 Ч'э'ве мьн хwэй кэ жь бош-
бэталийе
у р'ийа Хwэда Тö мьн бьдэ
жийине.
38 Qэдим кэ созе Хwэ бона qуле
Хwэ,
бона wi э'вде кö жь Тэ хоф
дькэ.
39 Жь we qара же дьтьрсьм сэр
мьн һьлдэ,
чьмки qэнщ ьн qөйд-qраред
Тэ.
40 Эзи һ'эйра qөйд-qанунед Тэ
мэ,
р'öһ' бьдэ бэр мьн бь
р'астийа Хwэ.
Гöмана сэр хэбэра Хwэде
Вав
41 Хöдан, һ'öба Тэ бьра мьн
бьгьрэ,
хьлазкьрына Тэ жи wэкэ
созе Тэ.

- 42 Һынге щаба қарфқыред хwэ
эзе бьдъм,
чъмки хэбэра Тэда эз гөман
ьм.
- 43 Хэбэра р'астийе жь дэве мьн
кем нэкэ,
чъмки нэфса мьн қьраред
Тэда гөман э.
- 44 Һинкьрна Тэ эзе хwэй кьм
жь һэр-һэйе у һэр т'ьм.
- 45 Фьреқэтийеда эзе һэр'ьм,
чъмки қанунед Тэ эз
дьгэр'ьм.
- 46 Пеш п'адшева т'эмийед Тэ эзе
бежъм,
т'о цар эзе қэг вэнэк'ьшъм.
- 47 Ә'мьред Тэр'а эзе ша бьм,
к'ижана кө эз һ'ыз дькьм.
- 48 Дэсте хwэ дьрежи ә'мьред
Тэйә һ'зкьри дькьм
у ль сэр қанунед Тэ к'ур
дьфькьрьм.

**Хэбэра Хөдан канийа гөман
у барьстанийе йә**

Зайн

- 49 Бир бинэ созе Тэ да қуле хwэ,
Тэ кьр кө we бькьмә гөмана
хwэ.
- 50 Тэнгийеда әw ә бина бэр мьн,
чъмки созе Тэйә сахийа мьн.
- 51 Гэләки дьк'әнньн сэр мьн
к'обар,
ле жь һинкьрна Тэ эз
начъм бэрвар.
- 52 Хөдано, қьраред Тэйә һэр т'ьм
эз бир тиньм барьстан дьбьм.
- 53 Бой нәп'ака агьр дьдә сәре
мьн,
кө дьбиньм һинкьрна Тэ
дьһельн.

- 54 Қанунед Тэ мьнр'а бунә
стьрани,
ль wi ware мьни фьрари.
- 55 Шәве наве Тэ эз бир тиньм,
Хөдано, һинкьрна Тэ хwэй
дькьм.
- 56 Әw п'әшк к'этә п'ара мьн,
чъмки қанунед Тэ хwэй
дькьм.

**Машоқе һинкьрна Хөдан
*Һ'ет'***

- 57 Мьлк'е п'ара мьн, Хөдан ә,
созе мьн хэбэра Тэ кьрн ә.
- 58 Бь дьл дькьм ван р'әща йә,
бькә р'ә'ме гор соза йә.
- 59 Әз фькьрим сэр р'ийед хwэ,
т'эмийед Тэда кьр гавед хwэ.
- 60 Дьләзиньм, дэрэнги нахъм,
кө ә'мьред Тэ бьқәдиньм.
- 61 Т'ор'ед нәп'ака дора мьн
гьртьн,
ле һинкьрна Тэ бир нәкьр
мьн.
- 62 Ниве шәве эз р'адьбьм,
бой қьраред Тэйә р'аст
пәсьн дьдъм.
- 63 Әз һогьре хофк'ешед Тэ мә,
кө хwэй дькьн қанунед Тэ.
- 64 Т'ьжи йә дьнйа һ'оба Тәва,
Хөдан мьнва вәкә қанунед
Хwэ.

**Қимәте һинкьрна Хөдан
*Тет'***

- 65 Тә қәнщи кьр ль қуле Хwэ,
Хөдан ль гора созе Хwэ.
- 66 Занәбун, сәрвахтийа қәнщ
мьн һин кә,
чъмки бавәрийа мьн сэр
ә'мьред Тэ йә.

- 67 *Н'эта сэр бэла хвэ эз вэнэбум*
дххальфим,
ле ньһа хэбэра Тэ эз хвэй
дыкым.
- 68 *Тө қәнщ и у қәнщи жь Тэ*
дыбарэ,
қанунед Хвэ Тө мын һин кэ.
- 69 *К'обар шэр'а мын дыкын гыли,*
ле эз ширэтед Тэ хвэ дыкым
хвэйи.
- 70 *Мэжуйе ван мина дон*
қэр'ми йэ,
ле һинкьрна Тэ мынр'а эшқ
у шайи йэ.
- 71 *Қәнщ бу кө сэр бэла хвэ вэбум*
у қанунед Тэ эз сэр вэбум.
- 72 *Мынр'а һинкьрна жь дәве Тэ*
жь һ'эзар зер' у зиви четыр э.
- Һәқийа қануна Хөдан**
Йод
- 73 *Дәстед Тэ эз хольқандым у*
чекьрым,
мын сэрвахт кэ кө э'мыред
Тэ эз һин бьм.
- 74 *Хофк'ешед Тәйе мын бьбиньн*
у ша бьн,
бона we йәке кө созе Тәйә
гөмана мын.
- 75 *Заньм Хөдан, қьраред Тэ бь*
р'астийе нэ,
вэкә амьнийа Хвэ бэр
бевьла мын дәрхьстьнэ.
- 76 *Бьра амьнийа Тэ бьбэ мынр'а*
барьстани,
вэкә wi созе қуле Хвэр'а
Тэ дайи.
- 77 *Р'э'ма Тэ бьра сэр мында бе эз*
бьжим,
чьмки һинкьрна Тэр'а
хвэш бәнгьзим.
- 78 *Бьра к'обаред бөхдана мын*
дыкын шэрми бьн,
ле қанунед Тэда нэ к'ур
фькьред мын.
- 79 *Бьра вэгэр'ьн сэр мында бен*
хофк'ешед Тэ
у әw кәсед кө нас дыкын ван
т'әмийед Тэ.
- 80 *Дьле мын бьра қанунед Тэда*
беләк'э бэ,
кө нәфса мын we йәкеда
шэрми нэбэ.
- Дөайе т'ийе азайе**
К'аф
- 81 *Әз дьһ'әльм жь дәст һ'әйра*
азайа Тэ,
мын гөман данийә ль сэр we
хэбэра Тэ.
- 82 *К'эрби хэбэра Тэ к'орда чунэ*
ч'э'ве мын
у дьбежым: «К'әнге Те бьки
барьстанийа мын?»
- 83 *Әз бум мина ә'йаре нав дуда,*
ле қанунед Тэ мын бэр'нэда.
- 84 *Қуле Тәйе чьқаси һивийа Тэ бэ?*
Диwana пәйк'әтийа we
к'әнге жь Тэ бэ?
- 85 *К'обара бона мын ч'әл к'олайә,*
кө нэ ль гора һинкьрна Тэ йә.
- 86 *Һ'әму ә'мыред Тэ амьни нэ,*
һәвар! Әw щийе ами-т'ам
пәй мын к'әти нэ!
- 87 *Һьндык мабу эз сэр дьне*
нәһьштама,
ле мын қәйдә-қанунед Тэ
йәк бэр'нэда.
- 88 *Вэкә һ'өба Хвэ мын нуйәжин*
кә,
әзе жи хвэй кьм т'әмийед
дәве Тэ.

**Амьнийа қанун
у хинкърна Хөдан**

Ламед

- ⁸⁹ Хөдано, хэбэра Тә һ'эта-
һ'этайе йә,
әв әзменда қәвин-қәдим ә.
- ⁹⁰ Амьнийа Тә қөр'нә-қөр'нә
дьминә,
Тә дньйа ава кър, әв қәвин
сәкьнийә.
- ⁹¹ Вәкә қьрара Тә әв һ'эта иро
сәкьнинә,
чъмки әв һ'әму жи
хьзмәтк'аред Тә нә.
- ⁹² Һәгәр хинкърна Тә шабуна
мын нибуйа,
әзе зува мәр'ымийа хвәда
өнда бума.
- ⁹³ Һ'эта сах ым әз бир накъм
қанунед Тә,
чъмки пе ван Тө мын дьди
жийанә.
- ⁹⁴ Әз п'ара Тә мә, мын хьлаз кә,
чъмки дьгәр'ым әз қанунед
Тә.
- ⁹⁵ Нәп'ак нивийе нә мын өнда кьн,
ле т'әмийед Тәда әз к'ур
дьбьм.
- ⁹⁶ Мын дит кө ахьрийа һәр
тышти һәйә,
ле бәле ә'мьре Тә беахьри йә.

**Һ'ызкърна һьндава
хинкърна Хөданда**

Мем

- ⁹⁷ Хинкърна Тә чьқаси әз һ'ыз
дькьм!
Т'әмамия р'оже әз сәр we
дьфькърьм.
- ⁹⁸ Ә'мьред Тә мын жь нәйара
сәрвахттър дькьн,

чъмки һәр т'ым әв т'әви мын
ьн.

- ⁹⁹ Әз жь һ'әму дәрсдаред хвә
билантър бумә,
чъмки фькьред мын сәр
т'әмийед Тә нә.
- ¹⁰⁰ Жь каләмера ақьлтър бумә,
чъмки хвәй дькьм
қәйдә-қанунед Тә.
- ¹⁰¹ Әз ньгед хвә жь р'ийа хьраб
дур дьхьм,
wәки хэбэра Тә әз
бьқәдиньм.
- ¹⁰² Әз жь қьраред Тә дур
нак'әвьм,
чъмки Тө йи дәрсдаре мын.
- ¹⁰³ Хэбэра Тә чьқас ширьн ә
гәвриия мында,
әв жь һьнгьв зедәтър ә дәве
мында.
- ¹⁰⁴ Бь қанунед Тә занәбуне әз
дәст тиньм,
ләма кө әз һәр р'ийа дәрәw
дьжәньм.

Хэбэра Хөдан р'онайи йә

Нун

- ¹⁰⁵ Хэбэра Тә ч'ьра гавед мын ә
у р'онайа шьвәр'ийед мын ә.
- ¹⁰⁶ Мын сонд хварийә, әзе биньм
сери,
кө қьраред Тәйә р'аст
биньмә щи.
- ¹⁰⁷ Хөдан мын гәләк тәнгаси
к'ьшандьн,
wәкә хэбэра Хwә р'өһ' бьдә
бәр мын.
- ¹⁰⁸ П'ешк'ешед бь дьл жь дәве
мын қәбул кә
у қьраред Хwә Хөдан Тө ль
мын хин кә.

- 109 Эз хэр гав бэр һешийа
 мьрне мэ,
 ле хинкьрына Тэ мьн бир
 нэкьрийэ.
 110 Нэг'ака бона мьн т'элэк
 данинэ,
 ле эз жь қәйдэ-қанунед Тэ
 нэхальфимэ.
 111 Т'эмийед Тэ ware мьни һ'эта-
 һ'этайе йэ,
 чьмки эwэ дьле мьнда wэкэ
 шайе йэ.
 112 Мьн қьрар кьр, қанунед Тэ
 хwэй кьм,
 жь һэр-һәйе һ'эта хьлазийе.

Хэбэра Хөданда бехофи йэ

Самех

- 113 Йед дөдъли р'эш ьн бэр ч'э'ве
 мьн,
 ле хинкьрына Тэ йэ һ'оба
 дьле мьн.
 114 Тө йи сьт'ар, мэрт'ала мьн,
 хэбэра Тэ йэ гөмана мьн.
 115 һэй хьрабно, жь мьн дур к'эвьн,
 кө э'мьред Хwэдейе мьн бен
 хwэйкьрын.
 116 Wэкэ созе Хwэ мьнр'а бьбэ
 пышт, эзе бьжим,
 нэкэ кө эз гөманеда шэрми
 бьм.
 117 Пыштоване мьн бэ, эзе
 хwэйкьри бьм
 у хэр т'ьм қанунед Тэда эзе
 агадар бьм.
 118 Тө йед жь қанунед Тэ
 дьхальфьн давежи,
 чьмки һ'ьлэк'арийа wанда
 һэйэ бош-бэтали.

- 119 Нэг'акед дьне бона Тэ һ'эму
 мина бисо нэ,
 лэма т'эмийед Тэ, эw бона
 мьн һ'оба дьла нэ.
 120 Жь sawa Тэ эз сэр һэwда
 дьлэрьзьм,
 жь қьраред Тэ эз дьтърсьм.

**Қөдандьна
 қануна Хөдан**

Ә'йн

- 121 Мьн һәқи у р'асти кьрын,
 мьн нэдэ дәсте зордаред мьн.
 122 Соze ачьхийе бьдэ қуле Хwэ,
 кө йе к'обар эw нькарьбэ
 зордар бэ.
 123 Ч'э'вед мьн қэр'мин һивийа
 азайа Тэ мэ,
 һивийа хэбэра р'астийа Тэ
 мэ.
 124 Қуле хwэр'а wэкэ һ'оба Хwэ
 бькэ
 у қанунед Хwэ Тө мьн һин
 кэ.
 125 Эз хөламе Тэ мэ, ақьл бьдэ
 мьн,
 кө т'эмийед Тэ мьнwa бенэ
 наскьрын.
 126 Иди wэхте кьрына Хөдан э,
 чьмки хинкьрына Тэ
 т'эр'ьбандьнэ.
 127 Ле бәле эw һ'ьзкьрына э'мьред
 Тэ,
 мьнр'а жь зер' у жь зер'е
 хальс четър э.
 128 Лэма р'аст хwэ ль һ'эму
 қанунед Тэ дьгьрьм,
 ле жь һ'эму р'ийед дэрәw эз
 дьэ'нрьм*.

* 119:128 Аwa готи «ащьзбун, жечуйин, жь бэр ч'э'ва р'эш».

**Гөһдарикърына
қануна Хөдан**

П'е

- ¹²⁹ Т'эмийед Тә һ'эйрә-һ'өжмәк'ар
ын,
ләма эз хвә ванр'а дькым
һ'эйран.
- ¹³⁰ Ә'йанбуна хәбәра Тә р'онайи
дькә,
әw мәрвевед садә сәрвахт
дькә.
- ¹³¹ Дәве хвә вәдькым к'әсәр те
мын,
ә'мьред Тә нә бина бәр мын.
- ¹³² Дина Хвә бьдә мын, мын вәрә
р'ә'ме,
вәкә ә'дәте Хвә, бой
машоqed наве Хвә.
- ¹³³ Хәбәрәд Хвәда Тө гавед мын
бышьдинә,
һ'өкөме хърабийе бьра ль
сәр мын нәминә.
- ¹³⁴ Мын хьлаз кә жь зордара,
әзе бьqәдиньм қәйдә-
қануна.
- ¹³⁵ Бәшәра Хвә хвәш кә ль
хөламе Хвә,
мын һин бькә қәйд-қанунед
Хвә.
- ¹³⁶ Ч'әмед ава жь ч'ә'вед мын
дьк'ышьн,
чьмки мәрвь һинкърна Тә
хвәй накън.

**Хөдан һинкърна Хвәда
р'аст ә**

Тсаде

- ¹³⁷ Тө сәр р'астийе йи, Йа Хөдан
у қьраред Тә р'астә-р'аст ын.
- ¹³⁸ Т'эмийед Тәйә Тә т'әми
кърнә,

әw р'аст ын у сәре р'астийе
гьртнә.

- ¹³⁹ Хирәта мын мын дьһ'әлинә,
чьмки нәйар готьна Тә бир
найнә.
- ¹⁴⁰ Созе Тә гәләки амын ә
у хөламе Тә wi һ'ыз дькә.
- ¹⁴¹ Әз йәки ньмьзи бевәдър ьм,
ле қанунед Тә әз бир накъм.
- ¹⁴² һәқийа Тә һәқийа һәр-һәйи
йә
у һинкърна Тә р'асти йә.
- ¹⁴³ Дәрд у көл һатьн сәре мын,
ле ә'мьред Тә нә, шабуна
мын.
- ¹⁴⁴ һәқийа т'эмийед Тә һ'әта-
һ'әтайе йә,
Бона кө әз бьжим, мын
сәрвахт кә.

Дөайе һәваре

Qоф

- ¹⁴⁵ Хөдан, әз бь дьл у щан гази
дькым,
мын бьбьһе кө қанунед Тә
бьqәдиньм.
- ¹⁴⁶ Мын хьлаз кә һәвар дькым,
әзе т'эмийед Тә бьqәдиньм.
- ¹⁴⁷ Бәрбанге р'адьбьм дькым
гази,
мын гөмана хвә хәбәра Тә
ани.
- ¹⁴⁸ Бәдилед шәве ч'ә'вед хвә
вәдькым
у ль сәр созе Тә к'ур
дьфькърьм.
- ¹⁴⁹ Мын бьбьһе вәкә we һ'өба Хвә,
Хөдано, вәкә ә'дәте Хвә
мын сах кә.
- ¹⁵⁰ Йед хвә нәһәқийе гьртнә
незик дьбьн,

ван жь хинкьрына Тэ хwэ
дур гьртын.

¹⁵¹ Ле Ходан Хwэха незик э,
h'эму э'мьред Ви р'асти нэ.

¹⁵² He бэреда эз т'эмийед Тэ хин
бумэ,
h'эта-h'этайе Тэ эвана
қэдим кьрынэ.

Һэwара к'омэкдарийе

Р'еш

¹⁵³ H'але мында бьньһер'э, мын
хьлаз кэ,
чьмки бир накьм эз
хинкьрына Тэ.

¹⁵⁴ Пышта һэдийа мын бьгьрэ,
мын аза кэ,
wэкэ хэбэра Хwэ Тө мын сах
кэ.

¹⁵⁵ Жь йе нэп'ак хьлазбун дур э,
чьмки қанунед Тэ эw
нагэр'э.

¹⁵⁶ Йа Ходан, р'э'ма дьле Тэ
гэлэк э,
wэкэ һэдийа Хwэ мын сах
хwэй кэ.

¹⁵⁷ Гэлэк ын нэйар у пэйк'этийед
мын,
ле т'эмийед Тэ жь хwэ дур
нэхьст мын.

¹⁵⁸ Зьвер дьбьм кё дьбиньм
хайина,
ван нькарьбу хэбэра Тэ щи
банийа.

¹⁵⁹ Бьньһер'э, чьқаси эз h'ыз
дькьм қанунед Тэ,
Ходано,
бькэ ль гора we h'оба Хwэ,
мын хwэй кэ.

¹⁶⁰ Хэбэред Тэ т'эмамия хwэва
р'асти нэ,

h'эму қьраред Тэйэ һақ,
h'эта-h'этайи нэ.

Хwэ дьдэ хинкьрына Ходан

Шин

¹⁶¹ Сэрвер щийе ами-т'ам пэй
мын к'эти нэ,
ле дьле мын хэбэред Тэва
хофи йэ.

¹⁶² Созе Тэр'а эз гөл дьдьм,
чава сэр хьзне эз вэбьбьм.

¹⁶³ Дьжэньмэ дэрэвийе, же зьвер
ьм,
ле хинкьрына Тэр'а эз
h'эйран ьм.

¹⁶⁴ Р'оже h'эфт щара пэсьне Тэ
дьдьм,
бона қьраред Тэ кё р'аст
дьбиньм,

¹⁶⁵ Эwед хwэйе хинкьрына Тэ нэ,
жь р'е нак'эвьн,
э'дьлайийеда нэ.

¹⁶⁶ Эз хьлазкьрына^ф Тэда гөман ьм,
Ходано, э'мьред Тэ эз
дьқэдиньм.

¹⁶⁷ Эз т'эмийед Тэ хwэй дькьм
у гэлэки ван h'ыз дькьм.

¹⁶⁸ Эз хwэй дькьм т'эми у
қанунед Тэ,
чьмки h'эму р'ийед мын бэр
ч'э'ве Тэ нэ.

Дөайе һэwаргазийе

Т'ав

¹⁶⁹ Ходан, бьра һеwарза мын бе
щэм Тэ,
wэкэ хэбэра Хwэ Тө мын
сэрwахт кэ.

¹⁷⁰ Бьра р'эщайе мын бе бэр Тэ,
wэкэ хэбэра Хwэ мын хьлаз
кэ.

- 171 Жь дэве мьн дэртен
 шькьрдари,
 чьмки қанунед Хвэ Тө мьн
 һин дьки.
- 172 Бьра зьмане мьн хэбэра Тэ
 бькэ дэнги,
 чьмки һ'эму э'мьред Тэ эw
 ьн р'асти.
- 173 Бьра дэсте Тэ ль мьн
 пыштован бэ,
 чьмки мьн бьжартын қәйдэ-
 қанунед Тэ.
- 174 Хөдано, эз һ'эйра хьлазкьрна
 Тэ мә,
 шабуна мьн жи һинкьрна
 Тэ йэ.
- 175 Бьра эз сах бьм, пэсьне Тэ
 бьдьм
 бьра қьраред Тэ алик'аре
 мьн бьн.
- 176 Мина пэза ондабуи эз
 хальфим,
 қуле Хвэ бьгэр'э, эз э'мьред
 Тэ бир накьм.

Дөайе азабуна
 жь дэрэвин у хэйкьра

120 *Стьрана^ф ашқи чуйи- на һ'эиц.*

- 1 Тэ'ли-тэнгийа хwэда,
 мьн һэwара хwэ Хөдан ани,
 гөһе Хwэ Әwi сэр мьн дани.
- 2 Хөдано! Мьн хьлаз кэ,
 жь йе дэрэвин у зарда
 һ'ьлэк'ар.
- 3 һэй заре вьр'и-дэрэw!

- We чь бьк'эwэ к'исе тэ?
 We чь бьк'эwэ п'еша тэ?
- 4 Тиред тужэ мерхаса,
 пьрискед к'ура көч'ька!
- 5 Майина нава wанда һақаси
 хьраб э,
 те бежи эз Мэшэхеда
 дьминьм,
 йан жи конед Qедареда
 дьжим*.
- 6 Гэлэки дьреж нав wанда
 мамэ,
 т'эви йед кө нэйаре
 э'дьлайийе нэ.
- 7 Эз кө бона э'дьлайийе хэбэр
 дьдьм,
 ле эwана шэр' дьхwазьн.

Хөдан хwэйкьрийе мә йэ

121 *Стьрана^ф ашқи чуйиша һ'эиц.*

- 1 Эз дина хwэ дьдьмэ ч'ийа.
 Гэло к'омэке жь к'ө бе
 мьнр'а?
- 2 К'омэка мьн жь Хөдан э,
 э'фьрандаре э'рд у э'зман э.
- 3 Әw наһелэ кө ньге тэ
 бьшьмьтэ,
 Хwэйкьрийе тэ наһеньжэ.
- 4 Хwэйкьрийе Исраеле
 т'ө щар наһеньжэ, р'аназе.
- 5 Хөдан хwэйкьрийе тэ йэ,
 Хөдан сийа сэр тэ йэ,
 ль мьле тэйи р'асте йэ.

* 120:5 «Мэшэх» дьк'этэ незики Бэ'ра Р'эш. «Qедар» э'ширэк бу, кө нава қумьстанеда дьма, йа кө нава Сур'яа у Э'рэбьстанеда бу. Мэшэх у Qедар жь Оршэлиме^ф дур бун у бьнэлийед ван дэра мина йед бэйани дьһатьнэ һ'эсабе. Дьбэк щьһу жи нава wанда һэбун. Бэлки зэбурбеж бона ван щьһуйед кө жь Оршэлиме дур дьман стьрайэ.

- 6 Р’оже тэ’ве тэ нэхэ,
нэ жи ниве шэве.
- 7 Хөдане жь хэр хьрабийе тэ
хвэй кэ,
Әве хвэй кэ ә’мьре тэ.
- 8 Ч’э’ве Хөдан we сэр к’этын-
дэрк’этына тэ бэ,
жь ирода һ’эта-һ’этайе.

Дөайе эшқи Оршәлиме

122 *Стърана^ф Дауьдә эш-
қи чуйина һ’эц.*

- 1 Әз ша бум, гава мьнр’а готын:
«Әме һәр’ынә Хана Хөдан».
- 2 Ньгед мә иди дэргәһед тәда
нә,
әм гьһиштын ван, һәй
Оршәлим!
- 3 Оршәлим бажаре чекьри йә,
т’эмами һәвва щикьри йә,
4 Қәбил^ф р’адьбьн вьр, қәбилед
Хөдан,
вәкә т’эмийа бона Израеле,
кө щькьрийе бьдьнә наве
Хөдан.[†]
- 5 К’өрсийед диwane вьр данинә,
әв к’өрсийед зөр’эта Дауьд
ьн.
- 6 Бона Оршәлиме ә’дьлайийе
бьхвазьн:
«Бра р’ийа ван р’аст бә,
йед тә һ’эз дькьн.
- 7 Бра ә’дьлайи бә суред тәда
у ачьхи бә қәсьред тәда».
- 8 Бона хатьре бра у һәвалед
хвә,

әз дьбежьм: «Оршәлиме,
ә’дьлайи ль тә».

- 9 Бона хатьре Хана Хөдан,
Хвәдейе мә,
әз қәнщийе тәр’а дьхвазьм.

Дөайе бона р’ә’мкьрьне

123 *Стърана^ф ашқи чуйи-
на һ’эц.*

- 1 Йе ль ә’змен р’уньшти, ч’э’ве
мын ль Тә йә!
- 2 Чава ч’э’ве хөлама дәсте
хвәйе ван ә
у ч’э’ве щарийа жи дәсте
хатунед ван ә,
өса жи ч’э’ве мәйе ль Хөдан,
Хвәдейе мә бә,
һ’эта Әв ль мә бе р’ә’ме.
- 3 Ль мә вәрә р’ә’ме, Хөдано,
ль мә вәрә р’ә’ме.
Әм т’ер бунә жь беһөрмәтийе,
4 әм жь қәрфе хвәр’азийа
у беһөрмәтийа к’обар-
бабаха т’ер бунә.

**Хвәде йә пыштоване
щьмә’та Хвә**

124 *Стърана^ф Дауьдә эш-
қи чуйина һ’эц.*

- 1 «Һәгәр Хөдан^ф т’эви мә
нибуйа»,
дә бра Израел ньһа бежә:
2 «Һәгәр Хөдан т’эви мә nibуйа,
гава мәрьва сәр мәда гьрт,
3 һьнге we сахә-сах әм
дақөртандана,
гава һерса ван ль мә
р’абьбу хвә дьхварьн.

122:4 Дөбарәкьрьна Қануне 16:16-17.

- 4 Ава we эм нава хwэдa мьна
кърьна,
лейе сэр мэр'а дэрбаз буйа,
5 авед р'абуйи we сэр мэр'а
дэрбаз буна».
- 6 Шькър Хөданр'а, кө эм нэданэ
неч'ира бэр дьранед ван!
- 7 Мина ч'ввика эм жь т'элэка
неч'ирвана хьлаз бун,
т'элэк шкэстын эм же хьлаз
бун.
- 8 К'омэка мэ жь наве Хөдан э,
кө э'фьрандаре э'рд у э'зман
э.

**Щьмэ'та Хwэдейэ
бехофийеда**

125 *Стърана^ф ашқи чуйи-
на h'эц.*

- 1 Гөмана к'ижана сэр Хөдан э,
эw мина ч'ийайе Сийоне^ф
нэ,
кө эw жь щийе хwэ наh'эжэ
у h'эта-h'этайе дьминэ.
- 2 Ч'ийа чава дора Оршэлиме нэ,
өса жи Хөдан дора щьмэ'та
Хwэ йэ,
жь ирода h'эта-h'этайе.
- 3 Чьмки шьвдара нэл'ака
we сэр э'рде р'астайэ
п'эшкавити нэминэ,
нэбэ кө р'аст дэстед хwэ
дырежи нэһэқийе кьн.
- 4 Хөдано, қәнцийе бькэ ль
қәнща,

- хwэйед сьтqe дьле р'аста.
- 5 Ле эwe р'ийед хwэйэ харда
хальфинэ,
Хөдане р'ийед wанда жи
wan бьшинэ,
т'эви эwед кө хwэ нэһэқийе
гьртьнэ.

Бьра хер у хwэши ль сэр
Исраеле бэ!

Азабуна жь хесиртийе

126 *Стърана^ф ашқи чуйи-
на h'эц.*

- 1 Гава Хөдан эм хесир
вэгэр'андьнэ Сийоне*,
эw мэр'а бу мина хэwнэке.
- 2 һьнге к'эн ль бэр дэве мэ к'эт
у зьмане мэ жи р'эқьсин.
Нава мьлэтада һьнге һатэ
готьн:
«Хөдан бона wan тыштед
мэзын кърьн!»
- 3 Хөдан бона мэ тыштед мэзын
кърьн
у эм гэлэки эшқ у ша бун.
- 4 Хөдано, мэ диса бэxтэwар кэ,
мина селәфед Нэгэве*.
- 5 Йед кө пе хесьра дьр'эшиньн,
пе эшқ у шабуне we
бьдьрун.
- 6 Йед пе гьри турьке т'охьм
дыр'эшиньн,
we бь стьрана эшқ гөр'зед
хwэ биньн.

* 126:1 Аһа жи те фэ'мкърьне: «Гава Хөдан диса Сийон бэxтэwар кър».

* 126:4 «Нэгэв» те фэ'мкърьне: «Вашур». Эw дэрэкэ беав э у дьк'эвэ башура Щьһудайе.
У ньшкева жь баране гэлийед wan т'ьжи дьбьн у гөл дьдьн.

**Һәр дайина җәнш
жъ Хwәде йә**

127 *Стърана^ф Сълеманә^ф
ашқи чуйиша һ'әш.*

- 1 Һәгәр Хөдан мале ченәкә,
бадиһәwa авакър дьхәбьтн.
Һәгәр Хөдан бажер хwәй
нәкә,
бадиһәwa нобәдар бехәw
дьминә.
- 2 Бадиһәwa хун зу жъ хәwe
р'адьбьн
у дәрәнг хун п'ал дьдьн,
р'адьзен,
нане хwә жи к'әсьри дьхwьн.
Хәwеда жи Хөдан дьдә
дәлалед Хwә*.
- 3 Әwләд п'ешк'ешед Хөдан ьн,
бәре зька дайина Wi йә.
- 4 Чаwa тир дәсте мере
мерхасда,
өса жи зар' цаһьлтийа
баведа.
- 5 Хwәзи^ф ль wi мәрви,
кө тирданга wi ван йәкава
т'ьжи йә.
Гава ль бәр дәрге диwane*,
т'әви дьжмьн хәбәр дә,
һьнге әwe шәрми нәбә.

**Дайина Хwәдейә
бона хwәдехофа**

128 *Стърана^ф ашқи чуйи-
на һ'әш.*

- 1 Хwәзи ль ван һ'әмуйед
кө жъ Хөдан хоф дькьн
у р'ийа Wiда дьмәшьн.

- 2 Бәле те хәбата дәсте хwә
бьхwi,
те хwәзьли би у хер-
хwәшийеда би!
- 3 К'өлфәта тәйе нав мала тәда,
мина к'ола тьрийе хwәйбәр
бә,
әwләдед тәйе жи дора
сьфра тә,
мина ажәр'уйед дара
зәйт'уне бьн.
- 4 Аwa сәр wi мәрвида we аһа
бьбарә,
к'ижан кө жъ Хөдан хоф
дькә.
- 5 Дә бьра Хөдан жъ Сийоне дөа
ль тә бькә
у т'әмамия р'ожед ә'мьре
хwәда,
хер-бәрәк'әтийа Оршәлиме
бьбини.
- 6 Дә бьра тө зар'ед зар'ед хwә
бьбини.

Бьра хер у хwәши ль сәр
Исраеле бә!

**Газьне щьмә'та Исраеле
һьндава нәйаред веда**

129 *Стърана^ф ашқи чуйи-
на һ'әш.*

- 1 «Жь цаһьлтийа мьнда,
гәләк тәнгаси данә мьн»,
дә бьра Исраел ньһа бежә:
- 2 «Жь цаһьлтийа мьнда,
гәләк тәнгаси данә мьн,
ле зора мьн нәбрьнә.

* 127:2 Wәлгәр'андьна йунанийә кәвьнда аһа йә: «Хөдан хәwe дьдә дәлалед Хwә».

* 127:5 Бь ибрани хәбәр бь хәбәр «дәргәһ» ә. Ль бәр дәргәһе бажер һәрәма диwane бу.
Бьхуньн Р'ут' 4:1-2; Әйуб 29:7-17.

- 3 Щотк'ара сэр пышта мьн щот
дъкьрын
у хэтед хвэ дьреж дъкьрын.
- 4 Ходан ль сэр р'астийе йэ,
Әви капед нәп'ака қетандьн».
- 5 Н'эмуйед кө дьжәннә Сийоне,
we шәрми бьн пашда
бьр'эвьн.
- 6 Бьра әw бьбьнә мина гиһайе
сэр хени,
кө һе нәгһишти һ'ышк дьбә,
7 әw нә дәсте йе дьдьру т'эжи
дькә,
нә жи бәрмыла йе гөр'з дькә
дадьгьрә.
- 8 У йе кө дәрбаз дьбьн we
нәбежьн:
«Бьра дөайе Ходан сэр wә бә
у әм бь наве Ходан дөа ль
wә дькьн».

Дөайе һәваргазийе

130 *Стьрана^ф ашқи чуйина
һ'әш.*

- 1 Жь к'урайе әз һәwара хвә Тә
дадиньм, Ходано.
- 2 Хwәйо, дәнге мьн бьбьһе!
Бьра гөһе Тә сэр дәнге
һәwарза мьн бә.
- 3 Ходан, һәгәр дина Хwә бьди
гөнәйед^ф мә,
к'и we бькарьбә бәр Тә
бьсәкьнә, Хwәйо?
- 4 Чьмки бахшандьн дәсте Тә йә,
wәки инсан жь Тә хоф бькә.
- 5 Әз һивийа Ходан ьм,
нәфса мьн һивийе йә,
гөмана мьн сэр созе Wi йә.

- 6 Нәфса мьн һ'әйра Хwәйи йә,
жь ван нобәдара зә'фтьр,
йед кө һ'әйра сәре сьбе нә,
һ'әйра сәре сьбе нә.
- 7 Исраел^ф, гөмана хwә бьдә сэр
Ходан,
чьмки һ'өба Ходан п'ьр'
мәзьн ә,
һәр хьлазбун жь дәсте Wi йә.
- 8 Әwe Хwәха Исраеле
жь һәр нәһәқийед ван хьлаз
кә.

Дөайе гөмана йе шкәсти

131 *Стьрана^ф Даwьдә ашқи
чуйина һ'әш.*

- 1 Ходан! Дьле мьнда бабахи
т'өнә,
ч'ә'ве мьн нә ль бьльндбуне
йә,
Әз ньгед хwә гьрәгьрар'а
навежьм,
хwә тьштед жь хwә мәстьр
дур дьгьрьм.
- 2 Нәфса хwә сәқьр'андийә у
кәр' кьрийә,
мина зар'а һ'әмеза деда
ширәвәкьри йә
нәфса мьн мина зар'а
ширәвәкьри йә.

- 3 Исраел, дә гөмана хwә бьдә
сэр Ходан
жь ньһада һ'әта-һ'әтайе.

**Ад у қьраред нава Ходан
у Даwьдда**

132 *Стьрана^ф ашқи чуйи-
на һ'әш.*

- 1 Ходан, Тө Даwьд бир бинә

- т'эви һ'эму щэфайед ви,
 2 чава ви Хөданр'а сонд хвар
 у Зоре Ақубр'а^ф ад-қьрар кьр.
 3 «Әзе ныг нәвежъмә шемика
 хwә*,
 нак'эвъмә нава щи-нъвине
 хwә,
 4 хәве нәкъмә ч'э'ве хwә,
 нәйным сәр һәв бьжангед
 хwә,
 5 һ'эта нәбиньм щики Хөданр'а,
 щи-варәки Зоре Ақубр'а».
- 6 Мә бьхист бона Сьндоце^ф
 Әфрат'еда*
 у мә әв дит нава дәшта
 Йаһареда.
 7 «Wәрьн әм бьк'эвьн щи-варе
 Wi
 у сәре хwә дайнын ль бәр
 ньгед Wi».
- 8 Р'абә, Хөдан, vare р'һ'этиһа
 Хwә,
 Тө у Сьндоца Зорайиһа Хwә.
 9 К'аһинед^ф Тә бьра р'астийе
 хwә кьн
 у амьнед Тә бьра әшқ у ша
 бьн.
- 10 Бьдә хатьре Дауьде ә'вде
 Хwә,
 бәре Хwә нәгөһезә жь
 к'ьфшкьрийе Хwә.
 11 Хөдан р'асти Дауьдр'а сонд
 хвар,
- Әве сонде Хwә инк'ар нәкә:
 «Әзе йәки дәрхьм жь бәдәна
 тә,
 бьдьмә р'уныштын сәр
 к'өрсийа тә.[†]
 12 һәгәр пәйман^ф у готьнед Мьн
 әвләдед тә бьқәдиньн,
 к'ижана Әзе вана һин кьм,
 һынге әвләдед ван жи сәр
 к'өрсийа тә
 һ'эта-һ'этайе we р'унен».
- 13 Чьмки Хөдан Сийон бьжарт,
 хwәст кө Хwәр'а бькә щи-
 вар.
 14 «Әв ә vare р'һ'этиһа Мьнә
 һ'эта-һ'этайе.
 Әзе вьр бьм, чьмки әва Мьн
 бәгәм кьр.
 15 Хөрәкед we Әзе сәрда
 бьр'ежьм,
 к'әсибед we Әзе пе нен т'ер
 кьм.
 16 Әзе к'аһина хьлазбунева
 вәргьрьм
 у амьнед we Әзе әшқ у ша
 кьм,
 17 Дауьдр'а вьр струки бьдьмә
 дәрхьстьне
 у ч'ьре саз кьм бона
 к'ьфшкьрийе Хwә.
 18 Әзе шәрме ль дьжмьнед ви
 вәргьрьм,
 ле т'аще ль сәре ви we гөл
 дә у бьч'ьрусә».

* 132:3 Бь ибрани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Әзе нәк'эвъмә кон, мала хwә».

* 132:6 Бь готьна һьнәк зана «Әфрат» «Бет'ләһ'м» ә йан жи «Бет'-Ел» ә. Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бона Сьндоце мә ль Әфрат'е бьхист».

132:11 К'аред Шандийа 2:30.

Эшқи т'ьфақийа б'ратийе

133 *Ст'рана^ф Давьдэ эш-
қи чуййна һ'эц.*

- ¹ Чава қәнц э, чава хвэш э,
кө б'ра һәр'а йәктийеда нә!
- ² Әв ми́на ви р'уне^ф хальс э,
кө жь сери дьр'ьжэ сэр
р'удане,
бәле ль сэр р'удана һарунда^ф,
кө жорда дьгьнижэ һ'эта
бәрсту́йа ви.
- ³ Әв ми́на қьр'авийа ч'ийайе
һәрмоне йә,
кө ль сэр ч'ийайед Сийоне
дагинә.
Чьмки ль вьр Хөдан хер у
хвэши
у жийина^ф һ'эта-һ'этайе соз
дайә.

**Пәсьндайна шәв
П'арьстгәһеда**

134 *Ст'рана^ф эшқи чуйш-
на һ'эц.*

- ¹ Һәй гәли хөламед Хөдан!
Шькьрийе бьднә Хөдан,
кө Хана^ф Хөданда шәв
дьсәкьньн.
- ² Дәстед хвә бәрбьр'и
Пирозгәһе^ф кьн
у пәсьне Хөдан хун бьдн.
- ³ Б'ра Хөдан жь Сийоне дөа тә
бькә,
Әви кө э'рд у э'зман
ә'фьранднә.

Ст'рана пәсьндайине

135 ¹ һалелуйа^ф!

Пәсьне наве Хөдан бьдн,

пәсьне бьднә, гәли хөламед
Хөдан,

- ² йед кө Хана Хөданда
дьсәкьньн,
һ'әвшед Хана Хвәдейе^ф
мәда.
- ³ Пәсьне Хөдан бьдн,
чьмки Хөдан қәнц э,
эшқи наве Ви бьстьрен,
чьмки әв йәк хвэш э.
- ⁴ Хөдан Хвәр'а Ақуб бьжарт,
Израел чава мьлк'е Хвә.
- ⁵ Әз заньм кө Хөдан мэзньн э,
Хвәйе мә сэр һ'әму
хвәдейар'а йә.
- ⁶ Хөдан ча дьхвазә өса дькә,
э'рд у э'зменда, нава бә'ра,
өса жи һ'әму к'урайада.
- ⁷ Жь һәр чар қолба, ә'вра
дәрдьхә,
бона баране бьруске чедькә,
жь ә'мбаред Хвә байе
р'адькә.
- ⁸ Әви ньхөрийед Мьсьре
көштньн,
жь мәрьва гьрти, һ'эта
һ'әйвен.
- ⁹ Нишан у к'әрәмәтед ә'щәб
анин сәре тә, һәй Мьсьре!
Сәре Фьрәвьн^ф у хөламед
ви.
- ¹⁰ Әви гәләк мьләта хьст
у п'адшед зор қьр' кьрньн:
- ¹¹ Сихоне п'адше әморийа^ф,
Оге п'адше Башане^ф
у һ'әму п'адшед Кәнане^ф.
- ¹² Ә'рде вана варти да,
варе щьмә'та Хвә Израеле.

- 13 Хөдано! Наве Тэйе һәр т'ым
һәбә,
Хөдан, қөр'нә-қөр'нә Те
бейи биранине.
- 14 Чъмки Хөдане һәқийе
щмә'та Хвә бькә
у ч'ә'ве р'ә'ме хөламед Хвә
бьньһер'ә.
- 15 П'утед мьләта жь зер' у зив ын,
кьред дәстед мерьв ын.
- 16 Дәве ван һәнә, нак'ельмын,
ч'ә'ве ван һәнә, әв набиньн.
- 17 Гөһе ван һәнә, әв набыһен
у нькарын бина хвә
бьк'ьшиньн.
- 18 Йед ван чедькын we бьбьнә
мина ван
у өса жи һ'әмуьед кө ванда
гөман ын.
- 19 Мала Израел! Пәсьне Хөдан
бьдьн.
Мала һарун^ф! Пәсьне Хөдан
бьдьн.
- 20 Мала Леви! Пәсьне Хөдан
бьдьн.
Йед жь Хөдан дьтърсын!
Пәсьне Хөдан бьдьн
- 21 Бьра жь Сийоне^ф Хөдан
бьмбарәк^ф бә,
Йе кө Оршәлимеда^ф дьминә!

һалелуйа^ф!
- Пәсьндайна к'әрәмәтед
Хвәде**
- 136** ¹ Шькьрийе бьдьнә
Хөдан,
чъмки Әв қәнщ ә
у һ'оба Ви һ'әта-һ'әтайе йә.
- ² Шькьрийе бьдьнә Хвәдейе
хвәдейя,
чъмки һ'оба Ви һ'әта-
һ'әтайе йә.
- ³ Шькьрийе бьдьнә Хвәйе
хвәйя,
чъмки һ'оба Ви һ'әта-
һ'әтайе йә.
- ⁴ Йе кө т'әне к'әрәмәтед мэзын
дыкә,
чъмки һ'оба Ви һ'әта-
һ'әтайе йә.
- ⁵ Йе кө ә'зман бь сәрвахтийе
ә'фьранд,
чъмки һ'оба Ви һ'әта-
һ'әтайе йә.
- ⁶ Йе кө һ'име ә'рде сәр ава авит,
чъмки һ'оба Ви һ'әта-
һ'әтайе йә.
- ⁷ Йе кө шәwқдаред мэзын
ә'фьрандьн,
чъмки һ'оба Ви һ'әта-
һ'әтайе йә.
- ⁸ Тә'в, кө сәрверийе р'оже бькә,
чъмки һ'оба Ви һ'әта-
һ'әтайе йә.
- ⁹ һив у стәйрк, кө сәрверийе
шәве бькын,
чъмки һ'оба Ви һ'әта-
һ'әтайе йә.
- ¹⁰ Йе кө ньхөрийед Мьсьре хьст,
чъмки һ'оба Ви һ'әта-
һ'әтайе йә.
- ¹¹ Йе Израел жь нава ван
дәрхьст,
чъмки һ'оба Ви һ'әта-
һ'әтайе йә.
- ¹² Бь дәсте зор у зәнда
дырежкьри,

- чъмки һ'оба Ви һ'эта-
һ'этайе йә.
- 13 Йе Бэ'ра Сор кърэ дө п'ара,
чъмки һ'оба Ви һ'эта-
һ'этайе йә.
- 14 Йе Израел нав вер'а дэрбаз
кър,
чъмки һ'оба Ви һ'эта-
һ'этайе йә.
- 15 Йе Фьрэшьн^ф, ордийа вива
авитэ Бэ'ра Сор,
чъмки һ'оба Ви һ'эта-
һ'этайе йә.
- 16 Йе Щьмэ'та Хвэ бэр'ийева бър,
чъмки һ'оба Ви һ'эта-
һ'этайе йә.
- 17 Йе кө п'адшед мэзын хьстьн,
чъмки һ'оба Ви һ'эта-
һ'этайе йә.
- 18 У Йе п'адшед хвэйр'умэт
көштьн,
чъмки һ'оба Ви һ'эта-
һ'этайе йә.
- 19 Сихоне п'адше эморийа^ф,
чъмки һ'оба Ви һ'эта-
һ'этайе йә.
- 20 Оге п'адше башанийа,
чъмки һ'оба Ви һ'эта-
һ'этайе йә.
- 21 Йе э'рде ван варти да,
чъмки һ'оба Ви һ'эта-
һ'этайе йә.
- 22 Йе варти да э'вде Хвэ Израел,
чъмки һ'оба Ви һ'эта-
һ'этайе йә.
- 23 Йе бэлэнгазийа мэда мэ бир
тинэ,
- чъмки һ'оба Ви һ'эта-
һ'этайе йә.
- 24 У эм жь дьжмьна хьлаз кърн,
чъмки һ'оба Ви һ'эта-
һ'этайе йә.
- 25 Йе һ'эму р'өһ'бэри нан дькэ,
чъмки һ'оба Ви һ'эта-
һ'этайе йә.
- 26 Шькьрийе бьдьнэ Хвэдеие
э'змен,
чъмки һ'оба Ви һ'эта-
һ'этайе йә.

Лурина сьргунчуйина^ф
Бабилоне

- 137** 1 Ль бэр ч'эмед Баби-
лоне^ф эм р'удьньштьн,
мэ Сийон дькьрэ бира хвэ у
дыгьрийан.
- 2 Мэ сазед* хвэ бийед вева
дарда дькьрн.
- 3 У йед вьрэ кө эм һесир
брьбун,
дэ'ва стьрана жь мэ дькьрн,
йед эм дьзерандьн жи шайи
дыхвэстьн,
дыготьн: «Мэр'а к'оламед
Сийоне бьстьрен».
- 4 Эм чава бьстьрен к'олама
Хөдан,
вэлате хэрибда?
- 5 һэгэр эз тэ бир бькьм,
Оршэлиме,
брьра дэсте мьни р'асте
бык'ьшэ,
- 6 зьмане мьн дэмахе мьнва
бырэмьтэ

* 137:2 Бь избрани хэбэр бь хэбэр «чэнг^ф» э.

- кө эз нэ саз хьм, нэ жи
 бьстьрем,
 һэгэр эз тэ бир бькьм
 Оршэлиме
 у тэ сэр шабуна хвэйэ
 мэзынр'а нэгьрм.
- 7 Бир бинэ, Хөдан, кьред
 эдомийа*,
 әве р'ожа кө Оршэлим к'эт,
 чь дьготын:
 «Веран кьн, веран кьн
 һ'этани р'ьк'ьна».
- 8 Тө Бабилона к'ав-к'обара
 веранкьр!
 Хвэзи ль ви, йе кө өса сэре
 тэ бькэ,
 чава кө тэ ль сэре мэ кьрийэ.
- 9 Хвэзи ль ви кө зар'ед тэ
 һьлдэ зьнара хэ.
- Дөайе р'азидарийе**
- 138** *Зэбура Давьд.*
 1 Хөдан, эз дьл у щан
 шыкьрийе дьдьмэ Тэ,
 ль бэр хвэдейа дьстьрем
 эшқи наве Тэ.
- 2 Та дьбьм бэр П'арьстгәһа^ф
 Тэйэ пироз^ф
 у эз шыкьрийе дьдьмэ наве
 Тэ,
 бона we һ'өб у амьнийа Тэ,
 кө Тэ нав у хэбэра Хвэ
 сэр һэр тыштир'а гьртийэ.
- 3 Р'ожа кө мьн гази Тэ кьр,
 һьнге бьхист Тэ дэнге мьн,
 қәват кьрм, қөдум да мьн.
- 4 Хөдан, һ'әму п'адшайед
 дьнийае
 we шыкьрийе бьдьнэ Тэ,
 чьмки бьхистьн хэбэред
 дэве Тэ,
- 5 Хөдан we бьстьрен эшқи
 р'ийед Тэ,
 чьмки мэзын э Хөдан
 р'умэта^ф Тэ.
- 6 Р'аст э Хөдан бьльнд э,
 ле йед ньмьзэ бэлэнгаз
 дьбинэ,
 к'обара жи дурва нас дькэ.
- 7 һэгэр тэ'ли-тэнгийар'а эз
 дэрбаз бьм,
 Те жь бэр һерса дьжмьн мьн
 хвэй ки
 у Те дәсте Хвэ дьрежи мьн
 ки,
 дәсте Тэйи р'асте мьн хьлаз
 кэ.
- 8 Хөдане бона мьн пьрса сафи кэ,
 Хөдан, һ'оба Тэ һ'эта-һ'этайе
 йә!
 Дәст жь кьред дәсте Хвэ
 нэкэ.
- Занәбун у хәмк'ешийа**
Хвэдейә һәр дәр
- 139** *Сәрверә сазбәндар'а.*
Зэбура Давьд.
- 1 Хөдан! Тэ эз ә'нәнэ кьрм у
 нас кьрм.
- 2 Тө зани р'абун-р'уныштына
 мьн,
 дурва Тэва ә'йан э фькьред
 мьн.

* 137:7 Эдом пьсам у щинаре Израеле бу у жь зөр'эта Әсауе Ақубе Исаае Ибраһим бу. Гава Бабилоне һ'ыцуми сэр Оршэлиме кьр, Эдом алик'ари да Бабилоне. Бьхунын Обадиһа 1:10-14; һәзәкийел 25:12-14; 35:5-9.

- 3 Тө дьбини гэр' у п'алдана мын
у Тэва э'йан э һ'эму р'ийед
мын.
- 4 Һала һе хэбэр нэ сэр заре мын
э,
Ходан, фькьр иди Тэва э'йан
э.
- 5 Тө пеш у пыштва хвэй дьки
мын,
дэсте Тэ си йэ ль сэр сэре
мын.
- 6 Эв занэбун жь һ'ыше мын дэр
э,
нькарым быгънижьме, гэлэки
к'ур э.
- 7 Эзе жь Р'öh'e^ф Тэ к'ода һэр'ым,
йан жь бэр Тэ к'ода
быр'эвьм?
- 8 Һэгэр р'абьмэ э'змен, Тө ль
вьр и,
бэржер һэр'ымэ дийаре^ф
мьрийа, диса вьр и.
- 9 Һэгэр п'энце р'ойе баске мын
бын,
быфьр'ымэ хьлазийа бэ'ре,
вьр быминьм,
- 10 вьр жи дэсте Тэие р'ебэрийа
мын быкэ,
дэсте Тэи р'асте we мын
хвэй кэ.
- 11 Һэгэр бежьм: «Тэ'ристане мын
вэшерэ,
р'онайа дора мын жи шэв бэ»,
- 12 шэв жи бона Тэ нэ тэ'ри йэ,
шэв мина р'оже р'онайи йэ,
бона Тэ шэв у р'ож вэкэ һэв
э.
- 13 Навдьле мын Тэ чекьрынэ,
зьке дийа мында
щэбьрандьме.
- 14 Пэсын у шыкьрийе дьдьмэ Тэ,
кө эз э'щэбмайи чекьри мэ.
Эв кьрынэ Тэ һ'ожмэк'ар ын,
мынва эв йэк т'ам зэлал ын.
- 15 Һэстуйед мын жь Тэ вэшарти
нэман,
гава щийе вэшарти һатьмэ
хольрандын
у бэг'ьнеда һатьмэ
щэбьрандын.
- 16 Тэ эз дитьм һе нэһатьбум
мэйандын.
Һ'эму р'ожед к'фшкьрийэ
бона мын,
к'ьтеба Тэда һатьбунэ
һввисандын,
бэри ван р'ожед кө эвэ һе
т'өнэбун.
- 17 Хвэдейо, фькьред Тэ сэре
мында р'унанин
у чьқаси мэзын э р'эқама
ван!
- 18 Һэгэр эз быкьм быжмерьм ван,
we жь қуме зэ'фтьр бэ
һ'эсабе ван.
Эз кө жьмаре сэр һэвда
биньм,
эзе т'эв Тэ диса һ'ощэтеда
бым*.
- 19 Хвэзи Тэ қьр'а нэп'ака
банийа, Хвэдейо!
Жь мын дур к'эвьн, һэй
мэрьвед хунхорно!
- 20 Эв һ'ьлэк'ари һьндава Тэда
хэбэр дьдын,

* 139:18 Бь избрани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Эз кө һ'ышар дьбым, эз һала һе т'эв Тэ мэ».

- нэйаред Тэ щийе бадигһава
наве Тэ дьдын.
- ²¹ Хөдан, эз ча нэжэньмэ йед
дьжэньнэ Тэ?
Ча зывер нэбьм, жь р'абэред
һьмбэри Тэ?
- ²² Эз ван бэр ч'эве хвэ лап
давежьм,
эз ван хвэр'а дьжьмьн һ'эсаб
дыкьм.
- ²³ Мьн э'нэнэ кэ, Хөдано, дьле
мьн заньбэ,
мьн быщер'ьбинэ^ф у фькьред
мьн бьзаньбэ.
- ²⁴ Дина хвэ быде, ха эз нэ р'ийа
хьрабда мэ,
р'ийа һ'эга-һ'эгайеда
р'ебэрийа мьн бькэ.
- Дөайе жь дьжьмьн азабуне**
140 *Сэрвере сазбэндар'а.*
Зэбура Давьд.
- ¹ Йа Хөдан, жь мэрьве хьраб
мьн хьлаз кэ
у жь йе зөлдмар Тө мьн
хвэй кэ.
- ² Эв дьле хвэда хьрабийе
дышевьрьн
у һэр р'ож шэр'а
т'эвр'адькьн.
- ³ Мина мэ'ра зьмане хвэ туж
дыкьн,
жэ'ра мэ'ре тэйар бьн левед
хвэда хвэй дькьн.[†]
(Сэла^ф)
- ⁴ Йа Хөдан, һ'эвза мьн жь
нэп'ака бькэ
- у жь йе зөлдмар Тө мьн
хвэй кэ,
эве кө шевьр дькьн, ныг
бавежьнэ бэр мьн.
- ⁵ К'өбара бона мьн қәйд у
шьрит вэшартьн,
т'ор' р'ахьстьнэ сэр р'е, т'элэ
данин бона мьн. (Сэла)
- ⁶ Мьн готэ Хөдан: «Тө и Хвэде
мьн»,
йа Хөдан, дэнге һеварза
мьн бьбьһе!
- ⁷ Хөдан Хвэйю, қәвата азайа
мьн!
Сийа сэре мьн и, р'ожа
шер'да.
- ⁸ Йа Хөдан, хвэстьнед нэп'ака
нэйни сери,
фькьред ванэ хьраб ванр'а
ль һэв нэйни,
кө эв нэкьн к'өбари. (Сэла)
- ⁹ Бьра нэйаред дора мьн сэр
нэк'эвьн,
гэф-гөр'ийа ван бе сэре ван.
- ¹⁰ Бьра шэле агьр сэр ванда
бьбарэ,
ван бавежэ биред к'ур, кө
эв иди р'анэбьн.
- ¹¹ Бьра щийе бөхданбеж
дьнийайеда т'өнэбэ,
бьра хьрабийа ви бьбэ т'ор',
ви онда кэ.
- ¹² Заньм Хөдан бэре Хвэ дьдэ
бэлэнгаза,
диванеда к'эсибар'а һэқийе
дыкэ.

¹³ Э'сэ бесуце шыкьрийе бьднэ
наве Тэ
у р'асте ль бэр ч'э'ве Тэ
бьдэбрьн.

Дöайе к'омэкдарийе

141 *Зэбура Давьд.*
¹ Йа Хөдан! Эз гази Тэ
дькьм,
зу һэwара мьн wэрэ,
гöһ бьдэ дэнге мьн, гава эз
гази Тэ дькьм.
² Бьра дöайе мьн мина бьхуре^ф
ль бэр Тэ бе қэбулкьрыне,
дэсте хwэ жи кө бьльнд
дькьм,
бьбэ мина дийарийа еваре.[†]

³ Йа Хөдан, нобөдар бьдэ ль
бэр дэве мьн
у дэргэһе дэве мьн Тö хwэй
кэ.

⁴ Нәһелэ дьле^ф мьн пэй
хьрабийе к'эвэ,
wэки эз т'эви кьре нәһөqа
нэбьм,
тыштед хьраб нэкьм,
хwарьнед wанэ хwэш тэ'м
нэкьм.

⁵ Бьра йе р'аст мьн ширэт кэ,
эw қәнщи йэ,
бьра мьн һьле, эw р'уне хас
э
у бьра сэре мьн т'эхсир нэкэ,
ле дöайед мьн, мьqабьли
кьре мэрьвед хьраб э.

⁶ Гава сэрwеред wан зьнарада
бьк'эвьн,

һынге эве готьнед мьн фэ'м
бькьн, кө хwэш ьн.

⁷ Чаwа э'рде р'акьрийи, р'ез-р'ез
кьри қалашти,
һэстуйед wане жи бэр дэве
гор'е бэла-бэлайи бьн.

⁸ Ле бэле, Хөдан Хwэйю! Ч'э'ве
мьн ль Тэ йэ,
Тö йи гөмана мьн, мьн жь
бэр Хwэ нэвежэ.

⁹ Тö мьн жь wан т'элед бона
мьн һазьркьри
у қайдед wанэ кө нәһөқийе
дькьн хwэй кэ.

¹⁰ Нәп'аке хwэха бьк'эвьнэ т'ор'а
хwэ,
ле эзе дэрбаз бьм һэр'ьм.

Дöайе һэwаргазийе

142 *Маскила Давьд, гава
эw шкэфтеда бу. Дöа.*

¹ Эз бь дэнге һэwара хwэ
Хөдан датиньм,
эз бь дэнг лавайа жь Хөдан
дькьм.

² Дэрд-көлед хwэ дьр'ежьмэ
бэр Wi,
тэнгасийед хwэ эз Wир'а
дьбежьм.

³ Гава р'öһ'е мьн мьнда п'уч'
дьбэ,
шьwэр'ийед мьн Тэва э'йан ьн.

Эw р'ийа кө эзе теда бьчума,
бь дьзива бона мьн т'элэ
данин.

⁴ Эз дина хwэ дьдьмэ алийе
р'асте,

141:2 Дэрк'этын 29:39-41; Зэбур 28:2; Э'йанти 5:8.

кэсэк т'өнэ г'öh бьдэ мьн,
кэсэк мьнр'а набэ сьт'ар,
кэсэк т'өнэ бона мьн хэм
бькэ.

⁵ Мьн һəwара хwэ Тэ ани,
Хөдано
дьбежьмэ Тэ, Тө йи сьт'ара
мьн
у п'ара мьнэ wэлате
зендийада.

⁶ Дина Хwэ бьдэ заринийа мьн,
кө эз чьqаси т'əнгэзар ьм.

Мьн жь пэйк'эгийа хьлаз кэ,
чьмки эwэ жь мьн зортър ьн.

⁷ Тө мьн жь зьндане дэрхэ,
кө шькьрийе бьдм наве Тэ,
гава Тө мьн р'успи ки,
р'асте һэр алийава дора мьн
бьгьрн.

Дөайе жь дьжмьн азабуне

143 *Зэбура Давьд.*
¹ Йа Хөдан, дөайе мьн
бьбьһе!

Г'öh бьдэ һewарза мьн,
бь һəқи у амьнийа Хwэ
щаба мьн бьдэ.

² Quле Хwэр'а нэк'эwэ дэ'we,
чьмки т'ө бəндəйе бэр Тэ
р'аст дэрнəйе.[†]

³ Дьжмьн пэй мьн к'эт,
э'мьре мьн п'епэс кьр,
эз авитьмэ тэ'ристанийе,
эз бумэ мина йе зува мьри.

⁴ Р'öh'е мьн мьнда тэмьри,
дъл нав мьнда р'ьщьфи.

⁵ Р'ожед бьһөри эз бир тиньм,
сэр һ'əму кьрьнед Тэ
дьфькьрьм,
сэр кьред дэсте Тэ эз к'ур
дьбьм.

⁶ Дэсте хwэ дьрежи Тэ дькьм,
чава э'рде зьһа һивийа аве
йэ,
нəфса мьн жи т'ийе Тэ йэ.
(Сэла)

⁷ Щаба мьн зу бьдэ, Хөдано,
р'öh'е мьн те сэре позе мьн,
р'уйе Хwэ жь мьн вэнəшэрэ,
кө нэбьмэ мина йед
дьк'эвьнэ гор'е.

⁸ Сэре сьбе һ'өба Хwэ мьн бьдэ
бьһистьне,
чьмки мьн гөмана хwэ
данийэ ль сэр Тэ.
Р'ийа кө эзе теда һэр'ьм,
нишани мьн кэ,
чьмки нəфса хwэ бэрбь Тэ
бьльнд дькьм.

⁹ Хөдано, мьн жь нəйара хwэй
кэ,
мьн э'мьре хwэ спартийэ Тэ.

¹⁰ Мьн һин кэ, кө э'мьре Тэ
бьqəдиньм,
чьмки Тө Хwəдейе мьн и,
бьра Р'öh'е Тəйи qəнщ р'ебэре
мьн бэ
мьн бьбэ э'рде мерг у чиман.

¹¹ Бона хатьре наве Хwэ,
э'мьр бьдэ мьн, Хөдано,
бона хатьре һəқийа Хwэ,
мьн жь тəнгасийе дэрхэ.

143:2 Р'омайи 3:20; Галати 2:16.

12 Бь һ'оба Хвэ нэйаред мьн
гэвэр кэ
онда кэ ван йед тэнгасийе
дъдьнэ мьн,
чъмки эз ым хёламе Тэ.

**Дбайе р'азидарийейи
бона сэрк'этыне**

144 *Зэбура Дауьд.*
1 Шькьр Хёданр'а^ф,

- қайаие мьн,
кё дэсте мьн һини шер'
дькэ,
т'ылийед мьн жи ч'экр'а.
- 2 Херхвазе мьн у кэла мьн,
сыг'ара мьн у хьлазкьре
мьн,
мэрт'ала мьн, кё хвэ
дъсперьмэ Ви,
щъм'эт кё гёһ дьдэ мьн, эв
Тё дьки.
- 3 Хёдано! Инсан чь йэ Тё дина
Хвэ дьдейи,
бэни-адэм кё Тё бона ви
хэм дьки?
- 4 Инсан мина һөлм-гөлме йэ,
р'ожед ви мина сийе дэрбаз
буйэ.
- 5 Хёдано! Э'зманед Хвэ
бытэвинэ, пайа бэ,
ч'ийа к'эвэ, кё эв ду кьн.
- 6 Бь бьруске бьрқ бьдэ, ван
бэла-бэлайи кэ,
тиред Хвэ бышинэ, р'эве ль
ван хэ.
- 7 Жорда дэсте Хвэ дьреж кэ,
мьн аза кэ у хьлаз кэ,
жь дэст хэриба у гэлэк ава,
8 жь дэве к'е дэрэв дэрте,

дэсте сэр дьле ван, йе
дэрэвийе йэ.

- 9 Йа Хвэде, эзе стьранэкэ ну
Тэр'а бьстьрем,
сэр сазе дэһэг'ели, мьқама
Тэр'а ле хьм.
- 10 Йе азайе дьдэ п'адша
у қуле хвэ Дауьд хьлаз
дькэ.
- 11 Жь шуре хьраб мьн аза кэ,
жь дэсте хэриба хьлаз кэ,
жь дэве к'ижана бэтали дэрте,
дэсте вани р'асте, дэсте
дэрэвийе йэ.
- 12 Бьра хортед мэ, шаһьлтийа
хвэда
р'ьнд шин бьн мина дара,
қизед мэ бьбьнэ мина стунед
э'нишке
кё қэсырада тенэ
нэқьшандьне.
- 13 Бьра э'мбаред мэ дагырти
бьн,
бь һэр хөрэкива т'ьжи бьн
у пэзед мэ мергед мэда бь
һ'эзара,
бег'эсаб ль һэв зедэ бьн,
14 дэваред мэ жи к'окэ хёрт
бьн.
Бьра тэрк ле нэк'эвьн, бэр
нэвежьн,
қар'э-қар' жи ль к'учед мэ
нэк'эвьн.
- 15 Хвэзи^ф ль ви мьлэти, кё ви
һ'алида йэ.
Хвэзи ль ви мьлэти, кё
Хвэдейе ви Хёдан э.

Стърана қөдрәт
у к'эрәма Хwәде

- 145** *Пәсьндайна Давьд.*
¹ Әзе Тә былнд кьм,
 йа Хwәде, П'адша
 у пәсьне наве Тә бьдъм
 һ'әта-һ'әтайе.
² һәр гав әзе пәсьне Тә бьдъм,
 п'айе наве Тә бьдъм һ'әта-
 һ'әтайе.
³ Хөдан мэзын ә, нежайи гәләк
 пәсьна йә,
 мэзынаййа Wi нә ль бәр
 һ'ыша йә.
⁴ Қөр'нә-қөр'нә we пәсьне
 кьред Тә бьдън
 у кьред Тәйә мэзын we салъх
 кьн.
⁵ Әзе сәр бәдәwәтийа р'умәта^ф
 мэзынаййа Тә
 у кьрьнед Тәйә һ'әйрә-
 һ'өжмәк'ар бьфькьрьм.
⁶ We сәр кьрьнед Тәйә sawә-
 хоф хәбәр дьн
 у әзе мэзынаййа Тә салъх
 кьм.
⁷ We биранина к'эрәма^ф Тәйә
 мэзын бәла кьн
 у әшқи р'астийа Тә
 бьстьрен.
⁸ Дьлшәwат у р'ә'м ә Хөдан,
 хwәйе сәбьр-ськ'ане у
 һ'өбеда хьнейо.
⁹ Хөдан бона һ'әмуяа қәнщ ә,
 р'ә'ма Wi сәр һ'әму
 ә'фьринед Wi йә.
¹⁰ Йа Хөдан, һ'әму кьрьнед Тәйе
 пәсьне Тә бьдън

- у һ'әму амьнед Тәйе жи
 шькьрийе.
¹¹ We р'умәта П'адшатийа Тә
 ә'йан кьн
 у қөдрәтед Тә we салъх кьн,
¹² wәки қөдрәта Тә әwләдед
 мәрьвайева ә'йан кьн,
 өса жи мэзынаййа р'умәта
 П'адшатийа Тә.
¹³ П'адшатийа Тә п'адшатикә
 һ'әта-һ'әтайе йә
 у сәрwertийа Тә қөр'нә-
 қөр'нә йә.
¹⁴ Хөдан дәст давежә һ'әму
 к'әтийа
 у йе тәwийайи дьдә
 сәкьнандьне.
¹⁵ Ч'ә'ве гьшка ль дәсте Тә йә
 у Тө wә'дәда хөрәке ван
 дьди.
¹⁶ Тө дәсте Хwә вәдьки,
 һ'әму бинбәри гора дьле
 ван т'ер дьки.
¹⁷ Хөдан р'аст ә, нава һ'әму
 р'е-дьрбед Хwәда
 у амьн ә, нава һ'әму
 шьхөлед Хwәда.
¹⁸ Хөдан незики ван һ'әмуяа йә,
 к'ижан кө гази Wi дькьн,
 ван һ'әмуяа кө дьле р'аст
 гази дькьн.
¹⁹ Әw мьразе ван дькә,
 к'ижан кө жь Wi дьтьрьсьн,
 заринийа ван дьбьһе у ван
 хьлаз дькә.
²⁰ Хөдан һ'әму һ'ызкьрийед Хwә
 хwәй дькә,
 ле һ'әму нәп'ака we онда кә.

21 Заре мьн эшқи пэсьне Хөдан
 we вэбэ
 у һэр э'фьрине һ'эта-һ'этайе
 пэсьне наве Вийи пироз
 бьдэ*.

**Стърана эшқи гөмана
 сэр Хwэде**

146

¹ һалелуйа^Ф!

Нэфса мьн пэсьне Хөдан бьдэ.
 2 Пэсьне Хөдан эзе бьдъм, һ'эта
 кö дьжим,
 эшқи Хwэде хwэ эзе
 бьстьрем, һ'эта кö һэмэ.
 3 Гөмана хwэ нэдьнэ ль сэр
 мира,
 ль сэр бэнде кö нькарэ
 хьлаз кэ.
 4 Р'öh'e wi гава жь wi дэрте,
 дьчэ дьбэ диса хwэли,
 әwe р'оже шешьред wi
 дьг'эр'ьбьн.
 5 Хwэзи ль wi, кö пышоване
 wi Хwэдеие Аqуб^Ф э,
 гөмана wi ль сэр Хөдан,
 Хwэде wi йэ.
 6 Әwi хольқанд э'рд у э'зман,
 бэ'р у һ'эмуйед нава wанда,
 амьнийа хwэ һ'эта-һ'этайе
 хwэй дькэ.[†]
 7 һесир-бэлэнгазар'а һэқийе
 дькэ,
 йед бьр'чи жи нан-ав дькэ.

Хөдан гьртийа аза дькэ,
 8 Хөдан ч'э'ве кора вэдкэ,
 Хөдан к'этийа р'адькэ,
 Хөдан р'аста һ'ыз дькэ.
 9 Хөдан хэриба хwэй дькэ,
 алик'арийа севи у
 жьнэбийа дькэ,
 ле р'ийа нэг'ака ч'эп дькэ.

10 Хөдане п'адшатийе бькэ һ'эта-
 һ'этайе,
 Хwэдеие тэ, һэй Сийон^Ф,
 қөр'нэ-қөр'нэ we бькэ.

һалелуйа!

**Стърана эшқи
 мэзьнайийа Хwэде**

147

¹ һалелуйа^Ф!

Қәнц э эшқи Хwэде
 бьстьрен,
 чьмки ширьн у һежа йэ
 пэсьндайин.
 2 Хөдан Оршэлиме^Ф ава дькэ,
 сьргунбуйед^Ф Исраеле т'оп
 дькэ.
 3 Дьлшкэстийа қәнц дькэ
 у бьринед wan дьп'еч'э.
 4 Әw һ'эсабе стэйрка занэ,
 бь һэр навэки wan гази
 дькэ.
 5 Хwэйе мә мэзьн э,
 хwэйе қөдрэта п'ьр' э,
 занэбуна Wi бе синор э.
 6 Хөдан дэст давежэ бэлэнгаза,

* 145:1-21 Әва зэбурэкэ «акростик» э, ава готи анэгори элифбэяа һ'эрфед ибрани чекьри йэ.

146:6 К'аред Шандийа 4:24; 14:15.

- ле нэп'ака дэвэр'уйа тинэ
дыкэ хали.
- 7 Бь шыкърдарийе Хөданр'а
бьстърен,
сэр чэнг^ф Хвәдер'а мьқаме
лехьн.
- 8 Эw ә'змен пе ә'wра дьньхемә,
баране бона ә'рде һазър
дыкә,
сәре ч'ийа гиһе дьдә
шинкърьне.
- 9 Эw хөрәке һ'әйвен дьдә ван,
өса жи йе щуцукед
қар'қар'е,
гава әw дыкьнә қыр'ә-қыр'.
- 10 Хөдан бәгәм накә қәwата
һәспе
нә жи р'әва чокед инсен,
11 ле Эw хофк'ешед Хwә бәгәм
дыкә,
ванед һ'өба Wiда кө гөман
ьн.
- 12 Һәй Оршәлим, пәсьне Хөдан
бьдә!
Шыкърийе бьдә Хwәде хwә,
һәй Сийоне!
- 13 Чьмки Эw зәр'зед дәргәһед тә
дышьдинә
у нава тәда дөа зар'ед тә
дыкә.
- 14 Эw ә'дълайийе дьдә синоред
тә
у гәньюмед жьбарәва тә т'ер
дыкә.
- 15 Эw ә'мьре Хwә дышинә сәр
дьне
у хәбәра Wi зу бәла дьбә.

- 16 Эw мина һьрийе бәрфе
дыбаринә,
қыше мина т'озе дьр'әшинә.
- 17 Эw шәле бузе дыкә тәйрок
дыбаринә,
к'и дыкарә ль бәр сәрма Wi
тәйах кә.
- 18 Эw хәбәра Хwә дышинә ван
дыһ'әлине
у байе Хwә р'адькә, ав
дыһәр'ькә.
- 19 Эw хәбәра Хwә Ақубр'а
дыбежә,
қанун у қыраред Хwә жи
Исраелр'а.
- 20 Бона т'ө мьләти Хөдан аһа
нәкър,
вана қыраред Wi нас
нәкърьн.

һалелуйа!

**Шыкърийе бьдьнә Хөдан,
һәй ә'рше ә'змен,
ә'рд у бә'р**

148 ¹ һалелуйа^ф!

- Шыкърийе бьдьнә Хөдан, жь
ә'змен,
шыкърийе бьдьнә Wi, жор
жь бьльндайе.
- 2 Шыкърийе бьдьнә Wi, һ'әму
мьлйак'әтед^ф Wi,
шыкърийе бьдьнә Wi, һ'әму
ордийед Wi.
- 3 Шыкърийе бьдьнә Wi, тә'в у
һив,
шыкърийе бьдьнә Wi, һ'әму
стәйркед бьрқок.

- 4 Шькьрийе бьднэ Ви, э'змане
э'змана
у оса жи авед феза э'зманада.
- 5 Бьра эвана шькьрийе бьднэ
наве Ходан,
чьмки Эви э'мьр кьр у эв
э'фьрин.
- 6 Эвана h'эта-h'этайе данэ
т'эстиг кьрын,
қәйдә-қанун данин, кә найе
т'эр'ьбандьн.
- 7 Шькьрийе бьднэ Ходан жь
э'рде,
h'эму зийайед бэ'ре у к'урайи,
- 8 агьр у тәйрок, бэрф у думан,
байе бобәлиск, кә готьна
Ви дькә,
- 9 ч'ийа у h'эму т'ап у гьр,
даред хвәйбәр у h'эму эрз,
- 10 дэ'вә у h'эму h'эйван,
шульки у h'эму тәйрэдә,
- 11 п'адшайед дьнийайе у h'эму
мьлэт,
сәрвер у h'эму р'ебәред дьне,
- 12 хорт у қиз, аһьл у шаһьл.
- 13 Бьра h'эму шькьрийе бьднэ
наве Ходан,
чьмки һәр т'эне наве Ви
бльнд э,
р'умэта Ви жь э'рд у э'змен
бльндтър э.
- 14 Эви струйе щьмә'та Хвә
бльнд кьр,
р'умэта h'эму амьнед Хвә,
лавед Израел у щьмә'та
Хвәйә дәлали.

һалелуйа!

**Стъранәкә нуйә
пәсьндайине**

149 ¹ һалелуйа^ф!

- Стъранәкә ну Ходанр'а
бьстьрен,
шькьрийе бьднэ Ви,
щьвина амьнед Вида.
- 2 Израел бьра ша бә пе
Э'фьрандаре хвә,
әвләдед Сийоне бьра гәш
бьн пе П'адше хвә.
- 3 Бьра пе р'әқасе шькьрийе
бьднэ наве Ви,
бь дәфе у чәнге^ф зис мьқама
Виp'а лехьн.
- 4 Чьмки Ходан щьмә'та Хвә
бәгәм дькә,
мьлука бь сәрк'этьне
дьхәмьлинә.
- 5 Бьра амьн р'умәтеда әшқ у ша
бьн,
нава ньвинед хвәда
бәшәрхвәш бьн.
- 6 Пәсьндайина Хвәде жь дәве
ван кем нәбә
у шуре дөдәви жь дәсте ван
нәк'әвә,
- 7 вәки h'эйфе жь мьләта
һьлдьн
у бәла мьхөлқәта бьдн.
- 8 П'адшед ван бь зьнцира
гьредьн
у э'сылзадед ван бь қәйдед
h'әсьни,
- 9 вәки қьрара диwane бе сәре
ван.
Эва р'умэта h'эму амьнед
Виp'а бә.

һалелуйа!

Шькьрийе бьдънэ Хвэде

150 ¹ һалелуйа^ф!

- Шькьрийе бьдънэ Хвэде,
Пирозгэһа^ф Wiда,
шькьрийе бьдънэ Wi,
э'змане Wийи қэватда.
- ² Шькьрийе бьдънэ Wi, бона
кьред Wийэ зор,
шькьрийе бьдънэ Wi, бона
р'умэта Wийэ мэзын.
- ³ Шькьрийе бьдънэ Wi, бь
дэнге бор'ийе,

шькьрийе бьдънэ Wi, бь
чэнг^ф у чэнге зис.

- ⁴ Шькьрийе бьдънэ Wi, бь дэф
у р'эқасе,
шькьрийе бьдънэ Wi, бь саз
у былуре.
- ⁵ Шькьрийе бьдънэ Wi, бь
шынгинийа болма,
шькьрийе бьдънэ Wi, бь
зынгинийа зэнгъла.
- ⁶ һэр бинбэр бьра шькьрийе
бьдэ Хөдан!

һалелуйа!

Мәсәлед Сьлеман

Пешготын

К'ьтеба Мәсәла бәрәвока готьнед ақыл у ширәтед бона һәр һ'али йә, ле фькьра мәсәлед готийә сәрәкә, бә'са һәләқәтийа Хвәде у мәрыва дькә. П'ьр'анийа ван мәсәлед готи, наве Сьлеман^ф п'адше Израелей^ф сәрвахтва гьредаи нә. Эвана гәләк нәхшава мина мәсәлә-мәт'әлокед мьләтед майинә Р'оһьлата Незик ын. Фьрқийа мэзын әв ә, вәки готьнед израелийа ль сәр қануна^ф Хвәде у амьнийа һындава Хвәдеда һ'имгьрти нә, чава фькьра сәрәкә, һын бона мәрывәки, һын жи бона т'эмаийа мьләт.

Әв к'ьтеб се п'ар ын.

П'ара ә'wльн (жь сәре 1-е һ'эта 9-а) готьнед бона сәрвахтийе у шур'е жийина р'аст ын у эвана мина чава бав көр'е хвә ширәт дькә. Ль вьр сәрвахти дьлқе әве хатуна ә'сьлә қәнщикьрда хойа дьбә, йа кө һ'әму кәсед кө дьхвазьн we нас кьн, т'әглифи шайе дькә. Алийе дьнва жи ахмакти^ф дөрфе жьна ч'ә'вдәрва хойа дьбә, йа кө дьхвазә хорте кө р'е-дърба жь һәв дәрнахә, бавежә т'әла хвә.

П'ара дōда (жь сәре 10:1-е һ'эта 22:16-а) те навкьрьне чава «Бә-рәвока мәсәла Сьлеманә мэзын», ль вьр ширәтед дәрһәқа һәр һ'әле жийине һатьнә готьне. Ль вьр фькьра сәрәкә дьчә ль сәр һәләқәтийа мәрывайә һындава һәвда, өса жи т'эмийед бона вәк'илтийа мале, чьмки сәрвахти нә һинкьрьнәкә бадихәва йә, әв нава жийина нәфәрайә һәр р'ожада жи хойа дьбә.

П'ара к'ьтебейә сьсийа (жь сәре 22:17-а һ'эта 31:31-е), чәнд бәрәвокед башқә-башқә һәвва нә, нә кө т'әне мәсәлед Сьлеман ын, ле өса жи йед биланед нә жь мьләте израелийа нә. К'өтасийа к'ьтебе дәрһәқа пәсьндайина к'өлфәта жәһатийә ә'сьлда йә, (31:10-31). К'өлфәта аһа, жийина хвәйә һәр р'ожада, һәма хут әве сәрвахтийе дьдә дийаркьрьне, бона к'ижане кө һәр гав к'ьтеб дьбежә у әв бь хәмьле у к'омәке алик'аре малхе хвә йә.

К'ьтеба Мәсәла гәләк қөр'нә пешда һатийә ньвисаре, ле һ'эта про жи пьрс-пьрсйаред веда к'әмалтийа хвә өнда нәкьрьнә. Ве к'ьтебеда гәләк шар те готьне, кө хвә ль р'астийе гьртьн, әв р'ийа бәрбь хер у хвәшийе йә.

Мәрәме сәрвахтийе

- 1** ¹ Әв ын мәсәлед† Сьлеман^Ф
п'адше Израелейи^Ф көр'е
Давьд^Ф.
- ² Бона кө сәрвахтийе у ширәта
бьзаньбьн,
готьнед билана фә'м бькьн,
³ ширәтед сәрвахтийе,
р'астийе, қьраре у һәқийе
қәбул кьн,
⁴ кө фьрасәте бьдьнә садәйа,
занәбуне у ақьл бьдьнә
щәһьла,
⁵ вәки йе сәрвахт бьбьһе һе
занәбуна хвә зедә кә
у йе билан һе р'е-дьрба жь
һәв дәрхә,
⁶ кө мәсәла у мә'на
тедәрхьстьнока,
к'елмед занәйа у фькьред
ванә вәшарти фә'м бькә.

Сәре сәрвахтийе

- ⁷ Сәре сәрвахтийе хофа
Хөдан^Ф ә,
т'әне йе беһ'ыш^Ф қәдьре
билантие у ширәте
һьзанә.†

Ширәта бона щәһьла

- ⁸ Лауе мьн, ширәта баве хвә
қәбул кә,
һинкьрьна^Ф дийа хвә п'епәс
нәкә.
⁹ Чьмки әуе чауа к'офийа
р'әуш-к'әрәме ль сәре тә
бьн
у мори-мьрщан стуйе тәда.

- ¹⁰ Лауе мьн! Гава йед гөнәк'ар^Ф
бьхвазьн тә жь р'е дәрхьн,
тө гөһ нәдә ван.
¹¹ һәгәр бежьн: «Т'әви мә вәрә
әм бона көштьне хвә
бьтәлиньн,
щийе бесәбәб хвә ль мәрьве
бесуц бьтәлиньн,
¹² мина дийаре^Ф мьрийа әм
сахә-сах ван һ'уфи хвә
кьн,
мина гор'ьстен кө чауа
мьрийа дадьқөртинә.
¹³ һәр щур'ә хер-хьзнә әм хвәр'а
бьбьн
у мале хвә бь т'аленва
т'ьжи кьн,
¹⁴ вәрә тө жи п'әшка хвә
бавежә нава мә,
к'иське мә һ'әмуя бьбә
йәк». ¹⁵ Лауе мьн! Т'әви ван we
р'ейеда нәчә,
һьгед хвә жь шьвәр'ийед
ван пашда бьгрә.
¹⁶ Чьмки һьгед ван бәрбь
хьрабийе дьбэзьн
у хунр'етьнер'а дьлэзиньн.
¹⁷ Ле бәле бадиһәуа т'ор' те
авитьне
ль бәр ч'ә'ве тәйрәда,
¹⁸ ле әвана дьбьнә байисе хуна
хвә,
бона көштьна хвә хвә
дьтәлиньн.
¹⁹ Әв ә р'ийа ван мәрьвед кө пе
хьрабийе қазьнщ дькьн,
әв йәк дьбә р'өһ'ьстине ван.

1:1 П'адшати I, 4:32. 1:7 Әйуб 28:28; Зәбур 111:10; Мәсәлә 9:10.

Дэнге сәрвахтийе

- 20 Сәрвахти к'учада дькә гази,
мәйданада дэнге хвә
бьльнд дькә.[†]
- 21 Әw щийе қалмә-қалма
щывата мьхөлқәтада дькә
дэнги,
ль бәр дәргәһе^ф бажер
готьна хвә дьбежә:
- 22 «Гәли бех'ыша, һ'эта к'энге
һуне бех'ышийе һ'ыз
бькьн?
һ'эта к'энге қәрфе ль
қәрфкьра хвәш бе?
У ахмахе^ф бьжәнһнә
заньстийе?
- 23 Бәре хвә бьдһнә ширәтед
мьн,
әзе р'өһ'е^ф хвә ль сәр вәда
бьр'ежьм,
готьнед хвә ль вә бьдьмә
фә'мкьрьне.
- 24 Мьн гази вә кьр вә нәбьһист,
дәсте хвә дьрежи вә кьр
кәсәки гөһдари нәкьр,
- 25 ле ширәтед мьн авитьнә пышт
гөһе хвә
у һьлатьна мьн қәбул
нәкьрьн.
- 26 Әзе жи ль сәр к'әтьна вә
бьк'әнһм,
дьле хвә ль вә ша кьм, гава
тьрс-хоф ль сәр вәда бе,
- 27 saw мина бобәлиске ль вә
р'абә,
тә'ли-тәнги мина тә'вийа
тәйроке сәр вәда бьгьрә
у көл у к'әдәр бьгьһижьнә
вә.

- 28 һьнге we гази мьн кьн ле әзе
щабе нәдьм,
әве дәмана мьнда бьн, ле
мьн нәбиньн.
- 29 Чьмки вана жәнандә заньстийе
у хофа Хөдан хвәр'а
нәбьжартьн,
- 30 ширәтед мьн қәбул нәкьрьн,
қәрфе хвә һ'әму һьлатьнед
мьн кьрьн.
- 31 Ләма жи әв гәрәке бәре
ә'мәлед хвә бьхьвьн
у пе шевьред хвә т'ер бьбьн.
- 32 Чьмки хвәр'азитийа бех'ыша
ван дькөжә,
бехәмийа ахмаха жи ван
к'өта дькә.
- 33 Ле йе гөһ дьдә мьн we сах-
сьламәт бьжи
у жь saw хьрабийе т'әвиһәв
нәбә.

**Хәлата йе
сәрвахтийе дьгәр'ә**

- 2** ¹ Lawe мьн! һәгәр тө готь-
нед мьн қәбул ки
у т'әмийед мьн щәм хвә
хвәй ки,
- ² өса кө гөһ бьди сәрвахтийе
у дьле^ф хвә ль бәр
билантийе вәки,
- ³ һәгәр гази ақьл ки
у дәнг бьди билантийе,
- ⁴ тө we бьгәр'и чава зив
у пәйк'әви бьбини мина
хьзне,
- ⁵ те һьнге хофа Хөдан фә'м
бьки
у хвәденаскьрьне бьзаньби.

- 6 Чъмки Хөдан ә йе сәрвахтийе дьдә,
занысти, биланти жи жь дәве Wi дәртен.
- 7 Әw бона р'аста ачъхийе хwәй дькә,
Әw мәрт'ал ә бона йед р'еда беләк'ә.
- 8 Әw мьқатийе р'ийед р'астийе дькә
у шьвәр'ийа амьнед Хwә хwәй дькә.
- 17 жь йа кө дәсте хwә жь һ'әлләле цаһьлтийа хwә кьрийә у пәймана^ф бәр Хwәдейе^ф хwә бир кьрийә.
- 18 Мала we бәрбь мьрьне дьбә, шьвәр'ийед we жи алийе мьрийада.
- 19 Әwed кө хwә ль we дьгьрын, т'ө цар вәнагәр'ын у иди нькарын бенә ль сәр р'ийа жийине.

Хәлат у щәза

- Р'астинаскьрын**
- 9 һынге те р'астийе, қьраре, һәқийе, ф'әм бьки у сәрда жи һәр шьвәр'ийед қәнщ.
- 10 Гава сәрвахти бьк'әвә дьле тә у занәбун ль р'öh'e тә хwәш бе,
- 11 һынге фьрасәте тә хwәй кә у ақьле мьқатийе ль тә бькә,
- 12 wәки тә жь р'ийа хьраб у мәрьвед мьхәнәтә дәрәвин хьлаз кә,
- 13 к'ижан кө жь р'ийа р'аст дәрк'әтьнә,
кө р'ийед тә'ристанийеда һәр'ын,
- 14 к'ижан кө хьрабийед хwәр'а ша дьбьн у нәһәқийед хwәр'а дьр'әқьсын,
- 15 р'ийед к'ижана харо-маро нә у шьвәр'ийед хwәда дьхальфын.
- 16 Wәки тә жь к'өлфәта хәриб хьлаз кә,
жь к'өлфәта нәр'едайә хwәйе заре һ'әләк'ар,
- 20 Бона ве йәке тө р'ийа қәнщада һәр'ә у хwә ль шьвәр'ийед р'аста бьгьрә,
- 21 чъмки р'асте бьжин ль сәр ә'рде у к'амьле ль сәр we бьминьн,
- 22 ле нәп'әке жь сәр р'уйе ә'рде онда бьн һәр'ын у к'ока беамьна we бе һатьне.

К'ара жь гөһдарийе у сәрвахтийе

- З** ¹ Ләве мьн! Дәрса мьн бир нәкә у дьле тә бьра т'әмийед мьн хwәй кә,
- ² чъмки әве р'ожед дьреж, ә'мьре дьреж у хер-хwәшийе бьдьнә тә.
- ³ Бьра дьлшәwати у р'асти жь тә дур нәк'әвьн, вана стуйе хwәва гьредә, ль сәр т'әхте дьле хwә бьньвисә.
- ⁴ һынге те ль Хwәде у мәрьва

- хвәш бейи у р'успи би.[†]
- 5 Бь т'эмамия дьле хвә хвә
бьсперә Хөдан,
гөмана хвә нәдә ль сәр
һ'ыше хвә.
- 6 Һ'эму р'ийед хвәда тө Хвәде
нас кә
у Әве һ'эму шьвәр'ийед тә
р'аст-дуз кә.
- 7 Тө ль бәр ч'э'ве хвә, хвә
сәрвахт нәбинә,
жь Хөдан хоф кә у жь
хьрабийе дур бә.[†]
- 8 Әв йәке дәрмане нәфса тә бә
у сьһ'эт-қәвата һәстуйед тә
бә.
- 9 Һәбука хвәва қәдъре Хөдан
быгрә
бь һ'эму бәре дәрәмәтед
пешьнва,
- 10 һынге ә'мбаред тәйе левар'а
т'ъжи бьн
у жь һ'әвзед тә жи мәйа ну
бьк'ышә.
- 11 Лаве мьн, ширәта Хөдан
т'әхсир нәкә
у гава Әв ль тә һьлте, ль
бәр хвә нәк'әвә,[†]
- 12 чьмки Хөдан һ'ызкьрийе Хвә
ширәт дькә,
чава бавәк кә кәр'е хвә һ'ыз
дькә.

Сәрвахти жь хьзне четър ә

- 13 Хвәзи^Ф ль ви мәрви кә
сәрвахтийе дьбинә
у ль ви мәрви кә
билантийе дьстинә!
- 14 Чьмки к'ара we жь к'ара зив

- зедәтър ә
у қазьнща we жь зер'е хас.
- 15 Әв жь лал у дөр' гьрантър ә,
һәр тьште кә дьле тә
дьк'ышине wәкә we набьн.
- 16 Дәсте вейи р'астеда р'ожед
дыреж ьн,
дәсте ч'әпеда жи дәвләт у
р'умәт.
- 17 Р'ийед we р'ийед хвәшийе
нә,
һ'эму шьвәр'ийед we йед
ә'дълайийе нә.
- 18 Әв бона йед кә we дәст
тиньн, дара жийине йә,
йед кә we қәвин дьгьрын,
хвәзъли нә!
- 19 Хөдан пе сәрвахтийе һ'име
дньийәе дани,
пе билантийе ә'зман қәвин-
қәдим кьр.
- 20 Пе занәбуна Ви бөбьни
дәрәвәбунә
у ә'вр қьр'авийе
днььқьтиньн.

Р'ийа йе сәрвахт

- 21 Лаве мьн! Әвана бьра жь бәр
ч'э'ве тә нәчьн,
ақьл у фьрасәте қәвин
быгрә,
- 22 әве бьбьнә ә'мьре нәфса тә
у хьшьре стөкөра тә.
- 23 һынге те р'ийа хвәда бөхоф
һәр'и
у ньге тәйе нәльк'өмә.
- 24 Гава п'алди, те нәтърси,
гава хәвр'а һәр'и, хәва тәйе
ширьн бә.

3:4 Луқа 2:52. 3:7 Р'омайи 12:16. 3:11-12 Әйүб 5:17; Ибрани 12:5-6; Әйанти 3:19.

25 Те жь хофа ньшкева нәтърси,
нә жи жь фьзьлдумана
нәп'ака, гава ль сәр тәда
бе.

26 Чьмки Хөдане гөмана тә бә,
Әве ньге тә хвэй кә, кө
нәк'әвә т'әләке.

К'омәкдари

27 Гава жь дәсте тә те, кө
алик'арийа дәсттәнга бьки,
хвә жь ве йәке нәдә паш.

28 Нәбежә һәвалә хвә:
«Һәр'ә щарәкә дьн вәрә, әзе
сьбе бьдьмә тә»,
вәки щәм тә һэйә.

29 Һьндава һәвалә хвәда
т'вьдира хьраб нәкә,
чьмки әв бь гөман ль щәм
тә дьминә.

30 Щийе бадихәва қьр'ка мерьв
нәгьрә,
вәки ван хьраби ль тә
нәкьрийә.

31 Һ'әвсудийа мәрьве зордар
нәкә,
т'ө щар хвә ль р'екә ван
нәгьрә.

32 Чьмки мәрьве қәлп, ль бәр
ч'ә'ве Хөдан зьвер ә,
ле бәле Әв һәвалә сьтге
дьле р'аст ә.

33 Һьфьр'а Хөдан ль сәр мала
нәп'ака йә,
ле Әв дөа ода р'аста дькә.

34 Әв бәрзәқа дьк'әнә,
ле к'әрәме^ф дьдә шкәстийа.[†]

35 Сәрвахте р'умәте вар бьн,
ле ахмахе^ф бер'умәтийе.

Ширәта бавейә бона сәрвахтийе

4 ¹ Әвләдно! Гөһ бьдьнә
ширәтед баве
у дина хвә бьдьне, вәки
ақьл һун һин бьн.

² Чьмки әзе дәрсед қәнщ
бьдьмә вә,
пьшта хвә нәдьнә һун
һинкьрьна мьн,

³ әз жи көр'е баве хвә бум,
дәлалийе дийа хвәйи тайе
т'әне бум,

⁴ әви әз һин дькьрьм у дьгот:
«Бьра дьле тә пәй готьнед
мьн бә,
т'әмийед мьн хвәй кә у те
бьжийи.

⁵ Сәрвахтийе бьстинә, ақьл
бьстинә,
ве йәке бир нәкә у жь
готьнед дәве мьн
данәгәр'ә.

⁶ Сәрвахтийе бәр'нәдә у әве тә
хвәй кә,
тө we һ'ыз бькә, әве
пьштоване тә бә.

⁷ Сәри сәрвахти йә,
сәрвахтийе қазьнщ кә,
ль сәр һ'әму һәбука хвәр'а
ақьл қазьнщ кә.

⁸ Тө қимәте we бьзаньбә, әве
тә бьльнд кә,
һәгәр тө we һ'әмез ки, әве
қәдьре тә бьгьрә.

⁹ Әве к'офийа р'әвш-к'әрәме
бьдә сәре тә,
пе т'әще бәдәви р'успитийе
тә хәлат кә.

3:34 Ақьб 4:6; Пәтрүс I, 5:5.

Р'ийа сәрвахта у хъраба

- ¹⁰ Бьбһе, лауе мьн, готһнед
 мьн бькә сәре хуә,
 салед ә'мьре тәйе дьреж бьн.
- ¹¹ Әз р'ийа сәрвахтийе нишани
 тә дькьм,
 шьвәр'ийед р'астийеда әз тә
 дьбьм.
- ¹² Гава тә р'е һәр'и, тьште
 нәк'әвә бәр ньге тә
 у гава тә бьр'әви те
 нәшьмьти нәк'әви.
- ¹³ Ширәта мьн қәвин бьгьрә у
 бәр'нәдә,
 тә уе хуәй кә, чьмки әу ә
 ә'мьре тә.
- ¹⁴ Нәдә сәр р'ийа нәп'ака
 у р'ийа хърабада нәгәр'ә,
¹⁵ һ'әвза хуә жь уе бькә, веда
 нәчә,
 же дагәр'ә, дәрбаз бә һәр'ә.
- ¹⁶ Чьмки әвана һ'әта хърабийе
 нәкьн р'аназен,
 хәу ч'ә'ве ван нак'әвә, һ'әта
 йәки нәвежьн.
- ¹⁷ Әвана нане хърабийе дьхьн
 у шәрава зордарийе
 вәдхьн.
- ¹⁸ Р'ийа р'аста мина р'онайа
 бәрбанге йә,
 кә чьқас дьчә мина нивро
 р'онайи дьбә.
- ¹⁹ Р'ийа нәһәқа мина шәвәр'әше
 йә,
 әу ньзаньн уе чь п'әли
 к'әвьн.
- ²⁰ Лауе мьн! Дина хуә бьдә
 хәбәрәд мьн,

göhe хуә бьдә сәр готһнед
 мьн,

- ²¹ бьра әвана жь бәр ч'ә'ве тә
 нәчьн,
 дьле хуәда тә ван хуәй кә.
- ²² Чьмки әвана ә'мьр ьн бона
 әуе кә дьбинә
 у дәрман ьн бона һ'әму
 нәфса уи.
- ²³ Жь һәр тьшти зедәтър мьқати
 дьле хуә бә,
 чьмки канийа ә'мьр жь уи
 дәрте.
- ²⁴ Дәве дәрәвин жь хуә дур хә,
 заре һ'ьләк'ар дури тә бә.
- ²⁵ Бьра ч'ә'вед тә р'астә-р'аст
 бьньһер'ьн
 у дина бьжангед тә ль
 пешийа тә бьн.
- ²⁶ Шьвәр'ийа гавед хуә р'аст
 бавежә,
 уәки һ'әму р'ийада архайин
 би.[†]
- ²⁷ Ч'әп у р'аст данәгәр'ә,
 жь хърабийе ньге хуә дур хә.

**Ширәта кә жь зьнек'арийе
 дур бьн**

- 5** ¹ Лауе мьн! Дина хуә бьдә
 сәрвахтийа мьн,
 göhe хуә бьдә сәр
 билантийа мьн,
- ² уәки фьрасәта тә һәбә
 у левед тә занәбуне хуәй
 кьн.
- ³ Чьмки жь левед жьна ч'ә'вдәр
 һьнгьв дьньқьтә
 у дәве уе жи жь ньвишк
 нәрмтър ә,

4:26 Ибрани 12:13.

- 4 ле ахъри тә'л ә мина зърич'ке
у бър'айә мина шуре дөдәви.
- 5 Ньгед we бәрбь мъръне дьбьн,
гавед we дьгъһиньнә дийаре
мърйиә.
- 6 Р'ийа жийинедә әw т'ө щар
начә,
р'е-дърбе we сьбә-еваре әw
нә йәк ьн,
тө хwәха ньзани әw к'ода
дьчә*.
- 7 Дә ньһа лавно, гөһ бьднә мьн,
жь готънед дәве мьн дур
нәк'әвьн.
- 8 Жь we к'өлфәте хwә дур хwәй
кьн,
незики дәре мала we нәбьн,
9 wәки қәwата хwә нәди һьнәкә
дьн
у сәлед хwә нәди йәки
зөлмк'ар.
- 10 Нәбә кә һьнәкә дьн пе қәwатә
тә т'ер бьн,
к'әдә тә бьк'әвә мала хәлқе
- 11 у тө ахърийе ахә-ах нәки,
гава гоште щане тә бьһ'әлә-
бьмашә,
- 12 һьнге бежи: «Мьн чьма ширәт
қәбул нәкър
у дьле мьн һьлатьн
бөһөрмәт кър,
13 мьн дәнге ширәтк'аред хwә
нәбьһистьн
у гөһед хwә нәданә ль сәр
дәрсдаред хwә?
- 14 һьндьк мабу әз ль бәр ч'ә'ве
к'оме у щьмә'те
бьк'әтама нава һәр
хьрабийе».

Һ'але зәwаше

- 15 Тө ава һ'әwзе хwә вәхwә,
йә кә жь бира тә дәрдьк'әвә.
- 16 Бьра канийед тә к'учеда бәла
нәбьн,
щәwед аве мәйданада
нәһәр'ькьн.
- 17 Бьра әw т'әне йед тә бьн,
нә кә йед тә у хәриба бьн.
- 18 Канийә тә бьра бьмбарәк^ф бә
у пе жьна хортанийә хwә
ша бә,
- 19 бьра әw хәзала һ'ьзкьри бә
у әw кара һ'әwаск'ар бә,
синг-бәре we һәр гав тә т'ер
кьн
у һәр т'ьм машоқе
һ'ьзкьрна we бә.
- 20 Чьма лаwе мьн, бьби машоқе
жьна ч'ә'вдәр
у синг-бәре жьна хәриб тө
һ'әмез ки?
- 21 Чьмки р'е-дърбед мерьв ль
бәр ч'ә'ве Хөдан ьн,
Хөдан һаш жь һ'әму гавед
wan һәйә.
- 22 Хьрабе пе нәһәқийед хwә бе
гьртъне
у пе wәрсье гөнәйед хwә бе
гьредане.
- 23 Әwe жь дәст
ширәтқәбулнәкьрьне
бьмьрә
у жь дәст гәлә ахмахтийә
хwә we онда бә.

Ширәтед һашхwәһәбуне

- 6** ¹ Лаво! Гава тә жь бәр
һәвале хwәва wәк'илти кър

* 5:6 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Әw хwәха жи ньзанә к'ода дьчә».

- у жь бәр йәкива дэйн һьлда
 стуйе хwә,
 2 тō пе готъна дэве хwә к'эти
 т'әле,
 тә пе готънед дэве хwә хwә
 да гьртъне.
 3 Аһа бькә кō хьлаз би, лаwе
 мьн,
 чьмки тō к'эти дэсте һэвале
 хwә,
 һәр'ә хwә бавежә ньге һэвале
 хwә
 у лавайа тō же бькә.
 4 Бьра хәw нәк'әвә ч'ә'ве тә
 у бьжангед тә нәчънә ль сәр
 һәв.
 5 Хwә хьлаз кә чаwа хәзал жь
 т'әле,
 чаwа тәйрәдә жь дэсте
 неч'ирван.

Бехирәти

- 6 Бехирәто! һәр'ә щәм мурийа,
 дина хwә бьдә р'е-дьрбед
 wан у сәрwахт бә.
 7 Нә ахайе wан һәйә,
 нә запьд, нә жи сәрwер,
 8 ле бәле хōрәке хwә әw һавине
 дьдънә сәр һәв,
 хwарьна хwә жи wәхте
 нандьруне т'оп дькьн.
 9 Бехирәто, һ'әта к'әнге те
 п'алди?
 Те жь хәwа хwә к'әнге
 һ'ышйар би?
 10 һ'әта һьнәки р'азейи, һьнәки
 бьп'оньжи,
 һьнәки дәстед хwә бьди ль
 сәр һәв п'алди, †

- 11 һьнге к'әсибийа тәйе мина
 р'евики дьз ль сәр тәда
 бьгьрә,
 дәсттәнгийа тәйе жи мина
 qахахәки.

Мәрьве нәп'ак

- 12 Мәрьве бекер, мәрьве нәп'ак
 бь заре һ'ьләк'ар дьгәр'ә,
 13 әw ч'ә'ве хwә дьqōрч'ьминә,
 бь ньгед хwә хәбәр дьдә
 у бь т'ьлийа тышта һин
 дькә,
 14 мьхәнәти дьлада һәйә,
 әw т'ьме ль сәр нета
 хьрабийе йә
 у әw хәлqе бәри һәв дьдә.
 15 Бона ве йәке хәзәбе ньшкева
 сәр wида бе,
 дәрбәкер'а we бышке у ду-
 дәрмане ле нәбә.

Тыштед кō Хwәде дьжәнә wан

- 16 Ва нә шәш тыштед кō Хōдан
 дьжәнә wан,
 һәла һ'әфт ьн кō ль бәр Wи
 һ'әрам ьн:
 17 Ч'ә'вед к'ōбар, зьмане
 дәрәwин,
 дәстед кō хуна бесуц
 дьр'ежън,
 18 дьле кō т'ьвдира хьраб
 дәртинә,
 ньгед бона хьрабийе зу
 дьр'әвә,
 19 ш'әде дәрәw, кō дәрәwа дькә
 у йе бьра бәри һәв дьдә.

**Һ'әвза хwә
жъ зьнек'арийе кърън**

- ²⁰ Лавә мьн! Т'әмийа баве хwә
хwәй кә
у хинкъръна дийа хwә
п'епәс нәкә.
- ²¹ Әвана бьра г'ьме сәр дьле тә
бьн,
ль стуйе тәва гьредайи бьн.
- ²² Гава тә һәр'и, әве р'ебәрийа
тә бькьн.
Гава тә р'азейи, әве тә хwәй
кьн.
Гава тә һ'шйар би, әве
т'әви тә хәбәр дьн.
- ²³ Чьмки т'әми ч'ьра йә у
хинкърън р'онайи,
һьлатьнед ширәте р'ийа
жийине йә.
- ²⁴ Әве тә жъ жьна хьраб хwәй кә,
жъ зьмане жьна хәрибә
зархwәш.
- ²⁵ Дьле хwәда нәбә машоде
бәдәвийа we,
бьра тә пе бьри-бьжанга
нәкә т'әла хwә.
- ²⁶ Чьмки р'уйе жьна қавда,
мәри дьбә һ'әwще пә'ри
нане т'ьси
у жьна ч'ә'вдәр, неч'ирване
нәфса мақула йә.
- ²⁷ Qәт дьбә кә йәк агьр текә
п'ашьла хwә
у к'ьнщед wi нәшәwьтьн?
- ²⁸ Qәт дьбә кә йәк ль сәр к'ура
егьр бьгәр'ә
у ньгед wi нәшәwьтьн?
- ²⁹ Әв жи аһа йә, йе кә незики
жьна хәлде дьбә,
һәгәр дәст бавежә we, әв бе
бәла наминә.

- ³⁰ Ломә дьзе бьр'чи найе къръне,
гава дьзи зьке хwә т'ер кър,
³¹ ле бәле гава бе гьртъне,
гәрәке һ'әфт щар ле
вәгәр'инә,
we һ'әму һәбука мала хwә
бьдә.
- ³² Йе кә зьнек'арийе дькә, һ'ьше
wi г'өнә,
әве аһа дькә нәфса хwә
өнда дькә.
- ³³ Әве ледаи у бер'умәт бә,
жъ р'ур'әшийе хьлаз нәбә.
- ³⁴ Чьмки к'өмр'әши қалп'ахе
сәре мер р'адькә
у р'ожа һ'әйфһьлдане һәwa
пе дьк'әвә,
- ³⁵ жъ бәр ве йәкева т'ө тышт бәр
ч'ә'ва найе,
чьқас тышт жи жъ бәрва бьди,
йәкә диса we йа хwә бькә.

Т'әла жьна ч'ә'вдәр

- 7** ¹ Лавә мьн! Готьнед мьн
хwәй кә
у т'әмийед мьн чава хьзнә
вәшерә.
- ² Т'әмийед мьн хwәй кә кә
ә'мьр ки
у һәр готьнәкә мьн мина
р'онайа ч'ә'ве хwә.
- ³ Т'ьлийед хwәва ван гьредә,
ль сәр т'әхте дьле хwә
бьньвисә.
- ⁴ Сәрвахтийер'а бежә: «Тә
хушка мьн и!»
Билантийе нав кә: «Пьсмаме
мьн»,
- ⁵ кә тә хwәй кьн жъ жьна
ч'ә'вдәр,
жъ жьна хәлдейә зархwәш.

Жьна ч'э'вдәр

- 6 Щарәке мын мала хwәда
п'әнщәрер'а дина хwә даие,
7 ва йә нава шаһлед дьлсахда,
ч'э'ве мын хортәки бефә'м^Ф
к'әт,
8 кә к'учеда незики ә'нишке
хwә ль р'ийа мала we гьрт,
9 евар бу, р'о чубу ава,
шәв бу, тә'ри к'әтбу ә'рде,
10 ва жьнәкә к'әнще qава ле,
бь дьле qанщьхи дәрк'әтә
пешийа wi,
11 әw йәкә шәр'удә бәд бу
ньгед we мала weда
нәдьман.
12 Тә һәw дьдит дәрва бу, һәw
мәйданада
у һәр qөлч'әкида хwә
дьгәланд.
13 Әwe әw хорт гьрт р'амуса
у бе шәрма р'уйе хwә готә
wi:
14 «Мын дийарийа^Ф һәләqәтийе
дайә,
созе хwә иро анийә сери,
15 ләма әз дәрк'әтмә пешийа
тә,
кә р'уйе тә бьбиньм, ва мын
тә дити.
16 Мын щи-ньвина хwә пе
сьпич'ала
мьсьрейә р'әнг-р'әнги
хәмьландийә.
17 Мын ньвина хwә зьмьр^Ф, уд^Ф
у дарчин^Ф кьрийә.
18 Wәрә әме хwәр'а бьк'әвьнә
к'әф-һ'әнәка һ'әта сьбе,
бь шабуне т'әв дәрбаз кьн.

- 19 Чьмки мере мын нә ль малә,
р'екә дурда әwa чуйә,
20 к'иське п'әра хwәр'а бьрийә,
хьлазийа мәһе әwe бе мале».
21 Пе зархwәшийа хwә әw кьрә
машоqе хwә
у заре хwәйи хwәш, сәр хwә
бәнги кьр.
22 һынге әwi зу да пәй we чу,
чава га кә дьчә qәсабхане,
мина һ'әйwanәкә капстукьри,
23 һ'әта кә тир щәгәра wi
бьгьрә,
чава кә ч'ьвик хwә т'әлер'а
дьгьһинә,
ньзанә кә әw р'öh'ьстине we
йә.
24 Дә ньһа гәли әwләда, дәнге
мын бьбьһен,
гөһ бьдьнә готьнед дәве мын.
25 Бьра дьле тә бәрбь р'ийа we
нәзвьр'ә,
швьәр'ийед weда нәхальфә.
26 Чьмки гәләк бь дәсте we
бьриндар бунә
у гәләк бь дәсте we һатьнә
көштьне.
27 Мала we р'ийа дийаре^Ф
мьрийада йә,
йә кә дьбә жер щи-ware
мьрийа.

**Дәнге сәрwахтийе
у билантийе**

- 8** ¹ Гәло сәрwахти накә гази
у биланти накә дәнги?[†]
² Әw ль һеланед жорьн дәве
р'ийа

- у нава шьвэр'ийада дьсәкьнә.
- ³ Әw ль бәр дәргәһе кӧ
дък'эвьнә бажер,
ль бәр дәрийе к'ижанир'а
дәрбаз дьбьн дькә гази:
- ⁴ «Әз гази wә дькьм гәли
мәрьва
у дәнг дьдьмә әwләдед
инсен!
- ⁵ Гәли беһ'ыша^ф, сәрвахтийе
һин бьн,
гәли ахмаха^ф һ'ыш бькьнә
сәре хwә.
- ⁶ Бьбьһен, чьмки әзе тыштед
мадули бежьм
у дәве хwә вәкьм бона
тыштед р'аст.
- ⁷ Дәве мьне р'астийе бежә,
чьмки нәп'аки, заре мьнр'а
һ'әрами йә.
- ⁸ Һ'әму готьнед дәве мьн бь
р'астийе нә,
нава wанда тыштед қәлп у
хар т'ӧнәнә.
- ⁹ Әвана һ'әму фә'мдаринә бона
йе ақьл
у әвана р'аст ьн бона йед
заньсти стандьнә.
- ¹⁰ Дәрса мьн һьлдьн, нә кӧ зив,
заньстийе, нә кӧ зер'е хас.
- ¹¹ Чьмки сәрвахти жь лал у
дӧр'а^ф четър ә
у һәр тыштед дьле мерьвдайә
бьһа, wәкә we набьн.
- ¹² Әз, сәрвахти, фьрасәтеда
дьминьм,
фә'мина занәбуне ә'йан
дькьм.
- ¹³ Хофа Хӧдан хьраби
жәнандьн ә,
к'ӧбари, бабахи у р'ийа хьраб
ӧса жи заре мьхәнәт бәр
ч'ә'ве мьн р'әш ьн.
- ¹⁴ Шешьр шешьра мьн ә,
фьрасәт фьрасәта мьн ә,
әз ьм биланти, қәwат
қәwата мьн ә.
- ¹⁵ Пе мьн п'адша п'адшатийе
дькьн,
мир қьраред р'астийе дьдьн.
- ¹⁶ Пе мьн сәрвер сәрверийе
дькьн,
ӧса жи ә'сылзадә у һ'әму
һ'акьмед р'аст.
- ¹⁷ Әз һ'ьзкьрийе хwә һ'ьз дькьм,
йед бь дьл мьн дьгәр'ьн мьн
дьбиньн.
- ¹⁸ Дәwләт у р'умәт щәм мьн ьн,
хьзна нәп'уч' у чәрха р'аст.
- ¹⁹ Бәре мьн жь зер'е зәри хас
четър ә,
фәйда мьн жи жь зиве
жьбарә.
- ²⁰ Әз р'ийа р'астийеда дьгәр'ьм
у нава шьвэр'ийед һәқийеда,
- ²¹ wәки һәбуке бьдьмә
һ'ьзкьрийед хwә
у хьзьндангед wан әз
дагьрьм.
- К'әре сәрвахтийе кьр
у ә'фьрандьна Хӧданда**
- ²² Дәма дәстпекьрьна шьхӧле
Хӧдан, әз щәм Wi бум,
һе бәри кьрьнед Wийә пеш.[†]
- ²³ Әз һе бәри һәр-һәйе һатьмә
қәдимкьрьне,

- сәре серида, бәри
пешдахатъна дънйайе.
- ²⁴ Эз бәри бебънийя бумә,
he бәри канийед авед гөр'.
- ²⁵ He ч'ийа-бани щи-вар
нәбуийи,
бәри гъра эз бумә.
- ²⁶ Гава Әви he нә әрд, нә дәшт
әфърандъбу
у нә жи he аха дънйайе,
- ²⁷ гава Әви әзман че дькърн эз
ль wър бум.
Гава ль сәр р'уйе ава бебъни
гъловәр'и к'ъшанд,
- ²⁸ гава Әви әзманада ә'wr
дъданә сәкънандъне,
канийед бебънийя қайим-
қәдим дькърн,
- ²⁹ гава синоре бә'ре дани
кө ав фәрмана Wi
дәрнәк'әвә,
гава h'име дънйайе давит,
- ³⁰ һынге эз ль шәм Wi
чирәдәст бум.
Эз шабуна Вийә һәр р'ож
бум,
һәр т'ъм ль бәр Wi ша
дъбум,
- ³¹ эз бь һәр тыштед дънйа Wiда
ша дъбум
у эшқа мьн әвләдед инсен
бу.
- ³² У ньһа, гәли зар'а, гөһдарийа
мьн бькьн.
Хwәзи ль ван, йед кө р'е-
дърбед мьн хwәй дькьн!
- ³³ Göh бьдънә ширәта һуне
сәрвахт бьн,
пышт гөһе хwәва ван
нәвәжьн.

- ³⁴ Хwәзи ль wi мәрви кө мьн
дъбьһе,
һәр р'ож ч'ә'ве wi ль сәр
дәргәһе мьн ә
у дина wi ль дәрийед мьн ә.
- ³⁵ Чьмки к'е эз дитьмә, жийин
дитийә
у жь Хөдан we к'әрәме^ф
бьстинә,
- ³⁶ ле йе кө мьн жь дәсте хwә
бькә,
әw зраре дьдә нәфса хwә
у һ'әмуийед кө дьжәнһнә мьн,
әw мьрһне һ'әз дькьн».

Газийа сәрвахтийе

- 9** ¹ Сәрвахтийе мала хwә ава
кьр,
һ'әфт стун данә
сәкънандъне,
- ² һ'әйwана хwә сәржекьр,
шәрава хwә льһәв дани
у сьфра хwә һазьр кьр,
- ³ щарийед хwә шандьн,
жь бьльндщийед бажер дькә
гази:
- ⁴ «К'и сахике дьле хwә йә, бьра
бе вьра!
Әw дьбежә дьлсаха:
- ⁵ «Wәрн бьхwьн нане мьн,
һун вәхwьн шәрава мьнә
льһәвдайи.
- ⁶ Дәст жь бей'ышийе
бьк'ышиньн, кө һун бьжин
у хwә ль р'ийа билантийе
бьгьрн».
- ⁷ Йе қәрфкьр ширәт дькә, әw
хwә бейһөрмәт дькә,
йе нәп'ак һьлте, әw ләк'а wi
ль хwә дьхә.

- 8 Қәрфқыр ширәт нәкә, кө нәбә
нәйәре тә,
ле йе сәрwaхт ширәт кә,
әwe тә һ'ыз бькә.
- 9 Йе сәрwaхт ширәт кә, әwe һе
сәрwaхт бә,
мәрыве р'аст һин кә,
занәбуна вийе һе зедә бә.
- 10 Сәре сәрwaхтийе хофа Хөдан ә,
Йе һәри Пироз^ф наскърын
биланти йә.[†]
- 11 Чьмки пе мын р'ожед тәйе
гәләк бын
у сәлед ә'мыре тәйе зедә
бьбьн.
- 12 һәгәр тө сәрwaхт и, сәрwaхте
хwәйи,
һәгәр қәрфа дыки, зийане
т'әне тө дык'ышини.

Газийа ахмахтийе

- 13 Ахмахти жьнәкә
қалмә-қалм ә,
йкә садә у нәзан ә.
- 14 Әwa йан ль бәр дәре мала
хwә р'удьни,
йан жи сәр т'әхте
бьльндшийед бажер,
15 гази йед р'еда дыкә,
к'ижан кө р'ийа хwәда р'аст
дычын:
- 16 «К'и сахике дыле хwә йә, бьра
бе вьра!»
Әw дыбежә дылсаха:
- 17 «Ава дызийе ширьн ә,
нане дызива те хварьне
тә'м ә».
- 18 Ле әwe гөһ дыдә we ньзанә кө
ль wьр мьри нә,

меванед we гәлийе дийәре
мьрийада нә.

**Бәрәвока мәсәлед
Сьлеманә ә'wльн**

- 10** ¹ Мәсәлед Сьлеман.
Көр'е сәрwaхт баве хwә
ша дыкә,
ле көр'е ахмах^ф к'әдәра дийа
хwә йә.
- ² К'ара хьзнед нәп'акийе
т'өнә,
ле р'асти жь мьрьне хьлаз
дыкә.
- ³ Хөдан наһелә кө йе р'аст
бьр'чи бьминә,
ле һ'уфә-һ'уфа нәп'ака ч'ә'ве
wанда дыһелә.
- ⁴ Дәсте хwәр'анәдитийа мерьв
бәләнгаз дыкә,
ле дәсте йе хирәт дәwләти
дыкә.
- ⁵ Әwe кө һавине дыдә ль сәр
һәв, көр'е билан ә,
көр'е кө дәма нандьруне
р'адьзе, әw қара баве йә.
- ⁶ Дөа сәр сәре р'аста йә,
ле дәве нәһәқада зордари
вәшарти йә.
- ⁷ Дөа сәр биранина наве р'аста
йә,
ле наве нәп'ака дыр'ьзә
дычә.
- ⁸ Йе хwәйе дыле сәрwaхт, әw
т'әмийа қәбул дыкә,
ле йе хwәйе заре ахмах we
сәрсери бе.
- ⁹ Йе кө р'ийа хwәда беләк'ә йә,
әw бехоф дычә,

9:10 Әйуб 28:28; Зәбур 111:10; Мәсәлә 1:7.

- ле йе кө р'ийа хвә
дът'эр'ьбинә, әв нәдити
наминә.
- 10 Йе кө бь ч'э'ва дькә, дьбә
сәбәбе хьрабийе,
йе зьмане хвә нькарә, we
сәрсери бе.
- 11 Дәве йе р'аст канийа жийине
йә,
ле дәве нәһәқада зордари
вәшарти йә.
- 12 К'ин шер' т'әвр'адькә,
ле һ'эзкьрын һәр хьрабийе
дньхемә.[†]
- 13 Сәрвахти ль сәр заре билана
йә,
ле шьвдар бона пышта
беһ'ыша йә.
- 14 Йед сәрвахт занәбуне т'оп
дькьн,
ле дәве беһ'ыш незики қәдә-
бәла йә.
- 15 Һәбука дәвләти бона ви,
чава бажарәки зор ә,
ле п'әришанийа фәқири
бәләнгазийа ван ә.
- 16 К'әда р'аста жийин ә,
қазьнщкьрына нәп'ака гөнә^ф.
- 17 Ширәтхвәйкьри нава р'ийа
жийинеда йә,
ле йе һьлатьне қәбул накә
дххальфә.
- 18 К'и к'ине вәдышерә әв
дәрәви нә
у к'и хәйбе дькә әв
беһ'ыш ә.
- 19 Зә'фхәбәрданеда гөнә һәнә,
ле йе зьмане хвә дькарә әв
ақьл ә.
- 20 Зьмане мәрыве р'аст зиве
бьжарти йә,
ле дьле нәп'ака нә т'ө
тышт ә.
- 21 Дәве р'аста гәләка т'ер дькьн,
ле ахмах жь дәст беһ'ышийе
дьмьрын.
- 22 Дөайе Хөдан һәбуке дьдә
у к'әдәре сәрда зедә накә.
- 23 Хьрабикьрын бона ахмаха
сәйрәнг ә,
сәрвахти жи ль мере билан
хвәш ә.
- 24 Нәп'ак жь чь дьтырсә те сәре
ви,
ле хвәстына йед р'аст тенә
сери.
- 25 Бобәлиск р'адьбә нәп'ак онда
дьбә,
ле йе р'аст сәр һ'име һ'әта-
һ'әтайе йә.
- 26 Чава сьркә бона дьрана у ду
жи бона ч'э'ва,
өса жи хвәр'анәдити, бона
йе кө ви дьшинә.
- 27 Хофа Хөдан ә'мьре мәрыв
дьреж дькә,
ле салед нәп'ака we кем
бьн.
- 28 Гөмана р'аста шабун ә,
ле мьразе нәп'ака we ч'э'ве
ванда бьминә.
- 29 Р'ийа Хөдан сура дора беләк'а
йә,
ле бона нәһәқа
веранкьрын ә.
- 30 Р'асте т'ө щар нәльк'өмә,
ле нәп'акә ль сәр дьне
нәминьн.

10:12 Ақуб 5:20; Пәтрус I, 4:8.

31 Дәве йе р'аст сәрвахтийе
дэртинә,
ле зьмане мьхэнэт we бе
бьр'ине.

32 Заред р'аста тыштед мэрифэт
заньн,
ле дәве нәп'ака мьхэнэтийе.

11 ¹ Мезина қәлп ль бәр
Хөдан һ'эрами йә,
ле мезина р'аст ль Wi хwәш
те.

2 Гава к'обари те, бөһөрмәти
жи те,
ле сәрвахти т'эви шкәстийа
йә.

3 һ'элалийа р'аста we р'ебәрийа
ван бькә,
ле һ'ьлэк'арийа фелбаза we
к'ока ван бинә.

4 Р'ожа хәзәбе һәбук к'аре надә,
ле р'асти жь мьрьне хьлаз
дькә.

5 Р'астийа к'амьла р'ийа ван
р'аст дькә,
ле нәһәқ пе нәһәқийед хwә
дьк'эвьн.

6 Р'астийа р'аста we ван хьлаз
кә,
ле хайин пе хайинтийа хwә
те гьртъне.

7 Гава мәрве нәп'ак дьмьрә,
гөмана wi жи онда дьбә
у мәрәме нәһәқа найе сери.

8 Йе р'аст жь тәнгасийе хьлаз
дьбә,
дәwsа wi йе нәһәқ дьк'эве.

9 Мәрве бөхwәде пе дәве хwә
һәвал-һогьра онда дькә,
ле йед р'аст бь заньстийе
хьлаз дьбьн.

10 Ль сәр ачьхийа р'аста бажар
ша дьбә,
ле сәр к'этъна хьраба дәнге
шайе те.

11 Бь дөайе р'аста бажар гөл
дьдә,
ле пе дәве нәп'ака хьраб
дьбә.

12 Кемақьл щинаре хwә
бөһөрмәт дькә,
ле мәрве ақьл хwә кәр' дькә.

13 Гьлигәр'о сөр'е ә'йан дькә,
ле ширһ'әлал we йәке
вәдшерә.

14 Жь бесә'витийе щьмәт онда
дьбә,
ле бь к'ома шевьркьра
хьлаз дьбә.

15 Йе дьбә wәк'иле дәйндарийа
йәки нәнас, әw хьрабийе
ль хwә дькә,
ле йе кә хwә жь wәк'илтийа
дәйндарийе дур дьгьрә,
әw бөхоф ә.

16 Жьна ә'сьл қәдър дьстинә,
ле мәрве зордар т'әне
һәбуке.

17 Мәрве р'әм қәнщийе ль хwә
дькә,
ле мәрве бер'ә'м хьрабийе
ль хwә дькә.

18 Мәрве нәп'ак кьре п'уч' дькә,
ле йе р'астийе дьр'әшинә
хwәйе маше хwә йә.

19 Йе р'астийеда дьминә дьчә
бәрбь жийине,
ле йе хwә ль хьрабийе
гьртийә дьчә бәрбь
мьрьне.

20 Хwәйе дьле хьраб ль бәр
Хөдан һ'эрам ьн,

- ле йед кө р'еда беқөсур
дъчн, ширьне Wi нә.
- 21 Т'о щар нәһәқ бе бәла намина,
ле зөр'эта р'аста we хьлаз бә.
- 22 К'олфэта бәдәwә бефә'м^ф,
чава хәлақа зер'ин фьнща
бәразда.
- 23 Хwәстьна р'аста т'әне қәнщи
йә,
ле мәрәме нәп'ака хәзәб ә.
- 24 Ынәк бь мәр'данийе зедә
дъкьн,
һнәк жи бь тьмаие кем
дъкьн.
- 25 Нандаре сьһ'әт у қәwат бә,
авдarr'а жи аве бе дайине.
- 26 К'и гәнъм вәдышерә ньфьр'а
хәлқе сәр ә,
ле йе кө дьфьрошә дәа ль
сәр ә.
- 27 Йе дәмана қәнщийеда йә
хатър дьстинә,
ле йе хьрабийе дьгәр'ә әw
жи те сәре wi.
- 28 Йе гөмана хwә данийә ль сәр
һәбука хwә we бьк'әвә,
ле р'асте мина ч'ьқьле шин
гөлдьн.
- 29 Йе зьраре дьдә мала хwә,
байе бьбә мьлк'е wi,
йе ахмах^ф дьбә хөламе йе
сәрwахт.
- 30 Бәре р'аста дара жийине йә,
йе сәрwахт дәлалийе хәлқе
йә.
- 31 Һәгәр ль сәр дьне р'аст һәқе
хwә дьстиньн,
нәп'ак у гөнәк'аре һе зедә
бьстиньн.[†]

- 12** ¹ Йе ширәта һ'ыз дькә,
әw заньстийе һ'ыз дькә,
ле йе һьлатьне һ'ыз накә, әw
beh'ьш^ф ә.
- ² Мәрьве қәнщ Хөдан херхwазе
wi йә,
ле мәрьве мьхәнәт Әw
диwана wi дькә.
- ³ Мәрвь бь нәп'акийе бьнгәһ
нагьрә,
ле р'awед р'аста т'о щар
наһ'әжьн.
- ⁴ Жьна ә'сьл т'аще мере хwә йә,
ле йа хwәйқар мина көрме
һәстуйе wi йә.
- ⁵ Фькьред р'аста һәқ-һ'әлал ьн,
ле шешьред нәп'ака
мьхәнәти нә.
- ⁶ Готьнед нәп'ака т'әләкед
хун'етьне нә,
ле заре р'аста мервь хьлаз
дькә.
- ⁷ Нәп'ак дәвәр'у дьбьн у онда
дьбьн,
ле малед р'аста қәwin
дьминьн.
- ⁸ Мәрвь wәкә фә'ме хwә
хwәйқәдър ә,
ле йе хwәйе дьле хьраб
бер'умәт дьбә.
- ⁹ Қәнщ ә бәрбьһер би у хwәйе
хөламәки,
нә кө п'айдар у мәрьве
һ'әwще нан.
- ¹⁰ Дьле йе р'аст сәр һ'әйwане wi
дышәwьтә,
ле йед нәп'ак беисаф ьн.
- ¹¹ Йе ә'рде хwә бешәр дькә, we
нане хwә т'ер бьхwә,

- ле йе дьдә пәй тыште п'уч',
әw йәки беһ'ыш ә.
- 12 Ч'ә'ве нәп'ака ль т'алане
хьраба йә,
ле р'аве р'аста шьдийайи нә.
- 13 Йе хьраб бь дәве хwә дьк'әвә
егьр,
ле р'асте жь тәнгасийе
дәрк'әвә.
- 14 Мәрвь пе бәре дәве хwә хер-
хьзнева т'ер дьбә
у wәкә кьред дәсте хwә әw
п'ара хwә дьстинә.
- 15 Р'ийа ахмах ль бәр ч'ә'ва
р'аст ә,
ле йе сәрwахт гөһ дьдә
ширәта.
- 16 Ахмах пер'а-пер'а һерса хwә
дьдә к'ьфше,
ле йе аqьл шашийе
вәдышерә.
- 17 Йе бехельф хәбәр дьдә, әw
р'астийе ә'лам дькә,
ле ш'де дәрәw,
һ'ьләк'арийе.
- 18 Һьнәк бь хәбәра мина шур
мервь бьриндар дькьн,
ле зьмане сәрwахта дәрмане
дыла йә.
- 19 Заре бехельф сәр йа хwә
дьминә,
ле зьмане дәрәwин дәм-
дәми йә.
- 20 Дьле мьхәнәтада һ'ьләк'ари
йә,
ле щәм ширәтк'аред
ә'дылайе шабун ә.
- 21 Т'ө хьраби we нәйе сәре
р'аста,
ле нәп'аке жь қәдә-бәла ч'ә'в
вәнәкьн.
- 22 Жь заре дәрәw Хөдан зьвер ә,
ле йед п'әргалә амьн ль Wи
хwәш тен.
- 23 Мәрье аqьл занәбуна хwә
вәдышерә,
ле дьле ахмах^ф, ахмахтийа
wi ә'йан дькә.
- 24 Дәсте мәрье хирәт
сәрwерийе дькә,
ле йе хwәр'анәдити
борщдар ә.
- 25 Көл-дәрд дьле мервь
дьк'ьзк'ьзинә,
ле готьнәкә қәнц wi ша
дькә.
- 26 Мәрье р'аст р'е нишани
һәвале хwә дькә,
ле р'ийа нәп'ака wан
дьхальфинә.
- 27 Хwәр'анәдити неч'ира хwә
нак'әлине,
ле мәрье хирәт
хwәйһәбук ә.
- 28 Шьвәр'ийа р'астийеда жийин
һәйә
у р'ийа weда мьрьн т'өнә.

13 ¹ Көр'е сәрwахт гөһ дьдә
ширәта баве хwә,
ле йе қәрфа дькә гөһ надә
һьлатьне.

² Мәрвь пе бәре дәве хwә
хwәшийе дьхwә,
ле нәфса нәамьна
зордарийе дьхwазә.

³ Йе дәве хwә дькарә, әw хwә
хwәй дькә,
ле йе дәве хwә гәләки
вәдькә, we онда бә.

⁴ Нәфса хwәр'анәдити дьхwазә,
ле тыштәки wi т'өнә,

- ле нәфса мәрве хирәт т'ер-
т'ъжи дьбә.
- 5 Мәрве р'аст жь готына дәрәw
зъвер дьбә,
ле нәп'ак хwә дькә р'обәт,
шәрми дьбә.
- 6 Р'асти р'аста хwәй дькә,
ле хъраби гөнәк'ара сәрсери
тинә.
- 7 Һәнә мәри хwә к'ъфш дькын
кө дәwләти нә, ле бе т'ө
тышт ын,
мәри жи Һәнә хwә к'ъфш
дькын кө к'әсиб ын, ле
гәләки хwәйһәбук ын.
- 8 Мәрв жь бәр нәфса хwәва
һәбука хwә дьдә,
ле хәма йе бәләнгаз нинә.
- 9 Ч'ра мәрвед р'аст we шәwq
бьдә,
ле ч'ра нәп'ака we весә.
- 10 Жь к'өбарийе т'әне шәр'-дә'w
дәртен,
ле сәрвахти щәм
ширәтһьлдайа йә.
- 11 Һәбука һ'эрабийе һати,
һ'эрабийе жи дьчә,
ле бь худана һ'әлал к'әдкьри
we зедә бә.
- 12 Гөмана кө дәрәнги дьбә, дьл
дешинә,
ле гьһиштъна мәрәм, мина
дара жийине йә.
- 13 Йе хәбәре беһөрмәт дькә, әw
зийане сәр хwәда тинә,
ле йе жь т'әмийе дьтърсә,
we маше хwә бьстинә.
- 14 Һинкьрна сәрвахта канийа
жийине йә,
мервь жь т'ор'а мьрне дур
дьгьрә.
- 15 Фә'ме қәнц мә'рифәтийе
тинә,
ле р'ийа йед беамьн зә'мәт ә.
- 16 Һәр кәсе ақыл бь заньстийе
дькә,
ле йе ахмах, ахмахтийе дьдә
к'ъфше.
- 17 Қасьде хъраб хәта-бәла йә,
ле йе амьн дәрман ә.
- 18 Йе ширәта қәбул нәкә
бәләнгази у қаре бенә
сәре wi,
ле йе гөһ дьдә һьлатъне,
қәдьре wийе бьльнд бә.
- 19 Хwәстьна мервь кө те сери
дьл ша дьбә,
ле йе ахмах хwә жь хърабийе
дургьртъне зьвер ә.
- 20 Һәвале сәрвахта сәрвахт
дәрте,
Һәвале ахмаха хъраб дәрте.
- 21 Хъраби те сәре гөнәк'ара,
ле қәнцийе р'астар'а бе
даийне.
- 22 Мәрве қәнц мьлк' дьһелә
нәвийед хwәр'а,
ле һәбука гөнәк'ара бона
р'аста те т'опкьрне.
- 23 Ә'рде бәләнгазада гәләк р'ьсқ
һәйә,
ле дәст нәһәдийе жь дәсте
wan дьчә.
- 24 Йе шьва ширәте надә хәбате,
әw зар'а хwә һ'ыз накә,
ле йе һ'ыз дькә, әw
зар'отийеда бь т'әрбәт
ширәт дькә.
- 25 Йе р'аст дьхwә ч'ә'ве wi
хварьнеда наминә,
ле зьке йе нәп'ак һьзанә
т'ербун чь йә.

- 14** ¹ К'өлфәта сәрвахт мала хвә ава дькә,
 ле йа ахмах^ф пе дәсте хвә
 һьлдьшинә.
- ² Йе р'ийа р'астда дьчә әв жь
 Хөдан дьтьрсә,
 ле к'и р'ийа харо-марода
 дьчә, әв Ви беһөрмәт
 дькә.
- ³ Дәве ахмах шьва сәр пышта
 ви йә,
 ле дәве сәрвахта ван
 хвәйи дькә.
- ⁴ К'идәре га т'өнә, афьр' вала
 йә,
 ле пышти га гәләк дәрәмәт
 те сәр һәв.
- ⁵ Шә'де амьн дәрәва накә,
 ле шә'де дәрәв, дәрәв жь
 дев дьварьн.
- ⁶ Қәрфкьр сәрвахтийе дьгәр'ә,
 ле набинә,
 ле бона билана заньсти
 р'һ'әт ә.
- ⁷ Жь мәрве ахмах дур к'әвә,
 тә занәбуне дәве вида
 набини.
- ⁸ Сәрвахтийа мәрве ақьл әв ә,
 кө р'ийа хвә занә,
 ле ахмахтийа ахмах
 хальфандьнә.
- ⁹ Ахмах сәр гөнәкьрне
 дьк'әнһьн,
 ле нава р'астада бәрбьһери
 һәйә.
- ¹⁰ Һәр дьл дәрд у көлед хвә
 занә
 у кәсәк т'әви шабуна ви
 набә.
- ¹¹ Малед нәп'ака we weран бьн,
 ле конед р'аста we шен бьн.
- ¹² Р'е һәйә кө мерьвр'а р'аст
 хөйа дькә,
 ле хьлазийа we р'ийа
 мьрьне йә.[†]
- ¹³ Щар-щара дәви к'ән ә, дьли
 көл ә,
 щар-щара жи ахьрийа
 шабуне шин у гьри йә.
- ¹⁴ Мәрве беит'бар жь бәрәд
 р'ийа хвә т'ер дьбә,
 ле мәрве қәнщ жь бәре
 кьред хвә.
- ¹⁵ Мәрве дьлсах һәр готьне
 бауәр дькә,
 ле йе ақьл дина хвә дьдә
 гавед хвә.
- ¹⁶ Йе сәрвахт дьтьрсә у жь
 хьрабийе дур дьк'әвә,
 ле йе ахмах дьқьлқьлә у
 щөлә'т дьбә.
- ¹⁷ Йе зу һерс дьк'әвә беһ'шийе
 дькә,
 ле мәрве сәрвахт сәбьр
 дькә.
- ¹⁸ Йед беһ'ш ахмахтийе қазьнщ
 дькьн,
 ле йед ақьл заньстийева тен
 к'офикьрн.
- ¹⁹ Хьрабе ль бәр қәнща
 дәвәр'уйа бен,
 нәп'акә жи ль бәр дәре
 р'аста.
- ²⁰ К'әсиб һ'әта ль бәр ч'әве
 һәвале хвә жи р'әш ә,
 ле достед дәвләти гәләк ьн.
- ²¹ К'и дьжәнә йәки, әв гөнә
 дькә,

- ле йе дәст давежә к'әсиб,
хвэзьли йә.
- 22 Әвед сәр нета хьрабийе нә,
дъхальфьн,
ле дьловани у амьни бона
йед сәр нета қәнцийе нә.
- 23 Һәр шьхөлида к'ар һәйә,
ле хәбәр дана п'уч'да т'әне
бәләнгази.
- 24 Һәбука сәрвахта т'аще ван ә,
ле к'офийа ахмаха
ахмахтияа ван ә.
- 25 Шә'де амьн мерьв хьлаз дькә,
ле йе қәлп мьхәнәтийе дьдә
дәр.
- 26 Хофа Хөдан гөманәкә
қәвин ә,
бона зар'ед хофк'еш
һеуаргәһ ә.
- 27 Хофа Хөдан канийа жийине
йә,
мерьв жь т'ор'а мерьне дур
дьгьрә.
- 28 Мьхөлқәта зә'ф қәдье п'адше
йә,
ле мьхөлқәта кем к'әтына
мир-бәга йә.
- 29 Мәрье хвәйсәбьр, йәки
гәләки билан ә,
ле йе зу қөлоз дьбә,
бәһ'шийа хвә дьдә
к'ьфше.
- 30 Дьле р'һ'әт жийина бәдәне
йә,
ле һ'әвсуди көрме һәстуйа
йә.
- 31 Әве кө к'әсиб дешинә, әв
қәдье Хөльдаре ви
дьк'әвә,
ле йе алийе дәсттәнга дькә,
әв қәдье Хвәде дьгьрә.

- 32 Жь дәст хьрабийа хвә нәп'ак
дәвәр'уйа те,
ле һ'әга бәр мерьне жи
гөмана йе р'аст һәйә.
- 33 Дьле мәрье ақьлда сәрвахти
дьминә,
ахмах жи заньн әв йәк чь
йә.
- 34 Р'асти мьләт бьльнд дькә,
ле гөнә мьләт р'ур'әш дькә.
- 35 П'адша ль хөламе ақьл
хвәш ә,
ле һерса ви ль сәр йе кө
р'ур'әшийе тинә.

- 15** ¹ Щаба нәрм һерсе
датинә,
ле готьна һ'ышк һерсе
р'адькә.
- ² Зьмане йе сәрвахт заньстийе
хвәш дькә,
ле жь дәве ахмах^ф ахмахти
дьр'ьжә.
- ³ Ч'ә'ве Хөдан ль һәр дәра йә,
Әв қәнц у хьраба дьбинә.
- ⁴ Заре ширьн дара жийине йә,
ле йе һ'ьләк'ар һ'ьнавзәр ә.
- ⁵ Ахмах дәрса баве хвә
бәһөрмәт дькә,
ле йе гөһ дьдә һьлатьне,
фьрасәта ви зедә дьбә.
- ⁶ Малед р'астада хьзна мэзын
һәйә,
ле к'әда нәп'акада көл у дәрд.
- ⁷ Дәве сәрвахта заньстийе
бәла дькьн,
ле дьле ахмаха өса накә.
- ⁸ Қөрбана^ф нәп'ака ль бәр
Хөдан к'ьрети йә,
ле дөбайе р'аста ль Ви хвәш
те.

- 9 Хөдан жь р'ийа нәп'ака
звер э,
ле йед ль пэй р'астийе
дъчн һ'ыз дькә.
- 10 Йе жь р'е дьк'эвә бе бәла
наминә
у йе һьлатьне һ'ыз накә we
нәминә.
- 11 Дийаре^ф мьрийа у гәлийе^ф
һэй-вайе ль бәр Хөдан ын,
иди к'о ма дьле әвләдед
мервь.
- 12 Йе жь хвә р'ази ширәтк'аре
хвә һ'ыз накә
у начә шәм сәрвахта.
- 13 Дьле ша бәшәра хвәш э,
ле дьле көл һ'ывазәр э.
- 14 Дьле билана заньстийе
дыгәр'э,
ле дәве ахмах ахмахтийева
т'ъжи йә.
- 15 Хвәйе дьле көл һәр р'ож
шинеда йә,
ле хвәйе дьле ша һәр т'ъм
шайеда йә.
- 16 Қәнц э һьндьк бь хофа Хөдан,
нә кө хьзна гәләк бь шәр' у
дә'w.
- 17 Қәнц э хварьна п'ынцар'е бь
һ'ызкьрьне,
нә кө гәйе дәрмаликьри бь
к'ин-бохе.
- 18 Мәрвье һерс шер' т'әвр'адькә,
ле йе бәрбьһер қалмә-қалме
дьсәқьр'инә.
- 19 Р'ийа хвәр'анәдити мина
чита стьру йә,
ле шьвәр'ийа р'аста р'аст-
дуз э.
- 20 Көр'е сәрвахт баве хвә ша
дькә,
ле мәрвье ахмах қәдье де
һьзанә.
- 21 Ахмахти бона кемақьл
шабун э,
ле йе ақьл дьдә ль сәр р'ийа
р'аст.
- 22 Бе ширәт т'ъвдир бәтал
дьбьн,
ле бь сайа гәләк ширәтк'ара
әw тенә сери.
- 23 Мәрвь пе шабдайина хвәйә
р'аст ша дьбә,
чьқас хвәшә һәр хәбәр
wәхте хвәда!
- 24 Р'ийа жийине мәрвье ақьл
бәрбь жор дьбә,
кө wan дур хә жь дийаре
мьрийайә жерьн.
- 25 Хөдан малед к'обара дәвәр'у
дькә,
ле синоре жьнәбийа
дышьдинә.
- 26 Хөдан жь фькьра хьраб
звер э,
ле хәбәра бехельф ль Wi
хвәш э.
- 27 Йе ч'ә'вбьр'чи шәр'-дә'we дькә
мала хвә,
ле йе р'ошәта һ'ыз накә әве
бьжи.
- 28 Дьле йе р'аст ль сәр
шабдайине дьфькьрә,
ле жь дәве нәп'ака хьраби
дыр'ьжә.
- 29 Хөдан жь нәп'ака дур э,
ле дөайе р'аста дьбьһе.
- 30 Р'онайа ч'ә'ва дьл ша дькә,
мьзгинийа хер жи һәстуйа
дышьдинә.
- 31 Йе кө гөһ дьдә ширәта ә'мьр,
әве һәвале сәрвахта бә.

- 32 Йе ширәта қәбул накә, әв
хәниме хвә йә,
ле к'и һылатъне қәбул дькә,
ақъл т'оп дькә.
- 33 Хофа Хөдан сәрвахтийе һин
дькә,
бь мьлуктийе бәрбь р'умәте
дббә.

- 16** ¹ Т'ъвдиред дьле мерь-
вда йе ви нә,
ле щабдарийа зьмен жь
Хөдан ә.
- ² Н'әму р'ийед мерьв ль бәр
ч'ә'ве ви пақьж^ф ын,
ле Хөдан р'өһ'а дьдә ль сәр
мезине.
- ³ Шьхөле хвә бьдә дәсте Хөдан
у те быгьһижжи нет-мәрәме
хвә.
- ⁴ Нәр тьшт Хөдан бь мәрәм
кьрийә,
нәп'ак жи бона р'ожа охьрме
гьран.
- ⁵ Хөдан жь н'әму к'обар-бабаха
зьвер ә,
әв т'ө щар бе бәла наминьн.
- ⁶ Бь дьлшәватийе у амьнийе
гөнә тенә к'әwandьне^ф,
хофа Хөдан мерьв жь
хьрабийе дур дьхә.
- ⁷ Гава Хөдан р'ийа йәки бэгәм
дькә,
һ'әта дьжмьне ви жи т'әви
ви ль һәв тинә.
- ⁸ Қәнцә һьндьк бь р'астийе,
нә кө мале п'ьр' бь
нәһәқийе.
- ⁹ Дьле мерьв р'е дьдә ль бәр
хвә,
ле Хөдан гаве ви р'аст дькә.

- ¹⁰ Н'өкөме Хвәде^ф ль сәр дәве
п'адше йә
у дәве ви диwanеда шаш
набә.
- ¹¹ Т'әрәзу у мезина р'аст йед
Хөдан ын,
кәвьред мезинейә т'орпәда
кьред Ви нә.
- ¹² П'адша жь хьрабикьрьне
зьвер ын,
чьмки г'әхтед ван бь
р'астийева қәдим ын.
- ¹³ П'адша заре бехельф бэгәм
дькьн,
әвана йе р'аст хәбәр дьдә
һ'ыз дькьн.
- ¹⁴ һерса п'адше мина
р'өһ'ьстин ә,
ле мәрьве сәрвахт we
дьсәқьр'инә.
- ¹⁵ Р'онайа р'уйе п'адше жийин ә
у херхwазийа ви мина
ә'wре баранейи бьһаре.
- ¹⁶ Сәрвахти стандьн жь зер'
һежатьр ә,
биланти дәстанин жь зив
четьр ә.
- ¹⁷ Р'ийа р'астайә сәрәкә жь
хьрабийе дурк'әтьн ә,
к'и мьқати р'ийа хвә дьбә,
әв ә'мьре хвә хвәй дькә.
- ¹⁸ Бәри weранбуне к'обари те
у бәри к'әтьне р'өһ'e
бабахийе.
- ¹⁹ һе қәнцә ә т'әви бәләнгаза
шкәсти бьн,
нә кө т'әви к'обара т'алан
п'арәвәкьн.
- ²⁰ К'и шьхөле хвә бь
сәрвахтийе дькә к'аре
дьк'әвә,

- йе кө хwә дьсперә Хөдан
хwэзбли йә.
- 21 Мәрвье дьлда сәрwахт аqьл
һ'әсаб дьбә
у йе заре ширьн заньстийе
зедә дькә.
- 22 Һ'ыш, бона хwәйһ'ыша канийа
жийине йә,
ле бона бех'ыша^ф ширәт
ахмаhti йә.
- 23 Аqьле мәрвье сәрwахт,
сәрwахтийе дьдә зьмен
у һинкьрьне ль заре wi зедә
дькә.
- 24 Хwәшхәбәрдан мина һынгьве
п'етәке йә,
ль р'öh' хwәшә у ль һәстуйа
дәрман ә.
- 25 Р'е һәйә кө мерьвр'а р'аст
хөйа дькә,
ле хьлазийа we р'ийа
мьрьне йә.[†]
- 26 Мәрвьед хәбатк'ар бона хwә
дьхәбьтә,
чьмки дәве wi п'ейи сәр wi
дькә.
- 27 Мәрвье нәһәq хьрабийе дьгәр'ә,
заре wi алава агьр ә.
- 28 Мәрвье мьхәнәт шер'
т'әвр'адькә,
бөхданбеж пьсмама жь һәв
дур дьхә.
- 29 Мәрвье зорбә һәвалә хwә
дьхапинә
у дьбә дькә р'ийа хьрабийе.
- 30 Йе пе ч'ә'ва дькә, нета wi
qәлпи йә,
йе лева хwә дьгәзә,
хьрабийе дькә.

- 31 Р'у-гөлийе сыпи т'аще р'умәте
йә,
кө әw нава р'ийа р'астийеда
йә.
- 32 Мәрвье хwәйсәбьр жь мерхас
четьр ә
у йе хwәгьрти жь йе бажар-
һьлдайи.
- 33 П'әшкавитьн жь т'әхт у бәхт ә,
ле һәр qьраре Хөдан дьдә.

- 17** ¹ Qәнщ ә пә'ри нане
һ'ышк бь ә'дълайийе,
нә кө маләкә т'ерә-т'ьжи бь
шәр'-дә'w.
- ² Хөламе аqьл һ'өкөми ль сәр
көр'е р'обәт дькә
у нава бьратийеда п'ара хwә
мьлк' дьстинә.
- ³ Чава фьр'нә зив дыщер'ьбинә^ф
у к'урә жи зер',
өса жи Хөдан дьла
дыщер'ьбинә.
- ⁴ Мәрвье хьраб гөһ дьдә заре
нәһәq,
дәрәвин гөһ дьдә зьмане
зийанк'ар.
- ⁵ Йе qәрфе хwә ль к'әсиб дькә,
әw qәдьре Хөльqдаре wi
дьк'әвә
у йе кө дьле хwә ль к'әтийа
ша дькә,
әw бе бәла наминә.
- ⁶ Нәви т'аще р'успийа нә,
бав р'успитийа зар'а нә.
- ⁷ Чава хәбәра че ль мәрвье
беари-сәр'а нак'әвә,
өса жи заре дәрәw ль
ә'сылзада нак'әвә.

- 8 Р'өшәт ч'ә'ве йе дайида чава
кәвьре қимәт ә,
кө бәре хwә бьдә чь we
жер'а ль һәв бе.
- 9 Йе хьрабийе дньхемә
һәвалһ'ыз ә,
ле йе дькә дәнги һәвалдәр ә.
- 10 Һьлатьнәк һе фә'мдар
дешинә,
нә кө сәд к'олм ль ахмаһ^ф.
- 11 Мәрвье хьраб кө т'әне сәри
һьлдьдә,
қасьде беисаф we пешийеда
бе шаньдье.
- 12 Қәнц ә мәрвь һ'ър'ч'әкә
ч'ежьке хwә ондакьри
бьқәсьдә,
нә кө ль дәма ахмаһтийеда
ахмаһәки.
- 13 К'и жь бәр қәнцийева
хьрабийе бькә,
хьрабийе жь мала wi дур
нәк'әвә.
- 14 Дәстпебуна шер' мина
авбәр'дане йә,
һе шәр' кө гьран нәбуйә же
дур к'әвә.
- 15 Йе нәһәқ бесуц дькә у йе
р'аст суцдар дькә,
һәр дө жи ль бәр Хөдан
һ'әрам ьн.
- 16 Қимәте сәрвахтийе кө дәсте
ахмаһда йә кери чь те?
Кө фә'м накә бьк'ър'ә.
- 17 Һәвал һәр гав һ'ыз дькә,
бьра буйә бона р'ожа охьрме
гьран.
- 18 Мәрвье кемақьл дәйне хәлқе
һьлдьдә стуйе хwә
у бона пьсмаме хwә дьбә
wәк'ил.
- 19 Йе шәр'-дә'wa һ'ыз дькә, әw
нәһәқийе һ'ыз дькә,
йе жор дьфьр'ә, әw хәзәбе
сәр хwәда тинә.
- 20 Мәрвье дьле хьраб, хере
набинә,
йе заре мьхәнәт бәла жер'а
те.
- 21 Йе ахмаһ пәй хwә дьхә,
мәрәза wi йә,
баве йе беар ахин-ахинийа
wi йә.
- 22 Дьле ша мина дәрмане
керһати йә,
ле дьле дәрд-көл һ'ышкбуна
һәстуйа йә.
- 23 Йе нәһәқ бь дьзива р'өшәте
дьстинә,
wәки р'ийа р'астийе
бьт'әр'ьбинә.
- 24 Сәрвахти ль бәр ч'ә'ве
фә'мдара йә,
ле ч'ә'вед ахмаһ вьрда-wеда
ль сәре дьне дьгәр'ьн.
- 25 Көр'е ахмаһ к'әсәра баве йә
у көла дьле йа пәй хwә
хьсти йә.
- 26 Нә қәнцә йе р'аст бьдьнә
щәзайе,
ә'сьлзада хьн бона һәқийа
wan.
- 27 Йе зьмане хwә дькарә занә йә,
йе бәрбьһер билан ә.
- 28 Ахмаһ жи гава кө дәнги накә,
сәрвахт к'ьфш дьбә,
йе дәве хwә вәнакә, билан
хөйа дьбә.

18 ¹ Йе хwәсәрехwә
хwәстьна дьле хwә дьгәр'ә
у т'ө ширәте қәбул накә.

- 2 Ахмах билантийе һ'ыз накә,
ле т'әне дыкә кө йа хвә
бежә.
- 3 Гава нәп'акәк те, бeқәдъри жи
те,
т'әви бер'умәтийе
бeһөрмәти те.
- 4 Готьнед дәве мерьв авед к'ур
ьн,
жь канийа сәрвахтийе ч'әм
дык'ышн.
- 5 Әв нә р'аст э кө пышта нәп'ак
быгърын,
диванеда йе р'аст нәр'аст
дәрхьн.
- 6 Дәве йе ахмах шәр'
т'әвр'адькә
у готьна ви гази ледане
дыкә.
- 7 Дәве ахмах бәла сәре ви йә
у заре ви т'әла нәфса ви йә.
- 8 Готьнед бөхданбеж мина
т'әмә-тиска нә,
әв һ'әта к'урайа нав-дъл
дычн.
- 9 Әве кө шьхөле хвәда съст э,
әв бьрайе мәрыве
зийанк'ар э.
- 10 Наве Хөдан бьрцәкә қайим э,
р'асте кө хвә ль вьр дыгърә,
ле сьт'ар дыбә.
- 11 һәбука дәвләти бона ви,
чава бажарәки зор э
у бь дитьна ви мина сурәкә
бльнд э.
- 12 Бәри к'әтьне мерьв к'өбар
дыбә,
ле хвәньюмьзкьрьне р'успи
дыбә.
- 13 Йе һе нәбьһисти щабе дыдә,
әв бeһ'ыш у қара ви йә.
- 14 Р'өһ'е^ф мерьв ль нәхвәшийа
тәйах дыкә,
ле р'өһ'е бьриндар к'и
дыкарә барьстан кә?
- 15 Дьле йе ақьл заньстийе дәст
тинә,
гөһе йе сәрвахт заньстийе
дыгәр'ә.
- 16 Хәлага мерьв р'е ль бәр ви
вәдыкә,
һ'әта ль бәр гьрәгъра жи ви
дыбә.
- 17 Йе пешийе готьна хвә
дыбежә, кө әв р'аст дәре,
ле гава дә'вкьре ви бе, we
бе ә'нәнәкьрьне.
- 18 П'әшкавитьн шәр'-дә'wa дыдә
сәкьнандьне
у йед зор ль һәв дыдә
р'уныштандьне.
- 19 Бьраки хәйиди мина
бажарәки суркьри йә
у шәр'-дә'w мина зәр'за
қәсьре йә.
- 20 Зьке мәрыв жь бәре дәве ви
т'ьжи дыбә
у жь дәрәмәта заре ви т'ер
дыбә.
- 21 Мьрын у жийин дәсте зьмен
ьн,
йед кө же һ'ыз дыкьн жь
бәрeд ви дыхьн.
- 22 К'и жьне дыбинә, хер у хьзне
дыбинә
у жь Хөдан р'ә'м-к'әрәме^ф
дыстинә.
- 23 К'әсиб бь лава-диләка дыпьрсә,
ле дәвләти һ'ышк щабе дыдә.
- 24 һәвал һәйә зийанк'ар э,
һәвал жи һәйә жь бьраки
четьр э.

- 19** ¹ Қәнш ә бәләнгазе кө
 р'ийа хвәйә амьнда дьчә,
 нә кө йәки дәвхальфийи
 ахмаһ^ф.
- ² Мәрвәе бе занәбун хер т'өнә,
 йе ләз дьк'әвә р'ийа хвә
 өнда дькә.
- ³ Ахмахтияа мервь р'ийа ви
 хьраб дькә
 у дьле ви һьндава Хөданда
 бингәнҗ дьбә.
- ⁴ Һәбук гәләк доста зедә дькә,
 ле йе к'әсиб жь пьсмамтияа
 хвә дьрәтә.
- ⁵ Шә'де дәрәw we бе бәла
 нәминә
 у йе дәрәвин we нәфьльтә.
- ⁶ Гәләк хвә ль мәрвәе мәр'д
 дьгьрһн
 у һәр кәс дьбә пьсмаме
 мәрвәе кө п'ешк'еша дьдә.
- ⁷ Бьратияа к'әсиб һ'әму же
 дьчһн,
 иди к'ө ма пьсмамед ви же
 дур нәк'әвһн!
 Әw ль wan дькә гази,
 ле к'а әwә к'ө нә?
- ⁸ Йе сәрвахтийе дәстдьхә, әw
 нәфса хвә һ'ыз дькә,
 йе билантийе хвәй дькә, әw
 хер у хвәшийе дьбинә.
- ⁹ Шә'де дәрәw we бе бәла
 нәминә
 у дәрәвине р'убари дьне
 нәминә.
- ¹⁰ Чаwа хер у хвәши ль ахмах
 накә,
 өса жи хөлам, сәрwерийе ль
 аха накә.
- ¹¹ Биланти мервь жь һерсе
 пашда дьгьрә
- у р'успитийа ви йә кө дьле
 ви нәһәқ наминә.
- ¹² Һерса п'адше мина мьр'инийа
 шера йә,
 ле херхwазийа ви мина
 қыр'авийа сәр шинаийе
 йә.
- ¹³ Көр'е ахмах бәла сәре баве йә,
 шәр'е жьне жи мина барана
 һурә-һур ә.
- ¹⁴ Мал у һәбук жь бава нә,
 ле жьна ә'сыл жь Хөдан ә.
- ¹⁵ Хвәр'анәдитһн хәwа к'ур тинә,
 йе бехирәт бьр'чи дьминә.
- ¹⁶ Йе т'әмийе хвәй дькә, әw хвә
 хвәй дькә,
 ле йе гөһ надә р'ийа хвә,
 әw мьрна хвә дькә.
- ¹⁷ Йе кө алиқ'арийа к'әсиб дькә,
 әw дәйн дьдә Хөдан,
 Хөдане жь бәр дайина wива,
 ви хәлат кә.
- ¹⁸ Һ'әта гөман һәйә, көр'е хвә
 ширәт кә,
 ле нә кө һ'әта көштһна ви.
- ¹⁹ Йе гәләки һерс, гәрәке бе
 щәзакьрһне,
 һәгәр тө бьди хәтър, те диса
 бьwәк'ьлини.
- ²⁰ Ширәте һьлдә у һинкьрһне
 бьбә йар ә,
 wәки ахьрийе тә бькә
 дәрсдар ә.
- ²¹ Дьле мервьда гәләк мәрәм
 һәнә,
 ле т'әне хвәстһна Хөдан те
 сери.
- ²² Қәнш ә мәрвь һ'әйра
 қәншиқьрһнеда бә,
 мәрвәе к'әсиб жь йе
 дәрәвин четър ә.

- 23 Хофа Хөдан жийин ә, мәрви
пе р'һ'эт ә,
т'ө хьраби ле нақәсд ә.
- 24 Хwәр'анәдити дәсте хwә дькә
т'аса хwә,
ле нькарә бьбә дәве хwә.
- 25 Qәрфкьр хә, садәйе һ'ыш т'опи
сәре хwә кә,
йе аqыл һьле, we
сәрвахтие qазыңц кә.
- 26 Йе кә бь к'олме дьчә баве хwә
у бәри де дьдә,
әw кәр'е р'ур'әшийе у qара йә.
- 27 Лawe мьн, һәгәр тә хwә жь
ширәте дур дьгьри,
бәле, тә хwә жь готьнед
заньстийе дур дьгьри.
- 28 Шә'де дәрәw сәр р'астийе
дьк'әнә,
дәве нәп'ака нәһәqийе
дадьqөртинә.
- 29 Бона qәрфкьра щәза һазьр ә,
бона пышта ахмаха жи
ледан.
- 5 Мәрәме дьле мерьв авед к'ур
ьн,
ле мәрьвед билан wan
һьлдьч'ьньн.
- 6 Гәләк мәри qәнщийед хwә
дькьн дәнгинә,
ле мәрьвед амьн к'и дькарә
бьбинә?
- 7 Йе бь һәqийе р'ийа р'астда
чуйи,
пәйр'a we бәхтәwар бьн
зар'ед шийә буйи.
- 8 П'адшайе ль сәр т'әхте
диwane,
бь ч'ә'ва һәр хьрабийе дьдә
һьлдане.
- 9 К'и дькарә бежә: «Мьн дьле
хwә паqьж кьр,
гөнәйед^ф хwә жи жь хwә дур
хьст»?
- 10 Мезина qәлп у пивана шаш,
һәр дә жи һ'әрам ьн ль бәр
Хөдан^ф.
- 11 һ'әта qәнщи йан хьрабийа
хәйсәте зар'е жи
бь кьред wi к'ьфш дьбьн.
- 12 Gөһе кә дьбьһе у ч'ә'ве дьбинә,
һәр дә жи Хөдан чекьрьнә.
- 13 Хәwe һ'ыз нәкә, кә бьр'чи би,
һ'ышйар бә, кә бь нан т'ер
би.
- 14 Йе дьк'ьр'ә дьбежә: «Нә р'ьнд
ә! Нә р'ьнд ә!»
Ле гава дьчә, һьнге
п'айдар ә.
- 15 Зер' у щәwар гәләк һәнә,
ле заре билан жь лал у дөр'
бьһатьр ә.
- 16 Йе бу wәк'иле хәрибәки,
к'ьнща wi жь бәрва
һьлдә,

20 ¹ Шәрав к'әнти йә у
mewa шәр'ти йә,
йе хwә дьдә ван, нә
сәрвахти йә.

- 2 Сава п'адше мина мьр'инийа
шер ә,
йе wi дькә һерсе йә, әw хwә
дькә нәһәqийе йә.
- 3 Мәрьве дурәшәр',
хwәйр'умәт ә,
ле һәр беһ'ыш^ф сәр шер'
бәнги йә.
- 4 Хwәр'анәдити wә'дәда ә'рде
р'анакә,
һандьрунеда we ле бьгәр'ә,
ле п'әйдә нәкә.

- йе бу вәк'иле нәнасәки,
к'әфил жь ши һылдә.
- 17 Нане дәрәвийе мерьв хвәш
те,
ле паше мина кәвьр девда
дьминә.
- 18 Мәрәм бь шевьре те
әсәйикьрьне,
шәр' бь ширәтед сәрвахтийе
те кьрьне.
- 19 Йе гьлигәр'о сөр'е бәла дькә,
һ'әвза хвә жь йе дәвбәла
бькә.
- 20 Йе ньфьр'а де у бава бькә,
к'урайа шәведа ч'бра вийе
веса.
- 21 Әв мьлк'е кә пешда зу
һатийә дәстк'әтньне,
ве ахьрийеда бебәрәк'әт бә.
- 22 Нәбежә: «Жь бәр хьрабийева
әзе хьрабийе бькьм»
сәбьра Хөдан бькә у әве тә
хьлаз кә.
- 23 Ль бәр Хөдан дө кәвьред
мезинейә нә вәкә һәв
һ'әрами нә
у мезина қәлп нәһәқи йә.
- 24 Гавед мәрьв жь Хөданда тенә
авитьне,
иди р'ийа хвә чава дькарә
әв фә'м бькә?
- 25 Бәри ад-қьраре хвә, тө р'ьнд
бьдә ақьле хвә,
кә п'ошман нәби у нәк'әви
т'әла хвә.
- 26 П'адше билан нәп'ака мина
пач'е дьдә бе,
кәвьре кам ль сәр ван
дыгәр'инә.
- 27 Р'өһ'е мерьвда әв ч'бра
Хөдан ә,

- к'урайа дьла ә'нәнә дькә.
- 28 Дьлшәвати у р'асти
хвәйкьрийе п'адше нә,
әв жи бь дьлшәватийе
т'әхте хвә дьшьдинә.
- 29 Р'әвша щәһьла қәвата ванда
йә,
р'умәта мәзьна р'у-гөлийе
сыпи йә.
- 30 Дәрбед бьрине хьрабийе дур
дхә, ледан жи нав-дьл
пақьж дькә.

- 21** ¹ Дьле п'адше дәсте
Хөданда мина щәвед ава
нә,
Әв к'ийалида кә дьхвәзә,
ши алийида жи
дадьгәр'инә.
- 2 Р'ийа һәр мәрьви ль бәр ч'ә'ве
ши р'аст к'ьфш дьбә,
ле Хөдан дьла дьдә ль сәр
мезине.
- 3 Ль бәр Хөдан р'асти у һәқи
кьрьн,
жь қөрбандайине^ф четьр ә.
- 4 Ч'ә'ве к'өбар, дьле бабах,
ч'бра р'ийа нәп'ака йә, гөнә
йә.
- 5 Т'ьвдира мәрьве хирәтк'еш
әсә к'әре тинә,
ле һәр кәсе ләзк'әти әсә
т'өнәбуне дьбинә.
- 6 Бь зьмане дәрәв хьзна
қазьнщкьри,
мина һөлм-гөлма кә дәрбаз
дьбә, дькә т'әла мьрьне.
- 7 Зордарийа нәп'ака ван
р'адьқатинә,
чьмки әв нахвәзын сәр
һәқийе бьн.

- 8 Р'ийа нәһәқа харо-маро йә,
ле кьред бесуца р'аст ын.
- 9 Қәнц ә қәлч'әкида ль сәр
хени бьжин,
нә кө т'әви жьна шәр'уд
ханәкеда.
- 10 Нәфса мәрье хьраб хьрабийе
дххвазә
у һәвалә ви же хере набинә.
- 11 Гава қәрфкьр те цэзакьрьне,
садә сәрвахт дьбә,
гава йе сәрвахт те
ширәткьрьне, әв
заньстийе дьстинә.
- 12 Йе р'аст дина хвә дьдә мала
йе нәп'ак
кө нәп'ак чава р'уйе
хьрабийеда сәрсери те.
- 13 К'и т'ьлийа дькә гөһе хвә кө
дәнге к'әсиб нәбьһе,
әве жи текә гази у дәнге
вийе нәйе бьһистьне.
- 14 П'ешк'еша дьзива һерсе
датинә,
хәлата п'ашьледа, хәзәбе
дьсәдър'инә.
- 15 һәдикьрын шабуна р'аста йә,
ле бона йе нәһәқ әв йәк
мәрәз ә.
- 16 Мәрье кө жь р'ийа
билантийе дадьгәр'ә,
әв дьк'әвә нава цьвата
хәйала^ф.
- 17 Йе к'ефе һ'ыз дькә,
ве к'әсибийе бьбинә,
йе шәрәве у ч'ьвьр һ'ыз дькә,
мал-һәбуке ве нәбинә.
- 18 Бона йе р'аст, нәп'ак бәрва те
даийн,
бона һәқа жи, йе беамьн те
даийне.
- 19 Қәнц ә мәри чол-бәстада
бьжи,
нә кө т'әви жьна шәр'уд у
бәд.
- 20 Мала сәрвахтда т'ьжи р'ун у
хьзнә йә,
ле йе бех'ьш һәбука хвә
қөрта хвәда дькә.
- 21 Йе нета ви ль сәр р'астийе у
р'әме йә,
әве ә'мьр, р'астийе у
р'умәте бьбинә.
- 22 Йе сәрвахт һьлдк'ьшә
бажаре мерхаса,
кәла ванә кө әв теда гөман
ьн, һьлдьшинә.
- 23 Йе дәве хвә у зьмане хвә
дькарә,
әв хвә жь қәдә-бәла хвәй
дькә.
- 24 Мәрье хвәр'әзи, кө кьрьнед
хвәда бәрзәқи бабах ә,
наве ви: «Пек'әни» йә.
- 25 Тәме бехирәт ви дькөжә,
чьмки дәсте ви хәбате
нахвазә,
- 26 һәр р'ож ч'ә'ве ви дәста йә,
ле йе р'аст дьдә у бәр
нак'әвә.
- 27 Қөрбана нәп'ака к'ьрети йә,
илаһи гава бь нета хьраб
дьдә.
- 28 Шә'де дәрәв ве онда бә,
ле йе гөһа бьһисти
шә'дәтийа ви дьминә.
- 29 Мәрье нәп'ак р'уйе хвә
дьшьдинә,
ле йе р'аст р'ийа хвә қәдим
дькә.
- 30 Т'ө сәрвахти, биланти у
шевьр т'өнә

кө һымбәри Хөдан бьсәкьнә.
³¹ Һәсп бона шер' те
 һазьркьрьне,
 ле сәрк'әтгьн бь дәсте
 Хөдан ә.

22 ¹ Наве қәнщ жь һәбука
 п'ьр' қәнщтър ә,
 қәдър жь зер' у зив четър ә.
² К'әсиб у дәвләти р'асти һәв
 тен,
 әв һәр дө жи Хөдан
 хөльқандьнә.
³ Йе ақьл хьрабийе кө дьбинә
 һ'әвза хвә дькә,
 ле йед дьлсах пешда дьчьн
 у зьраре дьбиньн.
⁴ Бәре мьлуктийе у хофа Хөдан
 һәбук, қәдър у жийин ьн.
⁵ Р'ийа мәрье нәр'астда стьру
 у т'әлә нә,
 йе нәфса хвә хвәй дькә, әв
 жь ван дур ә.
⁶ Зар'отийеда зар'е нини р'ийа
 р'аст кә,
 гава әв кал бә, иди әве жь
 ве нәк'әвә.
⁷ Дәвләти к'әсиба бьндәст
 дькә,
 дәйндар дьбә хөламе
 дәйндайи.
⁸ Йе хьрабийе дьр'әшинә, we
 тәнгасийе бьдьру
 у шьва һерса wi we бышке.
⁹ Дөа we ль мәр'д бе кьрьне,
 чьмки нане хвә бәлайи
 к'әсиба дькә.
¹⁰ Бәри қәрфкьр дә, шәр'е дур
 к'әвә,
 қалмә-қалм у
 бөһөрмәткьрьне бьсәдър'ьн.

¹¹ Йе дьле пақьж һ'ыз дькә, гөл-
 нур жь дев дьбарә
 у п'адша ль wi пьсмам ә.
¹² Ч'ә'вед Хөдан заньстийе хвәй
 дькьн,
 ле готьнед йе қәлпи-
 мьхәнәт веран дькә.
¹³ Хвәр'анәдити дьбежә: «Шер
 дәрва һәйә!
 К'учада әзе бемә көштьне».
¹⁴ Дәве ч'ә'вдәра ч'ә'ла к'ур ә,
 йе һерса Хөдан сәр, ььрда
 дьк'әвә.
¹⁵ Ахмакти^ф дьле зар'ева
 гьредайи йә,
 ле шьва ширәте we йәке жь
 wi дур дьхә.
¹⁶ Йе кө к'әсиб дешинә вәки
 хвәха дәвләти бә
 у йе кө п'ешк'еше дьдә йе
 дәвләти, әв һәр дөйе жи
 бьк'әвьнә т'өнәбуне.

Готьнед йе сәрвахт

¹⁷ Бьбьһе у гөһ бьдә готьнед
 сәрвахта,
 дьле^ф хвә бьдә заньстийа
 мьн.
¹⁸ Һәгәр тө ван дьле хвәда хвәй
 ки, әве тә ша кьн
 у ль сәр заре тә бьминьн.
¹⁹ Ава әв йәк, мьн иро тө дайи
 һ'әсандьне,
 вәки гөмана тә ль сәр
 Хөдан бә.
²⁰ Гәло мьн бона тә си шевьр у
 ширәт нә ньвисинә?
²¹ Вәки фә'мина готьнед р'астә
 амьн тә һин кьм,
 кө щабә йед жь тә дьпьрсьн
 тө р'аст бьди.

- 22 К'эсиб т'алан нэкә, кө әв
бәләнгаз ә
у зоре ль йе беч'арәйи ль
бәр диwane нэкә,
23 чьмки Хөдан пыштоване ван ә,
Әwe жи йе кө әв
шеландьнә, бышелинә.
- 24 Т'эви мәрве герс һәвалтийе
нэкә
у т'эви мәрве зу қөлоз дьбә
р'е нәчә,
25 нәбә кө тө р'е-дърбед ви һин
би
у нәфса тә бьк'эвә т'әле.
- 26 Жь бәр дәйнва нәбә вәк'ил
мина әwe кө дәст дьдә,
27 гава т'өнәбә тө бәрва бьди,
чьма ньвина бьн тә бьбьн?
- 28 Нишана синоре кал-бавед тә
данинә,
жь ци нәһ'әжинә.
- 29 Тә әв мәрве шьхөлк'аре хwә
дитийә?
Әw ль бәр п'адша дьсәкьнә,
нә кө ль бәр мәрве бекери
бехирәт.
- 30 **23** ¹ Гава тө т'эви ахаки
р'унийи нан бьхви,
р'ьнд дина хwә бьдә пешийа
хwә.
2 һәгәр тө хwәйе запа мәзьн и
к'ере бьдә ль сәр қыр'ька хwә.
3 Бьра тәме тә нәк'ьшинә тә'мә-
тискед ви,
чьмки әв хөрәкед хапанок ьн.
- 4 Нәк'эвә дәмана дәвләтибуне,
жь we фькьра хwә пашда
бьсәкьнә.
5 Ч'э'ве тәйе ль сәр ви тыште
п'уч' бә,
ле әwe хwәр'а баска чекә
у мина тәйрәки бьфьр'ә
ә'змен.
- 6 Нане мәрве нәмәр'д нәхwә
у тәме тә нәк'ьшинә
хварьна ви,
7 чьмки ч'э'ве вийе хварьна тә
бә,
we тәр'а бежә: «Бьхwә-
вәхwә»,
ле дьле ви нә т'эви тә йә.
8 Әw пә'рийе кө тә хварьбә тә
вәр'әши
у готьнед хwәйә хwәш те
өнда ки.
- 9 Гөһе ахмахта тыштәки нәбежә,
чьмки әwe заньстийа готьна
тә behөрмәт кә.
- 10 Нишана синоре кәвьн
цигөһасти нәкә
у нәк'эвә ә'рде севийа,
11 чьмки Пыштоване ван зор ә,
Әwe дәwса ван тәр'а бьк'эвә
дә'we.
- 12 Дьле тә ль сәр ширәта бә,
гөһе тә жи ль сәр готьнед
сәрwaхт бә.
- 13 Ширәткьрьнеда бехатьрийа
зар'а бькә,
пе шьве жи һәгәр бьк'өти,
әw намьрә.

- 14 Ле һәгәр тө пе шыве жи ви
дык'оти,
нәфса ви тө жь дийаре^ф
мьрийа хьлаз дыки.
- 15 Көр'е мьн! һәгәр дьле тә
сәрвахт ә,
дыле мьн жи ша дьбә.
- 16 Гава жь дәве тә готьнед р'аст
дәрен,
әзе жи ль нава хвәда ша
бьбьм.
- 17 Бьра дьле тә һ'әвсудийа
гөнәк'ар нәкә,
ле һәр р'ож хофа Ходанда бә.
- 18 Чьмки ә'сәйи ахьри һәйә
у гөмана тәйе онда нәбә.
- 19 Бьбьһе, көр'е мьн у сәрвахт бә,
дыле хвә бәрбь р'ийа
р'астда кә.
- 20 Нәчә нава вәхварийа,
нә жи нава п'ър'хөред гошт.
- 21 Чьмки йе вәхвари у п'ър'хөри
бәләнгаз дьбьн
у к'ьнщед п'оньжийа
дып'ьзьньн.
- 22 Гөр'а баве хвә бькә, кө тө же
к'әтийи
у дийа хвә беһөрмәт нәкә,
гава пир бьбә.
- 23 һәқийе бьк'ьр'ә,
сәрвахтийе, ширәта,
билантийе жи нәфьрошә.
- 24 Баве йе р'аст әшқ у ша йә,
йе сәрвахт пәй хвә дьхә пе
ви ша дьбә.
- 25 Бьра де баве тә пе тә әшқ бьн,
бьра ша бә йа кө тө же к'әти.
- 26 Дьле хвә бьдә мьн, көр'е мьн!
Ч'ә'ве тә бьра сәр р'ийа мьн
бьн.
- 27 Чьмки йа қав ч'ә'ла к'ур ә,
жьна ч'ә'вдәр бира тәнг ә.
- 28 Әва мина қачахаки хвә
дытәлине,
нава мәрьвада беамьна зедә
дыкә.
- 29 Ахин йа к'е йә? Вахин йа к'е
йә?
Шәр'-дә'w йед к'е нә? Газьн
йед к'е нә?
Бьринед бесәбәб йед к'е нә?
Ч'ә'вед сорбуи йед к'е нә?
- 30 Әw йед ль бәр шәраве нә,
йед кө шәрава т'әвһәкьри
дыгәр'ьн.
- 31 Р'әнге шәравейи сор нәнһер'ә,
чава әw к'әседа бь ч'ә'ва
дыкә
у р'ийа хвәда хвәш-хвәш
дычә!
- 32 Әw мина мә'ра паше дьгәзә
у мина тирәмә'р әw ле дьдә.
- 33 һьнге қәрәт'уйе бенә ль бәр
ч'ә'вед тә
у дьле тә жи we тыштед
бет'әwшә бежә.
- 34 Те бьби мина йәки бә'реда
п'алдайи
у чава йәки ль сәр стуна
баг'еша гәмийе р'азайи.
- 35 Те бежи: «Мьн хьстьнә, әз нә
ешийамә,
әз дамә ль бәр дә'фа, мьн
хвә дәрнәхьстийә.
Әз к'әнге сәр һ'ьше хвәда бем,
wәки диса we йәке бькьм?»

- 24** ¹ h'эвсудийе ль мәрйвед хьраб нәкә
у дьле тә бьра г'эви ван нибә,
- ² чьмки дьле ван ль сәр зордарийе дьфькьрә, дәве ван ль сәр хьрабийе хәбәр дьдә.
- ³ Пе сәрвахтийе мал те чекьрне
у билантийе те қәдимкьрне,
- ⁴ пе заньстийе һьндөр' те дагьртъне,
бь хьшьред бьһа у һ'эваск'арва.
- ⁵ Мәрйве ақьл зор дьбә, мәрйве занә қәват дьбә,
- ⁶ чьмки шәр' бь ширәтед сәрвахтийе те кьрне
у сәрк'әтън бь гәләк ширәтк'ара те.
- ⁷ Сәрвахти бона ахмах гәләки бьльнд ә,
дәргәһ-диwaneда әв нькарә дәве хвә вәкә.
- ⁸ Әве дьфькьрә хьрабийе бькә, шир'а дьбежън: «Йе мьхәнәт».
- ⁹ Фькьра ахмахтийе гөнә йә у қәрфкьр ль бәр ч'э'ве мәрвь зьвер ә.
- ¹⁰ һәгәр тө тәнгасийеда дьльсст би,
кө өса йә тө бекәват и.
- ¹¹ Йед мьрьнер'а тенә бьрьне хьлаз кә
у хвә жь йед коштьнер'а дайи нәдә паш.
- ¹² һәгәр бежи: «Бәле мә әв йәк ньзаньбу»,
ава йе дьла занә, Әв һаш пе һәйә,
Йе кө сәр тәда дьньһер'ә we йәке занә
у we һәр кәси wәкә ә'мәлед ван бьдә.
- ¹³ Лаве мьн, һьнгьв бьхвә чьмки хвәш ә
у һьнгьве п'етәке кө ширьнә бона дәмахе тә,
- ¹⁴ өса жи сәрвахти наскьрне ль нәфса тә ширьн бә,
һәгәр тө we бьбини ахьрийа тәйе хер бә, бе гөман наби.
- ¹⁵ һәй нәп'ако! Хвә ль мала р'астада нәтәлинә
у һеваргәһа ви веран нәкә,
- ¹⁶ чьмки, һәгәр йе р'аст һ'әфт щара бьк'әвә, we диса р'абә,
ле нәп'аке хьрабийеда сәрсери бен.
- ¹⁷ Гава дьжмьне тә бьк'әвә ша нәбә
у гава ньге ви бьльк'өмә, дьле хвә ви ша нәкә,
- ¹⁸ нәбә кө Хөдан ве йәке бьбинә Ви хвәш нәйе
у Әв һерса Хвә ль нәйар дайнә.
- ¹⁹ Бина хвә хьраба тәнг нәкә, һ'эвсудийе нәп'ака нәкә,
- ²⁰ чьмки хера ахьрийа йе хьраб т'өнә,
ч'ьра йе нәп'ак we весә.

21 Лаве мьн! Жь Хөдан у п'адше
 бьтърсә
 у т'эви йед сәрһьлдайи
 мьҗабьли ван нәбә,
 22 чьмки бәлайе ньшкева бе
 сәре ван
 у к'и занә жь Хөдан у п'адше
 we чь бьбә ль ван.

Готьнед сәрвахтә керһати

23 Әв жи готьнед сәрвахта нә:
 Диванеда фьрқикьрьн нә
 баш ә.
 24 Әве кө йе нәп'акр'а бежә: «Тө
 р'аст и»,
 ел-ә'шире ньфьр'а ви бькьн
 у мьләте әви беһөрмәт
 кьн,
 25 ле йед кьре ван бьдә р'уйе
 ван, we бәхтәвар бьн
 у хер у хвәшийе ль сәр
 ванда бьбарә.
 26 Щаба р'аст,
 чава лев р'амусан ә.
 27 Т'ьвдарәке шьхөле дәр бькә
 у әрде хвә ль сәр һәвда
 бинә,
 паше мала хвә че кә.
 28 Бе сәбәб нәбә шә'де һьмбәри
 һәвалә хвә
 у бь дәве хвә нәхапинә,
 29 нәбежә: «Әви чь сәре мьн кьр,
 әзе жи өса сәре ви бькьм,
 вәкә кьред ви әзе ле
 вәгәр'иньм».
 30 Әз ль бәр әрде хвәр'анәдити
 у р'әзе тьрийе кемаҗьлр'а
 дәрбаз бум,

31 ва йә һ'әму стьру дәрк'әтьбун
 у р'уйе ван гәзгәзкева гьрти
 бун,
 суред кәвьри жи һьлшийайи
 бун.
 32 Гава әз ч'әв пек'әтьм, мьн да
 һ'ьше хвә
 у мьн дина хвә дайе, хвәр'а
 кьрә дәрса хвә:
 33 һ'әта һьнәки р'азейи, һьнәки
 бьп'оньжи,
 һьнәки дәстед хвә бьди ль
 сәр һәв п'алди,[†]
 34 һьнге к'әсибийа тәйе мина
 р'евики дьз ль сәр тәда
 бьгьрә,
 дәстәнгийа тәйе жи мина
 қачахәки.

**Бәрәвока мәсәлед
 Сьлеманә дөда**

25 ¹ Әв ьн әв мәсәлед Сьле-
 ман, к'ижан кө мәрвьед
 һьзрийа п'адше Щьһудайе^ф жь
 бәр һьлданә:

2 Кьред Хвәдейә вәшарти
 р'умәта^ф Ви йә,
 ле р'умәта п'адше кьр
 ә'йанкьрьн ә.
 3 Чава бьльндайа ә'змен у
 к'урайа әрде,
 өса жи дьле п'адше найе
 ә'нәнәкьрьне.
 4 Т'орта зив же бьқәтинә,
 әве зивкәрр'а дәрданәке
 дәрк'әвә,
 5 нәп'ак жи жь п'адше
 бьқәтинә,

24:33-34 Мәсәлә 6:10-11.

- т'эхте вийе бь р'астийе
қәдим бә.
- 6 Ль бәр п'адше п'айе хвә нәдә,
ль щийе гьрәгыра нәсәкьнә,[†]
- 7 қәнц э кә тәр'а бежьн:
«К'әрәм кә ве жоре»,
нә кә ль бәр гьрәгыра тә
ньмьз кьн.
- 8 Бь дитьна ч'ә'ва,
зу нәк'әвә нава шәр' у дә'ва,
вәки һәвале тә, тә нәдә
шәрме
у ньзаньби ахьрийе те чь
бьки.
- 9 Пьрсед хвә т'әви һәвале хвә
сафи кә,
ле сөр'а хәлқер'а вәнәкә,
- 10 вәки йе бьбьһе тә беһөрмәт
нәкә
у әв наве хьраб ль сәр тә
нәминә.
- 11 Готьнәкә щидә
мина сева зер'ин э ль сәр
зив қашкьри.
- 12 Ширәта йе сәрвахт, бона йе
гөһдар,
мина гөһар у хьшьре
зер'ин э.
- 13 Чава сьр'а бәрфе дәма
нандьруне,
өса жи қасьде амьн бона
шандийе хвә,
әв ськ'ане дьдә нәфса
хвәйе хвә.
- 14 Йе п'ешк'еш соз дьдә у накә,
әв мина байе у ә'wpe бе
баран э.
- 15 Бь сәбьре дьле мир у бәга
нәрм дьбә
- у заре ширьн һәстуйа
һурдәхwәши дькә.
- 16 Гава тә һынгьв дит, вәкә
мә'де хвә бьхwә,
нәбә кә тә же т'ер би у паше
вәр'әши.
- 17 һәр гав нәчә мала щинар, кә
әw жь тә т'ер нәбә
у паше әw жь тә ащьз бә.
- 18 Йе шә'дәгийә дәрәw һьмбәри
һәвале хвә дьдә,
әw мина р'ьм, шур у тире
тужкьри йә.
- 19 Гөмана ль сәр мәрьве бе
амьн,
р'ожа тәнгасийеда мина
дьране шкәсти у ньге
көләк э.
- 20 Ль бәр мәрьве дьлшкәсти,
стьран готьн,
мина чава йәк р'ожа сар
к'ьнщә хвә бехә,
йан жи чава хве текьнә ль
сәр бьрине.
- 21 һәгәр дьжмьне тә бьр'чи йә,
нен бьде
у һәгәр т'и йә, аве бьде,[†]
- 22 чьмки тә бь ве йәке
пьриске егьр сәр сәре wi
т'оп дьки
у Хөдане ль тә вәгәр'инә.
- 23 Байе бакөре баране гинә,
зарә мьхәнәт жи р'уйе
мә'дәкьри.
- 24 Қәнц ә қөлч'әкида ль сәр
хени бьжин,
нә кә т'әви жьна шәр'уд
ханәкеда.
- 25 Мьзгинийә жь wәлатәки дур

- мина ава сар э бона заре
ч'ъла.
- 26 Мәрвье р'аст кө ль бэр нәп'ак
нъмьз дьбэ,
эw мина канийа хьтми у
селафа шелу йэ.
- 27 Чава гэлэк һынгв-хварьн
нәдәнц э,
өса жи йе ль пэй наве хwэ
к'эти нә нав э.
- 28 Мәрвье кө нәфса хwэ нькарэ,
эw мина бажарэки хьрабэйи
бесур э.

- 26** ¹ Чава бәрф ль һавине
у баран ль нандруне,
өса жи қәдър ахмаһ^ф нак'эвэ.
- ² Чава кө ч'ьвик дьвьр'вьр'э у
думәдәск дьфьр'э,
өса жи ньфьр'а бадихәwa
найе сери.
- ³ Қамчи бона һәспа йэ, қәйд
бона к'эра йэ,
ле зохал бона навмыла
ахмаһа йэ.
- ⁴ Цаба ахмаһ ль гора
ахмаһтияа wi нәдэ,
кө нәбэ бьби йәки мина wi.
- ⁵ Ль ахмаһ ль гора ахмаһтияа
wi вәгәр'инэ,
wәки эw хwэ дәwса зана
данәйнэ.
- ⁶ Йе бь дәсте ахмаһ хәбәре
дьшинэ,
эw ньге хwэ дьбьр'э у зьраре
дьк'ьшинэ.
- ⁷ Мәсәла дәве ахмаһа,
мина ләрьзәка ньге сәдәта.
- ⁸ Йе қәдър ахмаһр'а дькә,

- мина чава кәвьрәк
кәwканийеда бьwалә.
- ⁹ Мәсәла дәве ахмаһа,
чава ч'ьрәгле стьруйайи
дәсте сәрхwәша.
- ¹⁰ К'ьрекьре ахмаһа у р'ewийа,
мина тиравеже кө зьраре
дьдә һ'әмуяа.
- ¹¹ Чава сә вәдгәр'э сәр
вәр'әшандьна хwэ,
өса жи ахмаһ дьwәк'ьлине
ахмаһтияа хwэ.[†]
- ¹² Тә эw мәрвье кө хwэ ақьл
дьбинә дитгийэ?
Жь йе ахмаһ һе гөман һәйэ,
нә кө жь wi.
- ¹³ Хwәр'анәдити дьбежә:
«Шер ль сәр р'е йә! Шер ль
мәйдане йә!»
- ¹⁴ Чава дәри ль сәр дәргьра хwэ
дьчә-те,
өса жи хwәр'анәдити ль сәр
ньвина хwэ.
- ¹⁵ Хwәр'анәдити дәсте хwэ дькә
т'аса хwэ,
ле жер'а зә'мәт э кө эw бьбә
дәве хwэ.
- ¹⁶ Хwәр'анәдити һе хwэ сәрwахт
дьбинә,
нә кө һ'әфт меред кө
фә'мдари щабе дьдьн.
- ¹⁷ Р'ewийе кө т'әви шәр'-дә'we
хәлқе дьбә,
мина чава йәк дәст бавежә
гөһе сәки.
- ¹⁸ Дин-һаре кө пьриске агьр
у тире көштьне давежә,
- ¹⁹ мина wi йә, йе кө йәки
дьхапинә

- у паше дьбежә: «Мьн һ'әнәк кьр».
- 20 Сәр агьр кӧ дар т'ӧнәбьн, агьре весә, ӧса жи гава бӧхданбеж т'ӧнәбьн шәр'е бьтәмьрә.
- 21 Чава к'омьр бона пьриска у дар бона агьр ә, ӧса жи йе шәр'уд бона шәр'т'эвр'акьрьне йә.
- 22 Готьнед бӧхданбеж мина тә'мә-тиска нә, әв һ'әга к'урайа нав-дъл дьчьн.
- 23 Левед алавпек'әти, т'әви дьле хьраб, чава дәрдана ахинә пе т'орта зив кьраскьри бә.
- 24 Нәйар бь заре хвә һ'ьләк'арийе дькә, дьле хвәда жи мьхәнәтийе хвәй дькә,
- 25 һәгәр әв заре хвәш жи хәбәр дә, бавәр нәкә, чьмки һ'әфт һ'әрами дьлада һәнә.
- 26 Әв к'ина хвә кӧ бь мьхәнәтийе вәшерә, йәкә щьватеда хьрабийа ви ве дәрә.
- 27 Йе ч'әле дьк'олә, әв хвәха дьк'әве, йе кәвьр хол дькә, әв ль сәр вида те.
- 28 Зьмане дәрәв дьжәнә дәрбдаие хвә у дәве һ'ьләк'ар мерьв сәрсери тинә.
- 27** ¹ Пе р'ожа сьбе нәфьр'ә, чьмки тӧ ньзани әв р'оже чь бинә.[†]
- ² Бьра хәлқ пәсьне тә бьдә, нә кӧ дәве тә, йе хәриб, нә кӧ заре тә.
- ³ Кәвьр гьран ә у дум жи бар ә, ле һелане ахмаха^ф жь һәр дӧйа гьрантьр ә.
- ⁴ Хәзәб беисаф ә у һерс лейи йә, ле к'и дькарә ль бәр к'ӧмр'әшийе бьсәкьнә.
- ⁵ һьлатьна ашкәрә, жь һ'ьзкьрьна вәшарти четьр ә.
- ⁶ Дәрбед херхваза к'ар ьн, ле р'амусанед нәйара п'ьр' ьн.
- ⁷ Зьке т'ер п'е ль п'етәка һьнгьв дькә, ле бона зьке бьр'чи һәр тыште тә'л ширьн ә.
- ⁸ Мәрьве щи-варе хвә һьшти, чава ч'вьика һелуна хвә һьшти.
- ⁹ Р'ун у бьхур^ф дьл ша дькьн, ширьнайа һәвалтийе жи жь ширәтед қәнц ә.
- ¹⁰ Дәст жь һәвале хвә у һәвале баве хвә нәк'ьшинә, р'оже хвәйә охьрме гьранда нәчә дәрә бьрайе хвә, щинаре незик жь бьраки дур четьр ә.
- ¹¹ Кӧр'е мьн, сәрвахт бә у дьле мьн ша кә, кӧ эз бькарьбьм щаба қардаред хвә бьдьм.

- 12 Йе ақыл хырабийе кө дьбинә
 һ'әвза хвә дькә,
 ле йед дьлсах пешда дьчын
 у зьраре дьбиньн.
- 13 Йе бу вәк'иле хәрибәки,
 к'ынща ви жь бәрва һьлдә,
 йе бу вәк'иле нәнасәки,
 к'әфила жь ви һьлдә.
- 14 Әвә кө сәре сьбе зу р'абә у
 бь дәнге бьльнд д'әа ль
 щинаре хвә бькә,
 әв йәке чава ньфьр' те
 һ'әсабе.
- 15 Р'ожа ч'ьлкә-ч'ьлка баране
 у жьна бәдә-шәр'уд мина
 һәв ын,
- 16 Йе кө бьхвәзә вә бьгьрә, әв
 чава бьхвәзә байе бьгьрә,
 йан жи чава к'өлма хвәйә
 р'астеда р'ун хвәй кә.
- 17 Чава һ'әсын һ'әсын туж дькә,
 өса жи мәрвь һ'әсьне һәвалә
 хвә йә.
- 18 Йе кө дара һәжире хвәй дькә,
 бәре вә дьхвә
 у йе кө ахайе хвә хвәй
 дькә, те қәдъркьрьне.
- 19 Чава сәр аведа дьньһер'и
 р'уйе тә к'ьфш дьбә,
 өса жи дьле мервь, мервь
 дьдә к'ьфше.
- 20 Чава дийаре^ф мьрийа у
 гәлийе^ф һәй-вайе т'ер
 набьн,
 өса жи ч'әвед мервь т'ер
 набьн.
- 21 Чава фьр'нә зив дьщер'ьбинә
 у к'урә жи зер',
 өса жи мәрвь бь
 пәсьндайине те
 щер'ьбандьне.
- 22 һәгәр ахмах т'әви д'ән бь
 мерк'от бьк'өтгьн,
 йәк ә диса әв жь ахмахтийа
 хвә вәнагәр'ә.
- 23 Ль сәр һ'әле пәзе хвәда р'ьнд
 бьньһер'ә
 у дина хвә бьдә кәрийед
 хвә,
- 24 чьмки дәвләт һәр т'ьм
 наминә
 у т'ащ қөр'нә-қөр'нә наминә.
- 25 Шинайи те дьруне, ч'ера ну
 дәрте,
 гиһәйе сәре ч'ийа лод
 дькьн,
- 26 к'ьнщед тә жь бәрха тен,
 нери жи бона һәде әрде нә.
- 27 Шире бьзьне бәси хварьна тә,
 хварьна мала тә
 у идара щарийед тә йә.

28

- ¹ Р'әв ль нәп'ак дьк'әвә,
 һе йәк ль пәй нәк'әти,
 ле йе р'аст мина щәврьке
 шера бехоф ә.
- ² Гава вәлат сәрһ'ышк дьбә,
 гәләк сәрвер жи зедә
 дьбьн,
 ле бь сайа мәрвьәки ақыл у
 занә дьреж дьминә.
- ³ Мәрвьә мәр'ьми кө тәнгасийе
 дьдә к'әсиба,
 мина тә'вийа баранейә кө
 зәвийе дьшо дьбә.
- ⁴ Йед кө гөһ надьнә қануне,
 пәсьне нәп'ака дьдьн,
 ле йед кө қануне хвәй
 дькьн, һьмбәри ван
 дьсәкьньн.
- ⁵ Мәрвьед хьраб һәқийе ф'әм
 накьн,

- ле йед Хөдан дьгэр'ын, т'ам
фэ'м дькын.
- 6 Қәнц э бэлэнгазе кө р'ийа
хвэйя амьнда дьчэ,
нэ кө дэвлэтики хальфи.
- 7 Йе қануне хвэй дькэ көр'эки
ақыл э,
ле йе дьбэ һэвале п'ыр'хөрэ-
п'уч', баве хвэ дьдэ
шәрме.
- 8 Йе кө һэбука хвэ бы к'ар у
сэлэфа зедэ дькэ,
эв бона йе кө дэст давежэ
к'эсиба т'оп дькэ.
- 9 Әве кө т'ылийа дькэ гөһе хвэ
кө қануне нэбьһе,
дөайе ви жи һ'эта зьвер э.
- 10 Әве кө йе р'аст бэрбь р'ийа
хьрабийе дьбэ,
эве хвэха бьк'эвэ ч'э'ла
хвэйя к'олайи.
Ле йед белэк'э we хер-
хвэшийе war бьн.
- 11 Мэрьве дэвлэти ль бэр ч'э'ве
хвэ сэрвахт к'ьфш дьбэ,
ле к'эсибе ақыл гылийа же
дьк'ьшинэ.
- 12 Гава р'аст эшқ у ша дьбьн,
р'умэта мэзын э,
ле гава нэп'ак һ'ыр' дьбьн,
мэрьв хвэ вэдышерьн.
- 13 Әве кө нәһэқийа хвэ
вэдышерэ хере набинэ,
ле йе кө хвэ мькөр' те у
дьһелэ, we р'э'ме бьбинэ.
- 14 Мэрьве һэр гав хвэдехоф,
хвэзыли^ф йэ,
ле йе дьле хвэ дькэ кэвьр,
чэрха ви ч'эп дьбэ.
- 15 Нэп'акө кө сэрверийа мьлэте
бэлэнгаз дькэ,
- мина шере мьр'э-мьр'э у
һ'ыр'ч'е бьр'чи йэ.
- 16 Сэрвере бефэ'м^ф гэлэки
тэнгасийе дьдэ,
ле йе һэбука һ'эрам һ'ыз
накэ, э'мьре хвэ дьреж
дькэ.
- 17 Мэрьве хуна инсен сэр стуйе
ви, һ'эта гор'е дьр'эвэ,
бьра т'ө кэс ви нэгьрэ.
- 18 Мэрьве р'едайи белэк'э, әве
һэр'э безэдэ,
ле йе ль р'ийед харо-марда
зу дьк'эвэ.
- 19 Йе э'рде хвэ бещэр дькэ, we
нане хвэ т'ер бьхвэ,
ле йе дьдэ пэй тыште п'уч',
дьбэ һесир-к'эсибэк.
- 20 Мэрьве амьн хвэйе хер у
бэрэк'эте йэ,
ле йе дькэ кө зу дэвлэти бэ,
эв бе бэла наминэ.
- 21 Дөр'утикьрьн нэбаш э,
ле мэрьв бона пэ'ри нан
дькара хвэ гөнэк'ар^ф кэ.
- 22 Мэрьве ч'э'вбьр'чи дькэ кө
дэвлэти бэ,
ле ньзанэ кө бэлэнгазийе
сэрда бе.
- 23 Йе кө мерьв һьлте ахьрийе
р'успи дьбэ,
нэ кө йе бь зьмен
һ'ьлэк'арийе дькэ.
- 24 Әве кө дьзийа де у баве хвэ
дькэ у дьбежэ:
«Әва нэ гөнэ йэ», эв һэвале
дьз-қачаха йэ.
- 25 Хвэйе дьле тьма шер' т'эвр'а
дькэ,
ле йе хвэ дьсперэ Хөдан
гөл дьдэ.

- 26 Йе хwәда гөман ә, әw ахмах ә,
 ле йе сәрwахтийеда дьжи
 we аза бә.
- 27 Алик'аре бәлэнгаза әw
 набинә тә'ли-тэнгийя,
 ле әwe кө пышт дьдә wi, әw
 ньфьр'а тинә ль сәр хwә.
- 28 Гава нәп'ак һ'ьр' дьбьн, хәлq
 хwә вәдышерә,
 ле гава әw дьк'эвьн, мәрье
 р'аст зедә дьбьн.

29 ¹ Мәрье ль бәр ширәта,
 гава сәрһ'ышк дьминә
 дәрбәкер'а we бышке у ду-
 дәрман нәбинә.

- ² Гава йед р'аст зедә дьбьн,
 щьмә'т wанар'а ша дьбә,
 ле гава нәп'ак дьбә сәрwer,
 щьмә'т зарә-зар дькә.
- ³ Мәрье сәрwахтийе һ'ыз дькә,
 әw баве хwә ша дькә,
 ле йе пәй qава дьчә, әw
 һәбука хwә п'уч' дькә.
- ⁴ П'адшайе ль сәр р'астийе
 wәлат шен дькә,
 ле ч'ә'ве ль р'өшәте, wәлет
 хьраб дькә.
- ⁵ Йе һ'ьләк'арийе ль һәвале
 хwә дькә,
 әw т'ор'е давежә ль бәр ньге
 wi.
- ⁶ Гөнәкьрьна мәрье хьраб
 т'әла wi йә,
 ле йе р'аст әшqe у шайеда йә.
- ⁷ Мәрье р'аст бона бәлэнгаза
 хәм дькә,
 ле йе хьраб әве хәмкьрьне
 фә'м накә.
- ⁸ Мәрьвед qәрфкьр бажер
 т'эвиһәв дькьн,

- ле йед сәрwахт qәрәбальхе
 дьсәqьр'иньн.
- ⁹ Гава сәрwахт т'эви ахмах
 бьк'эвә дәргәһ-диwане,
 ахмахе һерс к'эвә у бьк'әнә,
 бь ә'дъл найе сафикьрьне.
- ¹⁰ Мәрьвед qәт'ьл давежьнә
 к'амьла,
 ле йед р'аст һ'але wan
 дьпьрсьн.
- ¹¹ Ахмах һ'әму һерса хwә дьдә
 дәр,
 ле йе сәрwахт хwәда зәфт
 дькә.
- ¹² Сәрwере кө гөһ дьдә готьнед
 дәрәw,
 һ'әму бәрдәстийед wi хьраб
 дәртен.
- ¹³ Бәлэнгаз у зордар р'асти һәв
 тен,
 Хөданә ишьqe дьдә ч'ә'ве
 һәр дөйя.
- ¹⁴ П'адшайе кө бь р'астийе ль
 сәр ише бәлэнгазада
 дьньһер'ә,
 к'өрсийя wийе һ'әта-һ'әтайе
 бьминә.
- ¹⁵ Шьва ширәте сәрwахтийе
 дьдә,
 ле әwләде хwәсәрехwә
 һьшти р'ур'әшийя де йә.
- ¹⁶ Гава нәп'ак зедә дьбьн,
 нәһәқи жи зедә дьбә,
 ле йед р'аст we к'әтна wan
 бьбиньн.
- ¹⁷ Тө көр'е хwә ширәт кә, әwe
 р'ьһ'әтийе бьдә тә
 у we бьбә барьстанийя
 р'өһ'е тә.
- ¹⁸ Бей сә'витийя жорьн, мәри
 бесәри дьбә,

- ле йе қануне хвәй дькә,
хвәзбли йә.
- ¹⁹ Хөламе фә'мдар ле нәгөһдар,
пе готьна найе
ширәткьрьне.
- ²⁰ Тә әв мәрве кә готьна хвәда
ләз дьк'әвә, дитийә?
Жь йе ахмах не гөман һәйә,
нә кә жь ви.
- ²¹ Йе кә бьч'уктийеда хөламе
хвә назьк хвәй кә,
ахьрийеда әве бьбә
мират'хөре ви.
- ²² Мәрве һерс шәр' т'әвр'адькә
у йе вәдьгөр'ьпә әв гәләки
гөнә дькә.
- ²³ К'өбарийа мерьв ви ньмьз
дькә,
ле йе мьлук хвәйр'умәт дьбә.
- ²⁴ Йе т'әви дьз ә, әв дьжмьне
ә'мьре хвә йә,
чьмки әв ньфьр'е[†] дьбьһе,
ле накә дәнги.
- ²⁵ Тьрса мерьв бона мерьв т'әлә
йә,
ле Хөдан бона йе Вида
гөман сьг'ар ә.
- ²⁶ Гәләк дькьн кә р'уйе ван
р'уйе сәрвер к'әвә,
ле һәдийа мерьв жь Хөдан ә.
- ²⁷ Йе р'аст жь йе нәр'аст зьвер ә,
нәп'ак жи жь йед р'еда р'аст
дьчьн зьвер ә.

Готьнед Агур

30 ¹Әв ын готьнед дайи, к'и-
жан кә Агуре кор'е Йақәһе
готә Ит'ийел у Ук'ал:

- ² Р'аст әз жь һәр мәрви
беһ'ыштър^ф ьм
у һ'ыше мерьв сәре мьнда
т'өнә,
- ³ әз сәрвахтийе һин нәбум
у Йе һәри Пироз^ф нас
накьм.
- ⁴ Пештьри Хвәде,
к'и р'абу ә'змен у жь вьр
һат?
К'е к'өлма хвәда ба т'оп кьр?
К'е п'еша хвәда ав п'еч'а?
К'е һ'әму қөлбед дьнийәе
данин?
Наве ви чь йә? Наве кор'е
ви чь йә?
Гәло тә зани?
⁵ һ'әму готьнед Хвәде пақьж ьн,
бона йед хвә спартьнә Ви,
Әв мәрт'ал ә.
- ⁶ Тыштәки ль сәр готьнед Ви
зедә нәки,
кә Әв тә һьле у тә дәрәв
дәрәйи.
- ⁷ Әз жь Тә дө тышта дьхвазьм,
на-на нәкә һ'әта кә әз
нәмьрьмә:
- ⁸ Бош-бәталиие у дәрәвийе жь
мьн дур хә,
нә мьн бәләнгаз кә, нә жи
дәвләти кә,
пе нане р'оже Тө мьн т'ер кә.
- ⁹ Нәбә кә әз т'ер бьм, Тә инк'ар
кьм у бежьм: «Хөдан к'и
йә?»
Нә жи к'әсиб бьм дьзийе
бькьм у наве Хвәде хвә
беһөрмәт кьм.

29:24 Қануна К'аһинтийе 5:1.

- 10 Хэйба хөлам ль бэр ахайе ви
нэкә,
кө әв ньфьр'а ль тә нэкә у
бәла нәйе сәре тә.
- 11 Мәрвь һәнә кө ньфьр'а баве
хвә дькьн
у дōа дийа хвә накьн.
- 12 Мәрвь һәнә кө ль бэр ч'ә'ве
хвә пақыж к'ьфш дьбьн,
ле жь гәмара хвә нәһатынә
шуштыне.
- 13 Мәрвь һәнә ч'ә'в ль сәрсери
дыр'әқысьн
у бьри-бьжангед ван бьльнд
ьн.
- 14 Мәрвь һәнә дыранед ван
мина шура нә,
чәнгийед ван жи мина к'ера
нә,
вәки к'әсиба жь сәр дыне
дақөртиньн
у бәләнгаза жи жь нава
мәрвьва.
- 15 Дō қизед т'ернәбуйе һәнә,
кө дыбежьн: «Бьдә, бьдә!»
Се тышт һәнә кө т'ер набьн,
йа чара жи кө набежә:
«Бәс ә!»
- 16 Дийаре^ф мьрийа, жьна бевәр,
ә'рде кө т'ер аве вәнахвә
у агьр кө набежә: «Бәс ә!»
- 17 Әве кө қәрфа баве хвә дыкә
у гōһдарийа дийа хвә накә,
қар'қар'ед нәвала у щущукед
тәйра
ве ч'ә'вед ви дәрхьн у
дақөртиньн.
- 18 Се тышт һәнә кө әз те
һьлнайем,
йа чара жи кө әз ве фә'м
накьм:
- 19 Р'ийа гәйрайә һәведа,
р'ийа мә'райә қәйдада,
р'ийа гәмийайә нава бә'рада
у р'ийа мерайә бәрбь қиза.
- 20 Р'ийа жьна ч'ә'вдәр аһа йә,
дыхвә у дәве хвә пақыж
дыкә у дыбежә:
«Мьн т'ō хьраби нәкьрийә».
- 21 Се тышт һәнә кө дыняа бьн
ванда дьләрьзә,
йа чара жи кө әв нькарә ве
бьбә:
- 22 Хөламе кө дыбә п'адша,
ахмахе^ф кө бь нен т'ер дыбә,
23 к'өлфәта нәхунширьн кө мер
дыкә
у щарийа кө дыбә
мират'хөре хатуна хвә.
- 24 Ль р'уйе ә'рде чар тыште
бьч'ук һәнә,
ле әв йе һәрә сәрвахт ьн:
- 25 Мури, кө нә ә'фьринәки
қәват ә,
ле хөрәке хвә һавине дыдә
ль сәр һәв.
- 26 Қотьк, кө бинбәрәкә бевәват ә,
ле қōлед хвә әв қәйдада че
дыкьн.
- 27 Кōли, кө п'адше ван т'ōнә,
ле к'ом бь к'ом бь һәвр'а
дыфьр'ьн.
- 28 Мә'рәгиске ләпыки, кө бь
чәч'ькед хвә дишөрва
дызәльқә,

ле әw қәсәред п'адшада
дъминьн.

²⁹ Се р'öh'бәр һәнә кә гавед ван
һ'әwас ын,
йе чара жи кә чуйина ви
назьк ә:

³⁰ Шере кә һ'әйwане һәри
зор ә,
у жь бәр т'ө тышти нар'әвә,

³¹ дике һ'ышьр у нери
у п'адшайе кә пешийа
ордийа хwә йә.

³² һәгәр тә жь дәст к'өбарийе
бефә'ми^ф кьр,
йан жи хьраби фькьри йи,
дәсте хwә бьдә ль сәр дәве
хwә.

³³ Чьмки чава тохавке дьк'ьлен
р'ун дәрдык'әвә,
позда дьдье хун же дьчә,
өса жи һеланед һерсе, шәр'
че дьбә.

Готьнед Ләмуел п'адша

31 ¹ Әв ын готьнед Ләмуел
п'адша, әw ширәтед кә ди-
йа ви дабунә ви:

² Чь бежъмә тә лаве мьн? Чь
бежъмә тә кәр'е нав-дье
мьн?

Чь бежъмә тә кәр'е ад-
қьраред мьн?

³ Қәwата хwә нәдә жьна,
нә жи бьдә әвед кә п'адша
жорда тиньн.

⁴ Ль п'адша нак'әвә Ләмуело!
Ль п'адша нак'әвә, кә
шәраве вәхwә

у мир-бәга, кә хwә бьдье
mewайе.

⁵ Нәбә кә вәхwьн қануне бир
бькьн
у һәде беч'арә бьт'әр'ьбиньн.

⁶ Mewайе бьдье һе хәмгинә-
беч'арә,
шәраве бьдье һе хwәйе
дәрд у кәл.

⁷ Бьра әw вәхwьн т'өнәбуна
хwә бир бькьн
у мәр'мийа хwә иди нәкьн
бира хwә.

⁸ Дәве хwә вәкә бона йе бе зар-
зьман
у бона пыштгьртьна йе
бек'омәк.

⁹ Дәве хwә вәкә у бь р'астийе
һ'акьмгийе бькә,
сәр ише фәдир у бәләнгазда
бьньһер'ә.

К'өлфәта әсьлә жәһати

¹⁰ Ки дькарә к'өлфәта әсьл
бьбинә?
Қимәте we жь лал у дөр'
жортьр ә.

¹¹ Дьле малхе we weда гөман ә
у әw т'ө кемасийе набинә.

¹² Т'әмамия ә'мьре хwәда
әве қәнцийе wir'а бькә, нә
кә хьрабийе.

¹³ һьри у к'ьгане п'әйдә дькә,
бь дьл у щан бь дәсте хwә
хәбат дькә.

¹⁴ Әw мина гәмийа т'өщарәте,
кә нане we жь щийе дур те.

¹⁵ Әw һе шәвда зу р'адьбә,
нәфәрәд хwә нан-ав дькә
у шьхәл дьдә ль бәр
щарийа.

- 16 Дина хвә дьдә әрдәки у
 дьк'ър'ә,
 бь к'әда дәсте хвә р'әзед
 тьрийа датинә.
- 17 Әв пышта хвә дышьдинә,
 зэндада қәват дьбә.
- 18 Әва фә'м дькә кә к'ър'ин-
 фьротан к'ара we йә
 у шәве жи ч'ьра we венасә.
- 19 Дәст давежә әв т'әшийа хвә,
 бь к'әфа дест дьзвьвр'инә.
- 20 Дәст дьрежи к'әсиба дькә
 у алиқ'арийа бәләнгаза дькә.
- 21 Бона нәфәра әв жь бәрфе
 натьрсә,
 чьмки нәфәрә дө дәст
 к'ьнщә хвәкьри нә.
- 22 Әв р'убәра хвәр'а чедькә,
 к'ьнщед we жь к'ьтане хас у
 ширк ә.
- 23 Малхе we нав у дәнг ә нав
 дәргәһада^ф,
 гава нава р'успийед^ф
 вәлатга р'удьни.
- 24 Әв к'ьнщед к'ьтани чедькә
 дьфьрошә
- у пыштәка дьдә базьргана.
- 25 Қәват у хвәйр'умәт ьн
 к'ьнщед we
 у ахьрийа we, we хер-хвәши
 бә.
- 26 Әв дәве хвә бь сәрвахтийе
 вәдькә,
 ль сәр зьмане we
 һинкьрна^ф амьн һәйә.
- 27 Әв мырагийе мала хвә дькә
 у нане хвәр'анәдитийе әв
 нахвә.
- 28 Зар'ед we р'адьбьн хвәзийа
 хвә we тиньн
 у малхе we жи пәсьне we
 дьдә:
- 29 «Гәләк қизед ә'сыл һәбунә,
 ле тө ль сәр ван һ'әмуяр'а
 йи».
- 30 Дәрәв ә дәлалти у п'уч' ә
 бәдәвәти,
 к'өлфәта жь Хөдан дьтьрсә
 әвә хвәзити.
- 31 Жь бәре дәсте we бьдьнә we,
 дәргәһада we кьред we
 пәсьне we бьдьн*.

* 31:10-31 Жь р'еза 10-а һ'әта хьлазийе һьлбәстәкә «акростик» ә, ава готи анәгори элифбәйа һ'әрфед ибрани^ф чекьри йә.

Готънед Занэбеж

Пешготън

Наве ве к'ътебе бь зьмане ибрани^ф «Кохелет» э, хэбэр бь хэбэр фэ'мина ве «Мэръве щьвате». Бэлки бэ'са дэрсдар, йан готънбеже щьвата бавэрмэнда дькэ.

Ве к'ътебеда занэбеж жь алийе Сълеман^ф п'адшайе бь нав у дэнги сэрвахтда хэбэр дьдэ. Гэлэк тышт нъвиск'ар кő дыщер'ьбинэ, эв фэ'м дькэ, чьқаси кьн э думька шабуна ве дьнйайе, чьқаси зу дьп'ышьрэ бэхтэварийа мэръвайе.

К'ътеба хвэда занэбеж дина хвэ дьдэ хэр щур'э һ'але мэръвайе, эв дькэ кő фэйдэке, йан мэрэмэки э'мьре мэръвайеда бьбинэ. Эв аһа дьбинэ, кő мэръв нькарэ нет-мэрэме ви э'мьри бьзаньбэ, э'мьр гэлэки кьн э, эв калбун-пирбунева хьлаз дьбэ, гава мэръв тэ'ма э'мьре хвэйи дэрбазбуйи онда дькэ, қэвата ви жь дест дьчэ, һивийа хьлазийа э'мьре хвэйи ве дьне йэ. Ахьрийа э'мьре һ'эмуйа жи аһа йэ, жь п'адшайе мэзын гьрти, һ'эта фэқир-бэлэнгазе пашьн.

Кьн готи занэбеж мак дькэ, кő э'мьре мерьвда т'эне сэрвахти йэ тыште һэри һежа. һун дина хвэ дьдье кő нава ви э'мьре мерьви п'уч'и дэрэвда, Хвэде мэщал дайэ мерьв, вэки эв нава һэлэқэтийа һэвалтийе у зэващэ бэхтэварда ша бьн, кő мэръв бь ван йэка хер у хвэшийеда, нава т'эмийед Хвэдеда бьжин. Сэри эв э, кő һьндава ви Хвэдейида амьн бьминьн, Йе кő ван һ'эму хер у хвэшийа дьдэ.

Һэр тышт бош у бэтал э

1 ¹ Готънед Занэбеж, п'адше Оршэлимейи^ф көр'е Давьд^ф.

² Занэбеж гот: «Бош у бэтал э, бош у бэтал э, һэр тышт бош у бэтал э».

³ Чь к'ара мерьв һэйэ, кő бьн тэ'веда к'эде дькэ?

⁴ Қөр'нэк дьчэ, қөр'нэк те, ле дьнйа һэр т'ьм дьминэ.

⁵ Р'о дэрте, р'о дьчэ ава,

лэз дьчэ ви щийе кő жь к'ө дэрте.

⁶ Ба дьчэ бэрбь башуре у вэдьгэр'э бакөре, вьрда-веда дьгэр'э у диса эв вэдьгэр'э щийе хвэ.

⁷ Һ'эму ч'эм дьк'эвьнэ бэ'ре, ле бэ'р т'ьжи набэ.

Эв дьк'эвьнэ ви щийе жь к'ө дэрген,

кő эв диса жь вьр бьк'ышьн.

⁸ Һэр тышт жи өса щэфа йэ, кő мэръв нькарэ гьли кэ жи.

- Нэ ч'э'в дитьне т'ер дьбэ,
 нэ жи гōн жь бһистьне
 т'ъжи дьбэ.
- 9 Чь буйэ, әве жи бьбэ,
 чь һатийэ кьрьне, әве жи бе
 кьрьне
 у т'ō тышт бһн тэ'веда ну т'ōнэ.
- 10 Гәло тыштәки оса һэйэ кō
 бежһн:
 «Дина хвэ бьдһне, әва
 тыштәки ну йэ?»
 Ле әв бәреда һе бәри мә
 һәбуйэ.
- 11 Биранина тыштед бьһōри
 т'ōнэ,
 нэ жи әве кō пэй мәр'а бен,
 we wan тышта бир бинһн.

Сәрвахтийа мәрьва бош у бәтал э

¹²Эз, Занэбеж Оршәлимеда ль сәр Израеле^ф п'адша бум ¹³у мьн дьле^ф хвэ да we йәке, кō эз һәр тыште бһн ә'зменда кō те кьрьне, бь сәрвахтийе лек'олин кьм у ә'нәнэ кьм. Хвәде^ф әв мьжулийа хьраб дайэ мәрьвайе, кō ве йәкева әв мьжул бһн. ¹⁴Мьн дина хвэ да һәр кьред бһн тэ'веда кō тенэ кьрьне, ва йэ һәр тышт бош у бәтал э, мина пэй бе к'этьне йэ.

¹⁵ Чь кō хар э әв найе
 р'асткьрьне,
 чь жи т'ōнэ әв найе жьмаре.

¹⁶Мьн дьле хвәда гот: «Ва йэ эз мэзһн бумэ, жь ван һ'әмуийа зә'фтьр сәрвахти стандийэ, к'и-жан кō бәри мьн сәр Оршәлиме

бунэ у дьле мьн гәлэк сәрвахти у занәбун дит».^{† 17}У мьн дьле хвэ да ве йәке, кō сәрвахтийе нас кьм у беһ'ышийе^ф у ахмахтийе^ф бьзань-бьм. Мьн ф'әм кьр кō әв жи мина пэй бе к'этьне йэ.

¹⁸ Чьмки гәлэк сәрвахтийеда гәлэк дәрд-кōл һәнэ у йе занәбуне зедә дькә, әв к'әсәре зедә дькә.

Бейи Хвәде шабун у к'әдкьрын бефәйдэ йэ

2 ¹Мьн дьле хвәда хвәр'а гот: «Һәла эз хвэ бьдһмә к'әф у шайе, хвәшийеда бьм». Ле бәле әв жи бош у бәтал бу. ²Мьн бона к'ән гот: «Ахмахти йэ» у бона шабуне: «К'ара we чь йэ». ³Эз дьле хвәда фькьрим, кō хвэ пе шәрәве к'әфхвәш кьм, һәла хвэ ль бе-фә'мийе^ф бьгьрым у сәрвахти жи р'ебәрийа мьн бькә, кō бьбиньм к'а чь қәнщә бона мәрьвайе, кō дькарын бькьн бһн п'әре ә'змен нава р'ожед ә'мьре хвәда.

⁴Мьн хвэ да кьред мэзһн: Мьн мал хвәр'а чекьрын, р'әзед тьрийа хвәр'а данин,^{† 5} бах-бахчә хвәр'а авитьн у һәр щур'ә даред хвәйбәр навда дач'кандьн. ⁶Мьн хвәр'а һ'әвзед ава чекьрын, кō бь ван әв дарьстан бенә авдане. ⁷Мьн хвәр'а хōлам у щари кьр'ин, әв мала мьнда ль һәв зедәбун. Оса жи гар'анед dewer у кәрийед пә-зед мьн жь йед ван зә'фтьр һәбун, к'ижан кō бәри мьн Оршәлимеда

†16 П'адшати I, 4:29-31. †24-8 П'адшати I, 4:23; 10:10, 14-27; Дирок II, 9:22-27.

мабун. ⁸ Сэрда жи мьн хwэр'а жь п'адша у qэза хьзна зер' у зив да сэр hэв. Хwэр'а к'олфэт у меред дэнг-беж данэ анине у хwэствнед дьле мерьвр'а жи мьн гэлэк жьнэщари стандьн. ⁹ Эз бумэ йэки мэзын, жь йед бэри мьн Оршэлимеда бун дэрбазтър бум у сэрвахтийа мьн жи сэрэ мьнда дьма.

¹⁰ Мьн ч'эвед хwэ тó тыштида нэһьшт
у пешийа г'ó шабуна дьле хwэ нэгьрт,
ле бэле дьле мьн пе h'эму к'эда мьн ша бу
у эв бу қазьнца г'эмабийа к'эда мьн.

¹¹ Ле чахе кó мьн дина хwэ да h'эму шьхóлед дэстед хwэ у we хэбата к'эда кó мьн кьрийэ,
ва йэ hэр тышт бош у бэтал э, мина пэй бе к'этыне йэ у жь ван т'ó к'ар т'онэ бьн тэ'веда.

¹² Эз вэгэр'ийам кó дина хwэ бьдьмэ сэрвахтийе,
óса жи беһ'шийе у ахмахтийе.
Гэло мэрьве кó пэй п'адшер'а бе, иди чь дькарэ бькэ, пештърн тыште кó иди кьри йэ?

¹³ У мьн дит кó сэрвахти жь ахмахтийе к'артър э,
чава р'онайи жь тэ'ристанийе к'артър э.

¹⁴ Ч'эвед йе сэрвахт р'ьнд дьбиньн,

ле йе ахмах тэ'ристанийеда дьгэр'э.

Ле бэле эз пе h'эсийам кó сэрэ hэр дóйа жи хут эw тышт дьрəwьмэ.

¹⁵ һынге мьн дьле хwэда гот: «Һэгэр тыште кó те сэрэ ахмах we бе сэрэ мьн жи, иди чьма эз аһа гэлэки сэрвахт бумэ?»
Лэма жи мьн дьле хwэда гот, кó эв жи бош у бэтал э.

¹⁶ Чьмки сэрвахт жи мина ахмах
h'эта-h'этайе найе биранин, р'оже бен дэрбаз бьн, hэр дóйе жи зутьрэке бенэ биркьрне.
Чава сэрвахт дьмьрэ мина йе ахмах!

¹⁷ Аwa бэр ч'эве мьн р'эш бу эва э'мыра, сэр мьн гьран р'уньшт-тын эw кьред кó бьн тэ'веда тенэ кьрне, чьмки hэр тышт бош у бэтал э, мина пэй бе к'этыне йэ.

¹⁸ H'эму к'эда мьнэ бьн тэ'веда қазьнц кьри ль бэр ч'эве мьн к'эт, чьмки эзе мэрьве пэй хwэр'а бьһельм. ¹⁹ У кэс ньзанэ эwe сэрвахт бэ йан ахмах? Ле we т'эмабийа к'эда мьнэ бьн тэ'веда бьбэ хwэйи, к'ижанеда сэрвахтийа мьн к'ьфш бу. Эв жи бош-бэтали йэ. ²⁰ Лэма жи дьле мьн жь h'эму хэбата мьнэ бьн тэ'веда сар бу, ²¹ чьмки мэри һэйэ кó к'эда wi бь сэрвахтийе, заньстийе у ачьхийе жер'а ль hэв һатийэ, ле эwe

мир'а б'һелэ, к'эда к'ижани қэт теда т'онэ. Эв жи бош-бэтал э у х'рабикэ мэзнэ. ²²Гэло мэр'в чь к'аре дькарэ бьбинэ жь т'эмамияа ви к'эда щэфайэ бьн тэ'веда, кө бь дьле еш дьк'ьшинэ? ²³Һ'эму р'ожед ви бь дэрд у көл ьн у хэбата ви офэ-оф э, һ'эта шэве жи дьле ви р'ьһ'эт набэ. Эв жи бош у бэтал э![†]

²⁴Бона мер'в пештьри хварьн, вэхварьне у хэбата хвэ шабуне тыштэки майин т'онэ. Мьн те дэрхьст кө эв йэк жи жь дэсте Хвэде йэ.[†] ²⁵Бейи Ви к'и дькарэ бьхвэ у к'и дькарэ хере же бьбинэ? ²⁶Чьмки эве кө Ви хвэш те, сэрвахтийе, занэбуне у шабуне дьде, ле йе гонэк'ар^ф дьдэ мьжулкьрьне, кө т'оп кэ у бьдэ сэр һэв, кө паше бьдэ эви кө Хвэде хвэш те. Эв жи бош у бэтал э у мина пэй бе к'этьне йэ.[†]

Вэхте һэр тышти

- 3** ¹ Зэмане һэр тышти һэйэ, вэхте һ'эму тыште бьн п'эр'е э'зменда,
- ² вэхте буйине у вэхте мьрьне, вэхте дач'ькандьне у вэхте йед дач'ьканди һьлкьрьне,
- ³ вэхте көшт'ьне у вэхте қәнщкьрьне, вэхте х'рабкьрьне у вэхте чекьрьне,
- ⁴ вэхте гьри у вэхте к'эн, вэхте шине у вэхте р'эқасе,

- ⁵ вэхте кэвьр авитьне у вэхте кэвьр т'опкьрьне, вэхте һ'эмезкьрьне у вэхте һ'эмезнэкьрьне,
- ⁶ вэхте дитьне у вэхте ондакьрьне, вэхте хвэйкьрьне у вэхте авитьне,
- ⁷ вэхте қэлашт'ьне у вэхте дьруне, вэхте кэр'буне у вэхте хэбэрдане,
- ⁸ вэхте һ'эзкьрьне у вэхте жэнандьне, вэхте шер' у вэхте э'дьлайийе.

Һэр тышт бы дэсте Хвэде йэ

⁹Йе дьхэбьтэ чь к'ар ль бэр щэфе ви дьк'эвэ. ¹⁰Мьн эв мьжули дит, кө Хвэде эв да мер'в, кө пе мьжул бэ. ¹¹Хвэде һэр тышт вэ'дэда бэдэв чекьр, һ'эта кө фькьра һ'эта-һ'этайе жи кьрэ дьле ван, ле бэле т'ө кэс нькарэ жь сери һ'эта хьлазийе ль сэр кьред Хвэде вэбэ. ¹²Эз пе һ'эсийам, кө бона мер'в һ'эта кө эв сах э, жь шабуне у қәнщикьрьне қәнщтьр тыштэки майин т'онэ. ¹³Мэр'ве кө дьхвэ у вэдьхвэ у хере һ'эму хэбата хвэ дьбинэ, эва дайина Хвэде йэ. ¹⁴Пе һ'эсийам кө эв тыште кө Хвэде дькэ, һ'эта-һ'этайе дьминэ, сэрда нэ те зедэкьрьне, нэ жи те кемкьрьне. Хвэде аһа кьрийэ кө жь Ви бьтьрсьн.

2:23 Әйүб 5:7; 14:1. **2:24** Готьнед Занэбеж 3:13; 5:18; 9:7; Ишайа 56:12; Луца 12:19; Корьнт'и I, 15:32. **2:26** Әйүб 32:8; Мэсэлэ 2:6.

Нэр'астийа дьнайе

¹⁵ Хwэде гази тыште дэрбаз-
буйи дькэ.

Чь кö һэбуйэ, ньһа жи һэйэ,
чь кö we бьбэ, эw иди
буйэ жи.

¹⁶ Мьн бьн тэ'веда эв йэк жи
дит,
кö жь бэр һэрийева нэһэқи
дьбэ,
жь бэр р'астийева нэр'асти
дьбэ.

¹⁷ Мьн дьле хwэда гот:
«Хwэде we диwана р'аста у
нэһэқа бькэ,
чьмки wэхте бона һэр тышти
у һэр кьред кьри һэйэ».

¹⁸ Чь жь мерьв дьк'эwэ, мьн дь-
ле хwэда гот, кö Хwэде ван дь-
щер'ьбинэ^ф, wэки эw бьзаньбьн
кö эwэ һ'эйwan ьн: ¹⁹ Чьмки эw
тыште кö те сэре мерьв, öса жи те
сэре һ'эйвен, сэрһати йэк э. Чаwа
мэрьв дьмьрэ, öса жи һ'эйwan,
бинэкэ ль бэр һ'эмуйа. Мэрьв жь
һ'эйвен зедэтьр нинэ, чьмки һэр
тышт бош у бэтал э. ²⁰ һ'эму жи дь-
чьнэ щики, һэр тышт жь ахе буйэ
у һэр тышт жи ль ахе wэдьгэр'э.
²¹ К'и занэ кö р'öһ'e^ф мерьв дьчэ
жор у р'öһ'e ль бэр һ'эйвен бэрбь
жер, э'рдеда дьчэ?

²² Мьн дит кö бона мерьв пе хэ-
бата хwэ шабуне, қэнцтьр тыштэк
т'өнэ, чьмки п'ара wi эw э. Иди
we к'е диса wi бинэ, кö бьбинэ
к'а пэй wир'а we чь бьбэ?

Зордарийа ве дьне

4 ¹ Эз wэгэр'ийам у мьн дина
хwэ да йед зерйайийэ бьн
тэ'веда.

Ва нэ зерийайи ав-һесьр ьн,
ле йэки бэр дьле wанда бе
т'өнэ.

Qэwат дэсте зордаред wанда
йэ,
ле йэки бэр дьле wанда бе
т'өнэ.

² Мьн хwэзийа хwэ wan
мьрийа ани,
к'ижан кö иди мьрьнэ,
нэ кö эwед кö һ'эта ньһа
сахэ дьжин.

³ Ле эw кэсе he нэбуйи
жь ван һэр дöйа хwэзьлтър
э,
чьмки нэдитийэ эw хьрабийа
кö бьн тэ'веда те кьрьне.

⁴ Мьн öса жи дит, кö мэрьв бо-
на һэр шьхöли у һэр чэрха р'аст
һ'эвсудийе һэвдö дькьн. Эв жи
бош у бэтал э, мина пэй бе к'э-
тьне йэ.

⁵ Ахмах^ф дэстед хwэ дьдэ ль
сэр һэв

у гоште щане хwэ дьхwэ.

⁶ Qэнц э бь к'öлмэке дьле
р'ьһ'эт,

нэ кö бь дö к'öлма хэбата
гьран

у ль пэй бе к'этьне.

⁷ Мьн дина хwэ дайе, ва йэ
бош-бэталикэ дьн жи бьн тэ'веда:

⁸ Мэри һэйэ, кэси wi т'өнэ,
нэ бьра йэ, нэ жи кöр',

ле хьлазийа хэбата ви т'онэ,
ч'эв һэбуке қэт т'ер набэ.

У набежэ: «Бона к'е эз
дхэбьтм,
р'oh'e хwэ жь қэнщийе
дьқэтиньм?»

Эв жи бош у бэтал э
у мьжуликэ хьраб э.

⁹ Додө жь йэки қэнщтър э,
чьмки к'эда wане бэр щэфе
ван к'эвэ.

¹⁰ Гава жь ван йэк бьк'эвэ,
йе дьн we дэст бавежэ
һавале хwэ.

Ле wэй ль йе т'эне кө дьк'эвэ,
кө кэсэк т'онэ дэст бавеже.

¹¹ Оса жи дөдөйе ньвинэкеда
һэв гэрм дькьн,
ле йэки т'эне we чава хwэ
гэрм кэ?

¹² Йэк йэки дькарэ,
ле ль дөда нькарэ,
бэне сета бадаи зу нақэтэ.

Сэрк'этын жи бош-бэтал э

¹³ Қэнщ э хорте к'эсиб у сэр-
вахт, нэ кө п'адше р'успи у ахмак,
кө иди фэ'м накэ ширэта қэбул
кэ. ¹⁴ Эw хорт дькарэ жь кэле дэре
п'адшатийе бькэ, һэгэр п'адшати-
йа wiда жи эw к'эсиб дьне к'этыбэ.
¹⁵ Мьн дит эw һ'эмуйед бьн тэ'ве-
да кө дьжин т'эви wi хорти нэ,
к'ижани кө we дэwса йе э'wльн
быгьрэ. ¹⁶ Һ'эсабе т'эмамайа ван
мэрвьед бэри wi т'онэбу, ле бэле
йе пэйр'а жи we пе wi ша нэбьн.

Эв жи бош у бэтал э у мина пэй
бе к'этыне йэ.

һаш жь дэве хwэ һэбэ, гава дьчи Хана^ф Хwэде

5 ¹ Гава дьчи Хана^ф Хwэде, һаш
жь нгы хwэ һэбэ. һе незик бэ
гoh бьдэ бьһистьне, нэ кө қөрбан-
дайина^ф ахмаха^ф, кө ньзаньн эw
хьрабийе дькьн.

² Заре хwэда лэз нэк'эвэ
у дьле тэ бьра ль бэр Хwэде
зу готьна нэбежэ.

Чьмки Хwэде ль э'змен э,
ле тө ль сэр э'рде йи,
готьнед тэ бьра һьндьк бьн.

³ Чава хэwн-дитьн жь гэлэк
хэмкьрыне пешда тен,
өса жи дэнге ахмак жь гэлэк
хэбэрдане.

⁴ Гава тыштэки Хwэдeр'а ад-қь-
рар дьки, зу бькэ кө тө дэрэнги
нэхи, чьмки Хwэде ахмаха бэгэм
накэ. Чь тэ ад-қьрар кьрийэ бь-
қэдинэ.[†] ⁵ Қэнщ э кө тө ад-қьрар
нэки, нэ кө ад-қьрар ки у нэқэди-
ни. ⁶ Изьне нэдэ дэве хwэ, кө тэ
гөнэ бьдэ кьрыне. У бэр йе шанди*
нэбежэ: «Мьн шаши кьр ад-қьрар
кьр». Чьма Хwэде һерса Хwэ ль
тэ р'акэ у бона готьна тэ шьхөле
дэсте тэ weран кэ? ⁷ Чава нава
гэлэк хэwн-дитьнокада, өса жи
нава гэлэк хэбэрданеда, гэлэк
тыштед бош у бэтал һанэ, ле тө
жь Хwэде бьгьрсэ.

* 5:6 «Йе шанди» аһа жи те фэ'мкьрыне: «К'аһин^ф» йан жи: «Мьльйак'эт».

5:4 Зэбур 66:13-14.

Нәһәқи

у дәвләмәндтийа п'уч'

⁸Һәгәр қазакәда тә бьбини, кә зордари ль фәқир те кьрьне у һәқи у р'асти дәрбаз набьн, ә'щәбма-ийи нәбә бона we йәке, чьмки сәр мәзынр'а мәзын һәйә, ле сәр ван һәр дөйар'а жи мәзыне һәри жор.
⁹Ле қәнц ә кә п'адша хвәйити-йе т'әмамийа вәлет дькә у бона вәлет хәм дькә.

¹⁰Йе п'әра һ'ыз дькә, жь п'әра т'ер набә,
нә жи йе һәбуке һ'ыз дькә,
жь қазьнща хвә,
әв жи бош у бәтал ә.

¹¹Гава һәбук зедә дьбә,
йед пек тиньн жи зедә дьбьн,
чь к'ара хвәйи we һәбукеда,
кә т'әне бь ч'ә'ва әв дьбинә?

¹²Ширьн ә хәва йе хәбатк'ар,
һәгәр гәләк йан кем хварьбә,
ле зедәбуна йе дәвләти һәһелә р'һ'әт әв р'әзе.

¹³Бьн тә'веда мьн дит ешәкә хьраб,
кә һәбук бона бәла сәре хвәйи те хвәйкьрьне.

¹⁴Бь қәзикә хьраб һәбука ви п'уч' дьбә дьчә,
һәгәр кәр'әки ви жи һәбә,
дәсте вида we т'әнәбә кә тьштәки бьде.

¹⁵Чава тә'зи әв жь дийа хвә буйә,
өса жи тә'зи we һәр'ә,
чава һатийә, we өса жи һәр'ә,
жь к'әда хвә дәсте хвәр'а тьштәки набә.[†]

¹⁶Әв жи ешәкә хьраб ә:
Мәрвь чава һат, we өса жи һәр'ә.

Иди чь дьк'әвә к'исе ви кә байер'а хәбьтийә?

¹⁷Т'әмамийа р'ожед ә'мьре ви мьж-думанеда,
дәрд у кәл у һерсева дәрбаз дьбьн.

¹⁸Ава мьн чь дит: Қәнц ә кә мәрвь бьхвә у вәхвә у хере жь we хәбата хвә бьбинә, йа кә әви бьн тә'веда щәфа дитийә нава ван р'ожед ә'мьре хвәда кә Хвәде даие, чьмки әв ә п'ара ви. ¹⁹Әв мәрвве кә Хвәде дәвләмәндтийе у һәбуке дьде у дәстуре жи пер'а, кә әв жь ван бьхвә, п'ара хвә бьстинә, хере жь хәбата хвә бьбинә, әва дайина Хвәде йә. ²⁰Әве сәр р'ожед ә'мьре хвә гәләки нәфькьрә, чьмки Хвәде дьле ви шабунева мьжул дькә.

Ә'мре бешабун

Б¹Мьн дит кә бьн тә'веда хьрабик һәйә, кә сәр мәрва гәләки гьран р'удьне. ²Хвәде дәвләмәндтийе, һәбуке у қәдър дьдә йәки, өса кә әв һ'әвще т'ө тьшти набә, ле Хвәде дәстуре наде кә жь

5:15 Әйуб 1:21; Зәбур 49:17; Тимот'ейо I, 6:7.

we бххwэ, эw дьбэ р'ьсде мэрвэ-
ки хэриб. Эва жи бош у бэтал э у
ешэкэ хьраб э.

³ Нэгэр сэд зар'ед мэрвэки
хэбн у гэлэк сал э'мьр кэ, р'о-
жед салед wi жи гэлэк бн, ле эw
хwэшийе нэбинэ у мэхбэр жи дест
нэк'эвэ, эз дьбежым йе бэравити
жь wi четър э. ⁴ Чьмки эва бадн-
хэwа hat у тэ'рийеда чу у наве
wi тэ'ристанийеда те вэшартыне.
⁵ Эви нэ тэ'в дит у нэ жи эw нас
кър, ле эва жь йе дьн р'ьх'эттьр э.
⁶ Нэгэр йе майин дө х'эзар сал жи
бьжи у қэт хере нэбинэ, гэлэ эw
хэр дө жи начьнэ цики?

⁷ Н'эму к'эда мерьв бона дэве
wi йэ,
ле бэле нэфса wi қэт т'ер
набэ.

⁸ Йе сэрwахт чьва жь ахмах
зедэтьр э?
Чь к'ара бэлэнгаз хэйэ, кө
занэ нава сахада бьгэр'э?

⁹ Қэнц э бь ч'э'ва бьбиньн,
нэ кө хwэда гиро бн,
эw жи бош у бэтал э, мина
пэй бе к'этыне йэ.

¹⁰ Чь кө хэйэ, иди натийэ
навкърьне
иди э'йан э инсан чь йэ,
эw нькарэ йе хwэ зортър'а
бьк'эвэ дэ'we.

¹¹ Гэлэк готьнед п'уч' хэнэ,
кө бош-бэталие зедэ дькьн,
ле чь дьбэ к'ара инсен?

¹² Чьмки к'и занэ э'мьрда чь
тышт қэнц э бона инсен? Эw р'о-
жед хwэйэ хьндьк у бош-бэтал
мина сийе дэрбаз дькэ. У мерьвр'а
we к'е бежэ, кө пэй wir'a we чь
бьбэ бн тэ'веда?

К'ар у зийана мерьв

7 ¹ Наве қэнц жь р'уне
бинхwэш қэнцтьр э
у р'ожа мьрьне жь р'ожа
буйине қэнцтьр э.[†]

² Қэнц э хэр'ынэ мала шине,
нэ кө мала к'ефе,
чьмки эв э ахьрийа хэр
мэрьви,

бьра йе зенди дьле хwэда ве
йэке хwэй кэ.

³ К'эдэр he қэнц э нэ кө к'эн,
чьмки бэнгьзе шкэсти дьл
дэрман дькэ.

⁴ Дьле сэрwахта мала шинеда
йэ,
ле дьле ахмаха^ф мала
шайеда йэ.

⁵ he қэнц э мэрьв хьлатьна
сэрwахта бьбьхе,
нэ кө стьрана ахмаха.

⁶ Чьмки чава ч'ьтэ-ч'ьта
стьрийа бн ситьле,
өса жи эw дэнге ахмах кө
дьк'энэ.

Эв жи бош-бэтал э.

⁷ Зордарикьрн сэрwахт ахмах
дькэ
у р'өшэт жи дьл хьраб
дькэ.

^{7:1} Мэсэлэ 22:1.

- 8 Ахьрийа шьхөл жь
дэстпобуне четър э.
Йе бэрбьһер жь йе к'обар
четър э.
- 9 Тө зу нав хвэда һерс нэк'эвэ,
чъмки һерс дьле ахмахта
һелуне датинэ.[†]
- 10 Нэбежэ: «Р'ожед бьһөри жь
ван р'ожа четър бун»,
чъмки эв готьна тэ нэ жь
сэрвахтийе йэ.
- 11 Сэрвахти мина мират'е
қэнц э
у к'ар э бона йед кө тэ'ве
дьбиньн.
- 12 Бьн сийа сэрвахтийеда, чава
бьн сийа зивда,
ле к'ара занэбуне эв э, кө
э'мьр дьдэ йе we пек
тинэ.
- 13 Дина хвэ бьдэ кьред Хвэде.
К'и дыкарэ эв тыште
кө Хвэде хар кьрийэ р'аст кэ?
- 14 Р'ожа хер бы хвэшийе дэрбаз
кэ,
ле р'ожа бехер мьқати хвэ
бэ,
эв һэр дө р'ож жи Хвэдеда нэ,
кө мэрвь ньзаньбэ we чь
бьбэ.
- 15 Мьн э'мьре хвэйи бош-
бэталда эв һэр дө тышт
дитьн.
Р'аст һэйэ кө р'астийа
хвэда онда дьбэ
- у нэп'ак һэйэ кө хьрабийа
хвэда
э'мьре хвэ дьреж дькэ.
- 16 Гэлэки хвэ р'астийа хвэ
нэгьрэ
у гэлэки хвэ дэвса зана
данэйнэ,
кө нэбэ бьби байисе сэре хвэ.
- 17 Гэлэки дэсте гөнэва^ф нэчэ,
бей'ыш нибэ,
чьма бевэ'дэ жь ве дьне
һэр'и?
- 18 Қэнц э кө хвэ йэке бьгьри
у йа дьн жи жь дэсте хвэ
нэки,
чъмки к'и жь Хвэде хоф дькэ,
һ'эвла хвэ дэвле навежэ.
- 19 Сэрвахти һе қэвате дьдэ йе
сэрвахт,
нэ кө дэһэ сэрверед
бажарэкида.
- 20 Дьнийаеда кэсэки р'аст т'онэ,
кө қэнци кьрьбэ у т'о цар
гөнэ нэкьрьбэ.
- 21 Гөһ нэдэ һэр тыштед кө тенэ
готьне,
вэки нэбьһейи, гава хөламе
тэ ньфьр'а тэ дькэ.
- 22 Чъмки дьле тэва жи э'йан э,
кө тэ жи гэлэ щара ньфьр'
ль хэлде кьрийэ.
- 23 Мьн эв һэр тышт бь заньстийе
щер'ьбандьн
у мьн хвэр'а гот: «Эз гэрэке
сэрвахт бьм»,

[†]9 Ақуб 1:19.

- ле бэле сэрвахти жь мын
дур бу.
- ²⁴ Əw һақаси дур у гэлэки к'ур э,
дэсте к'е we быгънижэ we?
- ²⁵ Мын хwэ да we йэке
кө э'нэнэ кьм бьзаньбьм,
сэрвахтийе у заньстийе
льк'олин кьм,
wэки динайи́а нэп'ака
у ахмахти́а бефэ'ма^ф пе
бьһ'эсьм.
- ²⁶ У мын те дэрхьст,
кө эw к'олфэт жь мьрьне
тэ'лтър э,
йа кө т'ор' э у дьлда т'элэ нэ,
дэсте weда қәйд-зынщир ьн.
Мэрьве ль Хwэде хwэш жь we
хьлаз дьбэ,
ле йе гөнэк'ар бь we те
гьртъне.
- ²⁷ Занэбеж гот, мын эв йэк дит:
Гава мын йэк пэй йэкир'а
э'нэнэ кьр, кө мэ'нийе
бьбиньм,
- ²⁸ һ'эта ньһа эз чь дьгэр'ьм, мын
һе нэдитийэ.
Нава һ'эзар мерида мын
мерэк дит,
ле нава һ'эзарида мын
к'олфэтэк нэдит.
- ²⁹ Ле т'эне мын эв йэк те
дэрхьст,
кө Хwэде мэри р'аст
хольқанд,
ле эw пэй гэлэк фькьра
дык'эвьн.

Сэрвахти бэнгъзе мерьв гэш
дыкэ
у р'уйе қарийайи вэдькэ.

Гөһдари́а п'адше бькьн

² Бькэ кө э'мьре п'адше бьқә-
дини, бона хатъре сонда ль бэр
Хwэде. ³ Жь бэр ч'э'ве wi лэз нэ-
к'эвэ кө һэр'и, нэ жи сэре хwэ текэ
нава охьрме гьран, чьмки эw чь
бьхwазэ we о́са жи бькэ.

⁴ К'идэре хэбэра п'адше йэ,
ль wьр жи һ'өкөме wi йэ
у к'и дыкарэ беже: «Тө чь
дыки?»

⁵ Йе т'эмийа хwэй дыкэ,
эw т'ө цар нак'эвэ
тэнгасийе
у дьле йе сэрвахт wэдэ у р'е
занэ.

⁶ Чьмки һэр тьшт wэ'де wi у
р'ийа wi һэйэ,
ле бэлайед мэрьва сэр wan
һе гьран дьбьн.

⁷ Əw ньзанэ we чь бьқәwьмэ
у к'е wir'а бежэ эве чава бэ?

⁸ Кэсэк нькарэ ль бэр байе р'абэ,
пешийа байе бьгьрэ,
нэ жи һ'өкөми сэр р'ожа
мьрьне кэ.

Чава шер'да аза-бэрдан
т'өнэ,

о́са жи нэп'акийа нэп'ака wan
хьлаз накэ.

Йе нэп'ак у йе р'аст

⁹ Əв һэр тьшт мын дит у мын ди-
на хwэ да һэр шьхөли, йед кө бьн
тэ'веда тенэ кьрьне, һ'эта кө мэрьв

8 ¹ К'и мина йе сэрвахт э
у сөр'а тьшта к'и фэ'м дыкэ?

бона хьрабийе h'ököми сэр мэрвье дьн дькэ. ¹⁰ Öса жи мьн дит эвед нэп'ак кө дьхатьнэ П'арьстгәһе дьчун, һатьнэ дэфьнкьрьне у ви бажарида жи к'ижанида кө хьраби кьрьбун дьхатьнэ пэсьндайине. Эв жи тыштәки бош у бәтал э.

¹¹ Йе хьраб кө пер'а-пер'а щэза-йе хвэ настинэ, ләма жи дьле мерьв хьрабийева гьредайи йэ. ¹² Ле һэгэр гөнәк'ар сэд щари хьрабийе бькэ у р'ожед э'мыре ви жи дьреж бьн, йэкэ эз заньм кө хер-хвәшийе ль ван хвәдехофа бьбэ, к'ижан кө жь диндара Ви дьтьрсьн. ¹³ Ле нэп'ак хер-хвәшийе нэбинэ, мина сийе we wә'дәки бэ, чьмки эw жь диндара Хвәде натьрсэ.

¹⁴ Бош-бәталиқ жи һэйә дьне-да, кө wәкэ кьред нэп'ака те сәре р'аста, wәкэ кьред р'аста жи те сәре нэп'ака. У мьн гот: «Эв жи бош у бәтали йэ». ¹⁵ Ләма мьн п'а-йе шабуне да, чьмки бьн тә'веда бона мерьв жь хварьн, вэхварьн у шабуне қәнцтър тыштәки майин т'өнә. Т'әне эве дәсте wiда бьминә, нава we хәбата ван р'ожед бьн тә'ведайә кө Хвәде дайе.

¹⁶ Гава мьн дьле хвә да we йәке кө сәрвахтийе бьзаньбьм у дина хвә да мьжулийед дьнийәе, чава мәрвь шәв у р'ож хәwe жь ч'э'ве хвә дькьн, ¹⁷ һьнге мьн жь һ'әму кьред Хвәде фә'м кьр, кө мәрвь нькарә сәр we йәке вәбә, кө бьн тә'веда чь дьқәwьмә. Чьмки мәрвь дьщә'динә кө бьзаньбә, ле нькарә бьгьһижә мә'на we йәке. һэгэр йе сәрвахт жи бежә, кө эw занә, йэкэ эw нькарә бьзаньбә.

Qэдәра мәрвь йәк э

9 ¹ Аwa мьн әв һ'әму дьле хвә-да дани, кө ван һ'әмуяа ә'йан кьм, кө р'аст жи, сәрвахт жи кьред хвәва дәсте Хвәдеда нә. Ле мәрвь тыште бе сери ньзанә, һэгэр һ'ызкьрьн бә йан к'ин-бох бә. ² һәр тышт wәкә һәв те сәре һ'әмуяа: Сәре йе р'аст у йе нәр'аст, сәре йе қәнц у нәқәнц, сәре йе пақьж^ф у нәпақьж, сәре йе қөрбане дьдә у йе қөрбане надә.

Чава те сәре қәнщикьр, öса жи те сәре гөнәк'ар,
чава те сәре йе сонд дьхвә,
öса жи те сәре йе жь сонд хоф дькә.

³ Нава һ'әму кьред бьн тә'веда йа хьраб әв э, кө wәкә һәв те сәре һ'әмуяа. Сәрда жи дьле мәрвьайе т'ьжи хьраби нә, һ'әта дьжин жи дьле wанда ахмаhti йә, паше дьчьн дьгьһижьнә мьрийа. ⁴ К'ижан кө нава сахада йә, гөман he һә-йә, чава сәйе сах жь шере ськьти четър э.

⁵ Зенди заньн кө we бьмьрьн,
ле йед мьри т'ö тышти
ньзаньн
у эw иди к'аре настиньн,
чьмки эw һатьнә биркьрьне.
⁶ һ'ызкьрьн, к'ин-бохийа ван
иди т'өнә,
öса жи к'өмр'әши-һ'әвсудийа
ван,
п'ара ван жь кьред бьн тә'веда
һ'әта-һ'әтайе т'өнә.

⁷ Һәр'э бь ша нане хwэ бьхwэ у шэрава хwэ бь дьле р'ьһ'эт вэ-хwэ, чьмки Хwэде кьред тэ бэгэм кьрийэ. ⁸ Бьра т'ьме к'ьнщед тэ р'ьнд бьн у жь сэре тэ бьра р'ун кем нэбэ. ⁹ Т'эви жьна хwэйэ һ'эз-кьри э'мьр хwэш дэрбаз кэ нава т'эмамия р'ожед э'мьре хwэйи бош-бэталда, к'ижан кө Хwэде бьн тэ'веда данэ тэ нава һ'эму р'ожед тэйэ бош-бэталда. Чьмки п'ара тэ һақас э ви э'мьрида, жь we хэбата тэйэ бьн тэ'веда. ¹⁰ Жь дәсте тэва чь те бь т'эмамия қ-вата хwэ бькэ, чьмки ль дийаре^ф мьрийа, щийе кө те һэр'ейи, нэ хэбат һэйэ, нэ шешьр, нэ заньсти нэ жи сэрвахти.

¹¹ Мьн бьн тэ'веда эв жи дит, кө р'эведа пешк'этын нэ һэр гав йа чапка йэ, шэр' нэ һэр гав йе мерхаса йэ, нан нэ һэр гав йе сэрвахта йэ, һабук нэ һэр гав йа билана йэ у мэр'ифэт нэ һэр гав йа зана йэ, чьмки wэхт у бэхт wэкэ һэв тинэ сэре һ'эмуя.

¹² Мэрвь хwэха жи wэхте хwэ ньзанэ, чава мэ'си бь т'ор'ед мьхэнэт тенэ гьртъне у тэйрэдэ жи т'ел-бьжийада дьп'ч'ькьн, өса жи мэрвь дьк'эвьнэ қэдэ-бэла, гава эw ньшкева те сэре ван.

Сэрвахти жь қэwате четър э

¹³ Мьн бьн тэ'веда эв ньмуна сэрвахтиге жи дит у эw бона мьн гэлэки мэзын бу. ¹⁴ Бажарэ-ки бьч'ук һэбу, бьнэлийед wi жи һьндьк бун, п'адшаки мэзын һат сэрда гьрт у доре т'өлл чекьр, р'е-дырб ле дан гьртъне. ¹⁵ Ле нава wi бажарида к'эсибэки сэрвахт дэрк'эт у эwi пе сэрвахтияа хwэ эw бажар хьлаз кьр, ле бэле паше т'ө кэси эw мэръве к'эсиб бир нэ-ани. ¹⁶ һьнге мьн гот: «Сэрвахти жь қэwате четър э, ле сэрвахтияа к'эсиб бэр тыштэки найе һ'эсабе у гөһдарийа готъна wi жи накън».

¹⁷ Готънед сэрвахтэ нэрм һе қәнщ тенэ бьһистъне, нэ кө қар'инийа сэрwере нава ахмахада.

¹⁸ Сэрвахти жь ч'экед шэр' четър э, ле гөнэк'арэк гэлэк тыштед қәнщ дьдэ хьрабкьрьне.

Сэрвахти у ахмаhti^ф

10 ¹ Чава мешед һ'ышкбуийи р'уне бьһарэткьрийи бинхwэш гэни дькьн, һьнэк ахмаhti^ф жи сэрвахтиге у қэдьр бер'умэт дькэ.

² Дьле мэръве сэрвахт wi дьк'ьшинэ алийе р'асте, ле дьле йе ахмах алийе ч'эпе.

³ Бешьш һ'эта р'еда жи кө дьчэ, ақыле wi диса т'ера wi накэ,

- бег'ышийа^ф хwә һ'әмуйава
дъдә к'ьфше.
- 4 һәгәр һерса сәрwer ль тә
р'абә,
жь борщдарийа хwә
нәр'әвә,
чъмки бәрб'һери нәһәдийед
мәзын вәдышерә.
- 5 Мьн дит кә бьн тә'веда
хьрабик һәйә,
чава кә гөнәк'ари алийе
сәрк'арийеда бә:
- 6 Ахмаха дьдьнә ль сәр қөльхе
бльнд,
ле дәвләти щийе ньмьз
дыгьрын.
- 7 Мьн дит кә хөлам ль сәр һәспа,
ле мир мина хөлама п'ийа
дъчьн.
- 8 Йе ч'әле дьк'олә әw хwәха
дьк'әве
у йе суре хьраб дькә, мә'р ль
ви дьхә.[†]
- 9 Йе кәвьра дьбьр'ә, жь ван те
ешандьне,
йе дара дьқәләшә, жь ван
зьраре дьбинә.
- 10 һәгәр дәве бьвьр койә у әw
наие тужкьрыне,
һынге мәрвь дьдә зора
қәwата хwә,
ле сәрwaхти дькарә ве йәке
сафи кә.
- 11 һәгәр бәри сербазийе кә дәве
мә'р бе гьредане,
- әwi иди гәстьбә, һынге
һ'өнөре сербаз бегфәйдә
йә.
- 12 Готьнед дәве сәрwaхт гөл у
нур ьн,
ле ахмах пе дәве хwә
сәрсери те.
- 13 Дәстпебуна хәбәра дәве wi
ахмахти йә
у хьлазийа готьна wi
динайикә хьраб ә.
- 14 Бег'ыш готьна хwә дьреж
дькә.
- Т'ө кәс ньзанә we чь
бьрқәwьмә,
к'е бежә wi кә пәй wir'a we
чь бьбә?
- 15 Хәбата ахмаха ван дьwәстинә;
һ'әта р'ийа бажер жи
ньзаньн һәр'ьн.
- 16 Wәй ль тә wәлати кә п'адше
тә хьшим ә
у сәрwerед тә бәрбангда
дьхwьн-вәдьхwьн.
- 17 Ле хwәзи^ф ль тә wәлати кә
п'адше тә ә'сьлзадә йә
у сәрwerед тә wәхте хwәда
дьхwьн-вәдьхwьн,
нә кә бона к'ефхwәшийе, ле
бона кә қьнийат бьн.
- 18 Жь хwәр'анәдитийе к'еране
ар'ике дьк'әвьн
у дәстед кә сьст дьбьн, мал
дьлоп дькә.

10:8 Зәбур 7:15; Мәсәлә 26:27.

¹⁹ Мэсрэфе бона к'ефе датинын
у шэрав э'мър ша дькэ,
ле хэр тышти п'эрэ сафи
дькэ.

²⁰ Н'эта дьле хвэда жи ньфър'а
п'адше нэки
у ода ньвина хвэда ньфър'а
дэвлэтига нэки,
чъмки тэйре э'змана we wi
дэнги бьбэ
у хвэйбаске хэбэре
быгьһинэ щи.

Зэвийа зу чанди

11 ¹ Нане хвэ бавежэ ль
сэр р'уйе аве,
пэй гэлэк вэхтр'а те диса
бьстини.

² П'аре бьдэ йе х'эфта жи у йе
х'эйшта жи,
чъмки тө ньзани we чь
хэзэбе бе сэр ви э'рди.

³ Гава э'wpe тэ'вийе нэ,
баране сэр э'рдеда дьбаринэ
у гава дарэк бэрбь башуре
йан бакөре бьк'эвэ,
эw wi щийе кө эw дьк'эвэ,
ль wьp жи дьминэ.

⁴ К'и дина хвэ дьдэ байе, эw
нар'эшинэ
у к'и дина хвэ дьдэ э'wpa,
эw надьру.

⁵ Чава тө р'ийа байе ньзани,
йан жи чава һэсту бэт'ьне
йа һ'эмлэда дыщэбьрын,
өса жи тө кьред Хвэдейэ кө
хэр тышти дькэ ньзани.

⁶ Сьбе зу т'охым бьр'эшинэ
у еваре дэсте хвэ р'ьһ'эт
нэһелэ,
чъмки тө ньзани к'ижане к'ар
бэ, эва йан эва,
йан бэлки хэр дө жи we бэр
щэфе тэ к'эвьн.

⁷ Р'онайи ширьн э,
ч'э'ва хвэш тен кө тэ'ве
дьбиньн.

⁸ һэгэр мэрвь гэлэк сал бьжи,
бьра т'ьме wan хвэш дэрбаз
кэ.
Ле бьра р'ожед р'эш бир бинэ,
чъмки эwe гэлэк һэбьн.
һэр чь кө we бьдэwьмэ бош у
бэтал э.

Ширэта бона щаһьла

⁹ Хорто, щаһьлтига хвэда ша
бэ,
бьра дьле тэ р'ожед
щаһьлтигеда тэ ша кэ;
Ч'э'ве тэ чава дьбинэ,
р'ийа дьле хвэда өса жи
хэр'э,
ле бьзаньбэ кө бона хэр
тышти,
Хвэде we тэ бинэ бэр диwane.
¹⁰ Аwa дэрд-көла жь дьле хвэ
дэрхэ
у щэфа жь бэдэна хвэ дур
хэ,
чъмки щаһьлти, хортани жи
бош у бэтал ьн.

Хофа Хвэде

12 ¹ Р'ожед шаһьлтига
хвэда Хөльдаре хвэ
бир бинэ,

- h'эта р'ожед гъран нэһатънэ
у эw сал пер'а нэгъһиштънэ,
к'ижанада кô те бежи:
«Эвана ль мьн хwэш найен»,
- 2 h'эта кô бона тэ тэ'в, р'онайи,
һив у стэйрк нэқарийанэ
у пэй баранер'а тэ'вийе
нэгъртийэ.*
- 3 һынге хwэйкърыйед мала тэ
we бълэрьзын,
меред мерхас we қуз бьн.
һеране бьсэкънэ, чъмки йед
дъһерън we кем бьн,
у ч'э'вед йед п'энщэраp'а
дъньһер'ън we шелу бьн.
- 4 Дэргэһед к'учада бенэ гъртыне,
дэнге бэраша we бьсэқър'э.
Дэнге ч'ввикер'а мэръве р'абэ,
дэнге һ'эму қизед сытранбеж
бьсэқър'э.
- 5 Жь бьльндайа we бьтърсын
у р'ийада we бьбьздън;
Бэһиве^ф гôлед сыпи бьдэ,
кôлийе гъран бэ
у мэ'дэие бе гъртыне.
Чъмки мэръв дьчэ мала
хwэйэ һ'эта-һ'этайе,
жь к'уча we дора wi т'оп
бьн у шина wi бькьн.
- 6 һ'эта кô бэне зивин нэ
қэтийайэ,
финщана зер'ин тэрк ле
нэк'этийэ,
щер' бэр канийе һурдэхwэши
нэбуйэ
у т'эка бирейэ авк'ъшандьне
нэ шкэстийэ.

- 7 һынге ахе ль э'рде вэгэр'э,
чава бэре бу
у р'ôh'e^ф ль Хwэде вэгэр'э,
К'ижани кô да.
- 8 Занэбеж гот: «Бош у бэтал э,
һэр тышт бош у бэтал э».

Готънед ахърийе

⁹Занэбеж нэ т'эне сэрwахт бу,
ле эwi щьм'эт жи һини занэбуне
кър. Эwi гэлэк тышт щер'ъбанд,
э'нэнэ кър у гэлэк мэсэлэ ль һэв
данин. ¹⁰Занэбеж щэ'данд кô го-
тънед хwэш бьбинэ у эwi готънед
р'астийе р'аст ньвисин.

¹¹Готънед билана мина шьва
сэргуж ьн, мэсэлед wan мина мь-
хед қэнщ ледайи нэ, т'эне алийе
Шьванэкида дайи нэ.

¹²Сэр ванда жи, кôр'е мьн, һаш
жь хwэ һэбэ:
Хьлазийа гэлэк
к'ътебньвисандьне т'ôнэ,
гэлэк хwэндън жи меръв
дьwэстинэ.

¹³Эм ахърийа ван һ'эму готъна
бьбьһен:

Жь Хwэде бьтърсэ у
т'эмийед Wi бьқэдинэ,
чъмки эв э борще т'эмамайа
мэръвайе.

¹⁴Чъмки Хwэде we һэр тыште
кърйи бинэ бэр диwane,
һэр тыште қэнщ у хьрабэ
дьзива кърйи.

* 12:2 Жь р'еза 2-а һ'эта 7-а, һ'але кал у пиртийа инсен тиньнэ ль бэр ч'э'ва.

Стърана Стърана

Пешготын

Әв к'ѳтеба әвинтийе, бәрәвока һылбәстед ибранийа^ф бәре йә. Ә'дәте израелийа ве йәке наве Сълеман п'адшава дьдә гьредане. Әве к'ѳтебеда сурәт у ә'дәтед р'абун-р'уныштына Р'оһьлата Незик һәнә, ләма жи әв һәр гав р'ьһ'әт найенә вәлгәр'андьне.

Әвин һәр гав бь сурәте хас-хәван, чава кә әв дьбиньн, хвә һьм-бәри һәв дькьн, бь аwазе р'әwша хәзале, бь мәзьянайийа ордийа п'адше, бь тә'ма севед гьһишти, бь к'ефхwәшийа шәрәве, стърана давежьнә сәр һәв.

Ле һәгәр к'ѳтеб т'әне бона әвинтийа қиз у хорт те готье, иди әв чьма к'әтийә нава К'ѳтеба^ф Пироз? Бәлки бона we йәке йә, wәки бьзаныбьн кә әвинтийа нава жьн у мерда нә һ'әрами йә, ле қьрара Ә'фьрандар ә мервьр'а дайи.

Хенши we йәке бь шьровәкьрьна к'ѳтебейә бь сурәти, израелийа һ'әсаб дькьрьн кә әва бә'са awаз у мәсәла һ'әба Хwәдейә һьндава щьмә'та Wiда йә. Ле мәсиһи^ф жи к'ѳтебе бь сурәти фә'м дькьн, кә әв йәка һәләрәтийа һьндава Мәсиһ^ф у щьвина мәсиһийада йә. һьн әвана, һьн жи шьровәкьрьнед майин йәктийа әве һ'зкьрьне, нава һ'зкьрьна мәрвье хwәдеһ'з у һ'зкьрьна Хwәдейә һьндава мервь-да дьбиньн.

Стърана бәнгитийейә ә'wльн

1 ¹ Стърана Сълеманә^ф стъра-на.[†]

Йа бәнги дьлк'әтир'а

- ² Дә мьн р'амусә, бь дәве хwә мьн р'амусә,
һ'әба тә жь шәрәве тә'мтьр ә.
³ Хwәш ьн бина бьһарәтед тә,
наве тә ча р'уне р'ьжийайи бә,

- ләма сәр тә бьк'ьр бәнги нә.
⁴ Мьн бәнги кә, әм бьр'әвьн.
П'адше әз бьрьмә одед хwә.

Бьк'ьр йе бәнгир'а

Әшқ бьн у ша бьн әме т'әви тә,
жь шәрәве зә'фтьр бьбьн
һ'әйра һ'әба тә!

Йа бәнги дьлк'әтир'а

Бь дьл бьк'ьр машоде тә нә.

^{1:1} П'адшати I, 4:32.

Йа бэнги бьк'ьрар'а

- 5 Гэли бьк'ьред Оршэлиме^ф,
эз р'эшк ьм, ле хвэшк ьм,
мина конед Qедаре мэ,
мина п'эр'дед Сълеман ьм.
- 6 Дина хвэ нэдыне кó қарийа
мэ,
эw тэ'ве эз қарандьмэ,
көр'ед дийа мьн herca хвэ ль
мьн р'акьрньэ,
нобэдаре тьрийа эз к'ьфш
кьрмэ,
лэма мьн хвэйити ль хвэ
нэкьр.

Йа бэнги дьлк'этир'а

- 7 Мьнр'а бежэ, хэй машоqе
щанийа мьн,
пэзе хвэ к'идэре тó
дьч'ерини?
Нивро к'идэре дьди мэхэл?
Чьма нав кэрийед һэвалед
тэда
эз вьрда-веда бьк'эвьм?

Йе бэнги дьлк'этийер'а

- 8 һэгэр ньзани тó ве йэке,
һэй хас-хэwана нава жьна,
р'еч'е ванда бьдэ пэй кэрийа,
каред хвэ бьч'ерин тó дор
коне шьвана.
- 9 Тó ч'э'ве мьнда, мина
мэһинэкэ
э'рэба Фьрэwьнва^ф, дэлала
мьн.
- 10 Сурэтед тэ бь хьшьрва бэдэw
ьн,
газ-гэрдэн жи бь р'эхтава.
- 11 Әме хьшьред зер'ин тэр'а
чекьн
дорава зиве нэqьшанди.

Йа бэнги сэр дьлк'эти

- 12 П'адшайи he ль сэр сьфре бу,
бина р'уне мьни нарде^ф һат.
- 13 Дэлале мьн мьнр'а к'иське
зьмьре^ф йэ,
т'эмамыйа шэве нава
мэмькед мьнда йэ.
- 14 Дэлале мьн мьнр'а баqе һ'ьне
йэ,
нава р'эзед Ә'йн-Гэдийеда
йэ.

Йе бэнги дьлк'этийер'а

- 15 Тó чьqас хас и, дэлала мьн,
тó хас-хэwан и, ч'э'вед тэ
мина кэвока нэ.

Йа бэнги дьлк'этир'а

- 16 Тó йи хас-хэwан,
дэлале мьн, ширьне мьн,
ньвина мэ мерга к'эск ә.
- 17 К'еранед малед мэ даред эрзе
нэ,
ар'икед мэ даред чаме нэ.

Йа бэнги дьлк'этир'а

- 2** ¹ Әз гóла Шароне мэ
у сосьна нэwала мэ.

Йе бэнги дьлк'этийер'а

- 2 Чава сосьн нава дьр'ийада,
öca жи дэлала мьн нава
қизада.

Йа бэнги дьлк'этир'а

- 3 Чава дара севе нава
дарьстанда,
öca жи дэлале мьн нава
хортада,
Әз һ'эз дькьм бьн сийа wiда
р'унем,

- р'эзе ви дэве мьнда
ширын э.
- ⁴ Эви эз бъръмэ мала шайе,
ала хвэйэ һ'ызкъръне авитэ
сэр мьн.
- ⁵ Қэwатe бьдънэ мьн бь
к'ьшмиш-п'эқлаве,
пе сева қодум текьн чоке
мын,
чъмки эз һ'элийам жь we
һ'өбе.
- ⁶ Дэсте вийи ч'эпе бьн сэре
мында йэ,
дэсте р'асте жи эз һ'эмеz
къръмэ.

Йа бэнги бьк'ърар'а

- ⁷ Гэли бьк'ьред Оршэлиме,
эз wэ пе кар йан хэзалед
чоле дьдъмэ сонде,
һуне хэwа дэлале
нэт'эқьсиньн, һ'ьшйар
нэкън,
һ'эта эwа хwэха бьхwазэ
р'абэ.

Йа бэнги сэр дьлк'эти

- ⁸ Эва дэнге дэлале мьн э!
Ва йэ эw сийари сэре
ч'ийар'а те,
сэре т'апар'а эw банздьдэ.
- ⁹ Дэлале мьн мина хэзал у
каре к'уви йэ.
Ва йэ эw ньһа пышт диwаре
мэ йэ,
п'энщэраp'а дньһер'э
чарқолч'ар'а дьбинэ.

Йе бэнги дьлк'этийер'а

- ¹⁰ Дэлале мьн ль мьн wэгэр'анд
у гот:

- «Р'абэ, дэлала мьн, хаса
мын, дэре!»
- ¹¹ Ва йэ зьвьстан дэрбаз бу,
тэ'вийед барана дэрбаз бун
чун.
- ¹² Ль сэр э'рде гөл хойа бунэ,
wэхте стъране пер'а
гьһиштийэ,
дэнге фатьмоке те жь
wэлате мэ.
- ¹³ һежир бэре хwэ дьгьһинэ,
търи бина гөлдайна хwэ
дьдэ.
Р'абэ, дэлала мьн, хаса мьн,
дэре!»
- ¹⁴ Кэвока мьнэ қуч'е қэйада,
бьне сьт'ара зьнерда!
Тө р'уйе хwэ нишани мьн кэ,
дэнге хwэ ль мьн бьдэ
бьһистьн,
чъмки дэнге тэ ширьн э, р'уйе
тэ хас».

Йа бэнги дьлк'этир'а

- ¹⁵ Р'увийа бьгьрын кө зэ'мате
нэдьнэ мэ,
ч'ежькед р'увийа, кө тьрийа
хьраб дькън,
чъмки р'эзе тьрийед мэ гөл
данэ.

Йа бэнги сэр дьлк'эти

- ¹⁶ Дэлале мьн бона мьн э, эз
бона ви мэ,
нав сосьнада эw пэзе хwэ
дьч'еринэ.

Йа бэнги дьлк'этир'а

- ¹⁷ һ'эта һенькайи йэ, си дэрбаз
нэбунэ,
тө wэгэр'э, дэлале мьн,

бьбэ мина хэзале сэре ч'ийа,
йан жи мина каре к'уви.

Йа бэнги сэр дьлк'эти

- 3** ¹ Ньвина хwэдa эз шэве,
дэлалe хwэ эз гэр'ийам,
эз лe гэр'ийам лe мьн
нэдит.
- ² Эзе р'абьм, бажер ль нэв хьм,
к'уча у майданада,
дэлалe хwэ бгэр'ьм,
эз лe гэр'ийам, лe мьн эw
нэдит.
- ³ Бажерда нобэдар р'асти мьн
һатьн:
«Гэло wэ нэдитийэ дэлалe
мьн?»
- ⁴ Н'эвэки эз ван дур к'этъм,
мьн дэлалe дьлe хwэ дит.
Мьн эw гьрт у бэр'нэда,
һ'эта мала дийа хwэ эw бьр,
we одеда кó эз пэй хwэ
хьстьмэ.

Йа бэнги бьк'ьрар'а

- ⁵ Гэли бьк'ьред Оршэлиме,
эз wэ пe кар йан хэзалед
чолe дьдьмэ сонде,
һунe хэwа дэлалe
нэт'эдьсиньн, һ'ышйар
нэкьн,
һ'эта эwа хwэха бьхwазэ
р'абэ.

Готьнбеж

- ⁶ Эw к'и йэ кó жь бэр'ийе
р'адьбэ,
мина стуна ду,

мина шэwата зьмьр, бьхуре^ф
эрэби
у бьһарэтeд базьрганаие
һерайи?

- ⁷ Ва йэ г'эхтгəһа* Сьлеман,
кó шест мерхас доре нэ,
жь мерхасед Израеле.
- ⁸ Дэсте һ'эмуйа шур дьгьрэ,
шер'да к'эти-р'абуйи нэ.
Шуре һ'эмуйа сэр һета нэ,
бона тьрса нав шэва нэ.
- ⁹ Сьлеман п'адша бь дарe
Лöбнaнe^ф
эви хwэр'а г'эхтгəһэк
чекьр,
- ¹⁰ стун зив бун бэрп'ал жи
зер',
дошэк жь к'ьтанe хас у ширк
бу,
говэк шьхөле һ'öба бьк'ьред
Оршэлиме бу.
- ¹¹ Гэли бьк'ьред Сийоне^ф,
дэрен дина хwэ бьдьнэ
Сьлеман п'адша,
wi т'ащива, кó дийа wi
эw нишан кьр,
эwe р'ожа шабуна wi.

Йе бэнги дьлк'этийер'а

- 4** ¹ Тö чьqас хас и, дэлала
мьн, чьqас хас и!
Ч'эвед тэ бьн хелийеда
мина кэвока нэ,
гöлийед тэ мина кэрийед
бьзьна нэ,
кó жь ч'ийаие Гил'де^ф жор-
да тен харэ.
- ² Дьранед тэ мина кэрийе
мийед бьр'и нэ,

* 3:7 «Т'эхтгəһ» дарбэста кó п'адша ль сэр р'удьни йан п'ал дьдэ у хöлам дьдьнэ ль сэр мьле хwэ дьбьн.

- чава жь h'əwз дэрген, шуш-
ти нэ,
əw h'əму жи кō дьзен щевн
нэ,
жь ван т'ō йэк стəwьр нинэ.
- ³ Лева тэ мина қəйт'ана сор э
у заре тэ назьк у h'əйран э,
сурте тэ мина кəре h'ьнар э,
жь бьн хелийа кō ль сэр э.
- ⁴ Қыр'ька тэ мина бьрща
Давьд^ф э,
кō бона щəбьрхане əw чекь-
ри йэ,
h'эзар мэрт'алэ пева
дардакьри нэ,
h'əму жи мэрт'алед мерхаса
нэ.
- ⁵ Мəмькед тэ мина каред щевн
нэ,
жь ван хэзалед нава сосьна
нэ.
- ⁶ h'эта хенькаийи йэ, си дэрбаз
нəбунэ,
эз h'əр'ьмэ ч'ийайе зьмьр у
т'апэ бьхуре.
- ⁷ Сэрда-педа хас-хəwани,
дэлала мьн,
кō ль сэр тэ т'ō кемаси-
қōсур т'өнэ.
- ⁸ Т'эв мьн wэрэ жь Лōбнана,
дэргистийа мьн,
жь Лōбнана т'эв мьн wэрэ,
дина хwэ бьде жь сэре
ч'ийайе Амане,
жь ч'ийайе Сəнир у
h'əрмоне,
жь нə'ле шера у ван қуч'ед
пльнга.
- ⁹ Тэ эз кьр'ьмэ машоде хwэ,
эвина мьн, дэргистийа
мьн!

- Тэ эз кьр'ьмэ машоде хwэ бь
диндарəке
у бь р'əхтəки гəрдəна хwэ.
- ¹⁰ h'ōба тэ ча h'əйран э, эвина
мьн, дэргистийа мьн!
h'ōба тэ жь шəраве тə'мтьр
э.
- Хwэш ьн бина бьхарəтед тэ,
жь бина h'əму бинхwəша.
- ¹¹ h'ьнгьве п'етəке жь левед тэ
дньнқьтэ, дэргистийе,
бьн зьмане тəда шир у
h'ьнгьв э,
бина к'ьнщед тэ, мина бина
Лōбнана йэ.
- ¹² Эвина мьн, дэргистийа мьн,
бахчəки дадаийи йэ,
бира к'ьлиткьри йэ у канийа
моркьри йэ.
- ¹³ Ажэр'уйа тэ мина дарьстана
h'ьнара йэ,
бь бəред хwəйэ бьжарэ,
h'ьне у нарде,
- ¹⁴ нард у к'əфране, қамише
бинхwэш у дарчине^ф,
h'эр щур'э даред бьхуре,
зьмьр, уде^ф
у h'əму бинхwəшед сэрəкəва
йэ.
- ¹⁵ Канийа бахча йи, бира ава
қəдим и,
кō жь Лōбнана дьк'ьшьн.
- Йа бəнги дьлк'этир'а**
- ¹⁶ Р'абə байе бакөре,
wэрэ байе башуре, лехн
хун ль бахче мьн,
бьра бин дəре, бəла бə.
Бьра дэлала мьн бе бахче
хwэ
у бəред вейэ ширьн бьхwэ.

Йе бэнги дьлк'этийер'а

5 ¹ Эз натъмэ бахче хwэ,
эвина мьн, дэргистийа мьн,
мьн зьмьре хwэ т'эви
бьһарэтед хwэ т'оп кьр,
һынгьве хwэ п'етэкева хвар,
шэрава хwэ жи т'эви шире
хwэ вэхвар.

һьлбэстван һэр дөйар'а

Бьхwьн, гэли пьсмама,
вэхwьн у к'ефхwэш бьн,
гэли һ'эзкьрийа.

Йа бэнги сэр дьлк'эти

² Эз р'аза бум, ле гөһе мьн
һ'шьйар бу,
ва йэ дэнге дэлалэ мьн э,
дери дьхэ:

Йе бэнги дьлк'этийер'а

«Хушка мьн, дэлалэ мьн,
кэвок у к'эмалэ мьн!
Дэри ль мьн вэкэ, сэре мьн
қыр'авийе дайэ сэр,
жь мьж-думана шэве п'ор'е
мьн шьл буйэ».

Йа бэнги дьлк'этир'а

³ Мьн гот: «Мьн к'ьнща хwэ
ехьстийэ,
эз чава диса we хwэ кьм?
Мьн ньгед хwэ шуштьнэ,
эз чава диса wan қыр'еж
кьм?»
⁴ Дэлалэ мьн дэсте хwэ қөла
дерир'а дэрани,
нава мьнда чава пел сэр
һэвр'а дэрбаз бун.
⁵ Эз р'абум кө дэри ль дэлалэ
хwэ вэкьм,

жь дэсте мьн зьмьр ньқыти,
жь т'ьлийа мьн зьмьр
р'ьжийа сэр дэстуйе
зэр'зе.

⁶ Мьн дэри ль дэлалэ хwэ
вэкьр,
ле дэлалэ мьн иди
вэгэр'ийабу чубу.
һынге эз нав хwэда к'ьз-
к'ьзим,
эз ль wi гэр'ийам, ле эw
нэдит,
мьн дэнг да wi, ле щаба
мьн эwi нэда.
⁷ Бажерда нобэдар р'асти мьн
һатьн,
мьн хьстьн, эз бьриндар
кьрмь,
нобэдаред суре хелийа мьн
жь сэр мьн һьлдан.

Йа бэнги бьк'ьрар'а

⁸ Гэли бьк'ьред Оршэлиме,
эз wэ дьдьмэ сонде:
һэгэр һун дэлалэ мьн
бьбиньн,
бежьнэ wi, кө эз нэхwэше
эвинтийе мэ.

Бьк'ьр дьлк'этийер'а

⁹ Дэлалэ тэ чь жь дэлалед
майин четьр э?
һэй хас-хэwана нава жьна,
дэлалэ тэ чь жь дэлалед
майин четьр э,
wэки тө мэ аһа дьди сонде?

Йа бэнги бьк'ьрар'а

¹⁰ Дэлалэ мьн қэрқаши р'энги
сор э,
жь дөһэ һ'эзара эw четьр э.

- 11 Сәре ви зер'е хас э,
п'ор'и кәришки,
мина қар'қар'е р'эш э.
- 12 Ч'э'вед ви мина кәвокед ль
бәр р'еч'е ава нә,
кө әв ширда шушти нә,
мина лал у дөр'ед^ф қашкьри
нә.
- 13 Суртед ви гөльстана
бьһарәта нә,
мина к'ола гөлед бинхвәша
нә,
левед ви мина ньқьтке
зьмьре сосьна нә.
- 14 Дәстед ви дәстуйед зер'ин ын,
бь кәвьред қимәт қашкьри
нә,
зьки жь қилед фили мә'ткьри
йә,
бь сафира ньхамти йә.
- 15 Ньгә стунед мәрмәри нә,
ль сәр бьнгәһед зер'ин нә.
Диндар мина Лөбнәне йә,
мина әрзе жьбарә йә.
- 16 Дәв-леве ви ширьн э,
сәрда-педа һ'әйран ә!
Аһа йә дәлалә мьн,
аһа йә пьсмаме мьн,
гәли бьк'ьред Оршәлиме.

Бьк'ьр дьлк'әтийер'а

- Б** 1 Дәлалә тә к'ода чу,
һәй хас-хәвана нава жьна?
Дәлалә тә к'ийалида чу,
кө әм т'әв тә ви бьгәр'ьн?

Йа бәнги бьк'ьрар'а

- 2 Дәлалә мьн чу бахче хвә,
нава гөльстана бьһарәта,

кө бахчада әв пәзед хвә
бьч'еринә
у сосьна бәрәв кә.

Йа бәнги сәр дьлк'әти

- 3 Әз бона дәлалә хвә мә,
дәлалә мьн бона мьн ә,
нав сосьнада әв пәзед хвә
дьч'еринә.

Йе бәнги дьлк'әтийер'а

- 4 Тө бәдәв и мина Т'ирсайе*,
дәлалә мьн,
мина Оршәлиме
һ'әваск'ар и,
тө мина ордийа хәйалә^ф
сау и.
- 5 Дагәр'ин жь мьн ван ч'ә'ванә,
чьмки әз ван дьбьмә
һ'әйранә.
Гөлийед тә мина кәрийед
бьзьна нә,
кө жь Гилә'де жорда әв тен
харә.
- 6 Дьранед тә мина кәрийе
мийа нә,
чава жь һ'әвз дәртен шуш-
ти нә,
әв һ'әму жи кө дьзен щевви
нә,
жь ван т'ө йәк стәвьр нинә.
- 7 Сурте тә мина кәре һ'ьнар ә,
жь бьн ве хелийа кө ль
сәр ә.
- 8 Хвәйе шест ханьма йә,
һ'әйште щарийа йә
у бөһ'әсаб бьк'ьра йә.
- 9 Ле кәвока мьн, к'әмала мьн,
т'әк т'әне йә,

* 6:4 «Тирса» п'айт'әхте Исраелейи һена Йеробовамда бу. Бьхуньн П'адшати I, 14:17; 15:33.

- эw тайа дийа хwэйэ т'эне
йэ,
бъжартийа де у баве хwэ йэ.
Qиза эw дит у хwэзийа^ф хwэ
we анин,
ханьм у царийа жи п'айе we
дан.
- ¹⁰ Эва к'е йэ, кó мина бэрбанге
дэрте,
бэдэw э мина hive,
бэшэрхwэш э мина тэ'ве
у эw мина ордийа хэйалэ
саw э?
- ¹¹ Эз чумэ нава даред гуза,
кó дина хwэ бьдьмэ h'але
нэwале,
чьк'а тьрийа гóпк дайэ,
йан гóле h'ьнаре
бышкьвтинэ?
- ¹² Бе h'эмде хwэ,
эз чава нава э'рэбед
гьрэгьред мьлэте хwэда
бьм.
- ¹³ Вэгэр'э, вэгэр'э, Шуламите!*
Вэгэр'э, вэгэр'э, кó эм тэ
бьбиньн.
- Йе бэнги дьлк'этийер'а**
hун чьма öса дина хwэ
дьдынэ Шуламите,
чава ль дó к'омед? Кó
дыр'эцьсын?
- Йе бэнги дьлк'этийер'а**
7 ¹ Чьqаси к'aw ьн ньгед тэ
солада,
hэй qиза э'сьлзада!
Гьловэр'ийа hetед тэ мина
хэлаqед зер' ьн,
- чава бь дэсте hostэки
р'окьри бьн.
- ² Навька тэ к'аса гьловэр' э,
кó шэрава хwэш же кем
набэ,
зьке тэ лода геньм э,
кó сосьнава гьрти йэ.
- ³ Hэр дó мэмькед тэ мина щоте
кара нэ,
эw мина хэзалед щеви нэ.
- ⁴ Qьр'ька тэ мина бьрца qилед
фил э,
ч'э'вед тэ мина h'эwзед
h'эшбоне нэ
кó ль бэр дэргэhed Бат'-
Раббиме нэ.
Позе тэ пижини мина бьрца
Лóбнана йэ,
кó бэре we алийе Шаме йэ.
- ⁵ Сэре тэ ль сэр тэ мина
Кармеле йэ,
п'ор'е сэре тэ мина core
гэвэз э,
п'адша машоqе п'ор'е
кóришки йэ.
- ⁶ Чьqаси к'aw и, чьqаси хwэш и,
назька мьн, эвина мьн!
- ⁷ Бэжна тэ мина дара хөрме йэ,
мэмькед тэ мина гушийед
we нэ.
- ⁸ Мьн гот: «Эз р'абьмэ сэр дара
хөрме,
дэст бавежьме ч'ьqьле we
бьгьрьм».
- Бьра мэмькед тэ бьбьнэ
гушийед тьрийа,
бина жь бевьла тэ мина йа
сева,
- ⁹ левед тэ мина шэрава тэм.

* 6:13 «Шуламит» к'ока ве хэбэре бь ибрани те фэ'мкьрьне: «К'амьл».

Йа бэнги сэр дьлк'эти

- Әw бона дэлалe мьн
дһәр'ькә
у заре р'азайида дһьңьқтә.
¹⁰ Әз бона дэлалe хwә мә
у әw һ'әйра мьнда йә.

Йа бэнги дьлк'әтир'а

- ¹¹ Wәрә, дэлалe мьн,
әм дәрeнә чолe,
гөндада шәвe бһewьрн.
¹² Сьбәһe әм р'абһнә р'әзe
търйя,
дина хwә wьр бьдһнә wан,
чк'а тьрийя гөпк дайә
у гөлед we вәбунә,
йан гөлед һ'ьнарe
бшкьвтинә.
Wьр синг-бәра әзe тә
һ'әйран кьм.
¹³ Бина Мандрагора те,
тә'мә-тискед ширьнә кәвһн
у ну
бәр шемикед мә һ'әму һәнә,
мьн бона тә хwәй кьрһнә,
дэлалe мьн.

- 8** ¹ Хwәзи тә бьрайе мьн
буйайи,
тә шире дийа мьн меть-
буйа!
Мьн кә тә дәрва бьдитайи,
мьне тә һьнге р'амусайи
у we ломә мьн нәкьрана.
² Мьне тә бьбьрайи мала дийа
хwә.
Тәйе ль wьр әз һинкьрама,
мьне жи шәрава тә'м тә
бьдайи вәхварьне,
жь қһийата һ'ьнарeд хwә.

Йа бэнги сэр дьлк'эти

- ³ Дәсте wийи ч'әпe бһн сәрe
мьнда йә,
дәсте р'асте жи әз һ'әмез
кьрһмә.

Йа бэнги бьк'ьрар'а

- ⁴ Гәли бьк'ьред Оршәлиме, әз
wә дьдһмә сонде:
һунe хәwа дэлалe
нәт'әқьсинһн, һ'ьшйар
нәкһн,
һ'әта әwа хwәха бьхwазә
р'абә.

Бьк'ьр сэр дьлк'әтийе

- ⁵ Әw к'и йә кә жь бәр'ийе
р'адьбә,
хwә сьпартийә дэлалe хwә?

Йа бэнги дьлк'әтир'а

- Мьн бһн севеда тә һ'ьшйар
кьри,
ль wьр дийа тә тә анийи,
ль wьр дайика тә тә анийи.
⁶ Мьн чаwа мор бьдә сәр дьле
хwә,
чаwа мор бьдә сәр дәсте
хwә,
чьмки һ'ьзкьрһн мина мьрһне
қәwат ә,
к'өмр'әши жи мина дийаре^ф
мьрийя беисаф ә,
пьрискед we мина алава
пьрискед агьри нә.
⁷ Авед қайим һькарһн
һ'ьзкьрһне весинһн
у ч'әм һькарһн нава хwәда
we мьна кһн.
һгәр мәри жь бәр
һ'ьзкьрһнева

т'эмамия һэбука мала хwэ
бьдэ,
we бькьнэ қар бьдьнэ сери.

Бърайед йа бэнги

- ⁸ Хушкэкэ мэйэ бьч'ук һэйэ,
ле мэмьк пева т'онэнэ,
эм хушка хwэ чава бькьн,
гава бенэ хазгини?
⁹ һэгэр эва дивар буйа,
мэйе мьнара зивин сэр
чекьра,
ле һэгэр эва дэри буйа,
мэйе бь т'эхте эрзе эw чекь-
ра.

Йа бэнги

- ¹⁰ Эз дивар ьм, мэмькед мьн жи
мьнарэ нэ,
эзе бэр ч'э'ве wi мина wi
кэси мэ,
йе кó гьһиштигэ мьразе хwэ.

Йа бэнги дьлк'этир'а

- ¹¹ Баэ'л-һамонеда р'эзе Сьлеман
һэбу,
эви эw р'эз да нобэдара,
һэр йэки бона бэре wi,
гэрэке һ'эзар зив бьдана wi.
¹² Ле р'эзе хwэ эзе хwэй кьм.
һ'эзаре тэ бьра тэр'а бэ,
Сьлеман,
досьд жи нобэдаред р'эзр'а.

Йе бэнги дьлк'этийер'а

- ¹³ Йа нава р'эза! Göhe һэвала ль
сэр тэ йэ,
бькэ кó эз жи дэнге тэ
бьбьһем.

Йа бэнги дьлк'этир'а

- ¹⁴ Бьр'эвэ дэлале мьн,
бьбэ мина хэзале, йан каре
к'увийэ
сэре ч'ийайед бьһарэтед
бинхwэш.

К'ьтеба Ишайа п'ехэмбэр

Пешготын

Ишайа п'ехэмбэр^ф бу, бэлки к'ахин^ф жи, кө Оршәлимеда^ф хьзмәт-к'арийа хвә дькьр. Әв пәй ниве сәдсалийа һ'әйштар'а бәри буйина Иса, хәбәра Хвәде дьгиһандә бьнәлийед П'адшатийа Щьһудайе^ф. Әва к'ьтеба ә'wльн ә жь ван һәр чар к'ьтебед бь наве «П'ехәмбәред мәзын» (т'әви к'ьтеба Йеремийа, һәзәкийел у Данийел). Әв к'ьтеба бәлайи ль сәр чәнд п'ара дьбә:

1. Жь сәре 1-е һ'эта 39-а бәса салед 740-700-и бәри буйина Иса дькьн. We һынге Императорийа Ашурейә^ф зор, чәнд wләтед бьч'укә дор-бәра зэфти хвә дькьн. Пәй we йәкер'а, гава ашури Исраеле^ф, ава готи п'адшатийа Исраелейә бакөре werан дькә, әв saw дьк'әвә ль сәр Щьһудайе жи, ава готи п'адшатийа Исраелейә башуре. Гава һьзқийа п'адша т'әхсир дькә кө бьк'әвә бьн қоле Ашуре, һынге п'адше Ашуре ордийа хвә дьшинә кө Оршәлиме werан кә (сала 701-е). Ишайа нава ван һ'әму қәwьмандьнед сийасәтә хофә-търсда данна-син дькә, кө әв зөлма we бе сәре Щьһуда нә жь дьжмьнед дәрвава йә, ле жь щьһудийа хвәха йә, кө гөр'а Хвәде накьн у һындава Wiда беамьн ьн. П'ехәмбәр зәлал бь заре ширьн у гьли-готьнед хвәй-фькьр дәнг ль щьмә'те у сәрwerед ван дькьр, кө әв жь хьрабийе вәгәр'ьн у р'аст-һ'әлал бьжин. Әви дьгот кө гөр'а Хвәде нәкьрын дьбә бәрбь werанбуне у қыр'буне. Нава ван һ'әму тәли-тәнгийада Ишайа диса п'ехәмбәрти дькьр у дьгот кө wә'дәйе бе, we жь зөр'әта Даwьд^ф п'адша йәке бь ә'дьлайийе у хер-хвәшийе п'адшатийе ль сәр щьмә'та Хвәде бькә.

2. Жь сәре 40-и һ'эта 55-а дькарьн нав кьн чава «К'ьтеба бәрдьлийе». Әв сәри дьчьнә ль сәр wi wә'де кө щьмә'та Щьһудайе ль Баби-лоне^ф сьргунийеда^ф бу (п'ара ә'wльнә сәдсалийа шәша). П'ехәмбәр өве щьмә'та п'әришан у р'ақәтандир'а дьбежә кө зутьрәке Хөдане^ф ван аза кә у вәгәр'инә Оршәлиме. Ван сәрийада фькьрәкә сәрәкә жи әв ә, wәки Хөдан хвәйһ'өкөм ә, Әв ахьрийе дьбинә у созе Хвә тинә сери. Ле хвәдейед кө бабилони у мьләтед майин дьһ'әбиньн, әв сурәтед бе р'өһ' ьн, әв нькарьн тыштәки бькьн. Ле бәле Хөдан нә кө т'әне Хвәдейе исраелийа йә, ле Хвәдейе һ'әму мьләтед ль р'убари дьне йә жи, к'ижане кө р'ожәке we пе шә'дәттийа исраелийа хвә ль Хөдан бьгьрын. Ль вьр өса жи чар п'аред сәрәкә һәнә (сәре 42:1-4; 49:1-6; 50:4-9; жь сәре 52:13-а һ'эта 53:12-а), кө дәрһәқа «Ә'вде

Хөданда» те готъне. Эw «Исраел» те навкъръне, ле бэ'са Мэсн^ф п'адшайе Хwэдеда создайи дькэ, кö we щьмэ'та Исраеле жь h'эму охърмед гьран хьлаз кэ у we бьбэ р'онайа h'эму мьлэта (49:1-6). Пэймана^ф Ну ван п'эхэмбэртига тинэ ль сэр Исайе^ф Ньсрэте^ф.

3. Жь сэре 56-а h'эта 66-а, h'имли бэ'са wi wэxти те къръне, кö h'эwщэ бу щьмэ'та Хwэде бawэрийа хwэ созед Хwэде банийа (бэлки эв йэк пэй вэгэр'андьна сьргунийа Бабилонер'а бу). Ван сэрийада ль сэр р'астийа щьмэ'те у хwэдеh'эбандьна р'астда те ньнер'андьне. h'эму амьнед Хөданр'а, эве дьнйа нуда, йа кö Хөдане бьэ'фьринэ, ахьрикэ гөл у гэш те создайине. Эве дьнйайеда we хьлазийа шабуне т'өнэбэ, эве нэ кö т'эне бона исраелийа бэ, ле öса жи бона h'эму мьлэтед дьнйайе бэ.

1 ¹Эв э дитьна Ишайайе* көр'е Амос, йа кö сэр Щьхудае у Оршэлиме^ф, хена Узийа, Йотам, Аһаз у һьзгийа п'адшед Щьхуда-йеда дит.[†]

h'але Щьхудае у готъна Хwэде

- ² Бьбьнен э'манно, гөһдар бэ э'рдо!
Чьмки Хөдан^ф аһа гот:
«Мьн зар' хwэй кърън у мэзын кърън,
ле эw р'абунэ һьмбэри Мьн.
³ Га хwэйе хwэ нас дькэ,
к'эр жи афьр'е хwэйе хwэ,
ле Исраел^ф Мьн нас накэ,
щьмэ'та Мьн фэ'м накэ».
- ⁴ Wэй ль мьлэте гөнэк'ар^ф,
щьмэ'та нэһэгийева баркьри,
щьсьне хьраб, эwлэдед п'уч'!
Вана дэст жь Хөдан кърън,

- жь Пирозе^ф Исраеле зьвер бун,
пьшта хwэ жи Wiда кърън.
⁵ Чьма һун диса бен ледане,
сэри диса һун һьлдьдън?
Сэри ль wэ h'эму бьриндар э,
дъл жи wэва нэмайэ.
⁶ Жь т'эпа сери h'эта пэ'нийе,
т'өнэ щики ль wэ сахлэм:
Бьриндар, дэхмэ у хунедэ,
дэрман нэбун, нэһатын п'еч'ан,
р'унва нэһатын мэлh'эмкърън.
- ⁷ Wэлат ль wэ буйэ weран,
бажаред wэ шэwьтинэ.
Бэр ч'э'вед wэ хэриб дьхwьн жь э'рде wэ,
эw ль wэ бунэ чол у бэстэ,
хэриб чава ле зэwал бунэ.
⁸ Сийона^ф қиз* һьшти майэ
мина чардаха р'эзе тьрийа,

* **1:1** «Ишайа» бь ибрани те фэ'мкъръне: «Хөдан хьлаз кэ».

* **1:8** Аwa готи «Бажаре Оршэлиме».

1:1 Падшати II, 15:1-7, 32-38; 16:1-20; 18:1-6; Дирок II, 26:1-23; 27:1-9; 28:1-27; 29:1-2.

- мина һ'олька бостане хийара,
чава бажаре доре гьрти.
- ⁹ Һэгэр Хөдане Ордийа
жь мә һьнэк сах нәһьштана,
эме бьк'этана р'ожа Содоме^ф
у бьбуна мина Гоморайе.[†]
- ¹⁰ Бьбьһен дэнге Хөдан,
һэй сәрwerед Содоме!
Гөһ бьдһнэ Qануна^ф Хwәдейе^ф
мә,
һэй щьмә'та Гоморайе*!
- ¹¹ «Чи Мьһр'а йә qөрбанед^ф
wэйә п'р'?»
Хөдан дьбежә
«Эз жь т'эвайишәwатед wэйә
бэрана
у бэзе һ'эйwanед wэйә к'ок
т'ер ьм,
Эз хуна щанәга, бәрха у
нерийа нахwазьм.[†]
- ¹² Гава һун тен кө р'уйе Мьһ
к'эвьһн,
к'е дә'wa ве йәке жь wә дькә,
кө һыг бавежьһн һун һ'әwша
Мьһ?
- ¹³ Нәйһһн иди п'ешк'ешед п'уч':
Жь бьхуред^ф wә Эз зьвер ьм.
Сәре мәһа, р'ожед шәмийа^ф,
Эз щәжьһнед wә һькарьм
бьбьм,
һәһәqийа щьвинедә т'ә'мул
һакьм!
- ¹⁴ Эз дьжәһньмә сәре мәһа у
щәжьһнед wә,
сәр Мьһ әwана гьран бунә,
бьһ wанда Эз иди wәстийа мә.
- ¹⁵ Дәстед хwә гава һун бьльһнд
кьһн,
пышта Хwә Эзе бьдьмә wә,
Эзе нәбьһем, гава һун
гәләки дөа бькьһн,
чьмки дәстед wә хунева т'ьжи
һә.
- ¹⁶ Wәрһнә шуштьһне,
паqьжкьрьһне^ф,
хьрабийа дур хьһн Эз
һәбиньм,
бәс ә һун бькьһн wан
хьрабийа.
- ¹⁷ Һин бьһн кө һун qәнщийе
бькьһн,
һәqийе бьгәр'ьһн, йе бьһндәст
хьләз кьһн,
тайе севийа бьһн у пыштгьре
жьһнәбийа бьһн.
- ¹⁸ Һәлә wәрһн сәр веда әм
бьһһер'ьһн».
- Хөдан дьбежә:
«Һэгәр гөнәйед wә core
тә'ри бьһн,
we мина бәрфе сьпи бьһн,
һэгәр әw мина core гәwз
бьһн,
we мина һьрийа qәрqаш
бьһн.
- ¹⁹ Һэгәр бьхwазьһн кө гөһдар бьһн,
жь qөһйата ә'рде һуне
бьхwьһн.
- ²⁰ Ле һэгәр нәхwазьһн у сәрһ'ьшк
бьһн,
һуне хөре дәве шур бьһн.
Чьмки Хөдан әв йәк готьһн».

* 1:10 Ль вьр Хөдан бә'са «Содоме» у «Гоморайе» дькә, кө щьмә'та һәр дө бажара жи гәләк хьраби дькьрьһн, ле ль вьр давежә кьред бьһәлийед Оршәлимейә хьраб.

†9 Дәстпелун 19:24; Р'омайи 9:29. 1:11-14 Амос 5:21-22.

Бажаре беамын

- 21 Бажаре амн ча зынек'ар
дэрк'эт!
Әwa һәқийева дагьрти бу,
нава веда р'асти дьма,
ле ньһа буйә щийе меркөжа.
- 22 Зиве тә буйә мина т'орте,
шәрава тә жи ав т'әвкьри.
- 23 Миред тә хwәсәрехwә, т'әв
дьза нә,
һ'әму жи һ'әйра р'өшәте у
п'ешк'еша нә,
әвана сәр һәқийа севида
наньһер'ьн
у шыкйате жьнәбийе
нагьһижә wана.
- 24 Ләма Хwәйи, Хөдане
Ордийайи,
Зоре Исраеле, аһа ә'лам кьр:
«Wәй Әзе дьле Хwә ль нәйара
р'ьһ'эт кьм,
у жь дьжмьнед Хwә һ'әйфе
һьлдьм!
- 25 Әзе дәсте Хwә бәрбьр'и тә
кьм,
Әзе тә бьһ'әлиньм у
бьпарзьньм,
һ'әму т'орте жь тә пақьж
кьм.
- 26 һ'акьмед тә бькьмә мина йед
бәре,
ширәтк'аред тә мина йед
серидә,
һьнге тәр'а we бежьн:
«Бажаре р'астийе, бажаре
амьнийе».
- 27 Сийоне хьлаз бә пе һәқийе,
йед т'обәкьри^ф жи пе
р'астийе.

- 28 Ле сәрһ'ышк у гөнәк'аре һәвр'а
өндә бьн,
йед дәст жь Хөдан к'ьшанди
we қьр' бьн.
- 29 һуне жь дьлһавьжийа
п'утсәнәмийа дарьстана
мә'зеда шәрми бьн
йа кө һун пе ша дьбун,
у бона дарьстана хwәйә
бьжарти,
һуне сор бьн.
- 30 һуне бьбьн мина мә'за
бәлгч'ьлмьси
у мина бахче деми бе ав.
- 31 У мерхасе бьбә мина р'исе
к'ьзьри,
кьред wi жи мина пьриске,
һәр дө жи һәвр'а we
бьшәwьтьн,
кәсе т'өнәбә кө весинә.

Ә'дьялайийа һ'әта-һ'әтайе
(Миха 4:1-3)

- 2** ¹ Готьнед дитьна Ишайае
көр'е Аmozә сәр Щьһудайе у
Оршәлиме.
- ² Р'ожед ахьрийеда ч'ийае
Хана^ф Хөдан,
we жь һәр ч'ийайи
бьльндтър қәдимкьри бә,
we ль сәр һәр т'апи к'әwә
у һ'әму мьләте бьк'ьшьнә wьр.
- ³ Гәләк щьмә'те бен у бежьн:
«Wәрьн әм р'абьнә ч'ийае
Хөдан,
һәр'ьнә Хана Хwәдеие Ақуб^ф,
wәки Әw р'ийед Хwә ль мә
һин кә,
кө шьwәр'ийед Wiда әм
һәр'ьн».

- Чъмки хинкъръне^ф жь
Сийоне дэре,
хэбэра Хөдан жи жь
Оршэлиме.
- 4 Әве нав вэлатада һ'акъмтийе
бькэ,
нав гэлэк мьлэта шэр'-дэ'wa
сафи кэ.
Әве шуред хwэ бькьнэ
к'отан,
р'ьмед хwэ жи we бькьнэ
дэ'с.
Wэлате ль сэр wэлет шур
һьлнэдэ
у шэр'къръне we иди хин
нэбьн.[†]
- 5 һэй мала^ф Ақуб!
Wэрън эм р'онайа Хөданда
һэр'ьн.
- Р'ожа^ф Хөдан**
- 6 Р'асти, Тэ щьмэ'та Хwэ, мала
Ақуб һьшт,
әw гэлэк тыштед р'оһьлатева
дагърти нэ,
мина фьльстинийа^ф
к'оч'эктийева т'ьжи нэ
у т'эви зар'ед мьлэта, дэст
данэ һэв.
- 7 Wэлате ван зер' у зивва хьне
йэ,
һ'эсабе хьзнед ван т'өнэйэ,
wэлате ван һэспава т'ьжи йэ,
һ'эсабе э'рэбед ван т'өнэйэ.
- 8 Wэлате ван п'утава т'ьжи йэ,
әw кьред дәсте хwэ
дһ'эбиньн,
к'ижан кө т'ьлийед ван
чекьрнэ.
- 9 Мэръв қөръфи йэ,
у һэр йэк дэвэр'у буйэ,
Тө ль ван нэбахшинэ!
- 10 Дэ р'абэ жь бэр хофа Хөдан
у жь р'умэта^ф мэзьнайийа
Wi,
бьк'эвэ шкэфте, хwэ э'рдеда
вэшерэ.[†]
- 11 һьнге ч'э'ве бэрзэқ we шелу
бьн,
к'өбарийа мэръвайе we бьбэ
хwэли.
Т'эне Хөдане әве р'оже
бьльнд бэ.
- 12 Р'ожэкэ Хөдане Ордийа һэйэ,
әве сэр һ'эму бабаха у
бэрзэқада бе,
сэр һ'эму к'өбарада у пыште
ль ван бышке.
- 13 Сэр һ'эму әрзед Лөбнанейэ^ф
бьльнд у дьреж,
өса жи сэр һ'эму мә'зед
Башане^ф,
- 14 сэр һ'эму ч'ийайед туж
у сэр һ'эму т'апед бьльнд,
- 15 сэр һэр бьрща бьльнд
у сэр һэр сура қэвин-
шьдийайи,
- 16 сэр һ'эму гэмийед Т'аршише
у һ'эмуйед сэр авер'айэ
һ'эwаск'ар.
- 17 һьнге п'эр'е мэръвайе we
бышке,
бабахийа мэръвайе we бьбэ
хwэли.
Т'эне Хөдане әве р'оже
бьльнд бэ.
- 18 У п'уте лап бэтавэбьн.

2:4 Йоел 3:10; Миах 4:3. 2:10 Ә'йанти 6:15.

- 19 Гава Хөдан р'абэ дьне
 бьһ'эжинэ,
 мэрыве жь дэст хофа Wi
 у жь р'умэта мэзынайийа Wi,
 we бьк'эвынэ шкэфта у
 қөлед э'рде.
- 20 We р'оже мэрыве п'утед хвэйэ
 зер'ин у зивинэ
 бона һ'эбандьна хвэ чекъри,
 we бавезьнэ бэр мышке кор у
 бач'эрмока.
- 21 Эwe жь хофа Хөдан
 у жь р'умэта мэзынайийа Wi,
 бьк'эвынэ қалыштокед қайа у
 шкэфта,
 гава Эw р'абэ дьне
 бьһ'эжинэ.
- 22 Дэст жь гөмана сэр мерыв
 бьк'ышиньн,
 бина к'ижана бевьлед ванда
 йэ,
 чьмки чь жь дэсте ван те?
- Т'эвиһэвбуна Оршэлимеда**
- 3** ¹ Ва ньһа Хвэйи, Хөдане
 Ордийа,
 we қэват у қөдуме,
 һ'эму қынайата нани у аве
 жь Оршэлиме у Цьһудайе
 бьдэ һьлдане,
- ² йе мерхас у шэр'к'ар,
 һ'акьм у п'ехэмбэр^ф,
 р'э'мылдар у р'успи^ф,
- ³ йе сэр пенци у хвэйқадьр,
 йе ширэтк'ар у хвэйп'ешэ,
 у пьспоре фелбаз.
- ⁴ Эзе щаһьла бькьм ль сэр ван
 сэрвер
 у зар'оке сэрверийе ль ван
 бькьн.
- ⁵ Щьмэ'те хвэха зөлме ль
 һэвдө бькэ,
 һэр кэсе ль һэвал у щинаре
 хвэ бькэ.
 Щаһьле хвэ сэр р'успир'а
 бьгьрэ,
 бекере сэр хвэйқадьрр'а бэ.
- ⁶ һынге мэрыве жь олк'а баве
 хвэ,
 йэки жь бьратийа хвэ
 бьгьрэ у жер'а бежэ:
 «К'ынща сьт'аре ль сэр тэ һэйэ,
 тө wэрэ бьбэ сэрwере мэ,
 бьра эв хьрабэ бьн дэсте
 тэда бэ».
- ⁷ Ле эwe дэнге хвэ һьлдэ у
 бежэ:
 «Набэ жь мьн ду-дэрманэ,
 ль мале т'өнэ нан у к'ынща
 сьт'аре,
 сэр щьмэ'те нэкьн мьн
 сэрдарэ».
- ⁸ Оршэлим аһа дэwэр'у бу у
 Цьһуда к'эт,
 чьмки готьн у кьрада
 мьқабьли Хөдан бун
 у р'умэта Wi жь бэр ч'э'ва
 авитьн.
- ⁹ Р'энге р'уйед ван шэ'дэтийа
 ван дьдэ,
 гөнэйе хвэ эwана
 вэнашерьн,
 мина Содоме эw ашкэрэ
 дькьн,
 Wэй ль ван, бэла хвэха сэр
 хвэда тиньн.
- ¹⁰ Р'астар'а бежьн, һуне
 бэхтэwар бьн,

- чъмки әве бәре кьред хвә
бьхвьн.
- ¹¹ Вәй ль нәп'ак, хьрабийе бе
сәре ви
we wәкә ә'мәлед ви жер'а
бе дайн.
- ¹² Зар'ок ын зордаред щьмә'та
Мьн,
к'олфәт һ'окөми ль сәр we
дькьн.
- Һәй щьмә'та Мьн! Р'ебәред тә,
тә дьхальфиньн
у шьвәр'ийед тә ль бәр тә
т'әвиһәв дькьн.

Хөдан диwana мьләта дькә

- ¹³ Хөдан р'абуйә сәрда
дьньһер'ә,
сәкьнийә кә диwana мьләта
бькә.
- ¹⁴ Хөдане р'успи у миред
мьләте Хвә,
гази диwane кә у ванр'а
бежә:
«Wә әв р'әзе тьрийе Мьн
веран кьр,
у т'алане к'әсиба малед
wәда нә.
- ¹⁵ Һун чава тәрөш дькьн
щьмә'та Мьн дьзеринын?
У фәқир-бәләнгаза Һун
дьһерьн?»
Әва ә'ламкьрьна Хвәйи
Хөдане Ордийа йә.

Qизед Оршәлиме

- ¹⁶ Хөдан аһа гот:
«Qизед Сийоне кә к'обар
бунә,
сәрбьльнд дьчьн, ч'ә'в сәр
сәри дьр'әқьсьн,

- хвә дышкеньн һурә-һур
гавед хвә давежьн
у пе базьнед ньгед хвә
шьнгә-шьнг дькьн,
¹⁷ Ләма Хөдан we п'ор'е қизед
Сийоне кәр' кә
у ә'йба ван бьдә вәкьрьне».

¹⁸ We һынге Хөдане һәр хәмьле
жь сәр ван дәрхә: Базьнед ньгед
ван, тә'вьк у һивькед ль сәр ван,
¹⁹ мори-мьрщан, базьнед дәстед
ван, лач'ьк, ²⁰ бәрә'ни у зәндькед
ван, пыштәк, бәхтьк, фә'лькока,
²¹ гөстила у қәрәфила, ²² к'ьнщед
бьһа у шала, Һса жи п'ота у к'и-
ська, ²³ к'ьнщед тәньк у кьраса,
к'олоз, хелийава.

- ²⁴ We дәwса бина хвәш, бина
гәнийе бә,
дәwса к'әмбәре, we шьрит бә,
дәwса гөлийед вәгьрти, we
көр'кьри бә,
дәwса к'ьнщед бьһа, we
к'өрх^ф бә
у дәwса бәдәwәтийе we
дахкьри бә.

- ²⁵ Меред нава тәда we пе шур
бьк'әвьн,
мерхасе нав тәда жи нава
шер'да.
- ²⁶ Дәргәһед^ф бажер we ахин кьн
у шине бькьн,
бажаре вала бьминә у ә'рде
р'уне.

4 ¹Әwe р'оже һ'әфт жьне мерәки
бьгьрьн у бежьне: «Әме нане
хвә бьхвьн, к'ьнщед хвә хвә кьн,

г'эне б'ра наве тэ сэр мэ бэ, эва
 қара жь сэр мэ бе һьлдане».

**Щьмэ'та майи
 те бьмбарэккьрьне^ф**

²We р'оже Зохе* Ходан we бэ-
 дәү у хвэйр'умэт бэ у бэре э'рде
 we бьбэ фьр'нақи у қэдьре исра-
 елийед фьльти. ³һьнге һэрч'е жь
 Сийоне фьльти у Оршэлимеда
 майийэ наве к'ижана ньвисар
 бу кё сах бьминьн, we пироз бе-
 нэ һ'эсабе, ⁴гава Ходан қьр'ежа
 қизед Сийоне бышо у пе р'öh'e
 диwane у р'öh'e агьрва хуна на-
 ва Оршэлиме пақьж кэ. ⁵һьнге
 Ходан we сэр һэр дэра ч'ийайе
 Сийоне у сэр һэр щьвинед we,
 we аһа бькэ: Р'оже э'үр у ду бэ,
 шэве жи шэүқа алава агьр' бэ,
 мина хелийе сэр г'эмамийа р'у-
 мэта we бэ. ⁶Әwe чадьрэк бэ жь
 бэр гэрмайа р'оже у сьт'арэк жь
 бэр тэ'ви-тэйроке.

Стьрана сэр р'эзе тьрийа

5 ¹Әзе стьранэке бьстьрем
 бона Дэлале хвэ,
 стьрана эшқи Дэлале хвэ
 сэр р'эзе тьрийе Wi.
 Дэлале мын, р'эзе тьрийе Wi
 һэбу,
 сэр т'апэки п'ър' хвэйбэр.†
²Әви э'рд вэда,
 кэвьред нав дэрхьстьн,
 к'оле тьрийед жьбарэ данин,
 бьрщэк навда чекьр,
 ль вьр һ'эүзэк жи к'ола

у ч'э'вньһер'и бу кё тьри
 бьда,
 ле бэле әви зьнгур'ед
 тьрийа дан.

- ³ Дэ һьна һун, бьнэлийед
 Оршэлиме
 у мэрвьед Щьһудайе,
 сэр Мын у р'эзе тьрийе
 Мында бьньһер'ьн.
- ⁴ Иди Мын чь бона р'эзе тьрийе
 Хвэ нэкьр?
 Әз һивийе бум кё тьри бьда,
 ле әви зьнгур'ед тьрийа
 дан.
- ⁵ Дэ һьна Әзе вэр'а бежьм,
 Әзе чь биньмэ сэре р'эзе
 тьрийе Хвэ:
 Әзе доре бьдьмэ вэкьрьне,
 әве бьбэ щийе ч'ера
 һ'эйвен,
 Әзе сура ви хьраб кьм, кё
 ль бэр п'ийа һэр'э.
- ⁶ Әзе әви бькьмэ чол у бэст,
 нэ we бе бьр'ине, нэ жи
 вэдане,
 қьрш у қал we же дэрен
 у э'мьр кьм э'үре баране ле
 нэбариньн.
- ⁷ Р'эзе тьрийе Ходане Ордийа,
 мала Израел э
 у к'ола Әв бэгэм дькэ,
 мэрвьед Щьһуда нэ.
 Әв һивийа һэқийе бу, ле
 қэт'ьли дит,
 Әв һивийа р'астийе бу, ле
 шин-гьри һат.

* **4:2** Гэлэк занэ дьфькьрьн, кё эва п'ехэмбэрттийа^ф ль сэр Мэсиһ^ф э.

4:5 Дэрк'этын 13:21-22; 14:18-19. **5:1** Мэтта 21:33; Марқос 12:1; Луқа 20:9.

Хърабийа щьмэ'те

8 Вэй ль ван кӧ мале малава
 дькьн,
 э'рде э'рдава зедэ дькьн,
 вәки иди щийе йед майин
 т'ӧнэбэ,
 Чьма т'әне хун гәрәке бьжин
 сәр э'рде?

9 Хӧдане Ордийа гӧһе мында
 гот:
 «Р'аст гэләк малед аһа we
 вала бьминьн,
 малед мэзын у бэдәвда
 кәсәке нәминә.

10 Чьмки р'эзе тьрийайи кӧ дәһә
 щот га
 р'ожәкеда р'адькьн we
 батәк* шәрәв бьдә
 у дәһә льб т'охьме льбәке
 бьдә**».

11 Вэй ль ван кӧ бәрбангда
 р'адьбьн
 у пәй мөвайе дьк'эвьн, шәв
 жи һ'эта дәрәнг,
 сәре хвә пе шәрәве гәрм
 дькьн.

12 К'ефед ванда чәнг^ф, чәнге зис,
 дәф, бьлур у шәрәв һәйә,
 ле әв гӧһ надьнә кьред Хӧдан
 у хәбата дәсте Wi набиньн.

13 Ләма мьләте мын,
 жь нәзанийа хвә сьргун^ф
 дьчә,
 хвәйқәдър жь бьр'чибуне қьр'
 дьбьн,
 мьхӧлқәт жь т'ибуне ч'ьла
 дьбә.

14 Ләма дийарә^ф мьрийа щийе
 хвә фьрә дькә,
 жь чапе дәр гәврйиа хвә
 вәдькә
 у гьрәгьр т'эви мьхӧлқәте,
 қалмә-қалме у шабунева
 дьк'эвьнә вьр.

15 Мәрвь қӧрьфи йә у һәр йәк
 дәвәр'у буйә,
 сәре бәрзәқа ньмьз буйә.

16 Ле Хӧдане Ордийа һәқийада
 бьльнд ә,
 Хвәдеие Пироз р'астийеда,
 пирозийа Хвәва хӧйа йә.

17 һьнге бәрхе Оршәлимеда
 бьч'ерьн,
 чава мергед хвәда, хәрибе
 жи
 нава хьрабед дәвләмәндада
 бьхвьн.

18 Вэй ль ван, кӧ нәһәқийе
 пе шьритед дәрәвийе
 дьк'ьшиньн
 у гӧнә жи пе вәрьсед э'рәбе.

19 Әв дьбежьн: «Дә бьра Әв
 ләзк'эвә
 у кьред Хвә бьлэзинә, кӧ әм
 ван бьбиньн!

Дә бьра шешьра Пирозе
 Исраеле незик бә
 у бе сери, кӧ әм бьзаньбьн».

20 Вэй ль ван, кӧ хьрабр'а
 дьбежьн қәнц
 у қәнщр'а хьраб, тә'рийе
 чава р'онайи,
 р'онайе жи чава тә'ри һ'әсаб
 дькьн,

* 5:10 «Батәк» дәрданәкә вәкә бист у дӧ литьри бу.

** 5:10 Бь ибрани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «һомәрәк т'охьм we ефәке бьдә». «һомәрәк» дәрданәкә вәкә дӧсьд у бист литьри бу у «ефак» жи дәрданәкә вәкә бист у дӧ литьри бу.

- у тэ'л ширьн һ'эсаб дькын,
 ширьн жи тэ'л.
- 21 **Wэй** ль wan, кӧ бэр ч'э'ве хwэ
 сэрwахт ын
 у хwэда дьфькьрн кӧ
 фэ'мдар ын.
- 22 **Wэй** ль wan, кӧ шэрав
 вэхварьнер'а мерхас ын,
 мewa дагьртньер'а сэрхwэ нэ,
 23 кӧ пе р'ӧшэте йе нэхэq р'аст
 дэрдьхьн
 у дэсте йе бесуц жь һэгийе
 дькын.
- 24 **Лэма**, чава агьр хозане к'ӧта
 дькэ
 у алав жи гиһайе һ'ышк
 мьна дькэ,
 ӧса жи р'awe ване гэни бьн
 у гӧлед ване бьбьнэ т'оз
 һэр'ьн,
 чьмки Qануна Хӧдане
 Ордийа т'эхсир кьрн
 у готьна Пирозе Исраеле
 беqэдьр кьрн.
- 25 **Бона** ве йэке, һерса Хӧдан
 ль щьмэ'та Wi р'абу,
 дэсте Хwэ һьлда сэр ван,
 ль ван хьст, ч'ийа лэрьзин
 у щьнйазед ван мина гэмаре
 к'учада ман.
 Пэй һаqас гьштр'а, һерса Wi
 диса данэни
 у дэсте Хwэ жь сэр ван
 һьлнэда.
- 26 **Әве** бона мьлэтед дур алэке
 бьльнд кэ
 у йед ль сэре дьне бькэ
 фитин
- у ва әве бьлэзиньн у
 зутьрэке бен.
- 27 **Жь** wan кэсэке нэwэстэ,
 нэшэwьшэ,
 кэсэке жь wan нэхеньжэ
 р'анэзе,
 пыштэке жь пышта wan
 нэк'эвьн
 у бэне солед ване нэqэтьн.
- 28 **Тиред** wanэ туж ьн,
 һ'эму кэванед wan
 к'ышанди.
 Сьмед һэспед wan мина
 кэвьре р'эш,
 т'экед э'рэбед wan мина
 бобэлиске нэ.
- 29 **Мьр'инийа** wan мина йа
 макэшер э,
 мина щэwрька мьр'э-мьр'
 дькын,
 дьгьр'мьр'ьн хwэ давежьнэ
 неч'ире,
 дьр'эвиньн у кэс т'ӧнэ кӧ жь
 дэсте wan хьлаз кэ.
- 30 **Һынге** we мина дэнге пеле
 бэ'ре
 ль сэр ван бькьнэ хӧшин,
 һэгэр йэк дина хwэ бьдэ э'рде,
 әве шэwэр'эше у хэзэбе
 бьбинэ,
 р'онайе жи нава э'wрада
 qарийайи бэ.

Хӧдан газии Ишайа дькэ

6¹ Сала мьрьна Узийа п'адшада
 мьн Хwэйи дит, Әw сэр т'эхтэ-
 ки бьльнд у жор р'уньшьтбу, ньч'е
 п'еша Wi П'арьстгэх^ф т'эжи кьр-
 бу.[†] ² Феза Wi серафим^ф сэкьни

6:1 П'адшати II, 15:7; Дирок II, 26:23.

бун, һәр йәк жь ван шәш п'эр'и бу,
пе дōда р'уйе хвә дньхамтҫн, пе
дōда нгед хвә дньхамтҫн у пе
дōда жи дьфьр'ин. ³ Дәнг дьданә
һәв у дьготҫн:

«Пироз, Пироз, Пироз ә
Хōдане Ордийа![†]
Т'әмамия дньйае
р'умәта^Ф Вива т'ҫжи йә!»

⁴ Жь дәнге ван р'ьк'ьне ше-
мике һ'әжийан у Хан дува т'ҫжи
бу.[†] ⁵ һынге мьн гот: «Wәй ль мьн!
Әз онда бум! Чьмки әз мәрвьәки
дәвһ'әрам ьм у нава мьләтәки дәв-
һ'әрамда дьминьм у ч'әвед мьн
П'адша, Хōдане Ордийа дитҫн!»

⁶ Ле жь серафима^Ф йәк фьр'и
цәм мьн у дестда шәләки агьр бу,
кō әви пе муч'ьке жь горигәһе^Ф һьл-
дабу. ⁷ Әв дәве мьн хьст у гот: «Ва
әв дәве тә к'әт, нәһәқийа тә р'әсит
бу у гонәйе тә һатә к'әвандн^Ф».
⁸ Паше мьн дәнге Хвәйи бһист кō
дьгот: «Әз к'е бышиньм, бона Мә к'е
we һәр'ә?» Мьн гот: «Бәле, әз һазьр
ьм, мьн бышинә!» ⁹ һынге Әви гот:
«Дә һәр'ә бежә ви мьләти:

«Һуне гәләки бьбһен, ле фә'м
нәкьн,
гәләки дина хвә бьдье, ле
нәбиньн».[†]

¹⁰ Чьмки әва цьмә'та сәрһ'ышк ә,

гōһада гьран ә,
ч'әвед хвә гьртҫн ә,
кō бь ч'ә'ва нәбинә,
бь гōһа нәбьһе
у бь һ'ыш фә'м нәкә,
вәнәгәр'ә^Ф у қәнц нәбә».

¹¹ У мьн пьрси: «Һ'әта к'әнге
Хвәйи?» Әви гот:

«Һ'әта кō бажар weран нәбә
у бе бьнәли нәминә,
малада т'ō кәс т'онәбә
у әрд т'әмам вала нәбә.

¹² Һ'әта кō Хōдан бәри мервь
нәдә

у ви әрди лап хьки-хали кә.

¹³ Ле һәгәр жь цьмә'те дәһа йәк
бьминә,

әве диса бьшәвьтә,
чава дара әрзе у мә'зе
тенә бьр'ине, т'әне к'ок
дьминә».

Әв к'ока майи т'охьме пироз ә.

Хвәде Ишайа дьшинә щәм Аһаз п'адша

7 ¹ Һена Аһаз п'адшайе Щьһу-
даие кәр'е Йотаме Узийада,
Р'ьсине п'адше Сурйае у Пәқаһе
п'адше Исраеле кәр'е Р'ьмалйа
һәвраз чунә сәр Оршәлиме кō we
һьлдьн, ле пе нькарьбун.[†] ² Гава әв
дәнг гьһиштә мала Давьд, wәки
Сурйа у Исраел* бунә йәк, һынге

* **7:2** Жь вьр шунда ви сәрида к'идәре кō ньвисар ә: «Исраел», тек'ста ибранида «Әф-
райим» ньвисар ә. Әфрайим нава п'адшатийа Исраеледа қәбила һәрә мьзьн бу, ләма
цар-цара дәвса п'адшатийа Исраеле, «Әфрайим» те готье.

6:3 Ә'йанги 4:8. **6:4** Ә'йанги 15:8. **6:9-10** Мәтта 13:14-15; Марқос 4:12; Луқа 8:10;
Йуһ'әнна 12:40; К'аред Шандийа 28:26-27. **7:1** П'адшати II, 16:5; Дирок II, 28:5-6.

р'ыщафэкэ өса к'этэ дьле Аһаз у
щьмэ'та ви, чава даред дарьстен
жъ байе дьр'ыщ'фьн. ³ Ле Хөдан
готэ Ишайа: Ньһа р'абэ тө т'эви
көр'е хвэ Шьар-Йашуб* пешийа
Аһазда һәр'э, хьлазийа авк'еша
һ'эвзе жорьни ль сэр р'ийа сэрэ-
кэйэ Әрде К'ынцшустьне ⁴ у бежэ
ви: «һаш жь хвэ һэбэ, хвэ онда
нэки, нэтьрси у дьле тэ бьра жь
ван һәр дө дарькед ду дькьн сьст
нэбэ, ава готи жь алава һерса
Р'ьсине, Сурйайе у Пэқаһе көр'е
Р'ьмалйа. ⁵ Чава кө Сурйа, Израел
у көр'е Р'ьмалйа нав хвэда сэр тэ
дышевьр'ьн у дьбежьн: ⁶ «Әме һәр'ь-
нэ сэр Цьһудайе, гәфе ле бьхвьн у
we бькьнэ дәсте хвэ, көр'е Табийел
жи сэр бькьнэ п'адша».

⁷ Хвэий Хөдан аһа дьбежэ:
«Әва мэрэма we нэбэ
у нэие сери.

- ⁸ Бәле сәре Сурйайе Шам э
у сәре Шаме жи Р'ьсин э.
Шест у пенц сали шунда
Израеле һурдэхвэши бэ
у чава мьлэт we нәминэ.
⁹ У сәре Израеле Самәрийа^ф йә,
сәре Самәрийае жи көр'е
Р'ьмалйа йә.
Һәгәр һун бауәр нәкьн,
һуне жи қәдим нәминьн».

Нишана Иммануейл

¹⁰ Хөдан диса дәнґ да Аһаз у
готе: ¹¹ «Тө жь Хөдан Хвәдеие хвэ
нишанәке бьхвазэ, йан жер ль
дийаре мьрийа, йан жи жор ль

э'змен». ¹² Ле Аһаз гот: «Әз ниша-
не нахвазьм, нахвазьм Хөдан
быщер'ьбиньм». ¹³ һьнге Ишайа
гот: «Дә ньһа бьбьһен, һэй мала
Давьд! Вәр'а һьндькэ кө һун ме-
р'ьв һақаси ащ'ьз дькьн, ньһа жи
дьхвазьн Хвәдеие мьн ащ'ьз кьн?
¹⁴ Ле Хөдане Хвәха нишанәке бьдә
wә. Ва йә қиз һ'эмлә йә, көр'әки
we бинэ у we наве ви Имману-
йел* дайнэ. ¹⁵ Әwe тохавке у һьн-
гьв бьхвэ, һ'эта кө қәнц у хьраб
жь һәв дәрхэ. ¹⁶ Чьмки һе бәри кө
көр'ьк қәнц у хьраб жь һәв дәрхэ,
әw wәлате ван һәр дө п'адшед кө
тө жь ван дьтьрси we вала бьн.
¹⁷ Хөдане п'адше Ашуре^ф бьшинэ,
we р'оже өса бинэ сәре тә, щьмэ'та
тә у мала баве тә, кө жь р'ожа Ис-
раел жь Цьһудайе қәтийайә һ'эта
ньһа тыштәки өса нәбуийә».

¹⁸ We һьнге Хөдане ль мешед
сәр щәwed Мьсьре у ль мозед
Ашуредә бькә фитин, ¹⁹ әwe бен
бьк'эвьнә гәлийа у шелед зьнара,
ль сәр һ'әму дьр'ийа дайньн, ль
һ'әму мергада бьминьн. ²⁰ We һьн-
ге Хөдане пе дузәне к'ьрекьрийи
ви бәри ч'ем, ава готи пе п'адше
Ашуре we п'ор'е сәре wә у һ'әму
пър'ча сәр wә, һ'эта р'удана wә жи
we бьдә көр'кьрьне. ²¹ һьнге мәр-
вәке ч'еләкәке у дө мийа хвәй кә,
²² we бькарьбә жь зедәйа шире ван
тохавке бьхвэ. һ'әмуейд ви wә-
латида майи we идаре хвэ т'әне
пе тохавке у һьнгьв бькьн. ²³ We
һьнге щийе һ'әзар к'оле тьрийа кө

* **7:3** Наве «Шьар-Йашуб» те фә'мкьрьне: «Йед сахмайи we вәгәр'ьн». Бәлки әв нав ни-
шанәк бу кө пәй сьргунийа^ф Бабилонеда, йед сахмайи we вәгәр'ийана wәлате хвэ.

* **7:14** «Иммануейл» бь избрани те фә'мкьрьне: «Хвәде т'эви мә йә». Мәтта 1:23.

чимэте һ'эзар шекъл* зив бу, we дьр'ийа у стьруйава т'ъжи бэ. ²⁴We пе тира у кэвана бен бьк'эвьнэ wьр, чьмки т'эмамияа wэлет we дьр'ийа у стьруйава т'ъжи бэ. ²⁵У һ'эму гьред кó wэхтэке дьһатгьнэ р'акьрн у чандьне, те жь тьрса дьр'ийа у стьруйа нэчи wьр. Эw дэре бьбэ щийе ч'ера dewер у бьн ньгед пезда бенэ п'епэскьрне.

Көр'е Ишайа чава нишана бона щьмэ'те

8 ¹Хөдан готэ мьн: «Тó хwэр'а т'эхтэки мэзын һьлдэ у сэр бь ньвисара садэ бьньвисэ: «Ма-һэр-Шалал-һаш-Баз*»». ²У мьн хwэр'а ш'едд амьн һьлдан: Ури-йайе к'аһин^ф у Зэкэрийайе көр'е Йьбэрэк'йа. ³Пэйр'а мьн дэст да жьна хwэйэ п'эхэмбэр, эwa һ'эмлэ дэрк'эт у көр'эк ани. һьнге Хө-дан готэ мьн: «Наве wi дайнэ: «Маһэр-Шалал-һаш-Баз», ⁴чьмки бэри кó зар' бькарьбэ бежэ: «Баво йан «Дайе» һэбука Шаме у т'алане Самэрийайе we һэр'э бэр п'адше Ашуре».

Һ'ыщумкьрна п'адше Сурйайе

⁵Хөдан диса дэнг да мьн у гот: ⁶«Эва щьмэ'та Оршэлиме жь ава Шилоаһейэ кó нэрм дьк'ь-

шэ нэдайлэ у пе Р'ьсине п'адше Сурйайе у Пэqаһе көр'е Р'ьмалйа бэшэрхwэш дьбэ, ⁷лэма Хөдане ава ч'эме Фьратейи қайим у зор ль сэр wan р'акэ, awa готи п'адше Ашуре, т'эмамияа қэwата wива. Эwe жь кэвийед хwэ дэре у т'эма-мияа дор-бэред хwэ һьлдэ. ⁸Эwe Щьһудайер'а дэрбаз бэ, лейева т'ъжи кэ, оса бьльнд бэ, бьгьһижэ һ'эта қыр'ьке у пе баскед хwэйэ wэ-кьри we бэрайа wэлате тэ бьгьрэ, Иммануйел!»

⁹ һэй мьлэтно, бьгьһижьнэ һэв, ле һуне һурдэхwэши бьн, гóһ бьдн, һ'эму wэлатед дур, к'аре шер' бькьн, ле һуне һурдэхwэши бьн, к'аре шер' бькьн, ле һуне һурдэхwэши бьн!
¹⁰ Шewьра бьшewьрн, ле we бэтал бэ, готьна хwэ бежьн, ле we нэбэ, чьмки Хwэде т'эви мэ йэ*.

һашхwэһэбуна Ишайа

¹¹Хөдан дэсте Хwэйи зор да сэр мьн, ширэт ль мьн кьр, кó р'ийа ви мьлэтида нэчьм у гот: ¹²«Ве йэке нэмами һ'эсаб нэкьн, чь кó эв мьлэта нэмами һ'эсаб дькэ. Жь чь кó эw же хоф дькьн, һун же хоф нэкьн, нэтьрсьн.[†] ¹³Т'эне

* **7:23** «Шекьлэк» wэкэ донздэһ гьрами бу.

* **8:1** «Маһэр-Шалал-һаш-Баз» бь ибрани те фэ'мкьрне: «Зу һэр'э һэбуке, хwэ бавежэ т'ален».

* **8:10** Эва щөмла «Хwэде т'эви мэ йэ» ль ви щийи наве Иммануйел тинэ бира хwэндэван, ве контекстеда бона хьлазкьрне йэ.

8:12-13 Пэтрус I, 3:14-15.

Хөдане Ордийа хун пироз һ'эсаб кын, бьра Әв бә хофа вә, бьра Әв бә тьрса вә. ¹⁴ Әвә бьбә Пирозгә-һа^Ф лесьг'арбуне, ле бона һәр дө п'адшатийед Израеле, we бьбә кәвьрәки лык'омандьне у зьнарәки же һолбуне, бона бьнәлийед Оршәлиме жи т'ор' у т'әлә.[†] ¹⁵ Жь ван гәләке бьльк'омьн, бьк'эвьн, бьшкен, т'ор'еда бьпч'ькьн у бенә гьртьне».

Шагьртед Ишайа

¹⁶ Ве шә'дәтийе гөломат кә, нава шагьртед мьнда ве һинкьрьне мор кә. ¹⁷ Ле бәле әзе һивийа Хөдан бьм, Йе кө р'уйе Хвә жь мала Ақуб вәшартийә. Әзе Вида гөман бьм.[†] ¹⁸ Ва мә әз* у әв зар'ед кө Хөдане Ордийайи ль сәр ч'ийайе Сийоне дьминә данә мьн, әв нишан у ә'шәрәтед нава Израеледа нә.[†] ¹⁹ У гава вәр'а бежьн: «Жь р'өһ'газикьрийа у к'оч'әкед кө ч'вә-ч'вь у п'ьстә-п'ьст дькьн бьпьрсьн» Гәло цьмә'т жь Хвәдәйе хвә напьрсә? Бона зендийа we жь мьрийа бьпьрсә? ²⁰ Дина хвә бьдньнә we һинкьрьне у шә'дәтийе. һәгәр хәбәр дана цьмә'те ве готьне нагьрә, сьбә we ль ван сафи нәбә.

Вәхте тә'ли-тәнгийе

²¹ Әвә вәлетда дәро-дәр бьн, хәлайи-щәлайеда бьн, гава әв бьр'чи бьн, we һерс к'эвьн, ньфьр'а п'адше у Хвәдәйе хвә бькьн, жор бьньһер'ьн, ²² дина хвә бьдньнә ә'рде, ва йә тәнгаси, тә'ристани у шәвәр'аша бинтәнгийе йә. Әвә бәрбь шәвәр'әше бенә ажотьне.

9 ¹ Ле шәвәр'әше нәминә мина ви вәхте тә'ли-тәнгийеда.

Буйина көр'ьк

Хөдан бәре вәлате Зәбулоне у вәлате Нәфтәлийе бер'умәт кьрьн, ле ахьрийе we әви ә'рде сәр р'ийа бәрбь бә'ре, ви алийе ч'әме Урдөне^Ф, Щәлила мьләта[†] хвәйр'умәт кә*.

² Щьмә'та кө тә'ристанийеда дьгәр'ийа,
р'онайикә мәзьн дит,
әвәд вәлате сийа мьрьнеда р'унышти,
р'онайе ль сәр ван шәвq да.[†]

³ Те мьләт зедә ки,
шабуне ле мәзьн ки,
әвә ль бәр Тә шабьн,
мина шабуна нандьруне,
чава шабуна т'алан п'арәвәкьрьне.

⁴ Чьмки әв нире вани гьран,

* **8:18** Вьра Ишайа сәр фә'мина наве хвә у көр'ед хвә дьбежә. Мә'на наве Ишайа те фә'мкьрьне: «Хөдан хьлаз кә». Бьхуньн шьровәкьрьна Ишайа 7:3; 8:1 у шьровәкьрьна наве «Иммануйел» Ишайа 7:14.

* **9:1** Әв һ'әму щийед кө ве р'езеда тенә навкьрьне дьк'әтньнә нав п'адшатийа Израеле, нә кө п'адшатийа Щьһудайе.

8:14 Пәтрус I, 2:8. **8:17** Ибрани 2:13. **8:18** Ибрани 2:13. **9:1** Мәтта 4:15.

9:2 Мәтта 4:16; Луқа 1:79.

- әw шыва сәр намьла ван
 у даре нава ч'э'ве ван,
 Тә шкенанд мина р'ожа
 Мидйане^ф.
- 5 һәр кондале р'ынгә-р'ынгийә
 бона шер'
 у к'ынщед хунеда п'еч'айи,
 we бышәwьтн быбьнә хөре
 егър.
- 6 Чьмки мәр'а зар'эк бу,
 көр'эк мәр'а һатә дайине,
 һ'өкөме сәрwertийе we сәр
 мьле Wi бә,
 we наве Wi дайнын:
 Ширәтк'аре һ'эйри-
 һ'өжмәк'ар,
 Хwәдейе Зор,
 Баве һ'әта-һ'әгайе,
 Мире Ә'дльайийе.
- 7 һ'өкөмәтийа Wийе мэзын бә,
 ә'дльайийа Wийе кем нәбә
 Әwe т'әхте Давьд^ф у
 п'адшатийа wi,
 бь һәқийе у р'астийе,
 жь we һынгеда һ'әта-һ'әгайе
 қәwin у қәдим кә.
 Хирәта Хөдане Ордийа we
 we йәке бькә.[†]
- Һерса Хөданә сәр Израеле**
- 8 Хөдан хәбәр сәр Ақубда шанд
 у әw һатә сәр Израеле.
- 9 Т'әмамия цьмә'те we
 бьзаньбә,
 әw бьнәлийед Әфраиме* у
 Самәрийае**,
- к'ижан кө к'обар у бабах
 дьбежн:
 10 «К'әлпич' к'әтн,
 ле әме пе кәввред
 т'әр'шанди авақн,
 һежиред стьру һатьнә
 бьр'ине,
 ле әме даред әрзе дәwса
 ван дач'ькинн».
- 11 Ле Хөдан we нәйаред Р'ьсин
 һьмбәри we цьмә'те р'акә
 у һелана бьдә дьжмьнед ван.
- 12 Сурийе жь р'оһьлате,
 фьльстинийе жь р'оавайе,
 we гәпа т'ьжи Израеле
 дақөртинн.
 Пәй һақас тыштр'а, һерса Wi
 диса данәни
 у дәсте Хwә жь сәр ван
 һьлнәда.
- 13 Цьмә'те ль Йе ван дьхә
 вәнәгәр'ә,
 Хөдане Ордийа нәгәр'ә.
- 14 һынге Хөдане сәри у поч'е,
 ч'ьқьле хөрме у қамиш
 р'ожәкеда жь Израеле
 бьбьр'ә.
- 15 Сәри әw р'успи нә, кө хwә
 бьльнд дькьн,
 поч' жи әw п'ехәмбәр ьн, кө
 дәрәw һин дькьн.
- 16 Р'ебәред we цьмә'те ван
 дьхальфинн,
 пәйчуйед ван жи тен
 дақөртаньдн.

* 9:9 «Әфраим» нава п'адшатийа Израеледа қәбила һәрә мэзын бу, ләма щарана дәwса п'адшатийа Израеле, «Әфраим» те готьне.

** 9:9 «Самәрия» бажаре п'айт'әхте п'адшатийа Израеле бу.

17 Ләма Хөдане цаһьлед ванр'а
ша нәбә
у бәр севи у жьнәбийед ван
нәк'әвә,
чъмки әв һ'әму бехвәдейә
зөлмк'ар ын,
жь дәве һәр кәси хьраби
дәрте.
Пәй һақас тыштр'а, һерса Ви
диса данәни
у дәсте Хвә жь сәр ван
һьлнәда.

18 Чъмки хьраби мина агьр
дышьхөлә,
дыр'ийа у стьруйа дык'әвә,
давежә дарьстана сьх
дышәвьтинә
у дыбьнә стуна ду
һьлдык'ьшә.
19 Хәзәба Хөдан Ордийа дьне
дышәвьтинә
у щьмә'т дыбә хөре егьр,
һ'әйфа мерьв жь мерьв найе.
20 Жь алийе р'астева ләбәр
дыкьн бьр'чи дыминьн,
жь алийе ч'әпева дыхьн пе
т'ер набьн,
һәр кәс гоште алик'аре хвә
дыхвә.

21 Мьнашә Әфраим* дыхвә,
Әфраим Мьнашә дыхвә,
әв һәвр'а дажонә сәр
Щьһудайе.
Пәй һақас тыштр'а, һерса
Ви диса данәни
у дәсте Хвә жь сәр ван
һьлнәда.

10 ¹ Вәй ль ван кө
қанунед нәһәқийе
дәрдыхьн

у қьраред нәр'аст
дньнвьсьн,
2 вәки диванеда р'астийа
к'әсиба бьт'әр'ьбиньн,
һәқийа бәләнгазед мьләте
Мьн бышелиньн,
кө жьнәбийа т'алан кьн
у севийа бькьнә неч'ира
хвә.

3 һуне we р'ожа хәзәбе чь
быкьн,
гава веранбун жь дурва сәр
вәда бе?
һьнге һуне һәвара хвә к'е
дайньн?
һәбука хвә һуне к'ө
быһельн?

4 Т'әне нав гьртийда һуне
һәр'ьнә сәр чока
у бьк'әвьнә нава көштийа.
Пәй һақас тыштр'а һерса
Вийе диса данәйнә
у дәсте Хвә жь сәр ван
һьлнәда.

Дивана ашурийа

5 Вәй ль Ашуре^ф, кө шыва
һерса Мьн ә!
Шьвдара дестда, кө хәзәба
Мьн ә.
6 Әз әве дышиньмә сәр мьләте
бехвәде,
бәре we дыдьмә щьмә'та кө
һерса Мьн р'адькьн,
вәки ван т'алан кә у
бышелинә,

* 9:21 «Мьнашә» у «Әфраим» дө қәбилед п'адшатийа Исраеледайә мэзын бун.

- мина һ'эр'ийа к'учада ван
п'епас кә.
- 7 Ле Ашуре өса нәфькьрә,
дълар'а аһа we дәрбаз нәбә.
Әwe бькә кә қыр'кә,
к'ока гәләк мьлэта бинә.
- 8 Чьмки әw дьбежә:
«Гәло һ'әму запыдед мьн нә
п'адша нә?
- 9 К'ално нә wәкә Каркьмише
йә?
һамат нә wәкә Арп'аде йә?
Самәрийа нә wәкә Шапе йә?
- 10 Дәсте мьн гһиштә ван
wәлатед п'ута,
һ'әйкәлед к'ижана жь йед
Оршәлиме у Самәрийае
һе қәwаттыр бун.
- 11 Мьн чь ани сәре Самәрийае у
п'утед we,
әзе өса жи биньмә сәре
Оршәлиме у һ'әйкәлед
we».
- 12 Гава Хөдан щәзайе Хwәйи
бона Оршәлиме, ль сәре Ч'ийае
Сийоне бинә сери, пәйр'а Әwe щә-
зайе к'өбарийа дьле п'адше Ашуре
у фьр'нақийа ч'ә'вед wi жи бьде.
- 13 Чьмки әw хwәха хwәр'а дьбежә:
«Мьн бь қәwата дәстед хwә әв
йәк кьрьнә
у бь сәрwахти у ф'ә'ме хwә,
Синоред мьлэта р'акьрьнә
у хьзнед ван т'алан кьрьнә,
чава мерхас әw жь т'әхт
авитьнә.
- 14 Дәсте мьн һәбука мьлэта,
мина һелуна һека дит,
чава һекед һелунеда һьшти,
мьн т'әмамия дьнйае
һьлда
- у кәсәки баске хwә
нәһ'әжанд,
һькөле хwә вәнәкьр у
ч'ьвтин нәкьр».
- 15 Гәло бьвьр бәр йе пе дышкенә
фьр'нақ дьбә?
Йан бьр'әк дәсте йе пе
дьбьр'әда п'әйе хwә дьдә?
Гәло шьвдар йе кә we
һьлдьдә, wi дьһ'әжинә?
Йан шьв йе кә әw гьртийә wi
бьльнд дькә?
- 16 Ләма Хwәйи, Хөдане Ордийа,
we нәхwәшийа бет'ақәтийе
сәр мерхасед ашурийада
бьшинә,
у агьр бьдә бьн р'умәта wi,
чава агьре алав пек'әти.
- 17 һьнге Р'онайа Исраеле we
бьбә агьр
у Пирозе wийе бьбә алав.
Р'ожәкеда we стьри у
дыр'ийед Ашуре
бьшәwьтинә бьқәлине.
- 18 Бәдәwәтийа дарьстан у бах-
бахчед we,
жь дареда гьрти һ'әта р'аwа
we өса бьқәлине,
чава йәки нәхwәш дьһ'әлә-
дьмашә.
- 19 Даред дарьстана weйә майи,
we өса һьндьк бьн,
һ'әта кә зар'әке бькарьбә
бьжмьрә.

**Вәгәр'андьна
исраелийед майи**

20 We һьнге исраелийед майи
у азабуийед жь мала Ақуб, иди
т'ө щар we хwә нәсперьнә әwed

кө ван хьстьбун, ле we бь сьтце дьле р'аст хwэ бьсперьнэ Хөдан, Пирозе Исраеле. ²¹ хәрч'е жь мала Ақуб майи, we ль Хwәдеие Зор вәгәр'ьн. ²² хәгәр һ'әсабе щьмә'та Исраел wәкә қума бә'ре бә, т'ә-не һьнәке we вәгәр'ьн.† Қыр'буна қыраркьри т'ам р'аст ә. ²³ Чьмки Хwәйи, Хөдане Ордийа we т'әма-мийа wәлетда қыр'буна қыраркьри бинә сери.

²⁴ Ләма Хwәйи, Хөдане Ордийа аһа дьбежә: «Һәй щьмә'та Мьнә ль Сийоне, нәтьрсә жь Ашуре кө пе дара тә дьхә у мина Мьсьре шьве һьлдьдә сәр тә. ²⁵ Зутьрәке һерса Мьне дайнә у хзәба Мьне қыр'а Ашуре бинә. ²⁶ һьнге Хөдане Ордийа we қамчи һьлдә ль сәр we, чава һьнда қәйайе Ореве Мидйа-не хьст. We шьва Хwәйә сәр бә'ре һьлдә у we бьльнд бә чава wәхте Мьсьреда. ²⁷ We һьнге баре Ашуре we жь сәр мьле тә бе һьлдане у нире we жи жь стькөра тә. Те аһа сәрхwәда бейи у нире бьшке».

Һ'ьщумкьрьна дьжмьна

- ²⁸ Ордийа Ашуре дьгьһижә
Ә'йат'е,
Мигронер'а дәрбаз дьбә,
баред хwә Мик'маседа щи-
вар дькә.
²⁹ Әw гәлир'а дәрбаз дьбә,
Гәвайеда шәва хwә дәрбаз
дькә,
Р'ам дьләрьзә,

- Гәвайа Шауул дьр'әвә.
³⁰ һәй бьнәлийед Галиме, дәнге
хwә һьлдьн!
Ви дәнги бьбьһе, һәй
Лайша!
Щабә бьдә, һәй Ә'нат'от'!*
³¹ Р'әв к'әтә Мадменаие,
бьнәлийед Гебиме сьт'аре
гәр'ийа.
³² Иро ордийе Нобеда бьминә,
we к'өлма хwә бьһ'әжинә
сәр ч'ийайе Сийона қиз,
ава готи ль гьре Оршәлиме.
³³ Ньһа Хwәйи, Хөдане Ордийа
we пе қәwата Хwәйә сав
ч'ьрълед дара бьшкенә
у бәжнбьльндед Ашуре
бьбьр'ә,
хwәр'азийа ньмьз кә,
³⁴ Әw чава кө пе бьвьре һ'әсьни,
дарьстана лапә сьх бьбьр'ә
у мәзьнайийа Лөбнане
бьк'әвә.

К'ока Йешайе баве Дауьд

- 11** ¹ Жь к'ока Йеша т'ур'әке
дәре,
жь р'әве wi ч'ьръләки
хwәйбәр шин бә.†
² Р'өһ'е^ф Хөдан we сәр Wi
бьминә,
Р'өһ'е сәрвахтийе у
фә'мдарийе,
Р'өһ'е ширәте у зорайе,
Р'өһ'е заньстийе у хофа
Хөдан.

* 10:30 Дәwса хәбәред «Щабә бьдә, һәй Ә'нат'от'!» Ибрани аһа жи те фә'мкьрьне: «Һәй Ә'нат'от'а мә'рьм!»

10:22-23 Р'омайи 9:27. 11:1 Ә'йанти 5:5; 22:16.

- 3 Шабуна Вийе хофа Хөдан бэ,
 we бь дитына ч'э'ва диwane
 нэкэ,
 we бь бьхистына гөһа цьраре
 нэдэ.
- 4 We бь р'астийе сэр фэцирада
 бьньһер'э,
 бь һэцийе бона мьлукед
 wэлет цьраре бьдэ.
 Әwe пе һ'өкөме готына Хwэ
 wэлет хэ
 у пе һөлма дэве Хwэ хьраба
 бькөжэ.[†]
- 5 Р'астийе к'эмбэра навк'елка
 Wi бэ,
 амьнийе жи к'эмбэра пышта
 Wi бэ.[†]
- 6 һынге гөре т'эви бэрхе бэ,
 пыльнге т'эви кара мэхэл
 бэ,
 гольк у шере һэвр'а бьч'ерьн,
 у зар'экэ бьч'уке р'эбэре
 wan бэ.[†]
- 7 Ч'елэке т'эви һ'р'ч' бьч'ерэ,
 гольк у ч'ежыке һэвр'а мэхэл
 бьн
 у шере мина га кайе бьхwэ.
- 8 Ширхөре сэр қөла мэ'ре р'эш
 бьлизэ,
 ширэвэкьрийе дэсте хwэ
 бькэ қөла тирэмэ'р.
- 9 Әwe иди зьраре нэдьн у
 werан нэкьн,
 ль сэр т'эмамыйа ч'ийайе^ф
 Мьни пироз,
- чьмки дьнийайе занэбуна
 Хөданва өса т'ьжи бэ,
 чава кө аве ч'эма бэ'ре
 т'ьжи дькьн.[†]
- 10 We һынге Йе жь Р'awe Йеша,
 we чава ал бьсэкьнэ бона
 мьлэта,
 әw хэрибе ль Wi бьгэр'ьн
 у щийе р'һ'эгийя Вийе
 р'умэти бэ.[†]
- Вэгэр'андьна
 щьмэ'та Хөдан**
- 11 We һынге Хwэйе мьн
 we шара дөда диса дэсте
 Хwэ дьреж кэ,
 wэки щьмэ'та Хwэйэ ль һэр
 дэрайэ
 сьргунийеда майи:
 Жь Ашуре, Мьсьре, Патрусце^ф,
 К'уше^ф,
 Еламе, Шинаре, һамате
 у жь дэве бэ'ре пашда бинэ.
- 12 Әwe бона мьлэта алэке
 бьльнд кэ,
 жь һэр чар қөлбед дьнийайе
 сьргунед Израеле
 у бэлабуйед Цьһудайе^ф we
 т'оп кэ.
- 13 һ'эвсудийа Әфраим* we
 нэминэ
 у дьжмьнатиyyа Цьһудайе
 к'өта бэ.
 Әфраиме һ'эвсудийе Цьһуда
 нэкэ,

* 11:13 «Әфраим» нава п'адшатиyyа Израеледа қэбила һэрэ мэзын бу, лэма щарана дэwса п'адшатиyyа Израеле, «Әфраим» те готыне.

11:4 Салоники II, 2:8. 11:5 Әфэси 6:14. 11:6-8 Ишайа 65:25. 11:9 һабақуқ 2:14.
 11:10 Р'омайи 15:12.

- Щьһуда жи we зэ'мәте нэдэ
Эфраим.
- ¹⁴ Әве бәрбь р'оавайе мина
п'эр'анийе
жорда пышта
фильстинийава^ф дәрән
у we һэвр'а мьләтед р'оһьлате
т'алан кьн.
We дәсте хwэ бьднэ сәр
Әдоме^ф у Mowaбе^ф
у амонийе^ф ельми^ф ван
бьн.
- ¹⁵ Хөдане кәндава бә'ра Мьсьре
лап ч'ьла кә
у дәсте Хwэ сәр ч'әме
Фьратеда бьһ'әжинә,
we байе Хwәйи қьжьле р'акән
у ч'ем бькә һ'әфт щәwa,
өса кә we бькарьбьн
пе чарьха лек'эвьн дәрбаз
бьн.[†]
- ¹⁶ Ёнге бона щьм'әта Вийә
сьргун майи,
we р'екә сәрәкә мәр'данә жь
Ашуре вәбә,
чава әw бона Израеле вәбу,
гава әw жь wәлате Мьсьре
һәвраз дәрк'әт.
- ² Ва йә Хwәде йә хьлазкьре^ф мьн,
әзе нәтьрьсьм, чьмки Әw ә
гөмана мьн,
Хөдан, Хөдан ә қәwат у
стьрана мьн,^{*}
Әw ә хьлазкьре бона мьн.[†]
- ³ Бь дьле ша жь канийед
хьлазкьрьне,
һуне бьк'ьшиньн әwe аве.
- ⁴ Әве р'оже һуне бежьн:
«Шькьрийе бьднә Хөдан
у гази наве Wi кьн,
кьред Wi нава мьләтада
бәла кьн,
бькьнә бира ван кә наве Wi
мәзьн ә.
- ⁵ Әшқи Хөдан бьстьрен,
чьмки Әwi кьред мәзьн
кьрьн,
бьра т'әмамияа дьнийәйе ве
йәке бьзаньбә.
- ⁶ һәй бьнәлийед Сийоне^{*},
дәнг һьлдьн, әшқ у ша бьн,
чьмки Пирозе Израеле^ф
нав wәда мәзьн ә».

К'елма ль сәр Бабилоне^ф

12 ¹ We р'оже те бежи:
«Шькьрдар ьм, Хөдано!
Бәле Тө ль мьн һерск'әти
буйи,
ле һерса Тә ль мьн дани,
у ль мьн Тә кьрә барьстани.

13 ¹ Әв ә к'елма ль сәр Баби-
лоне, йа кә ль бәр Ишайәйе
көр'е Амос вәбу.

² Сәре ч'ийәйе вәкьри аләке
бьльнд кьн,
дәст ванр'а бьһ'әжиньн,
гази ван кьн,
кә дәргәһед әсьлазар'а
дәрбаз бьн.

* **12:2** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Зораййа мьн».

* **12:6** Аwa готи «Бажаре Оршәлиме».

11:15 Ә'йанти 16:12. **12:2** Дәрк'әтһн 15:2; Зәбуp 118:14.

- 3 Мьн фэрман ль бьжартийед
Хвэ кър,
Мьн Хвэха гази ван
мерхасед Хвэ кър,
к'ижан бь мэзынаййиа Мьн
фър'нақ дьбьн,
кө эw герса Мьн биньн сери.
- 4 Ль сэре ч'ийа дэнге
мьхөлқәте те,
мина дэнге э'лалэта мэзын
мина қэрэбальха п'адшатийа
у мьләтед цьвийайи,
Хөдане Ордийа
дина Хвэ да ордийед шер'.
- 5 Хөдан у ч'екед герса Wi,
жь wәлатәки дур,
жь п'эр'е э'змен тен,
кө т'эмамайа э'рде wеран кьн.
- 6 Бькьн зарин, чьмки незик э
Р'ожа^ф Хөдан,
эw чава wеранбуна алийе
Йе һәри Зорда те.[†]
- 7 Ынге қөдуме һ'эмуйа we сьст
бә
у дьле нав һ'эму мәрьвада
бьһ'әлә.
- 8 Әwe бьтърсын еш у цәфайе ль
ван бьгьрә,
мина к'өлфәта кө санщуйа
зар'е дьк'ьшинә.
We һәв бьньһер'ьн у суцьли
бьн,
р'әнг-р'уйе хвә бавежьн.
- 9 Ва йә Р'ожа Хөданә зөлме те,
бь хәзәбе у герса алав
пек'әти,
- wәки wәлет вьки-вала кә
у гөнәк'ара^ф жь сәр бьдә
һьлдане.
- 10 Ынге стәйрк у к'омед
стәйрка,
we р'онайа хвә иди нәдьн,
тә'ве р'оһьлатеда бьқарә,
һиве бь р'онайа хвә шәwқ
нәдә.[†]
- 11 Әзе р'уйе хьрабийеда бәла
дьне бьдьме,
бәла нәп'ака жи р'уйе
нәһәқийа wанда.
К'өбарийа хвәр'азийа Әзе
к'өта кьм
у бабахийа зөлмдара Әзе
ньмьз кьм.
- 12 Әзе мерьв бькьмә мина зер'е
хаси дәгмә дәстк'әти
у жь зер'е Офире һе
дәгмәтър бькьм.
- 13 Ләма Әзе э'змен бьһ'әжиньм,
э'рде жь щийе хвә бьләқә,
жь дәст хәзәба Хөдане
Ордийа,
әве р'ожа алава герса Wi.
- 14 Ынге we мина хәзала
неч'ирван пәйк'әти
у мина пәзе бәр'әдайи
бехwәй,
һәр кәсе wәгәр'ә сәр мьләте
хвә,
һәр кәсе бьр'әвә wәлате хвә.
- 15 һәрч'е бьминә we бе
шишкьрьн,
һәрч'е бе гьртьн пе шур бе
көштьн.

13:6 Йоел 1:15. 13:10 һәзәкийел 32:7; Мәтта 24:29; Марқос 13:24-25; Луқа 21:25;
Ә'йанти 6:12-13; 8:12.

- 16 Ширхөред ване ль бэр ч'э'ве
ван хурдэхвэши бьн
у малед ване бенэ
г'аланкьрьне,
к'олфәтед ване бенэ
р'обәткьрьне.
- 17 Ва Эзе мәдийа^ф р'акьмә сәр ван,
к'ижан кө зив қимәт накьн
у әв нә машоде зер' ьн.
- 18 Тиред ване шаһьла қыр' кьн,
we зар'а зькада хатр нәкьн,
бь ч'э'ва гөнә ль зар'а
нәйньн.
- 19 Бабилоне, бәдәвәтийа
п'адшатийа
у п'әр'-баске к'ьлданийа^ф,
we öса weран бә,
чава Хвәде Содом у Гомора
веран кьр.[†]
- 20 Иди т'ө щар кәсәке веда
нәминә,
қөр'нә-қөр'нә we бе бьнәли
бьминә;
Ә'рәбе ль ьр конед хвә иди
ле нәдьн,
шьване иди пәзе хвә ль ьр
нәдьнә мәхәл.
- 21 Р'ә'вьре холе we ль ьр
бьк'эвьн,
малед ване дәнге
р'ә'вьрава т'ьжи бә,
ль ьр дәвәқуше бьминьн
у бьзьнед бәйани ч'ьртька
бьдьнә хвә.[†]
- 22 Қәсьред ванда сәйед авийе
зукә-зук кьн,
сәрайед ванә хвәшда
чәқәле кастә-каст кьн.

Вәхте Бабилоне иди незик ә,
р'ожед weйе зедә нәбьн.

Вәгәр'андьна израелийәйә жь сьргунийе

14 ¹Бәле, дьле Хөдане ль Ақуб
бьшәвьтә, we диса Исраеле
Хвәр'а бьбьжерә, we ван диса ль
сәр ә'рде ван щи-вар кә у хәрибе
бьгьһижьнә ван, we т'әви мала
Ақуб бьн. ²We мьләте израелийа
һьлдьн бьбьн сәр щи-варед ван
у мала Исраел we ван сәр ә'рде
Хөдан чава мьлк' бькьнә хөлам
у хөламок. Әwe һесиркьред хвә
бькьн һесир, сәр зордаред хвә бь-
бьнә сәрвер.

Мьрьна п'адше Бабилоне^ф

³Гава Хөдан р'ьһ'әтийе бьдә тә,
тә жь еше, щәфа у борце гьран хь-
лаз кә, к'ижанар'а кө тә һатьбуйи
даине, ⁴һьнге те қәрфа п'адше
Бабилоне бьки у бежи:

«Чава нәма йе зордар!

Чава нәма йе зөлмдар!

- ⁵ Хөдан шкенанд шьва нәһәқа
у шьвдара дәсте ван
сәрвера,
- ⁶ кө бь хәзәбе т'ьме мьләта
дьхьст,
бь һерс сәрвери мьләта
дькьр
у беисафи әв дьзерандьн.
- ⁷ Т'әмамийа дьне сәқьр'и у
р'ьһ'әт бу,
жь дәст шабуне дәнге хвә
һьлдан.

- 8 Чам у эрзед Лөбнанае,
дъле хвэ ль тэ ша дькын у
дъбежън:
«Р’ожа тө к’эти һ’эта ньһа,
т’ө кэс нэһатийэ мэ бьбър’э».
- 9 Бона тэ жере һ’эж к’этийэ
дийаре^ф мьрийа,
гава кө тө һәр’и эв бе
пешийа тэ.
Әв хэйала^ф һ’шыар дькэ кө
тэ сылав кын,
һ’эму сэрверед дьнйайе,
һ’эму п’адшайед мьлэта,
жъ т’эхтед ван р’акьрьнэ ль
сэр ньга.
- 10 Әв һ’эмуйе жи тэр’а бежън:
«Тө жи мина мэ съст
дэрк’эти!
У тө жи буйи йэки мина
мэ!»
- 11 К’өбарийа тэ дэнге чэнгед^ф
тэва
һатънэ авитьне дийаре
мьрийа.
Көрм бьн тэда бунэ көлав,
көрм бона тэ бунэ орхан.
- 12 Тө чава жъ э’змен һати хваре,
һэй стэйрка бэрбангейэ
бьррок!
Һ’эта э’рде ча жорда к’эти,
тө сэрк’этийе мьлэта![†]
- 13 Тэ дъле хвэда гот:
«Әзе р’абьмэ э’змен,
т’эхте хвэ феза стэйркед
Хвэде дайньм,
- ль сэр ч’ийайе щъвата,
ль бьльндайа бакөре*
р’унем.[†]
- 14 Әзе р’абьмэ феза э’вра,
бьбьмэ мина Йе һэри
Жорьн».
- 15 Ле те бейи авитьне,
бьк’эви дийаре мьрийа,
ч’э’ла һэрэ к’ур.
- 16 Әвед кө тэ бьбиньн we
э’щемайи бьн,
we дина хвэ бьдънэ тэ у
бежън:
«Ва эв э, йе кө дьнйа дестда
дълэръзи,
п’адшати дестда
дър’ыщъфин,
17 йе дьнйа кьрэ чол у бэст,
бажаред we һьлшандьн,
һесиред хвэ бэр’нэдан
мал?»
- 18 Һ’эму п’адшед мьлэта,
эв һ’эму жи бь қэдър,
дъсьт’ьрьн гор’ед хвэда.
- 19 Ле тө лайиқи гор’е нэбуйи,
йед пе шур көшти we бунэ
к’ьнщед тэ,
кө давежънэ шкэфтед кэвьри,
чава ч’ьқьләки т’эхсиркьри,
у чава щьнйазе п’епэскьри.
- 20 Те т’эви ван п’адша нэйейи
дэфьнкьрьне,
чъмки тэ вэлате хвэ веран
кьр
у щьмэ’та хвэ тэ қьр’ кьр.

* 14:13 Ибрани хэбэр бь хэбэр «бьльндайа Сафоне» анэгори бавэрийа мьлэтед кэнанийа^ф
эв щийе щъвата хвэдейа бу.

14:12 Ә’ианти 8:10; 9:1. 14:13-15 Мэгта 11:23; Луқа 10:15.

Зөр'эта хьрабе мина тэ we т'ö
 цар нэ́йе биранине!
 21 Щийе сэржекьрьна көр'а
 һазьр кьн,
 р'уйе нәһәдийед кал-бавед
 ванда,
 вәки р'анәбьн э'рде нәбьн
 хвәйи,
 р'убари дьне бажарава т'ъжи
 накьн».

22 Эва э'ламкьрьна Хөдане Ор-
 дийа йә: «Эзе р'абьмә һьмбәри
 ван, наве Бабилоне у һәрч'е ма-
 йи, зар' у зөр'этава к'оке биньм».
 23 Хөдан дьбежә: «Эзе we бькмә
 вәре көнда у ч'ьм-ч'ьма, пе гезийа
 вәранкьрьне Эзе гези кьм», эва
 э'ламкьрьна Хөдане Ордийа йә.

**П'ехәмбәртия^ф
 ль сәр Ашуре^ф**

24 Хөдане Ордийа сонд хвар у
 гот:
 «Мьн чава шевьр кьрийә,
 we öса жи бьбә,
 Мьн чава қьрар кьрийә, we
 öса жи бьқәвьмә.[†]
 25 Эзе ашурийа^ф вәлате Хвәда
 һурдәхвәши кьм,
 сәре ч'ийайед Хвә ван
 п'епәс кьм,
 нире ване жь стуйе щьмә'та
 Мьн дәре,
 барә ване жь сәр мьле
 щьмә'те бе һьлдане».
 26 Эв э т'ьвдира бона т'эмамия
 дьне қьраркьри,

у эв э дәсте һьмбәри һ'әму
 мьлэта һьлдайи.
 27 Хөдане Ордийа кө эв т'ьвдира
 кьрийә,
 иди к'е we бькарьбә пешийе
 бьгрә?
 Эw дәсте сәр мьлэта
 һьлдайи,
 иди к'е we бькарьбә пашда
 бьк'ьшинә?

**К'елма
 ль сәр фьльстинийа**

28 Сала мьрьна Аһаз п'адшада,
 эв к'елма һатә готьн:[†]
 29 «Һәй вәлате Фьльстине тө ша
 нәбә,
 вәки эw шьва кө тә дьхьст
 шкәстийә!
 Чьмки we жь р'әве мәр,
 тирәмә'ре дәре,
 у бәре вийе мәрә жә'рин бә
 кө банздьдә.[†]
 30 һьнге йе һәри бәләнгаз we
 т'ер бә,
 к'әсиб we бетьрс п'алдьн у
 р'ьһ'әт бьн,
 ле р'әве тә Эзе пе хәлайе
 бьқәлиньм
 у һәрч'е майи жи we бе қьр'е.
 31 Дә бькьнә зарин һәй дәргәһ!
 Дәнге хвә һьлдә һәй бажар!
 һәй вәлате Фьльстине,
 һун һ'әму́йе сәрсери бен!
 Чьмки жь бакөре ду
 дәрдьк'әвә,
 жь әскәред ви кәсәке пашда
 нәминә».

14:24-27 Ишайа 10:5-34; Сефания 2:13-15. 14:28 П'адшати II, 16:20; Дирок II, 28:27.
 14:29-31 Йеремийа 47:1-7; һәзәкийел 25:15-17; Йоел 3:4-8; Амос 1:6-8; Сефания 2:4-7;
 Зәкәрийа 9:5-7.

32 Һынге щаба қасьдед ви
 мьлэти,
 ве чава бе дайине?
 «Хөдан һ'име Сийоне данийә,
 у мәр'ым-бәлэнгазед мьлэте
 Ви
 ль вьр сьт'аре дьбиньн».

К'елма ль сәр Mowabe

15 1 К'елма ль сәр Mowabe:†
 «Бәле Әр, бажаре
 Mowabe һатә
 веранкьрьне,
 шәвәкеда әв һатә
 өндакьрьне.
 Бәле Қир, бажаре Mowabe,
 һатә веранкьрьне,
 шәвәкеда әв һатә
 өндакьрьне.*

2 Бьнәлийед Дибоне һәвраз
 чунә оццахе,
 ль ви щийе һ'әбандьне кө
 бьгьрин,
 Mowab бона Нәбо у Медәба
 дькә зарин,
 сәре гьшка те көр'кьрьне,
 һәр р'удан те бьр'ине.

3 К'учада к'өрх ль хвә дькьн,
 ль сәр хани у мәйданада,
 дькьн зарин у һесьра
 дьбариньн.

4 Һ'әшбон у Әлале дькьнә
 һеһарзә,

дәнге ван дьгьһижә һ'әта
 Йаһасе,*
 әскәред Mowabe жи дькьн
 һеһарзә,
 қөдуме чокед ван
 дьләрзьн.

5 Дьле^ф мьн ль Mowabe дькә
 һәһар-гази,
 әвед дьр'әвьн дьчьнә Зоар у
 Ә'глат-Шьлишийәе.
 Әв бь гьри һәвразе Луһит'ер'а
 һьлдьк'ьшьн,
 р'ийа һ'оронайимеда бона
 веранбуне дькьн зарин.

6 Авед Нимриме дьмьч'ьдьн,
 гиһа һ'ьшк дьбә, зил
 дьшәвьтә
 у шиһайи һаминә.

7 Жь һәбука мовабийа чь мабу
 у чь кө ван қазьнц кьрьбу,
 әве һьлдьн у бьбьнә Селафа
 Даред Бийе*.

8 һеһарзә к'әтә вәлате
 Mowabe,
 зарин гьһиштә һ'әта
 Әглайиме,
 әв гьһиштә һ'әта Бир-
 Елиме.

9 Авед Димоне хунева т'ьжи нә,
 ле Әзе гьштәки һе гьран
 биньмә сәре Димоне*,
 Әзе шера бьшиньмә сәр йед
 жь Mowabe дьр'әвьн

* 15:1 Бажаре «Әре» ль бакөра Mowabe бу, бажаре «Қире» жи ль башура Mowabe бу. Те фә'мкьрьне кө шәвәкеда т'әмаһийа вәлате Mowabe һатә веранкьрьне.

* 15:4 «Һ'әшбон» у «Әлале» бажаред бакөра Mowabe бун, «Йаһас» жи бажаре башуре бу.

* 15:7 «Селафа Даред Бийе» синоре нава Mowabe у Әдомеда бу.

* 15:9 Бь фькьра һьнәк зана «Димон» у «Дибон» йәк ьн. Дибон п'айт'әхте Mowabe бу. Бьхуньн Ишайа 15:2.

15:1 Ишайа 25:10-12; Йеремийа 48:1-47; һәзәкийел 25:8-11; Амос 2:1-3; Сефанийа 2:8-11.

у сэр эвед кө вәлетда
дъмьиньн.

Һәвар-газийа Мовабе

16 ¹ Жь Сәлайе, р'ийа
бәр'ийева бәрха бьшиньнә
сәре ч'ийаие Сийона қиз*,
сәрwerе вәлетр'а!

² Дәрбазбуна қизед Мовабейә*
тәнъкайа Арнонева**,
we мина we ч'вике бьн,
кө жь һелуне дәрхьстийә
вьрда-веда дьфьр'ә.

³ Дьбежьн: <Дә ширәтәке ль мә
бькә,
дәлиләке ль мә бькә,
бьра сийа тә ль сәр мә бә,
чава шәва ниве р'ожеда,
эвед фьрари тө вәшерә,
йед р'эведа нәдә дәр.

⁴ Фьрарийед Мовабе бьра щәм
тә бьһевьрьн,
жь бәр werанкьрьне тө ван
хвәй кә.

Гава зордар нәминә
у werанбун бьсәкьнә,
п'епәскьре жь ви әрди
бәтавәбьн,

⁵ һьнге т'әхте бь һ'өба амьн бе
қәдимкьрьне
у сәр wi т'әхте зөр'әта
Давьд,
һ'акьмәке амьнийева р'уне,
әве һәқийе бьгәр'ә
у бь р'астийе зу сәрда
бьһьһер'ә.

⁶ Мә к'өбарийа Мовабе бьһист,
әв к'өбарийа бей'әсаб,
әв бабахи, к'өбари у
қөр'әбуна wi,
әв п'айдайина wi тыштәки
п'уч' ә.

⁷ Ләма мовабийе бона Мовабе
зарә-зар кьн,
һ'әмуйе бьнә'льн бьгьрин,
кө әв лап кавьл у werан бу.
We сәр бастеде к'ьшмишайи
Қир-һарәсәт'е бькьн
һеварзә,

⁸ чьмки зәвийед һ'әшбоне
ч'ьльмьсинә,
өса жи тьрийед Сивмайе,
сәрwerед мьләта ч'ьрәлед
ванә р'ьнд бьр'инә,
к'ижан гьһиштьбунә һ'әта
Йазере,
дәрбази бәр'ийе бәла бьбун,
т'ур'ед ван дьреж жь бәре
дәрбазтьр бьбун.

⁹ Бона ве йәке әз т'әви цьмә'та
Йазере дьгьрим,
бона к'ола тьрийед Сивмайе.
Пе һесьред хвә эзе wә ав
дьм, һәй һ'әшбон у Әлалә!
Чьмки әв дәнге шабуна wәйә
бона тьричьнине у
һандьруне һатә бьр'ине.

¹⁰ Әw әшқ у шабуна әрде
хвәйбәр т'өнә,
һәвзәда тьрийада һастьрен у
ша һабьн,
һ'әвзада тьрийа
һәһ'ьнщьр'иньн,
дәнге шайе һатийә бьр'ине.

* 16:1 Аwa готи «Бажаре Оршәлиме^Ф».

* 16:2 «Қизед Мовабе» awa готи «Бьнәлийед Мовабе».

** 16:2 Синоре навбәра Мовабе у Щьһудайе.

- ¹¹ Лэма жь мьн бона Мовабе
мина дэнге чэнге зис
зэлули дэрте,
жь дьле мьн бона Qир-
Һарэсэг’.
- ¹² Гава мовабиги к’эфш бьн,
ль щийе һ’эбандьне
бьwэстьн,
кө бьк’эвьнэ ощаха хwэ дөа
бькьн,
тыштэке ль бэр щэфе ван
нэк’эвэ.
- ¹³ Эв э эw готьяна кө Хөдан һе
пешда бона Мовабе готьбу. ¹⁴ Ле
бэле ньһа Хөдан аһа дьбежэ: «Хут
мина п’алэки бона се сала к’ьре-
кьри, қэдьре Мовабе мьхөлдқата
вийэ мэзынва we бьк’эвэ, һэрч’е
майи жи we гэлэки һьндьк у бе-
қэват бэ».

К’елма ль сэр Шаме

- 17** ¹ К’елма ль сэр Шаме:[†]
- «Шаме чава бажар нэминэ,
we бьбэ қуч’экэ хьрабэ.
- ² Бажаред Э’роһерейэ һьшти,
we бьбэ щиги-йера һ’эйwen,
эве ль wьр ле мэхэл бен
у кэсэке ван нэсьлькинэ.
- ³ Эфраимеда* бажаред кэла
we нэминэ,
нэ жи Шамеда п’адшатийе
бьминэ,
һэрч’е Сурйайеда майи,
we бьк’эвьнэ һ’але қэдьре
исраелия»

эва э’ламкьрына Хөдане
Ордийа йэ.

Готьнед һьндава Израеледа

- ⁴ «Эве р’оже қэдьре Ақубе we
бьк’эвэ,
бэдэна вийэ к’ок we жар бэ.
- ⁵ Эве мина нандьруне бэ,
чава нандьру геньм т’оп
дькэ,
пе дэсте хwэ сьмбьла һэв
дьдэ,
у мина чава нэwала
р’ьфайийада^ф,
пэй нандьрунер’а сьмбьлед
майи,
тенэ т’опкьрын.
- ⁶ У һьнэкэ кө we же бьминьн,
we мина дара зэйт’унейэ
даwшанди бэ,
кө ль сэре ч’ьқьле жорьн дө-
се һ’эв,
йан жи ль сэр ч’ьқьла чар-
пенщ һ’эв дьминьн»
эва э’ламкьрына Хөдан
Хwэдейе Израеле йэ.
- ⁷ We һьнге мэрьве дина хwэ
бьдэ Э’фьрандаре хwэ у ч’э’ве ви-
йе ль Ви Пирозе Израеледа бэ.
- ⁸ Эве дина хwэ нэдэ горигәһед^ф
шьхөле дэсте хwэ у ван тыштед
кө пе т’ьли-печ’ийед хwэ чекьри,
ава готи п’утед Ащерайе^ф у гори-
гәһед бьхуре^ф нэньһер’э.
- ⁹ Чава бэре ль бэр ч’э’ве исра-
елия бажаред кэнанийа^ф вала

* **17:3** «Эфраим» нава п’адшатийа Израеледа қэбила һэрэ мэзын бу, лэма шар-шара дэwса п’адшатийа Израеле, «Эфраим» те готьне.

17:1 Йеремийа 49:23-27; Амос 1:3-5; Зэкэрийа 9:1.

мабун, һынге жи we бажаред Исраелейэ зор бьбьнэ мина ван дарьстанед сэре ч'ийайэ бьр'и вала майи.

- ¹⁰ Чьмки Исраел, тэ Хьлазкьре^ф
хвэ Хвэде бир кьр,
Qэйайе сыт'ара хвэ бир
нэани,
лэма тō тынгийед баш датини
у к'олед хэриб дьч'кини.
¹¹ Р'оже те ван дайни шин ки,
ч'э тэ чандьбэ сыбе зу бьди
гōлдане,
ле р'ожа һэвдане жь дэст еша
дэрд у кōла,
те нэбини қэт бэре ван.

Хвэде

хвэ́йе щьмэ́'та Хвэ́ йэ

- ¹² Вэй ль қалмэ-қалма гэлэк
щьмэ́'та.
Әw мина қалмэ-қалма
пелед бэ́'ре йэ!
Вэй ль хōшинийа ван
мьлэ́та.
Әw мина хōшинийа авед
зорэ дькьн дэнги!
¹³ Әw мина хōшинийа авед
зэ́'фэ дькьн дэнги,
ле Әwe һьле ль мьлэ́та,
әwe бьр'эвьн һэр'ьнэ дур,
we мина пач'а сэре ч'ийа
бэр бе һэр'ьн
мина т'оза кō бобэлискеда
дзьвьэр'э.
¹⁴ Бэре еваре, we нышкева бьбэ
саw!

һе сыбэ зэлал нэбуий we
нэминэ!
Әв э п'ара йед мэ т'алан
дькьн,
эв э п'эшка йед кō мэ
дышелинын.

П'ехэмбэрти́йа ль сэр К'уше

- 18** ¹ Вэй ль wэлате хвэ́йе ба-
п'ешед гэмийа,[†]
ль wi али́е ч'эмед К'уше^ф,
² кō ль сэр р'уйе ава бэ́'рер'а*
қасьда
пе гэмийед жь к'олед
гамешқьр'ане** чекьри
дышинэ.

«Һэй қасьдед чапьк, дэ
һэр'ьнэ щэм мьлэ́те
бльнди к'осэ,
кō саwа wi ль сэр һэр дэра
йэ,
мьлэ́те сэрхвэйи гьшк
бьндэсткьри,
к'ижан кō бь ч'эма
башқэкьри йэ».

³ Һ'эму бьнэлийед дьне,
кō һун дьжин ль сэр э́рде,
гава сэре ч'ийа ал бьльнд бэ
дина хвэ бьдьне!
Гава бор'ийа^ф стьру бе
лехьстьн һун гōһ бьдьне!

- ⁴ Чьмки аһа Хōдан мьнр'а гот:
«Әзе жь щийе Хвэ р'ьһ'эт
бьньһер'ьм,

* 18:2 «Бэ́р» эв щи аһа жи те фэ́мкьрьне: «Ч'эме Ниле».

** 18:2 «Гамешқьр'ан» к'олэкэ кō ч'ьм-ч'ьмада дэрте, ава готи «папйрōс».

- чава гэрмайна р'ожейэ зэлал,
 чава э'wpe қыр'авийейи
 гэрма нандьрунеда.
- 5 Әwe he бәри тыричьнине,
 гава көлирк же бьwэрын
 у гушийед гила мэзын бьн,
 һынге Р'эзване ч'ьқыла мэдэс
 кэ,
 беча же бьбьр'э у бавежэ.
- 6 Әw һ'эмуйе п'эр'анийед
 ч'ийар'а
 у р'э'wьред wәлетр'а we
 бьминьн.
 һавине әwe бьбьнэ р'ьсқе
 п'эр'анийа,
 зьвьстане жи р'ьсқе һ'эму
 р'э'wьред чоле.
- 7 Һынге жь мьлэте бьльнди
 к'осэ,
 жь мьлэтэки сава wi ль сэр
 һәр дэра,
 жь мьлэте сэрхwэйи һ'эму
 бьндэсткьри,
 к'ижани кө бь ч'эма
 башқэкьри йэ,
 we Хөдане Ордийар'а дийари^Ф
 бе анине,
 ль ч'ийаие Сийоне, wi щийе
 наве Хөдане Ордийа сэр э.
- К'елма ль сэр Мьсьре**
- 19** ¹ К'елма ль сэр Мьсьре:[†]
 Ва йэ Хөдан ль э'wpe
 сьвьк
 сийар те Мьсьре.
 Жь диндара Wi п'утед
 Мьсьре we бьлэрьзын
 у дьле мьсьрийа we нав
 ванда бьсэкьнэ.
- ² «Әзе мьсьрийа р'акьмэ шер'
 ль бэр мьсьрийа,
 бьра р'акьмэ ль бэр бьре,
 һәвал р'акьмэ ль бэр һәвал,
 бажар р'акьмэ ль бэр бажер,
 қэза р'акьмэ ль бэр қэзе.
- ³ Зьраве Мьсьре we бьқэтэ,
 шевьра we Әзе
 бьт'эр'ьбиньм,
 һынге we хwэ бавежьнэ п'ута,
 жь к'оч'эка, газикьрийе р'оһ'а,
 у р'э'мылдара бьпьрсьн.
- ⁴ Әзе мьсьрийа бьдьмэ дәсте
 сэ'вики зөлмк'ар,
 п'адшаки сьр'туки-һар we
 сэрwерийе ль ван бькэ»
 әва э'ламкьрьна Хwэйи
 Хөдане Ордийа йэ.
- ⁵ Авед п'ьр' we кем бьн,
 ч'эме Ниле we бьч'ькэ у зьһа
 бэ.
- ⁶ Щәwed ава we гәни бьн,
 ч'эмед Мьсьре we ч'ьла бьн,
 зьһа бьн,
 қамиш у зохе бьч'ьлмьсьн.
- ⁷ Мергед незики ч'эме Ниле у
 ль бэр Нила п'әнщдаи,
 өса жи һәр тыштед кө дәве
 ч'ем чанди,
 we һ'ышк бьн, бьк'ьзьрьн у
 ль бэр бе һәр'ьн.
- ⁸ Мэ'сигьре һынге we шине
 бькьн,
 һ'эмуйед кө шәwке
 давежьнэ ч'ем we
 бьк'әwгьрьн,
 йед т'ор' давитьнэ аве
 қөдум к'эвьн.

- 9 Ынге зьбаред к'ыган кӧ шә
дъкын
у хунаңдар we т'әwqе хwә
бьбър'ын.
- 10 Т'әвнәдаре бәр хwә к'эвн
у дьле һ'әму п'алайе бешә.
- 11 Миред Соане гәләки бей'ыш ын,
шеwра биланед ширәтк'аре
Фьрәwн^ф беақьлти йә.
Һуне чава бежынә Фьрәwн:
«Әз шагьрте сәрвахта мә,
кӧр'е п'адшед бәре мә?»
- 12 Бәле, Фьрәwн, к'аненә әw
сәрвахтед тә?
Дә бьра ньһа әw тәр'а
бежын,
дә бьра бьзаньбьн кӧ Хӧдане
Ордийа,
чь қьрар кьрийә бона
Мьсьре!
- 13 Миред Соане бей'ыш дәрк'әтн,
миред Мәмфисе һатнә
хапандын,
бавә'шира Мьсьр жь р'е
дәрхьстн.
- 14 Хӧдан һ'ыше ван т'әвиһәв кьр,
вана Мьсьр һ'әму шьхӧлида
хальфанд,
чава сәрхwәш
вәр'әшандьнеда
дышәwышә.
- 15 Ынге Мьсьреда жь бьч'ука
һ'әта мәзына,
жь к'әсиба һ'әта дәwләтийа*
we нькарьбьн тьштәки
бькын.

Мьсьрийе Хӧдан бьһ'эбиньн

¹⁶ We һынге мьсьрийе бьк'эвн-
нә һ'але к'ӧлфәт, sawe ван бьгьрә
у бьтърсын, гава Хӧдане Ордийа
дәсте Хwә һьлдә у ль сәр wанда
бьһ'эжинә. ¹⁷ Sawa wәлате Щьһу-
дайе we сәр Мьсьре бә, әw нав кӧ
бьк'эвә бира к'ижани, we жь we
қьрара Хӧдане Ордийа бьтърсә, йа
кӧ Әwi бона ван кьрийә.

¹⁸ We һынге Мьсьреда пенщ ба-
жаре һәбн, зьмане wане Ибрани*
бә, сонда wане Хӧдане Ордийа
бә, жь ван йәке, Бажаре Тә'ве бе
навкьрьне.

¹⁹ We һынге горигәһәкә Хӧдан,
we навбәра wәлате Мьсьреда бә у
һьнда синоре we жи бона Хӧдан
стунәке сәкьнанди бә. ²⁰ Әвайе
бона Хӧдане Ордийа, wәлате Мь-
сьреда we бьбә нишан у шә'дәти.
һынге гава әвана жь дәст зордаред
хwә һәwара хwә Хӧдан дайнын,
Әwe хьлазкьр у хwәйики wанр'а
бышинә у ван аза кә. ²¹ Хӧдане
Мьсьреда Хwә бьдә наскьрьне у
we һынге мьсьрийе Хӧдан нас кын
у we пе қӧрбан^ф у дийарийа Wi
бьһ'эбиньн, Хӧданр'а ад-қьрар кын
у бьқәдиньн. ²² Хӧдане мьсьрийа
хә, we һьн лехә, һьн жи дәрман
кә, һынге әwe хwә бавежынә Хӧ-
дан, Әwe һeварза ван бьбьһе у
ван дәрман кә.

²³ We һынге жь Мьсьре һ'ә-
та Ашуре^ф we р'екә сәрәкә вәбә.

* 19:15 Бь ибрани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Жь сери һ'әта поч'е, жь ч'ьқьләки хӧрме, һ'әта қамишәки».

* 19:18 Бь ибрани хәбәр бь хәбәр «Кәнани» йә, чьмки һынге wәлате Кәнанеда зьмане ибрани бьк'ар данин.

Ашурийе һәр'әнә Мьсьре, мьсьри-
йе һәр'әнә Ашуре, мьсьрийе т'эви
ашурийа Хөдан бһ'эбиньн.

²⁴ We һынге се вэлате мэзыне
we һэбьн: Мьсьр, Ашур у Израел.
Пе ван һәрсека дьнйаие бьмба-
рәкийеда^ф бэ. ²⁵ Хөдане Ордийа
we дөа ван бькэ у бежэ: «Бьра
бьмбарэк бэ цьмэ'та Мьнэ мьсь-
ри, Ашура шьхөле дәсте Мьн у
Израела мьлк'е Мьн».

Ашур сэр К'уше у Мьсьре дьк'эвэ

20 ¹ We сале, гава Саргоне
п'адше Ашуре сэрәскәре
хвэ шанд, әw һатә Ашдоде* у
бәр Ашдоде шәр' кьр у әw һьлда,
² һынге Хөдан^ф пе Ишайаие көр'е
Амос аһа гот: «Һәр'э к'өрхе^ф пыш-
та хвэ вәкә, чарьхед ныгед хвэ
бехә». Әwi жи өса кьр, п'ехас у
тэ'зи гәр'ийа.

³ Хөдан гот: «Чава ә'вде Мьн
Ишайа се сала п'ехас у тэ'зи дьгә-
р'ийа, кө Мьсьре у К'ушер'а бьбә
нишан у ә'шәрәт, ⁴ өса жи п'адше
Ашуре, кө ль мьсьрийа бькә қар,
we жь Мьсьре һесира, жь К'уше
жи сьргунбуйа, щаһьла у ә'мьре
мэзын, п'ехас у тэ'зи, қор'ька ван
вәкьри бажо бьбә. ⁵ һынге әвед кө
К'ушеда гөман бун у пе Мьсьре
дьфьр'ин, we бьтърсын у шәрми
бьн. ⁶ We р'өже бьнәлийед дәве
бэ'ре we бежьн: «Бьньһер'ьн чь һа-
тә сәре әвед кө әм ванда гөман
бун у мә һәwара хвэ ван данибу,
кө we әм жь дәсте п'адше Ашуре

хьлаз кьрана! Ле иди к'ө ма әм
бьфильтьн?»»

К'елма ль сәр Бабилоне^ф

21 ¹ К'елма ль сәр бәр'ийа дә-
ве бэ'ре:

Әw мина бобәлискед
башуре р'абуйи,
жь we бәр'ийа wi ә'рде сав
те.

² Дитьнәкә хьраб һат бәр ч'э'ве
мьн,

йе бөбәхт бөбәхтийе дькә,
йе wеранкьр wеран дькә.

Һэй Елам һ'ьцум кә!
Һэй Мәдйа^ф доре ле бьгьрә!
Әзе һ'әму заринийе бьдьмә
бьр'ине.

³ Жь ве йәке пышта мьн к'әтә
ль бәр мьн,
санщуйа әз гьртьм,
мина к'өлфәта к'әтийә ль бәр
зар'е.

Жь дәст бьһистьне әз
дьқөр'ьфим,
жь дәст дитьне әз дьтърсьм.

⁴ Қөдум ль мьн шкәстьн, тьрсе
әз бьздандьм,
әз һивийа хәwа шәве бум,
ле әw мьнр'а бу р'ьсас.

⁵ Әw сьфре датиныйн, көлава
р'адьхьн,
дьхьвьн у вәдхьвьн:
«Дә р'абьн мирно, мәрт'ала
р'ун кьн!»

⁶ Чьмки Хwәйи аһа мьнр'а гот:
«Һәр'э нобәдарәки к'ьфш кә,
кө чь бьбинә we йәк бежә.

* 20:1 «Ашдод» бажаре фьльстинийа бу, кө Мьсьре пыште дьгьрт.

7 Бъра эw р'нд дина хwэ б'де,
гава эw э'рба щоте хэспава,
сийаре ль к'эра,
сийаре ль дэва б'бинэ».

8 Пэй ве й'экер'а нобэдар к'рэ
гази:
«Хwэйо, эз т'ме р'оже
дит'ндара хwэда бум,
т'эмамия шэве жи щийе
хwэда сэк'ни бум.

9 Ынге м'н мэр'вед сийари
дит'н,
we э'рэбед щоте хэспава
веда д'хат'н у гот'н:
«Бабилон к'эт, к'эт!
h'эму h'эйкэлед п'утед ван
шкэсти э'рде авити».[†]

10 Hэй гэньме бедэра м'нэ
камбуйи,
м'н wэр'а гот, чь к'о м'н
б'хист,
жь Х'одане Ордийа, жь
Хwэдейе^ф Исраеле.

К'елма ль сэр Думамайе

11 К'елма ль сэр Думамайе*.
Жь Сехире дэнг данэ м'н:
«Hэй нобэдаро, шэв ч'қас
ма?
hэй нобэдаро, шэв ч'қас
ма?»

12 Нобэдар ль ван wэгэр'анд:
«С'бэ зэлал д'бэ, ле he
шэв э!

hэгэр хун д'хwаз'н б'п'рс'н,
б'п'рс'н,
диса пашда wэгэр'н».

К'елма ль сэр Э'рэб'стане

13 К'елма ль сэр Э'рэб'стане:
hэй к'арванед дедания,
шэва хwэ хуне
нава д'р'ийед Э'рэб'станеда
дэрбаз к'н!

14 Hэй б'нэлийед wэлате
Темайе*!
Аве т'ибуйар'а хун бин'н!
Пе нан пешийа ф'льтийада
hэр'н!

15 Ч'мки эw жь бэр шур
д'р'эв'н,
жь бэр шуре тэ'зик'ри,
жь бэр кэване к'ашк'ри,
жь бэр шэр'е г'ранбуйи.

16 Ле бэле Хwэйе м'н аha готэ
м'н: «We салэкеда, хут мина п'а-
лэки бона салэке к'эрек'ри h'эму
р'умэта Qедаре*we б'қэлэ, ¹⁷h'эса-
бе тиравежед мерхасед Qедарейэ
майи we кем бэ, ч'мки Х'одан,
Хwэдейе Исраеле эв й'эк гот».

К'елма ль сэр Оршэлиме^ф

22 ¹К'елма ль сэр Гэлийе Ди-
т'не*:

«Эw чь ль тэ qэw'ми,
wэки хун h'эму р'абунэ сэр
бания?»

* 21:11 «Дума» д'к'этэ бак'ора Э'рэб'стане.

* 21:14 Эw дэр алиие канийед авада ль бэр'ийеда бь нав у дэнг бу.

* 21:16 «Qедар» д'к'этэ qумьстана Э'рэб'стане.

* 22:1 «Гэлийе Дит'не» бэ'са Оршэлиме^ф д'кэ.

- 2 Һэй бажаре қәрәбальхи к'ьм-
к'ьми,
бажаре сәр һәвр'а чуйи у
эшқе,
мьрийед тә пе шур нә к'этьнә,
нә жи әв нава шер'да
мьрьнә
- 3 Һ'әму сәрверед тә һәвр'а
р'эвин,
бе тиравеж һатьнә
эфткьрьне,
йед нав тәдайә дур жи
р'эвин,
диса һ'әму һатьнә
эфткьрьне.
- 4 Ләма мьн гот:
«Жь мьн дур к'эвьн,
көл у к'эдәр эзе быгьрим,
нәкьн кө һун мьн барьстан
кьн,
бона қыр'буна мьләте мьни
дәләл».
- 5 Чьмки Гәлийе Дитьнеда,
ве алийе Хвәйи, Хөдане
Ордийада,
р'ожәкә қалмә-қалме, р'ынгә-
р'ынге
у т'әвһәвбуне бә.
We суре һьлшиньн,
дәнге быгьһижә һ'эта ч'ийа.
- 6 Еламыйа тирдангед хвә гьре
данә,
т'эви мәрвьед сәр ә'рәба у
сийарийа нә,
қирийа мәрт'алед хвә
бьльнд кьрьнә.
- 7 Ва йә нәвалед тәйә бәдәв,
әв ә'рәбава т'ьжи бунә,
у сийари ль бәр дәргәһа^ф
р'ез бунә.
- 8 Дәсте си жь сәр Щьһудайе
һатә һьлдане.
- We һынге вә дина хвә да ч'әкед
Мала Дарьстана*. ⁹ У вә дит сура
бажаре^ф Давьд, кө чьқас тәрк ле
к'этьбун. У вә ава хвә дадыгьртә
һ'әвзе жерьн, ¹⁰ вә дина хвә да
малед Оршәлиме^ф у вә әв малана
хьраб кьрьн, кө пе ван суре бышьди-
ньн. ¹¹ Вә навбәра һәр дө диwарада,
бона ава жь һ'әвзе кэвьн, ә'мбара
аве ль вьр чекьр. Ле вә дина хвә
нәда Йе чекьри у вә бәре хвә нәда
Әви, Йе кө һе пешда шевьр кьрьбу.
- 12 Әве Р'ожа Хвәйи, Хөдане
Ордийа
гази вә кьр кө һун быгьрин,
шине бькьн,
п'ор'е сәре хвә көр' кьн у
к'өрх ль хвә кьн.
- 13 Ле ва йә һун эшқ у ша бун,
щанәга ә'рде хьстьн у пәз
сәржекьрьн,
вә гошт хвар у шәрав вәхвар
у гот:
«Әм бьхвьн-вәхвьн,
чьмки сьбе әме бьмьрьн».[†]
- 14 Һынге жь Хөдане Ордийа
дәнг к'этә гөһе мьн:
«Бәле әв нәһәдийе ль вә нәйе
к'әwandьн^ф,
һ'эта кө һун бьмьрьн һәр'ьн».
Хвәйи, Хөдане Ордийа
дьбежә».

* 22:8 «Мала Дарьстана» п'арәкә сәрайа Сьлеман^ф бу. Бьхуньн П'адшати I, 7:1-5.

22:13 Корьнт'и I, 15:32.

нашхwәһэбуна Шэбна

¹⁵ Хwәйи, Хөдане Ордийа аһа гот: «Һәр'э бьк'эвә щәм Шэбнайе қольхк'ар у бәрпърсайаре қәсьре у беже: ¹⁶ Чи тә ль вьр һэйә? К'и тә ль вьр һэйә? Кө тә хwәр'а ль вьр мэхбәр к'ола йә. Тә кө мэхбәр ль щийе бьльнд дайә к'олане у бьнгәһ хwәр'а қәйеда чекьрийә. ¹⁷ һэй мерхасо, Хөдане тә кәw-ки кә! У тә бьгьрә, ль сәр һәвда бьгөһешә, ¹⁸ we тә қалым ль һәв бьп'еч'ә у мина г'опәке тә холи алийе wәлатәки бәрфьрә кә. Те ль wьр бьмьри у ә'рәбед тәйә бәдәw we ль wьр бьминьн, һэй тө р'обәте мала хwәйе хwә! ¹⁹ Әзе тә жь щийе тә бавежьм, тә жь қольхе тә дәрхьм.

²⁰ We һьнге Әзе гази ә'вде Хwә Елйақиме кәр'е һилқийа кьм, ²¹ Әзе к'ьнща тә ль wi кьм, пе пьштәка тә wi қәwат кьм у һ'өкөме тә бьдьмә дәсте wi. Әве бьбә баве бьнәлийед Оршәлиме у мала Щь-һуда^ф. ²² Әзе к'ьлита мала Даwьд бьдьмә ль сәрмьле wi. Гава әw вәкә, кәсәке нькарьбә дадә, гава әw дадә, кәсәке нькарьбә вәкә.[†] ²³ Әзе wi чава ськ'әке щийе һ'ышк-да бьдьмә к'өтане у әве бона мала баве хwә бьбә т'әхтәки хwәйқәдьр. ²⁴ һ'әму гьрания мала баве wi, аwа готи зөр'әт у бьратийева, we wива гьредаи бьн, чава һәр дәрданед бьч'укә жь т'аса гьрти һ'әта щер'а».

²⁵ Әва ә'ламкьрьна Хөдане Ордийа йә: «We һьнге әw ськ'а щийе

һ'ышкда к'өтайи we дәре, һ'әму гьрания сәр we бьк'эвә п'уч' бә». Бәле Хөдан аһа гот.

К'елма

ль сәр Суре у Сайдайе
(Һазәкийел 26:1–28:19)

- 23** ¹ К'елма ль сәр Суре:[†]
«Шине бькьн, һэй гәмийед Т'аршише!
Чьмки Сур wеран бу,
мал у гәмиwаргәһ ль wьр нәман.
Бона ве йәке жь wәлате
Қөбрьсе пе һ'әсийан.
² һэй бьнәлийед дәве бә'ре, хун бьгьрин!
Базьрганед Сайдаийә кө бә'рер'а
дәрбаз дьбьн хун дәwләти кьрьнә.
³ Сәр гәләк авар'а гәньме Ших'оре,
дәхьле ч'әме Ниле гьһишгийә вьра
у әw бу к'арвансәрәйа мьләта.
⁴ һэй Сайда шәрм бькә, чьмки бә'ре гот,
қәсьра бә'ре аһа дьбежә:
«Мьн санщу нәк'ышандийә,
зар' нәанийә,
хорт мәзьн нәкьрьнә
у қиз мәзьн нәкьрьнә.
⁵ Гава бә'са Суре бьгьһижә Мьсьре,
we қөдуме чоке ван бьшке.
⁶ Дә wаргөһасти Т'аршише бьн,

22:22 Ә'йанги 3:7. **23:1** Йеол 3:4-8; Амос 1:9-10; Зәкәрийа 9:1-4; Мәтта 11:21-22; Луқа 10:13-14.

- шине бькьн, һэй бьнэлийед
дэве бэ'ре!
- 7 Эв бу бажаре вэйи шайе,
кө һе р'ожед бэреда
һ'имавити бу?
Ньгед вийе ви бьбьнэ дур
хэрибийе.
- 8 К'е эв йэк қьрар қьрьбу бона
Суре,
гава эв т'аш бэла дькьрын.
Бажаре кө базьрганед ве мир
бун,
к'арванед ве гьрэгьред дьне
бун.
- 9 Хөдане Ордийа қьрар қьрьбу,
вэки п'эр'е һэр бэрзэқийе
бышкенэ
у һ'эму гьрэгьред дьне бькэ
р'обэт.
- 10 Дэ ньһа бьнэлийед Т'аршише,
э'рде хвэда бэла бьн у
бещэр кьн,
чьмки иди к'ьр'ин-фьротане
т'өнэбэ.
- 11 Хөдан дэсте Хвэ һьлда сэр
бэ'ре
у п'адшати һ'эжандьн.
Өви т'эмийа Кэнане да,
кө қэсьред ве һьлшиньн.
- 12 У гот: «Те иди т'ө щар ша
нэби,
һэй мьлэте Сайдайейи
р'обэткьри!
Дэ р'абэ һэр'э Қөбрьсе,
ле те вьр жи р'ьһ'этийе
нэбини).
- 13 Һэла вэлэте к'ьлданийа*
бьньһер'ьн, эва мьлэта иди т'өнэ.

Ашурийа э'рде ви р'э'вьред чо-
лер'а һьштгьн. Т'ар'мед хвэ доре
чекьрын, һ'эму қэсьред ви һьл-
шандьн, эв вьран кьрын.

14 Дэ шине бькьн һэй гэмийед
Т'аршише!

Чьмки кэла вэ һьлшияа.

15 Ве һьнге Суре һ'эфте сали
вэкэ э'мьре п'адшаки бе биркь-
рьне. Пэй һ'эфте салир'а ве өса
бе сэр Суре, чава стьранэке ба-
вежьнэ сэр йа қав:

16 «Һэй бенамуса биркьри,
дэ тө чэнг^ф һьлдэ бажерда
быгэр'э,
р'ьнд чэнг хэ у гэлэки
бьстьре,
вэки тэ бькьнэ бира хвэ».

17 Пэй һ'эфте салир'а, Хөдане
сэрики ль Суре хэ, эве диса к'ара
хвэ қазьнщ кэ, т'эви һ'эму п'адшед
дньийае қавийе бькэ. 18 Ле эв қа-
зьнща вейэ жь к'ьр'ин фьротане,
ве Хөданр'а бе дайине, эве нэйе
т'опкьрьне у нэйе жьмаре, чьм-
ки чь кө жь к'ьр'ин фьротане бе
қазьнщкьрьне ве бьгьһижэ эвед
кө ль бэр Хөдан дьминьн, вэки
эв т'ер бьхвьн у к'ьнщед р'ьнд
хвэ кьн».

Диwan у вьранбун

24 1 Ва йэ Хөдан ве дьнийае
вала у вьран кэ, ве сэро-
бьниһэв кэ у бьнэлийед сэр т'ур'-
т'ур'и кэ. 2 Чь бе сэре щьмэ'те, өса
жи ве бе сэре к'аһин^ф, чь бе сэре

* 23:13 «Вэлэте к'ьлданийа» навэки вэлэте Бабилонейи дьн бу.

- хөлам, өса жи we бе сәре ахайе,
 чь бе сәре хөламоке, өса жи we бе
 сәре хагуне, чь бе сәре йе дык'ыр'э,
 өса жи we бе сәре йе дыфьрошэ, чь
 бе сәре йе дэйн дьдэ, өса жи we
 бе сәре йе дэйн дыкэ, чь бе сәре
 хwэйе дэйн, өса жи we бе сәре йе
 дэйндар. ³ Дьнийайе лап вала бэ у
 г'эмам пева г'аланкьри бэ, чьмки
 Хөдан эв йэк готийэ.
- ⁴ Э'рде шине быкэ у быч'ьлмьсэ,
 дьнийайе қөдум к'эвэ у
 быч'ьлмьсэ,
 гьрэгьред дьнийайе we қөдум
 к'эвьн.
- ⁵ Дьняя жь бьнэлийед хwэ
 һ'эр'ьми,
 чьмки эw сэр қанунар'а
 дэрбаз бун
 у э'рф-э'дэг гөһастьн,
 пэймана^ф һ'эта-һ'этайе
 т'эр'ьбандьн.
- ⁶ Лэма ньфьр' ль дьне бу,
 бьнэли р'уйе нәһэқийа
 хwэда щэфа дьбиньн.
 Лэма бьнэлийед дьне
 шэwьгин
 у һьндьк мэрьв теда сах
 ман.
- ⁷ Мэяа тьрийе шине дыкэ,
 к'ола тьрийе дыч'ьлмьсэ,
 һ'эму дьлша дьнэ'льн.
- ⁸ Эшқа дэфька те бьр'ине,
 қарэбальха шабуяа найе
 бьһистьне,
 эшқа чэнг те бьр'ине.
- ⁹ We пе стьране шэраве
 вәнэхwьн,
 мөвайе тэ'л бэ бона
 вэхварийа.
- ¹⁰ Бажаре weран, вала ма,
 һэр мал һатэ дадане,
 кэсэке нькарьбэ бык'эве.
- ¹¹ Жь кемасийа шэраве к'учада
 қар'э-қар'э,
 һ'эму шабун хьлаз дьбэ,
 эшқа wэлет дэрбаз дьбэ.
- ¹² Бажари кавьл буйи,
 дэргәһ һурдэхwэши кьри.
- ¹³ Бэле дьнийайеда нава
 мьлэгада жи we өса бэ,
 чава дара зэйт'уне те
 даwшандьне,
 хьлазийе жи тьрийед майи
 тенэ чьнине.
- ¹⁴ Эwe дэнге хwэ һьлдьн,
 жь эшқ у шабуне бьстьрен,
 бь дэнге бьльнд жь алиие
 р'оавайе,
 бой мэзьнайийа Хөдан
 быкьн қир'ин.
- ¹⁵ Öса жи бьнэлийед р'оһьлате,
 пэсьне Хөдан бьдьн,
 һэй бьнэлийед дэве бэ'ра,
 наве Хөдан, Хwэдейе
 Исраеле^ф.
- ¹⁶ Жь сәре дьне дэнге стьране
 дьһатэ мэ:
 «Шькьр Йе Р'астр'а!»
 һьнге мьн гот: «Хера мьн
 т'өнә!
 Хера мьн т'өнә! Wэй ль мьн.
 Нэмам нэмамияе дыкьн,
 нэмам п'ьр' нэмамияе
 дыкьн!»
- ¹⁷ һэй бьнэлийед дьнийайе,
 saw, ч'э'л у т'элэ ль пешийа
 wэ нә!
- ¹⁸ Йе жь дэнге sawe бьр'эвэ, we
 бык'эвэ ч'э'ле,

- йе жь ч'э'ле дэре, we бьк'эвэ
т'эле.
Чьмки к'өлэкед э'змен we
бенэ вэкьрыне
у һ'имед дьнийайе we
бьһ'эжьн.
- ¹⁹ Дьнийайе лап веран бэ,
дьнийайе лап һурдэхвэши бэ,
дьнийайе пева бьр'ыщ'фэ!
- ²⁰ Дьнийайе мина йе сэрхвэш
бьшэвьшэ
у мина һ'олька бьһ'эжэ.
Нәһэдийе we ль сэр we гьран
бэ,
эве бьк'эвэ у we иди р'анэбэ.
- ²¹ Хөдане эве һынге,
бэла нэхшед э'змен, ль
э'змен бьде
у бэла п'адшед э'рде, ль
э'рде бьде.
- ²² Эве чава гьрти ч'э'лэкеда
бенэ т'опкьрыне
у зьнданеда we бенэ
к'элиткьрыне,
пэй гэлэк р'ожар'а эве бенэ
щэзакьрыне.
- ²³ Ынге һиве соро-мори бэ у
тэ'ве шэрми бэ,
гава Хөдане Ордийа сэр
ч'ийайе Сийоне^ф,
Оршэлимедэ п'адшатийе бькэ,
бэр ч'э'ве бэрпьрсйаред Хвэ,
эве хвэйр'умэт бэ.
- шкьрийе бьдьмэ наве Тэ.
Чьмки Тэ тыштед һ'өжмэк'ар
кьрын,
Шевьред Тэ бэреда амьн ын
найенэ гөһастьне.
- ² Тэ бажар кьрэ дуч'а кэвьра,
бажаре суркьри кьрэ хьрабэ,
қэсьра хэриба чава бажар
нэма,
иди we т'ө щар нэйе
чекьрыне.
- ³ Лэма мьлэте зор we пэсьне Тэ
бьдэ
у бажаре мьлэте зордар we
жь Тэ бьтьрсэ.
- ⁴ Тө қэсьр буйи бона фэқира,
сыт'ара к'эсиба тэнгасийа
ванда,
ван хвэй дьки жь тэ'ви-
тэйрока,
ванр'а дьби си гэрмайеда.
Чьмки фьшинийа һерса
зордар,
мина фьртонэ кө дивер дьхэ,
⁵ мина эве гэрмайийа қьжьле.
Тө қалмэ-қалма хэриба
нымьз дьки,
чава сийа э'вре кө гэрмаие
һеньк дькэ,
өса жи дэнге эшқа зордар
дьди нымьз кьрын.

Мэсрэфа Хвэде

- ⁶ Хөдане Ордийа сэр ви
ч'ийайи*,
we һ'эму мьлэтар'а мэсрэфе
дайнэ,
мэсрэфа жь һэр тэ'ми у
шэрава кэвьн,

Стьрана эшқи наве Хөдан

25 ¹ Хөдано! Тө йи Хвэдейе
мын,
эзе наве Тэ бьльнд кьм,

* 25:6 «Ви ч'ийайи» бэ'са ч'ийайе Сийоне дькэ, дэра кө П'арьстгэһ^ф һатьбу чекьрыне.

- пе хварьнед хwэшэ ч'ьвьр,
мэсрэфэкэ пе шэрава
г'һишти.
- 7 Хөдане сэр ви ч'ийайи к'эфэн
һьлдэ,
к'эфэне ль сэр ч'э'ве һ'эму
мьлэта,
кө авитьбу сэр һ'эму мьлэта.
- 8 Әве мьрыне лап бьдэ
һьлдане,
Хwэйи Хөдане һ'эму ч'э'вед
һесър пақьж кэ
у әве қара щьмэ'та Хwэ,
жь сэр т'эмамия дньйайе
бьдэ һьлдане,
чьмки Хөдан эв йэка гот.†
- 9 Ьнге we р'оже we бе готьне:
«Ва эв э Хwәдеие мэ,
эм Вида гөман бун,
Әви жи эм хьлаз кьрын!
Әв э Хөдане кө мэ хwэ
спартьбуйе,
дэ эм эшқ у шабьн пе
хьлазкьрына Ви».

Щэзакьрына Мowabe
(Ишайа 15:1–16:14;
Йеремийа 48:1-47)

- 10 Дәсте Хөдан we сэр ви
ч'ийайи р'һ'эт бэ,
ле Мowabe щийе хwәда өса
бе п'епэскьрыне,
чава кө ка нава к'эрмада те
п'епэскьрыне.†
- 11 Ьнге Мowabe вьр дәсте хwэ
өса бавежэ,
чава йе собэк'ар бона
собэк'арийе дьреж
давежэ,
- ле Хөдане к'өбарийа ви
бышкенэ,
т'эви һ'өнөред дәсте ви.
- 12 Әве сура қэсыра тэйэ бьльнд
һьлшинэ,
веран кэ бавежэ әрде, нава
ахь-халийе.

Стьрана эшқи сэрк'этьне

26 ¹ We һьнге wэлате Щьһу-
дайеда, әве стьране we
бежьн:

- «Бажарэки мәйи зор һэйэ,
дәвса сура у бьрща,
Хөдан хьлазкьрын мэр'а
дайэ,
- ² Дэргәһа вэкьн,
мьлэте р'аст кө амьни хwэй
кьр,
бьра бе һьндөр'!
- ³ Тө йе шевьра хwәда мьқәр'м ә
ә'дьлайийа т'амда хwэй
дьки,
чьмки әви хwэ спартийә Тә.
- ⁴ Т'ьме һун хwэ бьсперьнә
Хөдан,
Қэйайе һәр т'ьм, Хwэйи
Хөдан.
- ⁵ Әв йед жорьн ньмьз дькә,
бажаре бьльнд дәвэр'у дькә,
һ'эта әрде сәрсери тинә,
Әв хwәлийер'а йәк дькә.
- ⁶ Ьнге п'епәс кьн әван дәра,
һьгед бәләнгаза, гавед
к'әсиба».
- ⁷ Р'ийа р'аста, р'аст ә,
Тө шьвәр'ийа р'аста р'аст-
дуз дьки.

25:8 Қорьнт'и I, 15:54; Әйанти 7:17; 21:4. 25:10-12 һәзәкийел 25:8-11; Амос 2:1-3;
Сефанийа 2:8-11.

- 8 Эм р'ийед қыраред Тэда,
ч'э'вньһер'ийа Тэ нэ,
Хөдано!
Эм һ'эйра наве Тэ у биранина
Тэда нэ.
- 9 Шэве эз ль Тэ машоқ ым,
бэрбанге ль Тэ һ'эйран ым.
Гава қыраред Тэ ль р'уйе э'рде
бын,
бынэлийед дыне we һини
р'астийе бын.
- 10 Р'э'м ль нэп'ак быбэ жи,
we диса р'астийе һин нэбэ,
we wэлате р'астийеда
нэһэқийе быкэ,
мэзһнайийа Хөдан диса
нэбинэ.
- 11 Хөдано! Дэсте Тэйи һылдайи
эw набиньн,
ле бьра хирэта Тэйэ бой
щьмэ'та Тэ,
эw быбиньн у шэрми бын.
Бьра агьр дьжмьне Тэ һ'уфи
хwэ кэ.
- 12 Хөдано! Тэ э'дьлайи дайэ мэ,
чьмки Тэ һ'эму кьрьнед мэ
бона мэ кьрьнэ.
- 13 Хөдано, Хwэдейе мэ! Хенци Тэ,
хwэйед майин жи һ'өкөми
сэр мэ кьрьнэ,
ле наве Тэ т'эне бира мэда
йэ.
- 14 Эwана мьрьнэ, we сах нэбын,
эw хэйал бун, we р'анэбын,
Тэ бэла ван даие қыр' кьрьнэ,
биранинед ван к'өта кьрьнэ.
- 15 Хөдано, Тэ мьлэте Хwэ зедэ
кьр,
бы зедэя мьлэт һати
пэсьндайин
- у һэр синоред wэлет Тэ
фьрэ кьрын.
- 16 Хөдано! Тэнгасийа хwэда эw
Тэ гэр'ийан,
гава Тэ бэла ани сэре ван,
эw кэр'-лал к'этьнэ лава-
дилэка.
- 17 Чава жьна һ'эмлэ дьк'эвэ бэр
зар'е,
еше дьк'ышинэ у дькэ
қир'ин,
эм жи бэр Тэ өса бун,
Хөдан.
- 18 Эм һ'эмлэ бун мэ еш к'ышанд,
бунэ чава ба мэр'а буйи.
Мэ сэрк'этьн нэда wэлет,
бынэлийед дьнйайе нэбун
к'эти.
- 19 Мьрийед Тэ диса we сах бын!
Цьнйазед щьмэ'та мьн диса
р'абьн!
Һэй бынэлийед ахеда, һ'ышйар
бын ша бын!
Чьмки қыр'авийа Тэ
қыр'авийа бэрбанге йэ,
э'рде мьрийед хwэ we
бавезэ дэр.
- Щэзакьрын у авақырын**
- 20 Дэ wэрэ, һэй щьмэ'та мьн,
бык'эвэ тө ода хwэ,
быгырэ дэри тө ль сэр хwэ,
һьнэки тө wэшерэ хwэ,
һ'эта кө эw һерс дэрбаз бэ.
- 21 Ва йэ Хөдан жь щийе Хwэ
дэрте,
кө бэла бынэлийед дьнйайе
быде,
жь дэст ван кьред нэһэқийе!

һынге э’рде хуна сэр хwэ
 бьдэ к’ьфше,
 иди кӧштига вэнәшерә.

27 ¹ We һынге Хӧдане пе шуре
 Хwэйи бър’айи
 мэзын у зор, бәла
 Лейат’ан^ф, мә’ре
 дьшулькә бьде,
 Лейат’ане мә’ре
 льһәвпъч’ьки,
 әми цә’нәwьре бә’реда we
 бькӧжә.[†]

Р’әзе тьрийе Хӧдан

- ² We һынге we бе готьне:
 «Стьране бавезьнә сәр р’әзе
 тьрийейи һ’әwаск’ар!
³ Эз Хӧдан ым, хwэйкьрийе wi,
 һәр гав Эз wi авдьдъм,
 шәв у р’ож ч’ә’ве Мьнә сәр wi,
 кӧ т’ӧ кәс зьраре нәдә wi.
⁴ Нава Мьнда һерс т’ӧнәйә.
 һәгәр қьрш у қал ль бәр
 Мьн р’абуна,
 һьмбәри ван Эзе
 дәрк’әтама,
 Мьне әw һәвр’а
 бышәwьтандана.
⁵ Ле һәгәр хwэйкьрьна Мьн әw
 қәбул кьн,
 бьра т’әв Мьн ә’дьялайийеда
 бьн,
 бьра т’әв Мьн ә’дьялайийеда
 бьн».
⁶ Ахьрийеда Ақубе^ф р’aw вәдә,
 Исраеле шин бә у гӧлдә,
 р’уйе э’рде бәрва т’ьжи кә.

- ⁷ Гәло Хӧдан ӧса wi хьст,
 чава Әwi лехьстийед ван
 хьст?
 Йан жи ӧса әw кӧштгьн,
 чава Әwi кӧштигьед ван
 кӧштгьн?
⁸ Дәма сьргункьрьне,
 Тә бь чап әw да цәзакьрьне.
 Әw да бәр байе һерса Хwэ
 мина wi wәхте байе
 қьжьле.
⁹ Нәһәқийа Ақуб we пе ве йәке
 бе к’әwandьне
 у бәре р’әситбуна гӧнәйе^ф
 wi we әв бә:
 Гава әw һ’әму кәвьред
 горигәһа^ф мина кәвьред
 к’ълсе бьһерә,
 п’утед Ащерайе^ф у горигәһед
 бьхуре жи
 иди сәкьнанди нәһелә.
¹⁰ Бажаре суркьри we бекәс бә,
 ци-варе вала һьшти
 биркьри бә, мина бәр’ийе.
 Wьр дәwаре ле бьч’ерә у
 мәхәл бә,
 у пе чьрпийед we ль wьр we
 идарә бә.
¹¹ Гава ч’ьдълед wi һ’ьшк бьн у
 бышкен,
 к’ӧлфәте бен ван һьлдын
 бышәwьтиньн.
 Р’аст әва мьләта кӧ нә
 сәрwахт ә,
 ләма Ә’фьрандаре ван ль
 бәр ван нак’әвә,
 Чекьрийе ван р’ә’ме ль ван
 накә.

27:1 Әйуб 41:1; Зәбур 74:14; 104:26.

Вэгэр'андьна Израеле

¹² We һынге Хөдане жь дэве ч'эме Фьрате, һ'эта дэве селафа Мьсьре we кам кэ у һун, израелино йэк-йэк т'оп бьн. ¹³ We һынге бор'ийа стьруйэ мэзын we лек'эвэ, дэро-дэред Ашуре^ф у сьргунбуйед Мьсьреда we бенэ Оршэлиме, сэр ч'ийайе^ф пироз Хөдан бьһ'эбиньн.

К'аһин у п'ехэмбэред сэрхвэш

28 ¹ Вэй ль тэ Самэрийа^ф, т'аще к'обарийа сэрхвэшед Израеле*, эв бэдэвэгийя р'умэта вейэ мина гөла ч'ьлмьси, йа кө сэре дэшта хвэйбэрэ шэрава сэрхвэша йэ.

² Ва зор у э'гите* Хөдан, we бь дэсте хвэ ван қайим э'рде хэ, мина тэ'вийа тэйроке, фьртона веранкьрьне, мина байе бобэлиске, к'ижан кө лейе р'адькэ.

³ Эв т'аще к'обарийа сэрхвэшед Израелейэ кө эв пе дьфьр'ин, we п'епэс бэ,

⁴ эв бэдэвэгийя р'умэта вейэ мина гөла ч'ьлмьсийэ сэре дэшта хвэйбэр, эве бьбэ мина һежира һавинейэ зу гьһишти, кө йе дьбинэ дэст давеже дадьқортинэ.

⁵ We һынге Хөдане Ордийайе бона цьмэ'та Хвэйэ майи, we бьбэ к'офийа р'эвше у т'аще р'умэте,

⁶ Эве бьбэ р'оһ'е р'астийе бона йе диwanгәһеда р'унышти у бьбэ қэвата эвед кө бэри нэйаред ль бэр дэргәһ дьдьн.

⁷ Ле бэле эвана жи пе шэраве дьшэвьшьн, пе мөвайе р'ийа хвэда дьлэрьзын. К'аһин у п'ехэмбэр пе мөвайе дьшэвьшьн, пе шэраве тенэ вэхварьне у пе мөвайе жь р'ийа хвэ дэрген, дитьнед хвэда эв шаш дьбьн, диwanкьрьнеда дьльк'өмын.

⁸ Һ'эму сьфрэ вэр'эшандьна п'исва т'ьжи нэ, щики падьж^ф нэмайэ.

⁹ Дьбежьн: «К'ижани һини занэбуне дькэ? К'ижани ширэте дьдэ фэ'мкьрьне? Йед жь шир қэтийайи, ширэвэбуйи?»

¹⁰ Қал-бал, қал-бал, һьнэк жь вьр, һьнэк жь вьр».

¹¹ Ле бэле Эве бь заре т'ьл

* **28:1** Жь вьр шунда ви сэрида к'идэре кө һьвисар э: «Израел», тек'ста ибранида «Эфраим» һьвисар э. Эфраим нава п'адшатийа Израеледа қэбила һэрэ мэзын бу, лэма щар-щара дэвса п'адшатийа Израеле, «Эфраим» те готьне.

* **28:2** Бь фькьра чэнд зана «зор у э'гит» бэ'са Ашуре дькэ.

- у зьмане хэриб эве
щьмэ'тер'а хэбэр дэ.[†]
- 12 Ванр'а готьбу: «Ва йэ
hewаргэһа р'һ'этийе
бькьн кӧ йед вэстийайи
р'һ'эт бьн,
эва йэ щийе бинстандьне».
Ле вана нэхвэст гӧһ
бьдьне.
- 13 Готьна Хӧдан ванр'а бьбэ:
Қал-бал, қал-бал,
һьнэк жь вьр, һьнэк жь вьр,
кӧ эв һэр'ьн ль сэр пыште
бьк'эвьн бышкен,
бьк'эвьнэ т'эле у бенэ
гьртьне.
- Кэвьре э'нишке^ф**
- 14 Дэ хун бьбьһен готьна Хӧдан,
һэй мэрвьед пек'эни,
сэрверед ве щьмэ'та
Оршэлиме!
- 15 Чьмки хун дьбежьн:
«Мэ мьрьнер'а пэйман
гьреда йэ,
дийаре^ф мьрийар'а бунэ
т'ьфақ,
кӧ гава бэла мина лейе
р'абэ, нэгьһижэ мэ,
чьмки мэ дэрэви хвэр'а
кьрийэ hewаргэһа сьг'аре,
қэлпийеда хвэ вэшартийэ».
- 16 Лэма жи Хвэйи Хӧдан аһа
дьбежэ:
- «Ва Эзе Сийонеда кэвьрэки
һ'им дайным,
кэвьрэки щер'ьбанди, йэки
э'нишкейи^ф
жьбарэ, р'ьк'ьнэки
шьдийайи,
һэр кэсе кӧ бауэр бькэ we
т'эвиһэв нэбэ.[†]
- 17 Эзе һэрийе бькьм бэне
пиване,
р'астийе бькьмэ т'эрэзу.
Тэйроке hewаргэһа сьг'ара
дэрэвийе бажо бьбэ,
аве эве сьг'аргэһе нав
хвэда мьна кэ».
- 18 Пэймана вэйэ мьрьнер'а
гьредаи we бэгал бэ,
т'ьфақа вэйэ дийаре
мьрийар'а we нэминэ.
Гава бэла мина лейе дэрбаз бэ,
һуне навда бьһ'эськьн.
- 19 һэр гав эве дэрбаз бэ wэ
бажо бьбэ,
эве һэр сьбэ бе дэрбаз бэ
шэв у р'ож,
һэгэр хун ве йэке ф'эм
бькьн, sawe wэ бьгьрэ.
- 20 Бэле кьн э ньвина тэ, кӧ хвэ
дыреж ки,
у кембэр э орхана тэ, кӧ хвэ
быг'чи.
- 21 Чьмки Хӧдане р'абэ, чава
сэре ч'ийайе Пьрасиме*,
ӧса һерс к'эвэ, чава нэвала
Гибонеда**»,

* 28:21 Ишайа бэ'са сэрк'этьна Давьдэ сэр фьльстинийа^ф дькэ. Бьхуньн Самуел II, 5:17-21; Дирок I, 14:8-11.

** 28:21 Ишайа бэ'са сэрк'этьна Давьдэ сэр фьльстинийа дькэ (бьхуньн Дирок I, 14:16), йан жи бэ'са сэрк'этьна Йешуйэ сэр эморийа^ф дькэ (бьхуньн Йешу 10:10-11).

28:11 Корьнт'и I, 14:21. 28:16 Зэбур 118:22-23; Р'омайи 9:33; 10:11; Пэтрис I, 2:6.

wәки Әw бькә wi шьхөле
 Хwә,
 ле шьхөле Хwәйи нә ә'йан,
 әwi кьре Хwә бинә сери,
 кьрәки he өсайи нәбуийи.

22 Awa иди ньһа қәрфа нәкьн,
 кө қәйдед wә he нәшьдьн!
 Чьмки бона қьр'а т'әмамия
 wәлет,
 мын жь Хwәйе хwә, Хөдане
 Ордийа бьһист.

Сәрwахтияа Хөдан

23 Дина wә мын бә, дәнге мын
 бьбьһен,
 р'ьнд гөһдар бьн, готьна
 мын бьбьһен.

24 Гәло щотк'ар бона чандьне
 һәр т'ьм к'отане дькә?
 Йан һәр т'ьм ә'рде вәдьдә у
 к'ерк'аш дькә?

25 Әw пәй ә'рд сәрр'асткьрьнер'а,
 анисойе нар'әшинә,
 к'емуне^ф навежә,
 р'әхда геньм начинә,
 щийе к'ьфшкьри жи щәһ
 у кәвийада жи ч'ади?

26 Бь ви аwайи Хwәде әwi һин
 дькә,
 wi ширәт дькә.

27 Бәле анисо найе камкьрьне,
 т'әка ә'рәбе сәр к'емуне
 нагәр'иньн.
 Ле анисойе пе дар дьк'өтьн,
 к'емуне жи пе шыве.

28 Гәньм дьфьрькиньн,
 ле һәр т'ьм кам накьн,
 т'әка һәспава сәрр'а дажон,
 ле һур-һури накьн.

29 Әв йәк жь Хөдане Ордийа йә,
 Әw хwәйе ширәте һ'әйр-
 һ'өжмәк'ар ә,
 хwәйе сәрwахтияа мәзын ә!

П'ехәмбәртияа ль сәр Оршәлиме

29 ¹ Wәй Арийел*, Арийел,
 бажаре қәсьра Давьд!
 Бьра сал салер'а бьгьһижә,
 щәжьнед сале жь һәв
 нәқәтьн.

2 Әзе Арийеле бькьмә
 тәнгасийе,
 әве мьр'узкьри у мә'дәкьри
 бә
 у бона Мын we бьбә
 Горигәһ!

3 Әзе пе зомед ордийа дора тә
 бьгьрьм,
 у т'өлмед хwәлийе дора тә
 чекьм,
 һьмбәри тә т'ә'бийа бьльнд
 кьм.

4 Те бәржер һәр'и, жь ә'рде
 хәбәрди,
 дәнге тәйе бь зоре жь бьн
 хwәлийе дәре,
 мина хәйал жь бьн ә'рде
 дәнге тәйе бе,
 бьн хwәлийеда п'ьстә-п'ьста
 дәнге тәйе бе.

5 Ле мьхөлқәта дьжьмьнед тә,
 we мина т'оза һур бә,
 мьхөлқәта зөлмдар жи we
 мина пач'а ль бәр бе бә.
 Әв йәке дәқәкеда ньшкева
 бьқәwьмә,

6 Хөдане Ордийа we пе

* 29:1 «Арийел» навәки Оршәлимейи дьн ә. Бь избрани те фә'мкьрьне: «Шере Хwәде» йан жи «Горигәһа Хwәде».

- қыр'ч'инийе,
 ә'рдһ'әже, гөр'инийе,
 бобәлиске, фьртоне
 у алава агьре п'әр'тандьне
 сәр тада бе.
- 7 Әw мьхөлқәта һ'әму мьлэта,
 кө we һьмбәри Арийел шәр'
 кә,
 ль сәр we у т'ә'бийед веда
 бьгьрын,
 тәнгасийе бьдьянә we,
 we бьбьнә мина хәwnа,
 мина дитьнока шәва.
- 8 Чава бьр'чи кө хәwнеда нан
 дьхwә,
 ле һ'шьйар дьбә зьки вала йә,
 йан чава йе т'и кө хәwнеда
 аве вәдьхwә,
 ле һ'шьйар дьбә, зари ч'ьла
 у т'и йә,
 мьхөлқәта һ'әму мьлэта жи
 we өса бә,
 кө һьмбәри ч'ийайе Сийоне
 шәр' кьн.

**П'ехәмбәред кө хwәха
хwә дьхапиньн**

- 9 Хwәха ә'щербмайи бьн у
 һ'әйири бьн,
 һун хwә кор дькьн, һуне
 нәбиньн!
 Әwә сәрхwәш ьн, ле нә жь
 шәраве,
 дьшәwшьн, ле нә жь
 мөвайе.
- 10 Хөдан р'өһ'әки хәwт'ешийе
 сәр wәда р'ет,
 ч'ә'вед wә п'ехәмбәра^ф данә
 гьртые!
- Сәред wәйә кө wә дьньһер'и
 ньхамт![†]
- 11 Һәр дитьнәкә wә, бьра бона
 wә бьбә мина готьнед к'ьтебеда
 моркьри, һәгәр бьдьянә йе дькарә
 бьхунә у бежьне: «Бь к'әрәма хwә
 әве бьхунә». Ле әw ль wә вәгәр'инә
 бежә: «Әз нькарьм, чьмки әw мор-
 кьри йә». 12 Һәгәр к'ьтебе бьдьянә
 йе хwәндьне ньзанә у бежьне: «Бь
 к'әрәма хwә әве бьхунә». Әw жи
 вәгәр'инә у бежә: «Әз хwәндьне
 ньзаньм».
- 13 һьнге Хөдан гот:
 «Чьмки әва щьмә'та пе дәве
 хwә незики Мьн ә,
 т'әне пе заре хwә қәдьре
 Мьн дьгьрә,
 ле дьле^ф ван жь Мьн дур ә,
 һ'әбандьна ванә һьндава
 Мьнда
 т'әне ә'дәте мәрвь
 һинкьрын ә.[†]
- 14 Ва Әзе диса тьштед
 һ'өжмәк'ар
 нава әве щьмә'теда бькьм,
 һ'өжмәк'арийа сәр
 һ'өжмәк'артийе,
 сәрwахтияа сәрwахта we
 п'уч' бә,
 билантияа билана we
 нәминә».†
- 15 Wәй ль әwед кө шевьред хwә,
 жь Хөдан к'ур вәдьшерьн,
 әw кьред хwә тә'рийеда дькьн
 у дьбежьн: «К'е мә бьбинә?
 К'е мә нас кә?»
- 16 Бәле һун чава сәробьниһәв
 бунә!

Гэло щер'кэр у h'эр'и эw йэк
ьн?

Чебуйи бона чекьрийе хwэ
qэт дьбежэ:

«Әwi эз ченэкьрьмэ»?

Йан э'фьрин бона э'фьрандаре
хwэ бежэ:

«Әw т'ö тышти фэ'м накэ»?†

Гöмана ахьрийе

17 Ва зутьрәке Лöбнана^ф бьбэ
э'рде хwэйбэр,
э'рде хwэйбэр жи h'эсаб бэ
чава дарьстан.

18 We һынге кэр'е хэбәред
к'ьтебеда бьбьһен,
ч'э'ве корайэ мьж у думан
we бьбиньһ.

19 Мэ'рьм-бэлэнгазе пе Хöдан
he-he эшq бьн,
к'эсибед нава мэрьвада,
we пе Пирозе^ф Израеле ша
бьн.

20 Чьмки зордаре нәминә,
qәрфкьре бэтавэбэ,
к'ока h'эмуйед
кö хwэ нәһәдийе дьгьрьн
бьqэлэ,

21 йед кö пе готьнед хwэ мерьв
сушдар дькьн,
диванеда т'әле датиньһ ль
бэр йе qьраре дьдэ
у пе готьнед п'уч' һәqe
бесуца дьт'эр'ьбиньһ.

22 Awa Хöдане азакьре
Ибраһим^ф,
бона мала^ф Аqуб аһа дьбежэ:

«Аqубе иди шәрми нәминә,
иди т'ö цар соро-моро нэбэ.

23 Гава эw wan зар'ед хwэйэ
кьре дәсте Мьн, щәм хwэ
бьбинә,

we наве Мьн пироз кьн,
Пәсьне Пирозе Аqуб бьдьн
у жь Хwәдейе Израеле
бьтьрьсьн.

24 һынге әвед р'öh'да хальфи,
we сәрвахтийе бьстиньһ,
бинтәнге жи ширәта qэбул
кьн».

Wэй ль йед сәрһ'ышкэ нэгöһдар

30 ¹ Әва э'ламкьрьна
Хöдан э: «Wэй ль зар'ед
сәрһ'ышк,

к'ижан бей Мьн
дьшевьрьн,
бей Р'öh'е Мьн пәймана гьре
дьдьн,
бь ви авайи гөнә сәр гөнәда
зедә дькьн.

2 Әw шевьра хwэ ль Мьн
накьн,
бәржер дьчьнә Мьсьре,
кö бьн qәwата Фьрәwьнда^ф
хwэ хwэй кьн
у бьне сийа Мьсьреда сьт'ар
бьн.

3 Ле qәwата Фьрәwьнда һуне
шәрми бьн,
әw сьт'ара сийа Мьсьре we
р'обәт бә.

4 Чьмки qöльхк'аред Цьһудайе
ль Соане* нә,

* 30:4 «Соан» бажаре Мьсьрейи бакөре бу.

29:16 Ишайа 45:9; Р'омайи 9:20.

- қасьдед ван гъиштънә
 һанесе*.
- 5 Н'әмуיע р'уйе ви мьлэтида
 шәрми бьн,
 к'ижане нькарьбә кери ван
 бе,
 нә алиқ'арийе бьдә, нә жи
 к'аре,
 ле т'әне we р'эзил у р'обәт
 бьн».
- 6 Әв ә к'елма ль сәр һ'әйванед
 Нәгәве^ф:
 «Әв һәбука хвә ль сәр
 пышта к'әра,
 хьзна хвә жи ль сәр пышта
 дәва,
 ви мьләтир'а дьбьн,
 к'ижан кө we к'аре нәдә ван.
 Әв ль we т'опраха тә'ли у
 тәнгийер'а,
 щийе шер у макәшерр'а
 дьбьн, ви әрде
 кө т'ъжи тирәмә'р ьн у мә'ре
 жә'рининә банз дьдьн.
- 7 Ле алиқ'арийа Мьсьере we бош
 у бадихәва бә,
 ләма мьн нав дани:
 «Р'аһаб* тышт пе
 нәбуийи».
- Нәгөһдарийа мьләт**
- 8 Дә ньһа һәр'ә, тә пеш ванва,
 ль сәр т'әхтә әве йәке
 бьньвисә,
 гөломатеда тә we қәйд кә,
 вәки бона р'ожед ахьрийе,
 әв бьбә шә'дәтига һ'әта-
 һ'әтайе.
- 9 Әва мьләта сәрһ'ышк ә,
 әв әвләдед дәрәвин ьн,
 әвләдед кө нахвазьн
 бьбьһен һинкьрьна^ф
 Хөдан.
- 10 Әв дьбежьнә әвед кө
 дьньһер'ьн:
 «Мәр'а нәнһер'ьн».
 П'ехәмбәрар'а дьбежьн:
 «П'ехәмбәртийед^ф р'аст бона
 мә нәкьн,
 тыштед ль мә хвәш мәр'а
 бежьн,
 дьле мәр'а п'ехәмбәртийе
 бькьн,
- 11 жь р'е дәрән! Жь шьвәр'ийе
 дагәр'ьн!
 Пирозе Исраеле жь бәр
 ч'ә'ве мә веда кьн!»
- 12 Бона we йәке Пирозе Исраеле
 аһа дьбежә:
 «һун кө ве готьне бөқәдър
 дькьн,
 зордарийе у нәһәқийеда
 гөман ьн
 у хвә спартийә ван йәка.
- 13 Әв нәһәқийе бона вә бьбә
 мина диواره тәрклеқ'әтийи
 тәвйайи,
 жорда қәльши кө ва
 ньшкева we бьк'әвә.
- 14 Әве өса һьлше чава дәрдана
 щер'кәр
 һурдәхвәши дьбә у һ'әйф пе
 найе,
 нава һуркада кәрик жи найе
 дитьне,
 кө пе агьр жь көч'ьк бе
 һьлдане,

* 30:4 «һанес» бажаре Мьсьрейи бакөре бу.

* 30:7 «Р'аһаб» наве һ'утәки бә'ре йә, нишана к'өбар-бабахийе йә.

- йан жи жь ч'э'ле ав бе
к'ышандьне».
- ¹⁵ Чьмки Хвэйи Хөдан, Пирозе
Израеле аһа дьбежэ:
«Гава һун ль Мьн вэгэр'ьн,
р'ьһ'эт бьн, һуне бенэ
хьлазкьрне.
Қәвата вәйе сәбьр у гөмана
вәда бә».
- Ле вә әв йәк нәхвәст,
¹⁶ у гот: «На! Әме сәр һәспа
бьр'эвьн».
- Бәле һуне бьр'эвьн, чава вә
гот:
«Әме пе һәспед р'эвок
бьпәкьн».
- Ле пәйк'әтийед вәйе жи
ләзк'эвьн.
- ¹⁷ Йәк гәфе ль вә бьхвә, һ'эзаре
вәйе бьр'эвьн,
пенц гәфе ль вә бьхвьн,
һуне Һса бьр'эвьн,
бьбьнә мина стуна алейә
т'әне майийә сәре ч'ийе,
йан чава әшәрәта сәре г'ап.
- ¹⁸ Ле Хөдане ль вә сәбьр кә кә
вә бе р'ә'ме,
Әве р'абә, һьндава вәда we
дьлован бә,
чьмки Хөдан Хвәде сәр
һәқийе йә.
Бәхтәвар ьн әвед кә Вида
гөман ьн!

Р'ә'ма Хвәде

¹⁹Те иди нәгьри йи, һәй щьмә'та
Сийонейә Оршәлимеда! Хөдане
дәнге заринийа тә бьбьне у әсәйи
бе р'ә'ме, чава кә бьбьне we пер'а-
пер'а щаба тә бьдә. ²⁰Бәле Хөдан
Һса дәрд-көл данә вә, чава нан-аве

р'оже, ле Дәрсдаре тәйе we иди
Хвә вәнәшерә, ч'ә'вед тәйе Дәрс-
даре хвә бьбиньн. ²¹Гава һун ч'әп
йан р'аст дагәр'ьн, те пышт хвәва
дәнгәки бьбьнейи кә we бежә: «Ва
йә р'е, әведа һәр'ьн». ²²У те ван
п'утед хвәйә к'олайә зивкьри у
п'утед р'окьрийә зер'кьри, һ'эрам
һ'эсаб ки, чава тыштәки п'ис кәвки
ки у те ванр'а бежи: «Бьцә'мьн!»

²³һьнге чь г'охьми кә тө әр-
де бьр'әшини, Хөдане баране сәр
ван дәхьле тәда бьбаринә у нане
дәрәмәта әрде, әве т'ьжи у хвәй-
бәр бә. We һьнге һ'әйванед тәйе
жи мергед фьрәда бьч'ерьн. ²⁴Әв
га у к'әред кә әрдеда дьхәбьтн,
we альфе р'ьнди пе бер у мәлһ'әб
пақьжкьри бьхвьн. ²⁵У р'ожа щәр-
да мәзында, гава бьрщ һьлшен, we
сәре һәр ч'ийайе бьльнд у һәр гь-
ре мәзын ч'әмед ава we бьк'ышьн.

²⁶Гава Хөдан бьрина щьмә'та Хвә
бьп'еч'ә у дәрба кә Әви ль ван
хьстьбу қәнц кә, һьнге р'онайа
һиве we мина р'онайа тә'ве бә у
р'онайа тә'ве we һ'әфт щара қайим
бә, мина р'онайа һ'әфт р'ожа бә.

Щәзәйе Ашуре

²⁷Ва йә наве Хөдан жь дур-
ва те,
һерса Ви агьр пе к'әтийә ду
һьлдьк'ышә,
зари к'ин-бохийева
дагьртийә,
зьмани мина агьре
п'әр'ьтандьне йә.

²⁸һөлма Ви мина лейа қайим ә,
кә р'адьбә давежә һ'әта
қьр'ьке,

wәки мьлэта бежынга
 werанкърьне хә.
 Гәме жи бавежә дәве
 мьлэта,
 кӧ ван бьбә сәр бәлайе.
 29 Ле хуне стьранәке бьстьрен,
 чава эшқа евара щәжьнәкә
 пироз,
 дьле wәйе жи өса ша бә,
 мина йе пе бьлуре дьчә
 ч'ийайе Хӧдан,
 ль щәм Qәйайе Исраеле.
 30 Хӧдане дәнге Хwәйи
 хwәйр'умәт бьдә бьхистьне
 у зәнда Хwәйә һьлдайи бьдә
 к'ьфше,
 пе һерса мэзьн, алава агьре
 п'әр'гандьне,
 пе лейе, фьртоне у кәвьред
 гәйроке.
 31 Ынге ашурийе жь дәнге
 Хӧдан бьбьздьн
 у Әwe ван бьдә ль бәр шьва.
 32 Һәр дәрбәкә шьвейә
 к'ьфшкьри,
 кӧ Хӧдане нав ч'ә'ве ванда
 бьде,
 we дәнге дәфа у чәнге^ф зис бә,
 Әwe дәсте Хwә һьлдә сәр
 ван шәр' кә.
 33 Чьмки к'ӧлик* иди зува
 һазьр ә,
 бона п'адше жи һазьркьри
 йә.
 Әw к'ур у фьрә йә, к'ура веда
 гәләк агьр у дар ә.
 һӧлма Хӧдан мина ч'әме
 к'ьрк'уте йә,
 we әве бьшхӧлинә.

Хӧдане Оршәлиме хwәй кә
31 ¹ Wәй ль йед бона
 алик'арийе дьчьнә Мьсьре
 у һәспада гӧман дьбьн,
 хwә дьсперьнә ә'рәба кӧ гәләк
 ьн,
 өса жи сийарийа кӧ гәләки
 зор ьн,
 ле дина хwә надьнә Пирозе
 Исраеле
 у әw хwә ль Хӧдан нагьрын.
 2 Ле Әw сәрwaхт ә, we чәрхе
 ч'әп кә,
 сәр готьна Хwәр'а дәрбаз
 набә,
 we бәр мала нәп'ака бьсәкьнә,
 мьқабьли алик'аре хьраба
 бә.
 3 Мьсьри инсан ьн, нә кӧ
 Хwәде,
 һәспед ван хун у гошт ьн,
 нә кӧ р'ӧһ'.
 Гава Хӧдан дәсте Хwә дьреж
 кә,
 алик'аре бьльк'ӧмә,
 алик'ари станди we бьк'әвә
 у һ'әмуйе һәвр'а бьқәльн.
 4 Чьмки Хӧдан мьнр'а аһа гот:
 «Чава макәшер йан
 щәврьке шер
 сәр неч'ире дькә мьр'ин,
 һьнге чьқас шьван жи ле
 бьщьвьн,
 әw жь дәнге ван вәнащьньрә
 у жь қалмә-қалма ван
 вәнәк'ьшә,
 өса жи Хӧдане Ордийа we
 пәйа бә,

* 30:33 Бь избрани хәбәр бь хәбәр «Т'опәт'» щики жь Оршәлиме дәр кӧ гәмар дьһатә шәwьтандьне.

- шэр' кэ сэр ч'ийайе Сийоне
у т'апе we.
- 5 Чаван тэйрэдэ щуцукед хвэ
бын баскед хвэда хвэй
дыкын,
Хөдане Ордийа жи we өса
Оршэлиме хвэй кэ,
хьлаз кэ, һ'эйфа Ви пе бе,
аза кэ».
- 6 Гэли израелийа ль Ви
вэгэр'ын,
мырабьли К'ижани һун
һақаси р'абун!
- 7 Чьмки we һынге һэр мэрыве
дэсте хвэ жь ван п'утед
хвэйэ
пе зер' у зив чекьри
бык'ышинэ,
к'ижан кө дэстед вэйэ
гөнэк'ар вэр'а чекьрын.
- 8 «Ашуре пе шур бык'эвэ,
ле нэ пе шуре мэрыва,
эве дэве шурр'а дэрбаз бэ,
ле нэ дэве шуре
мэрывайер'а.
Өве жь бэр шур бэр'эвэ,
цаһьлед вейе быбынэ
п'алэйед борщдар.
- 9 Қэйайе Ашуре we жь тырса
бэр'эвэ,
зап'дед we, we жь але
быр'ыцьфын».
Хөдан э'лам дыкьр, агьре
К'ижани Сийонеда йэ
у фьр'на Ви жи
Оршэлимеда йэ.
- П'адше сэр р'астийе
- 32** ¹ Ва йэ п'адшаке бы
р'астийе п'адшатийе быкэ
- у мире бы һэқийе сэрверийе
быкын.
- 2 Жь ван һэр йэке тэ'лдэки жь
бэр байе бэ,
сыт'арэкэ жь бэр тэ'ви-
тэйроке бэ,
мина щэвед авайэ һ'ышки-
к'ола бэ,
мина сийа зьнарэки мэзыни
э'рде демда бэ.
- 3 Ч'э'вед дитийа we шелу
нэбын,
гөһе быһистийа we р'ынд
быбыһен,
- 4 йед лэзэ сэр'а, we заньстийе
фэ'м быкын,
йед зьменда гьран, we зу у
зэлал хэбэр дьн.
- 5 Ахмахе^ф иди э'сылзадэ нэйе
һ'эсабе,
ныхмир'а жи нэбежын кө
цамер э.
- 6 Чьмки ахмах ахмахтийе дыкэ,
дыле ви сэр хьрабийе
дыфькьрэ
у һ'ьлэк'арийе дыкэ,
һьндава Хөданда тыште шаш
дыбежэ,
ч'э'ве йе бэр'чи нанда дыһелэ,
аве жи жь сэр йе т'и дыбыр'э.
- 7 Ч'эке йе ныхми қэлпи йэ,
эв сэр тыште хьраб
дыфькьрэ,
дыкэ кө пе дэрэвийе бэлэнгаз
өнда кэ,
һэгэр бэлэнгаз диванеда
р'аст жи дыбежэ.
- 8 Ле бэле э'сылзадэ сэр
э'сылтийе дыфькьрэ,
у we э'сылтийеда қэвин
дыминэ.

Щэзакърын у авахърын

- 9 Нэй к'олфәтед бехәм! нәла
р'абьн,
гöһ бьднә дәнге мьн.
Нэй қизед бехофийеда,
дә бьбьһен готьна мьн!
- 10 Нэй бехофно,
пәй сал у р'ожар'а р'ыщафе
вә бьгрә!
- Гава бе вәхте тьричьнине,
һынге тьрийе иди т'өнәбьн.
- 11 Бьр'ыщьфьн, бехәмно!
Бьләрьзын бехофно!
К'ьнща бехьн, хвә тә'зи кьн,
к'өрх^ф ль навк'елка хвә
гьредьн.
- 12 Бона зәвийед р'ьнд у к'олед
хвәйбәр,
ве бь к'олма ль сингед хвә
хьн.
- 13 Сәр әрде щьмә'та мьн
стыри у дәвәдише дәрк'эвьн,
бәле һ'эта сәр һ'әму малед
шайейә
бажаре эшқ у шада жи.
- 14 Чьмки сәрайе бекәс һьшти бә,
бажаре қәрәбальхе вала
майи бә,
кәла у бьрще т'ьме қөлед
һ'әйвөн бьн,
әве бьбьнә щийе р'әқаса
к'әре бәйани у ч'ере
һ'әйвөн,
- 15 һ'эта кö жорда сәр мәда Р'öһ^ф
нәбаринә.
һынге чол-бәсте бьбә бах-
бостан
у бах-бостане бьбә дарьстан.
- 16 Чол-бәстедә һәқийе бьминә
у бах-бостенда жи р'әсти.
- 17 Кьре р'әстийе ве әдьяйи бә,

к'әда р'әстийе ве һ'эта-
һ'этайе р'ьһ'әти у бехофи
бә.

- 18 У щьмә'та мьне вәре әдьялда,
щийе бехоф, р'ьһ'әт у
сәқьр'и бьжи,
19 чьқас жи тәйрок дарьстен хә,
бажер пева кавьл у веран кә.
- 20 Хвәзи^ф ль вә, кö дәве һ'әму
ава дьр'әшиньн
у сьмед га у к'әра ль ван
дәра дьк'эвьн.

Р'эщакърына Ишайа

- 33** 1 Вәй ль тә веранкьри,
кö веранкьрын ль тә
нәбуйә,
вәй ль тә хайини, кö
хайинти ль тә нәбуйә!
Гава веранкьрыне тö хьлаз
ки, веранкьрыне ве ль тә
бькьн,
гава хайинтийе тö бьһели,
ве хайинтийе ль тә бькьн.
- 2 Хөдано! Мә вәрә р'ә'ме, әм
Тәда гөман ьн.
Һәр сьбә бьбә пыштоване мә,
у охьрмед гьранда азайа мә.
- 3 Жь дәнге гәф-гөр'ийе, мьлэт
дьр'эвьн,
гава Тö р'адьби, мьлэт бәла-
бәлайи дьбьн,
- 4 Әме öса т'алан т'оп кьн, чава
кöли т'оп дькьн,
мина һәспе гиһе мәрьве хвә
бавежьнә сәр.
- 5 Хөдане бьльндайе, жор
дьминә,

18 Те сэр савед бһһөри бһфькьри
у бежи:

«К'анейя йе чап дькэ? К'анейя
йе хэрщ дьк'ышинэ?
К'анейя йе бьрща дьжьмьрэ?»

19 Те иди нэбини эви мьлэте
хвэр'ази,
мьлэте хвэ́йе зьмане зэ'мэт
у нэнас,
кө т'ьлэ-т'ьл дькьн нэ
фэ'мдари йя.

20 Дина хвэ бьдэ Сийона
бажаре щэжна мэ,
ч'э'вед тэ́йе Оршэлиме
бьбиньн,
э́ве мала р'ьһ'этийе, коне
һ'эж ле нэк'эти,
сынґед вейя ледаи т'ө шар
ве нэ́йенэ р'акьрьне
у шьритед вейя пе р'агьрти
қат нэқэтын.

21 Р'асти ль вьр Хөдане
мэзынаййя Хвэ́ва,
ве мэр'а ча́ва щийе щэ́в у
ч'э́ме мэзын бэ,
т'ө гэмикэ нэ́йарайэ
берк'ешийе ве нэк'эвэ вьр,
у гэмийа мэзын ве вьрр'а
дэрбаз нэбэ.

22 Бэ́ле Хөдан һ'акьме мэ йя,
Хөдан р'ебэре мэ йя,
Хөдан п'адше мэ йя,
хьлазкьре мэ йя.

23 Бэ́ле шьритед тэ жь һэв
дэрк'этынэ
стуна бап'еше пе ван
найенэ шьдандьне,
у бап'еш нэһатынэ р'агьртыне.

Ле һынґе т'алане п'ьр' we бе
п'арэвэкьрьне,
һ'эта көләке жи, we жь
т'ален бьбьн.

24 У жь бьнэлийед Оршэлиме,
т'ө кэ́се нэбежэ:
«Эз нэхвэш ьм».
Гө́нэ́йе щьмэ'та кө ль вьр
дьминэ we афу бэ.

Хөдан

ди́вана дьжьмьн дькэ

34 ¹ һэй мьлэтно, вэ́рын
р'ьнд бьбьһен,
һэй щьмэ'тно, дина хвэ
бьдьне!

Бьбьһе э́рд у һэр һэйинед сэр,
дьнйа т'эма́мийа т'ьжибуна
хвэ́ва.

² Чьмки һерса Хөдан сэр һ'эму
мьлэ́та йя,
Э́в ль һ'эму ордийед ван
һатэ хэ́зэбе.

Э́ви э́в данэ қыр'кьрьне,
э́в данэ бона сэржекьрьне.

³ Көштийед ване авити бьн,
жь щьнйазед ване бина
гэ́нийе бе,
ч'ийайе хуна ванва бьһ'элэ.

⁴ һ'эму нэхшед э́змен ве п'уч'
бьн,
э́змане мина гө́ломате бе
п'еч'ан,

һ'эму нэхшед ве жорда
бьварьн,
ча́ва бэлг жь к'ола тьрийе
дьварьн,
ча́ва һежир жь дара һежире
дьк'эвьн.[†]

34:4 Мэтта 24:29; Марқос 13:25; Луқа 21:26; Э'йанти 6:13-14.

- 5 Бәле әзменда шуре Мьни
вәхвари йә,
ва диванер'а әв жорда сәр
Әдоме^ф йә,[†]
сәр щьмә'та кө Мьн лап данә
кавьлкьрьне,
кө Мьнр'а чава п'ар бе
дайине.
- 6 Шуре Хөдан хунева т'ер ә,
пе бәз у хуна бәрха у нерийа,
пе бәзе гөр'ч'ькед бәрана,
чьмки қорбана^ф Хөдан
Бозрайеда һәйә,
сәржебунәкә мәзын ә'рде
Әдомеда.
- 7 Гак'увийе т'әви ван бьк'әвын,
щанәга бохава,
вәлате вәне хуна ванава
вәхвари бә,
аха вәне бәзва дагырти бә.
- 8 Чьмки р'ожа һ'әйфһьлдана
Хөдан һәйә,
сала һәфе жь бәр Сийонева^ф.
- 9 Щәвед Әдоме we бьбьнә қир
у аха we, we бьбә к'ьрк'ут,
ә'рде we жи бьбә қира агьр
пек'әти.
- 10 Әве шәв у р'ож венәсә,
ду-духана we т'ьме же
һьлк'ьшә,[†]
қөр'нә-қөр'нә we чол-бәст бә,
т'ө цар кәсе ььрр'а дәрбаз
нәбә.
- 11 Хөдане әве чап кә у т'әрәзу кә,
вәки сәробьниһәв кә у бе
бьнәли кә.
Әве бьбә щи-йера қьж-қьшк у
тәйра,
- көнд у қар'қар'е ль ььр
бьминьн.
- 12 Ә'сылзадәйе ль ььр we
т'өнәбьн,
кө гази кьне ви бькьн п'адша,
we к'ока һ'әму миред Әдоме
бе.
- 13 Қәсьред веда стьрийед шин
бьн,
кәлайед веда жи гәзгәск у
зиван,
әве бьбә қөлед чәқәла у щи-
варе буме кор.
- 14 Ль ььр р'ә'ььр у сәйед авийе
р'әсти һәв бен,
бьзынед бәйани we дәнг
бьдьнә һәв,
шәве сьхьре ле бьминьн у
р'ьһ'әт бьн.
- 15 Буме шәве we һелунед хвә ль
ььр чекьн,
һека бькьн, көр'к р'унен,
щущука хвәй кьн
у қуше щотед хвәва we
т'опи ььр бьн.
- 16 К'ьтеба Хөданда бьгәр'ьн у
бьхуньн:
«Жь ван һ'әйвана т'ө йәке
кем нәбә,
т'ө йәке беһәвал нәминә.
Чьмки дәве Хөдан ә'мьр
кьрийә
у Р'өһ'е Ви әв щьвандьнә».
- 17 Әв ә, Йе кө п'әшк ванр'а
авитийә
у дәсте Ви бь пиване
ванр'а п'арәвәкьр,

34:5-17 Ишайа 63:1-6; Йеремийа 49:7-22; һәзәкийел 25:12-14; 35:1-15; Амос 1:11-12; Обадийа 1-14; Малахи 1:2-5. 34:10 Ә'йанти 14:11; 19:3.

aw дэре мьлк'е wани хэр т'ьм
бэ,
we ль wьр бьжин қөр'нэ-
қөр'нэ.

**Бь шабун вэгэр'ина
ль Оршэлиме**

35 ¹ Бэр'и у қьжълэ we ша
бьн,
э'рде чол у бэст we гэш бэ,
мина гөла we гөл дэ.
² Әwe п'ьр' гөл дэ у ша бэ,
эшқа гэш бэ у бьстьре.
Р'умэта Лөбнана we бе
дайине,
әw р'әwша Кармел у Шароне.
Цьмэ'те бьбинэ р'умэта^ф
Хөдан,
әwe р'әwша Хwәдейе мэ.

³ Дәстед сьстбуйи қәwат кьн,
чокед қөдумк'эти
бышьдиньн.[†]
⁴ Нәwерәкар'а бежьн: «Qәwат
бьн, нәтьрсьн!
Ва йә Хwәдейе wәйе бе
h'әйфе һьлдэ,
Хwәдейе бе кө һәде э'мәла бьдэ,
Әwe Хwәха бе wә хьлаз кә».

⁵ Ынге ч'э'вед кора we бенэ
вәкьрьне
у гөһед кәр'а we бьбьһен.[†]

⁶ Ынге сәдәте мина хэзале
банздэ,
зьмане йе лал шабуна we
бьстьре,
чьмки чол-бәстеда аве бьлқ
вәдьн,

бэр'ийеда щәwe бьк'ьшьн.
⁷ Ә'рде қьжълэ we бьбэ гола аве,
э'рде т'и we бьбэ канийед
ава,
щийе қөлед чәқәла гиһа,
зох у қамише дэрен.

⁸ Ль wьр р'екә сәрәкә we һәбэ,
әwe р'ейер'а бежьн «Р'ийа
Пирозийе»,
т'ө кәсе нәпақьж wьрр'а
дәрбаз нәбэ.
Әw р'е we т'әне бона wан бэ,
к'ижана кө хwә we р'ейе
гьртьнэ,
бех'ьше жи һ'эта же нәхальфә.
⁹ Ль wьр шере т'өнәбэ,
р'э'wьре дәwхун we wьрр'а
дәрбаз нәбэ,
әwe ль wьр т'өнәбэ.

We т'әне әwед кө һатьнэ
к'ьр'ине
wеда бьгәр'ьн.
¹⁰ Азабуйед Хөдан we вэгәр'ьн,
бь дәнге шайе бенэ Сийоне.
Шабуна һ'эта-һ'этайе we сәре
wan бэ.
Әwe эшқе у шабуне бьстиньн,
көл у к'әдәре жь wан дур
к'эвьн.

**Санһериб һ'ьшуми
сәр Цьһудайе^ф дькә**
(П'адшати II, 18:13-37;
Дирок II, 32:1-19)

36 ¹ Чардәһсалийа п'адша-
тиа һьзқийада, Санһе-
рибе п'адше Ашуре^ф ль сәр һ'әму
бажаред Цьһудайейә суркьрида

гьрт у эв һьлдан. ² П'адше Ашуре кӧ пешбэри Лахише сэкьни бу, эви сэрwere бэрдэстийа ордикэ мэзынва шандэ Оршэлиме щэм һызрийа п'адша. У эв һьнда авк'еша һ'эвзе жорьни ль сэр р'ийа сэрэкэйэ Ә'рде К'ынщшустьне сэкьнин. ³ У Елйақиме кӧр'е һилқийайе wэк'иле қэсьре, т'эви Шэбнайе к'атъбу у Йоаһе дэнгдари кӧр'е Асаф р'абун чунэ щэм wi.

⁴ Сэрwere бэрдэстийа готэ ван: «Һызрийар'а бежын, кӧ п'адшайе мэзын, п'адшайе Ашуре аһа дьбежэ: «Әв чь гӧман э кӧ тэ хwэ спартийе? ⁵ Тэ т'эне готьнед п'уч' жь дэве хwэ дэрхьстьнэ, ле бона шер' ширэт у қэwат лазьм ын. Ньһа тӧ к'еда гӧман и кӧ һьмбэри мьн р'абу йи? ⁶ Ва йэ тӧ ль we шыва қамишийэ һ'ынщър'ида, awа готи Мьсьреда гӧман и, гава кӧ йэк хwэ бьспере, we дәсте wir'а һэр'э у қӧл кэ. Фьрэwьн п'адше Мьсьре жи һьндава ван һ'эмуйада аһа йэ, к'ижан кӧ хwэ дьсперьне.» ⁷ Ле һэгэр мьнр'а бежи: «Әм Хӧдан Хwэдейе хwэда гӧман ын», ле чава һызрийа хwэха щийед һ'эбандьна Wi у горигәһед^ф Wi данэ һьлдане у готэ щьмэ'та Щьһуда у Оршэлиме: «Һун т'эне ль бэр ве горигәһе һ'эбандьна хwэ бькьн?»

⁸ Дэ ньһа р'абэ, т'эви хwэйе мьн п'адше Ашуре ль һэв wэрэ, эзе дӧ һ'эзар һэсп бьдьмэ тэ, т'эне һэгэр бькарьби кӧ сийарийа бьди сэр ван. ⁹ Те чава һьмбэри wэлики жь хӧламед хwэйе мьнэ һэри

бьч'ук бьсэкьни? У бона э'рэба у һэспа дьхwази пе Мьсьре пышта хwэ қальм ки? ¹⁰ Тэ т'ьре эз бейи қьрара Хӧдан һатьмэ ви wэлати wеран кьм? Хӧдан Хwэха мьнр'а гот: «Һэр'э ль сэр wi wэлати у wеран кэ».

¹¹ Елйақим, Шэбна у Йоаһ готьнэ сэрwere бэрдэстийа: «Әм һиви дькьн хӧламед хwэр'а бь зьмане арами^ф хэбэр дэ, әм ф'эм дькьн, бь ибрани хэбэр нэдэ, чьмки гӧһе щьмэ'та ль сэр диwер сэр мэ йэ». ¹² Һьнге сэрwere бэрдэстийа ле wэгэр'анд: «Чьма хwэйе мьн эз т'эне бона тэ у хwэйе тэ шандьмэ кӧ һун ван хэбэра бьбьһен? Нэ бона ве щьмэ'та ль сэр диwер р'уньшти жи, кӧ әwe т'эви wэ п'исийе хwэ бьхwьн у миза хwэ wэхwьн?»

¹³ Пэй ве хэбэрданер'а сэрwere бэрдэстийа р'абу ль сэр п'ийа, бь дэнге бьльнд бь ибрани кьрэ гази у гот: «Гӧһ бьдьнэ дэнге п'адшайе мэзын, п'адшайе Ашуре! ¹⁴ П'адша аһа дьбежэ: «Бьра һызрийа wэ нэхапина, чьмки әw нькарэ wэ хьлаз кэ. ¹⁵ Бьра һызрийа wэ Хӧданда гӧман нэкэ, нэбежэ кӧ Хӧдане э'сэйи мэ хьлаз кэ у әв бажаре нэк'эwэ дәсте п'адше Ашуре». ¹⁶ Гӧһ нэдьнэ һызрийа, чьмки п'адше Ашуре аһа дьбежэ: «Мьнр'а ль һэв wэрьн у хwэ ль мьн бьгьрьн, һьнге жь wэ һэр кэсе жь тьри у һежиред хwэ бьхwэ у һэр кэсе жь бира хwэ аве wэхwэ, ¹⁷ һ'эта эз бем wэ бьбьмэ wэлатэки мина wэлате wэ, wэлате гәнм у мэйе, wэлатэки

нан у р'эз. ¹⁸ Б'ра һызқийа вә нәхапинә у нәбежә кӧ Хӧдане вә хьлаз кә. Гәло жь хвәдейед мьлэта, йәки вәлате хвә жь дәсте п'адше Ашуре хьлаз кьрийә? ¹⁹ К'а к'аненә хвәдейед бажаред һамате у Арп'аде? К'аненә хвәдейед бажаре Сьпарвайиме? Гәло вана Самәрийа^ф жь дәсте мьн хьлаз кьрьнә? ²⁰ Жь ван һ'әму хвәдейед ван вәлата, к'ижани вәлате хвә жь дәсте мьн хьлаз кьрийә? Вәки Хӧдан жи Оршәлиме жь дәсте мьн хьлаз кә?»

²¹ Ле вана хвә кәр' кьрьбу, т'ӧ тышт цаба ви нәдъдан, чьмки п'адше т'әми дабу: «Цаба ви нәдън». ²² Ђынге Елйақиме кӧр'е Нилқийайе вәк'иле қәсьре, Шәбнайе к'атъб у Йоаһе дәнғдари кӧр'е Асаф к'әнщед хвә қәлаштън, чунә щәм һызқийа у готънед сәрвере бәрдәстийа гиһандьнә ви.

**Һызқийа шевъра хвә
Ишайа дькә
(П'адшати II, 19:1-13)**

37 ¹ Гава һызқийа п'адша әв йәк бьхист, к'әнщед хвә қәлаштън у к'ӧрх ль хвә кьр, к'әтә Хана^ф Хӧдан. ² Паше әви Елйақиме вәк'иле қәсьре, Шәбнайе к'атъб у сәрвере к'аһина, к'ӧрх ль ван шандьнә щәм п'әхәмбәр Ишайайе кӧр'е Амос. ³ Вана готә ви: «Һызқийа аһа дьбежә: «Иро р'ожа тәнғасийе, қәрфкьрьне у р'әзилийе йә, чава зар'ок дьк'әвьнә ль бәр дәве бәт'ьне, ле де қәват накә кӧ зар'е

бинә. ⁴ Ле бәлки Хӧдан Хвәдейе тә, ван готънед сәрвере бәрдәстийа бьбьһе, кӧ хвәйе ви п'адше Ашуре әв шандийә кӧ Хвәдейе зенди беһӧрмәт кә у бәлки Хӧдан Хвәдейе тә бона ван готънед бьхисти бәла ви бьде. Дә ньһа тӧ бона һәрч'е сах майи дӧа бькә». ⁵ Гава хӧламед һызқийа п'адша чунә щәм Ишайа, ⁶ Ишайа аһа готә ван: «Бежънә хвәйе хвә, кӧ Хӧдан аһа дьбежә: «Тӧ жь ван готънед бьхисти нәтърсә, пе к'ижана бәрдәстийед п'адше Ашуре тә'н ль Мьн хьстън. ⁷ Ва Әзе р'ӧһ'әки сәр вида бьшиньм, әве дәнғәки бьбьһе, вәгәр'ә вәлате хвә у вәлате вида Әзе пе шур лехьм».

⁸ Сәрвере бәрдәстийа бьхист кӧ п'адше Ашуре жь бажаре Лахисе чуйә сәр Ливнайе шер', әв жи чу вьр гьһиштә ви. ⁹ Ђынге п'адше Ашуре бона Т'ирһақайе п'адше К'уше^{ф*} бьхист кӧ дьготън: «Ва йә әв дәрк'әтийә те ль сәр тә шер'». Гава әви әв йәк бьхист, қасьд сәр һызқийада шандьн у гот: ¹⁰ «Аһа бежънә һызқийайе п'адше Цьһудайе: «Хвәдейе тә, К'ижан кӧ тә хвә спартийе, б'ра тә нәхапинә, бежә кӧ Оршәлиме нәк'әвә дәсте п'адше Ашуре. ¹¹ Ха тә бьхистийә кӧ п'адшед Ашуре чь анинә сәре һ'әму вәлата, әв лап веран кьрьнә, чьма те т'әне хьлаз би? ¹² Гәло хвәдейед ван мьлэта, к'ижан кӧ кал-бавед мьн әв қьр' кьрьнә: Йед Гозане, һ'аране, Р'езәпе у мәр'вед Едене кӧ Т'ьласареда дьман,

* 37:9 Жь сәрһатийе те фә'мкьрьне, кӧ ве һынге п'адше К'уше п'адшати ль сәр Мьсьре кьрийә. Әрде К'уше дьк'әтә Әтйупийе у Судана иройин.

эw хьлаз кьрын? ¹³ К'аненэ п'адше
 Намате, Арп'аде, Лайире у Сыпар-
 вайиме, ъса жи п'адше пенайе у
 Иwвайе?»

Дӱбайе һьзқийа
(П'адшати II, 19:14-19)

¹⁴ Ђнге һьзқийа нэ'мэ жь дэсте
 қасьда һьлда, эw хwэнд, пэйр'а
 һэвраз чу Хана Хӱдан у эw вэкьри
 дани ль бэр Хӱдан. ¹⁵ һьзқийа ль
 бэр Хӱдан дӱа кьр у гот: ¹⁶ «Хӱдане
 Ордийа, Хwэдейе Исраеле, кӱ сэр
 г'эхте Хwэйи сэр херуба^{ф*} р'уньш-
 ти йи! Хwэде г'эне Тӱ йи! Хwэдейе
 һ'эму п'адшатийед дьнйайе, э'рд у
 э'зман Тэ э'фьрандье! ¹⁷ Хӱдано,
 гӱне Хwэ бьдэ сэр у бьбьне, Хӱда-
 но, ч'эве Хwэ вэкэ у бьбинэ, ван
 һ'эму готьнед Санһериб бьбьне,
 кӱ шанд Хwэдейе зенди беһӱр-
 мэт кэ! ¹⁸ Бэле р'аст э, Хӱдано,
 кӱ п'адшед Ашуре һ'эму мьлэт
 у wэлатед ван wеран кьрынэ ¹⁹ у
 хwэдейед ван авитьнэ нава егьр,
 чьмки эw нэ хwэде бунэ, ле жь
 дар у кэвья чекьрийед пе дэсте
 инсен бунэ, лэма эw к'ӱта кьрын.
²⁰ Ле ньһа, Хӱдано, Хwэдейе мэ, дэ
 Тӱ мэ жь дэсте Санһериб хьлаз кэ,
 wэки һ'эму п'адшатийед дьнйайе
 бьзаньбьн кӱ Тӱ г'эне йи Хӱдан».

Щаба Хӱдан
*(П'адшати II, 19:20-34;
 Дирок II, 32:20-21)*

²¹ Ђнге Ишайае кӱр'е Амос,
 мэри шандэ щэм һьзқийа у го-

те: «Хӱдан Хwэдейе Исраеле аһа
 дьбежэ: «Тэ дэрһэқа Санһерибе
 п'адше Ашуреда дӱа кьр». ²² Бона
 wи Хӱдан аһа щаб да:

«Сийона қиза* бьк'ър қэрфе
 хwэ тэ кьр,
 ль сэр тэ к'энийа.

Оршэлима қиз ль пышт тэва
 сэре хwэ һ'эжанд.

²³ Тэ қэрф ль к'е кьр у тэ'н ль к'е
 хьст?

Тэ дэнге хwэ ль сэр к'е
 бьльнд кьр?

Тэ ч'э'ве хwэ ль к'е бьжьқанд?
 Ль сэр Пирозе Исраеле!

²⁴ Санһериб, тэ пе хӱламед хwэ
 қэрф ль Хwэйе мьн Хӱдан
 кьр у гот:

Эз пе гэлэк э'рәбед хwэ
 р'абумэ ль сэре ч'ийа,
 щийед Лӱбнанейэ п'егәһ ле
 нәк'әти,
 әрзед вейә бьльнд
 у чамед вейә жьбарә бьбьр'ьм
 у бьг'һижьмэ һ'эта кэвийа
 хьлазийе,
 сэре дарьстана сьхэ баш.

²⁵ Мьн бир вэда у ав вэхвар,
 пе позька п'ийед хwэ,
 һ'эму ч'эмед Мьсьре
 мьч'ьқандьн.

²⁶ Гәло тэ әв йәк нәбьһистийә,
 Санһериб,
 кӱ Мьн зува әв йәк һазьр
 кьрбу?

Мьн бәреда әва қьрар кьрбу,
 ньһа Эз әве тиньмэ сери,

* **37:16** Бәлки бәса сурәтед херубед сәр қалп'ахе бахшандьне те кьрыне. Бьхуньн Дәр-
 к'әтьн 25:17-22.

* **37:22** Аwa готи «Бажаре Оршэлиме».

- wәки бажаред суркьри
тö бьки қуч'ед хьрабә.
- ²⁷ Ләма бьнәлийед ван бeқәwат
бун,
ләрззин у шәрми ман.
Әw бунә мина гиһайе чоле,
мина шинайийа дәлал,
мина гиһайе ль сәр хени,
жь бәр байе қьжьле шәwьти.
- ²⁸ Ле Әз р'абун-р'уньштна тә,
к'әтгьн-дәрк'әтгьна тә заньм,
өса жи фьртонa тәйә
һьндава Хwәда.
- ²⁹ Бона we фьртонa тәйә
һьндава Мьнда
у әw бабахийа тәйә кө
гьһиштә гөһе Мьн,
Әзе хәлақа Хwә бавежьмә
бевьла тә,
гәма Хwә жи дәве тә.
Әзе тә р'ийа тәйә һатида
вәгәр'иньм.

³⁰ Әве тәр'а бьбә нишан, һьз-
қийа: һуне исал жь гәньме хwәха
дәрк'әти бьхwьн, сала дөда жь
льбед к'әтийә дәрк'әти, ле сала
сьсийа һуне бьчиньн, бьдьрун у
р'әзе тьрийа дайньн, бәрeд ван
бьхwьн. ³¹ Әwед жь мала Щьһуда-
йә хьлазбуйи майи, we жь бьнва
диса р'aw бавежә у жорва жи we
бәр бьдә. ³² Чьмки йед майи we жь
Оршәлиме дәрeн у йед хьлазбуйи
жи жь ч'ийайе Сийоне. Әве йәке
хирәта Хөдане Ордийа we бькә.

³³ Ле бәле бона п'адше Ашуре
Хөдан аһа дьбежә: «Әве нәк'әвә
wi бажари у тиред хwә нәвежә

we дәрe, we пе мәрт'ала нәйе сәр
бажер у т'өлме хwәлийе ль бәр
ченәкә. ³⁴ Әwe р'ийа һатида вәгә-
р'ә у we нәк'әвә wi бажари» әва
ә'ламкьрьна Хөдан ә. ³⁵ «Әзе хwәй
кьм ви бажари, бона хатьре Хwә
wi хьлаз кьм у бона хатьре Да-
wьде^ф ә'вде Хwә».

Мьрьна Санһериб (П'адшати II, 19:35-37)

³⁶ Мьльйак'әте Хөдан* р'абу
чу к'әтә ордигәһа ашурийа у сәд
һ'әйште у пенц һ'әзар мәри қьр'
кьрьн. Гава сьбе зу мәрвь р'абун,
дина хwә дане we һ'әму жи щьһйа-
зед мьрийа нә. ³⁷ һьнге Санһерибе
п'адше Ашуре р'ек'әт чу, вәгәр'ийа
Нинәwайе^ф у ль wьр ма. ³⁸ Гава
әwi ощаха Нисрок'е хwәде хwә-
да һ'әбандьна хwә дәрбаз дькьр,
көр'ед wi Адрамәләх у Сарәсәр
әw пе шур көштгьн у р'әвинә wә-
лате Арарате. Дәwса wi көр'е wi
Есар-һ'адон бу п'адша.

Ә'мьре һьзқийа те дьрежкьрьне (П'адшати II, 20:1-11; Дирок II, 32:24-26)

38 ¹ Ван р'ожада һьзқийа өса
нәхwәш к'әт, иди ль бәр
мьрьне бу. Ишайае п'ехәмбәр,
көр'е Амос сәр wiда һат у готе:
«Хөдан аһа дьбежә: «Дә хатьре хwә
жь нәфәрeд хwә бьхwазә, чьмки
р'ожа тә һатийә, те п'ак нәби».
² һьзқийа бәре хwә диwерда кьр
у бь дөа һәwара хwә Хөдан ани у

* **37:36** Фә'мина хәбәра «Мьльйак'әте Хөдан» р'аст нә ә'йан ә, әw щарана жь бәр наwe
Хөданва те бьк'аранине у һ'әзура Wi дьдә к'ьфше.

гот: ³«Хөдано! Р'эца дькым Тө бир бинэ, кө мын чава ль бэр Тэ бь амьнийе у сьтге дьле р'аст дэрбаз кьрийэ у һэр тьшт ль бэр ч'э'ве Тэ р'аст кьрынэ». Пэйр'а һьзрийа бь к'ур-к'эсэр гьрийа.

⁴һынге хэбэра Хөдан Ишайар'а һат у гот: ⁵«Вэгэр'э һьзрийар'а бежэ кө Хөдан Хвәдейе пеше тэ Дауьд аһа дьбежэ: «Мын дөайе тэ бьһист у һесьред тэ дитьн, ва Эзе панздәһ сала сэр э'мьре тәда дьреж кьм, ⁶тэ у ви бажари жи жь дәсте п'адше Ашуре хьлаз кьм, ви бажари Эзе хвэй кьм». ⁷Ишайа жи гот: «Ва йэ жь Хөдан эв йәке тэр'а бьбэ нишан, кө Хөдане готьна Хвэ бинэ сери, кө дьбежэ: ⁸«Эзе сийа сэр дэрәщед Аһазэ тэ'ве*, дәһ дэрәща пашда вэгэр'иньм». У тэ'ва сэр дэрәща, дәһ дэрәщэ пашда вэгэр'ийа.

⁹һьзрийаие п'адше Цьһуда-йе бона we нәхвәшийа хвэ, пэй қәнщбуна хвэр'а аһа ньвиси:

¹⁰ «Мын хвәха хвэр'а гот:

Эз э'мьре хвэ нивида
дьһельм,

дьчьмэ бэр дәре дийаре^ф
мьрийа,

салед мынэ майин жь дәсте
мын чун.

¹¹ Мын гот: «Эзе Хөдан нэбиньм,
нькарьбьм wәлате

зендийада

Хөдан бьһ'эбиньм,

нав зендийед дьнеда мерьв
нэбиньм».

¹² һеуаргәһа мын жь мын к'оч'

дькэ,

мина коне шьвана

цигөһасти дьбэ.

Хөдан эз жь т'эвне қэтандьм,
мын э'мьре хвэ ль һэв п'еч'а,
мина тәже зьбаре.

Шэв у р'ож Тө мын

дьтәмьрини.

¹³ һ'эта сьбе эз фькьрим:

Әви мина шера һәстуйед

мын хьшьранд,

шэв у р'ож Тө мын

дьтәмьрини.

¹⁴ Мина думәқаска фьрари

ч'ьвэ-ч'ьва мын бу,

мина кәвока витэ-вита мын

бу,

ч'э'вед мын иди ль жор

қар'ьмин,

Хөдано! Эз тәнгасийеда мә,

дәст бавежэ мын.

¹⁵ Эз чь дькарьм бежьм?

Әви ча мынр'а гот, өса жи кьр.

Эзе һеди-һеди к'эдәрева

э'мьре хвэ дэрбаз кьм.

¹⁶ Хөдано, эв э э'мьре инсен!

Э'мьре р'өһ'е мын нава ван

һ'әмуйада йә,

Тө мын қәнщ кә у э'мьр бьдә

мын!

¹⁷ Бона дьле р'ьһ'эт эз бум

хвәйе к'эдәре,

ле Тэ һ'әму гөнәйед^ф мын

авитьнэ пышт Хвэ,

цанийа мын хьлаз кьр жь

т'ьрба мьрийа.

¹⁸ Чьмки дийаре мьрийа нькарэ

шькьрийе бьдә Тә,

мырн жи нькарэ пәсьне Тә

бьдә,

* 38:8 Шуур'ед дэрәщед Аһазэ тэ'ве нэ э'йан ьн, пе сийа ль сэр ван вә'дә дьһатьнә к'ьфшкьрыне.

əw дьк'эвнэ гор'е, хwэ
насперьнэ амьнийа Тэ.

¹⁹ Зенди, т'эне зендийе
шькьрийе бьднэ Тэ,
чава эз иро we йэке дькьм,
бав we амьнийа Тэ быгьхинэ
зар'ед хwэ.

²⁰ Ходан мын хьлаз дькэ,
т'эмамия р'ожед э'мыре
хwэда,
пе мырамед ль сэр саза,
Хана Ходанда эм бьстьрен».

²¹ Ле бэле Ишайа готьбу: «Бьра
мэлh'эма нежире биньн бьднэ
сэр п'эзке у эве қэнц бэ». ²² Ын-
ге һьзқийа пьрсибу: «Чь нишане
бьдэ к'ьфше, кэ эз бьк'эвмэ Хана
Ходан?»

Қасьдед жь Бабилоне^ф
(П'адшати II, 20:12-19)

39 ¹ We һынге п'адше Баби-
лоне Мьродак'-Баладане
көр'е Баладан нэ'мэ у п'ешк'еш
Һьзқийар'а шандьн, чьмки эви
бона нэхwэши у қэнцбуна ви бь-
хистьбу. ² һьзқийа һатьна ванр'а
ша бу, паше хьзна хwэ, зер', зив,
бьһарэт у р'унед бинхwэш, т'э-
мамия щэбьрхана хwэ у һэр чь
кэ хьзна вида һэбу нишани ван
дан. Тыштэк мала хwэ у мылк'е
хwэда нэһьшт, кэ һьзқийа ниша-
ни ван нэда.

³ Пэй ве йэкер'а Ишайа п'е-
хэмбэр һатэ щэм һьзқийа п'адша
у готэ ви: «Готьна ван мэрьва
чь бу? Əw жь к'идэре һатьбун?»

Һьзқийа гот: «Əw жь wэлате дур,
жь Бабилоне сэр мында һатьбун».

⁴ Ишайа пьрси: «Wана мала
тэда чь дитьн?» һьзқийа ле вэгэ-
р'анд: «Wана һэр чь кэ мала мында
һэбу дитьн, хьзна мында тыштэк
нэма кэ мын нишани ван нэдабэ».

⁵ һынге Ишайа готэ һьзқийа:
«Дэ ньһа гөһ бьдэ готьна Ходане
Ордийа: ⁶ «Ва йэ р'ожед бен, һэр
чь кэ мала тэда у чь кэ кал-бавед
тэ һ'эта р'ожа иро т'оп кьрынэ, we
т'алан һэр'э Бабилоне, тыштэке
нэмине Ходан дьбежэ. ⁷ «Оса жи
һынэкэ жь көр'ед тэйэ жь бэдэна
тэ буйи, we быгьрын у эве қэсыра
п'адше Бабилонада бьбьнэ хөла-
мед хэсанди»».[†]

⁸ һынге һьзқийа ль Ишайа вэ-
гэр'анд: «Готьна Ходанэ кэ тэ гот,
хер э», чьмки эви хwэха хwэр'а
дыгот: «Ха р'ожед мында we эдь-
лайи у хер-хwэши бэ».

Барьстанийа щьмэ'та
Хөдан

40 ¹ «Барьстан кьн, барь-
стан кьн щьмэ'та Мын».
Хwэдейе wэ, ве йэке дьбежэ.
² «Оршэлимер'а^ф заре хwэш
хэбэр дьн,
э'лам кьн кэ wэхте
бындэстийе дэрбаз бу чу,
нэһақийед we һатьнэ
бахшандьне,
чьмки эве бона һ'эму
гөнэье хwэ,
дөбарэ жь дәсте Хөдан^ф
бэла хwэ станд».

^{39:7} Данийел 1:1-7; П'адшати II, 24:10-16; Дирок II, 36:10.

- 3 Дэнгэк дькэ газиг†
«Р'ийа Ходан бэр'ийеда
һазьр бькьн
у р'екэ сэрэкэ бона Хвәдейе
мә чол-бәстада р'аст
бькьн.
- 4 Бьра һ'әму гәли т'ьжи бьн,
һәр ч'ийа-бани ньмьз бьн,
р'ийед кәвьр-көч'ьк р'аст бьн
у ч'ә'л-ч'ул дуз бьн.
- 5 Һынге р'умәта Ходан we ә'йан
бә
у һәр кәсе we бьбинә,
чьмки дәве Ходан әв йәкана
готьнә».
- 6 Дэнгәки гот: «Бькә дэнги!»
Мьн гот: «Чь бькьмә дэнги?»
«Бежә кө һ'әму мәрвь мина
гиһе нә
у т'әмамыйа созе хвәва
мина гөлед чоле нә.†
- 7 Гава һөлма Ходан ле дьхә,
гиһа һ'ышк дьбә, гөл
дьч'ьлмьсә.
Щьмә'т жи һәма хут мина
гиһе йә,
8 гиһа һ'ышк дьбә, гөл
дьч'ьлмьсә,
ле созе Хвәдейе мә һ'әта-
һ'әтайе дьминә».
- 9 Р'абә сәре ч'ийае бьльнд,
һәй Сийона мьзгиндар!
Дэнге хвә зорайева бьльнд кә,
һәй Оршәлима мьзгиндар!
Дэнге хвә бьльнд кә, гө
нәтьрсә!
- Бежә бажаред Щьһудайе:
«Ва йә Хвәдейе wә!»
- 10 Ва йә Хвәйи Ходане мерхас
те
пе зэнда Хвә һ'акьмтийе
дькә.
- Щьмә'та Хвә Хвәр'а т'алан
ани
әw хәлата Wi ль бәр Wi йә.†
- 11 We мина шьван пәзе Хвә
бьч'еринә,
we пе зэнда Хвә бәрха т'оп
кә
у wan бьдә һ'әмеза Хвә,
ми бәрхава һеди бажо.†
- Мәзынайийа Хвәдейе
Израеле**
- 12 К'е пе к'өлма хвә ав пивайә,
пе бьһөсте ә'зман чап
кьрийә,
хвәлийа ә'рде бь чап
дагьртийә,
ч'ийа пе мезине к'ьшандьнә
у гьр жи пе т'аськед
т'әрәзуйе?
- 13 К'е р'е дайә ль бәр Р'өһ'е
Ходан
у буйә ширәтк'ар, Әw һин
кьрийә?†
- 14 Әwi шешьра Хвә к'е хьстийә,
к'е сәрвахти дайә Wi?
К'е р'ийа р'астийе нишани Wi
кьрийә,
к'е Әw һини занәбуне
кьрийә
у р'ийа билантийе нишани
Wi дайә?

40:3 Мәтта 3:3; Марқос 1:3; Лука 3:4-6; Йуһ'әнна 1:23. 40:6-8 Ақуб 1:10-11; Пәтрис I, 1:24-25. 40:10 Ишайа 62:11; Ә'йанги 22:12. 40:11 һәзәкийел 34:15; Йуһ'әнна 10:11. 40:13 Р'омайи 11:34; Корьнт'и I, 2:16.

- 15 Ва нэ мьлэт ль бэр Ви мина
дълопэкэ жь сатъле* нэ,
һ'эсаб дьбьн мина т'оза сэр
т'аськед мезине,
Әw йед дәве бә'ре мина
т'оза һур һәwа дьхә.
- 16 Даред Лөбнанае т'ера агьре
қөрбанае накьн,
һ'әйwанед we жи т'ера
т'әвайишәwате накьн.
- 17 Һ'әму мьлэт ль бэр Ви нә т'ө
тышт ьн,
нәт'өтышгийе кемтър ьн,
п'уч' һ'эсаб дьбьн.
- 18 Аwа һун Хwәде мина чь
дышьбиньн?
Йан Әwi һьмбәри чь
дөрөфи дькьн?†
- 19 Бәле һостә һ'әйкәл р'одькә,
зер'кәр зер' дьк'ышинә сәр,
зынциред зивин жер'а
дыр'ежә.
- 20 Ле йе қәwата wi нагьһижә we
дийарийе^ф,
әw хwәр'а даре тәйахи
нәр'ьзи дьбьжерә,
һостәки пьспор хwәр'а
дыгәр'ә,
wәки п'утәки чекә кө жь щи
нәһ'әжә.
- 21 Гәло һун пе нәһ'әсийанә?
Гәло wә қәт нәбьһистийә?
Гәло жь бәреда wәр'а
нәһатийә готьне?
Гәло wә жь һ'име дьнеда
фә'м нәкьрийә?
- 22 Әw ә сәр әрше гьловәр'ийа
дыне р'унышти,
Wir'а бьнәлийед сәр we
мина көлийа нә.
Әw әзмен мина тәж р'адьгьрә
у бона майине, мина кон
вәдьгьрә.
- 23 Әw мир-бәга дькә нә т'ө тышт
у сәрwеред дыне жи бекерә
п'уч'.
- 24 Әw чаwа тенә чандьне,
чаwа тенә р'әшандьне,
чаwа әрдеда р'aw давежьн,
гава Әw һуйи сәр wан дькә,
әw һ'ышк дьбьн,
бобәлиск мина хозане wан
дажо дьбә.
- 25 Йе Пироз дьпьрсә:
«Аwа һун Мьн мина чь
дышьбиньн,
у Әз мина wан к'ижани мә?»
- 26 Сәре хwә бьльнд кьн у дина
хwә бьдьне,
әв тыштана к'е
ә'фьрандьнә?
К'е бь һ'эсаб wан нәхша мина
ордийа дәрдьхә?
Әw ә кө пе нава гази wан
һ'әмуйа дькә,
у сайа гәләк қәwата у
зорайийа Wi,
жь wана йәк жи кем набә.
- 27 һәй Ақубо, чьма тө дьбежи,
һәй Исраело^ф, чьма аһа дьки
дәнги:
«Хөдан р'ийа мьн набинә,

* 40:15 «Сатъл» дәрданәкә дәввәкьрийә бона авк'шандьне йә.

40:18-19 К'аред Шандийа 17:29.

Хwәдейе мьн, сәр һәҗе
 мьнда нанһер'ә»?
 28 Гәло тө нзани, йан тә
 нәбһистийә?
 Хөдан, Хwәдейе һ'эта-
 һ'этайе йә,
 Әф'рандаре һәр чар қолбед
 дьне йә,
 Әw нә дьwәстә, нә жи сьст
 дьбә.
 Занәбуна Wi нә ль бәр
 һ'ыша йә.
 29 Әw қәwате дьдә қөдумк'этийа,
 у сьһ'эта бет'ақта зедә
 дькә.
 30 Цаһьле қөдум к'эвьн у
 бьwәстьн,
 хорте бьльк'өмьн у бьк'эвьн,
 31 ле йед Хөданда гөман, we сәр
 қәwата хwәда бен,
 we мина тәйред симьр'
 баскед хwә вәкьн,
 we бьр'эвьн у нәwәстьн,
 әwe һәр'ьн у қөдум нәк'эвьн.

**Созе Хwәде бона
 алик'арийа Исраеле**

41 ¹ Гәлед дәве бә'ре, хwә
 ль бәр Мьн кәр' кьн!
 Бьра мьлэт сәр қәwата
 хwәда бен,
 бьра әw бенә незик у йа хwә
 бежьн,
 әм һәвр'а һәр'ьнә ль бәр
 диwане.
 2 К'е жь р'оһьлате газе
 сәрк'этийе* р'аст кьр,

кө әw бьбә бәрдәстийе Wi?
 К'е мьлэт данә дәсте wi,
 п'адша жи кьрьнә бьн дәста?
 Әwi пе шуре wi әw кьрьнә
 мина т'озе,
 пе кәване wi әw кьрьнә
 мина хозане.
 3 Әw пәй ван дьк'әwә, әwe
 р'ейеда бехоф дәрбаз
 дьбә,
 йа кө ньгед wi he т'ө цар
 ле нәк'этьбун.
 4 К'е әв йәк кьрийә анийә сери?
 Жь дәстпелунеда к'е газе
 ньсьла дькә?
 Әз ьм Хөдан. Әз Йе пешьн ьм,
 Әзе т'әви йед пашьн бьм жи.
 5 Йед дәве бә'ре ве йәке
 дьбиньн дьтърсьн,
 қолбед дьнийәе дьләрьзьн,
 бь һәвр'а т'оп дьбьн у тен.
 6 һәр кәс али щинер дькә,
 у дьбежә бьрайе хwә:
 «Сәрхwә бә!»
 7 һостә һелане дьдә һ'әдад,
 йе пе чакуч' дьтәwинә жи
 һелане дьдә йе сәр дәзгә
 дьк'өтә
 у дьбеже: «Баш чебуийә».
 һьнге һ'әйкәл щиде,
 қайим мьх дькә кө нәһ'әжә.
 8 Ле тө, Исраел, ә'вде Мьн,[†]
 Ақубе кө Мьн тө бьжарти,
 зөр'эта Ибраһиме^ф дөсте
 Мьн!
 9 Мьн тө жь сәре дьне һьлдайи,

* 41:2 Анәгори п'ехәмбәртгийа Ишайа, әw бә'са К'орьше п'адше Фарьстане^ф дькә. Бьхуньн Ишайа 44:28; 45:1, 13.

41:8 Дирок II, 20:7; Ақуб 2:23.

- жъ щийе һәри дур гази тә кър
у готә тә: «Тө ә'вде Мын и,
Мын тө бьжарти, пышт
надьм тә!»
- ¹⁰ Нәтърсә, чьмки Әз т'әви тә мә,
зъравқәти нәбә, чьмки Әз
Хвәде^ф тә мә,
Әзе қәватә бьдьмә тә у али тә
бькьм,
пе дәсте Хвәйи р'астейи
һәқийе пышта тә бьгьрьм.
- ¹¹ Ва һ'әмуйед ль тә һерск'әти,
we шәрми бьн у бьбьн
р'обәт,
нәйаред тәйе бәтавәбьн у
т'өнәбьн.
- ¹² Те дьжмьнед хвә бьгәр'и у
ван нәбини,
әвед һьмбәри тә шәр'
дькьрьн,
we бәтавәбьн у п'уч' бьн
һәр'ьн.
- ¹³ Чьмки Әз Хөдан, Хвәдейе тә
мә,
кө дәсте тәйи р'асте дьгьрьм
у тәр'а дьбежьм:
«Нәтърсә, Әз ьм алиқ'аре тә».
- ¹⁴ Нәтърсә, Ақуб көрмько,
щьмә'та Исраел,
Әз али тә дькьм, әва
ә'ламкьрьна Хөдан ә,
Азакьре тә Пирозе Исраеле
йә.
- ¹⁵ Әзе тә бькьм мина камәки
нуйи дьрантуж,
те чава кам ч'ийа гер ки у
бьһери,
гьра жи бьки мина пач'е.
- ¹⁶ Те ван бьди бе, байе ван
бажо бьбә,
- бобәлиске ван бәла-бәлайи
кә
у те пе Хөдан ша би,
пе Пирозе Исраеле бьфьр'и.
- ¹⁷ Фәқир у бәләнгаз аве
дьгәр'ьн ле набиньн,
заре ван жь т'ибуна зьһа
буйә,
Әз Хөдане шаба ван бьдьм,
Әз Хвәдейе Исраеле, ван
нәһельм.
- ¹⁸ Әзе жь сәре т'әпед р'ут ч'әма
дәрхьм
у нәвалада канийед ава,
бәр'ийе бькьмә гола аве,
ә'рде һ'ышки зьһада аве
бьдьмә дәр.
- ¹⁹ Әзе бәр'ийеда дарә әрзе,
акасийе,
көнщәре у зәйт'уне
дач'киньм,
ль чол-бәстада жи даред чаме,
чинаре у сьпндаре һәвр'а
шин кьм.
- ²⁰ һьнге we бьбиньн у
бьзаньбьн,
бьфькьрьн у фә'м бькьн,
кө дәсте Хөдан әв йәк кьрьнә,
Пирозе Исраеле ә'фьрандьнә.
- П'ут нә т'ө тышт ьн**
- ²¹ Газьнед хвә бәрч'әв кьн,
Хөдан дьбежә,
избатийед хвә биньн,
П'адше Ақуб дьбежә.
- ²² Бьра әв п'ут бен мәр'а бежьн
we чь бьқәшьмә,
бьра әв тыштәки кө ван
пешда готийә бежьн, әв
чь бунә,

- wәки әм сәр бьфькьрын у
 қәwьмандьна ван пе
 бьһ'әсьн,
 йан жи тыште we бьқәwьмә
 мәва ә'йан кьн.
- 23 Дә һала бежьн we чь бьқәwьмә,
 һынге әме бьзаньбьн кә һун
 хwәде нә,
 йан жи тыштәки қәнщ-хьраб
 бькьн,
 wәки әм дина хwә бьдьне
 ә'нәнә кьн.
- 24 Ва йә һун п'ут нә т'ө тышт ьн,
 кьред wә бош у бәтал ьн,
 йе кә һун бьжартьнә к'ьрет ә.
- 25 Мьн жь бакөре гази
 wi сәрк'әтийи кьр, we бе,
 әwe жь р'оһьлате гази наве
 Мьн кә,
 әwe сәрwера өса п'епәс кә
 чава һ'әр'и,
 чава ахинкәр һ'әр'ийе
 дьстьре.
- 26 К'е әв йәк жь дәстпобунеда
 готийә, кә әм бьзаньбьн,
 һе бәри we йәке готийә, әм
 жи бежьн: «Р'аст ә»?
 Кәсәки нәготийә, кәсәки
 ә'лам нә кьрийә,
 кәсәки готьна дәве wә
 нәбьһистийә.
- 27 Әз бум Йе пешьн кә готә
 Сийоне:
 «Ва нә, әw сьргунбуйед^ф тә!»
 У мьзгиндарәк Мьн да
 Оршәлиме!
- 28 Гава Мьн дина Хwә даие,
 кәсәк т'өнә,

- ширәтк'арәк т'өнәбу нав
 п'утада,
 кә Мьн же бьпьрсийа, щаба
 Мьн бьда.
- 29 Ва йә әwә һ'әму п'уч' ьн,
 кьред ванә нә т'ө тышт ьн,
 п'утед ванә р'окьри
 бадиһәwa нә.

Ә'вде Хwәде

- 42** ¹ Ва йә Ә'вде Мьн,[†]
 дәсте к'ижани Әз
 дьгьрьм,
 у бьжартийе Мьн,
 к'ижани Әз бәгәм дькьм.
 Мьн Р'өһ'е Хwә данийә сәр
 Wi,
 Әwe һәқийе бьдә бәр
 мьләта.
- ² Әwe қар'ә-қар' нәкә,
 дәнге Хwә бьльнд нәкә,
 к'учада нәдә бьһистьне.
- ³ Әwe қамише п'әрч'ьқи һур-
 һури нәкә,
 п'ьлта дьч'ьрусә венәсинә,
 һәқийе бь р'астийе бьдә
 ә'йанкьрьне.
- ⁴ Әwe жь қәwате нәк'әwә у сьст
 нәбә,
 һ'әта һәқийе сәр дьне
 т'әстиқ нәкә,
 йед дәве бә'ре жи һивийа
 һинкьрьна Wi бьн.
- ⁵ Хөдан Хwәде аһа дьбежә,[†]
 Йе кә ә'зман ә'фьранд у
 р'агьрт,
 дьһия т'әмамыйа т'ьжибуна
 хwәва

42:1 Мәтта 3:17; 17:5; 12:18-21; Марқос 1:11; Луқа 3:22; 9:35.

42:5 К'аред Шандийа 17:24-25.

- бине дьдэ бэр щьмэ'та сэр,
р'oh' дьдэ бэр йед навда
дыгэр'ын:
- 6 «Эз Хөдан ым, Мьн бь һэқийе
гази Тэ кьрийэ,
Эзе дәсте Тэ быгьрым у Тэ
хвэй кьм,
Эзе Тэ к'фш кьм, чава
пэймана^ф т'эви щьмэ'те
у мьлэтар'а бькьмэ
р'онайи.[†]
- 7 Те ч'эвед кора вэки, гьртийа
жь кэле дэрхи,
эвед тэ'рийеда р'унышти жи
жь зьндане.
- 8 Эз Хөдан ым, эв э наве Мьн,
Эз р'умэта Хвэ надьмэ т'ö
кэси,
қэдьре Хвэ жи надьмэ
п'ута.
- 9 Ва йэ тыштед Мьн пешда
готьнэ һатьнэ сери,
Эз тыштед ну э'лам дькьм,
эв һе нэқэвьми, насийа вэ
дьдьме».
- Стьрана ну
Хөданр'а бьстьрен**
- 10 Стьрана ну Хөданр'а
бьстьрен,
жь қөлбед дьне пэсьне Ви
бьдьн,
һэй гэмиванед бэ'реда у
т'жьжикьре we,
öса жи дәвед бэ'ре у
бьнэлийед ванва.
- 11 Бьра чол-бэст у бажаред we,
гөндед қедарийа* дэнге хвэ
һьлдьн,
бьнэлийед Сэлайе бьра эшқ у
ша бьн,
ль сэре ч'ийа бькьнэ қар'ин.
- 12 Бьра эв қэдьре Хөдан быгьрын
у дәвед бэ'ре пэсьне Ви
бьдьн.
- 13 Хөдане мина мерхасэки дэре,
мина шэр'к'арэки бьк'эвэ
хирэте,
бькэ қар'ин, дэнге шер' дэрхэ,
р'абэ бэр дьжмьн мерхасийа
Хвэ нишан кэ.
- Соэе алик'арийе**
- 14 Мьн еп'ещэ вэхт дэнге Хвэ
бьр'и,
Мьн Хвэ кэр' кьр у Хвэ
зэфт кьр.
Ле ньһа мина жьна дьк'эвэ
бэр зар'е,
Эзе бькьмэ қар'ин к'эсэре
бьк'ышиньм,
у щарэкер'а бина Хвэ
бэр'дьм.
- 15 Эзе ч'ийа-банийа бькьмэ
бэр'и,
һ'эму шинайийа сэр ван
һ'ышк кьм,
ч'эма зьһа кьм, гола
бьмьч'ьқиньм,
16 кора ван р'ейар'а бьбьм кө эв
ньзаньн,
шьвэр'ийед нэ э'йанр'а ван
дэрбаз кьм.

* 42:11 «Қедари» бьнэлийед Қедаре нэ, эв п'арэкэ қумьстана Әр'эбьстане йэ. Бьхуньн Ишайа 21:16-17.

42:6 Ишайа 49:6; Луқа 2:32; К'аред Шандийа 13:47; 26:23.

Эзе шэвэр'аша бэр ч'э'ве ван
 р'онайи кьм,
 ч'э'л-ч'ула р'аст-дуз кьм,
 Эзе бона ван ван тышта
 бькьм,
 ван нәһельм.
 17 һынге әвед кө п'утада гөман ын
 у йед р'окьрир'а жи
 дьбежын:
 «Һун хwәде мә нә»,
 we пашда вэгэр'ын бьбьн
 р'обәт.

Израела кәр' у кор

18 Дэ кәр'но, бьбьһен,
 корно, бьньһер'ын кө бьбини!
 19 К'и кор ә, мина ә'вде Мьн?
 Йан кәр' ә, мина шандийе
 Мьн?
 К'и кор ә, мина нәдье^ф Мьн
 у кор ә, мина ә'вде Хөдан?
 20 Тө гәләк тышт дьбини,
 сәрәдәрийе наки,
 гөһе тә вәкьри нә, ле
 набьһейи.
 21 Хөдан хwәст бона хатьре
 һәқийа Хwә,
 һинкьрьна Хwә мэзын у
 хwәйр'умәт кә.
 22 Ле бәле әв щьмә'тәкә
 шеланди у т'аланкьри йә,
 әв һ'әму бьнәрд у
 зьнданада гьредаи нә.
 Әв т'аланкьри нә у кәс ван
 хьлаз накә,
 ван дьшелинын у кәсәк
 набежә: «Пашда
 вэгэр'иньн».
 23 Жь нава wә к'и ве йәке дькә
 гөһе хwә,

дьбьһе у бона ахьрийе дина
 хwә дьде?
 24 К'е Ақуб да шеландьне
 у Израел да т'аланкьрьне?
 Әв Хөдан нибу, кө мә
 һьмбәри Ви гөнә кьр?
 Бәле ван нәхwәст р'ийа
 Вида һәр'ын
 у гөһдарийа һинкьрьна Ви
 нәкьрын.
 25 Ләма Әви гьранийа шер' сәр
 wанда ани,
 к'әла һерса Хwә сәр wанда
 р'ет,
 алаве һәр алийава дора ван
 гьрт,
 ле жь ве йәке әв хwә нә
 һ'әсийан,
 әв шәwьтандьн, ле хwә
 дәрнәхьстын.

Хөдан Хьлазкьре^ф Израелә йә

43 ¹ һәй Ақуб, Ә'фьрандаре
 тә,
 һәй Израел, Аwаздаре тә
 Хөдан
 ньһа аһа дьбежә:
 «Нәтьрсә, чьмки Мьн тө
 к'ьр'ийи,
 Мьн пе наве тә гази тә кьр,
 тө п'ара Мьн и.
 2 Гава тө жь ава дәрбаз би, Әзе
 т'әви тә бьм,
 гава ч'әма к'әви дәрбаз би,
 we тә нөқ нәкьн,
 гава нава агьрр'а һәр'и, те
 нәшәwьти
 у алаве тә нәп'әр'ьтинә.
 3 Чьмки Әз Хөдан, Хwәдейе тә
 мә,

- Пирозе Исраеле Хьлазкьре
тә мә.
Эзе пе Мьсьре тә бык'ър'ым,
К'уш у Шьбайе жь бәр тәва
бьдъм.
- ⁴ Мьн бәр ч'э'ве Хвә тө қимәт
кьри,
Мьн қәдьре тә гьрт, тө һ'ыз
кьри,
ләма Эзе жь бәр тәва һьнәкә
дьн бьдъм,
жь бәр нәфса тәва жи
мьләтед майин.
- ⁵ Нәтърсә, чьмки Эз т'эви тә мә,
зөр'әта тә Эзе жь р'оһьлате
биньм,
жь р'оавайе Эзе тә т'опи
сәрһәв кьм.
- ⁶ Эзе бакөрер'а бежъм: «К'а ван
бьдә!»
Башурер'а бежъм: «Пешийа
ван нәгьрә!
Көр'ед Мьн жь дур бинә
у қизед Мьн жь сәре дьне,
⁷ ава готи һәр кәсе кә наве
Мьн сәр ә,
к'ижан Мьн бона р'умәта
Хвә хөльқанд,
аваз даие у әв сәр һәвда
ани».

Исраел шә'де Хөдан ә

- ⁸ «Дә гази мьләте ч'э'вада кор
у гөһада кәр' кьн.
⁹ һ'әму мьләт һәвр'а щьвийан,
щьмәт һатьн т'опи сәрһәв
бун.
һәла жь ван к'ижане ве йәке
пешда ә'йан кә
у әв тыштед бьһөри
бьгьһинә гөһе мә?

Бьра шә'дед хвә биньн кә
избат кьн,
мәрвь бьбьһен у бежьн: «Әв
йәк р'аст ә.

- ¹⁰ «һун шә'дед Мьн ьн» әва
ә'ламкьрьна Хөдан ә,
«Оса жи ә'вде Мьн кә Мьн
бьжарт,
wәки һун бьзаньбьн у Мьн
bawәр кьн
у фә'м бькьн кә Эз Әв ьм,
нә бәри Мьн хвәде һәбуйә,
нә жи пәй Мьнр'а йәке һәбә.
¹¹ Эз ьм Хөдан, Эз ьм!
Хенци Мьн Хьлазкьр т'өнә.
¹² Мьн ә'лам кьр, хьлаз кьр
у һе бәрета да бьһистьне,
нә кә хвәдеки хәриби нава
wәда,
ава һун ьн шә'дед Мьн». Хөдан дьбежә: «Эз ьм Хвәде.
¹³ Р'ожа р'ожьнда Эз Әв ьм,
кәсәк нькарә жь дәсте Мьн
хьлаз кә,
тыште кә Эз бьхвазьм бькьм,
к'е we бькарьбә бьгөһезә?»

Хьлазкьрьна жь Бабилоне

- ¹⁴ Хөдане Азакьре wә,
Пирозе Исраеле аһа
дьбежә:
«Бона хатьре wә, Эзе шәр'вана
бьшиньмә Бабилоне,
әве wеран кьм
у к'ьлданийе^ф пе гәмийед
хвәйә к'обарийе бьр'эвьн.
¹⁵ Эз Хөдан ьм, Пирозе wә,
Ә'фьрандаре Исраел, П'адше
wә».

- 16 Хөдан аһа дьбежэ,
Эви кө бэ'рер'а р'е авиг,
у авед қайимда швэр'ийе,
17 Йе кө һәсп у э'рәбэ,
орди у мерхас дәрхьстн.
Әв һәвр'а к'әтн у р'анәбун,
әв тәмьрин мина п'ьлта
ч'ьре весийан:
18 «Сәр кьред Мьнә бьһөри
нәфькьрн
у ван тыштед бәре, бир
нәйнн.
19 Ва Әз тыштәки ну дькьм
у әв ньһа к'ьфш дьбэ,
гәло һун ве йәке набиньн?
Әзе чол-бәстеда р'е вәкьм,
бәр'ийеда жи ч'әма дәрхьм.
20 Н'әйванед чоле, чәқәл у
дәвәқуш,
әве шькьрийе бьднә Мьн,
чьмки чол-бәстеда Әзе аве
дәрхьм,
бәр'ийеда жи ч'әма вәкьм,
кө щьмә'та Хвәйә бьжарти
бьдмә вәхварьне.
21 Мьн әв мьлэт бона Хвә аһаз
кьрийә,
кө р'умәта Мьн бькьн
дәнги.

Гөне Израеле

- 22 Ле тә Ақубо, гази Мьн нәкьр
у тө жь Мьн ащз буйи, һәй
Израел!
23 Тә пәзед хвә бона
т'әвайишәватә Мьнр'а
нәанин,
пе қөрбанед хвә тә қәдър
нәда Мьн.
Мьн бона дийарийа п'ейи сәр
тә нәкьр,

бона бьхуре^ф Мьн тө
нәвәстанди.

- 24 Тә Мьнр'а қамише бинхвәш
нәк'ьр'и,
пе доне қөрбанед хвә Әз
т'ер нәкьрм,
р'уйе гөнәйед хвәда ль сәр
Мьн буйи бар,
пе нәһәқийед хвә тә Әз
вәстандым.
25 Әз, Әз ым кө беолитийед тә,
бона хатьре Хвә р'әсит
дькьм,
у гөнәйед тә иди қәт бир
нәйнн.
26 Бькә бира Мьн, бона чь әм
һәр'ьнә бәр диwane!
Вәки шә'дәтийа хвә бьди,
кө хвә р'успи ки.
27 Кале кале тә гөнә кьр,
навчетийед тә һьмбәри Мьн
р'абун.
28 Мьн жи сәрверед Пирозгәһе^ф
кьрнә р'обәт,
Ақуб лап да кавьлкьрне
кө Мьнр'а чава п'ар бе
даيينе
у Израел жи да
бөһөрмәткьрне).

Созе Хвәдеи бона Израел

- 44** ¹ «Дә ньһа бьбьһе Ақуб,
ә'вде Мьн
у тө Израел бьжартийе
Мьн!
² Йе тө хольқанди у бәт'ьнеда
аһаз кьри,
Хөдане алик'аре тә аһа
дьбежә:
«Нәтьрсә Ақубо, ә'вде Мьн,

- у тө Йешурун* бьжартийе
Мьн!»
- 3 Эзе аве чава бьр'ежъмэ сэр
дэра т'и
у ч'эме ава сэр эрде һ'ышк,
о́са жи Р'о́һ'е Хвэ бьр'ежъмэ
сэр зор'эта тэ
у д'оа жи сэр зор'эта тэ.
- 4 Э́ве нава шинайийеда дэрен,
мина бийед дэ́ве ч'эмед ава.
- 5 Йэ́ке бежэ: «Эз п'ара Ходан ьм,
йэ́ки дьне наве Ақуб we сэр
бэ,
йэ́ки дьн жи сэр дэ́сте хвэ we
бьньвисэ:
«Бона Ходан ьм
у наве Израел һьлдэ сэр
хвэ».
- 6 Ходан, п'адше Израеле,
Азакьре wi,
Ходане Ордийа аһа дьбежэ:†
«Эз ьм Йе Пешьн у Эз ьм Йе
Пашьн,
хенци Мьн хвэдеки дьн
т'о́нэйя.
- 7 К'и мина Мьн э? Бьра э́в бежэ!
У һэр тышти жь we р'ожеда
гава Мьн щьмэ'т сэр һэ́вда ани,
бьра Мьнва э́йан кэ у
шьровэкэ
у ахьрийа тыште we
бьқэ́вьмэ, бежэ.
- 8 Натэ́рсьн у нэ́бьздьн!
Мьн һе бэ́реда нэ гиһандэ
wэ у wэ́р'а нэгот?
Һун ьн шэ́дед Мьн,
хенци Мьн хвэ́де т'о́нэ!
- Qэйаки лесьт'арбуне т'о́нэ к'о
Эз нас кьм!»
- Нэзанийа п'утп'арьста^ф**
- 9 Һ'эмуйед п'ута чедькьн, п'уч'
ьн,
дьлһавьжед ван к'аре
набиньн,
шэ́дед п'ута хвэ́ха набиньн,
э́в фэ́м накьн, we шэрми
бьн.
- 10 Чьма йэ́к хвэ́де́йа чедькэ
йан п'ута р'о дькэ,
к'о к'ар жь ван т'о́нэйя?
- 11 Ва йэ́ һ'эму һэ́валед вийе
шэрми бьн,
чьмки һостэйед ван хвэ́ха
жи мэрвь ьн!
Дэ һэ́ла бьра э́в һ'эму быщьвьн
у ль бэр диwane бьсэ́кьньн,
we һ'эмуйе жи бьтэ́рсьн у
шэрми бьн!
- 12 Һ'э́дад бьвьр к'омьреда сор
дькэ,
wi дьдэ ль бэр чакуч'а,
а́ваз дьде,
қэ́wата дэ́сте хвэ́ сэр дьдэ
хэ́bate,
һ'э́та бьр'чи дьбэ һ'ал
дьк'э́вэ,
аве жи вэ́нахwэ у ч'э́ла дьбэ.
- 13 Нэ́щар сэр дар т'ел р'а́дьгьрэ,
хизе дьк'э́шинэ, нишан дькэ,
пе дур дьк'олэ у пе до́ргэр'е
нишан дькэ.
Э́wi дари дьлқе мервьда
бэ́дэw дэ́рдьхэ,

* 44:2 «Йешурун» навэки Израеле йэ, нишана дэ́лалтийе йэ, те фэ́мкьрьне: «Р'аст».

44:6 Ишайа 48:12; Э́йанти 1:17; 2:8; 22:13.

- кө wi малда дайна,
р'унышти бьминэ.
- 14 Әw хwэр'а дарэ эрзе дьбьр'э,
йан дара чаме, йан мэ'зе
дьбьжерэ
у дьһелэ һ'эта кө мэзын бэ,
йан жи сьпындара кө хwэха
данибэ
у баране әw шин кьрьбэ.
- 15 Әw дар мерьвр'а бона шәwате
йә,
һьнәки тинэ кө хwэ пе гәрм
кә,
һьнәки дышәwьтинэ пе нан
дьежэ.
Һәма пе wi дари жи хwәде
чедькә, дьһ'эбинэ,
п'ут чедькә у сәре хwэ ль
бәр датинэ.
- 16 Ниве wi дари дькә агьр
дышәwьтә,
пе ниви хwарьна гошт һазьр
дькә,
к'ьбаба чедькә пе т'ер дьбә,
өса жи пе гәрм дьбә у
дьежэ:
«Охwәш, әз ча гәрм бум, мьн
агьр дит».
- 17 Пе һәрч'е майин жи хwэр'а
хwәде,
аwа готи п'ут чедькә
дьһ'эбинэ
у сәре хwэ ль бәр датинэ, дөа
дькә дьеже:
«Мьн хьлаз кә, чьмки тө йи
хwәдейе мьн!»
- 18 Ле әw ньзаньн у сәр нак'эвьн,
чьмки ч'эвед ван һатьнә гьртьне
кө нэбиньн. Фькьра ван дадайи
йә кө фә'м нәкьн. 19 Дьле йәкир'а

жи әв йәк дәрбаз набә, һ'ыш у аqьл
т'өнә кө бьфькьрә бежә: «Мьн ни-
ве ви дари агьрда шәwьтанд, пе
к'ура wi мьн нан пьжанд, гошт
жи кьрә к'ьбаб у хwар, иди чаwа
пе һәрч'е майи тьште к'ьрет чедь-
кьм у к'өтике дарэ дьһ'эбиньм?»
20 Мәрьве аһа пәй к'озийе к'әтийә,
дьле wийи хапийайи әw хальфан-
дийә, кө әw нькарьбә хwә хьлаз
кә у бежә: «Гәло әв нә дәрәwi йә
дәсте мьни р'астеда?»

Хwәде Израеле бир накә

- 21 «Израел, әве йәке тө бир би-
нә Аqубо,
чьмки тө хөламе Мьн и!
Мьн тө бона хөламтийа Хwә
аwаз кьри,
Израел, те жь алийе Мьнва
нәйеи биркьрьне.
- 22 Мьн беолитийед тә мина
ә'wре р'әш
у гөнәйед тә мина мьже жь
сәр тә һьлдан,
ль Мьн вәгәр'ә, чьмки Мьн
тө аза кьри».
- 23 һәй ә'зманно дәнг һьлдьн, ша
бьн,
чьмки Хөдан әв йәка кьр.
Бь дәнге шайе бькьн гази,
һәй тәвәкед бьне әрде.
Жь дәст шабуне хун дәнг
дәрхьн,
һәй ч'ийано у дарьстан, һәр
дара навда.
Чьмки Хөдан Аqуб аза кьр,
Әwe Израеледа бе
р'умәткьрьне.
- 24 Хөдан, Азакьре тә,

Йе тө бэт'неда аواز кьри,
аһа дьбежэ:
«Эз Хөдан ым, э'фьрандаре
һәр тышти,
Мьн г'эне э'зман р'агьрт,
э'рд жи диса Мьн р'ахьст.
К'и һынге г'эви Мьн бу?»
25 Нишанед ф'эльквэкьрийа
п'уч' дәрдьхьм,
р'эмьлдара Эз дьчэльциньм,
сәрвахта сәр пыште давежьм,
занэбуна ван дькьм
ахмаhti.[†]
26 Готьна э'вде Хвэ Эз мак
дькьм,
шевьра қасьдед Хвэ тиньмэ
сери
у бона Оршэлиме аһа
дьбежьм:
«Әве диса щи-вар быгьрә»,
бона бажаред Цьһудайе^Ф
жи:
«Эзе ван диса бьдьмэ
чекьрьне,
хьрабед ван бьдьмэ
сэкьнандьне».
27 Бебьнийа бэ'рер'а жи Эз
дьбежьм:
«Зьһа бә! У Эзе ч'эмед тә
бьч'ькиньм».
28 Бона К'орьш дьбежьм.[†]
«Әв шьване Мьн э,
әве һ'эму хвэстына Мьн бинэ
сери».
Бона Оршэлиме дьбежьм:
«Те диса бейи авакьрьне».
П'арьстгәһер'а^Ф жи:
«Р'ьк'ьнед тәйе бенэ
авитьн».

**К'орьше фарьси
һащәте дәсте Хвәде**
45 ¹ Хөдан дәнг да К'орьше
р'ункьрийе^Ф Хвә,
дәсте к'ижанийи р'асте гьрт,
wәки һ'эму мьлэта ль бәр wi
бышкенә,
пыштәка ль пышта п'адша
сьст кә,
кө дәри ль бәр wi вәбьн
у дәргәһ иди нәйенә гьртньне
у дьбежә:
² «Эзе пешийа тәва һәр'ым
у ч'ә'л-ч'ула р'аст кьм,
дәрийед сьфьр һурдәхвәши
кьм,
зәр'зед һ'эсьни бышкеньм.
³ Эзе хьзна тә'рийедайә
хвәйкьри
у һәбука щийед вәшартида
бьдьмә тә,
кө бьзаньби Эз Хөдан ым,
Хвәдейе Израеле,
кө пе наве тә Эз гази тә
дькьм.
⁴ Бәле тө Мьн нас наки,
ле бона хатьре э'вде Хвә
Ақуб
у Израеле бьжартийе Хвә,
Эзе тә нав у дәнг кьм
у пе наве тә гази тә кьм.
⁵ Хөдан Эз ым, йәки майин
т'өнә,
хенщи Мьн хвәдеки дьн
т'өнә!
Бәле тө Мьн нас наки,
ле Эзе пышта тә быгьрьм,
⁶ кө жь р'оһьлате һ'эта р'оавайе
бьзаньбьн,

- кө хенци Мьн кәсәк т'өнә.
 Хөдан Эз ым, йәки майин
 т'өнә!
- 7 Эз р'онайи дькьм у тә'ри
 дькьм,
 чәрхе р'аст дькьм у чәрхе
 ч'әп дькьм,
 Эз Хөдан ым, кө ван тышта
 дькьм!
- 8 һәй э'зманно, һун жорда
 дьлоп кьн
 у бьра э'вр һәқийе
 бьбариньн,
 бьра э'рд вәбә у азайи шин бә
 օса жи һәқи пер'а бәр бьдә!
 Эз Хөдан, ван йәка дькьм».

Хвәде һәр тышт чекьр

- 9 Вәй ль йе Ә'фьрандаре
 хвәр'а дьк'әвә дә'ве,
 кө хвәха кәрики
 жь кәрийе дәрдаһа ахе чекьри
 йә!
 Гәло ах дькарә ахинкәрр'а
 бежә:
 «Тө чь дьки?»
 Йан кьре дәсте тә тәр'а
 бежә:
 «Чьма ч'әмьле мьн т'өнә?»†
- 10 Вәй ль йе баве хвәр'а
 дьбежә:
 «Тә чьма эз дьне хьстьмә?»
 Йан дийа хвәр'а бежә:
 «Тә чьма бона мьн санщү
 к'ьшанд?»
- 11 Хөдан, Пирозе Израеле,
 Чекьрийе ви аһа дьбежә:
 «Чьма һун ахьрийа зар'ед Мьн
 жь Мьн дьпьрсьн
- у дьхвазьн э'мьри шьхөле
 дәсте Мьн бькьн?
- 12 Бәле Мьн дьнйа чекьр
 у инсан ль сәр хөльқанд,
 дәсте Мьн э'зман р'агьрт,
 э'мьри һ'әму нәхшед we кьр.
- 13 Мьн К'орьш һәқийер'а р'акьр,
 Эзе һ'әму р'ийед ви жер'а
 р'аст кьм.
 Әwe бажаре Мьн диса ава кә,
 we сьргунбуьед Мьн бе
 бәрдел
 у бе п'ешк'еш аза кә».
 Хөдане Ордийа дьбежә.

Хьлазкьр т'әне Хөдан э

- 14 Хөдан аһа дьбежә:
 «К'әда Мьсьре, қазьнща К'уше
 у шьбайийед бәжнбьльнд,
 we бенә щәм тә у тәр'а бьн.
 Әwe пәй тә бен, нава
 зьнщирар'а дәрбаз бьн,
 we ль бәр тә та бьн, зари
 бьн бежьн:
 «Бәле, Хвәде нава тәда йә,
 хенци Ви иди хвәдеки
 майин т'өнә!»
- 15 Р'аст Тө Хвәдейе кө Хвә
 дьньхеми,
 Хвәдейе Израел, Хьлазкьр.
- 16 Әw һ'әмуье шәрми бьн у сор
 бьн,
 һ'әмуьед кө п'ута чедькьн,
 we һәвр'а бьбьн р'обәт
 һәр'ьн.
- 17 Ле Израеле хьлаз бә пе
 Хөдан,
 пе we хьлазкьрьна һ'әта-
 һ'әтайе,

- хуне т'о шар шәрм нәкын
нәбьнә р'обәт.
- 18 Чъмки Хөдане ә'фьрандаре
ә'змен,
әв Хвәдейе кә аواز да
дье,
Йе кә әв чекьр у әв қәдим
кьр,
нә'фьрандйә кә вала
бьминә,
ле бона кә бьнәли ль сәр
һәбьн, аһа дьбежә:
«Хөдан Әз ьм, йәки майин
т'өнә!
- 19 Мьн дьзива, щийе тә'рида
нәготийә,
Мьн нәготийә зөр'әта Ақуб:
«Бадихәва ль Мьн бьгәр'ьн.
Әз Хөдан ьм, бехельф
дьбежьм
у ит'барийе ә'лам дькьм».
- Мьләт бәре хвә
дьдьнә Хөдан**
- 20 «Дә һун т'оп бьн у бь һәвр'а
вәрьнә незик,
һәрч'е жь мьләта хьлаз
буйи!
Әв жь бөфә'мийе п'утед
дарин һьлддьн,
һәвара хвә ви хвәдейи
тиньн,
к'ижан кә нькарә хьлаз кә.
21 Ә'лам кьн, дә газьне хвә
бькьн,
у нава хвәда бьшешьрьн.
- К'е әв йәк һе бәреда ә'лам кьр
у пешда гот?
Әз Хөдан Хвәха нибум?
Пештьри Мьн хвәдеки дьн
т'өнә,
хенщи Мьн хвәдейе р'аст у
хьлазкьр т'өнә.
22 һәй һ'әму қәлбед дьнийәе!
Бәре хвә бьдьнә Мьн кә
хьлаз бьн,
чъмки Әз ьм Хвәде, йәки
дьн т'өнә.
23 Мьн пе Хвә сонд хвар,
жь дөве Мьн хәбәра р'аст
дәрк'әт,
к'ижан кә найе гөһастьн, ава
готи:
«Һәр чоке ль бәр Мьн
бьтәвә
у һәр зьмане Мьнр'а сонд
бьхвә».†
24 Бона Мьн ве бежьн:
«Һәқи у қәват т'әне Хөданда
йә».
Мәрьве бенә щәм Ви
у һ'әмуьед ль Ви һерск'әти
ве шәрми бьн.
25 Ле т'әмамийа зөр'әта Исраел,
ве пе Хөдан р'аст дәре у
фьр'нақ бә».
- П'утед Бабилонейә^ф
п'уч'ә бөфәйдә**
- 46** ¹ Беле* п'ут дәвәр'уйа чу,
Нәбойе** п'ут п'әльши;
Әв п'утед ван ль сәр р'ә'вьр
у һ'әйwana нә.

* 46:1 «Бел» навәки дьнейи п'ут Мардук бу, әва п'уте Бабилонейи һәри мәзьн бу.

** 46:1 «Нәбо» кәр'е п'ут Мардук бу.

45:23 Р'омайи 14:11; Филипи 2:10-11.

- П'утед хвэйэ кӧ хун
 һьлдгырьн,
 бунэ гьрани ль сэр
 һ'эйванед вэстийайи.
 2 Эв п'ут дэвэр'уйа чун, һэвр'а
 п'эльшин
 у нькарьбун хвэха
 һ'эйкәлед хвэ
 хьлазкьрана,
 эв хвэха жи һесир һатьнэ
 бьрьне.
 3 «Гӧһ бьднэ Мьн, һэй мала^ф
 Ақуб,
 һәрч'е жь мала Исраелэ
 майи,
 Мьн р'ожа буйина вэда хун
 һьлгыргьнэ
 у жь бэт'ьнеда хун пышт
 кьрьнэ!
 4 һ'эта калбуна вэ жи Эзе Эв
 бьм,
 һ'эта п'ор'сьпибуна вэ жи
 Эзе вэ һьлгырьм,
 Мьн хун чекьрьнэ, Эзе дәсте
 вэ бьгырьм,
 у вэ пышт кьм, вэ хьлаз кьм.
 5 һун Мьн мина к'е дышьбиньн
 у Мьн вәкә к'е дыкьн?
 Т'эви к'е Мьн р'у бь р'у дыкьн,
 кӧ эм мина һэвдӧ бьн.
 6 Мәрвь зер'е к'иське хвэ вала
 дыкьн,
 пе мезине зиве хвэ
 дык'ьшиньн,
 зер'кәр к'ьре дыкьн, хвэр'а
 хвәде чедькьн,
 сәре хвэ ль бәр датиньн у
 дьһ'эбиньн.
 7 Ви п'ути дьднэ сэр мьле
 хвэ дьбьн,
 датиньнэ щийе ви у ль вьр
 дьсәкьнэ.
 Эве иди қәт жь щийе хвэ
 нькарьбә бьһ'эжә,
 чахе йәк дәнғ бьде ве щабе
 нәдә,
 ви кәси жь охьрме гьран
 хьлаз нәкә.
 8 Ве бир биньн, бьбьнэ мәри,
 бьднэ ль бәр һ'ьша,
 һэй дьлада хальфино!
 9 һәр тыште бәрейә бьһӧри бир
 биньн,
 чьмки Эз ьм Хвәде, йәки
 дьн т'ӧнә,
 Эз ьм Хвәде, йәки мина
 Мьн т'ӧнә.
 10 Эз серида ахьрийа тыште ве
 бьқәвьмә дьбежьм,
 пешда бона тыште һе
 нәқәвьми ә'лам дыкьм.
 Эз дьбежьм: «Шевьра Мьне
 қәвин-қәдим бә,
 у һәр тыште қьрара Хвэ
 биньмә сери.
 11 Мьн жь р'оһьлате гази тәйр
 кьр,
 жь вәлате дур әв мәрвө
 шевьра Хвә.
 Мьн гот у Эзе биньм сери,
 Мьн қьрар кьр у Эзе
 бьқәдиньм.
 12 һэй дьлкәвьред жь азайе
 дур,
 һәла хун гӧһ бьднэ Мьн,
 13 Мьн азайа Хвә незик кьрийә,
 әв нә дур ә,
 хьлазкьрьна Мьне дәрәнги
 нәк'әвә,

хьлазбуне Эзе бьдъмэ
Сийоне,
р'умэта Мыне жи бе сэр
Израеле.

К'этьна Бабилоне
(Ишайа 13:1–14:23;
Йеремийа 50:1–51:64)

- 47** ¹ Нэй Бабилон, қиза
бьк'ьр,
пэйа бэ у т'озеда р'уни;
нэй қиза к'ьлданийа,
бе т'эхт ль сэр э'рде р'уни,
ве тэр'а иди нэрм у назьк
нэйе готын.
- ² Дэстар'е хвэ һьлдэ, гэньме
хвэ бьһерэ,
хвэ сэрқот кэ, п'еша хвэ
бьльнд кэ,
чокед хвэ вэкэ у щэвар'а
дэрбаз бэ.
- ³ Тэ'зибуна тэйе вэбэ,
э'йба тэйе хойа бэ.
Эзе һ'эйфе жь тэ һьлдьм
у ль бэр кэсаки нэк'эвьм.
- ⁴ Наве Азакьре мэ,
Хөдане Ордийа йэ,
Әв Пирозе Израеле йэ.
- ⁵ Кэр' р'уне, шуна р'эшва һэр'э,
нэй қиза к'ьлданийа,
чьмки те иди т'ө щар ханьма
п'адшатийа
нэйейи һ'эсабе.
- ⁶ Бале Эз ль щьмэ'та Хвэ һерс
к'этьм,
Мын мьлк'е Хвэ беһөрмэт
кьр
у Мын әв данэ дәсте тэ,

ле тэ дьловани нишани ван
нэкьр,
нире хвэ сэр калэмер п'ьр'
гьран кьр.

- ⁷ Ньнге тэ хвэха хвэр'а гот:
«Эзе һэр т'ьм ханьм-п'адша
бьм»,
ле тө сэр ве йэке нэфькьри йи,
неда ль бэр һ'эсаба кө ве
ахьрийе чава бэ.
- ⁸ Дэ ньна бьбьһе, нэй тө
щаниһ'эзе,
кө бехофийеда дьмини,
дьле хвэда дьбежи:
«Т'эне эз ьм, хенци мьн
кэсаки дьн т'өнэ,
эзе т'ө щар би нэбьм у бе
зөр'эт нэминьм».[†]
- ⁹ Ле әв һэр дө жи, безөр'эти у
жьнэбити,
ве ньшкева р'ожэкеда бенэ
сэре тэ
у қэт дина хвэ нэдьнэ
сербазийед тэйэ п'ьр'
у һ'өнөрөд фелбазийед тэйэ
зор.
- ¹⁰ Чьмки тэ хвэ спартэ
хьрабийа хвэ у гот:
«Т'ө кэс мьн набинэ».
Сэрвахти у занэбуна тэ тө жь
р'е дэрхьстьн
у тэ дьле^ф хвэда гот:
«Т'эне эз ьм, хенци мьн
кэсаки дьн т'өнэ».
- ¹¹ Ле бәлакэ өса ве тэр'а бе,
те пе сербазийе нькарьби
хвэ хвэй ки

у қазикә өса we бе сәре тә,
те нькарьби же хьлаз би,
те ньшкева өса кавьл би
һәр'и,
кө тә хвәр'а әв йәк һ'әсаб
нәдькьр.

- ¹² Дә иди ньһа тө нава ван
фелбази
у сербазийед хвәйә п'ър'да
бьминә,
к'ижанава тө жь зар'отийа
хвәда мьжул и,
бәлки те к'аре бьбини,
бәлки сава тәйе һәбә.
- ¹³ Тө жь ширәтк'аре хвәйә п'ър'
вәстийа йи,
дә бьра әвед ә'ршед ә'змен
ә'нәнә дькьн,
стәйрнас у йед һәр мәһа
фә'льке вәдькьн
р'абьн, тә жь хәзәба we бе
сәре тә хьлаз кьн.
- ¹⁴ Ва әвә мина пач'а кайе нә,
агьр ван дьк'әвә
дышәвьтьн,
әв нькарьн хвә жь алаве
хьлаз кьн,
к'урә жь ван наминә кө пе
гәрм бьн,
нә жи агьр, бона кө ль бәр
р'уенен.
- ¹⁵ Әвед кө тә щаһьлтийеда
т'әви ван дыда-дыстанд
у щәфа дьк'ьшанд we аһа
бьн,
һәр йәке we хвә ль р'ийа
хвә бьгьрә,
у кәсәке т'өнәбә тә хьлаз
кә».

- Хвәде щьмә'та Хвә һьлте**
48 ¹ Дә ве йәке бьбьһе, һәй
мала Ақуб,
һун бь наве Израел тенә
газикьрьне,
һун жь қьнета Цьһуда
дәрк'әтьн,
бь наве Хөдан һун сонд
дыхьвьн,
у гази наве Хвәдеие Израеле
дыкьн,
ле нә бь р'астийе у амьнийе.
- ² Әв хвә жь бажаре пироз
һ'әсаб дькьн
у әв хвә дысперьнә
Хвәдеие Израеле,
наве к'ижани Хөдане
Ордийа йә.
- ³ «Мьн бона тыште бьһөри һе
пешда готьн,
әв жь дәве Мьн дәрк'әтьн у
ә'лам кьрьн,
Мьн әв ньшкева кьрьн у әв
қәвьмин.
- ⁴ Мьн заньбу кө тө сәрһ'ышк и,
ч'илед стөкөра тә һ'әсьни нә
у ә'нийа тә жи сьфьрин ә.
- ⁵ Ләма Мьн тәр'а һе пешда гот,
һе әв йәк нәбуйи тәва ә'йан
кьр,
кө нәбежи: «П'уте мьн әв йәк
кьр,
һ'әйкәле мьни к'оландийи
р'окьри ә'мьр кьр».
- ⁶ Тә бьһист, дина хвә бьде һәр
тышт қәвьми!
Гәло һун ве йәкеда һе ль
хвә мькөр' найен?
Дә Әзе жь вьр шунда тыштед
ну тә бьдьмә һ'әсандьне,

- тыштед вэшартийэ кӧ тӧ
 наш пе г'ӧнэйи.
- 7 Эвана we ньһа бьрӧвьмын нэ
 кӧ зува,
 бона к'ижана һ'эта ньһа тэ
 нэбьһистийэ,
 кӧ тӧ нэбежи: «Бэле! Мын эв
 йэк заньбу».
- 8 Тэ эв йэк нэбьһистьбу, нэ жи
 заньбу,
 гӧһед тэ һе пешда дадаи
 бунэ.
 Мын заньбу кӧ тӧ йэки
 мьхэнэт и,
 жь зькмакийеда тӧ шэр'уд
 дьһати готьне.
- 9 Бона наве Хвэ һерса Хвэ Эзе
 дэрэнги хьм,
 бона хатьре р'умэта Хвэ,
 Эзе Хвэ бьгрьм,
 кӧ нэбэ Эз р'абьм к'оке ль тэ
 биньм.
- 10 Бэле Мын тӧ парзун кьри, ле
 нэ чава зив,
 Мын тӧ фьр'на тэ'ли-
 тэнгийеда щер'ьбанди^ф.
- 11 Эз бона хатьре Хвэ, бона
 хатьре Хвэ ве йэке
 дькьм,
 кӧ наве Мын нэйе
 бехӧрмэткьрьне!
 Эз р'умэта Хвэ надьм г'ӧ
 кэси.
- Хӧдан К'орьш бьжарт**
- 12 Гӧһ бьдэ Мын һэй Агубо^ф,
 Исраела кӧ Мын газы кьр!
 Эз Эв ьм!
- Эз ьм Йе Пешьн у Эз ьм Йе
 Пашьн![†]
- 13 Дэсте Мын һ'име дьнйае
 авитийэ,
 дэсте Мыни р'асте э'зман
 р'агьрт.
 Гава Эз дэнг дьдьмэ ван,
 эв һэвр'а һазьр дьбьн.
- 14 Дэ һ'эму быцьвьн у бьбьһен!
 Жь п'ута к'ижани эв йэк
 готийэ?
 Хӧдан К'орьш бэгэм кьр,
 эве Бабилонада қьрара
 Хӧдан бинэ сери
 у дэсте хвэ һьлдэ ль сэр
 к'ьлданийа.
- 15 Мын, Мын эв йэк гот у газы
 ви кьр,
 Мын эв ани у р'ийа вийе
 жер'а р'аст бэ.
- 16 Вэрьнэ незик у гӧһ бьдьнэ
 Мын,
 Мын сэре серида жи дьзвива
 нэготийэ.
 Жь we р'ожеда гава эв йэкана
 һатьнэ пеканине, Эз ль вьр
 бумэ».
- Ньһа жи Хвэйе мын Хӧдан у
 Р'ӧһ'е Ви эз шандьмэ.
- Т'ьвдира Хӧданэ
 бона щьмэ'та хвэ**
- 17 Хӧдан, Азакьре тэ,
 Пирозе^ф Исраеле аһа дьбежэ:
 «Эз Хӧдан, Хвэдейе тэ мэ,
 кӧ тыште к'ар ль тэ һин
 дькьм,
 р'е дьдьмэ ль бэр тэ кӧ теда
 һэр'и.

- 18 Хwэзи тэ гöһ быда т'эмийед
Мьн!
һнге э'дълайийа тэйе мина
ч'ем буйа,
р'астийа тэйе жи мина
пелед бэ'ре.
- 19 Зөр'эта тэйе wэкэ қуме буйа,
бэре бэдэна тэйе бех'эсаб
буйа.
Наве зөр'эта тэ we жь бэр
ч'э'ве Мьн
өнда нэбуйа у бэтавэнэбуйа».
- 20 Жь Бабилоне дэрк'эвьн,[†]
жь к'ьлданийа бэр'эвьн,
бь дэнге шайе бькьн дэнги у
бэла кьн,
ве йэке бьгьһиньнэ қөлбед
дньйайе,
бежьн: «Хөдан э'вде Хwэ
Ақуб аза кьр!»
- 21 Гава Хөдан эw бэр'ийар'а
брьн, эw т'и нэбун,
жь қэйе ав бона ван да
һэр'ькандьне,
Әwi қэйа қлашт у ав же
к'ьшийа.
- 22 Хөдан дьбежэ:
«Р'ьһ'этийа нэл'ака т'өнэ».[†]
- Э'вде Хөдан**
- 49** ¹ һэй дэвед бэ'ре, хун
гöһ бьдьнэ мьн!
һэй мьлэтед дур, дина хwэ
бьдье!
Хөдан бэт'ьнеда гази мьн кьр,
жь зькмакийеда наве мьн
бира Wiда бу.[†]
- 2 Дэве мьн кьрэ шуре тужкьри[†]
бьн сийа дәсте Хwэда эз
ньхамтгьм,
Әwi эз кьрьмэ тирэки туж,
тирданга Хwэда эз хwэй
кьрьм
- 3 у готэ мьн: «Тө э'вде Мьн и,
һэй Израел, пе тэ Әзе бемэ
пэсьндайине».
- 4 һнге мьн гот: «Бадихөwa
мьн щэфа дит,
қəwата хwэ сэр тыште бош у
бэтал өнда кьр.
Ле бэле һэқийа мьн дәсте
Хөданда йэ
у хэлата мьн щэм Хwэдейе
мьн э».
- 5 У ньһа Хөдан дьбежэ,
Йе бэт'ьнеда эз щэбьрандьм,
кө мьн бькэ Ә'вде Хwэ,
wэки Ақуб ль Wi
вэгэр'иньм
у Израел щэм Wi т'оп бэ.
һнге қэдьре мьне щэм
Хөдан һэбэ,
чьмки Хwэдейе мьн қəwата
мьн э.
- 6 Әwi гот: «Әw нэ бэс э,
кө тө хьзмэтк'аре Мьн и,
кө қэбилед^ф Ақуб бьди
сэкьнандьне
у һэрч'е израелийед майи
вэгэр'ини,
ле Әзе тэ бькьмэ р'онайа
мьлэта жи,
кө хьлазкьрьна Мьн
бьгьһижэ сэре дньйайе».[†]

48:20 Ә'йанти 18:4. 48:22 Ишайа 57:21. 49:1 Йеремийа 1:5. 49:2 Ибрани 4:12;
Ә'йанти 1:16. 49:6 Ишайа 42:6; Луқа 2:32; К'аред Шандийа 13:47; 26:23.

- 7 Хөдан, Азакър у Пирозе
Исраеле,
йе бер'умэти зьвери нава
мылэта
у хөламе мир-бэгар'а дьбежэ:
«П'адшайе бьбиньн у
р'абьнэ п'ийа,
мире жи та бьн бой хатъре
Хөдан,
бона амьнийа Wi,
бона хатъре Пирозе Исраеле,
Әви кӧ тӧ бьжарти».
- Исраели вэдъгэр'ьнэ
wэлате хwэ**
- 8 Хөдан аһа дьбежэ:[†]
«Әзе дэма р'э'м-к'эрэме^ф
щаба тэ бьдъм,
р'ожа хьлазбуне али тэ бькъм,
Әзе тэ хwэй към у мылэтр'а
бькъмэ чава пэйман,
кӧ тӧ wэлет сэрр'аст ки,
мылк'ед wеранбуйи п'арэвэки,
- 9 бежи гъртийа: «Дэрк'эвьн»,
бежи йед тэ'рийеда: «Хӧйа
бьн».
һьнге әве дэве р'ийа бьч'ерьн,
ч'ера ване һ'эта сэр һэр
т'апед
р'эқә-р'ут жи һэбэ.
- 10 Әве нэ т'и бьн, нэ жи бьр'чи
бьн,[†]
нэ байе қьжьлейе ван хэ, нэ
жи тэ'ве,
чъмки Пешэwьтийе ване р'е
бьдэ ль бэр ван
- у ван бьбэ сэр авед канийа.
11 һ'эму ч'ийайед Хwэ, Әзе
бькъмэ р'е
у р'ийед Мынэ сэрэкэ we
бьльнд бьн.
- 12 Ва йэ әве жь дур бен,
әве жь бакӧре у р'оавайе
у жь wэлате Сийене* бен».
- 13 һэй э'зманно ша бэ, һэй э'рдо
эшқ бэ,
һэй ч'ийано дэнге шайе хун
дэрхьн,
чъмки Хөдан щьмэ'та Хwэ
барьстан кър
у йед Хwэйә хwэйе дэрд-
кӧла һатэ р'э'ме.
- 14 Ле Сийоне гот: «Хөдан эз
һьштъмэ
у Хөдан эз бир къръмэ».
- 15 Гэло де зар'а хwэйә ширхwьр
бир дькэ?
Йан дьле we сэр бэре зьке
we нашэwьтэ?
һэгэр әв бир бькьн жи,
ле бэле Әзе т'ӧ щар тэ бир
нэкъм!
- 16 Мын тӧ к'эфа дәсте Хwэда
һьгьранди,
диwаред тэ һэр гав ль бэр
ч'э'ве Мын ьн.
- 17 Авабуна бажаре тэ,
we жь wеранкърьне зутър бэ
у wеранкъред тэйе жь нав тэ
һэр'ьн*.

* 49:12 «Сийен» бажаре Мьсьре бу, кӧ дьк'эгэ башура Исраеле.

* 49:17 Әва р'еза аһа жи те фэ'мкърьне: «Зар'ед тэйе бьлэзиньн бенэ щэм тэ, ле әвед кӧ тӧ кавьл у wеран кърьн we жь нава тэ дэрен».

49:8 Қорьнт'и II, 6:2. 49:10 Ә'йанти 7:16-17.

- 18 Һәлә сәре хwә бьльнд кә
у дор-бәред хwә бьньһер'ә,
һ'әму т'оп дьбьн тенә щәм тә.
Әвә ә'ламкьрьна Хөдан ә:
«Әз ә'мыре Хwә кьм,
те ван һ'әмуяа мина хәмьле
ль хwә wәргьри
у те пе ван мина букәке
хwә бьхәмьлини.
- 19 Бәле хьрабед тә, ә'рде тәйи
вала майи
у әw wәлате тәйи
wеранбуйи,
we иди тәнг бә, бона
бьнәлийед хwә,
у сәрхөред тәйе we жь тә
дур к'әвьн.
- 20 Дәнге wi ньсьле һесиргийеда
буйи
we бьк'әвә göhe тә у we тәр'а
бежьн:
«Әв щи тәнг ә бона мә,
дәрәкә дьн бьдә мә, әм ле
бьминьн».
- 21 Һьнге те дьле хwәда бежи:
«Әв зар' чава пәй мьн
к'әтьн?
Әw жь дәсте мьн чубун у
безөр'әт бум,
һесир у сьргунбуйи,
әвана жь к'ө пешда һатьн?
Әз йәки т'әне майи бум,
ле әвана ль к'идәре бунә?»
- 22 Хwәйи Хөдан аһа дьбежә:
«Ва әзе дәсте Хwә бәрбьр'и
wәлата кьм,
ала Хwә ль бәр мьләта
бьльнд кьм,
әве көр'ед тә һ'әмеза хwәда
биньн,
- қизед тә жи ль сәр стуйед
хwә.
- 23 П'адшайе бьбьнә хәмхөред тә,
ханьмед ван жи дадькөд тә.
We дәвәр'уйа бенә ә'рде, бәр
тә та бьн,
т'оза ньгед тә we балесьн,
те һьнге бьзаньби кө Әз
Хөдан ьм,
йед Мьнда гөман we шәрми
нәбьн».
- 24 Гәло т'алан жь йе зор дькарьн
бьстиньн?
Йан һесир жь дәсте
сьр'туки-һар хьлаз дьбьн?
- 25 Ле бәле Хөдан аһа дьбежә:
«Жь дәсте йе зор һесире
бенә стандьн,
жь йе сьр'туки-һар т'алане бе
хьлазкьрьн.
Йед һәвр'ьк'и тә дьбьн,
Әзе һәвр'ьк'и ван бьм,
Әзе зар'ед тә хьлаз кьм.
- 26 Әзе гоште зордаред тә,
ль ван бьдьмә хварьне,
әве пе хуна хwә сәрхwәш бьн,
чава пе шәрәве.
Һьнге һәр кәсе бьзаньбә,
кө Әз Хөдан ьм,
Хьлазкьре тә,
Азакьре тә, Зоре Ақуб».

Нәһәқийа Исраеле

50 ¹ Хөдан аһа дьбежә:
«К'ахаза жьнбәр'дана
дийа wә һәйә,
пе к'ижане Мьн әw бәр'да йә?
Йан Әз дәйндаре йәки бумә,
кө Мьн һун жь бәрва
фьротьнә?

- Нэ хун жь дэст нәһәқийа хwә
 һатънә фьротане
 у жь дэст гөнәйе^ф wә,
 дийа wә һатә бәр'дане?
- ² Гава Әз һатъм, чьма кәс
 т'өнәбу,
 гава Мьн дәнг да, чьма
 кәсәки щаб нәда?
 Гәло жь дәсте Мьн нәдъһат кә
 хьлаз кьра,
 йан қәwата Мьн
 нәдъгъһиште кә аза кьра?
 Әз бә'ре һьлтем, әw зьһа дьбә,
 ч'әма дькьмә мина бәр'ийе.
 Мә'сийед нав wанда бе ав бин
 дьк'әвьне
 у әw бе ав һ'ышк дьбьн.
- ³ Әз тә'ристанийе ль ә'змен
 дькьм,
 у к'өрх^ф давежьмә сәр, чаwа
 орхан».
- Гөһдарийа ә'вде Хөдан**
- ⁴ Хwәйи Хөдан зьмане һинбуя
 да мьн,
 кә бьзаньбьм қөдумк'әтийа
 бьшьдиньм.
 Әw һәр сьбә мьн һ'ышйар
 дькә,
 Әw һ'ышйар дькә гөһе мьн,
 wәки мина шагьрта әз
 бьбьһем.
- ⁵ Хwәйи Хөдан гөһе мьн wәкьр,
 мьн на-на нәкьр, әз пашда
 вәнәк'ышйам.
- ⁶ Мьн пышта Хwә да ль бәр
 ледайа,[†]
 р'удана хwә да бәр
 вәр'отийа,
- р'уйе хwә жь шәрме у
 т'укьрьне вәнәшарт.
- ⁷ Әз шәрми нәбум,
 чьмки Хwәйи Хөдан
 пыштоване мьн ә.
 Мьн р'уйе хwә кьрә wәкә
 кәвьр,
 чьмки заньм кә әзе шәрми
 нәбьм.
- ⁸ Незик ә Әwe кә мьн р'успи
 дькә![†]
 К'и дьхwазә мьнр'а бьк'әwә
 дә'we?
 Бьра р'абьн әм һәр'ьнә бәр
 диwане!
 һәла к'и йә шыкйатк'аре мьн?
 Бьра әw р'абә бе незики мьн
 бә.
- ⁹ Нә Хwәйи Хөдан алик'аре
 мьн ә,
 иди к'е we бькарьбә мьн
 сушдар кә?
 Ва әw һ'әмуые мина к'ынща
 бьмашьн
 у бьзузе wан бьхwә, к'өта
 кә.
- ¹⁰ Нава wәда к'и жь Хөдан
 дьтьрсә
 у гөһдарийа дәнге ә'вде Wи
 дькә?
 Бьра әwe кә тә'рийеда бе
 р'онайи дьчә,
 гөмана хwә бьдә сәр наве
 Хөдан
 у хwә бьсперә Хwәдәйе хwә!
- ¹¹ Аwа хун һ'әмуийед кә агьр
 ведьхьн,

қәндилава хwә силһ' дькьн,
 һәр'ын пе р'онайа агьре хwә,
 пе қәндилед хwәйә вехсти!
 Ле әв йәке жь дәсте мын бе
 сәре wә,
 дәрд-көлада хуне бьмьрын.

Бәрдьлийа Хөдан

51 ¹ «Һун гөһ бьдьянә Мын,
 гәлед пәй р'астийе, кө
 Хөдан дьгәр'ын!

Дина хwә бьдьянә зьнаре кө
 же һатьн бьр'ине,
 әwe к'архана кө һун же
 һатьнә дәрхьстьне.

² Дина хwә бьдьянә баве хwә
 Ибраһим^Ф
 у Сарайа кө һун же дьне
 к'әтьянә,

чьмки гава Мын гази ви кьр,
 әw т'әне бу,
 ле Мын дөа ль ви кьр у әw
 ль һәв зедә кьр.

³ Бәле Хөдан we Сийоне*
 барьстан кә,
 барьстанийе бьдә һ'әму
 хьрабед we,
 we чол-бәстед we бькә мина
 Едене,
 бәр'ийа we мина бахче^Ф
 Хөдан.

We нав weда әшq у шайи бә,
 дәнге пәсьндайине у
 стьрана бә.

⁴ һәй щьмә'та Мын, дина хwә
 бьдә Мын,
 һәй мьләте Мын, гөһ бьдә
 Мын!

Чьмки жь Мын we һинкьрыне^Ф
 дәре,
 Әзе һ'акьмтийа Хwә бькьмә
 р'онайа мьләта.

⁵ Ва йә Әзе р'астһ'есабкьрына
 Хwә
 зутьрәке бьдьямә к'ьфше,
 хьлазкьрына Мын дәрк'әтийә,
 зәнда Мыне диwана мьләта
 бькә.

Дәвед бә'ре Мында гөман бьн
 у we һивийа зәнда Мын бьн.

⁶ Сәре хwә бәрбь ә'змен бьльнд
 кьн
 у жер ль ә'рде бьньһер'ын,
 чьмки ә'змане мина ду
 бәтавәбә,
 ә'рде мина к'ьнща бьп'ьзьянә,
 бьнәлийед we жи we қьр'
 бьн.

Ле хьлазкьрына Мыне т'ьме
 һәбә
 у р'астийа Мын we к'өта
 нәбә.

⁷ Гөһ бьдьянә Мын, гәли р'асти
 наскьрийа
 у мьләте кө һинкьрына Мын
 дьлада йә!

Жь мьнәте мерьв нәтърсьн,
 жь қаред ван нәбьздьн.

⁸ Чьмки мина к'ьнща, бьзузе
 ван бьхwә,
 мина һьрийе жи гөр'ибуне
 ван бьхwә.

Ле р'астийа Мыне һәр т'ьм
 һәбә
 у хьлазкьрына Мыне жи
 қөр'нә-қөр'нә бә.

* 51:3 Аwa готи «Бажаре Оршәлиме».

- 9 **Һ'шйар бә, һ'шйар бә, һәй**
 зәнда Хөдан,
 дә Тө қәвате ль Хвә
 вәргрә,
 мина р'ожед бәре Тө һ'шйар
 бә,
 мина ви вәхте ньсьлед
 бәре.
 Әв Тө нибууйи, кө Тә Р'аһаб*
 һурдәхвәши кър
 у зийа жи к'өни-к'өни кър?
- 10 **Әв Тө нибууйи, кө Тә бә'р зһа**
 кър,
 әв авед к'урә бөбһни,
 к'урайа бә'реда Тә р'е вәкър,
 вәки йед азабууйи дәрбаз
 бһн?
- 11 **Азабууйед Хөдан we вәгәр'һн,**
 бь дәнге шайе бенә Сийоне.
 Шабуна һ'әта-һ'әтайе we сәре
 ван бә.
 Әве әшқе у шабуне бьстиньһн,
 көл у к'әдәре жь ван дур
 к'әвһн.
- 12 **«Әз, Әз ьм кө дьл дьдьмә ль**
 бәр вә!
 һәла бьзаныбә тө к'е йи,
 кө жь мәрьве дьмьрә дьтърси,
 жь инсане кө әв мина гиһе
 йә
- 13 **у тә Хөдан Ә'фьрандаре хвә**
 бир кър,
 Йе кө ә'зман р'агьрт у һ'име
 дьһийәе авит.
 Тө т'ьме өса жь һерса зордар
 дьтърси,
- те бежи әв һазьр ә қьр'а тә
 бинә.
 Ле бәле к'анейә әв һерса
 зордар?
 14 **Ва зутьрәке әвед қөрьфи we**
 бенә бәр'дане,
 әве нәмьрһн нәк'әвһнә
 ч'ә'ла
 у бе нан нәмийһн.
- 15 **Әз Хөдан, Хвәдейе тә мә,**
 Йе кө бә'ре т'әвр'адькә,
 пелед we сәр һәвр'а дькьһнә
 хөшин;
 Хөдане Ордийа йә наве
 Мьһн.
- 16 **Мьһн готьнед Хвә кьрһнә дәве**
 тә,
 бһн сийа дәсте Хвәда тө
 һьһамти.
 Мьһн ә'зман қәвин-қәдим кър,
 у һ'име дьһийәе дани,
 у бежьмә Сийоне:
 «Тө мьләте Мьһн и».
- Һ'шйарбуна Оршәлиме**
- 17 **Һ'шйар бә, һ'шйар бә,**
 р'абә сәр хвә, һәй
 Оршәлиме!†
 Тә кө жь дәсте Хөдан әв к'аса
 хәзәбе вәхвар,
 бәле тә әв к'аса
 дәмьһнандьһне һ'әта бһни
 вәхвар.
- 18 **Жь һ'әму көр'ед Сийонейә жь**
 we буйи,
 кәсәк т'өнәбу кө р'е бьда ль
 бәр we

* 51:9 «Р'аһаб» наве һ'утәки бә'ре йә, нишана к'өбар-бабахийе йә. Өса жи навәки
 симболи бона Мьсьре те готьне. Бьхуньһн Ишайа 30:7.

51:17 Ә'йанти 14:10; 16:19.

- у жь нава һ'эму көр'ед
 ведайә
 кө әве мазын кърьбун,
 кәсәк т'өнәбу кө дәсте we
 быгьрта.
- ¹⁹ Әв һәр дө тыште кө һатһнә
 сәре тә,
 қәт дьле к'е ль сәр тә
 ешийа?
 Кавьл у веранбун, хәлайи у
 шур,
 к'е we тә барьстан кә?
- ²⁰ Көр'ед тә һ'алк'әти сәре һ'эму
 к'уча к'әти нә,
 мина қант'әбьзына кө
 т'ор'еда гьрти йә,
 әвана һерса Хөдан
 у һьлатһна Хвәдейе тәва
 тьжи нә.
- ²¹ Дә ньһа бьбьһе, һәй бәла тәр'а
 һатийо,
 тө сәрхвәш и, ле нә жь
 шәрәве!
- ²² Хвәйе тә, Хөдан Хвәдейе тә,
 кө пышта цьмә'та Хвә
 дьгьрә, аһа дьбежә:
 «Ва Мьн жь дәсте тә әв к'аса
 дәмьнандьне һьлда,
 әв к'аса хәзәба Мьн, иди те
 жь we вәнәхви.
- ²³ Әзе әве бьдьмә дәсте
 зордаред тә,
 кө тәр'а дьготһн: «Хвә қуз кә
 әм дәрбаз бьн».
 Тә жи пышта хвә ванар'а
 дькьрә чава ә'рд,
 у мина к'уче кө әв сәр тәр'а
 дәрбаз бьн».

Шабуна Сийоне

- 52** ¹ һ'ышйар бә, һ'ышйар бә,
 қәwата хwә ль хwә
 wәргьрә, Сийоне!
 К'ынщед р'әwша хwә ль хwә
 wәргьрә,
 һәй Оршәлим, бажаре
 пироз![†]
 Чьмки we иди т'ө щар
 мьләтед бесьнәт
 у нәпақьже^ф нәк'әвьнә нава
 тә.
- ² Р'абә т'оза ль сәр хwә
 даwшинә,
 у ль һәрәма хwә р'уне
 Оршәлим!
 Капе стөкөра хwә вәкә,
 һәй Сийон, қиза һесир.
- ³ Бәле, Хөдан аһа дьбежә:
 «һун бөһәқ һатһнә
 фьротане,
 һуне бе п'әрә жи бенә
 азакьрне».
- ⁴ Бәле, Хвәйи Хөдан аһа дьбежә:
 «Пешийе цьмә'та Мьн
 бәржер чу Мьсьре,
 кө әв ль wьр хәрибийеда
 бьминә,
 паше Ашуре зор ль ван
 кьрн».
- ⁵ Ньһа Әз гәрәке чь бькьм?»
 Әва ә'ламкьрһна Хөдан ә:
 «Цьмә'та Мьн бөһәқ һатә
 бьрне,
 йед ль сәр ван, тә'на ль ван
 дьхьн».
 Әва ә'ламкьрһна Хөдан ә:
 «Наве Мьн т'ьме,

- һәр р'ож те беһөрмәткърне.†
 6 Ләма цьмә'та Мьне наве Мьн
 нас кә,
 һнге әве бьзаньбә,
 кө Әз бум, Әз Әв бум,
 Йе кө ванар'а хәбәр дабу».
- 7 Чьқаси һ'әвас ын гавед йе ль
 сәре ч'ийе мьзгинийа^Ф
 хере дьдә,
 кө ә'дълайийе дькә дәнги,†
 мьзгинийа шабуне тинә,
 хьлазбуне даннасин дькә,
 Сийонер'а дьбежә:
 «Хвәдейе тәйе п'адшатийе
 бькә!»
- 8 Бьбьһе! Нобәдаред тә дәнге
 хвә бьльнд дькьн,
 һәвр'а бь дәнге әшқе дькьнә
 қар'ин,
 чьмки бь ч'ә'вед хвә дьбиньн,
 кө Хөдан вәдгәр'ә Сийоне.
- 9 Һәй хьрабед Оршәлиме,
 жь дәст шабуне дәнге хвә
 һьлдьн,
 чьмки Хөдан цьмә'та Хвә
 барьстан кьр,
 у Оршәлим аза кьр.
- 10 Хөдан ль бәр ч'ә'вед һ'әму
 мьлэта
 зәнда Хвәйә пироз вәкьр
 у һәр чар қөлбед дьнйәйе,
 ве азакьрна Хвәдейе мә
 бьбиньн.
- 11 Һәр'ьн, һәр'ьн, жь ььр дәр
 к'эвьн!†
 Тыштед нәпақьж нәк'эвьн!

- Жь нава ве дәрен, хвә пақьж
 кьн!
 Гәли һьлгьртийед һащәтед
 Хана Хөдан!
 12 Ле һуне ләзо-бәз дәрнәк'эвьн,
 нә жи һуне бьр'эвьн,
 чьмки Хөдане пешийа вәва
 һәр'ә
 у Хвәдейе Исраеле^Ф
 пыштева ве вә хвәй кә.

**Ә'вде Хөдан р'әзилкьри
у бьльндкьри**

- 13 Ва йә Ә'вде Мьнр'а ве ль һәв
 бе,
 Әве мәзын бә, бе
 бьльндкьрне у гәләки бе
 қәдгьргьртне.
- 14 Чава гәләк сәр Ви хофгьрти
 бун,
 Әв өса һатьбу ә'блукьрне,
 кө нә дьлқе мерьвда бу
 нә жи р'әнге инсен ле дьк'әт.
- 15 Әве аһа жи гәләк мьлэта
 ә'щербмайи кә,
 п'адшайе дәве хвә ль бәр
 Ви бьгьрьн,
 чьмки тыште ванар'а нәһатийә
 готьне ве бьбиньн
 у тыште кө вана
 нәбьһистийә ф'әм бькьн.†

- 53** ¹ К'е бавәрийа хвә
 готьна мә ани?
 У зәнда Хөдан к'ева ә'йан
 бу?†
- ² Әв мина шивәке ль бәр
 Хвәде дәрк'әт

52:5 Р'омайи 2:24. 52:7 Наһум 1:15; Р'омайи 10:15; Әфәси 6:15.

52:11 Корьнт'и II, 6:17. 52:15 Р'омайи 15:21. 53:1 Р'омайи 10:16; Йүһ'әнна 12:38.

- у мина к'оләке ль э'рде дем
да дәр.
Нә ль Wi р'әнг бу, нә
жи нәдәр кә мә ле
бьньһер'ийа,
р'әнг-р'у т'өнәбу кә дьле мә
һавьжи кьра.
- ³ Мәрвьайе Әw бeқәдър кър
у жь бәр ч'ә'ва авитьн,
бу мәрвьәки хwәйдәрд, кәл
у мәрэза.
Бу мина кәсе кә р'уйе хwә же
дньхамтньн,
мә Әw бeқәдър кър у
бeһөрмәт кър.
- ⁴ Ле р'аст Әwi нәхwәшийед мә
һьлдан
у еш-ешукед мә ль Wi
к'әтньн.[†]
Мә һ'әсаб кър бәла жер'а һати,
жь Хwәдеда Әw ледаи у
ньмьзкьри.
- ⁵ Ле жь бәр гөнәйед мәва Әw
бьриндар бу,
жь бәр хьрабийед мәва һатә
һ'ьнщър'андьне.
Щәзайе ә'дьялайиә мә һатә
сәр Wi
у бьринед Wi ль мә бунә
дәрман.[†]
- ⁶ Әм һ'әму мина пез хальфин,
жь мә һәр йәк р'ийа хwәда
чу,
Хөдан гөнәйе һ'әмуя крә
стуйе Wi.
- ⁷ Әw һатә һ'ьнщър'андьне у
нә'ландьне,
- ле қәт дәве Хwә вәнәкър.
Мина бәрхе бона сәржекьрьне
те бьрьне,[†]
мина пәза ль бәр пәзбьр'е
хwә нәкър к'алин,
қәт дәве Хwә вәнәкър.
- ⁸ Әw жь зордарийе у диwane
һатә һьлдане,
ле жь ньсьле Wi к'е we бәр
хwә к'әвә,
кә әw жь wәре зендийа һат
қәтандьне,
бона гөнәйе щьмә'та мьн
һатә ледане?
- ⁹ Мәхбәре Wi т'әви нәқәнща
кьрьн,
ле пәй мьрьнер'а т'әви
дәwләти бу,
чьмки Әwi зордари нәкър
у заре Wiда һ'ьләк'ари
т'өнәбу.[†]
- ¹⁰ Хөдан хwәст Wi бьдә
һ'ьнщър'андьне
у Әw да ль бәр еш у бьрина.
Гава Ә'вде Wi щанийа
Хwә бькә дийарийа^ф
бәрвадайине,
һьнге зөр'әта Хwә we
бьбинә,
ә'мьре Wийе дьреж бә,
қырара Хөдан пе дәсте Wi
we бе сери.
- ¹¹ Әwe к'әда щәфе Хwә бьбинә у
т'ер бә.
- Ә'вде Mьни р'аст пе wi борще
стуйе Хwә,
we гәләка р'аст бькә,
нәһәқийа wан һьлдә сәр Хwә.

53:4 Мәтта 8:17. **53:5-6** Пәтрус I, 2:24-25. **53:7-8** К'аред Шандийа 8:32-33;
Ә'йанти 5:6. **53:9** Пәтрус I, 2:22.

12 Лэма Эзе т'эви мэзына п'аре
 бьдьмэ Wi,
 we т'эви мерхаса т'ален
 п'арэвэкэ,
 чьмки щанийа Хwэ да бэр
 мьрне,
 т'эви нэхэда hatə h'эсабе,[†]
 гөнэйе гэлэка хьлда сэр Хwэ
 у бона нэхэда навчети кьр.

Созе Оршэлимер'а дайи

54 ¹ «Ша бэ, хэй безөр'эта
 кō зар' нэданин!
 Бь эшқ бьстьре, дэнг бьльнд
 кэ,
 кō еша зар'анине тэ
 нэк'шанд!
 Чьмки зар'ед йа мербэр'дайи,
 we жь зар'ед йа хwэймер
 гэлэктър бьн»[†]
 Хōдан дьбежэ.
² «Wаргəhe коне хwэ тō
 бэрфьрэ кэ,
 heшийед коне хwэ тō р'агрэ,
 дэст нэдэ бэр, хэбьнед хwэ
 дьреж кэ,
 у сынгед коне хwэ тō
 бышьдинэ.
³ Бэле те ч'эп у р'аст бэрфьрэ би,
 зōр'эта тэйе мьлэта хwэр'а
 бькэ мьлк',
 бажаред вала майида ван
 щи-вар кьн.
⁴ Тō нэтърсэ, чьмки те шэрми
 нэби,
 хwэ онда нэкэ, чьмки те сор
 нэби.
 Те шэрма хwэйэ щаһьлтийе
 бир бьки

у қара жьнэбитийа хwэ иди
 бир нэйни.
⁵ Чьмки Э'фьрандаре тэ Малхе
 тэ йэ,
 наве Wi Хōдане Ордийа йэ,
 Азакьре тэ, Пирозе Исраеле
 йэ,
 кō Жер'а дьбежьн,
 Хwэдейе г'эмамийа
 дьнийе.
⁶ Тō чава к'олфэта мербэр'дайэ
 бь дьле кōл,
 Хōдан гази тэ кьр,
 чава йэкэ щаһьлтийеда жь
 мер қэтийайи»
 Хwэде тэ дьбежэ.
⁷ «Бэле Мьн бона дэмэкэ кьн тō
 һьшти,
 ле бь дьлованийа зор Эзе
 дьса тэ т'оп кьм.
⁸ Мьн жь дэст алава һерсе,
 дэмэке бэре Хwэ жь тэ
 гōһаст,
 ле бь һ'ōба һ'эта-һ'этайе,
 Эзе ль тэ бемэ р'э'ме».
 Азакьре тэ, Хōдан дьбежэ.
⁹ «Эв йэк бона Мьн мина лейа
 Нōһ йэ,
 Мьн чава сонд хвар,[†]
 кō лейа Нōһ иди ль дьне
 р'анэбэ,
 өса жи Мьн сонд хвар,
 кō Эз иди ль тэ һерс нэбьм,
 дэнге Хwэ ль тэ бьльнд
 нэкьм.
¹⁰ Ч'ийайе дэрбаз бьн, гьре
 бьһ'эжьн,
 ле һ'ōба Мьнэ амьн we жь тэ
 дур нэк'эвэ,

пэймана Мьнэ э’дълайийе we
нэх’эжэ»
Әw пешәwьтийе тә, Хөдан
дъбежэ.

Оршәлима ахьрийе

- ¹¹ «Һэй п’әришана бобәлиск
ледайа дълеш!
Әзе пе кәвьре қимәт тә ава
кьм
у һ’име тә дайньмә ль сәр
сафира.†
- ¹² Әзе сура дора тә пе кәвьред
қимәт,
щахед ван жи жь лале сор
чекьм
у дәргәһед тә жи жь
хьрустал.
- ¹³ Һ’әму зар’ед тәйе жь Хөдан
һинкьри бьн†
у әw зар’ед тәйе гәләки хер
у хwәшийеда бьн.
- ¹⁴ Те бь р’астийе қәвин-қәдим би,
жь зордарийе дур бьмини
кө нәгьрси у те sawe
нәк’шини,
чьмки әwe незики тә нәбә.
- ¹⁵ Бәле we р’абьнә бәр тә шер’,
ле нә жь Мьн,
к’е жи р’абә бәр тә шер’, we
бәр тә бьк’әвә.
- ¹⁶ Нә Мьн һ’әдад хөльқандийә,
кө п’ьфи к’ура агьр дькә,
бона мәрәме хwә ч’әк
чедькә?
Өса жи Мьн weранкьр
хөльқанд,

- wәки к’ав-к’ун кә.
¹⁷ Ле һәр ч’әке һьмбәри тә
чекьри
we кер нәйе,
һәр зьмане мьқабьли тә,
диwanеда те wi суцдар ки.
Әв ә мьлк’е хөламед Хөдан,
р’успитийа wане жь Мьн бә!»
Әва ә’ламкьрьна Хөдан ә.

Т’әглифкьрьна Хөдан

- 55** ¹ «Һэй һ’әмуийед т’и,
wәрьнә аве!†
Әwed беп’әрә, wәрьн һьлдьн
у бьхwьн!
Wәрьн беһәқ у беп’әрә
һьлдьн шир у шәрәве!
- ² Чьма п’әре хwә тө п’уч’ дьки,
бона тьште найе хwарьне?
У худане тө дьр’ежи,
бона тьште кө тә т’ер накә?
Гөһед хwә р’ьнд бьдьнә сәр
Мьн,
һуне тә’мә-тискед хwәш
бьхwьн
у нәфса wә, we ләзәте
бьбинә.
- ³ Гөһ бьдьн у wәрьнә щәм Мьн,
бьбьһен у һуне бьжин.
Әзе анәгори we һ’өба Хwәйә
амьнә һьндава Давьдда,
пәйманәкә һ’әта-һ’әтайе
т’әви wә гьредьм.†
- ⁴ Ва Мьн әw кьрә шә’де мьләта,
өса жи р’ебәр у сәрwере
мьләта.
- ⁵ Те гази мьләтед нәнас ки,

54:11 Ә’янанти 21:18-21. 54:13 Йуһ’әнна 6:45. 55:1 Ә’янанти 21:6; 22:17.

55:3 К’аред Шандийа 13:34.

эw мьлэтед кө тэ нас накьн,
we бэрбь тэ бьбэзын бен,
бона Хөдан Хwэдеие тэ,
бона Пирозе Исраеле,
чьмки Эwi тö хwэйр'умэт
кьри».

- 6 Хөдан бьгэр'ьн, һ'эта те к'ьфше,
гази Wi кьн, гава Эw he
незик э!
- 7 Бьра йе нэл'ак дэст жь р'ийа
хwэ бькэ,
у йе гөнэк'ар жь фькьред хwэ,
бьра эw бэрбь Хөдан вэгэр'э,
Эwe ль wi бе р'э'ме,
бэрбь Хwэдеие мэ,
чьмки Эw п'ьр' бэрбьher э.
- 8 «Ле бэле фькьред Мьн,
нэ мина фькьред wэ нэ,
р'ийед Мьн жи,
нэ мина р'ийед wэ нэ»
эва э'ламкьрьна Хөдан э.
- 9 «Ле чьqаси э'зман жь э'рде
бльндтър э,
һаqас р'ийед Мьн жь р'ийед
wэ бльндтър ьн
у фькьред Мьн жи жь
фькьред wэ.
- 10 Чава бэрф у баран жь э'змен
тен
у иди эw вэнагэр'ьнэ ль we
дэре,
ле эw э'рде ав дьдьн, дькьнэ
хwэйбэр,
у шин дькьн, кө т'охьм бьдьнэ
йе щотк'ар
у нан жи бьдьнэ йе
нанхвар,[†]
- 11 öса жи эw готьна кө жь дэве

Мьн дэрте,
we вала сэр Мьнда вэнэгэр'э,
ле we qьрара Мьн бинэ сери,
бона чь Мьн эw шандьбэ we
бьqадинэ.

- 12 Бэле хуне бь дьле ша
дэрк'эвьн,
э'дьялайие р'ебэрийа wэ
бькэ.
Ч'ийа-банийе пешийа wэва
эшq бьстьрен,
һ'эму даред дэшта we
дэстед хwэ ль һэв хьн.
- 13 We дэwса дьр'ийа даред чаме
дэрэн,
дэwса чалуиa даред
көнщэре.
Эв йэке бона нав-дэнге Хөдан
бьбэ,
нишана һ'эта-һ'этайе кө we
өнда нэбэ».

Хьлазбуна мьлэта

- 56** ¹ Хөдан аһа дьбежэ:
«Һэqийе хwэй кьн у
р'астийе бькьн,
чьмки хьлазкьрьна Мьне
зутьрэке бе
у азакьрьна Мьне бе
э'йанкьрьне.
- ² Бьмбарэкэ^ф эw мэрьве кө ве
йэке дькэ
у инсане кө хwэ ве йэке
дьгьрэ,
шэмийа^ф р'ьһ'этбуне хwэй
дькэ у наг'эр'ьбинэ,
дэсте хwэ жь һэр хьрабийе
пашда дьгьрэ».

- 3 Бъра хэрибе кӧ хвэ Хӧдан
гъртийэ нэбежэ:
«Хӧдане э'сэ мын жь цьмэ'та
Хвэ бьрэтине!»
Бъра йе нэмер^ф жи нэбежэ:
«Эз мина дарэкэ һ'ышк ьм».
- 4 Чьмки Хӧдан аһа дьбежэ:
«Нэмеред* кӧ шэмийед Мын
хвэй дькьн
у хвэстына бь дьле Мын
дьбьжерн,
хвэ қайим ль пэймана Мын
дьгьрн,
- 5 Эзе Хана Хвэда у нав сура
Хвэда,
щики биранине у навэки
ӧса бьдьмэ ван,
кӧ we жь кӧр' у қиза четър
бэ.
У навэки һ'эта-һ'этайе ӧса
бьдьмэ ван,
кӧ we онда нэбэ.
- 6 Һ'эму хэрибед кӧ хвэ ль
Хӧдан гьртънэ,
кӧ хьзмэтк'арийа Wi бькьн,
наве Хӧдан һ'ыз кьрнэ,
кӧ бьбьнэ хӧламед Wi,
шэмийа хвэй дькьн,
нат'эр'ьбиньн
у хвэ ль пэймана Мын
гьртънэ,
- 7 Эзе ван биньмэ ч'ийайе^ф
Хвэйи Пироз,
Хана Хвэйэ дӧада ван ша
кьм.
- Эw т'эвайишэват у қӧрбанед^ф
ван,
we сэр горигәһа^ф Мын бен
қәбулкьрне,
чьмки Хана Мын, we бона
Һ'эму мьлэта,
Хана дӧа бе һ'эсабе».[†]
- 8 Хвэйи Хӧдане кӧ бәлабуийед
Израеле
т'опи сэр һэв дькэ, аһа э'лам
дькэ:
«Хенци жь йед т'оп буйи,
Эзе һьнэкэ дьн жи т'опи
щэм ван кьм».
- Нәһәқийа
сәрүеред Израеле**
- 9 Һ'эму р'э'вьред холе, вэрын
бьхвьн,
вэрын Һ'эму р'э'вьред
дарьстен!
- 10 Чьмки Һ'эму нобәдаред
Израеле корэ нэзан ьн,
эw Һ'эму сәйед лалэ
нькарьн бь'вьтън,
п'алдьдън, дьһеньжън у
хэве һ'ыз дькьн.
- 11 Эw сәйед п'ьр'хӧрә
т'ернэхвари нэ,
эвана шьванед бефэ'м ьн,
жь ван һәр кәс р'ийа хвэда
дьчэ,
һәр кәс пәй к'ара хвэ
к'этийэ.
- 12 Һәвр'а дьбежън: «Wэрын эзе
шәрәве биньм
у пе мөвайе эм к'ефхвэш ьн,

* 56:4 Анәгори Қануне нәмер нькарьбу бьк'эта Хана^ф Хвәде. Бьхуньн Дӧбарәкьрнә Қануне 23:1.

56:7 Мәтта 21:13; Марқос 11:17; Луқа 19:46.

сьбе жи we мина р'ожа иро бэ,
we he жь we четър бэ».

Бефэйдэя п'утһ'эбандьне

57

- ¹ Йе р'аст дьмьрэ, кэс сэрва начэ,
мэрьвед дьлованэ амьн жь дьне дьчын,
кэс ф'эм накэ, кó йе р'аст жь хьрабийе те һьлдане.
- ² Эw дьчэ дьк'эвэ хер у хвэшийе,
эвед хвэ р'ийа р'аст гьртьнэ,
we сэр ньвина хвэ р'һ'эт бьн.
- ³ «Ле бэле хун, һэй эвләдед сербазе,
щсьне қав у зьнек'ар, һәлә вэрьнэ вьра!
- ⁴ Хун қәрфе хвэ ль к'е дькьн? һьмбэри к'е дәве хвэ вәдькьн,
зьмане хвэ сэр к'е дьреж дькьн?
Гәло хун нэ зар'ед нәһәқийе нэ у нэ жь щсьне дәрәвийе нэ?
- ⁵ Бьне һәр дара шинда, бона п'ута алава дохине надә қәфе вә?
хун зар'ед хвэ сәлафада қол-бущахед бьн кәвьрада сәрже накьн?
- ⁶ П'ара тә нава кәвьред шьмшатә* сәлафада йә, әв ьн п'эшка тә, тәр'а к'әти.
Тө ванр'а дийарийед сәрдакьрьне

у дийарийед нани дьди.
Гәло әв йәкана ль Мьн хвәштен?

- ⁷ Тә ньвина қавийа хвэ ль жор, ль сәре ч'ийайе бьльнд данийә,
р'абуйи вьр жи кó қөрбана бьди.
- ⁸ Тә нишана биранина п'ут, дани пышт дери у р'әхдәри,
жь Мьн дур тә ньвина хвэ вәкьр,
р'абуйи сэр we у әв фьрә кьр, пәймана ванр'а тө қайл буйи у тө ч'э'в ә'йба ван к'әти,
тәме тә к'ьшандә ньвина ван.
- ⁹ Тө пе р'ун чуйи щәм Молох^{ф*}, у тә р'унед хвәйә бинхвәш зедә кьрьн,
қасьдед хвэ шандьнә щийе дур,
бәржер һ'эта дийаре^ф мьрийа жи.
- ¹⁰ Тө жь р'ийа хвәйә дьреж к'әсьри йи,
ле қәт набежи: «Бефэйдә йә!»
Ле тә he қәват гьрт у нәвәстийа йи.
- ¹¹ Аwa тө жь к'е тьрсийа йи у бьздийа йи, амьн нә майи?
Тә Әз чава нә кьрьмә бира хвә,
у сэр Мьн тө нәфькьри йи?
Гәло әв йәк нэ жь вьр ә, кó Әз гәләки Хвә кәр' дькьм у тө жь Мьн натьрси?

* 57:6 Бь фькьра һьнәк зана әв кәвьред пә'нә сәлафада бона п'утһ'эбандьне һатьнә хәбате.

* 57:9 «Молох» п'уте мьләтед кәнане^ф бу, бь избрани әв нав незики хәбәра «п'адша» йә.

- 12 Эзе р'асти у кьред тэ ашкэрэ кьм,
у эw йэкана we қэт кери тэ нэйен.
- 13 Гава кө тө һэвар дыки,
дэ бьра п'утед тэйэ т'опкьри тэ хьлаз кьн!
Байе һ'эмуя бажо бьбэ,
һөллмэке ван т'ур'-т'ур'и кэ.
Ле йе кө хwэ спартийэ Мьн,
we ль э'рде war бэ
у ч'ийайе Мьни пироз
хwэр'а бькэ мьлк'».
- Барьстанийа р'өһ'шкэстийа**
- 14 Ынге we бе готьне:
«Р'аст кьн, р'аст кьн, р'е һазьр кьн,
п'ехэма һьлдьн жь сэр р'ийа щьмэ'та Мьн!»
- 15 Чьмки Йе Жорьни бьльнд,
кө һэр-һэйеда дьминэ
у хwэйе наве Пироз э, аһа дьбежэ:
«Эз ль щийе бьльнди пирозда дьминьм,
өса жи т'эви йе хwэйе р'өһ'е шкэсти у мьлук ьм,
wэки э'мьр бьдьмэ р'өһ'е мьлук,
у жийине бьдьмэ дьле шкэсти.
- 16 Эзе һэр т'ьм нэк'эвьмэ дэ'we
у һэр гав һерса Хwэ р'анэкьм,
кө нэбэ эw р'өһ' жь т'ақэте бьк'эвьн,
нэфсед к'ижана Мьн хбльқандьнэ.
- 17 Эз бона гөнэйе вани тьмайе һерс к'этьм,
Мьн ль ван хьст, р'уйе Хwэ ньхамт
у һерса Хwэ р'акьр.
Ле эвана диса жь р'е к'эти, йа хwэ кьрын.
- 18 Эз дьбиньм эw чь дькьн,
ле бэле Эзе ван қэнц кьм р'ебэрийе ль ван бькьм,
дьл бьдьмэ ль бэр ван у һ'эзнийед ван,
- 19 Эзе зар-зьмане пэсьндайине бьдьмэ ван.
Э'дьлайи! Э'дьлайи ль йед дур,
у ль йед незик» Хөдан дьбежэ[†]
«Эзе ван қэнц кьм!
- 20 Ле нэп'ак мина бэ'ра пелдайи нэ,
кө сэдьр'андьна we т'өнэ,
ав тиле у һ'эр'ийе давежэ дэрва.
- 21 Р'ьһ'этийа нэп'ака т'өнэ». Хwэдейе мьн дьбежэ.[†]
- Р'ожигьртна^ф р'аст**
- 58** ¹ «Дэнге хwэ бьльнд кэ,
хwэ кэр' нэкэ.
Дэнге хwэ бьльнд кэ мина бор'ийа^ф стьру!
Нэһэқийа мьләте Мьн жер'а бежэ,
мала Ақубр'а бежэ, гөнэйед ви.
- ² Бэле эw һэр р'ож ль Мьн дьгэр'ьн

- у дьхвазын р'ийа Мьн
бьзаньбьн,
чава мьлэтэки кӧ хвэ
р'астийе гьртийэ,
дэст жь қанунед^ф Хвэдейе
хвэ нэкьрийэ.
Әw қьраред р'аст жь Мьн
дьпьрсьн,
дькьн кӧ Хвэде незики ван
бэ.
- ³ Ле дьбежьн: «Мэ р'ожид^ф
гьртьн, Тэ чьма дина Хвэ
нэ даие?
Мэ хвэ шкенанд, Тӧ пе
нэһ'эсийайи?»
Ва р'ожа кӧ хун р'ожи дьгьрьн,
дыле wэ ча дьхвазэ хун ӧса
дькьн,
у хэбатк'аред хвэ дешиньн.
- ⁴ Ва йэ хун бона шэр' у дэ'wa
р'ожи дьгьрьн,
кӧ к'ӧлма нэһэқийе
бавежьнэ хэлде.
Һэгэр хун аһа р'ожи бьгьрьн,
дэнге wэйе ль жор нэйе
бьһистьн.
- ⁵ Гэло эв э р'ожийа кӧ Әз бэгэм
дькьм,
әwe р'ожа кӧ мэрьв хвэ
ньмьз дькэ?
Гава әw сәре хвэ мина
қамиш дьтэвинэ,
у к'ӧрх у к'озийе давежэ бьн
хвэ?
Тӧ ве р'ожийе у ве р'оже
һ'эсаб дьки
кӧ Хӧдан хвэш те?
- ⁶ Ле бәле эв э р'ожийа кӧ Әз
дьхвазьм:
Гава зьнщиред нэһэқийе
бьрәтини,
капе нир wәки, бьндэста аза
бәр'ди
у һәр нири һурдэхwәши ки.
- ⁷ Хӧрәке хвэ п'арэwәки, бьди
бьр'чийа,
фәқиред бесьт'ар мала
хвэда бьһешьрини,
гава йе тэ'зи бьбини, тӧ wi
к'ьнщ ки,
у бәре хвэ жь пьсмамед хвэ
нэгӧһези.[†]
- ⁸ һьнге р'онайа тәйе мина
тиред бәрбанге дәре
у зутьрәке те сәр сьһ'эт-
қәwата хвэда бейи,
р'астийа тәйе пешийа тәва
һәр'ә,
р'умәтә^ф Хӧдан жи we пышт
тәва бә.
- ⁹ Те һьнге гази ки, Хӧдане
щабе бьдә,
те бьки һәwар, Әwe бежә:
«Әз дьбьһем».
- Һэгэр нир жь нава хвэ дәрхи
у пе т'ьлийа хэбәр нәди,
ә'рзе хэлде нэк'әви,
- ¹⁰ һэгәр тӧ пә'рийе дәве хвэ
бьди йе бьр'чи
у нәфса йе бәлэнгаз жи тӧ
нан у ав ки,
һьнге р'онайа тәйе тә'рийеда
дәре,
тә'ристанийа тәйе мина
ниве р'оже бә.

¹¹ Хөдане т'ьме р'ебэрийа тэ
 бькэ,
 қөрльхийеда we тэ т'ер кэ,
 we һәстуйед тэ бьшьдинэ,
 те бьби мина бахче авдайи
 у мина канийа ав ле нач'ькэ.

¹² Щьмэ'та тәйе ван хьрабед
 бөре ава кьн
 те һ'имед жь гэлэк қөр'нада
 майи бьди сэкьнандьне,
 у we тәр'а бежьн: «Дагьртийе
 қэльштоке дишер,
 к'учәр'асткьре бона
 бьнәлийа».

¹³ «Һәгәр тө ньгед хwә пашда
 бьгьри,
 у бона шәмийе, әwe р'ожа
 Мьнә пироз,
 тө хwәстьнед дьле хwә нәки,
 р'ожа шәмийе хwәр'а шабун
 һ'әсаб ки,
 әwe р'ожа Хөданә пироз тө
 бьльнд бьгьри,
 қәдьре we бьгьри, т'ө
 шьхөлива мьжул нәби,
 к'ефа дьле хwә нәки у
 готьнед п'уч' нәбежи,

¹⁴ һьнге Хөдане шабуна тэ бә,
 Әзе тэ р'акьмә сәр ци-йеред
 әрдейә бьльнд,
 мьлк'е баве тә Ақуб бькьмә
 р'ьсқе тә.
 Бәле әв йәк жь дәве Хөдан
 дәрк'әт».

**Гөнә мервь
 жь Хwәде дур дьхә**

59 ¹ Аwa дәсте Хөдан нә
 кьн ә,
 кö нькарьбә хьлаз кә,

гöһед Хwәда жи нә гьран ә
 кö Әw нькарьбә бьбьһе.

² Ле бәле нәһәқийед wә
 һун жь Хwәдеје wә
 қәтандьнә,
 Әwi жь дәст гөнәйед wә
 пышта Хwә да wә, кö нәбьһе.

³ Чьмки дәстед wә хунева
 һ'әр'ми нә,
 т'ьлийед wә жи нәһәқийава.
 Левед wә дәрәw хәбәр дьдьн,
 зьмане wә жи нәр'астийева
 пытә-пыт ә.

⁴ Кәсәк т'өнә кö дә'wa һәқийе
 бькә,
 кәсәк т'өнә кö сәр р'астийе
 бә,

гöмана ван тыште п'уч' ә,
 дәрәwa дькьн,
 әw хьрабийеда пе дьминьн,
 нәһәқийе тиньн.

⁵ Әw һекед мәр'а көр'к
 датиньн,
 р'ьсте пирһ'әвоке дьһуньн.
 Йе жь ван һека дьхwә
 дьмьрә,
 йәк жь ван кö бьшке,
 тирәмә'р дәрте.

⁶ Жь р'ьсте пирһ'әвоке к'ьнц
 дәрнайен,
 пе чекьрьнед хwә, хwә
 нькарьн бьньхемьн,
 кьред ван кьред нәр'астийе
 нә,
 дәсте wанда зордари йә.

⁷ Ньгед ван хьрабийер'а
 дьр'әвьн,
 дьләзиньн хуна бесуц
 бьр'ежьн,
 фькьред ван, фькьред
 нәһәқийе нә,

р'ийед ванэ сэрэкэда кавыл
у веранкърн э.[†]
8 Эw р'ийа э'дълайийе нас
накьн,
швэр'ийед хwэда нэ сэр
һэқийе нэ.
Вана р'е-дърбед хwэ харо-
маро кърнэ,
эвед теда дьчын э'дълайийе
нас накьн.

**Щьмэ'т гөнэйе хwэ
дьдэ р'уйе хwэ**

9 Лэма һэқи жь мэ дур э
у р'асти нагьһижэ мэ.
Эм һивийа р'онайе нэ, ле
тэ'ри йэ,
һивийа шэwқе нэ,
тэ'ристанийеда дьгэр'ьн.
10 Эм мина кора хwэ диwер
дыгър'ьн,
мина йе беч'э'в дьп'элиньн.
Р'оже дьльк'омьн, чава
шэвэр'эшеда,
эм нава сахада, чава йед
мьри нэ.
11 Эм һ'эму мина һ'ьр'ч'а мьр'э-
мьр' дькьн
у мина кэвока wитэ-wит
дькьн.
Эм һивийа һэқийе нэ, ле эw
т'өнэ,
һивийа хьлазийе нэ, ле эw
жь мэ дур э.
12 Чьмки беолитийед мэ ль бэр
Тэ зедэ бунэ,
эw гөнэйед мэ бунэ шэ'дед
һьмбэри мэ,

бэле эw беолитийед мэ бь
мэр'а нэ
у ван нэһэқийед хwэ эм
заньн.
13 Мэ беолити кър у Хөдан
инк'ар кър,
мэ нэхwэст пэй Хwэдейе
хwэ һэр'ьн.
Мэ хwэ зордарийе у
р'абэрибуне гьрт,
дыле хwэда дэрэw фькьрин
у да дэр.
14 һэқи жь мэ шунда чу
у бесуцбун жь мэ дур к'эт.
Чьмки амьни мэйданеда
льк'өми,
сьтqe қэнц нькарэ бе
һьндөр'.
15 Амьни иди қэт нэ майэ,
йе жь хьрабийе хwэ дур
дыгьрэ те шеландьне.

Хөдане щьмэ'та хwэ аза кэ

Хөдан эв йэк дит, ль Wi
хwэш нэһат,
чьмки һэқи иди қэт нэмайэ.
16 Эwi дит кө кэсэк т'өнэ,
мэт'элмайи бу кө навчети
т'өнэ,
һьнге зэнда Wi алик'арийа
Wi кър
у р'астийа Wi бу пыштгьре
Wi.[†]
17 Эwi р'асти мина зьрһ'е ль
Хwэ кър,
к'өмзьрһ'е хьлазбуне да
сэре Хwэ,
к'ьнца һ'эйфьлдане Эwi ль
Хwэ кър,

- хирэт мина п'от ль Хwэ
wэргьрт.[†]
- ¹⁸ Əwе wэкэ э'мала бьдэ һэр кэси,
һерсе бьр'ежэ сэр нэйаред
Хwэ,
Əwе һэде дьжмьнед Хwэ бьдэ,
бэла бинэ сэре дэвед бэ'ре.
- ¹⁹ Р'оавайе жь наве Хөдан
бьтърсэ,
р'оһьлате жи жь р'умэта Wi.
Чьмки Хөдане мина ч'эме
қалым бе,
һолма Wi we ван бажо
бьбэ.
- ²⁰ Əвa э'ламкьрына Хөдан э:[†]
«Азакьре бона Сийоне^ф бе,
бона эвед жь Ақубэ
кө жь гөнэйед хwэ
вэгэр'ийанэ».
- ²¹ Хөдан дьбежэ:
«Əв э пэймана^ф Мьнэ т'эви
ван:
Р'өһ'е^ф Мьни кө сэр тэ йэ,
у готьнед Мьнэ кө Мьн
кьрынэ дэве тэ,
we жь дэве тэ, жь дэве зар'ед
тэ
у жь дэве көр'е көр'ед тэ
дэрнэйен»
Хөдан дьбежэ: «Жь ирода
һ'эта-һ'этайе».
- Р'умэта Оршэлимейэ^ф
пашwэхтийе**
- 60** ¹ «Р'абэ Оршэлиме^ф,
шэwқ бьдэ,
чьмки р'онайа тэ һат,
р'умэта Хөдан^ф сэр тэ
дэрк'эт.
- ² Ва йэ тэ'ристанийе дьне
бьньхемэ,
шэвэр'аше жи бьнэлийа,
ле we сэр тэ Хөдане дэрк'эвэ
у р'умэта Wийе сэр тэ хойа
бэ.
- ³ Мьлэте хwэ ль р'онайа тэ
бьгьрын,
п'адшайе жи хwэ ль шэwқа
ль сэр тэ.
- ⁴ Сэре хwэ бьльнд кэ у дор-
бэред хwэ бьньһер'э,
ва əw һ'эму т'оп дьбьн тенэ
ль щэм тэ.
Көр'ед тэ we жь щийе дур
бен,
қизед тэ жи we ль сэр дэста
биньн.
- ⁵ һьнге те бьбини у гэш би,
дыле тэйе бькэ ч'ьркин у
бавежэ,
чьмки хьзна бэ'ре we тэр'а бе
дайине,
һэбука мьлэта жи we бе
щэм тэ.
- ⁶ We щи-сьт'ара дэва нава тэда
т'өнэбэ,
жь дэст щэ'шькед дэвэйед
Мидйан^ф у Əйфайе.
Əw һ'эму мэрьве жь Шьбайе
бен,
эве зер' у бьхуре биньн
у мьзгинийа кьред Хөданэ
хwэйпэсын бьдьн.
- ⁷ We һ'эму кэрийед Qедаре
щэм тэ т'опкьри бьн
у бэранед Небайоте we ль
бэр дэсте тэ бьн.

- Әве чава қорбанед
 қәбулкәри бенә ль сәр
 горигәһа Мьн
 у Хана Хвәйә бәдәв Әзе
 бьхәмьлиньм.
- ⁸ Әв к'и нә дьфьр'ьн мина
 ә'врәки,
 бәрбь һелунед хвә мина
 кәвока?
- ⁹ Әвана йед дәвед бә'ре нә кә
 һивийа Мьн ьн,
 пешийе we гәмийед
 Т'аршише* бен,
 вәки зар'ед тә т'әви зер' у
 зивед ван
 жь дур биньн,
 бона наве Хәдан Хвәдейе тә,
 бона хатьре Пирозе
 Исраеле,
 чьмки Әви тө хвәйр'умәт
 кьри.
- ¹⁰ Мьләтед хәриб we суред тә
 диса чекьн,
 п'адшед ване бәрдәстийе ль
 тә бькьн.
 Бәле, Мьн бь һерса Хвә ль тә
 хьст,
 ле Әзе бь дьлованийа Хвә
 ль тә бемә р'ә'ме.
- ¹¹ Дәргәһед^ф тәйе һәр т'ьм
 вәкьри бьн,
 шәв у р'ож әве нәйенә
 гьртьне,
 вәки һәбука мьләта тәр'а
 биньн,
 п'адшайед ване бенә
 р'ебәрикьрне.†
- ¹² Чьмки әв мьләт у п'адшатийе
 нәминьн,
 к'ижан кә we хәламтийе
 тәр'а нәкьн,
 әв мьләтана we иди
 қьр'кьри бьн.
- ¹³ Р'умәта Ләбнане^ф we бе щәм
 тә,
 даред чаме, чинаре,
 сьпьндарева,
 вәки щийе Пирозгәһа^ф Хвә
 бьхәмьлиньм
 у Әз бьн п'ийед Хвә
 хвәйр'умәт кьм.
- ¹⁴ Әвләдед зордаред тәйе
 дәвәр'уйа бенә щәм тә
 у әв һ'әмуьед кә тә
 бөһөрмәт дькьн,
 we бен ль бәр ньгед тә, та бьн
 у тәр'а бежьн: «Бажаре
 Хәдан,
 Сийона Пирозе Исраеле.
- ¹⁵ Тө кә дәст же к'шанди, жь
 бәр ч'ә'ва к'әти буйи
 у т'о кәс нава тәр'а дәрбаз
 нәдьбу,
 Әзе тә һ'әта-һ'әтайе
 хвәйпәсьн кьм,
 у бьби шабуна қөр'нә-қөр'нә.
- ¹⁶ Те шире мьләта бьхви
 у шире бәдәна п'адша
 бьмежи,
 һьнге те бьзаньби кә Әз
 Хәдан ьм,
 Хьлазкьр у Азакьре тә, Зоре
 Ақуб.

* 60:9 «Гәмийед Т'аршише» дө щур'ә те фә'мкьрне: 1. Гәмийед кә дьчьн бажаре Т'аршише. 2. Гәмийед кә бә'реда дькарьбун р'ийа дурда бьчүна.

60:11 Ә'йанти 21:25-26.

17 Эзе дэwса сьфър, зер' бьдъмэ
анине,
дэwса һ'эсын зив, дэwса
дара сьфър,
дэwса кэвьра һ'эсын.
Эзе э'дълайийе бькъмэ
сэрwере тэ,
р'астийе жи бькъмэ сэрк'аре
тэ.

18 Wэлате тэда we иди
зордарийе нэбэ,
синоре тэда жи кавьл у
wеранбун.
Те наве сура хwэ дайни:
«Азайи»
у наве дэргәһе хwэ жи:
«Пэсьндари».

19 Иди р'оже тэ'ве нэбэ р'онайа
тэ,
шэwqа һиве жи we тэ
р'онайи нэкэ,
ле Хөдане бьбэ р'онайа тэйэ
һ'эта-һ'этайе,
Хwэде тэйе жи бьбэ р'умэта
тэ.[†]

20 We иди тэ'ва тэйе т'о цар
нэчэ ава,
р'уйе һива тэйе нэйе
ньхамтыне,
Хөдане бьбэ р'онайа тэйэ
һ'эта-һ'этайе
һнге р'ожед шин у гьрийед
тэ we хьлаз бьн.

21 Т'эмамыйа щьмэ'та тэйе р'аст
бэ
у wэлате бьбэ мьлк'е wани
һ'эта-һ'этайе.
Эw ч'ьqьле кö Мьн дани йэ,

эw шьхөле дәсте Мьн э,
we пе шькьри Мьнр'а бе
даийне.

22 Жь йе һәри һьндьк, һ'эзаре
дәрен,
жь йе һәри бет'ақәт,
мьлэтәки зор.
Эз Хөдане бькъм,
кö ве йәке w'дәда зу
биньмэ сери».

Мьзгинийа азайе

61 ¹ Р'өһ'е Хwәйи Хөдан ль
сэр Мьн э,[†]
чьмки Хөдан бь р'ункьрьне^ф
Эз к'ьфш кьрьм,
кö мьзгинийе^ф бьдъмэ фәдира
у Эз шандьм кö дьлшкәстийа
барьстан кьм,
бой азайе бьгьһиньмэ гөһе
һесира,
гьртигар'а жи бой бәр'дане,
² сала Хөданэ дьлованийе* жи
бьдъмэ наскьрьне
у we Р'ожа Хwэде^ф мэйэ
һ'эйфһьлдане,
барьстанийе бьдъмэ һ'әмуйед
һ'эзни,
³ һ'эта кö бьгьһиньмэ һ'эзнийед
Сийоне,
дэwса к'озийа сәре wан,
wan к'офи кьм,
дэwса һ'эзнитийе, р'уне
шабуне бьдъмэ wан
у дэwса р'өһ'е мәр'ьмийе,
чөхе р'успитийе.
һнге wanр'а we бежьн
«Мэ'зед р'астийе»,

* **61:2** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Сала қәбулкьрьна Хөдан».

60:19-20 Э'йантн 21:23; 22:5. **61:1-2** Мәттә 11:5; Луqа 4:18-19; 7:22.

- кө Хөдан бона пэсндайна
Хвэ дач'кандьнэ.
- 4 Әвә хьрабед кэвьн чекьн,
хьрабед бәре ава кьн,
ван бажаред веранбуий,
хьрабед қөр'нед бәре ну
кьн.
- 5 Хәрибе кәре пәзе вә
бьч'ериньн,
хәрибе бьбьнэ щотк'ар у
р'эзванед вә.
- 6 Ле хуне «К'аһинед^ф Хөдан»
бенә готьне,
«Хьзмәтк'аред Хвәдеие мә»
бенә навкьрьне.
хуне жь хьзна мьлэта бьхвьн,
һәбука ване бьбә
фьр'нақийа вә.
- 7 хуне жь бәр ван қарава,
дөбарә п'аре бьстиньн
у жь бәр we бөһөрмәтбунева,
хуне пе п'әшка хвә ша бьн.
Чьмки хуне вәлате хвәда,
дөбарә мьлк' бьстиньн.
Шабуна вәйе һ'эта-һ'этайе бә.
- 8 Ава Әз Хөдан һәқийе һ'ыз
дькьм,
дьжәнъмә т'аланийе у
нәһәқийе.
Әзе вәкә амьнийа Хвә һәқе
ван бьдьм,
у пәймана һ'эта-һ'этайе
т'әви ван гьредьм.
- 9 Зөр'эта ване нава мьлэтада
бе наскьрьне,
ньсьле ван жи нава
щьмә'тада,
- һәр кәсе кө ван бьбиньн, we
бьзаньбьн
кө әва зөр'әтәки жь Хөдан
бьмбарәккьри^ф йә.
- 10 Әзе бь дьле ша пе Хөдан ша
бьм,
нәфса мьне пе Хвәдеие мьн
бәшәрхвәш бә.
Чьмки Әви к'ьнщед
хьлазбуне ль мьн кьрьн
у пе чөхе һәқийе әз ньхамтьм
чава зә'ва к'өфийе дьдә сәре
хвә
у бук жи пе хьшьред хвә,
хвә дьхәмьлинә.[†]
- 11 У чава әрд дәрәмәтед хвә
дәргинә,
бахчә жи т'охьме нава
хвәда дьгьһинә,
өса жи Хвәйи Хөдане ль бәр
һ'әму мьлэта
һәқийе у шькьрдарийе
бьгьһинә.
- Р'успити у р'умәта
Оршәлиме**
- 62** ¹ Әзе бона хатьре Сийо-
не хвә кәр' нәкьм,
бона хатьре Оршәлиме
р'ьһ'әт нәбьм,
һ'эта р'успитийа we мина
р'онайе шәwq нәдә
у хьлазбуна we жи мина
қәндила вехьсти.
- ² Мьләте р'успитийа тә we
бьбиньн,
һ'әму п'адшайе жи р'умәта
тә.

- Те пе ви наве ну бейи
газикърьне,
к'ижан кӧ дӱве Хӧдане бьдӱ
сӱр тӱ.
- ³ Те дӱсте Хӧданда бьби мина
к'офийа бӱдӱв,
у к'ӱфа дӱсте Хвӱдӱейе
хвӱда мина г'ӱще
п'адше.
- ⁴ We иди тӱр'а «Мербӱр'даийи»
нӱбежън,
вӱлате тӱр'а жи
«Веранбуйи».
Ле we тӱр'а бежън
«Бгӱгӱмкьрийиа Мын»,
вӱлате тӱр'а жи
«Хвӱймалхе»,
чьмки Хӧдан тӧ бӱгӱмкьри,
вӱлате тӱйе хвӱймалхе бӱ.
- ⁵ Чава кӧ хорт дьзӱвьщӱ
қизӱке дьстинӱ,
ӱса жи бьнӱлийед тӱйе тӱ
бьстинън.
У чава зӱ'ва букер'а ша дьбӱ,
ӱса жи Хвӱде тӱйе тӱр'а ша
бӱ.
- ⁶ Оршӱлиме, Мын нобӱдар
данинӱ сӱр сура тӱ,
ӱве шӱв у р'ож т'ӱ щар
дӱнге хвӱ нӱбьр'ън:
хун кӧ созе Хӧдан бир тинън,
хвӱ кӱр' нӱкьн!
- ⁷ хун р'ьх'ӱтийе нӱдънӱ Wi,
х'ӱта кӧ ӱw Оршӱлиме
қӱдим нӱкӱ
у сӱр ӱрде ӱве нӱкӱ
хвӱйр'умӱт.
- ⁸ Хӧдан сӱр дӱсте Хвӱйи р'ӱсте
у зӱнда Хвӱйӱ зор сонд
хвар гот:
«ӱзе иди гӱньме тӱ т'ӱ щар
нӱкьм хӱре нӱйар
у мьлӱтед хӱриб we иди
шӱрава тӱ вӱнӱхън,
сӱр к'ижана кӧ тӱ худан
р'етьбӱ.
- ⁹ Ле нандъруйе к'ӱда хвӱ
бьхън
у шькьрийе бьдънӱ Хӧдан,
търибьр'ийе жи шӱраве
вӱхън,
нава х'ӱвшед Пирозгӱна
Мында».
- ¹⁰ Дӱ дӱрбаз бьн, дӱргӱнар'а
дӱрбаз бьн,
щьмӱтер'а р'е хазьр кьн!
Р'аст кьн, р'аст кьн р'ийа
сӱрӱкӱ,
кӱвьра жь вьр хун дӱрхън,
але бьлнд кьн щьмӱтер'а!
- ¹¹ Ва йӱ Хӧдан х'ӱта сӱре дьне
ӱлам кьрийӱ:[†]
«Бежънӱ Сийона қиз*:
«Ва Хьлазкьре тӱ те!
Ва хӱлата Wi пер'а йӱ,
вӱкӱ ӱмӱла пешийа Wi
йӱ».
- ¹² ӱванайе «Мьлӱте пироз»
у «Азӱбуйед Хӧдан» бенӱ
готъне
у тӱр'а бежън: «Бажаре
х'ӱйран»
у «Бажаре дӱст же
нӱк'шанди».

* 62:11 Ава готи «Бажаре Оршӱлиме».

62:11 Ишайа 40:10; ӱ'йанти 22:12.

Сэрк'этына Хөданэ
сэр мьлэта

- 63** ¹ К'и йә кө жь Эдоме^ф
те,[†]
к'ынщед сорва жь Бозра
п'айт'эхт?
Әви кө к'ынще р'әвши ль Ви
йә
у қәвата Хвәйә зорда
р'ынгә-р'ынг ә?
«Әв Әз ым кө р'успитийе
ә'лам дыкым,
у қәват дыкым кө хьлаз
кым».
- ² Хвәкьрына Тә чьма өсайи
сор ә,
к'ынщед Тә мина йе
кө һ'әвзда тьрийа
дһ'ынщър'и нә?
- ³ «Мьн т'әне һ'әвзда әв
һ'ынщър'андьн,[†]
жь мьлэта кәсәк т'әви Мьн
нибу.
Мьн бь һерса Хвә әв
һ'ынщър'андьн,
бь хәзәба Хвә әв п'әлахтын.
Һынге хуна ван пәкийа сәр
к'ынщед Мьн,
Хвәкьрына Мьн һ'әму пева
бунә ләк'ә.
- ⁴ Чьмки р'ожа һ'әйфһьлдане
дье^ф Мьнда бу
у сала хьлазкьрына Мьн һат.
- ⁵ Мьн дина Хвә даие, ле
алик'ар т'өнәбу!
Әз мэт'әлмаи бум, кө
пытгьрәк т'өнәбу.[†]
Ле бәле зәнда Мьн сәрк'этын
да Мьн

- у һерса Мьн дәсте Мьн гьрт.
⁶ Мьн бь һерса Хвә щьмә'т
һ'ынщър'андьн,
бь хәзәба Хвә әв сәрхвәш
кьрын
у хуна ван р'етә ль сәр
әрде».

Һ'өба Хвәдейә һьндава
Израеледа

- ⁷ Әзе һ'өба Хөданә амьн у
к'әрәмәтед Ви бькым
дәнги,
әв һәр тыштед кө Хөдан
п'ешк'еши мә кьрын,
өса жи әв гәләк қәнщийед
һьндава мала Израелда,
к'ижан кө Әви п'ешк'еши
ван кьрын,
анәгори we дьлшәвати у
һ'өба Хвәйә амьнә п'ьр'.
- ⁸ Әви гот: «Бәле, әв мьләте
Мьн ә,
зар'ед кө we дәрәва нәкьн»
У Әв ванр'а бу Хьлазкьре
ван.
- ⁹ Әв һ'әму тә'ли-тәнгийед ван,
йед Ви бун,
у мьляк'әте^ф һ'ьзурийа Ви
әв хьлаз кьрын,
бь һ'өб у дьлшәватийа Хвә
әв аза кьрын,
һ'әму р'ожед бәреда әв
һьлдыдан у дьбьрын.
- ¹⁰ Ле вана сәри һьлда
у Р'өһ'е Вийи Пироз
ешандьн,
Әв жи ванар'а бу дьжмьн,

63:1-6 Ишайа 34:5-17; Йеремийа 49:7-22; һәзәкийел 25:12-14; 35:1-15; Амос 1:11-12;
Обадийа 1-14; Малахи 1:2-5. **63:3** Ә'йанти 14:20; 19:13-15. **63:5** Ишайа 59:16.

у пешбэри ван р'абу шер'.
 11 Ынге мьлэте Ви р'ожед
 Мусайя^ф бьһөри бир анин,
 у пьрсин: «К'анейя Әви кө
 әв кәре пәзе Хвә
 шьвенва жь бә'ре дәрхьстьн?
 К'ане Әви кө Р'өһ'е Хвәйи
 Пироз шандә нава ван,
 12 пе зәнда Хвәйя зор дәсте
 Мусайи р'асте дьгьрт,
 ава пешийа ван қәлашт,^г
 кө навәки һ'әта-һ'әтайе
 Хвәр'а қазьнц кьра,
 13 Әви бөбьнийеда р'өбәрийа
 ван кьр?»
 Мина һәспәки бәр'ийеда, әв
 нәльк'өмандьн.
 14 Мина һ'әйванед кө бәржер
 дьчьнә дәште,
 Р'өһ'е Хөдан өса р'һ'әти да
 ван.
 Тә аһа р'өбәрийа мьлэте Хвә
 кьр,
 кө навәки хвәйр'умәт
 Хвәр'а қазьнц ки.

Дөайе р'әмхвәстьне

15 Жь ә'змен бьньһер'ә,
 жь Хана Хвәйя р'әвшә
 Пироз,
 һәла Тө дина Хвә бьде!
 К'а әв хирәт у қәвата Тә к'ө
 йә?
 Әв һ'өб у дьлованийа Тәйя
 һьндава мәда сар буйя.
 16 Нә Тө йи Баве мә?
 Чьмки Ибраһим^ф мә нас накә
 у Израел ньзанә әм к'и нә,
 ле Баве мә Тө йи, Хөдано!

Наве Тә һе бәреда «Азакьре
 мә» йә.
 17 Хөдано, чьма мә жь р'ийа Хвә
 дьхальфини
 у дьле мә дьки кәвьр, кө әм
 жь Тә нәтрьсн?
 Вәгәр'ә бона хатьре ван
 ә'вдед Хвә
 у хатьре ван қәбилед вәре
 Хвә.
 18 Мьлэте Тәйи пироз,
 вә'дәки кьн сәр вәре хвә
 ма,
 нәйаред мә Пирозгәһа Тә
 п'епәс кьрын.
 19 Әм бунә мина әвед кө Тә т'ө
 щар,
 сәрвери ль сәр ван
 нәкьрийә
 у бь наве Тә әв нәһатьнә
 газикьрьне.

64 ¹ Хвәзи Тә ә'зман
 бьқәлашта бьһатайи
 хваре,
 ч'ийа-банийе өса ль бәр Тә
 бьһ'әжийана,
 2 чава агьре қьрша к'әти у
 ава пе фурдайи.
 Ынге Тәйе наве Хвә нәйарва
 бьда наскьрьне
 у мьлэте жь диндара Тә
 бьләрвьзийана.
 3 Гава Тә әв тьштөд һ'әйрә-
 һ'өжмәк'ар кьрын,
 кө фькьред мәр'а жи дәрбаз
 нәдьбун,
 Тө һати хваре, ч'ийа-бани
 бәр Тә һ'әжийан.

63:12 Дәрк'әтн 14:21.

- 4 Чъмки жь бәрeда нэк'этийэ
 гōha, нәһатийэ бьхистьне
 у бь ч'э'ва пештьри Тэ
 хwэдeки дьн нэдитьнэ,
 кō һақас тьшт кьрьбэ,
 бона йед вида гōман.†
- 5 Тō бь һ'эwас ль ви дьрқсьди,
 к'ижан бь дьле ша р'астийе
 дькэ
 у р'ийед Тэда Тэ бир тинэ.
 Ле ва йэ Тō ль мэ һерск'эти
 йи,
 чъмки эмэ һе зува нава
 гōнада нэ,
 дэ эме иди чава хьлаз бьн?
- 6 Эм һ'эму бунэ wэкэ йе
 нэпадьж,
 һ'эму р'астийа мэ мина
 к'ьнщэкэ лэwьт'и,
 эм һ'эму жи мина бэлга
 дьч'ьлмьсьн,
 нәһэқийа мэ, мэ мина бе
 дажо дьбэ.
- 7 Кэсэк т'ōнэ гази наве Тэ кэ,
 кэсэк нащэ'динэ хwэ ль Тэ
 бьгьрэ,
 чъмки Тэ р'уйе Хwэ жь мэ
 ньхамт,
 р'уйе гōнэйе^д мэда Тэ эм
 һ'эландьн.
- 8 Нэ Тō Хōдано, Баве мэ йи?
 Эм ах ьн у Тō Ахинкэре мэ йи
 эм һ'эму жи шьхбле дэсте
 Тэ нэ.
- 9 Хōдано, гэлэки Тō һерс
 нэк'эвэ
 у гōнэйе мэ т'ьме нэкэ бира
 Хwэ,
- һиви дькьм, дина Хwэ бьдэ,
 кō эм һ'эму жи щьмэ'та Тэ
 нэ.
- 10 Бажаред Тэйэ пироз бунэ
 бэр'и,
 Сийон буйэ чол-бэст,
 Оршэлим жи wеранбуйи.
- 11 Мала мэйэ пирозэ хасэ-хэwан
 шэwьти йэ,
 к'ижанеда кал-бавед мэ
 пэсьне Тэ дьдан,
 һэр дэра мэйэ һ'эwаск'ар
 wеранкьри йэ.
- 12 Хōдано, Те пэй һақас тьштр'а
 һе сэбрь ки?
 Гэло Те һе Хwэ кэр' ки у мэ
 һақаси бьнэ'лини?

Диwan у азабун

- 65** ¹ «Эз һазьр бум бона
 щабдайине
 ле кэсэки пьрс нэда Мьн,
 Эз һазьр бум wanва хōйа
 бума
 ле кэсэк ль Мьн
 нэдьгэр'ийа,†
 Мьн готэ мьлэте кō гази Мьн
 нэдькьр:
 «Эзи ва Мэ! Эзи ва Мэ!»
- ² Т'эмамия р'оже Мьн дэсте
 Хwэ
 дьрежи мьлэтэки сэрһ'ышк
 кьр,†
 к'ижани хwэ р'ийа нэрқэнщ
 гьртийэ,
 у пэй фькьред хwэ к'этийэ,
- ³ мьлэтэки кō ль бэр Мьн
 оцхэхед бахчада қōрбана
 дьдэ,

64:4 Корынт'и I, 2:9. 65:1 Р'омайи 10:20. 65:2 Р'омайи 10:21.

- сэр горигәһед к'элпич'и
 бьхуре^ф дышәвьтинә,
 т'ьме һерса Мьн р'адькә,
 4 әв мэхбәрада дьминә,
 һ'олмашкада шәва хwә
 дәрбаз дькә,*
 гоште бәраза әв дьхwә,
 өса жи шорба гоште
 нәһ'әлал дәрданед ванда.
 5 У аһа жи дьбежә:
 «Хwә дур бьгрә, незики мьн
 нәбә,
 чьмки эз жь тә пирозтьр ьм.
 Әвана чава ду бевьла Мьнда,
 агьре кә т'әмамия р'оже
 дышхөлә.
 6 Ва йә ль бәр Мьн ньвисар ә:
 Эзе Хwә кәр' нәкьм, һәде wә
 бьдьмә wә,
 Эзе кьред wә вәгәр'иньм
 бькьмә п'ашьла wә,
 7 аwа готи ван нәһәдийед wә
 у ван нәһәдийед кал-бавед
 wә» Хөдан дьбежә.
 «Эзе кьред ванә бәре бькьмә
 п'ашьла ван».
 Чьмки ван ль сәре ч'ийа
 бьхур дышәвьтандьн
 у ль сәре гьр у т'апа Әз
 беһөрмәт дькьрьм.
 8 Хөдан аһа дьбежә:
 «Гава гушийе тьрийеда мәйе
 дьбиньн,
 һьнге дьбежьн: «Зьраре нәде,
 чьмки веда бәрәк'әт һәйә».
 Эзе жи бона хатьре хөламед
 Хwә өса бькьм,
 wәки Әз қьр'а һ'әмуяа
 нәйньм.
 9 Эзе жь Ақуб зөр'әтәке дәрхьм,
 жь Шьһуда^ф хwәйварәки
 ч'ийайед Хwә,
 әв дәре бьбә мьлк'е
 бьжартийед Мьн
 у хөламед Мьне ль wьр
 бьдәбьрьн.
 10 Эзе бона мьләте Хwә кә ль
 Мьн дьгәр'ә,
 дәшта Шароне бькьмә мерга
 ч'ере пез,
 гәлийе Тәнгасийе* жи
 гөһер'а dewер.
 11 Ле wә кә дәст жь Хөдан
 к'ьшандийә
 у ч'ийайе^ф Мьни Пироз бир
 кьрийә,
 сьфрә Гаде п'уте мьразар'а
 данийә,
 у к'аса Мәнийе п'уте
 бәхтр'а, шәрав дагьртийә.
 12 Эзе жи wә бьдьмә ль бәр дәве
 шур,
 һун һ'әмуяе хwә қуз кьн
 бенә сәржекьрьне,
 чьмки Мьн дәнг да wә, ле wә
 щаб нәда,
 Мьн готә wә, wә гөһдари
 нәкьр,
 Ле wә ль бәр ч'ә'ве Мьн
 хьраби кьр,
 у тьште Әз же зьвер wә
 хwәр'а бьжарт».
 13 Ләма Хwәйи Хөдан аһа
 дьбежә:

* 65:4 We һьнге йе п'ут дьһ'әбандьн шәве мэхбәр у қөл-бушахада дьман у гази р'өһ'е мьрийа дькьрьн.

* 65:10 Бь ибрани «Ә'хоре», кә те фә'мкьрьне: «Тәнгаси» йан «Зәлулийе».

- «Ва йә хөламед Мьне бьхвьн,
 ле хуне бьр'чи бьминьн,
 ва йә хөламед Мьне вәхвьн,
 ле хуне т'и бьминьн,
 ва йә хөламед Мьне ша бьн,
 ле хуне шәрми бьн.
- ¹⁴ Ва йә хөламед Мьне бь дьле
 ша бьстьрен,
 ле хуне жь дәст кōла дьл
 нә'лә-нә'л кьн
 у жь дәст к'әсәра р'ōһ' зарә-
 зар кьн.
- ¹⁵ Хуне наве хвә бьжартийед
 Мьнр'а
 бона ньфьр'е бьһельн.
 Хвәйи Хōдане вә бькōжә
 ле Әве навәки дьн бьдә сәр
 хөламед Хвә.
- ¹⁶ Вәки йе кō ль сәр әрде
 бьмбарәк^Ф дькә,
 пе «Хвәдейе амьн» бьмбарәк
 бькә,
 йе кō ль сәр әрде сонд дьхвә,
 пе «Хвәдейе амьн» сонд
 бьхвә,
 чьмки кōл у дәрде бәре we
 бенә биркьрьне,
 әве жь бәр ч'ә'ве Мьн онда
 бьн, һәр'ьн.
- Әрд у әзмане ну**
- ¹⁷ Ва Әзе әрд у әзманәки ну
 бьәфьриньм,
 йед бәре we нәйенә
 биранине,
 дьлар'а жи we дәрбаз
 нәбьн.[†]
- ¹⁸ Ле хуне әфьринед кьре
 Мьнр'а
- әшқ у ша бьн һ'әта-һ'әтайе:
 Ва Әзе Оршәлиме бона шайе
 бьәфьриньм,
 цьмә'та we жи бона әшқе.
- ¹⁹ Әзе Оршәлимер'а ша бьм,
 цьмә'та Хвәр'а жи әшқ бьм.
 Ль вьр дәнге гьри we т'ō щар
 нәйе,
 нә жи иди дәнге зарә-зарә.[†]
- ²⁰ Ль вьр зар'е ширхвьр we
 нәмьрьн,
 өса жи кал-пиред р'ожед
 хвә дәрбаз нәкьри.
 һынге һәгәр йәки сәд сали
 бьмьрә,
 we бежьн чава щаһьл мьр,
 ле һәгәр йәк нәгһижә
 сәдсалийе бьмьрә,
 әве гōнәк'аре ньфьр' ле
 буйи, бе һ'әсабе.
- ²¹ Әве мала чекьн у теда бьжин,
 р'әза дайньн у бәред ван
 бьхвьн.
- ²² Әве ченәкьн кō һьнәкә дьн
 теда бьжин,
 әве р'әз данәйньн кō һьнәкә
 дьн бьхвьн.
 Чьмки р'ожед цьмә'та Мьн,
 we бьбьнә вәкә р'ожед дара
 у бьжартийед Мьне кьред
 дәсте хвә кәвьн кьн
 бьмашиньн.
- ²³ Әве бадихәва щәфе нәбиньн
 у дәрд-кōлар'а зар'а нәйньн.
 Чьмки әве збр'әта Хōданә
 бьмбарәккьри бьн,
 т'әви ньсьлед хвәва.
- ²⁴ һе бәри газикьрьна ван Әзе
 цаба ван бьдьм,

65:17 Ишайа 66:22; Пәтрүс II, 3:13; Ә'йанти 21:1. **65:19** Ә'йанти 21:4.

- готын һе дәве ванда бә, Әзе
быбһем.
- 25 Гөр у бәрхе т'эви һәв быч'ерын,
шере мина га кайе быхвә,
ле хөре мә'р† we ахь-хали
бә.
Ль сәр һ'әму ч'ийайе Мьни
пироз,
әве зьраре нәдын у wepан
нәкын†
Хөдан дьбежә.
- Һ'әбандьна р'аст у дәрәв**
- 66** ¹ Хөдан аһа дьбежә:†
«Ә'зман т'әхте Мьн ә,
Ә'рд жи быне п'ийед Мьн ә.
һуне чь мале Мьнр'а чекын,
у к'ане щийе р'һ'этийа
Мьн?
- ² Нә дәстед Мьн әв һәр тышт
чекьрнә
у әв һ'әму пешда һатьнә?»
Әва ә'ламкьрнә Хөдан ә:
«Ле ч'ә'ве Мьн ль сәр йе
фәқир у шкәсти йә,
өса жи йе жь хәбәра Мьн
дыр'ыщфә.
- ³ Йе га сәрже дькә, те һ'әсабе
чава меркөж,
йе бәрхе дькә қорбан, чава
йе стькөра се дышкенә,
йе дийарийа^ф нани дьдә,
чава хуна бәраз дьр'ежә,
йе быхуре бона биранине
дышәвьтинә, чава п'ут
дыһ'әбинә.
Әвана хвәха р'е хвәр'а
быжартьнә
- у тәме ван дьк'ышинә
к'ьретийа ван хвәха.
- ⁴ Әзе жи ванр'а щәза к'ьфш кьм,
тыштед әв же дьтьрсын
биньмә сәре ван!
Чьмки гава Мьн дәнг да ван,
кәсәки щаб нәда,
гава Мьн хәбәр да, вана гөһ
нәданә Мьн.
Ле вана ль бәр ч'ә'ве Мьн
хьраби кьрн,
әв тыште Әз бәгәм накьм
хвәр'а быжартьнә».
- ⁵ Дә гөһ быднә готьна Хөдан,
гәли хофк'ешед хәбәра Wi:
«Әвед жь быратийа вәйә кә
дыжәннә вә
у бона наве Мьн бәри вә
дыдын, дьбежын:
Һәла быра Хөдан р'умәта
Хвәва хөйа бә,
әме һынге дина хвә быднә
шабуна вә».
- Ле әве хвәха шәрми бьн».
- ⁶ Ва йә дәнге қәрәбальха жь
бажер!
Дәнгәк жь П'арьстгәһе^ф
дәрте!
Дәнге Хөдан ә, кә һәде
дыжмьнед Хвә бьдә.
- ⁷ Бәри санщу к'ышандьне,
Сийоне зар' ани,
бәри еша зар'к'ышандьне,
зар'әкә кәр'ин ани.
- ⁸ Қәт к'е тыште аһа быһистийә?
Қәт к'е тыштәки мина ве
дитийә?

65:25 Дәстпелун 3:14. 65:25 Ишайа 11:6-9. 66:1-2 Мәтта 5:34-35; 23:22;
К'аред Шандийа 7:49-50.

- Гэло вэлатэк р'ожэкеда
пешда натийэ?
Йан мьлэтэк щарэкер'а
пешда натийэ?
Ле һама санщуйе Сийоне
дэстпекьри
эве иди зар'ед хвэ дьне
хьстын.
- 9 «Эз кө тиньмэ ль бэр
зар'анине,
Эзе чава нәһельм
бьвэльдэ?» Хөдан
дьбежэ.
«Эз кө дьдъмэ вэльдандьне,
Эзе чава бэт'не дадьм?»
Хвэде тэ дьбежэ.
- 10 «Т'эви Оршэлиме ша бьн,
пер'а эшқ бьн,
хун һ'эмуйед машоqe we!
Дэ хун wer'а гөл у гэш бьн,
хун һ'эмуйед һ'эзнийед we!
- 11 хуне шире синг-бэре
барьстанийа we
бьмежьн у пе т'ер бьн,
жь т'ер-т'ьжийа бэдэна we
хуне бьхьын у ша бьн».
- 12 Чьмки Хөдан аһа дьбежэ:
«Эзе ва э'дълайийе мина ч'ем
сэрда бэр'дьм,
һэбука мьлэта жи мина
селафа р'абуйи!
хуне мәмка бьмежьн, бенэ
һ'эмезкьрьне
у ль сэр чока бенэ т'имар
кьрьне.
- 13 Чава де ль бэр дьле зар'а
хвэда те,
өса жи Эзе ль бэр дьле вэда
бем,
Оршэлиме бьбэ барьстанийа
вэ!
- 14 хуне ве йэке бьбиньн у дьле
вэйе ша бэ,
бэдэнед вэйе мина зилед
шин гөл дьн.
һьнге дэсте Хөдане хөламед
Вива э'йан бэ,
ле хэзэба Вийе бе сэре
дьжмьнед Ви».
- Диванкьрьна Хөданэ
ахьрийе**
- 15 Чьмки Хөдане пе агьр бе,
э'рәбед Ви мина бобәлиске
нә.
Эве бь һерса Хвэ бәла ван
бьде,
һьлатьна Вийе пе алава
агьр бә.
- 16 Хөдане пе агьр у шуре Хвэ,
диwana һәр бэдэне бькә,
көштигьед Хөдан we гәләк
бьн.
- 17 «һьнге әвед кө бона чуйина
ощахед бахчә,
хвэ пафьж у һазьр дькьн,
ч'э'в дьдьнә йе навдайә,
кө гоште бәрез, тыштед
һ'эрам у мышка дьхьын,
әв һ'эмуйе һәвр'а фьр' бьн»
әва э'ламкьрьна Хөдан ә.
- 18 «Ле эз һаш жь кьр у фькьред
ван һәмә,
ва Эзе бем һ'эму мьлэта у
зьмана т'оп кьм,
әве бен у р'умэта Мьн we
бьбиньн.
- 19 Эзе нишанәке нава ванда
бьдъмэ сәкьнандьне
у йед жь ванә сах майи,
бьшиньмә нава мьлэта

- ава готи Т'аршише, Пуле у
 Луде (тиравежед нав у
 дэнг),
 өса жи Тувал* у Йаване** у
 дэвед бэ'ра дур.
 Вана бона Мьн қэт
 нэбһистьнэ
 у р'умэта Мьн нэдитьнэ,
 йед сах майи we р'умэта Мьн
 нава мьлэтада бэла кьн.
- ²⁰ Ынге эв һ'эму бьратийа вэ,
 we жь нава һ'эму мьлэта,
 пе һэспа, э'рэба, э'рэбед
 сэргьрти, қант'ьр'а
 у дэва чава п'ешк'еш
 Хөданр'а биньнэ
 Оршэлиме,
 ль ч'ийаие Мьни пироз»
 Хөдан дьбежэ: «Чава кө
 истраели
 пе дэрдана пақьж п'ешк'еш
 тиньнэ Хана Хөдан.
- ²¹ Эзе жь ван жи бона
 к'аһинтийе
- у левитийе^ф к'ьфш кьм»
 Хөдан дьбежэ.
- ²² «Чава эв э'рде ну у э'змане
 нуйи кө Эзе чекьм,
 we һэр т'ьм ль бэр ч'э'ве
 Мьн бьминьн,
 өса жи зөр'эта вэ у наве вэйе
 һэр т'ьм бьминэ»[†] эва
 э'ламкьрьна Хөдан э.
- ²³ «Һынге һэр сэре мәһе у һэр
 шэмийе,
 һэр нэфсе бе сэре хвэ ль
 бэр Мьн дайнэ»
 Хөдан дьбежэ.
- ²⁴ «Әве дэрен у цьнийазед ван
 мэрьва бьбиньн,
 к'ижан кө р'абэри Мьн
 бьбун.
 Әв көрме кө we ван бьхвэ,
 we нэмьрэ,
 агьре кө we ван
 бышэвьтинэ нэтэмьрэ
 у мә'де һэр кэси we жь ван
 ль һэв к'эвэ».[†]

* 66:19 «Тувал» дьк'этэ Т'ьркиа иройин.

** 66:19 «Йаван» ава готи Йунаньстан.

К'ьтеба Йеремийа п'ехэмбэр

Пешготын

Императорийа Ашурейя^ф зор, пэй ниве сэдсалийа һ'эфтар'а бэри буйина Иса, гэлэк дэвләтед Р'оһьлата Незик эфти хвә кьрьбун. Пэй wer'а Бабилон^ф пешда те, кө һынге к'ьлданийа сэрwери ле дькьр. Бабилон дәстпедькә һеди-һеди дэвләтед Р'оһьлата Незик дькә бьн дәсте хвә. Ле жь башура Кәнане^ф, дэвләтәкә дьнә хвәйе дирика мэзын Мьсьр жи сәре хвә бьльнд дькә. Бона Мьсьре Хвә-деда қьраркьри бу кө we ль бәр Бабилоне бьдә дәр, ле әw йәк бона пашwәхтийе бу. Ле wi wәхти шьһуди дьфькьрин кө бәлки Мьсьре we әw жь we зөлма Бабилоне хьлазкьрана.

Дэвләта Щьһудайейя^ф бьч'ук нава ван һәр дө дэвләтед зордарда дьльк'өми, п'ьр'анийа щара әwe хвә ль алийе Мьсьре дьгьрт. Сала 597-а бэри буйина Иса Нәбухаднәссар п'адше Бабилоне бона кө п'адшатийа Щьһуда щәза кьра, әwi Йәхонийае п'адше ибранйа-йи шаһль һесир һьлда, дәwса wi Сидқийае апе wi кьрә п'адша. Ле чәнд сал шунда Сидқийа жи һьмбәри Бабилоне сәри һьлда у Нәбухаднәссар һ'ьшуми ль сәр Щьһудайе кьр. Пэй дөсалийа дор-гьртньер'а (сала 589-587-а бэри буйина Иса) Оршәлима^ф п'айт'әхт дьк'әwә дәсте ордийа бабилонийа. Әwana Оршәлиме wеран дькьн у гәлэк бьнәлийед we һесир дьбьн.

Wi чахи иди wәкә пенци сали бу кө Йеремийа п'ехэмбәр^ф хәбәра Хвәде дьгиһандә мьләте Исраеле^ф (жь сала 620-и һ'әта сала 580-е бэри буйина Иса). Салед Йеремийаә ә'wльнә хөламтийа п'ехәм-бәртиейе^ф, Йошийа п'адша п'адшати дькьр, йе кө Хвәдер'а даи бу у дькьр кө Щьһудайе жь гөнә^ф у п'утп'арьстийе^ф пақьж^ф кә. Ле пэй мьрьна Йошийар'а, чәнд п'адша: Йәһоаһаз, Йьһойақим, Йәхонийа, Сидқийа ль сәр т'әхт р'удьнен, йед кө ль бәр ч'әве Хвәде хьраби кьрын. Ван п'адша у т'әмамайа мьләт, кө нәхwәстьн жь гөнәйед хвә йәгәр'ьнә бәрбь Хөдан, Йеремийа ванр'а дьбежә кө әwe бона we we кө ль бәр диwana Хвәде бьсәкьньн.

Әва к'ьтеба нә мина ван к'ьтебед п'ехәмбәртиейя майин ә, к'ижан кө бь аwазе һьлбәстийе һатьнә ньвисаре, әв к'ьтеба п'аред зарготь-нейә дьрежва һьлгьрти йә (awазе хвәва мина к'ьтеба Дөбарәкьрьна

Оануне йә) у дәрһәдә ван тә'ли-тәнгийед гьранә ә'мьре Йереми-
йада йә, ләма әм бона әви п'ехәмбәри жь һ'әму п'ехәмбәред майин
зәфтьр заньн. Йеремийа бона хвә жи т'ьме дьбежә у жь дәст һ'әле
хвәйи гьран газне хвә ль Хвәде дькә, һ'әта Вир'а дьк'әвә дә'we
жи. Чьмки п'ехәмбәр нә титькәкә листьке бу дәсте Хвәдеда, ле мә-
рвәе кә хвәха хвәр'а бьжарт кә Хвәдер'а қолъх кә. Әм сәрһатийа
Йеремийада дьбиньн кә әв хьзмәтк'арийа чьқаси чәтьн буйә, ле
диса жи п'ехәмбәр дәст же нәк'ьшандийә.

Ль гора әдәте исраелийа, Йеремийа өса жи ньвиск'аре к'ьтеба
«Шина Йеремийа» буйә.

Хөдан гази Йеремийа дькә

1 ¹Әв ын әв готьнед Йеремийа-
йе кәр'е һилқийайе жь к'аһи-
нед^ф Ә'нат'от'а вәлате бьнйамини-
йа. ²Әв хәбәра Хөдан^ф р'ожед сез-
дәһсалийа п'адшатийа Йошийайе[†]
кәр'е Ә'мони п'адше Щьһудайеда^ф
вир'а һат, ³өса жи р'ожед Йьһо-
йақим п'адше Щьһудайеи кәр'е
Йошийада, һ'әта йанздәһсалийа
Сидқийа п'адше Щьһудайеи кәр'е
Йошийа, гава Оршәлим^ф мәһа пен-
цада һатә сьргункьрьне^{ф,†} ⁴һьнге
хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот:

⁵ «Мьн мала зар'еда һе тө аваз
нәкьри,
иди Мьн тө нас дькьри
у һе тө жь бәт'ьне дийа хвә
дәрнәк'әти,
Мьн тө бөһөрти кьри у кьри
п'ехәмбәре^ф мьләта.

⁶һьнге мьн гот: «Хвәйи, Хө-
дано! Нә әзи хәбәрдане ньзаньм,
чьмки әзи һәла һе хьшим ьм». ⁷Ле
Хөдан готә мьн:

«Нәбежә: «Әз хьшим ьм),
чьмки Әз тә к'ода бьшиньм,
гәрәке һәр'и
у чь кә ль тә ә'мьр кьм,
гәрәке бежи.

⁸ Тө жь ван нәтьрсә, чьмки Әз
т'әви тә мә,
Әзе тә хьлаз кьм», әва
ә'ламкьрьна Хөдан ә.

⁹һьнге Хөдан дәсте Хвә дьреж
кьр, дәве мьн хьст у готә мьн:
«Ва Мьн готьнед Хвә кьрьнә
дәве тә.

¹⁰ Дина хвә бьде, Мьн иро тө ль
сәр
мьләта у п'адшатийар'а
к'ьфш кьри,
вәки тө к'өке ль ван бини,
һьлшини, вәранки,
кавьлки,
өса жи аваки у дач'ькини».

Дө дитьнед Йеремийа

¹¹ У хәбәра Хөдан мьнр'а һат
у гот: «Йеремийа, тө чь дьбини?»

1:2 Падшати II, 22:3–23:27; Дирок II, 34:8–35:19. **1:3** Падшати II, 23:36–24:7;
24:18–25:21; Дирок II, 36:5-8, 11-21.

Мын ле вэгэр'анд: «Эз ч'ьцьлэки бəһиве^ф дьбиньм». ¹² Ђынге Ходан готэ мын: «Тэ р'ьнд дина хвэ дае, чьмки ч'э'ве Мын ль сэр хэбэред Мын ьн ван дьбиньн*, дькьм кə ван биньмэ сери». ¹³ Щара дəда хэбэра Ходан мынр'а хат у гот: «Тə чь дьбини?» Мын ле вэгэр'анд: «Эз бəрошэкэ фурдаи дьбиньм, кə жь бакəре бəржер дьр'ьжэ». ¹⁴ Ђынге Ходан готэ мын: «Бэлае жь бакəре бе сəре һ'эму ьнэлийед ви вэлати. ¹⁵ Чьмки ва Эзе гази һ'эму мьлэтэд п'адшатийед бакəре кьм». Эва э'ламкьрына Ходан э: «Эве бен, жь ван һэр кэсе т'эхте хвэ ль бэр дэргəһед^ф Оршэлиме у пешбэри сура дора we, əса жи пешбэри һ'эму бажаред Щьһудайе дайньн. ¹⁶ Эзе бона ван һ'эму нəһəқийед щьмэ'та Хвэ вана биньмэ ль бэр диwana Хвэ, чьмки вана дэст жь Мын к'ьшандьн у хвэдейед майинр'а бьхур^ф шəвьгандьн, тыштед бь дəстед хвэ чекьри һ'эбандьн. ¹⁷ Дə ньһа тə к'эмбэра пышта хвэ бьшьдинэ, р'абэ ванр'а бежэ, чь кə Эзе ль тэ э'мыр кьм. Тə ль бэр ван нэр'ьщьфи, вəки Эз жи ль бэр ван тэ нэр'ьщьфиньм. ¹⁸ Ва йэ Эзе ирода тэ бькьм чава бажарэки суркьри, стунэкэ һ'эсьни у сурэкэ сьфьрин. Те һьмбэри т'эмамия ви вэлати би, п'адшайед Щьһудайе, мир-бəга, к'аһинед we у щьмэ'та вэлет. ¹⁹ Эве мьқабьли тэ шэр' кьн, ле we ль тэ нькарьбьн. Чьмки Эз т'эви тэ мэ, кə тэ хьлаз кьм» эва э'ламкьрына Ходан э.

Израел дэст

жь Хвэдейе хвэ дькэ

2 ¹ Хэбэра Ходан мынр'а хат у гот: ² «Һэр'э гəһе Оршэлимеда бькэ дэнги у бежэ кə Ходан аһа дьбежэ:

Эз we ширһ'элалия
щаһьлгийа тэ
у эвинтийа дэргистийа тэ
бир накьм,
гава бэр'ийеда, ви эрде бе
дэрэмэтда,
тə п'е-п'е ль пəй Мын
дьһати.

³ Бэле Израел^ф бона Ходан
бəһəрти-жьбарэ бу,
эв бэре дэрэмэта пешьн* бу.
Һэр кэсе кə бьхвара, хвэ
гəнəк'ар^ф дькьр
у бэла дани сəре хвэ» эва
э'ламкьрына Ходан э.

⁴ Дə ньһа гəһ бьдьнэ готьна
Ходан,
һэй мала^ф Ақуб у һ'эму
бэрəкед мала Израел!»

⁵ Ходан аһа дьбежэ:
«Кал-бавед вэ чь нəһəқи
Мында дитьн,
кə эв жь Мын чун
у пəй п'утед п'уч' к'этьн,
п'уч' дэрк'этьн?

⁶ Вана қəт нəгот: «К'ане йэ эв
Ходане
кə эм жь вэлате Мьсьре
дэрхьстьн
у бэр'ийа чол-бэстада,
нава ч'əл-ч'улада р'ебэрийа
мэ кьр.

* **1:12** Бь избрани сəвтга хэбэра «бəһив» у хэбэра «дьбиньн» незики һэв ьн.

* **2:3** «Бэре дэрэмэта пешьн» п'ара Хвэде бу.

- Әви әрде һ'ышк-һ'олайи
р'уши-тәрида,
кө п'ега мервь ле нәдык'әт
у ль вьр кәсәк ле нәдыма?»
- 7 Мьн хун анинә вәлатәки
хвәйбәр,
кө хун бәр у хвәшийа we
бьхвьн,
ле хун к'әтыне, вә әрде Мьн
ләвьт'анд
у мьлк'е Мьн һ'әр'манд.
- 8 К'аһина жи нәгот: «К'ане йә
Хөдан?»
Дәрсдаред Қануне^ф Әз нас
нәкьрм,
сәрвер һьмбәри Мьн р'абун,
п'ехәмбәра пе наве Баә'л^ф
п'ехәмбәрти^ф кьр
у әв пәй п'утед бефәйдә
к'әтн.
- 9 Ләма жи Әзе вәр'а һе
бьк'әвьмә дә'we»
әва ә'ламкьрьна Хөдан ә:
«Әзе т'әви зар'е зар'ед вә
бьк'әвьмә дә'we.
- 10 Һәр'ьн дина хвә бьднә
р'оавайе дәвед бә'ра
Қөбрьсе
у бышиньн Қедаре, алийе
р'оһьлате,
бьра әв р'ьнд бьфькьрн,
бьбиньн к'а қәт ль вьр
тыштәки аһа қәвьмийә?
- 11 Гәло мьләтәки хвәдейед хвә
гөһар'тнә,
йед кө нә хвәде нә жи?
Ле цьмә'та Мьн, р'абу Р'умәта
хвә,
- тыште бекерр'а гөһар'т.
12 Һәй гәли әзманно,
сәр ве әщербмайи бьн,
вәщньнқьн у мәт'әлмайи бьн»,
әва ә'ламкьрьна Хөдан ә.
- 13 «Чьмки мьләте Мьн дө хьраби
кьрн,
Әз ава канийа һ'әйате
һьштьм
у хвәр'а һ'әвзед тәрклек'әти
к'олан,
кө нькарьн хвәда аве хвәй
кьн.
- Хвә нәсперьнә
мьләтед хәриб**
- 14 Гәло Исраел хөлам ә?
Мала хөламмийеда дьне
к'әтийә?
Әв чьма өса бу неч'ир?
- 15 Цәврькед шера ле кьрн
мьр'ин,
зур'инийа хвә данә
бьһистьн,
вәлат ле веран кьрн,
бажар ле шәвьтин, бьнәли
ле нә ман.
- 16 Һ'әта мьсьрийед жь Мәмфисе
у Т'апанесе жи,
сәри ль тә шкенандьн.
- 17 Әв йәк тә хвәха ани сәре хвә,
чьмки тә дәст жь Хөдан
Хвәдейе^ф хвә кьр,
гава Әви тө р'еда дьбьри.
- 18 Ньһа чи к'әре тә Мьсьре
к'әтийә,
кө тө дьчи ава Ниле* вәхви?
Йан чи к'әре тә Ашуре^ф
к'әтийә,

* 2:18 Бь ибрани «Шин'ор» ә, әв ч'әвәки ч'әме Ниле йә.

- кө тө дьчи ава Фьрате
вэхви?
- 19 Нәһәқийа тәйе тә ширәт кә,
бебәхтия тәйе тә һыле.
һынге те ф'әм бьки у
бьзаньби,
кө чьқаси хьраб у тә'ли-
тәңги йә,
кө тә дәст жь Хөдан Хвәдейе
хвә кьрийә
у хофа Мьн нава тәда
т'өнә»,
әва ә'ламкьрьна Хвәйи
Хөдане Ордия йә.
- Израел т'әхсир дькә
кө Хөдан бьһ'әбинә**
- 20 Чьмки һе бәрәда тә нире хвә
шкенанд
у қәйд-зынщиред хвә
қәтандьн у гот:
«Әзе нәбьмә хөлам!
Ле бәле тә сәр һәр т'әпе
бьльнд
у бьне һәр дара шинда хвә
фьрот*.
- 21 Мьн тө чава к'ола тьрийе
жьбарә,
чава т'охьме һәри сахләм
дани йи.
Ле тө чава һындава Мьнда
һати гөһастьн
у буйи к'ола тьрийа бәйани?
- 22 һәгәр тө хвә пе к'озийе
бьшойи
у сабуне жи жь дәсте хвә
нәвежи,
- йәкә нәһәқийа тәйе мина
ләк'е
we ль бәр ч'ә'ве Мьн
бьминә»
әва ә'ламкьрьна Хвәйи
Хөдан ә.
- 23 «Тө чава дькари бежи:
«Мьн хвә нәһ'әр'ьмандийә
у пәй Баә'ла әз нәчумә?»
һәла дина хвә бьдә һ'але
хвәйи нәваләда
у ван кьрьнед хвә бьдә
р'уйе хвә!
һәй дәва бәзоқә ль сәре һәр
р'ийа.
- 24 Тө мина к'әра бәйани һини
чол-бәсте буйи,
кө жь дәст ф'ә'ле хвә бине
дьк'ьшини,
к'и дькарә әве жь ф'ә'ле we
бьдә саркьрьне?
һ'әмуйед пәй we к'әти we
нәвәстьн,
мәһа ф'ә'лед веда we әве
бьбиньн.
- 25 Мьқати хвә бә жь дәст гәр'е
п'ехас нәмини
у гәврийа тә жь т'ибуне
ч'ьла нәбә!
Ле тө дьбежи: «Әв готьн
бадиһәва йә,
йәкә әз хвәдейед хәриб һ'ьз
дькьм
у пәй ван жи әзе һәр'ьм».
- 26 «Чавә дьз кө те гьртьне дьбә
р'обәт,

* 2:20 «Хвә фьрот» әв бу, йа кө бь қавийе хвә дьфьрот, һәқе қавийа хвә дани дьда ошаха п'ут, бь ве кьрьна хвә, әва ошаха п'утада һ'әләл дьһатә һ'әсабе, чьмки бь қавийа хвә к'ар дьда ошаха п'ута. У қәдрә йед аһа ошахед п'утада гәләки бьльнд бу.

- 27 Һәса жи мала Исраел we
 т'әви ван п'адша,
 сәрwer, к'аһин у
 п'ехәмбәред хwәва бьбә
 р'обәт,
 к'ижан кә дарер'а дьбежын:
 «Баво»
 у кәвьрр'а жи дьбежын: «Әз
 жь тә к'әтымә».
- Вана пышта хwә да Мьн, нә
 кә бәре хwә,
 ле охьрме гьранда жи
 дьбежын:
 «Дә р'абә мә хьлаз кә».
- 28 Ле к'аненә әw хwәдейед кә тә
 хwәр'а чекьрнә?
 Дә бьра әw р'абьн, һәгәр әw
 дькарын
 тә жь охьрме гьран хьлаз
 кьн!
 һәй Щьһуда, нә чьqас
 бажаред тә һәнә,
 һаqас жи хwәдейед тә
 һәнә?
- 29 Һун чьма Мьнр'а дьк'әвьнә
 дә'wе?
 Һун һ'әму жи һьмбәри Мьн
 р'абунә»,
 әва ә'ламкьрнә Хәдан ә.
- 30 «Мьн бадихәwa ль бьнәлийед
 wә хьстьн,
 вана ширәт qәбул нәкьрн,
 шуре wә мина шере дәвхун
 п'ехәмбәред wә хwарьн.
- 31 һәй ньсьло! Гәһ бьдьнә
 готьнед Хәдан.
 Гәло Әз бона Исраеле бумә
 чол-бәст?
 Йан wәлатәки тә'ристани?
 Чьма щьмә'tа Мьн дьбежә:
- «Әм хwәха иди хwәйе сәре
 хwә нә,
 әме т'ә шар иди ль бәрбь Тә
 нәйен?»
- 32 Гәло qиза бьк'ьр хәмьла хwә
 бир дькә,
 йан жи бук хелияа сәр хwә?
 Ле щьмә'tа Мьн гәләк wәхт ә
 Әз бир кьрмә.
- 33 Тә р'ийа бәнгитийа хwә һәса
 р'ьнд дьди к'ьфше,
 һ'әта кә тәме жьнед нәр'еда
 жи дьк'ьшине.
- 34 Әw хуна щанийа ван
 фәqиред бесуц,
 we һе п'еша тәва йә, к'ижан
 кә тә сәр
 дәрәвәкьрне нәгьртьбун, ле
 сәрда жи
- 35 тә дьбежи: «Әз бесуц ьм,
 һерса Wийе ә'сә жь сәр
 мьнр'а дәрбаз бә».
- Һәма бона we йәке Әзе тәр'а
 бьк'әвьмә дә'wе,
 wәки тә дьбежи: «Мьн гәнә
 нә кьрийә».
- 36 Һун чьма ль сәр фькьрәке
 наминьн,
 кә р'ийа хwә һәса зу-зу
 дьгәһезьн?
 Те жь Мьсьре жи һәса шәрми
 бьмини,
 чава тә жь Ашуре шәрми
 майи.
- 37 Те жь wьр жи р'уйе хwә
 бьгьри дәрк'әви,
 чьмки әwед кә тә wанда
 гәман буйи,
 Хәдан әwana т'әхсир кьрн
 у те пе ван нәгьһижи
 мәрәме хwә».

Бebэхтига Исраеле

3 ¹ «Дьбежын: «Һэгэр йэк жьна
хвэ бэр'да
у эв жьн һэр'э бьбэ жьна
мерэки дьн,
гэло эв мере э'wльн we иди
ль сэр we жьнеда вэгэр'э?
Бь ве йэке т'эмамииа wэлат
наһ'эр'ьмэ?»[†]
Ле тэ кэ т'эви һақас йара
қави кьрийэ,
те иди чь р'уйи сэр Мында
вэгэр'и?»
Эва э'ламкьрына Хөдан э.
² «Һэла сэре хвэ бьльнд кэ
у дина хвэ бьдэ ван гьред
р'эқэ-р'ут,
қэт щик майэ кэ тэ
зьнек'ари ле нэкьрьбэ.
К'эрби бэнгитийе тэ мина
э'рэбэки чол-бэстада ль
сэре р'ийа р'удьньшти
у тэ wэлат пе we қавийе
у хьрабийа хвэ
һ'эр'ьмандийэ.
³ Лэма баранед пайизе һатьнэ
брьине
у баранед бьһаре жи
нэбарин.
Ле э'нийа тэ йа қавийе йэ,
намуса р'уйе тэ т'өнэйэ.
⁴ Тэ һежа гази Мын нэкьр,
нэгот:
«Баве мын, һогьре
щаһьлтига мын,
⁵ гэло Те һерсе т'ьме Хвэда
хвэй ки,
йан т'ьме к'ине мэр'а
бажойи?»

Бэле тэ һын аһа дьбежи,
һын жи чьқаси дькари
хьрабийе дьки!»

Газийа бона п'ошманбуне

⁶ Һена Йошийа п'адшада Хө-
дан готэ мын: «Тэ дина хвэ да
кьрына Исраела бeбэхт? Эв чу
сэре һэр ч'ийайе бьльнд у бьне
һэр дара шинда қави кьр.[†] ⁷ Һынге
Мын Хвэха Хвэр'а гот: «Бэлки we
пэй ван йэкар'а ль сэр Мында вэ-
гэр'э, ле эв вэнэгэр'ийа у хушка
we, Щьһудайа беамьн жи эв йэка
дит. ⁸ У гава р'уйе зьнек'арийа Ис-
раела бeбэхтда, Мын эв бэр'да у
к'ахаза жьнбэр'дане даие, һынге
Мын дина Хвэ даие, эв Щьһудайа
хушка вейэ беамьн нэтьрсийа, ле
эва хвэха жи р'абу чу қави кьр
⁹ у пе тэмсьстийа хвэйэ қавийе
wэлат һ'эр'ьманд, кэвьр у дарар'а
зьнек'ари кьр. ¹⁰ Пэйр'а Щьһуда-
йа хушка беамьн, бь т'эмамииа
дьле[†] хвэ ль Мын вэнэгэр'ийа,
ле бь қалпийе». Эва э'ламкьрына
Хөдан э.

¹¹ Һынге Хөдан готэ мын: «Исра-
ела бeбэхт һе хвэ р'успи кьр, нэ кэ
Щьһудайа беамьн. ¹² Дэ р'абэ ван
готьна бьгьһинэ бакөре у бежэ:
«Вэгэр'э һэй Исраела бeбэхт,
эва э'ламкьрына Хөдан э.
«Эзе һерса Хвэ сэр wэда
нэр'ежьм,
чьмки Эз дьлован ьм» эва
э'ламкьрына Хөдан э,
«Эз һ'эта-һ'этайе к'ине Хвэда
хвэй накьм,

3:1 Дөбарэкьрына Қануне 24:1-4. **3:6** П'адшати II, 22:1-23:30; Дирок II, 34:1-35:27.

¹³ ле т'эне тө эве нәһәқийа хwә
 нас кә,
 кӧ тө р'абәри Хӧдан
 Хwәдейе хwә буйи
 у бьне һәр дара шинда, тә
 гавед хwә
 бәрбь хwәдейед хәриб авитын
 у гӧһ нәда дәнге Мьн».
 Эва э'ламкьрына Хӧдан э.

¹⁴ «Дә вәгәр'ын, һэй әвләдед
 р'едәрк'әти» эва э'ламкьрына Хӧ-
 дан э «Эз ым Хwәйе wә, Эзе жь
 һәр бажари йәки жь wә, жь һәр
 малбәте дӧда жь wә һылдым у wә
 биньмә Сийоне^ф. ¹⁵ һынге Эзе шь-
 ванед бь дьле Хwә бьдым wә у
 эве бь заньстийе у сәрвахтийе
 шьвантийе ль wә бькьн. ¹⁶ У гава
 һун ван р'ожада ль сәр wi э'рди
 ль һәв зедә бьн» эва э'ламкьрына
 Хӧдан э «һынге we иди нәлазъм
 бә сәр Сьндоқа^ф Пәймана Хӧдан-
 да хәбәр дьн. We дьле кәсәкир'а
 жи дәрбаз нәбә у эве иди т'ӧ щар
 нәйе биранине, нә жи we диса бе
 чекьрыне. ¹⁷ һынге Оршәлимер'а we
 бежьн: «К'ӧрсийа Хӧдан. У һ'әму
 мьләте бона наве Хӧдан we быць-
 вьнә wьр, ль Оршәлиме, иди т'ӧ
 щар we сәрһ'ышкия хwәйә хьраб
 нәкьн. ¹⁸ һынге ван р'ожада мала
 Щьһуда we т'әви мала Израел, һәр
 дӧйе һәвр'а жь wәлате бакӧре бе-
 нә wi wәлате кӧ Мьн чава мьлк'
 дабу кал-бавед wә».

П'утп'арьстийа^ф Израеле

¹⁹ «Мьн Хwәха Хwәр'а гот:
 «Мьн чава дьхwәст әw щийе
 хwәши

нава зар'ед Хwәда бьда тә,
 әw wәлате қәнщ,
 мьлк'е һәри хаси нава
 мьләта)
 Мьн т'ьре те Мьнр'а бежи:
 «Баво» У жь Мьн дур нәк'әви.
²⁰ Ле тө, һэй мала Израел!
 Чава жьнәк малхе хwәр'а
 бебәхт дәрте,
 ӧса жи һун һьндава Мьнда
 бебәхт дәрк'әтын»
 эва э'ламкьрына Хӧдан э.
²¹ Дәнгәк жь сәре гьред р'әқә-
 р'ут те бьһистьн,
 дәнге гьри у заринийа
 израелия,
 чьмки әвана жь р'ийа хwә
 дагәр'ийан,
 Хӧдан, Хwәдейе хwә бир
 кьрын.
²² «Һэй әвләдед р'едәрк'әти
 вәгәр'ын,
 Эзе бебәхтийа wә дәрман
 кьм!»
 «Бәле, ва йә әм тенә щәм Тә,
 чьмки Тӧ йи Хӧдан,
 Хwәдейе мә.
²³ Р'әсти п'утһ'әбандьна ль сәр
 гьра
 у ч'ийа-банийа бадихәwa йә.
 Р'әсти хьлазбуна Израеле,
 дәсте Хӧдан, Хwәдейе мә йә!
²⁴ Ле бәле жь щәһьлтийа мәда,
 әве р'ӧбәтийе к'әда кал-
 бавед мә,
 пәз у дәwаред ван,
 кӧр' у қизед ван хwарьнә.
²⁵ Иди әме р'ӧбәтийа хwәда п'ал
 дьн
 у пе р'әзилийа хwә, хwә
 бьньхемьн,

чъмки мэ жь шаһьлтийа
хwэда,
һ'эта ньһа кал-бавед хwэва,
һьмбэри Хөдан, Хwэдейе хwэ
гөнэ кьрийэ
у мэ гөһ нэдайэ дэнге
Хөдан Хwэдейе хwэ».

**Хөдан п'ошманбуна
Исраеле дьхwазэ**

- 4** ¹ Эва э'ламкьрына Хөдан э:
«Һэй Израел, һэгэр тө вэгэр'и,
һэгэр тө ль сэр Мында вэгэр'и
у һ'эрабийед хwэ жь бэр
ч'э'ве Мын дур хи,
жь р'ийа хwэ дэрнэк'эви,
² һэгэр тө бь амьнийе, һэгийе
у ньхта һ'элал сонд бьхви
бежи:
«Эз ви Хөдани кьм),
һьнге мьлэте пе Хөдан бенэ
бьмбарэккьрыне^ф
у we пе Ви бьфьр'ьн».
³ Чъмки Хөдан мэрьвед
Щьһудайе
у Оршэлимер'а аһа дьбежэ:
«Әрде хwэйи хам бецэр кьн,
иди нава стьрийада
нэр'эшинь.†
⁴ Һэй мэрьвед Щьһудайе
у бьнэлийед Оршэлиме!
Бона Хөдан сьнэт^ф бьн,
эви ч'эрми жь дьле хwэ
бьбьр'ьн,
wэки р'уйе кьред wэйэ
хьрабда,
һерса Мын мина агьр гөр'
нэбэ
у кэсэк т'өнэбэ кö весинэ.

Нэйаред жь бакөре

- ⁵ Щьһудайеда э'лам кьн,
Оршэлимеда бэла кьн
бежьн:
«Wэлетда бор'ийед^ф стьруйа
хьн)
У бь дэнге бьльнд бькьн гази
у бежьн:
«Бьщьвьн, эм бьр'эвьнэ
бажаред суркьри».
⁶ Бэрбь Сийоне але бьльнд
кьн,
бьр'эвьн у нэсэкьнын,
чъмки Эзе жь бакөре
хьрабийе
у werанкьрынэкэ мэзын
биньм».
⁷ Шерэк жь дарьстана сьх
дэрте,
werанкьре мьлэта р'ек'эт,
эw жь нэ'ла хwэ дэрк'эт,
кö wэлате тэ кавьл кэ.
Бажаред тэие werан бьн
у wанда бьнэлийе т'өнэбьн.
⁸ Лэма р'абьн к'өрх^ф ль хwэ
кьн,
бьгьрин у бьзарьн,
чъмки алава һерса Хөдан,
жь мэ дур нак'эвэ.
⁹ «Әwe р'оже» эва э'ламкьрына
Хөдан э
«Дьле нав п'адша у мир-
бэгада нэминэ,
к'аһине зьравқэти бьн,
п'ехэмбэре жи мэт'элмайи
бьн».

¹⁰ һьнге мын гот: «Хwэйи, Хөда-
но! Тэ р'аст эв щьмэ'т у Оршэлим

архайин кър у гот: «һуне бьк'эвьнэ хер у хвэшийе» ле ва йэ шур гь-һиштигэ щанийа ван». ¹¹ Һынге ве щьмэ'те у Оршэлимер'а we бе готъне:

«Баки қъжьлейи шэwате,
we жь гьред р'эqэ-р'утэ чол-
бэстада бе
сэр р'ийа мьлэте Мьни дэлал,
эwe нэ байе нэрми бона
бедэре бэ,
нэ жи бона паqьжкърне бэ.

¹² Эw байе гэлэки қайим we пе
фэрмана Мьн р'абэ,
Эзе қьраред Хwэ р'акьмэ
һьмбэри ван».

¹³ Ва йэ weранкър мина э'wpa
дэре,
э'рэбед wийе мина
бобэлиске бьн,
һэспед wийе жь тэйред
симьр' зутър бьн.
Wэй ль мэ, чьмки к'ока
мэйе бе!

¹⁴ Һэй Оршэлим жь хьрабийе
тö дьле хwэ бышо кö бейи
хьлазкърьн.
Һ'эта к'энге we фькьред
хьраб нав тэда бьн?

¹⁵ Чьмки дэнгэк жь Дане дэрте,
готъна бехер жь ч'ийа-
банийед Эфраиме.

¹⁶ Ве йэке мьлэте пе бьһ'эсиньн
у дэнг бьдънэ Оршэлиме
бежън:
«Ва йэ we жь wэлате дур,
щэрд тен у ль сэр бажаред
Щьһудайе
қар'инийа хwэ дьдънэ
бьһистъне.

¹⁷ We мина қор'хвана доре ле
бьгьрьн,
чьмки эwa һьмбэри Мьн
р'абу»
эва э'ламкърьна Хöдан э.

¹⁸ «Р'ийа тэ у кьред тэ эв йэк
анинэ сэре тэ!
Эwa баре хьрабийа тэ йэ,
бэле тэ'л э,
бэле эw гьһиштигэ һ'эта
дьле тэ».

Дьлешийа Йеремийа

¹⁹ Wэй дьле мьн, дьле мьн!
Тажан дьдэ дьле мьн,
дьл нав мьнда давежэ,
эз нькарьм хwэ кэр' кьм,
чьмки эз дэнге бор'ийа
стъруйэ
бона шер' дьбьһем.

²⁰ Weранбун ль сэр weранбуне,
һатэ э'ламкърьне,
т'эмамийа wэлат ль бэр
мират'е чу,
ньшкева конед мьн кавьл
бун чун,
п'эр'дед мьн жи,
чава ч'э'ве хwэ бьгьри
вэки.

²¹ Һ'эта к'энге Эзе ала дьжмьн
бьбиньм
у дэнге бор'ийа стьру
бьбьһем?

²² «Р'аст мьлэте Мьн беһ'ыш^ф э
у эw Мьн нас накэ,
эвана зар'ед бефэ'м ьн,
фьрасэга ван т'öнэйэ,
эw хьрабийер'а сэрwахт ьн,
ле қәнцийе эw ньзаньн
бькьн».

**Йеремийа веранбуна
пешгэхтийе дьбинэ**

- 23 Мьн дина хwэ да э'рде,
эw бе щур'э вьки-вала бу,[†]
дина хwэ да э'змен,
р'онайи wьр т'онэбу.
- 24 Мьн дина хwэ да ч'ийа,
эw дьһ'эжийан
у һ'эму гьр дьлэрэзин.
- 25 Мьн дина хwэ дайе, we
мэрьвэк т'онэбу[†]
у һ'эму тэйрэдед э'змен
фьр'ибун чубун.
- 26 Мьн дина хwэ дайе,
we э'рде хwэйбэр буйэ чол-
бэст,
һ'эму бажар ле бунэ хьрабэ,
жь дэст һ'эзурийа Ходан
у жь алава һерса Wi.
- 27 Чьмки Ходан аһа дьбежэ:
«Т'эмамайа wэлате веран бэ,
ле Эзе эwi лап к'ота нэкьм.
- 28 Э'рде бона we йэке шине бькэ,
жор э'змане тэ'ри бэ,
чьмки Мьн гот у цьрар кьр,
Эзе сэр йа Хwэ бьминьм
у Хwэ жь we йэке нэдьмэ
паш».
- 29 Жь дэст қэрэбальха сийарийа
у тиравежа,
we р'эве ль һэр бажари
к'эвэ.
Өве бьк'эвьнэ дарьстана сьх
у we р'абьнэ ль сэр зьнара.
Һэр бажаре һьшти бьминэ,
мэрьвэке нава wанда we
нэминэ.

- 30 Ле тө, һэй веранбуйе, те чь
бьки?
Һэгэр тө core гэвэз жи ль хwэ
ки,
хьшьред зер'инва хwэ
бьхэмьлини,
кьлед ч'э'вед хwэ жи мэзын ки,
бадихэwа йэ эw хэмьла тэ.
Йаред тэ дэст жь тэ
к'ьшандьн,
дьхwазьн р'oh'e^ф тэ жь тэ
бьстиньн.
- 31 Чьмки Мьн дэнгэк бьһист,
чава жьнэк к'этьбэ ль бэр
зар'е,
мина дэнге анина зьке
э'wльн.
Эва дэнге бинэфьшкийа
Сийона қиз* э,
we дэсте хwэ вэкьрийэ у
дьбежэ:
«Wэй ль мьн! Эз хwэва дьчьм,
ль бэр эwed кө дькөжьн!»

Гөнэк'арийа Оршэлиме

- 5** ¹ «К'учед Оршэлиме ль һэв
хьн
у дина хwэ бьдьне пе
бьһ'эсьн,
мэйданед weда ле бьгэр'ьн,
Һэгэр һун һэма мэрьвэки
бьбиньн,
кө эw сэр һэқийе йэ у
амьнийе дьгэр'э,
һьнге Эзе бьбахшиньмэ
бажер.
- ² Р'аст э дьбежьн: «Эз wi
Ходани кьм,

* 4:31 Аwa готи «Бажаре Оршэлиме».

4:23 Дэстпелун 1:2. 4:25 Дэстпелун 2:5.

- ле эw дэрэw сонд дьхwьн».
- 3 Ходано! Ч'э'ве Тэ нэ ль сэр
амьнийе йэ?
Тэ чьqаси ль ван хьст,
ле ван qэт жь хwэ
дэрнэхьст,
Тэ чьqаси эw хурдэхwэши
кьрын,
ле ван ширэт qэбул
нэкьрын.
Вана р'уйе хwэ жь кэвьр
х'шктьр кьрийэ
у ван нэхwэст вэгэр'ьн.
- 4 Ынге мьн хwэха хwэр'а гот:
«Эвана фэqир у бех'ьш ьн,
эw р'ийа Ходан,
qэйдэ-qанунед Хwэдейе хwэ
ньзаньн.
- 5 Эз хэр'ьмэ щэм мэзьна,
ванр'а бьк'эвьмэ хэбэрдане,
чьмки р'ийа Ходан,
qэйдэ-qанунед Хwэдейе хwэ
эw заньн».
- Ле бэле вана жи нир
шкенандьнэ
у капед хwэ qэтандьнэ.
- 6 Лэма жи шере дарьстен we бе
сэр ван,
гөре чол-бэсте we вана
вэчър'э,
пльнге хwэ ль бажаред ван
бытэлинэ,
хэр кэсе кó жь ван дэре we
бе дър'андьне.
Чьмки нэхэqийед ван гэлэк
ьн
у бибэхтийед ван п'ьр' ьн.
- 7 «Эзе иди чава ль тэ
бьбахшиньм?
Зар'ед тэ жь Мьн чунэ

- у пе нэхwэдейа эw сонд
дьхwьн.
Гава Мьн эw т'ер кьрын,
вана зьнек'ари кьр
у эw чунэ мала qавийе.
- 8 Эw мина щэ'нуйед х'ьр'э
фьнщфьрэ нэ,
хэр йэк ль сэр к'олфэта
хэлqе х'ир'э-х'ир' э.
- 9 Гэло бона ве йэке Эзе щэза
ван нэдьме?»
Эва э'ламкьрына Ходан э
«Йан жь мьлэтэки аha Эзе
х'эйфе хьлнэдьм?»
- 10 Дэ бьк'эвьнэ нава р'эзд
тьрийед we
у weран кьн, ле нэ х'эму,
ч'ьqьла же бьбьр'ьн бавежьн,
чьмки эw нэ йед Ходан ьн.
- 11 Бэле мала Израел у мала
Цььхуда,
хьндава Мьнда гэлэки
бибэхти кьрын»
эва э'ламкьрына Ходан э.

**Ходан Израеле
т'эхсир дькэ**

- 12 Вана Ходан инк'ар кьр у гот:
«Эwe тьштэки нэкэ,
хьрабийе нэие сэре мэ
эме нэ шур бьбиньн, нэ жи
хэлайе.
- 13 Эв готьна п'эхэмбэра we мина
байе бэ,
чьмки готьнед Ходан заре
ванда т'өнэ,
эв х'эмуйе we бенэ сэре
ван».
- 14 Лэма Ходан,
Хwэдейе Ордийа аha
дьбежэ:

«Чъмки вә әв хәбәр гот,
 ва Әзе жи хәбәра Хвә
 дәве тәда бькмә агьр,
 ви мьләти жи даре шәватә,
 кӧ ван к'әвә бшәвьтинә.
 15 Һәй мала Израел! Ва Әзе
 мьләтәки жь дур
 бьшиньмә сәр вә» әва
 ә'ламкьрна Хӧдан ә,
 «Мьләтәки тәйах, мьләте
 зувайи бәре,
 мьләте кӧ тӧ зьмане ви
 ньзани
 у готьна ви фә'м наки чь
 дьбежә.
 16 Тирданга ван мина гор'а
 вәкьри йә,
 әвә һ'әму жи мерхасед ә'гит
 ьн.
 17 Әвә зә'д у хӧрәке тә бьхвьн,
 р'ӧһ'е кӧр' у қизед тә
 бьхвьн,
 ве пәз у дәваред тә бьхвьн,
 р'әзед тьри у даред һежиред
 тә бьхвьн.
 Ван бажаред тәйә суркьри жи,
 к'ижанада кӧ тӧ гӧман и,
 ве пе шур лехьн веран кьн.

18 Ле бәле ван р'ожада жи Әзе
 к'оке ль вә нәйнъм» әва ә'ламкь-
 рьна Хӧдан ә. 19 «Һәгәр бьпьрсьн
 бежьн: «Чьма Хӧдан, Хвәдейе мә
 әв һ'әму анинә сәре мә?» Тӧ ль ван
 вәгәр'инә бежә: «Вә чава вәла-
 те хвәда Әз һьштъм у хвәдейед
 хәрибр'а хӧламти кьр, ньһа жи
 һуне вәлатәки хәрибда хәлқер'а
 хӧламтийе бькьн».

**Хӧдан сә'витийе
 цьмә'та хвә дькә**

20 Әве йәке ә'лами мала Ақуб
 кьн
 у бьгьһиньнә Щьһудайе
 бежьн:
 21 «Һәла бьбьһен,
 һәй цьмә'та беһ'ьшә
 фә'мәкор!†
 Ч'ә'вед тә һәнә, ле набини,
 гӧһед тә һәнә, ле
 набьһейи!
 22 Һуне ча жь Мьн нәтьрсьн,
 һуне ча ль бәр Мьн
 нәләрзьһн?»
 Әва ә'ламкьрна Хӧдан ә.
 «Мьн пе қанунәкә һ'әта-
 һ'әтайе,
 қум бә'рер'а кьрә синор, кӧ же
 дәрбаз набә.
 Пелед ве фур дьдьн, ле пе
 нькарьн,
 әв дькьн хӧшин,
 ле нькарьн же дәрбазтьр
 бьн.†
 23 Ле әв мьләта сәрһ'ьшк у
 нәгӧһдар ә,
 вана пышта хвә да Мьн у
 чун.
 24 Дьле хвәда набежьн:
 «Вәрьн әм жь Хӧдан,
 Хвәдейе хвә бьтьрсьн,
 Йе кӧ вә'дәда барана пешьн у
 пашьн дьдә мә
 у һ'әфтийед нандьрунер'а
 к'ьфшкьри бона мә хвәй
 дькә».
 25 Нәһәқийед вә әв йәк жь вә
 дур хьстьн

5:21 Ишайа 6:9, 10; һәзәкийел 12:2; Марқос 8:18. 5:22 Әйүб 38:8-11.

у гөнәйед вә, хер у хвәши
жь сәр вә данә бьр'ине.

26 «Ле бәле нава щьмә'та мында
нәп'ак хәнә,
кө мина неч'ирване тәйрәда
хвә дьтәлиньн,
әв т'әла датиныйн у мәрьва
дыгьрын.

27 Чава қәлеткәк кө тәйрәдава
т'ъжи йә,
малед ван жи
һ'ъләк'арийева т'ъжи нә,
пе ве йәке әв һ'ър' бунә,
дәвләти нә,

28 бәз гьртънә, стөкөрөд хвә
қалым кьрынә,
жь синоре һәр хьрабийе
дәрбазтьр бунә.
Әв сәр һәқи-нәһәқийеда
наньһер'ън,
пышта севу у фәқира әв
нагьрын.

29 Гәло бона ве йәке Әзе щәза
ван нәдыме?»
Әва ә'ламкьрына Хөдан ә
«Йан жь мьләтәки аһа Әзе
һ'әйфе һьлнәдым?»

30 Вәлетда тьштед ә'щәбә сав
дырәшымьн,

31 п'ехәмбәр дәрәв
п'ехәмбәртийе дыкьн,
к'аһин пе готына ван
сәрверийе дыкьн,
щьмә'та Мьн жи ве йәке һ'ыз
дыкә.
Ле гава ахьрийа ве йәке бе
һуне чь бькьн?»

**Нәйар дора Оршәлиме
дыгьрын**

6 ¹ Гәли бьнйаминийа,
жь Оршәлиме бьр'әвын кө
хьлаз бьн!
Т'ьқойайеда бор'ийа стьру
лехьн,
Бет'-һак'әрәмеда ду бьльнд
кьн ә'шәрәт кьн,
чьмки жь бакөре бәла
у веранкьрынәкә гьран хөйа
дыбә,

² Сийона қиз* тө бәдәв у
назык и,
ле Әзе тә веран кьм.

³ Шьване кәрәд пәзе хвәва сәр
веда быгьрын,
ве ль дор-бәрәд ве конед
хвә лехьн
у һәр кәсе мерга хвәда
быч'еринә.

⁴ Дьбежьн: «Дә һьмбәри ве,
к'аре хвәйи шер' бькьн!
Р'абьн әм нивро сәрда быгьрын!
Вәй ль мә, чьмки р'о иди
дычә ава,
сийед бәри еваре дьреж
дыбьн».

⁵ «Р'абьн, әм шәв һәвраз һәр'ън
у қәсрәд ве әм һьлшиньн».

⁶ Чьмки Хөдане Ордийа аһа
дыбежә:
«Дара бьбьр'ън у т'өлмед
халийе
пешбәри Оршәлиме бьльнд
кьн.
Әв бажар һежайи щәзайе
хвә йә,

* 6:2 Ава готи «Бажаре Оршәлиме».

- кӧ һәр зордарийева әw
т'ъжи йӧ.
- 7 Чава кани жь хwә аве дьдә
дәр,
ӧса жи әва хьрабийед хwә
дьдә дәр,
навда зордари у кавьлкьрын
тенә бьхистьне,
ль бәр ч'ә'ве Мьн т'ьме кӧл у
бьрин ын.
- 8 һәй Оршәлим, мьрати хwә
бә!
Wәки Әз жь тә дур нәк'әвьм,
тә нәкьмә wәлатәки хьки-
хали бе бьнәли».
- Сәрһьлдана Израеле**
- 9 Хӧдане Ордийа аһа дьбежә:
«We һәрч'е жь Израеле майи,
мина тьрийа лап пашчьни
кьн.
Бьра чава йәки кӧ тьрийа
дьчьнә,
дәст бавежә гушийе ч'ьqыла».
- 10 Әз к'ер'а бежьм
у гӧһе к'е пехьм, кӧ бьбьһен?
Гӧһада әвана гьран ын,
әвана нькарьн бьбьһен.
Әw жь готьна Хӧдан зьвер ын
у әw йәк ль ван хwәш найе.
- 11 Ләма һерса Хӧданва эз
дагьрти мә,
иди эз нькарьм хwәда хwәй
кьм.
«Дә әве бьр'ежә сәр зар'ед
к'уче,
ль сәр к'ома щәһьлед
щьвийайи.
Жьн у мере бенә гьртьне,
- һ'эта кал-пиред ә'мьре
мәзын жи.
- 12 Малед wане хәлqер'а
бьминьн,
т'әви әрд у к'ӧлфәтед
wanва.
Әзе дәсте Хwә һьлдьмә
ль сәр бьнәлийед әви
wәлати»
әва ә'ламкьрьна Хӧдан ә.†
- 13 «Чьмки жь ч'ука гьрти һ'эта
мәзына,
ч'ә'ве һ'әмуяа qазьнца
һ'ерам ә,
жь п'ехәмбәра гьрти һ'эта
к'аһина,
һ'әму жи нава qәлшийеда нә.
- 14 Әвана бьринед мьләте Мьн
сәpp'а дәрман дькьн у
дьбежьн:
Ә'дьлайи! Ә'дьлайи!»
Ле ә'дьлайи т'ӧнә.†
- 15 Әw гава к'ьретийе дькьн т'ӧ
шәрм дькьн?
Әw qәт шәрм накьн, нә жи
сор дьбьн.
Ләма жи әве т'әви к'әтийа
бьк'әвьн
у гава Әз щәза ван бьдьме,
әве сәрсери бен»,
Хӧдан дьбежә.
- Щьһуда дәст
жь Хӧдан дьк'ьшинә**
- 16 Хӧдан аһа дьбежә:
«Ль сәре р'ийа бьсәкьньн
дина хwә бьдьне
у бона шьвәр'ийед бәре
бьпьрсьн,

- к'а р'ийа қәнщийе,
дә хун веда жи һәр'ын,
кө хун р'һ'этийе бьбиньн.
Ле вана гот: «Әме веда
нэчън».
- 17 Мьн нобәдар ль сәр вә к'ьфш
кьрын у гот:
«Г'өһе хвә р'ьнд бьднә ль сәр
бор'ийа стьру!»
Ле вана гот: «Әме г'өһ
нәдъне».
- 18 Дә нһа бьбьһен, һэй мьләтно!
Шә'дәтийе бьдн у
бьзаньбьн, we чь ль ван
бьқәвьмә.
- 19 Бьбьһе ә'рдо!
Әзе р'уйе фькьред ванда,
бәлайе ви мьләтир'а биньм.
Чьмки вана г'өһ нәданә
готьна Мьн
у Қануна Мьн т'әхсир кьрын.
- 20 Чьр'а нә бона Мьн бьхура кө
жь Шьбайе те
у жь вәлате дур қамиша
бинхвәш?
Әв т'эвайишәватед вә нә
қәбул ын
у әв қ'өрбанед^ф вә ль Мьн
хвәш найен».
- 21 Ләма Хөдан аһа дьбежә:
«Ва Әзе п'ехәма дайньмә ль
бәр цьмә'те,
бав у көр'е һәвр'а сәрда
бьк'эвьн,
цинар у пьсмамед хвәва we
бьқәльн».
- Шәр'к'аред жь бакөре**
- 22 Хөдан аһа дьбежә:
«Ва йә жь вәлате бакөре
мьләтәк те
- у жь қ'өлбед дьне мьләтәки
мәзын р'адьбә.
- 23 Кәван у р'ьм дәсте ванда нә,
әвә беисаф у бер'ә'м ын,
мина пеле бә'ре дәнғ
дәрдьхьн.
Әвә һьмбәри тә ль һәспа
сийар ын,
мина шәр'к'арәки шер'р'а
р'езбуйи,
һэй Сийона қиз».
- 24 Гава мә бона ван бьһист,
дәст у п'ийед мә жь тьрса
сьст бун,
мина к'өльфәта кө дьк'әвә ль
бәр зар'е,
р'ьсәсе ле гьрт.
- 25 Дәрнәк'эвьнә к'әвшен,
р'ийада нэчън,
чьмки ль һәр дәра шуре
нәйар у saw ә.
- 26 һэй мьләте Мьни дәлал,
дә к'өрх ль хвә кә, хвә ль
хвәлийе вәдә,
мина мьрьна көр'е гәйе т'әне,
шина гьран бькә,
чьмки веранкьре ньшкева
сәр мәда бьгьрә.
- 27 Хөдан гот: «Йеремийа, нава
цьмә'та Хвәда
Мьн тө кьри пьспоре һ'әсьн,
вәки тө р'ийа ван бьзаньби
у бьщер'ьбини^ф.
- 28 һ'әму жи мина сьфьр у
һ'әсьн,
сәрһ'ышк у хвәсәрехвәйә
бөхданбеж ын
у һ'әму жи жь р'е к'әти нә.
- 29 Ә'йарба қайим п'ьф дькә
кө льһеме агьрда бьһ'әлинә,

ле бадихәва дькын пацъж кын,
чъмки мър'дар'и навда
дъминә.

³⁰ Әвә «Зиве қәлп» бенә һ'әсабе,
чъмки Хөдан әв т'әхсир
кьрьнә».

Даннасинийа Йеремийайә
П'арьстгәһеда^ф
(Йеремийа 26:1-6)

7 ¹ Хөдан дәнҗ да Йеремийа у
гот: ² «Тө ль бәр дәргәһе Ха-
на^ф Хөдан бьсәкьнә у әве готъне
бькә дәнҗи у бежә: Гөһ бьдънә
готъна Хөдан, һәй т'әмамияа Щь-
һудае, кө һун ван дәргәһар'а
дәрбаз дьбьн, бона Хөдан бьһ'ә-
биньн! ³ Хөдане Ордийа, Хвәде-
йе Израеле дьбежә кө һун р'е у
дьрбед хвә р'аст кьн, вәки Әз
бьһельм һун ль вьр бьминьн. ⁴ Гө-
мана хвә нәдънә ль сәр we готъна
дәрәв кө те готъне: «П'арьстгәһа^ф
Хөдан, П'арьстгәһа Хөдан, П'а-
рьстгәһа Хөдан сьт'аргәһа мә йә». ⁵
Һәгәр һун р'е у дьрбед хвә т'ам
р'аст кьн у һәгәр нава шәр'-дә'ве
мәрвада һун т'ам ль сәр һәқийе
бьн, ⁶ зордарийе йе хәриб, сөви
у жьнәбийе нәкьн, ль әви щийи
хуна бесуц нәр'ежьн у ль пәй
хвәдейед майин нәчън, кө хьра-
бийе нәйнънә сәре хвә, ⁷ һьнге
Әзе бьһельм кө һун ль вьр, ви
вәлатида к'ижан кө Мьн дабу

кал-бавед вә, жь бәрәда бона
һ'әта-һ'әгае бьминьн.

⁸ Ле бәле вә гөмана хвә дани-
йә ль сәр we готъна дәрәв, к'ижан
кө к'аре надә вә. ⁹ һун дьзийе,
көштъне, зьнек'арийе дькьн, дә-
рәв сонд дьхвьн, бьхуре Баәлр'а^ф
дышәвътиньн, пәй хвәдейед ма-
йинә кө һун нас накьн дьчън ¹⁰ у
пәйр'а тенә ве Хана кө наве Мьн
сәр ә, ль бәр Мьн дьсәкьнън у дь-
бежън: «Әмә хьлазбуйи нә» у диса
дьчън ван һ'әму к'ьретийа дькьн.
¹¹ Чьма әва Хана, йа кө наве Мьн
сәр ә, ль бәр ч'ә'ве вә шкәфта қа-
чаха йә?[†] Нә Әз ве йәке дьбиньм?»
Әва әламкьрьна Хөдан ә: ¹² «Һәла
һәр'ьнә Шилое*», ви щийе Мьни
кө бәре Мьн наве Хвә ль we кьрбу
у дина хвә бьдъне, Мьн р'уйе we
хьрабийа щьм'әта Хвә Израеле-
да чь анийә сәре we.[†] ¹³ Ле ньһа,
чъмки һун хвәйе ван һ'әму кьра
нә» әва әламкьрьна Хөдан ә «У
Мьн т'ьме вәр'а дьгот, ле вә қәт
гөһ нәдъда Мьн у Мьн дәнҗ дьда
вә, ле вә щаб нәдъда, ¹⁴ ләма жи
Мьн чава ани сәре Шилое, Әзе
өса жи биньмә сәре ве Хане, йа кө
наве Мьн сәр ә у һун теда гөман
ьн, әв щийе кө Мьн да вә у кал-
бавед вә. ¹⁵ Әзе вә жь бәр ч'ә'ве
Хвә өса бавежьм, чава Мьн һ'әму
бьратийа вә, т'әмамияа зөр'әта
Әфраим* авит».

* **7:12** «Шило» щики вәлате Израеледа бу, к'идәре кө Конә^ф Щьвине ледаи мабу, һ'ә-
та чекьрьна П'арьстгәһе. Шило бь дәсте фьльстинийа^ф сала 1 050 бәри буйина Иса
һатъбу вәранкьрьне. Бьхуньн Зәбур 78:60-61.

* **7:15** «Әфраим» қәбила һәрә мәзънә нава п'адшатийа бакөра Израеледа бу, кө һатъ-
бунә сьргункьрьне.

7:11 Мәтта 21:13; Марқос 11:17; Луқа 19:46. **7:12** Йешу 18:1; Зәбур 78:60; Йеремийа 26:6.

Нэгöһдари́йа щьмэ́те

¹⁶ «Дэ тө иди бона ве щьмэ́те дöа нэкэ, бона ван лава у дилэка нэкэ, ль бэр Мьн навчетийе нэкэ, чьмки Эзе дэнге тэ нэбьнем. ¹⁷ Чьма тө набини эв ль бажаред Щьһуда-йе у к'учед Оршэлимеда чь дькьн? ¹⁸ Зар' даред шэwате т'оп дькьн, бав агьр ведьхьн, к'өлфэт һавир дьсть-рен, wэки к'ата п'ут Ханьм-п'адша Э'зменр'а лехьн.¹ Эw хwэдейед майинр'а жи дийарийед^ф сэрдакьрьне дьдьн, wэки Мьн бьцьлцьлиньн. ¹⁹ Ле гэлö эв Мьн дьцьлцьлиньн?» Эва э'ламкьрьна Хöдан э «Эw хwэ-ха ль саре хwэ накьн у хwэ накьн р'обэт?» ²⁰ Лэма Хwэйи Хöдан аһа дьбежэ: «Эзе һерс у к'эла Хwэ бь-р'ежьмэ ль сэр эви щийи, мерьв у һ'эйвен, даред дэште у дэрэмэта эрде агьре пек'эwэ у we венэсэ».

²¹ Хöдане Ордийа, Хwэдейе Израеле аһа дьбежэ: «Дэ гоште дийарийед т'эвайишэwатед хwэ жи т'эви қөрбанед хwэ бьхьын. ²² Чьмки эwe р'ожа кө Мьн кал-бавед wэ жь Мьсьре дэрхьстьн, Мьн пешийе бона т'эвайишэwате у қөрбана тыштэк ванр'а нэгот, нэ жи ль ван э'мыр кьр. ²³ Ле Мьн эв т'эми да ван у гот: Гöһ бьдьнэ дэнге Мьн, Эзе бьбьмэ Хwэдейе wэ, һуне жи бьбьнэ щьмэ́та Мьн. Ван һ'эму р'ийада һэр'ьн, т'эмийа к'ижана Мьн дайэ wэ, кө һун хер у хwэшийе бьбиньн. ²⁴ Ле вана гöһ нэда Мьн у гöһдари нэкьрьн,

wэкэ бэрзэқийа дьле хwэйи хь-раб, пэй шешьред хwэ к'этьн у пышта хwэ данэ Мьн, нэ кө бэре хwэ. ²⁵ Жь эwe р'ожа кал-бавед wэ жь эрде Мьсьре дэрк'этьнэ һ'эга ньһа, Мьн һэр р'ож э'вдед Хwэйя п'ехэмбэр ванр'а шандьнэ, ²⁶ ле вана гöһ нэданэ Мьн у гöһдари нэкьрьнэ, стöкöра хwэ қалым кь-рьнэ, жь кьред кал-бавед хwэ һе хьрабтьр кьрьна.

²⁷ Те ван һ'эму хэбэра ванр'а бежи, ле эwe гöһ нэдьнэ тэ, те дэнг бьди ван, ле эwe шаба тэ нэдьн. ²⁸ Ђынге тө ванр'а бежэ: «Эв э мьлэте кө гöһ нэда дэнге Хöдан Хwэдейе хwэ у ширэт қэбул нэ-кьр! Амьни ль щэм ван нэма, эw жь сэр заре ван һатэ һьлдане!»

²⁹ һэй Оршэлим,
дэ п'ор'е хwэ көр' кэ у
бавежэ,
ль сэр гьред р'эқэ-р'ут дэнге
бэйт'е дэрхэ,
чьмки Хöдан дэст жь wi
ньсьли к'ьшанд,
к'ижани һерса Wi р'акьр.

Нэwала Қьр'бу́не

³⁰ Эва э'ламкьрьна Хöдан э: «Щьһудийа ль бэр ч'эве Мьн хьра-би кьрьн, эw п'утед хwэйя к'ьрет кьрьнэ Хана кө наве Мьн сэр э у эw һ'эр'ьмандьн. ³¹ Нэwала Көр'е һиномда жи щийе п'утһ'эбандьне Т'опэт'* чекьрьн, wэки көр' у қизед

* **7:31** «Т'опэт'» жь Оршэлиме нэ дур бу, дэра кө зар'ед хwэ Молохр'а^ф дькьрьнэ қөрбан. Бьхуны П'адшати I, 11:7; 16:3; 21:6; Ишайа 30:33; Йеремийа 19:5-6.

7:18 Йеремийа 44:17-19.

хвэ ль сэр агьр бышэвьтинын, эв тыште кө Мьн э'мьр ль ван нэкьрбу у фькьра Мьнр'а жи дэрбаз нэбьбу.[†] ³² Лэма жи ва йэ эв р'ожтен» эва э'ламкьрына Ходан э «We иди эви щийир'а Т'опэт', йан нэ-вала Көр'е хином нэбежын, ле «нэвала Қыр'буне». У эв мьрийе Т'опэт'еда бенэ дэфьнкьрыне*, чьмки we щийе майин т'онэбэ. ³³ У щьнйазед эве щьмэ'те we бьбэ хөре тэйрэдэд э'змен у р'э'вьред чоле, we кэсэке т'онэбэ кө бэри ван дэ. ³⁴ Ынге Эзе жь бажаред Щьхудаие у к'учед Оршэлиме, дэнге эшце у шабуне, өса жи дэнге бук у дэнге зэ'ве бьдмэ бьр'ине, чьмки вэлате кавьл бэ хэр'э».[†]

8 ¹ Эва э'ламкьрына Ходан э: «We ынге хэстуйед п'адшед Щьхудаие, хэстуйед қольхк'аред we, хэстуйед к'ахина, хэстуйед п'ехэмбэра, өса жи хэстуйед бьнэ-лийед Оршэлиме we жь мэхбэред ван дэрхын ² у бавезьнэ ль бэр тэ'ве, хиве у ван х'эму нэхшед э'змана, к'ижан кө вана х'эз кьрбун, хөламтийа ван кьрбун, ль пэй ван чубун, шевьра хвэ ль ван кьрбун у эв х'эбандьбун. Эв хэстуйед нэйенэ т'опкьрыне у нэйенэ дэфьнкьрыне, эве бьбьнэ гэмара ль сэр р'уйе э'рде. ³ Ле бо-на ван х'эмуйед жь ви щьсьне хьраб, к'ижан ль ван х'эму дэред кө Мьн эв р'ақэтандьне маьн, we

мьрыне жь жийине четьр бэ» эва э'ламкьрына Ходане Ордийа йэ.

Щэзайе жь бэр гөнэкьрыне

- ⁴ «Ванр'а бежэ кө Ходан аһа дьбежэ:
 «Гэло йэк кө дьк'эвэ, эв накэ кө диса р'абэ?
 Йан эве р'ийа хвэ шаш дькэ, эв накэ кө пашда вэгэр'э?»
- ⁵ Ле эв щьмэ'та Оршэлиме, чьма т'ьме жь р'е к'этийэ?
 Ван хвэ ль дэрэвийе гьртийэ
 у нахвэзын кө вэгэр'ын.
- ⁶ Мьн дина Хвэ даие у бьхист, ле эвана р'аст хэбэр надьн у кэсэк жь хьрабийа хвэ п'ошман набэ
 у набежэ: «Мьн чь кьр?»
 Ле хэр йэк р'ийа хвэда өса дьр'эвэ,
 чава хэспе нава шер'да дьдэ щьрида.
- ⁷ Лэглэг хэвэда дэмсала хвэ занэ
 у фатьмок, думэқэск,
 қольнг жи
 вэ'де хвэда к'оч'эртийе дькьн,
 ле эв щьмэ'та Мьн қьрара Ходан ньзанэ.
- ⁸ Ыун чава дьбежьн: «Өмэ сэрвахт ын
 у Қануна Ходан нава мэда йэ?»

* **7:32** Эв щийе кө мьри дьхатьнэ дэфьнкьрыне, нэпақьж^ф дьхатэ х'эсабе у ль вьр қөр-бан нэдьхатьнэ дайине.

7:31 Қануна К'ахинтийе 18:21. **7:34** Йеремийа 16:9; 25:10; Э'йанти 18:23.

- Ле қалэма қанунзанайә^ф
 дэрәw
 әwe дэрәw дәрдьхә.
 9 Сәрвахте бьбьнә р'обәт,
 т'әвиһәв бьн
 у бенә гьртъне.
 Вана хәбәра Хөдан т'әхсир
 кьр,
 иди чь сәрвахти нава
 ванда йә?
 10 Ләма Әзе жьнед ван бьдьмә
 һьнәкә дьн,
 ә'рде ван жи бьдьмә
 зәфткьред ван,
 чьмки жь ч'ука гьрти һ'әта
 мәзьна,
 ч'ә'ве һ'әмуяа қазьнща
 һ'әрам ә,
 жь п'әхәмбәра гьрти һ'әта
 к'аһина,
 һ'әму жи нава қәлпийеда
 нә.[†]
 11 Әвана бьринед мьләте Мьн
 сәрр'а дәрман дькьн у
 дьбежьн:
 «Дьлайи! Ә'дьлайи!»
 Ле ә'дьлайи т'өнә.[†]
 12 Әw гава к'ьретийе дькьн т'ө
 шәрм дькьн?
 Әw қәт шәрм накьн, нә жи
 сор дьбьн.
 Ләма жи әwe т'әви к'әтийа
 бьк'әвьн
 у гава Әз щәза ван бьдьме,
 әwe сәрсери бен»,
 Хөдан дьбежә.
 13 «Әзе к'оке ль ван биньм»
 әва ә'ламкьрьна Хөдан ә
 «Тьрийе ль сәр к'оле т'өнәбә
 ль сәр дара һежире жи
 һежире т'өнәбә,
 у бәлге ване бьч'ълмьсьн,
 Мьн чь дайә ван, we жь
 дәсте ван һәр'ә».
 14 Дә иди әм чьма р'уньшти
 манә?
 Әм т'оп бьн һәр'ьнә бажаред
 суркьри,
 кө ль wьр бьмьрьн,
 чьмки Хөдан, Хwәдейе мә,
 бона мә мьрьн қьрар
 кьрийә.
 Хөдан ләма ава жәр әм данә
 вәхварьне,
 жь дәст гөнәйе мәйи ль бәр
 Wi кьри.
 15 Әм ч'ә'вньһер'ийа ә'дьлайийе
 бун,
 ле хер-хwәши мәр'а нәбу,
 әм ль һивийа һ'әкимтийе
 бун,
 ле sawe көле ль сәр мәда
 һат!
 16 Дәнге фир'ә-фир'а щә'нуйед
 wi жь Дане те,
 жь һ'ир'ә-һ'ир'а щә'нуйед wi
 ә'рд пева дьһ'әжә!
 Әwe бен ә'рде у һәр тьшти
 пева,
 бажар у һ'әму бьнәлийава
 һ'уфи хwә кьн.
 17 «Ва Әзе мәр'ра бьшиньмә нава
 wә,
 тирәмә'ред кө сербази
 нькарә ч'арә ль ван бькә,
 әwe ль wә хьн»
 әва ә'ламкьрьна Хөдан ә.

**Шина Йеремийайэ
бона щьмэ'те**

- ¹⁸ Көла дьле мьн бедэрман э,
дыл нав мьнда нэмайэ!
¹⁹ We дэнге hewарза мьлэте
мьни дэлал,
жь т'эмамийа wэлет те
бьһистьне:
«Гэло Хөдан Сийонеда нинэ?
Г'адшайе we нэ ль wьр э?»
Хөдан щабе дьдэ: «Ле эw чьма
Мьн һерс дехьн,
пе п'утед хwэ у тыштед
мьлэтайэ бекер?»
²⁰ Мьлэт дьбежэ: «Нандьрун
дэрбаз бу, һавин жи чу,
ле эм өса жи хьлаз нэбун».
²¹ Бьрина мьлэте мьни дэлал,
дыле мьнда йэ,
эзи шинедә мә, хофе эз
гьртьмэ.
²² Гэло Гилэ'деда^ф мэлһ'эм
т'өнэ?
Гэло ль wьр һ'эким т'өнэ?
Ле чьма дэрман ль мьлэте
мьни дэлал набэ?

9 ¹ Хwэзи сәре мьн авзе буйа,
ч'э'ве мьн жи канийа
һесьра!

- Эзе шэв у р'ож бьгьрийама,
бона көштийед мьлэте
хwэйи дэлал.
² Хwэзи бэр'ийеда
к'арвансәрәкэ мьн һэбуйа,
мьне мьлэте хwэ бьһышта,
же дурк'этама,
чьмки эw һ'эму зьнек'ар у
к'ома бөбэхта нэ.
³ Эва э'ламкьрьна Хөдан э:

«Эw бона дэрэwийе зьмане
хwэ

- мина кэвана р'адьгьрын,
wэлетда бона беамьнийе
сәрхwэ нэ,
чьмки хьрабийа ль сэр
хьрабийар'а дькьн
у эwана Мьн нас накьн.
⁴ Бьра һәр кэс һ'эвза хwэ жь
һэвале хwэ бькэ
у т'ө цар амьнийа хwэ
бьрайе хwэ нэйнэ,
чьмки һәр бьра дьхапинэ
у һәр һэвал жи гьлийа дьбэ
тинэ.
⁵ һәр кэс һэвале хwэ
дьхапинэ,
готьна р'аст жь дэве wan
дэрнайе,
зьмане хwэ һини дэрэwийе
кьрьнэ,
өса хьрабийе дькьн һ'эта
дыwэстьн,
⁶ зордарийе ль сэр зордарийе,
һ'ьлэк'арийе ль сэр
һ'ьлэк'арийе,
эwана нахwазьн Мьн нас
кьн»
эва э'ламкьрьна Хөдан э.
⁷ Лэма Хөдане Ордийа аһа
дыбежэ:
«Ва Эзе wan бьһ'элиньм у
быщер'ьбиньм.
Эз иди бона мьлэте Хwэйи
дэлал чь бькьм?
⁸ Зьмане wan тира жэ'р э,
дэрэw дьбежэ,
йэк йэкир'а пе дэве хwэ
дыбежэ: «Д'дьлайи»,

- ле дьле хвэда т'эле бона ви
 назьр дькэ.
- 9 Гэло бона ве йэке Эзе щэза
 ван нэдьме?»
 Эва э'ламкьрына Хөдан э
 «Йан жь мьлэтэки аһа Эзе
 һ'эйфе һьлнэдьм?»
- 10 Бона ч'ийа-банийа эзе зарэ-
 зар кьм у быгьрим
 у бона мергед чоле бэйт'е
 бежьм,
 чьмки эв шэвьтин, п'егэһ ле
 нак'эвэ,
 к'алиния кэрийа иди же
 найе,
 тэйрэдэ у р'э'вьр же р'эвин
 чун.
- 11 Хөдан дьбежэ: «Эзе
 Оршэлиме бькьмэ
 руч'а кэвьри, ци-йера
 чэқэла,
 бажаред Щьһудайе жи хьки-
 хали кьм
 у ван бе бьнэли кьм».

12 Мьн гот: «Гэло йэки сэр-
 вахт һэйэ, кө ве йэке эв фэ'м
 бькэ? Йан Хөдан вива э'йан кьр,
 кө бькарьбэ эве йэке шьровэкэ?
 Чьма вэлат веран буйэ у шэвь-
 тийэ мина бэр'ийе, кө иди п'егэһ
 ле нак'эвэ?»

13 Хөдан ле вэгэр'анд: «Чьмки
 вана эв Қануна кө Мьн данибу
 ль бэр ван т'эхсир кьрын, гөһ нэ-
 данэ ви дэнге Мьн у навда нэман,
 14 ле вэкэ бэрзэдийа дьле хвэ
 чун у данэ ль пэй Баэ'ла, чава

кал-бавед ван эв һин кьрьбун.
 15 Лэма Хөдане Ордийа, Хвэдейе
 Исраеле аһа дьбежэ: «Эзе зьрич'ке
 ль ви мьлэти бьдьмэ хварьне у
 жэ'ре ль ван бьдьмэ вэхварьне.
 16 Эзе вана нава ван мьлэтада
 бэла кьм, к'ижан кө нэ ван, нэ
 жи кал-бавед ван эв нас кьрынэ.
 У Эзе шур ль пэй ван бышиньм,
 һ'эта к'оке ль ван биньм».

Һеварза щьм'эте

- 17 Хөдане Ордийа аһа дьбежэ:
 «Бьфькьрын у гази ван
 к'олфэтэд шинкьр кьн,
 к'ижан кө шине шэват дэрбаз
 дькьн,
 гази ван кьн бьра бен.
- 18 Бьра эв бьлэзиньн шина мэ
 бькьн,
 вэки жь ч'э'ве мэ лурьк
 бьбарьн
 у жь бьжанге мэ ав
 бьһэр'ькэ.
- 19 Чьмки дэнге шине жь Сийоне
 те:
 «Әм чава дэвэр'у бун, бунэ
 р'обэт!
 Малед мэ һатьнэ
 хьрабкьрыне
 у мэ дэст жь вэлате хвэ
 кьр».
- 20 һэй к'олфэтно, гөһ бьдьнэ
 готьна Хөдан!
 Бьра гөһе вэ сэр готьна
 дэве Ви бэ.
 Қизед хвэ һун һини бэйт'е
 кьн,
 бьра йэк йэки һини бэйт'а
 гьрине кэ.

- 21 Чъмки мърн п'энцэред мэр'а
гьшиштэ мэ,
эв к'этэ қэсьред мэ,
вэки жь к'уча зар'а қыр' кэ
у жь майдана жи цаһьла.
- 22 «Бежэ кӧ эва э'ламкърна
Хӧдан э:
«Цьнйазед мэрийа we öca
бьк'эвьн,
мина пэсарийед һ'эйвенэ
ль сэр р'уйе э'рде,
йан мина гӧр'зед пэй нандрү
майи
у кэсэке т'ӧнэбэ кӧ ван бьдэ
һэв».
- 23 Хӧдан аһа дьбежэ:
«Бра сэрвахт пе сэрвахтийа
хвэ нэфьр'э
у йе қэват пе қэвата хвэ
нэфьр'э,
дэвлэти жи пе һэбука хвэ
нэфьр'э.
- 24 Ле бале эве кӧ дьфьр'э,
бра пе ве йэке бьфьр'э,
вэки эв фэ'м дькэ у Мьн нас
дькэ,
вэки Эз Хӧдан ым,
кӧ ль сэр э'рде дьлованийе,
һэқийе у р'астийе дькьм,
чъмки эвана ль Мьн хвэш
тен»¹
эва э'ламкърна Хӧдан э.
²⁵ «Ва йэ эв р'ож тен» эва
э'ламкърна Хӧдан э «Эзе щэза
ван бьдье, к'ижан кӧ т'эне бэ-
дэнеда сьнэткьри нэ, ²⁶ава готи:
Щэза Мьсьре, Цьһудайе, Эдоме^ф,

амонийа^ф, Мовабе^ф, öca жи щэза
һ'эму бьнэлийед бэр'ийейэ кӧ бьс-
кед хвэ кӧр' дькьн. Бале р'аст э,
чава эв һ'эму мьлэт бесьнэт ын,
т'эмабийа мала Израел жи дьлда
бесьнэт э».

**Т'эмийа Хӧдан
у п'утп'арьсти**

10 ¹Һэй мала Израел! Бьбьһе
эве готье, йа кӧ Хӧдан
вэр'а дьбежэ. ²Хӧдан аһа дьбежэ:

- «Пэй р'е-дърбед мьлэта нэчн
у жь ван нишанед э'змана
нэтьрсьн,
жь к'ижана мьлэт дьтьрсьн.
- ³ Чъмки э'дәтед щьмэ'та п'уч'
ьн.
Эв жь дарьстен дарэки
дьбьр'ьн,
нэщар пе һащэте дәсте хвэ
аваз дьде,
- ⁴ эви пе зер' у зив
дхэмьлиньн,
пе чакуч' у мьха дышьдиньн,
кӧ эв жь щийе хвэ
нэһ'эжьн.
- ⁵ Эвана мина т'эркэल्पасе*
бахчэда нэ,
кӧ нькарьн хэбэр дьн,
вана ль сэр дәста дьбьн
тиньн,
чъмки эв нькарьн бьгэр'ьн.
Жь ван нэтьрсьн, эв нэ
дыкарьн
хьрабийе бькьн, нэ жи
қэнщийе».

* 10:5 «Т'эркэल्पас» дарэки дьлде мерьвдайи к'ьнщкьри, кӧ һ'эйван же сьл дьбэ дьр'эвэ.

9:24 Корьнт'и I, 1:31; Корьнт'и II, 10:17.

- 6 Хөдано, йэки мина Тэ т'өнә!
Тө мэзын и у наве Тэ зор у
мэзын ә.
- 7 һэй П'адшайе мьлэта,
к'и we жь Тэ нәтърсә?
Әв йэк т'эне ль Тэ дьк'эвә.
Чьмки йэки мина Тэ т'өнә,
нә нава биланед мьлэтада,
нә жи нава һ'эму
п'адшатийед ванда.†
- 8 Әв һ'эму жи бефә'м у беһ'ыш
ын,
һинкьрьна п'уте дарин бош
у бәтал ә.
- 9 Жь Т'аршише бәлгед зивинә
к'отайи
у жь Уфазе жи зер' дьданә
анин,
әв п'ут кьре дәсте нәщар у
зер'кәра нә.
К'ынщед ль ван ширк у сорә
гәвәз ә,
әв һ'эму жи кьред
һ'өньрмәнда нә.
- 10 Ле Хөдан, Хвәдейе р'аст ә!
Әв Хвәдейе зенди
у П'адшайе һ'эта-һ'этайе
йә.
Гава Әв һерс дьк'эвә, әрд
дһ'әжә
у ль бәр хәзәба Ви мьлэт
тәйах накьн.
- 11 Аһа бежьнә ван: «Әв
хвәдейед кө
әрд у ә'зман нә
ә'фьрандьянә,
әве жь әрде у жь бьн п'әр'е
ә'змен бьқальн».
- Стърана әшқи Хөдан**
- 12 Хөдан пе қәwата Хвә әрд
ә'фьранд,
пе сәрwахтияа Хвә дьняа
қәдим кьр
у пе билантияа Хвә ә'зман
р'агьрт.
- 13 Жь дәнге Ви авед ә'змен
дькьнә хөшин,
жь қөлбед дьняйае ә'wра
дәрдьхә,
бона баране бьруске чедькә
у жь ә'мбаред Хвә байе
р'адькә.
- 14 һәр мәрвь бефә'м у нәзан ә,
һәр һостәйе р'уйе п'уте
хвәда шәрми бә,
чьмки әв п'утед вийә р'окьри
дәрәw ын
у һөлма ван т'өнә.
- 15 Әвана кьред п'уч'ә
хальфандьне нә,
wәхте щәзайе хвәда, әве
нәминьн.
- 16 Ле Әви П'ара Ақуб^ф нә мина
ван ә,
чьмки Әв Ә'фьрандаре һәр
тышти йә
у Израел қәбила^ф wәре Ви йә,
наве Ви Хөдане Ордияа йә.
- Сьргунбуна^ф Щьһудайе^ф**
- 17 һэй бажаре доргьрти!
һур-муред хвәйи жь әрде
бьдә һәв,
18 чьмки Хөдан аһа дьбежә:
«Ва Әзе ве щаре бьнәлийед ви
wәлати
бьгьрьм бавежьм

у ван өса бькмэ тэнгасийе,
 вэки эвана щэза хвэ
 бьбиньн».

19 Вэй ль еша мьн!
 Бьрина мьн бе дэрман э,
 ле бэле мьн хвэха хвэр'а гот:
 «Эв көл көла мьн э,
 эз гэрэке бьк'шиньм».

20 Конe мьн дэвэр'у бу,
 һ'эму һэбьнед мьн қэтийан.
 Бьнэлийед мьн жь мьн
 дурк'этын, эв т'өнэнэ
 кэсэк т'өнэ кө конe мьн
 диса вэгьрэ
 у тэжед һешийед мьн эв
 р'агрэ.

21 Шьван бeфэ'м дэрк'этын
 у вана жь Хөдан нэпьрси,
 лэма жи ванар'а ль һэв нэһат,
 т'эмамияа кэре ван бьр'-
 бьр'и бу.

22 Ва йэ дэнгэк! Жь вэлате
 бакөре
 қэрэбальхэкэ мэзын те,
 вэки бажаред Щьһудайе
 веран кьн,
 бькьнэ щи-варед чэқэла.

Р'эщакьрына Йеремийа

23 Эз заньм, Хөдано,
 кө р'ийа мервь нэ дәсте
 вида йэ,
 мэрвье кө р'е дьчэ, нэ хвэйе
 гавед хвэ йэ.

24 Хөдано, мьн ширэт кэ, ле бь
 чап,
 нэ бь һерса Хвэ, кө жь мьн
 тышт нэминэ.

25 Тө һерса Хвэ бьр'ежэ ль сэр
 ван мьлэта,

к'ижан кө Тэ нас накьн
 у ль сэр ван щьмэ'та,
 к'ижан кө гази наве Тэ
 накьн.

Чьмки вана Ақуб хварьн,
 эв хварьн к'өта кьрын
 һеваргәһа ви кьрынэ хьки-
 хали.

Т'эр'ьбандьна Пэймане

11 ¹Хөдан дэнг да Йеремийа у
 гот: ²«Бьбьһен готьнед эве
 пэймане у бежьнэ мэрьвед Щь-
 һудайе у бьнэлийед Оршэлиме.
³Ванар'а бежэ кө Хөдан, Хвэдейе
 Исраеле аһа дьбежэ: «Бра ньфьр'
 ль ви бэ, йе кө гөһ нэдэ готьнед
 эве пэймане, ⁴йа кө Мьн т'эми
 ль кал-бавед вэ кьр, гава Мьн эв
 жь вэлате Мьсьре, жь эве к'ура
 һ'эсьни дэрхьстын у готэ ван кө
 эв дэнге Мьн бьбьһен у һэр тышти
 өса бькьн, чава кө Мьн т'эми ль
 ван кьр, бь ви аवाई эве щьмэ'та
 Мьн бьн, Эзе жи Хвэдейе ван бьм,
⁵вэки Эз эви сонде кө Мьн кал-
 бавед вэр'а сонд хварийэ биньмэ
 сери, эв вэлате кө шир у һынгьв
 же дьк'ышэ бьда ван, к'ижанида кө
 һун иро ле дьминьн». һынге мьн
 ле вэгэр'анд: «Амин^ө, Хөдано!»

⁶У Хөдан готэ мьн: «Тө ван һ'э-
 му готьна ль бажаред Щьһудайе
 у к'учед Оршэлимеда бькэ дэнги
 у бежэ: «Бьбьһен готьнед эве пэй-
 мане у ван бьқэдиньн. ⁷Чьмки жь
 we р'ожеда, гава Мьн кал-бавед
 вэ жь вэлате Мьсьре дэрхьстын
 һ'эта иро, Мьн т'эме эв һэр гав
 ширэт дькьрын у дьгот кө эв гөһ
 бьдьянэ дэнге Мьн. ⁸Ле вана гөһ

нэдане у гōһдари нэкьрн, жь ван
 һәр кәс пәй бәрзәқийа дьле хвәйи
 хьраб чу, ләма жи Мьн әв һ'әму
 готьнед гәфә ве пәйманеда анинә
 сәре ван, к'ижан кō Мьн ә'мьр ль
 ван кьрбу кō ван бьқәдиньн, ле
 нәқәдандьн».

⁹Оса жи Хōдан готә мьн: «Нава
 мәрвьед Щьһудае у бьнәлийед
 Оршәлимеда нәмами һәйә. ¹⁰Әва-
 на вгәр'ийан бәре хвә данә ван
 хьрабийед кал-бавед хвә, к'ижа-
 на нәхвәстын гōһ бьдана дәнге
 Мьн у пәй хвәдейед майин чун
 у әв һ'әбандьн. Аһа мала Израел
 у мала Щьһуда әв пәймана кō
 Мьн т'әви кал-бавед ван гьредабу
 г'әр'әбандьн». ¹¹Ләма Хōдан аһа
 дьбежә: «Ва Әзе бәлакә өса бинь-
 мә ль сәре ван, кō әве нькарьбьн
 же хьлаз бьн, әве һәвара хвә ль
 Мьн дайньн у Әзе гōһдарийа ван
 нәкьм. ¹²һьнге бажаред Щьһудае
 у бьнәлийед Оршәлиме ве һәр'ьн
 у һәвара хвә ван хвәдея дай-
 ньн, к'ижанар'а бьхур^ф дьшәвь-
 тандьн, ле ви чахи әв хвәдейе
 жи қәт нькарьбьн әве бәлайеда
 алик'арийа ван бькьн. ¹³Чьмки
 чьқас бажаред тә һәнә Щьһуда,
 һақас жи хвәдейед тә һәнә у чьқас
 к'учә Оршәлимеда һәнә, вә һақас
 жи горигәһед^ф р'обәтийе данә сә-
 кьнандьне, горигәһед кō Баә'лр'а^ф
 бьхур сәр тенә шәвьтандьне».

¹⁴Хōдан мьнр'а гот: «Дә иди
 тō бона ве щьмә'те дōа нәкә у бо-
 на ван лава нәкә у диләка нәкә,
 чьмки гава әвана р'ожа охьрмед
 гьранда һәвара хвә ль Мьн дай-
 ньн, Әзе гōһдарийа ван нәкьм».

¹⁵Хōдан дьбежә:

«Чи к'аре щьмә'та Мьнә
 һ'ызкьри Хана Мьн
 к'әтийә?

Вәки әв веда гәләки
 хьрабийе дькьн,
 гоште қөрбане ве ван жь
 т'әли-тәнгийа хьлаз нәкә,
 гава Әз бәла ван бьдьме,
 һьнге ве иди ша нәбьн.
¹⁶Мьн, Хōдан наве тә данибу:
 «Зәйт'уна бәдәвә хвәйбәр».
 Ле дәнге қыр'чинийа
 бьрускер'а,
 Әзе сәр веда агьр бьбариньм
 у ч'ьқьлед веҗе бьбьнә к'ози.

¹⁷Мьн, Хōдане Ордийа, Йе кō
 тō дач'ьканди, һьмбәри тә хьраби
 қьрар кьрийә, р'уйе әве хьрабийа
 мала Израел у Щьһудада, к'ижан
 кō вана хвәха һьндава хвәда
 кьрьнә, кō Баә'лр'а бьхур дьшәвь-
 тандьн у һерса Мьн р'адькьрн».

Нәмаийа һьндава Йеремийада

¹⁸Хōдан ль бәр мьн вәкьр у мьн
 фә'м кьр,
 һьнге кьред ванә хьраб
 нишани мьн дан.
¹⁹Ле әз, мина бәрхе мьлуки
 сәржекьрньнер'а
 дьһатьмә бьрьне у мьн
 ньзаньбу,
 кō әв һьндава мьнда фькьре
 хьраб
 дьшөвьрин дьготьн: «Әме
 даре бәре вева р'акьн,
 жь вәлате зендийа бьдьнә
 һьлдане,

вэки наве ви т'о цар иди
 нэйе биранине».
 20 Ле бэле Тө, Хөдане Ордийа,
 һ'акьме Р'аст,
 кө дьл у фькьра э'нэнэ дьки!
 Мын һ'але хвэ дайэ дэсте Тэ,
 дэ бьра эз we йэке бьбиньм,
 кө Те чава һ'эйфе жь ван
 һьлди.

21 Хөдан аһа дьбежэ бона ван
 бьнэлийед Э'нат'от'едайэ* кө пэй
 э'мьре тэ к'этынэ у дьбежьн: «Пе
 наве Хөдан п'ехэмбэртиге нэкэ,
 вэки тө пе дэсте мэ нэйеи көш-
 тьне». 22 Бэле Хөдане Ордийа аһа
 дьбежэ: «Ва Эзе щэзайе ван бь-
 дьме, шаһьлед ване пе шур бенэ
 көштьне, көр' у ризед ване жь
 бьр'чина бьмьрн. 23 У кэсэке жь
 ван нэминэ, чьмки сала щэзакь-
 рьна ванда Эзе бэле биньмэ ль
 сэре бьнэлийед Э'нат'от'е».

Газьне Йеремийа

12 1 Хөдано, һэгэр эз Тэр'а
 бьк'эвьмэ дэ'we,
 йэкэ Тө р'аст и.
 Ле бэле бона һэгийе
 эзе диса газьнед хвэ ль бэр
 Тэ бькьм.
 Чьма чэрха нэл'ака р'аст э?
 Чьма һ'эму бебэхт хер-
 хвэшийеда нэ?
 2 Тэ эв дач'кандьнэ,
 вана р'aw авитьнэ,
 эв шин дьбьн у бэр дьдьн.
 Тө ль сэр заре ван и,
 ле жь дьле ван Тө дэр и.

3 Ле бэле Хөдано, Тө мын нас
 дьки,
 Тө мын дьбини у дьле мын
 дьщер'ьбини,
 кө эв һьндава Тэда чава йэ.
 Нэл'ака чава пэзе
 сэржекьрьне вэқэтинэ,
 р'ожа қыр'бунер'а Тө ван
 һазьр кэ.
 4 һ'эта к'энге вэлате ви һ'але
 хьрабда бэ
 у шинаийа һэр к'эвшэни
 һ'ышк бэ?
 Эw р'уйе хьрабийа
 бьнэлийада йэ,
 кө һ'эйван у тэйрэдэ қыр'
 бунэ,
 чьмки вана гот:
 «Хвэде ахьрийа мэ набинэ».

Щаба Хвэде

5 «һэгэр тө пэйар'а бэзи йи
 вэстийа йи,
 иди те чава ныге хвэ
 һэспар'а бавежи?
 һэгэр тө вэлате э'дылда хвэ
 бехоф дьбини,
 иди те нава қамиша
 у чьрпийед дэве Урдөнеда^ф
 чава бьки?
 6 Бэле бьратийа тэ у мала баве
 тэ жи,
 һьндава тэда бебэхт дэрк'этын,
 бь дэнге бьльнд қэрфа ль тэ
 дькьн.
 Гава эв тыштед қэнщ жи тэр'а
 бежьн,
 тө т'о цар ль ван бавэр
 нэкэ».

* 11:21 «Э'нат'от'» эв бажар бу кө Йеремийа теда дьне к'этыбу. Бьхуньн Йеремийа 1:1.

**К'эдэра Хөданэ
һындава щьмэ'та Вида**

- 7 «Мьн ware Хwэ һышт,
дэст жь мьлк'е Хwэ кьр,
дэлалэ Хwэ да дэсте
нэйаред ви.
- 8 Мьлк'е Мьн, Мьнр'а бу мина
шерэки дарьстенда,
эви ль Мьн кьрэ мьр'ин,
ләма эw жь бэр ч'э'ве Мьн
к'эт.
- 9 Мьлк'е Мьн Мьнр'а мина
тэйре дэq-дэқи йэ,
кө жь һэр алийава тэйрэда
сэрда гьртийэ.
Wэрын т'оп бьн һ'эму
р'э'wьред чолэ,
дэ wэрын бьхwьн.
- 10 Гэлэк шьвана р'эзе тьрийе
Мьн хьраб кьрын,
эw мьлк'е Мьн п'епэс
кьрын,
п'ара Мьнэ хас кьрынэ чола
хьки-хали.
- 11 Wана эw к'ав-к'ун кьрын,
жь кавьлбуне эw ль бэр Мьн
шине дькэ,
т'эмамийа wэлат хьки-хали
кьрынэ,
чьмки дьле кэсэки ль сэр
нэшэwьти.
- 12 Wеранкьр чунэ һ'эта сэр
гьред
бэр'ийедайэ р'эqэ-р'ут жи,
шуре Хөдан жь сэрики wэлет
гьрти,
һ'эта сэре дьн,
к'ок ль һ'эмуйа ани,
р'ьһ'этийа т'ө бэдэне т'өнэ.
- 13 Щьмэ'та Мьн гэньм чанд, ле
стрыи дьрун,

щэфа дитьн, ле к'ар
нэстандьн.

һуне жь дэст алава һерса
Хөдан,
жь к'эда хwэ шэрм бькьн!»

**Созе Хwэдейи
һындава щинаред
Израеледа**

¹⁴ Хөдан аһа дьбежэ: «Әзе wан
һ'эму щинаред Хwэйэ хьрабэ кө
һ'ышуми сэр ви мьлк'и кьрынэ,
к'ижан кө Мьн дайэ щьмэ'та Хwэ
Израеле, жь э'рде wан дэрхьм у
мала Щьһуда жи жь нава wан
хьлаз кьм. ¹⁵ Пэй дэрхьстьнер'а,
Әзе диса р'э'ме ль wан щинара
бькьм у һэр кэси вэгэр'иньмэ ль
сэр мьлк'е ви у э'рде ви. ¹⁶ Чара
эвед кө бэре щьмэ'та Мьн һин
кьрын, кө эw бь наве Ба'эл сонд
бьхwьн, һэгэр эwана р'аст р'ийа
щьмэ'та Мьн һин бьн у бь наве
Мьн сонд бьхwьн бежьн: «Әм ви
Хөдани кьн» һынге эве нава щьм-
э'та Мьнда бенэ qэдимкьрыне.
¹⁷ Ле һэгэр эw гөһдарийе нэкьн,
һынге Әзе ви мьлэти к'окева р'а-
кьм у к'өта кьм» эва э'ламкьрына
Хөдан э.

Пыштэка к'ьтани

13 ¹ Хөдан аһа готэ мьн: «Һэр'э
хwэр'а пыштэкэкэ к'ьтани
бьк'ьр'э у эве ль навк'елка хwэ
бып'еч'э, ле эве аведа нэки». ² У
мьн жи анэгори we готьна Хөдан,
пыштэкэкэ к'ьр'и у да навк'елка
хwэ. ³ Хэбэра Хөдан щарэкэ дьн
жи мьнр'а һат у гот: ⁴ «Р'абэ эве
пыштэка к'ьр'ийэ навк'елка хwэва

һәр'ә П'ьрате* у әһе қәльштока қәйакида вәшерә». ⁵Әз жи р'абум чум у мьн әһ һында П'ьрате вәшарт, чаһа кө Хөдан ә'мьр кьрбу.

⁶Еп'ещә һәхт дәрбаз бу, Хөдан готә мьн: «Р'абә һәр'ә П'ьрате у әһе пыштәка кө Мьн ә'мьр ль тә кьрбу ль һьр вәшери, һьлдә». ⁷Һыңге әз р'абум чумә П'ьрате у мьн әһ щийе кө пыштәк теда вәшартыбу к'ола у әһ дәрхьст, ле әһ пыштәк иди р'ьзи бу, кери тьштәки нәдһат.

⁸Һыңге хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ⁹«Хөдан аһа дьбежә: «Әзе әһе бәрзәдийа Щьһуда, әһе бәрзәдийа Оршәлимейә гьран аһа бьр'ьзиньм. ¹⁰Әв мьләте хьраби кө наһһазә гөһ бьдә дәнге Мьн, һәкә бәрзәдийа дьле хһә дьжи у пәй хһәдейед майин к'әтийә, кө һан бьһ'әбинә у ль бәр һан та бә, әһе мина һе пыштәка бекер бә. ¹¹Чьмки чаһа кө мәрвь пыштәке ль пышта хһә дьп'еч'ә, өса жи Мьн т'әмамийа мала Исраел у т'әмамийа мала Щьһуда ль пышта Хһә п'еч'ә, һәки әһана бьбьнә щьм'әта Мьн у мьләт бона һан һав у дәнге Мьн бьльнд кьн, щькьрийе у қәдър бьдьнә Мьн, ле һана гөһ нәда Мьн әһа ә'ламкьрьна Хөдан ә».

Щер'е шәрәве

¹²«Өса жи тө һе хәбәре һанр'а бежә, кө Хөдан Хһәдейе Исраеле аһа дьбежә: «Һәр щер'е шәрәвеһа т'ьжи бә, ле әһе тәр'а бежьн: «Чьма әһ һьзаньн, кө һәр щер'е шәрәвеһа т'ьжи бә?» ¹³Һыңге тө һанар'а

бежә, кө Хөдан аһа дьбежә: «Ва Әзе һ'әму бьнәлийед әһи һәләти у п'адшайед кө ль сәр т'әхте Даһьд^ф р'удьнен, өса жи к'әһин у п'әхәмбәра у һ'әму бьнәлийед Оршәлиме шәрәвеһа т'ьжи кьм, к'әфхһәш кьм ¹⁴у һан ль һәв хьм, бав у көр' һәвр'а бьһ'ьнщьр'иньм» әһа ә'ламкьрьна Хөдан ә: «Әзе ль бәр һан нәк'әвьм, дьле Мьне ль һан нәшәһьтә, бе дьловани һан к'өта кьм».

Йеремийа һ'әһза хһә жь к'өбарийе дькә

- ¹⁵ Бьбьһен у гөһдар бьн, к'өбар нәбьн, чьмки Хөдан хәбәр да.
- ¹⁶ Щькьрийе бьдьнә Хөдан Хһәдейе хһә, һ'әта кө Әһи ль һә нәкьрийә тә'ри, һ'әта һыңгед һә ль сәр ч'ийайед мьж-думан нәльк'өминә. һыңге һуне һивийа р'онайе бьн, ле Әһе р'онайе сийер'а бьгөһер'ә, бькә шәһәр'әш.
- ¹⁷ Ле һәгәр һун гөһ нәдьнә әһи дәнги, бона әһе к'өбарийа һә, р'өһ'е мьне бьгьри бь дьзива, ч'ә'вед мьне бь к'әсәр бьгьрин у һесьра бьбариньн, чьмки кәре пәзе Хөдан һе һесир һәр'ә.

* 13:4 «П'ьрат» һәкә нәһә километьри дури Оршәлиме бу. Хәбәра П'ьрат бь ибрани һезики хәбәра Фьрате йә, чәнд һәлгәр'андьн дьбежьн: «Фьрат».

- 18 «Бежэ п'адше у ханьма дийа
 ви:
 «Хwэ бышкеньн у э'рде р'уенен,
 чьмки т'аще wэйи р'умэт
 жь сэре wэ к'эт».
- 19 Бажаред Нэгэве^ф доргьрти нэ,
 кэсэк нькарэ же дэре,
 т'эмамийа Цьһудайе сьргун^ф
 чу,
 һ'эму хатьнэ сьргункьрьне.
- 20 Һэла сэре хwэ бьльнд кьн
 у дина хwэ бьдьнэ эвед жь
 бакөре тен!
 К'ане йэ эw кэрийе пези тэр'а
 дайи,
 к'аненэ эw пэзед тө пе
 дьфьр'и йи?
- 21 Те һынге чь бежи,
 гава эвед кө тө хwэр'а
 һэвал һ'эсаб дьки,
 ль сэр тэ сэрwер бенэ
 к'ьфшкьрьне?
 Гэло һынге we еше öса ль тэ
 нэгьрэ,
 чава жьна кө дьк'эwэ ль бэр
 зар'е?
- 22 У һэгэр тө дьле хwэда бежи:
 «Чьма эв йэк хатьнэ сэре мьн?»
 Эw жь дэст ван хьрабийед
 тэйэ п'ьр' ьн,
 кө дава п'еша тэ ль сэр тэр'а
 авити йэ
 у пэ'нийед тэ тэ'зи wэкьри нэ.
- 23 Гэло дьбэ мьлэте к'уши^ф
 ч'эрме хwэ быгöһезэ,
 йан жи пьльнг дэq-дэqийа
 хwэ?
 Öса жи һун кө һини хьрабийе
 бунэ,
 qэт дькарьн qэнщийе бькьн?»
- 24 Хөдан дьбежэ:
 «Лэма жи Эзе тэ öса бэла-
 бэлайи кьм,
 мина пач'а кайе кө байе
 бэр'ийе дажо дьбэ».
- 25 Эв э п'эшка п'ара тэр'а к'эти,
 йа кө Мьн тэр'а к'ьфш
 кьрийэ»
 эва э'ламкьрьна Хөдан э:
 «Wэки тэ Эз бир кьрьмэ
 у хwэ спартийэ дэрэwийе,
 26 öса жи Эзе дава п'еша тэ,
 бавежьмэ ль сэр ч'э'ве тэ,
 wэки э'йба тэ бе дитьне.
- 27 Мьн зьнек'арийа
 п'утһ'эбандьна тэ,
 һ'ир'э-һ'ир'а тэ, qавийа тэ
 у эw толгийа тэйэ
 ль сэр гьред чола дитьн.
 Wэй ль тэ Оршэлим!
 һ'эта к'энге те жь ви һ'али
 паqьж^ф нэби?»

Qөрльхийа гьран

14 ¹ Хэбэра Хөдан бона qөр-
 льхийе Йеремийар'а хат:

- 2 «Цьһуда шине дькэ,
 бажарэ qөдумк'эти нэ,
 бьнэлийэ э'рде к'этинэ
 qарийайи нэ,
 зарин жь Оршэлиме бьльнд
 дьбэ».
- 3 Гьрэгьр бэрдэстийед хwэ
 дьшиньн аве,
 эw дьчьнэ ль сэр һ'эwз, ле
 аве набиньн,
 дэрданед хwэва вала
 вэдьгэр'ьн тен,
 жь шэрме у р'ур'эшийе сэре
 хwэ дьньхемьн.

- 4 Чъмки баран вәлетда т'өнәйә,
 ә'рд тәрк лек'әти қәльши йә,
 щотк'ар жь шәрме сәре хвә
 дньхемьн.
- 5 Н'әта кара хәзале жи кө чоле
 дьзе,
 жь дәст ч'ерә т'өнәбуне,
 кара хвә ль вьр дьһелә дьчә.
- 6 К'әред бәйани ль сәр гьред
 р'әқә-р'ут дьсәкьнн
 у мина чәқәла һәве
 дьмьжьн,
 жь дәст ч'ерә т'өнәбуне,
 ч'әвед ван шелу бунә».
- 7 «Бәле хьрабийед мә
 шә'дәтгйа мә дьдьн,
 ле Тө Хөдано, we йәке бьдә
 хатьре наве Хвә,
 бебәхтийед мә сәр сәре мәр'а
 авитьнә,
 әм ль бәр Тә гөнәк'ар^ф ьн.
- 8 Һәй Гөмана Исраеле,
 Хьлазкьре^ф вейи охьрмед
 гьранда!
 Чьма ви вәлатида Тө мина
 хәрибәки би,
 мина р'евики ле бьсәкьнә
 шәве дәрбаз кә һәр'ә?
- 9 Чьма Тө мина мәрьве
 беч'арәйи-мәт'әлмайи би,
 йан мина мерхасәки кө
 қәват накә хьлаз кә?
 Ле бәле Тө Хөдано, нава мәда
 йи,
 наве Тә ль сәр мә йә, дәст
 жь мә нәкә!»
- 10 Хөдан бона ве щьмә'те аһа
 дьбежә:
 «Әвана кө гәләки гәр'е һ'ыз
 дькьн

у ньге хвә нькарын же
 бьқәтиньн,
 ләма Хөдан вана бәгәм накә.
 Ньһа Әзе хьрабийед ван бир
 биньм
 у бәла гөнәйед ван бьдьме».

П'ехәмбәре дәрәв

¹¹ Пәйр'а Хөдан готә мьн: «Бона
 хер-хвәшияа ве щьмә'те дөа нәкә.
¹² Һәгәр әвана р'ожиг^ф жи бьгьрын,
 Әзе һәвар-газйаа ван нәбьһем,
 һәгәр дийарийед т'әвайишәвате
 у дийарийед нани жи бьдьн, Әзе
 ван бәгәм нәкьм, ле Әзе пе шур,
 хәлайе у нәхвәшияа һ'ал вана
 бьқәлиньм».

¹³ У мьн гот: «Хвәйи Хөдано!
 Ва йә п'ехәмбәр ванр'а дьбежьн:
 «Һуне шур нәбиньн, хәлайе нава
 вәда т'өнәбә, ле Әзе ви щийида
 ә'дьялаййа сәқьр'и бьдьмә вә».

¹⁴ Һьнге Хөдан готә мьн: «Әв
 п'ехәмбәр пе наве Мьн п'ехәмбәр-
 тийа дәрәв дькьн, Мьн әв нәшан-
 дьнә, ә'мьр ль ван нәкьрийә, нә
 жи ванр'а тыштәк готийә. Әвана
 дитьнед дәрәв, к'оч'әктгйа бефәй-
 дә у фькьред дьле хвә дьбежьн».

¹⁵ Бона ве йәке Хөдан аһа дьбежә:
 «Әв п'ехәмбәрәд кө бь наве Мьн
 п'ехәмбәртийе дькьн у дьбежьн:
 «Әви вәлатида шур у хәлайе т'ө-
 нәбә», һәма әв п'ехәмбәре пе шур
 у хәлайе бьқәльн. ¹⁶ Әв щьмә'та кө
 ванр'а п'ехәмбәрти те кьрьне, әве
 жи жь дәст шур у хәлайе к'учед
 Оршәлимеда авити бьн у кәсәке
 т'өнәбә кө ван, жьнед ван, көр'
 у қизед ван дәфьн кә. Чьмки Әзе
 хьрабийаа ван биньмә сәре ван.

17 У те ве йәке ванр'а бежи:
 «Жь ч'э'ве мын шэв у р'ож
 несър дьбарын у кем набьн,
 чьмки дэрбэкэ гьран мылэте
 мын,
 қиза бык'ыр к'эт,
 жь дэрба гьранэ бе ду-
 дэрман хурдэхвэши бу.

18 Гава эз дьчымэ коле, we пе
 шур к'эти нэ,
 дык'эвмэ бажер, we жь
 хэлайе незбуйи нэ.
 Н'эта п'эхэмбэр у к'аһин жи
 вэлетда бэр'эдайи дьгэр'ын,
 ле эw һаш жь хwэ т'өнән».

Лавакьрына щьм'эте

19 «Гэло Тэ Щьһуда лап жь дэсте
 Хwэ кьр?
 Йан Тө жь Сийоне зьвер
 буйи?
 Тэ чьма эw дэрб öса ль мэ да,
 wэки т'ö ду-дэрман ль мэ
 нэбэ?
 Эм ч'э'вньһер'ийа э'дьялайийе
 бун,
 ле хер-хwэши мэр'а нэбу,
 эм ль һивийа һ'экимтийе
 бун,
 ле sawe көле ль сэр мәда
 һат!

20 Хөдано, эм нәһәқийед хwэ
 нас дькьн
 у беолитийед кал-бавед хwэ
 һ'эсийанэ,
 чьмки эм ль бэр Тэ гөнәк'ар
 бунэ.

21 Тө бьдә хатьре наве Хwэ, мэ
 нэдә шәрме,

т'эхте Хwэйи хwэйр'умэт
 беқәдър нәкә,
 пәймана Хwэйә т'эви мэ бир
 бинэ
 у бәтал нәкә.

22 Гэло нава п'утед мылэтадайә
 п'уч'да,
 йәк һәйә кө дькарә баране
 бьбаринә?
 Йан э'зман хwэха т'эвийа
 баране дьбаринә?
 Т'эне Тө дькари, Хөдан
 Хwәдейе мә!
 Эм Тәда гөман ын,
 чьмки Тө ван һ'әмуяа дьки».

Wәйа ль Щьһудайе

15 ¹ Хөдан готә мын:† «Һәгәр
 Муса^ф у Самуел жи ль бәр
 Мын бьсәкьнын р'эща бькьн, Эзе
 диса ль бәр ве щьм'эте нәк'эвм,
 вана жь бәр ч'э'ве Мын дур хә, бәр'-
 де бьра һәр'ын. ² һәгәр әw бежьн:
 «Әме к'ода һәр'ын?» Тө ванар'а бежә
 кө Хөдан аһа дьбежә:
 «Әwe бона мьрьне йә, бьра
 һәр'ә бьмьрә,
 әwe бона шур ә, бьра һәр'ә
 ль бәр шур,
 әwe бона хэлайе йә, бьра
 һәр'ә хэлайе,
 әwe бона һесирийе йә, бьра
 һәр'ә һесирийе».[†]

³ Әва ә'ламкьрына Хөдан ә: «Эзе
 чар шур'ә бәла биньмә сәре ван:
 Шур, кө ван бькөжә, сә, кө ван
 ә'рдера бьк'ышиньн, п'әр'анийед
 ә'змен у дэ'вәйед ә'рде, кө ван
 бьхьын р'эт кьн. ⁴ Эзе вана р'уйе

15:1 Дәрк'этын 32:11-14; Жьмар 14:13-19; Самуел I, 7:5-10. 15:2 Ә'йанти 13:10.

ван къред Мьнашэйе† п’адше Щь-
 худайеи кӧр’е һызрийада, к’ижан
 кӧ эви Оршәлимеда кърн, нава
 һ’әму п’адшатийед дньйайеда бь-
 кьмә дәрсәкә sawe».

- 5 Эва ә’ламкьрына Хӧдан ә:
 «Һәй Оршәлим,
 һ’әйфа к’е we ль тә бе?
 К’е we ль сәр тә бьнә’лә?
 К’е we бьсәкьнә һ’але тә
 бьпьрсә?»
- 6 Тә хwәха дәсте хwә жь Мьн
 к’шанд
 у пашда чуйи,
 ләма Әз дәст һьлдьдъм ль сәр
 тә,
 тә weран дькьм,
 Әз иди wәстийамә жь
 сәбьркьрыне.
- 7 Әз бажаред wәлетда,
 пе мәлһ’әбе ван дьдъмә бе,
 цьмә’та Хwә безӧр’әт у weран
 дькьм,
 чьмки әw жь р’ийа хwә
 вәнәгәр’ийан.
- 8 Әзе һ’әсабе жьнәбийед ван,
 ль бәр Хwә жь цума бә’ре
 зә’фтьр кьм.
 Р’о нава р’оже Әзе weранкьр
 бьшиньмә
 ль сәр дайкед ван у ван бе
 щаһьл кьм,
 ньшкева тьрс у sawe ль ван
 бьгьрә.
- 9 Дайка һ’әфт зар’а қӧдум
 дьк’әвә, щан дьдә,
 һе нивро р’о ле дьчә ава,
 әw шәрм дькә у соро-моро
 дьбә,

һәрч’е майи жи, Әзе ль бәр
 ч’ә’ве нәйаред ван,
 бьдъмә ль бәр дәве шур»
 әва ә’ламкьрына Хӧдан ә.

**Бинтәнгийа Йеремийа
 у шаба Хwәде**

- 10 Wәй ль мьн, даие! Wәки тә әз
 анимә,
 чава мәрвьәк кӧ т’әмамийа
 wәлет
 мьнр’а бьк’әвә шәр’ у дә’we.
 Нә мьн бь сәләф дәйн дайә,
 нә жи бь сәләф дәйн
 һьлдайә,
 ле һ’әму жи ньфьр’а ль мьн
 дькьн.
- 11 һьнге Хӧдан гот:
 «Әзе бона мәрәме қәнц тә
 хьлаз кьм!
 Әзе п’ейи ль сәр нәйаред тә
 кьм,
 we охьрмед гьран у
 тәнгасийеда,
 әwe жь тә лава-диләка бькьн.
- 12 К’и дькарә һ’әсьн бьшкенә,
 һ’әсьне бакӧре у сьфьр?»
- 13 Р’уйе ван һ’әму гӧнәйед
 тәдайә
 кӧ тә т’әмамийа щи-wаред
 хwәда кьрына,
 Әзе һәбук у хьзна тә беһәқ
 бьдъмә т’аланкьрыне.
- 14 Әзе тә wәлатәки нәназда
 бькьмә хӧламе нәйаред тә,
 чьмки жь һерса Мьн агьр
 век’әт,
 әwe ль сәр wә алав дә».

15:4 П’адшати II, 21:1-16; Дирок II, 33:1-9.

- 15 Мьн ле вэгэр'анд у гот:
 «Хөдано, Тө һ'але мьн зани!
 Тө мьн бир бинэ у али мьн
 бькэ,
 һ'эйфа мьн жь пэйк'этиед
 мьн һьлдэ,
 һақаси ль ван сэбьр нэкэ,
 һ'эта эвана мьн бькөжьн,
 Тө зани эз бона хатьре Тэ
 темэ бехөрмэткьрьне.
- 16 Гава мьн хэбэред Тэ дитьн,
 мьн эв хварьн,
 хэбэред Тэ бунэ эшқ у
 шабуна дьле мьн,
 чьмки наве Тэ сэр мьн э,
 һэй Хөдан, Хвэдейе
 Ордийа!
- 17 Эз жь дэст р'эбэрийа дэсте Тэ,
 щьвата шабуйада
 р'унэньштьмэ,
 эз башқэ р'уныштьмэ у ша
 нэбумэ,
 чьмки Тэ эз к'эл-бинева
 дагьртьмэ.
- 18 Чьма еша мьн бэр'надэ
 бьрина мьн п'ак набэ
 у нахвазэ ду-дэрман бэ?
 Гэло Те бона мьн бьби
 мина канийа теда хапийайи,
 авед нькари теда гөман би?»
- 19 Бона ве йэке Хөдан аһа
 дьбежэ:
 «Һэгэр тө вэгэр'и, Эзе тэ
 қэбул кьм
 у те ль бэр Мьн бьсэкьни.
 Һэгэр тө қэдьр-қимэт,
 жь бекерийе башқэ ки,
 те бьби мина готьна дэве Мьн,
 һьнге мэрьве ль тэ вэгэр'ьн,
 нэ кө те ль ван вэгэр'и.

- 20 Эзе пешбэри ве щьмэ'те
 тэ бькмэ диварэки
 сьфьрини қэвин.
 Эве ль бэр тэ р'абьнэ шер',
 ле ве ль тэ нькарьбьн,
 чьмки Эзе т'эви тэ бьм,
 кө тэ хьлаз кьм у аза кьм.
- 21 Эзе тэ жь дэсте нэһақа аза кьм
 у жь дэсте зөлмдара
 бьк'ьр'ьм»
 эва э'ламкьрьна Хөдан э.

**Оьрара Хвэдейэ
 һьндава Йеремийада**

16 ¹Хэбэра Хөдан мьнр'а һат у
 гот: ²«Тө нэзэвьщи у бьра
 ль вьр көр' у қиз ль пэй тэ нэк'э-
 вьн. ³Чьмки Хөдан бона ван көр'
 у қизед ль вьр буйи у бона ван
 де у бавед ви вэлатида кө эв же
 к'этьнэ, аһа дьбежэ: ⁴«Эве пе еша
 бе ду-дэрман бьмьрьн, шина ване
 нэйе кьрьне у нэйенэ дэфьнкьрь-
 не, эве бьбьнэ гэмара ль сэр р'уйе
 э'рде, ве пе шур у хэлайе қьр' бьн,
 щьнйазед ване бьбьнэ хөре тэй-
 рэдэд э'змен у р'э'вьред э'рде».

⁵Чьмки Хөдан аһа дьбежэ: «Нэ-
 чи мала шине у нэчи нэки һевар-
 зэ, чьмки Мьн э'дьлайи, р'э'м у
 дьлованийа Хвэ жь ви мьлэти
 һьлда йэ» эва э'ламкьрьна Хөдан
 э. ⁶«Эви вэлатида ч'ук у мэзьне
 бьмьрьн, эве нэйенэ дэфьнкьрьне,
 мэрьве т'өнэбьн ль сэр ван бьгь-
 рин у бона ван хвэ бьһ'эр'ьшиньн
 у п'ор' у гөлийед хвэ көр' кьн.
⁷Кэсэке т'өнэбэ бона барьстани-
 йе нан бьдэ дьлшкэстийа у бона
 де у бава к'аса сэрхвэшийе бьдэ
 вэхварьне.

⁸ Өсә жи тө нәчи мала шайе, те т'эви ван р'унәни, нәхви у вәнәхви. ⁹ Чъмки Хөдане Орди-йа, Хвәдейе Исраеле аһа дьбежә: «Ва Эзе ль бәр ч'э'ве вә, р'ожед вәда, жь ви щийи дәнге әшқе у шабуне, дәнге бук у зә'ве бьдьмә бьр'ине».[†]

¹⁰ У гава тө ван һ'әму готына бьгһини we щьмә'те у әв жь тә бьпърсын: «Хөдан чьма әв бәла гьран мәр'а қьрар кьрийә? Нәһә-қийа мә чьда йә, мә чь гөнә ль бәр Хөдан, Хвәдейе хвә кьрийә?» ¹¹ Ынге тө бежә ван: «Бона we йәке, вәки кал-бавед вә Әз һьштъм» әва ә'ламкьрына Хөдан ә «Пәй хвәдейед майин чун, әв һ'әбандьн у ль бәр ван та бун, Әз һьштъм у Қануна Мьн хвәй нәкьрын. ¹² Чъмки һун жь кал-бавед хвә хьрабтьр дәрк'әтьн, ва жь вә һәр йәк вәкә бәрзәқийа дьле хвәйи хьраб дьжи у гөһ надә Мьн, ¹³ ләма Әзе вә жь ви әрди һьлдъм бавежьмә вәлатәки өса, кө нә вә, нә жи кал-бавед вә нас кьрынә. һуне ль вьр шәв у р'ож хвәдейед майинр'а хөламтийе бькьн, чъмки дьле Мьне ль сәр вә нәшә».

**Созе вәгәр'андьна
жь сьргунийе**

¹⁴ Әва ә'ламкьрына Хөдан ә: «Ва йә әв р'ож тен, we иди сонд нәхвьн нәбежьн: «Әз ви Хөдани кьм, Йе кө исраели жь вәлате Мьсьре дәрхьстьн». ¹⁵ Ле we бе-

жьн: «Әз ви Хөдани кьм, Йе кө исраели жь вәлате бакөре у жь ван һ'әму вәлатед кө Әви әв р'ақәтандьбуне дәрхьстьн». Бәле Әзе ван вәгәр'иньмә ль сәр ви әрде ван, к'ижан кө Мьн дабу кал-бавед ван».

Щәзакьрына суцдара

¹⁶ Әва ә'ламкьрына Хөдан ә: «Ва Әзе гәләк мә'сигьра бьшиньм у әве щьмә'та Мьн бьгьрын. Пәйр'а жи Әзе гәләк неч'ирвана бьшиньм, әве ль сәре һәр ч'ийайи, ль сәре һәр гьри у шкәфтед қәйада неч'иртийа ван бькьн. ¹⁷ Чъмки ч'ә'вед Мьн ль сәр һ'әму р'ийед вана нә, әв жь Мьн вәшарти ниньн, нәһәқийа ван жь бәр ч'ә'вед Мьн вәшарти нинә. ¹⁸ Ле пешийе Әзе һәқе нәһәқи у гөнәйед ван дөбарә бьдьмә ван, чъмки вана вәлате Мьн ләвьт'андьн у мьлк'е Мьн щьнйәзед һ'әйкәлед хвәйә зьвер у к'ьретва т'ьжи кьрын».

**Йеремийа
хвә дьсперә Хөдан**

¹⁹ Хөдано, қәват у кәла мьн, сьт'аргәһа мьнә охьрме гьранда!

Жь сәре дьне мьләте бенә щәм Тә у бежьн:

«Кал-бавед мә т'әне дәрәви, п'утед бекерә бош-бәтал қазьнщ кьрынә.

²⁰ Гәло мәрвь дькарә хвәр'а хвәдейа чекә?

На, әв хвәде, нә хвәде нә!»

^{16:9} Йеремийа 7:34; 25:10; Әйанти 18:23.

21 Хөдан дьбежэ:
 «Лэма ве щаре Эзе ванва
 э'йан кьм,
 дәст у қәwата Хwэ нишани
 ван кьм,
 һынге we бьзаньбьн, кө наве
 Мьн Хөдан э*.

Гөнэ у щэзайе Щьһудайе

17 1 Гөнэиye Щьһудайе пе
 қәлэма һ'эсьни,
 пе нькөле алмаса,
 ль сэр т'эхте дьле ван
 ньгьранди йэ
 у сэр стьруйед горигәһед
 ван к'оланди йэ.
 2 Әw ван горигәһ у Ашерайед^ф
 хwэйэ
 һьнда даред шинэ ль сэр
 т'апед бьльнд
 у ч'ийайед навдәштейэ
 чекьри,
 чава зар'ед хwэ бир тиньн.
 3 Эзе р'уйе ван гөнәийед тәйэ
 т'эмамияа wәлате хwәда
 кьри,
 һәбук у һ'эму хьзна тә
 у ван щийед тәйэ
 п'уth'эбандьне
 бьдьмэ т'аланкьрьне.
 4 Те хwәха дәсте хwэ
 жь wi мьлк'е хwэ бьки,
 к'ижан кө Мьн дайэ тә.
 Эзе wәлатәкида кө тө нас наки,
 тә бькьмэ хөламе дьжмьне тә,
 чьмки wә алав һерса Мьн
 хьстийэ,

кө we һ'эта-һ'этайе
 бьшьхөлә».

Ньфьр' у дөа

5 Хөдан аһа дьбежэ:
 «Ньфьр' ль wi мәрвыи бә,
 к'ижан мерьвда гөман э,
 инсен хwәр'а дькә қәwатә
 у жь Хөдан дьлда дур э.
 6 Әwe мина чалукә бәр'ийе бә
 у гава хер у хwәши бе, we
 пе нәһ'эсә,
 we ль щийед қьжьла бәр'ийа
 шәwьти,
 ә'рде шор' у бе бьнәлида
 бьминә.
 7 Ле дөа ль wi мәрвыи бә,
 к'ижан Хөданда гөман э,
 Хөдан жер'а сьт'ар э.
 8 Әwe мина дарәкә дәве аве
 дач'ьканди,[†]
 кө р'awед хwэ бәрбь щәwe
 бәр'дьдә
 у әw ль гәрмаие натьрсә,
 бәлг ль we шин дьминьн,
 сала қөрльхийе әw хәм накә,
 жь бәрдайине паш нак'әвә.
 9 Дьл жь һәр тышти
 хапаноктьр э,
 қәт т'ө ч'арә ле набә,
 к'и дькарә же ф'әм бькә?
 10 Әз, Хөдан, дьла ә'нәнә
 дькьм,
 һ'ыш-ақьла дыщер'ьбиньм,
 кө анәгори ә'мәлед һәр кәси,

* 16:21 Те ф'әмкьрьне кө Хwәде дьбежэ: «Әз һәмә». Бьхуньн Дәрк'әтгьн 3:14-15 у шьрөвәкьрьна we.

17:8 Зәбур 1:3.

- вэкэ бэре кьред ван
 бьдьм».†
- 11 Мэрьве кӧ пе нэхэгийе
 хэбуке қазьнщ дькэ,
 әв мина we кәве йә,
 кӧ нә ль сәр һекед хвэйә
 кьри,
 кӧр'к р'уньштигә.
 Ниве ә'мьре вида хэбуке жь
 дест хәр'ә
 у әве ахьрийа хвәда бех'ыш
 дәре.
- 12 Бәле һе бәреда щийе
 Пирозгәһа мә,
 т'әхтәки хвэйр'умәт у
 бьльнд ә.
- 13 Хӧдано, Гӧмана Исраеле,
 һ'әмуйед дәст жь Тә дькьн
 we шәрми бьн!
 Йед жь Тә дур дьк'әвьн we
 п'ара ә'рде бьн,
 чьмки Хӧдан, Канийа ава
 һ'әйате һыштьн.
- Йеремийа һәвара хвә
 Хвәде тинә**
- 14 «Хӧдано, Тӧ мьн п'ак кә у әзе
 п'ак бьм,
 Тӧ мьн хьлаз кә, әзе хьлаз бьм,
 чьмки Тӧ йи, пәсьндайна
 мьн.
- 15 Ва йә әв мьнр'а аһа дьбежьн:
 «К'ане йә хәбәра Хӧдан?
 Дә һәла бьра әв бе сери!»
- 16 Әз, жь шьвантийа Тә
 нәр'әвим,
- нә жи мьн р'ожа бәлайе
 хвәст,
 Тӧ Хвәха жи ве йәке зани.
 Чь жь дәве мьн дәрк'әтийә,
 әв ль бәр ч'ә'ве Тә буйә.
- 17 Тӧ мьнр'а нәбә р'ьсас,
 Тӧ йи сьт'ара мьн р'ожа
 бәлайеда.
- 18 Бьра пәйк'әтийед мьн шәрми
 бьн,
 ле әз шәрми нәбьм,
 бьра әв бьбьздьн,
 ле әз нәбьздьм!
 Тӧ р'ожа р'әш сәр ванда бинә
 у ван ль сәр һәвда
 һурдәхвәши кә!»
- Р'ьһ'әтийа р'ожа шәмийе^ф**
- 19 Хӧдан аһа готә мьн: «Һәр'ә
 ль бәр Дәргәһе Щьмә'те бьсәкьнә,
 к'ижанир'а п'адшайед Щьһудайе
 дьк'әвьне дәртен у ль бәр һ'әму
 дәргәһед Оршәлиме ²⁰ бежә ван:
 «Һәй п'адшед Щьһудайе, т'әмамийа
 Щьһудайе у һ'әму бьнәлийед Оршә-
 лиме, һун кӧ ван дәргәһар'а дәрбаз
 дьбьн, гӧһ бьдьнә готьна Хӧдан!
²¹ Хӧдан дьбежә кӧ мьқати хвә бьн,
 р'ожа шәмийейә^ф р'ьһ'әтийе бар
 һьлнәдьн у дәргәһед Оршәлимер'а
 нәйньн һьндӧр'† ²² Р'ожа шәмийе т'ӧ
 бари жь мала хвә дәрнәхьн, нә жи
 шьхӧләки бькьн, ле р'ожа шәмийе
 пироз^ф һ'әсаб кьн, чава Мьн ә'мьри
 кал-бавед wә кьрьбу.† ²³ Ле вана гӧһ
 нәдане у гӧһдари нәкьрьн, стӧкӧра
 хвә қальм кьрьн, wәки нәбьһен у
 ширәта қәбул нәкьн.

17:10 Зәбур 62:12; Ә'йант 2:23. 17:21 Нәһәмийа 13:15-22. 17:22 Дәрк'әтын 20:8-10;
 Дӧбарәкьрьна Қануне 5:12-14.

²⁴ Эва э'ламкьрына Ходан э: «Ле хэгэр хун р'нд гõн бьднэ Мьн у р'ожа шэмийе дэргæhed ви бажарир'а бар нэйннэ һндөр', р'ожа шэмийе пироз х'эсаб кьн, т'õ шьхõли we р'оже нэкьн, ²⁵ һынге мир-бэг у п'адшайед ль сэр т'эхте Дауьд р'уньшти, we ль э'рæба у хэспа сийар дэргæhed ви бажарир'а бьк'эвнэ һндөр', эв гьрэгьред ван, мэрьвед Щьхудаие у бьнэлийед Оршэлимева у эв бажаре х'эта-х'эгайе бьминэ. ²⁶ һынге we жь бажаред Щьхудаие, жь дор-бæред Оршэлиме, жь wэлате Бьнийамине, жь гьр у дэшта р'оавайе, жь ч'ийа-банийа у жь Нэгæве we бен, дийарийед^ф т'эвайишэwæте, қорбана^ф, дийарийед нани у бьхуре^ф биньн, õса жи дийарийед р'азидарийе биньнэ Хана Ходан. ²⁷ Ле хэгэр хун гõндарийа Мьн нэкьн, р'ожа шэмийе пироз х'эсаб нэкьн у р'ожа шэмийе бар һлдьн дэргæhed Оршэлимер'а биньнэ һндөр', һынге Эзе агьр бæри дэргæhed we дьм, we алаве қэсьред Оршэлиме х'уфи хwэ кэ у нэтэмьрæ».

Ах у ахинкэр

18 ¹ Ходан дэнг да Йеремийа у гот: ² «Р'абэ бэржер хэр'э мала ахинкэр, Эзе ль wьр готьнед Хwэ тэва бьдмэ бьһистьне». ³ Эз жи бэржер чумэ мала ахинкэр, we эw ль сэр чэрхе хwэ дьхэбьти. ⁴ Гава дæрдана жь х'эр'ийе чекьри дæсте ахинкәрда п'арч'э-п'арч'эйи бу, ахинкэр пе we х'эр'ийе дæрданэкэ дьн чекьр, чава кõ дьле wi хwэст.

⁵ һынге хэбэра Ходан мьнр'а hat у гот: ⁶ «Һэй мала Израел, гæло Эз жи нькарьм һьндава wæда мина ви ахинкæри бькьм?» Эва э'ламкьрына Ходан э: «Чава х'эр'и дæсте ахинкәрда йэ, хун жи õса дæсте Мьнда нэ, һэй мала Израел! ⁷ Гава Эз бона мьлэтæки йан п'адшатике бежьм, кõ Эзе к'оке ле биньм, һьлшиньм, weран кьм, ⁸ хэгэр эw мьлэт, бона к'ижани Мьн гот, жь хьрабийа хwэ вэгэр'э, Эзе жи жь we бэладайине вэгэр'ьм, йа кõ Эз фькьри бум банийа сæре wi. ⁹ Ле гава Эз бона мьлэтæки йан п'адшатике бежьм, кõ Эзе эwe ава кьм у дач'ькиньм, ¹⁰ хэгэр эw ль бэр ч'э'ве Мьн хьрабийе бькэ у гõн нэдэ дэнге Мьн, Эзе жи жь we хер у хwэшийа Мьн жер'а создабу вэгэр'ьм у нэйнмэ сæре wi. ¹¹ Дэ ньһа т'эви мэрьвед Щьхудаие у бьнэлийед Оршэлиме хэбэр дэ у бежэ кõ Ходан аһа дьбежэ: «Ва йэ Эз бона wэ шевьрæкэ хьраб дькьм у дьфькьрьм кõ бэлаие биньмэ сæре wэ. Дэ жь wэ хэр йæк бьра жь р'ийа хwэйэ хьраб вэгэр'э у хун р'е у кьрьнед хwэ сæpp'аст кьн».

¹² Ле эw дьбежьн: «Эw йæк бадихэwa йэ! Эм чава дьхwазьн эме õса бькьн у жь мæ хэр йæке ль гора бэрэæқийа дьле хwэйи хьраб бькæ».

Щьм'т Ходан т'эхсир дькэ

¹³ Лэма Ходан аһа дьбежэ: «Һæла жь мьлэта бьпьрсьн, к'ижани тыште аһа п'ьр' хьраб бьһистийэ, чь кõ Израела бьк'ьр кьр?»

- 14 Гэло бэрфа Лөбнана^Ф
 жь қэйайе ч'ийа кем дьбэ?
 Йан авед сарэ дурва дьк'ышын
 дьч'ыкын?
- 15 Ле цьмэ'та Мьн Эз бир
 кьрьмэ,
 п'утед п'уч'р'а бьхуре
 дьшэвьтиньн,
 ван п'ута эв жь р'е
 шьһ'гандьнэ,
 р'ийед бэреда эв һьштынэ,
 кө шьвэр'ийе у р'ийед ч'э'л-
 ч'улда эв һэр'ьн.
- 16 Вана аһа вэлате хвэ веран
 кьр,
 эв кьрынэ қара һ'эта-һ'этайе,
 һэр кэсе ль вьрр'а кө дэрбаз
 бэ,
 we э'щебмайи бэ у сэре хвэ
 бьһ'эжинэ.
- 17 Эзе ван ль бэр ч'э'ве дьжмын
 мина байе қьжьле бэла-
 бэлайи кьм,
 р'ожа бэлайе Эзе пышта Хвэ
 бьдьмэ ван нэ кө бэре Хвэ».

Шевьра мьқабьли Йеремийа

- 18 бнге вана гот: «Вэрын эм
 мьқабьли Йеремийа шевьраке
 бькын, вэки һинкьрына^Ф к'аһин^Ф,
 ширэта йе сэрвахт у готына п'е-
 хэмбэр кем нэбэ. Вэрын эм пе
 зьмен ви мэр'ьм кьн у гөһ нэдьнэ
 т'ө готьнед ви».
- 19 бнге мьн гот: «Хөдано,
 бьра дина Тэ ль мьн бэ
 у дэнге нэйаред мьн Тө
 бьбьһе.
- 20 Гэло жь бэр қэнщийева
 хьраби те дайине?

- Ле вана бона мьн ч'э'л
 к'оланэ.
 Бир бинэ мьн чава ль бэр Тэ
 р'эща дькьр,
 чава бона ван херхвази
 дьхвэст,
 кө һерса Тэ жь вана дур к'эга.
- 21 Дэ ньһа Тө зар'ед вана бьдэ
 хэлайе,
 вана бавежэ ль бэр дэве шур,
 бьра жьнед вана безөр'эт у
 би бьминьн,
 меред вана бенэ қьр'е
 у цаһьлед вана шер'да пе
 шур бьк'эвьн.
- 22 Бьра зарин бьк'эвэ малед ван,
 ньшкева к'ома қачаха
 бьшини сэр ван.
 Чьмки ч'э'лэк к'оланэ кө мьн
 бьгьрын
 у т'элэ данинэ ль бэр ньгед
 мьн.
- 23 Ле бэле Тө зани, Хөдано,
 һ'эму шевьред ванэ
 мьқабьли мьн,
 эв дькын кө чава мьн бькөжьн.
 Тө нэһэқийед вана
 нэбахшинэ,
 гөнэйд вана ль бэр ч'э'ве
 Хвэ р'эсит нэкэ,
 бьра ль бэр ч'э'ве Тэ эв
 дэвэр'у бьн,
 вэхте һерса Хвэ өса бинэ
 сэре ван».

Щер'е шкэсти

- 19** ¹ Хөдан аһа гот: «Һэр'э жь
 ахинкэр щер'эки жь һ'эр'и-
 йе чекьри бьк'ьр'э. Т'эви хвэ чэнд
 р'успийед^Ф цьмэ'те у чэнд р'успи-
 йед к'аһина һьлдэ ² у дэре һэр'э

нəwала Көр'е һиномə пешбəri Дəргəһе Кəрийед Щер'а у ль wьр wан готьнед кə Эзе тэр'а бежьм бькə дэнги^{† 3} у бежə п'адшайед Щьһудайе у бьнəлийед Оршəлимe кə гəһ бьдьнə готьна Хəдан. Хəданe Ордийа, Хwəдейе Исраеле аһа дьбежə: Ва Эзе бəлакə ѓса биньмə сəре ви щийи, к'и кə wана бьбьһе we гəһə ле бькьнə зьнгин. ⁴ Чьмки wана Эз һыштьм, əв щи һ'эр'ман-дьн у данə хwəдейед майин, wанар'а бьхур шəwьтандьн, к'ижан кə нə wан нас дькьр, нə кал-бавед wан, нə жи п'адшайед Щьһудайе, сəрда жи əв щи хуна бесуцва да-гьртьн. ⁵ ѓса жи wана Баəлр'а^ф щийед п'уth'əбандьне чекьрьн, wəки зар'ед хwə агьрда бьшəwьтиньн, чава дийарийед т'əвайишəwатейə Баəлр'а дайи, əw тыштед кə Мьн əмьр нəкьрьнə, бона wан йəка нəготийə у фькьра Мьнр'а жи дэрбаз нəбуйə.^{† 6} Лəма жи ва йə əw р'ожтен) əвə əламкьрьна Хəдан ə «Кə ви щийир'а we иди Т'опəт'*, йан нəwала Көр'е һином нəбежьн, ле нəwала Qьр'бунe. ⁷ Эзе ль ви щийи шeвьра Щьһудайе у Оршəлимe бьт'эр'ьбиньм у wан ль бэр ч'əвe дьжмьнед wан, пe дəсте пəйк'əтийед əмьре wан, дəвe шурр'а бьдьмə дэрбаз кьрьн у щьнйазед wан бькьмə хəре тəйрəдед əзмен у р'əwьред əрде. ⁸ Эзе ви бажари

wеран кьм, бькьмə р'обəт. һэр кəсе кə ль wьрр'а дэрбаз бə, we жь дəст һ'əму wан qəдə-бəлайед сəрда һати, əщeбмайи бə у ле бькə фитин. ⁹ һьнге Эзе гоште кəр' у qизед wан ль wан бьдьмə хwарьне, һэр кəсе гоште һəв бьхwə, wəхте дора wан бьгьрьн у тəнгасийеда бьн, гава дьжмьнед wан тəнгасийе бьдьнə wан у пəй əмьре wан к'əвьн.

¹⁰ Пəйр'а əви щер'и ль бэр ч'əвe wан мəрьвед т'əви тə һати бьшкенə ¹¹ у wанр'а бежə кə Хəданe Ордийа аһа дьбежə: «Эзе əвe щьмə'те у ви бажари жи аһа бьшкеньм, чава кə йəк дəрданəкə һ'эр'и дышкенə, кə əw иди найе һəввакьрьне. We мьрийе Т'опəт'əда бенə дəфьнкьрьне*, һ'əта кə щийе жи we т'ере нəкə. ¹² Эзе аһа ль сəре əви щийи у бьнəлийа бькьм) əвə əламкьрьна Хəдан ə «Эзе ви бажари бькьмə мина Т'опəт'е. ¹³ У малед Оршəлимe у малед п'адшед Щьһудайе we мина щийера Т'опəт'е һ'əрам бенə һ'əсабе, чьмки сэр бане wан һ'əму мала, бона һ'əму нəхшед əзмана бьхур дышəwьтандьн у дийарийед сəрдакьрьне хwəдейед башqəр'а дьдан».

¹⁴ Йеремийа жь Т'опəт'е вəгəр'ийа, жь we дəра кə Хəдан əw бона п'əхəмбəртийе шандьбу, һ'əwша Хана Хəданда сəкьни у

* **19:6** «Т'опəт'» жь Оршəлимe нə дур бу, дəра кə зар'ед хwə Молохр'а^ф дькьрьнə qəрбан. Бьхуньн П'адшати I, 11:7; 16:3; 21:6; Ишайа 30:33; Йеремийа 7:31-32.

* **19:11** Əw щийе кə мьри дьһатьнə дəфьнкьрьне, нəпаqьж дьһатə һ'əсабе у ль wьр qəрбан нəдьһатьнə дайине.

19:2 П'адшати II, 23:10; Йеремийа 7:30-32; 32:34-35. **19:5** Qануна К'əһинтийе 18:21.

готә т'эмамийа шьмә'те: ¹⁵ «Хөда-не Ордийа, Хвәдейе Исраеле аһа дьбежә: «Ва Эзе һ'эму бәла биньмә сәре әви бажари у гөнд-бажаред дор-бәра, чава кө Мьн готийә, чьмки вана хвә сәрһ'ышкие гьр-тийә у гөһ надьнә готьна Мьн»».

Йеремийа у П'ашһур

20 ¹ П'ашһуре к'аһини көр'е Имәр, кө сәрwere нобәда-ред Хана Хөдан^ф бу, әв готьнед кө Йеремийа п'ехәмбәрти кьрн бьһист. ² Ынге П'ашһур Йереми-йаие п'ехәмбәр да к'өтане у һьнда Дәргәһе Бьһиямини жорьни Хана Хөдан әв қәйдада гьреда. ³ Р'ожа дьн П'ашһур Йеремийа жь қәйда дәрхьст, һьнге Йеремийа готә ви: «Хөдан тәр'а набежә П'ашһур, ле Сава һәр Алийа, ⁴ чьмки Хөдан аһа дьбежә: «Ва Эзе саве бькьмә сәр тә у һ'эму һәвал-һогьред тә, әве пе шуре дьжмьнед хвә бь-к'эвьн у ч'э'вед тәйе бьбиньн. Эзе т'эмамийа Шьһудайе^ф бьдьмә дәс-те п'адше Бабилоне^ф, we һнәка сьргуни^ф Бабилоне кә у һнәка жи дәве шурр'а дәрбаз кә. ⁵ Өса жи һ'эму һәбука ви бажари, һ'эму к'әд у һәр тыштед вийә хвәйқимәт, һ'эму хьзнед п'адшед Шьһудайе Эзе бьдьмә дәсте дьжмьнед ван. We ван т'алан кьн у бьгьрн бьбь-нә Бабилоне. ⁶ Ле тө, П'ашһуро, те һ'эму нәфәред хвәва һесир һәр'и. Те һәр'и Бабилоне ль вьр бьмь-ри у ль вьр бейи дәфьнкьрьне, тө у әв һ'эму һәвал-һогьред тә, к'ижанар'а кө тә п'ехәмбәртийа дәрәв кьр»».

Газьне Йеремийа

- ⁷ Хөдано, Тә әз дәсте Хвәва бьрм,
әз жи дәсте Тәва һатьм.
Тө жь мьн қәваттьр и у сәр к'әти.
Һәр р'ож әз бумә пек'әни,
Һәр кәс қәрфе хвә ль мьн дькә.
- ⁸ Чьмки һәр гав, гава әз хәбәр дьдьм,
дәнге хвә бьльнд дькьм,
зордарийе у веранкьрьне ә'лам дькьм,
хәбәра Хөдан дьбә қара сәре мьн
у һәр р'ож мәрвь ль мьн дьк'әнһн.
- ⁹ Ынге әз хвәр'а дьбежьм:
«Әз гәрәке иди Хөдан бир нәйньм
у пе наве Ви иди хәбәр нәдьм».
Ле һьнге агьр дьле мьн дьк'әвә,
һәстуйед мьнда әв дьминә,
жь we йәке әз вәстийамә,
жь қәвата мьн иди дәр ә.
- ¹⁰ Жь һәр алийава сав ә,
чьмки әз шәр'-шьлт'ахе гәләка дьбьһем.
Ч'ә'ве һ'эму достед мьнә незик ль к'әтьна мьн ә
у дьбежьн: «Дә вәрьн шькйате ви бькьн,
әме жи шькйате ви бькьн!
Бәлки we бе һапандьне, әме сәр ви к'эвьн
у һ'әйфа хвә жь ви һьлдьн».

11 Ле Хөдан мина мерхасэки
э'гит т'эви мьн э,
пайк'этиед мьне бьльк'омьн,
эве сэр нэк'эвьн, гэлэки
бьбьнэ сосрэт,
чьмки эве нэгьнижьнэ
мэрэме хвэ,
р'обэтийа ване қэт т'ө щар
нэйе биркьрьне.

12 Ле бэле Тө, Хөдане Ордийа,
кө йе р'аст дыщер'ьбини^ф,
дъл у фькьра э'нэнэ дьки.
Дэ бьра мьн бьдита,
к'а Тэйе чава х'эйф жь ван
һьлда,
чьмки мьн һ'але хвэ дайэ
дэсте Тэ.

13 Хөданр'а бьстьрен,
пэсьне Ви бьдьн,
чьмки Эв фэқира,
жь дэсте хьраба хьлаз дькэ.

14 Дэ бьра ньфьр' ль we р'оже бэ,
кө эз дьне к'этым![†]
Бьра дөа ле we р'оже нэбэ,
кө эз ль бэр дава дийа хвэ
к'этым!

15 Дэ бьра ньфьр' ль ви мэрьви
бэ,
йе кө мьзгини да баве мьн,
ч'эвр'онайи даие у гот:
«Көр'эк тэр'а бу».

16 Бьра эв мэрьва мина ван
бажара* бэ,
кө Хөдан эв кавьл кьрьн,
бэр нэк'эт.
Бьра эв сыбе зу заринийе
бьбьһе

у нивро жи һəвар-газийа
шер'!

17 Чьма Эви не зьке деда эз
нэкөштъм,
кө дийа мьн мьнр'а бьбуйа
мэхбэр,
эв бэт'ьне хвэда һ'эта-
һ'этайе һ'эмлэ бьма?

18 Чьма жь бэт'ьне эз дэрк'этым,
кө дэрд у көла эз бьбиньм
у р'ожед хвэ р'обэтийеда
дэрбаз кьм?

**П'ехэмбэртийа
ль сэр Оршэлиме^ф**

21 ¹Эв э эв готьна Хөданэ
Йеремийар'а һаги, гава
Сидқийа п'адша П'ашһуре көр'е
Малк'ийа у Сефанийае к'аһини
көр'е Маһасйа шандьнэ щэм Йере-
мийа у пьрсин: ²«Эм ниви дькьн,
бона мэ жь Хөдан бьпьрсэ, чьмки
Нэбухаднэссар п'адше Бабилоне
ль мэ р'абуйэ шер'. Бэлки Хөдан
бона мэ вэкэ ван һ'эму кьрьнед
Хвэйэ һ'өжмэк'ар бькэ у эв жь мэ
дур к'эвэ».[†] ³Һьнге Йеремийа ль
ван вэгэр'анд: «Бежьнэ Сидқийа
⁴кө Хөдан Хвэдейе Израеле^ф аһа
дьебже: «Эзе ван ч'экед шер'э дэс-
те вэда, пе к'ижана кө һун жь суре
дэр мьқабыли п'адше Бабилоне у
к'ьлданийед^ф кө дора вэ гьртьнэ
дькьнэ шэр', пашда вэгэр'иньм у
ван нава ви бажарида т'оп кьм.
⁵Эзе Хвэха дэсте Хвэ һьлдьмэ ль
сэр вэ у пе зэнда зор, һерсе, к'э-
ле у гэф-гөр'ийа гьран мьқабыли

* **20:16** Эва бэ'са бажаред Содом^ф у Гоморайе дькэ. Бьхуньн Дэстпобун 19:24-28.

20:14 Әйүб 3:1-19. **21:2** П'адшати II, 25:1-11; Дирок II, 36:17-21.

вә шәр' кьм. ⁶ Эзе бьнэлийед ви бажари хьм, жь инсен гьрти һ'эта һ'эйвен. Эве жь нэхвэшийа һ'але гьран фьр' бьн. ⁷ Пэй ве йкер'а эва э'ламкьрна Ходан э «Эзе Сидрийа п'адше Щьһудайе, холамед ви, щьмэ'та ви у йед ви бажаридайэ кө жь бэр нэхвэшийа һ'ал, шур у хэлайе майи бьдмэ дэсте Нэбу-хаднэссар п'адше Бабилоне, дэсте нэйаред ван у йед пэй э'мыре ван к'этьнэ. Эве ван дэве шурр'а дэрбаз кэ, дьле вийе ль сэр ван нэшэвьтэ, we ль бэр ван нэк'эвэ у р'э'ме ль ван нэкэ».

⁸ Бежэ ве щьмэ'те кө Ходан аһа дьбежэ: «Ва Эз р'ийа жийине у р'ийа мьрьне датиньмэ ль бэр вэ. ⁹ Эве кө ви бажарида бьминэ, we пе шур, хэлайе у нэхвэшийа һ'ал бьмьрэ. Ле эве кө дэрк'эвэ у бьк'эвэ дэсте к'ьлданийед кө дора вэ гьртнэ, we сах бьминэ у т'эне э'мыре вийе мина т'алан жер'а бьминэ. ¹⁰ Чьмки Мьн бона қэнцийе бэре Хвэ нэдайэ ви бажари, ле бона зийане, Эзе бажер бьдмэ дэсте п'адше Бабилоне у эве агьр бэр'де бьшэвьтинэ» эва э'ламкьрна Ходан э».

**П'ехэмбэртия
ль сэр п'адше Щьһудайе**

¹¹ Мала п'адше Щьһудайе, готьна Ходан бьбьһе!
¹² һэй мала Дауьд! Ходан аһа дьбежэ:
«Һэр р'ож сэр һэцийеда
бьньһер'ьн,
йе шеланди жь дэсте зордар
хьлаз кьн,

вэки р'уйе кьред вэйэ
хьрабда,
һерса Мьн мина агьр гөр'
нэбэ
у кэсэк т'өнэбэ кө весинэ.
¹³ һэй қэяа нава нэвалала,
һелана нава дэшта,
ва йэ Эз мьрабьли тэ мэ»
эва э'ламкьрна Ходан э
«Һун дьбежьн: «Дэсте к'е
бьг'һижэ мэ
у к'е we бьк'эвэ щи-йеред мэ?»
¹⁴ Бэле, Эзе анэгори бэре
э'малед вэ
биньмэ сэре вэ»
эва э'ламкьрна Ходан э
«Эзе дарьстанед вэда агьр
вехьм,
we һэр тыштед дор-бэре хвэ
һ'уфи хвэ кэ».

**Щэзакьрна
мала п'адше Щьһудайе**

22 ¹ Ходан дьбежэ кө бэржер һэр'э сэрайа п'адше Щьһудайе у ль вьр ве готьне бежэ: ² «Һэй п'адше Щьһудайеийи ль сэр т'эхте Дауьд р'унышти, тэ гьрэгьред хвэва у щьмэ'та тэйэ кө ван дэргэһар'а дэрбаз дьбьн, гөһ бьднэ готьна Ходан. ³ Ходан аһа дьбежэ: «Сэр һэцийе у р'астийе бьн, йе шеланди жь дэсте зордар хьлаз кьн, йе хэриб, севи у жьнэбийа нэешиньн, зордарийе ль ван нэкьн, хуна бесуц ль ви щийи нэр'ежьн. ⁴ һэгэр һун ве готьне р'аст бьрэдиньн, һьнге п'адшайед кө ль сэр т'эхте Дауьд р'унышти, we гьрэгьред хвэ у щьмэ'та хвэва ль э'рэба у һэспа сийар, дэргэһед ве сэрайер'а бьк'эвьне

дэрен. ⁵ Ле һэгэр һун гөһ нэдынэ
эве готъне, Эз пе Хвэ сонд дьхвъм
эва эламкъръна Ходан э «Эва сэра-
йа we кавъл бэ».

⁶ Чъмки бона сэрайа п'адше
Щьһудайе, Ходан аһа дьбежэ:

«Тө бона Мьн мина дарьстана

Гилэ'де

у т'апе Лөбнанейи бьльнд и.

Ле бале Эзе тэ бькмэ бэр'и,
мина бажаред бе бьнэли!

⁷ Эзе werанкъра мьқабыли тэ
һазър кьм,
һэр кэсе we пе ч'эке хвэ бе,
стунед эрзейэ бэдэwэ мала
тэда бьбь'ьн
у бавежънэ нава агър.

⁸ Жь гэлэк мьлэта we ль бэр ви
бажарир'а дэрбаз бьн у һэвр'а бе-
жън: «Чьма Ходан аһа ани сэре ви
бажаре мэзын?» ⁹ Ђнгe we бежън:
«Чъмки вана дэст жь пэймана^ф
Ходан Хвэдейе хвэ к'ьшандьн,
ль бэр хвэдейед майин та бун у
эw һ'эбандьн».

**Готъна бона Шалум
п'адше Щьһудайе**

¹⁰ Һун бона мьръна п'адше нэ-
гърин

у бона wi шине нэкьн.

Ле бона п'адшайе кö һесир

дьчэ, к'эдэр бьгърин,

чъмки эве иди вэнэгэр'э,

wэлате кö эw ле дьне

к'этийэ нэбинэ».

¹¹ Ходан бона Шалум* п'адше
Щьһудайейи көр'е Йошийа, йе кö

пэй баве хвэ Йошийар'а п'адша-
ти кър у жь ви щийи дэрк'эт, аһа
дьбежэ: «Эwe иди вэнэгэр'э вьр,
¹² ле эве ль wi щийе кö сьргун
брьнэ бьмьрэ у we иди ви wэла-
ти нэбинэ».

Готъна

мьқабыли Йьһоһақим

¹³ «Wэй ль wi йе кö сэрайа хвэ
пе нэр'астийе чедькэ

у ода хвэйэ жорьн жи пе

нэһэқийе,

йе кö мэръва беп'эрэ дьдэ
хэbate

у жь бэр хэбата wanва һэқ
надэ wan.

¹⁴ У дьбежэ: «Эзе хвэр'а мала
мэзын чекьм,

сэр жи ода жорьнэ

мэр'данэ».

Эw п'энцэра давеже,

пе даре эрзе кьрас дькэ

у пе р'энге сор р'энг дькэ.

¹⁵ Тэ т'ьре те п'адшатийе бьки,
wэки тэ мала хвэ пе даре
эрзе,

жь йе дьн р'ьндтър
чекьрийэ?

Баве тэ р'ьсқе хвэ хвар у
вэхвар,

чъмки эw ль сэр һэқийе у
р'астийе бу,

ләма эwi хер-хwэши дит.

¹⁶ Эwi сэр һэқи-нэһэқийа
фэқир

у бэлэнгазда дьньһер'и,

ләма эwi хер-хwэши дит,

йе Мьн нас дькэ, аһа дькэ»

* 22:11 «Шалум» навэки Йьһоһази дьн э. Бьхунын П'адшати II, 23:31-33; Дирок II, 36:1-4.

- эва э'ламкърна Ходан э.
 17 «Ле ч'э'в у дьле^ф тэ т'эне
 қазынща һ'эрам э,
 вэки хуна бесуц бър'ежи,
 зордарийе у қат'ыле бьки».
 18 Лэма Ходан бона Йьһойақим
 п'адше Щьһудайеи кор'е Йошийа
 аһа дьбежэ:
 «We шина ви нэкьн у
 нэбежьн:[†]
 «Wэйе бьрайо!» Йан «Wэйе
 хушке!»
 We шина ви нэкьн у нэбежьн:
 «Wэйе хwэйо!» Йан «Wэйе
 п'адшайо!»
 19 Әве мина ч'э'лкърна к'эра бе
 ч'э'лкърне,
 дэргәһе^ф Оршәлимер'а^ф we
 бе к'ашкърн авитьне».

Готьна ль сэр Оршәлиме

- 20 «Дә һьлк'ьшә Лөбнәне у бькә
 һәвар,
 Башанеда^ф дәнге хwә һьлдә
 у жь ч'ийайе Абариме бькә
 һәвар*,
 чьмки һ'эму машоде тә
 һурдәхwәши бун.
 21 Гава тә хwәшийеда буйи,
 Мьн ширәт ль тә дькърн,
 ле тә дьгот: «Эз нахwазьм
 бьбьһем».
 Жь зар'отийа хwәда тә ви
 хәйсәти буйи,
 тә гөһ нәдыда дәнге Мьн.

- 22 Байе һ'эму шьванед тә бажо,
 машодед тәйе һесир һәр'ьн,
 те һьнге бона һ'эму
 хьрабийед хwә,
 шәрми би у бьби р'обәт.
 23 һәй бьнәлийа Мала
 Дарьстана Лөбнәне*,
 кә һелуна хwә ль сәр даред
 әрзе чекьрийә!
 Те чава бьнәли, гава санцу
 ль тә бьгьрн,
 мина еша к'өльфәта дьк'әвә
 ль бәр зар'е».

Диwanкърна Йәхонийа

- 24 Эва э'ламкърна Ходан э: «Эз
 ә'мьре Хwә кьм! һәгәр тә, Йәхо-
 нийа* п'адше Щьһудайеи кор'е
 Йьһойақим, гөстила морейә дәсте
 Мьни р'астеда буйайи, Мьне тә
 дәрхьстайи бавитайи. 25 Эзе тә
 бьдьмә дәсте әвед кә пәй ә'мьре
 тә к'әтьнә, дәсте ван мәрвьед кә
 тә жь ван дьгьрси, дәсте Нәбухад-
 нәссар п'адше Бабилоне у дәсте
 К'ьлданийа. 26 Эзе тә у дийа тәйә
 кә тә же буйи бавежьмә wәлатәки
 хәриб, дәра кә һун ле нәһатьнә
 дьнийәе у ль wьр жи һуне бьмь-
 рьн. 27 һуне иди вәнәгәр'ьнә ль
 ви wәлате кә һун һ'әйиреда нә».
 28 We бежьн: «Гәло Йәхонийа әв
 мәрвьа,
 дизәки бекәдьри шкәсти йә?»

* 22:20 «Лөбнән», «Башан» у «Абарим» әв һәр се ши дора Израеле бун.

* 22:23 «Мала Дарьстана Лөбнәне» п'арәкә сәрайа Сьлеман^ф бу. Бьхуньн П'адшати I, 7:1-5.

* 22:24 «Йәхонийа» навәки Йьһойак'ини дьн э. Бьхуньн П'адшати II, 24:8-15; Дирок II, 36:9, 10.

22:18 П'адшати II, 23:36-24:6; Дирок II, 36:5-7.

Йан эw дэрданэкэ бекер э?
 Чьма эw зөр'этева hatьнэ
 р'ақэтандьне,
 авитьнэ wэлатэки кō нас
 нэдькьрын.

²⁹ Hэй wэлато, wэлато, wэлато!
 Дэ gōh бьдэ готьна Хōдан!

³⁰ Хōдан aha дьбежэ:
 «Әви мэрьви h'эсаб кьн
 чава безөр'эт,
 чава мэрьве хwэйе р'ожед
 чэрха ч'эп!
 Чьмки we жь зөр'эта wi,
 кэсэкир'а иди ль hэв нэйе,
 кō сэр т'эхте Даwьд р'уне
 у сэрwерийе Щьһудайе бькэ».

Зохэки р'аст

23 ¹ Әва ә'ламкьрына Хōдан
 э: «Wэй ль wan шьванед
 кō пэзе мерга Мьн бьр'-бьр'и дь-
 кьн у онда дькьн!» ² Лэма Хōдан,
 Хwәдейе^ф Израеле aha дьбежэ бо-
 на wan шьванед кō шьвантийе
 щьмэ'та Wi дькьн: «Wэ кō пэзед
 Мьн бьр'-бьр'и кьрын у бэри wan
 да, бэр'эдайи кьрын, Әзе жи р'уйе
 кьред wэйә хьрабда, wэ бэр'эда-
 йи кьм» әва ә'ламкьрына Хōдан э.
³ «Ле әwi пэзед Хwэйи майи Әзе
 жь wan h'әму wэлатед кō Мьн әw
 ажотьбуне т'оп кьм у wan диса
 вэгэр'иньмэ ль сэр мерг-чиманед
 wan, әwe ль wьр шин бьн у ль hэв
 зедэ бьн. ⁴ Әзе ль сэр wan шьвана
 к'ьфш кьм, әwe шьвантийе ль wan
 бькьн, we иди нэтьрсьн, нэбьздьн
 у бэр'эдайи нибьн» әва ә'ламкьры-
 на Хōдан э.

⁵ Әва ә'ламкьрына Хōдан э:[†] «Ва
 йә эw р'ож тен,
 Әзе жь Даwьд^ф Зохэки р'аст
 дэрхьм,
 п'адшаки кō we пе
 сэрwахтийе п'адшатийе
 бькэ
 у Әве сэр ви әрди сэр
 hәқийе у р'астийе бә.

⁶ Р'ожед Wiда Щьһудайе хьлаз
 бә,
 Израеле бехофийеда бьжи
 у we пе ви нави бенә
 газикьрыне:
 «Хōдан р'астийа мә йә!»»

⁷ Әва ә'ламкьрына Хōдан э: «Бә-
 ле ва йә эw р'ож тен, кō we иди
 нэйе готьне: «Әз wi Хōдани кьм,
 Йе кō израели жь wэлате Мьсь-
 ре дэрхьстьн». ⁸ Ле we бе готьне:
 «Әз wi Хōдани кьм, Йе кō зөр'эта
 мала Израел жь wэлате бакōре у
 жь wan h'әму wэлатед кō Әwi эw
 р'ақэтандьбуне дэрхьстьн анин»
 у әwe ль сэр әрде хwә бьминьн».

П'ехәмбәред дәрәвин

⁹ Сэр п'ехәмбәра^ф:
 Дьл нав мьнда шкәсти йә,
 р'ыцаф к'әтийә h'әму
 hәстуйед мьн!
 Жь дәст Хōдан у хәбәред
 Wийә пироз,
 әз мина йәки сэрхwәш ьм,
 чава йәки хwә дайи шәрәве.

¹⁰ Чьмки wэлати һьндава
 Хwәдеда
 бөбәхтава т'ьжи йә,

- р'уйе ньфьр'еда вэлат шине
 дькэ
 у мергед бэр'ийеда зьһа у
 һ'ышк бунэ.
 Мэрэме ван бона хьрабийе йэ,
 қәвата ван жи бона
 нэр'астийе йэ.
- ¹¹ Эва э'ламкьрына Хөдан э:
 «Бэле п'ехэмбэр у к'аһин
 бехвәде нэ,
 Мьн һ'эта Хана Хвәда жи
 хьрабийа ван дит».
- ¹² Эва э'ламкьрына Хөдан э:
 «Ләма әв р'ийа кә әв ль сәр
 ьн,
 we тә'рийеда бона ван
 шьмшат бә,
 әве ль вьр бенә дә'фдане у
 бьк'эвьн,
 чьмки сала цэзайе,
 Эзе хэзәбе биньмә ль сәре
 ван.
- ¹³ Нава п'ехэмбәред
 Самәрийаеда^Ф
 Мьн бех'ьши дит, кә әв пе
 наве Баә'л
 п'ехэмбәртийе^Ф дькьн у
 цьмә'та Мьн
 Исраеле дьхальфиньн.
- ¹⁴ Ле Мьн нава п'ехэмбәред
 Оршәлимеда,
 һе э'щебед гьран дитьн:
 Әв зьнек'арийе дькьн,
 дәрәвийеда дьжин
 у әв пышта хьраба дьгьрын,
 кә т'ө кәс жь хьрабийа хвә
 вәнәгәр'э.
- Әв һ'әму бона Мьн вәкә
 Содоме нә
 у бьнәлийед we жи вәкә
 Гоморайе».†
- ¹⁵ Ләма жи Хөдане Ордийа,
 бона п'ехэмбәра аһа дьбежә:
 «Ва йә Эзе зьрич'ке ль ван
 бьдьмә хварьне
 у ава жә'рин ль ван бьдьмә
 вәхварьне,
 чьмки жь п'ехэмбәред
 Оршәлиме,
 т'эмамыйа вәлетда
 бехвәдети бәла буйә».
- ¹⁶ Хөдане Ордийа аһа дьбежә:
 «Г'өһ нәдьнә готьнед ван
 п'ехэмбәра,
 йед кә вәр'а п'ехэмбәртийе
 дькьн,
 әвана пе тыштед п'уч' сәре
 вә т'ьжи дькьн,
 чь фькьред ванда һәйә we
 йәке дьбежьн,
 нә кә готьнед жь дәве
 Хөдан.
- ¹⁷ Әвана һәр гав аһа дьбежьнә
 әвед кә Мьн т'әхсир дькьн:
 «Хөдан готийә кә һуне хер у
 хвәшийеда бьн!»
 У һ'әмуьед пәй бәрзәқийа
 дьле хвә к'әтийара
 жи дьбежьн: «һуне тә'ли-
 тәнгийе нәбиньн».
- ¹⁸ Жь ван к'ижан шешьра
 Хөданда һазьр буйә
 кә бьбинә у дәнге Ви
 бьбьһе?

- К'ижани гōһ дайә дәнге Wi
у гōһдари кърыйә?
¹⁹ Ва йә багәра Хōдан!
Һерса Wi р'адьбә,
мина фъртоне те сәре
нәп'ака.
²⁰ Һерса Хōдан we данәйнә,
һ'эта Әw йа Хwә нәкә
у нәгһижә мәрәме дьле Хwә.
Һуне р'ожед ахьрийеда,
әве йәке р'ьнд фә'м бькьн.
²¹ «Мьн әв п'ехәмбәр
нәшандьнә,
ле әw хwәха бәзинә,
Мьн ванр'а тышт нәготийә,
ле ван хwәха п'ехәмбәрти
кърыйә.
²² Һәгәр әw шешьра Мьнда
һазьр буна,
we готьнед Мьн
бьгиһандана щьмә'та Мьн
у we әw жь р'ийа ванә хьраб
у кьред ванә хьраб
дурхьстана».
²³ Әва ә'ламкьрьна Хōдан ә:
«Чьма Әз ль вьр Хwәде мә
у ле дур Әз нә Хwәде мә?
²⁴ Гәло йәк дькарә хwә щики
ōса вәшерә,
wәки Әз wi нәбиньм?» Әва
ә'ламкьрьна Хōдан ә
«Нә Әз ә'рд у ә'змен т'ьжи
дькьм?»
Әва ә'ламкьрьна Хōдан ә.
²⁵ «Мьн әw готьнед ван п'ехәм-
бәрәд кō пе наве Мьн п'ехәмбәр-
тийа дәрәw кьрьнә бьһистийә, кō
дьбежьн: «Мьн хәwn дит, мьн хәwn
дит!» ²⁶ Һ'эта к'әнге әв п'ехәмбәрти-

йа дәрәw we дьле ван п'ехәмбәра-
да бә, к'ижан кō пе фькьред хwә
хәлqе дьхапиньн? ²⁷ Мәрәме ван
чь йә? Дьхwазьн пе ван хәwnед кō
һәвр'а дьбежьн, наве Мьн жь нава
щьмә'та Мьн бьдьнә биркьрьне,
чава кал-бавед ван р'уйе Баә'лда
наве Мьн бир кьрьн? ²⁸ Әw п'ехәм-
бәре кō хәwn дитийә, бьра бежә кō
хәwn бу, ле йе хwәйе хәбәра Мьн
ә, бьра готьна Мьн бехельф бежә»
әва ә'ламкьрьна Хōдан ә «Ле пач'а
кайе ль бәр геньм чь йә?» ²⁹ Әва
ә'ламкьрьна Хōдан ә: «Чьма готь-
на Мьн нә wәкә агьр ә? Йан мина
чакуч'е кō қәйе дьп'ьшрьинә?»

³⁰ Әва ә'ламкьрьна Хōдан ә:
«Әз мьқабьли ван п'ехәмбәра мә,
к'ижан кō готьна жь дәве һәв дь-
р'әвиньн у дьбежьн: «Әва жь Хō-
дан ә»». ³¹ Әва ә'ламкьрьна Хōдан
ә: «Әз мьқабьли ван п'ехәмбәра
мә, к'ижан кō зьманед хwә дьдьнә
хәбәте, ле дьбежьн: «Әва ә'ламкь-
рьна Хōдан ә»». ³² Әва ә'ламкьрьна
Хōдан ә: «Әз мьқабьли ван п'ехәм-
бәрәд хәwnед дәрәw ьм, к'ижан
кō ван гьли дькьн у щьмә'та Мьн
пе дәрәwi у щōлә'тийа хwә дьха-
льфиньн. Мьн нә әw шандьнә, нә
жи ә'мьр ль ван кърыйә, ләма әwe
т'ō к'аре нәдьнә әве щьмә'те» Әва
ә'ламкьрьна Хōдан ә.

Баре Хōдан

³³ «Һәгәр әва щьмә'та, йан п'е-
хәмбәрәк, йан к'аһинәк жь тә бь-
пьрсә: «Готьна Хōдан чь бар ә?»
һьнге бежә: «Һун ьн баре Хōдан!»
Әва ә'ламкьрьна Хōдан ә: «Ва Әзе
дәсте Хwә жь wә бьк'ьшиньм».

³⁴ һэгэр п'ехэмбэрэк, йан к'аһинэк, йан жь щьмэ'те йэк тыштэки бежэ чава «Баре Хөдан» Эзе бэла ви мэрви у мала ви бьдьме. ³⁵ Бэ-ле, хун аһа жь һэв дьпърсын у бьра бьрер'а дьбежэ: «Хөдан чь щаб да?» Йан «Хөдан чь гот?» ³⁶ һун иди «Баре Хөдан» нэкьнэ бира хwэ, чьмки бона һэр йэки, готьна ви жер'а буйэ «Бар». Wэ эw хэбэра Хwэдейе зенди, Хөдане Ордийа, Хwэдейе мэ хельф кьрийэ. ³⁷ Тө аһа жь п'ехэмбэр бьпърсэ: «Хөдан чь шаба тэ да?» Йан «Хөдан чь гот?» ³⁸ һэгэр һун диса тыштэки бежьн чава «Баре Хөдан» Хөдан аһа дьбежэ: Мьн wэр'а тыштэк нэготийэ чава «Баре Хөдан» ле һун диса дьбежьн эва «Баре Хөдан» э. ³⁹ Лэма жи Эзе wэ у ви бажаре кө Мьн дабу wэ у кал-бавед wэ чава бар һьлдьм у жь Хwэ дур бавежьм. ⁴⁰ Эзе һ'э-та-һ'этайе wэ бькьмэ р'обэт у we бьбэ қарэкэ һ'э-та-һ'этайе у нэйе биркьрьне).

Дө зэмбилед һежира

24 ¹ Нэбухаднэссар п'адше Бабилоне жь Оршэлиме Йэхонийае п'адше Щьһудайеийи көр'е Йьһойақим у мир-бэгед Щьһудайе т'эви нэшар у һ'эдадава сьргун бьрьнэ Бабилоне. Пэйр'а Хөдан эв йэк нишани мьн кьр, мьн дина хwэ дае we дө зэмбилед һежира пешбэри Парьстгэһа^ф Хөдан данинэ.[†] ² Зэмбилэкеда мина һежиред зу гьһиштийи гэлэк һежиред р'ьнд һэбун, ле зэмбила

дьнда һежиред гэлэки хьраб, өса хьраб кө эw иди нэ йед хварьне бун.

³ һьнге Хөдан готэ мьн: «Йеремийа, тө чь дьбини?» Мьн гот: «Һежира, һежиред р'ьнд, йед гэлэки р'ьнд у өса жи йед гэлэки хьраб, кө эw иди нэ йед хварьне нэ».

⁴ һьнге хэбэра Хөдан мьнр'а һат у гот: ⁵ «Хөдан, Хwэдейе Исраеле аһа дьбежэ: «Эз ван сьргунбу-йед Щьһудайе мина ван һежиред р'ьнд бэгэм дькьм, к'ижан кө Мьн эw жь ви щийи шандьнэ wэлате к'ьлданийа. ⁶ Ч'э'ве Мьне бона қәнщийе ль сэр ван бэ, Эзе ван диса wэгэр'иньмэ ль ви wэлати у wана ава кьм, нэ кө хьраб кьм у ван дач'киньм, нэ кө к'окева р'а-кьм. ⁷ Эзе дьлэки өса бьдьмэ ван, wэки эw Мьн нас кьн, кө Эз Хөдан ьм. Эwe бьбьнэ щьмэ'та Мьн, Эзе жи бьбьмэ Хwэдейе ван, чьмки эwe бь т'эмамыйа дьле хwэ бэрбь Мьн wэгэр'ьн».

⁸ Ле бона ван һежиред хьраб, өса хьраб кө эw иди нэ йед хварьне нэ, Хөдан аһа дьбежэ: «Эзе өса биньмэ сэре Сидқийа п'адше Щьһудайе, мир-бэгед ви у һэрч'е ль Оршэлиме у ви wэлатида майи, өса жи йед кө wэлате Мьсьреда дьминьн. ⁹ Эзе нава һ'эму п'адшатийед дьнйайеда wана бькьмэ дэрсэкэ sawe, ван һ'эму дэред кө Эзе ван сьргун кьм, we ль ван бь-кьнэ қар, нава дэв-дьранада бьн, пек'эни у нишана ньфьр'е бьн. ¹⁰ Эзе шур, хэлайе у нэхwэшийа

24:1 П'адшати II, 24:12-16; Дирок II, 36:10.

h'ал бышиньмэ сэр ван, h'эта кө эw жь сэр wi э'рде кө Мьн дабу ван у кал-бавед ван, бенэ қыр'-кьрьне».

**П'ехэмбэртияа бона
салед несиртийе**

25 ¹Чарсалия* п'адшатийа Йьхойақим п'адше Цьһудайеи көр'е Йошийада, кө йэксалияа Нэбухаднэссар п'адше Бабилоне^ф бу, готьна Хөдан бона т'эмамияа цьмэ'та Цьһудайе Йеремийар'а хат.[†] ²Йеремийа п'ехэмбэр эw йэк гиһандэ т'эмамияа цьмэ'та Цьһудайе у h'эму бьнэлийед Оршэлиме гот: ³«Эва иди бист у се сал э, жь сездэһсалияа п'адше Цьһудайеи Йошийае көр'е Э'монда, h'эта иро хэбэра Хөдан мьнр'а те у эз т'эме дьгьиньмэ wэ, ле һун гөһ надьне.

⁴Хөдан h'эму э'вдед Хwэйэ п'ехэмбэр һэр р'ож дышандьнэ щэм wэ, ле wэ дэнге ван нэбьһист у гөһе хwэ нэдыда сэр ван кө бьбьһен. ⁵Хөдан пе ван, wэ-р'а дьгот: «Бьра жь wэ һэр йэк жь р'ийа хwэйэ хьраб у кьред хwэйэ хьраб wэгэр'э, кө һун бькарьбьн ль сэр wi э'рде кө Хөдан дайэ wэ у кал-бавед wэ һэр т'эм бьминьн! ⁶У пэй хwэдейед майин нэчьн, хөламтийа ван нэкьн, ван нэһ'эбиньн у пе кьред дәсте хwэ һерса Мьн р'анэкьн, кө хьрабийе ль wэ нэкьм». ⁷Эва э'ламкьрьна Хөдан

э: «Ле wэ гөһ нэда Мьн, пе кьред дәсте хwэ һерса Мьн р'акьр у хьраби ани сэре хwэ».

⁸Бона we йэке Хөдане Ордийа аһа дьбежэ: «Wэ кө гөһ нэда готьна Мьн. ⁹Ва Эзе бышиньм дэнг бьдьмэ h'эму бэрэкед бакөре у хөламе Хwэ Нэбухаднэссар п'адше Бабилоне, wана р'акьмэ һьмбэри ви wэлати, бьнэлийед we у h'эму мьлэтэд дор-бэра» эва э'ламкьрьна Хөдан э «Эзе к'оке ль ван биньм, ван бькьмэ дэрсэкэ sawe, we ль ван бькьн фитин у кавьла h'эта-h'этайе. ¹⁰Эзе дэнге эшqe у дэнге шабуне, дэнге буке у дэнге зэ'ве, дэнге аш у р'онайа ч'ьре жь нав ван бьдьмэ һьлдане.[†] ¹¹Эв h'эму wэлате wеран у кавьл бэ у мьлэте h'эфте сали хөламтийе п'адше Бабилонер'а бькьн.[†]

¹²Ле гава h'эфте сал т'эмам бэ, Эзе бэла п'адше Бабилоне, ви мьлэте к'ьлданийа бьдьме» эва э'ламкьрьна Хөдан э «Р'уйе нэһэқийа wанда Эзе wэлате ван h'эта-h'этайе хьки-хали кьм. ¹³У Эзе ван h'эму готьнед Хwэйэ кө Мьн бона wi wэлати готийэ биньмэ сери, һэр чь кө Йеремийа бона h'эму мьлэта п'ехэмбэрти кьрийэ у ве к'ьтебеда ньвисар э. ¹⁴Эзе wэкэ э'малед ван у wэкэ кьред дәсте ван, һэqe ван бьдьме, чьмки гэлэк мьлэт у п'адшед мэзын, we к'ьлданийа жи хwэр'а бькьнэ хөлам».

* **25:1** Эв йэк бэри h'эйштсалияа сьргунбуийне бьбу.

25:1 П'адшати II, 24:1; Дирок II, 36:5-7; Данийел 1:1-2. **25:10** Йеремийа 7:34; 16:9; Э'йанти 18:22-23. **25:11** Дирок II, 36:21; Йеремийа 29:10; Данийел 9:2.

К'аса Хөданэ хэзэбе

¹⁵ Хөдан, Хвәдейе Исраеле аһа готэ мьн: «Әве к'аса шәравейә хэ-зэбе жь дэсте Мьн һьлдә у ван һ'әму мьләтед кө Әзе тә бышиньмә нава ван, бьдә вәхварьне. ¹⁶ Әве вәхвьн, бышәвьшьн у дин-һар бьн, р'уйе ви шуре кө Әзе бышиньмә нава ван».

¹⁷ Һьнге мьн әв к'ас жь дэсте Хөдан һьлда у һ'әму мьләтед кө Хөдан эз шандьмә нава ван данә вәхварьне: ¹⁸ Ль Оршәлиме у бажаред Щьһудайе, ль п'адша у мир-бәгед ван, вәки ван веран у кавьл кә, ль ван бькьн фитин у нишана ньфьр'е, чава иро ль бәр ч'әва йә, ¹⁹ ль Фьрәвьн п'адше Мьсьре, ль хөлам, мир-бәг у г'ә-мамийа щьмә'та ви, ²⁰ өса жи ль һ'әму мьләтед г'әвиһәвә Мьсьреда у ль һ'әму п'адшайед вәлате Усе, ль һ'әму п'адшайед вәлате фьльс-тинийа^ф, аһа готи ль Ашқәлоне, ль Газзайе, ль Әк'роне у ль йед Ашдодейә фьльти, ²¹ ль Әдоме^ф, Мовабе^ф, амонийа^ф ²² у ль һ'әму п'адшед Суре, ль һ'әму п'адшед Сайдаие у ль п'адшед дәвед ль ви бәри бә'ре, ²³ ль Дедане, Темайе, Бузе у ль һ'әму бьск көр'кьрийа, ²⁴ ль һ'әму п'адшед Әрәбьстане, ль һ'әму п'адшед ван мьләтед бәр'ийедайә г'әвиһәв, ²⁵ ль һ'әму п'адшед Зимрийе, ль һ'әму п'адшед Еламе у ль һ'әму п'адшед Мәдйа-йе^ф, ²⁶ ль һ'әму п'адшед бакөрейә дур у незик, йәк ль пәй йәки, ль һ'әму п'адшатийед р'убари дьне.

Пәй ванр'а жи п'адше Шешак'е* ве вәхвә.

²⁷ Хөдан гот: «Бежә ван кө Хөдане Ордийа, Хвәдейе Исраеле аһа дьбежә: «Вәхвьн, сәрхвәш бьн, вәр'ашьн, бьк'әвьн у иди р'анәбьн, р'уйе ви шуре кө Әзе бышиньмә нава вә». ²⁸ Ле һәгәр әв нәхвәзын әве к'әсе жь дэсте тә һьлдын вәхвьн, һьнге тө ванр'а бежә кө Хөдане Ордийа аһа дьбежә: «һунә э'сә вәхвьн! ²⁹ Чьмки ва Әзе дәст-пекьм хэзэбе биньмә сәре бажаре кө наве Мьн сәр ә, иди к'ө ма һун бещәза бьминьн? На һуне бещәза нәминьн, чьмки сәр һ'әму бьнәлийед ль р'убари дьне, Әзе гази шур кьм» Әва әламкьрьна Хөдане Ордийа йә. ³⁰ Бона ве йәке тө сәр ван п'ехәмбәртиие бькә у ван һ'әму готьна ванр'а бежә:

«Хөдане жь һелана жорьн бькә мьр'ин
у жь һеваргәһа Хвәйә
пироз дәнг бьдә,
ве ль сәр щьмә'та Хвә қайим
бькә мьр'ин
у мина әве кө тьрийа
дьһ'ьнщьр'инә,
ве сәр һ'әму бьнәлийед
дьне бькә қар'ин.
³¹ Әв қалмә-қалме бьгьһижә
һ'әта сәред дьне,
чьмки Хөдане мьләтар'а
бьк'әвә дә'ве,
һәр мәрвьир'а бьк'әвә
диwane
у нәп'ака бьдә дәве шур
әва әламкьрьна Хөдан ә».

* 25:26 «Шешак'» навәки Бабилонейи вәшарти йә.

32 Хөдане Ордийа аһа дыбежэ:
«Ва йэ бэлайе жь мьлэтэки
дэрбази мьлэтэки дьн бэ
у жь қолбед дьнийайе
ве фьртонэкэ қайим р'абэ.

33 We һынге жь ви сэре дьне
һ'эта сэре дьн, көштиге пе дэсте
Хөдан we к'эти бьн, we шина ван
нэйе кьрыне у нэиенэ һьлдане у
дэфьнкьрыне, эве бьбьнэ мина
гэмара ль р'уйе э'рде.

34 Һэй шьванно! Бькьнэ қар'ин у
һэвар,
нава хвэлийеда һун хвэ
вэдьн,
һэй һун сэрверед кери.
Чьмки р'ожа вэйэ
сэржекьрыне
у т'ур'-т'ур'ибуне пер'а
гьһиштигэй,
һуне мина дэрданэкэ бьһа
бьк'эвьн.

35 We щийе р'эва шьвана
т'өнэбэ,
нэ жи хьлазбуна р'ебэре
кери.

36 We қар'инийа шьвана
у заринийа сэрверед кери
бе бьһистьне,
чьмки Хөдане мергед ван
кавьл кэ.

37 Жь дэст алава һерса Хөдан,
эв щи-варед э'дъл we
веран бьн.

38 Эве мина шер жь шкэфта
Хвэ дэрк'эвэ.
Wэлате ване к'ав-к'ун бэ,
жь дэст к'эла зордар
у жь дэст алава һерса
Хөдан».

Даннасинийа Йеремийайэ
П'арьстгәһеда
(Йеремийа 7:1-15)

26 ¹ Дэстпекьрына п'адша-
гтийа Йьһойақим п'адше
Щьһудайеи көр'е Йошийада, эв
готьн жь Хөдан һат:[†] ² «Хөдан аһа
дыбежэ: «һ'эвша Хана^ф Хөданда
бьсэкьнэ у ван һ'эму готьнед кө
Эзе ль тэ э'мыр кьм, бьгьһинэ ван
һ'эмуйед кө жь бажаред Щьһудайе
бона һ'эбандьне тенэ Хана Хөдан
кө бьбьһен, тыштэки кем нэки.
³ Бэлки эв бьбьһен у һэр йэк жь
р'ийа хвэйэ хьраб вэгэр'э у Эзе жи
жь we бэла кө р'уйе кьред ванэ
хьрабда фькьримэ ль ван бькьм,
вэгэр'ьм. ⁴ Бежэ ван кө Хөдан аһа
дыбежэ: һэгэр һун гөһдарийа Мьн
нэкьн, нава we һинкьрынеда нэ-
миньн, йа кө Мьн дайэ wэ ⁵ у гөһ
нэдьнэ ван готьнед э'вдед Мьнэ
п'ехэмбэрэ кө Эз дьшиньм, һэр
р'ож Эз ван дьшиньм, ле һун гөһ
надьнэ ван, ⁶ Эзе сэре ве Хане жи
өса бькьм, чава кө Мьн сэре Ши-
лойе* кьр у наве Оршәлиме нава
һ'эму мьләтед дьнийайеда бькьмэ
нишана ньфьр'а дэве ван».

* **26:6** «Шило» эв щи wэлате Израеледа бу, к'идэре кө Коне^ф Щьвине ледаи мабу, һ'эта чекьрына П'арьстгәһе. Шило бь дэсте фьльстинийа сала 1 050 бэри буйина Иса һатьбу веранкьрыне. Бьхуньн Йешу 18:1; Зэбур 78:60-61; Йеремийа 7:12-14.

26:1 П'адшати II, 23:36–24:6; Дирок II, 36:5-7.

⁷Йеремийа эв йэкана Хана Хө-
данда готын, к'ахина, п'ехэмбэра
у т'эмамияа цьмэ'те бьхистын. ⁸У
гава Йеремийа һэр тышт гот, чь кӧ
Хӧдан э'мьри ви кьрбу, кӧ бежэ
т'эмамияа цьмэ'те, һынге к'ахина,
п'ехэмбэра у т'эмамияа цьмэ'те
эв гьртын у готыне: «Тӧ э'сэ йе кӧш-
тыне йи. ⁹Тэ чьма пе наве Хӧдан
п'ехэмбэрти кьр, гот: «Эва Хана
жи we мина Шилойе бэ у бажаре
веран бэ, кэсэке теда нэминэ?»
Һынге т'эмамияа цьмэ'те Хана
Хӧданда г'опи дора Йеремийа бу.

¹⁰Гава мир-бэгед Щьһудайе эв
йэк бьхистын, эв жь мала п'адше
һэвраз чунэ Хана Хӧдан у һьнда
шемика Дэргәһе Нуйи ль бэр Ха-
на Хӧдан р'уныштын. ¹¹У к'ахин у
п'ехэмбэра готынэ мир-бэга у т'э-
мамияа цьмэ'те: «Эва мэрыва йе
кӧштыне йэ! Чьмки эви һьмбэри
ви бажари п'ехэмбэрти кьр, чава
wэ хwэха жи бь гӧһе хwэ бьхист».

¹²Һынге Йеремийа готэ һ'эму
мир-бэга у т'эмамияа цьмэ'те:
«Хӧдан эз шандьмэ, wэки эз һьм-
бэри ве Хане у ви бажари аһа п'е-
хэмбэртийе бькьм, һэр чь кӧ wэ
бьхист. ¹³Дэ һьһа р'е у кьред хwэ
р'аст кьн у гӧһ бьднэ дэнге Хӧ-
дан Хwэдейе хwэ. Хӧдане жи жь
эве бэла бона wэ готи, вэгэр'э.
¹⁴Ле эз, эзи ва дэсте wэда мэ, чь
ль бэр ч'э'ве wэ р'аст э у дьле wэ
чава дьхwазэ ѓса жи бькьн. ¹⁵Ле
бэле р'ьнд бьзаньбьн, һэгэр һун
мьн бькӧжьн, һуне щабдарийа
хуна бесуц бькьнэ стуйе хwэ, ви

бажари у бьнэлийа, чьмки р'аст
Хӧдан эз шандьмэ щэм wэ, wэ-
ки ван һ'эму готына бьгьһиньмэ
гӧһе wэ».

¹⁶Һынге мир-бэга у т'эмамияа
цьмэ'те готынэ к'ахин у п'ехэмбэ-
ра: «Эва мэрыва нэ йе кӧштыне йэ!
Чьмки эви пе нава Хӧдан Хwэдейе
мэ мэр'а готийэ». ¹⁷У чэнд р'успи-
йед wәлет жи р'абун, т'эмамияа
к'ома щьвийайир'а готын: ¹⁸«Һена
һьзрийа п'адше Щьһудайе, Миха-
йе морашти жи п'ехэмбэрти кьр
у т'эмамияа цьмэ'та Щьһудайер'а
гот кӧ Хӧдане Ордийа аһа дьбежэ:
«Сийоне^ф мина зэвийе бе

вэдане,

Оршәлиме бьбэ гуч'а кэвьри,
ч'ийайе ве Хане жи бьбэ

т'апе дарьстен».[†]

¹⁹Гәло һьзрийа п'адше Щьһу-
дайе у т'эмамияа Щьһудайе эв
кӧштын? Һьзрийа жь Хӧдан нэ-
тьрсийа у лава жь Хӧдан нэкр?
Һынге Хӧдан жи эв бэла бона ван
готи нэани сәре ван. Ле һьһа эм
хwэха эве хьрабийа гьран ль сәр
хwэда тиньн».

²⁰Ӗса жи мэрывэки жь Қир-
йат-Йьһариме һэбуйэ, Урийайе
кӧр'е Шьмайа, кӧ пе наве Хӧдан
п'ехэмбэрти кьрийэ. Эви жи анэ-
гори ван һ'эму готынед Йеремийа,
һьмбэри ви бажари у һьмбэри ви
wәлати п'ехэмбэрти кьрийэ. ²¹Йь-
һойақим п'адша у һ'эму мерхас,
мир-бэгед хwэва, гова эв готынед
ви дьбьһен, һынге п'адша дькэ
кӧ ви бькӧжэ, ле Урийа ве йэке

дъбъне, эв дьтърсэ дьр'эвэ дьчэ Мьсьре. ²² Ле Йьһойақим п'адша мэрийа дьшинэ Мьсьре, Елнат'ане көр'е Әк'бор у һнэкед майин пер'а дьчын. ²³ Әвана Урийа жь Мьсьре Йьһойақим п'адшер'а тиньн, эв жи Урийа пе шур дькөжэ, щьн-йазе ви давежэ нава мэхбэред щьмэ'те*.

²⁴ Ле дэсте Аһ'иқаме көр'е Шапан Йеремийар'а бу, вэки эв нэ-к'эвэ дэсте щьмэ'те, нэие көштыне.

Нире Нэбухаднэссари сэр мьлэта

27 ¹ Дэстпекьрына п'адшатийа Сидқийа п'адше Щьһудайейи көр'е Йошийада,[†] эв готын жь Хөдан Йеремийар'а хат, ² Хөдан аһа готэ мьн: «Қэйда у нира хвэр'а чекэ у ван бьдэ сэр стуйе хвэ. ³ У ван пе дэсте қасьдед хатьнэ Оршэлиме щэм Сидқийа п'адше Щьһудайе ван п'адшар'а бышинэ: П'адше Әдоме, п'адше Мовабе, п'адше амонийа, п'адше Суре у п'адше Сайдайер'а. ⁴ У ван-р'а бежэ, бьра эв мэзынед хвэр'а бежын кө Хөдане Ордийа, Хвэдейе Исраеле аһа гот: «Бежын мэзынед хвэ, ⁵ кө Мьн пе қавата Хвэйэ зор у зэнда Хвэйэ дьрежкьри дьнйа, мэрвь у һ'эйванед р'убари дьне э'фьрандын у дьдьмэ эви кө Әз бэгэм дькьм. ⁶ Ньһа Әз ван һ'эму вэлата дьдьмэ дэсте хөламе Хвэ, Нэбухаднэссар п'адше Бабилоне, һ'эта р'э'вьред чоле жи Әз дькь-

мэ бьн дэсте ви. ⁷ һ'эму мьлэте хөламтийе вир'а бькьн, көр'е вир'а, көр'е көр'е вир'а, һ'эта вэхте вэлате ви жи пер'а бьгьһижэ. һынге гэлэк мьлэт у п'адшед мэзын we ви хвэр'а бькьнэ хөлам. ⁸ Әв мьлэт йан п'адше кө нэхвазэ хөламтийе Нэбухаднэссар п'адше Бабилонер'а бькэ у стуйе хвэ нэкэ бьн нире п'адше Бабилоне, Әзе бэла ви мьлэти пе шур, хэлаие у нэхвэшийа һ'ал бьдьме, һ'эта кө пе дэсте ви қыр'а ван биньм» эва э'ламкьрына Хөдан э. ⁹ «һун göh нэдынэ ван п'ехэмбэред хвэ, к'оч'эка, хэвндитийа, йед гази р'öh'a^ф дькьн у ван сербаза кө вэр'а дьбежын, гэрэке хөламтийе п'адше Бабилонер'а нэкьн. ¹⁰ Чьмки эвана вэр'а п'ехэмбэртия дэрэв дькьн, вэки һун жь э'рде хвэ бенэ р'ақэтандьне кө Әз вэ сьргун кьм у қыр'а вэ бе. ¹¹ Ле эв мьлэте кө стуйе хвэ бькэ бьн нире Нэбухаднэссаре п'адше Бабилоне у хөламтийе вир'а бькэ, Әзе ви мьлэти щида ль сэр э'рде ви бьһельм, эве э'рде хвэ бещэр кэ у ль сэр бьминэ» эва э'ламкьрына Хөдан э».

¹² Мьн эв һ'эму готын гиһандьнэ Сидқийа п'адше Щьһудайе жи у гот: «Стуйе хвэ бькьнэ бьн нире п'адше Бабилоне у хөламтийе ви у щьмэ'та вир'а бькьн у һуне бьжин. ¹³ Чьма тó щьмэ'та хвэва пе шур, хэлаие у нэхвэшийа һ'ал бьмьрын, чава кө Хөдан бона ви

* 26:23 Әв щи бона мьрийед бечэдэр бу.

27:1 П'адшати II, 24:18-20; Дирок II, 36:11-13.

мьлэте кӧ we хӧламтийе п'адше Бабилонер'а нӕкӕ, църар кърыйӕ. ¹⁴ Һун гӧһ нӕднӕ готънед ван п'ехӕмбӕра, кӧ вӕр'а дьбежън: Гӕрӕке хӧламтийе п'адше Бабилонер'а нӕкън», чъмки ӕв вӕр'а п'ехӕмбӕртийа дӕрӕв дькън. ¹⁵ Ӕва ӕ'ламкъръна Хӧдан ӕ: «Мън ӕв нӕшандънӕ, ӕв пе наве Мън п'ехӕмбӕртийа дӕрӕв дькън, вӕки Ӕз вӕ сьргун кьм у Һун у ӕв п'ехӕмбӕред кӧ вӕр'а п'ехӕмбӕртие дькън цър' бьн».

¹⁶ Һьнге мьн к'аһин у т'эмами-йа we цьмӕ'тер'а гот, кӧ Хӧдан аһа дьбежӕ: «Гӧһ нӕднӕ готънед ван п'ехӕмбӕред хвӕ, к'ижан кӧ вӕр'а п'ехӕмбӕртие дькън у дьбежън: «Ва зутъре һащӕтед Хана Хӧдан we жь Бабилоне бенӕ анине), чъмки ӕв вӕр'а п'ехӕмбӕртийа дӕрӕв дькън. ¹⁷ Гӧһ нӕднӕ ван, Һун хӧламтийе п'адше Бабилонер'а бькън у Һуне бьжин. Чьма ӕв бажар бе веранкъръне? ¹⁸ Ле һӕгӕр ӕв п'ехӕмбӕр ьн, һӕгӕр готъна Хӧдан ль щӕм ван һӕйӕ, дӕ бьра ӕв хвӕ бавежънӕ Хӧдане Ордийа, вӕки ӕв һащӕтед Хана Хӧданӕ мала п'адше Щьһудайе у Оршӕлимеда майи жи нӕчънӕ Бабилоне. ¹⁹ Ле бӕле Хӧдане Ордийа аһа дьбежӕ бона стуна, бӕ'ра^ф сьфьрин, гьлбьра у ван һащӕтед ви бажаридӕйӕ майи, ²⁰ к'ижан кӧ Нӕбухаднӕссар п'адше Бабилоне һьнге ӕв хвӕр'а нӕбрьбун, гава ӕви Йӕхонийае п'адше Щьһудайеи кӧр'е Йьһойа-дим у һ'ӕму гьрӕгьред Щьһудайе у Оршӕлиме жь Оршӕлиме сьргуни

Бабилоне кърьбун. ²¹ Бӕле Хӧдане Ордийа, Хвӕдейе Исраеле бона ван һащӕтед Хана Хӧдан, мала п'адше Щьһудайе у Оршӕлиме-дайӕ майи аһа дьбежӕ: ²² «We ван бьбьнӕ Бабилоне у һақас вӕхт ӕве ль вьр бьминьн, һ'ӕта кӧ Ӕз ван бир биньм у ван һьлдъм, диса вӕгӕр'иньмӕ ль ви щийи» ӕва ӕ'ламкъръна Хӧдан ӕ».

П'ехӕмбӕртийа һананийа у шаба Йеремийа

28 ¹ Ӕве сале, дӕстпебуна п'адшати́а Сидрийа п'адше Щьһудайеда, мӕһа пенца сала чарада, һананийае кӧр'е Аззури п'ехӕмбӕре жь Гибоне, Хана Хӧданда пеш к'аһин у т'эмами́йа цьмӕ'тева сӕкъни готӕ мьн:¹ ² «Хӧдане Ордийа, Хвӕдейе Исраеле аһа дьбежӕ: «Ӕзе нире п'адше Бабилоне бьшкенъм. ³ Дӧ сала шунда Ӕзе ван һ'ӕму һащӕтед Хана Хӧдандайӕ кӧ Нӕбухаднӕссар п'адше Бабилоне жь вьр һьлдан бьрнӕ Бабилоне, диса вӕгӕр'иньмӕ ль ви щийи. ⁴ Ӗса жи Йӕхонийае п'адше Щьһудайеи кӧр'е Йьһойа-дим у һ'ӕмуид кӧ жь Щьһудайе сьргун чунӕ Бабилоне, диса вӕгӕр'иньмӕ ль ви щийи, чъмки Ӕзе нире п'адше Бабилоне бьшкенъм» ӕва ӕ'ламкъръна Хӧдан ӕ».

⁵ Һьнге Йеремийа п'ехӕмбӕр пеш к'аһин у т'эмами́йа цьмӕ'тева, кӧ Хана Хӧданда сӕкъни бун, ль һананийа п'ехӕмбӕр вӕгӕр'анд. ⁶ У Йеремийа п'ехӕмбӕр гот: «Амин^ф!

28:1 П'адшати II, 24:18-20; Дирок II, 36:11-13.

К'а Ходан оса бькьра! Ходан эв готьнед п'ехэмбэртига тэ банина сери у эв нащэгед Хана Ходан у эв х'эмуйед несир чуйи жи жь Бабилоне вэгэр'анда ль ви щийи! ⁷ Дэ ньа бьбьне, эз чь тэ у г'эма-мийа щьм'этер'а дьбежьм: ⁸ Эв п'ехэмбэред бэрейэ кэ бэри мьн у тэ хэбунэ, вана сэр гэлэк вэлата у п'адшатийед мэзын бона шер', бэлайе у нэхвэшийа х'ал п'ехэмбэрти кьрынэ. ⁹ Хэгэр п'ехэмбэрэк бона э'дьялайие п'ехэмбэртиге дькэ, гава готьна ви п'ехэмбэри те сери, т'эне хьнге эв те наскьрыне, кэ эв р'аст алийе Ходанда шанди йэ».

¹⁰ хьнге хананийа п'ехэмбэр, дэст авитэ нире стуйе Йеремийа п'ехэмбэрда, хьлда шкенанд. ¹¹ У пеш т'эмамийа щьм'этева хананийа гот: «Ходан аһа дьбежэ: «Дэ сала шунда Эзе ви нире Нэбухаднэссар п'адше Бабилонейи сэр стуйе х'эму мьлэта аһа бышке-ньм». хьнге Йеремийа п'ехэмбэр р'ийа хвэда чу.

¹² Пэй we кьрына хананийа п'ехэмбэрр'а, гава эв нире стуйе Йеремийа п'ехэмбэрда шкенанд, хэбэра Ходан Йеремийар'а хат у гот: ¹³ «хэр'э бежэ хананийа кэ Ходан аһа дьбежэ: «Тэ эв нире дарин шкенанд, ле дэвса ви те нирэки х'эсьни чеки», ¹⁴ Чьмки Ходане Ордийа, Хвэдейе Израеле аһа дьбежэ: «Мьн нире х'эсьни данийэ ль сэр стуйе ван х'эму мьлэта, вэки хөламтийе Нэбухаднэссар п'адше

Бабилонер'а бькьн у эве хөламтийа ви бькьн, х'эта р'э'вьред холе жи Мьн данэ дэсте ви».

¹⁵ хьнге Йеремийа п'ехэмбэр готэ хананийа п'ехэмбэр: «Бьбьне хэй хананийа! Ходан тэ нэшанди, ле тэ оса кьрийэ кэ эве щьм'эте хвэ спартийэ гөмана дэрэв. ¹⁶ Лэма Ходан аһа дьбежэ: «Ва Эзе тэ ль р'убари дьне нэхельм, хэма исал те бьмьри, чьмки тэ пе готьна хвэ щьм'эт хьмбэри Ходан р'акьрийэ».

¹⁷ У хэма we сале жи, мэһа х'эфтада хананийа п'ехэмбэр мьр.

Нэ'ма Йеремийайэ сьргунбуйар'а^ф

29 ¹ Эв хьн эв готьнед we нэ'ма кэ Йеремийа п'ехэмбэр жь Оршэлиме, ван р'успийед нава сьргунбуйада^ф майи, к'аһина, п'ехэмбэра у т'эмамийа we щьм'этер'а ньвиси шанд, к'ижан кэ Нэбухаднэссар эв жь Оршэлиме варгөһасти Бабилоне кьрбун.[†] ² Эва нэ'ма хатэ ньвисаре гава Йэхонийа п'адша, ханьма дийа ви бэрдэстийава, т'эви мир-бэгед Щьһудайе у Оршэлиме, нэщар у х'эдадава иди жь Оршэлиме дэрк'этьбун. ³ Эв нэ'ма хатэ шандьне пе дэсте Еласае кэр'е Шапан у Гьмарийае кэр'е хилқийа, к'ижан кэ Сидқийа п'адше Щьһудайе эв шандьбунэ Бабилоне щэм Нэбухаднэссар п'адше Бабилоне. Аһа ньвисар: ⁴ «Ходане Ордийа, Хвэдейе Израеле ван х'эму сьргунбуйар'а аһа дьбежэ, к'ижан кэ

29:1 П'адшати II, 24:12-16; Дирок II, 36:10.

Мын жь Оршэлиме варгöнастьнэ Бабилоне: ⁵ «Мала чекын у теда бьминьн, бах-бахча дайнын у бэред ван бьхвьн. ⁶ Бьзэвьщын, көр' у қиза биньн, көр'ед хвэ бьзэвьщиньн у қизед хвэ бьдьнэ мер, бьра эв көр' у қиза биньн, вьр ль һэв зедэ бьн, кем нэбьн! ⁷ Херхвазе ви бажари бьн, кө Мын хун сьргун кьрьне у бона бажер һиви жь Хөдан бькьн. һэгэр бажар хвэшийеда бэ һуне жи хвэшийеда бьн». ⁸ Чьмки Хөдане Ордийа, Хвэдейе Исраеле аһа дьбежэ: «Бьра эв п'ехэмбэр у к'оч'экед нава вэда вэ нэхапиньн, гөһ нэдьнэ эвед кө дьле вэр'а хэвна дьбиньн. ⁹ Чьмки эв пе наве Мын вэр'а п'ехэмбэртийа дэрэв дькьн, ле Мын эв нэшандьнэ» эва э'ламкьрьна Хөдан э.

¹⁰ Ле бэле Хөдан аһа дьбежэ: «Гава һ'эфтесалийа Бабилоне т'эмам бэ, һьнге Эзе сэр вэда бем у готьна Хвэйэ қәнщ биньмэ сери, вэ диса вэгэр'иньмэ ль ви щийи.» ¹¹ Чьмки Эз наш жь нет-мэрэмед Хвэйэ һьндава вэда һэмэ» эва э'ламкьрьна Хөдан э «Нет-мэрэмед бона хер-хвэшийе, нэ кө бона хьрабийе, вэки ахьрийа вэ хер кьм у вэ хвэйгөман кьм. ¹² һьнге һуне гази Мын кьн у бен, һуне ль бэр Мын дөа бькьн у Эзе вэ бьбьһем. ¹³ һуне ль Мын бьгэр'ьн у бьбиньн, чьмки бь т'эмамыйа дьле хвэ һуне ль Мын бьгэр'ьн,† ¹⁴ Эзе жи вэва дэрэм» эва э'ламкьрьна Хөдан э «Вэ жь сьргунийе вэгэр'иньм у вэ жь нава һ'эму мьлэта у жь ван һ'эму

щийед кө Мын хун р'ақэтандьбуне т'оп кьм у вэ диса вэгэр'иньмэ ви щийи кө Мын хун же сьргун кьрьбун» эва э'ламкьрьна Хөдан э.

¹⁵ Бэле, вэ готийе: «Хөдан Бабилонеда жи мэр'а п'ехэмбэр дэрхьстьнэ». ¹⁶ Ле Хөдан аһа дьбежэ, бона ви п'адше ль сэр т'эхте Давьд у т'эмамыйа ве щьмэ'та ви бажарида дьминэ, öса жи ван бьрайед вэйэ кө т'эви вэ сьргун нэбунэ, ¹⁷ Хөдане Ордийа бона вана аһа дьбежэ: «Ва Эзе шур, хэлайе у нэхвэшийа һ'ал сэр ванда бьшиньм у ван бькьмэ мина ван һежиред гэнибуйэ öса хьраб, кө эв иди нэ йед хварьне нэ. ¹⁸ Эзе пе шур, хэлайе у нэхвэшийа һ'ал пэй ван к'эвьм у ван нава һ'эму п'адшатийед дьнйайеда бькьмэ дэрсэкэ sawe, ньфьр'е, р'ьсасе, фитинийе у қара, нава ван вэлатед кө Эзе ван бьшиньме. ¹⁹ Чьмки гава Мын э'вдед Хвэйэ п'ехэмбэр ванар'а т'ьме дьшандьн, вана гөһ нэдьданэ готьнед Мын» эва э'ламкьрьна Хөдан э «Öса жи вэ гөһ нэдьдаие» эва э'ламкьрьна Хөдан э. ²⁰ Ле хун, сьргунбуно, кө Мын хун жь Оршэлиме шандьнэ Бабилоне, гөһ бьдьнэ готьна Хөдан. ²¹ Хөдане Ордийа, Хвэдейе Исраеле бона Аһ'абе көр'е Қолайа у Сидқийаие көр'е Маһасйа, кө пе наве Мын эв вэр'а п'ехэмбэртийа дэрэв дькьн аһа дьбежэ: «Ва Эзе ван бьдьмэ дәсте Нэбухаднэссар п'адше Бабилоне у эве ль бэр ч'э'ве вэ ван бькөжэ. ²² Бона ве йэке нава һ'эму сьргунбуйед Щьһудайейе»^ф

29:10 Дирок II, 36:21; Йеремийа 25:11; Данийел 9:2. **29:13** Дөбарэкьрьна Қануне 4:29.

Бабилонеда, эв нъфър'е бе кърне: Бъра Ходан тэ жи бькэ мина Сид-дийа у Аһ'аб, кө п'адше Бабилоне эв ль сэр агър пьжандьн. ²³ Чьмки вана Израеледа р'обэти кър, т'эви жьнед һэвал-һогьред хвэ зьне-к'ари кърн у пе наве Мьн дэрэв кърн, чь кө Мьн ванр'а нэготьбу. Эз заньм, Эз шэ'де we йэке мэ' эва э'ламкърна Ходан э».

Нэ'ма Шьмайае п'ехэмбэр

²⁴ Бежэ Шьмайае жь Нәһ'эламе, ²⁵ кө Ходане Ордийа, Хвэдейе Израеле аһа дьбежэ: «Тэ т'эмами-йа щьмэ'та Оршэлимер'а, Сефанийае к'аһини көр'е Маһасйар'а у һ'эму к'аһинар'а нэ'мэ хвэсэрех-вэ шандьн. Сефанийар'а нъвиси: ²⁶ Ходан дэвса Йойадае к'аһин, тэ к'аһин к'ьфш кьри, вэки тэ бь-би сэрwere нобэдаред Хана Ходан у һәр мэрыве дини-һари кө п'ехэм-бэртие дькэ, ви бьки нава қэйд у мэнгэна. ²⁷ Ле иди тэ чьма эв йэк сэре Йеремийае жь Э'наг'от'е нэ-кър, кө нава вэда п'ехэмбэртие дькэ? ²⁸ Чьмки эви мэр'а нэ'мэк шандэ Бабилоне у нъвисар бу, кө сьргунийа вэйе дьреж бьк'ьшинэ, мала чекьн теда бьжин, бах-бахча бавежьн у бэред ван бьхвьн».

²⁹ Гава Сефанийае к'аһин эв нэ'мэ бэр Йеремийа п'ехэмбэр хвэнд, ³⁰ һынге хэбэра Ходан Йеремийар'а һат у гот: ³¹ «Щабе бьдэ һ'эму сьргунбуя у бежэ кө Ходан бона Шьмайае жь Нәһ'эламе аһа дьбежэ: «Шьмайае жь Нәһ'эламе кө вэр'а п'ехэмбэрти кър у һун спартьнэ гөмана дэрэв, ле Мьн

эв нэшандьбу, ³² бона we йэке Ходан аһа дьбежэ: Ва Эзе щэзайе Шьмайае жь Нәһ'эламе у зөр'э-та ви бьдьме. Кэсэке вийе на-ва ве щьмэ'теда нэжи, нэ жи we эве хер-хвэшийе бьбинэ, йа кө Эзе бона щьмэ'та Хвэ бькьм' эва э'ламкърна Ходан э «Чьмки эви пе готьнед хвэ щьмэ'т һьмбэри Ходан р'акьрийэ».

Созед Хвэдейэ бона щьмэ'та Ви

30 ¹ Ходан дэнг да Йеремийа у гот: ² «Ходан, Хвэдейе Израеле аһа дьбежэ: «Ван һ'эму хэбэред Мьн тэр'а готьн, к'ьте-беда бьнъвисэ. ³ Чьмки ва йэ эв р'ож тен' эва э'ламкърна Ходан э «Эзе щьмэ'та Хвэйэ жь Израеле у Щьһудайе сьргун чуйи вэгэ-р'иньм' Ходан дьбежэ «Эзе вана диса вэгэр'иньмэ ль ви э'рде кө Мьн дабу кал-бавед ван, кө эв ле бьбьнэ хвэйи».

⁴ У эв ын эв хэбэред кө Ходан бона Израеле у Щьһудайе готьнэ:

- ⁵ «Ходан аһа дьбежэ: Дэнге sawe те бьһистьне, эв дэнге тьрсе йэ, нэ кө йе э'дьялайие.
- ⁶ һэла бьпърсын дина хвэ бьдьне, қэт мер дьк'эвэ ль бэр зар'е? Чьма Эз дьбиньм кө һэр мери мина йа һ'эмлэ пышта хвэ гьртийэ у һ'эмуя жи р'энг авитийэ?
- ⁷ Вэйе! Чьмки эв р'ожэкэ гьран э,

- р'ожэкэ мина we нэбуйэ.
 Əw wə'де тэнгасийа бона
 Ақуб* э,
 ле əwe жь we хьлаз бэ.
- 8 Əвa ə'ламкърьна Хөдане
 Ордийа йэ
 «Бэле, we р'оже,
 Əзе нире тэйи сэр стуйе тэ
 бышкенъм,
 ван қәйдед тэ Əзе бьрқетинъм,
 иди хэрибе т'ö щар Ақуб
 нэкьнэ хөлам.
- 9 Ле əwe Хөдан Хwəдейе
 хwэр'а
 у Даwьд п'адше хwэр'а
 хөламтийе бькэ,
 йе кö Əзе ль сэр wi бьдьмэ
 сэкьнандьне.
- 10 Дэ иди тö нэтьрсэ,
 ə'вде Мьн Ақуб^ф'
 əвa ə'ламкърьна Хөдан э
 «Һэй Израел, тö нэбьздэ,
 чьмки ва йэ, Əзе тэ жь wэлaте
 дур хьлаз кьм
 у зөр'эта тэ жь wэлaте
 сьргунийе.
 Ақубе вэгэр'э, р'һ'эт у ə'дъл
 бьжи
 у кэсэке гəфа ле нэхwэ.
- 11 Чьмки бона хьлазкърьна тэ,
 Əз т'эви тэ мэ
 əвa ə'ламкърьна Хөдан э
 «Əзе қыр'а ван һ'эму мьлэта
 бинъм,
 нава к'ижанада Мьн тö бэла
 кьри,
- ле қыр'а тэ Əзе нэйным,
 бэле бь чап Əзе тэ щэза кьм,
 ле лап бещэза тэ нəһельм».
- 12 Чьмки Хөдан аҺа дьбежэ:
 «Бьрина тэ бедэрман э
 у дэрб ль тэ к'урда чуйэ.
- 13 Йэки сэр һ'але тэда бьньһер'э
 т'өнэ,
 ль бьрина тэ ду-дэрман
 набэ,
 т'ö һ'экимти бона тэ т'өнэ.
- 14 һ'эму йаред тэ тö бир кърьнэ,
 əw иди нэ һ'эйра тэда нэ,
 жь дэст хьрабийед тэйэ
 бег'эсабда,
 Мьн мина дэрба нэйар ль тэ
 хьст,
 щэза кьри чава йэки ль бэр
 тэ нэк'эти,
 чьмки гөнэйед^ф тэ жь бэр
 һэв дэрген.
- 15 Чьма бона бьринед хwэ дьки
 зарин?
 Бьрина тэ бедэрман э,
 жь дэст хьрабийед тэйэ
 бег'эсабда,
 Мьн əв йэкана анинэ сэре тэ,
 чьмки гөнэйед тэ жь бэр һэв
 дэрген,
- 16 Ле һ'эмуйед тэ дьхwьн we
 бенэ хварьне,
 һ'эму дьжмьнед тэ, һэр йэке
 һесир һэр'э,
 һ'эмуйед тэ т'алан дькьн,
 əwe бенэ т'аланкърьне
 у һ'эмуйед тэ дьшелинын,
 əwe бенэ шеландьне.

* 30:7 Аwa готи «мьлэте Израеле».

30:10-11 Йеремийа 46:27-28.

17 Ле бәле Эзе тә дәрман кьм
у бьринед тә Эзе қәнщ кьм.
Чьмки наве тә «Р'ақәтанди»
данин у готьн:
«Ва Сийон ә, кө т'ө кәс иди
һ'әйреда нинә»
әва ә'ламкьрына Хөдан ә».

18 Хөдан аһа дьбежә:
«Ва Эзе сьргунбуйед конед
Ақуб диса вәгәр'иньм,
дьле Мьне ль сәр щи-варед
ван бышәвьтә,
Оршәлиме диса сәр хьрабед
хвә бе авақьрыне,
қәсьре щийе хвәда бенә
сәкьнандьне.

19 Жь ван р'азибун у дәнге
шабуне дәре,
Эзе ван ль һәв зедә кьм, we
кем нәбьн,
ван хвәйқәдър кьм у we
р'ур'әш нәбьн.

20 Зар'ед ване мина бәре бьн
у щьвина ване ль бәр Мьн
қәвин-қәдим бә,
щәза һ'әму зордаред ван
Эзе бьдьме.

21 Мире ван we жь ван бә,
сәрwere ван we жь ван
дәре.
Эзе әви незики Хвә кьм,
әве хвә ль Мьн бьгьрә.
Чьмки к'и дькарә тәрөш кә,
хвәсәрехвә незики Мьн
бә?»

Эва ә'ламкьрына Хөдан ә:
22 «Һуне бьбьнә щьмә'та Мьн,
Эзе жи бьбьмә Хвәдейе вә».

23 Ва йә багәра Хөдан!
Һерса Wi р'адьбә,
мина фьртоне те сәре
нәп'ака.

24 Һерса Хөдан we данәйнә,
һ'әта Әв йа Хвә нәкә
у нәгьһижә мәрәме дьле Хвә.
Һуне р'ожед ахьрийеда,
әве йәке р'ьнд фә'м бькьн.

**Израел вәдгәр'ә
вәлате хвә**

31 ¹ Эва ә'ламкьрына
Хөдан ә:

«Wi чахи Эзе бьбьмә
Хвәдейе
һ'әму бәрәкед Израеле,
әве жи бьбьнә щьмә'та
Мьн».

2 Хөдан аһа дьбежә:
«Мьләте жь бәр шур фьльти,
бәр'ийеда к'әрәм^ф жер'а
буйи,
гава Израел р'ьһ'әтийе
дгьгәр'ийа».

3 Хөдан жь дурва* мьнва к'ьфш
бьбу у готьбу:
«Мьн бь һ'ызкьрына һ'әта-
һ'әтайе
тө һ'ыз кьри, Израел,
ләма һ'об у амьнийа Мьн
һьндава тәда кем набә.

4 Эзе диса тә ава кьм
у те бейи авақьрыне,
һәй Израела бьк'ьр!
Те пе дәфа диса хвә
бьхәмьлини
у бьк'әви говәнда йед ша
дьбьн.

* 31:3 Аһа жи те фә'мкьрыне: «Хөдан һе зува...».

- 5 Те диса ль ч'ийайед
 Самэрийае р'эза дайни,
 р'эзванед кө we р'эза
 дайнын,
 әwe хwәха жи бәре ван
 бьхwьн.
- 6 Чьмки әw р'оже бе,
 нобәдаред ль сәре ч'ийа-
 банийед Әфраиме,
 we бькьнә қар'ин у бежьн:
 «Р'абьн, әм һәвраз
 һьлк'ышьнә Сийоне,
 бәрбь Хөдан Хwәдейе хwә».
- 7 Хөдан аһа дьбежә:
 «Әшқи Ақуб һун бьстьрен,
 бона сәроке мьләта бькьн
 дәнги,
 дәнг һьлдьн, шыкьрийе
 бьдьн у бежьн:
 «Хөдано, щьмә'та Хwә,
 һәрч'е жь Израеле майи
 хьлаз кә».
- 8 Ва Әзе ван жь wәлате бакөре
 биньм,
 жь қөлбед дьнийае Әзе ван
 т'оп кьм,
 кор у сәқәт, к'өлфәта һ'әмлә у
 йа ль бәр зар'еда,
 we һәвр'а мьхөлқәтәкә
 мэзьн вәгәр'ә вьр.
- 9 Әwe бь гьри бен,
 Әзе бона р'әщакьрьна ван,
 вана вәгәр'иньм*
 у вана бьбьмә сәр щәwед
 ава,
 р'ийа р'аст-дузда кө we же
 нәк'әвьн.
 Чьмки Әз бумә баве Израел
- у Әфраим ньхөрийе^ф
 Мьн ә.
- 10 Гәли мьләта, гөһ бьдьнә
 готьна Хөдан!
 Дәнг бьдьнә дәвед бә'рейә
 дур у бежьн:
 «Йе Израел бәла кьр, we т'оп
 кә жи,
 we өса хwәй кә, чава шьван
 кәре пәзе хwә».
- 11 Чьмки Хөдан Ақуб к'ьр'и,
 жь дәсте йе жь wi қәwаттьр
 аза кьр,
- 12 Израелие бен сәр ч'ийае
 Сийоне ша бьн
 у хер-хwәшийа Хөданва гөл-
 гәш бьн,
 пе геньм, шәраве, р'ун, бәрх у
 голькава.
 Цанийа ване мина бахче
 авдаи бә
 у we иди т'ө щар
 нәч'ьлмьсьн.
- 13 һьнге бьк'ьре говәндеда ша
 бьн,
 цаһьл у кал-пир жи бь
 һәвр'а.
 Әзе шина ван бькьмә шайи,
 барьстанийе бькьмә дьле
 ван,
 дәwса к'әдәре вана ша
 кьм.
- 14 һьнге Әзе нәфса к'аһина
 хварьна ч'ьвьр бьдьмә
 хварьне,
 щьмә'та Мьне пе хер-
 хwәшийа Мьн т'ер бә»
 әва ә'ламкьрьна Хөдан ә.

* 31:9 Wәлгәр'андьна йунанийә кәвьнда аһа йә: «Әзе ван биньм барьстан кьм».

**Р'э'ма Хөданэ
бона Исраеле**

- ¹⁵ Хөдан аһа дьбежэ:
«Жь Р'амайе дэнгэк һат,
дэнге гьри у шина гьран,
Р'аһел* бона зар'окед хwэ
дыгьри
у бона зар'ед хwэ нахwазэ
барьстан бэ,
чьмки эw иди т'өнэбун».
- ¹⁶ Хөдан аһа дьбежэ:
«Тө дэнге гьрийе хwэ
бьбьр'э,
жь ч'э'ве хwэ һесьра нэбаринэ,
чьмки те хэлата кьред хwэ
бьстини»
эва э'ламкьрьна Хөдан э
«Әве жь wэлате нэйара
вэгэр'ьн!
- ¹⁷ Бона ахьрийа тэ гөман һэйэ»
эва э'ламкьрьна Хөдан э
«Зар'ед тэйе диса вэгэр'ьнэ
сэр э'рде хwэ!
- ¹⁸ Мьн дэнге шина Әфраим
р'ьнд бьһист:
«Эз мина гайе һини нир
нэбуьи,
Тэ эз ширэт кьрьм у дэрб ль
мын к'эт,
Тө мын вэгэр'ин у эзе
вэгэр'ьм,
чьмки Тө йи Хөдан Хwэдейе
мын.
- ¹⁹ Гава эз жь Хөдан дур к'этым,
пэйр'а эз п'ошман бум,
мын фэ'м кьр у чоке хwэ хьст,
өса шэрм кьр, бумэ р'обэт,
кө қара щаһьлгтийа мын те
сэре мын».
- ²⁰ Гэло Әфраим нэ көр'е Мьни
дэлал э?
Йан эw нэ әwлэде һ'ызкьри
йэ?
Һэма Әз бона wi хэбэр
дыдьм,
эw дык'эвэ бира Мьн,
дыле Мьн ль сэр wi
дышәwьтә,
Әзе р'э'ма Хwэ э'сә ль wi
бькьм»
эва э'ламкьрьна Хөдан э.
- ²¹ «Тө нишанед р'е хwэр'а
дайнә,
стунед р'ениша бьдә
сәкьнандьне,
тө дина хwэ бьдә әwe р'ийа
сэрәкә,
р'ийа кө тө теда чуйи!
Вэгэр'э Исраела бьк'ьр,
вэгэр'э ван бажаред хwэ!
- ²² Һ'эта к'энге те дэро-дэр би,
һэй тө қиза бее'сьл?
Чьмки Хөдан дьнеда тыштәки
ну э'фьранд:
Жьне дора мер бьгьрә*».

* **31:15** Р'аһел жьна Ақубэ дөда бу. Мәхбәре we Р'амайеда йә, кө wәкә һ'әйшт километьри дури бакөра Оршәлиме йә. Р'аһел дийа Усьв^ф у Бьнйамин бу, пирка Әфраим у Мьнашә. Жь Әфраим у Мьнашә дө қәбилед п'адшатийа бакөрөйә э'саси пешда һатьн. Ль вьр гьрийе Р'аһеле бь сурәти жи те хойакьрьне, кө эw чава бона «зар'ед» хwэ дыгьри. Әв йәк те фэ'мкьрьне эw бона щьмә'та п'адшатийа бакөра Исраелейә дьлк'әти дыгьри. Бьхуньн Дәстпәбун 35:16-19; Мәтта 2:18.

* **31:22** Әва щөмла бь ибрани щур'әки мәсәле йә, һьн те фэ'мкьрьне: «Жьне хwэ мера бьгьрьн», һьн жи «Жьне мера бь'арезьн».

**Хер у хвэшийа щьмэ'та
Хвэдейэ пашвэхтийе**

²³ Ходане Ордийа, Хвэдейе Исраеле аһа дьбежэ: «Гава Эз ван жь сьргунийе вэгэр'иньм, вэлате Щьһудайе у бажаред веда, we диса эв йэке бе готъне:

«Һэй warгәһе р'астийе* у
ч'ийайе[†] пироз!
Дэ бьра Ходан дөа ль тэ
бькэ».

²⁴ һынге щотк'ар у р'енщбәре кәрийед хвэва, әрде Щьһудайе у һ'әму бажаред веда we һәвр'а бьминьн. ²⁵ Эзе йе заре ч'ьла аве бьдмэ вэхварьне у һәр кәсе бьр'чина незбуйи т'ер кьм». ²⁶ Пэй ве йәкер'а эз һ'ьшйар бум у мьн дит кә хәва мьн, хәвәкә хвәш бу. ²⁷ Эва ә'ламкьрьна Ходан э: «Ва йә әв р'ож тен, кә Эзе т'охьме мерьв у т'охьме һ'эйвен бьр'эшиньмә нава мала Исраел у Щьһуда. ²⁸ Бәре чава ч'ә'ве Мьн ль сәр к'оканин, һьлшандьн, веранкьрын, кавьлкьрын у дьлешандьна ван буйә, ньһа жи we ль сәр авақьрын у дач'ькандьна ван бә» эва ә'ламкьрьна Ходан э. ²⁹ «Ван р'ожада we иди нәбежьн: «Де-бава тьр'шьк хварьн, ле дьранед зар'а saw гьртън». ³⁰ Ле һәр мәрьве жь дәст нәһәқийа хвә бьмьрә, к'и кә тьр'шьк бьхвә, дьранед вийе saw бьгьрә».[†]

**Пәймана нуйә т'әви
Исраеле у Щьһудайе**

³¹ Эва ә'ламкьрьна Ходан э: «Ва р'оже бен, кә Эзе т'әви мала Исраел у мала Щьһуда пәйманәкә ну гьредьм.[†] ³² Нә мина we пәймана кә Мьн т'әви кал-бавед ван гьреда, әве р'ожа кә Мьн дәсте ван гьрт, әв жь Мьсьре дәрхьстана. Мьн малхети ль ван дькьр, ле вана әв пәймана Мьн т'әр'ьбанд» эва ә'ламкьрьна Ходан э.[†] ³³ «Әв э әв пәймана кә Эзе т'әви мала Исраел гьредьм пәй ван р'ожар'а» эва ә'ламкьрьна Ходан э
«Эзе Qануна[†] Хвә бькьмә
һ'ьше һәр йәки
у ль сәр дьле ван
бьньвисьм,
Эзе бьбьмә Хвэдейе ван,
әве жи бьбьнә щьмэ'та
Мьн.[†]

³⁴ У иди йәке йәки һин нәкә, бьрайе бьрер'а нәбежә: «Ходан нас бькә!» Чьмки жь бьч'ука гьрти һ'әта мэзьна, һ'әмује жи Мьн нас бькьн» эва ә'ламкьрьна Ходан э «Әзе нәһәқийед ван бьбахшиньм у гөнәйед ван иди бир нәйньм».[†]

³⁵ Ходан аһа дьбежә,
Йе кә тә'в дайә бона р'онайа
р'оже,
һив у стәйрк саз кьрынә кә
шәве р'онайи кьн,
Әви кә бә'ре т'әвр'адькә,

* **31:23** «Wаргәһе р'астийе» awa готи «Оршәлим».

31:30 һәзәкийел 18:2. **31:31** Мәтта 26:28; Марқос 14:24; Луқа 22:20; Корьнт'и I, 11:25; Корьнт'и II, 3:6. **31:32** Ибрани 8:8-12. **31:33** Ибрани 10:16. **31:34** Ибрани 10:17.

кө пелед we ль сэр хэвр'а
 дькьнэ хөшин,
 наве Wi Хөдане Ордийа йэ:
³⁶ «Һэгэр эвед сазкьри ль бэр Мын
 иди нэхэбьтн» эва
 э'ламкьрьна Хөдан э
 «Һынге жи зөр'эта Исраел
 we ль бэр Мын иди мьлэт
 нэйе һ'эсабе».

³⁷ Хөдан аһа дьбежэ:
 «Һэгэр э'мане жорьн бе
 чапкьрьне
 у жер жи һ'име дьне бе
 э'нэнэкьрьне,
 һынге жи Эзе дэст жь
 һ'эму зөр'эта Исраел
 бьк'ьшиньм,
 бона ван һ'эму тыштед
 ванэ кьри»
 эва э'ламкьрьна Хөдан э.

³⁸ Эва э'ламкьрьна Хөдан э: «Ва
 йэ эв р'ож тен, we диса эв бажаре
 бона Хөдан, жь бьрща һ'ананеле һ'э-
 та Дэргэһе Э'нишке бе авакрыне,
³⁹ һынге бэне э'рдчапкьрьне we р'аст
 һэр'э һ'эта г'апе Гареве у жь вьр жи
 бьзьвьр'э бэрбь Гоһайе. ⁴⁰ Т'эмамийа
 гэлийе щьнйаза у к'озийе, өса жи
 һ'эму зэвийа һ'эта нөвала Оьдроне
 у алийе р'оһьлатева һ'эта э'нишка
 Дэргэһе һэспа we п'ара Хөдане пи-
 роз^ф бэ, эве иди нэйенэ р'акьрьне у
 т'о щар нэйенэ кавьлькьрьне».

Йеремийа зэвике дьк'ьр'э

32 ¹ Дәһэсалийа п'адшатийа
 Сидқийа п'адше Щьһуда-

йеда, ава готи һ'иждәһсалийа
 п'адшатийа Нәбухаднэссарда, хэ-
 бэра Хөдан Йеремийар'а һат.¹ ² Wi
 чахи ордийа п'адше Бабилоне^ф до-
 ра Оршәлиме гьртьбу у Йеремийа
 п'ехэмбэр жи һ'эвша мала п'адше
 Щьһудайеда, бьн дәсте нобәдара-
 да гьрти бу. ³ Сидқийае п'адше
 Щьһудайе эв гьртьбу у готьбуйе:
 «Тэ чьма эв п'ехэмбэртия кьр? Тэ
 гот кө Хөдан аһа дьбежэ: «Ва Эзе
 ви бажари бьдьмэ дәсте п'адше
 Бабилоне, эве бажер зэфти хвэ
 кэ. ⁴ У Сидқийа п'адше Щьһудайе
 жи we жь дәсте к'ьлданийа хьлаз
 нэбэ, эве э'сэ бьк'эвэ дәсте п'ад-
 ше Бабилоне, we р'у бь р'у вир'а
 хэбэр дэ у ч'э'ве вийе ч'э'ве ви
 к'эвэ. ⁵ Нәбухаднэссаре Сидқийа
 бьбэ Бабилоне у we ль вьр бьминэ,
 һ'эта кө Эз сәрики ль ви хьм» эва
 э'ламкьрьна Хөдан э «Һэгэр һун ль
 бэр к'ьлданийа р'абьнэ шер' жи,
 we эв йәке вэр'а ль һэв нэйе».

⁶ һынге Йеремийа гот: «Әwa эв
 бу чь кө Хөдан мьнр'а гот: ⁷ «Һ'ана-
 меле көр'е Шалуме апе тэ we бе
 щэм тэ у бежэ кө тө эве зэвийа
 Э'нат'от'еда хвэр'а бьк'ьр'и, чьмки
 һәде пьсамтийеда эв изьн тэр'а
 дьк'эвэ кө бьк'ьр'и». ⁸ У анәгори
 we готьна Хөдан, көр'апе мьн һ'а-
 намел һатэ һ'эвша нобәдара щэм
 мьн у гот: «Һиви дькьм, эве зэ-
 вийа мьнэ Э'нат'от'еда, ль вәлате
 бьнйаминийада бьк'ьр'э, чьмки
 һәде вартийе у борще пьсам-
 тийе ль тэ дьк'эвэ, тө хвэр'а бь-
 к'ьр'и». Мьн иди фә'м кьр кө эва

32:1 П'адшати II, 25:1-7.

хвэстына Ходан бу. ⁹ Ынге мын һ'вдәһ шеколье* зивин к'ышанд да һ'анамеле көр'апе хвэ у эв зэвийа Ә'нат'от'еда жь ви к'ьр'и. ¹⁰ Мын к'ахаза к'ьр'ине ньвиси, мор кьр, гази шә'да кьр у зив ль сәр мезине к'ышанд. ¹¹ Пәйр'а мын эв к'ахаза к'ьр'инейә бь ә'дәти у қануни ньвисар кө һатьбу моркьрын, г'әви йа нәморкьри һьлда, ¹² эв ль бәр ч'ә'ве һ'анамеле көр'апе хвэ у ль бәр ч'ә'ве ван шә'дед кө к'ахаза к'ьр'ине қолкьрын, өса жи ль бәр ч'ә'вед һ'әму цьһудийед һ'әвша нобәдара да Барук'е көр'е Нерийайе көр'е Маһасейа. ¹³ Мын ль бәр ван ә'мыр ль Барук' кьр у гот: ¹⁴ «Ходане Ордийа, Хвәдейе Израеле аһа дьбежә: «Ван к'ахаза һьлдә, әве к'ахаза к'ьр'инейә моркьри у йа нәморкьри, ван бькә дәрданәкә ахин, кө эв ль вьр вәхтәки дьреж бьминьн». ¹⁵ Чьмки Ходане Ордийа, Хвәдейе Израеле аһа дьбежә: «Ви вәлатида we дика мал, зәви у р'әзе тьрийа бенә к'ьр'ине».

**Йеремийа бона ве йәке
жь Ходан дьпьрсә**

¹⁶ Пәйр'а кө мын к'ахаза к'ьр'ине да Барук'е көр'е Нерийа, мын ль бәр Ходан дөа кьр у гот: ¹⁷ «Wәй, Хвәйи, Ходано! Тә пе қәвата Хвәйә зор у зәнда Хвәйә дьрежкьри әрд у әзман чекьрын у бона тә тыштәки жь қәвата Тә дәр т'өнә. ¹⁸ Бәле, Тө әве һ'өба Хвәйә амьн һьндава һ'әзарада дьди к'ьфше,

ле бәле нәһәқийа бава, пәй ванр'а дьки п'ашьла зар'ед ван, Тө Хвәдейе мәзын у зор и, наве Тә Ходане Ордийа йә. ¹⁹ Тө шешьрада мәзын и, кьрада қәват и, ч'ә'ве Тә һ'әму гавед инсен дьбинә, вәки анәгори гав у бәре кьред һәр кәси бьди ви. ²⁰ Тә вәлате Мьсьреда нишан у к'әрәмәт кьрын, һ'әта ньһа жи нава Израеле у һ'әму мәрьвада, Хвәр'а навәк қазьнц кьрийә, чава иро ль бәр ч'ә'ва йә. ²¹ Тә пе нишан у к'әрәмәта, дәсте қәват, зәнда дьрежкьри у савәкә гьран цьмә'та Хвә Израел жь вәлате Мьсьре дәрхьст. ²² У эв вәлат Тә да ван, к'ижан кө Тә кал-бавед ванр'а сонд хварьбу кө бьда ван, вәлате кө шир у һьнгьв же дьк'ышә. ²³ Әвана к'әтгыне у ле бун хвәйи, ле гөһ нәданә дәнге Тә у анәгори Қануна Тә нәжитын у чь кө Тә т'әми ль ван кьрьбу кө бькьрана, нәкьрын, ләма жи Тә эв һ'әму бәла анинә сәре ван! ²⁴ Ва йә т'өлмед халийе ль бәр Оршәлиме бьльнд бунә кө зәфт кьн у бажар жь дәст шур, хәлайе у нәхвәшийа һ'ал дьк'әвә дәсте к'ьлданийед кө һьмбәри ви шәр' дькьн. Тә бәре ча готьбу, өса жи қәвьми у ва йә Тө дьбини. ²⁵ Ле Тә, Хвәйи Ходан, готә мын: «Гази шә'да кә у пе зив хвәр'а зәвийе бьк'ьр'ә» Нә ва бажаре бьк'әвә дәсте к'ьлданийа?» ²⁶ Ынге хәбәра Ходан Йеремийар'а һат у гот: ²⁷ «Әз ым Ходан, Хвәдейе һәр р'өһ'бәри, гәло тыштәки жь қәвата Мын дәр һәйә?

* 32:9 «Шекьләк» вәкә донздәһ гьрами бу.

²⁸ Бона we йэке Хөдан аһа дьбежэ: «Ва Эзе эви бажари бьдьмэ дэсте к'ьлданийа у Нэбухаднэссар п'адше Бабилоне we зэфти хwэ кэ.[†] ²⁹ У к'ьлданийед кө һьмбэри ви бажари р'абунэ шер', we бьк'эвьнэ бажер агьр бэр'дьне у малава бьшэвьгиньн, сэр бане к'ижана Баэ'лр'а^ф бьхур^ф шэвьтандьнэ у хwэдейед майинр'а дийарийе^ф сэрдакьрьне данэ, wэки һерса Мын р'акьн. ³⁰ Чьмки израелийа у щьһудийа, жь зар'отийа хwэда ль бэр ч'э'ве Мын т'эне хьраби кьрьнэ, ван израелийа пе кьред дэсте хwэ т'эне Эз һерс хьстьмэ эва э'ламкьрьна Хөдан э. ³¹ «Эва бажара жь р'ожа чебуна хwэда һ'эта ньһа һерс у хэзэба Мын сэр хwэда тинэ, wэки Эз эви жь бэр ч'э'ве Хwэ бавежьм, ³² р'уйе ван һ'эму хьрабийед израелийа у щьһудийада. Вана т'эви п'адша, мир-бэгед хwэ, к'аһина, п'эхэмбэред хwэ у мэрвьед Щьһудайе, бьнэлийед Оршэлимева һерса Мын ракьрьнэ. ³³ Вана пышта хwэ дайэ Мын, нэ кө бэре хwэ, Мын эw һэр р'ож һин дькьрьн, ле вана гөһ нэда кө ширэт қэбул кьрана. ³⁴ Вана эw п'утед хwэйэ мьр'дар'э-к'ьрет кьрьнэ эwe мала наве Мын сэр, кө бьһ'эр'ьминьн.[†] ³⁵ Нэwала Көр'е һинонда, щийед п'утһ'эбандьне Баэ'лр'а чекьрьн, wэки көр' у қизед хwэ Молохе^ф п'утр'а агьрда бьшэвьгиньн, тыште өса кө Мын э'мьр ль ван нэкьрьбу у фькьра

Мынр'а жи дэрбаз нэбьбу, кө we эв һ'эрами бькьрана у Щьһуда бьдана гөнэкьрьне».[†]

Хөдан диса бэре Хwэ дьдэ Исраеле

³⁶ «Ле ньһа, Хөдан, Хwэдейе Исраеле аһа дьбежэ, бона wi бажаре кө һун дьбежьн: «Эwe пе шур, хэлайе у нэхwэшийа һ'ал бьк'эwэ дэсте п'адше Бабилоне. ³⁷ Ва Эзе вана жь ван һ'эму wэлата г'оп кьм, жь ван дэред кө Мын эw жь дэст һерсе, к'эле у гэф-гөр'ийа Хwэйэ гьран р'ақатандьбун, Эзе ван диса вэгэр'иньмэ ль ви щийи у ван бехоф бьдьмэ бьнгэһкьрьне. ³⁸ Эwe бьбьнэ щьмэ'та Мын, Эзе жи бьбьмэ Хwэдейе ван. ³⁹ У Эзе дьл у р'еке бьдьмэ ван, wэки эw т'ьме жь Мын хоф кьн, кө эw у пэй ванр'а жи зар'ед ван хер-хwэшийеда бьн. ⁴⁰ Эзе пэймана һ'эта-һ'этайе т'эви ван гьредьм, Эзе бона қэнщикьрьне жь ван дур нэк'эвьм у хофа Хwэ бькьмэ дьле ван, wэки эw жь Мын дур нэк'эвьн. ⁴¹ Эзе бь шабуне қэнщийе ль ван бькьм у бь т'эмамийа дьле Хwэ, бь т'эмамийа нэфса Хwэ, вана бь амьнийе ви wэлатида дач'ькиньм». ⁴² Хөдан аһа дьбежэ: «Мын чаwа эв һ'эму бэлайед гьран анинэ сэре эве щьмэ'те, Эзе өса жи ван һ'эму қэнщийед Мын ванр'а соз дайэ биньмэ сэре ван. ⁴³ We диса ви wэлатида зэвийе бенэ к'ьр'ине, бона к'ижани һун дьбежьн: «Эв

32:28 П'адшати II, 25:1-11; Дирок II, 36:17-21. **32:34** П'адшати II, 23:10; Йеремийа 7:30-31; 19:1-6. **32:35** Қануна К'аһинтийе 18:21.

щи хьки-хали йә, бе бьнәли у бе һ'эйван ә, к'ылданийар'а һатийә дайине». ⁴⁴ We wәлате бнйаминийа у дор-бәред Оршәлиме, бажаред Щьһудайеда, бажаред ч'ийабанийада, бажаред гьр у дәшта р'оавайеда у бажаред Нәгәведа^ф, пе зив зәвийе бенә к'ьр'ине у к'ахазед к'ьр'ине ль бәр ш'әда бенә қолкьрын у моркьрне, чьмки Әзе ван жь сьргунийе вәгәр'иньм» әва ә'ламкьрына Хөдан ә.

Со́зе бәрдьлийа Хөдан

33 ¹ Гава Йеремийа һе һ'әw-ша нобәдарада гьрти бу, хәбәра Хөдан щара дөда wir'а һат у гот: ² «Хөдан аһа дьбежә, Хөдане чекьрийе дьне, кө аواز дайе, қәвин-қәдим кьр, наве Wi Хөдан ә: ³ «Тө гази Мьн кә у Әзе щаба тә бьдм, Әзе тьштед өса к'урә мәзын ль бәр тә вәкьм, кө тө һаш пе т'өнәйи».

⁴ Хөдан, Хwәдейе Израеле бона ван малед ви бажари у малед п'адшед Щьһудайейә кө һьлдьшандьн у дьданә пешбәри т'өлмед хwәлийе у шур, аһа дьбежә: ⁵ «Әw мале пе щьнйазед ванва т'ьжи бьн, йед кө we һәр'ьнә ль сәр к'ылданийа шер' у Әзе бь һерсе у к'әла Хwә ль ван хьм, чьмки Мьн р'уйе ван һ'әму хьрабийед ванда, бәре Хwә жь ви бажари гөһастийә. ⁶ Ле Әзе һ'әкимтийе у дәрман ле бькьм. Әзе ван қәнщ кьм, хер-хwәшийе, әд'ьлайийе у р'ьһ'әтийе ль бәр ван вәкьм. ⁷ Әзе сьргунбуйед Щьһуда-

йе у Израеле вәгәр'иньм у wана мина бәре қәвин-қәдим кьм. ⁸ Әзе ван жь һ'әму нәһәқийа пақьж кьм, пе к'ижана ль бәр ч'ә'ве Мьн гөнә кьрынә у һ'әму нәһәқийед гөнәйед ван бьбахшиньм, пе к'ижана әw һьмбәри Мьн р'абунә. ⁹ һьнге Оршәлиме бона Мьн бьбә навәки шабуне, шькьрдайийе у қәдьрдайине бәр һ'әму мьләтед дьнйайе, кө бона ван һ'әму қәнщийед кө Әзе ль бьнәлийед Оршәлиме бькьм, бьбьһен. Мьләте бона ван һ'әму қәнщи у хер-хwәшийа кө Әзе бьдмә бажер, we әщербмайи бьн у бьр'ьщьфьн». ¹⁰ Хөдан аһа дьбежә: «Бона ви щийе кө һун дьбежьн: Хьки-хали йә, бе бьнәли у бе һ'эйван ә» әw бажаред Щьһудайе у к'учед Оршәлимейә кө wеран бунә, бе мәрвь, бе бьнәли у бе һ'эйван манә, ¹¹ we диса дәнге әшқе у шайе, дәнге зә'ве у буке бе бьһистьне, өса жи дәнге әвед кө we дийарийед р'азидарийе Хана Хөданр'а биньн у бежьн:[†]

«Шькьрийе бьднә Хөдане

Ордийа,

чьмки Хөдан қәнщ ә,

чьмки һ'өба Wi һ'әта-

һ'әтайе йә!»

Чьмки Әзе сьргунбуйед ви wәлати диса биньмә сәр һ'але wани бәре». Хөдан дьбежә. ¹² Хөдане Ордийа аһа дьбежә: «Әв дәра кө хьки-хали йә, бе бьнәли у бе һ'эйван ә, we һ'әму т'опрахед бажаред weда диса мергед шьвана һәбьн у кәре пәзед хwә ле бьднә мәхәле.

33:11 Дирок I, 16:34; Дирок II, 5:11-13; 7:3; Зәбур 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1.

¹³ We бажаред ч'ийа-банийада, бажаред гър у дэшта р'оавайеда, бажаред Нэгэведа, оса жи wэлате бн'йаминийа у ль дор-бэред Оршэлиме у бажаред Щьхудаеда we кэред пез диса бн дэсте жьмартир'а дэрбаз бн». Хөдан дьбежэ.

**Пэймана Хwэдейё
т'эви Даwьд**

¹⁴ Эва э'ламкьрына Хөдан э:† «Ва йэ эw р'ож тен, кө Эзе wi созе Хwэйи қэнщи Мьн мала Израел у Щьхудар'а дайэ биньмэ сери.

¹⁵ We һынге, ван р'ожада, Эзе жь Даwьд^ф Зохэки р'аст шин кьм

у Эwe сэр ви э'рди сэр һэқийе у р'астийе бэ.

¹⁶ У ван р'ожада Щьхудае хьлаз бэ, Оршэлиме жи бехофийеда бьжи

у we пе ви нави бенэ газыкьрыне:
«Хөдан р'астийа мэ йэ!»

¹⁷ Чьмки Хөдан аһа дьбежэ: «Йе жь бэдэна Даwьд сэр т'эхте мала Израел р'уни we кем нэбэ.†

¹⁸ Нэ жи к'аһинед^ф леви^ф we кем бн, кө т'ьме ль бэр Мьн дийарийед т'эвайишэwате у дийарийед нани, т'эви бьхуре бьшэwьгиньн у қорбана^ф бьдн».†

¹⁹ Хэбэра Хөдан Йеремийар'а һат у гот: ²⁰ «Хөдан аһа дьбежэ: «Һэгэр һун бькарьбьн эwe пэймана Мьнэ т'эви шэве у р'оже гьредайи бьт'эр'ьбиньн, wэки шэв у р'ож w'де хwэда нэбьн, ²¹ һынге жи we эw пэймана Мьнэ т'эви э'вде Мьн Даwьд гьредайи бьт'эр'ьбэ, көр'эки wийе т'өнэбэ кө ль сэр т'эхте wi р'уни п'адшатийе бькэ у оса жи эw пэймана т'эви ван к'аһинед лешийэ хьзмэтк'аред Мьн. ²² Чаша нэхшед э'змана найенэ жьмаре у қума бэ'ре найе чапкьрыне, һақаси жи Эзе зөр'эта э'вде Хwэ Даwьд у лешийе хьзмэтк'аред Хwэ ль һэв зедэ кьм».

²³ Хэбэра Хөдан Йеремийар'а һат у гот: ²⁴ «Тө набини кө эw щьмэ'т дьбежэ: «Хөдан дэст жь ван һэр дө малбэтэд* Хwэйэ бьжарти к'ьшандийэ?» Эвана бь ви аwайи жь щьмэ'та Мьн зьвер дьбьн у ль бэр ч'э'ве ван эw иди нэ мьлэтэк ьн. ²⁵ Хөдан аһа дьбежэ: «Һэгэр пэймана Мьн т'эви шэве у р'оже т'өнэ, йан жи э'рд у э'зман нэ сазкьри йэ, ²⁶ кө оса йэ Мьн жи дэст жь зөр'эта Ақуб у э'вде Хwэ Даwьд к'ьшандийэ, wэки Эз иди жь зөр'эта wi сэрwерэки сэр зөр'эта Ибраһим^ф, Ишақ у Ақуб к'ьфш нэкьм. Ле бэле Эзе ван жь сьргунийе wэ'гэр'иньн у ль сэр ван дьлшэwат бьм».

* **33:24** Ви щийи «дө малбэт» бэ'са Щьхуда у Израел дькэ, чьмки эw жь һэв щөда бьбун у бьбунэ дө п'адшатийа.

33:14 Йеремийа 23:5-6. **33:17** Самуел II, 7:12-16; П'адшати I, 2:4; Дирок I, 17:11-14.

33:18 Жьмар 3:5-10.

**П'ехэмбэртия
ль сэр Сидқийа**

34 ¹Гава Нэбухаднэссар п'адше Бабилоне т'эмамиа ордия хwэва, т'эви х'эму ордийед wэлатайэ бьн дэсте хwэда у ван х'эму мьлэгава һьмбэри Оршэлиме у х'эму бажаред we шэр'дыкьр, готьна Ходан Йеремийар'а хат у гот:[†] ²«Ходан, Хwэдеие Исраеле аһа дыбежэ: хэр'э Сидқийа п'адше Щьһудайер'а хэбэр дэ у беже кө Ходан аһа дыбежэ: «Ва Эзе эви бажари бьдьмэ дэсте п'адше Бабилоне, эве агьр бэр'де бышэ-вьгинэ. ³Те жь дэсте wi хьлаз нэби, э'сэ бейи гьртыне у бьк'эви дэсте wi, ч'э'ве тэие ч'э'ве п'адше Бабилоне к'эвэ, we р'у бь р'у тэр'а хэбэр дэ у те хэр'и Бабилоне). ⁴Дэ ньһа гөһ бьдэ готьна Ходан, һэй Сидқийа п'адше Щьһудайе! Ходан бона тэ аһа дыбежэ: «Те пешур нэмьри, ⁵ле бэле те р'һ'эт бьмьри. Чава бона ван п'адшед кал-бавед тэйэ бэре бьһарэт шэ-вьтандьнэ, we öса жи бона тэ бе шэвьтандьне у we тэр'а бежьн: Wэй хwэйо! У шина тэ бькьн. Чьмки Мьн эв йэк готийэ» эва э'ламкьрьна Ходан э».

⁶Йеремийа п'ехэмбэр эв х'эму хэбэр Оршэлимеда Сидқийа п'адше Щьһудайер'а готьн. ⁷We һьнге ордия п'адше Бабилоне һьмбэри Оршэлиме у эв бажаред Щьһудайейэ кө һе мабун, Лахише у Э'зекайе шэр'дыкьр, чьмки жь

бажаред Щьһудайе т'эне эвана чава бажаред суркьри мабун.

Азабуна хөлама

⁸Готьна Ходан Йеремийар'а хат, пэй we йэкер'а, гава Сидқийа п'адша т'эви т'эмамиа щьм-э'та Оршэлиме пэйман гьредабу у азайи ванр'а э'лам кьрбу, ⁹wэки һэр кэс хөламок у хөламе хwэйэ ибрани^ф аза бэр'дэ у иди т'ө кэс жь бьратийа хwэ ибранийа нэкэ хөлам. ¹⁰х'эму мир-бэг у т'эмамиа щьмэ'те эв пэйман гьредан у һэвр'а қайл бун, кө һэр кэс хөлам у хөламока хwэ аза бэр'дэ, иди вана нэкьнэ хөлам. Эw ве йэкер'а қайл бун у эw бэр'дан, ¹¹ле паше п'ошман бун, эw хөлам у хөламокед хwэйэ кө аза бэр'дабун пашда анин у диса кьрьнэ хөлам у хөламок.

¹²һьнге хэбэра Ходан Йеремийар'а хат у гот, ¹³кө Ходан, Хwэдеие Исраеле аһа дыбежэ: «Гава Мьн кал-бавед wэ жь Мьсьре, мала хөламтийе дэрхьстьн, Мьн т'эви ван пэйман гьреда у гот: ¹⁴«Гэрэке жь wэ һэр йэк сала^ф һ'эфта, эви бьрайи йан хушка хwэйэ ибранийэ кө хwэ фьротийэ тэ, аза бэр'дэ, бьра эw шэш сала тэр'а хөламтийе бькэ, пэйр'а тө wi сэрбэст бэр'дэ.[†] Ле кал-бавед wэ гөһдарийа Мьн нэкьрн у гөһ нэданэ Мьн. ¹⁵һун wэ'дэки вэгэр'ийан, wэ ль бэр ч'э'ве Мьн р'асти кьр у һэр йэки азайа һэвале хwэ э'лам кьр у we

34:1 П'адшати II, 25:1-11; Дирок II, 36:17-21. **34:14** Дэрк'этын 21:2; Дөбарэкьрьна Қануне 15:12.

Ханеда, йа кө наве Мьн сэр э, пэйман гьреда. ¹⁶ Ле паше хун жи сэр йа хвэ нэман, вэ наве Мьн бедэ-дър кър у вэ хэр йэки эв холам у холамока кө бы р'эзэдэлийа хвэ аза буйи, вэ диса пашда анин у зордари ль ван кър, кө эв быбьнэ холам у холамокед вэ».

¹⁷ Бона ве йэке Ходан аһа дьбежэ: «Вэ кө гөр'а Мьн нэкър у хэр йэки азайа бьра у һэвале хвэ э'лам кър, ле паше нэкър, лэма Эзе һымбэри вэ шур, нэхвэшийа һ'ал у хэлайе аза э'лам кьм у бьдъмэ кьрьне жи» эва э'ламкьрьна Ходан э «Вэ нава һ'эму п'адшатиьед дьнийайеда бькьмэ дэрсэкэ sawe. ¹⁸ Эв мэрвьед щанэга кьрьнэ дө қэта навр'а дэрбаз бун у бь ве йэке пэйман т'эви Мьн гьредан, паше эв пэймана Мьн т'эр'ьбандьн у нэбунэ хвэие we готьне. Эзе жи оса ль ван бькьм, чава кө ван ль щанэге кьрьбу. ¹⁹ Ава готи ван мир-бэгед Щьһудайе у Оршэлиме, бэрдэстийа, к'аһина у т'эмамияа щьмэ'та вэлетва, кө нава щанэгайе қэткьрир'а дэрбаз бун, ²⁰ бьдъмэ дәсте нэйар у пэйк'этиьед э'мьре ван, щьнийазед ван we быбьнэ хөре тэйрэдэд э'змен у р'э'вьред э'рде. ²¹ Эзе Сидқийа п'адше Щьһудайе у мир-бэгед ви бьдъмэ дәсте нэйар, пэйк'этиьед э'мьре ван, ава готи ордийа п'адше Бабилоне, к'ижан кө ньһа жь вэ дурк'эти' нэ. ²² Ле ва Эзе э'мьр кьм» эва э'ламкьрьна Ходан э «Ва-

на ль сэр ви бажарида вэгэр'иньм. Эве һымбэри бажер шэр' кьн ви һьлдьн у агьр бэр'дьне бышэвьти-ньн. Эзе аһа бажаред Щьһудайе хьки-хали у бе бынэли кьм».

Йеремийа у бэрэка р'ек'абийа

35 ¹ Р'ожед п'адшатиьа Йьһо-йақим п'адше Щьһудайеийа көр'е Йошийада, готьна Ходан Йеремийар'а хат у готе:[†] ² «Р'абэ хэр'э щэм бэрэка р'ек'абийа[†] т'э-ви ван хэбэр дэ, вана быбэ одэкэ Хана Ходан у шэраве ль ван бьдэ вэхварьне».

³ Эз жи р'абум, мьн Йазанийае көр'е Йеремийаие һ'абас, бьра у көр'ава, т'эви һ'эму нэфаред р'ек'абийава һьлдан ⁴ у эв бьрьнэ Хана Ходан, ода көр'ед һ'анане мэрьве Хвэдеи көр'е Йигдалйа. Эв одэ һьнда ода мир-бэга, ль сэр ода Маһасйаһуйе дэргэһвани көр'е Шалум бу. ⁵ У мьн щер'ед шэравейэ т'ьжи к'асава данинэ ль бэр р'ек'абийа у готэ ван: «Дэ шэраве вэхвьн».

⁶ Ле вана гот: «Эм шэраве вэнахвьн, чьмки пеше мә, Йонадабе көр'е Р'ек'аб, т'эми ль мә кьрийэ у готийэ: «хун көр'ава т'ө шар шэраве вэнэхвьн, ⁷ мала ченэкьн, т'охьм нэр'эшиньн, р'эзе тьрийа данэйньн, бьра эв бона вэ т'өнэбьн, ле т'эмамияа э'мьре хвэ конада бьминьн, вэки вэлате фьрарида хун дьреж бьжин». ⁸ Мэ

34:21 Йеремийа 37:5. 35:1 П'адшати II, 23:36–24:6; Дирок II, 36:5-7.

35:2 П'адшати II, 10:15-31; Дирок I, 2:55.

жи эw готына пеше хwэ, Йонадабе көр'е Р'ек'аб, һ'эму чь кө эwi т'эми ль мэ дькър, мэ кърыйэ гөһе хwэ у т'эмамия а'мьре хwэда, эм жь-нед хwэва, көр' у қизава шэраве вэнахwьн, ⁹ мэ малед теда майине хwэр'а ченэкърьнэ, нэ р'эз, нэ зэви, нэ жи т'охьме мэйи чандьне һэйэ, ¹⁰ эм конада дьминьн у һ'эму т'эмийед кө пеше мэ Йонадаб данэ, эм гөһ дьдье у дьқэдиньн. ¹¹ Ле гава Нэбухаднэссар п'адше Бабилоне һ'ыщуми ль сэр ви wэлати кър, мэ гот: «Wэрьн эм жь бэр ордийа к'ьлданийа у ордийа сурйанийа һэр'ьнэ Оршэлиме» у аһа бу кө эм Оршэлимеда дьжин».

¹² һынге хэбэра Хөдан Йереми-йар'а һат у гот: ¹³ «Хөдане Орди-йа, Хwэдейе Израеле дьбежэ кө һэр'э бежэ мэрьвед Щьһудайе у бьнэлийед Оршэлиме: «Гэло һун жи нькарьн жь вана хwэр'а дэр-сэке һьлдьн, кө гөһ бьдье готына Мьн?» Эва э'ламкърьна Хөдан э. ¹⁴ Эw т'эмийед Йонадабе көр'е Р'ек'аб дайэ зөр'эта хwэ, кө эw шэраве вэнэхwьн, тенэ хwэйкърьне у һ'эта ньһа жи эw шэраве вэнахwьн, чьмки эw гөһ дьдье т'эмийа пеше хwэ. Ле Мьн т'ьме wэр'а хэбэр дайэ, wэ гөһ нэдайэ Мьн. ¹⁵ Мьн һ'эму э'вдед Хwэйэ п'ехэмбэр һэр р'ож wэр'а шандьн у гот: «Бьра һэр йэк жь р'ийа хwэйэ хьраб wэгэр'э, кьред хwэ қанщ кьн, пэй хwэдейед майин нэчьн у ван нэһ'эбиньн, wэки һун wi wэлати-да бьжин, к'ижан кө Мьн да wэ у

кал-бавед wэ». Ле wэ гөһ нэдайе у гөр'а Мьн нэкър. ¹⁶ Бэле зөр'эта Йонадабе көр'е Р'ек'аб, эwe т'эми-йа кө пеше wan дайэ wan хwэй дькьн, ле эва щьмэ'та гөһдарийа Мьн накэ». ¹⁷ Лэма Хөдан, Хwэде-йе Ордийа, Хwэдейе Израеле аһа дьбежэ: «Ва Эзе т'эмамия эwe бэла кө Мьн бона һ'эму бьнэлийед Щьһудайе у Оршэлиме қьрар кърыйэ, биньмэ сэре wan, чьмки Мьн хэбэр да, ле wана гөһдари нэкър, гази wan кър, ле wана щаб нэда».

¹⁸ һынге Йеремийа готэ бэрэ-ка р'ек'абийа, кө Хөдане Орди-йа, Хwэдейе Израеле аһа дьбе-жэ: «Чьмки wэ т'эмийа пеше хwэ Йонадаб кърыйэ гөһе хwэ, һ'эму т'эмийед wi хwэй дькьн у һэр тышти оса дькьн, чава эwi готи-йэ, ¹⁹ бона we йэке Хөдане Орди-йа, Хwэдейе Израеле аһа дьбежэ: «We т'ө щар бона хөламтийа ль бэр Мьн, мере жь Йонадабе көр'е Р'ек'аб кем нэбэ»».

Шэwьгандьна готьнед Йеремийайэ ньвисар

36 ¹ Чарсалия п'адшатийа Йьһойақим п'адше Щьһу-дайейи көр'е Йошийада, эв готына Хөдан Йеремийар'а һат:[†] ² «Хwэр'а р'эхтэки ньвисаре һьлдэ у һэр тыш-те кө Мьн бона Израеле, Щьһудайе у һ'эму мьлэта тэр'а готийэ, жь щара пешьн р'ожед Йошийада гьрти һ'эта ньһа сэр бьньвисэ. ³ Бэлки мала Щьһуда we бона wan һ'эму бэ-лайе кө Мьн қьрар кърыйэ биньмэ

36:1 Падшати II, 24:1; Дирок II, 36:5-7; Данийел 1:1-2.

сэре ван, һэр кэсе жь р'ийа хвэйя хьраб вэгэр'э, вэки Эз ван нэһэқи у гөнэйе ван бьбахшиньм).

⁴Һынге Йеремийа гази Барук'е көр'е Нерийа кър у Барук' һ'эму готьнед жь дэве Йеремийа, чь кө Ходан wir'а готьбу р'эхте гөломатда нъвисин. ⁵Пэйр'а Йеремийа готэ Барук': «Эзи ль вьр ьм, изьна мын т'онэ һэр'ьмэ Хана Ходан, ⁶ле тө р'ожа р'ожийе⁶ һэр'э Хана Ходан. Ван готьнед Ходанэ кө тэ жь дэве мын эви р'эхте гөломатда нъвисин, бь дэнг цьмэ'тер'а бьхунэ, өса жи бь дэнг ван һ'эму цьһудийар'а, кө жь бажаред хвэ һатьнэ. ⁷Бэлки һэр йэк жь р'ийа хвэйя хьраб вэгэр'э у р'эщайе ван бьгьһижэ Ходан. Чьмки эв к'эл у һерса кө Ходан бона ве цьмэ'те қьрар кьрийя гьран э».

⁸Барук'е көр'е Нерийа һэр чь кө Йеремийа п'ехэмбэр wir'а э'мьр кьрбу өса жи кър, эв готьнед Ходанэ нъвисара гөломатда, Хана Ходанда хвэнд. ⁹Пенцсалийа п'адшати́я Йьһоһақим п'адше Щьһудайейи көр'е Йошийада, маһа нэһа бона т'эмами́я цьмэ'та Оршэлиме у т'эмами́я эве цьмэ'та кө жь бажаред Щьһудайе һатьбунэ Оршэлиме, ль бэр Ходан р'ожи һатэ э'ламкьрне. ¹⁰Һынге Барук' ль һ'эвша Хана Ходанэ жорьн, һьнда шемика Дэргэһе Нуйи Хана Ходан, ода Гьмарйаһуйе көр'е Шапане к'атьбда эв готьнед Йеремийайя нъвисар бь дэнг т'эмами́я цьмэ'тер'а хвэнд.

¹¹Мик'айа́йе көр'е Гьмарйаһуйе Шапан, эв һ'эму готьнед Хода-

нэ нъвисар бьһистьн, ¹²һынге эв бэржер чу қэсыра п'адше, к'этэ ода к'атьб, кө ль вьр һ'эму мир-бэг р'уныштьбун: Елишама́йе к'атьб, Дьлайаһуйе көр'е Шьма́йа, Елна-т'ане көр'е Эк'бор, Гьмарйаһуйе көр'е Шапан, Сидқийа́йе көр'е һананийа у һ'эму мир-бэг. ¹³Мик'айа эв һ'эму готьнед кө Барук' бь дэнг жь нъвисаре цьмэ'тер'а хвэндьбу у ви бьһистьбу, ванр'а гьли кър. ¹⁴Һынге һ'эму мир-бэга Йьһуде көр'е Ньт'анийаһуйе Шэлэмйаһуйе көр'е К'уши шандьнэ щэм Барук' у готьне кө бежьнэ ви: «Әве нъвисара гөломатэ кө тэ бь дэнг цьмэ'тер'а хвэндийя, бь дэсте хвэ һьлдэ у вэрэ вьра». Барук'е көр'е Нерийа жи бь дэсте хвэ эв нъвисара һьлда чу щэм ван. ¹⁵У вана готэ ви: «К'эрэм кэ р'уни у мэр'а жи эве бь дэнг бьхунэ». һынге Барук' бь дэнг ванр'а хвэнд. ¹⁶Гава вана эв һ'эму готьн бьһистьн, бь тьрс ль р'уйе һэв ньһер'ин у готьнэ Барук': «Әме ван готьна э'сэ бьгьһиньнэ п'адше». ¹⁷Паше жь Барук' пьрсин: «Һэла бежэ, тэ чава эв һ'эму готьн нъвисин? Тэ эв жь дэве ви бьһистьн?» ¹⁸Барук' ль ван вэгэр'анд: «Бэле, эв һ'эму готьн эви бь дэве хвэ мынр'а готьн у мын жи пе һ'эбьре сэр ви р'эхти нъвисин». ¹⁹Һынге мир-бэга готэ Барук': «Дэ рабэ һэр'э, тө у Йеремийа хвэ вэщерьн у бьра т'ө кэс нъзаньбэ һун к'ө нэ».

²⁰Пэйр'а мир-бэга эв нъвисара гөломат, ода Елишама́йе к'атьбда һьштьн у хвэха чунэ һ'эвша п'адше у эв һ'эму готьн гиһандьнэ

göhe п'адше. ²¹ П'адше Йәһуд шанд кө әве нъвисара гөломат бинә, әви жи жь ода Елишамайе к'атъб әв һьлда ани у бь дәнг п'адше у ван һ'әму мир-бәгар'а хвәнд, кө щәм п'адше сәкьнибун. ²² Ынгге мәһа нәһа бу у п'адша мала хвәйә звьстанедә р'уньштъбу, көч'ьке агър жи ль бәр ви бу. ²³ У гава Йәһуд се-чар п'ар дьхвәндьн, һынгге п'адше пе к'ере әв жь нъвисара гөломат дьбьр'ин у давитьнә нава көч'ьке егър, һ'әта кө һ'әму агърда шәвьти. ²⁴ Жь ван һ'әму готънед бьһисти нә п'адша тьрсийа, нә жи һ'әму бәрдәстийед ви, вана қәт к'ьнщед ль сәр хвә жи нәқәлаштьн*. ²⁵ Елнат'ан, Дьлайаһу у Гьмарйаһу пешда хвә авитьбунә п'адше кө әве нъвисара гөломат нәшәвьгинә, ле әви гөһ нәдабу ван. ²⁶ Ынгге п'адше ә'мыр ль көр'е хвә Йьбраһмьйел, Сьрайаие көр'е Әзриел у Шәләмйаһу көр'е Әбдел кьр, кө Барук'е нъвискар у Йеремийаие п'ехәмбәр бьгьрын. Ле Хөдан әв вәшартьбун.

**Йеремийа ван готънед
Хвәде диса дьдә нъвисаре**

²⁷ Пәй ве йәкер'а, гава п'адше әв нъвисара гөломат, готънед кө Барук' жь дәве Йеремийа нъвिसибун шәвьганд, һынгге хәбәра Хөдан Йеремийар'а һат у гот, ²⁸ кө әв хвәр'а диса р'әхтәки дьн һьлдә, ван һ'әму готънед пешийейә кө сәр р'әхте бәре нъвисар бун у

Йьһойақим п'адше Щьһудайе шәвьтандьбу, бьнъвисә ²⁹ у бьра әв Йьһойақиме п'адше Щьһудайер'а бежә, кө Хөдан аһа дьбежә: «Тә әв нъвисара гөломат шәвьтанд у гот: «Тә чьма сәр нъвисийә, кө п'адше Бабилоне ә'сә we бе, әви вәлати веран кә у инсан у һ'әйван ль р'уйе ә'рде нәһелә?» ³⁰ Ләма Хөдан бона Йьһойақим п'адше Щьһудайе аһа дьбежә: «Жь ви кәсәке т'өнәбә, кө ль сәр г'әхте Давьд р'уни у щьһйәзе вийе р'оже гәрмеда у шәве жи сәрмеда авити бә. ³¹ Р'уйе нәһәқийед ванда, Әзе әви, зөр'әта ви бәрдәстийава щәза кьм. Ван һ'әму бәлайед кө Мьн бона ван, бьнәлийед Оршәлиме у мәрьвед Щьһудайе готънә, ле вана гөһ нәдане, биньмә сәре ван».

³² Ынгге Йеремийа р'әхтәки дьн һьлда, әв да Барук'е көр'е Нерийаии нъвискар, әви жи жь дәве Йеремийа һ'әму нъвисаред ви р'әхти, к'ижан кө Йьһойақим п'адше Щьһудайе сәр егър шәвьтандьбу, нъвисин. У гәләк готънед мина ван жи сәрда зедә кьрын.

**Сидқийа һ'әвщә
дөайе Йеремийа йә**

37 ¹ Нәбухаднәссар п'адше Бабилоне^ф, Сидқийаие көр'е Йошийа дәвса Йәхонийаие көр'е Йьһойақим кьрә п'адша у әви сәр Щьһудайе п'адшати кьр.² Ле нә Сидқийа, нә бәрдәстийед ви, нә жи щьмә'та вәлет, гөһ нәданә

* 36:24 Әва нишана п'ошманбуне бу.

37:1 П'адшати II, 24:17; Дирок II, 36:10.

готьна Ходанэ пе заре Йеремийа п'ехэмбэр готи.

³ Ынге Сидқийа п'адша, Й'хук'але көр'е Шэлэмйаһу у Сефанийайе к'аһини көр'е Маһасйа шандьнэ щэм Йеремийа п'ехэмбэр кө бежъне: «Һиви дькым ль бэр Ходан Хвәдейе мә бона мә дөа бькә». ⁴ (Ынге Йеремийа һе дьк'этэ нава щьмә'те дәрдык'эт, чьмки әв һе нэавитьбунә кәле. ⁵ К'ьлданийед кө дора Оршәлиме гьртъбун, гава бьхистьн кө ордийа Фьрәвьн жь Мьсьре дәрк'этийә, әв жь Оршәлиме вәк'ьшийан чүн.)

⁶ Хәбәра Ходан Йеремийа п'ехәмбәрр'а һат у гот ⁷ кө Ходан, Хвәдейе Израеле аһа дьбежә: «Аһа бежънә п'адше Щьһудайе, йе кө һун шандьнә щэм Мьн бона жь Мьн бьпърсын: «Ва ордийа Фьрәвьнә кө бона алиқ'арийа вә те, we диса вәгәр'ә вәлате хвә Мьсьре ⁸ у к'ьлданийе жи вәгәр'ьн һьмбәри ви бажари шәр' кьн. We бажер зәфт кьн у агьр бәр'дье бьшәвьгиньн». ⁹ Ходан дьбежә кө хвә нәхапийн нәбежън: «К'ьлданийе ә'сә жь вьр һәр'ьн» Чьмки әве нәчн. ¹⁰ Һәгәр һун г'эмамия ордийа К'ьлданийайә кө һьмбәри вә шәр' дькә жи қыр' кьн у жь ван г'әне бьриндар бьминьн, we һәр йәке диса жь коне хвә дәре, агьр бәр'дә ви бажари бьшәвьтинә».

Гьртъна Йеремийа

¹¹ Гава ордийа к'ьлданийа р'уйе ордийа Фьрәвьнда жь Оршәлиме дур к'әтбу, ¹² Һынге Йеремийа жь Оршәлиме дәрк'эт, кө һәр'ә вәлате

бьнайаминийа, вәки ль вьр мьлк'е жь нава щьмә'те п'ара ви дьк'эт бьстанда. ¹³ Ле гава әв Оршәлимеда гьһиштә Дәргәһе Бьнайамин, ль вьр сәрвәре дәргәһвана, Йирийайе көр'е Шэлэмйаһуйе һананийа Йеремийа п'ехәмбәр гьрт у гот: «Тө дьчи алийе к'ьлданийа». ¹⁴ Йеремийа гот: «На әва дәрәв ә! Әз начьмә алийе к'ьлданийа». Ле Йирийа гөһ нәда ви, әви Йеремийа гьрт бьрә щэм мир-бәга. ¹⁵ Мир-бәг ль Йеремийа һерс к'әтън, ль ви хьстън у авитьнә мала Йонат'ане к'әтб, чьмки әв мал кьрьбунә кәла гьртийа.

¹⁶ Йеремийа аһа к'әтә кәле у вә'дәки дьреж әв ль вьр зьнда неда гьрти ма. ¹⁷ Пәйр'а Сидқийа п'адша шанд әв да анине у бь дьзива п'адше мала хвәда жь ви пьрси у гот: «Гәло жь Ходан готьнәк һәйә?» Йеремийа ле вәгәр'анд: «Бәле». У гот: «Те бьк'әви дәсте п'адше Бабилоне». ¹⁸ Ынге Йеремийа готә Сидқийа п'адша: «Мьн һьндава тә, бәрдәстийед тә, йан ве щьмә'теда чь гөнә кьрийә, вәки тә әз авитьмә кәле? ¹⁹ К'аненә әв п'ехәмбәрәд вәйә кө вәр'а п'ехәмбәрти дькьрьн дьготън: «П'адше Бабилоне we һьмбәри вә у һьмбәри ви вәлати р'анәбә?» ²⁰ Ле ньһа, һиви дькым бьбьһе, п'адшайи хвәш бә! Бьра хвәйе мьн сәр ве лавакьрьна мьнда бьньһер'ә у мьн вәнәгәр'инә мала Йонат'ане к'әтб, кө ль вьр бьмьрьм».

²¹ Ынге Сидқийа п'адша ә'мьр кьр, кө Йеремийа һ'әвша нобәдарада бе хвәйкьрьне у һәр р'ож

жь К'уча Нанпежа, нанэк жер'а бе дайине, һ'эта кӧ һ'эму нане бажер хьлаз нэбуйэ. У Йеремийа аһа һ'эвша кәледа ма.

Йеремийа давежьнэ ч'э'ла аве

38 ¹Шьпатйаие кӧр'е Мэтан, Гьдалйаие кӧр'е П'ашхур, Йукале кӧр'е Шәләмйаһу у П'ашхуре кӧр'е Малк'ийа эв готьнед кӧ Йеремийа т'эмамийа цьмә'тер'а гот бьхистьн, кӧ дыгот: ²«Хӧдан аһа дьбежә: «Әве кӧ ви бажарида бьминә, we пе шур, хәлайе у нэхwәшийа һ'ал бьмьрә. Ле әве кӧ хwәха бык'эвә дәсте к'ьлданийа we сах бьминә, т'әне ә'мьре вийе мина т'алан жер'а бьминә у we бжи» ³Хӧдан аһа дьбежә: «Әва бажара we ә'сә дәсте ордийа п'адше Бабилонер'а бе дайине у әве бажер эффт кә».

⁴Һьнге мир-бәга готә п'адше: «Әм р'эща дькьн, гәрәке әв мәрва бе кӧштъне, чьмки әв дәсте ван шәр'к'аред кӧ ви бажарида манә у т'эмамийа цьмә'тева сьт дькә, гава ван тышта ванр'а дьбежә. Әва мәрва хер-хwәшийа ве цьмә'те нахwазә, ле хьрабийа». ⁵У Сидқийа п'адша гот: «Ва әв дәсте wәда йә, чьмки п'адша нькарә тыштәки мьқабьли wә бькә». ⁶Һьнге Йеремийа гьртън, авитьнә ч'э'ла Малк'ийаһуйе кӧр'е п'адше, йа кӧ һ'эвша нобәдарада бу, вана Йеремийа пе шьрита дахьстьне. Әве ч'э'леда ав т'ӧнәбу, т'әне тил бу у Йеремийа әве тиледа хӧрпъши.

Йеремийа жь ч'э'ле те дәрхьстьне

⁷Гава Ә'бәд-Мәләхе к'уши^ф, бәрдәстийе мала п'адше бьхист кӧ Йеремийа авитьнә ч'э'ле, ⁸әв жь мала п'адше дәрк'әт у готә п'адше кӧ ль бәр Дәргәһе Бьнйамин р'унышьтбу: ⁹«Хwәйе мьн п'адша! Ван мәрва нәһәқи кьрьнә, кӧ әв һ'эму тышт анинә сәре Йеремийа п'ехәмбәр. Әв гьртънә авитьнә ч'э'ле, әве ль wьр бьр'чина бьмьрә, чьмки бажерда кемасийа нан гәләк ә».

¹⁰Һьнге п'адше ә'мьр ль Ә'бәд-Мәләхе к'уши кьр у гот: «Тӧ жь wьр хwәр'а си мәрви һьлдә у Йеремийа п'ехәмбәр жь ч'э'ле дәрхә, һ'эта һе нәмьрийә». ¹¹Һьнге Ә'бәд-Мәләх мәри т'эви хwә һьлдан, әв чу к'әтә ода бьне хьзна мала п'адше у жь wьр к'ьр'ч'-п'аласед машийайи һьлдан, әв пе шьрита Йеремийар'а дахьстьнә ч'э'ле. ¹²У Ә'бәд-Мәләхе к'уши готә Йеремийа: «Ван к'ьр'ч'-п'аласа у шьрита бьдә бьне пьч'әнгед хwә» у Йеремийа өса кьр. ¹³Йеремийа пе шьрита к'ашкьрьн, жь ч'э'ле дәрхьстьн у Йеремийа һ'эвша нобәдарада ма.

Сидқийа диса гази Йеремийа дькә

¹⁴Сидқийа п'адша шанд Йеремийа п'ехәмбәр ани щәм хwә, һьнда шемика дәргәһе сьсийайи Хана Хӧдан у п'адше Йеремийар'а гот: «Әзе тыштәки жь тә бьпьрсъм, ле тӧ жь мьн тыштәки вәнәшерй». ¹⁵Йеремийа ль Сидқийа вәгәр'анд: «Һәгәр әз тәр'а бежьм те иди мьн

нэди көштъне? Гава ширэтэке ль тэ бькым, те гөр'а мьн бьки?»¹⁶ Ёнгге Сидқийа п'адша бь дъзива Йеремийар'а сонд хвар у гот: «Эз ви Хөдани кьм, Йе кө э'мьр дайэ мэ, эзе нэ тэ бьдьмэ көштъне у нэ жи бьдьмэ дэсте ван мэръвед кө пэй э'мьре тэ к'этьнэ».

¹⁷ Ёнгге Йеремийа готэ Сидқийа: «Хөдан, Хвэдейе Ордийа, Хвэдейе Исраеле аһа дбежэ: «Һэгэр тө хвэха бьк'эви дэсте мир-бэгед п'адше Бабилоне, те сах бьмини у эв бажар жи агре ле нэк'эвэ нэшэвьтэ, тө нэфаред хвэва жи һуне сах бьмини. ¹⁸ Ле һэгэр тө хвэха нэк'эви дэсте мир-бэгед п'адше Бабилоне, эв бажаре бьк'эвэ дэсте к'ьлданийа, эве агр бэр'дьне бьшэвьгиньн, те жи жь дэсте ван хьлаз нэби». ¹⁹ Ёнгге Сидқийа п'адша готэ Йеремийа: «Эз жь ван щьһудийед кө чунэ алийе к'ьлданийа дьтьрсьм, тө-вэрэ эв мьн бьдьнэ дэсте ван у эв нэмэрдийе ль мьн бькьн». ²⁰ Йеремийа гот: «На, тэ надьн! Тө т'эне бь к'эрэма хвэ гөһ бьдэ готъна Хөдан, чь кө эз тэр'а дьбежьм, эв йэке тэр'а бьбэ қәнщи у те жи сах бьмини. ²¹ Ле һэгэр тө нэхвази хвэха бьк'эви дэсте ван, ва йэ бона ве йэке Хөдан чь нишани мьн кьрийэ: ²² Ва һ'эму жьнед мала п'адше Щьһудайеда майи, мир-бэгед п'адше Бабилонер'а тенэ бьрьне у эв жьн дьбежьн: «Һэвал-һогьред тэ р'ийа шаш дьдьнэ бэр тэ

у сэре тэ т'ьжи кьрьнэ!
Ле гава ньгед тэ тиледа
хөрпьшин,
эв вэгэр'ийан жь тэ
дурк'этьн».

²³ Ё'эму жьн у зар'ед тэе к'ьлданийар'а бенэ бьрьне, те жь дэсте ван хьлаз нэби, ле пе дэсте п'адше Бабилоне бейи гьртъне у эв бажаре пе егьр бе шэвьтандьне».

²⁴ Ёнгге Сидқийа готэ Йеремийа: «Бьра т'ө кэс бона ве йэке ньзаньбэ, вэки тө нэйейи көштъне. ²⁵ Һэгэр мир-бэг бьбьһен кө мьн г'эви тэ хэбэр дайэ у эв бен жь тэ бьпьрсьн бежьн: «Дэ һэла мэр'а бежэ тэ чь п'адшер'а гот у п'адше чь тэр'а гот. Тө жь мэ тыштэки вэнэшерэ, кө эм тэ нэкөжьн»,²⁶ һнгге тө ванар'а бежэ: «Мьн ль бэр п'адше лава кьр, вэки эв мьн вэнэгэр'инэ мала Йонат'ан, кө эз ль вьр нэмьрьм».

²⁷ Пэйр'а һ'эму мир-бэг хатънэ щэм Йеремийа у жь ви пьрсин, эви жи анэгори ван һ'эму готънед кө п'адше э'мьр ль ви кьрьбу, гьһандэ ван, паше вана дэнге хвэ бьр'и хвэ кэр' кьрьн, чьмки эвана готъна п'адше пе нэһ'эсийан. ²⁸ Йеремийа һ'эвша нобэдарара ма, һ'эта эве р'ожа кө Оршэлим хатэ эфьткьрьне.

Зэфьткьрьна Оршэлиме
(П'адшати II, 25:1-12;
Йеремийа 52:4-16)

Оршэлим аһа хатэ эфьткьрьне:†

38:28 Һэзэкийел 33:21.

39 ¹Нәһәсалийа п’адшатийа Сидқийа п’адше Цьһудайеда^ф, мәһа дәһа, Нәбухаднәссар п’адше Бабилоне т’эмаммийа ордийа хwәва һатә сәр Оршәлиме дора we гьрт. ²У йанздәһсалийа п’адшатийа Сидқийада, нәһе мәһа чара, диwаре бажер һатә дәрәвәкьрьне ³у һ’эму мир-бәгед п’адше Бабилоне, аwа готи Нергал-Шарәсәре сәрwере Самгаре, Сарсьхиме сәрwере нәмера^ф, Нергал-Шарәсәре сәрwере ширәтк’ара у һ’эму мир-бәгед п’адше Бабилонейә майин к’әтһнә бажер у һьнда Дәргәһе Навин щийе хwә гьртһн.

⁴Гава Сидқийа п’адше Цьһудайе у һ’эму шәр’к’ара әw дитһн, р’әвин у шәw әw бахче п’адшева, дәргәһе нава һәр дө диwарар’а жь бажер дәрк’әтһн, р’ийа бәрбь дәшга Ә’рабайер’а^ф чун. ⁵Ордийед к’әлданийа данә пәй wан у дәшгед Әриһайеда хwә Сидқийар’а гиһандьн. Әw гьртһн, һәwраз бьрьнә бажаре Р’ивлайе т’опраха һамате, ль бәр Нәбухаднәссар п’адше Бабилоне, әwi диwана wi кьр. ⁶П’адше Бабилоне Р’ивлайеда ль бәр ч’әве Сидқийа көр’ед wi сәржекьрьн, өса жи п’адше Бабилоне һ’эму гьрәгьред Цьһудайе сәржекьрьн. ⁷Пәйр’а ч’әвед Сидқийа дәрхьстһн, әw пе зьнщиред сьфьрин гьреда, кө бьбә Бабилоне. ⁸К’әлданийа агьр бәр’данә мала п’адше у малед щьмә’те шәwьтандьн, суред Оршәлиме жи һьлшандьн. ⁹Ле мәрьвед фьльтийә кө бажерда мабун у йед кө хwә ль к’әлданийа гьртьбун,

өса жи һәрч’е жь щьмә’те майи Ньбузарадане сәрwере пыштгьра әw сьргун бьрьнә Бабилоне. ¹⁰Т’әне һьнәкә нава щьмә’тедайә бәләнгаз, кө тьштәки wан т’өнәбу, Ньбузарадане сәрwере пыштгьра әw wәлате Цьһудайеда һьштһн, һәма we р’оже жи р’әзе тьрийа у ә’рд данә wан.

Азабуна Йеремийа

¹¹Нәбухаднәссар п’адше Бабилоне т’әммийа Йеремийа да Ньбузарадане сәрwере пыштгьра у готе: ¹²«Әwi бьбә у мьqати wi бә, т’ө зийане нәди wi, ле әw чь жь тә һиви кә, өса жи бона wi бьки». ¹³У Ньбузарадане сәрwере пыштгьра, Ньбушазбане сәрwере нәмера у Нергал-Шарәсәре сәрwере ширәтк’ара у һ’эму мир-бәгед п’адше Бабилоне ¹⁴мәри шандьн, Йеремийа жь һ’әwша нобәдара данә анине у әw спартһнә Гьдәлийәе көр’е Аһ’иqаме Шапан, кө wi бьбә мале. Ле Йеремийа нава щьмә’та хwәда ма.

Созе Хөдани Ә’бәд-Мәләхер’а

¹⁵Гава Йеремийа һе һ’әwша нобәдарада гьрти бу, хәбәра Хөдан wir’а һат у гот: ¹⁶«Һәр’ә Ә’бәд-Мәләхе к’ушир’а бежә, кө Хөдане Ордийа, Хwәдейе Исраеле аһа дьбежә: «Ва Әзе әwe готһна Хwәйә һьндава ви бажарида бона зийане готи биньмә сери, нә кө бона qәнщийе у we р’оже әwe ль бәр ч’әве тә бьqәwьмьн. ¹⁷Әзе we р’оже тә хьлаз кьм» әва ә’ламкьрьна Хөдан

э (Те нэк'эви дэсте ван мэръвед
кө тө жь ван дьтърси. ¹⁸ Эзе э'сэ
тэ хьлаз кьм у те пе шур нэк'эви,
э'мьре тэйе мина т'аланэки тэ-
р'а бьминэ, чьмки тэ гөмана хвэ
данибу сэр Мьн' эва э'ламкьрына
Хөдан э».

Йеремийа
щэм Гьдалйа дьминэ

40 ¹ Жь Хөдан^ф Йеремийар'а
аһа һатэ готъне, пэй we йэ-
кер'а, гава Ньбузарадане сэрwere
пыштгьра эв жь Р'амайе бэр'да, жь
we дэра кө эв қәйд-зынциркьри*
нава ван сьргунбуйед^ф Оршэлиме
у Щьһудайеда бу, кө сьргуни Ба-
билоне бьбун. ² Сэрwere пыштгьра
Йеремийа ани у шир'а гот: «Бэле
Хөдан, Хвэдейе тэ бона бэлайе
эви щийи готъбу. ³ Хөдан чава
эв йэк готъбу, оса жи шэкэ эве
готъна Хвэ кьр, чьмки шэ ль бэр
Wi гөнэ^ф кьр у гөһ нэда готъна
Wi, лэма жи эв йэк һатэ сэре шэ.
⁴ Ва эз иро ван зьнцира жь дэсте
тэ дэрдьхьм, һэгэр тэ хвэш бе кө
т'эви мьн бейи Бабилоне, к'эрэм
кэ шэрэ, эзе мьқати тэ бьм. Ле
һэгэр тэр'а дэст надэ кө тө т'эви
мын бейи Бабилоне, эхтэрийа тэ
йэ. Ва йэ т'эмамайа шэлати ль бэр
тэ йэ, к'идэре кө тэр'а дэст дьдэ
у к'идэре бэгэм дьки һэр'э шьр».
⁵ Йеремийа һе щаба хвэ нэдаи,
Ньбузарадан гот: «Йан һэр'э щэм
Гьдалйае көр'е Аһ'иқаме Шапан,

кө п'адше Бабилоне эв ль сэр
бажаред Щьһудайе шэли к'ьфш
кьрийэ у т'эви ши нава щьмэ'теда
бьминэ, йан жи һэр'э ши щийе кө
тө дьхьвази». У сэрwere пыштгьра
хөрэк у п'ешк'еш да Йеремийа у
эв бэр'да. ⁶ һынге Йеремийа чу
Миспаһе щэм Гьдалйае көр'е
Аһ'иқам у т'эви ши нава щьмэ'та
шэлетда майи ма.

Гьдалйа шэлийе Щьһудайе
(Г'адшати II, 25:22-24)

⁷ Гава һ'эму сэрэскэр р'эвибунэ
чоле, шана мэръвед хвэва бьһис-
тън кө п'адше Бабилоне Гьдалйае
көр'е Аһ'иқам ль сэр шэлет шэли
к'ьфш кьрийэ[†] у эв мэръв, жьн,
зар' у бэлэнгазед шэлетда жи, к'и-
жан кө сьргуни Бабилоне нэбунэ,
спартънэ ши, ⁸ һынге эшана: Исма-
йиле көр'е Ньт'анйаһу, Йуһнанан у
Йонат'ане көр'ед Qarea, Сьрайае
көр'е Т'анһумэт', көр'ед Эйфайе
ньтопат'и у Йазанйаһуйе көр'е йе
маһахаги, мэръвед хвэва һатънэ
Миспаһе щэм Гьдалйа. ⁹ Гьдалйа-
йе көр'е Аһ'иқаме Шапан, ван у
мэръвед шанр'а сонд швар у гот:
«Жь хөламтийа к'ьлданийа^ф нэ-
търсын, ви шэлатида бьминьн, хө-
ламтийе п'адше Бабилонер'а бькьн
у һуне хер-хвэшийеда бьн. ¹⁰ Эзе
Миспаһеда бьминьм, ль бэр ван
к'ьлданийед кө we бенэ щэм мэ,
эзе бьбьмэ шадаре щьһудийа. Ле
һун шэраве, мешайед һавине у р'ун

* **40:1** Бэлки Йеремийа бона we йэке диса те гьртъне, чьмки эв нава щьмэ'та Оршэ-
лимеда мабу. Бьхуньн Йеремийа 39:14.

40:7-9 Г'адшати II, 25:22-24.

бьднэ сэр хэв, дэрданед хвэ т'жи кын у ван бажаред хвэда бьжин, к'ижанада кө хүн ле һевьринэ». ¹¹ У гава ван һ'эму цьһудийед ль Мовабе^ф у Эдомеда^ф, өса жи йед нава амонийа^ф у һ'эму вэлатед майинда бьхистьн кө п'адше Бабилоне һынэк Цьһудайеда һыштнэ у Гьдалйае көр'е Аһ'ицаме Шапан ль сэр ван вэли к'ьфш кьрийэ, ¹² һынге эв һ'эму цьһудийед бэлабуйэ жь һэр дэра вэгэр'ийанэ вэлате Цьһудайе, эв һатгнэ Миспаһе цэм Гьдалйа у гэлэк шэрав у мевайед һавине данэ сэр һэв.

Көштгьна Гьдалйа
(П'адшати II, 25:25-26)

¹³ Йуһэнане көр'е Цареа у һ'эму сэрэскэред р'эвибунэ чоле, һатгнэ Миспаһе цэм Гьдалйа ¹⁴ у готгнэ ви: «Тө һаш ве йэке һэйи, вэки Баэлис п'адше амонийа Исмайиле көр'е Ньт'анийаһу шандийэ кө тэ бькөжэ?» Ле Гьдалйае көр'е Аһ'ицам бавэрийа хвэ ван нэани.

¹⁵ Пэй ве йэкер'а Йуһэнане көр'е Цареа, Миспаһеда бь дьзива готэ Гьдалйа: «Дэ бьһелэ эз һэр'ым Исмайиле көр'е Ньт'анийаһу бькөжым у кэсэке пе нэх'эсэ. Чьма эв тэ бькөжэ у эв һ'эму цьһудийед кө цьвийанэ цэм тэ бэла бьн у һэрч'е Цьһудайеда майи жи онда бьн?» ¹⁶ Ле Гьдалйае көр'е Аһ'ицам готэ Йуһэнане көр'е Цареа: «На, ве йэке нэкэ! Чьмки тө бона Исмайил р'аст набежи».

41 ¹ Мэһа һ'эфтада, йэки жь зөр'эта п'адше, Исмайиле көр'е Ньт'анийаһуе Елишама, кө гьргьргэки п'адше бу, эв т'эви дэһэ мэрыва һатэ Миспаһе цэм Гьдалйае Аһ'ицам у Миспаһеда т'эви ви нан хварьн.[†] ² Пэйр'а Исмайиле көр'е Ньт'анийаһу у эв һэр дэһэ мэрывед пер'а р'абун, пе шур Гьдалйае көр'е Аһ'ицаме Шапан хьштн у көштгьн, к'ижан кө п'адше Бабилоне^ф эв ль сэр вэлет вэли к'ьфш кьрьбу. ³ Өса жи Исмайил һ'эму цьһудийед т'эви Гьдалйае Миспаһеда у эв шэр'к'аред к'ьлданийае ль вьр көштгьн.

⁴ Р'ожа пэй көштгьна Гьдалйа-р'а, кө һе кэс ве йэке нэх'эсийабу, ⁵ һынге жь Шэхэме, Шилойе у Самэрийае^ф һ'эйште меред р'удан көр'кьри, к'ьншед п'эзьнива, хвэ һ'эр'шанди* һатгн, дэстед хвэда жи дийарийед^ф нани у бьхур^ф анибун, кө ван бьбьнэ Хана^ф Хөдан. ⁶ Һынге Исмайиле көр'е Ньт'анийаһу жь Миспаһе дэрк'эт, бь гьри пешийа ванда чу у гава гьһиштэ ван, ванр'а гот: «Вэрьнэ цэм Гьдалйае көр'е Аһ'ицам». ⁷ У гава эв к'этьнэ бажер, Исмайиле көр'е Ньт'анийаһу у мэрывед пер'а эв көштгьн, авитгнэ ч'э'ле. ⁸ Ле нава ванда дэһэ мэрийа готгнэ Исмайил: «Тө мэ нэкөжэ, ль чоле э'мбаред мэйэ геньм, цэһ, р'ун у һынгьв вэшарти һэнэ». Һынге эви дэст нэда ван у эв т'эви бьратийа ван нэкөштгьн. ⁹ Эв ч'э'ла

* 41:5 Эв һ'ал, һ'але шинкьрьне бу.

41:1-3 П'адшати II, 25:25.

кө Исмайил һ'эму щьнйазед ван мэрийа авите, кө р'уйе Гьдалйа-да көшт'ын, эв ч'эл бу, к'ижан кө Асайе п'адше Щьһудайе жь тьрса Башайе п'адше Исраеле^ф чекьрь-бу. Исмайиле көр'е Ньт'анйаһу эв көштигава дагьрт.

¹⁰ У Исмайил һәрч'е щьмэ'та Миспаһеда мабун һесир бьр'ын, қизед п'адше у эв һ'эму щьмэ'та Миспаһеда майи, к'ижан кө Ньбузарадане сэрwere пыштгьра, эв спартьбунэ Гьдалйае көр'е Аһ'и-қам. Исмайиле көр'е Ньт'анйаһу эв һесир бьр'ын, хвэст кө һәр'э щэм амонийа.

¹¹ Ле гава Йуһәнәне көр'е Қареа у ван һ'эму сэрэскәред т'эви ви, бона ван һ'эму хьрабийед кө Исмайиле көр'е Ньт'анйаһу кьр'ын, бьһист'ын, ¹² һ'эму мәрввед хвэ һьлдан у чунэ сэр Исмайиле көр'е Ньт'анйаһу шер' у эв Гибонеда һьнда ч'эла авейэ мэз'ын дит'ын.

¹³ һьнге т'эмамия эве щьмэ'та кө Исмайил һесир дьбьр, гава Йуһәнәне көр'е Қареа у сэрэскәред пер'а дит'ын, шабун. ¹⁴ У эв һ'эму щьмэ'та кө Исмайил жь Миспаһе һесир дьбьр зьвьр'и у вэгэр'ийан чунэ щэм Йуһәнәне көр'е Қареа. ¹⁵ Ле Исмайиле көр'е Ньт'анйаһу, һ'эйшт мәрвава хвэ жь Йуһәнән вэдзи у чу щэм амонийа.

¹⁶ һьнге Йуһәнәне көр'е Қареа һ'эму сэрэскәред пер'а, жь Миспаһе һ'эму щьмэ'та майийэ кө ван жь Исмайиле Ньт'анйаһу хьлаз кьрьбун т'эви хвэ һьлдан. Эвана шәр'кар, жьн, зар' у бәрдәсти бун, к'ижан кө Исмайил пэй көшт'ына

Гьдалйае көр'е Аһ'иқамр'а жь Гибоне һесир дьбьр'ын. ¹⁷ Эв чунэ Гәрут К'имһаме незики Бет'ләһ'ме, фьрари ман, кө паше бьр'эвьнэ Мьсьере, ¹⁸ жь тьрса к'ьлданийа. Чьмки Исмайиле көр'е Ньт'анйаһу, Гьдалйае көр'е Аһ'иқам көшт'ь-бу, йе кө п'адше Бабилоне ль сәр вәлет к'ьфш кьрьбу.

Щьмэ'т дьхвэзэ Йеремийа бона ван дөа бькэ

42 ¹ Пэй ве йәкер'а һ'эму сәр-эскәр, Йуһәнәне көр'е Қареа, Э'зарйае көр'е һошайа у т'эмамия щьмэ'те, жь бьч'ука һ'эта мэз'ына һат'ын, ² гот'ынэ Йеремийа п'ехәмбәр^ф: «Эм тенэ ньге тэ, тэ бона мэ у т'эмамия эве щьмэ'та майи р'эща жь Хөдан Хвәдейе хвэ бькэ, чава тэ бь ч'эве хвэ дьбини, кө вәхтәке эмә гәләк бунэ, ле ньһа эм һьндьк манэ. ³ Бьра Хөдан Хвәдейе тэ р'е бьдэ ль бәр мэ, кө эм бьзаньбьн к'өда һәр'ын у чь бькьн». ⁴ һьнге Йереми-йа п'ехәмбәр ль ван вэгәр'анд у гот: «Мьн бьһист, эзе вәкэ гот'ына вә ль бәр Хөдан Хвәдейе вә дөа бькьм. Хөдан чь щаба вә бьдэ, эзе ве жи вә пе бьһ'эсиньм, тыштә-ки жь вә вәнәшерьм». ⁵ Вана ль Йеремийа вэгәр'анд у гот: «Бьра Хөдан сәр мэ шә'де р'аст у амьн бә, һәгәр эм һәр тышти вәкэ эве гот'ыне нәкьн, чь кө Хөдан Хвәде-йе тэ бона мэ тэва э'йан кә. ⁶ һә-гәр эв хер бә, йан бехер бә, әме гөһдарийа дәнге Хөдан Хвәдейе хвэ бькьн, щэм К'ижани кө эм тэ дьшиньн, вәки эм гөһдарийа

дэнге Хөдан Хвәдейе хвә бькын, хвәшийе бьбиньн».

Щаба Хвәде

⁷Пэй дәһә р'ожар'а, хәбәра Хөдан Йеремийар'а һат. ⁸Йеремийа гази Йуһәнәне көр'е Қарае кыр, һ'әму сәрәскәред пер'а у т'әма-мийа щьмә'те, жь бьч'ука гьрти һ'әта мэзына ⁹у ванр'а гот: «Хөдан, Хвәдейе Исраеле, щәм К'ижани вә эз шандьм, кө р'эщайе вә бьгь-һиньме, аһа дьбежә: ¹⁰«Һәгәр һун ви вәлатида бьминьн, Эзе вә ава кьм у веран нәкьм, вә дач'киньм у к'окева р'анәкьм, чьмки дьле Мьн ль вә дешә, бона әве щәза кө Мьн да вә. ¹¹Жь п'адше Бабилоне нәгьрсьн, жь әви кө һун же дьгьрсьн» әва ә'ламкьрна Хөдан ә «Нәгьрсьн, чьмки Эз т'әви вә мә, кө вә жь дәсте ви хьлаз кьм у вә аза кьм. ¹²Эзе сәр вә шәват бьм, кө дьле ви жи сәр вә бышәвьтә у we вә вәгәр'инә вәлате вә».

¹³Ле һәгәр һун бежьн: «Әм ви вәлатида наминьн» у гөһ нәдьнә дэнге Хөдан Хвәдейе хвә, бежьн: ¹⁴«На әме һәр'әнә вәлате Мьсьре, ль вьр әме шер' нәбиньн, әме дән-ге бор'ийа шер' нәбьһен, бьр'чибу-не нәбиньн у ль вьр жи бьминьн!» ¹⁵Дә ньһа, һәрч'е жь Щьһудайе майи, гөһ бьдьнә готьна Хөдан! Хөдане Ордийа, Хвәдейе Исраеле аһа дьбежә: «Һәгәр вә р'аст шевьра хвә кьрийә кө һәр'әнә Мьсьре ль вьр бьминьн, ¹⁶әв шу-ре кө һун же дьгьрсьн, we ль вьр, вәлате Мьсьреда жи хвә ль вәр'а бьгьһинә у әв хәлайа кө һун же

дьр'ьщьфьн we ль вьр Мьсьреда т'ьме ль пэй вә к'әвә у һуне ль вьр бьмьрн. ¹⁷Әв һ'әму мәрвьед кө шевьра хвә кьрнә кө һәр'әнә Мьсьре у ль вьр бьжин, we пе шур, хәлайе у нәхвәшийа һ'ал бьмьрн. Жь вана we т'ө кәсе нәминә у жь we бәла кө Эзе биньмә сәре wan we хьлаз нәбә». ¹⁸Чьмки Хөдане Ордийа, Хвәдейе Исраеле аһа дьбежә: «Чава к'әл у һерса Мьн ль сәр бьнәлийед Оршәлимеда^ф р'ьжийа, we өса жи һерса Мьне ль сәр вәда бьр'ьжә, гава һун бьгьһи-жьнә Мьсьре. һуне бьбьнә ниша-на ньфьр'е у дәрсәкә sawe, нава нав-нуч'ькада бьн, бьбьнә р'обәт у иди т'ө цар ви щийи нәбиньн».

¹⁹Һәй щьһудийед майи! Хөдан вәр'а аһа гот: «Нәчьнә Мьсьре». Дә иди һаш жь хвә һәбьн, ве йәке р'ьнд бьзаньбьн. ²⁰Вә хвәха хьра-би ль хвә кьр. Вә эз шандьмә щәм Хөдан Хвәдейе хвә у гот: «Бона мә жь Хөдан Хвәдейе мә р'әща бькә у чь кө Хөдан Хвәдейе мә бежә, тә бьгьһинә мә у әме бькын». ²¹Мьн иро жи гиһандә вә, ле һун гөһ надьнә дэнге Хөдан Хвәдейе хвә, wan һ'әму готьна, бона к'ижана Әви эз шандьмә щәм вә. ²²Дә р'ьнд бьзаньбьн, әв дәра кө һун дьхвазьн һәр'ән ль вьр бьжин, һуне ль вьр жи пе шур, хәлайе у нәхвәшийа һ'ал бьмьрн».

Йеремийа дьбьнә Мьсьре

43 ¹Гава Йеремийа әв го-тьнед Хөдан Хвәдейе^ф ван гиһандә т'әмамийа щьмә'те, аһа готи әв һ'әму готьнед бона

к'ижана Ходан Хвэдейе ван эв шандьбу щэм ван, сэр һэвда ани, ² һынге Ә'зарйае көр'е хошайа, Йуһәнане көр'е Қареа, өса жи һ'э-му мэръвед хвэр'азийэ майин готънэ Йеремийа: «Тө дэрэва дыки! Ходан Хвэдейе мә тө нэшанди кө бежи: «Нэчънэ Мьсьре кө ль вьр бьминьн!» ³ Ле Барук'е көр'е Нерийа хелан дайэ тэ у тө һьмбэри мә р'акбри, вэки эв мә бьдэ дэсте к'ьлданийа у бьдэ көштъне, йан жи мә сьргун бьбънэ Вавилоне».

⁴ У Йуһәнане көр'е Қареа, һ'эму сэрэскэра у т'эмамия цьмэ'те гөһ нэданэ готъна Ходан, кө вэлате Щьһудайеда бьминьн. ⁵ һынге Йуһәнане көр'е Қареа у һ'эму сэрэскэра, эв һ'эму щьһудийед майийэ, кө жь нава ван һ'эму мьлэтед кө эв навда бэлабуи вэгэр'ийабун[†] кө вэлате Щьһудайеда бьжин, т'оп кьрын.[†] ⁶ Сэрда жи эв жьн, мер, зар', қизед п'адше у эв һ'э-муйед кө Ньбузарадане сэрвеве пыштгъра эв щэм Гьдалийае көр'е Аһ'ицаме Шапан һьштъбун, өса жи Йеремийа п'ехэмбэр у Барук'е көр'е Нерийа т'эви ван бун. ⁷ Эвана чунэ вэлате Мьсьре, чьмки гөһдарийа готъна Ходан нэкрън у эв һ'эга Т'апанесе чун.

⁸ Т'апанеседа хэбэра Ходан Йеремийар'а хат у гот: ⁹ «Тө кэвьред мэзын бьгърэ дэсте хвэ у ван ль

бэр ч'эве мэръвед Щьһудайе, ль нава һ'эр'ийа шемике, незики дэ-ре мала Фьрэвьнэ^ф Т'апанеседа ч'э'л кэ ¹⁰ у ванр'а бежэ кө Ходане Ордийа, Хвэдейе Израеле аһа дь-бежэ: «Ва Әзе бьшиньм хөламе Хвэ Нэбухаднэссар п'адше Вавилоне биньм у т'эхте ви дайнъмэ ль сэр ван кэвьред кө Мьн ч'э'л кьрынэ у эве коне хвэи п'адшатийе ль сэр ван вэгърэ. ¹¹ Әве бе вэлате Мьсьре хэ, йед мьрьнер'а дайи we пе мьрьне һэр'ьн, йед хесирийер'а we хесир һэр'ьн, йед шурр'а we пе шур һэр'ьн. ¹² Әзе агьр бэри ошахед хвэдейед Мьсьре дьм, Нэбухаднэссаре ван бьшэвьгинэ у ван хвэдейа сьргун кэ, эве вэлате Мьсьре өса пацьж^ф кэ, чава шьван көлаве хвэ жь һэр тьштед пева қэмьти пацьж дькэ, пэйр'а эве жь вьр сах-сьламэт дэре. ¹³ Әве стунед пирозэ Бет'-Шэмэш^{*} вэлате Мьсьреда жи хурдэхвэши кэ у агьр бэр'дэ ошахед хвэдейед Мьсьре бьшэвьгинэ».

**Готъна Ходанэ
һьмбэри п'утп'арьстийа^ф
щьһудийед Мьсьреда**

44 ¹ Готъна Ходанэ бона һ'э-му щьһудийед Мьсьрейэ ль бажаред Мигдоле, Т'апанесе, Мэмфисе у т'опраха Патрусседа^{ф*} Йеремийар'а хат у гот ² кө Ходане

* **43:13** «Бет'-Шэмэш» бь избрани те фэ'мкьрьне: «Мала-Тэ'ве». Ви бажарида ошаха тэ'вейэ һэрэ мэзын бу.

* **44:1** «Мигдол, Т'апанес, Мэмфис» дьк'этьнэ бакөра Мьсьре, ле «т'опраха Патруссе», аһа готи нэвала ч'эме Ниле, дьк'этэ башура Мьсьре.

43:5 Йеремийа 40:12. **43:5-7** П'адшати Ц, 25:26.

Ордийа, Хвәдейе Исраеле аһа дьбежә: «Вә әв һ'әму бәлайед кә Мьн анинә сәре Оршәлиме у һ'әму бажаред Щьһудайе дитын. Ва нә әвә ньһа Һеранкьри нә у ванда кәсәк наминә, ³ р'уйе ван нәһәқийед ванда, кә чун хвәдейед майинр'а бьхур шәвьтандын у әв һ'әбандын, к'ижан кә нә ван нас кьрьнә, нә вә, нә жи кал-бавед вә у Әз һерс хьстъм. ⁴ Мьн һ'әму ә'вдед Хвәйә п'ехәмбәр, т'ьме дьшандын у дьгот: «Һиви дькьм, әви тьште к'ьрет нәкьн, кә Әз же зьвер ьм». ⁵ Ле вана гөһ нәдьданә Мьн у гөһдари нәдькьрын, кә жь нәһәқийед хвә вәгәр'ийана у хвәдейед майинр'а бьхур нәшәвьтандана. ⁶ Ләма жи к'әлә һерса Мьн ль сәр бажаред Щьһудайе у к'учед Оршәлимеда бари у алав да, әв Һеран у хьки-хали бун, чава иро ль бәр ч'ә'ва йә».

⁷ Ньһа Хөдан, Хвәдейе Ордийа, Хвәдейе Исраеле аһа дьбежә: «Һун чьма әве хьрабийа мәзын хвәха ль хвә дькьн, кә жь нава хвә щьһудийа жьн у мера, зар'а у ширхөра бьднә қыр'е, вәки жь вә кәсәк нәминә? ⁸ Һун чьма пе шьхөле дәсте хвә һерса Мьн р'акьн, әви вәлате Мьсьреда, кә һун чун ле бьһевьрьн, хвәдейед майинр'а бьхуре бьшәвьтиньн, кә қыр'а хвә биньн у нава һ'әму мьләтед дьнйайеда бьбьнә нишана ньфьр'е у қәрфкьрьне? ⁹ Гәло вә әв нәһәқийед кал-бавед хвә бир кьрьнә, әв нәһәқийед п'адшед Щьһудайе у әв нәһәқийед жьнед ван, йан әв нәһәқийед хвә у нә-

һәқийед жьнед хвә, кә ль вәлате Щьһудайе у к'учед Оршәлимеда дьһатгьнә кьрьне? ¹⁰ Ле һ'әта ньһа жи вә хвә нәшкенандийә, хоф нәкьрийә у анәгори Һе һинкьрьне^ф у ван қәйдә-қанунед кә Мьн данинә ль бәр вә у кал-бавед вә, нәжитийә».

¹¹ Ләма Хөдане Ордийа, Хвәдейе Исраеле аһа дьбежә: «Ва йә Әзе бона зийане бәре Хвә бьдьмә вә, кә қыр'а һ'әму щьһудийед Мьсьреда биньм. ¹² Әзе дәст һьлдьмә ль сәр ван щьһудийед фьльтийә майи, к'ижана кә бәре хвә данә вәлате Мьсьре, кә һәр'ьн ль вьр бьжин, әв һ'әмује жи қыр' бьн. Әвә вәлате Мьсьреда бьк'әвьн, пе шур у хәлайе қыр' бьн. Жь бьч'ука гьрти һ'әта мәзына Һе пе шур у хәлайе бьмьрьн, әвә бьбьнә нишана ньфьр'е, дәрсәкә савә, нава нав-нуч'ькада бьн у бьбьнә р'обәт. ¹³ Мьн чава пе шур, хәлайе у нәхвәшийа һ'ал Оршәлим щәза кьр, Әзе өса жи сәре әвед кә Һе вәлате Мьсьреда бьминьн бькьм. ¹⁴ Һьнге кәсәке жь ван щьһудийед майийә кә чун вәлате Мьсьре кә ль вьр бьжин, Һе нәфьльтә у хьлаз нәбә, нә жи Һе вәгәр'ә вәлате Щьһудайе, Һи щийе кә әв һ'әйредайә кә диса вәгәр'ә ль вьр бьжи. Чьмки жь вьр Һе т'ө кәсе вәнәгәр'ә, пештьри һьнәкә кә Һе бьр'әвьн».

¹⁵ Һьнге әв һ'әму мәрвьед кә заньбун вәки жьнед ван хвәдейед майинр'а бьхуре дьшәвьтиньн, һ'әму к'өлфәт, әв к'ома мәзынә ль вьр сәкьни, өса жи һ'әму

щьмэ'та кө ль Мьсьре, т'опраха Патрусед дьма, готьнэ Йеремийа: ¹⁶ «Әм гөһ надьнэ әве готьна гәйә кө тә бь наве Хөдан мәр'а гот. ¹⁷ Әме ә'сә wәкә һәр созәки кө жь дәве мә дәрк'әтийә бькьн, әме диса бьхуре п'ут Ханьм-п'адша Ә'зменр'а бьшәвьтиньн у дийарийед сәрдакьрьне бьр'ежьн, чава мә у кал-бавед мә, п'адша у мир-бәгед мә, ль бажаред Щьһудайе у к'учед Оршәлимеда кьрьнә. We һынге әмә т'ер бун, хер-хвәшийеда бун у мә тәнгаси нәдьдит. ¹⁸ Ле гава мә т'әрка we йәке да, иди бьхур Ханьм-п'адша Ә'зменр'а нәшәвьтанд у дийарийед сәрдакьрьне нәр'етьн, әм һынгева бунә һ'әвшә һәр тьшти у жь бәр шур у хәлайе тенә қьр'е». ¹⁹ К'өльфәта гот: «Гава мә Ханьм-п'адша Ә'зменр'а бьхур дьшәвьтандьн у дийарийед сәрдакьрьне дьр'етьн, чьма мә бейи малхед хвә wer'а к'атә дьлқе веда лехьстьнә у дийарийед сәрдакьрьне р'етьнә?»

²⁰ һынге Йеремийа готә т'әмамийа әве щьмэ'те, жьна, мера, әве щьмэ'та кө щаба wi аһа дан: ²¹ «Гәло һәма әв нибуйә, кө к'әтийә бира Хөдан? Әwi бир нәкьрийә кө wә, кал-бавед wә, п'адша у мир-бәгед wә щьмэ'та wәлетва, чава бажаред Щьһудайе у к'учед Оршәлимеда бьхур шәвьтандьнә. ²² Хөдан иди нькарьбуйә ван кьред wәйә хьраб у к'ьретийед wәйә кьри бьбә, ләма әw wәлате wә werанкьри, хьки-хали у нишана ньфьр'е бу, бе бьнәли ма, чава иро ль бәр ч'әва йә. ²³ Бона әве

бьхура кө wә шәвьтанд, ль бәр Хөдан гөнә кьр у гөһ нәда дәнге Хөдан у ль гора қәйдә-қануна, қьрара у һинкьрьнед Wi нәчун, әва бәла һатә сәре wә, чава иро ль бәр ч'әва йә».

²⁴ һынге Йеремийа г'әмамийа щьмэ'те у һ'әму к'өльфәтар'а гот: «Гөһ бьдьнә готьна Хөдан, һәй һ'әму щьһудийед wәлате Мьсьреда! ²⁵ Хөдане Ордийа, Хвәдеие Исраеле дьбежә кө wә у жьнед хвәва чь кө бь дәве хвә гот, wә әw жи бь дәсте хвә кьрьн у гот: «Әме ә'сә әw созед кө мә данә биньнә сери, әме Ханьм-п'адша Ә'зменр'а бьхуре бьшәвьтиньн у дийарийед сәрдакьрьне бьр'ежьн. Бәле һуне хвәйе wan созед хвә бьн, бәле һуне wan созед хвә биньнә сери! ²⁶ Дә ньһа гөһ бьдьнә готьна Хөдан, һ'әму щьһудийед кө wәлате Мьсьреда дьминьн, Хөдан дьбежә: «Мьн пе наве Хвәйи мәзьн сонд хварийә, кө we иди наве Мьн т'ө цар т'әмамийа wәлате Мьсьреда бь дәве щьһудийәки нәйе готьне: Әз wi Хөдани кьм! ²⁷ Әзе бона хьрабийе wan р'ач'әв кьм, нә кө бона қәнщийе, һынге һ'әму щьһудийед wәлате Мьсьреда we пе шур у хәлайе қьр' бьн, һ'әта кө к'ока wan бе. ²⁸ Ле т'әне һьнәкә жь бәр шур хьлазбуйи, we жь wәлате Мьсьре вәгәр'нә wәлате Щьһудайе у һынге әw һ'әму щьһудийед майийә кө чубунә wәлате Мьсьреда бьминьн, we бьзаньбьн кө к'ижан готьн һатә сери, йа Мьн, йан йа wan!» ²⁹ Әва ә'ламкьрьна Хөдан ә: «Әзе ль wi щийи щәза wә бьдьме, wәки һун

бъзаньбън кӧ эw готъна Мьнэ бона хърабийа wэ готи, we э'сэ бе сери. Эве wэр'а нишан бэ: ³⁰ Мьн чава Сиддйи п'адше Щьхудайе да дэсте Нэбухаднэссар п'адше Бабилонейи дъжмьне wi у пэйк'этийе э'мьре wi,† Эзе ѓса жи h'офра Фьрэwън п'адше Мьсьре бьдъмэ дэсте дъжмьнед wийи ль пэй э'мьре wi к'эти Хӧдан аha дьбежэ».

Готъна Хӧданэ Барук'р'а

45 ¹ Чарсалии п'адшатиа Йьхойагим† п'адше Щьхудайеи кӧр'е Йошийада, Барук'е кӧр'е Нерийа эв готън† жь дэве Йеремийа к'ьтеба гӧломатда дньн-висин. һынге Йеремийа п'ехэмбэр wir'а гот: ² «Һэй Барук', Хӧдан Хwэдэе Исраеле бона тэ дьбежэ, ³ кӧ тӧ аha дьбежи: «Wэй ль мьн! Чьмки Хӧдан к'эдэр сэр еша мьнда зедэ кър, эз жь нэ'лэ-нэ'ле wэстийамэ у р'һ'этийе набиньм»

⁴ Ле Хӧдан тэр'а дьбежэ: «Ва Эзе т'эмамийа ви wэлатида чь кӧ Мьн чекърийэ һьлшиньм у чь кӧ Мьн дач'кандийэ к'окева р'акьм.

⁵ Ле тӧ бона хwэ пэй тыште мэзын к'эти? Пэй нэк'эвэ, чьмки ва Эзе бэлайе һэр инсанир'а биньм» эва э'ламкърьна Хӧдан э «Ле тӧ к'ӧда жи һэр'и Эзе э'мьре тэ мина т'а-ланэки тэр'а бьһельм».

46 ¹ Хэбэра Хӧданэ кӧ бона мьлэтэд хэриб Йеремийа п'ехэмбэрр'а hat.

Щэзакърьна Мьсьре

² Чарсалии п'адшатиа Йьхойагим п'адше Щьхудайеи кӧр'е Йошийада, Нэбухаднэссар п'адше Бабилоне ль бажаре Каркъмише, һьнда ч'эме Фьрате, ордийа Фьрэwън Ньк'ойе п'адше Мьсьре һурдэхwэши кър. Готъна бона Мьсьре у ордийа Фьрэwън эв э:†

³ Эw дьбежън: «Мэрт'ал у мэрт'алка назър кьн у р'абьнэ шер'.

⁴ һэспа зин кьн, сийари сийар бьн, пе к'ӧмзърьһ'а щида бьсэкьнън, р'ьма туж кьн, зърьһ'а ль хwэ wэргърьн».

⁵ Эва э'ламкърьна Хӧдан э: «Эз чь дьбиньм?

Эwэ we бьздийа нэ у р'эв ль ван к'этийэ. Мерхасед ван һурдэхwэши дьбьн, р'эв ль ван к'этийэ, пышта хwэва наньһер'ьн, һэр алийава saw э.

⁶ Йе ньгсьвьк нькарэ бър'эвэ, мерхас хьлаз набэ, эw ль бакӧре дэве ч'эме Фьрате дьльк'ӧмьн дьк'эвьн.

⁷ Эw к'и йэ мина ч'эме Ниле р'адьбэ, авед wi мина ч'эма фурэ-фурэ?

44:30 П'адшати II, 25:26. 45:1 П'адшати II, 24:1; Дирок II, 36:5-7; Данийел 1:1-2. 45:1 Йеремийа 36:1-32. 46:2 Ишайа 19:1-25; һэзэкийел 29:1-32:32.

- 8 Әw Мьсьр ә, мина ч'әме Ниле
р'адьбә,
авед we мина ч'әма фурә-
фурә!
У әw дьбежә: «Әзе р'абьм
у р'уйе әрде бьньхемьм,
бажер бьнәлийава
бьқәлиньм».
- 9 һәспьно, бьдьнә щьрида,
ә'рәбәно, бьфьр'ьн!
Бьра мерхасед к'ьрекьри
һ'щум кьн:
Әw мәрт'алванед жь К'уше
у Путе,
хвәйкәвана жь Луде!
- 10 Әв р'ож, р'ожа һ'әйфһьлдана
Хвәйи Хөдане Ордийа йә,
wәки Әw һ'әйфе жь нәйаред
Хwә һьлдә.
Шуре қьр'а wан бинә у т'ер
бә
у хуна wанва we сәрхwәш бә.
Әве йәке ль wәлате бакөре,
ль дәве ч'әме Фьрате,
Хвәйи Хөдане Ордийае
бькә қөрбан^ф.
- 11 һәй Мьсьр, қиза бьк'ьр,
дә һәр'ә Гилә'де^ф, мәлһ'әме
һьлдә!
Ле бадихәwа тө дәрман зедә
дьки,
йәкә т'ө һ'әкимтийе тө
набини.
- 12 Мьләта р'обәтийа тә бьһистьнә,
заринийа тә дьне һьлда йә,
чьмки мерхас ль сәр
мерхасда дьльк'өмә
у әw һәр дө һәвр'а дьк'әвьн».

**Нәбухаднәссар
сәр Мьсьр дьк'әвә**

- ¹³ Әв әw готьна кө Хөдан готә
Йеремийа п'ехәмбәр, бона һатьна
Нәбухаднәссар п'адше Бабилоне
кө әw гәрәке wәлате Мьсьре хә:[†]
- ¹⁴ «Мьсьреда ә'лам кьн,
ль Мигдоледа бьдьнә
бьһистьне,
ль Мәмфисе у Т'апанесе
бьдьнә һ'әсандьне
у бежьн: «Р'абьн к'әре хwә
бькьн,
чьмки шуре һ'әму дор-бәред
тә бьқәлиньн».
- ¹⁵ Чьма мерхасед тә дәвәр'у бун,
чьма wан тәйах нәкьр?
Чьмки Хөдан әw әрде хьстьн.
- ¹⁶ Қөдумк'әти Әwi зедә кьрьн,
йәк сәр йәкида дьк'әвә у
дьбежә:
«Р'абә, әм жь дәст ви шуре
қәт'ьл,
вәгәр'ьнә wәлате хwә, нава
щьмә'та хwә».
- ¹⁷ Ль wьр дькьрьн қар'ин:
«Вьр'ә-вьр'а Фьрәwьн п'адше
Мьсьре йә!
Әwi wә'де к'ьфшкьри жь
дәсте хwә кьр».
- ¹⁸ Әва ә'ламкьрьна П'адшайе
кө наве Wi Хөдане Ордийа
йә:
«Әз ә'мьре Хwә кьм!
Чаwа р'аст ч'ийае Т'аборе
сәр ч'ийа дьк'әвә
у чаwа ч'ийае Кармеле жи
феза бә'ре йә,

- нэйаре тэ жи we аһа жь сэр
тэр'а бһн.
- 19 Һэй бһнэлийа Мьсьре,
т'вдарэке сьргунийа хwэ
бькэ!
Чьмки Мэмфисе weран бэ,
бьбэ чол-бэстэкэ бе бһнэли.
- 20 Мьсьр ногһнэкэ гэлэки р'һнд э,
ле мозед dewer жь бакөре
сэрда тен.
- 21 Шэр'карэд Мьсьрейэ
к'брекьри,
эw мина бохэйед п'утеда нэ,
ле бэле эwe жи тэйах нэкьн,
we һэвр'а пашда бьзвьр'һн
у бьр'эвһн.
Чьмки р'ожа қыр'буна wan
һатийэ,
р'ожа бэла хwэ стандьне.
- 22 Мьсьре мина мэр'бькэ
фьшини бьр'эвэ,
чьмки дьжмьн we пе ордийе
сэрда бьгьрэ,
мина дарбьр'а эwe пе бьвьра
бенэ сэр we».
- 23 Эва э'ламкьрьна Хөдан э:
«Дарьстана we, we бе бьр'ине,
чьқас жи сьхэ беп'егәһ йэ,
чьмки дьжмьн жь көлийа
п'ьр'э бей'есаб э.
- 24 Мьсьра қиз we бьбэ р'обэт
у щьмэ'та бакөрер'а бе
дайине».
- 25 Хөдане Ордийа, Хwэдейе Ис-
раеле аһа дыбежэ: «Ва Эзе бэла
Ә'мон п'уте бажаре Нойе, Фьрэ-
вһн, Мьсьре, хwэдейа у п'адшава

бьдьме, ава готи бэла Фьрэвһн у
һ'эмуйед wида гөман. 26 Эзе wan
бьдьмэ дэсте пэйк'этигед э'мьре
wan, дэсте Нэбухаднэссар п'адше
Бабилоне, дэсте хөламед wи. Ле
пэй ве йәкер'а Мьсьре диса мина
р'ожед бэре щи-wар бэ» эва э'лам-
кьрьна Хөдан э.

**Хөдане щьмэ'та Хwэ
хьлаз кэ**

- 27 «Дэ иди тө нэтьрсэ, э'вде Мьн
Ақуб.†
Һэй Израел, тө нэбьздэ,
чьмки ва йэ, Эзе тэ жь wэлате
дур хьлаз кьм
у зөр'эта тэ жь wэлате
сьргунийе.
Ақубе вэгэр'э, р'һ'эт у э'дъл
бьжи
у кэсэке гәфа ле нэхwэ.
- 28 Тө нэтьрсэ, э'вде Мьн Ақуб,
чьмки Әз т'эви тэ мә!
Эзе қыр'а wan һ'эму мьлэта
биньм,
нава к'ижанада Мьн тө бэла
кьри,
ле Эзе қыр'а тэ лап нэйньм,
бэле бь чап Эзе тэ щэза кьм,
ле лап бещэза тэ нәһельм»
эва э'ламкьрьна Хөдан э.

**П'ехэмбэртийа^ф
ль сэр фьльстинийа^ф**

47 1 Хэбэра Хөданэ дэрһэқа
фьльстинийада^ф кө һе бэ-
ри һ'ыцумкьрьна Фьрэвһнэ ль сэр
Газзайе Йеремийар'а һат.†

46:27-28 Йеремийа 30:10-11. 47:1-7 Ишайа 14:29-31; һэзэкийел 25:15-17; Йоел 3:4-8;
Амос 1:6-8; Сефанийа 2:4-7; Зэкэрийа 9:5-7.

- 2 Хөдан аһа дьбежэ: «Жь
бакөре ав р'адьбьн,
дьбьнэ мина ч'эме лейе,
р'уйе э'рде у һ'эмуйед сэр,
бажара у бьнэлийава
һьльдьдьн.
Мэрвь дькьнэ һеуарзэ,
һ'эму бьнэлийед вәлет
дькьн қар'э-қар'.
- 3 Жь р'ынгэ-р'ынга сьмед һәспед
вийэ зор,
жь дэнге байе э'рэба
у хьр'э-хьр'а т'әкед ван
қолане мьле бава сьст дьбьн,
һ'але зар'ед хвәда
наньһер'ьн,
- 4 р'уйе һатьна әве р'ожа
қьр'а һ'эму фьльстинийа,
we дәсте Сур у Сайдаие
жь һәр алик'аред майи
бьқәтинә.
Чьмки Хөдане һ'эму
фьльстинийа қьр' кә,
һәрч'е сах майийэ жь гьрава
К'апт'оре* һати жи we
к'өта кә.
- 5 Бьнэлийед Газзайе п'ор'е хвә
көр' кьрьн,
жь Ашқәлоне дэнг
дәрнак'әвә.
Йед дәштеда майи,
һ'эта к'энге һуне хвә
бьһ'әр'ьшинь?»
- 6 һэй шуре Хөдан!
һ'эта к'энге те р'ьһ'әт нәби?
Вәгәр'э ль қава хвә,

- бь'әдлэ у бьсәқьр'ә.
7 Әве чава бьсәқьр'ә,
вәки Хөдан ә'мыр кьрийә,
кө р'абә һьмбәри Ашқәлоне
у һьмбәри йед дәве бә'ре?
Әви шуре Хвә шандийә вьр.

**П'ехәмбәртийа
ль сәр Mowabe**

48 ¹ Хөдане Ордийа, Хвәде-
йе Исраеле бона Mowabe,
аһа дьбежэ:[†]

- «Вэй ль бажаре Нәбо! Әв
хьки-хали йә!
Қирйатайим бу р'обәт һатә
һьлдане,
Қәсьр бу р'обәт у һьлшийа.
2 Иди қәдьре Mowabe т'өнә;
һ'әшбонедә* һьмбәри ви
хьрабийе дьшешьр'ьн у
дьбежьн:
«Вэр'ьн әм к'ока ви мьләти
бинь!»
Дэнге бьнэлийед Мадмене бе
бьр'ине,
шуре пәй ван к'әвә.
3 Жь һ'оронайиме зарини те
бьһистьн:
«Кавьлбун у веранкьр'ьнәкә
мәзьн!»
4 Mowab һурдәхвәши бу,
зарә-зара зар'ед ви нә.
5 Әв һәвразе Луһит'ер'а
к'әлогьри һьльдк'ьшьн,

* 47:4 «К'апт'ор» Кьрета иройин ә, щийе кө фьльстини пешда һатьнә.

* 48:2 «Һ'әшбон» бажаре мовабийа бу, ле әморийа[¶] әв зәфт кьр'ьн у кьр'ьнә п'айт'әхте хвә. Бьхунын Жьмар 21:25-30. Пәйр'а жи к'әтә дәсте исраелийа.

48:1-47 Ишайа 15:1-16:14; 25:10-12; һәзәкийел 25:8-11; Амос 2:1-3; Сефанийа 2:8-11.

- жъ бэржере һ'оронайиме
дэнге заринийа вѣранбуне
дъбьһен:
- 6 <Дэ бър'эвһн, э'мьре хвэ хьлаз
кьн!
Бьбьнэ мина чалукэ чоле!>
- 7 Тө кө шьхөл у хьзна хвэда
гөман и,
ләма жи Моваб, те бейи
һьлдане
у К'ьмоше^Ф п'уте тэ, т'эреқ
у мир-бэгед хвэва we
сыргун һэр'ьн.
- 8 Вѣранкьре бе сэр һэр бажари,
т'ө бажаре жъ дэст ви хьлаз
нэбэ,
нэвале бьқэлэ у дэште кавьл
бэ,
чава Хөдан готийэ.
- 9 Баска бьдье Мовабе, бьра
бьфьр'э һэр'э,*
бажаред вейе хьки-хали бьн
у кэсэке ванда нэминэ.
- 10 Ньфьр' ль ви бэ,
йе кө шьхөле Хөдан бедьл
дыкэ,
ньфьр' ль ви бэ,
йе кө шуре хвэ нэкэ хун.
- Бажаред Мовабе
тенэ вѣранкьрене**
- 11 Моваб жъ зар'отийеда бе
шэр'-дэ'w буйэ,
мина шэраве щийе хвэда
дапалийайи майэ,
дэрдан-дэрдан эw нэһатийэ
валакьрене
- у эw нэһатийэ сыргункьрене.
Лэма жи эви тэ'ма хвэ хвэй
кьрийэ
у бина ви нэһатийэ
гөһастьне).
- ¹² Эва э'ламкьрене Хөдан э:
«Ле бэле ва йэ эw р'ож тен, Эзе
шэравгьра бьшиньм, we эви жъ
дэрдана ви валайи дэрданэкэ
дьн кьн, дэрданед ви we вала
кьн у щер'ед ви һурдэхвэши кьн.
¹³ Мовабе р'уйе К'ьмоше п'утда өса
шэрми бэ, чава мала Израел р'у-
йе we гөмана хвэйэ ль сэр п'уте
Бет'-Еле шэрми бу.
- ¹⁴ һун чава дьбежьн:
<Эм бона шер' мерхас у э'гит
ьн?>
- ¹⁵ Моваб вѣран бу, бажаре we
һатэ һьлдане,
цаһьлед вейэ сэрхвэ чунэ
сэржекьрене»
эва э'ламкьрене П'адшайе кө
наве Ви Хөдане Ордийа
йэ.
- ¹⁶ «Ва йэ бэла хвэ ль Мовабер'а
дыгьһинэ,
чэрха ч'эп хвэ жер'а
дылэзинэ.
- ¹⁷ һ'эмуйед дор-бэра шине сэр
бькьн,
һ'эмуйед наведе ви заньн
бежьн:
<Шьва п'адшатийе,
шьвдара р'эwш чава шкэст!>
- ¹⁸ һэй бьнэлийед Дибоне,

* 48:9 Фэ'мина ибрани нэ э'йан э, һьнэк занэ фэ'м дыкьн: «Баска бьдье бьра бьфьр'э», һьнэк жи фэ'м дыкьн: «Мовабе хве кьн бьра қыр' бэ».

жь р'умэта бьльнд жорда
 вэрьнэ хваре
 у нава т'озеда р'унен,
 чьмки веранкьре Мовабе
 we һьлк'ышэ щэм wэ
 у суред wэ we һьлшинэ.

¹⁹ һэй бьнэлийа Ә'рохере,
 ль сэр р'е бьсэкьнэ у дина
 хwэ бьде,
 жь йе дьр'эвэ у йа фьльти
 бьпьрсэ:
 «Әw чь қэwьмийэ?»

²⁰ Әwe шабе бьдьн:
 «Моваб һурдэхwэши бу у бу
 р'обэт.
 Бьзарьн у бькьнэ һеуарзэ,
 дәве селафа Арноне ә'лам
 кьн,
 кө Моваб веран бу!»

²¹ Диуан гьһиштийэ бажаред
 дәштэ-ч'ийа: һ'олоне, Йаһсайе,
 Мефаһат'е, ²² өса жи Дибоне, Нэ-
 бойе, Бет'-Дивлат'айиме, ²³ Қир-
 йатайиме, Бет'-Гамуле, Бет'-Мьһо-
 не, ²⁴ Қьрийот'е, Бозрайе у һ'эму
 бажаред Мовабейэ дур у незик.
²⁵ Стьруйе Мовабе һатэ бьр'ине у
 зэнда wi шкенанди йэ» әва ә'лам-
 кьрна Хөдан ә.

²⁶ «Әwi бьдьнэ вэхварьне,
 чьмки хwэ ль бэр Хөдан
 бьльнд кьрийэ,
 бьра Моваб вэр'эшандьна
 хwэда бьп'ьрпьтэ,
 бьра қәрфа ле бькьн бьбэ
 пек'эни.

²⁷ Чьма Исраел пек'энийе тэ бу,

йан нава дьзада һатийэ
 гьртъне,
 кө һэр гав давежи wi
 у сэре хwэ дьһ'эжини?

²⁸ һэй бьнэлийед Мовабе,
 дә бажара һун бьһельн,
 нава зьнарада бьһеуьрын,
 мина ван кэвокед кө
 һелунед хwэ
 һ'афед кәнделада чедькьн.
²⁹ Мэ бона к'өбарийа Мовабе
 бьһистийэ,
 кө к'өбарийа wi ль сэр сэре
 вир'а авитийэ,
 бона бабахи, фьр'нақийа wi
 у бэрзэқийа дьле^ф вийи
 хwэр'ази.

³⁰ Әз Хwэха һаш жь гәф-гөр'ийа
 wi һәмэ»
 әва ә'ламкьрна Хөдан ә.
 «Ле п'айдайинед wi
 бадихәwa нэ,
 әw кьред wi жи бефәйдә нэ.

³¹ Ләма Әз бона Мовабе
 дьгьрим,
 бона т'эмамия Мовабе
 дьзарьм,
 шина мәрьвед Қир-
 һарәсәт'е дькьм.

³² һэй к'ола тьрийа Сивмайе!
 Әз һақаси бона Йазер
 нәгьрийамэ,
 чьқаси Әз ньһа бона тэ
 дьгьрим,
 т'ур'ед тэ жь бә'ре дәрбаз
 бунэ,
 әw гьһиштьнэ һ'эта бә'ра
 Йазере*.

* 48:32 Аwa готи «Бә'ра Мьри».

- Веранкър ль сэр бэред тэйә
 һавине
 у тьрийед тэда гьрт.
³³ Жь әрде хвэйбэри вэлате
 Mowabe,
 әшқ у шабун һатә һылдане!
 Шэрав жь һ'әwзе
 тьриһ'һнщър'андьне Мьн
 да бьр'ине,
 иди бь дэнге шайе
 тьрийе нэйенә һ'һнщър'андьне,
 бәле дэнг һэйә, ле нә дэнге
 шайе.
- ³⁴ Заринийа щьмә'та һ'әшбоне
 дьгһнижә Әлале, һ'әта Йаһасе те
 бьһистьне. Жь Зоаре һ'әта һ'оро-
 найиме у Ә'глат-Шьлишийайе те
 бьһистьне, чьмки авед Нимриме
 жи ч'ькийанә. ³⁵ Әзе Mowabeда
 к'ока ван биньм, к'ижан кә щийе
 п'утһ'әбандьнеда қөрбана дьдһн
 у бьхуре хвәдейед хвәр'а дьшә-
 вьтиньн» әва ә'ламкьрьна Хөдан
 ә. ³⁶ «Бона ве йәке дьле Мьн мина
 мәйе бона Mowabe дьловинә, дьле
 Мьн бона мәрвьед Қир-һарәсә-
 т'е, мина мәйе дьловинә, чьм-
 ки к'әда ванә қазьнщъкьри п'уч'
 бу. ³⁷ П'ор'е һәр кәси кәр'кьри йә,
 р'удана һәр кәси бьр'и йә, дәсте
 һәр кәси қәльши йә у к'өрхи^ф ль
 пышта ван ә. ³⁸ Ль сэр һ'әму банед
 Mowabe у мәйданед веда т'әне
 лурин ә, Mowab мина дәрданә-
 кә бекер, Мьн әв шкенанд» әва
 ә'ламкьрьна Хөдан ә. ³⁹ «Mowab
 чава шкәст! Дьзур'һн! Әв чава
 шәрми бу зьвьр'и! Mowab бона
 һ'әмуийед дор-бэред хвә бу пе-
 к'әни у дәрсәкә sawe».
- ⁴⁰ Хөдан аһа дьбежә:
 «Ва йә нәйар мина тәйре
 симьр' дьфьр'ә
 у баскед хвә ль сэр Mowabe
 р'адьгьрә.
⁴¹ Бажаре бенә һылдане,
 т'ә'бийед бенә әэфткьрьне.
 Әwe р'оже дьле мерхасед
 Mowabe
 we бьбьнә мина дьле
 к'өлфәта
 кә дьк'әвә ль бәр зар'е.
⁴² Mowabe бе веранкьрьне,
 we иди чава мьлэт нәминә,
 чьмки ль бәр Хөдан фьр'нақ
 бу.
⁴³ һәй бьнәлийед Mowabe,
 saw, ч'ә'л у т'әлә п'ара wә нә»
 әва ә'ламкьрьна Хөдан ә.
⁴⁴ «Йе жь тьрса бьр'әвә әwe
 бьк'әвә ч'ә'ле,
 йе кә жь ч'ә'ле дәре әwe
 бьк'әвә т'әле,
 чьмки Әзе сала щәзайе
 бьшиньмә сэр Mowab»
 әва ә'ламкьрьна Хөдан ә.
⁴⁵ «Әвед р'әвийә қөдумк'әти
 сәкьнин,
 хвә данә бьн сийа һ'әшбоне,
 чьмки жь һ'әшбоне агьр
 дәрк'әт,
 алав жи жь бажаре Сихоне
 п'адша
 у да ә'нийа Mowabe,
 қафе шәр'уда шәвьганд.
⁴⁶ Wәй ль тә Mowab!
 Щьмә'та К'ьмоше п'ут онда бу,
 чьмки кәр'ед тә һесир к'әтһн,
 қизед тә жи чунә һесирийе.
⁴⁷ Ле р'ожед ахьрийеда, Әзе
 сьргунбуйед

Мовабе диса вэгэр'иньм»
эва э'ламкьрына Хөдан э.

П'ехэмбэртийа ль сэр диwana
Моваб, ль вьр хьлаз дьбэ.

**П'ехэмбэртийа
ль сэр амонийа^Ф**

49 ¹Хөдан бона амонийа^Ф аһа
дьбежэ:[†]

«Гэло көр'ед Израел т'өнэнэ?

Гэло эв йэки бевар э?

Чьма Милк'оме п'ут, вэлате
гадийа

зэфти хвэ кьрийэ у щьмэ'та ви
бажаред wанда дьминэ?

² Лэма ва йэ эв р'ож тен»

эва э'ламкьрына Хөдан э

«Эзе дэнге шер', ль Р'аббайа
п'айт'эхте

амонийа бьдьмэ бьһистьне,

эве бьбэ қуч'а хьраба,

we агьре гондед we к'эвэ

бышэвьтън.

Израеле бьбэ хвэйе мылк'е

ван кэса,

к'ижана кө мылк'е ви зэфти

хвэ кьрьбун»

Хөдан дьбежэ.

³ «Һэй һ'эшбон, бькэ зарин!

Чьмки Ә'й веран бу.

Бьзур'ьн, һэй гондед Р'аббайе!

Дэ к'өрх ль хвэ вэргьрьн,

нава сурада һэр'ьн-вэрьн,

чьмки Милк'оме п'ут we

һесир һэр'э,

т'эви т'эреқ у мир-бэгед
хвэ.

⁴ Тө чьма пе нэwалед хвэ

дьфьр'и

пе нэwала хвэйэ авдар?

Һэй қиза,

кө тө һэбука хвэда гөман

буйи

у тэ дьгот: «К'е we һьмбэри

мын р'абэ?»

⁵ Ва Эзе sawe һэр алийава

бькмэ сэр тэ»

эва э'ламкьрына Хвэйи

Хөдане Ордийа йэ

«Һуне һэр алийада бьр'эвьн

у кэсэке т'өнэбэ кө йед

р'эви т'оп кэ.

⁶ Ле пэйр'а сьргунбуйед амо-

нийа Эзе диса вэгэр'иньм» эва

э'ламкьрына Хөдан э.

**П'ехэмбэртийа
ль сэр эдомийа**

⁷ Бона эдомийа^Ф Хөдане

Ордийа аһа дьбежэ:[†]

«Гэло т'опраха Теманеда

сэрвахти иди т'өнэ,[†]

щэм билана иди ширэт

нэмайэ,

сэрвахти ль ван қэлийайэ?

⁸ Дэ бьр'эвьн, пашда вэгэр'ьн,

хвэ шкэфтада вэшерьн,

Һэй бьнэлийед Дедане!

Чьмки Эзе бэла Әsaw*

биньмэ сэре ви,

гава Әз ви щэза кьм.

* 49:8 «Әsaw» бавэ'шире эдомийа бу.

49:1-6 һэзэкийел 21:28-32; 25:1-7; Амос 1:13-15; Сефанийа 2:8-11.

49:7-22 Ишайа 34:5-17; 63:1-6; һэзэкийел 25:12-14; 35:1-15; Амос 1:11-12;

Обадийа 1-14; Малахи 1:2-5. 49:7 Обадийа 1:8-9.

- 9 Һәгәр йед тьрийа дьчьнын
 бһатана щәм тә,
 гәло we чәнд зыгур'
 нәһьштана?
 Һәгәр дьзе шәве бһатана,
 вана we т'әне тыште дьле
 хwә нәдьзйана?
- 10 Ле Әзе Әсаw лап тә'зи кьм,
 жь щийед хwәйи вәшарти
 дәрхьм
 у we нькарьбә хwә вәшерә.
 Әwe безөр'әт, бебьра
 у бе щинар бьминә,
 әw хwәха жи we нәминә.
- 11 Тө бһелә ван севийед хwә,
 Әзе вана сах бһелым,
 бьра жьнәбийед тә Мында
 гөман бьн».
- 12 Хөдан аһа дьбежә:
 «Әвед кө ль ван нәдьк'әт
 к'аса щәзайе вәхварана,
 әwe ә'сә we к'асе вәхьын,
 иди к'ө ма тө бещәза бьмини?
 На, те бещәза нәмини,
 ле те ә'сә әwe к'асе вәхви!
- 13 Әз пе Хwә сонд дьхьым,
 кө Бозрайе* бьбә дәрсәкә
 sawe,
 пек'әни, хьки-хали у нишана
 ньфьр'е,
 һ'әму бажаред we һ'әта-
 һ'әтайе weран бә».
 Әва ә'ламкьрьна Хөдан ә.
- 14 Мын жь Хөдан дәнгәк бһист,
 мьләтар'а қасьдәк һатийә
 шандьне кө бежә:
- «Т'опи сәр һәв бьн у һәр'ьнә
 ль сәр wi,
 р'абьнә шер'!»
- 15 «Чьмки Әзе нава мьләтада тә
 ньмьз кьм
 у нава мәрьвада жи
 беһөрмәт кьм.
- 16 Гәф у бәрзәқийа дьле тә тө
 хапанди,
 һәй бьнәлийе шкәфтед
 қәйада,
 хwәйе һеуаргәһед жорьнә
 бьльнд!
 һәгәр тө мина тәйре симьр'
 һелуна хwә
 ль щийед бьльнд жи дайни,
 йкә Әзе тә жь вьр жи
 биньмә хваре»
 әва ә'ламкьрьна Хөдан ә.
- 17 «Әдоме бьбә дәрсәкә sawe.
 һәр кәсе кө ль вьрр'а
 дәрбаз бә,
 we жь дәст һ'әму ван қәдә-
 бәлайед сәрда һати,
 ә'щербмайи бә у ле бькә
 фитин.
- 18 Чава Содом^ф у Гомора
 у бажаред дор-бәрава
 сәробьниһәв бун,[†]
 өса жи ль вьр мәрвьәке нәжи
 у инсанәке навда нәһевьрә»
 Хөдан дьбежә
- 19 «Ва йә чава шере кө жь нава
 қамиш у к'ол-к'осед дәве
 ч'әме Урдөне^ф дәрте,
 дьчә нава мерг у чимана,
 Әзе жи өса ньшкева р'әве ль
 әдомийа хьм

* 49:13 «Бозра» п'айт'әхте Әдоме бу.

49:18 Дәстпелун 19:24-25.

у йе кӧ Эзе к'ѳш кьм,
 ль сэр Эдоме бькмэ сэрвер.
 Дэ иди к'и мина Мьн э?
 К'е we Мьнр'а бьк'эвэ дэ'we?
 К'ижан сэрвер we бэре хвэ
 бьдэ Мьн?»
²⁰ Дэ қьрара Хӧданэ һьндава
 Эдомеда бьбьһен,
 әwe фькьра Вийэ бона
 бьнәлийед Темане!
 Бәле кар у бәрхед кери we
 бенә бьрьне,
 бәле р'уйе we йәкеда ахьле
 Эдоме бьбэ чол у бәст.
²¹ Жь дэнге к'әтына Эдоме әрде
 бьһ'әжә,
 заринийа ване һ'эта Б'әра
 Сор бе бьһистьне.
²² Ва йә нәйар мина тәйре
 симьр' бьльнд дьфьр'э
 у баскед хвэ ль сэр Бозрайе
 р'адьгрә.
 Әwe р'оже дьле мерхасед
 Эдом
 we бьбьнә мина дьле
 к'ӧлфэта
 кӧ дьк'эвэ ль бэр зар'е.

**П'ехәмбәртийа
 ль сэр Шаме**

²³ Бона Шаме:†
 «Бажаред һамат у Арп'аде*
 зьравқәти бунә,
 чьмки сальхе бехер бьһистьн,
 хвәва чунә,
 чава б'әра ль сэр һәвр'а
 р'абуйи

у әw нькарә бьсәқьр'ә.
²⁴ Шам қӧдумк'әти, дьзвьвр'ә
 дьр'эвә,
 sawe, еше у санщуйе пе
 гьртьнә,
 мина к'ӧлфэта кӧ дьк'эвэ ль
 бэр зар'е.
²⁵ Чава бажаре бь нав у дэнг,
 бажаре шабуна Мьн,
 нәфьльти?
²⁶ Әwe р'оже шаһьлед вийе
 мәйданада бьк'эвьн,
 һ'әму шәр'к'аред вийе қьр'
 бьн»
 әва ә'ламкьрьна Хӧдане
 Ордийа йә.
²⁷ «Әзе агьр бәри диwаре Шаме
 дьм,
 қәсьред Бән-һадад п'адша
 we бьқәлинә!»

**П'ехәмбәртийа
 ль сэр Qедаре у һ'азоре**

²⁸ Бона ела Qедаре у п'адша-
 тийед һ'азоре*,
 кӧ Нәбухаднәссар п'адше
 Бабилоне^ф
 ль ван хьст, Хӧдан аһа
 дьбежә:
 «Р'абьн һәр'ьнә ль сэр
 Qедаре шер'
 у қьр'а йед р'оһьлате биньн!
²⁹ Кон у пәзед ване бенә
 зәфткьрьне,
 п'әр'дә у һ'әму һур-муред
 ван,
 дәвава we бенә бьрьне

* 49:23 «Һамат» у «Арп'ад» һәр дӧ бажар жи wәлате Сурйайеда бун.

* 49:28 Ела Qедаре коч'әред бәр'ийеда бун, п'адшатийед һ'азоре жи ль wьр бун.

49:23-27 Ишайа 17:1-3; Амос 1:3-5; Зәкәрийа 9:1.

у ль ван we бькьн цур'тин:
«Һәр алийава saw э!»

- ³⁰ Эва э'ламкьрына Хөдан э:
«Дэ бьр'эвьн, зу дур к'эвьн,
шкэфтада хвэ вэшерьн,
һэй бьнэлийед һ'азоре!
Чьмки Нэбухаднэссар
п'адше Бабилоне
бона вэ цьрара хвэ дайэ
у мырабьли вэ шешьрийэ.
³¹ Дэ р'абьн һэр'ьнэ сэр ви
мылэти,
кө р'ьһ'этийе у бехэмийеда
дьжин»
эва э'ламкьрына Хөдан э
«Дэргәһ^ф у зэр'зед ван
т'өнәнэ,
эвана т'эне дьжин.
³² Дэвэйед ване т'алан һэр'ьн,
кэре пэзед ванэ беһ'эсаб we
бенэ бьрьне,
Эзе бьсккөр'кьрийа бьдьмэ ль
бэр һэр байи
у һәр алийава чэрха ван
ч'эп кьм»
эва э'ламкьрына Хөдан э.
³³ «Һ'азоре бьбэ щи-варе чэқэла
у һ'эта-һ'этайе хьки-хали бэ,
ль вьр кэсэке нэжи
у инсанэке навда нәһевьр».

**П'ехэмбэртия
ль сэр Еламе**

³⁴ Дэстпебуна п'адшатийа Сид-
кийа п'адше Шьһудайеда, дэрһэца
Еламда хэбэра Хөдан Йеремийа
п'ехэмбэрр'а аһа һат.

³⁵ Хөдане Ордийа аһа гот:
«Ва Эзе кэване Еламе, ава
готи

- қәвата ванэ сэрэкэ бьшкеньм.
³⁶ Эзе жь һэр чар қөллбед э'змен,
чар байа ль Еламе р'акьм,
ван бьдьмэ ль бэр ван һ'эму
байа
у мылэтэке т'өнэбэ,
кө сьргунбуйед Еламе
нэр'эвибын нава ван.
³⁷ Эзе ль бэр дьжмын у
пэйк'этийед
э'мыре ван, тьрсе бькьмэ ль
сэр Еламе,
Эзе бэлайе биньмэ сэре ван,
эве алава һерса Хвэ»
эва э'ламкьрына Хөдан э
«Эзе шур ль пэй ван
бышиньм,
һ'эта к'оке ль ван биньм.
³⁸ Эзе т'эхте Хвэ дайньмэ Еламе
у цьр'а п'адша у мир-бэга
биньм»
эва э'ламкьрына Хөдан э.
³⁹ «Ле р'ожед ахьрийеда
Эзе сьргунбуйед Еламе диса
вэгэр'иньм»
эва э'ламкьрына Хөдан э.

**П'ехэмбэртия
ль сэр к'этына Бабилоне**

50 ¹ Готына Хөданэ пе заре
Йеремийа п'ехэмбэр сэр
Бабилоне, ава готи сэр шэлэте
к'ьлданийа:

- ² «Нава мылэтада бькьнэ дэнги
у э'лам кьн,
але бьльнд кьн, э'лам кьн
вэнэшерьн
у бежьн: «Бабилон һатэ
һьлдане!
Беле п'ут бу р'обэт,

Мьродак'е п'ут хурдэхwаши бу,
 h'эйкәлед we шәрми бун
 у п'утед we хур-хури бун».
 3 Жь бакөре мьлэтэк* ль бәр
 we р'абу,
 we wәлате we бькә хьки-хали,
 ль wi әрди кәсәке нәминә,
 жь инсен гьрти h'эта h'эйwen,
 we жь wьр бьр'эвьн хәр'ьн».

Вәгәр'андьна Исраеле

4 Әва ә'ламкьрьна Хөдан ә:
 «һнге ван р'ожада,
 израелие г'әви цьһудийа
 we бь гьри хәвр'а бен,
 Хөдан Хwәдейе хwә бьгәр'ьн.
 5 Әwe р'ийа Сийоне^ф бьпьрсьн,
 we бәре хwә бьдьне у бежьн:
 «Wәрьн әм пе пәйманәкә^ф
 h'эта-h'этайе,
 йа кө we нәйе биркьрьне,
 г'әви Хөдан бьбьнә йәк.
 6 Цьмә'та Мьн бу мина пәзед
 ондабуйи,
 шьванед ван әw жь р'е
 дәрхьстьн,
 әw ажотьн бьрьнә ль сәре ч'ийа
 вана ч'ийа-бани ль хәв
 хьстьн
 у гөһер'а хwә бир кьрьн.
 7 H'әмуйед кө дьдитьн, әw
 дьхварьн
 у нәйаред ван дьготьн:
 «Әмә нә гөнәк'ар^ф ьн,
 чьмки вана хwәха ль бәр
 Хөдан,
 ль бәр Мерг-чимане Р'аст
 гөнә кьр,

ль бәр Хөдане гөмана кал-
 бавед хwә.

8 Цьмә'та Мьн, дә жь Бабилоне
 бьр'эвьн,
 жь wәлате к'ьлданийа
 дәрк'эвьн хәр'ьн,
 бьбьнә мина нерийед
 пешийа кәре пез.
 9 Чьмки ва Әзе жь wәлате
 бакөре,
 мьхөлдәтәкә мьләтед мәзын
 р'акьм
 у бышиньмә ль сәр Бабилоне,
 әwe бона шер' пешбәри we
 р'ез бьн
 у we Бабилоне wi алийива
 һьлдьн.
 Тиред ван мина шәр'к'аре
 сәрхwә йә,
 кө әw жь т'аланкьрьне
 дәствала вәнагәр'ә.
 10 К'ьлдане бе шеландьне
 у т'аланкьре пе т'ер бьн»
 әва ә'ламкьрьна Хөдан ә.

Р'обәтбуна Бабилоне

11 «Һәй т'аланкьред мьлк'е Мьн!
 һун кө әшq у ша дьбьн,
 мина ногьна бедәреда
 ч'ьртька дьдә хwә
 у мина цә'нуйе дькә h'ир'ә-
 h'ир'.
 12 Ле дийа wә, Бабилоне бьбә
 р'обәт,
 йа кө һун же к'әтьнә we
 соро-моро бә,
 әwe нав мьләтада йа хәрә
 пашьн бә,

* 50:3 Бәлки әв дәр бә'са мьләте мәдийа^ф дькә, кө дьк'әтә бакөра Бабилоне.

- бьбэ бэр'и, э'рде һ'ышк у
чол-бэст.
- ¹³ Жь дэст хэзэба Хөдан,
эве бе бьнэли бьминэ,
т'эмаме пева хьки-хали бэ.
һэр кэсе кö Бабилонер'а
дэрбаз бэ,
гава қэдэ-бэлайед we бьбинэ,
we э'щобмайи бэ у ле бькэ
фитин.
- ¹⁴ Һэй хвэйкэвана, дора
Бабилоне р'ез бьн,
дэ бавезьнэ we, бьра һ'эйфа
wэ тира нэйе,
чьмки һьмбэри Хөдан эве
гөнэ кьр!
- ¹⁵ Жь һэр алийава ле бькьнэ
қар'ин!
Эw т'эсмил бу, бьрщед we
к'этън,
диwаред we һьлшийан,
чьмки эва һ'эйфһьлдана
Хөдан э.
Һ'эйфе жь we һьлдын,
öсэ сэрe we бькьн, чава эве
кьрийэ!
- ¹⁶ Жь Бабилоне т'охьмр'эш
бьқэлиньн,
öсэ жи йе дэ'сгьрти wэ'де
нандьруне.
Бьра һэр йэк жь бэр шуре
зордар
вэгэр'э щэм щьмэ'та хwэ,
бьра һэр йэк бьр'эwэ wэлате
хwэ».

Израел те сэр wape хwэ

- ¹⁷ «Израел кэре пэзе бэлабуйи йэ,
жь бэр шера т'ур'-т'ур'и буйи.

- Пешийе п'адше Ашуре^ф эw
хwарьн,
ахьрийе жи Нэбухаднэссар
п'адше Бабилоне һэсту
котън».
- ¹⁸ Лэма Хөдане Ордийа,
Хwэдейе Израеле аһа дьбежэ:
«Мьн чава бэла ани сэрe
п'адше Ашуре,
Эзе öсэ жи биньмэ сэрe
п'адше Бабилоне
у wэлате wi.
- ¹⁹ Ле Израеле Эзе диса
вэгэр'иньмэ
сэр мерг-чиманед weйэ бэре,
эве ль Кармеле у Башане^ф
бьч'ерэ,
we ль ч'ийа-банийед
Эфрайиме
у Гилэ'деда бьхwэ т'ер бьбэ.
- ²⁰ Wan р'ожада, we нэхэдийа
Израеле
у гөнэйед Цьһудайе^ф
бьгэр'ьн, ле нэбиньн,
чьмки һэрч'е кö Мьн сах
һьштъбьн,
Эзе ль wan бьбахшиньмэ»
эва э'ламкьрьна Хөдан э.

Хwэде

диwана Бабилоне дькэ

- ²¹ Эва э'ламкьрьна Хөдан э:
«Һэр'э сэр wэлате
Мьрат'айиме*
у һьмбэри бьнэлийед Пьқоде**
к'өке ль wan бинэ,
һьфьр'а Хөдан бинэ сери.
Мьн чава э'мьр ль тэ кьр, тö
öсэ жи бькэ.

* 50:21 «Мьрат'айим» бь ибрани те фэ'мкьрьне: «Сэрһьлдайна дөбарэ».

** 50:21 «Пьқод» бь ибрани те фэ'мкьрьне: «Цэзакьрьн».

- 22 **Wi** wэлатида дэнге шер'
у werанбунэкэ гьран те!
- 23 **Чава** чакуч'е т'эмамыйа дьне
шкэст у хурдэхwэши бу!
Чава Бабилон нава мьлэтада
бу дэрсэкэ sawe!
- 24 **Һэй** Бабилон, Мьн т'элэ авитэ
ль бэр тэ,
тэ эв йэк ньзаньбу, тө к'эти
чэме.
Тө һаги дитьне у гьртъне,
чьмки һьмбэри Хөдан р'абу
йи.
- 25 **Хөдан** щэбьрхана Хwэ wэкьр,
ч'экед һерса Хwэ дэрхьстън,
чьмки эва wэлате
к'ьлданийада
кьре Хwэйи, Хөдане Ордийа
йэ.
- 26 **Жь** һэр алийава сэр weда
быгьрн,
э'мбаред we һун wэкьн,
Бабилоне мина геньм дэрхьн
дуч' кьн,
к'оке ле биньн, кö тыштэк
же нэминэ.
- 27 **Һ'эму** бохэйед we сэржекьн,
бьра эw һэр'ьнэ бэр qасаб.
Wэй ль wan, чьмки р'ожа wan
һатийэ,
эw wэхте wани бэла хwэ
стандьне.
- 28 **Дэнге** йед жь wэлате
Бабилоне
р'эвийи хьлазбуийи те,
wэки Сийонеда
һ'эйфьлдана
Хөдан Хwэдейе мэйэ
бона П'арьстгәһа^ф Wi э'лам
кьн.
- 29 **Тиравежа**, awa готи һ'эму
хwэйкэвана
р'акьнэ һьмбэри Бабилоне,
доре ле быгьрн,
wэки т'ö кэс же хьлаз нэбэ.
Һун wэкэ э'малед we бьдньнэ
we,
эwe чь кьрийэ, һун жи öса
сэре we бькьн,
чьмки эwa ль бэр Хөдан,
ль бэр Пирозе^ф Израеле
к'обар буйэ.
- 30 **Эwe** р'оже щаһьлед weйе
мэйданада бьк'эвьн,
Һ'эму шэр'к'аред weйе qыр' бьн)
эва э'ламкьрьна Хөдан э.
- 31 **Эва** э'ламкьрьна Хwэйи
Хөдане Ордийа э:
«Һэй к'обаре, Эз мьqабьли
тэ мэ,
чьмки эw р'ожа тэ һатийэ,
wэхте кö Эзе тэ щэза кьм.
- 32 **К'обаре** бьльк'омэ бьк'эвэ
у кэсэке дэст нэвеже
р'анэкэ.
Эзе агьр бэри бажаред we дьм,
we һ'эму дор-бэред we
быqалинэ».
- 33 **Хөдане** Ордийа аһа дьбежэ:
«Израели у щьһуди һэвр'а
тэнгасийеда нэ
у һ'эмуйед кö эw һесир
һьлданэ,
эw qэвин гьртънэ у
нэхwазьн wan бэр'дьн.
- 34 **Ле** бэле Хьлазкьре^ф wan зор э!
Наве Wi Хөдане Ордийа йэ.
Эwe пышта һэqийа wan
быгьрэ,

- wәки wәлет бьсәдър'инә
 у бьнәлийед Бабилоне
 дьлк'отки кә».
- ³⁵ Эва ә'ламкьрьна Хөдан ә:
 «Шуре бьгънижә к'ьлданийа,
 бьнәлийед Бабилоне,
 мир-бәг у сәрвахтед we.
- ³⁶ Шуре бьгънижә п'ехәмбәред
 вейә дәрәвин,
 we к'ьфш бә кә ван беш'ыши
 кьрийә
 у шуре бьгънижә мерхасед
 we, әве бьбьздьн.
- ³⁷ Шуре бьгънижә һәсп у ә'рәбед
 we
 у һ'әму ордийед хәрибед
 навда,
 әве бьбьнә мина к'өлфәта.
 Шуре бьгънижә хьзнед we жи
 у әве бенә т'аланкьрьне.
- ³⁸ Қөрльхийе бе сәр авед we у
 бьч'ькьн,
 чьмки әв әрд буйә щиваред
 п'утед к'ьрет
 у жь дәст п'утед хwә әв
 дин-һар бунә.
- ³⁹ Бона ве йәке р'ә'wьред чолә
 чәқәлава we ль we дәрә
 бьминьн,
 буме ль wьр бьһешьрьн,
 иди т'ө щар кәсе ле нәминә
 у қөр'нә-қөр'нә әве бе
 бьнәли бә.†
- ⁴⁰ Чава Хwәде Содом у Гомора
 у бажаред дор-бәрава
 сәробьниһәв кьрьн,†
 өса жи ль wьр мәрвәке нәжи
 у инсанәке навда нәһешьрә»
 әва ә'ламкьрьна Хөдан ә.
- ⁴¹ «Ва йә жь бакөре мьлэтәк те,
 мьлэтәки мәзын, гәләк
 п'адшава,
 жь қөлбед дьне р'адьбьн.
- ⁴² Кәван у р'ьм дәсте ванда нә,
 әвә беисаф у бер'ә'м ьн,
 мина пеле бә'ре дәнг
 дәрдьхьн.
 Әвә һьмбәри тә ль һәспа
 сийар ьн,
 мина шәр'к'арәки шер'р'а
 р'езбуйи,
 һәй Бабилоне қиз.
- ⁴³ Гава п'адше Бабилоне бона
 ван бьһист,
 дәст у п'ийед wi жь тьрса
 ле сьст бун,
 мина к'өлфәта кә дьк'әвә ль
 бәр зар'е,
 р'ьсәсе ле гьрт.
- ⁴⁴ Ва йә чава шере кә жь нава
 қамиш у к'ол-к'осед дәве
 ч'әме Урдөне дәрте,
 дьчә нава мерг у чимана,
 Әзе жи өса нышкева р'әве ль
 к'ьлданийа хьм
 у йе кә Әзе к'ьфш кьм,
 ль сәр Бабилоне бькьмә
 сәрвер.
- Дә иди к'и мина Мьн ә?
 К'е we Мьнр'а бьк'әвә дә'we?
 К'ижан сәрвер we бәре хwә
 бьдә Мьн?
- ⁴⁵ Дә қьрара Хөданә һьндава
 Бабилонеда бьбьһен,
 әве фькьра Вийә бона
 wәлате к'ьлданийа!
 Бәле кар у бәрхед кери we
 бенә бьрьне,

бэле р'уйе we йэкеда ахyle
 Бабилоне бьбэ чол у бэст.
 46 Жь дэст дэнге ньлдана
 Бабилоне
 э'рде бьх'эжэ,
 нава мьлэтада заринийе бе
 бьхистьне».

Диwana Бабилоне

51 ¹ Ходан аha дьбежэ:
 «Ва Эзе баки
 werанкьрыне ль Бабилоне,
 бьнэлийед Лэв-Камайе*
 р'акьм.
 2 Эзе бедэрвана р'ожа охьрме
 гьранда
 бьшиньмэ сэр Бабилоне,
 we хэр алийава сэрда
 бьгьрын,
 эwe бьдьнэ бе у wэлате we
 вала кьн.
 3 Бьра тиравеж кэване хwэ
 бьк'ьшинэ ль сэр тирк'еш
 у ль сэр йе пе зьр'ь'е хwэ
 дьфьр'э.
 Бьра h'эйфа тэ хортед
 Бабилоне нэие,
 қьр'а т'эмамияа ордийа we
 бинэ.
 4 Бьра wэлате к'ьлданийада
 кюшти к'эти бьн,
 оса жи бьриндар к'учед
 weда.
 5 Чьмки Исраел у Щьхуда
 ль бэр ч'э'ве Хwэдейе хwэ,
 Ходане Ордийа нэк'этьнэ,
 чьqас жи кю э'рде ван

ль бэр ч'э'ве Пирозе Исраеле
 суцава дагьрти йэ.
 6 Жь нав Бабилоне бьр'эвьн,
 бьра хэр кэс сэре хwэ хьлаз
 кэ,
 wэки р'уйе нэһэқийа weда
 қьр' нэбьн,
 чьмки эw wэхте
 h'эйфьһлдана Ходан э,
 Эwe бэрдела Бабилоне бьде.
 7 Бабилон к'асэкэ зер'ин бу
 дэсте Ходанда,
 эwe т'эмамияа дьне пева
 сэрхwэш кьр,
 мьлэта жь we шэрав
 вэхварьн у дин-һар бун.[†]
 8 Бабилон нышкева к'эт у
 хурдэхwэши бу.
 Бона we бькьнэ зарэ-зар,
 бьринед wer'а мэлh'эме
 биньн,
 бэлки п'ак бэ.
 9 Сьргунбуйи^ф дьбежьн:
 «Мэ хwэст Бабилоне қэнц
 кьн, ле п'ак нэбу.
 Дэ иди эм we бьһельн,
 жь мэ хэр кэс бьра хэр'э
 wэлате хwэ,
 чьмки қьрара диwana we
 гьһиштгийэ э'змен,
 h'эта э'wpa hatэ
 бьльндкьрыне.
 10 Ходан эм р'успи кьрын!
 Дэ wэрын эм хэр'ьнэ
 Сийоне,
 кьре Ходан, Хwэдейе Хwэ
 э'лам кьн.

* 51:1 «Лэв-Камай» бь избрани те фэ'мкьрыне: «Дьле дьжьмьнед мьн». Эw наве wэлате к'ьлданийайи вэшарти бу, ава готи наве Бабилоне бу.

51:7 Э'йантн 17:2-4; 18:3.

- 11 Дэ тира туж кын, тирданга дагърын,
Хөдан һелан да п'адшед Мәдйайе,
мәрәме Ви әв ә, кө Бабилоне
веран кә,
чъмки әв йәка һ'әйфһьлдана
Хөдан ә,
һ'әйфһьлдана П'арьстгәһа
Ви йә.
- 12 Пешбәри суред Бабилоне але
бьльнд кын,
госқөлахийе қәват кын,
нобәдара сәр к'әфш кын,
т'әла һазьр кын,
чъмки Хөдан әв қьрара Хвә
ани сери,
чь кө бона бьнәлийед
Бабилоне готьбу.
- 13 Һәй ль дәве авед п'ър'
һевърийо,
хвәйе гәләк һәбука мәзын!
Ва йә ахърийа тә һатийә,
ве т'ела ә'мыре тә бьқәтә.[†]
- 14 Хөдане Ордийа пе Хвә сонд
хвар
у гот: «Әзе ә'сә мина көлийа
ә'рде тә мәрьвава т'ьжи кьм,
ве һьмбәри тә бькьнә
қар'ин.
- Стърана әшқи Хвәде**
(Йеремийа 10:12-16)
- 15 Хөдан пе қәвата Хвә ә'рд
ә'фьранд,
пе сәрвахтийа Хвә дьһия
қәдим кьр
у пе билантийа Хвә ә'зман
р'агьрт.
- 16 Жь дәнге Ви авед ә'змен
дькьнә хөшин,
жь қөллбед дьһийае ә'вра
дәрдьхә,
бона баране бьруске чедькә
у жь ә'мбаред Хвә байе
р'адькә.
- 17 Һәр мәрвь бөфә'м у нәзан ә,
һәр һостәйе р'уйе п'уте
хвәда шәрми бә,
чъмки әв п'утед вийә р'окьри
дәрәв ьн
у һөлма ван т'өнә.
- 18 Әвана кьред п'уч'ә
хальфандьне нә,
вәхте щәзайе хвәда, әве
нәминьн.
- 19 Ле Әви П'ара Ақуб^ф нә мина
ван ә,
чъмки Әв Ә'фьрандаре һәр
тышти йә
у Израел қәбила^ф вәре Ви йә,
наве Ви Хөдане Ордийа йә.
- Бабилона чакуч'е Хөдан**
- 20 Тө чакуч'е Мьн и, ч'әке Мьни
шер' и.
Әз пе тә мьләта
һурдәхвәши дькьм,
у пе тә п'адшатийа веран
дькьм.
- 21 Әз пе тә һәспе сийарва
һурдәхвәши дькьм,
пе тә ә'рәбе сийаред вева
һурдәхвәши дькьм.
- 22 Әз пе тә жьн у мера
һурдәхвәши дькьм,
пе тә кал у щәһьла
һурдәхвәши дькьм,

51:13 Ә'йанти 17:1.

- пе тэ қиз у хорта
 һурдәхwәши дькьм.
- ²³ Эз пе тэ шьван кәре пезва
 һурдәхwәши дькьм,
 пе тэ щотк'ар гайед вива
 һурдәхwәши дькьм,
 пе тэ wәли у wәзира
 һурдәхwәши дькьм.
- Щэзакьрьна Бабилоне**
- ²⁴ У Эзе ль бәр ч'ә'ве wә, wәкә
 ван һ'әму
 хьрабийед Бабилоне, к'ижан
 кә ван һ'әму
 бьнәлийед К'ьлдане
 Сийонеда кьрьнә,
 биньмә сәре ван»
 әвә ә'ламкьрьна Хөдан ә.
- ²⁵ Әвә ә'ламкьрьна Хөдан ә:
 «Һәй тә, ч'ийайе wеранкьр,
 кә тә т'әмамия дьне хьраб
 кьр!
 Эз мьқабьли тә мә.
 Эзе дәсте Хwә һьлдьмә ль
 сәр тә,
 тә жь қәйе жорда бавежьм
 у тә бькьмә ч'ийаки шәwьти.
- ²⁶ We жь тә кәвьрәки ә'нишке^ф,
 йан кәвьрәки р'ьк'ьн
 дәрнәйе,
 чьмки те һ'әта-һ'әтайе хьки-
 хали би»
 әвә ә'ламкьрьна Хөдан ә.
- ²⁷ Wәлетда але бьльнд кьн,
 нава мьләтада бор'ийе
 лехьн,
 мьләта һьмбәри Бабилоне
 шер'р'а һазьр кьн,
- гази п'адшатийед Арарате,
 Минийе
 у Ашк'әназе* кьн, бьра бенә
 сәр we,
 сәрәскәрәки пешбәри we
 к'ьфш кьн
 у мина к'омәкә кәлийа,
 һәспа дәриньн.
- ²⁸ Мьләта һьмбәри we шер'р'а
 һазьр кьн,
 п'адшед Мәдйайеда, wәли,
 һ'әму wәзирава
 у һ'әму wәлатед кә бьн дәсте
 wанда нә.
- ²⁹ Дьнйа һ'әжийа у ләрзи,
 чьмки шевьра Хөданә
 һьндава
 Бабилонеда кьри, һатә сери,
 wәлате Бабилоне wеран бу,
 бе бьнәли бу.
- ³⁰ Шәр'к'аред Бабилоне дәст жь
 шер' кьрьн,
 т'ә'бийед хwәда дьминьн,
 жь т'әқәте әw к'әтьн у бун
 мина к'өльфәта,
 ци-варед we шәwьтин
 у зәр'зәйед we һатьнә
 шкенандьне.
- ³¹ Қасьд дьр'әвә р'әсти қасьд те,
 һәвардар р'әсти һәвардар
 те,
 wәки щабе бьдьнә п'адше
 Бабилоне,
 кә бажаре wi һәр алийава
 һатийә һьлдане.
- ³² Тәнькайед ч'ем зәфткьри нә,
 ч'ьм-ч'ьмед қамиша
 шәwьганди нә,
 шәр'к'ар савгьрти нә.

* 51:27 «П'адшатийед Арарате, Минийе у Ашк'әназе» дьк'әтьнә нава Императорийа Мәдйайе.

³³ Чъмки Хөдане Ордийа,
Хвәдейе Исраеле аһа
дъбежә:
«Бабилонa қиз мина бедәре йә,
иди вәхте геркьрьна we йә,
хеләке шунда we дьруна we
жи бе».

³⁴ Бьнәлийед Сийоне we бежьн:
«Нәбухаднәссар п'адше
Бабилоне
эм вәчър'андьн у ләбәр
кьрьн,
эм кьрьнә мина дәрданәкә
вала,
мина зийе дақөртандьн,
пе тә'мә-тискед мә зьке хвә
т'ер кьрьн
у пәйр'а эм шуштьн аве
хьстьн.

³⁵ Дә бьра әв зордарийа
кө ль мә һатийә кьрьне,
ль стуйе Бабилоне бә». **Оршәлиме** жи бежә:
«Дә бьра хуна мын
ль стуйе бьнәлийед
К'ьлдане бә».

**Хөдане
алик'арийа Исраеле бькә**

³⁶ Ләма Хөдан аһа дьбежә:
«Ва Әзе пышта һәқийа тә
быгьрьм
у һ'әйфа тә же һьлдьм,
Әзе бә'ре ле зьһа кьм,
канийа ле бьч'ькиньм.

³⁷ Бабилоне бьбә қуч'а кәвьри
у щи-варе чәқәла
у дәрсәкә sawe,

ле бькьнә фитин у бе
бьнәли бә.

³⁸ Әв һәвр'а мина шера дькьнә
мьр'ин
у мина цәврькед шера
мьр'ә-мьр' ьн.

³⁹ Дәма әв т'и-бьр'чи бьн,
Әзе мәсрәфәке ванр'а
дайньм,
ван к'әфхвәш кьм, кө әв ша
бьн
у бьк'әвьнә хәва һ'әта-һ'әтайе
у һ'ьшйар нәбьн,

⁴⁰ Әзе ван мина бәрха бьбьмә
сәржекьрьне,
йан мина бәрана т'әви
нерийа»
әва ә'ламкьрьна Хөдан ә.

Бәйт'а сәр Бабилоне

⁴¹ Чава Шешак'* һатә һьлдане!
Бажаре кө т'әмамийа
дньийаеда
дьһатә пәсьндайине һатә
зәфткьрьне!
Бабилон нава мьләтада бу
дәрсәкә sawe!

⁴² Бә'ре авитә сәр Бабилоне,
жь дәст пелед қайим һатә
нхьхамтьне.

⁴³ Бажаред we бунә дәрсәкә
sawe,
ә'рдәки һ'ьшки чол-бәст,
ә'рдәки өса кө инсанәк ле
нажи
у п'ега мерьв ле нак'әвә.

⁴⁴ «Әзе Бабилонеда бәла Беле
п'ут бьдьме,

* 51:41 «Шешак'» навәки Бабилонейи вәшарти йә.

- чь жи дақөртандьбэ Әзе
 фьнцар'а биньм,
 мьлэте иди нәһәр'ькьнэ щәм
 ви.
 Бәле, суред Бабилоне we
 бьк'эвьн,
⁴⁵ дэ жь нава we дәрән, мьлэте
 Мьн!
 Бьра жь wә һәр кәс нәфса
 хwә,
 жь алава һерса Хөдан хьлаз
 кә.
⁴⁶ Бьра дьле wә сьст нәбэ у
 нәтьрсьн,
 жь ви дәнґ-бә'се кә wәлетда
 бәла бә.
 Әw дәнґ-бә'се саләке бәла бә,
 сала дьн жи we бәла бә
 у wәлате зордарийеда бә,
 сәрwерә һьмбәри сәрwер
 р'абә.
⁴⁷ Ва йә әw р'ож тен,
 Әзе бәла п'утед Бабилоне
 бьдьме,
 т'эмамия wәлате we шәрми
 бә,
 we һ'эму көштийд we
 навда к'эти бьн.
⁴⁸ һьнге ә'рд у ә'зман
 у һәр тыштед нава wанда,
 we дьле хwә ль Бабилоне ша
 кьн,
 чьмки wеранкьре жь бакөре
 сәрда бе»[†]
 әва ә'ламкьрьна Хөдан ә.
⁴⁹ Чава пе дәсте Бабилоне
 т'эмамия дьнайеда көшти
 к'этьн,[†]
- өса жи Бабилоне жь бәр
 көштийд
 Исраелева бьк'эвә.
⁵⁰ һәй жь шур фьльтино, дә
 һәр'ьн, нәсәкьньн!
 Жь дурва Хөдан бир
 биньн
 у һун һ'әйра Оршәлимеда
 бьн.
⁵¹ Сьргунбуийи дьбежьн:
 «Гава мә әw қара бьхист,
 кө хәриб к'этьнә Пирозгәһа
 Хана Хөдан,
 мә шәрм кьр у шәрме әм
 ньхамтьн».
⁵² Әва ә'ламкьрьна Хөдан ә:
 «Ләма ва йә р'ож тен
 Әзе бәла п'утед Бабилоне
 бьдьме,
 т'эмамия wәлате weда
 бьриндаре бьнә'льн.
⁵³ һәгәр Бабилон р'абә һ'эта
 ә'змен,
 щийе хwә бьльнд у суркьри
 мәһ'кәм кә,
 йәкә wеранкьред we жь
 алиие Мьнда
 хwә wер'а бьгьһиньн» әва
 ә'ламкьрьна Хөдан ә.
- Кавьлбуна Бабилоне**
⁵⁴ «We жь Бабилоне дәнґе
 һeварзe те,
 жь wәлате к'ьлданийа дәнґе
 wеранбунәкә мәзьн!
⁵⁵ Чьмки Хөдан Бабилоне wеран
 дькә

- у дэнге weiи бълнд дьдэ
 бр'ине.
 Дьжмьнед ван мина авед гөр'
 дькьнэ хөшин,
 дэнге қэрэбальха ван те
 бһистьне.
- ⁵⁶ Бәле weранкър hatэ сәр we,
 сәр Бабилоне,
 мерхасед we hatьнэ гьртьне,
 кэванед ван һурдэхwэши бун.
 Чьмки Хөдан, Хwэдейе
 бәрделе,
 we э'сэ бәрделе бьде.
- ⁵⁷ Эзе мир-бәгед we, сәрwaxт у
 wәлийед we,
 wәзир у мерхасед we
 сәрхwэш кьм,
 әwe бьк'эвьнэ хәwa һ'эта-
 һ'этайе
 у we һ'шйар нэбьн»
 әва ә'ламкьрьна Хөдане
 П'адша,
 наве К'ижани Хөдане
 Ордийа йә.

- ⁵⁸ Хөдане Ордийа аһа дьбежә:
 «Диwаред Бабилонейә
 қальм we лап һьлшен,
 дэргәһед weiә бълнд we
 агьрда бьшәwьтьн.
 Мьләта бадихәwa к'эд кьрьнә
 у мьләта щәфа дитийә бона
 агьр».

**Готьна Йеремийайә
 һьндава Бабилонедә**

- ⁵⁹ Сьрайайе көр'е Нерийайе
 Маһасейә, әw сәрwере к'аркьред
 һьлдан-данина п'адше бу. Сидқи-

йә п'адше Щьһудайе чарсалийа
 п'адшатийа wида чу Бабилоне
 у Сьрайа т'әви wи бу. We һьн-
 ге Йеремийа п'ехәмбәр ә'мьр ль
 Сьрайа кьр. ⁶⁰ Йеремийа һ'әму
 бәлайед кө we бһатана сәре Ба-
 билоне к'ьтебәкеда һьвисин, аwа
 готи әв һәр готьнед бона Баби-
 лоне һьвисар, ⁶¹ һьнге Йеремийа
 готә Сьрайа: «Гава тө бьгьһижи
 Бабилоне, дина хwә р'ьнд бьди
 әве һьвисаре, гьшки бьхуни ⁶² у
 бежи: «Хөдано! Тә бона әви щийи
 қьрар кьр, кө Те өса weран ки,
 wәки т'ө қул-бәндә, йан һ'әйwan
 ле нәминә, ле һ'эта-һ'этайе хьки-
 хали бә». ⁶³ Гава әве к'ьтебе бьхуни
 хьлаз ки, кәвьрәки пева гьреди у
 бавежи ч'әме Фьрате' ⁶⁴ у бежи:
 «Бабилоне жи аһа һөқ бә у жь wan
 охьрмед гьран дәрнәйе, к'ижана
 кө Эзе биньмә сәре we у әwe жь
 илаще бьк'эвьн».

Готьнед Йеремийа һ'эта вьр ьн.

**Сәрһатийа к'әтгына
 Оршәлиме**

*(П'адшати II, 24:18–25:7;
 Дирок II, 36:11-21;
 Йеремийа 39:1-10)*

52 ¹ Сидқийа бист у йәк сали
 бу, гава бу п'адша у Оршә-
 лимедә йанздәһ сала п'адшати
 кьр. Дийа wи қиза Йеремийайе жь
 Ливнайе бу, наве we һ'амутал бу.
² Әwi ль бәр ч'ә'ве Хөдан хьраби
 кьр, wәкә һ'әму кьред Йьһойақим.
³ Сидқийа һьмбәри п'адше Баби-
 лоне сәри һьлда, чьмки һерса

51:63-64 Ә'йанти 18:21.

Ходан оса ль Оршэлиме у Щьху-
дае р'абьбу, һ'эта кӧ эвана жь
һ'эзура Хвэ авитън. ⁴ Нәһәсалийа
п'адшати́я Сидқийада, дәһе мәһа
дәһа, Нәбухаднәссар п'адше Ба-
билоне т'эмамииа ордийа хвэва
һатә сәр Оршэлиме, пешбәри we
мәнгзил да у дора we т'ӧлмед
хвәлийе бьльнд кьрьн.† ⁵ Һ'эта
йанздәһсалийа п'адшати́я Сид-
қийа бажари доргьрти бу. ⁶ Р'ожа
нәһе мәһа чара хэлайи бажерда
ӧса гьран бу, кӧ иди нане щьмә'та
wәлет т'ӧнәбу. ⁷ Һьнге диwаре
бажер һатә дәрәвәкьрьне,† һ'эму
шәр'к'аред Щьхудайе шәвда жь
бажер дәрк'әтън, р'ийа дәре нава
һәр дӧ диwаред һьнда бахче п'ад-
шер'а р'эвин, чьмки к'ьлданийа
дора бажер гьртъбун. Эвана р'и-
йа бәрбь дәштга Ә'рабайер'а^ф чун.
⁸ Ордийед к'ьлданийа данә пәй
п'адше у дәштед Әриһайеда хвә
Сидқийар'а гиһандьн, т'эмамииа
ордийа wi жь сәр wi бәла-бәла-
йи бу. ⁹ Һьнге п'адша гьртън, әw
һәвраз бьрьнә Р'ивлайе т'опраха
һамате, щәм Нәбухаднәссар п'ад-
ше Бабилоне, әwi диwана wi кьр.
¹⁰ П'адше Бабилоне Р'ивлайеда
ль бәр ч'ә'ве Сидқийа кӧр'ед wi
сәржекьрьн, ӧса жи әwi һ'эму
мир-бәгед Щьхудайе сәржекьрьн.
¹¹ Пәйр'а ч'ә'вед Сидқийа дәрхьс-
тън, әw пе зьнщиред сьфьрин гь-
реда. П'адше Бабилоне әw бьрә
Бабилоне, әw авитә кәле һ'эта
мьрьна wi.†

Һьлшандьна П'арьстгәһе

(П'адшати II, 25:8-17)

¹² Ноздәһсалийа п'адшати́я
Нәбухаднәссаре п'адше Бабилоне-
да, р'ожа дәһе мәһа пенща, Ньбуза-
радане хӧламе п'адше Бабилонейи
сәрwере пыштгьра к'әтә Оршә-
лиме. ¹³ Әwi Хана Хӧдан, мала
п'адше, һ'эму малед Оршәлимеда
у һ'эму малед гьрәгьра шәwьтан-
дьн.† ¹⁴ У һ'эму әскәред к'ьлда-
нийайә т'эви сәрwере пыштгьра
сура дора Оршәлиме һьлшандьн.
¹⁵ Ньбузарадане сәрwере пыштгь-
ра, һьнәкә жь к'әсибед щьмә'те, әw
щьмә'та кӧ бажерда мабу у шәр'-
ванед р'эвийа кӧ дәрбази алийе
п'адше Бабилоне бьбун, ӧса жи
п'ешәк'аред ль wьр майи сьргун
кьрьн. ¹⁶ Ле Ньбузарадане сәрwере
пыштгьра һьнәк к'әсибед wәлет
щида һьштън, кӧ эвана тьрийа
у әрдбещәркьрьнева мьжул бьн.
¹⁷ К'ьлданийа стунед сьфьринә
Хана Хӧданда у гьльбьр, ӧса жи
бә'ра^ф сьфьринә Хана Хӧданда
һурдәхwәши кьрьн у һ'эму сьфь-
ред ван бьрьнә Бабилоне,† ¹⁸ ӧса
жи әw бәрош, мәр'ьк, мәрқәс, т'әшт,
һәск у һ'эму дәрданед сьфьринә
кӧ бона қӧльхкьрьне дьданә хә-
bate. ¹⁹ Сәрwере пыштгьра һ'эму
дәрданед зер' у зивин, аwа готи
финщан, бьхурданг, ләган, бәрош,
шәмдан^ф, һәск у т'ас әэфт кьрьн.
²⁰ К'аша сьфьре ван һәр дӧ стуна,
бә'р у донздәһ гәйед сьфьринә бьн-
да у гьльбьред кӧ Сьлеман^ф п'адша

52:4 һәзәкийел 24:2. 52:7 һәзәкийел 33:21. 52:11 һәзәкийел 12:13.
52:13 П'адшати I, 9:8. 52:17-23 П'адшати I, 7:15-47.

бона Хана Ходан чекърьбун беһ'э-саб бу. ²¹ Бьльндайа һәр стунэке һ'иждәһ зэнд бу, гьловәр'ийа we донздәһ зэнд бу, һьндөр'да вала бу у қальмайа диваре we чар т'эли бу, ²² к'офикә сьфьрин ль сәре һәр йәки бу, бьльндайа һәр к'офийи пенщ зэнд бу, т'ор' у һ'һнар дора к'офийе бун, әв һ'әму жи жь сьфьр бун. Стуна дьн жи һ'һнарава ми на ве бу. ²³ һәр чар алийава нод у шәш һ'һнар бун, т'әви йед ә'нишка, һ'һнаред т'ор'е сәд һ'әв бун.

Щьмә'та Щьһудайе
варгөһасти Бабилоне дьбә
(П'адшати II, 25:18-21)

²⁴ Ньбузарадане сәрвеве пыштгъра, Сьрайайе сәрәкк'аһин^ф, Сефанийайе к'аһине^ф дәрәщә дөда у се дәргәһван гьртън. ²⁵ Әви жь Оршәлиме запьдәки сәрвеве шәр'к'ара жи гьрт, өса жи һ'әфт мәрвьед жь ширәтк'аред п'адше кә бажерда дитьбун у к'атьбе сәрвеве ордийе, йе кә щьмә'та вәлет әскәрийер'а дьньвиси у жь щьмә'та вәлет жи шест мәри кә нава бажерда дитьбун, гьртън. ²⁶ Ньбузарадане сәрвеве пыштгъра әв гьртън, бьрьнә Р'ивлайе щәм п'адше Бабилоне. ²⁷ П'адше Бабилоне ль т'опраха һамате, Р'ивлайеда ль ван хьст әв коштън. Щьһуди аһа жь вәлате хвә һатьнә сьргункьрьне.

²⁸ Әв бу һ'әсабе щьмә'та кә Нәбухаднәссар сьргун кьрьн: Сала һ'әфтада се һ'әзар бист у се щьһуди, ²⁹ һ'иждәһсалийа п'адшатийа Нәбухаднәссарда, жь Оршәлиме һ'әйсд си у дө мәрвь сьргун бун, ³⁰ бистесалийа п'адшатийа Нәбухаднәссарда, Ньбузарадане сәрвеве пыштгъра һ'әфсд чьл у пенщ щьһуди сьргун кьрьн, гьшк сәр һәв чар һ'әзар у шәсд мәри бун.

Йьһойак'ин
жь кәле дәрдьхьн
(П'адшати II, 25:27-30)

³¹ Сиуһ'әфтсалийа сьргунчуйина Йьһойак'ине п'адше Щьһудайеда, бист у пенше мәһа донздәһа Әвил-Мьродак'е п'адше Бабилоне, сала п'адшатийа хвәда, Йьһойак'ине п'адше Щьһудайе сәрбьльнд кьр, әв жь кәле дәрхьст. ³² У заре ширьн т'әви ви хәбәр да, к'өрсийа ви жь к'өрсийа йед т'әви п'адшейә Бабилонеда жортър дани. ³³ Йьһойак'ин к'ьнщед хвәйә кәледа гөһастън у т'әмамийа р'ожед ә'мьре хвәда т'әви п'адше нан дьхвар. ³⁴ Хәрщәльхе т'әмамийа жийина Йьһойак'ин, йа һәр т'ьм бу, әв жь алийе п'адше Бабилонеда һәр р'ож т'әмамийа ә'мьре вида, һ'әта мьрьна ви жер'а дьһатә дайине.

Шина Йеремийа

Пешготын

Эва к'ьтеба пенц сәрийед бь һылбәсти нә, һәр сәри шина бажаре Оршәлима^ф werанбуи дькә. Эва бәла жь дәст гөнә у беолитийед израелийай^ф беһ'әсабда һатә сәре we. Wә'дәки дьреж щьһуди гәлә-гәләки дури Хwәде к'әтһн, т'әмийед Wi т'әр'ьбандһн у гөһ нәданә готһнед Хөданә^ф бь дәве п'ехәмбәред^ф Wi готи, кә әw һаш жь хwә һәбуна. Сала 586-а бәри буйина Иса, Хwәде изһн да wәки ордийа Бабилоне^ф Оршәлиме зәфт кә у П'арьстгәһа^ф Хwәде һылшинһн, гә-ләк ибранийа^ф һесир бьбһн.

Мәрыва кә werанбуна п'айт'әхте хwә дитһн, хwәстһн кә бьзань-бһн һәла мә'ни у канийа әве зөлма мәзһн чь йә. Гәло Хөдан дәсте Хwә жь мьләте Хwә к'ьшандийә? Ньвиск'аре к'ьтебе мә'ниие дьдә к'ьфше у пер'а жи дьбежә кә гөман һәйә, Хwәдеие хwәйе р'ә'м у к'әрәме^ф we чәрха мьләте Хwә р'аст кә.

Һәр чар сәрийед пешһн бь щур'е акростики һатһнә һьвисаре: һәгәр әм һәр һ'әрфа пешһнә һәр р'езәкә һылбәсте ль пәй һәв бьнь-вьсһн, һьнге дьбә әлифбәйа ибрани. Ле һылбәста сәре пенщада әв йәка нәһатийә бьк'аранине, ле дьбинһн кә әw жи диса бист у дө р'езава һатийә һьвисаре, wәкә һ'әсабе һ'әрфед әлифбәйа ибрани.

Израели һ'әта р'ожа иройин жи әве р'ожа шинейә werанбуна Оршәлиме бир тинһн, әвана р'ожәкә сале р'ожи^ф дьгьрһн у әве к'ь-тебе дьхунһн (пе салнә'ма ибранийа, р'ожа нәһе мәһа Аве. Анәгори салнә'ма иройин әва мәһа дьк'әвә жь ниве мәһа һ'әфта һ'әта ниве мәһа һ'әйшта).

Көл-к'әдәра Оршәлиме^ф

1 ¹ Бажаре wәхтәке гьран,
чава т'әне майә,
әw нава мьләтада бу мина
жьнәбийе,
хатуна нава қәза бу йәкә
хәрщдар.

² Әw шәве к'әлә-к'әл дьгьри

у һесьред we сәр сурәтед
we нә.

Нава һ'әму машоқед weда
барьстанкьрәк т'өнә.

Һ'әму пьсмамед we жер'а
хайин дәрк'әтһн
у әw бунә нәйаред we.

³ Щьһуда^ф жь дәст тәнгасийе

- у хесиртийа гьран сьргун^ф чу,
 нава мьлэтэд хэрибда дьминэ
 у р'ьһ'этийе набинэ.
 Н'эму пэйк'этийед ви,
 охьрмед гьранда сэрда
 гьртын.
- 4 Р'ийед Сийоне^ф шинедә нә,
 чьмки т'өнәнә, әвед кә
 дьһатьнә щәжьна.
 Н'эму дэргәһед^ф we хали
 манә,
 к'аһинед^ф we дьнә'льн,
 бьк'ьред we дьлә кәл ын
 у wer'а жи к'эдәр ә.
- 5 Пэйк'этийед we бунә сәрвер,
 нэйаред we ачьхийеда нә,
 жь дәст гәләк нәһәқийед we
 Хөдан^ф ани сәре we,
 зар'ед we жи пешийа
 дьжмьн хесир чун.
- 6 Жь Сийона қиз* н'эму
 назькайи же чу,
 мир-бәг бунә мина хәзалед
 кә ч'ере набиньн,
 пешийа зордаред хвә әв
 беқәват чун.
- 7 Оршәлиме^ф р'ожед тәнгасийе
 у охьрме гьранда
 әв р'ожед хвәшә бьһөри
 бир анин.
 Паше щьмә'та we чава к'әтә
 дәсте нэйара
 у кәсәки хөдане хере
 т'өнәбу кә али бькьра.
 Хернәхваза дина хвә даие,
 сәр к'әтьна we дьле хвә ша
 кьрн.
- 8 Оршәлиме гөнәйе^ф гьран кьр,
 ләма әв р'ур'әш бу.
- Н'эмуийед кә қәдьре we
 дьгьртын,
 әв бейөрмәт кьрн,
 чьмки тә'зибуна we дитьн,
 әве хвәха жи к'әсәр
 к'ьшанд
 у сәре хвә кьрә бәр хвә.
- 9 Ләк'а we п'ешед weва нә,
 ле әв сәр ахьрийа хвә
 нәфькьри,
 ләма ньшкева к'әт, бе
 барьстан ма.
 «Йа Хөдан, дина Хвә бьдә
 тәнгасийа мьн,
 чьмки нэйар фьр'нақ буйә!»
- 10 Нэйар дәст авитә н'эму
 хьзнед we,
 әве дит мьлэтэд хэриб чава
 к'әтьнә Пирозгәһа^ф we,
 бона к'ижана Тә т'әми дабу,
 кә әв нәк'әвьнә щьвина Тә.
- 11 Т'әмамияа щьмә'та we
 дьнә'лә,
 нан дьгәр'ә,
 бона қөдумкьрьне хьшьред
 хвә дьдьнә хөрәк.
 «Йа Хөдан, дина Хвә бьде,
 бьньһер'ә әз чава бер'умәт
 бумә!»
- 12 Н'эму р'евийед р'ийа,
 бьра әв йәк нәйе сәре wә!
 Дина хвә бьдье бьньһер'ьн,
 гәло мина ве к'әсәра мьн,
 к'әсәр һәйә кә һатә сәре мьн,
 йа кә Хөдан сәре мьн кьр,
 р'ожа алава һерса Ви
 р'абу?
- 13 Жорда агьр һәстуйед мьн хьст
 у агьр-алав ль мьн к'әт,

* 1:6 Ава готи «Бажаре Оршәлиме».

- т'ор' авитэ ль бэр ньгед мьн,
эз жь бэр хвэ авитъм, веран
кьръм,
т'эмамия р'оже һ'алк'эти
һьштъм.
- 14 Нире нәһәқийа мьн бь дәсте
Ви һатә гьредане,
әв һәвва һатьнә вэгьртъне у
р'абунә сәр стуйе мьн.
Эз бет'ақәт кьръм, Хөдан эз
дамә дәсте йед өса,
кө эз нькаръм сәре хвэ
бльнд кьм.
- 15 Хөдан пышта мерхасед мьн
шкенандьн
у орди щьвандә ль сәр мьн,
кө қыр'а шаһьлед мьн бинә.
Хөдан һ'әвзе
тьриһ'ьнщър'андьнеда
Щьһудайа қиза бьк'ьр
һ'ьнщър'анд.
- 16 Бона ве йәке эз дьгьрим,
ч'әвед мьн мина аве хөлә-
хөла һесьра нә,
чьмки барьстанкьр жь мьн
дур к'әтийә,
йе кө we дьле мьн р'ьһ'әт
кьра.
Зар'ед мьн веда авити нә,
жь дәст қәватбуна нәйара.
- 17 Сийон дәсте хвэ дьреж дькә,
ле кәсаки ль бәр дьлада бе
т'өнә.
Хөдан ә'мьр кьр кө йед дора
Ақуб^ф,
бьбьнә нәйаред ви.
Оршәлим нава ванда
һ'әр'ьми.
- 18 Хөдан сәр р'астийе йә,
чьмки мьн гөһдарийа
готьна Ви нәкьр.
- Бьбьһен һ'әму мьләтно
у дина хвэ бьдьнә ве көла
мьн,
хорт у қизед мьн һесир
чун.
- 19 Мьн гази достед хвэ кьрьн,
ле вана эз һапандьм,
к'әһинед мьн у р'успийед^ф
мьн
р'өһ'е^ф хвэ дан бажерда,
гава әв хөрәк дьгәр'ийан,
кө нәфса хвэ қөдум кьн.
- 20 Хөдано, бьньһер'ә, эз
тәнгасийеда мә,
щәгәра мьн п'әр'ьти,
дъл нав мьнда к'өни-к'өни бу,
чьмки эз бөһ'әсаб мьқабьл
бумә.
Дәрва шур эз безөр'әт
һьштъм,
ле һьндөр'да жи хөмама
мьрьне йә.
- 21 К'әсәра мьн бьһистьн,
ле кәс т'өнәбу дьл бьда бәр
мьн.
Һ'әму нәйаред мьн бона һ'але
мьн бьһистьн,
дьле хвэ ль мьн ша кьрьн,
кө Тә эз кьрмә әве р'оже.
Тә әв йәк ани сәре мьн,
бьра нәйар бьк'әвьнә р'ожа
мьн.
- 22 Дә бьра һ'әму хьрабийа ван
бе бәр ч'әве Тә,
Тө сәре ван жи өса бьки,
чава Тә бона һ'әму гөнәйед
мьн сәре мьн кьр,
чьмки к'әсәра дьле мьн
гәләк ә
у дьл нава мьнда нәмайә.

**Хөдан Оршәлиме
щәза дькә**

- 2** ¹ Чава жь һерса Хwә Хөдан
Сийона қиз* р'ур'әш кър!
Қәдрә Исраеле^ф жь ә'змен
авитә ә'рде
у р'ожа һерск'әтьне
бьнгәһа ньгед Хwә бир
нәани.
- ² Хөдан һ'әму малед Ақуб
веран кърн
у һ'әйфа Ви же нәһат,
жь һерса суред Щьһудайа қиз
хьраб кърн кьрә хwәли,
п'адшати у миред we кърнә
р'обәт.
- ³ Әw жь һерса қьлқьли,
стъруйе Исраеле лап
шкенанд,
дәсте Хwәйи р'асте жь бәр
нәйар һьлда,
нав Ақубда мина агьр алав
пе к'әт доре гьрт.
- ⁴ Мина нәйар тира Хwә
к'ьшанд,
дәсте р'асте мина хернәхwаз
бәрбьр' кър,
һ'әмуйед бәрбьч'ә'в коштьн,
һерса Хwә мина агьр
р'етә сәр коне Сийона қиз.
- ⁵ Хөдан бу мина дьжмьн,
Исраел қьр' кър,
мьнаред we веран кърн,
сур хьраб кърн
у дәрд у кәлед Щьһудайа
қиз зедә кърн.
- ⁶ Әwi коне Хwә хьраб кър чава
бахчәда,
щийе щьвина Хwә веран кър.

- Хөдан Сийонеда щәжьн у
шәмийед^ф р'ьһ'әтийе
данә биркърне
у жь һерса гәф-гөр'
п'адша у к'әһин беқәдър
кърн.
- ⁷ Хөдан дәсте Хwә жь горигәһа^ф
Хwә кър,
пьшта Хwә да Пирозгәһа
Хwә,
мьнаре у суред we данә дәсте
дьжмьн.
Мала Хөданда өса кърнә
қәрәбальх,
чава кә р'ожед щәжьнед
хwәда.
- ⁸ Хөдан фькьри кә сура Сийона
қиз веран кә,
т'ел к'ьшанд,
дәсте Хwә жь веранкърне
пашда нәк'ьшанд.
Шин сәр ә'сас у сурада ани,
һәр дө һәвр'а дәвәр'у кърн.
- ⁹ Дәргәһед we ә'рдеда чунә
хwаре,
зәр'зед we шкенандьн хьраб
кърн.
П'адша у миред we нава
мьләтед хәрибда нә.
Қануна^ф Хwәде^ф ль wьр т'өнә,
п'ехәмбәред we жь Хөдан
дитьна нашьбиньн.
- ¹⁰ Р'успийед Сийона қиз, кәр'-
лал ль ә'рде р'удьнен,
хwәли ль сәре хwә кьри,
к'өрх^ф ль хwә кьри.
Бьк'ьред Оршәлиме сәред хwә
ль сәр ә'рдеда бәржер дькьн.

* 2:1 Аwa готи «Бажаре Оршәлиме».

- 11 Бона мьлэте мьни дэлал,
ч'эвед мьн жь несьра натьн
бьр'ьжьн,
нав-дyle мьн дьп'эр'ьтэ,
щэгэра мьн дэве мьнр'а те,
гава зар' у ширхөр к'уче
бажерда
бьр'чина нез дьбьн.
- 12 Әвана дийа хwэр'а дьбежьн:
«К'анейә нан у шэрав?»
Мина бьриндара к'учед
бажерда нез дьбьн,
һәмеза дийа хwэда р'өһ'е
хwэ дьдьн.
- 13 Эз чь дькарьм тэр'а бежьм,
эз тэ мина чь тышти кьм,
Оршәлима қиз?
Чь сэрһатийе сэр тэ дәрхьм,
wәки бькарьбьм тэ
барьстан кьм, Сийон,
қиза бьк'ьр?
Чьмки бьрина тэ гәләки к'ур
ә, мина бә'ре.
К'и дькарә тэ жь we қәнщ
кә?
- 14 П'ехәмбәред тэ тыштед п'уч' у
дәрәw тэр'а готьн,
нәһәқийед тэ ль бәр тэ
вәнәкьрьн,
wәки тэ жь сьргунийе
вэгәр'иньн
у дәрәw у шьһ'ьтандьн данә
бәр тә.
- 15 Һ'әму р'еуийед р'ийа
бона тә дәсте хwә ль һәв
дьхьн,
бона Оршәлима қиз дькьнә
фитин
у сәре хwә дьһ'әжиньн,
дьбежьн:
- «Әва бу әw бажаре кә жер'а
дыготьн: «К'әмала
бәдәwәтийе у әшқа
т'әмамыйа әрде?»»
- 16 Һ'әму дьжмьна дэве хwә сәр
тә вәкьрьнә,
дькьнә фитин у дьрана
дьч'ьр'ькиньн, дьбежьн:
«Мә әw дақөртанд, һәма әм
һивийа ве р'өже бун,
әм һивийе бун, мә әw жи
дит!»
- 17 Хөдан йа Хwә кьр,
готьна Хwәйә бәре ани сери,
веран кьр һ'әйфа Wi пе нәһат,
пе тә дьжмьн да шакьрьне,
стьруйед нәйаред тә дьреж
кьрьн.
- 18 Дьле^ф wan һәwара хwә Хөдан
ани.
Һәй сура Сийона қиз!
Тө мина ч'ем несьра бьр'ежә
шәв у р'ож
у р'ьһ'әтийе нәдә хwә,
бьжангед ч'эвед тә бьра
зьһа нәбьн!
- 19 Р'абә, шәве бькә һәвар,
сәре һәр бәдила нава шәва,
дyle хwә бьр'ежә мина аве ль
бәр Хөдан.
Тө дәстед хwә бәрбьр'и Wi
кә,
бона жийина зар'ед хwә,
кә бьр'чина қөлч'е к'учада
әw нез бунә.
- 20 Хөдан, дина Хwә бьде у
бьньһер'ә,
Тә сәре к'е аһа кьрийә,
wәки к'өлфәт бәре зьке хwә
бьхwә,

- ван зар'ед хвэйэ ль бэр
 h'эмезе?
 Wэки к'аһин у п'ехэмбэр
 Пирозгәһа Хөданда бенэ
 көштъне?
 21 Ч'ук у мэзын к'учада э'рде
 вэлэзийан,
 хорт у қизед мьн бь дэве
 шур к'этын.
 Р'ожа һерса Хвэ Тэ эв көштън,
 сәржекърын у h'эйфа Тэ же
 нәһат.
 22 Тэ һәр алийава,
 хоф өса сэр мьнда анин,
 чава эв т'эглифи щэжьне
 кърьбьн.
 Әве р'ожа һерса Хөдан
 кәсәк нәма хьлаз нәбу,
 әвед кө мьн хвэй кърьбун
 мэзын кърьбун, нәйаре мьн
 әв қыр' кърын.

Щэза у гөман

- 3** 1 Эз әв мәри мә, кө жь шьва
 һерса Хвәде
 мьн дәрд-көл дитьнә.
 2 Әви р'ебәрийа мьн кър
 у эз бьрьмә тә'ристанийе, нә
 кө нава р'онайе.
 3 Бәле, Әв р'абәри мьн бу,
 т'эмамия р'оже дәсте Хвэ
 бәрбьр'и мьн кър.
 4 Бәдән у ч'әрме мьн һ'әланд-
 машанд,
 һәстуйед мьн һурдәхвәши
 кърын.
 5 Әви дора мьн ахьл чекър,
 бь к'әдәр у тә'ли-тәнгийава
 дора мьн гьрт.
 6 Эз тә'ристанийеда дамә
 р'уньштандьне,

- мина әвед зува мьри.
 7 Әви дора мьн сур кър, әз
 нькаръм дәрәм,
 зьнщиред мьн гьран кърын.
 8 һ'эта кө эз һәвар у гази жи
 дькъм,
 Әв дөайе мьн набьһе.
 9 Бь кәвьр-көч'ька р'ийа мьн
 гьрт,
 шьвәр'ийед мьн бәроважо
 кърын.
 10 Әв бона мьн бу чава һ'ьр'ч'е
 тәланди,
 мина шере хвэ вәшарти.
 11 Эз жь р'е хальфандьм у
 дьр'андьм,
 к'өта кърым.
 12 Кәване Хвэ саз кър,
 чава нишангәһа тире дамә
 сәкьнандьне.
 13 Жь тирданга Хвэ, тир авитә
 щәгәра мьн.
 14 Эз нава т'эмамия мьләте
 хвәда бумә пек'әни,
 готә-гота нава дәв-дьранайә
 һәр р'ож.
 15 Дәрд-көлава Әви эз т'ер
 кърым,
 зьрич'к эз дамә вәхварьне.
 16 Пе кәвьра дьранед мьн
 һурдәхвәши кърын,
 эз пе к'өзийе ньхамтъм.
 17 Хер-хвәши аһа жь дәсте мьн
 чу,
 чәрха р'аст иди мьн бир кър,
 18 мьн хвәр'а гот: «Qәват жь
 мьн чу,
 әв гөмана мьнә ль сәр
 Хөдан».
 19 Бир бинә бәләнгази у
 п'әришанийа мьн,

- we зьрич'ке у тэ'лайа мын.
²⁰ Нэфса мын т'ьме бир тинэ
у нав мында хwэ кэр' дькэ.
- ²¹ Ле бэле эз ве йэке бир тиньм,
гöмана хwэ öнда накьм,
²² сайа һ'öба Хöданэ амьн эм
манэ,
чьмки дьлованийа Wi хьлаз
набэ.
²³ Сэре һэр сьбэһе эw зедэ дьбэ,
амьнийа Тэ гэлэки мэзын э.
²⁴ Нэфса мын гот: «Хöдан п'ара
мын э,
эзе гöмана хwэ бьдьмэ сэр
Wi».
- ²⁵ Хöдан қәнщ э бона эвед кө
Wiда гöман ын
у бона wан кэсед ль Wi
дьгэр'ьн.
²⁶ Йа п'акэ кө кэр'-лал нивийа
азайа Хöдан бьн.
²⁷ Йа п'акэ мэри щаһьлтийа
хwэда нир һьлгэрэ,
²⁸ бьра т'эне р'уни у дэнг нэкэ,
чьмки Хwэде нир дьдэ сэр
wi.
²⁹ Бьра эw дэве хwэ бькэ
хwэлийе,
бежэ: «Бэлки һе гöман һэйэ».
³⁰ Бьра сурте хwэ бьдэ ль бэр йе
ледьдэ,
кө бь қар у мынэта эw т'ер
бэ.
³¹ Чьмки Хöдан һ'эта-һ'этайе
пышт нэдаие,
³² һэгэр Әw бешинэ жи,
we дэрман кэ жи,
анэгори we һ'öба Хwэйэ
амьнэ мэзын.
- ³³ Чьмки Әw бь дьл тэнгасийе
надэ
у дьле зар'ед инсен
наешинэ.
³⁴ Ле гава һ'эму гьртийед сэр
э'рде
бьн ньгада дьһ'ьнщьр'иньн,
³⁵ гава ль бэр ч'э'ве Йе һэри
Жор
һэқийа мерьв дьт'эр'ьбиньн,
³⁶ гава диwanеда нэһэқийе ль
мерьв дькьн,
гэло Хöдан набинэ?
³⁷ Әw к'и йэ кө бежэ, готьна wi
бьбэ,
һэгэр қьрара Хöдан нибэ?
³⁸ Хwэши у тэнгаси
жь дэве Йе һэри Жор
дэрнайе?
³⁹ Чьма мэрьве дьжи бина хwэ
тэнг дькэ,
кө бона гөнэие хwэ те щэза
кьрын?
- ⁴⁰ Бьра дина хwэ бьдьнэ р'ийед
хwэ у э'нэнэ кьн,
бэрбь Хöдан вэгэр'ьн.
⁴¹ Әм дьле хwэ дэсте хwэр'а,
бэрбь Хwэдеие э'змен
бьльнд кьн.
⁴² Мэ нэһэқи у сэрһ'ьшки кьр,
Тэ нэ бахшанд.
⁴³ Тэ һерсева Хwэ ньхамт, пэй
мэ к'эти,
бе һ'эйфһатьн эм көштьн.
⁴⁴ Тэ пе э'wра Хwэ ньхамт,
wэки дöаие мэ нэгьһижэ Тэ.
⁴⁵ Тэ нава мьлэтада
эм кьрынэ бэрмайи у р'обэт.
⁴⁶ һ'эму нэйаред мэ
дэве хwэ сэр мэ вэкрьн.

47 Saw у ч'э'л, хьрабэ у веранбун
п'ара мэ к'э'гын.

48 Ч'эмед ава жь ч'э'ве мьн
дык'ышн,
бона веранбуна мьлэте
мьни дэлал.

49 Ч'э'вед мьн хесьра дьбариньн,
қэт найенэ бьр'ине,

50 h'эта кө Хөдан жь э'змен
жорда бьньһер'э у бьбинэ.

51 Ч'э'ве мьн дьле мьн дешинэ,
гава h'але h'эму қизед
бажаре хwэ дьбиньм.

52 Нэйаред мьн бесэбэб,
т'ьме мина ч'ьвика мьн
дыгьрын.

53 Wана э'мьре мьн ч'э'леда
к'ота кьрын,
бь кэвьра эз ньхамтым.

54 Ав гьһиштгнэ сэре мьн,
мьн хwэр'а гот: «Эз иди чум».

55 Мьн жь ч'э'ла к'ур
гази наве Тэ кьр, Хөдано!

56 Тэ дэнге мьн бьһист,
гөһе Хwэ нэгьрэ жь к'эсэр у
заринийа мьн.

57 We р'ожа мьн гази Тэ кьр,
Тө хати незик у гот:
«Нэтьрсэ».

58 Тэ, Хөдано, сэр ише нэфса
мьнда ньһер'и,
э'мьре мьн хьлаз кьр.

59 Хөдано, Тэ дит нәһәқийа кө
ль мьн бу,
Тө сэр ише мьнда бьньһер'э.

60 Тэ дит h'эму h'эйфһьлданийа
ван,
фькьред ванэ мьхэнэтэ
мьқабьли мьн.

61 Тэ бьһист, Хөдано, қаред ван,
фькьред ванэ мьхэнэтэ
мьқабьли мьн,

62 готьнед дәве нэйаред мьн
у шешьред ванэ һэр р'ожэ
мьқабьли мьн.

63 Дина Хwэ бьдэ р'абун
р'уныштына ван,
эз бумэ мәщала стьрана ван.

64 Хөдано, wэкэ кьре дәсте ван
бьдэ ван!

65 Ван дьльки кэ у ньфьр'а Хwэ
бинэ сэре ван,

66 бь һерса Хwэ пэй ван к'эвэ,
жь бьн э'змен Хөдан ван
к'ота кэ.

**h'але Оршәлимейи
пэй к'этьнер'а**

4 1 Зер' чава қарийайэ,
зер'е хас р'энге хwэ
гөһастийэ!
Кэвьред П'арьстгәһе^ф
қөлч'ед к'учада авити нэ.

2 Көр'ед Сийонейэ хwэйқәдър,
кө wэкэ зер'е хас бун,
чава бунэ wэкэ we дәрдана
ахинэ
кө щер'кәр чедькэ.

3 Чәқәл жи h'эта бьстан дьдьнэ
ч'ежькед хwэ,
ле мьлэте мьни дэлал өса
бу кэвьр,
мина дэwәқуша нава
бәр'ийе.

4 Жь т'ибуна зьмане ширхөр
дәмахе wива қәмьти,
зар'а нан дьхwәст, ле кәсәки
пә'рик нәда ван.

- 5 Йед тэ'мэ-тиск дьхварьн,
к'учада нез бунэ,
йед соре гэвэзда мэзынбуйи,
сэр к'олика дьгэр'ьн.
- 6 Бэла нэхэдийа мьлэте мьни
дэлал
жь бэла гөнэйе Содоме^ф
гьрантьр бу,[†]
кө эв нышкева веран бу чу
у дэсте кэсэки ле нэх'эт.
- 7 Назиред^ф Оршэлиме жь
бэрфе пацъжтьр бун
у жь шир жи сыпितьр бун.
Бэдэна хвэда жь щэвар
сортър бун,
диндара хвэда мина сафир
бун.
- 8 Ле ньһа р'энге ван жь тэнийе
р'эштър буйя,
к'учада ван нас накьн,
ч'эрме ван һэстуйе ванва
цэмыги йя,
мина дар һ'ышк буйя.
- 9 Йе жь дэве шур к'эти,
жь йе хэлайе мьри хазитър
бун,
чымки эвана жь дэст
кемасийа дэрэмэта э'рде,
нез бун мьрын.
- 10 Дэсте жьнед дьлшэват зар'ед
хвэ к'эландьн,[†]
дэма цыр'буна мьлэте мьни
дэлал,
эв бунэ хөрэд ван.
- 11 Хөдан хэзэба Хвэ ани сери,
алава һерса Хвэ р'ет,
Сийонеда агьр вехьст
у һ'име we һ'уфи хвэ кьр.
- 12 П'адшед э'рде бавэр нэкьрын
у һ'эму бьнэлийед дьнийайе,
кө нэйар у дьжмыне,
дэргәһед Оршэлимер'а
бьк'эвьнэ һьндөр'.
- 13 Р'уйе гөнэйед п'эхэмбэред we
у нэхэдийед к'аһинед веда
эв йяк цэвьми,
кө хуна р'аста вана р'етьн.
- 14 К'учада мина кора дэро-дэр
бун,
хунэда өса лэвьт'ин,
кө кэс нькарьбу к'ынщед
ван к'эта.
- 15 Ль ван дькьрынэ гази:
«Бьщэ'мын, нэпацъжно^ф!
Дур к'эвьн, дур к'эвьн, дэст
нэдьнэ мэ!»
Гава эвана р'эвин чун дэро-
дэр бун,
нава мьлэтада һатэ готьн:
«Сьт'ара ване иди т'өнэбэ!»
- 16 һерса Хөдан эв т'ур'-т'ур'и
кьрын,
Эв иди гөһ надэ ван,
чымки вана цэдьре к'аһина
нэгьрт,
р'успийар'а нэр'ыщфин.
- 17 Ч'э'ве мэ бадихэва
бона к'омэке жь р'е
цэр'ьмин.
Мэ гөмана хвэ дабу сэр
мьлэтэки өса,
кө нькарьбу мэ хьлаз кэ.
- 18 Ч'э'вед ван өса сэр гавед мэ
нэ,
кө эм к'учед хвэда жи
нагэр'ьн.

4:6 Дэстпелун 19:24. 4:10 Дөбарэкьрына Цануне 28:56-57; һээкыйел 5:10.

- К'отабуна мә незик бу,
 р'ожед мә хьтм бун,
 ахьрийа мә пер'а гьшишт.
- 19 Пэйк'эгийед мә жь тэйред
 э'змен зутър бун,
 сәре ч'ийа данә пэй мә,
 бәр'ийеда бона мә хвә
 тәландьн.
- 20 Бина ль бәр мә, р'ункьрийе^ф
 Хөдан,
 ч'э'лед ванда һатә гьртъне,
 бона к'ижани мә дьгот:
 «Нава мьлэгада бьне сийа
 вида әме бьжин».
- 21 Әшқ у ша бә, Әдома^ф қиз,
 бьнәлийа вәлате Усе!
 Әв к'асе бьгьнижә тә жи,
 те жи вәхви к'ефхвәш би,
 хвә тә'зи ки.
- 22 Сийона қиз*! Әве иди тә
 сьргун нәкә,
 бәлайед нәһәқийед тә хьлаз
 бун.
 Ле нәһәқийед тә, Әдома қиз,
 Әве бинә сәре тә у гөнәйед
 тә ә'йан кә.
- Дөайе һәвар-газийе**
- 5** ¹ Хөдано, бир бинә кә чь
 һатә сәре мә,
 дина Хвә бьде у р'обәтийа
 мә бьбинә.
- ² Мьлк'е мә гьшиштә хәлқе,
 малед мә жи хәлқед хәриб.
- ³ Әм бунә севийед бебав,
 дайикед мә жи чава
 жьнәби.
- ⁴ Ава хвә әм п'әрәти вәдхвьн,
 шәвата мә тиньн әм
 дьк'ьр'ьн.
- ⁵ Бар сәр стөкөра мә, п'ейи сәр
 мә дькьн,
 әм дьк'әсьрьн у р'ьһ'эгийа
 мә т'өнә.
- ⁶ Мә бона нан т'ерхварьне,
 дәсте хвә дьрежи Мьсьре у
 Ашуре^ф кьр.
- ⁷ Кал-бавед мә гөнә кьрьн, әв
 иди т'өнәнә,
 ле бәлайед нәһәқийед ван
 әм дьк'ьшиньн.
- ⁸ Хөлама һ'өкөми ль сәр мә
 кьрьн,
 кәсәк т'өнә, мә жь дәсте ван
 хьлаз кә.
- ⁹ Әм жь дәст шуре бәр'ийеда
 мьрьне дьдьнә бәр ч'ә'ве
 хвә, нане хвә тиньн.
- ¹⁰ Жь дәст хәлайа гьранда,
 ч'әрме мә мина тәндуре
 р'әш буйә.
- ¹¹ Жьн Сийонеда бенамус
 кьрьн,
 бьк'ьр жи бажаред
 Щьһудайеда.
- ¹² Мир-бәг бь дәсте ван һатьнә
 дардакьрьне,
 қәдьре р'успийа нәгьртън.
- ¹³ Щаһьла бәрәш звььр'андьн,
 хорт дара дьк'ьшиньн
 дьк'әвьн.
- ¹⁴ Р'успи жь дәргәһа бьрийан,
 щаһьл жи жь стьрана.
- ¹⁵ Әшқа дьле мә шкәст,
 шабуна мә бу шин.

* 4:22 Ава готи «Бажаре Оршәлиме».

- ¹⁶ Т'аще сәре мә к'әт,
wэй ль мә, кө мә гөнә кьрийә.
- ¹⁷ Ләма дьл мәва нәмайә,
жъ ве йәке ч'әв ль мә шелу
бунә.
- ¹⁸ Бона ч'ийайе Сийоне кө хали
майә,
р'уви ль сәр wi дьбэзын.
- ¹⁹ Тө, Хөдано, h'әта-h'әтайе йи,
г'әхте Тә, г'әхте қөр'нә-
қөр'нә йә.
- ²⁰ Чьма Тө лап мә бир дьки,
wә'дәки дьреж мә дьһели?
- ²¹ Мә бәрбь Хwә вәгәр'инә,
Хөдано
у әме вәгәр'ын.
Р'ожед мә хwәш кә, мина
р'ожед бәре.
- ²² Гәло Тә лап әм жь бәр Хwә
авитьнә,
бех'әсаб һерса Хwә ль мә
р'акьрийә?

К’ѳтеба Һэзэкийел п’ехэмбэр

Пешготын

Һэзэкийеле п’ехэмбэр^ф у к’ахин^ф дэстпебуна сэдсалия шэша бэри буйина Иса, һесир р’ақэтанди Бабилоне^ф бьбу. Һьнэк вэхт дэрбаз дьбэ, Хөдан^ф дэстпедькэ бь заре Һэзэкийел т’эви исраелийа^ф хэбэр дьдэ, Һьн т’эви йед һесиртийеда, Һьн жи т’эви йед Оршэлимеда^ф майи. Готьнед кө Һэзэкийел жь Хвэде дьстандън, эв щарана мина дитьнока бунэ, щарана жи эв бона кьрьнед п’ехэмбэр бунэ.

Һэзэкийел р’уйе к’ьрети у гөнәйед^ф ванэ ль бэр Хвэде, исраели нәһэқ дькьрьн. Әви дэнг дьда һэр кәси, кө эв р’өһ’ани пақьж^ф бьн у щабдаре беолитийед хвэйә кьри бьн. Сала 587-586-а бэри буйина Иса Оршэлим бь дэсте ордийа Бабилоне те веранкьрьне, пэйр’а Һэзэкийел бэ’са гөмане дькэ, кө Хөдане мьлэте Хвэ т’ө щар т’эхсир нәкэ, вэ’дәйе бе Әве щьмэ’та Хвэ жь һесиртийе хьлаз кэ у вэгэр’и-нэ ль щийе вани бэре. Мэрәме готьнед Һэзэкийелда сэри р’умэта^ф Хвэде йә, йа кө нә т’эне we ль Оршэлиме бэ, ле we ль һэр дэра бэ, к’идэре кө Хөдан бьхвазэ у П’арьстгәһа^ф Хөдан we р’ожәке э’сэ бе сәкьнандьне. Әве к’ѳтебе дькарьн бәлайи ль сэр шэш п’ара кьн:

1. Дитьнока р’умэта Хвэде у гази-қольхе Һэзэкийел (жь сәре 1-е һ’эта 3-йа).

2. Мьлэт р’уйе гөнәйед хвэда те һьлатьне, пешдаготьна бона к’этын у веранбуна Оршэлиме (жь сәре 4-а һ’эта 24-а).

3. П’ехэмбэртийа бона щэзайе ахьрийа мьлэтэд нәйар (жь сәре 25-а һ’эта 32-а).

4. Бэрдьлийа Хөданэ бона щьмэ’та Исраеле у созе Вийи бона э’дльайие у хер-хвэшийа бона ван (жь сәре 33-йа һ’эта 37-а).

5. Дитьнока сэр Гог, кө сурәте һ’эму мьлэтэд нәйар э (жь сәре 38-а һ’эта 39-а).

6. Шьбандьна П’арьстгәһа пашвэхтийе у э’рде Исраелейи вэхте кө щьмэ’та we, we иди веда бьжи (жь сәре 40-и һ’эта 48-а).

Сэрийед хьлазийа ве к’ѳтебеда бона вэлгэр’андьне гэлэк щийед зэ’мэт һәнэ, чьмки эв бэ’са П’арьстгәһа р’ожа ахьрийе дькьн.

Диндара р'умәта^Ф Хөдан

1 ¹ Пенце мәһа чарайә сала сийида*, чәхе эз һында щәва К'ъваре нава сьргунбуйада^Ф бум, э'зман вәбу у мын жь Хвәде^Ф дитынок дитын.

² Пенщсалийа сьргунбуна Й'һойак'ин* п'адшада, р'ожа пенце мәһе,[†] ³ вәлате к'ьлданийада^Ф, һында щәва К'ъваре хәбәра Хөдан мын һәзәкийеле к'аһини^Ф көр'е Бузир'а һат. Хөдан ль вьр дәсте Хвә дани сәр мын.

⁴ Мын дина хвә даие, we жь бакөре баки кьрбу фьзьлдуман у э'врәки мәзны доре р'онайи, агьре бьрқвәдайива те у нава агьрда жи тыштәки мина сьфьрәки бьрқок бу. ⁵ Нава вида мина чар р'өһ'бәра һәбун у аwазе хвәва дьлқе мәрьвада бун,[†] ⁶ ле һәр йәк жь ван чар р'у у чар баски бун. ⁷ Әвана п'ийа р'аст сәкьни бун, бәфше ньгед ван мина сьмед дөвер бун. Әw ми-на сьфьр дьбьрқин. ⁸ Ль һәр чар алийед ванва, бьн баскед ванда мьлед мәрйя һәбун. Р'у у баскед һәр чар р'өһ'бәра аһа бун: ⁹ Баскед ван дьгьһиштьнә һәв у чуйина һәр алида әвана нәдзьвьвьр'ин, әw һәвр'а дьчун. ¹⁰ һәр р'өһ'бәр чар р'уйи бун: Пешийева р'уйе ван мина йе мәрйя бун, алийе р'астева мина йе шера бун, алийе

ч'әпева мина йе боха бун, пыште-ва жи мина йе тәйре симьр' бун,[†] ¹¹ аһа бун р'уйед ван. Баскед ван щот-щот жь һәв қәтийайи бун: Дө баскед ван дьгьһиштьнә һәв, дөда жи бәдәна ван дьньхамтын. ¹² Әвана һәвр'а р'аст wi алийида дьчун, к'ийалида р'өһ' бьхwәста у вәхте чуйине әвана нә дьзьвьвьр'ин.

¹³ У нава ван р'өһ'бәрада, мина шәле агьр дьшьхөли у мина аwазе қәндила бу. Әв агьра навбәра ван р'өһ'бәрада дьчу-дьһат, шәwқ дьда у бьруск же давитын дьпәкийан.[†] ¹⁴ Әв р'өһ'бәрана өса зу дьчун дь-һатын мина шәwқа бьруске.

¹⁵ Мын дина хвә да ван р'өһ'-бәра, мын дит we ль э'рде, һында һәр р'өһ'бәрәки чарр'у т'әкәк һәбу.[†] ¹⁶ һәр чар жи мина һәв бун, аwаз у чебуна ван т'әка мина шәwқа кәвьре қимәт бун, аwаз у чебуна ван өса бун, те бежи т'әк т'әкеда буйа. ¹⁷ Әw һәр чар алийед хвәда жи дьчун, гава әw аликида дь-чун иди вьрда-веда нәдзьвьвьр'ин. ¹⁸ Кәвийед т'оқед ван бьльнд у saw бун, һәр чар кәвийед т'оқа ч'әва-ва т'ьжи бун.[†] ¹⁹ У гава әw р'өһ'бәр дьчун, әw т'әк жи к'еләка ванда дьчун, гава р'өһ'бәр жь э'рде бь-льнд дьбун, т'әк жи ванр'а бьльнд дьбун. ²⁰ Р'өһ'е р'өһ'бәра нава һәр т'әкеда бу у р'өһ' к'өда кө бьчуйа

* **1:1** Әв йәк нә э'йан э, бь фькьра һьнәк зана, әw ве йәке сисалийа э'мьре һәзәкийелва гьре дьдьн.

* **1:2** «Й'һойак'ин» п'адшайе Щьһудайе бу. Ве к'ьтебеда һәзәкийел бә'са сьргунбуйед п'адшатгийа Щьһудайе^Ф дькә, ле әw һәр гав бь наве израелийа^Ф дәнг дьдә вана, чьмки әw жи жь мьләте израелийа бун.

1:2 Падшати II, 24:10-16; Дирок II, 36:9-10. **1:5** Ә'йанти 4:6. **1:10** һәзәкийел 10:14; Ә'йанти 4:7. **1:13** Ә'йанти 4:5. **1:15-21** һәзәкийел 10:9-13. **1:18** Ә'йанти 4:8.

әw р'өһ'бәр жи дьчун. Дәра кө р'өһ' бьхwәста бьчуйа р'өһ'бәр жи weда дьчун у т'әк wanр'а бьльнд дьбун. ²¹ Гава әw р'өһ'бәр дьчун, т'әк жи дьчун у гава р'өһ'бәр дьсәкьнин, әw жи дьсәкьнин. У гава әw жь әрде дьрәтийан, т'әк жи wanр'а жь әрде дьрәтийан, чьмки р'өһ'e р'өһ'бәра т'әкада бу.

²² Ль феза сәре wan р'өһ'бәра мина тыштәки р'агьртиийи қәди-ми saw һәбу, чава awазе бузейи бьрқок.† ²³ Бьне we қәдимийеда дө баскед wan р'өһ'бәра р'әх һәв-да вәкьри бун у пе дө баска жи һәр йәки бәдәна хwә дьньхамтын. ²⁴ Гава әw чун, мьн дәнге баскед wan бьхист, чава дәнге ава гөр' буйа, мина дәнге Йе һәри Зор, мина қәрәбальха дәнге ордийа, ле гава әw сәкьнин, баскед хwә жи дахьстьн.† ²⁵ Гава сәкьнин у баскед хwә дахьстьн, жь wi қәдимийа феза сәре wan дәнгәк hat.

²⁶ Феза қәдимийа сәр сәре wan тыштәки мина т'әхтәки п'адше һә-бу, чава жь кәвьре сафир буйа у жор ль сәр wi тыште мина т'әхт, йәки дьлқе мәрьвада бу.† ²⁷ Мьн дит кө әw чава навк'елке жор-тър, мина awазе сьфьре бьрқоки фьр'неда һ'әлийайи буйа. Ле жь навк'елке жьртър, мьн дит әw чава awазе агьр буйа. Әw һәр алийа-ва дьбрьқи,† ²⁸ мина к'әскәсора ә'wрадайә wәхте баране, шәwқе дора wi аһа гьртьбу. Әва дитьна мина диндара р'умәта^ф Хөдан бу.

Газикьрьна һәзәкийел

Гава мьн дит, әз дәвәр'уйа чум у мьн дәнге Йе хәбәр дьда бьхист.

2 ¹ Йе мьнр'а хәбәр дьда гот: «Һәй инсано! һәла р'абә сәр п'ийед хwә бьсәкьнә, Әзе т'әви тә хәбәр дьм». ² Гава Әwi т'әви мьн хәбәр да, р'өһ' ль мьнда hat у әз ль сәр п'ийа дамә сәкьнандьне у мьн дәнге Йе мьнр'а хәбәр дьда бьхист.

³ У Әwi мьнр'а гот: «Һәй ин-сано! Әзе тә бьшиньмә щәм исра-елийа, ван қәбилед^ф сәрһьлдайә у һьмбәри Мьн р'абуйи. Әw кал-бавед хwәва һ'әта ньһа Мьнр'а беамьн дәрк'әтьнә. ⁴ Әвана зар'ед сәрһ'ышкә дьлкәвьр ьн, Әзе тә бь-шиньмә щәм wan кө тө wanр'а бежи: «Хwәйи Хөдан аһа дьбежә...» ⁵ Әw гөһ бьдьнә тә, йан гөһ нәдьнә тә (чьмки әw маләкә сәрһьлдайи йә) ха we бьзаньбьн кө нава wанда п'ехәмбәр^ф һәйә. ⁶ Ле тө, инсано, нә жь wan бьтърсә, нә жи жь го-тьнед wan бьтърсә, бәле әw бона тә гәзгәск у стьри нә у тө нава дупьшкада дьмини, ле жь готьнед wan нәтърсә у жь р'әнг-р'уйе wan нәбьздә, чьмки әw мала сәрһьлда-йи йә. ⁷ Тө готьнед Мьн бьгьһинә wan, һәгәр әw гөһ бьдьне, йан гөһ нәдьне, чьмки әwә сәрһьлдайи нә.

Хwәде к'ьтебе ль һәзәкийел дьдә хwарьне

⁸ Ле тө, инсано, бьбьһе Әз чь тәр'а дьбежьм, тө нәбә мина әwe

1:22 Ә'йанти 4:6. 1:24 Ә'йанти 19:6. 1:26 һәзәкийел 10:1; Ә'йанти 4:2-3.
1:27 һәзәкийел 8:2.

мала сәрһылдайи, Әз чь дьдъмә тә, тә дәве хвә вәкә бьхвә». ⁹Мьн дина хвә даие, we дәстәки бәрбь-р'и мьн кьри у к'ьтебәкә гөломат гьрти.† ¹⁰Әви әв ль бәр мьн вәкьр, әв дәр у һьндөр'ва һьвисар бу, we-да шин, гьри у к'әсар һьвисар бун.

3 ¹Әви готә мьн: «Һәй инсано! Чь ль бәр тә һәйә бьхвә. Әве к'ьтеба гөломат бьхвә у һәр'ә бежә мала Израел».† ²У мьн дәве хвә вәкьр, Әви әв к'ьтеба гөломат әз дамә хварьне ³у мьнр'а гот: «Һәй инсано! Пе әве к'ьтеба гөломатә кә дьдъмә тә, зьке хвә т'ер кә у мәһ'андьна хвә дагьрә». Мьн жи әв хвар у дәве мьнда әв ширьн бу мина һьнгьв.

**Хөдан т'ақәте
дьдә һәзәкийел**

⁴Һьнге мьнр'а гот: «Һәй инсано! Дә р'абә һәр'ә мала Израел у готьнед Мьн ванр'а бежә. ⁵Чьмки Әз тә нашиньмә нава мьләтәки зьмане хәриб у хәбәр дана зә'мәт, ле мала Израел, ⁶нә нава гәләк мьләтед зьмане хәриб у хәбәр дана зә'мәт, кә готьнед ван тә фә'м нәки. Ле бәле һәгәр Мьн тә бышандайи нава ван хәриба, әванә we гөһдарийа тә бькьрана. ⁷Ле мала Израел we нәхвәзә гөһ бьдә тә, чьмки нахвәзьн гөһ бьдьнә Мьн, р'аст т'әмамийа мала Израел сәрһ'ышк у дьлкәвьр ә. ⁸Ле ва Әзе р'уйе тә мина р'уйе ван қалым кьм у ә'нийа тә мина ә'нийа ван

һ'ышк кьм. ⁹Ә'нийа тә бькьмә мина алмасе, жь кәвьр қәвинтьр кьм, тә жь ван нәтьрсә у жь р'әнг-р'уйе ван нәбьздә, чьмки әв мала сәрһылдайи йә».

¹⁰У мьнр'а гот: «Һәй инсано! Һ'әму готьнед кә Әзе тәр'а бежьм, пе гөһе хвә бьбьһе у бькә дьле хвә. ¹¹Р'абә һәр'ә нава сьргунбуйед жь щьмә'та хвә, т'әви ван хәбәр дә, әв гөһдарийа тә бькьн, йан нәкьн, тә ванр'а бежә: «Хвә-йи, Хөдан аһа дьбежә...».

¹²Һьнге Р'өһ^ф әз бьльнд кьрьм у мьн пышт хвәва дәнгәки гөр'инийа қайим бьһист кә дь-гот: «Р'умәта Хөдан щийе Хвәда бьмбарәк^ф ә!» ¹³Мьн өса жи дәнге гөр'инийа қайим у дәнге ль һәв-к'әтьна баскед р'өһ'бәра у дәнге т'әкед к'еләка ван бьһист. ¹⁴Р'өһ' әз бьльнд кьрьм у бьрьм; Әз бь дьле кәл, бинтәнг чум у дәсте Хөдан қайим әз гьртьм. ¹⁵Әз чум гьһиштьмә ль ван сьргунбуйед Абибедайә кә һьнда щәва К'ьваре дьман, әз ль ви щийе кә әв ле дьман сәкьним у һ'әфт р'ожа әз нава ванда мәт'әлмайи мам.

**Һәзәкийел нобәдар
те к'ьфшкьрьне
(Һәзәкийел 33:1-9)**

¹⁶Пәй һ'әфт р'өжар'а хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ¹⁷«Һәй инсано! Мьн тә сәр мала Израел нобәдар к'ьфш кьри, вәки тә чь жь дәве Мьн бьбьһейи, алийе Мьнда ван пе бьһ'әсини. ¹⁸Гава Әз йе

2:9-10 Ә'йанти 5:1. 3:1 Ә'йанти 10:9-10.

нәһәqr'а бежым: «Те ә'сә бьмьри» Ле тө ши пе нәһ'әсини, кә йе нәһәq һаш пе һәбә, жь р'ийа хwәйә хьраб вәгәр'ә у бьжи, әw нәһәqе нәһәqийа хwәда бьмьрә, ле хуна ши Әзе жь дәсте тә бьхwазьм. ¹⁹ Ле һәгәр тө йе нәһәq пе бьһ'әсини, ле әw жь нәһәqийе у р'ийа хwәйә хьраб вәнәгәр'ә, әwe нәһәqийа хwәда бьмьрә, ле те ә'мьре хwә хьлаз ки.

²⁰ Оса жи һәгәр йе р'аст жь р'астийа хwә дагәр'ә у нәһәqийе бькә у Әз кәвр бавежьмә ль бәр п'ийа у әw бьмьрә, тә кә әw пе нәһ'әсанд әwe нава гөнәйе^ф хwәда бьмьрә у р'астийа шийә кьри we нәйе биранине, ле хуна ши Әзе жь дәсте тә бьхwазьм. ²¹ Ле һәгәр тө йе р'аст пе бьһ'әсини, кә йе р'аст гөнә нәкә у әw ширәте qәбул кә гөнә нәкә, әwe ә'сә бьжи у те жи бесуц би».

Зьмане Һәзәкийел те гьртъне

²² Әз ль wьр бьн дәсте qоле Хөданда бум у Әwi гот: «Р'абә һәр'ә дәште* у ль wьр Әзе т'әви тә хәбәр дьм». ²³ Әз жи р'абум чумә дәште, we диндара р'умәта Хөдан мина әwe р'умәта һьнда щәwa К'ьваре мьн дитьбу, ль wьр сәкьни бу у эз дәвәр'уйа чум.

²⁴ һьнге Р'өһ' ль мьнда һат, эз ль сәр ньга дамә сәкьнандьне у мьнр'а хәбәр да у гот: «Һәр'ә бьк'әвә мала хwә дәри дадә. ²⁵ У тө, инсано, we тә qәйд кьн у пе ван тә гьредьн, wәки нькарьби дәрк'әви нава щьмә'те. ²⁶ Әзе зьмане

тә дәмахе тәва бьqәмьтиньм у те лал би ль wan һьлнәйе йи, чьмки әw мала сәрһьлдайи йә. ²⁷ Ле гава Әз т'әви тә хәбәр дьм, Әзе һьнге зьмане тә вәкьм у те wanр'а бежи: «Хwәйи, Хөдан аһа дьбежә...» Йе дьбьһе бьра бьбьһе, йе нахwазә бьбьһе бьра нәбьһе, чьмки әw мала сәрһьлдайи йә».

Доргьртъна Оршәлиме^ф

4 ¹ Хөдан дьбежә: «У тө, инсано, хwәр'а к'әлпич'әки һьлдә дайнә ль бәр хwә у ль сәр бажаре Оршәлиме^ф шькьл кә. ² Доре ле бьгьри, пешбәри we т'ә'бийа чеки, т'өлме хwәлийе бьльнд ки, зомед ордийа пешбәри we вәгьри у һәр чар алийава жи һащәтед диwар-хьрабкьрьне дайни. ³ У хwәр'а жи селәкә һ'әсьни һьлди у әwe чава сурәкә һ'әсьни дайни навбәра хwә у бажер, бәре тә ль бажер пьр'ч'у-кьри бә, кә дора we бе гьртъне у те доре ле бьгьри. Әwe аһа нишанәк бә бона мала Израел.

⁴ Паше ль сәр к'еләка хwәйә ч'әпе п'алди у нәһәqийа мала Израел һьлди сәр хwә. Те wәкә һ'әсабе wan р'оже сәр к'еләка хwә п'алдайи нәһәqийа wan бьк'ьшини. ⁵ Чьмки Мьн һаqаси салед нәһәqийа wan, бона тә р'ож к'ьфш кьрьнә, те сесьд у нод р'ожи щәзайе мала Израел бьк'ьшини. ⁶ Гава тө wan р'ожа дәрбаз ки, we щаре жи сәр к'еләка хwәйә р'асте п'алди, кә чьл р'ожи жи нәһәqийа мала Щьһуда бьк'ьшини, Мьн жь

* 3:22 Аwa готи «Дәшта ч'әме Фьрате»

бәр һәр саләкева р'ожәк бона тә к'ьфш кьрийә. ⁷ Бьра бәре тә ль доргьртъна Оршәлиме пьр'ч'укьри бә, зәнда хвә сәр бьльнд ки у ль сәр бажер п'ехәмбәртийе бьки. ⁸ Ва Әзе қәйда бавежъмә тә, те нькаръби к'еләк-к'еләк бьзвьрь'и, һ'эта кө р'ожед доргьртъна хвә т'әмам ки.

⁹ Дә хвәр'а гәнъм, щәһ, лоби, ниск, гәньмок у ч'ади һьлдә, вана текә дәрданәке у жь ван хвәр'а нан бьпежә. Ван сесьд у нод р'ожед хвәйә сәр к'еләка хвә п'алдайи ван бьхви. ¹⁰ Хөрәке тәйи кө бьхви, гәрәке р'оже гьранийә бист шекьли* бә, һәр р'ож ви дәмидә бьхви. ¹¹ Аве жи гәрәке пе чапе вәхви, п'арәкә жь шәш п'аред һине*, һәр р'ож ви дәмидә вәхви. ¹² Те хөрәке хвә чава нане щәһ бьхви у пеш ч'әвед ванва пе п'исийе мерьв бьпежи». ¹³ Хөдан диса гот: «Аһа жи исраелийе нава ван мьләтада, ль ван дәред кө Әзе ван сьргун кьм нане хвәйи һ'әрам бьхвьн».

¹⁴ У мьн гот: «Wәй, Хвәйи, Хөдано! Мьн т'ө щар хвә нәһ'әр'ьмандийә, жь зар'отийа хвәда һ'эта ньһа, нә мьн мьрар^ф хварийә, нә жи дә'вәгьрти у гоштәки һ'әрам нәчуйә дәве мьн».

¹⁵ һьнге Әви готә мьн: «Әзе дәстуре бьдъм кө дәвса п'исийе мерьв, тә пе сәргине дөвер нане хвә бьпежи». ¹⁶ Оса жи готә мьн: «Һәй инсано! Ва Әзе р'ьсқе Оршәлиме бьқәлиньм, әве нане хвә пе мезине бьхвьн, дәсте ване дьле

ванда бә, аве жи we пе пиване бь дьле көл вәхвьн. ¹⁷ Чьмки әве һ'әвще нан у аве бьн, we зьравқәти ль һәвдө бьньһер'ьн у жь дәст нәһәқийа хвә бьмашьн».

Веранбуна Оршәлиме

5 ¹ Хөдан дьбежә: «Ле тә, инсано, хвәр'а шурәки туж һьлди, чава дузан бона р'уданкөр'кьрьне бьди хәбате у пе ви сәри у р'удана хвә көр' ки, паше мезинәке хвәр'а һьлди, әви п'ор'е хвә пе п'арәвәки. ² У гава р'ожед доргьртъна нишана Оршәлиме т'әмам бьн, тә п'арәкә жь сьсийа нава шькьле бажерда бьшәвьтини. П'арәкә жь сьсийа жи һьлди дора шькьле бажер пе шур һур-һури ки. П'ара сьсийайә дьн жи бьди бе у Әзе жи пе шуре к'ьшанди пәй ван к'әвьм. ³ Ле жь ви п'ор'и чәнд льба жи һьлди бьки ньч'е п'еша хвә. ⁴ һьнәки жи же һьлди бавежи нава агьр, вана агьрда бьшәвьтини. һьнге агьре жь вьр сәр т'әмамайа мала Исраелда бьбарә.

⁵ Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: Әва Оршәлим ә, кө Мьн кьрийә навбәра мьләта у вәлатава доргьрти йә. ⁶ Ле әв һьмбәри қьрар у қәйдә-қанунед Мьн р'абун у жь мьләтед майинә дор-бәра һе хьрабтьр бун, чьмки вана қьраред Мьн т'әхсир кьрьн у ль гора қәйдә-қанунед Мьн нәчун. ⁷ Ләма жи Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: һун кө жь ван мьләтед дор-бәред хвә зедәтьр дә'w-доза дькьн, нава қәйдә-қанунед Мьнда

* **4:10** Хөрәке вийи р'оже дькьрә дөсьд у си гьрам.

* **4:11** Р'оже ава вийә вәхварьне дькьрә вәкә 0,6 литьри.

наминьн у қыраед Мьн нақәдиньн, һәма вәкә қыраед нава ван мьләтед дор-бәред хвә најин*,
 8 ләма Хвәйи Ходан аһа дьбежә: «Эз Хвәха мьқабыли тә мә, Оршәлим. Эзе нава тәда, ль бәр ч'әве ван мьләта диванед Хвә биньмә сери. 9 У жь дәст ван һ'әму к'ъретийед тәда, Эзе тыште өса биньмә сәре тә, кә Мьн т'ө щар нәкьрийә, нә жи Эзе иди бькьм. 10 Ләма жи нава тәда баве зар'ед хвә бьхвьн у зар'е жи баве хвә бьхвьн.† Эзе дивана тә бькьм, һәрч'е жь тә майи жи бьдьмә ль бәр һәр байи. 11 Эз ә'мьре Хвә кьм әва ә'ламкьрына Хвәйи Ходан ә «Тә кә пе һ'әму мьр'дар'и у к'ъретийед хвәва Пирозгәһа^ф Мьн һ'әр'манд, Эзе жи тә кәр' кьм, дьле Мьне ль тә нәшәвьтә у ль бәр тә нәк'әвьм. 12 П'арәкә тәйә жь сьсийа we пе нәхвәшийа һ'ал бьмьрә у жь хәлайе we нава тәда бьһ'әльн-бьмашьн. П'арәкә жь сьсийа we дор-бәред тә пе шур бьк'әвә. П'арәкә жь сьсийа жи Эзе бьдьмә ль бәр һәр байи у пе шуре к'ьшанди пәй ван к'әвьм. 13 Бь ви авайи һерса Мьне йа хвә бькә, к'әла Мьне дайнә у дьле Мьне р'ьһ'әт бә. У гава к'әла Мьн дайнә, һьнге we бьзаньбьн, вәки Мьн, Ходан жь дәст хирәтк'ешийа Хвә готьбу. 14 Эзе тә нава мьләтед дор-бәред тәда, ль бәр ч'әве һәр р'ешийи хьки-хали кьм у бькьмә р'обәт. 15 Гава Эз бь һерсе, к'әле у

хәзәбе дивана тә бькьм, әв йәке бона мьләтед дор-бәред тә we бьбә ширәтәкә қаре, пек'әни, дәрсе у sawe) Мьн, Ходан әв йәк гот. 16 «Эзе бона кавьлкьрыне тиред хәлайейә зийанк'ар бьшиньмә сәр тә кә тә қыр' кьн. Эзе хәлайә нава тәда һе гьран кьм у Эзе пышта хөрәке тә бышкеньм. 17 Эзе хәлайе у р'ә'вьред чоле бьшиньмә сәр тә, we тә безөр'әт кьн, нәхвәшийа һ'ал у хуне нава тәр'а дәрбаз бьн у шур сәр тәда биньм[†] Мьн, Ходан, әв йәка гот».

Дивана

п'утп'арьстийа^ф Израеле

Б 1 Хәбәра Ходан мьнр'а һат у гот: 2 «Һәй инсано! Бәре хвә бьдә ч'ийайед Израеле у ль сәр ван п'ехәмбәртийе бькә 3 у бежә: «Һәй ч'ийайед Израеле! Бьбьһен дәнге Хвәйи Ходан. Ва йә чь кә Хвәйи Ходан ч'ийа, гьра, гәлийа у нәвалар'а дьбежә: Ва Эзе Хвәха шур сәр вәда биньм у щийед вәйә п'утһ'әбандьне вәран кьм. 4 Горигәһед^ф вәйе вала һьшти бьн, йед бьхуре^ф жи һурдәхвәши буйи у кәштийед вә Эзе бавежьмә ль бәр п'утед вә. 5 Эзе щьнйазед истраелийа дайньмә ль бәр п'утед ван у һәстуйед вә ль дора горигәһед вә бәла кьм. 6 һ'әму щи-варед кә һун теда дьжин, әв бажаре һьлшанди бьн, щийед п'утһ'әбандьне жи вәран буйи бьн. Горигәһед вәйе

* 5:7 Нав чәнд дәстньвисарада дәвса «нажин» «дьжитьн» һәйә, чава һәзәкийел 11:12-да ньвисар ә.

5:10 Шина Йеремийа 4:10. 5:17 Ә'йанти 6:8.

бһ'әр'ьмын у ыеран бһн, п'утед
 вәйе бышкен бьрәлһн, горигәһед
 бьхуре һур-һури бһн у кьред дәсте
 вәйе нәминһн. ⁷ Нава вәда кош-
 тийе бьк'эвһн у һуне бьзаньбһн,
 кө Әз Хөдан ьм.

⁸ Эзе жь вә п'арәкә майи бь-
 һельм. Гава һун нава мьләта жь
 бәр шур бьр'эвһн у нава вәлагада
 бәла-бәлайи бһн, ⁹ һәрч'е жь вә ма-
 йийә нава мьләтада сьргунбуйи
 ые Мьн бир бинһн у ф'әм бькьн кө
 вана Әз ешандьмә, жь дәст дьле
 хвәйи зьнек'ари жь Мьн дур к'әти
 у жь дәст ч'э'ве хвәйи зьнек'ари
 сәр п'уга. һынге әве хвәха жь хвә
 зьвер бһн, бона ван кьред хвәйә
 хьраб у ван һ'әму к'ьретийед кь-
 ри. ¹⁰ У ые бьзаньбһн кө Әз Хөдан
 ьм. Мьн бадихәва нәготьбу кө әв
 хьраби банийа сәре ван».

¹¹ Хвәйи Хөдан аһа дьбежә:
 «Дә ль чокед хвә хә у ньгед хвә
 ль әрде хә у бежә: (Вәйе) бона ван
 һ'әму к'ьретийед хьрабә мала Ис-
 раел! Чьмки әве пе шур, хәлайе
 у нәхвәшийа һ'ал бьк'эвһн. ¹² Йе
 дур ые жь дәст нәхвәшийа һ'ал
 бьмьрә, йе незик ые пе шур бьк'э-
 вә, йе фольгийи сахмайи ые жь
 дәст хәлайе бьмьрә. Бь ви авайи
 к'әла Мьне ль ван дайнә. ¹³ Гава
 дәрблек'әтийед ван нава п'утед
 ванда, дора горигәһед ван, ль
 сәре һәр т'әпе бьльнд, ль сәре һәр
 ч'ийайи, бьне һәр дара шин у бьне
 һәр дара мә'зейә сьхда к'әти бһн,
 ль ван дәред кө ван дийарийед^ф
 шәватейә бинхвәш дьдан, һынге
 һуне бьзаньбһн, кө Әз Хөдан ьм.
¹⁴ Эзе аһа дәсте Хвә һьлдьмә ль

сәр ван. Вәлет у һәр дәред кө әв
 ле дьминһн жь бәр'ийа Ривлайе
 һе хьрабтьр ыеран у бе бьнәли
 кьм. һынге ые бьзаньбһн кө Әз
 Хөдан ьм».

Диwana Исраелейә незик

7 ¹ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат
 у гот: ² «Тө, инсано, бежә кө
 Хвәйи Хөдан бона вәлате Исра-
 еле аһа дьбежә: (Ахьри! Ахьрийа
 һәр чар қолбед вәлет һатийә! ³ Ва
 ахьрийа тә һатийә, Эзе һерса Хвә
 ль сәр тәда бьр'ежьм у диwana тә
 вәкә ә'мәлед тә бькьм, һ'әму к'ь-
 ретийед тә биньмә сәре тә. ⁴ Дьле
 Мьне ль тә нәшәвьтә у Эзе ль
 бәр тә нәк'эвһм, вәкә ә'мәлед тә
 биньмә сәре тә, кө вәкә к'ьрети-
 йед хвә бейи щәзакьрьне у һуне
 бьзаньбһн, кө Әз Хөдан ьм».

⁵ Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Ва
 йә бәла ль пәй бәле те, ⁶ ахьри
 һат, ахьрийа тә һат, әв һьндава
 тәда һ'шьйар буйә, ва йә те! ⁷ һәй
 бьнәлийе вәлет, һәй-вайе сәр
 тәда гьрт! Вәхт пер'а гьһишт, р'о-
 жа қәрәбальхе незик дьбә, ле нә
 әшқ у шабуна ль сәре ч'ийа. ⁸ Ва
 йә зутьре Эзе һерса Хвә ль сәр
 тәда бьр'ежьм, һ'әта кө к'әла Мьн
 дайнә, Эзе диwana тә вәкә ә'мә-
 лед тә бькьм, һ'әму к'ьретийед тә
 биньмә сәре тә. ⁹ Дьле Мьне сәр тә
 нәшәвьтә у Эзе ль бәр тә нәк'эвһм,
 вәкә ә'мәлед тә биньмә сәре тә,
 кө вәкә к'ьретийед хвә бейи щә-
 закьрьне у һуне бьзаньбһн, кө Әз
 Хөдан ьм, Йе кө дәрбе ль тә дьдә.

¹⁰ Ва йә әв р'ож! Ве әв те, һәй-
 вайе хвә тәр'а гьһанд! Шьвдаре

көлирк дайә, бәрзәқийе жи гөпк дайә. ¹¹ Зордари р'абу бу шьва нә-һәқийе. Жь ван кәсәке нәминә, нә жь п'ър'анийа ван, нә жь һәбука ван у нә жи жь р'әвша ван. ¹² Вәхт һатийә, р'ож пер'а гһиштийә, бьра йе дьк'ър'ә ша нәбә у йе дьфьрошә шине нәкә, чьмки хәзәб сәр т'әмамия мьхөлқәта ван ә. ¹³ Тыште һатьбә фьротане we ль йе фьроти вәнәгәр'ә*, һәгәр әв сах жи бьминьн, чьмки әв дитьна сәр т'әмамия мьхөлқәта ван we нәйе гһастьне у кәсәке пе нәһәқийа хвә сах нәминә. ¹⁴ Бор'и те ледане, һәр тьшт һазьр ә, ле кәсәк начә шер', чьмки хәзәба Мьн сәр т'әмамия мьхөлқәта ван ә.

¹⁵ Дәрва шур ә, һьндөр'да жи нәхвәшийа һ'ал у хәлайи йә. Йе кө чоле йә, we пе шур һәр'ә, йе кө бажерда йә, нәхвәшийа һ'ал у хәлайе әви һ'уфи хвә кьн. ¹⁶ Йед жь ван бьр'эвьн хьлаз бьн, we ль сәре ч'ийа бьбьнә мина кәвокед гәлийа у һ'әмуйе р'уйе гөнәйед хвәда бьнәльн. ¹⁷ Қолане мьле һ'әмуйа we сьст бә у бьн хвә we шьл кьн. ¹⁸ Әве к'өрх^ф ль хвә кьн, sawe ль ван бьгьрә, ль р'уйе ван һ'әмуйа шәрме һәбә у сәре ван һ'әмуйа we көр'кьри бә. ¹⁹ We зиве хвә бавежьнә к'уча, зер'е ване қьр'ежа дәста бе һ'әсабе. Зер' у зиве р'ожа^ф хәзәба Хөдан we нькарьбьн ван хьлаз кьн. Әве нә ван т'ер кьн, нә жи we зьке ван т'ьжи кьн, чьмки әв бунә сәбәбе гөнәкьрьна ван. ²⁰ Пе бәдәвийа

хәмьла ван әв фьр'нақ бун у пе ван хвәр'а һ'әйкәлед п'утед к'ьретә зьвер чекьрын. Ләма жи Әзе вана бона ван бькьмә һ'әрами. ²¹ Әзе ван пе дәсте хәриба бьдьмә т'аланкьрьне у пе дәсте нәп'акед дьне бьдьмә шеландьне у әве ван бьһ'әр'ьминьн. ²² Әзе бәре Хвә жь щьмә'та Хвә бьгөһезьм у хәрибе хьзна Мьн бьһ'әр'ьминьн, қачахе бен бьк'эвьне у әве бьһ'әр'ьминьн.

²³ Зьнщирәке чекә, чьмки вәлати қәт'ьлева дагьрти йә у бажари зордарийева т'ьжи йә. ²⁴ Әзе жь мьләта йед һәрә хьраб биньм у we ль малед ван бьбьн хвәйи. Әзе бәрзәқийа йед қәват бьтәмьриньм у щийед ванә пироз^ф we бенә һ'әр'ьмандьне. ²⁵ Гава saw бе, әве әдьялайийе бьгәр'ьн, ле we т'өнәбә. ²⁶ Бәлайе we ль сәр бәлайеда бе, сальхе хьраб ль сәр сальхе хьрабда. We жь п'ехәмбәр дитьноке бьхвазьн, һинкьрьне^ф щәм к'аһина т'өнәбә, ширәте жи щәм р'успийа^ф. ²⁷ Һьнге п'адшайе шине бькә, мире бегөман бә, щьм-ә'та вәлет we saweда бә.

Әзе анәгори кьред ван, ль бәр бевьла ван дәрхьм у анәгори диванед ван, дивана ван бькьм у һьнге we бьзаньбьн, кө Әз Хөдан ьм».

П'утһ'әбандьна Оршәлимеда

8 ¹ Сала шәшайә һесиртийеда, пенще мәһа шәша, әз ль мала хвәда р'уньшти бум у р'успийед

* **7:13** Анәгори Қануна К'аһинтийе 25:13-16, 24-28 мал у мьлк'е кө дьһатә фьротане, сала^ф р'авастийеда ль йе фьроти дьһатә вәгәр'андьне.

Щьһудайе жи пешбәри мьн р'у-
ньшти бун, һәма ль we дәре дәсте
Хвәйи Хөдан һатә сәр мьн. ² У
мьн дина хвә даие we диндарәкә
awазе мәрвьда, әв жь навк'елке
жертър агър бу, ле жь навк'елке
жортър мина awазе сьфьре бьрқо-
ки дьч'урьс ә.[†] ³ Әви мина дәстәки
авитә т'унщька сәре мьн гьрт у
Р'өһ' әз һәве хьстьм. Әве дитьна
Хвәдеда әз бьрьмә Оршәлиме, ль
бәр шемика дәргәһе һьндөр'даий
бәре ви бакөреда, ль ви щийе
п'уте к'ьретийи кө һелан дьда
хирәта Хөдан. ⁴ Ва р'умәта Хвә-
дейе[†] Израеле мина we дитьна
мьнә дәштеда* ль вьр бу.

⁵ һьнге мьнр'а гот: «Һәй инса-
но! һәла дина хвә бьдә бакөре».
Мьн дина хвә да бакөре, we әв
п'уте к'ьрет алийе бакөрева һьнда
шемика дәргәһе горигәһе бу. ⁶ У
Әви готә мьн: «Һәй инсано! Тө
дьбини әвана чь дькьн? Ван к'ьре-
тийед мәзьнә кө мала Израел ль
вьр дькә, вәки Әз жь Пирозгәһа
Хвә дур к'эвьм. Дә һәла вәрә, те
к'ьретийед һе мәзьн бьбини».

⁷ У Әви әз анимә ль бәр шеми-
ка һ'әвше у мьн дина хвә даие,
we диwари қөлкьри бу. ⁸ һьнге
Әви готә мьн: «Һәй инсано! Дә
һьһа әви диwари дәрәвәкә». Гава
мьн диwар дәрәвәкьр, we дәрик
ль вьр бу. ⁹ У готә мьн: «Бьк'әве

у дина хвә бьдә wан к'ьретийед
хьрабә кө әвана ль вьр дькьн».
¹⁰ һьнге әз к'әтьме у мьн дина хвә
даие, we awазе һәр щур'е шульки-
йа у һ'әйwanед к'ьрет, һ'әму п'утед
мала Израел ль сәр һәр алийед
диwара к'оланди бун. ¹¹ һ'әфте
меред жь р'успийед мала Израел
ль бәр wан сәкьни бун, дәсте һәр
йәкида бьхурдангәк һәбу у ә'w-
ре дуйе бьхура бинхwәш бьльнд
дьбу. Йазанйаһуйе көр'е Шапан
жи нава wанда бу. ¹² У Хөдан го-
тә мьн: «Һәй инсано! Тө дьбини
әве тәрийеда әв р'успийед мала
Израел, һәр йәк жь wан қөлч'ькед
п'утед хвәда чь дькьн? Чьмки әв
дьбежьн: «Хөдан мә набинә, Хөдан
дәст жь wәлет к'ьшандийә». ¹³ У
диса готә мьн: «Дә һәла вәрә, те
к'ьретийед wанә һе мәзьн кө дь-
кьн, бьбини».

¹⁴ Пәйр'а әз бьрьмә ль бәр ше-
мика дәргәһе Хана^ф Хөданә бәре
ви бакөреда, ва ль вьр к'өлфәт
р'уныштьбун, шина Т'амуз* дькь-
рьн. ¹⁵ У готә мьн: «Һәй инсано,
тә дит? Дә һьһа вәрә у те жь wан
к'ьретийа һе мәстър бьбини».

¹⁶ У жь вьр әз бьрьмә һ'әвша
Хана Хөданә һьндөр'да, we ль бәр
дәре Хана Хөдан, навбәра сьвдә-
ре у горигәһе wәкә бист у пенщ
мер сәкьни бун, пышта wан Хана
Хөданда бу. Бәре wан р'оһьлатеда

* **8:4** Аwa готи «Дәшта ч'әме Фьрате». Бьхуньн һәзәкийел 3:22.

* **8:14** «Т'амуз» наве п'утәки бабилонийа^ф бу, we һене ль гора фькьре бабилонийа^ф, әв хвәдейе әк'ьн у дәрәмәте бу. Ль гора әвед кө әв дьһ'әбандьн, пәй һәр дәрәмәта т'опкьрир'а Т'амуз дьмьрә, к'өлфәта шина ви дькьр, вәки бона дәрәмәта ну диса жь мьрьне р'абә.

8:2 һәзәкийел 1:27. **8:4** һәзәкийел 1:28.

бу у әв бәрбь р'оһьлате дәвәр'уйа дьчун у тә'в дьһ'әбандьн. ¹⁷ Һынге готә мьн: «Һәй инсано, тә дьбини? Бона мала Щьһуда әв к'ьретийед кә әв ль вьр дькьн һе һьндьк ьн, сәрда жи вәлат зордарийева т'ьжи кьрнә у һе к'әла Мьн р'адькьн, ва йә вана ч'ьръл гиһандьнә бевьла хвә*». ¹⁸ Ләма жи Әзе к'әла Хвә сәр ванда бьр'ежьм, дьле Мьне ль ван нәшәвьтә у ль бәр ван нәк'әвьм, әве бь дәнге бьльнд ль Мьн бькьн һәвар, ле Әзе гөһ нәдьмә ван».

Щәзайе Оршәлиме

9 ¹ Һынге мьн бьһист, кә Хөдан бь дәнгәки бьльнд кьрә гази у гот: «Бра щәзадаийед бажер, һәр йәк ч'әке вийи вьранкьрне дест-да бе незик». ² У мьн дит жь алийе дәргәһе жорьни бәре ви бакөре-да шәш мер тен у дәсте ван һәр йәкида ч'әке вани вьранкьрне бу. Нава ванда мәрвьәки к'ьнща к'ьтани ле бу, турьке ньвиск'ар жи ль навк'елке бу. Әвана һатьн һьнда горигәһа сьфьрин сәкьнин.

³ Һынге р'умәта Хвәдейе Исраелейә ль сәр херуба^ф, жь вьр р'абу чу бәр шемика Хане у гази әви мәрвьи кьр, йе кә к'ьнща к'ьтани ле у турьке ньвиск'ар ль навк'елке бу. ⁴ У Хөдан готә ви: «Нава бажерр'а, ава готи нава Оршәлимер'а дәрбаз бә, нишане бьдә сәр әнийа ван мәрвьа, к'ижан кә р'уйе ван һ'әму к'ьретийед навда кьри, дьнә'льн у дьзарьн».[†]

⁵ Пәйр'а жи мьн бьһист кә йед дьнр'а гот: «Ль пәй вьр'а бажерр'а дәрбаз бьн у лехьн, дьле вә ль кәсәки нәшәвьтә, ль бәр кәсәки нәк'әвьн. ⁶ Кала, щәһьла, қиза, жьн у зар'ока қьр' кьн, к'өке ле бьньн, ле дәст нәдьнә т'ө кәсе кә нишан сәр ә, жь Пирозгәһа Мьн дәстпекә!» Һынге вана жь р'успийед ль бәр Ханеда дәстпекьрн.

⁷ У Әви готә ван: «Хане бь-һ'әр'ьминьн, һ'әвшә көштийава т'ьжи кьн, һәр'ьн!» Әв жи дәрк'ә-тьнә бажер у қьр' кьрн. ⁸ У гава әв қьр' кьрн, әз т'әне мам, һынге әз дәвәр'уйа чум, мьн кьрә зарин у гот: «Хвәйи, Хөдано! Тә кә һерса Хвә ль сәр Оршәлимеда дьр'ежи, нә Те к'өка һәрч'е Исраеледа майи жи бини?»

⁹ У Әви готә мьн: «Нәһәқийа мала Исраел у Щьһуда гәләки мәзьн ә, вәлати хунева т'ьжи йә, бажари т'әр'ьбандьнева дагьрти йә, чьмки ван гот: «Хөдан дәст жь вәлет к'ьшандийә, Хөдан набинә. ¹⁰ Ләма жи дьле Мьне ль сәр ван нәшәвьтә у ль бәр ван нәк'әвьм, Әзе кьред ван бьньмә сәре ван».

¹¹ Һынге әв мәрвье к'ьнща к'ь-тани ле у турьке ньвиск'ар ль навк'елке щаб ани у гот: «Тә чава ль мьн ә'мьр кьр, мьн өса жи кьр».

Р'умәта Хөдан жь П'арьстгәһе^ф дур дьк'әвә

10 ¹ Пәйр'а мьн дина хвә дайе, we феза қәдимийа сәр сәре

* **8:17** Әва щур'әки һ'әбандьна ван бу. Бь ви авайи вана гәләки дьле Хвәде дешандьн.

9:4 Әйанти 7:3; 9:4; 14:1.

херубада*, тыштәки мина кәвьре сафири аwазе т'әхте п'адшеда ль сәр ван бу.† 2 У Хөдан готә мәрвә к'ьннца к'ьтани ле: «Бьк'әвә навбәра т'әкәбәзед бьн херуба у к'өлмед хwә т'ьжи к'омьред агьрийә нава херубада кә у бьр'әшинә сәр бажер».† У әw ль бәр ч'ә'вә мьн к'әтә wьр.

3 Гава әw мәрва к'әте, херуб алийе башура Хане сәкьни бун у ә'wрәки һ'әwша һьндөр'да т'ьжи кьрбу. 4 һьнге р'умәта Хөдан жь сәр херуба р'абу, чу сәр шемика Хане, Хан ә'wрва т'ьжи бу, һ'әwш жи шәwқа р'умәта Хөданва т'ьжи бу. 5 У дәнге баскед херуба, мина дәнге хәбәрдана Хwәдейе һәри Зор бу, һ'әта һ'әwша дәр жи дьһатә бьһистьне.

6 Чахе Хөдан ә'мьр ль мәрвә к'ьтан ль хwәкьри кьр, гот: «Һәр'ә агьре нава т'әкәбәзада жь нава херуба һьлдә», әw мәрва чу һьнда т'әке сәкьни. 7 һьнге жь нава херуба, херубәки дәсте хwә дьрежи агьре нава херуба кьр, һьнәк же һьлда у кьрә к'өлма йе к'ьтан ль хwәкьри. Әwi жи һьлда у жь wьр дәрк'әт. 8 Бьн баскед херуба мина дәсте мерьв к'ьфш кьрын.

9 Пәйр'а мьн дина хwә дайе, we һьнда херуба чар т'әкә һәбун, һьнда һәр херуби т'әкәк. Аwазе ван т'әка мина шәwқа кәвьре қимәт

бу.† 10 Әw һәр чар жи аwазе хwәда мина һәв бун, те бежи т'әк т'әкеда буйа. 11 Әw һәр чар алийед хwәда жи дьчун, гава әw аликида дьчун, әw иди вьрда-wеда нәдзьвьвр'ин. Ле бәре херуба к'ийалида буйа, әw wеда жи дьчун, иди вьрда-wеда нәдзьвьвр'ин, 12 өса жи т'әмамия бәдәна ван, пышта ван, дәсте ван, баскед ван. һәр чар т'әкед ван һәр алийава ч'ә'вава т'ьжи бун.† 13 Бона т'әка, ль бәр гөһе мьн к'әт кө ванр'а готьн: «Т'әкәбәз».

14 һәр р'өһ'бәре хwәйбаск, чар р'уйи бун: Р'уйе ә'wльн р'уйе херуба бу, р'уйе дөда р'уйе мәрийа бу, р'уйе сьсийа р'уйе шера бу у р'уйе чара жи р'уйе тәйре симьр' бу.† 15 У әw херуб бьльнд бун. Әвана әw р'өһ'бәр бун, к'ижан кө мьн һьнда щәwа К'ьваре дитьбун*. 16 Гава әw херуб дьчун, т'әкә жи к'еләка wанда дьчун. У гава ван херуба баскед хwә вәдькьрын, кө әw жь әрде бьльнд бьн, т'әкә жи жь ван нәдьқәтийан. 17 Гава әw херуб дьсәкьнин, т'әкә жи дьсәкьнин у гава херуб бьльнд дьбун, әw жи ванр'а бьльнд дьбун, чьмки р'өһ'е ван р'өһ'бәра wанда бу.

18 һьнге р'умәта Хөдан жь сәр шемика Хане р'абу у ль сәр херуба дани. 19 У ль бәр ч'ә'вә мьн, херуба баскед хwә вәкьрын, жь әрде бьльнд бун, т'әкә жи ванр'а.

* 10:1 «Херуб» әw р'өһ'бәр ьн, бона к'ижана сәре йәкеда ньвисар ә. Бьхуньн һәзәкийел 10:20.

* 10:15 Бьхуньн һәзәкийел 1.

10:1 һәзәкийел 1:26; Ә'йанти 4:2. 10:2 Ә'йанти 8:5. 10:9-13 һәзәкийел 1:15-21. 10:12 Ә'йанти 4:8. 10:14 һәзәкийел 1:10; Ә'йанти 4:7.

У әв чун ль бәр шемика дәргәһе р'оһьлатейи Хана Хөдан сәкьнин у жорда р'умәта Хвәдейе Израеле^ф ль сәр ван бу. ²⁰Әвана әв р'оһ'бәр бун, к'ижан кө мьн һьнда щәва К'ьваре, бьн Хвәдейе Израеледа пешда дитьбун, һьнге мьн те дәр-хьст кө әвана херуб бунә.

²¹Һәр йәк жь ван чар р'у у чар баски бун у бьне баскед ванда жи мина дәсте мәрьва бун. ²²Авазе р'уйе ван диндара хвәва, хут ми-на ван р'уйа бун, к'ижан кө мьн һьнда щәва К'ьваре бәре дитьбун. Бәре ван һ'әмуя к'ийалида буйа, әв веда жи дьчун.

**П'ехәмбәртийа^ф
ль сәр сәрверед Оршәлиме**

11 ¹Р'оһ' әз бьльнд кьрм у бьрмә ль бәр дәргәһе р'о-һьлатейи Хана Хөдан, кө бәре ви р'оһьлатеда йә. У we бист у пенщ мер ль бәр шемика дәргәһ бун, Йазанйәйе көр'е Аззур у Пьлат-йаһуйе көр'е Бьнайәйе мир-бәгед мьләт жи мьн нав ванда дитьн. ²У Хөдан готә мьн: «Һәй инсано! Ва нә әв мәрьвед кө сәр т'ьвди-ред нәһәдийе нә у ширәтед хьраб дьднә ви бажари. ³Әв дьбежьн: «Ньһа нә вәхте малчекьрьне йә? Әм жи ви бажарида мина қавьрма бәрошеда хвәйкьри нә*». ⁴Ләма ль сәр ван п'ехәмбәртийе^ф бькә, инсано, дә п'ехәмбәртийе бькә».

⁵Һьнге Р'оһ'е Хөдан һатә сәр мьн у готә мьн: «Бежә кө Хөдан аһа дьбежә: «Мала Израел, бәле

һун өса дьбежьн у Әз һаш жь ван фькьред вә һәмә. ⁶Вә ви бажарида көштийд хвә зедә кьрн у к'учед we щьнйазава т'ьжи кьрн.

⁷Ләма Хвәйи Хөдан аһа дьбе-жә: «Әв бажар бәрош ә, щьнйазед вәйә теда һьшти жи қавьрмә нә, ле Әзе вә же дәрхьм. ⁸Һун жь шур дьтьрсийан, Әзе шур сәр вәда бьшиньм» әв ә'ламкьрьна Хвә-йи Хөдан ә. ⁹«У Әзе вә жь вьр дәрхьм, бьдьмә дәсте хәриба у бәла вә бьдьме. ¹⁰Һуне пе шур бьк'әвн, Әзе т'опраха Израеледа диwana вә бькьм у һуне бьзань-бьн, кө Әз ьм Хөдан. ¹¹Әва бажара we бона вә нәбә бәрош, һуне жи нәбьнә қавьрма теда, Әзе т'опраха Израеледа диwana вә бькьм ¹²у һуне бьзаньбьн, кө Әз Хөдан ьм. Чьмки һун нава қәйдә-қанунед Мьнда нәман у вә қьраред Мьн нәқәдандьн, ле вәкә қьраред нава ван мьләтед дор-бәред хвә жит».

¹³Гава мьн һе п'ехәмбәрти дь-кьр, Пьлатйаһуйе көр'е Бьнайә мьр. һьнге әз дәвәр'уйа чум, бь дәнге бьльнд кьрә зарин у гот: «Вәй Хвәйи, Хөдан! Гәло Те қьр'а һәрч'е жь Израеле майи жи бини?»

**Соze жь һесиртийе
вьгәр'андьне**

¹⁴Һьнге хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ¹⁵«Һәй инсано! Әвед кө Оршәлимеда дьжин, бьратийа тәр'а, бәле бьратийа тәр'а, йед хун-қьнета тәр'а, т'әмамийа ма-ла Израелр'а, әв ван һ'әмуяр'а

* 11:3 «Қавьрма бәрошеда хвәйкьри» бь ибрани нишана бехофийе у сьг'арбуне йә.

дъбежын: «Һун жь Хөдан дур к'эть-нә, әва вәлата мәр'а мьлк' һатийә дайине». ¹⁶ Бона ве йәке бежә кө Хвәйи Хөдан аһа дъбежә: «Бәле Мьн әв дур шандьнә нава мьләта у вәлатада т'ур'-т'ур'и кьрьнә, ле Әзе нава ван вәлатед чуйи-да жи, вәхтәки ванр'а бьбьмә Пирозгәһ». ¹⁷ Ләма бежә кө Хвәйи Хөдан аһа дъбежә: «Әзе вә жь нава мьләта т'оп кьм у жь ван вәлатед кө һун навда т'ур'-т'ур'и бунә бьщвьиньм у вәлате Израел бьдъмә вә». ¹⁸ Гава щьмә'та вә бе вьр, әве һ'әму мьр'дар'ийед we у һ'әму к'ьретийед we же дур хьн. ¹⁹ һьнге Әзе дьләки бьдъмә ван у р'өһ'әки ну бькьмә нава ван,[†] Әзе жь бәдәна ван дьле кәвьри дәрхьм у дьләки хун-гошт бьдъмә ван, ²⁰ вәки әв ль гора қәйдә-қанунед Мьн р'абьн-р'унен у қьраред Мьн хвәй кьн у ван бьқәдиньн. Әве бьбьнә щьмә'та Мьн, Әзе жи бь-бьмә Хвәдейе ван. ²¹ Ле әвед кө дьлө^ф ван кө ль пәй мьр'дар'и у к'ьретийа ван ә, Әзе кьред ван биньмә сәре ван» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә.

**Р'умәта Хөдан
жь Оршәлиме дур дьк'әвә**

²² һьнге херуба баскед хвә вәкьрьн, т'әкә жи ванр'а бун у жорда р'умәта Хвәдейе Израеле ль сәр ван бу.[†] ²³ Пәйр'а р'умәта Хөдан жь нава бажер бьльнд бу у ль сәр ч'ийайе алиие р'өһьлата

бажер дани. ²⁴ Паше дитьна Р'өһ'e Хвәдеда, Р'өһ' әз бьльнд кьрьм у бьрьмә К'ьлдане щәм сьргунбу-йа^ф. Пәйр'а әв дитьна кө мьн дит бәтавәбу. ²⁵ У мьн әв һ'әму тыштед кө Хөдан нишани мьн кьрьбун, сьргунбуяр'а готьн.

К'аре сьргунчуйине

12 ¹ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ² «Һәй инсано! Тө әве мала сәрһьлдайида дьмини; Ч'әвед ван һәнә кө бьбиньн, ле набиньн, гөһед ван һәнә кө бьбь-һен, ле набьһен, чьмки әвә мала сәрһьлдайи нә.[†] ³ Дә тө, инсано, тыштед керһатийә бона сьргун-чуйине һазьр кә у ль бәр ч'әвед ван, р'о нава р'өже сьргун бә, аһа готи ль бәр ч'әвед ван тө жь ви щийе хвә сьргуни ль щики дьн бә. Бәлки әве фә'м бькьн, кө әвә жь мала сәрһьлдайийа нә. ⁴ Тө тыштед хвәйә сьргунийер'а керһати р'өже ль бәр ч'әвед ван дәрхә у мина йед сьргун дьчьн, еваре ль бәр ч'әвед ван дәре. ⁵ Диwape мале ль бәр ч'әвед ван қөл ки у тыштед хвәйә керһати вьрр'а дәрхи. ⁶ Ван тышта ль бәр ч'әвед ван бьди ль сәр мьле хвә, ниве шәве ван дәрхи, р'уйе хвә бьньхеми кө вәлет нәбини,[†] чьмки Мьн тө мала Израелр'а кьри нишан».

⁷ Чава ль мьн һатьбу ә'мьр-кьрьне, мьн өса жи кьр, мьн әв һур-муред хвәйә бона сьргунийе

11:19-20 Һәзәкийел 36:26-28. 11:22-23 Һәзәкийел 43:2-5. 12:2 Ишайа 6:9-10; Йеремийа 5:21; Марқос 8:18. 12:6 Йеремийа 22:11-12.

керһати р'оже дәрхьстн, еваре пе дәсте хвә диһвар қол кър, ниве шәве әв дәрхьстн у ль бәр ч'ә'вед ван данә ль сәр мьле хвә.

⁸ Сьбәһе хәбәра Хөдан мьн-р'а һат у гот: ⁹ «Һәй инсано! Чь-ма мала Израелә сәрһылдайи жь тә нәһрсийә: «Тө чь дьки?» ¹⁰ Тө ванр'а бежә кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Ва к'елма бона сәрүере Оршәлиме йә у бона т'эмамияа мала Израелә кө ль ьр дьминьн». ¹¹ Бежә: «Эз бона вә нишанәк ьм. Мьн чь кьрийә, бона ван жи we öса бә, әве сьргун ьн, һесир һәр'ьн». ¹² Сәрүере нава ванда, we тыштед хвәйә керһати бьдә пышта хвә у ниве шәве дәре. We диһвер қол кьн, кө тыштед хвәйә керһати ььрр'а дәрхьн, әве р'уйе хвә ьньхемә, кө бь ч'ә'ва вәлет нәбинә.[†] ¹³ Эзе т'ор'а Хвә бавежьмә сәр ви у әве ьк'әвә т'әла Мьн, Эзе ви ььбьмә Бабилоне^ф, вәлате к'ьлданийа, әве ви вәлати нәбинә у ль ьр ььмьрә.[†] ¹⁴ Эзе һ'әму к'омәкдаред дора ви у һ'әму ордийа ви ль бәр һәр байи бәла-бәлайи кьм у пе шуре к'ьшанди пәй ван к'әвьм. ¹⁵ Гава Эз вана нава мьләтада бәла-бәлайи кьм у вәлатада т'ур'-т'ур'и кьм, һьнге we ьзаньььн, кө Эз Хөдан ьм. ¹⁶ Ле һьнәкә жь ван, Эзе жь бәр шур, хәлайе у нәхвәшийа һ'ал хьлаз кьм, вәки нава ван мьләтед чуйида, һ'әму к'ьретийед хвә гьли кьн у һьнге we ьзаньььн, кө Эз Хөдан ьм».

Хварьн у вәхварьна бы хоф у тьрсе

¹⁷ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ¹⁸ «Һәй инсано! Тө нане хвә бь ләрьзәке ьххвә, ава хвә жи бь р'ьщафе у хәме вәххә. ¹⁹ У щьм-ә'та вәлетр'а бежә, кө Хвәйи Хөдан бона ьнәлийед Оршәлиме у вәлате Израеле аһа дьбежә: «Эзе р'уйе ван зордарийед һ'әму ьнәлийед теда, т'эмамияа вәлате ван жь һәр тышти вала кьм, әве нане хвә бь хәме ьххьн у ава хвә жи бь хоф у тьрсе вәххьн. ²⁰ Бажаред хвәйьнәли we ьеран ьн, вәлате хьки-хали бә, һьнге һуне ьзанььн кө Эз Хөдан ьм».

Готьна Хөдан дәрәнги нак'әвә

²¹ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ²² «Һәй инсано! Әв чь мәсәлә йә вәлате Израеледа те готьне: «Р'ож дәрбаз дььн у һәр дитьн бәтал дьбә». ²³ Бона we йәке ванр'а бежә, кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Эзе ве мәсәле бәтал кьм у әв мәсәла we иди т'ө щар Израеледа нәйе готьне». Ле ванр'а бежә: «Әв р'ож незик бунә у һәр дитьне бе сери». ²⁴ Чьмки we иди мала Израеледа дитьнед бефәйдә у фәлькед зархвәшийе нәьн. ²⁵ Чьмки Эз Хөдан дьбежьм у һәр готьна кө Эз дьбежьм we бе сери у дәрәнги нәк'әвә. һәй мала сәрһылдайи, Эзе р'ожед вәда готьне бежьм у биньмә сери» әва әламкьрьна Хвәйи Хөдан ә.

12:12 П'адшати II, 25:4-7. **12:13** П'адшати II, 25:7; Йеремийа 52:11.

²⁶ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ²⁷ «Һәй инсано! Бәле мала Исраел дьбежә: «Әв дитьна ви бона р'ожед гәләки дур ын, әв п'ехәмбәртия бона вәдәки дур ә». ²⁸ Ләма тө ванр'а бежә, кө әва ә'ламкьрына Хвәйи Хөдан ә: «We иди жь готьнед Мьн қәт йәке дәрәңги нәк'әвә, ле һәр готьна кө Әз бежьм, we бе сери». Хвәйи Хөдан аһа дьбежә».

**П'ехәмбәртия
ль сәр п'ехәмбәред дәрәв**

13 ¹ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ² «Һәй инсано! Сәр ван п'ехәмбәред Исраелйә кө п'ехәмбәртие дькьн, п'ехәмбәртие бькә у бежә әвед кө дьле хвәр'а п'ехәмбәртие дькьн: «Г'öh бьднә готьна Хөдан!» ³ Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: Вәй ль ван п'ехәмбәред ахмахә^ф кө ль пәй хвәстьнед р'öh'e хвә к'әтнә у тыштәк нәдитьнә. ⁴ Һәй Исраел! П'ехәмбәред тә бунә мина ван р'увийед нава хьрабада. ⁵ Һун р'анәбунә щийед тәрклеқ'әти у вә сура дора мала Исраел ну нәкьрийә, вәки Р'ожа Хөданда әв шер'да тәйах кә. ⁶ Дитьнед ван бефәйдә бунә у фә'лькед ван жи дәрәв бунә. Әвана дьбежьн: «Әва ә'ламкьрына Хөдан ә» ле Хөдан әв нәшандьнә. Әв ль we гөмане нә, кө готьна ване бе сери. ⁷ Чьма вә қәт дитьнед бефәйдә нәдитьнә у қәт фә'лькед дәрәв нә кьрына у нәготийә: «Әва ә'ламкьрына Хөдан ә» ле Мьн нәготьбу?» ⁸ Ләма жи Хвә-

йи Хөдан аһа дьбежә: «Р'уйе ван готьнед вәйә бефәйдә у дитьнед вәйә дәрәвда, ва Әзи мьқабьли вә мә» әва ә'ламкьрына Хвәйи Хөдан ә. ⁹ «Дәсте Мьне һьмбәри ван п'ехәмбәра бә, к'ижан кө дитьнед бефәйдә дьбиньн у фә'лькед дәрәв вәдькьн, әве нава ширәт-к'аред щьмә'та Мьнда г'өнәбьн у р'әқәма сьлсьләта мала Исраелда нәйенә ньвисаре у нәк'әвьнә вәлате Исраеле. һьнге һуне бьзаньбьн, кө Әз ьм Хвәйи Хөдан.

¹⁰ Бона we йәке, вәки әвана щьмә'та Мьн дьхальфиньн, дьбежьн: «Ә'дльайи йә», ле ә'дльайи г'өнә,[†] щьмә'т диواره сьст датинә у п'ехәмбәр сәрр'а к'ьлс дькьн. ¹¹ Бежә әвед диwer к'ьлс дькьн, кө әве һьлше. Тә'вийа баране we лехә у тәйрокед кәвьри we бьк'әвьн у байе қайим we дивар бьқәлешә. ¹² У гава әв дивар һьлше, we вәр'а нәбежьн: «К'анейә әв к'ьлса кө вә пе к'ьлс кьрьбу?»»

¹³ Ләма Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Әзе пе хәзәба Хвә баки қайим ль диwer р'акьм, жь һерса Хвә тә'вийа баране сәрда биньм, пе хәзәба Хвәйә веранкьрыне кәвьред тәйроке бьбариньм. ¹⁴ Әзе әви диواره кө вә к'ьлс кьрийә һьлшиньм, әрдева бькьмә ахь-хали у бьнгәһе вийе бе к'ьфше бьк'әвә. Гава әв бьк'әвә, һуне жи бьнда р'әт бьн, һьнге һуне бьзаньбьн, кө Әз Хөдан ьм. ¹⁵ Әзе хәзәба Хвә ль сәр диwer у к'ьлскьрийед вида бьр'ежьм у вәр'а бежьм: «Нә дивар

13:10 Йеремийа 6:14; 8:1.

ма, нә жи к'ълскрийед ши, ¹⁶ аһа готи әһ п'ехәмбәред Исраелейә кө сәр Оршәлиме п'ехәмбәрти дькь-рын у бона we дитьнед ә'дълайийе дьдитын, ле бәле ә'дълайи т'өнәбу» әһ ә'ламкьрына Хвәйи Хөдан ә.

Хөдан к'өлфәтед п'ехәмбәрә дәрәһ һьлте

¹⁷ «Тө инсано, дә тө бәре хвә бьдә ван к'өлфәтед мьләте хвәйә кө дьле хвәр'а п'ехәмбәртиһа дькьн. Тө ль сәр ван п'ехәмбәртиһе бькә ¹⁸ у бежә кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Вәй ль ван к'өлфәтед кө бона һәр зәнде зәндькед р'ә-мьлдариһе дьдьрун у вәкә бәжна һәр кәси лач'ькед сәрийә чедькьн, вәки неч'ира нәфса бькьн. Гәло һун кө неч'ира ә'мьре щьмә'та Мьн дькьн, һуне ә'мьре хвә хьлаз кьн? ¹⁹ һун Мьн нава щьмә'та Мьнда, бона к'өлмә сәһ у п'ари нан бе-һөрмәт дькьн. һун әһед кө нә йед көштьне нә, ванр'а дьбежьн әһ йед көштьне нә у әһед кө йед көштьне нә, ванр'а дьбежьн әһ нә йед көштьне нә. Бь ви аһайи һун щьмә'та Мьн дьхапиньн, әһ жи гөһ дьдьнә дәрәһед вә». ²⁰ Лә-ма Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Ва Әз мьқабьли ван зәндькед вәйә фә'льквәкьрыне мә, пе к'ижана һун неч'ира нәфса өса дькьн, мина ч'ьвика. Әзе ван жь зәнда вә бьқә-тиньм у ван нәфсед кө вә авитьнә т'әле бәр'дьм, кө әһ чаһа ч'ьвик аза бьфьр'ьн. ²¹ У Әзе лач'ькед сәре вә жи бьқәләшьм, щьмә'та Хвә жь дәсте вә хьлаз кьм, иди т'ө цар we нәбьнә неч'иред дәсте

вә. һынге һуне бьзаньбьн, кө Әз Хөдан ьм». ²² һун пе дәрәһед хвә дьле йе р'аст дьшкеньн, к'ижани кө Әз нахһазьм бешиньм у һун пышта йе нәһәқ дьгьрын, вәки әһ жь р'ийа хвәйә хьраб вәнәгәр'ә^ф у ә'мьре хвә хьлаз нәкә. ²³ Бона we йәке һуне иди дитьнед бефәйдә нәбиньн у фә'лька вәнәкьн. Әзе щьмә'та Хвә жь дәсте вә хьлаз кьм у һынге һуне бьзаньбьн, кө Әз Хөдан ьм».

Диһана п'утһ'әбандийа

14 ¹ Жь р'успийед Исраеле чәнд мәрвь һатьнә щәм мьн, пешбәри мьн р'уныштьн. ² һынге хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ³ «Һәй инсано! Ван мәрвьа п'утед хвә дьле хвәда данә сәкь-һандьне у кәвьре льк'омандьне данинә ль бәр ч'ә'ве хвә. Әһ кө бькьнә гази, Әзе шаба ван бьдьм? ⁴ Ләма тө т'әви ван хәбәр дә у ванр'а бежә кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Һәгәр йәки жь мала Ис-раел п'утед хвә дьле хвәда бьдә сәкьһандьне у нәһәқийа хвә бьдә пешийа хвә бьльк'өмә, пәйр'а һәр'ә щәм п'ехәмбәр, Әз Хөдане вәкә п'ьр'анийа п'утп'арьстийа ши шаба ши бьдьм! ⁵ Бь ви аһайи Әзе мала Исраел диса дьлда бьгьрьм, чьмки әһ пе ван п'утед хвә жь Мьн хәриб к'әтьнә».

⁶ Бона we йәке бежә мала Ис-раел кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Т'обә^ф кьн у жь п'утед хвә вәгә-р'ьн, бәре хвә жь һ'әму к'ьрети-йед хвә бьгөһезьн. ⁷ Чьмки һәгәр һәр йәки жь мала Исраел, йан

хәрибәки кө Исраеледа дьминә, жь Мьн бьқәтә у п'утед хвә дьле хвәда бьдә сәкьнандьне у кәвьре льк'омандьне бьдә ль бәр ч'ә'ве хвә, пәйр'а бе шәм п'ехәмбәр кө жь Мьн бьпьрсә, Әз Хөдане Хвәха цаба ви аһа бьдьм. ⁸Әзе бәре Хвә бьдьмә ви мәрви, әви бькьмә нишан у мәсәләке, жь нава цьмә'та Хвә әви бьдьмә һьлдане у हुне бьзаньбьн, кө Әз Хөдан ьм.

⁹Ле һәгәр п'ехәмбәр бе хәпандьне у готьна хвәда шаш бә, кө օса йә Мьн Хөдан Хвәха әв п'ехәмбәр шаш кьрийә, һынге Әзе дәсте Хвә һьлдьмә ль сәр ви у жь нава цьмә'та Хвә Исраеле әви бьдьмә һьлдане. ¹⁰Әв һәр дөйе бәлайе нәһәқийед хвә вәкә һәв бьк'ьшиньн, һьн п'ехәмбәр, һьн жи п'утһ'әбандийе кө дьпьрсә, ¹¹вәки мала Исраел иди жь Мьн нәқәтә у пе һәр нәһәқийед хвә иди хвә нәһ'әр'ьминә, кө әв бьбьнә мьләте Мьн у Әз жи бьбьмә Хвәдейе ван» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә».

Нөһ, Данийел у Әйуб

¹²Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ¹³«Һәй инсано! һәгәр вәлатәк ль бәр Мьн гөнә^ф бькә, бәбәхт дәре у Әз дәсте Хвә һьлдьмә сәр, пьшта хбрәк ле бьшкеньм у хәлайе сәрда бьшиньм, қыр'а мервь у һ'әйвен же биньм, ¹⁴һынге һәгәр әв һәр се мәрвь: Нөһ, Данийел у Әйуб навда бьн, бәле әве бь р'астийа хвә т'әне бькарьбьн ә'мьре

хвә хьлаз кьн» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә.

¹⁵«Һәгәр Әз р'ә'вьра бьшиньмә ль сәр ви вәлати у әв вәлет бе бьнәли, хьки-хали кьн, һ'әта кө р'уйе ван р'ә'вьрада р'еуик жи вьрр'а дәрбаз нәбә, ¹⁶һынге һәгәр әв һәр се мәрвь навда бьн, Әз ә'мьре Хвә кьм» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә «Әве көр' у қизед хвә нькарьбьн хьлаз кьн, т'әне әве хьлаз бьн, ле вәлате хьки-хали бә.

¹⁷Йан һәгәр Әз шур бьшиньмә сәр ви вәлати у бежьм: «Шуро, вәлетр'а дәрбаз бә» у Әз қыр'а мервь у һ'әйвен же биньм, ¹⁸һынге һәгәр әв һәр се мәрвь навда бьн, Әз ә'мьре Хвә кьм» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә «Әве көр' у қизед хвә нькарьбьн хьлаз кьн, т'әне әве же хьлаз бьн.

¹⁹Йан жи һәгәр Әз нәхвәши-йа һ'ал бьшиньмә сәр вәлет у пе хунр'етьне һерса Хвә сәрда бьр'е-жьм, кө қыр'а мервь у һ'әйвен же биньм, ²⁰һынге һәгәр Нөһ, Данийел у Әйуб навда бьн, Әз ә'мьре Хвә кьм» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә «Әве көр' у қизед хвә нькарьбьн хьлаз кьн, бәле әве бь р'астийа хвә бькарьбьн т'әне ә'мьре хвә хьлаз кьн».

²¹Бәле Хвәйи Хөдан аһа дьбе-жә: «Һ'але һе гьран бә, гава Әз ван һәр чар хәзәбед Хвә: Шур, хәлайе, р'ә'вьра у нәхвәшийа һ'ал бьшиньмә ль сәр Оршәлиме кө қыр'а мервь у һ'әйвен же биньм.[†] ²²Ле

14:21 Ә'йанти 6:8.

бәле диса көр' у қизе же бьминьн, әве же бенә дәрхьстьне у бенә щәм вә, һынге һуне р'е у кьред ванә хьраб бьбиньн у бона әве хәзәбе у һәр тыште кө Мьн ани сәре Оршәлиме, ль хвә мькөр' бен. ²³ Гава һун р'е у кьред ван бьбиньн, һуне ль хвә мькөр' бен у ф'әм кьн, чь кө Мьн нава веда кьрьна, бесәбәб нәбунә» әва ә'лам-кьрьна Хвәйи Хөдан ә.

**Оршәлим чава к'ола
тьрийейә бекер**

15 ¹ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ² «Һәй инсано! Даре к'ола тьрийе жь һәр даред майин чь четър ә? У ч'ьцьле к'ола тьрийе чьва жь даред нава дарьстенда зедәтър ә? ³ Гәло жь we дарәк дәрте, кө хәбатәк пе бе кьрьне? Йан жи һәма чьвик, кө тыштәк пева бе дардакьрьне? ⁴ Ва әв т'әне бона шәватә йә. Гава агьр һәр дө сәрийа дьк'әвә, нав хвәда дьбә к'урә, әве иди кери хәбатәке бе? ⁵ һәгәр әв һе нәшәвьти кери хәбатәке найе, гава агьр пек'әвә бьбә к'урә, әве иди кери чь хәбате бе?

⁶ Ләма Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Мьн чава даре к'ола тьрийейи нава даред дарьстенда бона шәватә да егьр, Әзе өса жи биньмә сәре бьнәлийед Оршәлиме. ⁷ Әзе бәре Хвә бьдьмә ван, әве жь агьрәки хьлаз бьн, агьрәки дьн* we ль ван к'әвә.

Гава Әз бәре Хвә бьдьмә ван, һуне бьзаньбьн кө Әз Хөдан ьм. ⁸ Әзе бона әве бөбәхтияа ван, әви вәлати хьки-хали кьм» әва ә'лам-кьрьна Хвәйи Хөдан ә».

**Оршәлим чава к'өлфәта
нә р'ийа хвәда**

16 ¹ Хәбәра Хөдан диса мьнр'а һат у гот: ² «Һәй инсано! К'ьретийа Оршәлиме бьдә р'уйе we ³ у беже кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә Оршәлиме: Тө ә'сыл у буйина хвәда жь вәлате Кәнәне^ф йи, баве тә әмори^ф бу у дийа тә һ'ити^ф. ⁴ Р'ожа тө буйи, навька тә нәһатә бьр'ине, пе аве нәһати шуштьне кө пафьж буйайи у нәһати хвекьрьне, п'еч'әкеда нәһати п'еч'ане. ⁵ Дьле кәсаки ль тә нәшәвьти, кө бона тә һәма йәк жь вана бькьрана. Ле жь ә'мьре тә зьвер буйи, р'ожа кө тө буйи, тө гьртьн авитьнә чоле.

⁶ һынге Әз ль бәр тәр'а дәрбаз бум, Мьн дина Хвә дайе тө нава хунеда дьп'ьрпгы у нава we хунеда Мьн тәр'а гот: «Бьжи!» Бәле гава тө нав хунеда буйи, Мьн тәр'а гот: «Бьжи!» ⁷ Мьн тө мина навнерики чоле гиһанди, тө шин буйи, мәзьн буйи у гьһишти бәдәвәтийа к'әмал. Синг-бәре тә мори к'әтьне, п'ор'е тә дьреж бу, ле тө тә'зи у бесьт'ар буйи.

⁸ һынге Әз диса ль бәр тәр'а дәрбаз бум, Мьн дина Хвә дайе ва йә вә'де тәйә, тө иди йа мера

* 15:7 Агьре пешьн сала 597-а бәри буйина Иса, вәхте кө Нәбухаднәссар Оршәлим эфт кьр. Бьхуньн һәзәкийел 1:2; П'адшати II, 24:10-16. Агьре дөда жи сала 586-а бәри буйина Иса гава Нәбухаднәссар Оршәлим лап шеран кьр. Бьхуньн П'адшати II, 25:8-9; Йеремийа 25:12-13.

йи. һынге Мьн п'еша Хвә авитә ль сәр тә*, тә'зибуна тә ныхамт у Мьн тәр'а сонд хвар у пәйман^ф гьреда» әва ә'ламкьрына Хвәйи Хөдан ә: «Тө буйи йа Мьн.

⁹Һынге Мьн пе аве тө шушти, жь хуне тө пақьж кьри у пе р'ун р'ун кьри. ¹⁰К'ынщед нәхш-нәхши ль тә кьрын, солед жь ч'әрме гамә'-сийи бһа кьрынә нгед тә, к'ьтане тәнък да сәре тә у һәвьрмышва тө ныхамти. ¹¹Мьн хәмьлава тө хәмьланди, базьн кьрынә дәсте тә у р'эхт авитә гәрдәна тә. ¹²Мьн қәрәфил кьрә позе тә, гөһар кьрынә гөһед тә, т'аще бәдәв да сәре тә. ¹³Тө зер' у зивава аһа һати хәмьландьне у к'ынщед тә к'ьтане тәнък, һәвьрмыш у нәхш-нәхши бун. Хварьна тә аре хас, һынгьв у р'ун бу, тө гәләки бәдәв буйи у гьһишти п'адшатийе. ¹⁴Бона әве бәдәвәтийа бәқәсүрә жь we р'әвша Мьн дабу тә, наве тә нава мьләтада бәла бу» әва ә'ламкьрына Хвәйи Хөдан ә.

¹⁵«Ле тә хвә спартә бәдәвәтийа хвә у пәй наве хвә к'әти қави кьр, жь қавийа хвә тә һәр р'еви кьрә машоде хвә, хвә жи да дәсте ван. ¹⁶Тә жь к'ынщед хвә һьлдан хвәр'а щийе п'уһ'ә-бандьнейә р'әнг-р'әнги чекьрын у ль сәр ван қави кьр, кө тыштәки өса нәбьбу, нә жи we бьбә. ¹⁷Тә әв хьшьред хвәйә бәдәвә жь зер' у зивед Мьн, к'ижан Мьн дабунә тә һьлдан у пе ван хвәр'а аwазед мера чекьрын у т'әви ван қави кьр.

¹⁸У әв к'ынщед хвәйә нәхш-нәхши һьлдан ль ван кьрын у р'ун у бьхура^ф Мьн, тә ль бәр ван данин. ¹⁹Тә әв хөрәке Мьн дабу тә, аре хас, р'ун у һынгьве Мьн тө даий хварьне, тә әвана чава дийарийа^ф бинхвәш данә ван. Тә аһа кьр!» Әва ә'ламкьрына Хвәйи Хөдан ә.

²⁰«Тә әв көр' у қизед хвәйә Мьнр'а аниң, һьлдан ванр'а кьрынә қөрбан^ф у кьрынә хөрә ван. Гәло әв қавийа тә г'ера тә нәдькьр, ²¹кө тә әв зар'ед Мьн сәржекьрын у әв агьрр'а дәрбаз кьрын данә ван? ²²Тә нава ван һ'әму к'ьрети у қавийед хвәда, әв р'ожед щаһьлтийа хвә бир нәанин, гава тө тә'зи, бесьт'ар у хуна хвәда дьп'ьрпыти йи».

²³Әва ә'ламкьрына Хвәйи Хөдан ә: «Wәй, Wәй ль тә! Пәй ван һ'әму хьрабийед тәр'а, ²⁴тә һәр мәйданеда хвәр'а қавханед щийе п'уһ'әбандьне чекьрын. ²⁵Тә сәре һәр р'ейе хвәр'а қавханед щийе п'уһ'әбандьна хвә ава кьрын, әв бәдәвәтийа хвә к'ьрет кьр, тә хвә да ль бәр һәр р'евиийи у қавийа хвә һе зедә кьр. ²⁶Тә һ'әта т'әви ван мьсьрийед щинаред хвәйә ч'әвдәр жи қави кьр у қавийа хвә һе зедә кьр, кө һерса Мьн р'аки. ²⁷Ләма Мьн дәсте Хвә һьлда ль сәр тә у р'ьсде тә бьр'и, тө даий дәсте хвәстына қизед фьльстинийайә^ф нәйаред тә, кө ван хвәха жи жь we бәә'сьлтийа тә шәрм дькьрын. ²⁸Тә һ'әта хвә да ашурийа^ф жи, чьмки тө т'ер нәдьбуйи, тә

* 16:8 Әва нишана дә'wa һ'ал-зәвәще бу. Бьхунын Р'ут' 3:9.

ванр'а жи қави кър, ле диса т'ер нәбуйи. ²⁹У тә қавийа хвә вәлате базьрганед К'ьлданийада һе зедә кър, ле тә ве йәке жи т'ер нәбуйи».

³⁰Әва ә'ламкърьна Хвәйи Хөдан ә: «Тә һақаси һерса Мьн р'акър, тә һәр тьшт мина йа қавә беар кърьн! ³¹Тә ль сәре һәр р'ейе хвәр'а қавханә ава кърьн, ава готи һәр мәйданеда щийе п'уһ'әбандьне чекърьн, ле тә жь қава хьрабтьр буйи, чьмки тә мина вана пәй һәде хвә нәк'әти, ³²һәй жьна зьнек'ар, дәвса малхе хвә, тә хәлде қәбул дьки! ³³Мәрвь п'ешк'еша дьдьянә һ'әму қава, ле тә п'ешк'еш данә һ'әму йаред хвә у ван р'өшәт дьки, кө әв һәр алийава бен у т'әви тә қавийе бькьн. ³⁴Кьред қавийа тә мина кьред ван жьнед майин нинә, чьмки бона қавийе кәс пәй тә нак'әвә, ле тә һәд дьди у тә һәд настини, әв кърьна тә әк'си йа ван ә».

Щәзайе Оршәлиме

³⁵«Һәй қаве, дә гөһ бьдә готьяна Хөдан! ³⁶Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Тә т'ьме толтийер'а һазьр буйи у қавийа хвәда ә'йба тә ль бәр йаред тә у һ'әму п'утед тәйә һ'әрам вәбу, өса жи әв хуна зар'ед тәйә тә да ван. ³⁷Ләма Әзе һ'әму йаред тә, сәр к'ижана тә бәнги буйи, йед тә һ'ьз кърьнә у йед тә бәгәм нәкърьнә быщвьиньм. Әзе жь һәр алийава һьмбәри тә вана быщвьиньм у тә ль бәр ван тә'зи кьм, һьнге һ'әмуе ә'йба тә бьбиньн. ³⁸Әзе диwana тә мина диwana к'өлфәтед зьнек'ар у меркөж бькьм, бь

һерсе у к'әла Хвә, дә'ва хуне жь тә бькьм. ³⁹Әзе тә бьдьмә дәсте ван, әве қавхана тә һьлшиньн, ава готи щийе п'уһ'әбандьнед тә хьраб кьн, к'ьнщед ль сәр тә we бышелиньн, хәмьлед тәйә бәдәв зәфт кьн у тә тә'зи бесьт'ар бьһельн. ⁴⁰Әве к'ом бьн бенә сәр тә у тә бьдьянә ль бәр кәвьра, пе шуред хвә тә қәт-қәти кьн. ⁴¹We малед тә агьр бәр'дьяне бышәвьтиньн у ль бәр ч'ә'ве гәләк жьна we диwana тә бе кърьне. һьнге Әзе хьлазия қавийа тә биньм у те иди қәт һәд нәди. ⁴²Бь ви аwaiи һерса Мьне ль тә дайнә у к'әла Мьне ль тә сар бә, дьле Мьне р'ьһ'әт бә у иди бинтәнг нәбьм. ⁴³Тә р'ожед щәһьлтийа хвә нәанинә бира хвә у пе ван һ'әму тьшта дьле Мьн ешанд, Әзе жи вәкә ван кьред тә биньмә сәре тә. Тә иди чьма пәй һақас к'ьреги-мьр'дар'ийед хвәр'а, хвә да бенамусийе?» Әва ә'ламкърьна Хвәйи Хөдан ә.

Чава де йә, өса жи қиз ә

⁴⁴«Һәр кәсе кө пе мәсәла хәбәр дьдә, we ве мәсәле сәр тә бежә: «Чава де йә, өса жи қиз ә». ⁴⁵Тә қиза әве дейе йи, йа кө бәре хвә жь мер у зар'ед хвә гөһастийә у тә хушка ван хушка йи, к'ижана бәре хвә жь мер у зар'ед хвә гөһастьянә, дийа вә һ'итийи у баве вә әмори бу. ⁴⁶Хушка тәйә мәзьн бажаре Самәрийә^ф йә, кө бажарава алийе тәйи бакөре дьминә, хушка тәйә бьч'ук жи бажаре Содоме^ф йә, кө бажарава алийе тәйи башуре дьминә. ⁴⁷Тә нә т'әне р'ийа

ванда чуйи у мина к'ьретийед ван кьрынэ, ле эв йэкана тэр'а һындьк бунэ у һ'эму р'ийед хвэда тэ жь вана хьрабтыр кьрийэ. ⁴⁸Эз э'мьре Хвэ кьм» эва э'ламкьрына Хвэйи Хөдан э «Содома хушка тэ бажаред хвэва, йа кө тэ бажаред хвэва кьрынэ эве нэкьрийэ. ⁴⁹Эв бу нэхэдийа хушка тэ Содоме, бажарава: Эва к'обар, пьр'хвьр у бехэм бу, ле дэст нэавитэ к'эсиба у бэлэнгаза. ⁵⁰Эв һ'ьр' бун у вана ль бэр Мьн к'ьрети кьрын, Мьн жи кө дит қыр'а ван ани. ⁵¹Самэрийа-йе ниве гөнэйед тэ нэкьрынэ, тэ жь хушкед хвэ зэ'фтыр к'ьрети кьрын у жь дэст ван һ'эму к'ьретийед тэйэ кьрида, тэ хушкед хвэ жь хвэ р'асттыр кьрын. ⁵²Дэ һьһа эве р'эзилия хвэ бьк'ьшинэ, кө р'уйе ван гөнэйед хвэда, тө жь ван к'ьреттыр буйи, бь ви авайи тэ пышта хушкед хвэ гьрт у эв жь тэ р'асттыр ьн. Дэ һьһа шэрм бькэ у р'эзилия хвэ бьк'ьшинэ, кө тэ хушкед хвэ р'аст дэрхьстын.

⁵³Ле Эзе Содоме бажарава, Самэрийае бажарава вэгэр'иньмэ ль сэр хер-хвэшийа ванэ бэре. Оса жи тэ вэгэр'иньмэ нава ван, сэр хер-хвэшийе, ⁵⁴вэки тө р'эзилия хвэ бьк'ьшини у бона һ'эму кьред хвэ шэрм бьки, ванр'а бьби барьстани. ⁵⁵Хушкед тэ, Содом, бажарава we диса вэгэр'ьнэ сэр һ'але хвэйи бэре, Самэрия бажарава we диса вэгэр'ьнэ сэр һ'але хвэйи бэре у тө бажаред хвэва жи һуне диса вэгэр'ьнэ сэр һ'але хвэйи бэре. ⁵⁶Ван р'ожед к'обарийа хвэда, хушка тэ Содом нэ

быбу готэ-гота дэве тэ, ⁵⁷һ'эта хьрабийа тэ дэрк'эт? Ньһа қизед Сурйае у һ'эмуйед дор-бэред we, өса жи қизед фльстинийа^ф ль тэ дькьн қар у һэр алийава тэ бехөрмэт дькьн. ⁵⁸Тө бэла бенамуси у к'ьретийа хвэ дьк'ьшини» эва э'ламкьрына Хөдан э.

Пэймана һ'эта-һ'этайе

⁵⁹Хвэйи Хөдан аһа дьбежэ: «Тэ чава сонд бехөрмэт кьр у пэйман т'эр'ьбанд, Эзе жи вэкэ эве кьрына тэ бона тэ бькьм. ⁶⁰Ле бэле, Эзе дина Хвэ бьдьмэ эве пэймана Хвэйэ р'ожед цаһьлтийа тэда у эве пэймане һ'эта-һ'этайе қэвин-қадим кьм. ⁶¹Һьнге те дина хвэ бьди ван кьред хвэ у шэрм бьки, гава тө хушка хвэйэ бьч'ук Самэрийае у хушка хвэйэ мэзын Содоме қэбул ки, Эзе ван чава қиз бьдьмэ бьн дэсте тэ, к'ижан кө пэймана Мьнда т'өнэбун бьдана тэ. ⁶²Ле бэле, Эзе пэймана Хвэ т'эви тэ қэвин-қадим кьм, һьнге те бьзаньби кө Эз Хөдан ьм. ⁶³Вэки тө дина хвэ бьди ван қаред хвэ у шэрми би у царэкэ дьн бона қаред хвэ дэве хвэ вэнэки, гава Эз бона һ'эму кьрынед тэ к'эвандьне^ф бькьм» эва э'ламкьрына Хвэйи Хөдан э.

Мэсэла тэйред симьр' у к'ола тырийе

17 ¹Хэбэра Хөдан мьнр'а һат у гот: ²«Һэй инсано! Мэсэлэке сэр мала Израел дэрхэ у сэрһатике бежэ. ³Бежэ кө Хвэйи Хөдан аһа дьбежэ: «Тэйрэки симьр'и мэзын, п'эр'мэзыни у баскьдрэж

у р'әнг-р'әнги фър'и һат Лөбһане^ф, сәре дара әрзе шкенанд. ⁴Әви бе-ча вейә сери жекър у бър вәлате базьргана у бажаре к'арванада дач'канд. ⁵Әви зохәки вәлет һылда у зәвийа бәрдарә ль дәве аведа дач'канд. Әв мина даред бийе ⁶шин бу, бу к'оләкә тьрийейә ньмьз, т'ур'ед хвә алиие тәйре симьр'ва бәр'дан, р'авә жи бьнда бун. Әв бу к'оләкә тьрийе кә шив да у ч'ьқьл бәр'дан.

⁷У тәйрәки симьр'и мәзын, п'әр'мәзыни у баскдыреж жи һәбу, әве к'ола тьрийе жь щийе хвәда р'авед хвә алиие вида кьрын у т'ур'ед хвә жи бәрбь ви бәр'дан, вәки тәйр әве авдә. ⁸Әв әрдәки башда, дәве ч'әмед ава һатьбу дач'кандьне, вәки әв т'ур' бьдә, хвәйбәр бә у бьбә к'оләкә тьрийейә һ'әваск'ар.

⁹Дә бежә кә Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Гәло к'ола тьрийер'а әв йәке ль һәв бе? Әве к'окева нәйе р'акьрне у бәрәд сәр we нәйенә варандьне, кә һ'әму бәлгед сәр дәрк'әти һ'ышк бьн? һьнге әве иди бе қәвата мәзын у нә гәләк мәрывава к'окева we бе р'акьрне. ¹⁰Бәле әв һатә дач'кандьне, ле гәло wer'а we ль һәв бе? Гава байе р'оһьлате лехә, әве һ'ышк нәбә? Әве ван щийед хвәда кә шин бьбу һ'ышк бә».

Шьровәкьрһна мәсәле

¹¹Хәбәра Хөдан диса мьнр'а һат у гот: ¹²«Дә бежә мала сәр-

һылдайи: «Гәло һун һе фә'м накьн бә'са чь те кьрне?» Ванар'а бежә: «П'адше Бабилоне^ф һатә Оршәлиме у п'адшайе we мирава дил һылдан у әв хвәр'а бьрһнә Бабилоне.[†] ¹³Пәйр'а жь р'ьк'ьһийата п'адше йәк һылда, пәйман т'әви ви гьреда у әв да сонде. Әса жи сәрwerед вәлет дил бьрһн, ¹⁴вәки п'адшатиһа Щьһуда^ф сьст бә у һькарьбә р'абә сәр хвә у әв пәймана вийә гьредаһи бе хвәйкьрне, қәвин-қәдим бьминә. ¹⁵Ле әв п'адше к'ьфшкьри пешбәри ви р'абу у қасьд шандьнә Мьсьре, вәки әв һәспа у гәләк шәр'вана бьдә ви. Ле гәло wir'а we ль һәв бе? Әве ван йәка дькә we хьлаз бә? Әве пәймане дьт'әр'ьбинә, чава дькарә хьлаз бә?»

¹⁶Әва ә'ламкьрһна Хвәйи Хөдан ә: «Әз ә'мьре Хвә кьм! Әве һәма Бабилонеда жи, вәлате ви п'адшайида, йе кә әв кьрбу п'адша бьмьрә, чьмки әви сонде п'адше беһөрмәт кьр у пәймана т'әви ви гьредаһи т'әр'ьбанд. ¹⁷Шер'да Фьрәвьне^ф пе ордийа хвәйә зор у мьхөлқәта хвәйә беһ'әсаб һькарьбә алик'арийе бьдә ви, гава т'өлмед хвәлийе бенә бьльндкьрне у т'әби бенә чекьрне, кә гәләк кәс бенә қьр'е. ¹⁸П'адше щьһудийа we хьлаз нәбә, чьмки әви пәй дәстдаһинер'а сонд беһөрмәт кьр, пәйман т'әр'ьбанд».

¹⁹Ләма Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Әз ә'мьре Хвә кьм, әви кә әв сонде Мьнр'а хвари беһөрмәт

17:12-15 П'адшати II, 24:15-20; Дирок II, 36:10-13.

кыр у пәймана Мын т'әр'банд, Эзе кыре ви биньмә сәре ви. ²⁰ Эзе г'ор'а Хвә бавежымә ль сәр ви, әве бык'әвә т'әла Мын у Эзе әви бьбьмә Бабилоне у ль вьр бона әве бөбәхтияа һындава Мында кыри, нава Хвә у вида диwane бькьм. ²¹ Һ'әмуйед жь ордийед вийә р'әви we пе шур бык'әвьн, һәрч'е майи жи we бәлайи һәр чар қолба бьн. һынге һуне бьзаньбьн, кә Мын Хөдан әв йәк готийә».

²² Хвәйи Хөдан аһа дьбежә:
«Эзе Хвәха бечәке жь сәре
дара әрзейә бьльнд
жекьм у дач'ькиньм,
жь ван бечед серийә тәр'
йәки бьбьр'ьм
у ль сәр ч'ийайе һәри
бьльнд дач'ькиньм.
²³ Эзе әви ль сәр ч'ийайе
Израелейи
бьльнд дач'ькиньм,
we ч'ьқьла бәр'дә у бәр бьдә,
we бьбә дарәкә әрзейә
һ'әваск'ар.
Һәр шур'ед тәйрәда we
бьнда бьһешьрьн,
Һәр хвәйп'әр'е хвә бьдьнә
бьне сийа we.
²⁴ Һынге һ'әму даред дәште we
бьзаньбьн,
кә Эз Хөдан дара бьльнд
һьмьз дькьм
у дара һьмьз бьльнд дькьм,
дара шин һ'ышк дькьм
у дара һ'ышк шин дькьм.
Мын Хөдан әв йәк готийә у
Эзе бькьм жи».

Һәр йәк щабдаре хвә йә
18 ¹Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у
гот: ²«Чьма һун әве мәсәле
вәлате Израеледа дьвәк'ьлиньн
у дьбежьн: «Де-бава тьр'ышк хва-
рьнә, ле дьранед зар'а saw гьр-
тьнә?»[†] ³Эва ә'ламкьрьна Хвәйи
Хөдан ә: «Эз ә'мьре Хвә кьм, һуне
әве мәсәле иди Израеледа нәбе-
жьн. ⁴Ва йә ә'мьре һ'әму мәрьва
дәсте Мында йә, чава ә'мьре баве
дәсте Мын ә, өса жи ә'мьре көр'.
К'ижан кә гөнә бькә әве бьмьрә.

⁵Һәгәр мәрвьәки р'аст хвә ль
һәқийе у р'астийе гьртийә, ⁶әв ль
сәре ч'ийа қөрбанед п'ута нахвә
у ч'ә'ве хвә навежә сәр п'утед
мала Израел, к'өлфәта йәки дьн
наһ'әр'ьминә у незики к'өлфәта
хвәйә ль сәр кьраса вәбуйи набә
⁷у зордарийе ль кәсәки накә, к'ә-
фил ль дәйндаре хвә вәдыгәр'инә,
нашелинә, нане хвә дьдә йе бьр'-
чи, бесьт'ара к'ьнц дькә ⁸у к'ара
хвәр'а п'әра надә, сәләф настинә,
дәсте хвә жь хьрабийе пашда дь-
к'ьшинә, нава дө мәрьвада р'аст
диwane дькә ⁹у ль гора қәйдә-қә-
нунед Мын дьжи, қьраред Мын бь
амьнийе дьқәдинә, әв мәрвьәки
р'аст ә, әве ә'сә бьжи»,[†] әва ә'лам-
кьрьна Хвәйи Хөдан ә. ¹⁰«Ле һәгәр
көр'әки сьр'тук у қәт'ьл шир'а бьбә
у әв жь ван һ'әму тышта тыштәки
бькә, ¹¹чь кә баве ви қәт нәкьрийә:
Әв ль сәре ч'ийа қөрбанед п'ута
бьхвә у к'өлфәта йәки дьн бьһ'ә-
р'ьминә, ¹²зордарийе ль фәқир у
бәләнгаза бькә, бьшелинә, к'әфил

вәнәгәр'инә, ч'ә'в бавежә п'ута, к'ъретийе бькә ¹³ у к'ара хwәр'а п'әра бьдә, сәләф бьстинә, гәло әве бьжи? На, әве нәжи. Әви кә әв һ'әму к'ърети кьрьнә, we ә'сә бьмьрә, хуна вийе ль сәре ви бә.

¹⁴ Ле һәгәр кәр'әк вир'а бьбә у әв дина хwә бьдә ван һ'әму гөнәйед баве хwәйә кә дькә, әв бьбинә, ле мина ван йәка нәкә:

¹⁵ Ль сәре ч'ийа қорбанед п'ута нәхwә, ч'ә'ве хwә нәвежә сәр п'утед мала Израел, к'өльфәта йәки дьн нәһ'әр'ьминә, ¹⁶ зордарийе ль кәсәки нәкә, к'әфил һьлнәдә, нәшлинә, нане хwә бьдә йе бьр'чи, бесь'ара к'ьнщ кә ¹⁷ у дәсте хwә һьлнәдә сәр бәләнгаза, к'әре у сәләфе нәстинә, қьраред Мьн бьқәдинә у ль гора қәйдә-қанунед Мьн бьжи, әве р'уйе нәһәқийа баве хwәда нәмьрә, әве ә'сә бьжи.

¹⁸ Ле баве ви кә гәләки зордари ль хәлқе кьрийә, әв шеландьнә у нәқәнщи нава щьмә'та хwәда кьрийә, әве р'уйе нәһәқийа хwәда бьмьрә.

¹⁹ Ле бәле һуне бежьн: «Чьма гәрәке кәр' шабдаре нәһәқийа баве хwә нибә?» Чьмки кәр' хwә һәқийе у р'астийе гьртийә, һ'әму қәйдә-қанунед Мьн хwәй дькә у ван дьқәдинә, ләма жи әве ә'сә бьжи. ²⁰ К'ижан кә гөнә дькә әве бьмьрә. Көр'е шабдаре нәһәқийа баве нибә, баве жи шабдаре нәһәқийа кәр' нибә. Р'астийа йе р'аст we р'астр'а бә, нәһәқийа йе нәһәқ we нәһәқр'а бә.†

²¹ Ле һәгәр йе нәһәқ жь ван һ'әму гөнәйед хwәйә кьри вәгәр'ә у һ'әму қәйдә-қанунед Мьн хwәй кә у һәқийе у р'астийе бькә, әве ә'сә бьжи, we нәмьрә. ²² Әв һ'әму нәһәқийед вийә кьри we нәйенә биранине, әве пе we р'астийа хwәйә кьри бьжи. ²³ Гәло мьрьна йе нәһәқ ль Мьн хwәш те?» Әва ә'ламкьрьна Хwәйи Хөдан ә «Бәле he қәнщ ә кә әв жь р'ийа хwә вәгәр'ә у бьжи. ²⁴ Ле һәгәр йе р'аст жь р'астийа хwә дәре у нәр'астийе бькә, мина ван һ'әму к'ъретийед кә йе нәһәқ дькә, гәло әве бьжи? Әв т'әмамийа р'астийа вийә кьри we нәйе биранине, әве р'уйе әве беамьни у гөнәйед хwәйә кьрида бьмьрә.

²⁵ һун дьбежьн: «Р'ийа Хөдан нәр'аст ә!» Дә һәла гөһдар бьн, һәй мала Израел! Гәло р'ийа Мьн нә р'аст ә? Нә р'ийед wә нә р'аст ьн? ²⁶ һәгәр йе р'аст жь р'астийа хwә вәгәр'ә у нәһәқийе бькә у әве we йәкеда бьмьрә, һьнге әв р'уйе we нәһәқийа хwәйә кьрида дьмьрә. ²⁷ У һәгәр йе нәһәқ жь нәһәқийед хwәйә кьри вәгәр'ә у һәқийе у р'астийе бькә, әве ә'мьре хwә хwәй кә. ²⁸ Чьмки әви дина хwә да ван һ'әму нәһәқийед хwәйә кьри у вәгәр'ийа, ләма жи әве ә'сә бьжи, we нәмьрә. ²⁹ Ле мала Израел дьбежә: «Р'ийа Хөдан нә р'аст ә!» һәй мала Израел! Гәло р'ийед Мьн нә р'аст ьн? Нә р'ийед wә нә р'аст ьн?

³⁰ Ләма жи һәй мала Израел, Әзе диwana wә һәр йәки wәкә

ә'мәлед ви бькьм» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә «Дә г'обә кьн, жь һ'әму нәһәқийед хвә вәгәр'ьн, вәки нәһәқи нәбә байисе сәре вә. ³¹ һ'әму гөнәйед хвәйә кьри жь хвә дур хьн, дьл у р'өһ'әки ну дәстбиньн. Чьма бьмьрьн, һәй мала Израел? ³² Чьмки мьрьна г'ө кәси ль Мьн хвәш найе» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә «Дә вәгәр'ьн у бьжин!»

Шина п'адшед Израеле

19 ¹ Дә тө бәйт'е бавежә ль сәр п'адшед Израеле ² у бежә: «Дийа тә к'и буйә?

Макәшера кә нава шерада дьк'әт.

Ч'ежькед хвә нава щәврькада мәзын дькьр.

³ Әвә ч'ежькәкә хвә мәзын кьр, әв бу щәврьк, һини неч'ире бу у мәри дьр'андьн.

⁴ Мьләта бона ви щәврьки бьһист у ч'ә'ла ванда һатә гьртъне, әв зьнщирава бьрьнә вәлате Мьсьре.

⁵ Макәшере дит кә бадиһәва һивийе майә у әвә г'әвқе хвә же қәтанд, ч'ежькәкә хвәйә дьн һьлда кьрә щәврьк.

⁶ Әв бу щәврькәки гәр'оки нава шера, һини неч'ире бу у мәри дьр'андьн.

⁷ Әви қәсьред ван вәран кьрьн, бажаред ван кьрьнә ахь-хали у жь дәст мьр'инийа ви, вәлат бьнәлийава дьбьздийа.

⁸ Ынге жь қәзайед дор-бәрава мьләт һьмбәри ви р'абун, г'ор'а хвә авитънә ль сәр ви, ч'ә'ла ванда әв һатә гьртъне.

⁹ Т'оқ авитъне зьнщирава әв бьрьнә щәм п'адше Бабилоне.

Әв авитънә кәле, кә дәнге ви ль сәр ч'ийәйед Израеле, иди нәйе бьһистъне.

¹⁰ Дийа тә мина к'ола тьрийа дәве аве дач'ьканди бу, жь дәст п'ьр'анийа аве, гәләк бәр у ч'ьқьл дабу.

¹¹ Ч'ьрълед вейә зәхьм жи һәбун, кә бьбуна шьвед дәстед сәрвәра.

Әв к'ол жь даред майин бьльндтьр бу у әв пе ве бьльндайа хвә у ч'ьрълед хвәйә п'ьр'ва к'ьфш дьбу.

¹² Ле әв бь һерсе һатә р'акьрьне, әрде авити, байе р'оһьлате бәре ве һ'ьшк кьр, ч'ьрълед вейә зәхьм һ'ьшк бун шкәстън у егьр әв һ'уфи хвә кьрьн.

¹³ Ле нһна бәр'ийеда һатийә дач'ькандъне, әрдәки беави һ'ьшки-һ'олада.*

* 19:13 Әв р'ез бә'са һесиртия Бабилонеда дькә.

¹⁴ У жь ч'ьфьләки вейи
 т'ур'даи агьр дәрк'әт
 у бәрәд we һ'уфи хwә кьр,
 иди ль сәр we ч'ьфьлед зәхьм
 нәман,
 бона шьвед дәсте сәрwера.
 Әва бәйт'әк ә, кө шиһада бе
 готьне».

**П'ехәмбәртиһа
 ль сәр нәгөһдарийа
 Израеле**

20 ¹ Һ'әфтсалиһа сьргуни-
 йеда^ф, дәһе мәһа пенща,
 жь р'успийед^ф Израеле бона кө
 жь Хөдан бьпьрсийана, әw һатьн
 пешбәри мьн р'уныштьн. ² Һьнге
 хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот:
³ «Һәй инсано! Т'әви ван р'успи-
 йед Израеле хәбәр дә у бежә ван,
 кө Хwәйи Хөдан аһа дьбежә: «Һун
 һатьнә кө жь Мьн бьпьрсьн? Әз
 ә'мьре Хwә кьм, Әзе нәһельм кө
 һун жь Мьн бьпьрсьн» әва ә'лам-
 кьрьна Хwәйи Хөдан ә.

⁴ «Һәй инсано, дә диwана ван
 бькә, диwана ван бькә, к'ьрети-
 йед кал-бавед ван ль ван бь-
 һ'әсинә». ⁵ Ванр'а бежә кө Хwәйи
 Хөдан аһа дьбежә: «Әwe р'ожа
 кө Мьн Израел бьжарт, зөр'әта
 Ақубр'а^ф сонд хвар. Мьн wәлате
 Мьсьреда Хwә ванва да ә'йанкь-
 рьне у Мьн ванр'а сонд хвар, гот:
 Әз ьм Хөдан Хwәдейе^ф wә.† ⁶ We
 һьнге Мьн ванр'а сонд хвар, кө
 ван жь wәлате Мьсьре дәрхьм
 бьбьмә әwi wәлате кө Мьн бона
 ван р'е тер'а дитьбу, ль wi щийе

кө шир у һьнгьв же дьк'ьшә, кө
 жь һ'әму wәлатә бәдәwтър ә. ⁷ У
 Мьн ванр'а гот, кө жь ван һәр кәс
 бьра ван к'ьретийед ль бәр ч'ә'-
 вед хwә, жь хwә дур хьн у пе ван
 п'утед Мьсьре хwә нәһ'әр'ьминьн,
 Әз Хөдан, Хwәдейе wә мә». ⁸ Ле әw
 р'абәри Мьн бун у нәхwәстьн гөһ
 бьдана Мьн, жь ван т'ө кәси әw
 к'ьретийед ль бәр ч'ә'ве хwә, жь
 хwә дур нәхьстьн у дәсте хwә жь
 ван п'утед Мьсьре нәк'ьшандьн.
 һьнге Мьн гот: «Әзе к'әла Хwә ль
 сәр wанда бьр'ежьм, һ'әта кө wә-
 ләте Мьсьреда һерса Мьн ль ван
 дайнә». ⁹ Ле Мьн бона хатьре наве
 Хwә, кө наве Мьн ль бәр ч'ә'ве
 ван мьләтед кө израели навда
 дьминьн нәйе беһөрмәткьрьне,
 нава к'ижанада Мьн Хwә ванва
 да ә'йанкьрьне, wәки израелиһа
 жь Мьсьре дәрхьм. ¹⁰ Мьн әw жь
 Мьсьре дәрхьстьн, бьрьнә бәр'и-
 йе. ¹¹ Мьн қәйдә-қанунед Хwә да-
 нә ван, қьраред Хwә ль ван данә
 һ'әсандьне, бь к'ижана мәрьве кө
 ван бьқәдинә we пе ван бьжи.†
¹² Мьн өса жи шәмийед^ф Хwәйә
 бона р'ьһ'әтийе данә ван, кө нава
 Мьн у wанда бьбә нишан, wәки
 әw бьзаньбьн, кө Әз Хөдан ьм кө
 ван пироз дькьм.† ¹³ Ле бәр'ийеда
 мала Израел р'абәри Мьн бу, на-
 ва қәйдә-қанунед Мьнда нәман
 у қьраред Мьн т'әхсир кьрьн, бь
 к'ижана мәрьве кө ван бьқәдинә
 we пе ван бьжи. Wана шәмийед
 Мьн гәләки һ'әр'ьмандьн, һьнге
 Мьн гот кө Әзе бәр'ийеда к'әла

20:5 Дәрк'әтһн 6:2-8. 20:11 Қануна К'аһинтийе 18:5. 20:12 Дәрк'әтһн 31:13-17.

Хwэ ль сэр wанда бър'ежъм у к'ока ван бинъм. ¹⁴ Ле Мьн бона хатъре наведе Хwэ оса кър, wэки Әw нава ван мълэтада, ль бэр ч'э'ве к'ижана Мьн әw дәрхьстън, нәйе бехөрмәткъръне. ¹⁵ Мьн бәр'ийеда жи сонд хвар, кә ван нәбъмә әви wэләте Мьн дабу ван, ль we дэра кә шир у һынгъв же дьк'ьшә, кә жь һ'әму wэләта бәдәwтър ә,[†] ¹⁶ чъмки wана қъраред Мьн т'әхсир кърън, нава қәйдә-қанунед Мьнда нәман у шәмийед Мьн һ'әр'мандън. Чъмки дьле ван ль пәй п'утед ван бу. ¹⁷ Ле диса дьле Мьн ль ван шәwьти, Мьн әw қър' нәкърън у бәр'ийеда к'ока ван лап нәани.

¹⁸ Бәр'ийеда Мьн зар'ед ванр'а гот: «Пәй р'aw-р'ьзъмед кал-бавед хwэ нәчън, ә'дәтед ван хwәй нәкън у пе п'утед ван хwэ нәһ'әр'ьминън. ¹⁹ Әз Хәдан ьм, Хwәдейе wә, нава қәйдә-қанунед Мьнда бьн, қъраред Мьн хwәй кън у ван бьқәдинън. ²⁰ Шәмийед Мьн пироз кън, бьра әwана нава Мьн у wәда бьбьнә нишан, wэки һун бьзаньбьн, кә Әз Хәдан ьм Хwәдейе wә».

²¹ Ле зар'ед ван жи р'абәри Мьн бун, нава қәйдә-қанунед Мьнда нәман у қъраред Мьн нәщә'дандън, нәқәдандън, бь к'ижана мәръве кә ван бьқәдинә we пе ван бьжи. Wана шәмийед Мьн һ'әр'мандън, һынге Мьн гот: «Әзе к'әла Хwэ ль сэр wанда бър'ежъм, һ'әта кә бәр'ийеда һерса Мьн ль ван дайнә». ²² Ле Мьн

дәсте Хwэ пашда к'ьшанд у бона хатъре наведе Хwэ оса кър, wэки Әw нава ван мълэтада, ль бэр ч'э'ве к'ижана Мьн әw дәрхьстън, нәйе бехөрмәткъръне. ²³ Диса Мьн бәр'ийеда сонд хвар, кә wана нава мълэтада бәла-бәлайи кьм у нава wэләтада т'ур'-т'ур'и кьм,[†] ²⁴ чъмки wана қъраред Мьн нәқәдандън, қәйдә-қанунед Мьн т'әхсир кърън у шәмийед Мьн һ'әр'мандън, ч'э'ве ван ль п'утед кал-бавед ван бу. ²⁵ Мьн жи әw данә қәйдә-қанунед нәқәнщ у қъраред оса, кә әw нькаръбьн пе ван бьжин. ²⁶ У һьшт кә әwана пе дийарийед хwә, хwә бьһ'әр'ьминън, wана һәр ньхөрийе кә жь бәт'ьне дәрдьк'әт давитьнә нава егър. Мьн һьшт кә әw аһа бькън, кә Әз қър'а ван бинъм у әw бьзаньбьн кә Әз Хәдан ьм.

²⁷ Бона ве йәке тә, инсано, ма-ла Израелр'а хәбәр дә у ванр'а бежә кә Хwәйи Хәдан аһа дьбежә: «Кал-бавед wә бь ве йәке жи Әз бехөрмәт къръм у һьндава Мьнда бехәхти кърън: ²⁸ Гава Мьн әw бьрьнә wi wэләте кә Мьн сонд хварьбу бьда ван, һынге wана дина хwә да һәр т'әпе бьльнд у һәр дара сьх, горийед^ф хwэ ль wьр сәржекърън, қөрбанед хwәйә кә Әз пе һерс дьк'әтъм бьрьнә wьр, бинхwәшед хwэ ль wьр шәwьтандън у дийарийед хwәйә сәрдакъръне ль wьр р'әшандън». ²⁹ У һынге Мьн пьрси: «Әw щийед п'утһ'әбандьнейә кә һун дьчъне әw чь нә? Бона кә

20:15 Жьмар 14:26-35. **20:23** Qануна К'аһинтийе 26:33.

Һ'әта һһа ванр'а дьбежын щийед п'утһ'әбандьне*».

³⁰ Ләма мала Израелр'а бежә кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Вә хвә р'ийа кал-бавед хвә гьртийә хвә дьһ'әр'ьминьн у пе ван п'утед мьр'дар' дьчын қавийе дькьн, ³¹ һ'әта иро жи һун хвә дьһ'әр'ьминьн, көр'ед хвә п'утед хвәр'а п'ешк'еш давежьнә нава егьр. Гәло пәй ван кьрар'а Әзе изьне бьдьм һун жь Мьн бьпьрсьн, һәй мала Израел? Әз ә'мыре Хвә кьм» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә «Әзе нәһельм кө һун жь Мьн бьпьрсьн!»

³² Т'о щар әв тыште фькьра вәр'а дәрбаз дьбә we нәйе сери, кө һун дьбежьн: «Ме жи мина мьләта, мина ван ел-ә'ширед вәлатед хәриба, дар у кәвьра бьһ'әбиньн».

Хвәде we Израеле диса р'акә сәр ньга

³³ «Әз ә'мыре Хвә кьм» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә «Әзе ә'сә бь дәсте зор, зәнда дьрежкьри у к'әлр'абуйи п'адшатийе ль сәр вә бькьм. ³⁴ Әзе бь дәсте зор, зәнда дьрежкьри у к'әлр'абуйи жь нава мьләта вә дәрхьм у жь нава ван вәлатед кө һун навда бәла-бәлайи бунә т'оп кьм. ³⁵ Әзе вә бьбьмә бәр'ийа навбәра мьләта у ль вьр р'у бь р'у вәр'а бьк'әвьмә дә'we. ³⁶ Чава бәр'ийа вәлате Мьсьреда Әз кал-бавед вәр'а к'әтмә дә'we, йса жи Әзе вәр'а бьк'әвьмә дә'we» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә. ³⁷ «Әзе вә бьн шьвер'а дәрбаз кьм

у вә бькьмә нава т'әвгьредана пәймане. ³⁸ Әзе сәрһьлдайиһа у гөнәк'аред мьқабьли Хвә жь вә башқә кьм, Әзе ван жь вәлате хәрибийе дәрхьм, ле әве нәк'әвьнә әрде Израеле, һьнге һуне бьзаньбьн, кө Әз Хөдан ьм.

³⁹ Ле вәр'а, һәй мала Израел, Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Һәгәр һун гөһдарийа Мьн накьн, бьра жь вә һәр йәк һәр'ә п'уте хвә бьһ'әбинә. Ле жь вьр шунда һун пе п'ешк'еш у п'утед хвә нава Мьни Пироз беһөрмәт нәкьн.

⁴⁰ Ләма әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә: «Ль сәр ч'ийайе^ф Мьни пироз, ль сәр әви ч'ийайе Израелейи бьльнд, we ль вьр т'әмамия мала Израел, һ'әмуьед ви вәлатида Мьн бьһ'әбиньн. Ль вьр Әзе ван қәбул кьм у ль вьр Әзе жь вә дә'ва п'ешк'ешед вә, дәрәмәтед вәйә пешьн у һ'әму тыштед вәйә пироз бькьм. ⁴¹ Гава Әз вә жь нава мьләта дәрхьм у жь нава ван вәлатед кө һун навда бәла бунә т'оп кьм, һьнге Әзе чава дийарийа бинхвәш вә қәбул кьм у нава вәда пирозийа Хвә ль бәр ч'әве мьләта бьдьмә к'ьфше. ⁴² У гава Әз вә бьбьмә вәлате Израеле, ви вәлате кө Мьн сонд хвар кө Әзе бьдьмә кал-бавед вә, һьнге һуне бьзаньбьн, кө Әз Хөдан ьм. ⁴³ Ль вьр һуне р'ийед хвә у ван һ'әму кьред хвәйә кө вә хвә пе һ'әр'ьмандьбун бир биньн у бона ван һ'әму хьрабийед хвәйә кьри, жь хвә зьвер бьн. ⁴⁴ һьнге һуне

* 20:29 Бь избрани хәбәра «кө һун дьчьне» у хәбәра «щийе п'утһ'әбандьне» дәнге ван незики һәв ьн.

бъзаньбън кө Әз Хөдан ым, кө бона хатъре наве Хвә, вәкә р'ийед вәйә хъраб у къред вәйә бет'әвшә найнъмә сәре вә, һәй мала Израел, әвә ә'ламкърына Хвәйи Хөдан ә».

Агъре алийе башуре

⁴⁵ Һынге хәбәра Хөдан мынр'а хат у гот: ⁴⁶ «Һәй инсано! Дә бәре хвә бьдә башуре, һымбәри башуре бькә дәнги у ль сәр дәшта дарьстана башуре п'ехәмбәртийе бькә ⁴⁷ у бежә дарьстана башуре кө гөһ бьдә готъна Хөдан. Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Ва Әзе нава тәда агър вехъм, әве һәр дара нава тәдайә шин у һәр дара һ'ышк һ'уфи хвә кә. Әв алава пек'әти we нәтәмьрә у р'уйе һ'әмуи we бышәвыгинә, жь башуре гьрти һ'әта бакөре. ⁴⁸ Һынге һәр кәсе бьбинә, кө Мын Хөдан әв агър вехъстийә у әве нәтәмьрә». ⁴⁹ У мын гот: «Һәй Хвәйи, Хөдан! Әвана бона мын дьбежън: «Әвә әв нинә, йе кө пе мәсәлед тедәрхьстьнока хәбәр дьдә?»»

Шуре Хөдан

21 ¹ Хөдан^ф дәнг да мын у гот: ² «Һәй инсано! Бәре хвә бьдә Оршәлиме^ф, ль щийед пироз бькә дәнги у ль сәр вәлате Израеле п'ехәмбәртийе бькә. ³ Бежә вәлате Израеле кө Хөдан аһа дьбежә: «Ва Әзи мықабъли тә мә, Әзе шуре Хвә жь қаве дәрхъм у йе һәқ у нәһәқ жь нава тә бьқәлиным. ⁴ Бона кө Әз йе һәқ у нәһәқ жь нава тә бьқәлиным, шуре Мыне

жь қаве дәре бьгъһижә һәр кәси, жь башуре гьрти һ'әта бакөре ⁵ у һәр кәсе бьзаньбә, кө Мын Хөдан шуре Хвә жь қаве дәрхъстийә у әве иди нәк'әвә вьр.

⁶ Ле тө, инсано, бьнәлә чава йәки пышт ле шкәсти, ль бәр ч'әве ван тө к'ур бьнәлә. ⁷ Гава жь тә бьпърсын: «Тө бона чь өса дьнәли?» Бежә: «Бона сальхе кө те. Һынге һәр дьле бьһ'әлә, һәр дәсте сьст бә, һәр р'өһ'е хвәва һәр'ә у һәр кәсе бьн хвә шьл кә. Ва йә әв йәк те у we бьқәвъмә». Әвә ә'ламкърына Хвәйи Хөдан ә.

⁸ Хөдан диса дәнг да мын у гот: ⁹ «Һәй инсано! Дә п'ехәмбәртийе бькә у бежә кө Хөдан аһа дьбежә, бежи:

«Шур! Шур!

Әв һатә тужкьрыне у бьрьқандьне).

¹⁰ һатә тужкьрыне кө гәләки сәржекә,
һатә бьрьқандьне кө мина бьруске бьрқ вәдә.
Гәло әме чава ша бьн?
Һәй көр'е* Мын, шур шьва п'адше у һәр дари беһөрмәт дькә.

¹¹ Әв һатә бьрьқандьне, кө дәст ле бьгьрә,
әв шур иди тужкьри у бьрьқанди йә,
кө әв бьк'әвә дәсте меркөж.

¹² Бькә зарин, һәвар-гази,
инсано,
чъмки әв шур мықабъли мьләте Мын ә

* 21:10 «Көр'» ль вьр йан бә'са «п'адшатийа Щьһуда» дькә, йан жи бә'са п'адшайе we «Сидқийа».

- у һ'әму мир-бәгед Исраеле йә.
 Әвә г'әви щьмә'та Мын,
 дәве шурр'а бенә
 дәрбазкьрьне,
 бона ве йәке тө чоке хвә хә.
- ¹³ Бәле әв йәк щер'ьбандьн ә,
 ле бәле ве чь бьбә,
 һәгәр әв шьва бәһөрмәткьри
 иди нәминә?»
 Әва ә'ламкьрьна Хвәйи
 Хөдан ә.
- ¹⁴ «Дә тө инсано, п'ехәмбәртийе
 бькә,
 чокед хвә хә,
 дәрбед шур ве дөбарә у се
 царә бьн.
 Әв шур бона көштгыне йә,
 шуре көштгына бона гәләка,
 кө һәр алийава ван дьгьрә,
¹⁵ кө дьле ван бьһ'әлә
 у к'әтийед ван гәләк бьн.
 Мын шуре к'ьшанди дани
 ль бәр һәр дәргәһе ван.
 Вәйе, әв мина бьруске бьрқ
 вәдьдә
 у сәржекьрьнер'а әв һазьр ә.
- ¹⁶ Дә тө шур, к'ийалида
 дьзьвьр'и,
 ч'әп у р'аст тө лехә.
- ¹⁷ У Әзе чокед Хвә хьм
 у к'әла Мын ве дайнә.
 Мын Хөдан готийә».

Шуре п'адше Бабилоне^ф

¹⁸ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у
 гот: ¹⁹ «Тө инсано, дө р'ийа хвәр'а
 шькьл кә, к'ижанар'а шуре п'адше

Бабилоне ве һәр'ә, әв һәр дө жи
 бьра жь вәлатәки дәрән. Тө ль
 сәр р'ийа кө жь һәв дьрәтә дьбә
 бәрбь бажара р'ениша дайнә. ²⁰ Тө
 р'еке к'ьфш кә, к'ижанер'а кө шу-
 ре бьгьһижә Р'аббайа амонийа^ф
 у р'еке жи бьгьһижә Оршәлима
 суркьрийә ль Цьһудайе. ²¹ Чьмки
 ве п'адше Бабилоне ль сәр һ'әч'ә-
 р'ейа дө р'ийа сәкьнийә, ф'әльке
 вәдькә. Әв тира п'әшкер'а дьһ'ә-
 жинә, жь п'утед мала дьпьрсә у
 пе щәгәра һ'әйвана дьньһер'ә*.
²² Ф'әлька бона Оршәлиме дәсте
 вийи р'асте к'әт, кө ве һашәтед
 дивархьрабкьрьне дайньн, бона
 қьр'кьрьне дәве хвә вәкьн, дәнге
 хвә һьлдьн шәр'кьрьнер'а у һашә-
 теде дивархьрабкьрьне дайньнә ль
 бәр дәргәһа, т'өлмед хвәлийе бь-
 льнд кьн у т'ә'бийа чекьн. ²³ Ле ль
 бәр ч'ә'ве бьнәлийед Оршәлиме әв
 ф'әлька ве дәрәв бә, чьмки вана
 п'адше Бабилонер'а сонд хварьбу.
 Ле һьнге п'адше Бабилоне ве нә-
 һәқийед ван бькә бира ван, кө бь
 ви авайи әв бенә гьртгыне. ²⁴ Ләма
 Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Вә кө
 хвәха нәһәқийед хвә данә бира-
 нине, әв һ'әму беолитийед хвә
 данә к'ьфше у нава һ'әму кьрьнед
 вәда гөнәйед вә ә'йан бун, вә кө
 хвәха әв йәк данә биранине, бь
 дәсте ви жи һуне дил бенә гьр-
 тгыне. ²⁵ Ле тө, һәй сәрвәре Исра-
 елейи нәп'аки һ'әрам, иди р'ожа
 ахьрийа тә һатийә, вәхте щәзакь-
 рына тә пер'а гьһиштийә». ²⁶ Хвәйи

* **21:21** Әв һәр се шур'ед к'оч'әктийе һьнге нишанед ф'әлькьвәкьрьне бун.

21:23 Һәзәкийел 17:15-21.

Хөдан аһа дьбежә: «К'офийе бехә, г'ащ жь сәре хвә дәрхә, чьмки һ'але бе гөһастьне, йе ньмьз we бе бьльндкьрьне у йе бьльнд we бе ньмьзкьрьне. ²⁷ Кавьл, кавьл! Эзе кавьл кьм, ле әв йәке нәбә, һ'эта әви хвәйе диwanкьрьне нәйе, һьнге Эзе бажер бьдьм дәсте ви.

Щәзакьрьна амонийа^ф

²⁸ Дә тө инсано, п'ехәмбәртийе бькә у бежә кә Хвәйи Хөдан бона амонийа^ф у қаред ван аһа дьбежә:

«Шур, шур иди к'ьшанди йә,
бона сәржекьрьне
брььқанди йә,
кә мина бьруске бьрқ вәдә.[†]

²⁹ Шур, дитьнед бона тә дәрәв ьн у фәлькед бона тә нәр'аст ьн, тө сәр стуйе нәп'ака йи, иди р'ожа ахьрийа ван һатийә,
вәхте щәзакьрьна ван пер'а гьһиштийә.

Щәзакьрьна Бабилоне

³⁰ Дә шур, бьк'әвә қава хвә! Эзе ль we дәра кә тө һати ә'фьрандьне,
ль вәлате кә тө ле дьне к'әти,
диwana тә бькьм.

³¹ Эзе к'әла Хвә ль сәр тәда бьр'ежьм,
агьре һерса Хвә п'ьфи сәр тә кьм
у тә бьдьмә дәсте мәрьвед сьр'тук,

кә әв wepанкьрьнер'а һостә нә.
³² Те бьби хөре егьр,
хуна тәйе вәлетда бе р'етьне,
те иди нәйеи биранине,
чьмки Мьн Хөдан әв йәк готийә».

Диwana Оршәлиме

22 ¹ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ² «Тө, инсано, диwane бькә! Тө диwana ви бажаре хун-хөр бькә. Дә һ'әму к'ьретийед ви вива ә'йан кә ³ у бежә кә Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «һәй бажаре кә нава хвәда хуне дьр'ежи у п'ута хвәр'а чедьки, хвә дьһ'әр'мини! Ва ахьрийа тә незик ә. ⁴ Тә пе әве хуна р'ети хвә нәһәқ кьр у пе ван п'утед чекьри хвә һ'әр'манд, тә р'ожед хвә незик кьрьнә у гьһиштийи ахьрийа салед хвә. Бона ве йәке Эзе алиие мьләтада тә бьдьмә ль бәр қара у һ'әму вәлатада тә бькьмә пек'әни. ⁵ Әвед жь тә дур йан незик we қәрфе хвә ль тә бькьн, һәй бажаре навхьраби шәр'-дә'вава т'ьжийо!

⁶ Аwa сәрwеред Исраелейә нава тәда, һәр йәк чьқас жь дәсте ви те, хуне дьр'ежә. ⁷ Нава тәда де у бав тенә беқәдьркьрьне, нава тәда қәлпи ль хәриба те кьрьне, нава тәда севи у жьнәби тенә ешандьне.[†] ⁸ Тө қәдьре тыштед Мьнә пироз нагьри у шәмийед Мьнә р'ьһ'әтийе дьһ'әр'мини.[†] ⁹ Бөхданбежед бона хунр'етьне нава тәда нә, нава тәда ль сәре ч'ийа қөрбанед п'ута

21:28-32 Йеремийа 49:1-6; һәзәкийел 25:1-7; Амос 1:3-15; Сефания 2:8-11.

22:7 Дәрк'әгьн 20:12; 22:21-22; Дөбарәкьрьна Қануне 5:16; 24:17.

22:8 Қануна К'аһинтийе 19:30; 26:2.

дхъын у нава тәда бенамусийе дхъын. ¹⁰Нава тәда дәст давежънә жънбава хвә, нав тәда дәст давежънә к'олфәта нәпақъжә ль сәр кьраса вәбуйи.[†] ¹¹Йәк жъна йәки дьнр'а к'ьретийе дхкә, йәк наму-са бука хвәр'а дьлизә, йәки дьн жи дәст давежә хушка хвәйә жь баве. ¹²Нава тәда бона хунр'етъне р'өшәт те стандьне, сәләф у к'аре дьстини, жь дәст тьмаие зордари-ийе ль һәвал-һогъра дьки у тә Эз бир кьрмә)[†] әва ә'ламкьрна Хвәйи Хөдан ә. ¹³Ава бона әве қәлшия тәйә кьри у бона әве хуна нава тәдайә р'ъжийайи, чокед Хвә дхъм. ¹⁴Гәло әве р'ожа кә Әзе йа Хвә ль сәре тә бхъм, дьле тәйе тәйах кә, йан дәстед тәйе г'ақәт кьн? Мьн Хөдан готийә у Әзе бхъм жи. ¹⁵Әзе тә нава мьләтада бәла кьм, нава вәлатада тә т'ур'-т'ур'и кьм у хьлазийа һ'әрамийа нава тәда биньм. ¹⁶Те хвә ль бәр ч'ә'ве мьләта бьки р'обәт, һынге бьзаньби кә Эз Хөдан ьм».

Пақъжкьрна^ф Оршәлиме

¹⁷Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ¹⁸«Һәй инсано! Мала Израел ль бәр ч'ә'ве Мьн буйә мина т'орте. Әв һ'әму мина сьфьр, қьла, һ'әсьн у льһеме к'уредә бунә мина т'орта зив. ¹⁹Ләма Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Һун кә һ'әму бунә мина т'орте, ва Әзе вә т'опи Оршәлиме кьм, ²⁰чава кә зив, сьфьр, һ'әсьн, льһем у қьлайе к'уредә т'оп дхън

у агьр п'ьфи сәр дхън дх'әли-нын. Әзе жи өса бь һерсе у к'әла Хвә вә т'опкьмә вьр бх'әлиньм. ²¹Әзе вә т'оп кьм у агьре хәзәба Хвә п'ьфи сәр вә кьм у һуне нав бажерда бенә һ'әландьне. ²²Чава зив к'уредә дх'әлә, һуне жи өса нава бажерда бенә һ'әландьне, һынге һуне бьзаньбьн кә Мьн, Хөдан, к'әла Хвә ль сәр вәда р'ет».

Щәзакьрна сәрверед щьмә'те

²³Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ²⁴«Һәй инсано! Дә Израелер'а бежә: «Тә вәлатәки өса йи, кә нәпақъж^ф буйә, нә жи р'ожа хәзәбе пе баране шьл буйә». ²⁵Нава ви вәлатида сәрвер бона нета хьраб дхщьвьн, чава шере кә дхкә мьр'ин, гава неч'ире дьдър'инә, әв щанийа мерьв өса һ'уфи хвә дхън, хьзне у тьштед бьһа зәфти хвә дхън, һ'әсабе жьнед би вәлетда зедә дхън. ²⁶К'аһинед вәлет Қануна Мьн дьт'әр'ьбиньн, тьштед Мьнә пироз дх'әр'ьминьн, пироз у нәпироз жь һәв дәрнахьн у фьрқийа пақъж у нәпақъж надьнә ә'йанкьрне.[†] Әв дина хвә надьнә шәмийед Мьнә р'һ'әтийе у Мьн беһөрмәт дхън. ²⁷Мир-бәгед вәлетда мина гөред кә неч'ире дьдър'иньн, әв хуне дьр'ежън, щанийа онда дхън, вәки к'әда һ'әрам қазьнщ кьн. ²⁸П'ехәмбәред вәлет пе дитьнед бефәйдә у фә'лькед дәрәв вә к'ьлс дхън

22:10-11 Қануна К'аһинтийе 18:7-20.

22:12 Дәрк'әтхьн 22:25; 23:8;

Қануна К'аһинтийе 25:36-37; Дөбарәкьрна Қануне 16:19; 23:19.

22:26 Қануна К'аһинтийе 10:10.

у вәр'а дьбежын: «Хвәйи Хөдан аһа дьбежә», ле бәле Мьн, Хөдан, тьшт нәготийә. ²⁹Цьмә'та вәлет ль һәв дьзериньн, дьзийе дькьн у зордарийе ль фәқир у бәләнгаза дькьн у бь нәр'астийе хәриба дешиньн. ³⁰Әз нава ванда мәрвәки гәр'ийам, кө суре ну кә у щийе вәкьрир'а бона ви вәлати ль бәр Мьн бьсәкьнә, вәки Әз вәлет веран нәкьм, ле Мьн нәдит.[†] ³¹Ләма жи Әзе к'әла Хвә ль сәр ванда бьр'ежьм, пе агьре хәзәба Хвә қыр'а ван биньм, кьред ван биньмә сәре ван». Әва әламкьрна Хвәйи Хөдан ә!

Дө хушкед нә р'ийа хвәда

23 ¹Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ²«Һәй инсано! Дө хушк һәбун, әв қизед деке бун. ³Вана ль Мьсьре щәһьлтийа хвәда қави кьр. Ль вьр синг-бәред ван һатьнә мьздане у ль вьр дәст гьһиштә мәмькед қизтийа ван. ⁴Наве йа мәзын Оһола бу, наве хушка we жи Оһолива бу. Пәйр'а әв Мьнр'а к'әтын у вана көр' у қиз анин, Оһола әв Самәрийа^ф йә, Оһолива жи Оршәлим ә.

⁵Оһолайе сәр Мьнр'а қави кьр у әв ль сәр йаред хвә ашурийа^ф бәнги бу. ⁶Әвана шәр'к'аред к'ьнщед ширкә ль ван, вәли у вәзир бун, һ'әму жи хортед бәдәвә сийаред һәспа бун. ⁷Әве т'әви һ'әму гьрәгьред ашурийа хвә да қавийе, бу машоқе ван у пе һ'әму п'утед ван хвә һ'әр'манд. ⁸Дәст

жь қавийа хвәйә т'әви мьсьрийа нәкьр, чьмки вана щәһьлтийеда сәре хвә wer'а данибун, синг-бәред қизтийа we мьздабун у алава қавийа хвә ль сәр веда р'етьбун.

⁹Ләма жи Мьн әв да дәсте йаред we, дәсте ашурийед кө әв бьбу машоқе ван. ¹⁰Вана ә'йба we вәкьр, көр' у қизед we бьрьн, әв жи пе шур көштьн. У нава жьнада әв бу готә-гот, гава диwana we кьрьн.

¹¹Хушка we Оһоливайе кө әв йәк дит, һе жь we зедәтър бу машоқ у қавийа we сәр қавийа хушке к'әт. ¹²Әва бу машоқе вәли, вәзир, шәр'к'аред к'ьнщед р'әвшә ль ван у сийаред һәспа, кө һ'әму жи хортед ашурийә бәдәв бун. ¹³Мьн дина Хвә дайе, кө әве жи хвә һ'әр'ьмандийә у р'ийа һәр дөйа жи йәк ә.

¹⁴Әве қавийа хвә һе зедә кьр. Әве awазе меред диwerда к'оланди, әв сурәтед к'ьлданийайә^ф пе р'әнге сор к'ьшанди дитьн. ¹⁵Әвә бәнпштә ль пьштед ван гьреда-йи бун, к'олозед р'ишийә ль сәре ван, һ'әму жи дөрфе сәрәскәра-да, бабилони бун, ава готи йед кө К'ьлданеда бьбун. ¹⁶Гава әва ч'әв ль ван к'әт, бу машоқе ван у қасьд шандьнә К'ьлдане ль щәм ван. ¹⁷Һьнге бабилони һатьн wer'а к'әтынә ньвина к'еф-һ'әнәка у пе қавийед хвә әв һ'әр'ьмандьн, әве жи хвә ванр'а һ'әр'ьманд, пәйр'а һ'иле we жь ван чу. ¹⁸Әве қавийа хвә да к'ьфше у ә'йба хвә вәкьр, һьнге һ'иле Мьн жь we жи чу, чава кө һ'иле Мьн жь хушка we чубу.

¹⁹ Ле әве әw р'ожед цаһьлтийа хwәйә кә wәлате Мьсьреда қави кьрьбун бир анин у қавийа хwә һе зедә кьр. ²⁰ Ч'ә'в авитә ван йаред хwә, ә'йба к'ижана wәкә ә'йба к'әра бу у тәмхwәстына ван, wәкә тәме шә'нуяа һ'ир'ә-һ'ир'ә ль бәр кәла бу. ²¹ У тө диса вәгәр'ийайи сәр әве бенамусийа цаһьлтийа хwә, гава Мьсьреда синг-бәред тә һатьнә мьздане у дәст гьһиштә мәмькед қизтийа тә.

Диwana Цьһудайе

²² Ләма жи һәй Оһолива, Хwәйи Хәдан аһа дьбежә: «Ва әзе һелане бьдъмә ван йаред тәйә кә һ'иле тә жь ван чуйә у Әзе һәр алива wана һьмбәри тә р'акьм: ²³ Бабилонийа, өса жи ван һ'әму к'ьлданийед жь Пьқоде, Шоһайе, Қоһайе, т'әви ван һ'әму ашурийа. Әw һ'әму хортед бәдәw, wәли, wәзир, сәрwер у һ'әму жи мәрьвед бь нав у дәнг сийаред һәспа нә. ²⁴ Әве бь ч'әка, ә'рәба у мьхөлқәтәкә гьранва һ'ьщуми сәр тә кьн у пе мәрт'алед бьч'ук у мәзын, к'өмзьрьһ'ава доре ль тә бьгьрьн. Әзе диwana тә бьдъмә дәсте wan у әве анәгори диwana хwә, диwana тә бькьн. ²⁵ Әзе алава хирәта Хwә ль сәр тәда биньм, we т'әви тә к'ин у бох бьн. We поз у гөһе тә жекьн, һәрч'е жь тә майи we пе шур бьк'әвьн, we көр' у қизед тә бьбьн у к'и жи жь тә бьминә we бьбә хөре агьр. ²⁶ We к'ьнщед тә жь тә бехьн у хьшьред тәйә бәдәw зәфти хwә кьн. ²⁷ һьнге Әзе хьлазийа әве бенамуси у қавийа тәйә кә тә жь

wәлате Мьсьре анибу биньм, wәки иди тө ч'ә'в нәвежи wan у т'ө цар Мьсьре бир нәйни».

²⁸ Чьмки Хwәйи Хәдан аһа дьбежә: «Ва Әзе тә бьдъмә дәсте әвед кә бәр ч'ә'ве тә р'әш ьн у дәсте әвед кә һ'иле тә жь wan чуйә. ²⁹ Әве к'ине тәр'а бажон, we һәбука тә гьшки пева зәфти хwә кьн у тә өса тәзи у бесьт'ар бьһельн. Тө бона қавийе у бенамусийе һати тә'зикьрьне у аһа ә'йба шәрма тәйе бе ә'йанкьрьне. ³⁰ Әве бона we йәке бе сәре тә, wәки тә т'әви мьләта қави кьр у пе п'утед wan хwә һ'әр'ьмандийә. ³¹ Тө кә р'ийа хушка хwәда чуйи, ләма жи Әзе к'аса шәзайе we бьдъмә дәсте тә».

³² Хwәйи Хәдан аһа дьбежә:

«Те к'аса хушка хwәйә к'урә фьрә вәхwi,
йа кә гәләк шәзакьрьн
һьлдьдә,
те хwә бьди к'әнандьн у
қәрфкьрьне.

³³ Те к'әфхwәшийе, к'әдәрева т'ьжи би,
чьмки әw к'аса хушка тә
Самәрийае,

к'асәкә sawe у weранкьрьне йә.
³⁴ Те әве вәхwi у ч'ьла ки,
левед we бьгәзи бышкени
у пе кәред we синге хwә қәт-
қәти ки,
чьмки Мьн әв йәк гот»,
әва ә'ламкьрьна Хwәйи
Хәдан ә.

³⁵ Ләма Хwәйи Хәдан аһа дьбежә: «Тә кә Әз бир кьрьм у пышт гөһе хwәва Әз авитьм, те бәла бенамуси у қавийа хwә бьк'ьшини».

Суҗе һәр дө хушка

³⁶ Хөдан готә мын: «Һәй инсано! Дә диwana Оһолайе у Оһоливайе бькә! К'ьретийед ван бьдә р'уйе ван. ³⁷ Чьмки wана зьнек'ари кьрын у дәсте ван хун ә, wана п'утед хwәр'а өса зьнек'ари кьрын, һ'эта әw көр'ед Мынр'а анибун жи авитьнә егьр, кьрынә хөре ван. ³⁸ Wана әв йәк жи һьндава Мында кьр, һәма we р'өже Пирозгәһа^ф Мын һ'әр'ьмандьн у шәмийед Мынә р'ь-һ'әтийе бөһөрмәт кьрын. ³⁹ Чьмки wана гава зар'ед хwә п'утед хwәр'а сәрже дькьрын, һәма we р'өже жи әw дьк'әтьнә Пирозгәһа Мын әw дьһ'әр'ьмандьн. Аwa Хана^ф Мында чь дькьрын!

⁴⁰ Сәрда жи қасьд дьшандьнә wәлатед дур ль пәй мәрийа. Аwa әw дьһатьн, тә бона wan хwә дьшушт-вәдышушт у ч'әвед хwә кьл дькьрын у хwә дьхәмьланд. ⁴¹ Паше ль сәр ньвинәкә р'әwш р'удьньшти, кө ль бәр сьфре дани бу у тә бьхур^ф у р'уне Мын ль сәр дадани. ⁴² Дәнге шабун-қәрәбальха мьхөлқәте жь wi щийи дьһат. һьнге жь бәр'ийе мәрьвед к'ефхwәш жи данинә нава we мьхөлқәте. У ван мәрьва базьн дькьрынә дәсте к'өлфәта у т'ашед бәдәw дьданә сәре wan. ⁴³ һьнге Мын бона әва зьнек'арийеда қәр-ч'ьми гот: «Ньһа жи әвана т'әви we қавийе бькьн? Әw жи т'әви wan?» ⁴⁴ Ле бәле әв мер өса чунә щәм we, чава дьчьнә щәм жьнед қав, әw аһа чунә щәм Оһолайе у Оһоливайа жьнед бенамус. ⁴⁵ Ле мәрьвед

р'аст we диwana wan мина диwana жьнед зьнек'ар у хунр'ети бькьн, чьмки әвана к'өлфәтед зьнек'ар ьн у дәсте wan хун ә.

⁴⁶ Ләма Хwәйи Хөдан аһа дьбежә: «К'омәскәрәке бьшинә сәр wan у wan бьдьнә дәсте sawe у т'аланкьрьне. ⁴⁷ К'омәскәре wan бьдьнә ль бәр кәвьра, пе шуред хwә wan чити-чити кьн, көр' у қизед wan бькөжьн у агьр бәр'дьнә малед wan бьшәwьтиньн. ⁴⁸ Әзе аһа wәлетда бенамусийе бьдьмә һьлдане, wәки һ'әму к'өлфәтар'а бьбә ширәт, кө анәгори бенамусийа wә нәкьн. ⁴⁹ We бәла бенамусийа wә биньнә сәре wә, щәзайе гөнәйе^ф п'утед хwә һуне бьк'ьшиньн у бьзаньбьн кө Әз ьм Хwәйи Хөдан».

Бәроша к'әл

24 ¹ Сала нәһайә сьргунийеда, дәһе мәһа дәһа, хәбәра Хөдан мынр'а һат у гот: ² «Һәй инсано! Әве р'өже щәм хwә к'ьфш кә бьньвисә, чьмки әве р'өже, һәма хут we р'өже п'адше Бабилоне һ'ьщуми сәр Оршәлиме кьр.[†] ³ Дә сәр мала сәрһьлдайи мәсәләке дәрхә у бежә кө Хwәйи Хөдан аһа дьбежә:

«Бәроше бьдә сәр егьр, бьдә сәр у аве дагьрә.

⁴ Читийед гошт теке, wan һ'әму читийед р'ьнд жь һете у пил, әве һәстуйед жьбарәва т'ьжи кә,

24:2 П'адшати II, 25:1; Йеремийа 52:4.

- 5 жь пээд жьбарэ һылдайи.
Дара быкэ быне бэроше,
һақаси әве бык'элинә,
һ'эта һәсту жи пер'а
быхашьн».
- 6 Ләма Хвәйи Хөдан аһа
дыбежә:
«Wэй ль һ'але бажаре хунхөр!
Ль әве бэроша кө тәwқа we
навда йә
у тәwқа к'ижане кө жь we
начә.
Дә иди we нәйе жьбартыне,
чити-чити гышки же дәрхьн.
- 7 Чьмки хуна кө we р'етийә
навда йә,
ль сәр сәле кәвьри әве
р'етийә,
әw нәр'етә ль сәр әрде,
кө быкарьбуя пе халийе
быньхамта.
- 8 Мын әw хуна вейә р'ети,
ль сәр сәле кәвьри һышт,
wәки нәһата вәшартыне,
кө Мын һерса Хwә ле р'акьра
у һ'әйф же һылда».
- 9 Ләма Хвәйи Хөдан аһа
дыбежә:
«Wэй ль һ'але бажаре хунхөр!
Әзе Хwәха алава егър қайим
кьм.
- 10 Дә дара зедә кә, агър гөр' кә
быра гошт р'ьнд бык'әлә,
һ'әму һәвр'а ч'ьла бә,
һәсту навда бышәwьтә.
- 11 Пәйр'а бэроша вала бьдә сәр
к'ура егър,
быра әw гәрм бә, wәки сьфьр
сор бә,

- әw һ'әрами нава weда быһ'әлә
у тәwқа we жь we һәр'ә.
- 12 Әw щәфе гьран бехәда бу,
т'әрте тәwқа we жь we нәчу,
әw тәwқа we пе агър жи же
нәчу.
- 13 Бенамусийа тә, тө һ'әр'манди,
Мын чьқаси кьр кө тә пақьж
кьм,
ле тө диса пақьж нәбуийи.
Те иди жь we һ'әрамыя хwә
пақьж нәби,
һ'эта к'әла Мын ль тә дайнә.
- 14 Мын Хөдан готийә, әw йәке
быбә у Әзе быкьм. Әзе сәр йа Хwә
бым, ль бәр Хwә нәк'әвьм у һ'әй-
фа Мын we тә нәйе. Те wәкә р'е у
ә'мәлед хwә бейи диwанкьрьне»
әва әламкьрьна Хвәйи Хөдан ә!

Мьрьна

к'өлфәта һэзэкийел

- 15 Хәбәра Хөдан мынр'а һат у
гот: 16 «Һәй инсано! Ва Әзе нышкева
к'әмала дьле тә жь тә быстиньм,
ле тө шине нәки, нәгьрийи у нә
жи һесьра быр'ежи. 17 К'әсәре хwәда
хwәй ки, шина мьрийа нәки. К'о-
лоз ль сәре хwә бып'еч'и, чарьхед
хwә быки ньгед хwә, сьмеле хwә
нәнхемии* у нане хәлқейи бона
сәрхwәшийе нәхви».
- 18 Сәре сьбе мын щьмә'тер'а хә-
бәр да. Бәре еваре к'өлфәта мын
мыр. Сьбәһтьра дьн, чь кө ль мын
һатьбу ә'мыркьрьне мын өса кьр.
- 19 У щьмә'те жь мын пьрси: «Әw
тыштед тәйә кьри тө мә'на wан
бона мә набежи?» 20 Һьнге чь кө

* 24:17 Ә'дәте иשראלыада әва нишана шине бу.

Хөдан мыр'а гот, мын ль ван вә-гәр'анд: ²¹ «Бежә мала Израел, кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Ва Эзе әве Пирозгәһа Хвә, фьр'нақийа қәвата вә, к'әмала дьле вә у ишь-қа ч'ә'ве вә бьдъмә һ'әр'мандьне. Әв көр' у қизед вәйә Оршәлимеда майи жи, we пе шур бьк'эвьн. ²² У һуне жи өса бькьн, чава кө Мын кьр, смеле хвә нәнъхемьн у нане хәлқейи бона сәрхвәшийе нәхвьн. ²³ К'олозе вәйе ль сәре вә бә, чарьхед вәйе ньгед вәда бьн, шине нәкьн у нәгьрин, ле һуне нава гө-нәйед хвәда бьһ'әльн-бьмашьн у һәвр'а бьнә'льн. ²⁴ Һәзәкийеле бона вә нишанәк бә, һәр тьште кө әви кьрийә, һуне жи өса бькьн у гава әв йәк бьдәвьмә, һуне һьнге бьзаньбьн кө Эз ьм Хвәйи Хөдан».

²⁵ Ле тө, инсано, гава Эз әве П'арьстгәһа^ф сьт'ара ван, шабуна фьр'нақийа ван, к'әмала дьле ван, ишьқа ч'ә'ве ван у көр' у қизед ванва жь ван бьстиньм, ²⁶ һьнге әве р'оже, мәрвәки жь we йәке р'әвийи хьлазбуйи we бе әви сальхи бьгьһинә гөһе тә. ²⁷ һәма әве р'оже жи, һатьна әви хьлазбуйир'а заре тәйе вәбә у те хәбәрди, иди лал нәби. Те аһа ванр'а бьби нишан у әве бьзаньбьн кө Эз Хөдан ьм».

П'ехәмбәртийа ль сәр амонийа

25 ¹ Хәбәра Хөдан мыр'а һат у гот: [†] ² «Һәй инсано! Бәре хвә бьдә амонийа у ль сәр ван

п'ехәмбәртийе бькә. ³ Амонийар'а бежә: Г'өһ бьдьнә готьна Хвәйи Хөдан Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Гава Пирозгәһа Мын һатә һ'әр'ьмандьне, вәлате Израеле һатә we-ранкьрьне, мала Щьһуда һесир чу, тә дьле хвә ле ша кьр. ⁴ һәма бона we йәке жи Эзе тә чава мылк' бьдъмә дәсте мәрвевед р'оһьлате, әве нава тәда ware хвә дайньн у нава тәда бьминьн, we бәрәд тә бьхвьн у шире тә вәхвьн. ⁵ Эзе Р'аббайа п'айт'әхт бькьмә щийе ч'ера дәва, вәлате амонийа жи бькьмә гөһе-р'а кәре пез, һьнге һуне бьзаньбьн, кө Эз Хөдан ьм». ⁶ Чьмки Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Тә кө дәстед хвә ль һәв хьстьн у ньгед хвә ль әрде хьстьн у дьле хвә ль вәлате Израеле^ф ша кьр, қәрф ле кьрьн, ⁷ бона we йәке жи Эзе дәсте Хвә һьлдъмә ль сәр тә у тә чава т'алан бьдъмә мыләта, тә жь нава мыләта бьдъмә һьлдәне у жь вәлата тә бьдәлиньм, к'оке ль тә биньм у те бьзаньби, кө Эз Хөдан ьм».

П'ехәмбәртийа ль сәр Mowabe^ф

⁸ Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Чьмки Mowab^ф у Сәһир дьбежьн: «Мала Щьһуда жи мина һ'әму мыләта йә!»[†] ⁹ Бона we йәке ва Эзе синоред Mowabe вәкьм, алийе бажаред Бет'-һашимот'е, Баә'л-Мьһоне у Қирйатайимева, кө бәдәвәтийа вәлет ьн, ¹⁰ Эзе мowaбийа амонийава чава мылк'

25:1-7 Йеремийа 49:1-6; Һәзәкийел 21:28-32; Амос 1:13-15; Сефанийа 2:8-11.

25:8-11 Ишайа 15:1-16:14; 25:10-12; Йеремийа 48:1-47; Амос 2:1-3; Сефанийа 2:8-11.

бьдмә бьнәлийед р'оһьлате, кә амони нава мьләгада нәйенә биранине. ¹¹ У Эзе диwана Мowабe бькьм, һынге әве бьзаньбьн, кә Эз Хөдан ьм».

**П'ехәмбәртия
ль сәр Әдоме^Ф**

¹² Хwәйи Хөдан аһа дьбежә: «Әдоме^Ф кә бь зөлма гьран һ'әйфа хwә жь мала Щьһуда һьлда у һ'әйфһьлданада гәләки гөнә кьр,[†] ¹³ бона we йәке жи Хwәйи Хөдан аһа дьбежә: «Эзе дәсте Хwә һьлдмә ль сәр Әдоме у әве жь Темане гьрти һ'әта Дедане, бькьмә чол-бәст. Эзе қьр'а мәрьвед we һ'әйшенва биньм у we пе шур бьк'әвьн. ¹⁴ Эзе пе дәсте щьмә'та Хwә Исраеле һ'әйфа Хwә жь Әдоме һьлдм, әве анәгори һерс у к'әла Мьн биньнә сәре Әдоме у һынге әве һ'әйфһьлдана Мьн бьзаньбьн» әва ә'ламкьрьна Хwәйи Хөдан ә».

**П'ехәмбәртия
ль сәр фьльстинийа**

¹⁵ Хwәйи Хөдан аһа дьбежә: «Фьльстинийа кә щьһуди бь зөлме у пе қәрф дьжмьнатиия хwәйә бәрeда һ'әйфа хwә һьлдан, әв қьр' кьрьн,[†] ¹⁶ бона we йәке жи Хwәйи Хөдан аһа дьбежә: «Эзе дәсте Хwә һьлдмә ль сәр фьльстинийа, керетийа қьр' кьм, һ'әму бьнәлийед майинә дәве бә'ре р'әт кьм. ¹⁷ Эзе пе һерса Хwә, һ'әйфәкә гьранә щәзакьрьне жь ван һьлдм. Гава Әз

һ'әйфа Хwә жь ван һьлдм, әве бьзаньбьн, кә Эз Хөдан ьм».

П'ехәмбәртия ль сәр Суре

26 ¹ Сала йанздәһайә сьргу-нийеда, р'ожа йәке мәһе, хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ² «Һәй инсано! Бажаре Сура гьравокеда кә бона Оршәлиме гот: «Охwәш! Бажаре к'ьр'ин-фьротана мьләта weран бу, хер-хьзна к'ьр'ин-фьротана we к'әтә дәсте мьн, әв вала бу, әзе т'ьжи бьм!»

³ Бона we йәке Хwәйи Хөдан аһа дьбежә: «Ва Әз мьқабьли тә мә, һәй Суре! Чава кә бә'р пелед хwә р'адькә, Эзе жи өса гәләк мьләта һьмбәри тә р'акьм. ⁴ Әwe диwаред дора Суре хьраб кьн, бьрщед we һьлшиньн. Эзе аха we жь нава we гези кьм, әве бькьмә сәле кәвьри. ⁵ Чьмки Мьн әв гот, әве бьбә гьрава нава бә'рейә кә т'ор'ед мә'сийа ле р'ахьн» әва ә'ламкьрьна Хwәйи Хөдан ә «Әwe мьләтар'а т'алан һәр'ә ⁶ у гөндед weйә бәжеда, we пе шур бенә қьр'кьрьне кә әве бьзаньбьн, кә Эз Хөдан ьм». ⁷ Чьмки Хwәйи Хөдан аһа дьбежә: «Ва Әз алийе бакөрева п'адшайе п'адша, Нәбухаднәссар п'адше Бабилоне пе ордийа мьхөлқәтәкә мәзьнва т'әви һәспа, ә'рәба, сийара, тиньмә сәр Суре. ⁸ Әwe гөндед тәйә ль бәже пе шур қьр' кә у пешбәри тә т'ә'бийа чекә, т'өлмед хwәлийе бьльнд кә у мәрт'ала пешбәри тә бьдә сәкьнандьне. ⁹ Әwe һашәтед

25:12-14 Ишайа 34:5-17; 63:1-6; Йеремийа 49:7-22; һәзәкыйел 35:1-15; Амос 1:11-12; Обадийа 1-14; Малахи 1:2-5. **25:15-17** Ишайа 14:29-31; Йеремийа 47:1-7; Йоел 3:4-8; Амос 1:6-8; Сефанийа 2:4-7; Зәкәрийа 9:5-7.

дивар-хырабкырыне ль бәр суред
тә бьдә сәкьнандыне у пе к'ольнгед
хwә бьрщед тә һьлшинә. ¹⁰ Гава
әw дәргәһед тәва бьк'әве, чава кә
дык'әвынә бажарәки дәрәвәкыри,
we жь дәст п'ьр'анийа һәспа г'озе
быдә ль сәр тә, жь дәнге сийара,
г'әка у ә'рәба диваред тәйе бьһ'ә-
жьн. ¹¹ Әwe пе сьмед һәспед хwә
һ'әму к'учед тә п'епәс кә, мьләте
тә дәве шурр'а дәрбаз кә у стунед
тәйә пирозә кә тә wandа гөман и,
we бьк'әвынә ә'рде. ¹² We һәбука тә
г'алан кьн, һур-муред тә бышли-
нын, we суред тә һьлшиньн, малед
тәйә хас хыраб кьн у кәвьред тә,
даред тә у хwәлийа тә бавежьнә
бә'ре. ¹³ Әзе дәнге стьранед тә бь-
дымә бь'ине, we иди зыгинийа
чәнгед^ф тә нәйе бьһистьне.[†] ¹⁴ Әзе
тә бькмә сәле кәвьри, те бьби дәра
бона г'ор'р'ахьстьне, иди г'ө щар
те нәйейи авакырыне, чьмки Мьн
Хөдан аһа гот» әва ә'ламкырына
Хwәйи Хөдан ә. ¹⁵ Хwәйи Хөдан
аһа дыбежә Суре: «Гәло жь дәст
сальхе к'әгына тә, жь заринийа
wan бьриндара у қыр'а кә we на-
ва тәда бе, wәлатед дәве бә'ре we
нәһ'әжьн? ¹⁶ һынге һ'әму сәрwеред
дәве бә'ре, we жь т'әхте хwә бенә
хwаре, чөхе ль сәр хwә бавежьн у
к'ьнщед хwәйә нәхш-нәхши бехьн,
we р'ьщәфе ль хwә кьн, ль сәр ә'рде
р'унен, һәр дәқә р'ьщәфеда бьн, ль
сәр тә ә'щәбмайи бьн.[†] ¹⁷ һынге we
бәйт'е бавежьнә сәр тә у бежьн:
Wәй тә чава wеран буйи,
бажаре бьнәлийед дәве бә'ра,

тә бажаре бь нав у дәнг
у сәрхwәйе нава бә'ре,
кә sawa тә бьнәлийава
сәр һ'әму бьнәлийед дәве
бә'ре бу!
¹⁸ Ньһа, ве р'ожа к'әгына тәда,
wәлатед дәве бә'ре we
быр'ьщ'фьн,
гыравед нава бә'ре жи,
we жь кавьлбуна тә saweда
бын.
¹⁹ Чьмки Хwәйи Хөдан аһа ды-
бежә: «Гава Әз тә бькмә бажарәки
хьки-хали мина wan бажаред бе
бынәли у к'урайа бә'ре ль тә р'а-
кьм, лейед мәзын тә бьнхемьн,
²⁰ һынге Әзе тә т'әви йед дык'әвынә
гор'е дахьмә нава щьмә'та бәре
кә һәбу у тә т'әви йед дык'әвынә
гор'е, дьнйа бьнә'рдда нава хыра-
бед бәреда щи-вар кьм, wәки тә
бе бьнәли би у щийе тә wәлате
зендийада т'өнәбә. ²¹ Әзе тә бь-
кмә дәрсәкә sawe у те т'өнәби,
we ль тә быгәр'ьн, ле иди тә қәт
нәбиньн[†] әва ә'ламкырына Хwәйи
Хөдан ә».

Шина бажаре Суре

27 ¹Хәбәра Хөдан мьнр'а һат
у гот: ²«Тә, инсано, дәнге
хwә һьлдә бәйт'е бавежә сәр Суре
³у Сурер'а кә ль бәр дәргәһе бә'ре
дыминә у т'әви гәләк мьләтед дәве
бә'ре т'өщарәтийе дыкә бежә кә
Хwәйи Хөдан аһа дыбежә:
Һәй Суре кә тә гот:
«Әз мина гәмийе мә,
бәдәwәтийеда к'амьл ьм!»

26:13 Ә'йанти 18:22. **26:16-18** Ә'йанти 18:9-10. **26:21** Ә'йанти 18:21.

- 4 К'еләкед тә нав-дъле бә'реда
нә,
чекърийед тә, бәдәвәтийа тә
гиһандьнә к'амьлтийе.
- 5 Вана пе даред Сәнирейә*
чаме,
һ'әму г'әхтед тә чекърьнә,
жъ Лөбнәне дара әрзе анинә,
бона тә кърьнә стуна
бап'еше.
- 6 Беред тә жъ мә'зед Башане^Ф
чекърьнә,
легәр'а тә пе даред чамейә
жъ дәве бә'ра Қөбрьсе ани
чекърьнә,
әв қилед филва
хәмьландьнә.
- 7 Бап'еша тә к'ътане тәнъки жъ
Мьсьре бу,
нәхшед сәр we әв нишана
тә бу,
п'әр'дед тә р'әнгед шин у
ширк бун,
әв жъ дәве бә'ра Әлишаһе
ани бун.
- 8 Бьнәлийед Сайдаие у Арваде
берк'ешед тә бун,
һостәйед нава тәда жи,
һәй Суре, гәмиванед тә бун.
- 9 Р'успи у һостәйед Гәбале
нава тәда бун,
вана тәркед гәмийед тә
п'инә дькърьнә.
Һ'әму гәмийед бә'ре у
гәмиванед ван,
- бона т'өщарәтийа һур-муре
тә нава тәда бун.
- 10 Нава ордийа тәда шәр'ванед тә
фарьси^Ф, луди у пути бун,
мәрт'ал у к'өмзьрьһ'
тәва дарда дькърьнә,
р'умәта тә бьльнд дькърьнә.
- 11 Арвади т'әви ордийа тә,
ль сәр диваред дора тә бун,
гамади жи бьрщед тәда,
мәрт'алед хвә диваред
дора тәва дарда дькърьнә
у вана бәдәвәтийа тә
гиһандьнә к'амьлтийе.
- 12 Жъ дәст әве хер-хъзна тәйә
п'ър' бажаре Т'аршише* т'әви тә
т'өщарәти дькър, жъ бәр һур-му-
ред тәва зив, һ'әсын, қъла у льһем
дьдан. 13 Мьләтед Йаване*, Тувале,
Мәшәхе** тәр'а т'өщарәти кърнә,
вана жъ бәр малһәбуна тәва хө-
лам у дәрданед сьфър бәрәмбәр
дьдан. 14 Бет'-Тогармаһе* жъ бәр
һур-муред тәва һәсп, сийари у
қант'ър' дьдан. 15 Деданийа* т'әви
тә т'өщарәти дькърнә у гәләк вә-
ләтед дәве бә'ре жи мьштәрийед тә
бун, жъ бәрва қиле фил у даре р'әш
дьданә тә. 16 Жъ дәст зедәбуна дә-
рәмәтед тәйә бь дәста, вәләте Ара-
ме жи тәр'а т'өщарәти кър, жъ бәр
һур-муред тәва, кәвьре карбункул,
п'арч'е ширк, қәдәке нәхш-нәхши,
к'ътане тәнък, мьрщан у кәвьре лал
дьдан. 17 Цьһуда у вәләте Исраеле

* 27:5 «Сәнир» аһа готи «ч'ийаие һәрмоне».

* 27:12 «Т'аршиш» бәлки дьк'әтә дәве бә'ра Спаняа ньһа.

* 27:13 Аһа готи «йунанийа».

** 27:13 «Тувал» у «Мәшәх» дьк'әтәньнә Т'ьркйа иройин.

* 27:14 Аһа готи «Әрмәнистана» бәре.

* 27:15 «Дедан» бажарәки нава қумьстана Ә'рәбьстанеда бу. Вәлгәр'андьна йунанийә кәвьнда ньвисар ә: «Р'оданийа». Р'одан гьравәкә бә'ра Навбәре бу.

жи тәр'а т'ошарәти кьрын, жь бәр
 һур-муред тәва гәнһе Минит'е,
 тәмә-тиск, һынгьв, р'ун у мэлһ'әм
 дыдан. ¹⁸ Жь дәст зедәбуна дәрәмә-
 тед тәйә бь дәста, жь әһе хер-хьзна
 тәйә п'ьр', Шаме жи тәр'а т'ошарәти
 кьр: Жь Һ'әлбоне* шәрав у һьрийа
 қарқаш, ¹⁹ щер'ед шәраве жь Узале,
 жь бәр һур-муред тәва, һ'әсьне к'б-
 тайи, касийа* у қамише бинхвәш
 жь бәрва дыдан. ²⁰ Деданийа жи пе
 хөрщед зине һәспа, тәр'а т'ошарәти
 дыкьрын. ²¹ Ә'рәб у һ'әму мир-бәгед
 Қедаре пе бәрха, бәрана, бьзьна
 мыштәрийед т'ошарәтийа тә ды-
 бун. ²² Базьрганед жь Шьбайе у
 Р'амаһе жи тәр'а т'ошарәти дыкь-
 рын, жь бәр һур-муред тәва, һәр
 щур'ә бьһарәтед башә бинхвәш,
 һәр щур'ә кәвьред қимәт у зер'
 дыдан. ²³ Бажаред Һ'аран, К'анеһ,
 Еден, базьрганед Шьбайе, Ашур
 у К'илмад жи тәр'а к'әтһнә т'ошарә-
 рәтийе. ²⁴ Вана жи пе к'ьнщед хасә
 қимәт, к'өркед ширкә нәхш-нәхши,
 халичед р'әнг-р'әнги, қәйт'ан у
 шьритед р'ьнд т'әви тә т'ошарәти
 кьрын. Әв тышт бун кә данин тәр'а
 дыг'һар'тһн. ²⁵ Гәмийед Т'аршише*
 к'арванед к'ьрин-фьротһна тә бун.†

Тө буйи мина гәмийа т'ьжийә
 һәбукева баргьранә нава
 бә'реда.

- ²⁶ Берк'ешед тә тө ажотһн
 бьрьнә ль сәр к'урайед ава,
 нава бә'реда байе р'оһьлате*
 тө һурдәхвәши кьри.
- ²⁷ Әв хьзна тә, дәрәмәтед тә,
 һур-муред тә,
 берк'ешед тә, п'инәкьред
 тәркед гәмийед тә,
 базьрганед тә, һ'әму
 шәр'ванед нав тәда,
 һ'әму к'аркәред тәйә
 гәмийеда,
 we к'урайа бә'реда һәр'һнә
 хваре,
 ль әһе р'ожа к'әтһна тә.
- ²⁸ Жь дәст қар'инийа гәмиванед
 тә,
 йед дәве бә'ре we бьләрьзын.
- ²⁹ Һ'әму берк'еш, һостәйед
 гәмийа
 у һ'әму гәмиванед бә'ре,
 we жь гәмийед хвә дәрән,
 ль сәр ә'рде бьсәкьһн.
- ³⁰ We бона тә дәнге хвә һьлдһн
 у зарә-зар кьн бькьн һәвар,
 әһе халийе ль сәре хвә кьн
 у к'озийеда хвә вәгьзгьзын.
- ³¹ We бона тә п'ор'е сәре хвә
 кәр' кьн,
 к'өрх^ф ль хвә кьн у бь дьле
 кәл
 ль сәр тә бьһнә'льн.
- ³² We шина хвәда бона тә зарә-
 зар кьн,

* **27:18** «Һ'әлбон» бажарәки незики Шаме бу. Бажаред майинә жь р'еза 19-а һ'әта 23-йа дык'әтһнә Ә'рәбьстане.

* **27:19** «Касийа» бьһарәта бинхвәш ә.

* **27:25** «Гәмийед Т'аршише» дө щур'ә те фә'мкьрьне: 1. Гәмийед кә дьчһн бажаре Т'аршише. 2. Гәмийед кә бә'реда дыкарьбун р'ийа дурда бьчуна.

* **27:26** «Байе р'оһьлате» әв баки қайим бу, кә жь ч'ийа дьчу бә'ре.

27:25 Ә'йанти 18:11-19.

бәйт'а бавежънә ль сәр тә у
 бежън:
 «К'ижан бажар мина Суре,
 нава бә'реда дәнғбър'и бу?»
³³ Гава һур-муред тә бә'рер'а
 дьчу,
 тә гәләк мьләт т'ер дькьрьн,
 пе п'ър'анийа һәбука хвә
 у т'ощарәтийа хвә,
 п'адшед дьне дәвләти дькьрьн.
³⁴ Ле тә бә'реда һурдәхвәши
 буйи,
 к'әти к'урайа аве,
 һур-муред тә у т'әмамия
 к'аркәред т'әви тә чунә хваре,
³⁵ һ'әму бьнәлийед дәве бә'ре,
 ль сәр тә ә'щәбмайи бун,
 saw к'әтә сәр п'адшайед
 ван, р'әнг авитън.
³⁶ Базьрганед нава мьләта ль тә
 кьрьнә фитин,
 тә бона ван буйи дәрсәкә
 sawe
 у те иди қәт нәмини».

**П'ехәмбәртия
 ль сәр сәрверә Суре**

28 ¹ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат
 у гот: ² «Һәй инсано! Бежә
 сәрверә Суре, кә Хвәйи Хөдан аһа
 дьбежә: Тә кә дьлда^ф фьр'нақ буйи
 у тә гот: «Әз хвәдек ым у нава бә'
 реда ль сәр т'әхте хвәде р'удьнем»
 Ле тә мәрвь и, нә кә Хвәде, кә хвә
 дьки вәкә Хвәде! ³ Чьма тә жь Да-
 нийел сәрвахттьр и у жь тә сөр'әкә
 вәшарти т'бнә? ⁴ Тә бь сәрвахти у
 билантия хвә һәбук хвәр'а қа-
 зьнщ кьр у хьзындангед хвә зер'
 у зивва дагьртън. ⁵ Тә бь әве сәр-
 вахтия хвәйә п'ър' у т'ощарәтия

хвә, һәбука хвә зедә кьр у дьле тә
 пе we һәбуке к'обар бу». ⁶ Бона we
 йәке Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Тә
 кә һ'ыше хвә һьмбәри һ'ыше Хвәде
 дьки, ⁷ ләма Әзе хәриба, зөлмк'аред
 мьләтайә һәрә хьраб ль сәр тәда
 биньм, әве шуре хвә бьк'ышинь
 ль сәр бәдәвәтия сәрвахтия тә
 у шәвқа тә бьқариньн. ⁸ Те бь мьр-
 на кәштия, нава бә'реда бьмьри
 у тә ль жер бавежънә ч'ә'ле. ⁹ Гәло
 те һынге бькарьби ль бәр йе кә we
 тә бькәжә бежи: «Әз хвәде мә?» Нә
 те дәсте вида, йе кә we дәрбе ль
 тә хә мәри би, нә кә хвәде? ¹⁰ Те
 пе дәсте хәриба мина мьр'на бе-
 хвәдейа бьмьри, чьмки Мьн гот.
 Әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә».

**Бәйт'а
 ль сәр п'адше Суре**

¹¹ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у
 гот: ¹² «Һәй инсано! Дәнге хвә һьл-
 дә бәйт'е бавежә сәр п'адше Суре
 у бежә ви, кә Хвәйи Хөдан аһа
 дьбежә: «Тә т'әрзе к'әмьлтийе буйи,
 сәрвахтияева дагьрти у бәдәвә-
 тия бәқәсур буйи. ¹³ Тә ль Едена
 бахче^ф Хвәдеда буйи, хелия тә
 жь һәр щур'ә кәвьред қимәт бу:
 Сардийон, топаз, алмас, хризолит,
 оникс, йаспис, сафир, карбункул,
 зьмрудева хәмьланди бу. Әв кәвь-
 ред қимәт р'ьнд һатьбунә чекьрьне
 у нава һелунед зер'инда қашкьри
 бун, р'ожа хөльқандьна тәда һать-
 бунә һазьркьрьне. ¹⁴ Тә херубәки^ф
 хвәйкьрьнер'а пе р'ун к'ьфшкьри
 буйи, Мьн ве йәкер'а тә т'әстиқ
 кьри. Тә ль сәр ч'ийайе^ф Хвәдейи
 пироз^ф буйи, нава кәвьред агьрда

дыгәр'ийайи. ¹⁵ Тө жь р'ожа холь-
 қандьна хwәда р'ийа хwәда бeқö-
 сур буйи, һ'әта кө нәһәқи тәда һатә
 дитгыне. ¹⁶ Тө р'уйе т'öщарәтийа
 хwәйә п'ър'да, нәһәқийева һати
 дагьртгыне у гөнә кьр, Мьн жи жь
 ч'ийайе Хwәде, тө чава йәки мьр'-
 дар' жорда авити, тө жь нава кәвь-
 ред агьри р'ақәтанди, һәй херубе
 хwәйкьр. ¹⁷ Тө р'уйе бәдәwәтийа
 хwәда, дьлда к'обар буйи, жь дәст
 р'әwша хwә, тә сәрwахтийа хwә
 öнда кьр, Мьн жи тө жорда авити
 әрде, тө данийи ль бәр п'адша кө
 әw ч'ә'в тә к'әвьн. ¹⁸ Тә р'уйе гә-
 ләк нәһәқийед хwә у т'öщарәтийа
 хwәйә пе қәлпийе, щийед хwәйә
 пироз һ'әр'ьмандьн, Мьн жи агьр
 жь нава тә дәрхьст, әви тө һ'уфи
 хwә кьри у ль бәр ч'ә'ве һ'әмуйед
 кө тә дьбиньн, тө ль сәр әрде кьри
 к'өзи. ¹⁹ һ'әмуйед нава мьләтадайә
 кө тө нас дькьрын ә'щербмайи бун
 у тө бона wан буйи дәрсәкә sawe
 у те иди қәт нәмини».

П'ехәмбәртия ль сәр бажаре Сайдае

²⁰ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у
 гот:[†] ²¹ «Һәй инсано! Бәре хwә бьдә
 Сайдае у ль сәр we п'ехәмбәрти-
 йе бькә ²² у беже, кө Хwәйи Хөдан
 аһа дьбежә:

«Ва Әз мьқабьли тә мә, һәй
 Сайдае,
 Әзе мәзьнайийа Хwә нава
 тәда бьдмә к'ьфше,
 we һьнге бьзаньбьн кө Әз
 Хөдан ьм,

гава Әз диwана wан бькьм
 у пирозийа Хwә нишани wан
 дьм.

²³ Әзе нәхwәшийа һ'ал сәр weда
 бьшиньм,
 к'учед weда хуне бьк'ьшә,
 шуре һәр алийава сәрда
 бьгьрә,
 кө мьри навда бьк'әвьн
 у we бьзаньбьн, кө Әз Хөдан
 ьм.

²⁴ һьнге иди бона мала Исра-
 ел, жь нава һ'әму мьләтед нәйарә
 дор-бәред wида, we дьр'ийед туж
 у кәләмед стьри г'өнәбьн, һьнге
 we бьзаньбьн, кө Әз Хwәйи Хө-
 дан ьм».

Бехофийа Исраеле

²⁵ Хwәйи Хөдан аһа дьбежә:
 «Гава Әз мала Исраел жь нава wан
 мьләтед кө әw навда бәла бунә
 т'оп кьм, һьнге Әзе нава wанда,
 ль бәр ч'ә'ве мьләта пирозийа Хwә
 бьдмә к'ьфше, әwe wи wәлате
 хwәда бьжин, к'ижан кө Мьн дабу
 ә'вде Хwә Ақуб. ²⁶ Әwe wәлетда бе-
 хоф бьжин, we мала чекьн у р'әзед
 тьрийа дайньн. Гава Әз диwана
 һ'әму нәйаред дор-бәред wан бь-
 кьм, әwe бехофийеда бьжин у we
 бьзаньбьн кө Әз Хөдан Хwәдейе
 wана мә».

П'ехәмбәртия ль сәр Мьсьре

29 ¹ Дәһәсалия сьргунийеда,
 донздәһе мәһа дәһа, хәбә-
 ра Хөдан мьнр'а һат у гот: ² «Һәй

инсано! Бәре хвә бьдә Фьрәвһн^ф п'адше Мьсьре у ль сәр ви у т'ә-мамия Мьсьре п'ехәмбәртийе бькә. ³Хәбәр дә у бежә, кә Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: Ва Эз мьқа-бьли тә мә, һәй Фьрәвһн п'адше Мьсьре, зийайе мәзьни кә нава ч'әмед хвәда п'алдаи дьбежи: «Нил ч'әме мьн ә, мьн әв бона хвә чекьрийә». ⁴Әзе чәнҗәла бавежьмә чәнҗийа тә у мәс'ийед ч'әмед тәда пач'ед тәва бьзәльқиньм, тә у ван һ'әму мәс'ийед пач'ед тәва зәльқи жь ч'әмед тә дәрхьм. ⁵Әзе тә у ван һ'әму мәс'ийед ч'әмед тәда бавежь-мә бәр'ийе, те чол-бәстеда авити би, те нәйеи т'опкьрьне у нәйеи дәфьнкьрьне, Әзе тә бькьмә хөре р'ә'вьред ә'рде у тәйрәдед ә'змен. ⁶Һьнге һ'әму бьнәлийед Мьсьре ве бьзаньбьн, кә Эз Хөдан ьм.

Мьсьр, тә мала Израелр'а бь-буйи даре пышта вани жь қамише.⁷ Гава вана дәст авитә тә, тә һурдәхвәши буйи у сәрмьла һәр йәки тиш-тиши кьр у гава вана хвә спартә тә, тә шкәсти у тә пышта ван кьрә бәр ван».

⁸Ләма Хвәйи Хөдан аһа дь-бежә: «Ва Әзе шур биньмә сәр тә, қьр'а мәрвь у һ'әйванед тә биньм, ⁹вәлате Мьсьре ве хьки-хали у веран бә, һьнге ве бьзаньбьн, кә Эз Хөдан ьм.

Чьмки Фьрәвһн дьбежә: «Нил ч'әме мьн ә, мьн әв чекьрийә!» ¹⁰Эз мьқабьли ви у ч'әмед ви мә. Әзе т'әмамия вәлате Мьсьре жь Мигдоле җьрти, һ'әта Әсва-

не у синоред К'уше^ф хьки-хали у веран кьм. ¹¹Чьл сали кәсәке ле нәминә у ньҗед мервь у ньҗед һ'әйвен ве ль вьр нәк'әвә. ¹²Әзе вәлате Мьсьре нава ван вәлатед хьки-халида бькьмә йе һәри хьки-хали у чьл сали бажаред ве нава бажаред веранбуйида бькьмә йе һәри веранбуйи, Әзе мьсьрийа нава мьләтада бәла-бәлайи кьм у нава вәлататада т'ур'-т'ур'и кьм».

¹³Ле бәле Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Пәй чьл салир'а Әзе мьсьрийа жь нава ван мьләтед кә әв навда бәла бунә т'оп кьм. ¹⁴У мьсьрийа вәҗәр'иньмә ль сәр хер-хвәшийа ванә бәре, вана диса пашда вәҗәр'иньмә т'опраха Патрусе^ф, әве т'опраха кә әв ле дьне к'әтьбун у ль вьр әве бьбьнә п'адшатикә сьст. ¹⁵Әве жь һ'әму п'адшатийа сьстьр бә у т'ө цар хвә ль сәр п'адшатийед мьләтар'а нәҗрә, Әзе ван кем кьм, вәки сәрверийе мьләта нәкьн. ¹⁶Әве иди нәбә гөмана мала Израел, чьмки израелийе әви гөнәйе хвә бир биньн, кә ван алиқ'ари жь мьсьрийа хвәстьбу. һьнге ве бь-заньбьн, кә Эз Хвәйи Хөдан ьм».

П'адше Бабилоне Мьсьре зәфт дькә

¹⁷Бистһ'әфтсалийа сьргуни-йеда, йәке мәһа ә'вльн, хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ¹⁸«Һәй инсано! Нәбухаднәссар п'адше Бабилоне, шәр'е мьқабьли Суреда, пе хәбата җьран ордийа хвә дабу

щәфе, öса кö п'ор'е сәре һәр кәси
варийайи бу у ч'әрме сәрмыла һәр
кәси сьмыти бу. Ле нә әви, нә жи
ордийа ви, бона әве хәбата кö
әви мьґабьли Суре кьрьбу, т'ö
хәлат нәстандьбун. ¹⁹ Ләма Хвәйи
Хöдан аһа дьбежә: «Ва Әзе вәла-
те Мьсьре бьдъмә Нәбухаднәссар
п'адше Бабилоне, әве хер-хьзна
ве бьбә, һәбука ве т'алан кә у
һур-муред ве бышелинә. Әв йә-
ке бьбә хәлата ордийа ви. ²⁰ Мьн
вәлате Мьсьре жь бәр әве хәбата
кö Нәбухаднәссар Суредә кьр да
ви, чьмки вана әв йәк бона Мьн
кьр» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хöдан
ә. ²¹ «Әве р'оже Әзе стьруйе мала
Израел шин кьм у зьмане тә вәкьм,
һьнге әве бьбьһен у бьзаньбьн кö
Әз Хöдан ьм».

Бәйт'а ль сәр Мьсьре

30 ¹ Хәбәра Хöдан мьнр'а һат
у гот: ² «Һәй инсано! П'е-
хәмбәртгийе^ф бькә у бежә кö Хвәйи
Хöдан аһа дьбежә:

Бькьнә зарин: «Вәй ль ве
р'ожа р'әш».

³ Чьмки әв р'ож незик ә,
незик ә Р'ожа^ф Хöдан,
әв р'ожа ә'врайи,
р'ожа һәй-вәйя мьләта те.

⁴ Шуре һәр'ә сәр Мьсьре,
саве бьк'әвә ль К'уше,
гава кöшти бьк'әвьн, ль
Мьсьре,
һәбуке же бе һьлдане
у бьнгәһе бенә һьлшандьне.

⁵ К'ушийя, путийя, лудийя,
мьхöлґәта хәрибә ль вьр у
к'öбийя,

öса жи щьмә'тед жь вәлате
т'әви пәймане^ф,
ве т'әви ван пе дәве шур
бьк'әвьн».

⁶ Хöдан аһа дьбежә:
«Пьштґьред Мьсьре ве
бьк'әвьн,
жь Мигдоле гьрти һ'әта
Әсване,
әве нава веда пе шур
бьк'әвьн
у фьр'наґийя ґәвәта Мьсьре
ве дәвәр'у бә».
Әва ә'ламкьрьна Хвәйи
Хöдан ә.

⁷ «Әве нава вәлатед хьки-
халида,
ве бьбә йе һәри хьки-хали,
бажаред ве нава бажаред
веранбуйида
ве бьбә йе һәри веранкьри.

⁸ Гава Әз агьр бәри Мьсьре
дьм
у һ'әму пьштґьред ве
һурдәхвәши кьм,
һьнге ве бьзаньбьн, кö Әз
Хöдан ьм.

⁹ Әве р'оже ве бь дәстура Мьн
ґасьде пе гәмийя дәрән,
вәки ґöдуме чоке к'ушийед
бехәмийеда бышкеньн,
саве сәр ванда бе,
әве р'ожа һәй-вәйя Мьсьре.
Ва йә әв р'ож те!»

¹⁰ Хвәйи Хöдан аһа дьбежә:
«Әзе мьхöлґәта Мьсьре
пе дәсте Нәбухаднәссар
п'адше Бабилоне^ф ґьр' кьм.

¹¹ Әв у ордийа пер'а,
йед нава мьләтадайә һәрә
хьраб,

- we бона werанкърна ви
 wэлати бенэ анине.
 Әwe шуред хwэ пешбэри
 Мьсьре бьк'ьшиньн
 у wэлет көштийед шурва
 т'ьжи кьн.
- ¹² Эзе п'энщед Ниле бьч'ькинъм,
 wэлет бьфьрошьмэ хьраба
 у бь дэсте ван хэриба
 wэлет у һэр тьштед теда
 werан кьм,
 Мьн Ходан эв йэк готийэ».
- ¹³ Хwэйи Ходан аһа дьбежэ:
 «Эзе п'ута жи бьқэлиньм
 у ван хwэдейед дэрэwэ
 Мэмфиседа к'ота кьм,
 we иди wэлате Мьсьреда
 мире т'өнэбэ
 у sawe Эзе бькьмэ сэр wэлате
 Мьсьре.
- ¹⁴ Эзе т'опраха Патрусе* хьки-
 хали кьм,
 агьр бэри бажаре Соане дьм
 у диwана бажаре Нойе бькьм.
- ¹⁵ Эзе һерса Хwэ бьр'ежьмэ
 ль сэр Сине, кэла Мьсьре
 у мьхөлқэта Нойе қыр' кьм.
- ¹⁶ Агьр бэри Мьсьре дьм,
 Сине еша санщуйа бьк'ьшинэ,
 сура Нойе we бе һьлшандьне
 у р'о нава р'оже дьжмьне
 һ'щуми сэр Мэмфисе кьн.
- ¹⁷ Щаһьле бажаред Оне у Пи-
 Бэсэт'е
 we пе шур бьк'эвьн,
 һэрч'е майин жи we һесир
 һэр'ьн.
- ¹⁸ Т'апанеседа р'уйе р'ойе we бе
 гьртъне,

- гава Эз ль wьр нире Мьсьре
 бышкенъм
 у фьр'нақийа қəwате же хьлаз
 бэ,
 һьнге э'wре Мьсьре бьньхемэ
 у бьнэлийед бажаред we жи
 we һесир һэр'ьн.
- ¹⁹ Эзе аһа диwана Мьсьре бькьм
 у we бьзаньбьн,
 кө Эз Ходан ьм».

Ходан

ль сэр Мьсьре дьк'эwэ

- ²⁰ Йанздэсалийа сьргунийеда^ф,
 һ'эфте мəһа йэке, хэбэра Ходан
 мьнр'а һат у гот: ²¹ «Һэй инсано!
 Мьн зэнда Фьрəвьн п'адше Мь-
 сьре шкенанд у ва йэ эw нəһатэ
 гьредане, wэки п'ак нэбэ у нэйе
 п'еч'ане, wэки қəwат нэкэ шур
 бьгьрэ. ²² Лəма Хwэйи Ходан аһа
 дьбежэ: «Ва йэ Эз мьқабьли Фьрə-
 вьн п'адше Мьсьре мэ, Эзе һэр дө
 зэндед wi бышкенъм, йа сахлэм
 жи йа шкэсти жи, Эзе шур жь
 дэсте wi бьдьмэ авитъне. ²³ Эзе
 мьсьрийа нава мьлэтада бэла-бэ-
 лайи кьм у нава wэлатада т'ур'-
 т'ур'и кьм. ²⁴ Эзе зэндед п'адше
 Бабилоне қəwат кьм у шуре Хwэ
 бьдьмэ дэсте wi, ле зэндед Фь-
 рəвьн бышкенъм у əwe ль бэр wi
 өса бьнэ'лэ, чава бьриндаре ль
 бэр мьрьне дьнэ'лэ. ²⁵ Эзе зэндед
 п'адше Бабилоне бьшьдинъм, ле
 зэндед Фьрəвьн we сьст бьн. Гава
 Эз шуре Хwэ бьдьмэ дэсте п'адше
 Бабилоне у эw бьк'ьшинэ ль сэр
 wэлате Мьсьре, һьнге we бьзань-

* 30:14 Бьхуньн шьровəкьрна һэзэкийел 29:14.

бын, кө Әз Хөдан ым. ²⁶ Әзе мьсь-
рийа нава мьлэтада бәла-бәлайи
кым у нава вәлагата т'ур'-т'ур'и
кым. һынге we бьзаньбын, кө Әз
Хөдан ым».

**Мьсьре жи мина Ашуре
бе бь'ине**

31 ¹ Йанздәсалийа сьргуни-
йеда, йәке мәһа сьсийа,
хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот:
² «Һәй инсано! Бежә Фьрәвьн п'ад-
ше Мьсьре у мьхөлқәта ви:

‹Тө мәзьнайийа хвәва мина
к'ижани йи?

³ Ава Ашур^ф мина дара әрза
Лөбнане бу,
ч'ьрәлед ви бәдәв бун,
бәлгед хвәйә сьхва дькьрә си,
әв бьльнд бу у ль сәр
ч'ьрәла дьк'әт.

⁴ Ава әв гиһандьн,
авед бьнәрд әв бьльнд кьрын,
ч'әм дышандьнә дора щийе
вийи дач'ьканди,
ле т'әне щәвед ава дьчун
нава һ'әму даред ль дәште.

⁵ Ләма әв бәжна хвәда
жь һәр даред дәште
бьльндтър бу,
жь дәст we ава п'ьр' бечә ле
зедә бун
у ч'ьрәл ле дьреж бун.

⁶ У ль сәр бечед ви, һәр
тәйрәдед әзмен
һелун чедькьрын у бьн
ч'ьрәлед вида,
һәр р'ә'вьре холе ч'ежькед
хвә данин.

Һәр мьләте мәзын быне сийа
вида дьжит.

⁷ Әв бәжне у ч'ьрәлед дьрежва
бәдәв бу,
чьмки р'авед ви ль бәр дәве
авед п'ьр' бун.

⁸ Әрзед бахче Хвәдеда ль сәр
нәдькьрынә си,
даред чаме вәкә бечед ви
нәдьбун,
даред чинаре нәдьг'һиштьнә
ч'ьрәлед ви.

Т'о дарәкә бахче Хвәдеда
вәкә бәдәвәтгийа ви нәдьбу.[†]

⁹ Мьн ч'ьрәлед п'ьр'ва әв
хәмьланд,
һ'әму даред бахче Хвәдейә
Еденеда һ'әвсуди ле
дькьрын.

¹⁰ Ләма Хвәйи Хөдан аһа дьбе-
жә: Чьмки әв кө бәжнеда бьльнд
бу ль сәр ч'ьрәла к'әт, дьле ви жь
мәзьнайийа ви к'өбар бу, ¹¹ Мьн
жи әв р'ақәтанд. Мьн әв да дәсте
мерхасе мьләта, кө әв әсә вәкә
нәһәқийа ви бинә сәр ви. ¹² һынге
хәрибед зөлмк'арә нава мьләта әв
бьр'ин авитьн, ч'ьрәлед ви к'әт-
нә ль сәре ч'ийа у нәвала, бечед
ви жи һ'әму гәлийед вәлетда
шкәстьн, һ'әму мьләтед дьнийәйе
әв һьштьн у жь бьн сийа ви дәр-
к'әтьн чун. ¹³ һ'әму тәйрәдед әз-
мен ль сәр к'ока вийә бьр'и ман,
р'ә'вьред холе жи нава ч'ьрәлед
вида гәр'ийан, ¹⁴ вәки жь һ'әму
даред дәве ава, иди т'ө шар йәк
пе бьльндайа хвә фьр'нақ нәбә у
ль сәр ч'ьрәла нәк'әвә, мина ван

31:8 Дәстпәбун 2:9.

даред тенә авдане фьр'нақийа хwәда нәминьн. Чьмки әw һ'әму т'әви мәрьвед кә дьк'әвьнә гор'е, мьрньнер'а һатьнә дайине, бона әwe дьһия бьнәрд».

¹⁵ Хwәйи Хәдан аһа дьбежә: «Әwe р'ожа кә әw к'әтә дийаре^ф мьрийа, Мьн шина wi да кьрьне, бона wi бебьни ньхамт, ч'әмед wi данә сәкьнандьне у авед гөр' бьр'ин, Ләбнан бона wi кьрә нава шине, һ'әму даред дәште бона wi ч'ълмьсин. ¹⁶ Гава Мьн әw т'әви йед дьк'әвьнә гор'е дахьстә дийаре мьрийа, Мьн жь дәст дәнге к'әтгна wi мьләт һ'әжандьн. һьнге һ'әму даред Едене у даред Ләбнанейә қәнщә жьбарә, аwа готи һ'әму даред кә дьһатьнә авдане, дьһия бьнәрдда барьстан бун. ¹⁷ У әwed кә бьн сийа wiда дьжитьн, аwа готи йед нава мьләтадайә кә пышта wi дьгьртьн, т'әви wi дак'әтгна дийаре мьрийа, щәм йед кә пе шур һатьбунә коштьне.

¹⁸ Дә ньһа тә әwe р'умәт у мәзьянайийа хwәва мина к'ижан дара Еденеда йи? Бәле те т'әви даред Едене бейи авитьн дьһия бьнәрд, т'әви йед бехwәде пе шур кошти вәләзи. We аһа бе сәре Фьрәwьн у т'әмамийа мьхәлқәта wi». Әва әламкьрьна Хwәйи Хәдан ә.

Бәйт'а ль сәр Фьрәwьн

32 ¹ Донздәһсалийа сьргуни-йеда, йәке мәһа донздәһа, хәбәра Хәдан мьнр'а һат у гот: ² «Һәй инсано! Дәнге хwә һьлдә,

бәйт'е бавежә сәр Фьрәwьн п'адше Мьсьре у бежә wi:

Тә нава мьләтада
мина щәwрьке шер хwә
дьбини,
ле нава бә'рада мина зийе
йи,

жь нав ч'әма һ'ыщум дьки,
ч'әмед wan т'әвр'а дьки,
пе ньгед хwә ава шелу дьки.

³ Хwәйи Хәдан аһа дьбежә:
Әзе пе к'омед гәләк мьләта,
т'ор'а Хwә бавежмә ль сәр тә
у пе т'ор'а Мьн we тә
дәрхьн.

⁴ Әзе тә кәwки әрде кьм,
тә бавежмә р'уйе чол-бәсте,
һ'әму тәйрәдед әзмен т'опи
сәр тә кьм
у һ'әму р'әwьред чоле пе тә
т'ер кьм.

⁵ Әзе щанийа тә бавежмә ль
сәр ч'ийа
у дәшта щьһиязе тәва т'ьжи
кьм.

⁶ Әзе пе хуна тәйә дьк'ьшә,
wi әрди һ'әта ч'ийа авдьм
у һ'әму гәли we тәва т'ьжи
бьн.

⁷ Гава ч'ьра тә бьтәмьриньм,
Әзе әзмен бьньхемьм,
стәйркед we бьқариньм,
тә'ве пе ә'wра бьньхемьм
у һиве р'онайа хwә нәдә.[†]

⁸ Әзе һәр р'онайед бьрқокә
әзмана,
ль сәр тә бьқариньм,
шәwәр'әше биньмә ль сәр
wәлате тә.

32:7 Ишайа 13:10; Мәтта 24:29; Марқос 13:24-25; Луқа 21:25; Ә'йанти 6:12-13; 8:12.

- Әва ә'ламкьрына Хвәйи
Хөдан ә.
- ⁹ Гава Әз сальхе к'әтына тә
быгһиньмә
ван мьләта, вәлатед кө тө
нас наки,
һынге дьле гәләк щьмә'та Әзе
бешиньм.
- ¹⁰ Гава Әз шуре Хвә ль бәр ван
бьһ'әжиньм,
Әзе р'уйе тәда гәләк мьләта
мәт'әлмайи кьм
у п'ор'е сәре п'адшед ван we
бьбә жьжу,
һынге һәр кәсе әве р'ожа
к'әтына тәда,
we бона щанийа хвә һәр дәқә
ләрьзәкеда бә.
- ¹¹ Чьмки Хвәйи Хөдан аһа
дьбежә:
Шуре п'адше Бабилоне we
бе сәр тә.
- ¹² Әзе пе шуред ә'гитед жь нава
мыләтадайә һәрә зөлмк'ар,
мьхөлқәта тә әрде вәләзиньм.
Әве фьр'нақийа Мьсьре
п'уч' кьн
у мьхөлқәта we т'әмами пева
қыр' кьн.
- ¹³ Әзе һ'әму һ'әйwanед тә
ль бәр авед гөр' қыр' кьм,
һыгед мерьв у сьмед һ'әйwen
we иди ван шелу нәкьн.
- ¹⁴ Һынге Әзе авед ван зәләл
кьм
у ч'әмед ван мина р'ун
бьһәр'ькиньм.
Әва ә'ламкьрына Хвәйи
Хөдан ә.
- ¹⁵ Гава Әз вәлате Мьсьре хьки-
хали кьм,

вәлат чьва кө т'ъжи бу вала
бьминә,
у Әз қыр'а һ'әму бьнәлийед we
биньм,
һынге we бьзаньбьн, кө Әз
Хөдан ьм.

¹⁶ Әве бәйт'е we бьстьрен, к'өльфә-
тед мьләта we бьстьрен у бәйт'е
бавежьнә сәр Мьсьре у т'әмамыйа
мьхөлқәта we, әва ә'ламкьрына
Хвәйи Хөдан ә.

П'ехәмбәртийа ль сәр к'әтына Мьсьре

¹⁷ Донздәһсалийа сьргуни-
йеда, панздәһе мәһа донздәһа,
хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот:
¹⁸ «Һәй инсано! Шина мьхөлқәта
Мьсьре бькә, әве у қизед мьләтед
зорва дахә дьһня бьнәр'д, т'әви
йед кө бәржер дьчьнә гор'е. ¹⁹ Бе-
жә: Чьма тө жь к'е четьр и? Дә
һәр'ә хваре у т'әви бехwәдейа
вәләзә! ²⁰ Әве нава шуркөшти-
йада бьк'әвьн, әв шур иди һазьр
ә, дә Мьсьре һ'әму мьхөлқәтева
бьк'ьшинә бәр, бькөжьн. ²¹ Һынге
жь дийаре мьрийа, әв мерха-
сед зор we дәнг бьдьнә Мьсьре
у пыштгьред we, кө бехwәдейед
пе шур көшти бәржер һатынә вьр
вәләзийанә.

²² Ашур т'әмамыйа к'омәскәра
хwәва жи ль вьр ә, мәхбәред ван
ль дора wi нә, һ'әму жи дәрбледа-
йи нә, пе шур к'әти нә. ²³ Мәхбәред
ван ч'әла к'урда нә, к'омәскәра
wi ль дора мәхбәре wi йә, әв
һ'әму жи дәрбледаи нә, пе шур
к'әти нә, кө sawa ван ль сәр дьһня
зендийа буйә.

²⁴ Вәлате Еламе* т'эмами-
йа к'омәскәра хwәва жи ль wьр
дора мәхбәре wi йә, һ'әму жи
дәрбледайә пе шур к'әти нә. Әвед
бехwәде бәржер чунә дьнйа бьн-
әрд, кә сава ван ль сәр дьнйа
зендийа буйә, ле ньһа т'әви йед
бәржер дьчьнә гор'е, р'әзилия
хwә дьк'ьшиньн. ²⁵ Бона Елам у
т'эмамия к'омәскәра wi, нава
йед һатьбунә кәштьне ньвинәк
һазьр кьрьн, мәхбәред ван ль дора
wi нә, һ'әму жи бехwәде пе шур
кәшти нә, чьмки сава ван ль сәр
дьнйа зендийа буйә, ле ньһа т'әви
йед бәржер дьчьнә гор'е, р'әзилия
хwә дьк'ьшиньн у әw кьрьнә нава
дәрблек'әтийа.

²⁶ Вәлате Мәшәхе у Тувал жи
т'эмамия к'омәскәра хwәва ль
wьр ьн, мәхбәред ван ль дора
ван ьн, һ'әму жи бехwәде пе шур
кәшти нә, чьмки сава ван ль
сәр дьнйа зендийа буйә. ²⁷ Әвана
ньһа т'әви ван мерхасед бәре вә-
нәләзийанә, к'ижан кә пе ч'әкед
хwәйә шер'ва бәржер чунә ди-
йаре мьрийа у шуред хwә данә
бьне сәре хwә. Мәрт'алед ван ль
сәр һәстуйед ван ьн, чьмки са-
ва мерхасийа ван ль сәр дьнйа
зендийа буйә.

²⁸ Мьсьре, те жи һурдәхwәши
би у нава бехwәдейада т'әви йед
пе шур кәшти вәләзи.

²⁹ Әдом жи т'әви п'адшед хwә,
т'эмамия мир-бәгава ль wьр ә,
әw жи жь сәр әве қәwата хwәр'а,
ньһа нава ван шуркәштийда нә,

т'әви бехwәдейа у йед бәржер дь-
чьнә гор'е вәләзийайи нә.

³⁰ һ'әму мир-бәгед бакәре у
т'эмамия сайданийа жи т'әви
кәштиа бәржер чунә wьр, ньһа
жь бәр әве сава қәwата хwәйә кә
кьрьбунә ль сәр мәрьвайе сосрәти-
йа хwә дьк'ьшиньн. Әвед бехwәде
т'әви йед пе шур кәшти вәләзи-
йайи нә у т'әви әвед к'әтьнә гор'е
р'әзилия хwә дьк'ьшиньн.

³¹ Гава Фьрәwьн т'эмамия к'о-
мәскәра хwәва ван к'омәскәред
майин жи бьбинә, әве бона әве
ордийа хwәйә пе шур кәшти ба-
рьстан бә, әва әламкьрьна Хwәйи
Хәдан ә. ³² «Мьн сава Фьрәwьн
кьрьбу ль сәр дьнйа зендийа. Ле
бәле әве жи, т'эмамия к'омәскә-
ра хwә, we нава бехwәдейада т'әви
шуркәштиа вәләзә» әва әламкь-
рьна Хwәйи Хәдан ә».

Һәзәкийел

нобәдаре Израеле

(Һәзәкийел 3:16-21)

33 ¹ Хәбәра Хәдан мьнр'а һат
у гот: ² «Һәй инсано! Щьм-
әта хwәр'а хәбәр дә у ванр'а бежә:
«Һәгәр Әз шур бьшиньмә ль сәр
wәлатәки у щьмәта wi wәлати
жь нава хwә мәрьвәки бьбинә у ль
сәр хwә nobәдар к'ьфш кә, ³ гава
әw бьбинә кә шур те сәр wәлет,
әw бор'ийа^ф стьру хә у щьмәте пе
бьһ'әсинә. ⁴ һәгәр йе кә дәнге бо-
р'ийе бьбьһе у әw һ'әвза хwә нәкә
бьбә хәре шур, әве бьбә щабдаре
хуна хwә. ⁵ Чьмки әwi дәнге бо-

* 32:24 «Елам» дьк'әтә Фарьстана иройин, п'айт'әхте we Суса бу. Бьхуньн Әстәр 1:2; Данийел 8:2.

р'ийе бһист, ле һ'әвза хвә нәкър, әве бьбә шабдаре хуна хвә, ле һәгәр һ'әвза хвә бькә әве ә'мыре хвә хьлаз кә. ⁶ Ле һәгәр йе нобәдар һатьна шур бьбина, ле бор'ийе нәхә, щьмә'те пе нәһ'әсинә у шур бе йәки жь ван бьбә, әве р'уйе гөнәйе^ф хвәда һәр'ә, ле хуна ви Эзе жь дәсте нобәдар бьхвазьм.

⁷ У тө, инсано, Мьн тө сәр мала Израел нобәдар к'ьфш кьри, вәки Тө чь жь дәве Мьн бьбьһейи алийе Мьнда ван пе бьһ'әсини. ⁸ Гава Әз йе нәһәqr'а бежьм: «Һәй нәһәqо, те ә'сә бьмьри!» Ле тө тыштәки нәбежи, кә йе нәһәq һаш жь р'ийа хвә һәбә, һьнге әв нәһәqе нәһәqийа хвәда бьмьрә, ле хуна ви Эзе жь дәсте тә бьхвазьм. ⁹ Ле һәгәр тө р'ийа нәһәq ль ви бьди һ'әсандьне, вәки әв жь we р'ейе вәгәр'ә, ле әв жь р'ийа хвә вәнәгәр'ә^ф, һьнге әве нәһәqийа хвәда бьмьрә, ле те ә'мыре хвә хьлаз ки.

Һәр йәк шабдаре хвә йә
(Һәзәкийел 18:21-30)

¹⁰ Тө, инсано, бежә мала Израел, кә һун аһа дьбежьн: «Нәһәqийед мә у гөнәйед мә ль сәр мә нә у әм жь дәст ван дьһ'әльн-дьмашьн, әме иди чава бьжин?» ¹¹ Тө бежә ван: «Әз ә'мыре Хвә кьм» әва ә'ламкьрына Хвәйи Ходан ә «Мьрна йе нәһәq ль Мьн хвәш найе, ле дьхвазьм кә нәһәq жь р'ийа хвә вәгәр'ә у бьжи. Вәгәр'ьн, вәгәр'ьн жь р'ийа хвәйә хьраб! Чьма бьмьрьн, һәй мала Израел?»

¹² Тө, инсано, щьмә'та хвәр'а бежә: «Р'астийа йе р'аст, р'ожа кә

әв нәһәqийе дькә, we ви хьлаз нәкә у нәһәqийа йе нәһәq, р'ожа кә әв жь нәһәqийе дур дьк'әвә, we нәбә байисе сәре ви, чава кә әве р'ожа йе р'аст гөнә бькә, we нькарьбә бона әве р'астийа хвәйә кьри сах бьминә». ¹³ Гава Әз йе р'астр'а бежьм: «Те ә'сә бьжи» у әв we р'астийа хвәда гөман бә у нәһәqийе бькә, һьнге әв т'әмамыйа р'астийа вийә кьри we нәйе биранине, әве р'уйе әве нәһәqийа хвәйә кьрида бьмьрә. ¹⁴ Ле гава Әз йе нәһәqr'а бежьм: «Те ә'сә бьмьри, һьнге әв жь гөнәйе хвә вәгәр'ә, һәqийе у р'астийе бькә, ¹⁵ ава готи: Әв к'әфиле һьлдайи пашда бьдә, т'алане бьри вәгәр'инә, пе қануна ә'мыр дәрбаз кә у нәһәqийе нәкә, әве ә'сә бьжи, we нәмьрә ¹⁶ у жь ван гөнәйед вийә кьри, we қәт йәке ль ви нәйе биранине, чьмки әви хвә һәqийе у р'астийе гьрт, әве ә'сә бьжи.

¹⁷ Ле бәле, щьмә'та мьләте тә дьбежә: «Р'ийа Ходан нә р'аст ә!» Ле һәма р'ийа ван нә р'аст ә. ¹⁸ Һәгәр йе р'аст жь р'астийа хвә вәгәр'ә у нәһәqийе бькә, әве we йәкеда бьмьрә. ¹⁹ У һәгәр йе нәһәq жь нәһәqийа хвә вәгәр'ә у һәqийе у р'астийе бькә, әве we йәкеда бьжи. ²⁰ Ле бәле һун диса дьбежьн: «Р'ийа Ходан нә р'аст ә!» һәй мала Израел, Әзе диwana вә һәр йәки вәкә ә'мәле ви бькьм».

К'әтьна Оршәлиме

²¹ Донздәһсалийа сьргуни-йа мәда, р'ожа пенце мәһа дәһа, жь Оршәлиме йәки р'әвийи

хьлазбуйи һатә щәм мьн у гот:
«Бажар һатә һьлдане!»[†] ²² Еваре
бәри һатьна әви хьлазбуйи, дәсте
Хөдан һатә сәр мьн. Әви зьмане
мьн вәкьрьбу у сәре сьбе һе бәри
һатьна ви, әз иди лал нибум, зь-
мане мьн вәкьри бу.[†]

²³ һьнге хәбәра Хөдан мьнр'а
һат у гот: ²⁴ «Һәй инсано! Бьнәли-
йед ван хьрабәйед вәлате Исра-
еледа дьбежьн: «Ибраһим^ф йәки
г'әне бу, ле бу хвәйе ви вәлати,
ле әмә гәләк ьн, әва вәлата мәр'а
һатийә дайине чава мьлк'». ²⁵ Бона
ве йәке тө ванр'а бежә кә Хвәйи
Хөдан аһа дьбежә: «һун кә гошт
хунева дьхвьн, ч'әвед вә ль сәр
п'утед вә нә у хуне дьр'ежьн, гәло
әв вәлате бьбә мьлк'е вә? ²⁶ һун кә
шуре хвәда гөман ьн, к'ьретийе
дькьн, жь вә һәр йәк жьна йәки
дьһ'әр'ьминә, гәло әв вәлате бьбә
мьлк'е вә?»

²⁷ Бежә ван кә Хвәйи Хөдан
аһа дьбежә: «Әз ә'мьре Хвә кьм,
әвед хьрабада дьминьн ве пе
шур бьк'әвьн, әвед чол-бәстада
Әзе ван бькьмә хөре р'ә'вьра, ле
әвед т'ә'бийа у шкәфтада дьжин,
ве пе нәхвәшийа һ'ал бьмьрьн.
²⁸ Әзе вәлет хьки-хали у кавьл
кьм, фьр'нақийа қәвата вийе
хьлаз бә, ч'ийайед Исраеле ве
хьки-хали бьминьн у кәсәке ль
ван дәрар'а дәрбаз нәбә. ²⁹ Гава
Әз р'уйе ван һ'әму к'ьретийед
ванә кьрида вәлет хьки-хали у
кавьл кьм, һьнге ве бьзаньбьн,
кә Әз Хөдан ьм».

³⁰ Ле бона тә, инсано, щьмә'та
тә ль бәр диwара у шемикед мала,
йәк йәкир'а, бьра бьрер'а дьбе-
жә: «Wәрьн әм һәр'ьн бьбьһен, к'а
алие Хөданда қәт чь те готьне.
³¹ Әве өса бенә щәм тә, чава һәр
гав щьмә'т т'оп дьбә те, пешбәри
тә р'удьни у готьнед дәве тә дь-
бьһе, ле нақәдинә. Чьмки заре
wанда готьнед һавьжийе нә, ле
дьле ван қазьнща wанва гьредайи
йә. ³² Тө бона ван мина дәнгбежә-
ки хвәши бәнгитийе дьстьре йи
у сазбәндәки баш и. Әв готьнед
дәве тә дьбьһен, ле ван нақәди-
ньн. ³³ Ле бәле, гава готьна тә бе
сери, ва йә әвә ә'сәйи йә, һьнге
ве бьзаньбьн, кә нава wанда п'е-
хәмбәр^ф һәбуйә».

Сәрwеред Исраелейә хьраб

34 ¹ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат
у гот: ² «Һәй инсано! Ль сәр
шьванед Исраеле п'ехәмбәртиге
бькә, п'ехәмбәртиге ванр'а бькә
у бежә: һәй шьванед Исраеле!
Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «һун
хвәха хвә дьч'ериньн, нә гәрә-
ке шьван пез бьч'ериньн? ³ һун
һасьле дьхвьн, һьрийе ль хвә
дькьн, йа к'ок сәрже дькьн, ле ке-
ри нач'ериньн. ⁴ Wә қәват нәдайә
қөдумк'әтийа, нәхвәш қәнщ нәкь-
рьнә, шкәсти гьре нәданә, хальфи
вәнәгәр'андьнә у ль ондабуийа
нәгәр'ийанә, ле вә беисаф у зор-
дарийе сәрwери ль ван кьрийә.
⁵ Әв бе шьван бьр'ь-бьр'и бәла бунә

33:21 П'адшати II, 25:3-10; Йеремийа 39:2-8; 52:4-14. 33:22 Һәзәкийел 24:27.

у бунә хөре һәр р'ә'вьред чол-бәста.⁷ ⁶ Пәзе Мьн һ'әму ч'ийада, ль сәр һ'әму т'әпед бьльнд хальфинә, әв ль т'әмамия р'убари дьне бәла бунә у йәки пьрса ван бькә т'өнә у йәки ль ван бьгәр'ә т'өнә).

⁷ Ләма һәй шьванно, дә гөһ бьдьнә готьна Хөдан: ⁸ «Әз ә'мыре Хwә кьм» әва ә'ламкьрьна Хwәйи Хөдан ә «Пәзед Мьн кө бе шьван бе хwәйи манә, әв һатьнә т'аланкьрьне у бунә хөре һәр р'ә'вьред чол-бәста у шьванед Мьн ль пәзед Мьн нәгәр'ийанә, ле ван шьвана хwәха хwә ч'ерандьнә у пәзед Мьн нәч'ерандьнә. ⁹ Дә ньһа шьванно, гөһ бьдьнә готьна Хөдан!» ¹⁰ Хwәйи Хөдан аһа дьбежә: «Ва Әз мьқабьли шьвана мә у Әзе пәзе Хwә жь дәсте ван бьхwазьм у нәһельм кө әв иди пез бьч'ериньн, әв шьван we иди нькарьбьн хwәха хwә бьч'ериньн. Әзе пәзе Хwә жь дәве ван дәрхьм, wәки әв иди т'о щар нәбьнә хөре ван».

Хөдан ә шьване қәнщ

¹¹ Чьмки Хwәйи Хөдан аһа дьбежә: «Ва Әзе Хwәха ль пәзе Хwә бьгәр'ьм у бона ван бьпьрсьм. ¹² Чава шьван әве р'оже гава әв те нава пәзе хwәйи ль һәр дәра бәлабуйи, дьк'әвә һ'але кәре пәзе хwә, бса жи Әзе бьк'әвьмә һ'але пәзе Хwә у ван жь һәр дәра хьлаз кьм, жь ван дәрәд кө әв р'ожа ә'w-райийә шәвәр'әш бьр'-бьр'и бунә. ¹³ Әзе ван жь нава мьләта дәрхьм у ван жь wәлата т'оп кьм биньмә

wәлате ван у ван ль сәр ч'ийайед Исраеле, гәлийада у ль һәр щийед майинейә ль wi wәлатида бьч'ериньм. ¹⁴ Әзе вана мергед башда бьч'ериньм, чиманед вәне ль сәре ч'ийайед Исраелейә бьльнд бьн, әве чиманед башда мәхәл бен у ль сәр ч'ийайед Исраеле, мергед башда бьч'ерьн. ¹⁵ Әзе Хwәха пәзед Хwә бьч'ериньм, Әзе гөһер'е бьдьмә ван» әва ә'ламкьрьна Хwәйи Хөдан ә ¹⁶ «Әзе ван пе р'астийе бьч'ериньм: Ль ондабуйи бьгәр'ьм, хальфи вәгәр'иньм, шкәсти гьредьм у қәwате бьдьмә қөдумк'әти, ле йе к'ок у зор р'әт кьм».

¹⁷ Ле бона wә, һәй пәзед Мьн, Хwәйи Хөдан аһа дьбежә: «Ва Әзе нава пез у пәзада, нава бәрана у нерийада диwane бькьм. ¹⁸ Гәло әв йәк һьндьк ә кө һун мерг-чиманед башда дьч'ерьн, ле һәрч'е ч'ере майи бьн п'ийед хwәда п'епәс дькьн? У ава зәлал вәдьхьн, ле ава майи пе ньгед хwә шелу дькьн? ¹⁹ Аwa пәзе Мьн ч'ера бьн ньгед wәда п'епәскьри дьхwә у ава пе ньгед wә шелукьри вәдьхwә!»

²⁰ Бона ве йәке Хwәйи Хөдан ванр'а аһа дьбежә: «Ва Әзе Хwәха нава пәза к'ок у жарда диwane бькьм. ²¹ Чьмки һун кө пе к'еләка хwә у гьрмьла хwә пәзе Мьн тә'в дьдьн у пе стьруйед хwә һ'әму қөдумк'әтийа дьхьн, һ'әта кө ван жь хwә р'адьқәтиньн т'ур'-т'ур'и дькьн, ²² ләма Әзе кәре пәзе Хwә хьлаз кьм, әве иди т'алан нәчьн у

нава пез у пэзада диwane бькьм.
 23 Эзе шьванэки ль сэр ван к'ьфш
 кьм, э'вде Хwэ Дaвьд*, кo шьван-
 тийа ван бькэ. Эwe ван бьч'еринэ
 у бьбэ шьване ван.† 24 Эз Хoдане
 бьбьмэ Хwэдейе ван, э'вде Мьн
 Дaвьд жи нава wанда we бьбэ
 мир. Мьн Хoдан эв йэк готийэ.†

25 Эзе т'эви ван пэймана э'дъ-
 лайийе гьредьм, жь wэлeт қыр'а
 р'э'wьред хьраб биньм, эwe чол-
 бэстеда бeхоф бьминьн у дарьс-
 танада р'азен. 26 Эзе баране дэмед
 wанда бьбариньм у эwe бьбьнэ
 баранед бэрэк'этийе у дор-бэра
 ч'ийайе Хwэ бькьмэ бьмбарэки^ф.
 27 Даред дэште we бэред хwэ бьдьн,
 э'рде жи дэрэмэта хwэ бьдэ. Гава
 Эз нире сэр стуйе ван бьшкеньм
 у ван жь дэсте хoламкьред ван
 хьлаз кьм, һьнге wэлaте хwэда
 эwe бeхоф бьжин у бьзаньбьн кo
 Эз Хoдан ьм. 28 Эwe иди т'o цар
 нэбьнэ т'алане мьлэта, р'э'wьред
 чoле we ван һ'уфи хwэ нэкьн. Эwe
 бeхоф бьжин у кэсэке ван нэтьр-
 синэ. 29 Эзе э'рде ван хwэйбэр
 кьм, кo we бьбэ нав у дэнг, эwe
 иди wэлeтда жь дэст хэлайе қыр'
 нэбьн у алийе мьлэтада нэйенэ
 р'эзилкьрьне. 30 һьнге эwe бьза-
 ньбьн, кo Эз Хoдан Хwэдейе ван
 т'эви wана мэ у эw, мала Израел
 щьмэ'та мьн э) эва э'ламкьрьна
 Хwэйи Хoдан э.

31 (һун пэзе Мьн ьн, пэзе мерга
 Мьн ьн, һун мэрвь ьн, Эз Хwэдейе
 wэ мэ), эва э'ламкьрьна Хwэйи
 Хoдан э).

**П'ехэмбэртияа
 ль сэр эдомийа^ф**

35 1 Хэбэра Хoдан мьнр'а hat
 у гот:† 2 «Һэй инсано! Бэре
 хwэ бьдэ ч'ийайе Сeһире* у ль сэр
 wi п'ехэмбэртийе бькэ. 3 Жер'а
 бежэ кo Хwэйи Хoдан аһа дьбежэ:
 Ва Эз мьрабьли тэ мэ һэй ч'ийайе
 Сeһире, Эзе дэсте Хwэ һьлдьмэ ль
 сэр тэ у тэ weран кьм, бе бьнэли
 бьһельм. 4 Эзе бажаред тэ бькьмэ
 хьрабэ у те хьки-хали би, һьнге
 бьзаньби кo Эз Хoдан ьм.

5 Тэ т'ьме дьжмьнати исраели-
 йа кьрийэ у wэхте чэрха wанэ
 ч'эпда, р'ожа щэзакьрьна wанэ
 ахьрийеда, тэ эw данэ ль бэр дэ-
 ве шур. 6 Бона ве йэке, Эз э'мьре
 Хwэ кьм» эва э'ламкьрьна Хwэйи
 Хoдан э «Эзе тэ хунедa бьһельм у
 хуне ль пэй тэ к'эвэ, тэ кo һ'эвза
 хwэ жь хуне нэкьр, хуне жи ль пэй
 тэ к'эвэ. 7 Эзе ч'ийайе Сeһире бе
 бьнэли у weран кьм, к'ока чуйи
 һатийа ле биньм 8 у ч'ийайед тэ
 щьнйазава т'ьжи кьм. We ль сэр
 гьред тэ, нэwалед тэ у гэлийед тэ-
 да кoштийе пе шур бьк'эвьн. 9 Эзе
 һ'эта-һ'этайе тэ хьки-хали кьм,
 бажаред тэйе иди нэ щийе майине
 бьн, һьнге һуне бьзаньбьн, кo Эз

* 34:23 «Э'вде Хwэ Дaвьд» аwа готи «йэки жь зoр'эта Дaвьд».

* 35:2 «Ч'ийайе Сeһире» навэки Эдоме бу.

34:23 Э'йантi 7:17. 34:24 һэзэкийел 37:24. 35:1 Ишайа 34:5-17; 63:1-6; Йеремийа 49:7-22;
 һэзэкийел 25:12-14; Амос 1:11-12; Обадийа 1-14; Малахи 1:2-5.

Хөдан ым. ¹⁰Тә кө готийә: «Әв һәр дө мьлэт у әв һәр дө вәлате* йед мьн бьн, әме ван зэфти хвә кьн». Нә Хөдани ль вьр бу? ¹¹Ләма Әз ә'мьре Хвә кьм!» Әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә «Әзе вәкә әве к'ин у һ'әвсудийа тәйә кө тә һьндава исраелийда дьжмьнати кьрийә биньмә сәре тә. Гава Әз диwana тә бькьм, Әзе Хвә ванва бьдьмә наскьрьне. ¹²Те һьнге бьзаньби кө Мьн, Хөдан, әв һ'әму готьнед нәщайизә кө тә һьмбәри ч'ийайед Исраеле готьнә, бьһистьнә. Тә готийә: «Әwana кавьл бунә, бона хөрәк мәр'а һатьнә дайине». ¹³Һун ль бәр Мьн пе дәве хвә к'обар бун у һьндава Мьнда вә зедәзьмани кьр у Мьн бьһист». ¹⁴Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Гава Әз тә бькьмә хьки-хали т'әмамийа дьне we ша бә. ¹⁵Чава тә дьле хвә ль мьлк'е мала Исраел ша кьр, гава әв кавьл бу, Әзе өса жи сәре тә бькьм. Һәй ч'ийайе Сәһире, т'әмамийа Әдоме^ф, те жи лап хьки-хали би, һьнге исраелийе бьзаньбьн кө Әз Хөдан ым».

Хөдан

Исраеле бьмбарәк дькә

36 ¹«Тө, инсано, сәр ч'ийайе Исраеле п'ехәмбәртийе бькә у бежә ван кө гөһ бьдьнә готьна Хөдан». ²Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Нәйара кө бона вә гот: «Охвәш, әв ч'ийа-банийед бәре бунә мьлк'е мә». ³Дә п'ехәмбәртийе бькә у бежә кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Һун

кө хьки-хали кьрьн у һәр алийава һун хварьн, кө бьбьнә мьлк'е мьләтед майин у һун к'әтгьнә нава дәв-дьрана у бунә готә-готед мәрвьа, ⁴дә ньһа гөһ бьдьнә готьна Хөдан, һәй ч'ийайед Исраеле!» Готьна Хвәйи Хөдан ван ч'ийа, гьра, гәлийа, нәwала, хьрабәйед вьранкьри, бажаред валар'а һәйә. Мьләтед дор-бәред кө әв т'алан кьрьн у қәрф пе кьрьн, ⁵бона ве йәке Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Бәле Әз жь к'әрби алава хирәта Хвә, бона ван мьләтед майин у т'әмамийа Әдоме хәбәр дьдьм, к'ижана кө бь дьләки ша у бь дьл у щан вәлате Мьн бөһөрмәт кьрьн у әв чава мерг-чиманед хвә зэфти хвә кьрьн».

⁶Ләма п'ехәмбәртийе ль сәр вәлате Исраеле бькә у бежә ч'ийа, гьра, гәлийа у нәwала, кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Һун кө ван қаред мьләта дьбьн, ләма жи Әз к'әрби хирәте бь һерс дьбежьм». ⁷Бона we йәке Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Әз дәсте Хвә бьльнд дькьм сонд дьхвьм, кө әв қаре бенә сәре ван мьләтед дор-бәред вә жи».

⁸Ле һун, һәй ч'ийайед Исраеле, һуне т'ур' бьдьн у щьмә'та Мьн Исраелер'а бәред хвә биньн, чьмки әве зутьрәке бен. ⁹Ва йә бәре Мьн wәда йә, һуне бенә щоткьрьне у чандьне. ¹⁰Әзе мәрвьа ль wә, т'әмамийа мала Исраел зедә кьм. Бажарада we диса щивар бьн у әв хьрабәйе диса бенә

* 35:10 Аwa готи «п'адшатийа Щьһудайе^ф у п'адшатийа Исраеле».

чекърыне. ¹¹ Өзе ль сәр вә мерьв у һ'әйвенва т'ъжи кьм, әве шин бьн у ль һәв зедә бьн. Өзе диса мина бәре вә бьнәлийава т'ер-т'ъжи кьм у һ'але вә жь йе бәре хвәштър кьм, һынге һуне бьзаньбьн, кә Өз Хөдан ьм. ¹² Өзе мәрва, щьмә'та Хвә Израеле биньмә ль сәр вә, әве ль вә бьбьн хвәйи, һуне жи бьбьнә вәре ван у һуне иди ван пе хәлайе безөр'әт нәһельн.

¹³ Бона вә кә дьбежьн: «Әв вәлатәки сәрхьвр ә, әви мьләте хвә безөр'әт һьштийә» Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: ¹⁴ «Ләма те иди сәрхьвр ниби, иди мьләтед хвә безөр'әт нәһели» әва ә'ламкьрына Хвәйи Хөдан ә, ¹⁵ «Те иди қәрфе мьләта нәбьһейи у иди қәре щьмә'та нәк'бшини, иди қыр'а мьләтед хвә нәйни», әва ә'ламкьрына Хвәйи Хөдан ә».

Хөдан диса бәре Хвә дьдә Израеле

¹⁶ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ¹⁷ «Һәй инсано! Гава мала Израел вәлате хвәда дьма, вана пе р'е у кьред хвә әв ләвьт'андьн у р'ийа вана ль бәр Мьн бу мина к'өлфәта ль сәр кьраса вәбуйә ләвьт'и. ¹⁸ Ләма Мьн һерса Хвә ль сәр ванда р'ет, чьмки вана ви вәлатида хун р'ет у пе п'утед хвә әв ләвьт'андьн. ¹⁹ Мьн жи әв бәлайи нава мьләта кьрын, вәлатида әв т'ур'-т'ур'и бун у Мьн анәгори р'ийед ван у кьред ван диwana ван кьр. ²⁰ У вана наве

Мьни пироз, нава ван мьләтед кә әв навда сьргун чубун дьданә беһөрмәткьрыне, чьмки бона ван дьготьн: «Бәле әвана щьмә'та бьн сийа дәсте Хөданда бун, ле әв жь вәлате Ви һатьнә дәрхьстьне!» ²¹ Ле бәле һ'әйфа Мьн наве Мьни пироз һат, к'ижан кә мала Израел нава ван мьләтед кә әв навда сьргун чубун, дьданә беһөрмәткьрыне.

²² Ләма бежә мала Израел, кә Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Әз ве йәке бона хатьре вә накьм, һәй мала Израел, ле бона хатьре ви наве Хвәйи пироз, к'ижан кә вә нава ван мьләтед кә һун навда сьргун чунә, дьдьнә беһөрмәткьрыне. ²³ Өзе бьдьмә к'ьфше кә әв наве Мьни мәзьни нава мьләтада беһөрмәткьри пироз ә, к'ижан кә вә нава ванда дьда беһөрмәткьрыне у гава Өз ль бәр ч'әвед ван пирозийа Хвә вәва бьдьмә к'ьфше, һынге әв мьләте бьзаньбьн, кә Өз Хөдан ьм» әва ә'ламкьрына Хвәйи Хөдан ә. ²⁴ «Өзе вә жь нава мьләта дәрхьм у жь һ'әму вәлате вә т'оп кьм у вә биньмә вәлате вә. ²⁵ Өзе ава зәлал бьр'әшиньмә ль сәр вә, һуне бенә пақьжкьрыне, вә жь һ'әму нәпақьжийа вә у жь һ'әму п'утед вә пақьж^ф кьм. ²⁶ У Өзе дьләки ну бьдьмә вә у р'өһ'әки^ф ну бькьмә нава вә, Өзе жь бәдәна вә дьле кәвьри дәрхьм у дьләки хун-гошт бьдьмә вә.† ²⁷ Өзе Р'өһ'e Хвә бькьмә нава вә у бькьм кә һун р'ийа қәйдә-қанунед

Мьнда һәр'ын, һуне җыраред Мьн хвэй кьн у ван бьрәдиньн. ²⁸ һу-не ви вәлатида, к'ижан кө Мьн дабу кал-бавед вә бьжин у һуне бьбьнә щьмә'та Мьн, Әзе жи бьбь-мә Хвәдейе вә. ²⁹ Әзе вә жь һ'әму нәпаҗьжия вә хьлаз кьм у гази геньм кьм, ви зедә кьм, кө һун хәлайе нәбиньн. ³⁰ Әзе бәрәд дара у дәрәмәтед ә'рде зедә кьм, вәки нава мьләтада иди җара хәлайе нәйе сәре вә. ³¹ һынге һуне ван р'ийед хвэйә хьраб у кьред хвэйә нәқәнщ бир биньн у бона ван нә-һәқийед хвә у к'ьретийед хвә жь хвә зьвер бьн. ³² Ле бьзаньбьн кө Әз ве йәке бона хатьре вә накьм әва ә'ламкьрна Хвэйи Хөдан ә «Дә жь р'ийед хвә шәрм бькьн у сор бьн, һәй мала Израел».

³³ Хвэйи Хөдан аһа дьбежә: «Әве р'ожа кө Әз вә жь һ'әму нәһәқийед вә паҗьж кьм, Әзе бажара бьнәлийава дагьрьм, хь-рабәйе диса бенә чекьрьне, ³⁴ әв ә'рде хьки-хали ве бе щоткьрьне, ве иди ль бәр ч'ә'ве р'еуийа нә хьки-хали бә ³⁵ у ве бежьн: «Әв ә'рде хьки-хали буйә мина бахче^ф Едене, әв бажаред хьрабәйә ве-ранбуйә һьлшийайи жи һатьнә суркьрьне у бьнәлийава т'ьжи бунә». ³⁶ һынге әв мьләтед дор-бәрәд вәйә майи ве бьзаньбьн, кө Әз Хөдан ван хьрабед һьл-шийайи диса дьдьмә авақьрьне у хьки-халия дьдьмә бещәркь-рьне. Мьн Хөдан әв йәк готийә у Әзе биньмә сери».

³⁷ Хвэйи Хөдан аһа дьбежә: «Сәрда жи Әзе бькьм кө мала Изра-ел жь Мьн бьхвазә у Әз хвәстьна ван бькьм: Мәрвьед ван мина кәре пез ль һәв зедә кьм. ³⁸ Чава Оршәлим вәхте щәжьнада пәзе дийарийава^ф т'ьжи дьбу, өса жи ве бажаред веранбуйи мәрьвава т'ьжи бьн, һынге ве бьзаньбьн, кө Әз Хөдан ьм».

Дәшта һәстуйед һ'ышкбуйи

37 ¹ Дәсте Хөдан ль сәр мьн бу у Әви пе Р'өһ'е Хвә әз дәр-хьстьм бьрьм данимә нава дәште*. Әв һәстуйава т'ьжи бу. ² Әви әз дора ван вьрда-веда гәр'андьм, ве әвә р'уйе ә'рде беһ'әсаб бун у гәләки һ'ышкбуйи бун. ³ һынге Әви готә мьн: «Һәй инсано! Әв һәсту-йана ве бьбә кө диса сах бьн?» Мьн ле вәгәр'анд: «Хвэйи Хөдан, әве Тө зани!» ⁴ У готә мьн: «Дә сәр ван һәстуйа п'ехәмбәртийе бькә у бежә ван: «Һәй һәстуйед һ'ышк-буйи, гөһ бьдьнә готьна Хөдан!» ⁵ Хвэйи Хөдан ван һәстуйар'а аһа дьбежә: «Ва Әзе бине бьдьмә ль бәр вә у һуне сах бьн. ⁶ Әзе ч'ила бавежьмә ль сәр вә, гошт ль сәр вә бьдьмә дәр, пе ч'әрм вә бьнь-хемьм у бине бьдьмә ль бәр вә, һынге һуне сах бьн у бьзаньбьн, кө Әз Хөдан ьм».

⁷ У чава ль мьн һатә ә'мьркь-рьне, мьн жи өса п'ехәмбәрти кьр. У гава мьн һе п'ехәмбәрти дькьр, дәнгәк һат, һ'әжәк к'әтә һәстуйа у

* 37:1 Ава готи «дәшта ч'әме Фьрате». Бьхуньн һәзәкийел 3:22; 8:4.

Һәсту гъһиштә ши һәстуйе хвә-йи же қәтийайи. ⁸ Мьн дина хвә дайе, we ль сәр ван ч'ил у гошт данә дәр у әв ч'әрмва һатгнә нь-хамгъне, ле һе бин ль бәр ван т'өнәбу.

⁹ Һынге Әши готә мьн: «Дә п'е-хәмбәртийе ль бине бькә. П'ехәм-бәртийе бькә, инсано у бежә бине кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: (Һәй бине жь һәр чар қолба вәрә у һу-йи ль сәр ван көштига кә, кө сах бьн)». ¹⁰ Мьн жи өса п'ехәмбәрти кьр, чава ль мьн һатьбу ә'мьркь-рьне у бин һатә ль бәр ван, әв сах бун у ль сәр ньгед хвә сәкьнин, бу мьхөлқәтәкә гәләки мәзьн.[†]

¹¹ Әши готә мьн: «Һәй инса-но! Әв һәстуйана т'әмамия ма-ла Израел ә. Ва йә әв дьбежьн: (Һәстуйед мә һ'ышк бун, гөмана мә һатә бьр'ине у к'ока мә һат). ¹² Дә бона we йәке п'ехәмбәртийе бькә у бежә ван кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: (Ва Әзе мәхбәрәд вә вәкьм у вә жь мәхбәрәд вә дәр-хьм, биньмә вәлате Израеле, һәй щьмә'та Мьн. ¹³ Гава Әз мәхбәрәд вә вәкьм у вә жь мәхбәрәд вә дәрхьм, һәй щьмә'та Мьн, һынге һуне бьзаньбьн, кө Әз Хөдан ьм. ¹⁴ Әзе бина Хвә бькьмә нава вә, һуне сах бьн у вә вәлате вәда щи-вар кьм у һуне бьзаньбьн, кө Мьн Хөдан әв йәк гот у ани сери), әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә».

Щьһуда у Израел дьгъһижьнә һәв

¹⁵ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ¹⁶ «Тө, инсано, хвәр'а дарә-ки һьлдә у ль сәр ши бьньвисә: (Бона Щьһуда у израелийед т'а-геред ши*). Пәйр'а жи дарәкә дьн бона Әфраим һьлдә у ль сәр ши бьньвисә: (Бона Усьв^ф у т'әмами-йа мала Израелә т'агеред ши**). ¹⁷ Һәр дөйә бьгъһинә һәв, кө дәсте тәда әв бьбьнә йәк. ¹⁸ У гава жь щьмә'та тә жь тә бьпьрсьн у бе-жьн: (Тө мәр'а щьровәнаки әв чь те һ'әсабе?) ¹⁹ Тө ванр'а бежә кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: (Ва Әзе әши дарә Усьви дәсте Әфраим у қәбилед^ф Израелейә т'агеред шида һьлдьм у әши дарә Щьһудава кьм, ван бькьмә щьвдарәке у әве дәсте Мьнда бьбьнә йәк). ²⁰ Ван даред кө те сәр бьньвиси, бьра әв ль бәр ч'ә'ве ван дәсте тәда бьн ²¹ у ванр'а бежә кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: (Ва Әзе израелийә жь нава ван мьләтед кө әв чубуне һьлдьм у жь һәр алийә ван т'оп кьм у ван биньмә вәлате ван. ²² Әзе вана ши вәлатида, ль сәре ч'ийәйед Израеле бькьмә мьләтәки у ль сәр ван һ'әмуя п'адшаке п'адшатийе бькә, we иди нәбьнә дө мьләта у иди бәлайи дө п'адшатийә нәбьн. ²³ Әwe иди пе ван п'утед хвә у ван к'ьрети у һ'әму нәһәқийед хвә, хвә нәһ'әр'ьминьн. Әзе вана жь

* 37:16 Әва бә'са п'адшатийә Щьһудайе дькә.

** 37:16 Әва бә'са п'адшатийә Израеле дькә. П'адшатийә Израелейә бакөре, шар-шара те навкьрьне, чава «Әфраим».

37:10 Ә'йанти 11:11.

Һәму р'ийед ванә шһ'йти кә нав-
да гәнә^ф кьрнә хьлаз кьм у ван
пақьж кьм. Әве бьбьнә щьмә'та
Мьн, Әзе жи бьбьмә Хвәдеје ван.

²⁴ Ә'вде Мьн Дауьде* ль сәр
ван п'адша бә, шьване һәмуя we
йәк бә, әве анәгори қьраред Мьн
р'абьн-р'унен у қәйдә-қанунед
Мьн хвәй кьн, ван бьқәдиньн.[†]
²⁵ Әве ви вәлатида бьминьн, к'и-
жан кә Мьн да ә'вде Хвә Ақуб^ф,
к'ижанида кал-бавед вә мабун.
Әве т'әви кәр'ед хвә у кәр'е кәр'ед
хвә һ'әта-һ'әтайе ль вьр бьминьн
у ә'вде Мьн Дауьде һ'әта-һ'әтайе
мире сәр ван бә. ²⁶ Әзе т'әви ван
пәймана ә'длайийе гьредьм, әве
ванр'а бьбә пәймана һ'әта-һ'әта-
йе. Әзе ван қәдим кьм, ль һәв
зедә кьм у Пирозгәһа^ф Хвә бона
һ'әта-һ'әтайе дайньмә нава ван.
²⁷ һеваргәһа Мьне нава ванда
бә, Әзе Хвәдеје ван бьм, әве жи
щьмә'та Мьн бьн.[†] ²⁸ Гава Пирозгә-
һа Мьн һ'әта-һ'әтайе нава ванда
бә, һьнге мьләте бьзаньбьн, кә Әз
Хәдан пирозкьре Израеле мә».

П'ехәмбәртийа ль сәр Гог

38 ¹ Хәбәра Хәдан мьнр'а һат
у гот: ² «Һәй инсано! Бә-
ре хвә бьдә Гог вәлате Магоге,[†]
мире сәрвәре Мәшәхе у Тувале*.
Ль сәр ви п'ехәмбәртийе бькә ³ у
бежә кә Хвәйи Хәдан аһа дьбежә:
«Ва Әз мьқабьли тә мә, һәй Гог,

мире сәрвәре Мәшәхе у Тувале!
⁴ Әзе тә дагәр'иньм, чәнгәла баве-
жьмә чәнгийа тә у тә т'әмамия
ордийа тәва, һәспа у сийарийава,
т'әмамия к'омәскәра тәйә мәзьянә
р'ьнд сильһ'кьри, мәрт'алед ч'ук
у мәзьяна, өса жи һәмуийед кә
дәсте ван шур дьгьрт, дәрхьмә
дәр, ⁵ фарьсийа^ф, к'ушийа, путийа
һәмуийед мәрт'алван у к'өмзрьһ'-
кьрийә т'әви ван. ⁶ Гомәр һәму
ордийед вива, Бет'-Тогармаһе*
жь қәлбед бакөре у һәму ордийед
вива, гәләк мьләте т'әви тә нә.

⁷ Дә тө һазьр бә! К'аре хвә у
т'әмамия әве к'омәскәрайә щәм
хвә щьвийайи бькә у сә'витийе ль
ван бькә. ⁸ Пәй гәләк р'ожар'а те
бейи газикьрне, р'ожед ахьрийе-
да те һ'ьщуми ль сәр ви вәлати
ки, к'ижан кә жь шер' диса һатьбу
авакьрне. Щьмә'та ви вәлати жь
гәләк мьләта ль сәр ч'ийайед Изра-
еле һатьбунә т'опкьрне. Әв ч'ийа
вә'дәки дьреж бе бьнәли мабун, ле
һьһа щьмә'та ви жь нава мьләта
һатийә дәрхьстьне у әв һәмуийе
бехоф бьжин. ⁹ Ле те һәму ордийед
хвәва, т'әви гәләк мьләтед т'әви
хвә, мина бобәлиске р'аби, мина
ә'вре р'әш ль сәр вәлетда бьгьри.

¹⁰ Хвәйи Хәдан дьбежә кә әве
р'оже тыште дьле тәр'а дәрбаз бьн,
те т'ьвдиред хьраб бьки, ¹¹ һьнге
те бежи: «Әз р'абьмә ль сәр ви вә-
лате гөндед бесур, дәра кә һәму

* **37:24** «Ә'вде Мьн Дауьд» аһа готи «йәки жь зөр'әта Дауьд».

* **38:2** «Мәшәх» у «Тувал» дьк'әтнә Т'ьркия иройин.

* **38:6** Аһа готи «Әрмәнистана» бәре.

бесур, бе дәргәһ у бе зәр'зә дьжин. Эзе һәр'ьмә ль сәр йед бефькар у р'һ'эт дьжин, ¹² бона т'аланкьрьне у шеландьне. Те дәсте хвә бавежи ль сәр ван хьрабәйед диса ле щи-вар буйи, ль сәр щьмә'та кө жь нава мьләта һатийә щьвийайә, ль һеланед вәлетә жорьн щи-вар буйи у хвәйи һ'әйван у һәбук ын. ¹³ Бьнәлийед Шьбайе у Деда-не, өса жи базьрганед Т'аршише, т'әви һ'әму щәврькед шера* we тәр'а бежьн: «Тө бона т'аланкьрьне һати йи? Тә бона шеландьне мьхөлқәта хвә т'оп кьрийә һатийи кө зер' у зив бьстини, һ'әйвен у һәбуке зәфти хвә ки у т'аланәки мэзнь бьби?»

¹⁴ Бона ве йәке, инсано, п'ехәмбәртийе бькә у бежә Гог кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Бәле әве р'ожа кө щьмә'та Мьн Израел бехофийеда бьжи, те бьбини. ¹⁵ Һьнге те жь щийед хвәйә қөлбед бакөре дәрәйи, т'әви гәләк мьләта, һ'әму-йед ль һәспа сийар, мьхөлқәтәкә к'омәскәрайә мэзньва бейи. ¹⁶ Те пешбәри щьмә'та Мьн Израел р'а-би, мина ә'врәки р'әш ль вәлетда бьгьри. Әв йәке р'ожед ахьрийеда we бьқәвьмә, Әзе тә биньмә мь-қабьли вәлате Хвә, вәки мьләт Мьн нас бькьн, гава Әз ль бәр ч'ә'ве ван, пе тә пирозийа Хвә бьдьмә к'ьфше, һәй Гог!»

Щәзайе Гог

¹⁷ Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Тө әв нини, бона к'ижани кө Мьн һе

бәреда пе ә'вдед Хвәйә п'ехәмбәред Израеле готьбу, к'ижана ван салед һена хвәда п'ехәмбәрти кьрьбун, кө Әзе тә сәр ванда биньм?»

¹⁸ Һәма we р'оже, гава Гог бе сәр вәлате Израеле, к'әла һерса Мьн we р'абә» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә. ¹⁹ «Мьн әв йәк жь дәст хирәта Хвә у к'әла һерса Хвә гот, кө әве р'оже вәлате Израеледа we ә'сә ә'рдһ'әжәкә мэзнь бьбә! ²⁰ Мәс'ийед бә'ра, тәйрәдед ә'змана, р'ә'вьред холе, һ'әму шулькийед ль сәр ә'рде у һ'әму мәрвьед ль р'убари дьне, we жь диндара Мьн бьләрзьн. Ч'ийайе һьлшен, кәндале жорда бенә харе у һ'әму диواره ә'рдева бьбьнә йәк. ²¹ Әзе ль сәр һ'әму ч'ийәйед Хвә, һьмбәри Гог гази шур кьм» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә «Шуре һәр кәси we һьмбәри һәв бә. ²² Әзе диwana Гог пе нәхвәшийа һ'ал у хунр'етьне бькьм у ль сәр ви, ордийед ви у гәләк мьләтед т'әви ви тә'вийа баране, тәйрока кәвьри, агьр у к'ьрк'уте бьбариньм. ²³ Әзе аһа ль бәр ч'ә'ве гәләк мьләта мэзньнайи у пирозийа Хвә бьдьмә к'ьфше, һьнге we бьзань-бьн, кө Әз Хөдан ьм».

Веранбуна Гог

39 ¹ «Тө, инсано, ль сәр Гог п'ехәмбәртийе бькә у бежә кө Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Ва Әз мьқабьли тә мә, һәй Гог, мире сәрвәре Мәшәхе у Тувале! ² Әзе тә дагәр'иньм у тә к'аш кьм, жь

* 38:13 «Щәврькед шера» аһа жи те фә'мкьрьне: «сәрвер» йан «мерхас» йан жи «базьрган».

қәлбед бакәре тә дәрхым биньмә мьқабли ч'ийайед Израеле. ³Әзе кәване тә жь дәсте тәйи ч'әпе дәрхым у тиред тә жи жь дәсте тәйи р'асте бьдмә авитын. ⁴Те ль сәр ч'ийайед Израеле һ'әму ордийед хwәва, т'әви ван мьләтед кә we т'әви тә бьн бьк'әви. Әзе тә чава хөрәк бьдмә һ'әму щур'ә тәйрә-дед п'әр'ани у р'ә'wьред чоле. ⁵Те бәстеда бьк'әви, чьмки Мьн аһа готийә» әва ә'ламкьрна Хwәйи Хөдан ә. ⁶«Әзе агьр сәр wәлате Магоге у ван бьнәлийед дәве бә'реда бьшиньм кә бефькар дьжин. һьнге we бьзаньбьн кә Әз Хөдан ьм.

⁷Әзе наве Хwәйи пироз нава щьмә'та Хwә Израеледа бьдмә ә'йанкьрне у иди нәһельм кә щарәкә дьн әw наве Мьни пироз бьдн бөһөрмәткьрне. һьнге мьләте бьзаньбьн, кә Әз Хөдан ьм, Пирозе нава Израеледа. ⁸Ва йә әw йәке бе у бьқәwьмә» әва ә'ламкьрна Хwәйи Хөдан ә «Әва әw р'ож ә, бона к'ижане Мьн готийә.

⁹Һьнге бьнәлийед бажаред Израеле we дәрк'әвьн пе ч'әка, мәрт'алед бьч'ук у мәзын, кәван у тира, чомах у р'ьма агьр вехьн у әwe һ'әфт сала ван бьшәwьтиньн. ¹⁰Әwe нә һ'әwще қырше чоле бьн, йан жи дарьстан бьбьр'ьн, чьмки бона щәwате ч'әке һәбьн. Әwe т'аланкьред хwә т'алан кьн, шеландийед хwә бьшелиньн» әва ә'ламкьрна Хwәйи Хөдан ә.

Дәфьнкьрна Гог мьхөлқәта вива

¹¹«Әwe р'өже Әзе Израеледа щийе бона мәхбәра бьдмә Гог, нәwала Р'өwийа кә алийе р'өһьлатева дьчә бәрбь Бә'ра Мьри*, мәхбәре р'ийа р'өwийа бьднә гьртьне. We Гог т'әмамийа мьхөлқәта вива ль wьр дәфьн кьн у wi щийир'а we бежьн: Нәwала Мьхөлқәта Гог. ¹²Израелие һ'әфт мәһа ван дәфьн кьн, кә ә'рде пақьж кьн. ¹³Т'әмамийа щьмә'та wәлет we ван дәфьн кьн у бь ве йәке әwe бьбьнә бь нав у дәнг. Әwe р'өже Әзе мәзьнайийа Хwә бьдмә к'ьфше» әва ә'ламкьрна Хwәйи Хөдан ә. ¹⁴«У пәй һ'әфт мәһар'а мәрьве т'ьме ль wәлетда щьнйазед ль р'уйе ә'рде майи бьгәр'ьн. Әванайе тәвьрк'о-ла к'ьфш кьн кә щьнйаза дәфьн кьн бона wәлет пақьж кьн. ¹⁵Гава йед wәлетда дьгәр'ьн, р'асти һәстуйе мәрьва бен we нишанәке ль бәр дайньн, һ'әта кә тәвьрк'ол wi бьбьн нәwала Мьхөлқәта Гогда дәфьн кьн, ¹⁶ль wьр бажарәке жи һәбә наве wi Мьхөлқәт бә. Бь ви аwайи we wәлет пақьж кьн.

¹⁷Ле тәр'а, инсано, Хwәйи Хөдан дьбежә кә тә һәр щур'ә тәйрәда у һ'әму р'ә'wьред чолер'а бежи: «Г'оп бьн, wәрьн! У жь һәр алийава һьлк'ьшьнә ль сәр әwe қөрбана^ф мәзынә кә Әзе ль сәр ч'ийайед Израеле бона wә сәржекьм, кә һун гошт бьхwьн у хуне вәхwьн![†] ¹⁸Һуне гоште мерхаса бьхwьн у

* 39:11 Бь ибрани «Бә'ра Хwе».

39:17-20 Ә'йанти 19:17-18.

хуна ван миред дьнйайе вәхвьн, к'ижан кә мина ван бәрана, бәрха, нерийа у щанәгайед кә Башанеда^ф п'утеда бунә. ¹⁹Һуне бәзе әве қөрбана Әзе бькьм бьхвьн, һ'эта кә т'ер бьн у хуне жи вәхвьн һ'эта кә сәрхвәш бьн. ²⁰Һуне сәр сьфра Мьн, пе һәспа, сийарийа, мерхаса у һәр щур'ә мәрвьед шәр'к'ар т'ер бьн әва ә'ламкьрна Хвәйи Хөдан ә.

Варһатбуна Израеле

²¹«Әзе р'умәта Хвә нава мьләтада бьдмә к'ьфше у һ'әму мьләте әве диванкьрна Мьн бьбиньн, өса жи әви дәсте Мьни ль сәр Гог у мьхөлқәта ви. ²²Мала Израел ве жь ве р'өже шунда бьзаньбә кә Әз Хөдан ьм, Хвәдейе ван. ²³Мьләте жи бьзаньбьн кә мала Израел жь дәст нәһәдийа хвә һатә сьргункьрне, кә вана Мьнр'а бебәхти кьрн, Мьн жи бәре Хвә жь ван гөһаст у әв данә дәсте дьжмьнед ван, һ'әму жи пе щур к'әтьн. ²⁴Мьн вәкә нәпақьжи у нәһәдийа ван ани сәре ван у бәре Хвә жь ван гөһаст».

²⁵Бона ве йәке Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Әзе ньһа Ақуб вәгр'иньмә ль сәр хер у хвәшийа ви-йә бәре у бона хатьре наве Хвәйи пироз хирәт кьм, т'әмамийа мала Израел бемә р'ә'ме. ²⁶Гава әв вәлате хвәда бехоф бьжин у кәсәк т'өнәбә ван бьтърсинә, һьнге әве шәрма р'эзили у бебәхтия хвәйя һьндава Мьнда кьри бьк'ьшиньн,

²⁷гава Әз ван жь нава мьләта вәгр'иньм у жь нава вәлатед дьжмьна ван т'оп кьм, һьнге Әзе пе ван ль бәр ч'ә'ве гәләк мьләта пирозийа Хвә бьдмә к'ьфше. ²⁸Мьн әв чава нава мьләтада сьргун кьрнә, ньһа жи Әзе ван т'опи вәлате ван кьм у жь вана кәсәки ль ван дәра һәһельм, һьнге ве бьзаньбьн кә Әз Хөдан ьм, Хвәдейе ван. ²⁹Әзе иди бәре Хвә жь ван нәгөһезьм, чьмки Әзе Р'өһ'е Хвә ль сәр мала Израелда бьр'ежьм» әва ә'ламкьрна Хвәйи Хөдан ә».

Дитьна П'арьстгәһа^ф ну

40 ¹Бистпенцсалийа сьргунийа^ф мәда, дәһе мәһа сәре сале, чардәһсалийа вепанбуна Оршәлимеда^ф, һәма ве р'өже Хөдан дәсте Хвә дани сәр мьн у әз бьрьмә ль ве дәре. ²Ван дитьнокед жь Хвәдеда^ф, Әви әз бьрьмә вәлате Израеле^ф у данимә ль сәр ч'ийаки гәләки бьльнд, кә ль сәр ви алийе башурева чава бажарәки чекьри һәбу.[†] ³Гава әз бьрьмә ве дәре, мьн диг ве мерәки диндара ви мина сьфьр, т'еләки к'ьтани у қамишәки пивандьне дәсте вида, ль бәр дәргәһе сәргьрти сәкьни бу.[†] ⁴У әви мери мьнр'а гот: «Һәй инсано! Дә тә бь ч'ә'ве хвә бьбинә у бь гөһе хвә бьбьһе, р'ьнд дина хвә бьдә һәр тыште кә әзе нишани тә кьм, чьмки тә бона ве йәке һати анине ль вьр, вәки әз ван тышта нишани тә кьм у тә һәр тыште кә те бьбини бьгьһини мала Израел».

40:2 Ә'йанти 21:10. 40:3 Ә'йанти 11:1; 21:15.

Дәргәһе сәргьртии алийе р'оһьлате

⁵ Мьн дит we дәрвава әв Ха-на^ф һәр чар алийава суркьри бу у дәсте wi мериди қамишәки пивандьнейи шәш зәнде һәбу, һәр зәндәкә we дьрежайа зәнд у чар г'ьли бу. Әwi дивар чап кьр: Қальмайа диwer қамишәк бу, бьльндайи жи қамишәк. ⁶ Паше чуль бәр дәргәһе сәргьртии алийе р'оһьлате, әв п'епәлингави һьлк'ьшийа шемика дәргәһ чап кьр, бәрайи қамишәк бу*. ⁷ Чәнд гозә һәбун: Дьрежайа һәр гозәйе қамишәк бу, бәрайи жи қамишәк. Диwарә навбәра һәр гозәйеда пенц зәнд бу. Дьрежайа шемика сьвдәра алийе һьндөр'е дәргәһе сәргьрти қамишәк бу. ⁸ Әwi сьвдәра дәргәһе сәргьрти чап кьр: ⁹ Әв һ'әйшт зәнд бу у қальмайа р'әхдәрийед we дө зәнд бу. Әва сьвдәра алийе һьндөр'е дәргәһе сәргьрти бу. ¹⁰ Гозәйед дәргәһе сәргьртии р'оһьлате пешбәри һәв бун, сьсе алики бун, сьсе жи алики, чапа һәр сьсийа жи wәкә һәв бун. Чапа диwарәд навбәра wан һәр дө алийава жи wәкә һәв бун. ¹¹ Әwi фьрәйа к'әтъна дәргәһ чап кьр, әв дәһә зәнд бу, дьрежайа дәргәһ жи сездәһ зәнд бу. ¹² Пешийа һәр гоза һәр дө алийава жи, левәкә диwerә йкәзәнди һәбу. Әв гозана һәр дө алийава жи шәш зәнди бун. ¹³ Паше әwi дәргәһе сәргьртида

жь дәстпебуна ар'ика гозәке һ'әта хьлазийа ар'ика гоза пешбәри we чап кьр, әв бист у пенц зәнд бу. ¹⁴ Пәйр'а алийе һ'әwшева р'әхдәрийед дәргәһе сәргьрти чап кьрьн, бьльндайа wан шест зәнд бу. Дәргәһе сәргьрти се алийава дьк'әтә һ'әwше. ¹⁵ Аһа жь шемика дәргәһ алийе нә'тъкева, һ'әта шемика сьвдәре алийе һьндөр'ва, пенци зәнд бу. ¹⁶ Ль сәр һәр диwарә һьндөр'е дәргәһе сәргьрти п'әлткь һәбун. Әвана диwарәд гоза, диwарәд навбәра гоза у диwарәд сьвдәреда бун. Ль сәр һәр диwари жи дарәд хөрме нәдъшанди бун.

Һ'әwша дәр

¹⁷ һьнге әwi әз бьрмә һ'әwша дәр, дора һ'әwше пе кәвьра сәлкьри бу у ль wьр ль сәр щийе сәлкьри си одә һәбун. ¹⁸ Бәрайа wi щийе сәлкьрийи һьнда дәргәһе сәргьрти wәкә дьрежайа дәргәһ бу. Әв щийе һьмьзи сәлкьри бу. ¹⁹ Әwi жь нә'тъка дәргәһе һьмьз-ва*, һ'әта синоре һ'әwша һьндөр' бәрайи чап кьр, әв сәд зәнд бу, һьн алийе р'оһьлатева, һьн жи алийе бакөрәва.

Дәргәһе бакөрә

²⁰ Әwi өса жи бьльндайи у бәрайа дәргәһе алийе бакөрәйи һ'әwша дәр чап кьр. ²¹ Гозәйед wi сьсе алики бун, сьсе жи алики, р'әхдәрийед wi у сьвдәра wi wәкә

* 40:6 Тек'ста ибранида «бәрайи қамишәк бу» дө щара те wәк'ьландьне.

* 40:19 Әв дәргәһе сәргьртии алийе р'оһьлате бу. Ль wьр «һьмьз» те готьне, чьмки һ'әwша дәр жь һ'әwша һьндөр' һьмьзгьр бу. Фьрдийа we һ'әйшт п'епәлинг бун. Бьху-һьн һәзәкийел 40:31.

йа дэргәһе ә'wльн бун. Дьрежайа дэргәһе сәргьрти пенци зәнд бу, бәрайи жи бист у пенц зәнд. ²²Әw п'әлткәд wi, сьвдәра wi у даред wийә хөрма wәкә чапа йед дэргәһе алийе р'оһьлатеда бун. П'епәлинга һ'әфт дәрәщәр'а һьлдк'ьшийан дк'әтьнә дэргәһ, сьвдәр жи пеши-йе бу. ²³У дэргәһәки сәргьртиийи кә дк'әтьнә һ'әwша һьндөр' һәбу, әw пешбәри дэргәһе бакөре бу у wәкә дэргәһе р'оһьлате бу. Әwi навбәра wan һәр дө дэргәһа чап кьр, әw сәд зәнд бу.

Дэргәһе башуре

²⁴Әwi әз бьрмә алийе башуре. We ль алийе башуре жи дэргә-һәки сәргьрти һәбу, әwi р'әхдәрәд wi у сьвдәра wi чап кьр, чапа wan жи wәкә дэргәһед майин бун. ²⁵Һәр алийе дэргәһ у сьвдәрәда жи п'әлткәд wi һәбун, мина йед дәр-гәһед майинда. Дьрежайа дэргәһ пенци зәнд бу у бәрайи жи бист у пенц зәнд. ²⁶П'епәлинга һ'әфт дәрәщәр'а һьлдк'ьшийан дк'әть-нә дэргәһ, сьвдәр жи пешийе бу у ль сәр р'әхдәрийед wi һәр дө алийава, даред хөрме нәqьшанди бун. ²⁷Алийе башурева дэргәһә-ки һ'әwша һьндөр'да һәбу. Әwi жь дэргәһе дәр һ'әта әw дэргәһе алийе башуре чап кьр, сәд зәнд бу.

Һ'әwша һьндөр' у дэргәһед we

²⁸Әwi әз дэргәһе башурейи сәргьртива бьрмә һ'әwша һьндөр'

у әwi дэргәһе башуре чап кьр, чапа wi жи wәкә йед майин бу. ²⁹Чапа гозәйед wi, р'әхдәрийед wi у сьвдәра wi wәкә йед майин бун. һәр алийе дэргәһ у сьвдәрә-да п'әлткәд wi һәбун. Дьрежайа дэргәһ пенци зәнд бу, бәрайи жи бист у пенц зәнд. ³⁰Дора һ'әwше сьвдәр бун, дьрежайа wan бист у пенц зәнд, бәрайи жи пенц зәнд*. ³¹Бәре сьвдәрә һ'әwша дәрда бу у ль сәр р'әхдәрийа wi даред хөр-ма нәqьшанди бун, п'епәлинга һ'әйшт дәрәщәр'а һьлдк'ьшийанә wi дэргәһи.

³²Әwi әз бьрмә һ'әwша һьндө-р'ә алийе р'оһьлате. Әwi дэргәһе сәргьрти чап кьр, чапа wi жи wә-кә йед майин бу. ³³Чапа гозәйед wi, р'әхдәрийед wi у сьвдәра wi wәкә йед майин бун. һәр алийе дэргәһ у сьвдәрәда п'әлткәд wi һәбун. Дьрежайа дэргәһ пенци зәнд бу, бәрайи жи бист у пенц зәнд. ³⁴Бәре сьвдәрә һ'әwша дәрда бу у ль сәр р'әхдәрийед we һәр дө алийава даред хөрма нәqьшанди бун, п'епәлинга һ'әйшт дәрәщәр'а һьлдк'ьшийанә wi дэргәһи.

³⁵Пәйр'а әwi әз бьрмә ль бәр дэргәһе сәргьртиийи бакөре у әw чап кьр, чапа wi жи wәкә йед ма-йин бу, ³⁶өса жи чапа гозәйед wi, р'әхдәрийед wi у сьвдәра wi, һәр алийе дэргәһ у сьвдәрәда п'әлткә-кәд wi һәбун. Дьрежайа дэргәһ пенци зәнд бу, бәрайи жи бист у пенц зәнд. ³⁷Бәре сьвдәрә һ'әwша дәрда бу у ль сәр р'әхдәрийед we

* 40:30 Wәлгәр'андьна йунанийә кәвьнда у чәнд дәстньвисаред ибранида әва р'еза т'өнә.

Һәр дө алийава даред хөрма нә-
қышанди бун, п'епәлингә һ'әйшт
дәрәщәр'а һьлдк'ышийанә ши
дәргәһи.

Ода р'әх дәргәһед һьндөр'

³⁸ Р'әх сьвдәра дәргәһе сәргьр-
тийи һьндөр'да одәкә дәри дәр-
вава һәбу. Ль вьр т'эвайишәват
дьһатһнә шуштыне. ³⁹ Сьвдәра дәр-
гәһда дө т'әхт алики бун, дө т'әхт
жи алики. Ль сәр ван дийарийа
т'эвайишәватә, дийарийа пақыж-
буне у дийарийа жь бәрвадайине
дьһатһнә сәржекьрьне. ⁴⁰ Алийе
дәрвава незики п'епәлингә кө һьл-
дк'ышийанә дәргәһе бакөре, дө
т'әхт алики сьвдәра дәргәһ бун,
дө т'әхт жи алики. ⁴¹ Әвана һ'әму
сәр һәв һ'әйшт т'әхт бун, чар һьн-
дөр'е дәргәһда бун, чар жи дәрва
бун. Ль сәр ван қөрбан дьһатһнә
сәржекьрьне. ⁴² Оса жи бона ди-
йарийа т'эвайишәватә чар т'әхте
кәвьрийә т'әр'ышанди һәбун, зәнд
нивәк дьрежайи бу, зәнд нивәк
бәрайи у зәндәк жи бьльндайи
бу. һащәтед кө пе т'эвайишәват у
қөрбан сәрже дькьрын, даданинә
ль сәр ван. ⁴³ У һьндөр'ва бәрайа
чар т'әлийа һәр алийава чәнгәл
дишер хьсти бун. Гоште қөрбане
ль сәр т'әхта бу.

Одед к'аһина^ф

⁴⁴ Жь дәргәһе һьндөр' дәр,
алийе һ'әвша һьндөр'ва дө одә
һәбун. Йәк р'әх дәргәһе бакөре
бу, бәре we башуреда бу, йәк жи

р'әх дәргәһе башуре бу, бәре we
бакөреда бу. ⁴⁵ У әви мьнр'а гот:
«Әw ода кө бәре we башуреда йә,
бона к'аһинед^ф хьзмәтк'аред Хане
йә, ⁴⁶ ле ода кө бәре we бакөреда
йә, бона к'аһинед хьзмәтк'аред
горигәһе^ф йә. Әв һ'әму к'аһин жь
зөр'әта Садоқе Ләви нә, т'әне әва-
на дькарьн незики Хөдан бьн, бона
хьзмәтк'арийе Вир'а бькьн».

Һ'әвша һьндөр' у Хана П'арьстгәһе

⁴⁷ Әви һ'әвш чап кьр, дьре-
жайи сәд зәнд бу, бәрайи жи сәд
зәнд, әв чаргошә бу. Горигәһ жи
пешбәри Хане бу. ⁴⁸ Һьнге әви әз
брьмә сьвдәра Хане у р'әхдәри-
йед сьвдәре чап кьрын, пенщ зәнд
алики бу, пенщ зәнд жи алики.
Бәрайа дәри чардәһ зәнд бу у ди-
варед дери* се зәнд алики бу,
се зәнд жи алики. ⁴⁹ Дьрежайа
сьвдәре бист зәнд бу, бәрайа we
донздәһ зәнд бу. П'епәлингә дәһә
дәрәщәр'а һьлдк'ышийанә вьр.
һьнда р'әхдәрийа стун һәбун, йәк
алики бу, йәк жи алийе дьн бу.

41 ¹ Әви әз брьмә авайе П'а-
рьстгәһе^ф у р'әхдәри чап
кьрын, шәш зәнд бәрайа алики бу,
шәш зәнд жи бәрайа алийе дьн бу.
Әва wкә бәрайа Конә^ф Щьвине
бу. ² Бәрайа шемике дәһә зәнд бу,
алики диваре шемике пенщ зәнд
бу, алики жи пенщ зәнд бу. У әви
дьрежайа Щийе^ф Пироз чап кьр,
әв чьл зәнд бу, бәрайи жи бист

* 40:48 Әва р'еза: «чардәһ зәнд бу у диваред дери» жь вәлгәр'андьна йунанийә кәвьн
һатийә һьлдане.

зәнд бу. ³ Әв к'әтә ода һындөр', қальмайа р'әхдәрийед шемике чап кьрын, әв дө зәнд бун, фьрә-йа шемике шәш зәнд бу, диваред һәр дө алийед шемике һ'әфт зәнд бун. ⁴ Әви дьрежайа ода һындөр'е П'арьстгәһе чап кьр, әв бист зәнд бу, бәрайи жи бист зәнд бу у готә мьн: «Әва Шийе^ф һәри Пироз ә».

Одед р'әх Хане

⁵ Пәйр'а әви диواره Хане чап кьр, әв шәш зәнд бу. Дора Хане одед к'еләка һәбун, бәрайа һәр йәке чар зәнд бу. ⁶ Әв одед к'еләка се қати бун, һәр қат си одә ль сәр һәв бун. Ньч'ед дора Хане һәбун, кө бона ода чекьри бун у әв ль сәр ван сәкьни бун. Бь ви авайи к'еранед һәр қати нәдык'ә-тһнә диواره Хане. ⁷ Әв одед доре һәр қате кө һьлдык'ьшийа, жь қате жерьн фьрәтър дьбу. П'епәлингәкә зьвьр'ок жь қате жерьн қате навр'а һьлдык'ьшийа қате жорьн. Чьқаси һьлдык'ьшийа жор, һақаси одед к'еләка һәр алийе Ханева фьрә дьбун. ⁸ У мьн дит кө дора Хане һәр алийава бона одед к'еләка бьнгәһәкә бьһнд һәбу. Бьһнда-йа we wәкә қамишәки т'ами шәш зәнди бу. ⁹ Қальмайа диواره одед к'еләкайә алийе дәрвава пенц зәнд бу. Нава ван ода ¹⁰ у одед һ'әвше щики валайи бәрайа бист зәнди һәр алийед Ханева һәбун. ¹¹ Дәре одед к'еләка ль алийе щийе валава вәдьбун, дәрик ль алийе бакөре бу, йәк жи ль алийе башуре бу. һәр алийед Ханева шьвәр'ийа бьһндә бәрайа пенц зәнди бу.

Авайе алийе р'оавайе

¹² Алийе р'оавайа Хане, пеш-бәри щийе вәкьри авайик һәбу. Бәрайи һ'әфте зәнд бу, дьрежайи нод зәнд бу, қальмайа диواره доре жи пенц зәнд бу.

Чапа П'арьстгәһе

¹³ Пәйр'а әви дьрежайа Хане чап кьр, әв сәд зәнд бу. Дьрежа-йа щийе вәкьри у авайи диваред хwәва сәд зәнд бу. ¹⁴ Бәрайа нә'тька Хане у щийе вәкьрийи алийе р'о-һьлатега сәд зәнд бу. ¹⁵ У дьрежайа авайе пешбәри щийе вәкьри т'әви һewanгед һәр дө алийава чап кьр, сәд зәнд бу.

Һындөр'е Хане

Шийе Пироз, Шийе һәри Пи-роз, сьвдәра һ'әвше, ¹⁶ шемик п'әлтькава, һewanгәһед дора ван һәрсека, һәр алийавайә пешбәри шемике, пе т'әхте дарин жь әрде һ'әта п'әлтька кьраскьри бун, п'әлт-кь жи ньхамти бун. ¹⁷ Сәр диواره феза шемике, дәр у һындөр'е Хане, һәр алийе дивер дәр у һындөр'ва ци бь щи, ¹⁸ херуб^ф у даред хөрме сәр диwара нәхшава нәқышанди бун у нава дө херубада дарәкә хөрме бу. Дө р'уйе һәр херуби һә-бун: ¹⁹ Р'уйе мәрийа алийе дарәкә хөрмеда бу, р'уйе сәwрьке шер жи алийе дара хөрма майинда бу. һәр алийава Хан аһа һатьбу хәмьландьне. ²⁰ Жь әрде һ'әта фе-за шемике херуб у даред хөрма нәқышанди бун, диواره Шийе Пирозва. ²¹ Р'әхдәрийед Шийе Пи-роз чаргошә бун у әwed пешбәри

Щийе һәри Пироз мина һәв бун. ²² Горигәһәкә дарин ль вьр һәбу, бьльндайи се зәнд бу, дьрежайи жи дө зәнд. Ә'нишкед we, бьнгәһа we у к'еләкед we дарин бун. Әви мәрвьи мьнр'а гот: «Әва сьфра пешбәри Хөдан^Ф ә».

Дәрийед Щийе Пироз у Щийе һәри Пироз

²³ Щийе Пироз у Щийе һәри Пироз жи дөдәри бун. ²⁴ Һәр дәрик дөта бу, һәр дө жи ль сәр һәвда қат дьбун, дәрик аликида вәдьбу, дәрик жи аликида. ²⁵ У ль сәр ван, ль сәр дәрийед Щийе Пироз, херуб у даред хөрма нәқышанди бун, чава ль сәр диwара. Дәрвава сәр нә'тъка сьвдәре сәршемика дарин һәбу. ²⁶ У һәр алийава п'әлтък һәбун у даред хөрма ль сәр диwаред һәр дө алийед сьвдәра Хане нәқышанди бун. Оded к'еләкада жи сәршемик һәбун.

Оded бона к'аһина

42 ¹ Пәйр'а әви эз р'ийа бакөрева дәрхьстьмә һ'әwша дәр у эз бьрьмә авайе одед алийе бакөре, пешбәри щийе вәкьри у авайе пышт Хане. ² Дьрежайа авайе ода сәд зәнд бу у бәрайи пенци зәнд бу. Бәре wi дәрива алийе бакөреда бу. ³ Әw нава щийе бистзәндейи һ'әwша һьндөр'да у щийе сәлкьрийи һ'әwша дәрда бу. Әв авайи се қати бу, һеwангәһ пышт һәвва мина п'епәлингә бун. ⁴ Алийе һ'әwша һьндөр'да, пешбәри ван ода, шьвәр'екә бәрайа дәһә зәнди һәбу, алийе бакөрева

к'әтъна һьндөр' бәрайи зәндәк бу у дәред ода һәбун. ⁵ Оded қате жорьн жь одед қате жерьн у навин тәнгтьр бун, чьмки һеwангәһед ван чәнд щи гьртьбун. ⁶ Әвана се қати бун у стунед wана мина стунед һ'әwша т'өнәбун, ләма әw жь йед қате ә'рде у йед навин кембәртьр бун. ⁷⁻⁸ Дора һ'әwша дәрва одед дьрежайа пенцизәнди һәбун, жь wan сурәкә пенцизәнди дәрдык'әтә һ'әwша дәр. Әв одә у диwар пешбәри авайе одед пышт Хане бун, дьрежайа әви авайи сәд зәнд бу. ⁹ Алийе р'оһьлатева, қате жерьни ван ода, ль бәр сәре диwерва дәрик һәбу, бона йед кө һ'әwша дәрвава дык'әтънә һьндөр'. ¹⁰ У алийе башура Ханева пешбәри щийе вәкьри у авайе пышт Хане, одед майин жи һәбун. ¹¹ Пешбәри ван р'ек һәбу. Әw одә мина йед кө алийе бакөра Хане бун. Дьрежайи, бәрайи, аwаз, дәри у к'әтън дәрк'әтъна хwәва ¹² мина йед одед башуре бун. Ль сәр р'ийа кө ль бәрбь wan дьчу дәрик һәбу, кө бәре wi алийе р'оһьлатеда бу, әw дәрийе к'еләка диwарда хут мина диwаре алийе дьн бу. ¹³ Һьнге әви мьнр'а гот: «Әw одед бакөре у одед башурейә пешбәри щийе вәкьри одед пироз ьн, к'ижанада к'аһинед кө хwә ль Хөдан бьгьрьн we дийарийед һәрә пироз бьхwьн. Әwe дийарийед һәрә пироз жи дайньнә ль вьр: Дийарийа нани, дийарийа пақыжбуне у дийарийа бәрвадайине, чьмки әw дәр пироз ә. ¹⁴ У гава к'аһин бьк'әвьнә вьр, әwe жь wi щийе пироз

дәрнәк'эвһнә һ'әвшә дәр, һ'әтә кә к'һнщед хьзмәтк'арийә хвә ль вьр нәһельн, чьмки әв пироз ын, әвә к'һнщед дьн ль хвә кьн, пашә дәрәнә нава щьмә'те.

Чапкьрьна Хане

¹⁵ Гава әви һьндөр'е Хане* чап кьр хьлаз кьр, әз дәргәһе сәргьртиий алийе р'оһьлатега бьрьмә дәрва у һәр чар али чап кьрын. ¹⁶ Әви алийе р'оһьлатега пе қамише чапе чап кьр, әв пенсьд зәнд бу. Пәйр'а зьвьр'и ¹⁷ алийе бакөре пе қамише чапе чап кьр, әв пенсьд зәнд бу. Пәйр'а зьвьр'и ¹⁸ алийе башуре пе қамише чапе чап кьр, әв пенсьд зәнд бу. ¹⁹ Пәйр'а зьвьр'и алийе р'оавайе пе қамише чапе чап кьр, әв жи пенсьд зәнд бу. ²⁰ Әви һәр чар али чап кьрын у дора we сурәк һәбу, дьрежайә we пенсьд зәнд бу, бәрайи жи пенсьд, бона кә дәра пироз жь дәра нәпироз башқәкьри бьн.

Р'умәта^ф Хөдан вәдьгәр'ә П'арьстгәһе

43 ¹ Пәйр'а әз бьрьмә ль бәр дәргәһе сәргьртиий бәре wi р'оһьлатега, ² мьн дина хвә дайе, we р'умәта^ф Хвәдеие Исраеле жь р'оһьлате* дьһат, дәнге Wi мина хөшинийә авед гөр' бу у әрде жь р'умәта Wi шәwқ дьда.†

³ Әва дитьна мьн мина we дитьне бу, гава мьн дит кә Хөдан һатьбу Оршәлим weран кьра* у йа кә мьн һьнда щәwa К'ьваре дитьбу** у әз дәвәр'уйә чумә әрде. ⁴ һьнге р'умәта Хөдан дәргәһе алийе р'ийә р'оһьлатега к'әтә Хане. ⁵ Р'оһ' әз бьльнд кьрьм у әз бьрьмә һ'әвшә һьндөр' у we р'умәта Хөдан Хан т'ьжи кьрьбу. ⁶ һьнге әв мәрьва жи к'еләка мьн сәкьни бу, мьн бьһист кә Йәки жь Хане дәнг да мьн ⁷ у готә мьн: «Һәй инсано! Әва щийе т'әхте Мьн у щийе бьн п'ийед Мьн ә, әв дәра кә Әзе һ'әта-һ'әтайе нава щьмә'та Исраеледа бьминьм. Мала Исраел we иди пе қавийә хвә у щьнйәзед п'адшәйед хвә наве Мьни пироз бөһөрмәт нәкә. ⁸ Wана шемика сәрайә хвә пешбәри шемика Мьн дани бун у р'әхдәрийед хвә ль бәр р'әхдәрийед Мьн, өса кә т'әне диварәк нава Мьн у ванда бу. Бь ви авайи вана пе к'ьретийед хвәйә кьри наве Мьни пироз бөһөрмәт кьрын, ләма Мьн жь һерса Хвә әв р'әт кьрын. ⁹ Дә бьра әв ньһа әвә қавийә хвә у ван щьнйәзед п'адшәд хвә жь Мьн дур хьн у Әзе һ'әта-һ'әтайе нава ванда бьминьм.

¹⁰ Дә тә, инсано, әвә Хане нишани мала Исраел кә, wәки әв жь нәһәқийед хвә шәрм бькьн. Бьра әв т'әрзе к'әмьлтийә Хане

* **42:15** «һьндөр'е Хане» те фә'мкьрьне: «Авайе Хане», йан жи «Щийе һәри Пироз».

* **43:2** Р'умәта Хөданә кә чубу алийе р'оһьлате, диса пашда вәгәр'ийә. Бьхуньн һәзәкийел 11:23.

* **43:3** Бьхуньн һәзәкийел 8–11.

** **43:3** Бьхуньн һәзәкийел 1–3.

43:2 һәзәкийел 10:3, 4, 18, 19; 11:22-23; Ә'йанти 1:15.

бьднә ль бәр һ'әсеб, ¹¹ һәгәр әв жь ван һ'әму кьред хвәйә кьри шәрм бькьн, һынге тә сальхе Хане ванр'а бькә. Щур'е we, к'әтгн-дәр-к'әтна we, һ'әму аwаз у нәхшед we, қәйдә-қанун у һинкьрьнед^ф we ванр'а бькә кә әв бьзаньбьн. Тә әwe бь ньвисар бьдә ль бәр ч'әвед ван, wәки әв һ'әму аwаз у қәйдә-қанунед we хвәй кьн у бьқәдиньн. ¹² Әв ә қануна Хане: Т'әмамия а'рде дор-бәре weйә ль сәре ч'ийайе Сийоне^ф, we ә'рде һәри пироз бә, әв ә қануна Хане.

Горигәһ

¹³ Чапа горигәһе пе зәнда, аwа готи пе зәндәк у чар т'ъли, һақас бу: К'орәкә йәкзәнди һәбу, бәрайи жи зәндәк бу, лева дорейә һәр алийава дәр бьһөстәк бу. Бьнгәһа горигәһе аһа бу.[†] ¹⁴ Жь к'ора ә'рде һ'әта лева жерьн дә зәнд бу, ле бәрайа леве зәндәк бу у жь лева дорейә жерьн һ'әта лева дорейә навк'елке чар зәнд бу, бәрайа лева навк'елке жи зәндәк бу. ¹⁵ П'ара горигәһейә жорьнә бона кәч'ьк жь лева навк'елке жи бьльндайи чар зәнд бу, жорва чар стьруйед горигәһе дәрдык'әтгн. ¹⁶ Кәч'ьке горигәһе чаргошә бу, һәр чар али жи донздәһ зәнд у wәкә һәв бун. ¹⁷ Дьрежайа лева дора жорьнә һәр чар алийа, чардәһ зәнд бу, чардәһ зәнд бәрайи бу, пыштәка доре нив зәнд бу у к'ора жорьнә доре зәндәк бу, бәре п'епәлингә жи р'оһь-латеда бу».

Пақьжкьрьн у пирозкьрьна горигәһе

¹⁸ һынге Хөдан диса мьнр'а гот: «Һәй инсано! Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Әв ьн қәйдә-қанунед горигәһейә бона әwe р'ожа кә әв бе чекьрьне у ль сәр дийарийа^ф т'әвайишәwате бе дайине у хун ле бе р'әшандьне.[†] ¹⁹ Гәрәке тә жь гар'ане щанәгаки бона дийарийа пақьжбуне бьди ван к'әһинед жь зөр'әта Садоқе Леви, к'ижанед кә we незики Мьн бьн, кә хьзмәтк'арийа Мьн бькьн» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә. ²⁰ «Жь әwe хуне һьлди һәр чар стьруйед горигәһе хи, өса жи һәр чар ә'нишкәд лева дорейә жорьн у пыштәка доре хи, бь ви аwайи әwe пақьж ки у бона we к'әwандьне^ф бьки. ²¹ Әwi щанәгайе дийарийа пақьжбуне һьлди у жь Пирозгәһе^ф дәр, ль wi щийе Ханеда к'әфшкьри бьшәwьтيني.

²² Р'ожа дәда жи жь бьзьна нерики беқәсур бона дийарийа пақьжбуне бьди у бьра горигәһ өса бе пақьжкьрьне, чаwа кә әв пе щанәга һатьбу пақьжкьрьне. ²³ Гава тә пақьжкьрьне хьлаз ки, һынге жь гар'ане щанәгаки беқәсур у жь кәре пез бәранәки беқәсур бьди, ²⁴ ван һьлди ль бәр Хөдан бьди, к'әһине хwe бьр'әшиньнә ль сәр ван у Хөданр'а т'әвайишәwате бьдн.

²⁵ һ'әфт р'ожа нерики бона дийарийа пақьжбуне һәр р'ож бьди, өса жи гәрәке жь гар'ане щанәгаки у жь кәре пез жи бәранәки беқәсур

43:13 Дәрк'әтгн 27:1-2; Дирок II, 4:1. **43:18** Дәрк'әтгн 29:35-37.

бенә дайине. ²⁶ Һ'әфт р'ожа гәрәке к'әwandын у пақьжкьрын бона горигәһе бе кьрне, кө әw бе пирозкьрне. ²⁷ Пәй wan р'ожар'а, р'ожа һ'әйшта у пәйр'а жи к'әһине ль сәр горигәһе дийарийед wәйә т'әвайишәwате у дийарийед һәләқәтийе бьдын, Әзе жи һынге ль wә хwәш бьм) әва ә'ламкьрына Хwәйи Ходан ә».

**К'и дькарә бьк'әвә
П'арьстгәһе**

44 ¹ Әwi әз wәгәр'андьмә ль бәр дәргәһе Пирозгәһейи дәрвайи сәргьрти, кө бәре wi р'оһьлатеда бу. Әwi дадаи бу. ² һынге Ходан готә мьн: «Әв дәргәһа гәрәке дадаи бьминә у қәт вәнәбә, т'ө қул-бәндә we тер'а дәрбаз нәбә. Әwe дадаи бьминә, чьмки Ходан Хwәдеје Израеле тер'а к'әтийә һындөр'. ³ Ле чь кө ль мир дьк'әвә, әw кө мир ә, әwe ль wьр р'уне кө ль бәр Ходан жь дийарийа бьхwә. Әwe р'ийа дәргәһе сьвдәрер'а бьк'әве у әwe р'ейева жи дәре».

⁴ Пәйр'а әwi әз р'ийа дәргәһе бакөрера бьрмә ль бәр нә'тъка Хане у мьн дина хwә даје, we р'умәта Ходан, Хана Ходан т'ьжи кьрийә у әз дәвәр'уйа к'әтмь. ⁵ һынге Ходан готә мьн: «Һәй инсано! Р'ьнд дина хwә бьде у пе ч'ә'вед хwә бьбинә, пе гөһед хwә бьбьһе һәр тыште кө Әзе бона һ'әму қәйдә-қанунед Хана Ходан у һинкьрынед we тер'а бежьм. Р'ьнд

дина хwә бьдә йед кө дькарьн бьк'әвнә Хане у һ'әмуйед кө гәрәке дәр бьминьн. ⁶ Мала Израелә сәрһьлдайир'а жи бежи кө Хwәйи Ходан аһа дьбежә: «Дә иди әw к'ьретийед wә бәси wә нә, һәй мала Израел! ⁷ Гава wә нане Мьн, бәз у хун дийари данин, йед дьл у бәдәнеда бесьнәт кө нькарьбун бьк'әтана Пирозгәһа Мьн, wә әw дькьрынә һындөр'. Бь ви аwайи wә Хана Мьн дьһ'әр'ьманд у пе wan һ'әму к'ьретийед хwә пәймана^ф Мьн дьт'әр'ьбанд. ⁸ Wә щабдарийа тыштед Мьнә пироз хwәй нәкьр, ле wә дәwса хwә һынкә майин хьзмәтк'арийа Пирозгәһа Мьнр'а к'ьфш дькьрын».

⁹ Хwәйи Ходан аһа дьбежә: «Гәрәке т'ө кәсе дьл у бәдәнеда бесьнәт нәк'әвә Пирозгәһа Мьн, һ'әта йе нава израелийада жи.

Левии

¹⁰ Ле әw левийед* кө жь Мьн дур к'әтын, гава израели хальфин пәй п'утед хwә к'әтын, әwe щәзайе нәһәқийа хwә бьк'ьшиньн. ¹¹ Әwe Пирозгәһа Мьнда т'әне ве хөламтийе бькьн: We нобәдарийа дәргәһед Хане бькьн, хөламтийа Хане бькьн. Әwe бона щьмә'те дийарийед т'әвайишәwате у қөрбанед майин сәржекьн у ль бәр wan бьсәкьнын хөламтийе бькьн. ¹² Левийед^ф кө ль бәр щьмә'те п'утед wanр'а қөлх кьрын у бунә кәвьре льк'омандьне бона нәһәқийа мала Израел, ләма Мьн дәсте Хwә

* 44:10 Хәбәра «леви» дьчә сәр мәрьве кө жь қәбила Леви бун у П'арьстгәһеда хьзмәтк'ари дькьрын, ле нә к'әһин бун. Бьхуньн Жьмар 1:48-53.

һьлда сонд хвар, кӧ әве щәзайе нәһәқийа хвә бьк'ышинь» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хӧдан ә. ¹³ Әв левийана гәрәке нәйенә незики Мьн кӧ к'аһинтийе Мьнр'а бькьн, нә жи гәрәке незики һәр тыштед Мьнә пироз у һәрә пироз бьн, ле әве р'эзилийа ван к'ьретийед хвәйә кьри бьк'ышинь. ¹⁴ Әзе ван бькьмә нобәдаре Хане бона һәр хәбата гьран у һ'әму шьхӧле теда.

Қануна К'аһина

¹⁵ Ле к'аһинед левийә жь зӧр'ә-та Садоқ, гава исраели хальфин жь Мьн чун, вана борще хьзмәт-к'арийа Пирозгәһа Мьн хвәй кь-рьн, we бенә незики Мьн, кӧ хьзмәтк'арийа Мьн бькьн у we ль бәр Мьн бьсәкьньн, бәз у хуна қӧрбана бона Мьн бьдьн» әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хӧдан ә. ¹⁶ Әве бьк'әвьнә Пирозгәһа Мьн у незики горигәһа Мьн бьн, we хьзмәтк'арийа Мьн бькьн у борще кӧ Мьн дайә ван бьқәдиньн. ¹⁷ Гава әв бен бьк'әвьнә дәргәһед һ'әвша һьндӧр', we к'ьнщед к'ьтани ль ван бьн, чахе әв дәргәһед һ'әвша һьндӧр' у Ханеда қӧльхе хвә бькьн, we тыштәки жь һьрийе ль сәр ван т'ӧнәбә.[†] ¹⁸ К'олозед к'ьтани we ль сәре ван бә, кьрасе вәне к'ьтани бә у тыштәки кӧ we пе худьн ль хвә вәрнәгьрьн. ¹⁹ Гава әв дәрк'әвьнә һ'әвша дәр ль

щәм щьмә'те, гәрәке әв к'ьнщед хьзмәтк'арийа хвә бехьн у одед пирозда бьһельн у к'ьнщед майин ль хвә кьн, wәки мәрвьвед садә ван к'ьнщед пирозийе нәк'әвьн кӧ нәйенә щәзакьрьне*.

²⁰ Гәрәке әв п'ор'е сәре хвә нәдьнә ль бәр дузен у нә жи гәрәке дьреж бьһельн, ле т'ьме гәрәке кьн кьн.[†] ²¹ Т'ӧ к'аһин гәрәке шәраве вәнәхвә, гава әв бьк'әвә һ'әвша һьндӧр'.[†] ²² Әв гәрәке жьнәбийе, йан мербәр'даие нәстинә, ле т'әне дькарә бьк'ьрәкә жь мала Израел, йан жи жьнәбикә жь к'аһинәки майи бьстинә.[†]

²³ К'аһин гәрәке щьмә'та Мьн һин кьн, кӧ әв тыштед пироз у нәпироз жь һәв дәрхьн у ванр'а фьрқийа нава тыштед кӧ ль бәр ч'ә'ве Хвәде пақьж у нәпақьж ьн шьровәкьн.[†] ²⁴ Әве нава дә'w-дозада һ'акьмтийе бькьн у анәгори қьраред Мьн диwane бькьн. Әве һ'әму щәжьнед Мьнда, һинкьрьнед Мьн, қәйдә-қанунед Мьн хвәй кьн у шәмийед^ф Мьнә р'ьһ'әтийе пироз кьн.

²⁵ Әве нәчьнә ль сәр щьнйәзед мьрийа, кӧ нәпақьж нәйенә һ'әсабе. Т'әне изьна вәне һәбә бона хатьре де у бава, қиз у кӧр'а, бьра у хушка нәмеркьри, нәпақьж һ'әсаб бьн.[†] ²⁶ Ле пай пақьжуна вир'а жи, гәрәке һ'әфт р'ожед ви

* **44:19** Әв йәк бона һ'әму тыштед пироз бун. Бьхуньн Қануна К'аһинтийе 16:23; Жьмар 4:15; Самуел I, 6:19; Самуел II, 6:6-7.

44:17 Дәрк'әтньн 28:39-43; Қануна К'аһинтийе 16:4. **44:20** Қануна К'аһинтийе 21:5.

44:21 Қануна К'аһинтийе 10:9. **44:22** Қануна К'аһинтийе 21:7, 13-14.

44:23 Қануна К'аһинтийе 10:10. **44:25** Қануна К'аһинтийе 21:1-4.

дәрбаз бын. ²⁷У әве р'ожа кө әв бе һ'әвшә һындөр' бьк'әвә Пирозгәһе кө Пирозгәһеда хьзмәтк'арийе бькә, гәрәке әв бона хвә дийарийә пақьжбуна хвә бьдә әвә ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә.

²⁸Әве вәре к'аһина бә: Әз ым вәре ван. Исраеледа мьлк' нәднә ван, Әз ым мьлк'е ван.[†] ²⁹Әве жь дийарийә нани, дийарийә пақьжбуне у дийарийә бәрвадайине бьхвьн у Исраеледа һәр тыште кө Хөданр'а бе дайине, ве п'ара ван бә.[†] ³⁰У бәре һәр дәрәмәтед вәйә пешьнә һәрә қәнцә, кө жь һәр дийарийед вәйә жь һәр тышти бенә дайине, ве п'ара к'аһин бә. һәвире вәйи пешьн гәрәке п'ара к'аһин бә, вәки дөә ль сәр мала вә бьминә. ³¹К'аһин гәрәке мьрар^ф, йан әв һ'әйван у тәйрәдед жь р'ә'вьра көшти нәхвьн.[†]

Әрде пирози п'ара Хөдан

45 ¹Гава һун әрде чава мьлк' п'арәвәкьн, һынге п'ара Хөдан әрдәки пирози бист у пенц һ'әзар зәнд дьрежайи у бист һ'әзар* бәрайи һ'әди бьдьн, әве г'әмамийә синоре хвәва пироз бә. ²Жь ве п'аре әрдәки чаргошәйи һәр алийава жи пенсьд сәр пенсьд зәнди ве бона Пирозгәһе бә у әрдәки азайи пенци зәнде жи ве доре бә. ³Жь әрде п'ара Хөдан бист у пенц һ'әзар зәнд дьрежайи у дәһә һ'әзар зәнд бәрайи чап ки.

Пирозгәһе, ава готи Щийе һәри Пироз ве ви әрдида бә. ⁴Әв п'ара әрдейә пироз ве бьгьһижә ван к'аһинед хьзмәтк'аред Пирозгәһе, к'ижан кө ве незики Хөдан бын, кө хөламлигә Ви бькьн. Әв ши ве бона малед ван бә у дәра пирози бона Пирозгәһе бә.

⁵Әрде майини бист у пенц һ'әзар зәнд дьрежайи у дәһә һ'әзар зәнд бәрайи жи, ве бьгьһижә ван левийед хьзмәтк'аред Хане, бона бажаред кө әв теда дьминьн.

⁶Пешбәри ве һ'әдийә пирозә Хөданр'а п'арәвәкьри, әрдәки жи бона мьлк'е бажер бьдьн, пенц һ'әзар зәнд бәрайи у бист у пенц һ'әзар дьрежайи. Әв әрде бона һ'әму исраелийә бә.

⁷П'ара мир жи ве һәбә. Әве бьк'әвә һәр дө алийед әрде Хөданр'а һ'әдийә пироз дайи у мьлк'е бажер. Жь вьр алике бьгьһижә синоре вәлате р'оавайе, алийе дьнва жи ве бьгьһижә синоре р'оһьлате. Дьрежайи жи ве вәкә п'ара әрде һәр қәбиле бә. ⁸Әв әрде Исраеледа ве мьлк'е ви бә.

Дәстура мира

Миред Мьн гәрәке щьмә'та Мьн нәешиньн, әв гәрәке әрде майин анәгори қәбилед^ф ван, мала Исраелр'а бьһельн.

⁹Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Дә бәси вәйә, һәй миред Исраеле! Иди дәст жь нәһәқийе у зордарийе

* **45:1** «Бист һ'әзар» жь вәлгәр'андьна йунанийә кәвьн һатийә, ле тек'ста ибрани аһа йә: «дәһә һ'әзар».

44:28 Жьмар 18:20. **44:29** Жьмар 18:8-19. **44:31** Қануна К'аһинтийе 22:8.

бьк'ышиньн, һәрийе у р'астийе бькьн, дәсте цьмә'та Мьн жь мьлк'е ван нәқәтиньн) әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә. ¹⁰Бьра мезинед вә р'аст бьн, ефайе* вә р'аст у бәте** вә р'аст.† ¹¹Бьра чапа ефайе у бәте вәкә һәв бьн, вәки ефак жь дәһә п'аред һомере* п'арәке һьлдә у бат жи жь дәһә п'аред һомере п'арәке. ¹²Шекьләки вә гәрәке бист гера бә у бист шекьл, бист у пенщ шекьл у панздәһ шекьлед вә жи гәрәке гьшк сәр һәв минәк* бә.

Дийари

¹³Әв һ'әдийед кө һун гәрәке бьдьн we әв бьн: Жь һәр һомерәк гәньм, п'арәкә жь шәш ефа бьдьн у жь һәр һомерәк щәһ жи п'арәкә жь шәш ефа. ¹⁴Р'уне жи пе бат бе пиване, дәһә бат дькә к'ор'әк, кө һомерәк ә. Әве чапа һ'әдидайина р'ун бә: Жь к'ор'әке, п'арәкә жь дәһә бата бьдьн. ¹⁵Жь ч'еред Исраелейә дәве ава жи, гәрәке жь дөсьд пәзед кери пәзәке бьдә.

Әв тышт гәрәке жь бәр гөнәк'әwandьна^ф ванва бе дайине, чава дийарийа нани, дийарийа т'әвайишәwате у дийарийа һәләқәтийе) әва ә'ламкьрьна Хвәйи Хөдан ә. ¹⁶Т'әмамыйа цьмә'та вәлет we борщдар бә, кө әве һ'әдийе бьдьнә мире Исраеле. ¹⁷Һьнге

мир борщдаре дийарийа т'әвайишәwате, дийарийа нани у дийарийа сәрдакьрьне, бона щәжьна, сәре мәһа, шәмийед р'һ'әтийе у һ'әму мәсрәфед мала Исраелда вә'де к'ьфшкьри бә. Бона гөнәк'әwandьна мала Исраел, әв гәрәке дийарийа пақьжбуне, дийарийа нани, дийарийа т'әвайишәwате у дийарийа һәләқәтийе бьдә.

Щәжьн

(Дәрк'әтын 12:1-20; Qануна К'аһинтийе 23:33-43)

¹⁸Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: Р'ожа йәке мәһа йәке*, жь гар'ане щанәгаки беқәсур һьлди у Пирозгәһе пақьж ки. ¹⁹Бьра к'аһин жь ве хуна дийарийа пақьжбуне һьлдә у ль р'әхдәрийед Хане, ль һәр чар әнишкәд лева горигәһе у р'әхдәрийед дәргәһе һ'әwша һьндөр' хә. ²⁰Оса жи р'ожа һ'әфте мәһе бьки, бона әвед кө бе һ'әмде хwә, йан жи жь нәзанийа хwә гөнә кьрьбьн, бь ви авайи к'әwandьна Хане бьки.

²¹Чардәһе мәһа йәке we Щәжьна^ф вәйә Дәрбазбуне бьбә, һ'әфт р'ожа һуне нане шкәва бьхwьн.† ²²Әве р'оже мир гәрәке щанәгаки бона хwә у т'әмамыйа цьмә'та вәлет, чава дийарийа пақьжбуне бьдә. ²³Ван һәр һ'әфт р'ожед щәжьнеда, гәрәке әв һәр р'ож һ'әфт

* 45:10 «Ефак» дәрданәкә вәкә бист у дө литьри бу, кө бона к'ьшандьна дәхьл бу.

** 45:10 «Батәк» дәрданәкә вәкә бист у дө литьри бу, кө бона пивана тыштед р'он бу.

* 45:11 «Һомерәк» дәрданәк бу, кө вәкә дөсьд у бист литьр тышт һьлдьда.

* 45:12 «Шекьләк» вәкә донздәһ гьрами бу. «Герак» жи вәкә 0,6 гьрами бу.

* 45:18 «Мәһа йәке» салнәма ибранида, анәгори салнәма иройин, жь ниве мәһа сьсийада дәстпедькә, һ'әта ниве мәһа чара.

45:10 Qануна К'аһинтийе 19:35-36. 45:21 Дәрк'әтын 12:1-20; Жьмар 28:16-25.

щанәга, һ'әфт бәранед бeқөсур Хөданр'а г'әвайишәвате бьдә у жь бьзьна жи һәр р'ож нерики чава дийарийа пақьжбуне. ²⁴ У т'әви һәр щанәгайи жи әв гәрәке ефак дийарийа нани бьдә у т'әви һәр бәрани жи ефак у т'әви һәр ефаке жи һинәкә* р'ун бьдә. ²⁵ У һақаси жи мир гәрәке панздәһе мәһа һ'әфта, бона Щәжьна һ'олькчекьрьне һ'әфт р'ожа дийарийа пақьжбуне, дийарийа г'әвайишәвате у дийарийа нани т'әви р'ун бьдә.†

46 ¹ Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Әв дәргәһе сәргьртиийи һ'әвшә һьндөр'да, бәре ви р'оһьлатеда, гәрәке һәр шәш р'ожед хәбате дадаи бә, ле р'ожа шәмийе әв гәрәке вәкьри бә, өса жи р'ожа сәре мәһа. ² Мире жь дәрва р'ийа сьвдәра дәргәһва бьк'әве у һьнда р'әхдәрийа дәргәһ бьсәкьнә. К'аһине дийарийед вийә т'әвайишәвате у һәләқәтије бьдьн, пәйр'а әве ль бәр Хөдан ль сәр шемика дәргәһда та бә. һьнге әве дәрк'әвә һәр'ә, ле әв дәргәһе һ'әта еваре нәйе гьртьне. ³ Щьмә'та вәлет жи we ль р'ожед шәмийа у сәре мәһа ль бәр ве шемика дәргәһ ль бәр Хөдан та бә. ⁴ Әв дийарийа т'әвайишәватейә кә мире р'ожа шәмийе Хөданр'а бьдә, we шәш бәрхед бeқөсур бьн у бәрәнәки бeқөсур. ⁵ У т'әви бәрән жи әв гәрәке ефак* дийарийа нани бьдә у т'әви бәрха

жи дьле ви чьқас бьхвәзә. Т'әви һәр ефаке жи we һинәк р'ун бә. ⁶ Р'ожа сәре мәһа әв гәрәке жь гәр'ане щанәгаки бeқөсур бьдә, өса жи шәш бәрх у бәрәнәки бeқөсур. ⁷ У т'әви щанәга әв гәрәке ефак, чава дийарийа нани бьдә у т'әви бәрән жи ефак, ле т'әви бәрха дьле ви чьқас бьхвәзә. Т'әви һәр ефаке we һинәк р'ун бә.

⁸ Гава мир бе, гәрәке we р'ийа сьвдәра дәргәһе сәргьртир'а бьк'әвә һьндөр' у we р'ейева жи дәре. ⁹ Ле гава вәдәд к'ьфшкьрида щьмә'та вәлет бона һ'әбандьне бе ль бәр Хөдан, йе кә дәргәһе бакөрева бьк'әвә һьндөр', әв гәрәке дәргәһе башурева дәрк'әвә, ле йе кә дәргәһе башурева бьк'әвә һьндөр', гәрәке дәргәһе бакөрева дәрк'әвә. Т'ө кәс гәрәке р'ийа ви дәргәһива вәнәгәр'ә, к'ижанева к'әтьбује, ле йе пешбәрва. ¹⁰ Гава әв бьк'әвьне гәрәке мир т'әви ван бә у гава әв дәрк'әвьн, гәрәке мир жи т'әви ван дәре.

¹¹ Щәжьна у вәде к'ьфшкьрида т'әви щанәга гәрәке ефак дийарийа нани бе дайине, т'әви бәрән жи ефак, ле т'әви бәрха дьле ви чьқас бьхвәзә у т'әви һәр ефаке жи we һинәк р'ун бә. ¹² Гава мир бьхвәзә бь р'әзәдьли Хөданр'а дийарийа т'әвайишәвате, йан жи бь р'әзәдьли дийарийа һәләқәтије бьдә, һьнге бьра дәргәһе алийе р'оһьлате вир'а вәкьн у әв дийарийа хвәйә

* 45:24 «Һинәк» дәрданәкә вәкә чар литьри бу.

* 46:5 «Ефак» дәрданәкә вәкә бист у дө литьри бу.

45:25 Қануна К'аһинтийе 23:33-36; Жьмар 29:12-38.

г'әвайишәватә у һәләқәтийе бьдә, чава кә р'ожа шәмийе дькә у пәй-р'а дәрк'әвә, пәй дәрк'әгына вир'а бьра дәргәһ бе гьртгыне.

¹³ Һәр р'ож, һәр сьбә гәрәке бәр-хәкә беқәсурә йәксали Хөданр'а бьки дийарийа г'әвайишәватә. ¹⁴ Пер'а жи һәр сьбә, п'арәкә жь шәш п'аред ефайе дийарийа нани бьди у п'арәкә һинейә жь сьсийа жи р'ун, кә ар пе бе стьране, ча-ва дийарийа нанийә бона Хөдан. Әве бьбә қәйдә-қануна һәр т'ьм. ¹⁵ Гәрәке һәр сьбә бәрхе, дийарийа нани у р'ун чава дийарийа г'әва-йишәватә һәр т'ьм бе дайине).

Мьлк'е п'адше

¹⁶ Хвәйи Хөдан аһа дьбежә: «Һәгәр мир п'ешк'ешәке жь вәре хвә бьдә кәр'әки хвә, әв йәке бь-бә вәре кәр'е ви, әве бьбә мьлк'е кәр'е-кәр'а. ¹⁷ Ле һәгәр әв жь вәре хвә п'ешк'ешәке бьдә хөламәки хвә, әве йа ви бә һ'әта сала азайа* ви, пәйр'а ве диса ль мир вәгәр'ә, чьмки мьлк'е мир ве т'әне кәр'ед вир'а бьминә. ¹⁸ Мир гәрәке мьлк'е цьмә'те жь ван нәстинә, зордарийе ль мьлк'е ван нәкә. Әв гәрәке т'әне жь вәре хвә мьлк' бьдә кәр'ед хвә, вәки жь цьмә'та Мьн т'о кәсәк жь сәр мьлк'е хвә нәйе р'ақәтандьне».

Щийе ашпежтийа П'арьстгәһе

¹⁹ Пәй ве йәкер'а әви мәрви әз дәрйе к'еләка дәргәһе сәр-

гьртир'а бьрьмә одед к'аһинайә пирозә^ф бәре ван бакәреда. Ве ль вьр пыштева алиие р'оавайе щик һәбу ²⁰ у готә мьн: «Әва әв щи йә, к'идәре кә к'аһин гәрәке гоште дийарийа бәрвадайине у дийарийа пақьжбуне бьк'әлиньн у дийарийа нани бьпежьн, вәки әв жь вьр дәрнәхьнә һ'әвша дәрва кә мәрвьед садә пирозийе нәк'әвьн кә нәйенә щәзакьрьне».[†]

²¹ Паше әви әз дәрхьстьмә һ'әвша дәр у әз һәр чар ньч'ед һ'әвше гәр'андьм, ль һәр ньч'әки һ'әвшеда һ'әвшәкә бьч'ук һәбу. ²² Әв һ'әвшед бьч'укә ль һәр чар ньч'ед һ'әвшеда, чьл зәнд дьре-жайи у си бәрайи бун. Әв һ'әв-шед ньч'ада доргьрти бун у һәр чар жи вәкә һәв бун. ²³ Дора ван һәр чара жи сурәкә кәвьри бу у ль дора суре кәч'ькед ашпежийе һәбун. ²⁴ Һьнге әви готә мьн: «Әва-на щийед ашпежийе нә, дәра кә хьзмәтк'аред Хане ве дийарийед цьмә'те бьк'әлиньн».

Ава П'арьстгәһейә жийине

47 ¹ Пәйр'а әви мәрви әз диса вәгәр'андьмә ль бәр дәрә Хане, мьн дина хвә даие ве ав жь бьн шемика Хане бәрбь р'оһь-лате дьк'ьшийа, чьмки бәре Хане р'оһьлатеда бу. Әв ав жь бьн к'е-ләка Ханейә р'астева дәрдьк'әт у алиие башура горигәһева^ф дь-к'ьшийа.[†] ² Һьнге әви әз дәргәһе сәргьртии бакәреда дәрхьстьм у

* **46:17** Әв сала р'авастийе^ф йә. Бьхуньн Қануна К'аһинтийе 25:10.

46:20 Һәзәкийел 44:19. **47:1** Зәкәрийа 14:8; Йүһ'әнна 7:38; Әйәнти 22:1.

эз р'ийа дәрвава вәгәр'андьмә ль бәр дәргәһе р'оһьлате, we ав али-йе башуредә тәнък дьк'ышийан.

³ Бәнәки чапкърьне дәсте wi мәрвьида бәрбь р'оһьлате чу у һ'эзар зәнд чап кър. Әви эз жь аве дәрбаз дькърьм, аве давитә гузәкед мьн. ⁴ Әw пешда чу һ'эзар зәнд жи чап кър, эз жь аве дәрбаз дькърьм, аве давитә чокед мьн у диса пешда чу һ'эзар зәнд чап кър, эз жь аве дәрбаз кърьм, аве давитә навк'елка мьн. ⁵ Диса чу һ'эзар зәнд чап кър, әw дәр бьбу ч'әмәки өса, кө мьн нькарьбу тер'а дәрбаз бума. Ав һақаси бьльнд бу кө йкә нькарьбу wi ч'әми к'әта же дәрбаз бьбуйа, ле т'әне дькарьбу собәк'ари бьда. ⁶ һьнге әви мьнр'а гот: «Тә дит, инсано?» У эз диса пашда вәгәр'андьмә дәве wi ч'әми.

⁷ Гава эз вәгәр'ийам, we дәве ч'ем һәр дө алийава беһ'әсаб гәләк дар һәбун. ⁸ У wi готә мьн: «Әв ава дьк'ышә дьчә бәрбь алије р'оһьлате, дәшта Ә'рабайер'а^ф дьчә дьгьһижә Бә'ра Мьри*. Гава дьк'әвә ава бә'рейә шелу, әве зәлал дькә. ⁹ У әв ч'әма бьгьһижә к'идәре, һ'әму һ'әйванед бинбәрә шульки we бьжин, мә'сийе жи беһ'әсаб гәләк бьн, чьмки әв аве бьгьһижә вьр у ава бә'ре we зәлал бә. Әw дәра кө әв ч'әма бьгьһиже, ә'мыре ль вьр һәбә. ¹⁰ Мә'сигьре жь Ә'йн-Гәдийе һ'әта Ә'йн-Әглайиме дәве Бә'ра

Мьри бьсәкьһьн, we т'ор'ед хwә бавежьн. һақас щур'ә мә'сийе ль вьр һәбьн, чьқас Бә'ра Навбәреда* һәнә. ¹¹ Ле әw дәрәд ч'ьм-ч'ьмә у голед һ'әр'ийе we зәлал нәбьн, әве бона хwe бьминьн. ¹² Дәве wi ч'әми we һәр дө алийава һәр щур'ә дарәд хwәйбәр шин бьн, бәлгед вәне нәч'ьлмьсьн у бәрәд вәне хьлаз нәбьн. Әwe һәр мәһә бәре ну бьдьн, чьмки ава ван жь Пирозгәһе дәрте, бәрәд вәне бона хварьне бьн у бәлгед вәне жи бона дәрман бьн».[†]

Синоред вәлате Израеле

¹³ «Хwәйи Хөдан аһа дьбежә: «Ва йә әw синоред вәлет кө һуне чава мьлк' ль сәр һәр донздәһ қәбилед Израеле п'арәвәкьн. Усьвр'а гәрәке дө п'ар бьк'әвьн. ¹⁴ һун вәлет нава хwәда вәкә һәв п'арәвәкьн. Мьн дәсте Хwә бьльнд кър сонд хвар, кө әви әрди бьдьмә кал-бавед wә у әw ль сәр wә чава мьлк' бе п'арәвәкърьне.

¹⁵ Әве синоре вәлет бә: Алије бакөрева, жь Бә'ра Навбәре р'ийа бажаре һ'әтлоневә, гедука һаматевә we һәр'ә һ'әта бажаре Сьдаде. ¹⁶ Жь вьр we бьгьһижә бажаред Берот'айе у Сиврайиме (кө дьк'әвьнә навбәра т'опраха Шаме у т'опраха һамате), һ'әта һ'әсерһатиконе, һьнда синоре һавране. ¹⁷ Аһа синоре вәлет we жь бә'ре һәр'ә һ'әта бажаре һ'әсар-Әйноне,

* 47:8 Бь ибрани «Бә'ра Хwe».

* 47:10 Бь ибрани «Бә'ра Мәзьн» ә.

47:12 Ә'йанти 22:2.

кө дьк'эвэ навбэра синоре бакөра Шама у башура һамате. Эве синоре алийе бакөре бэ.

¹⁸Синоре алийе р'оһьлате, we жь бакөра навбэра э'рде һаура-не у Шама дэстпекэ, һэр'э һьнда ч'эме Урдөне^ф навбэра Гил'де^ф у вэллате Исраелева бьгънижэ Бэ'ра Мьри, һ'эта бажаре Т'амаре. Эве синоре алийе р'оһьлате бэ.

¹⁹Синоре алийе башуре, we жь Т'амаре һ'эта авед Мерибах-Қадеше һэр'э, жь вьр жи бьгънижэ һьнда селафа Мьсьре, кө дьк'эвэ Бэ'ра Навбэре. Эве синоре алийе башуре бэ.

²⁰Алийе р'оавайева, Бэ'ра Навбэре we синор бэ, жь синоре башуредә гьрти һ'эта т'уша пешбэри гедука һамате. Эве синоре алийе р'оавайе бэ.

²¹Гэрэке эви вэллати һун нава хвэда анэгори қәбилед Исраеле п'арэвэкьн. ²²Һун гэрэке вэллет чава мьлк' сэр хвэ у ван хэрибед нава хвэда п'арэвэкьн, к'ижан кө нава вэда бунэ хвэйнэфэр. Эв гэрэке нава исраелийда вэкэ бьнэлийа бенэ һ'эсабе у нава қәбилед исраелийда бьбьнэ һэвале п'аре. ²³Эв нава к'ижан қәбиледа хэриби к'этьбьн, нава веда жи мьлк'е ван бьдьнэ ван» эва э'лам-кьрына Хвэйи Хөдан э.

Мьлк'ед һ'эфт қәбилед бакөре

48 ¹«Синоре вэллет жь қэза бакөре, р'ийа һ'этлонева дьчэ гедука һамате, һ'эта һ'асар-Әйноне кө дьк'этэ бакөра Шама

у башура һамате. Эв э сэрэщэма навед қәбила мьлк'ед ванва жь бакөредә гьрти: Алийе р'оһьлатева гьрти һ'эта алийе р'оавайе we мьлк'эки бона Дан бэ. ²Р'эх синоре Дан, алийе р'оһьлатева гьрти һ'эта алийе р'оавайе, we мьлк'эки бона Ашер бэ. ³Р'эх синоре Ашер, алийе р'оһьлатева гьрти һ'эта алийе р'оавайе, we мьлк'эки бона Нэфтэли бэ. ⁴Р'эх синоре Нэфтэли, алийе р'оһьлатева гьрти һ'эта алийе р'оавайе, we мьлк'эки бона Мьнашэ бэ. ⁵Р'эх синоре Мьнашэ, алийе р'оһьлатева гьрти һ'эта алийе р'оавайе, we мьлк'эки бона Әфраим бэ. ⁶Р'эх синоре Әфраим, алийе р'оһьлатева гьрти һ'эта алийе р'оавайе, we мьлк'эки бона Р'убен бэ. ⁷Р'эх синоре Р'убен, алийе р'оһьлатева гьрти һ'эта алийе р'оавайе, we мьлк'эки бона Щьһуда бэ.

Э'рде навбэре

⁸Һьнда синоре Щьһуда, алийе р'оһьлатева гьрти һ'эта алийе р'оавайе, эв э'рде чава һ'эди к'ьфшкьри бэ. Бэрайи we бист у пенц һ'эзар зэнд бэ, дьрежайи we вэкэ мьлк'е һэр қәбиле бэ, жь алийе р'оһьлатева гьрти һ'эта алийе р'оавайе. Пирозгэне жи нава ви э'рдида бэ. ⁹Жь ви э'рди п'арэкэ бист у пенц һ'эзар зэнд дьрежайи у бист һ'эзар бэрайи we һ'эдийа Хөдан бэ. ¹⁰Эв һ'эдийа пироз аһа we бе п'арэвэкьрыне: П'ара бона к'аһина алийе бакөрева we бист у пенц һ'эзар зэнд бэ, алийе р'оавайева бэрайи дөһэ һ'эзар бэ,

алие р'оһьлатева бәрайие дә-
 һә һ'эзар бә, алие башурева жи
 дьрежайе бист у пенц һ'эзар бә.
 Пирозгәһа Хөдан жи we нава wi
 әрдида бә. ¹¹ Әве п'ара ван к'аһи-
 нед пирозбуие зөр'эта Садоқ бә,
 кө борще хьзмәтк'арийа Мын хвәй
 кьрнә, гава исраели хальфин, ле
 әw мина wan левийед майин нә-
 хальфин. ¹² Әw әрде һәри пирози
 жь һ'әдийа Мынр'а к'ьфшкьри we
 бьбә мылк'е ван. Әw әрде р'әх
 әрде левийа* бә.

¹³ Әрде левийа we р'әх әрде
 бона к'аһина бә. Дьрежайи we
 бист у пенц һ'эзар зәнд бә, бәра-
 йийе дәһә һ'эзар бә. Т'әмамийа
 әрде ль сәр һәв дьрежайе бист
 у пенц һ'эзар зәнд бә у бәрайи-
 йе бист һ'эзар. ¹⁴ Жь wi әрди we
 нә бькарьбьн бьфьрошьн, нә жи
 бьгөһер'ьн, әв әрде һәри баш we
 нәк'әвә дәсте һьнәкә дьн, чьмки
 әw әрде Хөданр'а пирозкьри йә.

¹⁵ Ле әw әрде һ'әдийи майи
 пенц һ'эзар зәнд бәрайи у бист у
 пенц һ'эзар дьрежайи, кө нә дәра
 пироз ә, we бона бажер щи-вар
 у чол-бәст бә. Бажаре нава wi
 әрдида бә ¹⁶ у we чапе бә: Алие
 бакөрева we чар һ'эзар у пенсьд
 зәнд бә, алие башурева чар һ'э-
 зар, алие р'оһьлатева чар һ'эзар,
 алие р'оавайева жи чар һ'эзар.
¹⁷ Әw щийе чол-бәстед бажер гә-
 рәке бәрбь бакөре дөсьд у пенци
 зәнд бә, бәрбь башуре дөсьд у
 пенци, бәрбь р'оһьлате дөсьд у
 пенци, бәрбь р'оавайе жи дөсьд у

пенци. ¹⁸ У щийе майи, р'әх әрде
 пироз дәһә һ'эзар бәрбь р'оһьлате
 у дәһә һ'эзар бәрбь р'оавайе дьре-
 жайи кө р'әх әрде пироз ә, we бона
 чәндьна хөрәке хәбатк'аред бажер
 бә. ¹⁹ Жь һ'әму қәбилед исраелийа-
 йә хәбатк'аред бажер әви әрди we
 бещәр кьн. ²⁰ Әв һ'әму әрде баш-
 қәкьри, awa готи һ'әдийа пироз
 т'әви мылк'е бажер, we чаргошә
 бә. Әве г'әмамийа хвәва бист у
 пенц һ'эзар сәр бист у пенц һ'эзар
 зәнди бә. ²¹ Әрде майи һәр дө али-
 йед һ'әдийа пироз у мылк'е бажер
 we бона мир бә. Жь әрде һ'әдийи
 бист у пенц һ'эзар зәнди, аликива
 әw әрде майи we бьгьһижә сино-
 ре р'оһьлата wәлет, алие дьнва
 жи we бьгьһижә синоре р'оавайе.
 П'ара мир we р'әх п'аред қәбила
 бә, һ'әдийа пироз у Пирозгәһа
 Хане we навбәра wi әрдида бьн.
²² Мылк'е левийа у мылк'е бажер
 жи we навбәра әрде п'ара мирда
 бә. Мылк'е мир we навбәра синоре
 Щьһуда у синоре Бьнйаминда бә.

**Мылк'ед
 пенц қәбилед башуре**

²³ Ле бона қәбилед майин:
 Алие р'оһьлатева гьрти һ'эта
 алие р'оавайе, we мылк'әки бона
 Бьнйамин бә. ²⁴ Р'әх синоре Бьн-
 йамин, алие р'оһьлатева гьрти
 һ'эта алие р'оавайе, we мылк'әки
 бона Шьмһ'ун бә. ²⁵ Р'әх синоре
 Шьмһ'ун, алие р'оһьлатева гьрти
 һ'эта алие р'оавайе, we мылк'ә-
 ки бона Исахар бә. ²⁶ Р'әх синоре

* 48:12 Хәбәра «леви» дьчә сәр мәрыве кө жь қәбила Леви бун у П'арьстгәһеда хьзмәт-
 к'ари дькьрн, ле нә к'аһин бун. Бьхуньн Жьмар 1:48-53.

Исахар, алийе р'оһьлатева гърти
 һ'эта алийе р'оавайе, we мылк'э-
 ки бона Зэбулон бә. ²⁷Р'эх синоре
 Зэбулон, алийе р'оһьлатева гърти
 һ'эта алийе р'оавайе, we мылк'эки
 бона Гад бә. ²⁸Синоре Гад алийе
 башурева we синоре wәлет бә, жь
 Т'амаре гърти һ'эта авед Мери-
 баһ-Qадеше һәр'ә, жь wьр жи we
 быгьһижә һында селафа Мьсьре,
 кө дык'эвә Бә'ра Навбәре*. ²⁹Әв
 ә әw ә'рде кө һуне чава мылк' ль
 сәр qәбилед Исраеле п'арэвәкьн,
 әв ын п'аред ван» әва ә'ламкьрьна
 Хwәйи Хөдан ә.

Дэргәһед Оршәлиме

³⁰ Әве к'әтгьн-дәрк'әтгьнед ба-
 жер бьн. Алийе бакөрева we чар

һ'эзар зәнд бә.[†] ³¹Се дэргәһе бакө-
 ре һәбьн: Дэргәһе Р'убен, Дэргәһе
 Щьһуда, Дэргәһе Леви, чьмки
 наве qәбилед Исраеле we ль сәр
 дэргәһа бенә данине. ³²Алийе
 р'оһьлатева we чар һ'эзар зәнд
 бә. Се дэргәһе һәбьн: Дэргәһе
 Усьв, Дэргәһе Бьһийамин у Дэргә-
 һе Дан. ³³Алийе башурева we чар
 һ'эзар зәнд бә. Се дэргәһе һәбьн:
 Дэргәһе Шьмһ'ун, Дэргәһе Иса-
 хар у Дэргәһе Зэбулон. ³⁴Алийе
 р'оавайева we чар һ'эзар зәнд бә.
 Се дэргәһе һәбьн: Дэргәһе Гад,
 Дэргәһе Ашер у Дэргәһе Нәфтә-
 ли. ³⁵Т'эмамыйа дора бажер we
 һ'иждәһ һ'эзар зәнд бә. Жь we
 р'оже шунда наве бажер we бьбә:
 «Хөдан ль wьр ә».

* 48:28 Бь ибрани «Бә'ра Мэзьн» ә.

48:30-34 Ә'йанти 21:12-13.

К’ѳтеба Данийел п’ехѳмбѳр

Пешготын

П’ара к’ѳтеба Данийелѳ э’ѳлын ѳи ѳѳдѳйида дѳстпедькѳ, ѳѳхте кѳ мьлѳте шьһу сьргуниѳа^ѳ Бабилонеда бу, бьн дѳсте Нѳбухаднѳссар п’адше хѳриби қѳт’ѳл у п’утп’арьстда^ѳ. Пѳйр’а Бабилонѳа^ѳ п’айт’ѳхт бь дѳсте фарьсийѳа^ѳ у мѳдийѳа^ѳ те зѳфткьрьне. Мерхасе к’ѳтебе, Данийел п’ехѳмбѳр^ѳ қѳсьра п’адшаки дьнда хѳламтийе дькѳ, ле ль ѳър жи гѳлѳк қѳдѳ-бѳла пешийѳа ѳи бун. ѳѳе к’ѳтебе дькарьн бѳлайи ль сѳр дѳ п’аред сѳрѳкѳ кьн.

П’ара э’ѳлын (жь сѳре 1-е һ’ѳта 6-а), дѳрһѳқа һѳр шѳш сѳрһатийед Данийел у һѳвалед ѳийѳ Бабилонеда сальх дькьн. Ньѳвис’ар гѳлѳк дѳрѳщада дьдѳ к’ѳфше, кѳ чьқаси фѳрз э мѳрьѳ ѳьндаѳа Хѳѳде у Қануна^ѳ ѳида амьн бьминѳ, һ’ѳта шѳрте һ’але гьранда жи. Чьмки Хѳѳде қѳѳат ѳ, ѳѳ ѳед амьн хьлаз дькѳ у нѳйаред ѳан та дькѳ.

П’ара дѳда (жь сѳре 7-а һ’ѳта 12-а) дитьнок ѳн, к’иѳжанада Хѳдан^ѳ нишани Данийел дькѳ, ѳѳки ахьрийѳа һ’але шьһуйѳийи ль наѳа мьлѳтед майинда бьдѳ к’ѳфше. ѳѳ дитьнокана бь р’ѳнгдари нишан дькьн, кѳ дѳѳса һѳр һ’ѳкѳмѳта зордарѳ мина дѳ’ѳа, һ’ѳкѳмѳтѳкѳ дьн р’адьбѳ, ле қѳѳата һѳр ѳѳки ѳѳде ѳанда қѳѳьмийѳ. Хѳдан ѳѳде ахьрийе ѳѳ п’адшаки жьбарѳ «ѳѳки дьлқѳ мерьѳѳа» бьшинѳ, һ’ѳкѳме ѳийе һ’ѳта-һ’ѳтайе бѳ, ле нѳ кѳ т’ѳне ль сѳр Исраеле^ѳ.

П’ара ѳѳ к’ѳтебейѳ мѳзын нѳ кѳ бь ибрани^ѳ, ле бь зьмане арами^ѳ һатийѳ ѳѳѳисаре, кѳ ѳѳ ѳьнге зьмане т’ѳмѳрийѳа мьлѳтед Р’ѳһьлата Незик бу.

Данийел һѳвалед хѳѳѳа сѳрайѳ п’адше Бабилонеда
1 ¹ Сесалиѳа п’адшатийѳа ѳь-
һѳйѳаѳимѳ ль сѳр Цьһудайе^ѳ,
Нѳбухаднѳссаре п’адшайе Баби-
лоне^ѳ һатѳ сѳр Оршѳлиме^ѳ у дора

ѳѳ гьрт.[†] ² Хѳдан^ѳ, ѳьһѳйѳаѳиме
п’адшайе Цьһудайе у п’арѳкѳ дѳр-
данед Хана^ѳ Хѳѳде^ѳ, данѳ дѳсте
ѳи. ѳѳѳи ѳѳ бьрьнѳ э’рде Шинаре^{*}
ѳѳѳа хѳѳдейе хѳѳ у ѳѳ дѳрдан
кьрьнѳ наѳа хьзна хѳѳдейе хѳѳ.[†]

* 1:2 «Шинар» наѳе Бабилонейи бѳре бу.

1:1 П’адшати II, 24:1; Дирок II, 36:5-7. 1:2-4 П’адшати II, 20:17-18; 24:10-16;
Дирок II, 36:10; ѳшайѳа 39:7-8.

³ П'адше готэ Ашпыназе сэр-
 were бэрдэстийед хwэ, кó эw жь
 исраелийа^ф, йед жь зóр'эта п'ад-
 ше у гърэгъра бинэ, ⁴ шаһьлед бе-
 қóсур, бэжн-баледа бэдэw, һэр
 заньстийеда хwэйфьрасэт, һаш
 жь заньстийе һэбьн, билан бьн у
 хьзмэтк'арийа қэсыра п'адшер'а
 жи керһати бьн. Эвана зьман у
 һ'онóрмэндийа к'ьлданийа^ф бенэ
 һинкърьне. ⁵ П'адше нане wани р'о-
 же жь хwарьна сьфра п'адше у жь
 шэрава хwэйэ вэдьхвар к'ьфш кър,
 wэки эвана се сала бенэ һинкърь-
 не, паше ль бэр п'адше бьсэжьн
 бэрдэстийе wир'а бькьн. ⁶ Жь зó-
 р'эта Цьһуда, Данийел, һананийа,
 Мишаел у Э'зарйа жи нава ванда
 бун. ⁷ Сэрwere бэрдэстийа наве
 wan гóһаст, Данийел кърэ Белтъ-
 шасар, һананийа Шадрах, Мишаел
 Мешах у Э'зарйа жи Э'бед-Нэго.

⁸ Данийел фькьри кó бь we
 хwарьна п'адше у шэрава кó эw
 вэдьхwэ хwэ нэһ'эр'ьминэ у һиви
 жь сэрwere бэрдэстийа кър, кó эw
 wan тышта нэдэ дэве хwэ. ⁹ Хwэде
 һ'óба Данийел кърьбу дьле сэрwe-
 ре бэрдэстийед қэсыре, кó һьндава
 wiда дьлован бэ. ¹⁰ Ле сэрwere
 бэрдэстийа Данийелр'а гот: «Эз
 жь хwэйе хwэ п'адше дьтьрсьм,
 чьмки эwi хwэха хwарьн-вэхwа-
 рьна wэ к'ьфш кърййэ, ле wэки
 эw к'ьфш кэ кó р'энг-р'уйе wэ жь
 р'энг-р'уйе хортед чахе wэр'а бэ-
 лэнгазтьр э, нэ һуне сэре мын ль
 бэр wi бьдьнэ лехьстьне».

¹¹ һьнге Данийел готэ сэрхó-
 лам, к'ижан кó сэрwere бэрдэсти-
 йа эw ль сэр Данийел, һананийа,

Мишаел у Э'зарйар'а к'ьфш кърь-
 бу: ¹² «Һиви дькьм, к'а дэһэ р'óжа
 хóламед хwэ бьщер'ьбинэ^ф, бьра
 т'эне ав у п'ьнщар' мэр'а бе дайине.
¹³ Паше дина хwэ бьдэ р'энг-р'уйе
 мэ жи у р'энг-р'уйе эwed сэр
 т'эмэ-тиске п'адше жи, һьнге тэ
 чава те дэрхьст wэкэ we дитьна
 хwэ һьндава хóламед хwэда бькэ».
¹⁴ Сэрхóлам ве йэкеда дэсте wan-
 ва чу, дэһэ р'óжа эw щер'ьбандьн.
¹⁵ Пэй дэһэ р'óжар'а р'энг-р'уйед
 wan, жь р'энг-р'уйед һ'эму хортед
 кó хwарьна п'адше дьхwарьн-вэдь-
 хwарьн, бэдэwтьр у т'ьжитьр к'ьфш
 кър. ¹⁶ һьнге сэрхóлам хwарьн у
 шэрава wanэ вэхwарьне һьлдьда,
 дэwсе п'ьнщар' дьда wan.

¹⁷ Хwэде фьрасэтиа занэбун
 у фэ'мкърьна һэр к'ьгеба ньвисар
 дабу wan һэр чар хорта. Сэрда жи
 Данийел һэр дитьнок у хэwn те-
 дэрдьхьстьн.

¹⁸ Хьлазийа wan р'óжа, гава
 п'адше э'мыр кър, кó wan һ'эмуйед
 бьжарти биньн ль бэр wi бьдьнэ
 сэжьнандьне, сэрwere бэрдэсти-
 йа эw бьрьн ль бэр Нэбухаднэс-
 сар данэ сэжьнандьне ¹⁹ у п'адше
 т'эwi wan хэбэр да. Жь нава wan
 һ'эму хортада кэсэк мина Дани-
 йел, һананийа, Мишаел у Э'зарйа
 нибу у эвана бунэ бэрдэстийед
 п'адше. ²⁰ Гава п'адше т'эwi wan
 сэр занэбуне у сэрwахтийе хэбэр
 дьда, эwi те дэрхьст кó эвана һ'э-
 му пьрсада дэһэ щара жь һ'эму
 р'э'мылдар у к'оч'экед т'эмамийа
 п'адшатийа wiда зедэтьр ьн. ²¹ Да-
 нийел һ'эта йэксалийа п'адшатийа
 К'орьш ль wэр ма.

Хэвна Нэбухаднэссар

2 ¹ Дөсалия п'адшатийа Нэбухаднэссарда, Нэбухаднэссар хэвн дитын, дэст-п'ийе ви ле сар бун у хэв жь ч'э'ва т'э'фси. ² Ынгге п'адше э'мьр кьр, кө гази р'э'мьлдара, к'оч'эка, сербаза у к'ьлданийа* кьн, вэки эвана хэвнעד п'адше жер'а бежын. Эвана жи хатын ль бэр п'адше сэкьнин. ³ П'адше ванар'а гот: «Мьн хэвн дитийэ, дэст-п'е ль мьн сар бунэ, эз дьхвазьм хэвне пе бы'эсьм». ⁴ Ынгге к'ьлданийа бь зьмане арами^ф п'адшер'а готын: «П'адша, һэр т'ьм хвэш бэ! Хэвне хөламед хвэр'а бежэ, эме мэ'на we шьровэкьн». ⁵ П'адше ль к'ьлданийа вэгэр'анд у гот: «Мьн қьрара хвэ дайэ, һэгэр хун хэвне у мэ'на we жи мьнр'а э'йан нэкьн, һуне чити-читги бьн у малед вэйе жи бьбьнэ к'өликед хьраба. ⁶ Ле һэгэр хун хэвне у мэ'на we мьнр'а э'йан кьн, һуне жь мьн п'ешк'еш, хэлата у қэдьрэки мэзын қазьнц кьн. Дэ хэвне у мэ'на we мьнр'а бежын». ⁷ Вана щара дөда ле вэгэр'анд: «Бьра п'адша хэвна хвэ хөламед хвэр'а бежэ у эме мэ'на we жер'а шьровэкьн». ⁸ П'адше ль ван вэгэр'анд у гот: «Эз к'ьфш дькьм кө һун дьхвазьн вэ'дэ дэрбаз кьн, чьмки һун дьбиньн кө мьн қьрара хвэ дайэ. ⁹ Ле бьзаньбьн, һэгэр хун хэвне мьнва нэдьнэ э'йанкьрьне, бона вэ т'эне қьрарэк һэйэ. һун нава хвэда дьшешьрын кө дэрэва бькьн мьн бьхапиньн, һ'эта кө һ'ал-һ'эвал бе гөһастьне.

К'а мьнр'а бежын, мьн чь хэвн дитийэ, һынге эзе бьзаньбьм кө һун дькарын мэ'на we жи мьнр'а э'йан кьн». ¹⁰ К'ьлданийа ль п'адше вэгэр'анд у готьне: «Ль сэр э'рде кэсэк т'өнэ кө ве йэке п'адшер'а вэкэ. Лэма жи т'ө п'адшайи, йан мири, йан бэги, тыштэки өса т'ө щар жь р'э'мьлдара, йан к'оч'эка, йан к'ьлданийа нэпърсийэ. ¹¹ Эв хвэстьна п'адше жь қэвата мерьв дэрэ. Кэсэк нькарэ эве йэке п'адшер'а вэкэ, пештьри ван хвэдейед кө нэ нава хун у гоштда нэ». ¹² Пэй ве готьнер'а п'адша һерс к'эт, қьл-қьли у э'мьр кьр кө һ'эму занэийед Бабилоне қьр' кьн.

¹³ Гава эв э'мьр дэрк'эт, кө гэрэке занэ бенэ көштьне, һынге к'этын ль Данийел у һэвалед ви жи гэр'ийан кө бькөжьн.

**Хвэде хэвна п'адше
Данийелва э'йан дькэ**

¹⁴ We дэме Данийел бь заре хвэш у бэрбьһерийе бэрбьр'и Арйок'е сэрвере пыштгьред п'адше бу, к'ижан кө дэрк'этьбу занэийед Бабилоне бькөжэ. ¹⁵ Эви т'эви сэрдаре п'адше Арйок' хэбэр да у готе: «Эв готьна п'адше чьма өса гэф-гөр' э?» Ынгге Арйок' сэбэбе we йэке Данийелр'а шьровэкьр. ¹⁶ Данийел к'этэ щэм п'адше у же һиви кьр кө вэ'дэ бьдэ ви у эве мэ'на хэвне п'адшер'а э'йан кэ.

¹⁷ Данийел вэгэр'ийа мала хвэ у эв йэка һэвалед хвэ, һананийа, Мишаел у Э'зарйар'а гот,

* 2:2 «К'ьлдани» ви щийи аһа жи те фэ'мкьрьне: «Стэйрнас».

¹⁸ wәки бона сөр'а ве хәвне р'ә'ме жь Хвәдейе Жорьн бьхвазьн, кә Данийел һәвалед хвәва т'әви занәйед Бабилонейә майин нәйенә қыр'е. ¹⁹ We шәве хәвнеда әв сөр' Данийелр'а вәбу, әви шыкьри да Хвәдейе Жорьн ²⁰ у гот:

«Дә бьра һ'әта-һ'әтаие шыкьри наве Хвәде бә!

Чьмки сәрвахти у қәват жь Ви нә.

²¹ Әв дәм у зәмана дьгөһезә, п'адша давежә у п'адша датинә.

Әв сәрвахтийе дьдә сәрвахта, ақьл дьдә билана.

²² Тыштед к'урә вәшарти Әв әйан дькә,

Әв занә т'әристанийеда чь һәйә у р'онайи т'әви Ви йә.

²³ Әз жь Тә р'әзи мә у пәсьне Тә дьдьм, Хвәдейе кал-бавед мә, wәки Тә сәрвахти у қәват да мьн у мә чь жь Тә хвәст, Тә бәр мьн вәкьр, хвәстьна п'адше, Тә мәва әйан кьр».

Данийел хәвне шыровәдькә

²⁴ Пәй ве йәкер'а Данийел к'әтә цәм Арьок', к'ижан кә п'адше әв к'ьфш кьрьбу кә қыр'а занәйед Бабилоне бинә, чу шир'а гот: «Тә қыр'а занәйед Бабилоне нәйнә, мьн бьбә цәм п'адше, әзе мә'на we хәвне

п'адшер'а әйан кьм». ²⁵ һынге Арьок' Данийел зу бьрә цәм п'адше у шир'а гот: «Мьн мәрик жь нава һесиред цьһудийада дит, кә дькарә мә'на хәвне п'адшер'а әйан кә». ²⁶ П'адше жь Данийеле кә жер'а Белтъшасар дьготьн пьрси у гот: «Тә дькари хәвна кә мьн дитийә у мә'на we мьнр'а әйан ки?» ²⁷ Данийел ль п'адше вәгәр'анд у готе: «Сөр'а кә п'адша дьпьрсә, занә, к'оч'әк, р'ә'мьлдар у фәлькзан нькарьн п'адшер'а шыровәкьн. ²⁸ Ле ль ә'зманә Хвәдек һәйә, К'ижан кә сөр'а вәдькә у Нәбухаднәссар п'адшава әйан кьрийә, кә we р'ожед ахьрийеда чь бьрәвьмә. Хәвн у әв дитьна сәр бәлгийә сәре тәда әв ә. ²⁹ Тә, п'адшайи хвәш бә, ль сәр ньвина хвә нав хвәда дьфькьрийи, к'а жь вьр шунда we чь бьрәвьмә, һынге Йе сөр'а вәдькә ль бәр тә вәкьр, we чь бьрәвьмә. ³⁰ Әв сөр' ль бәр мьн вәбу, нә кә әз жь һ'әмуьед дьжин сәрвахттьр ьм, ле бәле wәки мә'на we п'адшева әйан бә, кә тә фькьред дьле^ф хвә бьзаньби.

³¹ П'адшайи хвәш бә! Тә дьдит кә ва йә һ'әйкәләки мәзьн. Әв һ'әйкәл гәләки мәзьн бу, бех'әсаб бьрқок ль бәр тә сәкьнибу, диндара ви гәләки saw бу. ³² Сәре ви һ'әйкәли хөр'у зер' бу, синге ви у мьлед ви зив бун, зьк у һетада сьфьр бу, ³³ қитькада һ'әсьн бу, ле ньгед ви ниви жь һ'әсьн, ниви жи жь һ'әр'ийе бун. ³⁴ У гава тә ле дьньһер'и, кәвьрәк бедәстлек'әтьн жь ч'ийе* қәтийа һат ньгед ви

* 2:34 Бь ибрани «Жь ч'ийе» т'өнә, ле бь йунани һәйә.

h'эйкэлийи h'эсын у h'эр'и к'эт у эw
 хурдэхwэши кьрын. ³⁵ h'ынге h'эсын,
 h'эр'и, сьфьр, зив у зер' гьшк хэв-
 р'а хурдэхwэши бун, мина пач'а
 бедэрейэ хавине, байе эw ажотьн
 бьрын у дэwса ван жи к'ьфш нэбу.
 Ле кэвуре кó ль h'эйкэл хьст, бу
 ч'ийаки мэзын, т'эмамыя э'рде
 т'ьжи кьр.

³⁶ Хэwна дити эв бу. У н'ьна
 жи эм м'эна we п'адшер'а бежын.
³⁷ Тó, п'адшайи хwэш бэ, п'адша-
 йе п'адшайа йи, чьмки Хwэдейе
 Жорьн, п'адшати, h'óкóм, қэwат
 у р'умэт данэ тэ. ³⁸ У эwi h'эму
 инсанед hэр дэра, р'э'wьред чо-
 ле, тэйрэдэд э'змен данэ дэсте тэ
 у тó кьри сэрwере ван h'эмуйа.
 Эw сэре зер'ин тó йи. ³⁹ Пэй тэ-
 р'а п'адшаки жь тэ ньмьзтър we
 р'абэ, пэйр'а п'адшайе сьсийайи
 сьфьрин у эwe т'эмамыя э'рде
 ээфти хwэ кэ. ⁴⁰ П'адшайе чара,
 эwe мина h'эсын тэйах бэ, чава
 кó h'эсын hэр тьште кó бэр дьк'эвэ
 хурдэхwэши дькэ у дьхерэ, эwe
 жи óса мина h'эсьне кó hэр тьш-
 ти хур-хури дькэ, we йед майин
 хурдэхwэши кэ у weран кэ. ⁴¹ Ле
 чава кó тэ дит, wэки п'арэкэ нь-
 га у печ'ийа жь h'эр'ийа щер'кэр
 э у п'арэк жи жь h'эсын э, эв дьдэ
 к'ьфше кó эw п'адшатиya we щóда
 бэ, ле h'ьнэке мина қэwата h'эсын
 бьминэ, чьмки тэ h'эсын т'эви h'э-
 р'ийа щер'кэр дит. ⁴² У эw печ'ийед
 ньгайэ ниви h'эсын у ниви h'эр'и,
 дьдэ к'ьфше кó эw п'адшати we
 аликива қэwат бэ, аликива жи
 бетэйах. ⁴³ Ле эw h'эсьне кó тэ
 т'эви h'эр'ийа щер'кэр лэвхьсти

дит, аha we h'эму щьсьне мьлэта
 навахэвда бьн, ле we hэвдó р'унэ-
 нен, чава кó h'эсын т'эви h'эр'ийе
 ль hэв нак'эвэ. ⁴⁴ У р'ожед ван
 п'адшатиyaда, Хwэдейе Жорьн we
 П'адшатике р'акэ кó к'этьна we т'ó
 цар we т'онэбэ у эв П'адшатиya
 we нэк'эвэ дэсте т'ó мьлэти. Эwe
 h'эму п'адшатиya weран кэ, к'ока
 ван бинэ, ле Хwэха h'эта-h'эта-
 йе we бьминэ. ⁴⁵ Тэ дит кó чава
 кэвьрэк бедэстлек'этьн жь ч'ийе
 қэтиya hat, h'эсын, сьфьр, h'эр'и,
 зив у зер' хурдэхwэши кьрын. Хwэ-
 дейе Мэзын пе ве йэке п'адшева
 да э'йанкьрыне, кó жь вьр шунда
 we чь бьқэwьмэ. Эв хэwна р'аст э
 у м'эна we жи бехельф э».

**П'адша Данийел
 у хэвалед wi
 бьльнд дькэ**

⁴⁶ h'ынге Нэбухаднэссар п'адша
 дэвэр'уйа чу у ль бэр Данийел та
 бу у э'мьр кьр кó дийарийа⁴ нани
 wir'а биньн у бьхуре⁴ бьшэwь-
 тиньн. ⁴⁷ П'адше готэ Данийел:
 «Р'асти жи Хwэдейе wэ Хwэдейе
 хwэдейа йэ у Хwэйе п'адша йэ,
 Йе кó сөр'а вэдькэ Эw э, чьмки тэ
 карьбу эв сөр' э'йан кьра». ⁴⁸ Пэй
 ве йэкер'а п'адше Данийел бьльнд
 кьр, гэлэк п'ешк'ешед мэзын данэ
 wi у эw ль сэр т'эмамыя қэза
 Бабилонер'а к'ьфш кьр у эw кьрэ
 сэрwере h'эму занэйед Бабилоне.
⁴⁹ Данийел жи ниви жь п'адше
 кьр, Шадрах, Мешах, Э'бед-Нэго
 кьрынэ сэрwеред шьхóл-э'малед
 қэза Бабилоне, ле Данийел хwэха
 сэрайа п'адшеда ма.

**Нэбухаднэссар э'мър дькэ
кө һ'эйкәле зер'ин
бьһ'эбиньн**

3 ¹Нэбухаднэссар п'адша һ'эйкәләки зер'ин чекър, бьльндайя ви шест зэнд, бэрайя ви жи шэш зэнд у эw ль қэза Бабилоне, дэшта Дурайеда да сэкьнандьне. ²У Нэбухаднэссар п'адша шанд гази сатрапа*, wэзира, wэлийя, һ'акьма, ширэтк'ара, сэрwеред хьзна, сэрдар у һ'эму сэрwеред қэзайя кър, wэки бенэ щэжьна бьмбарэккьрьна һ'эйкәле Нэбухаднэссар п'адша. ³һьнге сатрап, wэзир, wэли, һ'акьм, ширэтк'ар, сэрwеред хьзна, сэрдар у һ'эму сэрwеред қэза бона щэжьна бьмбарэккьрьна һ'эйкәле Нэбухаднэссар п'адша щьвийан у ль бэр һ'эйкәле кө ви дабу сэкьнандьне сэкьнин.

⁴Газиван бь дэнге бьльнд кьрэ гази у гот: «Бьбьһен һэй мьлэтно у елед жь һэр зьмани! ⁵Гава кө һун дэнге бор'ийе, бьлуре, уде, т'эмбуре, чэнге^ф, дэфе у һэр щур'э һащәтед сазбэндийе бьбьһен, ль бэр һ'эйкәле зер'ини кө Нэбухаднэссар п'адша дайэ сэкьнандьне, дэwэр'уйя һэр'ын у сәре хwэ ль бэр дайньн. ⁶Ле к'ижан кө дэwэр'уйя нэчэ у сәре хwэ ль бэр данэйнэ, эwе һәма we дәме бе авитьне нава алава к'ура агър». ⁷Аwa чаwa кө һ'эму мьлэта у елед жь һэр зьмани дэнге бор'ийе, бьлуре, уде, т'эмбуре, чэнге у һэр щур'э һащәтед сазбэндийе бьһистьн, дэwэр'уйя

чун у сәре хwэ ль бэр һ'эйкәле зер'ини кө Нэбухаднэссар п'адша дабу сэкьнандьне данин.

**Һэвалед Данийел
тенэ нәһәқкьрьне**

⁸һьнге һьнәкэ жь к'ьлданийя һатьн хэйба щьһуйя^ф кьрьн. ⁹Wана гиһандэ Нэбухаднэссар п'адша у готьне: «П'адша, һәр т'ьм хwэш бә! ¹⁰Тә п'адшайи хwэш бә! Э'мър нәкър, кө һәр кәс, гава кө дэнге бор'ийе, бьлуре, уде, т'эмбуре, чэнге, дэфе у һэр щур'э һащәтед сазбэндийе бьбьһе, дэwэр'уйя һэр'э у сәре хwэ ль бэр һ'эйкәле зер'ин дайне? ¹¹Ле к'и дэwэр'уйя нэчэ у сәре хwэ ль бэр данэйнэ, эw бе авитьне нава алава к'ура агър? ¹²Вьр чэнд щьһу^ф һәнэ, к'ижан кө тә эw ль сәр шьхөл-э'мәлед қэза Бабилонер'а сэрwер к'ьфш кьрьнэ, Шадрах, Мешах, Э'бед-Нәго. Эw мәрьвана тә ль бэр тыштәки һ'эсаб накьн, п'адшайи хwэш бә! Хwәдейед тә һаһ'эбиньн у сәре хwэ ль бэр һ'эйкәле зер'ини кө тә дайэ сэкьнандьне данайньн».

¹³һьнге Нэбухаднэссар қьлқьли бь һерс э'мър кьр кө Шадрах, Мешах, Э'бед-Нәго биньн. Эw мәрьвана анинэ щәм п'адше. ¹⁴П'адше жь ван пьрси у гот: «Шадрах, Мешах, Э'бед-Нәго, гәло р'аст э кө һун хwәдейед мьн һаһ'эбиньн у сәре хwэ ль бэр һ'эйкәле мьни зер'ини кө мьн дайэ сэкьнандьне данайньн? ¹⁵Ньһа, һәгәр һун һазьр ьн, гава дэнге бор'ийе, бьлуре,

* 3:2 «Сатрапа» хэбэрәкэ фарьси йә, чаwa мәрьве дөда пәй п'адшер'а.

уде, дэфе, чэнге, турданге у һәр щур'э һащәтед сазбәндийе бьбь-нен, дэвэр'уйа һәр'ын у сәре хвә ль бәр һ'эйкәле кә мьн чекьрийә дайньн баш э. Ле һәгәр һун сәре хвә ль бәр данәйньн, һәма we дәме һуне бенә авитьне нава алава к'ура агьр. һәла к'а эв к'ижан Хвәде йә, кә бькарьбә wә жь дәсте мьн хьлаз кә?»

¹⁶ Шадрах, Мешах, Ә'бед-Нәго ль п'адше вәгәр'андьн у готьне: «Нәбухаднәссар, бона ве йәке әм қәт р'е жи тер'а набиньн кә щабә ве пьрса тә бьдн. ¹⁷ һәгәр әв Хвәдеие кә әм дьһ'әбиньн бьхвәзә, дькарә мә жь алава к'ура агьр хьлаз кә, өса жи жь дәсте тә, п'адшайи хвәш бә. ¹⁸ Ле һәгәр әв йәк нәбә жи, п'адшайи хвәш бә, бьра тәва ә'йан бә, кә әм хвәдейед тә һәһ'әбиньн у сәре хвә ль бәр һ'эйкәле тәйи зер'ини кә тә дайә сәкьнандьне данайньн».

**Һәвалед Данийел
тенә авитьне
нава к'ура агьр**

¹⁹ һынге алаве да қафе Нәбухаднәссар, р'әнге р'уйе wi һындава Шадрах, Мешах, Ә'бед-Нәгода һатә гәһастьне у ә'мьр кьр кә к'ура агьр һ'әфт щара жь йә һәр дәм зедәтьр гөр'кьн бьшхө-линьн, ²⁰паше ә'мьри ә'гитед һәрә қәватә нава ордийа хвәда кьр, кә Шадрах, Мешах, Ә'бед-Нәго гьредьн у бавезьнә нава алава к'ура агьр. ²¹ һынге ә'гита әвана, шә'лва, кьрасва, т'әлке сәрива, п'от у к'ьнщед ванә майинва гьредан у

әв авитьнә нава алава к'ура агьр. ²² Ле чьмки ә'мьре п'адше сәрт бу у гәрмайиа к'уре жи гәләки гөр'бу, әв кәсед кә Шадрах, Мешах, Ә'бед-Нәго авитьн, жь алава егьр мьрьн. ²³ Ле әв һәрсек, Шадрах, Мешах, Ә'бед-Нәго гьредаийи к'әтьнә нава алава к'ура агьр. ²⁴ We гәве Нәбухаднәссар мәт'әлмайи бу, бь ләз р'абу ль сәр п'ийа у т'әви ширәтк'аред хвә хәбәр да у гот: «Мә се мәрвьед гьредаийи нәавитьнә нава агьр?» Вана ль п'адше вәгәр'анд у готьне: «Бәле р'аст э, п'адшайи хвәш бә!» ²⁵ Әви готә ван: «Ва йә әз чар мәрвьед вәкьри дьбиньм, кә нава агьрда дьгәр'ьн у т'ө зийан ль ван нәбуйә, ле йе чара п'ышке көр'е хвәдеки ле дь-к'әвә».

**Һәвалед Данийел
жь нава агьр дәртен**

²⁶ һынге Нәбухаднәссар незикә дәве к'ура алава агьр бу у гот: «Гәли ә'вдед Хвәдеие һәри Жорьн, Шадрах, Мешах, Ә'бед-Нәго, дәрк'әвьн вәрьн!» У Шадрах, Мешах, Ә'бед-Нәго жь нав агьр дәрк'әтьн. ²⁷ We дәме сатрап, вәзир, вәли у ширәтк'аред п'адше щьвийан у дина хвә данә ван мәрьва, кә ль сәр бәдәна ван агьр қәт һ'өкөм нәкьрьбу, т'елә п'ор'е сәре ван нәк'әзьри бу, р'әнге к'ьнщед ван нәқьмьли бун у бина ду жи жь ван нәдьһат.

²⁸ һынге Нәбухаднәссар гот: «Шькьр Хвәдеие Шадрах, Мешах, Ә'бед-Нәгор'а, кә мьлйак'әте^ф Хвәшанд ә'вдед Хвә хьлаз кьрьн,

к'ижана кө гөмана хвэ данибу-
нэ ль сэр Ви. Эвана гөһ нэданэ
готына п'адше, бэдэна хвэ жи данэ
егър, вэки пештыри Хвэдейе хвэ
г'о хвэдейи нэһ'эбиньн у ль бэр
та нэбьн! ²⁹ Ньһа эз э'мър дыкьм,
жь нава һ'эму мьлэта у елед жь
һэр зьмани к'и һьндава Хвэдейе
Шадрах, Мешах, Э'бед-Нэгода,
тыштэки нэр'еда бежэ, эв чिति-
чити бэ у мала ви жи бьбэ к'өли-
ке хьраба, чьмки хвэдеки майин
г'өнэ кө бькарьбэ аһа хьлаз кэ». ³⁰
һынге Нэбухаднэссар п'адша
Шадрах, Мешах, Э'бед-Нэго қэза
Бабилонеда һе бьльнд кьрьн.

Хэвна

Нэбухаднэссарэ дөда

4 ¹ Жь Нэбухаднэссар п'адше
һ'эму мьлэта у елед жь һэр
зьмани кө ль р'убари т'эмамия
дньнайер'а нэ: Дэ бьра хер у хвэ-
ши һе ль вэ зедэ бэ! ² Ль мьн хвэш
һат, кө эз ван нишан у к'эрэмэтэд
Хвэдейе һэри Жор, к'ижан кө Әви
бона мьн кьрьн, эз бьгьһиньмэ
гөһе вэ.

³ Нишанед Ви чьқаси мэзын ьн
у к'эрэмэтэд Ви чьқаси зор
ьн!

П'адшатийа Ви п'адшатийа
һ'эта-һ'этайе йэ,
Хөдангийа Ви қөр'нэ-қөр'нэ
йэ.

⁴ Эз Нэбухаднэссар р'һ'эт ма-
ла хвэда, сэрайа хвэда бь к'ефа
дыле хвэ бум. ⁵ Мьн хэвнэк дит,
эве эз тырсандьм. Гава эз ль сэр

ньвина хвэ бум, сурэт у дитьно-
кед кө дьһатьнэ ль бэр ч'э'ве мьн,
эз бьздандьм. ⁶ У мьн э'мър кьр кө
һ'эму занэйед Бабилоне биньнэ
щэм мьн, вэки эв мэ'на we хэвне
мьнр'а э'йан кьн. ⁷ һынге р'э'мьл-
дар, к'оч'эк, к'ьлдани у ф'э'лькзан
һатьн, мьн хэвна хвэ ванар'а гот,
ле вана нькарьбу хэвна мьн мьн-
р'а э'йан кьрана. ⁸ Хөлэсэ Данийел
һатэ щэм мьн, кө наве ви вэкэ
қэдыре наве хвэдейе* мьн, жер'а
Белтышасар дыготьн, нава вида
р'өһ'е^ф хвэдейед пироз^ф һэйэ. Мьн
хэвна хвэ вьр'а гьли кьр. ⁹ Мьн
гот: «Белтышасар, сэрвеве занэ-
йа! Эз заньм кө нава тэда р'өһ'е
хвэдейед пироз һэйэ у г'ө мэ'на
вэшарти зэ'мэте надэ тэ, мьнр'а
бежэ, мьн чь хэвн дитийэ у сөр'а
we жи мьнр'а э'йан кэ.

¹⁰ Дитьнед сэр бэ'лгийэ сэре
мьнда эв бун.

Мьн дина хвэ даие,
ва йэ дарэкэ бьльнд говэка
дынеда сэкьни йэ.

¹¹ Эв дар мэзын бу, қэват бу,
бьльндайа we гьһиштэ һ'эта
э'змана,
жь һэр қөлбед дынева
дыһатэ к'ьфше.

¹² Бэлгед we бэдэв бун у бэре
we гэлэк,
хөрэке ль сэр we г'ера
һ'эмуйа дыкьр.
һ'эйванед чоле хвэ дьданэ
бын сийа we
у тэйрэдед э'змана ль сэр
ч'ьқылед we дьман,

* 4:8 «Бел» навэки дьнейи п'ут Мардук бу, эва п'уте Бабилонейи һэри мэзын бу.

һәр бинбәри жи жь we
 дьхвар.
¹³ Мьн дина хwэ дабу дитьнед
 сәре хwэдайә ши-ньвинеда, ва йә
 жь ә'змен нобәдарәки* пироз һа-
 тә хwаре. ¹⁴ Әви бь дәнге бьльнд
 кьрә гази у гот:
 ‹Даре бьбьр'ьн, ч'ьрҗла
 бьшкеньн,
 бәлга бьwәриньн, бәре сәр
 бәла-бәлайи кьн.
 Бьра һ'әйwанед бьн сийа we
 бьр'әвьн
 у тәйрәдед сәр ч'ьрҗлед we
 бьфьр'ьн.
¹⁵ Ле т'әне к'оке р'аwава ә'рдеда
 бьһельн,
 бьра әw бь қәйдед һ'әсьни у
 сьфьр
 нава гиһаје чоледа бьминә,
 бь қьр'авийа ә'змен әw бе
 шьлкьрьне
 у п'ара wi т'әви һ'әйwана
 жь шинайийа ә'рде бә.
¹⁶ Бьра дьле wийи мәрьвати же
 бе стандьне,
 дьле һ'әйwана жер'а бе
 дайине.
 У бьра жь сәр wir'а һ'әфт
 зәман* дәрбаз бьн.
¹⁷ Әв ә'мьр бь шевьра нобәдара
 йә
 у әв қьрара бь готьна пироза
 йә,
 wәки әwед кә дьжин
 бьзаньбьн,
 кә Йе һәри Жорьн
 ль сәр п'адшатийа мәрьвайе
 һ'өкөм дькә

у дьдә wi, к'ижани кә
 дьхwазә,
 йе нава мәрьвадайи бер'умәт
 ль сәр we к'ьфш дькә.
¹⁸ Мьн Нәбухаднәссар п'адша,
 әв хәwна дит, дә тә Белтьшасаро,
 мә'на we мьнр'а шьровәкә. Чьмки
 нава һ'әму занәйед п'адшатийа
 мьнда, т'ө кәс нькарә мә'на we
 мьнр'а ә'йан кә, ле тә дькари, чьм-
 ки р'өһ'e хwәдейед пироз нава
 тәда йә.

Данийел хәwне ә'йан дькә

¹⁹ һынге Данийел, наве к'ижани
 Белтьшасар бу, хеләке мәт'әл-
 майи мабу, фькьред wi әw тьрсан-
 дьн. П'адше хәбәр да у готә wi:
 «Белтьшасар! Бьра хәwн йан мә'на
 we тә нәтьрсинә». Белтьшасар ле
 вәгәр'анд у готе: «Хwәйе мьн! Дә
 бьра әв хәwн ль сәре нәйаред тә
 бә у мә'на we жи ль сәре дьжмьнед
 тә! ²⁰ Әw дара кә тә дит, мәзьн у
 қәwат бу, бьльндайа we гьһиштә
 һ'әта ә'змана у жь һәр қәлбед дь-
 нева дьһатә к'ьфше, ²¹ кә бәлгед we
 бәдәw бун, бәре we гәләк у хәрә-
 ке ль сәр we т'ера һ'әмуийа дькьр,
 һ'әйwанед чоле жи хwэ дабунә бьн
 сийа we у тәйрәдед ә'змана жи ль
 сәр ч'ьрҗлед we дьман, ²² әw дар тә
 йи, п'адшайи хwәш бә. Тә мәзьн
 буйи у қәwат буйи, мәзьнайийа
 тә гьһиштә һ'әта ә'змен, һ'өкө-
 мәтийа тә жи һ'әта қәлбед дьне.
²³ Ле әw нобәдаре пироз, к'ижан
 кә п'адше дит кә жь ә'змен һатә
 хwаре, гот: ‹Даре бьбьр'ьн, жорда

* 4:13 «Нобәдарәки» аһа жи те фә'мкьрьне: «Мьльйак'әтәки».

* 4:16 Аwа готи «һ'әфт сал».

биньн хваре, г'эне к'оке р'авава э'рдеда б'һельн, б'ра эв бь қ'эй-дед һ'эсьни у сьф'ыр нава гиһайе чоледа бьминэ, бь қ'р'авийа э'з-мен эв бе шьлк'рьне у п'ара ви г'эви һ'эйванед чоле бэ, һ'эта кө ль сэр wir'a һ'эфт зэман дэрбаз бьн». ²⁴ Мэ'на ве хэвне жи эв э, п'адшайи хвэш бэ, эв э қ'рара Йе һэри Жорьн, йа кө we бе сэре п'адшайе хвэ́йе мын. ²⁵ We бэри тэ дьн тэ жь нава мэр'ва дэрхьн, те т'эви һ'эйванед чоле бьмини, те мина dewer гиһе бьхви, жь қ'р'авийа э'змен те бейи шьлк'рьне. һ'эфт зэмане аһа ль сэр тэр'а дэрбаз бьн, һ'эта тө бьзаньби, кө Йе һэри Жорьн һ'өкөми ль сэр п'адшатийа мэр'вайе дыкэ у дь-дэ ви, к'ижани кө дьхвазэ. ²⁶ Ле чь жь ви э'мьре кьри дык'эвэ, кө к'оке р'авва б'һельн, эв те фэ'м-к'рьне кө п'адшатийа тэ́йе диса ль тэ вэгэр'э, гава тө фэ'м бьки, wэки һэр һ'өкөмэти жь э'зменэ. ²⁷ Ньһа, п'адшайи хвэш бэ, б'ра эв готьна мын ль тэ хвэш бе, wэрэ гөнэйед хвэ пе һэқийе бьк'эви-нэ у беолитийа хвэ жи пе р'э'ма һьндава бэлэнгазада. Бэлки аһа бэре хер-хвэшийе тэда бэ».

Қэwьмандьна хэвне

²⁸ Эв һэр тышт жи һатэ сэре Нэбухаднэссар п'адша: ²⁹ Пэй донздэһ мэхар'а, гава эв Бабилонеда ль сэр бане сэрайа п'адше дьгэр'ийа, ³⁰ П'адше гот: «Эв нинэ эв Бабилонa мэзын, йа кө мын бь зорайи у қэwата хвэ мала п'адше бона р'умэт у мэзынайийа хвэ

чекьр». ³¹ Гава хэбэрдан һе дэве п'адшеда бу, жь э'змен дэнгэк һат: «Тэр'а те готьне, Нэбухаднэссар п'адша, п'адшати жь тэ һатэ стандьне. ³² We бэри тэ дьн тэ жь нава мэр'ва дэрхьн, те т'эви һ'эйванед чоле бьмини, мина dewer те гиһе бьхви. һ'эфт зэмане we аһа ль сэр тэр'а дэрбаз бьн, һ'эта тө бьзаньби, кө Йе һэри Жорьн һ'өкөми ль сэр п'адшатийа мэр'вайе дыкэ у дьдэ ви, к'ижани кө дьхвазэ». ³³ һэма ви чахи эв готьн һатэ сэре Нэбухаднэссар, эв жь нава мэр'ва дэрхьстын, мина dewer гиһа хвар, бэдэна ви бь қ'р'авийа э'змен шьл дьбу, пьр'ч'а сэр мина п'эр'е тэйра дьреж бу, нэйнукед ви жи мина чэнщукед тэйрэда.

Нэбухаднэссар пэсьне Хвэде дьдэ

³⁴ «Эв р'ож дэрбаз бун, мын Нэбухаднэссар бэре хвэ э'зменда кьр, һ'ыше мын һатэ сэре мын. Мын шькьри да Йе һэри Жорьн пэсьн у р'умэт да Ви, Йе кө Нэмьри йэ, Хөдантийа Ви Хөдантийа һ'эта-һ'этайе йэ у П'адшатийа Ви П'адшатийа қөр'нэ-қөр'нэ йэ.

³⁵ һ'эму бьнэлийед дьнйайе ль бэр тыштэки найенэ һ'эсабе, Эв бь ордийед э'змен у бьнэлийед дьне хвэстына Хвэ дыкэ. Т'ө кэс нькарэ ль бэр дәсте Ви р'абэ, йан Wir'a бежэ: «Тө чь дьки?»

³⁶We һынге һ'ыше мын һатә сәре мын, р'умәта п'адшатийа мын, қәдър у мәзынайийа мын ль мын вәгәр'ийан. Ширәтк'ар у гьрәгьред мын ль мын гәр'ийан у диса р'у-ныштәмә ль сәр г'әхте п'адшатийа хwә, р'умәта мын һе бьльнд бу». ³⁷«Нһа әз пәсьне П'адшайе әзмен дьдъм, Ви бьльнд дькым у р'умәте дьдъмә Ви, чьмки һ'әму кьред Ви р'аст ын у р'ийед Ви сафи нә, Әw йед р'ийа к'обар-бабахийеда дьчын дькарә бышкенә».

Ньвисара ль сәр диwер

5 ¹Белшасар п'адша бона һ'әзар гьрәгьред хwә мәсрәфәк дани у әwi жи ль бәр wан һ'әзара шәрав вәхвар. ²Гава Белшасар к'ефхwәш бу, әwi ә'мьр кьр кә wан дәрданед зер' у зивә кә баве wi жь П'арьстгә-һа^ф Оршәлиме дәрхьстьбун биньн, wәки п'адша, гьрәгьред wi, жьн у жьнәщари пе wан вәхwьн. ³Һынге әw дәрданед зер'ә кә жь П'арьстгәһа, Хана Хwәдейә ль Оршәлиме, дәрхьстьбун анин у п'адше, гьрәгьред wi, жьна у жьнәщарийа пе wан вәхварьн. ⁴Шәрава хwә вәхварьн у пәсьне хwәдейә зер', зив, сьфьр, һ'әсьни, дарин у кәвьри дан.

⁵Ньшкева т'ьлийед дәсте мәрвь к'ьфш бун у ль сәр wi диwаре сәрайа п'адшейә пешбәри ч'ьрейи сиwахкьри ньвисин. П'адше әw дәсте кә дьньвисин дьньһер'и. ⁶Һынге п'адше р'әнг авит, фькьред wi әw бьздандьн, оса кә мәзмәске пыште жь һәв дәрдык'әт у чокед wi

жь ләрьзәке һәвдә дьк'әтһн. ⁷П'адше бь дәнге бьльнд кьрә қар'ин, кә к'оч'әка, к'ьлданийа у фә'лькзана биньн. П'адше һ'әму занәйед Бабилонер'а гот: «К'и кә ве ньвисаре бьхунә у мә'на we мынwa ә'йан кә, әwe к'ьнща ширк ль хwә wәргьрә, зьнщира зер'ин стуйе wiда бә у п'адшатийа мында we сәрwере сьсийа бә». ⁸Awa һ'әму занәйед п'адше к'әтһнә һьндөр', ле нькарьбун ньвисар бьхwәндана у мә'на we п'адшер'а ә'йан кьрана. ⁹Һынге Белшасар п'адша бөһ'әсаб бьзди-йа, р'әнге хwә авит у гьрәгьред wi жи зәндәгьрти бун. ¹⁰Ханьма п'адше* бона ве хәбәрдана п'адше у гьрәгьред wi бьһист, р'әбу һатә ода мәсрәфе. Ханьме дәст бь хәбәрдане кьр у гот: «П'адша, һәр т'ьм хwәш бә! Фькьред тә бьра тә нәтьрсиньн у тә р'әнге хwә нәвежә! ¹¹Нава п'адшатийа тәда мәрик һәйә, кә нава wiда р'өһ'е хwәдейед пироз һәйә. һена баве тәда р'онайи, фә'м у сәрwахтийа мина сәрwахтийа хwәдейа wiда к'ьфш бу у баве тә Нәбухаднәссар п'адша, бәле баве тә, п'адшайи хwәш бә, әw ль сәр р'әмьлдара, к'оч'әка, к'ьлданийа у фә'лькзана сәрwер к'ьфш кьр. ¹²Бәле, нава wiда, нава Данийеле кә п'адше наwe wi данийә Белтьшасар, р'өһ'әки мәзыни билантийе у сәрwахтийе һәйә, кә дькарә хәвна шьровәкә, готһна тедәрхә, пьрсгьрека сафи кә. Бьра нһа гази Данийел кьн у әwe мә'на we ә'йан кә».

* 5:10 «Ханьма п'адше» аһа жи те фә'мкьрьне: «Дийа п'адше».

Данийел ньвисаре шьровэдькэ

¹³ Ынге Данийел бьрьнэ ль бэр п'адше, п'адше Данийелр'а хэбэр да у готе: «Тө йи эв Данийеле жь ван щьһудийа, к'ижан кө п'адшайе баве мын эв жь Щьһуда һесир анибун? ¹⁴ Мын бона тэ бьхист, кө нава тэда р'өһ'е хвэдейа һэйэ у щэм тэ р'онайи, фэм у сэрвахтикэ зор һэйэ. ¹⁵ Ава занэ у р'э'мьлдар анинэ щэм мын, вэки ве ньвисаре бьхуньн у мэ'на ве мынр'а э'йан кьн, ле вана нькарьбу эв йэка бькьра. ¹⁶ Мын бона тэ бьхист, кө тө дькари мэ'на э'йан ки, пьрсгьрека сафи ки. һэгэр тө ньһа бькарьби ве ньвисаре бьхуни у мэ'на ве мынр'а э'йан ки, те к'ьнца ширк ль хвэ вэргьри, зьнцира зер'ин бьки стуйе хвэ у п'адшатийа мында те сэрwere сьсийа би». ¹⁷ Ынге Данийел ль п'адше вэгэр'анд у готе: «Бра п'ешк'ешед тэ тэр'а бьминьн у хэлата бьдэ һьнэкед майин, ле бэле ве ньвисаре эзе п'адшер'а бьхуньм у мэ'на ве жер'а э'йан кьм. ¹⁸ П'адша! Хвэдейе һэри Жорьн п'адшати, мэзьнайи, қэдьр у р'умэт да баве тэ Нэбухаднэссар п'адша. ¹⁹ Жь дэст эве мэзьнайийа мир'а дайи, һэму мьлэт у елед жь һэр зьмани жь ви дьтърсийан у дьлэрьзин. Эви к'и бьхвэста дькөшт, к'и бьхвэста сах дьһьшт у к'и бьхвэста бьльнд дькьр, к'и бьхвэста ньмыз дькьр. ²⁰ Ле гава дьле ви к'өбар бу у р'өһ'е ви сэр-

һ'шкийева һатэ гьртъне, һьнге жь т'эхте п'адшатийа хвэ һатэ авитъне, р'умэт жь ви чу, ²¹ жь нава мэрьвайе һатэ дэрхьстъне, һ'ше ви бу мина һ'ше һ'эйwen у жийина хвэ т'эви к'эред бэйани дэрбаз кьр. Эв мина dewer дэбьр дькьрьн, бэдэна ви бь қьр'авийа э'змен шьл дьбу, эв өса ма һ'этани фэм кьр, кө Йе һэри Жорьн һ'өкөми ль сэр п'адшатийа мэрьвайе дькэ у к'ижани кө дьхвазэ датинэ сэр. ²² Ле бэле тө Белшасар, көр'е ви бави йи, тэ эв тьшт заньбу, ле тэ дьса хвэ нэшкенанд. ²³ Тэ хвэ пешбэри Хөдане э'змен бьльнд кьр, дэрданед Хана Ви анинэ ль бэр тэ у тэ т'эви гьрэгьред хвэ, жьна у жьнэщарийава бь ван шэрав вэхварьн у тэ пэсьне хвэдейэ зер', зив, сьфьр, һ'эсьни, дарин у кэвьри дан, к'ижан кө нэ дьбиньн, нэ дьбьһен у нэ жи тьштэки фэм дькьн, ле пэсьне Хвэдейе кө бина бэр тэ у һэму р'е-дьрбед тэ дэсте Вида нэ нэда. ²⁴ Бона ве йэке алийе Вива эв дэст һатэ шандьне у эв йэка һатэ ньвисаре. ²⁵ Эв э эв ньвисар: «МЭНЕ, МЭНЕ, Т'Э-QEЛ у П'АРСИН»*. ²⁶ Эв хэбэр аһа тенэ фэмкьрьне: «МЭНЕ: Хвэде п'адшатийа тэ да ль бэр һ'эсеб у хьлазийа ве ани. ²⁷ «Т'ЭQEЛ: Бь мезине һати к'ьшандьне у кем дэрк'эти. ²⁸ «ПЭРЭС: П'адшатийа тэ һатэ щөдакьрьне, мэдийа^ф у фарьсийар'а^ф һатэ дайине». ²⁹ Ынге Белшасар э'мьр кьр, к'ьнца ширк

* 5:25 Бь зьмане арами, «МЭНЕ» те фэмкьрьне: «Жьмар» йан: «һ'эсаб», «Т'ЭQEЛ» те фэмкьрьне: «К'ьшанди» у «П'АРСИН» (йан жи «ФАРСИН») те фэмкьрьне: «Щөдакьрьн» у: «Фарьси». Бь арами «П'АРСИН» гэлэжьмар э, ле «ПЭРЭС» йэкьмар э.

ль Данийел вэргьртын, зыншира зер'ин авитьнэ стокора ви у э'ла-мэти дан, кө эв п'адшатийеда сэрвере ссийа йэ. ³⁰Һэма ве шэве п'адшайе к'ьлданийа Белшасар хатэ коштыне ³¹у Дарйуше мэди п'адшати һьлда дәсте хвэ, эв һынге шест у дө сали бу.

**Данийел
давежьнэ нэ'ла шера**

6 ¹Ль Дарйуш хвэш хат, кө сэд у бист сатрапи ль сэр п'адшатийа хвэр'а к'ьфш кэ, кө нава г'эмамыйа п'адшатийа вида бьн. ²Ле ль сэр ванр'а се сэрвер жи к'ьфш кьрын, жь вана к'ижана йэк Данийел бу, вэки сатрап һ'эсаб бьдънэ ван һэрсека, кө зьрар нэгъһижэ п'адше. ³Данийел сэр һ'эму сатрап у сэрверар'а дэрк'эт, чьмки нава вида р'оһ'эки мэзын һэбу у п'адше дькьр кө ви дай-нэ ль сэр т'эмамыйа п'адшатийе. ⁴Ава сэрвер у сатрапа дькьрын кө нава шьхөле п'адшатийеда һьндава Данийелда мэ'нике бьбиньн, вэки ви нэхэқ кьн, ле вана нэ мэ'ни дитьн, нэ жи хьраби, чьмки эв йэки амьн бу, нэ нэхэқийа ви һэбу, нэ жи кемасийа ви. ⁵Һынге ван мэрьва гот: «Эм һьндава ви Данийелида нькарьн мэ'нике бьбиньн, һэгэр эм мьқабьли ви тыштэки һьндава қануна^ф Хвэде-йе вида нэбиньн». ⁶Һынге сэрвер у сатрап т'опи щэм п'адше бун у готьнэ ви: «Дарйуш п'адша, тө һэр т'ьм хвэш би! ⁷Һ'эму сэрвер, вэзир, сатрап, ширэтк'ар у вэли бь һэвр'а шешьрин, кө бьра қану-

нэкэ п'адшатийе дәре у веда бе э'мьркьрне, к'и нава си р'ожида тыштэки жь хвэдеки йан мэрьвэ-ки бьхвазэ, пештьри тэ, п'адшайи хвэш бэ, бьра бе авитьне нэ'ла шера. ⁸Нһа, п'адшайи хвэш бэ, ве қьраре э'сэи кэ у э'мьре ньвисар ль гора қануна мэдийа у фарьсийайэ кө найе т'эр'ьбандьне қол кэ, кө эв найе гөһастьне». ⁹Дарйуш п'адша эв э'мьре ньвисар қол кьр. ¹⁰Гава Данийел пе һ'эси-йа кө эв э'мьр һатийэ қолкьрне, эв чу мала хвэ. П'энщэред ода вийэ жорьн алийе Оршэлимева вэкьри бун, чава мина бэре эви р'ожеда се щара чок да дөа кьр у шькьри да Хвэдейе хвэ. ¹¹Ле ван мэрьва готқолахийа Дани-йел кьрын у дитьн кө ва йэ эв дөа дькэ у лава жь Хвэдейе хвэ дькэ. ¹²Һынге эв чунэ щэм п'адше у бона э'мьре кө хатьбу ньвисаре готьне: «Тэ фэрман қол нэкр, кө к'и һэгэр нава си р'ожида тыштэки жь хвэдеки йан мэрьвэки бьхвазэ, пештьри тэ, п'адшайи хвэш бэ, бьра бе авитьне нэ'ла шера?» П'адше ль ван вэгэр'анд у гот: «Эв готьн р'аст э у чава қануна мэдийа у фарьсийа эв найе гөһастьне». ¹³Һынге вана ль п'адше вэгэр'анд у готьне: «Дани-йеле жь нава һесиред щьһудийа, нэ тэ, п'адшайи хвэш бэ, нэ жи эв фэрмана тэйэ қолкьри ль бэр тыштэки һ'эсаб дькэ, ле р'оже се щара дөайе хвэ дькэ». ¹⁴Һынге п'адше эв йэк кө бьһист, гэлэки бэр хвэ к'эт у дьле хвэда дани кө Данийел хьлаз кэ у һ'эта р'о чу

ава эви дькър кө ви аза кэ. ¹⁵ Ле эв мэрвана диса һатынэ ль бэр п'адше у готыне: «П'адшайи хвэш бэ! Бъзаньбэ кө ль гора қануна мәдийа у фарьсийа, т'о қырар йан э'мьре кө алиие п'адшеда һатийэ э'сэйикьрыне найе гōһастыне». ¹⁶ Ђынге п'адше э'мьр кър, Данийел анин у авитыне нэла шера. Ве дэме п'адше дэнг да Данийел у готе: «Хвэдейе тэ, К'ижани кө тө һэр т'ым дьһ'эбини, бьра тэ хьлаз кэ!» ¹⁷ У кэвьрэк анин данинэ ль сэр дэве нэ'ле у п'адше бь мора хвэ у моред гьрэгьред хвэ эв мор кър, вэки тыштэк жь сэр һ'але Данийел нэие гōһастыне. ¹⁸ Паше п'адша чу сэрайа хвэ у бешив сэре хвэ дани кө р'азе, қэт шэвберийа хвэ жи дэрбаз нэкър у хэв ле т'эқьси.

Хьлазбуна Данийел

¹⁹ П'адше бэрбанга сьбе зу хвэ нэла шерар'а гиһанд ²⁰ у бь дэнгэки к'эсэр гази Данийел кър у готэ ви: «Данийел! Э'вде Хвэдейе зенди! Хвэдейе тэ, К'ижани кө тө һэр т'ым дьһ'эбини, карьбуйэ тэ жь шера хьлаз кэ?» ²¹ Ђынге Данийел п'адшер'а гот: «П'адша, һэр т'ым хвэш бэ! ²² Хвэдейе мын мьляк'эте Хвэ шанд, дэве шера да дадане, т'о зьрар нэданэ мын. Чьмки эз ль бэр Ви бесущ ьм, оса жи ль бэр тэ, п'адшайи хвэш бэ, мын т'о хьраби нэкьрийэ». ²³ П'адше кө дэнге Данийел бьһист, жь шабуна ныге ви э'рд нэгьрт у э'мьр кър кө Данийел жь нэ'ле дэрхьн. Данийел кө жь нэ'ле дэрхьстын

п'энщьр'укэк ль сэр ви т'өнэбу, чьмки эви хвэ сьпартьбу Хвэдейе хвэ. ²⁴ Паше п'адше э'мьр кър, ван мэрвэд пэйк'этийед Данийел жьн у зар'ава анин авитыне нэла шера. Эвана һе нэгьһиштьбунэ бьне нэ'ле, шера эв һэвава гьртън һ'эму һэстуйед ван һурдэхвэши кьрын. ²⁵ Пэй ве йэкер'а Дарйуш п'адша һ'эму мьлэт у елед жь һэр зьмани т'эмамыя дьнйайер'а ньвиси: «Бьра э'дылайийа вэ зедэ бэ! ²⁶ Мын э'мьр кьрийэ, кө һ'эму қэзайед п'адшатийа мында, ль бэр Хвэдейе Данийел бьлэръзын у жь Ви хоф кьн,

Чьмки Эв Хвэдейе зенди йэ у һэр-һэие дьминэ,
П'адшатийа Ви нак'эвэ,
Хōдантийа Ви хьлаз набэ.

²⁷ Эв хьлаз дькэ у аза дькэ,
нишан у к'эрэмэта э'рд у
э'зменда дькэ.

У Эв бу кө Данийел жь
лэпед шера хьлаз кър».

²⁸ Данийел хер у хвэши р'ожед
п'адшатийа Дарйуш
у п'адшатийа К'орьше
фарьсида дит.

Данийел хэвнеда чар щэ'нэвьра дьбинэ

7 ¹ Йэксалия п'адшатийа Белшасарэ ль сэр Бабилоне, Данийел ньвина хвэда сэр бэ'лги хэвнэк дит у р'абу эв хэвна хвэ-йэ дити ньвиси у аһа гьли кър.

² Данийел дэстпекьр гот: «Мын шэв хэвна хвэда дит, ва йэ байед һэр чар қолбед э'змен сэр бэ'ра мэзында гьрт пел т'эвр'акьрын. ³ У жь

бэ'ре чар щэ'нэwьр дэрк'этън, кô
эw нэ мина хэв бун.[†]

⁴Йе э'wльн мина шер бу, п'э-
р'е wi хэбун мина йе тэйра. Мьн
дина хwэ даие п'эр'ед wi же ha-
тънэ к'ъшандъне, жь э'рде хатэ
р'акърьне у мина мэрийа ль сэр
ньга сэкъни у дъле мэрийа wir'a
хатэ дайине.[†]

⁵У щэ'нэwьре дôда мина h'ър'-
ч'а бу, эw сэр к'елэкэке сэкъни у се
п'архан дэве wiда нава дъранада
бун. Wir'a aha хатэ готъне: (P'абэ
гэлэк гошт бьхwэ).

⁶Пэй ве йэкер'а мьн дит, ва
йэ йэки мина пьльнга, чар п'эр'е
тэйрэда пыштева бун. Эw щэ'нэ-
wьр чар сэри бу у h'ôкôм wir'a
хатэ дайине.

⁷Паше мьн дитьна шэведа
дит, ва йэ щэ'нэwьре чара, эw
йэки saw, хоф у гэлэки зор бу.
Дъране wi h'эсьнийэ мэзын бун,
эwi h'уфи хwэ дькър, хурдэхwэ-
ши дькър, хэрч'е майин жи бьн
ньгада п'епэс дькър. Эw жь ван
h'эму щэ'нэwьред бэри хwэ дьha-
тэ фъркикърьне у дэhэ стъруйед
wi хэбун.[†] ⁸Эз зур' бьбум мьн ван
стъруйа дьньхер'и, ва йэ стъруки
майини бьч'ук жь нава ван дэр-
к'эт у жь ван дэhэ стъруйа сьсе ль
бэр wi к'окева хатънэ р'акърьне
у мьн дит кô ль сэр wi стъруйи
ч'э'вед мина ч'э'вед мэрийа хэбун

у дэвэк жи тьште мэзын-мэзын
хэбэр дьда.[†]

Йе һэри Бэре

⁹Дина мьн he ле бу,
we к'ôрси хатънэ данине
у Йе һэри Бэре ль щийе Хwэ
р'ушьшт.

К'ънща Wi мина бэрфе сьпи
бу,

п'ор'е сери мина һэрийа
qэрqаш,

т'эхте Wi алава агър бу,

т'экед т'эхте Wi агъре сор бу.[†]

¹⁰Ч'эмэки агър дэрк'эт,
жь пешийа Wi дьк'ъшийа,
h'эзар-h'эзара хôламтийа
Wi дькър,
милыйона ль бэр Wi
сэкънин.

h'акъм р'ушьштън у к'ътеб
вэбун.[†]

¹¹Мьн дина хwэ даие эwi сть-
руйи he мэзын-мэзын хэбэр дьда,
мьн дит ль бэр ч'э'ве мьн щэ'нэ-
wьре чара хатэ кôштъне, бэдэна
wi һьз-һьзандьн, алава егърр'а
хатэ дайине. ¹²Ле чь жь ван щэ'-
нэwьред майин дьк'эт, h'ôкôм жь
ван хатэ стандъне, э'мыре wани
майин wэхт у зэманэк ванр'а ha-
тэ дайине. ¹³Мьн дитьна шэведа
дит, ва э'wрава Йэки мина Кôр'е^ф
Мервь* хат гьһиштэ h'эта Йе һэ-
ри Бэре у Эw незики Wi кърън.

* **7:13** Бь арами (ôса жи бь ибрани) «кôр'е мервь», эва нава фьрзэк э, кô бона «мервь»
те готъне, чаша инсанэк те хойакърьне. Пэймана Нуда гэлэк щара Иса Мэсиh Хwэха
эв нав «Кôр'е Мервь» жь п'ехэмбэртига Данийел ль Хwэ кърыйэ. Бьхуньн Мэтта 8:20;
24:30; 26:64; Марqос 13:26; 14:62; Луqа 21:27; Э'янги 1:7, 13; 14:14.

7:3 Э'янги 13:1; 17:8. **7:4-6** Э'янги 13:2. **7:7** Э'янги 12:3; 13:1.

7:8 Э'янги 13:5-6. **7:9** Э'янги 1:14; 20:4. **7:10** Э'янги 5:11; 20:12.

¹⁴ Вир'а һ'окөм, р'умэт у п'адшати хатэ дайине, вәки һ'эму мьлэт у елед жь һәр зьмани Ви бһ'эбиньн. һ'окөмэтига Ви һ'окөмэтига һ'эта-һ'этайе йә, кө хьлази т'өнә у п'адшатига Ви нак'эвә».[†]

Шьровәкьрьна хәвнә

¹⁵ Мьн Данийел нава хвәда к'эсәр дык'ышанд у дитьнокед сәре мьнда эз чэлқандьм. ¹⁶ һынге эз незики йәки ль вьр сәкьни бум у мьн ф'эмина ван һ'эму тышта жь ви пьрси. Әви т'эви мьн хәбәр да у м'на ван йәка мьнва э'йан кьр. ¹⁷ Әв һәр чар щә'нәвьред мэзын, чар п'адша нә, кө we ль сәр э'рде дәрән. ¹⁸ Ле паше пирозед Йе һәри Жорьн we п'адшатиye бьстиньн у әвә һәр т'ьм у һ'эта-һ'этайе хвәйе п'адшатиye бьн.[†]

¹⁹ Паше мьн хвәст кө эз бона щә'нәвьре чара р'аст пе бһ'эсьм, к'ижан кө нә мина йед майин бу у гәләки сав бу, дьранед ви һ'эсьн бун, нәйнукед ви сьфьр, әви һ'уфи хвә дыкьр, һурдәхвәши дыкьр, һәрч'е майин жи бьн ныгада п'епәс дыкьр. ²⁰ Оса жи мьн бона ван һәр дәһә стьруйед сәре ви у йе кө пәй ванр'а дәрк'эт пьрси, ль бәр к'ижани сьсе к'этьн, әв стьруйе кө ль сәр ви ч'эв һәбун у дәве кө тыштед мэзын-мэзын хәбәр дыда у жь йед майин мәстър к'ьфш дыкьр. ²¹ Дина мьн ле бу, кө әви стьруйи

чава шәр'е хвә һьмбәри пироза кьр у сәр ван к'әт;[†] ²² һ'эта кө Йе һәри Бәре хат у диван к'әтә дәсте пирозед Йе һәри Жорьн, вәдә жи пер'а гһишт кө йед пироз п'адшатиye бьбьнә хвәйи.[†] ²³ һынге әви аһа ль мьн вәгәр'анд: «Әв щә'нәвьре чара, ль сәр дыне we п'адшатиya чара бә, әвә жь һ'эму п'адшатиya бе фьрқикьрьне, we г'эмамия дыне һ'уфи хвә кә, п'епәс кә у һурдәхвәши кә.

²⁴ Әв дәһә стьру, те ф'әмкьрьне кө жь we п'адшатиye[†] we дәһә п'адшайе дәрән у пәй ванр'а йәки дын we дәре, әвә жь йед пешьн бе фьрқикьрьне у се п'адша бышке-нә, ²⁵ дәве хвә һьмбәри Йе һәри Жорьнда хьраб вәкә у пирозед Йе һәри Жорьн бьдә щәфе, һ'эта кө әвә бькә, вәки вәхте щәжьна у Қануне жи бьг'өһезә. У пирозе вәхтәки, дө вәхта у нив вәхти* һ'окөме вьир'а бенә дайине.[†] ²⁶ Паше диване бе кьрьне у һ'окөме же бе стандьне, ви вәран кьн у к'өке ле биньн.

²⁷ У п'адшати, һ'окөмәти у мэзынайия п'адшатиyeд бьн г'эмамия п'әр'е э'зменда, we щьм'та пирозә Йе һәри Жорьнр'а бе дайине, кө п'адшатиya ви* п'адшатиya һ'эта-һ'этайе йә у һ'эму һ'окөмәте Ви бһ'эбиньн у гөр'а Ви бькьн.[†]

²⁸ Готьна мьн һ'эта вьр э. Фькьред мьн Данийели эз гәләки

* 7:25 Дьбә вәкә «се сал у нива».

* 7:27 Аһа жи те ф'әмкьрьне: «п'адшатиya щьм'та пироза».

7:14 Ә'йанти 11:15. 7:18 Ә'йанти 22:5. 7:21 Ә'йанти 13:7. 7:22 Ә'йанти 20:4.

7:24 Ә'йанти 17:12. 7:25 Ә'йанти 12:14; 13:5-6. 7:27 Ә'йанти 20:4; 22:5.

т'эвиһэв къръм, мьн р'энг авит. Ле мьн эв йэк дьле хвэда хвэй кър».

**Дитьнока
ль сэр бэран у нери**

8 ¹ Сесалия п'адшатийа Белшасар п'адшада, мьн, Данийелр'а диса дитьнокэк вэбу, пэй йа пешьнр'а, йа кө мьн дитьбу. ² Мьн дитьнокеда хвэ дит, эз қэза Еламеда Суса қэсьрда бум, һьнда щэва Улайе.

³ Мьн дина хвэ даие, ва йэ дәве щэве бэранэк сэкьнибу, дө струйед вийэ дьреж һэбун, ле йэк жь йе дьн дьрежтьр бу у йе дьреж пэйр'а дэрк'эт. ⁴ Мьн дина хвэ даие эви бэрани бь стьруйед хвэ чава алиие р'оавайе, бакөр у башуре дьхьст, т'о щэ'нэвьри нькарьбу пешийа ви бьгьрта у т'о кэси нькарьбу жь дәсте ви хьлаз кьра, ле эви чава хвэст, өса жи кьр у мэзын бу. ⁵ Эз мьталада дина мьн ле бу, ве жь р'оавайе нерик ль р'уйе эрдева һат, кө ныг эрде нэдк'этьн. Навбэра ч'эвед ви нерийида стьруки мэзын һэбу. ⁶ Эв һат гьһиштэ ви бэрание дөстьру, к'ижан кө мьн һьнда щэве сэкьни дитьбу у бь һерс ч'эв ль сери р'эқьси гьһиштэ сэр бэрен. ⁷ Мьн дина хвэ даие кө чава эв незики бэрен бу, жь һерса һэва пе дьк'эт у ль бэрен хьст, һэр дө стьруйед ви шкенандьн. Бэрен қэват нэкьр кө ль бэр ви тэйах кьра, эв авитэ эрде п'епэс кьр у кэсэк т'бнэбу кө бэран жь дәсте

ви хьлаз кьра. ⁸ һьнге нери гэлэки мэзын бу, ле һэма чава қэвата хвэ гьрт, стьруйе вийи мэзын шкэст у дәвса ви бэрбь һэр чар байед қолба чар стьруйед бэрч'эв дэрк'этьн. ⁹ Паше жь сэр ван йэки стьруки бьч'ук дэрк'эт у беһ'эсаб бэрбь башуре, р'оһьлате у вэлате хвэшва дьреж бу. ¹⁰ У мэзын бу гьһиштэ һ'эта ордийа э'змен, п'арэкэ ордийе у стэйрка жорда ани хваре у эв п'епэс кьрын. ¹¹ Эви хвэ һ'эта Сэрвере ордийе бьльнд кьр у дәсте Ви жь дийарийед һэр р'ож да кьрыне у щийе Пирозгәһа^ф Ви беқэдьр кьр. ¹² һьнге орди т'эви дийарийед һэр р'ож, нәһэдийер'а һатьнэ дайине, эви стьруйи р'асти авитэ эрде, йа хвэ кьр у гьһиштэ мэрэме хвэ.

¹³ һьнге мьн бьһист кө пирозэк ве хэбэр дьдэ у пирозэки дьн жь ви пирозе кө хэбэр дьда пьрси у готе: «Эв тьштед дитьнокеда, ава готи дийарийед һэр р'ож у нәһэдийа веранкьрыне ве чьқас в'эдэ бьк'ьшинэ? Пирозгәһ у орди ве һ'эта к'энге бенэ п'епэскьрыне?» ¹⁴ Эви мьнр'а гот: «Һ'эта дө һ'эзар у сесьд сьбэ у евара, пэйр'а Пирозгәһе бе сэр қьрара хвэ».

Шьровэкьрына дитьноке

¹⁵ Мьн кө эв йэка дит у дькьр кө м'на ве фэ'м бькьра, нышкева дьлге мэрикида ль бэр мьн йэк сэкьни. ¹⁶ У мьн жь нава щэва Улайе дэнге мэрийа бьһист, кө кьрэ гази у гот: «Щэбрайил! Ве дитьне вьр'а

8:10 Э'йантн 12:4.

шьровэкә!»[†] 17 Әw һатә wi щийе кә эз ле сәкьнибум, гава һат эз тьрсийам у дәвәр'уйа к'әтм. Ле әви мьнр'а гот: «Фә'м бькә, һәй инсан! Әв дитьна тә бона зәмане ахьрийе йә!» 18 Әви кә т'әви мьн хәбәр дьда, эз беһ'ыш дәвәр'уйа әрде к'әти бум у әw ль мьн к'әт, эз дамә сәкьнандьне 19 у гот: «Ва әзе ахьрийа р'ожед хәзәбе тәва әйан кьм, чьмки әв йәк бона р'ожед ахьрийе к'ьфшкьринә. 20 Әw бәране дө стьруйи кә тә дит, әw п'адшед Мәдйа у Фарьстане нә. 21 Ле нерийе бь пьр'ч'а кьрушки әw п'адше Йунаньстане^ф йә, әw стьруйе навбәра ч'ә'ве wi, әw п'адше wани ә'wльн ә. 22 Әw чар стьруйед кә дәwса йе шкәсти дәрк'әтгьн, әва дьдә к'ьфше кә пәй wир'а we жь wi мьләти чар п'адшайе дьн дәрән, ле нә пе қәwата wi. 23 Незики хьлазийа п'адшатийа wан, гава нәп'ак сәре нәһәқдийа хwә бьгьрьн, п'адшаки беар у һ'ьләк'ар we дәре. 24 Әwe қәwатедә бышьдә, ле нә бь қәwата хwә, чь ль бәр к'әвә we weран кә у бьгьһижә мәрәме хwә, we мерхаса у щьм'әта пироза һурдәхwәши кә. 25 Әwe бь сәрwахтийа хwәйә һ'ьләк'ар бьгьһижә мәрәме хwә, we дьле хwәда к'өбар бә, хwәшийеда қьр'а гәләка we бинә у р'абә һьмбәри Мире мира, ле we һурдәхwәши бә, нә бь дәсте мәрьва. 26 Әw дитьнока сьбә у еwара, бона к'ижана кә тәр'а һатә готьне р'аст ә, ле тә we дитьноке вәшерә, чьмки әw бона р'ожед дур ьн».

27 Әз, Данийел һ'ал к'әтм у чәнд р'ожа нәхwәш к'әтм. Паше ль сәр қәwата хwәда һатьм у шьхөле п'адше кьр. Ле бона ве дитьноке эз һ'әйр-һ'өжмәк'ар мабум, мьн фә'м нәдькьр.

Дөайе Данийел

9 1 Йәксалийа Дарйуше кәр'е Аһ'ашwерош жь зөр'әта мәдийа, кә ль сәр п'адшатийа к'ьлданийа п'адша һатьбу к'ьфшкьрьне, 2 мьн Данийел йәксалийа п'адшатийа wида, жь Ньвисаред Пироз һ'әсабе wан сала те дәрхьстьн, бона к'ижана Хөдан готьбу Йеремийа^ф п'ехәмбәр^ф, кә һ'әфте сали Оршәлиме weранкьри бьминә.[†]

3 һьнге мьн бәре хwә Хөдан Хwәдейе хwәда кьр, кә бь р'ожи^ф, к'өрх^ф у к'озийе дөа у лава бькьм. 4 Мьн бәрбь Хөдан Хwәдейе хwә дөа кьр, ль хwә мькөр' һатьм у гот: «Йа Хөдан, Хwәдейе мәзьн у хоф, хwәйе пәйман^ф у һ'өба хwәйә һьндава wанда, к'ижан кә Тә һ'ьз дькьн у т'әмийед Тә хwәй дькьн! 5 Мә гөнә кьр, кьред мә нәһәқи бун, р'абун-р'уньштьна мә нәп'аки бун, әм бунә хwәсәрехwә, жь т'әми у қьраред Тә шьһ'ьтин. 6 Мә гөһдарийа ә'вдед Тәйә п'ехәмбәр нәкьрьн, к'ижана кә пе наве Тә п'адшайед мә у миред мәр'а, өса жи кал-бавед мә у т'әмамийа щьм'әта wәлетр'а хәбәр дан. 7 Йа Хөдан, һәқи йа Тә йә, ле шәрма р'у йа мә йә, чава иро йа щьм'әта Щьһуда у бьнәлийед Оршәлиме

8:16 Лұқа 1:19, 26. 9:2 Йеремийа 25:11; 29:10.

йә, օса жи йа ван исраелийед нава вәлатед дур у незик ә, һындава Тәда амьн нәман у Тә әв сьргун^ф кьрын. ⁸ Хөдано! Шәрма р'у йа мә йә, օса жи йа п'адшайед мә, миред мә у йа кал-бавед мә йә, чьмки мә ль бәр Тә гөнә кьрийә. ⁹ Ле йа Хөдан Хвәдейе мә дьлшәвати у афукьрын ә, ле бәле мә ль бәр Ви сәрһ'ышки кьр ¹⁰ у гөһдарийа дәнге Хөдан Хвәдейе хвә нәкьр, кө анәгори қанунед Ви бьжин, к'ижан кө пе әвдед Хвәйә п'ехәмбәр данә бәр мә. ¹¹ Т'эмамия Исаеле пышта хвә да Қануна^ф Тә у гөһдарийа Тә нәкьрын, жь р'ийа Тә к'әтын у ньфьр' у сондед Қануна Мусайе^ф әвде Хвәдеда ньвисар һатьнә сәре мә, чьмки мә һындава Вида гөнә кьр. ¹² Әви әв готьнед Хвә аниә сери, к'ижан кө һындава мә у ван һ'акьмед кө һ'өкөмдарийа мә дькьн, готьбу, хәзәбәкә օса ани сәре мә, кө бьн т'эмамия п'әр'е әзменда тьштәки օса нәқәшьмибу, чь кө Оршәлимеда қәшьми. ¹³ Чава кө Қануна Мусада ньвисар ә, әв һ'әму қәдә-бәла һатьнә сәре мә, ле әм жь нәһәқийед хвә вәнәгәр'ийан^ф у бахшандьн жь Хөдан Хвәдейе хвә нәхвәст, кө һ'ыше мә бьһата сәре мә р'асти ф'әм бькьра. ¹⁴ Әв қәдә-бәла Хөдан дьдитьн у әв аниә сәре мә, чьмки Хөдан Хвәдейе мә нава һ'әму кьред Хвәда р'аст ә, ле мә гөһ нәда дәнге Ви.

¹⁵ Хөдан Хвәдейо! Тә щьмә'та Хвә бь дәсте зор жь Мьсьре дәрхьст у һ'әта иро навәк Хвәр'а

қазьнщ кьр, ле мә гөнә кьрийә у бь нәп'акийе р'абун-р'уныштьнә. ¹⁶ Ле ньһа, Хвәдейо! Ль гора һ'әму кьрьнед Хвәйә һәқ, һерс у хәзәба Хвә жь бажаре Хвә Оршәлиме у жь ч'ийайе^ф Хвәйи пироз дур хә. Чьмки р'уйе гөнәйе мәда у р'уйе нәһәқийед кал-бавед мәда Оршәлим у щьмә'та Тә жь алийе һ'әму дәр-щинаред дор-бәред мәва тенә бөһөрмәткьрне. ¹⁷ Ньһа Хвәдейе мә, Тө дөа у р'әщайе хөламе Хвә бьбьһе у бона хатьре наве Хвә, Хөдано, сьфәте Хвә ль сәр Пирозгәһа Хвәйә веранбуйи майи гөл дә. ¹⁸ Хвәдейе мьн, гөһе Хвә бьдә ль сәр мә у бьбьһе, ч'ә'ве Хвә вәкә у дина Хвә бьдә һ'але мәйи гьран у ви бажари, к'ижан кө наве Тә сәр ә. Чьмки әм нә кө бона р'астийа хвә р'әщайе хвә тиньнә ль бәр Тә, ле бона р'ә'ма Тәйә мәзьн. ¹⁹ Хөдано, бьбьһе! Хөдано, бьбахшинә! Хөдано, гөһ бьдә мә! Али мә бькә у дәрәңги нәхә бона хатьре наве Хвә, Хвәдейе мьн. Чьмки наве Тә ль сәр бажаре Тә йә у ль сәр щьмә'та Тә йә».

Һ'әфте һ'әфти

²⁰ Гава хәбәр һе дәве мьнда, мьн дөа дькьр у гөнәйе хвә у гөнәйе щьмә'та хвә Исаеле дьда р'уйе хвә, օса жи бона ви ч'ийайе пирози Хвәдейе хвә, р'әщайе хвә дани ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә, ²¹ әз һе нава дөада бум, әв мәрьве кө мьн пешда дитьнокеда дитьбу, Щьбрайил зу фьр'и һат ль мьн к'әт, вәхте дийарийа бәре

еваре.[†] ²² Эз дамэ фэмкьрьне, г'э-ви мьн хэбэр да у гот: «Данийел! Эз натъм wэки тэ һини сэрwах-тийе кьм. ²³ Тэ чава дэстпекьр д'оа кьр, тыштэк hatэ готьне у эз натъм к'о тэр'а бежъм, чьмки т'о йэки бэгэмкьри йи. Аwa нава we готьнеда бьминэ у we дитьнока хwэ фэм бькэ. ²⁴ Бона щьмэ'та тэ у бажаре тэйи пироз h'эфте h'эфти* к'ьфшкьри нэ, h'эта к'о хьраби бе һьлдане, г'онэ бе к'отакьрьне, нэһэқи бе к'эwандьне^ф у һэқийа h'эта-h'этайе бе данине, дитьнок у п'эхэмбэртийе бенэ моркьрьне у Щийе^ф һэри Пироз бе р'ункьрьне^ф. ²⁵ Аwa бьзаньбэ у фэм бькэ, жь готьна бона нуавакьрьна Оршэлиме h'эта натьна Мирэки Р'ункьри h'эфт h'эфти у паше диса шест у д'о h'эфтийе һэбьн. Мэйдане диса бенэ чекьрьне у ч'э'ла дора суре бе вэдане, эw жи зэманэки тэнгасийеда. ²⁶ Пэй шест у д'о h'эфтийар'а Йэки Р'ункьри we мьрьнер'а бе дайине, ле нэ к'о бона Хwэ. Ле щьмэ'та мире к'о бе, we бажер у Пирозгэһе wеран кэ у ахьрийа бажер бе. Чава ль бэр лейек'эти у h'эта хьлазийа шер' wеранкьрьне қьраркьри бэ. ²⁷ һьнге эwe h'эфтекеда пэймане т'эви гэлэка гьре дэ, ле ниве h'эфтийеда we қ'орбан^ф у дийарийа бьдэ һьлдане. У h'эрабийа wеранкьрьне[†] we

ль сэр п'эр'е Пирозгэһе бэ, h'эта к'о хэзэба к'оканинейэ қьраркьри нэйе сэр йе wеранкьр».

Дитьна Данийелэ
ль бэр дэве ч'эме Дицле

10 ¹ Сесалия К'орьш п'адше Фарьстане, Данийелр'а, на-ве к'ижани к'о данибун Белтьшасар, готьнэк hatэ эйанкьрьне. Эва готьна р'аст бу, дэрһэқа охьрме гьранда бу. Эwi эв готьна фэм кьр у эw дитьн жер'а wэбу. ² Wan р'ожада эз Данийел, се h'эфтийа шин у гьри бум, ³ мьн хwарьнед тэмэ-тиск нэхwарьн, гошт у шэрав нэда дэве хwэ у т'о бьһарэт мьн ль хwэ нэхьст, h'эта к'о се h'эфте г'эмам бун. ⁴ Бист у чаре мэһа йэке эз ль бэр дэве ч'эме Дицлейи мэзын бум. ⁵ Мьн сэре хwэ бьльнд кьр, дина хwэ дайе we мерэки к'ынща к'ьтани ле, пыштэка зер'е жь Уфазе* ль пыште дит.[†] ⁶ Бэдэна wi мина кэвьре зер'ин* бу, р'уйе wi р'энге бьрускеда бу, ч'э'ве wi мина алава егьр, дэст у п'ийед wi мина р'энге сьфьре бьрқок бун, дэнге хэбэрдана wi жи мина дэнге мьх'олқэте бу. ⁷ Т'эне мьн Данийел, эв йэка дьдит, ле мэрьве т'эви мьн т'о тышт нэдьдитьн, ле диса saw к'этэ ль сэр wan у р'эвин к'о хwэ wэшерьн. ⁸ У эз т'эне мам, мьн дина хwэ да

* 9:24 «h'эфти» те h'эсабе h'эфт сал.

* 10:5 «Зер'е жь Уфаз» awa готи «зер'е хас».

* 10:6 Бэлки эв кэвэр «хризолит» бу.

9:21 Луқа 1:19, 26. 9:27 Данийел 11:31; 12:11; Мэтта 24:15; Марқос 13:14.

10:5 Эйанти 1:13-15; 2:18; 19:12.

ве дитьне, һ'ал ль сэр мын нәма, мын р'энг авит у қодуме чокед мын шкәстҥн. ⁹ Мын дәнге хәбәрдана ви бһхист, һәма чава мын дәнге ви бһхист, эз беһ'ыш дәвәр'уйа к'әтмә әрде.

¹⁰ Һынге дәстәк ль мын к'әт у эз чәләпийа дамә сәкһнандьне ¹¹ у готә мын: «Данийело! Мәрвбе бәгәмкьри, ван готһнед мында к'ур бә у р'абә ль сәр п'ийед хвә бсәкһнә, чьмки эз бона тә һатъмә шандьне». Гава әви әв йәк мынр'а гот, эз р'абум сәкһним, дьләрз-зим. ¹² Әви мынр'а гот: «Нәтърсә, Данийел, р'ожа пешьнда кә тә дьле хвәда данийә, кә фә'м бьки у нәфса хвә ль бәр Хвәдеје хвә ньмьз ки, дәнге тә һатийә бһхистҥне у эз бона хәбәред тә һатъмә. ¹³ Ле мире п'адшатийа Фарьстане* бист у йәк р'ожи мьқабьли мын сәкһни, ава Мьхайил, йәки жь ван миред пешьн, һат али мын бькә у эз ль вьр мамә щәм п'адшайед Фарьстане.† ¹⁴ Ле ньһа эз һатъмә тәр'а бежъм, кә we чь бе сәре мьләте тә р'ожед ахьрийеда, чьмки әв дитьнок бона р'ожед дур ә». ¹⁵ Гава әви әв йәкана мынр'а готһн, бәре мын к'әтә әрде у дәнг жь мын дәрнәк'әт.

¹⁶ Һынге йәки дьлқе мәрийада леве мын к'әт у мын дәве хвә вәкьр хәбәр да у готә йе пешбәри хвә: «Хвәје мын! Жь ве дитьне щәгәра мын мында п'ьр'ти-п'ьр'ти

дьбә, иди тәйах накъм. ¹⁷ Әз хәламе хвәје хвә, әзе чава бькарьбъм т'әви хвәйики минани тә аһа хәбәр дьм? Чьмки эз ньһава иди тәйах накъм у бин ль мын дьч'ькә». ¹⁸ Әви дьлқе мерьвда диса ль мын к'әт, эз қәват кьръм, ¹⁹ у гот: «Нәтърсә мәрвбе бәгәмкьри, ә'дьяйи тәр'а бә, бышьдә у сәрхвә бә». Гава әви т'әви мын хәбәр да, эз қәват бум у мын гот: «Дә ньһа хәбәр дә, хвәје мын, чьмки тә эз қәват кьръм». ²⁰ У әви гот: «Тә зани эз чьма һатъмә ль щәм тә? Әзе ньһа вәгәр'ьм т'әви мире Фарьстане шәр' кьм. Ле гава эз дәрем, ва йә мире Йунаньстане we бе. ²¹ Ле бәле эз ньвисара к'ьтеба р'астийеда тәва ә'йан дькьм. У кәсәк т'өнә кә шәр'е пешбәри ванда али мын бькә, пештьри Мьхайиле мире вә.

11 ¹ Мын йәксалия Дарйуше мәдида, пышта Мьхайил гьрт у қәват да ви.

П'адшатийа башуре у п'адшатийа бакөре

² Ньһа әзе тәр'а р'астийе бежъм, ва йә се п'адшайе жи Фарьстанеда р'абһн, ле йе чара we жь ван һ'әмуя эәфтър һәбуке қазьнц кә у гава пе һәбука хвә қәват бьгьрә, һынге we һ'әмуя р'акә мьқабьли п'адшатийа Йунаньстане.

* 10:13 «Мире п'адшатийа Фарьстане», те фә'мкьрне мьляк'әте мьқабьл, ле Мьхайил сәрәкмьляк'әт ә.

10:13, 21 Ә'йанти 12:7.

³ Паше п'адшаки зор we дэре, эве бь h'окөмаки мэзын, хвэстьна дьле хвэ бькэ, өса we сэрверийе бькэ. ⁴ Ле гава һама р'абэ, п'адшатийа вийе weран бэ у бэлайи һэр чар қолбед э'змен бэ, эве нэ бьк'эвэ дэсте зөр'эта wi, нэ жи wi h'окөме кө wi сэрверии ле дькьр. П'адшатийе жь wi бе стандьне, пешт'ри ван we быг'һижэ һьнэ-кэ дьн.

⁵ П'адше башуре* we қэват быг'рэ, ль жь сэрэскэрэки wi we жь wi қэватт'р бэ у we h'окөм кэ, h'окөмдарийа вийе he h'окөмэтикэ мэзын бэ. ⁶ Паше, пышти чэнд сала эве ль һэв бен, қиза п'адше башуре we һэр'э щэм п'адше бакөре*, wэки пьрсед нава хвэда сафи кьн. Ле қизьке қэват нэкэ у нэжи п'адшайе бакөре we гэйах кэ; қизьке т'эви р'ебэред хвэ у ба-ве хвэ у к'омэкдаре хвэ we дэме бехэда һэр'ьн.

⁷ Ле жь р'авед we ч'ьқьләке дэwсе дэре, эве бь ордийе бе бь-к'эвэ қэсьра п'адше бакөре, we шэр'е хвэ ль бэр ван бькэ у сэр-к'эвэ. ⁸ Эве хвэдейед ван, п'утед ванэ р'окьри, т'эви дэрданед ванэ қимэтэ зер' у зив т'алан кэ, бьбэ Мьсьре. У эве чэнд сала п'адше бакөре р'ьһ'эт бьһелэ. ⁹ һьнге п'адше бакөре we бьк'эвэ нава п'адшатийа башуре, ле we диса вэгэр'э wэлате хвэ.

¹⁰ Паше көр'ед вийе дэрен шер' у гэлэк к'омед ордийа быщ'ви-

һьн, жь ван көр'а йэке мина лейе дэрбаз бэ у пашда һат'не жи we шэр'е хвэ бькэ һ'эта қэсьра wi. ¹¹ һьнге п'адше башуре we бьқьл-қьлэ у ль бэр wi п'адше бакөре р'абэ шер', п'адше бакөре we гэлэк мьхөлқэт р'акэ сэр ньга, ле эв мьхөлқэте бьк'эвэ дэсте п'адше башуре. ¹² У гава ордийа һьлдэ, эве дьле хвэда к'обар бэ, we гэлэк һ'эзара бышкенэ, ле we нькар'ьбэ сэрк'эвэ. ¹³ Чьмки п'адше бакөре we вэгэр'э у жь мьхөлқэта пешьн гэлэкт'р р'акэ ль сэр ньга у пэй чэнд салар'а we бь ордийа мэзын у щэб'рханэ бе. ¹⁴ Ван дэмада гэлэке мьқабьли п'адше башуре р'абьн у сэрһьлдайед жь мьлэте тэ жи we р'абьн, кө дит'гноке биньнэ сери у we бьк'эвьн. ¹⁵ һьнге п'адше бакөре we бе, т'өлмед хвэлийе бьльнд кэ у бажаред суркьри һьлдэ, қоланед мьле п'адше башуре у ордийед вийэ жьбарэ we ль бэр тэйах нэкьн у нэ жи we қэват кьн кө ль бэр бьсэкьньн. ¹⁶ К'ижан кө ль сэр п'адше бакөреда быг'рэ, we хвэстьна дьле хвэ бькэ у т'ө кэсе ль бэр wi нэсэкьнэ. Эве зома хвэ wэлате хвэйр'умэтда* лехэ у эв wэлате ль бэр дэсте wi бьзарэ. ¹⁷ Эве бькэ кө бь т'эмамийа қэ-wата п'адшатийа хвэва бе, wэки пэймана льһэвһат'не т'эви п'адше башуре гьредэ у һ'эта қиза хвэ жи чава жьн бьдэ wi, wэки п'адшатийа wi weран кэ, ле эв йэке нэбэ у wir'а ль һэв нэйе. ¹⁸ Паше

* 11:5 «П'адше башуре» те фэ'мкьрьне: «П'адше Мьсьре».

* 11:6 «П'адше бакөре» те фэ'мкьрьне: «П'адше Сурйайе».

* 11:16 «Wэлате хвэйр'умэт» бэ'са wэлате Исраеле дькэ.

эве бэре хвэ бьдэ вэлатед дэве бэ'ре у жь ван гэлэка we һьлдэ. Ле сэрверэке беһөрмэткьрына wi бьдэ сэкьнандьне у we беһөрмэткьрына wi бинэ сэр wi. ¹⁹ Паше эве бэре хвэ бьдэ қэсьред вэлате хвэ, ле we бышьмьтэ, бьк'эвэ бе сэр-бэрэт'э. ²⁰ Дэвса wi йэки дьн we р'абэ, эве хэрцгьр^ф бышинэ бона р'умэта п'адшатийе, ле эве дэмэке шунда һурдэхвэши бэ, ле нэ пе һерсе, нэ жи пе шер'.

П'адше бакөрейи хьраб

²¹ Дэвса wi йэки бегэдьр we р'абэ у р'умэта п'адшатийа wi we т'өнэбэ, ле эве бе қалмэ-қалм бе у бь һ'лэк'арийе п'адшатийе эфти хвэ кэ. ²² У ль бэр wi ордийе чава ль бэр лейе һэр'ьн һурдэхвэши бьн, һ'эта мире пэймане жи. ²³ Паше эве т'эви ван ль һэв бе у бь һ'лэк'арийа хвэ we пе һьндьк мэрвь сэр ван к'эвэ. ²⁴ Эве бьк'эвэ қэза р'ьһ'эт у хвэйбэр у we тыште өса бькэ, кө нэ баве wi кьрийэ, нэ жи кал баве wi. Эве т'алан, тыште шеланди у һэбуке бэлайи ван кэ у бь нета хьраб вэ'дэки кьн ль сэр қэсьра бьфькьрэ. ²⁵ Паше алава дьл у қэвате we бьдэ сери, эве бь ордийа мэзын р'абэ ль сэр п'адше башуре шер'. П'адше башуре жи we ль бэр wi һе бь ордийед мэзын у қэват р'абэ, ле we пе нькарьбэ, чьмки we һьндава вида мьхэнэтийе бькьн. ²⁶ һ'эта

эвед кө нане wi дьхвьн жи we wi һурдэхвэши кьн, ордийа wийе чава ль бэр лейе һэр'э у гэлэке бенэ көштьн. ²⁷ Дьле ван һэр дө п'адшада жи мьхэнэтийе һэбэ у сэр сьфрэке р'унышти we дэрэw хэбэр дьн, ле к'аре т'өнэбэ, чьмки ахьрийе we вэ'де к'ьфшкьрида бе сери. ²⁸ Пэй ве йэкер'а п'адше бакөре we бь хер-хьзнева вэгэр'э вэлате хвэ, ле дьле wийе һьндава пэймана пирозда we нэр'аст бэ, эве йа хвэ бькэ, паше вэгэр'э вэлате хвэ. ²⁹ Вэ'де к'ьфшкьрида эве диса һэр'э ль сэр башуре, ле чуйина пашьн we нэ мина йа пешьн бэ. ³⁰ Чьмки һьнге гэмийед қөбрсьийа* we бенэ сэр wi, эве бьтърсэ вэгэр'э у һерса хвэ ль сэр пэймана пирозда бьр'ежэ. Эве вэгэр'э, һэр'э у дина хвэ бьдэ эвед кө пэймана пироз инк'ар кьрынэ. ³¹ һьнге ордийа жь алийе вида we Пирозгәһе у сура we бьһ'эр'ьминьн, дийарийа^ф һэр р'ож бьдьнэ һьлдане у дэwсе һ'эрабийа we-ранкьрыне дайньн.[†] ³² Эве бь заре хвэйи һ'лэк'ар һ'ьше йед һьндава пэйманеда нэп'акийе дькьн бьхвэ, ле щьмэ'та кө Хвэдейе хвэ нас дькэ, we бышьдэ у ль сэр йа хвэ бэ. ³³ Йед сэрwахт жь нава щьмэ'те we гэлэка бьдьнэ фэ'мкьрыне, ле һьнэк wэхт эве бь шур, агьр, һесиртийе у т'аланкьрынеда щэфе бьбиньн. ³⁴ У щэфе хвэда эве һьнэк к'омэк бьстиньн у гэлэке бь

* 11:30 «Қөбрсьийа» ль вьр те фэ'мкьрыне: «Мэрвьед дор-бэред Бэ'ра Навбэре (awa готи Бэ'ра Сьпи)».

† 11:31 Данийел 9:27; 12:11; Мэтта 24:15; Марқос 13:14.

h'ълэк'арийе хwэ ль ван бьгьрын.
³⁵Һнэкэ жь йед сэрwахт жи we ве йэке бьбиньн, кö эw бь егьр бенэ щер'ьбандьне, бона бенэ паqьж-кьрне, спикьрне h'эта зэмане ахьрийе. Чьмки h'эта һнге һнэк wэxт һэйэ.

³⁶У эw п'адшайе хwэстьна дь-ле хwэ бькэ, эwe хwэ жь h'эму хwэдейа бьльндтър у мэстър бь-гьрэ у ль бэр Хwэдейе хwэдейа тыштэд нэбуьи бежэ; у эв йэке жер'а ль һэв бе, h'эта кö хэзэб бе сери, чьмки чь кö һатийэ qь-раркьрне we бьqэwьмэ.[†] ³⁷Эwe нэ гöһ бьдэ хwэдейед кал-бавед хwэ, нэ жи хwэдейе алийе жьнада h'эзкьри, эwe т'ö хwэдейи we ль бэр тыштэки данэйнэ, чьмки эwe хwэ жь сэр h'эмуйар'а бьгьрэ. ³⁸Ле дэwса wan эwe хwэдейе qэсьра бьh'эбинэ у wi хwэдейи, к'ижан кö кал-бавед wi нас нэкьрнэ, we бь зер', зив, кэвьред қимэт у гэлэк хьшьред майин бьh'эбинэ. ³⁹Эwe бь наве хwэдеки хэриб бэ-ре хwэ бьдэ qэсьред qэwин у йед кö wi qэбул кьн, эwe qэдьре wan he бьльнд кэ у h'öкöме wan бьдэ ль сэр гэлэка, э'рде чава хэлэт п'арэвэкэ.

⁴⁰Незики зэмане ахьрийе, п'адше башуре we т'эви wi дэре шер', ле п'адше бакөре we мина бобэлиске бь э'рэба, һэспа у гэлэк гэмийа ль сэр wэлатда бьгьрэ; эwe һэр'э сэр wэлата, мина лейе жь сэр wanp'а дэрбаз бэ. ⁴¹У эwe

бе бьк'эwэ wэлате хwэйр'умэт, гэ-лэк wэлате жи бенэ wepанкьрне, ле жь дэсте wi Эдом^ф, Mowаб^ф у п'ара э'сьле амонийайэ^ф мэзьн we хьлаз бэ. ⁴²Эwe дэсте хwэ бавежэ гэлэк wэлата у wэлате Мьсьре жи хьлаз набэ. ⁴³Эwe бьбэ хwэйе хьзна зер', зив у h'эму хьшьред Мь-сьрейэ бь қимэт. Либийа у К'уше^ф жи бьн дэсте wiда бьн. ⁴⁴Ле эw дэнг-бэ'се жь р'оһьлате у бакөре кö бен, we wi т'эвиһэв кьн, һнге эwe бь һерса р'абэ, кö гэлэка qьр'кэ у к'оке ле бинэ. ⁴⁵Эwe конед к'оч'ыксэра хwэ ль навбэра бэ'ре у ч'ийайе бэдэwi пирозда лехэ, ле we бьгьһижэ ахьрийа хwэ у т'ö кэсе али wi нэкэ.

Дэма ахьрийе

12 ¹We һнге Мьхайил, мире мэзьн, пыштоване мьлэте тэ we р'абэ. У тэнгасикэ öса хь-раб we бьбэ, кö р'ожа бэндэ дьне к'этийэ h'эта we р'оже тыштэки öса нэбуйэ, ле һнге h'эму мьлэте тэйе хьлаз бэ, awa готи наве к'и-жана кö к'этебеда ньвисар һэбэ.[†] ²У гэлэкед аха э'рдеда р'азайи we h'эшиар бьн, һнэке бона жийи-на^ф h'эта-h'этайе, һнэке жи бона р'обэтийе у qара h'эта-h'этайе.[†] ³Сэрwахте мина р'онайа э'рше э'з-мен шэwq бьдьн у эwed кö гэлэка бэрбьр'и р'астийе тиньн жи мина стэйрка, һэр т'ьм, h'эта-h'этайе.

⁴Ле тö Данийело, ван готь-на дадэ у ве к'этебе мор кэ h'эта

11:36 Салоники II, 2:3-4; Э'йанги 13:5-6. **12:1** Мэтта 24:21; Марqос 13:19; Э'йанги 7:14; 12:7. **12:2** Ишайа 26:19; Мэтта 25:46; Йуһ'энна 5:29.

зэмане ахьрийе. Гэлэке we ле бь-
гэр'ын у занэбуне зедэ бэ».†

⁵Һынге мын Данийел дина хwэ дайе, ва йэ дө мэръве дьн сэкь-
нинэ, йэк алики ч'ем сэкьни бу,
йэк жи алики дьн. ⁶У йэки готэ
йе к'ынца к'ътани ле, кө ль сэр
ава ч'ем сэкьни бу: «Ахьрийа ван
тыштед һ'эйрэ-һ'өжмэк'ар к'энге
йэ?» ⁷У мын бьхист, эw мэръве
к'ынца к'ътани ле, кө ль сэр ава
ч'ем сэкьнибу, һэр дө дәсте хwэ
бэрбь э'змен бьльнд кьрын у ль
сэр йе һэр Т'ьм Сах сонд хвар, кө
wэxтэки, дө wэхта у нив wэxти*,
гава г'эмамия qэwата щьм'та
пироз һурдэхwэши бэ, һынге эв
һ'эмуйе бенэ сери.† ⁸Гава мын бь-

хист, мын фэ'м нэкьр у гот: «Хwэ-
йе мын, ахьрийа ве йэке we чаwа
бэ?» ⁹Әwi гот: «Һэр'э Данийело,
эв тыштед готи we һ'эта зэмане
ахьрийе дадаи у моркьри бьн,
¹⁰чьмки гэлэке паqьж бьн, qэр-
qаш бьн у бенэ щер'ьбандьне, ле
нэп'аке нэп'акийа хwэ бькьн у г'ө
нэп'аке фэ'м нэкэ, ле сэрwаxте
фэ'м бькьн.† ¹¹Жь р'ожа дийарийа
һэр р'ож бе һьлдане, һ'эта данина
һ'эрамияа wеранкьрьне 1 290*
р'оже дэрбаз бьн.† ¹²Хwэзи^ф ль wi,
кө we сэбьр кэ у бьгьнижэ 1 335
р'ожи. ¹³Ле тө Данийел һэр'э бь-
гьнижэ ахьрийа хwэ. Те р'ьһ'эт би
у ахьрийа р'ожада те р'аби п'ара
хwэ бьстини».

* **12:7** Дьбэ wэкэ «се сал у нива».

* **12:11** Жьмара р'ожед р'еза 11-а у 12-а һэр йэк жь ван ль гора р'ожнишед башqэ-баш-
qэда дькьнэ се сал у нив.

12:4 Ә'йанги 22:10. **12:7** Ә'йанги 10:5; 12:14. **12:10** Ә'йанги 22:11.

12:11 Данийел 9:27; 11:31; Мэтта 24:15; Марqос 13:14.

К'ьтеба носейа п'ехэмбэр

Пешготын

носейа п'ехэмбэр^ф пэй Амос п'ехэмбэрр'а хэбэра Хвэде израели-йар'а^ф даннасин дькыр, ава готи пэй ниве сэдсалийа һ'эйштар'а бэри буйина Иса. носейа п'адшатийа Израелер'а, ава готи п'адшатийа бакөрер'а даннасин дькэ.

К'ьтеба носейада п'адшатийа Израелер'а цар-шара те готыне Эфраим, чьмки эв қэбила нава п'адшатийа Израеледа йа һэрэ мэзын бу. Ви чахи п'адшатийа Израеле бет'эфақ бу (П'адшати II, 14:23–17:23). Чэнд п'адша пэй һэвр'а вэ'де сэрһылдане у нэмамийе һатьбунэ коштыне. Императорийа Ашуре^ф һеди-һеди э'рде Израеле зэфт дькэ.

Вэлетда бедануни бу, щьмэ'те хвэдейед Кэнане^ф дьһ'эбандын, һ'эта һ'эйкэлед дө голькед зер'ин жи кө вана эв чава диндара Хвэде һ'эсаб дькьрын.

носейа п'ехэмбэр һ'але щьмэ'та Израеле дьдэ к'ьфше, чава жьна кө сэр мере хвэр'а зьнек'арийе дькэ. һэлэқэтийа Хөдан^ф у щьмэ'та Вийэ бьжарти гэрэ бьбуя мина һэлэқэтийа жьн у мере сэр нь-та һ'элал, ле щьмэ'т һьндава Хвэдеда бебэхт дэрк'эт. Чава жьнэк т'эви мере хэлце зьнек'арийе дькэ, оса жи израели т'эви мьлэтед дор-бэред хвэ бун у хвэдейед ван һ'эбандын. Бь ви авайи эв жь р'ийа Хвэде дэрк'этгн.

носейа щьмэ'та п'адшатийа Израеле дьдэ һ'эсандьне, кө эв т'о-бэкьн^ф у бь дьл у щан бэрбь Хөдан вэгэр'ьн, кө дуса т'эви Хөдан бьбьнэ йэк. Ле щьмэ'те гөр'а ви нэкр. Пэй ве йэкер'а бэла һатэ сэре ван: Самэрийа^ф п'айт'эхте п'адшатийа бакөре, жь алиие ашур-рийава те зэфткьрыне у гэлэк кэс сьргун тенэ бьрыне (сала 722-721 бэри буйина Иса).

1 ¹ Хэбэра Хөдан^ф носейайе көр'е Берийар'а һат, һена Узийа, Йотам, Аһаз у һьзқийа п'адшед Щьһудайеда^ф у һена Йеробоваме көр'е Йоаш, п'адше Израеледа^ф.

Жьн у зар'ед носейа
² Гава серида готына Хөдан носейар'а һат, Эви готэ носейа: «һэр'э хвэр'а жьнэкэ нэр'ийахвэ-да бьстинэ, кө зар'ед нэр'ийахвэ-да пэйк'эвьн, чьмки эв щьмэ'та

жь Ходан дур к'этийэ, мина жьна кө беһ'эсаб қавийе дыкэ». ³ носеяа жи чу Гомэра қиза Дивлайим станд, әва пе ма у көр'эк wir'а ани. ⁴ һынге Ходан готэ wi: «Наве wi дайнэ Йизрәһел*, чьмки һынаки шунда Әзе бона әве хуна нәвала Йизрәһеледа р'ъжийайи мала Йеһу щэза кьм у п'адшатийе жь мала Израел бьдмә бьр'ине[†] ⁵ у әве р'оже Әзе нәвала Йизрәһеледа кэване Израеле бышкеньм».

⁶ Гомәр диса пе ма у қизэк жи ани, һынге Ходан готэ wi: «Наве we дайнэ Бер'әм*, чьмки Әзе иди ль бәр мала Израел нәк'эвьм, кө ль ван бьбахшиньм. ⁷ Ле Әзе ль бәр мала Щьһуда к'эвьм у ван хьлаз кьм чава Ходан Хвәдейе^ф ван, нә кө пе кэване, шур, йан шер', йан һәспа у сийара».

⁸ Гава де Бер'әм ширәвәкьр, әв диса пе ма у көр'эк ани. ⁹ һынге Ходан гот: «Наве wi жи дайнэ Нә Щьмә'та Мьн*, чьмки һун нә щьмә'та Мьн ын у Әз жи нә Хвәдейе вә мә**».

Пашдаһатьна хер-хвәшийа мала Израел

¹⁰ «Ле бәле диса һ'эсабе исраелия we wәкә қума бәре бә, кө we нә бе чапкьрне, нә жи бе жьмаре. Әв дәра кө ванр'а натийә готьне: «Һун нә щьмә'та Мьн ын, һәма ль wьр жи әwe бе готьне: «Һун зар'ед Хвәдейе Зенди нә».[†] ¹¹ һынге щьһуди у исраели we ль һәв быщьвьн бьбьнә йәк, сәрweрәки ль сәр хвә к'ьфш кьн у жь әрде һесирк'әти дәрән,* Р'ожа Йизрәһел** we р'аст р'ожәкә әзизә хер-хвәшийе бә!

2 ¹ Ава, бьрайед хвәр'а бежьн: «Щьмә'та Мьн*», хушкед хвәр'а: «Р'әмлебуийед Мьн**».

Израела бөбәхт чава к'өлфәтәкә ч'әвдәр we бе щэзакьрне

² Дә'we жь дийа хвә бькьн, дә'we же бькьн!
Әва иди нә кэванийа Мьн ә,
Әз жи нә малхе we мә.

* **1:4** «Йизрәһел» бь ибрани те фә'мкьрне: «Хвәде (т'охьм) дьр'әшинә». Ль вьр, р'еза 4-да әв нав те бьк'аранине чава гәфхварьн, ава готи дьдә хойакьрне кө Ходане Израеле щэза кә у щьмә'та Хвә бала-бәлайи кә. Ле р'еза 11-да те бьк'аранине чава создайина хер-бәрәк'әтийе, ава готи Ходане щьмә'та Хвә пьр' ль һәв зедә кә чава әк'ьне зәвийейи пьр' кө те т'опкьрне.

* **1:6** Бь ибрани «ЛО-РӨҺ'АМА».

* **1:9** Бь ибрани «ЛО-Ә'ММИ».

** **1:9** Бь ибрани аһа жи те фә'мкьрне: «ӘЗ һӘМӘ иди нә Хвәдейе вә мә» (бьхуньн Дәрк'әтгьн 3:14).

* **1:11** Бь ибрани аһа те фә'мкьрне: «жь вәлате сьргунийе вәгәр'ьн» йан жи «жь дийа-ре^ф мьрийа дәрән».

** **1:11** Бьхуньн шьровәкьрне носеяа 1:4.

* **2:1** Бь ибрани «Ә'ММИ».

** **2:1** Бь ибрани «РӨҺ'АМА».

1:4 П'адшати II, 10:11. **1:10** Р'омайи 9:26.

- Бъра қавийе жь р'уйе хвә дур
хә,
зньек'арийе жи жь синг-бәре
хвә.
- 3 Йан на, Әзе к'ынща же бехьм,
әве тә'зи-бесът'ар бьхельм,
бькмә мина р'ожа жь дийа
хвә к'әти,
бькмә мина чол-бәсте,
мина ә'рде һ'ышки-һ'ола,
вәки жь г'ибуне we бькөжьм.
- 4 Дьле Мыне ль сәр зар'ед we
нәшәшьтә,
чьмки әвана зар'ед
зньек'арийе нә.
- 5 Дийа ван зньек'ари кьр,
ванда пе ма, хвә кьрә
р'обәт у гот:
«Әзе ль пәй йаред хвә* һәр'ьм,
к'ижан кө нан, аве, һьри,
к'ьтане, р'ун
у вәхварьнед мын дьдьнә
мын».
- 6 Ләма жи ва Әзе р'ийа we пе
стьруйа дадьм
у дора we сур кьм,
кө шьвәр'ийед хвә нәбинә.
- 7 Әве пәй йаред хвә к'әвә,
ле we хвә ванр'а нәгьһинә,
we ль ван бьгәр'ә,
ле we нәбинә,
һьнге we бежә:
«Әз вәгәр'ьм һәр'ьмә щәм
малхе хвәйи ә'wльн,
чьмки һ'але мыни һьнге жь
йе ньһа четьр бу».
- 8 Әве фә'м нәдькьр кө Әз бум
Йе кө гәньм, шәрав у р'ун
дьданә we,
Мын зер' у зивед we зедә
дькьрьн,
к'ижан кө әве дьданә Баә'л.*
- 9 Ләма жи Әзе гәньме Хвә
вә'дәда пашда бьстиньм,
шәрава Хвә жи дәмсаледә,
һьри у к'ьтане Хвә пашда
һьлдьм,
бь к'ижана шәрма хвә
ньхамтьбу.
- 10 Ль бәр ч'әвед йаред we,
Әзе ньһа шәрма we вәкьм,
т'ө кәсе жь дәсте Мын хьлаз
нәкә.
- 11 Әзе һ'әму әшқе, щәжьна у
сәре мәһа,
шәмийа^ф у һ'әму шайийа жь
сәр we бьбьр'ьм.
- 12 Әзе к'олед тьрийа у даред
һежиред we кавьл кьм,
бона к'ижана әве дьгот:
«Әвана машед жь йаред мын
ьн,
ләма Әзе ван бькмә
чалуйед чольстен,
we бьбә хөре р'ә'вьред чоле.
- 13 һьнге Әзе бона ван р'ожа әве
щәза кьм,
к'ижанада әве Баә'лр'а
бьхур^ф шәшьтандийә,
бь гөһар у гөстила хвә
хәмландийә
у дайә пәй йаред хвә чуйә
у Әз бир кьрьмә», әва
ә'ламкьрьна Хөдан ә.

* 2:5 «Йаред хвә» бә'са п'утед хер-бәрәк'әтийе дькьн, мина Ашера^ф у щур'ә-щур'ә Баә'ла. Баә'ле мәзын жи хөдане баране бу.

* 2:8 Аһа жи те фә'мкьрьне: «пе ван зер'-зива баә'л чедькьрьн».

**Һ'ызкърна Хвәдейә
һьндава мьләте Вида**

- 14 «Ләма жи ва Әзе әве Хвәр'а
қайл кьм,
әве бьбьмә бәр'ийе у
дьлар'а хәбәр дьм.
- 15 Ль вьр Әзе р'әзе тьрийед we
диса бьдьмә we,
Гәлийе Тәнгасийе* чава
Дәрийе Гөмане.
Әве ль вьр готьна хвә әре кә,
мина р'ожед щәһьлтийа
хвәда,
мина р'ожа кә жь Мьсьре
дәрк'әт.
- 16 Әве р'оже, әва ә'ламкърна
Хөдан ә,
те Мьнр'а бежи: «Малхе
мын»,
гава тө Мьн нас ки,
һынге те иди Мьнр'а нәбежи:
«Баә'л, хвәйе мын».
- 17 Әзе навед Баә'ла жь дәве we
р'әсит кьм,
иди әв наве т'ө цар нәйенә
сәр зар-зьмана.
- 18 Әве р'оже Әзе пәйманәке
т'әви р'ә'вьред чоле,
тәйрәдед ә'змен,
шулькийед ә'рде гьредьм,
кө зийане нәдьнә щьмә'та
Мьн.
Әзе жь вәлет кәван, шур у
шер' бьдьмә һьлдане,

ван р'һ'әт бьдьмә щи-вар
кърне.

- 19 Әзе бона һ'әта-һ'әтайе тә
Хвәр'а нишан кьм,
тә пе р'астийе, һәқийе,
һ'оба амын у дьлованийе
Хвәр'а нишан кьм.
- 20 Бәле, Әзе тә пе амьнийе
Хвәр'а нишан кьм
у те Хөдан нас бьки у хвә
бьди дәсте Ви.
- 21 Әве р'оже, Әзе щабә бьдьм,
әва ә'ламкърна Хөдан ә,
Әзе щабә ә'змана бьдьм,
ә'змане жи щабә ә'рде бьдьн,
- 22 ә'рде пе геньм, шәраве у
р'ун щабә бьдә
у әве жи щабә Йизрәһел
бьдьн,*
- 23 Әзе бона Хвә Исраеле ль сәр
ә'рде бьчиньм,
ль «Бер'әме» бемә р'ә'ме у
бежьме «Нә щьмә'та Мьн»:
«Тө щьмә'та Мьн и»
у әве жи щабә Мьн бьдә
бежә: «Тө жи Хвәдейе
мын и».[†]

**Һ'ызкърна Хөдан
хвәйгөман дькә**

З ¹ Пәйр'а Хөдан готә мын: «Дә
һәр'ә диса әве жьна хвәйә қа-
вә кө йаред we һәнә һ'ыз кә, чава
кө Хөдан исраелия һ'ыз дькә, ле

* **2:15** Бь ибрани «Ә'хоре», кө те фә'мкърне: «Тәнгаси» йан «Зәлулийе». Бьхунын Йешу 7:24-26.

* **2:22** носейа 1:4-5-да, наве «Йизрәһел» нишанкә гәфхварьн у нәхвәшийе бу, ле ве дәре мә'на хвәйә ә'саси дьстинә: «Хвәде шин дькә».

2:23 Р'омайи 9:25; Пәтрүс I, 2:10.

эwэ пэй хwэдейед майин дьчын у к'атед ванэ к'ышмиша һ'ыз дькын». ²Эз жи чум мьн эw хwэр'а пе панздэһ шеќлед зивин, хомер* у нивэк цэһ к'ыр'и. ³Мьн готэ we: «Wэрэ тó дэмэкэ дьреж щэм мьн бьминэ у қавийе нэкэ, сэре хwэ кэсэкир'а данэйнэ, эзе жи дэст нэдьмэ тэ». ⁴Чьмки израели we дэмэкэ дьреж бе п'адша, бе мир, бе қорбан^ф, бе һ'эйкэле хер-бэрэ-к'эгийе, бе ефод^ф у бе п'утед оцца-ха бьминьн*. ⁵Пэйр'а израелийе вэгэр'ын, ль Ходан Хwэдейе хwэ у зор'эта Дауьд^ф п'адше хwэ быгэр'ын у р'ожед ахьрийе эwe хwэ ль хофа Ходан у к'эрэма^ф Wi быгьрын.

**Ходан жь Израеле
дэ'wa т'эр'ьбандьна
Пэймана^ф Хwэ дькэ**

4 ¹ һэй израелийа, гóһ
быднэ готьна Ходан!
Дэ'wa Ходан т'эви бьнэлийед
ви wэлати һэйэ,
чьмки wэлетда амьни
т'онэ, нэ дьловани, нэ жи
хwэденаси.*
² Сонде дэрэw, шэ'дэгийа
дэрэw,
кóштын, дьзи у зьнек'ари ль
һэв зедэ дьбьн
у хун ль сэр хунедэ дьр'ьжэ.
³ Бона ве йэке wэлате зьһа бьбэ*
у һ'эму бьнэлийе қóдум
бык'эвьн,

т'эви р'э'wьред чоле у
тэйрадед э'змен,
һ'эта ма'сийед бэ'ре жи we
қыр' бьн.

**Ходан шыќйате
к'аһина^ф дькэ**

⁴ Дэ бьра т'ó кэс дэ'we нэкэ
у т'ó кэси һьлнэйе,
дэ'wa Мьн т'эви тэ йэ, һэй
к'аһино^ф.
⁵ Тó р'оже дышмыги,
п'ехэмбэр^ф жи т'эви тэ шэве
дышмытэ
у Эзе Израеле, дийа тэ к'óта
кьм.
⁶ Щьмэ'та Мьн жь дэст
нэзанийе қыр' дьбэ.
Тэ кó нэхwэст Мьн нас ки,
Эзе жи нэхелым кó тó ль бэр
Мьн чава к'аһин бейи
наскьрын.
Чава тэ Қануна^ф Хwэдейе
хwэ бир кьр,
Эзе жи óса зар'ед тэ бир
быкьм.
⁷ һун к'аһин чьқаси зедэ дьбьн,
һақаси жи ль бэр Мьн
гонэйа дькьн,
ләма жи Эзе жь бэр р'умэта
wэва р'обэтийе бьдьмэ
wэ.
⁸ һун пе дийарийед^ф жь бэр
гонэйед щьмэ'та Мьнwa
хwэ т'ер дькьн

* **3:2** «хомерэк» дэрданэк бу, кó wэкэ дóсьд у бист литьр тышт һьлдьда.

* **3:4** Эв йэке бырэwьмэ wэхте һесиртийеда.

* **4:1** «Хwэденаси» бэ'са наскьрына Пэймана^ф Хwэдейе сэре ч'ийае Синайе^ф дькэ, ава готи Қануна^ф Муса^ф, кó Израеле гэрэке гóһдарийа we быкьра.

* **4:3** Wэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда ньвисар э: «шине быкэ».

- у нәфса вә дәмана
нәһәқийа ванда йә.
9 Аwa чь кә бе сәре цьмә'те, we
өса жи бе сәре к'аһин.
Әзе анәгори р'е-дърбед ван
бәла ван бьдьме
у вәкә ә'мәлед ван бьдьмә
ван.
10 Әwe бьхвьн, ле we т'ер нәбьн,
we қавийе бькьн, ле зедә
нәбьн,
чьмки вана бона
п'утп'арьстийе^ф дәст жь
Хөдан кьрьн.

**Хwәде п'утп'арьстийа
Исраеле һьлте**

- 11 Шәраве у мәйа ну һ'ше ван
хварийә.
12 Цьмә'та Мьн шевьра хwә
п'уте хwәйи дарин дьхә
у даре дәсте we цаба we
дьдә.
Р'өһ'е зьнек'арийе әw
хальфандьнә,
жь Хwәдейе хwә дур к'әти
қавийе дькьн.
13 Әw ль сәре ч'ийа қөрбана
дьдьн, ль сәре гьра,
бьне даред мә'зе, сьпьндаре
у әрзеда бьхуре*
дьшәвьтиньн,
чьмки сийа бьн ван дарада
ль ван хwәш те.
- Ләма жи қизед вә қавийе
дькьн
у букед вә жи зьнек'арийе.
14 Ле гава қизед вә қавийе
бькьн у букед вә жи
зьнек'арийе,
Әзе ван щәза нәкьм,
чьмки хун хwәха жи қавар'а нә
у т'әви хwәфьрошед* ощаха
қөрбана дьдьн.
Аwa мьләте беһ'ьш we
сәрсери бе.
15 һәй Исраел, тө кә қавийе
дьки,
дә бьра Щьһуда т'әви гөнәйе
тә нәбә.
Нәчьнә Гилгале,
р'анәбьнә Бет'-Аwәне*,
ль вьр сонд нәхвьн
нәбежьн: «Әз ви Хөдани
кьм!»
16 Исраеле мина ногьна чьфтәк,
дайә моза!
Дә иди Хөдане қәт вана
мина бәрхед мергед
бәрфьрәда бьч'еринә?
17 Әфрайим* хwә ль п'ута
гьртиә,
тө дәст жь ви бьк'ьшинә!
18 Гава шәрав жь сәрwера
бәр'дьдә,
әw хwә дьдьнә қавийе,
дьбьнә машоqе ә'йбе.

* 4:13 «Бьхур» ви щийи аһа жи те фә'мкьрьне: «Дийарийед шәвьтандьне».

* 4:14 «Хwәфьрош» әw бу, йа кә хwә дьфьрот, һәqе қавийа хwә дани дьда ощаха п'ут,
бь ве кьрьна хwә, әwa ощаха п'утада һ'әлал дьһатә һ'әсабе, чьмки бь қавийа хwә к'ар
дьда ощаха п'ута. У қәдьре йед аһа ощахед п'утада гәләки бьльнд бу.

* 4:15 Аwa готи «Мала Хьрабийе» кә бә'са Бет'-Еле дькә. Гилгал у Бет'-Еледа щийед
п'утһ'әбандьне һәбун.

* 4:17 «Әфрайим» нава п'адшатийа Исраеледа қәбила һәрә мәзьн бу, ләма ль вьр у
чәнд щийед ве к'ьтебеда дәwса п'адшатийа Исраеле, «Әфрайим» те готьне.

19 Байе ван баскед хwэда
 бьзвьр'инэ
 у эве р'уйе ван qөрбанед
 хwэда шэрми бьн.

**Ходане диwана Израеле
 у Щьһудайе бькэ**

5 ¹ һэй к'аһинно, ве йэке
 бьбьһен,
 һэй мала Израел, дина хwэ
 бьдьне,
 һэй мала п'адше, göһ бьдьне!
 һун кö диwанеда qэлпийе
 дькьн
 диwана wэйе жи бе кьрне.
 Чьмки Миспаһеда һун бунэ
 т'элэ,
 т'ор'а авитийэ ль сэр
 Т'аборе*.

² Сэрһьлдайа һе хwэ данэ
 qэт'ьле,
 ле эзе бона ширэте щэза
 ван бьдьме.

³ Эз эфрайим нас дькьм,
 Израел жь бэр ч'э'ве Мьн
 вэшарти нинэ,
 тö эфрайим qавийе дьки,
 Израел лэwьт'и йэ.

⁴ Кьред ван наһельн кö эw сэр
 Хwэдейе хwэда вэгэр'ьн,
 чьмки р'öһ'е зьнек'арийе
 нава wанда һэйэ,
 эw Ходан нас накьн.

⁵ К'öбарийа Израеле шэ'де
 һьмбэри we йэ,
 Израел у эфрайиме р'уйе
 нэһэqийа хwэда

we бьшьмьт'ьн, Щьһудайе
 жи пер'а.

⁶ Эwe пэз у дэwаред хwэва
 һэр'ьн
 ль Ходан бьгэр'ьн, ле we
 нэбиньн.
 Эw иди жь ван дур к'этийэ.
⁷ Эw Ходанр'а бебэxт дэрк'эт'ьн,
 зар'ед нэ э'дэти ль пэй хwэ
 хьст'ьн,
 ньһа эwe эк'ьне хwэва
 щэжьна һива нуда сэр
 бэла хwэ вэбьн.

**Ашури^ф һьмбэри Израеле
 шэр' дькьн кö алик'арийе
 бьдьнэ Щьһудайе**

⁸ Гивһайеда бор'ийа стру лехьн,
 Р'амайеда бор'ийе хьн,
 Бет'-Аwэнеда бькьнэ һэwар!
 Эм ль пэй тэ тен, һэй
 Бьнйамин!

⁹ Р'ожа хэзэбе эфрайиме кавьл
 бэ,
 эзе нава qэбилед^ф
 Израеледа ве йэке э'лам
 кьм,
 чь кö we э'сэ бьqэwьмэ.

¹⁰ Сэрwеред Щьһудайе бунэ
 мина эwед кö кэвьре
 синор жь щи дьгöһезьн,
 лэма эзе һерса Хwэ ль ван
 р'акьм, мина лейа аве.

¹¹ эфрайиме т'энгэзарбууйи бэ,
 диwанеда һурдэхwэши
 кьри,
 чьмки эw бь һ'эмде хwэ пэй
 п'утед п'уч' к'этийэ.

* 5:1 К'аһина ль Миспаһе у Т'аборедэ щьмэ'т дьхальфандьн, эw пэй п'утһ'эбандьне у хwэдеһ'эбандьна шашда дьбрьн.

12 Эзе мина бьзузе Эфраим
 бьһьз-һьзиньм
 у мина көрме даре Щьһуда
 бьр'ьзиньм.
 13 Гава Эфраим нэхwэшийя
 хwэ һ'эсийя
 у Щьһуда жи бьринед хwэ,
 һынге Эфраим чу Ашуре^ф,
 мэри шандьн щэм п'адше
 мэзын, к'омэк же хwэст,
 ле эви нькарьбу эвана қэнщ
 кьрана
 у бьринед ван бьк'эwандана.

14 Эзе бона Эфраим мина шер
 бьм
 у бона мала Щьһуда
 щэwрьке шера,
 у Эз, Эзе Хwэха ван
 бьдьр'иньм,
 һэр'ьм, ван бьбьм,
 у кэсэке т'өнэбэ wана хьлаз
 кэ.
 15 Эзе һэр'ьм wэгэр'ьмэ ль щийе
 Хwэ,
 һ'эта кө эw нэхэқийя хwэ
 нас кьн
 у дэстпекьн ль Мьн бьгэр'ьн.
 Гава эw бьк'эwьнэ һ'але гьран,
 эве һынге ль Мьн бьгэр'ьн.

Т'обэкьрна^ф бедьл

Б ¹ «Дэ wэрьн эм ль Хөдан
 wэгэр'ьн!
 Эви эм һурдэхwэши кьрьнэ,
 Эве жи мэ қэнщ кэ,
 Эви дэрб ль мэ дайэ,
 Эве жи мэ дэрман кэ.

² Пэй дө р'ожар'а Эве мэ
 сахлэм кэ,
 р'ожа сьсийя we мэ р'акэ сэр
 п'ийя
 у эме бьжин ль бэр Wi.
³ Дэ иди эм Wi нас кьн,
 бьщэ'диньн гөдарийя Wi
 бькьн.
 Эве мэва дэре мина р'онайя
 бэрбанге,
 мина тэ'вийя баране сэр
 мэда бе,
 мина барана бьһарейя кө
 э'рде ав дьдэ».

Хөдан щаба щьмэ'те дьдэ

⁴ Эз чь ль тэ бькьм, һэй
 Эфраим?
 Эз чь ль тэ бькьм, һэй
 Щьһуда?
 Чьмки дьлованийя wэ мина
 мьжа бэрбанге йэ
 амьнийя wэ мина қыр'авийя
 кө зу те һьлдане.
⁵ Лэма Мьн һун бь готьяна
 п'эхэмбэра т'эр'ьшандьн,
 пе шуре дэве Хwэ һун
 көштьн
 у диwанкьрьна Мьн мина
 р'онайе дэрк'эт.
⁶ Чьмки Эз һ'оба амьн
 дьхwазьм, нэ кө қөрбане,
 хwэденаcкьрьне, нэ кө
 т'эвайишэwате.[†]
⁷ Ле wана мина Адэм* пэйман
 т'эр'ьбандьн,
 ль wьр Мьнр'а бeбэхти кьрьн.

* 6:7 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Бажаре Адэме».

6:6 Мэтта 9:13; 12:7.

- 8 Гиләд^ф бажаре нәп'ака йә,
лэк'ед хунева т'жи йә.
- 9 Чава качах хвә ль мервь
дътәлиньн,
өса жи к'ома к'аһина ль
р'ийа Шәхәмеда* мәрийа
дъкөжън,
к'ъретийед хьраб дькьн.
- 10 Мала Израелда Әз ә'щеба
гьран дьбиньм,
Әфраим қавийеда йә,
Израел жи һ'эрабийеда.
- 11 Щьһуда, бона тә жи диwana
мина нандруне
к'ьфшкьри йә.

**Һәгәр Израел вәгәр'ә,
Хөдане жи ль ван вәгәр'ә**

- 7** ¹ һәр гав, гава Әз дькьм
щьмә'та Хвә жь һесирийе
вәгәр'иньм,
һәр гав, гава Әз дькьм кө
Израеле қәнщ кьм,
һнге гөнәйед Әфраим
к'ьфш дьбьн
өса жи хьрабийед Самәрийа^ф.
Әв қәлпийе дькьн,
дъз дадьк'эвьнә мала
у к'учада жи качах
дышлиньн.
- 2 У фькьра ванр'а жи дәрбаз
набә,
кө һ'әму кьред ван бира
Мьнда нә.
Ва йә кьред ван дора ван
дыгьрьн,
әвә ль бәр ч'ә'ве Мьн ьн.

**Шевьра хьрабә
мьқабьли п'адше**

- 3 Әв пе хьрабийед хвә п'адше
ша дькьн
у пе дәрәвийед хвә жи
мир-бәгед хвә.
- 4 Әв һ'әму жи зьнек'арийеда
мина we тәндурә нанпежә
сынщьри нә,
кө һ'әта әв һәвире хвә
дыстьре һьлте жи,
диса агьре тәндуре гөр'
дыминә бәр вәнадә.
- 5 Р'ожа щәжьна п'адше мәда,
мир-бәг жь гәрмайа шәрәве
нәхвәш к'әтьн,
п'адше жи дәсте хвә дьрежи
қәрфкьра кьр.
- 6 Wана пе фелбазийа хвә,
дьле хвә кьрьнә мина фьр'не,
нанпеже ван т'эмабийа шәве
р'адьзе*,
ле сәре сьбе мина алава
егьр дышьхөлә.
- 7 Әв һ'әму жи мина фьр'не
сынщьрин
у сәрwerед хвә һ'уфи хвә
кьрьн,
һ'әму п'адшед ван к'әтьн
у жь ван кәсәк дәнг надә
Мьн.

**Бадһәwa Израел
гөмана хвә ль
мьләта тинә**

- 8 Әфраим т'әви мьләта мина
һәвири те стьране,

* 6:9 К'аһина Гиләде у Шәхәмеда щьмә'т дьхальфандьн, әв жь р'ийа хвәдеһ'эбандьна р'аст дәрдьхьстьн.

* 7:6 «Нанпеже ван т'эмабийа шәве р'адьзе» Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һерса ван т'эмабийа шәве датинә».

Эфраим буйэ мина нане
нэwэлгэр'андийи алики
шэwьги.

- ⁹ Хэриба қэwата wi хwарийэ
ле эw те дэрнахэ,
п'ор'е сери жи сыпи буйэ,
ле наш жь хwэ г'онэ.
¹⁰ К'обарийа Израеле ш'де
һьмбэри we йэ,
ле пэй һақас тыштр'а жи,
эw бэрбь Хөдан Хwәдейе
хwэ вэнагэр'ын
у ль Wi нагэр'ын.

**Израел к'омәке жь Ашуре
у Мьсьре дьхwазэ**

- ¹¹ Эфраим буйэ мина кэвока
сахьке дьле хwэйи беһ'ыш,
эw һэwара хwэ ль Мьсьре
тинэ
у бе мэрэм дьчэ Ашуре.
¹² У гава эw һәр'э,
Әзе г'ор'а Хwэ бавежьмэ сэр
wi,
мина тэйрэдед э'змен wi
жорда биньм,
Әзе аһа биньмэ сэре ван,
гава Әз бьбьһем кö эw
гьһиштгьнэ р'әфа хwэ.*
¹³ Wэй ль ван, кö жь Мьн р'эвин!
Әwe қыр' бьн, кö һьмбэри
Мьн р'абун,
Әз дьхwазьм ван хьлаз кьм,
ле вана һьндава Мьнда
дэрэwi кьрын.
¹⁴ Әwана нэ бь дьл гази Мьн
дькьн,

ле ль сэр ньвина хwэ
дьзарьн,
эw бона нан у шэраве хwэ
дып'эр'ьтиньн,
ле хwэ жь Мьн дур дьхьн*.

- ¹⁵ Мьн эw ширэт кьрын,
қоланед ван шьдандьн,
ле һьндава Мьнда хьраб
дьфькьрын.
¹⁶ Әw вэдьгэр'ьн,
ле нэ бэрбь Йе һэри Жорьн.
Әwана мина кэване қәлл ьн.
Мир-бәгед ване пе шур
бьк'эвьн,
жь дәст әwe зедэзьманийа
хwэ.
Бона ве йәке wәлате
Мьсьреда we бьбьнэ
пек'эни.

**Хөдан Израеле бона
п'утп'арьстийе нәһәқ дькә**

- 8** ¹ Бор'ийа^ф стьру бьдә сэр дә-
ве хwэ!
Дьжмьн мина тэйр хwэ
давежә сэр Хана^ф Хөдан,
чьмки вана Пэймана Мьн
т'эр'ьбанд
у һьндава Қануна Мьнда
нәһәқи кьрын.
² Израел дәнг дьдә Мьн
дыбежә:
«Хwәдейе Мә! Әм Тә нас
дькьн!»
³ Ле Израеле қәнщи т'әхсир
кьр,
ләма дьжмьне пэй ван
к'эвә.

* **7:12** «Әw гьһиштгьнэ р'әфа хwэ» аһа жи те фә'мкьрне: «Чава щьвина ванда һатийә готьне».

* **7:14** Йед кö Баә'л^ф дьһ'эбандьн хwэ бь к'ера дып'эр'ьтандьн. Бьхуньн П'адшати I, 18:28.

- 4 Ұана бей Мын п'адша данин,
мир к'ьфш кьрын бей қрара
Мын.
Пе зер' у зивед хwэ п'ут
чекьрын,
лэма we к'ока ван бе.
- 5 Һэй Самэрийа, гольке тэ веда
авити йә!
Һерса Мын ль сэр wэ алав
дайә!
Һ'эта к'энге һуне жь we йәке
пақьж^ф нэбьн?
- 6 Бәле, әв п'ут жь Исраеле йә,
һостәки әв чекьрийә,
лэма әва нә Хwәде йә,
гольке Самэрийае we қәт-
қәти бә.
- 7 Әw кө байе дьчиньн, we
багәре жи бьдьрун.
Сьмбьлада гәньме п'уч' бә,
we нәбә ар,
һәгәр бьбә жи, we хәрибе
бьхwьн.
- 8 Исраел һатә дақөртандьне,
һьһа әwe нава мьлэтада
бьбә мина дәрданәкә бекер,
9 мина к'әре бәйанийи т'әне
майи
әw р'абу чу Ашуре^ф.
Әфраим пе п'ешк'еша йар
қазьнщ кьрын.
- 10 Р'аст ә әw п'ешк'еша дьдьнә
мьлэта,
ле Әзе зутьрәке бона
щәзакьрыне ван т'оп кьм,
әwe бьн нире п'адшайе
мирада бьчәрчьрын.
- 11 Әфраим бона гөнәпақьжбуне
горигәһ^ф зедә кьрын,
ле әw горигәһ бунә сәбәбе
гөнәкьрына wi.
- 12 Мын гәләк қәйдә-қанун жер'а
һьвисин,
ле әw йәкана жер'а хәриб
һатьнә һ'әсабе.
- 13 Әw бона Мын қөрбана сәрже
дькьн
у хwәха wi гошти дьхwьн,
ле Хөдан жь ван қөрбана нә
р'азии йә.
Әwe һьһа хьрабийед ван бир
бинә
у wәкә гөнәйед ван бәла
ван бьде,
әwe вәгәр'һнә Мьсьре*.
- 14 Исраеле Ә'фьрандаре хwә бир
кьрийә,
там-таш хwәр'а чекьрынә,
Щьһудайе жи бажаред
суркьри зедә кьрынә,
ле Әзе агьр сәр бажаред
wанда бьбариньм
у агьре там-ташед ван
һ'уфи хwә кә.

**Хәзәба Хөданә
ль сәр Исраеле**

- 9** 1 Һэй Исраел, бәшәрхwәш
нибә,
мина мьләтед майин тә ша
нәбә,
чьмки тә бөбәхт и,
жь Хwәдейе хwә дур к'әти
йи,
һ'әму бедәрада маше қавийе
һ'ьз дьки.

* 8:13 Ви щийи хәбәра «Мьсьр» чава нишана сьргунчуйине йә.

- 2 Бедэр у һ'әwзе ван т'ер нәкьн,
мәйа тьрийеда we бьхапьн.
- 3 Әwe wәлате Хөданда
нәминьн,
Әфраиме вәгәр'ә Мьсьре,
Ашуреда жи тьштед һ'әрам
бьхwьн.
- 4 Әwe дийарийа^ф шәрав
сәрдакьрьне Хөданр'а
нәдьн,
we қөрбана нәдьн кө Wi
р'ази кьн.
Әwe бона ван мина нане
шине бә,
һәр кәсе кө бьхwә, we хwә
бьһ'әр'ьминә,
чьмки нане ван т'әне зьке
ван т'ер дькә,
ле әw нане нәк'әвә Хана
Хөдан.
- 5 Иди һуне чь бькьн әwe р'ожа
ә'зизда,
ль р'ожед щәжьнед Хөданда?
- 6 Бәле, һәгәр әw жь бәр
кавьлбуне һәр'ьн,
ле Мьсьре ван т'опи сәрһәв
кә,
Мәмфисе жи ван дәфьн кә.
Стьрийе хьшьред ванә зивин
бьбә хwәйи
у конед ванда дьр'ийе шин
бьн.
- 7 Р'ожед щәзадайине пер'а
гьһиштьнә,
әw р'ожед бәладайине
һатьнә.[†]
Дә бьра Израел ве йәке
бьзаньбә!

**Израел п'ехәмбәртийа^ф
носея т'әхсир дькә**

- Жь дәст п'ьр'анийа беолитийа
wә
у әwe нәйартийа wәйә гьран
һун дьбежьн: «П'ехәмбәр
һ'ьше хwә онда кьрийә,
мәрьве Хwәде чәлқийа йә».
- 8 П'ехәмбәр нобәдаре Әфраим
т'әви Хwәде йә.
Ле ль сәр һ'әму р'ийед wi
т'әлә һәнә,
Хана Хwәдейе wiда жи
нәйарти йә.
- 9 Әw мина р'ожед Гивһайе,[†]
хьрабийеда гәләки к'ур бунә.
Әwe хьрабийед ван бир бинә
у wәкә гөнәйед ван бәла
ван бьде.

**Гөнәйед Израеле
у бәрәд ван**

- 10 Мьн кө дина хwә да Израеле,
әw мина к'ола тьрийа чоле бу.
Мьн кө кал-бавед wә дитьн,
әw мина һежира бьһарейә
зу гьһишти бун.
Ле әw чунә Баә'л-Пьһоре,[†]
хwә данә р'обәтийа п'ута
у хwәха жи өса һ'әр'ьмин,
мина ван п'утед кө вана
һ'ьз дькьрьн.
- 11 Р'умәта Әфраим we мина
ч'ьвикәке
же бьфьр'ә һәр'ә.
Нә we бьwәльдиньн, нә һ'әмлә
бьн, нә жи пе бьминьн.
- 12 һәгәр әw зар'ед хwә мәзьн
кьн жи,

9:7 Луца 21:22. 9:9 Р'ебәр 19:1-30. 9:10 Жьмар 25:3; Зәбур 106:28.

йэкэ Әзе ван безөр'эт кьм,
кэсэки нәһельм.

Дә вэй ль ван, гава Әз жь
ван дур к'эвьм!

¹³ Мьн Әфраим жи дит, кө
мина бажаре Суре бу,
мергэкэ қәнщда дач'ьканди
бу,

ле Әфраиме зар'ед хвә
бьдә ль бәр көштъне.

¹⁴ Дә бьдә ван, Хөдан. Те чь
бьди ван?

Бәг'ьнед бөбәр у бьстанед
к'ьшийайи.

Шев'ьра Хөданә һьндава Израеледа

¹⁵ Жь дәст һ'әму х'ьрабийя ванә
Гилгаледа,

әв жь бәр ч'ә'ве Мьн к'әт'ьн,
р'уйе х'ьрабийед ванда,

Әзе ван жь мала Хвә
дәрхьм

у иди ван һ'ьз нәкьм.
Һ'әму сәрверед ван

хвәсәрехвә нә.

¹⁶ Әфраим һатә давшандьне,
р'ав ль ван һ'ьшк бун,

әве иди бәр нәд'ьн.

Ле һәгәр зар'а бин'ьн жи,

Әзе бәре зьке вани дәлал
бькөжьм.

П'ехәмбәр нәгөһдарийа Израеле дьдә х'ьйак'ьрьне

¹⁷ Хвәдейе мьне ван т'әхсир кә,
чьмки гөһдарийа Ви

нәк'ьрьн,

у әве нава мьләтада бе щивар
бьн.

Хөдан бона п'утһ'әбандьне ль Израеле һьлте

10 ¹ Израел к'ола т'ьрийа т'ур'
даيي бу,

кө бәре хвә дьда.

Ле чьқаси бәред we зедә дьбун,
һақаси жи горигәһед хвә

зедә дьк'ьрьн,

у чьқаси әрде we р'ьнд дьбу,

һақаси жи һ'әйкәлед

хвәйә хер-бәрәк'әтийе

д'ьхәмьланд'ьн.

² Әвә кө дьлада^ф һ'ьләк'ар ьн,
ләма we бенә ль бәр диwane.

Хөдане горигәһед ван

һьлшинә

у һ'әйкәлед ванә хер-

бәрәк'әтийе һурдәхвәши

кә.

³ Зут'ьраке we беж'ьн:

«П'адшайе мә т'өнә,

чьмки әм жь Хөдан

нәт'ьрсийан.

Ле һәгәр п'адшайе мә һәбуия

жи

иди we чь бона мә бьк'ьра?»

⁴ Әвана гот'ьнед п'уч' дьбеж'ьн,

пәймана гьре дьд'ьн,

дәрәв сонд дьхв'ьн,

ләма нава ванда нәһәқи

дәрте

чава гиһайе жә'рини

зәвийада.*

⁵ Бьнәлийед Самәрийае we

бьт'ьрс'ьн

* 10:4 Аһа жи те ф'әмк'ьрьне: «Ләма жи диwана ван we өса бьбә чава гиһайе жә'рини кө зәвийед чандида шин дьбә».

- бона әве голька хwэйә Бет'-
 Аwәнеда*,
 цьмә'те т'әредава we шина
 wi п'ути бькьн,
 чьмки р'умәта wi жь дәсте
 ван we т'алан хәр'ә.
- 6 We әви бьбьнә Ашуре,
 чава п'ешк'еш п'адше
 мәзынр'а.
 һынге Әфрайиме шәрми бә,
 чьмки цьмә'т wi п'утида
 гөман бу.*
- 7 Самәрийа we п'адшед хwәва
 мина қыршәки ль сәр аве
 хәр'ә.
- 8 Цийед п'ути'әбандьнейә Бет'-
 Аwәнеда,
 кә Израел пе гөнәйа дькә
 we weран бьн,
 стьри у кәләме сәр
 горигәһед ван шин бьн.
 һынге we бежьнә ч'ийа: «Мә
 бьньхемьн»,
 гьрар'а жи бежьн: «Сәр мәда
 бьк'эвьн».[†]
- Хөдан қьрара диwана
 Израеле дьдә**
- 9 «Һәй Израел, жь р'ожд
 Гивһайеда тә гөнә кьрийә,[†]
 һ'эта ньһа жи өса дьки.
 Гәло Гивһайеда шәр'е
 нәгьһижә йед хьраб?
- 10 К'әнге бьхwазьм, Әзе бәла
 ван бьдыме,
- мьләте пешбәри ван
 быщьвьн
 у әве қәйдада гөнәйе
 дөбарәва бенә гьредане.
- 11 Әфрайим мина әве ногьна кә
 һини камкьрьне буйи йә,
 Ле Әзе нир дайньмә сәр
 стькәра wийә р'ьнд
 у Әфрайим к'отане бьдымә
 к'ьшандьне.
 Щьһудайе^ф әрде р'акә,
 Ақубе^ф жи ль пәй тьрмьх кә.
- 12 Хwәр'а р'астийе бьр'әшиньн
 у һ'өба амьн һуне бьдырун,
 әрде хwәйи нәр'акьри цот
 кьн,
 чьмки wәхт пер'а гьһиштийә,
 кә Хөдан бьгәр'ьн,
 кә гава Әw бе, ль сәр wәда
 р'астийе бьбаринә*.
- 13 Ле wә қәлпи чандийә,
 нәһәқи дьругийә,
 бәре дәрәwийе wә хwарийә.
 Тә әрәбед хwәда гөман буйи,
 у тә хwә спартьбу мерхасед
 хwә.
- 14 Ләма қалмә-қалма шәр' we
 бьк'эвә нава цьмә'та тә,
 һ'әму бьрщед тәйе бенә
 һьлшандьне.
 Чава Шалман шер'да Бет'-
 Арбел һьлшанд
 у де әwләдава һатьнә
 һ'ьнщьбрандьне,

* 10:5 Бьхуньн шьровәкьрьна носейа 4:15.

* 10:6 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һынге Әфрайиме шәрми бә, Израеле шешьра хwәда бьбә р'обәт».

* 10:12 «Р'асти-барандьн» we дәре те фә'мкьрьне wәки Хөдане кә хwәйе Пәймана Хwә йә, Әw цьмә'те бьмбарәк^ф дькә у хьлаз дькә.

10:8 Луқа 23:30; Әйанти 6:16. 10:9 Р'ебәр 19:1-30.

15 we aha жи бе сәре тә, һәй
 Бет'-Ел,
 р'уйе әве хьрабийя вәйә
 беһ'әсабда,
 we дәсте бәрбанге п'адше
 Израеле бе к'отакьрыне.

**Һ'оба Хөданә
 һындава Израеледа**

11 ¹ Гава Израел шаһыл бу,
 Мын әв һ'ыз дыкьр
 у Мын жь Мьсьре гази көр'е
 Хвә кьр.[†]

² Чьқаси кө Мын дәнҗ дьда ван,
 әв һақаси жи жь Мын дур
 дык'әтһн,
 Баә'лр'а^ф қөрбан дьдан
 у ль бәр п'ута бьхур^ф
 дьшәвьтанһн.

³ Ле Мын Хвәха Әфраим һини
 гәр'е кьр,
 Мын әв сәр дәсте Хвә
 дьбьр,
 ле вана те дәрнәдхьст,
 кө Мын алик'арийа ван
 дыкьр.

⁴ Мын әв пе бәнед қәнцийед
 мәрьвайе
 у вәрсьед һ'ызкьрыне
 дык'ьшанһн.
 Мын нире ль сәр стуйе ван
 дәрхьст
 у Хвә тәванд, әв нан-ав
 кьрһн.

⁵ Әве вәгәр'ә Мьсьре,
 Ашуре^ф бьбә п'адше ви,
 чьмки ван нәхвәст
 вәгәр'һнә щәм Мын.

⁶ Шуре ль сәр бажаред ван
 гөжә-гөж кә,
 дәрҗәһ-зәр'зед ван we ль
 ван нәһелә,
 мәрәм-т'ьвдиред ван бәтал
 кә.

⁷ Щьмә'та Мын һындава Мында,
 ль сәр фькьра бебәхтийе
 йә,
 гази Баә'л-п'ут дыкһн,
 ле әве т'ө щар сәре ван
 бьльнд нәкә.*

⁸ Әзе чава дәст жь тә
 бьк'ьшиньм, Әфраим?
 Әзе чава тә бьдьмә дәр, һәй
 Израел?

Әзе чава мина Адмаие
 биньмә сәре тә?
 Тә чава бькьмә һ'але
 Сьбойиме?[†]

Дьл нав Мында һатийә
 гөһар'тьне,
 алава щәгәре дайә сәре Мын!

⁹ Әзе вәкә к'әла һерса Хвә
 нәкьм,
 Әфраим диса веран нәкьм,
 чьмки Әз Хвәде мә, нә кө
 мәри.
 Әз Йе Пирози^ф нава тәда мә,
 Әзе бь к'ин-бохийе нәйемә
 сәр тә.

¹⁰ Әзе мина шер бькьмә мьр'ин
 у әве пәй Мын бен.
 Гава Әз бькьмә мьр'ин,
 зар'ед Мыне бь р'ьщафе жь
 р'оавайе бен.

* 11:7 Мә'на ибрани нә зәләл ә.

11:1 Дәрк'әтһн 4:22; Мәтта 2:15. 11:8 Дөбарәкьрына Қануне 29:23.

11 Әве жь Мьсьре мина ч'ьвика
 бьр'ьщ'ьфьн, вэгэр'ьн,
 жь вэлате Ашуре жи мина
 кэвока
 у Эзе вана малед ванда
 щи-вар кьм»
 эва э'ламкьрьна Хөдан э.

**Израели һе мина
 кал-бавед хвэ нэ**

12 Әфрайим пе қәлпийе дора
 Мьн гьртийә,
 мала Израел пе дәрәвийе.
 Щьһуда һе һьмбәри Хөдан э,
 мьрабьли Йе һәри Пироз у
 Амьн э.

12 1 Әфрайим дайә ль пәй
 бе,

т'эмамия р'оже пәй байе
 р'оһьлате к'әтийә,
 дәрәвийе у зордарийе зедә
 дькә.

Әв т'әви Ашуре пәймана гьре
 дьдә
 у бьзьре зәйт'уне п'ешк'еш
 дьшинә Мьсьре.

2 Дә'ва Хөдан т'әви Щьһуда жи
 һәйә,
 Әве вәкә р'е-дърбед Ақуб
 бинә сәре ви
 у вәкә кьред ви ве бьдә ви.

3 Әви һе зьке деда пә'нийә
 бьрайе хвә гьртьбу,[†]
 у мерантия хвәда
 Хвәдер'а к'әтә
 дәстәгөлаше.[†]

4 Әв мьляк'әтр'а^ф к'әтә

дәстәгөлаше у сәр к'әт,
 пәйр'а пе гьри лава же кьр
 кә дөа ль ви бькә.[†]

Бет'-Еледа Ақуб Хвәде дит,
 ль вьр Хвәде мәр'а хәбәр да,[†]
 5 ава готи Хвәйи Хвәдейе
 Ордийа,
 кә наве Ви Хөдан э.

6 Дә тө ль Хвәдейе хвә вэгәр'ә,
 хвә ль һ'өба амьн у һәқийе
 бьгьрә,
 т'ьме гөмана хвә бьдә сәр
 Хвәдейе хвә.

7 Израел мина фьротк'аре
 нәр'аст ә,
 кә мезина қәлп дестда йә,
 әв хапаньне һ'ыз дькә.

8 Әфрайим п'айе хвә дьдә
 дьбежә:
 «Бәле әз гәләки дәвләти
 бумә,
 мьн тыштед һежа дәст
 хьстьнә,
 т'эмамия қазьнща мьнда,
 ве т'ө нәһәқи у гөнәйи
 нәбиньн».

9 Ле Әз, Хөдан Хвәдейе тә мә,
 кә тө жь вэлате Мьсьре
 дәрхьсти.
 Эзе мина ван р'ожед
 бәр'ийеда,
 тә диса конада
 бьдәбьриньм.

10 Гава Мьн п'ехәмбәрар'а хәбәр
 дьда,
 әв Әз бум кә Мьн дитьнок ль
 ван зедә дькьрын

12:3 Дәстпәбун 25:26. 12:3 Дәстпәбун 32:24-26. 12:4 Дәстпәбун 32:22-32.

12:4 Дәстпәбун 28:10-22.

у мäsэлä пе п'ехэмбэра
шьровэдъкьрын.

- ¹¹ Ле Гилä'де хвэ дайэ бош-
бэталийе,
лэма бьнэлийед we жи
п'уч'э-бефэйдэ нэ.
Гилгаледа эw щанэга дькьнэ
қөрбан^ф,
лэма горигәһед ван мина
қуч'ед кэвьрийэ
ль сэр хәтед э'рде вэдайи нэ.
¹² Ақуб р'эви чу э'рде Сурйайе,
Израел^ф бона жьнэке
хөлашти кьр
у бона we жьне пэз хвэй
кьр.[†]
¹³ Хөдан пе п'ехэмбэрэки
Израел жь Мьсьре дэрхьст
у пе wi п'ехэмбэри эw данэ
хвэйкьрыне.[†]
¹⁴ Әфраийм гэлэки к'эла Хвәде
р'акьр,
лэма жи хуна шийэ р'ети we
бе сәре wi,
Хөдане бона қәрфе шийэ
кьри ль wi вэгәр'инэ.

**Һерса Хөданэ
ль сэр Израеле**

- 13** ¹ Гава Әфраийм хәбәр дьда,
чок ль һ'эмуйа дьләрзын.
Әw Израеледа йэки мэзын бу,
ле гава эw ль бәр Баәл та бу,
хвэ гөнәк'ар кьр у мьр.
² Ньһа чьқас дьчә әвана һе
гэлэки гөнәйа дькьн,

эw пе зиве хвэ хвәр'а
һ'эйкәла р'одькьн,
wкә фьрасәта хвэ п'ута
чедькьн,
кө һ'эму жи кьред дәсте
һоста нэ.

Бона ван жи дьбежьн:
«Мәрвьед кө голькар'а
қөрбана дьдьн,
бьра ван жи р'амусьн»*.

- ³ Лэма жи әве мина мьжа сәре
сьбе бьн,
мина қьр'авийа кө зу те
һьлатьне,
мина әве пач'а бедәрәйә кө
ба дажо дьбә
у мина дуйе кө жь дук'еше
һьлдьк'ьшә.

- ⁴ Ле Әз, жь wэләте Мьсьреда
Хөдан Хвәдейе тә мә,
тө гәрәке хенци Мьн
хвәдейед майин нас
нәки,
чьмки хенци Мьн хьлазкьр
т'өнә.

- ⁵ Мьн тө бәр'ийеда хвэй кьри,
wi wэләте һ'ьшки-һ'олада.

- ⁶ Гава эw бунә хвэймерг, т'ер
бун,
ле гава кө т'ер бун, һьнге эw
һ'ьр' бун,
лэма вана Әз бир кьрьм.[†]

- ⁷ Әзе жи бона ван бьбьмә мина
шер,
мина пьльнг Хвэ ль дәве р'е
бьтәлиньм.

* **13:2** Аһа жи те фә'мкьрыне: Әвана ван мәрвар'а к'ижан кө қөрбана дьдьн дьбежьн:
«Дә голька р'амусьн».

12:12 Дәстпелун 29:1-20. **12:13** Дәрк'этын 12:50-51. **13:6** Дөбарәкьрына Қануне 8:11-17.

- 8 Мина һ'ър'ч'а ч'ежькед хвә
 өндакьри,
 Эзе дәрэмә пешийа ван,
 қәфәса ван бьдър'иньм,
 мина макәшер ль вьр ван
 һ'уфи хвә кьм
 у мина р'ә'вьре чоле ван
 вәчър'ьм.
- 9 Эзе тә кавьл кьм, һәй Израел,
 чьмки тө мьқабьли Мьн и,
 мьқабьли алик'аре хвә йи.
- 10 Дэ к'анейә әв п'адше тә?
 Дэ бьра әв һ'әму бажаред
 тәда тә хьлаз кә!
 К'аненә әв р'ебәред тә,
 к'ижанар'а тә дьгот:
 «Ка п'адша у сәрвер бьдә мә?»[†]
- 11 Ынге Мьн һерса Хвәда
 п'адша да вә,
 у к'әло-бин жи әв жь вә
 станд.[†]
- 12 Беолитийед Әфрайим
 п'еч'айи нә,
 гөнәйед ви хвәйкьри нә,
- 13 we санщуйе зар'анине ле
 бьгрә.
 Ле әв нә кәр'әки ақьл ә,
 чьмки вә'де буйина ви
 пер'а гьһиштийә,
 әв нахвазә жь мала зар'е
 дәрк'әвә.
- 14 Эзе ван жь һ'өкөме дийаре^Ф
 мьрийа хьлаз кьм,

ван жь мьрьне аза кьм.
 Мьрын! К'анейә қиле тә?
 Мьрын! К'анейә сәрк'әтна
 тә?[†]
 Ве йәкеда Эзе сәр йа Хвә
 бьм.*

- 15 һәла Әфрайим нава қамишада*
 чьқаси бәрдар ә,
 ле байе р'оһьлате we сәрда
 бьгрә,
 байе Хөдан we жь бәр'ийе
 ле р'абә,
 we канийе ле бьч'ькинә,
 бире ле зьһа кә,
 хьзна һ'әму хьшьред бьһа
 жи т'алан һәр'ә.
- 16 Самәрийәе сәр бәла хвә вәбә,
 чьмки пешбәри Хвәдейе
 хвә р'абу.
 Әwe пе шур бьк'әвьн,
 зар'ед ване һ'ьнщьранди бьн,
 жьнед һ'әмлә жи зькқәльши.

Вәгәр'ә бәрбь Хөдане хвә!

- 14** ¹Һәй Израел, ль Хөдан Хвә-
 дейе хвә вәгәр'ә.
 Нә тө жь дәст нәһәқийа хвә
 к'әти?
- ² Дәнге хвә һьлдьн бь дөа, ль
 Хөдан вәгәр'ьн
 у бежьне: «Һ'әму нәһәқийед
 мә бьбахшинә,
 мә бавежә бәр бәхша
 к'әрәма Хвә

* **13:14** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Гәло Эзе ван жь һ'өкөме дийаре мьрийа хьлаз кьм? Йан жи ван жь мьрьне аза кьм? Т'ө щар! Мьрын! К'анейә қиле тә? Мьрын! К'анейә сәрк'әтна тә? Ве йәкеда Эзе сәр йа Хвә бьм».

* **13:15** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бьратийеда».

13:10 Самуел I, 8:5-6. **13:11** Самуел I, 10:17-24; Самуел I, 15:26. **13:14** Корьнт'и I, 15:55.

у эме жи һ'эдийа
пэсьндайна зар-зьмане
хвэ бьднэ Тэ.

- ³ Ашуре^ф мэ хьлаз нэкэ,
эме һэспа сийар нэбьн,
тыштед пе дәсте хвэ чекьрир'а
иди нэбежьн: «Хвэдейед мэ»,
чьмки севи т'эне щэм Тэ
хвэшийе дьбинэ».

Щаба Хөдан

- ⁴ Эзе ван жь р'ек'этыне қәнц
кьм,
бы дьл ван һ'ыз кьм,
чьмки һерса Мьн ль ван
данийэ.
- ⁵ Эзе бона Израеле бьбьмэ
мина қыр'авийе,
мина сосьне эве гөлдэ,
мина эрза Лөбнана^ф we р'aw
бавежэ.
- ⁶ Эве п'эр' вэдэ у бэдэw бэ,
we мина дара зэйт'уне бэ,
мина эрза Лөбнана
бинхwэш бэ.
- ⁷ Мэрьве бьн сийа Израеледа
бьжин,

we мина геньм диса шин
бьн,
мина к'ола тьрийе
бьбьшкьвьн
у мина шэрава Лөбнана бь
нав у дэнг бэ.

- ⁸ һынге Эфраиме бежэ:
«Иди чи мьн ль п'ута
к'этийэ?»
Эзе жи дэнге wi бьбьһем,
у ч'э'ве Мьне ль сэр wi бэ.
Эз мина дара эрзе т'ьме шин
ьм,
we жь Мьн тэр'а бэр бе
даин.

Готьна ахьрийе

- ⁹ К'и йэ сэрwахт, бьра ве йэке
фэ'м бькэ.
К'и йэ билан, бьра ве йэке
бьзаньбэ.
Чьмки р'ийед Хөдан р'аст ьн,
мэрьвед р'аст wанда
дыгэр'ьн,
ле йед нэһэq wанда
дьльк'өмьн.

К’ѳтеба Йоел п’ехэмбэр

Пешготын

Йоел п’ехэмбэр^ф дө сэрийед пешнэ к’ѳтеба хвэда бэ’са п’р’а-
нийа кёлийа дькэ, кё бь қёрльхийе ль сэр вэлате вида дьгрэ. Әв
бона кёлийа өса дьбежэ, те бежи әв ордийа нэйар э, кё жь алийе
Хвэдеда натийэ шандьне, вэки р’ийа хвэда чь ль бэр к’эвэ к’өта
кэ. Йан бэлки вэки майин готи, эва ордийа Ашуре^ф йэ, йан ордийа
нэйарэки дьн э, мина э’вре кёлийайи мэзын те шандьне, кё пэй
ванр’а к’олэкэ шин наминэ? Зэ’мэт э готын, ле ль һэр алийида п’е-
хэмбэр хвэстына Хвэде дьгьһинэ исраелийа^ф кё т’обэ^ф кьн у созе
Хвэдеи бона һэлэрэгийа қэнщэ т’эви ван р’аст кьн.

Һ’ьщумкьрна кёлийа дэстпебуна we йэке йэ, чь кё we р’ожа ди-
вана Хвэде бьқэвьмэ. We һынге Хөдане һ’эму мьлэтэд кё хьраби
ль щьмэ’та Вийэ бьжарти кьрнэ, гази щабдарийе кэ. Нэһэде бенэ
щэзакьрне, ле Р’өһ’е^ф Хвэде we т’эмамийа щьмэ’та Хвэ т’ьжи кэ у
әве хер-хвэшийеда хьне бьн.

1 ¹ Хэбэра Хөданэ^ф кё Йоеле кё-
р’е Пэг’уелр’а һат, әв э:

Бэла жь кёлийа

² «Һэла бьбьһен әве йэке, һэй
р’успино^ф!

Дина хвэ бьдьне һ’эму
бьнэлийед ви вэлати!
Гэло р’ожед вэда тыштэки
аһа қэвьмийэ,
йан жи р’ожед кал-бавед
вэда?

³ Дэ һун we йэке зар’ед хвэр’а
гьли кьн,
бьра зар’ед вэ жи зар’ед
хвэр’а,
зар’ед ван жи ньсьлед
пэйр’а.

⁴ Чь ль бэр ч’р’ике майи,
сийаре буке хвар,
чь ль бэр сийаре буке майи,
һэспе гиһе хвар,
чь кё ль бэр һэспе гиһе майи,
кёлийе хвар.

⁵ һэй вэхарино, һ’ьшйар бьн у
бьгьрин,
һ’эму шэрав вэхварийа
бьк’эвтгьрын,
бона әве шэрава ширьнэ
кё жь дэве вэ һатэ бьр’ине.

⁶ Чьмки әв ордийа зор у
бөһ’эсаб
һ’ьщуми ль сэр вэлате Мьн
кьр.
Дьранед we дьранед шера
нэ

- у қилед we мина йед
макәшер ын.[†]
- 7 Әwe к'ола тьрийа Мьн к'ав-
к'ун кьр,
хежира Мьн шеланд,
қальке we же р'акьр авит,
ч'ьдьлед we р'әқ-р'ут кьрын.
- 8 Дә мина қиза азәпә к'өрх^ф ль
хwәкьри,
бона дәргистийе шаһьлтийа
хwә шине бькә.
- 9 Дийарийа^ф нани у дийарийа
сәрдакьрьне
жь Хана^ф Хөдан һатьнә
брь'ине,
к'аһинед^ф хьзмәтк'аре Хөдан
шине дькьн.
- 10 Зәви вала манә, әрд шине дькә,
чьмки гәнъм дерьс бу чу,
мәйа бәтавәбу,
р'уне ну һатә брь'ине.
- 11 Дә шәрм бькьнә щотк'арно,
һун бькьнә зарин һәй
р'эзванно!
һьн бона гәнъм, һьн жи бона
щәһ,
чьмки бәре зәвийа п'уч'
дәрк'әтьн.
- 12 К'ола тьрийе һ'ышк бу, дара
хежире ч'ьльмьси,
даред һ'нара, хөрма, сева
у һ'әму даред дәште жи һ'ышк
бун,
аһа эшқа дьле мәрьвайе
к'өта бу.
- 13 Дә к'өрх ль хwә кьн
у шине бькьн к'аһинно!
Хьзмәтк'аред горигәһе^ф
бькьнә зарин!
- Һәй хьзмәтк'аред Хwәдейе^ф
мьн,
wәрьн шәва хwә к'өрхда
дәрбаз кьн!
Чьмки дийарийа нани
у дийарийа сәрдакьрьне
жь Хана Хwәдейе wә һатьнә
брь'ине.
- 14 Р'ожигьртьна^ф пироз^ф ә'лам
кьн,
щьвине г'әглиф кьн,
р'успийа у һ'әму бьнәлийед
wәлет
г'опи Хана Хөдан Хwәдейе
хwә кьн
у бәрбь Хөдан зарә-зар кьн.
- 15 Wәй ль we р'оже!
Чьмки әw Р'ожа^ф Хөдан
незик ә.
Әw р'ож те чава weранкьр,
жь алийе Йе һәри Зорда.[†]
- 16 Нә ль бәр ч'ә'ве мә,
хөрәке мә жь сәр мә һатә
брь'ине,
әшқ у шайи жи жь Хана
Хwәдейе мә?
- 17 Т'охьм бьн әрде һ'ышкда п'уч'
бун,
көлин вала ман, ә'мбар
һатьнә хьрабкьрьне,
чьмки гәнъм қьжьли-қәлийа.
- 18 һәла чава к'алә-к'ала
һ'әйwen ә,
гар'анед dewер ль һәв
дьзьвьрь'ьн,
чьмки ч'ерә бона wan т'өнә,
кәрийед пез жи һ'алк'әти
нә.
- 19 Әз ль Тә дькьм һәвар, Хөдано!

Чъмки агър мерг-чиманед
 чоле шәwьтандьн
 у алав һ'әму даред дәште
 к'әтийә.
 20 Н'әта р'ә'wьред чоле жи һ'әйра
 Тәда нә.
 Чъмки щәwед ава ч'ькийя нә
 у агър мерг-чиманед чоле
 к'әтийә.

Р'ожа Хөдан

2 1 Сийонеда^ф ль бор'ийа^ф сть-
 ру хьн,
 ль сәр ч'ийайе^ф Мьни пироз
 бькьнә қар'ин,
 бьра һ'әму бьнәлийед wәлет
 бьләрьзын,
 чьмки Р'ожа Хөдан те у
 р'аст әw незик ә,
 2 р'ожа шәwәр'әше у тә'рийе,
 р'ожа ә'wьрайийе у
 тә'ристанийе.
 Әв ордийа бех'әсабә зор,
 мина п'әнще бәрбанге дьдә
 ль сәре ч'ийа,
 кө мина we йәке he бәреда
 қәт нәбуйә
 у пәй wep'а жи we т'ө щар
 қөр'нед пәйр'а нәқәwьмә.
 3 Пешийа ванва агър
 дьқәлинә,
 пыштева жи алав
 дьшәwьтинә.
 Пешийа ванва wәлат мина
 бахче^ф Едене йә,
 ле пышт ванва әw чоләкә
 хьки-хали йә
 у т'ө тыште жь дәсте ван
 хьлаз нәбә.

4 Диндара ван мина диндара
 һәспа йә,[†]
 мина сийарийа дьданә
 щьрида.
 5 Дәнге ван ль сәре ч'ийа,
 мина дәнге р'әва ә'рәба йә,
 мина дәнге қыр'ч'ә-қыр'ч'а
 хозана агър пек'әти йә,
 мина щьмә'та зорә шер'р'а
 һазьр ә.
 6 Жь диндара ван мьләт
 зьравқәти бун
 у һ'әмуя р'әнг авитьн.
 7 Әвана мина шәр'вана һ'ыцум
 дькьн,
 мина мерхаса р'адьбьн ль
 сәр сура,
 һәр кәс р'ийа хwәда дьчә
 у жь р'ийа хwә данагәр'ә.
 8 Әw һәвдө дә'ф надьн,
 һәр кәс шьwәр'ийа хwәда
 дьчә,
 нава ч'әкар'а дәрбаз дьбьн,
 ле ньгед хwә пащда навежьн.
 9 Әw бажерда дьбәзын
 у р'адьбьнә ль сәр сура,
 һьлдык'ьшьнә ль сәр мала,
 мина дьза к'өләкар'а
 дьк'әвьне.
 10 Ә'рд ль бәр ван дьһ'әжә,[†]
 ә'зман дьләрьзә,
 тә'в у һив қарийан
 у стәйрк шәwқа хwә онда
 дькьн.
 11 Хөдан пеш ордийа Хwәва
 дькә дәнги,
 чьмки зома Wi п'ьр' мәзын ә,
 ордийа кө готьна Wi тинә
 сери зор ә,

чъмки Р’ожа Ходан г’ран у
п’ър’ saw э,
иди к’е we бькарьбэ веда
тэйах кэ?»[†]

Бэрбь Ходан вэгэр’ьн

- ¹² Эва э’ламкърьна Ходан э:
«Дэ ньһа бь т’эмамияа дьле
хwэ бэрбь Мьн вэгэр’ьн,
бь р’ожи^ф, г’ри у шине!»
- ¹³ Дьле хwэ бьқәлешьн, нэ кә
к’ьнщед хwэ
у ль Ходан Хwәдейе хwэ
вэгэр’ьн.
Чъмки Эw р’э’м у дьлшәват э,
сәбър-ськ’ан э, дьловане
амьн э
у щәзадайинеда Хwэ дьгьрә.
- ¹⁴ К’и занә, бәлки Эwe жь йа
Хwэ вэгэр’ә
у пәй Хwәр’а хер-
бәрәк’әтийе бьһелә,
wәки хун бькарьбьн Ходан
Хwәдейе хwәр’а,
дийарийа нани у дийарийа
сәрдакърьне бьдьн.
- ¹⁵ Сийонеда ль бор’ийа стьру
хьн,
р’ожигьртьна пироз э’лам
кьн,
щьвине т’эглиф кьн.
- ¹⁶ Дэ щьмә’те бьщвьиньн,
щьвине пироз кьн,
гази кал-пира кьн,
зар’ у ширхәра т’оп кьн,
бьра зә’ва жь ода хwә дәрә,
бук жи жь бьн п’әр’да хwә.

- ¹⁷ Бьра к’аһинед хьзмәтк’аред
Ходан,
навбәра сьвдәрә у горигәһе*
бьгьрин
у бежьн: «Ходано, Тә щьмә’та
Хwә wәрә р’э’ме,
wi wape Хwә нәкә р’обәт,
кә мьләтед хәриб ль wan
нәкьнә қар.
Эw чьма нава мьләтада
бежьн:
«К’ане йә Хwәдейе wan?»»

Ходан ә’рде бьмбарәк^ф дькә

- ¹⁸ Ходан бона wәлате Хwә хирәт
дькә
у Эw ль бәр щьмә’та Хwә
дьк’әвә.
- ¹⁹ Ходан шаба щьмә’та Хwә да у
гот:
«Ва Эзе гәньм, шәрәве у р’ун
wәр’а бьшиньм,
кә хун пе wan т’ер бьн
у т’ө щар иди wә накьмә
нава қаред мьләта.
- ²⁰ Эзе ордийа алийе бакөре жь
wә дур хьм
у р’ақәтиньмә ә’рдәки һьшки
хьки-хали.
Эзе әвед пешийева дьчьн
бьшиньмә
алийе р’оһьлате бәрбь Бә’ра
Мьри*,
ле йед пашийева тен
бьшиньмә
алийе р’оавайе бәрбь Бә’ра
Навбәрә.

* 2:17 Эв дәра дьк’әтә һ’әwша П’арьстгәһе^ф.

* 2:20 Бь ибрани «Бә’ра Хwe».

2:11 Ә’йанти 6:17.

- һынге бина гәнийе we же бе
у бина п'ис we же бәла бә,
чъмки вана кьред нәбуий
кьрын.
- 21 Һәй ә'рдо нәтырсә!
Әшқ у ша бә,
чъмки Хөдан кьред нәбуий
кьрын!
- 22 Һ'әйванед чоле нәтырсын!
Чъмки мерг-чиманед чоле
шин бунә,
дар бәре хwә дьдә,
дара һежире у к'ола тьрийе
хер-бәрәк'әтийа хwә дьдын.
- 23 Һәй сийонийа,
пе Хөдан Хwәдейе хwә әшқ
у ша бьн,
чъмки Әwe мина бәре,
wә'дәда т'ер баране бьдә wә,
барана пешьн у барана
пашьн.
- 24 Бедәре гәньмва к'ьм-к'ьми
бын,
к'упе жи мәйе у р'унва
левар'а бын.
- 25 Әзе жь бәр ван салава жи
быдьмә wә,
гава Мын ордийа Хwәйә
мәзынә жь ч'ьр'ике,
сийаре буке, һәспе гиһе у
көлийава шандьнә ль сәр
wә
у вана әw р'ьсде wә хварьн.
- 26 Һуне бьхьын у пе т'ер бын,
шькьрийе быдьнә наве
Хөдан Хwәдейе хwә,
кө бона wә тыштед һ'әйр-
һ'өжмәк'ар кьрын,

- щьмә'та Мыне иди т'ө цар
шәрми нәбә.
- 27 Һынге һуне бьзаньбын,
кө Әз нава Исраеледа^ф мә
у Әз ьм Хөдан Хwәдейе wә,
пештьри Мын йәки дьн
т'өнә,
щьмә'та Мыне иди т'ө цар
шәрми нәбә.

**Хөдан Р'өһ'е Хwә
сәр һ'әму мәрьвада
дьбаринә**

- 28 Пәй we йәкер'а, Әзе Р'өһ'е
Хwә,[†]
сәр һ'әму мәрьвада
быбариньм,
көр' у қизед wәйе
п'ехәмбәртийе^ф быкьн,
кал-пиред wәйе хәwnа
быбиньн,
щаһьлед wәйе жи дитьнока.
- 29 Бәле, Әзе ван р'ожада,
Р'өһ'е Хwә һ'әта сәр хөлам
у царийада жи быбариньм.
- 30 Тыштед ә'щербмайи ль ә'рд у
ә'зман быдьмә к'ьфше,
хун, агьр у стунед ду-духане.
- 31 Тә'ве бықарә тә'ри бә[†]
у һиве жи сор бә мина хуне,
һе бәри һатьна Р'ожа Хөданә
мәзын у saw.
- 32 У we өса бә, һәр кәсе кө гази
наве Хөдан кә, we хьлаз бә,
чъмки ль сәре ч'ийайе
Сийоне
у Оршәлимеда^ф хьлазбуийе
һәбын,
чава Хөдан гот.

2:28-32 К'аред Шандийа 2:17-21. 2:31 Мәтта 24:29; Марқос 13:24-25; Луқа 21:25;
Ә'йанти 6:12-13.

Йед кө Хөдане гази ван кә,
we нава хьлазбуйдаа бьн.[†]

Диwana мьлэта

3 ¹ Бәле, ван р'ожада,
гава Эз Цьһудайе^Ф у
Оршәлиме
пашда вәгәр'иньмә ль сәр
һ'але бәре,
² һынге Эзе һ'әму мьлэта
быцьвиньм
у ван бькьмә Гәлийе
Йеһошәфате*,
ль вьр Эзе ван нәһәқ
дәрхьм,
бона цьмә'та Хwә у wәре Хwә
Исраел,
чьмки wана әw нава
мьлэтада бәла кьрын
у wәлате Мьн п'арәвәкьрын.
³ Сәр цьмә'та Мьн п'әшк авитьн,
көр' жь бәр һәқе қавийева
дан,
қиз жи фьротьн данә шәрав
вәхwарьн.
⁴ Дә иди һуне чьда Мьн нәһәқ
кьн,
һәй Сур у Сайда у һ'әму
қәзайед Фьльстине?[†]
һун дькьн һ'әйфе жь Мьн
һьлдьн?
һәгәр һун йа хwә ль Мьн
бькьн,
Эзе жь йа wә зутьр биньмә
сәре wә.

⁵ Чьмки wә зер' у зивед Мьн
һьлдан,
хьзна Мьнә һежайә р'ьнд
бьрын кьрынә оцахед хwә,
⁶ wә бьнәлийед Цьһудайе у
Оршәлиме
фьротьнә йунанийа^Ф,
кө ван жь мьск'әнед ван дур
хьн.
⁷ Ва Эзе wана жь әwe дәра
кө wә әw фьротьне р'акьм,
Эзе жь кьред wә биньмә сәре
wә.
⁸ Эзе жи көр' у қизед wә
бьфьрошьмә бьнәлийед
Цьһудайе
у әwe жи ван бьфьрошьнә
мьлэта шьбайийа* дур».
Бәле, Хөдан әв йәк готийә.
⁹ Әве йәке бьгьһиньнә гөһе
мьлэта:
«К'аре хwә шер' бькьн,
мерхаса һ'ьшйар кьн,
бьра һ'әму шәр'ван бен,
һәwраз һьлк'ьшьн.
¹⁰ К'отанед хwә бькьнә шур,[†]
дә'сед хwә жи бькьнә р'ьм,
бьра йе сьст бежә: «Эз мерхас
ьм».
¹¹ Дә бьләзиньн wәрьн
у ль вьр быцьвьн, һ'әму
мьләтед дор-бәра».
Хөдано, мерхасед Хwә бәржер
бинә.

* **3:2** «Йеһошәфат» бь ибрани те фә'мкьрыне: «Диwanкьрына Хөдан».

* **3:8** «Шьбайи» мьлэтәки жь башура р'оавайа Әр'әбьстане бу.

2:32 Р'омайи 10:13. **3:4-8** Ишайа 14:29-31; 23:1-18; Йеремийа 47:1-7;
Һәзкыйел 25:15-17; Амос 1:6-10; Сефанийа 2:4-7; Зәкәрийа 9:1-7; Мәтта 11:21-22;
Луқа 10:13-14. **3:10** Ишайа 2:4; Миха 4:3.

12 «Бъра мълэт һ'ышйар бьн
у һьлк'ышьнэ Гэлийе
Йеһошэфате,
чъмки Эзе ль вьр р'унем,
диwana мълэтед дор-бэра
бькм.

13 Дэ дэ'сед хвэ бавежьнэ
дьруне,
чъмки эв иди гьһишти йэ.
Дэ вэрьн бьһ'ынцьр'иньн,
чъмки һ'эвзе
тьриһ'ынцьр'андьне иди
т'ьжи йэ
у левед к'упар'а дьр'эжэ,
чъмки хьрабийа мьлэта
гьран э».†

14 Мьхөлқэта мэзын
т'опи Гэлийе Қьрардайине
дьбэ,
чъмки эв Р'ожа Хөданэ
Гэлийе Қьрардайинеда
незик э.

15 Тэ'в у һив қарийан
у стэйрка шэwқа хвэ онда
кьрн.

16 Хөдан жь Сийоне дькэ
қур'тин
у жь Оршэлиме дькэ дэнги,
э'рд у э'зман дьһ'эжьн,
ле Хөдан сы'ара щьмэ'та
Хвэ йэ,
кэла исраелийа йэ.†

17 «Һьнге һуне бьзаньбьн
кө Эз ым Хөдан Хвэдейе вэ,
Сийонеда ль сэр ч'ийайе
Хвэи пироз дьминьм.
We Оршэлиме пироз бэ
у хэрибе иди wer'а дэрбаз
нэбьн.

**Р'ожа хвэшэ бона
щьмэ'та Хвэде**

18 У we р'оже жь ч'ийа
шэрава ширьн we бьньқьтэ,
жь гьра жи шир бьк'ышэ
у һ'эму селафед Щьһудайе
we авава т'ьжи бьн.

Жь Хана Хөдан жи канике
дэре
у we нэwала Шиттима авдэ.

19 Мьсьре хьки-хали бэ,
Эдоме^ф бьбэ чол-бэстэкэ
вала,

бона эв зордарийа ль
щьһудийа кьри
у эwe хуна бесуцэ wэлате
wанда р'ети.

20 Ле Щьһудайе һ'эта-һ'этайе
бьжи
у Оршэлиме жи
қөр'нэ-қөр'нэ.

21 Эзе һ'эйфа хуна wан һьлдьм,
йа кө Мьн he һьлнэда йэ.
Хөдане Сийонеда бьминэ».

К'ьтеба Амос п'ехэмбэр

Пешготын

Амос нава ван п'ехэмбэред^ф бэре йе э'wльн э, сэр наве к'ижана к'ьтеб хэнэ.

Гава Амосе п'ехэмбэр хэбэра Хwэде э'лам дькыр, щьмэ'та Исраеле^ф бэлайи дө п'адшатийа бьбу. П'адшатийа башуре йа Щьхуда^ф бу, п'айт'эхте we Оршэлим^ф бу. П'адшатийа бакөре жи йа Исраеле бу, п'айт'эхте we Самэрийа^ф бу у бажаре Бет'-Еле щийе х'эбандьна хэрэ бь нав у дэнг бу.

Амос гөнде Тьдойайеда хwэйе кэри пэз бу, эв гөнд незики Бет'-лэх'ма Щьхудайеда бу. Эw сэдсалийа х'эйштада бэри буйина Иса бу. Амос п'адшатийа бакөрер'а хатэ шандьне, wэки хwэстьна Хөдан бьгьхинэ израелийа кө эw т'обэ^ф кьн. Чьмки эwana п'утп'арьст^ф, нэхэц у бер'эм бун.

К'ьтеба Амос жь гөнэйе мьлэтед дор-бэред Исраеледа дэстпедькэ, хьнге бэ'са гөнэйе Исраеле жи дькэ (жь сэре 1-е х'эта 2-а).

Пэйр'а эw бь хургьли гөнэйе Исраеле ль бэр ван вэдькэ у дьбежэ кө хэзэба Хөдан we сэр wэда бе (жь сэре 3-йа х'эта 6-а).

Хьлазийа к'ьтебеда (жь сэре 7-а х'эта 9-а) Хwэде нишани Амос дькэ we чь бе сэре Исраеле.

Ве к'ьтебеда щийе гьран сэре 7-да йэ, дэра кө Амасйа к'ахин^ф у Йеробоваме п'адша хьндава готьнед Амосда дьфьлфьльн, чьмки эw сэрвертийа хwэда гөман бун, кө эwana нэ х'эwще ван готьнед Хөдан ьн.

Хьлазийе щьмэ'та Исраеле гөһ нэданэ ширэтед Амос. Лэма сала 722-а бэри буйина Иса ашурийа^ф Самэрийа зэфт кьр у п'айе-п'ьре израели сьргуни^ф wэлата кьрн.

1 ¹ Готьнед Амосе хвэйе кэри пэзед жь нава Т'ьройа*, хена Узийайе п'адше Щ'ьхудайеда^ф у хена Йеробоваме көр'е Йоашеий п'адше Израеле,[†] дө сал бэри э'рд-һ'эже,[†] Амос эв готын дитьнокеда бона Израеле^ф бһист ² у гот:[†]

«Хөдан^ф жь Сийоне^{ф*} дькэ
 қур'тин,
 дэнге Ви жь Оршәлиме^ф те
 бһистьне,
 ләма мерг-чиманед шьвана
 т'ибуна тәрк ле дьк'эвнь
 у сәре ч'ийайе Кармеле**
 һ'ышк-һ'ола дьбә».

**П'ехәмбәртийа^ф
 ль сәр вәлате Сурйайе**

³ Хөдан аһа дьбежә:[†]
 «Бона ван нәһәқийед
 Шамейә
 кө нәһәқи сәр нәһәқийеда
 зедә кьрын,
 Эзе жи бәла ван нәдьмә
 хатър,
 чьмки вана пе каме һ'эсьни
 Гилә'д^ф һеран.
⁴ Ава Эзе агър сәр мала
 һ'азайелда бьр'ежъм,
 we қәсьред Бән-һадад
 п'адша һ'уфи хвә кә.

⁵ Эзе зәр'зед дәргәһед^ф Шапе
 бьшкеньм,
 к'ока әви бьнәлийе дәшта
 Аwәнейи*,
 йе кө Бет'-Ә'дәнеда** шьв
 дестда йә биньм
 у цьмә'та Сурйайе we
 сьргун һәр'ә Қире».
 Хөдан дьбежә.

**П'ехәмбәртийа
 ль сәр фьльстинийа^ф**

⁶ Хөдан аһа дьбежә:[†]
 «Бона ван нәһәқийед
 бажаре Газзайейә
 кө нәһәқи сәр нәһәқийеда
 зедә кьрын,
 Эзе жи бәла ван нәдьмә
 хатър,
 чьмки вана цьмә'т пева
 сьргун бьрын,
 wәки вана бьдьнә дәсте
 Әдоме^ф.
⁷ Ава Эзе агър сәр сура
 Газзайеда бьр'ежъм,
 we қәсьред we һ'уфи хвә
 кә.
⁸ Эзе к'ока әви бьнәлийе
 Ашдоде,
 йе кө Ашқәлонедә шьв
 дестда йә биньм

* **1:1** «Т'ьройа» п'адшатийа Щ'ьхудайеда бу, ава готи п'адшатийа башуредә. Амос жь wьр те шандьне, дьчә п'адшатийа Израеле, ава готи п'адшатийа бакөрә.

* **1:2** Ава готи «жь Оршәлиме».

** **1:2** «Сәре ч'ийайе Кармеле» мерга ч'ере бу.

* **1:5** Бь ибрани дэнге наве «Аwәне» незики хәбәра «Нәһәқи» йә.

** **1:5** Бь ибрани дэнге наве «Бет'-Ә'дәне» незики хәбәра «мала машоқе» йә.

1:1 П'адшати II, 14:23-29; 15:1-7; Дирок II, 26:1-23. **1:1** Зәкәрийа 14:5.

1:2 Йеол 3:16. **1:3** Ишайа 17:1-3; Йеремийа 49:23-27; Зәкәрийа 9:1.

1:6-8 Ишайа 14:29-31; Йеремийа 47:1-7; һәзәкийел 25:15-17; Йеол 3:4-8; Сефанийа 2:4-7; Зәкәрийа 9:5-7.

у дэсте Хwэ һьлдъмэ сэр
 бажаре Әк'роне,
 һәрч'е фьльстинийед^ф майи
 жи we қыр' бьн».

Хwэйи Хөдан дьбежэ.

**П'ехәмбэртия
 ль сэр бажаре Суре**

- 9 Хөдан аһа дьбежэ:[†]
 «Бона ван нәһәқийед Сурейә
 кө нәһәқи сэр нәһәқийеда
 зедә кьрн,
 Әзе бәла ван нәдъмэ хатър,
 чьмки пәймана^ф бьратийе бир
 нәанин,
 вана щьм'т пева сьргун
 бьрн
 у әвана данә дэсте Әдоме.
 10 Аwa Әзе агьр сэр сура Суреда
 бьр'ежъм,
 we қәсьред we һ'уфи хwэ кә».

**П'ехәмбэртия
 ль сэр wәлате Әдоме**

- 11 Хөдан аһа дьбежэ:[†]
 «Бона ван нәһәқийед
 Әдомейә
 кө нәһәқи сэр нәһәқийеда
 зедә кьрн,
 Әзе бәла ван нәдъмэ хатър,
 чьмки әв пе шур пәй бьрайе
 хwә* к'әт,
 исафа хwә өнда кьр, һәр гав
 хwәда қьлқьли

у т'ьме жь һерсе хwэ
 дьдър'анд.
 12 Аwa Әзе агьр сэр Теманеда
 бьр'ежъм,
 we қәсьред Бозрайе һ'уфи
 хwэ кә».

**П'ехәмбэртия
 ль сэр амонийа^ф**

- 13 Хөдан аһа дьбежэ:[†]
 «Бона ван нәһәқийед
 амонийайә^ф
 кө нәһәқи сэр нәһәқийеда
 зедә кьрн,
 Әзе бәла ван нәдъмэ хатър,
 чьмки вана Гилә'деда зьке
 к'өлфәтед һ'әмлә р'етьн,
 wәки синоред әрде хwэ
 бәрфьрә кьн.
 14 Аwa Әзе агьр сура Р'аббайеда
 вехъм,
 we қәсьред we һ'уфи хwэ кә,
 әwe р'ожа шер'ә қар'ә-қар'еда
 у р'ожа бобәлиска
 т'әвийеда.
 15 һьнге п'адше ване һесир һәр'ә,
 п'адша, мир-бәгед хwәва»
 Хөдан дьбежэ.

**П'ехәмбэртия
 ль сэр wәлате Мowабә^ф**

- 2** ¹ Хөдан аһа дьбежэ:[†]
 «Бона ван нәһәқийед
 Мowабейә^ф

* **1:11-12** Әдом навәки Әсаw бу, әв бьрайе Ақуб^ф бу. Жь Ақуб жи мьләте Исраеле пешда һат.

1:9 Ишайа 23:1-18; һәзәкийел 26:1–28:19; Йеол 3:4-8; Зәкәрийа 9:1-4; Мәтта 11:21-22; Луқа 10:13-14. **1:11** Ишайа 34:5-17; 63:1-6; Йеремийа 49:7-22; һәзәкийел 25:12-14; 35:1-15; Обади́я 1-14; Малахи 1:2-5. **1:13-15** Йеремийа 49:1-6; һәзәкийел 21:28-32; 25:1-7; Сефанийа 2:8-11. **2:1-3** Ишайа 15:1–16:14; 25:10-12; Йеремийа 48:1-47; һәзәкийел 25:8-11; Сефанийа 2:8-11.

кө нәһәқи сәр нәһәқийеда
 зедә кьрын,
 Эзе бәла ван нәдъмә хатьр,
 чьмки вана һәстуйед п'адше
 Эдоме

- шәwьтандьн кьрынә к'ълс.
 2 Аwa Эзе жи агьр сәр
 Mowабедә бьр'ежъм,
 we қәсьред Қьрийот'е һ'уфи
 хwә кә,
 бьнәлийед Mowabe we нава
 қалмә-қалм
 у қар'ә-қар'а шер'да,
 бьн дәнге бор'ийа^ф стьруда
 бьмьрын.
 3 Эзе сәрwере ван жь нава ван
 р'әт кьм
 у т'әви wi һ'әму мир-бәгед
 wива қыр' кьм»,
 Хөдан дьбежә.

**П'ехәмбәртийа
 ль сәр wәлате Щьһудайе**

- 4 Хөдан аһа дьбежә:
 «Бона ван нәһәқийед
 Щьһудайейә
 кө нәһәқи сәр нәһәқийеда
 зедә кьрын,
 Эзе бәла ван нәдъмә хатьр,
 чьмки вана Қануна Хөдан
 т'әхсир кьр
 у қәйдә-қанунед Wi хwәй
 нәкьрын,
 ле п'утед ванә дәрәw әw
 хальфандьн,
 пәй к'ижана кал-бавед ван
 чубун.
 5 Аwa Эзе агьр сәр Щьһудайеда
 бьр'ежъм,

we қәсьред Оршәлиме һ'уфи
 хwә кә».

**П'ехәмбәртийа
 ль сәр wәлате Израеле**

- 6 Хөдан аһа дьбежә:
 «Бона ван нәһәқийед
 Израелейә
 кө һе жь йед дьн зедәтьр
 нәһәқи сәр нәһәқийеда
 кьрын,
 Эзе бәла ван нәдъмә хатьр,
 чьмки вана йе р'аст п'әрәти
 фьротьн,
 к'әсиб жи данә щотә шьмьк.
 7 Әwана сәре бәләнгаза сәр
 хwәлийа әрде п'епәс
 дькьн
 у мьлука жь р'е дәрдьхьн,
 бав у көр' сәре хwә һәма
 қизәкер'а датиньн,
 кө наве Мьни пироз^ф бьдьнә
 бөһөрмәткьрыне.
 8 Әwана ль бәр һәр горигәһе^ф,
 сәр к'ьнщед кө жь бәр дәйне
 хwәва гьрти п'ал дьдьн
 у Хана^ф Хwәде^ф хwәда шәрава
 жь бәр цәзайе
 хәлqева станди вәдьхьн.
 9 Ле Мьн к'ока әморийед^ф
 пешийа ван ани,[†]
 бәжна к'ижана wәкә дара
 әрзе бу
 у мина дара мә'зе жи қәwат
 бун.
 Мьн жорда бәрәд ван,
 жерда жи р'awед ван хьраб
 кьрын.

2:9 Дөбарәкьрына Қануне 3:8-11.

- 10 У Мьн хун жь э'рде Мьсьре
 һэвраз анин,
 чол-бэстеда чьл сали
 р'ебэрийа вэ кьр,
 вэки хун бьбьнэ хвэйе
 вэлате эморийа.
- 11 Мьн жь көр'ед вэ п'ехэмбэр^ф
 дэрхьстьн
 у жь щаһьлед вэ жи нэзир^{ф,†}
 Гэли израелийа, гэло эв йэк
 аһа нибу?»
 Эва э'ламкьрына Хөдан э.
- 12 «Ле вэ йед нэзир шэрав данэ
 вэхварьне
 у э'мыр ль п'ехэмбэра кьр,
 кө эв п'ехэмбэртийе нэкьн.
- 13 Ва Эзе Хвэха вэ өса щида
 бьгөһешьм,
 чава кө э'рэба дэхьлва
 баркьри,
 щийе кө тер'а дэрбаз дьбэ
 дьгөһешэ.
- 14 Мэрьве бэзок we нькарьбэ
 бьр'эвэ,
 йе қəват we қəвата хвэда
 тэйах нэкэ,
 мерхасе нькарьбэ нэфса хвэ
 хьлаз кэ,
- 15 Тиравеже нькарьбэ бьсэкьнэ,
 бэзоке нькарьбэ хвэ хьлаз
 кэ,
 сийаре ль һэспе жи we
 нькарьбэ нэфса хвэ хьлаз
 кэ,
- 16 Əwe р'оже мерхасе нава
 э'гитада,
 we тэ'зи бьр'эвэ»
 эва э'ламкьрына Хөдан э.

З¹ һэй израелийа, гөһ бьдьнэ
 эве готьне, к'ижан кө Хөдан
 авитэ сэр вэ, сэр т'эмамия мал-
 бэта вэйэ кө Əwi жь Мьсьре дэр-
 хьст у гот:

- ² «Жь нава һ'эму малбэтед
 дьнийайеда,
 Мьн т'эне хун бьжартьн,
 лэма Эзе вэ щэза кьм,
 бона wan һ'эму беолитийед
 вэ».

Мэрэме п'ехэмбэр

- ³ Гэло дө мэрьве р'екеда һэр'ьн,
 һэгэр эв йа хвэ нэкьнэ
 йэк?
- ⁴ Гэло шер дарьстенда дькэ
 мьр'ин,
 һэгэр неч'ир ль бэр т'өнэбэ?
 Йан щəwрьк нэ'леда дэнг
 дэрдьхэ,
 һэгэр тыштэк нэгьртьбэ?
- ⁵ Гэло ч'эвик сэр э'рде дьк'эвэ
 т'ор'е,
 һэгэр бона we т'элэ данэни
 бэ?
 Т'эла сэр э'рде we бе дадане,
 һэгэр тыштэк нэк'эве?
- ⁶ һэгэр бажерда бор'и бе
 ледане,
 гэло щьмэ'та теда we
 нэтьрсэ?
 һэгэр бажерда қэзик
 бьқəwьмэ,
 гэло Хөдан дэстур нэдайэ?
- ⁷ Аһа жи Хвэйи Хөдан тыштэки
 накэ,
 һ'эта кө Əw сөр'а Хвэйэ
 вэшарти,

э'вдед Хвэйэ п'ехэмбэрр'а
вэнэкэ.

- 8 Шер кө бькэ мьр'ин, к'е we
нэтьрсэ?
Хвэйи Хөдан кө хэбэр дэ,
к'е п'ехэмбэртие we нэкэ?

Диwana п'адшатиya Израеле

- 9 Ашдодеда у wэлате
Мьсьреда,
жь qэсьра бькьнэ гази у
бежьн:
«Г'опи ль сэр ч'ийа-банийед
Самэрийае^ф бьн,
дина хwэ бьдьнэ
беп'эргалияа һьндөр'дайэ
гьран
у ван зордарийед навдайэ
кьри.
- 10 Эва э'ламкьрьна Хөдан э:
Эw нькарьн р'астийеда
р'абын-р'унен,
ле бь зордарийе у шеландьне
тиньн,
qэсьред хwэ дадьгьрьн».

- 11 Лэма Хвэйи Хөдан аһа
дьбежэ:
«We нэйаре дора wэлет
бьгьрэ,
эwe пыште ль тэ бышкенэ
у qэсьред гэие т'алан
һэр'ьн».

¹²Хөдан аһа дьбежэ: «Чава шь-
ван жь бэр дэве шер дө ньга йан
читики гөһ бэрэт'э хьлаз дькэ, öса
жи мина ве йэке эw израелийед
Самэрийаеда дьминьн we т'эви

ньч'е көлев у кэри т'эхте р'уньш-
тьне хьлаз бьн».

- 13 «Бьбьһен у мала^ф Аqуб пе
бьһ'эсиньн». Эва э'ламкьрьна Хвэйи
Хөдан, Хwэдеие Ордийа
йэ.
- 14 «Эwe р'ожа кө Эзе wэкэ
э'мэла
биньмэ сэре Израеле,[†]
һьнге Эзе горигэһа Бет'-Еле
жи weран кьм,
стьруйед горигэһе we
бышкен бьк'эвьнэ э'рде.
- 15 Эзе мала зьвьстане, мала
һавингэһева хьраб кьм,
малед пе қилед фил
нэqьшанди we һьлшен
у малед мэзьн we бенэ
weранкьрьне». Эва э'ламкьрьна Хөдан э.

Хатунед Самэрийае

- 4** ¹Һэй ч'елэкед Башанейэ^{ф†}
ль сэре
ч'ийаие Самэрийае, бьбьһен
эве готьне,
хатунед кө зордарийе
бэлэнгаза дькьн,
к'эсиба дьчэрчьриньн
у малхед хwэр'а жи дьбежьн:
«Дэ бинэ эм вэхььн!»
- ² Хвэйи Хөдан пе пирозийа
Хwэ сонд хвар гот:
«Ва йэ р'оже сэр wэда бен,
кө we пе чэнгэла wэ к'аш
кьн,

* 4:1 «Башан» щийе мергэкэ хwэш бу, кө һ'эйван ль wьр к'ок дьбу.

3:14 П'адшати II, 23:15.

- хэрч'е пэй wэр'а жи пе
 шэwкед мэ'сийа.
- 3 Жь wэ хэр йэке р'астэ-р'аст,
 жь qэльштокед диwара
 дэрен
 у wан бавежьнэ хармоне*».
- Эва э'ламкьрына Ходан э.
- Израел жь Ходан һин набэ**
- 4 «Wэрьнэ Бет'-Еле, нэг'акийе
 бькьн,
 Гилгаледэ* р'абэрийа хwэ
 зедэ кьн,
 сэре хэр сьбэһе qөрбанед^ф
 хwэ биньн
 у се р'ожа шарэке жи
 дэһэкед^ф хwэ.
- 5 Нане һьлатийи дийарийа^ф
 р'азидарийе бьдьн,
 п'ешк'ешед р'эзэдьлийе
 бькьнэ дэнги
 у бона дайина wан пе
 бьһ'эсиньн,
 чьмки хун ве йэке һ'эз
 дькьн,
 һэй израелийа!»
- Эва э'ламкьрына Хwэйи
 Ходан э.
- 6 «Мьн һ'эму бажаред wэда,
 дьранед wэ паqьж һьштьн,
 һ'эму дэред wэ кьрынэ һ'эwще
 нан,
 ле бэле хун ль Мьн
 вэнэгэр'ийан^ф».
- Эва э'ламкьрына Ходан э.
- 7 «Мьн һе се мэхэ бэри
 нандьруне,
- ч'ьлка баране жь сэр wэ
 бьр'и.
 Сэр бажарэкида баран баранд,
 ле сэр бажаре дьнда
 нэбаранд.
 Ль сэр зэвикеда баран бари,
 ле йа баран сэрда нэбари,
 шэwьти.
- 8 Бона аве бьнэлийед дө-се
 бажара,
 дьчунэ бажарэки дьн кө аве
 вэхwьн
 у ль wьр жи т'өнэбу wана т'ер
 вэхwара,
 ле бэле хун ль Мьн
 вэнэгэр'ийан».
- Эва э'ламкьрына Ходан э.
- 9 «Мьн пе байе qьжьле у
 к'эфьке эк'ьне wэ хьст,
 бах у бахче wэ шэwьтандьн,
 көлийа даред wэйэ һежире у
 зэйт'уне хwарьн,
 ле бэле хун ль Мьн
 вэнэгэр'ийан».
- Эва э'ламкьрына Ходан э.
- 10 «Мьн нэхwэшийа һ'ал сэр
 wэда шанд,
 мина чаwа Мьсьреда бу,
 Мьн щаһьлед wэ пе шур
 көштьн,
 һэспед wэ т'алан һатьнэ
 бьрьне,
 Мьн бина гэнийе жь
 ордигәһед wэ
 гиһандэ һ'эта ль бэр
 бевьлед wэ.

* 4:3 Нав чэнд дэстньвисарада дэwса «һармон» «һэрмон» һэйэ. һэрмон ч'ийа бу, кө дьк'этэ бакөра Башане, алийе Ашуре^ф.

* 4:4 «Бет'-Ел» у «Гилгал» щийе һ'эбандьна израелийа бун.

Ле бәле хун ль Мын
вэнэгәр'ийан»
Әва ә'ламкьрына Хөдан ә.

¹¹ «Мын, Хвәде, нава вәда әв
веранийа кьр,
чава Содом^ф у Гомора[†]
веран кьр,
хун бунә мина дарә
нившәвгыт
жь нава агьр дәрхьсти.
Ле бәле хун ль Мын
вэнэгәр'ийан».

Әва ә'ламкьрына Хөдан ә.

¹² «Ләма Әзе жи һындава тәда
өса бьм, Израел!
Дә вәки Әзе һындава тәда
өса бьм,
р'абә к'аре хвә бькә,
һәр'ә бәр диwana Хвәде
хвә, һәй Израел!»

¹³ Чьмки ва йә Йе ч'ийа-бани
аваз дькә,
байе р'адькә, фькьра Хвә
мерьвр'а ә'йан дькә,
Йе кө бәрбанге дькә шәвәр'әш,
сәр һеланед дьнайейә
бльнд дьгәр'ә,
наве Ви Хөдан, Хвәдеие
Ордийа йә.

Бәйт'а ль сәр Израеле

5 ¹ һәй мала Израел, бьбьһен
әве готьне, йа кө Әзе чава
бәйт' бавежьмә сәр вә:

² «Израела бьк'ыр к'әтийә,
әве иди т'ө щар р'анәбә!

Сәр әрде хвә һатийә һыштыне,
кәсәк т'өнә дәст бавеже
р'акә».

³ Чьмки Хвәйи Хөдан аһа
дыбежә:
«Жь бажаре кө һ'әзар
шәр'к'ар дәрән,
ве жь ван т'әне сәде
бьминьн,
жь к'идәре сәд шәр'к'ар
дәрән,
жь мала Израел ве дәһе
бьминьн».

Хөдан бьгәр'ын у һуне бьжин

⁴ Чьмки Хөдан аһа дыбежә
мала Израел:
«Ль Мын бьгәр'ын у һуне
бьжин.
⁵ Бет'-Еле нәгәр'ын, нәчьнә
Гилгале
у Бир-Шевайер'а дәрбаз
нәбьн,
чьмки бьнәлийед Гилгале ве
ә'сә сьргун^ф һәр'ын,
Бет'-Еле жи өса бә те бежи
қәт т'өнәбуйә».

⁶ Ль Хөдан бьгәр'ын у һуне
бьжин,
вәки Әв мина агьр мала
Усьв* нәк'әвә,
әве малә һ'уфи хвә нәкә
у Бет'-Еледа кәсәк т'өнәбә
кө весинә.

⁷ һәй хун кө һәқийе дькьнә
зьрич'к
у р'астийе давежьнә әрде!

* **5:6** Наве «Усьв» сәре 5 у 6-да бә'са п'адшатийа бакөра Израеле дькә.

4:11 Дәстпәбун 19:24.

- 8 Йе кө һ'әфтстәйрк
у Орийон* чекьрнә
у тә'ристанийе дькә бәрбанга
сьбе,
р'оже мина шәве тә'ри дькә,
гази авед бә'ра дькә у дьр'ежә
сәр р'уйе ә'рде:
Наве Ви Хөдан ә!
- 9 Әв нышкева бәла йе қәватр'а
тинә
у әве бәлайе дьгьһинә һ'эта
қәсьре жи.
- 10 Әвана диванеда дьжәннә
йе ль ван һьлте
у жь йе кө р'аст дьбежә
зьвер дьбьн.
- 11 Чьмки хун йе бәлэнгаз п'епәс
дькьн,
бь зоре гәнъм жь ван
дьстиньн,
вә пе кәвьред т'әр'ьшанди
мал чекьрнә,
ле ван малада хуне
нәминьн.
Р'әзе тьрийайә һ'әвас вә
данинә,
ле мәйа ван хуне вәнәхьн.
- 12 Чьмки Әз наш жь нәһәқийед
вәйә п'ьр'
у ван гөнәйед вәйә гьран
һәмә:
хун нәйаре йе сәр р'астийе
йә
р'өшәте дьстиньн
у диванеда һәде йе к'әсиб
дьт'әр'ьбиньн.
- 13 Ләма сәрвахте әве дәме хвә
кәр' кә,
- чьмки әв дәм зәманәки
хьраб ә.
- 14 Ль қәнцийе бьгәр'ьн, нә кө ль
хьрабийе,
кө хун сах бьминьн бьжин,
һынге Хөдан, Хвәдейе Ордийа
we ә'сә т'әви вә бә, чава вә
гот.
- 15 Бьжәннә хьрабийе, қәнцийе
һ'ьз бькьн
у диванеда һәқийе қәвин-
қәдим кьн,
бәлки Хөдан, Хвәдейе
Ордийа
р'ә'ме ль һәрч'е жь Усьв
маи бькә.
- 16 Бона ве йәке Хвәдейе
Ордийа,
Хвәйи Хөдан аһа дьбежә:
«һәр мәйданеда we шин у
гьри бә,
һәр к'учеда we вәй-вәй бә!
һынге we гази цотк'ара ль
шине кьн,
бәйт'готийа жи кө шина
шәват бькьн.
- 17 We һ'әму р'әзе тьрийада шин
у гьри бә,
чьмки Әзе нава тәр'а дәрбаз
бьм».
Хөдан дьбежә.
- 18 Дәлил һ'әле ван кө дәмана
Р'ожа^ф Хөданда нә!
Чи вәр'а йә әв Р'ожа
Хөдан?
Әв тә'ристани йә, нә кө
р'онайи,

* 5:8 «Һ'әфтстәйрк у Орийон» к'омед стәйрка нә. Әйүб 9:9; 38:31.

- 19 we öca бэ, чава йэк жь бэр
шер дьр'эвэ
у һ'р'ч' дэрте пешийа ви,
йан те мале, дәсте хвэ
дъсперэ дивер,
һынге жи мэр ль ви дьхэ.
- 20 Ава эв Р'ожа Хөдан,
тэ'ристани йэ, нэ кө
р'онайи,
шэвэр'эш э у бе ч'бруси йэ.
- 21 «Эз дьжэньмэ щэжънед вэ у
жь ван зьвер бумэ,[†]
щъвинедед вэ ль Мьн хвэш
найен.
- 22 һэгэр һун дийарийед
т'эвайишэвате
у дийарийед нани Мьнр'а
бьдън,
Эзе ван қэбул нэкьм
у дина Хвэ нэдъмэ ван
дийарийед һэлэқэтийейэ
жь ван һ'эйванед вэйэ
дэрмаликьри.
- 23 Дэнге стьранед хвэ жь Мьн
дур хэ,
чъмки Эзе гөһ нэдъмэ
мьқаме чэнгед^ф тэ.
- 24 Ле бьра һэқи мина аве
бьһэр'ькэ
у р'асти жи мина щэва һэр
т'ьм!
- 25 һэй мала Израел,
гэло бэр'ийеда вэ чъл
сали
қөрбан у һ'эди Мьнр'а дан?[†]
- 26 Дэ ньһа һун ван п'утед кө вэ
бона хвэ чекьрбун,
ава готи һ'эйкәлед Сик'ут'
п'адшайе хвэ
у К'ийун аwазе стэйркада
һьлдън,
27 чъмки Эзе вэ сьргуни ви
алие Шаме кьм».[†]
Хөдан, кө наве Ви Хвэдейе
Ордийа йэ, аһа дьбежэ.

Гөмана израелийайэ п'уч'

- 6** ¹ Вэй ль эвед кө Сийонеда
бехэм ьн,
ль йед сәре ч'ийайе
Самэрийайе бефькар ьн,
ль ван гьрэгьред Израелейэ
мьлэте сэрәкэ,
кө бьнэлийа хвэ спартийэ
ван!
- ² Эв дьбежън:
«һэр'ьнэ К'алнеһе у дина хвэ
бьдъне,
жь вьр дэрбази һамата
мэзын ьн
у бэржер һэр'ьнэ Гат'а
фильстинийа.
Гэло эвана жь ван
п'адшатийа* һе четър ьн?
Йан синоре ван жь синоре
вэ һе мәстър э?»
- ³ Вэй ль вэ кө һун р'ожа
бэлайе дур дьбиньн,
хвэ ль һ'өкөме зордарийе
дыгьрьн,
⁴ ль сәр т'эхте ньвинейэ жь
қиле фил п'ал дьдън

* 6:2 «Ван п'адшатийа» бэ'са п'адшатийа Израеле у п'адшатийа Щьһудайе дькэ.

5:21 Ишайа 1:11-14. 5:25 Дөбарәкьрна Қануне 32:16-18; һэзәкийел 20:7-24.

5:25-27 К'аред Шандийа 7:42-43.

- у ль сэр ньвинед хwэ, хwэ
дъреж дькын,
жъ кери бэрхед к'окэ р'нд
дъхwын
у жъ гар'ане дэwаред
дэрмаликьри.
- ⁵ Һун кó пе чэнг мьqама
дэрдъхын,
йане мина Давьд^ф һащэтед
сазбэндийе дъхын,
- ⁶ пе шэлбька шэраве Һун
вэдъхwын,
мэлһ'эмед һэрэ qэнщ ль хwэ
дъдън,
ле сэр һ'але wеранбуна
Усьвда нанэ'льн!
- ⁷ Бона ве йэке Һуне пешийа
сыргуна,
сыргун һэр'ын у эw эшqа
жъ сэр щи-ньвина we бе
бьр'ине.
- ⁸ Хwэйи Хóдан пе Хwэ сонд
хвар,
эва э'ламкьрына Хóдан,
Хwэдейе Ордийа йэ:
«Эз жъ к'обар-бабахийа Аqуб
зьвер ьм
у дъжэньмэ qэсьред wi,
Эзе п'айт'эхт пева бьдьмэ
дэр».
- ⁹ Һынге һэгэр малэкеда дэһэ
мэри мабьн, бале эwe жи we бьмь-
рьн. ¹⁰ У гава йэки жъ хун-qьнета
ван мьрийа бе, кó һэстуйа жъ
мале дэрхэ бышэwьтинэ, Һынге we
жъ йе ода һьндóр'да майи бьпьрсэ:
«Кэсэки майин щэм тэ диса һэ-
- йэ?» Эwe ле вэгэр'инэ бежэ: «На». Һынге йе пьрси we бежэ: «Дэ хwэ
кэр' кэ, ньһа иди нэ wэхте наве
Хóдан һьлдане йэ».
- ¹¹ Чьмки ва йэ Хóдане э'мьр кэ,
эwe мала мэзын we һьлшинэ
у мала бьч'ук we Һур-Һури
кэ.
- ¹² Гэло һэсп ль сэр qэяа дьдънэ
щьрида?
Йан бэ'ре пе га щот дькын?
Ле wэ һэқи жэ'рер'а
góһар'тийэ
у бэре р'астийе жи
зьрич'кер'а.
- ¹³ Һун пе зэфткьрына бажаре
Ло-Дьбаре
дьфьр'ын у дьбежын:
«Нэ мэ пе qэwата хwэ
Qарнайим* зэфт кьр?»
- ¹⁴ Ле бале һэй мала Исраел,
эва э'ламкьрына Хóдан,
Хwэдейе Ордийа йэ:
«Ва Эзе мьлэтэки һьмбэри wэ
р'акьм,
эwe жъ бакóре жъ бэр дэре
һамате,
һ'эта башуре селаша
Э'рабайе^ф wэ бьндэст
кын».

Дитьна сэр кóлийа

7 ¹ Хwэйи Хóдан эв йэк нишани
мын кьр: Мын дит, Эwi пэй
нандьруна п'адшер'а, дэстпебуна
дэрк'этьна гиһайе пэйр'а, кóли
дэрхьстын. ² Гава вана гиһайе эр-
де хварьн хьлаз кьрын, мын гот:

* 6:13 «Qарнайим» бажарэки незики Ло-Дьбаре бу.

«Хвэйи Хөдан, ниви дькым бьбах-
шинэ! Ақубе иди чава бькарьбэ
бьминэ? Әв мьлэтэки бьч'ук э».

³ Һынге Хөдан йа Хвэ нэкьр.
«Әв йәке нэбэ!» Хөдан гот.

Дитьна сэр агьр

⁴ Хвэйи Хөдан әв йәк нишани
мын кьр: Мын дит, Хвэйи Хөдан
гази агьр кьр, вәки Әв пе ви ди-
ване бькэ, агьр бэ'ра бөбьни һ'уфи
хвэ кьр, әрд жи пер'а һ'уфи хвэ
кьр. ⁵ Мын гот: «Хвэйи Хөдан, ниви
дькым бьдэ сәкьнандьне! Ақубе
иди чава бькарьбэ бьминэ? Әв
мылэтэки бьч'ук э».

⁶ Һынге Хөдан йа Хвэ нэкьр.
«Әв йәке жи нэбэ!» Хвэйи Хөдан
гот.

Дитьна сэр шохуле

⁷ Әви әв йәк жи нишани мын
кьр: Мын дит, Хөдан һында ди-
варәки пе шохуле* дани сәкьни
бу у шохуләк жи дәсте Вида бу.
⁸ Һынге Хөдан готә мын: «Амос тө
чь дьбини?» Мын ле вәгәр'анд:
«Шохуләке». У Хөдан гот:

«Ва Әзе цьмэ'та Хвэ Израеле
шокул кьм,
иди кьрына ван
нэбахшиньм.

⁹ We әв щийед һ'эбандьна
зөр'эта Ишақ бенә
валакьрыне
у пирозгәһед Израеле we
веран бьн,
Әзе пе шур һәр'әмә сәр мала
Йеробовам п'адша».

Амос у Амасйа

¹⁰ Һынге Амасйае к'аһине^ф
Бет'-Еле, щаб сәр Йеробоваме п'ад-
ше Израеледа шанд у гот: «Амос
һындава гәда нәмамые дькә нава
Израеле у вәлат қәват накә кә
ван һ'әму готьна бьбә. ¹¹ Чьмки
Амос аһа дьбежә:

Йеробоваме пе шур бе
көштьне,

Израеле жи ә'сә жь вәлате
хвэ бе сьргункьрыне».

¹² Амасйа готә Амос: «Һәй дь-
ньһер'ийо, бьр'әвә һәр'ә вәлате
Щьһудайе, ль вьр нане хвэ бь-
хвэ у ль вьр жи п'ехәмбәртийе
бькә. ¹³ Иди т'ө шар Бет'-Еледа
п'ехәмбәртийе нәкә, чьмки әв
пирозгәһа п'адше йә у п'арьстгәһа
п'адшатийе йә».

¹⁴ Амос ль Амасйа вәгәр'анд
готе: «Әз нә п'ехәмбәр бумә у нә
жи йәки жь к'ома п'ехәмбәра, әз
р'енщбәрәк бум у мын һежиред
стыру бещәр дькьрын. ¹⁵ Ле Хөдан
әз жь бәр кәре пез һьлдам у Хө-
дан мынр'а гот: «Һәр'ә щьмэ'та Мын
Израелер'а п'ехәмбәртийе бькә.
¹⁶ Дә ньһа гөһ бьдә готьна Хөдан.
Тө дьбежи: «Һьмбәри Израеле п'е-
хәмбәртийе нәкә у һьмбәри мала
Ишақда даннасин нәкә». ¹⁷ Ләма
Хөдан аһа дьбежә:

«Амасйа к'өлфәта тәйе бьбә
қава бажер,
көр' у қизед тәйе пе шур
бьк'әвьн,

әрде тәйе пе т'ел бе чапкьрын
у п'арәвәкьрыне,

* 7:7 «Шохул» т'еләки һ'әсьн пева гьредаи йә, кә пе дивар р'аст те данине.

вэлатаки һ'эр'мида те
 бьмьри
 у Израеле жи э'сэ жь вэлате
 хвэ бе сьргункьрьне».

Дитьна

сэлэкэ емише гьһишти

8 ¹Хвэйи Хөдан эв йэк нишани
 мьн кьр: Мьн сэлэкэ емише
 гьһишти дит ²у Әви готэ мьн: «Тө
 чь дьбини, Амос?» Мьн Ле вэгэ-
 р'анд: «Сэлэкэ емише гьһишти».
 Ынге Хөдан готэ мьн: «Ахьрийа
 щьмэ'та Мьн Израеле жи аһа пер'а
 гьһиштигь, Әзе иди кьрьна ван
 нэбахшиньм.

³ Әве р'оже стьранед
 П'арьстгәһе^ф we бьбьнэ
 бәйт'е шине»
 эва э'ламкьрьна Хвэйи
 Хөдан э
 «Һәр дэра we гэлэк щьһише
 мьрийа һэбьн,
 we кәр'-лал һьлдьн
 бавежьнэ дэрва».

Щэзайе Израеле

⁴ Дэ ньһа бьбьһен,
 һун кө к'эсиба п'епэс дькьн,
 у мьлукед вәлет к'ота дькьн
⁵ у дьбежьн: «К'энге щэжьна
 сәре мәһе дәрбаз бә,
 вәки эм геньм бьфьрошьн,
 йан жи шәмийа^ф р'һ'этийе,
 кө ә'мбара вәкьн,
 кодьке* бьч'ук кьн, қимәт**
 бьльнд кьн,
 мезине лехьн бьхапиньн

⁶ у пач'е чава гәньм
 бьфьрошьн,
 вәки эм бәләнгаза пе зив
 бьк'ьр'ьн,
 әвед к'эсиб пе щотэ шьмьк».

⁷ Хөдан кө фьр'нақийа Ақуб э,
 сонд хвар
 у гот: «Әзе т'ө щар һ'әму
 кьред ван бир нәкьм.

⁸ Гәло жь дәст ве йәке ә'рде
 нәһ'әжә?
 Әве т'әмамайя хвәва р'абә
 мина ч'ем,
 we мина ч'әме Мьсьре бьльнд
 бә у дайнә,
 һәр бьнәлийе сәр we шине
 бькә.

⁹ Әве р'оже» эва э'ламкьрьна
 Хвэйи Хөдан э
 «Әзе р'ойе нивро бьбьмә ава
 у р'о нава р'оже дьһийае
 тә'ри кьм.

¹⁰ Ынге Әзе щэжьнед вә бькьмә
 шин
 у һ'әму стьранед вә бәйт'ед
 гьри,
 Әзе к'өрх^ф бьдьмә сәр пышта
 һәр кәси
 у п'ор'е сәре һәр кәси
 бьдьмә көр'кьрьне.
 Әзе шинәкә өса сәр вәлетда
 биньм,
 мина шина көр'әки тайе
 т'әне,
 ахьрийа вийе бьбә мина
 р'ожа дәрд-көла».

* 8:5 Бь ибрани хәбәр бь хәбәр «Ефа». «Ефак» дәрданәкә вәкә бист у дө литьри бу.

** 8:5 Бь ибрани хәбәр бь хәбәр «шекьл». Ынге шекьләк вәкә донздәһ гьрами бу.

- 11 «Ва йә әв р'ож тен» әва
әламкърьна Хвәйи Хөдан ә
«Әзе хәлайе бышиньмә вәлет,
нә кә хәлайя нан, йан хәлайя
аве,
ле хәлайя бһистьна хәбәра
Хөдан.
- 12 We жь Бә'ра Мьри*, һ'әта Бә'ра
Навбәре,
жь бакөре, һ'әта р'оһьлате
һәр'һн,
хәбәра Хөдан бьгәр'һн, ле
ве нәбиньн.
- 13 Әве р'өже әв қиз у хортед
бәдәв,
ве жь т'ибуне бьхәр'ьқһн,
14 әвед кә пе п'утед гөнәк'арийя
Самәрийае,
сонд дьхвһн у дьбежһн:
«Әз хвәдеие тә кьм, Дан!»
«Әз р'ийя Бир-Шеваие кьм!»
Әве бьк'әвһн у иди т'ө щар
р'анәбһн».
- Веранбуна Израеле**
- 9¹ Мьн Хөдан һнда горигәһе
сәкһни дит у Әви гот:
«Жорда ль к'офийед стуна хә,
һ'әта кә шемик бьләрьзһн,
стуна ль сәр сәре ван
һ'әмуйда һлшинә
у һәрч'е жь ван майи жи,
Әзе дәве шурр'а дәрбаз кьм,
йед кә бьр'әвһн ве
һькарьбһн бьр'әвһн
у жь әвед кә бькһн хьлаз бһн,
ве жь ван т'ө кәсе хьлаз
нәбә.
- 2 һәгәр әв дийаре^ф мьрийя
бьк'олһн бьк'әвһне,
дәсте Мьне ван жь вьр бинә,
һәгәр әв р'абһнә әзмен жи,
Әзе ван жь вьр жи биньмә
хваре.
- 3 һәгәр әв хвә сәре ч'ийаие
Кармеле вәшерһн,
Әзе ль ван бьгәр'ьм у ван
жь вьр биньм,
һәгәр әв хвә жь бәр ч'ә'ве Мьн
бһне бә'реда жи вәшерһн,
Әзе ль вьр ә'мьр ль мәр'р
бькьм, ве ль ван хә.
- 4 һәгәр әв пешийа дьжмьнед
хвә һесир һәр'һн,
Әзе ль вьр жи ә'мьр ль шур
кьм, ве ван бькөжә.
Әзе ч'ә'ве Хвә жь сәр ван
нәбьр'ьм,
нә кә бона қәнцийе, ле
бона хьрабийе».
- 5 Хвәйи, Хөдане Ордийя
дәст дьдә дьһийае, әв
дьһ'әлә,
һ'әму бьнәлийед сәр шине
дькьһн,
әв т'әмамийя хвәва р'адьбә
мина ч'ем,
мина ч'әме Мьсьре бьльнд
дьбә у датинә.
- 6 Әв Хана Хвә жор ль әзмен
чедькә,
қөба Хвә ль сәр ә'рде
қәвин-қәдим кьрийә,
Әв гази авед бә'ра дькә
у ван дьр'ежә ль сәр р'уйе
ә'рде:

* 8:12 Бь ибрани «Бә'ра Хве».

Наве Ви Хөдан э!

- 7 Эва э'ламкърна Хөдан э:
«Һэй истраелия,
гәло хун бона Мьн, нә вәкә
к'ушийа^ф нә?
Мьн Израел жь вәлате
Мьсьре дәрнәхьст?
Йан фьльстини жь К'апт'оре?
У сурйани жи жь вәлате
Qире?»
- 8 Ва йә ч'э'ве Хвәйи Хөдан
ль сәр вә, әве п'адшатийа
гөнәк'ар э:
Әзе әве жь р'убари дьне
бьдьмә һьлдане,
ле бәле мала Ақуб т'эмами
к'өта нәкьм»
эва э'ламкърна Хөдан э.
- 9 «Чьмки Әзе ва э'мыр кьм,
чава кә геньм бежынге
дъхьн,
өса жи Әзе жь нава һ'әму
мьлэта,
мала Израел әләке хьм
у льбәкә бьч'ук ве же
нәк'әвә э'рде.
- 10 Бь ви авайи һ'әму гөнәк'аред
жь мьләте Мьн,
ве пе шур бенә көштъне,
әвед кә хвәр'а дьбежын жи:
«Дәсте фәләке ве нәгыһижә
мә
у ве нәйе пешийа мә».
- Израеле ве диса бе
сәр һ'але хвәйи бәре**
- 11 «Әве р'оже һеваргәһа Дауьдә
к'әти,

- Әзе диса вәгьрьм,[†]
қәльштокед ве т'ъжи кьм,
чи ви жи кә хьраб буйә Әзе
чекьм
у әве биньмә сәр қьрара
р'ожед вейә бәре.
- 12 Бь ви авайи Израеле бьбә
хвәйе э'рде Әдомейи^ф
майи
у әв һ'әму мьләтед кә наве
Мьн сәр ван ә»
эва э'ламкърна Хөдан э,
Йе кә ве йәке дькә.
- 13 «Ва йә р'оже бен»
эва э'ламкърна Хөдан э
«Щотк'арийе бьгыһижә
нандруне,
тьриһ'ынщьр'андьне
бьгыһижә чандьне,
жь ч'ийа шәрава ширьн ве
бьньқьтә
у жь һ'әму гьра ве бьк'ышн.
- 14 Әзе цьмә'та Хвә Израеле
вәгәр'иньмә ль сәр хер-
хвәшийа вийә бәре.
Әве бажаред хвәйә
веранбуйи чекьн
у ванда бьминьн,
әве р'әзе тьрийа дайньн у
шәрава ван вәхвьн
у бахча бавежын, бәред ван
бьхвьн.
- 15 Әзе ван э'рде ванда
дач'ькиньм,
әве иди жь ви э'рде хвә
нәйенә р'акьрьне,
к'ижан кә Мьн дайә вана»,
Хөдан, Хвәдейе тә дьбежә.

К’yteба Обади́я п’ехамбэр

Пешготын

Эва п’ехамбэртия^ф кын, чава те к’фше һэма пэй we йәкер’а һатийэ һывисаре, гава кө ордийа Бабилоне^ф сала 586-а, бэри буйина Иса, Оршәлим^ф һылшандийэ. Обади́я дайэ һ’эсандьне, wәки Хwәде we мьлэте Әдоме^ф щэза кэ, бона ван гөнәйед һындава щым’та Хwәдейэ бьжартида кьри. Әдоми пьсаме израелия^ф бун, эw жь Әсаwe бьрайе Аqубе бавэ’шире израелия пешда һатьбун. Әw һәр дө мьлэт щинаре һэв бун. Ле әдомийа дьле хwэ ль һ’але израелийайи гьран ша дькьр, сәрда жи чәнд сьргунед^ф израелия көштьн, чәнд жи данэ дәсте дьжмьнед ван у әдомийа дькьр кө э’рд у һэбука Израеле эфти хwэ кьрана. Әw йәк ль Хwәде хwәш нәдһат. Пэй we йәкер’а израели вәгэр’ийанэ ль сэр э’рде хwэ, ле зэмане Пәйма-на^ф Нуда, жь әдомийа т’эне наве қэзайе мабу. Әдоми нава мьләтед дор-бәред хwэ у щьһуйада^ф һ’әлийан чун.

- 1** **Щэзакьрна Әдоме^ф**
¹ Дитьна Обади́я.
Хwәйи Хөдан^ф бона Әдоме^ф
аһа гот:[†]
Мэ жь Хөдан дәнгәк бьһист,
мьлэтар’а қасьдәк һатийэ
шандьне кө бежэ:
«Р’абьн әм һәр’ьнэ сэр
Әдоме шер’!»
- ² Хөдан дьбежэ: «Ва Әзе нава
мьлэтада тэ ньмьз кьм
у беһ’әсаб жи тэ беһөрмәт
кьм.

- ³ К’өбарийа дьле^ф тэ тө хапанди,
һэй бьнәлийе шкәфтед
қәйада*,
хwәйе һеwаргәһед жорьнэ
бльнд,
кө дьле хwәда тө дьбежи:
«К’е we мьн бавежэ э’рде?»
- ⁴ һәгәр тө мина тәйре симьр’
бльнд би
у һелуна хwэ нава стәйркада
жи дайни,
Әзе тэ жь wьр жи биньмэ
хwаре» эва э’ламкьрна
Хөдан ә.

* **1:3** Бь ибрани хэбэра «қәйа» «сәла» йә, Сәла жи наве п’айт’әхте Әдоме бу.

1:1 Ишайа 34:5-17; 63:1-6; Йеремийа 49:7-22; һәзәкийел 25:12-14; 35:1-15;
Амос 1:11-12; Малахи 1:2-5.

- 5 «Һэгэр дьза, йан лəwandед*
шəве,
ль сэр тəда бьгьртана,
wana we т'ера хwə
нəдьзийа?
Йан һэгэр йед тьрийа дьчьнын
бьһатана щəм тə,
гəло we чəнд зьнгур'
нəһьштана?
Ле те лап бейи кавьлкьрне.
6 Əsawe^ф чава бе
т'аланкьрне!
Хьзнед шийə вəшарти we
чава бьгэр'ьн!
7 Һ'эмуйед кə т'əв тə пəйман^ф
гьреданə, we тə һ'эта
синор бьбьн,
əw мəрьвед т'əви тəйə
ə'дьлайийеда дьжин,
we тə бьхапийн у тə бьн
дəст кьн,
йед нане тə дьхьын жи we
бьн тə бьк'ольн.
Һ'ьше Əдоме т'əнə!»
8 Əвə ə'ламкьрна Хəдан ə:
«Əwe р'оже Əзе сэрвахта жь
Əдоме,
ақьл жь ч'ийайе Əsaw р'ət
кьм.
9 Һəй бажаре Темане*, we
тьрсəkə əsə
бьк'əвə сэр мерхасед тə,
wəки жь ч'ийайе Əsaw һэр
кəс
бе кəштьне к'ок ле бе.

Сəбəбе щəзайе Əдоме

- 10 Бона we зəлма тəйə ль бьрайе
хwə Ақуб* кьри,
шəрме ль сэр тə бə у һ'эта-
һ'этайе
те жь р'убари дьне бейи
һьлдане.
11 Чьмки əве р'оже гава мьлэт
дəргəһед шир'а к'əтьне,
хəриба һəбука ши т'алан
кьрын
у сэр Оршəлимe^ф п'əшк
авитьн,
тə пешбəри бьрайе хwə
сəкьни буйи,
бьбуйи йəки мина wan
хəриба.
12 Нəщайиз бу кə тə дина хwə
бьда
р'ожа бьрайе хwəйи охьрме
гьранда
у р'ожа к'əтьна Щьһуда^ф
дьле хwə ша кьра,
дəве хwə вəкьра у р'ожа
тəнгасийеда
қəрфе хwə ль wan бькьра.
13 Нə жи бьк'əтайи дəргəһе
щьмə'та Мьн,
р'ожа wanə охьрме гьранда,
тə дина хwə бьда тəнгасийа
ши,
əши һ'але wани гьранда
у тə дəст бьда һəбука ши,
р'ожа wanə охьрме гьранда.
14 Нə жи сэр р'ийа һ'əч'ə*
бьсəкьнийайи,
р'əвпек'əтийед ши бькəштана

* 1:5 Ава готи «т'аланкьред шəве».

* 1:9 «Теман» бажарəки Əдомейи бəрбьч'əв бу.

* 1:10 Əдоми зəр'эта Əsawe бьрайе Ақуб бун.

* 1:14 Щийе кə р'е жь һəв вəдьқəтə.

у хьлазбуйед ви бьдана
нэйар,
эве р'ожа охърме гьранда.

Р'ожа^ф Ходан

¹⁵ Бэле эв Р'ожа^ф Ходанэ
бона диwana х'эму мьлэта
незик э.
Һэй Эдом тэ чава кър,
we öca жи сэре тэ бе кърне,
Һэде тэйе тэр'а бе дайине.

¹⁶ Чьмки хун мьлэтно
чава ль сэре ч'ийайе^ф Мьни
пироз^ф к'эфхвэш бун,
хун х'эмуе жи öca т'эме
тэ'лайе вэхвьн,
хуне вэхвьн, дақортиньн,
те бежи эв мьлэтана қэт
т'өнэбунэ.

Сэрк'этына Израеле^ф

¹⁷ Ле сэр ч'ийайе Сийоне^ф
хьлазбуйе һэбьн,
эв дэре диса бьбэ щийе
пироз

у мала^ф Ақубе бьбэ хвэйе
мылк'е хвэ.

¹⁸ Мала Ақуб we бьбэ агър,
мала Усвь^ф we бьбэ алав,
ле мала Эсаw we бьбэ хозан,
we агър бэр'дыне,
бышэвьтиньн,
жь мала Эсаw кэсэке
нэминэ».

Чьмки Ходан эв йэка гот.

¹⁹ Щьмэ'та Ходанэ Нэгэве^ф we
ль ч'ийайе Эсаw бьбьнэ хвэйи,
йед ль гър у дэшта р'оавайе жи
wэлате фьльстинийа^ф, эвана we
э'рде Эфраим у э'рде Самэрийае^ф
быбьнэ хвэйи, Бьнийамине жи ль
э'рде Гилэ'де^ф. ²⁰ Эw сьргунбуйед^ф
ордийа Израеле*, we һ'эта Сэрэп-
тайе ль һэбука Кэнанийа^ф бьбьнэ
хвэйи. Сьргунбуйед Оршэлиме-
йэ** Сьфарадеда жи we ль бажаред
Нэгэве бьбьнэ хвэйи. ²¹ Азакьре
р'абьнэ ль сэре ч'ийайе Сийоне,
wэки сэрwertийе ч'ийайе Эсаw
быкьн у п'адшатийе йа Ходан бэ.

* **1:20** «Сьргунбуйед ордийа Израеле» жь п'адшатийа Израеле бун, ава готи жь п'адшатийа бакөре.

** **1:20** «Сьргунбуйед Оршэлиме» жь п'адшатийа Щьһудайе бун, ава готи жь п'адшатийа башуре.

К'ьтеба Уньс п'ехэмбэр

Пешготын

К'ьтеба Уньс дэрһэца п'ехэмбэрда^ф гъли дькэ, кӧ эви нэхwэстийэ гӧһ бьдэ Хwэде у сэр Нинэwа п'ехэмбэртие бькэ. Эw бь т'эмамия қэwата хwэ мьқабьли we газийе буйэ. Эв йэка сэдсалияа һ'эйшта-да бэри буйина Иса қэwьмийэ. Хwэде т'эми ль Уньс дькэ кӧ һэр'э бажаре Нинэwайа п'айт'эхте Императорийа Ашурейи^ф хунхӧри зордар у бьнэлийед wi бажари һьле. Ле Уньс нахwазэ wэки дьж-мьнед израелияа^ф бьнэлийед Нинэwайе т'обэкьн, жь гӧнэийед хwэ вэгэр'ьн у бахшандьне жь Хwэде бьстиньн. Лэма эw р'ийа бэроwажда жь Нинэwайе дьр'эwэ.

Пэй чэнд қэwьмандьнед һ'эйр-һ'ӧжмэк'арр'а Уньс гӧр'а Хwэде дькэ, ле эw гэлэки бина хwэ тэнг дькэ, wэки щьм'эта Нинэwайе бахшандьне жь Хwэде дьстинэ. Ле бэле Хwэде нишани Уньс дькэ, wэки Эw һьндава һ'эму мэрьвада жи р'эм э, к'ижан кӧ һазьр ьн готьна Wi қэбул кьн, чьмки Эw мьрьна гӧнэк'ара нахwазэ, ле дьхwазэ кӧ гӧнэк'ар т'обэ кьн. Хӧдан Хwэде нэ т'эне Хwэдеие израелияа йэ, ле Хwэдеие т'эмамияа дьнйайейэ жи, һэр һ'эйwани, зиле эрде у т'эбийэта бесэрбэр э, эвана гӧһдарийа қьрара Wi дькьн у Эw wan хwэй дькэ.

Пэймана^ф Нуда Иса^ф сэрһатийа Уньс п'ехэмбэр бир тинэ, wэки бона мьрн у қийамэтияа Хwэ бьдэ э'йанкьрьне. Ӧса жи Иса сэрһатийа нинэwайа мэсэлэ тинэ, чава мэщалэкэ т'обэкьрьна гӧнэ-к'арайэ бешэрт у безордари.

Уньс гӧр'а Хӧдан накэ
1 ¹ Хэбэра Хӧдан^ф Уньсе кӧр'е Амиттайр'а^т һат у гот. ² «Р'абэ һэр'э бажаре Нинэwайа^ф мэзьн, даннасин кэ у we щьм'эте һьле, чьмки нэһэқийед wan гьһиштьнэ ль бэр п'эр'е э'змен». ³ Ле Уньс р'а-бу кӧ жь бэр ч'э'ве Хӧдан бьр'эwэ

Т'аршише. Эw бэржери Йафайе бу, гэмик дит кӧ дьчу Т'аршише, эви һэде р'ийа хwэ даие, к'этэ гэмийе кӧ т'эви wan һэр'э Т'аршише, wэки жь дэсте Хӧдан бьр'эwэ.

⁴ Ле Хӧдан баки қайим ль бэ'ре р'акьр у бэ'реда фьртонэкэ мэзьн р'абу. Эw бу кӧ гэми һурдэхwэши

^{1:1} П'адшати II, 14:25.

буйа. ⁵ Ынге гэмиван тьрсийан у һәр мәрвәки һәwара хwә хwәдейе хwә ани. Әw баред гәмийеда авитьнә бәре, wәки гәмийе сьвкь кьн. Ле Уньс чубу к'әтбу лап бьне гәмийе, п'алдабу у к'әтбу хәwа к'ур.

⁶ Сәрwере гәмийе һатә щәм Уньс у готе: «Әв чь хәwт'ешә к'әтийә ч'ә'ве тә? һәла р'абә гази хwәде хwә кә! Бәлки хwәде тә дәлиләке мәр'а бькә у әм онда нәбьн». ⁷ Ынге готьнә һәв: «Wәрьн әм п'әшк бавежьн, к'а әwа қәзийа р'уйе жь мә к'ижанида һатийә ль сәре мә» У п'әшк авитьн, п'әшк п'ара Уньс к'әт. ⁸ Ынге готьнә Уньс: «Дә ньһа мәр'а бежә, р'уйе к'еда әwа қәзийа һатийә ль сәре мә? Тө хwәйе чь шьхөли йи? Тө жь к'ө те йи? Жь к'ижан wәлати йи у жь чь мьләти йи?» ⁹ Ле әwи ль wан вәгәр'анд у гот: «Әз ибрани мә. Жь Хөдан Хwәдейе^ф әзмен, әфьрандаре бәр у бәже хоф дькьм». ¹⁰ Ынге хоф к'әтә ль сәр wан у готьнә wи: «Тә чьма әв йәк кьрийә?» Әw мәрwана иди пе һ'әсийабун, кә әwа жь дәсте Хөдан дьр'әwә, чьмки пешда әwи wанар'а гьли кьрбу. ¹¹ Паше готьне: «Ньһа әм тә чаwа бькьн, wәки бәр ль мә вәгәр'ә бьсәқр'ә?» Чьмки чьқас дьчу, пелед бәре һе р'адьбун. ¹² Ынге Уньс готә wан: «Мьн һьлдьн бавежьнә бәре у бә'ре ль wә вәгәр'ә бьсәқр'ә, чьмки әз заньм кә р'уйе мьнда әwа йәка һатийә ль сәре wә».

¹³ Wан мәрwа һе бер дьк'ьшандьн, дькьрьн кә хwә ль бәже

быгьрьн, ле жь қәwата wан дәр бу, чьмки пелед бәре чьқас дьчу һе ль wан р'адьбун. ¹⁴ Ынге wана һәwара хwә Хөдан ани у готьн: «Йа Хөдан, әм р'әщә жь Тә дькьн, нәбә кә ль р'уйе ви мәрwида әм онда бьн у хуна ви ль щийе һәқи-нәһәқ ль сәр мәда нәйнә, чьмки Тә, Хөдан, wәкә қьрара Хwә кьр». ¹⁵ У Уньс һьлдан авитьнә бәре у бәр жь we т'әвр'абуна хwә сәқр'и. ¹⁶ Әw мәрwана жь Хөдан гәләки тьрсийан, қөрбан^ф Хwәдер'а дан у ад-қьрар кьрьн.

¹⁷ Ынге Хөдан ә'мьри ль сәр һ'утәки кьр кә Уньс дақөртинә у Уньс се р'ож у се шәwа зьке һ'утда ма.[†]

Дөайе Уньс

2 ¹ Пәй ве йәкер'а Уньс зьке һ'утда гази Хөдан Хwәде хwә кьр.

² У гот:

«Мьн тәнгасийа хwәда гази

Хөдан кьр

у Wи щабә мьн да.

Жь зьке дийаре^ф мьрийада

һәwар кьр

у Тә дәнге мьн бьһист.

³ Тә әз авитьмә нав-дьле

к'урайа бәре

у к'ешед ава әз ньхамтьм,

һ'әму авед Тә пелед wанwа ль

сәр мьнр'а чун.

⁴ Ынге мьн гот: «Әз жь бәр

ч'ә'ве Тә һатьмә авитьне,

ле бәле әзе диса бьбиньм

П'арьстгәһа^ф Тәйә пироз^ф».

⁵ Аве әз мьна кьрьм, бин ль бәр мьн ч'ькийа,

- к'урайа бэ'ре эз ньхамтъм
у гиһайе бэ'ре ль сэре мьн
wэлийа.
- 6 Һ'эта р'ьк'эне ч'ийа эз чумэ
хваре,
э'рде чава ахыле һ'эта-
һ'этайе дора мьн гьртъбу.
Ле Те э'мьре мьн жь
гор'ьстен дэрхи, Ходан
Хвэдеие мьн!
- 7 Гава эз к'этымэ ль бэр р'öh',
Ходан мьн Тö бир ани
у дöайе мьн гьһиштэ
Г'арьстгэһа Тэйэ пироз.
- 8 Әвед кө пэй п'утед п'уч'э
дэрэw дьк'эвьн,
эw дәст жь Йе хwэйи һ'öба
амьн дьк'ышиньн.
- 9 Ле эзе бь дэнге шькьрдарийе
қöрбане Тэр'а бьдьм
у чь мьн соз дайэ жи эзе
биньмэ сери.
Хьлазбун г'эне жь дәсте
Ходан э».
- ¹⁰ У һынге Ходан э'мьр ль һ'ут
кьр, һ'ут кьрэ һоқин Уньс авитэ
бэже.

Уньс гөр'а Ходан дькэ

3 ¹ Хэбэра Ходан щара дöда
Уньср'а һат у гот: ² «Р'абэ һэ-
р'э бажаре Нинэвайа мэзын, we
йэке нава weда даннасин кэ, чь
кө Әз тэр'а дьбежъм». ³ һынге Уньс
ль гора хэбэра Ходан р'абу чу Ни-
нэвайе. Нинэwa жи бажарэки гэ-
лэки мэзын бу, мьск'эне we wэкэ
р'ийа се р'ожа бу. ⁴ Уньс р'абу к'этэ
бажер, р'ийа р'ожэке қэданд, дан-

насин дькьр у дьгот: «Һэла һе чьл
р'ож һэйэ, кө Нинэwa weран бэ».[†]

⁵ Бьнэлийед Нинэвайе бавэ-
рийа хwэ Хwэде анин, қьрар кьрын
кө р'ожи^ф бьгьрын у жь ч'ука һ'эта
мэзына к'öрх^ф ль хwэ кьрын.

⁶ Гава эв дэнг к'этэ гöһе п'адше
Нинэвайе, эw жь сэр г'эхте хwэ
р'абу у чөхе ль сэр хwэ ехьст, к'öрх
ль хwэ кьр у ль нава к'озийеда
р'унышт. ⁷ Нав Нинэвайеда дэнг
да бэлакьрыне у гот: «Анэгори
готьна п'адше у гьрэгьра, бьра
мэрьв у һ'эйwan, пэз у дөвар г'ö
тьшти тэм нэкьн, нэч'ерьн, нэ жи
вэхьын. ⁸ Бьра мэрьв у һ'эйwan
к'öрх ль хwэ кьн у бькьнэ зарин,
гази Хwэде кьн. Бьра һэр мэрьв жь
р'ийа хwэйэ хьраб вэгэр'э у дәс-
те хwэ жь һ'эрабийе бьк'ышинэ.
⁹ К'и занэ? Бэлки Хwэде шешьра
Хwэ бьгöһезэ у ль мэ вэгэр'э, wэ-
ки һерса Wi ль мэ дайнэ, кө эм
öнда нэбын».

¹⁰ Гава Хwэде эв кьрына ван
дит, кө эw жь р'ийа хwэйэ хьраб
вэгэр'ийан, Хwэде бона we хэзэба
готи, кө we банийа ль сэре ван,
шешьра Хwэ гöһаст у эw йэк нэ-
ани ль сэре ван.

Бэрхwэк'этына Уньс у р'э'ма Ходан

4 ¹ Уньс гэлэки бина хwэ тэнг
кьр у һерс к'эт. ² Бэрбь Ходан
дöа кьр у гот: «Йа Ходан, гава эзи
һе ль wэлате хwэда бум, бона we
йэке мьн нэ дьгот? Лэма мьн дь-
кьр кө эз бьр'эвийама Т'аршише.

Чъмки мьн заньбу кө Тө Хвәдеки р'э'м и у дьлшәват и, сәбър-сәк'ан и, дьловане амьн и у щәзадайи-неда Хвә дьгьри.³ Ле ньһа йа Хөдан, р'әща дькьм р'өһ'е мьн жь мьн бьстинә, чъмки мьр'на мьн жь жийина мьн четър ә». ⁴ Хөдан готе: «Гәло һәқ ә, кө тө бона ве йәке бина хвә һақаси тәнг дьки?»

⁵ Уньс жь бажер дәрк'әт у али-йе р'өһьлата бажер р'уньшт. Ль вьр хвәр'а һ'олькәк чекьр у бьн сийа веда р'уньшт, кө дина хвә бьдә бажер к'а we чь бьдәвьмә. ⁶ Ђынге Хөдан Хвәде ә'мьри ль к'оләке кьр, әв к'ол мина дарешин бу у ль сәр Уньс кьрә си, кө ви жь we бинтәнгийе хьлаз кә. Уньс бона we к'оле гәләки ша бу. ⁷ Р'ожа дьн сәре сьбе, Хвәде ә'мьри ль көрмәки кьр, әв к'ола кот

у әв һ'ышк бу. ⁸ Гава тә'в дәрк'әт, бь ә'мьре Хвәде алиие р'өһьлате баки к'әв у гәрм р'абу. Тә'ве ль сәре Уньс хьст, әв сьст бу, мьр'на хвә хвәст у гот: «Мьр'на мьн жь жийина мьн четър ә». ⁹ Ђынге Хвәде готә Уньс: «Гәло һәқ ә, кө тө бона ве к'оле бина хвә һақаси тәнг дьки?» Уньс гот: «Бәле, һәқ ә кө әз бина хвә тәнг дькьм, һ'әта мьр'на хвә жи әз р'әзи мә». ¹⁰ Ле Хөдан готе: «Һ'әйфа тә we к'олете, йа кө тә худан ль сәр нәр'ет у мәзын нәкьр, к'ижан кө нав шәвәкеда шин бу у шәвәкеда жи һ'ышк бу. ¹¹ Ле һ'әйфа Мьн чава жь ви бажаре Нинәвайа мәзын нәйе, кө нав веда сәд у бист һ'әзар мәрви зедәтър һәнә, кө дәсте ч'әп у р'асте жь һәв дәрнахьн, өса жи гәләк һ'әйван?»

К’ьтеба Миха п’ехэмбэр

Пешготын

Миха йэки зэмане Ишайада бу, бэлки эв шагърте ви буйэ. Эви п’ара дөдайэ сэдсалияа һ’эйштада Исраеледа^ф даннасин дькър. Нава ван салада ордийа Императорийа Ашурейэ^ф зор гэлэк щара гэф ль һэр дө п’адшатийед мьлэте Исраеле дьхвар, ава готи ль п’адшатийа Исраеле у п’адшатийа Щьһудайе.

Миха Оршэлим^ф дьда һ’эсандьне, вэки жь дэст гөнэйед ван, эве жи щэзайе хвэ жь Хвэде бьстиньн, чава кө һатэ сэре Самэрайае^ф бэри we йэке, гава эв шеран бу у нава вэлатада т’ур’-т’ур’и бун. Миха ль сэрверед мьлэт һьлте бона эве зордарийа һьндава щьм-э’теда, щьмэ’те жи һьлте бона нэр’астийед ван, өса жи ль п’ехэм-бэра^ф, кө эв пе готьнед бефэйдэйэ дэрэв дьл дьдънэ ль бэр мьлэт.

Р’аве һ’эму хьрабийа ван эв бу, кө вана п’ут у хвэдейед мьлэ-тед хэриб дьһ’эбандьн, нэ кө Хөдан Хвэде.

Ве к’ьтебеда готьнед щэзадайина Хвэде һэнэ (1:1–2:11; 3:1-12; 6:1-7; 7-а) ле һэр гав пэйр’а жи готьнед бона хьлазбуне, кө дьл дьдънэ ль бэр мервь (2:12-13; 4:1–5:15; 7:8-20-и). Р’оже бе кө зөр’эта Дауьд^ф п’адша we сэрк’этьне бьдэ щьмэ’те у эве сэр нэйаред хвэ к’эвн, һьнге щьмэ’те жь һ’эму һ’эрабийа хвэ бе пафьжкърне (сэре 5-а).

П’ехэмбэртия^ф ль сэр Самэрайае у Оршэлиме

1 ¹ Хэбэра Хөданэ^ф кө һена Йо-там, Аһаз у һьзрийа п’адша-ийед Щьһудайеда,[†] бона Самэр-йае^ф у Оршэлиме^ф кө Михайе мораштир’а һат, эв э:

² Бьбьһен һ’эму мьлэтно,
дина хвэ бьде дьһия у һэр
тыште теда!
Хөдане жь Парьстгәһа^ф
Хвэйэ пироз^ф,

Хвэйи Хөдане бьбэ шэ’де
һьмбэри вэ.

³ Чьмки ва йэ Хөдан жь щийе
Хвэ дэрте,
Эве жорда бе хваре
у п’ейи ль сэр щийед
дньийаейэ бьльнд бькэ.

⁴ Ч’ийае бьнда бьһ’эльн,
мина шыма ль бэр егър,
нэвале бьдэльшьн,
мина ава жь бэрвар дьк’ышэ.

⁵ Эв һ’эмуе р’уйе нәһэқийа

^{†1} П’адшати II, 15:32-38; 16:1-20; 18:1–20:21; Дирок II, 27:1-7; 28:1-27; 29:1–32:33.

зöр'эта Ақубда^ф бьқәшьмын,
 р'уйе гөнәйе мала
 Израелда^ф.
 Сэбәбе нәһәқийа Ақуб к'и йә?
 Әв нә Самәрийа йә?
 Сэбәбе щийед бьльндә
 п'уth'эбандьна
 Щьһудайе^ф к'и йә?
 Әв нә Оршәлим э?
 6 Хөдан дьбежә:
 «Р'уйе we йәкеда Эзе
 Самәрийае
 бькьмә хьрабед чол-бәста,
 щийе бона данина р'эзе
 тьрийа.
 Эзе кәвьред we холи гәли кьм,
 һимед we бьдьмә к'ьфше.
 7 һ'әму һ'әйкәлед we, we
 һурдәхwәши бьн,
 һ'әму п'ешк'ешед weйә
 хwәфьротьне*,
 we пе агьр бенә шәwьтандьне,
 һ'әму п'утед we бьдьмә
 кавьлкьрьне.
 Чьмки әwe пе һәде қавийе
 п'ут т'оп кьрын,
 жь бәр һәде қавийева жи
 әwe бенә дайине».

К'әwгьрийа Миха

⁸ Ләма әзе бьгьрим у бьк'әwгь-
 рым, п'ехас у тә'зи бьгәр'ьм, мина
 чәқәла бькьмә зукин, мина дәвә-
 қуша бькьмә кьртә-кьрт. ⁹ Чьмки
 дәрман ль дәрбед Самәрийае на-
 бә, әв гьһиштьнә һ'эта Щьһудайе,
 иди гьһиштьнә дәргәһе щьмә'та
 мын, һ'эта Оршәлиме.

¹⁰ Гат'еда* нәкьнә дәнги[†] у нә-
 гьрин! Бет'-Льһафрайеда** хwә ль
 хwәлийе вәдьн! ¹¹ һәй бьнәлийед
 Шафире*, дә тә'зи у р'обәт wәрьн
 дәрбаз бьн! Бьнәлийед Саһанане**
 жь бажер дәрнәк'әвьн. Бет'-һаесәл
 шин у гьри йә, we нәһелә кö һун ль
 wьр бьминьн. ¹² Бьнәлийа Марот'е*
 һивийа алиқ'арийе бу, ле бәла Хө-
 дан жорда һат, һ'эта ль бәр дәргәһе
 Оршәлиме. ¹³ һәй бьнәлийа Лахи-
 ше*, дә мәһ'ине бавежә ә'рәбе, кö
 тö буйи сэбәбе дәстпебуна гөнәйе
 Сийона^ф қиз***, чьмки нава тәда
 нәһәқийед Израеле пешда һатьн!
¹⁴ Ләма те щьһез бьди Морәшәт'-
 Гат'е*. П'адшайед Израеле we һьн-
 дава бажаре Акзиведа** хапийайи
 бьн. ¹⁵ һәй бьнәлийа Марешайе*,

* **1:7** «П'ешк'ешед хwәфьротьне» әва һәде қавийе бу, кö данин дьданә ощаха п'ут.

** **1:10** Бь ибрани дәнге наве «Гат'» мина хәбәра «Бькьнә дәнги» йә.

** **1:10** Бь ибрани дәнге наве «Бет'-Льһафра» незики хәбәра «Мала хwәлийе» йә.

** **1:11** Бь ибрани дәнге наве «Шафир» незики хәбәра «һ'әwаск'ари» йә.

** **1:11** Бь ибрани дәнге наве «Саһанан» незики хәбәра «Дәрк'әwә» йә.

** **1:12** «Марот'» бь ибрани те фә'мкьрьне: «Тә'лайи».

** **1:13** Бь ибрани дәнге наве «Лахиш» незики хәбәра «Мәһ'ин» ә.

** **1:13** Аwa готи «Бажаре Оршәлиме».

** **1:14** Бь ибрани дәнге наве «Морәшәт'-Гат'» незики хәбәра «Дәргисти» йә. Тек'стеда те фә'мкьрьне, чәва дәргисти жь мала де-баве хwә дәрте дьчә, öса жи Морәшәт'-Гат' we бе бьрьне.

** **1:14** Фә'мина «Акзив» бь ибрани «Хапандьн» ә.

** **1:15** Бь ибрани дәнге наве «Мареша» незики хәбәра «Зәфт» ә.

1:10 Самуел II, 1:20.

Хөдане әми кө we wә зәфт кә, бинә сәр wә. Р'умәта Исраеле we бър'ә-вә һ'әта шкәфта Ә'дулламе.* ¹⁶ Дә ньһа жь дәст көр' у қизед хwәйә дәлали, хwә көр'-кәм кә, п'ор' ль сәре хwә нәһелә, дәрде wan хwә бькә миһа йәки р'әқи-р'ут, чьмки әwe жь нав тә бенә сьргункьрьне^ф.

Wәй ль йед зордар

2 ¹ Wәй ль әвед кө нәһәқийе дьфькьрьн,
 ль сәр ньвина хwә т'ьвдира хьрабийе дькьн
 у сәре сьбе әw we йәке пек тиньн,
 чьмки дәсте wанда қәwат һәйә!
² Әw ч'ә'в бәр'дьдьнә ә'рда, дәст дьдьнә сәр,
 өса жи wan малава зәфти хwә дькьн,
 зордарийе мерьв малева, мерьв мьлк'ва дькьн.
³ Ләма Хөдан аһа дьбежә:
 «Ва Әз жи дьфькьрьм кө хәзәбкә өса
 биньмә сәре әве малбәте, кө һуне нькарьбьн стуйе
 хwә же дур хьн,
 нә жи бькарьбьн к'обар-бабах бьгәр'ьн.
 Чьмки әw зәмане хьраб бә.
⁴ We р'оже we ль wan бьк'әньн,
 бь к'әсәр у лурин бежьн:
 «Әм лап һатьнә шеландьне!
 Хөдан мьлк'е сьмә'та мьн да хәлқе,
 әw чаwа жь дәсте мьн чу!

Ә'рдед мә сәр бебәхта п'арәвәкр».
⁵ Ләма жь тә кәсәке сьвина Хөданда т'өнәбә,
 кө бона ә'рдчакьрьне п'әшке бавежә.
⁶ We бежьнә п'ехәмбәра^ф:
 «П'ехәмбәртийе^ф нәкьн, п'ехәмбәртийа аһа нәкьн,
 р'әзили нәйе сәре мә».
⁷ һәй мала^ф Ақуб, гәрәке нәбежьн:
 «Р'өһ'е^ф Хөдан һьндава мәда сәбьр-ськ'ан ә, Әw бәла мә наде».
 Гәло әв готьнед мьн,
 бона йе р'аст нә хер-хwәши нә?
⁸ Ле Хөдан дьбежә:
 «Мьләте кө дөһө сьмә'та Мьн бу,
 иро Мьнр'а буйә дьжьмьн.
 һун п'оте жь сәр к'ьнщед әвед
 кө жь шер' вәдыгәр'ьн,
 бехоф дәрбаз дьбьн дьшелиньн.
⁹ һун к'өлфәтед мьләте Мьн,
 жь малед wanә шен дәрдьхьн
 у р'умәта^ф Мьн һ'әта-һ'әтайе жь зар'ед wan дьстиньн.
¹⁰ Р'абьн у һәр'ьн,
 чьмки әв дәр нә щийе р'ьһ'әтийе йә,
 р'уйе һ'әрабийа weда әwe werан бә,

* 1:15 «Шкәфта Ә'дулламе» әw щи бу кө Давьд жь бәр Шауул р'әви бу. Бьхуһьн Самуел I, 22:1.

бь дэрбэкэ гьран we бе
кавьлкьрьне.
11 Нэгэр йэки вьр'и дэрэвин,
бе жь бэр хwэ дэрхэ у бежэ:
«Эзе бона шэрав-мевайе
п'ехэмбэртие тэр'а бькьм»
эве бьбэ п'ехэмбэре ве
цьмэ'те.

Созе бона һ'але Израеле

12 Нэй зөр'эта Агуб, Эзе э'сэ wэ
т'оп кьм,
һэрч'е жь израелия майи,
Эзе э'сэ бьгьһиньмэ һэв,
мина пэзе ахьләкида,
мина кэре пэзе мерга хwэда,
we жь дэст мэрввайе
қарэбалх бэ».
13 Йе р'е вэдькэ we пешийа
ванва һэвраз һэр'э,
эве р'ейе вэкьн,
дэргәһр'а дэрбаз бьн у
дэрк'эвьн.
П'адше ване пешийа ванва
һэр'э
у Хөдане сэре ван бэ.

Суще сэрwера у п'ехэмбэра

З 1 Мьн гот:
«Дэ ньһа бьбьһен,
һэй мэзьнед Агуб,
һун сэрwеред мала Израел!
Нэ wэ гэрэке р'асти
заньбуйа?
2 Ле һун дьжэньнэ қэнщийе,
хьрабийе һ'эз дькьн.
Ч'эрме мерьв р'адькьн,
гоште ван жи жь һэстуйед
ван.

3 Эwед кө ч'эрме мьләте Мьн
р'адькьн,
гоште ван дьхwьн,
һэстуйед ван дышкеньн,
чава һури бэроше кьн,
гоште ван жи ситьле».
4 Эв сэрwере ль Хөдан бькьн
һэwар,
Эwe щаба ван нэдэ,
we һынге Эwe бэре Хwэ жь
ван бьгөһезэ,
чьмки wана бь кьред хwэ
хьраби кьрьн.
5 П'ехэмбэр цьмэ'та Мьн
дьхальфиньн,
гава хөрэке ван һэйэ,
дькьнэ қар'ин дьбежьн:
«Ә'дьяйи йэ»
ле мьқабьли эwед кө хөрэк
надьнэ дэве ван,
шэр' э'лам дькьн.
һьмбэри ван Хөдан аһа
дьбежэ:
6 «Бона ве йэке шэве бе
дитьнок сэр wэр'а дэрбаз
бэ,
we шэwэр'эш бэ, нькарьбьн
фэ'льке вэкьн.
Тэ'ве сэр п'ехэмбэра һэр'э ава,
р'оже сэр ван тэ'ри бэ.
7 Йед кө дьньһер'ьн we шэрми
бьн,
фэ'льквэкьрийе бьбьнэ
р'обэт,
һ'эмуйе сьмелед хwэ
бьньхемьн*,
чьмки жь Хwэде^ф we щабе
т'өнэбэ».

* 3:7 Ә'дэте израелияда эва нишана шине бу.

8 Ле эз хвэха қәватева, Р'өһ'е
Хөдан,
р'астийе у мерхастийева
дагърти мә,
вәки эз нәһәдийа Ақуб,
гөнәйе Израел бьдмә р'уйе
ви.

9 Дэ ньһа бьбьһен сәрверед
мала Ақуб,
һ'акьмед мала Израел,
һун кө һәдийе зьвер ьн,
һәр тыште р'аст хар дькьн,

10 Сийоне пе хуне ава дькьн,
Оршәлиме жи пе нәһәдийе.

11 Сәрверед we пе р'өшәте
диwane дькьн,
к'аһинед^ф ван һәрти һин
дькьн,
п'ехәмбәред ван п'әрәти
фә'льке вәдькьн,
диса жи пышта хвә пе
Хөдан гәрм дькьн,
дыбежьн: «Нә Хөдан нава
мәда йә?

Хьрабийе нәйе сәре мә!»

12 Ләма жи Сийоне р'уйе вәда
мина зәвийе бе вәдане,
Оршәлиме бьбә қуч'а кәвьри,
ч'ийайе Хане^ф жи we бьбә
т'апе дарьстен.†

Әдълайийа һ'әта-һ'әтайе
(Ишайа 2:1-4)

4 ¹ Р'ожед ахьрийеда ч'ийайе
Хана Хөдан,
we жь һәр ч'ийайи
бльндтър қәдимкьри бә,
we ль сәр һәр т'апи к'әвә
у щьмә'те бьк'ьшьнә вьр.

2 Гәләк мьләте бен у бежьн:
«Wәрьн әм р'абьнә ч'ийайе
Хөдан,
һәр'ьнә Хана Хвәдейе Ақуб,
вәки Әв р'ийед Хвә ль мә
һин кә,
кө шьвәр'ийед Вида әм
һәр'ьнә».

Чьмки һинкьрьне^ф жь
Сийоне дәре,
хәбәра Хөдан жи жь
Оршәлиме.

3 Әwe нав гәләк мьләтада
һ'акьмтийе бькә,
нав вәлатед дурә зор
шәр'-дә'ва сафи кә.
Әwe шуред хвә бькьнә
к'отан,
р'ьмед хвә жи we бькьнә
дә'с.

Вәлате ль сәр вәлет шур
һьлнәдә
у шәр'кьрьне we иди һин
нәбьн.†

4 Ле һәр кәсе бьне к'ола тьрийе
хвә
у бьне дара хвәйә һежиреда
р'уне,
we сава кәсәки сәр wan
т'өнәбә,
чьмки дәве Хөдане Ордийа
готийә.†

5 Чьмки һ'әму мьләте жь wan
һәр йәке
пе наве хвәдейе хвә һәр'ә,
ле әме һ'әта-һ'әтайе
пе наве Хөдан Хвәдейе хвә
һәр'ьнә.

3:12 Йеремийа 26:18. 4:3 Ишайа 2:4; Йоел 3:10. 4:4 Зәкәрийа 3:10.

- Вэгэр’андьна жь сьргунийе**
- 6 Эва э’ламкьрына Хөдан э:
«Әве р’оже Әзе көләка
быщвиньм,
р’ақәтандийа т’оп кьм,
өса жи әвед кө Мьн әв
ешандьнә.
- 7 Әзе көләка бькмә йед
сахмайи,
йед дурә р’ақәтанди
мьлэтәки зор.
Хөдане ль сәр ч’ийайе Сийоне,
жь we һыгда h’әта-h’әтайе,
п’адшатийе сәр ван бькә.
- 8 Ле тө бьрща кәре пез,
т’апе Сийона қиз!*
- We сәрвертийа тәйә бәре,
әв п’адшатийа Оршәлима
қиз,
we ль тә вэгэр’ә».
- 9 Ньһа чьма өса гьри ль тә
к’әтийә?
Гәло п’адше тә т’өнә?
Йан ширәтк’ар ль тә бьрийайә,
wәки тө өса еше дьк’ьшини,
мина к’өлфәта дьк’әвә ль
бәр зар’е?
- 10 Дә мина к’өлфәта дьк’әвә ль
бәр зар’е,
еше бьк’ьшинә, һәй Сийона
қиз!
Чьмки те ньһа жь бажер
дәрейи
у дәштеда бьһешьри,
һәр’и һ’әта Бабилоне^Ф.
Ль wьр те хьлазкьри би,
Хөдане ль wьр тә жь дәсте
дьжмьнед тә аза кә.
- 11 Ле ньһа гәләк мьлэт пешбәри
тә т’оп бунә
у дьбежьн: «Дә бьра Оршәлим
бе һ’әр’ьмандьне,
әм пе ч’әвед хwә к’әтна
Сийоне бьбиньн».
- 12 Ле әвана фькьред Хөдан
ньзаньн
у шешьред Wi фә’м накьн,
кө Хөдан ван чава гөр’зед
бедәре т’оп дькә.
- 13 Хөдан дьбежә:
«Дә р’абә ван кам кә,
һәй Сийона қиз!
Чьмки Әзе стьруйе тә
бькмә һ’әсьн,
сьмед тә жи бькмә сьфьр
у те гәләк мьләта
бьһ’ьнщьр’ини.
Те к’әда ван п’ешк’еши Хөдан
ки,
һәбука ван жи Хwәйе
т’әмамайа дьнийайе».
- 5** ¹ Ч’әквана т’оп кә,
һәй Оршәлима ч’әкванава
т’ьжийе,
we дора мә гьртьнә,
пе шьве сурәте һ’акьме
Исраеледа дьдьне.
- Сәрверәки нуйи
жь Бет’ләһ’ме**
- ² Хөдан дьбежә: «Һәй
Бет’ләһ’ма Әфрат’е,
тө нава олк’а Щьһудайеда
йа һәрә бьч’ук и,
ле бәле we жь тә бона Мьн
Әве дәре,

* 4:8 Ава готи «Бажаре Оршәлиме».

Йе кө жь вә'де бьһөрида,
жь р'ожед бәреда һэйә,
кө we сәрверийе Израеле
бькә».†

- 3 Ләма Хөдане һақас вәхт,
дәст жь Израеле бьк'ьшинә,
һ'эта йа кө we бьк'эвә бәр зар'е,
һ'эта йа һ'эмлә зар'е нәйнә,
һьнге бьратийа Вийә майи,
we вәгәр'ьнә щәм
исраелийа.
- 4 Әwe р'абә пе қәwата Хөдан
р'ебәрийе бькә,
пе мэзьянаййа наве Хөдан
Хwәдейе Хwә,
һьнге әwe бехоф бьжин,
чьмки мэзьянаййа Вийе
иди бьг'һижә һ'эта сәре
дньйайе.
- 5 Әwe ә'дьялайийе бькә.

Азабун у щәзакьрын

- Гава ашури^ф бьк'эвьнә wәлате
мә
у қәсьред мә бькьнә бьне
п'ийед хwә,
һьнге әме сәрверед хwәйә
мерхас,
р'акьнә пешбәри ван*
- 6 Әwe wәлате Ашуре бьдьянә ль
бәр дәве шур,
wәлате Нәмруд* жи пе шуре
к'ьшанди.
һьнге сәрверед мә we мә жь
Ашуре хьлаз кьн,

гава әw бьк'эвьнә wәлате мә
у әрде мә бькьнә бьне
п'ийед хwә.

Азабуна израелийед майи

- 7 һәрч'е жь Ақуб майи,
we нава гәләк щьмә'тада,
бьбьнә мина қыр'авийа жь
Хөдан,
мина тә'вийа барана ль сәр
шинайийе,
әwe нәбьнә һ'әwще т'ө кәси
у гөмана хwә нәдьянә ль сәр
мәрьвайе.
- 8 һәрч'е жь Ақубә нава
мьләтада майи,
we нава гәләк щьмә'тада өса
бә,
чава шерәки нава р'ә'wьред
дарьстенда,
йан щәwрьке шерайи нава
кәред пезда,
гава әw дьчә, дькә нав ләпе
хwә у дьдър'инә,
т'ө кәс нькарә жь дест хьлаз
кә.
- 9 Израел дәсте тәйе р'абә ль
сәр нәйаред тә
у һ'әму дьжмьнед тәйе қыр'
бьн.
- 10 Әва ә'ламкьрына Хөдан ә:
«Әwe р'оже Әзе жь нава тә
к'ока һәспа биньм,
ә'рәбед тә һурдәхwәши кьм,

* 5:5 Бь избрани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Әме һ'әфт р'ебәра у һ'әйшт мир-бәга р'акьнә пешбәри ван».

* 5:6 «Нәмруд» әw бу, кө бажаре Нинәwа^ф, п'айт'әхте ашурийа, ава кьр. Бьхуньн Дәстпобун 10:8-12.

5:2 Мәтта 2:6; Йуһ'әнна 7:42.

- 11 бажаред wэлате тэда weран
кьм,
h'эмy қэсьред тэ һьлшиньм.
- 12 Сербазийа дэсте тэда п'уч'
кьм,
к'оч'экед тэйе т'өнэбьн.
- 13 Эзе wан п'утед нава тэда
у h'эйкэлед тэ хурдэхwэши
кьм,
те иди тыште пе дэсте хwэ
чекьри нэх'эбини.
- 14 Эзе к'ока п'утед Ашерайей^ф
нава тэда биньм,
бажаред тэ weран кьм
- 15 у пе herce у хэзэбе
h'эйфе жь wан мьлэта
һьлдьм,
к'ижана кө гөһдарийа Мьн
нэхьрьнэ».

Дэ'wa Хөдан

- 6** 1 һэла бьбьһен, Хөдан чь дь-
бежэ:
«Р'абэ ль бэр ч'ийа бьк'эвэ
дэ'we
у гьр бьра дэнге тэ бьбьһен».
- 2 Гөһ бьдьнэ дэ'wa Хөдан,
ч'ийано,
өса жи һун һ'имед
дньнайейэ һ'эта-һ'этайе,
чьмки дэ'wa Хөдан т'эви
цьмэ'та Wi йэ,
Әwe Израелер'а бьк'эвэ дэ'we.
- 3 «Һэй цьмэ'та Мьн!
Мьн чь ль тэ кьрийэ?
У чьда тө wэстанди йи?
Дэ щаба Мьн бьдэ!

- 4 Чьмки Мьн тө жь wэлате
Мьсьре дэрхьсти,
жь мала хөлаптие тө
к'ьр'ийи
Муса^ф, һарун^ф у Мэрийэм^ф
пешийа тэва шандьн.[†]
- 5 һэй цьмэ'та Мьн, һэла бькэ
бира хwэ,
Балаге п'адше Mowabe^ф чь
шеwьр кьр*
у Бьламе көр'е Бэур чь щаба
wi да
у жь Шитгеме гьрти һ'эта
Гилгале**,
чь қэwьми wэки тө р'астийа
Хөдан бьзаньби».

Хөдан чь дьхwазэ

- 6 Эз пе чь һэр'эмэ ль һ'эзура
Хөдан
у ль бэр Хwэдеие Жорьн та
бьм?
Пе дийарийе^ф т'эвайишэwате,
йан эз пе голькед йэксали
һэр'эмэ ль бэр һ'эзура Wi?
- 7 Гэло Хөдане һ'эзар бэрани,
йан ч'эмед р'унэ беһ'эсаб
бэгэм кэ?
Йан гэрэке эз ньхөрийе хwэ,
жь бэр нэхэқийа хwэва
бьдьм?
Бэре бэдэна хwэ,
жь бэр гөнэйе хwэва?
- 8 һэй мэрьво, тэва һатийэ
э'йанкьрьне,
чь қэнц э у Хөдан чь жь тэ
дьхwазэ

* 6:5 Бьхуньн Жьмар 22–24.

** 6:5 Бьхуньн Жьмар 25; Йешу 3:1–4:19.

6:4 Дэрк'этын 4:10-16; 12:50-51; 15:20.

wәки тө т'әне һәқийе бьки,
дъловани-амьнийе һ'ыз бьки
у ль бәр ч'ә'ве Хwәдейе хwә,
хwә мьлук хwэй ки.

Щэзакьрьна нәһәқа

- 9 Хөдан дәнг һьлдьдә ль сәр
бажер,
йе сәрwaхт жь наве Тә хоф
дькә:
«Г'öh бьднә шьвдаре у
к'ьфшкьрийе we!»
- 10 Мала нәп'акада һе хьзнед
нәп'акийе һәнә
у кодька чапейә қәлп, кө
мьр'дар'и йә.
- 11 Гәло Әзе мезина нәп'акийе
у турьке кәвьред к'ашейә
қәлп сәбьр кьм?
- 12 Wәки дәwләмәндед бажер
зордарийева дагьрти нә,
бьнәлийед we дәрәw хәбәр
дьдьн
у зьмане дәрәwин дәве
wанда йә!
- 13 Ләма жи Әзе тә нәхwәш бехьм,
р'уйе гөнәйед тәда тә вьки-
вала кьм.
- 14 Те бьхwi, ле т'ер нәби,[†]
нав-дьле тәйе бьр'чина
хwәва һәр'ә.
Тө чь паш хи, we нәбә р'ьсқе
тә,
wi р'ьсқе тә Әзе бьдьмә ль
бәр дәве шур.

- 15 Те т'охьм бьр'ашини, ле
надьруйи,
те р'уне зәйт'уне бьк'ьшини,
ле р'уне we ль хwә нәди.
Те тьрийа бьһ'ьнщьр'ини,
ле шәрава we вәнәхwi.
- 16 Бәле қәйдә-қанунед Омри*
п'адша
һун хwэй дькьн,
өса жи һ'әму кьред мала
Аһ'аб**
у һун анәгори ширәтед wан
р'адьбьн-р'удьнен,
ләма Әзе тә кавьл кьм,
бьнәлийед тә бькьмә р'обәт
у мьләте жи қәрфе хwә ль
тә бькьн».

Нәһәқийа Исраеле

- 7** ¹ Wэй ль мьн! Чьмки эз бумә
мина йе кө пәй т'опкьрьна
р'эзд хавине
у пәй пашчьнина р'эзе
тьрийар'а,
гушик сәр наминә бона
хварьне,
өса жи һежиред зу гьһишти
кө тәме мьн дьк'ьшине.
- ² Амьн жь дьне һатьнә һьлдане,
нава мәрьвада йәки р'аст
т'өнә,
һ'әму жи хwә дьтәлиньн кө
хуне бьр'ежьн,
йәк йәки давежә т'әле.
- ³ Дәстед wан бона хьрабийе
һазьр ьн,

* 6:16 «Омри» п'адшаки Исраелейи нәһәқ бу. Бьхуньн П'адшати I, 16:25-26.

** 6:16 «Аһ'аб» көр'е Омри бу, әw жи п'адшаки Исраелейи нәһәқ бу. Бьхуньн П'адшати I, 16:30-33; 21:25-26.

6:14 Qануна К'аһинтийе 26:26.

- ч'эве сэрwера ль п'ешк'еша
йә,
h'акьм пе р'өшәте диwане дькә,
гьрәгьр борще гьран дькә
стуйе щьмә'те,
хьрабийе ль нәфса хwә дькә
у бь ви аwайи һәр тышти
дьт'әр'ьбиньн.
- 4 Йе һәри қәнц нава wанда
мина стьри йә,
йе һәри р'аст жь чәпәр'а
дър'ийе хьрабтьр ә.
Әw р'ожа хәзәба сәре wә,
пер'а гьһиштийә,
кө нобәдаред wә гөһе wә
пехьстьнә,
һуне ньһа шашо-п'ашо бьн.
- 5 Пьсмаме хwә бawәр нәкьн,
ит'бара хwә досте хwә
нәйньн,
ль бәр жьна п'ашьла хwә,
һаш жь дәве хwә һәбә.
- 6 Чьмки көр' баве беһөрмәт
дькә,
қиз һьмбәри де р'адьбә,
бук һьмбәри хwәсийе,
дьжмьнед мерьв жь мала wi
нә.[†]
- 7 Ле әзе бәре хwә Хөданда кьм,
һивийа Хwәдейе хьлазкьре
хwә бьм,
Хwәдейе мьн we гөһ бьдә
мьн.
- Хьлазкьрна^ф Хwәде**
- 8 һәй дьжмьнед мьн, дьле хwә
ль мьн ша нәкьн!
Бәле әз к'әтьмә, ле әзе диса
р'абьм,
- бәле тә'рийеда мә, ле
Хөдане р'онайа мьн бә.
9 Әзе ль һерса Хөдан сәбьр кьм,
чьмки мьн ль бәр Wi гөнә
кьрийә,
һ'әта кө Әw диwанеда сәр
ише мьнда бьньһер'ә
у мьн р'успи кә.
һынге Әwe мьн дәрхә р'онайе
у Әwe мьн р'успи кә.
- 10 Дьжмьнед мьн we әве йәке
бьбиньн
у шәрме сәр wанда бе, кө
дыготьн:
«К'анейә Хөдан, Хwәдейе тә?»
Ньһа жи ч'эве мьне wan
бьбиньн,
кө әwe чаwа бенә п'епәскьрьне,
мина һ'әр'ийа к'учеда.
- 11 Оршәлим, р'ожа кө суред тә
бенә чекьрьне,
әве р'оже синоре тәйе
бәрфьрә бә.
- 12 Әwe р'оже we жь Ашуре^ф
у бажаред Мьсьре бенә щәм
тә,
жь Мьсьре һ'әта ч'әме Фьрате,
жь бә'ре һ'әта бә'ре
у жь ч'ийе һ'әта ч'ийе.
- 13 Ле һәрч'е дьнийа майи we
р'уйе бьнәлийада,
жь дәст кьред wan хьки-
хали бә.
- Р'ә'ма Хwәде**
- 14 Тө пе шьва дәсте Хwә,
шьвантийе ль кәре пәзе Хwә,
әwe щьмә'tа wape Хwә бькә,

7:6 Мәтта 10:35-36; Луқа 12:53.

- кӧ дарьстана мерг-чиманда*
 т'эне дьминэ,
 дэ бьра эw мина р'ожед бэре,
 Башане^ф у Гилэ'деда^ф
 быч'ерн.
- ¹⁵ Хӧдан дьбежэ:
 «Эзе мина ван р'ожед кӧ тӧ
 жь wэлате Мьсьре дэрк'эти,
 к'эрэмэта нишани тэ кьм».
- ¹⁶ Мьлэте бьбиньн у шэрми бьн,
 жь we т'эмамийа қэwата хwэ,
 we дэст бьднэ сэр дэве хwэ,
 гӧһада эwe кэр' бьбьн.
- ¹⁷ Эwe мина мэ'ра хwэлийе
 балесьн,
 мина ван шулькийед
 э'рдер'а дьк'ышьн,
 we жь қэсьред хwэ бь р'ыщэф
 дэрен,
 жь Тэ, Хӧдан Хwэдейе мэ,
 хоф кьн
- у we жь Тэ бытърсьн.
¹⁸ Хwэдейе мина Тэ к'и йэ?
 Wэки нэхэқийа дьбахшинэ,
 дина Хwэ надэ беолитийа
 wаре Хwэйи хэрч'е майи.
 перса Wi һ'эта-һ'этайе
 наминэ,
 чьмки Эw амьни у
 дьлованийе һ'ыз дькэ.
- ¹⁹ Эwe диса мэ бе р'э'ме,
 we нэхэқийед мэ бькэ бьн
 п'ийед Хwэ.
 Бэле һ'эму гӧнэйед мэ,
 Те бавежи бьне бэ'ре.
- ²⁰ Те Ақубр'а амьнийе бьди
 к'ьфше,
 Ибраһимр'а^ф жи һ'оба амьн,
 к'ижан кӧ Тэ he р'ожед
 бэреда,
 пе сонд кал-бавед мэр'а соз
 дабу.

* 7:14 Аһа жи те фэ'мкърьне: «Дарьстана Кармеледа».

К’ѳтеба Наһум п’ехәмбәр

Пешготын

Әва к’ѳтеба бьч’ук дәрһәда пешдаготына Һеранбуна Нинәвайа^ф п’айт’әхте Императорийа Ашуредә^ф йә. Әв Һеранбун пәй гәләк салед п’ехәмбәртийа^ф Уньс у т’обәкьрьна^ф бьнәлийед Нинәвар’а қәһьмийә. Жь сәдсалийа нәһа бәри буйина Иса, Ашур дәвләтед бьч’укә Р’оһьлата Незик зәфти хвә дькә у тәнгасикә зор дьда ван. Израел^ф жи дьк’әтә нава ван дәвләта, кә ашури хьлазийа сәдсалийа һ’әйшта бәри буйина Иса, щьмә’та Һе Һесир дьбьн у өса жи Щьһуда^ф, кә бь зорәке жь Һе йәке дьфьльтә (Гадшати II, 18–19). Ль дора хвәда Нинәва жи дьк’әвә, ль бәр ордийа Бабилон-Мәдйа^ф тәйах накә, сала 612-а бәри буйина Иса. Әв к’ѳтеба һәма бона ван қәһьмандьна дьбежә.

Әвед кә ль сәр р’уйе ә’рде хвә лапә қәват дьдितьн, ньшкева бунә бет’ақәт у бе алик’ар. Бона Наһум п’ехәмбәр шәрт нә әв шәр’е нава вәлата у мьләтада буйи бу, ле щәзайе Хвәдәйи һьндава дәвләта хунхөр у нәр’астда бу, к’ижани кә мьләтед майин кьрьбунә бьн баре гьран у нәхвәстийә кә мәзьянайиә Ә’фьрандар қәбул кә.

1 ¹ К’елма сәр Нинәвайе^ф.[†] К’ь-теба дитьна Наһуме елқоши.

**Һерса Хөданә^ф
ль сәр Нинәвайе**

² Хөдан Хвәдә^ф хирәтк’еш ә у һ’әйфе һьлдьдә.
Хөдан һ’әйфе һьлдьдә у хвәйе Һерса мәзьян ә,
Хөдан һ’әйфа Хвә жь дьжмьн һьлдьдә,
Һерса Хвә сәр нәйарада дьр’ежә.

³ Хөдан сәбьр-ськ’ан ә у қәватеда зор ә,
ле Әв йе суцдар бе щәза наһелә.
Р’ийа Хөдан багәр у бобәлискеда йә,
ә’вр т’оза ньгед Ви нә.
⁴ Бә’ре һьлте, әве зьһа дькә у һ’әму ч’әма дьч’ькинә.
Башан^ф у Кармел дьч’ьльмьсьн у кәлирка Лөбнане^ф дьқөрч’ьмә.

1:1–3:19 Ишайа 10:5-34; 14:24-27; Сефанийа 2:13-15.

- 5 Ч'ийа ль бэр Ви дьлэръзын у
гър дьһ'эльн,
жь диндара Ви э'рд
дыр'ьщфэ,
дньйа һ'эму бьнэлийед
хвэва.
- 6 К'е ль бэр к'эла Ви бьсэкьнэ?
К'е ль бэр алава һерса Ви
тэйах кэ?
Гэф-гөр'ийа Ви мина агър
дыбарэ,
у қайа ль бэр Ви һур-һури
дыбьн.
- 7 Хөдан қәнщ э,
р'ожа тэнгасийеда Әв
қәсър э,
әвед Вида сьт'ар дыбьн, Әв
хвэй дыкэ.
- 8 Ле Әве пе лейикэ қайим
бынгәһе Нинэвайе пева
р'акэ
у Әве пэй нэйара к'эвэ,
һ'эта әв бьк'эвьнэ
тэ'ристанийе.
- 9 Һун мьқабьли Хөдан чь
т'ьвдире дыкьн?
Әве Хвэха қыр'а вэ пева
бинэ,
иди ве щара дөда р'анэбэ.
- 10 Чьмки әвэ мина стьрийа
ль һэв пьч'ьки нэ
у вэхвари нэ мина сэрхвэша,
һ'эмуйе бышэвьтын мина
хозана һ'ьшк.
- 11 Жь нава тэ, Нинэва,
йэки һьндава Хөданда,
сэр нега хьраб дэрк'эт,
ширэтк'арэки* п'уч'и-бекер.
- 12 Хөдан аһа дыбежэ:
«Әв кө сэрхвэ нэ у бей'эсаб
ьн,
ле ве қыр' бьн у к'ока ване
бе.
Мьн тө, Щьһуда^ф нэ'ланди
Әзе иди тэ нәнэ'линьм.
- 13 Әзе ньһа нире вийи сэр тэ
бышкеньм,
у гьрейед тэ бьқәтиньм.
- 14 Нинэва, Хөдан бона тэ
фэрман дайэ,
кө ве иди әвләде наве тэ
сэр т'өнэбэ.
Әзе жь мала хвәдейед тэ,
п'утед к'оланди у р'окьри
к'ота кьм,
Әзе щийе мэхбәре тэ чекьм,
чьмки тө нэ т'о тышт и».
- 15 Ва йэ гавед мьзгиндар ль
сәре ч'ийа нэ,
йе кө ә'дылайийе дыкэ
дэнги![†]
Һэй Щьһуда, дә щэжьнед хвэ
тө дәрбаз кэ,
соз-қыраред хвэ бинэ сери,
чьмки йе бекер ве иди нава
тәр'а дәрбаз нэбьн,
әв лап к'окева һатьнэ
быр'ине.

* 1:11 Бь фькьра гэләк зана, әва бэ'са Санһерибе п'адше ашурийа^ф дыкэ, йе кө сала 701-е бәри буйина Иса, дора Оршәлиме^ф гьртьбу, һена һьзқийа п'адше Щьһудайеда. Бьхунын П'адшати II, 18:13–19:37.

† 1:15 Ишайа 52:7.

Веранбуна Нинэвайе

- 2** ¹ Веранкър р'абуйя
пешбэри тэ, Нинэва,
дэ мъдатийе сура хвэ бькэ!
наш жь р'е-дърбед хвэ һэбэ!
Пышта хвэ бышьдинэ
у қәвата хвэ т'опи сэрһэв кэ!
- ² Бэле, Хөдане р'эвшаша Ақуб
у р'эвшаша Израеле* ль ван
вэгэр'инэ,
чъмки т'аланкьра эв
шеландьбун
у ч'ьқьлед тырийед ван
шкенандьбун.
- ³ Мэрт'алед мерхасед ви сор
ьн,
э'гитед ви соре-гэвэз ль
хвэ кьри нэ
һ'эсьнед э'рэба дьбрьқьн,
р'ьмед ван дьчын-тен,
р'ожа шер'р'а эв һазьр ьн.
- ⁴ Э'рэбэ к'учада һэва дьк'эвьн,
мэйданада сэр һэвр'а дэрбаз
дьбьн,
шэвқа диндара ван мина
агьр э,
мина бьруске эв дьпэкьн.
- ⁵ Сэрдар дэнг дьдэ запьдед
хвэ,
ле эвана р'ийа хвэда
дьльк'омьн дьк'эвьн.
Мерхас дькьн хвэ сура
бажерр'а бьгьһиньн,
ле т'ар'ма һ'ыщумкьрьне иди
чекьри йэ.
- ⁶ Дэргэһед ль бэр ч'эма вэбун,
аве ль қэсьре хьст, һьлшанд.
- ⁷ Ханьм-п'адша бу р'обэт, һатэ
сьргункьрьне,

- щарийед we мина кэвока
дълуриньн
у ль синге хвэ дьхьн.
- ⁸ Нинэва мина һ'эвз э,
кө ав же дьк'ьшэ дьчэ,
дьбежьн: «Бьсэкьньн!
Бьсэкьньн!»
Ле кэсэк пышт хвэва
назьвьр'э.
- ⁹ Дэ зер' же т'алан кьн, зив же
т'алан кьн!
Чъмки хьлазияа һэбука
вейя
жь һэр тыштед бьһа т'өнэ.
- ¹⁰ Эв вала йэ, бекэс у веран э,
дъл дьһ'эльн, чок дьлэрзьн,
пышта һ'эмуйа к'эгийэ ль бэр
ван,
у р'энг-р'уйед һ'эмуйа
сьпич'олки йэ.
- ¹¹ К'ане йэ Нинэва, эв нэ'ла
шера
у эв қор'ьха бона щэврька,
щийе кө шер, макэшер
у щэврьк ле дьгэр'ийан,
у кэсэки эв нэдьтьрсандьн?
- ¹² Шер неч'ир дьдър'анд
кө щэврькед хвэ
т'еркьрьна,
бона макэшеред хвэ
дьхэньқанд,
шкэфтед хвэ неч'ирава
т'ьжи дькьр
у нэ'лед хвэ дьр'андийава
дадьгьрт.
- ¹³ «Ва йэ Эзи мъқабьли тэ мә»
эва э'ламкьрьна Хөдане Орди-
йа йэ «Эзе э'рэбед тэ духанеда

* 2:2 «Ақуб» у «Израел» бэ'са п'адшатийед бакөр у башуре дькэ.

бышәwьтиньм, шуре щәwрькед тә
бьхwә. Неч'ира тә жь р'убари дьне
бьдьмә һьлдане у дәнге қасьдед
тәйе иди нәйе бьһистьне».

Щәзайе Нинәwайе

3 ¹ Wәй ль бажаре хунхөр,
кө қәлпийе у шеландьнева
т'ъжи йә
у т'аланкьрын же дур нак'әвә.
² We дәнге қамчи,
т'әқә-т'әқа т'әка,
р'ьнгә-р'ьнга һәспа
у р'әқә-р'әқа ә'рәба йә.
³ Сийари дьдьн щьрида,
шур дьбьрьқьн, р'ьм
дьч'урьсьн,
көшти п'ър' ьн, щьнийаз қуч'
ьн,
мьри бех'әсаб ьн,
сәр щьнийазада дьльк'өмьн.
⁴ Р'уйе п'ър'анийа зьнек'арийа
Нинәwайа қавда,
кө диндара хwәда бәдәw
у һ'өнөрмәнде сербазийе бу,
пе қавийед хwә мьләт
давитьнә т'әле,
әw щьмә'тана пе сербазийед
хwә.
⁵ «Ва йә Әзи мьқабьли тә мә»
әва ә'ламкьрна Хөдане
Ордийа йә
«Әзе п'еша тә бавежьмә сәр
ч'әве тә,
тә ль бәр мьләта тә'зи кьм,
шәрма тә нишани п'адшатийа
кьм.

⁶ Әзе к'ьретийе кәwки тә кьм,
тә бькьмә р'обәт,
ль бәр ч'ә'ва бьдьмә
т'әмашәкьрьне.
⁷ һьнге һ'әмуийед кө ч'ә'в тә
к'әвьн,
we жь тә бьр'әвьн у бежьн:
«Нинәwа weран бу!
Дьле к'е we ль сәр
бышәwьтә?»
Әз жь к'ө тәр'а бәрдьл дәст
хьм?»
⁸ Гәло тө жь Но-Ә'моне* четьр и?
Бажаре кө нава щәwада бу,
әw авева доргьрти бу
у Нил т'өлм у сура we бу.
⁹ К'уш^ф у Мьсьр қәwата weйә
бех'әсаб бун,
пути у либйани жи
к'омәкдаред we бун.
¹⁰ Ле тә Нинәwа, әwa жи сьргун
кьр, һесир бьрьн,
сәре һәр к'уче зар'ед we
һурдәхwәши кьрын,
сәр йед хwәйқәдьр п'әшк
авитьн,
һ'әму мәзьнед we пе
зынцира гьредан.
¹¹ Öса жи те сәрхwәш би у хwә
вәшери,
өса жи те жь нәйар сьт'аре
бьгәр'и.
¹² һ'әму кәлайед тә, we мина
бәре даред һежирейә зу
гьһишти бьн,
гава әw бенә даwшандьне,
we бьк'әвьнә дәве йе
бьхwазә бьхwә.

* 3:8 «Но-Ә'мон» wi wәхти әwa п'айт'әхте Мьсьре буйә, кө п'адше ашурийа сала 663-йа
бәри буйина Иса әw зәфт кьрьбу.

- 13 Ва эскәред нава тәда we
 бьбьнә мина жьна,
 дәргәһед вәлате тә
 дьжмьнр'а we лап вәкьри
 бьн,
 агьре зәр'зед тә бышәшьгинә.
- 14 Дә бона вәде доргьртъне
 аве хвәр'а бьк'ьшинә,
 бьк'әвә һ'әр'ийе, гиле
 бьстьре,
 қавед к'әлпич'а чекә,
 кәлайед хвә бышьдинә.
- 15 Ле бәле агьре тә бьхвә,
 шуре тә қыр' кә, мина
 кәлийа тә бьхвә.
 Дә тө мина кәлийа зедә бә,
 мина һәспе гиһе зедә бә.
- 16 Тә базьргәнед хвә
 жь стәйркед ә'змен зедәтьр
 кьрн,
 ле әв чава кәли п'әр'е хвә
 вәдькьн,
 дьфьр'ьн дьчьн.
- 17 Мир-бәгед тә мина кәлийа нә,
 сәрверед тә мина к'ома
 кәлийа,
 кә сәрмеда ль сәр диwара
 датиньн,
 ле гава тә'в дәрте, дьфьр'ьн
 дьчьн,
 у кәс щийе ван ньзанә.
 у кәс щийе ван ньзанә.
- 18 һәй п'адше Ашуре^ф!
 Шьванед тә хәвр'а чунә,
 ә'сьлзадед тә ә'рдеда р'ьһ'әт
 дьбьн,
 щьмә'та тә ль сәре ч'ийа
 бәла буйә,
 у кәсәк т'өнә ван т'опи
 сәрһәв кә.
- 19 Бьрина тә бедәрман ә,
 дәрба ль тә к'әти we нәк'әwә,
 һ'әмуйед кә бә'са тә
 бьбьһен,
 we дәсте хвә ль һәв хьн,
 чьмки тә т'ьме хьраби ль к'е
 нәкьрийә?

К'ьтеба хабагуц п'ехэмбэр

Пешготын

Дирока дьнийайе нэр тьһэре зөлме у зордарийева т'ьжи йэ. Хwэ-де чава дьһелэ эв йэкана бьфэwьмын, һ'эта кö тенэ сэре щьмэ'та Wийэ бьжарти жи? Мэрыв дькарэ бежэ wэки Эw ве йэкеда р'аст э? Бь дьле кöл хабагуц п'ехэмбэр аһа дьфькьри.

Жь сэре 1-е һ'эта 2-а, эва пьрса ль нава awазе хэбэрдана хабагуц у Хwэдейэ ль сэр ван тыштед кö хьлазийа сэдсалийа һ'эфта бэри буйина Иса, қэwьмин вэдьбэ. П'адшатийа Исраелейэ^ф ль бакöре иди бь дэсте нэйара һатьбу wеранкьрьне, т'эне п'адшатийа Щьһудайе-йэ^ф ль башуре һе сэкьни бу. Ле эw бь хwэ жи гөнэ у беолитийава т'ьжи бу, öса кö эw қэдэ-бэлайед дэрва пешийа we щьмэ'те бун, сэбэбе we йэке эw хьраби бун, к'ижан кö wэлетда дьһатьнэ кьрьне.

We һынге п'адшатийа Бабилоне^ф бьн сэ'витийа к'ьлданийада^ф зор дьбэ, Императорийа Ашурейэ^ф қэwат һурдэхwэши дькэ. Бабилони пешда дьчын у һ'öкөме хwэ бэлайи ль сэр Р'оһьлата Незик дькьн, незики Щьһудайе жи дьбьн. Мина мьлэтед Р'оһьлата Незикэ we һене, бабилонийа жи п'ут дьһ'эбандьн у жь дэст к'öбарийа хwэ жь Хöдан нэ дьтърсийан. һ'öкөме бабилонийа һ'эта сала 539-а бэри буйина Иса к'ьшанд, пэйр'а фарьса эw ээфт кьрьн.

Ве к'ьтебеда сэре 3-йа зэбур^ф э, эw хут мина wan зэбура йэ, к'ижана кö эм к'ьтеба Зэбурада дьбиньн. Бь ве йэке наве we дэстпебуна сэрида дьдэ к'ьфше у шур'е қэдандьна we жи хьлазийе. Эве стьранеда Хwэде шькьле шэр'ванэки зорда те дийаркьрьне, кö Эw қужинийа бьрускева те һэwара щьмэ'та Хwэ. Awазе эве стьране диндара Хöданэ ль сэр ч'ийайе Синайе^ф дьдэ биранине (бьхунын Дэрк'этын 19). хабагуц кö эв дитьна дит, иди р'ийа Хöданда дöдьли нэбу, эwi фэ'м кьр кö дькарэ хwэ бьсперэ Хöдан, һ'эта нава охьр-мед гьранда жи.

1 ¹ К'елма һабағуғ п'ехәмбәр,
кө дитьнокеда жер'а һатә да-
йине.

Бинтәнгийя п'ехәмбәр^Ф

- ² Хөдано^Ф! Һ'эта к'энге эзе
бькьм һәвар
у Те нәбьһейи,
ль Тә бькьм һәвар: «Ль мә
зордари йә!»
Ле Те мә хьлаз нәки?
³ Чьма дьки кө эз нәһәдийе
бьбиньм?
Чьма Тө хьрабийе т'ә'мул ки?
Ль бәр ч'ә'вед мьн
веранкьрьн у зордари йә,
шәр' у дә'w р'адьбьн.
⁴ Бона ве йәке қанун қәват
накә,
у һәқи т'ө щар дәрбаз набә,
чьмки нәп'ак зоре ль йе
р'аст дькә,
ләма жи диwana р'аст
дыт'әр'ьбә.

Щаба Хwәде^Ф

- ⁵ «Һәла нава мьләта
бьньһер'ьн,
дина хwә бьдьнә ван,
һуне ә'щербмайи мәт'әлмайи
бьн.
Чьмки Әзе р'ожед wәда
кьрәки бькьм,
кьрәки өса, кө йәк wәр'а бежә
жи һуне бawәр нәкьн.†
⁶ Ва Әзе к'ьлданийя^Ф р'акьмә
сәр ньга,†
ми мьләте һ'ьшки ч'ә'вбьр'чи,
кө дьнйя пева ль бәр ньга йә,

щи-wаред хәлqе дькә мьлк'е
хwә.

- ⁷ Әw мьләтәки saw у хоф ә,
диwan у һ'өкөме ми, йе ми
хwәха нә.
⁸ һәспед ми жь пьльнга р'әвтър
ьн
у жь гөред шәве һартър ьн,
әw дьдьнә щьрида,
сийаред ми жь дурва тен,
мина тәйре симьр' кө
дьфьр'ә хwә давежә
неч'ире.
⁹ Әw һ'әму бона зордарийе тен,
мина байе қьжьле тен,
мина қуме әw һесира т'оп
дькьн.
¹⁰ Әw ль сәр п'адша дьк'әньн,
сәрwer бона wan пек'әни нә,
әw қәрфе хwә ль һ'әму кәла
дькьн,
т'өлме хwәлийе бьльнд дькьн
у wan зәфт дькьн,
¹¹ һьнге әw мина байе тен дьчьн.
Әw суцдар ьн,
кө қәwата хwә кьрьнә
хwәдейе хwә».

Газьне һабағуғ

- ¹² Хөдано! Хwәдейе^Ф мьни
пироз^Ф,
нә Тө һәр-һәйи йи? Тө нәмьри
йи.
Хөдано, Тә к'ьлдани к'ьфш
кьрьн,
кө пе wan диwane бьки,
Qәйайо!
Тә әw бона щәзадайине
к'ьфш кьрьн.

^{1:5} К'аред Шандийя 13:41. ^{1:6} П'адшати II, 24:2.

- 13 Тө пе ван ч'э'вед Хвэйэ пафьж,
 нькари дина Хвэ бьди
 хьрабийе
 у эв нькарын нэхэгийе
 бьньһер'ын.
 Чьма Тө ль сэр бехэхтада
 дьньһер'и
 у дэнг наки, гава нэп'ак
 йе жь хвэ р'астгьр
 дадьқоргинэ,
 14 Тэ мэрвь кьрынэ мина
 мэ'сийед бэ'ре,
 мина шулькийа, кө сэрвер ль
 сэр ван т'өнэ?
 15 К'ьлдани һ'эмуйа пе шэвке
 дэрдьхьн,
 пе т'ор'а хвэ ван дьгьрын,
 пе т'ел-бьжийе хвэ ван т'оп
 дькьн,
 пер'а жи ша у гэш дьбьн.
 16 Паше т'ор'а хвэр'а қорбана^ф
 дьдьн,
 т'ел-бьжийе хвэр'а бьхуре^ф
 дьшэвьтиньн,
 чьмки хер-бэрэк'эте ванда
 дьбиньн,
 кө хварьна ван пе ван ч'вьвр
 дьбэ.
 17 Гэло бона ве йэке,
 эв гэрэке т'ор'а хвэ т'ьме
 вала кьн,
 кө бе исаф мьлэта қыр' кьн?
- һэла бьбиньм Хөдане мьнр'а
 чь бежэ,
 у бона газьнед мьн чь щабе
 бьдэ.
 2 Хөдан щаба мьн да у гот:
 «Дэ дитьна хвэ бьньвисэ
 у зэлал ль сэр сэл дэрхэ,
 вэки хвэндэван р'ьһ'эт
 бьхунэ.
 3 Чьмки эв дитьна бона вэ'де
 к'ьфшкьри йэ,
 бона зутьрэке дьбежэ, дэрэв
 дэрнайе.
 һэгэр эв эглэ бэ жи, тө
 һивийе бэ,
 чьмки эве э'сэ бьқэвьмэ,
 дэрэнги нак'эвэ.[†]
 4 Ва мэрьве нэр'аст хвэр'ази
 йэ,
 ле йе р'аст пе бавэрийа
 хвэ* we бьжи.[†]
 5 Бэле шэрав нэмаийе дькэ,
 йе бэрзэқ нькарэ р'ьһ'эт
 бьминэ,
 мина дийаре^ф мьрийа ч'э'ве
 ви ле йэ,
 у мина мьрьне жи қэт ле т'ер
 набэ.
 Эва һ'эму мьлэта т'опи щэм
 хвэ дькэ,
 һ'эму щьмэ'та щэм хвэ
 дьщьвинэ.

Щаба Хөданэ дөда

2 ¹ Эзе ль щийе хвэйи
 нобэдариye бьсакьньм
 у жь we бьльндайе дина хвэ
 бьдьме,

Вэй ль нэхэқа

⁶ Гэло эв һ'эму мьлэте ль сэр
 ви мэсэла дэрнэхьн,
 пе тедэрхьстьнока қарфе хвэ
 ль ви нэкьн? Бежьн:

* 2:4 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Пе амьнийа хвэ».

2:3 Ибрани 10:37. 2:4 Р'омайи 1:17; Галати 3:11; Ибрани 10:38.

- 7 *Wэй ль ви кё к'эда хэлце
 т'оп дькэ!
 һ'эта к'энге һуне аһа дэйна
 ль сэр хвэ гьран кьн?)*
- 8 *Гэло йе дэйн данэ тэ, we
 ньшкева ль сэр тэда
 нэгьрын,
 әwe һ'ышйар нэбьн, тэ
 нәһ'эжиньн
 у тө бьби т'алане ван?*
- 9 *Wэй ль ви кё пе к'эда һ'эрам
 мала хвэ дадьгьрә,
 wәки һелуна хвэ щийе
 бьльнд дайнэ,
 кё әw нәк'әвә дэсте фәләке.*
- 10 *Тэ гәлэк мьлэт қыр' кьрын,
 пе т'ьвдира хвэ шәрми сэр
 мала хвәда ани
 у һьмбәри хвэ гөнә кьр.*
- 11 *Һ'эта кәвьре жь диwер бькә
 қар'ин,
 к'еране жи жь нава даред
 мале ле вәгәр'инә.*
- 12 *Wэй ль ви кё пе хуне бажер
 ава дькә
 у пе нәһәқийе бажер
 дьшьдинә!*
- 13 *Гэло әв йәк нә жь Хөдане
 Ордия йә,*
- 14 *wәки щьмә'т бона агьр
 дьхәбьтгьн
 у мьлэт бадихәwa щәфе
 дьбиньн?*
- 15 *Wэй ль йе щинаре хвэ дьдә
 вәхварьне,
 к'аса һерса хвэ дадьгьрә,
 һ'эта кё ви к'әфхwәш кә,
 у ә'йба ви бьбинә!*
- 16 *Те жи жь бәр р'умәтева,
 р'обәгийева т'ер би,
 дә ньһа тө жи вәхwә у
 бьшәwьшә.
 К'аса дэсте Хөдани р'астеда
 we ль тә вәгәр'ә,
 сәр р'умәта тәда, we
 р'әзилбуне бе.*
- 17 *Зордарийа кё тә ль Лөбнәне^ф
 кьр,
 әwe бе сәре тә,
 қыр'кьрына ван һ'әйwana we
 тә бьр'ыщьфинә,
 бона we хуна мәрьвайә р'ети
 у бона зордарийа ль wәлет,
 бажара у ль һ'әму бьнәлийед
 ван кьри.*
- 18 *Чь к'ар жь ви п'ути һәйә,
 к'ижан кё һостә к'оландийә?
 П'уте р'окьри дәрсдәре
 дәрәw ә.
 һостә гөмана хвэ данийә
 сәр тыште хвәха чекьри
 у п'утед безарә-безьман
 чедькә.*

2:14 Ишайа 11:9.

- 19 **Wэй** ль **йе** дарр'а дьбежэ:
 (h'шйар бэ!)
 у кэвьре кэр'-лалр'а дьбежэ:
 (Р'абэ!)
 Гэло эве бькарьбын тыштэки
 хин кьн?
 Ва эwэ зер' у зивва кьраскьри
 нэ,
 ле бин ль бэр ван т'өнэйэ.
- 20 **Ле Хөдан П'арьстгэһа^Ф Хwэйэ**
Пирозда^Ф йэ.
 Бьра т'эмамийа дьнийайе,
 дэнгбьр'и бэ ль бэр **Wi».**

Дөайе набагуу

- 3** ¹ Бэйг'-дөайе набагуу п'ехэм-
 бэр^Ф:
- ² Хөдано! Мьн нав у дэнге Тэ
 бьхист.
 Хөдано! Эз жь дэст кьрьнед
 Тэ хоф-тьрседа мэ.
 Дэ р'ожед мэда жи ван кьра
 бькэ,
 р'ожед мэда ван диса бьдэ
 э'йанкьрьне
 у һерседа дьлованийа Хwэ
 бир бинэ.
- ³ Хwэде жь Темане те,
 Йе Пироз жь ч'ийайе Паране*
 те (Сэла)**.
 Р'умэта **Wi** э'зман дьньхемэ,
 дьняя пэсьндайна **Wива**
 т'жи дьбэ.
- ⁴ Шэwqа **Wi** мина р'онайе йэ,
 п'энц жь дэсте **Wi**
 дэрдьк'эвьн,

- ль дэра кө qэwата **Wi**
 вэшарти йэ.
- ⁵ **Пешийа Wива** нэхwэшийа
 һ'ал дьчэ,
 бьн п'ийед **Wiда** жи хөмама
 мьрьне.
- ⁶ Эw дьсэкьнэ у дьне
 дьһ'эжинэ,
 дина **Хwэ** дьде у мьлэта
 дьлэрьзинэ.
 Ч'ийайед qөр'нада **wepан**
 дьбын,
 гьред бэреда ньмьз дьбын.
 Р'ийед **Wi he** йед бэре нэ.
- ⁷ Эз конед wэлате **К'ушанеда^Ф**
 тэ'ли-тэнгийа дьбиньм,
 һешийед чадьред wэлате
Мидйане^Ф дьлэрьзин.
- ⁸ Хөдано, гэло Тө һерса **Хwэ** ль
 ч'эма р'адьки?
 Гэло һерса Тэ ль сэр ч'эма йэ,
 йан Тө ль бэ'ре һерс дьк'эви,
 wэки Тө ль һэсп у э'рэбед
Хwэйэ
 сэрк'этыне сийар дьби?
- ⁹ Тө кэване **Хwэ** дэрдьхи,
 тирданга **Хwэ** тирава
 дадьгьри. (Сэла)
 Тө э'рде пе ч'эма тиш-тиши
 дьки.
- ¹⁰ Ч'ийа Тэ дьбиньн дьһ'эжьн,
 ав қайим дьбарэ дьк'ышэ,
 бэбьни дэнг һьлдьдэ у дэсте
 хwэ бьльнд дькэ.
- ¹¹ Тэ'в у һив щийе хwэда
 дьсэкьньн,

* **3:3** «Теман» у «Ч'ийайе Паране» эв һэр дө жи ль алийе башура Израеле^Ф бун. Ч'ийайе Синайе кө ль wьр Хөдан Хwэ щьмэ'та Хwэва да к'ыфше, дьк'эва т'опраха Паране.

** **3:3** Мэ'на хэбэра «Сэла» бь зьмане ибрани нэ э'йан э. Гэлэк занэ бавэр дькьн кө эв терминэка мьқаме йэ. Ле wэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда эв те фэ'мкьрьне чава дэнг сэкьнандьн у думайикьрьна мьқаме.

жь бэр шэwҗа тиред Тэйэ кө
 дьфьр'ын,
 у р'онайа р'эме Тэйи кө
 дьбьрьрә.
 12 Тө бь к'эло-бин сэр э'рдер'а
 дэрбаз дьби,
 Тө бь һерса Хwэ мьлэта п'епәс
 дьки.
 13 Тө р'абуйи бона хьлазкьрна
 щьмэ'та Хwэ,
 бона хьлазкьрна бьжартийед
 Хwэ.
 Тэ сэрwере мала нәп'ак
 п'элахт,
 жь бьни һ'эта сери кавьл кьр.
 (Сэла).
 14 Эскәред wi мина байе
 бьруске дьһатьн,
 кө әw мьн бәла-бәлайи кьн,
 у өса ша дьбун, чаwа йед кө
 бәләнгаз
 тә'лдәда дадьқөртиньн.
 Ле Тэ пе ч'әкед wан, сәре wан
 қол кьрьн.
 15 Тэ бә'реда пе һәспед Хwэ да
 щьрида,
 нава авед ль сэр һәвр'а
 чуйир'а.

16 Мьн бьһист, қөдуме мьн
 шкәстьн,
 жь wi дәнги левед мьн
 р'ьщьфин,
 Р'ьзибун к'этә һәстуйед мьн
 у чок ль мьн ләрьзин.
 Ле әзе р'һ'эт һивийа әwe
 р'ожа тә'ли-тәнгийе бьм,
 йа кө we бе сәре мьлэте
 һ'ьщуми сэр мә кьр.

Шабуна пе наве Хwәде

17 Бәле һәгәр һежир көлирк
 нәдә,
 к'ола тьрийе тьрийа нәдә,
 һәгәр дара зәйт'уне бәр нәдә,
 зәви дәхьле хwә нәдьн,
 ахьлда пәз т'өнәбә, гомада
 жи дәwар,
 18 йәкә әзе диса пе Хөдан ша бьм,
 әшқа мьне Хwәдейе
 Хьлазкьре^ф мьн бә.
 19 Хwәйи Хөдан қәwата мьн ә!
 Әwe п'ийед мьн бькә мина йе
 хәзала
 у we ль щийед бьльнд мьн
 бьгәр'инә.[†]
 Сәрwере сазбәндар'а. Сәр
 сазед т'ели.

К’yteба Сефания п’ехэмбэр

Пешготын

Сефания п’ехэмбэр^ф п’адшатийа Щьхудайеда^ф, ава готи п’адшатийа башуред, пэй ниве сэдсалийа h’эфта бэри буйина Иса, хэбэра Хwэде даннасин кьрийэ, бэлки бэри салед кö Йошийа п’адша гöһас-тын кьрийэ нава h’эбандьна р’öһ’анийе (П’адшати II, 22–23). Фькьра к’yteбейэ сэрэкэ, р’ожа^ф диwana Хöдан сэр п’адшатийа Исраеле^ф, ава готи п’адшатийа бакöре йэ, дэрhэда к’ижанеда he пешда бь дэве Амос п’ехэмбэр hatьбу готьне. Сефания п’ехэмбэрти дькьр у дьгот, кö чахе эw р’ожа sawe-кöле бе, Хöдане бэла wan h’эмуйа бьде, к’ижана кö гөр’а Wi нэкьрнэ, жь Щьхудайе гьрти, h’эта мь-лэтэд дор-бэред we. Эwa р’ожа ль вьр найе дитьн чава хьлазийа т’эмамийа дирока дньнайе, ле чава хьлазийа гөнэ у нэгöһдарийе, чава р’ожа р’аст пацьжбуна^ф щьмэ’та Хwэде.

Гава Оршэлим^ф р’уйе гөнэйед бьнэлийед хwэда щэзайе хwэ бь-к’ьшинэ, пэйр’а бажаре диса бе авакьрне у щьмэ’та майийэ кö we ль wьр бьжи, мьлук у софи бэ (3:11-13). һынге э’мьре щьмэ’та Ор-шэлиме we хер у хwэшийева т’ьжи бэ у Хöдане Хwэха ль сэр wan п’адшатийе бькэ.

1 ¹ Р’ожед Йошийайе п’адшайе Щьхудайейи^ф кöр’е Э’монда, хэбэра Хöдан^ф Сефанийайе кö-р’е К’ушир’а^ф, нэвийе Гьдалйа, нэвич’ьр’ке Амарийа, ч’ьр’ч’ьр’ке һьзқийар’а hat.[†]

**П’ехэмбэртийа^ф
ль сэр р’ожа щэзадайине**

² Хöдан э’лам дькэ: «Эзе һэр тышти

жь р’убари дьне лап к’öта кьм:
³ Мервь у h’эйвен қьр’ кьм,
тэйрэдэд э’змен, мэ’сийед
бэ’ре,
öса жи нэп’ака т’эви п’утед
wan,
р’уйе к’ижанада эw жь р’е
дьк’эвьн,
Эзе мервь ль р’убари дьне
нөһельм»
эва э’ламкьрны Хöдан э.

^{1:1} П’адшати II, 22:1–23:30; Дирок II, 34:1–35:27.

- 4 «Эзе дэсте Хвэ һьлдъмэ ль сэр Щьһудайе, у һ'эму бьнэлийед Оршэлиме^ф, жь ви щийи к'ока һэрч'е жь Баэ'л^ф майи биньм, наве т'эреца у к'аһинед^ф жь Ходан дурк'эти бьдъмэ биркьрьне.
- 5 Эзе к'ока эвед кө ль сэр бана ль бэр нэхшед э'змен та дьбьн, у йед кө ль бэр Ходан та дьбьн, пе Ви сонд дьхвьн, пер'а жи пе Милк'оме п'ут сонд дьхвьн, биньм.
- 6 Өса жи к'ока эвед кө пышта хвэ данэ Ходан, Ходан нагэр'ьн, пьрса Ви накьн».
- 7 Дэ хвэ кэр' кэ, ль бэр Хвэийи Ходан! Чьмки Р'ожа^ф Ходан незик э, Ходан қөрбан^ф һазьр кьрийэ, т'эглифбуйед Хвэ пироз^ф кьрьнэ.
- 8 «Р'ожа қөрбандайина Ходанда, Эзе бэла мир-бэга у көр'ед п'адша биньм, өса жи бэла эвед кө к'этьнэ кьрасе хэриба.
- 9 We р'оже Эзе ван һ'эмуйед кө ль сэр шемика оцахер'а гав дьдьн[†] у пе к'аре зордарийе у дэрэвийе
- мала хвэийе хвэ т'ьжи дькьн, щэза кьм.
- 10 Эwe р'оже» эва э'ламкьрьна Ходан э «Заринийе жь Дэргэһе Мэ'сийа бе, һеварзэийе жь Т'аха Бажерэ Ну у гөр'инийа мэзьн жи ль сэр гьра.
- 11 Дэ бьзур'ьн һэй бьнэлийед Т'аха Базаре*, чьмки к'ока ван һ'эмуйед базьрганийева мьжул we бьдэлэ у һ'эмуйед кө зивва гьредаийи we қыр' бьн.
- 12 һьнге Эзе Оршэлимеда пе қэндила бьгэр'ьм у эвед хвэдагөман щэза кьм, кө дьле хвэда дьбежьн: «Ходан нэ қэнщийе дькэ, нэ жи хьрабийе».
- 13 һэбука ване т'алан һэр'э у малед ване weран бьн. Эwe мала чекьн, ле теда нэминьн, we р'эзе тьрийа дайньн, ле шэраве we жь ван вэнэхвьн.
- 14 Р'ожа Ходанэ мэзьн незик э, эw незик э у гэлэки лэз дьк'эвэ. Дэнге Р'ожа Ходан гьран э, һ'эта э'гите жи ль вьр бькэ зарин.
- 15 Эw р'ож, р'ожа хэзэбе йэ, р'ожа тэ'ли у тэнгийе йэ,

* 1:11 Бь избрани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Т'аха МАКТ'ЕШЕ» кө те фэ'мкьрьне: «Т'аха Сирк'өте» дэра кө базар ле бу.

† 1:9 Самуел I, 5:5.

р'ожа веранкърне у
 кавьлкърне йә,
 р'ожа р'эш у тә'ристание йә,
 р'ожа ә'урайи у мъж-думане
 йә.

16 Р'ожа бор'ийа^ф стьру у дәфа
 һәваре йә,
 мърабьли бажаред суркьри
 у бърщед бьльнд ә.

17 Әзе мәрва бькмә тәнгасийе,
 әве мина кора бьгәр'ьн,
 чьмки вана һьмбәри Хөдан
 гөнә кьр.
 Хуна ване мина халие бе
 р'етьне,
 бәдәна ване жи мина п'иси.

18 Әве р'ожа хәзәба Хөдан,
 нә зер'е ван, нә жи зиве ван,
 we нькарьбьн ван хьлаз кьн,
 ле агьре хирәта Вийе
 т'әмамийа дьне һ'уфи хвә кә,
 чьмки Әве ньшкева
 қыр'а һ'әму бьнәлийед дьне
 бинә».

Газийа вәгәр'андьне

2 ¹ Дә т'оп бьн, т'оп бьн,
 һәй мьләте р'обәти-бешәрм,
² һ'әта he қьрар дәрнәк'әтийә,
 he wә'дә мина пач'а кайе
 нәфьр'ийә,
 he алава һерса Хөдан сәр
 вәда нәһатийә,
 he р'ожа һерса Хөдан
 нәгьһиштийә wә,
³ ль Хөдан бьгәр'ьн,

һәй һ'әму мьлукед wәлет,
 кә қьраред Wi дьқәдиньн!
 Р'астийе бьгәр'ьн,
 мьлуктийе бьгәр'ьн!
 Бәлки р'ожа һерса Хөдан,
 хун жь хәзәбе бенә
 вәшартьне.

**Щәзакьрна
 мьләтед незикки Исраеле^ф**

⁴ Чьмки Газзайе вала бе
 һьштьне,[†]
 Ашқәлоне хьки-хали бә,
 Ашдоде нивро щишь'ьти бә,
 Әк'роне к'окева бе
 һьлатьне.

⁵ Wәй ль бьнәлийед дәве бә'ре,
 мьләте керетийа!*
 һәй Кәнан^ф, wәлате
 фьльстинийа^ф,
 готьна Хөдан мърабьли тә йә:
 «Әзе тә веран кьм,
 бьнәлийед тәйе т'өнәбьн.

⁶ Wәлате дәве бә'ре we бьбә
 мергед ч'ере бона шьвана
 у ахьлед бона пез.

⁷ Әв қәзайе бьбә мьлк'е йед жь
 мала Щьһуда майи,
 әве ль wьр һ'әйwanед хвә
 бьч'ериньн,
 евара жи малед Ашқәлонедә
 бьдьнә мәхәле,
 чьмки Хөдан Хвәдейе^ф ван,
 we сәр wанда бе
 у ван бинә сәр хер-хвәшийа
 wanә бәре.

* 2:5 «Керети» дьк'әтьнә нава фьльстинийа.

2:4-7 Ишайа 14:29-31; Йеремийа 47:1-7; һәзәкийел 25:15-17; Йоел 3:4-8; Амос 1:6-8; Зәкәрийа 9:5-7.

- 8 Мьн қара Мовабе[†] у хэйба
амонийа^ф бһист,
кө әв чава ль щьмә'та Мьн
дык'энийан
у гәфа ль вәлате ван
дыхварьн.
- 9 Ләма Әз ә'мьре Хвә кьм»
Хөдане Ордийа,
Хвәдейе Израеле ә'лам дыкә
«Мовабе^ф бык'әвә р'ожа
Содоме^ф,
амонийе жи р'ожа Гоморайе.[†]
Әве бьбьнә щи-йерәкә
гәзгәске у ч'ә'ла хве,
һ'әта-һ'әтайе we хьки-хали бә.
Һәрч'е жь щьмә'та Мьнә майи,
we ван т'алан кьн,
у һәрч'е жь мьләте Мьнә фьльги,
we ван чава вар бьстиньн».
- 10 Әв йәке р'уйе к'обарийа
ванда бе сәре ван,
чьмки әв ль щьмә'та
Хөдане Ордийа дык'энийан
у хвә сәр ванр'а дыгьртьн.
- 11 Хөдане һьндава ванда сав бә,
чьмки Әве һ'әму хвәдейед
дыңийае к'өта кә.
Һьнге һ'әму мьләтед дәве бә'ре,
һәр кәсе щийед хвәда Wi
бьһ'әбинә.
- 12 Хөдан дьбежә: «Һәй к'ушийа![†]
һуне жи пе шуре Мьн
бык'әвьн».
- 13 Әве дәсте Хвә һьлдә ль сәр
бакөре,
we Ашуре^ф веран кә,[†]

- Нинәвайе^ф хьки-хали кә,
мина әрдәки бәр'ийейи беав.
- 14 We кәри-р'әфед һ'әйwen
у һәр шур'ед тәрәвьла веда
р'һ'әт бьн.
Буме кор у көнде шәва хвә
ль сәр
к'офийед стунед we дәрбаз
кьн.
Дәнге ване п'әнцәрар'а бе
бьхистьне,
шемикед вейе хьрабкьри
бьн,
к'еранед әрзе we бьр'и бьн.
- 15 We аһа бе сәре бажаре
һ'ьр'буйи,
кө бехоф дыжит у дьле
хвәда дыгот:
«Т'әне әз ьм! Йәки мина мьн
т'өнә».
Әв чава веран бу, бу қөлед
р'ә'вьра!
Һәр кәсе кө ль бәр вер'а
дәрбаз бә,
we ле быкә фитин у сәре
хвә бьһ'әжинә.

Сәрһьлдан у азабуна Оршәлиме

- З** ¹ Вәй ль бажаре
сәрһьлдайи,
йе һ'әрам у зордар!
- ² Әв дәнг набыһе у ширәте
қәбул накә,
гөмана хвә надә сәр Хөдан
у незики Хвәдейе хвә набә.
- ³ Сәрверед навда мина шеред
мыр'ә-мыр' ьн,

2:8-11 Ишайа 15:1-16:14; 25:10-12; Йеремийа 48:1-47; 49:1-6; һәзәкийел 21:28-32;
25:1-11; Амос 1:13-15. 2:9 Дәстпелун 19:24. 2:12 Ишайа 18:1-7. 2:13 Ишайа 10:5-34;
14:24-27; Наһум 1:1-3:19.

- һ'акьмед ви мина гөред
 шәве нә,
 кө һ'эта сьбе һәстуки
 наһельн.
 4 П'ехәмбәред^ф ви мәрвьед
 щөлә'тә беамьн ын,
 к'аһинед ви һәр тыштед
 пироз дьһ'әр'ьминьн
 у ль сәр Қанунер'а^ф дәрбаз
 дьбьн.
 5 Хөдане сәр р'астийе навда йә,
 Әв нәһәдийе накә,
 чава һәр сьбә р'онайи
 дәрдык'әвә,
 өса жи Әв р'астийа Хвә
 ә'йан дыкә,
 ле диса йе нәһәқ шәрмийе
 ньзанә.
 6 Хөдан дьбежә:
 «Мьн мьләт қыр' кьрьнә,
 бьрщед ван һьлшанди нә,
 к'учед ван вала кьрьнә,
 кө кәсәк тер'а дәрбаз нәбә.
 Бажаред ван к'ав-к'ун бунә,
 нә мәрвь һәйә, нә жи бьнәли.
 7 Ләма Мьн гот:
 ‹Дә тө жь Мьн бьтърсә у
 ширәте қәбул кә!›
 һьнге һеуаргәһа тәйе
 веран нәбә,
 щәзайед Мьнә бона тә
 қьраркьри ве нәйенә
 сәри.
 Ле бьнәлийед тә р'абун һе
 хвә данә хьрабийе.
 8 Дә иди һивийа Мьн бьн».
 Әва ә'ламкьрьна Хөдан ә:
 «Һ'эта Әз р'абьмә неч'ире*,
 чьмки қьрара Мьн ә кө
 мьләта т'оп кьм,
 п'адшатийа бьщвьиньм,
 вәки бь т'әмамыйа алава
 һерса Хвә,
 хәзәба Хвә ль сәр ванда
 бьр'ежьм.
 Чьмки т'әмамыйа дьнийәйе
 ве жь дәст агьре хирәта
 Мьн бьқәлә.
 9 һьнге Әзе дәве пақьж^ф бьдьмә
 мьләта,
 вәки әв һ'әму жи гази наве
 Хөдан кьн
 у бь дьләки Уир'а қөлх кьн.
 10 Ве жь ви алийе ч'әме К'уше,
 әвед кө Мьн дьһ'әбиньн,
 щьмә'та Мьнә кө Мьн бәла
 кьрийә,
 ве дийарийа^ф Мьнр'а биньн.
 11 Әве р'оже Оршәлим,
 те р'уйе ван һ'әму кьред
 хвәда,
 пе к'ижана тө һьмбәри Мьн
 р'абуйи шәрми нәби.
 Чьмки ви чахи Әзе жь нава
 тә
 йед фьр'нақә хвәр'ази
 дәрхьм,
 те иди т'ө щар ль сәр
 ч'ийәйе^ф Мьни пироз
 п'ышка хвәда нәвәрьми.
 12 Ле нава тәда Әзе мәрвьед
 мьлук
 у бәләнгаз бьһельм,
 сьт'ара ване наве Хөдан бә.

* 3:8 Вәлгәр'андьна йунанийә кэвьнда ньвисар ә: «Һ'эта Әз р'абьм бьбьмә шә'де һьмбәри ван».

13 Әвед Израеледа майи,
 we нәһәқийе нәкын, дәрәw
 хәбәр нәдһн,[†]
 һ'ъләк'арийе заре ванда
 т'өнәбә.
 Әwe мина пез хwәха
 бьч'ерһн у мәхәл бен
 у кәсәке зә'мәте нәдә ван».

Стърана шабуне

14 Дә ша бә, һәй Сийона^ф қиз!*
 Дәнг һьлдә, һәй Израел!
 Бь дьл у щан әшқ у ша бә,
 һәй Оршәлима қиз!
 15 Хөдан диwана ль сәр тә
 һьлда,
 бәри дьжмьнед тә дайә,
 Хөдан, П'адше Израеле нава
 тәда йә,
 те иди жь хьрабийе нәтьрси.
 16 Әwe р'оже Оршәлимер'а we бе
 готһне:
 «Нәтьрсә Сийоне!
 Бьра дәст ль тә сьст нәбһн!
 17 Хөдан Хwәдейе тә нава тәда
 йә,
 Мерхасе кә сәрк'әтһне дьдә
 тә,
 бона тә Әwe әшқ у ша бә,

Һ'өба Хwәда we тә ну кә*
 бона тә we ша бә, дәнге
 шайе һьлдә.
 18 Әзе ван мәрьва т'оп кьм
 биньм,
 к'ижан кә бона щәжһнед
 к'ьфшкьри ль бәр хwә
 дьк'әвһн
 у әв йәке иди нәбә қара сәре
 ван.
 19 һьнге Әзе бәла һ'әму
 зордаред тә бьдһме,
 кәләка хьлаз кьм,
 р'әқәтәндийа т'оп кьм,
 нава ван һ'әму wәләтед кә
 әw навда
 һәтһбунә беһөрмәткьрһне,
 ван хwәйқәдһр у бь нав у
 дәнг кьм.
 20 We һьнге Әзе wә wәгәр'иньм,
 we һьнге Әзе wә т'оп кьм,
 нава т'әмамия мьләтед
 дьһийәйеда,
 wә бь нав у дәнг у
 хwәйқәдһр кьм,
 гава ль бәр ч'ә'ве wә,
 wә биньмә ль сәр хер-
 хwәшийа wәйә бәре».
 Хөдан дьбежә.

* 3:14 Аwa готи «Бажаре Оршәлиме».

* 3:17 Әва анәгори wәлгәр'андһна йунанийә кәвһн ә, ле тек'ста ибранида ньвисар ә:
 «Һ'өба Хwәда Әwe дәнг нәкә».

К'ьтеба һагай п'ехәмбәр

Пешготын

Әве к'ьтеба бьч'укда т'әне дө п'ехәмбәрти^ф һәнә у әм баш заньн кө әв к'әнге у бона чь һатьнә готьне. Сала 586-а бәри буйина Иса П'арьстгәһа^ф Хвәде Оршәлимеда^ф пе дәсте ордийа бабилонийа һатә веранкьрьне. Пәйр'а гава фарьси^ф Бабилоне зәфт дькьн, п'адше фарьса К'орьш сала 537-а изьне дьдә щьһуйа^ф жь сьргунийе^ф вәгәр'ьнә сәр ши-мьск'әне хвә. һынге щьһу^ф дәстпедькьн П'арьстгәһа ну бона Хвәде чекьн. Ле жь дәст кемасийа п'әра у зордарийа мьләтед дор-бәра, әв зу дәст жь чекьрьне дьк'ьшиньн. Сала 520-и р'уйе пьрсед сийасәтийеда бет'ьфақи дьк'әвә нава Императорийа Фарьстане. һынге Хвәде хәбәра Хвә пе һагай у Зәкәрийа п'ехәмбәр-ред^ф Хвә мьләте щьһур'а дышинә у т'әмийе дьдә ван кө чекьрьна П'арьстгәһе пешда бьбьн. Щьмә'т гөр'а һагай дькә у дәст бь хәбате дькьн, Хвәде соз дьдә кө we дөа ль wi бькә. Wi чахи Зәрубабәле жь зөр'әта Дауьд^ф п'адша, вәлийе Щьһудайе^ф бу. Хвәде әви чава сәрwere ве хәбате к'ьфш дькә, кө әв ви шьхөле мәзьн бинә сери.

Һеландайна чекьрьна П'арьстгәһе^ф

1 ¹ Дөсалийа п'адшатийа Дарйушда*, р'ожа йәке мәһа шәша, Хөдан^ф пе һагайа п'ехәмбәр^ф дәнг да Зәрубабәле вәлийе Щьһудайеийи^ф көр'е Шалтийел у Йешуаие сәрәкк'аһини^ф көр'е Йосадау у гот:^{† 2} «Хөдане Ордийа аһа дьбежә: «Әва мьләта дьбежә, кө һе вәхте авақырьна Хана^ф Хөдан нәһатийә».

³ Ле бәле пе һагайа п'ехәмбәр хәбәра Хөдан һатә готьне: ⁴ «Ле гәло вәхт ә кө һун малед диwаред даркьрида дьминьн у әв Хана аһа хьрабә бьминә?» ⁵ Ләма Хөдане Ордийа ньһа аһа дьбежә: «Һәла сәр р'ейед хвә бьфькьрьн!» ⁶ Wә гәләк чанд, һьндьк дьрут; һун дьхвьн, ле т'ер набьн; Вәдхвьн, ле т'ибуна вә нашке; һун хвә к'ьнщ дькьн, ле гәрм набьн; У п'алә бона к'иське қөл қазьнщ дькә».

* **1:1** «Дарйуш» п'адше Фарьстане^ф бу. Дөсалийа п'адшатийа wида, әв сала 520-и бәри буйина Иса бу. Әва нә әв Дарйуш бу, бә'са к'ижани к'ьтеба Данийелда ньвисар ә.

1:1 Әзра 4:24–5:2; 6:14.

⁷ Хөдане Ордийа аһа дьбежэ: «Һала сэр р'ийед хвэ бьфькьрын! ⁸ Р'абьнэ сэре ч'ийе, дара биньн у Хане диса ава кьн, эв йэке ль Мьн хвэш бе у пе we бемэ пэсьндайине» Хөдан дьбежэ ⁹ «Ч'э'ве вэ ль гэлэки бу, ле ва һындьк дэрк'эт. Гава эв ани мале, Мьн п'ьфи сэр кьр. Ле гэло чьма?» Эва э'ламкьрына Хөдане Ордийа йэ «Р'уйе Хана Хвэйэ хьрабэда, ле жь вэ һэр йэк, наш жь мала хвэ һэйэ. ¹⁰ Лэма қыр'авийа э'змен надэ сэр вэ, э'рд жи дэрэмэта хвэ надэ. ¹¹ Мьн қорльхи анийэ сэр э'рде, сэр ч'ийа, сэр гəньм, сэр мэйа тьрийе, сэр р'уне зэйт'унейи ну к'шанди у сэр һ'эму дэрэмэтед э'рде, сэр мерьв у һ'эйвен, өса жи сэр һэр хэбата дэста».

Гөһдарийа щьмэ'те

¹² Һынге Зэрубабэле көр'е Шалтийел у Йешуайе сэрэкк'аһини көр'е Йосадақ, өса жи эв һ'эму щьмэ'та жь сьргунийе майи, гөһданэ дэнге Хөдан Хвэдейе^ф хвэ у готьнед һагайа п'ехэмбэр, чава йэки алийе Хөдан Хвэдейе ванда шанди. Ве дэме тырса Хөдан к'э-тэ сэр щьмэ'те. ¹³ Һынге һагайа, қасьде Хөдан эв готьнед Хөдан гиһандьнэ щьмэ'те у гот: «Эз т'э-ви вэ мэ» эва э'ламкьрына Хөдан э». ¹⁴ Хөдан һелан да Зэрубабэле вэлийе Щьһудайейи көр'е Шалтийел, Йешуайе сэрэкк'аһини көр'е Йосадақ, өса жи һ'эму щьмэ'та майи, эвана к'этьнэ хирэте, чун

Хана Хөдане Ордийайи Хвэдейе хвэда бьхэбьтн. ¹⁵ Эв йэка дөсал-йа п'адшатийа Дарйушда, бист у чаре мэһа шэша бу.

Р'эвша П'арьстгəһа ну

2 ¹ Бист у йэке мэһа һ'эфта, хэбэра Хөдан пе һагайа п'ехэмбэр һатэ готьне: ² «Дэ ньһа Зэрубабэле вэлийе Щьһудайейи көр'е Шалтийелр'а у Йешуайе сэрэкк'аһини көр'е Йосадақр'а, өса жи щьмэ'та жь сьргунийе майир'а хэбэр дэ у бежэ: ³ Гэло нава вэ-да кэсэк майэ кө эв Хана р'эвша вейэ бэрева дитьбэ? Ньһа һун эве чь һ'алида дьбиньн? Гэло эв ль бэр ч'э'ве вэ, мина нэ т'ө тышти нинэ?»[†] ⁴ Ле ньһа төрөш кэ һэй Зэрубабэл!» Эва э'ламкьрына Хөдан э «Төрөш кэ һэй Йешуайе сэрэкк'аһини көр'е Йосадақ, өса жи һун, һэй т'эмамийа щьмэ'та вэлет» эва э'ламкьрына Хөдан э «Дэ бьхэбьтн, чьмки Эз т'эви вэ мэ» эва э'ламкьрына Хөдане Ордийа йэ. ⁵ «Анэгори we пэймана^ф кө Мьн т'эви вэ гьреда, гава һун жь Мьсьре дэрк'этьн, Р'өһ'е Мьн нава вэда йэ, нэтьрсьн!»[†] ⁶ Чьмки Хөдане Ордийа аһа дьбежэ: «Эзе һьнэки шунда щарэкэ дьн э'рд у э'змен, бэ'р у бэже бьһ'эжиньм.[†] ⁷ Өса жи Эзе һ'эму мьлэта бьһ'эжиньм, хьзнед һэр мьлэти we бенэ вьр у Эзе эве Хане р'эвшева т'ь-жи кьм» Хөдане Ордийа дьбежэ. ⁸ «Зер' жи йе Мьн э, зив жи йе Мьн э» эва э'ламкьрына Хөдане Ордийа

^{2:3} Эзра 3:12. ^{2:5} Дэрк'этьн 29:45, 46. ^{2:6} Ибрани 12:26.

йә. ⁹ «Р’әwша әве Хана пашын we жь йа пешын мәстър бә» Хөдане Ордийа дьбежә. «Әзе әдълайийе бьдъмә әви щийи», әва ә’ламкърьна Хөдане Ордийа йә.

**Һагай бона нәпақъжийе^ф
жь к’аһина^ф дьпърсә**

¹⁰ Дөсалийа п’адшатийа Да-рйушда, бист у чаре мәһа нәһа хәбәра Хөдан һагайа п’ехәмбәрр’а һат у гот. ¹¹ Хөдане Ордийа аһа гот: «Һәла бона ве қануне жь к’аһина бьпърсә: ¹² «Һәгәр йәк гоште пирозкърйи^ф бькә даwa п’еша хwә у даwa wi ль нан, хwарьна к’әланди, шәрәве, р’ун йан һәр хөрәкәки к’әвә, әванайе пироз бьбьн?»» К’аһина ле вәгәр’анд у гот: «На. ¹³ һагайа диса пьрси: «Ле һәгәр йәк мьри к’әтьбә нәпақъж^ф бә, пәйр’а әw ль ван тышта йәки к’әвә, әwe тыште нәпақъж бә?» К’аһина ле вәгәр’анд готын: «Бәле, әwe нәпақъж бә.» ¹⁴ һынге һагайа ль ван вәгәр’анд у гот: «Әва щьмә’та, әва мьләта жи ль бәр ч’ә’ве Мьн аһа йә» әва ә’ламкърьна Хөдане Ордийа йә. «Аһа йә һ’әму шьхөле дәсте ван! Әw ль wьр чь Мьнр’а тиньн нәпақъж ә.

**Соze Хөдани бона
бьмбарәккърьне^ф**

¹⁵ Дә иро шунда р’нд бьфькърьн. Бәре гава һе кәвьре П’арьст-

гәһа^ф Хөдан нәданибун сәр кәвьр, ¹⁶ һ’але wә чь бу? Гава йәк дьчу сәр лода бист коде, дәһә код дәрдьк’әт, гава дьчу сәр һ’әwзе шәрәве кә пенщи щер’и дәрхә, ле бист дәрдьк’әт. ¹⁷ Мьн пе байе қьжьле, к’әфьке у тәйроке ль һ’әму шьхөле дәсте wә хьст, ле һун ль Мьн вәнәгәр’ийан^ф» әва ә’ламкърьна Хөдан ә. ¹⁸ «Дә иро шунда, аwа готи жь бист у чаре мәһа нәһада, р’нд бьфькърьн, гава бьнгәһа П’арьстгәһа Хөдан һатә данине. Дә р’нд бьфькърьн, ¹⁹ гәло ә’мбарада қәт т’охьм майә? һ’әта ньһа к’ола тьрийе, дара һежире, һ’наре у зәйт’уне бәр данә? Ле иро шунда Әзе wә бьмбарәк кьм».

Соze Зәрубабәлр’а дайи

²⁰ Бист у чаре мәһе хәбәра Хөдан щара дөда һагайар’а һат у гот: ²¹ «Бежә Зәрубабәле wәлийе Щьһудайе: «Әзе әрд у ә’змен бьһ’әжиньм, ²² т’әхте п’адшатийа дәвәр’у кьм, п’адшатийед мьләта бeқәwат кьм, әрәбә сийарава дәвәр’у кьм. һәсп у сийаре пе шуре һәвале хwә бьк’әвьн. ²³ Әwe р’оже» әва ә’ламкърьна Хөдане Ордийа йә «Әзе тә һьлдьм, һәй Зәрубабәле Шалтийел, хөламе Мьн» әва ә’ламкърьна Хөдан ә «Әзе тә бькьмә гөстила море, чьмки Мьн тә бьжарти» әва ә’ламкърьна Хөдане Ордийа йә».

К’yteба Зэкэрийа п’ехэмбэр

Пешготын

Зэкэрийа п’ехэмбэр^ф сала 520-518-а бэри буйина Иса, хэбэра Хwэде дыгьһинэ ван шьһуйед^ф кö жь сьргунийа^ф Бабилоне вэгэр’и-йанэ wэлате хwэ. We һынге һагай п’ехэмбэр жи эw йэк кьрийэ, ле к’yteба Зэкэрийа п’ехэмбэр бона фэмкьрьне еп’ещэ мэзын у зэмэт э.

Wi чахи бь сэрwерийа Зэрубабэле жь зөр’эта Давьд^ф п’адша у Йешуае сэрэкк’аһин^ф, шьмэт бь дьл у щан дэстпедькэ Парьстгэ-һа^ф Хwэдэйэ һьлшийайи дьдһнэ сэкьһандьне. Зэкэрийа т’эви һагай п’ехэмбэр дьл дьдһнэ ль бэр шьмэ’те у дькһнэ бира ван кö Хwэде бона ван хэм дькэ у Эw пыштоване ван э.

Эв к’yteба бэлайи ль сэр дö п’аред сэрэкэ дьбэ.

1. Жь сэре 1-е һ’эта 8-да һ’эйшт дитьнок һатһнэ һьвисаре, ширэт у созва гьредайи, чава кö Хwэде Зэкэрийа шанд. Эw дитьнок п’айе-п’ьр’е дьдһнэ ль сэр нукьрьна Оршэлиме^ф, Парьстгэһе у жь гөнэпацьжбуна шьмэ’та Израеле^ф у ачьхийа пешийа мьлэт. Нава ван сэрийада гэлэк аwазед зэмэт һэнэ, öса жи ван сэрийада гэлэк щара р’асти щинишед готһнед п’ехэмбэред Хwэде тен, кö қөр’нед бэреда һатһнэ готһне.

2. Жь сэре 9-а һ’эта 14-а, т’омэрийа ван п’ехэмбэртийа^ф дэрһэда щэзайе дьжмьнед Хwэдеда нэ у дэрһэда һатһна п’адше Вийи бь-жартида нэ, кö we р’астийе у э’дылайийе бинэ.

Газийа Хöдан

1 ¹ Дöсалийа п’адшатийа Дарйушда*, мөһа һ’эйшта, хэбэра Хöдан^ф Зэкэрийае п’ехэмбэри^ф, көр’е Бэрэхийае Идор’а һат у гот: ¹ ² «Хöдан гэлэки һерса Хwэ ль кал-бавед wэ р’акьр». ³ Хöдане Ордийа т’эми ль Зэкэрийа кьр кö аһа бежэ: «Дэ ль Мьн вэгэр’ьн» эва

э’ламкьрьна Хöдане Ордийа йэ «Эзе жи ль wэ вэгэр’ьм». Хöдане Ордийа гот: ⁴ «Нэбнэ мина ван кал-бавед хwэ, кö п’ехэмбэред бэре дэнг дьданэ ван дыготын кö Хöдане Ордийа аһа дьбежэ: «Дэ жь р’е у кьред хwэйэ хьраб вэгэр’ьн». Ле wана нэбһист у гөһдарийа Мьн нэкьрьн». Эва э’ламкьрьна Хöдане

* **1:1** «Дарйуш» п’адше Фарьстане^ф бу. Дöсалийа п’адшатийа wi сала 520 бэри буйина Иса бу. Эва нэ эw Дарйуш бу, бэ’са к’ижани к’yteба Данийелда һьвисар э.

1:1 Эзра 4:24–5:2; 6:14.

Ордийа йэ: ⁵ «К'аненэ кал-бавед вэ? П'ехэмбэр қэт һ'эта-һ'этайе дьжин? ⁶Гэло эв готын у қайдэ-қанунед Мьнэ кō Мьн т'эми ль э'вдед Хwэ п'ехэмбэра кърьбун, нэһатгнэ сэре кал-бавед вэ? һынге эвана вэгэр'ийан у готын: «Хōдане Ордийа вэкэ р'е у кьред мэ ль сэре мэ кър, анэгори шевьра Хwэ».

Дитьна ль сэр һэспа

⁷ Дōсалийа п'адшатийа Дарйушда, мэһа йанздэһа, бист у чаре мэһа Шэватэ*, хэбэра Хōдан Зэкэрийае п'ехэмбэри кōр'е Бэрэхийае Идор'а һат.

⁸ Мьн Зэкэрийа, шэв дитьнэк дит, ва мерэк ль һэспаки к'ōмэйт сийар, ль нава даред кōнщэрейэ нэваледа сэкьни бу у сийаред һэспед к'ōмэйт, гэвр у сыпи жи ль пэй ви бун. ⁹ У мьн пьрси: «Эвана чь нэ, хwэйе мьн?» һынге мьляк'эте^ф кō т'эви мьн хэбэр дьда, ль мьн вэгэр'анд у гот: «Эзе тэр'а шьровэкьм, эв чь нэ». ¹⁰ У ви мере нава даред кōнщэреда сэкьни гот: «Эвана эв ын, йед Хōдан шандьнэ кō сэрики ль дьн'ийае хьн».

¹¹ У вана ль мьляк'эте Хōдани нава даред кōнщэреда сэкьни вэгэр'анд у готын: «Мэ сэрик ль дьн'ийае хьст, we т'эмамийа дьн'ийае э'дъл у сэрьри йэ».

¹² һынге мьляк'эте Хōдан щаб да у гот: «Хōдане Ордийа! Те һ'эта к'энге ль Оршэлиме^ф у бажаред

Щьһудайе^ф нэйейи р'э'ме, кō эва иди һ'эфте сал э Тō ль ван һерс к'эти?»[†]

¹³ У Хōдан бь заре ширьн у готьнед барьстанийе ль мьляк'эте кō мьнр'а хэбэр дьда вэгэр'анд, ¹⁴ У мьляк'эте кō т'эви мьн хэбэр дьда готэ мьн wэки эз дэнг һьлдьм у бежьм, кō Хōдане Ордийа аһа дьбежэ: «Эз һындава Оршэлиме у Сийонеда^ф гэлэки хирэтк'еш ьм. ¹⁵ Эз ль сэр ван мьлэтэд кō бехофийеда нэ, гэлэки һерск'эти мэ, чьмки гава Эз һьнэки ль щьм'та Хwэ һерс к'этым, вана һе гэлэки хьраби ль ван кърьн». ¹⁶ Лэма Хōдан аһа дьбежэ: «Эз диса бь дьловани вэгэр'ийам Оршэлиме, Хана^ф Мьне диса веда we бе авақьрьне» эва эламқьрьна Хōдане Ордийа йэ «We бэне чапқьрьне Оршэлимеда бе к'ьшандьне». ¹⁷ Дэ диса дэнг һьлдэ у бежэ, кō Хōдане Ордийа аһа дьбежэ: «Бажаред Мьне диса хер-бэрэк'этийева т'ьжи бьн, Хōдане диса Сийоне барьстан кэ у диса Оршэлиме бьбьжерэ».

Дитьна ль сэр чар стьруйа

¹⁸ У мьн сэре хwэ бьльнд кър, мьн дина хwэ даие we чар стьру һэбун. ¹⁹ һынге мьн жь ви мьляк'эте т'эви мьн хэбэр дьда пьрси: «Эвана чь нэ?» Эви ль мьн вэгэр'анд: «Эвана эв стьру нэ, к'ижа-на Щьһуда, Израел^ф у Оршэлим т'ур'-т'ур'и кърьнэ».

* 1:7 «Шэват» мэһа йанздэһа бу, анэгори салнэ'ма Бабилоне^ф.

† 1:12 Йеремийа 25:11; 29:10.

²⁰ Ынгэ Хөдан чар һ'эдад нишани мын кьрын. ²¹ У мын пьрси: «Эвана тен чь бькын?» Эви готэ мын: «Эвана эw стьру нэ, к'ижана Щьһуда т'ур'-т'ур'и кьрынэ, кө кэсэки нькарьбуйэ сэре хwэ бьльнд кэ. Эв һ'эдад һатьнэ кө ван бьтьрсиньн у стьруйед ван мьлта бышкеньн, к'ижана мьқабьли Щьһуда стьру дэрхьстьнэ, кө ван т'ур'-т'ур'и кьн».

**Дитьна ль сэр мэрвье
кө бажер чап дькэ**

2 ¹ Мын сэре хwэ бьльнд кьр, дина хwэ даие we мэрвьэк бэне чапкьрыне дестда. ² Мын же пьрси: «Тө к'ода дьчи?» Эви готэ мын: «Дьчым Оршэлиме чап кьм, кө бьзаньбьм бэрайи у дьрежайа we чьқас э». ³ Ынгэ мьлйак'эте кө т'эви мын хэбэр дьда пешда чу у мьлйак'этэки дьн дэрк'этэ пеши-йа ви ⁴ у готэ ви: «Бьлэзинэ эви хортир'а бежэ: «Оршэлиме жь дэст зедэбуна инсен у һ'эйванед теда бесур бьминэ» ⁵ у эва э'ламкьрына Хөдан э: «Эзе дора we бьбьмэ сура агьри у бьбьмэ р'умэта нава веда».

Газийа жь сьргунийе

⁶ Эва э'ламкьрына Хөдан э: «Р'а-бьн, р'абьн! Жь wэлате бакөре бьр'эвьн, чьмки Мын хун данэ ль бэр байе һэр чар қөлба» эва э'лам-

кьрына Хөдан э, ⁷ «Р'абэ Сийоне, кө Бабилонеда^ф дьмини, дә жь вьр бьр'эвэ!» ⁸ Чьмки Хөдане Ордийа бона қэдьре Хwэ эз шандьмэ щэм мьлэтэд кө хун т'алан кьрынэ у аһа дьбежэ: «Эwe кө ль wэ дьк'эвэ, эw р'онайа ч'э'ве Мын дьк'эвэ. ⁹ У ва йэ Эзе дәсте Хwэ һьлдьмэ ль сэр ван, эw мьлэтэд кө хwэр'а кьр-бунэ хөлам, we малед ван т'алан кьн». We һынгэ һуне бьзаньбьн, кө Хөдане Ордийа эз шандьмэ.

¹⁰ «Дэ эшқ у ша бэ, һэй Сийона физ!* Чьмки ва йэ Эз тем кө нав тэда бьминьм» эва э'ламкьрына Хөдан э. ¹¹ «Эwe р'оже гэлэк мьлэте Хөданва бенэ гьредане, бьбьнэ щьмэ'та Мын у Эзе нава тэда бьминьм». Те ви чахи бьзаньби кө Хөдане Ордийа эз шандьмэ щэм тэ. ¹² Ынгэ Хөдане wэлате пирозда^ф, we Щьһудайе чава мьлк' п'ара Хwэ бьстинэ у Оршэлиме диса бьбьжерэ. ¹³ Дэ бьра һэр бинбэр ль бэр Хөдан дэнгбьр'и бэ! Чьмки Эw жь һеуаргэһа Хwэйэ пироз р'абу.

**Дитьна ль сэр Йешуа
у мирещьн^ф**

3 ¹ Хөдан Йешуаие сэрэкк'ахин^ф нишани мын кьр, кө ль бэр Мьлйак'эте Хөдан* сэкьни бу, мирещьн^ф жи ль мьле вийи р'асте сэкьни бу, wэки шькйате ви бькьра.† ² Ынгэ Хөдан готэ мирещьн: «Бьра Хөдан ль тэ һьле, һэй мирещьн!

* **2:10** Два готи «Бажаре Оршэлиме».

* **3:1** Фэ'мина хэбэра «Мьлйак'эте Хөдан» р'аст нэ э'йан э, эw щарана жь бэр наве Хөданва те бьк'аранине у һ'ьзура Ви дьдэ к'ьфше.

3:1 Эзра 5:2; Э'йанти 12:10.

Бъра Ходане кӧ Оршәлим бьжарт
ль тә һьле! Гәло әва нә даре нив-
шәвьтийи жь нава егьр дәрхьсти
йә?»³ К'ьнщед қыр'ежә ль Йешуа
бун у ль бәр мьлйак'әт сәкьни бу.
⁴ Ынге мьлйак'әт готә ван бәр-
дәстийед хwә: «Дә ван к'ьнщед
қыр'еж же бехьн». Йешуар'а жи
гот: «Бьньһер'ә мьн әв нәһәқийед
тә жь сәр тә данә һьлдане у эзе
к'ьнщед р'әвшь ль тә кьм». ⁵ У мьн
гот: «К'олозе пақыж^ф бьдьнә сәре
ви». К'олозе пақыж данә сери у
к'ьнщ ле кьрын. Мьлйак'әте Ходан
ль wьр сәкьни бу.

⁶ Мьлйак'әте Ходан т'әми ль
Йешуа кьр у готе кӧ ⁷Ходане Ор-
дийа аһа дьбежә: «Һәгәр тӧ р'ийа
Мьнда һәр'и у хьзмәтк'арийа Мьн
бьки, те һ'акьмтийе ль Хана Мьн
бьки, ч'ә'ве тәйе ль сәр һ'әwшед
Мьн бә, Әзе жи дәстуре бьдьмә
тә, кӧ тӧ нава ван мьлйак'әтед
сәкьнида бьгәр'и. ⁸ Һәй Йешуайе
сәрәкк'аһин, дә тӧ у һәвалед тә-
йә пешбәри тә р'унышти гӧһдар
бьн! Чьмки әв мәрвь нишан ьн:
Ва Әзе Ә'вде Хwә Зох бьшиньм.[†]
⁹ Чьмки ва йә әв кәвьре кӧ Мьн
данийә ль бәр Йешуа, әв кәвь-
рәки һ'әфт р'уйи* йә. Ва Әзе нь-
висара к'оланди сәр бьньвьсьм»
әва ә'ламкьрьна Ходане Ордийа
йә «У нәһәқийа ви wәлати р'о-
жәкеда бьдьмә һьлдане. ¹⁰ Әве
р'оже жь wә һәр йәке һәвале хwә

т'әглифи бьн тьрийе у бьн һежи-
ре кә»[†] әва ә'ламкьрьна Ходане
Ордийа йә.

Дитьна ль сәр шәмдане у даред зәйт'уне

4 ¹ Әв мьлйак'әте кӧ т'әви мьн
хәбәр дьда вәгәр'ийа у әз һ'ьш-
йар кьрым, чава кӧ мәрвьәки жь
хәве һ'ьшйар дькьн ² у жь мьн
пьрси гот: «Тӧ чь дьбини?» Мьн
ле вәгәр'анд: «Ва йә шәмданәкә
т'әмамийа хwәва зер'ин, т'асәк
ль сери йә, һ'әфт ч'ьра ль сәр ьн у
бона ван һәр һ'әфт ч'ьрайед сери
жи һ'әфт ч'ә'вед п'ьлта һәнә. ³ Дӧ
даред зәйт'уне к'еләке нә, йәк
ль алийе т'аськейә р'асте йә, йа
дьн жи ль алийе ч'әпе».[†] ⁴ Мьн ль
мьлйак'әте кӧ т'әви мьн хәбәр дь-
да вәгәр'анд у же пьрси: «Хwәйе
мьн, әвана чь нә?» ⁵ Мьлйак'әте
кӧ т'әви мьн хәбәр дьда ль мьн
вәгәр'анд у гот: «Тӧ ньзани әв чь
нә?» Мьн гот: «На, хwәйе мьн». ⁶
Һынге әви ль мьн вәгәр'анд у
гот: «Әва готьна Ходан ә, кӧ Зәру-
бабәлр'а* те готьне: «Нә пе т'ақәте
йә, нә пе қәwате йә, ле пе Р'ӧһ'е^ф
Мьн ә»[†] Ходане Ордийа дьбежә.
⁷ Һәй ч'ийайе мәзьн, тӧ к'и йи?
Те ль бәр Зәрубабәл бьби дәштәкә
р'аст-дуз. Гава әв кәвьре хьла-
зийе дайнә, һынге щьмә'те бькә
қар'ә-қар' бежә: Қәвин-қәдим бә!
Қәвин-қәдим бә!»

* 3:9 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һ'әфт ч'ә'ви».

* 4:6 «Зәрубабәл» wәлийе Щьһудайе бу. Бьхуньн һагай 1:1.

3:8 Йеремийа 23:5; 33:15; Зэкэрийа 6:12. 3:10 Миха 4:4. 4:3 Ә'йанти 11:4.
4:6-7 Әзра 5:2.

⁸ Хэбэра Ходан мьнр'а hat у гот: ⁹ «Дэстед Зэрубабэл h'име эве Хане авитийэ у дэстед wi жи we биньн сери». Гава эw йэк бьбэ, хьнге те бьзаньби кө Ходане Ордийа эз шандьмэ щэм wэ. ¹⁰ Чьмки эвед кө қарфе хwэ р'ожа дэстпекьрына шьхөле бьч'ук дькьн, we шабьн гава шохуле* дэсте Зэрубабэлда бьбиньн.

Эw һэр һ'эфт ч'ра жи ч'э'ве Ходан ьн, кө ль сэр т'эмамия дьнийайе нэ.[†]

¹¹ Хьнге мьн жь мьляк'эт пьрси: «Ле эw һэр дө даред зэйт'унейэ ль мьле шэмданейэ ч'эп у р'асте чь нэ?»[†] ¹² Мьн щара дөда же пьрси: «Эw һэр дө ч'ьрьлед жь дара зэйт'уне к'елэка һэр дө лулед зер'ин, кө эw жь хwэ ван лулава р'уне зер'ин дьһэр'киньн, чь нэ?» ¹³ Эwi готэ мьн: «Тө ньзани эw чь нэ?» Мьн гот: «На, хwэийе мьн!» ¹⁴ Хьнге эwi гот: «Эвана эw һэр дө мэрьвед* бь р'ун^ф к'ьфшкьри нэ, кө ль бэр Хwэийе т'эмамия дьнийайе дьсэкьньн».

Дитьна ль сэр р'эхте гөломат

5 ¹ Мьн диса сэре хwэ бьльнд кьр, дина хwэ даие, we р'эхтэки гөломат дьфьр'э. ² Мьляк'эт жь мьн пьрси: «Тө чь дьбини?» Мьн ле вэгэр'анд: «Дьбиньм we р'эхтэки гөломат дьфьр'э, дьрежайа we бист зэнд э, бэрайи жи

дөһэ зэнд». ³ У эwi мьнр'а гот: «Эва ньфьр' э, кө ль т'эмамия wэлет дьгьрэ. Чьмки һэр кэсе кө дьдьзэ we анэгори эве ньвисара сэр р'уки бе к'отакьрыне у эве кө дэрэw сонд дьхwэ, we анэгори эве ньвисара сэр р'уйе дөда бе к'отакьрыне. ⁴ Эва э'ламкьрына Ходане Ордийа йэ: «Эзе эве биньм, эw ньфьр'е бьк'эвэ мала йе дьз у мала йе пе наве Мьн дэрэw сонд дьхwэ у эве мала wiда бьминэ, мале дар у кэвьред weва һ'уфи хwэ кэ».

Дитьна сэр жьнэкэ сәпәтеда

⁵ Пэй ве йэкер'а мьляк'эте кө т'эви мьн хэбэр дьда готэ мьн: «Һэла сэре хwэ бьльнд кэ у дина хwэ бьде чь дэрдык'эвэ» ⁶ Мьн пьрси: «Эw чь йэ?» Эwi гот: «Эва сәпэт э кө дэрте» Пэйр'а гот: «Эва нэһэрийа ванэ т'эмамия wэлетда йэ». ⁷ Хьнге қалп'ахе льһеми hatэ һьлдане у жьнэк нава сәпәтеда р'унышти бу. ⁸ Мьляк'эт гот: «Эв жьна йэ т'эрзе хьрабийе». Пэйр'а эw жьн диса дэ'ф да һьндөр'е сәпәте, қалп'ахе льһеми жи дани ль сэр дэве we. ⁹ Мьн сэре хwэ бьльнд кьр у дина хwэ даие, we дө жьн к'ьфш бун. Баскед ванэ мина баскед ләгләга, ба ль бэр ван дьчу. Вана эw сәпэт һьлда у бьрьнэ навбэра э'рд у э'змен. ¹⁰ Хьнге мьн жь мьляк'эте кө т'эви мьн хэбэр

* **4:10** «Шохул» т'елэки һ'эсын пева гьредаи йэ, кө пе дивар р'аст те данине.

* **4:14** Аwa готи «Йешуаие сэрэкк'ахин у Зэрубабэле wэли».

4:10 Э'йанти 5:6. **4:11** Э'йанти 11:4.

дьда пьрси: «Эвана сәпәте к'ода дьбьн?» ¹¹ Эви готә мьн: «Дьбьнә вәлате Шинаре* вәки ль вьр же-р'а ощахәке чекьн у гава әв һазьр бә, һынге әве ль сәр бьнгәһа хвә бе данине».

Дитьна ль сәр чар ә'рәба

6 ¹ Мьн диса сәре хвә бьльнд кьр, дина хвә даие we чар ә'рәбә нава дө ч'ийар'а дәртен. Эв ч'ийа, ч'ийайед сьфьрин бун. ² һәспед ә'рәба ә'вльн к'өмәйт бун, йед ә'рәба дөда һәспед р'әш бун, ³ йед ә'рәба сьсийа һәспед сьпи бун, ⁴ йед ә'рәба чара жи хал-хали. Эв һ'әму жи қәват бун. ⁴ һынге мьн жь мьльйак'әте кә т'әви мьн хәбәр дьда пьрси: «Эвана чь нә, хвәйе мьн?» ⁵ Мьльйак'әт ль мьн вәгәр'анд у гот: «Эвана һәр чар байе' ә'змен ьн, к'йжан кә дәрдык'әвьн ль бәр Хвәйе т'әмамия дьнйайе дьсәкьньн. ⁶ Ә'рәба һәспед р'әш дьчә бәрбь вәлате бакөре, йед сьпи дьчьнә бәрбь р'оавайе, йед хал-хали жи дьчьнә бәрбь вәлате башуре». ⁷ У гава һәспед қәват дәрк'әтьн, хвәстьн кә сәрики ль дьне хьн, һынге мьльйак'әт гот: «Дә һәр'ьн сәрики ль дьне хьн». У әв чун сәрик ль дьне хьстьн. ⁸ Пәйр'а әви дәнг да мьн у гот: «Һәла дина хвә бьде, әвед кә чунә бәрбь

вәлате бакөре*, вәлате бакөреда һерса Хөдан данә данине».

Т'ашданина Йешуа

⁹ Хәбәра Хөдан мьнр'а һат у гот: ¹⁰ «Тө хвәха һәма ве р'ожә һәр'ә мала Йошийайе көр'е Сефанийа. Ль вьр жь һ'әлдай, Тобийа у Йәдайа, кә жь сьргунийа^ф Бабилоне һатьнә, һ'әдийа бьстинә. ¹¹ Зер' у зив жь ван бьстинә, пе ван т'ашәки чекә, бьдә сәре Йешуайе сәрәкк'әһини көр'е Йосадақ ¹² у вьр'а бежә, кә Хөдане Ордийа аһа дьбежә: «Ва йә әв мәрьве кә наве ви Зох ә, әве щийе хвәда шин бә у П'арьстгәһа^ф Хөдан we ава кә. ¹³ Эв ә йе кә we П'арьстгәһа Хөдан ава кә, we қәдыр-р'умәте бьстинә у we ль сәр т'әхте хвә р'уне сәрвөрийе бькә. К'әһине^ф жи к'еләка т'әхте хвә бә, әв һәр дө жи we һәвр'а сәр нета әдльайийе бьн». ¹⁴ Эв т'ашә П'арьстгәһа Хөданда бьминә, бона биранина һ'еләм*, Тобийа, Йәдайа у һ'ене** көр'е Сефанийа бә». ¹⁵ У йед дур дьминьн we бен т'әви хәбата авакьрьна П'арьстгәһа Хөдан бьн. һынге һуне бьзаньбьн кә Хөдане Ордийа әз шандьмә сцәм вә. Эв йәке бьқәвьмә, һәгәр һун бь дьл у щан гөһ бьдьнә дәнге Хөдан Хвәдейе^ф хвә.

* 5:11 «Шинар» наве Бабилонейи бәре бу.

* 6:8 Ава готи «Бабилон».

* 6:14 Р'еза 10-да ви мәрвьир'а те готьне «һ'әлдай».

** 6:14 «һ'ен» бь ибрани те фә'мкьрьне: «Р'ә'м», бәлки әва наве қәдыре ви буйә. Р'еза 10-да ви мәрвьир'а те готьне «Йошийа».

6:2 Ә'йанги 6:4-5. 6:3 Ә'йанги 6:2. 6:5 Зәбур 104:4; Ә'йанги 6:2.

6:12 Йеремийа 23:5; 33:15; Зэкэрийа 3:8.

Р'ожийа^ф бефэйдэ

7 ¹ Чарсалийа п'адшати́а Да-
рийушда, чаре К'ислеве* мѣна
нѣна, хѣбѣра Хѣдан Зэкэрийар'а
хат. ² Бьнэлийед Бет'-Еле, Сарэсэр
у Р'эгем-Мэлэх мэръвед ванва
шандьн, кѣ эв хэр'ынэ ль бэр Хѣ-
дан р'эщайе ³ у жь ван к'ахинед
Хана Хѣдане Ордийа у п'ехэмбѣра
быпърсын: «Эм мѣна пенщада* ди-
са быгърин у р'ожи^ф быгърын, чава
кѣ эва иди мѣхдаре чэнд сала нѣ
эм дыкьн?»

⁴ Ынге хѣбѣра Хѣдане Орди-
йа мьнр'а хат у гот: ⁵ «Нѣла жь
г'эмамыйа щьм'эта эви вѣлати
у к'ахина быпърсэ у бежэ: «Эва
иди мѣхдаре х'эфте сали йѣ, кѣ
хун мѣна пенща у х'эфтада* р'ожи
дыгърын у шине дыкьн, гѣло хун
Мьнр'а р'ожийе дыгърын? ⁶ Гава хун
дыхьын, вѣдыхьын, хун хвэр'а на-
хьын, вѣнахьын? ⁷ Бона ван қавь-
мандьнед кѣ хун дыгърин, Хѣдан
не пе п'ехэмбѣред бѣре нѣготьбу?
Гава Оршэлим т'ѣжи бьнэли у хер-
хвэшийеда бу, ѡса жи бажаред
дор-бѣра, гър у дѣшта р'оавайе у
Нѣгѣведа^ф бьнэли дьман».

⁸ Хѣбѣра Хѣдан Зэкэрийар'а
хат у гот: ⁹ «Хѣдане Ордийа дѣса
аѣа дыбежэ: «Диванкърънеда сэр
р'астийе бьн у хьндава хѣвда р'эм
у дьлшѣват бьн. ¹⁰ Зордарийе жь-
нѣбийе, сѣви, хѣриб у бѣлэнгаза

нѣкьн у хьндава хѣвда дьле хвѣда
хьрабийе нѣфькърьн. ¹¹ Ле вана
нѣхвѣст гѣхдар бьн, пышта хвѣ
данэ Мьн у т'ѣли кърънэ гѣхед
хвѣ кѣ нѣбьхен. ¹² Вана дьле^ф хвѣ
кърэ кѣвър, кѣ эве хинкъръне^ф у
готьне нѣбьхен, к'ижан кѣ Хѣда-
не Ордийа пе Р'ѡх'е Хвѣ, пе ван
п'ехэмбѣред бѣре ванр'а шанд,
лѣма жи эв хѣзѣба гьран жь Хѣдане
Ордийа қавьми. ¹³ Чава Мьн гази
дыкър ван гѣх нѣда Мьн, ѡса жи
вана гази кър, Мьн гѣх нѣда ван»
Хѣдане Ордийа дыбежэ. ¹⁴ «Мьн
бѣбѣлиск ль ван р'акър, эв нава
х'эму мьлѣтед нѣнасда бѣла-бѣ-
лайи кърън. Эв вѣлат пѣй ванр'а
хьки-хали бу, кѣсѣк нѣ дык'ѣте, нѣ
жи дѣрдьк'ѣт. Вана эв вѣлате
хвѣш хьки-хали кърън».

Созе Хѣдани бона Сийоне

8 ¹ Хѣбѣра Хѣдане Ордийа мьн-
р'а хат у гот: ² «Хѣдане Ордийа
аѣа дыбежэ: «Эз гѣлѣки хирѣтк'е-
ше Сийоне мѣ, жь дѣст хирѣте Эз
бона ве гѣлѣки херск'ѣти мѣ».
³ Хѣдан аѣа дыбежэ: «Эзе вѣгѣр'ьмѣ
Сийоне у Оршэлимеда бьминьм,
ынге ве Оршэлимер'а бежьн: «Ба-
жаре амьнийе» у ч'ийайе Хѣдане
Ордийар'а жи: «Ч'ийайе^ф пѣроз».
⁴ Хѣдане Ордийа аѣа дыбежэ: «Ве
дѣса кал у пѣре к'учед Оршэли-
меда р'унен, жь дѣст э'мьре дьреж

* **7:1** «К'ислев» наве мѣна нѣна бу, анѣгори салнѣ'ма Бабилоне^ф, ле анѣгори салнѣ'ма
пѣройин эв дык'ѣвѣ незѣки нѣве мѣна йанздѣна х'ѣта нѣве мѣна донздѣна.

* **7:3** Израели мѣна пенщада дыгърийан у р'ожи^ф дыгъртьн, чьмки Нѣбухаднѣссар п'ад-
ше Бабилоне эве мѣнеда сала 586-а бѣри буйина Иса, П'арьстгѣна Оршэлиме хьраб
кър. Бьхуньн П'адшати II, 25:8.

* **7:5** Израелийа мѣна х'эфтада р'ожи дыгъртьн у шин дыкърьн, чьмки Гьдалѣа вѣлийе
сэр Цьфудайе эве мѣнеда хатѣ кѣштьне. Бьхуньн П'адшати II, 25:25; Йеремийа 41:1-3.

шъв дэстада. ⁵ К'учед бажер we кӧр' у қизава г'ъжи бьн у к'учед weда we бьлизьн». ⁶ Хӧдане Ордийа аһа дьбежэ: «Һәгэр ван р'ожа, эв йәке бона һәрч'е щьмә'та майи тыштәки нәбуи бә, гәло бона Мын жи we тыштәки нәбуи бә?» Эва ә'ламкьрына Хӧдане Ордийа йә. ⁷ Бәле Хӧдане Ордийа аһа дьбежэ: «Ва Эзе щьмә'та Хwә жь wәлатед р'оһьлате у р'оавайе хьлаз кьм. ⁸ Эзе ван биньм, we Оршәлимеда бьминьн. Эwe бьбьнә щьмә'та Мынә р'аст у Эзе жи бьбьмә Хwәдейе вани амьн». ⁹ Хӧдане Ордийа аһа дьбежэ: «Һәй гӧһдаред готьнед ван р'ожайә кӧ хун жь дәве ван п'ехәмбәра дьбьһен, к'ижан кӧ р'ожа һ'имавитьна Хана Хӧдан һатгьнә готьне, дә бьра қолане мьлед wә бона авақьрына П'арьстгәһе бьшьдьн. ¹⁰ Чьмки бәри ван р'ожа, бона хәбата мерьв һәқдайин т'ӧнәбу, жь бәр хәбата һ'әйвенва һәқдайин т'ӧнәбу, жь дәст нәйар бехофийа йе чуйи у һати т'ӧнәбу, Мын һ'әму мәрьв р'акьрынә һьмбәри һәв. ¹¹ Ле ньһа бона әве щьмә'та майи, Эзе мина бәре нибьм» эва ә'ламкьрына Хӧдане Ордийа йә. ¹² «Чьмки т'о-хьм we бь дьле р'һ'әт бе чандьне, к'ола тьрийе we р'әзе хwә бьдә, ә'рде дәрәмәта хwә бьдә, ә'мане

қыр'авийа хwә бьдә, ван һ'әмуиә Эзе чава мьлк' бьдьмә әве щьмә'та майи. ¹³ Һәй мала Щьһуда у мала Исраел, хун чава нава мьләтада бьбуна нишана ньфьр'е, ӧса жи Эзе wә хьлаз кьм у бьбьнә нишана бьмбарәкийе^ф. Нәтьрсьн! Бьра қолане мьлед wә бьшьдьн!» ¹⁴ Чьмки Хӧдане Ордийа аһа дьбежэ: «Мын чава қьрар кьр кӧ хьрабийе биньмә сәре wә, гава кал-бавед wә Әз һерс хьстьм» Хӧдане Ордийа дьбежэ: «У Мын фькьра Хwә нәгӧһаст, ¹⁵ ӧса жи Мын ван р'ожада қьрар кьрийә кӧ қәнцийе ль Оршәлиме у мала Щьһуда бькьм. Нәтьрсьн! ¹⁶ Гәрәке хун ван йәка бькьн: һәвр'а р'аст хәбәр дьн,[†] ль бәр дәргәһед* хwә бь һәқийе диwane бькьн, кӧ ә'дьялайи бә. ¹⁷ Дьле хwәда һьндава һәвда хьрабийе нәфькьрын, сонде дәрәw һ'ыз нәкьн, чьмки Әз дьжәньмә ван һ'әмуиә» эва ә'ламкьрына Хӧдан ә.

¹⁸ Хәбәра Хӧдане Ордийа мьн-р'а һат у гот: ¹⁹ «Хӧдане Ордийа аһа дьбежэ: «Р'ожийа мәһа чара*, р'ожийа мәһа пенца**, р'ожийа мәһа һ'әфта*** у р'ожийа мәһа дәһа**** we бона мала Щьһуда бьбьнә щәжьнед эшқ у шабуна хер-хwәшийе, аwа хун т'әне р'астийе у ә'дьялайийе һ'ыз бькьн»».

* **8:16** We һьнге диwan ль бәр дәргәһе бажер дьһатә кьрыне.

* **8:19** Йанздәсалийа п'адшатийа Сидқийа п'адше Щьһудайе, нәһе мәһа чара әскәрәд Бабилоне к'әтгьнә Оршәлиме. Бьхуньн П'адшати II, 25:2-4; Йеремийа 39:2.

** **8:19** Бьхуньн шьровәкьрына Зэкэрийа 7:3.

*** **8:19** Бьхуньн шьровәкьрына Зэкэрийа 7:5.

**** **8:19** Нәһсалийа п'адшатийа Сидқийада, дәһе мәһа дәһа әскәрәд Бабилоне дора Оршәлиме гьртгьн. Бьхуньн П'адшати II, 25:1; Йеремийа 39:1.

8:16 Әфәси 4:25.

²⁰ Хөдане Ордийа аһа дьбежэ:
«We диса мьлэт у бьнэлийед гэлэк
бажара бен ²¹ у бьнэлийед бажарэки we хэр'ьнэ бажарэки дьн у
бежьн: «Wэрьн эм хэр'ьнэ ль бэр
Хөдан р'эщайе у Хөдане Орди-
йа бьгэр'ьн, эз хwэха жи дьчьм».
²² Гэлэк мьлэт у wэлате зор we
бенэ Оршэлиме кö Хөдане Орди-
йа бьгэр'ьн у ль бэр Хөдан бенэ
р'эщайе». ²³ Хөдане Ордийа аһа
дьбежэ: «Һынге дэһэ мэрьвед жь
һ'эму зьманед мьлэта, we п'еша
щьһуки бьгэр'ьн у бежьн: «Бьра
эм жи г'эви wэ бен, чьмки мэ бь-
хистийэ кö Хwэде т'эви wэ йэ»».

**Диwana
дьжмьнед Исраеле**

9 ¹ К'елма готьна Хөдан:
Хөдане wэлате һадрахе* у
бажаре Шамеда бьминэ,[†]
ч'э'ве Wi сэр һ'эму мэрьва
у һ'эму qэбилед^ф израелийа
йэ,[†]
² öса жи сэр һамата, сэр
синоре Шаме,
сэр Сур у Сайдаие йэ, кö эw
гэлэки сэрwахт ьн.
³ Суре хwэр'а кэла чекьрийэ,
зив мина хwэлийе qуч'
кьрийэ,
зер' жи мина һ'эр'ийа к'уче.

⁴ Ле Хөдане сэрда бьгэрэ,
we qəwata we бавежэ б'эре
у бажар хwэха жи we бьбэ
хөре егьр.
⁵ Ашqэлоне ве йэке бьбинэ
быгьрсэ,[†]
Газзайе еша санщуйа
бык'ьшинэ,
Әк'рон жи пер'а, чьмки эwe
гöмана хwэда п'уч' дэрен.
Газзайе бе п'адша бэ,
Ашqэлоне жи бе бьнэли бэ.
⁶ Мьлэте т'эвһэwбуйи we
Ашдодеда бьжи
у к'öбарийа фьльстинийа^ф
Әзе к'öта кьм.
⁷ Әзе гошт хунева жь дэве wan
быбьр'ьм
у хөрөке wани һ'эрам жи жь
бэр дьранед wan
у фьльстинийе майи we
Хwэдейе мэр'а бьк'эвьн.
Әве бьбьнэ мина бэрэкэкэ
Щьһуда,
эк'ронийе мина йэбуси* бэ.
⁸ Әзе р'уйе wan ордийед чуйи у
һагида,
зоме чава nobэдap дора
мала Хwэ ледьм,
зордаре иди т'ö цар сэрда
нэгьрэ,
чьмки ч'э'ве Мыне иди сэр бэ.

* **9:1** Жь р'еза 1-е һ'эта 8-а бэ'са жь бакөре һ'эта башуре дькэ, жь алийе һ'ьщумкьрьна дьжмьне Исраеледа.

* **9:7** «Йэбуси» бьнэлийед Оршэлимейэ бэре бун. Гава Давьд^ф Оршэлим һьлда йэбуси нава израелийда ман. Бьхунын Йешу 15:63; Дирок I, 11:4.

9:1 Ишайа 17:1-3; Йеремийа 49:23-27; Амос 1:3-5. **9:1-4** Ишайа 23:1-18;

һэзэкийел 26:1-28:26; Йоел 3:4-8; Амос 1:9-10; Мэгта 11:21-22; Луqа 10:13-14.

9:5-7 Ишайа 14:29-31; Йеремийа 47:1-7; һэзэкийел 25:15-17; Йоел 3:4-8; Амос 1:6-8; Сефанийа 2:4-7.

Натьяна п'адше Израеле

- 9 **Һэй Сийона** қиз*, дэ
 бәшәрхwәш бә,
 бь эшқ дәнге хwә һьлдә, һэй
 Оршәлима бьк'ыр!
 Ва йә п'адше тә те щәм тә,
 Әw р'аст у сәрк'әти йә,
 бәрбьһер ә, ль к'әре,
 щә'шьке к'әре сийарбуйи.†
- 10 Эзе әрәбед шер' жь
 Әфрайиме* бьбьриньм,
 һәспа жи жь Оршәлиме,
 кәване шер' we бышке.
 Әwe нава мьлэтада
 ә'дьлайийе ә'лам кә
 у һ'окөмәтииа Wийе жь
 бә'ре һ'әта бә'ре бә,
 жь ч'әме Фьрате һ'әта сәре
 дьне бә.†
- 11 Ле бона тә Оршәлиме, Эзе пе
 әwe хуна пәймана^ф т'әви
 тә гьредаийи,†
 гьртийед тә жь әwe ч'ә'ла
 беав аза кьм.
- 12 Дэ вәгәр'ьнә сьт'аргәһе,
 һэй гьртийед хwәйгөман!
 һәма иро ә'лам дькьм,
 кә Эзе дөбарә ль wә
 вәгәр'иньм.
- 13 Эзе Щьһудайе^ф чава кәван
 Хwәр'а бьк'ьшиньм,
 Әфрайим жи бькьмә тиред
 кәване Хwә.
 һэй Сийоне, Эзе шәр'к'аред
 тә бькьмә мина шуре
 мерхаса

у вана р'акьмә сәр
 шәр'к'аред Йунаньстане^ф.

- 14 һынге Хөдане ль сәр wan
 хөйа бә,
 тира Wийе мина бьруске
 бавежә,
 Хwәйи Хөдане бор'ийа стьру хә
 у бобәлиске башуредә
 пешда һәр'ә.
- 15 Хөдане Ордийа we wan хwәй
 кә,
 әwe қыр'а нәйаред хwә биньн,
 кәвьред кәwkанийед wan
 п'епәс кьн,
 we вәхwьн қар'ә-қар' кьн
 мина к'әфхwәша,
 we мина т'әшта қөрбане,
 мина ә'нишкед горигәһе^ф
 хунева т'ьжи бьн.
- 16 Әwe р'оже Хөдан Хwәдейе wan,
 we щьмә'та Хwә чава кәре
 пәзе Хwә хьлаз кә,
 чьмки әwe мина кәвьред
 т'әщә қимәт
 wәлате Wида бьбьрьқьн.
- 17 Әwe чьқас хер-хwәшийеда бьн
 у чьқас бәдәwәтийеда бьн!
 Қиз у хорте пе геньм
 у мәйа тьрийа ль һәв зедә
 бьн.

**Р'ә'ма Хөданә
 һьндава щьмә'та Wида**

10 ¹ Жь Хөдан барана
 бьһарейә wә'дәда
 бьхwазьн.

* **9:9** Аwa готи «Бажаре Оршәлиме».

* **9:10** «Әфрайим» бә'са п'адшатийа Израеле дькә.

9:9 Мәтта 21:5; Йһ'әнна 12:15. **9:10** Зәбур 72:8. **9:11** Дәрк'әтһн 24:7, 8.

- Хөдане э'wре баране дэрхэ,
 we барана қайим бьдэ wэ
 у шинайийа э'рде бона һэр
 кэси.
- 2 Чьмки готьнед п'утед мала
 п'уч' ьн,
 р'эмьлдар дэрэвийе
 дьбиньн,
 хэwнед дэрэw эw гьли дькьн,
 бадинһоwа хэлqe барьстан
 дькьн.
 Лэма жи цьм'эт мина кэре
 пез,
 дэро-дэр тэнгасийеда йэ,
 чьмки эw бе шьван э.[†]
- 3 Хөдан дьбежэ:
 «Һерса Мьн ль шьвана
 р'абуйэ,
 Эзе бэла сэрwера* бьдьме,
 бэла Хөдане Ордийа
 we кэре пэзе Хwэ хwэй кэ,
 аwа готи мала Щьһуда,
 Эwe ван бькэ мина р'эwша
 һэспе Хwэйи шер'да.
- 4 We жь Щьһуда кэвьре
 э'нишке^ф дэре,
 жь wi сынге кон,
 жь wi кэване шер'
 у жь wi жи һэр сэрwер
 һэвр'а.
- 5 Эwe бьбьнэ мина ван
 мерхаса,
 кё нава шер'да дьжмьнед
 хwэ
 һ'эр'ийа к'учада п'епэс
 дькьн.
- Эwe шер' кьн, чьмки Хөдане
 т'эви ван бэ,
 сийаред һэспа we бьбьнэ
 р'обэт.
- 6 Эзе мала Щьһуда қэwат кьм,
 мала Усьв* хьлаз кьм у ван
 вэгэр'иньм,
 чьмки дьле Мьн сэр ван
 дьшэwьтэ.
 Эwe оса бьн, те бежи
 Мьн қэт дэст жь ван
 нэк'шандьбэ,
 чьмки Эз Хөдан Хwэдейе
 wана мэ
 у Эзе цаба ван бьдьм.
- 7 Эфраимийа* we мина йэки
 мерхас бьн,
 дьле wане ша бэ, чава
 шэраввэхwари,
 эwлэдед wане ве йэке
 бьбиньн у ша бьн,
 дьле wане пе Хөдан эшқеда
 бэ.
- 8 Эзе дэнг бьдьмэ ван у ван
 т'оп кьм,
 чьмки Эзе ван бьк'ьр'ьм,
 Эwe оса ль һэв зедэ бьн,
 мина бэре.
- 9 Эзе wана нава мьлэтада
 бэла-бэлайи кьм
 у эwe wэлатед дурда Мьн
 бир биньн,
 we зар'ед хwэва сах
 бьминьн у вэгэр'ьн.
- 10 Эзе ван жь wэлате Мьсьре
 вэгэр'иньм,

* 10:3 Бь избрани «нерийа».

* 10:6 Бэ'са п'адшатийа Израеле дькэ.

* 10:7 Бэ'са бьнэлийед п'адшатийа Израеле дькэ.

10:2 Мэтта 9:36; Марқос 6:34.

жъ Ашуре^ф ван т'оп кьм
у ван биньмэ вэлате
Гилэ'де^ф у Лобнане^ф,
ōса кō щи жи we т'ера ван
нэкэ.

¹¹ Əwe бэ'ра тэнгасийер'а дэрбаз
бын,
пелед бэ'ре we бьсэдыр'ын,
һ'эму к'урайед ч'эме Ниле
we зьһа бын,
к'обарийа Ашуре we дэвэр'у бэ
у шыва Мьсьре we жь дест
һэр'э.

¹² Əze пе Хōдан ван қэват кьм
у we пе наве Wi һэр'ын»
эва э'ламкьрына Хōдан э.

Веранбуна нэйаре Израеле

11 ¹ һэй Лобнане, дэ дэред
хwэ вэкэ,
кō агьр даред тэйэ эрзе
һ'уфи хwэ кэ.

² һэй дара чаме, дэ бькэ
һеуарзэ,
чьмки дара эрзе к'эт
у даред бэрбьч'э'в бьрийан
чун.

һэй мэ'зед Башане^ф, дэ
быкьнэ һеуарзэ,
чьмки дарьстана сьх һатэ
быр'ине.

³ We дэнге һеуарза шывана те,
чьмки қор'ьха баш жь ван
бырийа.
We дэнге щэврькед шера те,
чьмки қамиш у к'ол-к'осед
дэве Урдōне^ф жь ван
бырийан.

Дō шьван

⁴ Хōдан Хwэдэе мын аһа дыбе-
жэ: «Тō ван пэзед сэржекьрынер'а
вэқэтанди быч'ерина. ⁵ Йед эw к'ь-
р'ин ван сэрже дыкьн у суцдар
найенэ һ'эсабе, йед эw фьротьн жи
хwэр'а дыбежьн: «Шькьр Хōданр'а,
эз дэвлэти бум!» У шьванед ван
ль бэр ван нак'эвын. ⁶ Дэ иди һ'эй-
фа Мыне жи жь бынэлийед вэлет
нэйе» эва э'ламкьрына Хōдан э:
«Ва Əze мэрьва бьдымэ дэсте һэв,
дэсте п'адше ван, əwe вэлет we-
ран кьн у Əze т'ō кэси жь дэсте
ван хьлаз нэкьм». ⁷ һынге мын эw
пэзед базьрганайэ жь керийэ бона
сэржекьрыне вэқэтанди ч'ерандьн.
Мын хwэр'а дō шьв һьлдан, наве
йэке дани «К'эрэм^ф» наве йа дын
жи «Йэкти» у мын эw пэз ч'еран-
дын. ⁸ Мын нава мэхэкеда се шьван
данэ һьлдане, базьргана иди һэтка
мын бьрьбу, һ'иле ван жи иди жь
мын чубу. ⁹ һынге мын гот: «Əze иди
шьвантийа wэ нэкьм, к'ижан һ'ышк
дыбэ бьра һ'ышк бэ, к'ижан онда
дыбэ бьра онда бэ, һэрч'е майи жи
быра гоште һэв быхьын». ¹⁰ У мын
эw шыва хwэйэ «К'эрэм» навкьри
һьлда шкенанд, wэки əwe пэймана
хwэйэ т'эви һ'эму щьм'эта гьреда-
йи быт'эр'быньм. ¹¹ У һэма we р'оже
эw һатэ т'эр'бандьне у эw базьрга-
нед пез кō дина ван ль мын бу пе
һ'эсийан, wэки эва готьна Хōдан
бу. ¹² һынге мын ванр'а гот: «һэгэр
бы дьле wэ йэ, һэде мын бьдынэ
мын, һэгэр на, нэдын». У вана жь
бэр һэде мынва си шекьлед* зивин

* 11:12 «Шекьлэк» wэкэ донздэһ гьрами бу.

к'ъшандын дан. ¹³ Хөдан готэ мын: «Эви бавежэ щэм һ'эсьнһ'эл*, эва қимэтэки һәри бһна йә, пе чьқаси вана Эз қимэт кърьмә!» У мын әв си зив һьлдан авитэ Хана Хөдан, щэм һ'эсьнһ'эл.[†] ¹⁴ Пәйр'а мын әв шьва хвәйә майин «Йәкти» шкенианд, вәки бьратийа нава Щьһуда у Израелда быт'әр'ьбиньм.

¹⁵ У Хөдан готэ мын: «Дә диса хвәр'а к'ьнщ-мынщә шьванәки ахмах^ф һьлдә, ¹⁶ чьмки ва Эзе ви вәлатида йәки бькмә шьван, кә we дәст нәвәжә к'әтийа, онда-буйийа нәгәр'ә, нәхвәша қәнщ нәкә, сахләма т'ер нәкә, ле we пәзе к'ок бьхвә, сьмед ван жи бьк'ьшинә.

¹⁷ Вәй ль шьване Мыни бекер кә кәре пез бәр'әдайи дькә!
Шуре ль мыле ви у ч'ә'ве
вийи р'астеда бьде,
мыле вийе лап ле бьк'ьшә,
ишьқа ч'ә'ве вийи р'асте жи
we лап ле бьтәмьрә».

Хөдан пыштоване Оршәлиме йә

12 ¹ К'елма готьна Хөданә бона Израеле. Эва ә'ламкьрьна Хөдан ә, Йе кә ә'зман р'авастанд у һ'име дьнийәе авит, р'өһ' да бәр мервь: ² «Ва Эзе Оршәлиме бона һ'әму мыләтед дор-бәра бькмә к'аса дәмьнандьне. Щьһуда

жи we әве к'асә* вәхвә, вәхте дор-гьртьна Оршәлиме. ³ Әwe р'өже Эзе Оршәлиме бона һ'әму мыләта бькмә кәвьрәки гьран. һ'әмуейед кә ви кәвьри һьлдын, we гәләки хвә бешиньн. һ'әму мыләтед дьн-йәйе we мықабьли Оршәлиме т'оп бьн, ⁴ әwe р'өже» эва ә'ламкьрьна Хөдан ә «Эзе дәрба сьлбуне ль һәр һәспи хьм, йа чәльқандьне жи ль сийаре ви. Ч'ә'ве Мыне ль сәр мала Щьһуда бә, ле Эзе дәрба кортийе ль һ'әму һәспед мыләта хьм. ⁵ һьнге сәрверед Щьһудайе we дьле хвәда бежьн: «Қәвата мә бьнәлийед Оршәлиме нә, пе Хөдане Ордийа, Хвәдейе ван». ⁶ Әwe р'өже Эзе сәрверед Щьһудайе бькмә агьрданг нава дарада у қәндиләкә алавдайи нава гөр'зада. Әwe ч'әп у р'аст һ'әму мыләтед дор-бәра бьшәвьтиньн у бьнәлийед Оршәлиме we щийе хвәда бажаре Оршәлимеда щивар бьн. ⁷ Хөдане пешийе конед Щьһуда хьлаз кә, вәки мала Давьд^ф у бьнәлийед Оршәлиме хвә ль сәр қәдьре Щьһудар'а нәгьрьн. ⁸ Әwe р'өже Хөдане бьнәлийед Оршәлиме хвәй кә, йе һәри сьсти нава ванда, әwe р'өже we бьбә мина Давьд у мала Давьд we бьбә мина Хвәде, мина мыльйа-к'әте^ф Хөдани р'ебәре ван.

* **11:13** Йан жи «ахинкәр».

* **12:2** «К'ас» нишана щәзадайине йә. Щьһудайе жи бе щәзакьрьне, гава пешбәри Оршәлиме дәре шер'. Бьхуньн Зэкэрийа 14:14. Нава шер'да Щьһуда we шешьра хвә бьгөһезә, һәр'ә пышта Оршәлиме. Бьхуньн Зэкэрийа 12:5-6.

11:12-13 Мәтта 26:15; 27:9-10.

Шина wэлeт

⁹Әwe р'оже Әзе бькьм кө қыр'а ван һ'әму мьлэта биньм, к'ижан кө we һ'ыщуми сәр Оршәлиме кьн. ¹⁰Ле Әзе сәр мала Дауьд у бьнәлийед Оршәлимеда р'өһ'е р'ә'ме у лавакьрьне бьр'ежьм у әwe дина хwә бьдьнә Мьн, бәдәна К'ижани қол кьрьн,† һьнге we ль сәр Wi шинәкә өса гьран бькьн, чава шина ль сәр йе тайе т'әне, әwe хwәда өса бьк'әwгьрьн, чава ль сәр йе ньхөри дьк'әwгьрьн. ¹¹Әwe р'оже Оршәлимеда we шинәкә гьран бьбә, мина шина һадад-Р'имонейә дәшта Мегидойеда*. ¹²Һьнге wэләте шинеда бә, һәр малбәте һьндава хwәда шине бькә, малбәта мала Дауьд һьндава хwәда, к'өлфәтед ване һьндава хwәда, малбәта мала Нат'ан һьндава хwәда, к'өлфәтед ване һьндава хwәда. ¹³Малбәта мала Леви һьндава хwәда, к'өлфәтед ване һьндава хwәда, малбәта шимийа һьндава хwәда, к'өлфәтед ване һьндава хwәда. ¹⁴У һ'әму малбәтед майин, һәр малбәтәке һьндава хwәда у к'өлфәтед ване жи һьндава хwәда».

13 ¹Әwe р'оже бона мала Дауьд у бьнәлийед Оршәлиме канике дәрә, бона гөнә у нәпақьжи шуштьне.

* **12:11** Бь фькьра гәләк занә әw бә'са мьрьна Йошияйе п'адше Щьһудайе дькә. Бьхунын П'адшати II, 23:28-30; Дирок II, 35:20-27.

* **13:4** «К'ьнца пьр'ч'» әw к'ьнца нишана п'ехәмбәр бу. Бьхунын П'адшати I, 1:8; Мәтта 3:4.

* **13:6** Бь ибрани аһа жи те фә'мкьрьне: «Әв чь бьрин ьн сәр синг у сәр пышта тә?» We һьнге п'ехәмбәрәд Баә'л[¶], бәдәна хwә бьриндар дькьрьн. Бьхунын П'адшати II, 18:28.

12:10 Й'уһ'әнна 19:37; Ә'йанти 1:7.

П'ут у п'ехәмбәрәд дәрәw

²«Әwe р'оже» әва ә'ламкьрьна Хөдане Ордийа йә «Әзе навед п'ута жь wэләт бьқәлиньм, әwe иди т'ө щар нәйенә биранине, өса жи п'ехәмбәрәд дәрәw у р'өһ'е һ'әраммийе жь wэләт дәрхьм. ³Һьнге һәгәр йәк диса п'ехәмбәртийе[¶] бькә, wi чахи де у бәве вийә кө әw жь wan к'әтийә, we жер'а бежьн: Гәрәке тө сах нәмини, чьмки тө бь наве Хөдан дәрәвийе дьбежи» у дәма кө әw п'ехәмбәртийе бькә, де у бәве вийә кө әw жь wan к'әтийә, we бәдәна wi қол кьн.

⁴Әwe р'оже әw п'ехәмбәр, гава п'ехәмбәртийе бькьн, we һәр кәсе жь дитьна хwә шәрми бә, we иди к'ьнца пьр'ч'* ль хwә нәкьн, wәки хәлқе бьхапиньн ⁵у бона хwә бежә: «Әз нә п'ехәмбәр ьм, әз щотк'ар ьм, чьмки әзи жь цаһьлтийа хwәда щотк'арийева мьжул ьм». ⁶Һәгәр же бьпьрьсн: «Әв чь бьрин ьн нава дәстед тәдә*?» Әwe бежә: «Әвана бьринед ван дәрба нә, кө мала достед мьнда ль мьн данә».

Шьван у кәрә пез

⁷ «Һәй шур, дә р'абә ль сәр шьване Мьн, ль сәр мәрьве һәвале Мьн» әва ә'ламкьрьна Хөдане Ордийа йә

«Ль шьвен хэ у пэзе бэла-
бэлайи бэ

у Эз дэсте Хвэ һылдымэ ль
сэр йед вьр'ни».[†]

⁸ Эва э'ламкьрына Ходан э:
«Т'эмамияа вэлета ве дө
п'аред жь сьсийа навда
фьр' бьн, бьмьрын,
ле п'ара сьсийа ве навда
бьминэ.

⁹ У эве п'ара сьсийа Эзе
агьрр'а дэрбаз кьм,
ван оса пафьж кьм, чава
зив пафьж дькьн
у ван оса быцер'ьбиньм^ф,
чава зер' дьцер'ьбиньн.
һьнге эве гази наве Мьн кьн
у Эзе дэнге ван бьбьнем
у бежьм: «Эва щьм'эта Мьн э,
эве жи бежьн: «Ходан,
Хвэдейе мэ йэ!»

Шэр'е ахьрийе у хатьна Ходан

14 ¹ Ва йэ Р'ожа^ф Ходан те,
те бейи т'аланкьрыне у эв
т'алане нава тэда бе п'арэвэ-
кьрыне. ² Эзе һ'эму мьлэта быцьви-
ньм р'акьмэ пешбэри Оршэлиме
шер', бажаре бе һылдане, мале
бенэ т'аланкьрыне, к'олфэте бенэ
бенамускьрыне у ниве бажер ве
хесир һэр'э, ле һэрч'е щьм'эта ба-
жерда майи, ве фьр' нэбэ. ³ һьнге
Ходане оса р'абэ пешбэри ван

мьлэта шэр' кэ, чава бэре шэр'
кьрбу. ⁴ Эве р'оже ньгед Вийе ль
сэр ч'ийайе^ф Зэйт'уне бьн, к'ижан
кө алиие р'оһьлатева пешбэри
Оршэлиме йэ. Ч'ийайе Зэйт'уне
ве нивида жь алиие р'оһьлате
һ'эта алиие р'оавайева тиш бэ,
нэвалэкэ мэзын ве нава ванда
пешда бе, ниве ч'ийе ве һэр'э
бэрбь бакөре, ниве ве жи бэрбь
башуре. ⁵ У һуне ве нэвала ч'и-
йайед Мьнда бьр'эвьн, чьмки эв
нэвала ч'ийа ве бьгьһижэ һ'эта
Аселе. һуне оса бьр'эвьн, чава
р'ожед Узийа п'адше Щьһудайе,
кө һун жь бэр э'рдһ'эже[†] р'эвин.
һьнге Ходан Хвэдейе мьне т'эви
һ'эму пирозед* Хвэ бе. ⁶ Эве р'оже
р'онайе т'өнэбэ, р'онайидаре бь-
фарьн*. ⁷ Эве р'ожэкэ нав-нишан
бэ, т'эне Ходанва э'йан бэ, нэ р'оже
һэбэ, нэ жи шэв. Дэне еваре ве
р'онайе һэбэ.

⁸ Эве р'оже жь Оршэлиме ава
һ'эйте бьк'ышэ, навин у зьвьстан
ве ниви бьк'эвэ Бэ'ра Мьри* ниви
жи Бэ'ра Навбэре.[†] ⁹ һьнге Ходане
бьбэ п'адше т'эмамияа дьнйайе,
эве р'оже Ходане йэк бэ у наве Ви
жи йэк бэ.[†] ¹⁰ Т'эмамияа вэлета, жь
Гэвайа бакөреда гьрти һ'эта Р'и-
моне, алиие башура Оршэлимева
ве бьбэ мина дэшта Э'рабайе^ф.
Ле Оршэлиме жь Дэргэһе Бьнйа-
минва гьрти һ'эта щийе дэргэһе

* **14:5** Пэймана Кэвьнда эв хэбэра гэлэк щара бэ'са һайинед э'змен дькэ.

* **14:6** Аһа жи те фэ'мкьрыне: «Эве р'оже р'онайе т'өнэбэ, ве сэрмайи у сэдэм бэ».

* **14:8** Бь ибрани «Бэ'ра Хве».

13:7 Мэгта 26:31; Марқос 14:27. **14:5** Амос 1:1. **14:8** һэзэкийел 47:1; Йуһ'анна 7:38;
Э'йанти 22:1. **14:9** Дөбарэкьрына Қануне 6:4.

э'wльн, awa готи Дэргәһе Гоше, öса жи жь бьрща һ'ананел гьрти һ'эта һ'эwзед тьриһ'ынщьр'андьна п'адше, we ль щийе хwэйи жорьн бьминә.[†] ¹¹ Бьнәлийе ль wьр бьжин we нәйенә кавьлкьрьне у ньфьр'а Хөдан we иди нәйе сәре wan. Оршәлиме бехофийеда бә. ¹² Эв э эw бәла, пе к'ижане Хөдане wan һ'әму мьләта хә, йед кө пешбәри Оршәлиме шәр' кьрьнә: һ'эта эw һе ль сәр ньга бьн, бәдәна ване гәни бә, ч'э'вед ване к'оред хwәда гәни бьн, зьмане ване дәве wandа гәни бә.

¹³ Эwe р'оже Хөдане т'эвһәв-бунәкә мэзын бькә нава wan, әwe дәста һәр'ынә һәв у дәсте хwә ль сәр һәв бьльнд кьн. ¹⁴ Щьһудайе жи пешбәри Оршәлиме шәр' кә* у һ'әму һәбука мьләтед дор-бәра, бөһ'әсаб зер', зив у к'ынщ we бе т'опкьрьне. ¹⁵ We бәла аһа жи бьгьһижә һәспа, қант'ьр'а, дәва, к'әра у һ'әму һ'әйwanед ордигә-һед нәйара.

¹⁶ Пәйр'а һ'әмуийед майийә жь wan һ'әму мьләтед кө һатьбунә

пешбәри Оршәлиме шер', we һәр сал һәвраз һәр'ын кө П'адша, Хөдане Ордийа бьһ'әбиньн у Щәжьна^ф һ'олькчекьрьне дәрбаз кьн.[†] ¹⁷ һьнге һәгәр жь бәрәкед р'убари дьне, йәк һәвраз нәчә Оршәлиме кө П'адша, Хөдане Ордийа бьһ'әбинә, баране ль сәр wandа нәбарә. ¹⁸ У һәгәр бәрәка мьсьрийа р'анәбә һәвраз нәчә Оршәлиме, барана we жи we т'өнәбә, эw дәрбе ль wan к'эвә жи, пе к'ижане Хөдане ль wan мьләта хә, к'ижан һәвраз нәчун кө Щәжьна һ'олькчекьрьне дәрбаз кьрана. ¹⁹ Эв щәзайе бе сәре Мьсьре у wan һ'әму мьләта, к'ижан һәвраз нәчә Щәжьна һ'олькчекьрьне дәрбаз кә. ²⁰ Эwe р'оже һ'эта сәр зәнгьлед һәспа жи we ньвисар бә: «Хөданр'а Пироз».[†] У ситьлед Хана Хөданда we мина wan т'әштед ль бәр горигәһе бөһ'орти бьн. ²¹ һәр ситьле ль Оршәлиме у Щьһудайеда we Хөдане Ордийар'а пироз бә, һ'әму қөрбандайи^ф we бен жь wan һьлдьн у wandа бьк'әлиньн. һьнге иди т'ө базьрган* we Хана Хөдане Ордийада т'өнәбә.

* 14:14 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Щьһудайе жи Оршәлимеда шәр' кә».

* 14:21 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Кәнани^ф».

К’ѳтеба Малахи п’ехэмбэр

Пешготын

Наве Малахи те фэ’мкърн «Шандийе мьн, Мьлийак’эте мьн». Бэлки эва нэ наве ви йэ, ле бэрнав э. Эва к’ѳтеба к’энге хатийэ нъвисаре т’ам нэ э’йан э, ле к’ѳшэ кӧ эв к’ѳтеба хьлазияа ван хэр донздӧх к’ѳтебед п’ехэмбэртиед^ф бьч’ук хатийэ нъвисаре.

Р’астэ п’арэкэ щьмэ’та Израеле жь сьргунийа^ф Бабилоне вэгэр’ийабу у П’арьстгэ^ф Оршэлимеда^ф хатьбу авахьрне, ле дуса э’мьре израелийа^ф жь к’амьлтийе дур бу. Хвӧде^ф хвӧде^ф нэ гӧман бу, эвана не гэлэки сэр шьхӧле дьне дьфькьрин, нэ кӧ сэр Қануна^ф Хвӧде.

Мэрэме Малахи эв бу, вӧки эв х’взкьрна Хвӧдейӧ мэзын бькэ бира ван у дькьр кӧ мэрвв хьндава эве пӧйманеда^ф амьн бьн, йа кӧ нава Хвӧде у Израеледа гьредаи йэ. Малахи мак дькэ кӧ Хӧдан we шандийе Хвӧ бьшинэ, кӧ р’е хазьр кэ бона хатьна Хвӧ. Эв хатьна Вийе чава бэ, зэ’мэт э кӧ бона we йӧке бьзаньбьн, ле Эве хэр тьшти ве дьнйайеда бьгӧнезэ.

П’ехэмбэртийа Малахи Пӧймана Нуда бэ’са қӧльхе Йу’хӧннайе ньхӧмдар^ф дькэ, кӧ we р’ийа хатьна Иса^ф Мӧси^ф хазьр кэ, кӧ Эв бе нава щьмэ’та Хвӧ.

1 ¹К’елма готьна Хӧданэ^ф Израелер’а^ф пе заре Малахи.

Х’взкьрна Хӧданэ хьндава Израеледа

²Хӧдан дьбежэ: «Мьн хун х’взкьрн, ле хун дьбежьн: «Тэ эм чава х’взкьрн?»» Эва э’ламкьрна Хӧдан э: «Чьма Эсава нэ бьрайе Ақуб^ф бу? Мьн Ақуб х’взкьр,[†] ³ ле

жь Эсава чум, ч’ийа-банийед ви хьки-хали кьрн у мьлк’е ви да чӧқӧлед бэр’ийе.[†] ⁴ хӧгэр Эдом* бежэ: «Эм хатьнэ веранкьрне, ле эме хьрабӧйед хвӧ дуса бьдье нэ сӧкьнандьне». Хӧдане Ордийа дьбежэ: «Бьра эв чекьн, ле Эзе хьлшиньм, эви щийе ванар’а we бежьн: «хӧрӧма нӧп’акийе» ӧса жи: «Мьлӧте хэр т’ьм Хӧдан ле

* **1:4** «Эдом» эв мьлӧте кӧ жь Эсава пешда хатьбу.

1:2-3 Р’омайи 9:13. **1:3-5** Ишайа 34:5-17; 63:1-6; Йеремийа 49:7-22; хӧзӧкийел 25:12-14; 35:1-15; Амос 1:11-12; Обадиия 1-14.

нерск'эти. ⁵ Ч'э'вед wэйе бьбиньн у хуне бежын: «Ходан жь синоре Исраеле дэр жи мэзын э».

К'ахин^ф дийарийа дьһ'эр'ьминьн

⁶ Ходане Ордийа дыбежэ: «Көр' қэдьре баве дыгрэ, холам қэдьре хwэйе хwэ. Аwa хэгэр Эз Бав ым, ле к'ане йэ қэдьре Мьн? хэгэр Эз Хwэйи мэ, ле к'ане йэ хофа Мьн? һэй к'ахинно^ф, хун наведе Мьн бе-һөрмэт дыкын у дыбежын: «Мэ наведе Тэ чава беһөрмэт кьрийэ?» ⁷ хун ль сэр горигәһа^ф Мьн нане һ'эрам дыдын у дыбежын: «Мэ чава Тө беһөрмэт кьри?» Бь ве йэке кө дыбежын: «Сьфра Ходан нэ нежайи қэдьр э». ⁸ Ходане Ордийа дыбежэ: «Гава хун һ'эйwана кор қорбан^ф дыдын, эв йэк нэ хьраби йэ? Гава хун йа көлэк, йан нэхwэш дыдын, эв йэк нэ хьраби йэ? хэгэр тө эведе бьди wэлийе хwэ, гәло эведе жь тэ р'ази бэ? Йан бь қэдьр we тэ қэбул кэ?» ⁹ Дә нһа лава жь Хwэде^ф бькын, кө Әw ль мэ бе р'э'ме, ле гава тыште аһа жь дәсте wэ дэртен, гәло Әведе бь қэдьр we тэ қэбул кэ?» Ходане Ордийа дыбежэ. ¹⁰ «Хwэзи йэки жь wэ дэргәһед Хана^ф Мьн дадана, кө wэ бади-һәwa агьр ль сэр горигәһа Мьн венэхьста. Эз wэ бәгәм накьм» Ходане Ордийа дыбежэ «Дийарийед^ф дәсте wэ Эз қэбул накьм». ¹¹ Ходане Ордийа дыбежэ: «Наведе Мьн жь р'оһьлате һ'эта р'оавайе нава мьлэгада мэзын э у ль һэр

щийи наведе Мьнр'а бьхуре^ф у дийарийед пақыж^ф дыдын. Чьмки наведе Мьн нава мьлэгада мэзын э. ¹² Ле хун ләк'е тиньнэ сэр, дыбежын: «Сьфра Ходан һ'эрам э, хөрәке те сэр нәнежайи қэдьр э». ¹³ Ходан дыбежэ: «хун өса жи дыбежын: «Wэ-йе эв чьқас щәфа йэ» у ащьзийа хwэ дыкын». Ходане Ордийа дыбежэ: «хун һ'эйwана дызи, көлэк у нэхwэш тиньн. Дийарийед аһа дыдын! Гәло Әзде wана жь дәсте wэ қэбул кьм?» Ходане Ордийа дыбежэ. ¹⁴ «Бьра ньфьр' ль wi дэрәвини бэ, wәки нава кәре пәзе wiда йе нери беқөсур һэйэ, ле гава ад-қырар дыкэ, әw һ'эйwана қөсур сэр, Ходанр'а дийари дыдэ. Чьмки Эз п'адше мэзын ым» Ходане Ордийа дыбежэ «У хофа наведе Мьн сэр мьлэта йэ».

Гөнәк'арийа к'ахина у ньфьр'а Хwәде

2 ¹ «Һэй к'ахинно! Әва т'эмийа бона wэ йэ. ² хэгэр хун гөһдарийе нәкын у нәкынэ дыле хwэ кө пәсьне наведе Мьн бьдын» Ходане Ордийа дыбежэ «һынге Әзде ньфьр'е ль сэр wәда бышиньм у ньфьр'е ль дөайе wэйи хер-хwэшийе бькьм. Бәле әwэ иди ньфьр'кьри нэ, чьмки хун ве йэке накьнэ дыле хwэ. ³ Ләма Әзде wэ безөр'эт бьһельм, әдәбе бьр'ашиньмэ ль сэр ч'э'ве wэ, әведе әдәба қорбанед щәжьнед wэ, кө wэ т'эви we бьр'ежын. ⁴ һынге хуне бьзаньбьн кө Мьн эв т'эми wәр'а шанд, wәки әw пәймана^ф

1:8 Дөбарәкьрына Qануне 15:21.

Мьнэ т'эви Леви* бьһата хвэй-кьрьне» Ходане Ордийа дьбежэ.
⁵ «Эw пэймана Мьнэ т'эви ви гьредайи бона э'мьр у э'дьлайийе бу у Мьн эw жь бэр we хофева дабу ви, чьмки эви жь Мьн хоф дькьр у жь наве Мьн дьгьрсийа.[†]
⁶ Һинкьрьна^ф р'астийе дэве вида бу у ль сэр заре ви дэрэви г'өнэбу. Эw бь э'дьлайийе у р'астийева т'эви Мьн бу у гэлэк жь нәһэқийе вэгэр'андьн. ⁷ Чьмки заре к'аһин занэбуне хвэй дькэ, кō мэрвь жь дэве ви һинкьрьне бьгэр'ьн, чьмки эw қасьде Ходане Ордийа йэ.
⁸ Ле хун жь р'е дагэр'ийан у wэ гэлэк жь һинкьрьне хальфандьн у пэймана т'эви Леви г'эр'ьбанд» Ходане Ордийа дьбежэ. ⁹ «Лэма жи Мьн хун ль бэр т'эмамияа щьмэ'те беқэдьр у бер'умэт кьрьн, чьмки wэ хwэ ль р'ийед Мьн нэгьртьн у һинкьрьнеда фьрқи кьрьн».

Т'эр'ьбандьна пэймана

¹⁰ Чьма баве мэ һ'эмуяа нэ йэк э? Чьма Хwэдеки эм нэ хольқандьнэ? Эм чьма һьндава һэвда бебэхтийе дькьн, эве пэймана кал-бавед хwэ дьт'эр'ьбиньн?
¹¹ Щьһуда^ф бебэхти кьр, Исраеле^ф у Оршэлимеда^ф к'ьрети һатэ кьрьне. Щьһуда Пирозгәһа^ф кō Ходан һ'эз дькэ һ'эр'ьманд, чьмки эви қизэкэ хwэдеки хэриб станд. ¹² Бьра Ходан зөр'эта мере хwэйе ван кьра, жь нава конед

Ақуб р'эт кэ у нәһелэ кō зөр'эта ви Ходане Ордийар'а дийарийе бьдэ. ¹³ Бәле һун ве йәке жи дькьн: Горигәһа Ходан пе һесьра, шине у гьри дьньхемьн, чьмки Эw иди бәре Хwэ надэ дийарийе у эве жь дэсте wэ қэбул накэ. ¹⁴ У һун дьбежьн: «Бона чь?» Бона we йәке: Ходан ш'эде нава тэ у эве к'өлфэта щаһьлтийа тэда йэ, ле тэ wer'а бебэхти кьр, йа кō һэвала тэ у к'өлфэта т'эв тэ пэйман гьредайи йэ. ¹⁵ Гәло Хwэде зэwаш нэкьрэ р'өһ^ф у бэдәнэк? У чьбу мэрэме эве йэкбуне? Бона кō зөр'эт пэйк'эвьн, бьбьнэ щьмэ'та Хwэде. Лэма мьқати р'өһ'е хwэ бьн, бьра т'ө кэс һьндава к'өлфэта щаһьлтийа хwэда станди бебэхт дэрнәйе. ¹⁶ Чьмки Ходан Хwэдейе Исраеле дьжәнэ жьнбэр'дане. Эw дьбежэ: «Бебэхти чава кō пе зордарийе лэк'а сэр к'ьнща хwэ вәшери» Ходане Ордийа дьбежэ. Дэ мьқати р'өһ'е хwэ бьн у бебэхтийе нэкьн.

Р'ожа диwane незик э

¹⁷ Wэ пе готьнед хwэ Ходан ащьз кьрийэ, ле хун дьбежьн: «Мэ пе чь Эw ащьз кьрийэ?» Пе ве йәке кō хун дьбежьн: «Һәр кәсе кō хьрабийе дькэ, эw ль бэр ч'э'ве Хwэде қәнщ э у Эw ван бэгэм дькэ» Йан жи дьбежьн: «К'а Хwэдейе сэр һэқийе?»

* 2:4 Бәлки эw бә'са эве пэймана кō Ходан т'эви зөр'эта Леви, awa готи т'эви һарун у зөр'эта ви гьредайи дькэ. Бьхуньн Дәрк'этьн 6:16-20; Жьмар 3:11-13; Йеремийа 33:21-22.

2:5 Жьмар 25:10-13.

3 ¹ Хөдане Ордийа дьбежэ:
 «Ва йэ Эзе қасьде* Хwэ
 бышиньм,
 әwe пешийа Мьнва р'е хазьр
 кә†
 у ньшкева Хwәйе кә хун ле
 дьгәр'ын
 we бе П'арьстгәһа^ф Хwә.
 Әw қасьде пәйманейи кә хун
 һ'әйреда нә, те».

² Дә р'ожа һатьна Вида иди
 к'е we тәйах кә? Гава Әw к'ьфш
 бә к'е we бьсәкьнә? Чьмки Әwe
 мина агьре парзункьрьне у сабу-
 на шуштгьн-вәшуштгьне бә.† ³ Әwe
 р'уни, левийа^ф пақьж кә, чава
 йәки зив дьһ'әлине у пақьж дькә,
 we өса мина зер' у зив ван пақьж
 кә у әwe бь р'астийе дийарийа
 Хөданр'а бьдьн. ⁴ һьнге we дийа-
 рийа Щьһуда у Оршәлиме мина
 р'ожед бәре у салед бьһөри ль
 Хөдан хwәш бен. ⁵ Хөдане Ордийа
 дьбежэ: «Әзе бона диванкьрьне
 сәр wәда бем, дьлэзиньм бьбьмә
 шә'де һьмбәри сербаза, зьнек'ара,
 дәрәw сондхварийа, һәде п'ала
 нәдайа, зордаред жьнәби у севийа
 у йед нәһәқийе ль хәриба дькьн
 у жь Мьн натьрсьн».

Дәһәк^ф у дийари

⁶ «Әз Хөдан ьм, Әз найемә гө-
 һастьне. һун жи зөр'әта Ақуб ьн,
 һун найенә гөһастьне»* ⁷ Хөдане

Ордийа дьбежэ «Р'ожед кал-бавед
 хwәда һун жь қанунед Мьн дагә-
 р'ийанә у wә әw хwәй нәкьрьнә.
 Дә ль Мьн вәгәр'ьн, Эзе жи ль wә
 вәгәр'ьм.

Ле һун дьбежьн: «М жь чь вә-
 гәр'ьн?» ⁸ Гәло мәрвь дькарә дьзийа
 Хwәде бькә? Ле һун дьзийа Мьн
 дькьн.

Һун дьбежьн: «Мә чи Тә дьзи-
 йә?» Дәһәк^ф у дийарийада! ⁹ һун
 ньфьр'ева ньфьр'кьри нә,† чьмки
 һун т'әмамыйа щьмә'тева, дьзийа
 Мьн дькьн».

¹⁰ Хөдане Ордийа дьбежэ: «Дә
 һ'әму дәһәка биньнә кәлине, wә-
 ки Хана Мьнда хөрәк һәбә. һә-
 ла ве йәкеда Мьн бьщер'ьбиньн,
 гәло Эзе к'өләкед әзманә wәр'а
 вәнәкьм у хер-бәрәк'әтийева wә
 т'ер-т'ьжи нәкьм?»† ¹¹ Хөдане Ор-
 дийа дьбежэ: «Әзе бона хатьре
 wә меш-моред зә'дхwьр һьлем,
 wәки нәбьнә зәwале бәрәд әрде
 wә у к'ола тьрийа к'әwшәне wәда
 бебәр нәбә. ¹² һьнге һ'әму мьләте
 wә хwәзьли^ф һ'әсаб кьн, чьмки
 һуне wәлатәки һ'әwаск'ар бьн»
 Хөдане Ордийа дьбежэ.

Фьрқийа

нава һәқ у нәһәқда

¹³ Хөдан дьбежэ: «Әw готьнед
 wәйә һьмбәри Мьн гьран ьн, ле
 һун дьбежьн: «Мә һьмбәри Тә чь

* **3:1** Бьхуньн Малахи 4:5.

* **3:6** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Чьмки Әз Хөдан ьм, Әз найемә гөһастьне, ләма һун зө-
 р'әта Ақуб, нәһатгьнә қьр'кьрьне».

3:1 Мәтта 11:10; Марқос 1:2; Луқа 1:76; 7:27. **3:2** Йәсел 2:11; Ә'йанти 6:17.

3:9 Дөбарәкьрьна Қануне 28:15-24. **3:10** Қануна К'аһинтийе 27:30; Жьмар 18:21-24;
 Дөбарәкьрьна Қануне 12:5-19; 14:22-29; Нәһәмийа 13:12.

хэбэрдайэ?» ¹⁴ Вэ готийэ: «Хьзмэт-к'арийа Хвэдер'а бадихэва йэ, к'ара we чь йэ, кө эм нава қәйдэ-қанунед Вида манэ у ль бэр Хөдане Ордийа шин-гьри дэрбаз кьрийэ?» ¹⁵ Ле ньһа эм хвэзийа хвэ хвэр'азийа тиньн, йед кө нәһәқийе дькьн, хер-хвэшийеда нә, һ'эта Хвэде жи дьщер'ьбиньн у сах-сьламэт дьминьн».

¹⁶ һьнге йед хвэдехоф һэвр'а хэбэр дан. Хөдан жи гөһ да сэр ван бьһист у һьндава ван хвэдехофед кө қәдье наве Ви бьльнд дькьн, ль бэр Ви к'ьтеба бона биранина наве ван һатэ ньвисаре. ¹⁷ Хөдане Ордийа дьбежэ: «Әве р'ожа кө Әз һазьр кьм, әве бьбьнә мьлк'е Мьн. Әзе өса сэр ван шәват бьм, чава мәрвьэк сэр ви көр'е хвэ шәват ә, йе кө хөламтийа ви дькә. ¹⁸ һьнге һуне диса фьрқийа нава һәқ у нәһәқда у фьрқийа нава йе Хвэдер'а хөламтийе дькә у йе Вир'а хөламтийе накә бьбиньн».

Р'ожа^ф Хөдан те

4 ¹ Хөдане Ордийа дьбежэ: «Ва йэ әв р'ожа мина фьр'на агьрте, һьнге һ'әму хвэр'азии у һ'әмуьед кө нәһәқийе дькьн we бьбьнә мина хозане, әв р'ожа кө те we ван өса бьшәвьгинә, кө нә р'әве ване бьминә, нә жи ч'ьқьле ван. ² Ле бона вә, йед жь наве Мьн дьтьрсьн, we т'әва р'астийе[†] дәре у һ'әкимтийе п'әнщед веда бә. һьнге һуне мина голькед жь гоме дәртен банздьн, ³ нәп'ака п'епәс кьн, чьмки әве р'ожа кө Әз һазьр дькьм, әве бьне ньгед вәда бьбьнә хвәли» Хөдане Ордийа дьбежэ. ⁴ «Дә әве һинкьрна ә'вде Мьн Муса^ф бир биьн, ван қәйдэ-қануна у қьраред кө Мьн сэр ч'ийайе һ'орөбе* бона т'әмамия Исраеле т'әми ль ви кьр. ⁵ Ва Әзе һе бәри һатьна Р'ожа^ф Хөданә мэзын у saw, Елийас^ф п'ехәмбәр^ф вәр'а бьшиньм.[†] ⁶ Әве дьле бава вәгәр'инә бәрбь зар'а у дьле зар'а жи вәгәр'инә бәрбь бава, вәки Әз нәйем вәлет лап кавьл нәкьм».

* **4:4** «Һ'орөб» навәки Синайейи^ф дьн ә.

4:2 Йеремийа 23:6. **4:5** Мәтта 11:14; 17:10-13; Марқос 9:11-13; Луқа 1:17; Йуһ'әнна 1:21.

Пэймана Ну

Мьзгинийа ль гора Мэтта

Пешготын

Ль гора р'езкьрына к'ьтебед Пэймана^ф Ну, «Мьзгинийа^ф Иса^ф Мэ-сиг^ф ль гора Мэтта» к'ьтеба э'wльн э. Бь фькьра зана эва к'ьтеба сэдсалийа пешьнда ль Энтакйайе натийэ нъвисаре. Жь хьнгеда х'э-та нъна эва к'ьтеба буйэ ч'э'вканик бона ван мэръвед кő дьхвазьн р'астийа Хвэде нас кьн, ава готи Иса Мэсиг^ф. Ль гора ш'дэтийа щьвина^ф сэдсалийа дōдада, хōдане ве к'ьтебе Мэттайе шанди^ф буйэ, йе кő не бэри р'астхатъна Иса хэрщгьр^ф бу, кő жер'а «Левиг^ф» жи дьготын (Марқос 2:14; Луца 5:27).

Эва к'ьтеба мьзгинийа ве йэке дьдэ, кő Иса йэ Хьлазкьр^ф у П'адшайе жь Хвэдеда создайи. Эва мьзгинийа дьбежэ, кő Иса нэ т'эне Хьлазкьре мьлэте щьһуйа^ф йэ, ле йе мьлэтед т'эмамия дьнйайе йэ жи.

Мьзгинийа Мэтта жь һэр се Мьзгинийед майин зедэтър бэ'са Пэймана^ф Кэвн дькэ, чьмки мэрэме ве к'ьтебе эв э, wэки избат кэ, кő Иса һэма хут Хвэха йэ эw Хьлазкьре создайи у бь ви аwайи нъвисаред щьһуйайэ пироз^ф (ава готи нъвисаред Пэймана Кэвн) һатънэ сери. Мэтта к'ьтеба хвэда жь чьл щара зедэтър бэ'са ван нъвисаред Пэймана Кэвн дькэ. Жь ван щийа гэлэк аһа нъвисарьн: «Эв йэк аһа қэwьми, кő эw готъна Хōданэ^ф бь заре^ф п'эхэмбэр^ф һатъбу готъне бе сери...» (1:22; 2:15, 17-18, 23; 4:14-16; 8:17; 12:17-21 у йед майин). Оса жи Мэтта гэлэк щара дьньвисэ, кő Иса чава «Кōр'е^ф Давьд» те һ'эсабе, чьмки Мэсиг^ф создайи we жь р'ьк'ьнйата^ф Давьд^ф п'адша бьһата (1:1, 20; 9:27; 12:23; 15:22; 20:30-31; 21:9, 15; 22:41-45).

Эв Мьзгини жь һэрсекед майин бь ви аwайи жи бэрч'э'в дьбэ, кő дэwса наве «Хвэде» гэлэк щара хэбэра «Э'зман» натийэ хэбате, сэбэб эw бу кő щьһуйа нэдьхwэстын һэр гав наве Хвэде банина сэр заре хwэ, чьмки пироз э, лэма жи Мэтта дурва дьһат. Мэсэлэ, дэwса «П'адшатийа^ф Хвэде» си у се щара «П'адшатийа^ф Э'змана» нъвисар э, ле «П'адшатийа Хвэде» т'эне пенщ щара нъвисар э.

Нъвиск'аре к'ьтебе сэрһатийа Иса бь һур-гьли дьньвисэ. Эw жь р'ьк'ьнйат у буйина Исада дэстпедькэ, паше дьньвисэ Эw чава пе аве те ньхōмандьне^ф (ьматкьрыне), те щер'ьбандьне^ф, паше дэрһэ-қа кьред Wийэ Щэлиледа^ф дьньвисэ, чава даннасин кьр, һин кьр у нэхwэш қэнщ кьрын. Паше дьньвисэ кő Эw чава жь Щэлиле те Оршэлиме^ф, р'ожед һ'эфтийа Хвэйэ хьлазийе ль wьр чава дэрбаз дькэ у чава һатэ хачкьрыне^ф у жь мьрыне р'абу.

Мьзгинийа Мэттада Иса чава дэрсдарэки мэзын к'ьфш дьбэ, йе кó h'ókóме Wi хэйэ Qануна^ф Муса^ф шьровэкэ у бона П'адшатийа Хwэде даннасин кэ. Oса жи дьдэ к'ьфше кó Эw wэк'иле Qануна Хwэде у пэйманейи амьн э, кó мэрэме Хwэде дьqэдинэ у тинэ сери. Мьзгинийа Мэттада хинкьрьнед Иса п'ар-п'ар дийар дьбьн у эв п'ар бы ве р'езкьрьне бэрч'эв дьбьн:

1. Даннасинийа сэре ч'ийе бэр мэрьвайе вэдкэ, кó зар'ед П'адшатийа Хwэде чьqаси хwэзэли^ф нэ у гэрэке р'абун-р'унышт'ьн, борщ у жийина хwэда жи чава бьн (жь сэре 5-а h'эта 7-а).
2. Т'эмийед бона шагьрта^ф, wэки qóльхе шандитийа хwэда чава П'адшатийа Хwэде даннасин кьн (сэре 10-а).
3. Сöр'а П'адшатийа Хwэде у h'эфт мэсэлэ (сэре 13-а).
4. Ль сэр ве дьне зар'ед П'адшатийа Хwэде, awa готи бawэр-мэндед Иса Mэсиh гэрэке хьндава хэвда чава бьн (сэре 18-а).
5. хинкьрьнед ль сэр р'ожед ахьрийе у хатьна П'адшатийа Хwэде (сэре 24-а у 25-а).

Сэрэцэма фькьра к'ьтебе

Р'ьк'ьнийата Иса у буйина wi (1:1–2:23)
 Qóльхе Й'ух'эннайе^ф ньхөмдар^ф (3:1-12)
 Ньхөмандьн у щер'ьбандьна Иса (3:13–4:11)
 Даннасини у шьхөлед Исайэ ль Щэлиледа (4:12–18:35)
 Р'ийа Исайэ жь Щэлиле h'эта Оршэлиме (19:1–20:34)
 h'эфтийа Исайэ хьлазийе ль Оршэлиме у дор-бэред weда (21:1–27:66)
 Р'абуна Иса жь мьрьне у шагьртава хöйабуна Wi (28:1-20)

Р'ьк'ьнийата Иса

(Луqа 3:23-38)

1 ¹Эв э р'эqэма р'ьк'ьнийата Иса^ф Мэсиh^ф, р'ьк'ьнийата^ф Давьд^ф, р'ьк'ьнийата Ибрахим^ф:
² Ибрахимр'а Ишаq бу, Ишаqr'а Аqуб^ф бу, Аqубр'а Ць'худа^ф у бьрава бун,
³ Ць'худар'а Перес у Зэрах бун, (наве дийа ван Т'амар бу),

Переср'а хэсрун бу, хэсрунр'а Р'ам* бу,
⁴ Р'амр'а Аминадав бу, Аминадавр'а Нэхшон бу, Нэхшонр'а Сэлмон бу,
⁵ Сэлмонр'а Bowаз бу, (наве дийа wi Р'эхаб бу), Bowазр'а Овед бу, (наве дийа wi Р'ут' бу),
 Оведр'а Йеша^ф бу
⁶ у Йешар'а Давьд п'адша бу.

* 1:3 Нав дэстньвисаред хьнэкада дэwса «Р'ам» «Арам» хэйэ.

- Давьд п'адшар'а Сълеман^ф бу,
 (дийа ви бэре к'олфэта
 Урийа бу),
- 7 Сълеманр'а Р'энобовам бу,
 Р'энобовамр'а Эбийа бу,
 Эбийар'а Асаф* бу,
- 8 Асафр'а Йешошэфат бу,
 Йешошэфатр'а Йорам бу,
 Йорамр'а Узийа бу,
- 9 Узийар'а Йотам бу,
 Йотамр'а Аһаз бу,
 Аһазр'а һызқийа бу,
- 10 һызқийар'а Мьнашэ бу,
 Мьнашэр'а Амос бу,
 Амоср'а Йошийа бу
- 11 у Йошийар'а Йьһойак'ин
 у бьрава бун. Ви чахи
 щьмэ'т сьргун^ф чу
 Бабилоне^ф.
- 12 Ле пэй сьргунчуйина
 Бабилонеда,
 жь Йьһойак'инр'а Шалтийел
 бу,
 Шалтийелр'а Зэрубабэл бу,
- 13 Зэрубабэлр'а Абийуд бу,
 Абийудр'а Елйақим бу,
 Елйақимр'а Азур бу,
- 14 Азурр'а Садоқ бу,
 Садоқр'а Ахин бу,
 Ахинр'а Елйуд бу,
- 15 Елйудр'а Елазар бу,
 Елазарр'а Мэтан бу,
 Мэтанр'а Ақуб бу,
- 16 Ақубр'а Усьв^ф бу, мере
 Мэрийэме^ф,

йа кө Иса^ф жь we wэльди, кө
 Мэсиһ^ф те готьне.

17 Аwa һ'эму ньсьлед жь Иб-
 раһимда гьрти һ'эта Давьд чар-
 дәһ ньсьл бунэ, жь Давьд һ'эта
 кө сьргуни ль Бабилоне дьбьн
 чардәһ ньсьл у жь сьргунтийа
 Бабилонеда жи һ'эта Мэсиһ чар-
 дәһ ньсьл.

Буйина Иса

(Луқа 2:1-7)

18 Буйина Иса Мэсиһ бь ви ть-
 һэри бу. Мэрийэма дийа Ви Усьв-
 р'а нишанкьри бу, ле дэргистийа
 хwэда Мэрийэм бь һ'өкөме Р'өһ'е^ф
 Пироз һ'эмлэ к'ьфш бу. 19 Ле Усьве
 дэргистийе we кө мэрвьэки^ф р'аст
 бу, нэхwэст we р'ур'эш кэ, фькьри
 кө дьзива we бэр'дэ. 20 Чахе Усьв
 һе сэр ве йэке дьфькьри, ва мьл-
 йак'этаки^ф Хөдан^ф хэwнеда wива
 хөйа бу у готе: «Усьве көр'е Давьд!
 Нэтьрсэ, кө дэргистийа хwэ Мэр-
 йэме бьстини. Эwi кө we жь we
 бьбэ, эw жь Р'өһ'е Пироз э. 21 Эwe
 көр'эки бинэ у тө наве Ви Иса*
 дайни, чьмки Эwe щьмэ'та Хwэ
 жь гөнэйед wan хьлаз^ф кэ».

22 Эв һэр тьшт аһа қэwьми,
 wэки эw готьна Хөданэ бь заре п'е-
 хэмбэр^ф бе сери кө дьбежэ: 23 «Ва
 қиза бьк'ьр we һ'эмлэ бэ, көр'эки
 we бинэ у наве Ви Иммануйел
 дайнь»,[†] кө те фэ'мкьрьне: «Хwэде
 т'эви мә йэ».[†]

* 1:7 Нав һнэк дэстньвисарада дэwса «Асаф» «Аса» һэйэ.

* 1:21 «Иса» бь змане избрани аһа те фэ'мкьрьне: «Хөдан хьлаз дькэ», йан «хьлазкьр», йан жи «забун».

1:23 Ишайа 7:14. 1:23 Ишайа 8:8, 10.

²⁴ Гава Усыв жь хэве һ'шйар бу, әви ль гора готьна мьляк'әте Ходан кър, дәргистийа хвә станд.
²⁵ Ле сәре хвә wer'а данәни, һ'әта кө әв көр'* жер'а бу. У наве Ви Иса дани.

Стәйрнасед р'оһьлате

2 ¹ Гава Иса Бет'ләһ'ма Щьһуста-неда^ф, р'ожед п'адшатиға һе-родәсда^ф бу, һынге чәнд стәйрнас жь р'оһьлате һатьнә Оршәлиме^ф
² у готьн: «К'ане П'адше щьһуйа-йи^ф кө гәрәке бьбуйа? Мә стәйрка Ви ль р'оһьлате дит у әм һатьнә, кө сәре хвә ль бәр Ви дайньн».

³ Гава һеродәс п'адша әв йәк бьһист, т'әвиһәв бу у т'әмамия Оршәлиме жи пер'а. ⁴ һынге әви һ'әму қанунзәнед^ф щьмә'те у сәрә-кед к'аһина^ф щьвандьн у жь ван пьрси: «К'идәре гәрәке Мәсиһ бь-бә?» ⁵ Вана жер'а гот: «Бет'ләһ'ма Щьһустанеда, чьмки бь дәсте п'е-хәмбәра аһа ньвисар ә:

⁶ «Һәй Бет'ләһ'ма вәлате Щьһуда, тө ль нав сәрверед
 Щьһудайеда нә йа һәрә
 бьч'ук и,
 чьмки Сәрверәке жь тә дәрә,
 кө шьвантйе щьмә'та Мьн
 Израеле^ф бькә».[†]

⁷ һынге һеродәс дьзива гази стәйрнаса кър у вәхте хойабуна стәйрке жь ван пе һ'әсийа. ⁸ Паше әв шәндьнә Бет'ләһ'ме у гот: «Һәр'ьн бона Көр'ьк ә'сәйи пе бьһ'әсьн. Чахе кө һун Ви бьбиньн, мьнр'а

бежьн, кө әз жи бем сәре хвә ль бәр дайньм».

⁹ Гава вана әв тышт жь п'адше бьһист, чун. У ва йә әв стәйрка кө ль р'оһьлате дитьбун пешийа ван чу, һ'әта сәр ви щийе к'ө Көр'ьк ле бу сәкьни. ¹⁰ Гава вана әв стәйрк дит, гәләки әшқ у ша бун,
¹¹ чунә һьндөр', Көр'ьк т'әви дийа Ви Мәрийәме дитьн, ль бәр Ви дә-вәр'у чун, сәре хвә ль бәр данин у хьзнед хвә вәкьрьн, п'ешк'әшед зер', бьхуре^ф ә'рәби у зьмьр^ф данә Ви. ¹² Ле ван хәвнеда ә'мьр станд, кө вәнәгәр'ьнә щәм һеродәс, әв иди р'екә дьнва чунә вәлате хвә.

Р'әва бәрбь Мьсьре

¹³ Гава кө әв жь вьр чун, ва мьляк'әтәки Ходан хәвнеда Усывва хойа бу у готе: «Р'абә Көр'ьк у дийа Ви һьлдә бьр'әвә Мьсьре. Ль вьр бьминә һ'әта кө әз тәр'а бежьм, чьмки һеродәсе Көр'ьк бьгәр'ә, кө Ви бькөжә».

¹⁴ Усыв жи р'абу Көр'ьк у дийа Ви һьлдан, шәв чунә Мьсьре ¹⁵ у һ'әта мьрьна һеродәс әвана ль вьр ман. Әв йәк аһа бу, кө әв готьна Ходанә бь заре п'ехәмбәр һатьбу готьне бе сери: «Мьн жь Мьсьре гази Көр'е Хвә кър».[†]

Қыр'а зар'ока

¹⁶ Гава һеродәс дит кө әв жь стәйрнаса һатә хапандьне, гәләки һерс к'әт. Әви ә'мьр кър кө һ'әму зар'окед көр'инә ль Бет'ләһ'ме у

* 1:25 Нав һьнәк дәстньвисарада «көр'е вейи ньхөри^ф» һәйә.

2:6 Миха 5:2. 2:15 һосейа 11:1.

дор-бэре we, йед дө сали у жь ван
бьч'уктыр бенэ коштыне, ль гора
ви вэхте кө жь стэйрнаса пе һ'э-
сийабу. ¹⁷һынге әв готына бь заре
Йеремийа^ф п'ехэмбэр һатә сери:

¹⁸ «Жь Р'амайе дэнгэк һат,
дэнге гьри у шина гьран,
Р'аһел* бона зар'окед хвә
дыгьрийа
у нәдхвәст кө барьстан буйа,
чьмки иди зар'ок т'өнәбун».[†]

һатына жь Мьсьре

¹⁹Гава һеродәс мьр, ва мьлья-
к'этәки Хөдан ль Мьсьре хәвнеда
Усьвва хөйа бу ²⁰у готе: «Р'абә, Кө-
р'ьк у дийа Ви һьлдә у һәр'ә вәла-
те Израеле, чьмки әвед пәй Көр'ьк
к'этыбун кө бькөштана мьрнә».

²¹Усьв жи р'абу, Көр'ьк у дийа
Ви һьлдан, вәгәр'ийанә вәлате
Израеле. ²²Ле гава Усьв бһист
вәки Архелайо^ф дәвса баве хвә,
һеродәс сәр Щьһустане буйә п'ад-
ша, тьрсийа кө һәр'ә вьр. һынге
хәвнеда әмьр станд, кө һәр'ә али-
йе қәза Щәлиле^ф. ²³Әв жи чунә
бажаре кө жер'а Ньсрәт дыготын ле
һешьрин. Әв йәк аһа бу, кө әв го-
тына бь заре п'ехэмбәра бе сери кө
дыбежә: «Әве ньсрәти бе готыне».

Даннасинийа Йуһ'әннайе^ф ньхөмдар^ф

(Марқос 1:1-8; Лука 3:1-18;
Йуһ'әнна 1:19-28)

3 ¹Ван р'ожада Йуһ'әннайе^ф
ньхөмдар^ф р'абу нава бәр'ийа^ф

Щьһустане даннасин кьр ²у гот:
«Жь гөнәкьрыне вәгәр'ьн, чьмки
П'адшатиya^ф Ә'змана незик буйә».
³Йуһ'әнна әв бу, бона к'ижани
Ишайа^ф п'ехэмбәр готыбу:

«Дэнгэк бәр'ийеда дькә гази:
«Р'ийа Хөдан һазьр бькьн
у шьвәр'ийед Ви р'аст
бькьн»».[†]

⁴К'ынще Йуһ'әнна жь пьр'ч'а
дәве бу у қайишәкә ч'әрм ль пыште
бу. Хварьна ви жи көли у һынгве
чоле бу. ⁵һынге цьмә'та Оршәлиме
у т'әмамия Щьһустане у һ'әму
алийед ч'әме Урдөне^ф дьһатнә
щәм ви, ⁶гөнәйед хвә дьданә
р'уйе хвә у жь ви ч'әме Урдөнеда
дыһатнә ньхөмандьне^ф.

⁷Гава Йуһ'әнна дит кө жь фе-
рсьи^ф у садудийа^ф жи гәләк һатнә
вәки бенә ньхөмандьне, әви готә
ван: «Ч'ежькед мә'ра! К'е вәр'а
гот, кө һун жь хәзәба те бьр'эвн?
⁸Дә бь кьред қәнщ бьднә к'ьфше,
кө һун жь гөнәкьрыне вәгәр'ийанә.
⁹У нав хвәда нәфькьрын нәбежьн:
«Ибраһим баве мә йә». Әз вәр'а дь-
бежьм, кө Хвәде^ф жь ван кәвьра
жи дькарә зар'а Ибраһимр'а дәрхә.
¹⁰Ва йә бьвьр ль сәр р'аве даре йә.
һәр дара кө бәре қәнщ нәйнә, we
бе бьр'ине у авитьне нава егьр.
¹¹Әз вә бона гөнәвәгәр'андьне
бь аве дьньхөминьм, ле Йәки жь
мын қәваттыр we бе. Әз нә һежа
мә чарьхе Ви жи бьгьрмә дәсте
хвә. Әве вә пе Р'өһ'е Пироз у егьр
бьньхөминә. ¹²Мәлһ'әба Ви дәсте

* **2:18** Бьхуньн шьровәкьрына Йеремийа 31:15.

2:18 Йеремийа 31:15. **3:3** Ишайа 40:3.

Wiда йә. Әwe бедәра Хwә паqьж кә, гәньме Хwә бькә ә'мбаре, ле кайе we бь агьре кә натәмьрә бьшәwьтинә».

Иса те ньхөмандьне

(Марқос 1:9-11; Луқа 3:21-22)

¹³ һьнге Иса жь Щәлиле хатә Урдөне, цәм Йуһ'әнна, кә жь wi бе ньхөмандьне. ¹⁴ Ле Йуһ'әнна бона ве йәке Wир'а қайл нәдьбу у готә Wi: «Әз һ'әwщә мә кә бь дәсте Тә бемә ньхөмандьне у Тө тейи цәм мьн?» ¹⁵ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Ньһа бьһелә, чьмки ль мә дьк'әвә кә әм һ'әму р'астийе аһа биньнә сери». Паше Йуһ'әнна қайл бу.

¹⁶ һәма чава Иса хатә ньхөмандьне у жь аве дәрк'әт, ньшкева ә'зман вәбун у әwi дит кә Р'өһ'е Хwәде мина кәвокәке хатә хware у сәр Wi дани. ¹⁷ У ва дәнгәк жь ә'змана хат: «Әв ә Көр'е Мьни дәлал, Йе кә Мьн бәгәм кьрийә».

Щер'ьбандьна^ф Иса

(Марқос 1:12-13; Луқа 4:1-13)

4 ¹ һьнге Р'өһ' Иса бьрә бәр'ийе^ф, кә жь мирещьн^ф бе щер'ьбандьне^ф. ² Әwi чьл р'ож у чьл шәви р'ожи^ф гьрт, пәйр'а бьр'чи бу. ³ Йе кә дыщер'ьбинә незики Wi бу у готе: «Һәгәр Тө Көр'е^ф Хwәде йи, дә бежә ван кәвьра кә бьбьнә нан». ⁴ Ле Иса ле вәгәр'анд у готе: «Ньвисар ә: Йнсан т'әне бь нен нажи, ле бь һәр хәбәра кә жь дәве Хwәде дәрдьк'әвә».[†]

⁵ һьнге мирещьн Әw бьрә Бажаре Пироз^ф, сәр бьльндщийа бане П'арьстгәһе^ф да сәкьнандьне ⁶ у готә Wi: «Һәгәр Тө Көр'е Хwәде йи, дә Хwә бавежә хware, чьмки ньвисар ә: «Хwәде we т'әмийа Тә бьдә мьльйак'әтед Хwә у we Тә сәр дәсте Хwә һьлгьрьн, wәки ньге Тә кәвьр нәк'әвә».[†] ⁷ Иса готе: «Әв жи ньвисар ә: «Хөдан Хwәдейе хwә нәщер'ьбинә».[†]

⁸ һьнге мирещьн Әw бьр р'акьрә сәр ч'ийаки гәләки бьльнд у һ'әму п'адшатийед дьнйайе, р'әwша wanва нишани Wi дан ⁹ у готә Wi: «Һәгәр Тө дәвәр'уйа бейи, сәре Хwә ль бәр мьн дайни, әзе ван һ'әмууя бьдьмә Тә». ¹⁰ һьнге Иса готе: «Дури Мьн һәр'ә, щьно^ф! Чьмки ньвисар ә: «Сәре хwә ль бәр Хөдан Хwәдейе хwә дайнә у т'әне Wi бьһ'әбинә!»[†]

¹¹ Wi чахи мирещьн Әw һьшт чу у ва мьльйак'әт хатьн жер'а бәр-дәсти кьрьн.

Иса қәза Щәлиледа

дәст бь к'аре Хwә дькә

(Марқос 1:14-15;

Луқа 4:14-15)

¹² Гава Иса бьһист, wәки Йуһ'әнна хатә гьртьне, Әw р'абу чу Щәлиле. ¹³ Әwi Ньсрәт һьшт, чу Кәфәрнаһума дәве гола^ф Щәлиле, ль нав синоре Зәбулоне у Нәфтәлийе щи-wар бу. ¹⁴ Әв йәк аһа бу, кә әw готьна бь заре Ишайа п'ехәмбәр бе сери:

^{4:4} Дөбарәкьрьна Қануне 8:3. ^{4:6} Зәбур 91:11-12. ^{4:7} Дөбарәкьрьна Қануне 6:16.
^{4:10} Дөбарәкьрьна Қануне 6:13.

15 «Wэлате Зэбулоне у wэлате
Нэфтэлийе,
ль сэр р'ийа бэрбь голе, wi
алие Урдөне,
Щэлила мьлэта,
16 эw щьмэ'та кө нав
тэ'ристанийеда р'уньштбу,
р'онайикэ мэзын дит
у эвед кө ль wэлат у сийа
мьрьнеда р'уньштбун,
р'онайи жь wанар'а дэрк'эт».†
17 Жь хьнгева Иса дэст бь дан-
насинийе кьр у гот: «Жь гөнэкь-
рьне вэгэр'ьн, чьмки П'адшатийа
Э'змана^ф незик буйэ».

**Иса гази һэр чар
мэ'сигьра дькэ**
(Марқос 1:16-20; Луқа 5:1-11)

18 Чахе Иса ль дэве гола Щэ-
лиле дьгэр'ийа, р'асти дө бьра
һат, Шьм'уне^ф кө жер'а Пэтрус^ф
дьһатэ готьне у Эндравьсе бьрайе
wi. Wана т'ор' давитэ голе, чьмки
мэ'сигьр бун. 19 Иса wанар'а гот:
«Пэй Мьн wэрьн, Эзе wэ бькьмэ
неч'ирванед мэрьва». 20 Wана жи
һэма we дэме т'ор'ед хwэ һьштын
у пэй Wi чун.

21 Гава Иса жь wi щийи һнэ-
ки пешда чу, р'асти дө бьрайед
дьн жи һат, Ақубе^ф Зэбэди у Йу-
һ'әннайе^ф бьрайе wi. Wана т'эви
баве хwэ, Зэбэди қайькеда т'ор'ед
хwэ һивез дькьрын. Иса гази wан

жи кьр. 22 Wана жи һэма we дэме
қайьк у баве хwэ һьштын у пэй
Wi чун.

**Иса даннасин дькэ,
һин дькэ у қэнщ дькэ**
(Луқа 6:17-19)

23 Иса ль т'эмамийа Щэлиле
дьгэр'ийа, к'ьништед^ф wанда һин
дькьр у Мьзгинийа^ф П'адшатийе
дьда у һэр щур'э еш у нэхwэши
жи кө нав щьмэ'теда һэбун қэнщ
дькьрын. 24 Нав-дэнге Wi ль т'э-
мамийа Сурйаие бэла бу, щьмэ'те
һэр щур'э мэрьвед нэхwэш анинэ
щэм Wi, йед кө щур'э-щур'э еш у
щэфада бун: Йед щьнак'эти^ф, һив-
к'эти, шьлушэ'т у Эwi эw һ'эму
жи қэнщ кьрын. 25 Гэлэк э'лалэт жи
жь Щэлиле, жь қэза Декаполисе*,
жь Оршэлимэ, жь Щьһустанэ у жь
wi алие Урдөнейи р'оһьлатэ пэй
Wi дьчун.

Даннасинийа сэре ч'ийе

5 1 Чахе Иса э'лалэт дит, һьл-
к'ьшияа ч'ийе, р'уньшт у ша-
гьртед^ф Wi һатьнэ щэм Wi. 2 Эwi
дэст бь һинкьрына Хwэ кьр у wан-
р'а гот:

**һинкьрына бона
хwэзьлийа^ф р'аст**
(Луқа 6:20-23)

3 «Хwэзи^ф ль р'оһ'фэқира*,

* 4:25 «Декаполис» бь зьмане йунани те фэ'мкьрыне: «Дэһэ Бажар», чьмки эва қэза
бэреда бь йэктийа дэһэ бажара һатийэ чекьрын.

* 5:3 Бь готьнэкэ дьн: «Р'оһ'к'эсиба», аwa готи р'оһ'e wан һ'эwще Хwэде йэ, бэр Хwэде
шкэсти нэ.

4:15-16 Ишайа 9:1-2.

- чъмки П'адшатийа Э'змана йа
ван э.
- 4 Хwэзи ль h'эзнийа,
чъмки бэр дьлед wанда we бе
hатъне.
- 5 Хwэзи ль шкэстийа,
чъмки э'рде п'ара wан бэ.
- 6 Хwэзи ль wан, кo т'и у бър'чийе
р'астигадандъне нэ,
чъмки эwe т'ер бьн.
- 7 Хwэзи ль дьлр'э'ма,
чъмки эwe р'э'ме бьбиньн.
- 8 Хwэзи ль дьлпафъжа,
чъмки эwe Хwэде бьбиньн.
- 9 Хwэзи ль wан, кo э'дълайийе
дькьн,
чъмки эwe зар'ед Хwэде бенэ
h'эсабе.
- 10 Хwэзи ль wан, кo бона
р'астигадандъне тенэ
зерандъне,
чъмки П'адшатийа^ф Э'змана
йа wан э.
- 11 Хwэзи ль wэ, гава бона наве
Мьн wэ беhөрмэт кьн, бьзериньн
у hэр щур'э бөхдан ль wэ бькьн.
- 12 Эшq у ша бьн, чъмки hэфе wэ
ль э'змана гэлэк э. Бь ви щур'эйи
п'ехэмбэред кo бэри wэ hэбун,
зерандьн.

Хwe у р'онайи
(Марqос 9:50;
Луqа 14:34-35)

13 Hун хweйа э'рде нэ. Ле hэ-
гэр хwe тэ'ма хwэ онда кэ, паше
эwe бь чь тэ'ме бьстинэ? Иди we
кери тыштэки нэйе. We бьгьрн
бавежънэ нав дэст-п'ийа.

14 Hун р'онайа дьнйайе нэ. Hэ-
гэр бажарэк сэре ч'ийе йэ, найе
wэшартъне. 15 Кэсэк жи ч'ьре ве-
нахэ у накэ бьне фьраде, ле да-
тинэ сэр п'еч'ьре, кo р'онайе бьдэ
h'эмуйед кo маледа нэ. 16 Öса жи
бьра р'онайа wэ бэр мэрьва шэwq
бьдэ, кo эwана кьрьнед wэйэ qэнщ
бьбиньн у пэсьне Баве^ф wэйи э'з-
мана бьдън.

Һинкьрьна бона Qануне^ф

17 Hэфькьрьн кo Эз hатъмэ нь-
висаред п'ехэмбэра у Qануне^ф
хьраб кьм. Эз нэhатъм кo хьраб
кьм, ле wан h'эмуйа биньмэ сери.
18 Эз р'аст wэр'а дьбежъм, бэри
дэрбазбуна э'рд у э'зман, дэрэк
йан жи h'эрфэкэ бьч'ук жь Qа-
нуне we т'ö щар онда нэбэ, h'эта
кo h'эму бенэ сери. 19 Аwa к'и жь
ван т'эмийа йэкэ hэрэ бьч'ук хь-
раб кэ у мэрьва öса һин кэ, эwe
П'адшатийа Э'зманада жь h'эму-
йа бьч'уктьр бе h'эсабе. Ле к'и кo
wana пек бинэ у һин бькэ, эwe
П'адшатийа Э'зманада мэзьн бе
h'эсабе. 20 Лэма Эз wэр'а дьбежъм,
hэгэр р'астийа wэ жь р'астийа qа-
нунзан у ферьсийа зедэтьр нибэ,
һун т'ö щар нак'эвьнэ П'адшатийа
Э'змана.

Һинкьрьна дэрhэqа һерсе у меркөштънеда

21 Wэ бьһистийэ кo пешийар'а
һатийэ готъне: «Hэкөжэ!» К'и кo
бькөжэ, диwана wi we бе кьрь-
не». 22 Ле Эз wэр'а дьбежъм, к'и

5:21 Дэрк'этън 20:13; Дөбарэкьрьна Qануне 5:17.

сэр бьрайе хwэ herc к'эвэ*, we бьбэ дэйндаре диwane у к'и бежэ бьрайе хwэ: «Бе аqьл», эwe бьбэ дэйндаре диwana цьвина^ф гьрэгьра у к'и кэ бежэ: «Ахмах^ф», we бьбэ дэйндаре агьре доже^ф. ²³ Awa hэгэр тэ h'эдийа хwэ бини сэр горигэhe^ф у ль wьр бе бира тэ, кэ дьле бьрайе тэ жь тэ майэ, ²⁴ h'эдийа хwэ we дэре ль бэр горигэhe бьhelэ у пешийе hэр'э бьрайе хwэр'а ль hэв wэрэ у паше wэрэ h'эдийа хwэ бьдэ.

²⁵ Чахе нэйаре тэ тэ к'аши цэм h'акьм дькэ, р'еда т'эви wi зу ль hэв wэрэ. hэгэр на, эwe тэ бьдэ дэсте h'акьм, h'акьме жи тэ бьдэ дэсте запье хwэ у эw жи тэ бавежэ кэле. ²⁶ Эз р'аст тэр'а дьбежьм, тэ жь wьр т'о цар дэрнак'эви h'эта поле* пашьн нэди.

Һинкьрына дэрhэца зьнек'арийеда

²⁷ Wэ бьхистийэ кэ hatийэ готье: «Зьнийе нэкэ».† ²⁸ Ле Эз wэр'а дьбежьм, к'и бь тэме хьраб жьнэке бьньher'э, эwi дьле^ф хwэда иди т'эви we зьнек'ари кьр. ²⁹ Awa hэгэр ч'э'ве тэйи р'асте тэ жь р'е дэрдьхэ, wi дэрхэ у жь хwэ бавежэ. Бона тэ he qэнци э кэ эндэмэки тэ онда бэ, ле бэдэна тэ пева нэ-

к'эвэ доже^ф. ³⁰ У hэгэр дэсте тэйи р'асте тэ жь р'е дэрдьхэ, wi жеке у бавежэ. Тэр'а he qэнци э кэ эндэмэки тэ онда бэ, ле бэдэна тэ пева нэк'эвэ доже.

Һинкьрына дэрhэца жьнбэр'данеда

(Мэтта 19:9; Марqос 10:11-12;
Луца 16:18)

³¹ Эв жи hatийэ готье: «К'и к'олфэта хwэ бэр'дэ, бьра к'ахаза жьнбэр'дане бьдэ we».† ³² Ле Эз wэр'а дьбежьм, к'и кэ бе сэбэбийа qавийе жьна хwэ бэр'дэ, эw дьбэ сэбэбе зьнекьрына we, hэгэр диса эw мер кэ* у к'и кэ йэкэ мербэр'дайи бьстинэ, эw зьнийе дькэ.

Һинкьрына бона сонде

³³ Wэ эв жи бьхистийэ кэ пешийар'а hatийэ готье: «Дэрэw сонд нэхwэ у сонде хwэ ль бэр Хөдан бинэ сери».† ³⁴ Ле Эз wэр'а дьбежьм, т'о цар сонд нэхwьн, нэ бь э'змен, чьмки эw т'эхте Хwэде йэ, ³⁵ нэ жи бь э'рде, чьмки эw щийе бьн п'ийед Wi йэ, нэ жи бь Оршэлиме, чьмки эw бажаре П'адше мэзын э ³⁶ у нэ жи бь сэре хwэ сонд бьхwэ, чьмки тэ нькари муки сыпи ки йан р'эш ки. ³⁷ Ле бьра готьна wэ бьбэ «бэле-бэле»

* 5:22 Нав һьнэк дэстньвисарада aha йэ: «К'и кэ щики бе сэбэб сэр бьрайе хwэда herc к'эвэ».

* 5:26 «Пол» п'эре һэри һур э.

* 5:32 Эв хэбэра «hэгэр диса эw мер кэ» тек'ста йунанида т'онэ. Эвана мэ'на зьнек'арийе шьровэдькьн, чьмки э'дэте цьһуйада^ф изьна жьна мербэр'дайи т'онэбу диса мер кьра, h'эта мере we сах буйа.

5:27 Дэрк'этын 20:14; Дөбарэкьрына Qануне 5:18. 5:31 Дөбарэкьрына Qануне 24:1-4.

5:33 Qануна К'аһинтийе 19:12; Жьмар 30:2.

йан жи «на-на». Жь ве зедэтьр жь мирещын э*.

**Һинкърна дэрһақа
һ'эйфһьлданеда**
(Луқа 6:29-30)

³⁸ Вә бһистийә кө һатийә готһне: «Ч'э'в жь бәр ч'э'вва, дьран жь бәр дьранва».[†] ³⁹ Ле Әз вәр'а дьбежым, мьрабьли хьраба нәсәкьнын. Һәгәр йәк шәмадәке ль р'уйе тәйи р'асте хә, йе дьн жи бьдә бәр. ⁴⁰ У һәгәр йәк тә к'аши бәр диwane кә у бьхwазә кьрасе тә жь тә бьстинә, п'оте хwә жи жер'а бһелә. ⁴¹ У һәгәр йәки қолхедә зоре ль тә бькә, wәки километьрәке* тә бьбә, т'әви wi дөдә һәр'ә. ⁴² Бьдә wi, к'и жь тә дьхwазә у бәре хwә жь wi нәгөһезә, йе кө дьхwазә жь тә дәйн бькә.

Дьжмьнед хwә һ'ыз бькьн
(Луқа 6:27-28, 32-36)

⁴³ Вә бһистийә кө һатийә готһне: «Һәвалә хwә һ'ыз бькә* у бьжәнә дьжмьне хwә». ⁴⁴ Ле Әз вәр'а дьбежым, дьжмьнед хwә һ'ыз бькьн у бона wан дөа бькьн, йед кө wә дьзериньн*, ⁴⁵ wәки һун бьбьнә зар'ед Баве хwәйи Ә'зманә. Чьмки Әw тә'ва Хwә дәрдьхә һьн сәр қәнща, һьн жи сәр хьраба у баране дьбаринә һьн сәр р'аста, һьн жи

сәр нәр'аста. ⁴⁶ Һәгәр һун wан һ'ыз бькьн, к'ижан кө wә һ'ыз дькьн, һун чь һәқ бьстиньн? Нә хәршгьр^ф жи өса дькьн? ⁴⁷ У һәгәр һун т'әне сылаве бьдьнә бьрайед хwә, иди һун чь тьшти жь әвед дьн зедэтьр дькьн? Нә п'утп'арьст^ф жи өса дькьн? ⁴⁸ Аwа к'амьл бьн, чаwа кө Баве wәйи Ә'зманә к'амьл ә.

Һинкърна бона херкърне

Б ¹ Һаш жь хwә һәбьн, кө һун қәнщийед хwә бәр мәрьва нәкьн, wәки жь wан бенә к'ьфше. Йан на, һун жь Баве хwәйи Ә'зманә һәқ настиньн.

² Аwа чахе тә хера дьки, пеши-йа хwә бор'ийе нәхә, чаwа дөр'у к'ьништ у к'учада дькьн, wәки мәрьв пәсьне wан бьдьн. Әз р'аст вәр'а дьбежым, кө wана һәдә хwә иди стандийә. ³ Ле чахе тә хера дьки, бьра дәсте ч'әпе ньзаньбә дәсте р'асте чь хер кьр, ⁴ кө херед тә дьзива бьн. У Баве тәйи тьштед кө тә дьзива дьки дьбинә, we һәдә тә бьдә тә.

Һинкърна бона дөа
(Луқа 11:2-4)

⁵ Гава һун дөа дькьн, мина дөр'уйа нәбьн. Әw һ'ыз дькьн к'ьништ у мәйданада бьсәкьнын дөа бькьн, кө бәр мәрьва бенә к'ьфше.

* **5:37** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Жь йе хьраб ә».

* **5:41** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Миләк». Мила Р'оме^ф (Италийәе) 1 478,5 метьр бу.

* **5:43** Әв р'ез «Һәвалә хwә һ'ыз бькә» жь Qануна К'аһинтийе 19:18 йә.

* **5:44** Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «...бона йед кө ньфьр'а wә дькьн, дөа бькьн у хернәхwазед хwәр'а қәнщийе бькьн».

5:38 Дәрк'әтһн 21:24; Qануна К'аһинтийе 24:20; Дөбарәкьрна Qануне 19:21.

Эз р'аст вэр'а дьбежым, иди вана һәҗе хwэ стандийә. ⁶ Ле чахе тө дōа дьки, бьк'эвә ода хwэ, дэри ль хwэ бьгьрә у Баве хwэр'а кō найе дитьне дōайе хwэ бькә. У Баве тәйи тыштед кō тө дьзива дьки дьбинә, we һәҗе тә бьдә тә.

⁷ Гава кō һун дōа дькьн, мина п'утп'арьста п'р'хәбәр нәбьн. Вана т'ьре бона п'р' хәбәр дана ван дōайед вәне бенә бьхистьне. ⁸ һун мина ван нәбьн, чьмки бәри хwәстьна вә, Баве вә занә чь вэр'а лазьм ә.

⁹ Ле һун аһа дōа бькьн:
«Баве мәйи Ә'змана! Наве Тә пироз^ф бә.*

¹⁰ Бьра П'адшатиһа Тә бе, ә'мьре Тә бә, чава ль ә'змен ә, öса жи ль сәр ә'рде бә.

¹¹ Нане мәйи иройин, иро бьдә мә.

¹² Дәйнед мә бьбахшинә, чава кō әм дьбахшиньнә дәйндаред хwэ.

¹³ У мә нәбә щер'ьбандьне^{ф,†} ле мә жь йе хьраб* хьлаз кә, чьмки п'адшати, қәват у р'умәт йед Тә нә, һ'эта-һ'этайе. Амин^{ф**}».

¹⁴ һәгәр һун нәһәқийед мәрвайә һьндава вәда кō дькьн бьбахшиньн, Баве вәйи Ә'змана жи we вә бьбахшинә. ¹⁵ Ле һәгәр

һун нәһәқийед мәрва нәбахшиньн, Баве вә жи нәһәқийед вә набахшинә.

Һинкьрьна бона р'ожийе

¹⁶ Гава кō һун р'ожи дьгьрьн, мина дөр'уйа мә'дәкьри нибьн. Әw мә'де хwэ дькьн, вәки мәрвь бьзаньбьн кō әw р'ожи нә. Эз р'аст вэр'а дьбежым, кō вана һәҗе хwэ стандийә. ¹⁷ Ле чахе тө р'ожи дьгьри, сәрч'э'ве хwэ бьшо, сәре хwэ шә кә*, ¹⁸ вәки мәрвь ньзаньбьн кō тө р'ожи йи, ле т'әне Баве тәйи кō найе дитьне заньбә. У Баве тәйи тыштед кō тө дьзива дьки дьбинә, we һәҗе тә бьдә тә.

Хьзна ә'змана (Луқа 12:33-34)

¹⁹ Ль сәр дьне хьзне хwэр'а нәщвьиньн. Ль we дәре зәнг у бьзуз хьраб дькьн у дьз дәрәвәдькьн дьдьзьн. ²⁰ Ле хьзне хwэр'а ль ә'змен быщвьиньн. Ль we дәре зәнг у бьзуз хьраб накьн у дьз жи дәрәвәнакьн надьзьн. ²¹ Чьмки хьзна тә к'идәре бә, дьле тә жи we ль we дәре бә.

Ч'ьра бәдәне (Луқа 11:34-36)

²² Ч'ьра бәдәне ч'э'в ә. һәгәр ч'э'ве тә п'ак ә, т'әмамия бәдәна

* **6:9** Аһа готи «Бьра мәрвь қәдье наве Тәйи пироз бьгьрә». Бьхуньн һәзәкийел 36:20-32; Луқа 1:49; Пәтрүс I, 3:15.

* **6:13** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Мә жь хьрабийе хьлаз кә».

** **6:13** Нав дәстньвисаред һәрә қәнщда әв йәк т'өнә: «Чьмки п'адшати, қәват у р'умәт йед Тә нә, һ'эта-һ'этайе. Амин».

* **6:17** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сәре хwэ р'ун^ф кә», чава нишана шайийе.

6:13 Ақуб 1:2-3, 12-14.

тэйе р'онайи бэ. ²³ Ле хэгэр ч'э'ве тэ хьраб э, т'эмамайя бэдэна тэ-йе тэ'ри бэ. Аwa хэгэр эw р'онайа кö нав тэда йэ тэ'ри йэ, тэ'ри we чьqас зедэ бэ!

Хwэдe у һэбука дьнаййе
(Луqа 16:13)

²⁴ Т'ö кэс нькарэ дö ахар'а хö-ламтийе бькэ, чьмки йан we һ'иле wi жь йэки һэр'э у йе дьне һ'эз бькэ, йан жи we қэдьре йэки бьгьрэ у йе дьне беһөрмэт кэ. һун нькарын һын Хwэдeр'а, һын жи һэбукер'а* хöламтийе бькьн.

һинкьрьна дэрһэqа
хэмкьрьнеда
(Луqа 12:22-31)

²⁵ Лэма эз wэр'а дьбежьм, бона э'мьре хwэ хэма нэкьн, кö һуне чь бьхwьн у чь вэхwьн, нэ жи бона бэдэна хwэ, кö һуне чь ль хwэ кьн. Нэ э'мьр жь хwарьне қимэттьр э у бэдэн жи жь к'ьнща? ²⁶ Дина хwэ бьдьнэ тэйрэдeд э'змен. Эwана нэ дьр'эшиньн, нэ дьдьрун у нэ жи э'мбарада дьщвьиньн, ле Баве wэ-йи Э'змана р'ьсқe wан дьгьһинэ. Нэ һун жь wан қимэттьр ын? ²⁷ Иди жь wэ к'и дькарэ бь хэмед хwэ дэqэке сэр э'мьре хwэда зедэ кэ?*

²⁸ У бона к'ьнща һун чьма хэм дькьн? Дина хwэ бьдьнэ cосьнед чoле, чаwа шин дьбьн, нэ дьхэбь-тьн у нэ жи дьр'есьн. ²⁹ Ле эз wэр'а дьбежьм, кö Сьлеман жи ль на-ва т'эмамайя we хер-хьзна хwэда

мина жь wан йэке ль хwэ нэкр. ³⁰ һэгэр гиһайе чoле, кö иро һэйэ у cьбе давежьнэ нава егьр, Хwэдe öca дьхэмьлинэ, ле чьqас зедэ we ль wэ кэ, кембаwэрно? ³¹ Иди хэм нэкьн у нэбежьн: «Ме чь бьхwьн?» йан: «Чь вэхwьн?» йан жи: «Чь ль хwэ кьн?» ³² П'утп'арьст ль пэй wан һ'эму тышта дьк'эвьн, ле Баве wэйи Э'змана занэ кö һун һ'эwщe wан һ'эму тышта нэ. ³³ Ле бэре пешьн ль П'адшатийа^ф Хwэдe бьгэр'ьн у бькьн кö р'астийа Wi бьқэдиньн у эw һ'эмуйе wэр'а бенэ дайине. ³⁴ Иди бона р'ожа cьбе хэма нэкьн, чьмки р'ожа cьбе we бона хwэ хэ-ма бькэ. Хэмед р'оже бэси we нэ.

һинкьрьна дэрһэqа
ломэкьрьнеда
(Луqа 6:37-38, 41-42)

7 ¹ Лома нэкьн, кö ломэ ль wэ нэбьн. ² һун чь лома бькьн, эw ломэ жи we ль wэ бьбьн у һун бь чь чапе бьпивьн, бь we чапе жи wэр'а we бе пиване. ³ Тö чьма қыр-шьке ч'э'ве бьрайе хwэда дьбини, ле к'еране ч'э'ве хwэда набини? ⁴ Йан жи чаwа тö дькари бежи бь-райе хwэ: «Бьһелэ кö эз қыршьк жь ч'э'ве тэ дэрхьм», ле ва йэ к'еран ч'э'ве тэда һэйэ? ⁵ Дөр'у! Пешийе к'еране ч'э'ве хwэ дэрхэ, паше те қэнщ бьбини кö чаwа қыршьк жь ч'э'ве бьрайе хwэ дэрхи.

⁶ Тыште бöһөрти нэдьнэ са у нэ жи дөр'ед^ф хwэ бавежьнэ бэр бэраза. һэгэр на, бэразе wан бьн

* **6:24** Хэбэр бь хэбэр «Мамон» э. Эва хэбэрэкэ арами^ф йэ у те фэ'мкьрьне: «Мале дьне, п'эрэ».

* **6:27** Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Бьһөстэке ль сэр бэжна хwэ дьреж кэ».

ньгед хwэдa п'епэс кын у сэйе жи
вэгэр'ын wэ бьдэр'иньн.

**Бьхwазьн, бьгэр'ын,
дэри хьн**
(Луца 11:9-13)

⁷ Бьхwазьн хунe бьстиньн, бь-
гэр'ын хунe бьбиньн, дэри хьн we
бэр wэ вэбэ. ⁸ Чьмки к'и кo дьхwазэ
дьстина, к'и кo дьгэр'э дьбинэ у к'и
кo дэри дьхэ бэр вэдбэ. ⁹ Жь wэ
к'ижан э эw мэрьв, кo кoр'е wi нан
же бьхwазэ, эw кэвьр бьде? ¹⁰ Йан
жи мэ'си бьхwазэ, эw мэр' бьде?
¹¹ Хун кo хьраб ьн, заньн тьштед
qэнщ бьдьнэ зар'ед хwэ, ле Бавe wэ-
йи Э'змана we чьqас тьштед qэнщ
бьдэ эwед кo жь Wi дьхwазьн.

Qануна зер'

¹² Hэр чь кo хун дьхwазьн мэр-
рвь бона wэ бькьн, хун жи oса wa-
нар'а бькьн. Эв э мэ'на хинкьрьна
Qануне у п'ехэмбэра.

Дэре тэнг
(Луца 13:24)

¹³ Дэре тэнгр'а бьк'эвьнэ хьн-
дoр', чьмки фьрэ йэ эw дэри у
бэр э эw р'ийа кo дьбэ бэрбь он-
дабуне у гэлэк ьн эwед кo weда
дьчьн. ¹⁴ Ле гэлэки тэнг э эw дэри
у зэ'мэт э эw р'ийа кo дьбэ бэрбь
жийине у хьндьк ьн эwед кo we
р'ейе дьбиньн.

Дар у бэре we
(Луца 6:43-45)

¹⁵ H'эвза хwэ жь п'ехэмбэред
дэрэw бькьн. Эwe бь п'осте пез
бенэ цэм wэ, ле хьндoр'ва гoред

п'эр'ани нэ. ¹⁶ Хунe wана жь бэред
wan нас бькьн. Гэлo кэсэк жь сть-
рийа тьрийа дьчьнэ, йан жи жь
дьр'ийа heжира? ¹⁷ Дара qэнщ бэ-
ре qэнщ дьдэ, ле дара хьраб бэре
хьраб дьдэ. ¹⁸ Дара qэнщ нькаре
бэре хьраб бьдэ, нэ жи дара хьраб
дькаре бэре qэнщ бьдэ. ¹⁹ Hэр дара
кo бэре qэнщ надэ те бьр'ин у ави-
тьне нава агьр. ²⁰ Аwa хунe wана
жь кьред wan нас бькьн.

К'и heжайи
П'адшатийа Э'змана йэ
(Луца 13:26-27)

²¹ Hэ кo эwe Мьнр'а дьбежэ:
<Хwэйи! Хwэйи!> we бьк'эwэ П'ад-
шатийа Э'змана, ле эwe бьк'эwe,
йе кo э'мыре Бавe Мьни Э'змана
дьqэдинэ. ²² We P'оже гэлэке Мьн-
р'а бежьн: <Хwэйи! Хwэйи! Hэ ма
бь наwe Тэ п'ехэмбэрти^ф кьрн у бь
наwe Тэ щьн^ф дэрхьстьн у бь наwe
Тэ гэлэк к'эрэмэт кьрн?> ²³ хьнге
Эзе ашкэрэ wanр'а бежьм: <Жь Мьн
дур к'эвьн, нэhэqно! Мьн хун т'o
щар нас нэкьрьнэ.>

Мала йе сэрwахт
у мала йе бeфэ'м
(Луца 6:47-49)

²⁴ Аwa к'и кo ван готьнед Мьн
дьбьhe у wan дьqэдинэ, эw мина
мэрвьэки сэрwахт э, кo мала хwэ
сэр кевьр чекьр. ²⁵ Баран бари, ба
у лейи р'абун, we малe хьстьн, ле
эw мал хьлнэшийа, чьмки h'име
we сэр кевьр бу. ²⁶ Ле к'и кo ван
готьнед Мьн дьбьhe у наqэдинэ,
эw мина мэрвьэки бeфэ'м э, кo
мала хwэ сэр qуме чекьр. ²⁷ Баран

бари, ба у лейи р'абун, we мале хьстын у эw мал һьлшия, лап веран бу чу).

Һ'окөме Иса

²⁸ Гава Иса эв готьнед Хwэ сэр һэвда ани, э'лалэт сэр һинкьр-на Wi зэндэгьрти ман, ²⁹ чьмки Әви мина йэки хwэйһ'окөм эw һин дькьрын, нэ кө мина қанун-занед ван.

Иса йэки жь к'отибуне^ф пақьж^ф дькэ

(Марқос 1:40-45; Луқа 5:12-16)

8 ¹ Паше Иса жь ч'ийе һатэ хwэ-ре, э'лалэтэкэ гьран да пэй Wi чу. ² һынге йэки к'оти^ф һат хwэ авитэ бэр Wi у готе: «Хwэй-йи! һэгэр бьхwази, Тө дькари мын пақьж^ф ки*».

³ Иса дәсте Хwэ дьреж кьре ле к'эт у готе: «Әз дьхwазьм. Пақьж бэ!» У дәстхwэда эw жь к'отибуне пақьж бу. ⁴ һынге Иса жер'а гот: «Бьньһер'э, т'ө кэсир'а тыштэки нэбежи, ле һэр'э хwэ нишани к'а-һин кэ у һ'эдийа кө Муса^ф т'эми дайэ бьдэ, wэки һ'эмуйар'а бьбэ шэ'дэти».

Иса хөламе сэрсэдэки қәнщ дькэ

(Луқа 7:1-10; Йуһ'әнна 4:43-54)

⁵ Гава Иса к'этэ Кэфэрнаһуме, сэрсэдэк һатэ щэм Wi, һиви же кьр у готе: ⁶ «Хwэйи, хөламе мын шьлушэ'т малда п'алдайэ, гэлэки щэфе дьбинэ». ⁷ Иса готэ wi: «Әзе

бем wi қәнщ кьм». ⁸ Сэрсэд ле вэгэр'анд у готе: «Хwэйе мын, эз нэ һежа мә кө Тө бейи мала мын. Ле г'эне хэбэрэке бежэ у хөламе мыне бь we хэбэре қәнщ бэ. ⁹ Әз хwэха жи мэрвьэки бьн һ'окөмда мә у бьн дәсте мында жи эскэр һэнэ. Әз йэкир'а дьбежьм: «Һэр'э», дьчэ, йэки дьнр'а дьбежьм: «Wэрэ», те у хөламе хwэр'а дьбежьм: «Ви тышти бькэ, дькэ».

¹⁰ Гава Иса эв йэк бьһист, зэн-дэгьрти ма у готэ әвед кө пэй wi дьчун: «Әз р'аст wэр'а дьбежьм, Исраеледа жи Мын бawэрике^ф аһа йэкида нэдитийэ. ¹¹ Әз wэр'а дь-бежьм, кө гэлэке жь р'оһьлате у жь р'оавайе бен у шайийа П'ад-шатийа Әзманада т'эви Ибраһим, Ишаq у Ақуб р'унен, ¹² ле зар'ед П'адшатийе we бенэ авитыне тэ-рийа дэрва. Ль wьр we бьбэ гьри у ч'ьркэ-ч'ьрка дьрана». ¹³ Паше Иса сэрсэдр'а гот: «Һэр'э! Бьра ль гора бawэрийа тэ тэр'а бэ». У we дәме хөламе wi қәнщ бу.

Иса гэлэк нэхwэша қәнщ дькэ

(Марқос 1:29-34; Луқа 4:38-41)

¹⁴ Гава Иса һатэ мала Пэтрус, хwэсийа wi г'айеда п'алдайи дит. ¹⁵ Әви дәсте Хwэ да дәсте we у г'айе же бэр'да, р'абу бэрдэсти Wир'а кьр.

¹⁶ Гава р'о чу ава, гэлэк щь-нак'эти анинэ щэм Wi. Әви бь хэбэре р'оһ'ед^ф һ'эрам дэрхьстын у һ'эму нэхwэш қәнщ кьрын. ¹⁷ Әв

* 8:2 Ль гора Қануна^ф Муса^ф мэрвьед к'оти нэпақьж бун. Дэрһэда мэрвьед к'отида ван сэрийада бьхунын Қануна К'аһинтийе 13–14.

аһа бу, кө эw готына бь заре Ишайа п'ехэмбэр бе сери, кө нъвисар э: «Эwи нэхwэшийед мэ һылдан у ешед мэ бьрн».[†]

**Щабдарийа
йед кө пэй Иса дьчын**
(Луца 9:57-62)

¹⁸ Чахе Иса э'лалэт дора Хwэ дит, э'мьр ль шагьрта кьр кө һэ-р'ьнэ wи бэри голе. ¹⁹ Ынге қанунзанэк незики Wи бу у готе: «Дэрсдар! Тө к'ода жи һэр'и, эзе пэй Тэ бем». ²⁰ Иса готэ wи: «P'уви-йар'а қол һанэ, тэйрэдед э'менр'а жи һелун, ле бона Көр'е^ф Мервь* цик т'онэ кө сэре Хwэ ле дайнэ».

²¹ Шагьртэки Wи готе: «Хwэ-йи! Изьне бьдэ мьн кө эз пешийе һэр'ьм баве хwэ дэфьн кьм». ²² Ле Иса жер'а гот: «Тө пэй Мьн wэрэ. Бьра мьри мьрийе хwэ дэфьн кьн».

Иса фьртоне дьсэдьр'инэ
(Марқос 4:35-41; Луца 8:22-25)

²³ Гава Иса к'этэ қайьке, шагьр-тед Wи т'эви Wи чун. ²⁴ Ньшкева фьртонэкэ мэзын ль голе р'абу, оса кө қайьк пелада онда дьбу. Ле Эw р'азайи бу. ²⁵ Ынге шагьрт незики Wи бун, Эw һ'ышйар кьрын у готы-не: «Хwэйи! Мэ хьлаз кэ! Эм онда дьбьн!» ²⁶ Иса готэ ван: «Чьма һун дьтьрсьн, кембаwэрно?» We дэме р'абу ль байе у голе һьлат у һ'эму тышт сэдьр'ин. ²⁷ Мэрьвед т'эви Wи

э'щербмаи ман у готын: «Эв к'и йэ, кө ба у гол жи ельми^ф Wи дьбьн?»

**Иса дө щьнак'этийа
қэнщ дькэ**
(Марқос 5:1-20; Луца 8:26-39)

²⁸ Гава Иса дэрбази wи алийе т'опрахед Гэрдарине бу, дө щьна-к'эти жь нав гор'ьстана дэрк'этын у р'асти Wи һатьн. Эw оса һар бун, кө кэсэк нькарьбу we р'ер'а дэрбаз буйа. ²⁹ Wана кьрэ қир'ин у готын: «Тө чь жь мэ дьхwази, Көр'е Хwэ-де? Жь wахт зутьр һати щэфе бьди мэ?» ³⁰ Жь wана wedатыр сурики бэразайи мэзын дьч'ерийа. ³¹ Щьна р'эща жь Wи кьр у готыне: «Һэгэр Тө мэ дэрдьхи, бьһелэ эм һэр'ьн бьк'эвьнэ нава сурийе бэраза». ³² Эwи готэ ван: «Һэр'ьн!» Эw жи дэрк'этын чун к'этынэ нава бэраза у эw сури пева жорда р'эви, хwэ жь кэнделда авитыне голе у хэньқин. ³³ Бэразван р'эвин чунэ бажер, чь кө һатьбу сэре щьнак'этийа готын. ³⁴ Ынге һ'эму мэрьвед бажер дэрк'этынэ пешийа Иса у гава Эw дитын, р'эща жь Wи кьрын кө жь э'рде ван һэр'э.

**Иса шьлушэ'тэки қэнщ дькэ
у гөнэйд wи дьбахшинэ**
(Марқос 2:1-12; Луца 5:17-26)

9 ¹ Иса к'этэ қайьке пашда вэ-гэр'ийа һатэ бажаре Хwэ*. ² We дэре шьлушэ'тэк ньвинеда

* **8:20** Эва нава Данийел 7:13 бир тинэ. Иса Мэсиг гэлэк щара наве «Көр'е^ф Мервь» дьда сэр Хwэ.

* **9:1** Ль гора Мэтта 4:13, бажаре Wи Кэфэрнаһум бу.

8:17 Ишайа 53:4.

п'алдайи анинэ щэм. Гава Иса бавэрийа ван дит, готэ йе шьлушэ'т: «Лаво, сэр хвэ бэ! Гөнэйед тэ хатънэ бахшандъне».

³ Ынге жь қанунзана һынэк нав хвэда фькьрин: «Стэхола! Эва ныге Хвэ Хвэдер'а давежэ».*

⁴ Фькьред ван Исава э'йан бун у гот: «Һун чьма дьле хвэда тыште хьраб дьфькьрын? ⁵ К'ижан р'һ'эт те готъне: «Гөнэйед тэ хатънэ бахшандъне», йан «Р'абэ у быгэр'э»? ⁶ Ле вэки һун бьзаньбын кэ һ'окө-ме Көр'е Мерьв һэйэ ль сэр дьне гөнэйа бьбахшинэ», һынге готэ йе шьлушэ'т: «Р'абэ ньвина хвэ һьлдэ, һэр'э мала хвэ!» ⁷ Эв жи р'абу чу мала хвэ. ⁸ Гава э'лалэте эв йэк дит, хофе эв гьртън у шькьри данэ Хвэде, кэ эв һ'окөм дайэ мэрьва.

Иса гази Мэтта дькэ
(Марқос 2:13-17; Луқа 5:27-32)

⁹ Иса жь вьр пешда чу, йэки кэ наве ви Мэтта бу ль щийе хэрщ-һьлдане р'унышти дит у готе: «Пэй Мьн вэрэ». Эв жи р'абу пэй Иса чу.

¹⁰ Гава Иса мала Мэттада сэр сьфре р'уныштыбу, гэлэк хэрщгьр у гөнэк'аред^ф дьн хатън т'эви Иса у шагьртед Ви р'уныштын. ¹¹ Чахе ферьсийа эв йэк дит, шагьртед Вир'а готън: «Чьма Дэрсдаре вэ т'эви хэрщгьр у гөнэк'ара дьхвэ у вэдьхвэ?» ¹² Ле гава Иса эв йэк бьһист ванар'а гот: «Сахлэм нэ һ'эвще һ'эким ын, ле нэхвэш. ¹³ һэ-

р'ын мэ'на ван хэбэра һин бьн: «Эз р'э'ме дьхвэзым, нэ кэ қөрбане^ф»,[†] Эз нэхатъмэ гази йед р'аст кьм, ле гази гөнэк'ара».

Пьрса р'ожигьртъне
(Марқос 2:18-22; Луқа 5:33-39)

¹⁴ Ынге шагьртед Йуһ'энна хатънэ щэм Ви у готъне: «Чьма эм у ферьси гэлэк щара р'ожи дьгьрын, ле шагьртед Тэ р'ожи нагьрын?» ¹⁵ Иса готэ ван: «Қэт дьбэ кэ хвэндийед дэ'вате шине бькьн, һ'эта кэ зэ'ва т'эви ван э? Ле р'оже бен, гава зэ'ва жь ван бе һьлдане, һынге we р'ожи бьгьрын.

¹⁶ Кэсэк пе п'арч'е ну к'ынща кэвьн п'инэ накэ, чьмки п'арч'е к'ынща кэвьнва дьрути we зоре ль к'ынща кэвьн бькэ у щийе қэ-льши we һе ль бэр һэв һэр'э. ¹⁷ Нэ жи шэрава ну дькьнэ мэшкед кэ-вьн. һэгэр өса бэ, мэшке бьг'эқьн, шэраве бьр'эжэ у мэшке жи хьраб бьн. Ле шэрава ну дькьнэ мэшке ну у һэр дэ жи тенэ хвэйкьрьне».

Қизька мьри
у к'олфэтэкэ нэхвэш
(Марқос 5:21-43; Луқа 8:40-56)

¹⁸ Гава Иса һе эв йэка ванар'а дьгот, һэма һынге сэрверэк һат хвэ авитэ бэр ныге Ви у готе: «Қиза мьн һежа мьрийэ. Ле вэрэ дэсте хвэ дайнэ сэр we у эве бьжи».

¹⁹ Иса р'абу т'эви шагьртед Хвэ да пэй ви чу. ²⁰ У ва к'олфэтэкэ

* **9:3** Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Эва к'ьфьрийа дькэ» йан «Эва наве Хвэде бехөрмэт дькэ».

9:13 носейа 6:6.

нэхwэш, кө донздэһ салед we бун сэр хуне вэбьбу, пыштева hat у р'ишийед к'ынце Иса к'эт. ²¹ Эwe нега хwэда данибу: «Һэ-гэр эз т'эне к'ынце Wi к'эвм, эзе қәнц бьм». ²² Иса сэр мьле Хwэва вэгэр'ийа эw дит у готе: «Ө'вде! Сэр хwэ бэ! Бавэрийа тэ т'о қәнц кьри». У we дәме эw к'олфэт қәнц бу.

²³ Гава Иса гьһиштэ мала сэр-вер, дина Хwэ даие, we қар'э-қар'а э'лалэте йэ у былурван жи зэлули ле дьхьн ²⁴ у готэ ван: «Дэрк'эвьн! Қизьк нэмьрийэ, ле һеньжийэ». Вана қарфе хwэ Пе дькьрын. ²⁵ Ле гава щьмэ'т дэр-хьстьнэ дэрва, Иса чу һьндор' дәсте we гьрт у қизьк р'абу сэр хwэ. ²⁶ Эва дэнг-бэ'са т'эмамия wi wэлатида бэла бу.

Иса д'о кора қәнц дькэ

²⁷ Гава Иса жь wьр дэрк'эт чу, д'о мэрьвед кор данэ пэй Wi кьрь-нэ қир'ин у готьн: «К'ор'е^ф Дауьд! Мэ wэрэ р'э'ме!»

²⁸ Гава кө гьһиштьнэ мале, эw һэр д'о кор һатьнэ щэм Wi. Иса жь ван пьрси у гот: «Һун бавэр дь-кьн, кө Эз дькарьм али wэ бькьм?» Вана гот: «Бэле Хwэйи». ²⁹ һьнге Иса дәсте Хwэ да ч'э'вед ван у гот: «Ль гора бавэрийа wэ wэр'а бэ». ³⁰ We дәме ч'э'вед ван wэбун. Иса һ'ышк т'эми ль ван кьр у гот: «Һаш жь хwэ һэбьн, кө т'о кэс ве йэке нэһ'эсэ». ³¹ Ле эw дэрк'этьн, т'эмамия wi wэлатида нав у дэнге Wi бэла кьрын.

Иса лал қәнц дькэ

³² Чахе эwана дэрк'этьн чун, һьнэка щьнак'этики лал анина щэм Иса. ³³ Гава Эwi щьн дэр-хьст, йе лал хэбэр да. Э'лалэт э'щэбмайи ма у гот: «Ль Исраеле жи тьштэки аһа т'о щар нэқэwь-мийэ». ³⁴ Ле ферьсияа гот: «Эw бь һ'ок'оме сэрwере щьна щьна дэрдьхэ».

Г'оне Иса ль щьмэ'те те

³⁵ Иса һ'эму г'онд у бажара дьгэр'ийа, к'ьништед wанда һин дькьр, Мьзгинийа П'адшатийе даннасин дькьр у ль нав щьм-э'те һ'эму щур'э нэхwэши қәнц дькьрын. ³⁶ Гава Эwi э'лалэт дит, дьле Wi ль ван шэwьти, чьмки эwана мина пэзе бе шьван, бэ-р'эдаийи у бэлабуийи бун. ³⁷ һьнге Эwi шагьртед Хwэр'а гот: «Нан-дьрун гэлэк э, ле п'алэ һьндьк ьн. ³⁸ Аwa һиви жь Хwэйе дьруне бькьн, wэки п'ала нандьруна Хwэ-р'а бьшинэ».

Навед һэр донздэһ шандийа^ф

(Марқос 3:13-19; Лука 6:12-16)

10 ¹ Иса һэр донздэһ шагьрт га-зи щэм Хwэ кьрын у һ'ок'ом да ван кө р'оһ'ед һ'эрам дэрхьн, һ'эму еш у нэхwэшийа жи қәнц кьн. ² Наве һэр донздэһ шандийа^ф эв ьн: Йе пешьн Шьмһ'ун, кө Пэ-рус те готьне у бьрайе wi Эндра-wьс, Ақубе Зэбэди у бьрайе wi Йуһ'энна, ³ Филипо у Бэртоломэйо, Т'ума у Мэттайе хэрщгьр, Ақубе^ф

налфawо у Тэдайо* 4Шьмһ'уне wә-латп'арез^{ф*} у Щьһудайе исхәрийоти, әwe кә нәмамия Иса кър.

Шандьна һәр донздәһа
(Марқос 6:7-13; Луқа 9:1-6)

5 Иса әв һәр донздәһ шандьн, г'әми ль ван кър у гот: «Нэчьнә нава нэщһуйа^ф у нәк'эвьнә бажаред Самәрийае^ф. 6 Ле бәле һәр'нә нав пәзед мала Израелейә ондабууйи. 7 Гава хун һәр'н, даннасин кьн у бежьн: «Гадшатиya Ә'змана^ф незик буйә». 8 Нәхwәша қәнц кьн, мьрийа сах кьн, к'отийа пақьж кьн, щьна дәрхьн. Wә беһәқ стандийә, беһәқ жи бьдьн. 9 Ль бәр пышта хwәда г'ө тышти һьлнәдьн: Нә зер', нә зив, нә сьфьр, 10 нә турьк бона р'е, нә дө дәст кьрас, нә чарьх, нә шьвдар, чьмки п'алә һежайи р'ьсқе хwә йә.

11 Чь бажар йан гөнде кә хун бьк'эвьне, маләкә һежа бьбиньн у ль wьр бьминьн, һ'эта кә хун жь wьр дьчьн. 12 Гава хун һәр'нә мале, сьлаве бьдьнә we у бежьн: «Ә'дьлайи ве малер'а». 13 У һәгәр әw мал һежа йә, бьра сьлава wә ль сәр we бә, ле һәгәр нә һежа йә, бьра сьлава wә ль wә вәгәр'ә. 14 Ле к'и кә wә қәбул нәкә у гөһдарийа хәбәрәд wә нәкә, гава кә хун жь we мале, йан жи жь wi бажари дәрдьк'эвьн, г'оза ньгед хwә даwшиньн. 15 Әз р'аст wәр'а дьбежьм, Р'ожа^ф Ахрәте һ'але wәлате Содом^ф у Гоморайе we жь йа wi бажари четър бә.

Мина пез ль нав гөра

(Марқос 13:9-13;

Луқа 21:12-17)

16 Ва Әз wә дьшиньм чава пәз нава гөра. Иди мина мә'ра сәр-вахт бьн у мина кәвока дьлсах. 17 Ле һ'эвза хwә жь мәрьва бькьн, әwe wә бьбьнә бәр диwана у к'ьништед хwәда wә бьдьнә бәр қамчийа. 18 Р'уйе Мьнда we wә бьбьнә бәр wәлийа у п'адша, кә хун бәр ван у нэщһуйа шә'дәтийе бьдьн. 19 Ле чахе wә бьбьнә бәр диwана, хәм нәкьн кә һуне чава йан чь хәбәр дьн. Тыштед кә һуне хәбәр дьн, we дәме wәр'а we бе дайине. 20 Чьмки нә кә һуне хәбәр дьн, ле Р'өһ'е Баве wәйи кә нава wәда йә we хәбәр дә.

21 Бьра we бьрайе хwә бьдә көштьне, баве жи көр'е хwә у зар' жи we һьмбәри де у баве хwә р'а-бьн у ван бьдьнә көштьне. 22 Бона наве Мьн һуне бәр ч'ә'ве һ'әмуийа р'әш бьн. Ле к'и кә һ'эта хьлазийе тәйах кә әwe хьлаз^ф бә. 23 У гава нав ви бажарида wә бьзериньн, бьр'эвьнә бажарәки дьн. Әз р'аст wәр'а дьбежьм, һ'эта һатьна Көр'е Мерьв, хун һ'әму бажаред Израеле пер'а нагьһиньн бьгәр'н.

24 Шагьрт жь дәрсдәре хwә нә мәстър ә у нә жи хөлам жь ахайе хwә. 25 Бәси шагьрт ә, wәки мина дәрсдәре хwә бә у хөлам жи мина ахайе хwә бә. һәгәр малхе малер'а «Баә'л-Зьбул^ф» готьн, һьнге нәфәред wir'а we чь бежьн?

* 10:3 Нав һьнәк дәстньвисарада дәwса «Тэдайо» «Левий^ф» һәйә, йан жи «Левий кә Тэдайо һатә бәрнавкьрьне».

* 10:4 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Шьмһ'уне жь Қанане».

**Бъзаньбън кô тьрса вэ
жъ к'е һэбэ**
(Луца 12:2-7)

²⁶ Ава иди т'ô шар жъ мэрьва нэтьрсын. Тыштэки дьзива т'ôнэ кô дэрнайе у нэ жи вэшарти кô к'ьфш нэбэ. ²⁷ Чь кô Эз тэ'рийеда вэр'а дьбежъм, әве нав р'онайеда бежън у чь кô хун гôһада дьбьһен, сэр бана бькьнэ дэнги. ²⁸ У жъ ван нэтьрсын йед кô бэдэне дькôжън, ле нькарын р'ôһ' бькôжън. Ле хун жъ Ви бьтьрсын, Йе кô дькарэ р'ôһ' у бэдэне дожеда^ф онда кэ. ²⁹ Нэ дô ч'ввик бь дьравэки чарқор'уше тенэ фьротане? Ле йэк жи жъ ван бейи ә'мьре Баве вэ нак'эвэ ә'рде. ³⁰ Ле чь ль вэ дьк'эвэ, һэр т'елэки п'ор'ед сэре вэ жьмарти йэ. ³¹ Иди нэтьрсын. хун жъ гэлэк ч'вика қимэттьр ьн.

**Иқрар^ф у инк'аркьрьна^ф
Иса**
(Луца 12:8-9)

³² К'и кô Мьн бэр мэрьва иқрар^ф кэ, Эзе жи ви бэр Баве Хвэйи Ә'змана иқрар кьм. ³³ Ле к'и кô Мьн бэр мэрьва инк'ар^ф кэ, Эзе жи ви бэр Баве Хвэйи Ә'змана инк'ар кьм.

Шур у ә'дълайи
(Луца 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Нэфькьрын кô Әз һатъмэ дьне ә'дълайийе биньм. Әз нәһатъм ә'дълайийе биньм, ле шур. ³⁵ Чьмки Әз һатъм кôр' жъ баве, қизе жъ де у буке жъ хвәсийе бьқэтиньм

³⁶ у дьжмьнед мерьв we жъ мала ви бьн.[†]

³⁷ Әве кô баве хвэ йан дийа хвэ жъ Мьн зэ'фтьр һ'эз дькэ, нэ һежайи Мьн ә. Әве кô кôр'е хвэ йан қиза хвэ жъ Мьн зэ'фтьр һ'эз дькэ, нэ һежайи Мьн ә. ³⁸ Әве кô хаче^ф хвэ һьлнадэ пэй Мьн найе, әв нэ һежайи Мьн ә. ³⁹ К'и ә'мьре хвэ бьгэр'э, әве онда кэ, ле к'и ә'мьре хвэ бона Мьн онда кэ, әве бьбинэ.

Һәқстандън
(Марқос 9:41)

⁴⁰ Әве кô вэ қэбул дькэ, Мьн қэбул дькэ у әве кô Мьн қэбул дькэ, Йе кô Әз шандьмэ қэбул дькэ. ⁴¹ Әве кô п'ехәмбэр қэбул дькэ чава п'ехәмбэр, we һәқе п'ехәмбэр бьстинэ у әве кô мэрьвэки р'аст қэбул дькэ чава мэрьве р'аст, we һәқе йед р'аст бьстинэ. ⁴² У әве кô т'асэ ава сар жи дьдэ йэки жъ ван бьч'ука, бона хатьре we йәке кô әв шагьрте Мьн ә, Әз р'аст вэр'а дьбежъм, әве т'ô шар һәқе хвэ онда нәкэ».

Иса шаба пьрса
Йуһ'әннайе ньхôмдар дьдэ
(Луца 7:18-35)

11 ¹ Чахе Иса т'эмийед кô данэ һэр донздәһ шагьртед Хвэ хьлаз кьрын, жъ ви щийи чу нав бажаред ван, кô һин кэ у даннасин кэ.

² Гава Йуһ'әнна кәледа бона шьхôлед Мәсиһ бьһист, чәнд

шагъртед* хwэ шандьнэ щэм Wi³ у же пьрсин: «Тө Әw и, Йе кө гэрэке бьхата, йан эм нивийа йэки дьн бьн?»⁴ Иса щаба ван да у гот: «Һәр'ьн, чь кө хун дьбиньн у дьбьнен Йуһ'әннар'а бежьн. ⁵ Кор дьбиньн, сэдэт дьгэр'ьн, к'оти пацъж дьбьн, кэр' дьбьнен, мьри р'адьбьн у фэқрар'а жи Мьзгини те дайине. ⁶ У хwэзи ль wi, кө жь Мьн п'ьшк набэ».

⁷ Гава әwana чун, Иса бона Йуһ'әнна әлаләтер'а дәстпекьр гот: «хун дәрк'әтгьнэ бәр'ийе чь бьбиньн? Қамишәки кө жь байе дьһ'әжә? ⁸ Йан хун дәрк'әтгьн чь бьбиньн? Мәрвьәки к'ьнще назьк^ф ль хwә кьри? Нә әвед кө к'ьнще назьк ль хwә дькьн, әw малед п'адшада нә? ⁹ Йан хун дәрк'әтгьн чь бьбиньн? П'ехәмбәрәки? Бәле эз wәр'а дьбежьм, жь п'ехәмбәрәки жи мәстьр ә. ¹⁰ Әва әw ә, бона к'ижани ньвисар ә: «Ва йә Әзе қасьде Хwә пешийа Тәва бьшиньм. Әwe р'ийа Тә пешийа Тәва һазьр кә».[†] ¹¹ Әз р'аст wәр'а дьбежьм, жь нава әвед кө жь к'өлфәта дьне к'әтгьнә, т'ө кәс жь Йуһ'әннайе ньхөмдар мәстьр нәбуйә. Ле П'адшатийа Әзманана йе һәри бьч'ук жь wi мәстьр ә. ¹² Жь р'ожед Йуһ'әннайе ньхөмдар һ'әта ньһа П'адшатийа Әзмана бь зорбәтийе те һ'ьщум-

кьрьне у йед зорбә дькьн кө зэфти хwә кьн*. ¹³ Чьмки һ'әму п'ехәмбәра у Қануне һ'әта Йуһ'әнна бона П'адшатийа Әзмана шәдәти дан*. ¹⁴ У һәгәр хун дьхwазьн ве йәке қәбул кьн, әw ә Елийәсе^ф кө гәрәке бьхата.[†] ¹⁵ Göhe к'е һәйә бьра бьбьһе.

¹⁶ Ньһа Әз ви ньсьли мина чь бьшьбиньм? Әw мина ван зар'а нә, йед кө базарада р'унышти нә, гази һәвалед хwә дькьн¹⁷ у дьбежьн: «Мә бона wә зөр'не хьст, хун нәр'әқьсин у бона wә бәйт' готгьн, wә шин нәкьр». ¹⁸ Йуһ'әнна һат, нә дьхвар, нә вәдхвар у дьготгьн: «Щьн wида һәйә». ¹⁹ Көр'е Мервь һат, дьхwә у вәдхwә, бона Wi дьбежьн: «Ва Әw йәки пәй хварьн у вәхварьне к'әти йә, досте хәрщгьр у гөнәк'ара йә. Ле сәрwахти бь ә'мәлед* хwә к'ьфш дьбә кө әw р'аст ә».

Бажаред нәбаwәр (Луқа 10:13-15)

²⁰ һьнге Иса дәстпекьр ль ван бажара һьлат, к'ижанада гәләк к'әрәмәтед Wi қәwьмибун, чьмки әw жь гөнәкьрьне вәнәгәр'ийан. ²¹ «Wәй ль тә Хоразин! Wәй ль тә Бет'сайда! һәгәр әw к'әрәмәтед кө нава wәда бун, Сур у Сайдайеда бьбуна, әwanайе зува бь к'өрх^ф у к'озийе т'обә^ф бькьрана. ²² Ле Әз

* 11:2 Нав һьнәк дәстньвисарада дәwса «чәнд шагьрт» «дө шагьрт» һәйә.

* 11:12 Аһа жи те фә'мкьрьне: «П'адшатийа Әзмана бь қәwате пешда дьчә у йед зорбә дәст дьхьн».

* 11:13 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Чьмки һ'әму п'ехәмбәра у Қануне һ'әта Йуһ'әнна п'ехәмбәрти^ф кьрьн».

* 11:19 Нав һьнәк дәстньвисарада дәwса «ә'мәл» «зар'» һәйә.

11:10 Малахи 3:1. 11:14 Малахи 4:5.

wэр'а дьбежым, Р'ожа Ахрэте, h'але Суре у Сайдае we жь h'але wэ четьр бэ. ²³ У тө Кэфэрнаум, тэ г'ьре те h'эта э'зман бьльнд би? Ле те h'эта дийаре^ф мьрийа hэр'и хware! hэгэр эw к'эрэмэгед кө нав тэда qэwьмин Содомеда бьqэwь-мийана, эwe h'эта р'ожа иройин бьма. ²⁴ Ле Эз wэр'а дьбежым, Р'ожа Ахрэте h'але wэлате Содоме we жь h'але тэ четьр бэ.

Wэpьн щэм мьн у hesa бьн
(Луqа 10:21-22)

²⁵ hьнге Иса гот: «Шькьр наве Тэ бэ Баво, Хwэйе э'рд у э'зман, кө Тэ эв тьшт жь зана у билана вшар-тьн у ль бэр зар'а вэкьрн. ²⁶ Бэле Баво, чьмки аha ль Тэ хwэш hat.

²⁷ Hэр тьшт жь Баве Мьн Мьнр'а натийэ дайине. Кэсэк Көр' нас накэ пештьри Баве у кэсэк Баве нас накэ пештьри Көр' у к'ижанар'а кө Көр' бьхwазэ wanва Баве бьдэ э'йанкьрне.

²⁸ Wэpьнэ щэм Мьн h'эмуйед wэстийайи у баргьран у Эзе р'ь-h'этийе бьдьмэ wэ. ²⁹ Нире Мьн hьльднэ сэр хwэ у жь Мьн hin бьн, чьмки Эз шкэсти мэ у дьлмь-лаhim ьм у hуне хwэр'а р'ьh'этийе бьбиньн. ³⁰ Чьмки нире Мьн р'ьh'эт э у баре Мьн сьвьк э».

Пьpса р'ожа шэмийе^ф
(Марqос 2:23-28; Луqа 6:1-5)

12 ¹ hьнге Иса р'ожэкэ шэми-йе^ф нава зэвийар'а дэрбаз бу, шагьртед Wi бьр'чи бун у дэст-

пекьрн сьмбьлед гэньм чьнин у хварьн. ² Гава ферьсийа эв йэк дит, Wир'а готьн: «hэла бьньhe-р'э, шагьртед Тэ тьште нэщайизи р'ожа шэмийе дькьн».

³ Иса wanар'а гот: «Wэ нэхwэндийэ кө Даwьд чь кьр, гава эw у йед пер'а бьр'чи бун? ⁴ Hэ эw к'этэ Хана^ф Хwэде у нане^ф Хwэдeр'а дайи хвар, эw нан нэ wир'а щайиз бу бьхwара, нэ жи эwед т'эви wир'а, ле т'эне к'аhинар'а?» ⁵ Йан жи wэ Qанунeда нэхwэндийэ, кө к'ахин р'ожед шэмийе П'арьстгэhеда шэмийе дьh'эр'ьминьн у диса бесуц ьн? ⁶ Ле Эз wэр'а дьбежым, кө ль вьр Йэки жь П'арьстгэhe мэстьр hэйэ. ⁷ hэгэр wэ заньбуяа мэ'на ве хэбэре чь йэ кө те готьне: «Эз р'э'ме дьхwазьм, нэ кө qөрбане»,[†] hьнге wэйе йед бесуц гонэк'ар нэкьрана. ⁸ Чьмки Көр'е Мерьв Хwэйе р'ожа шэмийе йэ».

Иса р'ожа шэмийе мэрьве
кө дэсте wi к'ьшийабу
qэнц дькэ

(Марqос 3:1-6; Луqа 6:6-11)

⁹ Иса жь wьр р'абу чу, hatэ к'ь-ништа wan. ¹⁰ Мэрьвэк ль wьр hэбу, кө дэсте wi к'ьшийабу. hьнэка дьхwэст кө хэйба Иса бькьрана, жь Wi пьрсин у готьне: «Щайиз э кө мэрьв р'ожа шэмийе нэхwэша qэнц бькьн?»

¹¹ Эwi жи wanар'а гот: «Эw жь wэ к'и йэ, кө пэзэкэ wi hэ-бэ у р'ожа шэмийе бьк'эwэ ч'э'ле, we нэгьрэ у дэрнэхэ? ¹² Ле инсан

12:4 Qануна К'ахинтийе 24:9; Самуел I, 21:1-6. 12:7 носейа 6:6.

чьдас жь пез қимэттьр э! Аwa р'о-
жа шәмийе қәнщикърын щайиз э». ¹³ Ынге ви мәрвьир'а гот: «Дэсте
хwэ дьреж кэ». Эви жи дьреж кър
у мина дәсте дьн қәнщ бу. ¹⁴ Ле
ферьси дәрк'этьнэ дәрва бона Иса
ль һэв шевьрин кō чава Ви бь-
дьнэ кōштъне.

Э'вде Хwәдеи бьжарти^ф

¹⁵ У гава Иса пе һ'эсийа, жь we
дәре чу, гэлэк э'лалэт жи пэй Ви
чу. Эви һ'эму жи қәнщ кърьн ¹⁶ у
т'эми да wан кō бона Ви нәкьнэ
дэнги. ¹⁷ Эва аһа бу кō эw готъна
бь заре Ишайа п'эхэмбэр бе сери:
¹⁸ «Ва йэ Э'вде Мьн, Йе кō Мьн
бьжартийэ^ф
у һ'эзкьрийе Мьни кō Мьн
бэгэм кърыйэ.
Эзе Р'öh'е Хwә дайньмэ сэр Ви
у Эwe мьлэтар'а һәқийе э'лам
кэ.
¹⁹ Эwe нэ бьк'эвэ һ'ощәте, нэ
бькэ қар'э-қар'
у нэ жи йәке дэнге Ви
мәйданада бьбьһе.
²⁰ Эwe қамише п'эрч'ьқи һур-
һури нәкэ,
п'ьлта дьч'ьрусэ венәсинэ,
һ'эта кō һәқийе бьгьһинэ сери.
²¹ У һ'эму мьлэт we гōмана хwэ
дайньнэ сэр наве Ви.»[†]

Иса у Баэ'л-Зьбул
(Марқос 3:20-30;
Луқа 11:14-23; 12:10)

²² Ынге щьнак'этики^ф кори лал
анинэ щәм Ви у Эви эw қәнщ

кър, өса кō эви һьн дит у һьн жи
хэбэр да. ²³ У т'эмамийа э'лаләте
зәндәгьрти ма у гот: «Гәло Эв э
көр'е Дауьд?»

²⁴ Ле гава ферьсийа бьһист
готън: «Эва бь һ'өкөме сәрwере
щьна^ф Баэ'л-Зьбул щьна дәрдьхэ».

²⁵ Ле нетед дьле wан Исава
э'йан бун у wанар'а гот: «Һәр п'ад-
шатийа кō нав weда т'ьфақ т'өнэбэ
we weран бэ у һәр бажар йан мала
кō ль нава weда т'ьфақ т'өнэбэ эw
наминэ. ²⁶ һэгәр мирещьн хwэха
хwэ дәрдьхэ, кō өса йэ нава п'ад-
шатийа wида бет'ьфақи һэйэ, иди
п'адшатийа wи we чава бьминэ?
²⁷ һэгәр Эз бь һ'өкөме Баэ'л-Зьбул
щьна дәрдьхьм, ле йед кō пэй
wэ тен бь чь дәрдьхьн? Wәки өса
йэ эwe бьбьнэ һ'акьмед wэ. ²⁸ Ле
һэгәр Эз бь һ'өкөме Р'öh'е Хwәде
щьна дәрдьхьм, иди П'адшатийа^ф
Хwәде гьһиштийэ wэ. ²⁹ Йан чава
йәк дькарэ бьк'эвэ мала мерхасэ-
ки у һәбука wи т'алан кэ, һэгәр
пешийе wи мерхаси гьренэдэ?
Гава гьреда, һынге we бькарьбэ
мала wи т'алан кэ.

³⁰ К'и кō нэ т'эви Мьн э, мь-
қабьли Мьн э у к'и кō т'эви Мьн
т'оп накэ, бәла дькэ. ³¹ Бона we
йәке Эз wәр'а дьбежьм, һәр гōнэ у
готънед хьраб we ль мәрьва бенэ
бахшандьне, ле эwe кō готънәкэ
хьраб мьқабьли Р'öh' бежэ, ль wи
найе бахшандьне. ³² К'и тыштә-
ки мьқабьли Көр'е Мерьв бежэ,
we бе бахшандьне, ле һэгәр йәк
һьндава Р'öh'е Пирозда бежэ, ль

12:18-21 Ишайа 42:1-4.

wi найе бахшандьне, нэ ве дьне
нэ жи we дьне.

Дар у бэре we
(Луца 6:43-45)

³³ Аwa һэгэр дар қэнц э, бэре we жи қэнц э, һэгэр дар хьраб э, бэре we жи хьраб э, чьмки дар жь бэре хwэ те наскьрне. ³⁴ Ч'ежькед м'ра! һун чаwa дыкарьн қэнц хэбэр дьн, һэгэр һун хьраб ьн? Чьмки дьл чьва т'жи йэ зар жи эwe дьбежэ. ³⁵ Мэрьве қэнц, жь хьзна хwэйэ қэнц қэнщийе дэрдьхэ, ле мэрьве хьраб, жь хьзна хwэйэ хьраб хьрабийе дэрдьхэ. ³⁶ Эз wэр'а дьбежьм, Р'ожа Ахрэте мэрьв бона һэр хэбэрэкэ п'уч' кё хэбэр дьдн we шабдар бьн. ³⁷ Чьмки һуне бь хэбэред хwэ бесуц бьн у бь хэбэред хwэ гөнэк'ар бьн).

К'эрэмэтэке
чава нишан дьхwазьн
(Марқос 8:11-12; Луца 11:29-32)

³⁸ һынге һнэкэ жь қанунзан у ферьсийа Wир'а готьн: «Дэрс-дар! Эм дьхwазьн кё нишанэке жь Тэ бьбиньн». ³⁹ Эwi ль wan вэгэр'анд у гот: «Ньсьле хьраб у хальфи нишанэке дьхwазэ, ле жер'а нишанэкэ дьн найе дайине пешт'ри нишана Уньс п'ехэмбэр. ⁴⁰ Чава кё Уньс се р'ож у се шэва зьке һутда ма,† Көр'е Мерьв жи оса we се р'ож у се шэва нава к'урайа э'рдеда бьминэ. ⁴¹ Мэрьвед Нинэ-

вайе^ф we Р'ожа Ахрэте р'абьн у ви ньсьли нэһақ кьн, чьмки эwана бь даннасинийа Уньс жь гөнэкьрне вэгэр'ийан у ва Йэки жь Уньс мэст'р ль вьр һэйэ. ⁴² Ханьм-п'адша Башуре* Р'ожа Ахрэте we р'абэ ви ньсьли нэһақ кэ, чьмки эwa жь сэре дьне һат, кё сэрwахтийа Сьлеман бьбьһе у ва йэ Йэки жь Сьлеман мэст'р ль вьр һэйэ.

Пашда һатьна р'өһ'е һ'эрам
(Луца 11:24-26)

⁴³ Чахе р'өһ'е һ'эрам жь мерьв дэрте, щийе бе ав дьгэр'э кё р'ь-һ'этийе бьбинэ. Ле гава набинэ, ⁴⁴ һынге эw дьбежэ: «Эз вэгэр'ьмэ we мала хwэйэ кё же дэрк'этьмэ». Гава эw те, дьбинэ we мал вала, падьжкьри у һэвдайи йэ. ⁴⁵ һынге дьчэ һ'эфт щьнед дьнэ жь хwэ хьрабт'р жи тинэ, дьк'эвьнэ wьр дьжин. У ахьрийа wi мэрьви жь пешийе хьрабт'р дьбэ. Оса жи we бе сэре ви ньсьле хьраб».

Де у бьрайед Иса
(Марқос 3:31-35; Луца 8:19-21)

⁴⁶ һе Эwi э'лалэтер'а хэбэр дьда, ва дийа Wi у бьрайед Wi ль дэрва сэкьнин, дьхwэстьн т'эви Wi хэбэр дана. ⁴⁷ Йэки жер'а гот: «Ва дийа Тэ у бьрайед Тэ дэрва нэ у дьхwазьн т'эви Тэ хэбэр дьн». ⁴⁸ Эwi жи ль wi вэгэр'анд у готе: «К'и йэ дийа Мьн у к'и нэ бьрайед Мьн?» ⁴⁹ һынге дәсте Хwэ дьрежи

* 12:42 П'адшати I, 10:1-13. «Ханьм-п'адша Башуре» жь Шэба Э'рэбьстане һатэ щэм Сьлеман п'адша.

† 12:40 Уньс 1:17.

шагъртед Хвэ кър у гот: «Ва нэ де у бьрайед Мьн! ⁵⁰Чъмки к'и кő хвастьна Баве Мьни э'змана бинэ сери, эв э бьраие Мьн, хушка Мьн у дийа Мьн».

Мәсәлә т'охьмр'әш
(Марқос 4:1-9; Лука 8:4-8)

13 ¹We р'оже Иса жь мале дәр-к'әт, ль дәве голе р'уньшт. ²У һақас ә'лаләт һатә щәм Ви, кő Әв к'әрба к'әтә қәйьке р'уньшт у т'әмамийа ә'лаләте дәве голе сәкьни. ³Әви гәләк тышт бь мәсәлә әв һин кьрын у гот: «Т'охьмр'әш р'абучу кő т'охьм бьр'әшинә. ⁴Гава дьр'әшанд, һьнәк жь ван к'әтгнә дәве р'е, тәйрәдә һатгн у әв хварьн. ⁵Һьнәкед дьн к'әтгнә сәр ә'рде кәвьри, кő ль вьр хвәли кем бу. Әв зу шин бун, чъмки тәләше хвәлийе нә к'ур бу. ⁶Ле чахе тә'в дәрк'әт, әв ч'ьлмьсин у чъмки р'әвед ван т'өнәбун, һ'ышк бун. ⁷Һьнәкед дьн к'әтгнә нава стьрийа, стьри р'абун у әв хәньқандьн. ⁸Ле һьнәкед дьн жи к'әтгнә нава ә'рде қәнщ у бәр дан, йе сәд, йе шест у йе си. ⁹Göhe к'е һәйә бьра бьбьһе!»

Иса чьма бь мәсәлә хәбәр дьдә
(Марқос 4:10-12; Лука 8:9-10)

¹⁰We гаве шагъртед Ви незик буне у готьне: «Чьма бь мәсәлә Тő ванар'а хәбәр дьди?» ¹¹Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Wәр'а һатийә дайине кő һун сөр'ед П'адшатийа

Ә'змана бьзаньбьн, ле ванар'а нә һатийә дайине. ¹²K'ер'а кő һәйә, we he ле зедә бә у сәрда бьр'ьжә у к'ер'а кő т'өнә, чь һәйә жи we же бе стандьне. ¹³Әз бона we йәке бь мәсәлә ванр'а хәбәр дьдьм, кő әвана дьньһер'ьн у набиньн, дьбьһен, ле göhe хвә надьнә сәр у фә'м накьн. ¹⁴Ль сәр ван п'е-хәмбәртийа^б Ишайа те сери кő дьбежә:

«Һуне бьбьһен у göh бьдье, ле фә'м нәкьн, һуне бьньһер'ьн у дина хвә бьдье, ле нәбиньн.

¹⁵Чъмки әва щьмә'та сәрһ'ышк ә, бь göha гьран дьбьһен у ч'ә'вед хвә гьртгнә, вәки бь ч'ә'ва нәбиньн, бь göha нәбьһен у бь һ'ыш фә'м нәкьн, вәнәгәр'ьн, кő Әз ван қәнщ кьм.»[†]

¹⁶Ле хвәзи ль ч'ә'вед вә, кő дьбиньн у göhed вә, кő дьбьһен. ¹⁷Әз р'аст вәр'а дьбежьм, гәләк п'ехәмбәр у мәрвьед р'аст һ'ьзрәта дитьна ван тышта бун чь кő һун дьбиньн, ле нәдитгн у бьбьһистана чь кő һун дьбьһен, ле нәбьһистьн.

Шьровәкьрьна мәсәлә т'охьмр'әш
(Марқос 4:13-20; Лука 8:11-15)

¹⁸Ньһа һун шьровәкьрьна мәсәлә т'охьмр'әш бьбьһен. ¹⁹Һәр кәсе кő хәбәра П'адшатийе дьбьһе у фә'м накә, йе Хьраб* те т'охьме

* 13:19 Ава готи «Мирещьн».

13:15 Ишайа 6:9-10.

дьле вида чанди дьр'эвинэ. Эва эв ын кө дэве р'е хатънэ чандьне. ²⁰Эвед ль э'рде кэвбри хатънэ чандьне эв ын, кө чахе хэбэре дьбьһен, эв зу бь эшқ у ша қэбул дькьн. ²¹Ле р'аw кө нава ванда т'өнэнэ, дьреж г'аw накьн. Гава бона хэбэре р'асти тэнгасийа йан зерандьне тен, эв зу жь р'е дьк'эвьн. ²²Эвед ль нава стьрийада хатънэ чандьне эв ын, кө хэбэре дьбьһен у хэмед ве дьн-йайе у дэрэвед дэвлэтиие хэбэре дьхэньдиньн, эв бе бэр дьминьн. ²³Ле эвед ль нава э'рде қэншда хатънэ чандьне эв ын, кө хэбэре дьбьһен, ф'эм дькьн у бэр дьдьн, һьнэк сэд, һьнэк шест у һьнэк си».

Мэсэла гəнъм у зиване

²⁴Иса мэсэлэкэ дьн жи вана-р'а пешда ани у гот: «П'адшатийа Э'змана мина ве йэке йэ: Мэрвэки нав э'рде хwэда т'охьме қэнш чанд. ²⁵Гава һ'эму р'азайи бун, дьжмьне ви хат у ль нав гəнъм-да зиван жи чанд у чу. ²⁶Гава гəнъм гьһишт бэре хwэ да, һьнге зиван жи пер'а к'ьфш бун. ²⁷Хө-ламед хwэйе э'рде незики ви бун у готъне: «Ахайе мэ! Тэ нава э'рде хwэда т'охьме қэнш нэчанд? Ле эв зиван жь к'ө хатън?» ²⁸Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Дьжмьнэки эв тышт кьрийэ». Хөлама жи готэ ви: «Ньһа тө қайл и кө эм һэр'ьн ван р'акьн?» ²⁹Эви гот: «На, нэбэ чахе һун зиване р'акьн, гəнъм жи пер'а дэрхьн. ³⁰Бьһельн бьра һэр

дө жи һэвр'а бьгьһижьн һ'эта р'ожа нандьруне. Р'ожа нандьруне эзе п'алар'а бежъм, пешийе зиване бьчьньн, гөр'з-гөр'з гьредьн бона шəwате, ле гəнъм бькьнэ э'мбара мьн».

Дө мэсэлед ль сэр П'адшатийа Хwэде (Марқос 4:30-32; Луқа 13:18-21)

³¹Мэсэлэкэ дьн жи вана-р'а пешда ани у гот: «П'адшатийа Э'змана мина ве йэке йэ: Мэрвэки һ'эбэкэ т'охьме хэрдале һьлда, нав э'рде хwэда чанд. ³²Эв жь һ'эму т'охьма һуртър э, ле гава дьгьһижэ, жь һ'эму п'ьнцар'а мэстър дьбэ у дьбэ дар, өса кө тэйрэдед э'змен тен һелунед хwэ сэр ч'ьқьлед we чедькьн».

³³Иса мэсэлэкэ дьн жи вана-р'а гот: «П'адшатийа Э'змана мина һэвиртър'ш э, кө к'өлфэтэке һьлда, нава се код* арда стьра, һ'эта кө һ'эму һьлат».

Иса бь мэсэла хэбэр дьдэ (Марқос 4:33-34)

³⁴Иса эв һ'эму тышт бь мэсэла э'лалэтер'а готън у бе мэсэлэ т'ө тышт вана-р'а нэдьгот. ³⁵Эв йэк аһа бу, кө эв готъна бь заре п'е-хэмбэр бе сери:

«Эзе бь мэсэла дэве хwэ
вэкм,

тыштед жь вэхте э'фьрандьна
дьнйайеда вэшарти гьли
кьм».†

* 13:33 Се кодед щьһуйа дькьрэ wэкэ бист у пенц килограмми.

13:35 Зэбур 78:2.

**Шьровэкьрына мäsэла
гэным у зиване**

³⁶ Ынге Иса элалэт һышт, һатэ мал. Шагъртед Wi һатгнэ цэм Wi у готъне: «Мäsэла гэным у зиване мэр'а шьровэкэ». ³⁷ Әви ль ван вэгэр'анд у гот: «Әwe кө т'охьме қәнщ чанд, Көр'е Мервь э. ³⁸ Әрд дьһийа йә, т'охьме қәнщ жи мәрвьед п'ара П'адшатиye нә, ле зиван мәрвьед п'ара йе хьраб ын. ³⁹ Джьмьне кө әв чанд, мирещьн э. Нандьрун ахьрийа дьһийае йә, п'алә жи мьльйак'эт ын. ⁴⁰ У чава кө зиване т'оп дькьн дьшәвьтиньн, ахьрийа ве дьһийае жи we өса бә. ⁴¹ Көр'е Мервь we мьльйак'әтед Хвә бышинә у әве жь П'адшатиya Wi һ'әмуйед кө мәрййа жь р'е дәрдьхьн у нәһәқи-йе дькьн бьбьжерьн ⁴² у бавежьнә к'ура агьр. Ль вьр we бьбә гьри у ч'ьркә-ч'ьрка дьрана. ⁴³ Ынге мәрвьед р'аст we П'адшатиya Баве хвәда мина тә'ве шәwқ бьдн. Göhe к'е һәйә бьра бьбьһе!

**Мäsэлед хьзна вәшарти
у дөр'е қимәт**

⁴⁴ П'адшатиya Ә'змана мина ве йәке йә: Әрдәкида хьзнәкә вәшарти һәбу. Мәрвьәк we дьбинә, вәдьшерә, шабуна дьчә һ'әму һәбука хвә дьфьрошә у wi әрди дьк'ьр'ә.

⁴⁵ Диса П'адшатиya Ә'змана мина ве йәке йә: Мәрвьәки базьргани дөр'ед^ф р'ьнд дьгәр'ә. ⁴⁶ Гава дөр'әки п'ьр' қимәт дьбинә, дьчә һ'әму һәбука хвә дьфьрошә у wi дөр'и дьк'ьр'ә.

Мäsэла т'ор'а авити

⁴⁷ Диса П'адшатиya Ә'змана мина ве йәке йә: Т'ор'әк те авитьне нава бә'ре у һ'әму щур'ә мә'си дьк'эвьне. ⁴⁸ Гава т'ор' т'ьжи дьбә, дьк'ьшиньнә дәве бә'ре у р'удьнен мә'сийед кер дьбьжерьн дькьнә дәрдана, ле йед бекер weда дәвежьн. ⁴⁹ Ахьрийа дьһийае жи we өса бә. Мьльйак'әте дәрк'эвьн хьраба жь нав қәнща бьбьжерьн ⁵⁰ у бавежьнә к'ура агьр. Ль вьр we бьбә гьри у ч'ьркә-ч'ьрка дьрана».

Р'астийед кэвьн у ну

⁵¹ Иса жь ван пьрси: «Wә әв һ'әму тышт фә'м кьрын?» Wана жер'а гот: «Бәле». ⁵² Әви жи wанар'а гот: «Бона ве йәке һәр қанунзанәк кө П'адшатиya Ә'змана һин буйә, мина мәрвьәки хвәймьлк' э, кө жь хьзна хвә тыштед кэвьн у ну дәрдьхә».

**Бажаре Ньсрәте, ль к'ө Иса
мэзын бьбу, Wi қәбул накә
(Марқос 6:1-6; Луқа 4:16-30)**

⁵³ Гава Иса әв мäsэлә хьлаз кьрын, жь вьр чу ⁵⁴ һатә ци-мьск'әне Хвә, к'ьништа wанда әв һин дькьрын. Әв жи зәндәгьрти дьман у дьготьн: «Әв сәрwахти у қәwата к'әрәмәта жь к'ө гьһиштийе? ⁵⁵ Нә Әв көр'е нәщар ә? Нә наве дийа Wi Мәрйәм ә? Нә Ақуб^ф, Усьв^ф, Шьмһ'ун у Цьһуда^ф бьрайед Wi нә? ⁵⁶ Нә һ'әму хушкед Wi щәм мә нә? Әв һ'әму тышт жь к'ө гьһиштьнә Wi?» ⁵⁷ Бь ви аwaiи әв жь Wi чун, ле Иса wанар'а гот: «П'ехәмбәр т'ө щийи нә бегәдьр ә,

пештҕри мала хwэ у щи-мьск'эне хwэда». ⁵⁸ Эви ль we дэре гэлэк к'эрэмэт нэкьрн, чьмки баwэрийа ван т'өнэбу.

**Көштҕна Йуһ'эннайе
нхөмдар**

(Марқос 6:14-29; Луқа 9:7-9)

14 ¹ Ынге һеродэсе сэрwере Щэлиле бона Иса бһист, ² хөламед хwэр'а гот: «Эва Йуһ'эннайе нхөмдар э жь нав мьрийа р'абуйя. Лэма жи пе wi к'эрэмэт тенэ кьрне».

³ Чьмки һеродэс Йуһ'энна гьртьбу гьредабу у авитьбу кэле, р'уйе һеродийа жьна Филипойе бьрайе хwэда. ⁴ Чьмки Йуһ'энна һеродэср'а чэнд щара готьбу: «Нэ р'аст э кө тө һеродийае бьстини». ⁵ У һеродэс жи дьхwэст эw бькөшта, ле жь щьмэ'те дьтърсийа, чьмки щьмэ'те Йуһ'энна чава п'ехэмбэр қэбул дькьр.

⁶ Гава р'ожа буйина һеродэс һат, қиза һеродийае ль бэр т'эглифкьрийа бона ван р'эдьси у дьле һеродэс гэлэки хwэш һат. ⁷ Эви сонд хвар у готэ қизьке: «Тө чь бьхwази эзе бьдьмэ тэ». ⁸ Қизьк жи жь дийа хwэ һатьбу ширэткьрне у готе: «К'а ль вьр, сэр сьнийе сэре Йуһ'эннайе нхөмдар бьдэ мьн». ⁹ П'адша бэр хwэ к'эт, ле чьмки ль бэр т'эглифкьрийа сонд хварьбу, э'мьр кьр кө хwэстьна we бе дайине. ¹⁰ Эви шанд кэледа сэре Йуһ'энна да лехьстьне ¹¹ у сэре wi ль сэр сьнийе анин данэ кэч'ьке. Кэч'ьке жи дийа хwэр'а бьр. ¹² Ынге шагьртед wi һатьн щьнйазе wi

һьлдан у эw дэфьн кьрн. Паше чун Исар'а готьн.

Иса пенщ һ'эзара т'ер дькэ
(Марқос 6:30-44; Луқа 9:10-17;
Йуһ'энна 6:1-14)

¹³ Гава Иса эв йэк бһист, жь we дэре бь қайьке т'эне чу щики хэwлэ. Ле гава э'лалэте бһист, жь бажара пэя пэй Wi чун. ¹⁴ Чахе Иса жь қайьке дэрк'эт у э'лалэтэкэ гьран дит, һынге гөне Wi ль wan һат у нэхwэшед ван қэнщ кьрн.

¹⁵ Бэре еваре шагьртед Wi һатьнэ щэм у готьне: «Эв дэр щики хьки-хали йэ, иди дэрэнг э. Изьна э'лалэте бьдэ кө һэр'ьнэ гөнда хwэр'а хөрэк бьк'ьр'ьн». ¹⁶ Ле Иса ванар'а гот: «Нэ һ'эwщэ йэ кө эw һэр'ьн. һун хөрэк бьдьнэ ван». ¹⁷ Wана ле вэгэр'анд у готьне: «Ль вьр пештҕри пенщ нан у дө мэ'сийа тьштэки мэйи майин т'өнэ». ¹⁸ Эви ванар'а гот: «Wан нан у мэ'сийа биньнэ щэм Мьн». ¹⁹ Иса э'мьр кьр кө э'лалэт ль сэр шинайийе р'у-нен. Эви һэр пенщ нан у һэр дө мэ'си һьлдан, бэре Хwэ э'зменда кьр шькьри да у эw нан кэркьрн. Паше да шагьрта, шагьрта жи да э'лалэте. ²⁰ һ'эмуйа жи хвар т'ер бун у донздэһ сэлэ жи т'ьжи һурькед бэрмайи бэрэв кьрн. ²¹ Эwед кө хварьн, пештҕри жьн у зар'а wэкэ пенщ һ'эзар мери бун.

Иса п'ийа ль сэр авер'а дьчэ
(Марқос 6:45-52;
Йуһ'энна 6:15-21)

²² Пер'а-пер'а Иса п'ейи сэр шагьрта кьр, кө бьк'эвьнэ қайьке у

пешийа Wi дэрбази wi бэри голе бьн, һ'эта кӧ Хwэха э'лалэте вэр'е-кэ. ²³ Чахе Эwi э'лалэт вэр'екьр, г'эне р'абу чу сэре ч'ийе, кӧ дӧа бькэ. Гава р'о чу ава, Эw ль wьра г'эне бу, ²⁴ ле қайьк иди жь дэве голе дур к'этыбу у нава пелада бу, чьмки ба мьқабыли we бу.

²⁵ Қэрэбэрбанге Иса сэр голе-р'а пэяа дьчу незики ван дьбу. ²⁶ Ле гава шагьрта дит кӧ Эw сэр голер'а пэяа дьчэ, бьздийан у готьнэ һэв: «Эв хэйал^ф э!» У вана жь тьрса кьрэ қир'ин. ²⁷ Ле Иса we дэме дэнг да ван у гот: «Сэр хwэ бьн! Эз ьм! Нэтьрсьн!» ²⁸ Пэтрус ле вэгэр'анд у готе: «Хwэйи, һэгэр Тӧ йи, э'мьр кэ кӧ эз сэр авер'а бемэ щэм Тэ». ²⁹ Иса готе: «Wэрэ!» Пэтрус жь қайьке пэяа бу, сэр авер'а чу, кӧ һэр'э щэм Иса. ³⁰ Ле чахе эwi байе қайим дит тьрсийа у иди we нӧқ буйа, кьрэ қир'ин: «Хwэйи, мьн хьлаз кэ!» ³¹ We дэме Иса дэсте Хwэ дьрежи wi кьр, эw гьрт у жер'а гот: «Кем-баwэро! Чьма тӧ дӧдьли буйи?» ³² Чахе к'этынэ қайьке, ба сэкьни. ³³ У эвед қайькеда сэре хwэ ль бэр Wi данин у готьне: «Р'асти Тӧ Кӧр'е Хwэде йи».

**Иса Щенисартеда нэхwэша
қэнщ дькэ
(Марқос 6:53-56)**

³⁴ Гава эw дэрбази wi бэри голе бун, ль алийе Щенисартева гьништьнэ бэже. ³⁵ Бьнэлийед wьр

Эw нас кьрын, шандьн т'эмамыйа дор-бэра, һ'эму нэхwэш анинэ щэм Wi. ³⁶ Вана һиви же дькьр кӧ т'эне р'ишийед к'ынще Wi к'эвьн. У һ'эмуйед кӧ ле дьк'этын жь нэхwэшийед хwэ қэнщ дьбун.

**Р'ав-р'эзьмед кал-бава
у хэбэра Хwэде
(Марқос 7:1-13)**

15 ¹ һынге ферьси у қанунза-нед Оршэлиме һатьнэ щэм Иса у готьне: ² «Чьма шагьртед Тэ пэй р'ав-р'эзьмед кал-бава начьн? Дэстнэшушти нан дьхwьн».

³ Эwi ль ван вэгэр'анд у гот: «Ле һун чьма бона р'ав-р'эзьмед хwэ пэй т'эмийе Хwэде начьн? ⁴ Чьмки Хwэде гот: «Қэдьре де у баве хwэ бьгьрэ»[†] у «We кӧ гьлики қолайи де у баве хwэр'а бежэ гэрэке бе кӧштьне»[†] ⁵ Ле һун дь-бежьн: «We кӧ дийа хwэр'а йан баве хwэр'а бежэ: Эw алик'арийа кӧ гэрэке жь мьн бьгьһижэ тэ эw Хwэдер'а те дайине, ⁶ иди жь wi нак'эвэ кӧ эw қэдьре де у баве хwэ бьгьрэ». Бь ви аwайи бона хать-ре р'ав-р'эзьмед хwэ һун хэбэра Хwэде дькьнэ хwэли. ⁷ Дӧр'уно! Ишайа бона wэ р'аст п'ехэмбэрти кьрийэ у готийэ:

⁸ «Эва щьм'эта бь заре хwэ қэдьре Мьн дьгьрэ, ле дьле ван жь Мьн дур э. ⁹ Бадиһэwа Мьн дьһ'эбиньн, т'эмийед мэрьва чава қанунед Мьн щьмэ'те һин дькьн»[†]

15:4 Дэрк'этын 20:12; Дӧбарэкрьна Қануне 5:16. **15:4** Дэрк'этын 21:17; Қануна К'аһинтийе 20:9. **15:9** Ишайа 29:13.

**Тыштед кӧ мервь
дӑһ'эр'ьминьн
(Марқос 7:14-23)**

¹⁰ Һынге Иса э'лалэт гази щэм Хвэ кър у готэ ван: «Бьбьһен у фэ'м бькьн! ¹¹ Нэ кӧ тыште дьчэ дев, эв мэрьва дьһ'эр'ьминэ, ле чь кӧ жь дев дэрте, эв мэрьва дьһ'эр'ьминэ».

¹² Һынге шагъртед Ви хатын у готьнэ Ви: «Тӧ зани гава ферьсийа эв хэбэр бьһист, дьле ван ма?» ¹³ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Һэр дара кӧ Баве Мьни Э'змана данэч'ькандийэ, we жь к'окева бе р'акьрьне. ¹⁴ Жь ван вэгэр'ьн! Эвэ кор ьн у р'ебэре кора нэ. һэгэр кор р'ебэрийе кора бькэ, һэр дӧйе жи бьк'эвьнэ ч'э'ле». ¹⁵ Пэтрис ле вэгэр'анд у готе: «Ве мэсэле мэр'а шьровэк».

¹⁶ Иса гот: «Һун жи һала һе фэ'м накьн? ¹⁷ Чьма һун фэ'м накьн, чь кӧ дьчэ дев, дэрбази нав-дъл дьбэ у дэрдьк'эвэ дэрва? ¹⁸ Ле эв тыштед кӧ жь дев дэрген, эв жь дьл дэрген у һэма эв ьн кӧ мервь дьһ'эр'ьминьн. ¹⁹ Чьмки жь дьл^ф фькьред хьраб, кӧштьн, зьнек'ари, қави, дьзи, дэрэви, бӧхдан дэрген. ²⁰ Эв ьн кӧ мэрьва дьһ'эр'ьминьн, ле дэстнэшушти нанхварьн мэрьва наһ'эр'ьминэ».

**Бавэрийа к'ӧлфэта
кэнани^ф
(Марқос 7:24-30)**

²¹ Иса р'абу жь we дэре чу алиие Сур у Сайдаие. ²² У ва к'ӧлфэтэкэ кэнани^ф жь ван дэра һат, кърэ гази у готэ Ви: «Хвэйи, Кӧ-

р'е Давьд, мьн вэрэ р'э'ме. Қиза мьн щьна дьк'эвэ, гэлэки щэфе дьбинэ». ²³ Ле Эви цаба we нэда. Шагъртед Ви незики Ви бун һиви же кърьн у готьн: «Тыштэки бежэ ве, бьра дури мэ к'эвэ, чьмки пэй мэ к'этийэ дькэ қар'э-қар'». ²⁴ Эви цаб да у гот: «Эз т'эне бона пэзед мала Исраелейэ^ф ондабуйи һатьмэ шандьне». ²⁵ Ле эв к'ӧлфэта һат хвэ авитэ ыге Ви у готе: «Хвэйе мьн, али мьн бькэ!» ²⁶ Эви ль we вэгэр'анд у готе: «Эв нэ р'аст э, вэки нане бэр зар'а һьлдьн у бавежьнэ бэр са». ²⁷ Эве жи гот: «Бэле Хвэйи, нэ сэ жи ван һурькед кӧ жь сьфра хвэйе ван дьк'эвьнэ э'рде дьхьвн?» ²⁸ Ви чахи Иса ле вэгэр'анд у готе: «Э'вде, бавэрийа тэ мэзьнэ. Бьра анэгори хвэстьна тэ тэр'а бэ». Һэма жь we дэме қиза we қэнщ бу.

Қэнщкърьна гэлэка

²⁹ Иса жь вьр чу бэр гола Щэ-лиле, р'абу сэре ч'ийе р'уньшт. ³⁰ Э'лалэтэкэ гьран һатэ щэм Ви, кӧ т'эви хвэ гэлэк сэфэт, кор, лал, шьлушэ'т у нэхвэшед майин анибун у авитьнэ бэр п'ийед Иса. Эви жи эв қэнщ кърьн. ³¹ Гава э'лалэте дит кӧ лала хэбэр дан, шьлушэ'т қэнщ бун, сэфэт гэр'ийан у ч'э'вед кора вэбун, зэндэгърти ман у пэсьне наве Хвэдейе Исраеле дан.

**Иса чар һ'эзара т'ер дькэ
(Марқос 8:1-10)**

³² Иса гази шагъртед Хвэ кър у гот: «Гӧне Мьн ве э'лалэте те. Эва се р'ож э т'эви Мьн э у тыштэки

вани хварьне т'өнэ. Эз нахвазьм ван бър'чи вэр'екьм кө р'ева дьле ван хвэва хэр'э». ³³ Шагъртед Ви жер'а готын: «Ль ве бэр'ийе эме жь к'о һақас нан биньн, вэки эве э'лалэта гьран т'ер кьн?» ³⁴ Иса ванар'а гот: «Чэнд нане вэ һэ-нэ?» Вана гот: «Һ'эфт нан у чэнд мэ'сийед хур».

³⁵ Иса э'мьр кьр кө э'лалэт сэр э'рде р'уне. ³⁶ Эви хэр һ'эфт нан у эв мэ'си һьлдан шыкьри да у кэркьрын. Паше данэ шагърта, шагърта жи данэ э'лалэте. ³⁷ Һ'эмуйа жи т'ер хвар у һ'эфт зэмбил жи т'ьжи хурькед бэрмайи бэрэв кьрын. ³⁸ Эвед кө хварьн, пештьри жьн у зар'а, вэкэ чар һ'эзар мери бун. ³⁹ Паше Эви э'лалэт вэр'екьр, к'этэ қайькэке у һатэ синоре Мэгэдане.

**К'эрэмэтэке чава нишан
жь э'змен дьхвазьн**
(Марқос 8:11-13; Лука 12:54-56)

16 ¹ Ферьси^ф у садудқи һатьнэ щэм Ви кө Ви быцер'ьбиньн у же хвэстьн кө жь э'змана нишанэке нишани вана кэ. ² Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Гава дьбэ евар, хун дьбежьн: (Һэва we хвэш бэ, чьмки э'зман сор буйэ). ³ Ле сэре сьбе дьбежьн: (Иро һэва we хвэш нибэ, чьмки э'зман хөмам у сор э). Хун р'уйе э'змен э'нэнэ дькьн кө һэвайе чава бэ, ле нишанед э-мана э'нэнэ накьн.* ⁴ Ньсьле хьраб у хальфи нишанэке дьхвазэ, ле жер'а нишанэке дьн найе дайине,

пештьри нишана Уньс п'ехэмбэр». У Эви эв һыштын у чу.

**Һэвиртьр'ше ферьси
у садудқийа**
(Марқос 8:14-21)

⁵ Гава шагъртед Ви дэрбази ви али бун, бир кьрын хвэр'а нан һьлдана. ⁶ Иса ванар'а гот: «Мьқати хвэ бьн, һ'эвза хвэ жь һэвиртьр'ше ферьси у садудқийа бькьн». ⁷ Ле эванана нав һэвда хэ-бэр дьдан у дьготын: «Нане мэ т'өнэ, лэма аһа дьбежэ». ⁸ Ле эв йэк Исава э'йан бу у гот: «Кемба-вэрно! хун чьма нав һэвда хэбэр дьдьн, кө нане вэ т'өнэ? ⁹ Хун һе фэ'м накьн? Найе бира вэ, чава пенщ нана т'ера пенщ һ'эзар мэрыва кьр у вэ чэнд сэлэ бэрмайи һьлдан? ¹⁰ У һ'эфт нана жи т'ера чар һ'эзар мэрыва кьр у вэ чэнд зэмбил бэрмайи һьлдан? ¹¹ Хун чава фэ'м накьн, вэки Мьн бона нан вэр'а нэгот? Ле бона we йэке, кө хун һ'эвза хвэ жь һэвиртьр'ше ферьси у садудқийа бькьн».

¹² Шагърта һьнге фэ'м кьр, вэки Эви бона һэвиртьр'ше нан ванр'а нэгот, кө һ'эвза хвэ бь-кьн, ле жь һинкьрына ферьси у садудқийа.

**Пэтрус шэ'дэтийе
ль сэр Иса дьдэ**
(Марқос 8:27-30; Лука 9:18-21)

¹³ Иса чу алиие Қайсэрийа Фи-липойе у жь шагъртед Хвэ пьрси: «Бь т'эхмина мэрыва Көр'е Мерьв

* 16:3 Нав һьнэк дэстньвисарада жь р'еза 2-а һ'эта йа 3-йа т'өнэйэ.

к'и йә?»¹⁴ Вана гот: «Һнәк дьбежын Йуһ'әннайе нхөмдар э, һнәкед дьн дьбежын (Елийас э, ле һнәкед майин жи дьбежын Йеремийа йә, йан жи йәк жь п'ехәмбәра йә).

¹⁵ Әви жь ван пьрси: «Ле хун чь дьбежын? Бь т'эхмина вә Әз к'и мә?»¹⁶ Шьмһ'ун-Пәтрус ле вәгәр'анд у готе: «Тө Мәсир'и, Көр'е Хвәдейе зенди». ¹⁷ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Хвәзи ль тә, Шьмһ'уне көр'е Йу-Һ'әнна*, чьмки хун у гошт әв йәк ә'йани тә нәкьрын, ле Баве Мьни ә'мана. ¹⁸ Әз тәр'а дьбежым, кө тө Пәтрус* и, ава готи қайак и у ль сәр ви қайайи Әзе щьвина^ф Хвә чекьм у қәвата мьрне we пе нькарьбә. ¹⁹ У Әзе к'ълитед П'адшатийа Ә'мана бьдмә дәсте тә у чь кө тө ль сәр ә'рде гьреди, ә'манада жи we гьредайи бә у чь кө тө ль сәр ә'рде вәки, ә'манада жи we вәкьри бә).

²⁰ һынге Иса т'әми шагьртед Хвә кьр, вәки кәсир'а нәбежын, кө Әв Мәсир'и йә.

**Иса дәрһәқа щәфа
у мьрна Хвәда дьбежә
(Марқос 8:31–9:1; Луқа 9:22-27)**

²¹ Пәй we йәкер'а Иса дәстпекьр шагьртед Хвәра ә'йан кьр кө гәрәке Әв һәр'ә Оршәлиме, жь алийе р'успийа^ф, сәрәкед к'а-һина у қанунзанада гәләк щәфа бьк'ьшинә у бе көшт'ьне, ле р'ожа сьсийа жь мьрне р'абә.

²² Ле Пәтрус Әв да алики, ле һьлат у готе: «Дури һьндава Тә, Хвәйи! Әв тышт т'ө щар ль Тә нәқәвьмә!»²³ Иса сәр Пәтрусда вәгәр'ийа у готе: «Жь бәр ч'ә'ве Мьн бәтавәбә, щьно! Тө бона Мьн п'ышкбун и, чьмки әв нет-фькьра тә нә жь Хвәде йә, ле жь мәрвьайе йә).

²⁴ һынге Иса шагьртед Хвәра гот: «Һәгәр йәк дьхвазә ль пәй Мьн бе, бьра хвә инк'ар кә, хаче хвә һьлдә у ль пәй Мьн бе. ²⁵ Чьмки к'и кө дьхвазә ә'мьре хвә хьлаз кә, әве онда кә у к'и кө ә'мьре хвә бона Мьн онда кә, әве бьбинә. ²⁶ Чь фәйдә һәгәр мәрвь т'әмамия дьнйайе қазьнщ кә, ле ә'мьре хвә онда кә? Йан жи мәрвь чь дькаре бәр ә'мьре хвәва бьдә? ²⁷ Чьмки Көр'е Мервь we бь р'умәта^ф Баве Хвә т'әви мьльйак'әтед Хвә бе. һынге we анәгори ә'мәлед һәр кәси бьдә ван.[†] ²⁸ Әз р'аст вәр'а дьбежым, һнәкед ль вьр сәкьни һәнә we мьрне нәбиньн, һ'әта кө Көр'е Мервь бь П'адшатийа Хвәва те нәбиньн).

**Шагьрт Иса нава нур
у р'умәтеда дьбиньн
(Марқос 9:2-13; Луқа 9:28-36)**

17 ¹ Пәй шәш р'ожар'а Иса т'әви Хвә Пәтрус, Ақуб у бьрайе ви Йуһ'әнна һьлдан у р'акьрынә ч'ийаки бьльнд, ль вьр әв т'әне бун. ² һынге р'әнге Ви ль бәр ч'ә'ве

* **16:17** Бь йунани хәбәр бь хәбәр «көр'е Йона» ньвисар э. Бь зьмане арами^ф «Йона» көрткьрна наве «Йуһ'әнна» у «Уньс» э.

* **16:18** «Пәтрус» бь зьмане йунани те фә'мкьрне: «Қәйа, кәвьр».

16:27 Зәбур 62:12.

ван һатә гөһастыне. Р'уйе Ви ми-на тә'ве бьрѳи у к'ынщед Ви жи мина нуре чил-қәрқаш бун. ³Ньшкева Муса^ф у Елийас ванва хөйа бун у т'эви Ви хәбәр дан. ⁴Һынге Пәтрус Исар'а гот: «Хвәйи! Чава р'ьнд э кә эм вьр ын! һәгәр Тө бь-хвази, әзе се һ'олька ль ве дәре чекьм, йәке Тәр'а, йәке Мусар'а, йәке жи Елийаср'а».

⁵Әви һе хәбәр дьда, ньшкева ә'врәки р'онайи һат у сәр ван кьрә си, дәнгәк жь ә'вр һат у гот: «Әв ә Көр'е Мьни дәлал, кә Әз же р'ази мә. Гөһдарийа Ви бькьн!» ⁶Гава шагьрта әв дәнг бьһист, дәвәр'уйа чун у р'ьсәсе әв гьртьн. ⁷Ле Иса незикки ван бу, дәст да ван у гот: «Р'абьн, нәгьрсьн». ⁸Вана жи сәре хвә бьльнд кьр у пештьри Иса кәсәк нәдитьн.

⁹Чахе жь ч'ийе дьһатьнә хваре, Иса т'әми да ван у гот: «Әв дитьна кә вә дит кәсир'а нәбежьн, һ'әта кә Көр'е Мервь жь нав мьрийа р'анәбә». ¹⁰Шагьртед Ви же пьрсин: «Ле чьма қанунзан дьбежьн пешийе гәрәке Елийас бе?»^{*} ¹¹Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Р'аст ә, пешийе Елийасе бе у һәр тышти ве диса бинә щи. ¹²Ле Әз вәр'а дьбежьм, кә Елийас һатийә жи, ле әв нас нәкьрьн у чава кә хвәстын, өса сәре ви кьрьн. Ве өса жи сәре Көр'е Мервь бькьн».

¹³Һынге шагьрта фә'м кьр, кә бона Йуһ'әннайе ньхөмдар ванар'а гот.

Иса көр'ькәки щьнак'әти қәнщ дькә

(Марқос 9:14-29; Лука 9:37-43а)

¹⁴Чахе һатьнә щәм ә'лаләте, мәрвьәк незикки Иса бу, бәр чок да у готе: ¹⁵«Хвәйи, ль көр'е мьн вәрә р'ә'ме! Әв һиве^ф дьк'әвә у гәләки щәфа дьбинә. Щарна дь-к'әвә нава агьр у щарна жи нава аве. ¹⁶Мьн әв ани щәм шагьртед Тә, ле вана нькарьбу әв қәнщ кьра». ¹⁷Иса гот: «Ньсьле нәбауәр у хальфи! Н'әта к'әнге Әзе т'әви вә бьм? Н'әта к'әнге Әзе вә сәбьр кьм? Әви биньнә вьр щәм Мьн». ¹⁸Иса ле һьлат, щьн же дәрк'әт, көр'ьк пер'а-пер'а қәнщ бу.

¹⁹Һынге шагьрт т'әне һатьнә щәм Иса у же пьрсин: «Мә чьма нькарьбу әв щьн дәрхьста?» ²⁰Иса готә ван: «Бона кембауәрийа вә. Әз р'аст вәр'а дьбежьм, һәгәр ба-уәрийа вә вәкә һ'әбәкә т'охьме хәрдале һәбә, һуне ви ч'ийайир'а бежьн: «Жь вьр дәрбази ви али бә!» у ве дәрбаз бә. У бона вә тыштәки нәбуйине ве т'өнәбә. ²¹Ле әв щьсьне һа пе тыштәки дьн дәрнайе, пештьри бь дөа у бь р'ожийа».*

Иса диса дәрһәқа мьрьна хвәда дьбежә

(Марқос 9:30-32; Лука 9:43б-45)

²²Гава шагьрт Щәлиледиа щь-вийан, Иса ванар'а гот: «Көр'е Мервь ве бьк'әвә дәсте мәрвьа, ²³әве Ви бькөжьн, ле р'ожа сьсийа

* 17:21 Нав дәстньвисаред һәрә қәнщда р'еза 21-е т'өнә.

17:10 Малахи 4:5.

we p'абэ». У эвана гэлэки бэр хwэ к'этын.

Хэршдайина П'арьстгэне

²⁴ Чахе эw hatьнэ Кэфэрнаху-ме, хэршгьред дөзиве бона П'арьстгэне* hatьнэ щэм Пэтрус у готьне: «Дэрсдаре wэ хэрще дөзиве надэ?» ²⁵ Эwi гот: «Бэле». Чахе Пэтрус hatэ мале, пешийе Иса жь wi пьрси: «Шьм'ун! Тө чава г'эхмин дьки? П'адшед дьнийайе хэрщ йан бащ жь к'е дьстиньн, жь бажарванед хwэ, йан жь хэриба?» ²⁶ Пэтрус готе: «Жь хэриба». Иса готэ wi: «Кө оса йэ бажарван аза нэ. ²⁷ Ле wэки эм ван п'ышк^ф нэкьн, hэр'э голе шэwке бавеже у мэсийе пешьн кө дэрдьк'эwэ, быгрэ дәве wi вэкэ у те налэки чарзиве бьбини. Эwi hьлдэ, дәwса Мьн у хwэ бьдэ ван».

К'и йэ йе hэри мэзын?

(Марқос 9:33-37; Луца 9:46-48)

18 ¹ Wi чахи шагьрт hatьнэ щэм Иса у готьне: «Ль нав П'адшатийа Э'зманада к'и йэ йе hэри мэзын?» ² Иса зар'эк гази щэм Хwэ кьр, эw нав wанда да сэкьнандьне ³ у гот: «Эз р'аст wэр'а дьбежьм, hэгэр hун вэнэгэр'ын у нэбьнэ мина зар'а, hун т'ө щар нак'эwьнэ П'адшатийа Э'змана. ⁴ Аwa к'и кө мина ве зар'е хwэ бьч'ук кэ, эw э йе hэри мэзын П'адшатийа Э'зманада. ⁵ У к'и кө зар'экэ aha бь наве Мьн қэбул кэ, эw Мьн қэбул дькэ.

Жьр'едэрхьстьн

(Марқос 9:42-48;

Луца 17:1-2)

⁶ Ле к'и кө жь ван бьч'ука йэки, йе кө баwэрийа хwэ Мьн тинэ жь р'е дэрхэ, wир'а he қэнщ э, wэки бэрашэк стуйе wива бе гьредане у бьне бэ'реда бьхэньқэ. ⁷ Wэй ль дьнийайе, бона эwед кө мэрьва жь р'е дэрдьхьн. Набэ кө эw тьшт нэбьн, ле wэй ль wi кө мэрьв бь wi жь р'е дьк'эwьн.

⁸ hэгэр дәсте тэ йан ньге тэ, тэ жь р'е дэрхэ, wi жекэ у жь хwэ бавежэ. Бона тэ he қэнщ э кө тө қоп йан сэдқэт бьк'эви жийине, нэ кө дө дәст йан дө ньгед тэ hэбьн у бейи авитьне нава агьре h'эта-h'этайе. ⁹ У hэгэр ч'э'ве тэ, тэ жь р'е дэрдьхэ, wi дэрхэ у бавежэ. Бона тэ he қэнщ э кө тө бь ч'э'wэки бьк'эви жийине, нэ кө бь дө ч'э'ва бейи авитьне нава агьре доже.

Мэсэла пэза ондабуий

(Луца 15:3-7)

¹⁰ наш жь хwэ hэбьн кө hун жь ван бьч'ука йэки беhөрмэт нэкьн, чьмки Эз wэр'а дьбежьм, кө мьлийак'этед ван ль э'змана т'ьме р'уйе Баве Мьни э'змана дьбиньн. ¹¹ Көр'е^ф Мерьв hat кө йе ондабуий бьгэр'э у хьлаз кэ.* ¹² Hун чава г'эхмин дькьн? hэгэр сэд пэзед мэрьвэки hэбьн у йэк жь ван онда бэ, эwe нод у нэha нэhelэ ч'ийа-банийа у нэчэ кө

* **17:24** Ль гора Қануна Муса налэки «дөзиве» чава хэрщ бона П'арьстгэне дьдан (Дэр-к'этын 30:13).

* **18:11** Нав дәстньвисаред hэрэ қэнщда р'еза 11-а т'өнэ.

йа ондабуи быгэр'э? ¹³ Ле гава бьбинэ, Эз р'аст вэр'а дьбежым, эве бона we he гэлэки ша бэ, нэ кө бона нод у нәһед дьнә кө онда нәбунә. ¹⁴ Оса жи Баве вэйи* э'з-мана нахвазэ кө жь ван бьч'ука йәк онда бә.

Бьрайе кө гөнә дькә
(Луца 17:3)

¹⁵ һәгэр бьрайе тә нәһәқийе ль тә* бькә, гава тө у әв т'әне нә, ви ширәт кә. һәгэр әви гөһдарийа тә кьр, иди тә бьрайе хвә қазьнц кьр. ¹⁶ Ле һәгэр гөһдарийа тә нәкьр, йәки йан дөдөйед дьн жи т'әви хвә һьлдә, вәки: «Бь дәве дө йан се ш'да һәр тьшт бе избаткьрьне». ¹⁷ Ле һәгэр әви гөһдарийа ван жи нәкьр, шьвинер'а^ф бежә. У һәгэр гөһдарийа шьвине жи нәкьр, бьра әв бона тә бьбә мина п'утп'арьст у хәрщгьр.

¹⁸ Эз р'аст вэр'а дьбежым, чь кө һун сәр әрде гьредьн, ль э'мен жи we гьредаи бә у чь кө һун ль сәр әрде вәкьн, ль э'мен жи we вәкьри бә.

¹⁹ Диса Эз р'аст вэр'а дьбежым, һәгэр дөдө жь вә ль сәр әрде бь т'ьфақ бона тьштәки дөа бькьн у бьхвазьн, Баве Мьни э'змана we бьдә вә. ²⁰ Чьмки к'идәре дө йан се мәрвь бь наве Мьн бьщвьн, Эз ль вьр нава ванда мә».

Мәсәла бона бахшандьн
у нәбахшандьне

²¹ һьнге Пәтрус незики Ви бу у готе: «Хвәйи. Гава бьрайе мьн нәһәқийе ль мьн бькә, гәрәке эз чәнд щара бьбахшиньме, һ'эта һ'әфт щара?» ²² Иса готә ви: «Эз набежымә тә һ'эта һ'әфт щара, ле һ'эта һ'әфте щара һ'әфт*». ²³ Чьмки П'адшатийа Э'змана^ф мина ве йәке йә: П'адшаки хвәст т'әви хөламед хвә һәқ-һ'әсабе хвә р'аст кә. ²⁴ Гава дәст бь һ'әсаба кьр, йәк анинә щәм ви, кө дәһә һ'әзар тәланти* дәйндаре ви бу. ²⁵ Ле чьмки нькарбу дәйне хвә бьда, хвәйе ви э'мьр кьр, кө әв, жьна ви, зар'ед ви у һ'әму һәбука ви бенә фьротане, кө дәйне ви бе дайине. ²⁶ һьнге хөлам дәвәр'уйа чу ньге ви, лава же кьр у гот: «Ль мьн сәбьр кә. Эзе һ'әму жи ль тә вәгәр'иньм». ²⁷ Гөне хвәйе ви ль ви һат, әв бәр'да у дәйне ви жи бахшанде.

²⁸ Ле чахе әв хөлам дәрк'әт, р'асти хөлам-һәваләки хвә һат кө сәд зиви^{ф*} дәйндаре ви бу, дәст кьрә хәнәде у готе: «Тө чьқаси дәйндаре мьн и бьдә!» ²⁹ һьнге һәвале хөлам хвә авитә ньге ви, же лава кьр у готе: «Ль мьн сәбьр кә. Эзе ль тә вәгәр'иньм». ³⁰ Ле әви гөһ нәда ви, чу әв авитә кәле, һ'эта кө әв дәйне хвә бьдә. ³¹ Чахе хөлам-һәвалед вийә

* 18:14 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «вә» «Мьн» һәйә.

* 18:15 Нав һьнәк дәстньвисарада «ль тә» т'өнә.

* 18:22 Аһа жи те фә'мкьрьне: «һ'әфте у һ'әфт».

* 18:24 Қимәте тәлантәки һәде п'аләки панздәһ сала зедәтър бу.

* 18:28 Қимәте зивәки вәкә р'ожхәбата п'аләки бу.

18:16 Дөбарәкьрьна Қануне 19:15.

дын эв йэк дитын, гэлэки бэр хвэ к'этын у чун хвэйе хвэр'а тыште кө қэвьмибу гьли кьрын. ³² Ынге ахайе ви газе ви кьр у готе: «Хө-ламе хьраб! Мын һ'эму дэйне тэ бахшандэ тэ, бона we йэке кө тэ лава жь мын кьр. ³³ Ле жь тэ нэ-дык'эт кө тө жи ль хөлам-һэвалэ хвэ бьһатайи р'эме чава кө эз тэ һатъмэ р'эме?» ³⁴ У ахайе ви һерс к'эт, эв да дэсте зөлдмдаред кэле, һ'эта кө һ'эму дэйне хвэ вэгэр'ина. ³⁵ Өса жи Баве Мыни Ә'змана we ль сэре вэ һэр йэки бькэ, һэгэр һун бь дьл нэбахшиньнэ бьрайе хвэ».

Пьрса жьнбэр'дане
(Марқос 10:1-12)

19 ¹ Чахе кө Иса эв хэбэр сэр һэвда анин, жь Щэлиле дэрк'эт һатэ синоре Щьһустане, ви алийе ч'эме Урдөне.* ² Гэлэк э'лалэт ль пэй Ви чун у Әви ль we дэре эв қэнц кьрын. ³ Жь ферь-сийа һьнэк незики Ви бун у бона щер'ьбандьне же пьрсин: «Г'эло ль гора Қануне р'аст э, кө бона һэр м'энике мер жьна хвэ бэр'дэ?» ⁴ Әви щаба ван да у гот: «Wэ нэ хвэндийэ, сэре серида Ә'фьран-дар эв «қьсьме мер у жьнеда хө-льқандьн?» ⁵ у гот: «Бона ве йэке мер we де у баве хвэ бьһелэ, хвэ ль жьне бьгьрэ у һэр дө we бьбьнэ бэдэнэк». ⁶ Ава иди эв нэ дөдө нэ,

ле бэдэнэк ын. Бона ве йэке эвед кө Хвэде кьрынэ йэк, бьра мэрвь жь һэвдө нэқэтинэ».

⁷ Вана жер'а гот: «Ле чьма Муса т'эми кьр, кө мер к'ахаза жьнбэр'дане бьдэ жьне у we бэр'дэ?» ⁸ Әви ль ван вэгэр'анд у гот: «Муса жь дэст сэрһ'ышкийа вэ изьн да вэ кө һун жьнед хвэ бэр'дын. Ле сэрида нэ өса бу. ⁹ Әз вэр'а дьбежым, к'и кө бе сэбэбийа қавийе жьна хвэ бэр'дэ у йэкэ дьн бьстинэ, эв зьнек'арийе дькэ*».

¹⁰ Шагьртед Ви жер'а готын: «Һэгэр нав жьн у мерда тыштэ-ки аһа һэйэ, һе қэнц э вэки қэт нэзэвьщын». ¹¹ Иса ванр'а гот: «Һэр кэсир'а эв йэк дэст надэ, ле т'эне ванр'а к'ижанар'а һатийэ дайине. ¹² Чьмки нэмер^ф һэнэ, кө жь зькмакийеда өса бунэ у нэмер жи һэнэ, кө жь дэсте мэрвьа бунэ нэмер у нэмер жи һэнэ, кө бона П'адшатийа Ә'змана вана хвэ нэмер кьрын. К'ер'а эв йэк дэст дьдэ, бьра өса жи бькэ».

Иса дөа зар'а дькэ
(Марқос 10:13-16;
Луқа 18:15-17)

¹³ Ынге зар' анинэ щэм Иса, кө дэстед Хвэ дайнэ сэр ван у дөа ль ван бькэ. Ле шагьртед Ви ль йед данин һьлатын. ¹⁴ Иса гот: «Бь-ра эв зар' бенэ щэм Мын, пешийа

* **19:1** «Ч'эме Урдөне» дьк'эвэ р'оһьлата Оршэлиме у «ви алийе ч'эме Урдөне» дьк'эвэ р'оһьлата «ч'эме Урдөне».

* **19:9** Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «У к'и кө йа мербэр'даи бьстинэ зьне-к'арийе дькэ».

19:4 Дэстпбун 1:27; 5:1-2. **19:5** Дэстпбун 2:24. **19:7** Дөбарэкрьна Қануне 24:1-4.

ван нэгърын, чъмки П'адшатийа
Э'змана п'ара йед өса йэ». ¹⁵ У Иса
дэстед Хвэ данинэ сэр ван у жь
вьр чу.

**Хортэки дэвлэти
ль жийина^Ф
h'эта-h'этайе дьгэр'э**
(Марқос 10:17-31;
Луқа 18:18-30)

¹⁶ Ынге йэк незики Wi бу у
готе: «Дэрсдар! Эз чь қәнщийе
бькм, вэки жийина^Ф h'эта-h'э-
тайе вар бьм?» ¹⁷ Әви жер'а гот:
«Тө чьма бона қәнщийе жь Мьн
дьпърси?»* Т'эне Йэки қәнщ һэй.
Ле һэгэр тө дьхвази, бьк'эви жи-
йина h'эта-h'этайе, т'эмийед Хвэ-
де хвэй кэ». ¹⁸ Әви жь Иса пьрси:
«К'ижан ын?» Иса готе: «Нэкөжэ,
зьнек'арийе нэкэ, нэдьэ, шэ'дэ-
тийа дэрэw нэдэ, ¹⁹ қэдьре де у
баве хвэ бьгьрэ[†] у һавале хвэ
вэкэ хвэ h'ыз бькэ». [†] ²⁰ Хорт жер'а
гот: «Мьн эв h'эму хвэй кьрынэ.
Иди чь кемасийа мьн һэй?» ²¹ Иса
готе: «Һэгэр тө дьхвази к'амьл
би, һэр'э һэбука хвэ бьфьрошэ
бьдэ фэқира, һынге хьзна тэ we
ль э'змана һэбэ. У пэй мьн вэрэ». ²² Гава хорт эв хэбэр бьһистьн, бэр
хвэ к'эт у чу, чъмки гэлэк һэбука
wi һэбу.

²³ Ынге Иса готэ шагьртед
Хвэ: «Эз р'аст вэр'а дьбежьм,
дэвлэтийар'а зэ'мэт э кө бьк'э-
вьнэ П'адшатийа^Ф Э'змана. ²⁴ Эз

диса вэр'а дьбежьм, дэвэ we қөла
дэрзийер'а he р'ьһ'эт дэрбаз бэ, нэ
кө дэвлэти бьк'эвэ П'адшатийа^Ф
Хвэде». ²⁵ Гава шагьрта эв йэк
бьһист, гэлэки э'щэбмайи ман
у готьн: «Иди к'и дькарэ хьлаз
бэ?» ²⁶ Иса ль ван ньер'и у гот:
«Әw тышт жь дэсте мерьв найе,
ле Хвэде һэр тышти дькарэ бькэ».

²⁷ We гаве Пэтрис ле вэгэр'анд
у готе: «Аwa мә h'эму тышт һыш-
тийэ у пэй тэ һатьнэ, ле ахьрийа
мэ we чава бэ?» ²⁸ Иса готэ ван:
«Эз р'аст вэр'а дьбежьм, гава Көр'е
Мерьв Дьнийа Нуда ль сэр т'эхте
Хвэи р'умэте р'уне, һунед кө ль
пэй Мьн тен, сэр донздэһ к'өрсийа
р'унен у диwана донздэһ қэби-
лед^Ф Исраеле бькьн. ²⁹ У h'эмуьед
кө мала хвэ, йан бьрайед хвэ,
йан хушкед хвэ, йан баве хвэ,
йан дийа хвэ, йан жьна хвэ*,
йан зар'ед хвэ, йан э'рдед хвэ
бона наве Мьн һыштынэ, әwe сэд
қат бьстинэ у we жийина h'эта-
һ'этайе жи вар бэ. ³⁰ Ле гэлэкед
пеш we бьбьнэ паш у йед паш we
бьбьнэ пеш».

**П'алед р'ээед тьрийа
у һэqe ван**

20 ¹ «П'адшатийа Э'змана ми-
на ве йэке йэ: Мэрьвэки
хвэймьлк' сьбе зу р'абу, вэки бо-
на р'эзе тьрийед хвэ п'ала бьгьрэ.
² Әви п'алар'а р'оже зивэк қьрар
кьр у әw шандьнэ нава р'эзе хвэ.

* **19:17** Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Тө чьма Мьнр'а қәнщ дьбежи?»

* **19:29** Нав гэлэк дэстньвисаред һэрэ қәнщда «йан жьна хвэ» т'өнэ.

19:19 Дэрк'этын 20:12-16; Дөбарэкьрына Қануне 5:16-20. **19:19** Қануна К'аһинтийе 19:18.

³ Незики сьһ'эта нәһа* дәрк'эт, һьнәкед дьнә кӧ базареда бәтал сәкьнибун дитьн ⁴у готә ван: «Һун жи һәр'әнә нава р'эзе мьн у чь һәде вә йә, эзе бьдьмә вә». Әв жи чун.

⁵ Диса сьһ'эта донздәһа у сьһ'эта сьсийа дәрк'эт у ӧса кьр. ⁶ У незики сьһ'эта пенща дәрк'эт, һьнәкед дьн жи дитьн кӧ бәтал сәкьнибун у готә ван: «Чьма т'эмамия р'оже һун ль вьр бәтал сәкьнинә?» ⁷ Вана жер'а гот: «Кәсәки әм п'алә нәгьртьн». Әви ванар'а гот: «Һун жи һәр'әнә нава р'эзе мьн».

⁸ Гава р'о чу ава, хвәйе р'эз вәк'иле мала хвәр'а гот: «Гази п'ала кә, һәде ван бьде, жь йед пашьн дәстпекә һ'эта йед пешьн».

⁹ Әв п'алед кӧ сьһ'эта пенща гьртьбун, һатьн у һәр йәки зивәк станд.

¹⁰ Гава йед пешьн жи һатьн, вана т'ьре әве зедә бьстиньн. Ле вана жи һәр йәки зивәк станд.

¹¹ Гава һәде хвә стандьн, һьндава хвәйе р'эзда бина хвә тәнг кьрьн у готьн: ¹² «Мә т'эмамия гьрания р'оже у гәрма we к'ьшанд, ле әвед пашьвәхтийе кӧ һатьн сьһ'этәке жи нәхәбьтин, тә әв һьмбәри мә кьрьн». ¹³ Малхе жь ван йәкир'а гот: «Һәвал! Әз нәһәдийе ль тә накьм. Тӧ мьнр'а зивәки қайл нәбуйи?»

¹⁴ һәде хвә бьстинә у һәр'ә. Әз дьхвәзьм чава кӧ мьн да тә, ӧса жи бьдьмә әве пашьн. ¹⁵ Йан изьна

мьн ль сәр мале мьн т'ӧнә, чь кӧ әз бьхвәзьм we жи бькьм? Йан тӧ һ'әвсудийе дьки, кӧ әз мәр'д ьм?»

¹⁶ Бь ви авайи йед паш we бьбьнә пеш у йед пеш we бьбьнә паш*».

**Иса щара сьсийа дәрһәқа
мьрьна хвәда дьбежә**
(Марқос 10:32-34; Луқа 18:31-34)

¹⁷ Чахе Иса һьлдьк'ьшийа Оршәлиме, т'әне һәр донздәһ шагьртед Хвә т'әви Хвә бьрьн у р'еда готә ван: ¹⁸ «Бьбьһен! Әм һәвраз дьчьнә Оршәлиме. Кӧр'е Мерьв we бьк'әвә дәсте сәрәкед к'аһина^ф у қанунзана. Әве жер'а кӧштьне дәрхьн ¹⁹ у Ви бьдьнә дәсте нәщьһуйа, вәки қәрфе хвә ль Ви бькьн, бьдьн ль бәр қамчийа у хач^ф кьн. Ле р'ожа сьсийа Әве жь мьрьне р'абә».

**Хвәстьна дийа кӧр'ед
Зәбәди**
(Марқос 10:35-45)

²⁰ һьнге дийа кӧр'ед Зәбәди т'әви һәр дӧ кӧр'ед хвә һатә щәм Иса, хвә авитә ньге Ви тыштәк же дьхвәст. ²¹ Иса же пьрси: «Тӧ чь дьхвәзи?» Әве готә Ви: «Бәжә, кӧ әв һәр дӧ кӧр'ед мьн ль нав П'адшатийа Тәда, йәк ль мьле Тәйи р'асте, йе дьн жи ль мьле Тәйи ч'әпе р'уне». ²² Ле Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Һун ньзаньн чь

* **20:3** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сьһ'эта сьсийа». Ле ви чахи ль гора ә'дәте щьһуйа сьһ'эта сьсийа бь сьһ'эта иройин сьһ'эта нәһайә сьбе зу йә. Бона щьһуйа, һьнге сьһ'эт дәрк'әтьна р'ожева дәстпедьбу. Ӧса жи әв шьровәкьрьн бона р'еза 4-а һ'эта 9-а йә.

* **20:16** Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Чьмки газикьри гәләк ьн, ле бьжарти һьндьк ьн».

дххвазын. Гэло хун дькарын жь we к'асе вэхвьн, йа кө Эзе вэхвьм?^{*}»
 Вана готэ Wi: «Бэле, эм дькарын». ²³ Эви ванар'а гот: «P'аст э хуне we к'аса Мьн вэхвьн, ле изьна ль мьле Мьни ч'эп у р'асте р'унышт'ыне нэ дэсте Мьнда йэ. Эw ци бона ван ын, к'ижанар'а алийе Баве Мьнда hat'нэ hazьркьр'не».

²⁴ Гава һэр дэхэ шагьртед дьн эв йэк бьхист, дьле ван жь һэр дө бьра ма. ²⁵ Ле Иса эw гази щэм хwэ кьрын у гот: «хун заньн кө миред мьлэта сэрдэстийе ван дькьн у гьрэгьред ван һ'окөми сэр ван дькьн. ²⁶ Ле нава wэда гэрэке öса нибэ. К'и кө нава wэда дьхвазэ бьбэ йе мэзын, гэрэке бьбэ бэрдэстийе wэ. ²⁷ У к'и кө нава wэда дьхвазэ бьбэ пеш, гэрэке бьбэ хөламе wэ, ²⁸ чава кө Көр'е Мерьв нэһатийэ кө жер'а бэрдэстийе бькьн, ле wэки Эw Хwэха бэрдэстийе бькэ у а'мьре Хwэ бьдэ, кө гэлэка бьк'ьр'э».

Иса дө кора қәнщ дькэ
 (Марқос 10:46-52; Лука 18:35-43)

²⁹ Гава эвана жь Әриһайе дэр-к'этгьн, э'лалэтэкэ гьран да пэй Wi чу. ³⁰ Ва дө кор сэр we р'е р'унышт'ьбун. Гава бьхистьн кө Иса дэр-баз дьбэ, кьрынэ қир'ин у готыне: «Хwэйи^{*}, Көр'е^ф Давьд, ль мэ wэрэ р'э'ме». ³¹ Э'лалэте ль ван һьлат,

кө дэнге хwэ бьбьр'ьн, ле wана һе кьрэ қир'ин у готыне: «Хwэйи, Көр'е Давьд, мэ wэрэ р'э'ме!» ³² Иса сэкьни, гази ван кьр у гот: «хун чь жь Мьн дьхвазьн кө Эз бона wэ бькьм?» ³³ Вана жер'а гот: «Хwэйи, бьра ч'э'вед мэ wэбьн». ³⁴ Гөне Иса ль ван hat у дэст дани сэр ч'э'вед ван. Дэстхwэда ч'э'вед ван дитгьн, данэ пэй Иса чун.

Иса бь р'умэт дьк'эвэ Оршэлиме
 (Марқос 11:1-11; Лука 19:28-38; Йуһ'әнна 12:12-19)

21 ¹ Гава эw незики Оршэлиме бун, hat'нэ гөнде Бет'фаще, ч'ийайе^ф Зэйт'уне. һьнге Иса дө шагьртед Хwэ шандьн ² у ванар'а гот: «Һэр'ьнэ wi гөнде пешбэри хwэ у хуне к'эрэкэ гьредайи щэ'шьк бэр бьбиньн. Ван к'эра вэкьн биньнэ щэм Мьн. ³ һэгэр йэк wэр'а тыштэки бежэ, хун бежьн: «Хwэйир'а лазьм ьн» у эwe зу ван бьшинэ».

⁴ Эва öса қэwьми, кө эw готына бь заре п'ехэмбэр бе сери:

⁵ «Бежьнэ Сийона^ф қиз:^{*}
 «Ва Падше тэ те щэм тэ, бэрбьһер, ль к'эре, щэ'шьке к'эре сийарбуйи».[†]

⁶ Шагьрт чун у чава кө Иса т'эми дабу ван öса кьрын. ⁷ К'эр у щэ'шьк анин, к'ьнщед хwэ авитьнэ

^{*} 20:22 Нав һнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «Йан бь we ньхөмандьне бенэ ньхөмандьне, кө Эзе бемэ ньхөмандьне?»

^{*} 20:30 Нав һнэк дэстньвисарада «Хwэйи» т'өнэ.

^{*} 21:5 Ава готи «Бажаре Оршэлиме»

21:5 Зэкэрийа 9:9; Ишайа 62:11.

сэр ван у Эw ль ван сийар бу. ⁸Э'лалэтэкэ гьран к'ынщед хwэ сэр р'е р'адьхьстьн, һнэка жи ч'ьдъле дара дьбър'ин у сэр р'е р'адьхьстьн. ⁹Э'лалэта кө ль пешийа Wi у ль пэй Wi дьчу, дькърэ қир'ин у дьгот: «Һосанна^ф Көр'е Дауьдр'а! Бьмбарэк^ф э Эwe кө бь наве Хөдан те![†] Һосанна Йе һәри Жорьнр'а!»

¹⁰ Гава Иса к'этэ Оршәлиме, г'әмамия бажер һ'әжийа у пьрсин: «Эв к'и йә?» ¹¹ Э'лалэте гот: «Эва Исайе п'ехәмбәр э, жь Ньсрәта Щәлиле».

Иса П'арьстгәһеда

(Марқос 11:15-19; Лука 19:45-48; Йуһ'әнна 2:13-22)

¹² Иса к'этэ һ'әwша П'арьстгәһе у һ'әмуйед кө П'арьстгәһеда г'өщарәти дькърьн дәрхьстьн. Т'әхтед п'әрэгөһер'а у к'өрсийед кәвокфьроша вәлгәр'андьн ¹³ у готэ ван: «Ньвисар э: «Хана Мьн we Хана дөа бе һ'әсабе»,[†] ле wэ эw кьрийэ «шкәфта қачаха!»[†]

¹⁴ Ль wьр П'арьстгәһеда кор у сәдәт һатьнә щәм Wi у Эwi эw қәнщ кьрьн. ¹⁵ Ле гава сәрәкед к'аһина у қанунзана эw к'әрәмәтед кө Иса кьрьн дитьн у өса жи эw зар'ед кө П'арьстгәһеда дькърьнә қир'ин дьготьн: «Һосанна Көр'е Дауьдр'а!» һерс к'этьн ¹⁶ у готьнә Wi: «Тө дьбьһейи эв чь дьбежьн?» Иса ванар'а гот: «Бәле. Wэ қәт нәхwәндийә кө: «Тә пе дәве хьшим

у ширхөра пәсьне қәwата Хwэ да дайине?»[†]

¹⁷ У Эwi эw ль wьр һьштьн, жь бажер дәрк'әт, чу Бег'анийайе у шәв ль wьр ма.

Дара һежирейә һ'ьшкбуий

(Марқос 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Сьбе зу, чахе Эw вәгәр'ийа бажер, бьр'чи бу. ¹⁹ Сэр р'е дарәкә һежире дит, незики we бу, ле пештьри бәлга тьштәки дьн пева нәдит у дарер'а гот: «Жь wьр шунда тө һ'әта-һ'әгайе бәр нәди!» У дар пер'а-пер'а һ'ьшк бу.

²⁰ Гава шагьрта эв йәк дит, зәндәгьрти ман у готьн: «Чава эв дара һежире пер'а-пер'а һ'ьшк бу?» ²¹ Иса щаба ван да у гот: «Эз р'аст wәр'а дьбежьм, һәгәр бawәрийа wә һәбә у дөдъли нәбьн, һуне нә т'әне чь кө һатә сәре ве дара һежире бькьн, ле һәгәр һун ви ч'ийайир'а жи бежьн: «Р'абә хwә бавежә б'әре», we бьбә. ²² һәгәр баwәрийа wә һәбә, һун чь кө нава дөада бьхwазьн, һуне бьстиньн».

Пьрса дәрһәқа һ'өкөме

Исада

(Марқос 11:27-33; Лука 20:1-8)

²³ Гава Эw һатә П'арьстгәһе у щьмәт һин кьр, сәрәкед к'аһина у р'успийед щьмәте һатьнә щәм Wi у готьне: «Тө бь чь һ'өкөми ван кьра дьки? У к'е эв һ'өкөм дайә Тә?» ²⁴ Иса ль ван вәгәр'анд

* 21:9 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Һосанна бьльндайийеда». «Бьльндайи» бә'са щийе Хwәде дькә.

21:9 Зәбуp 118:25-26. 21:13 Ишайа 56:7. 21:13 Йеремийа 7:11. 21:16 Зәбуp 8:2.

у гот: «Эзе жи тыштэки жь вэ бь-
пърсьм. һэгэр вэ шаба Мьн да,
Эзе жи вэр'а бежъм Эз бь чь һ'ө-
көми ван кьра дькьм. ²⁵ һ'өкөме
ньхөмандьна Йуһ'энна жь к'ө бу,
жь э'змен бу, йан жь мэр'ва бу?»
Әвана нав һавда шевьрин у готын:
«Һэгэр эм бежын: «Жь э'змен бу),
Әве мэр'а бежә: «Ле вэ чьма әв
бавэр нэкьр?» ²⁶ Ле һэгэр эм бе-
жын: «Жь мэр'ва бу), әм жь э'лаләте
дытьрсын, чьмки һ'әмуя қәбул
дыкьр кө Йуһ'энна п'ехәмбәр бу».
²⁷ Вана шаба Иса да у готын: «Әм
ньзаньн». Әви ванр'а гот: «Эз жи
вэр'а набежъм кө Эз бь чь һ'өкөми
ван кьра дькьм.

Мәсәлә дө көр'а

²⁸ һун чава т'эхмин дькьн? Дө
көр'ед мэр'вәки һәбун. Әви көр'е
хвәйи мәзынр'а гот: «Lawo! Иро
һәр'ә нав р'әз, шьхөл бькә». ²⁹ Әви
ле вэгэр'анд у гот: «Эз начьм), ле
паше п'ошман бу у чу. ³⁰ һьнге бав
чу цәм йе дьн әви жи аһа гот:
«Бәле, эзе һәр'ым баво), ле нәчу.
³¹ Ньһа жь ван һәр дө көр'а к'ижани
гөр'а баве хвә кьр?» Вана готә Ви:
«Йе мәзын». Иса жи готә ван: «Эз
р'аст вэр'а дыбежъм, кө хәрщгьр у
ч'ә'вдәр we бәри вә бьк'эвьнә П'ад-
шатийа^ф Хвәде. ³² Чьмки Йуһ'энна
һат кө р'ийа р'астийе нишани вә
кә, вә әв бавэр нэкьр, ле хәрщ-
гьр у ч'ә'вдәра әв бавэр кьрын.
Вә әв тышт дит жи, ле диса һун
ль хвә мькөр' нәһатын, кө вә әв
бавэр бькьра.

Мәсәлә р'әзе тьрийа у р'эзвана

(Марқос 12:1-12; Луқа 20:9-19)

³³ Мәсәләкә дьн жи бьбьһен.
Мэр'вәки хвәймьлк' һәбу, р'әзе
тьрийа дани, дора we сур кьр һ'әв-
зәки тьриһ'нщьр'андьне теда к'ө-
ла, һеланәкә нобәдара чекьр у әв
бь к'ьре да р'эзвана, чу вәлатәки
дын. ³⁴ Гава вәхте бәрдаийне незик
бу, әви хөламед хвә шандьнә цәм
р'эзвана, вәки жь бәре р'әзе ви же-
р'а биньн. ³⁵ Р'эзвана хөламед ви
гьртын, йәк к'өтан, йе дьн көштын
у йәки дьн жи данә бәр кәвьра.
³⁶ Әви хөламанә дьн шандьн, жь
йед пешьн гәләктьр у вана өса жи
анинә сәре ван. ³⁷ Ахьрийе, көр'е
хвә шандә цәм ван у гот: «һьлбәт
we жь көр'е мьн шәрм бькьн». ³⁸ Ле
гава р'эзван ч'ә'в көр'е ви к'әтын,
һәвр'а готын: «Әв ware ви йә. Вә-
рын әм ви бькөжьн у бьбьнә хвәйе
мират'а ви». ³⁹ У әв гьртын жь р'әз
дәрхьстьнә дәр у көштын. ⁴⁰ Ле га-
ва хвәйе р'әз бе, we чь сәре ван
р'эзвана бькә?» ⁴¹ Готьнә Ви: «We
қыр'а ван нәһәқа бинә у р'әз бьдә
р'эзванед өса, йед кө we вәхтда
бәре р'әзе ви бьдьне».

⁴² Иса готә ван: «Вә ньвиса-
реда қәт нәхвәндийә?

«Әв кәвьре кө һоста т'әхсир
кьр,
әв бу сәре ә'нишке^ф.
Әв йәк жь алийе Хөданда
қавьми
у ль бәр ч'ә'ве мә һ'әйр-
һ'өжмәк'ар ә!»[†]

⁴³Бона ве йэке Эз вэр'а дьбежым, кө П'адшатийа Хвэде we жь wэ бе стандьне у мьлэтэки öсар'а бе дайине, wэки бона Wi бэр бинэ. ⁴⁴К'и кө бьк'эвэ сэр ви кэвьри, we хурдэхwэши бэ у эw кэвьр бьк'эвэ сэр к'е, we wi бьх'ынцьр'инэ».*

⁴⁵Гава сэрэкед к'аһина у ферьсийа мäsэлед Wi бьхистьн, ф'эм кьрьн кө Эw бона wан дьбежэ. ⁴⁶Кьрьн кө Wi бьгьрьн, ле жь э'лалэте тьрсийан, чьмки Эw wэкэ п'ехэмбэрэки қэбул дькьрьн.

Мäсэла дэ'wате

(Луца 14:15-24)

22 ¹Диса Иса бь мäsэла wана-р'а хэбэр да у гот: ²«П'адшатийа Э'змана мина ве йэке йэ: П'адшаки дэ'wата көр'е хwэ кьр. ³Эwi хöламед хwэ шандьн кө гази хwэндийед дэ'wате кьн, ле wана нэхwэстьн бен. ⁴Хöлаmnэ дьн шандьн у гот: «Хwэндийар'а бежьн: Мьн щанэга у һ'эйwанед хwэйэ дэрмаликьри сэржекьрьнэ у нане хwэ һазьр кьрийэ, һэр тьшт һазьр э. Wэрьнэ дэ'wате!» ⁵Ле wана пышт гöһе хwэва авит, йэк чу э'рде хwэ у йе дьн т'öщарэтийа хwэ. ⁶Йед майин жи хöламед wi гьртьн, к'öтан у көштьн. ⁷Чахе п'адше бьхист, һерс к'эт, ордийа хwэ шанд қьр'а эвед кө хöлам көштьн ани у бажаре wан шэwьтанд. ⁸Һьнге готэ хöламед хwэ: «Дэ'wat һазьр э, ле хwэнди нэ һежа бун. ⁹Р'абьн һэр'ьнэ сэре р'ийа у һун к'е кө бьбиньн, т'эг-

лифи дэ'wате кьн. ¹⁰У эw хöлам дэрк'этьнэ сэре р'ийа, к'и кө дитьн, қэнщ у хьраб, т'эв щьвандьн у мала дэ'wате бь хwэндийава т'ьжи бу.

¹¹Ле гава п'адша чу һьндөр' кө хwэндийа бьбинэ, мэрвьэк ль wьр дит кө к'ьнще дэ'wате ле т'öнэбу ¹²у готэ wi: «Һэвал! Тö чава бе к'ьнще дэ'wате к'эти вьр?» Эwi дэнг нэкьр. ¹³We гаве п'адше бэр-дэстийар'а гот: «Дэст у п'ийе wi гьредьн, бьгьрьн бавежьнэ тэ'рийа дэрва. Ль wьр we бьбэ қир'ин у ч'ьркэ-ч'ьрка дьрана.

¹⁴Awa газикьри гэлэк ьн, ле бьжарти һьндьк ьн».

Пьрса хэрщдаийн у нэдаийне

(Марқос 12:13-17; Луца 20:20-26)

¹⁵Һьнге ферьси чун шешьрин, кө Wi чава бь хэбэра бьгьрьн. ¹⁶Wана шагьртед хwэ т'эви пышт-гьред һеродэс шандьнэ щэм Wi у готьне: «Дэрсдар! Эм заньн кө Тö йэки р'аст и у р'ийа Хwэде^ф р'аст һин дьки. Мьнэте жь кэси наки, чьмки нав мэрьвада фьрқийе данайни. ¹⁷Ньһа бежэ мә, Тö чава т'эхмин дьки? Гэло р'аст э кө эм хэрщ бьдьнэ Qэйсэр^ф йан на?»

¹⁸Иса қалпийа wан заньбу у гот: «Чьма һун Мьн дьщер'ьбиньн, дөр'уно? ¹⁹П'эре хэрщдаийне нишани Мьн кьн». У wана зивэк Wир'а ани. ²⁰Иса жь wан пьрси: «Эв наве ньвисар у сьфэт йед к'е нэ?» ²¹Wана гот: «Йед Qэйсэр ьн».

* 21:44 Нав һьнэк дэстньвисарада р'еза 44-а т'öнэ.

һынге готэ ван: «Ава чь кӧ йед
 Қәйсәр ын бьдӧнә Қәйсәр у чь йед
 Хwәде нә бьдӧнә Хwәде». ²² Гава
 ван бһист зэндәгьрти ман, Әв
 һыштӧн у чун.

Пьрса р'абуна^ф мьрийа

(Марқос 12:18-27;

Луқа 20:27-40)

²³ Садуқи^ф, кӧ дьбежӧн р'абуна^ф
 мьрийа т'ӧнә, we р'оже һнәкә жь
 ван һатӧнә щәм Иса же пьрсин ²⁴ у
 готӧне: «Дәрсдар! Муса гот: «Һәгәр
 йәк безӧр'әт бьмьрә, бьра бьрайе
 ви жьна ви бьстинә у вәре бьра-
 йе хwә шин кә»,[†] ²⁵ Ава һ'әфт бьра
 ль щәм мә һәбун. Бьрайе мәзӧн
 зәвӧщи, безӧр'әт мьр, жьна ви бь-
 райе вир'а ма. ²⁶ Ӗса жи һатә сәре
 бьрайе дӧда у йе сьсийа, хӧләсә
 һатә сәре һәр һ'әфта жи. ²⁷ Ль пәй
 һ'әмуйар'а әв жьна жи мьр. ²⁸ Дә
 ижар we Р'ожа^ф Р'абуна мьрийа
 әв к'ӧлфәте бьбә жьна к'ижани
 жь ван һәр һ'әфта? Чьмки һ'әмуйа
 жи әв стандьбу».

²⁹ Иса ль ван вәгәр'анд у гот:
 «Һун хальфи нә, чьмки нә һви-
 сара занӧн, нә жи қәвата Хwәде.
³⁰ Р'ожа Р'абуна мьрийа нә we бь-
 зәвӧщӧн, нә жи мер кӧн, ле әве
 мина мьлйак'әтед ә'змен* бьн.
³¹ Ле дәрһәқа р'абуна мьрийада,
 чьма вә әв хәбәра кӧ Хwәде вәр'а
 готьбу нәхwәндийә? ³² «Әз Хwә-
 дейе Ибраһим, Хwәдейе Ишақ
 у Хwәдейе Ақуб ьм»,[†] Хwәде нә

Хwәдейе мьрийа йә, ле Хwәдейе
 зендийа йә».

³³ Гава ә'лаләте әв тышт бь-
 нистӧн, сәр һинкьрьна Ви зән-
 дәгьрти ман.

Т'әмийа сәр т'әмийар'а

(Марқос 12:28-34; Луқа 10:25-28)

³⁴ Ле гава ферьсийа бьһист кӧ
 Иса садуқи дәнбьр'и кьрӧн, һ'әму
 ль щики щьвийан. ³⁵ Һынге жь ван
 қанунзана йәки пьрс да Иса кӧ Ви
 бьщәр'ьбинә у готе: ³⁶ «Дәрсдар.
 Қанунеда к'ижан ә т'әмийа һәрә
 мәзӧн?» ³⁷ Иса готә ви: «Хӧдан
 Хwәдейе хwә һ'ыз бькә бь т'әма-
 мийа дьле^ф хwә, бь т'әмаммийа
 щанийа хwә у бь т'әмаммийа һ'ыше
 хwә»,[†] ³⁸ Әв ә т'әмийа пешӧн у һәрә
 мәзӧн. ³⁹ У йа дӧда жи мина ве йә:
 «Һәвале хwә вәкә хwә һ'ыз бькә»,[†]
⁴⁰ Жь ван һәр дӧ т'әмийава һ'әму
 һвисаред п'ехәмбәра у Қануне
 гьредаи нә».

Мәсиһ кӧр'е к'е йә?

(Марқос 12:35-37; Луқа 20:41-44)

⁴¹ Гава ферьси щьвийан, Иса
 жь ван пьрси ⁴² у гот: «Һун бона
 Мәсиһ чь дьфькьрӧн, т'әхмина
 вә Әв кӧр'е к'е йә?» Жер'а готӧн:
 «Кӧр'е Дауьд ә».

⁴³ Иса готә ван: «Ле чава Да-
 вьд Ви пе Р'ӧһ' Хӧдане хwә һ'әсаб
 дькә? Чьмки ви гот:

⁴⁴ «Хӧдан готә Хwәйе мьн:

Ль мьле Мьни р'асте р'уне,

* **22:30** Нав һнәк дәстӧнвисарада аһа йә: «Мьлйак'әтед Хwәде».

22:24 Дӧбарәкьрьна Қануне 25:5. **22:32** Дәрк'әтӧн 3:6.

22:37 Дӧбарәкьрьна Қануне 6:5. **22:39** Қануна К'аһинтийе 19:18.

h'эта кө Эз дьжмынед Тэ
 бькьмэ бьне п'ийед Тэ.[†]
⁴⁵Һэгэр Давьд Ви (Хвэйи) һ'есаб
 дькэ, Эв чава дьбэ көр'е ви?»⁴⁶У
 кэсэки нькарьбу щаба Ви быда у
 ль пэй we р'ожер'а кэсэки нэве-
 рьбу пьрсэж же бькьра.

**Һ'эвза хвэ жь қанунзан
 у ферьсийа бькьн**
 (Марқос 12:38-40;
 Луқа 11:37-52; 20:45-47)

23¹Һынге Иса э'лалэт у ша-
 гьртед Хвэр'а хэбэр да у
 гот: ²«Қанунзан у ферьси ль сэр
 к'орсийа Муса р'уньшт'нэ. ³Иди
 эвана чь вэр'а беж'н хвэй кьн
 у бьқэдиньн, ле мина ван нэкьн,
 чьмки эвана дьбеж'н, ле накьн.
⁴Баред гьран у э'мэт гьредьд'н,
 датиньнэ сэр мьлед мэр'ва, ле эв
 хвэха нахвэз'н т'элийа хвэ жи
 бьд'не. ⁵Эв һэр тьшти дькьн, кө
 бэр мэр'ва бенэ к'ьфше. К'иськед
 мэз'н ль мьл у э'нийед хвэва гь-
 редьд'н* у р'ишийед к'ьнщед хвэ
 дьреж дькьн**». ⁶Шайийада һэрэма
 жорьн һ'эз дькьн, к'ьништада жи
 к'орсийед пешьн, ⁷базарада сылаве
 бьд'нэ ван у мэр'в жи ванр'а (Р'эб-
 би*) беж'н. ⁸Ле бьра вэр'а нэбеж'н:

(Р'эбби, чьмки дэрсдаре вэ йэк э*
 у хун һ'эму жи бьра нэ. ⁹Ль сэр дь-
 не хун т'о кэсир'а нэбеж'н: (Баво),
 чьмки Баве вэ йэк э, кө э'змана
 йэ. ¹⁰Нэ жи вэр'а беж'н: (Р'ебэр),
 чьмки Р'ебэре вэ йэк э, эв Мэсиһ
 йэ. ¹¹Бьра нава вэда йе һэри мэз'н
 бьбэ бэрдэстийе вэ. ¹²К'и кө хвэ
 бьльнд кэ, эве ньмьз бэ, ле к'и кө
 хвэ ньмьз кэ, эве бьльнд бэ.

Вэй ль дөр'уйа

¹³Ле вэй ль вэ қанунзан у
 ферьсийа! Дөр'уно! хун дэре П'ад-
 шатийа Э'змана ль бэр мэр'ва
 дадьд'н. Нэ хун дьк'эвьне у нэ
 жи дьһельн эвед кө дьхвэз'н бь-
 к'эвьне. ¹⁴Вэй ль вэ қанунзан у
 ферьсийа! Дөр'уно! Аликива хун
 малед жьнэбийа һ'уфи хвэ дькьн,
 алийе дьнва жи бь дөр'ути дөайе
 хвэ дьреж дькьн. Бона ве йэке ди-
 вана вэ we he гьран бэ.* ¹⁵Вэй ль
 вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно!
 хун бэр у бэже ль һэв дьд'н, кө
 йэки нэбавэр биньн сэр р'ийа хвэ.
 Гава мэрэме вэ дьбэ, хун эви жь
 хвэ дө щара зедэтьр дькьнэ п'ара
 доже^ф. ¹⁶Вэй ль вэ р'ебэред кор,
 хун дьбеж'н: «К'и кө бь П'арьстгэ-
 не сонд дьхвэ, нэ тьштэк э. Ле к'и

* **23:5** Чава кө Дөбарэкр'на Қануне 6:8-да ньвисар э, шьһуйа к'иськед мьл у э'нийед хвэда ньвисаред сэрэкэ у т'эмийед Хвэдейэ жь Пэймана^ф Кэвьн хвэй дькьр'н. Эв ын эв ньвисаред жь к'ьтебед Муса кө гэлака дькьр'нэ к'иська: Дэрк'этын 13:1-10; 13:11-16; Дөбарэкр'на Қануне 6:4-9; 11:13-21.

** **23:5** «Р'ишийед к'ьнщед хвэ дьреж дькьн», вэки бьд'нэ к'ьфше, кө эв жь алийе Хвэдеда Хвэдер'а дайи у амьн ын (Жьмар 15:37-41; Дөбарэкр'на Қануне 22:12).

* **23:7** «Р'эбби» бь зьмане ибрани те фэмкьр'не: «Дэрсдар» у «Мэз'н».

* **23:8** Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «Эв Мэсиһ йэ».

* **23:14** Нав дэстньвисаред һэрэ қэнщда р'еза 14-а т'оңа.

22:44 Зэбуp 110:1.

кө бь зер'е ль нав П'арьстгәһе сонд дьхвә, дьбә дәйндар. ¹⁷Һэй беһ'ыш у корно! К'ижан мэзын э, зер' йан П'арьстгәһ, кө зер' һ'әлал дькә? ¹⁸Өса жи хун дьбежын: «К'и кө бь горигәһе^ф сонд дьхвә нә тыштәк э, ле к'и кө бь һ'әдийа ль сәр горигәһе сонд дьхвә, дьбә дәйндар». ¹⁹Һэй корно!* К'ижан э мэзын? Һ'әди йан горигәһ, кө һ'әдийе һ'әлал дькә? ²⁰Аһа к'и кө бь горигәһе сонд дьхвә, әһ һын бь we сонд дьхвә, һын жи бь һ'әму тыштед кө сәр we һәнә сонд дьхвә. ²¹К'и кө бь П'арьстгәһе сонд дьхвә, әһ һын бь we сонд дьхвә, һын жи бь Йе кө веда дьжи сонд дьхвә. ²²У к'и кө бь э'змен сонд дьхвә, әһ һын бь т'әхте Хвәде сонд дьхвә, һын жи бь Йе кө ль сәр р'унышти сонд дьхвә. ²³Вэй ль вә қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! Һун дәһәке^ф пунге, анисоие у к'емуне^ф дьдын, ле тыштед Қанунейә пеш, аһа готи һәдийе, р'әме у амьнийе давежынә пышт гөһе хвә. Вә гәрәке әв йәк бькьрана у дәст жь йед майин нәк'ышанда. ²⁴Р'ебәред кор! Һун к'әрмеша дьпарзынын, ле дәва дадьқөртиньн! ²⁵Вэй ль вә қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! Һун т'ас у финцана р'уйе дәрвава пақыж дькын, ле һьндөр'ва т'ьжи тьмайи у ч'ә'вбьр'чийи нә.* ²⁶Ферьсийе кор! Пешийе һьндөр'е финцан у т'асе пақыж кә, вәки ль дәрва жи пақыж бә. ²⁷Вэй ль вә

қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! Һун мина т'ьрбед сыпикьри нә, кө дәрвава бәдәв хөйа дьбьн, ле һьндөр'ва бь һәстуйе мьрийа у бь һ'әму һ'әрабийева т'ьжи нә. ²⁸Өса жи хун дәрва мәрвава р'аст к'ьфш дьбьн, ле һьндөр'ва хун дөр'у нә у нәһәқ ьн.

Иса ахьрийа ван ванр'а дьбежә

²⁹Вэй ль вә қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! Һун мәхбәред п'ехәмбәра чедькын у т'ьрбед йед р'аст дьхәмьлинын ³⁰у дьбежын: «Һәгәр әм р'ожед бавед хвәда буна, мә т'әви ван хуна п'ехәмбәра нәдьр'ет». ³¹Иди хун ньһа хвәха дьдьнә избаткьрьне, кө хун зар'ед ван бава нә, йед кө п'ехәмбәр көштьнә. ³²Дә кемасийа хьрабийед бавед хвә т'әмам кьн. ³³Мә'рно! Ч'ежькед мә'ра! Һуне чава жь дивана доже бьр'әвьн?

³⁴Бона ве йәке ва Әзе п'ехәмбәра, сәрвахта у қанунзана бьшиньмә щәм вә у Һуне жь ван һьнәка бькөжьн, хач кьн, һьнәка жи нав к'ьништед хвәда бьдьнә бәр қамчийа у бажар-бажар бьзериньн. ³⁵Һ'әму хуна бесуцә кө сәр р'уйе әрде һатийә р'етьне we бе сәр вә, жь хуна һабиле бесуц һ'әта хуна Зәкәрийаие көр'е Бәрәхийа, әве кө вә нав П'арьстгәһ у горигәһеда көшт.[†] ³⁶Әз р'аст

* **23:19** Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Һэй беһ'ыш у корно».

* **23:25** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ле һьндөр'да т'ьжи тыштед пе зөлме у нәр'астийе қазьнцкьри нә».

23:35 Дәстпелун 4:3-10.

вэр'а дьбежым, эв һ'эму хуне бе сәре ви ньсьли.

**Иса ль сәр Оршәлиме
дъловинә
(Луқа 13:34-35)**

³⁷ Оршәлим! Оршәлим! Тә п'е-хәмбәр дькөштүн у шандийед цәм хвә дьданә бәр кәвьра! Чәнд щара Мьн хвәст кә зар'ед тә өса быщыванда, чава мьришк щущукед хвә бьн баскед хвәда дыщывинә, ле вә нәхвәст! ³⁸ Ва мала вә we хьрабә у дәстжек'ьшанди бьминә. ³⁹ Эз вэр'а дьбежым, иди жь вьр шунда һун Мьн т'ө щар набиньн, һ'эта кә бежын: «Бьмбарәк э Әве кә бь наве Хөдан те!»†

**Иса пешда
дәрһәқа вәранбуна
П'арьстгәһеда дьбежә
(Марқос 13:1-2; Луқа 21:5-6)**

24 ¹ Гава Иса жь П'арьстгәһе дәрк'әт чу, шагьрт чунә цәм Ви, кә авайийед П'арьстгәһе нишани Ви кьн. ² Иса ванр'а гот: «Һун ван һ'эмуйа дьбиньн? Эз р'аст вэр'а дьбежым, эв һ'эмуйе жи вәран бьн, ль вьр кәвьре ль сәр кәвьр қәт нәминә!»

**Тәнгаси у зерандьн
(Марқос 13:3-13; Луқа 21:7-19)**

³ Чахе Әв сәр ч'ийайе Зәйт'уне р'уньштьбу, шагьртед Ви т'әне һатьнә цәм Ви у же пьрсин: «Бежә мә, эв тышт we к'әнге бьқәвьмьн?

У нишана һатьна Тә у ахьрийа ве дьнийайе we чава бә?» ⁴ Иса щабә ван да у гот: «Һаш жь хвә һәбьн, кә т'ө кәс вә нәхапинә, ⁵ чьмки гәләк we пе наве Мьн бен у бежын: «Эз ьм Мәсиһ» у we гәләка бьхальфиньн. ⁶ Һуне дәнге шәр'а у бә'са шәр'а бьбьһен, ле һаш жь хвә һәбьн кә һун хвә онда нәкьн. Гәрәке эв тышт бьқәвьмьн, ле әв һе нә ахьри йә. ⁷ Мьләте р'абә ль сәр мьләт, п'адшати ль сәр п'адшатийе, щи-щийа we хәлайи-щәлайе у әрдһ'әже бьбьн. ⁸ Ле эв һ'эму мина еша к'өлфәте йә, кә дәстпедькә пе дьгьрә. ⁹ Һьнге we вә бьдьнә щәфе, вә бькөжьн у бона наве Мьн бәр ч'ә'ве һ'эму мьләта р'әш бьн. ¹⁰ Һьнге гәләке жь р'е бьк'әвьн, нәмамия һәвдө бькьн у бәр ч'ә'ве һәв бьк'әвьн. ¹¹ Гәләк п'ехәмбәред дәрәв we дәрк'әвьн у гәләка бьхальфиньн. ¹² Жь дәст зедәбуна нәһәдийе һ'ьзкьрна гәләка we сар бә. ¹³ Ле к'и кә һ'эта хьлазийе гәйах кә, әве хьлаз бә. ¹⁴ У эв Мьзгинийа^ф П'адшатийе we ль нав т'әмамия дьнийайе бе даннасинкьрне, кә һ'эму мьләтар'а бьбә шә'дәти у һьнге хьлази we бе.

**Һ'әрамия Вәранкьрне
(Марқос 13:14-23; Луқа 21:20-24)**

¹⁵ Чахе һун «Һ'әрамия вәранкьрне»† щийе пирозда* сәкьни бьбиньн, чава кә Данийел п'ехәмбәр гот», (әве кә дьхунә бьра фә'м бькә), ¹⁶ «Һьнге әвед кә Щьһустанеда

* **24:15** Ава готи «щийе пироз» ве дәре бә'са Пирозгәһе^ф дькә.

23:39 Зәбур 118:26. **24:15** Данийел 9:27; 11:31; 12:11.

нэ б'ра б'р'эв'нэ ч'ийа. ¹⁷ Эве кө сэр хани йэ б'ра жорда найе хваре кө жь мала хвэ тьштэки хьлдэ. ¹⁸ У эве кө к'эвшенда йэ б'ра в-нэгэр'э кө п'оте хвэ хьлдэ. ¹⁹ Ле вэй ль х'эмла у дэстдэргуша ван р'ожада! ²⁰ Д'оа б'кын, кө р'эва вэ нэк'эвэ зьвьстане, йан жи р'ожа шэмийе. ²¹ Чьмки хьнге тэнгасикэ өса мэзын ве б'бэ, кө жь дэстпебуна дньйайе х'эта ньһа мина ве нэбуйэ у нэ жи ве б'бэ. ²² һэгэр эв р'ож кын нэбуна, т'ө кэс хьлаз нэдбу, ле бона хат'ре б'жартийа эв р'оже кын б'н.

²³ хьнге, һэгэр йэк вэр'а бежэ: «Ва йэ Мэсн», йан жи «Ва йэ», бавэр нэкын. ²⁴ Чьмки мэсн у п'ехэмбэред дэрэв ве дэрэн, нишан у к'эрэмэтед мэзын б'кын, кө б'кар'б'н б'жартийед Хвэде жи б'хальфиньн. ²⁵ Ва йэ Мьн пешда вэр'а гот.

²⁶ һэгэр эвана вэр'а бежын: «Ва йэ Мэсн бэр'ийеда йэ», дэр-нэк'эв'н, йан: «Ва йэ Эв фьлан одеда йэ», бавэр нэкын. ²⁷ Чьмки чава б'руск жь р'оһьлате б'р'д дьдэ у х'эта р'оавайе х'ойа дьбэ, ве хат'на Көр'е Мервь жи өса бэ. ²⁸ Бэрэт'э к'идэре һэбэ, тэйре жи ль в'р б'щ'в'н.

хат'на Көр'е Мервь
(Марқос 13:24-27; Луқа 21:25-28)

²⁹ Ль пэй тэнгасийа ван р'о-жар'а,

р'уйе тэ'ве ве бе гьрт'не у хиве жи р'онайа хвэ нэдэ, стэйрке жь э'змен б'к'эв'н у т'опед э'змана ве жь р'ийед хвэ дэрэн.*

³⁰ хьнге нишана Көр'е Мервь ве ль э'змен х'ойа бэ у х'эму мьлэтед дньйайе ве шине б'кын, гава б'биньн Көр'е Мервь ль сэр э'вред э'змен б' қэват у р'умэта мэзын те.* ³¹ Эве мьлийак'этед Хвэ б' бор'ийа дэнге б'льнд б'шинэ у ве б'жартийед Ви жь һэр чар қолба бэрэв кын, жь п'эр'эки э'змана х'эта п'эр'е д'н.

Дэрсa дара һежире
(Марқос 13:28-31; Луқа 21:29-33)

³² Жь дара һежире дэрсэке һин б'н. Чахе ч'ьр'ылед ве тэр' дьб'н у бэлгед ве дьб'шк'в'н, иди һун заньн кө һавин незик э. ³³ өса жи гава һун ван х'эму тьшта б'биньн, б'заньб'н кө эв тьшт* незик э, ль бэр шемике йэ. ³⁴ Эз р'аст вэр'а дьбежым, эва ньсыла дэрбаз набэ, х'эта кө эв х'эму тьшт нэқэв'мьн. ³⁵ Эрд у э'змане дэрбаз б'н, ле гот'нед Мьн т'ө щар дэрбаз наб'н.

Р'ож у сьһ'эт нэ э'йан э
(Марқос 13:32-37;
Луқа 17:26-30, 34-35)

³⁶ Ле бона ве р'оже у ве сьһ'э-те т'ө кэс ньзанэ, нэ мьлийак'этед э'змана, нэ жи Көр'*, ле т'эне Бав. ³⁷ Чава кө р'ожед Н'һда қэв'ми,

* 24:29 Аһа жи те фэ'мк'рьне: «Қэватед э'змана ве б'һ'эж'н».
* 24:30 Ишайа 13:10; 34:4; Данийел 7:13. (Б'хуньн Э'йанти 1:7)
* 24:33 Аһа жи те фэ'мк'рьне: «Эв, ава готи Мэсн э'в'н э, ль бэр шемике йэ».
* 24:36 Нав хьнэк дэстньвисарада «нэ жи Көр'» т'өнэ.

хатъна Кӧр'е Мервь жи we ӧса бь-
 қәwьмә. ³⁸ Чаша кӧ ван р'ожед
 бәри лейе мәрва дьхварьн, вь-
 дьхварьн, дьзәwьщин у мер дь-
 кьрьн, һ'эта we р'ожа кӧ Нӧһ к'этә
 гәмийе† ³⁹ у мәрвь пе нәһ'әсийан,
 һ'эта кӧ лейи р'абу у һ'әму жи
 хәнһандьн. хатъна Кӧр'е Мервь
 жи we ӧса бә. ⁴⁰ һынге дӧ мәрвь we
 нав әрде хwәда бьн, йәке бе һьл-
 дане у йе дьне бе һьштъне. ⁴¹ У дӧ
 к'ӧлфәте сәр дәстар'әки бьн, йәке
 бе һьлдане, йа дьн бе һьштъне.
⁴² Аwa һ'шьйар бьминьн, чьмки
 һун нъзаньн Хwәйе wәйе к'ижан
 р'оже бе. ⁴³ Ле ве йәке бьзаньбьн.
 һәгәр хwәйе мале бьзаньбуяа кӧ
 дьзе к'ижан дәма шәве бьһата, we
 һ'шьйар бьма у нәһьшта кӧ мала
 wi дәрәвәкьра. ⁴⁴ Бона ве йәке һун
 жи һазьр бьн, чьмки Кӧр'е Мервь
 we сьһ'әтәкә ӧсада бе, кӧ һун нә
 ч'ә'внһер'и нә.

**Хӧламе амьн у хӧламе
 беамьн
 (Луqа 12:35-48)**

⁴⁵ Аwa к'и йә әw хӧламе амьн
 у сәрвахт, кӧ ахайе wi әw сәр хӧ-
 ламед хwә сәрвер к'ьфш кьр, кӧ
 wәхтда хварьна ван бьдә ван?
⁴⁶ Хwәзи^ф ль wi хӧлами, кӧ чахе
 ахайе wi бе, әwi ӧса бьбинә. ⁴⁷ Әз
 р'аст wәр'а дьбежъм, әwe wi бькә
 сәрwere т'әмамияа һәбука хwә.
⁴⁸ Ле һәгәр хӧламе хьраб дьле хwә-
 да бежә: «Ахайе мьн хатъна хwә
 дәрәнги ехьст» ⁴⁹ у дәстпекә ль
 хӧлам-һәвалед хwә хә у т'әви йед

сәрхwәш бьхwә у вәхwә, ⁵⁰ ахайе
 wi хӧлами we р'ожәкә ӧса бе, кӧ
 әw нә һивийе йә у сьһ'әтәкә ӧса,
 кӧ әw нъзанә. ⁵¹ Әwe wi қәт-қәти
 кә у п'ара wi we т'әви дӧр'уйа кә.
 Ль wьр we бьбә гьри у ч'ьркә-ч'ьр-
 ка дьрана.

Мәсәла дәһә қиза

25 ¹ һынге П'адшатийа Ә'зма-
 на we мина ве йәке бә: Дәһә
 қиза ч'ьред хwә һьлдан пешийа зә'-
 веда чун. ² Жь ван пенц сәрвахт
 бун, ле пенц бефә'м. ³ Бефә'ма
 ч'ьред хwә һьлдан, ле р'ун хwәр'а
 һьлнәдан, ⁴ ле сәрвахта т'әви ч'ьра
 р'ун жи дәрданада хwәр'а һьлдан.
⁵ Гава зә'ва дәрәнги к'әт, һ'әму жи
 неньжин у хәwр'а чун.

⁶ Ниве шәве дәнгәк һат: «Ва
 йә зә'ва те! Пешийа wiда һәр'ьн!»
⁷ һынге һ'әму бьк'ьр р'абун ч'ьред
 хwә саз кьрьн. ⁸ Бефә'ма готә сәр-
 вахта: «Жь wi р'уне хwә бьдьнә
 мә жи, чьмки ч'ьред мә ведьсьн».
⁹ Ле сәрвахта щаба ван да у го-
 тьн: «На, нәбә, әв р'уне т'ера мә у
 wә нәкә. Қәнц ә кӧ һун һәр'ьнә
 щәм йед кӧ дьфьрошьн хwәр'а
 бьк'ьр'ьн. ¹⁰ Гава әw чун бьк'ьр'ьн,
 зә'ва һат у әwed һазьр т'әв wi к'ә-
 тьнә дә'wәте у дәри һатә гьртъне.
¹¹ Паше бьк'ьред дьн хатън у готън:
 «Әм хӧлам, Әм хӧлам! Дәри ль мә
 вәкә!» ¹² Ле әwi щаба ван да гот:
 «Әз р'аст wәр'а дьбежъм, әз wә нас
 накъм». ¹³ Аwa һ'шьйар бьминьн,
 чьмки һун нә р'ожа хатъна Кӧр'е
 Мервь заньн, нә жи сьһ'әте.

24:38 Дәстпекун 6–8.

Мэсэла се хөлама

(Луқа 19:11-27)

¹⁴Wi чахи П'адшатийа Э'змана we мина ве йэке бэ: Мэрвэк кө we дэрк'эта р'ешитийе, гази хөламед хwэ кър у һэбука хwэ спартэ wan. ¹⁵Пенц тэлант* данэ йэки, дө тэлант данэ йэки у тэлантэк жи да йэки, һэр кэсир'а wэкэ qэwата wi у р'ек'эт чу. ¹⁶Әwe кө пенц тэлант стандьбун, пер'а-пер'а чу бь wan к'ър'и у фьрот, пенщед дьн жи qазьнц кърьн. ¹⁷Оса жи әwe кө дө тэлант стандьбун, дөдөйед дьн жи qазьнц кърьн. ¹⁸Ле әwe кө тэлантэк стандьбу, чу әрд к'ола у зиве ахайе хwэ теда вэшарт.

¹⁹Пэй гэлэк wэхтр'а ахайе wan хөлама hat у хwэст һэq-һ'эсабе хwэ т'эви wan р'аст кэ. ²⁰Әwe кө пенц тэлант стандьбун пешда hat, пенц тэлантед майин жи анин у гот: «Ахайе мын, тэ пенц тэлант дабунэ мын. Ва мын сэр wанда пенщед дьн жи qазьнц кърьнэ». ²¹Ахайе wi готеда: «Ә'фәрьм, хөламе qэнц у амьн! Тө нав тыштед һьндькида амьн майи, эзе тэ дайньмэ сэр гэлэк тышта. Бьк'эwэ шайийа ахайе хwэ!»

²²Әwe кө дө тэлант стандьбун жи hat у гот: «Әз хөлам! Тэ дө тэлант дабунэ мын. Ва мын дөдөйед дьн жи ль сэр wанда qазьнц кърьнэ». ²³Ахайе wi готе: «Ә'фәрьм, хөламе qэнц у амьн! Тө нав тыштед һьндькида амьн майи, эзе тэ дайньмэ сэр гэлэк тышта. Бьк'эwэ шайийа ахайе хwэ!»

²⁴Ле әwe кө тэлантэк стандьбу hat у гот: «Ахайе мын, мын заньбу кө тө мэрвэки һ'ышк и. Жь wi щийе тэ нэчандийэ дьдъруйи у щийе кө тэ нэ р'эшандийэ бэрэв дьки. ²⁵Әз жи тьрсийам у чум тэланте тэ әрдеда вэшарт. һане мале тэ тэр'а бэ». ²⁶Ахайе wi ле вэгэр'анд у готе: «Хөламе хьраб у хwэр'анэдити! Тэ заньбу эз жь wi щийе кө мын нэчандийэ дьдърум у жь wi щийе кө мын нэр'эшандийэ бэрэв дькьм, ²⁷тэ чьма зиве мын нэда к'аркьра у эз бьһатама мын мале хwэ бь сэлэф бьстанда? ²⁸Ньһа тэлант жь wi бьстиньн у бьдьнэ әwe кө дэһэ тэлантед wi һэнэ. ²⁹Чьмки йе к'е кө һэйэ, wir'а we бе дайине у сэрда зедэ бэ, ле йе к'е кө т'өнэ, чь һэйэ жи we же бе стандьне. ³⁰Ле әw хөламе бекер бавежьнэ тэрийа дэрва. Ль wьр we бьбэ гьри у ч'ьркэ-ч'ьрка дьрана».

Р'ожа^ф Ахрэте

³¹Гава Көр'е Мервь т'эви һ'әму мьлйак'эта у р'умэта Хwэва бе, һьнге we сэр т'эхте Хwэийи р'умэте р'уне ³²һ'әму мьлэт we ль бэр Wi быцьвьн. Әwe wана жь һэв башqэ кэ, чава шьван пез жь бьзьна вэдьqатинэ. ³³Әwe пез ль мьле Хwэийи р'асте бьдэ сэкь-нандьне, ле бьзьна ль мьле Хwэийи ч'әпе. ³⁴һьнге П'адша we йед ль мьле Хwэийи р'астер'а бежэ: «Wэрьн бьмбарэкбуйийед алийе Баве Мында! Әw П'адшатийа кө

* 25:15 Qимэте «тэлантэки» һәqe п'алэки панздәһ сала зедәтьр бу.

бона вэ жь вэхте э'фьрандына дьнайайеда һазьр буйэ вар бьн. ³⁵ Чьмки Эз бьр'чи бум вэ хварьн да Мьн, Эз т'и бум вэ ав да Мьн, Эз хэриб бум вэ Эз қэбул кьрьм, ³⁶ Эз тэ'зи бум вэ Эз к'ьнщ кьрьм, Эз нэхwэш бум һун сэр Мьнда һатьн, Эз кэледа бум һун һатьнэ щэм Мьн. ³⁷ һынге йед р'аст we Уир'а бежьн: «Хwэйи, мэ к'энге Тө бьр'чи дити у хварьн дайэ Тэ? Йан мэ Тө т'и дити у ав дайэ Тэ? ³⁸ Мэ к'энге Тө хэриб дити у Тө қэбул кьри, йан жи Тө тэ'зи дити у Тө к'ьнщ кьри? ³⁹ К'энге мэ Тө нэхwэш йан кэледа дити у эм һатьнэ щэм Тэ?» ⁴⁰ П'адшайе жи ванр'а бежэ: «Эз р'аст wэр'а дьбежьм, һэгэр wэ қэнщи жь ван хушк-бьред Мьнэ йе һэри бьч'ук йэкир'а кьр, wэ Мьнр'а кьр.

⁴¹ һынге Әwe йед мьле Хwэйи ч'эпер'а бежэ: «Ньфьр'лебуиино! Дури Мьн һэр'ьн нава агьре һ'эта-һ'этайе, кө бона мирещьн у мьлйа-к'этед wi һазьр буйэ.» ⁴² Чьмки Эз бьр'чи бум вэ хварьн нэда Мьн, Эз т'и бум вэ ав нэда Мьн, ⁴³ Эз хэриб бум вэ Эз қэбул нэжьрьм, Эз тэ'зи бум вэ Эз к'ьнщ нэжьрьм, Эз нэхwэш у кэледа бум һун сэр Мьнда нэһатьн. ⁴⁴ һынге әwe Уир'а бежьн: «Хwэйи, мэ к'энге Тө бьр'чи йан т'и, йан хэриб, йан бе сьт'ар, йан нэхwэш, йан кэледа дити у мэ алик'ари нэда Тэ?» ⁴⁵ Wi чахи Әwe щаба ван бьдэ у бежэ: «Эз р'аст wэр'а дьбежьм, һэгэр wэ қэнщи жь эвед һэри бьч'ук йэкир'а нэжьр, wэ Мьнр'а жи нэжьр. ⁴⁶ У әве һэр'ьнэ щэфе һ'эта-һ'этайе, ле йед р'аст we һэр'ьнэ жийина^ф һ'эта-һ'этайе».

Гьртьн, хачкьрьн^ф у р'абуна Иса

Шевьра көштьна Иса
(Марқос 14:1-2; Луқа 22:1-2;
Йуһ'анна 11:45-53)

26 ¹ Гава Иса эв һ'эму хэбэр хьлаз кьрьн, шагьртед Хwэр'а гот: ² «Һун заньн кө we дө р'ожа шунда Щэжьна^ф Дэрбазбуне бэ. У Көр'е Мерьв we бе дайине кө бе хачкьрьне».

³ һынге сэрэкед к'аһина у р'успийед щьмэ'те сэрайа сэрэкс'а-һинда^ф кө наве wi Қэяафа бу щьвийан ⁴ у ль һэв шевьрин кө бь фелбазийе Иса бьгьрьн, бькөжьн. ⁵ Ле вана дьгот: «Бьра эв

йэк щэжьнеда нибэ, wэки щьмэ'т р'анэбэ сэр ньга».

**Иса Бет'анийайеда
те р'ункьрьне^ф**
(Марқос 14:3-9; Йуһ'анна 12:1-8)

⁶ Чахе Иса ль Бет'анийе мала Шьмһ'уне к'отида бу, ⁷ к'олфэтэкэ кө дэрданэкэ вейэ алабастьрейи р'уне бинхwэши бьһа һэбу, һатэ щэм Wi у чахе Әw ль сэр сьфре р'уньшти бу, әwe әw р'ун р'етэ сэр сэре Wi. ⁸ Гава шагьрта эв йэк дит, ль ван хwэш нэһат у готьне: «Чьма эва зийана бу? ⁹ Эва

25:41 Ә'яннти 20:10.

р'уна we қимэтэки бьһа бьһата фьротане у фэқирар'а бьһата бэ-лакьрьне».

¹⁰ Ле эw йэк Исава э'йан бу у ванар'а гот: «Чьма хун хатьре we к'олфэте дык'эвьн? Эwe тыштэ-ки қэнщ бона Мын кьр. ¹¹ Фэқире һэр гав т'эви wэ бьн, ле Эзе һэр гав т'эви wэ нибьм. ¹² Эwe бона дэфьнкьрьна Мын эw р'ун р'етэ сэр бэдэна Мын. ¹³ Эз р'аст wэр'а дыбежьм, дьнйайеда к'идэре эва Мьзгинийа бе даннасинкьрьне, we кьрьна ве к'олфэте жи бона биранина we бе готьне».

Щьһуда нэмабийа Иса дыкэ
(Марқос 14:10-11; Луқа 22:3-6)

¹⁴ һьнге йэк жь һэр донздэһа кө Щьһудайе исхэрийоти дьһатэ готьне, чу щэм сэрэкед к'аһина ¹⁵ у гот: «Һуне чь бьдьнэ мьн, wэки эз Wi бьдьмэ дэсте wэ?» У вана си зив жьмьрин дане. ¹⁶ Жь wьр шунда эw мэщалэке дыгэр'ийа кө чава Иса бьдэ дэсте ван.

Иса т'эви шагьртед Хwэ шива Щэжьна Дэрбазбуне

дыхwэ
(Марқос 14:12-21;
Луқа 22:7-13;
Йуһ'әнна 13:21-30)

¹⁷ Ль р'ожа э'wльнэ Щэжьна^ф Нане Шкэва, шагьрт һатьнэ щэм Иса у жер'а готьн: «Тө ль к'о ды-хвази Шива Щэжьна Дэрбазбуне бьхwi, wэки эм Тэр'а һазьр кьн?»
¹⁸ Эwi жи гот: «Һэр'ьнэ бажер,

щэм фьлан мэрьви у бежьнэ wi: «Дэрсдар дыбежэ: Р'ожа Мын незик э. Эзе т'эви шагьртед Хwэ мала тэда Щэжьна Дэрбазбуне дэрбаз кьм».
¹⁹ У шагьрта өса кьр, чава кө Иса ванар'а э'мьр кьрьбу у шива Щэжьна Дэрбазбуне һазьр кьрьн.

²⁰ Еваре т'эв һэр донздэһа сэр сьфре р'уньшт. ²¹ Гава вана һе дыхвар, Иса гот: «Эз р'аст wэр'а дыбежьм, йэки жь wэ we нэмабийа Мын бькэ».
²² Шагьрт гэлэки бэр хwэ к'этьн у һэр йэки жь ван готэ Wi: «Хwэйи, дыбэ кө эз ьм?»
²³ Эwi ль ван вэгэр'анд у гот: «Эwe кө пэ'рийе Хwэ т'эви Мын т'аседа кьр, эwe нэмабийа Мын бькэ. ²⁴ Р'аст Көр'е Мерьв we өса һэр'э чава кө бона Wi һатийэ ньвисаре, ле wэй ль wi мэрьве кө нэмабийа Көр'е Мерьв бькэ! Wир'а һе қэнщ бу кө эw қэт дыне нэк'эта».
²⁵ Щьһудайе кө we нэмабийа Wi бькьра, ле вэгэр'анд у готе: «Р'эбби, дыбэ кө эз ьм?» Иса wир'а гот: «Тэ бь дэве хwэ гот».

Шива Хөдан

(Марқос 14:22-26;
Луқа 22:14-23;
Корьнт'и I, 11:23-25)

²⁶ Аwa гава вана һе нан ды-хвар, Иса нан һьлда шькьри да, кэркьр да шагьрта у гот: «Һан һьлдын бьхwьн. Эва бэдэна Мын э».

²⁷ Пэйр'а к'ас һьлда шькьри да, да ван у ванар'а гот: «Һун һ'эму жи жь ве вэхwьн, ²⁸ эва хуна Мын э бона пэймане^{ф*}, кө бона

* 26:28 Нав һьнэк дэстньвисарада «пэймана ну» һэйэ.

гөнэафубуна гэлэка те р'етьне.
²⁹ Ле Эз вэр'а дыбежым, иди Эз жь вьр шунда г'о шар жь ве мэйа тьрийе вэнахwym, h'эта we р'ожа кө Эзе т'эви wэ П'адшатийа Баве Хwэдa жь йа ну вэхwym).

³⁰ Паше вана зэбурэж^ф стьра,* дэрк'этын чунэ ч'ийайе Зэйт'уне.

Иса дэрhэда инк'арийа
Пэтрусда дыбежэ
(Марқос 14:27-31;
Луқа 22:31-34;
Йуh'анна 13:36-38)

³¹ hьнге Иса ванар'а гот: «Ишэв хун h'эмуйе жи жь Мьн п'ышк бьн hэр'ьн, чьмки ньвисар э: «Эзе ль шьвен хьм у кэре пэз жи we бэ-ла-бэлайи бэ»,[†] ³² Ле гава кө Эз жь мьрьне р'абьм, Эзе бэри wэ hэр'ьмэ Щэлиле». ³³ Пэтрус ле вэгэр'анд у готе: «hэгэр h'эму жи жь Тэ п'ышк бьн hэр'ьн, ле эз т'о шар жь Тэ начьм». ³⁴ Иса wир'а гот: «Эз р'аст тэр'а дыбежым, hэма ишэв he бэ-ри бангдана дик, те се щара Мьн инк'ар ки». ³⁵ Пэтрус Wир'а гот: «hэгэр щи бе, эзе т'эви Тэ бьмьрьм жи, ле т'о шар Тэ инк'ар накьм». H'эму шагьрта жи оса гот.

Иса ль Гетшэманийе
дöа дыкэ
(Марқос 14:32-42;
Луқа 22:39-46)

³⁶ hьнге Иса т'эви ван чу wi щийе кө жер'а Гетшэмани дыбе-жьн у шагьртар'а гот: «Вьра р'у-

нен, h'эта Эз hэр'ьм дэра хан дöа бькьм». ³⁷ Эwi т'эви Хwэ Пэтрус у hэр дö көр'ед Зэбэди hьлдан, к'эсэр hate у бэр Хwэ к'эт. ³⁸ hьнге Иса ванар'а гот: «Дьле Мьн haqac дэрд у к'эдэр э, мина бэр мьрьне. Вьра бьминьн у т'эви Мьн h'ышйар бьн».

³⁹ hьнэки пешда чу Хwэ дэ-вэр'уйа авит дöа кьр у гот: «Ба-ве Мьн! hэгэр дыбэ, бьра эв к'аса щэфе сэр Мьнр'а дэрбаз бэ. Ле нэ кө чава Эз дьхwазьм, ле бьра хwэстьна Тэ бэ».

⁴⁰ Паше hatэ щэм шагьрта, эw р'азайи дитьн у готэ Пэтрус: «Wэ нькарьбу кө сьh'этэке хун т'эви Мьн h'ышйар бьмана? ⁴¹ h'ышйар бьминьн у дöа бькьн, wэки хун нэк'эвьнэ нава щер'ьбандьне. Бэ-ле р'öh' р'ази йэ, ле бэдэн сьст э».

⁴² Царэкэ дьн жи Иса чу дöа кьр у гот: «Баве Мьн! hэгэр набэ кө эв к'аса щэфе жь Мьн дэрбаз бэ h'эта кө Эз we вэнэхwym, бьра хwэстьна Тэ бэ».

⁴³ Иса hat, эw дьса хэwеда дитьн, ч'э'вед ван жь хэwe вэ-нэдьбун. ⁴⁴ У эw hьштьн чу, щара сьсийа дöа кьр, дьса эw хэбэр готьн.

⁴⁵ hьнге hatэ щэм шагьрта у ванар'а гот: «hун hэла he р'азайи нэ у р'ьh'эт дыбьн? Ва wэxт пер'а гьhишт кө Көр'е Мерьв бьк'эwэ дэсте гөнэк'ара. ⁴⁶ Р'абьн эм hэр'ьн. Ва йэ эwe кө нэмамыйа Мьн дыкэ незик бу».

* **26:30** Жь зэбура 113-а h'эта зэбура 118-а Щэжьна Дэрбазбунедa дьhатьнэ стьране.

26:31 Зэкэрийа 13:7.

Гьртъна Иса

(Марқос 14:43-50; Лука 22:47-53;

Йуһ'әнна 18:3-12)

⁴⁷ Әви һе хәбәр дьда, ньшкева Щьһудайе кә йәк жь ван донздәһа бу һат. Әви г'әви хвә жь алиие сә-рәкед к'аһина у р'успийед щьмә'те-да ә'лаләтәкә гьран анибу, бь дара у шура. ⁴⁸ Аһа нәмаме Ви ә'шәрәт дабу ван у готьбу: «Әз к'ижани кә р'амусьм, Әв ә, Ви бьгьрын».

⁴⁹ һынге Щьһуда незики Иса бу у готе: «Сьлав ль Тә, Р'әбби!» у р'амуса. ⁵⁰ Иса бир'а гот: «һәвал, те чь бьки зу бькә!»* We гаве әв пешда һатън, дәст авитънә Иса у Әв гьртън. ⁵¹ Ньшкева йәки жь әвед кә т'әви Иса бу, р'әбу шуре хвә к'ьшанд ль хөламе сәрәкк'а-һин хьст у гөһе ви пәканд. ⁵² We гаве Иса бир'а гот: «Шуре хвә бькә щи. К'и кә шур һьлтинә, әве бь шур һәр'ә. ⁵³ Тә т'ьре Әз нькаръм жь Баве Хвә бьхвазъм вәки пер'а-пер'а донздәһ ордийа зедәгьр мьлийак'әт бьгьһинә Мьн? ⁵⁴ Ле һьвисар we чава бенә сери кә дьбежън, гәрәке һ'әму аһа бьн?»

⁵⁵ We гаве Иса ә'лаләтер'а гот: «Те бежи вә сәр қачахәкида гьрти-йә, кә һун бь дара у шура һатънә Мьн бьгьрын? Нә Әз һәр р'ож т'әви вә Парьстгәһеда р'удьньштъм Мьн һун һин дькьрын, ле вә Әз нәдьгьртъм. ⁵⁶ Ле әв һ'әму тышт қәвьмин, кә һьвисаред п'ехәмбәра бенә сери». We дәме һ'әму шагьрта Әв һьштън у р'әвин.

Иса ль бәр щьвина^ф

гьрәгьра

(Марқос 14:53-65;

Лука 22:54-55, 63-71;

Йуһ'әнна 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Йед кә Иса гьртън, Әв бьрь-нә щәм Қәйафайе сәрәкк'аһин, ль ви щийе кә қанунзан у р'успи щьвийабун. ⁵⁸ Пәтрус жи дурва һ'әта һ'әвша сәрәкк'аһин п'е-п'е пәй Ви чу к'әтә һьндөр' у ль нав нобәдара р'унышт, кә бьзаньбә ахь-ри we чава бә. ⁵⁹ Сәрәкед к'аһина у т'әмамыйа щьвина^ф гьрәгьра жи мьқабьли Иса шә'дәтикә дәрәв дьгәр'ийан кә Ви бькөжън, ⁶⁰ ле нәдитън. Гәләк шә'дед дәрәв жи һатън, диса нәдитън. Паше дө шә'-дед дәрәв пешда һатън ⁶¹ у готън: «Әви гот: «Әз дькаръм Парьстгәһа Хвәде һьлшиньм у нава се р'ожада диса we чекъм».

⁶² Сәрәкк'аһин р'әбу сәр п'ийа у Бир'а гот: «Бона ван шә'дәти-йа кә әвана мьқабьли Тә дьдън Тө чьма щабәке нади?» ⁶³ Ле Иса дәнге Хвә нәкьр. Сәрәкк'аһин ди-са Бир'а гот: «Әз Тә бь Хвәдейе зенди дьдъмә сонде. Мәр'а бежә, Тө йи Мәсиһ, Көр'е Хвәде?» ⁶⁴ Иса готә ви: «Тә бь дәве хвә гот. Ле Әз вәр'а дьбежъм,

жь вьр шунда һуне Көр'е
Мервь ль к'еләка Йе Зор,
ль мьле Вийи р'асте
р'унышти
у ль сәр ә'вред ә'змен те
бьбиньн».[†]

* 26:50 Аһа жи те фә'мкьрьне: «һәвал, тө бона чь һати?»

26:64 Зәбур 110:1; Данийел 7:13.

⁶⁵ Ынге сэрэкс'ахин к'ынщед хwэ қалаштын у гот: «Эва к'ьфьрийа дькэ! Иди шэ'дэ чи мэр'а нэ? Ва wэ бьһист Әви чава к'ьфьриль Хwэде кьр! ⁶⁶ Wэва чава хойа дькэ?» Wана жи ле вэгэр'анд у готын: «Wир'а көштын дьк'эwэ».

⁶⁷ We гаве т'уйи р'уйе Wi кьрын, бь к'олма лехьстын, һнэка жи шэмақ ле дыдан ⁶⁸ у дыготыне: «Mэсир, п'ехэмбэртийе мэр'а бькэ, к'а к'и бу кө Тэ хьст?»

Пэтрус Иса инк'ар дькэ

(Марқос 14:66-72;

Луқа 22:56-62;

Йуһ'әнна 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Wi чахи Пэтрус дэрва ль һ'эwшеда р'уньштыбу. Щарик һатэ щэм wi у готе: «Тө жи т'эви Исайте Щэлиле буйи». ⁷⁰ Ле әви ль бэр һ'эмуйа инк'ар кьр у гот: «Әз һызаньм тө чь дьбежи».

⁷¹ Чахе әw чу бэр дэргәһ, йэ-кэ дын әw дит у готэ әвед кө ль wьр бун: «Әве һан жи т'эви Исайте Ньсрәте бу». ⁷² Әви диса бь сонд инк'ар кьр гот: «Әз wi мәрви нас накьм». ⁷³ Хеләке шунда әвед кө ль wьр бун чунэ щэм Пэтрус у готыне: «Һэбэ-т'өнэбэ тө жи жь ван и, чьмки хэбэрдана тэ тэ дьфьрошэ». ⁷⁴ Ынге әви ньфьр' хwэ кьр, сонд хвар у гот: «Әз wi мәрви нас накьм».

We гаве дик банг да ⁷⁵ у Пэтрус әw готына Иса ани бира хwэ кө wир'а готыбу: «Бэри бангдана дик, те се щара Mьн инк'ар

ки». Дэрк'этэ дэрва у к'элэ-к'эл гьрийа.

Иса дьбьнэ бэр Пилато^ф

(Марқос 15:1; Луқа 23:1-2;

Йуһ'әнна 18:28-32)

27 ¹ Гава сьбәһ сафи бу, т'э-мамийа сэрәкед к'аһина у р'успийед щьмэ'те ль һэв шевьрин кө Иса чава бьдьнэ көштыне. ² Әw гьредан, бьрын данэ дэсте Пилатойе^ф wәли.

Ахьрийа Щьһуда

(К'аред Шандийа 1:18-19)

³ Ынге Щьһудайе кө нэма-мийа Wi кьр, дит кө Иса һатэ нәһэқкьрыне, п'ошман бу, әw си зив вэгэр'андэ сэрәкед к'аһина у р'успийа ⁴ у гот: «Mьн гөнэ кьр. Әз бумэ сәбәбе хуна бесущ». Wана жи готэ wi: «Чи мэр'а нэ? Тө зани». ⁵ Әви жи әw зив авитьнэ нав П'арьстгәһе, дэрк'эт чу хwэ хэньқанд.

⁶ Сэрәкед к'аһина зив һьлдан у готын: «Нэ р'аст э кө әм ван бь-кьнэ нав хьзна П'арьстгәһе, чьмки әw һәқе хуне йә». ⁷ Ынге әw ль һэв шевьрин у бь ван зива Әр-де Ахинкэр к'ьр'ин, бона т'ьрбед хэриба. ⁸ Ләма әw әрд һ'эта иро жи «Әрде Хуне» те готыне. ⁹ Ынге әw готына бь заре Йеремийа п'ехэмбэр һатэ сери: «Wана си зив һьлдан, wәкэ wi бьһайе кө исраелийа Әw қимэт кьрьбун ¹⁰ у әw данэ Әрде Ахинкэр, чава кө Хөдан мьнр'а әмьр кьр».[†]

27:10 Зэкэрийа 11:12-13; Йеремийа 32:6-15.

Пърса Пилато

(Марқос 15:2-5;

Луқа 23:3-5; Йуһ'әнна 18:33-38)

¹¹ Иса бәр вәли сәкьни, вәли жь Ви пърси у гот: «Тö йи п'адше щьһуйа?» Иса wir'а гот: «Тә бь дәве хwә гот». ¹² Ле чахе сәрәкед к'аһина у р'успийа давитьнә Ви, Әви қәт шаба кәсәки нәда. ¹³ һынге Пилато Wir'а гот: «Тö набьһейи чьқас шькйате Тә дькьн?» ¹⁴ Әви диса шаба кәсәки нәда, һ'эта вәли жи шаш ма.

Диванеда һ'өкөме көштыне

ль сәр Иса дәрдьхьн

(Марқос 15:6-15;

Луқа 23:13-25;

Йуһ'әнна 18:39-19:16)

¹⁵ Әдәте вәли бу кө ль щәжьнеда бь хwәстына әлаләте гьртик ванр'а бәр'да. ¹⁶ һынге гьртики вани к'ьфш һәбу, кө наве ви Барабас бу. ¹⁷ Гава кө әвана щьвийан, Пилато ванар'а гот: «һун к'ижани дьхwазьн кө әз бона вә бәр'дым, Барабас йан Исайе кө Мәсиһ те готьне?» ¹⁸ Әви заньбу кө жь дәст һ'әвсудийе Иса дабунә дәсте ви.

¹⁹ Гава әв ль һәрәма диване р'уньштьбу, к'өлфәта ви щабшанд у гот: «К'аре тә әви Бесуц нәк'әтийә, чьмки ве шәва дәрбазбуйи хәвнеда бона Ви гәләк тьшт сәр мынр'а дәрбаз бун». ²⁰ Ле сәрәкед к'аһина у р'успийа әлаләт р'ази кьр, кө Барабас бьхwазьн у Иса онда кьн. ²¹ Вәли диса ванар'а гот: «һун жь ван һәр дөйа к'ижани дьхwазьн кө

әз wәр'а бәр'дым?» Вана жи гот: «Барабас!» ²² Пилато ванар'а гот: «Ле әз Исайе кө Мәсиһ жер'а дьбежьн чава бькьм?» һ'әмуяа жи гот: «Бьра бе хачкьрьне!» ²³ Вәли гот: «Ле Әви чь хьраби кьрийә?» һынге вана һе кьрә қир'ин у готьн: «Бьра бе хачкьрьне!»

²⁴ Пилато жи дит, вәки тьштәк к'аре надә, ле һе шәр' у дә'w дәстпедьбә, ав һьлда ль бәр әлаләте дәстед хwә шуштьн у гот: «Әз жь хуна Ви бесуц ьм. һун хwәха бьньһер'ьн». ²⁵ У т'әмамийа щьмә'те шаба ви да у гот: «Бьра хуна Ви ль сәр мә у ль сәр зар'ед мә бә!»

²⁶ һынге Пилато Барабас ванар'а бәр'да, ле Иса да бәр қамчийа у да дәсте ван кө бе хачкьрьне.

Әскәр қәрфе хwә ль Иса

дькьн

(Марқос 15:16-20;

Йуһ'әнна 19:2-3)

²⁷ һынге әскәрәд вәли Иса бьрьнә һьндөр'е қәсьре у т'әмамыяа р'әфа әскәра сәр Ви щьвийа. ²⁸ К'ьнще Ви же ехьстын у чөхәки соре гәвәз ле кьрьн. ²⁹ Паше т'ащәк жь стьрийа вәгьртьн данә сәре Ви у қамишәк жи данә дәсте Вийи р'асте. һынге бәр Ви чок дан, қәрфе хwә пе кьрьн у готьн: «Хwәш бә, П'адше щьһуйа!» ³⁰ Т'уйи Ви кьрьн, қамиш һьлдан сәре Ви хьстын. ³¹ Пәй қәрфкьрьнер'а чөхе сор жь Ви ехьстын у к'ьнще Ви лекьрьн у данә пешийа хwә бьрьн кө Ви хач кьн.

Хачкьрына Иса

(Марқос 15:21-32; Луқа 23:26-43;
Йуһ'анна 19:17-27)

³² Чахе әв дәрк'әтгьнә дәрва, әскәра йәки курени дит кә наве ви Шьмһ'ун бу, п'ейи сәр ви кьрын кә хаче Ви һьлдә. ³³ Әwana гһиштгьнә ви щийе кә жер'а Голгота дьготьн, кә те фә'мкьрыне: «Щийе Қафа». ³⁴ Шәрава зьрав г'әвкьри дане кә вәхwә. Ле чахе Әви тә'м кьр, нәхwәст вәхwә.

³⁵ Әв хач кьрын, сәр к'ынщед Ви п'әшк авитын у ль нав хwәда бәла кьрын*. ³⁶ Паше we дәре р'у-ньштгьн у нобәдари ль Ви кьрын. ³⁷ Нәһәдийа Ви ньвисин данинә феза сәре Ви: «ӘВ ИСАЙЕ П'АД-ШЕ ЩЬҺУЙА».

³⁸ һьнге дө қачах жи т'әви Ви һатгьнә хачкьрыне, йәк мьле р'асте у йе дьн мьле ч'әпе. ³⁹ Әвед кә вьр-р'а дьчун-дһатгьн Әв беһөрмәт дькьрын, сәре хwә дьһ'әжандьн ⁴⁰ у дьготгьне: «Нә Тәйе П'арьстгәһ һьлшанда у се р'ожада чекьра? Дә Хwә хьлаз кә, һәгәр Тө Көр'е Хwә-де йи! Жь хач wәрә хware!» ⁴¹ Оса жи сәрәкед к'аһина, қанунзана у р'успийа т'әвайи қәрфе хwә Ви дькьрын у дьготгьн: ⁴² «Хәлқ хьлаз кьр, ле Хwә нькарә хьлаз кә! Әв нинә П'адше Исраеле? Дә бьра ньһа жь хач бе хware у әме ба-wәрийа хwә Ви биньн. ⁴³ Гөмана Хwә дани сәр Хwәде, дә бьра нь-һа Ви хьлаз кә, һәгәр Хwәде жь

Ви р'ази йә, чьмки гот: «Әз Көр'е Хwәде мә». ⁴⁴ Қачахед кә т'әви Ви һатгьнә хачкьрыне, wана жи оса т'ән ль Ви дьхьстгьн.

Мьрына Иса

(Марқос 15:33-41; Луқа 23:44-49;
Йуһ'анна 19:28-30)

⁴⁵ Нивро жь сьһ'әта донздәһа һ'әта сьһ'әта сьсийа т'әмамыйа әрде бу тә'ри. ⁴⁶ Незики сьһ'әта сьсийа Иса бь дәнгәки бьльнд кьрә қир'ин у гот: «Ели, Ели, ла-ма сабахтани?» кә те фә'мкьры-не: «Хwәдейе Мьн, Хwәдейе Мьн, Тә чьма Әз һьштгьм?»[†] ⁴⁷ Әwe кә незик сәкьнибун, гава әв хәбәр бьһистгьн, готгьн: «Әв гази Елийас дькә». ⁴⁸ Йәк жь wан бь ләз бәзи, луфька бә'ре һьлда сьркеда кьр, ль сәр қамишәкива дани у да Ви кә вәхwә. ⁴⁹ Ле һьнәкед дьн готгьн: «Бьсәкьнә. Әм бьбиньн, к'а Елийасе бе Ви хьлаз кә?»

⁵⁰ Иса диса бь дәнгәки бьльнд кьрә гази у р'өһ'е Хwә да.

⁵¹ һәма һьнге п'әр'да П'арьст-гәһе жь сери һ'әта бьни қәльши, бу дө тиша. Әрд һ'әжийа, кәвьр қәльшин, ⁵² т'ьрб вәбун у гәләк мьрийед бөһөрти р'абун. ⁵³ Әв жь т'ьрба дәрк'әтгьн пәй р'абуна Иса-р'а, чунә Бажаре Пироз у гәләка әв дитгьн.

⁵⁴ Чахе сәрсәд у әвед кә т'ә-ви ви нобәдарийа Иса дькьрын, әрдһ'әж у әв һ'әму тьште қәwьми

* 27:35 Нав дәстньвисаред пашwәхтийеда әв жи һәйә: «Кө готгьна п'ехәмбәр бе сери: «К'ынщед Мьн ль нав һәвда бәла кьрын у сәр чөхе Мьн п'әшк авитгьн» (Зәбур 22:18).

27:46 Зәбур 22:1.

дитын, р'асасе эw гьртын у готын: «Р'асти жи Эва Көр'е Хwэде бу!»

⁵⁵ Лw we дэре гэлэк к'олфэт жи хэбун, кö дурва дьньһер'ин. Эw жь Щэлиле лw пэй Иса һатьбун, бэрдэсти Уир'а кьрьбун. ⁵⁶ Мэрийэма Мэждэлани, Мэрийэма дийа Аqуб у Усвь^ф у дийа һэр дö көр'ед Зэбэди лw нав ванда бун.

Дэфьнкьрына Иса

(Марqос 15:42-47; Луqа 23:50-56; Йуһ'әнна 19:38-42)

⁵⁷ Бэре еваре мэрвьэки дэw-лэти жь Аримэтийае һат, кö наве ви Усвь^ф бу. Эw жи йэк жь шагьртед Иса бу. ⁵⁸ Эw чу щэм Пилато у щьнйазе Иса жь ви хwэст. We гаве Пилато э'мьр кьр кö щьнйаз бе дайине. ⁵⁹ Усвь щьнйаз һылда, қэдэке к'ътанийи паqьжда к'эфэн кьр ⁶⁰ у дани нав т'ьрба* хwэйэ ну кö қайеда к'олабу. Паше эви кэвьрэки мэзьн һоли бэр дэре т'ьрбе кьр у чу. ⁶¹ Мэрийэма Мэждэлани у Мэрийэма дьн лw we дэре бун у пешбэри т'ьрбе р'уныштьбун.

Нобэдаред т'ьрбе

⁶² Р'ожа дьн кö пэй р'ожа^ф т'ьв-дарэккьрыне* бу, сэрэкед к'аһина у ферьсийа лw щэм Пилато щьвийан ⁶³ у готын: «Эм хöлам, те бира мә, кö эви дэрэвин сахтийа Хwэда готьбу: «Эзе р'ожа сьсийа жь мьрыне р'абьм». ⁶⁴ Ньһа э'мьр кэ кö һ'эта р'ожа сьсийа мьqа-

ти т'ьрбе бьн, нэбэ кö шагьртед Ви бен Ви бьдзьн у щьмэ'тер'а бежьн: «Эw жь мьрыне р'абуйэ». Иди хальфандьна пашьн we жь йа пешьн хьрабтьр бэ». ⁶⁵ Пилато ванр'а гот: «Ва нэ wэр'а эскэред нобэдар. һэр'ьн чава кö һун заньн öса жи мьqати т'ьрбе бьн». ⁶⁶ Эw жи чун мьqати т'ьрбе бун, кэвьр мор кьрын у эскэред нобэдар лw бэр данин.

Иса жь мьрыне р'адьбэ

(Марqос 16:1-8; Луqа 24:1-12; Йуһ'әнна 20:1-10)

28 ¹ Пэй шэмиер'а, р'ожа йэкшэме сэре сьбе зу Мэрийэма Мэждэлани у Мэрийэма дьн һатьн кö т'ьрбе бьбиньн. ² Ньшкева э'рд қайим һ'эжийа, чьмки мьл'йак'этэки Хöдан жь э'змен һатэ хwаре, кэвьр жь бэр т'ьрбе weда кьр у сэр р'унышт. ³ Диндара ви мина бьруске бу у к'ьнице ви мина бэрфе сьпи бун. ⁴ Нобэдар жь тьрса ви т'эвиһэв бун у бунэ мина мьрийа. ⁵ Мьл'йак'эт ван к'олфэ-тар'а гот: «Нэтьрсьн! Эз заньм һун лw Ви Исайи дьгэр'ьн, Йе кö һатэ хачкьрыне. ⁶ Эw нэ лw вьр э, чьмки Эw жь мьрыне р'абуйэ, чава кö Эви готьбу. Wэрын ви щийе кö Эw* п'алдаи бу бьбиньн. ⁷ Зу һэр'ьн бежьнэ шагьртед Ви: «Эw жь мьрыне р'абуйэ у Эwe бэри wэ һэр'э Щэлиле. Лw wьр һуне Ви бьбиньн». Ва йэ мьн wэр'а гот».

* **27:60** Т'ьрба Иса мьхарэк бу. һынге жь щьһуйа дэсте к'ева дьһат мьрийед хwэ дькьрыне мьхара. Эw йан шкэфт бун йан жи қайада к'олайи бун.

* **27:62** «Р'ожа т'ьвдарэккьрыне» р'ожа иниие бу.

* **28:6** Нав һьнэк дэстньвисарада дэwса «Эw» «Хöдан» һэйэ.

⁸Әw бь хоф у эшқәкә мэзын ләз жь т'ърбе дәрк'әтгын у ләзандын кө шагьртар'а бежын. ⁹Нышкева Иса р'асти ван hat у гот: «Сьлав ль wә!» Әwana незики Wi бун, хwә авитгнә нггед Wi гьртгын у сәре хwә бәр данин. ¹⁰Һьнге Иса wанар'а гот: «Нәтьрсын! һәр'ын бежгнә бьрайед Мьн, кө әw һәр'гнә Щәлиле у ль wьр we Мьн бьбиньн».

Нобәдар тенә р'әшәткьрьне

¹¹Чахе кө к'әлфәт чун, һьнәк жь нобәдара hatгнә бажер у тьштед кө қәwьмибун сәрәкед к'аһинар'а готгын. ¹²Сәрәкед к'аһина г'әви р'успийа щьвийан у шевьрин. Паше wана гәләк п'әрә данә нобәдара ¹³у готгын: «Бежын: Чахе әм хәwеда бун, шагьртед Wi hatгын Әw дьзин». ¹⁴У һәгәр әв тьшт бьгьһижә гөһе wәли, әме wi р'азикьн у wә бехәм кьн». ¹⁵Wана жи п'әрә һьлдан у өса кьрн, чаwа кө

һатьбунә һинкьрьне. У әв готгын ль нав щьһуйада һ'әта р'ожа иро бәла буйә.

**Иса Хwә нишани
шагьртед Хwә дькә**
(*Марқос 16:14-18;*
Луқа 24:36-49;
Йуһ'әнна 20:19-23;
К'аред Шандийа 1:6-8)

¹⁶Һәр йанздәһ шагьрт жи чунә Щәлиле wi ч'ийәйе кө Иса wанр'а готьбу. ¹⁷Гава кө дитгын, сәре хwә бәр Wi данин, ле һьнәк жи дөдьли бун. ¹⁸Иса незики ван бу, wанр'а хәбәр да у гот: «Һ'әму һ'әкөме әрд у ә'змен Мьнр'а hatгә дайине. ¹⁹Ньһа һәр'ын һ'әму мьләта һин кьн у wана бь наве Бав, Көр' у Р'өһ'е^ф Пироз бьньхөминьн^ф ²⁰у ван һ'әму т'әмийед кө Мьн данә wә мьләта һин кьн, wәки әw хwәй кьн. Әз ва ирода һәр т'ьм һ'әта ахьрийа дьнйәйе т'әви wә мә!»

Мъзгинийа ль гора Марқос

Пешготын

«Мъзгинийа^ф Иса^ф Мәсиһ^ф ль гора Марқос» жь нава һәр чар Мъзгинийада йа һэрэ кын э у бәри һәр се Мъзгинийа жи һатийә һывисаре. Бь фькьра гэләк зана, эва бәри сала 70-йи пәй буйина Исар'а һатийә һывисаре, гава Оршәлим^ф веран бу.

Ль гора шә'дәтийа шьвина^ф сәдсалийа дōдада, Марқос хвәха эв Йуһ'әнна-Марқос э, дәрһәқа к'ижанида к'ьтеба К'аред Шандийада (12:12, 25; 13:4-5; 15:37-39) у оса жи чәнд нә'мед шандийада^ф бә'са ви дькьн (Колоси 4:10; Фьлимон 24; Тимот'ейо II, 4:11). Әви гәләки р'евити т'әви Павлос у Барнабас кьрийә, оса жи йәки гәләки незики Пәтрусе^ф Шанди бу (Пәтрус I, 5:13).

К'ьтеб серида дьбежә кō фькьра ве дәрһәқа Мъзгинийа Иса Мәсиһ-да йә (1:1). һатьна Иса Мәсиһ да к'ьфше, кō эв вәхте Хвәде к'ьфш кьрбу пер'а гһиштийә, вәки хьлазбуне^ф бьдә мәрвайе (1:15). Марқос Иса тинә бәр ч'ә'ва, кō Әв йәки хвәйһ'өкөм э у һ'өкөме Ви нава һинкьрьне, шьндәрхьстьне, оса жи гөнәбахшандьнеда к'ьфш э. һынге Иса һеди-һеди Хвә шагьртед^ф хвәва дьдә наскьрьне кō Әв Мәсиһ йә, ава готи К'ьфшкьрийе Хвәде йә. Ле Иса чьқаси Хвә шагьртед хвәва дьдә наскьрьне, һақаси ль сәр мьрын у р'абуна Хвә хәбәр дьдә, йа кō ве Оршәлимеда бьқәвьмийа. Иса Хвәр'а дьбежә «Көр'е^ф Мәрвь», йе кō һатә дьнийәе, вәки ә'мьре Хвә бьдә кō мәрвь жь қәйдед гөнә^ф хьлаз бьн.

Мъзгинийа Марқос һе гәләки сәр кьред Иса дьсәкьнә, нә кō сәр һинкьрьна Ви. Бона Йуһ'әннайе^ф ньхөмдар^ф, оса жи ньхөмандьн^ф у щер'ьбандьна^ф Иса кьн һатийә һывисаре. Паше щарәкер'а дәрбази сәр шьхөле Вийи нәхвәш-қәнщкьрьне у һинкьрьна Ви дьбә. Чьқас дьчу шагьртед Ви һе Әв нас дькьрын, дьжмьнед Ви жи һе к'ин Вир'а дажотьн. Сәред хьлазийеда (жь 11-а һ'әта 16-а) бона һ'әфтийа Исайә хьлазийе һывисар э, дәрһәқа хачбун^ф у р'абуна Вийә жь мьрьне.

Әва Мъзгинийа гәләки шә'дәтийа кьред Иса дьдә у тьһәрәки зәлал у көрт һатийә һывисаре, эва Иса бәрч'ә'в тинә у дьдә к'ьфше, вәки һәр хвәндәванәк мина сәрсәд бькарьбә бькә гази бежә: «Р'асти әв мәрвь Көр'е^ф Хвәде йә» (15:39).

Әва Мъзгинийа гәләки ль сәр щәфак'ьшандьна Иса дьсәкьнә, оса жи сәр щәфайед ван, йед кō ве ль пәй Ви һәр'ьн. Ль гора фькьра мәсиһийед^ф бәре, Марқос әва Мъзгинийа бажаре Р'омеда^ф һывисийә.

Жь ве йэке те к'ьфше, кө Марқос эв йэк һе бона бавэрмэндед Р'ома-йеда^ф ньвисийэ, чьмки бавэрмэндед ви чахи гэлэк щэфа жь дәсте Нероне Қэйсәре^ф Императорийа Р'омайеда^ф дьдитьн, (һ'өкөмэта ви жь сала 54-а һ'эта 68-а бу).

Сэрэщәма фькьра к'ьтебе

Дәстпебуна Мьзгинийе (1:1-13)

Даннасини у шьхөлед Исайэ Щәлиледа^ф (1:14–9:50)

Р'ийа Исайэ жь Щәлиле һ'эта Оршәлиме (10:1-52)

Һ'әфтийа Исайэ хьлазийе ль Оршәлиме у дор-бәрәд веда (11:1–15:47)

Р'абуна Иса жь мьрьне (16:1-8)

Пәй р'абунер'а хөйабун у жорһьлатьна Иса (16:9-20)

**Даннасинийа Йүһ'әннайә^ф
ньхөмдар^ф**

(*Мәтта 3:1-12; Луқа 3:1-18;*

Йүһ'әнна 1:19-28)

1 ¹ Мьзгинийа^ф Иса^ф Мәсиһе^ф Көр'е^ф Хвәде бь ви тьһәри дәстпебу: ² Чава кө к'ьтеба Ишайа^ф п'ехәмбәрда^ф һатийә ньвисаре:

«Ва йә Әзе қасьде Хвә
пешийа Тәва бышиньм.

Әве бона Тә р'е һазьр кә».[†]

³ «Дәнгәк бәр'ийеда^ф дькә гази:
«Р'ийа Хөдан^ф һазьр бькьн
у шьвәр'ийед Ви р'аст бькьн»».[†]

⁴ Ава Йүһ'әнна^ф бәр'ийеда хө-йа бу, щьмә'т дьньхөманд у даннасин дькьр, кө жь гөнәкьрьне вә-гәр'ьн у бенә ньхөмандьне^ф, вәки гөнәйед ван бенә бахшандьне.
⁵ Жь һ'әму вәлате Щьһустанә^ф у т'әмаийа щьмә'та Оршәлиме^ф дьһатә щәм ви, гөнәйед хвә дьданә р'уйе хвә у ч'әме Урдөнеда^ф бь дәсте ви дьньхөмин.
⁶ Йүһ'әнна

к'ьнщәкә жь пьр'ч'а дәве ль хвә кьрьбу у ль пьшта хвә жи қайишәкә ч'әрм гьредабу. Хварьна ви көли у һьнгьве чоле бу. ⁷ Әви даннасин дькьр у дьгот: «Йәки жь мьн қәваттър we бе. Әз нә һежа мә, кө та бьм у бәне чарьхед Ви жи вәкьм. ⁸ Мьн һун бь аве ньхөмандьн, ле Әве вә бь Р'өһ'е^ф Пироз бьньхөминә».

**Иса те ньхөмандьн
у щер'ьбандьне^ф**

(*Мәтта 3:13–4:11;*

Луқа 3:21-22; 4:1-13)

⁹ У ван р'ожада Иса жь бажаре Ньсрәта Щәлиле^ф һат у бь дәсте Йүһ'әнна ч'әме Урдөнеда һатә ньхөмандьне.
¹⁰ һәма чава Иса жь аве дәрк'әт, дит кө әзман қәльши[†] у Р'өһ' мина кәвокәке ль сәр Ви дани.
¹¹ У дәнгәк жь әзмана һат у гот: «Тө Көр'е Мьни дәлал и, Мьн Тө бәгәм кьри».

1:2 Малахи 3:1. **1:3** Ишайа 40:3. **1:10** Марқос 15:38-39.

¹² We гаве P'oh' бәре Иса да бә-
р'ийе. ¹³ Әw чъл р'ожифь ль бәр'ийе
ма у жь мирещьнфь һатә щер'ь-
бандьнефь. Әw т'әви р'әwьра бу у
мьлйак'әтафь жер'а бәрдәсти кьрын.

Иса қәза Щәлиледи
дәст бь к'әре Хwә дькә
(*Мәттә 4:12-17; Луқа 4:14-15*)

¹⁴ Пәй гьртьна Йуһ'әннар'а Иса
чу қәза Щәлиле у дәст бь данна-
синийа Мьзгинийа Хwәдефь кьр
¹⁵ у дьгот: «Wәхт пер'а гьһиштиә,
П'адшатийафь Хwәде незик буйә, жь
гөнәкьрыне вәгәр'ьн у бawәрийафь
хwә Мьзгинийе биньн!»

Иса гази һәр чар
мә'сигьра дькә
(*Мәттә 4:18-22; Луқа 5:1-11*)

¹⁶ Гава Иса ль дәве голафь Щә-
лиле дьгәр'ийа, р'асти Шьмһ'унфь у
Әндрауьсе бьрайе wi һат. Wана
т'ор' давитә голе, чьмки мә'сигьр
бун. ¹⁷ Иса готә wan: «Пәй Мьн
wәрьн, Әзе wә бькьмә неч'ирванед
мәрьва». ¹⁸ Wана жи һәма we дәме
т'ор'ед хwә һьштьн у пәй Wi чун.
¹⁹ Дәма кө Иса жь wi щийи һьнә-
ки пешда чу, р'асти көр'ед Зәбәди,
Ақубфь у Йуһ'әннайефь бьрайе wi һат.
Wана қәйькеда т'ор'ед хwә һивез
дькьрын. ²⁰ Ынгә Иса гази wan кьр,
wana жи баве хwә Зәбәди т'әви
п'ала қәйькеда һьшт у пәй Wi чун.

Иса р'өһ'ефь һ'әрам дәрдьхә
(*Луқа 4:31-37*)

²¹ Әw гьһиштьнә Кәфәрнаһуме.
Иса we р'ожа шәмийефь р'аст к'әтә
к'ьниште у дәст бь һинкьрынефь

кьр. ²² Әwana ль сәр һинкьрына
Wi зәндәгьрти мабун, чьмки Әwi
мина йәки хwәйһ'өкөм әw һин
дькьрын, нә кө мина қанунзанафь.
²³ Ынгә к'ьништафь wанда мәрвьәк
һәбу, кө р'өһ'ефь һ'әрамва гьрти бу.
Wi кьрә қир'ин у гот: ²⁴ «Тө чь жь
мә дьхwази, йа Исайе Ысрәте? Тө
һатийи қыр'а мә бини? Әз заньм
Тө к'и йи. Тө Пирозефь Хwәде йи!»
²⁵ Иса ле һьлат у гот: «Кәр' бә у же
дәрк'әвә!» ²⁶ Ынгә р'өһ'е һ'әрам әw
вәч'ьр'ьканд у бь дәнгәки бьльнд
кьрә қир'ин у же дәрк'әт. ²⁷ һ'әму
зәндәгьрти ман, һәвр'а к'әтьнә
пьрс-пьрсйара у дьготьн: «Әв чь
йәк ә? Чь һинкьрынәкә ну йә! Бь
һ'өкөм Әw ә'мьри ль р'өһ'ед һ'әрам
дькә у әw жи ельмифь Wi дьбьн». ²⁸ У
нав у дәнге Иса пер'а-пер'а
һ'әму дор-бәред Щәлиле бәла бу.

Иса гәләк нәхwәша
қәнщ дькә
(*Мәттә 8:14-17; Луқа 4:38-41*)

²⁹ Гава кө Иса жь к'ьниште дәр-
к'әт, т'әви Ақуб у Йуһ'әнна р'аст
чунә мала Шьмһ'ун у Әндрауьс.
³⁰ Хwәсийа Шьмһ'ун т'айеда п'ал-
даийи бу. Ынгә бона we Исар'а
готьн. ³¹ Иса жи чу незик, дәсте
we гьрт р'акьр у т'айе же бәр'да,
р'абу бәрдәсти wanр'а кьр. ³² Ева-
ре, гава р'о чу ава, һ'әму нәхwәш
у йед щьнак'әтифь анинә щәм Wi.
³³ Т'әмамайа щьм'әта бажер ль бәр
дери щьвийа. ³⁴ Иса гәләк мәрвьед
бь нәхwәшийед щур'ә-щур'ә қәнщ
кьрын. Гәләк щьнфь жи дәрхьстьн у
нәдьһьшт кө щьн хәбәр дьн, чьмки
щьна заньбу кө Әw К'и йә.

**Иса Мъзгинийа Хвәде
қэза Щәлиледа бәла дькә**

³⁵ Қарәбәрбанга сьбе р'абу, дәр-
к'әт чу щики хәвлә у вьр дөа кьр.
³⁶ Шьмһ'ун у йед т'әви Ви ль Иса
гәр'ийан ³⁷ у гава кө ван Әв дит,
готьне: «Һ'әму ль Тә дьгәр'ьн».
³⁸ Иса ванр'а гот: «Әм һәр'ьнә
гөнд-бажаред незик, вәки Әз ль
ван дәра жи даннасин кьм, чьм-
ки Әз бона ве йәке һатьмә». ³⁹ У
ль т'әмамия Щәлиле дьгәр'ийа,
к'ьништед ванда даннасин дькьр
у щьн дәрдыхьстьн.

**Иса йәки жь к'отибуне^Ф
пақьж^Ф дькә
(Мәтта 8:1-4;
Луқа 5:12-16)**

⁴⁰ У йәки к'оти^Ф һат, ль бәр
Иса чок да, р'әща же кьр у готе:
«Һәгәр Тө бьхвази, дькари мьн па-
қьж^Ф ки». ⁴¹ Гөне Иса пе һат, дәсте
Хвә дьреж кьр ле к'әт у готе: «Әз
дыхвазьм. Пақьж бә!» ⁴² У пәй ве
готьнер'а дәстхвәда к'отибун же
чу у әв пақьж бу. ⁴³ Иса пер'а-пер'а
әв дәрхьстә дәр, һ'ьшк т'әми ль
ви кьр ⁴⁴ у вьир'а гот: «Бьньһер'ә
т'ө кәсир'а тыштәки нәбежи, ле
һәр'ә хвә нишани к'аһин^Ф кә у
чава кө Муса^Ф т'әми дайә, һ'ә-
дийа хвә бьдә, вәки һ'әмуьар'а
бьбә шә'дәти, кө тө пақьж буйи».
⁴⁵ Ле әв мәрвь дәрк'әт дәстпекьр
ашкәрә гот у әва йәка бәла кьр,
өса кө Иса иди нькарьбу ашкәрә
бьчуйа бажарәки, ле жь бажер дәр
ль щийед хәвлә дьма. У щьмәт
жь һәр алийава дьһатьнә щәм Ви.

**Иса шьлушә'тәки
қәнщ дькә**

**у гөнәйед ви дьбахшинә
(Мәтта 9:1-8; Луқа 5:17-26)**

2 ¹ Пәй чәнд р'ожар'а Иса вә-
гәр'ийа Кәфәрнаһуме. һьнге
һатә бьһистьне, кө Әв малда йә.
² Маләда һақас мәрвь щьвийан,
һ'әта кө ль бәр дери жи щи-сьт'ар
т'өнәбу. Иса хәбәра мъзгинийе әв
һин дькьрьн. ³ У мәрвь һатьн, жь
нав ванда чар мәрвьа шьлушә'тәк
һьлдабун данинә щәм Иса. ⁴ Ле жь
дәст әлаләте р'е нәдितьн кө не-
зики Иса буна, вана бане ханийе
кө Иса теда бу қөл кьр у мәрве
шьлушә'т бәр'ева дахьстьнә же-
ре. ⁵ Гава кө Иса бавәрийа ван
дит, готә йе шьлушә'т: «Лаво,
гөнәйед тә һатьнә бахшандьне».
⁶ Жь қанунзана һьнәк вьра р'у-
ныштьбун у дьле хвәда дьготьн:
⁷ «Әви һан чьма өса хәбәр дьдә?
Стәхөла! Әва ньге хвә Хвәдер'а
давежә! Пешт'ьри Хвәде к'и дь-
карә гөнәйа бьбахшинә?»

⁸ Дәстхвәда р'өһ'е Исава ә'йан
бу кө әвана аһа дьфькьрьн, Әви
гот: «Һун чьма тыштед аһа дьле
хвәда дьфькьрьн? ⁹ К'ижан р'ьһ'әт
ә, шьлушә'тр'а бежьн: «Гөнәйед тә
һатьнә бахшандьне?» йан бежьне:
(Р'абә бәр'а хвә һьлдә у бьгәр'ә?)
¹⁰ Ле вәки һун бьзаньбьн кө һ'ө-
көме Көр'е^Ф Мервь һәйә ль сәр
әрде гөнәйа бьбахшинә...» ¹¹ готә
йе шьлушә'т: «Әз тәр'а дьбежьм,
р'абә бәр'а хвә һьлдә, һәр'ә ма-
ла хвә». ¹² Әв жи пер'а-пер'а ль
бәр ч'ә'ве һәр кәси р'абу, бәр'а
хвә һьлда, дәрк'әт у чу. һ'әму

жи һ'эйири ман, шыкыри данэ Хвәде у готын: «Мә тыштәки օса т'օ цар нәдитийә!»

Иса гази Леви^ф дькә
(*Мәтта 9:9-13; Луқа 5:27-32*)

¹³ Иса диса чу дәве голе. Т'ә-мамийа ә'лаләт дьһатә щәм Ви у Әви жи әв һин дькырын. ¹⁴ Чахе Иса р'еда чу, Леви^ф көр'е һал-фаво ль щийе хәрщһлдане р'у-ньшти диг у готе: «Пәй Мьн вәрә». Әв жи р'абу пәй Иса чу. ¹⁵ Гава Иса мала Левида сәр сьфре бу, гәлэк хәрщгър^ф у гөнәк'ар^ф т'әви Ви у шагъртед^ф Ви ль сәр сьфре р'уньштьбун, чьмки йед пәй Ви дьчун гәлэк бун. ¹⁶ Гава қанунзанед жь нава ферьсийа^ф дитын кө Иса т'әви хәрщгър у гөнәк'ара ль сәр сьфре р'уньшти йә, жь шагъртед Ви пьрсин: «Чьма Әв т'әви хәрщгър у гөнәк'ара дьхвә у вәдхвә?» ¹⁷ Чахе Иса бьһист, ванар'а гот: «Сахләм нә һ'әвшце һ'әким ын, ле нәхвәш. Әз нәһатьмә гази йед р'аст кьм, ле гази гөнәк'ара».

Пьрса р'ожигъртыне
(*Мәтта 9:14-17; Луқа 5:33-39*)

¹⁸ Царәке шагъртед Йуһ'әнна у ферьсийа р'ожи дьгъртын. Чәнд мәрвь һатьнә щәм Иса у же пьрсин: «Чьма шагъртед Йуһ'әнна у йед ферьсийа р'ожийа дьгырын, ле шагъртед Тә р'ожи нагырын?» ¹⁹ Иса готә ван: «Һ'әта зә'ва т'әви ван ә, гәло дьбә кө хвәндийед дә'вате р'ожи бьгырын? һ'әта зә'

ва т'әви ван ә, әв нькарын р'ожи бьгырын! ²⁰ Ле р'ож we бен, гава зә'ва жь ван бе һьлдане, һьнге we р'оже we р'ожи бьгырын. ²¹ Т'օ кәс пе п'арч'е ну к'ьнща кәвын п'инә накә. һәгәр օса бькә, п'арч'е к'ьнща кәвынва дьрути we зоре ль к'ьнща кәвын бькә у щийе қәльши we һе ль бәр һәвва һәр'ә.

²² У нә жи кәсәк шәрава ну дькә мәшкед кәвын. һәгәр օса бькә, шәрава ну we мәшка бьт'әқинә, һьн шәраве օнда бә, һьн жи мәшк. Ле шәрава ну дькьнә мәшкед ну».

Пьрса р'ожа шәмийе
(*Мәтта 12:1-8; Луқа 6:1-5*)

²³ Иса р'ожәкә шәмийе нава зәвийар'а дәрбаз дьбу у шагъртед Ви р'ева дәстпекырын сьмбьлед геньм чьнин. ²⁴ Ферьсийа Исар'а гот: «Бьньһер'ә! Чьма шагъртед Тә тыште нәщайизи р'ожа шәмийе дькьн?» ²⁵ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Wә қәт нәхвәндийә кө Давьд^ф жь һ'әвшцәтийе чь кьр, гава әв у йед пер'а бьр'чи бун? ²⁶ Әв вәхте Әбиатаре сәрәкк'аһинда^ф к'әтә Хана^ф Хвәде у нане^ф Хвәдер'а даи хвар, кө әв нан пештьри к'аһина нә щайиз бу йәки дьн бьхвара. Сәрда жи әв нан да йед т'әви хвә».[†] ²⁷ Паше сәр готьна Хвәда зедә кьр готә ван: «Р'ожа шәмийе бона инсен һатә данине, нә кө инсан бона р'ожа шәмийе! ²⁸ Ава готи Көр'е Мервь Хвәйе р'ожа шәмийе йә жи».

^{2:26} Қануна К'аһинтийе 24:9; Самуел I, 21:1-6.

**Иса р’ожа шәмийе мәрве
кө дәсте ви к’ышийабу
қәнц дькә**

(*Мәтта 12:9-14; Луқа 6:6-11*)

3 ¹ У Иса диса к’этә к’ъниште. Ле we дәре мәрвәк һәбу, кө дәсте ви к’ышийабу. ² У ч’әве һынака сәр Ви бу, гәло р’ожа шәмийе Әwe ви қәнц кә йан на, wәки хәйба Ви бькьн. ³ Иса мәрве дәстк’ышийа-йир’а гот: «Р’абә ве говәке бьсәкьнә!» ⁴ Паше ванр’а гот: «Р’ожа шәмийе қәнцикьрн цайиз ә, йан хьрабикьрн? Р’һ’әки хьлаз^ф кьн, йан онда кьн?» Ле ван дәнг нәкьр. ⁵ Иса бь һерс ль дора Хwә ньһер’и, бона сәрһ’ышкияа ван бәр Хwә к’әт у ви мәрвир’а гот: «Дәсте хwә дьреж кә». Әви жи дьреж кьр у дәсте ви диса қәнц бу. ⁶ Ферьси дәрк’әтһнә дәрва у пер’а-пер’а т’әви һеродәсийа^ф шешьрин, кө чава Ви бьдһнә көштһне.

Щьвата ль дәве голе

⁷ Иса т’әви шагьртед Хwә чу дәве голе. Жь Щәлиле ә’лаләтәкә гьран пәй Ви чу. ⁸ Гава кө вана кьрһнед Ви бьһистһн, жь Щьһустане, Оршәлиме, Идумәйае, ви алийе Урдөнейи р’һһлате, өса жи жь қза Сур у Сайдае гәләк мәрвв һатһнә щәм Ви. ⁹ У Иса жь дәст ә’лаләте шагьртед Хwәр’а гот, кө Вир’а қайькәке һазьр кьн, wәки нәк’әвә ль бәр дә’фа. ¹⁰ Чьмки Иса гәләк мәрвв қәнц кьрн, өса кө йед нәхwәш т’опи сәр дьбун, wәки дәсте хwә бьдана Ви. ¹¹ Дәма кө р’һ’әд һ’әрам Әw дьдитһн, ль бәр Ви дәвәр’уйа хwә давитһнә ә’рде,

дькьрһнә қир’ин у дьготһн: «Тө Көр’е Хwәде йи!» ¹² Ле Иса һ’ышк т’әми ль ван дькьр, кө бона Ви нәкьнә дәнги.

**Бьжартһна һәр донздәһа
(Мәтта 10:1-4; Луқа 6:12-16)**

¹³ Иса һьлк’ышийа ч’ийе у мәрввед кө Ви дьхwәстһн гази щәм Хwә кьрн. Әw жи чунә щәм Ви. ¹⁴ Әви донздәһ мәрвв бьжартһн, навед ван «шанди^ф» дани, кө т’әви Ви бьминһн у ван бьшинә, wәки даннасин кьн. ¹⁵ У һ’өкөм да ван кө щьна дәрхьн. ¹⁶ һәр донздәһед бьжарти әв ьн: Шьмһ’ун (кө наве ви кьрә Пәтрус^ф), ¹⁷ Ақубе^ф Зәбәди у Йуһ’әннайе бьрайе ви, (әви наве Боанәрщәс ль ван кьр, кө те ф’әмкьрһне: «Көр’ед Гөр’инийа Ә’змен») ¹⁸ Әндрауьс, Филипо, Бәртоломәйо, Мәтта, Т’ума, Ақубе^ф көр’е һалфаво, Тәдайо, Шьмһ’уне wәлатп’арез^ф ¹⁹ у Щьһудайе^ф исхәрийоти йе кө бу нәмаме Иса.

Иса у Баә’л-Зьбул^ф

(*Мәтта 12:22-32; Луқа 11:14-23; 12:10*)

²⁰ Паше Иса чу маләке. Диса һақас ә’лаләт щьвийа, һ’әта кө нькарьбун нане хwә жи бьхварана. ²¹ Гава йед жь хун у қьнета Ви бьһистһн, дәрк’әтһн Ви бьгьрн, чьмки вана дьгот: «Әви һ’ыше Хwә онда кьрийә!» ²² У әw қанунзанед кө жь Оршәлиме бәржер бьбун, дьготһн: «Баә’л-Зьбул^ф Вида һәйә! Әw бь һ’өкөме сәрwере щьна щьна дәрдхә!» ²³ Иса жи әw гази щәм Хwә кьрн у бь мәсәла ванр’а гот:

«Мирещын чава дыкарэ хвэха хвэ дэрхэ? ²⁴Һэгэр нав п'адшатикедә т'ьфақ т'өнәбэ, әв нькарэ бьминә. ²⁵Мала кә бет'ьфақи бьк'әве, әв мал нькарэ бьминә. ²⁶Һэгэр мирещын р'абэ һьмбәри хвэ у бьбә дөтирәти, әв нькарэ бьминә, бәле we хьлазияа wi бе. ²⁷Ле бәле т'ө кәс нькарэ бьк'әвә мала мерхасәки у һәбука wi т'алан кә, һэгәр пешийе wi мерхаси гьренәдә. Гава гьреда, һьнге we бькарьбә мала wi т'алан кә.

²⁸Әз р'аст вәр'а дьбежым, һәр гөнә у һәр готына хьраб кә бежын we ль бәндед дьне бенә бахшандьне, ²⁹ле к'и кә готынкә хьраб мьфабьли Р'өһ'е Пироз бежә, т'ө щар ль wi найе бахшандьне. Әве бь wi гөнәйи һ'эта-һ'этайе суцдар бә». ³⁰Иса әв йәк гот, чьмки ван дьгот: «Р'өһ'е һ'эрам Wiда һәйә».

Де у бьрайед Иса

(Мәтта 12:46-50;

Луқа 8:19-21)

³¹Һьнге де у бьрайед Иса һатын, ль дәрва сәкьнин, йәк шандьнә пәй Wi у гази Wi кьрын. ³²Ә'лаләта кә ль дора Wi р'уньштбу готә Wi: «Ва дийа Тә у бьрайед Тә дәрва пьрса Тә дькын». ³³Иса щаба ван да у гот: «Дийа Мьн у бьрайед Мьн к'и нә?» ³⁴Һьнге ль йед дора Хвә р'уньшти ньһер'и у гот: «Ва нә де у бьрайед Мьн! ³⁵Һәр кәсе кә хвәстына Хвәде бинә сери, әв ә бьрайе Мьн, хушка Мьн у дийа Мьн».

Мәсәла т'охьмр'әш

(Мәтта 13:1-9; Луқа 8:4-8)

4 ¹Иса диса ль дәве голе дәст бь һинкьрыне кьр. Ә'лаләтәкә өса мэзын ль дора Wi щьвийа, к'әрба Әв к'әтә қәйька ль сәр голе у р'уньшт. Т'әмамыйа ә'лаләте ль дәве голе бу ²у Wi бь мәсәла әв һини гәләк тьшта дькьрын. һинкьрына Хвәда гот: ³«Гөһдари! Т'охьмр'әш р'абу чу кә т'охьм бьр'әшинә. ⁴Чахе әви т'охьме хвә дьр'әшанд, һьнәк же к'әтынә дәве р'е, тәйрәдә һатын у әв хварын. ⁵У һьнәк к'әтынә сәр әрде кәвьри, ль вьр кә хвәли кем бу. Әв зу шин бун, чьмки тәлаше хвәлийе нә к'ур бу. ⁶Чахе тә'в дәрк'әт, әв ч'ьльмьсин у чьмки р'әвед ван т'өнәбун, һ'ышк бун. ⁷У һьнәкед дьн к'әтынә нава стьрийа, стьри р'абун әв хәньқандьн у бәр нәдан. ⁸У һьнәкед дьн жи к'әтынә нава әрде қәнц у шин бун, мэзын бун у һьнәка си, һьнәка шест, һьнәка сәд щар бәр дан».

⁹У Иса ванр'а гот: «Гөһе к'ейи бьһистыне һәйә бьра бьбьһе».

Иса чьма бь мәсәла

хәбәр дьдә

(Мәтта 13:10-17; Луқа 8:9-10)

¹⁰Гава Иса т'әне ма, йед дора Wi гьртьбун т'әви һәр донздәһа, бона ван мәсәла же пьрсин. ¹¹Әви щаба ван да у гот: «Wәр'а һатийә дайине кә һун сөр'ед П'адшатийа^ф Хвәде бьзаньбьн, ле бона ван, йед кә дәрва нә, һәр тьшт бь мәсәла те готыне, ¹²вәки:

«Чьқаси бьньһер'ын жи,
нәбиньн,

чықаси бьбьһен жи, фəм
накьн,
wəки нəбə кə вəгəр'ьн у ль
ван бе афукурьне».[†]

**Шьровəкьрна
мəсəла т'охьмр'əш**
(*Матта 13:18-23; Луца 8:11-15*)

¹³ Һьнге Иса ванр'а гот: «Һун ве мəсəле фəм накьн? Ле иди Һуне Һ'əму мəсəла чава фəм бькьн? ¹⁴ Т'охьмр'əш хəбəре дьр'əшинə. ¹⁵ Əвед ль дəве р'е кə хəбэр ле те чандьне, əв ьн, кə гава дьбьһен, пер'а-пер'а мирещьн те у хəбэ-ра дьле^ф ванда чанди дəрдьхə. ¹⁶ Əвед ль сэр əрде кəвьри əв ьн, кə гава хəбэре дьбьһен, əв зу бь əшқ у ша we қəбул дькьн, ¹⁷ ле чьмки р'əвед ван т'өнəнə, əв дьреж т'əw накьн. У гава бона хəбэре р'əсти тəнгасийа йан зерəндьне тен, зу жь р'е дьк'əвьн. ¹⁸ У əвед нава стьрийада Һəтьнə чандьне əв ьн, кə хəбэре дьбьһен, ¹⁹ хəмед ве дьнйайе, дэрəвед дəвлəтийе у хвəстьна тьштед дьн дьк'əвьнə навə у хəбэре дьхəньдиньн, əв бе бэр дьминьн. ²⁰ У əвед əрде қəнщда Һəтьнə чандьне əв ьн, кə хəбэре дьбьһен, қəбул дькьн, Һьнəк си, Һьнəк шест у Һьнəк жи сэд щар бэр дьдьн».

Ч'ьра сэр п'еч'ьре
(*Луца 8:16-18*)

²¹ У Иса ванр'а гот: «Гава ч'ьре тиньнə Һьндəр', бона чь тиньн? Бона бьн сəльке, йан бона бьн

ньвине? Нə тиньн кə дайньнə сэр п'еч'ьре? ²² Т'ə тьште вəшарти т'ə-нəйə кə нəйе ашкэрəкьрне у нə жи тьштəки дьзива Һəйə кə нəк'əвə бэр р'əнайе. ²³ Гəһе к'ейи бьһистьне Һəйə бьра бьбьһе.

²⁴ Иса ванр'а гот: «Дина хвə бьдьнə тьштед кə Һун дьбьһен. Һун бь чь чапе бьпивьн, бь we пиване жи we wəр'а бе пиване у сэрда жи we he зедə бə. ²⁵ Чьмки к'ер'а кə Һəйə, we he ле зедə бə у к'ер'а кə т'өнə, чь Һəйə жи we же бе стандьне».

Мəсəла т'охьме шин дьбə

²⁶ У Иса гот: «П'адшатийа Хвəде мина ве йəке йə: Мəрвьəк т'охьм дьр'əшинə нав əрде. ²⁷ У шəв у р'ож р'адьзе, р'адьбə, т'охьм шин дьбə, бьльнд дьбə у хвəха пе наҺ'эсə кə əв чава дьбə. ²⁸ Əрд жь хвə бэр дьдə, пешийе зил, паше сьмбьл, пəйр'а жи гəньме гьһишти сьмбьлда. ²⁹ Гава кə бэр дьгьһижə, мəрвь иди дə'се дəвеже, чьмки дəма нандьруне пер'а гьһиштийə».

**Мəсəла Һ'əба т'охьме
хэрдале**
(*Матта 13:31-32;*
Луца 13:18-19)

³⁰ У Иса гот: «Əм П'адшатийа Хвəде мина чь бьшьбиньн? Йан жи əм we бь к'ижан мəсəле шьровəкьн? ³¹ Əв мина Һ'əбəкə т'охьме хэрдале йə кə жь Һ'əму т'охьмед кə сэр əрде тенə чандьне Һуртьр ə. ³² Ле гава əв те чандьне дьгьһижə,

^{4:12} Ишайа 6:9-10.

жь һ'эму п'ынщар'а мәстър дьбэ у ч'ьфьлед мэзын дьдэ, өса кө тэй-рәдед э'змен дькарьн хвэ бьдьнэ бьн сийа we».

Иса бь мәсэла хэбэр дьдэ
(*Мәтта 13:34-35*)

³³ Бь гэлэк мәсэлед бь ви awa-ийи ванр'а һақас хэбэр дьда, чьқас кө вана дькарьбу ф'эм бькьра. ³⁴ Бе мәсэлэ ванр'а тьштэк нэдьгот, ле шагьртед Хвэр'а башқә һәр тьшт шьровэдькьр.

Иса фьртоне дьсэдьр'инэ
(*Мәтта 8:23-27;*
Луқа 8:22-25)

³⁵ We р'оже, гава р'о чу ава, Иса шагьртед Хвэр'а гот: «Әм дәрбази ви бәри голе бьн». ³⁶ Шагьрт жь э'лаләте қәтийан, к'этьнэ we қәйь-ка кө Иса теда бу у вана Әв т'эви хвэ бьр. Қәйькед дьн жи т'эви Ви бун. ³⁷ Дә ижар фьртонэкә мэзын ль ван р'абу, пела өса ль қәйьке дьхьст, кө иди әв бу бь аве т'эжи бьбуйа. ³⁸ Ле Иса пашийа қәйьке-да сәре Хвэ данибу сәр бә'лги у р'азабу. Вана Әв һ'ышйар кьр у готьне: «Дәрсдар, нә хәма Тәйә кө әм онда дьбьн?» ³⁹ Иса р'абу, ль байе һьлат у э'мыри сәр голе кьр гот: «Бьсәкьнә, кәр' бә!» Фьртоне дани у һ'эму тьшт сэдьр'ин. ⁴⁰ Иса ванр'а гот: «Һун чьма дьтърсьн? һе чава бавәрийа вә т'өнә?» ⁴¹ Sawә-кә гьран ль вана гьрт у һәвдөр'а готьн: «Гәло әв к'и йә, кө ба у гол жи ельми^ф Ви дьбьн?»

Иса йәки щьнак'әти
қәнщ дькә

(*Мәтта 8:28-34;* *Луқа 8:26-39*)

5 ¹ Әвана дәрбази ви бәри го-ла Щәлиле бун у гьһиштьнә т'опрахед Гьрасине. ² Гава кө Иса жь қәйьке дәрк'әт, һьнге жь нав гор'ьстана мәрвьәк р'асти Ви һат, кө р'өһ'е һ'әрам пер'а бу. ³ Әв нав гор'ьстанада дьма у т'ө кәси иди нькарьбу бь зьнщира жи әв гьреда. ⁴ Чьмки гэлэк щара әв бь қәйд у зьнщира гьредабун, ле ви зьнщир қәтандьбун у қәйд шкенандьбун. Т'ө кәси нькарьбу әв зәфт бькьра. ⁵ Т'ьме шәв у р'ож гор'ьстанада у сәре ч'ийа дькьрә қир'ин, ле кәвьра хвэ бьриндар дькьр.

⁶ Гава әви дурва Иса дит, бәзи, хвэ авитә бәр ньга ⁷ у бь дәнгәки бьльнд кьрә қир'ин у готе: «Тө чь жь мьн дьхьвази, Исайе Көр'е Хвә-дейе һәри Жорьн? Тө хатьре Хвә-де ки, мьн нәдә щәфе!» ⁸ Әви әв йәк дьгот, чьмки Иса дьготе: «Һәй р'өһ'е һ'әрам! Жь ви мәрвьи дәр-к'әвә!» ⁹ Иса же пьрси у гот: «Наве тә чь йә?» Әви жи гот: «Наве мьн К'омәскәр* ә, чьмки әм гэлэк ьн». ¹⁰ У гәләки р'әща жь Иса дькьр, кө ван жь we т'опрахе дәрнәхә. ¹¹ Вьр ль синге ч'ийе сурики бәразайи мэзын дьч'ерийа. ¹² Р'өһ'ед һ'әрам р'әща жь Иса кьрн у готьн: «Мә бьшинә нава бәраза, әм бьк'әвь-нә нава ван». ¹³ Әви жи изьн да ван, р'өһ'ед һ'әрам дәрк'әтьн у к'этьнә нава бәраза. Әв сури вә-кә дө һ'әзар бәраза бу, әв жорда

* 5:9 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йә: «Легейон», awa готи «к'омәкә щьнайә бей'әсаб».

р'эви, хвэ жь кэнделда авитына голе у хэньфин. ¹⁴Бэразван р'эвин чунэ бажар у гонда, эв йэк гьли кьрын. У бьнэли хатын кө тыштед буйи бьбиньн. ¹⁵У хатынэ щэм Иса, дина хвэ дане, we эв мэрыве щьнак'этийи кө к'омэскэрэкэ щьна пер'а бу, к'ынще wi ле, сэр х'ыше хвэда хати р'уньшти йэ. хьнге эв тьрсийан. ¹⁶Әвед кө эв йэк дитьбун щьм'тер'а гьли кьрын, кө чь хатэ сэре wi щьнак'эти у бэраза. ¹⁷хьнге вана р'эща жь Иса кьр, кө Әв жь э'рде ван хэр'э.

¹⁸Гава Иса к'этэ қайьке, әви кө щьнак'эти бу, р'эща же кьр, кө т'эви Wi хэр'э. ¹⁹Ле Иса нэһышт у жер'а гот: «Вэгэр'э мала хвэ у нэфаред мала хвэр'а бежэ, кө Ходан бона тэ чь кьр у чава ль тэ хатэ р'э'ме». ²⁰Әв жи чу у дэстпекьр чь кө Иса бона wi кьрбу қэза Декаполиседа* бэла кьр у хэр кэс ә'щешмайи дьма.

**Қизька мьри
у к'олфэтэкэ нэхвәш
(Матта 9:18-26; Луқа 8:40-56)**

²¹Гава Иса диса бь қайьке дәрбази wi бәре дьн бу, әлалэтэкэ гьран ль дора Wi щьвийа. Гава Әв ль дәве голе бу, ²²йэки жь сәрверед к'ьниште кө наве wi Йайиро бу хатэ щэм Wi, гава wi Иса дит, хвэ авитэ ньгед Wi, ²³гэлэк р'эща же кьр у гот: «Қизька мьн ль бәр мьрьне йэ. Вэрэ у дәстед Хвэ дайнэ сэр we, кө қәнщ бэ у бьжи». ²⁴Иса р'абу т'эви wi чу.

Әлалэтэкэ гьран пәй Wi дьчу у тэнгаси дьданэ Wi. ²⁵Вьр к'олфэтэк жи хэбу, кө донздәһ сале we бун, сэр хуне вэбьбу. ²⁶Әве гэлэки дәсте һ'экимада к'ышандьбу у һ'эму хэбука хвэ хэрщ кьрбу, ле т'ө ч'арэ ле нэбьбу у сәрда һе хьраб бьбу. ²⁷Әве дәрһәқа Исада бьһист, пыштева хатэ нава әлалэте у ль к'ынще Wi к'эт. ²⁸Чьмки әве дьле хвэда дьгот: «Һэгэр эз т'эне к'ынще Wi жи к'эвьм, эзе қәнщ бьм». ²⁹У пер'а-пер'а хун же ч'ькийа у бәдәна хвэда т'эхмин кьр, кө жь еша хвэ қәнщ бу. ³⁰Иса дәстхвэда пе һ'эсийа кө қәватэк же чу, нав әлаләтеда зьвр'и у пьрси: «К'е ль к'ынщед Мьн к'эт?» ³¹Шагьртед Wi готьн: «Тө дьбини кө әлалэт тэнгасийе дьдә Тэ, ле Тө дьбежи: «К'е ль Мьн к'эт?»» ³²Ле Иса дорбәре Хвэ дьньһер'и кө бьбинэ, к'е эв йэк кьр. ³³хьнге к'олфэт ль хвэ һ'эсийа кө чь ль we қәвьми, бь тьрсе у ләрьзәке хат хвэ авитэ бәр Wi у хэр тышт р'аст гот. ³⁴Иса wer'а гот: «Ә'вде! Бавәрийа тэ тө қәнщ кьри. Бь хер у сыламэт хэр'э у жь еша хвэ қәнщ бә».

³⁵Иса һе хэбәр дьда, жь мала сәрвере к'ьниште мэрыв хатын у готьн: «Қиза тэ мьр, иди зә'мәте нэдә Дәрсар». ³⁶Ле Иса гөһ нәда готьна ван, wi сәрәке к'ьништер'а гот: «Нәтьрсә, т'эне бавәр бькә!» ³⁷Әви нэһышт кө кэс пәй Wi хэр'э, пештьри Пәтрус, Ақуб у Йуһ'әннайе бьрайе wi. ³⁸Чахе гьһиштьнэ мала сәрәке к'ьниште,

* 5:20 «Декаполис» бь йунани те фә'мкьрьне: «Дәһә Бажар», чьмки әва қэза бәреда бь йэктийа дәһә бажара хатийә чекрын.

Иса дит we hewарза ван э, дьгь-рин у дькьнэ қар'э-қар'. ³⁹Гава Әв к'этэ һьндөр', ванр'а гот: «Чьма һун дькьнэ қалмэ-қалм у дьгь-рин? Зар' нәмьрийэ, ле һеньжийэ». ⁴⁰Вана қарфе хвэ пе дькьр.

Ле Иса һ'эму дәрхьстьнэ дәрва, де у баве қизьке т'эви һәр се ша-гьртед Хвэ һьлдан у к'этэ щийе кө қизьк ле бу. ⁴¹Дэсте қизьке гьрт у готэ we: «Талига қум!» кө те ф'эм-кьрне: «Қизьк, эз тәр'а дьбежьм, р'абэ!» ⁴²Қизьк пер'а-пер'а р'абу у гэр'ийа. Әв донздәһ сали бу. Әвед кө дитьн һ'ыше сәре ван чу. ⁴³Иса һ'ышк т'эми ль ван кьр, кө ве йәке кәсир'а нәбежьн у ванр'а гот, кө хварьне бьдьнэ we.

Бажаре Ньсрәте, ль к'ө Иса мэзын бьбу, Ви қәбул накэ
(*Мәтта 13:53-58; Луқа 4:16-30*)

Б ¹Иса жь вьра дәрк'эт у чу щи-мьск'эне Хвэ. Шагьртед Ви жи пэй Ви чун. ²Чахе р'ожа шәмийе һат, Ви к'ьништеда дәст бь һинкьрне кьр у гәләка кө бь-һист зәндәгьрти мабун у дьготьн: «Әви мәрвьи эв тышт жь к'ө анинэ? Әв чь сәрвахти йә кө жер'а һатийә дайине? У эв чь к'эрәмэт ын кө бь дәсте Ви дьқәвьмьн? ³Нә Әв нәшар э? Нә Әв көр'е Мәрийәме^ф у бьрайе Ақуб^ф, Йусес, Щьһуда^ф у Шьмһ'ун э? Нә хушкәд Ви ль вьр нав мәда нә?» Бь ви авайи эв жь Ви чун.

⁴Иса ванр'а гот: «П'ехәмбәр т'ө щийи нә бөқәдър э, пештьри нава щи-мьск'эне хвэ, мәрвьед хвэ у мала хвәда». ⁵Әви ль we

дәре нькарьбу т'ө к'эрәмэт бькьра, т'эне дәсте Хвэ дани сәр чәнд нә-хвәша у эв қәнщ кьрн. ⁶Әв сәр нәбавәрийа ван ә'щөбмайи ма.

Шандьна һәр донздәһа
(*Мәтта 10:5-15; Луқа 9:1-6*)

Иса ль гөндед дор-бәра дьгә-р'ийа у һин дькьр. ⁷Ви һәр донз-дәһ гази щәм Хвэ кьрн, дәстпе-кьр эв щот-щот шандьн у һ'өкөме ль сәр р'өһ'ед һ'эрамр'а да ван. ⁸Т'эми да ван у гот: «Бона р'е, пештьри шьвдара дәсте хвэ т'ө тышти хвәр'а һьлнәдьн: Нә нан, нә турьк у нә жи п'әра бәр пышта хвәда. ⁹Чарьхед хвэ бькьнэ п'ийе хвэ, ле дө дәст кьрас хвәр'а һьлнәдьн». ¹⁰Сәрда зедә кьр готэ ван: «Әв мала кө һун бьк'эвьне, we маледа жи бьминьн, һ'эга һун жь ви щийи дәрк'эвьн. ¹¹Әв щийед кө вә қәбул нәкьн у гөһдарийа готьна вә нәкьн, жь вьр дәрк'эвьн у т'оза ньгед хвэ давшиньн, вәки ванар'а бьбә шә'дәти».

¹²Әв жи р'е к'этьн чун у дан-насин дькьрн кө мәрвь жь гөнә-кьрне вәгәр'ьн. ¹³Вана гәләк щьн дәрдьхьстьн у р'ун^ф ль гәләк нә-хвәша дьдан у эв қәнщ дькьрн.

Көштьна
Йуһ'әннайе ньхөмдар^ф
(*Мәтта 14:1-12; Луқа 9:7-9*)

¹⁴Һеродәс п'адша эв йәк бь-һист, чьмки нав у дәнге Иса дәрк'этьбу. һьнәка дьгот: «Әва Йуһ'әннайе ньхөмдар^ф э жь нав мьрийа р'абуйә. Ләма жи пе ви к'эрәмэт тенә кьрне». ¹⁵Ле һьнәка

жи дьгот: «Әва Елйас^ф ә». Ынәкед дьн жи дьготын: «Әва п'ехәмбәрәки мина п'ехәмбәрәд бәре йә». ¹⁶ Ле гава һеродәс әв йәк бһист, гот: «Әва әв Йуһ'әнна йә, йе кә мьн сәре ви лехьстийә, жь нав мьрийа р'абуйә!» ¹⁷⁻¹⁸ Чьмки һеродәс һеродийа жьна Филипойе бьрайе хвә стандьбу, ле Йуһ'әнна жер'а чәнд щара готьбу: «Нә р'аст ә кә тә жьна бьрайе хвә бьстини». һеродәс жи к'әрби һеродийайе Йуһ'әнна дабу гьртъне, гьредабу у авитьбу кәле. ¹⁹ Ләма һеродийайе к'ин Йуһ'әннар'а дажот, дьхвәст ви бьдә кәштъне, ле нькарьбу, ²⁰ чьмки һеродәс жь Йуһ'әнна дьтърсийа у әв хвәй дькьр. Әви заньбу кә Йуһ'әнна мәрвьәки р'аст у бөһөр-ти йә. Гава кә гөһдарийа готъна ви дькьр, сәре ви т'әвиһәв дьбу*, ле диса бь һ'әвас гөһ дьда готъна ви. ²¹ Ава щарәке мәщал вәбу. һеродәс бона р'ожа буйина хвә, әсьлзада, сәрһ'әзаред әскәра у гьрәгьред Щәлилер'а мәсрәф данни. ²² Гава қиза һеродийайе к'әтә һьндөр' у р'әқьси, әв йәк ль дьле һеродәс у т'әглифкьрийед ль сәр сьфре р'уньшти хвәш һат. һьнге п'адше готә қизьке: «Тә жь мьн чь бьхвази, әзе бьдмә тә». ²³ У ви жер'а сонд хвар гот: «Тә жь мьн чь бьхвази, әзе бьдмә тә, һ'әта ниве п'адшатийа хвә жи!» ²⁴ Қизьк дәрк'әтә дәрва у чу жь дийа хвә пьрси: «Әз чь бьхвазьм?» Дийа ве жи гот: «Сәре Йуһ'әннайе нь-хөмдар». ²⁵ Қизьке ләзанд чу щәм

п'адше у хвәстъна хвә жер'а гот: «Әз дьхвазьм кә тә ньна сәре Йуһ'әннайе ньхөмдар ль сәр сьнийе бьди мьн». ²⁶ П'адша гәләки бәр хвә к'әт, ле чьмки ль бәр т'әглифкьрийа сонд хварьбу, нәхвәст созе хвә бәтал кьра. ²⁷ П'адше пер'а-пер'а ә'мьри сәр щәлат кьр, кә һәр'ә сәре Йуһ'әнна бинә. Щәлат жи чу кәледа, сәре ви лехьст ²⁸ у ль сәр сьнийе ани у да кәч'ьке. Әве жи әв һьлда бьр да дийа хвә. ²⁹ Гава шагьртед Йуһ'әнна әв йәк бьһистън, һатън щьнийәзе ви бьрын кьрнә т'ьрбе.

Иса пенц һ'әзара т'ер дькә
(*Мәтта 14:13-21; Луқа 9:10-17;*
Йуһ'әнна 6:1-14)

³⁰ У шанди^ф вәгәр'ийанә щәм Иса, һ'әму тьштед кә кьрбун у һин кьрбун жер'а готън. ³¹ Иса ванр'а гот: «Дә вәрън әм т'әне һәр'нә щики хәвлә у һнәки р'һ'әт бьн». Чьмки гәләк дьһатън у дьчун, вана мәщал нәдьдит кә нане хвә жи бьхварана. ³² У әв т'әне бь қәйьке чунә щики хәвлә. ³³ Ле гәләка кә чуйина ван дит, әв нас кьрн, жь һ'әму бажара пәйа бәзин у бәри ван гьһиштънә ви щийи. ³⁴ Чахе Иса жь қәйьке дәрк'әт у Ви әлаләтәкә гьран дит, һьнге дьле Ви ль ван шәвьги, чьмки әв мина пәзед бе шьван бун. Дәстпекьр гәләк тьшт әв һин кьрн. ³⁵ Иди чьмки дәрәнг бу, шагьртед Иса һатън у готъне: «Әв дәр щики хьки-хали йә, вәхт жи иди дәрәнг

* 6:20 Нав һнәк дәстньвисарада дәвса «сәре ви т'әвиһәв дьбу» аһа йә: «Ви гәләк тьшт дькьр».

э. ³⁶ Щьмэ'те бэр'дэ кө эв һэр'ынэ гөнд у бэргед дор-бэра у хвэр'а тыштед хварьне бык'р'ын». ³⁷ Ле Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Һун хөрэк бьднэ ван!» Жер'а готын: «Әм һэр'ын баһе дөсьд зиви^ф нан бык'р'ын у ван бьднэ хварьне?»

³⁸ Иса ванр'а гот: «Һэр'ын бьнһер'ын, к'а чэнд нанед вэ һэнэ». Гава кө пе һ'эсийан, готын: «Пенц нан у дө мэ'си һэнэ». ³⁹ Ви э'мыр кыр кө һ'эму жи к'ом-к'ом ль сэр гиһаие шин р'уенен. ⁴⁰ Әв жи к'ом-к'ом, сэд-сэд, пенци-пенци ль әрде р'уныштын.

⁴¹ Иса һэр пенц нан у һэр дө мэ'си һьлдан, бэре Хвэ э'менда кыр шыкьри да, эв нан кэркьрын у да шагьртед Хвэ, вәки эв дайннэ бэр ә'лаләте. У һэр дө мэ'си жи ль һ'эмуя бәла кыр. ⁴² Һ'эмуя хвар у т'ер бун. ⁴³ Жь ван нан у мэ'сийа донздәһ сәләйед т'ьжи һурьк бэрәв кьрын. ⁴⁴ Йед кө жь ви нани хварьн вәкә пенц һ'эзар мери бун.

Иса п'ийа ль сэр авер'а

дьчә

(Мәтта 14:22-33;

Йуһ'әнна 6:15-21)

⁴⁵ Дәстхвәда Әви п'ейи сэр шагьртед Хвэ кыр, кө бык'эвнэ қайьке у пешийа Ви дәрбази ви бәри голе, Бег'сайдаие бьн, һ'эта кө Хвәха щьмэ'те вәр'екә. ⁴⁶ Пәй вәр'екьрньнер'а р'абу чу сәре ч'ийе, кө дөа бькә. ⁴⁷ Гава кө р'о чу ава, қайьк нава голеда бу у Иса т'әне дәве голе бу. ⁴⁸ Иса дит кө шагьрт берк'ьшандьнеда гәләки зә'мәте дьк'ьшиньн, чьмки ба мьқабьли

ван бу. Незики қәрәбәрбанге Иса сәр голер'а пәйа дьчу незики ван дьбу. Ви хвәст кө бәр ванр'а дәр-баз буйа, ⁴⁹ ле чахе вана дит кө Иса сәр голер'а пәйа дьчә, ван т'ьре хәйаләкә^ф кө дьбиньн у кьрнә қир'ин. ⁵⁰ Чьмки һ'эмуя жи Әв дит у тьрсийан. Ле Иса we дәме дәнг да ван у гот: «Сәр хвэ бьн! Әз ьм. Нәтьрсьн!» ⁵¹ Һьнге Әв к'этә қайьке щәм ван у ба сәкьни. Шагьрт ә'щербмайи ман, һ'ьше сәре ван чу, ⁵² чьмки эв қәвьмандьна ль сәр нен һе сәре ванда р'унә-ньштьбу, фә'ме ван дадайи бу.

Иса Щенисартеда нәхвәша

қәнц дькә

(Мәтта 14:34-36)

⁵³ Әв дәрбази ви бәри голе бун у ль алийе Щенисартева гь-һиштнә бәже, қайьик щи кьрын. ⁵⁴ Гава жь қайьке пәйа бун, щьм-ә'те пер'а-пер'а Иса нас кыр. ⁵⁵ Әв т'эмамайи we қәзайе вьрда-веда бәзин у дәстпекьрын нәхвәш нь-винава данинә ви щийе кө дь-бьһистьн Иса ле бу. ⁵⁶ Һәр щийед кө Иса дьчуйе, һәгәр бажар буна, гөнд буна, бәргә буна, нәхвәш ба-зарада даданин у һиви же дькьрын кө т'әне ль р'ишийед к'ьнщед Ви к'эвн. У һ'эмуьед кө ле дьк'этын, жь нәхвәшийед хвә қәнц дьбун.

Р'ав-р'эзьмед кал-бава

у хәбәра Хвәде

(Мәтта 15:1-9)

7 ¹ Ферьсийа у һнәк қанунза-нед кө жь Оршәлиме һатьбун, дора Иса гьртн. ² Вана дит кө

һьнэкэ жь шагъртед Ви дәстһ'э-р'ми, ава готи дәстнәшушти нан дьхьын. ³Ферьси у һ'эму щь-һу^ф пэй р'ав-р'эзьмед кал-бавед хвэ дьчын, һ'эта кө дәстед хвэ р'нд нәшон, нане хвэ нахьын ⁴у жь базаре жи чь тиньн, һ'эта аве нәхьн, нахьын.* Гэлэк ә'дәтед дьн жи һәнә, кө жь кал-бава һьлданә у дьқәдиньн: Мәсәлә, мина шуштьна т'аса, шәрбыка у фьрақед сьфьрә майин**.

⁵Һьнге ферьси у қанунзана жь Иса пьрсин: «Чьма шагъртед Тә пэй р'ав-р'эзьмед кал-бава начьн у дәстһ'эр'ми* нан дьхьын?» ⁶Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Ишайа бона вә дөр'уйа р'аст п'ехәм-бәрти^ф кьрийә! Чава кө һатийә нвьисаре:

«Әва щьмә'та бь заре хвэ
қәдьре Мьн дьгьрә,
ле дьле^ф ван жь Мьн дур ә.

⁷Бадихәва Мьн дьһ'эбиньн,
т'әмийед мәрвьа чава
қанунед Мьн щьмә'те һин
дькьн).[†]

⁸Һун т'әмийед Хвәде дьһе-льн у пэй р'ав-р'эзьмед мәрвьайе дьк'эвьн». ⁹У гот: «Һун т'әмийед Хвәде р'нд дьдьнә алики, вәки р'ав-р'эзьмед хвэ хвәй кьн. ¹⁰Мәсәлә, Муса готийә: «Қәдьре де у баве хвэ бьгьрә[†] у «Әве кө

гьлики қолайи де у баве хвәр'а бежә, гәрәке бе көштъне». [†] ¹¹Ле һун дьбежьн: «К'и кө дийа хвә йан баве хвәр'а бежә: Әв алиқ'арийа кө гәрәке жь мьн бьгьһижә тә, әв қөрбан^ф ә, (ава готи дийарик ә кө Хвәдер'а те дайине) ¹²Һун иди һәһельн кө әв тыштәки де у баве хвәр'а бькә! ¹³Бь ви авайи, һун бь ван р'ав-р'эзьмед хвәйә кө дәрбази ньсьлед ну дькьн, хәбәра Хвәде дькьнә хвәли. У һун гәләк тыштед аһа дькьн.

**Тыштед кө мервь
дьһ'эр'миньн
(Мәтта 15:10-20)**

¹⁴Һьнге Иса ә'лаләт диса гази щәм Хвә кьр у готә ван: «Һун һ'эму гөһдарийа Мьн бькьн у ф'әм кьн. ¹⁵Тыштәки өса т'өнә, кө жь дәрва бьк'эвә нав-дьле мервь у ви бьһ'эр'минә, ле әв тыштед кө жь дьл дәртен, әв мервь дьһ'эр'миньн. ¹⁶Göhe к'ейи бьһистьне һәйә бьра бьбьһе».*

¹⁷Гава жь ә'лаләте қәтийа һатә мал, шагъртед Ви мә'на ве мәсәле же пьрсин. ¹⁸Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Һун һе нагьһижьнә гьлийа? Чьма һун ф'әм накьн, чь кө жь дәрва дьк'эвә нав-дьле мервь, нькарә ви бьһ'эр'минә. ¹⁹Чьмки әв нә кө дьк'эвьнә дьле ви, ле дьчьнә

* **7:4** Нав һьнэк дәстньвисарада аһа йә: «У жь базаре жи тен, һ'эта аве сәр хвәда нәкьн, нен нахьын».

** **7:4** Нав һьнэк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Өса жи щи-нвьина».

* **7:5** Нав дәстньвисаред қәнщда дәвса «дәстһ'эр'ми» «дәстқьр'еж» һәйә.

* **7:16** Нав дәстньвисаред һәрә қәнщда р'еза 16-а т'өнә.

7:7 Ишайа 29:13. **7:10** Дәрк'этын 20:12; Дөбарәкьрьна Қануне 5:16.

7:10 Дәрк'этын 21:17; Қануна К'аһинтийе 20:9.

зьке ви у жь вьр жи дэртен дэр-ва». (Бь ви аवाई Иса да к'ьфше, кө һ'эму хварьн жи һ'алал ьн.)²⁰ У гот: «Әв тыштед кө жь дьле мервь дэрдьк'эвьн, әв ви дьһ'эр'ьминьн.²¹ Чьмки жь һьндөр', жь дьле мэрвь фькьред хьраб дэрдьк'эвьн: Қави, дьзи, көштьн,²² зьнек'ари, тьмайи, хьраби, фелбази, толти, ч'э'ве хьраб, бөхданбежи, к'өба-ри у беақли.²³ Әв һ'эму тыштед хьраб жь дьл дэрдьк'эвьн у мервь дьһ'эр'ьминьн».

**Бавэрийа к'өлфэта
Финикйа^ф Сурйайе
(Мәтта 15:21-28)**

²⁴ Иса жь we дәре р'абу чу синоре Суре. Чу маләке у нәдхвәст кө кәсәк пе бьһ'әсийа, ле нькарьбу Хвә вәшарта.²⁵ К'өлфәтәкә кө қизька we р'өһ'е һ'әрамва гьрти бу, бона Иса пе һ'әсийа, ләз һат у хвә авитә бәр ньгед Ви.²⁶ Әв к'өлфәт йунан^ф бу, әсьле хвәда жи жь Финикйа^ф Сурйайе бу. We лава жь Иса кьр, кө щьн^ф жь қиза we дәрхә.²⁷ Иса wer'а гот: «Бьһелә бьра пешийе зар' т'ер ьн, чьмки нә р'аст ә кө нан бәр зар'а һьлдьн у бавежьнә бәр са».²⁸ Әwe ль Ви вәгәр'анд у гот: «Бәле Хвәйи, нә сә жи ван һурькед бәр зар'айә ьне сьфреда майи дьхвьн?»²⁹ Һьнге Әви к'өлфәтер'а гот: «Бона хатьре ве готьна тә, тө дькари һәр'и. Щьн жь қизька тә дәрк'әт».³⁰ К'өлфәт жи чу мала хвә, дина хвә даје, we қизьк нав ньвинеда п'алда йә у щьн жи же дәрк'әтийә.

**Мэрвьәки кәр' у лал
хәбәр дьдә**

³¹ Пәй we йәкер'а Иса жь синоре Суре дәрк'әт, нава Сайдайер'а дәрбаз бу, қәза Декаполисер'а һатә гола Щәлиле.³² Мэрвьәки кәр' у лал анинә щәм Ви у лава же кьрьн кө дәсте Хвә дайнә сәр ви.³³ Иса әв мэрвь жь ә'лаләте қәтанд, т'ьлийед Хвә кьрьнә гөһед ви, дәсте Хвәда т'укьр, ль зьмане ви да.³⁴ У бәре Хвә әзменда кьр, к'әсәр һатә у гот: «Әффата!» кө те фә'мкьрне: «Вәбә!»³⁵ У дәст хвәда гөһед ви бьһистьн, зьмане ви вәбу у зәлал дәст бь хәбәрдане кьр.³⁶ Иса т'әми ль ван кьр, кө кәсир'а нәбежьн. Ле Әви чьқас т'әми ль ван дькьр, вана һақас зедә бәла дькьр.³⁷ Мэрвь гәләки ә'щәбмайи мабун у дьготьн: «Әви һ'эму тышт қәнщ кьр: һьн кәр'а дьдә бьһистьне, һьн жи лала дьдә хәбәрдане».

**Иса чар һ'әзара т'ер дькә
(Мәтта 15:32-39)**

8¹ Ван р'ожада диса ә'лаләтәкә гьран щьвийа. Тыштәки вани хварьне т'өнәбу кө бьхварана, Иса гази шагьртед Хвә кьр у гот:² «Гөне Мьн ль ве ә'лаләте те. Әв се р'ож ә т'әви Мьн ә у тыштәки вани хварьне т'өнә.³ Һәгәр Әз ван бьр'чи вәр'екьмә малед ван, дьле ване р'ева хвәва һәр'ә у жь ван һьнәк жи жь щийед дур һатьнә».⁴ Шагьртед Ви ле вәгәр'андьн у готьн: «Ль ве бәр'ийе^ф әме жь к'ө һақас нан дәст хьн, кө ве щьм-ә'те т'ер кьн?»⁵ Иса жь ван пьрси: «Чәнд нанед вә һәнә?» Вана

гот: «Һ'эфт». ⁶ Һынге ә'мър кър кө ә'лаләт сәр ә'рде р'уне. Әви әв һ'эфт нан һьлдан шыкьри да, әв кәркьрын у паше данә шагьртед Хвә, кө дайньнә бәр ә'лаләте. Вана әв данинә бәр ван. ⁷ У чәнд мә'сийед ванә һур жи һәбун. Иса бона ван жи шыкьри да у гот: «Ван жи дайньнә бәр ә'лаләте». ⁸ Вана хвар у т'ер бун у пәйр'а һ'эфт зәмбил һурькед бәрмайи бәрәв кьрын. ⁹ Әвед кө хварьн, вәкә чар һ'эзар мәрва бун. Гава кө Иса әв вәр'екьрын, ¹⁰ пер'а-пер'а т'әви шагьртед Хвә к'әтә қәйьке у чунә қәза Далманутайе.

**К'әрәмәтәке чава нишан
жъ ә'змана дьхвазьн
(Мәтта 16:1-4)**

¹¹ Ферьси һатьн у дәстпекьрын Исар'а к'әтгьнә дә'ве. Әв дыщеп'ьбандьн у жъ Ви нишанәк жъ ә'змен дьхвәстьн. ¹² К'ур к'әсәр һате у гот: «Чьма әва ньсыла ль нишанәке дьгәр'ә? Әз р'аст вәр'а дьбежьм кө ви ньслир'а нишанәк найе дайине». ¹³ Ви әв һыштгьн, диса к'әтә қәйьке у дәрбази ви бәри голе бу.

**Һәвиртър'ше ферьсийа
у һеродәс
(Мәтта 16:5-12)**

¹⁴ Ижар шагьрта бир кьрбу кө хвәр'а нан һьлдана. Ль щәм ван, қәйькеда пештъринанәки тыштәки вани хварьне т'өнәбу. ¹⁵ Иса

т'әми да ван у гот: «Мьқати хвә бьн, һ'әвза хвә жъ һәвиртър'ше ферьсийа у өса жи йе һеродәс* бькьн». ¹⁶ Ле әвана нав һәвда хәбәр дьдан у дьготгьн: «Нане мә т'өнә, ләма аһа дьбежә». ¹⁷ Исава ә'йан бу кө әв чь дьбежьн у ванр'а гот: «Һун чьма нав һәвда хәбәр дьдгьн, кө нане вә т'өнә? һәла һе һун фә'м накьн? У сәре вәда р'унани, һәла һе һун нагьһижьнә гьлийа?

¹⁸ Ч'ә'ве вә һәнә, һун набиньн?

Гөһе вә һәнә, һун набьһен? Чава найе бира вә,¹⁹ чәхе Мьн пенц нан бона пенц һ'эзар мәрва кәркьрын? Вә жь һурькед бәрмайи чәнд сәләйед т'ьжи бәрәв кьрын?» Ван ле вәгәр'анд у готгьн: «Донздәһ». ²⁰ «У гава Мьн һ'эфт нан бона чар һ'эзар мәрва кәркьрын, вә чәнд зәмбилед т'ьжи бәрмайи бәрәв кьрын?» Ван гот: «Һ'эфт». ²¹ Иса ванр'а гот: «Ле чьма һун һе фә'м накьн?»

**Ль Бет'сайдайе
қәнщкьрьна корәки**

²² У әв һатгьнә Бет'сайдайе. һьнәка мәрвәәки кор ани щәм Иса у лава же кьрын, кө дәсте Хвә дайнә сәр ви. ²³ Әви жи дәсте мәрве кор гьрт, жь гөнд дәрхьстә дәр, т'уйи ч'ә'вед ви кьрын у дәстед Хвә данинә сәр ви, пьрси: «Тө тыштәки дьбинини?» ²⁴ Әви жи ль жоре ньһер'и у гот: «Әз мәрва дьбиньм, ле мина дара нә, кө дьгәр'ьн». ²⁵ Диса Иса дәстед Хвә данинә сәр ч'ә'вед

* 8:15 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «Һеродәс» «Һеродәсийа» һәйә.

8:18 Йеремийа 5:21; һәзәкийел 12:2.

ви, кор зур' бу ньһер'и у ч'эвед
 ви вэбун, һәр тышт зэлал дит.
²⁶ Иса әв шандә мала ви у жер'а
 гот: «Нәк'эвә нава гөнд»*.

**Пәтрус шә'дәтийе
 ль сәр Иса дьдә**

(*Мәтта 16:13-20; Луқа 9:18-21*)

²⁷ Иса т'эви шагъртед Хвә чу
 гөндәд Қәйсәрийа Филипоје у
 р'еда жь шагъртед Хвә пьрси: «Бь
 г'эхмина мәрва Әз к'и мә?» ²⁸ Ван
 ле вәгәр'анд у готын: «Һнәк дь-
 бежын «Йуһ'әннайе ньхөмдар ә»,
 һнәкед дьн дьбежын «Елийас ә»,
 һнәкед майин жи дьбежын йәк
 жь п'эхәмбәра йә». ²⁹ Иса жь ван
 пьрси: «Ле һун чь дьбежын? Бь
 г'эхмина вә Әз к'и мә?» Пәтрус
 ле вәгәр'анд у готе: «Тө Мәсиһ
 йи». ³⁰ Әви т'эми ль ван кьр, кә
 дәрһәқа Вида кәсир'а тыштәки
 нәбежын.

**Иса дәрһәқа щәфа
 у мьрна Хвәда дьбежә**

(*Мәтта 16:21-28; Луқа 9:22-27*)

³¹ Пәй ве йәкер'а Иса дәстпе-
 кьр шагъртед Хвә һин кьр, кә гә-
 рәке Көр'е Мерьв гәләки щәфе
 бьк'ьшинә, жь алийе р'успийа^ф,
 сәрәкед к'аһина у қанунзанада бе
 г'әхсиркьрне у кәштгыне, ле р'ожа
 сьсийа жь мьрне р'абә. ³² Әви әв
 йәк зэлал гот. һынге Пәтрус Әв
 да алики у ле һьлат. ³³ Ле Иса сәр
 мьле Хвәва зьвьри у ль шагъртед
 Хвә ньһер'и, ль Пәтрус һьлат у
 гот: «Жь бәр ч'э'ве Мьн бәтавәбә,

щьно! Чьмки нет-фькьра тә нә
 жь Хвәде йә, ле жь мәрвайе йә».

³⁴ Паше Иса гази ә'лаләте у
 шагъртед Хвә кьрын, ванр'а гот:
 «Һәгәр йәк дьхвазә ль пәй Мьн
 бе, бьра хвә инк'ар^ф кә, хаче^ф хвә
 һьлдә у пәй Мьн бе. ³⁵ Чьмки к'и
 кә дьхвазә ә'мьре хвә хьлаз кә,
 әве ви онда кә у к'и кә ә'мьре хвә
 бона Мьн у Мьзгинийе^ф онда кә,
 әве ви хьлаз кә. ³⁶ Чь фәйдә һәгәр
 мәрвь т'әмамия дьнйайе қазьнц
 кә, ле ә'мьре хвә онда кә? ³⁷ Йан
 жи мәрвь чь дькарә бәр ә'мьре
 хвәва бьдә? ³⁸ Әве кә Мьн у хәбә-
 ред Мьн нав ви ньсьле хальфи у
 гөнәк'арда шәрм һ'әсаб кә, Көр'е
 Мерьв жи ве ви шәрм һ'әсаб кә,
 гава р'умәта^ф Баве^ф Хвәва т'эви
 мьльйак'әтед пироз^ф бе.

9 ¹ У Әви ванр'а гот: «Әз р'аст
 вәр'а дьбежым, кә һнәкед ль
 вьр сәкьни һәнә ве мьрне нәби-
 нын, һ'әта кә нәбиньн П'адшатийа
 Хвәде бь қәват те».

**Шагьрт Иса нава нур
 у р'умәтеда дьбиньн**
 (*Мәтта 17:1-13; Луқа 9:28-36*)

² Пәй шәш р'ожар'а Иса т'эви
 Хвә Пәтрус, Ақуб у Йуһ'әнна һьл-
 дан у р'акьрнә ч'ийаки бьльнд, ль
 вьр әв т'әне бун. һынге р'әнге Ви
 ль бәр ч'э'ве ван һатә гөһастьне.
³ К'ьнщед Ви өса чил-қарқаш бун
 у һақаси бьрьқин, кә ль сәр р'уйе
 әрде т'ө тыштәки к'ьнщсьпикьрне
 нькарьбу әв һақаси сьпи бькьра.

* 8:26 Нав һнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Гөндда кәсәкир'а тыштәки нәбежи».

⁴Һынге Елийас у Муса ванва хойа бун у т'эви Иса хэбэр дан. ⁵Пэтрус Исар'а гот: «Р'эбби, чава р'нд э кө эм вьр ын! Дэ эме се һ'олька чекын, йэке Тэр'а, йэке Мусар'а у йэке жи Елийаср'а». ⁶Әв өса тьрсийа бун, кө Пэтрус нъзаньбу чь бежэ.

⁷We гаве ә'врәк дәрк'әт ль сәр ван кьрә си у дәнгәк жь ә'вр hat: «Әв э Көр'е Мьни дәлал! Гөһдари-йа Ви бькьн!» ⁸Ньшкева шагьрта ль дора хwә ньһер'и, пештьри Иса кәсәк нәдитьн.

⁹Чахе жь ч'ийе дьһатьнә хwәре, Иса т'эми ль ван кьр гот: «Чь кө wә дит г'ө кәсир'а нәбежьн, һ'эта кө Көр'е Мерьв жь мьрьне р'анәбә». ¹⁰Шагьрта әв т'эми хwәй кьр у жь һәвдө пьрсин, к'а мәнә ве р'абуна жь мьрьне чь йә. ¹¹У вана же пьрси: «Гәло чьма қанунзан дьбежьн пешийе гәрәке Елийас бе?» ¹²Әви жи ванр'а гот: «Р'аст ә, пешийе Елийасе бе у һәр тышти we диса бинә щи. Ле чьма һатийә нъвисаре, кө Көр'е Мерьв we гәләки щәфе бьк'ьшинә у бе беһөрмәткьрьне?» ¹³Ле Әз wәр'а дьбежьм, Елийас һатийә жи у чава кө бона ви һатьбу нъвисаре, өса жи сәре ви кьрьн, чава кө дьле ван хwәст».

Иса көр'ькәки щьнак'әти қәнщ дькә
(*Мәтта 17:14-21; Луқа 9:37-43а*)

¹⁴Гава вәгәр'ийанә щәм шагьртед дьн, дитьн ль дора ван ә'лаләтәкә гьран гьртийә у қанунзан

жи ванр'а к'әтьбунә дә'we. ¹⁵Һынге т'эмамия ә'лаләте кө Иса дит, гәләки ә'щәбмайи ма, бәрбь Ви бәзин у сылав дане. ¹⁶Иса жь шагьрта пьрси: «Һун бона чь ванр'а к'әтьнә дә'we?»

¹⁷Жь нав ә'лаләте мәрвьәки ле вәгәр'анд у гот: «Дәрсдар! Мьн көр'е хwәйи р'өһ'e лалва гьрти ани щәм Тә. ¹⁸К'идәре кө пе дьгьрә ви әрде дьхә, к'әф дев дьк'әвә, дьран ле дькьнә ч'ьркә-ч'ьрк у р'әқ дьбә. Мьн һиви жь шагьртед Тә кьр, кө ви р'өһ'и дәрхьн, ле нькарьбун».

¹⁹Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Һәй ньсьле нәбауәр! һ'эта к'әнге Әзе т'эви wә бьм? һ'эта к'әнге Әзе ль wә сәбьр кьм? Ви биньнә щәм Мьн». ²⁰Вана көр'ьк анинә щәм Иса. Гава кө р'өһ'e һ'эрам Иса дит, пер'а-пер'а көр'ьк вәч'ьр'ьканд. Әв к'әтә әрде, к'әф дев к'әт у п'ьрпьти. ²¹Иса жь баве ви пьрси: «Жь к'әнгева әв йәка т'эви ви дьқәwьмә?» Әви гот: «Жь зар'отийеда. ²²У ви р'өһ'и гәләк щара әва авитийә нава егьр у аве, кө ви бькөжә. Ле һәгәр жь дәсте Тә те, тыштәки бькә бьра гөнәйе Тә ль мә бе, алиқ'арийа мә бькә!» ²³Иса wir'а гот: «Тә гот чь? (Һәгәр жь дәсте Тә те?) Бона йе бауәр дькә һәр тышт дьбә». ²⁴We гаве баве көр'ьк кьрә қир'ин у гот: «Әз бауәр дькьм. Алиқ'арийа нәбауәрийа мьн бькә!» ²⁵Гава Иса дит кө ә'лаләт дьбәзә, т'опи сәр Ви дьбә, ль р'өһ'e һ'эрам һьлат у гот: «Һәй р'өһ'e кәр' у лал, Әз ә'мьри сәр тә дькьм: Жь көр'ьк дәрк'әвә»

9:11 Малахи 4:5.

у шарэкэ дьн нэк'эви нава ви!»
²⁶ P'oh' кьрэ қир'ин, көр'ьк қайим
 вэч'ьр'ьканд же дэрк'эт. У көр'ьк бу
 мина мьрийа, өса кө гэлэка дьгот:
 «Әв мьр!»²⁷ Ле Иса дәсте ви гьрт,
 әв р'акьр. Көр'ьк жи р'абу сэкьни.
²⁸ Чахе Иса к'этэ мале, шагьртед
 Ви башқә же пьрсин: «Мә чьма
 нькарьбу әв щьн дәрхьста?»²⁹ Иса
 ль ван вэгәр'анд у гот: «Щьне ви
 щур'эйи бь т'ө тышти дәрнайе,
 пештьри бь дөа*».

**Иса диса дәрһәқа
 мьрьна Хwәда дьбежә**
 (Мәтта 17:22-23; Луқа 9:43б-45)

³⁰ Жь вьр чун у нав Щәлиле-
 р'а дәрбаз бун. Иса нәдьхwәст кө
 кәс ве йәке бьһ'әсә,³¹ чьмки Әви
 шагьртед Хwә hin дькьр у ван-
 р'а дьгот: «Көр'е Мерьв we бьк'әвә
 дәсте мәрьва, әве Ви бькөжьн, ле
 пәй көштьнер'а р'ожа сьсийа we
 р'абә». ³² Ле вана әв готьн фә'м
 нәдькьр, дьтьрсийан жи кө жь
 Ви бьпьрсын.

К'и йә йе һәри мәзын?
 (Мәтта 18:1-5; Луқа 9:46-48)

³³ У әв һатьнә Кәфәрнаһуме.
 Гава Иса малда бу, жь шагьрта
 пьрси: «һун р'еда бона чь һәвр'а
 к'әтьбунә дә'we?»³⁴ Вана дәнге
 хwә нәкьр, чьмки р'еда нав һәвда
 хәбәр дабун, к'а жь ван к'и йә йе
 һәри мәзын.³⁵ Иса р'уньшт, гази һәр
 донздәһа кьр у ванр'а гот: «һәгәр
 йәк дьхwазә бьбә йе пеш, гәрәке

әв бьбә йе һәри паш у хөламе һ'ә-
 муйа». ³⁶ У дәсте зар'әке гьрт, нав
 ванда да сәкьнандьне, паше әв
 зар' да һ'әмеза Хwә у ванр'а гот:
³⁷ «К'и зар'әкә аһа бь наве Мьн қә-
 бул кә, әв Мьн қәбул дькә. У к'и
 кө Мьн қәбул кә, әв нә кө Мьн,
 ле йе кө Әз шандьмә қәбул дькә».

**Йе нә мьқабыли мә йә,
 әв пышта мә йә**
 (Луқа 9:49-50)

³⁸ Йуһ'әнна Исар'а гот: «Дәрс-
 дар! Мә мәрвьәк дит кө бь наве Тә
 щьн дәрдьхьстьн, ле мә нәһьшт,
 чьмки әв пәй мә найе». ³⁹ Ле Иса
 гот: «Пешийе ль ви нәгьрын. Кәсәк
 т'өнә кө бь наве Мьн к'әрәмәтәке
 бькә у пер'а-пер'а бькарьбә һьндава
 Мьнда хьраб хәбәр дә. ⁴⁰ Чьмки әве
 кө нә мьқабыли мә йә, әв пышта мә
 йә. ⁴¹ Әз р'аст wәр'а дьбежьм, әве
 кө т'асә ав бьдә wә бона хатьре we
 йәке, кө һун п'ара Мәсиһ нә, әве
 һәде хwә қәт онда нәкә.

Жьр'едәрхьстьн
 (Мәтта 18:6-9; Луқа 17:1-2)

⁴² К'и кө жь ван бьч'ука йәки,
 йе кө бавәрийа хwә Мьн тинә
 жь р'е дәрхә, вир'а һе қәнщ ә, кө
 бәрәшәк стуйе вива бе гьредане
 у бе авитьне нава бә'ре. ⁴³⁻⁴⁴ һәгәр
 дәсте тә, тә жь р'е дәрдьхә, ви же-
 кә! Бона тә һе қәнщ ә, кө тө қоп
 бьк'әви жийине, нә кө дө дәстед
 тә һәбьн у һәри доже^ф, нава агьре
 кө қәт натәмьрә.* ⁴⁵⁻⁴⁶ һәгәр ньге

* 9:29 Нав дәстньвисаред пашwәхтийеда аһа йә: «Пештьри бь дөа у р'ожийе».

* 9:43-44, 45-46 Нав һьнәк дәстньвисарада, р'еза 48-а хьлазийа р'еза 44 у 46-да те wәк'ь-
 ландьне: «We дәре әве жь көрме нәмьри бенә котьне у агьре жи нәтәмьрә».

тә, тә жь р'е дәрдыхә, ви жекә! Бона тә һе қәнц ә, кө тө бе ныг бьк'әви жийине, нә кө дө ныгед тә һәбн у бейи авитыне доже. ⁴⁷ һәгәр ч'ә'ве тә, тә жь р'е дәрдыхә, ви дәрхә! Бона тә һе қәнц ә, кө тө бь ч'ә'вәки бьк'әви П'адшатийа Хвәде, нә кө дө ч'ә'ве тә һәбн у бейи авитыне доже. ⁴⁸ Ве дәре әве жь көрме нәмври бенә котыне у агьре жи нәтәмьрә». ⁴⁹ Чьмки һәр мәрвьәке бь егьр бе хвекьрьне.* ⁵⁰ Хве тыштәки қәнц ә. Ле һәгәр хве шор'айийа хвә онда кә, һуне чава диса шор'айийа ве биньнә ци? Бьра тә'ма хве нава вәда бә у бь һәвр'а ә'дьялайийеда бьжин».

Пьрса жьнбәр'дане
(Матта 19:1-12; Луқа 16:18)

10 ¹ Иса жь вьр р'әбу чу синоре Цьһустане у дәрбази ви алийе ч'әме Урдөне бу. Диса ә'лаләте ль дора Ви гьрт у чава ә'дәте Ви бу, Әви диса әв һин кьрн. ² Жь ферьсийа^ф һьнәк незики Ви бун у же пьрсин, вәки Ви бьщер'ьбиньн: «Гәло ль гора Қануне^ф р'аст ә, кө мер жьна хвә бәр'дә?» ³ Иса щаба ван да у гот: «Муса чь т'әми да вә?» ⁴ Вана гот: «Муса изьн да, кө мер к'ахаза жьнбәр'дане бьнвьисә у жьне бәр'дә». ⁵ Ле Иса ванр'а гот: «Жь дәст сәр-һ'ышкийа вә Муса әв т'әми вәр'а

нвьиси. ⁶ Ле сәре серида, вәхте ә'фьрандыне Хвәде әв (қьсьме мер у жьнеда хөльқандьн).⁷ ⁷ «Бона ве йәке мере де у баве хвә бьһелә, хвә ль жьна хвә бьгьрә» ⁸ у һәр дө ве бьбьнә бәдәнәк». ⁹ Ава иди әв нә дөдө нә, ле бәдәнәк ьн. ⁹ Бона ве йәке әвед кө Хвәде әв кьрнә йәк, бьра мәрвь ван жь һәвдө нәқәтинә». ¹⁰ Гава әв диса малда бун, шагьрта бона ве мәсәле жь Ви пьрсин. ¹¹ Иса ванр'а гот: «К'и кө жьна хвә бәр'дә у йәкә дьн бьстинә, һьндава веда зьнек'арийе дькә» ¹² у һәгәр жьн жи мере хвә бәр'дә у йәки дьн бьстинә, зьнек'арийе дькә».

Иса дөа зар'а дькә
(Матта 19:13-15;
Луқа 18:15-17)

¹³ Ава зар' данинә щәм Иса, кө дәсте Хвә дайнә сәр ван, ле шагьрт ль йед данин һьлатьн. ¹⁴ Гава кө Иса әв йәк дит, һерс к'әт у ванр'а гот: «Бьра әв зар' бенә щәм Мьн, пешийа ван нәгьрн, чьмки П'адшатийа Хвәде п'ара йед аһа йә. ¹⁵ Әз р'аст вәр'а дьбежьм, к'и П'адшатийа^ф Хвәде мина зар'әке қәбул нәкә, әв т'ө цар' нак'әвә нава ве». ¹⁶ Паше әв зар' данә һ'әмеза Хвә, дәсте Хвә дани сәр ван у дөа ль ван кьр.

* **9:49** Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «У һәр қөрбане бь хве бе хвекьрьне». һьнәк занә аһа ф'әм дькьн: «Чьмки һәр мәрвьәке бь егьр бе сафикьрьне, чава кө һәр қөрбан бь хве те хвекьрьне». Қануна К'аһинтийе 2:13.

9:48 Ишайа 66:24. **10:4** Дөбарәкьрьна Қануне 24:1-3. **10:6** Дәстпәбун 1:27; 5:2. **10:8** Дәстпәбун 2:24.

**Йэки дэвлэти ль жийина^ф
 һ'эта-һ'этайе дьгэр'э**

(*Матта 19:16-30; Луца 18:18-30*)

¹⁷ Гава Иса р'ийа Хвэда дьчу, йэк бэрбь Ви бэзи, чу ль бэр Ви чок да у же пьрси: «Дэрсдаре қэнщ, эз чь бькьм, вэки жийина^ф һ'эта-һ'этайе вар бьм?» ¹⁸ Иса вир'а гот: «Тө чьма Мьнр'а дьбежи қэнщ? Қэнщ т'эне Хвэде йэ, пештьри Ви кэсэки дьн т'өнэ. ¹⁹ Тө т'эмийа зани: «Нэкөжэ, зьнек'арийе нэкэ, нэдьзэ, ш'эдэтийа дэрэв нэдэ, худана хэлқе нэхвэ, қэдьре де у баве хвэ бьгьрэ».[†]

²⁰ Эви гот: «Дэрсдар, эв һ'эму жи мьн жь щаһьлтийа хвэда хвэй кьрьнэ». ²¹ Иса ле ньһер'и, эв һ'эз кьр у готе: «һе кемасикэ тэ һэйэ. һэр'э чи тэ һэйэ бьфьрошэ, бэлайи фэқиара кэ, һынге хьзна тэ we ль э'змен һэбэ. У пэй Мьн вэрэ*». ²² Ль сэр ве готьне эви р'энг авит, м'эдэкры чу, чьмки гэлэк һэбука ви һэбу.

²³ Иса ль дора Хвэ ньһер'и у шагьртед Хвэр'а гот: «Дэвлэти-йар'а чьқас зэ'мэт э кө бьк'эвьнэ П'адшатийа Хвэде!» ²⁴ Шагьрт сэр ван готьнед Ви э'щербмайи ман, ле Иса вэк'ьланд у гот: «Лавно! Ванр'а чьқаси зэ'мэт э кө бьк'эвьнэ П'адшатийа Хвэде!» ²⁵ Дэвэ we қөла дэрзийер'а һе р'ьһ'эт дэрбаз бэ, нэ кө дэвлэти бьк'эвэ П'адшатийа Хвэде». ²⁶ Шагьрт гэлэки э'щербмайи ман у һэвр'а готьн: «Йиди к'и

дькарэ хьлаз^ф бэ?» ²⁷ Иса ль ван ньһер'и у гот: «Эв тышт жь дэсте мерьв найе, ле жь дэсте Хвэде те, чьмки Хвэде дькарэ һэр тышти бькэ». ²⁸ һынге Пэтрис дэстпекьр жер'а гот: «Ава мә һ'эму тышт һыштийэ у пэй Тэ һатьнэ». ²⁹ Иса ванр'а гот: «Эз р'аст вэр'а дьбежьм, т'ө кэс т'өнэ кө бона Мьн у Мьзгинийе мал, йан бьра, йан хушк, йан де, йан бав, йан зар', йан э'рдед хвэ һышьтбьн, ³⁰ у ль ве дьне сэд қат ма-ла, бьра, хушка, дийа, зар'а у э'рда т'эви зерандьна нэстинэ у дьнйа дьнда жи жийина һ'эта-һ'этайе. ³¹ Ле гэлэкед пеш we бьбьнэ йед паш у йед паш we бьбьнэ йед пеш».

**Иса щара сьсийа дэрһэқа
 мьрьна Хвэда дьбежэ**
 (*Матта 20:17-19; Луца 18:31-34*)

³² Ава эв ль сэр р'е бун у һэвраз дьчунэ Оршэлиме, Иса ль пешийа ван дьчу, шагьрт э'щербмайи дьман у эвед ль пэй дьһатьн дьтьрсийан. Эви диса һэр донздэһ данэ алики у дэстпекьр эв тыштед кө we сэре Ви бьрэвьмийана ванр'а гот: ³³ «Бьбьһен! Эм һэвраз дьчьнэ Оршэлиме. Көр'е Мерьв we бьк'эвэ дэсте сэрэкед к'аһина у қанунзана. Эве жер'а коштьне дэрхьн у Ви бьдьнэ дэсте нэщ'һуйа^ф, ³⁴ эве жи қэрфе хвэ ль Ви бькьн, т'укьне, бьдьнэ ль бэр қамчийа, Ви бькөжьн. У р'ожа сьсийа we жь мьрьне р'абэ».

* 10:21 Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «У хаче хвэ һьлдэ, пэй Мьн вэрэ».

* 10:24 Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «...гөмана к'ижана сэр һэбука ван э».

10:19 Дэрк'этын 20:12-16; Дөбарэкрына Қануне 5:16-20.

Хвәстьна Ақуб у Йуһ’әнна
(*Мәтта 20:20-28*)

³⁵ Ынге көр’ед Зәбәди, Ақуб у Йуһ’әнна незики Иса бун у готыне: «Дәрсдар, әм дьхвазьн вәки әм жь Тә чь һиви кьн, Тө бона мә бьки». ³⁶ Әви жи жь ван пьрси: «Һун чь дьхвазьн кө Әз бона вә бькьм?» ³⁷ Ван жер’а гот: «Изыне бьдә кө р’умәта Тәда жь мә йәк ль мьле Тәйи р’асте, йе дьн жи ль мьле Тәйи ч’әпе р’уне». ³⁸ Иса ванр’а гот: «Һун нъзаньн чь дьхвазьн. Гәло һун дькарьн жь we к’асе вәхьын, йа кө Әзе вәхьым? Йан жи бь we ньхөмандьне бенә ньхөмандьне бь к’ижане Әзе бемә ньхөмандьне?» ³⁹ Вана жер’а гот: «Әм дькарьн». Иса ванр’а гот: «Бәле һуне вәхьын жь we к’аса кө Әзе вәхьым у бенә ньхөмандьне бь we ньхөмандьна кө Әзе пе бемә ньхөмандьне, ⁴⁰ ле изьна ль мьле Мьни ч’әп у р’асте р’уныштьне нә дәсте Мьнда йә. Әв щи бона ван ын, к’ижанар’а һатьнә һазьркьрьне». ⁴¹ Гава һәр дәһә шагьртед дьн әв йәк бьһист, дьле ван жь Ақуб у Йуһ’әнна ма. ⁴² Ле Иса әв гази щәм Хвә кьрын у гот: «Һун заньн йед кө нав мьләтада^ф сәрвер тенә һ’әсабе, сәрдәстийе ль ван дькьн у гьрәгьред ван жи һ’өкөми сәр ван дькьн. ⁴³ Ле нава вәда бьра өса нибә. К’и кө нава вәда дьхвазә бьбә йе мэзын, гәрәке бьбә бәрдәстийе вә. ⁴⁴ У к’и кө нава вәда дьхвазә бьбә пеш, гәрәке бьбә хөламе һ’әмуя. ⁴⁵ Чьмки Көр’е^ф Мерьв жи нәһатийә кө жер’а

бәрдәстийе бькьн, ле вәки Әв Хвәха бәрдәстийе бькә у ә’мыре Хвә бьдә кө гәләка бьк’ьр’ә».

Иса п’арскьрәки кор бажаре Әриһайеда қәнщ дькә
(*Мәтта 20:29-34; Луқа 18:35-43*)

⁴⁶ Паше әв һатьнә Әриһайе. Гава Иса т’әви шагьртед Хвә у ә’лаләтәкә гьранва жь бажер дәрк’әт, Көр’е Тимәйо, Бартимәйойе кор* ль сәр р’е р’уныштьбу п’арс дькьр. ⁴⁷ Гава бьһист кө Исайе Ньсрәте дәрбаз дьбә, дәстпекьр кьрә фир’ин у гот: «Исайте Көр’е^ф Давьд, ль мьн вәрә р’ә’ме!» ⁴⁸ Гәләка ль ви һьлат, вәки дәнге хвә бьбьр’ә, ле әви һе дькьрә фир’ин у дьгот: «Көр’е Давьд, ль мьн вәрә р’ә’ме!» ⁴⁹ Иса сәкьни у гот: «Гази ви кьн». Гази йе кор кьрын у вир’а готьн: «Ч’ә’ве тә р’оньк! Р’абә сәр хвә, гази тә дькә». ⁵⁰ Әви жи п’оте хвә авит, банзда сәр хвә у һатә щәм Иса. ⁵¹ Иса же пьрси: «Тө чь жь Мьн дьхвази кө Әз бона тә бькьм?» Йе кор жер’а гот: «Дәрсдар, дьхвазьм ч’ә’вед мьн бьбиньн». ⁵² У Иса жер’а гот: «Һәр’ә, бавәрийа тә тө қәнщ кьри». У ви чахи ч’ә’вед ви дитьн, да пәй Иса чу.

Иса бь р’умәт дьк’әвә Оршәлиме
(*Мәтта 21:1-11; Луқа 19:28-40; Йуһ’әнна 12:12-19*)

11 ¹ Гава әв незики Оршәлиме бун у гьһиштьнә ч’ийа-йе^ф Зәйт’уне у гөндәд Бет’фаще у

* **10:46** Аһа жи те фә’мкьрьне: «Бар-Тимәй», аһа готи «Көр’е-Тимәй». «Бар» бь зьмане арами^ф «көр’» ә.

Бет'анийайе, һынге Иса дө шагъртед Хвэ шандын ² у ванр'а гот: «Һәр'нэ ви гонде пешбәри хвэ. Һәма чава кө һун бьк'эвһне, һуне щә'шькәкә гьредаи бьбинһн кө һе кәсәк ле сийар нәбуйә. Әве вәкһн у бинһн. ³ У һәгәр йәк жь вә бьпһрсә у бежә: «Һун чьма ве йәке дькһн?» бежһне: «Хвәйир'а лазьм ә у ве дәстхвәда бьшинә вьр». ⁴ Әв шагърт чун у ль бәр дәри ль к'уче, щә'шькәкә гьредаи дитһн. Гава вәдькьрһн, ⁵ һнәкед вьр сәкһни пьрсин: «Һун чь дькһн? Чьма ве щә'шьке вәдькһн?» ⁶ Шагьрта щаба ван өса да, чава кө Иса ванр'а готьбу. У әв һыштһн. ⁷ Щә'шьк Иса-р'а анин, к'һнщед хвә авитһнә сәр we у Әв ль we сийар бу. ⁸ Гәләка к'һнщед хвә сәр р'е р'адьхьстһн, һнәка жи жь к'әвшен ч'ьфьлед дара дьбьр'ин, сәр р'е р'адьхьстһн. ⁹ Йед ль пешийа Ви у пәй Ви кө дьчун дькьрһнә қир'ин: «Һосанна^ф! Бьмбарәк^ф ә Әве кө бь наве Хөдан те![†] ¹⁰ Бьмбарәк ә әв Падшатийа баве мә Давьдә кө те. Һосанна Йе һәри Жорьнр'а!^{*}»

¹¹ Иса к'әтә Оршәлиме, чу П'арьстгәһе^ф. Ч'ә'ве Хвә ль һәр тышти гәр'анд, ле чьмки иди евар бу, т'әви һәр донздәһа чу Бет'анийайе.

Дара һежирейә һ'ышкбуий
(*Мәтта 21:18-19*)

¹² Р'ожа дьне, гава әв жь Бет'анийайе дәрдьк'әтһн, Иса бьр'чи бу.

¹³ Дурва дарәкә һежирейә бәлгдайи дит, бәрбь we чу, к'а тыштәке сәр һәбә. Гава гһиштә даре, пештьри бәлга тыштәк нәдит, чьмки һе нә вәхте һежира бу. ¹⁴ Һынге Әви we дарер'а гот: «Бьра иди т'ө кәс т'ө цар бәре тә нәхвә». Шагъртед Ви әв готһн бьһистһн.

Иса П'арьстгәһе пақьж дькә
(*Мәтта 21:12-17; Луқа 19:45-48; Йуһ'әнна 2:13-22*)

¹⁵ У әв һатһнә Оршәлиме. Иса к'әтә П'арьстгәһе у дәстпекьр әвед кө П'арьстгәһеда дьк'ьр'ин у дьфьротһн дәрхьстһнә дәрва. Т'әхтед п'әрәгөһер'а у к'өрсийед кәвокфьроша вәлгәр'андһн ¹⁶ у нәһышт, кө т'ө кәс тыштәки П'арьстгәһер'а дәрбаз кә. ¹⁷ Әв һин кьрһн у гот: «Чьма нә һьвисар ә: «Хана Мьн we бона һ'әму мьләта Хана дөа бе һ'әсабе?»[†] Ле вә әв кьрийә «шкәфта қачаха».[†] ¹⁸ Сәрәкед к'аһина у қанунзана әв йәк кө бьһистһн, дәстпекьрһн кө чава бькһн Ви бькһнә фәсале бькөжһн. Әвана жь Ви дьтьрсийан, чьмки т'әма-мийа ә'лаләте сәр һинкьрһна Ви зәндәгьрти мабу. ¹⁹ Гава кө р'о чу ава, Әв жь бажер дәрк'әтһн.

Дәрса дара һежире
(*Мәтта 21:20-22*)

²⁰ Сәре сьбе, гава әвана бәр дарер'а дәрбаз бун, дитһн кө әв дара һежире р'әве хвәва һ'ышк

* **11:10** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Һосанна бьльндайийеда». «Бьльндайи» бә'са щийе Хвәде дькә.

11:9-10 Зәбур 118:25-26; Луқа 1:32-33. **11:17** Ишайа 56:7. **11:17** Йеремийа 7:11.

буйә. ²¹ К'әтә бира Пәтрус у әви Исар'а гот: «Р'әбби, дина Хwә бде, әw дара һежирейә кә Тә ньфър' ле кър һ'ышк буйә». ²² Иса wанр'а гот: «Бавәрийа wә бәра сәр Хwәде һәбә. ²³ Әз р'аст wәр'а дьбежым, к'и кә ви ч'ийайир'а бежә: «Р'абә хwә бавежә бә'ре» у дөдьли нәбә, ле бавәр бькә кә готына wi we бь-қәwьмә, өса жи we бьбә. ²⁴ Бона ве йәке Әз wәр'а дьбежым, хун чь кә нава дөада бьхwазьн, бавәр бькьн кә wә иди стандийә у хwәстьна wә we бе сери. ²⁵ У гава кә хун дь-сәкьньн у дөа дькьн, бьбахшиньн, һәгәр тыштәки wә һьндава кәсәки-да һәбә, wәки Баве wәйи ә'змана жи нәһәқийед wә бьбахшинә wә. ^{26*} Ле һәгәр хун нәбахшиньн, Баве wәйи ә'змана жи нәһәқийед wә набахшинә wә».

**Пьрса дәрһәқа һ'өкөме
Исада**

(*Мәтта 21:23-27; Луқа 20:1-8*)

²⁷ У әw диса һатьнә Оршәли-ме. Дәма кә Иса П'арьстгәһеда дьгәр'ийа, сәрәкед к'аһина, қанунзан у р'успи һатьнә щәм Wi ²⁸ у же пьрсин: «Тө бь чь һ'өкөми ван кьра дьки? К'е әв һ'өкөм дайә Тә, кә Тә ван кьра бьки?» ²⁹ Иса wанр'а гот: «Әзе жи тыштәки жь wә бьпьрсьм. һәгәр wә щаба Мьн да, Әзе жи wәр'а бежым, кә Әз бь чь һ'өкөми ван кьра дькьм: ³⁰ һ'ө-көме ньхөмандьна Йуһ'әнна жь ә'змен бу йан жь мәрьва? Щаба Мьн бьдьн!» ³¹ Әwана нав һәвда

шевьрин у готьн: «Һәгәр әм бежьн: «Жь ә'змен бу», Әwe бежә: «Ле wә чьма әw бавәр нәкьр?» ³² Ле һәгәр әм бежьн: «Жь мәрьва бу?...» Әw жь ә'лаләте дьгьрсийан, чьмки һ'әмуяа қәбул кьрьбу кә Йуһ'әнна р'аст п'ехәмбәр бу. ³³ Щаба Иса дан у готьн: «Әм ньзаньн». Иса wанр'а гот: «Әз жи wәр'а набежым кә Әз бь чь һ'өкөми ван кьра дькьм».

**Мәсәла р'әзе тьрийа
у р'әзвана**

(*Мәтта 21:33-46; Луқа 20:9-19*)

12 ¹ У бь мәсәла дәст бь хәбәр-дане кьр, wанр'а гот: «Мәрь-вәки р'әзе тьрийа дани, дора we сур кьр, һ'әwзәки тьриһ'ынщьр'андьне теда к'ола, һеланәкә нобәдара че-кьр у әw бь к'ьре да р'әзвана, чу wәлатәки дьн. ² Wәхтда хөламәк шандә щәм р'әзвана, wәки жь wi р'әзи бәре п'ара хwә жь wан бьс-тинә. ³ Ле wана әw гьрт, к'өтан у дәствала вәр'екьрьн. ⁴ У wi диса хөламәки дьн шандә щәм wан, ле wана сәри ле шкенанд у әw р'обәт кьрьн. ⁵ Әwi йәки дьн шанд, wана әw жи көшт. Wi гәләкед дьн шан-дьн, wана һьнәк жь wан к'өтан у һьнәк жи көштьн. ⁶ Бона wi т'әне йәк мабу кә бышанда, кәр'е хwәйи дәлал. Хөләсә р'абу әw жи шанд у гот: «Һьлбәт we жь кәр'е мьн шәрм бькьн». ⁷ Ле әв р'әзванед һан ль һәв шевьрин у готьн: «Әв wәре wi йә! Wәрьн әм ви бькөжьн, мират'е мәр'а бьминә». ⁸ Һьнге әw гьртьн көштьн у щьнйәзе wi жь р'әз дәрхьстьнә

* 11:26 Нав дәстньвисаред қәнщда р'еза 26-а т'өнә.

дэр. ⁹ Дә ижар хwәйе р'эз we чь бь-кә? Нә әwe бе қыр'а р'эзвана бинә у р'эз бьдә һьнәкед дьн? ¹⁰ Чьма wә әw ньвисар нәхwэндийә?

«Әw кәвьре кә хоста т'әхсир

кьр,

әw бу сәре ә'нишке^ф.

¹¹ Әв йәк жь алийе Ходанда

қәwьми

у ль бәр ч'ә'ве мә һ'әйр-

һ'әжмәк'ар ә!»[†]

¹² Сәрwеред щьһуйа^ф фә'м кьрын, кә Иса әв мәсәлә ани сәр ван, кьрын кә Wi бьгьрын, ле жь ә'лаләте тьрсийан, к'әрба Әw һьштын у чун.

Пьрса хәрщдайн у нәдаине

(Мәтта 22:15-22; Луқа 20:20-26)

¹³ Паше wана һьнәкә жь ферьсийа у пьштгьред һеродәс шандьнә щәм Wi, wәки Wi бь хәбәрәд дәве Wi бьгьрын. ¹⁴ Әwана һатьн у жер'а готьн: «Дәрсдар! Әм заньн кә Тә йәки р'аст и. Мьнәте жь кәси наки, чьмки нав мәрьвада фьрқи-йе данайни, ле р'ийа Хwәде р'аст һин дьки. Гәло р'аст ә кә әм хәрщ бьдьнә Qәйсәр^ф йан на? Әм бьдьн, йан нәдьн?» ¹⁵ Ле дөр'утига ван кә Исава ә'йан бу гот: «Чьма һун Мьн дьщер'ьбиньн? Мьнр'а зивәки биньн кә Әз бьбиньм». ¹⁶ Wана жер'а зивәк ани. Әwi жь ван пьрси: «Әв наве ньвисар у сьфәт йед к'е нә?» Wана гот: «Йед Qәйсәр ьн». ¹⁷ Иса ванр'а гот: «Wәки әса йә, чь кә йед Qәйсәр ьн бьдьнә Qәйсәр у

чь кә йед Хwәде нә бьдьнә Хwәде». У сәр Wi ә'щәбмайи ман.

Пьрса р'абуна^ф мьрийа

(Мәтта 22:23-33; Луқа 20:27-40)

¹⁸ Садуқи^ф, кә дьбежьн р'абуна^ф мьрийа т'өнә, һьнәкә жь ван һатьнә щәм Иса у же пьрсин: ¹⁹ «Дәрсдар! Муса^ф мәр'а ньвисийә: (Һәгәр бьрайе йәки безөр'әт бьмьрә у жьне безөр'әт бьһелә, бьра бьрайе wi жьна wi бьстинә у wәре бьрайе хwә шин кә).[†] ²⁰ Аwa һ'әфт бьра һәбун. Бьрайе мәзьн жьнәк станд, безөр'әт мьр. ²¹ Бьч'уке wi әw жьн станд, әw жи безөр'әт мьр, әса жи һатә сәре йе сьсийа. ²² Хөләсә ван һәр һ'әфт бьра жи әw жьн станд у безөр'әт мьрын, пәй wanр'а жи әw жьн мьр. ²³ Дә ижар we Р'ожа^ф Р'абуне, гава мьри р'абьн, әва жьна we к'ижан бьрайир'а бьк'әвә? Чьмки һәр һ'әфта жи әwa стандбу».

²⁴ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Нә һун жь дәст we йәке хальфи нә, кә нә ньвисара заньн, нә жи қәwата Хwәде? ²⁵ Гава йед мьри жь мьрыне р'абьн, we нә бьзәwьщьн у нә жи мер кьн, чьмки әwe ми-на мьляк'әтед ә'змана бьн. ²⁶ Ле дәрһәқа р'абуна мьрийада, чьма wә К'ьтеба Мусада* нәхwэндийә сәрһатийа дара дьр'ийеда кә чава Хwәде Мусар'а дьбежә: «Әз Хwәдейе Ибраһим^ф, Хwәдейе Исақ у Хwәдейе Ақуб^ф ьм?»[†] ²⁷ Әw нә Хwәдейе мьрийа йә, ле Хwәдейе зендийа йә. һун лап хальфи нә!»

* 12:26 «К'ьтеба Муса» те фә'мкьрыне: «Һәр пенц к'ьтебед пешьнә Пәймана^ф Кәвьн».

12:11 Зәбур 118:22-23. 12:19 Дөбарәкьрына Қануне 25:5. 12:26 Дәрк'әтгьн 3:6.

Т'эмийа сэр т'эмийар'а
(*Матта 22:34-40; Луқа 10:25-28*)

²⁸ Қанунзанэки кө шэр'-дэ'ве ван бһист у дина хвэ жи даие, кө Иса чава қәнщ шаба ван да, незики Иса бу у же пьрси: «К'и-жан т'эми сэр һ'эму т'эмийар'а йэ?» ²⁹ Иса ле вэгэр'анд: «Эв э т'эмийа сэр т'эмийар'а: Ъбьһе, Израел^ф! Ходан Хвәдейе мә Ходанэк а*.³⁰ Ходан Хвәдейе хвэ һ'ыз бькэ, бь т'эмамия дьле^ф хвэ, бь т'эмамия щанийа хвэ, бь т'эмамия һ'ыше хвэ у бь т'эмамия қәватә хвэ».† ³¹ Йа дөда жи эв э: «Һэвалә хвэ вәкә хвэ һ'ыз бькэ».† Жь ван мәстър т'ө т'эми т'өнә». ³² Ижар қанунзан Вир'а гот: «Р'аст э, Дәрсдар! Тә р'аст гот, кө Ходан йәк э у жь Ви пештър йәки майин т'өнә».† ³³ У «бь т'эмамия дьл, бь т'эмамия ақьл, бь т'эмамия қәватә Хвәде һ'ызкьрын» у «Һэвалә хвэ жи вәкә хвэ һ'ызкьрын» сэр һәр дийарийед^ф т'эвайишәватә у қөрбанед майинр'а йә».† ³⁴ Иса дина Хвә даие, кө ви бь ақьли шаба хвэ да, жер'а гот: «Тө жь П'адшатийа^ф Хвәде нә дур и». Пәй ве йәкер'а, иди т'ө кәси нәверьбу тыштәк жь Ви бьпърсийа.

Мәсиһ көр'е к'е йә?
(*Матта 22:41-46; Луқа 20:41-44*)

³⁵ Гава кө Иса П'арьстгәһеда һин дькър, гот: «Қанунзан чава

дьбежын кө Мәсиһ көр'е Дауьд э? ³⁶ Нә Дауьд хвәха пе Р'өһ'е Пироз дьбежә?

«Ходан готә Хвәйе мьн:
Ль мьле Мьни р'асте р'уне,
Һ'эта кө Эз дьжмьнед Тә
бькьмә бьне п'ийед Тә».†

³⁷ Ава Дауьд хвәха кө Ви «Хвә-йи» һ'әсаб дькә, иди Әв чава дьбә көр'е Дауьд?»

Қанунзанед дөр'у
(*Матта 23:1-36; Луқа 20:45-47*)

Ве әлаләта гьран бь дьл у эшқ гөһдарийа Иса дькър. ³⁸ Һинкьрна Хвәда Әви гот: «Һ'әвза хвэ жь ван қанунзана бькын, йед кө һ'ыз дькын бь чөхед дьреж бьгәр'ын, базарада сылаве бьднә ван, ³⁹ к'ьништада к'өрсийед пешьн бьгьрын у шайийада жи һәрәма жорьн р'унен. ⁴⁰ Әвана аликива малед жьнәбийа һ'уфи хвэ дькын, алийе дьнва жи бона кө хвэ бьднә к'ьфше дөайе хвэ дьреж дькын. Диwana ване һе гьран бә».

Дийарийа жьнәбийа
бәләнгаз
(*Луқа 21:1-4*)

⁴¹ Иса ль пешбәри п'әрәданга^ф П'арьстгәһе р'унышт у дина Хвә даие, кө әлаләте чава п'эрә давитьнә п'әрәданге. Гәләк дәвләтийа гәләк авитьне. ⁴² Жьнәбикә бәләнгаз жи һат у дө пол, кө дькърә

* 12:29 Аһа жи те фә'мкьрне: «Ходан Хвәдейе мә, т'эне Әв э Ходан».

12:30 Дөбарәкьрна Қануне 6:4; 4:35; Ишайа 45:21. 12:31 Қануна К'аһинтийе 19:18. 12:32 Дөбарәкьрна Қануне 6:4; 4:35; Ишайа 45:21. 12:33 Қануна К'аһинтийе 19:18; Дөбарәкьрна Қануне 6:5; Самуел I, 15:22; һосейа 6:6. 12:36 Зәбур 110:1.

дөр'ушәк, авите. ⁴³ Иса шагъртед Хwә гази щәм Хwә кърьн у ван-р'а гот: «Әз р'аст wәр'а дьбежым, кө әве жьнәбийа бәләнгаз жь ван һ'әмуйа зәфтыр авитә п'әрәданге. ⁴⁴ Ван һ'әмуйа жь зедәйя һәбука хwә авитьне. Ле әве ве бәләнгази-йя хwәда чи we һәбу кө пе ә'буре хwә бькьра һ'әму авите».

**Иса пешда
дәрһәқа wеранбуна
П'арьстгәһеда дьбежә**
(*Мәтта 24:1-2; Луқа 21:5-6*)

13 ¹ Гава Иса жь П'арьстгәһе дәрк'әт, жь шагъртед Wi йә-ки Wир'а гот: «Дәрсдар! һәла дина Хwә бьде әв чь кәвьр ын у чь авайи нә!» ² Иса ль wi вәгәр'анд у готе: «Тө ван авайийед мәзын дьбини? Әв һ'әмуйе жи wеран бьн, ль вьр кәвьре ль сәр кәвьр қәт нәминә!»

Тәнгаси у зерандьн
(*Мәтта 24:3-14; Луқа 21:7-19*)

³ Гава Иса ль ч'ийайе Зәйт'уне, ль пешбәри П'арьстгәһе р'уньшть-бу, Пәтрус, Ақуб, Йуһ'әнна у Әнд-рауьс башқә же пьрсин: ⁴ «Бежә мә, әв тышт we к'әнге бьқәвьмьн? У бәри қәвьмандьна ван һ'әмуйа, чь нишане бьбьн?» ⁵ һьнге Иса дәстпекьр у ванр'а гот: «һаш жь хwә һәбьн, кө т'о кәс wә нәхапинә. ⁶ Гәләк we пе наве Мьн бен у бежьн: «Әз ым Мәсиһ» у we гәләка бьхальфиньн. ⁷ Гава һун дәнге шәр'а у бә'са шәр'а бьбьһен, һун хwә онда нәкьн. Гәрәке әв тышт бьқәвьмьн,

ле әв һе нә ахьри йә. ⁸ Мьләте р'абә сәр мьләт, п'адшатиye р'абә сәр п'адшатиye, щи-щийа we әрдһ'әж у хәлайи-щәлайе бьбьн. Ле әв һ'әму мина еша к'өлфәте йә, кө дәстпедькә пе дьгьрә.

⁹ Ле һун һаш жь хwә һәбьн! We wә бьбьнә бәр диwана у к'ь-ништада wә бьк'отьн. Бона Мьн we wә бәр wәли у п'адша бьдь-нә сәкьнандьне, wәки һун бәр ван шә'дәтиye бьдьн. ¹⁰ Гәрәке пешийе Мьзгини һ'әму мьләтар'а бе дайине. ¹¹ Гава кө wә бьгьрьн бьбьнә бәр диwане, пешда хәм нәкьн кө һуне чь бежьн. Ле we дәме чь wәр'а бе дайине, we жи бежьн, чьмки нә кө һуне хәбәр дьн, ле Р'өһ'е Пироз. ¹² Бьра we бьрайе хwә бьдә көштьне у бав көр'е хwә. Зар'е р'абьнә сәр де у баве хwә у ван бьдьнә көштьне. ¹³ У бона наве Мьн һуне бәр ч'ә'ве һ'әмуйа р'әш бьн. Ле әве кө һ'әта хьлазийе тәйах кә, әве хьлаз бә.

Һ'әрамииа Wеранкьрьне
(*Мәтта 24:15-21; Луқа 21:20-24*)

¹⁴ Аwa чахе һун we «һ'әрамииа wеранкьрьне» бьбиньн, ль wi щийе нәщайиз сәкьни», (әве кө дьхунә бьра фә'м бькә) «һьнге әвед кө Щьһустанеда нә бьра бьр'әвьнә ч'ийа. ¹⁵ У әве кө сәр хани йә бьра жорда нәйе хwәре у нәк'әвә һьндөр', wәки тыштәки һьлдә. ¹⁶ У әве кө к'әwшенда йә бьра вәнәгәр'ә кө п'оте хwә һьлдә. ¹⁷ Ле wәй ль һ'әмла у дәстдәргуша

13:14 Данийел 9:27; 11:31; 12:11.

ван р'ожада! ¹⁸ Д'оа б'кын к'о эв й'ак з'вьстанедә нәқәв'ьмә. ¹⁹ Ч'ьмки ван р'ожада we тәнгасикә о'са б'бә, wәки ж'ь р'ожа к'о Х'wәде д'ьнйа э'ф'ьрандийә һ'әта н'һа нәбуийә у нә жи we б'бә. ²⁰ һәгәр Х'одан әw р'ож к'ын нәк'ьрна, т'о кәс х'ьлаз нәд'ьбу, ле бона хат'ьре ван б'ьжартийед к'о Wi б'ьжарт'ьнә, әw р'ож к'ын к'ьрна.

²¹ һынге, һәгәр й'ак wәр'а бежә: «Мәсiһ ва йә ль в'ьр ә», йан жи: «Ва йә д'әра һан ә», баwәр нәк'ьн. ²² Ч'ьмки мәсiһ у п'ехәмбәрәд дәрәw we дәрән. We нишан у к'әрәмәта б'кын, һәгәр дәст ванва бе, we б'ьжартийа жи б'ьхальфин'ьн. ²³ Ле һун һаш ж'ь х'wә һәб'ьн! М'ьн һәр т'ьшт пешда wәр'а гот.

һат'ьна К'өр'е Мер'ьв
(*Мәтта 24:29-31; Луқа 21:25-28*)

²⁴ Ле ван р'ожада, пәй we тәнгасийер'а,
к'р'уйе тә'ве we бе г'ьрт'ьне
у һиве р'онайа х'wә нәдә,
²⁵ стәйрке ж'ь э'змен б'к'әв'ьн,
у т'опед э'зманә we ж'ь р'ийед
х'wә дәрән*».[†]

²⁶ У һынге we б'ьбин'ьн, К'өр'е Мер'ьв б'ь қәwата маз'ьн у р'умәт ә'wрава те.[†] ²⁷ Wi чахи Әwe м'ьл'йак'әтед Х'wә б'ьшинә у б'ьжартийед Х'wә ж'ь һәр чар қ'олба бәрәв кә, ж'ь п'әр'ед ә'рдә г'ьрти һ'әта п'әр'ед э'змен.

Дәрса дара һежире
(*Мәтта 24:32-35; Луқа 21:29-33*)

²⁸ Ж'ь дара һежире дәрсәке һин б'ьн: Чахе к'о ч'ьқ'ьлед we тәр' д'ьб'ьн у бәлгед we д'ьб'ьшк'ьв'ьн, иди һун зан'ьн к'о һавин незик ә. ²⁹ О'са жи гава һун б'ьбин'ьн к'о эв й'ак д'ьқә-в'ьм'ьн, б'ьзан'ьб'ьн к'о Әw незик ә, ль бәр шемике йә. ³⁰ Әз р'аст wәр'а д'ьбеж'ьм, әва н'ьсыла дәрбаз набә, һ'әта к'о эв һ'әму т'ьшт нәқәв'ьм'ьн. ³¹ Әрд у э'змане дәрбаз б'ьн, ле гот'ьнед М'ьн т'о щар дәрбаз наб'ьн.

Р'ож у с'ьһ'әт нә ә'йан ә
(*Мәтта 24:36-44*)

³² Ле бона we р'оже у we с'ьһ'әте т'о кәс н'ьзанә, нә м'ьл'йак'әтед э'змен у нә жи К'өр', ле т'әне Бав. ³³ һаш ж'ь х'wә һәб'ьн! һ'ьш'йар б'ьмин'ьн!* Ч'ьмки һун н'ьзан'ьн к'әнге wәхте пер'а б'ьг'ьһижә. ³⁴ Әв й'ак мина мәр'ьвәки йә, к'о мала х'wә д'ьһелә у дәрд'ьк'әвә р'е'wитийе. Бәри чуйине т'әмийа мала х'wә д'ьдә х'оламед х'wә, ш'ьх'оле ван һәр кәси д'ьде у ә'м'ьри сәр дәр-гәһван д'ькә, к'о һ'ьш'йар б'ьминә. ³⁵ Бона we йәке һ'ьш'йар б'ьмин'ьн, ч'ьмки һун н'ьзан'ьн малхе мале we к'әнге бе, еваре йан ниве шә-ве, йан wәхте бангдана дика, йан сәре с'ьбе. ³⁶ Нәбә к'о н'ьшкева Әw бе у wә хәwеда б'ьг'ьрә. ³⁷ Әз ч'ь wәр'а д'ьбеж'ьм, һ'әмуйар'а д'ьбеж'ьм: һ'ьш'йар б'ьмин'ьн!»

* 13:25 Аһа жи те фә'мк'ьрна: «Қәwатед э'зманә we б'ьһ'әж'ьн».

* 13:33 Нав һнәк дәстн'ьвисарада эв жи һәйә: «У д'оа б'ьк'ьн».

13:25 Ишайа 13:10; 34:4; Й'оел 2:10, 31; 3:15. 13:26 Данийел 7:13; Ә'йанти 1:7.

Гьртън, хачкьрън^Ф у р'абуна Иса

Шевъра кôштъна Иса

(*Матта 26:1-5; Луца 22:1-2;*

Йуһ'анна 11:45-53)

14 ¹Ава дô р'ож шунда we Щэ-
жъна^Ф Дэрбазбуне у Щэжъ-
на^Ф Нане Шкэва бьбуйа. Сэрэкед
к'аһина у қанунзана мэщалэке
дыгэр'ийан, кô чава Иса дъзива
бь фелбазийе бьгьрън, бькôжън
² у дыготън: «Бъра эв йэк щэжъ-
неда нибэ, wэки щьм'эт р'анэбэ
сэр ньга».

**Иса Бет'анийаеда
те р'ункьръне^Ф**

(*Матта 26:6-13; Йуһ'анна 12:1-8*)

³Гава Иса ль Бет'анийае мала
Шьмһ'уне к'отида, ль сэр сьфре
р'уньшти бу, к'ôлфэтэк һат, дэр-
данэкэ вейэ алабастьрейи р'уне
нардейи^Ф сафи у гэлэки бьһа һэбу.
We эw шушэ шкенанд у эw р'ун
р'егтэ сэр сэре Иса.

⁴һьнэкэ wър һерс к'этън у һэв-
р'а дыготън: «Һ'эйфа ви р'уни! Чьма
эва зийана бу? ⁵Мэ дькарьбу эв
р'уна сесъд зиви зедэтьр бьфьро-
та у бэлайи фэқира кьра». Бь ви
авайи эw к'ôлфэта р'эзил кьрън.

⁶Ле Иса гот: «Жь we к'ôлфэте
вэгэр'ън! Чьма һун хатьре we дь-
к'эвън? Әwe тыштэки қәнц бона
Мьн кьр. ⁷Фэқире һэр гав т'эви
wэ бьн. К'энге һун бьхвазьн, һун
дькарьн қәнцийе ванр'а бькьн.
Ле Әзе һэр гав нав wэда нибьм.
⁸Чь жь дэсте we дьһат әwe кьр.
Әwe пешда бэдэна Мьн дэфьнкь-
рьнер'а р'ун^Ф кьр. ⁹Әз р'аст wэр'а

дыбежьм, дьһийаеда к'идэре эва
Мьзгинийа^Ф бе даннасинкьръне,
we кьръна ве к'ôлфэте жи бона
биранина we бе готъне».

Щьһуда нэмабийа Иса дькэ

(*Матта 26:14-16; Луца 22:3-6*)

¹⁰һьнге Щьһудае исхэрйоти,
йэки жь һэр донздэһа, чу щэм
сэрэкед к'аһина, wэки Иса бьдэ
дэсте ван. ¹¹Ван жи гава эв йэк
бьһист, ша бун у п'эрэ wir'а соз
дан. У Щьһуда жь һьнгева мэща-
лэке дыгэр'ийа кô чава Иса бьдэ
дэсте ван.

Иса т'эви шагьрта шива

Щэжъна Дэрбазбуне дьхwэ

(*Матта 26:17-25; Луца 22:7-14,
21-23; Йуһ'анна 13:21-30*)

¹²Р'ожа э'wльнэ Щэжъна Нане
Шкэвада кô бэрхе Щэжъна Дэрбаз-
буне дьһатэ сэржекьръне, шагьрта
жь Иса пьрси: «Тô ль к'ô дьхwази
Шива Щэжъна Дэрбазбуне бьхwi,
wэки эм һэр'ън тэр'а һазьр кьн?»
¹³Иса дô шагьртед Хwэ шандьн у
ванр'а гот: «Һэр'ънэ бажер. Мэ-
рвьэке р'асти wэ бе, щер'е аве ль
сэр мьла. Пэй wi һэр'ънэ we ма-
ла кô эw дьче ¹⁴у бежънэ хwэйе
мале: «Дэрсдар дыбежэ: К'ане эw
ода мевана, йа кô Әзе теда т'эви
шагьртед Хwэ шива Щэжъна Дэр-
базбуне бьхwьм?» ¹⁵һьнге әwe ль
қате жорьн одэкэ мэзьнэ һэвда-
йи у һазьр нишани wэ кэ, ль we
дэре шиве бона мэ һазьр кьн». ¹⁶Шагьрта да сэр р'е чунэ бажер

у чава кө ванар'а готьбу өса жи дитын у шива Щэжьна Дэрбазбуне назьр кьрын.

¹⁷ Гава р'о чу ава, Иса т'эви хэр донздэһа чу we дэре. ¹⁸ Чахель сэр сьфре р'уньштын у нане хwэ дьхварьн, Иса гот: «Эз р'аст wэр'а дьбежым, йэки жь wэ we нэмамия Мьн бькэ, йе кө т'эви Мьн нен дьхwэ». ¹⁹ Әw бэр хwэ к'этын у дэстпекьрын йэк-йэк жь Wi пьрсин: «Дьбэ кө эз ым?» ²⁰ Әwi ванр'а гот: «Әw йэк нава wэ хэр донздэһада йэ, йе кө пэ'рийе хwэ т'эви Мьн т'аседа дькэ. ²¹ Р'аст Кө-р'е Мерьв we өса хэр'э чава кө бона Wi һатийэ ньвисаре. Ле wэй ль wi мэрьве кө нэмамия Көр'е Мерьв бькэ! Wир'а he қәнц бу кө әw қәт дьне нэк'эта».

Шива Хөдан

(*Мәтта 26:26-30; Луқа 22:14-23; Корьнт'у I, 11:23-25*)

²² Гава вана he нан дьхвар, Иса нан һылда шькьри да, кэркьр да шагьрта у гот: «Һан һылдын! Әва бэдэна Мьн э». ²³ Пэйр'а к'ас һылда шькьри да у да ван. һ'эмуяа жи жь we вэхвар. ²⁴ У ванр'а гот: «Әва хуна Мьн э бона пэймане^{ф*}, кө бона гэлэка те р'етьне. ²⁵ Эз р'аст wэр'а дьбежым, иди Эз жь вьр шунда т'ө щар жь мэйа тьрийе вэнахwым, һ'эта we р'ожа кө Әзе Падшатийа Хwэдеда жь йа ну вэхwым».

²⁶ Паше вана зэбурәк^ф стьра, дәрк'этын чунэ ч'ийайе Зэйт'уне.

Иса дэрһэқа инк'арийа

Пэтрусда дьбежэ

(*Мәтта 26:31-35; Луқа 22:31-34; Йуһ'әнна 13:36-38*)

²⁷ У Иса ванр'а гот: «Һун һ'эмује жи жь Мьн п'ышк бьн хэр'ын, чьмки ньвисар э:

«Әзе ль шьвен хьм у пэзе жи бэла-бэлайи бэ».[†]

²⁸ Ле гава кө Әз жь мьрьне р'абьм, Әзе бэри wэ хэр'ымэ Щэлиле». ²⁹ Пэтрус жер'а гот: «Һэгэр һ'эму жи жь Тэ п'ышк бьн хэр'ын, ле эз на».

³⁰ Иса wир'а гот: «Эз р'аст тэр'а дьбежым, һэма ишэв he бэри кө дик дө щара банг дә, те се щара Мьн инк'ар ки». ³¹ Ле Пэтрус сэр йа хwэ дьма у дьгот: «Һэгэр щи бе, эзе т'эви Тэ бьмьрым жи, ле т'ө щар Тэ инк'ар накьм!» һ'эмуяа жи аһа дьгот.

Иса ль Гетшэманийе

дөа дькэ

(*Мәтта 26:36-46; Луқа 22:39-46*)

³² Пэй we йэкер'а әw чунэ wi щийе кө жер'а Гетшэmani дьбежын у Әwi шагьртед Хwэр'а гот: «Вьра р'унен, һ'эта кө Әз дөа бькьм». ³³ Wi Пэтрус, Ақуб у Йуһ'әнна т'эви Хwэ бьрын у дэстпекьр к'эсәр к'ышанд у Хwэда шэwьти. ³⁴ Wi ванр'а гот: «Дьле Мьн һақас дэрд у к'эдәр э, мина бэр мьрьне. Вьра бьминьн у һ'ышйар бьн». ³⁵ һьнэки пешда чу, Хwэ дэwэр'у авитэ э'рде у дөа кьр, кө һэгэр мэщал һэбэ, әва сьһ'эта сэр Wир'а дэрбаз бэ.

* 14:24 Нав һьнэк дэстньвисарада «пэймана ну» һэйә.

14:27 Зэкэрийа 13:7.

³⁶ У гот: «Абба^ф, Баво! һәр мәщал жь дәсте Тә те. Әве к'әсе жь Мьн дур хә. Ле бьра хвәстьна Мьн нибә, ле йа Тә бә».

³⁷ Паше һатә щәм шагьрта, әв р'азайи дитьн у готә Пәтрус: «Шьмһ'ун, тө р'азайи? Тә нькарьбу кө сьһ'әтәке тө һ'шьйар бьмайи? ³⁸ һ'шьйар бьминьн у дөа бькьн, вәки хун нәк'әвьнә нава щер'ь-бандьне. Бәле р'өһ' р'азии йә, ле бәдән сьст ә».

³⁹ Диса чу дөа кьр, хут әв хә-бәр готьн. ⁴⁰ У һат диса әв хәведә дитьн, чьмки ч'ә'вед ван жь хәве вәнәдьбун. У ньзаньбун чь щаба Ви бьдана. ⁴¹ Щара сьсийа жи һат у ванр'а гот: «хун һәла һе р'азайи нә у р'һ'әт дьбьн? Бәс ә! Вәхт пер'а гьһишт. Ва йә Көр'е Мерьв дьк'әвә дәсте гөнәк'ара. ⁴² Р'абьн әм һәр'ьн. Ва йә әве кө нәмамия Мьн дькә незик бу».

Гьртьна Иса

(*Мәтта 26:47-56; Луқа 22:47-53; Йуһ'әнна 18:3-12*)

⁴³ һәма һьнге гава Ви һе хә-бәр дьда, Щьһудайе кө йәк жь һәр донздәһа бу, һат. Әви т'әви хвә жь алийе сәрәкед к'әһина, қанунзана у р'успийада әлаләтәкә гьран анибу, бь дара у шура. ⁴⁴ Ава нәмаме Ви әшәрәт дабу ван у готьбу: «Әз к'ижани кө р'амусьм, Әв ә, Ви бьгьрын у бь фәсал бьбьн». ⁴⁵ һәма һьнге жи Щьһуда һатә щәм Иса у гот: «Р'әбби!*» у р'амуса. ⁴⁶ Вана дәст авитә Иса у Әв гьртьн. ⁴⁷ Ле

йәки жь йед кө т'әви Ви сәкьни бун, шуре хвә к'ьшанд ль хөламе сәрәкк'әһин хьст у гөһе ви пәканд. ⁴⁸ һьнге Иса ванр'а гот: «Те бежи вә сәр қачахәкида гьртийә, кө хун бь дара у шура һатьнә Мьн бьгьрын? ⁴⁹ Нә Әз һәр р'ож т'әви вә П'арьстгәһеда бум Мьн хун һин дькьрын, ле вә Әз нәдьгьртьм? Ле бона кө ньвисар бенә сери, әв йәк қәвьми». ⁵⁰ һьнге һ'әму шагьрта Әв һьшт у р'әвин. ⁵¹ Хортәк пәй Ви дьчу, п'арч'әки к'ьтане ль бәдәна вийә тә'зи п'еч'айи бу. Әлаләте әв гьрт, ⁵² ле ви әв к'ьтан һьшт у р'ут-тә'зи жь дәсте ван р'әви.

Иса ль бәр щьвина^ф

гьрәгьра

(*Мәтта 26:57-68; Луқа 22:54-55, 63-71; Йуһ'әнна 18:13-14, 19-24*)

⁵³ Иса бьрьнә щәм сәрәкк'әһин. һ'әму сәрәкед к'әһина, р'успи у қанунзан вьр щьвийан. ⁵⁴ Пәтрус дурва п'е-п'е пәй Ви чу, һ'әта к'әтә һ'әвша сәрәкк'әһин. Вьр т'әви нобәдара ль бәр егьр р'уньшт у хвә гәрм дькьр. ⁵⁵ Сәрәкед к'әһина у т'әмамия щьвина^ф гьрәгьра жи ль шә'дәтикә мьқабьли Иса дьгә-р'ийан, вәки Ви бькөжьн, ле нә дьдितьн. ⁵⁶ Гәләка мьқабьли Ви шә'дәтия дәрәв дьда, ле шә'дәтия ван һәвдө нәдьгьрт. ⁵⁷ һьнге һьнәк р'абун у мьқабьли Ви шә'дәтия дәрәв дан у готьн: ⁵⁸ «Мә бьһист кө Ви мәрвьи гот: «Әзе ве П'арьстгәһа кө бь дәста һатийә чекьрьне һьлшиньм у се р'ожада

* 14:45 «Р'әбби» бь зьмане ибрани те фә'мкьрьне: «Дәрсдар» у «Мәзьн».

П'арьстгәһәкә дьнә бе дәстлек'ә-
тън чекъм». ⁵⁹ Ле шә'дәтийа ван
жи һәвдө нәдыгърт. ⁶⁰ Һынге сә-
рәкк'аһин р'абу нава ванда сә-
кьни у жь Иса пьрси: «Бона ван
шә'дәтийа кө эвана мьқабыли Тә
дьдън Тө чьма шабәке нади?» ⁶¹ Ле
Әви дәнге Хвә нәкър у т'ө шаб
нәда. Сәрәкк'аһин^ф диса жь Ви
пьрси у готе: «Тө йи Мәсиһ, Кө-
р'е Йе һежайи шыкьрийе?» ⁶² Иса
готе: «Әз ым. У һуне Көр'е Мервь
ль к'еләка Йе Зор, ль мьле Вийи
р'асте р'унышти у ль сәр ә'вред
ә'змен те бьбиньн». ⁶³ Һынге сәрәк-
к'аһин к'ынщед хвә қалаштън у
гот: «Иди шә'дә чи мәр'а нә? ⁶⁴ Вә
к'ьфьрийе Ви бьһист! Вәва чава
хөйа дьбә?» Һәмуяа жи Әв нәһәқ
кьрын готън, кө Әв йе көштыне йә.
⁶⁵ Һынге һьнәка дәстпекър т'уйи
Ви кьрын, р'уйе Ви ньхамтън,
данә бәр к'блма у жер'а готън: «Дә
п'ехәмбәртиге бькә!» Нобәдара жи
Әв бър у данә бәр шәмақа.

Пәтрус Иса инк'ар дькә

(Мәтта 26:69-75;

Луқа 22:56-62;

Йуһ'әнна 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Гава Пәтрус ль жере һ'әв-
шеда бу, жь щарийед сәрәкк'аһин
йәк һатә вьр. ⁶⁷ Әве кө дит Пәтрус
хвә ль бәр егър гәрм дькә, ль ви
ньһер'и у гот: «Тө жи т'әви әви
ньсрәти^ф буйи, т'әви Иса». ⁶⁸ Ле
әви инк'ар кър у гот: «Әз нъзанъм
у фә'м накъм кө тө чь дьбежи». Әв

жь һ'әвше дәрк'әт чу сьвдәра ль
бәр дәргәһ, дик банг да. ⁶⁹ Гава кө
щарийе әв ль we дәре дит, диса
готә йед дор-бәра сәкьни бун: «Әва
жи йәки жь ван ә». ⁷⁰ Ле әви диса
инк'ар кър. У хеләке шунда, йед
кө вьр сәкьни бун, диса Пәтрус-
р'а готън: «Һәбә-т'өнәбә тө жи жь
ван и, чьмки тө жь Щәлиле йи у
хәбәрдана тә жи тә дьфьрошә*».
⁷¹ Ле Пәтрус дәст бь ньфьр'а кър,
сонд хвар у гот: «Әз Ви мәрвьи
нас накъм, бона к'ижани һун дь-
бежън». ⁷² Пер'а-пер'а дик щара
дөда банг да. У Пәтрус әв готъна
Иса кө вьр'а готьбу ани бира хвә:
«Бәри кө дик дө щара банг дә, те
се щара Мьн инк'ар ки». Ль сәр ве
йәке дәстпекър гьрийа.

Иса ль бәр Пилато^ф

(Мәтта 27:1-2, 11-14;

Луқа 23:1-5; Йуһ'әнна 18:28-38)

15 ¹ Сәре сьбе зу сәрәкед к'а-
һина т'әви р'успийа, қанун-
зана у т'әмамияа щьвина гьрәгьра
шевьрин. Иса гьредан у бьрын
данә дәсте Пилато^ф. ² Пилато жь
Ви пьрси у гот: «Тө йи П'адше
щьһуйа?» Әви шаб да у гот: «Тә
бь дәве хвә гот». ³ Һынге сәрәкед
к'аһина гәләк тьштада авитьнә
Ви. ⁴ Пилато диса жь Ви пьрси у
гот: «Тө қәт шабәке нади? Дина
Хвә бьде, кө чьқаси давежънә Тә!»
⁵ Ле Иса иди т'ө шаб нәда ви, һ'әта
кө Пилато шаш ма.

* **14:70** Нав дәстньвисаред һәрә қәнщда әв йәк т'өнә: «У хәбәрдана тә жи тә дьфьрошә».

14:62 Зәбур 110:1; Данийел 7:13.

**Диванеда һ'өкөме көшт'ыне
ль сәр Иса дәрдьхын**
(*Мәтта 27:15-26; Луқа 23:13-25;
Йуһ'әнна 18:39–19:16*)

⁶ Аwa һәр Щәжъна Дәрбазбу-неда әдәте wәли бу, кө гъртики щьмә'тер'а бәр'дә, к'ижан кө ван бьхwәста. ⁷ Гъртик кәледа һәбу наведе Барабас, кө т'әви р'абәр'к'аред һәвалед хwә сәрһылданеда мер көшт'бун. ⁸ Әлаләт щьвийа у жь wәли хwәст кө әw ль анәгори wi әдәте хwә хwәст'ына ван бькә. ⁹ Пилато жи ванр'а гот: «һун дьхwазьн wәки әз бона wә П'адше щьһуйа бәр'дьм?» ¹⁰ Әwi заньбу кө сәрәкед к'аһина жь дәст һ'әвсудийе Иса да-бунә дәсте wi. ¹¹ Ле сәрәкед к'аһина һе нав әлаләте дан, кө бьхwазьн wәки Барабас бона ван бе бәр'дане. ¹² Пилато диса жь ван пьрси у гот: «Ле әз иди Әwi чава бькьм, йе кө һун жер'а П'адше щьһуйа дьбе-жьн?» ¹³ Wана кьрә қир'ин у готьн: «Wi хач^ф кә!» ¹⁴ Пилато ванр'а гот: «Чьма? Әви чь хьраби кьрийә?» Ле wана һе дькьрә қир'ин: «Wi хач кә!» ¹⁵ Пилато хwәст кө әлаләт р'ази кьра, Барабас бона ван бәр'да. У Иса да бәр қамчийа у да дәсте ван, wәки бе хачкьрьне.

**Әскәр қәрфе хwә ль Иса
дькьн**
(*Мәтта 27:27-30; Йуһ'әнна 19:2-3*)

¹⁶ һьнге әскәра Әw бьрә һьндөр'е сәрәйе, аwa готи һ'әwша

қәсыра wәли у һ'әму р'әфа әскәра ль сәр щьвандьн. ¹⁷ Чөхәки ширк ле кьрын у т'әщәк жь стьрийа вәгьрти данә сери. ¹⁸ Дәстпекьрьн сылав дане у готьн: «Хwәш бә П'адше щьһуйа!» ¹⁹ Пе қамиш ль сәре Wi дьхьстьн, т'уйи Wi дькьрын у ль сәр чока ль бәр Wi та дьбун. ²⁰ Ле пәй қәрфкьрьнер'а, әw чөхе ширк же ехьстьн, к'ьнщед Wi ле кьрын у бьрьнә дәрва кө Wi хач кьн.

Хачкьрьна Иса
(*Мәтта 27:32-44;
Луқа 23:26-43;
Йуһ'әнна 19:17-27*)

²¹ Шьмһ'уне жь Курене, баве Скәндәр у Р'уфо wьрр'а дәрбаз дьбу, кө жь к'әwшен дьһат. Әскәра п'ейи сәр wi кьрын кө хаче Иса һьлдә. ²² Иса бьрьнә wi щийе кө жер'а Голгота дьготьн, кө те ф'әмкьрьне: «Щийе Қафа». ²³ Шәрава зьмьр^{ф*} т'әвкьри дане кө вәхwә, ле Wi вәнәхвар. ²⁴ Әw хач кьрын, сәр к'ьнщед Wi п'әшк авитьн, к'а к'ер'а we чь бьк'әwә, нава хwәда бәла кьрын.[†] ²⁵ У сәре сыбе сыһ'әт нәһә бу, гава Әw хач кьрын. ²⁶ Ньвисара нәһәқийа Wi аһа ньвисар бу: «П'АДШЕ ЩЬҺУЙА». ²⁷ Т'әви Wi дө қачах жи хач кьрын, йәк ль мьле Wийи р'асте, йе дьн ль мьле Wийи ч'әпе. ²⁸ Бь ви аwайи әw ньвисар^ф һатә сери, йа кө дьбежә: «Әw т'әви зөлмк'ара һатә һ'әсабе».*

* 15:23 һьнге «зьмьр» бәр ешева дьданә нәхwәш.

* 15:28 Нав дәстньвисаред һәрә қәнщда р'еза 28-а т'өнә.

15:24 Зәбуp 22:18.

²⁹ У әвед кө шьрр'а дьчун-дьһатын, әв беһөрмәт дькьрын, сәре хвә дьһ'әжандьн у дьготьне: «Һейи! Нә Тәйе П'арьстгәһ һьлшанда у се р'ожада чекьра, ³⁰ дә Хвә хьлаз кә, жь хач вәрә хваре!» ³¹ Өса жи сәрәкед к'аһина г'әви қанунзана нав хвәда қәрфе хвә ле дькьрын у дьготьн: «Хәлқ хьлаз кьр, ле Хвә нькарә хьлаз кә! ³² Дә бьра ньһа Мәсиһ, П'адше Исраеле жь хаче бе хваре, вәки әм бьбиньн у бавәр бькьн». Йед т'әви Ви һатьбунә хачкьрьне жи т'ән ль Ви дьхьстьн.

Мьрьна Иса

(*Мәтта 27:45-56; Луқа 23:44-49; Йһ'әнна 19:28-30*)

³³ Нивро жь сьһ'әта донздәһа һ'әта сьһ'әта сьсийа, т'әмамия а'рде бу тә'ри. ³⁴ У сьһ'әта сьсийа Иса бь дәнгәки бьльнд кьрә қир'ин у гот: «Елойи, Елойи, лама сабахтани?» кө те фә'мкьрьне: «Хвәдейе Мьн, Хвәдейе Мьн, Тә чьма Әз һьштьм?»†

³⁵ Әве кө незик сәкьнибун, гава әв хәбәр бьһистьн, готьн: «Бьньһер'ьн, Әв гази Елийас дькә».

³⁶ Жь ван йәк бәзи, луфька бә'ре һьлда сьркеда кьр, қамишәкива дани у дьрежи Ви кьр, кө вәхвә у гот: «Бьсәкьньн. Әм бьбиньн к'а Елийасе бе Ви бинә хваре».

³⁷ Иса бь дәнгәки бьльнд кьрә қир'ин у р'өһ'е Хвә да. ³⁸ Ви чахи п'әр'да П'арьстгәһе жь сери һ'әта бьни қәльши,† бу дө тиша. ³⁹ Сәр-сәде кө ль пешбәри Иса сәкьни бу, гава дит кө Иса чава р'өһ'е Хвә да*, гот: «Р'асти жи әва Мәрьва Көр'е Хвәде бу!»** ⁴⁰ Ль we дәре к'өлфәт жи һәбун, кө дурва ль ве йәке дьньһер'ин. Мәрийәма Мәждәлани, Мәрийәма дийа һәр дө бьра, Ақубе бьч'ук у Йусес у өса жи Сәлома нав ванда бун. ⁴¹ Әвана һьнге, гава Иса ль Щә-лиле бу, пәй Ви дьчун у жер'а хьзмәтк'ари дькьрын. Пештьри ван, гәләк к'өлфәтед дьн жи шьр һәбун, кө т'әви Иса һатьбунә Ор-шәлиме.

Дәфьнкьрьна Иса

(*Мәтта 27:57-61; Луқа 23:50-56; Йһ'әнна 19:38-42*)

⁴² Әв йәк р'ожа^ф т'ьвдарәккьрьне бу, ава готи р'ожа бәри шәмийе. Бәре еваре ⁴³ Усьве^ф жь Аримәт-йайе һат, әв йәки хвәйқәдър у әндәме щьвина гьрәгьра бу. Әв хвәха жи ль һивийа П'адшатийа Хвәде бу. Ви тәрөш кьр, чу щәм Пилато, щьһйазе Иса же хвәст. ⁴⁴ Пилато бьһист кө Иса иди мьрийә, ә'щербмайи ма. Гази сәрсәд кьр у же пьрси: «Р'аст ә кө Әв өса

* **15:39** Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «кьрә қар'ин у р'өһ'е Хвә да».

** **15:39** Хәбәрәд 15:38-39-а хәбәрәд 1:10-11-а һәва гьредайи нә. 1:10-11-да, чахе ә'зман дьқәльшә, щьһу дәнгәки жь ә'змен дьбьһен, кө Иса Көр'е Хвәде йә. Ве дәре, 15:38-39-да жи, чахе п'әр'да П'арьстгәһе дьқәльшә, әскәре р'омайи дькә дәнги, кө Иса Көр'е Хвәде йә. Әв йәка избат дькә кө Иса нә т'әне Хьлазкьре щьһуйа йә, ле Йе т'әмамия дьһийә йә жи.

15:34 Зәбур 22:1. **15:38** Марқос 1:10-11.

зу мьрийэ?»⁴⁵ Гава эw жь сәрсәд э'сәйи пе һ'әсийа, щьнйаз да Усвь.
⁴⁶Wi қәдәке к'ътани к'ър'и, щьнйаз ани хwарә, пе к'әфән кър, т'ърбәке-да дани, йа кә қәйеда к'олайи бу. Кәвьрәк хол кърә бәр дәрә т'ърбе.
⁴⁷Мәрийәма Мәждәлани у Мәрийәма дийа Йусес дитын кә эw ль к'ә дәрә һатә дәфьнкьрьне.

Иса жь мьрьне р'адьбә
(Мәтта 28:1-8; Луқа 24:1-12; Йуһ'әнна 20:1-10)

16¹Пәй р'ожа шәмийер'а Мәрийәма Мәждәлани, Мәрийәма дийа Ақуб у Сәлома чун бьһарәт к'ър'ин, wәки һәр'ьн ль щьнйазе Иса дьн.²Р'ожа йәкшәмә сәрә сьбе зу, әwana р'оһьлатьнер'а, чунә сәр т'ърбе.³Wана р'ева һәвр'а дьгот: «К'и we бопа мә кәвьр жь бәр дәрә т'ърбе хол кә?»⁴Чьмки кәвьр гәләки мәзын бу. У гава дина хwә дане, дитын кә we кәвьр weда холкьри йә.⁵У чахе чунә һьндөр'е т'ърбе, дина хwә дане, хортәки чөхе сьпи wәргьрти we ль алийе р'асте р'уньшти йә. К'әлфәт гәләк зәндәгьрти ман.⁶Ле әwi wanр'а гот: «Зәндәгьрти нәминьн! һун ль wi Исайе Ньсрәте дьгәр'ьн, Йе кә һатә хачкьрьне. Әw жь мьрьне р'абуйә! Әw нә ль вьр ә. Ва йә әw щийе кә Әw ле данибу.⁷Дә ньһа һәр'ьн бежьнә шагьртед Wi у Пәтрус, кә Әwe бәри wә һәр'ә Щәлиле. Ль wьр һуне Wi бьбиньн, чава кә Әwi wәр'а готийә». ⁸Әw к'әлфәт жь т'ърбе дәрк'әтьн р'әвин, чьмки

р'ьсәсе эw гьртьбун у дьләрьзин. Кәсир'а жи тьштәк нәготьн, чьмки sawe ль wan гьртьбу.

Иса Хwә нишани
Мәрийәма Мәждәлани дькә
(Мәтта 28:9-10; Йуһ'әнна 20:11-18)

⁹Гава Иса р'ожа һ'әфтийейә э'wльн сьбе зу жь мьрьне р'абу, Wi пешийе Хwә нишани Мәрийәма Мәждәлани кър, йа кә һ'әфт щьн^ф же дәрхьстьбу.*¹⁰Әwe жи чу эw йәк гиһандә әвед кә т'әви Иса гәр'ийабун, кә шин дькьрын у дьгьрийан.¹¹Ле гава wана бьһист кә Иса сах ә у Хwә нишани Мәрийәме кьрийә, баwәр нәкьрын.

Иса Хwә нишани
дә шагьртед Хwә дькә
(Луқа 24:13-35)

¹²Пәй ван йәкар'а Әwi Хwә дьлқәки дьнда нишани жь wan дөда кър, йед кә дьчунә к'әwшен.¹³Әwana жи чун әw хәбәр гиһандьнә йед майин. Ле готьна wan жи баwәр нәкьрын.

Иса Хwә нишани
йанздәһ шагьрта дькә
(Мәтта 28:16-20; Луқа 24:36-49; Йуһ'әнна 20:19-23; К'аред Шандийа 1:6-8)

¹⁴Пәй we йәкер'а Иса Хwә нишани йанздәһа кър, гава әw ль сәр сьфре р'уньштьбун. Әwi ль wan һьлат бопа нәбаwәри у сәр-һ'ьшкия wan, чьмки wана йед

* 16:9 Нав һьнәк дәстньвисар у wәлгәр'андьнед кәвьнда жь р'еза 9-а һ'әта йа 20-и т'әнәйә.

кө Әw жь мьрьне р'абуйи дитьбун
бawэр нэкьрын. ¹⁵ У wанр'а гот:
«Һәр'нә һәр чар қолбед дьнйайе
у Мьзгинийе бьднә һәр мәрви.
¹⁶ Әwe кө бawэр бькә у бе ньхө-
мандьне we хьлаз бә, ле әwe кө
бawэр нәкә диwана wi we бьбә.
¹⁷ Әwe кө бawэр дькьн, әв нишане
wanр'а дийар бьн: Бь наве Мьн
we щьна дәрхьн, бь зьманед ну
we хәбәр дьн, ¹⁸ we мә'ра бь дәсте
хwә бьгьрын у һәгәр әw тыштәки
жә'р жи вәхьн, т'ө зьраре ль
wan нәбә. Әwe дәстед хwә дай-

ньнә сәр нәхwәша у нәхwәше
қәнц бьн».

Жорһьлатьна Иса

(Луқа 24:50-53;

К'аред Шандийа 1:9-11)

¹⁹ Awa Хөдан Иса пәй we хә-
бәрдана т'әви wanр'а һьлк'ьшийа
ә'змен у ль мьле Хwәдейи р'ас-
те р'унышт. ²⁰ Шагьрт жи чун, ль
һәр щийи даннасин кьрын. Хөдан
пыштоване wan бу у бь ван ниша-
на хәбәра Хwә дьда избаткьрьне,
к'ижанед кө бь дәсте wan дьбун.

Мъзгинийа ль гора Луца

Пешготын

Луца йэки йунани һ'эким у динокзан (т'арихзан) бу. Эви т'эви Павлос гэлэки р'евити кьрийэ (Фьлимон 24; Колоси 4:14; Тимо-т'ейо II, 4:11) у нава шьхөле шандитийа^ф Павлосда жи гэлэки али-к'арийа ви кьрийэ.

Бь фькьра гэлэк зана эва Мъзгинийа^ф незики сала 80-йи һатийэ һвисаре, щики нээ'йан жь Фьльстине дэр.

Дэстпебуна к'ьтебеда дэрһэца буйина Йуһ'эннайе^ф ньхөмдар^ф, мъзгинийа буйина Иса^ф у шькьрдайна чэнд мэрьвада һвисар э, к'ижана һатна Исайэ жь Хвэдеда дьданэ к'ьфше. Ве Мъзгинийеда бона э'мьре Иса һе гэлэки дьбежэ, жь буйина Йуһ'эннаие ньхөм-дар гьрти һ'эта жь нав мьрийа р'абуна Иса. Луца хвэстийэ дэрһэца э'мьре Исада бь һур-гьли бьньвисэ. Пэй мьрьн-р'абуна вир'а Луца дэрһэца бэлабуна Мъзгинийеда к'ьтеба «К'аред Шандийа» һвисийэ.

«Мъзгинийа ль гора Луца» э'йан дькэ кё Иса чава Хьлазкьре^ф создайи бона Израеле^ф жь Хвэдеда шанди йэ у оса жи Хьлазкьре һ'эму мэрьва йэ. Эва Мъзгинийа бь тьһэрэки башцэ һ'ьзкьрьна Хвэ-де дьдэ к'ьфше, илаһи һьндава мэрьвед шкэстида. Гэлэка наве ве мъзгинийе данийэ: «Мъзгинийа бона гөнэк'ара^ф, шкэстийа, бэлэн-газа, бехвэйа, жьнэбийа у хэриба».

Ве Мъзгинийеда фькьра «шабун у шькьрдаине» жи һэйэ, илаһи сэрийед пешьнда, кё ль сэр э'ламкьрьна һатна Иса дьньвисэ. Чэнд стьранед шькьрдаине жи вьра һэнэ у хвэденаса гэлэк қөр'нада бь ван стьрана һ'эбандьна хвэ дэрбаз кьрьнэ. Мэсэлэ, стьрана мьл-йак'эта^ф (2:14), йа Мэрийэме^ф (1:46-55), йа Зэкэрийа (1:68-79) у йа Шьм'ун (2:29-32). Хьлазийа к'ьтебеда жи нета шабуне к'ьфш дьбэ, ль к'ё Иса дьчэ э'змен у йед ль пэй Иса П'арьстгэһеда^ф дьщвьн, шькьрийа хвэ дьдьнэ Хвэде (24:52-53).

Һьнэк п'аред бэрбьч'э'в жи эв ьн, кё чэнд сэрһати у мэсэлэ т'э-не ве мъзгинийеда һэнэ. Ава мэсэлэ: Стьрана мьлйак'эта, дэма буйина Иса, һазьрийа шьвана, Исайе донздэһ сали П'арьстгэһеда, мэсэла «көр'е ондабуйи у бьрайе ви», т'обэкьрьна^ф қачахэки сэр хаче^ф у тыштед майин.

Сэрэцэма фькьра к'этебе

Пешготьна Луца (1:1-4)

Буйина Йуһ'эннайе ньхөмдар, буйина Иса у зар'отийа ван (1:5-2:52)

Qöльхе Йуһ'эннайе ньхөмдар (3:1-20)

Ньхөмандьн^ф у щер'ьбандьна^ф Иса (3:21-4:13)

Даннасини у шьхөлед Исайэ ль Щэлиледа^ф (4:14-9:50)

Р'ийа Исайэ жь Щэлиле һ'эта Оршэлиме^ф (9:51-19:27)

Һ'эфтийа Исайэ хьлазийе ль Оршэлиме у дор-бэред веда (19:28-23:56)

Р'абуна Исайэ жь мьрьне, хойабуна Ви шагьртава^ф у жорхьлатьна Ви (24:1-53)

**Пешготьна Луца
Т'ейофилор'а**

1 ¹Т'ейофилоие хвэйқэдър, нь-
һа гэлэка дәстпекьрийэ сэр-
һатийа ван тыштед нава мәда
буйи оса р'ез кьн, ²чава әвед кө
пешийе бь ч'э'ве хвэ дитьбун у
әв Мьзгини^ф бэла дькьрьн, мэр'а
готьн. ³Әз жи чава йэки һе зува
р'аст пэй ван һ'эму тышта дьчум,
мын р'е тер'а дит кө бь һур-гьли
тэр'а бьньвисьм, ⁴вэки тө р'ас-
тийа ван тыштед кө һин буйи,
бьзаньби.

**Мьзгинийа мьляк'эт^ф бона
буйина Йуһ'эннайе^ф
ньхөмдар^ф**

⁵Чахе һеродэс п'адшайе Щь-
һустане^ф бу, к'аһинэк^ф жь бэрэка
Әбийа һэбу, наве ви Зэкэрийа бу.
Жьна ви жи жь э'сьле һарун^ф бу,
наве ве Елизабет. ⁶Әвана һэр дө
жи ль бэр Хвэде^ф р'аст бун у нав
һ'эму т'эми у қанунед Хөданда^ф
беқөсур дьчун. ⁷Ле зар'ед ван

т'өнэбун, чьмки Елизабете зар'
нэданин у һэр дөйа жи э'мьре
хвэ дэрбаз кьрьбун.

⁸Ава чахе Зэкэрийа дора бэ-
рэка хвэда хьзмэтк'арийа к'а-
һинтийе ль бэр Хвэде дькьр, ⁹бь
эдэте к'аһинтийеда п'эшк вир'а
к'эт, кө һэр'э Парьстгәһа^ф Хөдан,
бьхуре^ф бьшэвьтинэ. ¹⁰У дэма
шэвьтандьна бьхуре, т'эмамия
щьмэ'те дэрва дөа дькьр. ¹¹Һьнге
мьляк'эте^ф Хөдан вива хөйа бу у
алиие р'астева к'елэка горигәһа^ф
бьхуре сэкьни. ¹²Чахе Зэкэрийа
дит, т'эвиһэв бу у saw к'этэ сэр
ви. ¹³Ле мьляк'эт вир'а гот:
«Зэкэрийа, нэтьрсэ! Дөа тэ һатэ
бьһистьне, к'өлфэта тэ Елизабете
тэр'а көр'эки бинэ у тө наве ви
Йуһ'энна^ф дайни.

¹⁴Әве тэр'а бьбэ эшқ
у шайи

у гэлэке бь буйина ви ша
бьн.

¹⁵Чьмки әве ль бэр Хөдан
мэзын бэ.

Т'о шар гэрэке шэрав-мөвайе
вэнэхwэ*.
У не зьке дийа хwэда, we бы
P'öh'e^ф Пироз т'жи бэ.
¹⁶ We жь зар'ед Исраеле^ф гэлэка
бэрбь Хөдан Хwэдейе ван
вэгэр'инэ.
¹⁷ Əwe бы p'öh' у qəwата Елийас^ф
п'ехэмбэр^ф пешийа
Хөданва һэр'э,[†]
we дьле бава сэр зар'ада у
нэельма бэрбь фэ'мдарийа
р'аста вэгэр'инэ,
wэки цьмэ'тэке бона Хөдан
һазьр кэ».
¹⁸ Зэкэрийа мьлйак'этр'а гот: «Əze
ве йэке чава бьзаньбьм? Əз кал
ьм у к'олфэта мьн жи э'мьре хwэ
иди дэрбаз кьрийэ».[†]
¹⁹ Мьлйак'эт^ф ле вэгэр'анд у
готе:
«Əз Щьбрайил ьм, кö ль бэр
Хwэде дьсэкьньм.
У эз һатьмэ шандьне,
кö тэр'а бежьм у ве
мьзгинийе бьдьмэ тэ.[†]
²⁰ Ва те лал би у нькарьби хэбэр
ди,
һ'эта we р'ожа кö эв тышт бенэ
сери,
чьмки тэ эw готьнед мьн
баwэр нэкьрын,
кö we wəхте хwэда бенэ сери».
²¹ Һ'эта һьнге щьмэ'т һивийа
Зэкэрийа бу у э'щербмайи дьман,
кö эw Парьстгәһеда дэрэнги дь-

к'эт. ²² У чахе эw дэрк'этэ дэрва,
иди нькарьбу wанар'а хэбэр да.
Wана шьк бьр, кö Парьстгәһеда
тышт һатийэ ль бэр ч'э'ва. У эви
бы нишана wанар'а хэбэр дьда у
лал ма. ²³ Гава р'ожед хьзмэткь-
рьна wi хьлаз бун, чу мала хwэ.
²⁴ Пэй ван р'ожар'а, к'олфэта wi,
Елизабет һ'эмлэ дэрк'эт, пенщ
мәһа əwe хwэ вэдышарт у дьгот:
²⁵ «Əв чь йэк бу ван р'ожада Хөдан
бона мьн кьр, һ'але мьнда ньһе-
р'и у қара мьн жь нав мэрьва да
һьлдане».

Мьзгинийа мьлйак'эт бона буйина Иса^ф

²⁶ Мәһа шәшада Хwэде мьлйа-
к'эт^ф Щьбрайил шандэ бажарэки
Щәлиле^ф кö наве wi Ньсрэт бу,
²⁷ щәм қизэкэ бьк'ьр, йа кö мэрь-
вэки бы наве Усьве^ф мала Даwьд-
р'а^ф нишанкьри бу. Наве қизьке
Мэрийэм^ф бу. ²⁸ Мьлйак'эт weва
хөйа бу у готе: «Сьлав ль тэ қизь-
ка к'эрэм^ф ле буйе, Хөдан т'эви тэ
йэ*». ²⁹ Əwa сэр готьна wi т'эвиһэв
бу у фькьри: «Гәло эв чь сьлав э?»
³⁰ У мьлйак'эт жер'а гот: «Мэрийэм,
нэтьрсэ! Чьмки тэ к'эрэм жь Хwэде
станд. ³¹ Ва те һ'эмлэ дэрейи Кө-
р'эки бини у наве Wi Иса^ф дайни.
³² Əwe мэзын бэ у Көр'е Йе һәри
Жорьн we бе готьне.
У Хөдан Хwэде we т'эхте баве
Wi Даwьд бьдэ Wi».

* **1:15** Əва зар'а, аwа готи Йуһ'әннайе^ф ньхөмдар^ф йэки «нэзир^ф» дьһатэ һ'есабе. Бона
щур'э-щур'э қәйдэ-қанунед нэзир бьхуньн Жьмар 6:1-21.

* **1:28** Нав һьнк дэстньвисарада аһа йэ: «Тө нав к'олфэтада бьмбарэк^ф и».

1:17 Малахи 4:5-6. **1:18** Дэстпөбун 18:11. **1:19** Данийел 8:16; 9:21.

³³ Əwe h'əta-h'əтайе п'адшатийе сэр мала^ф Ақуб^ф бькә у хьлазийа П'адшатийа Wi we т'өнәбә».

³⁴ Мәрийәме мьлийак'әтр'а гот: «Әв йәке чава бьбә, чьмки әз һәла һе қиз ым?» ³⁵ Мьлийак'әт ле вәгә-р'анд у гот: «P'öh'e Пироз we бе сәр тә у қәwата Йе һәри Жорьн we сәр тә бькә си. Бона ве йәке әw Пирозе кә we жь тә бьбә, әw Көр'е^ф Хwәде we бе готьне. ³⁶ Ва йә омьда тә Елизабет жи, йа кә безөр'әт дьһатә готьне, we мәзь-найийа хwәда әва мәһа шәша йә көр'әкида һ'әмлә йә. ³⁷ Чьмки щәм Хwәде тыштәки нәбуйине т'өнә». ³⁸ Wi чахи Мәрийәме гот: «Әз щарийа Хөдан ым. Бьра анәгори готьна тә бона мын бьбә». У мьлийак'әт жь щәм we чу.

Мәрийәм сәрики Елизабете дьхә

³⁹ Wan р'ожада Мәрийәм р'абу ләз чу алийе ч'ийа, бажарәки Щьһуда^ф. ⁴⁰ Əw к'әтә мала Зәкә-рийа у сылав да Елизабете. ⁴¹ Га-ва Елизабете сылава Мәрийәме бьһист, зар'ок зьке weда львийа. Елизабет P'öh'e Пирозва т'ьжи бу ⁴² у бь дәнгәки бьльнд кьрә гази гот: «Тә нав к'өлфәтада бьмбарәк и у бәре зьке тәда жи бьмбарәк ә. ⁴³ Әв чь бәхтәварик ә кә дийа Хөдане мын сәр мында һат? ⁴⁴ Гава дәнге сылава тә к'әтә гөһе мын, зар'ок зьке мында жь шабуна лист. ⁴⁵ Хwәзи^ф ль we, кә готьна Хөдан

бawәр дькә, кә чь жер'а һатийә готьне, we бе сери». ⁴⁶ Мәрийәме гот:† «Нәфса мын пәсьне Хөдан дьдә

⁴⁷ у р'öh'e мын бь Хwәде Хьлазкьре^ф мын ша дьбә, ⁴⁸ чьмки Әwi бәре Хwә мьлуктийа щарийа Хwәда кьр.

Ва жь вьр шунда һ'әму ньсьле хwәзийа хwә ль мын биньн,

⁴⁹ чьмки Хwәдеие Зор бона мын тыштед п'ьр' мәзьн кьрьн. Наве Wi пироз ә.

⁵⁰ P'ə'ma Wi қөр'нә-қөр'нә ль сәр wan ә, йед кә жь Wi дьтьрсьн.

⁵¹ Qəwata дәсте Хwә Әwi да к'ьфше у йед кә дьле^ф хwәда к'өбар-бабах ын бәла-бәлайи кьрьн.

⁵² Йед қәwат жь к'өрсийа анин хwарә у йед мьлук бьльнд кьрьн.†

⁵³ Йед бьр'чи бь тыштед қәнщ т'ер кьрьн у йед дәwләти дәствала вәр'екьрьн.

⁵⁴ P'ə'ma Хwә ани бира Хwә, али ә'вде Хwә, Израел кьр,

⁵⁵ чава кал-бавед мә, Ибраһим^ф у зөр'әта wir'а бона һ'әта-һ'әтайе созе Хwә дабу».†

⁵⁶ Мәрийәм wәкә се мәһа щәм Елизабете ма, паше вәгәр'ийа ма-ла хwә.

**Буйина Йуһ’эннайе
ньхөмдар**

⁵⁷ Ава дэма вэльдандьна Ели-забете пер’а гһишт, көр’эк жер’а бу. ⁵⁸ Нэвал-ногъред we бһистьн кө Хөдан р’э’ма хвэйэ мэзын бо-на we кьрийэ, т’эви we ша дьбун.

⁵⁹ Р’ожа х’эйштада натьн кө кө-р’ьк сьнэт[†] кьн у наве баве ви Зэ-кэрийа ле кьн. ⁶⁰ Ле дийа ви гот: «На, наве ви гэрэке Йуһ’энна бэ».

⁶¹ Вер’а готьн: «Нава мэръвед тэда бь ви нави кэсэк т’өнэ». ⁶² Ньнге вана бь нишана жь баве ви пьрсин кө чь нави дьхвазэ ви кэ. ⁶³ Эви жи т’эхтэк хвэст у ль сэр ньви-си: «Наве ви Йуһ’энна йэ». Н’эму э’щепмайи ман. ⁶⁴ Дэстхвэда зар-зьмане ви вэбу, хэбэр да, шькьри да Хвэде. ⁶⁵ Тьрсе н’эму щинаред ван гьрт у т’эмамия ч’ийайед Щьһустанеда бона ве йэке дьһатэ готьне. ⁶⁶ Н’эмуийед кө дьбһистьн, бира хвэда хвэй дькьрьн, дьготьн: «Гэло эв көр’ьке бьбэ чь?» Чьмки дэсте Хөдан пер’а бу.

П’ехэмбэртия[†] Зэкэрийа

⁶⁷ Баве ви Зэкэрийа бь Р’өһ’е Пироз т’ьжи бу, п’ехэмбэрти[†] кьр у гот:

⁶⁸ «Шькьр Хөдан Хвэдейе
Исраелер’а

кө сэрик да щьмэ’та Хвэ у
азайи жер’а ани.[†]

⁶⁹ Жь мала э’вде Хвэ Давьд

бона мэ Хьлазкьрэки[†] зор*
р’акьр,

⁷⁰ чава Эви не бэреда бь дэве
п’ехэмбэред Хвэйэ пироз[†]
готийэ,

⁷¹ кө эм жь дьжмьнед хвэ
у дэсте н’эму хернэхваза
хьлаз бьн,[†]

⁷² р’э’ме кал-бавед мэ бькэ,
пэймана[†] Хвэйэ пироз

⁷³ у we сонда кө баве мэ
Ибраһимр’а хвар бир бинэ,[†]

⁷⁴ вэки жь дэсте дьжмьна
азабуйи,
эм бькарьбьн бе хоф у тьрс,

⁷⁵ н’эму р’ожед э’мьре хвэда,
р’аст у н’элал Ви бьһ’эбиньн.

⁷⁶ Тө, ло көр’ько, те п’ехэмбэре Йе
һэри Жорьн бейи готьне,
те пешийа Хөданва һэр’и,
вэки р’ийа Ви назьр ки[†]

⁷⁷ у занэбуна азайе бьди
щьмэ’та Ви
бь бахшандьна гөнэйед ван.

⁷⁸ Жь р’э’м у н’өба Хвэдейе мэ
чава жорда р’о кө дэрте, өса
we сэрики бьдэ мэ,

⁷⁹ вэки йед кө тэ’ристанийе
у бьн сийа мьрнеда
дьминьн р’онайи кэ
у ньгед мэ дайнэ сэр р’ийа
э’дьялийе».[†]

⁸⁰ Көр’ьк мэзын дьбу у бь р’өһ’
қэват дьбу у н’эта р’ожа Исраеле-
ва хөйа бу жи ль бэр’ийе[†] дьма.

* **1:69** Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Стьруки хьлазкьрне». Стьру гэлэк щара чава нишана қэватэ йэ.

1:68 Зэбур 41:13; 111:9. **1:71** Зэбур 106:10. **1:73** Зэбур 106:45-46; Зэбур 105:8-9; Дэстпобун 17:7. **1:76** Ишайа 40:3; Малахи 3:1. **1:79** Малахи 4:2; Ишайа 9:2; 58:8; 60:1-2.

Буйина Иса

(Матта 1:18-25)

2¹ Ван р'ожада жь Аугустойе
 Қайсар^ф э'мьр дэрк'эт, кò һ'эму
 мэръвед Императорийа Р'омайе^ф
 бенэ навньвисаре. ²Эв навньвиса-
 ра пешьн һена Куренйойе вэлийе
 Сурийаеда һатэ кьрьне. ³Һ'эму дь-
 чунэ бажаре хwэ, кò һэр кэс наве
 хwэ бьдэ ньвисаре. ⁴Усьв жи жь
 бажаре Ньсрэта Щэлиле р'абу һэв-
 раз чу Щьһустане, бажаре^ф буйина
 Даьд, кò жер'а Бет'лэх'м дьготьн,
 чьмки эв жь мал у қэбила Даьд
 бу. ⁵Эw чу кò т'эви Мэрийэма дэр-
 гистийа хwэ бьк'эвэ навньвисаре.
 Мэрийэм жи һ'эмлэ бу. ⁶Чахе эва-
 на ль Бет'лэх'ме бун, р'ожа вэль-
 дандьна we пер'а гьһишт ⁷ у кòр'е
 хwэйи Ньхòри^ф ани, Эw п'еч'экеда
 п'еч'а у афьр'да дани, чьмки ме-
 ванханеда бона ван щи т'òнэбу.

Мьлйак'эт у шьван

⁸ Ль wьр чоле шьван һэбун,
 кò we шэве хwэйитийа кэрийе
 пэзед хwэ дькьрьн. ⁹ Мьлйак'эте
 Хòдан ванва хòйа бу у р'умэта^ф
 Хòдан дора ван шэwқ да, эв гə-
 лэки тьрсийан. ¹⁰ Ле мьлйак'эт
 ванар'а гот: «Нэтърсьн! Ва йэ эз
 Мьзгинийа шабунэкэ мэзьн дь-
 дьмэ wэ, кò we бона т'эмамийа
 мьлэт бэ. ¹¹ Иро wэр'а бажаре^ф Да-
 вьдда Хьлазкьрэк^ф бу, эв Мэсиһ^ф
 Хòдан э. ¹² Эва wэр'а бьбэ нишан:
 һуне зар'окэке п'еч'экеда п'еч'айи
 афьр'да бьбиньн». ¹³ Ньшкева т'эви

ви ордикэ мьлйак'этед э'змана-
 йэ мэзьн к'ьфш бу, пэсьне Хwэде
 дьдан у дьготьн:

¹⁴ «Шькьр Хwэдеие һэри
 Жорьнр'а,
 э'дьлайи сэр дьне ван
 мэрьвар'а,
 жь к'ижана Хwэде р'ази йэ*».

¹⁵ Гава мьлйак'эт жь ван дур
 к'этын һьлатьнэ э'змен, шьвана
 һэвр'а гот: «Дэ wэрьн эм һэр'ьнэ
 Бет'лэх'ме, эв тыште буйи, кò Хò-
 дан эм пе һ'эсандьн, бьбиньн».

¹⁶ У бь лэз һатьн, Мэрийэм, Усьв
 у Зар'а афьр'да р'азайи дитьн. ¹⁷ Га-
 ва Эw дитьн, чь кò бона Кòр'ьк
 ванр'а һатьбу э'ламкьрьне, готьн.
¹⁸ Һэр кэсе кò жь шьвана эв тышт
 дьбьһистьн, зэндэгьрти дьман.
¹⁹ Ле Мэрийэме эв һ'эму тышт дьле
 хwэда хwэй дькьрьн у ль сэр ван
 дьфькьри. ²⁰ Шьван вэгэр'ийан, бо-
 на тыштед бьһисти у дити пэсьн у
 шькьри дьданэ Хwэде. Эв һ'эму оса
 бун чава ванар'а һатьбу готьне.

Навданина Иса

²¹ Р'ожа һ'эйшта гава кòр'ьк
 сьнэт кьрьн, наве Ви Иса^ф данин,
 чава кò һе бэри һ'эмлэбуна де,
 мьлйак'эт бона ве йэке готьбу.

**Иса дьбьнэ П'арьстгəһе,
 кò п'ешк'еши Хwэде кьн**

²² Чахе анэгори Қануна^ф Муса^ф
 р'ожед пақьжбуна^ф ван т'эмам
 бун, кòр'ьк бьрьнэ Оршэлиме^ф, кò
 Ви п'ешк'еши Хòдан кьн,[†] ²³ чава

* **2:14** Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Ль сэр дьне э'дьлайи, нав мэрьвада хwэшити».

2:22 Қануна К'аһинтийе 12:3, 6.

кө Қануна^ф Ходанда ньвисар э: «Һәр нхөрики нерин кө бэт'ьне вэдкэ, нэдыре^ф Ходан бэ»[†] ²⁴ у ль гора готына Қануна Ходан: «Щотэк фатьмок йан жи дө щущукед кэвока»[†] һ'эди бе дайине.

²⁵ һынге мэрвэк Оршәлиме-да һэбу, наве ви Шьмһ'ун бу. Әв мэрвәки р'аст, хвәдехоф у ль нивийа бәрдылия* Израеле бу. Р'өһ'е Пироз жи ль сәр ви бу ²⁶ у вира готыбу: «Һ'эта кө тө Масиһе Ходан нәбини, намьри». ²⁷ һынге әв бь р'ебәрийа Р'өһ' һатә П'арьстгәһе. Чахе де у бавева Исайе бьч'ук анин кө ль гора әдәте Қануне бона Ви бькьн, ²⁸ Шьмһ'ун Көр'ьк һьлда да һ'эмеза хвә, шыкьри да Хвәде у гот:

²⁹ «Йа Хвәйи, ньһа ль гора созе
Хвә

бь хер у сыламәт бәрдәстийе
Хвә бәр'дә.

³⁰ Чьмки ч'ә'ве мын азакьрына Тә
дит,

³¹ йа кө Тә бәр ч'ә'ве һ'әму
мьләта һазьр кьрийә,[†]

³² кө бьбә р'онайа бәр ч'ә'ве
нәщьһуйа^ф

у қәдыр-һөрмәт щьмә'та Тә
Исраелр'а».[†]

³³ Де у баве Ви сәр тыштед кө Шьмһ'ун бона Ви дьготын, зәндәгьрти мабун. ³⁴ Шьмһ'ун дөа ван кьр у дийа Ви Мәрийәмер'а

гот: «Бьбьһен, Әва әви к'ьфшкьри йә, Йе кө we Израеледа бьбә сәбәбе к'әтгьн-р'абунa гәләка, өса жи бьбә нишанәк, кө гәләке мьқаббли Ви р'абьн ³⁵ у бь ви авайи фькьред гәләк дьла we ә'йан бьн. У дьле тәр'а жи мина тирәке we дәрбаз бә».

³⁶ Ль вьр жь р'ьк'ьнйата Ашер, қизекә Фановелә п'ехәмбәр һэбу, наве we һ'анна. Әве гәләк ә'мьр дәрбаз кьрьбу, пәй қизтийа хвә р'а һ'әфт сала щәм мере хвә мабу. ³⁷ Әв жьнәбикә һ'әйште у чар сали бу* у жь П'арьстгәһе дур нәдык'әт, шәв у р'ож бь дөа у р'ожийа^ф Хвәде дьһ'әбанд. ³⁸ Әва жи we дәме һат, шыкьри да Хвәде у т'әви һ'әмуьед кө ч'ә'вньһер'ийа азабуна Оршәлиме бун, дәрһәқа көр'ькда хәбәр да.

Мәрийәм, Усьв у Исайе бьч'ук вәдыгәр'ьнә Ньсрәте

³⁹ Гава Усьв у Мәрийәме һәр тышт ль гора Қануна Ходан кьрын, вәгәр'ийанә Щәлиле, бажаре хвә Ньсрәте. ⁴⁰ Көр'ьк мәзын у қәват дьбу, бь сәрвахтийе т'ьжи дьбу, к'әрәма Хвәде жи бь Вира бу.

Исайе донздәһ сали П'арьстгәһеда

⁴¹ Де у баве Ви һәр сал Щәжьна^ф Дәрбазбунедa дьчунә Оршәлиме.

* **2:25** Ава готи «Бәрдылия Израеле» те фә'мкьрыне: Хвәде we Израеле жь дәсте дьжмына хьлаз кә.

* **2:37** Аһа те фә'мкьрыне, йан: «Ә'мьре we һ'әйште у чар сали бу» йан жи: «Һ'әйште у чар сала жьнәби мабу».

2:23 Дәрк'әтгьн 13:2, 12, 15. **2:24** Қануна К'аһинтийе 12:8. **2:31** Ишайа 40:5; 52:10.

2:32 Ишайа 42:6; 49:6; 52:10.

⁴² Чахе Әw бу донздәһ сали, ль гора әдәт әwana һәвраз чунә щәжһне. ⁴³ Гава р'ожед щәжһне хьлаз бун у пашда вәдгәр'ийанә мала хwә, Исайе хьшим ль Оршәлиме ма. Ле де у баве Wi һаш жь Wi т'өнәбун, ⁴⁴ вана т'ьре т'әви р'әвийа йә. Р'ийа р'ожәке һатһн, нав һәвал-һогьред хwәда ль Wi гәр'ийан. ⁴⁵ Гава Әw нәдитһн, пашда вәгәр'ийанә Оршәлиме, ль Wi гәр'ийан. ⁴⁶ Р'ожа сьсийа вана Әw Парьстгәһеда дит. Әw т'әви дәрсдара р'уньштьбу, гөһдарийа ван дькьр у пьрс дьданә ван. ⁴⁷ һ'әму-йед кә хәбәр дана Wi дьбһистһн, сәр занәбун у щабед Wi зәндәгьрти дьман. ⁴⁸ Гава де у баве Wi әw дитһн, һ'әйирин у дийа Wi жер'а гот: «Лаво! Тә чьма өса сәре мәкьр? Әз у баве тә к'әл-бин ль Тә дьгәр'ийан». ⁴⁹ Әwi ванр'а гот: «Һун чьма ль Мьн дьгәр'ийан? Wә һьзаньбу гәрәке Әз мала Баве^ф Хwәда бьм?» ⁵⁰ Ле вана фә'м нәкьр Әwi чь гот. ⁵¹ Әw т'әви ван вәгәр'ийа һатә Ньсрәте у гөр'а ванда бу. Ле дийа Wi әв һ'әму тьшт дьле хwәда хwәй дькьрһн. ⁵² У Иса бь сәрвахтийе у бәжһнеда пешда дьчу у ль Хwәде у мәрьва хwәш дьһат.

**Даннасинийа Йуһ'әннайе
һьхөмдар**

(*Мәтта 3:1-12; Марқос 1:1-8;
Йуһ'әнна 1:19-28*)

3 ¹ Панздәһсалийа п'адшатийа
Тибәрйойе Қәйсәрда, Пилато-

йе^ф Понтийо вәлийе Щһһустане бу, һеродәс сәрвере Щәлиле бу, Филипойе бьрайе wi сәрвере қәза Итурйайе у Трахонидайе бу у Лусанийас сәрвере Авелинийәе бу, ² һәнән у Қәйафа жи сәрәкк'аһин^ф бун. һьнге хәбәра Хwәде бәр'ийеда Йуһ'әннайе кәр'е Зәкәрийар'а һат ³ у Йуһ'әнна һатә һ'әму дор-бәрәд ч'әме Урдөне^ф даннасин дькьр, кә щьм'т жь гөнәкьрһне вәгәр'ә у бә аве бе һьхөмәндьне^ф, вәки Хwәде ван бьбахшинә. ⁴ Чава к'ьтеба Ишайа^ф п'әхәмбәрда һьвисар ә кә дьбөжә:

«Дәнгәк бәр'ийеда дькә гази:
Р'ийа Хөдан һазьр бькьн
у шьвәр'ийед Wi р'аст бькьн.

⁵ һ'әму гәли бьра т'ьжи бьн,
ч'ийа-бани һьмьз бьн,
р'ийед харо-маро р'аст бьн
у ч'ә'л-ч'ул дуз бьн.

⁶ У һәр кәсе азайа Хwәде
бьбинә».¹

⁷ Гәләк дьһатһнә щәм Йуһ'әнна, кә жь wi бенә һьхөмәндьне. Әwi ванр'а дьгот: «Ч'ежькед мә'ра! К'е вәр'а гот, кә һун жь хәзәба те бьр'әвһн? ⁸ Дә бь кьред қәнщ бьдһнә к'ьфше, кә һун жь гөнәкьрһне вәгәр'ийанә. У р'анәбһн нәбөжһн: «Ибраһим баве мә йә. Әз вәр'а дьбөжьм, кә Хwәде жь ван кәвьра жи дькарә зар'а Ибраһимр'а дәрхә. ⁹ Ва йә бьвьр ль сәр р'әве дарә йә. һәр дара кә бәре қәнщ нәйнә, we бе бьр'ине у авитһне нава егьр». ¹⁰ Ә'лаләте жь wi пьрси у гот: «Ле әм чь бькьн?»

3:6 Ишайа 40:3-5.

¹¹Әши ль ван вәгәр'анд у гот: «Дө дәст к'ынце к'е һәнә, б'ра йәки б'дә ви, йе к'е к'ө т'өнә у х'рә-ке к'е һәйә, б'ра д'са өсә б'кә». ¹²Хәршгър^ф жи һат'н к'ө бенә н'х'ө-манд'не у шир'а гот'н: «Дәрсдар, әм ч' б'к'н?» ¹³Әши ванр'а гот: «Ч'дас ж' вә те х'вәст'не ж' ви зедәт'р нәстин'н». ¹⁴Әскәра жи ж' ви п'рси: «Ле әм ч' б'к'н?» Әши ванр'а гот: «Кәсәки нәшлин'н, б'бәхти'е ль хәл'дә нәк'н у б' һәдә х'вә р'әзи б'н».

¹⁵Һ'әму һивийе бун у бона Йу-һ'әнна д'ле х'вәдә д'гот'н: «Гәло әв ә Мәс'иһ?» ¹⁶Йуһ'әнна ль һ'әму-йә вәгәр'анд у гот: «Әз вә б' аве д'н'х'өмин'н, ле Йәки ж' м'н рә-ват'гър we бе. Әз нә һежа мә бәне чар'хед Ви жи вәк'м. Әwe вә пе Р'өһ'е Пироз у ег'р б'н'х'өминә. ¹⁷Мәлһ'әба Ви дәсте Вида йә. Әwe б'дәра Х'вә па'ф'ж кә, гән'м б'кә ә'мбара Х'вә, ле кайе we б' аг'ре к'ө натәм'рә б'шәw'ьтинә».

¹⁸Аwa Йуһ'әнна б' гәләк т'ш-тед д'н жи ц'мә'т ширәт д'к'р у М'згини д'да. ¹⁹Ле гава Йуһ'ән-на ль һеродәсе сәрwер жи һ'лат бона һеродийә ж'на б'райе ви у һ'әму х'рабийед к'ө ви д'к'р'н, ²⁰һ'нге һеродәс сәр ван к'р'на-да әв нәһәқи жи к'р, к'ө Йуһ'әнна авитә кәле.

Иса те н'х'өманд'не
(*Мәтта 3:13-17; Мар'ос 1:9-11*)

²¹Гава һ'әму ц'мә'т д'һатә н'х'өманд'не, Иса жи һатә н'х'өман-

д'не. We дәме к'ө д'әа д'к'р, ә'зман вәбу ²²у Р'өһ'е Пироз б' бәдәни мина кәвокәке сәр Ви дани у дән-гәк ж' ә'змен һат у гот: «Т'ө к'өр'е М'ни дәлал и, М'н Т'ө бәгәм к'ри».

Р'ък'ьнйата Иса
(*Мәтта 1:1-17*)

²³Иса wәкә си сали бу, гава Әши дәст б' к'әре Х'вә к'р у ван т'бре Әw к'өр'е Ус'в бу, Ус'ве Әли, ²⁴Әлийе Мәтат, Мәтате Леви, Ле-вийе Мәлк'е, Мәлк'ейе Йаннай, Йаннаие Ус'в, ²⁵Ус'ве Мәгитийа, Мәтитийаие Амос, Амосе Наһум, Наһуме Һ'әсли, Һ'әслие Нәщай, ²⁶Нәщайе Мәһат, Мәһате Мәтити-йа, Мәтитийаие Шемәйин, Шемә-йине Йусех, Йусехе Йода, ²⁷Йодаие Йуһәнән, Йуһәнәне Р'еша, Р'ешайе Зәрубабәл, Зәрубабәле Шалти-йел, Шалтийеле Нәри, ²⁸Нәрийе Мәлк'е, Мәлк'ейе Еди, Едийе Қос-ам, Қосаме Елмәдам, Елмәдаме Әр, ²⁹Әре Йешу, Йешуйе Елийә-зер, Елийәзере Йорим, Йориме Мәтат, Мәтате Леви, ³⁰Левийе Ш'мһ'ун, Ш'мһ'уне Ц'һуда, Ц'һудайе Ус'в, Ус'ве Йонам, Йона-ме Елйақим, ³¹Елйақиме Мәлйю, Мәлйюие Мәна, Мәнаие Мәтити-йа, Мәтитийаие Нат'ан, Нат'ане Даw'д, ³²Даw'де Йеша^ф, Йешайе Овед, Оведе Bowаз, Bowазе Сәл-мон, Сәлмонә Нәһшон, ³³Нәһшоне Аминадав, Аминадаве Админ, Админе Арам*, Араме һәсрун, һәсруне Перес, Пересе Ц'һуда, ³⁴Ц'һудайе Ақуб, Ақубе Ишақ,

* 3:33 Б' ибрани «Р'ам». Б'хун'н Р'ут' 4:19.

Исаце Ибраһим, Ибраһиме Тераһ, Тераһе Нәһор, ³⁵Нәһоре Сәрух, Сәрухе Р'ewo, Р'ewoйе Пелег, Пелеге Әбәр, Әбәре Шәлах, ³⁶Шәлаһе Qенан, Qенане Арпәхшад, Арпәхшаде Сам, Саме Нöh, Нöhe Ламәх, ³⁷Ламәхе Мәтушәла, Мәтушәлайе һәнох, һәнохе Йаред, Йареде Маһалалел, Маһалалеле Qенан, ³⁸Qенане Әнош, Әноше Сет', Сет'е Адәм^ф у Адәме Хвәде.

Щер'ьбандьна^ф Иса

(*Мәтта 4:1-11; Марқос 1:12-13*)

4 ¹Иса бь Р'öh'e Пирозва т'жи жь Урдөне вәгәр'ийа, Р'öh' бәр'ийеда р'ебәрийа Wi дькьр, ²чъл р'ожи жь мирещьн^ф һатә щер'ьбандьне^ф. Әви ван р'ожада тьштәк нәхвар у гава әв р'ож дәрбаз бун, бьр'чи бу.

³һнге мирещьн Wир'а гот: «Һәгәр Тö Көр'е Хвәде йи, ви кәвьрир'а бежә кө бьбә нан». ⁴Иса ле вәгәр'анд у гот: «Ньвисар ә: Йнсан т'әне бь нен нажи*»[†].

⁵һнге мирещьн Әв р'акьрә сәр щики бьльнд, дәқеда һ'әму п'адшатийед дьнйае нишани Wi дан ⁶у готә Wi: «Әзе р'әвш у сәрwertийа ван һ'әмуяа бьдьмә дәсте Тә, чьмки мьнр'а һатийә дайине у к'ер'а кө бьхвазьм эзе бьдьме. ⁷Һәгәр ньһа Тö сәре хвә ль бәр мьн дайни, әв һ'әму we п'ара Тә бьн». ⁸Иса ле вәгәр'анд у гот: «Ньвисар ә: Сәре хвә ль бәр

Хөдан Хвәдейе хвә дайнә у т'әне Wi бьһ'әбинә!»[†]

⁹Паше мирещьн Иса бьрә Оршәлиме, Әв сәр бьльндщийа бане П'арьстгәһе да сәкьнандьне у готә Wi: «Һәгәр Тö Көр'е Хвәде йи, дә Хвә жь вьр бавежә хваре. ¹⁰Чьмки ньвисар ә: Хвәде we г'әмийа Тә бьдә мьльйак'әтед Хвә, кө Тә хвәй кьн» ¹¹у: «Әwe Тә сәр дәсте хвә һьлгьрьн, вәки ньге Тә кәвьр нәк'әвә.»[†] ¹²Иса ле вәгәр'анд у гот: «Һатийә готьне кө: Хөдан Хвәдейе хвә нәщер'ьбинә!»[†] ¹³У гава мирещьн һ'әму щер'ьбандьн хьлаз кьрьн, дәмәке жь Wi дур к'әт.

Иса қәза Щәлилeда

дәст бь к'әре Хвә дькә

(*Мәтта 4:12-17; Марқос 1:14-15*)

¹⁴Иса бь қәwата Р'öh' вәгәр'ийа Щәлиле у нав-дәнге Wi һ'әму алийд ви вәлатида бәла бу. ¹⁵Әви к'ьништед^ф ванда һин дькьр у һ'әмуяа пәсьне Wi дьдан.

Бажаре Ньсрәте, ль к'ө Иса мәзьн бьбу, Wi қәбул накә

(*Мәтта 13:53-58; Марқос 6:1-6*)

¹⁶Әв һатә Ньсрәте, ви щийе кө Әв ле мәзьн бьбу, мина әдәте Хвә р'ожа шәмийе^ф Әв к'әтә к'ьниште у р'абу кө бьхунә. ¹⁷К'ьтеба Ишайа п'ехәмбәр данә Wi у гава к'ьтеба гөломат вәкьр, әв щи дит кө аһа ньвисар бу:

* **4:4** Нав һнәк дәстньвисарада аһа йә: «Нә кө т'әне инсан бь нен дьжи, ле бь һәр хәбәрәкә Хвәде».

4:4 Дөбарәкьрьна Qануне 8:3. **4:8** Дөбарәкьрьна Qануне 6:13. **4:11** Зәбур 91:11-12.

4:12 Дөбарәкьрьна Qануне 6:16.

18 «P'oh'e Ходан ль сэр Мьн э,
чъмки Әви Әз бь р'ункьрьне^ф
к'ьфш кьрьм,
вәки Мьзгинийе бьдъмә
фәқира,
у Әз шандъмә һесирар'а бой
сәрбәстийе
у корар'а бой дитьне
даннасин кьм,
азайе бьдъмә бьндәста
19 у сала Ходанә дьлованийе*
жи бьдъмә наскьрьне».[†]

20 У к'ьтеб г'оломат кьр да бәрдәсти
р'уньшт у к'ьништеда һ'әму зур'
бьбун ль Ви дьньһер'ин. 21 Әви
дәстпекьр ванар'а гот: «Әва нь-
висара иро һатә сери, гава вә
бьһист». 22 һ'әмуяа жи бона Ви
қәнщ хәбәр дьдан у сәр хәбәрда
Вийә мәрифәт зәндәгьрти мабун
у дьготьн: «Әва нә к'өр'е Усьв э?»
23 Әви ванр'а гот: «һуне р'аст ве
готьне сәр Мьн бежьн: һ'әкимо!
Дә һ'әкимтийе ль хвә бькә. У әв
тьштед мә бьһистьн к'ө Тә Кәфәр-
наһумеда кьрьн, ль вьр щи-мьс-
к'әне хвәда жи бькә». 24 У гот: «Әз
р'аст вәр'а дьбежьм, п'ехәмбәр
щи-мьск'әне хвәда бекәдр э. 25 Әз
р'астийе вәр'а дьбежьм, гәләк
жьнәби Исраеледа һена Елйасда
һәбун, чахе се сал у шәш мәһа
ә'зман һатә гьртьне у т'әмамийа
вәлетда бу хәлайикә гьран. 26 Ле
Елйас кәсәкир'а нәһатә шандь-
не, пештьри жьнәбийа жь бажаре
Сәрәпта Сайдайер'а.[†] 27 У гәләк
к'оти^ф жи Исраеледа һена Елиша

п'ехәмбәрда һәбун у жь ван т'ө
кәс паьж^ф нәбу, пештьри Нә'ма-
не жь Сурйайе».[†] 28 Гава һ'әмуяед
к'ьништеда әв йәк бьһистьн, һерс
к'әтьн. 29 Р'абун Әв жь бажер дәр-
хьстьн, бьрьн сәр ви ч'ийайе ль
к'ө бажаре ван һатьбу чекьрьне,
вәки Ви жь кәнделда бавежьн.
30 Ле Әв нав ванр'а дәрбаз бу чу.

Иса р'өһ'е^ф һ'әрам дәрдьхә
(Марқос 1:21-28)

31 Иса бәржер бу һатә бажаре
Кәфәрнаһума Щәлиле у р'ожа шә-
мийе әв һин дькьрьн. 32 Әв ль сәр
һинкьрьна^ф Ви зәндәгьрти мабун,
чъмки хәбәрда Ви бь һ'өкөм бу.
33 У к'ьништеда мәрвьәк һәбу, к'ө
р'өһ'е^ф щьнайи^ф һ'әрам пер'а һәбу.
Әви бь дәнгәки бьльнд кьрә қи-
р'ин: 34 «Вәй! Тө чь жь мә дьхвәзи
Исайе Ньсрәте? Тө һатийи қьр'а
мә бини? Әз заньм Тө к'и йи. Тө
Пирозе Хвәде йи!» 35 Иса ле һьлат
у гот: «Кәр' бә у же дәрк'әвә!» Щьн
әв бәр ван ль әрде хьст у бе зь-
рардайин жь ви дәрк'әт. 36 һ'әму
зәндәгьрти ман, һәвр'а дьготьн:
«Әв чь готьн э? Әв бь һ'өкөм у
қәватә ә'мьри ль р'өһ'ед һ'әрам
дькә у дәрдьк'әвьн?» 37 У бә'са Ви
һ'әму дор-бәра бәла дьбу.

Иса гәләк нәхвәша
қәнщ дькә
(Мәтта 8:14-17; Марқос 1:29-34)

38 Әв жь к'ьниште дәрк'әт чу
мала Шьмһ'ун^ф. Хвәсийа Шьмһ'ун

* 4:19 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Сала қәбулкьрьна Ходан».

4:18-19 Ишайа 61:1-2. 4:25-26 П'адшати I, 17:8-16. 4:27 П'адшати II, 5:1-14.

гэл т'айеда дьнэ'лийа у бона we жь Wi ниви кьрын. ³⁹Иса сэр wer'a сэкьни, ль т'айе хьлат у т'айе же бэр'да. Дэстхwэда р'абун сэр хwэ, бэрдэсти ванр'а кьр. ⁴⁰Гава р'о дьчу ава, h'эмуйед кө шур'э-щур'э нэхwэшийед ван һэбун анинэ щэм Wi. Эви дэсте Хwэ дани сэр ван һэр йэки у эw қэнщ кьрын. ⁴¹Жь гэлэка жи щын дэрдьк'этын, дькьрынэ қир'ин у дьготын: «Тө Көр'е Хwэде йи!» Ле Иса ль ван хьлат у нэдьһышт эw хэбэр дьн, чьмки заньбун кө Эw Мэснһ йэ.

Даннасинийа т'эмамийа Щьһустане

⁴²Сьбөһ кө элал бу, Иса р'абун чу щики хэвлэ. Э'лалэт ль Wi дьгэр'ийан у h'эта щэм Wi һатьн, нэдьһыштын кө Эw дэст жь ван бьк'ьшинэ. ⁴³Ле Эви ванр'а гот: «Гэрэке Эз бажаред дьнда жи Мьзгинийа П'адшатийа^ф Хwэде бьдм, чьмки Эз бона we йэке һатьмэ шандьне». ⁴⁴У к'ьништед Щьһустанеда* даннасин дькьр.

**Иса гази шагьртед^ф Хwэйэ
пешьн дькэ**
(Матта 4:18-22; Марқос 1:16-20)

5 ¹Щарэке Иса ль бэр гола^ф Щенисарте сэкьнибу у э'лалэте дора Wi гьрт, кө хэбэра Хwэде бьбьһе. ²У Эви дө қайьк дэве голе дитьн, мэ'сигьр жь ван дэрк'э-тьбун у т'ор'ед хwэ дьшуштын. ³Иса к'этэ қайькэкэ жь ван, кө йа Шьмһ'ун бу, ниви жь wi кьр,

кө қайьке һьнэки жь бэже дур хэ. У Эw р'уньшт, жь қайьке э'лалэт һин кьр. ⁴Чахе Эви хэбэрдана Хwэ хьлаз кьр, Шьмһ'унр'а гот: «Қайьке бьбэ щийе к'ур у т'ор'ед хwэ бавезьнэ неч'ире». ⁵Шьмһ'ун ле вэгэр'анд у гот: «Мамоста, мэ т'эмамийа шэве кьр-нэкр тыштэк нэгьрт, ле бона хатьре Тэ эзе т'ор'ра бавезьме». ⁶У гава өса кьрын, һақас мэ'си к'этьне, кө т'ор'ед ван дьқэтийан. ⁷У бь нишана гази һэвалед хwэйэ қайька дьнда дькьрын, кө бен али ван бькьн. У эwana һатьн һэр дө қайьк жи т'ьжи кьрын, һьндьк мабу нөқ буна. ⁸Гава Шьмһ'ун-Пэтрис эв йэк дит, хwэ авитэ чоке Иса у гот: «Хwэйи, дури мьн һэр'э, эз йэки гөнэк'ар^ф ьм». ⁹Чьмки бона ван мэ'сийед гьрти хофе wi у h'эмуйед пер'а гьртьбу, ¹⁰өса жи Ақуб^ф у Йун'әннайе^ф көр'ед Зэбэди, кө һэвалед Шьмһ'ун бун. У Иса Шьмһ'унр'а гот: «Нэтьрсэ! Жь вьр шунда те мэрьва мина мэ'сийа бьгьри». ¹¹У қайьк дэрхьстьнэ бэже, һэр тышт һыштын пэй Wi чун.

**Иса йэки жь к'отибуне
пақьж дькэ**
(Матта 8:1-4; Марқос 1:40-45)

¹²Гава Иса бажарэкида бу, ль вьр мэрьвэки сэрда-педа к'оти һэбу. Чахе эви Иса дит, хwэ дэвэр'уйа авит же лава кьр у гот: «Хwэйе мьн! һэгэр бьхвази, Тө дькари мьн пақьж ки». ¹³У Иса дэсте Хwэ дьреж кьре, ле к'эт у

* 4:44 Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Щэлиледа».

гот: «Эз дьхвазьм. Пацьж бэ!» У дэстхвэда к’отибун же чу. ¹⁴ Иса г’эми да ви, кө ве йэке кэсир’а нэбежэ, ле гот: «Һэр’э хвэ нишани к’аһин кэ у чава Муса г’эми дайэ, һ’эдийа пацьжбуна хвэ бьдэ, вэки һ’эмуйар’а бьбэ шэ’дэти, кө тө пацьж буйи». ¹⁵ Нав у дэнге Иса һе бэла дьбу у п’эр’ э’лалэт дьщывийа кө гөһдарийа Ви бькын у жь нэхвэшийед хвэ қэнщ бьн. ¹⁶ Ле Әви Хвэ ль щийе хэвлэ дьгьрт у дөа дькьр.

Иса шьлушэ’тэки қэнщ дькэ у гөнэйед ви дьбахшинэ
(*Мәтта 9:1-8; Марқос 2:1-12*)

¹⁷ О’ожэке чахе Әви һин дькьр, һьнэкэ жь ферьсийа^ф у дэрсдаред Қануне жи р’уньштьбун, кө жь һ’эму гөндөд Щэлиле, Щьһустане у жь Оршэлиме һатьбун. Қәвата Хөдан һазьр бу, вэки Иса нэхвэшөд ван қэнщ бькэ. ¹⁸ Ве дэме чэнд мэрийа йэки шьлушэ’т ньвинөва анин у дьхвэстын эв бьбьрана һьндөр’ у ль бэр Иса данина. ¹⁹ У гава вана жь дэст э’лалэта гьран т’ө р’е нэдитын кө ви биньнэ һьндөр’, р’абунэ сэр хени, к’эриид вэкьрын, ньвинөва дахьстынэ нава мале, ль бэр Иса. ²⁰ Гава Әви бавэрийа ван дит, готэ йе шьлушэ’т: «Ә’вдо, гөнэйед тэ һатьнэ бахшандьне». ²¹ Қанунзан у ферьсийа дэстпекьр фькьрин у һэвр’а готын: «Әв к’и йэ аһа Хвэде бөһөрмэт дькэ? Пештьри Хвэде к’и дькарэ гөнэйа бьбахшинэ?» ²² Фькьред ван Исава э’йан бун у ль ван вэгэр’анд гот: «Һун чь

дьле хвэда дьфькьрын? ²³ К’ижан р’һһ’эт те готьне: «Гөнэйед тэ һатьнэ бахшандьне», йан: «Р’абэ у бьгэр’э?» ²⁴ Ле вэки һун бьзаньбьн кө һ’өкөме Көр’е^ф Мерьв һэйэ ль сэр дьне гөнэйа бьбахшинэ», готэ йе шьлушэ’т: «Эз тэр’а дьбежьм, р’абэ ньвина хвэ һьлдэ һэр’э мала хвэ». ²⁵ Әв жи бэр ч’э’ве ван пер’а-пер’а р’абу у ньвина кө ль сэр п’алдаи бу һьлда чу мала хвэ у шькьри дьда Хвэде. ²⁶ Һ’эму һ’эйр-һ’өжмэк’ар ман у шькьри дьданэ Хвэде, бь хофа мэзын дьготын: «Иро мә тыштед нэбуи дитын».

Иса гази Леви^ф дькэ
(*Мәтта 9:9-13; Марқос 2:13-17*)

²⁷ Пэй we йэкер’а Иса дэрк’эт, ль щийе хэрщһьлдане хэрщгьрэки^ф р’уньшти дит кө наве ви Леви^ф бу у готе: «Пэй Мьн вэрэ». ²⁸ Әви жи һэр тышт һьшт, р’абу пэй Ви чу. ²⁹ Леви мала хвэда һөрмэтэкэ мэзын жер’а кьр. Т’эви ван гэлэк хэрщгьр у һьнэкед майин жи ль сэр сьфре р’уньштьбун. ³⁰ Ферьсийа у қанунзанөд ван бина хвэ тэнг кьрын у шагьртед^ф Вир’а готын: «Чьма һун т’эви хэрщгьр у гөнэ-к’ара дьхвьн у вэдьхвьн?» ³¹ Иса ль ван вэгэр’анд у гот: «Сахлэм нэ һ’эвще һ’эким ьн, ле нэхвэш. ³² Эз нэһатьмэ гази йед р’аст кьм, ле гази гөнэк’ара кьм кө т’обэ^ф кьн».

Пьрса р’ожигьртьне
(*Мәтта 9:14-17; Марқос 2:18-22*)

³³ Вана жь Иса пьрси: «Чьма шагьртед Йуһ’әнна у өса жи йед ферьсийа т’эме р’ожи дьгьрын у

дöа дыкын, ле шагъртед Тэ дьхвын у вэдьхвын?»³⁴ Әви жи готэ ван: «Һун дыкарын бежынэ хвэндийед дэ'вате: «Р'ожи быгьрын, һ'эта кө зэ'ва т'эви ван э?»³⁵ Ле р'оже бен, гава зэ'ва жь ван бе һьлдане, һынге ван р'ожада we р'ожи быгьрын».

³⁶ Әви мәсэлэк жи ванр'а гот: «Кэсэк жь п'арч'е ну набьр'э у к'ынща кэвн п'инэ накэ. һэгэр öса быкэ, һын п'арч'е ну дьдэлешэ, һын жи кэвн у ну ль һэв накын. ³⁷ У нэ жи кэсэк шэрава ну дькэ мәшкэд кэвн. һэгэр öса быкэ, шэрава ну we мәшка быг'эдинэ у быр'ьжэ, мәшке жи хьраб бьн. ³⁸ Ле гэрэке шэрава ну быкынэ мәшкэд ну*. ³⁹ У кэсэк пэй шэрава кэвнр'а нахвазэ йа ну вэхвэ, чьмки йа кэвн һе ле хвэш те».

Пьрса р'ожа шэмийе

(Матта 12:1-8;

Марқос 2:23-28)

6 ¹ Р'ожэкэ шэмийе Иса нава зэвийар'а дэрбаз дьбу, шагъртед Ви сьмбылед гэньм дьчьнин, дәстед хвэда дьфьрькандьн у дьхварьн. ² Ле жь ферьсийа һнэка гот: «Чьма һун тыште нэщайизи р'ожа шэмийе дыкын?»³ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Wэ нэхвэндийэ кө Давьд чь кьр, гава әв у йед пер'а бьр'чи бун?»⁴ Нэ әв к'этэ Хана^ф Хвэде у нане^ф Хвэдер'а даий һьлда, һын хвэха хвар, һын жи да йед т'эви хвэ, wэки т'ö кэсир'а нэ щайиз бу бьхвара, пештьри к'аһи-

на?»⁵ У ванр'а гот: «Көр'е Мервь Хвэие шэмийе йэ жи».

Иса р'ожа шэмийе мэрвье

кө дәсте ви к'ышийабу

қәнщ дькэ

(Матта 12:9-14; Марқос 3:1-6)

⁶ У р'ожа шэмикэ дьн Иса чу к'ыниште, кө һин быкэ. Мэрвэк ль wьр һэбу, кө дәсте wийи р'ас-те к'ышийабу. ⁷ Ч'э'ве қанунзан у ферьсийа ль сэр Ви бун, гэло we р'ожа шэмийе нэхвэша қәнщ кэ йан на, wэки мә'никэ ван һэбэ, кө хэйба Ви быкын. ⁸ Ле фькьред ван Исава ә'йан бун у wi мэрвье дәстк'ышийайир'а гот: «Р'абэ ве говэке бьсэкьнэ». Әв жи р'абу сэкьни. ⁹ һынге Иса ванр'а гот: «Әзе пьрсэке жь wэ быкьм. Р'ожа шэмийе чь щайиз э быкын: Қәнщи йан хьраби, р'öһ'эки хьлаз кьн йан öнда кьн?»¹⁰ У Иса ль һ'эмуйед дора Хвэ ньһер'и, wi мэрвьир'а гот: «Дәсте хвэ дьреж кэ». Әви жи öса кьр у дәсте wi диса қәнщ бу. ¹¹ һынге вана жь һерса хвэ дьхвар, нав һэвда дьшешьрин, кө чь биньнэ сэре Иса.

Бьжартьна

һэр донздәһ шандийа^ф

(Матта 10:1-4; Марқос 3:13-19)

¹² Ван р'ожада Иса чу сэре ч'и-йе, кө дöа быкэ у т'эмамайа шэве бэр Хвэде бь дöа дэрбаз кьр. ¹³ Ча-хе сьбәһ зэлал бу, Әви гази шагъртед Хвэ кьрын у донздәһ мэрвь жь

* 5:38 Нав һнэк дәстньвисарада аһа йэ: «Кö һэр дö жи бенэ хвэйкьрьне».

6:4 Қануна К'аһинтийе 24:9; Самуел I, 21:1-6.

нав ван бьжартын, кө навед ван жи «шанди^ф» дани: ¹⁴Шьмһ'уне кө наве ви дани Пэтрус^ф у бьрайе ви Эндравьс, Ақуб у Йуһ'энна, Филипо у Бэртоломэйо, ¹⁵Мэтта у Т'ума, Ақубе^ф халфаво у Шьмһ'уне кө вэлатп'арез^ф дьһатэ готье. ¹⁶Цьһудайе Ақуб у Цьһудайе^ф исхэрийоти, кө нэмамия Ви кьр.

**Иса даннасин дькэ,
нин дькэ у қәнц дькэ
(Мэтта 4:23-25)**

¹⁷Әв бь т'эви ван бэржер бу хат, р'астэке сэкьни. Ль we дәре к'омэкэ шагьргайэ мэзын у цьм-э'тэкэ гьран жь т'эмамия Цьһус-тане, Оршэлиме у жь дәве бэ'ра Суре у Сайдайе цьвийайи бун. ¹⁸Әвана хатьбун, вэки гөһдарийа Ви бькьн у жь нэхвэшийед хвэ қәнц бьн. У йед жь р'өһ'ед һ'эрам щэфа дьк'ьшандьн жи қәнц дьбун ¹⁹у т'эмамия э'лалэте жи дыщэ'-данд, вэки дәсте хвэ бьдана Ви, чьмки қэват жь Ви дэрдьк'эт у һэр кэс жь ван қәнц дьбу.

**Йед хвэзьли у нэ хвэзьли
(Мэтта 5:1-12)**

²⁰Иса бэре Хвэ да шагьртед Хвэ у гот:

«Хвэзи ль вэ фэқира,
чьмки П'адшатийа^ф Хвэде йа
вэ йэ.

²¹Хвэзи ль вэ, кө хун ньһа
бьр'чи нэ,
чьмки хуне т'ер бьн.
Хвэзи ль вэ, кө хун ньһа
дьгьрин,
чьмки хуне бьк'эньн.

²²Хвэзи ль вэ, гава хун бона
Көр'е Мервь бэр ч'э'ве
мэрийа р'эш бьн,
гава вэ қэбул нэкьн, вэ
беһөрмэт кьн

у наве хьраб сэр вэ дэрхьн.
²³We р'оже эшқ бьн у жь шабуна
бьра ньгед вэ э'рд нэгьрэ, чьмки
ва һэде вэ ль э'змен гэлэк э, чьмки
кал-бавед ван жи сэре п'ехэмбэра
өса дькьрьн.

²⁴Ле вэй ль вэ дәвлэтийа,
чьмки хун гьһиштьнэ мэрэме
хвэ.

²⁵Вэй ль вэ, кө хун ньһа т'ер ьн,
чьмки хуне бьр'чи бьн.
Вэй ль вэ, кө хун ньһа
дьк'эньн,
чьмки хуне бьгьрин у шине
бькьн.

²⁶Вэй ль вэ, кө һ'эму мэрвь
бона вэ қәнц хэбэр дьдьн,
чьмки кал-бавед ван жи
п'ехэмбэред дэрэвр'а өса
дькьрьн.

**Дьжмьнед хвэ һ'эз бькьн
(Мэтта 5:38-48; 7:12а)**

²⁷Ле Әз вэр'а, йед кө дьбьһен
дыбежьм, дьжмьнед хвэ һ'эз бь-
кьн, хернэхвэзед хвэр'а қәнцийе
бькьн. ²⁸Ньфьр'кьред хвэ бьмба-
рэк^ф кьн у бона йед хьрабийе вэ
дькьн, дөа бькьн. ²⁹Һэгэр йэк р'уйе
тэ хэ, йе дьн жи бьдэ бэр у йе кө
п'оте тэ жь тэ бьстинэ, кьрасе хвэ
жи жер'а бьһелэ. ³⁰Бьдэ ви, к'и
жь тэ дьхвэзэ у к'и жь тэ дьсти-
нэ пашда нэхвэзэ. ³¹У чава хун
дьхвэзын мэрвь бона вэ бькьн,
хун жи өса ванр'а бькьн. ³²Һэгэр

хун ван һ'ыз бькьн, к'ижан кӧ вә һ'ыз дькьн, чь фәйдә? Нә гӧнәк'ар жи ван һ'ыз дькьн, к'ижан кӧ ван һ'ыз дькьн? ³³ У һәгәр хун қәнщикьред хвәр'а қәнщийе бькьн, чь фәйдә? Нә гӧнәк'ар жи ӧса дькьн? ³⁴ У һәгәр хун дәйн дьдьнә йед ӧса, жь к'ижана гӧмана вә һәйә пашда бьстиньн, чь фәйдә? Нә гӧнәк'ар жи дәйн дьдьнә гӧнәк'ара, кӧ диса һақаси пашда бьстиньн? ³⁵ Ле хун дьжмьнед хвә һ'ыз бькьн, қәнщийе бькьн, дәйн бьдьн у һивийа вәгәр'андьне нәминьн. һәқе вәйе гәләк бә у хуне бьбьнә зар'ед йе һәри Жорьн. Чьмки Әв бона бешекьра жи, нәр'аста жи қәнщ ә. ³⁶ Дьлр'ә'м бьн, чава Баве^ф вә дьлр'ә'м ә.

**Һинкьрна дәрһәқа
ломәкьрнеда**
(Мәтта 7:1-5)

³⁷ Лома нәкьн у ломәйе ль вә нәбьн, нәһәқийе нәкьн, нәһәқи we ль вә нәбә, бьбахшиньн вәр'а we бе бахшандьне. ³⁸ Бьдьн, вәр'а we бе дайине, бь пиванәкә т'џжи һ'әжанди, дәвьсанди, сәри қуч' we бькьнә п'еша вә. Чьмки бь чь чапе хун бьпивьн, бь we жи вәр'а we бе пиване». ³⁹ Әви мәсәләк жи ванр'а гот: «Гәло кор дькарә р'ебәрийе кора бькә? Нә һәр дӧйе жи бьк'әвьнә ч'ә'ле? ⁴⁰ Шагьрт жь дәрсдаре хвә нә мәстър ә, ле әве кӧ хвәндьна хвә р'ьнд пек тинә, дькарә мина дәрсдаре хвә бә. ⁴¹ Тӧ чьма қыршьке ч'ә'ве бьрайе хвәда дьбини, ле к'еране ч'ә'ве хвәда набини? ⁴² Йан жи чава тӧ

дькари бежи бьрайе хвә: «Бьра, бьһелә кӧ әз қыршьк жь ч'ә'ве тә дәрхьм, ле тӧ к'еране ч'ә'ве хвәда набини? Дӧр'у! Пешийе к'еране ч'ә'ве хвә дәрхә, паше те қәнщ бьбини кӧ чава қыршьк жь ч'ә'ве бьрайе хвә дәрхи.

Дар у бәре we
(Мәтта 7:17-20; 12:34б, 35)

⁴³ Дара қәнщ бәре хьраб надә, нә жи дара хьраб бәре қәнщ. ⁴⁴ һәр дар жь бәре хвә те наскьрьне, кәсәк жь стьрийа һежира начьнә у нә жи жь дьр'ийе тьрийа. ⁴⁵ Мәрьве қәнщ, жь хьзна дьле хвәйи қәнщ, қәнщийе дәртинә, ле мәрьве хьраб, жь хьзна дьле хвәйи хьраб хьрабийе дәртинә. Чьмки дьле ви чьва т'џжи йә зар жи әве дьбежә.

Һ'имед дӧ мала
(Мәтта 7:24-27)

⁴⁶ Хун чьма Мьнр'а «Хвәйи! Хвәйи!» дьбежьн у ван тьштед кӧ Әз вәр'а дьбежьм накьн? ⁴⁷ һәр кәсе кӧ те щәм Мьн готьнед Мьн дьбьһе у дьқәдинә, Әз вәр'а бежьм мина к'е йә. ⁴⁸ Әв мина мәрвьәки йә, йе кӧ мале чедькә, әрде дьк'олә к'ур дькә, һ'име we ль сәр кевьр датинә. У гава лейи р'адьбә, ч'әм ль we мале дьхә, әв һәһ'әжә, чьмки р'ьнд һәтьбу чекьрьне. ⁴⁹ Ле әве хәбәрәд Мьн дьбьһе у һәқәдинә, мина мәрвьәки йә, йе кӧ сәр хвәлийе бе һ'им мале хвәр'а чедькә. Гава ч'әм ле дьхә, дәст-хвәда һьлдьше, вәран дьбә, ль бәр мират'е дьчә».

**Иса хөламе сәрсәдәки
қәнц дькә**

(*Мәтта 8:5-13;*

Йуһ'әнна 4:43-54)

7 ¹ Гава Иса әв готънед кә we гөһдарар'а бьгота хьлаз кьрын, чу Кәфәрнаһуме. ² У хөламе сәрсәдәки, кә бона ви йәки һежа бу, нәхвәш бәр мьрыне бу. ³ Гава әви бона Иса бьхист, р'успийед^ф щьһуйа^ф шандьнә щәм Ви у же һиви кьр, кә бе хөламе ви хьлаз кә. ⁴ Әвана һатънә щәм Иса, гәләки һиви же кьрын у готън: «Әв һежа йә кә Тө әве қәнщийе жер'а бьки, ⁵ чьмки әв мьләте мә һ'вз дькә у к'ьништ жи бона мә чекьрийә». ⁶ Ынге Иса т'әви ван чу. Гава незики мале бу, сәрсәд чәнд достед хвә шандьнә пешийа Ви, Вир'а гот: «Хвәйе мьн, зә'мәте нәбинә, чьмки әз нә һежа мә кә Тө бейи мала мьн. ⁷ Бона ве йәке мьн хвә лайиқи Тә нәгьрт, кә бьһатама пәй Тә жи. Т'әне хәбәрәке бежә у хөламе мьне қәнц бә. ⁸ Чьмки әз хвәха жи мәрввәки бьн һ'өкөмда мә у бьн дәсте мьнда жи әскәр һәнә. Әз йәкир'а дьбежым: «Һәр'ә», дьчә, йәки дьнр'а дьбежым: «Вәрә», те у жь хөламе хвәр'а дьбежым: «Әви тышти бькә», дькә». ⁹ Гава Иса әв йәк бьхист, сәр ви зәндәгьрти ма у вәгәр'ийа сәр we щьмә'та кә пәй Ви дьчу, гот: «Әз вәр'а дьбежым, Мьн Исраеледа жи бавәрикә аһа йәкида нәдитийә». ¹⁰ У әвед шанди вәгәр'ийанә мал, дитън кә we әв хөлам қәнц буйә.

Сахбуна көр'е жьнәбийе

¹¹ Р'ожәкә дьн Иса чу бажарәки, кә наве ви Найин бу у шагьртед Ви жи т'әви ә'лаләтәкә гьран Вир'а дьчун. ¹² Гава незики дәргәһе^ф бажер бу, ва мьрик дәрдьхьстън. Әв көр'е жьнәбикә тайе т'әне бу у гәләк һәвари жи жь бажер пер'а дьчун. ¹³ Гава Хөдан де дит, дьле Ви ле шәвьги у готә we: «Нәгьри». ¹⁴ Әв незики дарбәсте бу гьрт у әвед кә дьбьрын сәкьнин, Иса гот: «Хорто! Әз тәр'а дьбежым, р'абә!» ¹⁵ Мьри р'абу р'унышт, дәстпекьр хәбәр да у Иса әв да дийа ви. ¹⁶ У saw к'әтә сәр һ'әмуя, шькьри дьданә Хвәде у дьготън: «П'ехәм-бәрәки мәзын нава мәда дәрк'әти-йә!» у: «Хвәде сәрик дайә мьләте Хвә!» ¹⁷ Нав у дәнге Ви т'әмамийа Щьһустане у дор-бәре we бәла бу.

Иса шаба пьрса

Йуһ'әннайе ньхөмдар дьдә
(*Мәтта 11:1-19*)

¹⁸ Шагьртед Йуһ'әнна Йуһ'әннар'а бона ван һ'әму тышта готън. Йуһ'әнна жи гази дө шагьртед хвә кьр ¹⁹ у әв шандьнә щәм Хөдан, вәки же бьпьрсън: «Тө Әв и, Йе кә гәрәке бьһата, йан әм һивийа йәки дьн бьн?» ²⁰ Әв мәри һатънә щәм Иса у готън: «Йуһ'әннайе ньхөмдар^ф әм шандьнә щәм Тә, кә жь Тә бьпьрсън, Тө Әв и, Йе кә гәрәке бьһата, йан әм һивийа йәки дьн бьн?» ²¹ У we дәме Иса гәләк жь нәхвәшийа, дәрба, жь р'өһ'ед хьраб^ф қәнц кьрын у ч'әвед гәләк кора вәкьрын. ²² Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Һәр'ьн, чь кә wә

дит у бһист Йуһ'эннар'а бежын: Кор дьбиньн, сәқәт дьгар'ын, к'оти пақьж дьбьн, кәр' дьбһен, мьри р'адьбьн^ф у фәқирар'а жи Мьзгини те дайине. ²³ У хвәзи ль ви, кә жь Мьн п'ышк набә».

²⁴ Гава әвед кә Йуһ'әнна шан-дьбун чун, Иса бона Йуһ'әнна ә'лаләтер'а дәстпекьр гот: «(хун дәрк'әтһнә бәр'ийе чь бьбиньн? Қамишәки кә жь байе дьһ'әжә? ²⁵ Йан дәрк'әтһн чь бьбиньн? Мәрвәки к'ынще назьк^ф ль хвә кьри? Нә әвед кә к'ынще назьк хвә дькьн у ә'мьре р'нд дәрбаз дькьн, әв малед п'адшада нә? ²⁶ Йан хун дәрк'әтһн чь бьбиньн? П'ехәмбәрәки? Бәле, Әз вәр'а дьбежьм, жь п'ехәмбәрәки жи мәстьр ә. ²⁷ Әва әв ә, бона к'ижани ньвисар ә: «Ва йә Әзе қасьде Хвә пешийа Тәва бьшиньм. Әве р'ийа Тә пешийа Тәва һазьр кә».¹ ²⁸ Әз вәр'а дьбежьм, жь нава әвед кә жь к'өлфәта дьне к'әтһнә, т'ө кәс жь Йуһ'әнна мәстьр нәбуйә, ле П'адшатийа^ф Хвәдеда йе һәри бьч'ук жь ви мәстьр ә». ²⁹ Гава т'әмамийа щьмә'те, өса жи хәрщгьра әв йәк бһист, т'ьвдира Хвәде р'аст һ'әсаб кьрын, чьмки бь ньхөмандьна Йуһ'әнна һатьбунә ньхөмандьне. ³⁰ Ле ферьси у қанунзана бона хвә т'ьвдира Хвәде т'әхсир кьрын, чьмки вана нәхвәст кә жь Йуһ'әнна бенә ньхөмандьне.

³¹ Иса сәрда зедә кьр гот: «Әз мәрвьед ви ньсьли мина чь бьшьбиньм? Йан әв мина чь нә? ³² Әв мина ван зар'а нә, йед кә базаредә р'унышти нә, гази һәвдө дькьн у дьбежьн: «Мә бона вә зөр'не хьст, хун нәр'әқьсин у бона вә бәйт' гот, хун нәгьрийан. ³³ Йуһ'әннайе ньхөмдар һат, нә нан дьхвар, нә жи шәрәв вәдхвар*, вә дьгот: «Щьн вида һәйә». ³⁴ Көр'е Мервь һат, дьхвә у вәдхвә, хун бона Ви дьбежьн: «Ва Әв йәки пәй хварьн у вәхварьне к'әти йә, досте хәрщгьр у гөнәк'ара йә. ³⁵ Ле һ'әмуийед кә пәй сәрвахтийе дьчьн әв к'ьфш дькьн кә сәрвахти р'аст ә*».

Иса мала Шьмһ'унда к'өлфәта гөнәк'ар дьбахшинә

³⁶ Йәки ферьси һиви жь Иса кьр, кә т'әви ви хварьне бьхвә. Әв жи чу мала ви ферьсийи, сәрсьфре р'унышт. ³⁷ У ви бажарида к'өлфәтәкә ч'ә'вдәр һәбу. Гава ве бһист кә Әв мала ферьсида сәрсьфре р'уныштийә, дәрданәкә алабастьрейи р'уне бинхвәш ани, ³⁸ пыштева бәр ньгед Ви сәкьни гьрийа, бь һесьред хвә ньгед Ви шьл кьрын у бь п'ор'е сәре хвә жи зьһа кьрын. Паше ньгед Ви р'амусан, бь р'уне бинхвәш жи р'ун^ф

* **7:33** Йуһ'әннайе ньхөмдар йәки «нәзир^ф» дьһатә һ'әсабе.

* **7:35** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сәрвахти жь һ'әму зар'ед хвә р'аст к'ьфш дьбә». һьнәк жи аһа фә'м дькьн: «Сәрвахти жь һ'әму ә'мәлед хвә к'ьфш дьбә кә әв р'аст ә».

7:27 Малахи 3:1.

кърн. ³⁹ Гава ви ферьсийе кӧ Әв т'гглиф кърбу эв йӕк дит, дӕле хвӕда гот: «Һӕгэр Әва п'ехӕмбэр буйа, we бзыньбуйа кӧ к'и йӕ у йӕкӕ чава йӕ дӕсте хвӕ дайӕ Ви», чьмки йӕкӕ ч'ӕвдэр бу. ⁴⁰ Иса ви-р'а гот: «Шьм'ун, Әз дьхвазьм тыштӕки тэр'а бежьм». Әви жи гот: «К'эрӕм кӕ бежӕ, дӕрсдар». Иса гот: ⁴¹ «Дӧ дӕйндаред йӕки һӕбун, йӕк пенсьд зиви^ф дӕйндаре ви бу, йӕк жи пенщи. ⁴² Ле чьмки тыштӕки ван т'ӧнӕбу кӧ дӕйне хвӕ бьдана, әви бахшандӕ һэр дӧйа жи. Ньһа жь ван һэр дӧйа к'ижане гӕлӕки ви һ'ӕз бькӕ?» ⁴³ Шьм'ун ле вӕгэр'анд у готе: «Т'ӕхмина мьн әве кӧ гӕлӕк жер'а һатӕ бахшандьне». Иса ви-р'а гот: «Тӕ р'аст те дӕрхьст». ⁴⁴ У сэр к'ӧлфӕтеда вӕгэр'ийа, Шьм'унр'а гот: «Ве к'ӧлфӕте тӧ дьбини? Әз һатьмӕ мала тӕ, бона ньгед Мьн тӕ ав нӕда, ле әве бь һесьред хвӕ ньгед Мьн шьл кърн у бь п'ор'е сӕре хвӕ жи зьһа кърн. ⁴⁵ Тӕ р'амусанӕк нӕда Мьн, ле жь һынгева кӧ Әз һатьмӕ вьр, әве дӕст жь р'амусана ньгед Мьн нӕк'шандийӕ. ⁴⁶ Тӕ сӕре Мьн р'ун^ф нӕкър, ле әве бь р'уне бинхвӕш ньгед Мьн р'ун кърн. ⁴⁷ Бона ве йӕке Әз тӕр'а дьбежьм, гӧнӕйед ве кӧ гӕлӕк бун һатьнӕ бахшандьне, лӕма әве гӕлӕк һ'ӕз кър. Чьмки к'ер'а гӕлӕк тенӕ бахшандьне, гӕлӕк жи һ'ӕз дькӕ. Ле к'ер'а һьндьк тенӕ бахшандьне, әв һьндьки һ'ӕз дькӕ». ⁴⁸ У вер'а гот: «Гӧнӕйед тӕ һатьнӕ бахшандьне». ⁴⁹ һынге әвед кӧ т'әви Ви сэр сьфре р'уньшьтбун

нав хвӕда дьготьн: «Әва к'и йӕ, һ'ӕта кӧ гӧнӕйа жи дьбахшинӕ?» ⁵⁰ У Иса we к'ӧлфӕтер'а гот: «Бавӕрийа тӕ тӧ хьлаз кърн. Бь хер у сьламӕт һӕр'ӕ».

К'ӧлфӕтед кӧ пӕй Иса дьчун

8 ¹ Пӕй ве йӕкер'а Иса гӧнд у бажара дьгэр'ийа, даннасин дькър, Мьзгинийа П'адшатийа Хвӕде дьда у һӕр донздӕһ шагьрт жи Пер'а бун, ² ӧса жи чӕнд к'ӧлфӕтед кӧ жь р'ӧһ'ед хьраб у нӕхвӕшийа қӕнщ бьбун: Мӕрйӕма кӧ жер'а Мӕждӕлани дьготьн, йа кӧ һ'ӕфт щьн же дӕрк'ӕтьбун ³ у Йӧһана, жьна Хузайе вӕк'илхӕр-ще мала һеродӕс, Сосьн у гӕлӕкед майин, кӧ вана бь һӕбука хвӕва ванр'а бӕрдӕсти дькърн.

Мӕсӕла т'охьмр'ӕш
(*Матта 13:1-9; Марқос 4:1-9*)

⁴ У гава әлалӕтӕкӕ гьран жь гӕлӕк бажара щӕм Иса щьвийа, Әви мӕсӕлӕк гот: ⁵ «Т'охьмр'ӕш р'абу чу кӧ т'охьм бьр'ӕшинӕ. Гава дьр'ӕшанд, һьнӕк к'ӕтьнӕ дӕве р'е һатьнӕ п'епӕскърьне у тӕйрӕ-дед ә'змен һатьн әв хварьн. ⁶ У һьнӕк жи к'ӕтьнӕ щийе кӕвьри, гава шин бун, жь дӕст кемасийа шьлайе һ'ӕшк бун. ⁷ У һьнӕк жи к'ӕтьнӕ нава стьрийа, стьри жи пер'а шин бун у әв хӕньқандьн. ⁸ һьнӕкед дьн жи к'ӕтьнӕ нава әрде қӕнщ у шин бун, сӕд щар бӕр дан». Гава эв йӕк гот, кърӕ гази: «Гӧһе к'ейи бьһистьне һӕйӕ бьра бьбьһе!»

**Иса чьма бы мэсэла
хэбэр дьдэ**

(*Матта 13:10-17;*
Марқос 4:10-12)

⁹ Шагъртед Wi же пьрсин: «Мэ'на эве мэсэле чь йэ?» ¹⁰ Әви гот: «Wэр'а натийэ дайине, кө хун сөр'ед П'адшатийа Хwэде бьзаньбын, ле йед майинр'а бь мэсэла те хэбэрдане кө: «Бньһе-р'ын у нэбиньн, бьбьһен у фэм нэкьн».[†]

**Шьровэкьрна
мэсэла т'охьмр'эш**

(*Матта 13:18-23;*
Марқос 4:13-20)

¹¹ Әв э мэ'на ве мэсэле: Т'охьм хэбэра Хwэде йэ. ¹² Т'охьмед кө к'этьнэ дэве р'е әв ын, йед кө хэбэре дьбьһен, ле мирещьн те хэбэре жь дьле ван дэрдьхэ, кө нэбэ бawэр бькьн у хьлаз^ф бьн. ¹³ Т'охьмед кө к'этьнэ щийе кэвьри әв ын, йед кө гава хэбэре дьбьһен, бь әшқ у ша қабул дькьн. Ле чьмки р'awед ван т'өнэнэ, дэмэкэ кьн бawэр дькьн у wэхте щер'ь-бандьне дьк'эвьн. ¹⁴ Т'охьмед кө к'этьнэ нава стьрийа әв ын, йед кө хэбэре дьбьһен, ле хэмед дьне, һэбуке у шабуна ви әмьрива мь-жул дьбьн, дьхэньқьн у бэред ван нагьһижьн. ¹⁵ У т'охьмед к'этьнэ нав эрде қэнщ әв ын, йед кө бь дьле сах у қэнщ хэбэре дьбьһен, дьле хwэда хwэй дькьн у бь сэбьр бэре хwэ дьдьн.

Ч'ьра сэр п'еч'ьре
(*Марқос 4:21-25*)

¹⁶ Т'ө кэс ч'ьра вехьсти накэ бьн фьраде, нэ жи дькэ бьн щи-ньвине, ле дагинэ сэр п'еч'ьре, wэки әвед кө дьк'эвьнэ һьндөр', р'онайе бь-биньн. ¹⁷ Чьмки тыштэки вэшарти т'өнэ кө дэрнэйе у нэ жи тыштэки дьзива, кө хойа нэбэ у нэйе бэр р'онайе. ¹⁸ Аwa дина хwэ бьдьне кө хун чава дьбьһен, чьмки к'ер'а кө һэйэ, we he ле зедэ бэ у к'ер'а кө т'өнэ, әве кө wi т'ьре һэйэ жи, we же бе стандьне».

Де у бьрайед Иса
(*Матта 12:46-50;*
Марқос 3:31-35)

¹⁹ һьнге де у бьрайед Wi һать-нэ щэм Wi, ле жь дэст зэфбуна э'лалэте нькарьбун незики Wi буна. ²⁰ Щаб данэ Wi кө: «Дийа Тэ у бьрайед Тэ дэрва сэкьни нэ у дьхwазьн Тэ бьбиньн». ²¹ Әви жи ль ван вэгэр'анд у гот: «Де у бьрайед Мьн әв ын, йед кө хэбэ-ра Хwэде дьбьһен у дьқэдиньн».

Иса фьртоне дьсэқьр'инэ
(*Матта 8:23-27; Марқос 4:35-41*)

²² Р'ожэке Иса шагъртед Хwэ-ва к'этэ қайьке у готэ ван: «Әм дэрбази wi бэри голе бьн». У р'е-к'этьн. ²³ Гава қайькеда дьчун, Әв хэвр'а чу. У фьртонэк ль голе р'абу, қайьк т'ьжи ав дьбу, әв қэ-зийеда бун. ²⁴ һьнге шагьрт незики Wi бун, Әв һ'ьшйар кьрьн у готь-не: «Мамоста, Мамоста! Әм онда

8:10 Ишайа 6:9.

дъбън!» Әв р'абу, ль байе у пелед аве һьлат, әв сәкьнин у сәқр'ин. ²⁵Һьнге Әви ванр'а гот: «Бавәрийа вә к'ане йә?» У вана бь хоф, әщөбмайи һәвр'а готын: «Гәло әв к'и йә, кө ә'мьри сәр бе у аве жи дькә у ельми^ф Ви дьбън?»

**Иса йәки щьнак'әти^ф
қәнщ дькә**

(*Мәтта 8:28-34; Марқос 5:1-20*)

²⁶Әвана бь қәйьке чунә г'опрахед Гьрасине, пешбәри Щәлиле. ²⁷Гава Әв дәрк'әтә бәже, жь ви бажари мәрвьәк дәрк'әтә пешийа Ви, кө щьн нав вида бун. Әви зува нә к'ьнщ ль хwә дькьрын у нә жи малда дьма, ле нава гор'ьс-танада. ²⁸Гава әви Иса дит, кьрә қир'ин к'әтә бәр Ви у бь дәнгәки бьльнд гот: «Тө чь жь мьн дьхвази Исайе Көр'е Хwәдейе һәри Жорьн? Әз р'әща жь Тә дькьм, мьн нәдә щәфе!» ²⁹Чьмки Иса ә'мьри сәр р'әһ'е һ'әрам кьрьбу, кө жь ви мәрвьи дәрк'әвә. Әв гәләк щара щьна дьк'әт, гава бь қәйд у зьнщира жи гьредьдан, әви диса қәйд дьқәтандьн у щьна әв чола дьхьст. ³⁰Һьнге Иса жь ви пьрси у готе: «Наве тә чь йә?» Әви гот: «К'омәскәр*», чьмки гәләк щьн к'әтбунә нава ви. ³¹У щьна лава Ви дькьр, кө ә'мьр нәкә әв һәр'ьнә гәлийе^ф һәй-вайе. ³²Ль ви щийи сурики бәразайи мәзьн һәбу, кө сәре ч'ийе дьч'ерийа. Щьна р'әща же дькьр, кө изьне бьдә ван, әв һәр'ьн бьк'әвьнә нава бәраза. Әви

изьн да. ³³У щьн жь нав ви мәрвьи дәрк'әтьн, чун к'әтьнә нава бәраза у әв сури жорда р'әви, хwә жь кәндедда авитьнә голе хәньқин. ³⁴Гава бәразвана әв йәк дит, р'әвин чунә бажар у гөнда, әв йәк гьли кьрын. ³⁵Мәрвь р'абун чун, кө тыште буйи бьбиньн. Гава һатьнә щәм Иса, дина хwә дане, we әв мәрвье кө щьн же дәрк'әтбун, к'ьнще ви ле, сәр һ'ьше хwәда һати, ль бәр ньгед Иса р'унышти йә. Һьнге әв тьрсийан. ³⁶Әвед кө әв йәк дитьбун, йед майинр'а готын, кө чава әви щьнак'әти^ф қәнщ бу. ³⁷Һьнге һ'әму бьнәлийед дор-бәред Гьрасине һиви жь Иса кьрын, кө жь ван дур к'әвә, чьмки sawәкә мәзьн әв гьртбун. Әв жи к'әтә қәйьке у пашда вәгәр'ийа. ³⁸Ле әв мәрвье кө щьн же дәрк'әтбун лава Ви кьр, кө әв жи т'әви Ви һәр'ә. Ле Иса әв вәр'екьр у гот: ³⁹«Вәгәр'ә мала хwә у чь кө Хwәде бона тә кьр гьли кә». У әв чу, чь кө Иса бона ви кьрьбу т'әмамия бажерда дьгот у дькьрә дәнги.

**Қиза мьри у к'әлфәта
нәхwәш**

(*Мәтта 9:18-26; Марқос 5:21-43*)

⁴⁰У чахе Иса вәгәр'ийа, әлләте Әв қәбул кьр, чьмки һ'әму жи һивийа Ви бун. ⁴¹Һьнге мәрвьәки наве ви Йайиро, сәрwере к'ьниште, һат хwә авитә ньгед Иса у һиви же кьр, кө һәр'ә мала ви. ⁴²Чьмки т'әне қизәкә вийә донздәһ сали һәбу у әв жи бәр

* 8:30 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Легейон», ава готи «к'омәкә щьнайә бөһ'әсаб».

мьрне бу. Гава Иса дьчу, э'лалэте зэмэт дыда *Wi*. ⁴³ *Wьр* к'олфэтэк жи хэбу, к'о донздэһ сале *we* бун*, сэр хуне вэббу. Эве *h'эму* хэбука хwэ дабу *h'экима*, ле т'о кэси ч'арэ ле нэкьрбу. ⁴⁴ Эва пыштева хат ль р'ишийед к'ынце *Wi* к'эт у дэст-хwэда хун же ч'ькийа. ⁴⁵ Иса гот: «Эw к'и бу к'о ль *Мын* к'эт?» Гава *h'эмуйа* инк'ар^ф кьр, Пэтрус* гот: «Мамоста, э'лалэт Тэ дэ'ф дьдэ, тэнгасийе дьдэ Тэ**». ⁴⁶ Ле Иса гот: «Йэк ль *Мын* к'эт, чьмки Эз пе *h'э-сийам* к'о жь *Мын* қэwат дэрк'эт». ⁴⁷ У гава к'олфэте дит к'о нэхатэ вэшартыне, лэрьзи, хат хwэ авитэ бэр *Wi* у ль бэр т'эмамия шьмэ'те *Wir'a* гот, к'о бона чь ль *Wi* к'эт у чава пер'а-пер'а қэнц бу. ⁴⁸ Эwi *wer'a* гот: «Э'вде!* Бавэрийа тэ т'о қэнц кьри. Бь хер у сыламэт хэр'э». ⁴⁹ Эwi *he* хэбэр дыда, жь мала сэрwере к'ьниште йэки хат у гот: «Қиза тэ мьр, иди зэмэте нэдэ дэрсдар». ⁵⁰ Гава Иса эв йэк бьхист, *wir'a* гот: «Нэтьрсэ, т'эне бавэр бькэ у *we* қэнц бэ». ⁵¹ Гава Эw чу мал, нэхьшт кэсэк хэр'э хьндөр', пештьри Пэтрус, *Йуh'энна*, *Ақуб* у де у баве қизьке. ⁵² *h'эму* дьгьрийан у шина *we* дыкьрн, ле Иса гот: «Нэгьрин. Эw нэмьрийэ, ле хеньжийэ». ⁵³ *Wана* қарфе хwэ Пе дыкьр, чьмки заньбун к'о эва мьрийэ. ^{54*} У Иса дәсте *we* гьрт, дэнг да

we у гот: «Қизьк, р'абэ!» ⁵⁵ У *r'oh'e* *we* ле вэгэр'ийа, пер'а-пер'а р'абу сэр хwэ. Иса э'мьр кьр, к'о хөрэк бьднэ *we*. ⁵⁶ Де у баве *we* зэндэ-гьрти ман. Ле Эwi т'эми ль *wan* кьр, к'о ве йэке кэсир'а нэбэжн.

Шандьна хэр донздэһа

(*Матта 10:5-15; Марқос 6:7-13*)

9 ¹ Иса гази хэр донздэһ шагьр-тед *Хwэ* кьр, *qəwat* у *h'ököm* да *wan*, к'о *h'эму* щьна дэрхьн у жь нэхwэшийа қэнц кьн. ² Эw шандьн, к'о П'адшатийа *Хwэде* даннасин кьн у нэхwэша қэнц кьн ³ у *wanar'a* гот: «Бона р'е тыштэки хьлнэдьн, нэ шьвдар, нэ турьк, нэ нан, нэ п'эрэ, нэ жи д'о дэст кьрас. ⁴ Чь мала к'о *hун* хэр'эне, *wьр* бь-миньн у жь *wьр* р'ек'эвьн. ⁵ У эw дэра к'о *wэ* қэбул нэкьн, гава жь *wи* бажари дэрген, т'оза ньгед хwэ даwшиньн, *wэки* *wanar'a* бьбэ шэ'дэти». ⁶ У шагьрт р'абун, гонд-гонд гэр'ийан у хэр дэра *Мьзгини*^ф дан, нэхwэш қэнц кьрн.

Шашийа һеродэс

(*Матта 14:1-12; Марқос 6:14-29*)

⁷ *Awa* һеродэсе сэрwер бона *h'эму* кьрьнед Иса бьхист у т'эви-һэв бу, чьмки хьнэка дьгот: «Эва *Йуh'энна* йэ, жь нав мьрийа р'абуйэ» ⁸ у хьнэка жи дьгот: «Елийас э к'ьфш буйэ» у хьнэкед майин жи

* **8:43** Анэгоры Қануна Муса к'олфэта сэр хуне вэбуи *h'эр'эми* дьхатэ *h'эсабе*. хэр кэсе к'о *we* дык'эт дь'эр'эми (нэпақьж дьхатэ *h'эсабе*). Изьна *we* т'өнэбу к'о незики тыштэки пироз буйа. Бьхуньн Қануна К'ахинтийе 15:19-31.

** **8:45** Нав хьнэк дәстньвисарада *aha* йэ: «У йед пер'а».

** **8:45** Нав хьнэк дәстньвисарада эв жи хэйэ: «У Т'о дьбежи, к'и бу, ль *Мын* к'эт?»

* **8:48** Нав хьнэк дәстньвисарада эв жи хэйэ: «Сэрхwэ бэ!»

* **8:54** Нав хьнэк дәстньвисарада эв жи хэйэ: «Иса *h'эму* дэрхьстьнэ дэрва...»

дыготын: «Эва йэк жь п'ехэмбэред бэре йэ сах буйэ». ⁹геродэс гот: «Мын сэре Йуһ'энна да лехьстыне, ле Эва к'и йэ кэ эз дэрһэца Вида ван тышта дьбьһем?» У ви дьхвэст Иса бьдита.

Иса пенц һ'эзара т'ер дькэ
(*Матта 14:13-21;*
Марқос 6:30-44; Йуһ'энна 6:1-14)

¹⁰ Гава шанди вэгэр'ийан, чь кэ ван кьрбу Исар'а гьли кьрын. Эви т'эне шандийед Хвэ т'эви Хвэ һьлдан у чунэ бэрбь бажаре Бет'сайдае. ¹¹ Гава э'лалэт пе һ'эсйа, пэй Ви чу. Иса эв қэбул кьрын у т'эви ван бона П'адшатийа Хвэде хэбэр дьда у эвед кэ һ'эвшце қэнщбуне бун қэнщ кьрын. ¹² Бэре еваре һэр донздэһ һатьнэ щэм Ви у жер'а готын: «Э'лалэте бэр'дэ, кэ һэр'һн гөнд у бэргед дор-бэра щивар бьн у хвэр'а хөрэк дэст хьн, чьмки эм ль щики хьки-хали нэ». ¹³ Ле Иса ванр'а гот: «һун хөрэк бьднэ ван». Вана жи ле вэгэр'анд у готын: «Пештыри пенц нан у дө мэ'сийа вэки майин тыштэки мэ т'өнэ, һэгэр эм нэчьн т'эмамия щьмэ'тер'а хөрэк нэк'бр'һн?» ¹⁴ Чьмки вэкэ пенц һ'эзар мери бун. Эви шагьртед Хвэр'а гот: «Щьмэ'те пенци-пенци бьднэ р'уньштандьне». ¹⁵ У өса кьрын, һ'эму жи данэ р'уньштандьне. ¹⁶ Эви эв пенц нан у һэр дө мэ'си һьлдан, бэре Хвэ э'зменда кьр шыкьри да, кэркьр у да шагьрта, кэ бэлайи э'лалэте кьн. ¹⁷ һ'эмуйа жи хвар т'ер бун у донздэһ сэлэ жи һурькед бэрмаий бэрэв кьрын.

Пэтрус шэ'дэтийе
ль сэр Иса дьдэ
(*Матта 16:13-19;*
Марқос 8:27-29)

¹⁸ Царэке Иса бь т'эне т'эви шагьртед Хвэ дөа дькьр, жь ван пьрси: «Бь т'эхмина щьмэ'те Эз к'и мэ?» ¹⁹ Вана ле вэгэр'анд у готын: «һьнэк дьбежьн «Йуһ'эннае нь хөмдар э», һьнэкед дьн дьбежьн «Елийас э», һьнэкед майин жи дьбежьн йэк жь п'ехэмбэред бэре йэ сах буйэ». ²⁰ Эви жь ван пьрси: «Ле һун чь дьбежьн? Бь т'эхмина вэ Эз к'и мэ?» Пэтрус ле вэгэр'анд у гот: «Тө Мэсине Хвэде йи».

Иса дэрһэца щэфа
у мьрьна Хвэда дьбежэ
(*Матта 16:20-28;*
Марқос 8:30-9:1)

²¹ һьнге Иса һ'ышк т'эми да ван, кэ ве йэке кэсир'а нэбежьн. ²² У эви гот: «Көр'е Мервь гэрэке гэлэки щэфа бьк'ьшина, жь али-йе р'успийа, сэрэкед к'аһина у қанунзанада бе т'эхсиркьрын у коштыне, ле р'ожа сьсийа ве жь мьрьне р'абэ».

Хаче^ф хвэ һьлдэ
у ль пэй мын вэрэ

²³ У Иса һ'эмуйар'а гот: «һэгэр йэк дьхвазэ ль пэй Мын бе, бьра хвэ инк'ар кэ у һэр р'ож хаче^ф хвэ һьлдэ у ль пэй Мын бе. ²⁴ Чьмки к'и кэ дьхвазэ э'мьре хвэ хьлаз кэ, эве онда кэ у к'и кэ э'мьре хвэ бона Мын онда кэ, эве хьлаз кэ. ²⁵ Чь фэйдэ, һэгэр мэрвь т'эмамия дьнйае қазьнщ кэ, ле э'мьре

хwэ онда кэ йан зьраре хэ? ²⁶У к'и Мьн у хэбэред Мьн шэрм һ'эсаб кэ, Көр'е Мерьв жи we wi шэрм һ'эсаб кэ, гава эw бь р'умэта Хwэ, р'умэта Баве у мьлийак'этед пирозва бе. ²⁷Эз р'аст wэр'а дьбежым, һьнэкед ль вьр сэкьни we мьрьне нэбиньн, һ'эта кө П'адшатийа Хwэде бьбиньн».

**Шагьрт Иса нава нур
у р'умэтеда дьбиньн**
(*Матта 17:1-8; Марқос 9:2-8*)

²⁸Пэй ве хэбэрданер'а wэкэ һ'эфтеке шунда, Иса Пэтрус, Йу-Һ'энна у Ақуб һьлдан чунэ сэре ч'ийе кө дөа бькьн. ²⁹Гава Иса дөа дькьр, р'энге р'уйе Wi һатэ гөһастьне, к'ьнщед Wi чил-қарқаш бун, бьрьдин. ³⁰У ва дө мэрьва т'эви Wi хэбэр дьдан, йэке Муса бу, йэке жи Елийас. ³¹Эwана бь р'умэт к'ьфш бун у бона мьрьна Wi хэбэр дьдан, кө Оршэлимеда we бьбуя. ³²Ч'эвед Пэтрус у эвед т'эви wi жь хэве гьран бьбун, ле гава һ'шйар бун, р'умэта Wi у һэр дө мэрьвед щэм Wi сэкьни дитьн. ³³Чахе эwана жь Wi дур к'этьн, Пэтрус Исар'а гот: «Мамоста, чава р'ьнд э кө эм вьр ьн! Дэ эме се һ'олька чекьн, йэке Тэр'а, йэке Мусар'а у йэке жи Елийаср'а». Чьмки эwi һьзаньбу эw чь дьбежэ. ³⁴Гава эwi һе хэбэр дьда, э'wрэк һат у сэр ван кьрэ си. У чахе к'этьнэ бьн wi э'wри, эwана тьрсийан. ³⁵У жь wi э'wри дэнгэк һат у гот: «Эв э Көр'е Мьн, Бьжартийе^ф Мьн*! Гөһдари-

йа Wi бькьн!» ³⁶Гава эw дэнг һат, Иса т'эне ма. У wана дэнге хwэ бьр'и, wan р'ожада чь кө дитьбун кэсир'а нэготьн.

**Иса көр'ькэки щьнак'эти
қэнщ дькэ**
(*Матта 17:14-18;*
Марқос 9:14-27)

³⁷Р'ожа дьне, гава эwана жь ч'ийе һатьнэ хwаре, э'лалэтэкэ гьран пешийа Wiда һат. ³⁸Һьнге жь нав э'лалэте мэрьвэки гази кьр у гот: «Дэрсдар, эз һиви жь Тэ дькьм, бь ч'э'ве р'э'ме ль көр'е мьн бьньһер'э. Эw тайе мьни т'эне йэ. ³⁹Р'өһ'эки хьраб wi дьгьрэ у нышкева дькэ қир'ин вэдьч'ьр'ькэ, к'эф сэр дьк'эвэ һурдэхwэши дьбэ у бь зорэке жь wi дур дьк'эвэ. ⁴⁰Мьн лава жь шагьртед Тэ кьр, кө щьн же дэрхьн, ле wана һькарьбу». ⁴¹Иса гот: «Ньсьле нэбаwэр у хальфи! һ'эта к'энге Эзе т'эви wэ бьм у ль wэ сэбьр кьм? Көр'е хwэ бинэ вьр». ⁴²Гава һе дьһат, щьн эw э'рде хьст у вэч'ьр'ьки. Иса ль р'өһ'е һ'эрам һьлат, көр'ьк қэнщ кьр у да баве wi. ⁴³Т'эмамайа щьм'эте сэр мэзьнайийа Хwэде ээндэгьрти мабу.

**Иса диса дэрһэқа
мьрьна Хwэда дьбежэ**
(*Матта 17:22-23;*
Марқос 9:30-32)

У чахе һ'эму сэр һэр тьштед кө Иса дькьрьн э'щербмайи мабун, Эwi шагьртед Хwэр'а гот: ⁴⁴«Һун ван хэбэра бира хwэда хwэй кьн:

* **9:35** Нав һьнэк дэстньвисарада дэwса «Бьжарти» «Дэлалы» һэйэ. Ль гора Ишайа 42:1 Мэсiһ бьжартийе Хwэде йэ.

Көр'е Мервь we бык'эвэ дэсте мэрва». ⁴⁵ Ле wана эв йэк фэ'м нэкър, чьмки эв жь ван вэшарти бу кө фэ'м нэкьн у төрөш нэдькърьн жи бона we йэке жь Wi бьпърсийана.

К'и йэ йе һэри мэзын?
(*Матта 18:1-5; Марқос 9:33-37*)

⁴⁶ Нав шагъртада пьрс пешда һат, кө нава wанда к'и йэ йе һэри мэзын. ⁴⁷ Ле нетед дьле ван Исава э'йан бун, зар'эк ани щэм Хwэ да сэкьнандьне ⁴⁸ у wанр'а гот: «К'и кө эве зар'е бь наве Мьн қэбул кэ, эw Мьн қэбул дькэ. У к'и кө Мьн қэбул кэ, Йе кө Эз шандьмэ қэбул дькэ. Аwа эwi нава wэ һ'э-муйада йе һэри бьч'ук э, эw э йе һэри мэзын».

**Йе нэ мьқабыли wэ йэ,
эw алийе wэ йэ**
(*Марқос 9:38-40*)

⁴⁹ Йуһ'энна р'абу у гот: «Мамоста, мэ мэрвэк дит кө бь наве Тэ щьн дэрдьхьстьн, ле мэ нэһьшт, чьмки эw пэй мэ найе». ⁵⁰ Ле Иса wир'а гот: «Пешийе ль wi нэгърьн, чьмки эwe кө нэ мьқабыли wэ йэ, эw пышта wэ йэ».

**Гөндэки самэрийа^ф
Иса қэбул накэ**

⁵¹ У чахе эw р'ожед кө Исайте бь-һата һьлдане незик бун, Эwi бэре Хwэ да Оршэлиме, кө һэр'э wьр.

⁵² У пешийа Хwэ мэри шандьн, эwана чунэ гөндэки Самэрийа^ф кө бона Wi һазьрийе бьбиньн. ⁵³ Ле самэрийа^ф Эw ль wьр қэбул нэкър, чьмки бэре Wi к'этьбу Оршэлиме. ⁵⁴ Гава шагъртед Wi Ақуб у Йуһ'энна эв йэк дитьн, готьн: «Хwэйи, Тө дьхwази эм жь э'змен агьр бьхwазьн кө бьбарэ у қьр'а ван бинэ?»^{*} ⁵⁵ Ле Эw вэгэр'ийа, ль ван һьлат.* ⁵⁶ У чунэ гөндэки дьн.

**Щабдарийа
йед кө пэй Иса дьчьн**
(*Матта 8:19-22*)

⁵⁷ У чахе эwана р'еда бун, йэ-ки Wир'а гот: «Тө к'ода жи һэр'и эзе пэй Тэ бем». ⁵⁸ Иса готэ wi: «Р'увийар'а қөл һэнэ, тэйрәдед э'зменр'а жи һелун, ле бона Кө-р'е Мервь щик т'өнэ кө сәре Хwэ ле дайнэ». ⁵⁹ Иса йэки дьнр'а гот: «Пэй мьн wэрэ». Эwi жи гот: «Хwэйи! Изьне бьдэ мьн, кө эз пешийе һэр'ьм баве хwэ дэфьн кьм». ⁶⁰ Ле Иса wир'а гот: «Бьра мьри мьрийе хwэ дэфьн кьн. Тө һэр'э П'адшатийа Хwэде данна-син кэ». ⁶¹ Йэки дьн жи готе: «Эзе пэй тэ бем Хwэйи, ле т'эне изьне бьдэ мьн, кө эз пешийе хатьре хwэ жь нэфәред мала хwэ бь-хwазьм». ⁶² Иса гот: «К'и кө дэсте хwэ датинэ сәр к'отане у ль пышт хwэва дьньһер'э, эw нэ һежайи П'адшатийа Хwэде йэ».

* **9:54** Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «Чава Елийас кьр».

* **9:55** Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «У гот: «Һун ньзаньн хwэйе чь р'өһ'и нэ. Чьмки Көр'е Мервь нәһат, кө р'өһ'е мэрва онда кэ, ле хьлаз кэ»».

9:54 П'адшати II, 1:9-16.

Шандьна һ'эфте у дө шагърта

10 ¹Пэй ве йәкер'а Хөдан һ'эфте у дө* шагъртед дын жи к'ьфш кърьн у эwana дөдө-дөдө пешийа Хwэва шандьнэ ван ши у бажара, к'идәре Хwэха we бычу-йаие ²у ванар'а гот: «Нандьрун гэләк э, ле п'алә һындьк ын. Аwa һиви жь Хwэйе нандьруне быкын, wәки п'ала нандьруна Хwәр'а бьшинә. ³Һәр'ын, Әз ва wә мина бәр-ха дышиньмә нава гөра. ⁴Хwәр'а нә к'иськ һылдын, нә турьк, нә жи чарьха. У р'ева сылаве* нәдһнә т'ө кәси, ⁵чь мала кө һун һәр'һне, пешийе бежһн: Әдһлайи ве малер'а. ⁶У һәгәр ль wьр мәрвьәки һежайи әдһлайийе һәбә, әдһлайийа wәйе ль сәр wi бьминә. Ле һәгәр т'өнәбә, we ль wә вәгәр'ә. ⁷У we маледа бьминьн, чь хварьне жи бьдһнә wә, әwe жи бьхwьн у вәхwьн, чьмки п'алә һежайи һәдә хwә йә. У мал бь мал нәгәр'һн. ⁸К'ижан бажаре кө һун һәр'һне у wә қәбул кьн, чь даһһнә бәр wә, бьхwьн. ⁹Нәхwәшәд навда қәнщ кьн у ванр'а бежһн: «П'адшатийа Хwәде незики wә буйә». ¹⁰Ле әw бажаре кө һун һәр'һне у wә қәбул нәкьн, дәрәнә мәйдана у бежһн: ¹¹«Әм we т'оза кө жь бажаре wә һьгед мәва гьртийә жи ль сәр wәда даwдһшиньн. Ле ве йәке бьзань-

бьн кө П'адшатийа Хwәде незики wә буйә». ¹²Әз жь wәр'а дьбежһм, Р'ожа^ф Ахрәте һ'але Содоме^ф we жь йа wi бажари четьр бә.»

Бажаред нәбаwәр (Мәтта 11:20-24)

¹³Wәй ль тә Хоразин! Wәй ль тә Бет'сайда! һәгәр әw к'әрәмәтед кө нава wәда бун, Сур у Сайда-йеда* бьбуна, әwanайе зува бь к'өрх^ф нав к'озийеда р'уһншти т'обә быкьрана. ¹⁴Ле Р'ожа Ахрәте һ'але Сур у Сайдаие we жь һ'але wә четьр бә. ¹⁵У тә Кәфәрнаһум, тә т'ьре те һ'әта әзмен бьльнд би? Ле те һ'әта дийаре^ф мьрийа һәр'и хwаре!

¹⁶Әwe гөһдарийа wә дькә, гөһдарийа Мьн дькә у әwe wә т'әхсир дькә, Мьн т'әхсир дькә, ле әwe Мьн т'әхсир дькә, йе кө Әз шандьмә т'әхсир дькә».

Вәгәр'андьна һ'эфте у дөда

¹⁷Әw һ'эфте у дө шагьрт бь әшқ у ша вәгәр'ийан у готһн: «Хwәйи, щьн^ф жи сайа наве Тә ельми мә дьбьн». ¹⁸Әwi ванар'а гот: «Мьн мирещьн дит, чава бьруска жь әзмен жорда к'әти. ¹⁹Аwa Мьн һ'өкөм дайә wә, кө һун мәр' у дупьшка у т'әмамияа қәwата дьжмьн п'епәс-кьн у қәт т'ө тыште зьраре нәдә wә. ²⁰Ле бь we йәке ша нәбьн кө

* **10:1** Нав һьнәк дәстһвьсарада аһа йә: «Һ'эфте».

* **10:4** Аһа те фә'мкьрһне: «Р'ева нәсәкьһн, wәки бь сылавдайине wәхте хwә өнда нәкьн».

* **10:13** Хоразин у Бет'сайда бажаред щьһуйа бун, ле Сур у Сайда әw бажаред нәщьһуйа бун, аwa готи бажаред п'утп'арьста бун.

10:12 Дәстпәбун 19.

щын ельми вэ дьбын, ле ша бьн,
кө навед вэ ль э'змана ньвисар э».

Шабуна Иса

(Матта 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ви чахи Әв бы Р'өһ'е Пироз ша бу у гот: «Шькър наве Тэ бэ Баво, Хвэ́йе э'рд у э'зман, кө Тэ эв тышт жь зана у билана вэшартын у ль бэр зар'а вэкър. Бэле Баво, чьмки аһа ль Тэ хвэш һат. ²²Һәр тышт жь Баве Мьн Мьнр'а һатийэ дайине. Кэсэк ньзанэ Көр^ф к'и йэ, пештьри Баве у кэсэк ньзанэ Бав к'и йэ, пештьри Көр' у йед кө Көр' бьхвэзэ ванва Баве бьдэ наскьрьне». ²³У we гаве сэр шагьртед Хвэ́да вэгэр'ийа у ванар'а башқә гот: «Хвэ́зи ль ван ч'э'ва, чь һун дьбиньн, эв жи дьбиньн. ²⁴Чьмки Эз вэр'а дьбежым, кө гэлэк п'ехэмбэр у п'адша хвэ́стын эв тыштед кө һун дьбиньн бьдитана, ле һэдитын у эв тыштед кө һун дьбьһен бьбьһистана, ле нэбьһистын».

Мэсэла самэрийе қәнш

²⁵Һьнге қанунзанэк р'абу Әв щер'ьбанд у гот: «Дэрсдар, эз чь бькьм, вэки жийина^ф һ'эта-һ'этайе бьстиньм?» ²⁶Әви жи wir'а гот: «Қанунеда чь ньвисар э? Тө чава дьхуни?» ²⁷Әви ле вэгэр'анд у гот: ««Хөдан Хвэ́дейе хвэ һ'ыз бькэ, бь т'эмамыйа дьле^ф хвэ, бь т'эмамыйа щанийа хвэ, бь т'эмамыйа қәвата хвэ у бь т'эмамыйа һ'ыше хвэ»,[†] «Һэвале хвэ жи вэкэ хвэ һ'ыз бькэ»». [†] ²⁸У Иса wir'а гот:

«Тэ р'аст гот. Өса бькэ у те бьжи-йи». ²⁹Ле әви хвэст хвэ р'аст дэрхэ, Исар'а гот: «Һэвале мьн к'и йэ?» ³⁰Иса ле вэгэр'анд у гот: «Мэрьвэк һэбу, әв жь Оршалиме бэржери Әриһа́йе дьбу. Әв к'этэ дэсте қачаха у вана әв тэ'зи кьр, к'өтан у нивкөшти һьштын чун. ³¹Өса қәвьми кө к'аһинэк we р'еда дьһат. Гава әв дит, бэрр'а дэрбаз бу чу. ³²Өса жи йэки леви^ф һат, гьһиштэ ви щийи, ль ви ньһер'и, бэрр'а дэрбаз бу чу. ³³Паше р'евики самэри һат. Гава әв дит, дьле Ви ле шэвьти. ³⁴Әв незики ви бу, бьзьр у шэрав ль бьринед ви хьстын, п'еч'а у әв дани сэр к'эрк'эдане хвэ бьрэ меванхане у бона ви хэм кьр. ³⁵Р'ожа дьне дө зив дэрхьстын данэ хвэ́йе меванхане у гот: «Хвэ́йитийе ль ви бькэ, тө чь жи сэр ви зедэ хэрщки, гава эз вэгэр'ийам, эзе ль тэ вэгэр'иньм».

³⁶Ньһа т'эхмина тэ, жь ван һәрсека к'ижан бу һэвале ви мэрьве кө к'этэ дэсте қачаха?» ³⁷Әви жи гот: «Әве кө гөнэ ле ани». Иса wir'а гот: «Һэр'э тө жи өса бькэ».

Иса мала Мэрт'а у Мэрьэмеда

³⁸Чахе р'ек'этын чун, Иса к'э-тэ гөндэки. К'өлфэтэк кө наве we Мэрт'а бу Әв бьрэ мала хвэ. ³⁹Хушкәкә we жи һэбу, наве we Мэрьэм. Әва бэр ньгед Хөдан р'унышьтыбу у гөһдарийа хэбәрэд Ви дькьр. ⁴⁰Мэрт'а жи кө гэлэк

т'вдарэкдитьнева гиро бу, һат сэкьни у Исар'а гот: «Хвэйи, қэт хэма Тэ нинэ кӧ хушка мьн нава ве т'вдарэкдитьнеда эз т'эне һыштъмэ? Бежэ we кӧ али мьн бькэ». ⁴¹ Хӧдан ле вэгэр'анд у готе: «Мэрт'а, Мэрт'а, тӧ бона гэлэк тышта хэма дыки у т'эвиһэв дыби. ⁴² Ле т'эне тыштэк лазьм э, эв п'ара қәнщ жи Мэрийэме хвэр'а бьжарт у жь we найе стандьне».

Һинкьрына бона дӧакьрыне
(*Матта 6:9-13; 7:7-11*)

11 ¹Царэке Иса щики дӧа дыкьр, гава хьлаз кьр, жь шагьртед Ви йэки жер'а гот: «Хвэйи, мэ һини дӧакьрыне кэ, чава Йу-һ'энна шагьртед хвэ һин кьрын». ² Эви ванар'а гот: «Гава һун дӧа дыкьн, аһа бежын:

Баво*,
Наве Тэ пироз бэ.
П'адшати́я Тэ бе**.

³ Нане мэи р'оже, р'ож бь р'ож бьдэ мэ.

⁴ У гӧнэйед мэ бьбахшинэ, чьмки эм жи дыбахшиньнэ һ'эму дэйндаред хвэ у мэ нэбэ щер'ьбандьне**».

⁵ У ванар'а гот: «Жь вэ к'ижан э кӧ достэки ви һэбэ у ниве шэве һэр'э мала ви жер'а бежэ: «Досто, се нана дэйни бьдэ мьн. ⁶ Чьмки пьсмамэки мьн жь р'е дагэр'ийайэ һатийэ мала мьн, тыштэки мьни

хварьне т'ӧнэ, кӧ дайнымэ бэр ви». ⁷ У эв жи һьндӧр'да ле вэгэр'инэ у бежэ: «Дэри иди дада йэ, эз у зар'ед хвэва жи нава щиньвинада нэ, зэ'мэте нэдэ мьн, эз нькарьм р'абьм бьдьмэ тэ». ⁸ Эз вэр'а дыбежым, һэгэр эв бона достийе жи р'анэбэ нен нэдэ ви, ле бона беарзийа ви we р'абэ чьқас жер'а лазьм бэ бьдэ ви. ⁹ Эз вэр'а дыбежым, бьхвазьн һуне бьстиньн, бьгэр'ьн һуне бьбиньн, дэри хьн we бэр вэ вэбэ. ¹⁰ Чьмки к'и кӧ дыхвазэ дыстинэ, к'и кӧ дыгэр'э дыбинэ у к'и кӧ дэри дыхэ бэр ви вэдьбэ.

¹¹ Жь вэ к'ижан э эв бав, кӧ кӧр'е ви мэси бьхвазэ, дэвса мэси мэ'р бьде*, ¹² йан жи һеке бьхвазэ, дупьшке бьде? ¹³ Һун кӧ хьраб ьн, заньн тыштед қәнщ бьдьнэ зар'ед хвэ, ле Баве э'змана we чьқас зедэ Р'ӧһ'е Пироз бьдэ эвед кӧ жь Ви дыхвазьн».

Иса у Баэ'л-Зьбул^Ф
(*Матта 12:22-30;*
Марқос 3:20-27)

¹⁴ Царэке Иса щьне лал жь йэки дэрдьхьст, чахе кӧ щьн дэрк'эт, эви лал хэбэр да у э'лалэт зэндыгэрти ма. ¹⁵ Ле жь ван һьнэка гот: «Эв бь һ'ӧкӧме Баэ'л-Зьбуле^Ф сэрвеве щьна щьна дэрдьхэ». ¹⁶ Һьнэка жи Эв дыщер'ьбанд, нишанед э'змен жь Ви дыхвэстьн. ¹⁷ Ле

* **11:2** Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Баве мэи э'змана».

** **11:2** Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «Э'мыре Тэ бэ, чава ль э'змен ӧса жи ль сэр э'рде».

* **11:4** Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «Ле мэ жь йе хьраб хьлаз кэ».

* **11:11** Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «Кӧр'е ви нан же бьхвазэ, кэвэр бьде?»

нетед дьле ван Исава э'йан бун у ванар'а гот: «Һәр п'адшатийа кө нава веда т'ьфақ т'өнэбэ we веран бэ у мала кө бет'ьфақи бьк'эве, эw мал наминэ. ¹⁸ һун дьбежын, кө Эз бь һ'өкөме Баэ'л-Зьбул щьна дәрдьхьм. Ле һэгәр мирещьн нава хwэда бет'ьфақ бэ, п'адшатийа wi we чава бьминэ? ¹⁹ У һэгәр Эз бь Баэ'л-Зьбул щьна дәрдьхьм, ле йед кө пай wэ тен* бь чь дәрдьхьн? һэгәр өса бэ, эwe wэ ломэк'ар кьн. ²⁰ Ле һэгәр Эз бь т'ьлийа Хwэде щьна дәрдьхьм, wэки өса йэ П'адшатийа Хwэде гьһиштийэ wэ. ²¹ Чахе йэки қəват бь ч'эк хwэйитийе мала хwэ дькэ, т'ө тыште wi зьрар ле набэ. ²² Ле гава йэки жь wi қəваттър бе у wi бьгьрэ, we эw ч'эке кө wi гөмана хwэ дабу сэр же бьстинэ, һэбука wi жи бэла кэ. ²³ К'и кө нэ т'эви Мьн э, мьқабьли Мьн э у к'и кө т'эви Мьн т'оп накэ, бэла дькэ.

Вэгәр'андьна р'өһ'е һ'эрам (Мәтта 12:43-45)

²⁴ Чахе р'өһ'е һ'эрам жь мерьв дэрте, щийе бе ав дьгэр'э, кө р'ьһ'этийе бьбинэ у гава набинэ, дьбежэ: «Эз вэгэр'ьмэ we мала хwэйэ кө же дэрк'этьмэ». ²⁵ У гава те, падьжкьри у һэвдаи дьбинэ. ²⁶ һынге дьчэ һ'эфт щьнед дьнэ жь хwэ хьрабтър жи тинэ, дьк'эвьнэ wьр дьжин. У ахьрийа wi мәрви жь пешийе хьрабтър дьбэ».

Хwэзьлийа р'аст

²⁷ Чахе Иса һе хэбэр дьда, жь нава э'лалэте к'өлфэтэке дэнге хwэ бьльнд кьр у Wир'а гот: «Хwэзи ль wi бэт'ьни, кө Тө хwэда хwэйкьри у ван бьстана, кө шир данэ Тэ». ²⁸ Ле Әwi гот: «Һе хwэзи ль ван, йед кө хэбэра Хwэде дьбьһен у пек тиньн».

К'эрэмэтэке

чава нишан дьхwазьн (Мәтта 12:38-42; Марқос 8:12)

²⁹ Чахе э'лалэт сэр Wi дьщьви-йа, Иса дәстпекьр у гот: «Әва ньсьла хьраб э, нишанэке дьхwазэ, ле жер'а нишанэкэ дьн найе дайине пештърни нишана Уньс п'эхэмбэр. ³⁰ Чава Уньс бона нинэвайа^ф бу нишан, өса жи Көр'е Мерьв we ви ньсьлир'а бьбэ нишан.[†] ³¹ Ханьм-п'адша Башуре we Р'ожа Ахрэте т'эви мәрьвед ви ньсьли р'абэ у ван нэһэд кэ, чьмки эwa жь сэрэ дьне һат, кө сэрwахтийа Сьлеман^ф бьбьһе у ва йэ Йэки жь Сьлеман мәстър ль вьр һэйэ.[‡] ³² Мәрьвед Нинэвайе Р'ожа Ахрэте we т'эви ви ньсьли р'абьн у ван нэһэд кьн, чьмки эwana бь даннасинийа Уньс жь гөнэкьрьне вэгэр'ийан. Ва йэ Йэки жь Уньс мәстър ль вьр һэйэ.

Ч'ьра бэдэне

(Мәтта 5:15; 6:22-23)

³³ Кэсэк ч'ьре венахэ у данайнэ щийе хэwлэ, нэ жи дькэ бьне фьраде, ле датинэ сэр п'еч'ьре, wэки

* 11:19 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Зар'ед wэ».

11:30 Уньс 3. 11:31 П'адшати I, 10:1-13.

эве кө дык'эвнэ һьндөр', р'онайе бьбиньн. ³⁴ Ч'бра бэдэна тэ ч'эве тэ йэ. һэгэр ч'эве тэ п'ак э, т'эмамияа бэдэна тэе р'онайи бэ. Ле һэгэр ч'эве тэ хьраб э, бэдэна тэе жи тэ'ри бэ. ³⁵ Аwa һаш жь хwэ һэбэ, дьбэ кө эw р'онайа нава тэда тэ'ри йэ. ³⁶ һэгэр т'эмамияа бэдэна тэ р'онайи йэ у п'арэкэ тэ'ри т'өнэ, һ'эмуйе жи р'онайи бэ, чава ч'бра бь шэwqа хwэ тэ р'онайи дькэ».

Иса ферьси у қанунзана нэһэқ дькэ

(Матта 23:1-36;

Марқос 12:38-40; Луца 20:45-47)

³⁷ Гава хэбэрдана Хwэ хьлаз кьр, йэки ферьси һиви же кьр кө һэр'э т'эви wi нан бьхwэ. Эw жи чу, ль сэр сьфре р'унышт. ³⁸ Гава ферьси дит кө Эwi пешийа нан-хварьне ль гора э'дэте дин дэстед Хwэ нэшустьн, зэндэгьрти ма. ³⁹ Ле Ходан wir'а гот: «Аwa һун ферьсийа т'ас у финщана р'уйе дэрвава паьж дькьн, ле дьле wэ һьндөр'ва бь тьмаие у хьрабийа-ва т'эжи йэ. ⁴⁰ Бефэ'мно! Эве кө дэрва чекьр, һьндөр' ченэкьр? ⁴¹ Аwa бь чьва т'ас у финщанед wэ т'эжи нэ, бь ван хwэр'а хера бькьн у һэр тьште wэр'а һ'элал бэ. ⁴² Ле wэй ль wэ ферьсийа! һун дэһэке^ф пунге, щэ'т'рийе у һ'эму п'ынщар'а дьдьн, ле һэқи-йе у һ'эзкьрьна Хwэде давежьнэ пышт гөһе хwэ. Wэ гэрэке эв йэк бькьрана у дэст жь йед майин нэк'ышанда. ⁴³ Wэй ль wэ ферьси-

йа, кө һун к'эништада к'өрсийед пешьн һ'эз дькьн, базарада жи сылава. ⁴⁴ Wэй ль wэ! һун мина т'эрбед бе нав-нишан ьн, кө мэ-рвь сэр ван дьгэр'ьн у ньзаньн». ⁴⁵ Жь қанунзана йэки ле вэгэр'анд у гот: «Дэрсдар, Тө бь ван хэбэра мэ жи беһөрмэт дьки». ⁴⁶ Эwi гот: «Wэй ль wэ қанунзана жи, чьмки һун баред гьран дьдьнэ сэр мьле мэрьва, ле т'эликэ хwэ жи надь-нэ ван бара. ⁴⁷ Wэй ль wэ, кө һун т'эрбед ван п'эхэмбэра чедькьн, йед кө кал-бавед wэ эw кошть-нэ. ⁴⁸ Бь we йэке һун шэ'дэтийа хwэ дьдьн, кө һун һавьжийа хwэ кьрьнед кал-бавед хwэ тиньн. Эwана п'эхэмбэр дькөштьн у һун т'эрбед ван чедькьн. ⁴⁹ Лэма жи сэрвахтийа Хwэде гот: «Эзе п'э-хэмбэр у шандийа бышиньмэ щэм ван, жь ван һьнэка we бькөжьн, һьнэка жи бьзериньн». ⁵⁰ Бона ве йэке хуна һ'эму п'эхэмбэра, кө жь wэхте э'фьрандьна дьнийае-да һатийэ р'етьне, жь ви ньсьли we бе хwэстьне, ⁵¹ жь хуна һабил һ'эта хуна Зэкэрийа, йа кө нав горигэһе^ф у П'арьстгэһеда һатэ р'етьне. Эз р'аст wэр'а дьбежьм, жь ви ньсьли we бе хwэстьне.[†] ⁵² Wэй ль wэ қанунзана, кө wэ к'элита занэбуне һьлдайэ. Нэ һун к'этьне у нэ жи wэ һьштийэ йед кө дьхwазьн бьк'эвьне». ⁵³ У гава Эw р'абу кө һэр'э, қанунзан у ферьси қьлқьлин, бона гэлэк тьшта Wir'а к'этьнэ дэ'we. ⁵⁴ У бэр дэве Wi сэкьни бун, wэки бь

11:51 Дэстпелун 4:3-10.

хэбэрэке бькарьбын Ви быгьрын у гөнэк'ар кьн.

хинкьрына дэрһэца дөр'утийеда

12¹ Ви чахи, гава бь һ'эза-ра мэри цьвийан, өса кө сэр һэвр'а дэрбаз дьбун, Әви пешийе дэстпекьр шагьртед Хвэр'а гот: «һ'эва хвэ жь һэвиртьр'ше ферьсийа бькьн, Әз тиньмэ сэр дөр'утийа ван. ²Тьштэки дьзива т'өнэ кө дэрнэе у нэ жи вэшарти кө к'ьфш нэбэ. ³Вэ чь тэ'рийеда готийэ, әве р'онайеда бе бьхистьне у вэ чь ль мале гөһада хэбэр дайэ, әве сэр бана бьбэ дэнги.

Бьзаньбын кө тьрса вэ жь к'е һэбэ (Матта 10:28-31)

⁴Әз вэ пьсмамед Хвэр'а дьбежым, жь вана нэтьрсын, йед кө бэдэне дькөжьн, жь we пештьр тьштэки дьн нькарьн бькьн. ⁵Ле Әзе вэр'а бежым, кө хун жь к'е бьтьрсын. Жь Ви бьтьрсын, Йе кө пэй коштьнер'а жи һ'өкөме Ви һэйэ бавежэ доже^ф. Бале, Әз вэр'а дьбежым жь Ви бьтьрсын! ⁶Нэ пенц ч'ьвик бь дө дьравед чарқор'уше тенэ фьротане? Ле Хвэде жь ван йэки жи бир накэ. ⁷Өса жи һэр т'елэки п'ор'ед сэре вэ жьмарти йэ. Нэтьрсын, хун жь гэлэк ч'ьвика қимэттьр ьн.

Иқрар^ф у инк'аркьрына Иса (Матта 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸Әз вэр'а дьбежым, к'и кө бэр мэрыва Мьн иқрар^ф кэ, Көр'е Мерыв

жи we ви бэр мьлайк'әтед Хвэде иқрар кэ. ⁹У к'и кө Мьн бэр мэрыва инк'ар кэ, әве жи бэр мьлайк'әтед Хвэде бе инк'аркьрыне. ¹⁰У к'и кө тьштэки мьқабыли Көр'е Мерыв бежэ, we бе бахшандьне. Ле к'и кө готьнэкэ хьраб мьқабыли Р'өһ'е Пироз бежэ, ль ви найе бахшандьне. ¹¹У гава вэ бьбьнэ к'ьништа йан бэр һ'акьм йан сэр-веред һ'өкөмәте, хун хэм нэкьн кө хуне чава шаба хвэ бьдьн йан чь бежьн. ¹²Чьмки Р'өһ'е Пироз әве дэме we вэ хин кэ, чь лазьм э кө хун бежьн».

Дэвлэтийе бэфэ'м

¹³Жь нава ә'лаләте йэки Ви-р'а гот: «Дэрсдар, бежэ бьрайе мьн, бьра мират'а баве мьн мьнр'а п'арэвэкэ». ¹⁴Әви вир'а гот: «Һэвал, к'е Әз сэр вэ һ'акьм йан жи п'аркьр к'ьфш кьрьмэ?» ¹⁵У готэ ван: «Һаш жь хвэ һэбын у һ'эва хвэ жь һэр щур'э тьмайе бькьн, чьмки ә'мыре инсен зедэбуна һэбука вива гьредаи нинэ». ¹⁶Әви мäsэлэк жи ванр'а гот: «Зэвийа мэрывэки дэвлэти гэлэк бэр да. ¹⁷У әви дьле хвэда гот: «Әз чава бькьм? Щи жи т'өнэ кө дэрэмәта хвэ текьме». ¹⁸У гот: «Әзе аһа бькьм, ә'мбаред хвэ һьлшиньм у һе йед мэзын чекьм, һ'әму дэрэмәт у һэбука хвэ жи бькьмэ вьр. ¹⁹У хвэха хвэр'а бежым: Ә'вдо! Тэ бона хвэ т'ера гэлэк сала, гэлэк һэбук дайэ сэр һэв, р'уне бьхвэ, вэхвэ у ша бэ». ²⁰Ле Хвэде готэ ви: «Бэфэ'мо! Ишэв р'өһ'е тэйе жь тэ бе стандьне. Әв һэбука тэ

бэрэв кьрийэ we к'ер'а бьминэ?)
²¹ Оса жи we бе сәре һәр кәси, йе
 кө бона хwэ хьзне т'оп дыкэ у пе
 Хwәде дәwләти набә».

Һинкьрьна дәрһәқа
хәмкьрьнеда
 (Мәтта 6:25-34)

²² Һыңге Әwi шагьртед Хwәр'а
 гот: «Ләма Әз wәр'а дыбежым, бона
 әмьре хwэ хәма нәкьн, кө һуне чь
 бьхwьн, нә жи бона бәдәна хwә,
 кө һуне чь ль хwә кьн. ²³ Чьмки
 әмьр жь хварьне қимәтгьр ә у
 бәдән жи жь к'ынща. ²⁴ Дина хwә
 бьдһнә қар'қар'а, нә дьр'әшиньн,
 нә дьдьрун у нә жи әмбар йан
 к'иләрәд ван һәнә, ле Хwәде р'ьс-
 қе ван дыгһинә. һун чьқаси жь
 тәйрәда қимәтгьр ын! ²⁵ Иди жь
 wә к'и дыкарә бь хәмед хwә дә-
 қәке сәр әмьре хwәда зедә кә*?
²⁶ Һәгәр һун wi тыште һәри бьч'ук
 нькарьн бькьн, иди чьма бона
 тыштед майин хәм дыкьн? ²⁷ Ди-
 на хwә бьдһнә сосьна, чава шин
 дыбьн, нә дыхәбьтһн у нә дьр'есьн.
 Әз wәр'а дыбежым, кө Сьлеман жи
 нава т'әмамийа we хер-хьзна хwә-
 да мина жь ван йәке хwә нәкьр.
²⁸ Һәгәр гиһайе чөле, кө иро һәйә
 у сьбе давежһнә нава егьр, Хwәде
 өса дыхәмьлинә, ле чьқас зедә we
 ль wә кә, кембаwәрно? ²⁹ Ль ван
 тышта нәгәр'ьн, кө һуне чь бьхwьн
 йан чь вәхwьн. Бәр хwә нәк'әвьн.
³⁰ Чьмки п'утп'арьстед^ф дьнйайе
 ль пәй ван һ'әму тышта дык'әвьн,
 ле Баве wә занә кө һун һ'әwщә

ван тышта нә. ³¹ Ле бәр weва һун
 ль П'адшатиya Wi бьгәр'ьн у әwe
 wәр'а бенә дайине.

Хьзна ә'змана
 (Мәтта 6:19-21)

³² Нәтьрсә, кәрийе пези бьч'ук!
 Чьмки ль Баве wә хwәш һат, кө
 п'адшатиye бьдә wә. ³³ Һәбука хwә
 бьфьрошьн у хwәр'а хера бькьн.
 Хwәр'а к'иське кө нар'ьзә у хьзна
 ә'зманайә кө кем набә қазьнщ
 кьн. Ль we дәре нә дызе незик бе
 у нә жи we бьзузе бьхwә. ³⁴ Чьмки
 хьзна wә к'идәре бә, дыле wәйе жи
 ль we дәре бә.

Хөламе һ'ьшйар
 (Мәтта 24:45-51)

³⁵ Бьра пышта wә гьредайи у
 ч'ьред wә вехьсти бьн. ³⁶ Һун мина
 ван мәрьва бьн, йед кө һивийа
 ахайе хwә нә, кө әwe к'әнге жь
 дә'wате вәгәр'ә, кө чахе бе дери
 хә, пер'а-пер'а р'абьн дери вәкьн.
³⁷ Хwәзи ль ван хөлама, кө чахе
 ахайе ван бе, ван һ'ьшйар бьби-
 нә. Әз р'аст wәр'а дыбежым, әwe
 пышта хwә гьредә, ван сәр сьфре
 бьдә р'уныштандһне у бәрдәсти-
 йе ванр'а бькә. ³⁸ У һәгәр ахайе
 ван ниве шәве йан жи бәрбанга
 сьбәһе бе у ван өса бьбинә, әw
 хөламана хwәзьли нә. ³⁹ Ле һун
 we йәке бьзаньбьн, һәгәр хwәйе
 мале бьзаньбуйа кө дызе к'ижан
 сьһ'әте бьһата, we нәһышта кө
 мала wi дәрәвәкьра. ⁴⁰ Аwa һун
 жи һазьр бьн, чьмки әw сьһ'әта

* 12:25 Аһа жи те фәмкьрьне: «Бьһөстәке ль сәр бәжна хwә дьреж кә».

кө дьле вэр'а дэрбаз набэ, Көр'е Мервь we бе».

**Хөламе амьн у хөламе
беамьн**

⁴¹ Пэтрус гот: «Хwэйи, эва мэ-сэла тэ т'эне бона мэ гот йан бона һ'эмуйа?» ⁴² Хөдан гот: «К'и йэ эв вэк'илхэрце амьн у сэрwахт, кө ахайе wi, we wi сэр хөламед хwэ сэрwер к'ьфш кэ, кө wэхтда хwарьна ван бьдэ ван. ⁴³ Хwэзи ль wi хөлами, кө чахе ахайе wi бе, эwi öса бьбинэ. ⁴⁴ Эз р'аст вэр'а дьбежъм, эwe wi бькэ сэрwере т'эмамийа һэбука хwэ. ⁴⁵ Ле һэгэр эw хөлам дьле хwэда бежэ: «Ахайе мын һатьна хwэ дэрэнги дехэ» у дэстпекэ ль хөлам у щарийа хэ, бь-хwэ, вэхwэ у сэрхwэш бэ, ⁴⁶ ахайе wi хөлами we р'ожэкэ öса бе, кө эw нэ һивийе йэ у сьһ'этэкэ öса, кө эw ньзанэ. We wi қэт-қэти кэ у п'ара wi т'эви п'ара беамьна кэ. ⁴⁷ У эw хөламе кө хwэстьна ахайе хwэ занэ у к'аре хwэ накэ, нэ жи ль гора хwэстьна wi дькэ, we гэлэки бе к'отане. ⁴⁸ Ле эwe кө жь нэзани-йа хwэ тьштэки һежайи к'отане дькэ, we һындьки бе к'отане. К'ер'а гэлэк һатийэ дайине, гэлэк жи we же бе хwэстьне у к'ер'а гэлэк һатийэ спартыне, щабдарийа wi жи we гэлэк бэ.

**Иса дьбэ сэбэбе щөдабуне
(Матта 10:34-36)**

⁴⁹ Эз һатъм, wэки егър бавежь-мэ сэр дьне у Мын чава дьхwэст wэки иди алав бьда. ⁵⁰ Ле ньхө-мандьнэкэ Мын һэйэ, кө Эз гэрэке

пе бемэ ньхөмандьне у дьле Мын қэт нэ р'һ'эт э һ'эта кө эw бе сери. ⁵¹ Wэ т'ьре Эз һатъм э'дьлайийе бьдьмэ дьне? Эз вэр'а дьбежъм на, ле бона щөдабуне. ⁵² Жь вьр шунда малэкеда пенщ мэрьве жь һэв щөда бьн, сьсе we мырабьли дөда бьн, дөдө мырабьли сьсийа. ⁵³ Баве р'абэ мырабьли көр', көр' жи баве, де қизе, қиз жи де, хwэси буке у бук жи хwэсийе».

**Нишанед зэмен
(Матта 16:2-3; 5:25-26)**

⁵⁴ У Эwi э'лалэтер'а жи гот: «Чахе жь р'оавайе э'wр дэрте, һун дэстхwэда дьбежьн: «Баране бьбарэ» у öса жи дьбэ. ⁵⁵ У гава байе башуре те, һун дьбежьн: «Һэвайе гэрм бэ» у öса дьбэ. ⁵⁶ Дөр'уно! һун р'уйе э'змен э'нэнэ дькьн һэвайе чава бэ, ле чава ви зэмани э'нэ-нэ накьн?

⁵⁷ һун чьма хwэха надьнэ ль бэр һ'эсаба, кө к'ижан э р'аст? ⁵⁸ Чахе нэйаре тэ тэ к'аши щэм һ'акьм дькэ, öса бькэ, кө р'ева т'эви wi ль һэв бейи. Нэбэ эw тэ бьдэ дэсте һ'акьм, һ'акьм жи тэ бьдэ дэсте запьде хwэ у эw жи тэ бавежэ кэле. ⁵⁹ Эз тэр'а дьбежъм, тэ жь вьр т'ө щар дэрнак'эви һ'эта поле пашьн нэди».

**Жь гөнэкьрыне вэгэр'ьн,
кө онда нэбьн**

13 ¹ Wi чахи һьнэк һатьн бо-на ван щэлилийа Исар'а готьн, хуна к'ижана Пилато т'эви хуна қөрбанед^ф ван кьрбу. ² Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Wэ т'ьре

эw щэлилийед кӧ эв йэк hatэ сэрe wan, жь h'эму щэлилийед майин гӧнэк'артър бун? ³ Эз wэр'а дьбежым, на! Ле бэле hэгэр хун жь гӧнэкърне вэнэгэр'ын, хун h'эмуйе жи р'ожа wанда hэр'ын. ⁴ Йан жи эw h'иждэh мэръвед кӧ кэла Силwаме сэр wанда к'эт мърн, wэ т'ьре эwана жь h'эму бьнэлийед Оршэлиме гӧнэк'артър бун? ⁵ На! Эз wэр'а дьбежым, hэгэр хун жь гӧнэкърне вэнэгэр'ын, хун h'эмуйе жи р'ожа wанда hэр'ын».

**Мэсэла дара heжирейэ
бе бэр**

⁶ Эwи эва мэсэла жи гот: «Мэрвэк hэбу, нава р'эзе тьрийе wида дарэкэ heжирейэ дач'канди hэбу. Р'ожэке эw hat, кӧ сэр we бэр бьгэр'э, ле нэдит. ⁷ Wi чахи р'эзванр'а гот: «Эва мӧхдаре се сала йэ эз тем, бэре ве дара heжире дьгэр'ым, ле набиньм. Эве бьбэр'э! Бадихэwа чьма щи гьртийэ?» ⁸ Р'эзван ле wэгэр'анд у гот: «Аха, исал жи we сэбър кэ. Эзе дора we wэдъм у п'эйн бькьме. ⁹ Hэгэр салэкэ дьн бэр бьдэ, қэнщ э, ле hэгэр нэдэ, паше бьбэр'э».

**Р'ожа шэмийе
қэнщкърна к'ӧлфэта
қонщьки**

¹⁰ Р'ожэкэ шэмийе Иса к'ьниш-тэкеда hin дькър. ¹¹ Ль wър к'ӧлфэтэкэ қонщьки hэбу, кӧ h'иждэh салед we бу, р'ӧh'эки нэхwэшийе пер'а бу. Эwe қэт нькарьбу хwэ р'аст кър. ¹² Гава Иса эw дит, гази

we кър у готе: «Э'вде! Тӧ жь нэхwэ-шийа хwэ аза йи!» ¹³ У Эwи дэстед Хwэ данин сэр we, эw пер'а-пер'а р'аст бу у щькърн дьда Хwэде. ¹⁴ Ле сэрwере к'ьниште herc к'эт, кӧ Иса р'ожа шэмийе нэхwэш қэнщ кър у э'лалэтер'а гот: «Шэш р'ож бона щьхӧлкърне hэнэ, хун нава wan р'ожада дькарьн бен қэнщ бьн, нэ кӧ р'ожа шэмийе». ¹⁵ Хӧдан ле wэгэр'анд у готе: «Дӧр'уно! Жь wэ к'ижан р'ожа шэмийе гайе хwэ йан к'эра хwэ жь афьр' вэнакэ у набэ сэр аве? ¹⁶ Нэ эва жи қиза Ибрахим э, кӧ эва мӧхдаре h'иждэh салед we бун, мирещьн эw гьредабу. Нэ лазьм бу кӧ эw р'ожа шэмийе жь we қэйде wэбуя?» ¹⁷ У гава эв йэк гот, h'эмуйед кӧ мьқабьли Wi бун шэрми ман. У т'эмамыйа э'лалэте бона wan к'эрэмэтед Wийэ р'умэти кӧ Wi дькърн ша дьбу.

**Дӧ мэсэлед
ль сэр П'адшатийа Хwэде
(Матта 13:31-33;
Марқос 4:30-32)**

¹⁸ Пэйр'а Иса гот: «П'адшатийа Хwэде мина чь йэ? У Эз we hьмбэри чь кьм? ¹⁹ Эw мина h'эбэкэ т'охьме хэрдале йэ, кӧ мэрвэки hьлда бахче хwэда чанд. У гава эw мэзьн бу, бу дар, тэйрэдед э'змен helунед хwэ сэр ч'ьқьлед we чекърн».

²⁰ Эwи диса гот: «Эз П'адшати-йа Хwэде hьмбэри чь кьм? ²¹ Эw мина hэвиртьр'ш э, кӧ к'ӧлфэтэке hьлда нава се код* арда стьра, h'эта кӧ h'эму hьлат».

* 13:21 Се коед щьхуйа дькърэ wэкэ бист у пенщ килогьрами.

Дәре тэнг*(Матта 7:13-14, 21-23)*

²² Иса гөнд у бажарар'а дәрбаз дьбу, һин дькыр у бәрбь Оршәлиме дьчу. ²³ Йәки Вир'а гот: «Хwәйи, гәло һындык ын, әвед кә we хьлаз бьн?» Әви ванр'а гот: ²⁴ «Бьщә'диньн, кә һун дәре тэнгр'а бьк'әвьнә һындөр', чьмки Әз wәр'а дьбежьм, гәләке бьхwазьн бьк'әвьне у we нькарьбьн. ²⁵ У пәйр'а, кә хwәйе мале р'абә дәри бьгьрә, һынге һуне дәрва бьминьн у дәри хьн бежьн: «Әм хөлам, дәри ль мә вәкә». Әве ль wә вәгәр'инә у бежә: «Әз ньзаньм һун жь к'ө нә. ²⁶ һынге һуне бежьн: «Мә т'әви Тә хвар, вәхвар у Тә к'учед мәда һин дькыр». ²⁷ Ле Әве бежә: «Әз wәр'а дьбежьм, Әз ньзаньм кә һун жь к'ө нә. Жь Мьн дур к'әвьн, һун һәмуйед кә нә-һәқийе дькьн!» ²⁸ Ль wьр we бьбә гьри у ч'ьркә-ч'ьрка дьрана, гава һун Ибраһим, Ишаq, Аqуб у һәму п'ехәмбәра П'адшатийа Хwәдеда бьбиньн, хwә жи дәрва авити. ²⁹ У we жь р'оһьлат-р'оавайе у бакөр-башуре бен, П'адшатийа Хwәдеда сәр сьфре р'унен. ³⁰ Аwa бьзаньбьн кә һнәкед паш we бьбьнә пеш у һнәкед пеш we бьбьнә паш».

Иса ль сәр Оршәлиме**дьловинә***(Матта 23:37-39)*

³¹ We дәме чәнд ферьси һатьн у Вир'а готьн: «Р'абә жь wьр һәр'ә, чьмки һеродәс дьхwазә Тә бькө-

жә». ³² У Әви ванр'а гот: «Һәр'ьн wi р'увийир'а бежьн: «Ва Әз иро, сьбе щьна дәрдыхьм, нәхwәша қәнщ дькьм у р'ожа сьсийа Әзе бьгьһижьмә мәрәме Хwә». ³³ Ле гәрәке Әз иро, сьбе, дөсьбә р'и-йа Хwәда һәр'ьм, чьмки набә кә п'ехәмбәрәк жь Оршәлиме дәр бе көштьне. ³⁴ Оршәлим! Оршәлим! Тө кә п'ехәмбәра дькөжи у шандийед щәм хwә дьди бәр кәвьра. Чәнд щара Мьн хwәст кә зар'ед тә өса бьщьванда, чава мьришк щущукед хwә бьн баскед хwәда дьщьвинә, ле тә нәхwәст! ³⁵ Ва мала тә we хьрабә бьминә. Әз wәр'а дьбежьм, иди һун Мьн т'ө щар набиньн, һ'әта кә һун бежьн: «Бьмбарәк ә Әве кә бь наве Хөдан те».[†]

Иса ль мала ферьсида**нәхwәшәки қәнщ дькә**

14 ¹ Р'ожәкә шәмийе Иса чу мала сәрwerәки ферьсийа кә нан бьхwә у wана ч'әвә хwә жь сәр Wi нәдьбьр'ин. ² Ль wьр пешбәри Wi мәрвьәки бь нәхwәшийа авзе һәбу. ³ Иса жь қанунзан у ферьсийа пьрси у гот: «Р'ожа шәмийе қәнщкьрьн щайиз ә йан на?» ⁴ Wана дәнге хwә нәкьр. һынге Әви нәхwәш гьрт, қәнщ кьр у вәр'екьр. ⁵ Паше Әви ванр'а гот: «Жь wә к'ижан ә, һәгәр көр'е* wi йан гәйе wi бьк'әвә бире, р'ожа шәмийе пер'а-пер'а дәст нәвеже дәрнәхә?» ⁶ Нькарьбун щаба ве пьрса Wi бьдана.

* 14:5 Нав һнәк дәстньвисарада дәwsа «көр'» «к'әр» һәйә.

13:35 Зәбуp 118:26.

**Һинкьрына дэрһаца
йед кө ль наве хвэ дьгэр'ын**

⁷ У гава Әви дит, вәки мәрв-вед т'эглифкьри чава хвэ щийе жорьн дьгэртьн, мәсәләк ванр'а гот: ⁸ «Гава йәк тә гази дә'вате дькә, щийе жорьн р'унәни, нәбә кө йәки жь тә қәдэртьр жи алийе вида т'эглифкьри бә, ⁹ у хвәйе дә'вате, ава готи т'эглифкьрийе вә һәр дөйя, бе тәр'а бежә: «К'эрәма хвә щи бьдә фьлан кәсе». һынге те жь шәрма хвә р'аби щийе жерьн р'унейи. ¹⁰ Ле чахе тә т'эглиф дькьн, һәр'ә щийе жерьн р'уне, кө чахе хвәйе дә'вате бе тәр'а бежә: «Пьсмам, к'эрәм кә, дәрбази жоре бә!» һынге қәдэре тәйе бәр ч'ә'ве һ'әму р'уныштиа бьльнд бә. ¹¹ Ава һәр кәсе кө хвә бьльнд кә, we ньмьз бә у к'и кө хвә ньмьз кә, we бьльнд бә».

¹² У Иса т'эглифкьрийе Хвә-р'а гот: «Чахе тө фьравине йан шиве датини, гази һәвал-һогьр, бьра-пьсмам йан жи дәр-цинаред хвәйә дәвләти нәкә, нәбә әв жи тә т'эглиф кьн у қәнщийа тә ль тә вәгәр'иньн. ¹³ Ле гава тө хварьнәке датини, гази фәқир, сәқәт, йед дькөльн у кора кә. ¹⁴ һынге те хвәзэли би, чьмки әвана нькарьн қәнщийа тә ль тә вәгәр'иньн, ле бәле Р'ожа^ф Р'абуна р'астайә жь мьрьне we ль тә бе вәгәр'андьне».

**Мәсәла шаййа гьран
(Мәтта 22:1-10)**

¹⁵ Гава жь һазьра йәки әв йәк бьһист, Вир'а гот: «Хвәзи ль ви, кө П'адшатийа Хвәдеда нен бь-

хвә». ¹⁶ Ле Иса вир'а гот: «Мәрв-вәки шайикә гьран һазьр кьр у гәләк мәри т'эглиф кьрын. ¹⁷ Гава вәхте шаййе пер'а гьһишт, әви хөламе хвә шанд, кө һ'әму т'эглифкьрийар'а бежә: «Һәр тьшт иди һазьр ә, к'эрәм кьн вәрьн. ¹⁸ Ле һәр йәки дәстпекьр мә'ни гьрт. Йе ә'вльн вир'а гот: «Мьн хвәр'а әрд к'ьр'ийә, әз ә'сәйи гәрәке һәр'әм бьбиньм. Әз һиви жь тә дькьм, мьн бьбахшинә. ¹⁹ У йе дьн гот: «Мьн пенщ цот га к'ьр'инә, әз дьчьм кө ван быщер'ьбиньм. Әз һиви жь тә дькьм, мьн бьбахшинә. ²⁰ Йе сьсийа жи гот: «Әз зәвьщимә, ләма нькарьм бем». ²¹ У әв хөлам вәгәр'ийа һат, әв һ'әму ахайе хвәр'а гьли кьрын. һынге аха һерс к'әт, хөламе хвәр'а гот: «Зу һәр'ә мейдан у к'учед бажер, фәқира, қопа, сәқәта у кора т'оп кә бинә вьр. ²² Пәйр'а хөлем готе: «Ахайе мьн, тә чава ә'мьр кьр, мьн өса жи кьр, ле диса щи һәйә». ²³ У ахе хөлем-р'а гот: «Дәрк'әвә сәре р'е у дьрба, зоре ль һәр кәси бькә бинә вьр, кө мала мьн т'ьжи бә. ²⁴ Әз вәр'а дьбежьм, кө жь ван мәрввед т'эглифкьри т'ө кәс жь шаййиа мьн we тьштәки тә'м нәкә».

**Чава бьбьнә шагьрте Иса
(Мәтта 10:37-38)**

²⁵ Пәй ве йәкер'а ә'лаләтәкә гьран т'әви Иса дьчу у Әв сәр ванда вәгәр'ийа у гот: ²⁶ «һәгәр йәк пәй Мьн бе у Мьн жь де у баве хвә, жь жьн у зар'ед хвә, жь хушк у бьрайед хвә у өса жи жь хвә зәф'тьр һ'вз нәкә, нькарә бьбә шагьрте

Мын. ²⁷ У к'и кө хаче хwэ һьлнэдэ пэй Мын нэйе, эw нькарэ бьбэ шагърте Мын. ²⁸ Жь wэ к'ижан э, кө бьхwазэ бьрщэкэ нобэдара чекэ, пешийе р'унэни нэдэ бэр һ'есеб, гэлэ қэwата wийе бьгһниже бинэ сери йан на? ²⁹ Нэбэ кө һ'име we дайнэ у нькарьбэ бинэ сери, йед кө бьбиньн ле бьк'эньн ³⁰ у бежы: «Эви мэрви дэстпекър чекэ у нькарьбу банийа сери. ³¹ Йан жи к'ижан п'адша п'адшакир'а дэре шер', пешийе р'унэни нэшеwьрэ, гэлэ we бькарьбэ бь дэһэ һ'эзара бэр йэки кө бь бист һ'эзари те сэр wi бькэ шэр'? ³² һэгэр эw пе нькарэ, гава he дур э we қасьде хwэ бышинэ, бона льһэвһатьне һиви же бькэ. ³³ Аwа жь wэ һэр кэс, к'и кө дэсте хwэ жь т'эмамийа һэбуна хwэ нэк'ышинэ, эw нькарэ бьбэ шагърте Мын.

Хвейа бе тэ'м

(Матта 5:13; Марқос 9:50)

³⁴ Хwе тыштэки қэнц э. Ле һэгэр эw тэ'ма хwэ онда кэ, паше эwe бь чь тэ'ме бьстинэ? ³⁵ Нэ we дэwса хwэлийе бьгьрэ у нэ жи дэwса п'эйн. We бавезьнэ weда. Гөһе к'ейи бьһистьне һэйэ бьра бьбьһе».

Пэза ондабуий

(Матта 18:12-14)

15 ¹ Аwа һ'эму хэрщгьр у гөнэк'ар незики Wi дьбун, кө гөһе хwэ бьдана сэр готьнед Wi. ² Ле ферьси^ф у қанунзана бина хwэ тэнг дькьр у дьготьн: «Эва гөнэк'ара қэбул дькэ у т'эви wан нан дьхwэ». ³ У Иса эва мэсэла wанр'а гот: ⁴ «Жь wэ к'и йэ эw мэри, кө

сэд пэзед wi һэбьн у гава йэки жь wан онда кэ, нод у нэһа чол у бэста нэһелэ у пэй йа ондабуийи нэк'эwэ, һ'эта кө we бьбинэ? ⁵ У гава бьбинэ, we жь шабуна дай-нэ сэр мьле хwэ, ⁶ wэгэр'э мале, гази дэр у щинара кэ у wанр'а бежэ: «Т'эви мын ша бьн! Мын пэза хwэйэ ондабуийи дит». ⁷ Эз wэр'а дьбежьм, өса жи ль э'змен бона гөнэк'арэки кө т'обэ дькэ, he we бьбэ шабунэкэ мэзын, нэ кө бона нод у нэһед р'аст, к'ижанар'а т'обэкрьн нэ һ'эwщэ йэ.

Зиве ондабуий

⁸ Йан к'ижан э wэ к'өлфэта кө дэһэ зивед we һэбьн у гава йэки жь wан онда кэ, we ч'ьре венэхэ, мале гези нэкэ у қэнц ле нэгэр'э, һ'эта кө зиве хwэ бьбинэ? ⁹ У чахе эw бьбинэ, we гази дэр у щинара кэ у wанр'а бежэ: «Т'эви мын ша бьн! Мын зиве хwэйи ондакьри дит». ¹⁰ Эз wэр'а дьбежьм, өса жи мьлийак'этед Хwэде бона гөнэк'арэки кө т'обэ дькэ, ша дьбьн».

Көр'е ондабуийи у бьрайе wi

¹¹ У Иса гот: «Дө көр'ед мэрь-wэки һэбун. ¹² Йе бьч'ук готэ баве хwэ: «Баво, жь һэбука хwэ чь кө п'ара мын дьк'эwэ, бьдэ мын». У эwi wанар'а һэбук п'арэwэкрь. ¹³ Пэй чэнд р'ожар'а көр'е бьч'ук һэр тыште хwэ т'оп кьр чу wэлатэки дур. Ль wьр эwi э'мыре толтийе дэрбаз кьр, һ'эму һэбука хwэ п'уч' кьр. ¹⁴ У гава тыштэк дестда нэма, wi wэлатида жи бу хэлайикэ мэзын у эw к'этэ һ'алэки гьран. ¹⁵ Чу хwэ

ль бажарванәки ши шәлати гьрт у әви әш шандә к'әшшен бәр бәраза. ¹⁶Әш һ'әшщә бу кө зьке хвә бь ван хьрнуфед кө бәраза дьхвар т'ер бь-кьра, ле кәсәки әш жи нәдыда ши. ¹⁷Ле гава әш сәр һ'ыше хвәда һат, гот: «Чьдас п'алә мала баве мьнда һәнә, кө нан дьхвьн у бәр ван дь-минә, ле әз вьра бьр'чина дьмьрьм. ¹⁸Әз р'абьм һәр'ьмә щәм баве хвә у шир'а бежьм: Баво, мьн бәр тә у әзмен гөнә кьр. ¹⁹Әз иди нә һежайи көр'тияа тә мә. Т'әне мина п'аләки хвә мьн қәбул кә. ²⁰У р'абу һатә щәм баве хвә. Ле гава һе дурва баве әш дит, дьле ши сәр шәвьти, бәрбь ши бәзи, әш һ'әмез кьр у р'а-муса. ²¹Көр' жер'а гот: «Баво, мьн бәр тә у әзмен гөнә кьр. Әз иди нә һежайи көр'тияа тә мә. ²²Ле баве хөламед хвәр'а гот: «Зу бькьн, чөхе лапи р'ьнд биньн ле кьн, гөстиле текьнә т'ылийе у сола жи бькьнә ньга. ²³Щанәгайе дәрмаликьри биньн сәржекьн, әм бьхвьн у ша бьн. ²⁴Чьмки әв көр'е мьн мьри бу, сах бу, ондабуи бу, һатә дитьне). У дәст бь шайийе кьрьн.

²⁵Ши чахи көр'е шийи мәзын ль к'әшшен бу. Гава һат незики мале бу, дәнге стьран у р'әқасе бьһист. ²⁶Әши гази жь хөлама йә-ки кьр у же пьрси: «Әв чь һ'әшал ә?» ²⁷Хөлем шир'а гот: «Бьрайе тә һатийә, баве тә щанәгайе дәрмаликьри сәржекьрийә, чьмки әш сах у сьламәт вәгәр'ийайә». ²⁸Бьра һерс к'әт у нәхвәст кө һәр'ә һьндөр'. Бав дәрк'әтә дәрва, лава ши

кьр. ²⁹Әши ль баве хвә вәгәр'анд у гот: «Ва мөхдаре чәнд сала нә кө әз тәр'а хөламтийе дькьм у жь гөр'а тә қәт дәрнәк'әтмә, тә қәт карәк жи нәдайә мьн кө мьн т'әви һәвал-һогьред хвә к'әф бькьра. ³⁰Ле гава әш көр'е тәйи кө һәбука тә бьр, т'әви қава п'уч' кьр һат, тә бона ши щанәгайе дәрмаликьри сәржекьр». ³¹Баве жер'а гот: «Ла-wo, тө һәр гав т'әви мьн и у һ'әму һәбука мьн йа тә йә. ³²Гәрәке әм әшқ у ша буна, чьмки әв бьрайе тә мьри бу, сах бу у ондабуи бу, һатә дитьне».

Вәк'илхәрщә беамьн, ле сәрвахт

16 ¹Иса шагьртед Хвәр'а гот: «Мәрвьәки дәвләти һәбу, вәк'илхәрщәки ши һәбу. Р'ожәке гьли гьһиштә ши, йанчийә вә-к'илхәрщә ши һәбука ши п'уч' дькә. ²Әши жи гази ши кьр у готе: «Әв чь йәк ә кө әз бона тә дьбьһем? һәқ-һ'әсабе вәк'илхәрщтияа хвә бьдә, чьмки иди тө нькари вәк'ил-хәрщтийе бьки». ³Вәк'илхәрщ дь-ле хвәда гот: «Әз чь бькьм? Ахайе мьн жь вәк'илхәрщтийе мьн дәр-дьхә, әрдк'олан ль мьн набә, жь п'арскьрне жи шәрм дькьм. ⁴Әз заньм әзе ньһа чь бькьм, кө малед хвәда мьн қәбул кьн, гава әз жь вәк'илхәрщтийе дәрк'әвьм». ⁵Әши йәк-йәк гази дәйндаред ахайе хвә кьр у йе ә'wльнр'а гот: «Тө чьдаси дәйндаре ахайе мьн и?» ⁶Әши гот: «Сәд к'уп* бьзьре зәйт'уне) у шир'а

* 16:6 К'упәки щьһуйа вәкә си у пенщ литьр ав һьлдыда.

гот: «Һан ньвисара хwә һьлдә у зу р'уне бьньвисә пенщи». ⁷ Паше йе дьнр'а гот: «Тö чьqаси дәйндар и?» Әви жи гот: «Сәд ч'әл* гәнъм» у wir'а гот: «Һан ньвисара хwә һьлдә у бьньвисә һ'әйште». ⁸ У аха пәсьне wәк'илхәрще беамьн да, wәки әви бь аqьли кьр. Аwa мәрвөд ве дьне һьндава хwәда жь мәрвөд р'онайе сәрвахтгьр ын. ⁹ Әз wәр'а дьбежъм, һун бь һәбука ве дьне һавала хwәр'а дәст хьн у гава һәбук кем бә, wә бьн конед һ'әта-һ'әтайеда qәбул кьн. ¹⁰ Әwe кө нава тьштед һьндькида амьн ә, нава тьштед гәләкида жи амьн ә, ле әwe кө нава тьштед һьндькида беамьн ә, нава тьштед гәләкида жи беамьн ә. ¹¹ һәгәр һун нава һәбука ве дьнеда беамьн бун, к'е we һәбука р'аст бьдә wә? ¹² һәгәр һун нав тьште йе хәрибда амьн нибьн, йа wә к'е we бьдә wә? ¹³ Хөламәк нькарә дө ахар'а хөламтийе бькә, чьмки йан we һ'иле wi жь йәки һәр'ә у йе дьне һ'ыз бькә, йан жи we qәдьре йәки бьгьрә у йе дьне бөһөрмәт кә. һун нькарьн һьн Хwөдер'а, һьн жи һәбукер'а хөламтийе бькьн».

Qанун у П'адшатиya Хwөде
(*Мәтта 11:12-13; 5:31-32;*
Марqос 10:11-12)

¹⁴ Гава ферьсийа әв һ'әму тьшт бьһистьн, qәрфе хwә ль Иса дькьрьн, чьмки п'әрәһ'ыз бун. ¹⁵ Иса ванр'а гот: «Һун әw ын йед кө хwә

бәр мәрьва р'аст дьдьнә к'ьфше, ле Хwөде дьле wә занә. Бьзаньбьн кө әw тьште нав мәрьвада хwәй-qәдьр ә, әw ль бәр Хwөде һ'әрам ә. ¹⁶ Зәмане Qанун у п'ехәмбәра һ'әта Йун'әнна к'ьшанд, жь wьр шунда П'адшатиya Хwөде те даннасинкьрьне у һәр кәс дьщ'әдинә бь qәwәте бьк'әвә wьр. ¹⁷ Ле әрд у әзмане һе р'ьһ'әт дәрбаз бьн, нә кө жь Qануне ноктәк онда бә. ¹⁸ К'и кө жьна хwә бәр'дә у йәкә дьн бьстинә, зьнек'арийе дькә. У к'и кө йа мербәр'даий дьстинә, зьнек'арийе дькә.

Мәрьве дәwләти
у Лазаре фәqир

¹⁹ Мәрвьәки дәwләти һәбу, кө к'ьнще р'әwш у назьк* ль хwә дькьр у һәр р'ож бь әшq-ша к'әф дькьр. ²⁰ Мәрвьәки фәqир жи һәбу, наве wi Лазар. Әw нава п'ьзькед п'исда бәр дәре йе дәwләти к'әти бу. ²¹ У ч'әве wi бәрмайийе сьф-ра дәwләтида дьма, кө дьхwәст көрме хwә пе бьшкенанда. Сә жи дьһатьн, бьринед wi даластьн. ²² Р'ож һат фәqир мьр, мьльак'ә-та әw бьрьнә щәм Ибраһим. Йе дәwләти жи мьр, дәфьн кьрьн. ²³ Гава йе дәwләти дийарә^ф мьрийада щәфа дьк'ьшанд, сәре хwә бьльнд кьр, жь дурва Ибраһим дит у Лазар һ'әмезеда. ²⁴ Әви дәнг даие у готе: «Баве Ибраһим, ль мьн wәрә р'ә'ме. Лазар бьшинә, кө сәре т'ьлийа хwә аведа кә бинә

* **16:7** Ч'әләкә щьһуйа wәкә һ'әwзәки сесьд у нод литьри бу.

* **16:19** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «К'ьнще ширк у к'ьтане хас», кө һьнге гәләки бьһа бун.

заре мын шыл кә, чьмки эз к'у-ра ви агьрида дышәвътъм». ²⁵ Ле Ибраһим готе: «Лаво! Бинә бира хвә, кә тә қәнцийед п'ара хвә нав зәмане ә'мыре хвәда стандь-нә, ле Лазар зәлули к'шандийә. Ньһа жи дьле ви ль вьр р'һ'әт ә, ле тә нава щәфада йи. ²⁶ У пеш-тыри ве йәке жи, гәлики бебьни нава мә у вәда һәйә. Нә йе вьр дыкарьн дәрбази щәм вә бьн, нә жи йе вьр дыкарьн дәрбази щәм мә бьн». ²⁷ Ђынге әви готе: «Баво, вәки өса йә, әз һиви жь тә дь-кьм, тә әви бышинә мала баве мын, ²⁸ чьмки пенщ бьрайед мын жи һәнә, бьра һәр'ә т'әмийе бьдә ван, вәки әв жи нәйенә ви щийе щәфа». ²⁹ Ле Ибраһим готе: «Му-са^ф у п'ехәмбәред ван һәнә. Бьра гөһдарийа ван бькьн». ³⁰ Әви жи гот: «На, баве Ибраһим, һәгәр жь мьрийа йәк һәр'ә щәм ван, we жь гөнәкьрыне вәгәр'ьн». ³¹ Ђынге Ибраһим вьр'а гот: «Һәгәр гөһдари-йа Муса у п'ехәмбәра накьн, йәк жь мьрийа р'абә жи, дьса әвана бавәр накьн».

**Дәрһәқа гөнәкьрыне,
бахшандьне, бавәркьрыне
у борщдаиньнеда**
(*Мәтта 18:6-7, 21-22;*
Марқос 9:42)

17 ¹ Иса шагьртед Хвәр'а гот: «Набә кә сәбәбийа жьр'е-к'әтыне т'өнәбә, ле вәй ль ви, кә бьбә сәбәбе ве йәке. ² Вьр'а һе қәнщ ә, кә бәрәшәк стуйе вива бе гьредан у авитьне нава бә'ре, нә кә жь ванед бьч'ук йәки жь р'е

дәрхә. ³ Һаш жь хвә һәбьн! һәгәр бьрайе тә гөнә бькә, ле һьле, һә-гәр сәр кьрына хвә п'ошман бә, ле бьбахшина. ⁴ У һәгәр нава р'ожеда һ'әфт щара нәһәқийе ль тә бькә у вәгәр'ә, тәр'а бежә: «Әз т'обә дькьм, тә ле бьбахшина».

⁵ Шандийа Хөданр'а гот: «Ба-вәрийа мә зедә кә». ⁶ Хөдан гот: «Һәгәр бавәрийа вә вәкә һ'әбәкә т'охьме хәрдале һәбә у ве дара т'утер'а бежьн: «Жь вьр р'абә у бә'реда дач'ькә», әве йа вә бькә.

⁷ Жь вә к'ижан ә, әве кә хө-ламәки вийи щотк'ар йан шьван һәбә, гава әв жь к'әвшен бе, ви-р'а бежә: «Бьләзинә к'әрәм кә сәр сьфре»? ⁸ We пешийе жер'а нәбежә: «Шива мын һазьр кә, пышта хвә гьредә у бәрдәстийе мынр'а бькә. Әз бьхвьм у вәхвьм, паше жи тә бьхвә у вәхвә»? ⁹ Гәло бона әв тыштед кә хөлемр'а һатьнә ә'мыр-кьрыне у ви кьрына, ахайе ви we жер'а бежә: «Зә'ф р'әзи мә»? ¹⁰ Өса жи һун, гава әв һ'әму тыштед кә вәр'а һатьнә ә'мыркьрыне бькьн, бежьн: «Әм хөламед бекер ьн. Чь кә ль мә дьк'әт, мә әв кьр».

Қәнщкьрына дәһә к'отийа

¹¹ Гава Иса бәрбь Оршәлиме дьчу, нава Самәрийае у Щәлиле-р'а дәрбаз дьбу. ¹² Чахе Әв дьк'әтә гөндәки, дәһә мәрвьед к'оти р'асти Ви һатьн дур сәкьнин ¹³ у бь дәнге бьльнд готьне: «Исайе мамоста, ль мә вәрә р'ә'ме». ¹⁴ У гава Иса әв дитьн, ванр'а гот: «Һәр'ьн хвә нишани к'аһина кьн». У чахе әв һе дьчун, пақьж бун. ¹⁵ Ле гава жь

ван йэки дит кө әw паqьж буйә, пашда вәгәр'ийа, бь дәнгәки бь-льнд шькьри дьда Хwәде. ¹⁶ Әwi хwә дәвәр'у авитә бәр ньгед Иса у р'азибун дьда Wi. Әw самәри бу. ¹⁷ Ынгә Иса гот: «Нә һәр дәһә жи паqьж бун, ле к'ане нә һәр нәһед дьн? ¹⁸ Чьма пештьри әви мәрьве хәриб кәсәк жь ван вәнәгәр'ийа, кө бьһата шькьри бьда Хwәде?» ¹⁹ У wir'a гот: «Р'абә һәр'ә. Бавәрийа тә тө қәнц кьри».

Һатъна П'адшатийа^ф Хwәде
(Мәтта 24:23-28, 37-41)

²⁰ Гава ферьсийа жь Иса прь-си, П'адшатийа^ф Хwәде we к'әнгә бе, Әwi ль ван вәгәр'анд у гот: «П'адшатийа Хwәде ашкәрә найе. ²¹ Нә жи we бежьн: «Ва йә вьр ә!» йан жи: «We дәра һан ә!» Чьмки П'адшатийа Хwәде нава wәда йә». ²² У шагьртәд Хwәр'a гот: «We р'оже бен, кө һуне һ'ызрәта р'ожәкә Көр'е Мерьв бьн, ле набиньн. ²³ У һәгәр wәр'a бежьн: «Ва йә вьр ә!» йан: «Дәра һан ә!» пәй нәк'әвьн нәчьн. ²⁴ Чьмки чава бьруск жь алики ә'з-мен бьрқ дьдә у т'әмаийа ә'змен р'онайи дькә, Көр'е Мерьв жи we р'ожа Хwәда өса бә. ²⁵ Ле пешийе гәрәке Әw гәләки щәфа бьк'ьшинә у жь ви мьләти бе т'әхсиркьрьне. ²⁶ Чава р'ожед Нөһда дьқәwьмин, өса жи we р'ожед Көр'е Мерьвда бьқәwьмьн. ²⁷ Ынгә дьхварьн, вәдхварьн, дьзәwьщин у мер

дькьрьн, һ'әта we р'ожа кө Нөһ к'әтә гәмийе, лейи р'абу қьр'a һ'ә-муя ани.[†] ²⁸ У өса жи чава р'ожед Лутда бун, дьхварьн, вәдхварьн, дьк'ьр'ин, дьфьротьн, дьр'әшандьн у чедькьрьн. ²⁹ Ле әw р'ожа кө Лут жь Содоме дәрк'әт, агьр у к'ьрк'ут жь ә'змен бари, қьр'a һ'әмуя ани.[†] ³⁰ Әw р'оже жи we өса бә, гава Көр'е Мерьв к'ьфш бә.

³¹ We р'оже к'и сәр хени йә у һә-бука wi жи малда йә, бьра жорда нәйе, кө тыштәки һьлдә у әwe ль к'әwшен ә, бьра пашда вәнәгәр'ә. ³² Жьна Лут биньнә бира хwә.[†] ³³ К'и кө дьхwазә ә'мьре хwә хьлаз кә, we онда кә, ле к'и кө ә'мьре хwә онда кә, we хьлаз кә. ³⁴ Әз wәр'a дьбежьм, we шәве һәгәр дө мәри ньвинәкеда бьн, йәке бе һьлдә-не, йәке бе һьштьне. ³⁵ У һәгәр дө к'өлфәт сәр дәстар'әки бьн, йәке бе һьлдәне у йа дьн бе һьштьне.* ³⁷ Вана ле вәгәр'анд у готьн: «Хwә-йи, әве ль к'идәре бьбә?» Әwi жь wan'а гот: «Бәрәт'ә ль к'ө һәбә, тәйре жи ль wьр бьщьвьн».

Мәсәла жьнәбийе у һ'акьм

18 ¹ Иса мәсәләк бона we йәке шагьртар'a гот, wәки һәр гав дөа бькьн у ащьз нәбьн ² у гот: «Бажарәкида һ'акьмәк һәбу, әw нә жь Хwәде^ф дьтърсийа у нә жи мьнәт жь мерьв дькьр. ³ Wi бажарида жьнәбик жи һәбу, һәр гав дьһатә щәм wi у дьгот: «Һәқи-

* **17:35** Нав һнәк дәстньвисарада р'еза 36-а жи һәйә: «У һәгәр дө мәрьв ль к'әwшен бьн, йәке бе һьлдәне у йе дьне бе һьштьне».

17:27 Дәстпәбун 6-8. **17:29** Дәстпәбун 19. **17:32** Дәстпәбун 19:23-26.

йе бькэ, мын жь дэсте нэйаре мын хьлаз кэ. ⁴ Н'акьм гэлэк вэخت гөһ нэдьда we, ле паше хвэха хвэр'а гот: «Эз жь Хвэде натърсым у жь мерьв жи мынэте накьм, ⁵ ле бона хатъре we йэке, кэ эва жьнэбийа те з'мэте дьдэ мын, эзе һэдийе жер'а бькьм, кэ һэр гав нэйе мын ащыз нэкэ». ⁶ У Ходан гот: «Бьбьһен кэ һ'акьме нэр'аст чь гот. ⁷ Гэло Хвэде жи бьжартийед Хвэр'а we һэдийе нэкэ, йед кэ шэв у р'ож һэваре хвэ Ви датинын? Йан Әве щаба ван дэрэнги бехэ? ⁸ Эз вэр'а дьбежьм, we дэстхвэда һэдийе бькэ. Ле гава Көр'е^ф Мерьв бе, гэло сэр дьне we бауэрийе бьбинэ?»

Мэсэла ферьси у хэрщгър

⁹ Эв мэсэлэ жи ванр'а гот, йед кэ хвэха хвэда гөман бун, йанчийэ эвэ р'аст ын у һ'эмуйед майин бэр тыштэки һ'эсаб нэдькьрын. ¹⁰ «Дө мэри һьлк'шийанэ П'арьстгәһе, кэ дөа бькьн. Йэк ферьси бу, йэк жи хэрщгър. ¹¹ Әве ферьси т'эне сэкьнибу хвэда гөман бь ви шур'эйи дөа дькьр: «Хвэдейе мын, шькьрдар ым, кэ эз нэ мина ван мэрьва мә, йед кэ т'аланийе, нэһэдийе, зьнек'арийе дькьн у нэ жи мина ви хэрщгъри мә. ¹² Ле эз һ'эфтийе дө щара р'ожидьгьрым у дэһэке жь һ'эму к'ара хвэ жи дьдьм». ¹³ Ле эви хэрщгър дур сэкьнибу, р'уйе ви нэдьгьрт ль э'змен жи бьньһер'ийа, синге хвэ дьхьст у дьгот: «Хвэде, ль мын гөнэк'ари вэрэ р'э'ме». ¹⁴ Эз

вэр'а дьбежьм, кэ эв хэрщгъра р'астһ'эсаббуйидь^ф чу мала хвэ, нэ кэ йе дьн. Ава һэр кэсе кэ хвэ бьльнд кэ, we ньмьз бэ, ле к'и кэ хвэ ньмьз кэ, we бьльнд бэ».

Иса дөа зар'а дькэ

(*Матта 19:13-15;*

Марқос 10:13-16)

¹⁵ Т'ьфал жи анинэ щэм Иса, кэ дэсте Хвэ дайнэ сэр ван. Гава шагърта эв йэк дит, ль йед данин һьлатьн. ¹⁶ Ле Иса гази зар'а кьр у гот: «Бьра эв зар' бенэ щэм Мын, пешийа ван нэгърын, чьмки П'адшатийа Хвэде п'ара йед аһа йэ. ¹⁷ Эз вэр'а р'аст дьбежьм, к'и П'адшатийа Хвэде мина зар'эке қэбул нэкэ, эв т'ө щар нак'эвэ нава we».

Сэрверэки щьһуйайи

дэвлэти ль жийина^ф

һ'эта-һ'этайе дьгэр'э

(*Матта 19:16-30;*

Марқос 10:17-31)

¹⁸ Сэрверэки жь Ви пьрси у гот: «Дэрсдаре қэнщ, эз чь бькьм, вэки жийина^ф һ'эта-һ'этайе вар бьм?» ¹⁹ Иса вьир'а гот: «Тө чьма Мынр'а дьбежи қэнщ? Қэнщ т'эне Хвэде йэ, пештъри Ви кэсэки дьн т'өнэ. ²⁰ Тө т'эмийа зани: «Зьнек'арийе нэкэ, нэкөжэ, нэдьзэ, шэ'дэтийа дэрэв нэдэ, қэдьре де у баве хвэ бьгьрэ».[†] ²¹ Әви жи гот: «Эв һ'эму жи мын жь щаһьлтийа хвэда хвэй кьрынэ». ²² Гава Иса эв йэк бьһист, вьир'а гот: «Тыштэки тэ һе кем э, һэр тыште хвэ бьфь-

18:20 Дэрк'этын 20:12-16; Дөбарэкьрна Қануне 5:16-20.

рошә, бәлайи фәқира кә, һынге хьзна тә we ль әзмана һәбә. У пәй Мьн вәрә». ²³ Гава әви әв йәк бһист, әшқа ви шкәст, чьмки гәләки дәвләти бу. ²⁴ Иса дит кә бәшәра ви нәхwәш ә, гот: «Чьқаси зә'мәт ә бона йед хwәйһәбук кә бьк'әвьнә П'адшати́я Хwәде. ²⁵ Дәвә we қола дәрзийер'а he р'һ'әт дәрбаз бә, нә кә дәвләти бьк'әвә П'адшати́я Хwәде». ²⁶ Әвед кә дьбһистьн, готьн: «Иди к'и дькарә хьлаз бә?» ²⁷ У Иса гот: «Әw тыште кә жь дәсте мерьв найе, Хwәде дькарә бькә». ²⁸ Пәтрус гот: «Аwа мә һәр тыштед хwә һыштьнә у пәй Тә һатьнә». ²⁹ Әви ванр'а гот: «Әз р'аст вәр'а дьбежьм, һәр кәсе кә бона П'адшати́я Хwәде мал, йан жьн у зар', йан хушк у бьра, йан де у бав һыштьбә, ³⁰ we ve дьне he зедә бьстинә у дьнйа дьнда жи жийина һ'әта-һ'әтайе».

**Иса щара сьсийа дәрһәқа
мьрьна хwәда дьбежә**
(*Мәтта 20:17-19;*
Марқос 10:32-34)

³¹ Әви һәр донздәһ данә алики у ванр'а гот: «Бьбһен! Әм һәвраз дьчьнә Оршәлиме у һ'әму тыштед кә бь дәсте п'ехәмбәра бона Көр'е Мерьв һатьнә ньвисаре, we бенә сәри. ³² Әве бьк'әвә дәсте нәщһуйа, we қәрфе хwә ле бькьн, бөһөрмәт кьн, т'укьне, ³³ бьдьнә ль бәр қамчийа, Ви бькөжьн. У р'ожа сьсийа we жь мьрьне р'абә». ³⁴ Шагьрта т'ө тышт жь ван хәбәра фә'м нәкьрьн. Әв йәк жь ван вәшарти бу у әв готьн сәре ванда р'унәдһышт.

**Иса п'арскьрәки кор
бәжаре Әриһайеда қәнщ
дькә**

(*Мәтта 20:29-34;*
Марқос 10:46-52)

³⁵ Гава Әw незики Әриһайе бу, йәки кор ль сәр р'е р'уньшти п'арс дькьр. ³⁶ У гава бһист кә ә'лаләт бәр wir'а дәрбаз дьбә, пьрси: «Әв чь һ'әвал ә?» ³⁷ Wir'а готьн: «Иса-йе Ньсрәте дәрбаз дьбә». ³⁸ һынге әви кьрә қир'ин у гот: «Иса, Көр'е Дауьд^ф, ль мьн вәрә р'ә'ме!» ³⁹ У йе кә пешийе дьчун, ль ви һьлатьн, кә дәнге хwә бьбьр'ә, ле әви he дькьрә қир'ин: «Көр'е Дауьд, ль мьн вәрә р'ә'ме!» ⁴⁰ Иса щидә сәкьни у ә'мьр кьр, кә әви биньнә щәм Ви. У гава кор незики Ви бу, жь ви пьрси у гот: ⁴¹ «Тө чь жь Мьн дьхwази кә Әз бона тә бькьм?» Әви гот: «Хwәйи, дьхwазьм ч'ә'вед мьн бьбиньн». ⁴² У Иса wir'а гот: «Бьра бьбиньн, бawәрийа тә тө қәнщ кьри!» ⁴³ У дәстхwәда ч'ә'вед ви дитьн, да пәй Иса чу у шькьри дьда Хwәде. Т'әмамийа we щьмә'те кә әв йәк дит, пәсьне Хwәде дьдан.

Иса у хәрщгьр

19 ¹ Иса к'әтә Әриһайе у we-р'а дәрбаз дьбу. ² Ль wьр мәрвьәки дәвләти һәбу, сәрwере хәрщгьра, наве ви Зәхайо. ³ Әви дькьр кә Иса бьдита к'а Әw к'и йә, ле дәст ә'лаләте нькарьбу бьдита, чьмки бәжнеда кьн бу. ⁴ Әw пешда бәзи р'абу сәр дарәкә һежирейә стьрин, wәки Иса бьбинә, чьмки Әwe һәма ль wьрр'а дәрбаз бьбуя.

⁵У чахе Иса хатэ ши щийи, ль жор ньһер'и у готэ ши: «Зэхайо! Зу бькэ жь ыьр вэрэ хваре, чьмки Эз гэрэке иро мала тэда бьминьм». ⁶Зэхайо лэзанд жорда хатэ хваре у бь эшқ-ша Әв қабул кьр. ⁷Һ'эмуйед кӧ эв йэк дитьн, бина хвэ тэнг дькьрын у дьготьн: «Әв бу меване мэрвьэки гӧнэк'ар». ⁸Ле Зэхайо пеш һ'эмуйава сэкни у готэ Хӧдан: «Хвэйи, эз ва nive һэбука хвэ дьдъмэ фэқира у мьн нәһәқи к'е жи кьрьбэ, эзе чар щар ле вэгэр'иньм». ⁹Иса шир'а гот: «Иро эв мал хьлаз бу, чьмки эва жи зар'а Ибраһим э. ¹⁰Бона ве йэке Кӧр'е Мервь һат, вэки ль йед ондабуийи бьгэр'э у хьлаз кэ».

Мәсәлә дәһә зер'а (Мәтта 25:14-30)

¹¹У вана һе эв тышт дьбьһистьн, Иса мәсәләкэ дьн жи ани сәр we йэке, кӧ Әв незики Оршәлиме дьбу у вана т'ьре П'адшати-йа Хвәде we зутьрәке к'ьфш бә. ¹²Әши гот: «Мэрвьэки э'сьлзадэ чу вәлатәки дур, кӧ п'адшатийа хвэ бьстинэ у вэгэр'ә. ¹³Гази дәһә хӧламед хвэ кьр, дәһә зер' данә ван у гот: «Ван бьдьнә хәбате, һ'ә-та кӧ эз вэгэр'ьм». ¹⁴Ле бажарвана к'ина ши гьртьбу, қасьд ль пәй ши шандьн у готьн: «Әм нахвазьн әв п'адшатийе ль сәр мә бькэ». ¹⁵У гава әши п'адшатийа хвэ станд вэгэр'ийа, гази ван хӧлама кьр, к'ижанед кӧ әши п'эрә дабунә ван, вэки бьзаньбэ к'а һәр йәки чьқас кьрийә к'ар. ¹⁶Йе э'вльн һат у готе: «Эз хӧлам, зер'әки тә дәһә зер'

кьрә к'ар». ¹⁷Ахайе ши жер'а гот: «Әфәрьм, хӧламе қәнщ! Тӧ нава ши тыште һьндькида амьн майи, сәрwertийе дәһә бажара бькә. ¹⁸Йе дӧда жи һат у гот: «Эз хӧлам, зер'әки тә пенщ зер' кьрә к'ар». ¹⁹Ахайе ши жер'а гот: «Тӧ жи сәр пенщ бажара бә». ²⁰Паше йәки дьн һат у гот: «Эз хӧлам, ва йә зер'е тә, мьн дәстмаледа п'еч'айи һьлдабу. ²¹Чьмки эз жь тә дьт'ьрсийам, мьн заньбу тӧ мэрвьэки һ'ьшк и, чь кӧ тә данәнийә, һьлдьди у чь кӧ тә нәчандийә, дьд'руйи». ²²У ши жер'а гот: «Эзе һәма бь дәве тә диwana тә бькьм, хӧламе хьраб! һәгәр тә заньбу кӧ эз мэрвьэки һ'ьшк ьм, чь кӧ мьн данәнийә, һьлдьдъм у чь кӧ нәчандийә, дьд'рум, ²³тә чьма п'эре мьн нәда к'аркьра, кӧ эз бьһатама мьн бь сәләф бьстанда?» ²⁴У һазьрар'а гот: «Ши зер'и жь ши бьстиньн у бьдьнә әве кӧ дәһә зер'ед ши һәнә». ²⁵Шир'а готьн: «Әм хӧлам, дәһә зер'ед ши һәнә». ²⁶Әши гот: «Эз вэр'а дьбежьм, йе к'е кӧ һәйә, шир'а we бе дайине, ле йе к'е кӧ т'ӧнә, чь һәйә жи we же бе стандьне. ²⁷Ле бәле ван нәйаред мьн жи, к'ижана нәдьхвәст эз п'адшатийе ль сәр ван бькьм, биньнә ыьр, бәр ч'э'ве мьн ван бькӧжьн».

Иса бь р'умәт дьк'әвә Оршәлиме (Мәтта 21:1-11; Марқос 11:1-11; Йуһ'әнна 12:12-19)

²⁸Иса пәй ве хәбәрданер'а пешда чу, вэки һәвраз һәр'ә Оршәлиме. ²⁹У гава незики гӧндед Бет'фаще у Бет'анийае бу, ши щийе кӧ

жер'а дьготын ч'ийайе^Ф Зэйт'уне, һынге дō шагъртед Хвэ шандын³⁰ у гот: «Һәр'әнэ ви гонде пешбэри хвэ, гава хун бьк'эвһне, һуне щэ'шьккэ гьредайи бьбинһн кө һе кэсэк ле сийар нэбуийэ. Әвһе вэкһн у биһһн. ³¹Һэгэр йэк жь вэ бьпърсэ: «Һун чьма ве вэдькһн?» бежһн, кө Хвэйир'а лазьм э». ³²Әвһед шанди чун, чава кө ванр'а һатьбу готһне, өса жи дитһн. ³³У вана һе щэ'шьк вэдькър, хвэйед ве ванр'а готһн: «Һун чьма ве щэ'шьке вэдькһн?» ³⁴Шагърта гот: «Хвэйир'а лазьм э». ³⁵У әв аһинэ щәм Иса, к'һнщед хвэ авитһнэ сэр ве у Иса ле сийар кьрһн. ³⁶Гава дьчу, щьм'эте к'һнщед хвэ сэр р'е р'адьхьстһн. ³⁷У гава Әв незики п'ебәржере ч'ийайе Зэйт'уне бу, т'эмаһийа к'ома шагърта дэстпекьрһн ша дьбун у бь дәнге бьльнд бона һ'эму к'эрэмәтед кө дитьбун шыкьри дьданэ Хвәде ³⁸у дьготһн: «Бьмбарэж^Ф э әв П'адшайе кө бь наве Хөдан те!»[†] Әдьялайи ль э'змен у шыкьри ль Йе һәри Жорһн*!» ³⁹Ле жь нав ә'лаләте чәнд ферьсийа Исар'а гот: «Дәрсдар, ль шагъртед Хвэ һьле». ⁴⁰Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Әз вәр'а дьбежьм, һэгэр әвана дәнге хвэ бьбьр'һн, кәвьре бькьһнэ қир'ин».

Иса бона Оршәлиме дьгьри

⁴¹У гава незики Оршәлиме бу, ль бажер һьһер'и, сәрда гьрийа ⁴²у гот: «Хвәзи тә һәма иро бьзань-

буяа әдьялайиһа тә чьва гьредайи йә! Ле һһа жь бәр ч'әвә тә һатә вәшартһне. ⁴³We р'ож сәр тәда бен, кө дьжмьнед тәһе дора тә чәпәр'е гьредьһн у жь һәр алийава һ'ыщу-ми сәр тә кьһ. ⁴⁴We тә у зар'ед тә нава тәда бькьһн ахь-хали у кәвьр ль сәр кәвьр һәһельһн. Чьмки вәх-те кө Хвәде сәрик да тә, тō хвә нәһ'әсийаһиһи».

Иса П'арьстгәһеда

(*Мәтта 21:12-17; Марқос 11:15-19; Йүһ'әнна 2:13-22*)

⁴⁵У к'әтә П'арьстгәһе, дэстпекьр йед кө дьфьротһн дәрхьстһн ⁴⁶у ванр'а гот: «Ньвисар ә: «Хана Мьһ ве Хана дōа бә».† Ле вә әв кьрийә «шкәфта қачаха»».† ⁴⁷У һәр р'ож П'арьстгәһеда һин дькър, ле сәрәкед к'аһина^Ф, қанунзан у гьрәгьред щьм'эте пәй к'әтьбун, кө чава Ви бькөжһн. ⁴⁸Ле һькарьбун тьштәк бькьрана, чьмки т'эмаһийа щьм'эте Вива гьредайи бу у гөһдарийа Ви дькър.

Пьрса дәрһәқа һ'өкөме Исада

(*Мәтта 21:23-27; Марқос 11:27-33*)

20 ¹У р'ожәкә жь ван р'ожа-да, гава Әви П'арьстгәһеда хәлқ һин дькър у Мьзгини^Ф дьда, сәрәкед к'аһина у қанунзан т'әви р'успийа һатһнә щәм Ви ²у готһн: «Бежә мә, Тō бь чь һ'өкөми

* 19:38 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Шькьри бьльндайиһеда». «Бьльндайи» бә'са щийе Хвәде дькә.

19:38 Зәбур 118:26. 19:46 Ишайа 56:7. 19:46 Йеремийа 7:11.

ван кьра дьки? К'е эв һ'окөм дайэ Тэ?»³ Әви ль ван вэгәр'анд у гот: «Эз жи тыштәки жь вә бьпърсьм у хун Мьнр'а бежьн: ⁴ һ'окөме ньхөмандьна Йүһ'әнна жь э'змен бу йан жь мәрва?»⁵ Әвана нав һәвда шевьрин у готьн: «Һәгәр әм бежьн: «Жь э'змен бу», Әве бежә: «Ле вә чьма әв бавәр^ф нәкьр?»⁶ Ле һәгәр әм бежьн: «Жь мәрва бу», т'эмамияа цьмә'те we мә бьдә бәр кәвьра, чьмки әв э'сәйи бавәр дькьн, кә Йүһ'әнна п'ехәмбәр бу». ⁷ Вана шаба Ви да у готьн: «Әм ньзаньн жь к'ө бу». ⁸ Иса ванр'а гот: «Эз жи вәр'а набежьм, кә бь чь һ'окөми ван кьра дькьм».

**Мәсәлә р'эзе тьрийа
у р'эзвана**
(*Мәтта 21:33-46;*
Марқос 12:1-12)

⁹ У Иса дәстпекьр әв мәсәлә цьмә'тер'а гот: «Мәрвәки р'эзе тьрийа дани у әв бь к'ьре да р'эзвана, вәхтәки дьреж чу вәлатәки дьн. ¹⁰ У вәхтда хөламәк шандә щәм р'эзвана, вәки жь ви р'эзи бәре п'ара ви вьр'а бышиньн, ле р'эзвана хөламе ви к'өта у дәствала вәр'екьрьн. ¹¹ Ахе хөламәки дьн жи шанд, вана әв жи к'өта, әв р'обәт кьрьн у дәствала вәр'екьрьн. ¹² Йе сьсийа жи шанд, вана әва жи бьриндар кьр у жь р'эз дәрхьстьн. ¹³ Хвәйе р'эз гот: «Эз чь бькьм? Көр'е хвәйи дәлал бышиньм, һьлбәт we жь ви шәрм

бькьн». ¹⁴ Ле гава р'эзван ч'э'в ви к'әтын, ль һәв шевьрин у готьн: «Әв вәре ви йә! Вәрьн әм ви бькөжьн, кә мират'а ви мәр'а бьминә. ¹⁵ У әв жь р'эз дәрхьстьнә дәр у көштьн. Ава хвәйе р'эз we чь бинә сәре ван? ¹⁶ Нә әве бе қьр'а ван р'эзвана бинә у р'эз бьдә һьнәкед дьн». Гава әв йәк бьһистьн, готьн: «Хвәде нәкә». ¹⁷ У Иса ль ван ньһер'и у гот: «Ле әв чь йә, кә ньвисар ә?

«Әв кәвьре кә хоста т'әхсир кьр,
әв бу сәре ә'нишке^ф»[†]

¹⁸ Һәр кәсе кә бьк'әвә сәр ви кәвьри, we һурдәхвәши бә у әв кәвьр бьк'әвә сәр к'е, we ви бьһ'ынщьр'инә». ¹⁹ Сәрәкед к'аһина у қанунзана we дәме кьрьн кә Ви бьгьрьн, чьмки фә'м кьрьн, кә Әви әв мәсәлә ани сәр ван, ле жь цьмә'те тьрсийан.

**Пьрса хәрщдаийн
у нәдаийне**
(*Мәтта 22:15-22;*
Марқос 12:13-17)

²⁰ У ч'ә'вед ван ль Иса бун, чәнд мәрвьед щә'сус шандьн, кә бь дөр'ути хвә дәвса р'аста данибун, вәки Ви бь хәбәра бьгьрьн у бьдьнә дәсте һ'окөмәте у диwana вәли. ²¹ Вана жь Ви пьрси у готьне: «Дәрсар, әм заньн кә Тә р'аст хәбәр дьди у һин дьки, нав мәрвада фьрқийе жи данайни, ле р'ийа Хвәде р'аст һин дьки. ²² Гәло р'аст ә кә әм хәрщ бьдьнә

20:17 Зәбур 118:22.

Qэйсэр йан на?»²³ Эви кө фел-
базийа ван занбу ванар'а гот*:
²⁴ «Зивэки нишани Мьн кьн. Эв
наве нъвисар у сьфэт йед к'е нэ
сэр?»²⁵ Вана гот: «Йед Qэйсэр ьн». Эви
ванр'а гот: «Wэки оса йэ, чь
кө йед Qэйсэр ьн, бьднэ Qэйсэр
у чь йед Хwэде нэ бьднэ Хwэде».
²⁶ У нькарьбун бэр цьмэ'те нава
хэбэра Wiда Эв быгьртана, сэр
щабдайина Wi зэндэгьрти дэнге
хwэ бьр'ин.

Пьрса р'абуна^ф мьрийа

(*Матта 22:23-33;*

Марқос 12:18-27)

²⁷ Садуқи^ф, кө дьбежьн р'абуна^ф
мьрийа г'бнэ, һьнэкэ жь ван һатъ-
нэ щэм Wi жь Wi пьрсин у готьн:
²⁸ «Дэрсдар, Муса мэр'а нъвисийэ:
«Һэгэр бьрайе йэки бьзэwьщэ у
безор'эт бьмьрэ, бьра бьрайе ви
жьна ви бьстинэ у ware бьрайе
хwэ шин кэ».[†] ²⁹ Аwa һ'эфт бьра
һэбун. Бьрайе мэзын жьнэк станд,
безор'эт мьр. ³⁰ Пэйр'а йе дода ³¹ у
паше йе сьсийа эw жьн станд,
һэйнэсэр ван һэр һ'эфта жи эw
жьн станд у зар' пэй ван нэк'этын,
мьрн. ³² Пэй гьшкар'а эw к'олфэта
жи мьр. ³³ Дэ ижар we Р'ожа Р'абу-
на мьрийа эw к'олфэте бьбэ жьна
к'ижани? Чьмки һэр һ'эфта жи эw
стандьбу». ³⁴ Иса ль ван вэгэр'анд
у гот: «Мэрьве ве дьне дьзэwьщьн
у мер дькьн. ³⁵ Ле эвед кө һежайи
we дьне бьн у быгьһижьнэ р'абу-
на мьрийа, нэ we бьзэwьщьн у нэ

жи мер кьн. ³⁶ Эwe иди нькарьбьн
бьмьрьн, эw wэкэ мьльйак'эта нэ.
Эw зар'ед Хwэде нэ, чьмки п'ара
р'абуна мьрийа нэ. ³⁷ Ле бона р'абу-
на мьрийа, Муса жи дайэ к'ьфше.
Эw сэрһатийа дара дьр'ийеда бона
Ходан дьбежэ: «Хwэдеие Ибраһим,
Хwэдеие Исаақ, Хwэдеие Ақуб».[†]
³⁸ Аwa Хwэде нэ Хwэдеие мьрийа
йэ, ле йе зендийа йэ, чьмки бона
Wi һ'эму жи сах ьн». ³⁹ Жь қанун-
зана һьнэка ле вэгэр'анд у готьне:
«Дэрсдар, Тэ қэнщ гот». ⁴⁰ У иди
кэсаки нэwерьбу кө тыштэки жи
жь Wi бьпьрсэ.

Мэсiһ көр'е к'е йэ?

(*Матта 22:41-46;*

Марқос 12:35-37)

⁴¹ У Иса ванар'а гот: «Чава
дьбежьн кө Мэсiһ көр'е Даwьд э?
⁴² Даwьд хwэха к'ьтеба Зэбурада^ф
дьбежэ:

«Ходан готэ Хwэйе мьн:

Ль мьле Мьни р'асте р'уне,

⁴³ һ'эта кө дьжмьнед Тэ бькьмэ
бьне п'ийед Тэ».[†]

⁴⁴ Аwa һэгэр Даwьд Wi «Хwэйи»
һ'эсаб дькэ, иди Эw чава дьбэ
көр'е Даwьд?»

**Һ'эwза хwэ жь қанунзана
бькьн**

(*Матта 23:1-36; Марқос 12:38-40;*

Луца 11:37-54)

⁴⁵ һе т'эмамайя цьмэ'те гөһ-
дари дькьр, Эви шагьртед Хwэр'а
гот: ⁴⁶ «Һ'эwза хwэ жь ван қанун-

* **20:23** Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «Һун чьма Мьн дышер'ьбиньн?»

20:28 Дөбарэкрьна Қануне 25:5. **20:37** Дэрк'этын 3:6. **20:43** Зэбур 110:1.

зана бькын, йед кө һ'ыз дькын бь чөхед дьреж бьгэр'ын, базарада сьлаве бьд'нэ ван, к'ьништада к'өрсийед пешьн бьгьрын у шаййада жи һэрэма жорьн р'унен. ⁴⁷Эвана аликива малед жьнэбийа һ'уфи хвэ дькын, алийе дьнва жи бона кө хвэ бьд'нэ к'ьфше дөайе хвэ дьреж дькын. Диwana ване һе гьран бэ».

**Дийарийа жьнэбийа
бэлэнгаз
(Марқос 12:41-44)**

21 ¹ Иса дина Хвэ даие у дит кө дөвлэтиа һ'эдийед хвэ давитьнэ п'эрэданга^Ф П'арьстгәһе. ² Эви бэлэнгазэкэ жьнэби жи дит кө дө пол авитэ вьр ³ у Иса гот: «Эз р'аст вэр'а дьбежым, кө эве жьнэбийа бэлэнгаз жь ван һ'эмуйа зэ'фтьр авите. ⁴ Чьмки ван һ'эмуйа жь бэрмайийед хвэ авитьнэ нава һ'эдийа, ле эве ве бэлэнгазийа хвэда һ'эму тыште кө we пе э'буре хвэ бькьра авите».

**Иса пешда
дэрһәқа Һеранбуна
П'арьстгәһеда дьбежэ
(Мәтта 24:1-2;
Марқос 13:1-2)**

⁵ У чахе һьнәка бона П'арьстгәһе дьготын, кө бь кәвьре бэдәв у п'ешк'еша һатийә хәмьландьне, Эви гот: ⁶ «Ван һ'эму тыштед кө һун дьбиньн, р'оже бен кәвьре ль сәр кәвьр нәминә, һ'эмуйе жи Һеран бьн!»

**Тэнгаси у зерандьн
(Мәтта 24:3-14; Марқос 13:3-13)**

⁷ У жь Ви пьрсин готьне: «Дәрсдар, эв тышт we к'энге бь-рәвьмьн? У чь нишане бьбә, гава эв йәк бьрәвьмьн?» ⁸ Эви гот: «Һаш жь хвэ һэбьн, кө һун нә-йенә һапандьне, чьмки гәләк we пе наве Мьн бен у бежьн: «Эз ым Мәсин» у: «Эв вәхт незик э», пәй ван нәчьн. ⁹ Гава һун бона шәр' у дә'ва бьбьһен, нәтьрсьн, чьмки гәрәке пешийе эв тышт бьрәвь-мьн, ле ахьрийа дьне нә һьнге йә». ¹⁰ һьнге ванр'а гот: «Мьләте р'абә ль сәр мьләт, п'адшати ль сәр п'адшатийа, ¹¹ щи-щийа э'рд-һ'әждә мэзьн, хәлайи-щәлайе у мина нәхвәшийа һ'ал we бьбьн, ль э'змен жи тыштед хоф у тырс у нишанед мэзьн we бьрәвьмьн. ¹² Ле бәри ван һ'эму тышта, we дәст бавежьнә вә, вә бьзериньн, бьбьнә бәр диwana к'ьништа у бькьнә кәла. Бона наве Мьн we вә бьбьнә бәр п'адша у вәлийа. ¹³ Эве вэр'а бьбә мә'ни, кө һун бона Мьн шә'дәтийе бьд'н. ¹⁴ У ава ве йәке бькьнә бира хвэ, кө пешда хәм нәкьн һуне чь щаба хвэ бьд'н. ¹⁵ Чьмки Эзе зар-зь-ман у сәрвахтийе бьд'мә вә, кө дьжмьнед вәйе нькарьбьн ль бәр вә хәбәр дьн йан бьсәкьньн. ¹⁶ Де у бавед вә, бьра-пьсмам у достед вә we вә бьд'нә гьртьне у жь вә һьнәка жи we бькөжьн. ¹⁷ Бона наве Мьн һуне бәр ч'э'ве һ'эмуйа р'әш бьн. ¹⁸ Ле т'ө муке жь сәре вә кем нәбә. ¹⁹ Бь сәбьра хвэ һуне р'өһ'е хвэ хьлаз кьн.

**Иса дәрһәқа Һеранбуна
Оршәлимеда хәбәр дьдә**

(Мәтта 24:15-21;

Марқос 13:14-19)

²⁰ Ле гава хун бьбиньн кө ор-
дийа дора Оршәлиме гьртийә,
һынге бьзаньбьн кө Һеранбуна
Һе незик ә. ²¹ Һынге әвед кө Ць-
Һустанеда нә бьра бьр'әвьнә ч'ийа
у әвед кө Оршәлимеда нә бьра
дәрен, әвед к'әвшенда нә, бь-
ра нәк'әвьнә бажер. ²² Чьмки әв
р'ож, р'ожед һ'әйфһьлдане нә,
вәки һәр чь кө һагийә һьвиса-
ре бе сери. ²³ Ле вәй ль һ'әмла у
дәстдәргуша ван р'ожада, чьмки
тәнгасикә мәзьн Һе бе сәре дьне
у хәзәб әве щьмә'тер'а. ²⁴ ӘҺе бь
дәве шур бьк'әвьн у нав һ'әму
мьләтада һесир бенә бьрьне. Ор-
шәлиме жи бәр п'ийед мьләтед
п'утп'арьст һәр'ә, һ'әта кө вәхте
ван мьләта хьлаз бә.

Һатьна Көр'е Мервь

(Мәтта 24:29-31;

Марқос 13:24-27)

²⁵ У сәр тә'ве, һиве у стәйрка
нишане бьбьн. Ль сәр дьне жи
мьләте жь дәст дәнге хөшинийа
пелед бә'ре бьбьздьн у хвә онда
кьн. ²⁶ Дьле мәрва жи жь тьрса Һе
бьсәкьнә, бона әв тьштед кө Һе
бенә сәре т'әмамийа дьне, чьмки
т'опед әзмана Һе жь р'ийед хвә
дәрен*. ²⁷ У һынге Һе бьбиньн кө
«Көр'е Мервь ә'врава бь қәват у
р'умәта мәзьн те»*. ²⁸ Гава әв тьшт

дәстпөбьбьн, хун р'абьн сәре хвә
бьльнд кьн, чьмки азабуна вә
иди незик ә».

Дәрсә дара һежире

(Мәтта 24:32-35;

Марқос 13:28-31)

²⁹ У мәсәләк ванр'а гот: «Һун
дина хвә бьдьнә дара һежире у
һ'әму дара. ³⁰ Гава дьбьшкьвьн, хун
бь Һе йәке заньн кө һавин незик
ә. ³¹ Өса жи гава хун бьбиньн кө
әв йәк дьқәвьмьн, бьзаньбьн кө
П'адшатийа Хвәде незик ә. ³² Әз
р'аст вәр'а дьбежьм, кө әва һьсь-
ла дәрбаз набә, һ'әта кө әв һ'әму
тьшт нәқәвьмьн. ³³ Ә'рд у ә'змәне
дәрбаз бьн, ле готьнед Мьн т'ө
щар дәрбаз набьн.

Р'анәзен

³⁴ Мьқати хвә бьн, нәбә кө
дьле вә п'ьр'хөрийе, сәрхвәшийе
у хәмед ве дьнийәева гьредайи
бә, һьшкева әв Р'ож сәр вәда бе.
³⁵ Чьмки әв Р'оже мина т'әле бе
сәре һ'әму мәрвьед ль сәр дьне.
³⁶ Һ'ьшйар бьминьн у һәр гав дөа
бькьн, вәки хун бькарьбьн жь
ван һ'әму тьштед кө Һе бьқә-
вьмьн бьр'әвьн-хьлаз бьн у ль
бәр Көр'е Мервь р'успи бьсәкь-
ньн». ³⁷ Иса р'оже П'арьстгәһеда
һин дькьр, ле шәве дьчу сәре Һи
ч'ийайи дьма, кө жер'а дьготьн
ч'ийайе Зәйт'уне. ³⁸ У т'әмамийа
щьмә'те сьбе зу дьчу П'арьстгәһе
щәм Һи, кө хәбәрәд Һи бьбьһен.

* 21:26 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Қәватәд әзмана Һе бьһ'әжьн».

* 21:27 Ишайа 13:10; 34:4; Данийел 7:13. (Бьхуньн Ә'йанти 1:7)

Гьртън, хачкьрън^Ф у р'абуна Иса

Шевъра кӱштъна Иса

(*Матта 26:1-5, 14, 16; Марқос 14:1-2, 10-11; Йуһ'әнна 11:45-53*)

22 ¹Щэжьна^Ф Нане Шкэва не-
зик бу, йа кӱ жер'а Щэжь-
на^Ф Дэрбазбуне дьбежън. ²Сэркед
к'аһина у қанунзана мэшаләке
дыгэр'ийан кӱ Ви бькӱжън, чьмки
жъ цьмә'те дьтърсийан. ³Һьнге
мирещън к'этэ қәлпе дьле Щьһу-
даиф^Ф кӱ исхәрйоти дьһатэ готъне,
әв йәк жъ ван һәр донздәһа бу.
⁴Әва р'абу чу т'әви сәркед к'аһина
у сәрверед нобәдаред П'арьст-
гәһе, ванр'а хәбәр да, чава Иса
бьдә дәсте ван. ⁵Әвана ша бун у
мир'а қайл бун, кӱ п'әра бьдънә
ви. ⁶Щьһуда р'ази бу у һьлда сәр
хвә, кӱ мәщале бьбинә Әви бь
дъзи цьмә'тева бьдә дәсте ван.

Т'ьвдарәкдितъна шива

Щэжьна Дэрбазбуне

(*Матта 26:17-25; Марқос 14:12-21; Йуһ'әнна 13:21-30*)

⁷Р'ожа Щэжьна Нане Шкэва
һат, кӱ әдәт бу бәрхе Щэжьна
Дэрбазбуне бьһата сәржекьръне.
⁸Иса Пәтрус у Йуһ'әнна шандън
у гот: «Һәр'ън Шива Щэжьна Дэр-
базбуне мәр'а һазьр кьн, вәки
әм бьхвьн». ⁹Вана же пьрси: «Тӱ
ль кӱ дьхвази кӱ әм һазьр кьн?»
¹⁰Әви жи ванар'а гот: «Гава кӱ
һун бьк'әвьнә бажер, ва мәрвьә-
ке р'асти вә бе, щер'е аве ль сәр
мьла. Пәй ви һәр'ънә we мала кӱ
әв дьче, ¹¹у хвәйе малер'а бежън:
«Дәрсдар тәр'а дьбежә: К'ане әв

ода мевана, йа кӱ Әзе теда т'әви
шагьртед Хвә шива Щэжьна Дэр-
базбуне бьхвьм?» ¹²Һьнге әве ль
қате жорьн одәкә мэзьнә һәвдайи
нишани вә кә у вьр жи һун һазьр
кьн». ¹³Әвана чун, чава кӱ вана-
р'а готъбу өса жи дитън у шива
Щэжьна Дэрбазбуне һазьр кьрън.

Шива Хӱдан

(*Матта 26:26-30; Марқос 14:22-26; Корьнт'и I, 11:23-25*)

¹⁴У гава вәхт пер'а гьһишт,
Әв бь т'әви шандийа ль сәр сьф-
ре р'уньшт ¹⁵у ванр'а гот: «Әз
гәләки һ'ызрәта ве Шива Щэжь-
на Дэрбазбуне бум, кӱ Мьн т'әви
вә бәри щәфе Хвә бьхвара. ¹⁶Әз
вәр'а дьбежъм, Әз иди жъ ве т'ӱ
щар нахвьм, һ'әта кӱ П'адшатийа
Хвәдеда бьбә». ¹⁷У к'ас һьлда, шь-
кьрийа Хвә жъ Хвәде ани у гот:
«Һьлдън әве у нав хвәда бәла кьн.
¹⁸Әз вәр'а дьбежъм, вәки Әз иди
т'ӱ щар жъ мәйа тьрийе вәнахвьм,
һ'әта кӱ П'адшатийа Хвәде бе». ¹⁹У
нан һьлда шькьри да, кәркьр да
ван у гот: «Әва бәдәна Мьн ә, кӱ
бона вә те дайине. Ве йәке бона
биранина Мьн бькьн».

²⁰Өса жи к'ас пәй шивер'а һьл-
да у гот: «Әва к'аса пәймана ну йә,
пе хуна Мьн гьредайи, кӱ бона вә
те р'етъне. ²¹Ле ва дәсте йе кӱ нә-
мамийа Мьн бькә, ль сәр ве сьфре
т'әви Мьн ә. ²²Р'аст Кӱр'е Мервь
we өса һәр'ә, чава кӱ бона Ви нь-
висар ә, ле вәй ль ви мәрвьи, кӱ
we нәмамийа Кӱр'е Мервь бькә».

²³ У вана дэстпекър нав хэвда жь хэв пьрсин: «Гэло к'и йэ әви нав мада, кө ве йәке ве бькә?»

Дә'ва бона мэзънайийе

²⁴ У нав ванда дә'w пешда hat, кө жь нав ванда к'ижан ве йе һәри мэзън бе һ'эсабе. ²⁵ Иса ванр'а гот: «П'адшайед мьлэта цьмэ'та хвэ бьндэст дькьн у әвед сәр ван һ'өкөм дькьн херхвазед ван тенэ готьне. ²⁶ Ле хун өса нэбьн! Йе нав вэдайи һәри мэзън, бьра бьбэ мина йе һәри бьч'ук у бьра йе сәрвертийе дькэ жи бьбэ мина йе хөламтийе дькэ. ²⁷ Ньһа к'и йэ мэзън, йе ль сьфре р'уньшти йан бэрдэсти? Нэ йе ль сьфре р'уньшти? У Әз нава вэда мина бэрдэстики мэ.

²⁸ Гун ьн, йед кө нава щер'ьбандьнед Мьнда һ'эта ньһа т'эви Мьн манэ. ²⁹ У Әзе П'адшатийе бьдьмэ вэ, чава Баве Мьн әв да Мьн, ³⁰ вәки хун П'адшатийа Мьнда жь сьфра Мьн бьхвьн у вэхвьн у сәр к'өрсийа р'унен, диwana донздәһ қәбилед^ф Исраеле^ф бькьн.

Иса дәрһәқа инк'арийа
Шьмһ'ун-Пәтрүсда дьбежэ
(Мәтта 26:31-35;
Марқос 14:27-31;
Йһ'әнна 13:36-38)

³¹ Шьмһ'ун! Шьмһ'ун! Ва йэ мирещьн хвэст вәки вэ мина гәнъм бежьнге хэ. ³² Ле Мьн бона тэ дөа кьр, вәки бавәрийа тэ кем нэбэ у гава тө вэгәр'и, дьл бьди

бәр бьрайед хвэ». ³³ У Пәтрүс Ви-р'а гот: «Хвәйи, әз һазьр ьм т'эви Тэ бемэ гьртьне у көштьне жи». ³⁴ Иса ви-р'а гот: «Пәтрүс! Әз тәр'а дьбежьм, иро һе бәри бангдана дик, те се щара бежи, вәки тө Мьн нас наки».

Дәрһәқа тәнгасийа
мэзънда

³⁵ У Иса ванр'а гот: «Гава Мьн хун бе к'иськ, турьк у чарьх шан-дьн, хун һ'әвще тьштәки бун?» Вана гот: «На». ³⁶ һьнге гот: «Ле ньһа к'иське к'е һәйэ бьра һьлдэ у өса жи турьк. У йе кө бе шур ә, бьра к'ьнще хвэ бьфьрошэ у хвэр'а шурәки бьк'ьр'э. ³⁷ Әз вәр'а дьбежьм, кө гәрәке әва ньвисара сәр Мьн бе сери, кө: «Әв т'эви нәһәқа hatә һ'эсабе». ¹ Бәле чь кө бона Мьн ньвисар ә, сәр қәвьмандьне йэ». ³⁸ Шагьрта Ви-р'а гот: «Хвәйи, ва нэ вьра дө шур һәнэ». Әви ванр'а гот: «Бәс ә».

Иса сәре ч'ийайе Зәйт'уне
дөа дькэ
(Мәтта 26:36-46;
Марқос 14:32-42)

³⁹ У Иса ль гора ә'дәте Хвэ р'а-бу чу ч'ийайе Зәйт'уне, шагьртед Ви жи ль пәй чун. ⁴⁰ У гава гьһиштә щи, ванр'а гот: «Дөа бькьн, кө хун нәк'эвьнэ нава щер'ьбандьне». ⁴¹ У Хвәха қаси кәвьравитьнәке жь ван дур к'әт, чок да дөа кьр ⁴² у гот: «Баво, һәгәр ә'мьре Тэ йэ, әве к'әсе жь Мьн дур хэ. Ле бьра

22:37 Ишайа 53:12.

хвастына Тэ бэ, нэ кӧ йа Мьн». ⁴³У жь э’змен мьльйак’этэк Вива хӧйа бу у Әв қәват кър. ⁴⁴Әви нава щәфе гьранда, һе бь дьле к’эл дӧа дькър. Худана Ви мина дьлопед хунейә гър дьр’ьжийанә әрде.* ⁴⁵У жь дӧа р’абу, һатә щәм шагъртед Хвә, әвана к’әрба к’әдәре р’азайи дитьн. ⁴⁶У ванр’а гот: «Һун чьма р’адьзен? Р’абн дӧа бькьн, кӧ нәк’эвьнә нава щер’ьбандьне».

Гьртъна Иса
(*Мәтта 26:47-56;*
Марқос 14:43-50;
Йуһ’әнна 18:3-11)

⁴⁷Әви һе хәбәр дьда, ньшкева әлаләтәке сәр Вида гьрт у йәки жь һәр донздәһа, наве ви Щьһуда, пешийа ван к’этьбу у незики Ви бу кӧ Ви р’амуса. ⁴⁸Иса вир’а гот: «Щьһуда! Тӧ бь р’амусане Кӧр’е Мерьв дьди дәсте ван?» ⁴⁹Гава әвед т’эви Ви дитьн кӧ we чь бьқәвьмә, Вир’а готьн: «Хвәйи, әм бь шур ль ван хьн?» ⁵⁰У жь ван йәки бь шур ль хӧламе сәрәкк’аһин^ф хьст у гӧһе вийи р’асте пәканд. ⁵¹Һьнге Иса гот: «Бәс ә, бьһельн». У дәст да гӧһе ви, қәнщ кър. ⁵²Паше Иса готә сәрәкед к’аһина, сәрверед нобәдаред П’арьстгәһе у р’успийед кӧ һатьбунә сәр Ви: «Те бежи һун бь шур у дара һатьнә пешийа қа-чахәки? ⁵³Нә Әз һәр гав т’эви вә П’арьстгәһеда бум, вә дәсте хвә нә дьда Мьн. Ле ньһа вәхте вә йә у һ’ӧкӧме тә’ристанийе йә».

Пәтрус Иса инк’ар дькә
(*Мәтта 26:57-58, 67-75;*
Марқос 14:53-54, 66-72;
Йуһ’әнна 18:12-18, 25-27)

⁵⁴У Әв гьртън, бьрын кьрынә мала сәрәкк’аһин. Пәтрус жи дурва п’е-п’е ль пәй Ви дьчу. ⁵⁵Гава вана говәка һ’әвшеда агьр вехьст у доре р’уныштын, Пәтрус жи ль вьр т’эви ван р’унышт. ⁵⁶У щарике әв ль бәр агьр р’унышти дит, ль ви ньһер’и у гот: «Әва жи т’эви Ви бу». ⁵⁷Ле Пәтрус инк’ар кър у готе: «Әз Ви нас накьм, әвде!» ⁵⁸Хеләке шунда йәки дьн әв дит у гот: «Тӧ жи жь ван и». Пәтрус вир’а гот: «Пьсам, әз нә жь ван ьм». ⁵⁹У вәкә сьһ’этәке жи дәрбаз бу, йәки дьн жи дьда зора хвә у дьготе: «Һәбә-т’ӧнәбә әва мәрьва т’эви Ви бу, чьмки жь Щәлиле йә». ⁶⁰Ле Пәтрус гот: «Фьлан кә! Әз ньзаньм тӧ чь дьбежи». У хәбәр һе девда бу, дәстхвәда дик банг да. ⁶¹Хӧдан сәр Пәтрусда вәгәр’и-йа ль ви ньһер’и, һьнге Пәтрус готъна Хӧдан ани бира хвә, кӧ вир’а готьбу: «Иро һе бәри банг-дана дик, те се щара Мьн инк’ар ки». ⁶²У Пәтрус дәрк’этә дәрва к’әлә-к’әл гьрийа.

Иса дьбә пек’әни
у те ледане

⁶³У әвед кӧ нобәдари ль Иса дькьрын, қәрфе хвә ль Ви дькьрын, ледьдан. ⁶⁴Ч’әвед Ви гьредан у жь Ви дьпърсин, дьготьн: «Дә п’ехәмбәртийе^ф бькә, к’а к’и бу

* 22:43-44 Нав һнәк дәстньвисарада жь р’еза 43-йа һ’әта йа 44-а т’ӧнәйә.

кө Тә хьст?»⁶⁵ У бь гэләк готьнед майин жи Әв беһөрмәт дькьрын.

Иса ль бәр щьвина^ф гьрәгьра

(*Мәтта 26:59-66;*

Марқос 14:55-64;

Йуһ'әнна 18:19-24)

⁶⁶ У гава сьбәһ зәлал бу, к'ома р'успийед щьмә'те, сәрәкед к'аһина у қанунзана щьвийан. Иса к'аши диванхана хвә кьрын ⁶⁷ у готьне: «Һәгәр Тө йи Мәсиһ, мәр'а бежә?» Иса ванр'а гот: «Һәгәр Әз вәр'а бежьм жи, йәк ә һун диса бауәр накьн. ⁶⁸ У һәгәр пьрсәке жи бьдьмә вә, һуне диса щаба Мьн нәдьн. ⁶⁹ Ле жь вьр шунда Көр'е Мервь we ль к'еләка Хвәдейе һәри Зор, ль мьле Вийи р'асте р'уне».[†] ⁷⁰ У һ'әмуйа бь һәвр'а гот: «Вәки өса йә Тө Көр'е Хвәде йи?» Әви ванр'а гот: «Һун хвәха дьбежьн кө Әз Әв ьм». ⁷¹ У вана гот: «Иди шә'дә чи мәр'а нә? Мә хвәха жь дәве Ви бьһист».

Иса ль бәр Пилато

(*Мәтта 27:1-2, 11-14;*

Марқос 15:1-5; Йуһ'әнна 18:28-38)

23 ¹ У т'әмамия щьвине р'абу, Иса бьрьнә щәм Пилато. ² У дәст бь хәйбе кьрын готьн: «Мә Әв мәрвьа дит кө мьләте мә дьхальфинә у нә жи дьһелә кө хәрщ бьдьнә Қәйсәр. Бона Хвә жи дьбежә: «Әз Мәсиһ П'адша мә». ³ Пилато жь Ви пьрси у готе: «Тө п'адше щьһуйа^ф йи?» Әви ле вәгәр'анд у готе: «Тә бь дәве хвә

гот». ⁴ Пилато сәрәкед к'аһина у э'лаләтер'а гот: «Әз т'ө нәһәқийе Ви мәрвьида набиньм». ⁵ Ле әвана сәр йа хвә ман у готьн: «Әви мәрвьи нава т'әмамия Щьһустане, жь Щәлиле дәстпекьри һ'әта вьра, щьмә'т бь һинкьрына Хвәва т'әвиһәв кьрийә».

Иса ль бәр һеродәс

⁶ Гава Пилато бона Щәлиле бьһист, пьрси: «Әв мәрвьа жь Щәлиле йә?» ⁷ Гава пе һ'әсийа, кө Әв бьн һ'өкөме һеродәсда йә, Әв шандә щәм һеродәс, кө әв жи ван р'ожада һатьбу Оршәлиме. ⁸ Гава һеродәс ч'әв Иса к'әт, гәләки ша бу. Әви һе зува дьхвәст кө Әв бьдита, чьмки әви гәләк тьшт бона Ви бьһистьбун у һ'әзрәта Ви бу, кө к'әрәмәтәке бь дәсте Ви бьбинә. ⁹ һеродәс гәләк пьрс данә Ви, ле Иса щаба т'ө пьрсе нәда. ¹⁰ Сәрәкед к'аһина у қанунзана жи сәкьнибун у гәләки давитьнә Ви. ¹¹ һеродәс жи бь әскәрәд хвәва Әв бәқәдър кьр, пе к'әнийан, паше к'ьнще р'әвш да лекьрыне, диса пашда шандә щәм Пилато. ¹² We р'оже Пилато у һеродәс ль һәв һатьн, чьмки пешийе нава ванда дьжмьнати һәбу.

Диванеда һ'өкөме көштьне

ль сәр Иса дәрдьхьн

(*Мәтта 27:15-26; Марқос 15:6-15;*

Йуһ'әнна 18:39-19:16)

¹³ Пилато гази сәрәкед к'аһина, сәрвәра у щьмә'те кьр,

¹⁴ ванр'а гот: «Wэ Әв мәрва ани щәм мьн, чава Йәки щьмә'те дьхальфинә. Ва йә, мьн ль бәр wэ һәр тьшт жь Wi пьрси, ле жь ван хьрабийед кө һун гьли дькьн, мьн т'о тьшт ль сәр Ви мәрви нәдит. ¹⁵ У нә жи һеродәс дит, ләма жи wi Әw ль сәр мәда вәгәр'анд. Әви тьштәки оса нәкьрийә кө бе көштьне. ¹⁶ Эзе Wi бьдъмә бәр қамчийа у бәр'дъм».* ¹⁸ Ле т'әмамийа әлаләте бь һәвр'а кьрә қир'ин у гот: «Wi ль р'убари дьне нәһелә! Барабас бона мә бәр'дә!» ¹⁹ Барабас йәки бона сәрһьлдане у меркөштьна бажерда буйи һатьбу гьртьне. ²⁰ Пилато диса дәстпекьр хәбәр да, чьмки wi дьхwәст кө Иса бьда бәр'дане. ²¹ Ле вана һе дькьрә қир'ин у дьгот: «Хач^ф кә! Әwi хач кә!» ²² Әwi щара сьсийа ванр'а гот: «Әви чь хьраби кьрийә? Мьн ль сәр Ви нәһәқи нәдит кө Әw бе көштьне. Әз Wi бьдъмә бәр қамчийа у бәр'дъм». ²³ Ле әвана бь дәнге бьльнд сәр йа хwә бун у дьхwәстьн кө Әw бе хачкьрьне. Сәwта ван сәрк'әт. ²⁴ Пилато қьрара хwә да, кө бь хwәстьна ван бә. ²⁵ Анәгори хwәстьна ван, йе кө бона сәрһьлдане у меркөштьне кәледа бу, бәр'да. Ле Иса һьштә сәр хwәстьна дьле ван.

Хачкьрьна Иса
(*Мәтта 27:31-44;*
Марқос 15:21-32;
Йьһ'әнна 19:17-27)

²⁶ У гава әскәра Әw данә пеши-йа хwә бьрьн, йәки курени наве wi Шьмһ'ун, кө жь к'әwшен дьһат, әw гьртьн у хач данинә сәр мьле wi, кө ль пәй Иса бьбә. ²⁷ У әлаләтәкә щьмә'тейә гьран ль пәй Wi дьчу, оса жи к'өлфәтед кө шина Wi дькьрьн у дьгьрийан. ²⁸ Иса ль сәр ванда вәгәр'ийа у гот: «Қизед Оршәлиме! Сәр Мьнда нәгьрин, ле сәр хwә у зар'ед хwәда бьгьрин. ²⁹ Чьмки ва we р'оже бен кө we бежьн: «Хwәзи^ф ль ван к'өлфәтед безөр'әтә кө зар' нәанинә у нәмежандьнә».* ³⁰ һьнге мәрвеве дәстпекьн бежьн: «Ч'ийано! Ль сәр мәда бьк'әвьн. Гьрно! Мә вәшерьн.»[†] ³¹ һәгәр сәре дара тәр' аһа дькьн, ле һ'але дара һ'ьшк we чава бә?» ³² Дө мәрвьед нәһәқ жи анин, кө Пер'а бенә көштьне. ³³ У гава гьһиштьнә wi щийе кө Qаф те готьн, ль wьр Әw хач кьрьн. У әвед нәһәқ жи йәк ль мьле р'асте хач кьрьн у йәк жи ль мьле ч'әпе. ³⁴ һьнге Иса гот: «Баво, бьбахшинә ван, чьмки һьзаньн чь дькьн». Сәр к'ьнщед Wi п'әшк авитьн wәки нава хwәда бәла кьн.[†] ³⁵ У щьмә'т сәкьнибу дьньһер'и. Сәрwера жи қәрфе хwә ль Wi дькьрьн у

* **23:16** Нав һьнәк дәстньвисарада р'еза 17-а жи һәйә: «Ава ә'сәйи лазьм бу Пилато щәжьнеда гьртик ванр'а бәр'да».

* **23:29** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Хwәзи ль ван к'өлфәтед безөр'әт у ван бәт'ьнед кө зар' нәанинә у ван бьстанед кө нәмежандьнә».

23:30 һосейа 10:8. **23:34** Зәбур 22:18.

дыготын: «Хэлқ хьлаз кърн, дэ бьра Хвэ жи хьлаз кэ, һэгэр Әв э Мәсиһ, бьжартийе^ф Хвәде». ³⁶ Әскәр жи ль Ви дьк'энийан, пешда дьһатн, сьркэ дьдане ³⁷ у дыготн: «Һэгэр Тө йи п'адшайе щьһуйа, дэ Хвәха Хвә хьлаз кэ». ³⁸ У феза сәре Ви жи ньвисар бу*, кә: «ӘВА ПАДШАЙЕ ЩЬҺУЙА ЙӘ».

³⁹ Жь ван нәһәqed дардакьри, йәки Иса беһөрмәт дькьр у дыготе: «Тө нә Мәсиһ йи? Дэ мә хьлаз кэ, Хвә жи пер'а». ⁴⁰ Ле һәвалә ви ле һьлат у гот: «Тө жь Хвәде натьрси? Нә тө жи хут ви щэзайида йи? ⁴¹ Әв һәqe мә йә, кә эз у тө анәгори әмәлед хвә дьк'ьшиньн, ле Әви т'ө хьраби нәкьрийә». ⁴² У Исар'а гот: «Иса, мьн бир бини, гава П'адшатийа Хвәва бейи*». ⁴³ Иса мир'а гот: «Әз р'аст тәр'а дьбежьм, иро те т'әви Мьн бөһьштеда^ф би».

Мьрна Иса

(Мәтта 27:45-56;

Марқос 15:33-41;

Йуһ'әнна 19:28-30)

⁴⁴ Гава нивро сьһ'әт незики донздәһа бу, т'әмамия а'рде һ'әта сьһ'әта сьсийа бу тә'ри ⁴⁵ у р'уйе тә'ве һатә гьртне. П'әрда П'арьстгәһе нивида бу дө тиша. ⁴⁶ У Иса бь дәнге бьльнд кьрә гази у гот: «Баво, р'өһ'е Хвә дьдьмә дәсте Тә».† У гава әв йәк гот, р'өһ'е Хвә да. ⁴⁷ Сәрсәд әв тыште буйи кә дит,

шькьри да Хвәде у гот: «Р'асти Әва мәрвьәки р'аст бу». ⁴⁸ У т'әмамия әлаләте, кә ль вьр бона т'әмаше щьвийайи бу, әв йәка дит, сингед хвә дьхьстн, пашда вәдггәр'ийанә малед хвә. ⁴⁹ һ'әму насед Ви жи у әв к'өльфәтед кә жь Щәлиле һатьбун, дур сәкьни бун у әв тышт дьдитн.

Дәфьнкьрна Иса

(Мәтта 27:57-61;

Марқос 15:42-47;

Йуһ'әнна 19:38-42)

⁵⁰ Мәрвьәки қәнщи ширһ'әлал у әндәме щьвина гьрәгьра щьһуйа һәбу, наве ви Усьв^ф. ⁵¹ Әва жь бажаре Аримәтйа Щьһустане бу у хвәха жи һивийа П'адшатийа Хвәде бу. Әв т'әви шешьр у кьрна щьвина ван нәбьбу. ⁵² Әв р'абу чу щәм Пилато у щьнйазе Иса жь ви хвәст. ⁵³ Щьнйаз жь хаче ани хваре, қәдәке к'ьтанида к'әфән кьр у дани нав т'ьрба қәйеда к'олайи, кә т'ө щар веда кәсәк нәһатьбу данине. ⁵⁴ У әв р'ожа^ф т'ьвдарәккьрнеда бу у евара шәмийе дәстпедькьр. ⁵⁵ У әв к'өльфәтед кә жь Щәлиле т'әви Иса һатьбун, әв жи пәй ви чун у әв т'ьрба кә чава щьнйазе Ви теда һатә данине, дитн. ⁵⁶ У пашда вәгәр'ийан, бьһарәт у р'унә^ф бинхвәш һазьр кьрн у анәгори т'әмия Қануне^ф р'ожа шәмийе р'ьһ'әт бун.

* 23:38 Нав һнәк дәстньвисарада аһа йә: «У феза сәре Ви бь йунани, латини у ибрани ньвисар бу».

* 23:42 Нав һнәк дәстньвисарада аһа йә: «Гава Тө бьгьнижи П'адшатийа Хвә».

23:46 Зәбур 31:5.

Иса жь мьрьне р'адьбэ*(Матта 28:1-10; Марқос 16:1-8;**Йуһ'анна 20:1-10)*

24 ¹Р'ожа йэкшэме сьбе зу, ван к'олфэта бьһарэтед һазьркьри һьлдан чунэ сэр т'ьрбе. ²Ле вана кэвр жь бэр т'ьрбе һолкьри дит. ³Гава к'этьнэ һьндөр', щьнийазе Ходан Иса нэдитьн. ⁴Гава эвана һе бона ве йэке мэт'элмайи мабун, ньшкева дө мэри бь к'ынще нурани ль бэр ван сэкьнин. ⁵У гава к'олфэт жь тьрса к'этьнэ сэр р'уйе хвэ, ван мэрьва ванр'а гот: «Һун чьма ль Йе сах нава мьрийада дьгэр'ьн? ⁶Әв нэ ль вьр э, Әв жь мьрьне р'абуйэ. Биньнэ бира хвэ, кө чахе һе Щэлиледа бу, чь вэр'а гот: ⁷Гэрэке Көр'е Мерьв бьк'эвэ дәсте мэрьвед нэр'аст, бе хачкьрьне у р'ожа сьсийа жь мьрьне р'абэ». ⁸У вана готьна Иса бир анин ⁹у жь т'ьрбе вэгэр'ийан, эва йэка һэр йанздэһа у һ'эмуьед майинр'а готьн. ¹⁰Йед кө шандийар'а готьн, эвана бун: Мэрийэма Мэждэлани, Йохана у Мэрийэма дийа Ақуб, бь т'эви һьнэкед майин. ¹¹Шандийава чава готьнэкэ п'уч' хойа бу у вана к'олфэт бавэр нэкьрын. ¹²Ле Пэтрис р'абу бэрбь т'ьрбе бэзи, қуз бу ньһер'и, т'эне к'эфэне Ви вьр бу у мэт'элмайи чу, дьфькьри гэло чава бу.

Ль сэр Р'ийа Әмwасе*(Марқос 16:12-13)*

¹³We р'оже дө шагьрт дьчунэ гөндэки, кө жь Оршэлиме донздэһ

километьри дур бу, наве ви Әмwас бу. ¹⁴Вана бь һэвр'а бона һэр тьште қэвьми хэбэр дьдан. ¹⁵У гава эвана нав һэвда хэбэр дьдан у жь һэв дьпьрсин, ньшкева Иса жи незики ван бу, т'эви ван чу. ¹⁶Ле ч'эвед ван гьрти бун, кө Ви нас нэкьн. ¹⁷Иса ванр'а гот: «Һун ве р'ейеда чь һэвр'а хэбэр дьдьн?» Әвана мэдэкрь сэкьнин.* ¹⁸Йэки жь ван, кө наве ви Клепас бу, ле вэгэр'анд у гот: «Әв чава жь Оршэлиме т'эне Тэ нэбьһистийэ кө ван р'ожед пашьнда вьр чь қэвьмийэ?» ¹⁹Әви жь ван пьрси у гот: «Чь буйэ?» Вана ле вэгэр'анд готе: «Бона Исайте Ньсрэте, кө Әв бь э'мэл у хэбэред Хвэ ль бэр Хвэде у т'эмамия мьлэт п'эхэмбэрэки зор бу ²⁰у чава сэрэкед к'аһина у сэрwеред мэ нэмамия коштьна Ви кьрын, хач кьрын. ²¹Әм we гөмане бун кө Әви we Израел аза бькьра. Wэки дьн жи эва р'ожа сьсийа йэ, кө эв тьшт бунэ. ²²Ле чэнд к'олфэтед нав мэда жи әм э'щербмайи кьрын. Әвана сьбе зу чубунэ сэр т'ьрбе ²³у щьнийазе Ви ль вьр нэ дитьбун, вэгэр'ийан һатьн мэр'а готьн, кө: «Мэ мьльак'эт дитьн, мэр'а готьн, кө Әв сах э». ²⁴У жь мэ һьнэк жи чунэ сэр т'ьрбе, чава кө ван к'олфэта готьбу, өса бу, ле Әв нэдитьн». ²⁵Һьнге Әви ванр'а гот: «Һэй инсанед бе фькьр, һун чьқаси гьран һ'эму готьнед п'ехэмбэра бавэр дькьн? ²⁶Нэ гэрэке Мэсиһ щэфа бьк'ьшанда у бьк'эта р'умэта Хвэ?» ²⁷У Ви дәстпекьр

* **24:17** Нав һьнэк дәстньвисарада аһа йэ: «Һун ве р'ейеда чь һэвр'а хэбэр дьдьн у мэдэкрь нэ?»

жъ Муса у һ'эму п'ехэмбэра, чь кө ван к'ьтебада бона Ви нъвисар бун, ванар'а шьровэкьрын.

²⁸ Гава незики ви гонде кө дьчуне бун, Әви өса да к'ьфше, йанчийә Әв дьчә щики дур. ²⁹ Ле вана зор ль Ви кър у гот: «Ль щәм мә бьминә, чьмки иди евар ә, р'о чуйә ава». У Әв чу һьндөр', кө ль щәм ван бьминә. ³⁰ Ле гава Әв т'эви ван сәр сьфре р'унышт, нан һьлда, шькьрийа Хвә жъ Хвәде ани, кәркър да ван. ³¹ һьнге ч'эвед ван вәбун, Әв нас кьрын у Әв бәр ч'эве ван бәтавәбу. ³² Вана һәвр'а гот: «Ләма, гава Әви р'еда мәр'а хәбәр дьда у нъвисар мәр'а шьровәдькьрын, агър дьле мә дьк'эт». ³³ У һәма we гаве әв р'абун вәгәр'ийанә Оршәлиме у һәр йанздәһ т'эви йед майин щьвийайи дитьн, ³⁴ кө дьготьн: «Р'асти Ходан сах буйә у Шьмһ'унва хойа буйә!» ³⁵ Паше ван һәр дөйа гьли кър, кө чава р'еда р'асти Ви һатьн у чахе Ви нан кәркър, Әв нас кьрын.

Иса Хвә нишани шагьртед Хвә дькә

(Мәтта 28:16-20;

Марқос 16:14-18; Йуһ'әнна 20:19-23;

К'аред Шандийа 1:6-8)

³⁶ Вана һе бона ве йәке хәбәр дьда, Иса нава ванда сәкьни у ванр'а гот: «Ә'дълайи вәр'а». ³⁷ Әвана жъ тьрса бьздийан у ван т'ьре хәйаләки^ф дьбиньн. ³⁸ Ле Әви ванр'а гот: «Һун чьма шашмайи нә у чьма һун дөдъли нә? ³⁹ Ава ль дәст у п'ийед Мьн бьньһер'ьн, кө Әз Хвәха мә.

У дәсте хвә бьдьянә Мьн у бьбиньн, чьмки гошт у һәстуйед р'өһ' т'өнәнә, чава кө һун дьбиньн йед Мьн һәнә». ⁴⁰ Гава әв йәк гот, дәст у п'ийед Хвә нишани ван кьрын. ⁴¹ У һе жъ шабуна бауәр нәдькьрын, һ'әйр-һ'өжмәк'ар мабун, Әви ванр'а гот: «Қәт тыштәки хварьне ль щәм вә һәйә?» ⁴² Вана чити мә'сийе пьжанди да Ви*. ⁴³ Әви һьлда ль бәр ч'эве ван хвар ⁴⁴ у ванар'а гот: «Әв бун әв готьнед кө гава Әз т'эви вә бум, Мьн вәр'а готьбун: «Гәрәке һәр тыштед кө бона Мьн Қануна Муса, нъвисаред п'ехэмбэра у Зәбурада^ф нъвисар бун бьһатана сери». ⁴⁵ һьнге фә'ме ван вәкър, кө нъвисара фә'м бькьн. ⁴⁶ У ванр'а гот: «Аһа нъвисар ә, кө Мәсиһ гәрәке щәфа бьк'ьшинә у р'ожа сьсийа жъ мьрьне р'абә ⁴⁷ у жъ Оршәлиме гьрти бь наве Ви нав һ'эму мьләтада т'обәйи у гонәафубун бе даннасинкьрыне. ⁴⁸ У һун ьн шә'дед ван һ'эму тышта. ⁴⁹ У ва Әзе созе Баве Хвә вәр'а бьшиньм. Оршәлимеда бьминьн, һ'әта һун қәватә жъ жор бьстиньн».

Жорһьлятьна Иса

(Марқос 16:19-20;

К'аред Шандийа 1:9-11)

⁵⁰ У әв һ'әта Бет'анийәе бьрын, дәсте Хвә бьльнд кър, дөа ван кър. ⁵¹ У һе дөа дькър, жъ ван қәтийа, бәрбә әзмен һатә һьлятьне. ⁵² Шагьрта жи сәре хвә бәр Ви дани, бь эшқ у ша вәгәр'ийанә Оршәлиме. ⁵³ У һәр гав П'арьстгәһеда бун, пәсьне Хвәде дьдан.

* 24:42 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «У һьнгьве п'етәке».

Мьзгинийа ль гора Йуһ'энна

Пешготын

Ль гора фькьра гэлэк зана, ньвиск'аре ве к'yteбе хьлазияа сэдса-лийа пешьнда эва сэрһатийа ньвисийэ. Ньвиск'ар хвэха наве хвэ к'yteбеда надэ. Ле те фэ'мкьрьне, кө ньвиск'ар йэк жь һэр донздэһ шагьртед^ф Иса^ф буйэ, аһа готи Йуһ'эннайе^ф көр'е Зэбэди. Иса һынге гази ви кьр, гава эв һе мэ'сигьр бу (Мэтта 4:21; Марқос 1:19; Луқа 5:10). Оса жи те фэ'мкьрьне, кө Йуһ'энна эв шагьрт бу, бона к'ижани кө аһа ньвисар э: «Шагьрте кө Иса же һ'ыз дькьр» (Йуһ'энна 13:23; 19:26; 20:2; 21:7, 20, 24).

Йуһ'энна сэр пьрса жийина^ф һ'эта-һ'этайе дьсэкьнэ, к'ижани кө мэрвь дькарэ бьстинэ. Бэле Йуһ'энна дьньвисэ кө мэрэме ве ньвисаре эв э, вэки хвэндэван бавэр бькэ, кө Иса йэ Хьлазкьре^ф создайи, Көр'е^ф Хвэде у пе ве бавэрийе^ф жийина һ'эта-һ'этайе бьстинэ (20:31).

«Мьзгинийа^ф ль гора Йуһ'энна» һьндава һэр се Мьзгинийед майинда (йа Мэтта, Марқос у Луқа) тьһэрэки дьн бэрч'эв дьбэ. Ве Мьзгинийеда хвэндэван р'асти чэнд қэвьмандьна тен, йед кө мьзгиндаред^ф майин ньвисаред хвэда нэданэ к'ьфше. Мэсэлэ: Дэ'вата Қанайеда, хэбэрдана Исайэ т'эви Никодемо, к'олфэга самэри^ф, қәнцбуна йе Бег'һастайеда у йе жь зькмакийеда кор, оса жи сахкьрына Лазаре мьри. Мьзгиндаред майин Мэтта, Марқос у Луқа гэлэки ль сэр кьред Исайэ Щэлиледа^ф дьсэкьнын, ле Йуһ'энна ль сэр кьред Оршэлимеда^ф дьсэкьнэ. Оса жи к'yteбеда чэнд щара эв готын һэнэ: «Эз ым фьлан тьшт йан беван тьшт» у гэлэк жь ван готына жи бь нишанед (к'эрэмэтед) Исава гьредайи нэ. Мэсэлэ, Эв дэрһақа Хвэда аһа дьбежэ: «Эз ым нане жийине» (6:35), «Эз ым р'он-найа дьнйайе» (8:12), «Эз ым дэре пез» (10:7), «Эз ым шьване қәнц» (10:11), «Эз ым р'абун у жийин» (11:25), «Эз ым р'е, р'асти у жийин» (14:6) у «Эз ым к'ола тьрийейэ р'аст» (15:1).

Мьзгиндаред майин һинкьрына Иса бь мэсэла дьбежьн, ле Йу-һ'энна ашкэрэ бона һэлэқэтийа Исайэ т'эви Баве^ф Хвэ Хвэде дьбе-жэ. Оса жи Иса наве Хвэдетийе бона Хвэ бьк'ар тинэ: «ЭЗ ЭВ ЫМ» (4:26; 8:24, 28; 13:19), «ЭЗ ҺЭМЭ» (8:58) у «ЭЗ ЫМ» (18:5-6).

К'ьтеб бэлайи сэр чэнд п'ара дьбэ. Пешготьна хвэда Йуһ'энна дньввисэ кō Хэбэра Хвэдейэ һ'эта-һ'этайе у Иса йэк ын.

П'ара к'ьтебейэ э'wльн жь сэре 2-а һ'эта 11-а бона гэлэк к'э-рэмэта дьбежэ у эw һ'эму жи э'йан дькын кō Иса Масиһ^ф э, Эw Хьлазкьре создайи йэ у Кōр'е Хвэде йэ. Эw п'ара к'ьтебе дэрһэqа ван мэрьвада дьбежэ, йед кō бавэрийа хвэ Иса анин бунэ пэй-чуйед Wi, ле һэрч'е майин мьqабьли Wi сэкьнин у нэхwэстын Wi бавэр бькьн.

П'ара дōда жь сэре 13-а һ'эта 17-а дьбежэ, кō Иса бэри гьртын у хачбуна^ф Хwэ т'эви шагьрта чава пьсмам хэбэр дьдэ, кō ван бышьдинэ.

П'ара сьсийада жи жь сэре 18-а һ'эта 21-е дэрһэqа гьртын, хачбун, мьрын, жь мьрын-р'абуне у жорһьлатына Wiда дьбежэ.

К'ьтеба Мьзгинийа Йуһ'энна дьдэ к'ьфше кō Иса «Хэбэра Хвэде» йэ, кō бь бэдэни һат нава мэда һевьри. Эw э Хьлазкьре дьнийайе (4:42), Р'онайа кō һ'эму мэрьва р'онайи дькэ (1:9), Эw Хwэха нишана һ'эзкьрна Хвэде йэ, һьндава һ'эму мэрьвед дьнийайеда (3:16). Йуһ'энна дина хвэ дьдэ сэр даннасини у фькьра Иса, бь к'ижана Хwэдетиya Иса у гэлэк р'астийед дьн э'йан дьбьн. Нава даннасинийед Исада фькьра мерьв дьчэ сэр ван хэбэра, йед кō һэр р'ож тенэ бьк'аранине, ле Иса эw чава нишанед сōр' нава р'астийа р'ō-һ'анида данэ хэbate, кō йэк бькарьбэ фэ'м бькэ. Аwa мэсэлэ: Нан, ав, р'онайи, шьван, пэз, бахчэ у тыштед майин.

Сэрэцэма фькьра к'ьтебе

Пешготын (1:1-18)

Йуһ'эннайе^ф ньхōмдар^ф у шагьртед Исайэ пешьн (1:19-51)

Шьхōлед Исайэ ль дор-бэре ч'эме Урдōне^ф у нав Цэлиле (2:1-12:50)

Иса хатьре Хwэ жь шагьртед Хwэ дьхwазэ, дьл дьдэ ль бэр ван у бона ван дōа дькэ (13:1-17:26)

Гьртын, диwанкьрын, хачкьрын у дэфьнкьрна Иса (18:1-19:42)

Р'абунa Исайэ жь мьрьне у хōйабунa Wi (20:1-31)

Пашготын: Хōйабунэжэ дьн жи Цэлилeда (21:1-25)

Пешготьна Йуһ'энна: Дэстпeбунeда Хэбэр һэбу

1 ¹ Дэстпeбунeда Хэбэр һэбу. Хэбэр т'эви Хwэде^ф бу у Хэбэр Хwэха Хwэде бу. ² Эw дэстпeбунeда т'эви Хwэде бу. ³ Һэр тышт бь Wi э'фьрин у бейи Wi т'ō тышт нэqэwьми, чь кō qэwьми. ⁴ Канийа жийине Эw бу у жийин жи р'онайа

мэрьва бу. ⁵ Р'онайи тэ'ристанийеда шэwq дьдэ у тэ'ристанийе Пeнькарьбуйэ.

⁶ Мэрьвэки жь алийе Хwэдеда шанди һэбу, кō наве wi Йуһ'энна^ф бу. ⁷ Эw бона шэ'дэтийе һат, wэки бона Р'онайе шэ'дэтийе бьдэ, кō һ'эму пe wi бавэр бькьн. ⁸ Эw хwэха нэ эw Р'онайи бу, ле эw һат кō

шә'дәтийа Р'онайе бьдә. ⁹Р'онайа р'аст Әв ә, К'ижан кө те дьнйайе у һ'әму мәрвьа р'онайи дькә. ¹⁰Әв дьнйайеда бу у дьнйа пе Ви э'фьри, ле дьнйайе Әв нас нәкьр. ¹¹Әв һатә сәр ware Хвә, ле щьмә'та Ви Әв қәбул нәкьр. ¹²Ле әвед кө Әв қәбул кьрын у бавәрийа^ф хвә наве Ви* анин, Әви дәстур да ван, кө әв бьбьнә зар'ед Хвәде. ¹³Әвана нә жь хуне, нә жь хвәстьна бәдәне у нә жи жь хвәстьна мәрвьайе бунә, ле әв жь Хвәде бунә.

¹⁴У Хәбәр бу хун у гошт, нав мада коне Хвә дани.[†] Мә р'умәта^ф Ви дит, әв р'умәта бь к'әрәм^ф у р'астийева т'ьжи, йа кө Көр'е Бавейи^ф Тайе-г'әнер'а һатә дайине. ¹⁵Йуһ'әнна бона Ви шә'дәти да у бь дәнгәки бьльнд гот: «Әва йә, бона К'ижани мьн готьбу: «Әве кө пәй мьн те Әв сәр мьнр'а йә, чьмки Әв бәри мьн һәбу». ¹⁶Мә һ'әмуя жь т'ер-г'ьжийа Ви к'әрәм сәр к'әрәмеда станд.* ¹⁷Чьмки Қанун^ф бь дәсте Муса^ф һатә дайи-

не, к'әрәм у р'асти бь дәсте Иса^ф Мәсиһ^ф. ¹⁸Т'ө кәси т'ө цар Хвәде нәдитийә, ле Йе Тайе-г'әнейи кө хут Хвәде йә* у һ'әмеза Баведа йә, Әви Әв да ә'йанкьрьне.

Шә'дәтийа Йуһ'әннайе ньхөмдар^ф

(Мәтта 3:1-12; Марқос 1:1-8;
Луқа 3:15-17)

¹⁹Әв бу Шә'дәтийа Йуһ'әнна: Гава сәрверед щьһуйа^ф жь Оршәлиме^ф к'аһин^ф у леви^ф шандьн, вәки жь Йуһ'әнна бьпьрсьн, кө әв к'и йә, Йуһ'әнна һьлда сәр хвә, ²⁰инк'ар^ф нәкьр у ашкәрә гот: «Әз нә Мәсиһ мә». ²¹Вана же пьрси: «Ле тө к'и йи? Елийас^ф и?»[†] Әви гот: «На». «Әв п'ехәмбәре*^ф создайи йи?» Цаб да: «На». ²²Һьнге жер'а готьн: «Дә бежә, тө к'и йи, вәки әм цабәке ванр'а бьбьн, йед кө әм шандьнә. Тө бона хвә чь дьбежи?» ²³Әви гот: «Әз әв дәнг ьм кө бәр'ийеда^ф дькә гази: «Р'ийа Хөдан^ф р'аст бькьн!»[†] чава

* **1:12** Ава готи: «Бавәрийа хвә Ви анин». Шьровәкьрьна бьне Йуһ'әнна 17:6-да бьху-ньн.

* **1:16** Аһа жи те фә'мкьрьне: «К'әрәм жь бәр к'әрәмева станд», ава готи к'әрәма Пәймана^ф Нуйә Иса^ф Мәсиһ^ф щийе к'әрәма Пәймана^ф Кәвьнә ч'ийайе Синайе^ф гьртийә. һьнәк жь фә'м дькьн, кө жь к'әрәма Иса, к'әрәм ә'мьре бавәрмәндада һайә у һе зедә дьбә.

* **1:18** Нав дәстньвисаред һәрә қәнщда аһа йә: «Йе Бешьрики-Бәһәвал кө һ'әмеза Баведа йә». Нав һьнәк дәстньвисаред дьнда жи аһа йә: «Көр'е Бешьрики-Бәһәвал кө һ'әмеза Баведа йә».

* **1:19** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Щьһуйа». Пәймана Нуда хәбәра «щьһу» щарана бә'са т'әмамайя щьмә'та щьһуйа дькә, щарана бә'са бьнәлийед Оршәлиме у дор-бәрәд we дькә, щарана жи бә'са сәрверед щьһуйед мьқабьли Иса дькә. Ве дәре ньвиск'ар бәрбьр'и сәрверед щьһуйед Оршәлиме дьбә.

* **1:21** Гәләк щьһу^ф ль һивийа п'ехәмбәрәки бун, йәки мина Муса йан жи йәки жь ви қәвагтър, кө we бьһата вәхте һатьна Мәсиһ ә'лам бькьра (Дөбарәкьрьна Қануне 18:15, 18; Йуһ'әнна 6:14; 7:40).

1:14 Дәрк'әтьн 40:34; Қануна К'аһингийе 26:11-12; һәзәкийел 37:27. **1:21** Малахи 4:5.

1:23 Ишайа 40:3.

кө Ишайа^ф п'ехэмбэр готийә». ²⁴Әвед кө һатъбунә шандьне жь ферьсийа^ф бун. ²⁵Вана же пьрси: «Ле иди чьма дньхөмини^ф, һэгэр тө нә Мәсиһ йи, нә Елийас у нә жи п'ехэмбәр?» ²⁶Йуһ'энна ль ван вэгэр'анд у гот: «Әз бь аве дньхөминьм, ле Йәк нав вәда һәйә, кө һун Ви нас накьн. ²⁷Әв э, Йе кө пәй мьн те, кө әз нә һежа мә, вәки бәне чарьхед Ви жи вәкм». ²⁸Әв һ'әму ль ви бәри Урдөне^ф, ль Бет'анийае, ви щийе кө Йуһ'энна ль вьр дньхөманд қәвьмин.

Бәрхе^ф Хвәде

²⁹Р'ожа дьне Йуһ'энна дит кө Иса бәрбь ви те, әви гот: «Ва йә! Бәрхе^ф Хвәде, Йе кө гөнәйед дньйае һлдьдә!» ³⁰Әв э бона К'ижани мьн готъбу: «Пәй мьнр'а Йәке бе, кө сәр мьнр'а йә, чьмки Әв бәри мьн һәбу». ³¹Мьн нъзаньбу Әв к'и йә, ле әз һатьмә бь аве дньхөминьм, вәки Ви Исраелева^ф бьдъмә әйанкьрьне».

³²Йуһ'энна әва шәдәтига да у гот: «Мьн дит кө Р'өһ' жь әз-мен мина кәвокәке һат сәр Ви дани у ма. ³³Мьн нъзаньбу Әв к'и йә, ле Әве кө әз шандьм, кө бь аве бьньхөминьм, мьнр'а гот: «Тө к'ижани бьбини кө Р'өһ' те сәр датинә у дьминә, Әв э кө бь Р'өһ'е^ф Пироз дньхөминә». ³⁴Мьн жи дит у шәдәти да кө Әв э Көре^ф Хвәде».

Шагьртед^ф пешийе

³⁵Р'ожа дьне Йуһ'энна диса т'әви дө шагьртед^ф хвә сәкьни бу. ³⁶Дит кө Иса вьрар'а дәрбаз дьбә, гот: «Ва йә Бәрхе Хвәде!» ³⁷Әв йәк кө бьһистьн, һәр дө шагьрт пәй Иса чун. ³⁸Иса ль пышт Хвәва вэгәр'ийа у дит кө вана дайә пәй Ви тен, ванр'а гот: «Һун чь дьхвазьн?» Вана жер'а гот: «Р'әб-би», кө те фә'мкьрьне: «Дәрсар», «Тө ль к'ө дәре дьмини?» ³⁹Әви ванр'а гот: «Вәрьн һуне бьбиньн». Вана чу у дит кө Әв ль к'ө дьминә. Иди сьһ'әт незики чара бу у we р'оже әв ль щәм Ви ман.

⁴⁰Жь ван һәр дөйа, йед кө жь Йуһ'энна бьһистьн у пәй Иса чун, йәк Әндравьсе бьрайе Шьмһ'ун-Пәтрис бу. ⁴¹Әви пер'а-пер'а бьрайе хвә Шьмһ'ун^ф дит у жер'а гот: «Мә Мәсиһ^ф дит», кө те фә'мкьрьне: «Йе К'ьфшкьри»*. ⁴²Ви әв ани щәм Иса. Иса ль Шьмһ'ун ньһер'и у готе: «Тө, Шьмһ'уне көр'е Йуһ'энна, те Кифас бейи готьне» (ава готи «Пәтрис^ф», кө те фә'мкьрьне: «Қәйа»).

Иса гази Филипо у Натанйел дькә

⁴³Р'ожа дьне Иса қьрар кьр кө һәр'ә Щәлиле^ф. Ви Филипо дит у жер'а гот: «Пәй мьн вәрә!» ⁴⁴Филипо жь Бет'сайдае бу, жь бажаре Әндравьс у Пәтрис. ⁴⁵Филипо чу Натанйел дит у жер'а гот: «Мә Әв дит, бона К'ижани Муса Қанунеда у п'ехэмбәра жи ньвисаред хвәда

* 1:41 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «ХРИСТОС». «ХРИСТОС» бь зьмане йунани те фә'мкьрьне: «Йе К'ьфшкьри», «Йе Бьжарти^ф» у «Йе Р'ункьри^ф».

сальхе Ви дабун, Исайте Көр'е Усь-
ве^ф жь Ньсрәте». ⁴⁶ Натанийел же
пырси: «Qэт дьбэ кә тыштәки п'ак
жь Ньсрәте дәрк'эвэ?» Филипо
жер'а гот: «Wэрэ у бьбинә!» ⁴⁷ Гава
Иса дит кә Натанийел бәрбь Ви те,
дәрһәқа wiда гот: «Ва йә исра-
елики һәқи-һ'әлал кә дьле wiда
мьхәнәти т'өнә». ⁴⁸ Натанийел же
пырси: «Чава мьн нас дьки?» Иса
ле вәгәр'анд у готе: «Һе Филипо
гази тә нәкьрбу, гава кә тә ль
быне дара һежире р'уньшти буйи,
Мьн тә дити». ⁴⁹ Натанийел жер'а
гот: «Р'әбби, Тә Көр'е Хwәде йи!
Тә П'адше Исраеле йи!» ⁵⁰ Иса ле
вәгәр'анд у готе: «Тә бона ве йә-
ке бawәр дьки, wәки Мьн тәр'а
гот: «Мьн тә ль быне дара һежире
дити? Те тыштед жь ве мәстър
быбини». ⁵¹ У жер'а гот: «Эз р'аст
бе хельф wәр'а дьбежым, һуне бы-
биньн э'зман вәбуйи у мьляк'ә-
тед^ф Хwәде чава сәр* Көр'е^ф Мервь
һьлдк'ышьн, пәйа дьбьн».[†]

Дә'wата ль гөнде Qанайа Щәлиле

2 ¹ Дә р'ожа шунда гөнде Qана-
йа Щәлиледа дә'wатәк һәбу.
Дийа Иса жи ль we дәре бу, ² Иса
у шагьртед Ви жи бона дә'wате
һатьбунә т'әглифкьрьне. ³ Гава ке-
маси к'әтә шәраве, дийа Иса жер'а
гот: «Шәрава ван нәма». ⁴ Иса ле
вәгәр'анд у готе: «Ә'вде, чи тә Мьн
к'әтийә? Һе нә wәхте Мьн ә». ⁵ Ди-

йа Ви бәрдәстийар'а гот: «Чь кә
wәр'а бежә, бькьн». ⁶ У шәш к'упед
кәвьри һәбун, кә ль гора ә'дәтед
щьһуйа бона шуштьн-вәшуштьна
wana ль wьр данибун. Жь wана
һәр йәки жь һ'әйште һ'әта сәд у
бист литьр ав һьлдьда. ⁷ Иса ван-
р'а гот: «Ван к'упа т'ьжи ав кьн». У
wana жи левар'а дагьрт. ⁸ Паше wa-
нар'а гот: «Ньһа һьнәки дагьрн,
быбьн бьдьнә сәрдә'wати». Әwана
жи әw бьр. ⁹ Гава сәрдә'wати жь
we ава кә бьбу шәрав тә'м кьр, wi
те дәрнәхьст кә әw жь к'ө һат, ле
бәрдәстийед кә ав к'ышандьбун
заньбун. Сәрдә'wати гази зә'ве
кьр ¹⁰ у жер'а гот: «Һәр кәс пешийе
шәрава хwәйә р'ьнд датинә сәр
т'әхтә у паше гава вәхwари нә, әw
йа нәр'ьнд дәрдьхә. Ле тә шәрава
р'ьнд һ'әта ньһа хwәй кьрийә».

¹¹ Әва нишана Исайә ә'wльн
бу, кә Ви Qанайа Щәлиледа кьр.
Бь ви awайи Әwi р'умәта Хwә да
хөйакьрьне у шагьртед Ви бawә-
рийа хwә Ви анин.

¹² Пәй ве йәкер'а, Иса т'әви ди-
йа Хwә, бьрайед Хwә у шагьртед
Хwә чу Кәфәрнаһуме, ле гәләк
р'ожа Әw ль we дәре нәман.

Иса П'арьстгәһе^ф пацьж дькә

(*Мәтта 21:12-13; Марқос 11:15-17;
Луқа 19:45-46*)

¹³ Щәжьна^ф щьһуйайә Дәр-
базбуне незик бу, Иса һәвраз чу

* **1:51** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һуне быбиньн э'зман вәбуйи у мьляк'әтед Хwәде чава жь щәм Көр'е Мервь һьлдк'ышьн у пәйа дьбьн».

1:51 Дәстпәбун 28:12, 16-17.

Оршэлиме. ¹⁴П'арьстгәһеда^ф Әви йед кә дәвар, пәз у кәвок дьфьротын, օса жи йед п'әрэгөһер' р'унышти дитын. ¹⁵Дә ижар Ви жь бәна қамчик чекьр, һ'әму жь П'арьстгәһе пәз у дәваред ванва дәрхьстын, п'әред п'әрэгөһер'а р'етын у т'әхтед ван вәлгәр'андын. ¹⁶Кәвокфьрошар'а гот: «Вана жь ве дәре һьлдын! Иди мала Баве Мьн нәкьнә базаргәһ!» ¹⁷Һатә бира шагьртед Ви кә аһа һатийә ньвисаре: «Агьре хирәта һьндава Мала Тәда Мьн дьп'әр'ьтинә».⁷

¹⁸Һьнге сәрверед щьһуйа же пьрсин: «Те чь нишане нишани мәки, кә һ'өкөме Тә һәйә ван тышта бьки?» ¹⁹Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Ве П'арьстгәһе һьлшиньн, Әзе нава се р'ожада р'акьм». ²⁰Һьнге сәрверед щьһуйа жер'а готын: «Нава чьл у шәш салада әва П'арьстгәһа һатийә чекьрьне. Чава Те ве нава се р'ожада р'аки?» ²¹Ле Иса дәрһақа П'арьстгәһа бәдәна Хвәда хәбәр дьда. ²²Пәйр'а гава Әв жь мьрьне р'абу, шагьрта әв готына Ви ани бира хвә у вана әв ньвисар^ф у готына Иса бавәр кьрын.

Дьле^ф һәр мәрвьн Исава ә'йан ә

²³Ава гава кә Иса Щәжьна Дәрбазбунеда ль Оршэлиме бу, гәләка әв нишанед кә Ви дькьрын дитын,

бавәрийа хвә наве Ви анин.* ²⁴Ле Иса бавәрийа Хвә ван нәдани, чьмки дьле^ф һ'әму мәрвьна Вива ә'йан бу. ²⁵Нә һ'әвщә бу, кә йәки һьндава мәрвьәкида шә'дәти бьда, чьмки Ви дьле мәрвьна заньбу.

Иса у Никодемо

З¹Жь ферьсийа мәрвьәк һәбу, наве ви Никодемо, кә сәрәкәки щьһуйа бу. ²Әва шәв һатә щәм Иса у жер'а гот: «Р'әбби, әм заньн кә Тә жь Хвәдеда чава дәрсдар һатийи, чьмки әв нишанед кә Тә дьки, һәгәр Хвәде нә пер'а бә, т'ө кәс нькарә бькә».

³Иса ле вәгәр'анд у готе: «Әз р'аст бе хельф тәр'а дьбежьм, һәгәр мәрвьәк диса ну нәбә*, әв нькарә П'адшатийа^ф Хвәде бьбинә». ⁴Никодемо же пьрси: «Мәрвь кә иди мэзын буйә, әв чава дькарә диса ну бьбә? Қәт дьбә кә әв щарәкә дьн бьк'әвә зьке дийа хвә у жь дийа хвә диса бьбә?» ⁵Иса ле вәгәр'анд у готе: «Әз р'аст бе хельф тәр'а дьбежьм, һ'әта кә мәрвь жь аве у Р'өһ' нәбә, әв нькарә бьк'әвә П'адшатийа Хвәде. ⁶Йе кә жь бәдәне дьбә бәдән ә, йе кә жь Р'өһ' дьбә р'өһ' ә. ⁷Тә ә'щәбмайи нәминә кә Мьн тәр'а гот: Гәрәке һун диса ну бьбьн*. ⁸Ба* ль к'ө дәре дьхвәзә р'адьбә. Тә дәнге ви дьбьһейи, ле

* **2:23** Ава готи: «Бавәрийа хвә Ви анин». Шьровәкьрына бьне Йуһ'әнна 17:6-да бьхуһьн.

* **3:3** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һәгәр мәрвьәк жь жор нәбә».

* **3:7** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Гәрәке һун жь жор бьбьн».

* **3:8** Бь зьманед йунани у ибрани хәбәра «ба» у «р'өһ'» йәк ьн.

нъзани әw жь к'ө те у к'ода дьчә. һәр кәсе кә жь Р'өһ' дьбә жи өса йә».

⁹Никодемо же пьрси: «Әw чава дьбә?» ¹⁰Иса ле вәгәр'анд у готе: «Тө дәрсдаре Исраеле йи у һе ван йәка нъзани? ¹¹Әз р'аст бе хельф тәр'а дьбежъм, тыште кә әм заньн we дьбежън, тыште кә мә дитийә шә'дәтийа we дьдън. Ле бәле һун шә'дәтийа мә қәбул накън. ¹²Һәгәр Әз дәрһәқа тыштед ле ве дьнеда wәр'а дьбежъм һун бавәр накън, ле wәки дәрһәқа тыштед ле ә'змана бежъм, һуне чава бавәр бькън? ¹³Кәсәк һьлнәк'ышийайә ә'змен, пештьри Әwi кә жь ә'змен пәйа бу, Көр'е Мерьв. ¹⁴Чава кә Муса бәр'ийеда^ф мәр бьльнд кьр, өса жи гәрәке Көр'е Мерьв бе бьльндкьрне, ¹⁵wәки һәр кәсе кә бавәрийа хwә Wi бинә, жийина вийә һ'әта-һ'әтайе һәбә.

¹⁶Чьмки Хwәде өса дьнйа һ'ыз кьр, кә Көр'е^ф Хwәйи Тайе-т'әне бәрва да, wәки һәр кәсе кә бавәрийа хwә Wi бинә онда нәбә, ле жийина вийә һ'әта-һ'әтайе һәбә. ¹⁷Чьмки Хwәде Көр'е Хwә нәшандә дьнйайе, кә диwана дьне бькә, ле wәки дьнйа пе Wi хьлаз^ф бә. ¹⁸Йе кә бавәрийа хwә Wi бинә, диwана wi набә, ле әwe кә бавәрийа хwә Wi найнә, иди диwана wi буйә жи, чьмки әwi бавәрийа хwә наве Көр'е Хwәдейи Тайе-т'әне нәани. ¹⁹Диwан бь ви аwайи дьбә: Р'онайи һатә дьнйайе, ле мәрьва тәр'истани жь р'онайе зедәтър һ'ыз кьр, чьмки кьред ван хьраби бун. ²⁰Һәр кәсе кә хьрабийе дькә, р'онайи бәр ч'әва р'әш ә. Әw хwә ль

р'онайе нагьрә, wәки кьрнед wi хөйа нәбьн. ²¹Ле әwe кә р'астийе дькә, әw хwә ль р'онайе дьгьрә, wәки ә'йан бә, кә кьред wi Хwәдеда һатьнә кьрне».

Иса у Йуһ'әннайе нхөмдар^ф

²²Пәй ве йәкер'а Иса у шагьртед Wi чунә қәза Щьһустане^ф. Иса ль we дәре т'әви ван дьма у дьньхөманд. ²³Йуһ'әнна жи ль Ә'йнона незики Салиме дьньхөманд, чьмки ав ль wьр гәләк бу. Мәрьв дьһатьнә we дәре у дьньхөмин. ²⁴Йуһ'әнна һе нәавитьбунә кәле.

²⁵Һьнге нав шагьртед Йуһ'әнна у щьһукида ль сәр пьрса ә'дәтед шуштьн-вәшуштьне дә'w пешда һат. ²⁶Әw шагьрт чунә щәм Йуһ'әнна у жер'а готьн: «Р'әбби, Әwi кә ль wi бәри ч'әме Урдөне т'әви тә бу у тә бона Wi шә'дәти да, ва Әw Хwәха дьньхөминә у һ'әму дьчьнә щәм Wi».

²⁷Йуһ'әнна щаб да у гот: «Мәрвәк нькарә тыштәки һьлдә сәр хwә, һәгәр әw жь ә'змен жер'а нәһатьбә дайине. ²⁸Һун хwәха шә'дед мьн ьн, кә мьн готийә: «Әз нә Мәсиһ мә, ле йе ль пешийа Wi шанди мә». ²⁹Бук бона к'е бә зә'ва әw хwәха йә. Ле чава дәстәбьраке зә'ве сәкьни бона wi дьбьһе у бь дәнге wi ша дьбә, өса жи ньһа дьле мьн шабунева т'ьжи бу. ³⁰Әw гәрәке мәзьн бә, ле әз бьч'ук бьм.

Йе кә жь ә'змана те

³¹Әwe кә жь жор һатийә, Әw сәр һ'әмуйар'а йә. Әwe кә жь ве

дъне йә, әw йе ве дъне йә у әw жь ве дъне хәбәр дьдә. Ле Әwe кө жь э'змен һатийә, Әw сәр һ'әмуйар'а йә. ³² Wi чь дит у чь бһист бона we йәке шә'дәтийе дьдә, ле т'ө кәс шә'дәтийа Wi қәбул накә. ³³ Йе кө шә'дәтийа Wi қәбул дькә, әw мак дькә кө Хwәде р'аст ә. ³⁴ Әwe кө Хwәде шандийә Әw готьнед Хwәде дьбежә, чьмки Хwәде Р'өһ' бе чап дьдә Wi. ³⁵ Бав Көр' һ'ыз дькә у һәр тьшт дайә дәсте Wi. ³⁶ Әwe кө бawәрийа хwә Көр' тинә, жийина вийә һ'эта-һ'этайе һәйә. Әwe кө гөр'а Көр' накә, әw жийине набинә, ле хәзәба Хwәде ль сәр wi дьминә».

**Ава жийина^ф һ'эта-һ'этайе
у һ'әбандьна бь р'өһ'
у р'астийе**

4 ¹ Ферьсийа бһист кө Иса жь Йуһ'әнна зедәтьр шагьрта дьцьвинә у бь аве дьныхөминә, ² ле р'аст Иса Хwәха нәдньхөманд, ле шагьртед Wi дьныхөмандьн. ³ һьнге Иса кө ве йәке пе һ'әсийа, Әwi Цьһустан һьшт у диса чу Щәлиле.

⁴ Оса қәwьми кө гәрәке Әw Самәрийайер'а^ф дәрбаз бьбуя. ⁵ Әw һатә бажарәки Самәрийае кө наве wi Сухар бу. Әw дәр незики wi әрди бу, кө Ақуб^ф дабу көр'е хwә Усьв.[†] ⁶ Бира Ақуб ль we дәрә бу. Иса оса жь р'өwитийе wәстийайи, ль к'еләка бире р'уньшт. Иди р'ож нивро бу.

⁷ К'өллфәтәкә самәри^ф һат кө аве бьк'ьшинә. Иса wep'а гот: «Авәке бьдә Мьн, Әз вәхwьм». ⁸ Шагьртед Wi жи чубунә бажер, кө хөрәк бьк'ьр'ьн. ⁹ We к'өллфәта самәри жер'а гот: «Тө щьһу йи у эз жи к'өллфәтәкә самәри мә. Тө чава жь мьн аве дьхwази?» Чьмки т'ө һәләрәтийа щьһуяа т'әви самәрийа т'өнәбу.* ¹⁰ Иса ле вәгәр'анд у готе: «һәгәр тә дайина Хwәде бьзаньбуяа у бьзаньби К'и йә кө тәр'а дьбежә: «Авәке бьдә Мьн Әз вәхwьм», тәйе жь Wi ав бьхwәста у Әwi we ава жийине бьда тә». ¹¹ К'өллфәте жер'а гот: «Әз хөлам, тьштәки Тәйи кө Тө пе аве бьк'ьшини т'өнә у бир жи к'ур ә! Дә ижар Те ава жийине жь к'ө дәрә бини? ¹² Чьма Тө жь баве мә Ақуб мәстьр и, йе кө әва бира дайә мә у жь ве әwi, зар'ед wi, пәз у дәwаред wi же вәхwарьнә?» ¹³ Иса щаба we да у готе: «Һәр кәсе кө жь ве аве вәхwә, әwe диса т'и бә. ¹⁴ Ле әwe кө жь we аве вәхwә, йа кө Әз бьдьме, әwe т'ө щар т'и нәбә. Бәле әw ава кө Әзе бьдьмә wi, we дьле wида бьбә каникә аве, кө we бона жийина^ф һ'эта-һ'этайе бьлқ бьдә». ¹⁵ К'өллфәте жер'а гот: «Әз хөлам, дә бьдә мьн we аве, кө эз иди т'и нәбьм у нәйем жь вьр аве нәк'ьшиньм».

¹⁶ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һәр'ә гази мере хwә кә у wәрә вьра». ¹⁷ К'өллфәте щаба Wi да у гот:

* **4:9** Аһа те фә'мкьрьне, әw дәрданед кө самәрийа дьданә хәбате щьһуяа әw һ'әрам һ'әсаб дькьр'ьн.

4:5 Дәстпелун 33:19; Йешу 24:32.

«Мере мьн т'өнэ». Иса жер'а гот: «Тэ р'аст гот: «Мере мьн т'өнэ»,¹⁸ чьмки пенц меред тэ һэбунэ у йе кӧ ньһа жи тӧ пер'а йи нэ мере тэ йэ. Тэ эв йэка р'аст гот». ¹⁹ К'ӧлфӧте жер'а гот: «Эз хӧлам, эз дьбиньм Тӧ п'ехэмбэр и. ²⁰ Кал-ба-вед мӧ ль сӧре ви ч'ийайи Хвӧде һ'эбандьнэ, ле хун дьбежын щийе Хвӧде һ'эбандьне гӧрӧке ль Оршӧлиме бӧ». ²¹ Иса жер'а гот: «Ә'вде, Мьн бавӧр бькӧ, вӧхте бе, кӧ хуне нэ ль ви ч'ийайи у нэ жи ль Оршӧлиме Баве бьһ'эбиньн. ²² Хун самӧри Ви дьһ'эбиньн, К'ижани кӧ хун нас накьн, ле эм щьһу Ви дьһ'эбиньн, К'ижани эм нас дькьн, чьмки хьлазбун жь щьһуйа те. ²³ Ле бӧле вӧхте бе, иди пер'а гьһиштигӧ жи, кӧ йед р'аст дьһ'эбиньн we бь Р'ӧһ' у Р'астийе Баве бьһ'эбиньн, чьмки Бав йед аһа дьһ'эбиньн дьгӧр'ӧ. ²⁴ Хвӧде Р'ӧһ' э у йед кӧ Ви дьһ'эбиньн жи гӧрӧке бь Р'ӧһ' у Р'астийе Ви бьһ'эбиньн». ²⁵ К'ӧлфӧте жер'а гот: «Эз заньм кӧ Мӧсиһе^ф бе», (ава готи «Йе К'ьфшкьри»). «Гава Әв бе, Әве дӧрһӧда һӧр тьштида мӧр'а гьли кӧ». ²⁶ Иса жер'а гот: «ЭЗ ӘВ ЫМ*, кӧ т'ӧви тэ хӧбӧр дьдьм».

²⁷ Сӧр хӧбӧрдана ванда шагьртед Иса һатьн. Әв гӧлӧки ә'щӧбмайи ман, кӧ Ви т'ӧви к'ӧлфӧте хӧбӧр дьда, ле кӧси нӧготе: «Тӧ чь дьхвази?» йан «бона чь т'ӧви we хӧбӧр дьди?» ²⁸ бнгӧ к'ӧлфӧте щӧр'е хвӧ һьшт, чу бажер у щьм-

ӧ'тер'а гот: ²⁹ «Вӧрьн Ви мӧрви бьбиньн, Йе кӧ һ'ӧму тьштед кӧ мьн бӧре кьрьбун мьнр'а готьн. Гӧло Әв э Мӧсиһ?» ³⁰ Әв жь бажер дӧрк'ӧтгьн у һатьнэ щӧм Ви.

³¹ Ви вӧхтида шагьртед Ви лава же дькьрьн у дьготьне: «Р'ӧб-би, тьштӧки бьхвӧ!» ³² Ле Әви ванр'а гот: «Хӧрӧке Мьни хварьне һӧйӧ, хун ньзаньн». ³³ Шагьрта жь һӧвдӧ пьрси: «Гӧло кӧсӧки жер'а хварьн анийӧ?»

³⁴ Иса ванр'а гот: «Хварьна Мьн әв э, кӧ Әз хвӧстьна Йе кӧ Әз шандьмӧ бькьм у щьхӧлед Ви биньмӧ сӧри. ³⁵ Чьма хун хвӧха набӧжьн: «Һ'ӧта нандьруне һе чар мӧһ һӧнӧ?» Ва йӧ Әз вӧр'а дьбежьм, ч'ӧвед хвӧ вӧкьн у дина хвӧ бьдьянэ зӧвийа, әв чава зӧр бунӧ, дьрутгьнер'а һазьр ьн! ³⁶ Йе кӧ дьдьяру һӧде хвӧ дьстинӧ у бона жийина һ'ӧта-һ'ӧтайе бӧр т'оп дькӧ, вӧки йе дьчинӧ у йе дьдьяру бь һӧвр'а ша ьн. ³⁷ Вьра әв готгьн р'аст э, кӧ: «Йӧк дьчинӧ у йӧки дьн дьдьяру». ³⁸ Мьн хун шандьн кӧ хун we бьдьярун, сӧр к'ижане хун нӧхӧбьгинӧ, һьнӧкед дьн хӧбьгин у хун ль сӧр хӧбата ван р'уньштгьн».

Щьмӧ'та самӧрийе бавӧрийа хвӧ Иса тиньн

³⁹ Гӧлӧк самӧрийед жь ви бажари бавӧрийа хвӧ Ви анин, бона готгьна we к'ӧлфӧте кӧ дьгот: «Һ'ӧму тьштед кӧ мьн кьрьбун, Әви мьнр'а готгьн». ⁴⁰ У гава самӧри һатьнӧ

* 4:26 Аһа жи те фӧмкьрьне: «ЭЗ һӧМӧ, кӧ т'ӧви тэ хӧбӧр дьдьм». Пӧймана Кӧвьнда «ЭЗ һӧМӧ» навӧки Хвӧде йӧ. Бьхуньн Дӧрк'ӧтгьн 3:13-14 у щьровӧкьрьна we. Ӗса жи бьхуньн Йуһ'энна 8:24, 28, 58.

щэм Wi, лава же кърън, кӧ Әw ль щэм ван бьминә. Әw жи дӧ р'ожа ль we дәрe ма. ⁴¹ Гәләка бона we хәбәр дана Wi бавәрийа хwә Wi анин ⁴² у we к'ӧлфәтер'а готън: «Әм иди нә кӧ пе готъна тә бавәр дькьн, ле мә хwәха бьхист у әм заньн кӧ Әв ә р'аст Хьлазкьре^ф дьнийайе».

Иса кӧр'е қӧльхк'арәки қәнщ дькә

(Мәтта 8:5-13; Луқа 7:1-10)

⁴³ Пәй ван һәр дӧ р'ожар'а Иса жь wьр р'абу чу Щәлиле. ⁴⁴ Иса хwәха шә'дәти дабу, кӧ р'умәта п'ехәмбәр щи-мьск'әне вида т'ӧнә. ⁴⁵ Гава кӧ Әw һатә Щәлиле, щәлилийа Әw қәбул кьр, чьмки әwana хwәха жи бона Щәжьна Дәрбазбуне чубунә Оршәлиме у тышгед кӧ Wi кьрьбун дитьбун.

⁴⁶ Иса диса чу Qанайа Щәлиле, к'идәрe ав кьрьбу шәрав. We дәрe қӧльхк'арәки қәсьре һәбу, кӧ кӧр'е wi ль Кәфәрнаһуме нәхwәш бу. ⁴⁷ Гава әwi бьхист кӧ Иса жь Щьһустане һатийә Щәлиле, һатә щәм Wi у лава же кьр, кӧ һәр'ә Кәфәрнаһуме кӧр'е вийи бәртәләф қәнщ кә. ⁴⁸ Иса wir'а гот: «Һ'әта кӧ һун нишан у к'әрәмәта нәбиньн, һун т'ӧ щар бавәр накьн». ⁴⁹ Қӧльхк'аре қәсьре жер'а гот: «Әз хӧлам, wәрә әм һәр'ьн, һәла һе кӧр'е мьн нәмьрийә». ⁵⁰ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һәр'ә, кӧр'е тә сах-сьламәт ә». Wi мәрвьи жи әw готъна Иса бавәр кьр у чу. ⁵¹ Әw һе нәгьһиштьбуийе, хӧламед wi

пешийа вида һатън у жер'а готън: «Кӧр'е тә сах-сьламәт ә». ⁵² Әwi жь хӧламед хwә пьрси: «К'ижан сьһ'әтеда әw бәрбь қәнщбуне чу?» Wана готә wi: «Дӧһӧ пәй нивро-р'а сьһ'әта йәке т'айе же бәр'да». ⁵³ һьнге баве кӧр'ьк те дәрхьст, кӧ әw we сьһ'әтеда бу, гава Иса жер'а гот: «Кӧр'е тә сах-сьламәт ә». Бь ви аwaiи wi у т'әмамийа нәфәред мала wi бавәр кьрън. ⁵⁴ Әва нишана дӧда бу кӧ Иса кьр, гава Әw жь Щьһустане һатә Щәлиле.

Нәхwәше си у һ'әйшт сала қәнщ дьбә

5 ¹ Пәй ве йәкер'а щәжьнәкә щьһуйа һат у Иса һәвраз чу Оршәлиме.

² Ль Оршәлиме, ль бәр дәргәһе Пез һ'әwзәк һәбу, кӧ бь ибрани^ф жер'а дьбежьн Бет'зат'а, пенщ һе-вангәһед we һәбун. ³ Wan һевангәһада гәләк нәхwәш п'алдаийи бун: Йед кор, шьлушә'т у к'ут. ⁴ Әвана һивийа льһәвк'әтъна аве бун, чьмки щар-щара мьлийак'әтәки Хӧдан дьк'әтә аве у ль һәв дьхьст. У пәй льһәвк'әтъна авер'а, к'е бәри һ'әмуйа бьк'әта аве, әw жь нәхwәшийа хwә қәнщ дьбу.* ⁵ Мәрвьәк ль we дәрe һәбу, кӧ нәхwәше си у һ'әйшт сала бу. ⁶ Иса гава әw ль wьр п'алдаийи дит у заньбу жи кӧ әw зува нәхwәш ә, wir'а гот: «Тӧ дьхwази қәнщ би?» ⁷ Йе нәхwәш ле вәгәр'анд у готе: «Әз хӧлам, кәсәки мьн т'ӧнә, кӧ гава ав ль һәв дьк'әвә, мьн бавежә

* 5:4 Нав дәстньвисаред һәрә қәнщда р'еза 4-а т'ӧнә.

h'әwз. h'әта әз h'әзи дьдъмә хwә хwә бавежьме, иди йәки дьн бәри мьн хwә давеже». ⁸ Иса жер'а гот: «P'абә бәр'а хwә һьлдә у быгәр'ә». ⁹ Пер'а-пер'а әw мәрвь қәнщ бу, бәр'а хwә һьлда у гәр'ийа.

Әw р'ожа шәмийе^ф бу. ¹⁰ һьнге сәрwеред щьһуйа wi мәрвье қәнщбуйир'а готын: «Иро шәми йә! Қанун изьне надә кә тә бәр'а хwә һьлди». ¹¹ Әwi ль wан вәгәр'анд у гот: «K'е әз қәнщ кьрьм Әwi мьнр'а гот: «Бәр'а хwә һьлдә у быгәр'ә». ¹² Wана же пьрси: «Әw к'и бу кә тәр'а гот: «Бәр'а хwә һьлдә у быгәр'ә?»» ¹³ Ле йе қәнщбуйи ньзаныбу Әw к'и бу, чьмки Иса Хwә нава әwe щьмә'та ль wьр щьвйа-йида әтавәкьр. ¹⁴ Пәй ве йәкер'а Иса әw П'арьстгәһеда дит у жер'а гот: «Бьньһер'ә, тә қәнщ буйи! Иди гөнәйа нәкә, wәки тыштәки һе храб нәйе сәре тә».

¹⁵ Әw мәрва чу у сәрwеред щьһуйар'а гьли кьр, Йе кә әw қәнщ кьрийә Иса йә. ¹⁶ Бона ве йәке әwана иди пәй Иса к'әтын, чьмки Әwi әв йәкана р'ожа шәмийеда дькьрьн. ¹⁷ һьнге Иса ль wан вәгәр'анд у гот: «Баве Мьн h'әта ньһа шьхөле Хwә дькә, Әз жи дькьм». ¹⁸ Бона ве йәке сәрwеред щьһуйа һе дькьр кә Wi бькөжьн, чьмки Әwi нә т'әне р'ожа шәмийе т'әр'ьбандьбу, ле Хwәде кьрьбу Баве Хwә у Хwә һьмбәри Хwәде кьрьбу.

Хwәде һ'өкөм дайә Көр'

¹⁹ Ләма Иса wанр'а гот: «Әз р'аст бе хельф wәр'а дьбежьм, кә Көр' нькарә хwәсәрехwә тыштә-

ки бькә, Әw т'әне wан тыштед кә дьбинә Бав дькә, Әw жи дькә. Бав чь дькә Көр' жи өса дькә. ²⁰ Чьмки Бав Көр' һ'өз дькә у һәр тыштед кә Хwәха дькә нишани Wi дькә. Әwe һе тыштед мәзьн нишани Wi бькә у һуне ә'щербмайи бьминьн. ²¹ Чава кә Бав дькарә мьрийа сах кә у жийине бьдә wан, өса жи Көр'^ф дькарә к'ижана Әw дьхwазә, жийине бьдә wан. ²² Сәрда жи Бав диwана т'ө кәси накә, ле һ'әму һ'өкөме диwанкьрьне дайә Көр', ²³ wәки һ'әму қәдьре Көр' бьзань-бьн, чава қәдьре Баве заньн. Йе кә қәдьре Көр' ньзанә, әw қәдьре Баве кә Әw шандийә жи ньзанә.

²⁴ Әз р'аст бе хельф wәр'а дьбежьм: һәр кәсе кә гөһ бьдә готьнед Мьн у Wi бawәр бькә, Йе кә Әз шандьмә, жийина wийә һ'әта-һ'әтайе һәйә. Диwана wi найе кьрьне, ле әw жь мьрьне дәрбази жийине буйә. ²⁵ Әз р'аст бе хельф wәр'а дьбежьм, wәхт те у пер'а гьһиштийә жи, кә мьрийе дәнге Көр'е Хwәде бьбьһен у әwед кә бьбьһен we бьжин. ²⁶ Чьмки чава Бав канийа жийине йә, өса жи кьр wәки Көр' Хwәха канийа жийине бә. ²⁷ Әwi һ'өкөме диwанкьрьне жи да Wi, чьмки Әw Көр'е^ф Мервь ә. ²⁸ Ль ве йәке ә'щербмайи нәминьн, чьмки wәхт незик дьбә, кә һ'әму-йед т'ьрбада we дәнге Wi бьбьһен ²⁹ у дәрк'әвьн. Йед кә қәнщи кьрьнә we бона жийине р'абьн^ф, йед кә хьраби кьрьнә бона диwане.

³⁰ Әз Хwәха нькарьм тыштәки бькьм. Чава кә Әз дьбьһем, өса жи диwане дькьм. Диwанкьрьна Мьн

р'аст э, чьмки Эз нэ кө ль хвэстьна Хвэ дьгэр'ьм, ле хвэстьна Йе кө Эз шандьмэ.

Шэ'дэтига бона Иса

³¹ хэгэр Эз бона Хвэ шэ'дэтига бьдъм, шэ'дэтига Мьн нэ р'аст э.* ³² Ле йэки дьн хэйэ кө бона Мьн шэ'дэтига дьдэ у Эз заньм эв шэ'дэтига кө Эв бона Мьн дьдэ р'аст э. ³³ Вэ мэрвь шандьнэ щэм Йуһ'энна у ви шэ'дэтига р'астийе да. ³⁴ Ле Эз нэ х'эвще шэ'дэтига мэрьва мэ, Эз т'эне ван тышта дьбежъм, вэки хун хьлаз бьн. ³⁵ Йуһ'энна ч'ьрак бу кө дышхөли у р'онайи дьда. Вэ хвэст кө хьнэк вэжт бь р'онайа ви ша бьн. ³⁶ Ле эв шэ'дэтига бона Мьн, сэр шэ'дэтига Йуһ'эннар'а йэ. Эв шьхөлед кө Баве спартьнэ Мьн, вэки Эз ван биньмэ сери, хэма эв шьхөл ьн, йед кө Эз дькьм, шэ'дэтига бона Мьн дьдьн, кө Баве Эз шандьмэ. ³⁷ У Бав кө Эз шандьмэ, Ви Хвэха бона Мьн шэ'дэтига дайэ. Вэ т'о щар нэ дэнге Ви бьхистийэ, нэ жи р'уйе Ви дитийэ. ³⁸ Готьна Ви дьле вэда наминэ, чьмки хун Эви кө Ви шандийэ бавэр накьн. ³⁹ Хун ньвисарада к'ур дьбьн, чьмки хун дьбежьн, жийина вэйэ х'эта-х'этайе ванда йэ у хэма эв хвэха шэ'дэтига Мьн дьдьн. ⁴⁰ Ле хун нахвэзын бенэ щэм Мьн, вэки жийина вэ хэбэ.

⁴¹ Эз нэ х'эвще шькьрдайина мэрьвайе мэ, ⁴² ле Эз вэ нас дькьм

у заньм кө дьле^ф вэда х'эзкьрьна Хвэде т'онэ. ⁴³ Эз бь наве Баве Хвэ хатьм у хун Мьн қэбул накьн. Ле хэгэр йэки дьн бь наве хвэ бе, хуне ви қэбул кьн. ⁴⁴ Хуне чава бькарьбьн Мьн бавэр бькьн, хэгэр хун нав хэвда р'умэта наве хвэ дьгэр'ьн, ле эв р'умэта кө жь Хвэдеге бешьрики-бешэвалэ нагэр'ьн? ⁴⁵ Нэфькьрьн кө Эзе вэ ль бэр Баве нэхэқ кьм. Йэк хэйэ, кө вэ нэхэқ дькэ, хэма эв Муса йэ кө вэ гөмана хвэ данийэ сэр ви. ⁴⁶ хэгэр вэ Муса бавэр бькьра, вэйе Эз жи бавэр бькьрама, чьмки эви дэр'фақа Мьнда ньвисийэ. ⁴⁷ Ле хэгэр хун ньвисаред ви бавэр накьн, хуне чава готьнед Мьн бавэр бькьн?»

Иса пенц х'эзара т'ер дькэ

(Матта 14:13-21;

Марқос 6:30-44; Луқа 9:10-17)

Б ¹ Пэй ве йэкер'а Иса дэрбази ви бэри гола^ф Щэлиле бу, кө жер'а Тэбэрийа дьбежьн. ² Э'лалэтэкэ гьран пэй Ви дьчу, чьмки ван эв нишанед к'эрэмэт дитьбун, йед кө Ви ль сэр нэхвэша кьрбун. ³ Иса р'абу сэре ч'ийе у ль ве дэре т'эви шагьртед Хвэ р'унышт. ⁴ Щэжьна щь'уйайэ Дэрбазбуне незик бу.

⁵ Гава Иса ль дора Хвэ нь'ер'и, дит кө э'лалэтэкэ гьран бэрбь Ви те, готэ Филипо: «Эме нен жь к'о дэре бьк'ьр'ьн, вэки эв мэрьвана бьхьн?» ⁶ Эви эв йэк гот, кө ви

* 5:31 Ава готи «хельф э». Диwanгэна Исраеледа гэрэке дө шэ'дэ хэбуна, вэки хэр тышт р'аст бьната избаткьрьне. Шэ'дэтига йэки надьхатэ қэбулкьрьне. Бьхуньн Йуһ'энна 8:17; Дөбарэкьрьна Қануне 19:15.

быщер'ьбин^ф, чьмки Хвәха заньбу кө we чь быкбра. ⁷ Филипо ле вэгэр'анд у готе: «Бае дөсьд зиви^ф нан жи т'ера ван накә, һәма вәки һәр йәкир'а пә'рик жи бык'әвә!» ⁸ Жь шагьрта йәки, Әндравьсе бьрайе Шьмһ'ун-Пәтрус готә Ви: ⁹ «Вьр хортәк һәйә, кө пенц нанед цәһ у дө мә'сийед ви һәнә. Ле бона һақас мәрьва әв чь йә?»

¹⁰ Иса гот: «Мәрьва ль ә'рде бьднә р'уньштандьне». Шинаййа вьр гәләк бу, әв меред кө р'уньштн, вәкә пенц һ'әзара бун. ¹¹ һьнге Иса әв нан һьлдан шыкьри да у бәлайи р'уньштиа кьр. Бь ви авайи жи мә'си бәла кьрн, чьқас кө хвәштн. ¹² У гава т'ер хварьн, Әви шагьртед Хвәр'а гот: «Ван һурькед бәрмайи бьднә һәв, вәки тьштәк п'уч' нәбә». ¹³ Шагьрта жи жь бәр әвед кө пенц нанед цәһ хварьбун, донздәһ сәлә жь һурькед бәрмайи т'ьжи бәрәв кьрн.

¹⁴ Гава ван мәрьва дит кө Иса әв нишан кьр, готн: «Р'аст Әв ә әв п'ехәмбәре кө we бьһата дьнйайе!» ¹⁵ һьнге Иса пе һ'әсийа кө әве бен у Ви бь зоре бьбьн бькьнә п'адша, диса Әв т'әне һьлк'ьшийа ч'ийе.

Иса п'ийа ль сәр авер'а

дьчә

(Мәтта 14:22-27;

Марқос 6:45-52)

¹⁶ Гава р'о чу ава, шагьртед Ви бәржери дәве голе бун. ¹⁷ Әв к'әтнә қәйькәке у р'е к'әтн, вәки дәрбази Кәфәрнаһуме, ви бәри голе бьн. Иди тә'ри к'әтбу ә'рде, ле Иса һе Хвә ванр'а нәгиһандьбу.

¹⁸ Фьртонәкә қайим р'абу, голе да бәр пела. ¹⁹ Гава ван бер к'ьшандьн қаси пенц-шәш километьра пешда чун, ван дит кө Иса пәйа сәр голер'а те незики қәйьке дьбә. Р'ьсасе әв гьртн, ²⁰ ле Иса ванр'а гот: «Нәтьрсьн, Әз ьм!» ²¹ һьнге ван хвәст кө Әв һьлдана қәйьке. Қәйьк пер'а-пер'а гьһиштә ви алийе кө ван дьхвәст бьчунайе.

Мәрвь ль Иса дьгәр'ьн

²² Р'ожа дьне әв ә'лаләта кө ль ви бәри голе мабу, заньбу кө ль вьр алийе ван т'әне қәйькәк һәбу, әв жи шагьртед Ви т'әне к'әтбуне дәрбаз бьбун, ле Иса нәк'әтбу we қәйьке. ²³ Жь алийе Тәбәрийайе һьнәк қәйькед дьн һатн незики ви щийи бун, к'идәре пәй шыкьрдайина Хөданр'а нан хварьбун. ²⁴ Гава мәрьва дит кө нә Иса ль вьр ә у нә жи шагьртед Ви, һьнге әв хвәха жи к'әтнә қәйька у чунә Кәфәрнаһуме, вәки ль Иса бьгәр'ьн.

Иса йә нане жийина һ'әта-һ'әтайе

²⁵ Гава ван Иса ль ви бәри голе дит, жер'а готн: «Р'әбби, Тө к'әнге һати ве дәрә?» ²⁶ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, һун ль Мьн дьгәр'ьн, нә кө бона we йәке, кө вә нишан дитьнә, ле бона we йәке, кө вә жь ви нани хвар у т'ер бун. ²⁷ Бона хварьна п'уч' нәхәбьтн, ле бона we хварьне бьхәбьтн, йа кө жийина һ'әта-һ'әтайеда дьминә, к'ижане Көр'е Мервь we бьдә вә,

чъмки Бав Хвәде мора Хвә ль Ви хьстийә.

²⁸ У вана же пьрси: «Әм гәрәке чь бькьн, вәки шьхөлед Хвәде биньнә сери?» ²⁹ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Шьхөле Хвәде әв ә, кө хун бавәрийа хвә Ви биньн, Йе кө Әви шандийә». ³⁰ Вана сәр ве йәке жер'а гот: «Кө өса йә Те чь нишане бьки, вәки әм бьбиньн у Тә бавәр бькьн? Те чь шьхөли бьки?» ³¹ Кал-бавед мә бәр'ийеда мана^ф хварьн, чава кө хатийә ньвисаре: «Ви жь ә'змен бона хварьна ван нан да».[†]

³² Иса ванр'а гот: «Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежъм, әв нә кө Муса бу кө жь ә'змен нан да вә, ле Баве Мьн бу. Бәле Әв Баве Мьн ә, кө ви нане р'аст жь ә'змен дьдә вә!» ³³ Чъмки әв нане Хвәде дьдә әв ә, кө жь ә'змен те хваре у жийине дьдә дьнийәе». ³⁴ Вана ле вәгәр'анд у готьне: «Әм хөлам, дә һәр гав ви нани бьдә мә».

³⁵ Иса ванр'а гот: «Әз ым нане жийине. һәр кәсе кө бе щәм Мьн, әв қәт бьр'чи набә у һәр кәсе кө бавәрийа хвә Мьн бинә, т'ө щар т'и набә. ³⁶ Ле чава кө Мьн вәр'а гот, вә Әз дитьм жи, ле хун һе бавәр накьн. ³⁷ Әв һ'әмуйед кө Бав дьдә Мьн, ве бенә щәм Мьн у һәр кәсе кө бе щәм Мьн, Әз т'ө щар бәри ви надьм. ³⁸ Чъмки Әз жь ә'змен хатъмә хваре, нә кө хвәстьна Хвә бькьм, ле хвәстьна Ви, Йе кө Әз шандьмә. ³⁹ Хвәстьна Йе кө Әз шандьмә әв ә, вәки Әз жь һ'әмуйед кө Ви данә Мьн т'ө кәси

өнда нәкьм, ле Р'ожа^ф Ахрәтеда жь мьрьне р'акьм. ⁴⁰ Чъмки хвәстьна Баве Мьн әв ә, вәки һәр кәсе кө Көр' бьбинә у бавәрийа хвә Ви бинә, жийина Вийә һ'әта-һ'әтайе һәбә. У Р'ожа Ахрәтеда жи Әзе ви жь мьрьне р'акьм».

⁴¹ Щьһуйа һьндава Вида бина хвә тәнг кьр, чъмки Ви гот: «Нане кө жь ә'змен һатә хваре Әз ьм». ⁴² У дьготьн: «Нә әва Исае көр'е Усьв ә, кө әм де у баве Ви нас дькьн? Иди әва чава дьбежә: «Әз жь ә'змен һатъмә хваре?»»

⁴³ Иса щаб да у ванр'а гот: «Нав һәвда нәкьнә п'ьстә-п'ьст. ⁴⁴ Т'ө кәс нькарә бе щәм Мьн, һ'әта Баве кө Әз шандьмә, ви бәрбь Мьн нәк'ьшинә. У Р'ожа Ахрәте Әзе ви жь мьрьне р'акьм. ⁴⁵ Ль алийе ньвисаред п'ехәмбәрада хатийә ньвисаре: «Һ'әмуйе жь алийе Хвәдеда бенә һинкьрьне».[†] һәр кәсе кө жь Бав бьбьһе у һин бә ве бе щәм Мьн. ⁴⁶ Бь ве йәке Әз набежъм, кө кәсәки Бав дитийә. Әве кө жь Хвәде йә, т'әне Әви Бав дитийә. ⁴⁷ Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежъм, әве кө бавәр дькә жийина вийә һ'әта-һ'әтайе һәйә. ⁴⁸ Әз ым нане жийине. ⁴⁹ Кал-бавед вә бәр'ийеда мана хварьн у мьрьн. ⁵⁰ Ле әв ә әв нане кө жь ә'змен хатийә хваре, вәки һәр кәсе кө же бьхвә нәмьрә. ⁵¹ Әз ым нане жийине кө жь ә'змен хатъмә хваре. К'и кө жь Ви нани бьхвә, ве һ'әта-һ'әтайе бьжи. Әв нане кө Әзе бона жийина дьнийәе бьдьм, әв бәдәна Мьн ә».

⁵² Ль сэр ве йэке щьһу һэвр'а к'этыңа дэ'ве у готын: «Әва чава дыкарэ бэдэна Хвэ бьдэ мэ кө эм бьхвьн?» ⁵³ Ыңге Иса ванр'а гот: «Әз р'аст бе хельф вэр'а дыбежым, һ'эта кө һун бэдэна Көр'е Мервь нэхвьн у хуна Ви вэнэхвьн, жийине нава вэда т'өнэбэ. ⁵⁴ Йе кө бэдэна Мьн бьхвэ у хуна Мьн вэхвэ, ве жийина вийэ һ'эта-һ'этайе һэбэ у Әзе ви Р'ожа Ахрәте жь мьрне р'акьм. ⁵⁵ Чьмки бэдэна Мьн хварьна р'аст э у Хуна Мьн жи вэхварьна р'аст э. ⁵⁶ Әве кө бэдэна Мьн дьхвэ у хуна Мьн вэдьхвэ, әв нава Мьнда дьминэ, Әз жи нава вида. ⁵⁷ Чава Бав, канийа жийине* Әз шандьм у бь дәсте Баве Әз сах ым, бь ви авайи жи йе кө Мьн бьхвэ, ве бь дәсте Мьн сах бьминэ. ⁵⁸ Әв э Әв нане кө жь э'змен һатийэ хваре. Әв нэ мина ви манайи йэ, кө кал-бавед вэ хварьн, ле мьрн. Әве кө Ви нани бьхвэ, ве һ'эта-һ'этайе бьжи». ⁵⁹ Иса әв хэбэр к'ьништеда^ф готын, гава Ви Кэфәрнаһумеда һин дыкьр.

Хэбәред жийина һ'эта-һ'этайе

⁶⁰ Жь шагьртед Ви гэлэка гава әв хэбэр бьһистын, готын: «Әв чь хэбэрнэ гьран ын! К'и дыкарэ гөһдарийа готьнед Ви бькэ?» ⁶¹ Ле Исава э'йан бу кө шагьрт ль сэр ве йэке нава һэвда дыкьнэ п'ьстэ-п'ьст, ванр'а гот: «Әв йэк вэ п'ьшк^ф дыкэ? ⁶² Ле һыңге һуне чь

бежын, һэгэр бьбиньн Көр'е Мервь р'адьбэ ви щийе кө бәре ле бу? ⁶³ Йе кө жийине дьдэ Р'өһ' э, бэдән бәрға тьштәки нагьрә. Әв хэбәред кө Мьн вэр'а готын, Р'өһ' у жийин ын. ⁶⁴ Ле нава вэда һьнэк һәнә бавәр накьн». Иса һе сәре серида заньбу кө к'и бавәр накэ у к'и йэ әви кө ве нәмамийа Ви бькэ. ⁶⁵ У Ви гот: «Бона ве йэке Мьн вэр'а гот: Кәсәк нькарэ бе щәм Мьн һ'эта кө әв жь алийе Баведа жер'а нәһатьбэ дайине».

⁶⁶ Бона ве йэке жь шагьртед Ви гэләк пашда чун у иди т'әви Ви нэдыгэр'ийан. ⁶⁷ Ыңге Иса жь һәр донздәһа пьрси: «Дьбэ кө һун жи дьхвэзын һәр'ын?» ⁶⁸ Шьмһ'ун-Пәтрүс ле вэгәр'анд у готе: «Хвэ-йи, әме һәр'ынэ щәм к'е? Готьнед жийина һ'эта-һ'этайе щәм Тә нэ. ⁶⁹ У мэ бавәр кьрийэ у әм заньн кө Тө йи Пирозе Хвәде». ⁷⁰ Иса ль ван вэгәр'анд у гот: «Чьма Мьн һун һәр донздәһ нэбьжартын? Ле бәле йэк жь вэ щьн^ф э». ⁷¹ Ви әв йэк бона Щьһудайе^ф көр'е Шьмһ'уне исхәрийоти дьгот, чьмки р'аст э әв йэк жь һәр донздәһа бу, ле диса ве нәмамийа Иса бькьра.

Иса у бьрайед Хвэва

7 ¹ Пәй ве йәкер'а Иса Щәлиледа дьгэр'ийа. Ви нэдыхвәст кө Щьһустанеда бьгэр'ийа, чьмки сәрверед щьһуйа пәй к'этыбун кө бькөштана. ² Гава Щәжьна^ф щьһуйайэ һ'олькчекьрне незик бу, ³ бьрайед Ви жер'а готын: «Жь

* **6:57** Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Баве сах» кө те фә'мкьрне, жийин жь ви дәрте.

вэр р'абэ һэр'э Щьһустане, вәки шагъртед Тэ әв кьред кӧ Тӧ дьки бьбиньн. ⁴ Чьмки мәрвеве кӧ дь-хвазэ ашкэрэ хвэ бьдэ наскьрьне, кьрьнед хвэ вэнашерэ. һэгэр Тӧ хвэйе ван кьра йи, Хвэ дьһийе-йева ә'йан кэ». ⁵ Бьрайед Ви жи бауэрийа хвэ Же нэданин. ⁶ Иса ванр'а гот: «Вәхте Мьн һе нәһатийә, ле һэр т'ъм вәхт дәсте вәда йә. ⁷ Дьһийа нькарэ бьжәнэ вэ, ле дьжәнэ Мьн, чьмки Әз шә'дәтийе дьдьм, кӧ кьред we хьраб ьн. ⁸ һун хвәха һәвраз һэр'әнэ ве щәжьне, ле Әз һәла һе* найеме, чьмки вәхте Мьн һе т'ам нәһатийә». ⁹ Әв йәк ванр'а гот у ль Щәлиле ма.

Иса т'әви щәжьне дьбә

¹⁰ Ле чахе бьрайед Ви һәвраз чунә щәжьне, Әв жи р'абу чу вьр, нә кӧ ашкэрэ, ле бь дьзива. ¹¹ We һынге сәрверед щьһуйа щәжьнеда ле дьгэр'ийан у дьготьн: «Әв к'ане йә?» ¹² Нав ә'лаләтеда бона Ви гәлэк хәбәрдан дьчу. һьнәка дьгот: «Әв мәрвәки қәнщ ә», һьнәка жи дьгот: «На, Әв щьмә'те жь р'е дәрдьхә». ¹³ Ле жь тьрса сәрверед щьһуйа, кәси нәвәрьбу ашкэрә бона Ви тьштәк бьгота.

¹⁴ Ле ниве щәжьнеда Иса һәвраз чу к'әтә Парьстгәһе у дәст бь һинкьрьне^ф кьр. ¹⁵ Щьһу ә'щәбмайи дьман у дьготьн: «Әви нәхвәндийә, әв чава һақас ньвисар занә?» ¹⁶ Иса ль ван вәгэр'анд у гот: «Һинкьрьна Мьн нә жь Мьн ә, ле жь Ви йә, Йе кӧ Әз шандьмә.

¹⁷ һэгэр мәрвәк бьхвазэ ә'мьре Ви бьқәдинә, we һынге бьзаньбә әв һинкьрьна Мьн гәло жь Хвәде йә, йан Әз хвәсәрехвә хәбәр дьдьм. ¹⁸ Йе кӧ хвәсәрехвә хәбәр дьдә, әв ль наве хвә дьгэр'ә, ле Әве кӧ ль наве Йе кӧ Әв шандийә дьгэр'ә, Әв йәки р'аст ә у ль щәм Ви қәлпи т'ӧнә. ¹⁹ Нә Муса Қанун да вә? У жь вә т'ӧ кәс жи Қануне нақәдинә. һун чьма дьхвазьн Мьн бькӧжьн?» ²⁰ Щьмә'те ле вәгэр'анд у готе: «Тӧ щьнак'әти^ф йи! К'и дьхвазэ Тә бькӧжә?» ²¹ Иса ль ван вәгэр'анд у гот: «Мьн к'әрәмәтәк кьр, һун һәму жи ә'щәбмайи манә. ²² Муса сьнәткьрьн^ф да вә, (әв жи нә кӧ жь Муса һат, ле жь кал-бава) у һун р'ожа шәмийе мерьв сьнәт дькьн. ²³ һэгэр һун р'ожа шәмийе зар'а сьнәт дькьн вәки Қануна^ф Муса нәт'әр'ьбә, иди чьма һун һерса хвә ль сәр Мьн р'адькьн, вәки Мьн р'ожа шәмийеда мәрвәк сәрда-педа қәнщ кьр? ²⁴ Ль анәгори дитьна ч'әвед хвә диwane нәкьн, ле ль анәгори р'астийе диwane бькьн».

Шька сәр Иса

²⁵ һынге һьнәкә жь Оршәлиме готьн: «Әва нә Әв ә, Йе кӧ дьхвәстьн бькӧштана? ²⁶ У ва йә Әв ашкэрә хәбәр дьдә у т'ӧ кәс жи жер'а тьштәки набежә. Дьбә кӧ сәрверпе һ'әсийанә, кӧ Әва Мәсиһ йә? ²⁷ Ле р'аст әм заньн кӧ Әва жь к'ӧ йә. Ле гава кӧ Мәсиһ бе, кәсе ньзаньбә кӧ Әв жь к'ӧ йә».

* 7:8 Нав дәстньвисаред қәнщда «һәла һе» т'ӧнә.

²⁸ һыңге Иса П'арьстгәһеда вәхте һинкьрьне дәнге Хвә бьльнд кьр у гот: «Һун Мьн нас дькьн у заньн кө Эз жь к'ө мө? Эз хвәсәрехвә нәһатьмә. Ле Йе кө Эз шандьмә, Әв сәр р'астийе йә, һун Ви нас накьн. ²⁹ Эз Ви нас дькьм, чьмки Эз жь Ви мө у Әви Эз шандьмә».

³⁰ һыңге кьрьн кө Ви бьгьрьн, ле кәсәки нькарьбу Әв бьгьрта, чьмки һе вәхте Ви нәһатьбу. ³¹ Ле жь ә'лаләте гәләка бавәрийа хвә Ви ани у готьн: «Гава кө Мәсиһ бе, Әвә жь кьрьнед ви зедәтър нишана бькә?»

Бона гьртьна Иса нобәдар тенә шандьне

³² Ферьсийа әв готә-гота дәр-һәда Вида жь нава щьмә'те бьһист у сәрәкед к'аһина nobәдар шандьн, вәки Ви бьгьрьн. ³³ һыңге Иса гот: «Әзе һнәк вәхт жи т'әви вә бьминьм, паше Әзе һәр'әмә щәм Ви, Йе кө Эз шандьмә. ³⁴ һуне ль Мьн бьгәр'ьн, ле Мьн нәбиньн. Щийе кө Әзе ле бьминьм, һун нькарьн бен». ³⁵ һыңге сәрверед щьһуйа һәвдөр'а готьн: «Әв мәрьве к'ода һәр'ә, кө әме Ви нәбиньн? Қәй не-та Ви һәйә һәр'ә щәм щьмә'та мәйә кө ль нав йунанада^ф бәла буйә у йунана һин кә? ³⁶ Әв чь хәбәрдан ә Әв дькә: «Һуне ль Мьн бьгәр'ьн у Мьн нәбиньн, щийе кө Әзе ле бьминьм, һуне нькарьбьн бен?»

Ч'әмед ава жийине

³⁷ Р'ожа хьлазийе, р'ожа щәжь-нейә һәрә ә'зиз, Иса сәкьни у бь дәнгәки бьльнд гот: «Һәгәр йәк т'и йә, бьра бе щәм Мьн у вәхвә. ³⁸ Әвә кө бавәрийа хвә Мьн бинә*, чава кө ньвисар^ф дьбежә: «Ве жь нав-дье ви ч'әмед ава жийине бьк'ьшьн».[†] ³⁹ Иса әв готьн бона ви Р'өһ'е Пироз гот, к'ижан кө бавәр-мәндед Ви ве бьстандана. Р'өһ'е Пироз һе нәһатьбу дайине, чьмки Иса һе нәһатьбу р'умәткьрьне.

Дөтирәтийа нав ә'лаләте

⁴⁰ Гава вана әв готьн бьһист, һнәкед жь ә'лаләте готьн: «Р'асти жи Әва әв п'ехәмбәр ә». ⁴¹ һнәка жи гот: «Әва Мәсиһ йә», ле һнәкед дьн жи готьн: «Чьма Мәсиһе жь Щәлиле бе? ⁴² Нә ньвисар дьбежә, кө Мәсиһе жь зөр'әта Давьд^ф у жь гөнде Давьд ве бе, ава готи жь Бет'ләһ'ме?» ⁴³ Бь ви авайи нав ә'лаләтеда, ль сәр Ви дөтирәти пешда һат. ⁴⁴ һнәкед жь ван хвәстьн Әв бьгьртана, ле т'ө кәси дәст нәда Ви.

Нәбавәрийа сәрверед щьһуйа

⁴⁵ һәма ве һыңге nobәдар вә-гәр'ийанә щәм ферьси у сәрәкед к'аһина. Вана жь nobәдара пьрси: «Вә чьма Әв нәани?» ⁴⁶ Nobәдара ль ван вәгәр'анд у готьн: «Т'ө кәси т'ө щара мина ви мәрьви хә-бәр нәдайә!» ⁴⁷ һыңге ферьсийа ль

* 7:38 Хьлазийа р'еза 37-а у дәстпебуна р'еза 38-а аһа жи те ф'әмкьрьне: «Һәгәр йәк т'и йә, бьра бе щәм мьн у әвә кө Мьн бавәр бькә, бьра вәхвә».

7:38 Ишайа 58:11; һәзәкийел 47:1; Зәкәрийа 14:8.

ван вэгэр'анд у готын: «Иди Әви хун жи жь р'е дәрхьстьнә? ⁴⁸Т'ө жь сәрвер у ферьсийа кәсәки бавәрийа хвә же анийә, ⁴⁹пештҕри ве щьмә'та мәр'ым, кә Қануне нъзанә у ньфр' ле йә?» ⁵⁰Никодемо, йе кә бәре чубу щәм Иса у жь ферьсийа бу, ванр'а гот: ⁵¹«Гәло Қануна мә диwana мервь дькә, һ'әта кә гөһ-дарийа ви нәкә у нъзаньбә кә әв чь дькә?» ⁵²Ль ви вэгэр'андын у готын: «Дрбә кә тө жи жь Щәлиле йи? К'ур ә'нәнә кә, те бьбини кә жь Щәлиле т'ө п'ехәмбәр дәрнак'эвьн».

Жьна гөнәк'арф те бахшандьне

⁵³У һәр кәс чу мала хвә,
8 ¹ле Иса чу ч'ийайе^ф Зәйт'уне.
²Сәре сьбе зу Әв диса вэгэр'ийа Парьстгәһе, т'эмамия щьмә'те һатә щәм Ви. Әв р'унышт у дәст-пекр әв һин кьрын. ³Қанунзан^ф у ферьсийа жьнәкә кә зьнек'арийеда һатьбу гьртҕне анин у ль бәр һ'әмуйа данә сәкьнандьне.
⁴Вана жер'а гот: «Дәрсдар, әва жьна зьнек'арийеда һатә гьртҕне.
⁵Қанунеда Муса т'әми дайә мә, кә әм йед аһа бьднә бәр кәвьра. Ава Тө чь дьбежи?» ⁶Бь ве готҕне Әв дыщер'ьбандын, вәки ньге ван щи бьгьрә, Ви нәһәд дәрхьн. Ле Иса Хвә қуз кьр у бь т'элийа Хвә ль сәр әрде ньвиси. ⁷Ле гава ван сәрһәв-сәрһәв дьпърсин, Әви сәре Хвә бьльнд кьр у ванр'а гот: «На-

ва вәда к'и бегөнә йә, бьра кәвьре пешьн әв бавежә we». ⁸У диса Ви Хвә қуз кьр у бь т'элийа Хвә сәр әрде ньвиси. ⁹Вана кә әв йәк бьһист, жь мәзьна гьрти йәк-йәк дәрк'әтҕн. Иса г'әне ма у к'өлфәт жи ль вьр сәкьни мабу. ¹⁰Иса сәре Хвә бьльнд кьр у wer'а гот: «Ә'вде, к'әне нә? Кәсәки тө нәһәд нәкьри?» ¹¹Әве готә Ви: «Т'ө кәс нәма, әз хөлам!» У Иса готе: «Әз жи тә нәһәд накьм. һәр'ә у иди жь вьр шунда гөнәйа нәкә».*

Р'онайа дьнйайе

¹²Иса диса т'әви ван хәбәр да у гот: «Әз ым р'онайа дьнйайе. Әве кә пәй Мьн бе, we т'ө щар тә'рийеда нәгәр'ә, ле we р'онайа вийә жийине һәбә». ¹³Ферьсийа ле вэгэр'анд у готҕне: «Тө шә'дәтийе бона Хвә дьди, шә'дәтийа Тә нә р'аст ә». ¹⁴Иса щаба wana да у гот: «Һәгәр Әз Хвәха бона Хвә шә'дәтийе дьдьм, шә'дәтийа Мьн р'аст ә, чьмки Әз заньм Әз жь к'ө һатьмә у к'ода дьчьм. Ле хун нъзаньн кә Әз жь к'ө тем, йан к'ода дьчьм. ¹⁵хун ль анәгори дитьна ч'ә'ва диwane дькьн, ле Әз диwana т'ө кәси накьм. ¹⁶Ле һәгәр Әз диwane бькьм жи, диванкьрьна Мьн р'аст ә, чьмки Әз нә т'әне мә, Әз у Бав әм һәвр'а нә, Йе кә Әз шандьмә. ¹⁷Қануна вәда жи ньвисар ә, һәгәр дө шә'дә мина һәв бежьн, готҕна ван р'аст* ә.†

* **8:11** Нав дәстньвисаред һәрә қәнщда жь 7:53-да һ'әта 8:11-а т'өнәйә.

* **8:17** Ава готи «бе хельф ә».

8:17 Дөбарәкьрьна Қануне 19:15.

¹⁸ Өз бона Хвә шә'дәтийе дьдым у Баве кө Өз шандьмә жи бона Мьн шә'дәтийе дьдә».

¹⁹ Ынге ван же пьрси: «К'ане йә Баве Тә?» Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «һун нә Мьн нас дькьн, нә жи Баве Мьн. һәгәр вә Өз нас бькьрама, вәйе Баве Мьн жи нас бькьра». ²⁰ Иса әв хәбәр П'арьстгә-һеда вәхте һинкьрьна Хвә готьн, ль we ода кө дийари теда дьһатә т'опкьрьне, ле кәси Өв нәгьрт, чьмки һе вәхте Wi нәһатьбу.

Иса нә жь ве дьне йә

²¹ Wi диса ванр'а гот: «Өз дь-чьм, һуне ль Мьн бьгәр'ьн у һуне нав гөнәйед хвәда бьмьрьн. һун нькарьн бенә wi щийе кө Өзе һәр'ьме». ²² Сәр ве йәке сәрверед щьһуйа готьн: «Дьбә кө әве Хвә бькөжә кө дьбежә: «һун нькарьн бенә wi щийе кө Өзе һәр'ьме?»»

²³ Иса ванр'а гот: «һун жь жере нә, Өз жь жоре мә, һун жь ве дьн-йәйе нә, ле Өз нә жь ве дьнйәйе мә. ²⁴ Бона ве йәке Мьн вәр'а гот, кө һуне нав гөнәйед хвәда бьмьрьн. һәгәр һун бавәр нәкьн кө ӨЗ ӨВ ЫМ*, һуне нав гөнәйед хвәда бьмьрьн». ²⁵ Ынге же пьрсин: «Тө к'и йи?» Иса ванр'а гот: «Өз Өв ьм, Йе кө сәре серида вәр'а дь-бежьм. ²⁶ Гәләк тьшт һәнә, кө Өз дәрһәда вәда бежьм у диwana вә бькьм. Ле Йе кө Өз шандьмә сәр р'астийе йә у чь кө Мьн жь Wi бьһистийә, Өз дьнйәйер'а ве дьбежьм».

²⁷ Вана хәбәр дана Wi фә'м нә-кьр, кө Wi ани сәр Баве. ²⁸ Ынге Иса ванр'а гот: «К'анге һун Көр'е Мерьв бьльнд кьн, һуне һынге бь-заньбьн кө ӨЗ ӨВ ЫМ* у Өз қәт т'ө тьшти хвәсәрехвә накьм, ле Баве чава Өз һин кьрьмә, Өз Өса хәбәр дьдым. ²⁹ У Йе кө Өз шандьмә т'әви Мьн ә у Wi Өз т'әне нәһьштьмә, чьмки Өз һәр гав кьрьнед кө Wi хвәш тен, дькьм». ³⁰ Гава Иса аһа хәбәр да, гәләк мәрьва бавәрийа хвә Wi ани.

Р'астийе вә аза кә

³¹ Ынге Иса готә ван щьһуйа, йед кө бавәрийа хвә Wi анин: «һәгәр һун сәр һинкьрьна Мьн бьминьн, һуне р'аст шагьртед Мьн бьн. ³² һуне р'астийе нас кьн у р'астийе вә аза кә». ³³ Вана ле вәгәр'анд у готьне: «Әм жь зөр'әта Ибраһим^ф ьн у т'ө цар мә хөлашти кәсир'а нәкьрийә. Тө чава дьбежи: «һуне аза бьн?»»

³⁴ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Өз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, һәр кәсе кө гөнә дькә, әв хөламе гөнә йә. ³⁵ Хөламе һ'әта-һ'әтайе маледа наминә, ле көр' һ'әта-һ'әтайе дьминә. ³⁶ Ава һәгәр Көр' вә аза кә, һуне р'астии аза бьн. ³⁷ Өз заньм кө һун жь зөр'әта Ибраһим ьн, ле һун дькьн кө Мьн бькөжьн, чьмки хәбәрәд Мьн дьле вәда щи набьн. ³⁸ Мьн чь кө щәм Баве Хвә дити-йә, Өз we дьбежьм, вә жи чь кө щәм баве хвә бьһистьнә we йәке дькьн».

* 8:24 Бьхуньн шьровәкьрьна Дәрк'әтьн 3:13-14 у шьровәкьрьна Йуһ'әнна 4:26.

* 8:28 Бьхуньн шьровәкьрьна Йуһ'әнна 4:26.

Зар'ед мирещын

³⁹ Вана ле вэгэр'анд у готъне: «Баве мэ Ибраһим э». Иса ванр'а гот: «Һэгэр хун зар'ед Ибраһим буна, вәйе кьред Ибраһим бькьрана. ⁴⁰ Ле ньһа хун дькьн кө Мьн бькөжьн, йәки өса кө р'асти жь Хвәде бьһистийә, вәр'а дьбежә. Ибраһим тыштәки аһа нәкьр. ⁴¹ Хун кьред баве хвә дькьн». һьнге Вир'а готън: «Әм р'ийа зьнек'арийеда дьне нәк'әтньн! Бавәки мә һәйә, Әв жи Хвәде йә». ⁴² Иса ванр'а гот: «Һэгэр Хвәде Баве вә буйа, вәйе Әз һ'ыз бькьрама, чьмки Әз жь щәм Хвәде р'абум һатьмә вьр. Әз нә кө хвәсәрехвә һатьмә, ле Әви Әз шандьмә. ⁴³ Чьма хун тыштед кө Әз дьбежьм фә'м накьн? Чьмки хун нькарьн готънед Мьн бьбьн. ⁴⁴ Хун баве хвәда жь мирещын ын у дьхвазьн хвәстьнед баве хвә биньнә сери. Әв жь сәре серида қәт'ыл бу у ви т'ө шар хвә р'астийе нәгьртийә*, чьмки нава вида р'асти т'өнә. Гава әв дәрәва дькә, әв гора бьһйат'а хвә дькә, чьмки әв дәрәвин ә у баве дәрәва йә. ⁴⁵ Ле чьмки Әз р'астийе дьбежьм, хун Мьн бавәр накьн. ⁴⁶ Жь вә к'и дькарә избат кә, кө гөнәйе Мьн һәйә? Ава һэгәр р'астийе дьбежьм, чьма хун Мьн бавәр накьн? ⁴⁷ Әве кө жь Хвәде йә, готънед Хвәде дьбьһе. Бона ве йәке хун готънед Хвәде набьһен, чьмки хун нә жь Хвәде нә».

Иса у Ибраһим

⁴⁸ Щьһуйа ле вэгэр'анд у готъне: «Чьма әм р'аст набежьн, кө Тө самәри йи у щьна дьк'әви?» ⁴⁹ Иса ванр'а гот: «Әз щьна нак'әвьм. Әз қәдьре Баве Хвә дьгьрьм, ле хун Мьн беһөрмәт дькьн. ⁵⁰ Әз р'умәта наве Хвә нагәр'ьм, ле Йәк һәйә кө ле дьгәр'ә у сәрда дьньһер'ә. ⁵¹ Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, һәгәр йәк готъна Мьн хвәй кә, әв т'ө шар мьрьне набинә». ⁵² һьнге щьһуйа жер'а гот: «Иди әм заньн кө Тө щьна дьк'әви! Ибраһим жи мьр, п'ехәмбәр жи мьрын у ньһа Тө дьбежи: «Һэгәр йәк готъна Мьн хвәй кә, т'ө шар намьрә». ⁵³ Чьма Тө жь баве мэ Ибраһим четьр и? Әв мьр, п'ехәмбәр жи мьрын. Тө Хвә дәвса к'е датини?»

⁵⁴ Иса щаб да: «Һэгәр Әз Хвәха р'умәта наве Хвә бьльнд кьм, р'умәта наве Мьн нә тыштәк ә. Әв, Баве Мьн ә, Йе кө р'умәта наве Мьн бьльнд дькә, К'ижанир'а хун дьбежьн: «Хвәдейе мә йә». ⁵⁵ Хун Ви қәт нас накьн, ле Әз Ви нас дькьм. һэгәр Әз бежьм, Әз Ви нас накьм, Әзе жи мина вә дәрәв дәрәм, ле Әз Ви нас дькьм у готъна Ви хвәй дькьм. ⁵⁶ Баве вә Ибраһим һ'әйра ве р'ожа Мьнда бу, ви дит у ша бу». ⁵⁷ Бона ве йәке щьһуйа жер'а гот: «Тө һе пенци сали т'өнә йи! Тә Ибраһим жи дитийә?» ⁵⁸ Иса ванр'а гот: «Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, һе бәри буйина Ибраһим Әз һӘМӘ».[†]

* 8:44 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Әв т'ө шар алиие р'астийе нәбуйә».

8:58 Дәрк'әтньн 3:13-14.

⁵⁹ һынге ван кәвэр һылдан кө ба-
вежънә Ви, ле Иса Хвә жь ван
вәдъзи у жь П'арьстгәһе дәрк'әтә
дәрва чу.

**Вәбуна ч'әвед
йәки зькмакийеда кор**

9 ¹ Гава кө Иса дәрбаз дьбу, Әви
мәрвәки жь зькмакийеда кор
дит. ² Шагьртед Ви же пьрсин:
«Р'әбби, гөнәйе к'е йә кө әв мәрвә
кор жь дийа хвә буйә? Гөнә ви йә,
йан йе де у баве ви йә?» ³ Иса ль
ван вәгәр'анд у гот: «Нә гөнәйе ви
йә, нә жи йе де у баве ви йә, ле әв
йәк аһа буйә, вәки кьред Хвәде
ль сәр ви бенә э'йанкьрне. ⁴ Н'әта
кө р'ожа һәйә, гәрәке әм кьред Ви
бькьн, Йе кө Әз шандьмә. Шәв те,
һынге т'ө кәсе нькарьбә тыштәки
бькә. ⁵ Н'әта кө Әз дьнайәеда мә,
р'онайа дьнайәе мә».

⁶ Әви әв йәк кө гот, т'уйи әр-
де кьр, жь т'уке һ'әр'и чекьр, әв
һ'әр'и ч'әве ви мәрви да ⁷ у жер'а
гот: «Һәр'ә сәрч'әве хвә һ'әвзе
Силвамеда бышо», (кө әв нав те
фә'мкьрн «Шанди»). Әви жи чу
сәрч'әве хвә шушт у бь ч'әвед
вәбуйи вәгәр'ийа.

⁸ Цинаред Ви у әвед кө бәре
әв дитьбун кө ви п'арс дькьр,
дыготьн: «Әва әви кор нинә, кө
р'удьньшт у п'арс дькьр?» ⁹ һнә-
ка дьгот: «Әва әв ә», һнәка жи
дыгот: «На, нә әв ә, ле мина ви
йә». Ле ви хвәха дьгот: «Әз әв
ьм». ¹⁰ һынге же пьрсин: «Кө өса йә
ч'әвед тә чава вәбунә?» ¹¹ Әви ль
ван вәгәр'анд у гот: «Әв мәрвә
кө жер'а дьбежън Иса, Әви һ'әр'и

чекьр у ль ч'әвед мьн дан у мьнр'а
гот: «Һәр'ә һ'әвзе Силваме у сәр-
ч'әве хвә бышо». Әз жи чум, мьн
сәрч'әве хвә шушт у ч'әвед мьн
вәбун». ¹² Вана же пьрси: «К'а Әв
к'ө йә?» Әви гот: «Әз һьзаньм».

**Ферьси гьлийа
жь йе қәнщбуйи
дьк'ьшиньн**

¹³ Вана әв мәрвә кө бәре кор
бу, бьрнә щәм ферьсийа. ¹⁴ Әв
р'ожа кө Иса һ'әр'и чекьр у ч'әвед
ви вәкьрн, шәми бу. ¹⁵ Ферьсийа
жи же пьрси, к'а чава ч'әвед ви
вәбунә? Әви ванр'а гот: «Һ'әр'и
ль ч'әвед мьн да, мьн сәрч'әве
хвә шушт у ньһа әз дьбиньм». ¹⁶ һынге һнәкә жь ферьсийа гот:
«Әв мәрвә нә жь Хвәде йә, чьмки
Әв р'ожа шәмийе хвәй накә». Ле
һнәка жи дьгот: «Мәрвәки гө-
нәк'ар чава дькарә ван к'әрәмәта
бькә?» Бь ви авайи нав ванда бу
дөтирәти. ¹⁷ һынге, диса готьнә
йе кө кор бу: «Тө чь дьбежи бона
Әви кө ч'әвед тә вәкьрн?» Әви
жи гот: «Әв п'ехәмбәр ә».

¹⁸ Ле сәрверед щьһуйа бавәр
надькьрн кө әв кор буйә у ч'әвед
ви вәбунә, һ'әта гази де у баве ви
нәкьрн ¹⁹ у жь ван нәпьрсин: «Әв
ә әв көр'е вәйи кө һун дьбежън,
жь зькмакийеда кор буйә? Әв иди
ньһа чава дьбинә?» ²⁰ Де у баве
ви ль ван вәгәр'андьн у готьн:
«Әм заньн кө әва көр'е мә йә у жь
зькмакийеда кор буйә. ²¹ Ле ньһа
әв чава дьбинә, әм һьзаньн, йан
к'е ч'әвед ви вәкьрнә, әм we жи
һьзаньн. Әв иди мәзън ә, жь ви

бьпърсын, бьра эв щаба хвэ бьдэ». ²² Де у баве ви жь тьрса сэрверед щьһуйа аһа готын, чьмки вана пешда йа хвэ кьрьбунэ йэк: «Һэгэр к'и бежэ Иса Мәсиг йэ, әве жь к'ьниште бе дәрхьстьне». ²³ Ләма де у баве ви готын: «Әв иди мэзын э, жь ви бьпърсын».

²⁴ Һынге щара дөда вана гази ви мәрье кә кор бу кьрын у готыне: «Бэр Хвәде р'аст бежэ!* Әм заньн кә Әв Мәрва гөнәк'ар э». ²⁵ Әви ль ван вәгэр'анд у гот: «Әз ньзаньн Әв гөнәк'ар э, йан на, ле эз т'әне тьштәки заньн кә эз кор бум у ньһа дьбиньн». ²⁶ Һынге диса жь ви пьрсин: «Әви чь тә кьр? Ч'эвед тә чава вәкьрын?» ²⁷ Әви ль ван вәгэр'анд у гот: «Мьн һежа вәр'а гот, ле вә гөһдари нәкьр. Чьма һун дьхвазьн диса бьбьһен? Дьбә кә һун жи дьхвазьн бьбьнә шагьртед Ви?» ²⁸ Вана эв бөһөрмәт кьр у готын: «Тө йи шагьрте Ви, ле әм шагьртед Муса нә! ²⁹ Әм заньн кә Хвәде т'эви Муса хәбәр дайә, ле бо-на Ви әм ньзаньн кә Әв жь к'ө йә!»

³⁰ Әви мәрви ль ван вәгэр'анд у гот: «Һәма эв э ә'щеба гьран, кә һун ньзаньн Әв жь к'ө йә, ле Ви ч'эвед мьн вәкьрын. ³¹ Әм заньн кә Хвәде дәнге гөнәк'ара набьһе. Ле һэгэр мәрвәк хвәденас э у хвәстьна Ви дькә, Хвәде дәнге ви дьбьһе. ³² Һе бәрета т'ө щара қәт нәһатийә бьһистьне, кә йәки ч'эвед мәрвәки зькмакийеда кор вәкьрбьн. ³³ Һэгэр Әва Мәрва жь Хвәдеда нибуяа Ви нькарьбу т'ө

тьшт бькьра». ³⁴ Щаба ви дан у готын: «Тө сәрда-педа нав гөнада дьне к'әти йи у мә һин дьки?» У эв жь к'ьниште дәрхьстьнә дәр.

Корбуна р'өһ'ани

³⁵ Гава Иса бьһист кә эв дәрхьстьнә дәр, эв дит у жер'а гот: «Тө бавәрийа хвә Көр'е Мервь тини?» ³⁶ Әви пьрси у готе: «Әз хөлам, Әв К'и йә, вәки эз бавәрийа хвә Ви биньн?» ³⁷ Иса жер'а гот: «Тә Әв дит у Әв э Йе кә ньһа т'эви тә хәбәр дьдә». ³⁸ Әви гот: «Хвәйи, эз бавәр дькьм!» у бәр Ви та бу. ³⁹ Иса гот: «Әз бона диванкьрьне һатьмә ве дьнийәе, вәки йед кә набиньн бьбиньн у йед кә дьбиньн кор бьн».

⁴⁰ Һнәкә жь ферьсийа ль вьр һазьр бун, гава эв йәк бьһистьн, жер'а готын: «Чьма әм жи кор ьн?» ⁴¹ Иса готә ван: «Һэгэр һун кор буна, гөнәйед вәйе т'өнәбуна. Ле ньһа һун кә дьбежьн: «Әм дьбиньн, дьдьнә к'ьфше кә һун нава гөнәйед хвәда дьминьн».

Шьван у пәзед ви

10 ¹ Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, әве кә дерир'а нак'эвә ахьле пез, ле щики дьнр'а дьк'эве, эв дьз у қачах э. ² Ле әве кә дерир'а дьк'эве, эв шьване пез э. ³ Дәргәһван дәри ль бәр вәдькә, пәз дәнге ви дьбьһе у эв бь нава гази пәзед хвә дькә у ван дәрдьхә дәрва. ⁴ Гава эв пәзед хвә гьшки дәрдьхә, пешийе дьк'эвә у пәз жи пәй ви дьчә, чьмки дәнге ви нас

* 9:24 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Шькьрийе бьдә Хвәде», чава ви бьдьнә сонде (Йешу 7:19).

дькын. ⁵Әw т'о щар пэй йәки хәриб начын, ле жь wi дьр'эвн, чьмки дэнге йе хәриб нас накын».

⁶Иса әв мәсәлә ванр'а гот, ле ван ф'әм нәкыр, кө Әw чь ванр'а дьбежә.

Шьване қәнщ

⁷Аwa Иса диса ванр'а гот: «Әз р'аст бе хельф wәр'а дьбежым, Әз ым дәре пез. ⁸Әw һ'әмуьед кө бәри Мьн һатьнә дьз у качах ын, ле пез гөһдарийа ван нәкырийә. ⁹Әз ым дәри. Йе кө бь дәсте Мьн бьк'эвә һьндөр', we хьлаз бә. Әwe бьк'эвә һьндөр', дәрк'эвә у ч'ере бьбинә. ¹⁰Дьз т'әне бона дьзийе, көштьне у қыр'кырьне те. Ле Әз һатьмә кө жийина ван һәбә, жийина сәр жийине.

¹¹Әз ым шьване қәнщ. Шьване қәнщ әмьре Хwә бона пәзе Хwә дьдә. ¹²Ле йе п'игар, кө нә шьван ә у пәз жи нә йе wi йә, гава дьбинә гөр те, әw пез дьһелә у дьр'эвә. Гөр жи дьк'эвә нава пез т'ур'-т'ур'и дькә. ¹³П'игар дьр'эвә, чьмки әw п'игар ә у ль бәр пез нак'эвә. ¹⁴Әз ым шьване қәнщ. Әз йед Хwә нас дькым у йед Мьн жи Мьн нас дькын, ¹⁵чава кө Бав Мьн нас дькә, Әз жи оса Wi нас дькым у әмьре Хwә бона пәзед Хwә дьдым. ¹⁶Пәзед Мьнә дьн жи һәнә, йед кө нә ви ахлида нә. Гәрәке Әз wана жи биньм у әwe дэнге Мьн бьбьһен у бьбьнә кәрик бәр шьванәки. ¹⁷Бона ве йәке Бав Мьн һ'ыз дькә, чьмки

Әз әмьре Хwә дьдым, wәки Әз we диса бьстиньм. ¹⁸Т'о кәс wi әмьри жь Мьн настина, ле Әз Хwәха wi дьдым. һ'өкөме Мьн һәйә, Әз wi бьдым у һ'өкөме Мьн һәйә диса wi бьстиньм. Мьн әв т'әми жь Баве Хwә стандийә».

¹⁹Бона ве хәбәрдане диса нава щьһуйада бу дөтирәти. ²⁰Жь wan гәләка дьгот: «Әва щьнак'әти^ф йә у дин ә. Чьма һун гөһдарийа Wi дькын?» ²¹һьнәкед дьн жи дьготын: «Әва хәбәрдана нә йа щьнак'әтийа йә. Қәт щын дькарын ч'әвед кора вәкын?»

Щьһуйед нәбawәр

²²һьнге ль Оршәлиме Щәжьна^ф Пирозкырьна П'арьстгәһе* һат у зьвьстан бу. ²³Иса ль П'арьстгәһе һewanгәһа^ф Сьлеманда^ф дьгәр'ийа. ²⁴Щьһуйа ль дора Wi гьрт у же пьрсин: «һ'әта к'әнге Те мә шыкеда бьһели? һәгәр Т'о йи Мәсиһ, мәр'а ашкәрә бежә!»

²⁵Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Мьн wәр'а гот, ле wә бawәр нәкыр. Әw кьред кө Әз бь наве Баве Хwә дькым, әw бона Мьн шәдәтийе дьдьн, ²⁶ле һун бawәр накын, чьмки һун нә жь пәзед Мьн ын. ²⁷Пәзед Мьн дэнге Мьн дьбьһен, Әз жи ван нас дькым у әw пэй Мьн тен. ²⁸Әз жийина һ'әта-һ'әтайе дьдьмә ван у әw т'о щар онда набын у т'о кәсе ван жь дәсте Мьн дәрнәхә. ²⁹Әwed кө Баве Мьн данә Мьн, сәр һәр тыштир'а нә* у т'о кәс нькаре

* 10:22 Аwa готи «Бөһөрти-жьбарәкырьна П'арьстгәһе».

* 10:29 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Баве Мьни кө әw данә Мьн, сәр һ'әмуьар'а йә».

ван жь дэсте Баве Мьн дэрхэ. ³⁰Эз у Бав йэк ын».

³¹ Ль вьр щьһуйа диса кэвьр һьлдан, кө Ви быднэ бэр кэвьра. ³² Иса ванр'а гот: «Мьн жь Баве гэлэк кьред қәнщ нишани вэ кьрын. һун бона к'ижан кьри Мьн дыднэ бэр кэвьра?» ³³ Щьһуйа ле вэгэр'анд у готьне: «Эм бона кьред қәнщ Тэ наднэ бэр кэвьра, ле бона к'ьфьрийа! Чьмки Тө мэрвь и, ле Хвэ дьки Хвэде».

³⁴ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Нэ Қануна вэда ньвисар э, кө Хвэде гот: «һун Хвэде нэ?»[†] ³⁵ һэгэр Әв ван «Хвэде» һ'есаб дькэ, к'ижанар'а хэбэра Хвэде һатийэ дайине (у набэ жи кө эв ньвисар бөтал бэ), ³⁶ дә ижар һун Вир'а чава дьбежын: «Тө к'ьфьрийа дьки», Йе кө Баве пироз^ф кьр* у шандэ дьнайе, бона кө Мьн гот: «Эз Көр'е Хвэде мә». ³⁷ һэгэр Эз кьред Баве Хвэ накьм, Мьн бавэр нэ кьн. ³⁸ Ле вэки дькьм, һэгэр һун Мьн бавэр накьн жи, һэма ван кьред кө Эз дькьм бавэр бькьн, вэки һун бьзаньбьн у фэ'м кьн, кө Бав нава Мьнда йэ у Эз нава Вида мә». ³⁹ һынге диса хвэстын кө Ви быгьрын, ле Иса жь дэсте ван дэрк'эт.

⁴⁰ Иса диса дэрбази ви алийе ч'эме Урдөне бу у ль we дәре ма, ви щийе кө Йуһ'әнна пешда дьньхөманд. ⁴¹ Гэлэк мэрвь дьһатьнэ щэм Ви у нав хвэда дьготьн: «Йуһ'әнна т'ө нишан нэкр, ле

чь тыштед кө Йуһ'әнна дэрһэқа Ви мэрвьиде готьнэ, һ'эму р'аст дэрк'этын». ⁴² У ль we дәре гэлэка бавэрийа хвэ Ви ани.

Мьрна Лазар

11 ¹ Мэрвьэк һэбу наве ви Лазар, әв нэхвэш к'эт. Әв жь Бет'анийае бу, жь ви гөнде Мэрийеме^ф у хушка we Мэрт'ае. ² Әва әв Мэрийема^ф бу, йа кө р'уне бинхвэш ль Хөдан дабу у бь п'ор'е хвэ ньгед Ви пақыж кьрьбун, әв Лазаре бьрайе we бу нэхвэш. ³ Ава һэр дө хушка Исар'а цаб шандьн у готьн: «Хвэийи, ва әви кө Тө же һ'эз дьки нэхвэш э». ⁴ Иса гава әв йэк бьһист, гот: «Әв нэ нэхвэшийа мьрне йэ, ле бона р'умэта Хвэде йэ, вэки бь we йэке р'умэта Көр'е Хвэде бьльнд бэ».

⁵ Иса Мэрт'а, хушка we у Лазаре бьрайе ван һ'эз дькьрын. ⁶ Ле гава Ви бьһист кө Лазар нэхвэш э, Әв дө р'ожед дьн жи ль ви щийи дэрэнги бу. ⁷ Пэйр'а Ви шагьртед Хвэр'а гот: «Вэрын әм диса һэр'нэ Щьһустане». ⁸ Шагьрта жер'а гот: «Р'эбби, чэндэк пешда сэрверед щьһуйа дькьрын кө Тэ быднэ бэр кэвьра, Тө диса дьчи we дәре?» ⁹ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Нэ р'ож донздәһ сьһ'эт э? һэгэр йэк р'оже бьгэр'э әв нальк'өмэ, чьмки р'онайа ве дьнайе дьбинэ. ¹⁰ Ле һэгэр йэк шэве бьгэр'э, әв дьльк'өмэ, чьмки т'эви ви р'онайи т'өнэ». ¹¹ Пэй ве хэбэрданер'а Әви

* 10:36 Ава готи «Бөһөрти-жьбарэ кьр, башқэ кьр».

ванр'а гот: «Пьсмаме мә Лазар хәвр'а чуйә, ле Әзе һәр'ым кө ви һ'ышйар кьм». ¹²Шагърта жер'а гот: «Хвәйи, һәгәр әв р'азайә, we р'абә сәр хвә». ¹³Иса дәрһәда мьрьна вида дьгот, ле ван т'ьре кө Әв бона р'азана ви дьбежә. ¹⁴Һьнге Иса ашкәрә ванр'а гот: «Лазар мьр. ¹⁵У Әз ша мә кө нә ль вьра бум, чьмки әва йәка we бона к'ара бавәрийа вә бә. Ле диса вәрьн әм һәр'әнә щәм ви». ¹⁶Һьнге Т'у-майе кө дьготьне «һәвалщевии», шагъртед һәвалед хвәр'а гот: «Әм жи һәр'ын, кө т'әви Ви бьмьрын».

Иса йә р'абуна^ф мьрийа у жийн

¹⁷Гава Иса чу, Ви дит кө иди әв чар р'оже Лазар бу дәфьн кьр-бун. ¹⁸Бег'ания незики Оршәлиме бу, вәкә се километьра же дур бу. ¹⁹Гәләк щьһу һатьбунә сәрхвәши-йа Мәрт'а у Мәрийәме, бона мьрьна бьрайе ван.

²⁰Гава Мәрт'айе бьһист кө Иса те, әв пешийа Вида чу, ле Мәрийәм малда ма. ²¹Мәрт'айе готә Иса: «Хвәйи, һәгәр Тө вьр буйайи, бьрайе мьн нәдьмьр. ²²Ле ньһа жи әз заньм Тө чь жь Хвәде бьхвәзи, Әве бьдә Тә». ²³Иса готә we: «Бьрайе тәйе жь мьрьне р'абә». ²⁴Мәрт'айе ле вәгәр'анд: «Әз заньм Р'ожа Ахрәте, Р'ожа^ф Р'абуне әве р'абә». ²⁵Иса готә we: «Әз ым р'абун у жийн! Әве кө бавәрийа хвә Мьн бинә, һәгәр бьмьрә жи we бьжи. ²⁶У әве кө дьжи у бавәрийа хвә Мьн тинә, әв қәт намьрә. Тө ве йәке бавәр дьки?»

²⁷Мәрт'айе Вир'а гот: «Бәле Хвәйи, әз бавәр дькьм, кө Тө Мәсиһйи, Көр'е Хвәде, Йе кө we бьһата дьнийәе».

Иса дьгьри

²⁸Пәй ве готьнер'а, чу гази хушка хвә Мәрийәме кьр у дьзи-ва готе: «Дәрсдар һатийә у гази тә дькә». ²⁹Гава кө we бьһист, зу р'абу чу. ³⁰Иса һе нәк'әтбу гөнд, ле ль ви щийи мабу, к'идәре Мәрт'а р'асти Ви һатьбу. ³¹Щьһуйед кө маледа т'әви we бун у ль бәр дьле веда дьһатьн, гава дитьн кө Мәрийәм зу р'абу дәрк'әтә дәрва, данә пәй we чун. Ван т'ьре кө әв дьчә сәр т'ьрбе бьгьри. ³²Гава Мәрийәм гьһиштә ви щийи кө Иса ле бу, Әв дит, хвә авитә бәр ньга у готе: «Хвәйи, һәгәр Тө ль ве дәре буйайи, бьрайе мьн нәдьмьр». ³³Гава кө Иса ч'әв гьрийе we у гьрийе щьһуйед кө пер'а һатьбун к'әт, к'әсәра к'ур һәте у агьр дьла к'әт. ³⁴У жь ван пьрси: «Wә әв ль к'ө дәфьн кьрийә?» Вир'а готьн: «Хвәйи, вәрә у бьбинә». ³⁵Иса гьрийа. ³⁶Һьнге щьһуйа гот: «Дина хвә бьдьне, чьқас же һ'ыз дькьр!» ³⁷Жь ван һьнәка жи гот: «Әви кө ч'әвед йе кор вәкьрьн, нькарьбу өса бькьра, кө әв мәрьва жи нәмьра?»

Иса Лазаре мьри сах дькә

³⁸Ль сәр ве йәке Иса диса к'ур к'әсәр к'ьшанд у чу сәр т'ьрбе. Әв т'ьрб шкәфтәк бу у кәвьрәк бәр дәве we бу. ³⁹Иса гот: «Ви кәвьри веда кьн». Хушка йе мьри,

Мэрт'айе Уир'а гот: «Хвэйи, иди ньһа бин к'эгийе, иро чаре ви йэ мьрийэ». ⁴⁰ Иса готэ we: «Мьн тэ-р'а нэгот, һэгэр тө бавэр бьки, те р'умэта Хвэде бьбини?» ⁴¹ Ынге кэвр веда кьрын. Иса сэре Хвэ бьльнд кьр у гот: «Баво, Эз зэ'ф р'ази мэ кө Тэ дэнге Мьн бьхист. ⁴² Эз заньм кө Тө һэр гав дэнге Мьн дьбьһейи, ле Мьн бона хатьре ве щьмэ'та сэкьни гот, wэки бавэр бькьн кө Тэ Эз шандьмэ».

⁴³ Пэй ве готьнер'а бь дэнгэки бьльнд кьрэ гази: «Лазар, дэрк'э-вэ!» ⁴⁴ Йе мьри жи дэст у п'ийед ви бь к'ьтан к'эфанкьри у сэрч'э'ве ви бь дэстмалэке ньхамти дэрк'этэ дэрва. Иса ванр'а гот: «Ви wэкьн у бьһельн бьра һэр'э».

Шевьра көштьна Иса (Матта 26:1-5; Марқос 14:1-2; Луқа 22:1-2)

⁴⁵ Ынге гэлэк щьһуйед кө һа-тьбунэ щэм Мэрийэме, эв кьрына Иса кө дитьн, бавэрийа хвэ Ви анин. ⁴⁶ Ле жь ван һьнэк жи чунэ щэм ферьсийа^ф у эв кьрына Иса ванр'а готьн. ⁴⁷ У һынге ферьси у сэрэкед к'аһина^ф щьвина^ф гьрэгь-ра гиһандьнэ һэв у готьн: «Эме чь бькьн? Эва мэрьва гэлэк нишана дькэ. ⁴⁸ Һэгэр эм Ви аһа бьһельн, һ'эму we бавэрийа хвэ Ви биньн у р'омайи жи we бен, щийе мәйи пироз^ф веран кьн у к'ока мьләте мэ жи биньн».

⁴⁹ Йэки жь ван, Qэйафайе кө we сале сэрэкк'аһин^ф бу, ванр'а гот: «Һун қэт тыштэки ф'эм накьн! ⁵⁰ Нэ жи дьгьһижьнэ гьлийа кө мэр'а

һе дэст дьдэ мэрвьэк бьмьрэ бона щьмэ'те, нэ кө т'эмамия мьләт онда бэ». ⁵¹ Эв йэка эви һ'эмде хвэ нэгот, ле чьмки эв сэрэкк'аһине we сале бу, п'ехэмбэрти^ф кьр, кө Исайе бэр мьләтва бьмьрэ. ⁵² У нэ кө т'эне бона мьләт, ле бона зар'ед Хвэде-йэ бэлабуйи жи, кө ван быщьвинэ у бькэ йэк. ⁵³ Иди пэй we р'ожер'а шевьра көштьна Иса кьрын.

⁵⁴ Бона ве йэке Иса иди ашкэрэ нава щьһуйада нэдьгэр'ийа, ле жь wьр чу бэр'ийе щики незики бажаре кө жер'а Эфраим дьготьн у т'эви шагьртэд Хвэ ль we дэре ма.

⁵⁵ Щэжьна щьһуйайэ Дэрбаз-буне незик бу, гэлэк мэрвьед жь дор-бэра бэри щэжьне һэвраз чунэ Оршэлиме, wэки ль гора э'дэт хвэ бышон-вэшон. ⁵⁶ Ынге эвана ль we дэре Иса дьгэр'ийан у П'арьстгәһеда дьсэкьнин, жь һэвдө дьпьрсин: «Һун чь дьбежьн? Эwe э'сэ нэие ве щэжьне?» ⁵⁷ Ферьси у сэрэкед к'аһина жи э'мьр дэрхьс-тьбун, һэгэр кэсэк бьзаньбэ Эw ль к'ө дэре йэ, гэрэке гоһе ван пе хьн, wэки эw Ви бьгьрын.

Иса Бет'анийаеда те р'ункьрьне^ф

(Матта 26:6-13; Марқос 14:3-9)

12 ¹ Шэш р'ож бэри Щэжьна Дэрбазбуне, Иса һатэ Бет'анийае, ви щийе кө Лазар ле дьма, йе кө Иса эw жь нав мьрийа р'акьрбу. ² Ль we дэре вана қэд-рэк жер'а кьрын. Мэрт'айе хьзмэт-к'ари дькьр, Лазар жи т'эви Иса нава ванда ль сэр сьфре р'уныш-ти бу. ³ Ынге Мэрийэме литьрэки

р'омайи* бь р'уне нардейи^ф сафи у
 бьһа һьлда, сэр ньгед Исада кьр у
 пе п'ор'е хвэ ньгед Ви зьһа кьрын.
 Бина р'уне нарде мал һьлда. ⁴ Ле
 жь шагьртед Ви йэки, Щьһудайе
 исхэрийоти, йе кө we паше нэма-
 мийа Ви бькьра гот: ⁵ «Чьма эв
 р'уне нарде сесьд зиви* нэһатэ
 фьротане, кө ль бэлэнгаза бьһата
 бэлакьрне?» ⁶ Эви эв йэк дьгот, нэ
 кө хэма ви бэлэнгаз бун, ле чьмки
 эв дьз бу, к'иське п'эра щэм ви бу
 у чь кө дьк'эте, эви же дьч'опанд.

⁷ һынге Иса готэ ви: «Жь we
 к'өлфэте вэгэр'э. Иди чьма ви р'уни
 һ'эта р'ожа дэфьнкьрына Мьн хвэй
 кэ?» ⁸ Фэдире һэр гав т'эви вэ бьн,
 ле эзе һэр гав т'эви вэ нибьм».

Шешьра көштьна Лазар

⁹ Жь щьһуйа гэлэка бьһист кө
 Иса ль we дэре йэ һатьн. Эв нэ кө
 т'эне бона Иса һатьн, ле вэки Ла-
 заре кө жь нав мьрийа р'акьрийэ
 жи бьбиньн. ¹⁰ һынге сэрэкед к'аһи-
 на шешьрин кө Лазар жи бькөжьн,
¹¹ чьмки р'уйе вида гэлэк щьһу
 дьчун бавэрийа хвэ Иса данин.

Иса бь р'умэт

дьк'эвэ Оршэлиме

(Матта 21:1-11; Марқос 11:1-11;
 Лука 19:28-40)

¹² Р'ожа дьне э'лалэтэкэ гьран
 кө һатьбу щэжьне, гава бьһист кө

Иса те Оршэлиме, ¹³ вана ч'ьрьлед
 хөрме һьлдан чунэ пешийа Ви у
 кьрынэ қир'ин:

«Һосанна^ф! Бьмбарэк^ф э Әве
 кө бь наве Хөдан те,[†]
 П'адше Исраеле!»

¹⁴ Иса щэ'шькэк дит у ле сийар
 бу, чава ньвисар э:

¹⁵ «Нэтьрсэ Сийона^ф қиз*.

Ва йэ П'адше тэ те,
 ль щэ'шьке к'эре
 сийарбуйи».[†]

¹⁶ Шагьртед Ви пешийе эва
 йэка фэ'м нэкьрын, ле гава Иса
 к'этэ р'умэта Хвэ, һынге һатэ би-
 ра ван, кө эв йэк бона Ви һатьбу
 ньвисаре у бона Ви эва йэка кь-
 рын. ¹⁷ Эв щьмэ'та кө һынге т'эви
 Ви бу, гава Ви Лазар жь мьрыне
 р'акьр у э'мьр кьр кө жь гор'е дэре,
 шэ'дэтийа we йэке дьда. ¹⁸ Бона
 ве йэке щьмэ'т пешийа Вида чу,
 чьмки вана бьһистьбу кө Эви эва
 нишана кьрийэ. ¹⁹ Ферьсийа жи
 һэвр'а гот: «Һун дьбиньн эва йэка
 жь қэвата мэ дэр э. Ва т'эмамия
 дьнийае пэй Ви чу!»

Һьнэк йунан ль Иса

дьгэр'ьн

²⁰ Нав ванда чэнд йунан^ф жи
 һэбун, кө бона һ'эбандьне щэжь-
 неда һэвраз чубунэ Оршэлиме.

²¹ Эвана һатьнэ щэм Филипоје жь
 бажаре Бет'сайда Щэлиле һиви

* 12:3 «Литьрэки р'омайи» һынге вэкэ сесьд бист у пенц гьраме иройин э.

* 12:5 «Сесьд зив» һынге вэкэ хэбата п'алэки т'эмамия сале бу.

* 12:7 Аһа жи те фэ'мкьрыне: «Бра ви р'уни бона р'ожа дэфьнкьрына Мьн хвэй кэ».

* 12:15 Ава готи «Бажаре Оршэлиме».

же кърн у готъне: «Әм хөлам, әм дьхвазьн Иса бьбиньн». ²² Филипо чу әва йәка Әндрауьср'а гот, Әндрауьс у Филипо жи чун Исар'а готън. ²³ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Әв сьһ'әта кә Көр'е^ф Мервь we бе р'умәткъръне пер'а гьһишт. ²⁴ Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, һәгәр һ'әба геньм нәк'әвә әрде у нәмьрә, әве т'әне бьминә, ле һәгәр әв бьмьрә, we гәләк бәр бьдә. ²⁵ Йе кә ә'мьре хвә һ'ыз дькә, әве онда кә, ле әве кә һ'әвза хвә жь ә'мьре хвәйи ве дьнйайе дькә, әв бона жийина^ф һ'әта-һ'әтайе хвәй дькә. ²⁶ Әве кә бьхвазә Мьнр'а хьзмәт-к'арийе бькә, бьра пәй Мьн бе. Әз ль к'ө дәрә бьм, бәрдәстийе Мьн жи we ль we дәрә бә. һәгәр йәк Мьнр'а хьзмәтк'арийе дькә, Бав жи we қәдьре ви бьгьрә.

Иса мьрьна Хвә ә'лам дькә

²⁷ Ньһа агьр дьле Мьн к'әтийә. Әз чь бежьм? Бежьм: «Баво, Мьн жь ве сьһ'әте хьлаз кә? Нә Әз бона ве сьһ'әте һатьмә? ²⁸ Баво, наве Хвә бьльнд кә». һьнге дәнгәк жь ә'змен һат: «Мьн бьльнд кьр у Әзе дьса бьльнд кьм!»

²⁹ Әв ә'лаләта кә ль вьр сәкьнибу дьбьһист гот: «Гөр'инийа ә'змен бу». һьнәка жи дьгот: «Мьлийак'әтәки т'әви Ви хәбәр да». ³⁰ Иса щаб да у гот: «Әва дәнга бона Мьн нәһат, ле бона вә. ³¹ Ньһа йә вәхте диwana ве дьнйайе, ньһа сәрwere ве дьнйайе we бе авитьне дәрва. ³² Гава Әз жь әрде бәрбь

жор бемә һьлдане, Әзе һ'әмуяа бәрбь Хвә бьк'ьшиньм». ³³ Әви бь ве готъне дьда ф'әмкъръне, кә Әве бь чь щур'әйи бьмьрә.

³⁴ һьнге ә'лаләте ле вәгәр'анд у готе: «Мә жь Қануне бьһистийә кә Мәсиһе һ'әта-һ'әтайе бьминә. Иди Тө чава дьбежи: Гәрәке Көр'е Мервь бәрбь жор бе һьлдане? К'и йә әв «Көр'е Мервь?»» ³⁵ Иса ванр'а гот: «һьнәк вәхт жи р'онайи we т'әви вә бә. һ'әта кә р'онайи т'әви вә йә, бьмәшьн, нәбә кә т'әри сәр вәда бе. Әве кә т'әрийеда дьмәшә, әв ньзанә к'өда дьчә. ³⁶ һ'әта кә р'онайи т'әви вә йә, бавәрийа хвә р'онайе биньн, вәки һун бь-бьнә зар'ед р'онайе».

Щьһуйед кә нәбавәрийеда дьминьн

Гава Иса әв йәкана готън чу у Хвә жь бәр ван вәшарт. ³⁷ Сәр һақас нишанар'а кә Ви ль бәр ван кърн, ле вана дьса бавәрийа хвә Ви нәданин. ³⁸ Әв йәк аһа бу, вәки әв готъна Ишайа п'ехәмбәр бе сери:

«Хөдан, к'е әв готъна кә мә гот бавәр кьр?

У зәнда Хөдан к'ева ә'йан бу?»[†]

³⁹ Бона we йәке вана нькарьбу бавәр бькьрана, чьмки Ишайа аһа жи готийә:

⁴⁰ «Хвәде^ф ч'әвед ван кор кърн у ава р'әш ани сәр һ'ьше ван, вәки бь ч'әва нәбиньн, бь һ'ьша ф'әм нәкьн

12:38 Ишайа 53:1.

у вәнэгэр'ын кө Әз ван қәнщ
кьм».[†]

⁴¹ Ишайа аһа гот, чьмки ви р'умэта Иса дит у ль сэр Ви хэбэр да. ⁴² Ле бәле диса жи жь сәрверә гәләка бавәрийа хвә Ви ани. Ле жь тьрса ферьсийа, ль хвә мькөр' нәдһатьн, кө жь к'ьниште нәйе-нә дәрхьстьне. ⁴³ Ль ван һе хвәш дһат кө мәрвь пәсьне ван бьдн, нә кө Хвәде.

Готьна Иса һ'акьме Р'ожа Ахрәте йә

⁴⁴ Һьнге Иса бь дәнгәки бьльнд гот: «Әве кө бавәрийа хвә Мьн тинә, әв бавәрийа хвә Мьн най-нә, ле Йе кө Әз шандьмә. ⁴⁵ У әве кө Мьн дьбинә, Йе кө Әз шандьмә

дьбинә. ⁴⁶ Әз чава р'онайидар һатьмә дьнайәе, вәки һәр кәсе кө бавәрийа хвә Мьн бинә, тә'ри-йеда нәминә. ⁴⁷ Һәгәр йәк готьна Мьн бьбьһе у нәқәдинә, Әз диwana ви накьм. Әз нәһатьмә кө диwana дьнайәе бькьм, ле вәки дьнайәе хьлаз кьм. ⁴⁸ Әве кө Мьн т'әхсир дькә у готьнед Мьн қәбул накә, йәк һәйә кө we диwana ви бькә, ава готи әв готьна кө Мьн готийә, әве Р'ожа Ахрәте диwana ви бькә. ⁴⁹ Чьмки Мьн хвәсәрехвә нәготьн, ле Баве кө Әз шандьмә, Әви г'әми дайә Мьн кө Әз чь бежьм у чь хэбәр дьм. ⁵⁰ У Әз заньм кө г'әмийа Ви жийина һ'әта-һ'әтайе йә. Ава чь кө Әз дьбежьм, чава Баве готийә Мьн Әз өса дьбежьм».

Т'әми у готьнед Исайә ахьрийә

Иса ньгед шагьрта дьшо

13 ¹ Бәри Щәжьна Дәрбазбуне, Иса заньбу кө сьһ'әта Ви пер'а гьһиштийә кө жь ве дьн-йәйе дәре у һәр'ә щәм Баве. Әви һ'әмуйед Хвәйә кө ве дьнайәеда һ'ыз кьрьбун, һ'әта дәрәща һәрә бьльнд жи әв һ'ыз кьрьн.* ² Вәхте шивхварьне, мирещьн қәлпе хь-раб авитьбу дьле Щьһудайе көр'е Шьмһ'уне исхәрйоти, кө нәмами-йа Иса бькә. ³ Иса заньбу кө Баве һәр тышт дайә дәсте Ви, Әв жь щәм Хвәде һатийә у we диса вәгәр'ә щәм Хвәде. ⁴ Һьнге Әв жь сәр шиве р'абу, п'оте Хвә дани алики

у п'әжгирәк һьлда ль пышта Хвә гьреда. ⁵ Паше ав кьрә т'әште у дәстпекьр ньгед шагьртед Хвә шуштьн у бь п'әжгира гьредаийи зьһа кьрьн. ⁶ Гава дор гьһиштә Шьмһ'ун-Пәтрус, әви готе: «Хвә-йи, Те ньгед мьн бьшойи?» ⁷ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Әз ньһа чь дькьм тө ф'әм наки, ле паше те ф'әм бьки». ⁸ Пәтрус жер'а гот: «Т'ө щар Те ньгед мьн нәшойи!» Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һәгәр Әз ньгед тә нәшом, п'ара тә we т'әви Мьн т'өнәбә». ⁹ Шьмһ'ун-Пәтрус Вир'а гот: «Хөдан, кө өса йә нә т'әне ньгед мьн, ле дәст у сәре мьн жи

* 13:1 Аһа жи те ф'әмкьрьне: «У һ'әта хьлазийе жи әв һ'ыз кьрьн».

12:40 Ишайа 6:10.

бышо!»¹⁰ Иса готе: «Әwe кө һати-йә шуштъне, пештъри ньга, wәки майин нә һ'әwшә йә дәрәкә дън бе шуштъне. Әw хwәха т'әмам-пева паqъж^ф ә. һун паqъж ын, ле нә кө һ'әму». ¹¹ Чъмки Иса заньбу к'и we нәмамийа Wi бькә, бона we йәке гот: «Һун һ'әму нәпаqъж ын».

¹² Гава ньгед ван шуштън, п'оте Хwә авитә сәр Хwә у диса ль сәр сьфре р'унышт. Жь ван пьрси: «Гәло һун заньн кө Мьн бона wә чь кър?» ¹³ һун Мьн Дәрсдар у Хwәйи һ'әсаб дькьн, һун р'аст дькьн, Әз һәма өса жи һәмә. ¹⁴ Аwa һәгәр Мьн бь ве Хwәйи у Дәрсдарийа Хwәва ньгед wә шуштън, гәрәке һун жи ньгед һәвдө бышон. ¹⁵ Мьн нәхшәк нишани wә кър, wәки чава Мьн бона wә кър, һун жи өса бькьн. ¹⁶ Әз р'аст бе хельф wәр'а дьбежъм, хөлам жь ахайе хwә нә мәстър ә, нә жи йе кө һатийә шандъне жь йе кө әw шандийә мәстър ә. ¹⁷ һәгәр һун ве йәке заньн, һуне хwәзъли^ф бьн һәгәр бьqәдиньн.

**Иса гьртъна хwә
дъдә ә'йанкьрьне**

(Мәтта 26:20-25;

Марqос 14:17-21; Луqа 22:21-23)

¹⁸ Әз бона wә һ'әмуя набежъм, чъмки Әз заньм Мьн к'ижан бьжартънә. Ле гәрәке ньвисар бе сери: «Йе кө нане Мьн хвар п'ә'йн авитә Мьн».[†]

¹⁹ Әз ньһава, һе бәри qәwьман-дъне ван тьшта wәр'а дьбежъм,

wәки, гава бьqәwьмьн һун баwәр бькьн, кө ӘЗ ӘW ЫМ*. ²⁰ Әз р'аст бе хельф wәр'а дьбежъм, әwe кө wi qәбул кә, к'ижани кө Әз дьшиньм, әw Мьн qәбул дькә у әwe кө Мьн qәбул дькә, Йе кө Әз шандьмә qәбул дькә».

²¹ Иса гава әва йәка гот, к'әсә-рәкә к'ур һате, ашкәрә шә'дәти да у гот: «Әз р'аст бе хельф wәр'а дьбежъм, йәки жь wә we нәмами-йа Мьн бькә».

²² Шагьрта шашмайи ль һәвдө ньһер'и, гәло Әw бона к'е дьбежә. ²³ Йәки жь шагьртед Wi, йе кө Иса же һ'ыз дькър, хwә авитьбу һ'әме-за Иса. ²⁴ һьнге Шьмһ'ун-Пәтрус ә'шәрәт да wi кө бьпьрсә: «К'а Әw бона к'е дьбежә». ²⁵ Әwi жи хwә да бәр синге Иса пьрси: «Хwәйи, әw к'и йә?» ²⁶ Иса щаб да у гот: «Әw ә, йе кө Әз ви пә'рийе нан хварь-неда кьм бьдьме». У пә'рийе нан хварьнеда кър, да Щьһудайе көр'е Шьмһ'уне исхәрийоти. ²⁷ Әwi һәма чава пә'ри жь дест гьрт, мирещьн к'әтә нава wi. Иса wir'а гот: «Те чь бьки зу бькә». ²⁸ Ле йед кө ль сәр сьфре р'уныштъбун, т'ө кәси ф'әм нәкър, кө Әwi чьма wir'а аһа гот. ²⁹ К'иське п'әра кө щәм Щьһуда бу, ләма һьнәка т'ьре, кө Иса wir'а дьбежә: «Тьштәд кө щәжьнеда мәр'а ләзъм ын бь-к'ьр'ә», йан жи «тьштәки бьдә бәләнгаза». ³⁰ Әwi жи гава әw пә'ри һьлда, пер'а-пер'а дәрк'әтә дәрва. Иди шәв бу.

* 13:19 Бьхуньн шьровәкьрьна Йуһ'әнна 4:26.

† 13:18 Зәбур 41:9.

Т'эмийа ну:

Жь һэвдө һ'ыз бькьн

³¹ Гава эв дэрк'этэ дэрва, Иса гот: «Ньһа Көр'е Мерьв һатэ р'умэткьрьне у Хвэде жи бы Ви һатэ р'умэткьрьне. ³² һэгэр Хвэде пе Ви һатэ р'умэткьрьне, Хвэде жи we пе Хвэ Ви р'умэт кэ у зутьре we Ви р'умэт кэ. ³³ Лавно! Эз гэлэк вэхт т'эви вэ наминьм. һуне ль Мын бьгэр'ьн, ле ньһа Эз вэр'а дьбежьм, чава кө Мын сэрверед щ'һуйар'а жи гот, һун нькарьн бенэ ви щийе кө Эз дьчье.

³⁴ Эз т'эмикэ ну дьдьмэ вэ: һэвдө һ'ыз бькьн. Чава кө Мын һун һ'ыз кьрьн, һун жи өса һэвдө һ'ыз бькьн. ³⁵ Бь ве йэке һ'эмуйе заньбын һун шагъртед Мын ьн, һэгэр һун һэвдө һ'ыз бькьн».

Иса дэрһэда инк'арийа

Пэтрусда дьбежэ

(*Матта 26:31-35;*

Марқос 14:27-31; Луқа 22:31-34)

³⁶ Шьмһ'ун-Пэтрус готэ Ви: «Хвэйи, Те к'ода һэр'и?» Иса ле вэгэр'анд у готе: «Ви щийе кө Эз дьчье, тө ньһа нькари пэй Мын бейи, ле паше те пэй Мын бейи». ³⁷ Пэтрус готэ Ви: «Хвэйи, чьма эз ньһа нькарьм пэй Тэ бем? Эзе э'мьре хвэ жи бона Тэ бьдьм». ³⁸ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Те э'мьре хвэ бона Мын бьди? Эз р'аст бе хельф тэр'а дьбежьм, һе бэри бангдана дик те се щара Мын инк'ар ки.

Р'ийа кө дьбэ бэрбь Баве

14 ¹ һун бэр хвэ нэк'эвьн! Ба-
вэрийа хвэ Хвэде биньн у бавэрийа хвэ Мын жи биньн. ² Мала Баве Мында гэлэк щийед майине һэнэ, Эз ньһа дьчьм вэр'а щи һазьр кьм. һэгэр өса нибуяа, Мын вэр'а нэдыгот? ³ Гава Эз һэр'ьм у вэр'а щи һазьр кьм, Эзе дуса бем у вэ бьбьмэ щэм Хвэ, вэки Эз ль к'ө бьм, һун жи ль we дэре бын. ⁴ һун р'ийа ви щийе кө Эз дьчье заньн».

⁵ Т'ума жер'а гот: «Хвэйи, эм ньзаньн Тө к'ода дьчи, эме чава р'е бьзаньбын?» ⁶ Иса вьир'а гот: «Эз ьм р'е, р'асти у жийин. Т'эне пе Мын йэк дькарэ бе щэм Баве. ⁷ һэгэр вэ Эз нас кьрьмэ, һуне Баве Мын жи нас бькьн.* Ава жь вьр шунда һун Ви нас дькьн у вэ Эв дитийэ».

⁸ Филипо жер'а гот: «Хвэйи, к'а Баве нишани мэ кэ, бэси мэ йэ!» ⁹ Иса жер'а гот: «Филипо! һақас вэхт Эз т'эви вэ мэ у һе тө Мын нас наки? Йе кө Эз дитьмэ, Бав дитийэ. Тө чава дьбежи: «Баве нишани мэ кэ?» ¹⁰ Тө бавэр наки кө Эз нава Баведа мэ у Бав нава Мында йэ? Эв хэбэред кө Эз вэр'а дьбежьм, нэ кө хвэсэрехвэ дьбежьм, ле эв Баве кө нава Мында дьминэ, Эв э кө йа Хвэ дькэ. ¹¹ Мын бавэр бькьн, кө Эз нава Баведа мэ у Бав жи нава Мында йэ. Ле һэгэр на, һэма пе ван кьред Мын бавэр бькьн. ¹² Эз р'аст бе хельф вэр'а дьбежьм, эве кө бавэрийа хвэ

* 14:7 Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Һэгэр вэ Эз нас бькьрама, вэйе Баве Мын жи нас бькьра».

Мын бинә, әв кьред кө Эз дькьм, әве хвәха жи бькә. У жь ван кь-ра мәстър жи we бькә, чьмки Эз дьчьмә щәм Баве Хвә. ¹³ Пе наве Мын хун чь бьхвазьн, Эзе бькьм, вәки Бав пе Көр' бе р'умәткьрьне. ¹⁴ һәгәр хун пе наве Мын тыштәки бьхвазьн Эзе бькьм.

Иса соз дьдә кө Р'өһ'е Пироз бьшинә

¹⁵ һәгәр хун Мын һ'ыз дькьн, ху-не т'әмийед Мын хвәй кьн. ¹⁶ Эзе жи жь Баве һиви кьм у Әве Пыш-тованәки дьн бьдә вә, вәки һ'ә-та-һ'әтайе т'әви вә бьминә. ¹⁷ Әв ә әв Р'өһ'е* кө р'астийе әлам дькә у дьһия нькарә Ви қәбул кә, чьмки нә Ви дьбинә у нә жи Ви нас дькә. Ле хун Ви нас дькьн, чьмки Әв т'әви вә дьминә у we нава вәда бә.

¹⁸ Эз вә сөви наһельм, Эзе ди-са сәр вәда бем. ¹⁹ һьнәки шунда иди дьһийәе Мын нәбинә, ле һуне Мын бьбиньн. Чьмки Эз дьжим, һуне жи бьжин. ²⁰ We р'оже һуне бьзаньбьн кө Эз нава Баве Хвәда мә, хун нава Мында нә у Эз жи нава вәда мә.

²¹ Әве кө т'әмийед Мын қәбул дькә у ван хвәй дькә, әв ә йе кө Мын һ'ыз дькә. У әве кө Мын һ'ыз дькә, әве жь алийе Баве Мында бе һ'зкьрьне. Эзе жи ви һ'ыз бькьм у Хвә шива ә'йан кьм).

²² Щьһуда^ф, нә йе исхәрийоти готә Ви: «Хвәйи, әве чава бә, кө Те Хвә мәва ә'йан ки, ле дьн-йайева на?»

²³ Иса ле вәгәр'анд у готе: «һәр кәсе кө Мын һ'ыз бькә, we готь-на Мын хвәй кә, Баве Мыне жи ви һ'ыз бькә у Әме бенә щәм ви, т'әви ви бьминьн. ²⁴ Әве кө Мын һ'ыз накә, әв готьнед Мын хвәй накә. Әве готьна кө хун дьбьһен нә йа Мын ә, ле йа Баве Мын ә, кө Эз шандьмә. ²⁵ һәла һе кө Эз ль щәм вә мә, Мын әв йәкана вәр'а готьн. ²⁶ Ле Пыштован, ава готи Р'өһ'е^ф Пироз, кө Бав we бь наве Мын бьшинә, Әве вә һини һ'әму тышти кә у һәр тыштед кө Мын вәр'а готьнә, we бинә бира вә.

²⁷ Эз ә'дьялайийе вәр'а дьһельм, we ә'дьялайийа Хвә дьдьмә вә. Эз өса надьм чава кө дьһия дьдә вә. хун бәр хвә нәк'әвьн у нәтърсьн! ²⁸ Вә бьһист кө Мын вәр'а гот: «Эзе һәр'ым, ле дьса сәр вәда бем!» һә-гәр вә Эз һ'ыз бькьрама, һуне ша бьбуна кө Эз дьчьмә щәм Баве, чьмки Бав сәр Мынр'а йә. ²⁹ У һьһа әв йәкана Мын бәри қәвьмандьне вәр'а готьн, вәки гава әв йәк бь-қәвьмьн, хун бавәр бькьн. ³⁰ Иди Эзе т'әви вә гәләки хәбәр нәдьм, чьмки ва йә сәрвәре ве дьһийәе те. һ'өкөме ви қәт сәр Мын т'өнә, ³¹ ле бьра дьһия бьзаньбә вәки Эз Баве һ'ыз дькьм у Баве чава т'әми ль Мын кьрийә Эз өса дькьм.

Р'абьн, әм жь вьр һәр'ьн.

К'ола тьрийейә р'аст

15 ¹ Эз ьм к'ола тьрийейә р'аст, Баве Мын жи р'эзван ә. ² һәр ч'ьқьле Мынва кө бәр надә

* 14:17 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Р'өһ'е Р'астийе кө дьһия нькарә Ви қәбул кә».

эw дьбьр'э. Ле эw ч'ьрцэле кӧ бэр дьдэ жь чьрпийа пацъж дькэ, wэ-ки he гэлэки бэр бьдэ. ³ Һун иди пацъж ын бь we готьне йа кӧ Мын wэр'а готийэ. ⁴ Нав Мында бьминьн, Эз жи нав wэда. Чаwа ч'ьрцэл хwэха нькарэ бэр бьдэ, һэгэр к'олева нэминэ, ӧса жи Һун нькарын, һэгэр Мынва нэминьн.

⁵ Эз ым к'ола тьрийе, Һун жи ч'ьрцэл ын. Әwe кӧ Мынва дьминэ у Эз жи wива дьминьм, әwe гэлэки бэр бьдэ. Чьмки бейи Мын Һун нькарын т'ӧ тышти бькьн. ⁶ һэгэр йэк Мынва нэминэ, эw мина ч'ьрцэле кӧ weда давежьн, һ'ышк дьбэ у т'оп дькьн давежьнэ нава егьр дьшэwьтиньн. ⁷ һэгэр Һун нава Мында бьминьн у готьнед Мын жи нава wэда бьминьн, Һун чь дьхwазьн бьхwазьн, we wэр'а бе дайине. ⁸ Бь we йэке Баве Мыне бе р'умэткьрьне, гава Һун пе гэлэк бэрдайине бьдьнэ к'ьфше, кӧ Һун бунэ шагьртед Мын.

⁹ Бав чаwа Мын һ'эз дькэ, Эз жи ӧса wэ һ'эз дькьм. һ'эзкьрьна Мында бьминьн. ¹⁰ һэгэр Һун т'эмийед Мын хwэй кьн, Һуне һ'эзкьрьна Мында бьминьн, чаwа кӧ Мын т'эмийед Баве Хwэ хwэй кьрьн у һ'эзкьрьна Wiда дьминьм. ¹¹ Мын эв йэкана wэр'а готьн, wэки шабуна Мын нава wэда бьминэ у шабуна wэ т'эмам бэ. ¹² Эв э т'эмийа Мын: һэвдӧ һ'эз бькьн, чаwа кӧ Мын Һун һ'эз кьрьн. ¹³ Т'ӧ һ'эзкьрьн сэр we һ'эзкьрьнер'а т'ӧнэ, кӧ йэк эмьре хwэ бэр достед хwэва бьдэ. ¹⁴ Һун

достед Мын ын, һэгэр Һун ван т'эмийед кӧ Эз дьдьмэ wэ хwэй дькьн. ¹⁵ Жь wьр шунда Эз wэ хӧлам' h'эсаб накьм, чьмки хӧлам һаш пе т'ӧнэ кӧ ахайе wi чь дькэ. Мын Һун дост h'эсаб кьрьн, чьмки һэр тыштед кӧ Мын жь Баве Хwэ бьһистьн wэва данэ э'йанкьрьне. ¹⁶ Нэ кӧ wэ Эз бьжартьм, ле Мын Һун бьжартьн у к'ьфш кьрьн, wэки Һун һэр'ын бэр бьдьн у бэре wэ бьминэ. һьнге Һун чь кӧ пе наwe Мын жь Баве бьхwазьн, Әwe бьдэ wэ. ¹⁷ Эз т'эмийа we йэке дьдьм, кӧ Һун һэвдӧ һ'эз бькьн.

Нэйартийа дьнийае

¹⁸ һэгэр дьнйа бьжэнэ wэ, бьзаньбьн кӧ бэри wэ жэнийайэ Мын. ¹⁹ һэгэр Һун п'ара дьнийае буна, дьнийае йед хwэ һ'эз бькьра. Ле Мын Һун жь дьнийае бьжартьнэ, Һун нэ п'ара дьнийае нэ, лэма дьнйа дьжэнэ wэ. ²⁰ Әwe хэбэра кӧ Мын wэр'а готийэ биньнэ би-ра хwэ, кӧ: <Хӧлам нэ сэр ахайе хwэр'а йэ>† һэгэр Эз зерандьмэ, we wэ жи бьзериньн. һэгэр готьна Мын хwэй кьрьнэ, we готьна wэ жи хwэй кьн. ²¹ Ле ван һ'эму тышта бона наwe Мын we биньнэ сэре wэ, чьмки Wi нас накьн, йе кӧ Эз шандьмэ.

²² һэгэр Эз нэһатама у Мын ванр'а хэбэр нэда, гӧнэйед wане т'ӧнэбуна. Ле эw ньһа нькарын щаба гӧнэйед хwэ бьдьн. ²³ Әwe кӧ дьжэнэ Мын, эw дьжэнэ Баве Мын жи. ²⁴ һэгэр Мын нав wанда

нэкьрана, әв кьред кө т'ө кәси нэкьрна, гөнәйед вәне т'өнәбуна. Ле ньһа дитьн, һын жәнийанә Мьн, һын жи Баве Мьн. ²⁵ Ле бәле әв йәк бу, вәки әв готьна кө Қануна ванда һатийә нвьисаре бе сери:

«Щики бадиһәва жәнийанә Мьн».[†]

²⁶ Гава әв Пыштован бе, К'ижани Әзе жь Баве вәр'а бышиньм, әв Р'өһ'е кө we р'астийе вәр'а гьли кә, Йе кө жь Баве дәрте, һынге Әве бона Мьн шә'дәтийе бьдә. ²⁷ һуне жи шә'дәтийе бьдьн, чьмки сәре серида һун т'әви Мьн бунә.

16 ¹ Мьн әв йәкана вәр'а готьн, вәки һун п'ышк^ф нәбьн. ² Әве вә жь к'ьништа дәрхьн. Вәхте жи бе, һәр кәсе кө вә бькөжә, we бьфькьрә кө әв Хвәдер'а хьзмәтк'арийе дькә. ³ We ван тышта бькьн, чьмки вана нә Бав нас кьр у нә жи Әз нас кьрм. ⁴ Ле бәле Мьн әв йәкана вәр'а готьн, вәки гава әв вәхт бе, һун биньнә бира хвә кө Мьн әв йәкана вәр'а готьнә.

К'аре Р'өһ'е Пироз

Мьн сәре серида әв тышт вәр'а нәготьн, чьмки Әз т'әви вә бум. ⁵ Ле ньһа Әз дьчьмә щәм Йе кө Әз шандьмә у жь вә т'ө кәс жь Мьн напырсә: «Те к'ода һәр'и?» ⁶ Мьн кө әв йәкана вәр'а готьн, ләма дьле вә к'әсәрева т'ьжи буйә. ⁷ Ле бәле Әз р'астийе вәр'а дьбежьм, бона вә һе р'ьнд ә кө Әз һәр'ьм. һәгәр Әз нәчьм, Пыштован we нәйе щәм

вә, ле һәгәр Әз һәр'ьм, Әзе Ви бышиньмә щәм вә. ⁸ Гава Әв бе, Әве гөнәйед мәрвьед дьне бьдә р'уйе wan, һәқи-нәһәқийе ль бәр ван вәкә у диwana Хвәде wanва ә'йан кә. ⁹ Бона гөнәйә we ә'йан кә, чьмки әвана бавәрийа хвә Мьн найьн. ¹⁰ Бона һәқи-нәһәқийе we ә'йан кә, чьмки Әз дьчьмә щәм Баве Хвә у иди һуне Мьн нәбиньн. ¹¹ Бона диwana Хвәде we ә'йан кә, чьмки диwana сәрwepere ве дьнийәйе иди буйә.

¹² һе гәләк тышт һәнә кө Әз вәр'а бежьм, ле ньһа һун нькарьн ван бьбьн. ¹³ Ле гава әв Р'өһ'е Р'астийе бе, Әве вә бәрбь т'әмамыйа р'астийе бьбә. Чьмки Әве нә кө хвәсәрехвә хәбәр дә, ле чь кө бьбьһе, Әве we йәке бежә у тыштед кө һе нәқәвьминә we вәр'а гьли кә. ¹⁴ Әве р'үмәта наве Мьн бьльнд кә, чьмки Әве жь Мьн бьстинә у вәр'а гьли кә. ¹⁵ һәр тыштед Баве кө һәнә әв йед Мьн ьн. Ләма Мьн гот, кө Р'өһ'е жь Мьн бьстинә у вәр'а гьли кә.

Бәрхвәк'әтьн у шабун

¹⁶ һнәки шунда һуне Мьн нәбиньн у диса һнәки шунда һуне Мьн бьбиньн». ¹⁷ һынге шагьртед Ви һнәка һәвдөр'а готьн: «Әва чь готьн ә кө Әв мәр'а дьбежә? (һнәки шунда һуне Мьн нәбиньн) у диса (һнәки шунда һуне Мьн бьбиньн). Дьбежә жи: «Чьмки Әз дьчьмә щәм Баве Хвә?» ¹⁸ У вана дьгот: «Әв (һнәк вәхт) кө дьбежә,

эw чь йә? Әм фә'м накьн кә Әw чь дьхwазә бежә».

¹⁹ Иса заньбу кә эw дьхwазьн же бьпърсьн, һьнге wanр'а гот: «Һун бона ве готьна Мьн жь һәв дьпърсьн, кә Мьн гот: «Һьнәки шунда һуне Мьн нәбиньн» у диса «Һьнәки шунда һуне Мьн бьбиньн»? ²⁰ Әз р'аст бе хельф wәр'а дьбежьм, һуне шин у гьри бьн, ле дьнйайе ша бә, һуне бәр хwә к'әвьн, ле бәрхwәк'әтьна wәйе бьбә шабун. ²¹ Гава жьнәк дьк'әвә бәр зар'е, щәфе дьк'ьшинә, чьмки сьһ'әта we пер'а гьһиштийә. Ле гава зар' жер'а дьбә, иди щәфа найе бире жь дәст we шабуне, кә мәрйк һатә дьне. ²² Р'аст ә һун жи ньһа бәр хwә дьк'әвьн, ле Әзе wә диса бьбиньм у дьле wәйе бь әшq у шабунева т'ьжи бә у т'ө кәсе we шабуне жь wә нәстинә. ²³ Әwe р'оже һуне жь Мьн т'ө тышти нәпърсьн. Әз р'аст бе хельф wәр'а дьбежьм, кә һун пе наве Мьн чь жь Баве бьхwазьн, Әве бьдә wә. ²⁴ һ'әта ньһа wә пе наве Мьн т'ө тышт нәхwәстийә. Бьхwазьн, һуне бьстиньн, өса wәки шабуна wә т'әмам бә.

Мьн дьнйа бьндәст кьр

²⁵ Мьн әв йәкана wәр'а бь мәсәла готьн. Wәхте бе Әзе иди бь мәсәла wәр'а хәбәр нәдьм, ле ашкәрә дәрһәqа Баведә wәр'а бежьм. ²⁶ We р'оже һуне пе наве Мьн бьхwазьн. Әз wәр'а набежьм кә Әзе бона wә һивви жь Баве бькьм. ²⁷ Бав Хwәха wә һ'ыз дькә, чьмки wә Әз һ'ыз кьрьмә у бawәр кьрийә кә Әз жь щәм Хwәде һатьмә. ²⁸ Әз жь Баве

qәтийам у һатьмә дьнйайе. Диса Әз дьнйайе дьһельм у дьчьмә щәм Баве».

²⁹ Шагьртед Wi готьне: «Ва йә Тө ньһа ашкәрә хәбәр дьди, нә кә пе мәсәла. ³⁰ Ньһа әм фә'м дькьн, кә Тө һәр тышти зани у нә һ'әwщә йә кә жь Тә бьпърсьн, Тө һе пешда щәбе дьди. Бона ве йәке әм бawәр дькьн, кә Тө жь щәм Хwәде һатийи».

³¹ Иса wanр'а гот: «Ньһа һун бawәр дькьн? ³² Ва wәхте бе у һатийә жи, кә һуне бәла-бәлайи бьн, һәр кәсе һәр'ә щийе хwә у Мьн т'әне бьһелә. Ле Әз нә т'әне мә, чьмки Бав т'әви Мьн ә. ³³ Мьн әв йәкана wәр'а готьн, wәки пе Мьн һун хwәйе ә'дьялайийе бьн. һуне дьнйайеда тәнгасийе бьбиньн, ле сәр хwә бьн! Мьн дьнйа бьндәст кьр».

Иса бона бawәрмәнда дәа дькә

17 ¹ Чахе Иса әв йәкана готьн, бәре Хwә ә'зменда кьр у гот: «Баво, wәхт пер'а гьһиштийә. Көр'е Хwә р'умәт кә, wәки Көр' жи Тә р'умәт кә. ² Тә һ'өкөме ль сәр т'әмамийа мәрьвайе да Wi, wәки жийина^ф һ'әта-һ'әтайе бьдә һ'әму-йед кә Тә данә Wi. ³ Әв ә жийина һ'әта-һ'әтайе, wәки әw Тә нас кьн, чава Хwәдейе р'асти бешьрики-бәһәвал у өса жи Иса Мәсиһе кә Тә шандийә. ⁴ Мьн Тө ль сәр р'уйе әрде р'умәт кьри, әw шьхөле Тә дабу Мьн кә Әз бькьм Мьн ани сери. ⁵ Баво, бь we р'умәта Мьнә кә һе бәри ә'фьрандьяна дьнйайе

ль щэм Тэ һэбу ньһа Мьн р'умэт кэ ль бэр Хwэ.

⁶ Мьн наве Тэ* ван мэрывава э'йан кър, йед кӧ Тэ жь дьнйайе данэ Мьн. Эw йед Тэ бун, Тэ эw данэ Мьн у вана готьна Тэ хwэй кър. ⁷ Ньһа эw иди заньн һэр тьштед кӧ Тэ данэ Мьн эw жь Тэ нэ. ⁸ Эw хэбэред кӧ Тэ данэ Мьн, Мьн жи данэ ван у вана эw қэбул кър, эве р'астийе пе һ'эсийан, кӧ Эз жь Тэ һатгмэ у бawэр кърьн кӧ Тэ Эз шандьмэ.

⁹ Эз бона ван һиви дькьм. Нэ кӧ бона дьнйайе һиви дькьм, ле бона йед кӧ Тэ данэ Мьн, чьмки эw йед Тэ нэ. ¹⁰ Чь кӧ йед Мьн ьн, эw йед Тэ нэ, чь кӧ йед Тэ нэ, эw йед Мьн ьн. У Эз бь ван р'умэткърн мэ. ¹¹ Ньһа Эз темэ щэм Тэ, Эз иди нэ дьнйайеда мэ, ле эвана дьнйайеда нэ. Йа Баве Пироз! Пе ви наве Хwэйи кӧ Тэ дайэ Мьн ван хwэй кэ, wэки бьбьн йэк, чawа Эз у Тӧ йэк ьн. ¹² Гава Эз т'эви ван бум, Мьн эw пе наве Тэ хwэй дькърьн, пе ви наве кӧ Тэ дайэ Мьн, Мьн хwэйити ль ван кър. Жь вана тӧ кэс онда нэбу, пештьри йе мърьнер'а дайи, wэки ньвисар^ф бе сери. ¹³ Ле ньһа Эз темэ щэм Тэ у ван йэка дьнйайеда дьбежьм, wэки шабуна Мьн дьле ванда т'эмам бэ. ¹⁴ Мьн хэбэра Тэ гиһандэ ван у дьнйа жэнийа ван, чьмки эw нэ жь дьнйайе нэ, чawа кӧ Эз нэ

жь дьнйайе мэ. ¹⁵ Эз һиви накьм кӧ Тӧ вана жь дьнйайе һьлди, ле wэки Тӧ ван жь йе Хьраб хwэй ки. ¹⁶ Эw нэ жь дьнйайе нэ, чawа кӧ Эз нэ жь дьнйайе мэ. ¹⁷ Ван бь р'астийа Хwэ бӧһӧрти-жьбарэ кэ. Хэбэра Тэ р'асти йэ. ¹⁸ Чawа кӧ Тэ Эз шандьмэ дьнйайе, Мьн жи эw шандьнэ дьнйайе. ¹⁹ Бона ван Эз Хwэ бӧһӧрти-жьбарэ дькьм, wэки эw жи бь р'астийе бӧһӧрти-жьбарэ бьн.

²⁰ Эз нэ т'эне бона ван һиви дькьм, ле бона ван жи, йед кӧ бь готьна ван we бawэрийа хwэ Мьн биньн, ²¹ wэки һ'эму жи бьбьнэ йэк. Баво, чawа Тӧ нава Мьнда йи у Эз нава Тэда мэ, ӧса жи бьра эвана нава Мэда бьн*, бь ви awайи дьнйайе бawэр бькэ, кӧ Тэ Эз шандьмэ. ²² Эw р'умэта кӧ Тэ да Мьн, Мьн да ван, wэки эw бьбьн йэк, чawа Эз у Тӧ йэк ьн: ²³ Эз нава ванда, Тӧ жи нава Мьнда, wэки эw т'эфақеда лап гьһишти бьн у дьнйа бьзаньбэ кӧ Тэ Эз шандьм у ӧса ван һ'эз дьки, чawа Мьн һ'эз дьки.

²⁴ Йа Баво, Эз дьхwазьм wэки йед кӧ Тэ данэ Мьн, Эз ль к'ӧ бьм, эw жи т'эви Мьн бьн, wэки эw р'умэта кӧ Тэ дайэ Мьн бьбиньн, чьмки һе бэри э'фьрандьна дьнйайе Тэ Эз һ'эз кърьмэ. ²⁵ Йа Баве р'аст! Дьнйа Тэ нас накэ, ле Эз Тэ нас дькьм у эвана жи заньн

* **17:6** К'ьтеба^ф Пирозда щьһуйа наве йэки жь бэр хэйсэт у бьнйат'а ви кэсива дьданэ хэбате. ӧса жи Иса хэйсэт у бьнйат'а Хwэде дэрэща һэрэ бьльндда мэрывайева дьда э'йанкърьне.

* **17:21** Нав һьнэк дэстньвисарада дэwса «ӧса жи бьра эвана нава Мэда бьн» аһа йэ: «ӧса жи бьра эвана т'эви Мэ бьбьнэ йэк».

wәки Тә Эз шандьмә. ²⁶ Мьн наве Тә ванва да ә'йанкьрьне у Эзе he бьдьмә ә'йанкьрьне, wәки әw

h'ьзкьрьна кө Тә Эз пе h'ьз кьрь-мә нава ванда бә у Эз жи нава ванда бьм».

Гьртьн, хачкьрьн^Ф у р'абуна Иса

Гьртьна Иса

(*Мәтта 26:47-56;*

Марқос 14:43-50; Луқа 22:47-53)

18 ¹ Пәй ве хәбәрданер'а Иса т'әви шагьртед Хwә дәр-бази wi алийе нәwала Qьдроне бу. Ль we дәре бахчәк һәбу, Иса шагьртед Хwәва к'әтьне. ² Цьһуда жи йе кө we нәмамия Wi бькьра әw ши заньбу, чьмки Иса у шагьртед Хwәва гәләк щара ль we дәре дыщвьийан. ³ We һынге Цьһуда к'омәкә әскәра у нобәдара хwәр'а жь алийе ферьси у сәрәкәд к'ахинада һьлдабу, бь фәнәра, қәндил у ч'әка һатә wi щийи. ⁴ Иса кө һәр тышт заньбу we чь бе сәре Wi, һынге пешда чу у ванр'а гот: «һун ль к'е дьгәр'ьн?» ⁵ Wана ле вәгәр'анд у готьне: «Ль Исайте Ньсрәте!» Иса готә ван: «ӘЗ ЫМ*». (Цьһудайе кө нәмамия Wi кьрьбу жи т'әви ван бу.) ⁶ Гава гот кө: «ӘЗ ЫМ!» сәр пыште чун у к'әтьнә әрде. ⁷ һынге Иса диса жь ван пьрси: «һун ль к'е дьгәр'ьн?» Ван гот: «Исайте Ньсрәте».

⁸ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Мьн wәр'а гот, кө Эз ьм. Аwa һәгәр һун ль Мьн дьгәр'ьн, бьһельн бьра әвана һәр'ьн». ⁹ Әв йәк бу wәки әw хәбәра Wийә кө бәре готьбу

р'аст дәре: «Әвед кө Тә данә Мьн, Мьн жь ван т'ө кәс онда нәкьр».[†]

¹⁰ һынге Шьмһ'ун-Пәтрус әw шуре кө пер'а бу к'ьшанд у авитә хөламе сәрәкк'аһин у гөһе вийи р'асте пәканд. Наве wi хөлами Малхо бу. ¹¹ Иса Пәтруср'а гот: «Шур текә қаве! Эзе чава we к'аса кө Баве дайә Мьн вәнәхwьм?»

Иса бәр сәрәкк'аһин

(*Мәтта 26:57-58;*

Марқос 14:53-54; Луқа 22:54)

¹² Пәй ве йәкер'а к'ома әскәра у сәрдаре wan у нобәдаред сәрwеред щьһуйа Иса гьртьн у гьредан. ¹³ Пешийе Әw бьрьнә щәм һәнәне хәзуре Qәйафа. Qәйафа сәрәкк'аһине we сале бу. ¹⁴ Әва әw Qәйафа бу, йе кө сәрwеред щьһуйа ширәт кьрьбун у готьбу: «һе р'ьнд ә, бьра йәк бона щьмә'те бьмьрә».

Пәтрус Иса инк'ар дькә

(*Мәтта 26:69-70;*

Марқос 14:66-68; Луқа 22:55-57)

¹⁵ Шьмһ'ун-Пәтрус у шагьртәки дьн пәй Иса дьчун. Әw шагьрт кө насе сәрәкк'аһин бу, т'әви Иса к'әтә һ'әwша сәрәкк'аһин, ¹⁶ ле Пәтрус дәрва ль бәр дери сәкьни. Пәйр'а әw шагьрте насе сәрәкк'аһин дәрк'әт у

* **18:5** Бьхуньн шьровәкьрьна Йуһ'әнна 4:26.

18:9 Йуһ'әнна 6:39.

т'эви дэргәһване хэбәр да, Пәтрүс бьрә һындөр'. ¹⁷ һынге әве шарийа дэргәһван жь Пәтрүс пьрси: «Дьбэ кө тө жи жь шагьртед Ви мәрвыи йи?» Пәтрүс готе: «На, эз ниньм».

¹⁸ Ви чахи, һәва кө сар бу, хөлам у нобәдара пе к'омьре агьр вехьстьбун, сәкьнибун у хвә гәрм дькьрын. Пәтрүс жи ль щәм ван сәкьнибу, хвә гәрм дькьр.

Пьрса сәрәкк'аһин

(*Мәтта 26:59-66;*

Марқос 14:55-64; Луқа 22:66-71)

¹⁹ һынге сәрәкк'аһин жь Иса дәрһәда шагьртед Ви у һинкьрна Вида пьрси. ²⁰ Иса щаб да у гот: «Мьн дьнайер'а ашкәрә хэбәр дайә, һәр гав к'ьништада өса жи П'арьстгәһеда, к'идәре кө һ'әму щьһу дьщвьийан һин дькьрын. Мьн т'ө тышт дьзива һәготийә. ²¹ Тө чьма жь Мьн дьпьрси? Жь йед кө бьһистьнә бьпьрсә, к'а Мьн ванр'а чь готийә. Әв заньн Мьн чь готийә».

²² Гава Иса әв йәк гот, нобәдарәки ль вьр сәкьни шәмақәк ль Ви хьст у гот: «Тө чава щабә сәрәкк'аһин дьди?» ²³ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һәгәр Мьн хьраб хэбәр да, хьрабийа Мьн бежә. Ле һәгәр Әз р'аст дьбежым, тө чьма Мьн дьхи?» ²⁴ һынге һәнан Әв гьредайи шандә щәм Қәйафайе сәрәкк'аһин.

Пәтрүс диса Иса инк'ар дькә

(*Мәтта 26:71-75;*

Марқос 14:69-72; Луқа 22:58-62)

²⁵ Шьмһ'ун-Пәтрүс һе ль вьр сәкьни хвә гәрм дькьр. Жь ви

пьрсин: «Дьбэ кө тө жи жь шагьртед Ви йи?» Әви инк'ар кьр у гот: «На, эз ниньм». ²⁶ Хөламәки сәрәкк'аһин, жь хвәхатийа ви, йе кө Пәтрүс гөһе ви пәкандьбу, же пьрси: «Нә бахчәда мьн тө т'эви Ви дити?» ²⁷ һынге Пәтрүс диса инк'ар кьр у we дәме дик банг да.

Иса ль бәр Пилато^ф

(*Мәтта 27:1-2, 11-14;*

Марқос 15:1-5; Луқа 23:1-5)

²⁸ Ви чахи Иса жь щәм Қәйафа бьрынә қәсьра вәли. Сәре сьбе зу бу у щьһу нәк'әтьнә қәсьре, вәки хвә ль гора әдәтед шуштын-вәшуштыне нәһ'әр'ьминьн, кө бькарьбьн хварьна Щәжьна^ф Дәрбазбуне бьхвьн. ²⁹ һынге Пилато^ф дәрк'әтә дәрва, һатә щәм ван у пьрси: «Һун Ви мәрвыи чьда нәһәд дькьн?»

³⁰ Вана ле вәгәр'анд у готьне: «Һәгәр Әв нә йәки зөлмк'ар буйа, мә Әв нәдьда дәсте тә». ³¹ һынге Пилато ванр'а гот: «Һане һун хвәха Ви бьбьн у ль анәгори қануна хвә дивана Ви бькьн». Щьһуйа ле вәгәр'анд у готьне: «Изьна мә т'өнә кө әм т'ө кәси бькөжьн». ³² Әв йәка бу, кө әв готьна Иса бе сәри, кө дабу фә'мкьрьне, Әве чава бьмьрә.

³³ һынге Пилато диса к'әтә қәсьра вәли, гази Иса кьр у же пьрси: «Тө йи Падше щьһуйа?» ³⁴ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Тө ве йәке хвәха дьбежи, йан һьнәкед дьн бона Мьн тәр'а готьнә?»

³⁵ Пилато гот: «Чьма эз щьһу мә? Мьләте Тә у сәрәкед к'аһина

Тө данэ дәсте мын. Тэ чь кьрийэ?»
³⁶ Иса шаб да у гот: «П'адшатийа Мын нэ жь ве дьнийайе йэ. һэгэр п'адшатийа Мын жь ве дьнийайе буйа, бэрдэстийед Мыне шэр' кьрана кө Эз нэк'этама дәсте щьһу-йа. Ле п'адшатийа Мын нэ жь ве дьнийайе йэ».

³⁷ һынге Пилато жер'а гот: «Wэ-ки өса йэ Тө п'адша йи?» Иса шаб да у гот: «Тө хwэха дьбежи Мын кө: «Тө п'адша йи». Эз бона ве йэке бумэ у бона ве йэке һатъмэ дь-йайе, wэки бона р'астийе шэ'дэ-тийе бьдъм. һэр кэсе кө жь алийе р'астийе йэ, гөһ дьдэ дэнге Мын».

³⁸ Пилато же пьрси: «Р'асти чь йэ?»

**Диванеда һ'өкөме көштыне
 ль сэр Иса дэрдьхьн**

(Матта 27:15-31;

Марқос 15:6-20; Лука 23:13-25)

Пэй ве пьрсер'а, Пилато ди-са дэрк'этэ дэрва щэм щьһуяа у ванр'а гот: «Эз т'ө нэһэдийе Вида набиньм. ³⁹ Ле эв э'дэте wэ йэ кө эз Щэжьна Дэрбазбунеда йэки гьрти бона wэ бэр'дьм. һун дьхwазьн кө эз бона wэ П'адше щьһуяа бэр'дьм?»

⁴⁰ һынге ван һе кьрэ қир'ин, го-тън: «Нэ кө Ви мэрьви, ле Барабас бэр'дэ!» Барабас жи қачахэк бу.

19 ¹ һынге Пилато Иса бьр у да бэр қамчийа. ² Эскэра жи т'ашэк жь стьрийа вэгьртън у данэ сэре Wi у чөхэки ширк^ф ль

Wi кьрын. ³ Ль бэр Wi дьсэкьнин у дьготън: «Хwэш бэ, П'адше щь-һуйа!» У шэмақ ль Wi дьхьстьн.

⁴ Пилато диса дэрк'этэ дэрва у ванр'а гот: «Ва йэ ньһа эз Wi тиньмэ дэрва щэм wэ, wэки һун бьзаньбьн кө мын т'ө суц Wiда нэдитийэ». ⁵ һынге Иса т'ашце стьри ль сери у чөхе ширк ле дэрк'этэ дэрва. Пилато ванр'а гот: «Ва йэ Эw мэрьва!»

⁶ Гава сэрэкед к'аһина у нобэда-ра Эw дитън, кьрынэ қир'ин у готън: «Wi хач^ф кэ, Wi хач кэ!» Пилато ванр'а гот: «Һун Wi бьбьн хач кьн. Эз хwэха т'ө суци Wiда набиньм».

⁷ Щьһуяа ле вэгэр'анд у готъне: «Қанунэкэ мә һэйэ у анэгори we қануне^г гэрэке Эw бе көштыне, чьмки Эw Хwэ дькэ Көр'е Хwэде».

⁸ Гава Пилато эв йэк бьһист, һе тьрс к'этэ сэр. ⁹ Эw диса чу һьндө-р'е қэсьра wэли у Исар'а гот: «Тө жь к'ө йи?» Ле Иса шаба wi нэда. ¹⁰ Пилато готэ Wi: «Тө т'эви мын хэбэр нади? Тө ньзани кө һ'өкөме мын һэйэ эз Тэ бэр'дьм у һ'өкөме мын һэйэ Тэ бьдъмэ хачкьрыне?»

¹¹ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Һэ-гэр жь жор тэр'а нэһата дайине, т'ө һ'өкөме тэ we ль сэр Мын т'ө-нэбуяа. Лэма гөнэйе wi, йе кө Эз дамэ дәсте тэ һе мэзьн э».

¹² Пэй we йэкер'а Пилато дькьр кө Иса бэр'да, ле щьһуяа кьрэ қир'ин у готън: «Һэгэр тө Ви мэрьви бэр'ди, тө нэ досте Қэйсэр^ф и! һэр кэсе кө хwэ п'адша һ'эсаб дькэ, эw нэйаре Қэйсэр э!»

19:7 Қануна К'аһинтийе 24:16.

¹³ Гава Пилато эв йэк бһист, Иса дәрхьстә дәрва у эв ль һәрәма диwane р'уньшт, ви щийе кә жер'а дыготын «Сәле Кэвьи», бь ибрани^ф Габата. ¹⁴ Р'ожа^ф т'ьвдарэккьрына Щэжьна Дәрбазбуне бу, нивро незики сьһ'эта донздәһа Пилато щьһуйар'а гот: «Ва йә П'адше wә!»

¹⁵ Ле wана кьрә қир'ин: «Ви бьбә, Ви бьбә! Ви хач кә!» Пилато wанр'а гот: «П'адше wә хач кьм?» Сәрәкед к'аһина ле вәгәр'андьн: «Пешт'ри Қәйсәр п'адшаки дьн бона мә т'өнә!» ¹⁶ һынге әви Иса да дәсте wан, wәки бе хачкьрыне.

Хачкьрына Иса

(*Мәтта 27:32-44;*

Марқос 15:21-32; Луқа 23:26-43)

Wан Иса һьлда бьрын. ¹⁷ Иса Хwәха хаче Хwә һьлда у дәрк'этә ви щийе кә жер'а дыбежьн «Щийе Qаф», бь ибрани «Голгота». ¹⁸ Ль we дәре Әw т'әви дө мәрвевд дьн хач кьрын, һәр йэк ль к'еләкәке, Иса нава wанда бу. ¹⁹ Пилато т'әх-тәк жи һьвиси у феза хаче хьст, кә аһа һьвисар бу: «ИСАЙЕ НЬСРӘТЕ, П'АДШЕ ЩЬҺУЙА». ²⁰ Гәләк щьһуйа эв һьвисара сәр т'әхтә хwәндьн, чьмки эв щийе кә Иса ле һатьбу хачкьрыне незики бажер бу у бь ибрани, латини у йунани һатьбу һьвисаре. ²¹ Сәрәкед к'аһинед щьһуйа Пилатор'а готын: «Нәнъвисә П'адше щьһуйа! Ле бьнъвисә кә «Ви гот: Әз П'адше щьһуйа мә». ²² Пилато гот: «Мьн чь һьвиси, һьвиси».

²³ Гава әскәра Иса хач кьрын, к'ынщед Ви һьлдан, кьрынә чар п'ара, һәр йәкир'а п'арәк. Ле к'ын-ща Вийә сәр жи һәбу, кә жь сери һ'эта бьни һунанди у бедьрун бу. ²⁴ һынге һәвдөр'а готын: «Wәрьн әм ви нәқәлешьн, әм п'әшк бавежьн, к'а we к'ер'а бьк'әвә». Әв йэк бу, wәки һьвисар бе сери:

«К'ынщед Мьн нав хwәда
п'арәвәкьрын
у сәр чөхе Мьн п'әшк
авитьн».[†]

Әскәра жи һәма эв йэк кьр.

²⁵ Ль бәр хаче Иса дийа Ви, хатийа Ви, Мәрийәма жьна Клопас у Мәрийәма Мәждәлани сәкьни бун. ²⁶ Иса кә дийа Хwә у эв шагьрте кә Ви же һ'ыз дыкьр ль we дәре сәкьни дитьн, дийа Хwәр'а гот: «Ә'вде! Ва йә кәр'е тә!» ²⁷ Паше готә шагьрт: «Ва йә дийа тә!» Жь һынгева әви шагьрти эв бьрә мала хwә.

Мьрына Иса

(*Мәтта 27:45-56;*

Марқос 15:33-41; Луқа 23:44-49)

²⁸ Пәй ве йәкер'а Иса заньбу һәр тыштед кә we бьбуна иди қә-вьмин, һынге Ви гот: «Әз т'и мә», wәки һьвисар бе сери. ²⁹ Ль wьр фьрақәкә сьркева дагьрти һәбу. Wана луфька бәре сьркеда кьр, сәре дарьке зоха һусопева^ф данин у дьрежи бәр дәве Ви кьрын. ³⁰ Гава кә Иса сьркә тә'м кьр, гот: «Т'әмам қәwьми!» Сәре Хwә бәржер кьр у р'öh'e Хwә да.

^{19:24} Зәбур 22:18.

Готына п'ехэмбэр те сери

³¹ Эв йэк кө р'ожа^ф т'ьвдарэк-кьрьнеда қәwьми, щьһуйа нәдъхwэст wәки щьһийаз ль сәр хаче бьмана, чьмки эw шәми бона wана р'ожәкә гәләк э'зиз бу. Wана жь Пилато һиви кьр, wәки һәстуйед р'ә'нед хачбуйийа бенә шкенандьне у жь wьр бенә һьлдане. ³² һынге эскәр һатьн, пешийе һәстуйед р'ә'нед йәки шкенандьн у пәйр'а р'ә'нед йе дьн, кө т'эви wi һатьбу хачкьрьне. ³³ Ле гава кө эw незик Иса бун у дитьн кө Эw иди мьрийә, wана һәстуйед р'ә'нед Wi нәшкенандьн. ³⁴ Ле диса жь эскәра йәки р'ьм нәк'са Wир'а кьр у пер'а-пер'а ав у хуне авит. ³⁵ Йе кө эв йәк дит шә'дәти да, wәки һун жи баwәр бькьн. Шә'дәтийа wi р'аст э у эw занә кө р'астийе дьбежә. ³⁶ Эв йәка қәwьми, wәки эw ньвисар бе сери:

«Т'ө һәстуйе Wi we нәйе шкенандьне».[†]

³⁷ Ньвисарәкә дьн жи аһа дьбежә:
«Әwе ль Wi бьньһер'ьн, нәк'са К'ижани қөл кьрьн».[†]

Дәфьнкьрьна Иса

(*Мәтта 27:57-61;*

Марқос 15:42-47; Луқа 23:50-56)

³⁸ Пәй ве йәкер'а, Усьве^ф жь Аримәтйайе кө шагьрте Иса бу, ле жь тьрса сәрwеред щьһуйа хwә э'йан нәдкьр, һиви жь Пилато кьр кө щьһийазе Иса жь хаче пәйа

кә у Пилато изьн дайе. һынге эw чу щьһийазе Иса жь хаче пәйа кьр. ³⁹ Никодемо жи т'эви wi һат, йе кө пешда шәв һатьбу щәм Иса, wәкә си килогьрам* уд^ф у зьмьр^ф т'эвһәвкьри ани. ⁴⁰ Щьһийазе Иса һьлдан, ль анәгори э'дәте дәфьнкьрьна щьһуйа, бьһарәт ле дан у Эw қәдәке к'ьтанида к'әфән кьрьн. ⁴¹ Ль wi щийе кө Иса ле һатьбу хачкьрьне бахчәк һәбу у wi бахчәйида жи т'ьрбәкә ну һәбу кө һе т'ө кәс теда нәһатьбу данине. ⁴² Иса кьрьнә we т'ьрбе, чьмки р'ожа^ф т'ьвдарәккьрьна щьһуйа бу, т'ьрб жи незик бу.

Т'ьрба вала

(*Мәтта 28:1-10; Марқос 16:1-8;*

Луқа 24:1-12)

20 ¹ Р'ожа йәкшәме, қәрәбәрбанге, сьбәһ кө һе сафи нәбьбу, Мәрийәма Мәждәлани чу сәр т'ьрбе. Дина хwә дайе, we кәвьр жь бәр дәре т'ьрбе weда кьри йә. ² Дәстхwәда р'эви чу щәм Шьм'һун-Пәтрус у wi шагьрте дьн, йе кө Иса же һ'ыз дькьр у wanр'а гот: «Хwәйе мә жь т'ьрбе дәрхьстьнә у әм ньзаньн кө Эw данинә к'ө дәре!»

³ Һәма һынге Пәтрус у шагьрте дьн дәрк'әтьнә дәрва у бәрбь т'ьрбе чун. ⁴ Һәр дб жи һәвр'а дьр'әвийан, ле шагьрте дьн жь Пәтрус зутьр дьр'әвийа у эw пешийа wi гьһиштә сәр т'ьрбе. ⁵ Wi хwә қуз кьр у дина хwә дайе, we к'әфән ль

* **19:39** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сәд литьр». Сәд литьред р'омайийайи һынге wәкә си килогьрамеид иройин ә.

19:36 Дәрк'әтьн 12:46; Жьмар 9:12; Зәбур 34:20. **19:37** Зәкәрийа 12:10.

вър э, ле хвэха нэк'этэ һьндөр'.
⁶ Һьнге Шьмһ'ун-Пэтрус кӧ пэй
 ви дьһат гьһиште, к'этэ һьндөр'е
 т'ърбе, дина хвэ дае, we к'эфэн
 ль вър э⁷ у дэстмала сери нэ т'эви
 к'эфэн бу, ле қаткьри алики дани
 бу. ⁸ Паше шагърте дьн жи к'этэ
 һьндөр', йе кӧ пешийе гьһиштбу
 сэр т'ърбе. Әви дит у бауэр кьр.
⁹ Ван һе ньвисар фэ'м нэкьрбу,
 кӧ гэрэке Иса жь мьрьне р'абуйа.
¹⁰ Пэй ве йэкер'а шагърт вэгэр'и-
 йанэ щийед хвэ.

Иса Хвэ нишани
Мэрийэма Мэждэлани дькэ
(Марқос 16:9-11)

¹¹ Ле Мэрийэм жь т'ърбе дэр сә-
 кьнибу у дьгьрийа. We бь гьри
 хвэ қуз кьр у ль һьндөр'е т'ърбе
 ньһер'и, ¹² һьнге дина хвэ дае,
 we дӧ мьлйак'этед к'ьнцсьпи, ль
 ви щийе кӧ щьһйазе Иса ле да-
 нибу р'уньштнэ, йэк бэрсэрийе
 у йе дьн бьһп'ийе. ¹³ Мьлйак'эта
 wer'а гот: «Ә'вде! Тӧ чьма дьгь-
 рийи?» Мэрийэме гот: «Хвэйе мьн
 һьлданэ у эз ньзаньм Әв данинэ
 к'ӧ дэре». ¹⁴ Гава әве әв йэк гот,
 ль пышт хвэва вэгэр'ийа у дит кӧ
 Иса ль we дэре сәкьнийэ, ле we
 ньзаньбу кӧ әв Иса йэ. ¹⁵ Иса готэ
 we: «Ә'вде, тӧ чьма дьгьрийи? Тӧ
 ль к'е дьгэр'и?» Мэрийэме т'ьре қәй
 әв р'эзван э, әве готе: «Әз хӧлам,
 һэгэр тэ Әв һьлдайэ, мьһр'а бежэ
 тэ Әв данийэ к'ӧ дэре, вәки эз Ви
 жь we дэре һьлдьм». ¹⁶ Иса готе:
 «Мэрийэм!» Мэрийэме бәре хвэ да
 Ви у бь избрани готе: «Р'аббони!»
 кӧ те фэ'мкьрьне: «Дэрсдар».

¹⁷ Иса готэ we: «Мьн нэгьрэ,
 чьмки Әз һе р'анәбумэ щәм Баве.
 Ле һәр'э щәм бьрайед Мьн у ван-
 р'а бежэ. «Әзе р'абьмэ щәм Баве
 Хвэ у щәм Баве wэ, щәм Хвәдейе
 Хвэ у щәм Хвәдейе wэ». ¹⁸ Мэр-
 йэма Мэждэлани чу щәм шагърта
 у ванар'а гот: «Мьн Хвэйи дит» у
 тыштед кӧ Иса wer'а готьбу ван-
 р'а гьли кьр.

Иса Хвэ нишани
шагъртед Хвэ дькэ
(Мәтта 28:16-20;

Марқос 16:14-18; Луқа 24:36-49)

¹⁹ Хут we еваре, р'ожа йэкшә-
 ме, гава шагърт щьвийайи бун, жь
 тьрса сәрwerед щьһуйа жи дэри
 ль сэр ван дадайи бун, һьнге Иса
 һат нава ванда сәкьни у ванр'а
 гот: «Ә'дльлайи wэр'а». ²⁰ Әв тышт
 гот, дэст у нэк'са Хвэ нишани ван
 кьрын. һьнге шагърт гэләки ша
 бун, гава кӧ Хӧдан дитьн. ²¹ Паше
 Иса диса ванр'а гот: «Ә'дльлайи
 wэр'а. Чава кӧ Баве Әз шандьм,
 өса жи Әз wэ дьшиньм». ²² Әв йэк
 кӧ гот, п'ьфи сэр ван кьр у ванр'а
 гот: «һане Р'ӧһ'е Пироз бьстиньн.
²³ һун гӧнәйед к'е бьбахшиньн,
 әве бенә бахшандьне, гӧнәйед
 к'е нәбахшиньн, әве нәйенә бах-
 шандьне».

Иса у Т'ума

²⁴ Т'умае йәки жь һәр донздә-
 һа, кӧ жер'а «һәвалщевии» дьготьн,
 нэ т'эви ван бу гава кӧ Иса һат.
²⁵ һьнге шагъртед майин wir'а го-
 тьн: «Мә Хвэйи дит». Әви ванр'а
 гот: «һ'эта кӧ эз дәвса мьха дәстед

Wiда нэбиньм, т'ьлийа хwэ нэ-
дъмэ сэр дэwса мьха у дэсте хwэ
жи нэкьмэ нэк'са Wi, эз т'о щар
бawэр накмь».

²⁶ Пэй һ'эйшт р'ожар'а, шагър-
тед Иса диса малда бун у Т'ума
жи т'эви ван бу. Дэри дадайи бун,
ле Иса hat, нава wанда сэкьни
у гот: «Ә'дълайи wэр'а». ²⁷ Паше
Т'умар'а гот: «Т'ьлийа хwэ бинэ
вьр у дәстед Мьн бьньһер'э, дәсте
хwэ жи бинэ у бькэ нэк'са Мьн.
Нэбawэрийе нэкэ, ле бawэр бькэ!»

²⁸ Т'ума ле вэгэр'анд у готе:
«Хөдане мьн у Хwәдеие мьн!»
²⁹ Иса готэ wi: «Тэ Әз дитьм лэма
бawэр кьр? Хwәзи ль ван, йед кө
нэдитьнэ, ле бawэр дькьн!»

Мэрэме ве к'ьтебе

³⁰ Иса ль бэр шагъртед Хwә һе
гэлэк нишанед дьн жи кьрын, кө ве
к'ьтебеда нәһатьнэ ньвисаре. ³¹ Ле
бәле эв һатьнэ ньвисаре, wәки һун
бawэр бькьн, кө Иса йә Мәсиһ,
Көр'е Хwәде у бь ве бawэрийа пе
наве Wi жийина wә һәбә.

Иса у гьртьна мә'сийа

21 ¹ Пэй ве йәкер'а Иса диса
Хwэ ль дәве гола Тэбэри-
йәие нишани шагъртед Хwә кьр.
Әw бь ви аwайи қәwьми: ² Шьм-
һ'ун-Пэтрус, Т'умаие кө жер'а дь-
готьн «Һәвалщевии», Натанйеле
жь Qанайа Щәлиле, көр'ед Зәбәди
у дө шагъртед Исайә дьн һәвр'а
бун. ³ Шьмһ'ун-Пэтрус wanp'a гот:
«Әз дьчьм кө мә'сийа бьгьрьм». Wана
wир'а гот: «Әм жи т'эви тә
тен». һьнге әw р'абун чун к'эть-

нә қәйькәке, ле we шәве т'о тьшт
нэгьртьн.

⁴ Сьбәһ сафи бу, Иса ль дәве
голе сэкьни, ле шагърта ньзаньбу
кө Әw Иса йә. ⁵ һьнге Иса готэ ван:
«Лawькно! Wә тьшт нэгьртийә?»
Wана ле вэгэр'анд у готьне: «Ha». ⁶
һьнге Әwi готэ ван: «Т'ор'е баве-
жьнә алийе қәйькейи р'асте, һуне
бьгьрьн». Wана жи т'ор' авите у жь
дәст гэлэкбуна мә'сийа нькарьбун
кө т'ор' бьк'ьшандана.

⁷ һьнге шагърте кө Иса же һ'эз
дькьр Пэтрусp'a гот: «Әw Хөдан
ә!» Гава Шьмһ'ун-Пэтрус бьһист
кө әw Хөдан ә, к'ьнща хwә авитә
сэр хwә, чьмки әw тә'зи бу у хwә
авитә голе. ⁸ Ле шагъртед майин
т'ор' мә'сийава к'ьшандьн у пе қә-
йьке гьһиштьнә бәже, чьмки әw
нә дур бун, ле қаси дөсьд зәнди
дури бәже бун.

Иса т'эви шагъртед хwә нан дьхwә

⁹ Гава әw дәрк'этьнә бәже, wьр
агьре жь к'омьре вехьсти дитьн,
мә'си ль сэр у нан жи ль бәр. ¹⁰ Иса
wanp'a гот: «Һьнәк жь ван мә'си-
йед кө wә һежа гьртьнә биньн». ¹¹
Шьмһ'ун-Пэтрус жи к'этә қәйьке
у т'ор' к'ьшандә бәже, йа кө сәд у
пенци у се мә'сийед гьр теда бун.
Һақас гэлэк бун жи, ле диса т'ор'
нәқәльши.

¹² Иса wanp'a гот: «Wәрьн тә'ш-
те бьхwьн». Жь шагърта т'о кәси
жи төрөш нәкьр кө же бьпьрсийа:
«Тө к'и йи?» Чьмки wана заньбу
кө Әw Хөдан ә. ¹³ һьнге Иса незик
бу, әw нан һьлда да ван у оса жи

мә'си. ¹⁴ Әва иди щара сьсийа бу кө Иса пәй мьрын-р'абуна^ф Хвәр'а шагъртед Хвәва хойа бу.

Иса у Пәтрус

¹⁵ Гава ван тәште хвар, Иса жь Шьмһ'ун-Пәтрус пьрси: «Шьм-һ'уне көр'е Йуһ'әнна, тө Мьн жь ван зәфтьр һ'ыз дьки?» Пәтрус жер'а гот: «Бәле Хөдан, Тө зани кө эз Тә һ'ыз дькьм». Иса wir'а гот: «Бәрхед Мьн быч'еринә».

¹⁶ Иса щара дөда wir'а гот: «Шьмһ'уне көр'е Йуһ'әнна, тө Мьн һ'ыз дьки?» Әви гот: «Бәле Хөдан, Тө зани эз Тә һ'ыз дькьм». Иса жер'а гот: «Шьвангийе пәзед Мьн бькә».

¹⁷ Иса щара сьсийа жь Пәтрус пьрси: «Шьмһ'уне көр'е Йуһ'әнна, тө Мьн һ'ыз дьки?» һьнге дь-ле Пәтрус ешийа кө Ви се щара wir'а гот: «Тө Мьн һ'ыз дьки?» у гот: «Хөдан, Тө һәр тышти зани, Тө зани кө эз Тә һ'ыз дькьм». Иса wir'а гот: «Пәзед Мьн быч'еринә».

¹⁸ Эз р'аст бе хельф тәр'а дьбежьм, гава кө тө хорт буйи, тә хвәха қайиша хвә гьредьда у к'ода тә дьхвәст дьчуйи. Ле гава кө тө кал би, те дәстед хвә бьльнд ки у йә-ки дьне пышта тә гьредә у тә бьбә ви щийе кө тө нахвази һәр'ейи».

¹⁹ Ви әв йәк гот, да ә'йанкьрыне кө әве бь чь щур'ә мьрыне р'умәте^ф бьдә Хвәде. Пәй ве йәкер'а Ви Пәтруср'а гот: «Пәй Мьн вәрә».

Иса у шагърте һ'ызкьри

²⁰ Пәтрус пышт хвәва зьвьр'и, дит әв шагърте кө Иса же һ'ыз дь-кә пәй ван те. Әва әв шагърт бу, йе кө шива евареда хвә авитьбу һ'әмеза Иса у готьбу: «Хвәйи, әв к'и йә, кө we нәмамия Тә бькә?»

²¹ Пәтрус гава әв дит, жь Иса пьрси: «Хөдан, ле ижар әве чава бә?»

²² Иса wir'а гот: «Һәгәр Әз бь-хвазьм кө әв бьминә һ'эта Әз бем, чи тәр'а йә? Тө пәй Мьн вәрә!»

²³ Әва готьна нава хушк-бьрада бәла бу, йане әв шагърте нәмьрә. Ле бәле Иса бона ви нәготьбу, кө әв намьрә, ле готьбу: «Һәгәр Әз бьхвазьм кө әв бьминә һ'эта Әз бем, чи тәр'а йә?»

²⁴ Әва әв шагърт ә, йе кө бона ван йәка шә'дәтийе дьдә, өса жи әв йәк ньвисин. Әм заньн кө шә'-дәтийа ви р'аст ә.

²⁵ Һе гәләк кьред дьн жи һәнә, йед кө Иса кьрынә. Һәгәр әв бь һур-гьли бьһатана ньвисаре, бь т'әхмина мьн, әв к'ьтебед ньвисар ве дьнайяеда щи нәбуна.

К'аред Шандийа

Пешготын

К'єтеба «К'аред Шандийа» думайи «Мьзгинийа^ф Луца» йэ, йа кө бы дэсте Луца натийэ нывисаре. Мэрэме к'єтебе эв э, кө шыровэкэ пэйчуйед Мэси^ф чава бы р'ебэрийа Р'өһ'е^ф Пироз ль Оршэлиме^ф, Щьһустане^ф, Самэрийа^ф у вэлатед майинда бунэ шэ'дед Ви (1:8). Оса жи дьдэ к'ьфше, кө щьвина^ф ну бы чь зэлулийе у тэ'ли-гэнгийе һ'име хвэ гьрт у бь алик'арийа Р'өһ'е Пироз чава нава ван охьрмед гьранда пешда дьчу. Алики дьнва жи гава һе к'ур дьби, дьбини кө эва к'єтеба г'ариха мэси^фийе^ф йэ, кө жь Фьльстине нава щьһуйа^ф дэстпебу у паше бу бавэрикэ^ф г'эмаийа дьнийае.

Эм дькарын К'аред Шандийа сэр се п'ара п'арэвэкьн:

1. Бэлабуна мэси^фийе Оршэлимеда, пэй жорһьлатына Исар'а (1:1–8:3)
2. Бэлабуна мэси^фийе жь Оршэлиме у Щьһустанеда гьрти һ'эта Самэрийае, Шаме у щийед дьнэ дор-бэред Фьльстине (8:4–12:25)
3. Бэлабуна мэси^фийе нава вэлатед дор-бэре Бэ'ра Сьпи (Бэ'ра Навбэре), һ'эта Р'омайе^ф (13:1–28:31)

Жь ван қэвьмандьнед ве к'єтебеда йэкэ һэрэ бэрбьч'э'в бона кьред Р'өһ'е Пироз нывисар э, кө Р'ожа^ф Пенщийэ һ'эсабда ль Оршэлиме сэр бавэрмэндада чава қэват бари у р'ебэрийа щьвине кьр, щьвин у сэрверед we нав хэбата ванда қэват кьрын. һинкьрьнед мэси^фийед пешьн нава даннасинкьрьнада хойа дьбэ. Ава мэсэлэ, нава даннасинийа Пэтрусе^ф шандида^ф пэй стандьна Р'өһ'е Пироз-р'а (2:14-36), нава даннасинийа Г'арьстгэһеда^ф пэй қэнщбуна йе ньгсэқэтр'а (3:11-26), щабдайина Стэйфанда бэр щьвина гьрэгьред Оршэлиме (7:1-53) у готьнед Павлосда (13:16-41; 17:22-31; 20:18-35; 22:1-21; 24:10-21; 26:2-23). Эв қэвьмандьнед к'єтебеда кө тенэ биранине дьдьнэ к'ьфше, кө чава даннасинкьрын у һинкьрьнед шандийа бы ве қөдрэте тенэ кьрыне, йа кө бы қэвата Р'өһ'е Пироз щьвинеда нава э'мыре бавэрмэндада те к'ьфше у бы щьвине Мьзгинийа Иса Мэси^ф дьнийаеда бэла дьбэ.

Сэрэщэма фькьра к'єтебе

һазькьрьна шэ'дэтийа шандийа (1:1-26)

1. Соз у т'эмийа Исайэ хьлазийе (1:1-14)

2. Бъжартъна Матийо дэвса Щьһудайе^ф исхэрийоти (1:15-26)
 Шэ'дэтийа Оршэлимеда (2:1-8:3)
 Шэ'дэтийа вэлатед Щьһустане у Самэрийайеда (8:4-12:25)
 Оёльхе Павлос (13:1-28:31)

1. Р'ешитийа Павлосе шандийэ э'вльн (13:1-14:28)
2. Шевьра щьвина Оршэлимеда (15:1-35)
3. Р'ешитийа Павлосе шандийэ дёда (15:36-18:22)
4. Р'ешитийа Павлосе шандийэ сьсийа (18:23-21:16)
5. Павлосе гьрти Оршэлимеда, Қөйсэрийеда у р'ешитийа вийё һ'эта Р'омайе у ахьри (21:17-28:31)

**Бона Р'өһ'е^ф Пирози
 создайи
 (Луца 24:49)**

1 ¹ Т'ейофилоие хвэйқадьр, мын к'втеба хвэйэ э'вльнда[†] дэрһэқа ван һ'эму тыштада ньвиси, чь кё Иса кьр у һин кьр, жь серида ² һ'эта we р'ожа кё бэрбь э'змен һатэ һьлатьне. Ле he бэри э'змен һьлатьне Әви бы Р'ө-һ'е^ф Пироз т'эми ль шандийед^ф Хвэйэ бьжарти кьр. ³ Пэй ван щэфайед Хвэр'а Әви гэлэк щара Хвэ нишани ван дьда, р'аст дьда избаткьрьне кё Әв сах э. Навбэра чьл р'ожида ванва хёйа дьбу у дэрһэқа П'адшати^ф Хвэдеда^ф ванар'а хэбэр дьда. ⁴ Царэке гава Әв т'эви ван бу, т'эми да ван у гот: «Жь Оршэлиме^ф дэрнэк'э-вьн, ле бэле һивийа созе Баве^ф бьсэкьньн, бона к'ижани вэ жь Мын бьһист.[†] ⁵ Йуһ'энна^ф бь аве ньхөманд, ле һуне чэнд р'ожа шунда бь Р'өһ'е Пироз бенэ нь-хөмандьне^ф».[†]

Жорһьлатьна Иса

(Марқос 16:19-20; Луца 24:50-53)

⁶ Гава шагьрт^ф һэвр'а щики бун, жь Иса пьрсин у готьне: «Хө-дан^ф, ви зэманида Те П'адшати-йа Исраеле^ф ль ван вэгэр'ини?» ⁷ Әви ль ван вэгэр'анд у гот: «Әв нэ ише вэ йэ кё һун ван вэхт у зэмана бьзаныбьн йед кё Баве бь һ'өкөме Хвэ к'ьфш кьрьнэ. ⁸ Ле гава Р'өһ'е Пироз бе сэр вэ, һуне қəвате бьстиньн у жь Оршэлиме-да гьрти т'эмамыйа Щьһустане^ф, Самэрийайе^ф у һ'эта сэре дьне жи бьбьнэ шэ'дед Мын».[†] ⁹ Гава эв йэк гот, бэр ч'э'ве ван бэрбь э'змен һатэ һьлатьне у э'врэки жь бэр ч'э'ве ван Әв вэшарт.[†]

¹⁰ Әв he зур' бьбун ль чуйина Вийё э'змен дьньһер'ин, ва дё мэр-вьед к'ьнщсьпи щэм ван сэкьнин ¹¹ у готьн: «Гэли щэлилийа^ф! һун чьма өса сэкьни нэ у ль э'змен дьньһер'ьн? Әв Исайте кё жь нав вэ һатэ һьлатьне, we өса жи бе, чава вэ дит Әв чу э'змен».

1:1 Луца 1:1-4. **1:4** Луца 24:49. **1:5** Мэтта 3:11; Марқос 1:8; Луца 3:16; Йуһ'энна 1:33.
1:8 Мэтта 28:19; Марқос 16:15; Луца 24:47-48. **1:9** Марқос 16:19; Луца 24:50-51.

Бьжартына Матийо дэвса
Цьһудайе^ф исхэрийоти
(Матта 27:3-10)

¹²Һынге эвана жь ч'ийайе^ф Зэй-т'уне вэгэр'ийанэ Оршэлиме, кө р'ийа р'ожэкэ шэмийе* дури Оршэлиме бу. ¹³Гава һатгьнэ бажер, чунэ ода мэзынэ жорьн, эв щийе кө Пэтрус^ф у Йуһ'энна^ф, Ақуб^ф, Эндрауьс, Филипо, Т'ума, Бэртоломэйо, Мэтта, Ақубе^ф һалфаво, Шьмһ'уне вэлатп'арез^ф у Цьһудайе^ф Ақуб теда дьман.[†] ¹⁴Ван һ'эму-йа һэр гав һэвр'а т'эви к'өлфэта у Мэрийэма^ф дийа Иса у бьрайед Ви д'оа дькьрын.

¹⁵Ван р'ожада Пэтрус нава бавэрмэндада р'абу, (кө ль вьр қаси сэд у бист мэрви бун) у гот: ¹⁶«Гэли бьра! Гэрэке эв ньвисара^ф бьһата сери, чава кө бэри ве йэке Р'өһ'е Пироз бь дэве Дауьд^ф бона Цьһуда^ф готьбу, кө эв бу р'ебэре ван, йед кө Иса гьртгьн. ¹⁷Эв т'эви мэ нав һ'эсабе мэда бу у п'ара ви жи нава ви қольхида бу».

¹⁸(Эви бь һэде кьре хвэйи нэ-һэқ э'рдэк станд у ль вьр сэрсери к'эт, зьк ле қалыши дьл-һ'наве ви һ'эму р'ьжийан. ¹⁹Эва йэка һ'эму бьнэлийед Оршэлимева э'йан бу, һ'эта бь зьмане хвэ жи ви э'рди-р'а һэқьлдьма готгьн, ава готи «Э'рде хуне».)[†]

²⁰Пэтрус думайи кьр гот: «Ча-ва к'ьтеба Зэбурада^ф жи ньвисар э:

«Дэ бьра мала ви хьрабэ бэ, кэсэк теда нэминэ»[†]

у:

«Дэ бьра қольхе вийи сэрвертийе йэки дьн бьстинэ».[†]

²¹Ава гэрэке йэк жь ван мера бэ, к'ижан кө т'эмамыйа ви вэхти т'э-ви мэ бунэ гава Хөдан Иса т'эви мэ бу, ²²жь ньхөмандьна Йуһ'эннада гьрти һ'эта we р'ожа кө Эв жь нав мэ бэрбь э'змен һатэ һьлатьне. Эв гэрэке т'эви мэ бьбэ ш'эде р'абуна Вийэ жь мьрьне».

²³Д'о мэри данэ сэкьнандьне, йэк Усьве^ф кө жер'а Барсабо дьготгьн (кө наве ви данибун Йусто) у йе дьн Матийо. ²⁴Д'оа кьрын у готгьн: «Хөдан, Т'о кө дьле^ф һэр кэси зани, жь ван һэр д'оа к'ижани кө Т'о дьбьжери бьдэ к'эфше, ²⁵вэки эви қольхе шандитийе бьстинэ, жь к'ижани Цьһуда^ф же к'эт кө һэр'э щийе хвэ». ²⁶П'эшк сэр ван авитгьн, п'ара Матийо к'эт у эв сэр һ'эсабе йанздэһ шандийада зедэ бу.

Һатгьна Р'өһ'е Пироз
Р'ожа^ф Пенцийэ һ'эсабда

2 ¹Гава Р'ожа Пенцийэ һ'эсаб һат,[†] һ'эму жи һэвр'а щики бун. ²Ньшкева жь э'змен мина дэнге байе қайим дэнгэк һат у т'э-мамыйа we мала кө теда р'уньшт'ьбун т'ьжи кьр. ³Һынге зьманед мина алава егьр ванва х'оа бун у ль сэр һэр йэки жь ван данин.

* **1:12** Ава готи «Километрэке».

1:13 Мэтта 10:2-4; Марқос 3:16-19; Луқа 6:14-16. **1:19** Мэтта 27:3-8. **1:20** Зэбур 69:25. **1:20** Зэбур 109:8. **2:1** Қануна К'аһинтийе 23:15-21; Дөбарэкьрына Қануне 16:9-11.

⁴ Һ'эму бь Р'өһ'е Пироз г'ьжи бун у дэстпекьрын зьманед майин хэбэр дан, чава кө Р'өһ'е Пироз эв дьданэ хэбэрдане.

⁵ Үи чахи Оршәлимеда щьһу-йед^ф хвәдехоф дьман, эв жь нав Һ'эму мьләтед бьн п'әр'е э'зменда һатьбун. ⁶ Гава эв дәнг һат, щьм-э'тәкә гьран щьвийа у т'әвиһэв бу, щьмки дьбьһистьн кө эвана бь зьманед ван һәр йәки хэбэр дьдан ⁷ у һ'әйр-һ'өжмәк'ар, зәндәгьрти майи дьготьн: «Эв Һ'эмуйед кө хэбэр дьдьн нә жь Щәлиле^ф нә? ⁸ Ле чава жь мә һәр йәк ви зьмани дьбьһе, йе кө эм навда дьне к'әтьнә? ⁹ Партойи, мәди^ф, елами, бьнәлийед Мәсопотамийае, Щьһустане, Кәпәдоқийае, Понтосе, Асийае^{*}, ¹⁰ Фьригийае, Памфилйае, Мьсьре у йед ль алийе Либйае незики Курене у өса жи йед хәрибә жь Р'оме^ф һати, ¹¹ щьһу^ф у нәщьһуйед^ф кө һатьнә сәр бауәрийа^ф щьһуйа, өса жи кьрети у әрәб. Эм дьбьһен кө эвана бь зьмане мә кьред Хвәдейә мөзьн дьбежьн». ¹² Һ'эмуйа һ'әйр-һ'өжмәк'ар шашмайи һәвдөр'а дьготьн: «Эв чь һ'әвал ә?» ¹³ Ле һьнәка жи қәрфе хвә дькьрын у дьготьн: «Пе шәрава ну сәрхвәш бунә».

Даннасинийа Пәтрүсә пәй һатьна Р'өһ'е Пирозр'а

¹⁴ Һьнге Пәтрүс т'әви һәр йанз-дәһа р'абу дәнге хвә һьлда у щьм-ә'тер'а гот: «Гәли щьһуйа у һ'ә-

муйед кө Оршәлимеда дьминьн! Бьра эв йәка вәва ә'йан бә у гөһ бьдьнә хэбәред мьн. ¹⁵ Эвана нә сәрхвәш ьн, чава кө һун дьфь-кьрын, һе сәре сьбе сьһ'әт нәһә йә.* ¹⁶ Ле әва әв йәк ә, чь кө Йеол п'ехәмбәр^ф готийә:

¹⁷ «Хвәде дьбежә: Р'ожед ахьрийеда we аһа бә, Эзе жь Р'өһ'е Хвә сәр Һ'эмү мәрывада бьбариньм, көр' у қизед вәйе п'ехәмбәртийе^ф бькьн, щәһьлед вәйе дитьнока бьбиньн у кал-пиред вәйе жи хәвна.

¹⁸ Бәле, Эзе ван р'ожада Р'өһ'е Хвә һ'әта сәр хөлам у шарийед Хвәда жи бьбариньм у we п'ехәмбәртийе бькьн.

¹⁹ Жор ль ә'змен тьштед ә'щәбмайи бьдьмә к'ьфше у жер сәр әрде жи нишана, хун у агьр, ду у духан.

²⁰ Тә'ве бьқарә тәри бә у һиве жи сор бә мина хуне, һе бәри һатьна Р'ожа^ф Хөданә мөзьн у навә нишан.

²¹ У we өса бә, һәр кәсе кө гази навә Хөдан кә we хьлаз^ф бә.†

²² Гәли исраелийа, ван хэбәра бьбьһен! Исәйе Ньсрәте, мәрывәки кө жь алийе Хвәдеда т'әстиқь-ри, кө Хвәде пе Ви нава вәда

* **2:9** Үи чахи «Асия» кем у зедә мьск'әне Т'ьркия иройин буйә.

* **2:15** Щьһуйа ль гора әдәте хвә сәре сьбе нан нәдьхварьн һ'әта сьһ'әта нәһа пәй дөар'а.

2:21 Йеол 2:28-32.

нишан, к'эрэмэт у кьред қəват кьрын, чава кө һун хвəха жи заньн. ²³ Бона Ви Хвəде һе пешда қьрар кьрбу у бь занəбуна Ви Əв к'этə дəсте вə, вə жи бь дəсте йед бейи Қануна^ф Хвəде* дармьхе хьст көштгьн.[†] ²⁴ Ле Хвəде қəйдед мьрьнейə щəфе вəкьрын, Əв жь мьрьне р'акьр, чьмки мьрьне нькарьбу һ'ок'оми сэр Ви бькьра.[†] ²⁵ Дауьд бона Ви дьбежə:

«Мьн т'ьме Ходан пешийа хвə дьдит,
чьмки Əв ль мьле мьни
р'асте йə, кө əз
нəльк'омьм.

²⁶ Бона we йəке дьле мьн ша бу,
зьмане мьн жи жь əшқа
нəсəкьни,

бədəна мьнə мьри жи we бь
г'оман бьжи,

²⁷ чьмки Те дийаре^ф мьрийада
мьн нəһели,
нə жи Те бьһели кө Амьне Тə*
брь'зə.

²⁸ Тə р'ийед ə'мьр мьнва ə'йан
кьрын,
Те шабуна диндара Хвəва
мьн т'ьжи ки.[†]

²⁹ Гəли бьра! һ'əшцə йə кө əз
ашкэрə бона Дауьде бавə'шир вə-
р'а бежьм, кө əв мьр дəфьн кьрын,
т'ьрба ви һ'этə р'ожə иро жи на-

ва мəдə йə. ³⁰ Ле əв кө п'ехəмбэр бу, ви заньбу кө Хвəде бь сонд вир'а соз дайə, we жь бədəна ви Йəки дайнə сэр т'əхте ви.[†] ³¹ Əви əв йəк һе пешда дит у бона р'абуна Мəсир^ф гот, кө Əве дийаре мьрийада нəминə, нə жи бədəна Вийе бьр'зə.[†] ³² Əвə əв Иса бу, йе кө Хвəде Əв жь мьрьне р'акьр, кө əм һ'əму жи ш'эдə нə. ³³ Хвəде Əв һьлк'ьшанд да к'елəка Хвəйə р'асте, Əви жи Р'oh'е Пирози создайи жь Баве станд у жорда баранд, чава кө һун ньһа дьбиньн у дьбьһен. ³⁴ Р'аст ə Дауьд нəчубу ə'змана, ле ви хвəха əв йəк гот:

«Ходан готə Хвəйе мьн,
ль мьле Мьни р'асте р'уне,
³⁵ һ'этə кө Əз дьжмьнед Тə
бькьмə бьне п'ийед Тə».[†]

³⁶ Ньһа бьра т'əмамайя мала Исраел р'ьнд заньбə əв Исайе кө вə хач^ф кьр, Хвəде Əв һьн кьрə Хвəйи, һьн жи Мəсир^ф.

³⁷ Цьмə'те əв йəк кө бьһист, мина тирəке дьле ван к'эт, Пəтрус у шандийед майинр'а готьн: «Əм чь бькьн, гəли бьра?» ³⁸ Пəтрус ванр'а гот: «Т'обə^ф кьн у бьра жь вə һэр йəк бь наве Иса Мəсир^ф бона г'онəафубуне бе ньх'омандьне^ф у һуне Р'oh'е^ф Пироз п'ешк'еш бьстиньн. ³⁹ Əв соз бона вə у зар'ед вə

* **2:23** Бь йунани хəбэр бь хəбэр аһа йə: «Бь дəсте нэр'аста». Щьһуйа мьлэтед нəщьһу г'онəк'ар у нэр'аст һ'əсаб дькьрын, нə т'əне бона ван кьрьнед хьрабə кө ван дькьрын, ле һьн жи бона we йəке кө əв бейи Қануна Хвəде бун у жь Паймана Хвəде дэр дьжитьн. Бьхуньн Р'омайи 2:12-16; Корьнт'и I, 9:21; Галати 2:15; Луқа 24:7.

* **2:27** Нава һьнəк вəлгэр'андьнада «Пирозе Тə» һатийə ньвисаре.

2:23 Мəтта 27:35; Марқос 15:24; Луқа 23:33; Йуһ'əнна 19:18. **2:24** Мəтта 28:5-6; Марқос 16:6; Луқа 24:5. **2:28** Зəбур 16:8-11. **2:30** Самуел II, 7:12-13; Зəбур 132:11. **2:31** Зəбур 16:10. **2:35** Зəбур 110:1.

йә, öса жи бона һ'әмуйед дур э кө Ходан Хвәде мәйе гази ван кә».

⁴⁰ Пәтрус бь гәләк хәбәрәд ма-ийин бь шәдәти һелан да ван, һи-ви жь ван кьр у гот: «Хвә жь ви ньсьле нәһәқ хьлаз кьн». ⁴¹ Әвед кө хәбәрәд ви қәбул кьрьн, пе аве һатьнә ньхөмандьне^ф у we р'оже вәкә се һ'әзара ль һәв зедә бун. ⁴² Ван т'ьме хвә ль һинкьрьна^ф шандийа дьгьрт, ль һәв дьщвьийан, нан кәрдькьрьн* у дөа дькьрьн.

Ә'мьре бавәрмәнда

⁴³ Хоф у тьрс дьк'әтә сәр һәр кәси у бь дәсте шандийа гәләк к'әрәмәт у нишан дьбун. ⁴⁴ һ'әму бавәрмәнд һәвр'а т'ьфақ бун у һәр тьштәд ван йәк бу. ⁴⁵ һәбук у мьлк'е хвә жи дьфьротьн у бәлайи һ'әмуйед һ'әвщә дькьрьн. ⁴⁶ һәр р'ож бь т'ьфақ дьчунә П'арьстгәһе^ф, малада нан кәрдькьрьн у эшқ-ша бь дьле сах хварьн дьхварьн, ⁴⁷ шькьрийа хвә Хвәде данин у т'әмаийа щьмә'те ль ван хвәш бу. Ходан жи р'ож бь р'ож һ'әсабе хьлазбуйа^ф зедә дькьр.

Қәнщбуна йе ньгада сәқәт П'арьстгәһеда

З ¹ Шарәке Пәтрус у Йүһ'әнна вәхте дөайе сьһ'әта сьсийа һьлдьк'ьшийанә П'арьстгәһе. ² Мәрвьәки жь зькмакийеда ньгада сәқәт һәбу, кө һәр р'ож данин бәр дәргәһе П'арьстгәһейи кө Бәдәв дьһатә готьне даданин,

кө жь йед дьһатьнә П'арьстгәһе п'арс кьра. ³ Әви кө дит Пәтрус у Йүһ'әнна дьк'әвьнә П'арьстгәһе, лава ван кьр кө п'арсе бьдье. ⁴ Пәтрус т'әви Йүһ'әнна ль ви ньһер'и у готе: «Ль мә бьньһер'ә!» ⁵ Әви жи ль ван ньһер'и у ч'әве ви ле бу, кө we тьштәки жь ван бьстинә. ⁶ һьнге Пәтрус готе: «Зер' у зиве мьн т'өнә, ле чи мьн һәйә эзе Ви бьдьмә тә. Бь наве Иса Мәсиһе Ньсрәте р'абә бьгәр'ә». ⁷ Дәсте вийи р'асте гьрт р'акьр, пер'а-пер'а қөдуме чока у гузәкед ви шьдийан. ⁸ Әви банзда сәр хвә сәкьни, дәстпекьр гәр'ийа у т'әви ван к'әтә П'арьстгәһе дьгәр'ийа, банздьда у шькьри дьда Хвәде. ⁹ Т'әмаийа щьмә'те дит кө әв дьгәр'ә у шькьрийе дьдә Хвәде. ¹⁰ Гава әв нас кьрьн кө әв ә, йе кө бона п'арсе бәр дәргәһе П'арьстгәһейи Бәдәв р'удьньшт, бона тьште кө т'әви ви қәвьми һ'әйирин у зәндәгьрти ман.

Пәтрус һевангәһа^ф

Сьлеманда^ф даннасин дькә

¹¹ Әви кө Пәтрус у Йүһ'әнна бәр'нәдьдан, т'әмаийа щьмә'те әщәбмайи бәрбьр'и ван бәзи, һ'әта ви щийе кө жер'а дьготьн һевангәһа Сьлеман. ¹² Пәтрус кө әв йәк дит, щьмә'тер'а гот: «Гәли исраелия! һун чьма бона ве йәке әщәбмайи манә? Чьма тьһәрәки ль мә дьньһер'ьн? Те бежи қәй мә бь қәват йан хвәдеп'арьзийа хвә әв да гәр'е? ¹³ Хвәдейе Ибраһим^ф,

* 2:42 Ль ве дәре те фә'мкьрьне, кө бавәрмәнда пешийе нан дьхвар, паше Шива Ходан дәрбаз дькьрьн.

Исаа, Ақуб у Хвәдейе кал-бавед мә, Әвде Хвә Иса р'умәт кър.† Вә нәмамийа Ви кър у бәр Пилато^ф г'эхсир кър, гава әви қърар кър-бу кә Ви бәр'дә. ¹⁴ Вә Йе Пироз^ф у р'аст г'эхсир кър у йе меркөж хвәст кә вәр'а бе бәр'дане.† ¹⁵ Вә Ч'әвканийе жийине кәшт, ле Хвәде Әв жь мьрне р'акър у әм хвәха шә'дә нә. ¹⁶ У қәвата наве Ви әва мәрва қәнщ кър, к'ижани кә хун дьбиньн у нас дькьн. Бәле we ба-вәрийа^ф бь наве Ви әва бәр ч'ә'ве вә һ'әмуяа сах-сыламәт кър.

¹⁷ Ньһа гәли бьра, әз заньм кә вә жи мина сәрверед хвә бь нәзанийа хвә кьрийә. ¹⁸ Ле Хвәде чава бәри ве йәке бь дәве һ'әму п'ехәмбәра бона щәфе Мәсиһе Хвә готьбу, өса жи кър. ¹⁹ Ава г'обә кьн у бәрбь Хвәде вәгәр'ьн, кә гөнәйед вә бенә р'әситкьрне. ²⁰ Ђнгә вәхтед жийиндарийе жь һ'әзурийа Хөдан we бен у Әве Иса бьшинә, Әви Мәсиһе кә бәрәда бона вә к'ьфш кьри. ²¹ Лазьм ә Әв ль ә'змен бьминә, һ'әта кә Хвәде һәр тышти ну чекә,* чава кә һе бәре пешда Хвәде бь дәве п'ехәмбәрәд Хвәйә пироз готьбу. ²² Бәле Муса^ф гот: «Хөдан Хвәдейе вә we жь нав бьратийа вәда п'е-хәмбәрәки мина мьн вәр'а дәрхә. һәр чь кә вәр'а бежә, гәрәке хун гөһдарийа Ви бькьн. ²³ һәр к'и кә

гөһдарийа Ви п'ехәмбәри нәкә, жь нав щьмә'те we бе қәтандьн у өндакьрне.† ²⁴ У һ'әму п'ехәмбәра жи, жь Самуел† гьрти у йед пәйр'а чь кә готьнә, бона ван р'өжа хә-бәр данә. ²⁵ хун мират'хөред п'е-хәмбәра у we пәймане^ф нә, йа кә Хвәде т'әви кал-бавед вә* гьреда. Әви готә Ибраһим: «Бь зөр'әта тә эзе дөа һ'әму мьләтед дьнийәе бькьм».† ²⁶ Хвәде Әвде Хвә Иса мьләт'ра дәрхьст у пешийе шандә щәм вә, кә дөа вә бькә у бь ви авайи вә һәр кәси жь хьрабийед вә вәгәр'инә».

Пәтрус у Йуһ'әнна ль бәр щьвина^ф гьрәгьра

4 ¹ Пәтрус у Йуһ'әнна һе щьм-ә'тер'а хәбәр дьдан, к'аһина^ф у сәрвере нобәдаред П'арьстгәһе г'әви садудийа^ф сәр ванда гьртьн. ² Әвана ащз бьбун, чьмки вана щьмә'т һин дькьр, кә Иса жь мьрне р'абуйә, избат дькьрьн кә мьрийе р'абьн. ³ Әв гьртьн кьрнә кәле һ'әта р'өжа дьне, чьмки иди евар бу. ⁴ Ле гәләкед кә хәбәр дьбьһистьн бавәр кьрн, һ'әсабе ван гьһиштә пенщ һ'әзара.

⁵ Р'өжа дьне сәрвер, р'успи^ф у қанунзан^ф щьвийанә Оршәлиме. ⁶ һәнәне сәрәкк'аһин^ф, Қәйафа, Йуһ'әнна, Скәндәр у һ'әмуийед ма-йинә жь хун-қьнета сәрәкк'аһин

* **3:21** Аһа жи те фә'мкьрне: «Һ'әта кә Хвәде һәр тышти бинә сери», ава готи һәр тыштед кә бь дәве п'ехәмбәра дәрһәқа Иса Мәсиһда һатьнә готьне.

* **3:25** Нав һнәк дәстньвисарада дәвса «wә» «мә» һәйә.

3:13 Дәрк'әтьн 3:14-15. **3:14** Луқа 23:13-23. **3:23** Дөбарәкьрня Қануне 18:15, 18, 19.

3:24 Самуел I, 3:20. **3:25** Дәстпәбун 22:18; 26:4.

жи ль вьр бун, ⁷ Пэтрус у Йуһ'энна нава хвэда данэ сэкьнандьне у пьрсин: «Wэ бь чь қәwате йан бь чь нави эв йэка квр?» ⁸ We дэме Пэтрус бь P'öh'e Пироз т'ъжи wанар'а гот: «Гэли сэрwеред щьмэ'те у р'успийа! ⁹ һэгэр хун иро бона ве қәнщийа кә ви сәқәтир'а бу жь мэ дьпьрсьн, кә эw чаwа қәнщ буйя, ¹⁰ бьра wэ у т'эмамия мьлэте Исраелева э'йан бэ, кә эва бь сайа наве Иса Мэсиге Ньсрәте ль бэр wэ қәнщбуйи сэкьни йэ, Әwе кә wэ хач кьр у Хwәде жь мьрьне р'акьр. ¹¹ Әw э Әw кэвьре кә жь wэ хоста һатэ бер'умэткьрьне у бу сәре э'нишке^ф,[†] ¹² Бь кэсәки майин хьлазбун^ф т'өнэ, чьмки бьн п'эр'е э'зменда навәки дьн мәрьвар'а нәһатийэ дайине, кә эм бькарьбьн бь wi хьлаз бьн».

¹³ Гава wана мерк'имийа Пэтрус у Йуһ'энна дит у пе һ'эсийан кә эвана мәрьвнэ нэхwэнди у нэзаньн, э'щербмайи ман у те дәрхьстьн, кә эвана т'эви Иса бунэ. ¹⁴ Ле эw мәрьве қәнщбуйи кә т'эви wан сэкьни дитьн у нькарьбун тьштәк бьготана. ¹⁵ һьнге э'мьри ль wан кьрьн, кә эw жь щьвина^ф гьрэгьра дәрэн у һэвр'а шешьрин, ¹⁶ готьн: «Әм ван мәрьва чаwа бькьн? Чьмки һ'эму бьнэлийед Оршәлимева э'йан э кә бь дәсте ван к'эрэмәтәкә бэрбьч'эв бу у эм нькарьн инк'ар кьн. ¹⁷ Ле wәки нава щьмэ'теда һе бәла нәбэ, әм гәфе ль wан бьхwьн, кә т'ө щар бь Wi Нави кәсир'а хәбэр нәдьн».

¹⁸ Диса гази wан кьрьн, т'эми данэ wан, кә т'ө щар бь наве Иса хәбэр нәдьн у һин нәкьн. ¹⁹ Ле Пэтрус у Йуһ'энна ль wан вэгэр'андьн у готьн: «K'a хун хwәха бьфькьрьн, гәло эв йәк бэр Хwәде р'аст э кә әм гөр'а wэ бькьн, нә йа Хwәде? ²⁰ Әм нькарьн бона wан тьштед кә мэ хwәха дитьн у бьһистьн нәкьнэ дәнги». ²¹ Wана диса гәф ль wан хwар у бэр'дан. Бэр щьмэ'те мәнник сэр wан нәдитьн кә щәза бьдана wан, чьмки һ'эмуйа жи бона эw тьште қәwьми шькьри дьданэ Хwәде. ²² Ә'мьре wi мәрьве кә эв к'эрәмәта қәнщбуне жер'а бу чьл сали жортьр бу.

Дөайе бawәрмәнда

²³ Гава Пэтрус у Йуһ'энна һатьнэ бэр'дане, эw чунэ щәм к'ома хwэ у wанр'а һәр тьшт гьли кьрьн, чь кә сәрәкед к'аһин у р'успийа wанар'а готьбун. ²⁴ Wана жи гава бьһист, һэвр'а дәнге хwә һьлдан гази Хwәде кьрьн у готьн: «Йа Хwәйи, Ә'фьрандаре э'рд у э'змен, бә'ре у һ'эмуйед нав wанда,[†] ²⁵ Тә бь P'öh'e Пироз пе дәве баве мэ, э'вде Хwә Даwьд гот:

«Чьма нәщьһу қьлқьлин
у мьлэт жи бадиһәwа
т'вьдире дькьн?

²⁶ П'адшед дьнийайе һазьр
сәкьнин

у сэрwер һэвр'а мьқабьли
Хөдан у Мэсиге Wi
щьвийан.[†]

²⁷ Бэле р'аст ви бажарида сэр
 Э'вде Тэ Исайте пироз, Йе кө Тэ бь
 р'ункрьне^ф к'ьфш кьр, героде^ф
 у Пилатойе Понтийо т'эви нэщь-
 хуйа у мьлэте Исраеле щьвийан,[†]
²⁸ вэки ван тышта бькьн, чь кө Тэ
 не бэреда анэгори қэват у э'мьре
 Хвэ к'ьфш кьрбу бьбьн. ²⁹ Ньна
 йа Хөдан, сэр гэф-гөр'ийа ванда
 бьньгер'э, к'эрэме^ф хөламед Хвэ-
 р'а бькэ, вэки эм мерк'ими хэбэра
 Тэ хэбэр дьн, ³⁰ дәсте Хвэ дьреж
 кэ, вэки бь наве Э'вде Тэ Исайте
 пироз жь нэхвэшийа қэнщ бьн,
 нишан у к'эрэмэт бьқэвьмьн». ³¹
 һэма чава вана дөа хьлаз кьр,
 эв щийе кө эв щьвийайи бун һ'э-
 жийа у һ'эму бь Р'өһ'е Пироз т'эжи
 бун, дәстпекьрьн хэбэра Хвэде
 мерк'ими хэбэр дан.

Һэр тыште бавэрмэнда йэк бу

³² Дьл у р'өһ'е т'эмамия щьм-
 э'та бавэрмэнда йэк бу. Жь вана
 т'ө кэси һэбука хвэр'а нэдьгот кө:
 «Йа мьн э», ле һэр тыштед ван
 йэк бу. ³³ Шандийа бь қэвата зор
 ш'эдэтийа мьрьн-р'абун Хөдан
 Иса дьдан у к'эрэмэкэ мэзын сэр
 ван һ'эмуйа бу. ³⁴ Нава ванда т'ө
 кэс һ'эвще тыштэки нибу. Эвед
 кө хвэйе э'рда йан мала бун, дь-
 фьротьн у қимэте ван тыштед
 фьроти данин ³⁵ бэр п'ийед шан-
 дийа даданин у вана жи к'ер'а чь
 лазьм буйа бэла дькьрьн. ³⁶ Ава

йэки леви^ф жь Қөбрьсе, наве ви
 Усьв^ф, кө шандийа жер'а дьгот
 Барнабас, кө те фэ'мкьрне: «Йе
 Дьлдайине*», ³⁷ э'рдэки ви һэбу
 фьрот, қимэте ви ани бэр п'ийед
 шандийа дани.

Гөне һананийа у Саферийайе

5 ¹ Ле мэрвьэки наве ви һана-
 нийа т'эви жьна хвэ Сафери-
 йайе мьлк'эк фьрот, ² жь қимэте we
 һьнэк вэшарт, кө жьн жи һаш пе
 һэбу, һьнэк жи ани ль бэр п'ийед
 шандийа дани. ³ һьнге Пэтрус ви-
 р'а гот: «Һананийа! Эв чава бу кө
 мирещьн^ф қэлпе хьраб кьрэ дьле
 тэ, кө тө Р'өһ'е Пирозр'а дэрэва
 бьки у жь қимэте э'рде һьнэки
 вэшери? ⁴ Бэри фьротане нэ эв
 йа тэ бу? У пэй фьротанер'а жи
 қимэте we дәсте тэда нибу? Тэ
 чьма эв йэк кьрэ дьле хвэ? Тэ нэ
 кө мэрвар'а дэрэв кьр, ле Хвэ-
 дер'а». ⁵ Гава һананийа эв хэбэр
 бьһистьн, к'эт р'өһ'е хвэ да у тьр-
 сэкэ мэзын һ'эмуйед кө бьһистьн
 гьрт. ⁶ Хорт жи р'абун эв к'эфан
 кьрьн у бьрьнэ дэрва дэфьн кьрьн.

⁷ Вэкэ се сьһ'эта дэрбаз бу, жь-
 на ви кө ньзаньбу чь қэвьмийэ,
 к'этэ һьндөр'. ⁸ Пэтрус же пьрси
 гот: «Мьнр'а бежэ, вэ һэбука хвэ
 һэма һақаси фьрот?» Эве гот: «Бэ-
 ле, һэма һақаси». ⁹ һьнге Пэтрус
 вер'а гот: «Һун чьма бунэ йэк кө
 Р'өһ'е Хөдан бьщер'ьбиньн^ф? Ва

* **4:36** Наве «Барнабас» бь змане арами^ф те фэ'мкьрне: «Көр'е Дьлдайине», ава готи
 «Йе кө дьл дьдэ бэр инсен».

4:27 Мэтта 27:1-2; Марқос 15:1; Луқа 23:1-11; Йух'энна 18:28-29.

нэ дэнге ньгед ван мэръвед кө мере тэ дэфын кьрынэ жь пышт дери тен, we тэ жи дэрхьнэ дэрва». ¹⁰Пер'а-пер'а эw к'олфэт к'этэ бэр ньгед wi у р'öh'e хwэ да. һынге хорт к'этынэ һындөр', эwa мьрити дитын, һылдан бьрын к'елэка мере we дэфын кьрын. ¹¹Тьрсэкэ мэзын к'этэ сэр т'эмамияа цьвине^ф у һ'эмуйед кө эв йэк бьхистын.

К'эрэмэтед бь дэсте шандийа

¹²Бь дэсте шандийа гэлэк нишан у к'эрэмэт нав цьмэ'теда дьбун. (һ'эму бawэрмэнд һэвр'а һе-вангәһа^ф Сьлеманда дыщвийан. ¹³Т'ө кэси жь йед майин нэwерьбу незики ван буйа, ле бэле цьмэ'те жи қэдьре ван дьгьрт. ¹⁴Ле диса э'лалэта жьна у мера һе-һе зедэ дьбун, йед кө бawэрийа хwэ Ходан данин.) ¹⁵Бона ве йэке хэлце нэхwэш дэрдьхьстьнэ сэре р'ийа, даданинэ сэр дарбэста у бэр'а, wэки гава Пэтрус дэрбаз бэ, т'эне сийа wi бьк'эwэ сэр жь ван һьнэка. ¹⁶Э'лалэт жи жь бажаред дорбэра дьһатьнэ Оршэлиме, т'эви хwэ нэхwэш у йед кө жь р'öh'ед^ф һ'эрам щэфа дьк'ышандьн данин у һ'эму жи қэнщ дьбун.

Зерандьна шандийа

¹⁷Сэрэкк'аһин у һ'эмуйед т'эви wi, кө жь к'омэла садудийа бун, һ'эвсудийева дагьрти р'абун ¹⁸дэст авитьнэ шандийа, авитьнэ кэла цьмэ'тийе. ¹⁹Ле мьльак'этэ-

ки^ф Ходан we шэве дэргәһед кэле вэкьрын, эw дэрхьстьнэ дэрва у готэ ван: ²⁰«Һэр'ын П'арьстгәһеда бьсэкьнын у цьмэ'тер'а ван һ'эму готьнед ве жийине бежьн». ²¹Wана жи гөһдари кьр, сьбе зу к'этынэ П'арьстгәһе, дэстпекьрын һин кьрын.

Һынге сэрэкк'аһин к'ома хwэва һат, т'эви т'эмамияа к'ома р'успийед Израеле, цьвина гьрэгьра щьванд у шандьнэ кэле кө шандийа биньн. ²²Ле гава бэрдэсти чун, эw кэледа нэдитын, вэгэр'ийан һатын у готын: ²³«Мэ дит кө жь һэр алиһава кэла дадаий бу у нобэдар жи ль бэр дэргәһа бун, ле гава мэ вэкьр, мэ һындөр'да т'ө кэс нэдит». ²⁴Гава сэрwере нобэдаред П'арьстгәһе у сэрэкед к'аһина эв хэбэр бьхистын, сэр ван э'щэбмайи ман дьготын: «Гэло чь қэwьмийэ?» ²⁵We дэме йэки һат ванр'а гот: «Ва эw мэръвед wэ авитьбунэ кэле, П'арьстгәһеда сэкьни нэ у цьмэ'те һин дькьн!» ²⁶Wi чахи сэрwере нобэдара бэрдэстийава т'эвайи чун эw анин, ле нэ бь зорбэтийе, чьмки жь цьмэ'те дьтьрсийан, кө ван нэдьнэ бэр кэвьра.

²⁷Эw бьрын бэр щьвина гьрэгьра данэ сэкьнандьне, сэрэкк'аһин жь ван пьрси ²⁸у гот: «Мэ һ'ышк т'эми ль wэ нэкьр, кө бь Wi Нави һин нэкьн? Ле ва wэ Оршэлим бь һинкьрына хwэва т'ьжи кьрийэ, һун дьхwазьн щабдарийа хуна Wi Мэръви бькьнэ стуйе мэ». ²⁹Пэтрус у шандийед майинва щаб дан

у готын: «Эм гэрэке гөр'а Хwэде бькын, нэ кө йа мэрыва. ³⁰ Хwэде-йе кал-бавед мэ Иса жь мьрьне р'акьр, Эwe кө wэ дарва дардакьр кошт. ³¹ Хwэде Эw бьльнд кьр дани ль мьле Хwэйи р'асте, кө бьбэ Р'ебэр у Хьлазкьр^ф, wэки мэщала г'обэйе у гөнэафубуне бьдэ Исраеле. ³² Эм шэ'де ван тьшта нэ, оса жи Р'öh'e Пироз, к'ижан Хwэде да ван, йед кө гөр'а Wида нэ».

³³ Гава wана эв йэк бьхист, гэлэки герс к'этын у дьхwэстын ван бькөжын. ³⁴ Ле ферьсики^ф дэрсдаре Qануне хэбу, наве wi Гамалйел у нава т'эмамийа цьмэ'теда жи хwэй'қэдьр бу. Эва цьвина гьрэгьрада р'абу сэкьни э'мьр кьр кө шандийа хелэке дэрхьнэ дэрва ³⁵ у ванр'а гот: «Гэли израелийа! Ындава ванда һаш жь хwэ һэбьн кө һуне чь бькын. ³⁶ Wэхтэке Т'эwdас пешда һат, кө хwэ данибу дэwса йэки мэзын у wэкэ чарсьд мэрьви жи хwэ ле гьртьбун, эw һатэ коштыне, һ'эму пэйчуйед wi жи т'ур'-т'ур'и бун у кэс нэма. ³⁷ Пэй wir'а Цьһудайе Цэлиле жи р'ожед навньвисареда р'абу э'лалэтэкэ гьран ль пэй хwэ бьр, ле эw һатэ коштыне у һ'эмуьед пэй wi дьчун жи бэла-бэлайи бун. ³⁸ У ньһа эз ви һ'алида wэр'а дьбежьм, жь ван мэрыва вэгэр'ьн у ван бэр'дын. һэгэр эw шешьр йан шьхөл мэрьвати бэ, we бэтал бэ, ³⁹ ле һэгэр жь Хwэдеда йэ, һун нькарьн бэтал кьн. Мьқати хwэ бьн нэбэ кө һун р'абьнэ бэр Хwэде».

Щьвина гьрэгьра гөр'а wi кьр, ⁴⁰ гази шандийа кьрын, эw данэ бэр дамчийа, э'мьри сэр ван кьрын, кө иди бь наве Иса хэбэр нэдын у бэр'дан. ⁴¹ Эвана жи жь цьвина гьрэгьра чун, ша дьбун кө бона наве Иса һежайи р'эзилкьрыне бунэ. ⁴² һэр р'ож ль П'арьстгәһе у малада т'эме Мьзгини^ф дьдан у һин дькьрын кө Мэсиһ, Иса йэ.

Бьжартына һ'эфт к'омэқдара

Б ¹ Ван р'ожада гава шагьрт зедэ дьбун, цьһуйед кө йунани^ф хэбэр дьдан һьндава цьһуйед ибранида^{ф*} бина хwэ тэнг дькьрын, чьмки хөрэке кө һэр р'ож дьһатэ бэлакьрыне нэдыгьһиштэ жьнэбиьед ван. ² Wi чахи һэр донздәһа гази к'ома шагьрта кьр у готын: «Эв йэк нэ р'аст э кө эм даннасинийа хэбэра Хwэде бьһельн, хөрэк бэлакьрынева мьжул бьн. ³ Ньһа гэли бьра, жь нава хwэда һ'эфт мэрьвед бь шэ'дэгийа наве қэнщ бьбьжьрын, кө бь избати Р'öh'e Пироз у сэрвахтийева т'ьжи нэ, wэки эм ван дайньнэ сэр ви шьхөли. ⁴ Ле эме хwэ бьдынэ дөа у даннасинийа хэбэре». ⁵ Эва йэка һ'эму бawэрмэнда хwэш һат у эв мэрывана бьжартын: Стэйфан, мэрьwэки бь бawэри у Р'öh'e Пирозва т'ьжи, Филипо, Прокоро, Никанор, Тимон, Парменас у Николойе жь Энтакйайе, кө жь п'утп'арьстийе^ф һатьбу сэр бawэрийа цьһуйа. ⁶ Эвана бэр шандийа данэ сэкьнандьне, шандийа жи дөа

* 6:1 «Цьһуйед ибрани» эw бун, йед кө ль wэлате хwэда мэзын бьбун, зьмане ибрани йан арами хэбэр дьдан.

кърн у дәстед хвә данә сәр ван.
⁷У хәбәра Хвәде пешда дьчу, ә'ла-
 ләта шагърта Оршәлимеда гәләки
 зедә дьбу у жь к'аһина жи гәләка
 бауәри қәбул дькърн.

Гьртъна Стәйфан

⁸Стәйфан, әв мәрвәәки бь к'ә-
 рәм у қәwата Хвәдева т'жи бу,
 нав щьмә'теда к'әрәмәт у нишанед
 мэзън дькърн. ⁹Ле һьнакед жь к'ь-
 ништа^ф кә Азайи* дьһатә готъне,
 щьһуйед жь Курене у Скәндәрйа-
 йе у өса жи щьһуйед жь қәзайед
 Киликйайе у Асийае^ф р'абун т'әви
 Стәйфан к'әтънә д'wе. ¹⁰Ле нь-
 карьбун ль бәр we сәрвахтиье у
 ви Р'өһ'е кә пе хәбәр дьда бьсә-
 кьнийана. ¹¹Ви чахи дьзива сәре
 чәнд мәрйиа т'жи кърн кә бежън:
 «Мә бьһист кә әва тыштед мьқабь-
 ли Муса у Хвәде дьбежә». ¹²Бь ви
 авайи щьмә'т, р'успи у қанунзан
 т'әвиһәв кърн, р'аһьштънә Стәй-
 фан, әв гьртън у к'аши щьвина
 гьрәгьра кърн. ¹³Шә'дед дәрәw
 анин данә сәкьнандьне у ван гот:
 «Әва т'әрка хәбәр дана мьқабьли ви
 щийе пироз* у Қануна^ф Муса на-
 кә. ¹⁴Мә жь дәве ви бьһист кә гот:
 «Исайе Ньсрәте we ве П'арьстгәһе
 һьлшинә у ә'дәтед кә Муса данә
 мә бьгөһезә». ¹⁵Һ'әмуьед щьвина
 гьрәгьрада р'уньшти гава ль ви нь-
 һер'ин, дина хвә дане р'әнг-р'уйе
 ви мина р'әнг-р'уйе мьляк'әта бу.

Щабдайина Стәйфан ль бәр щьвина гьрәгьра

7 ¹һьнге сәрәкк'аһин Стәйфан-
 р'а гот: «Әв йәк р'аст ьн?» ²Әви
 гот: «Гәли бав у бьра, бьбьһен!
 Гава баве мә Ибраһим һе Мәсо-
 потамйайеда дьма, кә һе нәчубу
 бажаре һ'аране, Хвәдейе р'умәте
 вива хөйа бу ³у жер'а гот: «Жь
 wәлат у пьсамед хвә бьқәтә у
 һәр'ә ви wәлате кә әзе нишани тә
 кьм». ⁴һьнге Ибраһим жь wәлате
 к'ьлданийа^ф дәрк'әт ль һ'аране ма.
 Пәй мьрьна баве wir'а Хвәде әв
 warгöһастә ви wәлате кә һун ньһа
 теда дьминьн. ⁵Ль ве дәре warгәһ
 нәда ви, нә жи дәwса ньгәки, ле
 соз да кә ви wәлати чава мьлк' бь-
 дә ви у пәй wir'а жи бьдә зөр'әта
 ви, гава кә һе зар'ед ви т'өнәбун.[†]
⁶Хвәде wir'а аһа гот: «Зөр'әта тә-
 йе wәлате хәлқеда хәрибийеда бә,
 we ван бькьнә хөлам у чарьсд са-
 ли бьдънә щәфе. ⁷Ле диwана ви
 мьләте кә we жер'а бьбьнә хөлам»
 Хвәде гот, «Әзе бькьм, пәй we йә-
 кер'а әве дәрән, ль ви щийи Мьн
 бьһ'әбиньн». [†] ⁸Паше сьнәт^ф чава
 нишана пәймане да Ибраһим. Аwa
 гава Ишаq жер'а бу, р'ожа һ'әйшта
 әв сьнәт кьр у Ишаq жи Аqуб өса
 кьр, Аqуб жи һәр донздәһ көр'ед
 хвәйә бавәширед мә өса кърн.[†]
⁹Бавәшира жи жь һ'әвсудийе
 Усьв^ф чава хөлам фьротън, кә ви
 бьбьнә Мьсьре, ле Хвәде т'әви ви

* **6:9** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Льбәртин», кә те фә'мкърне: «Азайа хөлама».

* **6:13** «Щийе пироз» бә'са Пирозгәһе дькә.

7:3 Дәстпелун 12:1. **7:5** Дәстпелун 17:8; 48:8. **7:7** Дәстпелун 15:13-14; Дәрк'әтън 3:12.

7:8 Дәстпелун 17:10-14.

бу,[†] ¹⁰ эw жь h'эму тэнгасийед wi хьлаз кър. Гава эw бэр Фьрэwьне^Ф п'адше Мьсьре сэкьни, Хwэде к'э-рэм у сэрвахти даие, п'адше жи Усьв сэр Мьсьре у т'эмамия мала хwэ кърэ сэрвер.[†] ¹¹ һынге т'эма-мия wэлате Мьсьре у Кэнанеда^Ф бу хэлайи у к'этьнэ охърме гьран, кал-бавед мэ нькарьбун хөрэк дэстхьстана.[†] ¹² Аqуб кò бьхист ль Мьсьре гэньм дэст дьк'эwэ, щара э'wльн кал-бавед мэ шандьн. ¹³ Щара дòда Усьв хwэ бьрайед хwэва да наскърьне у э'сьле wi Фьрэwьнва э'йан бу. ¹⁴ һынге Усьв шанд гази баве хwэ Аqуб у т'э-мамия мала wi кър, кò сэрhэв h'эфте у пенц нэфс бун. ¹⁵ Аqуб бэржери Мьсьре бу, эw у кал-бавед мэ wьр мьрын. ¹⁶ Щьнийазед ван бьрнэ Шэхэме кьрнэ wi мэээле кò Ибраһим бь қимэтэки зива жь кòр'ед һаморе Шэхэме к'ьр'ибу.[†]

¹⁷ Гава эw wэхте кò Хwэде бь сонд Ибраһимр'а соз дабу незик дьбу, щьмэ'т Мьсьреда гэлэки зе-дэ бьбу. ¹⁸ Wi чахи п'адшаки дьн Мьсьреда р'абу, кò дэрhэқа Усьвда тыштэк ньзаньбу.[†] ¹⁹ Эwi һ'ьлэк'ари ль мьлэте мэ кър у кал-бавед мэ данэ щэфе, п'ейи сэр ван кър, кò эw зар'окед хwэ бавежьнэ дэрва, кò нэжин.[†] ²⁰ Wi чахи Муса жь ди-йа хwэ бу, эw йэки гэлэки бэдэw бу у се мэһа мала баве хwэда һатэ хwэйкьрне.[†] ²¹ Гава эw һатэ ави-тьне, қиза Фьрэwьн эw һьлда бьр,

чава кòр' хwэр'а мэзын кър. ²² Муса т'эмамия сэрвахтия мьсьрийа һин бу, хэбэрдан у шьхòле хwэда жи зор бу.

²³ Гава чьлсалийа wi т'эмам бу, дьле wir'а дэрбаз бу кò сэрики бьдэ хушк-бьрайед хwэйэ истра-ели. ²⁴ Эwi йэки истраели дит кò йэки мьсьри нэһэқи ле дькър, чу пышта wi, һ'эйф һьлда йе мьсьри кòшт. ²⁵ Муса т'ьре хушк-бьрайед wийе фэ'м бькьн, кò Хwэде we бь дэсте wi хьлазбуне бьдэ ван, ле фэ'м нэкьрын. ²⁶ Р'ожа дьне р'асти дò истраелийа һат кò шэр' дькьрын, хwэст кò ван ль һэв бинэ у гот: <Э'вдно! һун бьра нэ, чьма нэһэ-қийе ль һэвдò дькьн?> ²⁷ Ле эwe кò нэһэқи ль һэвалe хwэ дькър, эw т'эхсир кър у готе: <К'е тò сэр мэ сэрвер у һ'акьм к'ьфш кьри?> ²⁸ Йан тò дьхwази мьн жи мина wi мьсьрийе дòһò бькòжи?[†] ²⁹ Гава Муса эw йэк бьхист, р'эви wэлате Мидйане^Ф хэрибийеда ма у ль wьр дò кòр' жер'а бун.[†]

³⁰ Пэй чьл салир'а бэр'ийеда ль ч'ийайе Синайе^Ф мьльак'этэк нава алава агьре дьр'ийеда wива хòйа бу.[†] ³¹ Муса кò дит, ль сэр we йэке э'щепмайи ма. Гава незик дьбуйе кò бьбинэ, дэнге Хòдан бь-хист: ³² <Эз Хwэдеие кал-бавед тэ, Хwэдеие Ибраһим, Ишаq у Аqуб ьм>. Муса дьлэрьзи у нөwерьбу бьньһер'ийа. ³³ һынге Хòдан готе: <Чарьхед ньгед хwэ бехэ, чьмки

7:9 Дэстпeбун 37:11-28; 39:2, 21. **7:10** Дэстпeбун 37:1-36; 39:1-41-46.

7:11-15 Дэстпeбун 41:53-47:31; 49:33. **7:16** Йешу 24:32. **7:18** Дэрк'этьн 1:7-8.

7:19 Дэрк'этьн 1:10-11, 22. **7:20-22** Дэрк'этьн 2:1-10. **7:28** Дэрк'этьн 2:14.

7:29 Дэрк'этьн 2:11-22; 18:3-4. **7:30-34** Дэрк'этьн 3:1-10.

эw щийе кö тö ле сэкьни йи э'рде пироз э. ³⁴ Бале Мьн щөфе щьмэ'та Хwэ Мьсьреда дит у заринийа ван бьхист, эз натьмэ хwаре кö ван хьлаз кьм. Дэ ньһа wэрэ Эз тэ бышиньмэ Мьсьре.

³⁵ Эва эw Муса бу кö г'эхсир кьрын у готьне: «К'е тö сэр мэ сэр-вер у һ'акьм к'ьфш кьри?» Хwэде бь дэсте ви мьльйак'эте кö нав дьр'ийеда вива хöйа бу, эw чава сэрвер у хьлазкьр шанд.[†] ³⁶ Муса эw жь Мьсьре дэрхьстьн, ль Мьсьре, Бэ'ра Сорда, мөхдаре чьл сали бэр'ийеда нишан у к'эрэмэт кьрын.[†] ³⁷ Муса һэма эw бу, йе кö израелияр'а гот: «Хwэде we жь нав бьрайед wэда п'ехэмбэрэки мина мьн бона wэ дэрхэ».[†] ³⁸ Муса эw бу, йе кö бэр'ийеда нава щьмэ'те бу, ль сэре ч'ийайе Синайе жи г'эви ви мьльйак'эти бу, к'ижани г'эви ви кал-бавед мэр'а хэбэр дьда. Эва эw бу, йе кö эw хэбэред жийине һьлдьдан кö бьдэ мэ.[†]

³⁹ Ле кал-бавед мэ нэхwэстьн гөр'а ви бькьн, эw т'эхсир кьрын, дьлед хwэда вэгэр'ийанэ Мьсьре ⁴⁰ у һарунр'а^ф готьн: «Мэр'а хwэ-дейа чекэ, кö пешийа мэ к'эвьн, чьмки эw Мусайе кö эм жь wэлате Мьсьре дэрхьстьн, эм ньзаньн чь һатэ сэре ви».[†] ⁴¹ һэма ван р'ожада п'утэки мина голька чекьрын, қөрбан^ф ви п'утир'а дан у бона шьхө-ле дэсте хwэ к'эф кьрын.[†] ⁴² һьнге

Хwэде бэре Хwэ жь wan гөһаст у һьшт кö эw стэйркед э'змен бьһ'э-биньн, чава к'ьтеба п'ехэмбэрада ньвисар э:

Г'эло чьл сали қөрбан у һ'эди wэ бэр'ийеда Мьнр'а дан, Мала Израел?

⁴³ На, ле wэ коне Молох^ф хwэде у стэйрка Р'эмфан хwэдейе хwэ һьлдьдан, эв сурэт ьн, йед кö wэ чекьрын,

wэки һун ван бьһ'эбиньн. Бона ве йэке Эзе wэ сьргуни^ф ви алийе wэлате Бабилоне^ф кьм.[†]

⁴⁴ Бэр'ийеда Конe^ф Шэ'дэтийе г'эви кал-бавед мэ бу. Эw öca һатэ чекьрыне, чава Эwe кö Мусар'а хэбэр да, э'мьр кьр кö мина ви шькьле кö дитьбу чекэ.[†] ⁴⁵ Паше кал-бавед мэ жи эw коне кö жь пешийа ванр'а мабу, һьлдан анинэ ви wэлати, ви wэхте кö ван г'эви Йешу жь ван мьлэта зэфт кьрбун у Хwэде жь бэр кал-бавед мэва бэри ван мьлэта дабу. Эw кон ль wьр ма һ'эта wэхте Даwьд.[†] ⁴⁶ Даwьд жи к'эрэм жь Хwэде станд, хwэст кö ханэке бона Хwэдейе Ақуб чекэ.[†] ⁴⁷ Ле Сьлеман бона Ви ханэк чекьр.[†] ⁴⁸ Ле бале Йе һэри Жорьн малед бь дэста чекьрида наминэ, чава п'ехэмбэр дьбежэ: ⁴⁹ «Э'зман г'эхте Мьн э, э'рд жи бьне п'ийед Мьн э.

7:35 Дэрк'этын 2:14; 3:2. **7:36** Дэрк'этын 7:3; 14:21; Жьмар 14:33.
7:37 Дөбарэкьрына Қануне 18:15. **7:38** Дэрк'этын 19:1-20:17; Дөбарэкьрына Қануне 5.
7:40 Дэрк'этын 32:1. **7:41** Дэрк'этын 32:2-6. **7:43** Амос 5:25-27.
7:44 Дэрк'этын 25:8-9, 40. **7:45** Йешу 3:14-17. **7:46** Самуел II, 7:1-16; Дирок I, 17:1-14.
7:47 Падшати I, 6; Дирок II, 3:1-17.

хуне чь мале Мьнр'а чекьн?

Хөдан дьбежэ.

Йан жи чь щийи бона

р'ьһ'этийа Мьн?

⁵⁰ Нэ дэстед Мьн эв хэр тышт чекьрнэ?†

⁵¹ Сэрһ'ьшкно! К'афьр у гөһада кэр'но!* хун т'ьме мьқабыли Р'өһ'е Пироз дьсэкьнн, кал-бавед вэ чава бунэ, хун жи өса нэ.[†] ⁵² Кал-бавед вэ жь п'ехэмбэра к'ижан нэзерандьн? Эвед кө һе бэреда бона хатьна Йе Р'аст дьготьн, дькөштьн. У ва ньһа жи вэ нэмамии-йа Ви кьр у кошт. ⁵³ Вэр'а Қанун бь дэсте мьльак'эта хатэ дайине, ле вэ хвэй нэкьр!»

Көштьна Стэйфан

⁵⁴ Гава эв тышт дьбьһистьн, һэ-ва ван дьк'эт у дьранед хвэ сэр ви дьч'ьр'ькандьн. ⁵⁵ Ле Стэйфан бь Р'өһ'е Пироз т'ьжи бэре хвэ э'зменда кьр, р'умэта^ф Хвэде у Иса ль мьле Хвэдеи р'асте сэкьни дит ⁵⁶ у гот: «Ва йэ эз э'змана вэбуйи дьбиньм у Көр'е^ф Мерьв ль мьле Хвэдеи р'асте сэкьни!» ⁵⁷ Ви чахи вана кьрэ қир'ин у гөһед хвэ гьртьн, һ'эму һэвр'а р'аһьштьнэ ви, ⁵⁸ эв жь бажер дэрхьштьн, данэ бэр кэвьра. Шэ'-да жи к'ьнщед хвэ данинэ бэр ньгед хортэки наве ви Шауул. ⁵⁹ Гава кэвьр давитьне, Стэйфан дөа кьр у гот: «Хөдан Иса, р'өһ'е мьн бьстинэ». ⁶⁰ һьнге ви чок да,

бь дэнге бьльнд кьрэ гази: «Хөдан, ве йэке ванар'а гөнэ^ф һ'эсаб нэкэ». Аһа кө гот, һеньжи*.

8 ¹ Шауул жи қайл бу, кө эв бе көштьне.

Шауул пэй

бавэрмэнда дьк'эвэ

Эве р'өже мьқабыли щьвина^ф Оршэлимеда зерандьнэкэ гьран дэстпебу. Пештьри шандийа һ'эмуйед бавэрмэнд бэлайи т'оп-рахед Щьһустане у Самэрийае бун. ² Мэрьвед хвэдехоф Стэйфан дэфьн кьрын у шинэкэ гьран сэр кьрын. ³ Ле Шауул гэлэк зьрар дьда щьвине, мал-мал дьгэр'ийа жьн у мер к'аши дэрва дькьрын давитьнэ кэле.[†]

Филипо Самэрийаеда

Мьзгинийе дьдэ

⁴ Эвед бэла-бэлайи бьбун дьгэр'ийан, Мьзгинийа хэбэре дьдан. ⁵ Филипо жи бэржери бажарэки Самэрийае бу, ванр'а бона Мэсиһ даннасин дькьр. ⁶ Э'лалэте бь дьл гөһдарийа готьнед Филипо дькьр, гава дьбьһистьн у дьдитьн эв к'эрэмэтэд кө ви дькьрын. ⁷ Жь гэлэк щьнак'этийа^ф р'өһ'ед һ'эрам бь дэнге бьльнд дькьрнэ қир'ин дэрдьк'этьн у гэлэк шьлушэ'т, ньгада сэдэт қэнщ дьбун. ⁸ һьнге шабунэкэ мэзын к'этэ ви бажари.

* **7:51** Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Дьл у гөһада бе сьнэтно».

* **7:60** Ава готи: «К'этэ хэве». Аһа те фэ'мкьрне: «Р'өһ'е хвэ да, мьр».

7:50 Ишайа 66:1-2. **7:51** Ишайа 63:10. **8:3** К'аред Шандийа 22:4-5; 26:9-11.

⁹ Мэрвэк ви бажарида һэбу наве ви Шьмһ'ун, эви не зува сербази дькър у самэри^ф э'щесмайи дькърн у хвэ жи данибу дэвса йэки мэзын. ¹⁰ Т'эмамияа цьмэ'те жь бы'ука һ'эта мэзына бы дьл гөһ дьданэ ви у дьготын: «Эв э эв <Qэвата Хвэдейэ мэзын> кө дьбежын». ¹¹ Бы дьл гөһ дьданэ ви, чьмки эви зува бы сербазийед хвэ эв э'щесмайи кьрбун. ¹² Ле гава вана бавэрийа хвэ эве мьзгинийа Филипо анин, йа кө бона П'адшатийа Хвэде у наве Иса Мэсин дьда, һын мер һын жьн, һ'эму жи пе аве һатьнэ ньхөмандьне. ¹³ Шьмһ'ун хвэха жи бавэр кьр һатэ ньхөмандьне у т'ьме т'эви Филипо бу. У гава эв нишан у к'эрэмэтед зор кө дьбун дьдит, э'щесмайи дьма.

¹⁴ Шандийед Оршэлимеда гава быһистын, вэки Самэрийае хэбэра Хвэде қэбул кьрийэ, Пэтрус у Йуһ'энна шандьнэ щэм ван. ¹⁵ Эв кө бэржер бун, бона ван дөа кьрн кө Р'өһ'е Пироз быстиньн, ¹⁶ чьмки һ'эта һынге не Р'өһ'е Пироз нэһатьбу сэр жь ван т'ө кэси, т'эне бы наве Хөдан Иса һатьбунэ ньхөмандьне. ¹⁷ һынге Пэтрус у Йуһ'энна дэстед хвэ данинэ сэр ван у вана Р'өһ'е Пироз станд.

¹⁸ Гава Шьмһ'ун дит, вэки бы дэст данина шандийа Р'өһ'е Пироз дьстиньн, п'эрэ дьрежи ван кьр ¹⁹ у гот: «Эви һ'өкөми бьднэ мьн жи, кө эз дэсте хвэ дайньмэ сэр к'е, Р'өһ'е Пироз быстинэ». ²⁰ Ле Пэтрус мир'а гот: «Зиве тэ бьра т'эви тэ быт'эр'ьбэ! Тэ т'ьре п'еш-

к'еша Хвэде п'эрэти те стандьне! ²¹ П'ара тэ ве йэкеда тыштэк т'өнэ, чьмки дьле тэ ль бэр Хвэде нэ р'аст э. ²² Дэ жь we храбийа хвэ вэгэр'э, р'эща жь Хөдан бькэ, бэлки эв нета тэйэ хьраб бе бахшандьне, ²³ чьмки эз тэ нава тэ'лайийа зьрав у қэйдед нэһэқийеда дьбиньм». ²⁴ Шьмһ'ун ле вэгэр'анд у гот: «Һун бона мьн һиви жь Хөдан бькьн, вэки жь эв готьнед вэ т'ө тышт нэйе сэре мьн».

²⁵ Гава вана шэ'дэти да у хэбэра Хөдан хэбэр дан, пашда вэгэр'ийанэ Оршэлиме у ль сэр р'ийа хвэ гэлэк гөндед Самэрийаеда жи Мьзгини дьдан.

Филипо у нэмере^ф жь вэлате Этйупйае^ф

²⁶ һынге мьлийак'эгаки Хөдан Филипор'а гот: «Р'абэ һэр'э алийе башуре, сэр we р'ийа кө жь Оршэлиме бэржери Газзайе дьбэ», кө чол-бэстэк бу. ²⁷ Эв жи р'абу чу у дина хвэ даие, ва йэ нэмерэки^ф жь Этйупйае вэзире Кандаке, ава готи ханьм-п'адша Этйупйае, кө вэк'иле т'эмамияа хьзна we бу, бона һ'эбандьне һатьбу Оршэлиме. ²⁸ Эв жь вьр вэдьгэр'ийа у э'рэба хвэда к'ьтеба Ишайа^ф п'ехэмбэр дьхвэнд. ²⁹ Р'өһ' Филипор'а гот: «Пешда һэр'э у р'эх э'рэбева һэрэ». ³⁰ Филипо жи бэзи незик буйе, быһист кө эв к'ьтеба Ишайа п'ехэмбэр дьхунэ у же пьрси: «Чь кө тэ дьхуни фэ'м дьки?» ³¹ Эви готе: «Эзе чава бькарьбьм фэ'м бькьм, һэгэр йэк мьнр'а шьровэнэкэ?» У һиви жь Филипо кьр

кө р'абэ р'эх ви р'уне. ³²Эв щийе
кө ви нъвисареда дьхвэнд эв бу:

«Мина пэза бона сэржежкьрне
һатэ бьрне

у чава бэрха ль бэр пэзбьр'е
хвэ нэжкьр к'алин,
қэт дэве Хвэ вэнэжкьр.

³³ Эв нъмьз кьрын у һаде Ви же
стандын.

Дэрһақа зөр'эта Вида к'е we
гыли кэ?

Чьмки э'мьре Ви жь р'убаре
дыне һатэ һьлдане.¹

³⁴ Нэмер жь Филипо пьрси у
готе: «Эз һиви дькьм мьнр'а бе-
жэ, п'эхэмбэр ван тьшта бона к'е
дыбежэ? Бона хвэ йан бона йэки
майин?» ³⁵ Филипо р'абу we нъ-
висареда дэстпекьр дэрһақа Мьз-
гинийа Исада wir'a шьровэжкьр.

³⁶⁻³⁷ Гава р'ийа хвэда дьчун,
эв гьһиштънэ авэке у нэмер гот:
«Ва йэ ав! Иди чь һаһелэ кө эз
бемэ ньхөмандьне?»* ³⁸ У нэмер
э'мьр кьр, кө э'рэбе бьдынэ сэкь-
нандьне, һэр дө жи к'этынэ аве у
Филипо нэмер ньхөманд. ³⁹ Гава
эвана жь аве дэрк'этын, Р'öh'е
Хөдан Филипо һьлда, иди нэмер
Филипо нэдит, эв эшқ у ша р'ийа
хвэда чу. ⁴⁰ Ле Филипо Ашдодеда
хөйа бу у дьгэр'ийа, Мьзгини дь-
да һэр бажари, һ'эта Қэйсэрийе
жи һат.

Чава Шауул ль Иса вэдьгэр'э

(К'аред Шандийа 22:6-16;
26:12-18)

9 ¹ Шауул жи һ'эта һьнге һе
гэф ль шагьртед Хөдан дь-
хвар кө ван бьдэ көштъне. Эв
чу щэм сэрэжк'аһин, ² дэстурнэ'-
мэ сэр к'ньништед Шаме жь ви
хвэстын, вэки һ'өкөме ви һэбэ
жьн у меред кө ль пай ве Р'е дьчын
һэгэр бьбинэ, ван бьгьрэ гьреда-
йи бинэ Оршэлиме. ³ Гава дьчу
незики Шаме бу, ньшкева жь э'з-
мен р'онайике дора ви шэwқ да.
⁴ Эв к'этэ э'рде у дэнгэк бьһист
кө wir'a дьгот: «Шауул, Шауул!
Тө чьма Мьн дьзерини?» ⁵ Эви
жи гот: «Тө к'и йи, эз хөлам?»
Ви дэнги готе: «Эз эв Иса мэ, Йе
кө тө дьзерини*. ⁶ Дэ ньһа р'абэ
һэр'э бажер, we тэр'а бе готъне
те чь бьки». ⁷ Эв мэрьвед кө т'э-
ви ви дьчун сар бун сэкьнин у
зар-зьман к'этын. Ван эв дэнг
дыбьһист, ле кэсэк нэдьдитън.
⁸ Шауул жь э'рде р'абу, ч'э'вед
ви вэжьри бун, ле тьшт нэдьдит.
Һьнге дэсте ви гьртън бьрнэ
Шаме. ⁹ Эв се р'ожа кор ма, нэ
хвар у нэ жи вэхвар.

¹⁰ Шамеда шагьртэки наве ви
һананийа һэбу, Хөдан дитьнокеда
һатэ бэр ч'э'ва у wir'a гот: «Һана-

* **8:36-37** Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «Филипо wir'a гот: «Һэгэр тө бь т'эма-
мийа дьле хвэ бавэр дьки, дькари». Эви ле вэгэр'анд у гот: «Эз бавэр дькьм, кө Иса
Мэснһ Көр'е^ф Хвэде йэ».

* **9:5** Нава һьнэк вэлгэр'андьнед кэвьнда эв жи һэйэ: «Тө чьфта хвэ нькари бавежи
шьва сартуж. Эв жи лэръзи у шашмайи гот: «Хөдан, Тө чь дьхвази эз бькьм?» У Хө-
дан wir'a гот».

нийа!» Әви гот: «Бәле, эз дьбьһем, Хөдан». ¹¹ Хөдан wir'а гот: «Р'абә һәр'ә we к'уча кө жер'а Р'аст дьбе-жын, мала Цьһудада бона йәки жь Тарсусе наве ви Шауул бьпърсә, ва йә әw we дөа дькә, ¹² дина хwә дайе, ва мәрик дитьнокеда һатә бәр ч'әва, наве ви һананийа, әw һат дәстед хwә данинә сәр ви, кө әw диса бьбинә». ¹³ һананийа ле вәгәр'анд у гот: «Хөдан, бона ви мәрви мьн жь гәләка бьһистийә, wәки Оршәлимеда ви чьqас хьра-би ль цьмә'та Тә кьрийә. ¹⁴ Вьр жи алийе сәрәкед к'аһинада һ'өкөме ви һәйә, һ'әмуйед кө гази наве Тә дькьн бьгьрә». ¹⁵ Ле Хөдан жер'а гот: «Тө һәр'ә, чьмки Мьн әw чава һащәтәк бьжартийә, wәки наве Мьн нәщьһуйа, п'адша у цьмә'та Израелева бьдә наскьрьне. ¹⁶ Эзе Хwәха нишани ви кьм, кө чьqа-си гәрәке бона наве Мьн щәфе бьк'ьшинә».

¹⁷ һананийа жи чу к'әтә we мале, дәсте хwә дани сәр ви у готе: «Шауул бьра! Хөдан эз шан-дьмә, әw Исайе р'ева р'асти тә һат, wәки тө диса бьбини у бь Р'өһ'е Пироз т'ьжи би». ¹⁸ Дәстхwәда жь ч'әвед ви мина капәке тьшт же wарийан, дит, р'абу пе аве һатә ньхөмандьне, ¹⁹ хwарьн хwар у qәwата ви һатә щи.

Шауул бажаре Шамеда Мьзгинийе дьдә

Чәнд р'ожа Шауул щәм ша-гьртед Шамеда ма. ²⁰ Дәстхwәда

Шауул дәстпекьр к'ьништада бона Иса даннасин кьр у гот кө: «Әw Көр'е Хwәде йә». ²¹ һ'әмуйед кө дьбьһистьн, ә'щәбмайи дьман у дьготьн: «Әва әw нинә, кө Оршәлимеда йед кө гази Ви Нави дькьрьн дькөштьн? У бона we йәке һатийә вьр жи, wәки ван бьгьрә у бьбә бьдә дәсте сәрәкед к'аһина?» ²² Ле Шауул һинкьрьне-да һе qәwат дьбу, избат дькьр кө Мәсин һәма Иса йә у дәнге һ'әму щьһуйед Шамеда дьда бьр'ине.

²³ Гава гәләк р'ож дәрбаз бун, щьһу шешьрин кө ви бькөжьн, ²⁴ ле Шауул нета ванә хьраб һ'әсийа. Әw шәв у р'ож бәр дәргәһед^ф бажер бун кө ви бькөжьн, ²⁵ ле шагьртед ви жи шәв әw пе сәпәте диwерва дахьстьн.[†]

Шауул Оршәлимеда

²⁶ Гава Шауул һатә Оршәли-ме, ви дькьр кө т'әви шагьрта бә, ле һ'әму жь ви дьгьрсийан, ван бawәр нәдькьрьн кө әw жи буйә шагьрт. ²⁷ һьнге Барнабас әw һьлда бьрә щәм шандийа у ван-р'а гьли кьр, кө әви р'еда чава Хөдан дитийә у т'әви ви хәбәр дайә, Шамеда жи чава мерк'и-ми наве Иса даннасин кьрийә. ²⁸ Шауул Оршәлимеда т'әви ван р'адьбу-р'удьньшт у бь наве Иса Хөдан мерк'ими даннасин дькьр. ²⁹ Өса жи т'әви щьһуйед кө бь йу-нани^ф хәбәр дьдан бь хәбәрдане дьк'әтә д'әwe, wана жи дькьр кө әw бькөшта. ³⁰ Гава бьра ве йәке

9:25 Корьнт'и II, 11:32-33.

h'эсийан, эw бэржер бьрьнэ Qэй-сэрийе у дэрбази Тарсусе кьрын.

³¹ Аwa щьвин ль т'эмамия Щьхустане, Щэлиле у Самэрийае дэмэке э'дльайийеда бу, р'òh'ани-йеда ава дьбу, бь хофа Хòдан у бь дьлдайна Р'òh'e Пироз пешда дьчу, баwэрмэнд зедэ дьбун.

Qэнщбуна Эйнейас

³² Пэтрус жи h'эму щийа дьгэ-р'ийа у бэржери щэм щьмэ'та Хwэ-дейэ Лидаие жи бу. ³³ Wьр мэрвьэк дит наве ви Эйнейас, кò h'эйшт салед ви бун, шьлуш'т щи-ньвинада п'алдаи бу. ³⁴ Пэтрус wir'a гот: «Эйнейас! Иса Мэсиh тэ qэнщ дькэ. Р'абэ у ньвина хwэ бьдэ hэв». Эw пер'a-пер'a р'абу сэр хwэ. ³⁵ H'эму бьнэлийед Лидаие у дэшта Шароне эw дитьн у бэрбь Хòдан вэгэр'ийан.

Сахбуна Табит'айе

³⁶ Йафайеда к'òлфэтэкэ шагьрт hэбу, наве we Табит'a, кò «Хэзал» те wэлгэр'андьне. Эва нава h'эму qэнщи у херкьрнада мабу. ³⁷ Wan р'ожада эwa нэхwэш к'эт мьр у эw шуштьн ода жорьнда данин. ³⁸ Йафа незики Лидаие бу. Гава шагьрта бьхист кò Пэтрус ль wьр э, дò мэри шандьн ниви кьрын у готьн: «Дэрэнги нэбэ зу wэрэ щэм мэ». ³⁹ Пэтрус жи р'a-бу т'эви wan hat. Гава гьништэ wьр, эw бьрьнэ ода жорьн, h'эму жьнэбийа дора ви гьрт у бь гь-ри эw к'ьнщ у кьрасед кò сахийа хwэда Хэзале бона wan дьруть-бун, нишани ви дьдан. ⁴⁰ Hьнге

Пэтрус h'эму дэрхьстьнэ дэрва, чок да дòа кьр у сэр щьнийазда вэгэр'ийа гот: «Табит'a! Р'абэ сэр хwэ». Эwe ч'э'вед хwэ вэкьрын, ль Пэтрус ньher'и, р'абу р'уньшт. ⁴¹ Эwi дэсте хwэ да we р'акьрэ п'ийа, паше гази щьмэ'та Хwэде у жьнэбийа кьр, эw сах бэр wan да сэкьнандьне. ⁴² Эва йака т'э-мамия Йафайеда бэла бу у гэлэка баwэрийа хwэ Хòдан анин. ⁴³ Пэтрус гэлэк р'ожа ль Йафайе мала Шьmh'уне ч'эрмкэрда ма.

Кор'нелийое нэщьһу^ф гази Пэтрус дькэ у дитьнока Пэтрус

10 ¹ Qэйсэрийеда мэрвьэки наве ви Кор'нелийо hэбу, р'эфа «Ордийа Италийаеда» сэрсэд бу. ² Эw мала хwэва йэки хwэйиман у хwэдехоф бу, щьмэ'та щьһуйар'a жи гэлэк хер дькьрын у hэр гав бэр Хwэде дòа дькьр. ³ Эwi нивро незики сьh'эта сьсийа дитьнокеда бэр ч'э'ве хwэ ашкэрэ мьлийак'э-тэки Хwэде дит кò hatэ щэм ви у wir'a гот: «Кор'нелийо!» ⁴ Эwi кò ль ви ньher'и, saw к'этэ сэр у гот: «Чь йэ, эз бэни?» Мьлийак'эт готе: «Хwэде дòа у херед тэ qэбул кьрын у Эw бир накэ. ⁵ Дэ ньна мэрийа бьшинэ Йафайе, гази Шьmh'ун^ф кэ, йе кò жер'a Пэтрус дьбежьн. ⁶ Эw чawa меван мала Шьmh'уне ч'эрмкэрда бэр бэ'ре дьминэ». ⁷ Гава эw мьлийак'эте кò wir'a хэбэр дьда чу, эwi гази дò хòламед мале у эскэрэки бэрдэстийи хwэйиман кьр ⁸ у hэр тьшт wanр'a гьли кьр шандьнэ Йафайе.

⁹Р'ожа дьне эвана не дьчун у незики бажер дьбун, Пэтрус незики сьһ'эта донздэһа р'абу сэр хени кө дөа бькэ. ¹⁰Пэй we йэкер'а эв гэлэки бьр'чи бу у хвэст кө нан бьхвэ. не гава нан һазьр дькьрын, мина сьһ'эте сэр wir'a дэрбаз бу. ¹¹У wi дина хвэ дайе, ва эзман вэбу, тыштэки мина дэстэхана мэзын һэр чар гошава дардабу, дьһатэ хваре сэр эрде. ¹²Сэр we һэр щур'э һ'эйванед чарп'е, шулькийед эрде у тэйрэдед эзмен һэбун. ¹³Дэнг һатэ wi: «Р'абэ Пэтрус, сэржекэ у бьхвэ». ¹⁴Ле Пэтрус гот: «һ'аша жь мьн Хөдан, мьн т'ө щар тыштэки һ'эрам йан һ'эр'ьми нэхварийэ». ¹⁵Щара дөда эв дэнг һатэ wi: «Эв тыште кө Хвэде һ'элал кьрийэ тө һ'эрам һ'эсаб нэкэ». ¹⁶Эва йэка се щара қэвьми у һынге эв дэстэхан эзменва һатэ һьлатьне.

¹⁷Пэтрус не э'щербмайи нав хвэда дьфькьри: «Эв чь дитьнок бу мьн дит?» ва эв мэрьюед кө Кор'нелию шандьбун ль бэр дэргэһ сэкьнин у мала Шьмһ'ун пьрсин. ¹⁸Дэнг дан готьн: «Шьмһ'уне кө жер'а Пэтрус дьбежьн ль вьр меван э?» ¹⁹Пэтрус не сэр we дитьноке дьфькьри, Р'өһ' жер'а гот: «Ва нэ се мэри ль тэ дьгэр'ьн. ²⁰Дэ иди р'абэ һэр'э хваре у дөдьли нэбэ т'эви ван һэр'э, чьмки Мьн эвана шандьнэ». ²¹Пэтрус жи пэһа бу, чу щэм ван мэрьюа у гот: «Эз ьм эве кө хун ле дьгэр'ьн.

хун бона чь һатьнэ?» ²²Ван гот: «Кор'нелиюе сэрсед эм шандьнэ. Эв мэрьюэки р'аст, хвэдехоф у алийе г'эмамия мьлэте щьһуһада жи хвэһе шэ'дэтиа қэнщ э. Эви э'мьр жь мьлийак'этеки пироз станд, кө тэ гази мала хвэ кэ у хэбэрдана тэ бьбьһе». ²³Һынге Пэтрус эв т'эглифи мале кьрын, щийе шэве да wan.

Р'ожа дьне Пэтрус р'абу т'эви ван чу, чэнд бавэрмэндед Йафайе жи т'эви wi чун. ²⁴Р'ожа дьн гьһиштьнэ Қэйсэрийе, Кор'нелию жи гази хвэхати у достед хвэ кьрбу у һивийа ван бу. ²⁵Гава Пэтрус дьк'этэ һьндөр', Кор'нелию пешийа wiда чу у к'этэ бэр ньга у бэр та бу. ²⁶Ле Пэтрус эв р'акьрэ п'ийа у готе: «Р'абэ бьсэкьнэ, эз хвэха жи мэри мэ». ²⁷Wir'a бь хэбэрдане к'этэ һьндөр' у ль вьр гэлэк щьвийайи дитьн. ²⁸Эви ванар'а гот: «хун хвэха заньн кө нэ э'дэте мере щьһу йэ, кө т'эви нэщьһуяа р'абэ-р'уне, йан һэвва һэр'ьн-бен. Ле Хвэде бэр мьн вэкр, вэки эз т'ө кэси п'ис йан һ'эрам һ'эсаб нэкьм. ²⁹Бона we йэке жи гава гази мьн кьрын, мьн на-на нэкр р'абум һатьм. У эз ньһа дьпьрсьм, вэ бона чь гази мьн кьрийэ?»

³⁰Кор'нелию гот: «Бэри чар р'ожа, незики ви чахи мьн дөайе сьһ'эта сьсийа мала хвэда дькр,* ньшкева мэрьюэк бь к'ьнще чил-қэрқаш ль бэр мьн сэкьни ³¹ у

* 10:30 Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Бэри чар р'ожа, һ'эта ви чахи мьн р'ожиф дьгьрт у дөайе сьһ'эта сьсийа мала хвэда дькр».

гот: «Кор'нелйо! Хвэде дөайед тэ бһистьн у херед тэйэ кьри жи бир анин. ³²Нһа мэрийа бһшинэ Йафайе гази Шьмһ'ун кэ, йе кö жер'а Пэтрус дьбежьн, эв чава меван ль мала Шьмһ'уне ч'эрмкәрда бэр бэ'ре дьминэ».* ³³Мьн жи пер'а-пер'а шандьнэ щэм тэ у тэ жи қәнщ кьр кö тö һати. Нһа эм һ'эму жи ль бэр Хвэде сэкьни нэ, кö чь жь Хөдан тэр'а һатийэ э'мьркьрне бежи, эм жи бьбьһен».

Даннасинийа Пэтрус мала Кор'нелйода

³⁴Пэтрус дэст бь хэбәрдане кьр у гот: «Эз нһа фэ'м дькьм, вэки Хвэде р'асте жи фьрқийе накэ нава мьлэта.† ³⁵Ле жь нав һэр мьлэтида, йе кö жь Ви хоф дькэ у р'астийе дькэ ль Ви қэбул э. ³⁶Һун иди р'ьнд заньн кö Хвэде эва хэбэра зар'ед Израелр'а шанд, бь Иса Мэсинһ Мьзгинийа э'дьлайийе да, Йе кö Хөдане һ'эмуйа йэ. ³⁷Оса жи заньн жь Щэлиле гьрти т'эмамайа Щьһустанеда чь қэвьми, пэй we ньхөмандьнер'а, йа кö Йуһ'энна даннасин кьр, ³⁸чава Хвэде Исайте Ньсрэте бь Р'өһ'е Пироз у қэвате к'ьфш кьр, кö бь қәнщикьрне гэр'ийа у һ'эмуйед кö бьн бьндэстийа мирещьнда бун қәнщ кьрн, чьмки Хвэде т'эви Ви бу. ³⁹Эм хвэха

шэ'дед ван һ'эму тьшта нэ, йед кö Әви т'опрахед Щьһустане у Оршэлимеда кьрн. Паше Әв дарва дардакьрн у кöштьн, ⁴⁰ле Хвэде Әв р'ожа сьсийа жь мьрне р'акьр, да э'йанкьрне, ⁴¹нэ кö һ'эму щьмэ'тер'а, ле ван шэ'дар'а, йед кö пешийе жь алийе Хвэдеда һатьбунэ бьжартьне, ава готи мэр'а, йед кö пэй мьрнр'абуна Вир'а т'эви Ви хварьн у вэхварьн. ⁴²У Әви т'эми ль мэ кьр, вэки эм щьмэ'тер'а даннасин кьн у шэ'дэтийе бьдьн кö Әв э һ'акьме мьрийа у зендийа жь Хвэдеда к'ьфшкьри. ⁴³Һ'эму п'ехэмбэр шэ'дэтийа Ви дьдьн, кö һ'эмуйед бавэрийа хвэ Ви биньн, we бь сайа наве Ви гөнаэфубуне бьстиньн».

Нэщьһу жи Р'өһ'е Пироз дьстиньн

⁴⁴Пэтрус һе эв тьшт дьготьн, Р'өһ'е Пироз һатэ сэр һ'эмуйед кö эв готьн дьбьһистьн. ⁴⁵Бавэрмэндед э'сьле хвэда щьһу*, йед кö т'эви Пэтрус һатьбун, зэндэ-гьрти ман, кö Р'өһ'е^ф Пироз чава п'ешк'еш сэр нэщьһуйада** жи бари, ⁴⁶чьмки бьһистьн кö вана бь зьмана хэбэр дьдан у щькьри дьданэ Хвэде. һьнге Пэтрус гот: ⁴⁷«Иди к'и дькарэ нөһелэ кö эвана пе аве бенэ ньхөмандьне^ф, йед кö мина мэ Р'өһ'е Пироз жи

* 10:32 Нав һнэк дэстньвисарада эв жи һэйа: «Әве бе тэр'а хэбэр дэ».

* 10:45 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Сьнэткьри».

** 10:45 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Нэсьнэткьрийада».

10:34 Дөбарэкьрне Қануне 10:17.

стандън?»⁴⁸ Ви чахи э'мър кър кө бь наве Иса Мәснх бенә нхѳмандьне. Паше вана ниви жь ви кър кө чәнд р'ожа ль вьр бьмина.

Пәтрус щьвина Оршәлимер'а шьровәдкә кө чьма чубу мала йәки нәщьһу^ф

11¹ Шандийа у бавәрмәнд дед алийе Щьһустанеда дьман, бьһистьн кө нәщьһуйа жи хәбәра Хвәде қәбул кьрьнә.² Гава Пәтрус һәвраз чу Оршәлиме, бавәрмәндед э'сьле хвәда щьһу әв нәһәқ дькьрьн у³ дьготьн: «Тѳ чуйи щәм мәрвьед нәсьнәткьри у тә т'әви ван нан хварийә!»⁴ һьнге Пәтрус дәстпекьр бь һур-гьли ванр'а шьровәкьр у гот: ⁵ «Мьн бажаре Йафайеда дѳа дькьр, мина сьһ'әте сәр мьнр'а дәрбаз бу. У мьн дитьнокеда ль бәр ч'ә'ве хвә дит, дәрданәкә мина дәстәхана мәзьн һәр чар гошава жь э'змен дардабу һатә хваре, ль бәр мьн сәкьни. ⁶ Әз не зур' бьбум мьн ле дьньһер'и, мьн дина хвә даје, ва нә һ'әйванед чарп'е, р'ә'вьр, шулькийед ә'рде у тәйрәдед э'змен. ⁷ һьнге мьн дәнгәк бьһист кө мьнр'а гот: «Р'абә Пәтрус, сәржекә у бьхвә». ⁸ Ле мьн гот: «Һ'аша жь мьн, Хѳдан, т'ѳ цар тыштәки һ'әрам йан п'ис нәк'әтийә дәве мьн». ⁹ Цара дѳа әви дәнги жь э'змен ль мьн вәгәр'анд у гот: «Әв тыштәд кө Хвәде һ'әлал кьрийә, тѳ һ'әрам һ'әсаб нәкә». ¹⁰ Әва йәка се щара қәвьми у һәр тышт

пашда э'зменва һатә к'ьшандьне. ¹¹ һәма ви чахи се мәрийед кө жь Қәйсәрийе шандьбунә пәй мьн бәр мала кө әм теда дьман сәкьнин. ¹² Р'ѳһ' мьнр'а гот: «Т'әви ван һәр'ә, дѳдьли нәбә. Әв һәр шәш бьра жи т'әви мьн һатьн у әм чунә мала ви мәрвьи. ¹³ Әви мәр'а гот, кө чава мала хвәда мьльак'әт дитийә, кө сәкьни йә вир'а готийә: «Мәрийа бьшинә Йафайе у гази Шьмһ'ун кә, йе кө жер'а Пәтрус дьбежьн. ¹⁴ Әве тәр'а ван готьна бежә, бь к'ижана те у т'әмамийа нәфәрәд мала хвәва хьлаз би». ¹⁵ У мьн һәма дәст бь хәбәрдане кьр, Р'ѳһ'е Пироз һатә сәр ван, чава пешийе һатә сәр мә. ¹⁶ Ви чахи һатә бира мьн әв хәбәра кө Хѳдан готьбу: «Йуһ'әнна бь аве нхѳманд, ле һуне бь Р'ѳһ'е Пироз бенә нхѳмандьне».† ¹⁷ Ава һәгәр Хвәде хут әв п'еш-к'еш да ван, к'ижан да мә, гава мә бавәрийа хвә Хѳдан Иса Мәснх ани, әз к'и бум кө мьқабьли Хвәде бьсәкьнийама?»

¹⁸ Гава кө әв йәка бьһистьн, дәнге хвә бьр'ин, щькьри данә Хвәде у готьн: «Вәки ѳса йә Хвәде әва мәщала да нәщьһуйа жи, кө жь гѳнәкьрьне вәгәр'ьн у бьжин».

Бавәрмәндед бажаре Әнтакйайе

¹⁹ Әвед кө жь дәст ве зеран-дьна пәй кѳштьна Стәйфанр'а бәла-бәлайи бьбун, гьһиштьнә

11:16 К'аред Шандийа 1:5.

h'эта Финикйайе^ф, Qöбрьсе у Эн-такйайе у т'эне цъһуйар'а хэбэр даннасин дькьрын.^{† 20} Ле нава ванда һнэк жь мэрвьед Qöбрьсе у Курене һэбун, кö гава чун к'этгнэ Энтакйайе, йунанар'а^{ф*} жи хэбэр дьдан, Мьзгинийа Хöдан Иса дьдан.²¹ Дэсте Хwэде ванр'а бу, гэлэка бawэр кьр, бэрбь Иса Хöдан вэгэр'ийан.

²² Бона ван эв дэнг-бэ'са гъһиштэ цъвина^ф Оршэлиме, Барнабас шандьнэ Энтакйайе.²³ Гава гъһиште у к'эрэма Хwэде дит, ша бу у дьл дьда ван һ'эмуйа кö бь т'эмамыйа дьле хwэва Хöданр'а амьн бьминьн.²⁴ Барнабас мэрвьэки қэнщ, Р'ö-һ'е Пироз у бawэрийева т'ъжи бу. Гэлэк цьмэ'т сэр бawэрмэндед Хöданда зедэ бу.

²⁵ Ђынге Барнабас дэрбази Тарсусе бу, кö ль Шауул бьгэр'э,²⁶ эв дит ани Энтакйайе. Эвана һэвр'а т'эмамыйа салэке т'эви цъвине^ф дьщывийан у гэлэк цьмэ'т һин дькьрын. Пешийе Энтакйайеда шагьрт «мэсиһи^ф» хатгнэ навкьрыне.

²⁷ Ван р'ожа жь Оршэлиме п'е-хэмбэр бэржери Энтакйайе бун.²⁸ Жь ван йэк, кö наве ви һагабо бу, р'абу бь Р'öһ' э'лам кьр, кö we т'эмамыйа э'рде* бьбэ хэлайикэ гьран. У öса жи эва хэлайа һена Клавдйо Qэйсэрда^ф бу.^{† 29} Ђынге

шагьртед Энтакйайе қьрар кьрын кö жь дэсте к'ева чьқас те алик'арийе бона бawэрмэндед Цъһустане бьшиньн.³⁰ Öса жи кьрын, бь дэсте Барнабас у Шауул бэрпьрсйаред^ф цъвинер'а шандьн.

Кöштгьна Ақуб^ф у гьртгьна Пэтрус

12 ¹ Ван чахада һеродэс^ф п'адша* дэсте хwэ һьлда сэр һнэкед жь цъвине кö ван бьдэ щэфе, ² Ақубе^ф бьрайе Йу-һ'энна бь шур да кöштгьне. ³ Эви дина хwэ дайе, кö кьрына ви ль цъһуйа хwэш һат, р'абу Пэтрус жи да гьртгьне. Эв йэк р'ожед Щэжьна^ф Нане Шкэвада қэвьмин. ⁴ Гава Пэтрус гьрт, авитэ кэле спартэ чар т'ахьма, кö һэр т'ахьмэк чар-чар эскэр бун, wэки мьқати ви бьн. Нета ви эw бу кö пэй Цэжьна Дэрбазбунер'а ви дэрхэ бэр цьмэ'те, дивана ви бькэ. ⁵ Иди Пэтрус кэледа гьрти бу, ле цъвине бона ви бь дьл у щан, бь дöа һиви жь Хwэде дькьр.

Азабуна Пэтрус

⁶ We шэве, кö сьбэтыре һеродэс дьхwэст эw дэрхьста бэр цьмэ'те, бона диванкьрыне, Пэтрус бь дö зьнщира гьредаийи нава дö эскэрада р'азайи бу, нобэдара жи бэр дери нобэдарийа кэле дькьр.

* **11:20** Аһа жи те фэ'мкьрыне: «Мэрвьед жь wэлатед майинэ кö йунани хэбэр дьдан».

* **11:28** Аwa готи «Э'рде бьн дэсте Р'омайе^ф».

* **12:1** Эва һеродэс Эгрипайе э'wльн бу, нэвийе һеродэсе Мэзьн.

⁷ Нышкева мьлайак'этеки^ф Хөдан бэр сэкьни, р'онайе ви щийи шәwq да у ньч'андэ к'елэка Пэтрус, әw һ'шийар кыр у готе: «Зу р'абә». Зыншир жь дәстед ви к'э-тын. ⁸ һынге мьлайак'эт вир'а гот: «Пышта хwә гьредә у чарьхед хwә сәр нгыед хwәва кә». Әви жи өса кыр. Паше вир'а гот: «П'оте хwә бавежә сәр хwә у пәй мьн wәрә». ⁹ Пэтрус жи дәрк'эт да пәй ви чу, ле нзаныбу әw кьрына мьлайак'эт р'аст ә, ви т'ьре хәвне дьбинә. ¹⁰ Әвана жь нобәдаред ә'wлын у дөда дәрбаз бун, һ'эта дәргәһе һ'әсьни һатын, к'ижани дәрдыхьстә нав бажер. Дәргәһ хwәха ль бәр ван вәбу, жь wьр дәрк'этын к'учәке дәрбаз бун, нышкева мьлайак'эт жь ви қәтийа.

¹¹ һынге Пэтрус сәр һ'ыше хwә-да һат, гот: «Әз ньһа р'аст заньм кө Хөдан мьлайак'эте Хwә шанд, әз жь дәсте һеродәс у жь ван һ'әму тьштед кө щьһу һивийе бун хьлаз кьрьм». ¹² Гава әв йәк фә'м кыр, чу мала Мәрийәма дийа Йуһ'әннайе кө жер'а Марқос дь-готын, кө ль wьр гәләк щьвийа-бун дөа дькьрын. ¹³ Пэтрус дәргәһ хьст, щарикә наве we Р'ода чу гөһе хwә да сәр. ¹⁴ Дәнге Пэтрус нас кыр, жь шабуна дәргәһ вә-нәкыр, ле р'әви чу һындөр' гот: «Пэтрус ль бәр дәргәһ сәкьни йә!» ¹⁵ Вана wер'а гот: «Тә һ'ыше хwә онда кьрийә?» Ле әwa сәр йа хwә бу, кө р'аст ә. Вана гот: «Әw мьлайак'эте ви йә!»

¹⁶ Пэтрус жи сәрһәв-сәрһәв дәргәһ дьхьст. Гава вәкьрын әw

дитын, һ'ыше сәре ван чу. ¹⁷ Әви дәсте хwә һ'әжанд кө кәр' бьн у гьли кьр чава Хөдан әw жь кәле дәрхьстийә, өса жи гот: «Ве йә-ке Ақуб^ф у хушк-бьрайед дьнр'а жи бежьн». Хwәха жи р'абу чу щики дьн.

¹⁸ Сьбәһ кө сафи бу, әскәр гә-ләки т'әвиһәв бун, гәло чь һатә сәре Пэтрус? ¹⁹ Гава һеродәс ль ви гәр'ийа у әw нәдит, жь әскә-ра һәр тьшт пьрси у ә'мыр кыр кө бенә коштыне. Паше һеродәс жь Щьһустане бәржери Қәйсәрийе бу у wьр ма.

Мьрына һеродәс П'адша

²⁰ һеродәс ль мьләтед Сур у Сайдайе р'абьбу хәзәбе. Әвана жи һәвр'а р'абун һатын, Бьласто wәк'иле мала һеродәс анинә р'айе у һиви кьрын кө ль һәв бен, чьмки бажаред ван жь wәлате ви п'ад-шайи хөрәк дьстандын. ²¹ Р'ожәкә к'ьфшкьри һеродәс к'ынще п'ад-шатийе ле, ль һәрәма диwane р'у-нышт у бь щьмә'ти ванар'а хәбәр дьда. ²² Ә'лаләте жи дькьрә қир'ин у дьгот: «Әва дәнге хwәдеки йә, нә йе мәрийа йә!» ²³ Дәстхwәда мь-йак'этеки Хөдан ви хьст, бона кө ви шькьри нәда Хwәде, көрми бу мьр. ²⁴ Ле хәбәра Хwәде бәрфьрә у зедә дьбу.

²⁵ Барнабас у Шауул гава қөльхе хwә қадандын, жь Оршә-лиме вәгәр'ийан, Йуһ'әннайе кө жер'а Марқос дьготын жи т'әви хwә анин.

**Р'ешитийа Павлосэ э'wльн,
т'эви Барнабас
(13:1–14:28)**

**Р'öh'e Пироз Шауул
(аwа готи Павлос)
у Барнабас дьшинэ**

13 ¹Щьвина Энтакйайеда чэнд п'ехэмбэр у дэрсдар хэбун, Барнабас, Шьмһ'уне кө жер'а Нигер* дьготын, Лукйойе жь Курене, Мэнайине кө т'эви һеродасе^ф сэрвер** мэзын бьбу у Шауул. ²Эвана кө нава һ'эбандьна Хөданда бун у р'ожи^ф дьгьртын, Р'öh'e^ф Пироз ванр'а гот: «Барнабас у Шауул Мьнр'а бона wi шьхөле кө Мьнгази ван кьрийэ щөда кьн». ³Wi чахи р'ожи гьртын, дөа кьрын, дэстед хwэ данинэ сэр ван у эw шандьн.

**Шанди гьрава Qөбрьседа
Мьзгинийе дьдьн**

⁴Аwа эвана кө жь Р'öh'e Пироз хатьнэ шандьне, бэржери Селукйайе бун у жь wьр бь гэмийе дэрбази Qөбрьсе бун. ⁵Гава гьништьнэ Сэламисе, к'ьништед щьһуйада хэбэра Хwэде даннасин дькьрын у Йуһ'энна жи к'омэкдаре ван бу. ⁶Эw т'эмамайа we гьраве гэр'ийан, гьништьнэ һ'эта Пафосе. Ль wьр п'ехэмбэрэки щьһуйайи дэрэw у сербаз дитьн кө наве wi Барйешу бу. ⁷Эва йэки жь бэрдэстийед Сэргийо-Павлосе wэли бу. Сэргийо-Павлос жи мэрвьэки аqьл бу, эви гази Барнабас у Шауул кьр, кө хэбэра Хwэде бьбьһе.

⁸Ле Барйешуйе сербаз, awa готи бь йунани Елумас, мьqабьли ван р'абу у дькьр кө wэли жь бawэрийе бьхальфинэ. ⁹һынге Шаууле кө жер'а Павлос жи дьбежьн, бь Р'öh'e Пироз т'эжи ль wi сербази ньһер'и ¹⁰у готе: «һэй мьхэнэто у һ'эму фелбазийава т'эжийо! Щэwрьке мирещьн! Дьжмьне т'эмамайа р'астийе! Те һ'эта к'энге т'эрка хальфандьна р'ийед Хөданэ р'аст нэки? ¹¹Ва дэсте Хөдан ньһа we сэр тэ гьран бэ, те кор би у дэмэке тэ'ве нэбини». У дэстхwэда мьж у думан һатэ сэр wi, вьрда-weда дьк'эт р'ебэр дьхwэстьн. ¹²Wi чахи wэли кө эв йэк дит, бawэр кьр, сэр we һинкьрына бона Хөдан э'щэбмайи ма.

**Павлос у Барнабас
ль бажаре
Энтакйа qэза Пьсидйайе**

¹³һынге Павлос һэвалед хwэва бь гэмийе жь Пафосе р'ек'этын хатьнэ Пэргейа Памфилийае. Йуһ'энна ль wьр жь ван qэтийа, вэ-гэр'ийа Оршэлиме. ¹⁴Эвана жи жь Пэрге чунэ Энтакйа Пьсидйайе, р'ожа шэмийе^ф к'этынэ к'ьниште р'уныштьн. ¹⁵Пэй хwэндьна Qанун у ньвисаред п'ехэмбэрар'а сэрверед к'ьниште йэк шандьнэ щэм ван у готын: «Гэли бьра, һэгэр готьнэкэ wэ һэйэ кө дьл

* **13:1** «Нигер» жи чава «мэрьве ч'эрме р'эш» те фэ'мкьрыне.

** **13:1** Эва һеродаса, awa готи һеродэс-Антипас, сэрвере Щэлиле бу (Луqа 3:1).

бьднэ щьмэ'те, к'эрэм кын бе-
жын». ¹⁶ Павлос р'абу, дэсте хwэ
h'эжанд у гот:

«Гэли щьмэ'та Израеле^ф у нэ-
щьхуйед кө жь Хwэде дьтърсын
гöһдар бьн! ¹⁷ Хwэдейе ви мьлэте
Израеле кал-бавед мэ бьжартын у
мьлэт ль wэлате Мьсьре хэриби-
йеда зедэ кьр. Бь дэсте зор эw жь
wър дэрхьстьн,[†] ¹⁸ чьл сали бэр'и-
йеда[†] ль ван сэбьр кьр*. ¹⁹ Wэлате
Кэнанеда к'ока h'эфт мьлэта ани,
э'рде ван чава щи-вар да щьм-
э'та Хwэ.[†] ²⁰ h'эта һынге чарсьд у
пенщи сал дэрбаз бу. Пэй we йэ-
кер'а h'акьм данэ ван h'эта һена
Самуел п'ехэмбэр.[†] ²¹ Паше п'адша
хwэстьн, Хwэде чьл сали йэки жь
qэбила Бьнйамин, Шаууле көр'е
Кис да ван.[†] ²² Гава эw авит, Да-
wьд сэр ван кьрэ п'адша, кө бона
ви шэ'дэти да у гот: «Мьн Даwьде
Йеша^ф мэрик дьле Хwэр'а дит, we
хwэстьна Мьн гьшки бинэ сери».†
²³ Жь зөр'эта ви Хwэде анэгори
созе Хwэ Израелр'а Хьлазкьрэк
р'акьр, һама хут Иса. ²⁴ Бэри һатьна
Ви, пешийе Йуһ'энна т'эмамия
мьлэте Израелер'а даннасин кьр,
кө жь гөнэкрьне вэгэр'ын у бенэ
нхкөмандьне.[†] ²⁵ Гава Йуһ'энна
шьхөле хwэ сэр һэвда ани, гот:
«һун бона мьн чава дьфькьрын,
эз к'и мэ? Эз нэ эw ьм, бона к'и-
жани һун дьфькьрын. Ле ва йэ эw

пэй мьн те, кө эз нэ һежа мэ бэне
чарьхед ньгед Ви вэкьм.†

²⁶ Гэли бьра, зар'ед хун-qьнета
Ибраһим у нэщьхуйед нава wэ-
дайэ кө жь Хwэде дьтърсын, мэр'а
эв хэбэра кө пе хьлаз дьбьн һатэ
шандьне. ²⁷ Бьнэлийед Оршэлиме
у сэрwеред ван Иса чава Хьлазкьр
нас нэкрьн, диwана Ви кьрын у
готьнед п'ехэмбэрайэ кө һэр шэми
дьхуньн анинэ сери. ²⁸ Нэһэqийа
бона көштьне жи сэр Ви нэдитьн,
ле диса һиви жь Пилато кьрын кө
Ви бьдэ көштьне.[†] ²⁹ Гава һэр тыш-
тед кө бона Ви ньвисар бун анинэ
сери, жь дар анинэ хwаре кьрынэ
т'ьрбе.[†] ³⁰ Ле Хwэде эw жь мьрьне
р'акьр ³¹ у гэлэк р'ожа Хwэ ванва
да хойакьрьне, к'ижан жь Щэлиле
т'эви Ви һатьбунэ Оршэлиме. Нь-
һа жи эw ль бэр щьмэ'те шэ'дед Ви
нэ.[†] ³² У эм ве Мьзгинийе^ф дьднэ
wэ: Чь кө Хwэде кал-бавед мэр'а
соз дабу, ³³ эви бона мэ кьр, ава
готи зар'ед ванр'а, гава Иса жь
мьрьне р'акьр. Чава зэбура дөдада
жи ньвисар э:

«Тө Көр'е Мьн и,

Тө иро Мьнр'а буйи».†

³⁴ Бона ве йэке кө эw жь мьрьне
р'акьр у иди эw т'ö щар нар'эзэ,
Хwэде аһа готийэ:

«Эзе ван дөа-дьрозгед пирозэ
амьн у Даwьдр'а создайи
сэр wэда бьбариньм».†

* **13:18** Нав һнэк дэстньвисарада дэwса «ль ван сэбьр кьр» «эw хwэй кьрын» һэйэ.

13:17 Дэрк'этын 1:7; 12:51. **13:18** Жьмар 14:34. **13:19** Дөбарэкрьна Qануне 7:1;

Йешу 14–19. **13:20** Р'эбэр 2:16; Самуел I, 3:20. **13:21** Самуел I, 8:5; 10:21.

13:22 Самуел I, 13:14. **13:24** Луqа 3:3. **13:25** Луqа 3:16. **13:28** Луqа 23:21–23.

13:29 Луqа 23:50–56. **13:31** К'аред Шандийа 1:3. **13:33** Зэбур 2:7. **13:34** Ишайа 55:3.

³⁵ Зэбурэкэ дьнда жи дьбежэ:

«Тö наһели Амьне Тэ бър'ьзэ».†

³⁶ Бэле Дауьд зэмане хуэда қь-рара Хуэдер'а хөламти кьр мьр у гьһиштэ пешед хуэ, бэдана ши р'ьзи. ³⁷ Ле Әве кө Хуэде жь мьр-не р'акьр нэр'ьзи. ³⁸ Ньһа бьра эв йэк wэва э'йан бэ, гэли бьра, кө бы сайа Иса wэр'а бона гөнаафубуне те даннасинкьрне. У жь ван һэр тыштед кө һун пе Qануна Муса нькарьбун бесуц буна, ³⁹ ньһа к'и кө бавэрийа хуэ Иса бинэ we бесуц бэ. ⁴⁰ һаш жь хуэ һэбын, нэбэ эв тыште кө п'ехэмбэра готийэ бе сэре wэ:

⁴¹ «Бьньһер'ьн к'обар-бабахно, э'щебмайи бьн у бэтавэбын, чьмки Әзе р'ожед wэда кьрэки бькьм, кьрэки өса, кө йэк wэр'а бежэ жи һуне бавэр нэкьн».†

⁴² Гава Барнабас у Павлос жь wьр дэрк'этын, һиви жь ван кьрын, кө шэмийа дьн жи бона we йэке ванр'а хэбэр дьн. ⁴³ Гава щьвина к'ьниште бэла бу, гэлэк щьһу у жь нэщьһуйед кө һатьбунэ сэр бавэрийа щьһуя пэй Павлос у Барнабас дьчун. Ванар'а хэбэр дьдан у дьл дьданэ ван, wэки т'ьме нава к'эрэма Хуэдеда бьминьн.

⁴⁴ Р'ожа шэмийа дьн незики т'э-мамийа бажер щьвийа, кө хэбэра Хөдан бьбьһе. ⁴⁵ Гава щьһуя эв э'лалэт дит, жь һ'эвсудийе мьқабыли готьнед Павлос сэкьнин у эв беһөрмэт кьрын. ⁴⁶ һьнге Павлос

у Барнабас мерк'ими готьн: «Гэ-рэке пешийе хэбэра Хуэде wэр'а бьһата хэбэрдане, ле һун кө хэбэра Хуэде т'эхсир дькьн у хуэ лайици жийина^ф һ'эта-һ'этайе накьн, ва эм вэдьгэр'ьнэ бэрбь нэщьһуя. ⁴⁷ Чьмки Хөдан аһа э'мьри мэ кьр: «Мьн Тө кьри р'онайа нэщьһуя, wэки һ'эта сэре дьнийае бьби мэ-щала хьлазбуне».†

⁴⁸ Гава йед нэщьһу эв йэк бь-һистьн, ша бун щькьри дьданэ готьна Хөдан. У әвед кө бона жи-йина һ'эта-һ'этайе к'ьфшкьри бун, бавэр кьрын.

⁴⁹ Хэбэра Хөдан т'эмамийа wэ-летда бэла бу. ⁵⁰ Ле щьһуя һе-лан данэ к'өлфэтэд хуэдебавэрэ хуэйдэдр, т'эви гьрэгьред бажер, мьқабыли Павлос у Барнабас р'а-кьрын у жь синоред хуэ дэрхьстьн. ⁵¹ Wана жи т'оза ньгед хуэ сэр wанда даушанд, чунэ Qонийае† ⁵² у шагьрт бь шабуне у Р'өһ'е Пи-розва т'ьжи бун.

Павлос у Барнабас бажаре Qонийаеда

14 ¹ Qонийаеда жи эв йэк мина һэр шар қэwьми: Павлос у Барнабас к'этынэ к'ьништа щьһу-йа, өса хэбэр дан, wэки э'лалэтэкэ гьран жь щьһу у нэщьһуя бавэр кьрын. ² Ле щьһуйед кө бавэр нэ-кьрын дьле нэщьһуя қьлқьлан-дьн у р'акьрынэ мьқабыли бьра. ³ Аwa әвана гэлэк wэхт ль wьр ман, мерк'ими сэр Хөдан хэбэр дьдан, Хөдан жи хэбэра к'эрэма

13:35 Зэбур 16:10. 13:41 һабауq 1:5. 13:47 Ишайа 49:6. 13:51 Луqа 9:5.

Хвэ избат дькър, бь дэстед ван нишан у к'эрэмэт дьданэ къръне. ⁴ Ле дотирэти к'этэ бажер, һнэк ль алиие щьһуйа бун, һнэк жи ль алиие шандийа. ⁵ һнге һнэкэ жь нэщьһуйа у щьһуйа т'эви сэрверед хвэ қьрар кърън кӧ ван беһӧрмэт кьн у бьднэ бэр кэвьра, ⁶ ле эв пе һ'эсийан р'эвинэ Листрайе у Дербе, бажаред Лукайонийа, ӧса жи дор-бӧред ван. ⁷ У ль ван дӧра Мьзгини дьдан.

Павлос у Барнабас Листрайе у Дербеда

⁸ Листрайеда йӧки жь зькмакийеда ньгада шьлушэ'т р'унышти бу, кӧ т'ӧ щара нӧгӧр'ийабу. ⁹ Эви жи гӧһдарийа Павлос дькър, Павлос ль ви ньһер'и у гава дит бауӧрийа ви бона қәнщбуне һӧйӧ, ¹⁰ бь дӧнге бьльнд готе: «Р'абӧ сӧр ньгед хвэ р'аст бьсӧкьнӧ!» Эви жи банзда сӧр хвӧ, дӧстпекър гӧр'ийа. ¹¹ Э'лалӧте гава къръна Павлос дит, дӧнге хвӧ һьлдан бь лукайони готьн: «Хвӧде^ф дьлқе инсенда һатьнӧ хваре щӧм мӧ!» ¹² Барнабаср'а Зӧвс^ф готьн, Павлоср'а жи һӧрмес^ф, чьмки хӧ-бӧрданеда йе пеш эв бу. ¹³ Т'ӧреде Зӧвсе кӧ п'арьстгӧһа ви ль пешбӧри бажер бу, га бь к'офийава^ф анинӧ бӧр дӧргӧһ, хвӧст кӧ т'эви э'лалӧте шандийар'а бькӧ қӧрбан. ¹⁴ Ле гава шандийа, Барнабас у Павлосва эв йӧк бьһист, к'ьнщед хвӧ қалаштьн у р'эвинӧ нава э'лалӧте, кърънӧ гази ¹⁵ у готьн: «Э'вдно! һун чьма ве йӧке дькьн? Эм жи бьһият'а хвӧда мӧринӧ мина вӧ нӧ, Мьзгинийе

дьднӧ вӧ, кӧ һун жь ван тыштед п'уч' вӧгӧр'ьн бӧрбь Хвӧдеие зенди бен, Йе кӧ э'рд у э'зман, бӧр у һ'ӧмуйед нава ванда э'фьрандийӧ.[†] ¹⁶ Эви зӧмане бьһӧрида һьшт кӧ һӧр мьлӧт р'ийа хвӧда һӧр'ӧ. ¹⁷ Ле Хвӧха Хвӧ бе шӧдӧти нӧһьшт, қәнщи вӧр'а кър, жь э'змен баран баранд, р'ӧз жи дӧмсалада данӧ вӧ, бь хӧрӧква һун г'ер кърън у шабун жи кърӧ дьле вӧ». ¹⁸ Бь ван готьна вана бь зорӧке э'лалӧт зӧфт кър, кӧ қӧрбана бона ван нӧдьн.

¹⁹ һнге жь ӧнтакйаие у Қонйаие щьһу һатьн, э'лалӧт данӧ алиие хвӧ, Павлос данӧ бӧр кэвьра, жь бажер к'аши дӧр кърън, ван т'ӧре мьрийӧ. ²⁰ Ле гава шагьрта дора ви гьрт, эв р'абу к'этӧ бажер у р'ӧжа дьне т'эви Барнабас р'абу чу Дербе.

Павлос у Барнабас вӧдгӧр'ьнӧ ӧнтакйа ль қӧза Сурйаие

²¹ Вана кӧ ви бажарида Мьзгини дан у гӧлӧк кърънӧ шагьрт, вӧгӧр'ийанӧ Листрайе, Қонйаие у ӧнтакйаие. ²² Дьле шагьрта дьшьдандьн у дьл дьданӧ ван, кӧ бауӧрийеда бьминьн у дьготьн: «Гӧрӧке ӧм бь гӧлӧк щӧфак'ьшандьне бьк'ӧвьнӧ П'адшатийа Хвӧде». ²³ Вана бона һӧр щьвинӧке бӧрпьрсйар к'ьфш кърън, бь р'ӧжи дӧа кърън у эв спартьнӧ ви Хӧдане кӧ бауӧрийа хвӧ же анибун.

²⁴ Эв нава Пьсидийер'а дӧрбаз бун, паше һатьнӧ Памфилийаие. ²⁵ Пӧргеда жи хӧбӧра Хвӧде даннасин кърън, бӧржер чунӧ ӧнталйаие.

14:15 Дӧрк'ӧтьн 20:11; Зӧбур 146:6.

²⁶ Жь вьр жи бь гэмийе чунэ Энтак-
йайе, ви щийе кө спарти к'эрэма
Хвэде бьбун бона ви шьхөле кө
сэр хэвда анин. ²⁷ Гава hatьн, щь-
вин ль хэв щьвандьн у ванр'а гьли
кьрн, кө Хвэде т'эви ван чь тышт
кьрнэ у чава дэргэне бавэрийе
бэр нэщьхуйа жи вэкьр. ²⁸ Ль вьр
гэлэк вэхт т'эви шагьрта ман.

**Шешьра щьвина
Оршэлимеда**

15 ¹ Ынэк жь Щьхустане бэр-
жери Энтакйайе бьбун у
бьра хин дыкьрн дыготьн: «Һэгэр
хун ль гора эдэте Муса^ф нэиенэ
сынэткьрне, хун хьлаз набьн».[†]
² Нава ван у Павлос, Барнабасда
гэлэк дэ'w-доз пешда hat, һынге
бьра цьрар кьр кө бона ве пьрсе
Павлос у Барнабас, өса жи жь ван
чэнд кэс хэвраз хэр'нэ Оршэли-
ме, щэм шанди у бэрпьрсйара.
³ Щьвине кө эв вэр'екьрн, эвана
Финикйе у Самэрийайева дэрбаз
бун у һ'эму бавэрмэндар'а бона
вэгэр'андьна нэщьхуйа^ф гьли ды-
кьрн, бь ве йэке эв гэлэки ша
кьрн. ⁴ Гава гьһиштьнэ Оршэлиме,
щьвине, шандийа у бэрпьрсйара
эв қэбул кьрн у чь кө Хвэде т'э-
ви ван кьрбу ванр'а гьли кьрн.
⁵ Ле һынэк бавэрмэндед жь к'омэла
ферьсийа^ф р'абун готьн: «Гэрэке
ван сынэт кьн у ванар'а бежьн, кө
Қануна Муса хвэй кьн».

⁶ Шанди у бэрпьрсйар щьви-
йан, кө бона ве йэке бышешьрн.
⁷ Пэй гэлэк дэ'w-дозер'а Пэтрис

р'абун сэр п'ийа у ванр'а гот: «Гэли
бьра! хун хвэха заньн кө Хвэде
р'ожед пешьнда эз нав вэда бь-
жартьм, кө нэщьху хэбэра Мьзги-
нийе жь дэве мьн бьбьһен у бавэр
бькьн».[†] ⁸ Хвэдеие кө дьла занэ да
избаткьрне, кө нэщьху жи ль Ви
қэбул ьн, гава Р'өһ'е Пироз да ван
жи, чава да мэ.[†] ⁹ Нава мэ у ван-
да т'ө фьрқи данэни, бь бавэрийе
дыле ван пацьж^ф кьр. ¹⁰ Иди чьма
хун Хвэде дыщэр'ьбиньн, нирэки
өса датиньнэ сэр стуйе шагьрта,
кө нэ кал-бавед мэ карьбунэ бь-
бьн, нэ жи мэ? ¹¹ Эв йэк аһа набэ,
ле эм бавэр дыкьн, кө чава эм бь
к'эрэма^ф Хөдан Иса хьлаз дьбьн,
өса жи эв».

¹² Ынге т'эмамийа щьвате
дэнге хвэ бьр'и у гөһе хвэ данэ
сэр готьнед Барнабас у Павлос кө
Хвэде бь дэстед ван чьқас нишан
у к'эрэмэт нава нэщьхуйада кьр-
бун. ¹³ Гава эвана кэр' бун, Ақуб^ф
дэнг һьлда у гот: «Гэли бьра! Гөһ
бьдьнэ мьн. ¹⁴ Шьмһ'ун гьли кьр,
кө чава пешийе Хвэде р'эма Хвэ
ль нэщьхуйа кьрбу, кө жь нава
ван щьмэ'тэке дэрхэ, вэки наве
Ви һьлдьнэ сэр хвэ. ¹⁵ Ве йэке-
р'а готьнед п'ехэмбэра жи ль хэв
дыгьрн, чава һьвисар э:

¹⁶ <Жь вьр шунда Эзе вэгэр'ьм,
коне Давьди к'эти диса
вэгьрьм,
чи ви жи кө хьраб буйэ Эзе
чекьм
у ви диса бьдьмэ р'агьртьне,
¹⁷ вэки хэрч'е мэрьвед майин

15:1 Қануна К'аһинтийе 12:3. 15:7 К'аред Шандийа 10. 15:8 К'аред Шандийа 10:44; 2:4.

у һ'эму нэщһуйед кө наве

Мьн сэр ван ә,

ль Хөдан бьгэр'ын.

¹⁸ Әв Хөдане кө ван тышта һе
жь дэвред бәрета э'йан
кьрийә дьбежә».†

¹⁹ Бона ве йәке жи әз аһа р'е те-
р'а дьбиньм кө әм зә'мәте нәднә
әвед кө жь нэщһуйа бәрбь Хвә-
де тен, ²⁰ ле әм нә'мәке ванр'а
бьньвисьн, кө һ'эвза хвә жь ван
қөрбанед кө п'утар'а тенә даи-
не бькьн, өса жи жь бенамусийе,
гоште мьрар^ф у хуне.† ²¹ Фә'мдари
йә кө һе қөр'нед дәрбазбуйида
Қануна Муса һәр бажарида те
һинкьрне у һ'эму р'ожед шәмийа
к'ьништада һе дьхуньн».

Щабдайина щывина Оршәлиме

²² һьнге ль шандийа, бәрпърс-
йара у т'эмамийа щывине хвәш
һат, кө жь нава хвәда чәнд мә-
рва бьбьжерьн у т'эви Павлос у
Барнабас бьшиньнә Әнтакйайе.
Әв бун йед кө һатьнә шандьне:
Щьһудайе кө жер'а дьготьн Бар-
сабо у Силас. Нава бавәрмәндада
әвана э'йан бун. ²³ Бь дәсте ван әв
нә'мә шандьн аһа ньвисар:

«Әм бьрайед вәйә шанди у
бәрпърсайр сылава ль вә бьрайед
жь нэщһуйайә Әнтакйайе, Сур-
йайе у Киликйайе дькьн.

²⁴ Мә бьһистийә кө жь нава мә
һьнәк дәрк'әтьнә, кө мә хвәха т'ә-
ми нәданә ван, ле ван бь хәбәред
хвә зә'мәт данә вә у фькьред вә
т'эвиһәв кьрнә.* ²⁵ Бона ве йәке
ль т'эмамийа шевьра щывина мә
хвәш һат, кө әм мәрва бьбьжерьн
т'эви бьрайед мәйә дәләл Барнабас
у Павлос бьшиньнә щәм вә, ²⁶ йед
кө ә'мьре хвә данә наве Хөдане
мә Иса Мәсиһ. ²⁷ Ава әм Щьһуда
у Силас дьшиньн, вәки әв жи
ван тышта бь дәве хвә вәр'а бе-
жьн. ²⁸ Ль Р'өһ'е Пироз хвәш һат,
өса жи ль мә, кө т'ө бари нәднә
сәр мьле вә, пештьри ван тыштед
һ'әвщә: ²⁹ Дури қөрбанед п'ута,
хуне, мьрарийе^ф у бенамусийе
бьн. һәгәр һун хвә жь ван тышта
хвәй кьн, қәнщ ә. һун хвәш бьн,
дә ма хатьре вә».

³⁰ һьнге әв вәр'екьрн, бәржер
чунә Әнтакйайе щьмә'т щывандьн,
нә'мә данә ван. ³¹ Гава хвәндьн,
бона һе дьлдайине п'ър' ша бун.
³² Щьһуда у Силас жи кө п'ехәм-
бәр бун, бь гәләк хәбәра дьл данә
бавәрмәнда у әв щьдандьн. ³³-
³⁴ Гәләк вәхт ль вьр ман, паше
бавәрмәнда әв бь хер у сыламәт
пашда шандьнә щәм ван, йед кө
әв шандьбун.* ³⁵ Павлос у Барна-
бас жи Әнтакйайеда дьман, т'эви
гәләкед майин хәбәра Хөдан һин
дькьрн у даннасин дькьрн.

* **15:24** Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Дьбежьн: Г'әрәке һун бенә сьнәткьрне у Қануна Муса хвәй кьн».

* **15:33-34** Нав һьнәк дәстньвисар у вәлгәр'андьнед кәвьнда әв жи һәйә: «Ле ль Силас хвәш һат, ль вьр бьминә».

15:18 Амос 9:11-12; Ишайа 45:21. **15:20** Дәрк'әтьн 34:15-17; Қануна К'аһинтийе 18:6-23; 17:10-16.

Р'ежитийа Павлосэ дōда (15:36–18:22)

Павлос у Барнабас жъ хэвдō дьқэтън

³⁶ Чэнд р'ожа шунда Павлос готэ Барнабас: «Wэрэ эм вэгэр'ын сэрики бьднэ ван хушк-бъра, к'и-жанар'а мэ х'эму бажарада хэбэра Хōдан даннасин кьрийэ, дина хwэ бьднэ к'а х'але ван чава йэ». ³⁷ Барнабас дьхwэст Йуһ'эннайе кō жер'а Марқос дьготън жи г'э-ви хwэ бьбърана, ³⁸ ле Павлос р'е-тер'а нэдъдит, йе Памфилийаеда жъ ван қэтиия у г'эви ван шьхōл нэкър г'эви хwэ бьбърана.† ³⁹ һь-ге йа ван ль хэв нэгърт, эв бу мэ'ни жъ хэв қэтиян. Барнабас Марқос хьлда бь гэмийе чу Қōб-рьсе, ⁴⁰ Павлос жи Силас бьжарт у жъ бьра спарти к'эрэма Хōдан бун, р'ек'этън чун. ⁴¹ Ль Сурйаие у Киликйаие дьгэр'ийан, щьвин дьшьдандън.

Тимот'ейо хэвалтийе Павлос у Силаср'а дькэ

16 ¹ һьнге Павлос hatэ Дербе у Листрайе. Ль wър шагъртэк хэбу наве ви Тимот'ейо, кōр'е к'ōлфэтэкэ щьһуйэ бawэрмэнд бу, ле баве ви йунан бу. ² Бawэрмэн-дед Листрайе у Qонйаие һьндава вида қэнщ хэбэр дьдан. ³ Павлос хwэст ви т'эви хwэ бьбэ у бона ван щьһуйед ван дэра гърт эв сьнэт кър, чьмки х'эмуйа жи за-

нбу кō баве ви йунан э. ⁴ Гава бажарар'а дэрбаз дьбун, эw т'эми-йед кō шандийа у бэрпърсайаред Оршэлиме қърар кьрьбун, дьданэ бawэрмэнда кō хwэй кьн. ⁵ Аwa щьвин жи бawэрийеда дьшьди-йан у р'ож бь р'ож х'эсабе ван зедэ дьбу.

Мэкэдони дитьнокеда гази Павлос дькьн

⁶ Нава синоред Фьригйа у Га-латйаеда гэр'ийан, чьмки Р'ōһ'е^φ Пироз нэһьшт кō қэза Асийаеда^φ хэбэра Хwэде бежън. ⁷ Гава незик-ки Мисйаие бун, кьрън кō хэр'ьнэ Битенйаие, ле Р'ōһ'е Иса изьн нэ-да ван ⁸ у бэр Мисйаиева дэрбаз бун бэржер чунэ Тройаие. ⁹ Шэв Павлос дитьнокеда бэр ч'э'ве хwэ дит, йэки мэкэдони сэкьни бу һиви жъ ви дькър у дьгот: «Wэрэ Мэкэдонйаие али мэ бькэ». ¹⁰ Гава ви эw дитьнок дит, мэ* дэстхwэ-да хwэст кō хэр'ьнэ Мэкэдонйаие. Мэ фэ'м кър, кō Хwэде мэ дьшинэ wър, wэки Мьзгинийе бьднэ ван.

Филипйаеда Лидйа бэрбь Хōдан вэдьгэр'э

¹¹ Эм жъ Тройаие бь гэмийе дэрк'этън р'аст чунэ Самотрахе, р'ожа дьне Нейаполисе. ¹² Жъ wър жи чунэ Филипйаие, бажарэки эwe нэ'йийа Мэкэдонйаиеи э'йан, оса

* **16:10** Луқайе ньвиск'аре ве к'этебе ви чахи щэм Павлос бу, лэма жи дьбежэ «мэ».

15:38 К'аред Шандийа 13:13.

жи кӧ бажарэки Р'омаие* йӧ. Ви бажарида эм чэнд р'ожа ман. ¹³Р'ожа шӧмийе эм жь дӧргӧне бажер дӧрк'ӧтын чунӧ дӧве ч'ем, ӧв дӧр чава эм дьфькьрин, щийе дӧа бу. Мӧ р'уньшти т'ӧви к'ӧлфӧтед щьвийайи хӧбӧр дьда, ¹⁴к'ӧлфӧтӧкӧ хвӧдӧбауӧр жь бажаре Тийатирайе, наве we Лидийа кӧ к'ӧнщед ширк дьфьротын, гӧһдари дькьр. Хӧдан дьле we вӧкьр кӧ гӧһ бьдӧ готьнед Павлос. ¹⁵Гава ӧв нӧфӧред хвӧва пе аве хатьнӧ ньхӧмандьне, ниви жь мӧ кьр у гот: «Һӧгӧр һун мьн бауӧрмӧнда Хӧдан һ'ӧсаб дькьн, к'ӧрӧм кьнӧ мала мьн, ль вьр бьминьн». У зор ль мӧ кьр эм бьрын.

Павлос у Силас бажаре Филипийаеда тенӧ гьртые

¹⁶Щарӧке эм дьчунӧ щийе дӧа кьрыне, щарик р'асти мӧ хат, кӧ р'ӧһ'е к'ӧч'ӧктийе пер'а бу, ӧве бь we к'ӧч'ӧктийе хвӧйед хвӧр'а п'ьр' к'ар дани. ¹⁷Ӧва пӧй Павлос у мӧ к'ӧтбу, дькьрӧ кир'ин у дьгот: «Ӧв мӧрвьвана ӧ'вдӧд Хвӧдӧеи хӧри Жорьн ьн, кӧ вӧр'а бона р'ийа хьлазбуне даннасин дькьн!» ¹⁸Ӧв йӧка ӧве гӧлӧк р'ожа дькьр, һ'ӧта кӧ Павлос ащз бу, вӧгӧр'ийа у ви р'ӧһ'ир'а гот: «Бь наве Иса Мӧсир' ӧмьри тӧ дькьм жь we дӧре!» У пер'а-пер'а ӧв жь we дӧрк'ӧт. ¹⁹Гава

хвӧйед we дитьн кӧ гӧмана к'ара ван хатӧ бьр'ине, Павлос у Силас гьртын, к'аши мӧйдана бажер щӧм сӧрвӧра кьрын, ²⁰ӧв бьрынӧ бӧр сӧрдӧред Р'омаие у готын: «Ӧв мӧрвьвана щьһу нӧ у бажаре мӧ т'ӧвиһӧв дькьн. ²¹Ӧ'дӧте ӧса мӧ бажарванед^ф Р'омаие хин дькьн, кӧ нӧ мӧр'а щайиз ӧ қӧбул кьн, нӧ жи бькьн». ²²Ӧ'лалӧте һ'ьщуми сӧр ван кьр, сӧрдара жи к'ӧнщед сӧр ван қӧлаштын у ӧ'мьр кьрын кӧ ван бьдӧнӧ бӧр шьва. ²³Пӧй гӧлӧк леданер'а авитьнӧ кӧле у ӧ'мьри сӧрвӧре кӧле кьрын, кӧ р'ьнд мьқатийе ван бькӧ. ²⁴Ӧви кӧ ӧв ӧ'мьр станд, ӧв авитьнӧ зьндане у ньгед ван қӧйдада шьдандьн.

²⁵Незики ниве шӧве Павлос у Силас дӧа дькьрын у ӧшқи Хвӧде дьстьран, гьртийа жи гӧһе хвӧ данибунӧ сӧр ван. ²⁶Ньшкева ӧрд қайим һ'ӧжийа, һ'ӧта кӧ һ'имед кӧле жи чун-хатьн, дӧстхвӧда һ'ӧму дӧри вӧбун, қӧйд-зьнщиред һ'ӧмуийа хатьнӧ вӧкьрыне. ²⁷Гава сӧрвӧре кӧле һ'ьшйар бу у дӧред кӧле вӧкьри дитьн, шур к'ьшанд кӧ хвӧ бькӧжӧ, чьмки ви т'ьре гьрти р'ӧвинӧ.* ²⁸Ле Павлос бь дӧнге бьльнд кьрӧ гази у гот: «Т'ӧ зийане нӧдӧ ӧ'мьре хвӧ, эм һ'ӧму жи вьра нӧ!» ²⁹Ӧви ч'ьра хвӧст, р'ӧви һьндӧр', лӧрьзи хвӧ авитӧ бӧр Павлос

* **16:12** Филипийа Мӧкӧдонийаеда бу, нӧ сӧр ӧрде Италийае бу, ле диса «бажарӧки Р'омаие^ф» дьһатӧ һ'ӧсабе (бь йунани хӧбӧр бь хӧбӧр дьбежӧ, кӧ ӧв «Колонийа Р'омаие» йӧ). һӧде бажарванед Филипийае вӧкӧ һӧде һӧр бажарванӧки жь бажаред Италийае-йӧ майин бу, мӧсӧлӧ, хвӧсӧрехвӧ диwana хвӧ дькьрын, хӧрщ нӧдьяданӧ Р'оме. Лӧма р'езед 16:21-да мӧрвьвед бажер хвӧ һ'ӧсаб дькьн чава бажарванед^ф Р'омаие.

* **16:27** Ви чахи гава гьртик жь кӧле бьр'ӧвийа, һьнге чь щӧза кӧ дьгьһиштӧ гьрти, гӧрӧке сӧрвӧре кӧле дӧвса ви бьк'ьшанда. Ава готи, хӧгӧр йӧки һӧжайи мьрыне бьр'ӧвийа, һьнге гӧрӧке сӧрвӧре кӧле дӧвса ви бьһата кӧштые.

у Силас. ³⁰Әw дәрхьстын у гот: «Әз хөлам! Әз чь гәрәке бькьм кө хьлаз бьм?» ³¹Вана жи гот: «Бавәрийа хwә Хөдан Иса бинә, те нәфәред хwәва хьлаз би». ³²Һынге хәбәра Хөдан wi у ван һ'әмуяр'а готын, йед кө мала wiда бун. ³³Һәма we шәве сәрwере кәле әw бьрын, бьринед ван шуштын у пер'а-пер'а әw нәфәред хwәва пе аве һатгнә ньхөмандьне. ³⁴Әw анинә мала хwә, сьфрә ль бәр ван дани у г'ә-мамийа нәфәред хwәва ша бун, кө бавәрийа хwә Хwәде анин.

³⁵Гава сьбәһ сафи бу, сәрдара запьдед хwә шандын у готын: «Ван мәрыва бәр'дә». ³⁶Сәрwере кәле әв йәк Павлоср'а гот: «Сәрдар мәри шандьнә wәки һун бенә бәр'дане. Ньһа р'абьн бь хер у сьламәт һәр'ьн». ³⁷Ле Павлос ванр'а гот: «Әм, бажарванед^ф Р'омайе, бе диwan бь щьмә'ти данә бәр шьва авитьнә кәле! У ньһа дьхwазьн бь дьзива мә дәрхьн? На, әв йәк набә, бьра хwәха бен мә дәрхьн». ³⁸Запьда әв хәбәрана гиһандьнә сәрдара. Гава кө бьһистын әw бажарванед Р'омайе нә, тьрсийан ³⁹һатын хwә авитьнә ван, паше әw дәрхьстын у һиви кьрын кө жь бажаре ван һәр'ьн. ⁴⁰Әw жи жь кәле дәрк'ә-тын чунә мала Лидйайе, ль wьр хушк-бьра дитьн, дьл данә ван у паше р'ек'әтын чун.

**Қалмә-қалма
бажаре Салоникедә**

17 ¹Әвана Әмфиполис у Аполнийайева дәрбаз бун һатьнә Салонике. Ль wьр к'ьништәкә

щьһуйа һәбу. ²Павлос жи мина ә'дәте хwә чу нава ван у се р'ожед шәмийе ванар'а дьк'әтә хәбәрда-не, жь ньвисара ³шьровәдькьр у ванр'а избат дькьр, кө гәрәке Мәсиги щәфа бьк'ьшанда у жь мьрьне р'абуйа у дьгот: «Әв Исайе кө әз wәр'а даннасин дькьм, әw Мәсиги йә». ⁴Һнәкед жь ван бавәр кьрын хwә ль Павлос у Силас гьртын, өса жи ә'лаләтәкә хwәдебавәред йу-нан^ф у гәләк к'өльфәтед хwәйқәдьр.

⁵Ле жь щьһуйа һнәка жь һ'әвсудийе чәнд мәрьвед бекерә нәр'аст щьвандьн, кьрынә қалмә-қалм, бажар т'әвиһәв кьрын у һ'ьщуми сәр мала Йасон кьрын, дьхwәстын Павлос у Силас банина бәр щьмә'те. ⁶Гава әw нәдитын, Йасон т'әви чәнд бьрава к'аши щәм сәрwеред бажер кьрын, дькьрынә қир'ин дьготын: «Әwед дьнйа т'әвиһәв кьрынә гьһиштгнә вьра жи ⁷ у Йасон әw қәбул кьрынә мала хwә! Әвана һ'әму жи мьқабьли ә'мьред Қәйсәр дьчын у дьбежьн: «Падшаки дьн һәйә, наве wi Иса йә». ⁸Бь ван готьна ә'лаләт у сәрwеред бажер т'әвиһәв кьрын. ⁹Һн-ге жь Йасон у йед майин к'әфил стандьн, әw бәр'дан.

**Павлос у Силас
бажаре Бәройайеда**

¹⁰Һәма чава тә'ри к'әтә ә'рде, бьра Павлос у Силас шандьнә Бәройайе. Әw кө гьһиштгнә wьр, чунә к'ьништа щьһуйа. ¹¹Әв щьһу жь йед Салонике һе фә'мдар бун, хәбәра Хwәде бь дьл у щан қәбул кьрын у һәр р'ож ньвисарада к'ур

дъбун, к'а эв тышт ъса нэ. ¹² Жъ вана гэлэка бавэр кър, ъса жи гэлэк к'олфэтед йунанэ хвэйрэдър у мер жи нэ кем бун. ¹³ Гава щьхуйед Салонике бьхистьн кѳ Павлос хэбэра Хвэде Бэройайеда жи даннасин дькэ, хатьн вьр жи хелан данэ э'лалэте у эв т'эвиһэв кърьн. ¹⁴ Ви чахи бьра Павлос дэстхвэда шандьнэ бэр бэ'ре, ле Силас у Тимот'ейо Бэройайеда ман. ¹⁵ Эвед кѳ Павлос вэр'едькърьн, эв һ'эта Ат'инайе бьрьн, паше жь Павлос т'эми стандьн кѳ Силас у Тимот'ейо зу хэр'ьн бьгьһижьнэ ви, хвэха жи пашда вэгэр'ийан.

Павлос ль бажаре Ат'инайе

¹⁶ Гава Ат'инайеда Павлос һивийа ван бу, дьле ви нэ р'ьһ'эт бу, чьмки дит бажар нава п'утп'арьстийеда бу. ¹⁷ Ава эви к'ьништеда щьһу у йунанед^ф хвэдебавэрр'а у ль майдане бажерда жи хэр р'ож р'асти к'е дьһат ванр'а дьк'этэ хэбэрдане. ¹⁸ Чэнд философед епикури^ф у стойхи^ф вир'а к'этьнэ һ'ощэте у һьнэка дьгот: «Эви дэвбэлайи бет'эвшэ чь дьхвазэ бежэ?» һьнэка жи дьгот: «Ќса те к'ьфше, кѳ эва дэрһэда хвэдейед хэрибда даннасин дькэ». Аһа дьготьн, чьмки эви бона Иса у р'абун^ф мьрийа даннасин дькър. ¹⁹ Ви чахи эв һьлдан бьрьнэ бэр

щьвина Арйопагойе^ф у готьн: «Эм дькарьн бона we һинкърьна нуйэ кѳ тѳ даннасин дьки бьзаньбьн? ²⁰ Тѳ тыштед хэриб мэ дьди бьхистьне, лэма жи эм дьхвазьн мэ'на ван бьзаньбьн». ²¹ Һ'эму ат'ини у хэрибед кѳ вьр дьман, тыштэки майинва мьжул нэдъбун, пештьри тыштед ну готьне йан бьхистьне.

²² Һьнге Павлос бэр щьвина Арйопагойеда сэкьни у гот: «Гэли ат'инийа! Эз дина хвэ дьдьме, кѳ һун жь һ'эму алийава гэлэки һ'эбандьнева мьжул ьн. ²³ Чьмки гава эз гэр'ийам, мьн дина хвэ да һ'эбандьнед вэ, мьн горигэһэж^ф дит кѳ сэр we ньвисар бу (ХВЭДЕЙЕ НЭНАСР'А). Ава Эве кѳ һун нас накьн дьһ'эбиньн, эз бона Ви вэр'а даннасин дькьм. ²⁴ Хвэдейе кѳ эв дьһийа у һ'эмуйед нава веда э'фьрандийэ, Эв Хвэйе э'рд у э'змен э у п'арьстгэһед бь дэста чекьрида наминэ,[†] ²⁵ нэ жи ч'эве Ви дэсте мэрьва йэ кѳ хьзмэтк'арийа Ви бькьн, чава Йэки һ'эвше тыштэки, ле Эв хвэха э'мьр, бине у һэр тышти дьдэ һ'эмуйа. ²⁶ Һ'эму мьлэтед дьһийае жь хунэке хольрдандьн, кѳ сэр р'уйе т'эмамийа дьһийае бьжин. Эви зэман у синоред щи-мьск'эна ванр'а к'ьфш кърьн. ²⁷ Эви эв йэкана кърьн, вэки мэрвь ль Ви бьгэр'ьн, бэлки бьп'элиньн бьбиньн. Ле эв Хвэде жь мэ һэр кэси нэ дур э жи, ²⁸ чьмки «эм бь Ви дьжин, дьмэшьн у һэнэ»*. Чава

* **17:28** Эва готьна жь занэки бь наве Эпименидэс бу. Эв йэки шайир бу у жь бажаре Кьнососе гьрава Кьретийе бу. Эв вэкэ шэсьд сали бэри Иса Мэснһ бьбу.

17:24 П'адшати I, 8:27.

чэнд шайиред wə жи готънэ: «Әм р'аст зар'ед Wi нэ»*.

²⁹ Awa kō әм жь Хwәде бунә, гәрәке әм Хwәде aha нәшьбинь мина зер', зив, йан кәвьре кō бь һ'ыш у хостәтйиә мәрвьа һатънә к'оландьне. ³⁰ Хwәде дина Хwә нәдайә һ'әму зәманед кō мәрвьайе Әw нас нәкрийә, ле ньһа һәр дәра т'әми ль һ'әму мәрвьа дькә, кō жь гөнәкьрне вәгәр'ың. ³¹ Чьмки Әwi р'ожәк к'ьфш кьрийә, к'ижанеда we диwана дьне р'аст бь дәсте Мәрвьәки бькә, Йе кō Әwi к'ьфш кьрийә. Хwәде әв йәкана һ'әму-йар'а данә избаткьрне, гава Әw мәрвьа жь мьрне р'акьр).

³² Гава бона р'абуна мьрийа бьһистън, һьнәк пе к'әнийан, ле һьнәка жи гот: «Бона we йәке әме щарәкә дьн жь тә бьбьһен». ³³ У Павлос жь нав щьвина ван дәр-к'әт чу. ³⁴ Ле һьнәка хwә ль wi гьрт, бawәр кьрн. Нава wанда бун Дийонисйоие әндәме Арийопагойе у к'өлфәтәкә наве we Дамәрис, т'әви һьнәкед майин.

Павлос бажаре Корьнт'еда

18 ¹ Пәй ве йәкер'а Павлос жь Ат'ине р'ек'әт һатә Корьнт'е. ² Ль wьр йәки щьһу наве wi Акила дит, буйина хwәда жь Понтосе. Әва т'әви к'өлфәта хwә Прьскила-йе ну жь Италийәе һатьбу, чьмки Қәйсәр Клавдийо ә'мьр кьрбу, кō

һ'әму щьһу жь Р'оме дәрк'әвьн. Павлос чу щәм wан, ³ щәм wан ма у т'әви wан хәбьти, чьмки п'еше wан йәк бу, кон чедькьрн. ⁴ Әw һ'әму р'ожед шәмийа к'ьништада щьһу у йунанар'а^ф дьк'әтә хәбәр-дане, әw дьданә бawәркьрне.

⁵ Гава Силас у Тимот'ейо жь Мәкәдонийәе һатън, Павлос бь хирәт т'әмамия wәхте хwә да һинкьрнә Хәбәре* у щьһуйар'а ш'дәти дьда кō Мәсиһ, Иса йә. ⁶ Гава әw мьқабьли wi р'абун у әw бөһөрмәт кьрн, әwi к'ьнще хwә даwшанд у готә wан: «Ху-на wә сәре wә бә, әз бесуц ьм. Жь wьр шунда әзе һәр'ьмә щәм нәщьһуйа». ⁷ Әw һьнге жь wьр чу к'әтә мала йәки наве wi Тито-Йусто. Әw мәрвьәки нәщьһу бу, ле хwәдебawәр бу, мала wi к'еләка к'ьниште бу. ⁸ Кьриспойе сәрwере к'ьниште жи нәфәред хwәва бawәрийа хwә Хōдан ани у жь корьнт'ийа гәләка кō бьһистън, бawәр кьрн у пе аве һатънә ньхōмандьне.

⁹ Шәвәке Хōдан дитьнокеда һатә бәр ч'әве Павлос у готе: «Нә-тьрсә, хәбәр дә у хwә кәр' нәкә. ¹⁰ Чьмки Әз т'әви тә мә у кәсәке бәр тә р'анәбә зийане нәдә тә, чьмки гәләк щьмә'та Мьн ви бажарида һәйә». ¹¹ Әw ль we дәре саләке у шәш мәһа ма, әw һини хәбәра Хwәде дькьрн.

* **17:28** Әва готъна жь һьвисарәкә Аратус шайир ә, кō бона хwәдеки хwә һьвисийә, к'и-жани йунана дьһ'әбанд. Аратус шайир жь қәза Киликийәе бу, wәкә сесьд сали бәри Иса Мәсиһ бьбу. Павлос хwәха жи жь қәза Киликийәе бу.

* **18:5** Нав һьнәк дәстньвисарада дәwса «Хәбәр» «Р'өһ'ва» һәйә, кō һьн аһа ф'әм дькьн: «Бь алава Р'өһ'ва гьредайи».

¹²Һена вәлийе Галийойе Ахаййаеда^ф щьһу бунә йәк, һ'щуми сәр Павлос кьрын у бьрынә бәр диwane ¹³готын: «Әва щьмә'те һин дькә, кә нә ль гора қануне Хwәде бьһ'әбиньн». ¹⁴Гава Павлос we дәстпекьра хәбәр да, Галийо щьһуйар'а гот: «Һәгәр гьли бона нәһәқийе у хьрабийе буйа, щьһуно, дьбу кә мьн гөһдарийа wә бькьра, ¹⁵ле һәгәр пьрс сәр хәбәра, нава у қануна wә йә, һун хwәха бьһ'һер'ьн. Әз нахwазьм бьбьмә һ'акьме ван тьшта». ¹⁶У әw жь диwanхане дәрхьстьн. ¹⁷Һьнге һ'әмуйа Состенисе сәрwере к'ьниште гьртьн, ль бәр диwanхане к'өтан, ле қәт хәма Галийо жи нибу.

Павлос вәдгәр'ә Әнтакйайе

¹⁸Павлос гәләк р'ожа диса ль wьр ма, паше хатьре хwә жь бawәрмәнда хwәст, бь гәмийе чу алийе Сурйайе. Прьскила у Акила жи т'әви wi бун. Әви Кәнхерйайеда п'ор'е хwә кәр' кьрбу, чьмки ад-қьраркьри* бу. ¹⁹Әw гьһиштьнә Әфәсе, Прьскила у Акила ль wьр һьштьн, хwәха к'әтә к'ьниште щьһуйар'а к'әтә хәбәрдане. ²⁰Wана һиви жь wi кьр, кә һьнәки дьреж ль wьр бьминә, әw қайл нәбу. ²¹Ле гава хатьре хwә жь wan хwәст, гот: «Әзе диса сәр

wәда бем, һәгәр Хwәде һ'ьз бькә».* Бь гәмийе жь Әфәсе чу. ²²Гава гьһиштә Қәйсәрийе, һәвраз чу Оршәлиме сьлав да щьвине, паше бәржер чу Әнтакйайе. ²³Гава һьнәк wәхт ль wьр ма, р'әбу бәрева к'әтә wәлате Галатйа у Фьригйа, һ'әму шагьрт бawәрийеда дьшьдандьн.

Аполо бажаре Әфәседа Мьзгинийе дьдә

²⁴Щьһуки наве wi Аполо, буйина хwәда жь Скәндәрйайе, һатә Әфәсе. Әва готьнбежәки сәрхwә у һьвисаред^ф пирозда занәки зор бу. ²⁵Әw Р'ийа Хөданда һинбуйи бу, агьре хирәте сери к'әтьбу* бона Иса р'әст хәбәр дьда у һин дькьр, ле т'әне ньхөмандьна Йуһ'әнна заньбу. ²⁶Әви дәстпекьр к'ьништеда мерк'ими хәбәр да. Ле гава Прьскилайе у Акила хәбәрдана wi бьһистьн, әw бьрынә щәм хwә, һе р'әст Р'ийа Хwәде wир'а щьровәкьрын. ²⁷Аполо кә хwәст һәр'ә Ахайайе, бьра дьл данә бәр у шагьртар'а жи нәмәк һьвисин кә wi қәбул кьн. Гава гьһиштә wьр, әw гәләки кери wan һат, йед кә бь к'әрәма Хwәде бьбунә бawәрмәнд. ²⁸Чьмки бь щьмә'ти хәбәрданеда йа wi ль сәр йа щьһуйа дьк'әт, бь һьвисаред пироз дьда избаткьрьне, кә Мәсиһ, Иса йә.

* 18:18 We ад-қьрарер'а «нәзир^ф» дьбежьн. Дәрһәқа қәйдә-қанунед нәзирда бьхунын Жьмар 6:1-21-е.

* 18:21 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Әз гәрәке әсә әве щәжьна кә те Оршәлимеда дәрбаз кьм. Ле әзе диса сәр wәда бем, һәгәр Хwәде һ'ьз бькә».

* 18:25 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бь алава Р'өһ'е Хwәде».

Р'еуитийа Павлосэ сьсийа (18:23; 19:1–21:16)

Павлос Эфэседа

19 ¹Гава Аполо he Корьнт'еда бу, Павлос щийе жорьнр'а дэрбаз бу бэржери Эфэсе бу у ль вьр чэнд шагьрт дитьн ² у жь ван пьрси: «Гава вэ бавэр кьр, вэ Р'öh'e Пироз станд?» Вана гот: «Мэ қэт нэбһистийэ жи кө Р'öh'e Пироз һэйэ». ³Эви ванр'а гот: «Ле һун бь чь һатьнэ ньхөмандьне?» Вана гот: «Бь ньхөмандьна Йу-һ'әнна». ⁴Павлос гот: «Йуһ'әнна бона гөнэвэгэр'андьне ньхөманд у щьмэ'тер'а гот: «Йе кө пэй мьнр'а те бавэрийа хвэ Ви биньн, ава готи Иса».† ⁵Гава эв йэк бьхистьн, бь наве Хөдан Иса һатьнэ ньхөмандьне. ⁶У гава Павлос дәстед хвэ данинэ сэр ван, Р'öh'e Пироз һатэ сэр ван, бь зьмана хэбэр дан у п'ехэмбэрти кьрн. ⁷Эвана вэкэ донздәһ мэрийа бун.

⁸Павлос к'этэ к'ьниште, се мөһа мерк'ими хэбэр дыда, бона П'адшатийа Хвэде ванр'а дык'этэ хэбэрдане у эв дыданэ бавэркьрне. ⁹Ле гава һнэкэ сэрһ'ышк мь-қабьл дэрк'этын у ль бэр щьмэ'те Р'ийа Хөдан беһөрмэт дыкьрн, Павлос жь ван қэтиа, шагьрт башқэ кьрн у һэр р'ож дэрсхана Тиранода ванр'а дык'этэ хэбэрдане. ¹⁰Эве йэке дө сала к'ышанд, һ'эта кө һ'эму бьнэлийед қэза Ас-

йайеда, һн щьһуйа, һн нэщьһуйа Хэбэра Хөдан бьхистьн.

Һэр һ'эфт көр'ед Скеуа

¹¹Хвэде бь дәсте Павлос гэлэк к'эрэмәтед зор дыкьрн, ¹²һ'эта кө эв дәстмал у шалькед кө Павлос ле дык'этын нэхвэшар'а дыбьрн, эв қәнщ дыбун у р'öh'ед хьраб^ф дэрдьк'этын. ¹³Һнэк щьһуйед гэр'ок һэбун кө хвэ дабунэ щьндэрхьстьне, р'абун сэр йед кө р'öh'ед хьраб нава ванда һэбун, пе наве Хөдан Иса э'мьр кьрн у готьн: «Эм пе ви Исайе кө Павлос даннасин дыкэ бэри вэ дыдьн». * ¹⁴Эва йэка һэр һ'эфт көр'ед Скеуае сэрэкк'а-һинэки^ф щьһуйа дыкьрн. ¹⁵Ле р'öh'е хьраб^ф ль ван вэгэр'анд у гот: «Эз Иса нас дыкьм, бона Павлос жи заньм, ле һун к'и нэ?» ¹⁶Һнге эв мэрыве кө р'öh'е хьраб теда бу, банзда сэр ван, қэвата ви ван һ'эмуйада чу эв өса к'өтан, вэки эв жь we мале тэ'зи у бьриндар р'эвин. ¹⁷Бона ве йэке һ'эму щьһу у нэщьһуйед кө Эфэседа дыман пе һ'эсийан. Тьрс к'этэ сэр ван һ'эмуйа у наве Хөдан Иса бьльнд дыбу. ¹⁸Гэлэк бавэрмэнд жи дыһатьн гөнәйед хвэ дыданэ р'уйе хвэ у кьред хвэ дыготьн. ¹⁹У йед сербазийева жи кө мьжул дыбун, жь ван гэлэка ньвисаред хвэйэ

* 19:18 Нав һнэк дәстньвисарада аһа йэ: «Эз пе ви Исайе кө Павлос даннасин дыкэ бэри вэ дыдьм».

19:4 Луқа 3:1-18.

сербазийе т'опи щики кърн у ль бэр ч'эвед х'эмуяа шэвътандын. Гава римэте ван х'эсаб кърн, дэрк'этэ пенщи х'эзар зиви^ф. ²⁰ Бь ви аवाई Хэбэра Ходан бь зорайи не пешда дьчу у қэват дьбу.

Шэр'-дэ'wa Эфэседа

²¹ Гава эв тышт бун, Павлос қьрар кър* кò Мэкэдонийае у Ахайа-йева дэрбаз бэ хэр'э Оршалиме у гот: «Пэй чуйина вьрар'а гэрэке эз хэр'ым Р'оме жи бьбиньм». ²² Эви дò к'омэкдаред хвэ Тимот'ейо у Ерасто шандьнэ Мэкэдонийае у эв хьнэки жи ль қэза Асйае ма.

²³ Ван чахада бона Р'ийа Ходан гэлэки шэр'-дэ'w пешда hat. ²⁴ Йэки зивкэр хэбу наве ви Дмитрийо. Эви п'арьстгәһед хвәдейа наве we Артэмис^ф щур'е йа э'дәтида бь зив бч'ук чедькърн у гэлэк к'ар hostар'а дани. ²⁵ Эви гази ван х'эму хоста, оса жи йед мина хвәйе ви п'ешәйи кърн у гот: «Гәли хэвала! һун заньн кò к'ара ма ви шьхòлида йә. ²⁶ һун жи дьбьһен у дьбиньн кò эви Павлоси нэ кò т'эне Эфэседа, ле бауәрийа вә хэбә т'эмамыйа қэза Асйаеда жи сәре гэлэк щьмә'та т'ъжи кьрийә жь р'е дәрхьстийә у дьбежә: «Эв хвәдейед кò бь дэста чекьри нә, эв нә хвәде нә. ²⁷ Зийана we нә т'эне эв э кò п'еше ма те беһөрмәткърне, ле п'арьстгәһа Артэмис хвәдейа мэзын we бэр

тыштәки нәйе х'эсабе у we қәдье мэзынайийа we бьк'эвә, йа кò х'эму қэза Асйа у дьнйа дьһ'эбинә».

²⁸ Гава эв йәк бьхистьн, бь к'инбох т'ъжи бун, дькърнә қир'ин у дьготьн: «Артэмиса эфәсийа мэзын ә!» ²⁹ Т'эмамыйа бажер қьлқьли, р'аһьштә Гайос у Әристархойе мэкэдони, кò хэвалр'ейед Павлос бун, хэвр'а р'эвинә дитьндаре. ³⁰ Павлос жи хвәст кò бьк'эвә нава we ә'лаләте, ле шагьрта нәһьшт. ³¹ Жь һьнәк сәрверед қэза Асйае жи кò достед ви бун, мәри шандьнә щәм ви у һиви же кърн, кò нәчә дитьндаре. ³² һәма ви вәхтида һьнәка щур'әки, һьнәка жи щур'әки дьн дькърнә қир'ин, чьмки к'омбуна ван г'эвиһэвбууйи бу, гэләка жи ньзаньбу эв бона чь жи щьвийанә. ³³ һьнәка жь ә'лаләте Скәндәр пешда бьрн, чьмки щьһуйа эв пешда дә'ф дан. Скәндәр дәсте хвә бьльнд кьр, хвәст щаба хвә бьдә. ³⁴ Ле гава пе х'эсийан кò эв щьһу йә, х'эмуяа бь дәнгәки вәкә дò сьһ'эта кърнә қир'ин: «Артэмиса эфәсийа мэзын ә!»

³⁵ Паше к'атьбе* бажер ә'лаләт сәқьр'анд у гот: «Гәли эфәсийа! К'и ньзанә кò бажаре Эфәсе хвәйитийе** п'арьстгәһа Артэмиса мэзын дькә, йа кò қәвьре вейи пироз жь э'змен һатийә хваре? ³⁶ Чава ве йәкеда кò тыштәки хельф т'өнә, ләма жи гәрәке һун хвә р'ьһ'эт хвәй кьн у тыштәки бь бәрзәқийе нәкьн.

* 19:21 Аһа жи те фә'мкърне: «Павлос бь р'ебәрийа Р'өһ' қьрар кьр».

* 19:35 «К'атьбе бажер» жь нава к'ома гьрәгьред бажерда йәки ә'йан бу. Хэбатәкә ви жи эв бу, вәки қьраред щьвина бажарвана бьһьвисә у ә'лам бькә.

** 19:35 Аһа готи бьнәлийед бажаре Эфәсе мьщевьре we п'уте нә.

³⁷ Wə əв мэръвана анинэ вьра, эвана нэ т'аланкьред п'арьстгәһе нэ у нэ жи хwәдейа мэ беһөрмәт кьрынэ. ³⁸ Awa һәгәр шыкйате Димитрийо у һостәйед т'эви ви сәр йәки һәйә, бьра һәр'ынэ диwanхане, һ'акьм һә-нә. Ль вьр әв дькарьн шыкйате хwә һәвдө бькьн. ³⁹ Ле һәгәр хwәстьна wә бона тыштәки дьн э, бьра цьвватәкэ әдәтида бе леньһер'андьне. ⁴⁰ Чьмки зийана мэ жи ве йәкеда һәйә у бона шәр'е иройин әме бе-нә нәһәдкьрьне у м'әник т'өнә, кө әм пе бькарьбьн бона ве к'омбуне цаба хwә бьдьн». ⁴¹ Гава әв йәк гот, цьвват бәла кьр.

**Павлос дьчә бәрбь
Мәкәдонийәе
у Йунаньстане^ф**

20 ¹ Гава қалмә-қалм сәдь-р'и, Павлос гази шагьрта кьр, дьл да ван у хатьре хwә жь ван хwәст, р'абу чу Мәкәдонийәе. ² Ль ван алийа гәр'ийа, бь гәләк готьна дьл данә ван. Паше чу Йунаньстане^ф, ³ wәкә се мәһа ль вьр дәрбаз кьр. Гава к'аре хwә дькьр кө бьчуйа Сурйәйе, цьһуйа бона ви шевьрәкә мьхәнәтийе кьр, әв жи фькьри Мәкәдонийәева вәгәр'ә. ⁴ Т'эви ви жь Бәройәйе Сопатройе көр'е Пиро, жь Салонике Әристархо у Секундо, Гайосе жь Дербе у Тимот'ейо, жь қәза Асийәе^ф Тьхико у Трофимо чун. ⁵ Әвана пешийа мэ чунә Тройәйе, ль вьр һивийа мэ бун. ⁶ Әм жи пәй р'ожед Цәжьна Нане Шкәвар'а бь гәмийе

жь Филиппийәе чун, пенц р'ожада гьһиштьнә Тройәйе, щәм wan. Әм вьр һ'әфт р'ожа ман.

**Сәрдайна Павлосә щара
хьлазийейә Тройәйеда**

⁷ Р'ожа һ'әфтийейә ә'wльн әм бона нанкәркьрьне цьвийайи бун, Павлос кө we р'ожа дьн бьчуйа, wanар'а хәбәр дьда у һ'әта ниве шәве хәбәрдана хwә дьреж кьр. ⁸ Әв ода әм теда цьвийайи бун, гәләк ч'бра теда һәбун. ⁹ Хортәк жи наве ви Әйтухо, сәр п'әнщәре р'унышти дьһеньжи у к'әтә хәwa к'ур. У гава Павлос хәбәрдана хwә дьреж дькьр, әв хәwa к'урда жь қате сьсийа жорда к'әт у мьрити әв һьлдан. ¹⁰ Павлос пәйайи жере бу, хwә авитә сәр ви, да һ'әмеза хwә у гот: «Хwә бнда нәкьн, чьмки р'öh'e ви вида йә». ¹¹ Паше һьлк'ь-шийа һат, нан кәркьр хвар у һ'әта сәре сьбе дьреж хәбәр да у р'абу чу. ¹² Хорт жи сах-сьламәт анинә мал, беһ'әсаб дьл һатә бәр ван.

Жь Тройәйе бәрбь Миләтосе

¹³ Әм чун к'әтньнә гәмийе р'е-к'әтньн у бәрбь Асосе чун, кө жь we дәре мә гәрәке Павлос һьлда, чьмки әви мәр'а готьбу: «Әзе пәйа бем». ¹⁴ Гава ль Асосе р'асти мә һат, мә әв һьлда чунә Мьтулане. ¹⁵ Жь вьр жи әм чун, р'ожа дьне гьһиштньнә пешбәри гьрава Хийәйе, р'ожьтра дьн гьһиштньнә гьрава Самосе,* сьбәһьтра дьн жи гьһиштньнә Миләтосе. ¹⁶ Пав-

* 20:15 Нав һнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Шәв манә Тригилйәйе».

лос нета хwэдa данибу бь гэмийе бэр Әфәсер'а дәрбаз буйа, кö нэбэ wэхте хwэ қазa Асйайеда онда кэ, чьмки дьлэзанд кö һэгэр жер'а ль һэв бе, Р'ожа Пенцийә һ'есаb әw ль Оршәлиме бә.

**Павлос хатъре хwэ
жь бәрпърсийаред
цьвина Әфәсе дьхwазэ**

¹⁷ Жь Миләтосе мәри шандә Әфәсе у гази бәрпърсийаред цьвине^ф кьрн. ¹⁸ Гава әw һатгнә щәм wi, wanp'a гот: «һун хwәха заньн we р'ожа ә'wльнда гава мьн нгге хwэ авитә қазa Асйайе, һ'эта нһа wәр'а чава бумә. ¹⁹ Мьн Хөданр'а т'ам шкәсти бь гәләк һесъра, нава wan щер'ьбандьнада қöльх кьрийә, к'ижан кö жь шешьред щьһуйа дьһатгнә сәре мьн. ²⁰ һун заньн кö мьн т'ö щар хwэ жь тыштед керһатийә бона wә нәдайә паш, ле һ'әму wәр'а готгнә у һун һин кьрнә, һьн щьм'әти, һьн жи мал бь мал. ²¹ Мьн бь шә'дәти һьн һиви жь щьһуйа, һьн жи жь нәщьһуйа кьр, кö вәгәр'ьнә бәрбь Хwәде у бawәрийа хwэ Хөдане мә Иса биньн. ²² У ва әз бьн дәсте Р'öһ'е Пирозда дьчьмә Оршәлиме, wьр we чь бе сәре мьн, әз ньзаньм. ²³ Т'әне Р'öһ'е Пироз һ'әму бажарида т'әмийе дьдә мьн у дьбежә кö: «Қәйд у тәнгаси пешийа тә нә». ²⁴ Ле әз ә'мьре хwэ лайиқи т'ö тышти накьм, т'әне дькьм* бьгьһижьмә мәрәме хwэ у wi қöльхе кö мьн жь Хөдан Иса стандийә

биньмә сери, awa готи Мьзгинийа^ф к'әрәма Хwәде бь шә'дәти даннасин кьм.

²⁵ Нһа әз заньм иди һун һ'әмуйед кö әз нав wәда гәр'ийамә у П'адшатиһа Хwәде даннасин кьрийә р'уйе мьн набиньн. ²⁶ Бона ве йәке әз р'ожа иройин ль бәр wә шә'дәтийе дьдьм, кö щабдаре хуна wә т'ö кәси ниньм, ²⁷ чьмки мьн хwә нәда паш, т'әмамия қьрара Хwәде wәр'а гот. ²⁸ Нһа мьқати хwэ у т'әмамия wi кәре пез бьн, кö Р'öһ'е Пироз һун сәр бәрпърсийар* к'ьфш кьрнә. Шьвантийе цьвина Хwәде бькьн, йа кö Wi бь хуна Хwэ қазьнщ кьр. ²⁹ Әз заньм пәй чуйина мьнр'а гөред дөвхун we бьк'әвьнә нава wә у һ'әйфа wan we кери нәйе. ³⁰ Жь нава wәда жи мәрьве дәрән у тыштед хельф we хәбәр дьн, кö шагьрта пәй хwэ бьбьн. ³¹ Бона ве йәке һ'ьшйар бьминьн у бир нәкьн, кö мьн һун һәр кәс, се сала шәв у р'ож бе р'ьһ'әти бь һесъра ширәт кьрнә.

³² Нһа әз wә дьсперьмә^ф Хwәде у Хәбәра к'әрәма Wi, кö дькарә wә р'öһ'анийеда ава кә у п'ара wә т'әви т'әмамия щьм'әта Хwә кә. ³³ Мьн һавьжийа хwэ зер', зив у к'ьнще т'ö кәси нәанийә. ³⁴ һун хwәха заньн әз у йед т'әви мьн әм һ'әwще чь жи бунә, әв дәстед мьн хәбьтинә. ³⁵ Мьн пе һ'әму шьхөлед хwә нишани wә кьрийә, кö чава гәрәке бьхәбьтгн к'омәке бьдьнә к'әтийа у хәбәра Хөдан Иса бир

* 20:24 Нав һнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «бь әшқ у ша».

* 20:28 Аһа жи те фә'мкьрне: «Сәрwер».

биньн кө гот: «Хвэзи^ф ль дайийа, нэ кө ль стандийа».

³⁶ Гава эв йэк гот, т'эви һ'эмуйа чок да д'оа кър. ³⁷ Һ'эму жи гэлэки гьрийан, хвэ авитьнэ стуйе Павлос у р'амусан. ³⁸ Дьлед ван һе зедэ бона we хэбэра wi дышэвьти кө гот: «Һун иди р'уйе мын набиньн». Паше эw һ'эта гэмийе вэр'екьрын.

Павлос дьчэ Оршэлиме

21 ¹ Гава эм жь ван қэтийан, бь гэмийе р'ек'этын, р'аст чун гьһиштьнэ Косе, р'ожа дьне Р'одосе у жь вьр жи Патарайе. ² Мэ гэмик дит кө дьчу Финикйайе, эм к'этынэ we у р'ек'этын. ³ Гава Қобрьсе х'ойа кър, мэ эw мьле ч'эпева һьшт. Эм бэрбэ қэза Сурйайе чун гьһиштьнэ бажаре Суре, чьмки баре гэмийе вьр гэрэке бьһата валакьрыне. ⁴ Мэ шагьрт дитын, эм һ'эфт р'ожа ль вьр ман. Вана бь Р'өһ'е Пироз дьготэ Павлос кө нэчэ Оршэлиме. ⁵ Ле гава мэ эw р'ож дэрбаз кьрын, эм р'абун чун у һ'эмуйа жьна у зар'ава һ'эта бажер дэр эм вэр'екьрын у дэве бэ'ре мэ чок да д'оа кър. ⁶ Паше мэ хатьре хвэ жь һэв хвэст к'этынэ гэмийе, эwана жи вэгэр'ийанэ малед хвэ.

⁷ Мэ р'евити бь гэмийе жь Суре думайи кър, эм гьһиштьнэ Пьтолемайе, мэ вьр хушк-бьра сылав кьрын, эм р'ожэке манэ щэм ван. ⁸ Р'ожа дьн эм жь вьр р'ек'этын чунэ Қэйсэрийе мала Филипойе мьзгиндар^ф, эw йэк жь ван һэр

һ'эфт к'омэкдаред к'ьфшкьри бу.[†] Эм ль щэм wi ман. ⁹ Чар қизед вийэ бьк'ьр һэбун, кө п'ехэмбэрти дькьрын. ¹⁰ Гава эм гэлэк р'ожа ль вьр ман, жь Щьһустане п'ехэмбэрэки наве wi һагабо бэржер бу.[†]

¹¹ Гава һатэ щэм мэ, қайиша пышта Павлос һьлда, дэст у п'ийед хвэ гьреда у гот: «Р'өһ'е Пироз аһа дьбежэ: «Эw мэрьве хвэийе ве қайише щьһуйе Оршэлимеда аһа wi гьредьн у бьдьянэ дэсте нэщьһуйа».

¹² Гава эв йэк мэ бьһист, т'эви йед вьр мэ лава кър, кө эw һьлнэк'ьшэ нэчэ Оршэлиме. ¹³ Ле Павлос щаб да у гот: «Һун чь дькьн? Чьма һун дьгьрин у дьле мын дышкеньн? Эз Оршэлимеда бона наве Хөдан Иса нэ кө т'эне бона гьредане, ле бона көштьне жи һазьр ьм». ¹⁴ Гава мэ нькарьбу эw банийа сэр йа хвэ, мэ дэнге хвэ бьр'и у гот: «Бьра э'мьре Хөдан бэ».

¹⁵ Чэнд р'ожа шунда мэ к'аре хвэ кър, эм һьлк'ьшийан чунэ Оршэлиме. ¹⁶ Т'эви мэ чэнд шагьртед Қэйсэрийе жи һатын, эм бьрынэ мала шагьртэки зува, кө наве wi Мьнасо бу, жь Қобрьсе, wэки эм ль вьр бьминьн.

Павлос сэрики Ақуб у бэрпьрсйара дьхэ

¹⁷ Гава эм гьһиштьнэ Оршэлиме, бавэрмэнда эм эшқ у ша қэбул кьрын. ¹⁸ Р'ожа дьне Павлос т'эви мэ чу щэм Ақуб, һ'эму бэрпьрсйар жи һазьр бун. ¹⁹ Павлос сылав да ван, йэк-йэк чь кө Хвэде

21:8 К'аред Шандийа 6:1-6; 8:5. **21:10** К'аред Шандийа 11:28.

бь қольхе ви нава нэщһуйада кърбу, ванар'а гьли кър. ²⁰ Вана кө эв йэк бһист, шькьри данэ Хвәде у өса жи Павлоср'а готын: «Дина хвә бьде, чьқас һ'эзара щһуйед бавәрмәнд һәнэ у һ'әму жи хирәтк'ешед Қануне^ф нә. ²¹ Ава вана бона тә бһистийә кө тө һ'әму щһуйед нава нэщһуйада һин дьки, кө дәст жь Қануна Муса бьк'ышинь у дьбежи кө эв көр'ед хвә сьнәт нәкьн у пәй әдәт жи нәчһн. ²² Нһа әм чь бькьн? Ве әсә бьбһен кө тө һатийи. ²³ Дә р'абә әм чь тәр'а дьбежһн бькә. Вьр щәм мә чар мәрвь һәнә кө ад-қьрар* кьрһнә. ²⁴ Ван хвәр'а һьлдә, т'әви ван ль гора әдәт пақьж бә у хәрще ван һьлдә сәр хвә, кө п'ор'е сәре хвә көр' кьн. Нһнге һәр кәсе заньбә әв тыштед кө бона тә бһистһнә дәрәв ьн у тө хвәха жи пәй Қануна^ф Муса дьчи. ²⁵ Ле бона ван нэщһуйед кө һатһнә сәр бавәрийе, мә ванр'а қьрара хвә һьвисийә шандийә, вәки әв һ'әвза хвә жь ван қөрбанед п'утп'арьстийе, хуне, гоште мьрар^ф у бенамусийе бькьн».† ²⁶ Нһнге Павлос әв мәри р'ожа дьне һьлдан, т'әви ван пақьж бу, к'әтә П'арьстгәһе у хьлазийа р'ожед пақьжбуне да әламкьрһне, кө ве к'әнге бона ван һәр кәси һ'әди* бе дайине.

Павлос П'арьстгәһеда те гьртһне

²⁷ Гава һәр һ'әфт р'ож сәр һәвда һатһн, жь щһуйед қәза Асйайе Павлос П'арьстгәһеда дитһн, т'әмамия а'лаләте т'әвр'акьрһн, дәст авитһне ²⁸ у кьрһнә қир'ин готын: «Һәвар, исраелино! Алиқ'арийе бькьн! Әва әв мәрвь ә, йе кө ль һәр дәра һ'әмуяа мьқабьли щьмә'та мә, Қануна Муса у ви щийи һин дькә, һе сәрда жи нэщһу кьрһнә П'арьстгәһе, әв щийе пироз һ'әр'ьманд». ²⁹ Әв йәка готын, чьмки пешийе бажерда Трофимойе жь Әфәсе т'әви ви дитһбун у ван т'ьре Павлос әв кьрийә П'арьстгәһе.

³⁰ Т'әмамия бажер һ'әжийа, ә'лаләт бь ләз к'ом бу, Павлос гьртһн жь П'арьстгәһе к'аши дәрва кьрһн у дәред ве пер'а-пер'а һатһнә гьртһне. ³¹ Гава ван дькьр кө ви бькөжһн, щаб гьһиштә сәрһ'эзаре р'әфа әскәра, вәки т'әмамия Оршәлиме т'әвиһәв буйә. ³² Әви пер'а-пер'а әскәр у сәрсәд һьлдан, бь ләз чу сәр ван. Гава вана сәрһ'эзар әскәрава дитһн, дәст жь Павлос к'өтане к'ьшандьн. ³³ Ви чахи сәрһ'эзар һатә незик, әв гьрт, әмьр кьр кө бь дө зьнщира ви гьредьн. Нһнге пьрси: «Әв к'и йә у чь кьрийә?» ³⁴ Нава ә'лаләтеда бона ви һәр йәки щур'әки дькьрә қар'ә-қар'. Әви гава жь дәст

* **21:23** Ве ад-қьрарер'а «нәзир^ф» дьбежһн. Дәрһәқа қәйдә-қанунед нәзирда бьхуньн Жьмар 6:13-21.

* **21:26** Бона щһуйед кө хвә пақьж дькьрһн, чава һ'әлал буйи, ванр'а қөрбан дьһатә дайине.

21:25 К'аред Шандийа 15:29.

қалмә-қалма щьмә'те нькарьбу э'сәйи бьзаньбуйа, э'мьр кьр ви бьбьнә эскәрхане. ³⁵Гава Павлос гьһиштә п'епәлинга, эскәра әв бьльндкьри бьрьн, чьмки э'лаләте зор дьда ви, ³⁶ль пәй ви дьчун, дькьрьнә қир'ин у дьготьн: «Ви бькөжьн!»

**Павлос щаба хwә
ль бәр э'лаләте дьдә**

³⁷Иди Павлос we бьбьрана һьндөр'е эскәрхане, әви сәрһ'эзар-р'а гот: «Изьна мьн һәйә т'әви тә хәбәр дьм?» Әви гот: «Тө йунани жи зани? ³⁸Кө өса йә тө нә әви мьсьри йи, йе кө чәндәк пешда кьрә шәр'-дә'w, чар һ'эзар қача-хед меркөж дәрхьстьнә бәр'ийе». ³⁹Павлос гот: «Әз мәрвьәки щьһу мә, жь Тарсуса Киликйәйе, нә бажарванәки бе нав-нишан ьм. Әз һиви жь тә дькьм, изьне бьдә кө эз ве щьмә'тер'а хәбәр дьм». ⁴⁰Гава әви изьн да, Павлос сәр п'епәлинга сәкьни, дәсте хwә бьльнд кьр, щьмә'те кө дәнге хwә бьр'и, әви бь зьмане ибрани^ф хәбәр да у гот:

22 ¹«Гәли бав у бьра! Ньһа гөһдарийа мьн бькьн, кө эз щаба хwә бьдьм». ²Гава бьһистьн кө әв ванар'а бь зьмане ибрани к'әтә хәбәрдане, кәр' бун һе дәнге хwә бьр'ин. У ви гот: ³«Әз мәрвьәки щьһу мә, бажаре Тарсуса Киликйәйеда жь дийа хwә бумә, ле ви бажарида мәзьн бумә, бьн дәсте Гамалиелда чawa шагьрт

т'әмамияа Қануна кал-бава жи бь фәсал-р'аст һин бумә, һьндава Хwәдеда жи хwәйхирәт бум, чawa кө һун һ'әму иро.[†] ⁴Мьн һ'әта көштьне жи йед ве Р'ейеда дьчун, дьзерандьн у қьсьме жьн у мера гьредьдан давитьнә кәле,[†] ⁵чawa сәрәкк'аһин у т'әмамияа щьвина р'успийа жи шә'де мьн ьн. Мьн сәр бьрайед щьһутийедайә Шаме нә'мә жь ван һьлдабун дьчум wә-ки йед wьр жи гьредаи биньмә Оршәлиме кө бьдьнә щәзайе.

⁶Гава эз һе р'е дьчум, незики Шаме бум, р'о нава р'оже ньшкева жь э'змен дора мьн р'онайикә қайим шәwқ да. ⁷Әз к'әтьмә ә'рде у мьн дәнгәк бьһист кө мьнр'а гот: «Шауул! Шауул! Тө чьма Мьн дьзерини?» ⁸Мьн ле вәгәр'анд: «Тө к'и йи, эз хөлам?» Әви мьнр'а гот: «Әз Исәйе Ньсрәте мә, Йе кө тө дьзерини». ⁹Әвед т'әви мьн жи р'онайи дитьн, ле дәнге кө мьнр'а хәбәр дьда нәдьбьһистьн. ¹⁰Һьнге мьн гот: «Әз чь бькьм, Хөдан?» Хөдан мьнр'а гот: «Р'абә һәр'ә Шаме у ль wьр һәр тьште кө бона тә к'ьфшкьри йә бьки, we тәр'а бе готьне». ¹¹Мьн кө жь дәст шәwқа we р'онайе нәдьдит, һьнге йед т'әви мьн дәсте мьн гьртьн, эз бьрьмә Шаме.

¹²Йәки наве ви һананийа, анәгори Қануне хwәдехоф, нав щьһуйед Шамеда жи әв хwәйе шә'дәтийа қәнщ бу, ¹³әва һат щәм мьн сәкьни у гот: «Шауул бьра, бь-бинә!» Мьн дәстхwәда дит у ль ви

22:3 К'аред Шандийа 5:34-39. **22:4** К'аред Шандийа 8:3; 26:9-11.

ньһер'и. ¹⁴ Әви мьнр'а гот: «Хвә-дейе кал-бавед мә тө к'ьфш кьри кө э'мьре Ви бьзаньби у Йе Р'аст бьбини, хэбэра дэве Ви бьбьһейи, ¹⁵ чьмки те бэр һ'эму мэрьва бона ван тыштед тэ дитын у бьһистын бьби шә'де Ви. ¹⁶ Иди чьма дэрэн-ги дехи? Р'абэ wэрэ ньхөмандые, гази наве Ви кэ жь гөнәйед хвэ wэрэ шуштъне.

¹⁷ Гава эз вэгэр'ийамэ Оршә-лиме у Парьстгәһеда дөа дькьр, мина сьһ'эте сэр мьнр'а дэрбаз бу, ¹⁸ мьн Әw дит у Ви мьнр'а гот: «Бькэ бьлэзинэ жь Оршәлиме дэре, чьмки әw шә'дэтиа кө те бона Мьн бьди әwe қәбул нәкьн». ¹⁹ Мьн гот: «Хөдан, әw қәнщ заньн кө мьн һ'эму к'ьништада йед кө бавәрийа хвә Тә данин, давитьнә кәле у әw дьк'өтан. ²⁰ Гава хуна Стәйфане шә'де Тә дьр'ьжийа, эз хвәха жи wьр һазьр у р'ази бум, мьн но-бәдари к'ьнщед йед әw көштън дькьр». ²¹ һынге Әви мьнр'а гот: «Һәр'э, Әзе тә бьшиньмә дур щәм нәщьһуйа».

Павлос бажарвантийа хвәда р'омайи йә

²² һ'эта ван хэбэра ә'лаләте гөһдарийа ви кьр, паше бь дән-ге бьльнд готън: «Р'убари дьне ви нәһелә! Йед мина ви гәрәке нәжин!» ²³ Wана дькьрьнә қир'ин, к'ьнще хвә дьқәлаштън давитьн у хвәли дьр'әшандьнә һәwa. ²⁴ Сәр-һ'эзар ә'мьр кьр, кө ви бьбьнә әс-кәрхане у гот: «Бьдын бэр қамчийа

же бьпьрсьн, бьзаньбьн к'а суще ви чь йә, wәки өса сэр ви дькь-нә қар'э-қар'». ²⁵ Гава бь қайишед ч'эрм гьредан, Павлос сәрсәде сәкьнир'а гот: «Гәло әва щайиз ә кө һун ль бажарванәки Р'омайе хьн, йе кө һе диwана ви нәбуйә?» ²⁶ Сәрсәд гава әв йәк бьһист, чу щәм сәрһ'эзар у гот: «Тө чь дьки? Әва мэрьва бажарване^ф Р'омайе йә». ²⁷ Сәрһ'эзар незики Павлос бу у wир'а гот: «Мьнр'а бежә, тө бажарване Р'омайе йи?» Әви гот: «Бәле». ²⁸ Сәрһ'эзар ле вэгэр'анд у гот: «Мьн бь гәләк п'эра әw бажар-ванти стандийә». Павлос гот: «Ле эз йәкр'ожийа хвәда бажарване wьр ьм». ²⁹ У дәстхвәда әwed кө we лехьстана у гьли же бьк'ьшан-дана жь ви дур к'әтън. Сәрһ'эзар хвәха жи тьрсийа, гава бьһист кө бажарване Р'омайе йә, чьмки әви әw дабу гьредане.

Павлос ль бэр щьвина гьрәгьра

³⁰ Сьбәтъяра дьн сәрһ'эзар хвәст р'аст бьзаньбә к'а щьһу чьма щьк-йәте Павлос дькьн. Әw бәр'да у ә'мьр кьр, кө сәрәкед к'аһина щь-вина гьрәгьрава бе. һынге Павлос ани ль бэр ван да сәкьнандьне.

23 ¹ Павлос дина хвә да щь-вина гьрәгьра у гот: «Гә-ли бьра! Мьн бь исафа р'ьһ'эт ль бэр Хвәде ә'мьре хвә һ'эта иро дәрбаз кьрийә». ² һананийае сә-рәкк'аһин ә'мьри бәрдәстийед

незики Павлос кърн кӧ девда бьдӧне. ³Һӧнге Павлос вир'а гот: «Хвӧдейе жи ль тӧ хӧ, диwаре сиwахкър! Тӧ р'уньшти йи анӧгори Qануне диwана мьн дьки у жь Qануне дӧр ӧ'мьр дьки кӧ ӧw мьн хьн».† ⁴Йед щӧм Павлос сӧкьни готьн: «Тӧ сӧрӧкк'аһине Хвӧде беһӧрмӧт дьки?» ⁵Павлос гот: «Брано, мьн ньзаньбу кӧ ӧw сӧрӧкк'аһин ӧ. Чаwа ньвисар ӧ: «Һьндава сӧрwере мьлӧте хвӧда хьраб хӧбӧр нӧдӧ».†

⁶Һӧнге Павлос пе һ'ӧсийа кӧ алики садудци нӧ, алики жи ферьси^ф, we щьвинеда кърӧ гази у гот: «Гӧли бьра! Ӧз ферьси мӧ, кӧр'е ферьсийа! Бона гӧмана р'абуна мьрийа диwана мьн дькьн». ⁷Гава ӧв йӧк гот, ферьси у садудци һӧвр'а к'ӧтънӧ һ'ӧщӧте у дӧтирӧти к'ӧтӧ нава к'ӧме, ⁸(чьмки садудци дьбежьн нӧ р'абуна мьрийа һӧйӧ, нӧ мьлийак'ӧт, нӧ жи р'ӧһ', ле ферьси һӧрсека жи qӧбул дькьн).† ⁹Һӧнге qалмӧ-qалма мӧзын пешда һат, жь qанунзанед алие ферьсийа һьнӧк р'абунӧ п'ийа у дӧнг һьлдан мерк'ими готьн: «Ӧм ви мӧрвьида т'ӧ хьрабийе набиньн. Бӧлки р'ӧһ'ӧки йан мьлийак'ӧтӧки вир'а хӧбӧр дайӧ?» ¹⁰Гава шӧр'дӧw зедӧ бу, сӧрһ'ӧзар тьрсийа кӧ ӧw Павлос qӧт-qӧти кьн, ӧ'мьри ӧскӧра кър кӧ һӧр'ьнӧ жере ӧви жь нав ван бьгьрн бьбьнӧ ӧскӧрхане.

¹¹Шӧвтьра дьн Хӧдан ль бӧр ви сӧкьни у готе: «Сӧрхwӧ бӧ, тӧ

чаwа шӧдӧтийа Мьн Оршӧлимеда да, ӧса жи гӧрӧке Р'омеда шӧдӧтийе бьди».

Щьһу т'ӧлӧке бона кӧштьна Павлос һазьр дькьн

¹²Сьбӧһ кӧ ӧлал бу, һьнӧк щьһу бунӧ йӧк у сонд хwарьн, кӧ һ'ӧта Павлос нӧкӧжьн, нӧ бьхwьн, нӧ жи вӧхwьн. ¹³Ӧwед кӧ ӧв сонда хwарьн жь чьли зедӧтьр бун. ¹⁴Ӧвана чунӧ щӧм сӧрӧкед к'аһин у р'успийа готьн: «Мӧ сонд хwарийӧ, һ'ӧта кӧ ӧм Павлос нӧкӧжьн, тьштӧки тӧ'м нӧкьн. ¹⁵Аwа һун т'ӧви щьвинна гьрӧгьра бежьнӧ сӧрһ'ӧзар кӧ ӧви сьбе бинӧ щӧм wӧ, йанчийӧ һун дьхwазьн дӧрһӧqа wiда һӧр тьшти һе р'аст пе бьһ'ӧсьн, ӧме жи һе бӧри һатьна wi һазьр бьн кӧ wi бькӧжьн».

¹⁶Ле харзийе Павлос бона ве т'ӧлӧке бьһист, һат к'ӧтӧ ӧскӧрхане Павлоср'а гот. ¹⁷Павлос жи гази сӧрсӧдӧки кър у готе: «Ӧви хорти бьбӧ щӧм сӧрһ'ӧзар, дьхwазӧ тьштӧки вир'а бежӧ». ¹⁸Ӧви жи хорт бьрӧ щӧм сӧрһ'ӧзар у готе: «Павлосе гьрти гази мьн кър, һиви кър кӧ ви хорти биньмӧ щӧм тӧ, тьштӧки вийи готьне тӧр'а һӧйӧ». ¹⁹Сӧрһ'ӧзар дӧсте wi гьрт, бьрӧ алики у пьрси: «Тӧ чь дьхwази ӧлами мьн ки?» ²⁰Ӧви гот: «Щьһуйа qьрар кьрийӧ кӧ һиви жь тӧ бькьн, wӧки сьбе Павлос бьби щьвина гьрӧгьра, йанчийӧ дьхwазьн дӧрһӧqа wiда һӧр тьшти һе р'аст бьзаньбьн. ²¹Ле ван бawӧр нӧкӧ,

23:3 Мӧтта 23:27-28. **23:5** Дӧрк'ӧтън 22:28. **23:8** Мӧтта 22:23; Марqос 12:18; Луqа 20:27.

чъмки жь ван чъл мэрийа зедэтыр хвэ вэшартына, нивийа ви нэ. Вана сонд хварийэ, кэ нэ бьхвьн, нэ жи вэхвьн һ'эта ви нэкөжы. Вана ньһа к'аре хвэ кьрийэ, нивийа қьрара тэ нэ». ²² Ви чахи сэрһ'эзар хорт вэр'екьр у т'эми да ви: «Кэсир'а нэбежэ, кэ тэ эв йэк мьнр'а готийэ».

**Павлос дьшиньнэ
Қэйсарийе
щэм Фэликсе вэли**

²³ Сэрһ'эзар гази дө сэрсада кьр у гот: «Дөсьд эскэри һазьр кьн, һ'эфте сийари, дөсьд жи р'ьмдар, вэки шэв сьһ'эта нэһа һ'эта Қэйсарийе һэр'ьн. ²⁴ Өса жи чэнд һэспа һазьр кьн, вэки Павлос ле сийар кьн, кэ бе қэдэ бе бэла бьбьнэ щэм Фэликсе вэли». ²⁵ Нэ'мэк жи бь ве фькьре ньвиси:

²⁶ «Жь Клаудйо-Лусйо, сьлав Фэликсе вэлийе хвэй-қэдьрр'а!

²⁷ Эва мэрьва жь щьһуйа һатьбу гьртъне, ве бь дэсте ван бьһата көштъне, эз пе һ'эсийам кэ р'омайи йэ, бь эскэрава гьһиштъме у мьн эв хьлаз кьр. ²⁸ Мьн хвэст кэ бьзаньбьм к'а бона чь шькйате ви дькьн, мьн эв бьрэ бэр щьвина гьрэгьред ван ²⁹ у к'ьфш кьр, кэ шькйате ван сэр пьрсед қануна ван э, ле бона көштъне йан гьртъне хьрабийа ви т'өнэйэ. ³⁰ Гава щаб гьһиштэ мьн, кэ щьһуйа бона ви мэрьви т'элэкэк һазьр кьрийэ, мьн дэстхвэда эв шандэ щэм тэ

у э'мьри ль шькйаткьра кьр, кэ чи вани мьқабыли ви һэбэ, ль бэр тэ бежьн*».

³¹ Эскэра жи анэгори ви э'мьре кэ стандьн, Павлос шэв һьлдан бьрьнэ Энтипатрисе. ³² Р'ожа дьне йед сийари Павлоср'а данин кэ т'эви ви һэр'ьн, ле йед пэяа хвэха вэгэр'ийанэ эскэрхане. ³³ Эвед сийари гьһиштънэ Қэйсарийе, нэ'мэ данэ вэли, Павлос жи данэ дэсте ви. ³⁴ Эви эв нэ'мэ хвэнд, пьрси жь к'ижан қэзайе йэ, кэ пе һ'эсийа жь Киликйаие йэ, ³⁵ гот: «Эзе һынге гөһдарийа тэ бькьм, к'энге шькйаткьред тэ бен». У э'мьр кьр, кэ эв қэсыра һеродэса бе хвэйкьрьне.

**Щьһу шькйате Павлос
дькьн**

24 ¹ Пенщ р'ожа шунда һананийаие сэрэкк'аһин т'эви һьнэкэ жь р'успийа у Тэртулоие занэбеж бэржер бу һатэ Қэйсарийе. Вана бона Павлос гьли-газыне хвэ вэлир'а кьрьн. ²⁻³ Гава гази Павлос кьрьн, Тэртуло дэст бь шькйата кьр у гот: «Эм т'ьме у һэр дэра ван кьрьнед тэ дышекьриньн, Фэликсе хвэйқэдьр, кэ сайа сэре тэ эви мьлэте мэ гэлэк э'дьялайи дитийэ у гэлэки пешда чуйэ. ⁴ Ле вэки гэлэки сэре тэ нэешиньм, һиви дькьм жь к'эрэма хвэ кьн гөһдарийа мэ бькэ. ⁵ Мэ эв мэрьва дит, чава мина бэлаке к'этийэ нава һ'эму щьһуйед сэр дьне т'эвиһэв дькэ у р'ебэре

* 23:30 Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «Сахийа тэ дьхвэзым».

к'омэла ньсрэтийа^ф йэ. ⁶ Эви кър кө П'арьстгәһе жи бһ'эр'ьминэ, ле мә әв гьрт.* ⁸ һәгәр тө жь ши бьпърси, те хвәха бькарьби жь ши һәр тышти бьзаньби к'а бона чь әм шыкйате ши дькьн». ⁹ Цьһуйа жи готьна ши ә'сәйи кърьн, готьн: «Бәле, әв йәк өса йә».

Павлос шаба хвә ль бәр Фәликсе вәли дьдә

¹⁰ Гава вәли пе сәрийа кър кө әв хәбәр дә, Павлос ле вәгәр'анд у готе: «Әз заньм кө гәләк сал ын тө һ'акьме ви мьләти йи, әзе жи бь р'әзәдъли бона хвә шаба хвә бьдъм. ¹¹ Чава кө тө дькари бьзаньби, әва донздәһ р'ож т'өнә, кө әз бона һ'әбандьне һәвраз чубумә Оршәлиме. ¹² Әвана әз нәдитьмә кө П'арьстгәһеда т'әви йәки те-к'әвьмә дә'ве, йан жи к'ьништада өса жи щики дьн бажерда ә'лаләте дора хвә т'оп кьм. ¹³ У нә жи ньһа дькарьн готьнед хвә избат кьн, кө бона чь шыкйате мьн дькьн. ¹⁴ Ле әзе ашкәрә тәр'а бежьм, вәки ль гора ве Р'ийа кө әвана жер'а к'омэла шыһ'ьти дьбежьн, әз һәма өса Хвәдейе кал-бавед хвә дьһ'әбиньм. У чь кө Қанун у ньвисаред п'ехәмбәрада жи ньвисар ә, бавәр дькьм. ¹⁵ Әз Хвәдеда жи гөман ьм, чава кө әв жи ве гөмане нә, кө һ'әму һәқ у нәһәде жь мьрьне р'абьн. ¹⁶ Бона ве йәке

чьқас жь мьн те, әз дьщә'диньм һ'әму вәхти бь исафа р'һ'әт ль бәр Хвәде у мәрьва бьм.

¹⁷ Ава пәй гәләк салар'а әз вәгәр'ийам һатьмә Оршәлиме, кө к'омәке бьдъмә мьләте хвә у һ'әдийа бьдъм. ¹⁸ Ђнгге ши шыхөлида әз П'арьстгәһеда пақьжбуйи дитьм ль гора ә'дәте мә. Әз нә т'әви ә'лаләте бум, нә жи шәр'уда. ¹⁹ Ле жь ван чәнд цьһуйед қәза Асийае^ф ль вьр бун. һәгәр һьндава мьнда тыштәки вани готьне һәбуя, әв гәрәке бьһатана бәр тә бьсәкьни-йана шыкйате мьн бькьрана. ²⁰ Йан жи бьра әвана бежьн, гава әз бәр цьвина гьрәгьра сәкьни бум, чь хьраби сәр мьн дитьн, ²¹ пештьри ве йәке, кө мьн бь дәнге бьльнд нава ванда готийә: «Бона бавәрийа р'абуна мьрийа һун иро диwana мьн дькьн».[†]

²² Фәликсва әв Р'е кө р'ьнд ә'йан бу, һьнгге әви шыхөле ван пашда авит у гот: «К'әнге Лусйойе сәрһ'әзар бәржер бе, әзе һьнгге бона шыхөле вә қьрара хвә бьдъм». ²³ Әви ә'мьри сәрсәд кър, кө Павлос п'ьри-һьндьки аза хвәй кьн у изьна һәвал-һогьред ши жи бьдьн, йе кө ве к'омәкдарийа ши бькьн.

Павлос гьрти дьминә

²⁴ Чәнд р'ожа шунда Фәликс т'әви Дьрусила к'өлфәта хвәйә цьһу һат, гази Павлос кър у бона

* 24:6 Нав һнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Мә дьхвәст кө әм диwana ши анәгори қануна хвә бькьн, (р'еза 7) ле Лусйойе сәрһ'әзар сәр мәда гьрт, бь зоре жь дәсте мә станд у ә'мьр кър, кө шыкйаткьре ши бенә щәм тә».

24:21 К'аред Шандийа 23:6.

we бауэрийа сэр Мэсиг Иса жь ви бьхист. ²⁵Павлос he бона р'астийе, хуэгыртне у диwana Хуэдейэ кo we бе хэбэр дыда, Фэликс saw к'ышанд у гот: «Тo ньна хэр'э. Гава вэхте мьн хэбэ, эзе гази тэ кьм». ²⁶Оса жи эw we гoмане бу, кo жь Павлос п'эрэ бьстанда, бона we йэке жи гэлэк щара гази ви дыкьр у т'эви ви хэбэр дыда.

²⁷Гава дo сал дэрбаз бун, дэw-са Фэликс Поркийо-Фестос бу wэ-ли. Фэликс жи кo дьхуэст қэнци щьхуйар'а бькьра, Павлос гьрти һьшт.

Павлос дэ'wa диwana Qэйсэр дыкэ

25 ¹Пэй се р'ожар'а, гава Фестос дэрбазии сэр қoльхе хуэ бу, эw жь Qэйсэрийе хэвраз чу Оршэлиме. ²Сэрэкед к'ашина^ф у гьрэгыред щьхуйа бона Павлос щькйате хуэ ль ви кьрын ³у ниви кьрын кo бькэ қэнци ви бинэ Оршэлиме, чьмки wана т'элэк чекьрбу кo р'ева ви бькoжьн. ⁴Ле Фестос ль wан вэгэр'анд у гот: «Павлос we ль Qэйсэрийе гьрти бьминэ у эзе хуэха жи зутьре хэр'ьмэ wьр. ⁵Awa бьра сэрwеред wэ т'эви мьн бэржер бьн у хэгэр нэхэдикэ ви мэрви жи хэбэ, бьра гoнэк'арийа ви бежэ».

⁶Wьр нэхэ-дэхэ р'ожа нав wанда ма, паше бэржер чу Qэйсэрийе, р'ожа дын ль хэрэма диwane р'у-ньшт, э'мьр кьр кo Павлос биньн. ⁷Гава Павлос hat, щьхуйед кo жь Оршэлиме бэржер hatьбун дора ви гьртын у гэлэк щькйат ль ви

дыкьрын, ле нькарьбун избат кьрына. ⁸Павлос щаба хуэ да у гот: «Мьн һьндава Qануна щьхуйа йан П'арьстгэhe йан жи Qэйсэрда т'o нэхэди нэкьрийэ».

⁹Фестос жи хуэст кo щьхуйар'а қэнцийе бькэ, ль Павлос вэгэр'анд у гот: «Тo дьхуэзи хэвраз хэр'и Оршэлиме, кo бона ван тьшта диwana тэ бэр мьн wьр бе кьрыне?» ¹⁰Павлос гот: «Эз ль бэр диwana Qэйсэр сэкьни мэ, ль к'o жи диwana мьн гэрэке бьбэ. Мьн т'o хьраби ль щьхуйа нэкьрийэ, чава тo хуэха жи қэнц зани. ¹¹Awa хэгэр эз нэхэқ ьм у мьн тьштэки oса кьрийэ кo гэрэке бемэ кoштне, эз жь мьрыне вэнак'ьшьм, ле хэгэр нэхэқийа мьн ве йэкеда т'oнэ, чава кo эwana шэр'а давежьнэ мьн, кэс нькарэ мьн бьдэ дэсте wан. Эз дэ'wa диwana Qэйсэр дыкьм». ¹²Һьнге Фестос т'эви ширэтк'ара хэбэр да, паше ль ви вэгэр'анд у готе: «Тo дэ'wa Qэйсэр дыки, гэрэке тo хэр'и щэм Qэйсэр».

Павлос ль бэр Эгрипа^ф у хушка ви Бэрньке

¹³Чэнд р'ож дэрбаз бун, Эгрипа п'адша у Бэрньке hatьнэ Qэйсэрийе, кo Фестос сылав кьн. ¹⁴Гава гэлэк р'ож ль wьр дэрбаз кьрын, Фестос бона Павлос э'лами п'адше кьр у гот: «Wьр мэрвэк хэйэ кo жь хена Фэликсда эw гьрти майэ. ¹⁵Гава эз чумэ Оршэлиме, сэрэкед к'ашина у р'успийед щьхуйа щькйате ви бэр мьн кьрын у ниви кьрын кo эз диwana ви бькьм. ¹⁶Мьн ль wан вэгэр'анд у гот, wэки нэ

э'дэте р'омайийа йэ кӧ мэрвэки бехэда бьднэ дэр, һ'эта мэщале нэднэ йе гӧнэк'ар, кӧ ль бэр шык-йаткьред хвэ бьсэкьнэ у р'у бь р'у бэр ван шаба хвэ бьдэ. ¹⁷ Гава эвана хатнэ вьра, мьн дэрэнги нэхьст, р'ожа дьне эз ль һэрэма диwane р'уньштъм у мьн э'мьр кьр, кӧ ви мэрви биньн. ¹⁸ Гава йед хэйба ви дькьрн р'абун йа хвэ бежн, вана т'о нӧһэқийеда, чьда эз шык бум, эв суцдар нэкьрн. ¹⁹ Ле дэ'ва ван т'эви ви бона пьрса һ'эбандьна ван бу у сэр Исаки мьри, кӧ Павлос дьбежэ эв сах э. ²⁰ һынге мьн ньзаньбу кӧ чава эв пьрсана э'сэйи бькьрана, мьн жь ви пьрси: «Тӧ дьхвази һэр'и Оршэлиме, кӧ бона ван тышта бэр диwane бьсэкьни?» ²¹ Ле чахе Павлос хвэст кӧ шыхӧле ви һэр'э бэр Қэйсэр у бе леньһер'андьне, мьн э'мьр кьр кӧ эв гьрти бьминэ, һ'эта кӧ эз ви бышиньмэ щэм Қэйсэр». ²² Эгрипа Фестоср'а гот: «Мьн жи дьхвэст хэбэрдана ви мэрви бьбьһиста». Эви жи гот: «Те сьбе ви бьбьһейи».

²³ Р'ожа дьне Эгрипа у Бэрньке бь р'эвша мэзын т'эви сэрһ'эзар у гьрэгьред бажер хатнэ к'оч'ьксэре, Фестос э'мьр кьр у Павлос анин. ²⁴ Фестос гот: «Эгрипа п'адша у һ'эмуйед һазьр! һун ви дьбиньн, т'эмамайя щьмэ'та щьһуйа һьн Оршэлимеда, һьн жи вьра шыкйате ви бэр мьн дькьрн у дькьрнэ қир'ин дьготьн: «Эв гэрэке сах нэминэ!» ²⁵ Ле мьн к'ьфш кьр кӧ эви тыштэки ӧса нэкьрийэ кӧ бе кӧштъне у хвэха жи дэ'ва

диwana Қэйсэр дькэ, мьн қьрар кьр кӧ ви бышиньм. ²⁶ Ле бона ви тыштэки э'сэйи т'ӧнэ хвэйе хвэр'а бьнвьисьм, бона ве йэке мьн эв ани бэр вэ, илаһи бэр тэ Эгрипа п'адша, вэки эв йэк диса бе леньһер'андьне, һынге тыштэки мьни ньвисаре ве һэбэ. ²⁷ Чьмки тыштэки бе ақьли йэ, һэгэр эз гьртики бышиньм у бона суцце ви тыштэки нэньвьисьм».

Щабдарийа Павлос ль бэр Эгрипа

26 ¹ һынге Эгрипа Павлоср'а гот: «Изьна тэ һэйэ кӧ тӧ бона хвэ хэбэр ди». Ве дэме Павлос дэсте хвэ бьльнд кьр, шаба хвэ да. ² «Эгрипа п'адша, бона һ'эму шыкйатед кӧ щьһу ль мьн дькьн, эз иро хвэ бэхтэвар һ'эсаб дькьм кӧ бэр тэ сэкьни мэ шаба хвэ дьдьм, ³ илаһи ве пьрседа кӧ тӧ һаш жь һ'эму э'дэт у дэ'в-дозед щьһуйа һэйи. Бона ве йэке эз жь тэ һиви дькьм, бь сэбьр гӧһдарийа мьн бьки.

⁴ һ'эму щьһу заньн кӧ мьн чава э'мьре хвэ жь зар'отийа хвэда гьрти нава мьләте хвэ у ль Оршэлимеда дэрбаз кьрийэ. ⁵ Эвана зува мьн нас дькьн, һэгэр бьхвазын, дькарн шэ'дэтийе бьдн, вэки эз анэгори э'дэте к'омэла дине мэйи һ'ышк жи ферьси бумэ. ⁶ У ньһа жи бона гӧмана ви созе кӧ Хвэде дайэ кал-бавед мэ диwana мьн те кьрьне, ⁷ хут бона ви созе кӧ һэр донздэх қэбилед мэ бь дьл у щан, шэв у р'ож Хвэде һ'эбандьнэ, вэки бьгьһижьнэ эве

йэке. Бэле бона ве гөмане йэ, кө цьһу шыкйате мьн дькьн, п'адшайи хвэш бэ. ⁸ Һун чьма нькарын бауэр бькьн, кө Хвэде ве мьрийа жь мьрьне р'акэ?

⁹ Мьн хвэха жи кьрьбу дэйне стуйе хвэ, кө мьрабьли наве Иса-йе Ньсрэте гэлэк тышт бькьра ¹⁰ у мьн Оршэлимеда кьр жи. Мьн жь сэрэкед к'аһина һ'өкөм станд у гэлэкед жь цьмэ'та Хвэде давить-нэ кэле у гава дьһатынэ көштыне, мьн жи дэнге хвэ дыда. ¹¹ Һ'эму к'ьништада гэлэк щара мьн эв дыданэ щэзайе у дькьр кө зоре бьдьмэ ван кө ве бауэрийа хвэ инк'ар кьн. Мьн к'ина ван гьртьбу, һ'эта бажаред хэрибда жи эв дьзерандьн.[†]

¹² Ава эз щарэке бь һ'өкөм у э'мьре сэрэкед к'аһина дьчумэ Шапе. ¹³ Р'ож нивро бу, п'адшайи хвэш бэ, р'ева мьн дит жь э'змен р'онайикэ жь р'онайа тэ'ве зортьр дора мьн у йед т'эви мьн дьһатын шэвq да. ¹⁴ Эм һ'эму к'этынэ э'рде, мьн дэнгэк бьһист кө бь зьмане ибрани мьнр'а гот: «Шавул! Шавул! Тө чьма Мьн дьзерини? Тө бь к'өлме нькари һэр'и дьреше*». ¹⁵ Мьн гот: «Тө к'и йи, эз хөлам?» Хөдан гот: «Эз эв Иса мэ, Йе кө тө дьзерини. ¹⁶ Ньһа р'абэ сэр ньгед хвэ, Эз бона ве йэке тэва хөйа бум, кө тэ бькмэ бэрдэстийе Хвэ у шэ'де ви тыште кө тэ дит у ван тыштед кө Эзе паше бэр тэ вэкмь.

¹⁷ Эзе тэ жь дэсте цьмэ'та Исраеле у нэщьһуйа хьлаз кьм. Ва Эз тэ дь-шиньмэ нава ван, ¹⁸ вэки ч'э'вед ван вэки, жь тэ'ристанийе бэрбь р'онайе у жь һ'өкөме мирещьн бэрбь Хвэде вэгэр'ини, вэки бь сайа ве бауэрийа сэр Мьн, гөнэ-йед ван бенэ бахшандьне у т'эви п'ара цьмэ'та Мьн бьн.

¹⁹ Ава Эгрипа п'адша, эз мьра-бьли ве дитьна ль бэрч'э'вайэ жь э'змен нэсэкьним. ²⁰ Ле мьн пеши-йе йед Шапе, паше Оршэлиме у т'эмамияа т'опрахед Щьһустанер'а даннасин кьр, өса жи нэщьһуйа-р'а, кө т'обэ кьн бэрбь Хвэде вэ-гэр'ьн у кьред қэнц бькьн, вэки бе к'ьфше эв жь гөнэкьрьне вэгэ-р'ийанэ.[†] ²¹ Бона ве йэке цьһуйа эз П'арьстгәһеда гьртьм, хвэстын мьн бькөжьн. ²² Ле мьн жь Хвэде к'омэк станд у һ'эта иро эз мамэ, шэ'дэтийе дьдьмэ бьч'ук у мэзьна. Тыштэки зедэ жи жь ван тыштед кө п'ехэмбэра у Муса готьбун ве бьбьн, мьн нэготийэ: ²³ Гэрэке Мэ-сйһ щэфа бьк'ьшанда, бьбуйа йе пешьн жь нава мьрийа р'абуйи у р'онайа хьлазбуне мьлэтед цьһу у нэщьһуйар'а даннасин кьра».[†]

²⁴ Гава Павлос аһа щаба хвэ да, Фестос бь дэнге бьльнд гот: «Тө хвэ онда дьки, Павлос! П'ьр'-хвэндьна тэ тэ онда дькэ». ²⁵ Павлос готе: «Эз хвэ онда накьм Фес-тосе хвэйқадьр, ле хэбэред р'аст у че дьбежьм. ²⁶ П'адша һаш жь ван

* 26:14 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Тө чьфта нькари бавежи шьва сэртуж».

26:11 К'аред Шандийа 8:3; 22:4-5. 26:20 К'аред Шандийа 9:20-29.

26:23 Корьнт'и I, 15:20; Ишайа 42:6; 49:6.

тышта һэйә, ләма жи эз аза хэбэр дьдъм у бавэр накъм кӧ тыштэк жь ви вэшарти мабэ, чьмки эв йэка қӧлч'экида нэбуйә. ²⁷ Әгрипа п'адша, тӧ п'ехэмбэра бавэр дьки? Занъм кӧ тӧ бавэр дьки. ²⁸ Әгрипа Павлоср'а гот: «Тэ т'бре тӧ ӧса зу дькари мьн бьки мәсиһи?»* ²⁹ Павлос гот: «Эз ниви жь Хвәде дькъм, зу-дэрэнг нэ кӧ т'әне тӧ, ле һ'эмуйед кӧ иро гӧһдарийа

мьн дькьн, ӧса бьн чава эз ьм, пештьри ван қәйда».

³⁰ һьнге п'адша р'абу п'ийа, вәли, Бәрньке у һ'эмуйед т'эви ви р'унышти жи пер'а. ³¹ Әв дәр-к'этьнэ дәрва, һэвр'а хэбэр дан у готьн: «Әва мәрва тыштәки ӧса нак кӧ бе кӧштъне йан гьртъне». ³² Ле Әгрипа Фестоср'а гот: «Мә дькарьбу әва мәрва бэр'да, һэгәр әви дэ'wa диwана Қәйсәр нәкьра».

Р'ешитийа Павлосэ пашьн һ'эта Р'оме (27:1–28:16)

Павлос бь гэмийе дьбьнэ бажаре Р'оме

27 ¹ Гава қьрар кьрьн кӧ әм бь гэмийе һәр'ьнә Италийае, Павлос у чәнд гьртийед дьн данә дәсте сәрсәдәки жь р'әфа әскәред Қәйсәр, наве ви Йулийо. ² Әм к'этьнә гэмикә жь Әдрәмите, кӧ we гәмиваргәһед қәза Асийаева бьчуйа у р'ек'этьн. Әристархойе мәкәдони жи жь Салонике мәр'а бу. ³ Р'ожа дьне әм Сайдаие пәйа бун, Йулийо қәнщи Павлоср'а кьр, изьн да кӧ һәр'ә щәм достед хвә, вәки бона ви хәм бькьн. ⁴ Жь вьр р'ек'этьн, дәст байе пешийа мә, әм тәлде Қӧбрьсер'а дәрбаз бун. ⁵ Гава әм нава бә'ра пешбәри Киликйаие у Памфилийаева дәрбаз бун, гьһиштънә Ликйаие,

бажаре Мирайе. ⁶ Вьр сәрсәд гәмикә Скәндәрйаие дит кӧ дьчу Италийае, әм кьрьнә we гэмийе. ⁷ һеди-һеди гәлэк р'ожада әм бь зорәке незики Кьнидйаие бун. Бе кӧ р'е нәдьда мә, әм бьнат'ара Кьрегаие бәр Салмонер'а дәрбаз бун. ⁸ Әм бь зорәке вьрр'а дәрбаз бун гьһиштънә щики, кӧ жер'а дьбежьн Гәмиваргәһед Бәдәw, кӧ незики бажаре Ласәйаие бу.

⁹ Гәлэк вәхт кӧ ль вьр дәрбаз бу, р'ешитийа гэмийе жи бь қәзийава гьредайи бу, Р'ожа Р'ожийа* жи иди дәрбаз бьбу. Павлос ширәт ль ван кьр у гот: ¹⁰ «Гәли мәрва! Эз дьбинъм кӧ әв р'ешитийа бь гэмийе гәлэк зийане у щәфава гьредайи йә, нә кӧ т'әне бона бар у гэмийе, ле бона ә'мьре

* **26:28** Аһа жи те фә'мкьрьне: «һьндьк ма кӧ тӧ мьн жи бьки мәсиһи».

* **27:9** Ава готи «Р'ожа^ф Гӧнәк'әwandьне» (бьхуньн Қануна К'аһинтийе 16:29; 23:26-32). Р'ожа ве щәжьне һәр сал һәв нагьрә, щарана дьк'әвә мәһа нәһа, щарана жи йа дәһа. һэгәр әв сәрһати сала 59-да қәwьмибә чава һьнәк занә бавәр дькьн, һьнге әв қәwьмандьн дьк'әвә 5-е мәһа дәһа һ'әсабе ньһа.

мэ жи». ¹¹ Ле сәрсәд he гөр'а гәми-
ван у хwәйе гәмие дькър, нә кө
хәбәред Павлос. ¹² Əw гәмиваргәһ
бона дәрбазкърна звьстане нә
қәнщ бу, ләма жи гәләка жь ван
қрара хwә да кө жь wър һәр'ән,
бәлки бькарьбьн быгһижьнә ба-
жаре Финике у ль wър звьстане
дәрбаз кьн. Əва бажара гәмивар-
гәһәк гьрава Кьретайе йә, кө ль
башур-р'оавайе у бакөр-р'оавайе
дньһер'ә.

Фьртонә бә'ре

¹³ Гава байе башурейи нәрм
һат, вана т'ьре иди гьһиштьнә
мәрәме хwә, ләнгәрә к'ьшандьн р'е-
к'әтгьн у хwә ль һешийа^ф Кьретайе
гьрти чун. ¹⁴ Ле хеләке шунда фьр-
тонәкә қайим ль мә р'абу, кө жер'а
дьбежьн Еврикьлон*. ¹⁵ Фьртоне ль
гәмие хьст у гәми нькарьбу мьқа-
бьли we бьчуйа, дәст же к'ьшанди
әм жь бе һатгьнә ажотье. ¹⁶ Мә хwә
да бәр тә'лде гьравәкә бьч'ук, наве
we Кавда, ль wър бь зорәке қәйьк
гьрт ¹⁷ к'ьшандә жор у бь wәрса
гәми бьнива шьдандьн. Əвана тьр-
сийан кө нәбә гәми лила Сурть-
седа р'уне, баг'еш анинә хwәре у
аһа жь бе дьһатгьнә ажотье. ¹⁸ Жь
дәст зорайийа фьртоне, баре гәми-
йе р'ожа дьн р'етгьнә бә'ре. ¹⁹ Р'ожа
сьсийа вана бь дәсте хwә һащәтед
гәмие авитьнә бә'ре. ²⁰ Əw чәнд
р'ож бун тә'в у стәйрк нәдьһатгьнә
хөйане, фьртонә жи нәдьсәкьни.
Һәйнәсәр бона хьлазбуне гөмана
мә һәму һатә бьр'ине.

²¹ Əw чәнд р'ож бун жи бьр'чи
мабун, Павлос нава ванда сәкьни
у гот: «Гәрәке wә гөр'а мьн бькьра
ә'вдно, жь Кьретайе дәрнәк'әта-
на, һынге wәйе әв зийан у щәфа
нәк'ьшанда. ²² Ньһа жи әз һиви
дькьм, кө һун дьл бьдгьнә бәр хwә,
чьмки пештьри гәмие зийане ль
мә т'ө кәси нәбә. ²³ Чьмки һәма ве
шәва дәрбазбуйи мьляк'әтәки^ф
ви Хwәдейе кө әз п'ара Ви мә
у Ви дьһ'әбиньм, мьнва хөйа бу
²⁴ у гот: «Нәтьрсә, Павлос! Гәрәке
тө ль бәр Қәйсәр бьсәкьни. Ва
Хwәде һәмуийед т'әви тә гәми-
йеда данә хатьре тә». ²⁵ Ньһа дьл
бьдгьнә бәр хwә ә'вдно, чьмки әз
Хwәдеда баwәр ьм, кө чава мьнр'а
һатә готье, we өса жи бьбә. ²⁶ Ле
т'әне әме бенә ажотье у бәжа гь-
равәке хьн».

²⁷ Шәва чардәһа бу кө әм бә'-
ра Адрийатикедә жь бе дьһатгь-
нә ажотье. Ниве шәве гәмивана
к'ьфш кьр, кө дьгьһиштгьнә бәжәке,
²⁸ к'урпив авитьне, дитгьн кө қаси
чьл метьри бу, һьнәки жи пешда
чун, диса авитьне дитгьн кө қаси
си метьри бу. ²⁹ Ынге әм тьрсийан
кө нәбә әм щики кәвьри хьн, па-
шийа гәмийева чар ләнгәрә ави-
тгьн у бь дөа ч'әвньһер'ийа сьбәһе
бун. ³⁰ Ле гәмивана хwәст кө жь
гәмие бьр'әвьн, қәйьк жь гәмие
пәйа кьрьн, бь we мә'ниие йанчи-
йә дьхwазьн пешийа гәмийева жи
ләнгәра бавежьн, ³¹ Павлос сәрсәд
у әскәрар'а гот: «Һәгәр әвана гәми-
йеда нәминьн, һун нькарьн хьлаз

* 27:14 «Еврикьлон» бь зьмане йунани аһа те фә'мкрьне: «Байе кө жь бакөр-р'өһьлате те».

бын». ³²Һынге эскэра капед қайыке қөтандын, бэр'дан кө веда хэр'э.

³³Бэрбанга сьбәһе Павлос ниви жь ван һ'әмуяа кыр кө нен быхьын у гот: «Әва чардәһ р'ож э кө һун ч'әвньһер'и бьр'чи манэ у вә т'ө тышт нәхварийэ. ³⁴Ава эз ниви жь вә дькым, нане хвә быхьын, кө эв жи бона хьлазбуна вә йә, т'еләки п'ор'е сәре вәйе онда нәбә». ³⁵У гава эв йәк гот, нан һьлда ль бәр һ'әмуяа шыкьрийа хвә Хвәде ани, кәркыр у дәстпекыр хвар. ³⁶Ви чахи бин һатә бәр һ'әмуяа, ван жи нан хвар. ³⁷Әм һ'әму һәвр'а гәмийеда дөсьд һ'әфте у шәш мәри бун. ³⁸Гава нан хварын, т'ер бун, гәнъм р'етьнә бә'ре гәми сьвьк кьрын.

Қөзийа гәмийе

³⁹Сьбәһ кө элал бу, гәмивана әрд нас нәдыкьрын, ле дәлавәкә бә'ре р'ач'әв кьрын, кө һешийа қуме һәбу у дьхвәстьн бәлки быкарьбын быне гәмийе вьр әрде хьн. ⁴⁰Һынге ләнгәрә жь быни қөтандын, бә'реда һьштьн, вәрьсед фьтлокед зьвьр'андьне кө дьгьртьн сьст кьрын у бап'еша пеш данә бе, хвә ль ве һешийа бә'ре гьртьн. ⁴¹Ле ль гьрәки быне аве хьстьн, лиледа р'унышт, позе гәмийе теда ма у иди нәһ'әжийа, пышта ве жи жь дәст қайимийа пела һурдәхвәши дьбу. ⁴²Һынге эскэра қьрар кьрын кө гьртияа быкөжьн, вәки собәк'арийе нәдын нәр'әвьн. ⁴³Ле сәрсәд кө дьхвәст Павлос хьлаз кьра, нәһьшт кө эв шевьра хвә биньнә сери. Һынге ә'мыр кьр кө йед

собәк'арийе заньн, пешийе хвә бавежьнә аве дәрәнә бәже, ⁴⁴ле йед майин, һьнәк сәр т'әхта, һьнәк жи сәр п'арч'ед гәмийе дәрән. У бы ви авайи аһа һ'әму хьлаз бун, дәрк'әтнә бәже.

Гьрава Малтайеда

28 ¹Гава әм хьлаз бун, һынге әм пе һ'әсийан, кө наве ве гьрава Малта йә. ²Бынәлийед вьр гәләк қәдыр-һөрмәт мәр'а кьрын, агьр вехьстьн, жь бәр ве сәрмайе у барана кө дәстпекыр әм қәбул кьрын. ³Һынге Павлос бәрмьлә қьрш бәрәв кьр дани сәр егьр, мәр'әк жь дәст гәрме дәрк'әт, дәв авитә дәсте ви гьрт. ⁴Бынәлийа гава р'ә'вьре дәсте вива дардабуийи дит, һәвр'а готьн: «Әва р'әсти меркөж э, жь бә'ре хьлаз бу, ле хөдане һәқийе нәһьшт кө эв быжи». ⁵Ле Павлос р'ә'вьре дәсте хвәва давшандә нава егьр у зийан ль ви нәбу. ⁶Әвана жи һивийа ве йәке бун кө ве бывәрьмә йан ньшкева бык'әвә бымьрә, гава гәләки һивийе ман у дитьн кө т'ө тышт ль ви нәһат, фькьре хвә гөһастьн у готьн: «Әва хвәдек ә».

⁷Ль ви щийе дор-бәред ван бәргед сәрвөре ве гьрава һәбун, кө наве ви Поплийо бу. Әви һөрмәт мәр'а кьр, се р'ожа әм щәм хвә хвәй кьрын. ⁸Баве Поплийо т'әйеда бы зькешийе нәхвәш п'алдайи бу. Павлос чу щәм ви, дөа кьр, дәстед хвә данинә сәр ви у әв қәнщ кьр. ⁹Гава эв йәка қәвьми, нәхвәшед майинә ве гьравада жи дьһатьн қәнщ дьбун. ¹⁰Вана гәләк

қәдър-һөрмәт мәр'а кьрын у гава әм р'ек'әтһн, әв тыштед кә бона р'е we кери мә бһатана мәр'а даһртһн.

Жь Малтайе һ'әта Р'оме

¹¹ Се мәһа шунда әм бь гәмийа Скәндәрйайе р'ек'әтһн, кә we жи зьвьстан ль we гьраведа дәрбаз кьрбу, шыкьле һәр дә хөданед һәвалщеви* жи сәр бу. ¹² Әм гьһиштһнә Сирәкусе, се р'ожа ьр ман. ¹³ Жь ьр жи әм чун гьһиштһнә Р'егийоме. Р'ожәке шунда байе башуре һат, әм дә р'ожада гьһиштһнә Потийоле. ¹⁴ ьр мә хушк-бьра дитһн у һиви жь мә кьрын, кә әм һ'әфтеке ьр бьминьн. У бь ви авайи әм гьһиштһнә Р'оме. ¹⁵ Хушк-бьрайед ьр жи бона мә бьһистьбун, пешийа мәда һатһн һ'әта Мәйдана Әпийу у Се Меванхана. Павлос кә әв дитһн, шыкьри да Хвәде у дьле ви шыдийа.

Павлос Р'омеда Мьзгинийе дьдә

¹⁶ Гава әм гьһиштһнә Р'оме,* изьн данә Павлос кә т'әне т'әви ви әскәре кә нобәдарийе ви дькә бьминә. ¹⁷ Се р'ожа шунда Павлос гази гьрәгьред шыһуя кьр, гава әв һатһн, ванр'а гот: «Гәли бьра! Мьн тыштәки мьқабьли цьм'әте йан кал-бава нәкьрийә, ле Оршәлимеда әз гьртһм дамә дәсте

р'омайийа. ¹⁸ Гава әз анимә бәр диwane, хвәстһн мьн бәр'дһн, чьмки сәр мьн бона кәштһне т'ә хьраби нәдитһн. ¹⁹ Ле гава шыһуя мьқабьли we йәке хәбәр дан, мьн иди беч'арийа хвә дә'wa Қәйсәр кьр, ле нә бона we йәке, кә шыкьiate мьләте хвә бькьра.[†] ²⁰ Ләма жи мьн һиви кьр, кә wә бьбиньм у т'әви wә хәбәр дьм. Бәле әз бона гөмана Израеле ван қәйд-зьнщирада мә». ²¹ Wана жи wir'а гот: «Мә бона тә жь Цьһустане нә нә'мә стандийә, нә жи жь бьрайед мә кәс һатийә бона хьрабийа тә гьли кьрийә йан хәбәр дайә. ²² Ле әм дьхwазьн жь тә бьбьһен, к'а бир у бawәрийа тә чь йә, чьмки бона we к'омәле мәва иди ә'йан ә кә һ'әму щийа мьқабьли we хәбәр дьдһн».

²³ Awa р'ожәк к'ьфш кьрын у we р'ожеда гәләк һатһнә ви щийе кә Павлос теда дьма. Әви сьбе һ'әта еваре ванар'а бона П'адшатийа Хвәде шыровәдькьр у бь шә'дәти даннасин дькьр, дәрһәқа Исада жи бь Qануна Муса у һьвисаред п'ехәмбәра әв дьданә бawәркьрне. ²⁴ һьнәка хвә ль готһнед ви гьртһн, һьнәка жи бawәр нәкьр. ²⁵ Awa бәри чуйина ван нава ванда бу дөтирәти гава Павлос әв йәк гот: «Чawa р'аст Р'өһ'е Пироз бь Ишайа п'ехәмбәр т'әви кал-бавед wә хәбәр да ²⁶ у гот:

* **28:11** Öса те ф'әмкьрне кә шыкьле «хөданед һәвалщеви» сәр позе гәмийе дарда к'олайи бун, йан жи «хөданед һәвалщеви» наве гәмийе бу. «Хөданед һәвалщеви» әв хwәха хwәдейед йунанайә һәвалщеви бун, көр'ед Зәwс, наве йәки Кастор, наве йе дьн жи Полукс бу. Гәмивана әв дьһ'әбандьн, бь йунани жи ванр'а дьготһн: «Дийоскуро».

* **28:16** Нав һьнәк дәстһьвисарада әв жи һәйә: «Сәрсәд гьрти спартһнә сәрәскәр».

⟨Һәр'э щәм ве щьмэ'те у бежэ:
Һуне бьбьһен у гөһ бьдьне, ле
фэ'м нэкьн,
Һуне бьньһер'ьн у дина хвэ
бьдьне, ле нэбиньн.

²⁷ Чьмки эва щьмэ'та сэрһ'ышк э,
бь гөһа гьран дьбьһен
у ч'э'вед хвэ гьртьнэ,
вэки бь ч'э'ва нэбиньн,
бь гөһа нэбьһен
у бь һ'ыш фэ'м нэкьн, вэнэгэр'ьн,
кө Әз ван қәнщ кьм⟩.[†]

²⁸ Ава бьра wэва э'йан бэ, wэки
хьлазкьрна Хвэде нэщьһуйар'а
һатэ шандьне у эве гөһдарийа
Wi бькьн⟩.*

³⁰ Павлос т'ам дө сала мала
хвэйэ к'ьрекьрида ма, к'и жи дь-
һатэ щәм wi, һ'эму қэбул дькь-
рьн. ³¹ Эwi П'адшатийа Хвэде бь
мерк'ими бе пешигьртьн данна-
син дькьр у дэрһэқа Хөдан Иса
Мэсиһда һин дькьр.

---

* **28:28** Нав һнэк дэстньвисарада р'еза 29-а жи һэйэ: «У гава эв йэк гот, щьһу дэрк'э-
тънэ дэрва у қыр'ька һэв дьгьртьн».

28:27 Ишайа 6:9-10.

Нэ'ма Павлос Р'омайийар'а

Пешготын

Пэй р'абуна Мэсиг^ф жь мьрьне, гава чэнд сал дэрбаз бун, мэ-сиги^ф гъништнэ Р'омайе^ф жи, ава готи п'айт'эхте Императори-йа Р'омайе. Павлосе кө қөльхе шандитийе^ф жь Хвэде стандьбу, wэки нава нэщъхуйада^ф бьхэбьтэ, хвэст хэр'э Р'омайе у жь wьр жи хэр'э һ'эта Спанийае. Бэри we р'евитийе Павлос бавэрмэн-дед Р'омайер'а эве нэ'ме дьньвисэ (15:24-28). Бь фькьра занэ эви эва нэ'ма сала 56-а, 57-да бажаре Корьнт'еда ньвисийэ. Нэ'меда шьровэдькэ, кө чава бавэри^ф у к'эрэм^ф э'мьре бавэрмэндада щидьгьрэ у йа хвэ дькэ.

Павлос аһа дэстпедькэ. Эw пешийе щьвине^ф сылав дькэ у паше бона бавэрмэнда дөа дькэ, пер'а-пер'а нет-мэрэме нэ'ме э'йан дькэ у дьбежэ: «Мьзгини^ф дьдэ к'ьфше, кө Хвэде чава мэрьва р'аст^ф (бесущ) һ'эсаб дькэ, дькэ кьрасе Хвэ, эв йэк жь сери һ'эта бьни бь бавэрийе йэ» (1:17).

Павлос иди бь ве фькьре пешда дьчэ бь һур-гъли дьньвисэ: Т'эмамия мэрьвайе, һэгэр щьһу^ф бьн йан нэщъһу, һ'эwще we йэке нэ, кө ль бэр Хвэде р'аст бенэ һ'эсабе, чьмки һ'эму жи бьн һ'өкөме гөнада дьминьн. Эм дьбиньн кө ль бэр Хвэде йе р'аст эw э, к'и бавэрийа хвэ Иса Мэсиг тинэ. Пэйр'а Павлос дэрһэда жийина нуда (э'мьре т'эзэда) дьньвисэ, йа кө мэрьв йэктийа Мэсигда дьстинэ. Бавэрмэнд жи т'эви Хвэде э'дъл дьбэ у сайа Р'өһе^ф Пироз жь бьндэстийа нире гөнэ^ф у мьрьне хьлаз^ф дьбэ. Жь сэре 5-а һ'эта 8-а жи Павлос мэрэме Qануна^ф Хвэде у қəwата Р'өһе Хвэдеи нава э'мьре бавэрмэндада шьровэдькэ. Оса жи Павлос э'нэнэ дькэ, кө щьһу у нэщъһу нава қьрара Хвэдеда чь щийи дьгьрьн. Эw те сэр we фькьре кө т'эхсиркьрьна щьһуйа һьндава Мэсигда, эw п'арэкэ т'эвдир у қьрара Хвэде йэ, wэки бькарьбэ т'эмамия мэрьвайе бь сайа Иса Мэсиг бьгьһинэ к'эрэма Хвэде. Павлос бавэр бу, кө щьһу we т'ьме Иса т'эхсир нэкьн, зэмане бе кө эве Иса қэбул кьн.

Паше Павлос дьньвисэ, кө гэрэке э'мьре бавэрмэнда чава сэр һ'име һ'эзкьрьне бэ. Шанди пьрсед щур'э-щур'э э'нэнэ дькэ, кө

чава Хвэде бһ'эбиньн у жер'а қөлх кьн. Оса жи дэрһэқа борще бавэрмэндайэ һьндава һ'өкөмэте у һэвдөда дьньвисэ, пьрсед исафева гьредаийи. Нэ'ме бь сылава, т'эмийа у шыкьрдаийине сэр һэвда тинэ.

Сэрэцэма фькьра нэ'ме

Пешготьн у фькьра сэрэ (1:1-17)
 Мэрвь һ'эвшце хьлазбуне^ф нэ (1:18-3:20)
 Соз-қьраред бона хьлазбуне (3:21-4:25)
 Жийина нуйэ йэктийа Мэсиһда (5:1-8:39)
 Щьмэ'та Исраеле^ф нава қьрара Хвэдеда (9:1-11:36)
 Р'абун-р'унышьтна бавэрмэнда (12:1-15:13)
 Пашготьн у сылавкьрын (15:14-16:27)

Пэймана^ф Нуда, илаһи нэ'ма р'омайийар'а хэбэра «Қанун» бь һ'эрфа мэзын һатийэ ньвисаре гава бэ'са Қануна Муса^ф дькэ, аһа готи Қануна Хвэде. Ле гава бэ'са қанунед дьн дькэ, хэбэра «қанун» бь һ'эрфа бьч'ук һатийэ ньвисаре.

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлос, хөламе Мэсиһ^ф Иса, шандитийер'а^ф газикьри, бона бэлакьрына *we* Мьзгинийа^ф Хвэдейэ^ф к'ьфшкьри, ² йа кө *Wi he* пешда ньвисаред^ф пирозда бь заре п'ехэмбэред^ф Хвэ соз дабу. ³⁻⁴ Эва Мьзгинийа бона Көр'е^ф *Wi*, Хөдане^ф мэ Иса Мэсиһ йэ, кө бь бэдэни жь зөр'эта Даьд^ф бу у бь Р'өһ'е^ф Пирозийе, гава жь мьрьне р'абу, қөдрэтеда чава Көр'е^ф Хвэде хөйа бу. ⁵ Бь *Wi* мэ к'эрэма^ф шандитийе станд, *wэки* бона наве *Wi* һ'эму мьлэта һин кьн, кө бавэр бькьн у гөһдар бьн. ⁶ һун жи нава ванда һатьнэ газикьрыне, кө бьбьнэ п'ара Иса Мэсиһ.

⁷ Жь *wэ* һ'эмуйар'а, һ'ьзкьрийед Хвэдейэ пирозбунер'а^ф газикьри, кө Р'омайеда дьминьн, к'эрэм^ф у э'дьлайи бэ, жь Хвэдейе Баве^ф мэ у Хөдан Иса Мэсиһ.

Павлос һ'эйра бавэрмэндед Р'омайеда йэ

⁸ Бэре пешьн эз бь дәсте Иса Мэсиһ бона *wэ* һ'эмуйа р'азибуне дьдьмэ Хвэдейе *xwэ*, чьмки бавэрийа^ф *wэ* т'эмамийа дьнийайеда те готьне. ⁹ Хвэде шэ'де мьн э, эв Хвэдейе кө эз нава Мьзгинийа Көр'е *Wi*да бь дьл у щан хөламитийе дькьм, эз һэр гав *wэ* бир тиньм ¹⁰ у т'эме нава дөайед *xwэда* һиви дькьм, кө бь э'мьре Хвэде щарэке р'е бьк'эвэ мьн, сэр *wэда* бем. ¹¹ Чьмки эз гэлэки һ'эйра дитьна *wэда* мэ, *wэки* п'ешк'ешэкэ р'өһ'ани бьгьһиньмэ *wэ*, кө һун бавэрийеда бьшьдьн. ¹² Аһа готи эз жи т'эви *wэ*, эм дьл бьдьнэ бэр һэв, бь *we* бавэрийа мьн у *wэйэ* һэр дө алийава.

¹³ Эз дьххазьм кө һун заньбьн хушк-бьрано, *wэки* гэлэк щара мьн *xwэстийэ* бемэ щэм *wэ*, кө

к'эда мын нава wэда жи хэбэ, ча-
wa нава нэщ'хуйед^ф майинда, ле
h'эта н'на р'е нэк'эгийэ мын.[†] ¹⁴ Эз
борщдаре h'эму мылэта мэ, хьн йе
йунанед пешдачуйи у хьн жи йе
мылэтед пашдамайи, дэйндаре
сэрwахта у бефэ'ма мэ. ¹⁵ Аwa эз
бы дьл у щан дьхwазьм Мьзгинийе
быдьмэ wэ жи, йед кэ Р'омайеда
дьминьн.

¹⁶ Бэле эз Мьзгинийе шэрм
h'эсаб накьм, чьмки эw qэwата
Хwэде йэ, бона хьлазбуна^ф h'эму
баwэрмэнда, пешийе бона щь-
хуйа^ф, паше нэщ'хуйа. ¹⁷ Чьмки
Мьзгини дьдэ к'ьфше, кэ Хwэде
чава мэрьва р'аст h'эсаб дькэ,
дькэ кьрасе Хwэ*, эв йэк жь сери
h'эта бьни бы баwэрийе йэ, чава
нвьисар э: «Йе р'аст пе баwэрийе
we быжи»**.

h'эму мэрьв гонэк'ар^ф ьн

¹⁸ Хэзэба Хwэде жь э'змен сэр
h'эму беxwэдети у нэхэгийя ван
мэрьва хойа дьбэ, к'ижан кэ бы
нэхэгийед хwэ нахельн кэ р'асти
хойа бэ. ¹⁹ Чьмки чь кэ гэрэке бона
Хwэде бызаньбын ванва э'йан э,

чьмки Хwэде ванва э'йан кьрийэ.
²⁰ Р'аст жь э'фьрандьна дьнйае-
да h'оноред Вийэ нэхойа, awa
готи qодрэга Вийэ h'эта-h'этайе
у Хwэдетиya Wi бы э'фьрина хө-
йа дьбын, зэлал тенэ дитьне. Бь
ви awайи кэс нькарэ шабе бьдэ.
²¹ Бэле wана Хwэде нас дькьр, ле
пэсьне Wi нэдан чава Хwэде, нэ
жи жь Wi р'ази бун, ле бэле эw
нава фькьред хwэда п'уч' бун у жь
дэст бефэ'мийе шуна р'эшва чун.
²² Wана гот: «Эмэ сэрwахт ьн»,
ле бефэ'м дэрк'этын ²³ у р'умэта^ф
Хwэдеие нэмьри шькьле мэрьве
п'уч'и-мьри, тэйрэда, чарп'е у шу-
лькийар'a гөһер'ин.[†]

²⁴ Лэма жи Хwэде эw бы хwэсть-
на дьле ван данэ дэсте h'эрабийе,
кэ бэдэна хwэ нава хэвда быh'эр'ь-
миньн. ²⁵ Wана р'астийа хьндава
Хwэдеда дэрэвийер'a гөһер'ин у
сэре хwэ ль бэр э'фьрина данин,
эw h'эбандьн, нэ кэ э'фьрандаре
h'эта-h'этайе кэ һежайи шькьрийе
йэ. Амин^ф.

²⁶ Бона ве йэке Хwэде эw данэ
бенамусийе, h'эта жьнед ван жи
h'эwщэтийа хwэйэ э'дэте дьне

* **1:17** Бь йунани хэбэр бы хэбэр аha йэ: «Weда (Мьзгинийеда) р'астийа Хwэде э'йан дь-
бэ». Нвьисаред пирозда «р'астийа Хwэде» бы чэнд щур'a те фэ'мкьрьне. Щарна р'асти
чава «hэгийя Хwэде» те фэ'мкьрьне, эw h'онорэки Wi йэ, awa готи Хwэде Хwэха сэр
р'астийе йэ, чава h'акьме һэq. Ле щарна жи «р'астийа Хwэде» те фэ'мкьрьне чава
кьрьнэкэ Wi йэ, кэ чава эw мерьв бесущ дькэ у р'аст h'эсаб дькэ, нэ кэ т'эне ве йэке,
ле мерьв т'эви Хwэ дькэ йэк жи, awa готи Хwэде wi «дькэ кьрасе Хwэ». һьнге инсан
бэр ч'эве Wi мина Wi р'аст хойа дьбэ. Ве нэ'ма Павлосда эw гэлэк щара бы ви awайи
те фэ'мкьрьне. Пэймана^ф Кэвьнда жи те һинкьрьне, кэ мэрийе р'аст эw э, гонэийед
к'ижани һатьнэ бахшандьне (Зэбур 32; Р'омайи 4:4-8). Wэки дьн жи «р'астийа Хwэде»
гэлэк щара фькьра хьлазкьрьнева^ф гьредаийи йэ: Хwэде р'аст э, амьн э у хwэйе созе
Хwэ йэ у йе кэ гази Wi дькэ, гора созе Хwэ хьлаз дькэ (Зэбур 51:14; Ишайа 46:12-13).
** **1:17** Аha жи те фэ'мкьрьне: «Йе бы баwэрийе р'астh'эсаббуйи we быжи». һабаqуq 2:4.

1:13 К'аред Шандийа 19:21. **1:23** Дөбарэкьрьна Qануне 4:15-18.

h'эwщэтига эк'сиэ'дэтигер'a göhe-
p'ин. ²⁷ Öca жи мера h'эwщэтига
жънайэ э'дэти һыштън, пе тэмед
хwэйэ хъраб бь һэвр'a шэwьтин,
мера т'эви мера р'обэти дькър у
һэде жър'ек'этна хwэйэ қазыңщ-
кърн һылдыданэ сэр хwэ. ²⁸ У чава
wana нэхwэст Хwэде занэбуна
хwэда хwэй кърана, Хwэде жи эw
данэ фькъред бет'эwшэ, кö эвана
тыштед нэщайиз бькын. ²⁹ Эвана
һэр нэхэтиге, нэқэнщиге*, ть-
майиге, хърабийава т'жи нэ: Бь
һ'эвсудиге, меркөжиге, бэрзэқи-
иге, мьхэнэтиге, хернэхwазийева
дагърти, гьлигэр'о, ³⁰ бөхданбеж,
нэхwэдеһ'эз, бешэрм, позбльнд,
п'айдар, йе хърабийе чедькэ, нэ
гөр'a де-бавада, ³¹ бефэ'м, беамьн,
беисаф, бер'э'м. ³² Бэле эвана һаш
жъ қануна Хwэдейэ р'аст һэнэ, кö
йед ван тышта дькын һежайи мь-
рьне нэ, ле бэле нэ кö т'эне ван
тышта дькын, ле һавьжийа хwэ жъ
кърыйа жи тиньн.

Диwана Хwэдейэ һэқ

2 ¹ Аwa э'вдо, дьхwази к'и би,
гава лома дьки, тö һькари
хwэ бесущ ки. Чава лома хэлде
дьки, öca жи тö хwэ ломэк'ар дь-
ки, чьмки тö кö лома дьки, хут
ван тышта дьки.† ² Ле эм заньн
кö диwана Хwэде we бь р'астиге
сэр wанда бе, йед кö тыштед
öca дькын. ³ Аwa э'вдо, тö кö лома
хwэйе ван кьра дьки у тö хwэха
жи ван тышта дьки, тэ т'ьре те жъ

диwана Хwэде бьр'эви? ⁴ Йан жи
тö кö дэwлэмэндтига ширьнайи,
бэрбьһери у сэбьра Wi беһөрмэт
дьки, тö һьзани кö ширьнайиге
Хwэде тэ дьбэ бэрбь т'обэкьрьнеф?
⁵ Ле тö бь сэрһ'ышки у дьлкэвьрийа
хwэ хэзэбе сэр хwэда дьщьвини,
бона Р'ожа Хэзэбе, гава диwана
Хwэдейэ һэқ хойа бэ. ⁶ Эwe wэ-
кэ э'мале һэр кэси бинэ пешийа
wan.† ⁷ Жийинаф һ'эта-һ'этайе we
бьдэ wan, йед кö т'ьме бь думька
дыреж нава кьрьнед қэнщда нэ,
кö һөрмэте, р'умэте у нэмьрийе
дыхwазьн. ⁸ Ле һерс у хэзэбе сэр
wанда бэ, йед кö к'ара хwэ дьгэ-
р'ьн, дэст жь р'астиге кьрьнэ у
хwэ данэ хърабийе. ⁹ Тэнгаси у
зөлме сэр wan һ'эмуйада бе, йед
хърабийе дькын, пешийе сэр щь-
һуйаф, паше сэр нэщьһуйа. ¹⁰ Ле
һөрмэт, р'умэт у э'дылайи we wan
һ'эмуйар'a бэ, йед кö қэнщиге
дькын, пешийе щьһур'a у паше
нэщьһур'a. ¹¹ Чьмки ль щэм Хwэде
фьрқи т'öнэ.†

¹² Эwед бейи Қанунаф Мусаф
кö гөнэф дькын, бейи Қанун жи
we öнда бьн, ле эwед хwэйқанун
кö гөнэ дькын, бь Қануне жи we
диwана wan бьбэ. ¹³ Чьмки нэ кö
эwед Қануне дьбьһен ль бэр Хwэ-
де р'астф ьн, ле эwед кö Қануне
дықэдиньн we р'аст бенэ һ'эсабе.
¹⁴ Нэщьһуйед кö Қануна wan т'ö-
нэ, гава бе һ'эмде хwэ хwэстьнед
Қануне дьқэдиньн, бэле эwэ бе
Қанун ьн, хwэха бона хwэ дьбьнэ

* 1:29 Нав һьнэк дэстньвисарада «қави» жи һэйэ.

2:1 Мэтта 7:1-2. 2:6 Зэбур 62:12; Мэсэлэ 24:12. 2:11 Дөбарэкьрьна Қануне 10:17.

қанун. ¹⁵ Чъмки эвана дьднэ к'ьфше, кō хвэстына Қануне дьле^ф ванда нъвисар э. Исафа ван жи ш'дэтийа ве йеке дьдэ у фькьред ван щарна ль ван нәһәқ дькьн, щарна бесущ дькьн. ¹⁶ Ве Р'оже ве өса бә, гава Хвәде бь дәсте Мәсиһ Иса диwana тыштед мәрвьайә дьзива бькә, анәгори Мьзгинийа кō эз даннасин дькьм.

Щьһу у Қанун

¹⁷ Аwa тō щьһу тейи һ'эсабе, тә хвә спартийә Қануне у бь Хвәдейе хвә дьфьр'и, ¹⁸ хвэстына Wi зани у жь Қануне һин буйи, қәнщи-хьрабийе жь һәв дәрдьхи. ¹⁹ У тō сәр хвә гōман и, кō р'ебәре корайи, р'онайа бәр йед тә'рийеда, ²⁰ ширәтк'аре бөфә'ма, дәрсдәре хьшима. Тō хвәда жи гōман и, кō бь Қануне хут тō хвәйе т'әрзе занәбуне у р'астийе йи. ²¹ Ле бәле аwa тō кō һәвалә хвә һин дьки, хвәха хвә һин наки? Даннасин дьки, кō нәдзьн, ле тō дьдзы? ²² Дьбежи: «Зьнийе нәкә», ле зьнийе дьки? Жь п'ута зьвер и, ле ощахед^ф ван т'алан дьки? ²³ Бь Қануне дьфьр'и, ле Қануне дьт'әр'ьбини, Хвәде бөһөрмәт дьки? ²⁴ Чава нъвисар ә: «Р'уйе вә щьһу-йада наве Хвәде нава нәщьһуйада те бөһөрмәткьрьне».[†]

²⁵ Бәле к'ара сьнәтийе^ф ве һәбә, һәгәр Қануне бьқәдини. Ле һәгәр тō Қануне дьт'әр'ьбини, сьнәтбуна тә дьбә бесьнәти. ²⁶ Өса жи, һәгәр йе нәсьнәткьри т'әмийед

Қануне бьқәдинә, нәсьнәтийа wi ве сьнәти нәйе һ'эсабе? ²⁷ У йе бьнийат'а хвәда нәсьнәткьри кō Қануне дьқәдинә, ве диwana тә бькә, кō тō хвәйе нъвисар у сьнәтийе йи, ле Қануне дьт'әр'ьбини. ²⁸ Чъмки щьһу нә әв ә, кō дәрвава йә у сьнәти нә әв ә, кō дәрвава сәр бәдәне йә. ²⁹ Ле щьһу әв ә, йе кō дьле хвәда щьһу йә у сьнәтийа р'аст дьле сьнәтбуйи йә, бь Р'өһ', нә бь Қануна нъвисар. Йе һа, нә кō мәрвь п'айе wi дьдьн, ле Хвәде.[†]

З ¹ Иди щьһу чьва зедә йә? Йан жи чь фәйда сьнәтийе һәйә? ² Гәләки, бь һәр алийава. Бәре пешьн ве йәкева, кō готьнед Хвәде ль ван һатьнә спартьне. ³ Аwa һәгәр жь ван һьнәк амьн нәман, дьбә кō жь дәст беамьнийа ван Хвәде ве беамьн дәрә? ⁴ Т'ө щар! Дә бьра Хвәде р'аст бә у һ'әму мәрвь дәрәв, чава нъвисар ә:

«Wәки Тō р'аст и қьрара Хвәда у диwana Хвәда Тō сәрк'эви».[†]

⁵ Ле һәгәр нәһәқийа мә һәқийа Хвәде дьдә к'ьфше, әм чь бежьн? Wәки өса йә Хвәде нәһәқ ә, кō хәзәбе тинә сәре мә? (Бь мәрвьайи хәбәр дьдьм.) ⁶ Т'ө щар! һәгәр нә өса бә, Хвәде ве чава диwana дьне бькә?

⁷ Ле һәгәр р'астийа Хвәде, бо-на р'умәта Wi, бь дәрәвийа мьн һе к'ьфш дьбә, ле иди чьма ве диwana мьн мина гөнәк'арәки бе кьрьне? ⁸ У гәло һәқ ә кō әм аһа бежьн: «Хьрабийе бькьн, кō бьбә

2:24 Ишайа 52:5. 2:29 Дөбарәкьрьна Қануне 30:6. 3:4 Зәбур 51:4.

қэнщи», чава һьнэк шэр'а ль мә гъли дькьн, йане эм өса дьбежьн? Әв мэрвь we р'аст сэр бэла хвэ вэбьн.

**Мэрвье р'аст т'өнә,
һ'әму гөнәк'ар ын**

⁹ Ава эм иди чь бежьн? Әм щь-һу тыштәкива жь нәщьһуйа четър ын? На, т'ө щар! Чьмки мә иди жор да к'ьфше, чава щьһу, өса жи нәщьһу, һ'әму жи бьн һ'өкөме гөнәда^ф нә. ¹⁰ Чава ньвисар ә:

«Йәки р'аст т'өнә, т'ө кәс т'өнә,
¹¹ кәсәк т'өнә, кә фә'м бькә,
кәсәк т'өнә, ль Хвәде бьгәр'ә.

¹² Һ'әму бәндә хальфи нә,
бь һәвр'а т'әвайи бекер бунә,
йәки қәнщийе бькә т'өнә, т'ө
кәс т'өнә.[†]

¹³ Гәврййа ванә т'ьрба вәкьри
йә,

зьмане ванә дәрәвин ә,[†]
жә'ра мәр'а бьн левед ван ә.[†]

¹⁴ Дәве вана т'ьжи ньфьр' у
тә'ли йә,[†]

¹⁵ ньге ванә хунр'етьнер'а
дъләзинә.

¹⁶ Р'ийа ванә қәдә у бэла нә.

¹⁷ Р'ийа ә'дьялайийе наснәкьри
нә,[†]

¹⁸ хофа Хвәде ль бәр ч'әва қәт
т'өни нә».[†]

¹⁹ Ава эм заньн Қанун чь кә дьбежә, ванар'а дьбежә, йед кә

бьн һ'өкөме Қанунеда нә, вәки һ'әму дәв бенә гьредане у т'әмами-йа дьнийәе ль бәр диwana Хвәде щабдар бә. ²⁰ Чьмки бь кьред Қануне т'ө қул-бәндә we ль бәр Хвәде р'аст^ф дәрнәйе, ле бь Қануне гөнә те наскьрьне.

**Инсан ль бәр Хвәде
бь бавәрийе р'аст те һ'әсабе**

²¹ Ле ньһа бейи Қануне, р'аст-һ'әсабкьрьна Хвәде хойа буйә, бона к'ижане Қанун у п'ехәмбәр жи шә'дәтийе дьдьн. ²² Әв ә р'аст-һ'әсабкьрьна Хвәде: К'и бавәрийа хвә Иса Мәсиһ тинә, Хвәде ван һ'әмуя ль бәр Хвә р'аст һ'әсаб дькә.[†] Фьрқи т'өнә, ²³ чьмки һ'әмуя гөнә^ф кьр у нәгьһиштәнә р'умәта* Хвәде. ²⁴ Ле жь к'әрәма Ви, бь азакьрьна Мәсиһ Иса р'астһ'әсаб-буне^ф п'ешк'еш дьстиньн. ²⁵ Хвәде Әв ашкәрә к'ьфш кьрьбу, кә Әв бь хуна Хвә ль бәр гөнәйед ван к'әвә, йед кә ве йәке бавәр бькьн. Хвәде әв йәка кьр, кә р'астһ'әсаб-кьрьна Хвә бьдә к'ьфше, чьмки Ви бь сәбьра Хвә гөһ нәда ван гөнәйед кә пешда һатьбунә кьрьне. ²⁶ Ава готи Хвәде бь Иса әв йәк кьр, вәки р'астһ'әсабкьрьна^ф Хвә ви зәманида бьдә к'ьфше, кә Хвәха р'аст ә у һәр кәсе кә бавәрийа хвә Иса тинә, ван р'аст^ф һ'әсаб дькә.

* **3:23** Хвәде мэрвь дьлге Хвәда хольқанд у әв ә'фьрине Ви қәнц бу, ле мервь нәһәқи кьр у нәгьһиштә we р'умәт у к'амьлтийе кә Хвәде бона ви һазьр кьрьбу. Дәрһәда р'умәта Хвәдеда, йа кә бавәрмәнде бьстиньн ван р'еза бьхуньн Р'омайи 8:18, 21, 29, 30; Филипи 3:21; Дәстпегун 1:26-27; Әйанти 21:9-11.

3:10-12 Зәбур 14:1-3; 53:1-3; Готьнед Занәбеж 7:20. **3:13** Зәбур 5:9. **3:13** Зәбур 140:3.
3:14 Зәбур 10:7. **3:15-17** Ишайа 59:7-8. **3:18** Зәбур 36:1. **3:22** Галати 2:16.

²⁷ Ава иди чь майэ кӧ эм пе бьфьр'ьн? Н'эму п'уч' бу чу. Пе к'ижан қануне эв п'уч' бу? Пе қануна кьра? На, т'ӧ щар, ле пе қануна бавэрийе. ²⁸ Чьмки мэва фэ'мдари йэ, кӧ мэрвь бь бавэрийе р'аст н'эсаб дьбэ, бейи кьред Қануне. ²⁹ Йан Хвэде т'эне Хвэде щьһуйа йэ? Нэ йе нэщьһуйа йэ? Бэле, йе нэщьһуйа йэ жи, ³⁰ чьмки Хвэде йэк э у Әв йед сьнэтбуйи бь бавэрийе р'аст н'эсаб дькэ у нэсьнэтбуйи жи дуса бь we бавэрийе. ³¹ Вэки өса йэ эм бь бавэрийе Қануне бэтал дькьн? Т'ӧ щар, ле эм Қануне мак дькьн.

Ибраһим^ф бь бавэрийе р'аст хатэ н'эсабе

4 ¹ Эм иди чь бежьн бона Ибраһиме^ф бавэ'шире хвэ, алиие бэдэнеда? Әви чь дит? ² Нэгэр Ибраһим бь кьред хвэ р'аст н'эсаб бьбуйа, һынге дькарьбу бь кьред хвэ бьфьр'ийа, ле нэ ль бэр Хвэде. ³ Ле к'а ньвисар^ф чь дьбежэ? «Ибраһим Хвэде бавэр^ф кьр у эв йэк жер'а р'асти хатэ н'эсабе».† ⁴ Ава нэгэр йэк щьхӧләки дькэ, маше ви жер'а найе дайин чава п'ешк'еш, ле чава дэйн. ⁵ Ле нэгэр гӧмана йэки нэ сэр щьхӧле ви йэ, ле бавэрийа хвэ Ви тинэ, Йе кӧ нэп'ака бесущ дькэ, бь ве бавэрийе эв р'аст н'эсаб дьбэ. ⁶ Давьд жи аһа хвэзийа^ф хвэ ль ви мэрви тинэ, йе кӧ Хвэде бейи кьра ви р'аст н'эсаб дькэ.

⁷ «Хвэзи ль ван, кӧ нәһәқийед ван хатьнә бахшандьне у гӧнәйед ван хатьнә ньхамтьне.

⁸ Хвэзи ль ви бәндәйи, кӧ Хӧдан вир'а гӧнә н'эсаб накә».†

⁹ Гәлӧ эва хвэзийа т'эне ль сьнэтбуйи те дайине, йан нэсьнэтбуйи? Чава мэ гот, кӧ бавэрийа Ибраһим жер'а р'асти хатэ н'эсабе.† ¹⁰ Ле бэле к'энге хатэ н'эсабе? Пәй сьнэтбунер'а, йан бәри сьнэтбуне? Нэ кӧ пәй сьнэтбунер'а, ле бәри сьнэтбуне. ¹¹ У паше әви сьнэтбун нишан станд, чава мора р'аст н'эсаббуне, бь we бавэрийа хвэйэ бәри сьнэтбуне. Бь ви аवाई Ибраһим бу баве н'эму бавэрмәндед нэсьнэтбуйи, вәки эв жи р'аст бенэ н'эсабе† ¹² у өса жи бу баве сьнэтбуйи, нэ кӧ т'эне йе сьнэтбуйи, ле йе ван жи, к'ижан п'ега we бавэрийеда дьчьн, йа кӧ Ибраһиме баве мэ һе бәри сьнэтбуне бавэр кьр.

Хвэде созе хвэ бь бавэрийе дьдэ

¹³ Әв созе Ибраһим у зӧр'эта вир'а хатэ дайине кӧ дьнийайе вар бьн, нэ кӧ бь кьред Қануне бу, ле бь we йәке бу, кӧ ви бавэр кьр у р'аст хатэ н'эсабе.† ¹⁴ Нэгэр әвед жь кьред Қануне бьбуна хвәйе вар, һынге бавэри we п'уч' буйа у созе жи бэтал буйа.† ¹⁵ Чьмки Қанун һерсе р'адькэ. Дәра кӧ

4:3 Дәстпелун 15:6; Галати 3:6. 4:7-8 Зәбур 32:1-2. 4:9 Дәстпелун 15:6.

4:11 Дәстпелун 17:10. 4:13 Дәстпелун 17:4-6; Галати 3:29. 4:14 Галати 3:18.

қанун т'өнә, қанунт'әр'ьбандын жи т'өнә.

¹⁶ Бь ви аҗайи соз бь бавәрийе те стандьне, вәки соз бона һ'ә-му зөр'әтед Ибраһим п'ешк'ешәкә эрекьри бә, нә кә т'әне бона ванә йед кә қануне дьқәдиньн, ле бона ван жи, йед кә мина Ибраһим бавәр дькьн. Чьмки Ибраһим баве мә һ'әмуя йә,¹⁷ чавә ньвисар ә: «Мьн тә кьри баве гәләк мьләта».¹ Әв баве мә йә, ль бәр ви Хвәде-йе кә әви бавәр кьр, вәки Әв мьрийа сах дькә у гази тыштед т'өнәнә дькә, чавә кә һәнә.¹⁸ Ви щийе кә гөман нәмабу, Ибраһим бь гөман бавәр кьр, кә әве бьбә баве гәләк мьләта, чавә һатьбу готьне: «Зөр'әта тәйе жи ве һақас бә»*. ¹⁹ У әв бавәрийеда сьст нәбу, нә һ'әле қальбе хвәда ньһер'и, вәки иди мина мьрийа бу, (чьмки әв вәкә сәд сали бу) у нә жи бәт'не Сарайейи мьри ньһер'и.²⁰ Ле бавәрийа хвә со-зе Хвәде ани у дөдьли нәбу, бь бавәрийе сәр қәвата хвәда һат, шькьрийа хвә Хвәде ани ²¹ у ве йәкеда бавәр бу, кә Йе соз дайә ве бинә сери жи. ²² Бона ве бавәрийе «жер'а р'асти һатә һ'әсабе».¹ ²³ Ле әв готьн нә т'әне бона Ибраһим һатә ньвисаре, кә Хвәде әв р'аст һ'әсаб кьр, ²⁴ ле бәле әв бона мә жи ньвисар ә. Р'астбуне мәр'а жи бе һ'әсабе, к'ижанед кә бавәрийа

хвә Ви тиньн, Йе кә Хөдане мә Иса жь мьрьне р'акьр. ²⁵ Иса бо-на нәһәқийед мә мьрьнер'а һатә дайине у жь мьрьне р'абу, кә әм р'аст бенә һ'әсабе.¹

Бь Иса Мәсиһ әм т'әви Хвәде ль һәв һатьнә

5 ¹ Аҗа кә әм бь бавәрийе р'аст һатьнә һ'әсабе, әдһалайиә мә т'әви Хвәде һәйә бь сайа Хөдане мә Иса Мәсиһ. ² Пе Ви мә бь бавәрийе мәщал дит т'әви ве к'әрәме бьн, к'ижанеда әм сәкьнинә. У бь ве гөмана кә әме т'әви р'умәта Хвәде бьн дьфьр'ьн. ³ У нә т'әне бь ве йәке, ле әм бь тәнгасийед хвә жи дьфьр'ьн, чьмки әм заньн кә тәнгаси сәбьре тинә, ⁴ сәбьр жи к'әтьн-р'абуне, к'әтьн-р'абун жи гөмане. ⁵ У гөман жи мә р'ур'әш накә, чьмки һ'ьзкьрьна Хвәде сәр мәда бь ви Р'өһ'е Пироз барийә, Йе кә мәр'а һатийә дайине. ⁶ Чьмки гава әмә һе беч'арә* бун, Мәсиһ бона мә нәп'ака вәхтда мьр. ⁷ Дәгмә бона мәрвьәки р'аст йәк бьмьрә, бәлки бона мәрвьәки қәнщ йәке бьверә бьмьрә, ⁸ ле бәле Хвәде һ'ьзкьрьна Хвә һьндава мәда һьнге да к'ьфше, гава әмә һе гөнәк'ар бун, Мәсиһ бона мә мьр. ⁹ Ньһа әм кә бь хуна Ви ль бәр Хвәде р'аст һ'әсаб бунә, һе чьқас зедә әме бь Ви жь хәзәбе хьлаз бьн. ¹⁰ һәгәр әм т'әви Хвәде бь мьрьна Көр'е Ви

* **4:18** Аҗа готи вәкә һ'әсабе стәйркед ә'змен. Дәстпелун 15:5.

* **5:6** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бет'ақәт».

4:16 Галати 3:7. **4:17** Дәстпелун 17:5. **4:19** Дәстпелун 17:17. **4:22** Дәстпелун 15:6.

4:25 Ишайа 53:4-5.

ль һэв һатън, гава эмэ нэйар бун, ле һе чьқас зедэ пе we лһэвһатъне эме бь жийина Wi хьлаз бьн. ¹¹ У нэ т'эне һақас, ле бь Хwэдe жи эм дьфьр'ьн, сайа Ходане хwэ Иса Мэсiһ, бь К'ижани эм т'эви Хwэдe ль һэв һатънэ.

Адэм^ф у Мэсiһ

¹² Аwa бь мэрвьэки гөнэ к'этэ дьне у жь гөнэ жи мьрьн һат. Бь ви аwaiи мьрьн сэр һ'эму мэрвьа бэла бу, чьмки һ'эмуйа жи гөнэ кьр.[†] ¹³ Бэри Qануне, дьнйайеда гөнэ һэбу, ле дэра кэ қанун т'өнэ, гөнэ найе һ'эсабе. ¹⁴ Ле бэле мьрьне жь Адэм^ф гьрти һ'эта Муса һ'окөм кьр, һ'эта сэр ван жи, к'ижана кэ мина Адэм гөнэ нэкрьн.

Адэм мина т'эрзэки Wi бу, Йе кэ we пэйр'а бьһата. ¹⁵ Ле фьрқикэ мэзын нава п'ешк'еша Хwэдe у нэһэқийа Адэмда һэйэ. Чьмки һэгэр бь нэһэқийа мэрвьэки гэлэк мьрьн, һе чьқас зедэ к'эрэма^ф Хwэдe у дайина кэ бь к'эрэма Мэрвьэки, аwa готи йа Иса Мэсiһ кэ сэр гэлэка зедэ бу. ¹⁶ У п'ешк'еш нэ өса йэ, чава һэде гөнэйе йэки, чьмки диwane бь гөнэки суцдари ани, ле п'ешк'еше жь гэлэк нэһэқийа бесуц кьр. ¹⁷ Чьмки һэгэр бь нэһэқийа мэрвьэки у р'уйе wiда мьрьне һ'окөм кьр, чьқас зедэ эвед кэ к'эрэма Хwэдейэ дэвлэмэнд у р'астһ'эсаббуне п'ешк'еш дьстиньн we жийинеда бь сайа Йэки, аwa готи Иса Мэсiһ п'адшатиye бькьн.

¹⁸ Аwa бь ви аwaiи пе нэһэқи-ке диwana т'эмамиya мэрвьайе бу, өса жи бь кьрьнэкэ р'аст һ'эму мэрвь бесуц дьбьн у жийине дьстиньн. ¹⁹ Чава бь нэгөһдарийа йэки гэлэк бунэ гөнэк'ар, өса жи бь гөһдарийа Йэки гэлэк we р'аст бенэ һ'эсабе. ²⁰ Ле бэле Qанун к'этэ наве, кэ нэһэқи зедэ бэ, ле ль к'идэре гөнэ зедэ бу, к'эрэм жи ль wьр һе зедэ бу, ²¹ wэки чава гөнэ бь мьрьне һ'окөм кьр, өса жи к'эрэма Хwэдe бь р'астһ'эсабкьрьне һ'окөм бькэ, мэ бьбэ бэрбь жийина һ'эта-һ'этайе бь сайа Ходане мэ Иса Мэсiһ.

Бона гөнэйа мьри, ле бона Мэсiһ сах

Б ¹ Ле эм ньһа чь бежьн? Эм нава гөнада бьминьн, кэ к'эрэма^ф Хwэдe сэр мада зедэ бэ? ² Т'ө щар! Эм кэ һьндава гөнада мьрьн, чава дькарьн һе нава wанда бьжин? ³ Hун ньзаньн эм кэ йэктийа Мэсiһ Исада һатънэ ньхөмандьне^ф, мьрьна Wiда һатънэ ньхөмандьне? ⁴ Бь ньхөмандьне эм иди т'эви мьрьна Wi бунэ у т'эви Wi һатънэ дэфьнкьрьне, wэки чава Мэсiһ бь р'умэта Баве жь мьрьне р'абу, өса жи эме бькарьбьн жийина нуда бьжин.[†]

⁵ Чьмки һэгэр эм мина мьрьна Wi мьрьн т'эви Wi бун, эме өса жи мина р'абуна Wi жь мьрьне р'абьн. ⁶ Эм ве йэке заньн кэ бьнйат'а мэйэ кэвьн т'эви Wi хач^ф бу, wэки қальбе гөнэк'ар сэри һьлнэдэ, кэ

жъ вьр шунда эм нэбьнэ хөламед гөнэ. ⁷ Чьмки әве кө мьрийә, әв жъ гөнә азабууйи йә. ⁸ Аwa һәгәр әм т'әви Мәсиһ мьрьнә, әм бауәр дькьн, кө әме т'әви Wi бьжин жи. ⁹ Әм заньн Мәсиһ кө жъ мьрьне р'абуйә, иди намьрә, мьрьн сәр Wi иди һ'өкөм накә. ¹⁰ Мьрьна Әw мьр, һьндава гөнәда щарәке бона һәр т'ьм мьр, ле жийина кө ньһа дьжи, һьндава Хwәдеда дьжи. ¹¹ Өса жи хун хwә һьндава гөнәда мьри һ'әсаб кьн, ле һьндава Хwәдеда сах, бь сайа Мәсиһ Иса.

¹² Аwa бьра иди гөнә һ'өкөми сәр қальбе вәйи п'уч'и-мьри нәкә, кө хун гөр'а хwәстьнед wi бькьн. ¹³ У әндәмед қальбе хwә нәдьнә гөнә кө бьбьнә һащәтед нәһәқийе, ле бәле хwә бьдьнә дәсте Хwәде, чава йәки жъ мьрьне р'абуйи, бьра әндәмед вә бьбьнә һащәтед һәқийе, бона Хwәде. ¹⁴ У гөнә we сәрwertийе ль вә нәкә, чьмки хун нә бьн қанунеда нә, ле бьн к'әрәмеда.

Хөламед һәқийе

¹⁵ Иди чь? Әм гөнә бькьн, чьмки нә бьн қанунеда нә, ле бьн к'әрәме? Т'ө щар! ¹⁶ хун һақас тышт ньзаньн кө хун бона хөламтийе дәсте к'ева дьчьн у гөр'а к'е дькьн, дьбьнә хөламед wi? һәгәр хун хөламед гөнә бьн, дьчьнә бәрбь мьрьне, ле һәгәр хун хөламед Хwәде бьн, гөр'а Wiда бьн, дьчьнә бәрбь р'астһ'әсаббуне^ф. ¹⁷ Ле щькьр Хwәдер'а, хун кө вәхтәке хөламед гөнә бун, ле вә бь дьл у щан гөр'а т'әрзе we һинкьрьне

кьр, йа кө вә хwә спарте. ¹⁸ хун жъ гөнә аза бун у бунә хөламед һәқийе. ¹⁹ (Әз мина әдәте мәрвьа-йе дьбежьм, бона бьнйат'а вәйә мәрвьайийә бет'ақәт.) Вә чава вәхтәке әндәмед хwә данә нәһәқийе кө бьбьнә хөламед һ'әраммийе у нәһәқийе, өса жи ньһа әндәмед хwә бьдьнә һ'әлалийе кө бьбьнә хөламед һәқийе.

²⁰ Гава хун хөламед гөнә бун, жъ һәқийе аза бун. ²¹ һьнге вә жъ кьрьнед хwә чь бәр чьнин, бона к'ижана ньһа хун щәрм дькьн? Әw ахьрийе мерьв дьбьнә бәрбь мьрьне. ²² Ле ньһа хун жъ гөнә кө аза бун у бунә хөламед Хwәде, бәре һ'әлалийе дьчьньн у ахьрийа ван жи жийина һ'әта-һ'әтайе йә. ²³ Чьмки маше гөнә мьрьн ә, ле п'ешк'еша Хwәде жийина һ'әта-һ'әтайе йә, бь сайа Хөдане мә Мәсиһ Иса.

Т'әрзәки қәнщ жъ қануна һ'ал-зәуашце

7 ¹ хун р'ьнд ф'әм дькьн хушкь-брьано, әзе ньһа дәрһәқа чьда вәр'а хәбәр дьм, чьмки әз т'әви ван хәбәр дьдьм, йед кө һаш жъ қануне һәнә: Қанун сәр мерьв һақас вәхт һ'өкөм дькә, һ'әта кө мәрвь сах ә. ² Мәсәлә, жьна меркьри бь қануне мере хwәйи сахва гьредаи йә, ле һәгәр мер ле дьмьрә, әв һьнге жъ we қануна кө мерва гьредаи бу аза дьбә. ³ Аwa һәгәр мере we һе сах бә әв бьбә жьна мерәки дьн, we зьнек'ар бе һ'әсабе, ле һәгәр мер ле бьмьрә, әв жъ we қануне аза дьбә у зьнек'ар

набэ, һэгэр бьбэ жьна мерэки дьн. ⁴Оса жи хун хушк-бьрайед мын, бь бэдэна Мэсирһ һындава Қанунеда мьрһн, кө бьбһнэ п'ара йэки дьн, Йе кө жь мьрһне р'абуйя, вэки хун Хвэдер'а бэр бинһн. ⁵Чьмки гава мә һе бь бһийат'а мэрвэяе дьжит, тэме гөнэйя, кө жь Қануне сэри һылдьдан, нава қальбед мәда йа хвэ дькьрһн, кө эм бэре мьрһне бьдһн. ⁶Ле ньһа эм һындава Қанунеда мьрһн, жь we хьлаз бун, бь к'ижане эм гьрти бун, кө эм бь жийина нуйя р'оһ'ани хөламтийе Хвэдер'а бькһн, нэ кө бь р'ийя Қануна ньвисар.

Қанун у гөнэ

⁷Ава эм чь бежһн? Гэло Қанун гөнэ йэ? На, т'о щар! Ле бэле мьне гөнэ нас нэкьра, һэгэр Қануне ни-буйя. Мэсэлэ, дьлһавьжи жи мьне ньзаньбуйя гөнэ йэ, һэгэр Қануне нэготьбуйя: «Дьлһавьжийе нэкэ».¹ ⁸Ле гөнэ жь т'эмийе мәщал станд, нава мында һэр щур'э дьлһавьжи пешда анин. Чьмки бе қанун гөнэ мьри йэ. ⁹Эз хвэха вэхтэке бейи қанун сах бум, ле гава т'эми гьһиштэ мын, гөнэ сах бу ¹⁰у эз мьрһм. Эв т'эмийя кө we жийин бьда мын, һэма эв жи бу сэбэбе мьрһна мын. ¹¹Чьмки гөнэ жь т'эмийе мәщал станд эз хапандьм у бь we көштьм.

¹²Ава Қанун пироз э у т'эмийя we пироз, р'аст у қәнщ э. ¹³Вэки өса йэ йа қәнщ мьнр'а бу мьрһн? На, т'о щар! Ле эв кьре гөнэ бу, кө

пе йа қәнщ мьрһн сэр мында ани. Эв йэк аһа бу, вэки һ'өнөре гөнэ к'ьфш бэ у бь т'эмийе һе гөнэк'а-рийя гөнэ к'ьфш бэ.

Шэр'е нэхоййи нава инсенда

¹⁴Бэле эм занһн кө Қанун р'о-һ'ани йэ, ле эз бэдэни мә, хөла-мэки гөнэр'а фьроти. ¹⁵Чьмки эз фэ'м накьм чь дькьм. Нэ кө wi тышти дькьм, чь кө дьхвазьм, ле wi тышти дькьм, чь кө бэр ч'э'ве мын р'эш э.¹ ¹⁶Ле һэгэр эз тыште нэ бь дьле хвэ дькьм, Қанунер'а қайл ьм, кө эв қәнщ э. ¹⁷Ле ава нэ кө эз we йэке дькьм, ле бэле гөнэйе кө нава мында дьминэ дькэ. ¹⁸Эз занһм кө нава мында, ава готи бһийат'а мында, т'о тыште қәнщ наминэ, чьмки хирэта мын қэбул накэ, ле эв йэк мьнр'а ль һэв найе. ¹⁹Бэле we қәнщийя кө дьхвазьм бькьм накьм, ле хьраби-йя кө нахвазьм we дькьм. ²⁰Һэгэр эз wi тыште нэ бь дьле хвэ дькьм, иди нэ кө эз дькьм, ле эв гөнэйе кө нава мында дьминэ, эв дькэ.

²¹Ава эз қанунэке дьбиньм: Гава дьхвазьм кө қәнщийе бькьм, бе һэмде мын дьбэ хьраби. ²²Эз бь к'урайя дьле хвэ қануна Хвэде бэгэм дькьм, ²³ле қанунэкэ дьн нава хвэда дьбиньм кө мьқабьли we қануна һ'ыше мын бэгэм кьрийэ we қәнщ шэр' у мын дькэ һесире қануна гөнэ, йа кө нава мында йэ. ²⁴Эз чь мэрвьэки һесир-бэлэнгаз ьм! К'и we мын жь дәсте ви қальбе

^{7:7} Дэрк'этын 20:17; Дөбарэкрьна Қануне 5:21. ^{7:15} Галати 5:17.

п'уч'и-мьри хьлаз кэ? ²⁵ (Шькър Хвәдер'а, кө Әв бь сайа Хөдане мә Иса Мәсiһ ве йәке дькә!)

Бь ви авайи эз хвәха бь һ'ш-ақьле хвә хөламтийе қануна Хвәдер'а дькьм у бь қальбе хвә хөламтийе қануна гөнәр'а дькьм.

Жийина бь Р'өһ'е Хвәде

8 ¹ Ньһа иди диwana ван на-бә, йед кө т'әви Мәсiһ Иса бунә йәк.* ² Чьмки қануна Р'өһ'е кө жийине дьдә, бь сайа Мәсiһ Иса эз жь қануна гөнә у мьрьне хьлаз^ф кьрьм. ³ Бәле чь кө Қануне жь дәст бет'ақәтийа бьһийат'а мәрвайе нькарьбу бькьра, Хвәде әв йәк кьр, Көр'е Хвә дьлқе бьһийат'а мәрвайийә гөнәк'арда бона гөнәк'әwandьне^ф шанд. У аһа Әви we бьһийат'еда диwana гөнә кьр, ⁴ wәки р'астбуна т'әмийед Қануне нава мәда бе қәдандьне, әм кө бь бьһийат'а мәрвайи нажин, ле бь Р'өһ'. ⁵ Йед кө ль гора бьһийат'а мәрвайе дьжин, әв сәр тыштед бьһийат'а мәрвайе дьфькьрьн, ле йед ль гора Р'өһ' дьжин, әв сәр тыштед Р'өһ' дьфькьрьн. ⁶ Ахьрийа фькьра бьһийат'а мәрвайе мьрьн ә, ле ахьрийа фькьра Р'өһ' жийин у әдълайи йә. ⁷ Чьмки фькьра бьһийат'а мәрвайе дьжмьне Хвәде йә, әв бәр қануна Хвәде хвә на-шкенә, нә жи дькарә. ⁸ Әвед бь бьһийат'а мәрвайе дьжин, нькарьн ль Хвәде хвәш бен.

⁹ Ле хун бь бьһийат'а мәрвайи нажин, ле бь Р'өһ' дьжин, һәгәр р'аст Р'өһ'е Хвәде нава wәда дь-минә. Ле һәгәр Р'өһ'е Мәсiһ дьле йәкида т'өнә, әв нә п'ара Wi йә. ¹⁰ Бәле бәдәна wә р'уйе гөнәда әле мьрьне йә, ле һәгәр Мәсiһ дьле wәда йә, Р'өһ' жийине дьдә, чьмки хун р'аст һатьнә һ'әсабе. ¹¹ У һәгәр әв Р'өһ'е кө Иса жь мьрьне р'акьр нава wәда дьжи, кө өса йә Әве Мәсiһ жь мьрьне р'акьр, we бь wi Р'өһ'е Хвәйи нава wәда, жийине бьдә қальбе wәйи п'уч'и-мьри жи.

¹² Бона ве йәке хушк-бьрано, әм дәйндар ьн, ле нә дәйндаред бьһийат'а мәрвайе, кө ль гора we бьжин. ¹³ Чьмки һәгәр хун ль гора бьһийат'а мәрвайе бьжин, хуне бьмьрьн, ле һәгәр хун бь Р'өһ' кьред бьһийат'а мәрвайе бькөжьн, хуне бьжин.

¹⁴ Әвед кө бь Р'өһ'е Хвәде тенә р'ебәрикьрьне, әв ьн lawед Хвәде. ¹⁵ Чьмки wә р'өһ'әки өса нәстанийә, кө wә диса бькә хөлам бьтърсьн, ле wә әв Р'өһ' стандийә, Йе кө wә дькә lawед Хвәде, бь К'ижани гази Wi дькьн: «Абба^ф!» awа готи «Bаво!» ¹⁶ һәма әв Р'өһ' Хвәха т'әви р'өһ'е мә шәдәтийе дьдә, кө әм зар'ед Хвәде нә. ¹⁷ У һәгәр зар' ьн, өса жи хвәйwar ьн, ware Хвәде нә у т'әви wарти-йа Мәсiһ нә. Бәле һәгәр әм т'әви щәфайе Мәсiһ бунә, әме т'әви р'умәта Wi бьн жи.

* **8:1** Нав дәстньвисаред пашwәхтийеда әв жи һәйә: «Бь бьһийат'а мәрвайи нажин, ле бь Р'өһ'» (бьхуньн Р'омайи 8:4).

8:15-17 Галати 4:5-7.

Р'умэта создайи

¹⁸ Эз аһа т'эхмин дькьм, кӧ щӧфе мӧйи ви зӧмани, ль бӧр р'умэта we мӧва* ӧйан бӧ, нӧ т'ӧ тышт ӧ. ¹⁹ Н'ӧму ӧф'ьрин жи бе сӧбьр ч'ӧв-ньһер'ийа хӧйабуна лауед Хвӧде нӧ. ²⁰ Бӧле ӧф'ьрин жи бӧр байе бӧталиие к'ӧтгьн, нӧ кӧ бь х'ӧмде хвӧ, ле Хвӧде ӧв данӧ ве йӧке.[†] Ле бӧле ӧв гӧман хӧбу, ²¹ кӧ ӧф'ьрине хвӧха жи жь we хӧламтийа дерьс аза бьн у т'ӧви азайи у р'умэта зар'ед Хвӧде бьн. ²² Чьмки ӧм заньн кӧ х'ӧму ӧф'ьрин х'ӧта ньһа бь хӧвр'а дькьнӧ зарӧ-зар у мина еша к'ӧлфӧте дьк'ьшиньн. ²³ У нӧ т'ӧне ӧф'ьрин, ле ӧм хвӧха жи, кӧ мӧ чава бӧре^ф дӧрӧмӧта пешьн* Р'ӧһ'е Пироз станд, нава хвӧда зарӧ-зар ьн у we һивийе нӧ, х'ӧта ӧм хӧде лаутийа Хвӧде бьстиньн, ава готи ӧм бьг'ьһижьнӧ азайа қальбе хвӧ.[†] ²⁴ Бӧле ве гӧманеда ӧм хьлаз бун. Ле ӧв гӧмана кӧ те дитьне, ӧв нӧ гӧман ӧ, чьмки йӧк чава дькарӧ гӧмана ви тышти бӧ, к'ижан ль бӧр ч'ӧва йӧ? ²⁵ Ле хӧгӧр гӧмана мӧ ль тыште нӧдити йӧ, ӧм бь сӧбьре һивийе бьминьн.

²⁶ Ӧса жи Р'ӧһ'е^ф Пироз те хӧвара бет'ақӧтийа мӧ, чьмки ӧм ньзаньн гӧрӧке чава дӧа бькьн*, ле Р'ӧһ'е Пироз Хвӧха бь готьнед

к'ӧсӧрӧ найенӧ сӧр зар-зьмана, бона мӧ лава-навчетийе дькӧ. ²⁷ У Йе дьла ӧ'нӧнӧ дькӧ занӧ фькьра Р'ӧһ'е Пироз чь йӧ, чьмки ӧв wӧкӧ қьрара Хвӧде бона мӧрьвед Хвӧде лава-навчетийе дькӧ.

²⁸ Ӧм заньн кӧ хӧр тышт бона ван дьбӧ қӧнци, к'ижан кӧ Хвӧде х'ӧз дькьн* у ль гора қаз-қӧдрӧта Ви хӧтгьнӧ газикьрьне. ²⁹ Чьмки Хвӧде к'ижан пешда бьжартгьн, ӧв жи пешда к'ьфш кьрьн, кӧ бь-бьнӧ мина Кӧр'е Ви, wӧки Иса нава гӧлӧк хушк-бьрада ньхӧри бӧ. ³⁰ К'ижан пешда к'ьфш кьрьн, гази ван жи кьр у гази к'ижана кьр, ӧв жи бесуц кьрьн у к'ижан бесуц кьрьн, ӧв жи хвӧйр'умӧт кьрьн.

Һ'ӧзкьрьна Хвӧде: хӧгӧр Иса йар ӧ, к'и we нӧйар бӧ?

³¹ Ава ӧм чь бежьн бона ван тышта? хӧгӧр Хвӧде пышта мӧ йӧ, к'и дькарӧ мьқабьли мӧ бӧ? ³² Ӧве кӧ х'ӧйфа Ви Кӧр'е Ви нӧһат, ле бона мӧ х'ӧмуийа да дӧр, иди we чава хӧр тышти т'ӧви Ви п'ешк'еши мӧ нӧкӧ? ³³ К'и дькарӧ бьжартийед Хвӧде гӧнӧк'ар кӧ? Хвӧде йӧ, кӧ ван бесуц дькӧ. ³⁴ К'и дькарӧ ван нӧһӧқ кӧ? Мӧсиг Иса йӧ кӧ бона ван мьр, ле бӧле жь мьрьне р'абу

* **8:18** Аһа жи те фӧ'мкьрьне: «Нава мӧда».

* **8:23** Аһа те фӧ'мкьрьне: «Хвӧде чава п'ешк'еша пешьн Р'ӧһ'е Пироз дьдӧ» йан жи: «Р'ӧһ'е Пироз чава бӧре дӧрӧмӧта Хвӧдейӧ пешьнӧ кӧ Хвӧде дьдӧ, бауӧрмӧнд дьс-тиньн».

* **8:26** Аһа жи те фӧ'мкьрьне: «Бона чь дӧа бькьн».

* **8:28** Нав һьнӧк дӧстньвисарада аһа йӧ: «Ӧм заньн кӧ хӧр тыштида Хвӧде дькӧ кӧ ванр'а бьбӧ қӧнци, йед кӧ Ви х'ӧз дькьн».

8:20 Дӧстпӧбун 3:17. **8:23** Корьнт'и II, 5:1-4.

жи у к'елэка Хвэдейэ р'асте йэ, бона мэ лава-навчетийе дькэ. ³⁵Чь we бькарьбэ мэ жь we h'ызкьрьна Мэсиh бьдэтинэ? Дэрд-көл, тэ'ли-тэнги, зерандьн, хэлайи-щэлайи, бесьт'ари, қэдэ-бэла йан шур? ³⁶Чава ньвисар э:

«Бона Тэ эм һэр р'ож бэр мьрьне нэ,
мина пээд сэржекьрьне
һ'эсаб дьбьн».[†]

³⁷Ле эм нава ван һ'эму тыштада һе зедэ сэрдык'эвьн, бь сайа Әви кө эм һ'ыз кьрьн. ³⁸Чьмки эз э'эсийи заньм кө нэ мьрьн, нэ жийин, нэ мьляк'эт^ф, нэ шэх-сэк, нэ тыштед һазьр, нэ тыштед we бен, нэ т'ө қəват, ³⁹нэ йед жорьн, нэ йед жерьн* у нэ жи э'фьринэки майин дькарэ мэ жь һ'ызкьрьна Хвэде бьдэтинэ, йа кө бь дэсте Ходан Мэсиh Иса п'ара мэ к'этийэ.

Хвэде у мьлэте ви щьһуйе бьжарти

9 ¹Эз чава п'эга Мэсиhда р'аст бе хельф дьбежым у исафа мьн жи бь сайа Р'oh'e Пироз мьнр'а шэ'дэтийе дьдэ, ²кө эз гэлэки бэр хвэ дьк'эвьм у көла дьле мьн жи к'ур э. ³Чьмки мьн хвэха дьхвэст ньфьр' ль мьн бьбууйа, т'ела мьн жь Мэсиh бьдэтийа, бона мьлэте мьни жь хун-гоште мьн, ⁴кө исраели^ф нэ. Ль ван дьк'эвэ бьбьнэ лауед Хвэде, Хвэде р'умэта Хвэ

нишани ван да, пэйман^ф т'эви ван гьредан, қанунед Хвэ данэ ван у әв кьрьнэ хвэйе һ'эбандьн у созед дайи. ⁵Кал-бав жи жь ван ьн у Мэсиh жи алиие хун у гоштда жь нав wan hat, кө сэр һ'эмууйар'а Хвэдейе һ'эта-һ'этайейи һежайи щькьрийе йэ. Амин.

⁶Ле бэле нақəвьмэ кө созе Хвэде хельф дэре, чьмки нэ кө әв һ'эму нэ исраели, йед кө жь Исраел дьне к'этьнэ ⁷у нэ жи һ'эмуийед жь бэдэна Ибраһим бунэ зар'ед вийэ һəq-һ'элал ьн, ле һатийэ готьне: «Зөр'эта тэйе Ишақда бе һ'эсабе».[†] ⁸Ава готи зар'ед Хвэде нэ әв ьн, йед кө жь бэдэна г'эбийэти нэ, ле зар'ед создайи we зөр'эт бенэ һ'эсабе. ⁹Чьмки созе готи эв бу: «Салэкэ дьн ви чахи эзе ль сэр тэда бем у көр'эке Сарайер'а бьбэ».[†] ¹⁰Ле нэ т'эне эв бу, Р'ебека жи бь дө көр'а жь бавэки һ'эмлэ дэрк'эт, ава готи жь баве мэ Ишаq. ¹¹⁻¹²Гава көр'ьк һе нэбьбун, һе қэнщи-хьраби нэкьрьбун, Р'ебекайер'а һатэ готьне: «Йе мэзын we хөлаштиие ль йе бьч'ук бькэ».[†] Әв йэк бу, wэки қьрара Хвэде wэкэ бьжартьна Ви дэре, нэ кө кьрава гьредайи бэ, ле ль гора газийа Хвэде бэ. ¹³Чава ньвисар э: «Мьн Ақуб^ф һ'ыз кьр, ле жь Әсау^ф чум».[†] ¹⁴Әм иди чь бежьн? Гэло нэ һэқийа Хвэде һэйэ? На, т'ө щар! ¹⁵Чьмки Мусар'а дьбежэ: «Эз к'и-жани бемэ р'эме, Әзе бемэ р'эме

* **8:39** Аһа жи те фəмкьрьне: «Нэ бьльндайи, нэ к'урайи».

8:36 Зəбур 44:22. **9:7** Дəстпəбун 21:12. **9:9** Дəстпəбун 18:10, 14.
9:11-12 Дəстпəбун 25:23. **9:13** Малахи 1:2-3.

у дьле Мьн сэр к'е бышэвьтэ, we бышэвьтэ».[†] ¹⁶ Эв йэк иди нэ жь хвэстын йан хирэта мервь э, ле жь р'э'ма Хвэде йэ. ¹⁷ Чьмки ньвисара пироз Фьрэвьнр'а^ф дьбежэ: «Бона we йэке Мьн тө кьри п'адша, wэки қэwата Хwэ бь тэ бьдьмэ к'ьфше у наве Мьн т'эмамийа дьнийайеда бе готьне».[†] ¹⁸ Аwа Хwэде к'ижана дьхwазэ те р'э'ме у к'ижана дь- хwазэ ван сэрh'ышк дькэ.

Һерс у р'э'ма Хwэде

¹⁹ Кө өса йэ те мьнр'а бежи: «Ле иди чьма Хwэде мэ нэһэқ дькэ? К'и дькарэ ль бэр қрара Wi р'абэ?» ²⁰ Ле тө к'и йи, э'вдо, кө ль бэр готьна Хwэде р'адьби? Гэло щер' дькарэ щер'кэрр'а бе- жэ: «Тэ чьма эз аһа чекьрьмэ?»[†] ²¹ Чьма һ'өкөме щер'кэр сэр ахе т'өнэ кө жь we һ'эр'ийа стьрайи һьн дэрданед бона р'умэте чекэ, һьн жи бона бер'умэте? ²² Ле чь ве йэкер'а һэйэ, һэгэр Хwэде хвэст бэри к'ьфшкьрьна һерс у қэwата Хwэ, бь думька дьреж гэлэки сэ- бьра Хwэ ль ван дэрданед һежайи һерсе бинэ, йед кө ондабунер'а һазьр сэкьни нэ? ²³ Wi эв йэк кьр, wэки дэwлэмэндтийа р'умэта Хwэ ван дэрданар'а бьдэ к'ьфше, йед кө бунэ хwэйе ве р'э'ме, к'ижан кө Wi пешда һазьр кьрьбун, wэки эw т'эви р'умэта Wi бьбуна. ²⁴ У

эw дэрданед газикьри эм ьн, нэ кө т'эне жь щьһуйа, ле жь нэщь- һуйа жи, ²⁵ чаwа к'ьтеба һосейада Эw дьбежэ:

«Щьмэ'та кө нэ щьмэ'та Мьн э, Эзе бежьме: «Щьмэ'та Мьн» у йа нэ дэлал Эзе бежьме: «Дэлал»».[†]

²⁶ У «we дэра кө wanр'а һатэ готьне: «һун нэ щьмэ'та Мьн ьн, һэма ль wьр жи эwe лавед Хwэдейе зенди бенэ готьне».[†]

²⁷ Ишайа^ф жи бона Израел дькэ гази дьбежэ:

«һэгэр һ'эсабе щьмэ'та Израел wэкэ қума бэ'ре бэ, т'эне һьнэк we же хьлаз бэ.

²⁸ Чьмки Хөдан we кьн у көрт зутьре диwана дьне бькэ».[†]

²⁹ У чаwа Ишайа бэри ве йэке гот: «һэгэр Хөдане Ордийа мэр'а зөр'эт нэһышта, эме бьк'этана р'ожа Со- dome^ф у бьбуна мина Гоморайе».[†]

Израел у Мьзгини

³⁰ Ньһа Эм иди чь бежьн? Нэ- щьһуйед кө пэй р'астһ'эсаббуне нэ- дьчун, гьһиштьнэ р'астһ'эсаббуне, we р'астһ'эсаббуна жь бawэрийе, ³¹ ле Израел кө пэй Qануне дьчу

* **9:22** Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Ле чь ве йэкер'а һэйэ, һэгэр Хwэде бь думька дьреж ль ван дэрдана сэбьр дькэ, к'ижан һежайи we һерсе нэ у ондабунер'а һазьр сэкьни нэ, чьмки Wi хвэст һерса Хwэ бьдэ к'ьфше у қэwата Хwэ wanва э'йан кэ?»

9:15 Дэрк'этын 33:19. **9:17** Дэрк'этын 9:16. **9:20** Ишайа 29:16; 45:9. **9:25** һосейа 2:23. **9:26** һосейа 1:10. **9:27-28** Ишайа 10:22-23. **9:29** Ишайа 1:9; Дэстпелун 19.

кө р'аст бе һ'эсабе, нэгһиштә we йәке. ³² Чьма? Чьмки әw нә кө бь бawәрийе бу, ле бь кьред хwә. У әw сәр кәвьре льк'омандьнеда к'әт хол бу, ³³ чава ньвисар ә:

«Ва Әз кәвьрәки льк'омандьне Сийонеда^ф датиньм, зьнарәки же холбуне ле һәр кәсе кө бawәрийа хwә Wi бинә, we шәрми нәбә».[†]

10 ¹ Хушк-бьрано! Дәа у хwәстна дьле мьн жь Хwәде бона хьлазбуна Израеле йә. ² Әз шәде wана мә, кө әw һьндава Хwәдеда хwәйхирәт ьн, ле әв йәк бе занәбун ә. ³ Wана фә'м нәкьр, кө Хwәде чава мерьв р'аст һ'эсаб дькә, хwәстьн бь щур'е хwә һ'име р'астһ'эсаббуне дайньн у ль бәр awазе хwәстна Хwәде та нәбун. ⁴ Чьмки бь Мәсих Qанун^ф сәр һәвда һат, кө һәр бawәрмәнд бь wi р'аст бе һ'эсабе.

Һәр кәс дькарә хьлаз бә

⁵ Бона we р'астһ'эсаббуна жь Qануне Муса аһа дьньвисә: «Мәрьве кө Qануне бьқәдинә, бь we жи әве бьжи».[†] ⁶ Ле р'астһ'эсаббуна кө жь бawәрийе йә, аһа дьбежә: «Дьле хwәда нәбежә: К'е we р'абә ә'змен?»[†] (awa готи Мәсих жорда бинә), ⁷ йан: «К'е we һәр'ә дийарә^ф мьрийа?»[†] (awa готи Мәсих жь нава мьрийа дәрхә). ⁸ Ле бәле ньвисар чь дьбежә? «Хәбәра Хwә-

де ль щәм тә йә, ль сәр заре тә йә у дьле тәда йә»[†] (awa готи әw хәбәра бawәрийе, йа кө әм даннасин дькьн). ⁹ Һәгәр тө бь дәве хwә идрар^ф бьки, кө Иса Хөдан ә у дьле хwәда бawәр бьки, кө Хwәде Әw жь нава мьрийа р'акьрийә, те хьлаз би. ¹⁰ Чьмки бь дьл йәк бawәр дькә, р'аст те һ'эсабе у бь дәв идрар дькә, хьлаз дьбә. ¹¹ Чава ньвисар дьбежә: «Һәр кәсе кө бawәрийа хwә Wi бинә, we шәрми нәбә».[†] ¹² Ль вьр фьрқи т'өнә нава щьһу у нәщьһуйада, чьмки Хөдане һ'әмуйа йәк ә, һьндава wан һ'әмуйада жи мәр'д ә, к'ижанед гази Wi дькьн. ¹³ Чьмки ньвисар дьбежә: «Һәр кәсе гази наве Хөдан кә, we хьлаз бә».[†]

Qөсура Израеле

¹⁴ Ле we чава гази Wi кьн, һәгәр бawәрийа хwә Wi нәанинә? Йан we чава бawәрийа хwә Wi биньн, һәгәр бона Wi нәбьһистьнә? Йан we чава бьбьһен, һәгәр хәбәр даннасин нәбә? ¹⁵ Йан we чава хәбәре даннасин кьн, һәгәр нәйенә шандьне? Чава ньвисар ә: «Чьқаси һ'әwас ьн гавед йед мьзгинийа хере дьдьн!»[†]

¹⁶ Ле һ'әмуйа гөр'а Мьзгинийә^ф нәкьр, чьмки Ишайа дьбежә: «Хөдан, к'е әw готьна кө мә гот бawәр кьр?»[†] ¹⁷ Аwa бawәри жь бьһистьне те у бьһистьн жи жь готьнед бона Мәсих.

9:33 Ишайа 8:14; 28:16. **10:5** Qануна К'аһинтийе 18:5. **10:6** Дөбарәкьрьна Qануне 30:12. **10:7** Дөбарәкьрьна Qануне 30:13. **10:8** Дөбарәкьрьна Qануне 30:14. **10:11** Ишайа 28:16. **10:13** Йоел 2:32. **10:15** Ишайа 52:7. **10:16** Ишайа 53:1.

¹⁸ Ле бәле эз дыпърсым: Гәло вана нәбһист? Бәле, бһистын. Чьмки ньвисар э:

«Дәнге ван т'эмамия а'рде бәла бу у готьнед ван гһиштънә сәре дьне».[†]

¹⁹ Эз диса дыпърсым: Гәло Исраел пе нәһәсийа? Пешийе Муса^Ф дьбежә:

«Эзе бь мьләте нә мьләт һелана бьдьмә вә у бь мьләтәки беф'әм һерса вә р'акьм».[†]

²⁰ У Ишайа мерк'ими дьбежә:

«Эз ванва дәрк'әтм, к'ижан ль Мьн нәдыгәр'ийан у Эз ванва ә'йан бум, к'ижана бона Мьн нәдыпърсин».[†]

²¹ Ле бәле бона Исраеле дьбежә: «Т'эмамия р'оже Мьн дәсте Хвә дьрежи мьләтәки сәрһ'ышк у хвә-сәрехвә кьр».[†]

Р'э'ма Хвәде һындава мьләте Ви Исраеледа

11 ¹ Ава эз дыпърсым: Гәло Хвәде дәст жь щьмә'та Хвә кьр? На, т'ө цар! Эз хвәха жи исраели мә, жь зөр'әта Ибраһим ьм, жь қәбила Бьнйамин.[†] ² Хвәде дәст жь щьмә'та Хвә нәкьр, к'ижан кө пешда бьжартьбу. Йан һун ньзаньн сәрһатийа Елийасда^Ф ньвисар чь дьбежә? Әви шькйате Исраеле ль бәр Хвәде дькьр у дьгот: ³ «Хөдан, п'ехәмбәред Тә көштън, горигәһед^Ф Тә хьраб кь-

рын, т'әне эз мамә у пәй мьн жи к'әтньнә кө бькөжън».[†] ⁴ Ле щаба Хвәде чь бу? «Мьн Хвәр'а һ'әфт һ'эзар мәрвь хвәй кьрьнә, йед кө ль бәр Баә'л^Ф чок нәданә».[†] ⁵ Оса жи ньһа ви зәманида һьнәкә бь к'әрәма Хвәде бьжарти манә. ⁶ У һәгәр бь к'әрәме йә, иди нә жь кьра йә, һәгәр өса буйа, к'әрәм иди нәдьбу к'әрәм.

⁷ Иди чь? Исраел нәгһиштә we чь кө дьгәр'ийа, ле йед бьжарти гһиштъне у йед майин кор бун, ⁸ чава ньвисар э:

«Хвәде р'өһ'е хәвт'ешийе ани сәр ван, кө бь ч'әва нәбиньн у бь гөһа нәбһен, һ'әта р'ожа иройин».[†]

⁹ У Дауьд дьбежә:

«Дә бьра сьфра ван ль ван бьбьнә т'ор'у у т'әлэк, қәдә-бәла жи һәфе ван бә.

¹⁰ Бьра ава р'әш бе сәр ч'әвед ван, нәбиньн у пышта ван т'ьме тәвийайи бә».[†]

¹¹ Ава эз дыпърсым: Гәло әв жь р'е дәрк'әтън, кө онда бьн? На, т'ө цар! Ле бәле нәһәқийа ван бу сәбәбе хьлазбуна нәщъһуйа, кө позе ван жи бьшәвьтә. ¹² һәгәр нәһәқийа ван бу сәбәб кө дьнйа дәвләти бә у к'әтньна ван бу сәбәб кө нәщъһу дәвләти бьн, ле we he чьқас к'ар бә гава т'эмамия ван хьлаз бә!

10:18 Зәбур 19:4. **10:19** Дөбарәкьрьна Қануне 32:21. **10:20** Ишайа 65:1.

10:21 Ишайа 65:2. **11:1** Филипи 3:5. **11:3** Г'адшати I, 19:10, 14. **11:4** Г'адшати I, 19:18.

11:8 Дөбарәкьрьна Қануне 29:4; Ишайа 29:10. **11:9-10** Зәбур 69:22-23.

Хьлазбуна нэщьһуйа

¹³ Ньһа эз вэ нэщьһуйар'а дь-
бежым: Бәле эз шандийе нэщьһу-
йа мә, қольхе хвә былнд дькым,
¹⁴ бәлки бькарьбьм позе йед жь хун
у гоште хвә бьдъмә шәwәте у жь
ван һнәка жи хьлаз кьм. ¹⁵ Чьмки
һәгәр т'әхсирбуна ван бу сәбәбе
лһәвһагына дьнийәе т'әви Хвәде,
иди ле қәбулбуна вәне бьбә чь,
һәгәр нә сахбуна мьрийа?

¹⁶ һәгәр гьрька һәвир, чава
бәре^ф дәрәмәта пешьн Хвәдер'а
даий һ'әлал ә, кә өса йә т'әмамия
шкәве пева һ'әлал ә.[†] У һәгәр р'әw
пироз ьн, ч'ьқьл жи пер'а пироз
ьн. ¹⁷ һәгәр жь ван ч'ьқьла һнәк
шкәстьн, ле тә, нэщьһу дара зәй-
т'унейә бәйани буйи, дәwса ван
һати сәрвакьрьне у т'әви қьһята
р'әwед зәйт'уне буйи, ¹⁸ тә дьле
хвә ль ван ч'ьқьлед шкәсти ша
нәкә. Ле һәгәр дьле хвә ша ки, бир
бинә, wәки нә кә тә р'әw жор гьр-
тьнә, ле р'әwа тә гьртиий. ¹⁹ Иди
те бежи: «Ч'ьқьл шкәстьн, wәки эз
бемә сәрвакьрьне». ²⁰ Р'әст ә. Әwа-
на жь дәст нәбаwәрийе шкәстьн у
тә бь баwәрийе һ'им гьрт. К'обар
нәбә, ле бьтьрсә. ²¹ Чьмки һәгәр
һ'әйфа Хвәде ч'ьқьлед бьһият'и
нәһат, һ'әйфа Wi we тә жи нәйе.
²² Аwа дина хвә бьдә ширьнайи
у һ'ьшкыйа Хвәде, Әw һ'ьшк ә
һьндава жь р'ек'әтийада у ширьн
ә һьндава тәда, һәгәр нава ширь-
найийеда бьмини. Ле һәгәр на,
те жи бейи бьр'ине. ²³ Ле һәгәр
щьһу нава нәбаwәрийеда нәми-

һьн, we бенә сәрвакьрьне, чьмки
Хвәде диса дькарә ван сәрвакә.
²⁴ Чьмки һәгәр тә, нэщьһу wәки
бьһият'а хвәда ч'ьқьле зәйт'уна
бәйани буйи у һати бьр'ин, сәр
we зәйт'уна қәнщә нә жь бьһият'а
хвә һати сәрвакьрьне, ле he чьқас
р'ьһ'әт әwe кә ч'ьқьлед бьһият'и
нә, we сәр зәйт'уна хвә бенә сәр-
вакьрьне.

**Р'әма Хвәдейә
һьндава һ'әмуйда**

²⁵ Әз нахwазьм хушк-бьрано,
кә хун һаш жь we сөр'е т'өнәбьн,
кә хун хвә дәwса зана данәйһьн.
П'арәкә мьләте Израеле we сәр-
һ'ьшк бьминә, һ'әта һ'әсабе ван
нэщьһуйед кә we хьлаз бьн т'әмам
бә. ²⁶ Бь ви аwайи т'әмамия Ибра-
еле we хьлаз бә, чава һьвисар ә:
«Азакьр we жь Сийоне бе
у бехwәдетийе жь Ақуб дур хә.
²⁷ У әв ә пәймана Мьнә т'әви
ван,
гава Әз гөнәйед ван һьлдьм».[†]
²⁸ Мьзгинийе кә дьһьһер'и,
әwана дьжмьн ьн бона хатьре wә,
ле бьжартьне кә дьһьһер'и, әwана
һ'ьзкьри нә, бона хатьре кал-ба-
вед ван. ²⁹ Чьмки Хвәде к'ижана
дьбьжерә у п'ешк'еша дьдә к'е,
we йәкеда нә п'ошман ә. ³⁰ Чава
wә жи wәхтәке гөһдарийа Хвәде
нәдькьр, ле ньһа бь нәгөһдари-
йа wана wә р'әм дит, ³¹ өса жи
әwана ньһа бунә нәгөһдар, wәки
бь р'әмдигьна wә әw жи р'әме
бьбиньн. ³² Чьмки Хвәде һ'әму

11:16 Жьмар 15:19, 20. 11:27 Ишайа 59:20-21; 27:9.

кърнэ гъртийед нэгöһдарийе,
wэки һ'амуйа жи бе р'э'ме.

**Пэсьндайна занэбуна
Хwэде**

³³ Чьqаси к'ур ын дэwлэмэнд-
ти, сэрwахти у занэбуна Хwэде!
Qьраред Wi чьqаси жь һ'ыш-аqьла
дур ын у кэс сэрэдэрийе жь р'ийед
Wi накэ![†] ³⁴ Чава ньвисар э:

«К'е нета Ходан пе һ'эсийа?

Йан к'е бу ширэтк'аре Wi?»[†]

³⁵ Йан к'е пешда тыштэк дайэ

Wi,

wэки Әw диса ль ван

вэгэр'инэ?»[†]

³⁶ Чьмки һэр тышт жь Wi, бь Wi
у бона Wi нэ. Шькьр Wир'а һ'эта-
һ'этайе. Амин.[†]

**Qөрбанед^ф сахэ
бöһөртийэ жьбарэ**

12 ¹ Аwa эз һиви жь wэ дь-
кьм хушк-бьрано, бона we
дьлшэwатийа Хwэде, qальбе хwэ
дийари Хwэде кьн, чава qөрба-
нэкэ^ф сахэ бöһөртийэ жьбарэ, ль
Wi qэбул, йа кө һ'эбандьна wэйэ
р'аст* э. ² У нэк'эвьнэ кьрасе бэнде
ве дьнийайе, ле бь нубуйина һ'ь-
ше хwэ wэрьнэ гöһастьне, wэки
бьзаньбьн чь йэ qьрара Хwэде, кө
qэнци, хwэши у к'амьли йэ.

³ Эз бь we к'эрэма кө Хwэде да
мын, wэ һэр кэсир'а дьбежьм: Бьра
т'ö кэс жь хwэ мәстьр нэфькьрэ, ле

сэр хwэ бьн, бьра һэр кэс wэкэ we
баwэрийа кө Хwэде п'арэwэкьр, бь-
фькьрэ. ⁴ Чава qальбе мәда гэлэк
эндэм һэнэ у һ'аму эндэм кьрэки
накьн,[†] ⁵ öса жи эм гэлэк ын, ле
йэктийа Мэсихда эм бэдэнэк ын
у һэр кэс жь мә эндэмед һэв ын.
⁶ Аwa анэгори we к'эрэма мэр'а
һатийэ дайине, п'ешк'ешед хwэйэ
щур'э-щур'э бьдьнэ хэbate. һэгэр
п'ешк'еша п'эхэмбэртийе^ф йэ, бьра
wэкэ we чапа баwэрийе бьдьнэ хэ-
bate, ⁷ һэгэр хьзмэтк'ари йэ, бьра
нава хьзмэтк'арийеда бьн, һэгэр
һинкьрын э, бьра пэй һинкьрыне
бьн, ⁸ йе дьл дьдэ мерьв, бьра ль
пэй we йэке бэ, әwe п'арэwэдькэ,
бьра бь мэр'дани бькэ, әwe сэрwер
э, бьра хирэт бэ, әwe qэнщийе дь-
кэ, бьра бь эшq у ша бькэ.

⁹ Һ'эзкьрына wэ һ'ьлэк'ари ни-
бэ, жь хьрабийе зьвер бьн, хwэ ль
qэнщийе бьгьрын. ¹⁰ Һ'эзкьрынеда
чава хушк-бьра сэр һэв шэwат бьн,
qэдьркьрынеда жь һэвдö дэрбаз-
тьр бьн, ¹¹ хирэтеда хwэр'анэди-
ти нибьн, р'öһ'е хwэда* алав дьн,
хьзмэтк'арийа Ходан бькьн, ¹² бь
гöмане ша бьн, тэнгасийада сэбьр
кьн, һэр гав дöа бькьн, ¹³ дәсте хwэ
дьрежи щьм'эта Хwэдейэ дэсттэнг
кьн, пэй меванһ'эзийе бьн.

¹⁴ Йед wэ дьзеринын һун дöа
ван бькьн, бале дöа бькьн у ньфь-
р'а ль ван нэкьн.[†] ¹⁵ Т'эви йед ша
дьбьн ша бьн у т'эви йед дьгьрин

* **12:1** Аһа жи те фэ'мкьрыне: «Һ'эбандьна wэйэ р'öһ'ани» йэ.

* **12:11** Аһа жи те фэ'мкьрыне: «Бь Р'öһ'е Хwэде алав дьн».

11:33 Ишайа 55:8-9. **11:34** Ишайа 40:13; Йеремийа 23:18. **11:35** Әйуб 41:11.

11:36 Корьнт'и I, 8:6. **12:4-8** Корьнт'и I, 12:4-12. **12:14** Мэтта 5:44.

быгърин. ¹⁶ Фькьра wə һәр кәси һындава һәвда йәк бә, к'обар-бабах нибын, ле т'эви п'эришана нымъз бын, хwə дәwса занa данәйнынь.†

¹⁷ Жь бәр хьрабийева хьрабийе ль т'ө кәси нәкын. Чь ль бәр ч'э'ве һ'эму мәрва қәнщ э, we бькын. ¹⁸ Чьqас жь дәст wə те, т'эви һ'эму мәрва э'дълайийеда бын. ¹⁹ һ'эйфе һьлнәдын, дәлално, ле щи бьдынә һерса Хwəде, чьмки ньвисар э: «Һ'эйфһьлдан дәсте Мьн э, Эзе һ'эйфе һьлиным, Ходан дьбежә».† ²⁰ Ле бәле эв жи һайә: «Һәгәр дьж-мьне тә бьр'чи йә, нен бьде у һәгәр т'и йә, аве бьде, чьмки тә бь ве йәке пьриске егьр сәр сәре wi т'оп дьки».† ²¹ Нәһелә хьраби сәр тә к'эвә, ле бь қәнщийе тә сәр хьрабийе к'эвә.

һәләқәтийа бавәрмәнда т'эви сәрвер у һ'өкөмәтед ве дьне

13 ¹ һәр мәрвәк бьра гөр'а ван һ'өкөмәтийада бә, кө сәр wir'а нә, чьмки т'ө һ'өкөмәти бейи дәстура Хwəде т'өнә у әве кө һәнә жи, жь Хwəдеда нә. ² Аwa к'и кө бәр һ'өкөмәтийе р'адьбә, әw бәр э'мьре Хwəде р'адьбә у әве кө р'адьбын, диwана Хwəде сәр хwəда тиньн. ³ Чьмки сәрдар йед қәнщийе дькын натьрсиньн, ле йед хьрабийе. Тө дьхwази жь һ'өкөмәте нәтьрси? Хwə ль қәнщийе быгьрә, те бьби ширьне we. ⁴ Чьмки әw хьзмәтк'аре Хwəде йә бона қәнщийед тә. Ле һәгәр хwə

ль хьрабийе быгьри, же быгьрсә, чьмки wi бадиһәwa шур гьренә-дайә. Әw хьзмәтк'аре Хwəде йә, кө һерса Wi сәр wаңда бьр'ежә, к'и-жанед кө хьрабийе дькын. ⁵ Ләма әм гәрәке гөр'а һ'өкөмәтада бын, нә т'әне wәки әм ль бәр һерсе нә-к'эвын, ле бәле wәки исафа мә жи дьле мә р'һ'әт бьһелә.

⁶ Бона ве йәке жи һун хәрщ жи дьдын, чьмки әw хөламед Хwəде нә, һәма ве хьзмәтк'арийер'а дайи нә.† ⁷ Аwa к'ер'а чь дьк'эвә, ль wan вәгәр'иньн, к'ер'а хәрщ дьк'эвә, хәрщ бьдыне, к'ер'а сәләф дьк'э-вын, сәләфа бьдыне, жь к'е гәрәке быгьрсьн, быгьрсьн, к'ер'а қәдьр дьк'эвә, қәдьре wi быгьрын.

һ'эзкьрьна һындава һәвда

⁸ Т'ө тыштида дәйндаре т'ө кәси нәминьн, пештьри ль һәв һ'эзкьрьне, чьмки к'и кө һәвале хwə һ'эз дькә, т'эмамайа Qануне дьқәдинә. ⁹ Әв т'әмийед кө һәнә: «Зьнийе нәкә, нәкөжә, нәдьзә, дьл-һавьжийе нәкә»† у һәр чь т'әмийед кө һәнә, дьк'эвынә нава ве готьне: «Һәвале хwə wәкә хwə һ'эз бькә».† ¹⁰ һ'эзкьрын хьрабийе ль һәвале хwə накә. Аwa һ'эзкьрын сәре Qануне дьгьрә.

¹¹ Ве йәке бькын, чьмки һун заньн әв чь зәман э. Ньһа иди wәхт э һун жь хәwe һ'ышйар бын, чьмки ньһа хьлазбун һе незики мә йә, нә кө һынге гава мә бавәр кьр. ¹² Шәв гәләк чуйә, сьбәһ незик буйә, аwa

12:16 Мәсәлә 3:7. **12:19** Дөбарәкьрьна Qануне 32:35. **12:20** Мәсәлә 25:21, 22.

13:6 Мәтта 22:21. **13:9** Дәрк'әтын 20:13-15, 17; Дөбарәкьрьна Qануне 5:17-19, 21.

13:9 Qануна К'аһинтийе 19:18.

кьред тэ'ристанийе эм жь хвэ дур хьн у ч'экед р'онайе сэр хвэва кьн. ¹³ Өса бьжин чава р'онайа р'оже, бе куч'ьксантийе, сэрхвэшийе, бенамусийе, һ'эрамийе, шэр'удийе у һ'эвсудийе. ¹⁴ Ле Хөдан Иса Мэсирь ль хвэ бькьн мэрт'ал у гөһ нэдьнэ ван хвэстынед бьнийат'а хвэйэ мэрвьайи.

Лома ль бьрайе хвэ нэкэ

14 ¹ Әве кө бавэрийеда сьст э, қэбул кьн, ле нэ кө бона бир-бавэрийа ви жер'а бьк'эвьнэ дэ'ве. ² Йэк бавэр дькэ, кө һэр тышти дькарэ бьхвэ, ле йе сьст э, т'эне п'ьнцар'е дьхвэ. ³ Әве кө дьхвэ, бьра йе нахвэ беһөрмэт нэкэ у әве кө нахвэ, бьра лома йе дьхвэ нэкэ, чьмки Хвэде әв қэбул кьрийэ. ⁴ Тө к'и йи кө лома хөламе хэлце дьки? һэгэр сэкьни бэ йан к'эти бэ, әв ише Хвэйе ви йэ. Ле ве бьсэкьнэ, чьмки Хөдан дькарэ ви бьдэ сэкьнандьне.

⁵ Йэк р'ожэке сэр р'оже дьнр'а дьгьрэ, йэк жи һ'эму р'ожа вэкэ һэв дьгьрэ. Бьра һэр кэс фэ'мина хвэда бавэр бэ. ⁶ К'е р'ожэке хвэр'а э'зиз һ'эсаб дькэ, бона Хөдан э'зиз һ'эсаб дькэ, өса жи әве дьхвэ бона Хөдан дьхвэ, чьмки шькьрийе дьдэ Хвэде. У йе нахвэ жи бона Хөдан нахвэ у шькьрийе дьдэ Хвэде. ⁷ Жь мэ т'ө кэс бона хвэ нажи у т'ө кэс жи бона хвэ намьрэ. ⁸ һэгэр эм дьжин, бона Хөдан дьжин у һэгэр эм дьмьрын бона Хөдан дьмьрын. Ава һэгэр

эм бьжин йан бьмьрын, п'ара Хөдан ьн. ⁹ Бона ве йэке жи Мэсирь мьр у сах бу, вэки һьн һ'өкөми сэр мьрийа бькэ, һьн жи сэр зендийа. ¹⁰ Иди тө чьма лома бьрайе хвэ дьки? Йан тө чьма бьрайе хвэ беһөрмэт дьки? Эм һ'эмуие жи ль бэр диwana Хвэде бьсэкьнь.† ¹¹ Чьмки ньвисар э: «Әз ә'мьре Хвэ кьм, Хөдан дьбежэ, кө һэр чоке ль бэр Мьн бьтгәвэ у һэр кэсе бежэ: <Тө йи Хвэде»».† ¹² Ава жь мэ һэр кэсе бона хвэ щабе ль бэр Хвэде бьдэ.

Бьрайе хвэ п'ьшк^ф нэкэ

¹³ Дэ иди эм лома һэвдө нэкьн, ле һун хвэр'а бьдьнэ бэр һ'эсаба, чава бькьн кө ньг нэдьнэ ль бэр бьра, кө нэлык'өмьн йан п'ьшк^ф нэбьн. ¹⁴ Әз ве йэке заньм у Хөдан Исада гөман ьм, кө тыштеки жь хвэ һ'эрам т'өнэ, ле бона ви һ'эрам э, йе кө һ'эрам һ'эсаб дькэ. ¹⁵ һэгэр бь хварьна хвэ тө дьле бьрайе хвэ жь хвэ дьһели, иди жийина тэ нэ бь һ'эзкьрьне йэ. Бь хварьна хвэ ви онда нэкэ, бона к'ижани Мэсирь мьр. ¹⁶ Бьра әв тыштед кө тө бона хвэ қэнц дьбини, нэбэ м'ни кө хьраби бе готьне. ¹⁷ Чьмки П'адшатиya^ф Хвэде хварьн у вэ хварьнеда нинэ, ле һақи, э'дьлайи у шабунеда йэ, кө дайина Р'өһ'е Пироз ьн. ¹⁸ К'е бь ван хөламтийе Мэсирь'а дькэ, әв ль Хвэде хвэш те у дьбэ ширьне мэрьва.

¹⁹ Ава эм һьндава һэвда сэр не-та э'дьлайийе у бавэри авакьрьне бьн. ²⁰ Р'уйе хварьнеда шьхөле

Хвәде х'раб нәкын. һәр тышт һ'ә-
лал э, т'әне бона ви мәрви нә
р'аст э, йе кә бь хварьна хвә дьбә
байисе к'әтна хәлде. ²¹ Қәнц э нә
гошт бьхви, нә шәрәве вәхви у нә
жи тыштәки өса бьки, кә бьрайе
тә бьк'әвә. ²² Тө чава бавәр дьки,
бьра нава тә у Хвәдеда бьминә.
Хвәзи ль ви, йе кә бь ван тыштед
кә ф'әм дькә кә р'аст ын, хвә гө-
нәк'ар накә. ²³ Ле һәгәр йәк дьхвә
дөдьлийе дькә, диwane сәр хвәда
тинә, чьмки бь бавәрийе нахвә.
У һәр тыште кә нә бь бавәрийе
йә, гөнә йә.

**Тө ль хәлде хвәш вәрә,
нә кә ль хвә**

15 ¹ Әм кә бавәрийеда қәват
ын, гәрәке бьк'әвьнә бьн ба-
ре сьста, нә кә әм ль хвә хвәш
бен. ² Бьра жь мә һәр кәс алийе
қәнцийеда ль һәвалә хвә хвәш
бе, кә бавәрийеда бьшьдә. ³ Чьм-
ки Мәсиһ жи нә кә ль Хвә хвәш
һат, ле чава ньвисар э: «Қаред
йед қара ль Тә дькын тенә сәре
мьн».† ⁴ Ле чь кә пешда к'әтебада
һатә ньвисаре, бона һинбуна мә
һатә ньвисаре, вәки әм бь сәбь-
ре у ван готьнед ньвисарада кә
бине дьднә бәр мә, хвәйгөман
бьн. ⁵ Дә бьра Хвәдейе сәбьре у
бина ль бәр һәр кәси бьдә вә, кә
һун һьндава һәвда сәр нетәке бьн,
вәкә нәхш-т'әрзе Мәсиһ Иса, ⁶ кә
һун һ'әму бь дьл у зарәки шыкь-
рийе бьднә Хвәдейе Баве Хөдане
мә Иса Мәсиһ.

Мьзгини бона нәщһуйа^ф

⁷ Бона ве йәке бона шыкьри-
йа Хвәде һәвдө қәбул кьн, чава
Мәсиһ әм қәбул кьрн. ⁸ Чьмки әз
вәр'а дьбежьм, кә Мәсиһ бу хьз-
мәтк'аре щһуйа, бона амьнийа
Хвәде ә'йан кә, вәки әв созе кал-
бавар'а һатийә дайине, мак кә ⁹ у
нәщһу^ф бона р'әма Ви шыкьрийе
бьднә Хвәде. Чава ньвисар э:

«Бона ве йәке Әзе нав
нәщһуйада пәсьне Тә
бьдьм

у әшқи наве Тә бьстьрем».†

¹⁰ У диса дьбежә:

«Гәли нәщһуйа, ша бьн т'әви
мьләте Ви!»†

¹¹ У диса дьбежә:

«Пәсьне Хөдан бьдн, гәли
нәщһуйа,
әшқи Ви бьстьрен, һ'әму
щьмә'тно».†

¹² Ишайа жи дьбежә:

«We Р'әвәке жь Йеша^ф дәре,
бьбә мире нәщһуйа
у нәщһу we гөмана хвә
бьднә сәр Ви».†

¹³ Бьра Хвәдейе гөмане дьле вә
бавәрийеда бь шабуне у ә'дь-
лайийева бьк'ьмк'ьминә, вәки
гөмана вә бь қәвата Р'өһ'е Пироз
зедә бә.

**Хьзмәтк'арийа Павлосә
бона нәщһуйа**

¹⁴ Әз хвәха вәда гөман ьм
хушк-бьрайед мьн, кә һун қән-
цийада манә у занәбунева жи
дагьрти нә, дькарьн һәвдө ширәт

15:3 Зәбур 69:9. **15:9** Зәбур 18:49. **15:10** Дьбарәкьрьна Қануне 32:43.
15:11 Зәбур 117:1. **15:12** Ишайа 11:10.

кын. ¹⁵ Ле аликива мын төрөш кыр
 вэр'а ньвиси, кө ван тышта бькь-
 ма бира вэ, бона we к'эрэма кө жь
 Хвэдеда мынр'а натийэ дайине,
¹⁶ вэки эз нава нэщ'хуйада бьбь-
 ма бэрдэстийе Мэснх Иса. Эз нава
 Мьзгинидайина^ф Хвэдеда мина
 к'ахинэки^ф хьзмэтк'арийе дькьм,
 кө һ'эдибуна нэщ'хуйа қэбул бэ,
 бь Р'өһ'е Пироз бөһөрти-жьбарэ
 бэ. ¹⁷ Ава эз дькарьм бь сайа Мэ-
 снх Иса пе хьзмэтк'арийа хвэйэ
 бона Хвэде бьфьр'ьм. ¹⁸ Эз төрөш
 накьм бона тыштэки өса хэбэр дьм,
 пешт'ри ван тыштед кө Мэснх бь
 дәсте мын кьр'нэ, бона гөһдарийа
 нэщ'хуйа, һэгэр бь хэбэра бэ йан
 кьра бэ, ¹⁹ бь қəwата нишана у к'э-
 рэмэта, бь қəwата Р'өһ'е Хвэде. У
 бь ви авайи эз жь Оршэлиме^ф гьр-
 ти һ'эта Илркуме гэр'ийам, Мьз-
 гинийа Мэснхва т'ьжи кьр. ²⁰ Мын
 дыщ'данд кө ван дэра Мьзгинийе
 даннасн кьм, к'идэред бона наве
 Мэснх нэһат'бу бьһист'гне, вэки
 нэбэ кө эз сэр һ'име һьнэкед дьн
 чекьм. ²¹ Ле бэле чава ньвисар э:
 «К'ижанар'а бона Ви нэһатийэ
 гот'гне, we бьбиньн
 у к'ижана бона Ви
 нэбьһистийэ, we
 бьзаньбьн».[†]

**Т'ьвдира Павлосэ
 бона р'омайийа**

²² Лэма гэлэк щара р'е нэдк'э-
 тэ мын сэр вэда бьһатама. ²³ Ле

ньһа иди ван алийа щийе өса т'өнэ
 п'егəһ ле нэк'эт'бэ у эв чэнд сал э
 эз дькьм бемэ щэм вэ, ²⁴ гава һэ-
 р'ьмэ Спанйайе. Ава гөмана мын
 һэйэ, кө эзе сэр р'ийа хвэ сэрики
 ль вэ хьм у жь вьр хун мын вэ-
 р'екьн эз һэр'ьмэ Спанйайе, гава
 бина мын һьнэки пе вэ дэре. ²⁵ Ле
 ньһа эз дьчьмэ Оршэлиме, кө бь
 к'омэкдайине хьзмэтк'арийа щьм-
 э'та Хвэде бькьм. ²⁶ Чьмки хушк-
 бьрайед Мэкэдонйайе у Ахайайе^ф
 бь һэвр'а қайл бун, кө алик'арике
 бьд'ьнэ щьмэ'та Хвэдейэ бэлэн-
 газ, йед кө Оршэлимеда дьминьн.
²⁷ Эw қайл бун у дэйндаре ван ьн
 жи. Чьмки нэщ'хуйа алийе р'өһ'а-
 нида к'омэк жь щ'хуйа стандьн,
 гэрэке эw жи алийе һэбука дьнеда
 к'омэке бьд'ьнэ ван. ²⁸ Ава пэй ве
 кьр'нер'а, гава к'омэка т'опкьри
 бьгьһиньмэ щи, эзе бем щэм вэ,
 жь вьр дэрбази Спанйайе бьм.
²⁹ Эз заньм гава бемэ щэм вэ, эзе
 бь дэwлэмэндтийа дөа-дэрозгед
 Мэснх* бем.

³⁰ Эз һиви жь вэ дькьм хушк-
 бьрано, бь сайа Хөдане ма Иса
 Мэснх у we һ'эзкьр'на жь Р'өһ',
 вэки хун бь дөайед хвэйэ ль бэр
 Хвэде т'эви шэр'к'арийа мын бьн.
³¹ Дөа бькьн, вэки эз жь дәсте ван
 хьлаз бьм, йед кө Щьһустанеда^ф
 нэбаwэр ьн у вэки хьзмэтк'арийа
 мынэ бона к'омэкдайине Оршэ-
 лимеда ль щьмэ'та Хвэде хвэш
 бе. ³² У бь ви авайи эзе бь э'мьре

* 15:29 Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Бь дэwлэмэндтийа дөа-дэрозгед Мьзгинийа Мэснх».

15:21 Ишайа 52:15.

Хвәде, бь дьләки ша бемә щәм вә у һьнәки т'эви вә һеса бьм. ³³ Дә бьра Хвәдейе э'дьялайије т'эви вә һ'әмуйа бә. Амин^ф.

Сьлавед Павлосә ахьрийе

16 ¹ Эз т'эмийа хушка Фойбе дьдьмә вә, йа кө бәрдәсти-йа^ф щьвина Кәнхерйаје дькә. ² Хун we бь наве Хөдан қәбул кьн, чава ль щьмә'та Хвәде дьк'эвә у гава дьбә һ'әвщә тыштәки, дәсте хвә дьрежи we кьн, чьмки әве жи хвә-йити гәләка кьрийә у өса жи мьн.

³ Сьлаве бьдһнә Прьскилаје у Акила,[†] һәвалк'аред мьнә шьхөле Мәсиһ Исада. ⁴ Вана бона мьн дәст жь э'мьре хвә к'ьшанд, нә кө т'әне эз жь ван р'әзи мә, ле т'әмамияа щьвинед жь нәщ'һуйа жи. ⁵ У ль щьвина мала ванда жи сьлав кьн.

Апенәтоје дәлалә мьн жи сьлав кьн, кө Асайеда^ф бавәрмәнде Мәсиһи^ф пешьн ә. ⁶ Сьлаве бьдһнә Мәрийәме, кө бона вә гәләк худан р'етийә. ⁷ Сьлаве бьдһнә Әндронико у Йунйәсе пьсамм у һәвалед мьнә кәледа. Әв нава шандийада ә'йан ьн у бәри мьн бавәрийа хвә Мәсиһ анинә.

⁸ Сьлаве бьдһнә Әмплийато, дәлалә мьни жь Хөдан. ⁹ Сьлаве бьдһнә Урбано һәвалк'аре мәйи шьхөле Мәсиһда у Стахойе дәлалә мьн. ¹⁰ Сьлаве бьдһнә Апелис, кө бона Мәсиһ йәки к'әти-р'абуйи йә. Сьлаве бьдһнә мала Аристополо. ¹¹ Сьлаве бьдһнә һеродийоне пьс-

маме мьн. Сьлаве бьдһнә ван, йед кө жь мала Нәркисо нә, нав бавәрийа Хөданда нә. ¹² Сьлаве бьдһнә Тьрифенаје у Тьрифосаје, к'ижан бона наве Хөдан дьхәбьтһн. Сьлаве бьдһнә Пәрсисеја дәлал, кө гәләки худан р'етийә бона Хөдан. ¹³ Сьлаве бьдһнә Р'уфойе бьжарти-йе* Хөдан у дийа ви у өса жи чава дийа мьн. ¹⁴ Сьлаве бьдһнә Асинкрито, Флегон, һәрмес, Патробас, һәрмас у хушк-бьрайед майинә т'эви ван. ¹⁵ Сьлаве бьдһнә Филолого у Йулийа, Неройис у хушка ви, өса жи Олимпас у т'әмамияа щьмә'та Хвәдейә т'эви ван.

¹⁶ Сьлаве бьдһнә һәв бь р'аму-сана шире һ'әлал. һ'әму щьвинед Мәсиһ ль вә сьлав дькьн.

Т'эмийед ахьрийе

¹⁷ Ньһа эз һиви жь вә дькьм хушк-бьрано, кө хун һ'әвза хвә жь ван бькьн, йед кө жь we һинбуне дәр, йа кө хун һин бунә, щөда-буне пешда тиньн у хәлқе п'ьшк дькьн. Жь ван дур бьн. ¹⁸ Чьмки йед өса хөламтийе ль Хөдане мә, Мәсиһ накьн, ле зьке хвә дьч'ериньн. Бь заре хвәш у һ'әләк'арийе, йед сахьке дьле хвә дьхапиньн. ¹⁹ Гөһдарийа вә нав һ'әмујада бь нав у дәнг ә у эз бона вә ша мә, ле дьхвәзьм кө хун сәрвахт ьн һьндава қәнщийеда у дьлсах ьн һьндава хьрабийеда. ²⁰ У Хвәдейе э'дьялайије зутьрәке we сәре мирещьн^ф бьне ньгед вәда бьп'әлехә.

* **16:13** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Р'уфойе нав шьхөле Хөданда ә'йан».

16:3 К'аред Шандийа 18.

К'эрэма Хөдане мә Иса Мәсир
т'эви вэ бэ.

²¹ Тимот'ейоие һэвалк'аре мын
ль вэ сьлав дькэ, өса жи Лукйю,
Йасон у Соспатроие пьсмамед мын.

²² Эз Тэртийо жи чава йэки
п'ега Хөданда ль вэ сьлав дькэм,
йе кө эв нэ'мэ нъвиси.

²³ Гайос ль вэ сьлав дькэ, қо-
нахе мын у йе т'эмабийа щъвине.
Ерастойе сэр хьзна бажер ль вэ
сьлав дькэ у өса жи бьрайе Кы-
варто. ²⁴ К'эрэма Хөдане мә Иса
Мәсир т'эви вэ һ'эмуя бэ. Амин.*

Дöа у шыкърдайин

²⁵ Ньһа шыкър Вир'а, Йе кө
дыкарэ вэ бавэрийеда бышьдинэ,
вэкэ we Мьзгинийа кө эз бона
Иса Мәсир даннасин дькэм, вэкэ
ашкэрэбуна we сөр'а кө һе дэвред
бэрейэ бьһөрида вэшарти мабу,
²⁶ ле ньһа бь нъвисаред п'ехэмбэра
э'йан бу у бь э'мьре Хвэдеие һ'э-
та-һ'этайе һатэ наскърьне, вэки
һ'эму мьлэт бавэр бькын у гөһ-
дар бьн. ²⁷ Шыкър Хвэдеие т'энейи
сэрвахтр'а, бь сайа Иса Мәсир,
һ'эта-һ'этайе. Амин.*

---

* 16:24 Нав дэстньвисаред һэрэ фэнщда р'еза 24-а т'өнэ.

* 16:27 Нав һьнэк дэстньвисарада р'еза 25 һ'эта 27-а т'өнэнэ.

Нә’ма Павлосә Ә’wльн Корьнт’ийар’а

Пешготън

Корьнт’ бажарәки Йунаньстанейи^ф ә’йан бу, әw п’айт’әхте qәза Ахайа-йейә^ф Р’омаие бу. Бь дәсте Павлос һ’име щьвина^ф Мәсиһ ль wьр һатә данине, гава дәма р’евитийа хwәйә дөдада әw ль wьр һ’иждәһ мәһа ма (К’аред Шандийа 18:11, 18). Корьнт’ бажарәки гөл у гәш у нави-дәнг бу, нә кә т’әне алийе т’ощарәтийеда^ф, ле өса жи алийе р’абун-р’унышт’ьне, занәбун у һ’әбандьнеда, чьмки һәр мьләт ль wьр дьман. Ле бә-ле аликива жи бенамусийеда һ’әwла хwә дәwле авитьбун. У ве йәке гәләки һ’өкөми сәр щьвина ну дькьр у һәр щур’ә зә’мәти пешда дани.

Аһа к’ьфш дьбә кә әва нә’ма незики сала 54-а Әфәседа корьнт’ийа-р’а һатийә һьвисаре, дәма р’евитийа Павлосә 3-йа (Корьнт’и I, 16:8; К’аред Шандийа 19:1). Шанди^ф бь ве нә’ме сәр ван пьрса дьсәкьнә, к’ижан кә сәр ә’мьре щьвина ну бьбунә гьрани, өса жи сәр һәләqәтийа ван р’абун-р’унышт’ьн у чь кә бавәрийа^ф бавәрмәндава гьредайи бу.

Хәме Павлос дөп’а бона дөтирәтийа щьвине у ч’ә’вдәрийа ван бу (жь сәре 1-е һ’әта 6-а). Өса жи әw пьрсед һ’ал-зәwаше (сәре 7-а), исафе (жь сәре 8-а һ’әта 11:1-е), qәйдә-qанунед щьвине, п’ешк’ешед Р’өһ’е^ф Пироз (жь сәре 11-а һ’әта 14-а) у фькьра р’абуна^ф мьрийа (сәре 15-а) ә’нәнә дькә. У к’ур дьдә к’ьфше, кә Мьзгини^ф чава ван пьрса дьньһе-р’ә у щаба ван дьдә.

Сәре 13-да дәрһәqа һ’зкьрьнеда хәбәр дьдә, кә әw жь Хwәдеда мерьвр’а п’ешк’ешәкә һәрә мәзьн ә. Бәлки әв сәри п’ара һәрә ә’йан ә, нава әве нә’ма Павлосда.

Сәрәщәма фькьра нә’ме

Пешготън (1:1-9)

Дөтирәтийа нава щьвине (1:10–4:21)

Пьрса бона һ’ал-зәwаше (5:1–7:40)

Пьрса исафе у хwә дур хwәйкьрьна бавәрмәнда жь р’aw-р’ьзьмед мьләта (8:1–11:1)

Ә’мьр, һ’әбандьн у т’әрбәтийа щьвине (11:2–14:40)

Р’абуна Мәсиһ у бавәрмәнда жь мьрьне (15:1-58)

К’омәкт’опкьрьна бавәрмәнда бона щьвина Щьһустане^ф (16:1-4)

Чәнд т’ьвдиред Павлос у пашготън (16:5-24)

Сьлавкърн

1 ¹ Жь Павлосе кӧ бь э'мьре Хвэ-де^ф шандитийа^ф Мәснх Исар'а газикъри, т'эви Состенисе бьра, ² щьвина^ф Хвэдейэ Корьнт'е-р'а, бӧһӧрти-жьбарэбуйед йэктийа Мәснх Исада, йед пирозбунер'а^ф газикъри, т'эви ван х'эмуйед кӧ һәр дэра гази наве Хӧдане^ф мӧ Иса Мәснх дькьн, Әв Хӧдане ван у мӧ йэ: ³ Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дълайийа Хвэдейе Баве^ф мӧ у Хӧдан Иса Мәснх ль вӧ бӧ.

Шькърдарийа Павлос

⁴ Эз һәр гав бона вӧ шькър-ийе дьдъмӧ Хвэдейе хвӧ, бона we к'эрэма^ф Wi, йа кӧ бь сайа Мәснх Иса вӧр'а һатийӧ дайине. ⁵ Бӧле һун бь йэктийа Wi һәр тыштида дӧвлӧти бун, һәр хӧбӧрдане у һәр занӧбунеда. ⁶ Һинкърна^ф дӧрһӧ-қа Мәснхда нава вӧда һ'име хвӧ ӧса гьртийӧ, ⁷ кӧ һун кемасийа т'ӧ п'ешк'еше нак'ьшиньн, гава һивийа хӧйабуна Хӧдане мӧ Иса Мәснх нӧ. ⁸ Әwe вӧ һ'эта хьлазийе һ'имгьрти хвӧй кӧ, кӧ һун Р'ожа һатьна Хӧдане мӧ Иса Мәснх белӧк'ӧ бьн. ⁹ Амьн э әв Хвэдейе кӧ гази вӧ кьр, вӧки һун т'эви Кӧр'е Wi Иса Мәснхе Хӧдане мӧ бьн.

**Дӧтирӧтийа щьвина
Корьнт'еда**

¹⁰ Дӧ эз иди һиви жь вӧ дькьм хушк-бьрано, бь наве Хӧдане мӧ Иса Мәснх, бьра готьна вӧ һ'эмуйа

йӧк бӧ у дӧтирӧти нава вӧда т'ӧнӧ-бьн, ле һ'эмуйа жь бь һӧвр'а йӧк бьн у сӧр нет-мӧрӧмӧки бьн. ¹¹ Чьмки мьн сальхе вӧ жь мала Хьлойе һьлда хушк-бьрано, кӧ нава вӧда дӧ'w-доз һӧнӧ. ¹² Аwa готи дьхвӧазьм бежьм, вӧки нава вӧда йӧк дьбе-жӧ: «Эз Павлоси мӧ», йӧк дьбежӧ: «Эз Аполойи мӧ», йӧк жь дьбежӧ: «Эз Пӧтруси^ф мӧ» у йӧки дьн жь дьбежӧ: «Эз Мәснхи^ф мӧ». ¹³ Чьма Мәснх п'арӧвӧбуйи йӧ? Чьма Павлос бона вӧ хач^ф буйӧ? Йан бь наве Павлос һун пе аве һатьнӧ ньхӧ-мандьне^ф? ¹⁴ Эз жь Хвӧде р'ази мӧ, кӧ мьн жь вӧ т'ӧ кӧс нӧнхӧманд, пештьри Кьриспо у Гайос. ¹⁵ Ньһа т'ӧ кӧс нькарӧ бежӧ, кӧ һун бь наве мьн һатьнӧ ньхӧмандьне. ¹⁶ (Р'аст э мьн мала Стӧйфан жь ньхӧманд. Ле вӧки майин найе бира мьн, кӧ мьн йӧки дьн ньхӧмандьбӧ.) ¹⁷ Чьмки Мәснх эз ньхӧмандьнер'а нӧшандьм, ле Мьзгинидайинер'а^ф у эз ве йӧке надьмӧ зора хӧбӧрдана зьмен, кӧ нӧбӧ қӧwата хаче Мәснх бӧр тыштӧки нӧйе һ'ӧсабе.

**Мәснх қӧдрӧта Хвӧде
у сӧрвахтийа Хвӧде йӧ**

¹⁸ Р'аст э һинкърна дӧрһӧқа хачда ондабуйийар'а бех'ьши йӧ, ле мӧ хьлазбуйар'а^ф, қӧwата Хвӧде йӧ. ¹⁹ Чава ньвисар э:

«Эзе сӧрвахтийа сӧрвахта
ӧнда кьм
у билантийа билана бӧтал
кьм».†

* 1:12 Бь йунани хӧбӧр бь хӧбӧр «Кифас» э. Бьхуньн Йуһ'ӧнна 1:42.

1:19 Ишайа 29:14.

²⁰ К'анейэ сэрвахт? К'анейэ қанунзан? К'анейэ дэ'wkыр-била не ве дьнийае? Нэ сэрвахтияа ве дьнийае Хwэде кьрэ беһ'ши? ²¹ Чьмки сэрвахтияа Хwэде нэһышт кö дьняя бь сэрвахтияа хwэ Wi нас кэ, ле ль Хwэде хwэш hat, бь we һинкьрына «беһ'ши» йед кö бawэр дькын хьлаз^ф кэ. ²² Цьһу^ф к'эрэмэга дьхwазьн у йунан жи сэрвахтияе дьгэр'ьн. ²³ Ле эм, Мэсиһе хачбуйи даннасин дькын, цьһуйар'а п'ышкбун^ф э, нэщьуйар'а^ф жи беһ'ши, ²⁴ ле бона йед кö Хwэде гази wan дькэ, һэгэр щьһу бьн, һэгэр нэщьһу, эw хэбэр Мэсиһ йэ, қәwата Хwэде у сэрвахтияа Хwэде. ²⁵ Чьмки эw кьред Хwэде-йэ кö бэр ч'э'ве мэрьва беһ'ши хöйа дьбьн, эw жь сэрвахтияа мэрьвайе сэрвахттьр ьн у бэр ч'э'ве мэрьва чьқас сьстийа Хwэде хöйа дьбэ, эw жь қәwата мэрьвайе қәwаттьр э.*

²⁶ Дина хwэ бьдье хушк-бырано, һун к'и бунэ кö Хwэдеда һатьнэ газикьрыне: Алийе дьнеда жь wэ гэлэк нэ сэрвахт бунэ, жь wэ гэлэк дьнеда нэ зор бунэ у нэ жи жь wэ гэлэк малед р'энгинда бунэ. ²⁷ Ле Хwэде беһ'шед дьне бьжартьн, wэки сэрвахта бьдэ шәрме у сьстед дьне бьжартьн,

wэки йед қәwат бьдэ шәрме ²⁸ у Хwэде йед дьнебехэбэрэ бер'умэт у йед нэ т'ö тышт бьжартьн, кö һэйинед бэрбьч'э'в р'эт кэ һэр'э, ²⁹ wэки т'ö қул-бэндэ ль бэр Хwэде пе хwэ нэфьр'э. ³⁰ Хwэде бу кö һун т'эви Мэсиһ Иса кьрын йэк у Мэсиһ бона мэ бу сэрвахтияа жь Хwэде. Эм бь Wi р'аст^ф тенэ һ'эсабе, пироз^ф у аза дьбьн. ³¹ Аwa чawa һьвисар э: «Йе кö дьфьр'э, бьра бь Хöдан бьфьр'э».[†]

Һинкьрына дэрһәқа Исайе хачбуйида

2 ¹ Эз жи гава һатьмэ щэм wэ хушк-бырано, эз бь хэбэр йан сэрвахтияа к'эмалэ гьран нэ һатьм сөр'а* Хwэде wэва э'йан кьм. ² Чьмки гава эз нава wэда бум, мьн нета хwэда данэни кö тыштэки дьн һин кьм*, пештьри Иса Мэсиһ у Эw жи Йе хачбуйи. ³ Эз хwэха һ'алэки сьстда, бь хоф у тьрс нава wэда бум. ⁴ У готьн у һинкьрына мьн, нэ кö бь хэбэред сэрвахтияа мэрьвайийэ зархwэ-шийе бу, ле бь избатийа қәwата Р'öһ'e^ф Пироз бу*. ⁵ Эв йэк аһа бу, wэки бawэрийа^ф wэ бь сэрвахтияа мэрьвайе нибэ, ле бь қәwата Хwэде бэ.

* **1:25** Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Чьмки беһ'шийа Хwэде жь (сэрвахтияа) мэрьва сэрвахттьр э у сьстийа Хwэде жь (қәwата) мэрьвайе қәwаттьр э».

* **2:1** Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Шэ'дэти» (чawa «Һинкьрын»).

* **2:2** Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Заньбьм». Аwa готи Павлос нэхwэст пештьри Иса тыштэки дьн чawa занэбун һин бькьра.

* **2:4** Аһа жи те фэ'мкьрыне: «Ле эв йэк хöйабунa қәwата Р'öһ'e Пироз бу».

Сэрвахтига Хвэде

⁶ Ле бэле дэрһэца сэрвахтийе-да эм йед р'өһ'анийэ гһиштир'а хэбэр дьдһн, ле нэ сэрвахтига ве дһне у нэ жи йа сэрверед ве дһне, кө һ'өкөме ван бэтал дьбэ. ⁷ Ле эм дэрһэца сэрвахтига Хвэдейэ сөр'э вэшартида хэбэр дьдһн, йа кө Хвэде һе бэри э'фьрандһна дһнийае, бона р'умэга мэ фьрар кьр. ⁸ Жь сэрверед ве дһнийае т'ө кэси эв сэрвахтига фэ'м нэкр, чьмки һэгэр фэ'м бькьрана, ве Хөдане р'умэге хач нэкрана. ⁹ Ле чава ньвисар э:

«Әв тыштед кө ч'э'ва
 нэдитһнэ у гөһа
 нэбһистһнэ,
 дьле^ф мерьвр'а дэрбаз нэбунэ,
 Хвэде бона ван һазьр кьрһнэ,
 йед кө Ви һ'эз дькьһн».¹

¹⁰ Ле бэле Хвэде бь Р'өһ'е Хвэ эв йэк ль бэр мэ вэкр. Чьмки Р'өһ' һэр тышти э'нэнэ дькэ, һ'эга нет-мэрэмед Хвэдейэ к'ур жи. ¹¹ К'и һаш жь кел-мэ'нийед мерьв һэйэ, пештьри ви р'өһ'е нава ви-да? Оса жи кэс һаш жь йа Хвэде т'өнэ, пештьри Р'өһ'е Хвэде. ¹² Мэ нэ кө р'өһ'е ве дһнийае стандийэ, ле эв Р'өһ'е жь Хвэде, вэки эм ван тыштед жь Хвэдеда мэр'а дайи фэ'м бькьһн. ¹³ Эм бона ван тышта бь готһнед жь сэрвахтига мэрьвайе һинбуийи хэбэр надһн, ле бь готһнед һинкрьһна жь Р'өһ'е Хвэде хэбэр дьдһн, тыштед р'ө-

һ'ани ванр'а шьровэдькьһн, йед кө хвэйи-Р'өһ'е Хвэде нэ*. ¹⁴ Ле мэрьве нэхвэйи-Р'өһ' ван тыштед Р'өһ'е Хвэде қэбул накэ, бь йа ви эв йэкана бөһ'ыши нэ у нькарэ жи фэ'м бькэ, чьмки һ'але ван тышта бь р'өһ'ани тенэ э'нэнэкрьһне. ¹⁵ Ле йе хвэйи-Р'өһ'е Хвэде һэр тышти э'нэнэ дькэ, ле бэле хвэха жь кэсэки найе э'нэнэкрьһне. ¹⁶ Чава ньвисар э: «К'е нет-фькьра Хөдан пе һ'эсийа, кө ширэтэке бьдэ Ви?»[†] Ле нет-фькьра Мэсһһ сэре мэда йэ.

Қөльх'аред Хвэде

З ¹ Ле мьһ хушк-бьрано, нькарьбу т'эви вэ хэбэр да чава т'эви йед р'өһ'ани, ле чава т'эви йед бэдэни, чава т'эви хьшимед бавэрийа Мэсһһда. ² Мьһ шир да вэ, ле нэ кө хварьһна гьран, чьмки вэ һе нькарьбу бьхвара. У һун ньһа жи нькарьһн бьхвьһн, ³ чьмки һун һэла һе мина бэндед ве дһне нэ. һ'эга кө нава вэда һ'эвсуди у һэвр'ьк'и* һэнэ, гэло эв йэкана нэ мэрьвайи нэ? У һун мина бэндед ве дһне најин? ⁴ Мэсэлэ кө гава йэк дьбежэ: «Эз Павлоси мэ» у йе дьһ: «Эз Аполыйи мэ», һун нэ мина бэндед ве дһне нэ?

⁵ Иди к'и йэ Аполо? К'и йэ Павлос? Әв хьзмэтк'аред Хвэде нэ, бь к'ижана вэ бавэр кьр. Хөдан чьқас шьхөл дайэ ван һэр кэси, һақаси жи дькьһн. ⁶ Мьһ дач'ьканд,

* **2:13** Аһа жи те фэ'мкрьһне: «Тыштед р'өһ'ани, бь р'өһ'ани шьровэдькьһн».

* **3:3** Нав һьһнэк дэстһьвисарада эв жи һэйэ: «Дөтирэти».

2:9 Ишайа 64:4. **2:16** Ишайа 40:13.

Аполо авда, ле Хвэде гиһанд.[†]
⁷ Аwa нэ йе дач'канд тыштэк э, нэ жи йе авда, ле йе гиһанд, кө Хвэде йэ. ⁸ Йе дач'канд у йе авда йэк ын у һэр кэсе һэде хвэ бьстинэ, wэкэ хэбата хвэ. ⁹ Чьмки эм г'эвайи бона Хвэде дьхэбытһн, һун жи зэвийа Хвэде нэ, авайийе Хвэде нэ.

¹⁰ Мьн жи wэкэ we к'эрэма кө Хвэде да мьн, мина чирэдэстэки сэрwахт һ'им авит, ле йэки дьн сэр чедькэ. Ле бэле г'эне бьра һэр кэс һаш жь хвэ һэбэ, чава чедькэ. ¹¹ Чьмки һ'имэки дьн кэсэк нька-рэ бавежэ, пештэри йе авити, кө Иса Мэсиһ йэ. ¹² Ль сэр ви һ'ими йэк дькарэ бь зер', зив, кэвред қимэт, дар, гиһе, йан кайе чекэ, ¹³ ле бь чь тышти жи чекэ, шьхөле һэр кэси we э'йан бэ, чьмки эw Р'ож we бьдэ к'эфше, эwe бь егьр э'йан бэ у кьре һэр кэси чь һ'алида бэ, агьре быщер'ьбинэ^ф. ¹⁴ һэгэр шьхөле йэки сэр ви һ'име чекьри бьминэ, эwe һэқ бьстинэ, ¹⁵ ле һэгэр шьхөле йэки бышэwьтэ, эwe зийане бьк'ьшинэ, ле хwэха we хьлаз бэ, чава йэки нава егьрр'а дэрбазбуйи.

¹⁶ Чьма һун ньзаньн кө һун Парьстгэһа^ф Хвэде нэ у Р'öh'e Хвэде нава wэда дьминэ?[†] ¹⁷ һэгэр йэк Парьстгэһа Хвэде weран кэ, Хвэде жи we wi weран кэ, чьмки Парьстгэһа Хвэде пироз э у һун ын эw Парьстгэһ.

¹⁸ Бьра т'о кэс хwэ нэхапинэ. һэгэр йэк жь wэ ль гора қэйдед ве дьнйае хwэ сэрwахт дьбинэ, бьра бьбэ beh'ыш, wэки бьбэ сэрwахт. ¹⁹ Чьмки сэрwахтийа ве дьнйае ль бэр Хвэде beh'ыши йэ. Чава ньвисар э: «Эw сэрwахта нава һ'элэк'арийа wанда дьгьрэ»[†] ²⁰ у диса: «Хөдан занэ кө фькьред сэрwахта п'уч' ын».[†] ²¹ Дэ бьра иди т'о кэс пе мэрьва нефьр'э! Бэле һэр тышт жи п'ара wэ нэ. ²² Павлос, Аполо, Пэтрус*, дьнйа, жийин, мьрын, тыштед кө ньһа һэнэ, йан йед we бен, һэр тышт п'ара wэ нэ, ²³ һун жи п'ара Мэсиһ нэ у Мэсиһ жи п'ара Хвэде йэ!

Бэрдэстийед^ф Мэсиһ

4 ¹ Аwa гэрэке мэрьв мэ өса һ'эсаб кьн, чава бэрдэстийед^ф Мэсиһ у wэк'илед сөр'ед Хвэде. ² Жь wэк'ил жи дьк'эwэ кө эw амын бэ. ³ Ле бона мьн эв йэк нэ т'о тышт э, кө фькьред wэ йан йед диwана мэрьвайе сэр мьн чь нэ, эз хwэха жи лома ль хwэ накьм. ⁴ Исафа мьн р'һ'эт э, нэ кө бь ве йэке эз хwэ софи дькьм, ле һ'акьме мьн Хөдан э. ⁵ Аwa жь wэхт зутьр лома нэкьн, һ'эта һатьна Хөдан. Эwe тыштед тэ'рийеда вэшарти дэрхэ р'онайе у шевьред дьла^ф бьдэ э'йанкьрне. У һьнге һэр кэсе пэсьне хwэ жь Хвэде бьстинэ.

⁶ Эв йэкана хушк-бьрано, мьн бона wэ анинэ сэр хwэ у Аполо,

* **3:22** Бь йунани хэбэр бь хэбэр «Кифас» э. Бьхунын Йуһ'энна 1:42.

3:6 Каред Шандийа 18:4-11; 18:24-28. **3:16** Корьнт'и I, 6:19; Корьнт'и II, 6:16.
3:19 Эйуб 5:13. **3:20** Зэбур 94:11.

wәки хун ве йәке жь мә хин бьн: «Жь ньвисаре дәрнәйен». һынге жь wә т'о кәс we йәк пе йәки нәфьр'ә. 7 К'и тә жь хәлqе фьрқи дькә? Чи тә һәйә, кә тә п'ешк'еш нәстандийә? Ле wәки тә стандийә, чьма п'әйе хwә дьди чава тә нәстандьбә?

8 хун иди т'ер бунә, иди һ'ър' бунә! Бейи мә иди бунә п'адша! Ах хwәзи хун бьбуна п'адша, әме жи т'әви wә бьбуна п'адша! 9 Чьмки әз т'әхмин дькьм, кә Хwәде әм шанди авитьнә пашийа к'оч'а, чава жь мьрьнер'а дайи. Әм дьнеда бунә итойин, һын ль бәр мьляк'әта^ф, һын жи бәр мәрьва. 10 Әм беһ'ыш ын бона Мәсиһ, ле хун сәрвахт ын йәктийа Мәсиһда! Әмә сьст ын, ле хунә qәwat! хунә хwәйр'умәт ын, ле әмә бер'умәт! 11 һ'әта ньһа жи әм бьр'чи дьминьн, т'и дьминьн, бе сьт'ар дьбьн, тенә к'отане у дәр-дәр дьбьн. 12 Әм бь дәсте хwә дьхәбьтьн, бь худана хwә дьжин. Гава мә р'әзил дькьн, әм дәа ль ван дькьн, гава мә дьзериньн, әм сәбьр дькьн, 13 гава наве мәр'а дьлизьн, әм ль бәр ван дадьхьн. Әм бунә гәмара ве дьнийәйе, һ'әта ньһа жи һәр тыштида бунә хwәли!

14 Әз ве йәке wәр'а дьньвисьм, нә кә wә бьдьмә шәрме, ле wәки wә мина зар'ед хwәйә дәлал ширәт кьм. 15 һәгәр we жийина wәйә т'әви Мәсиһда бь һ'әзара т'әрбәт-даред wә һәбьн, ле т'әне бавәки wә һәйә, чьмки we жийина wәйә т'әви Мәсиһ Исада хун жь мьн бь

Мьзгинидаийне дьне к'әтьн. 16 Аwa һиви жь wә дькьм, ч'ә'в бьдьнә мьн.^{†*} 17 Бона ве йәке мьн Тимо-т'ейо сәр wәда шанд, лаwe хwәйи дәлал у һындава Ходанда амьн. Әwe ван р'е-дьрбед мьнә Мәсиһ Исада гьрти бькә бира wә, кә әз чава ль һәр дәра, һ'әму щьвина хин дькьм.

18 һьнәк жь wә бабах бунә, wan т'ьре әзе нәйемә щәм wә. 19 Ле әзе зутьрәке сәр wәда бем, һәгәр Ходан һ'ыз бькә у әзе нә кә ль готьнед бабаха бьньһер'ьм, ле һ'өноред ван. 20 Чьмки П'адшатийа^ф Хwәде нә кә хәбәрданеда йә, ле һ'өнорда йә. 21 хун чава дьхwазьн? Әз бь к'өлме сәр wәда бем, йан бь һ'ыз-кьрьне у бәрбьһерийе?

Зьрара бенамусийа щьвинедә

5 1 Дәнг һәйә кә нава wәда бенамуси жи һәйә у әw жи бенамусикә өса, wәки нава п'ут-п'арьстада^ф жи т'өнә, кә йәк дәст давежә демар'ийа хwә.[†] 2 У хун жь к'обарийе һ'ър' бунә! Нә гәрәке wә шин бькьра у йе хwәйе ви кьри жь нава хwә дәрхьста? 3-4 Ле бәле чава әз бәдәни нә нава wәда мә, ле р'өһ'е хwәда һазьр ьм у чава йәки һазьр, мьн иди бона йе ви тышти дькә qьрара хwә бь наве Ходане мә Иса дайә. Гава хун щики дьщьвьн, р'өһ'е мьн жи т'әви wә, бь qәwата Ходане мә Иса 5 wi мәрьви бьдьнә дәсте мирещьн^ф, кә қальбе

* 4:16 Нав һьнәк дәстньвисаред пашwәхтийеда әв жи һәйә: «Чавә мьн жи ч'ә'в да Иса».

4:16 Корынт'и I, 11:1; Филипи 3:17. 5:1 Дөбарәкьрьна Qануне 22:30.

ми онда бэ у р'оһ'е ми хьлаз бэ Р'ожа⁶ Хөданда.

⁶Нэ қәнц э кө һун фьр'нақ дь-бын! Гэло һун ньзаньн кө һьнэк һэвиртър'ш г'эмамия шкэве һьлтинэ? ⁷Ви һэвиртър'ше кэвын жь хwэ дур хьн, кө һун бьбынэ һэвире нуйи бе һэвиртър'ш, чава һун өса нэ жи. Чьмки Бэрхе мәйи Цэжьна⁶ Дэрбазбуне, ава готи Мэсиһ бона мә һатийэ сэржекьрыне. ⁸Дэ эм ве щэжьне дэрбаз кьн, нэ кө бь һэвиртър'ше кэвыни нэһэқийе у хьрабийе, ле бь нане бе һэвиртър'ш, бь нане һ'элалийе у р'астийе.[†]

⁹Мьн wэр'а нэ'меда һьвисибу, кө т'эви қава нэбын. ¹⁰Нэ кө готьна мьн дэрһэқа қава, йед тьма, г'аланкьра йан п'утп'арьстед ве дьнеда бу. һэгэр өса буйа, гэрэке һун лап жь дьне дэрк'этана. ¹¹Ле бэле мьн wэр'а һьвиси, кө һун т'эви ми нэбын, йе кө наве хwэденасийе сэр э, ле қав э, тьма йэ, п'утп'арьст э, бөхданбеж э, сэрхwэш э, йан жи г'аланкьр э. Т'эви йе өса һ'эта нен жи нэхьын! ¹²⁻¹³Чи мьнр'а йэ эз диwana йед жь щьвине дэр бькьм? Хwэде we диwana ван бькэ. Ле диwana йед щьвинеда дэстед wэда йэ. Ава чава һьвисар э: «Мэрьве хьраб жь нава хwэ дэрхьн».[†]

**Дэ'w-дозед диwana
нава бавэrmэндада**

6 ¹Гэло эва к'аре кьрыне йэ, гава йэк жь wэ, нава ми у бьрайе вида дэ'w-доз пешда те, төрөш

дькэ ль бэр нэп'ака we йэке дьдэ сафикьрыне, нэ кө ль бэр щьмэ'та Хwэде? ²Чьма һун ньзаньн кө щьмэ'та Хwэде we диwana дьне бькэ? У һэгэр бь дэсте wэ we диwana дьнийайе бе кьрыне, гэло һун нькарьн ван пьрсед сьвьк жи сафи кьн? ³Чьма һун ньзаньн кө эме диwana мьльйак'эта жи бькьн? Иди к'ө дьминэ диwana пьрсед ве дьнийайе нэкьн? ⁴Ава һэгэр нава wэда пьрсед ве дьнейэ сафикьрыне һэбын, һун чава дькарьн һ'акьмтийе бьдынэ дэсте йед өса, кө жь алийе щьвинеда нэ т'ө тьшт ьн? ⁵Эз аһа дьбежьм, кө һун шэрм бькьн! Гэло нава wэда йэки сэрwахт т'өнэ, кө бькарьбэ нава бьрада сэрэдэрийе бькэ? ⁶Ле бьра бьрер'а дьк'эwэ дэ'w-дозе, эw жи ль бэр нэбавэра!

⁷Wэ р'асте ве йэкеда лап дайэ дэр, кө һун һэвр'а дьк'эвьнэ дэргэһдиwana. Гэло һе қәнц нинэ, кө һун бенэ нэһэқкьрыне? Гэло һе қәнц нинэ, кө һун бенэ шеландьне? ⁸Ле һун нэһэқийе дькьн у дьшелиньн, эw жи хушк-бьра! ⁹Чьма һун ньзаньн кө йед нэһэқ we П'адшатийа Хwэде war нэбын? Нэхапьн! Нэ бенамус, нэ п'утп'арьст, нэ зьнек'ар, нэ қөндэ, нэ к'онэ, ¹⁰нэ дьз, нэ тьма, нэ сэрхwэш, нэ бөхданбеж, нэ жи г'аланкьр П'адшатийа Хwэде we war нэбэ. ¹¹У һьнэкэ жь wэ аһа бун. Ле бь сайа наве Хөдан Иса Мэсиһ у бь Р'оһ'е Хwэдейе мә һун жь гөнэяа һатьнэ шуштьне, һатьнэ бөһөрти-жьбарэқкьрыне у р'аст⁶ һатьнэ һ'эсабе.

5:7-8 Дэрк'этьн 12; 13:7. 5:12-13 Дөбарэқкьрына Қануне 17:7; 19:19; 22:21, 24; 24:7.

**Бъра бэдэна вэ Хвэдер'а
хъзмэтк'арийе бькэ**

¹²Һатийэ готыне кӱ: «Һэр тышт бона мын э'дэт э», ле бэле Һэр тышт нэ к'ар э. «Һэр тышт бона мын э'дэт э», ле т'ӱ тышт гэрэке һ'ӱкӱми сэр мын нэкэ. ¹³Дьбежын: «Хварын бона зьк э, зьк жи бона хварыне йэ», ле Хвэде Һэр дӱйа жи we онда кэ. Ле бэдэн нэ бона қавийе йэ, ле бона хъзмэтк'арийа Хӱдан э у Хӱдан жи бона бэдэне хэм дькэ. ¹⁴У Хвэдейе кӱ Хӱдан жь мьрыне р'акьр, we мэ жи жь мьрыне р'акэ бь қэвата Хвэ. ¹⁵Чьма хун ньзаньн кӱ бэдэнед вэ эндэмед Мэсиһ нэ? Эз эндэмед Мэсиһ һьлдьм т'эви қава кьм? Т'ӱ цар! ¹⁶Йан хун ньзаньн йе кӱ т'эви қава дьбэ, т'эви we дьбэ бэдэнэк? Чава ньвисар дьбежэ: «Һэр дӱ we бьбьнэ бэдэнэк».† ¹⁷Ле эве кӱ т'эви Хӱдан дьбэ, дьбэ р'ӱһ'эк.

¹⁸Жь қавийе бьр'эвьн! Һ'эму гӱнэйед майинэ кӱ мэрвь дькэ, жь бэдэне дэр э, ле эве кӱ қавийе дькэ, мықабьли бэдэна хвэ гӱнэ дькэ. ¹⁹Чьма хун ньзаньн кӱ бэдэнед вэ П'арьстгэһа Р'ӱһ'еф Пирозьн, кӱ нава вэда йэ, К'ижан вэ жь Хвэде станд? хун нэ хвэйе сэре хвэ нэ.† ²⁰хун бь қимэтэки бьһа һатьнэ к'ьр'ине. Бона ве йэке бькьн

кӱ пе бэдэна вэ шыкьри Хвэдер'а бе дайине.*

Пьрсед һ'ал-зэваше

7 ¹Ле ньһа дэрһэқа ван пьрсед кӱ вэ мынр'а ньвисин: «Қэнц э вэки мер незики жьне нэбэ?»* ²Ле бона кӱ пешийа Һэр щур'э қавийе бе гьртые, бьра мер бе жьн нэбэ у жьн жи бе мер. ³Мер бьра дэйне жьне бьде, жьн жи дэйне мер. ⁴Жьн нэ хвэйа қальбе хвэ йэ, ле мер, ӱса жи мер нэ хвэйе қальбе хвэ йэ, ле жьн. ⁵Жь һэвдӱ на-на нэкьн, пештьри we дэме, гава хун бь һэвр'а бона вэхтэке т'ьфақ қьрар дькьн вэки хвэ бьдьнэ дӱакьрыне*, ле паше диса ль һэв вэгэр'ьн, кӱ мирещьн вэ нэщер'ьбинэф жь дэст бет'авийа вэ. ⁶Эз ве йэке дьһельмэ сэр эхтэрийа вэ, нэ кӱ э'мыр дькьм. ⁷Р'аст э, мын дьхвэст кӱ һ'эму мэрвь мина мын буна, ле Һэр мэрвьэкир'а дайинэкэ жь Хвэде һэйэ, йэк һа йэ, йэк жи аһа йэ.

⁸Ле йед бе жьн у жьнэбийар'а эз дьбежым: Қэнц э кӱ эв мина мын бьминьн. ⁹Ле һэгэр хвэ зэфт накьн, бьра бьзэвьщьн-мер кьн, чьмки қэнц э кӱ эв бьзэвьщьн-мер кьн, нэ кӱ хвэда бьшэвьтън.

* **6:20** Нав һьнэк дэстньвисаред пашвэхтийеда аһа йэ: «Бона ве йэке пе бэдэн у р'ӱһ'е хвэ Хвэдер'а шыкьрийе бьдьнэ дайине, йед кӱ п'ара Хвэде нэ».

* **7:1** Дэрһэқа «Қэнц э вэки мер незики жьне нэбэ?» һьнэк фэ'м дькьн кӱ эва шаба Павлос э, һьнэкед майин жи дьбежын кӱ эва пьрса корьнт'ийа йэ йан жи бир-бауэрийа ван э.

* **7:5** Нав һьнэк дэстньвисаред пашвэхтийеда эв жи һэйэ: «р'ожиф».

6:16 Дэстпелун 2:24. **6:19** Корьнт'и I, 3:16; Корьнт'и II, 6:16.

¹⁰ Ле йед зэwьщи-меркьрир'а, нэ кō эз э'мьр дькьм, ле бәле Хōдан: Бьра жьн жь мер нәқәтә,[†] ¹¹ һәгәр бьқәтә жи, бьра мер нәкә йан жи мере хwәр'а ль һәв бе. У мер жи бьра жьна хwә бәр'нәдә.

¹² Ле йед майинр'а эз дьбежьм, нэ кō Хōдан: һәгәр жьна бьраки нәбаwәр бә у бьхwазә т'әви ви бьминә, бьра we бәр'нәдә. ¹³ У жьнәкә кō мере we нәбаwәр бә у эw бьхwазә т'әви we бьминә, бьра жь ви нәқәтә. ¹⁴ Чьмки мере нәбаwәр бь жьна баwәрмәнд һ'әлал дьбә у жьна нәбаwәр жи бь мере баwәрмәнд һ'әлал дьбә. һәгәр оса нибуйа, зар'ед wәйе һ'әрам буна, ле ньһа һ'әлал ын. ¹⁵ Ле һәгәр нәбаwәр бьқәтә, бьра бьқәтә. Хушк йан бьра we дәрәщедә аза йә. Бәле Хwәде гази wә әдьлайийе кьр. ¹⁶ Тō чь зани к'ōлфәте, бәлки те мере хwә хьлаз ки? Йан жи тō чь зани меро, бәлки те к'ōлфәтә хwә хьлаз ки?

Бәwәрмәнд гәрәке ль гора э'мьре Хwәде бьжин

¹⁷ Wәки дьн эз дьбежьм: Хōдан чава п'ара һәр кәси да у чава Хwәде гази һәр кәси кьр, бьра wәкә we йәке жи бьжи. Эw ә т'әмийа кō эз дьдьмә һ'әму щьвина. ¹⁸ һәгәр йәк сьнәткьри^ф бу гава һатә газикьрьне, бьра сьнәтбуна хwә иди нәгōһезә. һәгәр йәк нәсьнәткьри бу гава һатә газикьрьне, бьра иди сьнәт нәбә. ¹⁹ Нә сьнәтбун тьштәк ә у нә жи нәсьнәтбун, ле сәри т'ә-

мийед Хwәде қәдандьн ә. ²⁰ К'и чь һ'алида бу гава Хwәде гази кьре, бьра нава weда жи бьминә. ²¹ Хōлам буйи гава һати газикьрьне? Хәм нәкә. Ле һәгәр дькари аза би, we мәщале жь дәсте хwә нәкә. ²² Чьмки әw хōламе кō һатә газикьрьне, wәки бьбә п'ара Хōдан, әw азайе Хōдан ә, оса жи әwe кō аза бу гава һатә газикьрьне, әw хōламе Мәсиһ йә. ²³ һун бь қимәтәки бьһа һатьнә к'ьр'ине, нәбьнә хōламед мәрьва. ²⁴ Хушк-бьрано, к'и чь һ'алида һатә газикьрьне, бьра нава weда жи ль бәр Хwәде бьминә.

Пьрсед бона қиз у хорта

²⁵ Ле ньһа чь жь қиз у хорта* дьк'әwә, мын дәрһәқә wанда э'мьр жь Хōдан нәстандийә, ле т'әне эз фькьра хwә дьбежьм, чава йәки жь Хōдан р'ә'м станди кō һьндава Wида амьн ә. ²⁶ Эз бона тәнгасийа ньһа аһа р'е тер'а дьбиньм кō мәрвь чь дәрәщедә йә, бьра оса жи бьминә. ²⁷ Жьнева гьредайи йи? Нәкә кō же бьқәти. Бе жьн и? Жьне нәгәр'ә. ²⁸ Ле һәгәр бьзэwьщи, гōнә^ф наки у һәгәр қиз мер кә, гōнә накә. Ле йед оса we р'асти охьрмед гьран бен, эз дьхwазьм wә жь we йәке хwәй кьм.

²⁹ Дә иди эз йа хwә wәр'а дьбежьм бьрано: Wәхт һьндьк майә. Жь вьр шунда әwe кō жьна ви һәйә бьра оса бә чава йе бе жьн, ³⁰ әwe кō дьгьри чава йе нагьри, әwe кō ша дьбә чава йе ша набә, әwe кō

* **7:25** Бь йунани хәбәр бь хәбәр, дәwса «қиз у хорта» «бьк'ьра» һәйә.

7:10 Мәтта 5:32; 19:9; Луқа 16:18.

дык'ыр'э чава нэ хвэйе ван тышта бэ, ³¹ у әве кө шыхөле дынева мьжул дьбэ чава йе пева мьжул набэ, чьмки әв дьнйа ә'йан дәрбаз дьбэ.

³² Ле әз дьхвазьм кө һун жь хэма дур бьн. Йе нэзэвьщи шыхөлед Хөданва гиро йә, кө чава бькә ль Хөдан хвәш бе. ³³ Ле йе зэвьщи хәмед дынева гиро йә, кө чава бькә ль жьна хвә хвәш бе ³⁴ у сәр дө р'ийа сәкьни йә. Жьна бемер йан қиз шыхөлед Хөданва гиро йә.* Мәрәме we әв ә, кө әв р'өһ' у қальбе хвәда бөһөртижьбарә бә, ле йа меркьри хәмед дынева гиро йә, кө чава бькә ль мере хвә хвәш бе. ³⁵ Әз ван тышта бона к'ара вә дьбежьм, нә кө бар дьдьмә сәр мьле вә, ле дьхвазьм вәки һун бь т'әрбәт у бь дьл у щан шыхөлед Хөданва гиро бьн.

³⁶ Ле һәгәр йәк фә'м дькә, вәки һьндава дәргистийа хвәда р'астийе накә, тәме ви жи хьраб буйә* кө гәрәке бьзэвьщә, бьра өса бькә чава дьхвазә, гөнә накә, бьра һәвдө бьстиньн. ³⁷ Ле әве кө гьрани сәр ви т'өнә, ле ль тәме хвә дькара у дьле хвәда қьрар кьрийә кө

дәргистийа хвә өса хвәй кә чава бәре, әв тыштәки қәнщ дькә. ³⁸ Ава йе дәргистийа хвә дьстинә, қәнщ дькә, ле йе кө we бьк'ыр дьһелә, һе қәнщ дькә.* ³⁹ Жьн нә хвәсәрехвә йә һ'әта кө мере we сах ә, ле һәгәр мер ле бьмьрә, әв аза йә, т'әви к'е бьхвазә дькарә мер кә, т'әне ба-вәрмәнде Хөдан бә. ⁴⁰ Ле әве һе хвәзьи^ф бә, кө өса бьминә. Әв ә фькьра мьн у т'әхмина мьн Р'өһ'е Хвәде нава мьнда һәйә.

Пьрса хварьна қөрбанед^ф п'утп'арьстийе

8 ¹ Ле ньһа чь кө жь пьрса қөрбанед п'ута дьк'әвә: Фә'мдари йә кө занәбуна мә һәр кәси жи һәйә. Занәбун п'ышка мерьв дьвәрьминә, ле һ'зкьрьн ава дькә. ² һәгәр йәк т'әхмин дькә, кө әв тыштәки занә, әв р'аст һе тыштәки өса ньзанә чава кө лазьм ә бьзаньбә. ³ Ле һәгәр йәк Хвәде һ'з дькә, әв жь алийе Wива наскьри* йә.

⁴ Ава дәрһәқа ван қөрбанед п'утайә кө мәри дьхвьн: Әм заньн кө п'ут һәйина хвәва п'уч' ьн у Хвәдеки дьн т'өнә, пештьри йәки.[†]

* **7:34** Нав һьнәк дәстньвисарада р'еза 34-а аһа дәстпедьбә: «Нава йа меркьри у нәмеркьрида фьрқи һәйә, йа нәмеркьри шыхөлед Хөданва гиро йә».

* **7:36** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ә'мьре we дәрбаз дьбә».

* **7:36-38** һьнәк занә дьбежьн, кө ль гора ә'дәте йунана хорт дькарьбу дәргистийа хвә бьк'ыр^ф хвәй бькьра, һ'әта кө дьле ви дьхвәст. һьнәкед дьн жи ван р'еза аһа фә'м дькьн: «³⁶ Ле һәгәр йәк фә'м дькә, вәки һьндава қиза хвәда р'астийе накә, чьмки ә'мьре we дәрбаз дьбә, бьра өса бькә чава дьхвазә, гөнә накә, бьра бьдә мер. ³⁷ Ле әве кө гьрание сәр хвә к'ьфш накә, ле сәр йа хвә йә у дьле хвәда жи қьрар кьрийә кө қиза хвә нәдә мер, әв тыштәки қәнщ дькә. ³⁸ Ава йе қиза хвә дьдә мер қәнщ дькә, ле йе бьк'ыр дьһелә һе қәнщ дькә».

* **8:3** Ава готи, һәгәр йәк Хвәде һ'з дькә, Хвәде жи ви нас дькә у һ'з дькә. Бьхуньн Корьнт'и I, 13:12; Галати 4:9; Зәбур 1:6.

8:4 Дөбарәкьрьна Қануне 6:4.

⁵Һәгәр бь навед дьн жи хwәде һә-
бын, йан ль ә'рде йан ль ә'змен,
чава бех'есаб хwәде у бех'есаб
хөдан һәнә жи, ⁶ле бона мә т'әне
Хwәдек һәйә, Бав, Ә'фьрандаре
һәр тышти, әм жи бона Wi һәнә
у т'әне Хөданәк һәйә, Иса Мәсиһ,
бы К'ижани һәр тышт хольқи нә у
бы сайа Wi әм һәнә.

⁷Ле әв занәбун щәм һәр кәси
т'өнә. һ'әта ньһа һе дьле һьнәка
пәй п'утп'арьстийе йә, кә гава wi
гошти дьхьын, һ'есаб дькьн чава
қөрбанед п'уга у хwә дьһ'әр'ьми-
нын, чьмки исафа хwәйә сьстда
фькара дькьн. ⁸Ле бәле хварьн мә
ль бәр Хwәде надә сәкьнандьне.
Һәгәр әм бьхьын, тыштәки зедә
накьн у һәгәр нәхьын, тыштәки
жи кем накьн.

⁹Ле һаш жь хwә һәбын, нәбә
кө әв азайа wә бьбә кәвьрәк ль
бәр ньге сьста. ¹⁰Әм бежьн, һәгәр
мәрвьәки кө исафа хwәйә сьстда
фькара дькә тә бьбинә, wәки тө
«хwәйзанәбун» и у ль сьфра п'а-
рьстгәһа п'утда р'уньшти йи, нә
әв кьре тә we дьл бьдә wi, кө
әв жи қөрбанед п'утп'арьстийе
быхwә? ¹¹У жь дәст we «занәбу-
на» тә, бьрайе тәйи сьст, бона
к'ижани Мәсиһ мьр, we онда бә.
¹²Бь ви аwайи, гава тө нәһәқийе
ль хушк-бьред хwә дьки у исафа
wanә сьст бьриндар дьки, ль бәр
Мәсиһ нәһәқийе дьки. ¹³Awa һәгәр
хварьн дьбә кәвьре ль бәр п'ийе
бырайе мьн, гәрәке иди т'ө щар әз

гошт нәхьым, wәки бьрайе хwә
п'ышк^ф нәкьм.

Изын у мәщалед шандийа

9 ¹Нә әз аза мә? Нә әз шанди
мә? Нә мьн Хөдане мә Иса
бы ч'әва дит? Нә һун пе худана
мьн п'ара Хөдан к'әтьн? ²Һәгәр әз
шандийе һьнәкед майин нибьм,
ле бәле бе шык шандийе wә мә!
Чьмки мора шандитийа мьн һун
ын, кө п'ара Хөдан к'әтьн.

³Щаба мьн бона йед кө дькьн
жь мьн гьлийа бьк'ьшиньн әв ә:
⁴Гәло изьна мә т'өнә әм жь бәр
хәбата хwәва бьхьын у вәхьын?
⁵Гәло изьна мә т'өнә әм к'өлфәтәкә
баwәрийеда т'әви хwә бьгәр'иньн,
чава шандийед дьн, бьрайед Хө-
дан у Пәтрус* дькьн? ⁶Йан гәрәке
әз у Барнабас т'әне бьхәбьтьн сәре
хwә хwәй кьн? ⁷К'ижан әскәр жь
к'исе хwә әскәрийе дькә? К'и р'әз
датинә у бәре we нахwә йан йе ль
бәр пез ә шире пез вәнахwә? ⁸Әз
ван тышта бь мәрвьайи набежьм.
Нә Qанун^ф жи we йәке дьбежә?
⁹Чава Qануна^ф Мусада^ф ньвисар
ә: «Дәве гәйе бедәрета дьхәбьтә
гьренәдә». ¹⁰Гәло хәма Хwәде бона
га йә? ¹⁰Йан we йәке бона мә дь-
бежә? Бәле, әв йәк бона мә һатә
ньвисаре, wәки әwe кө щоте хwә
дькә, гәрәке бь гөман щот кә у йе
кам дькә, гәрәке гөман бә, кө we
к'әда хwә бьхwә жи. ¹¹Һәгәр мә
нава wәда тыштед р'өһ'ани чандьн,
гәло тыштәки мәзын ә, кө жь wә

* **9:5** Бь йунани хәбәр бь хәбәр «Кифас» ә. Бьхуньн Йуһ'әнна 1:42.

9:9 Дөбарәкьрына Qануне 25:4.

тыштед ве дьне бьдърун? ¹² һэгэр изьна һьнәкед дьн һэйә к'аре жь вә бьбиньн, нә йа мә һе зедә һэйә?

Ле мә эв изьн пек нәани. Сәр-да жи ль һәр тышти сәбър кър, кө нәбьнә пешибьр'е Мьзгинийа^Ф Мәсйи. ¹³ һун ньзаньн әвед кө П'арьстгәһеда дьхэбьтн жь П'арьстгәһе жи дьхвьн? У әвед хьзмәтк'арийа горигәһе^Ф дькьн, жь горигәһе жи п'ара хвә дьстиньн.[†] ¹⁴ Оса жи Ходан ә'мыр кър, кө йед Мьзгинийе даннасин дькьн, жь Мьзгинийе бьжин.[†]

¹⁵ Ле мьн жь ван изьна қәт йәк пек нәани, нә жи ньһа дьньвисьм кө ван изьна пек биньм. Дә бьра эз бьмьрм, нә кө йәк р'успитийа мьн бәтал кә. ¹⁶ Бәле эз нькарьм п'айе хвә бьдьм һэгэр эз Мьзгинийе даннасин кьм, чьмки эв дәйне стуйе мьн ә. Вәй ль мьн һэгэр эз Мьзгинийе даннасин нәкьм! ¹⁷ У һэгэр мьн эв йәка бь һ'әмде хвә бькьра, һьнге хәлата мьне һәбуйа, ле эз ве йәке нә бь һ'әмде хвә дькьм, чьмки әва қө-льхәк ә ль мьн һатийә спартьне. ¹⁸ Ава иди чь йә хәлата мьн? Әв ә, кө эз даннасинийа хвәда Мьзгинийе бәһәқ бьдьм, изьна хвә Мьзгинидайнәда бь зора хвә пек нәйньм.

¹⁹ Р'аст ә эз жь һәр кәси аза мә, ле эз дйса хвә дькьмә хөламе һ'әмуя, вәки һе гәләка қазьнц кьм. ²⁰ Бона щьһуйа, дьбьмә ми-на щьһуйа, вәки щьһуйа қазьнц кьм. Ава готи бона йед бьн Қану-

на Мусада, дьбьмә мина йед бьн Қануне, вәки йед бьн Қанунеда қазьнц кьм (ле нә кө эз бьн Қанунеда мә). ²¹ Бона йед бе Қанун, дьбьмә мина йед бе Қанун, вәки йед бе Қанун жи қазьнц кьм (нә кө эз бе қануна Хвәде мә, ле эз бьн қануна Мәсйида мә). ²² Бона сьста дьбьмә мина сьста, вәки йед сьст қазьнц кьм. Бона һ'әмуя эз дьк'әвьмә һ'әле һәр кәси, вәки һәр дәрәщада бькарьбьм һьнәка хьлаз кьм. ²³ Ван һ'әму тышта эз иди бона Мьзгинийе дькьм, вәки эз бьбьмә һәвалп'аре дөа-дьроз-гед сәр ве.

²⁴ һун ньзаньн йед ләщмәй-данеда нә, һ'әму жи дьр'әвьн, ле т'әне йәк хәлате дьстинә? Оса бьр'әвьн, кө һун бьстиньн. ²⁵ Әвед кө дьк'әвьнә ләще, хвә һини гәләк тышти дькьн, вәки ве к'офийа^Ф кө дьч'ълмьсә бьстиньн, ле кьрьна мә бона к'офийа һ'әта-һ'әтайе йә. ²⁶ Бона ве йәке эз өса нар'әвьм ча-ва йед бемәрәм, йан жи бь к'өлма һәр'ьмә бе. ²⁷ Ле эз зордарийе қал-ьбе хвә дькьм у ве зәфт дькьм, кө нәбә хәлқе гази ләще кьм, ле әв хвәха жь дәст мьн һәр'ә.

Хвәде нәщер'ьбиньн, чава щьм'әта Исраеле^Ф щер'ьбанд

10 ¹ Нахвазьм хушк-бьрано, кө һун ньзаньбьн вәки кал-бавед мә һ'әму жи бьн сийа ә'врда бун у һ'әму жи Бә'ра Сор-р'а дәрбаз бун.[†] ² һ'әму жи т'әви Муса бунә йәк, ә'вр у бә'реда һа-

^{9:13} Дөбарәкьрьна Қануне 18:1. ^{9:14} Луқа 10:7-8. ^{10:1} Дәрк'әтн 13:21-22; 14:22-29.

т'нэ н'хөмандьне^ф. ³ h'эмуйа жи хут эw хварьна р'öh'ани хвар[†] ⁴ у h'эмуйа жи хут эw вэхварьна р'öh'ани вэхвар, чьмки жь wi Qэ-йаие р'öh'ани вэдъхварьн, Йе кө г'эви ван дьчу у эw Qэйа Мэсиh бу.[†] ⁵ Ле Хwэде гэлэкед жь ван бэ-гэм нэкьрн, лэма цьнйазед ван бэр'ийеда^ф хэр дэра к'эти ман.[†]

⁶ Иди эw тышт бона мэ бунэ мэсэлед готи, wэки эм навьжи-йа хwэ жь тыштед хьраб нэйньн, чава ван дьлнавьжи кьр.[†] ⁷ Нэ жи бьбьнэ п'утп'арьст, чава жь ван һнэк бун, бона к'ижана нввисар э: «Цьмэ'т р'унышт хварьн, вэхварьн, паше тэме хwэ хьраб кьрн, һэвр'а листьн».[†] ⁸ Нэ жи қавийе бькьн, чава жь ван һнэка қави кьр у р'ожэкеда бист у се h'эзар мэри к'эт'гн қыр' бун.[†] ⁹ Мэсиh* нэцер'ьбиньн, чава жь ван һнэка цер'ьбанд у бь мэ'ра хат'гнэ ледане мьр'н.[†] ¹⁰ У бина хwэ тэнг нэкьн, чава жь ван һнэка бин-тэнги кьрн у бь дэсте мьлйак'эте мьр'не к'ока ван хат.[†]

¹¹ Эв h'эму тышт чава мэсэлед готи дьхат'гнэ сэре ван, ле бона мэ кө эм ахьрийа ван дэwрада дьжин, чава ширэт хат'гнэ нввисаре. ¹² Аwa к'и дьфькьрэ кө эw мьфэр'м сэкьни йэ, бьра наш жь хwэ һэбэ кө нэк'эвэ. ¹³ Цер'ьбандь-

нед öса найенэ сэре wэ, пешт'ри ван цер'ьбандьнед кө тенэ сэре мэрьвед майин. Ле Хwэде амьн э, Эw наһелэ кө һун жь қэwата хwэ дэр бенэ цер'ьбандьне. Эwe цер'ьбандьнеда дәлилэке жи бь-кэ, кө һун бькарьбьн тэйах кьн.*

¹⁴ Аwa дәлалед мьн, жь п'ут-п'арьстийе бьр'эвьн. ¹⁵ Эз чава т'эви сэрwахта хэбэр дьдьм. һун хwэха бьд'нэ бэр h'эсаба, эз чь дьбежьм. ¹⁶ Эw к'аса Шива Хөдан, йа кө эм пе шькьрийе дьд'н, нэ һэлэқэтига хуна Мэсиh йэ? Эw нане кө эм кэрдькьн, нэ һэлэқэ-тига бэдэна Мэсиh йэ?[†] ¹⁷ Нанэк һэйэ, лэма эм h'эму жи бэдэнэк ьн, чьмки эм h'эму жи жь wi на-ни кэрдькьн.

¹⁸ Дина хwэ бьд'нэ цьмэ'та Ис-раеле: Эwed кө қөрбана дьхwьн, т'эви we п'ара горигэһе набьн?[†] ¹⁹ Бэле эз чь бежьм? Гэло п'ут жь хwэ тыштэк э, йан қөрбанед п'у-тар'а тенэ дайине бэрга тыштэки дьгьрн? ²⁰ На! Ле гот'на мьн эв э, кө эw тыштед п'утп'арьст дькь-нэ қөрбан, цьнар'а^ф дькьн, нэ кө Хwэдер'а. У эз нахwазьм кө һэлэ-қэтига wэ т'эви цьна һэбэ.[†] ²¹ һун нькарьн һн к'аса Хөдан вэхwьн, һн жи к'аса цьна. һун нькарьн һн жь сьфра Хөдан бьхwьн, һн жи жь сьфра цьна. ²² Йан эм бькьн

* 10:9 Нав һнэк дәстньвисарада аһа йэ: «Хөдан».

* 10:13 Аһа жи те фэмкьр'не: «Хwэде we бькэ кө һун тэйах кьн у бь ви аwайи һуне бькарьбьн жь we йэке хьлаз бьн».

10:3 Дэрк'эт'н 16:35. 10:4 Дэрк'эт'н 17:6; Жьмар 20:11. 10:5 Жьмар 14:29-30.

10:6 Жьмар 11:4. 10:7 Дэрк'эт'н 32:6. 10:8 Жьмар 25:1-18. 10:9 Жьмар 21:5-6.

10:10 Жьмар 16:41-49. 10:16 Мэтта 26:26-28. 10:18 Qануна К'аһинтийе 7:6.

10:20 Дөбарэкьр'на Qануне 32:17.

кө хирэта Ходан қабул нәкә?^{*} Чьма эм жь Ви қәватгър ын?

²³ Нәтийә готыне кә: «Һәр тышт әдәт ә», ле бәле һәр тышт нә к'ара ә. «Һәр тышт әдәт ә», ле һәр тышт ава нәкә. ²⁴ Нәбә кө йәк к'ара хвә быгәр'ә, ле йа һәвалә хвә.

²⁵ Чь кө қәсабханада те фьротане бьхвьн, пәй пьрс-пьрсйара нәк'әвьн, бона фькаркьрна исафе. ²⁶ Чава ньвисар ә: «Әрд хер у хьзнева йе Ходан ә». ²⁷ Нәгәр жь нәбауәра йәк вә т'әглиф кә у һун бьхвазьн һәр'ьн, чь бьднә бәр вә бьхвьн, пәй пьрс-пьрсйара нәк'әвьн, бона фькаркьрна исафе. ²⁸ (Ле һәгәр йәк вәр'а бежә: «Әва қөрбан ә», иди нәхвьн бона йе кө һун пе һ'әсандьн у бона фькаркьрна исафе. ²⁹ Готына мьн нә бона фькара исафа вә йә, ле йа һәвалә вә.) Чьма гәрәкә азайа мьн бона фькара исафа йәки майин бе ломәк'аркьрне? ³⁰ Нәгәр эз шыкьрийе дьдмә Хвәде дьхвьм, чьма бона ве йәке хәйба мьн дькьн, вәки эз шыкьрийа хвә Хвәде тиньм?

³¹ Ава һәгәр һун бьхвьн, вәхвьн, йан чь шыхөли кө һун бькьн, һәр тышти бона шыкьрдайина Хвәде бькьн. ³² Нә ныг бавежьнә бәр щьһуйа, нә бәр нәщьһуйа, нә жи бәр щьвина Хвәде, ³³ чава эз жи һәр алийава ль һ'әмуяа хвәш

тем у к'ара хвә нагәр'ьм, ле йа гәләка, вәки хьлаз бьн.

11 ¹ Ч'ә'в бьднә мьн, чава эз жи ч'ә'в дьдмә Мәсиһ.[†]

**Бона сәрньхамгьн
у сәрқотийе
дәма һ'әбандьнеда**

² Әз п'әйе вә дьдм, вәки һун һ'әму дәрәщада мьн бир тиньн у әв р'ав-р'ьзьмед кө мьн данә вә пек тиньн. ³ Ле эз дьхвазьм кө һун заньбьн вәки сәре һәр мери Мәсиһ йә, сәре жьне мер ә у сәре Мәсиһ Хвәде йә. ⁴ һәр мере кө сәрньхамти дәа йан п'әхәмбәртийе^ф дькә, әв сәре хвә бәһөрмәт дькә. ⁵ У һәр к'өлфәта кө сәрқот дәа йан п'әхәмбәртийе дькә, әв сәре хвә бәһөрмәт дькә. Әв дьбә мина йәкә п'ор'көр'кьри. ⁶ Ава готи, һәгәр к'өлфәт сәре хвә нәнъхемә, бьра п'ор'е хвә жи бьбьр'ә. Ле һәгәр к'өлфәтер'а ә'йб ә, кө п'ор'е хвә бьбьр'ә йан бьдә бәр дузан, кө өса йә бьра сәре хвә бьньхемә. ⁷ Нә щайиз ә мер сәре хвә бьньхемә, чьмки әв сурәт у р'умәта Хвәде йә, ле жьн р'умәта мер ә. ⁸ (Чьмки нә кө мер жь жьне йә, ле жьн жь мер ә ⁹ у мер бона жьне нәхөльқи, ле жьн бона мер.) ¹⁰ Бона ве йәке гәрәкә к'өлфәт сәре хвә бьньхемә, чава

^{*} **10:22** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Йан эм бькьн кө һелане бьднә к'өмр'әшийа Ходан», ава готи «хирәта Ходан». Хирәта Ходан р'өһ'ани те фә'мкьрне. Пәймана^ф Квьнда, гава щьмә'та Хвәде дәст жь Хвәде к'ьшанд у п'ут һ'әбандьн, әв өса дьһатә һ'әсабе чава жьна йәки ч'ә'в бәр'дабә мерәки дьн. һосейа 2:2-13; Йеремийа 3:6-10, 20.

10:26 Зәбур 24:1; 50:12; 89:11. **11:1** Корынт'и I, 4:16; Филипи 3:17. **11:8** Дәстпәбун 2:18-23.

нишана бьн h'окөмда, бона мьл-йак'этед кө дьбиньн.* ¹¹ Ле бэле йэктийа Хөданда нэ жьн бе мер дьбэ, нэ жи мер бе жьн. ¹² Чьмки чава жьн жь мер э, өса жи мер жь жьне йэ, ле h'эму жи жь Хwэде нэ.

¹³ Hун хwэха бьдьнэ бэр h'ьша, гэло жь к'олфэте дьк'эвэ, wэки сэррот бэр Хwэде дөа бькэ? ¹⁴ Нэ г'эбийэт жи wэ hin дькэ, кө п'ор'е дьреж р'эwша мер давежэ? ¹⁵ Ле р'эwша жьне п'ор'е дьреж э, чьмки эw п'ор' жер'а бона ньхамтгыне hatийэ дайине. ¹⁶ Ле hэгэр йэк бьхwазэ ве йэкер'а бьк'эвэ дэ'we, э'дэтэки мэйи дьн г'өнэ у нэ жи йе цьвинед Хwэде.

Шива Хөдан

(*Матта 26:26-29;*

Маркос 14:22-25; Луца 22:14-20)

¹⁷ Ле ве т'эмийеда эз п'айе wэ надьм, чьмки гава hун дыщьвьн, эw набэ к'ара wэ, ле зийана wэ. ¹⁸ Бэри hэр тышти, эз дьбьнем, гава кө hун дыщьвьнэ цьвине, нава wэда дьбэ дөтирэти у кем-зедэ эз баwэр дькьм. ¹⁹ Бэле, э'сэйи дөтирэти we бьк'эвэ нава wэ, wэки йед нава wэдайэ жьбарэ к'ьфш бьн. ²⁰ Аwa hун кө дыщьвьнэ щики, эва набэ шива Хөдан кө hун дьхwьн, ²¹ чьмки гава hэр йэк жь wэ дьхwэ, h'эщэ-h'эща wi йэ сэр шиве дьк'эвэ. Йэк бьр'чи дьминэ у йе дьн к'эфхwэш дьбэ. ²² Чьма

малед wэ г'өнэнэ, кө hун wанда бьхwьн у вэхwьн? Йан чьма цьвина Хwэде беhөрмэт дькьн у дэсттэнга дьдьнэ шэрме? Эз чь wэр'а бежьм? П'айе wэ бьдьм бона ве йэке? Эз ве йэке нькарьм!

²³ Мьн эв йэк жь Хөдан станд у да wэ, кө Хөдан Иса we шэва кө hatэ нэмамкьрьне, нан hьлда ²⁴ шькьри да, кэркьр у гот: «Эва бэдэна Мьн э бона wэ. Ве йэке бона биранина Мьн бькьн». ²⁵ Öса жи к'ас пэй шивер'а hьлда у гот: «Эва к'аса пэймана^ф ну йэ, пе хуна Мьн гьредайи. Ве йэке бона биранина Мьн бькьн, чь цар гава hун же вэхwьн». ²⁶ hэр цар, гава hун ви нани бьхwьн у жь ве к'асе вэхwьн, мьрьна Хөдан бькьнэ дэнги, h'эта hatьна Wi.

²⁷ Аwa к'и бь нэлайици нане Хөдан бьхwэ йан к'аса Wi вэхwэ, we дэйндаре бэдэн у хуна Wi бэ. ²⁸ Лэма бьра мэрьв пешийе дьле хwэ бьньher'э у паше жь wi нани бьхwэ у жь we к'асе вэхwэ. ²⁹ Чьмки к'и бьхwэ у вэхwэ у фэ'мина бэдэна Хөдан* ньзаньбэ, эw диwана хwэ дьхwэ у вэдьхwэ. ³⁰ Лэма жи нава wэда гэлэк нэхwэш у хwэйзэдэ hэнэ у hьнэк жи мьрьнэ. ³¹ Ле hэгэр мэ диwана хwэ бькьра, диwана мэйе нэhата кьрьне, ³² ле гава диwана мэ бьбэ, эм жь Хөдан тенэ ширэткьрьне, wэки диwана мэ т'эви дьнийайе нэбэ.

* **11:10** Аha жи те фэ'мкьрьне: «Бона ве йэке у бона мьлйак'этед кө дьбиньн, гэрэке к'олфэт сэргьредайи бэ, чава нишана кө h'окөме we hэйэ дөа у п'ехэмбэртийе бькэ».

* **11:29** Нав hьнэк дэстньвисарада дэwса «бэдэна Хөдан» т'эне «бэдэн» hэйэ.

11:24-25 Луца 22:18-19.

³³ Аwa хушк-бърайед мьн, гава бона шива Ходан быцьвьн, нивийа хэвдö бьсэкьнн. ³⁴ Ле хэгэр йэк бър'чи йэ, бьра мала хwэда бьхwэ, кө нэбэ, гава хун быцьвьн, диwane сэр хwэда биньн. Бона пьрсед ма-ийн, гава бем эзе хьнге сафи кьм.

П'ешк'ешед Р'öһ'e^ф Пироз

12 ¹ Ле ньна чь жь п'ешк'ешед Р'öһ'ани дьк'эвэ хушк-бьрано, эз нахwазьм кө хун нэзан бьн. ² Wэва э'йан э гава хун п'утп'арьст бун, хун öса пэй п'утед кэр'э лал к'этьбун, хэр алийава к'этьбунэ бьн қолед ван. ³ Бона ве йэке жи эз wэр'а дьбежьм, т'ö кэс т'өнэ кө бь р'ебэрийа Р'öһ'e Хwэде хэбэр дэ у бежэ: «Бьра ньфьр' ль Иса бэ». У кэсэк жи нькарэ бежэ: «Иса Ходан э», хэгэр нэ бь р'ебэрийа Р'öһ'e Пироз.

⁴ Аwa щур'э-щур'э п'ешк'ешед Р'öһ'ани хэнэ, ле хут дайина ви Р'öһ'и нэ, ⁵ щур'э-щур'э қöльх жи хэнэ, ле хэма ви Ходанир'а қöльх дькьн, ⁶ öса жи щур'э-щур'э карин хэнэ, ле хут эw Хwэде йэ, кө ван дайинада карине дьдэ хэр кэси. ⁷ Ле хэр кэсир'а Р'öһ' бона к'ара х'эмуйа хöйа дьбэ. ⁸ Йэкир'а жь Р'öһ' хэбэра сэрвахтийе те дайине, йэкир'а хэбэра занэбуне хут жь ви Р'öһ'и, ⁹ йэки дьнр'а бавэри^ф хут жь ви Р'öһ'и, йэки дьнр'а

п'ешк'ешед нэхwэш-қэнщкьрьне хут жь ви Р'öһ'и, ¹⁰ йэки дьнр'а қəwат, wэки к'эрэмэта бькэ, йэки дьнр'а п'ехэмбэрти*, йэки дьнр'а ф'эмина кө р'öһ'а жь хэв дэрхэ, йэки дьнр'а зьманед хэриб, йэкир'а жи щьровэкьрьна ван зьмана. ¹¹ Эв х'эму жи хут Хwэха эw Р'öһ' дькэ у хэр кэсир'а башқэ-башқэ п'арэвэдькэ, чава кө дьхwазэ.

Бэдэн йэк э, эндэм гэлэк ьн

¹² Чава бэдэн йэк э, ле гэлэк эндэмед we хэнэ, у эндэмед бэдэне кө гэлэк ьн, ле диса жи х'эму хэвр'а бэдэнэк ьн, öса жи Мэсиһ йэ. ¹³ Р'аст öса жи йэктийа Р'öһ'экида эм х'эму натьнэ ньхөмандьне^ф, кө бьбьнэ бэдэнэк, хьн щьһу хьн нэщьһу, хьн хöлам хьн аза у эм х'эму жи жь ви Р'öһ'и данэ вэхwарьне.

¹⁴ Бэле бэдэн нэ т'эне эндэмэк э, ле жь гэлэка йэ. ¹⁵ Хэгэр ньг бежэ: «Эз нэ жь бэдэне мэ, чьмки эз нэ дэст ьм», гэло эва мэ'ни йэ, кө эw нэ жь бэдэне йэ? ¹⁶ У хэгэр гöһ бежэ: «Эз нэ жь бэдэне мэ, чьмки эз нэ ч'эв ьм», гэло эва мэ'ни йэ, кө эw нэ жь бэдэне йэ? ¹⁷ Хэгэр т'эмамыйа бэдэне ч'эв буйа, ле бьхистьне ль к'ö буйа? хэгэр х'эму бэдэн гöһ буйа, бинһьлда-не ль к'ö буйа? ¹⁸ Ле р'аст Хwэде эw эндэм йэк-йэк бэдэнэкеда щи

* 12:10 К'ьтеба^ф Пирозда у илаһи нава ве нэ'ма Павлосда, хэбэра «п'ехэмбэрти» фьрэ те фэ'мкьрьне. Йе кө п'ехэмбэртиге дькэ, эw бь р'ебэрийа Р'öһ'e Пироз готьнэкэ жь Хwэде э'лами мэрьва дькэ. Чава Павлос Корьнт'и I, 14:3-да дьбежэ, йе кө п'ехэмбэртиге дькэ, бавэрийа мэрьва ава дькэ, дьл дьдэ бэр ван у бэр дьле wанда те. Иди п'ехэмбэрти нэ т'эне бона тыштед кө he нэқэвьми йэ.

12:4-12 Р'омайи 12:4-8.

кьрын, чава Ви хвэст. ¹⁹ Һэгэр һ'эму эндэмэк буна, бэдэне ль к'ө буйа? ²⁰ Ле р'аст ньна эндэм гэлэк ын, ле бэдэн йэк э.

²¹ Ч'э'в нькарэ бежэ дэст: «Тө кери мын найейи!» У нэ жи сэри ньгар'а дыкарэ бежэ: «һун кери мын найен!» ²² Ле сэрда эв эндэмед бэдэнейэ кө сьст к'ьфш дьбын, эв һе фэрз ын ²³ у эв эндэмед бэдэнейэ бекэдър тенэ һ'эсабе, эм һе қадьре ван заньн у йед э'йбэ нава веда, эм һе бы т'эрбэт дньхемьн, ²⁴ ле эндэмед мэйэ беэ'йб нэ һ'эwще we йэке нэ. Ле Хвэде бэдэн һэвва кър, кө йе бекэдър һе қадър быстинэ, ²⁵ вэки д'огирэти нэк'эвэ нава бэдэне, ле һ'эму эндэм жь һэвдөр'а шэват бын. ²⁶ Лэ-ма, гава эндэмэк еше дык'ышинэ, һ'эму эндэм һэвр'а дешьн, ле гава эндэмэк те пэсьндайине, һ'эму эндэм т'эви we ша дьбын.

²⁷ Аwa һун бэдэна Мэсирһ нэ у һэр йэк жь wэ эндэмэки бэдэна Ви йэ. ²⁸ У Хвэде пешийе һьнэк щьвинеда кьрынэ шанди, йа д'ода п'ехэмбэр^ф, йа сьсийа дэрсдар, паше йед к'эрэмэткър, пэйр'а йед хwэйе п'ешк'ешед нэхwэш-қэнщкьрыне, к'омэкдарийе, сэ'витийе у йед зьманед хэриб.[†] ²⁹ Чьма һ'эму шанди нэ? Чьма һ'эму п'ехэмбэр ын? Чьма һ'эму дэрсдар ын? Чьма һ'эму к'эрэмэта дькьн? ³⁰ Чьма һ'эму хwэйе п'ешк'ешед нэхwэш-қэнщкьрыне нэ? Чьма һ'эму бы зьманед хэриб хэбэр дьдьн? Чьма һ'эму зьмана шьровэдькьн? ³¹ Дэ

һун һ'эйра п'ешк'ешед һе мэзында бын.

Ле эзе р'екэ һэрэ қэнщ жи нишани wэ кьм.

Һ'эзкьрын

13 ¹ Һэгэр эз бы зьманед мэрва йан мьлйак'эта хэбэр дьм, ле дьле мында һ'эзкьрын т'өнэбэ, эзе быбьмэ мина ви зэнгьле кө дькэ зьнгин йан жи болмед сьфьрэ кө дькьнэ шьнгин. ² Һэгэр п'ешк'еша п'ехэмбэртийе мынр'а һэбэ у сэр һ'эму сөр'а вэбьм, һ'эму занэбуне фэ'м быкьм у һэгэр баwэрийа мын жи һақас һэбэ, һ'эта ч'ийа жи жь щи быг'өһезьм, ле һ'эзкьрын дьле мында т'өнэбэ, эз нэ т'ө тышт ьм.[†] ³ У һэгэр һэбука хwэ пева бэлайи бэлэнгаза кьм у бэдэна хwэ жи быдьмэ дэр бона шэwьтандьне, ле һ'эзкьрын дьле мында т'өнэбэ, т'ө к'ар нагьһижэ мын.

⁴ Һ'эзкьрын думькдьреж у шьрын э, һ'эзкьрын һ'эвсудийе накэ, һ'эзкьрын к'өбар набэ, п'ышка хwэда наwэрьмэ, ⁵ беп'эргал ни-нэ, йа хwэ нагэр'э, зу һерс нак'эвэ, к'ине нажо, ⁶ дьле хwэ ль нэһэқийе ша накэ, ле р'астийер'а ша дьбэ. ⁷ Һ'эзкьрын һэр гав дадьхэ, һэр гав баwэр дькэ, һэр гав хwэйгөман э, һэр гав сэбьр дькэ.

⁸ Һ'эзкьрын т'ө щар к'өта набэ. Һэгэр п'ехэмбэрти һэбын, we бэтал бын, һэгэр зьманед хэриб һэбын, we дэнгед ван бенэ бьр'ине, һэгэр занэбун һэбэ, we дэрбаз бэ һэр'э.

12:28 Әфәси 4:11. 13:2 Мәтта 17:20; 21:21.

⁹Бале эм жь п'ър'и-һьндьки заньн у жь п'ър'и-һьндьки п'ехэмбэртийе дыкьн. ¹⁰Ле гава к'амьлти бе, һьнге нэк'амьлти we дэрбаз бэ һэр'э.

¹¹Гава эз зар' бум, мын мина зар'а хэбэр дьда, мина зар'а дьфь-кьрим, мина зар'а дьда бэр һ'эсеб. Гава эз мэзын бум, эв тыштед зар'отийе мын жь хвэ дур хьстын.

¹²Ньһа эм чава қарэт'уки нэйнькеда дьбиньн, ле һьнге эме р'у бы р'у бьбиньн. Ньһа эз жь п'ър'и-һьндьки заньм, ле һьнге эзе т'ам нас быкьм, чава эз һатьмэ наскьрыне.

¹³Ава ньһа эв һәрсек дьминьн: Бавэри, гөман у һ'эзкьрын. Ле һ'эзкьрын сэр ванр'а йэ.

Бона п'ешк'ешед

Р'өһ'е Пироз:

П'ехэмбэрти у зьманед хэриб

14 ¹Дэмана һ'эзкьрынеда бьн у һ'эйра п'ешк'ешед р'өһ'анида бьн, илаһи п'ехэмбэртикьрыне. ²Әwe кө бы зьмане хэриб хэбэр дьдэ, эв нэ кө мерьвр'а хэбэр дьдэ, ле Хвәдер'а, чьмки кәсәк Wi фә'м накә. Әв бы қәwата Р'өһ' сөр'а дьбежә. ³Ле бәле йе кө п'ехэмбэртийе дыкә, эв мерьвр'а хэбэр дьдә, бавэрийа ван ава дыкә, дьл дьдә бэр ван у бэр дьле ванда те. ⁴Әwe кө бы зьманед хэриб хэбэр дьдә, т'әне бавэрийа хвә ава дыкә, ле әwe кө п'ехэмбэртийе дыкә, щьвине пева ава дыкә. ⁵Эз дьхwазьм кө һун һ'эму жи бы зьманед хэриб хэбэр дьн, ле эз һе дьхwазьм кө һун п'ехэмбэртийе быкьн, чьмки йе п'ехэмбэртийе дыкә, жь йед бы зьманед хэриб хэбэр дьдә четьр э,

пештьри wi wәхте кө те шьровә-кьрыне, wәки щьвин бе авакьрыне.

⁶Ава хушк-бьрано, һәгәр эз бемә щәм wә бы зьманед хэриб хэбэр дьм, эзе чь к'аре бьдьмә wә? Т'ө к'аре надьм һәгәр эз ә'йангийе, йан занәбуне, йан п'ехэмбэртийе, йан һинкьрыне wәр'а нэйньм? ⁷Һа-щәтед нәбинбәрә кө дәнг дәрдьхьн, әм бежьн бьлур бә, йан чәнґ^ф, һәгәр дәнге ван жь һәв дәрнәхьн, we чава бьзаньбьн әw мьqаме бьлуре йә, йан йе чәнг ә, кө те лехьстыне? ⁸Йан жи, һәгәр бор'и дәнгәки нәнас дәрхә, к'е we к'аре хвә ль шер' быкә? ⁹Оса жи һун, һәгәр бы зьмен хэбәрәкә фә'мдари нәбежьн, we чава бьзаньбьн һун чь дьбежьн? Хэбәрдана wәйе мина байе сар бә. ¹⁰К'ьфш ә кө дьнйайеда чьqас щур'ә-щур'ә зьман һәнә, ле жь ван йәк жи бе фә'мин нинә. ¹¹Ле, һәгәр эз зьманәки фә'м на-кьм, эз бона йе wi зьмани хэбэр дьдә хэриб ьм у йе хэбэр дьдә жи бона мын хэриб ә. ¹²Оса жи һун кө һ'эйра п'ешк'ешед р'өһ'анида нә, нава ван п'ешк'ешада һе пешда һәр'ьн, к'ижан щьвине ава дыкьн.

¹³Бона we йәке әwe кө бы зьманед хэриб хэбэр дьдә, бьра дөа быкә кө шьровәкә жи. ¹⁴Чьмки гава эз бы зьманед хэриб дөа дыкьм, әw р'өһ'е мын дөа дыкә, ле һ'ыше мында тышт р'унани. ¹⁵Эз чь быкьм? Эзе һьн бы р'өһ'е хвә дөа быкьм, һьн жи бы һ'ыше хвә, һьн бы р'өһ'е хвә бьстьрем, һьн жи бы һ'ыше хвә. ¹⁶Һәгәр тө бы р'өһ'е хвә шькьрийе бьди, әwe кө мина нәзана сәкьни йә, we чава р'азидарийа

гэр'а қайл бә бежә: «Амин^ф»? Әв
қәт фә'м накә жи, тә чь дьбежи.
¹⁷ Бәле тә р'әнд р'әзибуне дьди, ле
бавәрийа йе дьн найе авақьрыне.

¹⁸ Әз жь Хвәдеје хвә р'әзи мә,
кә жь вә һ'әмуя зә'фтьр бь зьма-
нед хәриб хәбәр дьдъм. ¹⁹ Ле бәле
щывинеда әз һе дьхвазьм пенц
хәбәрәд фә'мдари бежъм, вәки
һнәкед дьн жи һин бькьм, нә кә
бь һ'әзара хәбәрәд хәриб.

²⁰ Хушк-бьрано, һ'әше хвәда
зар' нибьн! һндава хьрабийеда
мина зар'а бьн, ле һ'әше хвәда гь-
ишти бьн. ²¹ Қанунеда ньвисар ә:

«Әзе бь мәрвевд хвәйе
зьманед хәриб у заред
хәриба ве щьмә'тер'а
хәбәр дьм,

ле бәле we һынге жи
гөһдарийа Мьн нәкьн,
Хөдан дьбежә».[†]

²² Ава п'ешк'еша зьманед хәриб ни-
шанәк ә, нә кә бона бавәрмәнда,
ле бона нәбавәра у п'ехәмбәрти
жи нә кә бона нәбавәра йә, ле бона
бавәрмәнда.* ²³ һәгәр т'әмамийа
щывине пева быщывә у һ'әму жи
зьманед хәриб хәбәр дьн, һынге һь-
нәкә нәзан йан нәбавәр бьк'әвьнә
һндөр', we нәбежьн: «Әвана дин
бунә»? ²⁴ Ле һәгәр һ'әму жи п'ехәм-
бәртие бькьн, һынге йәки нәба-
вәр йан нәзан бьк'әвә һндөр', we
жь һ'әму готьнед ван хвә мькөр'

бе у бе гөнәк'арқьрыне^ф, ²⁵ сөр'ед
дыле вида жи we бенә ә'йанқьры-
не у дәвәр'у ль бәр Хвәде бьк'әвә,
Ви бьһ'әбинә у дәнг һьлдә бежә:
«Р'әсти жи Хвәде нав вәда йә!»

Ә'рф-ә'дәтед щывине

²⁶ Әм иди чава бькьн гәли
хушк-бьра? Гава һун дьщывьнә
щики, һәр кәсе жь вә чи ви һә-
бә, һәгәр стьран бә, һинқьрын бә,
ә'йанти бә, хәбәрдана зьманед
хәриб бә, шьровәқьрына зьманед
хәриб бә, бьра һ'әму жи бона ава-
буна щывине бьн. ²⁷ һәгәр йәк бь
зьмане хәриб хәбәр дьдә, бьра
дөдө бьн, йан йа лапә зә'ф сьсе,
ле бьра йәк пәй йәкир'а хәбәр дә у
йәк жи шьровәкә. ²⁸ Ле һәгәр кәсәк
т'өнә кә шьровәкә, бьра әв щь-
винеда дәнге хвә нәкә, т'әне бәр
хвәда Хвәдер'а хәбәр дә. ²⁹ У жь
п'ехәмбәра жи бьра дөдө бьн, йан
йа лапә зә'ф сьсе хәбәр дьн у йед
дьн бьра ә'нәнә кьн. ³⁰ Ле һәгәр ль
бәр йәки жь нава р'уныштиа жи
тыштәк вәбә, иди бьра йе ә'wльн
дәнге хвә бьбьр'ә. ³¹ Чьмки һун
һ'әму жи, йәк пәй йәкир'а дька-
рын п'ехәмбәртие бькьн, вәки
һ'әму жи һин бьн у һ'әму жи дьл
бьстиньн. ³² У р'өһ'ед п'ехәмбәра
бьн сә'витийа п'ехәмбәрада нә,
³³ чьмки Хвәде нә Хвәдеје беп'әр-
галие йә, ле Йе ә'дьлайийе йә.

* **14:22** Хәбәра «нишан» ль вьр бь дө щур'а те фә'мқьрыне, к'ар у зьрар. П'ехәмбәрти
нишанәкә к'ар ә бона бавәрмәнда, чьмки пе we бавәрийа ван те шьдандьне, к'аре
дьк'әвьн. Ле хәбәрдана бь зьманед хәриб бона нәбавәра нишанәкә зьрар ә, чьмки
фә'м накьн, к'аре нак'әвьн.

14:21 Ишайа 28:11-12; Дөбарәқьрына Қануне 28:49.

Чава нава һ'эму щьвинед щьм-э'та Хвәдеда,*³⁴ бьра жьнед вә щьвинеда хвә кәр' кьн, чьмки изьна ван т'өнә хәбәр дьн, ле бьра гөһ-дар бьн, чава Қанун жи дьбежә.³⁵ Ле һәгәр әв тыштәки дьхвазьн бьзаньбьн, бьра ль мале жь меред хвә бьпьрсьн, чьмки нә щайиз э кө жьн щьвинеда хәбәр дә.

³⁶ Т'ө хәбәра Хвәде жь вә дәрк'әт? Йан т'әне гьһиштә вә?³⁷ һәгәр йәк дьфькьрә, кө хвәха п'ехәмбәр э йан р'өһ'ани йә, бьра заньбә чь кө мьн вәр'а ньвисин, т'әмийа Хөдан э.³⁸ Ле һәгәр йәк гөһ надә ван тышта, хун жи гөһ нәдьнә ви.

³⁹ Ава хушк-бьрано, һ'әйра п'е-хәмбәртикьрьнеда бьн у дәнге йед бь зьманед хәриб хәбәр дьдьн нәдьнә бьр'ине.⁴⁰ Т'әне һәр тышт бьра бь т'әрбәт, щи бь щи у мақули бә.

Р'абуна Мәсиһә жь мьрьне

15¹ Эз we Мьзгинийе^ф дьхвазьм биньмә бира вә хушк-бьрано, йа кө мьн вәр'а даннасин кьр у вә қәбул кьр, сәр we жи сәкьнинә.² Бь we жи хун хьлаз дьбьн, һәгәр we хәбәре, йа кө мьн вәр'а даннасин кьр, қәвин бьгьрын. һәгәр на, бавәрийа вәйе бадихәва бә.

³ Мьн әв йәка сәр һәр тышти-р'а, чава станд, өса жи да вә, кө

Мәсиһ бона гөнәйед мә мьр, ль гора ньвисара^{† 4} у һатә дәфьнкьрьне, р'ожа сьсийа Әв Хвәдеда жь мьрьне р'абу ль гора ньвисара,^{† 5} Пәтрүсва* хөйа бу, пәйр'а һәр донздәһ шандийава.^{† 6} Паше царәкер'а пенсьд хушк-бьрайи зедәтърва хөйа бу, жь ван гәләк һ'әта ньһа сах ьн, ле һьнәк жи мьрьнә.⁷ Паше Ақубва^ф хөйа бу, пәйр'а һ'эму шандийава.

⁸ Ахьрийе, пәй һ'эмуийар'а мьн-ва хөйа бу, чава йәки нә сәре хвә жь дийа хвә буйи.^{† 9} Чьмки эз жь шандийа йе һәри паш ьм, кө нә лайиқ ьм шанди жи бемә готьне, чьмки мьн щьвина Хвәде зеранд.^{† 10} Ле эз бь к'әрәма Хвәде мә чь жи һәмә у к'әрәма Ви кө бь мьнр'а йә, бош-бәтал нибу. Ле сәрда эз жь ван һ'эму шандийа зә'фтьр хәбьтим у нә кө эз бум, ле к'әрәма Хвәдейә кө бь мьнр'а йә.¹¹ Ава һәгәр эз бьм, йан әв бьн, әм һ'эму жи аһа даннасин дькьн у вә аһа жи бавәр кьрийә.

Р'абуна бавәрмәндайә жь мьрьне

¹² Ава һәгәр әм даннасин дькьн, кө Мәсиһ жь мьрьне р'абуйә, чава жь вә һьнәк дьбежьн, кө р'абуна^ф мьрийа т'өнә?¹³ һәгәр р'абуна мьрийа т'өнә, кө өса йә Мәсиһ жи жь мьрьне р'анәбуйә.

* 14:33 Аһа жи те фә'мкьрьне кө әв хәбәр «чава нава һ'эму щьвинед щьмә'та Хвәдеда» р'еза 33-ва гьредайи йә, нә кө р'еза 34-ва. Ава готи әв те фә'мкьрьне чава фькьрәкә хвәсарехвә йә: «Нава һ'эму щьвинед щьмә'та Хвәдеда аһа йә».

* 15:5 Бь йунани хәбәр бь хәбәр «Кифас» э. Бьхуньн Йүһ'әнна 1:42.

15:3 Ишайа 53:5-12. 15:4 Зәбур 16:8-10. 15:5 Луқа 24:34-36; Мәтта 28:16-17; Марқос 16:14; Йүһ'әнна 20:19. 15:8 К'аред Шандийа 9:3-6. 15:9 К'аред Шандийа 8:3.

14 У һэгэр Мәсһиһ жь мьрьне р'анэбуйя, кө өса йә даннасинийа мә жи бош-бәтал э у бавәрийа вә жи бош-бәтал э. 15 У эме жи бьбьнә шә'дед Хвәдейә дәрәw, чьмки мә бона Хвәде шә'дәти да, кө Әви Мәсһиһ жь мьрьне р'акьр, ле һэгэр мьрийе р'анэбьн, кө өса йә Әw жи жь мьрьне р'анэкьрийә. 16 Чьмки һэгэр мьрийе р'анэбьн, кө өса йә Мәсһиһ жи жь мьрьне р'анэбуйя. 17 У һэгэр Мәсһиһ жь мьрьне р'анэбуйя, wәки өса йә бавәрийа вә бадһһәwа йә, һәла һе һунә нава гөнәйед хвәда нә 18 у әwед бавәрийа Мәсһиһда жи мьрьнә онда бунә. 19 һэгэр т'әне әм бона ве жийине гөмана хвә Мәсһиһ тиньн, кө өса йә әм жь һ'әму мәрьва мәр'ьмтър ьн.

20 Ле р'аст Мәсһиһ жь мьрьне р'абуйя, чава бәре^ф дәрәмәта пешьн жь нава мьрийа р'абуйи. 21 Мьрьн р'уйе мәрвьәкида бу, бь мәрвьәки жи we р'абуна мьрийа бьбә. 22 Чава һ'әмуйед жь Адәм^ф буйи дьмьрьн, өса жи һ'әмуйед жь Мәсһиһ буйи we сах бьн. 23 Ле һәр кәс дора хвәда: Пешийе Мәсһиһ чава бәре дәрәмәта пешьн, паше йед п'ара Мәсһиһ, вәхте һатьна Wiда. 24 һьнге ахьри we бе, гава к'ока һәр сәрwertийе, һ'өкөмәтийе у qәwа-те бинә у п'адшатийе бьдә дәсте Бав Хвәде. 25 Чьмки Әw гәрәке п'адшатийе бькә, һ'әта кө Хвәде һ'әму дьжмьна бькә бьне п'ийед

Wi.[†] 26 Дьжмьне хьлазийе кө we к'оке ле бинә, мьрьн хwәха йә, 27 чьмки ньвисар дьбежә: «Хвәде һәр тышт бьне п'ийада ельми^ф Wi кьр». Ле гава те готьне «һәр тышт» ельми Wi кьр, фә'мдари йә, пештьри wi Хвәдейи, Йе кө һәр тышт ельми Wi кьр.[†] 28 У гава һәр тышт ельми Wi бьн, һьнге Көр' Хwәха жи we ельми wi Хвәдейи бә, Йе кө һәр тышт ельми Wi кьр, wәки һәр тыштида Әw бьбә Хвәдейе һәр тышти.

29 Wәки дьн готи, әwед кө бо-на мьрийа тенә ньхөмандьне we чь бькьн? һэгэр мьрийе т'ө цар р'анэбьн, иди чьма бона мьрийа тенә ньхөмандьне? 30 Чьма әм жи һәр гав хwә давежьнә сәр села сор? 31 Әw фьр'наqбуна мьн шә'дә йә, хушк-бьрано, йа кө эз пе wә фьр'наq дьбьм йәктийа Мәсһиһ Исайе Хөдане мәда, эз һәр р'ож дәст жь ә'мьре хwә дьк'ьшиньм. 32 Дә иди чьма мьн Әфәседа шәр'е хwә т'әви мәрвьед мина сә'ва кьр, һэгэр р'абуна мьрийа we т'өнәбә? Дә «әм бьхwьн-вәхwьн, чьмки әме сьбе бьмьрьн»,[†] чава һьнәк дьбежьн. 33 Нәхапьн! «һәвалтийа хьраб мәрвье хwәйп'әргал хьраб дькә»*. 34 Р'аст бьфькьрьн, сәр һ'ьше хwәда wәрьн, иди гөнә нәкьн, чьмки һьнәк жь wә һе Хвәде нас накьн, эз ве йәке дьбежьм, кө һун шәрм бькьн.

* 15:33 Әва готьнәкә йәки йунан э, наве wi «Мәнандәр», бәри Иса жь сала 342-а һ'әта сала 291-е һәбу.

**Qальбе нуйи
пэй р'абуна мьрнер'а**

³⁵ Ле бале йэке бежэ: «Мьри ча-
wa дькарьн р'абьн у қальбе ване
чава бэ?» ³⁶ Сэре ақыл! Әw т'охьме
кө тō дьчини, һ'эта «нәмьрә» жи-
йинер'а шин набә. ³⁷ У әw тыште
кө тō дьчини, нә кө wi қальби
дьчини, к'ижан кө we быгънижә,
ле һ'эбэкә садә йә, мәсәлә гәнъм,
йан жи жь т'охьмед майин. ³⁸ У
Хwәде қальб дьдә wi т'охьми,
чава кө дьхwазә у һәр т'охьмәк
қальбе хwә дьстинә. ³⁹ һ'әму қал-
льбе хун-гошт нә мина һәв ьн,
қальбе мерьв башқә йә у қальбе
һ'әйвен башқә, йе гәйрәда башқә
йә, йе мә'сийа жи башқә. ⁴⁰ Qаль-
бед ль ә'змен жи һәнә, қальбед
ль дьне жи һәнә, ле р'әwша йед
ә'змен башқә йә у йед дьне башқә.
⁴¹ Р'әwша тә'вә башқә йә, р'әwша
һиве башқә у р'әwша стәйрка жи
башқә йә у һәр стәйркәк бь р'әw-
ша хwә жь һәв тенә фьрқиқырьне.
⁴² Бь ви авайи жи р'абуна мьрийа
йә: Qальбе дерьс те чандьне, йе
нәдерьс we р'абә. ⁴³ Әw бер'әwш те
чандьне, бь р'әwше we р'абә, әw
бет'ақәтийе те чандьне, бь қәwате
we р'абә. ⁴⁴ Qальбе бинбәр те чан-
дьне у қальбе р'өһ'ани we р'абә.

Чава кө қальбе бинбәр һә-
йә, өса жи қальбе р'өһ'ани һәйә.
⁴⁵ Аһа жи ньвисар ә: «Мәрьве пе-
шьн Адәм^ф, бу бинбәрәки сах»,[†]
ле Адәме пашьн бу р'өһ'әки жи-
йиндайине. ⁴⁶ Ле бале пешийе йе
р'өһ'ани нәбу, ле йе бинбәр, паше

йе р'өһ'ани. ⁴⁷ Мәрьве ә'wльн жь
хwәлийа әрде бу, мәрьве дōда жь
ә'змен бу. ⁴⁸ Чава йе жь хwәлийе бу,
өса жи йед жь хwәлийе нә, чава
йе жь ә'змен ә, өса жи йед жь ә'з-
мен ьн. ⁴⁹ У мә чава кьрасе йе жь
хwәлийе ль хwә кьрийә, әме өса
жи кьрасе йе жь ә'змен ль хwә кьн.

⁵⁰ Готьна мьн әв ә хушк-бьрано,
wәки хун у гошт ль П'адшатийа
Хwәде нькарьн war бьн, нә жи
дерьсбун we ль нәдерьсбуне war
бә. ⁵¹ К'а бьбьһен, әз сөр'әке wәр'а
бежьм: Әм һ'әмуийе нәмьрьн, ле әм
һ'әмуийе жи бенә гөһастьне,[†] ⁵² ньш-
кева, чава ч'ә'ве хwә быгъри-вәки,
дәма бор'ийа ахьрийе бе ледане.
Чьмки гава бор'и бе ледане, мьри
we нәдерьсбуйи р'абьн, әме жи бе-
нә гөһастьне. ⁵³ Чьмки гәрәке әви
дерьс нәдерьсийе ль хwә wәргьрә
у әви мьри нәмьрийе ль хwә wәр-
гьрә. ⁵⁴ Ле гава әви дерьс нәдерь-
сийе ль хwә wәргьрә у әви мьри
нәмьрийе ль хwә wәргьрә, һьнге
әw готьне бе сери, кө ньвисар ә:

«Сәрк'әтьне мьрьн һ'уфи хwә
кьр».[†]

⁵⁵ «Мьрьн, к'ане қиле жә'ра тә?

Мьрьн, к'ане сәрк'әтьна тә?»[†]

⁵⁶ Қиле мьрьне гөнә йә у қәwата
гөнә жь Qануне йә. ⁵⁷ Ле шькьр
Хwәдер'а, кө әм бь дәсте Хөдане
мә Иса Мәсиһ сәр хьстьн.

⁵⁸ Аwа хушк-бьрайед мьнә дә-
лал, қәwин бьминьн, жь щийе хwә
нәһ'әжьн, һәр гав шьхөле Хөданда
пешда һәр'ьн, бьзаньбьн хәбата
wә бош-бәтал нинә ль бәр Хөдан.

Бона к'омэкт'опкърьне

16 ¹ Ле ньһа дәрһәҫа к'омэкт'опкърьна бона щьмэ'та Хwәде, мьн чава т'эми да щьвинед Галатйае, хун жи өса бькьн: ² һәр йәкшәм, дәсте жь wә һәр кәсива чьҫас те, бьра тыштәки дәсте хwәр'а паш хә, нәбә кә гава әз бем, һынге бе т'опкърьне. ³ У гава әз бем, хун жи р'е к'ижанар'а дьбиньн, әзе пе дәсте wan, бь ньвисар п'ешк'ешед wә бьшиньмә Оршәлиме^ф. ⁴ У һәгәр мьнр'а жи бьк'әвә, кә әз һәр'ым, иди әwe т'эви мьн бен.

Т'ьвдиред Павлос

⁵ Пәй чуйина қәза Мәкәдонйа-йер'а, әзе сәрики ль wә хьм, чьмки әзе Мәкәдонйайер'а дәрбаз бьм. ⁶ Дьбә кә ль щәм wә бьминьм, йан жи зьвьстана хwә wьр дәрбаз кьм у һынге хун дькарьн мьн вәр'екьн, әз к'ода кә һәр'ым. ⁷ Чьмки әз ньһа нахwазьм кә wә сәр р'ийа хwә бьбиньм һәр'ым, ле әз гөман ьм кә хеләке щәм wә бьминьм, һәгәр Хөдан һ'ыз бькә. ⁸ Ле ньһа әзе һ'эта Р'ожа^ф Пенщийә һ'әсаб, ль Әфәсе бьминьм, ⁹ чьмки дәргәһәки херейи мәзын ль бәр мьн wәбуйә у пәйк'әтийед мьн гәләк ьн.

¹⁰ һәгәр Тимот'ейо бе щәм wә, өса бькьн кә әw жь wә вәнәк'ьшә, чьмки әw жи бона Хөдан дьхәбьтә, чава әз. ¹¹ Өса бьра т'ө кәс wi бәдәдър нәкә. Wi бь хер-сьламәт вәр'екьн, wәки бе щәм мьн, чьмки әз нивийа wi у бьрайед т'эви wi мә.

¹² Ле дәрһәҫа Аполое бьрада, мьн гәләки лава же кьр, кә т'эви бьра сәр wәда бьһата, ле нета wi һатьне ньһа қәт т'өнәбу, ле we бе, гава мәщал бьк'әве.

Готьнед ахьрийе

¹³ һ'ьшйар бьминьн, бawәрийеда һ'имгьрти бьн, ә'гит бьн, бьшьдьн, ¹⁴ бьра һәр кьрьнед wә бь һ'ызкьрьне бьн.

¹⁵ Ньһа хун заньн кә Стефанас мала хwәва бawәрмәндед қәза Ахайайейә^ф пешьн ә у wan хwә данә хьзмәтк'арийа щьмэ'та Хwәде. Иди әз ниви жь wә дькьм хушк-бьрано, ¹⁶ кә хун гөр'а йед өсада бьн, өса жи гөр'а wan һ'әмуйда, йед кә т'эви шьхөле ве хәбате дьбьн.

¹⁷ Әз бона һатьна Стефанас, Фортунато у Ахайико ша мә, баре дьле мьнда wана дәwса wә гьрт, ¹⁸ бь we йәке дьле мьн у wә жи р'һ'әт кьрьн. Қәдьре йед өса бьгьрн.

¹⁹ Щьвинед қәза Асийаеда^ф ль wә сылав дькьн. Акила у Прьскила т'эви щьвина мала хwәда гәләки йәктийа Хөданда ль wә сылав дькьн. ²⁰ һ'әму хушк-бьрайед вьр ль wә сылав дькьн. Бь р'амусана шире һ'әлал ль һәвдө сылав кьн.

²¹ Әв сылав, бь дәстньвисара мьн Павлос ә. ²² һәгәр йәк Хөдан һ'ыз нәкә, бьра ньфьр' ль wi бә. «Маранат'а*». ²³ К'әрәма Хөдан Иса ль wә бә. ²⁴ Әз wә п'ара Мәсйһ Иса к'әтийа һ'ыз дькьм.

* 16:22 «Маранат'а» бь зьмане арами те фә'мкьрьне: «Йа Хөдан wәрә».

Нэ'ма Павлосэ Дöда Корьнт'ийар'а

Пешготын

Хöйа дьбэ кө «Нэ'ма Корьнт'ийайэ Дöда» жи мина нэ'ма э'wльн, Павлос дэма р'евитийа хwэйэ 3-да ньвисийэ, незики сала 56-а. Гава эwi ньвиси, хэлэqэтийа wi у щывина^ф Корьнт'е хэвр'а хаqа-си п'ак нибу. Хöйа дьбэ кө жь эндэмед щывине һнэк һымбэри wi р'абьбун, эwi жи бэрк' ль ван һылатьбу, ле нэ'ма хwэда сэбьр у һ'эзкьрьна хwэ һнндава wанда хwэй кьрийэ у гöмана хwэ жи жь ван нэбьр'ийэ, кө we ахьрийе хэвр'а т'ьфаq бьн у мьqабьлбуне т'öнэбэ.

Павлос ве нэ'меда жь сэре 1-е һ'эта 7-а хэлэqэтийа хwэ у щывина Корьнт'е э'нэнэ дькэ у шьровэдькэ, кө чьма бэреда (бьхуньн Корьнт'и I, 5:9-12) öса һ'ышк ль ван һылатьбу, йед кө мьqабьли wi бун. Эw ньһа ве нэ'меда шькьрдайина хwэ э'лам дькэ, кө һылатьна wийэ һ'ышк бу мэ'ни, кө эw сэр кьрьна хwэ п'ошман бун, вэгэр'ийан у готьнед wir'а qайл бун.

Паше Павлос р'е дьдэ бэр бawэрмэнда, кө эw алийе п'ешк'ешед бона алик'арийа бawэрмэндед Щьһустанейэ^ф дэстэнг мэр'д бьн (жь сэре 8-а һ'эта 9-а).

Сэред хьлазийеда жи Павлос дэрһэqа qöльхе шандити^ф у р'абун-р'уньштьна хwэда дьбежэ. Эw бона ван дьбежэ, йед кө хwэ чава шандийед р'аст һ'эсаб дькьрн, ле Павлос шандийе дэрэw (жь сэре 10-а һ'эта 13-а). Ле бэле ве нэ'меда мэрэме Павлос т'ö шар нэ эw бу, кө эwi наве хwэ бьльнд кьра, йан хwэ бьльнд бьгьрта у п'айе һинкьрьна хwэ бьда. Ле эw пыштгьрийе qöльхе шандитийа хwэ дькэ, wэки бькарьбэ Мьзгинийа^ф р'аст бьдэ qэбулкьрьне, кө һ'эму жи Мэсиһ нас кьн у qэбул кьн чава Хöдан^ф.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-11)

Павлос у щывина Корьнт'е (1:12–7:16)

К'омэqдарийа бона бawэрмэндед Щьһустане (8:1–9:15)

Щабдайина Павлос бона һ'öкөме шандитийа хwэ (10:1–13:10)

Пашготын (13:11-13)

Сьлавкърн

1 ¹ Жь Павлосе бь э'мьре Хвэ-де^ф шандийе^ф Мэсн^ф Иса у Тимот'ейоие бьрайе мэ,

щввина^ф Хвэдейэ Корынт'ер'а у we т'эмамияа щьмэ'та Хвэдер'а, йа кө т'эвайийа қэза Ахайайеда^ф йэ:

² Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дълайийа Баве^ф мэ Хвэде у Хөдан^ф Иса Мэсн^ф ль вэ бэ.

Павлос щькърийе дьдэ Хвэде

³ Щькър Хвэдейе Баве Хөдане мэ Иса Мэсн^фр'а, Баве дьлшэвати-йе у Хвэдейе һ'эму бэрдьлийе. ⁴ Эв нава һ'эму тэ'ли-тэнгийада дьл дьдэ бэр мэ, вэки эм жи бькарьбьн дьл бьдьнэ бэр ван, йед кө нава һэр щур'э тэ'ли-тэнгийада нэ, бь we бэрдьлийе, пе к'ижане эм хвэ-ха жь Хвэде тенэ бэрдьликърне. ⁵ Бэле чава эм т'эви ван щэфайед Мэсн^фһэ гэлэк дьбьн, өса жи гэлэки бь дэсте Мэсн^ф бэр дьле мэдэ те һатьне. ⁶ һэгэр эм тэ'ли-тэнгийада нэ, эв бона бэрдьли у хьлазбуна^ф вэ йэ у һэгэр эм бэрдьликъри нэ, эв бона we бэрдьлийа вэ йэ, кө һун бькарьбьн бь сэбьре ван тэ'ли-тэнгийа бьк'ышиньн, к'ижана эм жи дьк'ышиньн. ⁷ У эм вэда э'сэйи гөман ьн, щьмки эм заньн кө һун чава т'эви щэфайед мэ нэ, өса жи т'эви бэрдьлийа мэ нэ.

⁸ Эм нахвазьн кө һун һаш жь ван тэ'ли-тэнгийа т'өнэбьн хушк-бьрано, йед кө мэ қэза Асйайеда^ф к'ышандьн. Эм жь қэвата хвэ дэр

һақаси к'этынэ бьн баред гьран, һ'эта кө мэ дэсте хвэ жь э'мьре хвэ жи к'ышанд. ⁹ Бэле мэ хвэр'а қьрара мьрьне һ'эсаб кьр, ле эв йэк бу вэки эм гөмана хвэ нэдьнэ сэр хвэ, ле сэр Хвэде, Йе кө мьрийа жь гор'а р'адькэ. ¹⁰ Жь дэсте we мьрьна хоф у тьрс Эви эм хьлаз^ф кьрн у we хьлаз кэ жи. У эм Вида гөман ьн, кө диса жи we мэ хьлаз кэ, ¹¹ бь алик'арийа ван дөайед кө һун бона мэ дькьн. Бь ви авайи бь сайа дөайед гэлэка к'эрэм^ф we мэр'а бе дайине у гэлэке бона мэ щькърийе бьдьнэ Хвэде.

Павлос щьровэдькэ щьма нэчуйэ Корынт'е

¹² Р'успитийа мэ эв э: Исафа мэ шэ'дэтийе дьдэ, вэки мэ бь дьле сах у вэкъри* жь Хвэдеда ль ве дьне э'мьре хвэ дэрбаз кьр, илаһи һьндава вэда, нэ кө бь сэрвахти-йа мэрьвайе, ле бь к'эрэма Хвэде. ¹³ Эм тыштэки дьн вэр'а наньви-сьн, пештъри ван тыштед кө һун дькарьн бьхуньн у фэ'м бькьн у эз гөман ьм кө һуне т'ам фэ'м бькьн, ¹⁴ чава жь п'ър'и-һьндьки вэ эм фэ'м кьрнэ, вэки һун бьг'һижьнэ we фэ'мине кө эм р'успитийа вэ нэ, чава һун жи йа мэ нэ, Р'ожа һатьна Хөдан Иса.

¹⁵ Мьн бь ве гөмане шевьра хвэ кьр, пешийе бьһатама щэм вэ, кө вэ дө щара к'эрэм бьс-танда, ¹⁶ ава готи сэрик бьда вэ, жь щэм вэ бьчума Мэкэдонийае у жь Мэкэдонийае жи диса сэр

* 1:12 Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Бь дьлсахийе у һ'элалийе».

wэда вэгэр'ийама, кo wэ жи эз ль алийе Щьхустанеда^ф вэр'екьрама.[†] ¹⁷ Гава эз аha дышевьрим, гэлo мьн сьвькайи кьр? Йан шевьра хwэда мина бэнде ве дьнйайе шевьрим, кo щарна бежьм «Бэ-ле», щарна «На», кo сьбэһ-евара мьн нэбэ йэк? ¹⁸ Ле Хwэдейе амьн шэ'дэ йэ, кo созе мэ wэр'а нэбуйэ «Бэле» у паше «На». ¹⁹ Чьмки Кьор'е^ф Хwэде, Иса Мэсйһ кo пе мэ wэр'а hatэ даннасинкьрьне, (бь мьн, Силас* у Тимот'ейо), «Бэле» у «На» нэбу, ле нава Wiда т'ьме «Бэле» йэ. ²⁰ Чьмки һ'эму созед Хwэде бь Иса Мэсйһ «Бэле» нэ, лэма жи эм бь Wi «Амин^ф» дьбежьн, бона р'у-мэта Хwэде. ²¹ У Хwэде йэ, Йе кo эм wэва т'эвайи йэктийа Мэсйһда һимгьрти кьрьн. Хут Wi эм к'ьфш кьрьн ²² у мора Хwэ дани сэр мэ, Р'оһ'е^ф Пироз кьрэ дьле мэ чава бьһе жь бэр созе Хwэва.

²³ Ле сэр мьнр'а Хwэде шэ'дэ йэ, кo мьн җемиши wэ нэкьр, кo нэһатьмэ Корьнт'е. ²⁴ Эм һ'окoми сэр бавэрийа^ф wэ накьн, чьмки һун бавэрийеда шьдийайи нэ, ле эм т'эви wэ дьхэбьтьн бона шабуна wэ.

2 ¹ Аwa мьн хwэха хwэр'а җьрар кьр кo диса нэйем дьле wэ бешиньм. ² Чьмки һэгэр эз дьле wэ бешиньм, иди к'е we дьле мьн ша кэ, пештьри эвед кo мьн дьле ван ешандьнэ? ³ Мьн эw йэк нэ'ма хwэда ньвисибу, кo нэбэ гава эз

бем, йед кo гэрэке мьн ша кьн, эw дьле мьн бешиньн. Чьмки эз wэ һ'эмуйада гoман ьм, кo шабуна мьн шабуна wэ һ'эмуйа йэ. ⁴ Мьн бь гэлэк һесьра, бь гэлэк к'эдэр у к'эсэра дьле хwэ wэр'а ньвиси, wэки һун нэ кo ль бэр хwэ к'эвьн, ле wэки we к'урайа һ'ызкьрьна мьнэ һьндава хwэда фэ'м бькьн.

Бэрбьһерийа һьндава йе нэһэҗда

⁵ Аwa һэгэр йэки дьлеши кьр, нэ кo т'эне дьле мьн ешанд, ле йе һьнэка жи, wэки гэлэки зедэ нэ-кьм, нэбежьм йе wэ һ'эмуйа жи. ⁶ Эw щэза бэси wi мэрьви йэ, кo жь wэ гэлэка wir'а һагийэ дайине. ⁷ Ле ньһа һун гэрэке бьбахшиньнэ wi у ль бэр дьле wiда бен, wэки к'эрби бэрхwэк'этьне хwэ онда нэкэ. ⁸ Аwa эз һиви жь wэ дькьм, һ'ызкьрьна хwэ һьндава wiда мак кьн. ⁹ Һама бона we йэке жи мьн ньвисийэ, wэки wэ бьщер'ьбиньм^ф бьзаньбьм к'а һун һэр тьштида гoһдар ьн. ¹⁰ Һэгэр һун тьштэки дьбахшиньнэ йэки, эз жи т'эви wэ мэ. У һэгэр тьштэки бахшандьне һэбэ, бона wэ ль бэр диндара Мэ-сйһ дьбахшиньм, ¹¹ wэки мирещьн^ф пыште ль мэ нэшкенэ, чьмки эм һаш жь һ'оноред wi һэнэ.

Хэмгинийа Павлосэ ль Тройайе

¹² Гава эз бона Мьзгинидайи-на^ф Мэсйһ гьһиштьмэ Тройайе,

* 1:19 Бь йунани «Силвано» ньвисар э, кo щур'эки наве «Силас» э.

1:16 К'аред Шандийа 19:21.

мын дит кө Хөдан дэрик ль бэр мын вэкьрийэ. ¹³ Ле дьле мын нэ р'ьһ'эт бу, чьмки мын бьрайе хвэ Тито ль вьр нэдит. һынге мын хатьре хвэ жь ван хвэст, чумэ қөза Мэкэдонийае.[†]

Сэрк'этына бь сайа Мэсиһ

¹⁴ Ле шькьр Хвэдэр'а, кө т'ьме мә п'ега к'ома Мэсиһэ сэрк'этыне-да пешда дьбэ* у бина наскьрына Хвэ бь мә һэр дэра бэла дькэ.**
¹⁵ Чьмки эм бина Мэсиһэ хвэш ын ль бэр Хвэде, һын нава хьлаз-буйада, һын нава ондабуйийада.
¹⁶ Бона һнэка эм бина мьрыне нэ, кө ван бэрбь мьрыне дьбэ у бона һнэка жи эм бина жийине нэ, кө ван бэрбь жийине дьбэ. У к'и дькарэ ви қөльхи бькэ? ¹⁷ Эм нэ мина һнэка нэ, йед кө хэбэра Хвэде к'ара хвэва гьредьдьн, ле бэла эм чава мэрвьнэ жь Хвэдеда шанди, ль бэр Хвэде бь һэлэқэ-тийа Мэсиһ пе сьтқе дьле р'аст хэбэр дьдьн.

Қөльхк'аред Пэймана Ну

3 ¹ Гэло эм диса вэдьгэр'ьн, хвэха пэсьне хвэ бьдьн? Йан мина һнэка мэр'а лазьм э эм шэ'-дэнэ'ма сэр вэда бьшиньн, йан жь вэ бьстиньн? ² Нэ хун ын шэ'дэнэ'-

мед мә дьле мәда ньвисар, алийе һэр мэрвьвида наскьри у хвэнди? ³ К'ьфш э кө хун нэ'ма Мэсиһ нэ бь хьзмэтк'арийа мә ньвисар, нэ кө бь һ'ьбьре, ле бь Р'өһ'е Хвэдейе зенди, нэ кө сэр сэлед кэвьри, ле сэр т'эхтед дьле хун у гошт.[†]

⁴ Эм ве йэке Хвэдеда гөман ын бь сайа Мэсиһ. ⁵ Нэ кө эм жь хвэ һ'эсаб дькьн кө эм лайиқи ви қөльхи нэ, ле карина мә жь Хвэде йэ. ⁶ Эви эв карин да мә, вэки эм бьбьнэ хьзмэтк'аред пэймана^Ф ну, нэ кө йе ньвисаре, ле йе Р'өһ', чьмки қануна ньвисар дькөжэ, ле Р'өһ' дьдэ жийине.

⁷ Ава һэгэр эв қөльхе кө сэр кэвьра бь һ'эрфа к'олайи бу у ахьрийе мьрыне пешда тинэ һа-қас хвэйр'умэт бу, вэки щьмэ'та Исраеле^Ф нькарьбун р'уйе Муса^Ф бьньһер'ийана, жь дэст we шэwқа р'уйе вийи кө диса we дэрбаз буйа бьчуйа,[†] ⁸ ле бэла қөльхе Р'өһ' we һе чьқас хвэйр'умэт бэ? ⁹ Чьмки һэгэр эв қөльхе кө ахьрийе диwan сэр мэрвьвада дани, һа-қас хвэйр'умэт бу, һе чьқас зедэ we хвэйр'умэт бэ эв қөльхе кө мэрвь пе бесуц дьбьн. ¹⁰ Бэла йе кө хвэйр'умэт бу, эв бер'умэт дэрк'эт жь бэр we р'умэта кө сэр wer'а бу. ¹¹ Һэгэр қөльхе кө we

* **2:14** Аһа жи те фэ'мкьрыне: «Кө т'ьме мә бь Мэсиһ сэр дьхэ».

** **2:14** Ль вьр Павлосе шанди сурэтэки бэрбьч'эви эдэте we һынге дьдэ к'ьфше, кө чава сэрөкэскар к'ома хвэ у һесирава пэй сэрк'этына хвэр'а вэдьгэр'ьн, сэрфьнийаз дьк'эвьнэ Р'омайе. К'этына р'энгинэ бь ви авайи, к'уч'ед бажер бина шэwата бьхуре-ва т'ьжи дькьрын. Эв йэка нишана р'эwша сэрк'этийа бу у бона һесира жи нишана мэр'ьм у бэлэнгазийа ван бу.

2:13 К'аред Шандийа 20:1. **3:3** Дэрк'этын 24:12; Йеремийа 31:33; һэзэкийел 11:19; 36:26. **3:7** Дэрк'этын 34:29.

дэрбаз бьбуяа бьчуйа хвэйр'умэт бу, иди йе кө we бьминэ, he чьqас хвэйр'умэт э!

¹² Аwa эм хwэйе ве гөмане нэ, лэма хэбэрдана хwэда мерк'ими нэ. ¹³ Эм нэ мина Муса нэ, чawa wi хели авитьбу сэр р'уйе хwэ, wэки цьмэ'та Исраел h'эта хьлазие эw р'умэта we дэрбаз буйа нэдитана.† ¹⁴ Бэле эw сэwдаие хwэда фэ'м-кори бун у h'эта иро жи гава пэй-мана кэвьн дьхуньн, хут эw хели сэр фэ'ме ван дьминэ. Эw хьнге те һьлдане, гава эw дьбьнэ п'ара Мэсиh. ¹⁵ Бэле h'эта иро жи, гава Qануна^ф Муса дьхуньн, хели сэр фэ'ме ван дьминэ, ¹⁶ ле гава йэк ль Хөдан вэгэр'э, хьнге «эw хели те һьлдане».† ¹⁷ У эw Хөдан P'öh' э у P'öh'e Хөдан ль к'ө дэре бэ, ль we дэре жи азайи һэйэ. ¹⁸ Аwa эм h'эму жи р'уки бехеликьри мина нэйньке шэwqа р'умэта^ф Хөдан вэ-дьгэр'иньн* у эм бь дэрэщед р'умэт бь р'умэте тенэ гөһастьне, дьбьнэ хут эw сурэте Wi, эв йэк бь али-к'арийа Хөдан э, кө хwэха P'öh' э.

Хьзна р'öh'анийэ дэрданед h'эр'ида

4 ¹ Бона ве йэке эм жь ви qө-льхи вэнак'ышьн, йа кө мэ бь р'э'ма Хwэде стандийэ. ² Ле бэле эм жь тыштед э'йбэ дьзива дур ьн у фелбазийа накьн, хэбэра Хwэ-деда qэлпийе накьн. Ле сэрда эм р'астийе э'йан дькьн у бь ви awa-ийи хwэ дийари исафа һэр мэрвьи

дькьн ль бэр Хwэде. ³ Ле һэгэр эв Мьзгинийа кө эм дьдын вэшарти йэ жи, эw ль бэр ондабуийа вэ-шарти йэ. ⁴ Мире ве дьнийайеийи нэһэq шэвэр'эша кора анийэ сэр фэ'ме нэбаwэра, wэки р'онайа Мьзгинийа р'умэта Мэсиh нэдэ сэр ван, Йе кө сурэте Хwэде йэ. ⁵ Эм нэ кө хwэ даннасин дькьн, ле Иса Мэсиh чawa Хөдан у хwэ жи чawa хөламед wэ, бона Иса. ⁶ Wi Хwэдеие кө гот: «Бьра жь тэ'рийе р'онайи дэре»,† Wi Хwэха дьле мэда шэwq да, wэки эм р'умэта Хwэде нас кьн, бь we шэwqа кө жь р'уйе Мэсиh дэрте.

⁷ Ле эв хьзнэ нава мэ дэрданед h'эр'ида һэйэ, wэки бе к'эфше кө зорайийа qэwате жь Хwэде йэ, нэ кө жь мэ. ⁸ Эм һэр алийава тэ'ли-тэнгийада нэ, ле нав дэст-п'ийе тэнгасийада начьн, дэрэще бегөманда нэ, ле бегөман ниньн, ⁹ хwэйнайар ьн, ле нэ бейар ьн, ле-дайи-к'эти нэ, ле нэ ондабуийи нэ. ¹⁰ һэр гав эм мьрьна Иса бэдэнед хwэда дьбьн, wэки жийина Иса жи бэдэна мэда к'эфш бэ. ¹¹ Чьмки эмэ кө сах ьн, бона Иса мьрьнер'а тенэ дайине, wэки жийина Иса жи qальбе мэйи мьрида к'эфш бэ. ¹² Аwa мьрьн нава мэда йа хwэ дькэ, ле жийин нава wэда.

¹³ Чawa ньвисар^ф э: «Мьн ба-wэр кьр, лэма хэбэр да».† Хут бь wi р'öh'e бawэрийе эм жи бawэр дькьн у лэма хэбэр дьдын. ¹⁴ Эм заньн эwe кө Хөдан Иса жь мьрьне

* **3:18** Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Эм h'эму жи р'уки бехеликьри р'умэта Хөдан дьбиньн».

3:13 Дэрк'этын 34:33. **3:16** Дэрк'этын 34:34. **4:6** Дэстпубун 1:3. **4:13** Зэбур 116:10.

р'акър, we мэ жи т'эви Иса жь мь-
рьне р'акэ у мэ т'эви wэ бэр Хwэ
бьдэ сэкьнандьне. ¹⁵Бэле эв h'эму
бона wэ йэ, кó гава к'эрэм he сэр
гэлэкада бьр'эжэ, шыкьрдариya
р'умэта Хwэде жи he зедэ бэ.

¹⁶Лэма эм жь ve йэке вэнак'ь-
шын. Бэле эм жь дэрвава дерьс
дьбьн дьчын, ле дьлда р'ож бь р'ож
нуйэжин дьбьн. ¹⁷Чьмки щэфед
мэйэ дэм-дэмэ сьвк мэ дькьнэ
хwэйэ р'умэта гьранэ h'эта-h'э-
тайейэ бехьмбэр. ¹⁸Awa эм дина
хwэ надьнэ тьштед хойа дьбьн,
ле йед нэхойа, чьмки тьштед хойа
бона wэхтаки нэ, ле йед нэхойа
h'эта-h'этайи нэ.

5 ¹Чьмки эм заньн, хэгэр қаль-
бе мэйи аhini ve дьнийаie ми-
на коне фьрари хьраб бэ, малэкэ
мэйэ h'эта-h'этайе ль э'змана хэйэ,
йа кó бе дэст жь Хwэдеда чекьри
йэ. ²У бэле эм ви конида дьнэ'-
льн, h'эйра we йэкеда нэ, кó мала
хwэйэ э'змани ль хwэ wэргьрын,
³wэки, гава эм we хwэ wэргьрын,
бе сьт'ар к'эфш нэбьн. ⁴Бэле h'э-
та кó эм ви конида дьминьн, бьн
баре гьранда дьнэ'льн, нэ кó эм
дьхwазьн ви жь хwэ бехьн, ле йа
э'змани сэр хwэ wэргьрын, wэки
йе хwэймьрын we жийинеда бэ-
тавэбэ хэр'э. ⁵Хwэде Хwэха эм ve
йэкер'a хазьр кьрынэ у P'òh'e Хwэ
чава бьхе жь бэр созе Хwэва да мэ.

⁶Awa эм hэр гав ve йэкеда э'сэ-
йи гóман ьн. Эм заньн h'эта эм ви
қальбида дьминьн жь Хóдан дур

ьн, ⁷чьмки эм бь баwэрийе дьжин,
нэ кó бь дитьна ч'э'ва. ⁸У гóмана
мэйэ э'сэйи хэйэ у he дьхwазьн
жь ви қальби дэрен ль щэм Хó-
дан бьхewьрын. ⁹Бона ve йэке эм
дьщэ'диньн, кó хэгэр эм бьминьн
йан дэрен, т'эне ль Wi хwэш бен.
¹⁰Чьмки гэрэке эм h'эму жи ль бэр
диwана Мэсiн бьсэкьньн, wэки
hэр кэс wэкэ wан э'мэлед қальбе
хwэда кьри бьстинэ, чь кó кьрбэ,
қэнщи йан хьраби.[†]

Қóльхе шандитийе бона льхэванина т'эви Хwэде

¹¹Awa эм кó наш жь хофа Хó-
дан hэнэ, дькьн кó мэрьва биньнэ
р'айе. У эм Хwэдева жи э'йан ьн,
гóман хэйэ, кó эм исафа wэва жи
э'йан ьн. ¹²Нэ кó эм бэр wэ диса
пэсьне хwэ дьдьн, ле мэщале дь-
дьнэ wэ, кó хун бь мэ бьфьр'ьн,
wэки тьштэки wэйи готьне wanp'a
hэбэ, йед кó бь дитьна ч'э'ва дьфь-
р'ьн, нэ кó бь йа дьлада. ¹³хэгэр
мэ h'ыше хwэ онда кьрийэ, эw бона
Хwэде йэ, ле хэгэр эм сэр h'ыше
хwэ нэ, эw бона wэ йэ. ¹⁴h'ызкьр-
на Мэсiнэ хьндава мэда п'ейи сэр
мэ дькэ, чьмки эм фэ'м дькьн, кó
йэк бона h'эмуya мьрийэ, кó óса
йэ h'эму жи мьрынэ. ¹⁵Мэсiн бона
h'эмуya мьр, wэки эwed сах бона
хwэ сах нибьн, ле бона Wi, Йе кó
бона wан мьр у жь мьрьне р'абу.

¹⁶Чь ль мэ дьк'эвэ, эм иди ньha
кэсэки бь тьхэре мэрьвайи наньhe-
р'ьн. P'аст э wэхтэке мэ бь тьхэре
мэрьвайи Мэсiн ньхер'и, ле ньha

5:10 P'омайи 14:10.

иди эм öca наньһер'ын. ¹⁷ Аwa һә-гәр йәк йәктиҗа Мәсиһда йә, әw әф'ьринәки ну йә, тыштед кэвн дәрбаз бун чун у ва йед ну* һа-т'ын. ¹⁸ Әw һәр тышт жь Хwәдеда нә, кө эм бь Мәсиһ т'әви Хwә ль һәв аниһ у қөльхе льһәваниһе да мә. ¹⁹ Аwa готи Хwәде бь Мәсиһ дьнйа т'әви Хwә ль һәв ани, нәһәқийед ван ванр'а нәһәқи һ'әсаб нәк'ьр'ын у гот'на льһәваниһе спартә мә. ²⁰ Аwa эм жь алийе Мәсиһда қасьдийе дьк'ын, чаwa кө Хwәде бь мә һиви жь wә дькә: Әм алийе Мәсиһда р'әща жь wә дьк'ын, т'әви Хwәде ль һәв wәр'н! ²¹ Әwi кө һә-ләқәтийа Wi т'әви гөнәйа т'өнәбу, Хwәде Әw бона мә к'ьрә һәвалл'аре гөнә*, wәки эм йәктиҗа Wiда бь-бьнә һәвалл'аред р'астийа^ф Хwәде.

6 ¹ Әм жи чаwa һәвалк'аред Хwә-де иди һиви жь wә дьк'ын, йед кө к'әрәма Хwәде стандьнә, нә-һельн кө әw к'әрәм бөфәйдә бә. ² Чьмки Хwәде дьбежә:

«Дәма р'ә'м-к'әрәме Мьн
дәнге тә бьһист
у р'ожа хьлазбунедә һат'ьмә
һәwара тә».[†]

Ва ньһа йә дәма р'ә'м-к'әрәме! Ва ньһа йә р'ожа хьлазбуне!

³ Әм дьк'ын т'ө тыштида нәбь-нә байисе к'әт'на т'ө кәси, wәки қөльхе мә нәйе ломәк'арк'ьр'не.

⁴ Ле һәр тыштида эм хwә бь сәбь-ра хwәйә мәз'н дьд'нә к'ьфше,

чаwa хьзмәтк'аред Хwәде: Тә'ли-тәнгийада, һесири-бәләнгазийа у дәрд-көлада, ⁵ леданада, кәлада у һәр алийава һ'ышумк'ьри, к'әсьри, бөхәw, бьр'чи,[†] ⁶ бь ньхта һ'әлал, бь занәбуне, бь дьле фьрә, бь ши-рьнайийе, бь Р'өһ'е Пироз у бь һ'ызк'ьр'на бөһ'ьләк'ари, ⁷ бь гот'на р'астийе у қәwата Хwәде. Әм бь дәсте ч'әп у р'асте жи р'аст'һәса-бунева сильһ'к'ьри нә, ⁸ һөрмәте у бөһөрмәтийеда, қәд'р у р'әзили-йеда. Мә һ'әсаб дьк'ын чаwa йед дәрәвин, ле эм сәр р'астийе нә, ⁹ мә һ'әсаб дьк'ын чаwa йед нәнас, ле йед бь нав у дәнг ьн, чаwa йед мьри, ле ва йә әмә сах ьн, чаwa щәза станди, ле нәкөшти нә, ¹⁰ әм чаwa йед зәлулийеда нә, ле әм һәр т'ьм ша нә, чаwa йед бәлән-газ, ле әм гәләка дәwләти дьк'ын, чаwa к'ьфш дьбә йәне тыштәки мә т'өнә, ле һәр тыштед мә һәнә.

¹¹ Мә вәк'ьри wәр'а хәбәр дайә гәли корьнт'ийа, дьле мә жи һьн-дава wәда фьрә йә. ¹² Һун жь алийе мәда бинтәнг набьн, ле һун бина хwә ль хwә тәнг дьк'ын. ¹³ Әз чаwa т'әви зар'ед хwә хәбәр дьд'ьм, һун жи wәкә we йәке ль мә вәгәр'иньн у дьле хwә мәр'а вәк'ын.

П'утп'арьстийева^ф гьредайи ньбн

¹⁴ Т'әви нәбаwәра нәк'әвьнә бь-не нирәки. Чь к'әре һәқийе т'әви нәһәқийе һәйә? Йан чь һәләқәтийа

* **5:17** Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «У ва һәр тышт ну буйә».

* **5:21** Аһа жи те ф'ә'мк'ьр'не: «Хwәде Әw бона мә к'ьрә қөрбан^ф бона гөнә».

6:2 Ишайа 49:8. **6:5** К'аред Шандийа 16:22-23; 17:1-10.

р'онайе т'эви тэ'рийе? ¹⁵ У чь т'ь-факийа Мэсиг т'эви щьн^{ф*} хэйэ? Иан чь п'ар нава бавэрмэнда у нэбавэрада хэйэ? ¹⁶ Иан жи чь һавалтийа П'арьстгәһа^ф Хвәде т'эви йа п'ута хэйэ? Чьмки П'арьстгәһ эм ын, П'арьстгәһа Хвәдеие зенди! Чава Хвәде гот:

«Әзе нава ванда бьминьм,
нава ванда бьмәшьм,
Хвәдеие ван бьм
у әве жи щьмэ'та Мьн бьн».[†]

¹⁷ Бона ве йәке «Хөдан дьбежә:
Дә р'абьн жь нава ван дәрән,
щөда бьн.

Ль тыштед һ'эрам нәк'эвьн,
у Әзе вә қәбул кьм,[†]

¹⁸ Баве вә бьм,
һуне жи көр' у қизед Мьн бьн,
Хөдане һәри Зор дьбежә».[†]

7 ¹ Әм кө хвәйе ван соза нә дәлално, дә әм хвә жь һ'ә-му к'ьретийа* қалб у р'өһ'е хвә пақьж^ф кьн у бь хофа Хвәде лап бөһһорти-жьбарә бьн.

Шабуна Павлос

² Мә дьле хвәда щи кьн! Мә нәһәқи т'ө кәси нәкьрийә, зийан нәдайә т'ө кәси у кәсәк к'ара хвә-р'а нәдайә хәбате. ³ Әз ве йәке на-бежьм кө вә нәһәқ кьм, ле чава мьн пешда готийә, һун дьле мәда нә, һәгәр әм бьмьрьн йан бьжин әм т'эви вә нә. ⁴ Әз гәләки вәда

гөман ьм, гәләки пе вә фьр'нақ дьбьм! Нава һ'әму тә'ли-тәнгийед мәда бәрдьлийа вә жь сәре мьн зе-дәтър ә у шабунеда к'ьм-к'ьми мә.

⁵ Бәле гава әм гьһиштьнә Мә-кәдонийәие, мә қәт р'ьһ'әти нәдит, ле мә һ'әму алийава тә'ли-тәнги к'ьшандьн, дор-бәра шәр'-дә'w бун, дьлада жи хәм у дәрд бун. ⁶ Ле Хвәдеие кө бәр дьле шкәс-тийада те, бь һатьна Тито дьл да бәр мә ⁷ у нә кө т'әне пе һатьна ви, ле бь ве йәке жи, кө чава вә дьл дабу бәр ви. Әви мәр'а гьли кьр, кө һун чьқаси дәмана мьнда нә, шин у гьри нә у хирәта мьн дьк'ьшиньн. Бь ве йәке дьле мьн һе шабун к'әте.

⁸ Бәле һәгәр мьн пе ве нә'ме дьле вә ешанд, әз нә п'ошман ьм. Р'аст ә әз п'ошман бум, гава мьн дит кө ве нә'ме һьнәк вәхт дьле вә ешанд. ⁹ Ле ньһа әз ша мә, нә кө бона ве йәке кө һун бәр хвә к'әтгьнә, ле чьмки һун бона т'обәкьрьне^ф бәр хвә к'әтгьн. һун ль гора хвәстьна Хвәде бәр хвә к'әтгьн, өса кө вә т'ө зийан жь мә нәдит. ¹⁰ Бәрхвәк'әтгьна ль гора хвәстьна Хвәде мерьв дьбә бәрбь т'обәкьрьне кө хьлаз кә у п'ошмани теда т'өнә, ле бәрхвә-к'әтгьна жь ве дьнийәие дьбә бәрбь мьрьне. ¹¹ Дә дина хвә бьдгьнә ве бәрхвәк'әтгьна ль гора хвәстьна Хвәде кө чьқас к'ар да вә: Вә

* **6:15** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Бәлиар». «Бәлиар» навәки щьн ә.

* **7:1** Ава готи «П'ис, мьр'дар'».

6:16 Қануна К'аһинтийе 26:12; Йеремийа 32:38; һәзәкийел 37:27. **6:17** Ишайа 52:11; һәзәкийел 20:34, 41. **6:18** Самуел II, 7:8, 14.

чава шэ'данд бь р'успити шаба хвэ да! Чь герс, чь хоф, чь һ'ьз-рэт, чь хирэт, чь щэзадайина бона нэхэдийе! Вэ һ'эму алийава хвэ да к'ьфше, кө хун ван йэакада сэр ньхта һ'элал ын. ¹² Ава эв нэ'ма кө мын вэр'а ньвиси, нэ бона ви бу, йе кө нэхэди кыр у нэ бона йе һатэ нэхэқкьрьне, ле бэле вэки эв дэмана вэйэ һындава мэда ль бэр Хвэде э'йан бэ. ¹³ Бона ве йэке дьл һатэ бэр мэ.

Пештрыи ве бэрдьлһатьнеда, һе гэлэки дьл һатэ бэр мэ бона шабуна Тито, чьмки вэ һ'эмуяа дьле ви р'ьһ'эт кьрьбу. ¹⁴ Ль бэр ви эз пе вэ фьр'нақ бум у эз р'ур'эш дэрнэк'этым. Ле чава һэр тыште кө мэ вэр'а гот р'аст бу, өса жи эв фьр'нақийа мэйэ бэр Тито р'аст дэрк'эт. ¹⁵ У дьле ви һе сэр вэ гэрм буйэ, гава бона гөһдарийа вэ һ'эмуяа бир тинэ, кө вэ чава бь хоф у тырс эв қэбул кьрийэ. ¹⁶ Эз ша мэ, кө һэр тыштида вэда гөман ым.

Мэр'данийа бавэрмэнда

8 ¹ Ижар хушк-бьрано, эм ве к'эрэма Хвэде вэва дьдье нэ һ'эсандьне, йа кө щьвинед Мэкэдонийаер'а һатийэ дайине. ² Нава ве һесири-бэлэнгазийа кө пе һатьнэ щер'ьбандьне у нава к'эсибийа хвэйэ гьранда жи, шабуна ван һе зедэ бу у һе хвэ данэ мэр'данийе. ³ Эз шэ'дэ мэ, кө вана вэкэ қэвата хвэ у жь қэвата хвэ зедэтыр жи бь р'эзэдьли дьдан, ⁴ гэлэки

һиви жи дькьрын, кө эм қэдыре ван бьгьрын, бьһелын кө эв т'э-ви ве к'омэкдайина бона щьмэ'та Хвэде бьн. ⁵ У нэ һақас чьқас кө гөмана мэ һэбу, ле щанийа хвэ пева пешийе данэ Хөдан у паше мэ, бь э'мыре Хвэде. ⁶ Иди һынге мэ жь Тито һиви кьр, кө эв ви шьхөле қэнщи кө нава вэда дэстпекьр, хьлаз кэ жи. ⁷ Чава һун һэр тыштида т'ерэ-т'ьжи нэ, бавэрийе, хэбэрдане, занэбуне, т'эмамыйа хирэтеда у ве һ'ьзкьрьна хвэйэ һындава мэда, өса жи ви шьхөле қэншда т'ер-т'ьжи бьн.

⁸ Эз ве хэбэрданеда э'мыри сэр вэ накьм, ле вэки һун ч'эв бьдье нэ хирэта һьнэкед дьн бона к'омэкдайине, дьхвазьм вэ бьщер'ьбиньм, к'а һун һ'ьзкьрьнеда чьқас шир'һэлал ын. ⁹ Чьмки һун к'эрэма Хөдане мэ Иса Мэсиһ заньн: Р'аст э Эв йэки дэвлэти бу, ле бона вэ к'эсиб бу, вэки һун бь к'эсибуна Ви дэвлэти бьн.

¹⁰ Эз ве йэкеда фькьра хвэ вэ-р'а дьбежьм: Эв йэк бона к'ара вэ йэ, чьмки һе сала парва нэ кө т'э-не вэ пешийе дэстпекьр ве йэке бькьн, ле өса жи һун пешийе ве йэкер'а р'ази бун. ¹¹ Дэ ижар ве кьрьна хвэ биньнэ сери, вэки р'эзэдьлийа хвэда чьқас хирэт дькьн, һақас жи биньнэ сери, вэкэ қэвата хвэ. ¹² Чьмки һэгэр һун бь р'эзэдьли к'омэке бьдье нэ, эв вэ-кэ ве йэке қэбул э, чьқас дэсте к'ева те, ле нэ вэкэ ве йэке, кө дестда т'өнэ.

¹³ Эз нэ кӧ фьреқәтийа һнәка дьхвазьм у тангасийа вә, ле вә-ки һәр тышт вәкә һәв бә. ¹⁴ Ньһа зедәйя вә дькарә кемасийа ван т'ъжи кә у р'ожәке жи зедәйя ване кемасийа вә т'ъжи кә. Бь ви авайи we вәкә һәв дәрә, ¹⁵ чава ньвисар э: «К'е гәләк бәрәв кьр, зедә нәбу у к'е һндык бәрәв кьр, кем нәбу».[†]

Тито у һәвалед хвәва

¹⁶ Шькьр Хвәдер'а кӧ әв хирә-та нава мьнда, Әви да Тито жи, кӧ әв бона вә хәм бькә. ¹⁷ Әв нә кӧ т'әне һивикьрьна мәр'а р'ази бу, ле хирәта ви жи қәбул нәкьр, хвәст бь р'әзәдъли бе щәм вә. ¹⁸ Т'әви ви әм ви бьрайи дышиньн, йе кӧ һ'әму щьвинада бона Мьзгинидайине пәсьне ви дьдън ¹⁹ у нә кӧ т'әне һақас, ле өса жи жь алийе щьвинада һатә бьжартыне, кӧ бьбә һәвале we р'евитиия кӧ әм к'омәкдайинер'а қӧлх дькьн, бона р'умәта Хӧдан у вәки әм дьлхвәстьна хвә жи ве йәкеда бьдънә к'ьфше. ²⁰ Әм һ'әвза хвә жь ве йәке жи дькьн, кӧ нәбә йәк ви қӧлхе мәйи мәр'дайнәда мә ломәк'ар кә. ²¹ Чьмки әм дькьн р'аст дәрән, нә кӧ т'әне ль бәр Хӧдан, ле ль бәр мәрьва жи.

²² Әм т'әви ван һәр дӧ бьра, бьраки хвәйи дьн жи дышиньн, йе кӧ мә гәләк тыштида әв щер'ьбандийә у т'ьме жи хирәтк'еш дитийә у ньһа жи һе хирәтк'еш ә һндава вәда, чьмки әв гәләки

вәда гӧман ә. ²³ һәгәр пьрс бе сәр Тито, әв т'әви мьн ә у хәбатк'әре мьни бона вә йә. Ле һәгәр бе сәр ван һәр дӧ бьрайед мә, әвана жь алийе щьвинеда шанди нә, бона р'умәта Мәсиһ дьхәбьтн. ²⁴ Ава һ'ызкьрьна хвә у әв пәсьне кӧ мә бона вә дайә, ванр'а бьдънә избаткьрьне, вәки һ'әму щьвин we йәке бьбиньн.

9 ¹ Дәрһәқа к'омәкдайина щьм-әта Хвәдеда әв тыштәки зедә йә, кӧ әз вәр'а бьньвисьм. ² Чьмки әз we р'әзәдълийа вә заньм у нава мәкәдонийада пе вә фьр'нақ дьбьм дьбежьм, кӧ вә бавәрмәндед қәза Ахайайе һе сала парва к'әре хвә к'омәкдайине кьрийә у әв хирәт-к'ешийа вә, гәләк жь нав ванда ләқандьнә. ³ У әз жи ван бьрайед хвә дышиньм, вәки фьр'нақийа мьнә һндава вәда, we йәкеда бәтал дәрнәйе, ле һун өса һазьр бьн, чава мьн ванр'а готийә, ⁴ кӧ нәбә һәгәр мәкәдони т'әви мьн бен у бьбиньн һун нә һазьр ьн, әм шәрми бьн (нахвазьм бежьм һун жи) we гӧманеда, йа кӧ әм вәда гӧман бун. ⁵ Ләма жи мьн р'е тер'а дит, һиви жь бьра кьр, кӧ бәри мьн бенә щәм вә у т'ьвдарәке we п'ешк'еша гӧмрә, йа кӧ вә соз дабу бьбиньн. һнге әве бь р'әзәдълийе һазьр бә, нә кӧ бь дәсте зоре.

Гӧмрәдайн у бәрәд we

⁶ Ве йәке бир нәкьн: Йе дәст дьдә бәр чандьне, we һндыки жи

8:15 Дәрк'әтн 16:18.

бьдъру, ле йе дэст надэ бэр чан-
дъне, we гөмрэ жи бьдъру. ⁷ Дъле
хэр кэсир'а чьқас дэрбаз дьбэ,
бьра һақаси жи бьдэ, нэ кэ бьдэ
ле дъле wi пэй бэ йан бь борщда-
рийе бэ, чьмки Хwэде йе бь дьл у
эшқ дьдэ һ'ыз дькэ. ⁸ Хwэде дькарэ
һ'эму алийава сэр wэдэ бьбаринэ,
wэки хэр алийада хэр гав һ'эму
тыштэд wэйэ керһати һэбьн у зе-
дэ бэ жи бона хэр кьрьнед қэнц.
⁹ Чава ньвисар э:

«Wi бэла кьр, да фэқир-
бэлэнгаза,
қэнцийя wi* һ'эга-һ'эгайе
дьминэ».[†]

¹⁰ Әwe кэ т'охьм дьдэ т'охьмр'эш у
нан жи бона хварьне, we т'охьм
п'ешк'еши wэ кэ у зедэ кэ, бэред
қэнцикьрьна wэ* жи бьгьһинэ.[†]
¹¹ һуне хэр тыштыва дэwлэти бьн,
wэки хэр алийава мэр'д бьн у әw
қэнцийед һун бь дэсте мэ дькьн,
бьбьнэ мэни кэ шыкьрийе бьдьнэ
Хwэде. ¹² У гава һун wi қольхи дь-
кьн, нэ кэ т'эне кемасийа щьмэ'та
Хwэде т'ьжи дькьн, ле әв йэк дькэ
кэ Хwэдeр'а һе шыкьрдаийн зедэ
бэ. ¹³ Әв кьрьна wэ р'астийа баwэ-
рийа wэ избат дькэ, бь wi аwайи
шыкьрийа хwэ Хwэде тиньн бона
гөһдарикьрьна Мьзгинийа Мэси-
һэ кэ һун иқрар^ф дькьн у бона we
мэр'данийа wэ, кэ һун алик'арийа
wan у һ'эмуя дькьн. ¹⁴ У әwe бо-
на wэ дөа бькьн, һ'эйра wэдэ бьн,
бона we к'эрэма Хwэдейэ сэр к'э-

рэма, йа кэ wэр'а һатийэ дайине.
¹⁵ Шькьр Хwэдeр'а бона we дайина
Wийэ кэ найе готьне!

Щабдайина Павлос бона һ'өкөме шандитийа хwэ

10 ¹ Әз, Павлос хwэха һиви
жь wэ дькьм, бь мьлукти
у ширьнайийа Мэсиһ, чава те
готьне кэ әз р'у бь р'у нава wэдэ
мина бэрхэки мэ, ле дурва һьнда-
ва wэдэ мина шерэки мэ. ² Әз р'эща
дькьм, өса нэкьн кэ гава бем жи
бьбьмэ шер, чьмки әз ә'сэйи заньм
кэ әз дькарьм төрөш кьм һьндава
wанда жи һ'ышк бьм, йед кэ бона
мэ өса дьфькьрьн, йанчийэ әм бь
мэрьвайи дькьн. ³ Бэле р'аст э әм
мэрьв ьн, ле бь мэрьвайи әскэри-
йе накьн. ⁴ Ч'экед әскэрийа мэ, нэ
йе мэрьвайи нэ, ле йед қəwатэ
жь Хwэде нэ, бона weранкьрьна
т'э'бийа. ⁵ Әм wan шешьра у һ'эму
бьльндцийед к'өбарийейэ мьқабь-
ли занэбуна Хwэде бэтал дькьн у
һ'эму фькьра дькьнэ һесир, ельми^ф
Мэсиһ дькьн. ⁶ Әм һазьр ьн щэза
бьдьнэ һ'эму нэгөһдара, гава гөһ-
дарийа wэ т'ам бэ.

⁷ һун р'энг-р'уйа дьньһер'ьн.
К'и хwэда гөман э, кэ әw п'ара
Мэсиһ йэ? Бьра we жи бьфькь-
рэ, кэ чава әw п'ара Мэсиһ йэ,
өса жи әм ьн. ⁸ Чьмки һэгэр әз
һьнэки жи зедэ дьфьр'ьм, бона
we һ'өкөмдарийа кэ Хөдан да мэ,
тыштэки шэрмийе теда т'өнэ, әw

* **9:9** Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Һэқийа wi».

* **9:10** Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Бэред һэқийа wэ».

9:9 Зэбур 112:9. **9:10** Ишайа 55:10.

бона авабуна бавэрийа вэ йэ, нэ кӧ хьраббуне. ⁹ Ава эз дькьм кӧ ӧса к'ьфш нэбэ, йане эз бь нэ'мэйед хвэ вэ дьтърсиньм. ¹⁰ Чава һьнэк дьбежън: «Нэ'мэйед ви һ'ышк ын у бь қэват ын, ле эв диндара хвэва бэлэнгазэк э у хэбэрданеда жи йэки пенэбуий йэ». ¹¹ Йед ӧса бьра фэ'м бькьн, эм дурва бь хэбэр у нэ'мэйед хвэва чава нэ, незик кьред хвэда жи ӧса нэ.

¹² Р'аст эм нэвэрын, хвэ сэр мезине бьк'ышиньн у һьмбэри ван кьн, йед кӧ хвэха пасьне хвэ дьдън. Эвана надьнэ бэр һ'ыше хвэ, гава нава хвэда хвэ пе һэв чап дькьн у хвэ дьдънэ бэр һэв. ¹³ Ле чь жь п'айдайина мэ дьк'эвэ, эм ньге хвэ жь бэр'а хвэ дьрежтър накьн, ле вэкэ ви синоре дайи, чьқас Хвэде кьрэ п'ара мэ, кӧ дьгьһижэ һ'эта щэм вэ. ¹⁴ Эм жь синор дэр гавэкэ хвэ навежън, чава һе нэгьһиштъбьнэ щэм вэ, чьмки гава р'астийе к'эвэ эм бь Мьзгинидайина^ф Мэсиһ иди гьһиштънэ һ'эта щэм вэ. ¹⁵ Эм жь синор дэрнайен у пе хэбата һьнэкед дьн нафьр'ьн. Ле эм we гӧмане нэ, кӧ бавэрийа вэ бьгьһижэ, вэкэ we дайина кӧ мэ стандийэ, хэбата мэ жи нава вэда һе зедэ бэрфьрэ бэ. ¹⁶ Эм дьхвазьн кӧ жь вэ ведатър дэрбаз бьн, Мьзгинийе щийед дьн жи даннасин кьн, нэ кӧ эм бь кьре йэки дьн бьфьр'ьн, йе кӧ синоре хвэда кьрийэ. ¹⁷ Ле чава ньвисар э: «Йе кӧ дьфьр'э, бьра пе Хӧдан бьфьр'э». ^{† 18} Чьмки нэ кӧ эве п'айе

хвэ дьдэ, ль Хӧдан қэбул э, ле йе кӧ Хӧдан п'айе ви дьдэ.

Павлос у шандийед дэрэв

11 ¹ Эз дьхвазьм кӧ һун бь-карьбьн һьнэки беһ'ышия мьн бьбьһерьн! Ле бькьн кӧ бьбьһерьн жи! ² Эз хирэта вэ дьк'ышиньм, бь we хирэтк'ешийа^ф Хвэде. Чьмки мьн һун Йэкир'а, ава готи Мэсиһр'а нишан кьрын, вэки вэ мина қизэкэ бьк'ьр ль бэр Ви бьдъмэ сэкьнандьне. ³ Ле т'эне эз дьтърсьм, тӧвэрэ чава мэр бь фелбазийа хвэ һева хапанд, ӧса жи эв һ'ыше вэ бьчэлқинэ у һун дэсте хвэ жь ширһ'элали у дьлсахийа хвэйэ һьндава Мэсиһда бькьн. ⁴ Гава йэк те у Исаки дьн даннасин дькэ, к'ижан мэ даннасин нэкьрийэ, йан р'ӧһ'эки дьн һун дьстиньн, к'ижан вэ жь мэ нэстандийэ, йан мьзгиникэ дьн дьдэ, кӧ мэ нэдайэ вэ, һун ван тьшта р'ьнд дьбьн. ⁵ Ле бь т'эхмина мьн эз т'ӧ тьштыва жь ван шандийед э'йанэ һа кемтър ниньм! ⁶ Дьбэ эз хэбэрданеда нэ сэр хвэ мэ, ле нэ алийе занэбунеда. Мэ эв йэк һ'эму алийава һэр тьштида нишани вэ дайэ.

⁷ Гэло мьн гӧнэ^ф кьр, кӧ Мьзгинийа Хвэде беһэқ да вэ, хвэ жи бэр вэ шкенанд, кӧ һун бьльнд бьн? ⁸ Мьн щьвинед майин т'алан кьрын жь бэр һэде хвэва, вэки хьзмэтк'арийе вэр'а бькьм. ⁹ У гава эз ль щэм вэ бумэ һ'эвще тьштэки, мьн гьрани нэда жь вэ

т'о кэси, чьмки эв бавэрмэндед кө жь Мэкэдонийае натьбун, чь кемасийед мьн һэбун, вана дэсте хвэ дьрежи мьн кьр. Бэле мьн һэр алийава кьрийэ кө гьрание нэдьмэ вэ у дькьм кө нэдьм жи.[†] ¹⁰ Бь we р'астийа Мэсиг, йа кө нава мьнда йэ, р'успитийа мьн we дорбэред қэза Ахайаеда жи бэтал дэрнэе. ¹¹ Чьма эз аһа дькьм? Эз вэ һ'ыз накьм? We йэке Хвэде занэ! ¹² У эз чава дькьм, эзе өса жи бькьм, вэки р'е нэк'эвэ ван, йед кө мэ'нийа дьгэр'ьн, вэки п'аие хвэ бьдьн, йанчийэ эв жи мина мэ дьхэбьтн.

¹³ Ле на, йед өса шандийед дэрэв ьн, п'алед қэлп ьн, хвэ дькьнэ дьлқе шандийед Мэсигэ р'аст. ¹⁴ У эв йэк нэ тыштэки э'щербмаийине йэ! Мирещьн хвэха жи хвэ дькэ дьлқе мьльак'эте^ф р'онайе. ¹⁵ Ўльбэт нэ тыштэки мэзын э, кө хьзмэтк'аред ви жи бьк'эвьнэ дьлқе хьзмэтк'аред һэрийе. Ахьрийа ване вэкэ э'малед ван бэ.

**Павлос п'аие хвэ
тэ'ли-тэнгийед хвэда дьдэ**

¹⁶ Диса дьбежьм, бьра т'о кэс мьн бег'ьш һ'эсаб нэкэ. Ле һэгэр һун дькьн жи, иди бьра мьн мина йэки бег'ьш қэбул кьн, кө эз жи һьнэки п'аие хвэ бьдьм. ¹⁷ Чь кө дьбежьм р'аст э ль Ходан хвэш найе, ле чава йэки бе һ'эмде хвэ ль пэй наве хвэ к'эти. ¹⁸ Гэлэк бь мэрвьайи п'аие хвэ дьдьн, эзе жи

п'аие хвэ бьдьм. ¹⁹ һун мэрвьнэ сэрвахт ьн, лэма бь дьлэки ша ль бег'ьша сэбьр дькьн! ²⁰ Бэле, һун сэбьр дькьн, гава йэк вэ дькэ хөлам, йан һэбука вэ дьхвэ, йан вэ к'ара хвэр'а дьдэ хэбате, йан хвэ сэр вэр'а дьгьрэ, йан р'уйе вэ дьхэ. ²¹ Эз бь шэрмийе дьбежьм, кө эм we йэкеда пенэбууйи бун!

Һэгэр йэк р'уйе ви дьгьрэ бь тыштэки бьфьр'э, р'уйе мьн жи дьгьрэ, (эз ве йэке жь бег'ьмийа хвэ дьбежьм). ²² Эвана ибрани^ф нэ? Эз жи. Исраели нэ? Эз жи. Жь р'ьк'ьнийата Ибраһим^ф ьн? Эз жи. ²³ Хьзмэтк'аред Мэсиг нэ? (Бег'ьши хэбэр дьдьм), эз һе жь ван зедэтыр ьм! Жь ван зэ'фтыр хэбьтимэ, жь ван зэ'фтыр к'этымэ кэла, жь ван зэ'фтыр ледан хварийэ, гэлэк щара һ'эта бэр дэре мьрьне жи чумэ. ²⁴ Бь дэсте щьһуйа^ф пенц щара, жь чьли йэк кем бь қамчийа һатьмэ ледане,[†] ²⁵ се щара бь дэсте р'омайийа бь шьва һатьмэ ледане, щарэке эз дамэ бэр кэвьра, се щара р'асти гэмивэлгэр'андьне һатьмэ, шэв у р'ожэке бэ'реда мамэ.[†] ²⁶ Гэлэк ре-витийед хвэда нава щур'э-щур'э қэдэ-бэлада бумэ: Жь ч'эма, жь р'ебьр'а, жь мьлэте хвэ, жь нэщь-һуйа^ф, бажерда, чол-бэстада, сэр бэ'ре, жь бьрайед дэрэв.[†] ²⁷ Дьхэбьтим, дьчэрчьрим, гэлэк щара хэве шэва нэдькьр, т'и-бьр'чи, гэлэк щара бе нан, сэрме у бесьг'арийеда бум. ²⁸ Пештыри тыштед майин, хэмед һ'эму щьвьинайэ һэр р'ож

11:9 Филипи 4:15-18. **11:24** Дөбарэчьрына Қануне 25:3.

11:25 К'аред Шандийа 16:22; 14:19. **11:26** К'аред Шандийа 9:23-25; 14:5.

жи сэр мын г'оп дыбын. ²⁹ Гава йэк сэр h'але хwэда дыгъри, эз жи г'э-ви ви дыгърим! Гава йэк жь р'е те дэрхьстъне, агър дъле мын дьк'эвэ!

³⁰ hэгэр ши бе кө эз п'айе хwэ бьдъм, эзе сэр h'але хwэйи сьст п'айе хwэ бьдъм. ³¹ Хwэдейе Баве Ходан Иса, кө h'эта-h'этайе нежайи шыкърийе йэ, занэ кө эз дэрэwa накъм. ³² Бажаре Шамеда wэлийе бэрдэстийе Аретас п'адша, бона кө мын быгърэ, нобэдар дабунэ бэр дэргэhed бажер,[†] ³³ эз пе сэпэте п'энцэрэкер'а сурева дахьстъмэ хwаре у жь дэсте ви р'эвим.

Дитын у э'йантийед Павлосэ э'змани

12 ¹ Мын дьк'эвэ эз п'айа бьдъмэ хwэ, ле р'асти к'ара we г'өнэ. Ле бэле эзе ньha дэрбази сэр ван дитын у э'йантийа бьм, йед кө Ходан нишани мын данэ. ² Эз баwэpmэндэки Мэсиh нас дькъм, чардэh сал пешда, (ньзаньм қальбда бу, ньзаньм бе қальб бу, эw Хwэде занэ), h'эта э'змание сьсийа hatэ hьлатъне. ³ У эз заньм кө эв мэръва, (қальбда бу, бе қальб бу, эз ньзаньм, we йэке Хwэде занэ), ⁴ h'эта бб'һште^ф hatэ hьлатъне у тыштед найенэ готъне бьхистън кө жь меръв нак'эвэ бона ван тышта хэбэр дэ жи. ⁵ Эзе бона йе ha п'айа бемэ хwэ, ле бона хwэ п'айа надъмэ хwэ, пештъри сэр h'але сьстийед хwэ. ⁶ Ле hэгэр эз бьхwазьм жи п'айе хwэ бьдъм, эв нэ бей'ши йэ, чьмки эз р'астийе дьбежъм.

Ле эз хwэ дыгърым, кө нэбэ йэк сэр мын тыштэки зедэ бьфькьрэ, пештъри тыште кө жь мын дьбьhe йан дьбинэ.

⁷ У wэки нэбэ эз бона гэлэк э'йантийед нэбэрh'ша к'обар бьм, бэлэкэ мина дэрзике қалыбе мында мынр'а hatэ дайине, мьлийак'э-тэки жь мирещьн, кө т'эпа бе мын, wэки эз к'обар нэбьм. ⁸ Бона ве йэке мын се щара ниви жь Ходан кър, кө ве йэке жь мын дур хэ, ⁹ ле Эwи мынр'а гот: «К'эрэма Мын бэси тэ йэ, чьмки қəwата Мын сьстийада мийасэр дьбэ». Аwa эзе бь дьлэки ша h'але сьстийед хwэда бьфьр'ьм, wэки қəwата Мэсиh нава мында бэ. ¹⁰ Лэма жи эз бона наве Мэсиh сьстийа, қара, несири-бэлэнга-зийа, зерандьна у тэ'ли-тэнгийа бэгэм дькъм, чьмки гава эз сьст дьбьм, hьнге қəwат дьбьм.

Хэмед Павлос hьндава корынт'ийада

¹¹ Р'асти мын бей'ши кър кө п'айе хwэ да, ле wэ п'ейи сэр мын кър! Гэрэке wэ п'айе мын бьда. Эз т'ө тыштыва жь ван шандийед wэйэ э'йан кемтър ниньм, ле эз хwэха жи нэ т'ө тышт ьм. ¹² Нишанед шандитийа р'аст, аwa готи нишан, к'эрэмэт у кьред қəwат, нава wэда бь т'эмамыйа сэбьр-ськ'ане hatьнэ кьръне. ¹³ Мын чь тыштыва қэдъре wэ жь қэдъре щьвинед майин кемтър гьртийэ, пештъри we йэке кө мын гьрани нэда wэ? Бьбахшиньнэ мын ве нэhэқийе!

¹⁴ Ва эз к'аре хwэ дькьм, кo щара сьсийа сэр wэда бем. У эз гьрание надьмэ wэ. Ч'э'ве мьн нэ ль хэбука wэ йэ, ле ль wэ йэ! Чьмки нэ кo гэрэке зар' бона де-бава бькьн, ле де-бав бона зар'а. ¹⁵ Эзе бь дьлэки ша, хwэ жи у мал-һ'але хwэ жи бона wэ бьдьм. һэгэр эз һе гэлэки wэ һ'эз бькьм, гэлo һуне мьн һьндьки һ'эз бькьн? ¹⁶ Эм һа һьлдьн, кo мьн гьрани нэдайэ wэ, ле бь йа һьнэка эзи һ'лэк'ар бумэ у бь фелбазийа хwэ һун авитьнэ т'элэка хwэ. ¹⁷ Гэлo мьн бь дэсте эвед кo мьн сэр wэда шандьн, һун к'ара хwэр'а данэ хэbate? ¹⁸ Мьн һиви жь Тито кьр у эw бьра т'эви wi шанд. Гэлo Тито һун к'ара хwэр'а данэ хэbate? Мэ бь р'һ'эки нэдькьр? Эм р'екеда нэдьчун?

¹⁹ Дьбэ кo һун т'эмамия ви wэхтида дьфькьрьн, кo эм дьхwазьн хwэ ль бэр wэ р'успи кьн? На! Ле ль бэр Хwэде эм йэктийа Мэсиһда хэбэр дьдьн у һэр тышти дэлално, бона к'ара wэ дьбежьн. ²⁰ Эз дьтьрсьм, гава эз бем, тowэрэ wэ oса нэбиньм, чава эз дьхwазьм у һун жи мьн oса нэбиньн, чава һун дьхwазьн. Дьтьрсьм кo һе нава wэда шэр'-дэ'w һэбьн, һ'эвсуди, һерск'этьн, һэвр'ьк'и*, хэйб, бoхдан, к'oбар-бабахи у бет'эрбэти. ²¹ Дьтьрсьм, кo гава эз диса сэр wэда бем, Хwэдейе мьн сэре мьн ль бэр wэ бэржер кэ у бона гэлэка шине бькьм, к'ижа-на пешда гoнэ кьрьнэ у жь кьред

һ'эрамиие, бенамусийе у толтийе т'обэ нэкьрьбьн.

Т'эми у сьлавед ахьрийе

13 ¹Эва щара сьсийа йэ эзе сэр wэда бем. Чава ньвисар э: «Гэрэке бь дэве дo йан се шэ'да һэр тышт бе избаткьрьне».† ² Мьн бэре готийэ у ньһа жи дьбежьм, чава щара дoда нава wэда һазьр бум, ньһа жи диса дурва wanp'a дьньвисьм, йед кo пешда гoнэ кьрьнэ у oса жи һ'эмуйар'а: Гава диса бем, иди эз надьмэ хатьре т'o кэси, ³ чьмки һун к'этьнэ бьн э'нэна, кo бьзаньбьн, гэлo Мэсиһ пе мьн хэбэр дьдэ. Эw һьндава wэда нэ сьст э, ле нава wэда qə-wat э. ⁴ P'аст э Эw бь сьстийе һатэ хачкьрьне^ф, ле бь qəwata Хwэде сах э. Эм йэктийа Wiда сьст дьбьн, ле бь qəwata Хwэде һьндава wэда эме бьжин т'эви Wi.

⁵ һун дьле хwэ бьщер'ьбиньн, к'а һун нава баwэрийеда нэ? Хwэ э'нэна кьн. һун фэ'м накьн, кo Иса Мэсиһ нава wэда йэ, т'эне щер'ьбандьнеда һун пенэбуйи нибьн? ⁶ Ле гoман һэйэ, кo һуне фэ'м бькьн, кo эм нэ пенэбуйи нэ. ⁷ Ле эм дoа жь Хwэде дькьн, кo һун хьрабийе нэкьн, нэ кo wэки эм щер'ьбандьнеда qənc k'ьфш бьн, ле wэки һун qəncийе бькьн, һэгэр эм пенэбуйи жи к'ьфш бьн. ⁸ Чьмки эм нькарьн тыштэки ль р'астийе бькьн, ле т'эне бона к'ара we. ⁹ Эм ша дьбьн, гава эм сьст дьбьн у һун

* 12:20 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Т'эне хwэр'а».

13:1 Дoбарэкрьна Qануне 19:15.

qəwat дьбын. У эм жи бона вэ дөа дькын, вэки хун сэр хвэда бен.
¹⁰ Бона ван йэка эз дурва вэр'а дьнвисьм, кө нэбэ гава эз бем, һындава вэда һ'ышкийе бькым бь ви һ'өкөме кө Хөдан дайэ мьн, йа кө бона авакьрыне йэ, нэ бона хьрабкьрыне.

¹¹ һэйнэсэр хушк-бырано, хвэш бьн! Сэр хвэда вэрын, дьл бьдьнэ

һэвдө, сэр нетэке бьн, ль пэй э'дълайийе бьн у Хвэдейе һ'ызкьрыне у э'дълайийе we т'эви вэ бэ.

¹² Сьлаве бьдьнэ һэв бь р'амусана шире һ'элал. Т'эмамийа щьмэ'та Хвэде ль вэ сьлав дькэ.

¹³ К'эрэма Хөдан Иса Мэсир, һ'ызкьрына Хвэде у һэлэртийа Р'өһ'е Пироз т'эви вэ һ'эмуйа бэ.

Нэ'ма Павлос Галатийар'а

Пешготын

Галатйа Асйа Бьч'укда қэзакэ Р'омайе бу. Павлос дэма р'ешитийа шандитийа^ф хвэйэ э'wльнда бажаред Энтакйа Пьсидйае, Листрайе, Дербе, Қонйайеда һ'име шьвинед^ф бавэрмэнда авитын у оса жи ша-рәке йан дө шара чуйэ wьр (К'аред Шандийа 13:13–14:26; 16:6; 18:23).

Ле бәле пәй Павлоср'а, чава щийед дәрәкә, оса жи нава Галат-йайеда даннасинкьред башқә һатын у шьвина ван т'эвиһэв кьрын.

Гава Мьзгинийа^ф Мәсиһ бәла бу у нав мьлэтада һатә қәбулкьрыне, әв пьрс жи пешда һат у готын: «Әwe кө т'обә^ф дькә гәрәке бе сьнәткьрыне у һ'эму т'эмийед Қануна^ф Мусада^ф бьқәдинә, кө бьбә мәсиһийе^ф р'аст». Павлос һе пешда шьровәкьрбу, кө әw йәк т'ө шар нә оса йә. Чьмки әw р'ийа кө бавэрмэнда т'эви Мәсиһ дькә йәк, әw бавәри^ф йә. Ле һьнәк һатһнә нава шьвинед Галатйае, һьмбәри Павлос р'абун у готын: «Г-рәке Қануна Муса бе хвэйкьрыне, wәки бәр Хwәде р'аст бенә һ'әсабе).

Бь ве нә'ме Павлос дьхwазә фькьред йед оса вәгәр'инә бәрбь бавәрийа р'аст, чьмки әw бь һинкьрына нәр'аст жь бавәрийа хwә хальфи бун. Әw сәрһатийа хwә шьровәдькә, дьбежә чава әw у Бар-набас чунә Оршәлиме^ф у т'эви шандийед майин хәбәр дан у чава Ақуб^ф, Пәтрус^ф у Йуһ'әнна^ф қөльхе ван қәбул кьрын у қайл бун, кө әw нава нәщһуйада^ф даннасин кьн. (Дьбә кө Павлос бә'са we чуйина хwэйә Оршәлиме дькә, йа кө К'аред Шандийа 15:1-4-да ньвисар ә.)

Павлос изьне дьдә хwә кө әw хwә шандийе Иса Мәсиһ һ'әсаб кә. Әw пыштгьрийе қөльхе хwә дькә у дьбежә, кө әв қөльхе wi нә жь алийе мәрьвада йә, ле дайина Хwәде йә у шандитийа wi бона мьләтед нәщһу йә.

Әw мерк'ими дьбежә, кө мәрвь пе Қанун қәдандьне ль бәр Хwәде р'аст найе һ'әсабе, ле т'әне бь бавәркьрыне. Мәрвь т'ө шар нькарә we хьлазбуна^ф кө Хwәде дьдә бь кьред хwэйә қәнщ қазьнщ кә. Ахьрийе Павлос дьбежә, кө ә'мьре бавэрмэнда гәрәке бь азайе у һ'ызкьрыне бә, к'ижан кө Р'өһ'е^ф Пирос бь бавәркьрына мәрьва п'ешк'еш дькә.

Сәрәщәма фькьра нә'ме

Пешготын (1:1-10)

Һ'өкөме Павлос чава шанди (1:11–2:21)

Мьзгини к'әрәма Хwәде йә (3:1–4:31)

Щабдари у азайа бавэрмэнда (5:1–6:10)

Пашготын (6:11-18)

Сьлавкърн

1 ¹Эз Павлосе шанди^ф, нэ кő жь алийе мәрывада йан бь дэсте мәрыва к'ьфшбуйи мэ, ле бь дэсте Иса Мәсиһ у Бав^ф Хвәде^ф, Йе кő Әв жь мьрьне р'акьр, ²эз бь һ'әму бавәрмәндава т'әвайи бәрбьр'и вә щьвинед^ф Галатйайеда дьбьм.

³Дэ бьра к'әрәм^ф у ә'дьлайийа Хвәде Баве мэ у Хөдан^ф Иса Мәсиһ ль вә бә, ⁴Йе кő щанийа Хвә анәгори ә'мьре Баве мэ Хвәде жь бәр гөнәйед мэва да, вәки мэ жь ви зэмане ньһайи хьраб хьлаз^ф кә. ⁵Шькьр Хвәдер'а һ'әта-һ'әта-йе! Амин^ф.

Р'асти т'әне Мьзгиникедә^ф йә

⁶Эз ә'щербмаи дьминьм, кő һун өса зу пышта хвә дьднә Хвәдейе кő бь сайа к'әрәма^ф Мәсиһ гази вә кьр у бәре хвә дьднә мьзгиникә дьн. ⁷Р'аст мьзгиникә дьн т'өнә, ле һьнәк һәнә вә т'әви һәв дькьн у дьхвазьн фә'мина Мьзгинийа^ф Мәсиһ быг'өһезьн. ⁸Ле һәгәр әм йан мьлйак'әтәк^ф жи жь ә'змен бе, мьзгиникә өса бьдә вә, к'ижан кő нә мина ве Мьзгинийе йә, йа кő мэ дайә вә, бьра ньфьр' ль ви бә! ⁹Чава мэ пешда гот, ньһа жи диса дьбежьм: һәгәр йәк мьзгиникә нә мина ве Мьзгинийа кő вә қәбул кьр дьдә вә, бьра ньфьр' ль ви бә!

¹⁰Чьма эз ньһа дькьм мәрыв жь мьн р'әзи бьн, йан Хвәде? Йан

гәло эз дьщә'диньм кő ль мәрыва хвәш бем? һәгәр мьн һе бьхвәста эз ль мәрыва хвәш бьһатама, әзе иди нәбума хөламе Мәсиһ.

Чава Хвәде Павлос кьрә шанди

¹¹Эз ве йәке ль вә дьдьмә һ'әсандьне хушк-бьрано, кő әв Мьзгинийа мьн даннасин кьр, нә йа мәрывайи йә. ¹²Мьн әв жь мәрыва нәстанд, нә жи жь кәсәки һин бум, ле Иса Мәсиһ мьнва ә'йан кьр.

¹³Вә бона беп'әргалийа мьнә бәрәйә нава щьһутийеда бьһистийә. Мьн беп'әсаб щьвина Хвәде дьзеранд у дькьр кő ве хьраб кьм. ¹⁴Эз нава щьһутийеда^ф жь гәләк һәвалед хвәйә щьһу пешдәтәр чубум, алийе р'ав-р'ьзьма кал-бавада жи гәләки хвәйхирәт бум.[†]

¹⁵Ле гава Хвәде хвәст, (Йе кő эз бьжартьм, чахе эз һе зьке дийа хвәда бум у бь к'әрәма Хвә эз к'ьфш кьрьм), ¹⁶Көр'е Хвә мьнва ә'йан кьр, кő нава нәщьһуйада^ф Ви даннасин кьм, һьнге мьн шевьра хвә т'ө кәси нәкьр,[†] ¹⁷нә жи р'абумә Оршәлиме^ф, щәм әвед кő бәри мьн бьбунә шанди, ле эз пер'а-пер'а чумә Ә'рәбьстане у диса вәгәр'ийамә Шаме. ¹⁸Паше се сала шунда р'абумә Оршәлиме, кő насыяа хвә бьдьмә Пәтрус^{ф*} у панздәһ р'ожа щәм ви мам.[†] ¹⁹Ле бәле жь шандийед майин мьн т'ө кәс нәдит, пештьри Ақубе^ф бьрайе

* 1:18 Бь йунани хәбәр бь хәбәр «Кифас» ә. Бьхуньн Йуһ'әнна 1:42.

1:14 К'аред Шандийа 8:3; 22:3-5. 1:16 К'аред Шандийа 9:3-6.

1:18 К'аред Шандийа 9:26-30.

Хөдан. ²⁰ Чь кө вэр'а дньвисьм, эз бэр Хвәде бехельф дьбежьм. ²¹ Паше чумә алийед Сурйаие у Киликйаие. ²² Ле щьвинед Мәсиһә Щьһустанедә^ф эз р'у бь р'у нас нәдыкьрм. ²³ Вана т'әне бьхистьбу кө: «Әwe wәхтәке әм дьзерандьн, ньһа хвәха we бавәрийе^ф даннасин дькә, к'ижан wi wәхтәке дькьр кө хьраб кә». ²⁴ У бона мьн шькьри дьданә Хвәде.

Павлос у шандийед майин

2 ¹ Паше чардәһ сала шунда т'әви Барнабас диса р'абумә Оршәлиме, Тито жи мьн т'әви хвә бьр.[†] ² Әз чум, чьмки Хвәде бэр мьн вәкьр, кө һәр'ьм. У мьн әw Мьзгини ль ван да һ'әсандьне, йа кө эз нава нәщьһуйада даннасин дькьм, ле әв йәк мьн йед сәрәкәр'а башқә дьгот. Мьн нәхвәст кө эз бадиһәwa бьбәзьм йан бәзибьм. ³ Ле һ'әта Титойе т'әви мьн кө йунан бу, п'ейи сәр wi жи нәкьрнә, кө бе сьнәткьрнә^ф. Әв пьрс пешда һат, ⁴ чьмки чәнд бьрайед дәрәw шулькинә нава мә, вәки щә'сусийе азайа мә бькьн, йа кө бь сайа Мәсиһ Иса мә дәст анийә. Вана дьхвәст әм бькьрана бьндәст. ⁵ Ле мә қәт дәқәке жи гөр'а ван нәкьр, кө р'астийа Мьзгинийе нава вәда һ'имгьрти бьминә.

⁶ Ле бона ван жи, йед кө сәрәкә к'ьфш дьбун, (қәт хәма мьн

нинә, кө әw бәре чь бунә, Хвәде фьрқийе накә нава мәрьва), ван сәрәка жи т'ө тыште ну мьнр'а нәготьн. ⁷ Ле сәрбара-сәрда дитьн кө ль мьн һатийә спартьне, вәки эз Мьзгинийе бьдьмә нәщьһуйа*, чава кө ль Пәтрус жи һатийә спартьне, вәки Мьзгинийе бьдә щьһуйа^{ф**}. ⁸ Чьмки Хвәдейе кө Пәтрус кьрә шандийе щьһуйа, һәма Wi жи эз кьрмә шандийе нәщьһуйа. ⁹ Гава Ақуб^ф, Пәтрус* у Йуһ'әннайе^ф кө «Стун» дьһатьнә һ'әсабе, бона we к'әрәма кө мьнр'а һатьбу дайине пе һ'әсийан, дәстед хвәйә р'асте чава нишана т'ьфақийе данә мьн у Барнабас. Әw қайл бун, кө әм һәр'ьнә нава нәщьһуйа у әw жи һәр'ьнә нава щьһуйа. ¹⁰ Т'әне ван һиви кьр, кө әм бәләнгаза бир нәкьн, йа кө эз хвәха жи дәмана we йәкеда мә.

Павлос шашийа Пәтрус һьлте^ф

¹¹ Ле гава Пәтрус һатә Әнтакйаие, эз ашкәрә мьқабьли wi р'абум, чьмки әwi шаш бу. ¹² Бәри һатьна чәнд мәрьвед кө Ақуб шандьбун, әwi т'әви нәщьһуйед бавәрмәнд нан дьхвар. Ле гава әwana һатьн, әwi хвә дьда алики у вәдк'ьшийа, жь тьрса әвед кө дьготьн, гәрәке нәщьһу бенә сьнәткьрнә. ¹³ У щьһуйед бавәрмәндә майин жи т'әви wi дөр'ути

* **2:7** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Нәсьнәткьрийа».

** **2:7** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сьнәткьрийа».

* **2:9** Бь йунани хәбәр бь хәбәр «Кифас» ә. Бьхуньн Йуһ'әнна 1:42.

2:1 К'аред Шандийа 11:30; 15:2.

кърън, h'эта кô Барнабас жи халь-
фи, к'этэ нава we дôр'утийа ван.
14 Ле гава мьн дит кô эвана нава
р'астийа Мьзгинийеда наминьн,
һынге ль бэр h'эмуйа мьн готэ
Пэтрус: «һэгэр тô щьһу йи, мина
йэки нэщьһу дьжийи у нэ мина
щьһуйа, тô чава дьки сэр нэщь-
һуйа, кô бьбьнэ мина щьһуйа?»

Щьһу у нэщьһу һэр дô жи пе бавэрийе хьлаз^ф дьбьн

15 Эмэ кô э'сьле хвэда щьһу нэ
у нэ жь «нэщьһуйед гôнэк'ар»* ьн,
16 заньн кô мэрвь бь кьред Qануне
нькарэ р'аст бе h'эсабе, ле т'эне
бы Иса Мэсиһ бавэркьрьне. Мэ
жи Мэсиһ Иса бавэр кьр, wэки
бы Мэсиһ бавэркьрьне эм р'аст
бенэ h'эсабе, нэ кô бь кьред Qану-
не, чьмки т'ô қул-бэндэ бь кьред
Qануне нькарэ р'аст бе h'эсабе.[†]
17 Ле һэгэр эм дькьн пе Мэсиһ р'аст
бенэ h'эсабе у we гаве хôйа бэ,
кô эм хвэха жи гôнэк'ар ьн, кô
ôса йэ Мэсиһ буйэ хьзмэтк'аре
гôнэ? Т'ô щар! 18 һэгэр эw тыштед
мьн хьраб кьрьнэ, диса дэстпе-
дькьм чедькьм, эз нэхэқийа хвэ
дьдьмэ избаткьрьне. 19 Чьмки эз
бы Qануни бона Qануне мьрьм,
wэки бона Хвэде бьжим. Эз т'эви
Мэсиһ хач^ф бум, 20 жь вьр шунда
нэ кô эз дьжим, ле Мэсиһ йэ кô
нава мьнда дьжи. У ньһа кô эз ви

қальбида дьжим, бы Кôр'е^ф Хвэде
бавэркьрьне дьжим, Йе кô эз h'эз
кьрьм у щанийа Хвэ бона мьн да
дэр. 21 Эз к'эрэма^ф Хвэде т'эхсир
накьм, чьмки һэгэр р'астh'эсаб-
бун^ф бы Qануне буйа, кô ôса йэ
Мэсиһ бадихэwa мьр.

Qанун у бавэри

З 1 Гэли галатийед бефэ'м! К'е
сэре wэ т'эжи кьр?* Нэ ахьр
Иса Мэсиһ ль бэр ч'э'ве wэ хачбу-
йи һатэ дийаркьрьне? 2 Эз т'эне ве
йэке дьхwазьм жь wэ бьзаньбьм:
Wэ P'ôh'e Хвэде бы Qанун қэдан-
дьне станд, йан бы Мьзгини бьһис-
тьне у бавэрийа хwэ же анине?
3 Чьма хун һақас бефэ'м ьн, кô wэ
бы P'ôh'e Хвэде дэстпекьр у ньһа
бы мэрьвайи хьлаз дькьн? 4 һақас
тышт бадихэwa һатьнэ сэре wэ?
Һақэwьмэ кô бадихэwa бьн! 5 Чьма
эw Хвэдеие кô P'ôh'e Хwэ п'ешк'е-
ши wэ дькэ у нава wэда к'эрэмэта
дькэ, бона Qанун қэдандьна wэ
дькэ, йан бона кô wэ Мьзгини
быһист у бавэрийа хwэ же ани?

6 Мэсэлэ, бона Ибраһим^ф аһа
ньвисар э: «Ибраһим Хвэде ба-
wэр^ф кьр у эw йэк жер'а р'асти
һатэ h'эсабе».[†] 7 Аwa заньбьн, йед
кô бавэр дькьн эw ьн зар'ед Иб-
раһим.[†] 8 Ньвисаре^ф һе пешда дабу
к'ьфше, кô Хвэде нэщьһу бы бавэ-
рийе^ф we р'аст h'эсаб бькьрана у

* 2:15 Щьһуйа мьлэтед нэщьһу гôнэк'ар у нэр'аст h'эсаб дькьрьн, нэ т'эне бона ван
кьрьнед хьрабэ кô ван дькьрьн, ле бона we йэке жи кô эw бейи Qануна^ф Хвэде бун у
жь Пэймана Хвэде дэр дьжитьн. Бьхуньн P'омайи 2:12-16; Корьнт'и I, 9:21; Луқа 24:7;
К'аред Шандийа 2:23.

* 3:1 Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «Кô хун гôр'а р'астийе нэхьн».

2:16 P'омайи 3:20-22. 3:6 Дэстпекьр 15:6; P'омайи 4:3. 3:7 P'омайи 4:16.

зува Мьзгини дабу Ибраһим кө: «Бь тэ дөайе һ'эму мьлэта бьбэ».†
 9 Аwa әвед кө бawәр дькьн, т'эви Ибраһиме бawәрмәнд дөа ль ван те кьрне.

10 Әвед кө хwэ спартьнэ кьред Qануне, әw бьне ньфьр'еда нэ, чьмки ньвисар ә: «Ньфьр' ль һәр кәси йә, йе кө нава һ'эму ньвисаред к'ьтеба Qанунедә наминә у нақәдинә».† 11 Ә'йан ә т'ө кәс бь Qануне нькарә ль бәр Хwәде р'аст^Ф бе һ'есабе, чьмки ньвисар ә: «Йе р'аст пе бawәрийе we бьжи»*. 12 Ле Qанун бь бawәрийе нинә, ле бә-ле чава ньвисар дьбежә: «К'и кө т'әмийед Qануне **бьқәдинә** бь ван we бьжи».† 13 Мәсиһ әм жь we ньфьр'а Qануне к'ьр'ин, Әw дәwса мә к'этә бьн we ньфьр'е, чьмки ньвисар ә: «Ньфьр' сәр йе дарва дардакьри йә».† 14 Әв йәк бу, wәки бь Мәсиһ Иса дөайе Ибраһим бе сәр нәщьһуйа, кө бь бawәрийе әм P'oh'e создайи бьстиньн.

Созе Хwәде у Qанун

15 Хушк-бьрано! Әз тиньмә сәр ә'дәте дьне. һәгәр йәки wәсийә-тәк^Ф т'әстиқ кьрбә, т'ө кәс нька-рә we бәтал кә, йан жи тыштәки дьн сәрда зедә кә. 16 Аwa әw соз Ибраһим у зөр'эта wir'а һатьнә дайине. Ньвисаредә найе готьне: «Зөр'етед тә» чава бона гәләка, ле

бона йәки: «Зөр'эта тә»† у әw зөр'әт Мәсиһ йә. 17 Аwa готи әз we йәке дьбежьм, әw wәсийәта кө пешда жь Хwәдеда һатьбу т'әстиқкьрне, Qануна кө чарсьд у си сали шунда дәрк'әт, нькарә öса бькә, wәки wә-сийәта создайи қәwата хwә онда кә.† 18 Чьмки һәгәр wарти Qануне-ва гьредайи буйа, we создайинева гьредайи нибуя, ле Хwәде бь соз п'ешк'еши Ибраһим кьр.†

19 Иди мәрәме Qануне чь бу? Qанун сәрда зедә бу кө нәһәқи бе наскьрне у гәрәке әw бьма һ'эта һатьна Зөр'эта wi, к'ижанир'а соз дабу. Qанун жь алийе мьльак'эта-да, бь дәсте навчетийа йәки* һатә дайине.† 20 Ле бона wәсийәткьрне навчети нә лазьм ә гава wәсийәт бь дәсте йәки те кьрне у ль вьр әw йәк т'әне Хwәде йә.

Wар у хөлам

21 Аwa Qанун мьқабьли созед Хwәде йә? Т'ө щар! Бәле һәгәр қанунәк һәбуя, кө бькарьбуя жийин бьда, һьнге ә'сәйи р'астһ'ә-саббун we бь қануне бьбуя. 22 Ле ньвисар һ'әмуя бьн һесиртийа гөнәда^Ф дьдә к'ьфше, wәки чь кө бь Иса Мәсиһ бawәркьрне һать-бунә создайине, бawәрмәндар'а бенә дайине.

23 Бәри һатьна бawәрийе, әм бьн дәсте Qанунедә чава гьрти

* 3:11 Аһа жи те фә'мкьрне: «Йе бь бawәрийе р'астһ'әсаббуи we бьжи». һабақуқ 2:4.

* 3:19 Әw йәк Муса^Ф бу.

3:8 Дәстпелун 12:3; 18:18; 22:18. 3:10 Дөбарәкьрна Qануне 27:26.

3:12 Qануна К'аһинтийе 18:5. 3:13 Дөбарәкьрна Qануне 21:23. 3:16 Дәстпелун 12:7; 13:15; 24:7. 3:17 Дәрк'әгьн 12:40. 3:18 P'омайи 4:14. 3:19 Дөбарәкьрна Qануне 33:1-3; Ибрани 2:2; К'аред Шандийа 7:38, 52.

дъхатънэ хвэйкърьне, һ'эта хойа-буна we бавэрийе кӧ we бьһата. ²⁴Бь ви авайи Qанун бу т'эрбэтдаре мэ у эм бэрбър'и Мэсиһ анин*, кӧ эм бь бавэрийе р'аст бенэ һ'эсабе. ²⁵Ле ньһа кӧ бавэри һат, эм иди нэ бьн дэсте т'эрбэтдаре Qанунедә нэ.

²⁶Бь бавэрийе хун һ'эму йэктийа Мэсиһ Исада лавед Хвэде нэ.* ²⁷хун һ'эму кӧ йэктийа Мэсиһда һатънэ ньхӧмандьне^ф, вэ Мэсиһ сэр хвэ вэргъртийэ. ²⁸Иди фьрци нэ нава щьһу у нэщьһуйада һэйэ, нэ нава хӧлам у азайада, нэ жи нава мера у жьнада, чьмки хун һ'эму жи йэк ьн йэктийа Мэсиһ Исада. ²⁹У һэгэр хун п'ара Мэсиһ нэ, вэки ӧса йэ зӧр'эта Ибраһим ьн у варед ви сози нэ.†

4 ¹Ава эз дьбежъм, варе кӧ хвэйе һэр тышти йэ, ле һ'эта кӧ хьшим э жь хӧлем найе фьрцикърьне. ²Әв бьн дэсте хвэйкърийа у хэмк'ешада йэ, һ'эта ви вэхте кӧ баве к'ьфш кърийэ. ³Ӧса жи эм гава һе р'ӧһ'анида «хьшим» бун, мэ хӧламти сьхьред^ф ве дьнийаер'а* дькърын. ⁴Ле гава вэхт пер'а гьһишт, Хвэде Кӧр'е Хвэ шанд, кӧ жь к'ӧлфәте бу у к'этэ бьн Qануне, ⁵вэки йед бьн Qануне аза кэ у эм жи һәфе лавтийа Хвэде бьстиньн.† ⁶Ава хун кӧ лавед Ви

нэ, Хвэде Р'ӧһ'е Кӧр'е Хвэ шандә нава дьле мэ, кӧ гази Хвэде дькэ: «Абба^ф!» ава готи «Баво!» ⁷Бь ви авайи иди тӧ нэ хӧлам и, ле лав и у һэгэр лав и, ӧса жи Хвэде тӧ къри варе Хвэ.

Хэмгинийа Павлос бона галатийа

⁸Бәре, гава вэ Хвэде нас нэ дькър, вэ хӧламти йед ӧсар'а дькърын, кӧ р'аст нэ хвэде бун. ⁹Ле ньһа кӧ вэ Хвэде нас кърийэ, ле бәле Хвэде жи хун нас кърынэ, хун чава диса вэдьгәр'ьнэ сәр ван сьхьред ве дьнейэ бедәватэ нэ т'ӧ тьшт у диса дьхвазьн хӧламтийе ванр'а бькьн? ¹⁰хун гӧһ дьдънэ р'ожед һ'эсаб, мәһа, р'ожгар у сала. ¹¹Әз бона вэ дьтьрьсъм, кӧ әв шьхӧле мьн бона вэ кърийэ дәйа һәр'э.

¹²Әз һиви жь вэ дькьм хушкьбьрано, бьбьнэ мина мьн, чьмки эз жи мина вэ бумэ. Вэ т'ӧ зийан нэдайэ мьн. ¹³хун заньн кӧ щара э'вльн бесьһ'этийа қальбе мьн бу мә'ни, мьн Мьзгини да вэ. ¹⁴У чь кӧ һатэ сәре қальбе мьн, әв йэк бу щер'ьбандьнәк^ф бона вэ, ле диса вэ эз бөһӧрмәт нәкърьм йан пышта хвэ нәда мьн, ле вәкә мьл-йак'этәки Хвэде эз қәбул кърьм у вәкә Мэсиһ Иса. ¹⁵Әв шабуна вэ чава бу? Әз вәкә шире хвэ,

* **3:24** Аһа жи те фә'мкърьне: «Qанун бу т'эрбэтдар һ'эта һатъна Мэсиһ».

* **3:26** Аһа жи те фә'мкърьне: «хун һ'эму жи кӧ бавэрийа хвэ Мэсиһ Иса тиньн, лавед Хвэде нэ».

* **4:3** Ава готи «Qәват йан һ'ӧнӧред р'ӧһ'ед ве т'эбийәтеда, йан жи р'ав-р'ьзм у қәй-дә-қанунед ве дьнийәе».

3:29 Р'омайи 4:13. **4:5-7** Р'омайи 8:15-17.

һәгәр жь дәст wәва бьһата, wәйе ч'ә'ве хwә жи дәрхьста бьда мьн.
¹⁶ Иди эз бумә джмьне wә, wәки мьн wәр'а р'аст хәбәр дайә?

¹⁷ Әвед майинә кө к'әтгнә дәмана wә, әw хера wә нахwазьн, ле бәле әвана дьхwазьн wә жь мьн бьрәтиньн, wәки хун бьк'ә-вьнә дәмана wan. ¹⁸ Qәнщ ә кө мәри дәмана қәнщийеда бә у нә кө т'әне гава эз нава wәда бьм, ле һәр гав. ¹⁹ Лавед мьн, эз ньһа диса бона wә мина еша к'өлфәта дьк'ьшиньм, һ'әта кө Мәсиһ нава wәда бьг'һижә. ²⁰ Хwәзи эз ньһа ль щәм wә бума у мьн тьһәре хәбәр дана хwә бьг'һааста, чьмки эз бона wә нава мьталада мә!

Мәсәла һащәр^ф у Сарайе

²¹ Жь мьнр'а бежьн, хун кө дьхwазьн бьн Qанунеда бьн, wә нәбьһистийә Qанун чь дьбежә?
²² Ньвисар ә кө: «Дө көр'ед Ибраһим һәбун, йәк жь щарийе бу, йәк жи жь жьна аза».† ²³ Әве жь щарийе бу, әw бь бьнйат'а мәрвьайе бьбу, ле әве жь жьна аза бу, әw ль гора созе Хwәде бу. ²⁴ Әва йәка щур'әки майин те фә'мкьрьне, әв һәр дө жьн дө пәйман^ф ьн: Йәк жь ч'ийайе Синайе^ф, бона хөламтийе тинә, әw һащәр^ф ә.† ²⁵ һащәр Ә'рәбьстанеда те һ'әсабе ч'ийайе Синайе у һьмбәри Оршәлима ньһа дьбә, кө зар'ед хwәва хөламтийе дькә.

²⁶ Ле йа аза, әw Оршәлима жорьн те һ'әсабе, кө әw дийа мә һ'әмуяйә.* ²⁷ Чьмки ньвисар ә:

«Ша бә, һәй безөр'әта кө тә зар' нәданин.

Бь эшқ бьстьре, дәнг бьльнд кә,
 кө еша зар'анине тә нәк'ьшанд.

Чьмки зар'ед тә мербәр'даие we жь зар'ед йа хwәймер гәләктър бьн».†

²⁸ Аwa хун* хушк-бьрано, мина Ишаq зар'ед wi сози нә.† ²⁹ Ле чава һьнге әве жь мәрвьайе бьбу, йе жь алийе Р'өһ'да дьзеранд, өса жи ньһа.† ³⁰ Ле ньвисар чь дьбежә? «Әве щарийе көр'е weва бәр'де дәрхә, чьмки көр'е щарийе гәрәке т'әви көр'е жьна аза war нәбә».†
³¹ Аwa хушк-бьрано, әм нә зар'ед щарийе нә, ле зар'ед йа аза нә.

Азайа хwә хwәй кьн

5 ¹ Бона азайе Мәсиһ әм аза кьрьнә! We азайе қәвин бьгьрьн у диса нәк'әвьнә бьн wi нире хөламтийе.

² Бьбьһен, эз Павлос wәр'а дьбежьм: һәгәр хун бьһельн кө хун бенә сьнәткьрьне, Мәсиһе т'ө к'әре нәдә wә. ³ Әз һәр мәрвьәкир'а диса мерк'ими дьбежьм, йе кө изьне дьдә хwә кө әw бе сьнәткьрьне, әw дәйндар ә кө т'әмамыйа Qануне бьрәдинә. ⁴ У һәгәр хун бь Qанун

* **4:26** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ле Оршәлима жорьн аза йә, әw дийа мә йә».

* **4:28** Нав һьнәк дәстньвисарада дәwса «хун» «әм» һәйә.

4:22 Дәстпелун 16:15; 21:2. **4:24** Дәстпелун 16. **4:27** Ишайа 54:1.

4:28 Дәстпелун 17:18-22. **4:29** Дәстпелун 21:9. **4:30** Дәстпелун 21:10.

қадандьне дьхвазын р'аст һ'эсаб бьн, вәки оса йә хун жь Мәсиһ қәтийайи нә у жь к'эрәме к'әти нә. ⁵ Ле чь жь мә дьк'эвә, әм бь сайа Р'өһ'е Пироз у пе бауәрийе һ'әйра we р'астһ'эсаббунедә нә, йа кө әм теда гөман ын. ⁶ Чьмки йәк-тийа Мәсиһ Исада, нә сьнәткьрын тыштәк ә, нә жи нәсьнәткьрын, ле сәри бауәри йә кө бь һ'ызкьрыне йа хвә дькә.

⁷ хун р'ьнд пешда дьчун! К'е хун данә сәкьнандьне, кө ельми^Ф р'астийе нәбьн? ⁸ Әва һелана нә жь Ви йә, Йе кө гази вә кьрийә. ⁹ «Һьнәк һәвиртьр'ш г'әмамия һәвир һьлгинә». ¹⁰ Ле әз бь йәктийа мәйә Хөданда вәда гөман ым, кө хуне тыштәки майин нәфькьрын, ле әве фькьред вә т'әви һәв дькә we сәр бәла хвә вәбә, к'и жи һәбә.

¹¹ Ле әз хушк-бьрано, һәгәр һәла һе сьнәткьрыне даннасин дькьм, иди чьма темә зерандьне? Вәки оса йә гәрәке т'о кәс жь хаче Мәсиһ п'ышк^Ф нәбуйа. ¹² Хвәзи йед кө фькьред вә т'әви һәв дькьн, хвәха хвә к'океда бьбьр'ийана!*

¹³ хун, хушк-бьрано, азайер'а һатьнә газикьрыне, ле т'әне әв азайа вә бьра нәбә мәщала хвәстьна бьнйат'а инсен. Дәвса we бь һ'ызкьрыне һәвдөр'а хөламтийе бькьн. ¹⁴ Чьмки г'әмамияа Қануне бь ве готьне те сери: «Һәвалә хвә вәкә хвә һ'ыз бькә». ¹⁵ Ле һәгәр

хун дәв бәвежьнә һәвдө, һәвдө бьхвьн, мьқати хвә бьн, кө к'ока һәвдө нәйньн.

Бәрәд Р'өһ'е^Ф Пироз у бьнйат'а мәрвайе

¹⁶ Ава әз дьбежьм, бь сайа Р'ө-һ'е^Ф Пироз бьмәшьн у хуне хвәстьнед бьнйат'а инсен нәкьн. ¹⁷ Чьмки хвәстьна бьнйат'а инсен мьқабьли Р'өһ' ә, Р'өһ' мьқабьли бьнйат'а инсен ә. Әв һәр дө ль һәв накьн, ләма хун нькарьн хвәстьнед хвә бькьн. ¹⁸ Ле һәгәр хун бь Р'өһ' тенә р'ебәрикьрыне, хун нак'эвьнә бьн дәсте Қануне.

¹⁹ Ава кьред бьнйат'а инсен әйан ын: Бенамуси, һ'әрами, толти, ²⁰ п'утп'арьсти^Ф, пирәсерти, нәйарти, шәр'-дә'w, һ'әвсуди, һерск'әтьн, һәвр'кь'и*, дөтирәти, щодати, ²¹ ч'ә'ве хьраб, меркөжи*, сәрхвәш, куч'ьксанти у чь кө мина ван ын. Әз ньһа вәр'а дьбежьм, чава кө мьн пешда жи вәр'а готьбу, кө йед ван тышта дькьн, П'адшатийа^Ф Хвәде war набьн.

²² Ле бәрәд Р'өһ' әв ын: һ'ызкьрын, шабун, әдьялайи, сәбьркьрын, ширьнайи, қәнщи, амьни, ²³ мьлукти, хвәгьртьн. һьндава ван тыштада қанун т'өнә. ²⁴ У әвед кө п'ара Мәсиһ Иса нә, бьнйат'а хвә бь т'әви тәмед хьраб у һавьжийава сәр хач көштьнә. ²⁵ Әм кө бь сайа Р'өһ' дьжин, бь р'ебәрийа

* **5:12** Ава готи «Хвә бьхәсандана».

* **5:20** Аһа жи те ф'әмкьрыне: «Т'әне хвәр'а».

* **5:21** Нав һьнәк дәстньвисарада «меркөжи» т'өнә.

Р'öh' бьмэшын. ²⁶Эм к'öбар нэбьн, агьре хэв гөр' нэкьн у һ'эвсудийе ль хэвдö нэкьн.

Баред хэвдö һьлдьн

Б¹ Хушк-бьрано, хэгэр йэк нэ-һақикеда бе гьртъне, хун кө р'öh'ани нэ, ви биньнэ сэр р'ийа р'астийе, ле бь р'öh'e мьлуктийе. Ле һаш жь хвэ жи һэбьн, кө хун нэк'эвьнэ щер'ьбандьне. ² Баред хэвдö һьлдьн у бь ви аwaiи хуне қануна Мэсиһ бьқадиньн. ³ хэгэр йэк хвэ дэвса тыштэки датинэ у хвэха нэ т'ö тышт э, эв хвэха хвэ дьхапинэ. ⁴ Бьра һэр кэс кьрьнед хвэ бьдэ сэр мезине у паши һынге жь хвэ р'ази бэ, нэ кө хвэ һьм-бэри һэвалэ хвэ кэ. ⁵ Чьмки һэр кэсе хөрщэ хвэ һьлгьрэ.

⁶ Эве һини хэбэра Хвэде дь-бэ, гэрэке һэр тыштед қэнц т'эви дэрсдэре хвэ п'ар кэ. ⁷ Нэхапын, Хвэде набэ пек'эни. Чьмки мэрвь чь дьчинэ, we жи дьчьнэ. ⁸ К'и кө бона бьнийат'а хвэ дьчинэ, эве жь we бьнийат'е мьрьне бьчьнэ, ле к'и кө бона Р'öh' бьчинэ, we жь Р'öh' жийина^ф һ'эта-һ'этайе бьчьнэ. ⁹ Жь қэнщикьрьне жи ащэз нэбьн, чьмки эме вэхтда бьчьньн хэгэр эм нэдьнэ дэр. ¹⁰ Аwa һ'эта кө вэхт дэстед мэдэ йэ, һ'эмуяр'а қэн-

щийе бькьн, илаһи нэфэред мала Хвэдер'а.

Т'эми у сылавед ахьрийе

¹¹ һэла дина хвэ бьдьне, эз пе чь һ'эрфед гьр пе дэсте хвэ вэр'а дьньвисьм. ¹² Эвед кө дьхвэзын жь дэрвава хвэ бьдьнэ к'ьфше, эв п'ейи сэр вэ дькьн, кө хун бенэ сьнэткьрьне. Ле эвана ве йэке дь-кьн, кө т'эне бона хаче Мэсиһ эв нэйенэ зерандьне. ¹³ Эвед хвэй-сьнэт хвэха Қануне хвэй накьн, ле дьхвэзын кө хун бенэ сьнэткь-рьне, вэки эв бь нишана қальбе вэийи мэрвьайи бьфьр'ьн. ¹⁴ Ле жь **мын** нак'эвэ кө эз бь тыштэки дьн бьфьр'ьм, пештьри бь хаче Хөдане мэ Иса Мэсиһ, бь к'ижани дьнйа бона мын хачбуйи йэ, эз жи бона дьнйайе. ¹⁵ Бэле нэ сьнэткьрын тыштэк э, нэ жи нэсьнэткьрын, ле сэри эв э, кө бьбьнэ э'фьринэки ну. ¹⁶ Дэ бьра э'дьлайи у р'э'м сэр ван һ'эмуя бэ, к'ижанед кө анэ-гори ве йэке дьжин у öса жи сэр Исраела^{ф*} Хвэде бэ.

¹⁷ Жь вьр шунда бьра т'ö кэс зэ'мэте нэдэ мын, чьмки мын даха бьринед Иса һьлдайэ сэр бэдэна хвэ. ¹⁸ Дэ бьра к'эрэма Хөдане мэ Иса Мэсиһ т'эви р'öh'e вэ бэ хушк-бьрано. Амин.

* 6:16 «Исраел» р'öh'ани те фэ'мкьрьне (Р'омайи 3:28-29; 9:6-29; Галати 3:28-29).

Нэ'ма Павлос Эфэсийар'а

Пешготын

Эфэс қэза Асия^ф Р'омайеда бу. Эва бажаре һәри ә'йан бу, өса жи п'айт'эхте we қэзайе бу. Т'эмамия Императорийа Р'омайеда^ф әв бажаре чара бу алийе мэзьнайийа хвәда. Әв бажарәки гәләки бәдәв у хвәш бу. Р'аст ә бь даннасинкьрьна Павлос щьвин^ф Эфэседа ченәббу, ле диса wәкә се сала ль wьр ма у әв һин кьрьн, дәма р'е-витиийа хвәйә 3-йа (К'аред Шандийа 19:1; 20:31). Әви әв нә'ма хвә жь кәле бавәрмәндед Эфәсер'а һввисийә (3:1; 4:1; 6:20). Нә т'әне әва нә'ма, ле өса жи нә'мед вийә филипийа, колосийа у Фьлимонр'а кәледа һатһнә һввисаре. Әвана «Нә'мәйед Кәле» генә һ'эсабе.

Эва нә'ма чава қьрар у мәрәме Хвәдеи һ'эта-һ'этайе ә'йан дькә, кә гава wәхт пер'а бьгьһижә, әв т'ьвдира Wi we бе сери у һ'әму тыште «бьн сәрвертийа Мәсiһда гьредаи бьн, һьн һәр тыштед ль әрде, һьн жи ль әзмана» (1:10). Әса жи гәрәке һ'әму мьләт, һьн щьһу^ф, һьн жи нәщьһу^ф бьбьнә мьләтәк йәктийа Иса Мәсiһда, пе Хвәде һәвва гьредаи. Шанди^ф гази щьмә'та Хвәде ве йәке дькә, кә нава ве қьрара Хвәдеда бьминьн, бь йәктийа т'әви Мәсiһ, т'әви йәкбуна т'эмамия мәрвәйе бьн.

Павлос п'ара нә'мейә пешьнда нет-фькьра йәктийа т'әви Хвәде пешда дьк'ьшинә, дәрһәқа ван мәщалада дьбежә, кә Бав^ф Хвәде чава щьмә'та Хвә бьжарт, чава гиһандә гөнәафубуне у сайа Көр'е Хвә Иса Мәсiһ әв аза кьрьн. У өса жи дәрһәқа wi созе Хвәдеи мэзьнда дьбежә, ава готи дәрһәқа Р'өһ'е^ф Пирозда, кә әв чава бьһе бәр азабуна мәва те дайине (жь сәре 1-е һ'эта 3-йа).

Ле п'ара дөдада шанди хвәндәванар'а шьровәдькә, кә әв жийи-нәкә өсада бьжин, wәки әв йәктийа Мәсiһә нава ванда өса р'аст к'ьфш бә, чава һәйә. Әса жи щьвинеда, малда, һәвалтийеда у һьнда-ва һәвда қәдър-һөрмәт бьн, бь мьлуктийе, һ'эзкьрьне у хәмк'ешийе бәр һәв дахьн (жь сәре 4-а һ'эта 6-а).

Шанди ве нә'меда сәр се фькьред сурәти (символи) дьсәкьнә у бь ван сурәта йәктийа щьмә'та Хвәдеиә т'әви Мәсiһ нишан дькә:

1. Щьвин мина бәдәнәке йә, сәре к'ижане Мәсiһ Хвәха йә.
2. Щьвин мина wi авайийи йә, кәвьре ә'нишка^ф к'ижани Мәсiһ йә.
3. Щьвин мина к'өлфәтәке йә, малхе к'ижане Мәсiһ йә.

Павлос ве нә'меда гәләк дәрб дьдә сәр к'әрәма^ф Хвәдейә йәк-
тийа Иса Мәсһда. Әw һәр тьшти һ'ьзкьрын, хвәдаин, бах-
шандьн, к'әрәм у р'онайа пирозийа^ф Мәсһва гьре дьдә.

Сәрәщәма фькьра нә'ме

Пешготьн (1:1-2)

Мәсһ у щьвин (1:3–3:21)

Мәсһда жийина ну (4:1–6:20)

Пашготьн (6:21-24)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлосе бь ә'мьре Хвәде^ф
шандийе^ф Мәсһ Иса,
ван мәрьвед Хвәдер'а, йед
кө Әфәседа* дьминьн у йәктийа
Мәсһ Исада амьн ьн:
² Дә бьра к'әрәм^ф у ә'дьлайийа
Хвәдейе Баве^ф мә у Хөдан^ф Иса
Мәсһ ль вә бә.

**Дәа-дьрозгед р'өһ'анийә
бь сайа Иса Мәсһ бона
щьһу^ф у нәщьһуйа^ф**

³ Шькьр Хвәдер'а, Баве Хөдане
мә Иса Мәсһ,
кө пе һ'әму дәа-дьрозгед
р'өһ'анийә ль дийаре
ә'змана йәктийа Мәсһда
дәа ль мә кьрын.
⁴ Бәри ә'фьрандьна дьнайәе
Хвәде йәктийа Вида әм
бьжартьн,
вәки әм пироз^ф у беқөсур
бьн, ль бәр Ви
һ'ьзкьрнеда бьжин.
⁵ Әви әм пешда к'ьфш кьрьбун,

чава ль қьрара Ви хвәш
һат,
кө мә бь дәсте Иса Мәсһ
бькә лавед Хвә*.
⁶ Дә вәрьн әм пәсьне Ви
бьдьн, бона ве к'әрәма^ф
Вийә хвәй'умәт,
пе к'ижане йәктийа
һ'ьзкьрийе Хвәда қәнщи
ль мә кьр.
⁷ Йәктийа Вида пе хуна Ви әм
аза бунә,
ава готи афубуна гөнәйа
стандийә.[†]
Әв йәка жь к'әрәма Вийә
дәвләти йә,
⁸ йа кө Әви бь мәр'дани пе
һ'әму сәрвахтийе у
фә'мдарийе сәр мәда
баранд.
⁹ Әви сөр'а хвәстьна Хвә мәва
ә'йан кьр,
чава ль Ви хвәш һат, йа кө
һе пешда қьрар кьрьбу,
вәки йәктийа Мәсһда бинә
сери,

* **1:1** Нав һьнәк дәстньвисарада «Әфәседа» т'өнә.

* **1:5** Ава готи «һәге лавтийа Хвәде бьстиньн».

1:7 Колоси 1:14.

- ¹⁰ кө гава вәхт пер'а бығһижә,
әв т'әвдир* мийасәр бә,
һ'әму тышт бһн сәрвертийа
Мәсихда гьредайи бһн,
һһн һәр тыштед ль әрде, һһн
жи ль әзмана.
- ¹¹ Чава Хвәде қьрара Хвәда
пешда к'әфш кьрьбу,
кө һәр тышт ль гора хвәстын
у ә'мьре Ви бә,
әм щьһу^ф йәктийа Мәсихда
п'ара Хвәде к'әтынә,
- ¹² вәки әм* чава йед пешийе
гөмана хвә Мәсих ани,
бькьн кө йед майин жи
пәсьне р'умәта^ф Ви бьдһн.
- ¹³ Йәктийа Вида һун нәщьһу^ф
жи бунә п'ара Хвәде,
гава вә хәбәра р'астийе,
ава готи Мьзгинийа^ф
хьлазбуна^ф хвә бһист.
Вә бавәрийа^ф хвә Ви ани
у бь Р'өһе^ф Пирози создайи
һатһнә моркьрьне.
- ¹⁴ Р'өһе Пироз чава бһе
һатийә дайине
һ'әта әм созе Хвәде вар бһн,
чахе Хвәде щьмә'та Хвә лап
аза кә,
бона пәсьндайина р'умәта Хвә.

Дөайе Павлос

¹⁵ Бона ве йәке мьн жь һһнгева
кө бона бавәрийа вәйә сәр Хөдан
Иса у әв һ'әзкьрьна вәйә һһндава

т'әмамийа щьмә'та Хвәдеда бь-
һистийә, ¹⁶ бона вә мьн дәст жь
щькьрдайине нәк'ьшандийә. Әз
т'әме нава дөайед хвәда вә бир
тиньм, ¹⁷ вәки Хвәдейе Хөдане
мә Иса Мәсих, Баве хвәйр'умәт,
Р'өһе сәрвахтийе у ә'йантийе бь-
дә вә, кө һун Ви т'ам нас бькьн.
¹⁸ Бьра ч'әвед р'өһе вә вәбһн, вәки
һун фә'м бькьн, чь йә әв гөмана
кө Ви гази вә кьрийә у чь йә әв
дәвләмәндтийа р'умәта Ви, йа кө
щьмә'та Ви we war бә ¹⁹ у чь йә әв
қәвата Вийә мәзынә бөһьмбәр, йа
кө нав мә бавәрмәндада дьхәбьтә.
Әв ә әв қәвата Вийә зор, ²⁰ йа кө
Хвәде сәр Мәсих да хәбәте, гава
Әв жь нава мьрийа р'акьр у ль ди-
йәре әзмана к'еләка Хвәйә р'асте
да р'уныштандьне,† ²¹ Әв дани сәр
һ'әму сәрвертийа, һ'өкөмәтийа,
қәвата, хөдантийа у өса жи сәр
һ'әму навед кө тенә һьлдане, нә
кө т'әне ль ве дьне, ле we дьне жи.
²² У Хвәде һәр тышт кьрә бһн п'ийед
Ви† у Әв бона щьвине^ф к'әфш кьр
чава сәрвере һәр тышти.† ²³ Щьвин
жи бәдәна Мәсих йә, т'әмамбуна
Ви йә, кө Хвәха һәр тышт ә, һәр
тышти т'әмам дькә.

Жь мьрьне бәрбь жийине

2 ¹ һун жь дәст нәһәқи у гөнә-
йед хвә мьри бун,† ² гава һун
пәй р'абун-р'уныштына ве дьне
дьчун, ль гора хвәстына мире

* **1:10** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Вәк'илти».

* **1:12** Бь фькьра һһнәк зана, Павлос бә'са ван щьһуйа дькә, к'ижана кө пешийе бавәрийа хвә Хөдан Иса аниә.

сәрwertийа ве һәве, wi р'oh'e кө
 ньһа жи нава ван мәрввада йа хвә
 дькә, йед кө нә гөр'а Хвәдеда нә.
 3 Эм һ'әму жи вәхтәке пәй ван
 тышта дьчун, бь дьлһавьжийед
 бьһийат'а мәрввайе дьжит у дьл у
 фькьред мәр'а чь дәрбаз дьбун мә
 әв дькьрын у бьһийат'а хвәда жи
 һежайи хәзәба Хвәде бун, чава
 йед майин. 4 Ле Хвәдеје кө хвәйе
 р'ә'ма дәвләмәнд ә, бь һ'ызкьрна
 Хвәйә мәзын, бь к'ижане әм һ'ызкь-
 рын, 5 гава әм һе жь дәст нәһәқийед
 хвә мьри бун, Әви т'әви Мәсiһ
 әм сах кьрын. Бь к'әрәме^ф хун хь-
 лазбуйи нә! 6 Йәктийа Wiда әм жь
 мьрыне р'акьрын у т'әви Wi әм ль
 дийаре ә'змана данә р'уныштандь-
 не, бь сайа Мәсiһ Иса. 7 Wi әв йәк
 кьр, вәки ль нава ван зәманед кө
 we бен, дәвләмәндтийа к'әрәма
 Хвәйә бөһьмбәр, һьндава мәда
 бь сайа Мәсiһ Иса, бь ширьнайи
 бьдә к'ьфше. 8 Чьмки бь к'әрәме
 хун хьлазбуйи нә, пе бавәрийе
 у әв йәк нә жь вә йә, ле дайина
 Хвәде йә. 9 Әв йәк нә жь кьрна йә,
 вәки йәк п'айе хвә бьдә. 10 Бәле әм
 чекьрийед Wi нә, йәктийа Мәсiһ
 Исада хөльқи, бона кьрынед қәнщ,
 йа кө Хвәде пешда һазьр кьр, кө
 әм ванда бьминьн.

**Һ'әму бавәрмәнд
 бь сайа Мәсiһ йәк ын**

11 хун кө әсьле хвәда нәщь-
 һу нә у жь алийе щьһуйада «бе
 сьнәт^ф» дьһатьнә һ'әсабе, йед кө
 хвәха хвә «сьнәткьри» һ'әсаб дь-

кьрын, бь сьнәтийа қальбә бь дәста
 кьри, ава бир биньн кө хун һьнге
 чь бун. 12 һьнге хун бе Мәсiһ у
 хәриб бун һьндава бажарвантийа
 Исраелда^ф у жь пәймана^ф у созед
 ван дур бун у ве дьнеда жи бе гө-
 ман у бе Хвәде бун. 13 Ле хун кө
 вәхтәке дури ван йәка бун, ньһа
 т'әви Мәсiһ Иса бунә, бь хуна Мә-
 сiһ хун незик бунә. 14 Чьмки Әв ә
 ә'дьялайийа мә, кө һәр дө, щьһу у
 нәщьһу кьрынә йәк. Әви диwарә
 навбьр'ийе, ава готи дьжмьнати
 бь бәдәна Хвә хьраб кьр 15 у т'әми
 у ә'мьред Қануна^ф Мусада^ф бәтал
 кьрын, вәки йәктийа Хвәда, жь
 һәр дөйа щьһу у нәщьһу мәрвәки
 ну бьхөльқинә у бь ви аwaiи бькә
 ә'дьялайи.[†] 16 У Мәсiһ бәдәнәкеда
 һәр дө т'әви Хвәде бь хаче^ф Хвә
 ль һәв анин, чьмки бь we кьрыне
 дьжмьнати к'окева р'акьр.[†] 17 У һат
 Мьзгинийа ә'дьялайийе да вә нә-
 щьһуйед дури Хвәде у щьһуйед
 незики Wi.[†] 18 Чьмки бь сайа Wi,
 изьна мә һәр дөйа жи һәйә, бь
 Р'oh'әки незики Баве бьн.

19 Аwa хун иди нә хәлқ у хә-
 риб ын, ле бажарвантийа вә т'әви
 щьмә'та Хвәде йә у нәфәрәд мала
 Хвәде нә. 20 хун сәр wi р'ьк'ьне
 шандийа у п'ехәмбәра^ф авакьри
 нә, кәвьре ә'нишка^ф к'ижани Мә-
 сiһ Иса Хвәха йә. 21 Бь Wi т'әма-
 мийа авайи пева щи бь щи бо-
 на Хөдан П'арьстгәһәкә^ф пироз
 бьльнд дьбә. 22 Бь Wi хун жи бь
 һәвр'а тенә авакьрыне, чава хана
 Хвәде бь Р'oh'е Пироз.

2:15 Колоси 2:14. 2:16 Колоси 1:20. 2:17 Ишайа 57:19.

**Павлос,
шандийе нәщһуйа**

3 ¹Бона ве йәке эз Павлос бона Мәсих Иса гърти мә, бона вә нәщһуйа... ²Гәрәке вә бһистьбә, кө әв вәк'илтига к'әрәма Хвәде бона вә мынр'а һатийә дайине. ³Әв сөр'а бь дайинәке ль бәр мын һатә вәкьрыне. Мын ль жоре кьн вәр'а ньвиси ⁴у гава һун бьхунын, һуне бькарьбын бьзаньбын кө эз чава сөр'а Мәсих ф'әм дькьм.[†] ⁵Әва сөр'а дәврәд бьһөрида ль бәр бәндәд дьне вәнәбуийә, чава ньһа бь Р'өһ'е Пироз ль бәр шанди у п'ехәмбәрәд Вийә пироз вәбуийә. ⁶Әва сөр'а вәбу, вәки нәщһу пе Мьзгинийе т'әви Исраеле вар бын, бьбынә бәдәнәк у хвәйп'арәд созе Ви бын, бь сайа Мәсих Иса.

⁷Эз бумә хьзмәтк'арәд ве Мьзгинийе, анәгори дайина жь к'әрәма Хвәде, йа кө бь кьрына қәвата Ви мынр'а һатийә дайине. ⁸Бәле эз кө жь нава щьмә'та Хвәдеда жь йе һәри бьч'ук кемтър ьм, ле әв к'әрәм мынр'а һатийә дайине, кө нава нәщһуйада дәвләмәндтига Мәсихә нә ль бәр һ'ыша даннасин кьм ⁹у ль бәр һ'әмуя вәкьм, кө чава т'ьвдира сөр'а Хвәде те хәбәте, йа кө һе дәврәд бәрәда щәм Хвәдеје кө һәр тышт ә'фьрандийә, вәшарти мабу. ¹⁰Мәрәме Хвәде әв бу, вәки ньһа сәрвахтига Хвәйә щур'ә-щур'ә, бь дәсте щьвине^ф ль сәрверти у һ'өкөмәтед дийарәд әзманавә ә'ян бькә, ¹¹анәгори қьрара Вийә һе дәврәд бәрәда,

йа кө Ви бь дәсте Мәсих Иса, Хөдане мә кьр. ¹²Йәктига Мәсихда у пе we бавәрийа мәйә сәр Ви әм дькарьн бь мерк'ими у р'увәкьри незики Хвәде бын. ¹³Ава эз жь вә һиви дькьм, кө һун бәр хвә нәк'әвын, бона ван щәфайәд кө эз бона вә дьк'ышиньм. Әвана бона р'умәта вә нә.

Һ'ызкьрына Мәсих

¹⁴Бона ве йәке эз ль бәр Бав чок дьдым, ¹⁵жь К'ижани һәр қәбиләкә әрд у әзманә наве хвә дьстинә. ¹⁶Дә бьра Әв вәкә дәвләмәндтига р'умәта Хвә қәватә бь сайа Р'өһ'е Хвә бьдә вә, кө һун к'урайа дьле хвәда бьшьдын, ¹⁷бь бавәрийе Мәсих дьле вәда бьжи у һун һ'ызкьрынеда р'ав у р'ьк'ыне хвә бавәжьн, ¹⁸кө т'әви т'әмамиига щьмә'та Хвәде бькарьбын ф'әм бькьн, кө бәрәйи, дьрежайи, бьльндайи у к'урайа һ'ызкьрына Мәсих чь йә. ¹⁹Бәле бьра һун һ'ызкьрына Мәсих нас кьн, йа кө жь һәр һ'ыш-ақьли зедәтър ә, вәки һун т'әмамиига Хвәдева т'ьжи бын.

²⁰Ава щькьр Вир'а бә, Йе кө дькарә һәр тышти һе зедә кә, нә чава әм дьхвәзын йан дьфькьрын, бь we қәвата кө нава мәда дьхәбьтә, ²¹щькьр Вир'а нава щьвинеда, бь сайа Мәсих Иса, һ'әму зәманида, һ'әта-һ'әтайе! Амин^ф.

Әм һ'әму жи бәдәнәк ьн

4 ¹Ава әзи гьртиге бона наве Хөдан, һиви жь вә дькьм, кө

3:4-6 Колоси 1:26-27.

һун Һса бьжин, чава лайиқи we газийе йә, к'ижанер'а һун һатьнә газикьрьне. ² Һун бь т'эмамия мьлуктийе у шкәсти, бь сәбьре һ'ьзкьрьнеда ль бәр һәв дахьн.†
³ Бьщә'диньн, кө йәктийа Р'өһ' пе һәвгьредана ә'дьялайие хвәй кьн. ⁴ Чава бәдән йәк ә у Р'өһ' йәк ә, һун жи гөманәкер'а һатьнә газикьрьне. ⁵ Хөдан йәк ә, бавәри^ф йәк ә, ньхөмандьн^ф йәк ә, ⁶ Хвәде йәк ә, Әв Баве һ'әмуйа йә, кө сәр һ'әмуйар'а йә, бь һ'әмуйа йа Хвә дькә у нава һ'әмуйада йә.

⁷ Бәле жь мә һәр кәсир'а жи к'әрәм һатийә дайине, чава Мәсһ п'арәвәкьр. ⁸ Бона ве йәке те готьне:

«Гава һьлк'ьшийа чу жоре,

һесир т'әви Хвә бьрьн

у п'ешк'еш данә мәрва».†

⁹ Әв «һьлк'ьшийа» чь те һ'әсабе? Дьхвәзә бежә, кө Әв пешда бәржерә we дьнйа жерьн бу. ¹⁰ Әwe кө бәржер бу, һәма Әв ә, Йе кө Хвә да феза һ'әму ә'змана, вәки һәр тьшти һ'ьзурийа Хвәва т'ьжи кә. ¹¹ Әва Әв бу, Йе кө п'ешк'еш данә мәрва, кө һьнәк бьбьнә шанди, һьнәк п'ехәмбәр, һьнәк мьзгиндар, һьнәк жи сә'ви у дәрсар. ¹² Әви әв йәк кьр, вәки щьмә'та Хвәде шьхөлед хьзмәтк'арийер'а һазьр бә, бона авабуна бәдәна Мәсһ, ¹³ һ'әта кө әм һ'әму жи бьгьһижьнә we йәке, вәки бавәрийе у Көр'е^ф Хвәде наскьрьнеда т'ьфақ бьн,

бьбьнә мәрвевд гьһишти, т'ам вәкә бәжн-бала Мәсһ.

¹⁴ Вәки Һса йә жь вьр шунда әм нәбьнә мина зар'а кө жь пела вьрда-веда дьк'әввн у бь дәрәвед мәрва бәр байе һәр һинкьрьнәке дьк'әввн, йед кө бь фелбазийа дьхалиньн у дьхальфиньн. ¹⁵ Ле р'астийе пе һ'ьзкьрьне бежьн*, һәр алийада бьгьһижьнә сери, кө Мәсһ йә. ¹⁶ Жь Ви т'эмамия бәдәне һәва нә у һ'әму жи бь алик'арийа һәр севькәке һәва гьредайи йә. У гава һәр п'арәкә бәдәне шьхөле хвә дькә, һ'ьзкьрьнеда хвәха дьгьһижә у мәзын дьбә.†

Жийина нуйә т'әви Мәсһ чава әндәмед бәдәна Ви

¹⁷ Ава әз ве йәке мерк'ими дьбежьм у бь наве Хөдан т'әми ль вә дькьм, кө һун иди т'ө щара we р'еда нәчьн, чава п'утп'арьст^ф бь фькьред хвәйә п'уч' дьчьн. ¹⁸ Әвана фә'мед хвәда шуна р'әшва чун у жь жийина Хвәде дур к'әтьнә, жь дәст нәзанийа нава хвә у сәрһ'ьшкийа хвә. ¹⁹ Шәрма р'уйе хвә онда кьрьнә у Һса хвә данә дохине, һ'әта кө һәр щур'ә кьрьнед һ'әрам дькьн у т'ер набын.

²⁰ Ле вә Мәсһ Һса нас нәкьр! ²¹ Бәле вә бона Ви бьһистийә жи у чава йед п'ара Иса, һун we р'астийа нава Вида һин бунә. ²² Дә һун хәйсәте хвәйи бәре жь хвә дур хьн, ви мәрвеве кәвьни кө бь

* 4:15 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бь һ'ьзкьрьне пәй р'астийе бьн».

4:2 Колоси 3:12-13. 4:8 Зәбур 68:18. 4:16 Колоси 2:19.

һавъжийед һ'ъләк'арва дерьсбуйи йә† 23 у бы р'öh' у фькьред хвәда нуйәжин бын, 24 мәрыве ну ль сәр хвә вәргьрын, кө кьрасе Хвәдеда бы һәқи у һ'әлалийа бе қәлпи хольқи йә.†

25 Аwa дәрәwa жь хвә дур хьн, жь вә һәр йәк һәвалә хвәр'а р'аст хәбәр дә,† чьмки әм бы һәвр'а әндәмед бәдәна Мәсиһ нә. 26 һәгәр һун һерс к'әвын, гөнә нәкьн,† бьра р'о сәр һерса вәр'а нәчә ава 27 у щи нәдънә мирещьн^ф. 28 Әwe кө дьзийе дькә, бьра иди нәдъзә, ле бы худана хвәйә һ'әлал бы дәстед хвә бьхәбьтә, кө бькарьбә дәст бавежә к'әтийа жи. 29 Бьра жь дәве вә қәт хәбәрәкә хьраб дәрнәйе, пештьри тыштед кө керри гөһдара тен у к'әре дьдънә ван. 30 У Р'öh'e Хвәдейи Пироз нәшиньн, бы К'ижани һун бона Р'ожа Азайе һатънә моркьрьне. 31 Дә бьра һәр тә'ли-мьхәнәти, һерс, к'ин-бох, қар'ә-қар' у хәбәрәд нәщайиз жь вә дур бын т'әви һәр щур'ә готънед хьрабва. 32 У һәвр'а ширьн у дьлшәват бын, ль һәв бьбахшиньн, чава Хвәде бы Мәсиһ бахшандә вә.

Чава ч'ә'в бьдънә Хвәде

5 1 Аwa ч'ә'в бьдънә Хвәде, чава зар'ед һ'ьзкьри 2 у хвә ль һ'ьзкьрьне бьгьрын, чава Мәсиһ жи әм һ'ьз кьрын у жийина Хвә бона мә да, Хвәдер'а бу һ'әди у қөрбана^ф бинхвәш.

3 Ле һ'әта навә қавийе у һәр һ'әрамайе, йан тьмайе жи гәрәке нава вәда нәйе һьлдане, чава ль щьмә'та Хвәде нак'әвә. 4 Өса жи готънед бемә'рифәти, йан бефә'ми, йан һ'әнәкед қәлпе хьраб, кө ль вә нак'әвын, бьра жь дәве вә дәрнәйен, ле дәwсе щькьрдари. 5 һун ве йәке заньбын кө т'ө қав, йан һ'әрам, йан тьма (кө п'утп'арьст^ф ә) П'адшатийа Мәсиһ у Хвәдеда вар набә. 6 Бьра т'ө кәс бы хәбәрәд п'уч' вә нәхапинә, чьмки бона ван тышта һерса Хвәде ль ван мәрывед нәгөһдар р'адьбә. 7 Аwa һун т'әви йед өса нәбын! 8 һун жи вәхтәке тә'ри бун, ле ньһа һун кө п'ара Хөдан ын, р'онайи нә. Аwa мина зар'ед р'онайе бьжин, 9 (чьмки бәре р'онайе жь һәр қәнщийе, һәқийе у р'астийе дьбә) 10 у бьзаньбын кө чь ль Хөдан хвәш те. 11 Т'әви ван кьред бәбәрә тә'рийе нәбын, ле ван сәр аве хьн, 12 чьмки бона ван тыштед кө әвана бы дьзива дькьн шәрм ә жи кө бе хәбәрдане. 13 Ле гава һәр тышт те бәр р'онайе, ашкәрә дьбә, 14 чьмки һәр тыште кө ашкәрә дьбә, дьбә р'онайи. Бона ве йәке һатийә готъне:

«Хәвъхийо, һ'ьшйар бә!

Жь нав мьрийа р'абә

у Мәсиһ we тә р'онайи кә».†

15 Аwa бьньһер'ьн кө һун ньге хвә фәсал бавежьн, нәбынә мина бефә'ма, ле мина сәрвахта. 16 Дәст бьдънә бәр вәхт, чьмки зәмани

4:22 Колоси 3:9; Р'омайи 6:6. 4:24 Колоси 3:10. 4:25 Зәкәрийа 8:16. 4:26 Зәбур 4:4. 5:14 Ишайа 26:19; 60:1.

хъраб ә.[†] ¹⁷ Бона ве йәке бефә'м нибън, ле бәле бьзаньбън чь йә қърара Ходан. ¹⁸ У бь шәраве сәр-хwаш нәбън, кә ә'мьре мерьв п'уч' дькә, ле бь Р'öh'e Пирозва т'ъжи бьн. ¹⁹ Зәбур^ф у дьрозга, стьранед р'öh'ани һәвдөр'а бежън, бьстьрен у дьле хwәда Ходанр'а бьловиньн.[†] ²⁰ һәр гав бона һәр тышти р'азибуне бьдънә Бав Хwәде, бь наве Ходане мә Иса Мәсиһ.

Борщдарийа жьн у мера

²¹ Бь хофа Мәсиһә нава хwәда ль бәр һәвдө хwә бышкенън.

²² К'өлфәтно, өса хwә ль бәр меред хwә бышкенън, чава ль бәр Ходан,[†] ²³ чьмки мер сәре жьне йә, чава Мәсиһ жи сәре щьвине^ф йә у Хwәха Хьлазкьре^ф бәдәна Хwә йә. ²⁴ У чава щьвин ль бәр Мәсиһ хwә дышкенә, бьра өса жи жьн һәр тыштида бәр мере хwә шкәсти бә.

²⁵ Мерно, жьнед хwә һ'ыз бькьн, чава кә Мәсиһ щьвин һ'ыз кьр у жийина Хwә бәр weва да,[†] ²⁶ wәки we бь хәбәре бөһөрти-жьбарә кә, пе аве бышо,* ²⁷ кә щьвине ль бәр Хwә қәшәнг бьдә сәкьнандьне, кә т'ө ләк'ә йан қәрч'ьмок, йан тыштә-ки мина ван сәр т'өнәбә, ле пақьж^ф у беқәсур бә. ²⁸ Өса жи гәрәке мер жьна хwә һ'ыз бькә, чава бәдәна хwә. Йе кә жьна хwә һ'ыз дькә, әв хwә һ'ыз дькә. ²⁹ Чьмки бәдәна т'ө кәси бәр ч'ә'ве wi нә р'әш ә, ле we

т'ер дькә у хwәй дькә, чава Мәсиһ жи щьвине, ³⁰ чьмки әм әндәмед бәдәна Wi нә. ³¹ Чава ньвисар ә:

«Бона ве йәке мер we де у баве хwә бьһелә, хwә ль жьне бьгьрә у һәр дө we бьбьнә бәдәнәк».[†]

³² Әва сөр'а к'ур ә, ле әз готьна хwә тиньмә сәр Мәсиһ у щьвине.

³³ Бәле жь wә һәр кәс жи бьра жьна хwә һ'ыз бькә чава хwә у жьн жь мере хwә хоф бькә.

Т'әмийед бона зар'а у де-бава

Б ¹ Зар'но, чава баwәрмәндед Ходан гөр'а де у баве хwәда бьн, чьмки әв йәк р'аст ә.[†] ² «Қә-дьре де у баве хwә бьгьрә» кә әв ә т'әмийа ә'wльн т'әви создайине, ³ «wәки чәрха тә р'аст бә у сәр ә'рде ә'мьре тә дьреж бә».[†] ⁴ У һун бавно, зар'ед хwә һерс нәехън, ле ван бь ширәт у һинкьрьна^ф Ходан мәзън кьн.[†]

Хөлам у аха

⁵ Хөламно, бь хоф у тьрс, дьле сах гөр'а хwәйед хwәйә ве дьнеда бьн, чава гөр'а Мәсиһда,[†] ⁶ нә кә бь хөламтийа ль бәр ч'ә'ва, кә ль мәрьва хwәш бен, ле чава хөла-мед Мәсиһ бь дьл қърара Хwәде бьқәдиньн. ⁷ Бь р'әзәдъли хөлам-тийе бькьн, чава Ходанр'а, нә кә мәрьвар'а. ⁸ һун заньн кә һәр кәс,

* **5:26** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Wәки we бь хәбәре һ'әлал кә, пе ава һ'әwз бышо».

5:16 Колоси 4:5. **5:19** Колоси 3:16-17. **5:22** Колоси 3:18; Пәтрус I, 3:1.

5:25 Колоси 3:19; Пәтрус I, 3:7. **5:31** Дәстпәбун 2:24. **6:1** Колоси 3:20.

6:3 Дәрк'әтын 20:12; Дөбарәкьрьна Қануне 5:16. **6:4** Колоси 3:21. **6:5-8** Колоси 3:22-25.

һәгәр хөлам бә, һәгәр аза, чь қән-
щйе кә бькә, вәкә we жи we жь
Хөдан бьстинә.

⁹ Һун жи хвәйино, һындава
ванда өса бьн. Дәст жь гәф-гө-
р'ийе бькьн. Һун заньн кә Хвәйе
ван жи, Йе вә жи ль ә'змана йә
у щәм Wi т'ө фьрқи т'өнә.[†]

Ч'әкед Хвәде

¹⁰ Һәйнәсәр, йәктия Хөдан-
да қәват бьн, бь зораййа қәва-
та Wi. ¹¹ Һәр ч'әке Хвәде ль хвә
кьн, кә Һун бькарьбьн мьқабьли
һ'өнөред мирещьн^ф бьсәкьньн.
¹² Чьмки шәр'е мә нә мьқабьли хун
у гошт ә, ле мьқабьли сәрверти
у һ'өкөмәтия йә, мьқабьли ми-
ред ве дьня тә'ри йә у мьқабьли
ордийед р'өһ'анийә хьрабә кә ль
дийәре ә'змана нә. ¹³ Бона ве йә-
ке ч'әкед Хвәде һьлдьн, кә Һун
бькарьбьн ль бәр р'ожа охьрме
гьран бьсәкьньн у пышти кьрьна
Һәр тыштир'а, щйе хвәда қәвин
бьсәкьньн.

¹⁴ Ава щйе хвәда бьсәкьньн,
р'астийе мина к'әмбәре ль пышта
хвә бьшьдиньн, һәқийе мина зь-
рһ'е ль синге хвә вәргьрн[†] ¹⁵ у
сол ньгед вәда, бона Мьзгинийа
ә'дьлайийе һазьр сәкьни бьн.[†] ¹⁶ Ль
сәр һәр тыштир'а жи бавәрийе
мина мәрт'але бьгьрнә хвә, бь

к'ижане һуне бькарьбьн һ'әму ти-
ред агьрийә кә йе Хьраб давежә,
бьтәмьриньн. ¹⁷ У хьлазбуне мина
к'өмзьрһ'е һьлдьн, мина шур жи
хәбәра Хвәде, кә жь Р'өһ'е Пироз
ә.[†] ¹⁸ Бь һ'әму дөа у р'әща һәр гав
дөа бькьн пе Р'өһ'е Пироз. Сәр ве
йәке һ'шьяр бьминьн у бона т'ә-
мамийа щьмә'та Хвәде т'ьме дөа
бькьн. ¹⁹ У бона мьн жи дөа бь-
кьн, кә гава әз хәбәр дьм, готьнәк
мьнр'а бе дайине, вәки мерк'ими
сөр'а Мьзгинийе ә'йан кьм, ²⁰ бо-
на К'ижане әз бь ван қәйде хвә
қасьдийе дькьм. Дөа бькьн, вәки
әз бона We төрөш кьм хәбәр дьм,
чава лазьм ә.

Сьлавед ахьрийе

²¹ Вәки Һун жи бона мьн бь-
заньбьн, һаш жь һ'ал-һ'әвале мьн
һәбьн, Тьхикойе бьрайе дәлал у
хьзмәт'аре амьн йәктия Хөдан-
да we һәр тышти вәр'а бежә. ²² Әз
бона we йәке wi сәр вәда дьши-
ньм, вәки Һун һаш жь мә һәбьн у
әв бь ве йәке дьл бьдә вә.

²³ Дә бьра ә'дьлайи у һ'ьзкьрьн
бавәрийева т'әвайи жь Бав Хвәде
у Хөдан Иса Мәсиһ ль хушк-бь-
ра бә. ²⁴ Бьра к'әрәм т'әви ван
һ'әмуя бә, йед кә бь һ'ьзкьрьна
бе хьлази Хөдане мә Иса Мәсиһ
һ'ьз дькьн.

Нэ'ма Павлос Филипийар'а

Пешготын

Павлосе шанди^ф эва нэ'ма жь кэле щывина^ф бажаре Филипийайе-р'а ньвисийэ. Эв щывин, щывина э'wлын бу, йа кө аха Эвропайеда, қэза Мэкэдония бьн Императорийа Р'омайеда^ф һ'име we һатэ авитыне. Эв нэ'мэ һынге һатэ ньвисаре, гава даннасинкьред мьрабьли Павлос щывинеда тыштед шашэ мьрабьли һинкьрьна Мьзгинийе^ф һин дькьрын у Павлос гэлэки бэр хwэ дьк'эт. Ле алийе дьнва жи эм ве нэ'меда жь we бавэрийа Павлосэ ль сэр Иса Мэсиһ, гөман у эшқэкэ мэзын дьбиньн.

Сэбэбэкэ дьн жи бона ньвисара ве нэ'ме һэбу кө Павлос бона бавэрмэндед Филипийайеда р'азибуне дьдэ Хwэде, wэки нава тэнгасийед wiда вана к'омэк дабунэ wi (4:10-20). Өса жи хөйа дьбэ кө Павлос хwэстийэ ве мэщале бьдэ хэбате, wэки бавэрмэнд хирэт у э'гит бьн, тэнгасийа wi у хwэ нэньһер'ьн. Эw һиви дькэ, кө нава ванда т'ьфақ һэбэ у мина Мэсиһ шкэсти бьн, нэ к'өбар у бабах бьн. Эw бир тинэ кө йэктийа Мэсиһда бь к'эрэма^ф Хwэде жийине пе бавэрийе^ф дьстиньн, нэ кө пе қэдандьна Қануна^ф Муса^ф. Павлос дэрһэқа we эшқ у шабунеда дьбежэ, к'ижане кө Хwэде дьдэ ван, йед кө йэктийа Иса Мэсиһда дьжин (сэре 2-а). Сэре 3-да, филипийа т'эглифи we дэрэще дькэ, кө эw быщэ'диньн быг'һижьнэ мэрэме жийина Мэсиһ, ава готи п'ега Мэсиһда һэр'ьн.

Эва нэ'ма эшқ, гөман, йэкти у сэбьра бона пешдачуйина жийина бавэрмэнда дьдэ к'ьфше. Өса жи дьдэ к'ьфше, кө Павлосе шанди гэлэки ве щывине һ'ьз дькэ у қэдьре ван дьгьрэ.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-11)

Һ'але кө Павлос теда йэ (1:12-26)

Жийина Мэсиһда (1:27–2:18)

Шевьра бона Тимот'ейо у Епафродито (2:19-30)

Һ'эвза хwэ дьжмьна у қэзия бькьн (3:1–4:9)

Павлос у достед вийэ Филипийайеда (4:10-20)

Пашготын (4:21-23)

Сьлавкърн

1 ¹ Жь Павлос у Тимот'ейоие хьзмэтк'аред Мәсн Иса, т'эмамияа щьм'эта Хвәдер'а^ф, йед кө п'ара Мәсн Иса нә у ль алийед Филипийае дьминьн, г'э-вайийа бәрпърсийар^ф у бәрдәсти-йед^ф щьвинева^ф:

² Дә бьра к'эрәм^ф у әд'ьлайийа Хвәдейе Баве^ф мә у Ходан^ф Иса Мәсн ль вә бә.

Дөайе Павлос

³ Эз шькърйя хвә Хвәдейе хвә тиньм гава һәр гав вә бир тиньм, ⁴ т'ьме нава һ'эму дөайед хвәда, бона вә һ'эмуйа бь дьле ша дөа дькьм, ⁵ чьмки һун р'ожа ә'wльнда һ'эта иро т'эви шьхөле Мьзгинидайине^ф бунә. ⁶ У әз ве йәкеда гөман ьм, Әве кө дьле вәда дәст бь шьхөле Хвәйи қәнщ кьрийә, we һ'эта Р'ожа һатьна Мәсн Иса жи бьг'һинә сери. ⁷ һун дьле мьнда нә у һәқ ә жи кө әз бона вә һ'эмуйа аһа бьфькьрьм. Чьмки һун һ'эму жи т'эви we к'эрәме^ф бунә, йа кө жь Хвәдеда мьнр'а һатийә дайине, чава әз ньһа қәйдада мә, өса жи бона Мьзгинийе сәкьни бум у мьн әw дьда маккьрьне. ⁸ Хвәде шә'де мьн ә, кө әз бь һ'өба Мәсн Иса чьқаси һ'эйра вә һ'эмуйада мә.

⁹ У әз ве дөайе дькьм, кө һ'зкьрьна вә һе-һе бь занәбун у сәрвахтияа гьһиштыва зедә бә, ¹⁰ wәки к'ижан һәрә қәнщ ә, һун we бьбьжерьн. һьнге һуне Р'ожа һатьна Мәсн да шир'әлал у беләк'ә бьн ¹¹ у бь сайа Иса Мәсн

бь бәред һәқийева т'ьжибуий бьн, бона р'умәт^ф у пәсьне Хвәде.

Жийн Мәсн йә

¹² Эз дьхвазьм кө һун бьзань-бьн хушк-бьрано, wәки чь кө һатә сәре мьн, әwe һе к'ар да пешда-чуйина Мьзгинийе. ¹³ Аwa т'эвайийа к'ома к'өч'ьксәрева, өса жи һ'эмуйед майинва ә'йан ә кө әз бона наве Мәсн нава ван қәйдада мә. ¹⁴ У дьле п'ьр'анийа ба-wәрмәнда жи бь ван қәйдед мьн йәктийа Ходанда шьдийан, кө һе бь мерк'ими хәбәра Хвәде бе хоф у тьрс бежьн.

¹⁵ Р'аст ә һьнәк жь һ'әвсудийе у мьхәнәтийе Мәсн данна-син дькьн, ле һьнәк жи жь нета қәнщийе. ¹⁶ Әвана жь һ'зкьрьне даннасин дькьн, чьмки әw заньн кө әз сәр ви қөльхи һатьмә данине, кө пыштгьрийе Мьзгинийе бькьм. ¹⁷ Ле йед майин бона һәвр'ьк'ийе Мәсн даннасин дькьн, нә бь дьле р'аст. Әw дьфькьрьн, кө тәнгасийе сәр қәйдед мьнда зедә кьн.

¹⁸ Ле фьрқи т'өнә! Чава жи бьбә, һәгәр әвана бь қәлпийе йан бь р'астийе Мәсн даннасин дькьн, әз бь ве йәке ша мә. Бәле әзе ша бьм жи, ¹⁹ чьмки әз заньм кө әв йәк we ахьрийе ль бәр азабуна мьн к'әвә, бь дөайед вә у алик'арийа Р'өһ'е Иса Мәсн. ²⁰ Эз гөман у ч'әв'ньһер'ийа ве йәке мә, кө т'ө тьштыва әзе шәрми нәминьм, ле бәле һе мерк'ими бьм, чава һәр гав өса жи ньһа пәсьне Мәсн бь қальбе мьн бе дайине, һәгәр бь

мьрна мьн бэ, йан жи бь жийина мьн бэ. ²¹ Чьмки бона мьн жийин Мэснх йэ у мьрн жи к'арэ. ²² Һэгэр жийина ви қальбида һе к'аре дьдэ шьхөле мьн, эз ньзаньм к'ижани бьбьжерьм. ²³ К'этьмэ нава дө кэвьра: Эз һ'ызрэт ьм кө жь ви қальби дәрем, һәр'ьмэ щэм Мэснх, мьнр'а эва һе гэлэки қәнщ э, ²⁴ ле майина мьнэ ви қальбида һе бона к'ара вэ йэ. ²⁵ Эз вэ йэке кө бе шьк бавэр дькьм, лэма жи заньм кө эзе бьминьм, т'эви вэ һ'эмуйа бьм, вэки хун һе пешда һэр'ьн у бавэрийеда^ф ша бьн. ²⁶ Ава гава эз диса бемэ щэм вэ, хун пе мьн бь сайа Мэснх Иса һе фьр'нақ бьн.

²⁷ Ле т'эне чава лайиқи Мьзгинийа Мэснх йэ, хун хвэ өса хвэй кьн, кө һэгэр сэр вэда бем у вэ бьбиньм йан дурва бьбьһем бьзаньбьм кө вэ бь р'өһ' у дьлэки һэвр'а пышт дайэ пышта һэв, вэки шэр'е хвэ бона вэ бавэрийа сэр һ'име Мьзгинийе бькьн. ²⁸ Т'ө тыштида жь пэйк'этийед хвэ вэ-нэк'ьшьн! Әв мерк'имийа вэ нишан э кө әве онда бьн, ле һуне хьлаз бьн. У эв йэк жь Хвэде йэ. ²⁹ Эва к'эрэма Хвэде бона хатьре Мэснх дайэ вэ, вэки нэ кө т'эне хун бавэрийа хвэ Ви биньн, ле бона Ви щэфе жи бьк'ьшиньн. ³⁰ Ньһа жи хун нава ви шэр'ида нэ, к'ижан кө вэ сэр мьн дит у ньһа бона мьн дьбьһен.[†]

**Хвэньмьзкьрна Мэснх
у мэзьнайийа ви**

2 ¹ Ава һэгэр т'эвбуна вэйэ т'эви Мэснх бина бэр вэ йэ, һэгэр һ'эзкьрна Ви дьл дьдэ бэр вэ, һэгэр Р'өһ'е^ф Пироз вэ дькэ йэк*, һэгэр дьлшэвати у р'э'ма вэ һэйэ, ² ашқа дьле мьн бь т'ь-фақа хвэ хун бьгьһиньнэ сери: Бьра эв һ'эзкьрна нава вэда бэ у сэр нет у фькьрэке бьн. ³ Тыштэки бь һэвр'ьк'ийе нэкьн у ль наве хвэ нэгэр'ьн, ле жь вэ һэр йэк бь мьлуктийе һэвале хвэ сэр хвэр'а бьгьрэ. ⁴ Т'эне ль к'ара хвэ нэгэр'ьн, ле бьра һэр кэс ль к'ара һэвале хвэ жи бьгэр'э. ⁵ Мэснх Иса сэр чь нет-фькьре бу, жь вэ һэр кэс жи өса бьфькьрэ:

- ⁶ Әв кө бьнйат'а Хвэда Хвэде бу,
пэй вэ йэке нэк'эт, кө бьма вэкэ Хвэде,
- ⁷ ле Хвэха Хвэ шкенанд,
к'этэ бьнйат'а хөламэки у бу мина мэрьва,
к'этэ дьлге инсен.
- ⁸ Әви Хвэ ньмьз кьр,
һ'эта мьрнер'а жи қайл бу,
эв жи мьрна сэр қаче^ф.
- ⁹ Бона вэ йэке Хвэде Әв гэлэки бьльнд кьр у навэки жь һ'эму нава бьльндтьр да Ви,
- ¹⁰ вэки һэр чок ль бэр наве Иса бьтэвэ,
һэгэр ль э'змен бэ,
һэгэр сэр дьне бэ,

* **2:1** Аһа жи те фэ'мкьрне: «Һэгэр Р'өһ'е^ф Пироз вэ т'эви Хвэ дькэ йэк».

1:30 К'аред Шандийа 16:19-40.

һәгәр ль дийаре^ф мьрийа бә
¹¹ у һәр зар-зьман идрар^ф кә,
 кө Иса Мәсих Хөдан ә,
 бона р'умәта Бав Хвәде.[†]

**Дьнайеда мина
 стәйрка бьч'русн**

¹² Аwa дәлалиед мьнно, чава
 эз нава вәда бум хун т'ьме гөһ-
 дар бун, ньһа һе гәләки гөһдар
 бьн, гава нә нава вәда мә. Бона
 хьлазбуна хвә бь хоф у тьрс бь-
 хәбьгьн, кө we йәке бьгьһиньнә
 сери, ¹³ чьмки Хвәде Хвәха ве йәке
 дькә дьле вә, кө хун дьхвазьн у
 дькьн, чава ль Wi хвәш те.

¹⁴ һәр тьшти бе бинтәнги у
 бе шәр' у дә'w бькьн, ¹⁵ wәки хун
 нава ви ньсьле нәһәқ у хальфида
 беләк'ә у беқәсур, зар'ед Хвәдейә
 бесущ бьн. Нава ванда шәwқ бьдьн
 мина р'онайед ә'змана,[†] ¹⁶ чава
 йед хәбәра жийине һьлгьрти. Эзе
 һьнге Р'ожа һатьна Мәсих р'ус-
 пи бьм, кө бадиһәwa нәбәзимә
 у бадиһәwa нәхәбьтимә. ¹⁷ Бәле
 һәгәр ши бе кө хуна мьн сәр we
 баwәрийа вәда бе р'етьне, йа кө
 хьзмәтк'арийа вәда чава қөрбан^ф
 Хвәдер'а те дайине, әзе ша бьм у
 т'әви әшқа wә бьм. ¹⁸ Өса жи хун
 ша бьн, т'әви әшқа мьн бьн.

Тимот'ейо у Епафродито

¹⁹ Гөмана мьн сәр Иса Хөдан
 һәйә, кө әзе зутьрәке Тимот'е-
 йо сәр вәда бьшиньм, кө дьле
 мьн р'ьһ'әт бә, гава эз һ'але wә пе
 бьһ'әсьм. ²⁰ Әз дьле хвәр'а йәки

мина wi набиньм, кө бона һ'але
 wә мина пешәwьтики хәм бьхwә.
²¹ Чьмки йед майин һәр кәс ль пәй
 к'ара хwә к'әтийә, нә кө йа Иса
 Мәсих. ²² Ле амьнийа Тимот'ейо
 wәва ә'йан ә, кө әw чава йәки
 щер'ьбанди, т'әви мьн мьзгини-
 дайинеда өса хьзмәтк'ари кьр,
 чава көр' бавер'а. ²³ Аwa нета мьн
 һәйә, кө эз әwi зу бьшиньмә щәм
 wә, гава эз һаш жь һ'ал-һ'әwале
 хwә һәбьм. ²⁴ У эз Хөданда гөман
 ьм, кө әзе хwәха жи зутьрәке сәр
 вәда бем.

²⁵ Ле мьн өса р'е тер'а дит, wә-
 ки эз wi бьрайе хwә Епафродито,
 һәвалк'ар у шәр'ване хwә бьшинь-
 мә щәм wә, йе кө wә шандьбу кө
 к'омәк бьда мьн. ²⁶ Әwi жи гәләки
 бира wә кьрийә у бәр хwә дьк'әwә,
 wәки wә бона нәхwәшийа wi бь-
 һистийә. ²⁷ Р'асти жи әw нәхwәш
 к'әт, чу бәр дәре мьрьне. Ле Хвәде
 ль wi һатә р'ә'ме, нә кө т'әне ль
 wi, ле өса жи ль мьн, wәки сәр к'ә-
 дәре к'әдәр сәр мьнда нәйе. ²⁸ Бона
 ве йәке эз wi бь дьл дьшиньм,
 wәки хун wi бьбиньн, диса ша
 бьн у эз бәр хwә нәк'әвьм. ²⁹ Аwa
 бона хатьре наве Хөдан әwi бь
 т'әмамия ашқа дьле хwә қәбул
 кьн. Қәдьре йед мина wi гьран
 бьгьрьн, ³⁰ чьмки әw бона шьхөле
 Мәсих һ'әта бәр дәре мьрьне жи
 чу у дәсте хwә жь ә'мьре хwә жи
 к'ьшанд, wәки дәwса we хьзмәт-
 к'арийа кө wәйе мьнр'а бькьра
 әwi хwәха бькьра.

2:11 Ишайа 45:23. 2:15 Дөбарәкьрьна Қануне 32:5.

**Р'ийа р'астэ бона
хьлазбуне**

З¹ Һәйнәсәр хушк-бърайед мьн, бь Хөдан ша бьн! Эз ащыз набьм кө диса ван тышта вәр'а дьньвисьм, ле әв бона бехофийа вә йә. ² Һ'әвза хвә жь «сә-куч'ька» бькьн, һ'әвза хвә жь п'алед хьраб бькьн, һ'әвза хвә жь ван бькьн, йед кө қальб дьбьр'ьн, сьнәт^ф дькьн. ³ Чьмки сьнәтийа р'аст йа мә йә, кө бь Р'өһ'е Хвәде әм дьһ'әбиньн* у бь Мәсиһ Иса дьфьр'ьн. Гөмана мә нә сәр навнишанед қальб ә, ⁴ ле р'аст бежьм эз дькарьм гөмана хвә бьдьмә сәр ван навнишанед қальб. Һәгәр йәк дьфькрә, кө гөмана ви сәр қальб һәйә, йа мьн һе зедә һәйә. ⁵ Р'ожа һ'әйшта сьнәт бумә, жь р'ьк'ьнийата Израел^ф ьм, жь қәбила Бьнийамин, ибрани^ф мә у көр'е ибранийа, алийе Қанунеда ферьси^ф, [†] ⁶ мьн к'әрби хирәте щьвина Хвәде дьзеранд, һьндава we р'астбуна кө жь Қануне те эз беләк'ә бум.[†] ⁷ Ле чь кө к'ара мьн бу, мьн бона Мәсиһ зийан һ'әсаб кьрийә. ⁸ У сәрда жи эз һәр тышти зийан һ'әсаб дькьм у һьмбәри ве йәке накьм, кө Хөдане хвә Мәсиһ Иса нас бькьм, кө к'ара сәр к'ара йә! Бона хатьре Ви эз жь һәр тышти қәтийам у чава гәмар һ'әсаб дькьм, вәки Мәсиһ қазьнщ кьм ⁹ у т'әви Ви бьбьмә йәк. Иди әв р'астийа^ф мьн, нә кө жь қанунқә-

даньна мьн те, ле жь Хвәде йә, йа кө һ'име we жь бауәрийа сәр Мәсиһ йә. ¹⁰ Эз дьхвазьм Ви у қәвата р'абуна Вийә жь мьрьне нас кьм у т'әви щәфайед Ви бьм, бьк'әвмә һ'але мьрьна Ви, ¹¹ кө бь авайики бькарьбьм бьгьһижьмә р'абуна^ф мьрийа.

Р'эвина бәрбь мәрәме хвә

¹² Эз набежьм кө эз иди гьһиштьмә мәрәме хвә йан жи иди к'амьл бумә, ле эз пәй к'әтьмә, кө we хәлате қазьнщ кьм, бона к'ижане Мәсиһ Иса эз қазьнщ кьрмә. ¹³ Хушк-бьрано, эз хвә һ'әсаб накьм, кө мьн әв йәк қазьнщ кьрийә, ле сәри әв ә, кө эз тыштед пышт хвәва һьшти бир бькьм, хвә бавежьмә йед пешийа хвә, ¹⁴ дьщә'диньм бьгьһижьмә мәрәме хвә, we ләщхәлата жорчуйине, ава готи газийа Хвәдейә бь сайа Мәсиһ Иса бьстиньм.

¹⁵ Ава жь мә һ'әмуя, иди к'и «гьһишти» йә, гәрәке аһа бьфькрә. Ле һәгәр тыштәки дьн жи дьле вәда һәбә, әве йәке жи Хвәде we бәр вә вәкә. ¹⁶ Ле т'әне әм гьһиштьнә чь дәрәще, анәгори we йәке бьжин.

¹⁷ Ч'әв бьдьнә мьн хушк-бьрано у дина хвә бьдьнә ван, йед кө өса хвә хвәй дькьн, чава кө мә бь р'абун-р'уныштьна хвә нишани вә кьрийә.[†] ¹⁸ Чьмки гәләк жийина хвәда дьжьмьнед хаче

* **3:3** Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Әм Хвәде бь Р'өһ' дьһ'әбиньн».

3:5 Р'омайи 11:1; К'аред Шандийа 23:6; 26:5. **3:6** К'аред Шандийа 8:3; 22:4; 26:9-11.
3:17 Корьнт'и I, 4:16; 11:1.

Мәсiһ нә, бона к'ижана мьн гә-
ләк щара wәр'а готийә, нһа жи
бь гьри дьбежьм. ¹⁹ Ахьрийа ван
өндабун ә, хwәдейе ван зьке ван
ә у кьред ванә шәрми жи р'умәта
ван ә. Әвана т'әне сәр тыштед
ве дьне дьфькьрьн. ²⁰ Ле wәлате
мә ль ә'змана йә, жь к'ө әм ч'әв-
нһер'ийа Хьлазкьр^ф, Хөдан Иса
Мәсiһ нә. ²¹ Әве қальбе мәйә
г'әнгәзар бьгөһезә у бькә мина
қальбе Хwәйи хwәйр'умәт, бь we
қәwата кә дькарә һәр тышти бькә
бьн дәсте Хwә.

Т'әмийед ахьрийе

4 ¹ Нһа хушк-бьрайед мьнә
ширьн у һ'әйран, шабун у к'о-
фийа^ф сәре мьн, йәктийа Хөданда
аһа қәwin бьминьн, дәлално.

² Әз һиви жь Әйодийае дькьм
у һиви жь Сьнтихае дькьм, чава
т'әви Хөдан йәкбуи бьра ль һәв
бен. ³ Бәле әз һиви жь тә жи дькьм
һәвалбаре мьни амьн, тә жи али
ван к'өлфәта бькә. Әвана т'әви
мьн хәбата Мьзгинидаийнеда^ф
худан р'етьнә, өса жи т'әви Кле-
мес у һәвалк'аред мьнә майин, кә
навед к'ижана к'ьтеба жийинеда
нвьисар ьн.

⁴ Т'ьме пе Хөдан ша бьн, диса
дьбежьм ша бьн! ⁵ Бьра бәрбьһе-
рийа wә һ'әму мәрьвава ә'йан бә.
Хөдан незик ә*. ⁶ Бона т'ө тышти
хәм нәкьн, ле хwәстьна wә бьра бь
дәа-дьрозга, р'азибунева т'әвайи,
Хwәдева ә'йан бә. ⁷ У ә'дьялайийа
Хwәде кә жь һәр һ'ьш-ақьли дәр-

базтър ә, we дьл у фькьред wә
йәктийа Мәсiһ Исада хwәй кә.

⁸ һәйнәсәр хушк-бьрано, чь кә
бь р'астийе йә, чь кә бь мақултийе
йә, чь кә бь һәқийе йә, чь кә бь
һ'әлалие йә, чь кә бь хwәшийе
йә, чь кә бь фьрасәтийе йә у һәр
тыштед кә ә'сьли у лайиқи қәнщ-
готьне нә, сәр ван тышта бьфькь-
рьн. ⁹ һун жь мьн чь һин бун, wә
чь станд, чь бьһист у чь дит we
йәке бькьн у Хwәдейе ә'дьялайийе
we т'әви wә бә.

Р'азибуна Павлос

¹⁰ Әз бь сайа Хөдан гәләки ша
мә, кә wә пәй һақас wәхтр'а әз бир
аним, бона мьн хәм хвар. Бәле
wә дькьр жи, ле мәщал нәдьк'әтә
wә. ¹¹ Нә кә әз һ'әwщә тыштәки мә
кә ве йәке wәр'а дьбежьм. Әз һин
бумә, кә һ'әму һ'алида р'азии бьм.
¹² Т'өнәбуне заньм, һәбуне заньм,
әз һәр алийида у һәр һ'алида сәр
ве сөр'е вәбумә у һин бумә кә
р'азии бьм, һәгәр т'ер бьм, һәгәр
бьр'чи, йан һәбунеда бьм йан жи
т'өнәбунеда. ¹³ Әз һәр тышти бь
сайа Wi дькарьм, Йе кә қәwате
дьдә мьн.

¹⁴ Ле wә қәнщ кьр, кә тәнгасийа
мьнда к'омәк да мьн. ¹⁵ У бәле һун
жи заньн гәли филипийа, кә жь
сәре даннасинийа Мьзгинийеда
гава әз жь Мәкәдонийае дәрк'әтьм,
т'ө щьвине т'әвк'арийеда дәсте
хwә дьрежи мьн нәкьр, пешть-
ри wә. ¹⁶ Чьмки щарәке-дәда әw
тыштед мьнр'а керпати wә һ'әта

* **4:5** «Хөдан незик ә» бь дө щур'а те фә'мкьрьне: «һатьна Хөдан незик ә» йан жи: «Хө-
дан незики мә йә».

Салонике жи шандьн.[†] ¹⁷ Эз нэ кө тыштэки п'ешк'еш дьхвазьм, ле дьхвазьм кө к'ар сэр х'эсабе вэда зедэ бэ. ¹⁸ Мьн һэр тышт стандийэ у нава һэбунедэ мэ. Эw тыштед кө вэ бь дэсте Епафродито мьн-р'а шандьнэ эw бэси мьн ьн. Эw дайина вэ бинэкэ хwэш э, һ'эди-йа қэбул у ль Хwэде хwэш э. ¹⁹ У Хwэдейе мьн we һ'эму кемасийед вэ пе we хьзна Хwэйэ р'умэтэ жь Мэснһ Иса т'ьжи кэ. ²⁰ Аwa шькьр

Хwэдейе Баве мэр'а, һ'эта-һ'этайе! Амин^ф.

Сьлавед ахьрийе

²¹ Т'эмамийа щьмэ'та Хwэдейэ п'ара Мэснһ Иса сьлав кьн. Эw бь-райед кө т'эви мьн ьн ль вэ сьлав дькьн. ²² Т'эмамийа щьмэ'та Хwэде ль вэ сьлав дькэ, илаһи эвед кө жь мала Қэйсэр^ф ьн.

²³ К'эрэма Хөдан Иса Мэснһ т'эви р'өһ'е вэ бэ.*

---

* **4:23** Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «К'эрэма Хөдане мэ Иса Мэснһ т'эви вэ һ'эмуйа бэ. Амин».

4:16 К'аред Шандийа 17:1-9; Корьнт'и II, 11:9.

Нэ'ма Павлос Колосийар'а

Пешготын

Павлос бь ве нэ'ме бэрбьр'и щьвина^ф бажаре Колосе дьбэ. Колос нава Асьа Бьч'укда, бажарэки алийе р'оһьлата Әфәсе бу. Н'име ве щьвине р'аст э, нэ бь дэсте Павлос, ле жь алийе пыштгыре ви Епафрасе колосида һатьбу данине. Ле Павлос диса кьрьбу дэйне стуйе хвэ, вэки бона щьвина Колосе бехэм нибэ у жь Әфәсе һэвалк'аред хвэ дьшандэ вьр, нава к'ижанада Епафрас жи бу (1:7; 4:12-13). Павлос заньбу кö Колоседа дэрсдаред шаш һэбун кö щьмэ'т һин дькьрын, вэки мьлйак'эта^ф, хөдантийа у һ'өкөмэтиед жорьн бьһэбиньн (1:16; 2:18, 23). Әв дэрсдаред шаш öса жи һин дькьрын, кö гэрэке р'ав-р'эзьмед э'дэт хвэй кьн, бенэ сьнэткьрьне^ф, һ'эрам нэхвьн, р'ожед һ'эсабэ э'зиз хвэй кьн, сэр ве йәкер'а дэрбаз нэбьн (2:6-23).

Мэрэме Павлос нэ'меда эв э, кö р'ийа р'аст нишани бавэрмэнда кэ у ве йәке бьгьһинэ һ'эмуя, кö т'эне Иса Мэсйи хьлазбуна^ф т'ам дьдэ, ле эв һ'эму һ'эбандьн у бавэрийед^ф майин бавэрмэнда жь we хьлазбуне дур дьхьн. Хвэде бь дэсте Иса Мэсйи дьһия э'фьранд у бь Ви жи мэрьвайе вэдьгэр'инэ бэрбь Хвэ. Иса сэр һ'эму һ'өкөмэтиед э'зманар'а йэ у т'эне Әв э сэре щьвине. Т'эне йәктийа Мэсйида гөмана хьлазбуна мэрьвайе һэйэ. Пэй ван ширэтар'а, вэки эв һаш жь хвэ һэбьн у жь хальфандьн у һинкьрьнед шашэ нэр'аст дур бьн, паше п'ара нэ'мейэ хьлазийеда Павлос дэрһэда жийина нуда дьдэ к'ьфше, гэрэке һэлэқэтийа бавэрмэндед Мэсйи һьндава һэвда чава бьн.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-8)

Бьһият'а Мэсйи у кьред Ви (1:9-2:19)

Мэсйида жийина ну (2:20-4:6)

Пашготын (4:7-18)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлосе бь э'мыре Хвэ-де^ф шандийе^ф Мэсйи Иса у жь Тимот'ейойе бьра,

² щьмэ'та Хвэдер'а, ван хушк-бьрайед амьнэ йәктийа Мэсйида кö Колоседа дьминьн:

Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дьлайийа Хвэдейе Баве^ф мэ* ль вэ бэ.

* **1:2** Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «У Хөдане^ф мэ Иса Мэсйи».

Дöа у шыкърдайина Павлос

³ Эм т'ьме гава бона вэ дöа дькын, шыкърйи хвэ ль Хвэдейе Баве Хöдане^ф хвэ Иса Мэсиһ тиньн, ⁴ чьмки мэ бона we бавэрийа^ф вэйэ сэр Мэсиһ Иса у we һ'ьзкърна вэйэ һьндава т'эмамия щьм-э'та Хвэдеда бьһистийэ. ⁵ Эв йэк жь ве гöмане те, йа кө э'зманада вэр'а те хвэйкърне, бона к'ижане вэ бьһистийэ, гава пешда хэбэра Мьзгинийейэ^ф р'аст ⁶ гьһиштэ вэ. У эв Мьзгини т'эмамия дьнийейеда дьгьһижэ у бэр дьдэ, чава нава вэда жи жь we р'ожеда, гава вэ бьһист у к'эрэма^ф Хвэде т'эмамия р'астийа вева нас кър. ⁷ хун ве йэке жь һэвалхöламе мэйи һ'ьзкери Епафрас хин бунэ, кө һьндава мэдэ* бэрдэстики^ф Мэсиһи^ф амьн э. ⁸ Эви бона we һ'ьзкърна кө Р'öһ' дайэ вэ* мэр'а гот.

⁹ Бона we йэке жи жь we р'ожеда гьрти, гава мэ бона вэ бьһист, мэ дэст жь дöа у һивикърне нэ-к'шандийэ, вэки хун занэбуна э'мьре Хвэдеда гьһишти бьн, бь һ'эму сэрвахти у занэбуна р'ö-

һ'анива т'ьжи бьн, ¹⁰ вэки хун бь-карьбьн хвэ öса хвэй кьн, чава лайици Хöдан э, һэр алийава ль Ви хвэш бен, һэр қанцикърнеда хвэйбэр бьн, бь занэбуна Хвэде бьгьһижьн. ¹¹ Бьра хун анэгори т'эмамия we қəвата Вийэ кө жь зорайиа Вийэ хвэйр'умэт те қəват бьн, кө хун һэр тьштида бь думька дьреж сэбьр бькьн. ¹² Бь эшқ шыкърйи хвэ бьдьнэ Баве*, кө хун** лайици ве йэке кърнэ, вэки хун П'адшатийа р'онайеда т'эви щьмэ'та Ви бьбьнэ хвэйп'ар. ¹³ Эви эм жь һ'öкөмэтиа тэ'ристанийе хьлаз^ф кърн у щигöһасти П'адшатийа Көр'е Хвэйи һ'ьзкери кърн, ¹⁴ пе К'ижани* эм аза бун, ава готи мэ гөнэафубун станд.†

**К'и йэ Мэсиһ
у шыхöле Ви чь йэ?**

- ¹⁵ Эв сурэте Хвэдейе нэхöйа йэ, Ньхöрийе^ф сэр һ'эму э'фьринар'а йэ*.
- ¹⁶ Чьмки бь дэсте Ви һэр тьштед ль э'рд у э'змана э'фьрина,

* **1:7** Нав һьнэк дэстньвисарада дэвса «һьндава мэдэ» «һьндава вэда» һэйэ.

* **1:8** Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «һ'ьзкърна нава Р'öһ'да».

* **1:12** Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Бав Хвэде».

** **1:12** Нав һьнэк дэстньвисарада дэвса «хун» «эм» һэйэ.

* **1:14** Нав һьнэк дэстньвисаред пашвэхтийеда аһа йэ: «Бь хуна Көр'е Ви».

* **1:15** Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Ньхöрийе һ'эму э'фьрина». Щьһуйа эв нава бона Сэрвэхтийа Хвэде дайэ хэбате. Мэсэлэ, Филон ньвиск'аре щьһу Хэбэра Хвэде öса да дийаркърне, чава һэйинтийа Хвэдейэ р'аст у ньхöрийе Ви. Ль вьр термина йунанийэ ньвисар «ньхöри» хöйа дьбэ чава синонима «Көр'е Хвэде». Термина «ньхöри» ль вьр т'ö шар һ'ал-зэвашева гьредайи нинэ, ле һ'öкөме Ви дьдэ к'ьфше, К'ижани кө Эв öса нав кьрийэ. Чава нава нэфэред малала «ньхöри» һьндава мэрьвед дьнда һела бьльнд дьгьрэ, öса жи Иса Мэсиһ сэр һэр тьштир'а йэ, чь кө Хвэде э'рше э'рд-э'змэнда э'фьрандийэ. Бьхуньн Филипи 2:6; Йуһ'энна 17:5.

1:14 Эфэси 1:7.

- чъ кӧ хӧйа дьбьн, чъ кӧ хӧйа
набьн,
һәгәр к'ӧрси йан хӧдантн бьн,
һәгәр сәрверти йан
һ'ӧкӧмәти бьн,
һәр тышт бь дәсте Ви у бона
Ви ә'фьринә.
- ¹⁷ Әв бәри һәр тышти һәбу
у һәр тышт бь сайа сәре Ви
щийе хвәда дьминьн.
- ¹⁸ Әв ә сәре бәдәне, ава готи
сәре щьвине^ф,
дәстпебуна we у ньхӧрийе жь
нава мьрийа,[†]
вәки һәр тыштида Әв бьбә
Йе пеш.
- ¹⁹ Чьмки ль Хвәде хвәш һат,
кӧ г'әмамия бьнят'а
хвәдетийе нава Вида бә
- ²⁰ у бь Ви һәр тышти г'әви Хвә
ль һәв бинә,
һәгәр ль сәр ә'рдә бә, йан жи
ль ә'змана бә,[†]
бь we хуна Вийә сәр хаче^ф
р'ьжийайи ә'дълайийе
бькә.

²¹ Һун жи кӧ вәхтәке жь дәст
фькьр у кьрьнед хвәйә хьраб, хә-
риб у нәйаред Хвәде бун, ²² ле ньһа
Әви бь мьрьна Мәсиһә бәдәни Һун
г'әви Хвә ль һәв анин, вәки вә ль
бәр Хвә пироз^ф, беләк'ә у бесуц
бьдә сәкьнандьне. ²³ Ле г'әне гәрәке
Һун бавәрийеда һ'имгьрти қәвин
бьминьн у жь we гӧмана Мьзгини-
йе нәк'әвьн, йа кӧ вә бьхист у ван
һ'әмуйар'а, йед кӧ бьн п'әр'е ә'змен-
да дьминьн һатә даннасинкьрьне.
У әз, Павлос бумә бәрдәстийе we.

Щәфайед Павлосә бона щьвина Хвәде

²⁴ Әз ньһа ван щәфайед хвәда,
к'ижана кӧ бона вә дьк'ышиньм,
ша мә у ван тәнгасийед Мәсиһә
майин бь щанийа хвә бона бә-
дәна Ви, йа кӧ щьвин^ф ә, т'әмам
дькьм. ²⁵ Әз we щьвинер'а бумә
бәрдәсти, әв йәк алийе Хвәдеда
чава дәйн к'әтә стуйе мьн, вәки
готьна Хвәде т'әмамияе пева бьгь-
хиньмә вә, ²⁶ әв сӧр'а кӧ жь дәвр
у қӧр'нада вәшарти бу, ле ньһа
щьмә'та Вива ә'йан бу. ²⁷ Хвәде
хвәст ль бәр щьмә'та Хвә вәкә, кӧ
чь дәвләмәндтикә хвәйр'умәт ве
сӧр'еда бона һ'әму мьләта һәйә. У
әв сӧр' әв ә, кӧ Мәсиһ нава вәда
йә, ава готи Һун гӧмана we йәке
нә, кӧ п'ара р'умәте бьн. ²⁸ Әм Ви
даннасин дькьн, һәр кәси ширәт
дькьн, һәр кәси бь һ'әму сәрвах-
тийе һин дькьн, вәки һәр кәси
йәктийа Мәсиһда гьһишти ль бәр
Хвәде бьдьнә сәкьнандьне. ²⁹ Бона
we йәке жи әз дьхәбьтм у анәгори
we қәвата Ви шәр'е хвә дькьм,
Йа кӧ нава мьнда бь зорайи йа
Хвә дькә.

2 ¹ Әз дьхвәзъм Һун заньбьн кӧ
әз чь шәр'и дькьм бона вә,
йед Лавдькйайе у һ'әмуйед кӧ
р'у бь р'у әз нәдитьмә.[†] ² Әз аһа
дькьм, вәки дьлшьдийайи бьн,
һ'әзкьрьнеда бьбьнә йәк у бьгь-
һижьнә т'әмамия дәвләмәнд-
тийа ф'әмдарийе. һьнге әве сӧр'а
Хвәде нас кьн, кӧ Мәсиһ йә. ³ Әв

1:18 Әфәси 1:22-23. 1:20 Әфәси 2:16. 2:1 Ә'йанти 1:11; 3:14.

э к'ълита һ'эму хьзна занэбуне у сэрвахтияа вэшарти. ⁴ Эз ве й-ке дьбежым, вэки т'ө кэс вэ бь заре ширьн нэхальфинэ. ⁵ Р'аст э эз бэдэна хвэда жь вэ дур ым, ле р'өһ'е хвэда т'эви вэ мэ у эз ша мэ кө п'эргалияа вэйэ т'ьфац у эв бавэрийаа вэйэ сэр Мэсиг шьдийайи дьбиньм.

Жийина йэктияа Мэсигда

⁶ Ава вэ чава Ходан Мэсиг Иса қэбул кьр, өса жи йэктияа Вида бьжин, ⁷ р'ав авити, сэр Ви чекьри у бавэрийеда шьдийайи һ'имгьрти бьн, чава хун хатьнэ һинкьрьне. У һэр гав бь дьле р'эзи шькьрийе бьдьнэ Ви.

⁸ һаш жь хвэ һэбьн, нэбэ кө йэк бь сэрвахтияа дэрэвэ п'уч' дьле вэ бькэ һесир. Эв жь э'дэтэд мэрьва у сьхьред^ф ве дьнийайе* тен, нэ кө жь Мэсиг. ⁹ Чьмки т'эмамияа бьнийат'а Хвэдетийе нава Мэсиге бэдэнида йэ ¹⁰ у хун жи йэктияа Вида гьһишти нэ, кө сэре һ'эму сэрвертияа у һ'өкөмэтияа йэ.

¹¹ Йэктияа Вида хун бь сьнэта бе дэст жь алийе Мэсигда дьле хвэда хатьнэ сьнэткьрьне^ф, жь бьнийат'а хвэйэ гөнэк'ар^ф хатьнэ бьр'ине. ¹² Гава хун пе аве хатьнэ ньхөмандьне^ф, т'эви Ви хатьнэ дэфьнкьрьне у бь ве ньхөмандьне жи хун т'эви Ви жь мьрьне р'абун, чьмки вэ бавэрийаа хвэ қэватата ви Хвэдейи ани, Йе кө

Мэсиг жь мьрьне р'акьр.[†] ¹³ У хун вэхтэке бь р'өһ'ани нава нэһэқийа у бьнийат'а хвэйэ гөнэк'арэ нэсь-нэткьрида мьри бун, ле Хвэде хун т'эви Мэсиг сах кьрьн. Эви һ'эму нэһэқийед мэ бахшандьнэ мэ[†] ¹⁴ у эв к'ахаза дэйнэд мэйэ кө бь қэйдэ-қануни мьқабьли мэ хатьбу ньвисаре р'эсит кьр, жь наве һьлда хачва мьх кьр.[†] ¹⁵ Бь ви хачи Мэсиг ч'экед сэрвер у һ'өкөмэтед тэ'ристанийе да данине, эв чава һесир пэй Хвэ бьрьн, нава к'ома Хвэйэ сэрк'этида кьрьнэ сосрэт.

¹⁶ Ава гөһ нэдьнэ т'ө кэси, йед кө бона пьрса хварьн, вэхварьне йан жи бона пьрса щэжьна у щэжьнед һива ну өса жи р'ожед шэмийа, вэ ломэк'ар дькьн.[†] ¹⁷ Эв һ'эму сийа ван тьшта нэ, йед кө ве бен, ле р'асти Мэсиг йэ. ¹⁸ Нэбэ кө йэк дэсте вэ жь лэщхэлате бькэ, йе кө бь хвэньмьзкьрьна һ'ьлэк'ари, мьлийак'эт-һ'эбандьне у бь гиروبана дитьнед бэр ч'э'ва мьжул э. Йед өса бь фькьред п'уч'э мэрьвайи п'ьшька хвэда дьвэрь-мьн ¹⁹ у хвэ иди ль Сери нагьрьн, кө Мэсиг йэ. Бь Ви т'эмамияа бэдэне бь п'эвгьрек у севькава һэвва гьредайи те хвэйкьрьне у бь гиһандьна Хвэде дьгьһижэ, ль гора хвэстьна Ви.[†]

²⁰ Ава һэгэр хун т'эви Мэсиг мьрьнэ у жь сьхьред ве дьнийайе аза бунэ, иди хун чьма мина бэре пэй э'рф-э'дэтэд ве дьнийайе дьчьн?

* **2:8** Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Шэхсед р'өһ'анийэ кө һ'өкөми сэр ве дьнийайе дькьн».

2:12 Р'омайи 6:4. **2:13** Эфэси 2:1-5. **2:14** Эфэси 2:15. **2:16** Р'омайи 14:1-6.
2:19 Эфэси 4:16.

хун чьма гōһ дьдънэ т'эмийед аһа? Мэсэлэ: ²¹ «Незик нэбэ, тэм нэкэ, ле нэк'эвэ». ²² Эв һ'эму мьжули жи we п'уч' бьн һэр'ьн, эвана жь т'эми у һинкьрьнед мэрьва нэ. ²³ Ф'эмдари йэ кō эв эр'ф-э'дэт чава сэрвахти хōйа дьбьн, гава дькьнэ стуйе хвэ кō мьлйак'эга бьһ'эбиньн, хвэ ньмьз кьн у бэдэна хвэ бьдънэ щэфе, ле эв һ'эму мьрабьли бьһиат'а гōнэк'ар т'ō тышти накьн.

Жийина ну у жийина кэвьн

3 ¹ Ава кō хун т'эви Мэснһ жь мьрьне р'абунэ, кō оса йэ ль тыштед жорьн бьгэр'ьн, we дэра к'ō Мэснһ ль мьле Хвэдеи р'асте р'уньшти йэ. ² Сэр тыштед жорьн бьфькьрьн, нэ кō сэр тыштед ве дьһийае. ³ Чьмки хун мьрьнэ у э'мьре вэ т'эви Мэснһ щэм Хвэде вэшарти йэ. ⁴ Гава Мэснһ, кō э'мьре вэ йэ хōйа бэ, хуне жи һынге т'эви Wi бь р'умэга^ф Wi хōйа бьн.

⁵ Ава хвэстынед дьле хвэийэ ве дьне бькōжьн: Бенамусийе, һ'эрамийе, тэме хьраб, дьлһавьжийа хьраб у тьмайе, кō п'утп'арьсти^ф йэ. ⁶ Эв ьн сэбэб кō хэзэба Хвэде we сэр ван мэрьвед кō нэ гөр'а Wiда нэ бе. ⁷ Вэ жи вэхтэке эв тышт дькьрьн, гава вэ нава ван кьред хьрабда дьжит.

⁸ Ле ньһа хун ван һ'эмуяа жь хвэ дур хьн: һерсе, к'ин-бохи-

йе^ф, хьрабийе, тыштед нэбуийи у хэбэред нэцайиз жь дэве хвэ. ⁹ һэвдөр'а дэрэва нэкьн, чьмки вэ мэрьве кэвьн кьред вива жь сэр хвэ ехьстийэ[†] ¹⁰ у эви ну ль хвэ кьрийэ. Эв мэрьве ну р'ож бь р'ож анэгори сурэте Э'фьрандаре хвэ те нукьрьне, вэки Хвэде т'ам нас кэ. [†] ¹¹ Иди фьрқи нэ нава щь-һу^ф у нэщьһуйада^{ф*} һэйэ, нэ нава сьнэткьри у нэсьнэткьрийада, нэ барбар у бэйанийада^{**} у нэ жи хōлам у азайада, ле сэри Мэснһ йэ у Мэснһ йэ нава һэр бавэр-мэндида.

¹² Ава чава щьмэ'та Хвэде-йэ бьжартийэ пироз у һ'эзкьри, дьлшэватийе, қэнщийе, мьлук-тийе, бэрбьһерийе у сэбьре ль хвэ вэргьрьн. [†] ¹³ Ль һэв сэбьр кьн у ль һэв бьбахшиньн, һэгэр газьне йэки ль һьндава йэкида һэбэ. Чава Хōдан^{*} бахшандэ вэ, хун жи оса бьбахшиньнэ һэв. [†] ¹⁴ У сэр ван һ'эмуяада һ'эзкьрьне ль хвэ кьн, йа кō ван һ'эмуяа бь йэктияа т'ам һэвва гьредьдэ. ¹⁵ Бьра э'дълайийа Мэснһ сэрвертийе нет-фькьред вэ бькэ. Бона we э'дълайийе хун һатьнэ газикьрьне, кō бьбьнэ мина бэдэнке. У шекьрдар бьн. ¹⁶ Бьра хэбэра Мэснһ бь дэвлэмэндтийа хвэва нава вэда бьминэ. Бь һ'эму сэр-вахтийе ль һэв һин кьн у ширэт

* **3:11** Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Йунан» кō ль вьр те фэ'мкьрьне: «Нэщьһу».

** **3:11** Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Скути» (Скиф). Эва э'шира ль бэр ч'э'вед йунанийа йа һэрэ пашдамайи бу.

* **3:13** Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Мэснһ» йан жи «Хвэде бь дэсте Мэснһ».

3:1 Зэбур 110:1. **3:9** Эфэси 4:22. **3:10** Эфэси 4:24; Дэстпелун 1:26. **3:12-13** Эфэси 4:2. **3:13** Эфэси 4:32.

кын, зэбура^ф у һәр шур'э стьранед р'өһ'ани бь шыкьрдари дьле хвэда бона Хвэде бьстьрен.[†] ¹⁷ У чь жи кө һун бь хэбэра йан кьра бькын, һәр тышти бь сайа наве Хөдан Иса бькын, бь дэсте Ви шыкьрийе бьднэ Бав Хвэде.

Т'эмийед бона нэфаред малда

¹⁸ К'өлфэтно, гөр'а меред хвэда бьн, чава кө ль йэктия Хөдан дьк'эвэ.[†] ¹⁹ Мерно, к'өлфэтед хвэ һ'эз бькын, дьле ван нэешинь.[†] ²⁰ Зар'но, һәр тыштида гөр'а де у баве хвэда бьн, чьмки эв йэк ль Хөдан хвэш те.[†] ²¹ Бавно, һерса зар'ед хвэ р'анэкьн, вэки эв бэр хвэ нэк'эвьн.[†]

²² Хөламно, һәр тыштида гөр'а хвэйед хвэйэ ве дьнеда бьн, нэ кө бь һ'элэк'арийе хвэ бькьнэ дьле мэрьва кө бенэ к'ьфше, ле бь дьле сах у хофа Хөдан хөламтийе бькын.[†] ²³ У чь жи бькын, бь дьл у щан бькын, чава бона Хөдан, нэ кө бона мэрьва. ²⁴ Заньбьн кө һуне жь Хөдан бенэ хэлаткьрьне, варе жорьн бьстиньн. Чьмки Хөдан Мэсир'а һун хөламтийе дькьн. ²⁵ Ле йе нэхэқ we вэкэ нэхэқийа хвэ бьстинэ, чьмки ль щэм Хвэде т'ө фьрқи т'өнэ.[†]

4 ¹ Хвэйино, хөламед хвэр'а һақийе у р'астийе бькын. Бьзаньбьн кө Хвэйе вэ жи ль э'змен һэйэ.[†]

Хирэта дөакьрьне у сэрвахтийа һьндава нэбавэрада

² Һәр гав хвэ бьднэ дөа, дөакьрьнеда һ'ышйар бьминьн, шыкьрийа хвэ ль Хвэде биньн. ³ Бона мэ жи дөа бькын, вэки Хвэде дэри бона хэбэрдане ль бэр мэ вэкэ, кө эм сөр'а Мэсир'а э'лам кьн, бона к'и-жане жи эз ван қэйдада мэ. ⁴ Дөа бькын, кө эз we өса зэлал бьдмэ э'йанкьрьне, чава борще мьн эв гэрэке бе готьне.

⁵ Һьндава нэбавэрада сэрвахт бьн у дэст бьднэ бэр вэхт.[†] ⁶ Бьра хэбэрдана вэ т'ьме мэр'ифэти у хвекьри бэ у бьзаньбьн кө чава щайиз э щаба һэр кэси бьдн.

Сьлавед ахьрийе

⁷ Бона мьн Тьхико we һәр тышти вэр'а бежэ. Эв бьраки дэлал э, бэрдэстикки^ф амьн у һэвалхөламэки йэктия Хөданда йэ. ⁸ Эз бона we йэке ви сэр вэда дьшиньм, вэки һун һаш жь мэ һэбьн у эв бь ве йэке дьл бьдэ вэ. ⁹ Эз ви т'эви бьрайе мэйи амьни дэлал Онисимо дьшиньм, кө эв жь вэ йэ жи. Эвана вэр'а we бона һэр тыштед кө ль вьр дьқэвьмьн бежьн.[†]

¹⁰ Эристархойе һэвале мьни кэледа ль вэ сьлав дькэ, өса жи Марқосе пьсаме Барнабас. (Бона ви вэ т'эми стандийэ. Гава бе щэм вэ, ви қэбул кьн.) ¹¹ У Исайте кө жер'а Йусто жи дьбежьн ль вэ сьлав дькэ. Эвана т'эне жь

3:16-17 Эфэси 5:19-20. **3:18** Эфэси 5:22; Пэтрус I, 3:1. **3:19** Эфэси 5:25; Пэтрус I, 3:7.

3:20 Эфэси 6:1. **3:21** Эфэси 6:4. **3:22-25** Эфэси 6:5-8. **3:25** Дөбарэжьрьна Қануне 10:17; Эфэси 6:9. **4:1** Эфэси 6:9. **4:5** Эфэси 5:16. **4:9** Фьлимон 1:10-12.

алийе бавэрмэндед щьһуйада^ф бона П'адшатийа^ф Хвэде һэвалк'аред мьн ын у бина мьн бь ван дэрк'этийэ. ¹² Сьлаве Епафрасе хөламе Мэсиһ Иса жи ль вэ һэнэ, кө эw йэк жь вэ йэ. Эw һэр гав бь дьл у щан бона вэ д'оа дькэ, вэки хун гьһишти мьрэр'м сэкьни бьн, т'эмамия а'мьре Хвэдеда бавэр бьн. ¹³ Эз шэ'дэ мэ, кө эw гэлэки бона вэ, оса жи бона йед Лавдькйайе у һираполиседа хирэт дькэ. ¹⁴ Луqайе дохгоре дэлал ль вэ сьлав дькэ, оса жи Димас.

¹⁵ Сьлаве бьднэ хушк-бьрайед Лавдькйайе,[†] Нимфаса хушк у щьвина мала веда*. ¹⁶ Гава эва нэ'ма нава вэда бе хвэндьне, оса бькьн кө щьвина Лавдькйайеда жи бе хвэндьне у нэ'ма лавдькйайар'а шанди жи хун бьхуньн. ¹⁷ У бежнэ Архипо: «Бона wi qольхе кө тэ жь Ходан стандийэ, мьрати хвэ би, кө бини сери».[†]

¹⁸ Эва сьлава мьн Павлос э, мьн бь дэсте хвэ ньвиси. Qэйдед мьн бир нэкьн!

К'эрэма Хвэде вэр'а бэ.

* **4:15** Нав һьнэк дэстньвисарада дэwса «Нимфаса хушк у щьвина мала веда» «Нимфасе (бьра) у щьвина мала wида» һэйэ.

4:15-16 Э'йанти 1:11; 3:14. **4:17** Фьлимон 1:2.

Нэ'ма Павлосэ Ә'wльн Салоникийар'а

Пешготын

Бажаре Салонике әw п'айт'эхте қэза Мәкәдонийәйейә Р'омайе бу. Павлос ль wър дьма у р'еуитийа хwәйә дөдада һ'име щь-винәке^ф жи авит, пәй Филипийер'а (К'аред Шандийа 17:1). Ле пер'а-пер'а щьһу^ф р'абунә мьqабьли Павлос, ч'ә'внәбари дькьрн, кә шьхөле даннасинкьрәна wi пешда дьчу (К'аред Шандийа 17:5-9). Бона we йәке Павлос Салоник һьшт чу Бәройайе. Паше чахе әw дәрбази Корьнт'е бьбу, жь Тимот'ейойе һәвалк'аре хwә бона һ'але щьвина Салонике у р'абун-р'уньштәна ван пе дьһ'әсә. Әв бу мә'ни, кә Павлос нә'мә салоникийар'а ньвиси, wәки дьл бьдә бәр ван у ван бьшьдинә. һьнәк занәйед К'ьтеба^ф Пироз һатьнә сәр we фькьре, кә әва нә'ма нава Пәймана Нуда, ньвисара һәрә ә'wльн ә, сала 50-да.

Нә'меда Павлос р'азидуна хwә Хwәде тинә бона һ'зкьрн у ба-wәрийа^ф ван. Бир тинә кә wi чава р'ожед хwә т'әви ван дәрбаз кьрнә у нәхше хwә нишани ван дайә. Паше щаба гәләк пьрсед ван дьдә, к'ижан дәрһәqа мьрн-р'абун у һатьна Исада бун: Мәсәлә, һәгәр бawәрмәндәк бәри һатьна Иса бьмьрә, we бьгьһижә жийина^ф һ'әта-һ'әтайе, йан на? У к'әнге Исәйе бе? Хwәстьна Павлос әw ә кә бawәрмәнд нава ә'дьлайи у сьламәтийеда бьжин, бь we гөмане нивийа һатьна Мәсиһ бьн.

Әва нә'ма ньһа жи щаба пьрса ван дьдә, йед кә жь мьрне хофе дьк'ьшиньн, чьмки әw дьбежә нә һ'әwщә йә wәхт у сьһ'әта һатьна Wийә дөда бьзаньбьн, ле бәле чава зар'ед р'онайе бawәрмәнд гә-рәке һәр гав бона һатьна Wi һазьр бьн (5:1; 5:10).

Сәрәщәма фькьра нә'ме

Пешготын (1:1)

Р'азибун у шькьрдайин (1:2–3:13)

Жийина кә ль Хwәде хwәш те (4:1-12)

һинкьрн бона һатьна Иса (4:13–5:11)

Т'әмийед ахьрийе (5:12-22)

Пашготын (5:23-28)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлос, Силас* у Ти-
мот'ейо,
щввина^ф салоникийар'а, йа кө
п'ара Бав^ф Хвэде^ф у Хөдан^ф Иса
Мэсиһ йэ:
Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дльайи**
ль вэ бэ.

Жийин у бавэрийа^ф
салоникийа

² Эм һэр гав бона вэ һ'эмуйа
р'азибуна хвэ дьдьнэ Хвэде, нава
дөайед хвэда т'эме вэ бир тиньн.
³ Эм кьред бавэрийа^ф вэ, хэбата
вэйэ жь һ'эзкьрыне у сэбьра we
гөмана вэйэ сэр Хөдане^ф мэ Иса
Мэсиһ тиньнэ бира хвэ ль бэр
Хвэде, Баве мэ. ⁴ Эм заньн хушк-
бьрано, кө һун Хвэдеда һ'эзкьри у
бьжарти нэ, ⁵ чьмки Мьзгинидайн-
на^ф мэ нэ кө т'эне бь хэбэре вэр'а
һатэ дайине, ле өса жи бь қэвате,
бь Р'өһ'е^ф Пироз у бе шыкье. һун
заньн эм бона вэ нава вэда чава
бунэ. ⁶ У вэ жи ч'э'в да мэ у Хө-
дан, нава гэлэк тэнгасийада хэбэр
қэбул кьр, бь эшқа Р'өһ'е Пироз
ша бун.[†] ⁷ Бь ви авайи һун бона
һ'эму бавэрмэндед Мэкэдонйае
у Ахайае^ф бунэ нэхшэк. ⁸ Чьмки
эв хэбэра дэрһэда Хөданда жь
вэ дэрк'эт бэла бу, нэ кө т'эне
нава Мэкэдонйае у Ахайаеда,
ле бэле бона we бавэрийа вэйэ

сэр Хвэде, һэр дэра бэла буйэ,
өса кө иди нэ һ'эвщэ йэ кө эм
тыштэки сэрда зедэ кьн. ⁹ Чьмки
эвана бона мэ дьбежьн, кө we
чава эм қэбул кьрынэ у чава һун
жь п'ута ль Хвэде вэгэр'ийанэ, кө
хөламентийе Хвэдеие Зенди у Р'аст-
р'а бькьн ¹⁰ у жь э'змана һивийа
һатьна Көр'е Ви бьн, к'ижан кө
Ви жь нава мьрийа р'акьр, Исайе
кө мэ жь хэзэба те хьлаз^ф дькэ.

К'аре Павлос
ль Салоникедә

2 ¹ һун хвэха жи заньн хушк-
бьрано, кө эм бадихэва нэ-
һатьнэ щэм вэ. ² Мэ пешийе Фи-
липпайеда щэфа к'ьшандьбу у
һатьбунэ р'эзилкьрыне, чава һун
заньн, паше мэ бь қэвата Хвэде-
ие хвэ диса төрөш кьр, нава we
мьқабьлийа гьранда Мьзгинийа
Хвэде вэр'а бежьн.[†] ³ Ве һивикь-
рына мэда нэ тыштэки хельф һэйэ,
нэ һ'эрами у нэ жи фелбази. ⁴ Ле
чава Хвэде эм лайиқи ве йэке
кьрын у Мьзгинидайн спартэ
мэ, эм өса хэбэр дьдьн. Эм өса
накьн кө ль мэрьва хвэш бен, ле
ль Хвэде, Йе кө дьле мэ э'нэнэ
дькэ. ⁵ Мэ готьнед хвэда һ'элэ-
к'ари нэкьрын, чава һун заньн, нэ
жи пэй тьмайа т'эркэल्पаскьри*
к'этын. Хвэде шэ'дэ йэ! ⁶ Нэ жи эм
наве хвэ гэр'ийан, нэ нава вэда,

* **1:1** Бь йунани «Силвано» ньвисар э, кө шур'эки наве «Силас» э.

** **1:1** Нав дәстньвисаред пашвэхтийеда эв жи һэйэ: «Э'дльайија Бав Хвэдеие мэ у Хөдан Иса Мэсиһ».

* **2:5** Ава готи «Кьраскьри, вэшарти».

1:6 К'аред Шандийа 17:5-9. **2:2** К'аред Шандийа 16:19-24; 17:1-9.

нэ нава йед майинда, ⁷ бэле мэ дькарьбу чава шандийед^ф Мәсiн сэр вэ бьбуна баргьрани. Ле бэле эм нава вэда р'унэрм бунэ, чава кэваник кö зар'ед хвэр'а дьр'ьщьфэ. ⁸ Öса жи дьле мэ сэр вэ дышэшьти, һ'эта кö мэ дьхвэст нэ кö т'эне Мьзгинийа Хвэде бьда вэ, ле э'мьре хвэ жи, чьмки хун бьбунэ дэлалийед мэ. ⁹ Эв хэбат у щэфе мэ те бира вэ хушк-бьрано? Эм шэв у р'ож дьхэбьтин, кö сэр вэ т'ö кэси нэбьнэ баргьрани, гава мэ Мьзгинийа Хвэде вэр'а даннасин кьр.

¹⁰ Хун хвэха шэ'дэ нэ, öса жи Хвэде, кö эм т'эви вэ бавэрмэнда чава һ'элал, р'аст у бөдöсур р'абун-р'уныштын. ¹¹ Хун п'ак заньн эм һьндава вэ һэр кэсида öса бунэ, чава бав һьндава зар'ед хвэда. ¹² Мэ дьл дьда вэ, ль бэр дьле вэда дьһатгьн у лава жь вэ дькьр, кö хун лайиқи ви Хвэдейи бьмэшьн, Йе кö хун гази П'адшати у р'умэта^ф Хвэ кьрнэ.

¹³ У бона ве йэке жи эм һэр гав р'азибуне дьдьнэ Хвэде: Гава вэ жь мэ хэбэра Хвэде бьһист, вэ нэ кö чава хэбэра мэрвьайе, ле чава хэбэра Хвэде қэбул кьр, р'аст жи öса йэ, кö нава вэ бавэрмэндада Йа хвэ дькэ. ¹⁴ Чьмки хун жи хушк-бьрано, к'этьнэ һ'але ван щьвинед Хвэдейэ п'ара Мэсiн Иса, кö ль Щьһустанэ^ф нэ, вэ жи хут эв щэфа дәсте мьлэте хвэда к'ьшандьн, чава ван жи дәсте ван щьһуйада^ф, ¹⁵ йед кö һьн Хö-

дан Иса, һьн жи п'ехэмбэр^ф көштгьн у эм жи зерандьн. Эвана ль Хвэде хвэш найен у мьқаббли дьне-э'ламе нэ! ¹⁶ Вана дькьр, вэки эм нэщьһуйар'а^ф хэбэр нэдьн, кö эв хьлаз^ф бьн. Бь ве йэке һэр гав к'аса хвэйэ гөнэяа дадьгьртгьн у һэйнэсэр хэзэб анинэ сэре хвэ.

Павлос һ'эйра салоникийада бу

¹⁷ Ле эм хушк-бьрано, р'аст э дэмэкэ кьн р'у бь р'у жь һэв хэриб к'этьн, (ле нэ бь дьла), эм һе к'этьнэ дэмана дитьна р'уйе вэ. ¹⁸ Мэ хвэст эм бьһатана щэм вэ, мьн Павлос хвэха жи хвэст чэнд щара бем, ле мирешьн^ф р'е нэда мэ. ¹⁹ Бэле к'и йэ гөмана мэ, йан жи шабун, йан эв к'өфийа^ф эм пе дьфьр'ьн, бэр Хөдане мэ Иса, ви зэмане һатьна Вида, һэгэр нэ хун? ²⁰ Р'аст хун ьн эв р'успити у шабуна мэ.

З ¹ һэйнэсэр, мэ иди нькарьбу сэбьр бькьра. Эм шешьрин, кö эм т'эне бьминьнэ Ат'инайе[†] ² у Тимот'ейойе бьрайе мэ, йе кö т'эви мэ бона Хвэде, Мьзгинийа^ф Мэсiнда дьхэбьтэ, сэр вэда бышиньн, кö бавэрийа вэ қэвин кэ у дьл бьдэ вэ, ³ вэки ван тэнгасийада т'ö кэс жь вэ нэльк'өмэ. Чьмки хун хвэха заньн кö эв йэкана бона мэ нэ. ⁴ Бэле гава эм щэм вэ бун, мэ һе һьнгеда вэр'а дьгот, кö эме р'асти тэнгасийа бен у öса жи бу, чава хун заньн. ⁵ Бона ве йэке

2:14 К'аред Шандийа 17:5. **3:1** К'аред Шандийа 17:15.

мын иди сэбър нэкър, Тимот'ейо шанд, wэки эз наш жь бawэрийа wэ һэбьм, кӧ нэбэ Щер'ьбандкър хун щер'ьбандьбьн^ф у щэфе мэ дэйа һэр'э.

⁶ Ле ньһа Тимот'ейо жь щэм wэ сэр мэдa вэгэр'ийа у мьзгинийа бawэри у һ'ьзкьрна wэ да мэ. Wi гот, кӧ wэ эм хwэш бира хwэдa хwэй кьрна у һ'эйра мэдa нэ, чawа эм жи йа wэдa.⁷ ⁷ Awa хушк-бьрано, нава һ'эму тэ'ли у тэнгийед мэдa бь эшқи we бawэрийа wэ бин һатэ бэр мэ, ⁸ чьмки гава хун р'ийа Хӧданда мьқэр'м дьминьн, бин жи те бэр мэ. ⁹ Эм чь р'азибуне дькарьн бьдьнэ Хwэде бона wэ у ван һ'эму шабуна, кӧ эм бона wэ ль бэр Хwэдейе хwэша дьбьн? ¹⁰ Эм шэв у р'ож бь дьл у шан р'эща дькьн, кӧ р'уйе wэ бьбиньн у кемасийа бawэрийа wэ т'ьжи кьн. ¹¹ Дэ бьра Хwэде, Баве мэ Хwэха у Хӧдане мэ Иса р'ийа мэ р'аст кэ, эм бенэ щэм wэ. ¹² Бьра Хӧдан һ'ьзкьрна wэ һьндава һэв у һ'эмуйед майинда бьгьһинэ у зедэ кэ, чawа йа мэ жи һьндава wэдa һэйэ. ¹³ Дэ бьра Эw дьле wэ бьшьдинэ, wэки хун пирозийеда^ф бeқӧсур бьн, ль бэр Хwэде Баве мэ, wэхте һатьна Хӧдане мэ Иса, һ'эму пирозед Хwэва т'эвайи.

Жийина кӧ Хwэде хwэш те

4 ¹ һэйнэсэр хушк-бьрано, эм бь навe Хӧдан Иса һиви у р'эща

жь wэ дькьн, кӧ хун чawа жь мэ һин бун ӧса бьмэшьн, кӧ ль Хwэде хwэш бен, чawа дьчьн жи у we йэкеда һe пешда һэр'ьн. ² Чьмки хун заньн мэ бь сайа Хӧдан Иса чь т'эми данэ wэ. ³ Хwэстьна Хwэде эw э, кӧ хун һ'элал бьн, жь қавийе дур бьн. ⁴ Бьра жь wэ һэр кэс жи заньбэ қальбе хwэ һ'элал у бь намуси хwэй кэ,* ⁵ нэ бь хwэстьна тэме хьраб, мина п'утп'арьста^ф, йед кӧ Хwэде нас накьн. ⁶ Бьра нэбэ кӧ йэк we йэкеда жь э'сьлтийе дэре у намуса хушк-бьрар'а бьлизэ. Хӧдане бона ван һ'эму тьшта һ'эйфе жь мэрьва һьлдэ, чawа мэ эв йэк пешда wэр'а гот у бь мэ'рифэти т'эми ль wэ кьр. ⁷ Чьмки Хwэде гази мэ ль һ'эрамиие нэкьрийэ, ле ль һ'элалийе. ⁸ Awa к'и we т'эмийа һ'элалийе т'эхсир дькэ эw мерьв т'эхсир на-кэ, ле Хwэде, Йе кӧ Р'ӧһ'е Хwэийи Пироз жи дьдэ wэ.

⁹ Ле бона һ'ьзкьрна һьндава хушк-бьрада, тьштэки мэ т'ӧнэ wэр'а бьньвьсьн, чьмки хун хwэха жь Хwэде һин бунэ, кӧ һэв һ'ьз бькьн. ¹⁰ У хун иди we һ'ьзкьрне һьндава һ'эму хушк-бьрайед т'эмамийа Мэкэдонийаеда дьдьнэ к'ьфше. Ле эм һиви жь wэ дькьн хушк-бьрано, кӧ хун we йэкеда һe пешда һэр'ьн. ¹¹ Бькьн кӧ хун гьран-сэқьр'и бьжин у жь wэ һэр кэс шьхӧле хwэва мьжул бэ у бь дэсте хwэ бьхэбьтэ, чawа мэ т'эми

* **4:4** Aha жи те фэ'мкьрне: «Бьра жь wэ һэр кэс заньбэ чawа һ'элал у бь намуси т'эви жьна хwэ бьжи».

3:6 К'аред Шандийа 18:5.

ль вэ кър, ¹² вэки п'эргалийа вэ г'эви йед дэрва мэ'рифэти бэ у хун һ'эвщэ тыштэки нэбьн.

Һатъна Хөдан у р'абуна^Ф мърыйа

¹³ Хушк-бърано, эм дьхвазьн кӧ хун дэрһэда мърыйада заньбьн, вэки бэр хвэ нэк'эвьн, мина эвед бе гӧман. ¹⁴ Ава һэгэр эм бавэр дькьн, кӧ Иса мър у жь мъръне р'абу, ӧса жи Хвэде we мърыйед сэр бавэрийа Иса т'эви Ви вэ-гэр'инэ. ¹⁵ Эм ве йэке бь хэбэра Хөдан вэр'а дьбежън: Эм кӧ һ'эта һатъна Хөдан бьжин сах бьминьн, г'ӧ шар пешийа мърыйа нак'эвьн.[†] ¹⁶ Хөдане Хвэха бь э'ламэтикэ фэр-мани, бь дэнге сэрэкмьлийак'эт у лехьстна бор'ийа Хвэде жь э'мен бе хваре у эв мърыйед кӧ бавэрийа хвэ Мэсиһ анибун, we пешийе жь мъръне р'абьн, ¹⁷ паше, эм кӧ сах манэ, т'эви ван э'врава бенэ р'аһьштъне, һэведа р'асти Хөдан бен у бь ви авайи эме һ'эта-һ'э-тайе т'эви Хөдан бьн. ¹⁸ Ава бь ван хэбэра бэр дьле һэвда вэрън.

Һатъна Хөданда һазър бьн

5 ¹ Ле бона вэхт у зэмана хушк-бърано, нэ һ'эвщэ йэ эм тыштэки вэр'а бьнвьисьн, ² чьмки хун хвэха п'ак заньн кӧ Р'ожа^Ф Хөдан we мина дьзе шэве бе.[†] ³ Гава бе-жън: «Дьне сэдър'и у бехофи йэ», һьнге хэзэбе ньшкева сэр ванда бе, мина еша к'ӧлфэта һ'эмлэ у

we нькарьбьн қэт же хьлаз бьн. ⁴ Ле хун хушк-бърано, тэ'рийеда ниньн кӧ эв Р'ож мина дьзэки сэр вэда бьгьрэ. ⁵ Хун һ'эму жи зар'ед р'онайе нэ у зар'ед р'оже нэ. Эм нэ йед шэве нэ, нэ жи йед тэ'рийе нэ. ⁶ Ава эм хэведа нэминьн мина йед майин, ле һ'шйар у сэрхвэ бьн. ⁷ Чьмки эвед кӧ р'адьзен, шэве р'адьзен у эвед кӧ сэрхвэш дьбьн, шэве сэрхвэш дьбьн. ⁸ Ле эм кӧ йед р'оже нэ, гэрэке сэрхвэ бьн: Зьрһ'е бавэрийе у һ'эзкьрне-не ль хвэ вэргьрн, к'ӧмзьрһ'е гӧмана хьлазбуне жи бьдънэ сэре хвэ.[†] ⁹ Хвэде эм бона хэзэбе к'ьфш нэкьрнэ, ле вэки хьлазбуне бьс-тиньн, бь дэсте Хөдане мэ Иса Мэсиһ. ¹⁰ Эв бона мэ мър, вэки эм һэгэр сах бьн йан мърн бьн, т'эви Ви бьжин. ¹¹ Бона ве йэке дьл бьдънэ һэв у алик'арийа һэвдӧ бькьн, чава хун дькьн жи.

Т'эми у сылавед ахьрийе

¹² Эм һиви жь вэ дькьн хушк-бърано, қэдыре ван бьгьрн, йед кӧ нава вэда дьхэбьтън, жийина хвэденасийеда сэ'витийе ль вэ дькьн у вэ ширэт дькьн. ¹³ Қэдыре вана бь һ'эзкьрне һе бьльнд бьгьрн бона шьхӧле ван. һэвр'а т'ьфақ бьн. ¹⁴ Эм һиви жь вэ дькьн хушк-бърано,
йед беп'эргалэ бехирэт
ширэт кьн,
дьл бьдънэ бэр тьрсонэка,
кери к'этија вэрън,

4:15-17 Корьнт'и I, 15:51-52. 5:2 Мэтта 24:43; Луца 12:39; Пэтрус II, 3:10.
5:8 Ишайа 59:17; Ӧфэси 6:13-17.

һындава һ'эмуйада сәбьра вә
һәбә.

¹⁵ һаш жь хвә һәбьн, нәбә кө йәк
жь бәр хьрабийева хьрабийе бькә,
ле һәр гав сәр нета қәнщийе бьн,
һьн бона һәв, һьн жи бона һ'эмуйа.

¹⁶ һәр т'ьм ша бьн,

¹⁷ һәр гав дөа бькьн,

¹⁸ һәр тыштида р'азибуне бьдьн,
чьмки эв э хвәстьна Хвәде бь
сайа Мәсһ Иса бона вә.

¹⁹ Р'өһ'е Пироз нәтәмьриньн.

²⁰ П'ехәмбәртийа^ф бер'умәт
нәкьн.

²¹ һәр тышти быщер'ьбиньн,
тыштед қәнщ қәвин
быгьрьн.

²² Жь һәр щур'ә хьрабийе дур
к'эвьн.

²³ Дә бьра Хвәдеие кө ә'дьяла-
ийие дьдә, Хвәха вә лап бөһөрти-
жьбарә кә, т'эмамийа р'өһ', ньфус
у қальбе вә беқөсур хвәй кә, һ'ә-
та һатьна Хөдане мә Иса Мәсһ.
²⁴ Амын ә Әви кө гази вә дькә, we
мийасәр кә жи.

²⁵ Хушк-бьрано, бона мә жи
дөа бькьн. ²⁶ Сьлаве бьдьнә һ'ә-
му хушк-бьра, бь р'амусана шире
һ'әлал. ²⁷ Әз ль бәр Хөдан дькьмә
дәйне стуйе вә, кө һун ве нә'ме
бәр һ'әму хушк-бьра бьхуньн.

²⁸ К'әрәма Хөдане мә Иса Мә-
сһ вәр'а бә.

Нэ'ма Павлосэ Дöда Салоникийар'а

Пешготын

Нава щывина^ф бавэрмэндэд Салоникедә дэрһәқа һатһна Мәсһһә дöдада дэнг-бэ'сед щур'э-щур'э пешда дьһатһн у әв т'эвиһәв дькьрһн. Павлос нэ'ма хвэйә дöдада сэр пьрса ван дьсәкьнә, йед кö һин дькьрһн кö һатһна Мәсһһ иди буйә жи. Шанди^ф ван тһнә сэр р'астийе, шьровәдкә кö пешийа һатһна Мәсһһ гәрәке нәһәқи у хьраби бьгь-һижьнә we дәрәща хьрабийейә һәрә бьльнд, бь р'ебәрийа ви Мәрве Нәһәқийе. Әwe һынге к'ьфш бә у мьрабьли Мәсһһ р'абә (2:1-12). Павлос сэр ван пьрсед фәрз дьсәкьнә, кö хвәндәван нава бавәрийа^ф хвәда р'аст у һ'имгьрти бьсәкьһн, зерандьн, щәфа у дә'w-доза нәһьһер'ьн (1:4, 6-7), хвәр'анәдһти у беп'әргалә бехирәт һибьн у бь худана хвә бьжин (3:6-12), чава кö хвәха дькә, нава қәһһикьрһнеда бьн (3:13-15). Ава готи бавәрийе нәкьн мә'ни, кö жь ван щабдарийа бь'әвьн, к'ижан кö Хвәде данә бавәрмәнда, бона жийһна хвәденасийейә һәр р'ож.

Сәрәщәма фькьра нә'ме

Пешготын (1:1-2)

Р'азибун у пәсьндайһн (1:3-12)

һинкьрһн бона һатһна Иса (2:1-17)

Ширәтед бона бавәрмәнда (3:1-15)

Пашготын (3:16-18)

Сьлавкьрһн

1 ¹ Жь Павлос, Силас* у Тһмот'ейо,

щывина салоникийар'а, йа кö п'ара Баве^ф мә Хвәде^ф у Хöдан^ф Иса Мәсһһ йә:

² Дә бьра к'әрәм^ф у ә'дьлайийа Хвәде, Баве мә у Хöдан Иса Мәсһһ ль вә бә.

һатһна Хöдан Исайә дöда
у Р'ожа^ф Ахрәте

³ Әм дәйндар ьн, кö һәр гав бона вә р'азибуне бьдьнә Хвәде хушк-бьрано у әв йәк һәқ ә жи, чьмки бавәрийа^ф вә р'ьнд дьгьһижә у һ'ьзкьрһна вә һьндава һәвда зедә дьбә. ⁴ Ләма әм хвәха жи нава щывһнед Хвәдеда пе вә

* **1:1** Бь йунани «Силвано» һьвисар ә, кö щур'әки наве «Силас» ә.

дьфър'ын, бона сәбър у бавәрийа
 вә, чьмки хун ван һ'эму зеран-
 дьн у тәнгасийа дьк'шиньн, йед
 кө тенә сәре вә. ⁵ Эв йәк избат
 дькә, кө диwana Хвәде р'аст э. У
 бы ви аwaiи хуне һежайи П'адша-
 тийа^ф Хвәде бьн, бона к'ижане жи
 хун ван тә'ли-тәнгийа дьбиньн.
⁶ Бәле эв э һәқийа Хвәде: Йед
 тәнгасийе дьдьнә вә, Хвәде жи
 we ван бьдә тәнгасийе ⁷ у йед
 жь вә тәнгасийеда нә, г'эви мә
 бьдә һесакьрне. Эве аһа бә, га-
 ва Хөдан Иса т'эви мьлйак'әтед^ф
 Хвәйә зор жь э'зменва бь к'ура
 егър хойа бә, ⁸ вәки һ'әйфе жь ван
 һьлдә, йед кө нахвазьн Хвәде нас
 кьн у гөр'а Мьзгинийа^ф Хөдане
 мә Иса накьн. ⁹ Эве бәла хвә жь
 веранбуна һ'эта-һ'этайе бьбиньн,
 жь һ'эзура Хөдан у р'умәта^ф қә-
 wата Wi бенә авитьне, ¹⁰ гава we
 Р'оже Эв бе, вәки нава цьмә'та
 Хвәда бе пәсьндайине у һ'эму
 бавәрмәнд we һ'әйр-һ'өжмәк'ар
 бьн. хуне жи нава wанда бьн,
 чьмки вә бавәрийа хвә шә'дә-
 тийа мә ани.

¹¹ Бона ве йәке әм һәр гав бо-
 на вә дөа дькьн, кө Хвәдейе мә,
 вә һежайи we газийе кә у һ'эму
 нет-мәрәмед вәйә қәнц у кьр-
 нед вәйә жь бавәрийе бь қәwате
 бинә сери. ¹² Бь ви аwaiи we пә-
 сьне наве Хөдане мә Иса ль нава
 wәда бе дайине у хуне жи нава
 Wiда бенә пәсьндайине, ль гора

к'әрәма^ф Хвәдейе мә у Хөдан Иса
 Мәсиһ.

К'ьфшбуна Мәрвье Нәһәқийе у һатьна Хөдан Иса Мәсиһ

2 ¹ Әм һиви жь вә дькьн хушк-
 бьрано, бона һатьна Хөдане мә
 Иса Мәсиһ у г'опбуна мәйә щәм
 Wi,[†] ² хун фькьре хвәда зу шаш
 нәбьн у хвә онда нәкьн, нә пе
 п'ехәмбәртийе^ф, нә пе готьне, нә
 жи пе нә'ма йанчийә мә ньвисибә:
 «Ва йә Р'ожа Хөдан иди һатийә»*.
³ Бьра г'ө кәс вә г'ө тыштыва нәха-
 пинә, чьмки әw Р'ож найе, һ'эта
 кө р'абәрибун пешда нәйе у әw
 Мәрвье Нәһәқийеи п'ара доже^ф
 к'ьфш нәбә. ⁴ Эве мьқабьли һәр
 тыштед кө хвәде тенә һ'әсабе йан
 тенә һ'әбандьне бьсәкьнә у хвә
 сәр һәр тыштир'а бьгьрә, һ'эта кө
 Парьстгәһа^ф Хвәдеда жи we р'уне
 у әлам кә, кө хвәха Хвәде йә.[†]

⁵ Гәло найе бира вә, гава эзи
 һе щәм вә бум, мьн әв тыштана
 вәр'а дьготьн? ⁶ У хун заньн кө
 ньһа чь наһелә әw хойа бә, вәки
 әw вәхте к'ьфшкьрида хойа бә.
⁷ Чьмки Сөр'а Нәһәқийе иди йа
 хвә дькә, ле әве кө ньһа наһелә,
 we нәһелә һ'эта кө хвәха жь наве
 бе һьлдане. ⁸ У паше Эве Нәһәқи-
 йе we к'ьфш бә, кө Хөдан Исайе
 бь һөлма дәве Хвә wi онда кә
 у бь хойабуна шәwқа Хвәва wi
 к'өта кә.[†] ⁹ һатьна Йе Нәһәқийе

* **2:2** Аһа жи те фә'мкьрне: «Йанчийә мә бь р'өһ'е п'ехәмбәртийе йан дәва йан жи бь
 нә'ма готьбә: «Ва йә Р'ожа Хөдан иди һатийә...».

2:1 Салоники I, 4:15-17. **2:4** һәзәкийел 28:2; Данийел 11:36. **2:8** Ишайа 11:4.

we бь qəwата мирещьн^ф бэ, h'эта h'өнөре wi һэбэ we нишан у к'э-рэмәтед дэрэw бькэ[†] ¹⁰ у пе һэр щур'э нәһәқийа, йед кө we онда бьн бьхапинэ, чьмки вана р'асти һ'эз нәкьр у qəбул нәкьр кө хьлаз бьн. ¹¹ Лэма жи Хwәде хальфандь-нәкэ зор сэр ванда дьшинэ, кө әw дэрәwийе бawәр бькьн, ¹² wәки диwана ван һэр кәси бьбэ, йед кө р'асти бawәр нәкьрнэ, ле к'ефа ван нәһәқийер'a hat.

Хwәде бона хьлазбуне гази wә кьрийә

¹³ Ле әм гәрәке һэр т'ьм бона wә жь Хwәде р'ази бьн, хушк-бь-райед жь алийе Ходанда һ'эзкь-ри. Чьмки Хwәде сәре-сериде хун бьжартьн, wәки бь P'oh' бенә бө-һөрти-жьбарәкьрьне*, р'астийе бawәр бькьн у хьлаз бьн. ¹⁴ We йәкер'a Әwi бь Мьзгинидайина мә гази wә кьр, кө бь ви аwайи хун р'умәта Ходане мә Иса Мәсиһ бьстиньн. ¹⁵ Аwа хушк-бьрано, ньг бьдьн ә'рде у ван р'aw-р'эзьма qəвин бьгьрьн, йед кө хун хин бунә, һәгәр бь готьнед мә бэ, йан бь нә'мед мә бэ.

¹⁶ Дә Ходане мә Иса Мәсиһ Хwәха у Баве мә Хwәде, Йе кө әм һ'эз кьрьн у бь к'әрәме дьлда-йинәкә һ'эта-һ'этайе у гөманәкә қәнщ да мә, ¹⁷ бьра дьл бьдә wә у wә нава һ'әму кьра у готьнед қәнщда бьшьдинә.

Бона мә дөа бькьн

З ¹ һәйнәсәр хушк-бьрано, бо-на мә дөа бькьн, wәки хәбәра Ходан зу пешда һәр'э у бе пәсын-дайине, чава нава wәда бу. ² Дөа бькьн, wәки әм жь мәрвьед нәһәқ у хьраб хьлаз бьн, чьмки һәр кәс Мьзгинийеда амьн нинә. ³ Ле Ходан амьн ә, Әwe wә бьшьдинә у жь йе Хьраб хwәй кә. ⁴ Әм бь сайа Ходан wәда гөман ьн, кө мә чь т'әми данә wә, хун дьqəдиньн у хуне бьqəдиньн жи. ⁵ Дә бьра Ходан мела wә бьдә сәр һ'эзкьрьна Хwәде у сәбьра Мәсиһ.

Бона йед беп'әргалә бехирәт

⁶ Әм т'әми ль wә дькьн хушк-бьрано, бь наве Ходане хwә Иса Мәсиһ, кө хун хwә жь һәр хушк-бьрайе беп'әргалә бехирәт дур бьгьрьн, йед кө ван р'aw-р'эзь-мед мә данә wә наqəдиньн. ⁷ Хун хwәха заньн кө гәрәке хун ч'э'в бьдьнә мә, чьмки әм нава wәда беп'әргал-бехирәт нибунә, ⁸ нә жи нане т'ө кәси бехәқ хwарийә, ле бь худана ә'нийа хwә шәв у р'ож дьхәбьтин, дьчәрчьрин, wәки сәр wә т'ө кәси нәбьнә баргьрани. ⁹ Нә кө изьна мә т'өнәбу, ле мә нәхше хwә нишани wә кьр, кө хун ч'э'в бьдьнә мә. ¹⁰ Чьмки гава әм һе щәм wә бун жи, мә әв йәк wәр'a дьгот: «К'и нахwазә бьхәбьтә, бь-ра нәхwә жи». ¹¹ Бәле әм дьбьһен

* **2:13** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Чьмки Хwәде хун бьжартьн, wәки пешийе хун бь P'oh' бенә бөһөрти-жьбарәкьрьне».

2:9 Мәтта 24:24.

кө нава вәда һынәк беп'әргал-бехирәт дьжин, нә шьхөлк'аре хвә нә, ле т'әви шьхөле хәлқе дьбьн. ¹² Әм бь наве Хөдан Иса Мәсиг т'әми у ниви жь йед өса дькьн, кө бь мә'рифәти бьхәбьтн у нане хвә бьхвьн.

¹³ Ле һун хушк-бьрано, жь қәнщикьрне нәвәстьн. ¹⁴ һәгәр йәк гөһдарийа гөтнед мәйә ве нә'меда нәкә, ви р'ач'ә'в кьн у һәвалтийе вир'а нәкьн, кө шәрм бькә. ¹⁵ Ле нәбә кө бь ч'ә'ве хьраб

ль ви бьньһер'ьн, ле мина бьра ширәт кьн.

Дба у сьлавед ахьрийе

¹⁶ Дә бьра Хөдане ә'дьлайийе Хвәха, һәр гав, һәр алийива ә'дьлайийе бьдә вә. Хөдан т'әви вә һ'әмуяа бә. ¹⁷ Әва сьлава бь дәсте мьн Павлос ә, чава нишана һ'әму нә'мед мьн. Әз аһа дьньвисьм.

¹⁸ К'әрәма Хөдане мә Иса Мәсиг т'әви вә һ'әмуяа бә.

Нэ'ма Павлосэ Ә'wльн Тимот'ейор'а

Пешготын

Тимот'ейо хортэки бавэрмэнди жь Асяа Бьч'ук бу, дийа wi щьһу^ф бу, ле баве wi йунан^ф (К'аред Шандийа 16:1). Павлос дэма р'ежитийа хwэйэ дөдада бажаре Листрайеда р'асти Тимот'ейо те. Пэйр'а Тимот'ейо дьбэ һэвалк'аре вийи пеш, һэвалк'арэки вийи гэлэки незик, нава р'ежитийа вида. Бона we йэке наведе wi гэлэк щара К'аред Шандийада у һ'эму нэ'мед Павлосда те биранине (Р'омайи 16:21; Корьнт'и I, 4:17; Филипи 1:1; Салоники I, 1:1; 3:2, 5, 6; Салоники II, 1:1 у йед майин). Павлос гэлэк щара бона щьвинед^ф ну амьнийа хwэ wi ани, нава щур'э-щур'э пьрсед зэ'мэтэ гьранда.

Нэ'ма Павлосэ ә'wльнда, йа кө Тимот'ейор'а дьшинэ, се хэме wi һэнэ:

1. Бона һинкьрына шашэ нава щьвинедэ дьбежэ, wэки мьqати хwэ бьн у илаһи жь we һинкьрына шашэ кө гьһиштийэ щьвина Әфэсе (1:3). Әв һинкьрына жь фэ'ме щьһутийе у п'утп'арьстийе^ф дьһат у сэр һ'име we бавэрийе^ф бу кө дьготын: «Әва дьһийа бэрч'эвайэ т'эбийэти хьраб э». Иди ль гора фэ'мкьрына ван, мэрвь т'эне дькарьбу пе занэбун у сэрвахтикэ сөр'э вэшарти хьлаз буйа, өса жи гэрэке хwэ жь хварьн-вэхварьна у һ'ал-зэwаше дур бьгьртана. Әв һинкьрын иро бь наведе «Гьностик» те готыне (бь йунани «ГНОСЬС» те фэ'мкьрын «занэбун») у нава сэдсалийед пешьнда, илаһи сэдсалийа дөда у сьсийада фьрэ бэла бьбу.
2. Бона р'абун-р'уныштын у қольхе щьвине дьбежэ, ль к'ө бона хэйсэте сэрwер, бэрпьрсйар^ф у бэрдэстийада^ф жи дьбежэ.
3. Ширэта дьдэ Тимот'ейо. Тимот'ейо йэки шаһьл бу, дьбэ лэма әw һьнэки жь we борщдарийе вэдьк'ышиа (Тимот'ейо II, 1:7). Ширэта дьдэ wi, кө әw щьвинедэ гьран бэ, бь р'абун-р'уныштына хwэ бьбэ хөламэки хwэйе нэхше қэнщ бона Мэсиһ у щабдарийа к'омед мэсиһийэ^ф щур'э-щур'э жи һьлдэ сэр хwэ.

Сэрэцэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-2)

Бона щывине у хэбатк'аред we (1:3-3:16)

Т'эмийед хэбатея бона Тимот'ейо (4:1-6:21)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлос, шандийе^ф Мэ-сиг Иса, бь э'мьре Хвэдейе^ф Хьлазкьре^ф мэ у Мэсиг Исайте гомана мэ,

² Тимот'ейоие лауе хвэйи бавэрийедайи^ф хэч-х'элалр'а:

Дэ бьра р'эм, к'эрэм^ф у э'дылайи жь Бав^ф Хвэде у Мэсиг Исайте Ходане^ф мэ ль тэ бэ.

**Ширэтед дэрхэца
хинкьрына дэрэвда**

³ Гава эз дьчумэ Мэкэдонийае, мьн ниви жь тэ кьр, кó ль Эфэсе бьмини, вэки т'эмийе бьди чэнд кэса, кó хинкьрына нэр'аст хин нэкьн ⁴ у гóх нэдьнэ ч'юловискийа у р'эцэма сьлсьлэта кó хьлазийа ван т'онэ. Эв йэк не шэр'-дэ'ва т'эвр'адькэ, нэ кó т'эвдира Хвэдейэ кó бь бавэрийе те наскьрыне* мийасэр дькэ. ⁵ Сэре т'эмийе х'эзкьрын э, кó жь дьле сах, бь исафар'ьх'эт у жь бавэрийа бедор'ути йэ. ⁶ Ынэк же дагэрийан у пэй готьнед п'уч' к'этгн. ⁷ Дьхвазьн бьбьнэ дэрсдаред Qануне^ф, ле эв хвэха жи ньзаньн чь дьбежьн, нэ жи ван тьштед кó дьдьнэ зора хвэ ф'эм дькьн.

⁸ Эм заньн кó Qанун қэнщ э, хэгэр йэк Qануне р'аст бьқэдинэ. ⁹ Бэле фэ'мдари йэ, кó Qанун бона р'аста найе дайине, ле бона нэхэч у сэр'ьшка, бона нэп'ак у гонэк'ара^ф, бона мьр'дар' у х'эрама, бона бавкóж у декóжа, бона меркóжа, ¹⁰ бенамуса, к'она, дьзед мэрийа, дэрэвин у шэ'дэдэрэва йэ у бона хэр кэсед дьнэ кó тьштед мьқабьли хинкьрына сахлэм дькьн. ¹¹ Эв хинкьрын ль Мьзгинийа^ф хвэйр'умэтэ Хвэдейе нежайи шькьрийе дьгьрэ, к'ижан ль мьн хатийэ спартгьне.

**Шекьрандьяна хьндава
р'э'ма Хвэдеда**

¹² Эз жь Мэсиг Исайте Ходане мэ р'азиг мэ, Йе кó қэват да мьн, эз амын х'эсаб кьрым, данимэ сэр ве хьзмэтк'арийе. ¹³ Мьн жи бэре Эв бехормэт дькьр, дьзеранд у нэйарти ль Ви дькьр, ле р'эм ль мьн бу, чьмки мьн нэбавэрийеда бь нэзанийа хвэ кьрын.[†] ¹⁴ К'эрэма^ф Ходане мэ п'эр' сэр мьнда р'эжийа, т'эви бавэри у х'эзкьрына Мэсиг Иса. ¹⁵ Ве готьнеда хельф т'онэ у лап нежайи қэбулкьрыне йэ, кó: «Мэсиг Иса хатэ дьне, гонэк'ара хьлаз^ф бькэ», сэрэ к'ижана эз ьм.

* **1:4** Аха жи те фэ'мкьрыне: «Т'эвдира Хвэдейэ кó бь бавэрийе тинэ сери».

1:13 К'аред Шандийа 8:3; 9:4-5.

¹⁶ Ле бона ве йэке р'э'м ль мын бу, вэки МэснИ Иса сэр мын, чава сэре гөнэк'ара т'эмаммийа сэбьра Хвэ бьдэ к'ьфше, чава нэхшэк бона ван, йед кө ве бавэрийа хвэ Ви биньн, жийина^ф һ'эта-һ'этайе бьстиньн. ¹⁷ Ава бьра ви П'адшайе һ'эта-һ'этайейи нэмьри у нэхойа, Хвэдейе бешьрики-бешэвалр'а һөрмэт у р'у-мэт бэ һ'эта-һ'этайе! Амин^ф.

¹⁸ Ве т'эмийе эз дьдымэ тэ, лауе мын Тимот'ейо, ль гора ван п'е-хэмбэртиед^ф кө пешда бона тэ бун, вэки тэ бь ван шэр'е хвэйи қэнщ бьки, ¹⁹ дэст жь бавэрийе нэкэ у исафа хвэ р'ьһ'эт хвэй кэ. Ынэка эв йэк жь хвэ дур хьстьнэ, дэвра бавэрийа хвэ вэлгэр'андьн. ²⁰ Жь ван бун, һумэнайо у Скэндэр, йед кө мын данэ дэсте мирещьн^ф, вэки эв һин бьн р'астийа Хвэде бешөрмэт нэкьн.

Дэрһэқа дөа у щьвинедә^ф

2 ¹ Ава эз һиви дькьм, бэри һэр тышти бона һ'эму мэрьва дөа бькьн, р'эща кьн, лава кьн, р'азибуне бьдын, ² оса жи бона п'адша у һ'эму сэрвэра, вэки эм жийинэкэ э'дыл у сэдьр'и дэрбаз кьн, бь т'эмамийа хвэденасийе у мақулийе. ³ Ль бэр Хвэдейе Хьлазкьре мэ эв э

қэнщ у ль Ви хвэш, ⁴ кө дьхвазэ һ'эму мэрьв хьлаз бьн у р'астийе нас кьн.[†] ⁵ Чьмки Хвэдек һэйэ у нава Хвэде у мэрьвада жи навчетик, МэснИ Исайте Мэрьв, ⁶ кө Хвэ жь бэр к'ьр'ина гьшкава да. Эв йэк р'аст вэхтда бу избати, кө Хвэде дьхвазэ һ'эму хьлаз бьн. ⁷ У бона ве йэке эз даннасинкьр у шанди һатьмэ к'ьфшкьрьне, (эз р'аст дьбежьм, дэрэва накьм), нэщьһу-йар'а бумэ дэрсдаре бавэрийе у р'астийе.

⁸ Ава эз дьхвазьм кө мер һэр дэра дэстед хвэйэ һ'элал бьльнд кьн, бе һерс у бе шэр'-дэ'w дөа бькьн, ⁹ оса жи бьра к'өлфэт бь к'ьнщед лайиқ, шэрме у бэрбьһерийе хвэ бьхэмьлиньн, нэ кө бь гөлигөжанга, йан зер', йан бь дөр'а^ф, йан жи бь к'ьнщед бьһа,[†] ¹⁰ ле бь кьред қэнщ, чава ль ван к'өлфэта дьк'эвэ, йед кө наве хвэденасийе һьлданэ сэр хвэ. ¹¹ Бьра к'өлфэт кэр' һин бэ, бь т'эмамийа гөһдари-йе. ¹² Эз изьне надьмэ к'өлфэт кө һин бькэ, нэ жи һ'өкөми сэр мер бькэ, ле бьра дэнг нэкэ. ¹³ Чьмки пешийе Адэм^ф хөльқи, паше һева[†] ¹⁴ у Адэм нэһапийа, ле жьн һапи-йа у нэһақи кьр. ¹⁵ Ле жьне һ'але зар'анинеда жи хьлаз бэ*, һэгэр

* **2:15** Мэ'на ве р'езе э'мэт э. Дэвса «һ'але зар'анинеда жи» йунани аһа жи те фэ'мкьрьне: «бь зар'анине». К'ьтеба^ф Пироз һин дькэ, кө зар' дайн бэрэк'этийа Хөдан э, кө де у бавар'а тенэ дайине (Зэбур 127; 128). К'ьтеба^ф Пироз һин накэ кө зар'анин шэрте мэщала хьлазбуна к'өлфэта йэ. Нэ жи эв р'ез соз дьдэ кө зар'анина к'өлфэтед хвэденас ве бе еш у щэфа бэ йан жи к'өлфэт сах бьминэ. Хөйа дьбэ кө Павлос мьқабыли дэрсдарад дэрэвин дьчэ у һин дькэ кө зар'анин нэ гөнэ йэ, ле бэле һэгэр к'өлфэт мер кэ у зар'а бинэ, эв йэк тыштэки қэнщ э. Ынге һьнэка һин дькьр у нэдьһьштьн кө мэрьв бьзэвьщьн йан мер кьн (Тимот'ейо I, 4:3). Жь сэдсалияа йэке һ'эта сьсийа һинкьрьна «гьностикийе» фьрэ бэла дьбу у дьгот, кө п'еше кэвантийе у зар'анине гөнэ йэ.

2:4 Һэзэкийел 18:23. **2:9** Пэтрүс I, 3:3. **2:13** Дэстпешун 2:7; 2:21-22; 3:1-6.

бь бэрбьһерийе нава бавэрийе, һ'ызкьрыне у пацьжайийеда бьмина.

Бона сэрверед щьвине

3 ¹Ве готьнеда хельф т'өнә: һә-гәр тәме йәки ль сэрвертийе һәйә, әв шьхөләки қәнщ дьхвазә. ²Ава сэрвер гәрәке бөқөсур бә, мере жьнәке бә, хвәгьрти, ақьлда гьран, мақул, меванһ'ыз, һинкьрынеда сәрхвә бә,³ нә сәрхвәш, нә сьр'тук, ле бэрбьһер, нә шәр'уд, нә п'әрәһ'ыз. ⁴Бьра малхетийе р'ьнд ль мала хвә бькә, зар'ед хвә гөр'а хвәда һәр алийава мақулийеда мэзын кә. ⁵(Чьмки һәгәр йәк ньзанә малхетийе ль мала хвә бькә, we чава бькарьбә щьвина^ф Хвәде хвәй кә?) ⁶Бьра нә жи бавәрмәнде ну бә, кө нәбә к'обар бә, диwana wi жи мина йа мирещьн бе кьрыне. ⁷Вәки дьн жи гәрәке қәдьре wi щәм йед жь щьвине дәр жи һәбә, кө нәбә бе р'эзилкьрыне у бьк'әвә т'эләка мирещьн.

Бона бәрдәстийед^ф щьвине

⁸Оса жи бьра бәрдәсти^ф гьран бьн, хәбәрданеда дөр'утийе нәкьн, хвә нәдьнә шәрәве, пәй к'әда һ'эрам нәк'әвьн. ⁹Р'астийа бавэрийейә э'йанбуйи* бь исафа р'ьһ'эт хвәй кьн. ¹⁰У эвана жи бьра пешда бенә щер'ьбандьне^ф, һәгәр тыштәк сәр ван т'өнәбә, һьнге бьра бәрдәстийе бькьн. ¹¹Оса жи

бьра жьнед ван* гьран, нә бөхданбеж, ле хвәгьрти, һәр тыштида амьн бьн. ¹²Бәрдәсти гәрәке мере жьнәке бә, қәнщ малхетийе ль зар' у мала хвә бькә. ¹³Әвед кө р'ьнд бәрдәстийе дькьн, хвәр'а дәрәщәкә бьльнд қазьнщ дькьн у сәрбәстикә мэзын дәст тиньн бона бавэрийа Мәсиһ Иса.

Сөр'а хвәденасийе

¹⁴Әз кө ван тышта гәр'а дьньви-сьм, гөман һәйә әзе зутьрәке сәр тәда бем. ¹⁵Ле һәгәр әз дәрәңги жи бьк'әвьм, те заньби гәрәке чава мала Хвәдеда р'абьн-р'унен, йа кө щьвина Хвәдейе зенди йә, стун у һ'име р'астийе йә. ¹⁶Бе хәбәрдан, гәләки к'ур ә сөр'а хвәдеп'арьс-тийа мә:

Әв бь бәдәни хойа бу,
 бь Р'өһ' р'астийа Wi избат бу,
 мьляк'этава^ф һатә дитьне,
 нав мьләта һатә
 даннасинкьрыне,
 дьнийәеда һатә бавәркьрыне
 у р'умәтер'а һатә һьлатьне.

Дәрсдаред дәрәв

4 ¹Р'өһ' ашкәрә дьбежә, кө р'о-жед ахьрийеда һьнәк we жь бавэрийе бьк'әвьн, гөһ бьдьнә р'өһ'ед дәрәвин у һинкьрынед щьна^ф. ²Әв һинкьрын бь дөр'утийа дәрәвина дьбьн, исафа к'ижана к'ьзыри йә. ³Әв мәрвь һ'ал-зәваще

* **3:9** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сөр'а бавэрийе». Әв те фә'мкьрыне кө «сөр'а вәшарти э'йан бу».

* **3:11** Аһа жи те фә'мкьрыне: «Жьнед бәрдәстийа».

дъднэ һьлдане, жь ван хварь-на пашда дъднэ гьртъне, к'ижан Хвэде эв бона бавэрмэнд у р'астинаскърийа э'фьрандънэ, кô бь р'азибуне бьхвън. ⁴ Һэр тыште кô Хвэде э'фьрандийэ қэнц э у тыштэки һ'эрам теда г'ôнэ, һэгэр бь р'азибун те қэбулкъръне, ⁵ чьмки бь хэбэра Хвэде у дôа қэбул дьбэ.

Қôльхк'аре Мэсиһ Исайи қэнц

⁶ Һэгэр тô ван ширэта бьди хушк-бъра, те бьби хьзмэтк'аре Мэсиһ Исайи қэнц, чава тô хвэха жи бь ван готънед бавэрийе у һинбуна қэнцэ кô тô пэй чуйи, қънийат дьби. ⁷ Хвэ жь ч'ловискиед пирайэ һ'эрам дур хвэй кэ. Хвэ хвэденасийеда һиндар кэ. ⁸ Һиндарийа қалъб кери һьндьк тышти те, ле йа хвэденасийе кери һэр тышти те, созе we һьн ль ве дьне һэйэ, һьн жи ль we дьне. ⁹ Ве готънеда хельф т'ôнэ у лап һежайи қэбулкъръне йэ. ¹⁰ Бона ве йэке эм дьхэбьтън у дьчэрчърън, чьмки эм гôмана хвэ ль Хвэдейе зенди тиньн, кô Хьлазкърэ һ'эму мэръва йэ, илаһи Йе бавэрмэнда.

¹¹ Т'эмийа ван тышта бьдэ у һин кэ. ¹² Нэбэ кô йэк шаһьлтийа тэ беһôрмэт кэ, ле тô бавэрмэндар'а бьбэ нэхшэк, хэбэрданеда, р'абун-руньштънеда, һ'эзкърънеда, бавэрийе у һ'элалийеда. ¹³ Һ'эта һатъна мьн хвэ бьдэ we йэке, кô цьмэ'тер'а ньвисаред^ф пироз бьхуни, ширэт ки, һин ки. ¹⁴ Һьндава

we п'ешк'еша хвэйэ р'ôһ'анида бе хэм нибэ, йа кô бь п'ехэмбэртийе тэр'а һатийэ дайине, гава бэрпърсйара^ф дэсте хвэ данинэ сэр тэ. ¹⁵ Гôһе тэ сэр ван тышта бэ у нава ванда бьминэ, wэки пешдачуйина тэ һ'эмуйава э'йан бэ. ¹⁶ Һаш жь хвэ у һинкъръна хвэ һэбэ. һэр гав нава ванда бьминэ, чьмки бь ви тьһэри те хвэ жи хьлаз ки у ван жи, к'ижанед гôһдарийа тэ дькън.

Щабдарийа бона э'мьре мэзын у бьч'ука

5 ¹ Дьле калэмера нэешинэ, ле дьл бьдэ ван, чава баве хвэ. Шаһьла чава бьрайед хвэ һ'эсаб кэ, ² пира чава дийа хвэ, к'ôлфэтэд шаһьл чава хушкед хвэ, wэкэ шире һ'элал.

Жьнэбийед э'дэти

³ Қэдъре жьнэбийа бьгьрэ, йед кô бь э'дэти жьнэби нэ. ⁴ Ле һэгэр зар' йан нэвийед жьнэбике һэбьн, бьра эв зар' пешийе мала хвэда һин бьн чава хвэденасийа хвэ бьднэ к'ьфше у бь ви тьһэри дэйнэ де у баве хвэ вэгэр'иньн, чьмки эв йэк ль Хвэде хвэш те. ⁵ Жьнэбийа э'дэти эв э, йа кô т'эне майэ у гôмана хвэ данийэ сэр Хвэде, шэв у р'ожед хвэ бь дôа у р'эща дэрбаз дькэ. ⁶ Ле йа кô к'ефа дьле хвэр'а йэ, мьрийа нэч'элкърэ йэ. ⁷ Ван тышта т'эми кэ, wэки белэк'э бьн. ⁸ Ле һэгэр мэръвэк бона хвэхатийа хвэ, илаһи бона

^{5:1} Қануна К'аһинтийе 19:32.

мала хwэ хэм накэ, эви бawэри инк'ар^ф кьрийэ у жь нэбawэра жи хьрабгыр э.

⁹Бра наве we дэфт'эра жьнэ-бийада бе ньвисаре, к'ижан жь шест сали кемгыр нинэ, шарэке жи меркьри буйэ, ¹⁰бь кьрынед қэншва жи бэрбьч'э'в э: Мэсэлэ, зар' мэзын кьрьбьн, меван қэбул кьрьбьн, ньгед бawэрмэнда шуштьбьн, дэст авитьбэ к'этига у бона хэр шьхөле қэнш жи һазьр сэкьни йэ.

¹¹Ле жьнэбийед шаһьл қэбул нэкэ, чьмки гава эвана тэме хwэ хьраб дькьн, бэре хwэ жь Мэсиһ дьгөһезьн, дьхwазьн мер кьн ¹²у бь ви аwайи эви суци һьлтиньнэ сэр хwэ, чьмки созе бэре данэ алики.* ¹³Сэрда жи мал бь мал дьгэр'ьн, хwэр'анэдити һин дьбьн, нэ т'эне хwэр'анэдити нэ, оса жи гьлигэр'о, т'эви шьхөле хэлде дьбьн у тыштед нэщайиз хэбэр дьдьн. ¹⁴Awa эз дьхwазьм кө жьнэбийед шаһьл мер кьн, зар'а биньн у малкьр бьн, wэки зьмен нэкьнэ дэве нэйара. ¹⁵Чьмки иди һьнэк жьнэбийед шаһьл хальфин, пэй мирещьн чун. ¹⁶Һэгэр жьнэбийед бawэрмэндэке* һэбьн, бра эw алик'арийа ван бькэ у щьвине баргыран нэкэ,

wэки щьвин бькарьбэ алик'арийа жьнэбийед э'дэти бькэ.

Бона бэрпьрсйара

¹⁷Эw бэрпьрсйаред кө сэрвертийе р'ьнд дькьн, бра дөбарэ һежайи қэдьр бьн, илаһи эвед кө хэбэрдан у һинкьрынеда дьхэбьтьн. ¹⁸Чьмки ньвисар^ф дьбежэ: «Дэве га-йе бедэреда дьхэбьтэ гьренэдэ»[†] у «Палэ һежайи һэде хwэ йэ».[†] ¹⁹Хэй-ба һьндава бэрпьрсйарда қэбул нэкэ, һэгэр дө йан се шэ'дэ т'өнэ-бьн.[†] ²⁰Бэрпьрсйаред кө нава гөнада дьминьн, ль бэр һ'эмуйа ле һьле^ф, wэки йед майин жи бьтрьсн.

²¹Эз ль бэр Хwэде, Мэсиһ Иса у мьльйак'этед бьжарти дькьмэ дэйне стуйе тэ, кө тэ ван ширэга бе т'агери хwэй ки, тыштэки бь фьр-рийе нэки.

²²Дэсте хwэ зу данэйнэ сэр йэки бона хьзмэтк'арийа Хөдан, нэ жи т'эви гөнэйд йед майин би. Хwэ пақьж^ф хwэй кэ.[†]

²³Жь вьр шунда т'эне аве вэнэ-хwэ, ле һьнэки жи шэраве т'эв кэ, бона щийе мэх'андьна хварьне, кө зу-зу нэхwэш дьк'эви.

²⁴Һьнэк һэнэ, кө гөнэйд wan к'ьфш ьн у р'аст wan дьбьнэ бэр

* **5:11-12** һьнэк занэ аһа фэм дькьн: Жьнэбийед щьвинеда навед хwэ бона хьзмэткьрыне дэфт'эра щьвинеда дьданэ ньвисаре, лэма те готьне, кө жьнэбийед шаһьл қэбул нэкэ, чьмки бь we қьраре навед хwэ дьданэ ньвисаре, wэки дьса мер нэкьн, ле т'эне щьвине-р'а хьзмэтийе бькьн. Ле гава дьхwэстьн мер бькьрана, соз-қьраре хwэ дьт'эр'ьбандьн.
* **5:16** Нав дэстньвисаред қэншда «бawэрмэндэк» т'эне қьсьме жьне те фэмкьрыне, ле дэстньвисаред һьнэкада жи «бawэрмэндэк» те фэмкьрыне, һьн қьсьме жьне, һьн жи мер, оса жи һьнэк дэстньвисарада т'эне мер те фэмкьрыне.

5:18 Дөбарэкьрына Қануне 25:4. **5:18** Мэтта 10:10; Луқа 10:7.

5:19 Дөбарэкьрына Қануне 17:5-7; 19:15; Мэтта 18:16. **5:22** Тимот'ейо I, 4:14; К'аред Шандийа 6:6; 13:1; Тимот'ейо II, 1:6.

диwane, ле гөнәйед һнәка жи паше we к'ьфш бһн. ²⁵Оса жи кьрьнед қәнщ к'ьфш ын у әw кьрьнед кө нә к'ьфш ын, әw жи вәшарти наминьн.

Бона хөлама

6 ¹Әвед кө бһн нире хөламтийеда нә, бьра ахайед хwә һ'әсаб кьн чава һежайи қәдре бьльнд, wәки наве Хwәде у һинкьрьна мә нәйе беһөрмәткьрьне. ²Ахайед к'ейә бawәрмәнд һәнә, бьра wan беһөрмәт нәкьн, чьмки әw бьрайед һәв ын. Ле бьра хөлам һе р'ьнд хөламтийе бькьн, чьмки йед кө к'аре жь хьзмәтк'арийа хөлама дьстиньн, бawәрмәнд ын у дәлал ын.

Хьзна р'аст

Ван тышта һин кә у ширәт кә. ³Һәгәр йәк тыштәки дьн һин бькә у готьнед Хөдане мә Иса Мәсиһә сахләм у һинкьрьна хwәдеп'арьстийа мә нә қайл ә, ⁴әw йәки к'обар ә у тыштәки ньзанә. Әw нәхwәшийа шәр' у дә'wава гьрти йә, жь we жи пешда тен: һ'әвсуди, нәйарти, готьнед нәр'еда, шыкед хьраб ⁵у шәр'уди. Әв һ'әму тышт жь нава мәрьвед қафсәқәт у жь р'астийе шуна р'әшва чуйи пешда тен. Әвана хwәденасийе һ'әсаб дькьн, чава канийа к'аре.

⁶Бәле хwәденаси к'ара сәр к'аре йә, һәгәр бь р'азибуне бә. ⁷Мә т'ө тышт нәанийә дьне у әме нькарьбьн т'ө тышти жи бьбьн. ⁸Ле

к'ьнщ у хөрәке мә һәбьн, бь wan әм р'ази бьн. ⁹Ле әвед кө дьхwазьн дәwләти бьн, тенә щер'ьбандьне, дьк'әвьнә т'әләка у гәләк тәмед ахмах^ф у зийанк'ар, к'ижан мерьв нөқи мират'ийе у weранбуне дькьн. ¹⁰Чьмки п'әрәһ'ьзи каникә һәр щур'ә хьрабийе йә. һнәка хwә данә we, жь бawәрийе хальфин у хwә кьрьнә хwәйе көл у дәрда.

Т'әмийед Павлос бона Тимот'ейо

¹¹Ле тә, мәрьве Хwәде жь ван тышта бьр'әвә у пәй һәқийе, хwәденасийе, бawәрийе, һ'ьзкьрьне, сәбьре у мьлуктийе һәр'ә. ¹²Ләщә бawәрийеда қәнщ бьр'әвә, жийина һ'әта-һ'әтайе қазьнщ кә, к'ижанер'а тә һати газикьрьне у ль бәр гәләк шә'да тә әw иқрара^ф қәнщ иқрар кьр. ¹³Ль бәр Хwәдейе кө ә'мьр дьдә һ'әму ә'фьрина у ль бәр Мәсиһ Исайе кө ль бәр Пилатойе^ф Понтийо шә'дәтгийа иқрара қәнщ да, әз т'әмийе дьдьм тә, ¹⁴кө тә ве т'әмийе беләк'ә у беқәсур хwәй ки, һ'әта хөйабуна Хөдане мә Иса Мәсиһ. ¹⁵Хөйабуна Wi we wәхте хwәда жь алиие Йе һежайи шыкьрийе у Т'әнейи қәwат, П'адшайе п'адшайа у Хwәйе хwәйада ә'йан бә. ¹⁶Т'әне Әwi нәмьри йә, нава р'онайеда йә, кө т'ө кәс нькарә незик бе. Т'ө қул-бәнда Әw нәдитийә у нә жи дькарә бьбинә. Қәдър у қөдрәта һ'әта-һ'әтайе Wир'а бә! Амин.†

6:7 Әйуб 1:21. 6:8 Мәсәлә 30:8. 6:9 Мәсәлә 23:4; 28:22. 6:13 Йуһ'әнна 18:37.
6:16 Дәрк'әтһн 33:20.

Т'эмийа бона дэвлэтийа

¹⁷Т'эмийе бьдэ дэвлэтийед ве дьне, бьра бабах нэбьн у гөмана хwэ нэдьнэ сэр һэбука п'уч'э дэрэw, ле ль сэр Хwэдейе кö һэр тышти бь мэр'дани дьдэ мэ, wэки эм мьраз пе бькьн.[†] ¹⁸Бьра қэнцийа бькьн, бь кьрнед қэнщ дэвлэти бьн, мэр'д бьн у п'арэвэкьрнер'а жи һазьр.

¹⁹Бь ви тьһэри әве хwэр'а хьз-нэке т'оп кьн, һ'имэки қэнщ бона

ахрәте, wэки we жийина кö р'асти жийин ә қазьнщ кьн.

Т'эмийед ахьрийе

²⁰Тимот'ейо! Чь кö ль тэ һатэ спартьне хwэй кэ. Жь готьнед п'уч'э һ'эрам у шэр'-дэ'wa дур бэ, кö бь дэрэw наве «занэбун» данэ сэр. ²¹Һьнэка хwэ данэ ве йэке у бь ви аwайи жь бawэрийе хальфин.

К'эрэма Хwэде wэр'а бэ.

Нэ'ма Павлосэ Дöда Тимот'ейор'а

Пешготын

Эв нэ'ма дöда Павлос жь кэле Тимот'ейор'а ньвисийэ, гава эв Р'о-меда^ф гьрти бу, дэсте ви жь һэр тышти қэтийайи бу (1:8, 16) у эми öса һ'эсаб дькьр, кө гэлэка эв бир кьрийэ. Ве нэ'меда п'айе-п'ьр'е т'эми у ширэт ын, кө дьдэ һэвалк'аре хвэи шаһьл Тимот'ейо. Ль вьр фькьра мэзын эв э, кө даннасинкьред Мьзгинийе^ф нава зерандьн у тэнгасийеда сэбьр кьн у тэях кьн, лэма жи эв бэр дьле вида те, кө гэрэке эв бехоф-бетьрс бэ у шэр'е хвэи қэнц р'ьнд бькэ, чава эскэрэки Мэсиһи^ф амьн. Шанди^ф дьл дьдэ Тимот'ейо кө сэрхвэ бэ, бетьрс бона Иса Мэсиһ шэ'дэтийе бьдэ, һинкьрна р'астийа Мьзгинийе у Пэймана^ф Кэвын хвэй кэ у борще хвэ чава йэки дэрсдар у мьзгиндар^ф бинэ сери.

Шанди Тимот'ейор'а дьньвисэ, кө эв һаш жь хвэ һэбэ, нэк'эвэ нава ван дэ'w-дозед п'уч'э вала, кө эв йэкана кер найен, ле т'эне гөһдара жь р'е дэрдьхьн, ащьз дькьн (2:16, 23).

Хöлэсэ, шанди нэхше э'мьре хвэ, нет-мэрэме шандитийа хвэ, бона бавэри^ф, сэбьр, һ'эзкьрын у зерандьна щэфед хвэ тинэ бира һэвалк'аре хвэ.

Эва нэ'ма канийа бэрдьлийа э'мьре һ'эму бавэрмэнда йэ, илаһи эвед кө бьн баред қöльхе Хöданда^ф нэ, wэки эвана бавэрийеда бь сэбьре у һ'эзкьрыне бетьрс пешда һэр'ьн.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-2)

Р'азибун у ширэт (1:3–2:13)

Т'эми у һаш жь хвэ һэбун (2:14–4:5)

Р'абун-р'уньштына э'мьре Павлос (4:6-18)

Пашготын (4:19-22)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлосе бь э'мьре Хвэ-де^ф шандийе^ф Мэсиһ Иса бона ви созе жийине, йа кө бь сайа Мэсиһ Иса йэ,

² Тимот'ейоие лаве хвэйи дэ-лалр'а:

Дэ бьра р'э'м, к'эрэм^ф у э'дья-йи жь Бав^ф Хвэде у Мэсиһ Исайе Хöдане^ф мэ ль тэ бэ.

Р'азибун у дьлшьдандьн

³Эз жь Хвэде р'ази мэ, кó мина пешед хвэ бь исафа р'ьһ'эт Уир'а хóламтийе дькьм, һэр гав шэв у р'ож нава дóайед хвэда тэ бир тиньм. ⁴Гава эз һесьред тэ тиньмэ бира хвэ, дьк'эвьмэ дэмана дитьна тэ, wэки шабун бьк'эвэ дьле мьн. ⁵Эз we бавэрийа^ф тэйэ дьле сах тиньмэ бира хвэ, йа кó бэре цэм пирька тэ Лойисе у дийа тэ Дйньке һэбу у эз бавэр ьм, кó йа тэ жи һэ-йэ.[†] ⁶Бона we йэке эз дькьмэ бира тэ, кó тó агьре п'ешк'еша Хвэде һе гóр' ки, йа кó бь дэстданина мьн тэр'а һатэ дайине. ⁷Чьмки Хвэде р'òһ'эки тьрсе нэда мэ, ле Йе қ-wate, һ'ьзкьрне у хwэгьртне*.

⁸Аwa шэрм нэкэ, кó бона Хóда-не мэ шэ'дэтийе бьди, нэ жи бона мьн шэрм бькэ, кó эз бона наве Уи гьрти мэ. Ле т'эви щэфа́йе Мьзгинийе^ф бэ, анэгори қэwата Хвэде.

⁹Хвэде эм хьлаз^ф кьрн, пирозийер'а^ф гази кьрн, нэ кó бона кьрнед мэ, ле ль гора қьрар у к'эрэма^ф Хвэ.

Эва к'эрэма бь сайа Мэсиһ Иса, эw һе дэwред бэреда мэр'а һатэ дайине.

¹⁰Ле ньһа бь хойабунa

Хьлазкьре^ф мэ
Мэсиһ Иса э'йан бу, кó мьрн
бэтал кьр

у жийина бе мьрн, бь

Мьзгинийе р'онайи кьр.

¹¹Ве Мьзгинийер'а эз данна-синкьр, шанди у дэрсдар һатьмэ к'ьфшкьрне¹² у лэма эз ви щэфа-йи дьк'ьшиньм. Ле эз шэрм накьм, чьмки заньм мьн бавэрийа хвэ К'е анийэ у гóман ьм жи, wэки Эви чь кó спартийэ мьн*, we һ'э-та we Р'оже жи хwэй кэ. ¹³Тó хвэ ль ви нэхше һинкьрне сахлэм бьгьрэ, йа кó тэ жь мьн бьһист у нава we бавэри у һ'ьзкьрнеда бь-минэ, к'ижан жь Мэсиһ Иса п'ара мэ к'эг. ¹⁴Эw тыштед қэнщэ кó ль тэ һатьнэ спартьне бь ви Р'òһ'е^ф Пирози нава мэда хwэй кэ.

¹⁵Тó зани эwед кó қэза Асйа-йеда^ф бун пышта хвэ данэ мьн, Фугэло у һермохенис жи т'эви ван. ¹⁶Бьра Иса Хóдан р'эма Хвэ ль мала Онисифоро бькэ, чьмки эви гэлэк щара дьле мьн р'ьһ'эт кьр, жь гьртна мьн шэрм нэдь-кьр, ¹⁷ле гава һатэ Р'омайе, гэлэки ль мьн гэр'ийа, һ'эта эз дитьм, ¹⁸(дэ бьра Иса Хóдан бьде, кó эw we Р'оже р'эме жь Хвэде бьбинэ) у Эфэседа жи эви чьқас мьнр'а хьзмэтк'ари кьр, тó р'ьнд зани.

Эскэре Мэсиһ Исайи қэнщ

2 ¹Аwa lawe мьн, бь we к'эрэма мэйэ кó йэктия Мэсиһ Исада йэ қэwат бэ. ²У эw тыштед кó тэ

* **1:7** Аһа жи те фэ'мкьрне: «Сэрхwэбуне».

* **1:12** «Чь кó спартийэ мьн» те фэ'мкьрне йан қóльхе Паулос, йан жи Мьзгини. Ле эв р'ез аһа жи те фэ'мкьрне: «Эw тыште чь кó мьн спартийэ Уи, бона Р'ожа^ф Ахрэте we хwэй кэ», мэсэлэ, жийина Паулос йан жи йед кó бь даннасинийа ви бунэ бавэрмэнд.

1:5 Каред Шандийа 16:1.

ль бэр гэлэк шэ'да жь мын бьхист, бьсперэ ван мэрьюед амьн, йед кө we бькарьбын һынэкед дьн хин кьн. ³ Аwa т'эви щэфе мэ бэ, мина эскэре Мэсиһ Исайи қәнщ. ⁴ Т'ө эскэр шьхөле бьнэлитийева мьжул набэ, wэки ль сэрэскэр хwэш бе. ⁵ Лэщк'арэк^ф жи к'офийе^ф настинэ, һэгэр ль гора қәйдэ нэк'эwэ лэще. ⁶ У щотк'ар, кө щэфе дык'ышинэ, гэрэке эw пешийе жь бэред э'рде тэм кэ. ⁷ Бьзаньбэ эз чь дыбежьм, чьмки Иса Хөдан һэр тыштида һ'ыш-ақьл we бьдэ тэ.

⁸ Бир бинэ wi Иса Мэсиһе жь мьрьне р'акьри, жь зөр'эта Дa-вьд^ф, ль гора we Мьзгинийа эз даннасин дыкьм. ⁹ Бона we Мьзгинийе эз дычэрчьрьм, һ'эта мина зөлмк'арэки жи қәйдкьри мэ, ле хэбэра Хwэде қәйдкьри нинэ. ¹⁰ Лэма эз һэр тышти тәйах дыкьм, бона хатьре бьжартийа, кө эw жи we хьлазбуна^ф кө бь сайа Мэсиһ Иса йэ, бьстиньн, бь р'умэта һ'эта-һ'этайева т'эвайи. ¹¹ Ве готьнеда хельф т'өнэ:

Һэгэр эм т'эви Wi мьрын,
эме т'эви Wi бьжин жи.

¹² Һэгэр эм тәйах кьн,
эме п'адшатийе жи т'эви Wi
быкьн.

Һэгэр эм Wi инк'ар^ф кьн,
Әwe жи мэ инк'ар кэ.[†]

¹³ Һэгэр эм амьн нэминьн,
Әwe амьн бьминэ,
чьмки Әw нькарэ Хwэ инк'ар
кэ.[†]

П'але к'эти-р'абуйи

¹⁴ Ван тышта бинэ бира щьм-э'те, ль бэр Хwэде бькэ дәйне стуйе ван, кө сэр хэбэра һэвр'а нэк'эвьнэ дэ'we. Әw кери т'ө кэси найе, т'эне мала гөһдара хьраб дыкэ. ¹⁵ Бькэ кө тө ль Хwэде хwэш бейи, п'алэки өса кө шэрм нэки, хэбэра р'астийе р'аст шьровэки. ¹⁶ Ле жь хэбэрда-нед һ'эрамэ п'уч' хwэ дур быгьрэ, чьмки эвед кө хwэ данэ we йэке, we һе нэп'акыйеда пешда һэр'ын ¹⁷ у хэбэред ван мина хьш-хьше п'энщ дыдэ. һумэнайо у Фьлито жи жь ван ын, ¹⁸ йед кө жь р'астийе хальфинэ у дыбежьн, кө р'абуна^ф мьрийа иди буйэ у бawэрийа һьнэка дэwэр'у дыкьн. ¹⁹ Ле бэле һ'име кө Хwэде дани қәдим дыминэ у эw мор сэр э: «Хөдан йед п'ара Хwэ нас дыкэ»[†] у «Һэр кэсед кө наwe Хөдан һьлданэ сэр хwэ, бьра эw жь нәһэқийе дур бьн».

²⁰ Малэкэ мэзында нэ кө т'эне дэрданед^ф зер' у зив һэнэ, ле йед жь дар у һ'эр'ийе жи һэнэ, һьнэк бона дэрэщед бьльнд ын, һьнэк жи бона дэрэщед ньмыз. ²¹ Аwa һэгэр йэк хwэ жь ван тыштед нэщайиз^{*} пақыж^ф кэ, эwe бьбэ дэрданэкэ дэрэща бьльнд, бөһөрти-жьбарэ, кери хwэйе хwэ һати, бона һэр дэрэщед қәнщда һазьр.

²² Жь дьлхwэстьнед шаһьлти-йе бьр'эwэ, хwэ ль һэқийе, бawэри-йе, һ'эзкьрьне, э'дылайийе быгьрэ, т'эви ван бэ, йед кө бь дьле сах гази наwe Иса Хөдан дыкьн. ²³ Тө

* **2:21** Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Жь ван мэрьюа».

2:12 Мэтта 10:33. **2:13** Жьмар 23:19. **2:19** Жьмар 16:5.

хвэ жь дэ'w-дозед ахмахэ^ф бефэ'м дур бьгьрэ, чьмки тō зани кō шэр' жь ван пешда тен. ²⁴ Ль хōламе Хōдан нак'эвэ, кō шэр' бькэ, ле һьндава һ'эмуйада бэрбьһер бэ, бькарьбэ һин кэ у бинфьрэ бэ, ²⁵ бь ширьнайи йед мьқабыл ширэт кэ, бэлки Хвэде мэщале бьдэ ван, кō жь гōнэкьрьне вэгэр'ьн у р'астийе нас кьн. ²⁶ һьнге эһе сэр һ'ше хвэда бен, жь т'элэка ши мирещьн^ф хьлаз бьн, к'ижани эв гьртьнэ, кō э'мьре ши бьқэдиньн.

Хьрабийед р'ожед ахьрийе

3 ¹ Ле ве йэке заньбэ кō р'ожед ахьрийеда зэманед хьраб we бен. ² Мэрьве бьбьнэ хвэһ'ьз, п'эрэһ'ьз, п'айдар, к'обар-бабах, заре хьраб, нэ гōр'а де-бавада, бешекьр, һ'эрам, ³ дьлсар, бер'эм, бōхданбеж, тэмсьст, зōлмк'ар, нэйаред қәнцийе, ⁴ нэмам, бэрзэқ, хвэр'ази, р'һ'этиһ'ьз, нэ кō Хвэдеһ'ьз. ⁵ П'шьке хвэденасийе we ль ван к'эвэ, ле we қэвата we инк'ар кьн. Тō хвэ жь йед аһа дур бьгьрэ.

⁶ Жь нава ванда йед оса һэнэ, кō хвэ вэддьзьнэ мала, к'олфәтед сэр'айэ тэмсьстэ бьн баред гōнада^ф шэвьти дькьнэ һесир, йед кō бь щур'э-щур'э тэмед хьрабва тенэ бьрьне ⁷ у эвана һэр гав тенэ һинкьрьне, ле т'ō щар

нькарьн р'астийе нас кьн. ⁸ Чава Йанис у Йамбрис* мьқабыли Муса^ф бун, оса жи эв дэрсдар мьқабыли р'астийе дьсэкьньн, мэрьвнэ бь фькьред хвэда шуна р'эшва чуйи, бавэрийеда жи бекер ьн. ⁹ Ле гэлэки we пешда нэчьн, чьмки бефэ'мийа ван we һ'эмуйава э'йан бэ, чава йа ван һэр дōйа бу.

Т'эмийед ахьрийе

¹⁰ Ле тэ насийа хвэ дайэ һинкьрьн, р'абун-р'уньштьн у нет-мэрэме мьн, бавэри, сэбьр у һ'ьзкьрьна мьн, бинфьрэйи, ¹¹ зерандьн у щэфайед мьн. Тō зани ль Энтакийае, Қонийае, Листрайе чь һатьнэ сэре мьн: Мьн чь зерандьн к'ьшандьн! Ле Иса Хōдан эз жь һ'эмуйа хьлаз кьрьм.[†] ¹² Бәле һэр кәсе кō дьхвазэ йәктийа Мәсиһ Исада бь хвэденаси бьжи we бе зерандьне[†] ¹³ у мэрьвед хьрабэ хвэйфел we хьрабийеда пешда һэр'ьн, бьхальфиньн у бьхальфьн. ¹⁴ Ле тō, нава ван тьштада бьминэ, чь кō һин буйи у we бавэрийеда жи гōман буйи. Тō зани жь к'ижана һин буйи, ¹⁵ оса жи тō жь зар'оти-йа хвэда һьвисаред^ф пироз зани, йед кō дькарьн тэ сэрвахт кьн, вәки бь бавэрийа сэр Мәсиһ Иса хьлаз би. ¹⁶ Т'эмамайа һьвисаре* жь бина бэр Хвэде йә** у керһати

* **3:8** Ль гора зарготьн у һьвисаред щьһуйайэ пэй Т'эврәтер'а, «Йанис у Йамбрис» сербазед Фьрэвьне^ф Мьсьре бун, кō бь сербазийед хвэ мьқабыли Муса сәкьнин. Бьхуньн Дәрк'эгьн 7:11, 22; 8:3.

** **3:16** Аһа те фә'мкьрьне: «Ньвисаред пироз» аһа готи «К'ьтеба^ф Пироз».

*** **3:16** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Т'эмамайа һьвисаредә бина бэр Хвэде һәй».

3:11 К'аред Шандийа 13:14–14:22; Зәбур 34:19. **3:12** Йуһ'әнна 15:20.

йә бона хинкърне, леһлатыне, р'асткърне у ширәткърна жийи-на һәдийеда, ¹⁷ wәки мәрвә Хwәде бекемаси бә, бона һ'әму кърнед қәнщ һазьр сәкьни бә.

4 ¹ Аwa ль бәр Хwәде у wi Мә-сiһ Исaйе кә we диwана мьри у зендийа бькә, эз бь щамери дь-бежьм, тә ль we һатьн у П'адшa-тигa Wi ки: ² Хәбәре даннасин кә, сәр we нет-фькьре бә, һәгәр wәхт-да бә, йан бе wәхт бә, ль шашийа һьле, пешийа нәһәдийе бьгьрә, дьл бьдә мәрвa, бь т'әмамия сәбьре һин кә. ³ Чьмки зәмане бе, кә мәрвь we гәһ нәдьнә һин-кьрна сахләм, ле we хwәстьнед дьле хwәр'a wан дәрсдара сәрһәв т'оп кьн, йед кә тыштед ль гәһе wан хwәш те we һин бькьн. ⁴ We гәһе хwә жь р'астийе дагәр'иньн у пәй ч'ьловискийа к'әвн. ⁵ Ле тә һәр тыштида сәрхwә бьминә, ль тәнгасийа сәбьр кә, кьре мьзгин-дар^ф бькә, қәльхе хwә бьқәдинә. ⁶ Чьмки эз хwәха қәрбанбунер'a^ф иди сәр р'ож-р'ожа мә у wәхте чуйина мьн пер'a гьһиштийә. ⁷ Лә-щәда эз қәнщ р'әвим, мьн р'ийа хwә қәданд, бawәри хwәй кьр. ⁸ У ньһа мьнр'a дьминә к'әфийа һәдийейә сәрк'әтьне, йа кә Исa Хәдан, һ'акьме р'аст we бьдә мьн we р'оже у нә т'әне мьн, ле wан һ'әмуя жи, йед кә бь һ'ызкьрне һ'әйра хәйabuна Wiда нә.

Сальх-сульх

⁹ Бькә кә зу бейи щәм мьн.

¹⁰ Димас кә дьнйа һ'ыз кьр эз һьш-

тым у чу Салонике. Кьрәкис чу Галатгәйе, Тито жи Далмәтгәйе. ¹¹ Т'әне Луqа щәм мьн майә. Мар-қос һьлдә т'әви хwә бинә, чьмки ви қәльхида әw кери мьн те. ¹² Ть-хико, мьн шандә Әфәсе. ¹³ Тә гава бейи, wi п'әте кә мьн Тройагәда щәм Карпос һьшт, т'әви хwә бинә, әса жи к'әтебед гәломат, илаһи йед ч'әрм.

¹⁴ Скәндәре һ'әдад гәләк хьра-би ль мьн кьр. Исa Хәдан we wәкә кьрнед wi бинә пешийа wi. ¹⁵ Тә жи һ'әвза хwә жь wi бькә, чьмки гәләки ль бәр гәтьна мә р'әбу.

¹⁶ Щара пешьн, гава эз ль бәр диwане сәкьним, кәсәки пышта мьн нәгьрт, һ'әмуя эз һьштьм чун. Бьра әв йәк wанр'a гәнә нәйе һ'әсабе! ¹⁷ Ле Исa Хәдан т'әви мьн сәкьни у қәwат да мьн, wәки пе мьн Мьзгинидайин мийасәр бә у һ'әму нәщьһу^ф бьбьһен у эз жь дәве шер хьлаз бум. ¹⁸ Исa Хәдан we мьн жь һәр кьред хьраб хьлаз кә у сах-сьламәт бьгьһинә П'адшa-тигa Хwәйә әзманa. Шькьр Wир'a һ'әта-һ'әтайе. Амин^ф.

Сьлавед ахьрийе

¹⁹ Сьлаве бьдә Прьскилайе у Акила, әса жи мала Онисифоро, ²⁰ Ерасто ль Корьнт'е ма, Трофи-мо жи, мьн ль Миләтосе нәхwәш һьшт. ²¹ Бькә кә бәри зьвьста-не бейи. Әйбуло, Пудес, Линос, Клавдийа у һ'әму хушк-бьра ль тә сьлав дькьн. ²² Исa Хәдан т'әви р'әһ'е тә бә.

К'әрәма Хwәде wәр'a бә.

Нэ'ма Павлос Титор'а

Пешготын

Тито бавэрмэндэки йунан^ф бу, эв һэвалк'арэки Павлоси гэлэ-ки керхати бу, нава қөльхе шандитийа^ф вида (Корьнт'и II, 2:13; 7:5-16; 8:6, 16, 23; 12:18; Галати 2:3; Тимот'ейо II, 4:10). Павлос ве нэ'ме алик'аре хвэйи шаһьлр'а дышинэ, гава эв Кьретаийеда мабу, кө сэрвертийе шьхөле щьвине^ф бькэ.

Нэ'меда се пьрсед мэзын һэнэ:

1. Павлос тинэ бира Тито, кө гэрэке сэрверед щьвине чава бьн, илаһи нава кьретийада, кө р'абун-р'уныштына ван нэ қэнщ бу.
2. Т'эмийед бона Тито, кө эв һинкьрына сахлэм һ'эмуйа һин кэ, ава готи калэмер у пирэжына, хорт у хөлама. Пирэжын жи гэрэке һьндава хвэда к'өлфэтед шаһьл һин кьн.
3. Т'эми бона р'абун-р'уныштына бавэрмэнда, кө т'эви һ'эмуйа эв мьлук, дьлсах у ширьн бьн, жь к'ин у мьхэнэтийе дур бьн, нава дэ'w-дозада нибьн у хвэ жь щөдабунед щьвине дур бьгьрын.

Сэрэцама фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-4)

Сэрверед щьвине у борще ван (1:5-16)

Борщед һэр бавэрмэнде нава щьвинедэ (2:1-15)

Ширэт, т'эми у һинкьрын (3:1-11)

Пашготын (3:12-15)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлосе хөламе Хвэ-де^ф у шандийе^ф Иса Мэсиһ, бона пешдачуйина бавэрийа^ф бь-жартийед Хвэде у занэбуна сэр р'астийе, анэгори хвэденасийе, ² өса жи бона ве гөмана жийина^ф

һ'эта-һ'этайе газикьри. Бона ве жийине, Хвэдейе хвэйе готына Хвэ,* һе дэврэд бэреда соз дайэ ³ у вэхте хвэда готына Хвэ бь даннасинийе да э'йанкьрыне, йа кө ль мьн һатэ спартыне, бь э'мыре Хвэдейе Хьлазкьре^ф мэ.

* **1:2** Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Хвэдейе кө дэрэва накэ».

⁴Титор'а, лаве хwэйи һэq-һ'э-лали бавэрийа мэйэ т'омэрида:

Дэ б'ра к'эрэм^ф у э'д'лайи'а Хwэдэ'е Бав^ф у Мэс'и'а Иса Хьлаз-к'ьре^ф мэ ль тэ бэ.

Шьхөле Тито Кьретайеда

⁵ Бона we йэке мын тө ль Кьретайе һышти, wэки чь кемаси һэбьн бини сери у һэр бажарэкида бэрп'ьрс'яара^ф к'ьфш ки, чава мын эв г'эми ль тэ кьр: ⁶ Гэрэке бэрп'ьрс'яар белэк'э бэ, мере жь-нэке бэ, зар'ед wi бавэрмэнд бьн, йед к'о бона авитийе йан жи бона нэг'оһдарийе нэк'этынэ нава дэв-д'ьрана. ⁷ Бэле сэрwер чава малк'ьре Хwэде, гэрэке белэк'э бэ: Нэ сэрһ'ышк, нэ һерс, нэ пэй шэраве к'эти, нэ сьр'тук, нэ пэй к'эда һ'эрам, ⁸ ле меванһ'ыз, хер-хwаз, аqьлда гьран, сэр һэдийе, Хwэдэр'а дайи, хwэгьрти. ⁹ Гэрэке we гот'на амьн qэвин бьгьрэ, чава к'о хин буйэ, wэки бькарьбэ бь хинк'ьрына сахлэм дьл бьдэ йед майин у шашийед мьqабьла бьдэ р'уйе ван.

¹⁰ Йед хwэсэрехwэ гэлэк ьн, йед хэбэрп'уч' у дэрэwин, илаһи эwед к'о жь нава щьһуйада^{ф*} нэ. ¹¹ Гэрэке дэнге йед оса бьд'ьнэ бьр'ине, чьмки эw мала лап хьраб дькьн, тьштед нэщайиз хин дькьн у ве йэке бона к'ара хwэйэ һ'эрам дькьн. ¹² Жь кьретийа һэма хут занэки* ван жи готийэ:

«Кьрети т'эме дэрэwин ьн, эw р'э'wьред хьраб ьн, у п'ьр'х'оред бехирэт ьн».

¹³ Эв шэ'дэтикэ р'аст э, лэма һ'ышк ль wan һьле^ф, к'о сахлэм бьн бавэрийеда ¹⁴ у г'оһ нэд'ьнэ ч'ьло-вискийед щьһуйа^ф у т'эмийед wan мэр'ьвед к'о жь р'астийе дагэр'ийанэ. ¹⁵ Һэр тьшт һ'элал э бона һ'элала, ле һ'эрам у нэбавэрар'а тьштэки һ'элал т'онэ, һ'эта аqьл у исафа ван жи һ'эр'ьминэ. ¹⁶ Эw дьбежьн, к'о Хwэде нас дькьн, ле бь кьред хwэ Wi инк'ар^ф дькьн, һ'эрам у хwэсэрехwэ нэ у һэр кьр'ьнэqэ qэнщр'а бекер ьн.

хинк'ьрына сахлэм

2 ¹ Ле тө, чь ль хинк'ьрына сахлэм дьк'эwэ, хин кэ. ² Калэмер б'ра хwэгьрти, гьран у маqул бьн, бавэрийе, һ'ызк'ьрыне у сэбьреда сэрхwэ бьн.

³ Пирэжьн жи б'ра оса п'эргал бьн, чава ль мэр'ьвед Хwэде дьк'эwэ, нэ б'охданбеж, мела ван нэ сэр вэхварьне бэ. Ле б'ра хwэйе ширэтед qэнщ бьн, ⁴ wэки к'өлфэтед шаһьл хин кьн, к'о мер у зар'ед хwэ һ'ыз бькьн, ⁵ аqьлда гьран бьн, нав-намус, малк'ьр, һ'эйф, г'ор'а мере хwэда бьн, wэки хэбэра Хwэде нэ'е бех'ормэтк'ьрыне.

⁶ Оса жи дьл бьдэ хорта, к'о аqьлда гьран бьн. ⁷ Һэр тьштида жи, тө хwэха бьбэ т'эрзе кьр'ьнед qэнщ, нава хинк'ьрынеда бед'ор'ути

* **1:10** Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Йед жь сьнэтийе^ф нэ».

* **1:12** Бь йунани хэбэр бь хэбэр «п'ехэмбэрэки ван» ньвисар э. Ль гора һьнэка, наве ви занэ'и Эпименидэс бу, жь бажаре Кьнососе у шайир бу. Эw wэкэ шэсьд сали бэри Иса Мэс'и'а бьбу.

у макул бэ, ⁸ бь хэбэред сахлэмэ бе кемаси, wэки йе мьqабьл шэрми бьминэ у һьндава мэда тыштэки вийи готьне т'өнэбэ.

⁹ Хөлама ширэт кэ, кө гөр'а ахайед хwэда бьн у һэр тыштида ль ван хwэш бен, щаб-сабе ван нэдьн, ¹⁰ дэстдэрежайе нэкьн, ле амьнийа qэнщэ т'ам нишани ван кьн, wэки һинкьрна бона Хьлазкьре мэ Хwэде, һэр алийава бьхэмьлиньн.

¹¹ Чьмки к'эрэма^ф Хwэде бона хьлазбуна^ф һ'эму мэрьва хөйа бу, ¹² эw мэ һин дькэ, кө эм нэп'акийе у дьлһавьжийед дьнийае инк'ар кьн у аqьлда гьран, бь һэдийе у хwэденасийе бьжин ль ве дьне, ¹³ һивийа we гөмана хwэзьли, хөйабуна р'умэта^ф Хwэдейе мэзьн, Хьлазкьре мэ Иса Мэсиһ бьн. ¹⁴ Эwi Хwэ бона мэ да дэр, кө мэ жь һ'эму нэһэдийа хьлаз^ф кэ у паqьж^ф кэ, бькэ щьмэ'та Хwэйэ хирэтк'ешед кьрнед qэнщ.

¹⁵ Ван тышта һин кэ, бь г'эмамийа һ'өкөме хwэ дьл бьдэ ван у ль ван һьле. Бьра т'ө кэс тэ бөһөрмэт нэкэ.

Р'абун-р'уныштына баwэрмэнда

З ¹ Бькэ бира щьмэ'те, кө гөр'а сэрwер у һ'өкөмэта бькьн, гөһдар бьн у бона һ'эму кьрнед qэнщ һазьр сэкьни бьн. ² һьндава т'ө кэсэкида хьраб хэбэр нэдьн, шэр'уд нибьн, ле мьлук бьн у ширьнайийа хwэ һьндава һ'эму мэрьвада бьдьнэ к'ьфше. ³ Чьмки эм жи wэштэке

бефэ'м бун, хwэсэрехwэ, хальфи у хөламед щур'э-щур'э тэмед хьраб у к'ефа дьле хwэ бун, мэ нава хьрабийе у һ'эвсудийеда дьжит, эм мина мэ'ре р'эш, ль бэр ч'э'ве һэв р'эш бун. ⁴ Ле гава ширьнайи у һ'эзкьрна Хwэде, Хьлазкьре мэ хөйа бу, ⁵ Wi эм хьлаз кьрн. Нэ кө бона ван кьрнед р'астэ кө мэ кьрн, ле ль гора р'э'ма Хwэ эм хьлаз кьрн, бь шуштьне эм ну дьне к'этын у бь Р'өһ'е^ф Пироз нуйэжин бун*. ⁶ Wi Хwэдейи эw Р'өһ' бь мэр'дани сэр мэда баранд, бь дэсте Иса Мэсиһе Хьлазкьре мэ, ⁷ wэки бь к'эрэма Wi эм р'аст^ф бенэ һ'эсабе у бь we гөмане жийина һ'эта-һ'этайе wар бьн. ⁸ Ве готьнеда хельф т'өнэ. У эз дьхwазьм кө тө ван тышта э'сэи ки, wэки йед кө баwэрийа хwэ Хwэде тиньн, хирэт кьн, тыштед qэнщ бькьн. Эвана мэрьвар'а qэнщ у к'ар ьн.

⁹ Ле тө хwэ жь дэ'w-дозед ахмакти^ф, р'эqэма сьлсьлэта, һэвр'ьк'ийе у шэр'-дэ'wед ль сэр Qануне^ф дур бьгьрэ, чьмки эw бекер у бек'ар ьн. ¹⁰ Жь йе кө бет'ьфадийе дькэ, щарэке-дөда ширэт кэ дур к'эвэ. ¹¹ Тө зани кө йе бса хальфи у гөнэк'ар^ф э, эw хwэха диwане сэр хwэда тинэ.

Готьнед ахьрийе

¹² Гава Артэмас йан Тьхико эз бьшиньмэ щэм тэ, бькэ кө бейи Никополисе, щэм мьн, чьмки мьн qьрар да зьвьстана хwэ ль wьр дэрбаз кьм. ¹³ Зенасе qанунзан^ф у

* 3:5 Аһа жи те фэ'мкьрне: «Хwэде эм хьлаз кьрн, бь шуштына Р'өһ'е Пироз ну дьне хьстьн у нуйэжин кьрн».

Аполо зу вэр'екэ, өса бэ кө эв р'ева кемасийа тыштэки нэбиньн. ¹⁴Йед жь мэ жи б'ра hin б'н, пэй к'рьнед қэнц б'н, wэки кери h'эwщэтийа мэр'вайе бен у бе бэр нэб'н.

¹⁵h'эмуйед г'эви м'н ль тэ с'лав д'к'н. С'лаве б'дэ wan, йед кө бawэрийеда мэ h'эз д'к'н.

К'эрэма Хwэде wэ h'эмуйа-р'а бэ.

Нэ'ма Павлос Фьлимонр'а

Пешготын

Фьлимоне бавэрмэнд йэки э'йан бу, эв досте Павлос бу, хойа дьбэ кё эндэме щывина^ф Колосе бу. Хёламэки ви жи һэбу наве ви Онисимо, эв жь щэм хвэйе хвэ р'эвибу у гэрэке бона кьре хвэ бьһата кёштъне. Ле гава Павлос кэледа бу, хойа дьбэ кё Онисимо ви дьбинэ, т'обэ^ф дькэ, дьбэ бавэрмэнде Иса. Бь ве нэ'ме Павлос һиви жь Фьлимон дькэ, кё эв бьбахшинэ Онисимо у ви қэбул кэ, нэ т'эне өса чава мэрвь дьбахшинэ хёламед хвэ, ле өса бьбахшинэ чава йэк дьбахшинэ бьраки хвэйи бавэрмэнд.

Ве нэ'ма кьнда дэрсэкэ к'ур бона ве бавэри^ф у һ'эзкьрна Мэсиг к'эфш дьбэ, кё чава гэрэке нава бавэрмэндада һьндава һэвда һэбэ.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1-3)

Пэсьне Фьлимон дьдэ (4-7)

һивикьрын бона Онисимо (8-22)

Пашготын (23-25)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлос, бона Мэсиг Иса гьрти у Тимот'ейоие бьра, Фьлимоне һэвалк'ар у дэлале хвэр'а, ² Афийа хушкр'а у Архипо-йе һэвалэскэре хвэр'а у өса жи ве щывинер'а^ф кё мала тэда дьщывэ:[†]
³ Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дьялайийа Хвэдейе^ф Баве^ф мэ у Ходан^ф Иса Мэсиг ль вэ бэ.

Бавэри^ф у һ'эзкьрна Фьлимон

⁴ Эз һэр гав жь Хвэдейе хвэ р'ази мэ, гава нава дёайед хвэда тэ бир тиньм бьрайе Фьлимон, ⁵ чьмки бона ве һ'эзкьрна тэйэ һьндава т'эмамияа щьмэ'та Хвэ-деда у бавэрийа тэйэ һьндава Ходан Исада дьбьһем. ⁶ Эз дёа дь-кьм, вэки һэлэқэтига тэйэ т'эви

1:2 Колоси 4:17.

мэ, нава бавэрийеда^ф мэ быгһинэ we занэбуна к'ур, йа кө һындава һэр тыштед мэйэ қэнцэ т'эви Мэсиһ йэ. ⁷Бона we һ'ызкьрына дьле тада бьрайо, эз гэлэки ша бум у бина мын фьрэ бу, кө дьле щьмэ'та Хwэде пе тэ р'һ'эт буйэ.

**Һивикьрына Павлос бона
Онисимойе хөламе
Фьлимон**

⁸Бона ве йэке бь Мэсиһ чава бьра, мын дыкарьбу тьрөш кьра, э'мьри сэр тэ бькьра, чь кө щайиз бу, ⁹ле жь дэст һ'ызкьрыне, һиви дькьм. Эз чава Павлосэки кал у ньһа жи бона Мэсиһ Иса гьрти, ¹⁰бона лаве хwэ Онисимо һиви жь тэ дькьм, йе кө қэйде мында чава көр'эк мынр'а дьне к'эт.[†] ¹¹Эw вэхтэке кери тэ нэдьһат, ле ньһа һын кери тэ те, һын жи кери мын*.

¹²Эз wi пашда дьшиньмэ щэм тэ, эw щэгэра мын э. ¹³Мын дьхwэст эw щэм хwэ бьһышта, кө дэwса тэ бэр дэсте мын буйа, һ'э-та кө эз бона Мьзгинийе^ф қэйда-да мэ. ¹⁴Ле бейи тэ мын нэхwэст тыштэки бькьм, кө қэнщийа тэ өса нэбэ, чава борщэк кьрьбьнэ стуйе тэ, ле бь р'эзэдьлийа тэ бэ. ¹⁵Балки бона ве йэке эw вэхтэке жь тэ дур к'эт, кө эw һэр т'ьм бьбэ п'ара тэ, ¹⁶нэ кө чава хөлам, ле

жь хөламеки зедэтьр э, чава бьраки дэлал! Бона мын эw чьқаси дэлал э, ле бона тэ эwe һе зедэ бэ, һын алийе хөламтийеда, һын жи алийе Хөданда.

¹⁷Awa һэгэр ть мын чава һэвалэ хwэ һ'эсаб дьки, wi өса қэбул кэ, чава мын. ¹⁸Һэгэр эwi нэхэ-қик жи ль тэ кьрьбэ, йан тыштэки дэйндаре тэ бэ, сэр мын һ'эсаб кэ. ¹⁹Эз Павлос бь дэсте хwэ дьньви-сьм: Эзе ль тэ вэгэр'иньм (ле эз бь ве йэке нахwазьм бежьмэ тэ, кө ть жийина хwэва дэйндаре мын и.) ²⁰Ньһа, бьрайе мыни жь Хөданда, ве қэнщийе бона мын бькэ, бона хатьре Мэсиһ дьле мын р'һ'эт кэ. ²¹Эз гөһдарийа тада гөман бум, лэма жи мын эв йэк гэр'а ньвиси, чьмки эз заньм те жь готьна мын зедэтьр бьки.

Готьнед ахьрийе

²²Пештьри ве йэке жи, мынр'а щики майине һазьр кэ, чьмки гөмана мын һэйэ, кө Хwэдейе щаба дөайед wэ бьдэ, мын пашда бьдэ wэ.

²³Епафрасе бона наве Мэсиһ Исайи т'эви мын гьрти, тэ сылав дькэ, ²⁴өса жи Марқос, Эристархо, Димас у Луқа, һэвалк'аред мын.

²⁵К'эрэма Хөдан Иса Мэсиһ т'эви р'өһ'ед wэ бэ.

* 1:11 «Онисимо» бь зьмане йунани те фэ'мкьрыне: «Керпати».

1:10 Колоси 4:9.

Нэ'ма Ибранийар'а

Пешготын

Наве ньвиск'аре ве нэ'ме иро нэ э'йан э. Гэлэк занэ шыке дьбынэ хьн сэр Павлос хьн жи сэр Аполо (К'аред Шандийа 18:24; 19:1). Ёса жи нэ э'йан э, эви ньвиск'ари нэ'ма хwэ к'ижан шьвинер'а^ф ньвисийэ, ле бь ве нэ'ма хwэ бэрбьр'и к'омэкэ бawэрмэнда дьбэ, к'ижан кó гэрэке хеди-хеди пешда бьчуна, ле эw нава рэзи у охьрмед гьранда бун, хьндьк мабу кó дэсте хwэ жь бawэрийа^ф хwэ бькьрана йан фькьре хwэ хьндава Иса Мэсйи^фда бьгòнастана.

Хòдане нэ'ме дьньвисэ у дьл дьдэ бэр ван, кó нава бawэрийа хwэда бьминьн, ёса жи дьдэ к'ьфше, кó Иса Мэсйи р'аст мина хэ-йинтийа Хwэде йэ у wэк'илтийа вийэ хьлазийе йэ. Эw сэр се пьрсед р'астийе дьсэкьнэ:

1. Иса Кòр'е^ф Хwэдайи х'эта-х'этайе йэ, кó ельмийа^ф Хwэйэ хьндава Баведа^ф бь щэфед Хwэ да к'ьфше. Иса нэ кó т'эне жь п'ехэмбэред Пэймана^ф Кэвьн мэстър э, ле жь мьляк'эта^ф у Муса^ф жи мэстър э.
2. Иса жь Хwэдеда чава к'аһине^ф х'эта-х'этайе к'ьфшкьри йэ, эw жь к'аһинед Пэймана Кэвьн мэстър э. Wi бь шарэке бона һэр т'ьм бэдэна Хwэ кьрэ қòрбан^ф у иди эw қòрбанед Пэймана Кэвьндайэ беһ'эсаб бэрга тыштэки нэгьртын.
3. Бawэрмэнд т'эне бь дэсте Иса дькарэ жь гòнэ^ф, тьрсе у мьрне хьлаз^ф бэ. Иса жи чава сэрэкк'аһине^ф р'аст хьлазбуна р'аст дьдэ, кó эв йэк Пэймана Кэвьнда бь сурэти (символи) дьһатэ кьрьне, аwa готи эw х'эбандьн у қòрбандайинед кó бэри һатьна Мэсйи дькьрьн, шэ'дэтийа Иса Мэсйи дьдан.

Ньвиск'аре ве нэ'ме жь т'ариха Исраеле^ф, чава т'эрзед бawэрийе хьнэка бир тинэ (сэре 11-а) у бь ве дьхwазэ бежэ хwэндэвана, кó хьндава Мьзгинийа^ф Исада амьн бьминьн. Сэре 12-да бь дьлэки шэват дьбежэ, кó ёса х'эта ахьрийе амьн бьминьн у ч'э'ве хwэ жь Мэсйи нэбьр'ьн, ле нава һэр шур'э тэ'ли-тэнгийада у һесири-бэлэнгазийада тэяах кьн. Нэ'ме бь ширэта у сылава хьлаз дькэ.

Сэрэцэма фькьра нэ'ме

Пешготын: Мэсйи э'йанбуна Хwэдейэ т'ам э (1:1-3)

Мэсйи сэр мьляк'этар'а йэ (1:4–2:18)

Мәсiһ сәр Муса у Йешур'а йә (3:1–4:13)
 К'аһинтийа Мәсiһ сәр һәр к'аһинтийер'а йә (4:14–7:28)
 Пәймана Мәсiһ сәр һәр пәйманар'а йә (8:1–9:28)
 Мәсiһ қөрбана сәр қөрбанар'а йә (10:1-39)
 Бавәри (11:1–12:29)
 Чава мәрвв ль Хвәде хвәш бе (13:1-19)
 Дөайе хьлазийе (13:20-21)
 Пашготьн (13:22-25)

**Хвәде бь Көр'е Хвә хәбәр
 дьдә у Көр' жь мьльйак'әта
 мәстър ә**

1 ¹ Гәләк щара у бь гәләк щур'а Хвәде^ф пешда пе п'ехәмбәра кал-бавед мәр'а хәбәр дайә, ² ле ван р'ожед ахьрийеда пе Көр'е^ф Хвә мәр'а хәбәр да, К'ижан кө к'ьфш кьр, вәки ахьрийе бьбә хвәйware һәр тышти у бь Wi жи әрд у әзман әфьранд. ³ Әв ну-ра* р'умәта^ф Хвәде йә, хут мина һәйинтийа Wi йә, Әв бь қәwата хәбәра Хвә һәр тышти хвәй дькә. Гава Әви мәщала шуштьна гөнәйед мәрвва һазьр кьр,** ль жор һәрәма мәзьнайийа Хвәдейә р'асте р'уньшт. ⁴ Көр' һақаси жь мьльйак'әта^ф жортър к'әт, чьқаси әw наве кө Wi станд жь навед ван мәстър ә. ⁵ Чьмки Хвәде т'ө мьльйак'әтир'а аһа нәготийә:

«Тө Көр'е Мьн и,
 Тө иро Мьнр'а буйи»[†]

у диса:

«Әзе бьбьмә Баве Wi,

Әве жи бьбә Көр'е Мьн».[†]
⁶ У гава Хвәде ньхөрийе^ф Хвә дь-шинә дьнйае, аһа жи дьбежә:

«Бра һ'әму мьльйак'әтед
 Хвәде сәре хвә ль бәр Wi
 дайньн».*

⁷ Ле бона мьльйак'әта аһа дьбежә:
 «Әв мьльйак'әтед Хвә дькә ба
 у хьзмәтк'аред Хвә алава
 егър».*

⁸ Ле бәле бона Көр' Хвәде дьбежә:
 «Т'әхте Тә Хвәдейо, т'әхте
 һ'әта-һ'әтайе йә,
 шьва п'адшагийа Тә шьва
 һәқийе йә.

⁹ Тө һәқийе һ'вз дьки у дьжәни
 нәһәқийе,
 ләма жи Хвәде, Хвәдейе
 Тә Тө бь р'уне шабуне
 р'ункьри,
 жь һәвалед Тә зедәтър».[†]

¹⁰ У аһа жи дьбежә:
 «Йа Хөдан^ф, Тә пешийе һ'име
 дьнйае дани

у әзман кьред дәстед Тә нә.

¹¹ Әве онда бьн, ле Те бьмини,

* **1:3** Ава готи «Р'онайи».

** **1:3** Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Гава Әви эм жь гөнәйед мә шуштьн».

* **1:6** Дөбарәкьрьна Қануне 32:43; Зәбур 97:7 (вәлгәр'андьна Пәймана Кәвьнә йунанида).

* **1:7** Зәбур 104:4 (вәлгәр'андьна Пәймана Кәвьнә йунанида).

1:5 Зәбур 2:7. **1:5** Самуел II, 7:14. **1:9** Зәбур 45:6-7.

h'эмуйе мина к'ынща
бып'ьзынн.

¹² Те ван hэв бып'еч'и мина п'от,
мина к'ынща we бенэ
гöһастьне.

Ле Тö диса Әв и
у салед Тэ we кем нэбьн».[†]

¹³ Бәле Хwәде т'ö мьлйак'әтир'а
нәготийә:

«Ль мьле Мьни р'асте р'уне,
h'эта Әз нәйаред Тэ бькьмә
быне п'ийед Тә».[†]

¹⁴ Иди мьлйак'әт^ф чь нә? Әв h'эму
жи р'öһ'ед бәрдәсти нә, кö бона
хьзмәтк'арийа ван тенә шандьне,
ийед кö хьлазбуне^ф we war бьн.

Мьқати хwә бьн, кö хьлазбуна мэзын war бьн

2 ¹ Бона ве йәке гәрәке әм he
гәләки гöһ бьдьнә ван тыштед
мә бьхистьнә, wәки әм жь ван нә-
хальфьн. ² Чьмки hәгәр әв әлам-
тийа Qануна кö пе мьлйак'әта
һатә дайине[†] h'имгьрти ма у h'эму
нәһәдийе у беельмийе һәде хwә
р'аст стандьн, ³ ле әме чава хwә
хьлаз^ф кьн hәгәр әм гöһ нәдьянә we
хьлазбуна мэзын? Бона ве хьлазбу-
не Иса Хöдан пешда даннасин кьр
у йед кö дәнге Wi бьхистьн мэва
әсәйи кьрын. ⁴ Сәрда жи Хwәде бь
нишана, к'әрәмәта, щур'ә-щур'ә
кьред қәват у п'ешк'ешед Р'öһ'e^ф

Пирозә бәлакьри шә'дәти да, чава
кö ә'мьре Wi бу.

Йе кö мә бәрбь хьлазбуне дьбә

⁵ Хwәде нә кö мьлйак'әт кьрь-
нә сәрwеред we дьнйа кö we бе,
сәр к'ижане әм хәбәр дьдьян. ⁶ Ле
ньвисар щики шә'дәтийе дьдә у
дьбежә:

«Йа Хwәде, инсан чь йә кö wi
бир тини,

йан бәнде ве дьне* кö бона
wi хәм дьки?

⁷ Тә һьнәк wәхт* әw жь
мьлйак'әта ньмьзтър кьр,
бь р'умәт у һөрмәте әw т'аш
кьр,

⁸ h'эму тышт кьрынә быне ньгед
wi».[†]

Ава Йе кö һәр тышт кьрынә быне
ньгед wi*, тыштәк нәһьшт кö нә-
кьрьбә быне ньга. Ле ньһа әм he
һәр тышти быне ньгед инсенда
набиньн. ⁹ Ле бәле әм Иса дьби-
нн, кö һьнәк wәхт жь мьлйак'әта
ньмьзтър һатьбу кьрыне, ле ньһа
бь р'умәт у һөрмәте к'офи^ф ль
сери йә, wәки бь к'әрәма^ф Хwәде
бона h'эмуйа мьрын бьдита. ¹⁰ Бәле
һежа бу кö Хwәде, Йе кö һәр тышт
бона Хwә ә'фьрандийә у бь дәсте
Хwә хwәй дькә Р'ебәре хьлазбу-
на ван бь щәфа к'амьл бькьра*,

* **2:6** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Көр'е^ф мервь».

* **2:7** Аһа жи те фә'мкьрыне: «Тә әw һьнәки жь мьлйак'әта ньмьзтър кьр», öса жи р'еза
9-да.

* **2:8** «Wi» те фә'мкьрыне: «Бәндед дьне» йан жи «Иса».

* **2:10** Аһа жи те фә'мкьрыне: «Бь щәфа бьгьништа, аһа готи «мэзын буйа».

1:12 Зәбур 102:25-27. **1:13** Зәбур 110:1. **2:2** К'аред Шандийа 7:38, 53; Галати 3:19;
Дöбарәкьрына Qануне 33:2; Зәбур 68:17-18. **2:8** Зәбур 8:4-6.

wәки гәләк лав т'әви р'умәта Иса бькьрана. ¹¹ Әwe кө пироз^ф дькә у әвед кө пироз дьбьн, әв һ'әму жи жь Бавәки^ф нә. Ләма Әw ве йәкеда шәрмийе набинә, кө wан хушк-бьрайед Хwә һ'әсаб кә ¹² у дьбежә:

«Дәрһәда наве Тәда Әзе бьратийа Хwәр'а сальх кьм,
нава щьвинеда пәсьне Тә бьдьм».[†]

¹³ У аһа жи дьбежә:

«Әзе гөмана Хwә бьдьмә сәр Хwәде».[†]

У аһа жи:

«Ва мә Әз у әw зар'ед кө Хwәде данә Мьн».[†]

¹⁴ Чава кө зар' хун у гошт ьн, Иса Хwәха жи бу мина wан, к'ә-тә бьнйат'а мәрвьайе, wәки бь ви аwaiи пе мьрьна Хwә, йе кө һ'өкөме wi сәр мьрьне һәйә онда кә, аwa готи мирещьн^ф ¹⁵ у йед кө т'әмамия а'мьре хwәда һесиред тьрса мьрьне бунә хьлаз кә. ¹⁶ Бәле ф'әмдари йә, кө Әw алик'арийа мьльак'әта накә, ле алик'арийа зөр'әта Ибраһим^ф дькә. ¹⁷ Ләма жи Иса гәрәке бь һәр алийава бь-буйа мина хушк-бьра, кө бьбуйа сәрәкк'аһинәки^ф р'ә'м у амьн ль хьзмәтк'арийа бәр Хwәдеда, wәки гөнәйед щьм'әте бьда к'әwандь-не^{ф*}. ¹⁸ Чава Әwi щәфа к'ьшанд, һатә щер'ьбандьне^ф, оса жи дь-карә алик'арийа wан бькә, йед кө дьк'әвьнә нава щер'ьбандьне.

Иса жь Муса мәстър ә

З ¹ Аwa хушк-бьрайед пироз, һун кө һәвалл'аред we газийа ә'змен ьн, ль Иса бьньһер'ьн, Wi шандийи^ф у Сәрәкк'аһине кө әм идрар^ф дькьн. ² Әw һьндава Хwә-деда амьн бу, Йе кө Әw бона ве йәке к'ьфш кьр, чава Муса^ф жи т'әмамия мала Wiда амьн бу.[†] ³ Бәле Иса һақаси жь Муса зедәтър һежайи р'умәте бу, чьқаси қәдьре йе кө мале чедькә, жь қәдьре мале зедәтър ә. ⁴ (Ф'әмдари йә, һәр маләк бь дәсте йәки те чекьрьне, ле йе һәр тьшт әфьрандийә, Хwә-де йә.) ⁵ Р'аст ә Муса т'әмамия мала Wiда ә'вдәки амьн бу, бона ш'дәтийа wан тьштед кө Хwәде we бьгота. ⁶ Ле Мәсиһ чава көр' һьндава мала Хwәдеда амьн бу. У әw мала Wi әм ьн, һәгәр әм we ә'гитийе у гөмана кө әм пе дьфь-р'ьн қәwин бьгьрьн.

Бона щьмә'та Хwәде р'ьһ'әтик һәйә

⁷ Бона ве йәке чава Р'өһ'е Пироз дьбежә:

«Хwәзи wә иро дәнге Wi бьбьһиста!

⁸ Мина кал-бавед хwә сәрһ'ышк нибьн,

чава кө wана сәри һьлда,
р'ожа щер'ьбандьна бәр'ийеда^ф,

⁹ we дәра кө кал-бавед wә бь қәлпе хьраб Әз щер'ьбандьм, кө

* **2:17** Аwa готи «Афукьрьне» йан жи «бахшандьне».

2:12 Зәбур 22:22. **2:13** Ишайа 8:17. **2:13** Ишайа 8:18. **3:2** Жьмар 12:7.

т'эмамия чъл сали кьред
 Мьн дитын.
 10 Лэма жи Эз жь ви ньсьли
 ащыз бум
 у Мьн гот: «Дьлада т'эме эв
 хальфи нэ
 у р'ийа Мьн нас нэкьрнэ».
 11 Аwa Мьн жи жь герса сонд
 хвар гот:
 «Т'о шар эве нэк'эвнэ
 р'ьһ'этиа Мьн!»*
 12 һаш жь хwэ һэбьн хушк-
 бьрано, нэбэ кӧ нава wэ йэкида
 дьлэки хьраб у нэбаwэр һэбэ, кӧ
 пышта хwэ бьдэ Хwэдейе зенди.
 13 Ле һэр р'ож дьл бьднэ һэв, һ'эта
 кӧ ньвисареда бона мэ «иро» һэйэ,
 wэки жь wэ т'ӧ кэс пе гӧнэ нэхапэ,
 нэбэ сэрһ'ышк. 14 Чьмки эм т'эви
 Мэсиһ бунэ хwэйп'ар, һэгэр т'эне
 эм we бawэрийе^ф жь сарида һ'эта
 хьлазийе qэвин бьгьрн. 15 Аwa
 чава жор һатэ готыне:
 «Хwэзи wэ иро дэнге Ви
 бьбьһиста!
 Сэрһ'ышк нибьн,
 чава wэхте сэрһьлданеда».[†]
 16 Эw к'и бун, йед кӧ бьһистьн
 у сэри һьлдан? Эw һ'эму нибун,
 йед кӧ бь дэсте Муса жь Мьсь-
 ре дэрк'этьбун? 17 Чьл сали һ'иле
 Хwэде жь к'е чу? Нэ жь ван чу,
 йед кӧ гӧнэ^ф кьрн, щьнйазед ван
 бэр'ийеда ман? 18 У Хwэде бона к'е
 сонд хвар кӧ нэк'эвнэ р'ьһ'эти-

йа Ви, һэгэр нэ бона нэельма*?[†]
 19 Иди эм дьбиньн кӧ эвана жь
 дэст нэбаwэрийа хwэ нькарьбун
 бьк'этанайе.

4 1 Аwa эw созе кӧ бона к'э-
 тьна нава р'ьһ'этиа Ви he
 дьминэ, лэма гэрэке эм һаш жь
 хwэ һэбьн, кӧ жь wэ т'ӧ кэс жь we
 р'ьһ'этие нэминэ. 2 Чьмки мэ-
 р'а жи эw мьзгини һатэ дайине,
 чава ванр'а. Ле бэле эw готына
 бона р'ьһ'этиа кӧ ван бьһист
 т'ӧ к'ар нэда ван, чьмки эw йэк
 бawэрийева гьре нэдан. 3 Ле эм
 кӧ бawэр дькьн, эме бьк'эвнэ we
 р'ьһ'этие. Эв йэк аһа йэ, чава
 кӧ Хwэде гот:

«Аwa Мьн жь герса сонд хвар
 гот:

«Т'о шар эве нэк'эвнэ
 р'ьһ'этиа Мьн!»[†]

Ле Эwe кӧ эв йэк гот, шьхӧлед
 Ви жь wэхте э'фьрандына дьн-
 йайеда хьлаз бьбун. 4 Цики бона
 р'ожа һ'эфта аһа һагийэ готыне:
 «У Хwэде р'ожа һ'эфта жь һ'эму
 шьхӧлед Хwэ р'ьһ'эт бу».[†] 5 У ль
 вьр диса дьбежэ: «Т'о шар эве
 нэк'эвнэ р'ьһ'этиа Мьн».[†] 6 Аwa
 һьнэке бьк'эвнэ we р'ьһ'этие, ле
 эwe кӧ пешда мьзгини бьһистьбун
 жь дэст нэбаwэрийе* нэк'этьне.
 7 Бона we йэке Хwэде р'ожэкэ дьн
 к'ьфш дькэ у дьбежэ «иро», пэй

* 3:11 Зэбур 95:7-11. Ван р'еза жи бьхунын Дэрк'этын 17:1-7; Жьмар 20:1-13.

* 3:18 Аһа жи те фэ'мкьрне: «Нэбаwэра».

* 4:6 Аһа жи те фэ'мкьрне: «Нэельмийе».

3:15 Зэбур 95:7-8. 3:16-18 Жьмар 14:1-35. 4:3 Зэбур 95:11. 4:4 Дэстпобун 2:2.

4:5 Зэбур 95:11.

гэлэк вэхтар'а, чава бь заре Да-
вьд^ф жор хатэ готъне:

«Хвэзи вэ иро дэнге Wi
бьбьхиста!

Сэрh'ышк нибьн».[†]

⁸ Нэгэр Йешу р'ьh'эти дабуиа
ван, иди Хвэде we пэй we йэкер'а
бона р'ожэкэ дьн хэбэр нэда.^{† 9} Ава
бона цьмэ'та Хвэде he р'ьh'этик
hэйэ, мина р'ожа h'эфта кө Хвэде
р'ьh'эт бу. ¹⁰ Бэле эве кө дык'эвэ р'ь-
h'эгийя Хвэде, эв иди жь шьхөлед
хвэ р'ьh'эт дьбэ, чава Хвэде жи
жь шьхөлед Хвэ.^{† 11} Ава эм бькьн
кө бьк'эвьнэ we р'ьh'этийе, wэки
т'ө кэс мина нэбавэрийя* ван
нэк'эвэ р'ожа ван.

¹² Хэбэра Хвэде сах у зор э у
жь нэр шуре дөдэви бьр'атър э,
кө дэрбази h'эта навбэра р'öh' у
щан, hэсту у мэжу дьбэ, нет у фь-
кьред дьла жи э'нэнэ дькэ. ¹³ У т'ө
э'фьрин жь Wi вэшарти нинэ, ле
нэр тьшт ль бэр ч'э'ве Wi вэкьри
у ашкэрэ йэ, кө ль бэр К'ижани
эме h'эсабе хвэ бьдн.

Иса сэрэкк'ахинэ сэр h'эмуяр'а йэ

¹⁴ Ава кө Сэрэкк'ахинэки мэйи
мэзын hэйэ, кө э'зманар'а дэрбаз
буйэ, Исайте Көр'е^ф Хвэде, дэ wэрын
эм we бавэрийя кө идрар дькьн
qэвин бьгьрын. ¹⁵ Сэрэкк'ахинэки^ф
мэйи öса т'өнэ, кө бет'ақтиед
мада дьле Wi сэр мэ нэшэwьтэ, ле

Эw жь h'эму алийада шер'ьбанди
йэ мина мэ, ле т'эне бегөнэ. ¹⁶ Дэ
иди эм мерк'ими незики т'эхте
Хвэдеи к'эрэме бьн, wэки р'э'ме
бьстиньн у к'эрэме бьбиньн кө гава
эм h'эwщэ бьн, алик'арийя мэ бькэ.

5 ¹ Нэр сэрэкк'ахинэжь нав мэ-
рва те бьжартъне у к'ьфшкь-
рьне, кө бона мэрва ль бэр Хвэде
бьсэкьнэ, wэки h'эди у qөрбана^ф жь
бэр гөнэйава бьдэ. ² Эw чава ин-
сан дыкарэ бь дьле шэwат к'омэка
ванр'а бэ, йед кө нэзан у хальфи
нэ, чьмки эw хwэха жи нава бе-
т'ақэгийяда йэ. ³ Лэма гэрэке эw
чава бона цьмэ'те, öса жи бона
хвэ qөрбана жь бэр гөнэва бьдэ.[†]
⁴ Кэсэк хwэсэрехwэ ви qэдьри нас-
тинэ, ле т'эне эве кө жь Хвэдеда
те газикьрьне, чава һарун^ф бу.[†]

⁵ Öса жи Мэсиг, нэ кө Хwэха
Хwэ бьльнд кьр кө бьбэ сэрэкк'а-
хин, ле Хwэде Эw бьльнд кьр у
Wир'а гот:

«Тө Көр'е Мын и,

Тө иро Мынр'а буйи».[†]

⁶ Чава щики дьн жи дьбежэ:

«Тө h'эта-h'этайе К'ахин и,
мина Мэлк'и-Садьq^ф».[†]

⁷ Иса жийина Хwэйэ ве дьн-
йайеда гэлэки к'эсэр у бь һесьра
лава у р'эща жь Wi дькьрын, Йе
кө дыкарэбу Эw жь мьрьне хьлаз
бькьра у бона мьлукти у ельмийа^ф
Wi хатэ бьхистъне.^{† 8} P'аст э Эw

* 4:11 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Нэельмийа ван».

4:7 Зэбур 95:7-8. 4:8 Дөбарэкрьна Qануне 31:7; Йешу 22:4. 4:10 Дэстпегун 2:2.

5:3 Qауна К'ахингийе 9:7. 5:4 Дэрк'этын 28:1. 5:5 Зэбур 2:7. 5:6 Зэбур 110:4.

5:7 Мэтта 26:36-46; Марqос 14:32-42; Луqа 22:39-46.

Көр'е Хwәде бу, ле диса бь ван щәфайед Хwә гөһдарийе хин бу. ⁹Гава we йәкеда һатә к'амьлкьрьне, бона һ'әмуйед кө гөһдарийа Ви дькьн, Әw бу канийа хьлазбуна һ'эта-һ'этайе ¹⁰у жь Хwәде һатә навкьрьне «Сәрәкк'аһине мина Мәлк'и-Садьq».

**һаш жь хwә һәбьн
кө жь бawәрийе нәк'эвьн**

¹¹ Бона ве йәке гәләк тыштед мәйә готьне һәнә, ле шьровәкьрьна ван зә'мәт ә, чьмки гөһада хун гьран бунә. ¹²Р'астийе к'эвә һ'этаньһа гәрәке хун дәрседар буна, ле хун he һ'әwщә нә кө жь готьнед Хwәде дәрсед пешьнә садә хин бьн. хун һәла he һ'әwще шир ьн, нә кө хварьна гьран. ¹³Әwe кө ширхөр ә, әw нькарә хинкьрьна һәдийе бьмәһ'инә, чьмки дәргуш ә. ¹⁴Ле хварьна гьран бона мәрьвед гьһишти йә, йед кө сәwдайе хwәда к'әти-р'абуйи нә, қәнци у хьрабийе жь һәв дәрдхьн.

6 ¹ Бона ве йәке әм иди хинбунед пешьнә дәрһәqа Мәсиһда бьһельн, бенә сәр хинбунед гьһишти. Әм диса һ'име ван тыштед хинбуйә бәре нәвежьн, нәйенә сәр хинбунед дәрһәqа т'обәкьрьна жь кьред мьри, Хwәде-бawәркьрьне, ²ньхөмандьна^ф, дәстданине, р'абуна^ф мьрийа у диwана һ'эта-һ'этайе. ³Әме бь дәстура Хwәде хинбуна гьһиштида пешда һәр'ьн!

⁴Чьмки йед кө щарәке һатьнә р'онайикьрьне, п'ешк'еша ә'змен тә'м кьрьнә у Р'өһ'е Пироз п'арстандьн, ⁵өса жи хәбәра Хwәдейә қәнц у қәwатед дьһйа we бе тә'м кьрьнә, ⁶һәгәр әw жь we бawәрийе бьк'эвьн, иди набә кө әwана диса вәгәр'ьн сәр хwәда бен, чьмки әwана щарәкә дьн Көр'е Хwәде навхwәда* хач^ф дькьн у дькьнә сосрәт.

⁷Әw ә'рде кө гәләк щара баран сәрда дьбарә, ава хwә дьстинә у дәрәмәта к'ар дьдә ван, бона к'ижана әw те бещәркьрьне, дөайе Хwәде те сәр. ⁸Ле ә'рде кө стьри у дьр'ийа дьгьһинә, бекер ә у һежайи ньфьр'е йә, ахьрийа wi жи шәwат ә.

⁹Р'аст ә әм аһа хәбәр дьдьн дәлално, ле әм wәда гөман ьн, wәки хун сәр р'екә he қәнц ьн, кө wә дьбә бәрбь хьлазбуне. ¹⁰Хwәде сәр нәһәдийе нинә, wәки кьред wә у әw һ'ызкьрьна кө wә бона наве Ви да к'ьфше бир бькә, йа кө wә щьмә'та Хwәдер'а хьзмәтк'ари кьр у дькьн жи. ¹¹Ле әм мөһ'тащ ьн wәки жь wә һәр йәк һ'эта хьлазийе we хирәте бьдә к'ьфше, кө гөмана wә һ'имгьрти бьминә. ¹²Әм нахwазьн кө хун хwәр'анәдити бьн, ле ч'әв бьдьнә ван, йед кө бь бawәрийе у сәбьре созед Хwәде war дьбун.

Созе Хwәдейә ә'сәйи

¹³Гава Хwәде соз да Ибраһим, Әwi бь сәре Хwә сонд хвар, чьмки кәсәки жь Ви мәстьр т'өнәбу кө бь wi сонд бьхwара. ¹⁴һьнге

* 6:6 «Нав хwәда» аһа жи те фә'мкьрьне: «Хwәха» йан жи «бь һ'әмде хwә».

гот: «Р'аст Эзе зөр'эта тэ гэлэки бэрэк'эт кьм, Эзе тэ п'ыр' зедэ кьм».† ¹⁵ У бь ви аवाई Ибраһим бь думька дьреж гьһиштэ созе Хвәде. ¹⁶ Р'аст э мәрвь пе сәре йе жь хвә мәстър сонд дьхвьн у сонд һ'эму шәр'-дә'we нава ван-да сафи дькә. ¹⁷ Бь ве йәке Хвәде хвәст ванар'а, йед кө we соз же бьстандана һе бьда к'ьфше, кө әв қьрара Хвә нагөһезә, иди со-зе Хвә бь сондхварьне шьданд. ¹⁸ Аwa иди дө тьшт һәнә, соз у сонде Хвәдейә кө найенә гөһас-тьне, к'ижанада набә кө әв дәрәв дәрә. Ван һәр дө тьштада дьлда-йинәкә мэйә ә'сәйи һәйә, кө әм ле сьт'ар бунә, ләма жи әм дькарьн хвә бавежьнә we гөмана пешийа хвә.† ¹⁹ Әва гөмана бона жийина мә дьбә ләнгәрәкә һ'имгьрти у амьн, кө п'әр'да Пирозгәһа ә'з-менр'а дәрбази һьндөр'е Щийе^ф һәри Пироз дьбә, ²⁰ we дәра кө Иса чава пешик'еш бона мә к'әтийе. Әв буйә сәрәкк'аһине һ'эта-һ'ә-тайе мина Мәлк'и-Садьқ.†

Мәлк'и-Садьқе к'аһин^ф

7 ¹ Мәлк'и-Садьқ† п'адшайе Шә-лиме бу, к'аһине^ф Хвәдейе һәри Жорьн. Гава Ибраһим жь п'адша қьр'кьрьне вәдьгәр'ийа, Мәлк'и-Садьқ пешийа вида чу у дөа ль ви кьр. ² Ибраһим жи жь һ'эму т'алане хвә дәһәк^ф да

ви. (Пешийе наве Мәлк'и-Садьқ шьровәдьбә: «П'адше һәқийе» у алики дьнва жи әв «П'адше Шә-лиме*» бу, аwa готи наве ви те фә'мкьрьне: «П'адше Ә'дьялайи-йе».) ³ Әв бе бав, бе де у бе р'ь-к'ьнийат бу, нә р'ожа буйина ви ә'йан бу, нә жи хьлазийа ә'мьре ви. Әв мина Көр'е Хвәде бу у т'ьме к'аһин дьминә.

⁴ Аwa дина хвә бьдьне, кө әв йәки чавайи мәзьн бу, кө Ибра-һиме бавә'шир жи жь т'ален дәһәк дайе. ⁵ У зөр'эта Левичей^ф кө дьбь-нә к'аһин, бона ван т'әми Қану-неда^ф һәйә кө жь щьм'әте дәһәке бьстиньн, аwa готи жь мьләте хвә, һгәр әв бәдәна Ибраһим ьн жи.† ⁶ Ле Мәлк'и-Садьқ нә жь р'ьк'ьнийа-та Леви бу, әви жь Ибраһим жи дәһәк станд у дөа ль ви кьр, йе кө жь Хвәде соз стандьбу. ⁷ Әва йәка фә'мдари йә, кө йе бьч'ук жь йе мәзьн дөа-дьрозга дьстинә. ⁸ Ви алийе к'аһинтийеда, мәрвьед кө дьмьрьн дәһәке дьстиньн, ле алийе Мәлк'и-Садьқ, йе кө дәһәке дьстинә бона ви ньвисар дьбежә, кө әв сах ә. ⁹ У һ'эта әм дькарьн ве йәке жи бежьн, Левийе кө зөр'эта ви дәһәке һьлдьдә, ви хвәха жи бь дәсте Ибраһим дәһәк да Мәлк'и-Садьқ. ¹⁰ Чьмки әв һе бәдәна баве хвәда бу, гава Мәлк'и-Садьқ пешийа вида чу.

* **7:2** «Шәлим» бь ибрани те фә'мкьрьне: «Ә'дьялайи». Шәлим наве бажаре Оршәлиме-йи^ф кәвьн ә.

6:14 Дәстпәбун 22:16-17. **6:18** Жьмар 23:19. **6:20** Зәбур 110:4. **7:1** Дәстпәбун 14:17-20. **7:5** Жьмар 18:21.

**Иса чава сэрэкс'ахине
h'эта-h'этайе мина
Мэлк'и-Садьқ**

¹¹ Ава һэгэр к'амьлбун бь дэсте к'ахинтияа лешийа бьбуяа, (чава щьмэ'та Исраеле^ф сэр ши һ'ими Қанун стандьбу), иди чь лазьм бу к'ахинэки дьн мина Мэлк'и-Садьқ р'абуйа у нэ к'о мина һарун? ¹² Чьмки гава к'ахинтияа г'оһастьне, гэрэке қанун жи бе г'оһастьне. ¹³ У бона к'ижани к'о эв йэк те готьне, эв жь қэбилэкэ дьн бу, жь к'ижане т'о кэси горигәһер'а^ф хьзмэтк'ари нэкьрийэ. ¹⁴ У чава э'йан э Ходане мэ жь қэбила Щьһуда^ф бу у Муса дәр-һақа к'ахинтияа we қэбиледа т'о тышт нэготийэ.

¹⁵ У эва һала һе э'йан э, гава к'ахинэки дьн мина Мэлк'и-Садьқ р'адьбэ, ¹⁶ йе к'о нэ алийе қәйдә-қануна пьрса зөр'этийеда бу к'ахин, ле алийе қәвата жийина к'о хьлазияа we т'онэ. ¹⁷ Чьмки ньвисар шә'де ве готьне йэ к'о: «Т'о һ'эта-h'этайе К'ахин и, мина Мэлк'и-Садьқ». ¹⁸ Ава т'эмийа пешьн жь дэст сьсти у бекерийа we һатэ бәталкьрьне, ¹⁹ чьмки Қануна Муса т'о тышт к'амьл нэкьр, ле дәwsа we г'оманэкэ һе қәнщ к'этэ наве, бь к'ижане эм незики Хwәде дьбьн.

²⁰ Сәрда жи Иса бе сонд нэбу к'ахин! Әвед дьн бе сонд бунэ к'ахин, ²¹ ле эва бь сонд, бь дэсте

Хwәде бу к'ахин гава Wир'а гот: «Х'одан сонд хвар у жь готьна Хwә вәнагәр'э: Т'о һ'эта-h'этайе К'ахин и». [†] ²² Дэст ве сонде жи Иса wэк'илтийе пәйманэкэ^ф һе қәнщ дькэ.*

²³ Оса жи гәлэк к'ахин һәбунэ, чьмки мьрьне нәһьштийэ к'о эвана т'эме бьмана. ²⁴ Ле к'ахинтияа Әви хьлаз набэ, чьмки Әw һ'эта-h'этайе дьмина. ²⁵ Бона ве йэке Әw һәр гав* дькарэ ван хьлаз кэ, йед к'о бь дэсте Wи незики Хwәде дьбьн, чьмки Әw т'эме сах э, к'о бона ван лава-навчетийе бькэ.

²⁶ Ава һәма мәр'а р'аст сэрэкс'ахинэки аһа лазьм бу, пироз, бесущ, беқ'осур, жь г'онэк'ара^ф ш'одабуийи у жь э'змана жортьр чуйи. ²⁷ Исар'а нэ лазьм э к'о Әw һәр р'ож мина сэрэкс'ахинед майин пешийе бона г'онәйед хwэ у паше бона г'онәйед щьмэ'те қ'орбана бьдэ. Әви эв йэк царэке бона һәр т'эм кьр, чахе Хwә кьрэ қ'орбан. [†] ²⁸ Қануна Муса мәрьве бет'ақәт дькэ сэрэкс'ахин, ле сонда Хwәдейэ к'о пәй Қанунер'а һат К'ор' дькэ сэрэкс'ахин, йе к'о һ'эта-h'этайе һатэ к'амьлкьрьне*.

**Иса сэрэкс'ахине мәйи
мэзьн э**

8 ¹ Фькьра ван тыштед мэ пешда готьн эв э: Сэрэкс'ахинэки мәйи оса һәйэ к'о ль э'змана сәр т'эхте мэзьнайийа Хwәдейэ р'асте

* **7:22** Ава готи: «Иса щабдаре (гаранте) пәйманэкэ һе қәнщ э».

* **7:25** Аһа жи те ф'әмкьрьне: «Әw дькарэ ван лап хьлаз кэ».

* **7:28** Аһа жи те ф'әмкьрьне: «һатэ гиһандьне», чава гьһишти. Ибрани 2:10; 5:8-9.

7:17 Зэбур 110:4. **7:21** Зэбур 110:4. **7:27** Қануна К'ахинтияа 9:7.

р’уныштийэ. ² Эw чaвa сэрэкк’а-
хин Пирозгэхеда хьзмэтк’арийе
дыкэ, ава готи wi Конe^ф р’аст-
да, к’ижан кö Хöдан вэгьрт, нэ
кö мэрьва.

³ Хэр сэрэкк’ахинэк бона қөр-
бан у һэдидайине к’фшкьри йэ,
ава гэрэке тыштэки Wi жи һэ-
буйа кö бьда. ⁴ һэгэр Эва ль сэр
дыне буйа, we нэбуйа к’ахин жи,
чьмки һэнэ к’ахин кö анэгори
Qануне һ’эдийа дьдьн. ⁵ Эвана
хьзмэтк’арийа хwэ Пирозгэхеда
дыкьн, йа кö мина си у сурэте ван
тыштед ль э’змен э. Чава Мусар’а
һатэ э’мыркьрыне, гава эwi Ко-
не^ф Шэ’дэтийе we вэгьрта, wir’а
һатэ готьне: «Дина хwэ бьде, кö
һэр тышти wi щур’эйи бьки, чава
сэре ч’ийе Мьн нишани тэ кьр».[†]
⁶ Ле р’аст хьзмэтк’арикэ һе бьльнд
Исар’а һатэ дайине, чава кö Эw
навчетийе пэйманэкэ һе қәнщ
дыкэ, чьмки эва пэймана ль сэр
созед һе қәнщ һ’имгьрти йэ.

⁷ һэгэр пэймана э’wльн бе ке-
маси буйа, иди йа дöда we һ’эwщэ
нибуйа. ⁸ Ле Хwэде щьмэ’те нэһэқ
дыкэ у дьбежэ:

«Ва р’оже бен, Хöдан дьбежэ,
Эзе т’эви мала Израел у т’эви
мала Щьһуда пэйманэкэ
ну гьредьм,

⁹ ле нэ мина we пэймана кö
Мьн т’эви кал-бавед ван
гыреда,
we р’ожа кö Мьн дәсте ван
гьрт, wэки жь Мьсьре
дэрхьм.

Эвана нава пэймана Мьнда
нэман,

Мьн жи дәсте Хwэ жь ван
к’ьшанд, Хöдан дьбежэ.

¹⁰ Ле эв э эw пэйман, йа кö Эзе
т’эви мала Израел гьредьм,
пэй ван р’ожар’а, Хöдан
дыбежэ:

Эзе қанунед Хwэ бькьмэ
һ’ше wan

у дьле wанда жи wan
бьньвьсьм

у Эзе бьбьмэ Хwэдейе wan,
эwe жи бьбьнэ щьмэ’та Мьн.

¹¹ һьнге т’ö кэс we һэвале хwэ
йан бьрайе хwэ һин нэкэ
у нэбежэ: «Хöдан нас бькэ»,
чьмки һ’эму жи we Мьн нас
бькьн,

жь бьч’укед wan һ’эта мэзьна.

¹² Эзе нэһэқийед ван
бьбахшиньм

у гөнэйед ван жи иди бир
нэйньм».[†]

¹³ Гава Хwэде бона пэйманэкэ
«ну» гот, йа пешьн кэвьн кьр у
чь кö кэвьн у пир дьбэ, бэр он-
дабуне йэ.

Һ’эбандьна ль э’змен у сэр дьнйае

9 ¹ Р’аст э қэйдэ-қанунед һ’э-
бандьна пэймана пешьн жи
һэбун у Пирозгэһа we дьнйае жи.

² Кон бь дö гоза вэгьрти бу: Йа
дэrr’а «Пирозгэһ» дьготьн, теда
һэбун шэмдан^ф, т’эхт у нане^ф Хwэ-
дер’а дайи.[†] ³ Йа һьндöр’да пышта
п’эр’де, жер’а «Щийе һэри Пироз»

8:5 Дэрк’этьн 25:40. 8:12 Йеремийа 31:31-34. 9:2 Дэрк’этьн 25:31-40; Дэрк’этьн 25:25-30.

дыготы.[†] ⁴ Теда бун горигәһа зер'ин бона шәвътандына бьхуре^ф, Сьндоқа^ф Пәймане, йа кө дәр у һьндөр'ва зер'кьри бу. We Сьндо-реда һәбун щер'е зер'ин бь манава^ф т'ьжи, шьвдара һарунә кө гөл да у сәлед кәвьрийә пәймане.[†] ⁵ Сәр Сьндоце, херубед^ф р'умәта Хөдан һәбун у сәр щийе кө гөнә дьһатгнә бахшандьне, дькьрнә си. Ньһа нә вәхт э кө әм бона ван бь һур-гьли хәбәр дьн.[†]

⁶ Әв тышт аһа щикьри бун. К'аһин һәр гав дьк'әвьнә гоza дәр, хьзмәтк'арийа хвә дькьн.[†] ⁷ Ле гоza һьндөр' сале щарәке т'әне сәрәк-к'аһин дьк'әве, ле нә бе хун, йа кө жь бәр гөнәйед хвә у щьмә'те-ва дьдә, к'ижан кө жь бөфә'мийа хвә дькьрнә.[†] ⁸ Бь ве йәке Р'өһ'е Пироз дьдә к'ьфше, кө р'ийа Щийе һәри Пироз нәвәкьрийә, һ'эта кө гоza дәр һәйә. ⁹ Әв йәк сурәтәк бона зәмане ньһа йә. Әва дьдә к'ьфше, кө гава һ'әди у қөрбан те-нә дайине, әвана нькарьн исафа йе кө дьһ'әбинә пақьж^ф кьн, ¹⁰ ле әв йәк т'әне хварьн-вәхварьне у щур'ә-щур'ә шуштьн-вәшуштьнед қәйдә-қанунева гьредаи нә. Әв қәйдә-қанунед дәрвайи нә, к'ижан кө һ'эта ви вәхте кө қануна ну те данине дьминьн.

¹¹ Ле гава Мәсиһ һат, чава Сә-рәкк'аһине тыштед қәнщә һати, коне һе мәзьн у к'амьлр'а дәрбаз бу, йе кө нә бь дәста һатийә чекь-

рьне, ава готи нә жь ве дьнйәйе. ¹² Әв нә кө пе хуна щанәга у нерийа, ле бь хуна Хвә щарәке бона һәр т'ьм к'әтә Щийе һәри Пироз у азабуна һ'эта-һ'этайе дәст ани. ¹³ Һәгәр хуна щанәга, нерийа у к'озийа ногьна кө дьр'әшандьн, йед кө ль гора ә'дәт һ'әр'ьми бун, дәрвава әв пақьж дькьрнә,[†] ¹⁴ ле чьқас зедә хуна Мәсиһ, кө бь дәсте Р'өһ'е һ'эта-һ'этайе Хвә чава қөрбана бөқөсур да Хвәде, we исафа мә жь кьред кө әм дьбь-рнә бәрбь мьрьне пақьж бькә, вәки әм хьзмәтк'арийе Хвәдейе зендир'а бькьн?

¹⁵ Бона ве йәке Мәсиһ навчегийа пәймана ну дькә, вәки йед газикьри ви вәре һ'эта-һ'этайе бьстиньн, к'ижан кө Хвәде соз дайә, чьмки мьрьна Ви бона аза-йа жь нәһәқийед ван бу, йед кө дәма пәймана пешьнда кьрбун.

¹⁶ Ава к'идәре вәсийат пәйманкьри йә, гәрәке ль вьр ә'сәйи вәсийатдар мьри бә. ¹⁷ Чьмки вәсийат пәй мьрьна вәсийатдарр'а қәват дькә. Һ'өкөме we т'өнә һ'эта кө вәсийатдар сах ә. ¹⁸ Ләма пәймана пешьн жи бе хун нәһатә т'әстиқьрьне. ¹⁹ Гава Муса һ'әму т'әмийед Қануне готьнә щьмә'те, һьнге хуна щанәга у нерийа һьлда т'әви аве кьр, р'исе сорә гәвәз зо-ха һусопева^ф кьр, пе we р'әшандә сәр к'ьтеба Қануне у щьмә'те,[†] ²⁰ гот: «Әв ә хуна we пәймане, йа

9:3 Дәрк'әтгьн 26:31-33. **9:4** Дәрк'әтгьн 30:1-6; Дәрк'әтгьн 25:10-16; Дәрк'әтгьн 16:33; Жьмар 17:8-10; Дәрк'әтгьн 25:16. **9:5** Дәрк'әтгьн 25:18-22; Жьмар 17:1-10.

9:6 Жьмар 18:2-6. **9:7** Қануна К'аһингийе 16. **9:13** Қануна К'аһингийе 16:15-16; Жьмар 19:9, 17-19. **9:19** Дәрк'әтгьн 24:3-8.

кө Хwәде т'әми да wә».† ²¹ Өсә жи әw хун р'әшандә сәр кон у һ'әму дәрданед бона һ'әбандьне.† ²² Бәле анәгори Qануне п'ър'анийа һәр тышти пе хуне паqьж дьбу у бейи хунр'етън бахшандьн нәдьбу.†

Qөрбанбуна Mәсiһ гөнә һьлдьдә

²³ Аwа гәрәке сурәтед тыштед әзмана бь ван кьрьна паqьж буна, ле һәма хут йед әзмана жи гәрәке бь qөрбанед жь ван qәнщ-тьр паqьж буна. ²⁴ Чьмки Mәсiһ нә кө к'әтә Пирозгәһа^ф пе дәста чекьри мина сурәте йа р'аст, ле һәма хут к'әтә әзмен, wәки ньһа бона мә ль бәр Хwәде бьсәкьнә. ²⁵ Нә жи бона кө гәләк щара Хwә бькьра qөрбан дьк'әтә Щийе һәри Пироз, чаwа кө сәрәкк'аһин һәр сал нә бь хуна хwә дьк'әве. ²⁶ һәгәр аһа буйа, Әwi гәрәке пәй әфьрандьна дьнйайер'а гәләк щара щәфа бьк'ьшанда. Ле ньһа ахьрийа дәwрада Әw щарәке бона һәр т'ьм к'ьфш бу, кө пе хwәqөрбанкьрьна Хwә гөнә бьдә һьлдане. ²⁷ У чаwа бона мәрьва qьраркьри йә, щарәке бьмьрьн у паше бәр диwане бьсәкьньн,† ²⁸ Өсә жи Mәсiһ щарәке бона гөнәһьлдана гәләка qөрбан һатә дайине.† У Әwe щара дөда нә кө бона гөнәһьлдане к'ьфш бә, ле бона хьлазбуна wан, йед кө һивийа Wi нә.

Qөрбанбуна Mәсiһ сәр qөрбанед Qануна^ф Mусар'а йә

10 ¹ Qанун сийа wан тыштед qәнщ ә, к'ижанә кө тен, ле нә хут мина wан йәка йә. Бона ве йәке Qанун пе wан qөрбанед кө һәр сал пәйһәв-пәйһәв тенә дайине нькарә wан к'амьл бькә, йед кө бь qөрбандайине незики Хwәде дьбьн. ² һәгәр паqьж буна, wана we дәст жь qөрбандайине бьк'ьшанда, чьмки бь щарәке йед хwәйqөрбан we бьһатана паqьжкьрьне, жь wьр шунда бона гөнәйа исафа wан we ль wан һьлнәһата^ф. ³ Ле әw qөрбан һәр сал гөнәйед wан тиньнә бира wан. ⁴ Чьмки хуна щанәга у нерийа т'ө щар нькарә гөнәйа р'әсит кә. ⁵ Ләма жи, гава Mәсiһ we бьһата ве дьне, гот:

«Тә qөрбан у дийари
нәхwәстьн,
ле Тә бона Mьн qальбәк һазьр
кьр.

⁶ Дийарийед^ф т'әвайишәwате у qөрбанед жь бәр гөнәва Тә хwәш нәһатьн.

⁷ һьнге Mьн гот: «Ва йә,
Хwәдейо, Әз һатьм
ә'мьре Тә бьqәдиньм^ф,
чаwа бона Mьн к'ьтеба
гөломатда ньвисар ә».†

⁸ Пешийе дьбежә: «Qөрбан у һ'әди, дийарийед т'әвайишәwате у qөрбанед жь бәр гөнәва Тә нәхwәстьн у әw ль Тә хwәш нәһатьн» (ле әw

9:20 Дәрк'әтън 24:8. **9:21** Qануна К'аһинтийе 8:15. **9:22** Qануна К'аһинтийе 17:11.
9:27 Дәстпәбун 3:19. **9:28** Ишайа 53:12. **10:7** Зәбур 40:6-8.

анэгоори Қануне тенэ дайине).
 9 Паше дьбежэ: «Ва йэ, Эз хатъм
 кө э'мьре Тэ бьқэдиньм». Йа э'w-
 льн, Мэсиһ веда давежэ, кө йа
 дөда т'эстиқ кэ. 10 Бь ви авайи
 Иса Мэсиһ э'мьре Хwэде ани се-
 ри, щарэке бона һэр т'ьм бэдэна
 Хwэ кьрэ қөрбан, бь ве йэке эм
 пақьж кьрын.

11 һэр к'аһинэк, һэр р'ож нава
 хьзмэтк'арийа хwэда йэ у гэлэк
 щара хут ван қөрбана дьдэ, к'и-
 жанед кө т'ө щар нькарьн гөнэяа
 р'эсит кьн. 12 Ле Эви к'аһини т'эне
 щарэке жь бэр гөнэяава қөрбан
 да у пэйр'а һ'эта-һ'этайе к'елэка
 Хwэдэйэ р'асте р'уньшт*† 13 у жь
 вьр шунда һивийе йэ, һ'эта кө
 дьжмьнед Ви бьн п'ийед Вида
 бенэ данине. 14 Бь қөрбанэке Эви
 йед кө пақьж дьбьн һ'эта-һ'эта-
 йе к'амьл кьрын. 15 Р'öh'e Пироз
 жи шэ'дэтийе дьдэ мэ. Пешийе
 дьбежэ:

16 «Эв э эw пэйман, йа кө Эзе
 т'эви ван гьредьм,
 пэй ван р'ожар'а, Хөдан
 дьбежэ.
 Эзе қанунед Хwэ бькмэ дьле
 ван
 у һ'ышед ванда ван
 бьньвисьм».†

17 Паше дьбежэ: «Эзе гөнэ у нэһэ-
 қийед ван иди бир нэйньм».† 18 У
 эw дэра кө бахшандьн һэйэ, иди
 бона гөнэяа һ'эди кер найе.

Дэ бьра эм незики Хwэде бьн

19 Аwa хушк-бьрано, бь сайа
 хуна Иса эм дькарьн мерк'ими
 бьк'эвьнэ Щийе һэри Пироз, 20 we
 р'ийа нуйэ сахр'а, йа кө Эви бо-
 на мэ нава we п'эр'дер'а вэкьр,
 аwa готи бь бэдэна Хwэ. 21 Аwa
 кө К'аһинэки мэйи мэзын һэйэ
 сэр мала Хwэде, 22 эм дькарьн бь
 дьле р'аст незики Хwэде бьн, ба-
 wэрийева т'ьжи, исафа хwэда бь
 хунр'эшандьне жь хьрабийе па-
 қьжбуйи у қальбе хwэ жи пе ава
 зэлал шушти.† 23 Дэ эм we гөмана
 кө эм идрар дькьн қэвин бьгьрын
 у жь щи нэһ'эжьн, чьмки амьн э,
 Эwe кө соз дайэ. 24 У бьра эм бона
 һэвдө хэм бькьн, wэки һ'эзкьрыне
 у қэнщикьрынеда һелана бьдьнэ
 һэв. 25 Бьра эм дэст жь льһэвщь-
 вине нэк'ышиньн, чава кө һьнэка
 хwэр'а кьрийэ хэйсэт, ле эм дьл
 бьдьнэ һэв у һе зедэ, чьмки һун
 дьбиньн кө Р'ожа^ф Ахрэте незик
 дьбэ.

26 Чьмки һэгэр мэ р'асти нас
 кьрийэ қэбул кьрийэ у пэйр'а
 бь һ'эмде хwэ нава гөнэяада бь-
 миньн, иди жь вьр шунда бона
 афубуна гөнэяа қөрбан бэрга т'ө
 тышти нагьрэ, 27 ле т'эне бь лэ-
 рызэке дьминэ һивийа диwane у
 к'ура агьр, кө we йед мьқабли
 Хwэде һ'уфи хwэ кэ. 28 Йэки һэгэр
 Қануна^ф Муса бьг'эр'ьбанда, гава

* 10:12 Аһа жи те фэ'мкьрыне: «Ле эви т'эне щарэке қөрбанэке һ'эта-һ'этайе жь бэр гө-
 нэяава да у пэйр'а к'елэка Хwэдэйэ р'асте р'уньшт».

10:12 Зэбур 110:1. 10:16 Йеремийа 31:33. 10:17 Йеремийа 31:34.

10:22 Қануна К'аһинтийе 8:30; һэзэкийел 36:25.

дө йан се шә'дә һәбуна, бе р'ә'м дьһатә коштыне.[†] ²⁹ Ле т'эхмина вә, әве һе чьқаси һежайи щэзайе гьран бә, йе кө Көр'е Хвәде дайә бьн п'ийед хвә у Хуна пәймане һ'әрам һ'әсаб кьрийә, бь К'ижане әв паьж бу у Р'өһ'е к'әрәмдайине беһөрмәт кьрийә?[†] ³⁰ Бәле әм Ви нас дькьн, Йе кө гот: «Һ'әйфһьлдан йа Мьн ә, Әзе һьлиньм».[†] У диса: «Хөдан we диwана щьмә'та Хвә бькә».[†] ³¹ Тыштәки хоф у тырс ә, кө бьк'әвьнә дәсте Хвәдеие зенди!

³² Ван р'ожед пешьн бир биньн, гава һун һатьнә р'онайикьрьне, вә шәр'әки чавайи гьран бь щәфава дьк'ьшанд. ³³ Царна бь қара у зерандьна һун ашкәрә дьһатьнә р'эзилкьрьне, щарна жи т'әви һ'але ван дьбун, йед кө әв тышт дьк'ьшандьн. ³⁴ Һун дьк'әтгьнә һ'але гьртияа жи у гава һәбука вә жи т'алан кьрьн, һун бь we йәке әшқ у ша бун, чьмки вә хвәха заньбу кө һәбука вәйә һе қәнщ у һәр т'ьм һәйә. ³⁵ Аwa we гөмана хвә онда нәкьн, йа кө һежайи һәқе мэзьн ә. ³⁶ Вәр'а сәбьр лазьм ә кө һун ә'мьре Хвәде биньнә сери у бьгьһижьнә созе Ви. ³⁷ Чаwa һьвисар ә:

«Пәй вәхтәки кьнр'а, Әве кө we бе,

we бе у дәрәнги нәбә.

³⁸ Ле йе бәр Мьн р'аст[†], пе бавәрийе we бьжи

у һәгәр әв пашда вәк'ьшә, Әз ви бәгәм накьм».[†]

³⁹ Ле әм нә жь ван ьн, кө пашда вәк'ьшьн у онда бьн, ле әм әв ьн, кө бавәр дькьн, вәки р'өһ'ед мә хьлаз бьн.

Бавәри у йед хвәйбавәри

11 ¹ Бавәри[†] ә'сәийа ван тышта йә, кө мәрвь теда гөман ьн у избатийа ван тышта йә, к'ижан кө нә хөйа нә. ² Бь бавәрийе пешед мә ль Хвәде хвәш һатьн.

³ Бь бавәрийе мөва ә'йан ә кө дьнйа бь хәбәра Хвәде ә'фьрийә у әв тыштед кө тенә дитьне жь ван тыштед кө найенә дитьне чебунә.[†]

⁴ Бь бавәрийе һабил һ'әдикә жь һ'әдийа Қайин четьр да Хвәде.[†] Бь we бавәрийе әв һатә бәгәмкьрьне чава йәки р'аст[†], чьмки һ'әдийед ви ль Хвәде хвәш һатьн. Р'аст ә һабил мьр, ле бь бавәрийа хвә һе хәбәр дьдә.

⁵ Бь бавәрийе һәнох* жь дьне һатә һьлатьне, кө мьрьне нәбинә. Әв т'ө щийи к'ьфш нәбу, чьмки Хвәде әв һьлдабу. Ньвисареда һатийә готьне, кө бәри һьлатьна ви, әв ль Хвәде хвәш һатьбу. ⁶ У бе бавәри т'ө щар набә кө инсан ль Хвәде хвәш бе, чьмки әве кө незики Хвәде дьбә, гәрәке бавәр бькә, кө Хвәде һәйә у we ван хәлат кә, к'ижан кө ль Ви дьгәр'ьн.

* **11:5** Дәстпелун 5:21-24 (вәлгәр'андьна Пәймана Кәвьнә йунанида).

10:28 Дөбарәкьрьна Қануне 17:6. **10:29** Дәрк'әтгьн 24:8.

10:30 Дөбарәкьрьна Қануне 32:35. **10:30** Дөбарәкьрьна Қануне 32:36; Зәбур 135:14.

10:38 һабақуқ 2:3-4. **11:3** Дәстпелун 1:1; Зәбур 33:6-9. **11:4** Дәстпелун 4:3-10.

⁷ Бъ бавәрийе Нöһ[†] бона тыштед кө һе нәдһатһнә к'ьфше фәрман жь Хвәде станд у бь хофа Хвәде р'абу бона хьлазбуна мала хвә гәми чекьр. Нöһ бь we бавәрийе диwana дһне кьр у бу хвәйware we р'астһ'әсабуне^ф, йа кө жь бавәрийе те.

⁸ Бъ бавәрийе, гава Ибраһим[†] һатә газикьрьне, гөһдари кьр, кө һәр'ә ви щийе кө we чава war бьстанда. У р'абу чу, ле ньзаньбу жи к'ода дьчә. ⁹ Бъ бавәрийе чава фьрари ви вәлате хәрибда ма, йе кө Хвәде жер'а соз дабу. У конада т'әви Ишаq у Аqуб^ф ма, кө әв жи хвәйед ви ware создайи бун.[†] ¹⁰ Чьмки әв һивийа ви бажаре хвәйр'ьк'ьне мьqәр'м бу, әфьрандар у авақыре к'ижани Хвәде йә.

¹¹ Бъ бавәрийе Ибраһим, кө заньбу Сарайе зар' нәдани, әве qәwата бәре зька станд у we мәзьнайийа вида зар'әк виp'а бу.* Чьмки бавәр кьр, кө Йе виp'а соз дайә амьн ә.[†] ¹² У жь ви йәки, йе кө иди бәр мьрьне бу, вәкә стәйркед әзмен у qума дәве бә'ре бөһ'әсаб мәри дһне к'әтһн.[†]

¹³ Әв һ'әму жи кө бавәрийеда мьрьн, ле созед Хвәде нәстандһн. Әwana т'әне әв соз дурва дитһн, ша бун у хвә мькөр' һатһн, кө

әв мәринә хәриб у фьрари нә ль сәр дһне.[†] ¹⁴ Әвед кө тыштед аһа дьбежһн, дьдһнә к'ьфше кө әв ль вәлатәки бона хвә дьгәр'ьн. ¹⁵ У һәгәр бона ви вәлати бир банина жь к'идәре кө әв дәрк'әтьбун, мәщала ван we һәбуйа вәгәр'ийана вьр. ¹⁶ Ле жь бәр weва дәмана вәлатәки һе qәнщда бун, ава готи йе әзмани. Ләма Хвәде ве йәкеда шәрмийе набинә, кө әв жер'а бежһн: «Хвәдейе мә», чьмки Әви бона ван бажарәк һазьр кьрийә.

¹⁷ Бъ бавәрийе Ибраһим кө жь Хвәде һатә щер'ьбандһне, Ишаq кьрә qөрбан.[†] Әви соз стандьбун, ле диса көр'е хвәйи тайе т'әне дькьрә qөрбан, ¹⁸ бона к'ижани Хвәде готьбуйе: «Зөр'әта тәйе Ишаqда бе һ'әсабе».[†] ¹⁹ Чьмки Ибраһим дьле хвәда дьгот, кө Хвәде дькарә Ишаq жь мьрьне жи р'акә у әви бь сурәти чава жь мьрьне р'абуйи көр'е хвә пашда станд.

²⁰ Бъ бавәрийе Ишаq[†] бона ван тыштед кө we бьqәwьмийана, дөа ль Аqуб у Әсаw^ф кьр.

²¹ Бъ бавәрийе Аqуб[†] бәр мьрьне дөа ль һәр көр'әки Усьв^ф кьр у хвә авитә сәр шыва дәсте хвә, сәре хвә бәр Хвәде дани.

²² Бъ бавәрийе Усьв[†] бәр мьрьне бона дәрк'әтһна жь Мьсьре кьрә

* **11:11** Нав һьнәк дәстһнвисарада аһа йә: «Бъ бавәрийе Сара хвәха жи кө бе зар' бу, qәwат бона бәре зька станд у we мәзьнайийа хвәда зар' ани».

11:7 Дәстпобун 6–8. **11:8** Дәстпобун 12:1–5. **11:9** Дәстпобун 23:4; 26:3; 35:12, 27.

11:11 Дәстпобун 18:1–15; 21:2. **11:12** Дәстпобун 15:5–6; 22:17; Дәрк'әтһн 32:13.

11:13 Дирок I, 29:15. **11:17** Дәстпобун 22:1–14. **11:18** Дәстпобун 21:12.

11:20 Дәстпобун 27:27–29, 39–40. **11:21** Дәстпобун 47:31; 48:1–20.

11:22 Дәстпобун 50:24–25; Дәрк'әтһн 13:19.

бира израелийа у бона хэстуйед хwэ т'эми да ван.

²³ Бь бawэрийе гава Муса жь дийа хwэ бу, бь дэстед де у баве хwэ се м'аһа һатэ вэшарт'ыне. Ван дит кө көр'ьк бэдэw э, жь фэрмана п'адше нэтьрсийан.[†]

²⁴ Бь бawэрийе Муса[†] гава мэзын бу, нэхwэст кө «көр'е қиза Фьрэwьн^ф» бе һ'эсабе. ²⁵ Әw фькьри, кө һе қәнщ э т'эви щьмэ'та Хwэде бьчэрчэрэ, нэ кө wэхтэки кьн нава к'ефа гонада дэрбаз кэ. ²⁶ Әwi қара Мэсиһ һе һэбунэкэ мэзын һ'эсаб кьр, нэ кө хьзнед Мьсьре, чьмки ч'эwньһер'и бу, кө һәде хwэ бьстанда.

²⁷ Бь бawэрийе Муса Мьсьр һьшт у жь һерса п'адше нэтьрсийа, чьмки Муса Әwi кө нэдьһатэ к'ьфше дьдит у сэр йа хwэ ма. ²⁸ Бь бawэрийе Муса щара э'wльн Щэжьна^ф Дэрбазбуне да дэрбазкьрьне у хун ль шемика да р'эшандьне, wэки Мьльйак'эте Мьрьне ль ньхорийед ван нэк'эта.[†]

²⁹ Бь бawэрийе щьмэ'та Исраеле бэ'ра Сорр'а чава бэжер'а дэрбаз бу. Гава мьсьрийа жи кьр кө дэрбаз бьн, хэньқин.[†]

³⁰ Бь бawэрийе суред бажаре Әриһайе[†] к'этын, гава һ'эфт р'ожа дора ван зьвьр'ин. ³¹ Бь бawэрийе Р'эхаба[†] ч'э'вдэр кө щэ'сус бь э'дь-

лайи қэбулкьрын, т'эви нэбawэра* онда нэбу.

³² Эз иди чь бежьм? Wэхт т'ере накэ, кө бона Гидэйон,[†] Барақ,[†] Шьмшон*, Йефта,[†] Даwьд, Самуел у п'эхэмбэра гьли кьм, ³³ йед кө бь бawэрийе п'адшати бьндэст кьрын, һәқи кьрын, соз стандьн, дэве шера данэ гьрт'ыне,[†] ³⁴ к'ура агьр тэмьранд'ьн, жь дэве шур хьлаз бун, жь бет'ақэтийе қэwат гьрт'ьн, нава шэр'да бунэ мерхас, бэри ордийед хэриб дан. ³⁵ К'олфэ-та мьрийед хwэ сахбуйи стандьн. һьнэка жи азайи нэхwэстын у нава щэфада мьрын, wэки жь мьрьне р'абьн бьгьһижьнэ жийинэкэ һе қәнщ.[†] ³⁶ һьнэкед майин жи бэр қамчийа, нава қара, өса жи бь қэйд-зынщира у кэлада һат'ьнэ зеранд'ьне.[†] ³⁷ Әw данэ бэр кэвьра, бь бьр'эка һат'ьнэ бьр'ине, бь шура һат'ьнэ көшт'ыне, п'остед пез у бьзынада гэр'ийан, хэлайи-щэлайи, тэнгаси у щэфа к'ьшанд'ьн.[†] ³⁸ Дьнйа нэ лайиқи ван бу! Әw ль бэр'и^ф у ч'ийа дьгэр'ийан, шкэфт у нэ'лада дьман.

³⁹ Әв һ'эму бawэрийа хwэда бэрбьч'э'в бун, ле созе Хwэде нэстанд'ьн, ⁴⁰ чьмки Хwэде бона мэ һе тыштэки қәнщ һазьр кьрийэ, wэки эwана бейи мэ нэгьһижьнэ к'амьлтийе.

* 11:31 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Нэельма».

* 11:32 Р'ебэр 13:1–16:31.

11:23 Дэрк'этын 2:2. 11:24 Дэрк'этын 2:10-12. 11:28 Дэрк'этын 12.

11:29 Дэрк'этын 14:21-31. 11:30 Йешу 6:12-21. 11:31 Йешу 2:1-21; 6:22-25.

11:32 Р'ебэр 6:1–8:32. 11:32 Р'ебэр 4:6–5:15. 11:32 Р'ебэр 11:1–12:7. 11:33 Данийел 6.

11:35 Падшати II, 4:25-37. 11:36 Падшати I, 22:26-28; Йеремийа 20:1-2; 37:15; 38:6.

11:37 Дирок II, 24:20-21.

Дина хwэ бьднэ

Иса Мэсиг

Пешик'еше бawэрийе

12 ¹ Аwа кö һақас э'лалэта шэ'-дайэ гьран дора мэ гьртийэ, дэ wэрын эм һ'эму гьрание у wi гөнэйе кö р'һ'эт ль мэ дьwэлэ жь хwэ дур хьн у бь тэйах лэщ-мэйдана пешийа хwэда бьр'эвьн. ² Дэ иди эм дина хwэ бьднэ Иса, wi Пешик'еши у К'амьлкьре бawэрийа мэ, Йе кö бона we шабуна пешийа Хwэ хач һьлани, шэрм бэр тыштэки һ'эсаб нэкьр, паше к'елэка Хwэдейэ р'асте сэр т'эшт р'уньшт.† ³ Аwа сэр Wi бьфькьрын, Йе кö ль бэр ван гөнэк'аред мь-қабьли Хwэ тэйах кьр. һьнге һуне нэwэстын у жь илаще нэк'эвьн. ⁴ Wэ һе һ'эта хунр'етьне мьқабьли гөнэ шэр' нэкьрийэ. ⁵ Гэло wэ эw дьлдайна бир кьрийэ, йа кö Хwэде wэр'а чawa т'эви зар'ед Хwэ хэбэр да?

«Лаwе мьн, ширэта Хөдан
пышт гөһе хwэва нэвежэ
у нэ жи гава Эw ль тэ һьлте,
ль бэр хwэ к'эвэ.

⁶ Чьмки Хөдан к'е һ'ыз дькэ, wi ширэт дькэ
у к'ижани чawa лаw қэбул
дькэ, щэза дькэ».†

⁷ Hун ширэте тэйах кьн, чьмки Хwэде т'эви wэ р'адьбэ-р'удьни чawa т'эви зар'ед Хwэ. Эw к'ижан зар' э, кö бав wi ширэт накэ?† ⁸ Ле

һэгэр һун нэйенэ ширэткьрыне ча-
wa һ'эму зар' тенэ ширэткьрыне,
кö өса йэ һун нэ зар'ед һ'элал ьн,
ле йед жь зьнек'арийе нэ. ⁹ һэгэр
эм кö жь бавед хwэйэ бэдэни тенэ
ширэткьрыне вэдьк'ышьн, һе чьқас
зедэ гэрэке эм гөр'а Баве р'өһ'е
хwэда бьн, wэки эм бьжин? ¹⁰ Ба-
вед мэйэ хун-гошт wэштэки кьн
ль гора дьле хwэ мэ ширэт дькьн,
ле Хwэде бона к'ара мэ, wэки эм
жи мина Wi бьбьн пироз. ¹¹ Р'аст
э һэр ширэтэк we дэме дьле мэ-
рийа ша накэ, ле дешинэ, ле бэле
паше йед кö бь we һинбуи нэ,
бэре э'дьялийе жь жийина р'аст
дьчьньн*.

Һаш жь хwэ һэбьн

¹² Аwа қолане мьлед хwэйэ
сьстбуи у қөдуме чокед хwэйэ бе
т'ақэт бышьдиньн† ¹³ у ньгед хwэ
р'ийа р'астда бавежьн, кö йе дь-
көлэ хол нэбэ*, ле сэрда қэнц бэ.

¹⁴ Бькьн кö т'эви һ'эмуйа э'дьял
бьн у жийина пироз дэрбаз кьн.
Бейи пирозийе т'ө кэс we Хөдан
нэбинэ. ¹⁵ Һаш жь хwэ һэбьн, нэбэ
кö жь wэ йэк дэсте хwэ жь к'эрэ-
ма Хwэде бькэ у нава wэда бьбэ
р'аwэки тэ'л зьраре бьдэ wэ у гэ-
лэка жэрдэдайи кэ.† ¹⁶ Һаш жь хwэ
һэбьн, нэбэ кö йэк ч'э'вдэр йан
дьнеһ'ыз бэ мина Эсаw,† кö бона
зькэ нан ньхөртия^ф хwэ фьрот.
¹⁷ Аwа wэва э'йан э жи, паше гава

* **12:11** Аһа жи те фэ'мкьрыне: «Бэред э'дьялийе у һэқийе дьстыньн».

* **12:13** Аһа жи те фэ'мкьрыне: «кö ньге wэйи бьриндар сэқэт нэбэ».

12:2 Зэбур 110:1. **12:6** Мэсэлэ 3:11-12. **12:7** Дөбарэкьрына Қануне 8:5.

12:12 Ишайа 35:3. **12:15** Дөбарэкьрына Қануне 29:18. **12:16** Дэстпелун 25:29-34; 27:30-40.

эви бь һесъра хвэст кӧ эв дӧайе ньхӧртие ль ви жи бьбӧ, һатэ г'эхсиркьрьне. Ч'арэ дест нэк'эт, вӧки эв тьште жь дэсте хвэ кьрьбу пашда бьстанда.[†]

¹⁸ Һун мина щьмӧ'та Израеле незики ви ч'ийайе* бэр ч'э'ва нӧбунӧ, йе кӧ агьр пек'этьбу, бь т'эристанийе, мьж-думане у бобӧ-лискева гьрти бу, ¹⁹кӧ ль вьр бор'и ле дьк'эт у дэнге готье дьһат. Гава йед кӧ эв дэнг дьбьһистьн, һиви дькьрьн, кӧ иди хӧбӧрӧкӧ дьн ванр'а нӧйе готье, ²⁰чьмки ль we фӧрмане т'ав нӧдкьрьн кӧ дьгот: «һӧгӧр һ'эйванӧк жи незики ч'ийе бӧ, гӧрӧке бьдӧнӧ бӧр кӧвьра».[†] ²¹Эв дитьна бӧр ч'э'ва ӧса saw бу, һ'эта кӧ Муса жи гот: «Эз дьтьрсьм у дьлӧрьзьм».[†]

²²⁻²³ Ле Һун незики ч'ийайе Сийоне^ф бунӧ, ви бажаре Хвӧ-дейе зенди, Оршӧлима^ф э'зманӧ у незики we к'омбуна р'энгинӧ мьльак'етед бег'эсаб бунӧ, we щь-вина ньхӧрийайе^ф кӧ навед ван ль э'зманӧ ньвисар э. Һун незики Хвӧде бунӧ, кӧ һ'акьме һ'эмуйа йӧ у незики р'ӧһ'ед р'аста бунӧ, йед кӧ гьһиштӧнӧ к'амьлтийе ²⁴у незики Исайте кӧ навчетийе пӧйманӧ ну дькӧ у хуна Вийӧ р'эшанди бунӧ, кӧ жь хуна һабил қәнщтӧр хӧбӧр дьдӧ.[†]

²⁵ Иди һаш жь хвӧ һӧбьн, нӧ бӧ кӧ Һун Эви вӧр'а хӧбӧр дьдӧ т'эхсир кьн. Һӧгӧр эвед кӧ ль сӧр дьне Муса т'эхсир кьрьн, к'ижани кӧ т'эмийед Хвӧде дьдан хьлаз нӧ-бун, иди эме чава бькарьбьн хьлаз бьн Һӧгӧр эм пьшта хвӧ бьдӧнӧ Йе кӧ жь э'зманӧ мӧр'а хӧбӧр дьдӧ?[†] ²⁶ Дэнге Ви һьнге э'рд һ'ӧжанд, ле ньһа соз дайӧ у дьбежӧ: «Эзе щӧрӧкӧ дьн жи бьһ'эжиньм, нӧ кӧ т'эне э'рде, ле э'зманӧ жи».* ²⁷ Хӧ-бӧра «щӧрӧкӧ дьн» дьдӧ к'ьфше, кӧ тьштед э'фьри we бьһ'ӧжьн у бенӧ һьлдане, вӧки йед һан'ӧжьн щидӧ бьминьн.

²⁸ Ава эм ве йӧке бышекьриньн, кӧ эм п'адшатикӧ нӧһ'ӧжийайи дьстиньн у бь ви авайи бь хоф у тьрс Хвӧде бьһ'ӧбиньн, чава кӧ ль Ви хвӧш те, ²⁹чьмки Хвӧдейе мӧ агьре п'ӧр'ьтандьне йӧ.[†]

Чава эм ль Хвӧде хвӧш бен

13 ¹ Бьра Һун т'ӧме чава хушк-бьра һӧвдӧ һ'ӧз бькьн. ² Меванһ'ӧзийе бир нӧкьн, чьмки һь-нӧка бь we йӧке мьльак'эт қӧбул кьрьн, ле пе нӧһ'ӧсийан.[†] ³ Гьртигӧ бир биньн, һ'эсаб кьн кӧ чава Һун жи т'ӧви ван гьрти нӧ, ӧса жи щӧ-фак'еша бир биньн, чава кӧ Һун жи мина ван хун у гошт ьн.

* **12:18** Ава готи «ч'ийайе Синайе^ф», ви щийе кӧ щьмӧ'та Израеле т'ӧви Муса бун, гава Хвӧде Қанун да Муса (Дӧрк'этьн 19:10-25; 20:1-21).

* **12:26** һагай 2:6 (вӧлгӧр'андьна Пӧйманӧ Кӧвьнӧ йунанида).

12:17 Дӧстпӧбун 27:30-40. **12:20** Дӧрк'этьн 19:12-13.

12:21 Дӧбарӧкьрьна Қануне 9:19. **12:24** Дӧстпӧбун 4:3-10. **12:25** Дӧрк'этьн 20:22.

12:29 Дӧбарӧкьрьна Қануне 4:24. **13:2** Дӧстпӧбун 18:1-8; 19:1-3.

⁴ h'ал-зəwашч h'эмуйар'а нав-
намуси бə у ши-ньвин h'элал бə,
чьмки Хwəде we диwана ч'əвдэр
у зьнек'ара бькə.

⁵ П'эрəh'ьзи бьра нава жийи-
на wəда ши нэгьрə у дəстед wə-
да чьqас hэйə, р'ази бьн, чьмки
Хwəде гот:

«Эзе т'ö щар жь тə нəчьм у т'ö
щар тə бэр'надьм.»[†]

⁶ Лəма жи р'уйе мə дьгьрə кö эм
бежьн:

«Хöдан пыштоване мьн ə
у əз натьрсьм.

Инсане чь ль мьн бькə?»[†]

⁷ Р'ебəред хwə бир биньн, йед
кö wэр'а хəбэра Хwəде готьнə. Ди-
на хwə бьдьнə ахьрийа ə'мьре wan
у ч'əв бьдьнə бawэрийа wan. ⁸ Иса
Мəсиг дöһö, иро у h'эта-h'этайе
йэк ə. ⁹ Бэр байе щур'ə-щур'ə хин-
кьрьнед хэриб нэк'əвьн. Qэнщ ə
кö дьл бь к'эрəма Хwəде бышьдə,
нə кö бь қəйдə-қанунед хварьн-
нəхварьне. Əвед кö пəй тыштед
aha к'əтьн, т'ö кəси к'ар нəстанд.

¹⁰ Горигəһэкə мə hэйə, кö изьна т'ö
кəси жь wan т'өнə жь we бьхььн,
йед кö П'арьстгəһедə* хьзмəтк'а-
рийе дькьн. ¹¹ Чawа əw h'эйwanед
кö хуна wan бь дəсте сэрəкк'ахин
бона афубуна гөнəйа дьк'этə Щийе
Һэри Пироз у щəндəкед wan жь
зome дэр дьһатьнə шəwьтандьне,[†]
¹² öса жи Иса, кö щьм'əт бь хуна
Хwə пақьж бькьра, жь дəргəһе^ф

бажер дэр щəфа к'ьшанд. ¹³ Аwa
wэрьн, əм жь зome дəрен һэр'ьнə
щəм Wi у қара Wi һьлдьнə сэр
хwə, ¹⁴ чьмки мэр'а ль вьр бажарə-
ки h'ими т'өнə, ле əм h'ьзрəта wi
бажари нə, йе кö we бе. ¹⁵ Дə wэрьн
əм бь сайа Wi т'ьме қөрбана пəсьн-
даине[†] бьдьнə Хwəде, awa готи
бэре зар-зьмане хwə, йед кö наве
Wi иқрар дькьн. ¹⁶ Öса жи қэнщи
у алиһəвкьрьне бир нəкьн, чьмки
қөрбанед öса ль Хwəде хwəш тен.

¹⁷ Göһдарийа р'ебəред хwə бь-
кьн у гөр'а wанда бьн. Əwana бона
р'öh'e wə хəwe жь ч'ə'ве хwə дькьн,
чьмки we бона wə щабдар бьн.
Бьра əw wi шьхөле хwə əшқ у ша
бькьн, нə кö бь офə-офе, чьмки əw
йэк к'арə надə wə.

¹⁸ Бона мə дəа бькьн. Əм ə'сəйи
заньн кö исафа мə р'ьһ'эт ə у дь-
хwазьн кö һэр тышти р'аст бькьн.
¹⁹ Ле илаһи əз һиви дькьм кö дəа
бькьн, wəки əз зутьрəке вəгэр'ьмə
щəм wə.

Дəйе ахьрийе

²⁰ Аwa Хwəдейе ə'дьлайийе, кö
Хöдане мə Иса жь мьрьне р'акьр,
Йе кö бь хуна пəймана h'эта-h'эта-
йе Сэрəкшьване пез ə, ²¹ бьра Əw
wə һэр тыштед қэнщва һазьр кə,
кö һун ə'мьре Wi бькьн у Əw нава
мəда бь дəсте Иса Мəсиг тыштед
кö ль Wi хwəш тен бькə. Шькьр
Wir'а бə, h'эта-h'этайе! Амин^ф.

* 13:10 «П'арьстгəһ» бь йунани хəбэр бь хəбэр «кон» ə, кö ль вьр фькьра Конe^ф Шə'дə-
тийе, Пəймана Кəвьн у h'əбандьна щьһуйайə сэр we дьне бир тинə.

13:5 Дəбарəкьрьна Qануне 31:6. 13:6 Зəбур 118:6. 13:11 Qануна К'ахинтийе 16:27.
13:15 Зəбур 50:14.

Готънед ахърийе

²²Эз ниви жь вэ дькъм хушк-
бырано, хун бь сэбьре гōh бьдънэ
ван готънед мьнэ дьлдайине,
чъмки мьн вэр'а кьн нъвиси.
²³Заньбьн кō Тимот'ейойе бьра-
йе мэ жь кэле дэрк'этийэ. нэгэр

эw зу бе, эзе т'эви ви бем вэ
бьбиньм.

²⁴Сьлаве бьдънэ h'эму р'ебэред
хвэ у щьмэ'та Хвэде. Эвед кō
жь Италийае нэ, вэ сьлав дькън.
²⁵К'эрэма Хвэде т'эви вэ h'эму-
йа бэ.

Нэ'ма Ақуб

Пешготын

Нэ'ма Ақуб те бежи мина бэрэвокэке йэ, йа кө бона ван эндәмед шьвина^ф Хвәде йэ, к'ижан кө т'эмамыйа дьнаййеда бэлабуйи нэ (1:1). Ль гора шә'дед сәдсалийед пешьнда хөдане ве нэ'ме Ақубе^ф бьрайе Иса Мәсиһ йэ (Мәтта 13:55; Марқос 6:3) у сәрверәки шьвина Оршәлимеда^ф бу (К'аред Шандийа 12:17; 15:13; 21:18; Корьнт'и I, 15:7; Галати 1:19; 2:9). Әw бь хәбәред қәwат у мәсәлед бәдәw р'е дьдә бәр бawәрмәнда, wәки бькарьбьн бь сәрwахти нава э'мьрәки р'астда бьжин. Әw сәр чәнд пьрса дьсәкьнә, awa готи сәр дәwләтийе у фәқирийе, щер'ьбандьне^ф, жийина пироз^ф, фьрқикьрьне, бawәрийе^ф у кьрьнед we, өса жи дәрһәқа зедәзьманийе, сәрwахтийе, шәр'дә'wa, к'өбарийе у мьлуктийе, хәйбе у ломәк'арийе, сәбьре у дөа.

Ве нә'меда әw гьранийе дьдә сәр ве йәке, wәки жийина мәсиһийеда^ф гәрәке һьн бawәри һәбә, һьн жи кьр. Дьл дьдә, wәки нава щәфа у тәнгасийада сәбьр кьн, қәwата дөакьрьнеда бawәр бьн у бь р'өһ'ани али һәв бькьн.

Сәрәщәма фькьра нә'ме

Пешготын (1:1)

Бawәри у сәрwахти (1:2-8)

Фәқири у дәwләти (1:9-11)

К'әтгьн-р'абун (1:12-18)

Бьбьһен у бьқәдиньн (1:19-27)

Бона фьрқикьрьне (2:1-13)

Бawәри у кьрьн (2:14-26)

Бawәрмәнд у зьмане wi (3:1-18)

Бawәрмәнд у дьнйа (4:1-5:6)

Ширәтед щур'ә-щур'ә (5:7-20)

Сьлавкьрьн

1 ¹ Жь Ақубе^ф хөламе Хвәде^ф у Хөдан^ф Иса Мәсиһ:

Сьлав ль wә һәр донздәһ қәбилед дьнаййеда* бэлабуйи бә.

Бawәри^ф у сәрwахти

² Хушк-бьрайед мьн, шабунәкә мәзьн һ'әсаб кьн, гава һун бьк'әвьнә нава щур'ә-щур'ә щер'ьбандьна.

³ Фә'мдари йә, кө щер'ьбандьна

* 1:1 Аwa готи «Донздәһ э'ширед Исраеле^ф».

бауэрийа^ф вә сәбьре пешда тинә.
⁴У сәбьр жи, бьра бь думька дьреж бә, вәки хун к'амьл у гьшишти бьн, т'ө кемасикә вә т'өнәбә. ⁵Һә-гәр сәрвахтия йәки жь вә т'ера ви накә, бьра һиви жь Хвәде бькә у ве жь вир'а бе дайине. Әв бь мәр'дани дьдә һ'әмуя у т'ө кәси бәқәдър накә. ⁶Ле т'әне бьра бь бауэрийә^ф бьхвазә у дөдъли нә-бә, чьмки йе дөдъли мина пелед бә'ре йә кә жь байе бьльнд дьбьн у датиньн. ⁷Мәрьве өса бьра нә-фькьрә, кә ве гьштәки жь Хөдан бьстинә. ⁸Әв мәрьве кә сәр дө ньга дькөлә, һ'әму гавед хвәда нә сәр йа хвә йә.

Фәқир у дәвләти

⁹Бьрайе бәләнгаз бьра сәр бь-льндбуна хвә бьфьр'ә, ¹⁰ле йе дәвләти сәр ньмьзбуна хвә, чьмки әве мина гөлед гиһе һ'ышк бә һәр'ә.¹ ¹¹Чава тә'в дәрте дьқьжь-ринә гиһе һ'ышк дькә, гөл же дь-варьн у бәдәвәтия диндара ве онда дьбә, өса жи дәвләтийе к'ар у хәбата хвәда бьч'ълмьсә һәр'ә.

К'әтгьн-р'абун

¹²Хвәзи^ф ль ви мәрьви, кә щә-р'ьбандьнада тәйах дькә, чьмки гава бь щәр'ьбандьне р'успи дәре, әве к'офийа^ф жийине бьстинә, к'ижан кә Хвәде ванр'а соз дайә, йед кә Ви һ'ыз дькьн. ¹³Бьра т'ө кәс, йе кә нава щәр'ьбандьнеда

йә, нәбежә: «Хвәде мьн бь хьра-бийе дьщәр'ьбинә», чьмки Хвәде хьрабийада найе щәр'ьбандьне у нә жи йәки дьщәр'ьбинә. ¹⁴Ле һәр кәс дьбә машоде дьлһавьжийед хвә, дьхапә у те щәр'ьбандьне. ¹⁵Һьнге дьлһавьжи кәле хвә дьс-тинә, гөнә^ф же дьфьрькә у гөнә жи кә мәзьн дьбә, мьрьн же дьбә.

¹⁶Нәхапьн хушк-бьрайед мьнә дәләл! ¹⁷Һәр дайина қәнц у һәр п'ешк'еша к'амьл жь жор ә, жь Бав^ф, жь Әфьрандаре р'онайа те хваре, Йе кә нә Хвәха те гөһас-тьне, нә жи си бәр Ви дадьгәр'ә. ¹⁸Әви ль гора қьрара Хвә әм бь хә-бәра р'астийе жь Хвә дьне хьстгьн, вәки әм бьбьнә авазәки бәрәд^ф дәрәмәта пешьнә ә'фьринед Ви.

Бьбьһен у бьқәдиньн

¹⁹Заньбьн*, хушк-бьрайед мь-нә дәләл, бьра һәр мәрвь бьһис-тьнеда сәрхвә бә, ле хәбәрдан у һерск'әтьнеда гьран бә, ²⁰чьмки һерса мервь һәқийа Хвәде найнә сери.* ²¹Ләма һ'әму мьр'дар'ийе у һәр хьрабийе жь хвә дур хьн, бь мьлуктийе ве хәбәра нава вәда чанди қәбул кьн, йа кә дькарә ә'мьре вә хьлаз^ф кә.

²²Хәбәре бьқәдиньн, нә кә т'ә-не бьбьһен у өса хвә бьхапийн. ²³Һәгәр йәк хәбәре т'әне дьбьһе у нақәдинә, әв мина ви мәрьви йә, йе кә нәйнькеда р'әнг-р'уйе хвә дьньһәр'ә. ²⁴Хвә дьбинә, дәрбаз

* 1:19 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «заньбьн» хәбәра «ава» һәйә.

* 1:20 Ава готи «Чьмки һерса мервь наһелә кә мәрвь ль бәр Хвәде р'аст бьжи».

1:10 Ишайа 40:6-7.

дъбә дьчә у зу бир дькә, кө әв йәки чава бу. ²⁵ Ле әве кө ч'ә'ве хвә жь қануна к'амьлә кө аза дькә набьр'ә у нава веда дьминә, дьбьһе бир накә, ле дьқәдинә, әв ван кьрьнед хвәда хвәзэли йә.

²⁶ һәгәр йәк хвә хвәденас һ'әсаб дькә у зьмане хвә нькарә, әв хвәха хвә дьхапинә, хвәденасийа ви п'уч' ә. ²⁷ Ль бәр Бав Хвәде хвәденасийа пақьж^ф у беләк'ә әв ә: Тә'ли-тәнгийада к'омәке бьдә севийа у жьнәбийа у һ'әвза хвә жи жь ләк'ед дьне бькә.

Фьрқийе нәкьнә нава мәрьва

2 ¹ Хушк-бьрайед мьн! һун кө бавәрмәндед Ходане мә Иса Мәсиһе хвәйр'умәт ьн, фьрқийе нәкьнә нава мәрьва. ² Мәсәлә, гава йәки гөстила зер' т'ьлийеда у к'ьнщед р'әвш вәргьрти бе щьвина^ф вә, өса жи йәки бәләнгаз бь к'ьнщед п'ьзьнива бе ³ у һун дина хвә бьдьнә йе хвәйе к'ьнщед р'әвш у бежьне: «К'әрәм кә ве жоре р'уне», ле йе бәләнгазр'а бежьн: «Сәр п'ийа бьсәкьнә» йан жи «ве жере р'уне», ⁴ гәло һун нава хвәда фьрқийе данайьн у набьнә һ'акьмед фькьред хьраб?

⁵ Бьбьһен хушк-бьрайед мьнә дәлал! Нә Хвәде бәләнгазед ве дьне бьжартьн, вәки бь бавәрийе дәвләти бьн у вәрәд ве Падшатиye бьн, к'ижан кө Хвәде ванр'а

соз дайә, йед кө Ви һ'ьз дькьн? ⁶ Ле һун бәләнгаза бөһөрмәт дькьн! Чьма әв йед дәвләти ниньн, кө зоре ль вә дькьн у вә к'аши бәр диwane дькьн? ⁷ Чьма әв ниньн, йед кө ви наве қәнщ бөһөрмәт дькьн, к'ижан сәр вә йә?

⁸ һәгәр һун қануна Падшатиye бьқәдиньн, ль гора ньвисара^ф кө дьбөжә: «һәвале хвә вәкә хвә һ'ьз бькә»,[†] һун қәнщ дькьн. ⁹ Ле һәгәр һун фьрқийе дькьн, гөнә дькьн у һьндава Қанунеда^ф дьбьнә йәки гөнәк'ар^ф. ¹⁰ Әве кө т'әмамия Қануне хвәй дькә, ле тьштәки же бәр'дьдә, әв дьбә дәйндаре т'әмамия Қануне. ¹¹ Чьмки Әве кө гот: «Зьнийе нәкә»[†] өса жи гот: «Нәкөжә»,[†] Ава һәгәр зьнийе нәки, ле бькөжи, диса Қануне дьт'әр'ьбини. ¹² Хәбәрдан у кьрьнед хвәда өса бьн, чава йед диwана wане бь we қануне бьбә, йа кө азайе дьдә. ¹³ Чьмки бе р'ә'м we диwана бер'ә'ма бьбә, ле р'ә'м ль бәр диwane р'успи дькә*.

Бавәри у кьрьн

¹⁴ Чь фәйдә хушк-бьрайед мьн, һәгәр йәк бежә кө бавәрийа ви һәйә, ле кьред ви т'өнәбьн? Гәло әва бавәрийа дькарә ви хьлаз кә? ¹⁵ Мәсәлә, һәгәр бьрак йан хушкәк сьт'ар ле т'өнәбә йан һ'әвще нане р'өже бә, ¹⁶ жь вә йәк ванр'а бежә: «Бь хер у сьламәт һәр'ьн, гәрм у т'ер бьн», ле тьштед кө әв һ'әвще

* **2:13** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Р'ә'м сәр диwane дьк'әвә».

2:8 Қануна К'аһинтийе 19:18. **2:11** Дәрк'әтьн 20:14; Дөбарәкьрьна Қануне 5:18.

2:11 Дәрк'әтьн 20:13; Дөбарәкьрьна Қануне 5:17.

бын нәдә wan, чь фәйдә? ¹⁷ Өса жи бawәри, һәгәр кьред we т'өнәбын, бы т'әне мьри йә.

¹⁸ Ле йәке бежә: «Бawәрийа тә һәйә, кьред мын һәнә». Ле эзе бе-жым: К'а бawәрийа хwә бе кьрына нишани мын кә, эзе жи бawәрийе бы кьрынед хwәва нишани тә кьм. ¹⁹ Тө бawәр дьки, кә Хwәде йәк ә. Қәнц ә! Цьн^ф жи бawәр дькьн у дьбьздьн. ²⁰ Ле тө дьхwази әв йәк бе избаткьрыне, мәрыве беһ'ыш, wәки бawәри бейи кьра мьри йә? ²¹ Нә Ибраһиме^ф баве мә бы кьра р'аст һатә һ'әсабе, гава кәр'е хwә Ишақ дани сәр горигәһе^ф, кә бькә қөрбан^{ф?}† ²² Тө дьбини кә бawәрийе т'әви кьред wi йа хwә кьр у бы wan кьра бawәри к'амьл бу? ²³ У готьна ньвисаре һатә сери, кә дь-бежә: «Ибраһим Хwәде бawәр кьр у әв жер'а р'асти һатә һ'әсабе»† у досте Хwәде һатә готьне.† ²⁴ Һун дьбиньн кә мәрыв бы кьра р'аст те һ'әсабе, нә кә т'әне бы бawәрийе?

²⁵ Нә өса жи Р'әхаба ч'әвдәр бы кьра р'аст һатә һ'әсабе, гава щә'-сус қәбул кьрын у әв р'екә дьнва вәр'екьрын?† ²⁶ Аwa чава қальб бе р'өһ' мьри йә, өса жи бawәри бейи кьра мьри йә.

Зьман

З ¹ Бьра гәләк жь wә, бьрайед мын нәбынә дәрсдар, чьмки һун заньн диwane сәр мә дәрсдара һе гьран бә. ² Бәле әм һ'әму жи гәләки шашийа дькьн. һәгәр йәк

хәбәрданеда т'ө шашийе накә, әв йәки к'амьл ә, кә дькарә т'әмами-йа қальбе хwә зәфт кә. ³ Әм гәме давезьнә дәве һәспе, wәки әв бе зәфте, кә әм сәрwertийе т'әмами-йа һәспе пева бькьн. ⁴ Әм биньн сәр гәмийе жи. Әв чьқаси мәзын ын у жь бәр байе қайим тенә ажотьне, ле бы чәрхәкә гәләки бьч'ук тенә сәрwertикьрыне, дьле гәмиван к'и-йалида кә бьхwазә. ⁵ Өса жи зьман әндәмәки бьч'ук ә, ле тыштед жь хwә мәстьр дьбежә. Дина хwә бь-дьнә пьрыскә агьр, чь дарьстанәкә мәзын дькарә бьшәwьтинә! ⁶ Зьман жи агьрәк ә, дьнийәкә зөлмк'ар ә нава әндәмед мәда. Әв т'әмамийа қальбе мә дьһ'әр'ьминә, агьр дәw-ра жийина мерыв дьхә у әв хwәха жь алава агьре доже^ф пегьрти йә. ⁷ һәр щур'ә р'ә'wьр, тәйрәдә, шульки у һ'әйwanед бәре тенә зәфте у зәфти мерыв дьбын, ⁸ ле т'ө қул-бән-дә зьмен нькарә. Әв зөлмк'арәки беар ә, жәра мәрава дагьрти йә. ⁹ Әм бы wi шыкьрийе дьдьнә Хөдан у Бав, бы wi жи ньфьр'а мерыв дь-кьн, йед кә дьлqе Хwәдеда һатьнә хольқандьне. ¹⁰ һәма жь wi дәви жи дөа у ньфьр' дәртен. Хушк-бь-райед мын, әв йәк нә щайиз ә кә аһа бә. ¹¹ Гәло жь ч'әвканике ава хwәш у тә'л дьдә дәр? ¹² Гәло дьбә хушк-бьрайед мын, wәки дара һе-жире бәре зәйт'уне бьдә, йан жи к'ола тьрийе һежире? Өса жи жь канике һьн ава шор', һьн жи ава хwәш дәрнайе.

2:21 Дәстпәбун 22:1-14. **2:23** Дәстпәбун 15:6. **2:23** Р'омайи 4:3; Галати 3:6.
2:25 Йешу 2:1-21; 6:22-25.

**Сәрвахтияа дьһийае
у сәрвахтияа э'змен**

¹³Нава вәда к'и сәрвахт у ақъл э? Бьра эв бь п'эргалияа хвәйә қәнщ, кьред хвә бь мьлуктияа сәрвахтияе бьдә к'фше. ¹⁴Ле һәгәр дьле вәда һ'эвсудияа хьраб у ч'э'внәбари һәнә, к'обар нәбьн у р'астийе дәрәв дәрнәхьн. ¹⁵Әва «сәрвахтияа» нә дайина жорьн э, ле жь дьне йә, йа мәрвьайи йә у жь щьна йә. ¹⁶Чьмки ль к'идәре һ'эвсуди у ч'э'внәбари һәнә, ль вьр бет'әрбәти у һәр кьрьнед хьраб жи һәнә. ¹⁷Ле сәрвахтияа жорьн, бәре пешьн пақьж э, паше ә'дъл э, мьлук у бәрбьһер э, бь р'ә'ме у бәред қәнщийева т'эжи йә, бе т'агер у бе һ'лэк'ари йә. ¹⁸У бәре һәқийе жь алийе йе кө бь ә'дълыйие дьчинә те чьнине.*

Йаре дьне, нәйаре Хвәде

4 ¹Жь к'ө нә эв шәр' у дә'ве нава вәда? Нә жь тәмед вә нә, кө нава дьле вәда шәр'е хвә дькьн? ²Ч'э'ве вә ль тышта йә, ле нак'эвә дәсте вә, дькөжьн у ч'э'внәбарийе дькьн, ле нькарьн бьгьһижьнә мәрәме хвә, һьнге һун һәвр'а дьк'эвьнә һ'ощәте у шәр' дькьн.* һун дәст нахьн, чьмки һун һиви жь Хвәде накьн. ³У гава һиви дькьн, настиньн, чьмки сәр нета хьрабийе һиви дькьн, вәки к'ефед

дьле хвә дәрбаз кьн. ⁴Беә'сьлно! һун ньзаньн к'е ве дьне һ'ыз дькә, эв нәйартийе ль Хвәде дькә? Ава к'и дьхвазә бьбә йаре дьне, эв хвә дькә нәйаре Хвәде. ⁵Йан т'эхмина вә бадийәва ньвисар дьбежә, кө Хвәде дәмана ви р'ө-һ'е бәр мәда йә?* ⁶Ле бәле Әв һе к'әрәме^ф дьдә мә. Ләма ньвисар дьбежә:

«Хвәде мьқабьли к'обар-бабаха йә, ле к'әрәме дьдә шкәстийа».[†]

⁷Ава бәр Хвәде шкәсти бьн. Мьқабьли мирещьн^ф бьсәкьньн у әве жь вә бьр'эвә. ⁸Хвә ль Хвәде бьгьрьн, Хвәде жи ве Хвә ль вә бьгьрә. Дәстед хвә бышон, гөнә-к'арно, дьле хвә пақьж кьн, дөдьлино. ⁹Бьнә'льн, шин у гьри бьн, бьра к'эне вә бьбә шин у әшқа вә жи к'әдәр. ¹⁰Ль бәр Хөдан хвә бышкеньн у Әве вә бьльнд кә.

Хәйба бьрайе хвә нәкә

¹¹Хәйба һәвдө нәкьн хушк-бьрано. К'и хәйба бьрайе хвә дькә, йан лома бьрайе хвә дькә, эв хәйба Қануне дькә у лома Қануне дькә. Ле һәгәр тө лома Қануне дьки, иди тө Қануне нақәдини, ле һ'акьме ве йи. ¹²Т'эне Қанундарәк у һ'акьмәк һәйә, кө дькарә һьн хьлаз кә у һьн жи өнда кә. Ле тө к'и йи кө лома һәвале хвә дьки?

* **3:18** Аһа жи те фә'мкьрьне: «У һәқи эв бәр э, кө йе ә'дъл т'охьме ә'дълыйие дьчинә».

* **4:2** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ч'э'ве вә ль тышта йә, ле нак'эвә дәсте вә у дьбьнә меркөж. һун ч'э'внәбарийе дькьн, ле нькарьн бьгьһижьнә мәрәме хвә, һьнге дьк'эвьнә һ'ощәте у шәр' дькьн».

* **4:5** Аһа жи те фә'мкьрьне: «Кө эв р'өһ'е бәр бина мә ч'э'внәбарийеда йә».

4:6 Мәсәлә 3:34.

Һ'эвза хвэ жь к'обарийе быкын

¹³ Ньһа хун гөһдар бьн, йед кө дьбежын: «Иро йан сьбе эме һэр'ьнэ фьлан бажари у ль we дәре саләке бьминьн, т'ощарэтийе быкын у қазьнц кьн». ¹⁴ хун ньзаньн we сьбе чь бе сәре wә. Ә'мыре wә чь йә? хун мина мьже нә, һәw дьньһер'и һәйә, һәw дьньһер'и т'өнә.[†] ¹⁵ Гәрәке хун аһа бежын: «Һәгәр Хөдан бьхwазә, эме бьжин у фьлан йан беван тышти быкын». ¹⁶ Ле хун бь к'обар-бабахийа хвэ дьфьр'ьн. һәр п'айдайинәкә аһа хьраби йә. ¹⁷ Аwа әwe кө занә қәнцийе бькә у накә, әw жер'а гөнә йә.

Бона дәвләтийа

5 ¹ Ньһа хун бьбьһен, дәвләтино! Бьгьрин у шине быкын бона we бәләнгазийа кө we бе сәре wә. ² һәбука wә р'эзи йә, к'ьнцед wә жи бунә хөре бьзузе.[†] ³ Зер' у зиве wә зәнг гьртьн ә у зәнга wане бьбә шә'де мьқабьли wә у мина алава егьр гоште wә һ'уфи хвә кә. Wә бона р'ожед ахьрийе хьзнә хwәр'а т'оп кьр! ⁴ Wә әw һәқед п'алед кө әрде wә дьдьрутьн нәдане. Ва йә әw һәқ дькьнә зарин. Шькйате wан п'ала гьһиштиә гөһе Хөдане Ордийа.[†] ⁵ Wә ль сәр дьне ч'ә'ве хвә тыштәкида нәһьштиә, ль гора дьле хвә хwарийә-вәхwарийә, чава к'озикьри, бона р'ожа сәржекьрьне. ⁶ Wә әw мәрьвед р'аст

ломәк'ар кьрын у көштьн, к'ижан кө мьқабьли wә р'анәбуn.

Сәбьр у дөа

⁷ Аwа хушк-бьрано, сәбьр кьн һ'эта һатьна Хөдан. Дина хвә бьдье, щотк'ар һивийа бәре әрдейи бь қимәт ә, бона we йәке сәбьр дькә һ'эта барана пешьн у пашьн ледә. ⁸ хун жи сәбьр кьн, гөмана хвә онда нәкьн, чьмки һатьна Хөдан незик ә. ⁹ Бина хвә жь һәвдө тәнг нәкьн хушк-бьрано, кө диwана wә нәбә. Ва йә һ'акьм пышт дери сәкьни йә.

¹⁰ Хушк-бьрано, алийе тә'литәнгийа у сәбьреда ч'ә'в бьдье wан п'ехәмбәра, йед кө бь наве Хөдан хәбәр данә. ¹¹ Бәле әм хwәзийа хвә ль йед сәбьр дькьн тиньн. Wә бона сәбьра Әйуб бьһистийә у wә дит, Хөдан ахьрийа wi чава хер кьр, чьмки Хөдан гәләки исаф у р'ә'м ә![†]

¹² Бәри һәр тышти хушк-бьрайед мьн, сонд нәхwьн, нә бь ә'змен, нә бь әрде, нә жи сондәкә майин. Бьра «Бәле»-йа wә бәле бә, «На»-йа wә на бә, wәки хун диwане сәр хwәда нәйньн.[†]

¹³ һәгәр йәк жь wә тә'ли-тәнгийеда йә, бьра дөа бькә. һәгәр йәк ша йә, бьра әшқи Хwәде бьстьре. ¹⁴ һәгәр йәк жь wә нәхwәш ә, бьра гази бәрпьрсйаред^ф щьвине кә, сәр wiда бьра дөа быкын, бь наве Хөдан бь р'ун^ф р'ун кьн.[†] ¹⁵ У дөайе бь баwәрийе we йе нәхwәш

4:14 Мәсәлә 27:1. 5:2-3 Мәтта 6:19. 5:4 Дөбарәкьрьна Қануне 24:14-15.

5:11 Әйуб 1:1-22; 2:10; 42:10-17; Зәбуp 103:8. 5:12 Мәтта 5:34-37. 5:14 Марқос 6:13.

қәнш кә у Хөдан we wi р'акә сәр
 п'ийа. У һәгәр гөнәк жи кьрьбә,
 we wi бе бахшандьне. ¹⁶Ләма бәр
 һәв гөнәйед хwә бьднә р'уйе хwә
 у бона һәв дөа бькьн, wәки һун
 қәнш бьн. Дөайе йе р'аст гәләки
 қәwat ә у һ'өкөм дькә. ¹⁷Елйас^Ф
 хут мәрвәки мина мә бу, бь дьл
 у щан дөа кьр, кә баран нәбарә
 у се сал у нива сәр ә'рде баран

нәбари.[†] ¹⁸У паше диса дөа кьр,
 жь ә'змен баран бари у ә'рде бә-
 ре хwә да.

¹⁹Гәли хушк-бьрайед мьн! һә-
 гәр йәк жь wә жь р'ийа р'астийе
 бьк'әвә у йәки дьн wi вәгәр'инә,
²⁰бьра әw заньбә йе кә гөнәк'ар жь
 р'ийа вийә хальфи вәдгәр'инә,
 әw р'өһ'әки жь мьрьне хьлаз дькә
 у гәләк гөнәйа р'әсит дькә.[†]

Нэ'ма Пэтрусэ Ә'wльн

Пешготын

Пэтрусе^ф шанди^ф бь ве нэ'ма хwэйә ә'wльн бэрбър'и щьмэ'та Хwәдейә бьжарти дьбә, аwа готи wан бawэpmәнда, йед кә бәлайи бакөра Асия Бьч'ук бьбун, кә пенщ қэза дьк'этьнә нава we, бь һ'әсабе иройин әвана дьк'эвнә Т'ьркйайе. һ'имед щьвинед^ф ван қэза һьнәк бь худана Павлос, һьнәк жи бь йа һәвалк'аред wi hatьбунә авитьне. Ль гора шә'дәтийа щьвина сәдсалийа дөдада Пэтрус әва нэ'ма Р'омайеда^ф, бь навәки сөр' awа готи «Бабилонеда^ф» (5:13), бәри кәштна хwә сала 65-да ньвисийә, гава мәсиһи^ф жь дәст Нероне Қәйсәре^ф Императорийа Р'омайе дьһатнә зерандьне.

Мәрәме ве нә'ме әw ә, кә дьл бьдә бәр wан хwәндәвана, к'ижан кә бawэрийа^ф хwә Иса тиньн у нава тәнгаси у зерандьнада нә. Хөдане^ф нә'ме ве ньвисареда нәхше Иса дьдә к'ьфше кә чава щәфе Wi, мьрьн, р'абун у созе hatьна Wi wан бawэpmәндар'а гөманәкә мэзьн пешда тинә. Бь ве йәке гәрәке бawэpmәндед р'аст жи нава щәфада тәйах кьн, чьмки әва йәка дьдә к'ьфше, кә әw р'аст бawэрийеда п'әга Исада дьчьн. У әвед кә we тәйах кьн, гава Иса Мәсиһ диса ә'йан бә, Әwe wан хәлат кә.

Өса жи хөдане ве нә'ме һиви жь хwәндәвана дькә, кә әw һәр т'ьм һ'ьшйар у һазьр бьн, нава жийина пирозийеда^ф, һ'ьзкьрна wанә һьндава һәвда дөр'ути нибә у бьбьнә П'арьстгәһед^ф сах, ль сәр wi р'ьк'ьне наве Мәсиһ чекьри.

Сәрәщәма фькьра нә'ме

Пешготын (1:1-2)

Биранина кьред Хwәдейә бона хьлазбуне^ф (1:3-12)

Ширәтед бawэpmәндар'а, кә бь жийина пироз бьжин (1:13-2:10)

Борщед бawэpmәнда дәма щәфа у тә'ли-тәнгийада (2:11-4:19)

Хwәденасийа мьлук у хьзмәтк'арийа wан (5:1-11)

Пашготын (5:12-14)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Пэтрус^ф, Шандийе Иса Мәсиһ, щьмэ'та Хwәдейә^ф бьжартир'а, йа кә ль wәлатед Понто-

се, Галатйайе, Кәпәдокийайе, Асияйе^ф у Битенйайеда хәриб бәлабуйи йә. ² һун ль гора we қьрара Бав^ф Хwәдейә пешда hatьнә бьжартьне

у бь Р'öh'e Пироз бöhörти-жьбарэ дьбьн, wэки гöhдарийа Иса Мэсиһ бькьн у бь хуна Wийэ р'ети бенэ паqьжкьрьне^ф:

Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дьлайи he ль wэ зедэ бэ.

Р'азибун бона гөмана сахийе

³Шькьр Хwэдeр'а, Баве Хөда-не^ф мэ Иса Мэсиһ, кө жь р'э'ма Хwэйэ п'ьр', царэкэ дьн эм дьне хьстьн, бь р'абуна Иса Мэсиһэ жь мьрийа, wэки бьбьнэ хwэйе гөмана сах ⁴у ван соз-qьраред нэбэталэ нэр'ьзи у нэч'ьлмьси war бьн. Эвана ль э'змана wэр'а хwэйкьри нэ. ⁵У qəwата Хwэде пе бawэрийа^ф wэ, wэ хwэй дькэ, бона we хьлазбуна^ф һазьркьри, йа кө ахьрийа зэменда we хойа бэ.

⁶һун бь we ша дьбьн, р'аст э нь-һа жи öса дьqəwьмэ кө һун һьнэки м'эдэкьри нэ, жь дэст щур'э-щур'э щер'ьбандьна^ф. ⁷Эв йэк дьбэ сэбэб, wэки хальсийа бawэрийа wэ he бь қимэт к'ьфш бэ, нэ кө эw зер'е кө нава егьрда те щер'ьбандьне ле диса öнда дьбэ у бь ви awayи эw бawэрийа wэ we һежайи пэсьн, р'умэт у qəдьр бэ, wэхте хойабуна Иса Мэсиһ. ⁸Wэ Эw нэдитийэ, ле һун Wi һ'эз дькьн, ньһа жи набиньн, ле бawэрийа хwэ Wi тиньн у ша нэ бь we эшqа мэзьнэ хwэйр'умэт, кө бь зара найе готьне. ⁹Чьмки һун хьлазкьрьна^ф р'öh'e хwэ дьстиньн, кө мэрэме бawэрийа wэ йэ.

¹⁰Бона we хьлазбуне п'ехэмбэр ле гэр'ийан у к'этьбунэ бьн э'нэна у бона we к'эрэма^ф кө we wэр'а бь-буяа п'ехэмбэрти^ф кьрьн. ¹¹Р'öh'e Мэсиһи нава wанда he пешда ль бэр wan вэдькьр, кө Мэсиһе щэфе бьк'ьшинэ у пэйр'а бьк'эwэ р'умэта Хwэ. У ван дькьр кө бьзаньбьн к'а бона к'энге у зэманэки чаwада эв йэке бьqəwьмьн. ¹²Ль бэр wan вэбу, wэки эw нэ кө бона хwэ, ле бона wэ хэбьтин, гава эw тыштед ньһа wэр'а бь дэсте wan һатьнэ готьне, йед кө Мьзгини^ф wэр'а даннасин кьрьн, бь Р'öh'e^ф Пирози кө жь э'змен һатэ шандьне. Мьл-йак'эт^ф жи дэмана ван тыштада нэ, кө һэма бьбиньн.

Һ'ьшйар у пироз^ф бьн

¹³Бона we йэке һун фькьред хwэда пыштгьредаи у һ'ьшйар бьн, т'ам гөмана хwэ бьдьнэ сэр we к'эрэме, йа кө we wэр'а бе дайине, wэхте хойабуна Иса Мэсиһ. ¹⁴Mина зар'ед гöhдар бьн, нэбь-нэ мина wi wэхте дьлхwэстьнед хwэйэ нэзанийа хwэда. ¹⁵Ле мина wi Пирозе кө гази wэ кьр, һун жи пироз бьн нава һ'эму р'абун-р'у-ньштына хwэда. ¹⁶Чаwа ньвисар э: «Пироз бьн, чьмки Эзи пироз ьм».†

¹⁷Һэгэр һун Wир'а Баво дьбе-жьн, Йе кө бе фьрқи диwана һэр кэси wэкэ э'малед wi дькэ, кө öса йэ ви wэхте хэриб-фьрарийа хwэ-йэ ве дьнеда бь хофа Хwэде дэр-баз кьн. ¹⁸Чьмки һун заньн wэки һун жь р'aw-р'эзьмед кал-бавайэ

1:16 Qануна К'аһинтийе 11:44-45; 19:2; 20:7.

бекер, пе ван тыштед кө онда дь-
бын, ава готи зер'а йан зива нәһа-
тһнә к'ър'ине, ¹⁹ ле пе хуна Мәсiһә
қимәт-гъран, кө әв чава бәрхәки
беқөсур у беләк'ә бу. ²⁰ Әв һе бәри
дәстпебуна дһнийәе к'фшкьри бу,
ле ван ахьрийада бона вә ә'йан
бу. ²¹ Бь Ви вә бавәрийа хвә ви
Хвәдейи ани, Йе кө Әв жь нава
мьрийа р'акьр у р'умәт да Ви, лә-
ма бавәри у гомана вә сәр Хвәде
йә. ²² Ава вә гөһдарийа р'астийе
кьр у бь ви авайи хвә пақьж кьр,
кө һ'зкьрна вә һьндава хушк-
бьрада бе һ'ләк'ари бә, нһа бь
дьле сах һәвдө қайим һ'з бькьн.
²³ Һун нә кө жь һавене п'уч' диса
дһне к'әтһнә, ле жь йе нәп'уч', жь
хәбәра Хвәдейә хвәйә'мьрә һ'әта-
һ'әтайе. ²⁴ Чьмки

«Һ'әму мәрвь мина гиһе нә
у т'әмамайи р'әвшә ван
мина гөлед гиһе нә.

Гиһа һ'шк дьбә у гөлед we
же дьварьн,

²⁵ ле хәбәра Хөдан һ'әта-һ'әтайе
дһминә».[†]

Әв әв хәбәр ә, кө бь Мьзгинийе
вәр'а һатә дайине.

Кәвьре сах у мьләте пироз

2 ¹ Дә һәр щур'ә хьрабийе, һ'ь-
ләк'арийе, дөр'утийе, һ'әвсу-
дийе у бөхданбежийе жь п'еша
хвә давшиньн. ² Мина дәргушед
ль бәр бьстен, һ'әйра шире сьпи-
йи р'өһ'анида бьн, кө һун бь ви

хьлазбунер'а мәзын бьн. ³ Чьмки
нвьсар ә: Вә «тә'ма ширьнайи-
йа Хөдан һьлдайә».[†] ⁴ Хвә незикй
Ви бьгьрһн, Ви кәвьре сахи кө
жь мәрвьа т'әхсиркьри йә, ле жь
Хвәдеда бьжарти у хвәйқәдър ә.
⁵ Һун жи мина кәвьред зендийә
бона п'арьстгәһәкә р'өһ'ани вә-
рһнә чекьрһне, чава к'әһинед^ф
пироз қөрбанед^ф р'өһ'анийә ль
Хвәде хвәш бь Иса Мәсiһ бьдһн.
⁶ Чьмки к'ьтебеда нвьсар ә:

«Ва Әз Сийонеда^ф кәвьрәки
жьбарәйи у хвәйқәдър
чава кәвьре ә'нишке^ф
датиньм

у к'и бавәрийа хвә Ви бинә,
т'ө щар we шәрми нәминә».[†]

⁷ Ава әв кәвьр бона вә бавәр-
мәнда хвәйр'умәт ә, ле бона нә-
бавәра:

«Әв кәвьре кө һоста т'әхсир
кьр, әв бу сәре ә'нишке».[†]

⁸ «Кәвьре кө мәрвь сәрда
дьльк'өмьн

у зьнаре кө же һол дьбьн».[†]

Әв дьльк'өмьн, чьмки гөһдарийа
хәбәре накьн у чава we йәкер'а
жи к'фшкьри нә.

⁹ Ле һун қәбиләкә жьбарә нә,
к'әһинед п'адшатийе, мьләтәки
бөһөрти, щьмә'та Хвәде, вәки
к'әрәмәтәд* Ви бькьнә дәнги, Йе
кө һун жь тә'ристанийе гази р'о-
найа Хвәйә һ'өжмәк'ар кьрһнә.[†]

¹⁰ Вәхтәке һун нә т'ө щьмә'т бун,
ле нһа бунә щьмә'та Хвәде, һунә

* **2:9** Аһа жи те фә'мкьрһне: «Т'ор'һнтиһа Ви».

1:24-25 Ишайа 40:6-8. **2:3** Зәбур 34:8. **2:6** Ишайа 28:16. **2:7** Зәбур 118:22.
2:8 Ишайа 8:14. **2:9** Дәрк'әтһн 19:5-6; Ишайа 43:20-21; Тито 2:14.

бе р'э'ма Хwэде бун, ле ньһа wэ р'э'м дитийэ.[†]

Хöламед Хwэде

¹¹ Дэлално! Эз ниви жь wэ дькьм, чава мэрьвед фьрари у хэрибэ ве дьне, һ'эвза хwэ жь дьлһавьжийед бэдэне бькьн, кө мьqабьли р'öһ'е wэ шэр' дькьн. ¹² Нава п'утп'арьстада^ф хун хwэ öса п'эргал хwэй кьн, wэки чь тыштида жи wэ р'эзил бькьн чава хьраб, кьред wэйэ qэнщ бьбиньн у шыкьрийе бьдьнэ Хwэде, we Р'ожа кө сарики бьдэ дьне.

¹³ Гөр'а һэр сэрwertийед мэрвайеда бьн, бона хатьре Хöдан, гөр'а п'адшеда бьн, чава сэрwере һэри бьльнд, ¹⁴öса жи гөр'а wэлийада бьн, кө жь алийе п'адшеда шанди^ф нэ, wэки щэзайе бьдьнэ нэһэqа у пэсын жи бьдьнэ qэнща. ¹⁵ Чьмки эв э qьрара Хwэде, кө хун бь qэнщикьрьне дэнге мэрьвед беһ'шэ нэзан бьдьнэ бьр'ине. ¹⁶ Мина мэрьвед аза бьжин. Бьра азайа wэ нэбэ хелийа хьрабикьрьне, ле бьжин чава хöламед Хwэде. ¹⁷Qэдьре һ'эмуйа бьгьрын хушк-бьра һ'эз бькьн, жь Хwэде бьтьрсьн, qэдьре п'адше бьгьрын.

Һун жи р'ийа Мэсиһэ щэфада һэр'ьн

¹⁸Хöламно, бь хофк'ешикэ мэзын гөр'а ахайед хwэда бьн, нэ кө

т'эне гөр'а йед qэнщ у бэрбьһерада бьн, ле гөр'а зöлмк'арада жи. ¹⁹Чьмки эва бэxтэwарик э, һэгэр йэк бона хатьре Хwэде щики һэqi-нэһэq зэлулийе дьк'ьшинэ у сэбьр дькэ. ²⁰Ле чь фэйдэ һэгэр хун бона гөнэкьрьне бенэ ледане у тэйах кьн? Ле һэгэр хун бона qэнщикьрьне щэфе бьбиньн у тэйах кьн, хун ль бэр Хwэде бэxтэwарьн. ²¹Бале хун ве йэкер'а һатьнэ газикьрьне, чьмки Мэсиһ хwэха жи бона wэ щэфа к'ьшанд у нэхшэк wэр'а һьшт, wэки хун п'ега Wiда һэр'ьн. ²²Әwi гөнэ нэкьр у заре Wiда һ'ьлэк'ари т'өнэбу.[†] ²³Гава дьһатэ р'эзилкьрьне, жь бэрва кэс р'эзил нэдькьр, гава щэфа дьк'ьшанд, гэф ль кэсэки нэдьхвар, ле Хwэ спартьбу һ'акьме сэр р'астийе.[†] ²⁴Әwi гөнэйед мэ бэдэна Хwэда р'акьрьнэ сэр дар*, wэки эм һьндава гөнэда мьри** бьн у бона р'астийе бьжин: Бь бьринед Wi хун qэнщ бун.[†] ²⁵Чьмки хун мина пэзед хальфи бун, ле ньһа хун ль Шьван у Сэ'вийе р'öһ'е хwэ wэгэр'ийанэ.

Т'эмийа бона жьн у мер

З¹öса жи к'өлфэтно, гөр'а мере хwэда бьн, wэки жь ван һьнэк жи, һэгэр гөһдарийа хэбэре накьн, бь п'эргалийа жьнед хwэ, бе готьн жи бенэ сэр бawэрийе[†] ²гава п'эргалийа wэйэ хофэ у навэ-намус

* 2:24 Аwa готи «Дармьх».

** 2:24 Аwa готи «Жь гөнэя дур» йан «аза».

2:10 һосейа 2:23. 2:22 Ишайа 53:9. 2:23 Ишайа 53:7. 2:24 Ишайа 53:5-6.

3:1 Әфэси 5:22; Колоси 3:18.

бьбиньн. ³Бра хэмьла вә дәрвава бь гөливәгьртъне у т'ор'ед зер'а, йан жи бь к'ынща нибә,† ⁴ ле йа мәрвье һндөр'е дьлда, р'öh'эки мьлук у гьранә бәдәвәтийа нә-бәтал ә, кө ль бәр Хвәде п'ър' бь қимәт ә. ⁵Чьмки бәре бь ви тьһәри к'өлфәтед пироз жи кө гөмана хвә данибунә сәр Хвәде, хвә дьхә-мьландьн, хәмьла ван әв бу кө гөр'а мере хвә бькьрана, ⁶ мина Сарайе кө гөр'а Ибраһимда^ф бу у дьготә ви: «Хвәйе мьн». Иди һун қизед we дейе нә, һәгәр һун хвә ль қәнщийе дьгьрын у жь т'ө тышти натьрсьн.

⁷Өса жи мерно, бь фә'мдарийе ә'мьре хвә т'әви жьнед хвә дәрбаз кьн, чава қьсьме сьст қәдьре ван бьгьрын, өса жи чава һәвалваре we жийина кө һуне п'ешк'еш бьстиньн, вәки т'ө тышт нәбьнә байисе дәйед вә.†

Щәфе бона р'астикьрьне бьк'ьшиньн

⁸Һәйнәсәр һ'әму жи сәр нетәке бьн, сәр һәв шәват бьн, һәв һ'ыз бькьн, р'ә'м у шкәсти бьн. ⁹Жь бәр хьрабийева хьрабийе нәкьн, йан жь бәр бөһөрмәткьрьнева бө-һөрмәткьрьне, ле жь бәр ванва дөа-дьрозга ль ван бькьн, чьмки һун ве йәкер'а һатьнә газикьрьне, вәки дөа-дьрозге создайи сәр вә-да бе. ¹⁰Чьмки ньвисар ә:

«К'и жийине бәгәм дькә

у дьхвазә р'ожед хвәш
бьбинә,
бьра зьмане хвә жь хьрабийе
хвәй кә
заре хвә жи жь дәрәвийе.

¹¹Бра жь хьрабийе вәгәр'ә,
қәнщийе бькә
у ә'дьялайийе бьгәр'ә, ль пәй
we һәр'ә.

¹²Чьмки ч'ә'ве Хөдан ль сәр
р'аста йә
у гөһе Ви сәр дөайе ван ә,
ле Хөдан мьқабьли ван ә, йед
кө хьрабийе дькьн».†

¹³К'и we хьрабийе ль вә бькә,
һәгәр һун дәмана қәнщикьрьнеда
бьн? ¹⁴Ле һәгәр һун бона р'астикьрьне щәфе жи бьбиньн, һунә хвәзьли^ф нә! Иди жь мәрвья нә-тьрсьн у хвә өнда нәкьн.† ¹⁵Ле бәле Мәсиһ чава Хөдане пироз дьле хвәда бьльнд бьгьрын. һәр гав һазр бьн, щаба ван һ'әмуя бьдьн, йед кө бона we гөмана нава вәда дьпьрсьн. Ле we йәке бь хоф у мьлуктийе бькьн,† ¹⁶хвәйе исафа р'һ'әт бьн, вәки, гава һун бенә р'әзилкьрьне, йед кө п'әргалия вәйә қәнщә т'әви Мәсиһ бөһөрмәт дькьн, шәрми бьн. ¹⁷Һе қәнщ ә, һәгәр қьрара Хвәде йә, әм бона қәнщийе щәфе бьк'ьшиньн, нә кө бона хьрабийе. ¹⁸Чьмки Мәсиһ царәке бона һәр т'ьм бона гөнәйа щәфа к'ьшанд*, Йе һәқ бона нәһә-қа, вәки мә незики Хвәде кә. Әв алийе бәдәнида һатә көштъне, ле

* **3:18** Аһа жи те фә'мкьрьне: Дәвса «щәфа к'ьшанд» «мьр».

3:3 Тимот'ейо I, 2:9. **3:7** Әфәси 5:25; Колоси 3:19. **3:10-12** Зәбур 34:12-16.

3:14 Мәтта 5:10. **3:15** Ишайа 8:12-13.

алие р'оһ'анида жийинер'а хатэ вэгэр'андьне. ¹⁹ Бр р'оһ'ани чу нава ван р'оһ'ед кэледа даннасин кър, ²⁰ йед кө вэхтэке нэ гөһдар бун, гава Хвэде бь думька дьреж сэ-бьр дькър, ви зэмане Нөһда, гава гэми дьхатэ чекърне. Веда һндьк, ава готи һ'эйшт нэфс «нава аведа» хьлаз бун.[†] ²¹ Әв ав сурэте нхөмандьне^Ф бу, к'ижан ньһа вэ хьлаз дькэ. Әв нхөмандьн нэ кө вэ жь қыр'ежа бэдэне дьшо, ле бь исафа қэнц Хвэдер'а создайин э. Әв йэк бь р'абуна Иса Мэсир'а жь мьрийа вэ хьлаз дькэ, ²² Йе кө чуйэ э'змен, ль мьле Хвэдеи р'асте йэ у мьлийак'эт, һ'өкөмэт у қөдрэтед р'оһ'ани бьн һ'өкөме Вида нэ.

4 ¹ Ава Мэсир'а кө бона мэ бэдэни щэфа к'шандийэ, һун жи бь we нет-фькьре силь'хькри бьн. Чьмки йе бь бэдэни щэфа к'шандийэ, эви дэст жь гөнэ-кърне к'шандийэ, ² вэки иди һ'эта мьрна хвэ, нэ кө ль гора дьлһавьжийед хвэйэ мэрвайи бьжин, ле ль гора қьрара Хвэде. ³ Бэси вэ йэ, кө вэ вэхте жийина хвэйэ бьһөрида ль гора хвэстьна п'утп'арьста^Ф дэрбаз кьрийэ, һун пэй һ'эрамийе, тэмхвэстьнед хь-раб, пэй вэхварьне, куч'ьксанти-йе, сэрхвэшийе у п'утп'арьстийа к'ьрет к'этьбун. ⁴ Әв п'утп'арьст э'щебмайи жи дьминьн, вэки һун т'эви авитийа ванэ бенамуси на-бьн у наве хьраб ль пэй вэ дьхьн.

⁵ Ле әве ль бэр Ви щабдар бьн, Йе кө һазьр э диwana мьри у зендийа бькэ. ⁶ Бона ве йэке жи ван мьри-йар'а Мьзгини хатэ дайине, йед кө бь бэдэни мина мэрыва диwana ван хатэ кьрне, вэки бь р'оһ'ани бьжин мина Хвэде.

П'ешк'ешед Хвэдейэ бона щьвине^Ф

⁷ Ахьрийа һэр тышти незик буйэ. Ава сэрвахт у сэр хвэ бьн, кө бькарьбьн дөа бькьн. ⁸ Бэри һэр тышти, һ'эзкьрна вэ һнда-ва һэвда бь дьл у щан бэ, чьмки һ'эзкьрн гэлэк гөнэя дьнхемэ. ⁹ һндава һэвда меванһ'эз бьн, бина хвэ тэнг нэкьн.[†] ¹⁰ Жь вэ к'е чь п'ешк'еш стандийэ, бь we жи һэвр'а хьзмэтк'арийе бькьн, чава вэк'илед қэнцэ к'эрэма Хвэде. ¹¹ һэгэр йэк хэбэр дьдэ, бьра готьнед Хвэде хэбэр дэ, һэгэр йэк хьзмэтк'арийе дькэ, бьра бь we қэвате бькэ, кө Хвэде даие, вэки һэр тыштида наве Хвэде бе бьльндкьрне бь Иса Мэсир'а р'умэт у қөдрэт жь Вир'а һ'эта-һ'этайе. Амин^Ф.

Щэфа у тэ'ли-тэнгийед бона наве Иса Мэсир'а

¹² Дэлално! Жь we алава тэн-гасийе э'щебмайи нэминьн, кө бона щер'ьбандьне те сэре вэ у нэфькьрн кө эв чь бэла бу ль вэ қэвьми. ¹³ Ле ша бьн, кө һун т'э-ви щэфед Мэсир'а дьбьн, вэки ви вэхте хойабуна р'умэта Ви һуне

^{3:20} Дэстпелун 6:9–8:22. ^{4:9} Ақуб 5:20; Мэсэлэ 10:12.

жъ шабуне гэш бьн. ¹⁴ Һэгэр хун бона навэ Мэсиһ бенэ р'эзилкь-рьне, хунэ хвэзыли нэ, кө өса йэ Р'öh'e хвэйр'умэт, Р'öh'e Хвәде сэр вэ данийә.* ¹⁵ Бьра жь вэ т'ö кэс щәфе нэк'ьшинэ, чава меркөж, йан дьз, йан зöлмк'ар, йан жи г'э-ви шьхөле хэлце буйи. ¹⁶ Ле һэгэр щәфе бьк'ьшинэ чава мэсиһи^ф, бьра шәрм нэкэ, ле шькьрийе бьдэ Хвәде бона ви нави, кө сэр ви йэ. ¹⁷ Иди вәхт пер'а гһиштийә, вәки диwan жь мала Хвәдеда дэстпөбэ у һэгэр пешда we жь мәда дэстпөбэ, ле ахьрийа ване чава бэ, йед кө гөр'а we Мьзгинийа жь Хвәде накьн? ¹⁸ Ньвисар ә:

«Һэгэр йе р'аст we бь зорәке хьлаз бэ,
иди һ'але нәп'ак у гөнәк'ара^ф
we чава бэ?»[†]

¹⁹ Ава йед кө ль гора қьрара Хвәде щәфе дьк'ьшиньн, бьра хвэ ль қәнщийе бьгьрын, р'öh'e хвэ бьсперьнэ Ә'фьрандаре хвэйи амьн.

Бона кәре пәзе Хвәде

5 ¹ Әз һиви жь бәрпьрсйаред^ф нава вәда дькьм, әз хвәха жи чава бәрпьрсйар у шә'де щәфед Мэсиһ у һәвалп'аре we р'умәте мә, йа кө we хойа бэ. ² Шьвантийе ви кәре пәзе Хвәдейи ль бәр хвэ бькьн*, нэ кө бе

дьл, ле бь дьл у щан. Өса хвэй кьн, чава Хвәде дьхвәзә, нэ кө бона к'ара хвә, ле бь р'эзәд-ли,[†] ³ нэ кө ль сэр йед кө п'ара вэ к'этьнэ һ'ökөм кьн, ле нәхше қәнщ нишани кери кьн. ⁴ У гава Сәрәкшьван ә'йан бэ, һуне әве к'офийа^ф хвэйр'умэт бьстиньн, йа кө т'ö щар нач'ьлмьсә.

⁵ Өса жи щәһьлно, гөр'а мәзынада бьн. У хун һ'әму жи, ль бәр һәв шкәсти бьн, хөламтийе һәвдөр'а бькьн, чьмки ньвисар ә:
«Хвәде мьқабьли к'өбар-бабаха йә,

ле к'әрәме дьдә шкәстийа».[†]

⁶ Бьн дәсте Хвәдейи зор та бьн, кө Әw вәхтда вэ бьльнд кә[†] ⁷ у һ'әму хәмед хвә бавежьнә сәр Wi, чьмки Әw бона вэ хәм дькә.

⁸ Сәрвахт бьн, һ'ьшйар бьминьн! Мирещьне^ф нәйаре вэ мина шер мьр'ә-мьр'а ви йә, дьгәр'ә к'а к'е һ'уфи хвә кә. ⁹ Бавәрийеда һ'имгьрти мьқабьли ви бьсәкьньн, чьмки хун заньн кө хушк-бьрайед вэ жи т'әмамия дьнйа-йеда хут wan щәфа дьк'ьшиньн.

¹⁰ Ле Хвәдейе т'әмамия к'әрәме, Йе кө пе Мэсиһ хун гази р'умәта Хвәйә һ'әта-һ'әтайе кьрынә, пәй һьнәк щәфа дитьнер'а, we Хвәха вэ к'амьл кә, бьшьдинә, қәват кә, хвәйбьнгәһ кә. ¹¹ Қөдрәт жь Wир'а һ'әта-һ'әтайе. Амин.

* **4:14** Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Жь алийе ванва Әw те беһөрмәткьрьне, ле жь алийе вәва те бьльндкьрьне».

* **5:2** Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Чавә сә'ви».

4:18 Мәсәлә 11:31. **5:2** Йуһ'әнна 21:15-17. **5:5** Мәсәлә 3:34. **5:6** Мәтта 23:12; Луқа 14:11; 18:14.

Сьлавед ахьрийе

¹² Мьн бь дэсте Силас*, чава
бьраки амьн эз ви һ'эсаб дькьм,
кьн вэр'а ньвиси, дьл дьдмэ вэ
у шэ'дэгийе дьдьм, кө эв э к'эрэма
Хвэдейэ р'аст. Веда хун қэвин бь-
сэкьнь. ¹³ Щьвина^ф Бабилонеда^{ф*}

ль вэ сьлав дькэ, йа кө т'эви вэ
һатийэ бьжартьне, өса жи лаве
мьн Марқос. ¹⁴ Бь р'амусана һ'эзкь-
рьнейэ дьле сах һэвдө сьлав кьн.
Дэ бьра э'дьлайи ль вэ һ'эмуйед
п'ара Мэсиһ бэ.

---

* **5:12** Бь йунани «Силвано» ньвисар э, кө шур'эки наве «Силас» э.

* **5:13** Бь фькьра һьнэка һьнге бавэрмэнда бажаре Р'ома^ф Италийер'а дьготьн «Бабилон».

Нэ'ма Пэтрусэ Дөда

Пешготын

Пэтрусе^ф шанди^ф бь ве нэ'ма хвэйэ дөда бэрбър'и һ'эму бавэр-мэнда дьбэ. Мэрэме вийи мэзын эв бу, кө пешийа хинкърьна дэрс-даред шаш бьдэ гъртыне у бавэрмэнд жь we хинкърьне нэхальфьн, йа кө бь дэсте ван мэрьва һатийэ хинкърьне, к'ижана бь ч'э'ве хвэ Иса дитьбун у бь гөһе хвэ готьнед Ви бьхистьбун. Эв бэрк' давезэ ван, йед кө дьбежын Мэсигь вэнагэр'э у хинкърьнед зэвал хин дькърьн у р'абун-р'уныштына хвэда жи нэ р'ева бун. Эв сэрда зедэ дькэ кө дэрэнгик'этына Иса Мэсигь жи сэбьра Хвэде йэ, к'ара хьлазбуна^ф р'өһ'е инсен э, чьмки Хвэде нахвазэ кө т'о кэс онда бэ, ле эв дьхвазэ вэки һ'эму жи жь гөнэкърьне вэгэр'ын (3:9).

Сэрэщамэ фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-2)

Гази у бьжартына Хвэдейэ һьндава мэсигийада^ф (1:3-21)

Дэрсдаред шашэ дэрэв (2:1-22)

һатына Мэсигь дөда (3:1-18)

Сьлавкърьн

1 ¹ Жь Шьмһ'ун-Пэтрусе^ф хөлам у шандийе^ф Иса Мэсигь, ванр'а, йед кө бь һэгийа Хвэ-де^ф Хьлазкьре^ф мэ Иса Мэсигь* эв бавэрийа^ф хвэйқимэт стандьн, чава мэ станд:

² Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дльайи бь we занэбуна Хвэде у Хөдане^ф мэ Иса ль сэр вэ зедэ бэ.

Гази у бьжартына Хвэде

³ Қэвата хвэдетийа Ви һэр тыште кө ль жийина хвэденасийе

дьк'эвэ п'ешк'еши мэ кьр, бь we занэбуна мэйэ һьндава Вида, Йе кө бь сайа р'умэт^ф у қэнщийа Хвэ гази мэ кьр. ⁴ Бь ви авайи Эви созед һэрэ мэзынэ қимэт данэ мэ, вэки эм бь ван т'эви бьһйат'а хвэ-детийе бьн у жь we бош-бэталийа кө жь дьлһавьжийед дьне пешда те бьр'эвьн.

⁵ Һэма бона ве йэке һэр алийа-ва хирэт кьн, сэр бавэрийа хвэда қэнщийе зедэ кьн, сэр қэнщийеда занэбуне, ⁶ сэр занэбуне хвэгьрт-тыне, сэр хвэгьрттыне сэбьре, сэр

* **1:1** Аһа жи те фэ'мкърьне: «Хвэде у Хьлазкьре мэ Иса Мэсигь».

сэбьре хвэденасийе, ⁷ сэр хвэденасийе һ'оба хушк-бьра у сэр һ'оба хушк-бьра һ'эзкьрне. ⁸ Чьмки һэгэр эв шөрэтана нава вэда һэнэ у зедэ дьбьн, һун бекер у бербэр наминьн нава we занэбуна вэйя һындава Хөдане мэ Иса Мэсиһда. ⁹ Ле ль цэм к'е эв шөрэтана т'өнэнэ, эв ч'эвада һақаси мэр'ым э, вэки қэт набинэ у бир кьрийя кө жь гөнэйед хвэйя бэре пақьж^ф буйя.

¹⁰ Бона ве йэке хушк-бьрано, һе бькьн кө we гази у жьбарэбуна хвэ т'эстиқ кьн. һун кө ве йэке бькьн, т'ө щар нак'эвьн. ¹¹ Бь ви аवाई дэргэһе ль бэр вэ фьрэ вэбэ, кө бьк'эвьнэ Падшатиya һ'эта-һ'этайейя Хөдан у Хьлазкьре мэ Иса Мэсиһ.

¹² Бона ве йэке эз һэр гав дьхвазьм кө ван тышта бькьмэ бира вэ, чава һун заньн у сэр we р'астийа кө гьһиштиейя вэ жи һ'имгьрти нэ. ¹³ Эз ве йэке жи р'аст дьбиньм, вэки һ'эта ви қальбида мэ биньмэ бира вэ. ¹⁴ Чьмки заньм кө эзе зутьрэке ви қальби жь хвэ бехьм, чава кө Хөдане мэ Иса Мэсиһ э'лами мьн кьрийя. ¹⁵ Ава эзе бькьм, кө пэй чуйина мьнр'а жи, һун һэр гав бькарьбьн ван тышта биньнэ бира хвэ.

Йед кө бь ч'эва р'умэта Иса Мэсиһ дитьн

¹⁶ Эм нэ кө пэй ч'эловики-йед һостэтийя бэрхвэдэрхьсти

к'этьбун гава мэ дэрһэқа қэват у һатьна Хөдане мэ Иса Мэсиһда вэр'а гот, ле мэ бь ч'эвед хвэ мэзьянийя диндара Ви дит. ¹⁷ Эви жь Бав^ф Хвэде р'умэт у һөрмэт станд, гава жь we Р'умэта Қэшэнг дэнг һат у гот: «Эв э Көр'е Мьни дэлал, жь К'ижани Эз р'ази мэ».† ¹⁸ Мэ хвэха эв дэнг бьһист, гава жь э'змен һат, һынге эм т'эви Ви сэре ч'ийайе бөһөрти бун.

¹⁹ Ава готьнед п'эхэмбэртиейя^ф жи бона мэ һе мак дьбьн. Қэнц э вэки һун дина хвэ бьдьнэ ван, чьмки эв мина ч'ьраке нэ, кө тэ'рийеда р'онайе дьдэ, һ'эта сьбэһ зэлал бэ у стэйрка бэрбьр'о дьле вэда дэре. ²⁰ Ле пешийе ве йэке бьзаньбьн кө т'ө кэс хвэсэрехвэ нькарэ п'эхэмбэртиейед Ньвисара Пироз шьровэкэ. ²¹ Чьмки т'ө п'эхэмбэрти бь хвэстьна дьле мэр'ва нэһатийя дайине, ле мэр'ва бь р'эбэрийа Р'өһ'е^ф Пироз жь Хвэдеда хэбэр данэ*.

Дэрсдаред дэрэв

2 ¹ П'эхэмбэред дэрэв жи нава щьмэ'та Израеледа^ф дэрк'этьнэ, чава ль нава вэда жи we дэрсдаред дэрэв дэрен. Эве һинкьрнед зэвал вэдьзьнэ нава вэ, ви Хвэийе кө эв к'ьрин жи инк'ар^ф кьн у зутьрэке бэлайе биньнэ сэре хвэ. ² Гэлэк we бэр байе бенамусийа ван к'эвьн, р'уйе ванда we р'ийа р'астийе бе беһөрмэткьрне.

* 1:21 Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Ле мэр'вед Хвэдейя пироз^ф бь р'эбэрийа Р'өһ'е Пироз хэбэр данэ».

1:17 Мэтта 17:1-5.

³We жь дэст тьмаи́е бь заре хwэш wэ бьхапи́ньн бона к'ара хwэ. Диwана wане дэрэнги нэбэ, бэла wан бэр шемике йэ.

⁴Чьмки́ h'эйфа́ Хwэде ль wан мьляк'этед^ф кө гонэ^ф кьрын нэһат, ле эw қәйдкьри авитьнэ зьндана тэристанийе, Р'ожа Диwанер'а данэ хwэйкьрыне. ⁵У h'эйфа́ Wi дьнйа пешьн жи нэһат, гава лейи ль дьнйа нэп'ака р'акьр, т'эне h'эйшт нэфс хьлаз^ф кьрын, Нөһе кө һэқи даннасин дькьр, мала wива.[†] ⁶Диwана бажаред Содом^ф у Гоморайе жи кьр, эw кьрын ахь-хали, wеран кьр, бона нэп'акед пэй wанр'а дэрсэк һьшт.[†] ⁷Луте р'аст жи, кө жь беп'эргалия нэп'акайэ бенамуси ащыз бьбу, хьлаз кьр. ⁸Чьмки́ эwi р'аст, кө нава wанда дьма, кьред беолитийа wан дьдитьн у дьбьһистьн, һэр р'ож р'өһ'е wийи р'аст хwэда дьшэwьти. ⁹Хөдан кө бь ви awайи кьр, эw занэ чава хwэденаса жи жь щер'ь-бандьна^ф хьлаз кэ у нэһэқа Р'ожа Диwанер'а хwэй кэ, wэки щэзайе хwэ бьстиньн, ¹⁰илаһи wан, йед кө пэй h'эрамииа хwэстьна бэдэне к'этьнэ, дьжэньнэ сэрwertийе.

Эwэ бэрэзэқ у хwэр'азинэ, хоф жи накьн, йед хwэйр'умэтэ жорьн бөһөрмэт дькьн, ¹¹ле мьляк'эт чьқаси пе қәwат у зорайийа хwэ жь ван зедэтьр ьн, диса ль бэр Хөдан бь бөһөрмэткьрыне шькйате wан накьн. ¹²Эв мэрьвана мина h'эйwanед безарэ-безьман ьн, бь қафе хwэйэ вала тенэ р'ебэриць-

рыне, кө бона неч'ир у көштьне дьне к'этьнэ, wан тышта бөһөрмэт дькьн кө ньзаньн эw чь нэ, эве жи мина wан h'эйwана онда бьн һэр'ьн. ¹³Хьрабийа wане ль wан wэгэр'э. К'ефа дьле хwэр'а хьрабийа кө р'о-нава-р'оже дькьн хwэр'а шабун h'эсаб дькьн. Эвана лэк'э у h'эрам ьн, т'эви wэ дьхwьн-вэдь-хwьн у һынге нава р'ийед хwэйэ дэрэwда к'эф дькьн. ¹⁴Ч'эвед wан ль зьнек'арийе йэ, жь гонэкьрыне т'ер набьн, бawэрмэндед нэшьдийайи пэй хwэ дьбьн, дьле wан т'эне һини тьмаи́е буйэ. Ньфьр' сэр wан э! ¹⁵Дэсте хwэ жь р'ийа р'аст кьрын, хальфин, р'ийа Бьламе Бэурда чун, йе кө маше нэһэқийе һ'ыз кьр.[†] ¹⁶Ле ль нэһэқийа wi һатэ һьлатьне гава к'эра безарэ-безьман бь зьмане мэрьвайе хэбэр да у пешийа беақьлийа п'ехэмбэр гьрт.

¹⁷Эв мэрьвед һа канийед ч'кйийайи нэ у э'wред жь бэр бе ажоти нэ. Шэwэр'эша тэристанийе бона wан хwэйкьри йэ. ¹⁸Йед һа готьнед п'уч'э жь хwэ мәстьр дьбежьн, бь тэмед мэрьвайейэ хьраб wан дьхапи́ньн, йед кө чэндэк пешда жь эwед р'ийа хальфида дьчьн, р'эвибун. ¹⁹Эвана йед аһар'а азайе соз дьдьн, ле хwэха хөламед п'уч'буне нэ, чьмки́ мэрьв чь тыштида кө дьдэ дэр, дьбэ хөламе we йэке. ²⁰Һэгэр эwед кө пе занэбуна һьндава Хөдан у Хьлазкьре мә Иса Мэсиһ царэкер'а дәсте хwэ жь h'эрамииед дьне кьрын, паше

2:5 Дэстпелун 6:18; 7:13. 2:6-7 Дэстпелун 19. 2:15 Жьмар 22.

диса бьк'эвнэ нава ван һ'эрамииа, бьднэ дэр, ахьрийа ване жь йа пешын хьрабтьр бэ. ²¹ Ванр'а һе қэнщ бу, кә қэт эв р'ийа һэдийе нас нэкьрана, нэ кә пэй наскрьнер'а жь we т'эмийа пироз^ф дагэр'ийана, йа кә ванр'а һатэ дайине. ²² Эв готын р'аст те сәре ван:

«Сэ вэдьгэр'э сәр
вэр'ешандьна хвэ»[†] у
«Бэразе шушти диса хвэ
һ'эр'ийе вэдьдэ».

Созе һатьна Хөдан

3 ¹ Дәлално, эва иди нә'ма дөда йэ эз вэр'а дьньвисьм. Эз бь ван нә'ма дькьм кә фькьра вэйэ сафи һ'шйар кьм, биньмэ бира вэ. ² Дьхвазьм вәки һун готьнед п'ехәмбәред пироз, кә пешда готьбун у we т'эмийа Хөдан у Хьлазкьр, кә бь шандийа һатьнэ готьне бир биньн. ³ Бәри һәр тышти ве йәке заньбьн кә р'ожед ахьрийеда мәрвье дәрэн, қәрфе хвэ хвәденаса бькьн, әве бь хвәстьна дьле хвэ бьмәшын[†] ⁴ у we бежьн: «К'а әв созе һатьна Ви? Бавед мэ ә'мьре Хвәде щи анин чун, ле һәр тышт һе жь вәхте ә'фьрандьна дьнийеда өса манэ». ⁵ Йед аһа кә дьфькьрын, ве йәке давежьнэ пышт гөһе хвэ, кә һе пешда бь хәбәра Хвәде ә'зман һәбун у ә'рд жь нава аве у бь аве п'әйдә бу.[†] ⁶ У бь аве жи дьнийа

бәре ль бәр лейе чу, онда бу.[†] ⁷ Ле ә'рд у ә'зманед ньһа жи хут бь we хәбәре тенэ хвәйкьрьне, кә бь агьр онда бьн. Эв бона Р'ожа^ф Ахрәте тенэ һыштьне, к'ижанеда мәрвьед нәп'ак we онда бьн һәр'ьн.

⁸ Ле бьра әв йәк вәва тә'ри нәминэ, дәлално: Щәм Хөдан р'ожәк мина һ'эзар сали йэ у һ'эзар сал жи мина р'ожәке йә.[†] ⁹ Хөдан созе Хвэ дәрэнги найехә, чава һьнәк дьфькьрын. Эв бь думька дьреж ль вә сәбьр дькә, нахвазә т'ө кәс онда бэ, ле дьхвазә вәки һ'әму жь гөнәкьрьне вәгэр'ьн.

¹⁰ Ле Р'ожа һатьна Хөдан we мина дьзәки бе. һьнге ә'змане бь қужинийа мэзын бәтавәбьн у тыштед бьн п'әр'е ванда жи we бышәвьтгьн* вәран бьн, дьнийа у һәр тыштед weда жи we онда бьн** һәр'ьн.[†] ¹¹ һәгәр әв һәр тышт we бь ви авайи вәран бьн һәр'ьн, һун гәрәке мәрвьнэ чава бьн? Гәрәке һун жийина һ'әлал у хвәденасийеда бьмәшын, ¹² һивийа Р'ожа Хвәде бьн у һатьна Ви ләз хьн. We р'оже ә'змане бышәвьтгьн, вәран бьн, агьре жи тыштед бьн п'әр'е ванда бьһ'әлинэ. ¹³ Ле әм һивийа ә'рдәки ну у ә'зманед ну нэ, ль гора созе Ви, к'ижанада һәдийе бьминэ.

¹⁴ Ава дәлално, һун кә һиви-йа ван йәка нэ, бькьн кә Эв вә

* **3:10** Ве р'езеда, өса жи р'еза 12-да аһа жи те фә'мкьрьне: «Т'опед ә'змана (һив, р'о, стәйрк у йед майин) бьн п'әр'е ванда жи we бышәвьтгьн».

** **3:10** Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «We онда бьн һәр'ьн» аһа йә: «We бышәвьтгьн».

2:22 Мәсәлэ 26:11. **3:3** Щьһуда 1:18. **3:5** Дәстпәбун 1:6-7. **3:6** Дәстпәбун 7:11.

3:8 Зәбур 90:4. **3:10** Мәтта 24:43; Салоники I, 5:2.

белэк'э у бeқөсур э'дълайийеда г'эви Хвэ бьбинэ. ¹⁵ Сэбьра Хөда-не мэ хьлазбун^ф һ'эсаб кьн, чава Павлосе бьрайе мэйи дэлал жи бь we сэрвахтийа кө жь Хвэде-да жер'а натийэ дайине, wэр'а ньвиси. ¹⁶ һ'эму нэ'мед хвэда жи эw бона ван тышта хэбэр дьдэ. Wанда чэнд тышт һэнэ кө зэ'мэт тенэ фэ'мкьрне, кө йед нэзанэ бебьнгэһ шаш шьровэдькьн, öса

жи ньвисаред^ф пирозэ майин у хвэха дьбьнэ байисе сэре хвэ.

¹⁷ Аwa дэлално, һе бэреда һун кө ве йэке заньн, һаш жь хвэ һэ-бьн, кө нэбэ һун бь хальфандьна мэрьвед беолитийе жь р'е дэрк'э-вьн у жь щийе хвэйи шьдийайи бьк'эвьн. ¹⁸ Ле к'эрэм^ф у занэбуна Хөдан у Хьлазкьре мэ Иса Мэсиһ-да бьгьһижьн. Шькьр Wир'а, ньһа у һ'эта-һ'этайе! Амин^ф.

Нэ'ма Йуһ'әннайэ Ә'wльн

Пешготын

Ньвиск'ар хwэха наве хwэ нэ'меда надэ, ле ль гора ван шэ'дед сэдсалийед пешьнда хөдане ве нэ'ме Йуһ'әнна^ф йэ, awа готи хут эw Йуһ'әнна йэ, йе кө «Мьзгинийа^ф ль гора Йуһ'әнна» ньвисийэ. Йуһ'әнна ве нэ'меда сэр дө мэрэма сэкьнийэ:

1. Дьл дьдэ бэр хwэндэвана, кө йэктийа Хwэде у Көр'е Wi Иса Мэсиһда бьжин.

2. Хwэндэван мьqати хwэ бьн, кө пэй хинкьрьнед шаш нэчьн, к'ижан йэктийа т'эw Хwэде хьраб дькьн.

Ль гора дитьна ван дэрсдаред шаш, һэр тыштед кө ве дьнеда бэрч'эва нэ, эw хьраб ьн, т'эне тыштед р'өһ'ани qэнщ ьн у тыштед физики у р'өһ'ани нькарьн бьгьнижьнэ һэв кө бьбьнэ йэк. Лэма жи вана бь ве фькьра хwэ нькарьбу бawэр бькьра, кө Исaйе Көр'е^ф Хwэде бь хун у гошт натийэ ве дьне, өса жи эw нькарьбу бьмьра. Сэрда жи ван дэрсдара хин дькьр, кө һынге мэрьв дьгьнижэ хьлазбуне^ф, гава т'эwqе хwэ жь дьне дьqэтинэ. Wана бawэр дькьр, кө йед р'өһ'ани дькарьн һэр щур'э бенамуси у к'ефед хwэш дэрбаз кьн, чьмки һэлэqэтийа р'өһ' т'эви qальб т'өнэ у р'өһ' nah'эр'ьмэ. Сэдсалийа йэке һ'эта сьсийада эв хинкьрьна «гьностикийе» дьһа-тэ бэлакьрьне.

Шанди^ф зэлал дьбежэ кө Мэсиһ р'аст бу мэри. Әwe кө ве йэке qэбул накэ, wэки Иса Мэсиһ бэдэна инсенда һатэ дьне, эw жь Р'ө-һ'е Хwэде хэбэр надэ, ле эw жь эк'симэсиһ^ф э (4:3). Зар'ед Хwэдейэ р'аст һьндава һэвда р'астийе у һ'эзкьрьнеда дьминьн, ле «йе кө һ'эз накэ эw Хwэде нас накэ, чьмки Хwэде һ'эзкьрьн э» (4:8).

Сэрэцэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-4)

Р'онайи у тэ'ри (1:5–2:29)

Зар'ед Хwэде у зар'ед мирещьн^ф (3:1-24)

Р'асти у нэр'асти (4:1-6)

Борще һ'эзкьрьне (4:7-21)

Бawэрийа сэрк'эти (5:1-21)

Хэбэра жийине

1 ¹Эм сэр we йэке wэр'а дьбе-
жын, чь кө сэре серида һэбу,
мэ эw йэк бһист, бь ч'э'ве хwэ дит,
ль Wi ньһер'и у дэст данэ Wi: Эw
Хэбэра жийине йэ.[†] ²Жийин э'йан
бу, мэ эw дит, эм шэ'дэтиге дьдын
у бона we жийина^ф һ'эта-һ'этайе
wэр'а дьбежын, йа кө щэм Баве^ф бу
у мэва э'йан бу.[†] ³Эw тыште кө мэ
дит у бһист эм wэр'а жи дьбежын,
wэки хун жи мэва т'эвгьредайи
бьн у эw т'эвгьредана мэ жи т'эви
Бав у Көр'е Wi Иса Мэсих йэ. ⁴Эм
ван тышта wэр'а дьньвисьн, wэки
шабуна мэ* т'эмам бэ.

**Хwэде р'онайи йэ:
Эм нава р'онайи Wiда
һэр'ын**

⁵Эв э эw готьна кө мэ жь Wi
бһист у э'лами wэ дькьн, кө Хwэ-
де^ф р'онайи йэ у т'о тэ'ри Wiда
т'өнэ. ⁶Һэгэр эм бежын: «Эм Хwэ-
дева т'эвгьредайи нэ», ле тэ'ри-
йеда бьгэр'ын, эм дэрэwа дькьн
у р'астийе накьн. ⁷Ле һэгэр эм
р'онайеда бьгэр'ын, чава кө Эw
р'онайеда йэ, эме һэwва т'эвгьре-
дайи бьн у хуна Исайе Көр'е Wi
we мэ жь һ'эму гона^ф паqьж^ф кэ.
⁸Һэгэр эм бежын: «Г'оне^ф мэ т'өнэ»,
эм хwэха хwэ дьхапинын у р'асти
нава мэда т'өнэ. ⁹Ле һэгэр эм г'о-
нэйед хwэ бьдынэ р'уйе хwэ, Эw
хwэйе созе Хwэ йэ у һэгийе дькэ,
we г'онэйед мэ бьбахшинэ у мэ жь
һ'эму нэһэгийя паqьж кэ. ¹⁰Һэгэр

эм бежын: «Мэ г'онэ нэкьрийэ», эм
Wi дэрэwин дэрдьхьн у хэбэра
Wi нава мэда т'өнэ.

Иса Мэсих пыштгьре мэ йэ

2 ¹Зар'ед мьн, эз ве йэке wэ-
р'а дьньвисьм, wэки хун г'онэ
нэкьн, ле һэгэр йэк г'онэ бькэ, ль
щэм Баве пыштгьре мэ, Иса Мэ-
сих, Йе һэq һэйэ. ²Эw э мэщала
афубуна г'онэйед мэ у нэ кө т'эне
г'онэйед мэ, ле г'онэйед т'эмамия
дьнйяйе жи.

³Бь we йэке эм заньн кө эм Wi
нас дькьн, һэгэр эм т'эмийед Wi
хwэй кьн. ⁴Йе кө дьбежэ: «Эз Wi
нас дькьм», ле т'эмийед Wi наqэ-
динэ, эw дэрэwин э у р'асти нава
wiда т'өнэйэ. ⁵Ле йе кө готьна Wi
дьqэдинэ, һ'эзкьрьна Хwэде р'аст
нава wiда т'эмам э. Бь ве йэке эм
заньн кө эм нава Wiда нэ: ⁶Эwe
кө дьбежэ: «Эз нава Wiда мэ»,
гэрэке оса бьжи, чава Иса жит.

Т'эмийа ну

⁷Дэлално, нэ кө т'эмикэ ну эз
wэр'а дьньвисьм, ле we т'эмийа
кэвьнэ кө хун бэре пешда заньн.
Т'эмийа кэвьн эw хэбэр э, йа кө
wэ пешда бьһистийэ.[†] ⁸Ле бэле
т'эмикэ ну эз wэр'а дьньвисьм, кө
р'астийа we йэке чава нава Wi-
да х'ойа дьбэ, оса жи нава wэда.
Чьмки тэ'ри дэрбаз дьбэ у р'онайя
р'аст иди р'онайе дьдэ.

⁹Эwe кө дьбежэ: «Эз нава р'о-
найеда мэ», ле бьрайе wi бэр ч'э'ва

* 1:4 Нав һьнэк дэстньвисарада дэwса «мэ» «wэ» һэйэ.

1:1 Йуһ'әнна 1:1. 1:2 Йуһ'әнна 1:14. 2:7 Йуһ'әнна 13:34.

р'эш э, әw һәла һе нава тә'рийеда йә. ¹⁰ Әwe кө бьрайе хwә һ'ыз дькә, нава р'онайеда дьминә у набә сәбәб, кө һьнәк жь р'е бьк'эвьн*.

¹¹ Ле әwe, кө бьрайе wi бәр ч'ә'ва р'эш э, әw нава тә'рийеда йә, нава тә'рийеда дьгәр'ә у ньзанә к'ода дьчә, чьмки тә'рийе ч'ә'вед wi кор кьрьнә.

¹² Эз wәр'а дьньвисьм, зар'но, чьмки бь сайа наве Wi гөнәйед wә афу бунә.

¹³ Эз wәр'а дьньвисьм, бавно, чьмки һун Wi нас дькьн, Йе кө бәре пешда һәйә. Эз wәр'а дьньвисьм, шаһьлно, чьмки һун сәр йе Хьраб к'этьн.

¹⁴ Эз wәр'а дьньвисьм хьшимно, чьмки һун Баве нас дькьн. Эз wәр'а дьньвисьм, бавно, чьмки һун Wi нас дькьн, Йе кө бәре пешда һәбу. Эз wәр'а дьньвисьм, шаһьлно, чьмки һун қәват ьн у хәбәра Хwәде нава wәда дьминә у сәр йе Хьраб к'этьнә.

Дьнйайе һ'ыз нәкьн

¹⁵ Дьнйайе һ'ыз нәкьн, нә жи wan тыштед кө дьнйайеда нә. һәгәр йәк дьнйайе һ'ыз дькә, һ'ыз-кьрьна Баве нава wiда т'өнә.

¹⁶ Чьмки һәр тыштед кө дьнйайеда нә: Дьлһавьжи, ч'ә'вһавьжи у к'о-бар-бабахийа ви ә'мьри, әвана нә жь Баве нә, ле жь ве дьнйайе нә.

¹⁷ Дьнйайе жи дәрбаз бә, һавьжи-йа we жи, ле әwe кө ә'мьре Хwәде дьрқәдинә we һ'әта-һ'әтайе бьминә.

Һ'эвза хwә

жь әк'симәсиһа^ф бькьн

¹⁸ Зар'но, ва wәхте ахьрийе йә. У чава wә бьхистийә кө әк'симәсиһ^ф we бе, иди гәләк әк'симәсиһ^ф һатьнә. Жь we йәке жи әм заньн кө wәхте ахьрийе йә. ¹⁹ һьнәк жь нава мә дәрк'этьн, ле әw нә жь мә бун. һәгәр әw жь мә буна, we т'әви мә бьмана. Ле әw жь нава мә дәрк'этьн, кө ә'йан бә, әw һ'әму нә жь мә бун.

²⁰ Ле wә жь Мәсиһе^ф Пироз^ф Р'өһ' п'ешк'еш стандийә* у һун һ'әму** жи р'астийе заньн. ²¹ Эз wәр'а наньвисьм, чава кө һун р'астийе ньзаньн, ле чава кө һун we йәке заньн, оса жи заньн кө һәр дәрәw нә жь р'астийе йә. ²² К'и йә дәрәвин? һәма әw э, йе кө дьбежә: «Йса нә Мәсиһ йә». Әw э әк'симәсиһ, йе кө Бав у Көр' инк'ар^ф дькә. ²³ Әwe кө Көр' инк'ар дькә, һәләқәтийа wi т'әви Баве т'өнә. Ле йе кө Көр' иқрар^ф дькә, һәләқәтийа wi т'әви Баве һәйә.

²⁴ Аwa чь кө wә пешда бьхистийә, бьра әw нава wәда бьминә. һәгәр әw тыште wә пешда бьхистийә нава wәда бьминә, һуне жи нава Көр' у Баведа бьминьн. ²⁵ У әв э әw созе кө Wi да мә, әw жи-йина һ'әта-һ'әтайе йә.

²⁶ Эз ви тышти дәрһәқа wанда wәр'а дьньвисьм, йед кө дьхwазьн

* **2:10** Аһа жи те фә'мкьрьне: «У набә сәбәб, кө әw жь р'е бьк'эвә».

* **2:20** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Ле һун жь Әwi Пироз һатьнә р'ункьрьне^ф».

** **2:20** Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «һун һәр тышти (һ'әмуя) заньн».

вә бьхапиньн. ²⁷ Ле чь дәрһәҗа вәда йә, әв Р'өһ'e* кә вә жь Мәсигь стандийә, нава вәда дьминә. Иди нә һ'әвщә йә, кә йәк вә һин кә, чьмки Р'өһ' бона һәр тышти вә һин дькә у чь кә һин дькә р'аст ә, нә дәрәв ә. Чава Әви һун һинкьрын, нав Мәсигьда өса бьминьн.

Зар'ед Хвәде

²⁸ Бәле зар'но, нава Вида бьминьн, вәки чахе Әв ә'йан бә, әм жь һатьна Ви вәнәк'ышьн, ль бәр Ви шәрми нәминьн. ²⁹ һәгәр һун заньн кә Әв р'аст ә, өса жи заньбьн һәр кәсе кә р'астийе дькә, әв жь Ви буйә.

З ¹ Бьньһер'ын, Баве әм чава һ'ыз кьрын, вәки әм зар'ед Хвәде бенә готьне у р'аст жи әм әв ын. Ләма дьнйа мә нас накә, чьмки Әв жи нас нәкьр.[†] ² Дәлално, ньһа әм зар'ед Хвәде нә у һәла һе нә ә'йан ә әме бьбьнә чь. Ле әм ве йәке заньн кә чахе Иса ә'йан бә, әме бьбьнә мина Ви, чьмки әме Ви өса бьбиньн, чава һәйә. ³ һәр кәсе кә бона ве йәке гөмана хвә данийә сәр Ви, әв хвә өса паҗьж дькә, чава кә Мәсигь паҗьж ә.

⁴ һәр кәсе кә гөнә дькә, әв Қануна^ф Хвәде дьт'әр'ьбинә у гөнә^ф хут қанунт'әр'ьбандьн ә. ⁵ У һун заньн кә Мәсигь бона ве йәке ә'йан бу, вәки гөнәйа һьлдә у нава Вида гөнә т'өнә.[†] ⁶ һәр кәсе кә нава Вида дьминә, әв нава гөнәйада

наминә, ле һәр кәсе кә нава гөнәйада дьминә, әви нә Әв дитийә, нә жи нас кьрийә.

⁷ Зар'но, бьра т'ө кәс вә нәхапинә. Йе кә р'астийе дькә, әв йәки р'аст ә, чава Иса р'аст ә. ⁸ Йе нава гөнада дьминә, әв жь мирещьн ә, чьмки мирещьн жь бәре пешда гөнә дькә. Бона ве йәке Көр'е Хвәде ә'йан бу, вәки кьред мирещьн хьраб кә. ⁹ һәр кәсе кә жь Хвәде буйә, нава гөнада наминә, чьмки бьнйат'а Хвәде нава вида дьминә у әв нькарә нава гөнада бьминә, чьмки жь Хвәде буйә. ¹⁰ Зар'ед Хвәде у зар'ед мирещьн бь ве йәке жь һәв тенә фьрқикьрне: Әве кә р'астийе накә, әв нә жь Хвәде йә у өса жи әве кә бьрайе хвә һ'ыз накә.

Һәвдө һ'ызкьрын у р'уститийа ль бәр Хвәде

¹¹ Әв әв готьн, йа кә вә бәре пешда бьһистийә: Гәрәке әм һәвдө һ'ыз бькьн.[†] ¹² Мина Қайин нибьн, кә жь йе Хьраб бу у бьрайе хвә көшт. У бона чь әв көшт? Чьмки кьред ви хьраб бун, ле йед бьрайе ви қәнщ.[†]

¹³ Әщәбмайи нәминьн гәли хушк-бьра, һәгәр һун бәр ч'әве дьнйае р'әш бьн. ¹⁴ Әм заньн кә әм жь мьрне дәрбази жийине бунә, чьмки әм хушк-бьрайед хвә һ'ыз дькьн. Әве кә һ'ыз накә, әв нава мьрнеда дьминә. ¹⁵ һәр кәсе кә бьрайе ви бәр ч'әва р'әш ә, әв меркөж ә у һун заньн кә нава т'ө

* **2:27** Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Р'ункьрын».

3:1 Йуһ'әнна 1:12. **3:5** Йуһ'әнна 1:29. **3:11** Йуһ'әнна 13:34. **3:12** Дәстпәбун 4.

меркөжида жийина һ'эта-һ'этайе г'өнә. ¹⁶ Эм бь ве йәке һ'ызкьрьне һ'эсийан: Иса жийина Хвә бона мә да. Эм жи гәрәке жийина хвә бона хушк-бьрайед хвә бьдн. ¹⁷ Ле һәгәр һәбука йәки ве дьне һәбә у бьрайе хвә һ'әшце тыштәки дьбинә, дьле ви сәр нашәшьтә, һ'ызкьрьна Хвәде чава дькарә дьле вида бьминә? ¹⁸ Зар'но, нә кө эм бь хәбәр йан заре хвә һ'ыз бькьн, ле бь кьра у р'астийе.

¹⁹ Бь ве йәке әме заньбьн кө эм жь р'астийе нә у бькарьбьн бь дьләки р'ьһ'әт бәр Хвәде бьсәкьньн. ²⁰ Ле һәгәр дьле мә диса мә нәһәдкә, Хвәде жь дьле мә мәстър ә у һәр тышти занә. ²¹ Дәлално, һәгәр дьле мә нәһәд нәкә, әм дькарьн р'успи бәр Хвәде бьсәкьньн. ²² У чь кө бьхвазьн, әме жь Ви бьстиньн, чьмки әм т'әмийед Ви дьқрадиньн у әв тыштед кө ль Ви хвәш тен, әм ван дькьн. ²³ У әв ә т'әмийа Ви, кө эм бавәрийа^ф хвә наве Көр'е Ви Иса Мәсиһ биньн у әм һәвдө һ'ыз бькьн, чава кө Әви т'әми ль мә кьр.[†] ²⁴ У әве кө т'әмийед Ви хвәй дькә, нава Хвәдеда дьминә у Хвәде жи нава вида. У әм жь ве йәке заньн кө Әв нава мәда дьминә, бь ви Р'өһ'е кө Әви дайә мә.

Р'өһ'е р'аст у р'өһ'е дәрәв

4 ¹ Дәлално, бавәрийа хвә һәр р'өһ'и нәйньн, ле ван р'өһ'а бьщер'ьбиньн^ф, гәло әв жь Хвәде нә? Чьмки гәләк п'ехәмбәрәд дәрәв дәрк'әтьнә дьне. ² Хун бь

ве йәке дькарьн Р'өһ'е Хвәде нас бькьн: һәр р'өһ'е кө Иса Мәсиһ бь хун у гошт һати иқрар дькә, әв жь Хвәде йә. ³ Ле һәр р'өһ'е кө Иса бь хун у гошт һати иқрар накә, әв нә жь Хвәде йә. Әв жь әк'симәсиһ ә, бона к'ижани вә бьхистьбу кө ве бе у иди әв ль дьнйайеда йә.

⁴ Хун жь Хвәде нә, зар'но у хун сәр п'ехәмбәрәд дәрәв к'әтьнә, чьмки Әв Р'өһ'е нава вәда жь ви р'өһ'е кө нава дьнйайеда йә мәстър ә. ⁵ Әв жь дьнйайе нә, ләма әв жь дьнйайе хәбәр дьдн у дьнйа гөһдарийа ван дькә. ⁶ Эм жь Хвәде нә. Йе кө Хвәде нас дькә, әв гөһдарийа мә дькә. Йе кө нә жь Хвәде йә, әв гөһдарийа мә накә. Бь ве йәке әм Р'өһ'е р'астийе у р'өһ'е нәр'астийе жь һәв дәрдьхьн.

Хвәде һ'ызкьрьн ә

⁷ Дәлално, дә әм һәвдө һ'ыз бькьн, чьмки һ'ызкьрьн жь Хвәде йә у һәр кәсе кө һ'ыз дькә әв жь Хвәде буйә у Хвәде нас дькә. ⁸ Йе кө һ'ыз накә әв Хвәде нас накә, чьмки Хвәде һ'ызкьрьн ә. ⁹ Бь ве йәке һ'ызкьрьна Хвәде һьндава мәда хөйа бу, гава кө Әви Көр'е Хвәйи Тайе-т'әне шандә дьнйайе, вәки әм бь Ви бьжин. ¹⁰ Н'ызкьрьн әв ә, нә кө мә Хвәде һ'ыз кьр, ле Әви әм һ'ыз кьрьн у Көр'е Хвә шанд чава мәщала афубуна гөнәйед мә. ¹¹ Дәлално, һәгәр Хвәде аһа әм һ'ыз кьрьн, вәки өса йә гәрәке әм жи һәвдө һ'ыз бькьн. ¹² Т'ө кәси Хвәде т'ө щара нәдитийә. һәгәр

эм һәвдө һ'ыз дькын, Хwәде нава мада дьминә у һ'ызкырна Wi дьле мада гһиштийә.[†]

¹³ Бь ве йәке эм заньн кө эм нава Wiда дьминьн у Әw жи нава мада, чьмки Әwi жь wi P'oh'e Хwә дайә мә. ¹⁴ Мә дит у эм шә'дәтийе дьдьн, кө Баве Көр'е Хwә шанд, wәки бьбә Хьлазкыре^ф дьнийәйе. ¹⁵ һәгәр йәк иқрар дькә кө Иса Көр'е Хwәде йә, Хwәде нава wiда дьминә у әw жи нава Хwәдеда. ¹⁶ Аwa эм we һ'ызкырна Хwәдейә һьндава хwәда нас дькын у бawәр дькын.

Хwәде һ'ызкырын ә у йе кө нава һ'ызкырнада дьминә, әw нава Хwәдеда дьминә у Хwәде жи нава wiда. ¹⁷ һ'ызкырын аһа дьле мада гһиштийә, wәки P'ожа^ф Ахрәте эм р'успи бьн, чьмки Мәсиһ ве дьнийәйеда чава дәрбаз кыр, öса жи эм дәрбаз дькын*. ¹⁸ һ'ызкырнада тьрс т'өнә, ле һ'ызкырна гһишти тьрсә дур дьхә, чьмки тьрс хwәйщәфа йә у әwe кө дьтьрсә, әw һ'ызкырнада һе нәгһиштийә.

¹⁹ Әм һ'ыз дькын, чьмки Әwi пешда эм һ'ызкырын. ²⁰ һәгәр йәк бежә: «Әз Хwәде һ'ыз дькым», ле хушк йан бьра ль бәр ч'ә'ва р'әш ә, әw дәрәwa дькә. һәгәр әwe хушк йан бьрайе хwә кө дьбинә һ'ыз на-

кә, әw нькарә Хwәде һ'ыз бькә кө набинә. ²¹ У Әwi әв т'әми дайә мә: Әwe кө Хwәде һ'ыз дькә, әw гәрәке бьрайе хwә жи һ'ыз бькә.

Бь бawәрийа сәр Иса Мәсиһ эм дьнийәйе бьндәст дькын

5 ¹ һәр кәсе кө бawәр дькә, Иса, Мәсиһ йә, әw жь Хwәде буйә у һәр кәсе кө Баве һ'ыз дькә, әw зар'а Wi жи һ'ыз дькә. ² Бь ве йәке эм заньн кө эм зар'ед Хwәде һ'ыз дькын, гава эм Хwәде һ'ыз дькын у т'әмийед Wi дьқрадиньн. ³ Чьмки бь ве йәке эм һ'ызкырна хwә һьндава Хwәдеда дьдьнә к'фше, гава эм т'әмийед Wi хwәй дькын. У т'әмийед Wi нә гьран ьн,[†] ⁴ чьмки һәр кәсе кө жь Хwәде буйә, дьнийәйе бьндәст дькә. У бь ви аwайи эм дьнийәйе бьндәст дькын, аwа готи бь бawәрийа хwә. ⁵ У әw к'и йә, йе дьнийәйе бьндәст дькә, пештьри әwe кө бawәр дькә, кө Иса Көр'е Хwәде йә.

Шә'дәтийа бона Иса Мәсиһ

⁶ Әва йә, Йе кө бь хун у аве һат, Иса Мәсиһ,* нә кө т'әне бь аве, ле бь хун у аве. У P'oh' ә, Йе кө шә'дәтийе дьдә, чьмки P'oh' р'асти йә. ⁷ Чьмки әв һәрсек ьн, кө шә'дәтийе дьдьн: ⁸ P'oh', ав у хун.

* **4:17** Аһа жи те фә'мкырна: «Чьмки һәләқәтийа Мәсиһ чава т'әви Баве Wi һәйә, öса жи йа мә».

* **5:6** Гәләк ве р'езе аһа фә'м дькын: «Әва йә, Йе кө бь хуна мьрна Хwә у ава ньхөман-дьна Хwә, Хwә да әйанкырна чава Мәсиһ». Ль гора һинкырна гьностикийе Иса чава мәри дькарьбу бьмьра, ле Мәсиһ аwа готи Көр'е Хwәде чава йәки р'oh'ани нькарьбу бьмьра. Әw дәрсдаред хальфи т'әне ньхөмандьна Wийә пе аве қәбул дькырын. Йу-һ'әнна ве дәре мьқабьли we һинкырна ньвисийә.

4:12 Йуһ'әнна 1:18. **5:3** Йуһ'әнна 14:15.

У шәдәтига ван һәрсека йәк ә*. 9Һәгәр әм шәдәтига мәрва қәбул дькын, шәдәтига Хвәде һе зедә йә, чьмки әва шәдәтига Хвәде йә, кө бона Көр'е Хвә шәдәти да. 10Йе кө бавәрийа хвә Көр'е Хвәде тинә, нава вида әв шәдәти һәйә. Йе кө бавәрийа хвә Хвәде найнә, әв Хвәде дәрәв дәрдыхә, чьмки бавәрийа хвә we шәдәтиге найнә, йа кө Хвәде бона Көр'е Хвә шәдәти да. 11 У әв ә шәдәти, кө Хвәде жийина һ'әта-һ'әтаге да мә у әв жийин нава Көр'е Вида йә.† 12 Көр' дьле к'еда йә, жийина ви һәйә, ле Көр'е Хвәде дьле к'еда т'өнә, жийина ви т'өнә.

Жийина һ'әта-һ'әтаге

13 Әз ван тышта вәр'а дньви-сьм, йед кө бавәрийа хвә наве Көр'е Хвәде тиньн, вәки һун бьзаньбьн жийина вәйә һ'әта-һ'әтаге һәйә. 14 Әм ль бәр Хвәде р'успи нә, чьмки әм заньн, һәгәр әм тыштәки ль гора хвәстьна Ви же бьхвазьн, Әв дәнге мә дьбьһе. 15 У һәгәр әм заньн кө әв һәр тыштед кө әм жь

Ви дьхвазьн дьбьһе, өса жи әм заньн чь кө әм жь Ви дьхвазьн, әме бьстиньн.

16 Һәгәр йәк бьбинә кө бьраге ви гөнәк кьрийә, ле набә бәрбь мьрьне*, бьра бона ви дөа бькә у Хвәде we жийине бьдә ви. Әз ве йәке һьндава ванда дьбежьм, к'ижанед кө гөнәге бәрбь мьрьне накьн. Гөнә һәйә кө дьбә бәрбь мьрьне. Әз набежьм, кө бона ве йәке дөа бькьн. 17 Һ'әму нәһәқи гөнә йә, ле гөнә һәйә кө набә бәрбь мьрьне.

18 Әм заньн һәр зар'әкә Хвәде нав гөнада наминә, ле Ньхөрийе^ф Хвәде ви хвәй дькә у йе Хьраб незики ви набә. 19 Әм заньн кө әм жь Хвәде нә у т'әмамия дьнийәге бьн һ'өкөме йе хьрабда йә. 20 Ле әм өса жи заньн кө Көр'е Хвәде һат у ф'әм да мә, вәки әм Йе Р'аст нас бькьн. Бәле әм нава Йе Р'астда нә, чьмки әм нава Көр'е Ви Иса Мәсиһда нә. Әв ә Хвәдеге р'аст у жийина һ'әта-һ'әтаге.

21 Зар'но, хвә жь п'утп'арьсти-йе^ф хвәй кьн.

* 5:8 Нав дәстньвисаред пашвәхтигеда аһа жи һәйә: «Сьсе ә'менда шәдәтиге дьдьн: Бав, Хәбәр у Р'өһ'е Пироз, әв һәрсек йәк ьн. Өса жи сьсе сәр әрде шәдәтиге дьдьн: Р'өһ', ав у хун». Ле нава дәстньвисаред кәвьнда әв йәк т'өнә.

* 5:16 Аһа жи те ф'әмкьрьне: «Гөнәки кө накөжә кьрийә».

Нэ'ма Йуһ'эннайэ Дөда

Пешготын

Йуһ'энна ве нэ'ма хwэдa хwэ чaвa «бэрпърсайре^ф щьвине^ф» һ'э-саб дькэ у ве нэ'ме we «ханьма бьжарти у зар'ед wer'а» дньввисэ, кө һьнэк фэ'м дькьн чaвa щьвинэк у эндэмед we.

Фькьра нэ'мейэ сэрэкэ эw э, кө бawэрмэнд нава р'астийеда бьминьн у һэвдö һ'эз бькьн. Бона дэрсдаред шаш жи дьбежэ, кө бawэрмэнд һ'эвза хwэ жь wан бькьн, бона к'ижана нэ'ма э'wльнда бир анийэ, йед кө һинкьрьнед шаш бэла дькьн.

Сэрэцэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1-3)

Һ'эзкьрьн сэр һэр т'эмийар'а бэ (4-6)

Һ'эвза хwэ жь дэрсдаред шашэ дэрэw бькьн (7-11)

Пашготын (12-13)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь бэрпърсайре^ф щьвине^ф, Ханьма бьжарти у зар'ед wer'а, к'ижана кө эз бь р'астийе һ'эз дькьм, нэ кө т'эне эз, ле эw һ'эму жи, йед кө р'астийе нас дькьн, ² чьмки эw р'асти нава мэда дьминэ у һ'э-та-һ'этайе we т'эви мэ бэ. ³ Дэ бьра р'э'м, к'эрэм^ф у э'дьлайи жь Бав^ф Хwэдe^ф у Иса Мэсиhe* Көр'е Баве, бь р'астийе у һ'эзкьрьн мэр'а** бэ.

Р'асти у һ'эзкьрын

⁴ Эз п'ыр' ша бум, кө мын жь зар'ед тэ һьнэк дитьн, йед кө на-

ва р'астийеда дьжин, ль гора we т'эмийа кө мэ жь Баве стандийэ. ⁵ Ньһа эз һиви жь тэ дькьм, Ханьме, эз т'эмикэ ну тэр'а нань-висьм, ле йа кө бэре пешда ль мэ һэбу, кө эм һ'эму һэвдö һ'эз бькьн.[†] ⁶ Һ'эзкьрьн эw э, кө эм ль гора т'эмийед Wi бьжин. Т'эми эw э, йа кө wэ he бэре пешда бьһистийэ, wэки хун һ'эзкьрьнеда бьжин.[†]

⁷ Гэлэкед кө хэлде жь р'е дэр-дьхьн һатьнэ дьне, эw Иса Мэсиh бь хун у гошт һати идрар^ф накьн. Йед аһа хэлде жь р'е дэрдьхьн,

* **1:3** Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Хөдан^ф Иса Мэсиh».

** **1:3** Нав һьнэк дэстньвисарада дэwса «мэр'а» «wэр'а» һэй.

1:5 Йуһ'энна 13:34; 15:12, 17. **1:6** Йуһ'энна I, 5:3.

эк'симәсн^ф нә. ⁸Һун наш жь хвә һэбьн, вәки һун к'әда хвә* онда нәкьн, ле һәде хвә т'әмам бьс-тиньн. ⁹Һәр кәсе кә хвә пешда давежә у нава һинкьрна^ф Мә-сн^фда наминә, Хвәдеие ви т'өнә. Йе кә нава һинкьрна Мәсн^фда дьминә, бона ви Бав жи һәйә, Көр' жи һәйә. ¹⁰Һәгәр йәк бе щәм вә у ве һинкьрне нәйнә, һун ви қәбул нәкьнә малед хвә у сьлаве нәдьнә ви. ¹¹Чьмки к'и сьлаве

бьдә ви, әв т'әви кьред вийә хьраб дьбә.

Сьлавед ахьрийе

¹²Гәләк тыштед мьнә ньвисаре вәр'а һәнә, ле мьн нәхвәст сәр к'а-хазе бь һ'әбьре бьньвисьм, чьмки гөмана мьн һәйә әзе хвәха бемә щәм вә у р'у бь р'у т'әви вә хәбәр дьм, вәки әшқа мә т'әмам бә.

¹³Зар'ед хушка тәйә бьжарти ль тә сьлав дькьн.

---

* 1:8 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «хвә» «мә» һәйә.

Нэ'ма Йуһ'әннайэ Сьсийа

Пешготын

Чава нэ'ма дөдада өса жи йа сьсийада Йуһ'әнна^ф хвэ «бэрпърс-йаре^ф щьвине» һ'эсаб дькэ. Эве нэ'ме сэрверэки щьвине, Гайоср'а дышинэ. Ньвиск'ар пэсьне Гайос дьдэ, кө эми чава алик'арийа бьратийе кьрийэ у дьбеже кө эв һ'эвза хвэ жь Дийотрэфис бькэ, кө йэки мьқабыл у бөхданбеж бу.

Бь нэ'ме р'өһ'е меванһ'эзийе дькэ нава бавэрмэнда, кө һ'эзкьрын у бавэрийа^ф р'аст дьдэ к'фше.

Сэрэщамэ фькьра нэ'ме

Пешготын (1-4)

Пэсьне Гайос те дайине (5-8)

Хьрабийа Дийотрэфис сэр аве дьхэ (9-10)

Амьнийа хвэ Димитрийо тинэ (11-12)

Пашготын (13-15)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь бэрпърсйаре^ф щьвине, Гайосе дэлалр'а, к'ижани кө эз бь р'астийе һ'эз дькьм.

² Дэлало, эз дөа дькьм, кө һ'эму алийава чэрха тэ өса р'аст бэ у сьһ'эт-қəшат би, чава мьнва э'йан э кө р'өһ'е тэ сьламэтийеда йэ. ³ Эз гэлэки ша бум, чахе чэнд бьра һатын у шэ'дэти дан, кө тө нава р'астийеда амьн и, чава тэ пешда р'астийеда дьжит жи. ⁴ Шабуна мьнэ жь ве мастьр т'өнэ, чахе дьбьнем кө зар'ед мьн нава р'астийеда дьжин.

Пэсьне Гайос те дайине

⁵ Дэлало, тө шьхөле хвэда амьн и, чь кө бона бьра дьки, һ'эта

кө йед нэнаsr'а жи. ⁶ Вана шэ'дэтиа һ'эзкьрна тэ бэр щьвина вьр да. Те тыштэки қəнщ бьки, һэгэр тө ван өса вэр'еки чава кө ль Хвэде^ф хвэш те. ⁷ Чьмки эвана бона наве Мэсиһ р'ек'этын у т'ө тышт жь нэбаwэра нэстандын. ⁸ Аwa эм гэрэке йед өса қəбул кьн, кө эм т'эви шьхөле р'астийе бьн.

Дийотрэфис у Димитрийо

⁹ Мьн щьвинер'а ньвиси, ле Дийотрэфис кө һ'эз дькэ сэр һ'эмуйар'а бэ, гөһ надэ мә. ¹⁰ Бона ве йэке гава эз бем, эзе кьред ви гьли кьм, кө чава давежэ мә, хэйба мә дькэ. Бь ве йэке жи р'эзи набэ, нэ кө т'эне бьра қəбул накэ, ле йед кө дьхwазьн бьра қəбул кьн,

бәр ван р'адьбә у ван жь щьвине
жи дәрдьхә!

¹¹ Дәлало, ч'ә'в нәдә хьрабийе,
ле қәнщийе. Әwe кө қәнщийе дькә,
жь Хwәде йә, ле әwe кө хьрабийе
дькә, әwi Хwәде нәдитийә. ¹² Бона
Димитрийо һ'әму жи ш'дәтийа
қәнщ дьдьн, һ'әта кө р'асти жи.
Әм жи ш'дәтийе дьдьн у тө зани
кө ш'дәтийа мә р'аст ә.

Сьлавед ахьрийе

¹³ Гәләк тыштед мьнә ньвиса-
ре тәр'а һәбун, ле мьн нәхwәст
сәр к'ахазе бь һ'ьбьре бьньвисьм.
¹⁴ Чьмки әз бь we гөмане мә, кө
әзе зутьрәке тә бьбиньм у әме
р'у бь р'у хәбәр дьн. ¹⁵ Ә'дьялайи
ль тә бә. һәвал-һогьр сьлава ль
тә дькьн. Сьлава йәк-йәк һ'әму
һәвал-һогьра бькә.

Нэ'ма Щьһуда

Пешготын

Щьһуда бы ве нэ'ма кын бэрбър'и һ'эму бавэрмэндед Иса Мэсиг дьбэ. Ль гора шэ'дед сэдсалийед пешьнда хөдане ве нэ'ме, Щьһудайе^ф бьрайе Иса Мэсиг йэ (Мэтта 13:55; Марқос 6:3). Фэ'мина ве нэ'ме незики нэ'ма Пэтрусэ^ф дөда йэ. Мэрэме ве нэ'ма Щьһуда эв э, вэки пешийа ван мэрыва бьдэ гьртъне, йед кө Мьзгинийе т'э-виһэв дькын у һинкьрьнед шашэ зийанк'ар бэла дькын, мерыв дь-хальфиньн у э'мыре нэр'аст һин дькын. Хөдане нэ'ме һ'ышк давежэ ван, ле хвэндэвана дьшьдинэ у дьньвисэ кө бавэрмэнд «бона ве бавэрийа^ф кө щарэке щьмэ'та Хвэдер'а һатийэ дайине» хирэт кын. Нэ'мэ бь ширэт у р'азибунэкэ һ'эвас хьлаз дьбэ.

Сэрэщамэ фькьра нэ'ме

Пешготын (1-2)

Хэйсэт у һ'өнөред дэрсдаред дэрэв, һинкьрын у к'этына ван (3-16)
һаш жь хвэ һэбын бавэрийе чава хвэй кын (17-23)

Р'азибун (24-25)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Щьһудайе хөламе Иса Мэсиг, бьрайе Ақуб^ф,
вэр'а, йед кө газикьри нэ, жь Бав^ф Хвэдеда^ф һ'эзкьри у хвэйкь-рийед Иса Мэсиг нэ:

² Дэ бьра р'э'м, э'дълайи у һ'эз-кьрын һе ль вэ зедэ бэ.

Дэрсдаред дэрэв

³ Дэлално! Гава мьн дьл кьр, кө эз бона ве хьлазбуна^ф мэйэ т'омэри вэр'а бьньвисьм, һьнге мьн р'е тер'а дит бона ве йэке вэр'а бьньвисьм у дьл бьдьмэ

вэ, вэки һун бона ве бавэрийа^ф кө щарэке бона һэр т'ым щьмэ'та Хвэдер'а һатийэ дайине, шэр'е хвэ бькын. ⁴ Чьмки чэнд мэрыв дьзива к'этынэ нава вэ, кө дэр-һэда диwana ванда һе пешда ньвисар бу. Эвед нэл'ак бьн наве к'эрэма^ф Хвэдейе мэ хвэ данэ бенамусийе у Хөдане^ф мэ Иса Мэсиг Хвэйики бешьрики-бехэвал инк'ар^ф кьрынэ.

⁵ Ле эз дьхвазьм биньмэ бира вэ, чава һун ван һ'эму тышта заньн жи, кө Хөдан щьмэ'та Хвэ жь вэлате Мьсьре хьлаз^ф кьр, паше

қыр'а йед кө бауэр нэкьрын ани.[†]
⁶ У эв мьлайак'этед^ф кө һ'өкөме хвэ хвэй нэкьрын, ле щийе хвэ шыһ'тандьн, Хвэде ван мьлайак'эта бона we Р'ожа һ'асабэ Ди-ване пе қайдед һ'эта-һ'этайейэ тэристанийеда хвэй дькэ. ⁷ Ве жи бир нэкьн чава Содом^ф, Го-мора у бажаред дор-бэред ван, мина ван мьлайак'эта жь гөр'а Хвэде дэрк'этын қави кьрын, ч'эв авитьнэ бэдэна башқэ* у диwana агьрийэ һ'эта-һ'этайе сэр хвэда анин. Эвана иди бона мә т'эрз у дэрс ын.

⁸ Оса жи эв мэрвь пэй хэв-нэр'ожка дьк'эвын, бэдэна хвэ дьһ'эр'ьминьн, сэрвертийа т'эх-сир дькьн у һэйинед хвэйр'у-мэтэ жорьн беһөрмэт дькьн. ⁹ Ле Мьхайиле сэрэке мьлайак'эта^ф эв йэк нэкьр. Гава бона щьнйазе Муса^ф р'абу мирещьнр'а^ф к'этэ һ'ощэте, төрөш нэкьр кө бь готь-нед беһөрмэткьрыне диwana ши бькьра, ле гот: «Бьра Хөдан ль тэ һьле^ф!» ¹⁰ Ле эв мэрьвана сэрэдэ-рийе ван тышта накьн, к'ижана кө беһөрмэт дькьн, ле чь жи ми-на һ'эйванед безарэ-безьман бь бньйат'и фэм дькьн, бь ван жи онда дьбьн.

¹¹ Вэй ль ван, кө р'ийа Қайин-да чун, мина Бьлам хальфин, пэй

к'ара хвэ к'этынэ у мина р'абэ-рибуна Қорах we бэла хвэ бьби-нын.* ¹² Эвана мэсрэфед һ'эзкьры-на* вэда лэк'э нэ, т'эви вэ бехоф дьхьын-вэдьхьын, т'эне зьке хвэ дьч'ериньн. Йед һа, э'wред беавэ жь бэр бе чуйи нэ, даред пайизе-йэ бебэр ын, р'авава р'акьри, дө щар һ'ышк буйи, ¹³ пелед бэрейэ р'абуйи нэ, кө чава э'йба кьред we мина к'эфе сэр дьк'эвэ. Эв стэйркед хальфи нэ, бона к'ижана духана тэристанийе һ'эта-һ'этайе хвэйкьри йэ.

¹⁴ Һэнох жи кө пэй Адэмп'а^ф баве һ'эфта бу, бона ван мэрьва п'ехэмбэрти^ф кьр у гот: «Ва йэ Хө-дан т'эви пирозед^ф Хвэйэ беһ'асаб те,[†] ¹⁵ вэки диwana һ'эмуяа бькэ у һ'эму нэп'ака нэһэқ кэ, бона һ'э-му кьред ванэ нэп'ак у бона ван һ'эму готьнед хьраб, кө нэп'акед гөнэк'ар^ф һьндава Вида хэбэр дан». ¹⁶ Эвана мэрьвнэ бинтэнгэ фьш-фьшко нэ, пэй хвэстьнед дьле хвэ дьчьн, жь хвэ мэстьр хэбэр дьдьн у бона к'ара хвэ һ'э-лэк'арийа дькьн.

Ширэтед қэнш

¹⁷ Ле хун дэлално, ван готь-нед кө шандийед^ф Хөдане мә Иса Мэсин һешда готьнэ бир биньн, ¹⁸ кө вэр'а дьготьн: «Р'ожед ахьри-

* **1:7** «Бэдэна башқэ» ль гора Дэстпобун 19:1-8 те фэмкьрыне, кө мера дэст давитьнэ мера у оса жи мьлайак'эта.

* **1:11** Дэрһэқа Қайинда бьхуньн: Дэстпобун 4:3-8, дэрһэқа Бьламда бьхуньн: Жьмар 22 у дэрһэқа Қорахда бьхуньн: Жьмар 16.

* **1:12** «Мэсрэфед һ'эзкьрыне» аһа те фэмкьрыне, кө бь һэвр'а нан дьхварьн у шива Хөдан дэрбаз дькьрын (К'аред Шандийа 2:46; 20:7, 11).

1:5 Дэрк'этын 12:51; Жьмар 14:29-30. **1:14** Дэстпобун 5:18-24.

йеда мәрвьед қарфкыр we дәрен, пәй хwәстьнед дьле хwәйә нәп'ак һәр'һн».¹⁹ Әв әw мәрвь һн, йед кө дөтирәтийе дькһн, йед кө бь мәрвьайи тенә р'әбәрикьрне, нә кө бь Р'әһ'е Пироз.²⁰ Ле һун дә-лално, хwә бьдһнә сәр авакрына баwәрийа хwәйә пироз, бь Р'әһ'е^ф Пироз дөа бькһн,²¹ хwә нава we һ'ьзкьрна Хwәдейә һндава хwә-да хwәй кһн, һивийа р'ә'ма Хөдане мә Иса Мәсиһ бьһн, кө жийина^ф һ'әта-һ'әтайе бьдә wә.²² У һндава дөдһлийада р'ә'м бьһн*.²³ Һнәка жи жь агьр бьр'әвиньһн хьлаз кһн,

дьле wә сәр йед майин жи бь тьрс бышәwьтә, ле жийина wанә гө-нәк'арә мина к'һнща ләwьт'и бәр ч'ә'ве wә р'әш бә*.

Шькьрдаийн

²⁴ Wир'а, Йе кө дькарә wә жь к'әтьне хwәй кә у ль бәр р'умәта^ф Хwә беқөсур әшқ бьдә сәкһнан-дһне,²⁵ Хwәдейе бешьрики-беһә-вал, Хьлазкьре^ф мәр'а, бь дәсте Иса Мәсиһе Хөдане мә, шькьр у мәзһнайи, қөдрәт у һ'өкөмәт бә, бәри һәр-һәйе у һһа жи у һ'әта-һ'әтайе! Амин^ф.

---

* 1:22 Аһа жи те фә'мкьрне: «Дөдһлийа бышьдиньһн».

* 1:23 Аһа жи те фә'мкьрне: «Һ'әйфа wә wi кьрасе жь бәдәна wан ләwьт'и нәйе».

Ә'йантия Йуһ'әнна

Пешготын

Ль гора шә'дед сәдсалийед пешьнда хөдане ве к'ьтебе Йуһ'әнна-йе шандийе Мәсир һә. Әва к'ьтеба бь дәсте ви, вәхте зерандьна бавәрмәнда, гьрава Патмоседа һатийә нъвисаре (1:9). Йуһ'әнна ве гьраведа жь алийе Императорийа Р'омайеда^ф бона даннасинкьрьна Мьзгинийе^ф һатьбу сьргункьрьне, чьмки һынге һындава мәсиһийада^ф зерандьнәкә мәзын дәстпебьбу. Наве ве к'ьтебе «Ә'йанти» те готьне, чьмки Иса Мәсир Йуһ'әннава хөйа бу у вива ә'йан кьр, кө сәр дьне жь һынгева гьрти һ'әта ахьрийа дьнийе ве чь бьрәвьмьн.

Ве к'ьтебеда п'аие-п'ьр'е ә'йанти у дитьнок ын, кө мина сөр'әкә вәшарти нә, ле һынге гәләк жь ван хәбәрәд сөр'ийә симболи бавәрмәндар'а фә'мдари бунә, хәлқер'а на.

Мәрәме ве ә'йантие әв ә кө хвәндәвана бышьдинә у щәм ван гөмане пешда бинә, өса жи нава зерандьн у щер'ьбандьнада^ф тәйах у амын бьн. Р'аст ә фькьред ве к'ьтебе мәрвь щур'ә-щур'ә шьровә-дькьн, ле диса фькьред сәрәкә зәлал ә'йан ын: Иса Мәсир һежайи һәрәма һәрә жорьн ә. Гәләк навед Ви һәнә ве к'ьтебеда (мәсәлә Хөдане^ф хөдана, П'адше п'адша...), ле һе зедә вир'а Бәрх те готьне, чьмки Әви Хвә мәрвайер'а кьрийә қөрбан^ф. Әв у Йе сәр т'әхт р'унышти (ава готи Бав^ф) сәр һәр тьштида дьньһер'ьн, һәр алийава һежайи һ'әбандьне у пәсынстандьне нә. Пе дәсте Иса Мәсир Хвәде ве пешийа хьрабийа у нәр'астийа бьдә гьртьне, лап бьдә һьлдане, жь мирешьн^ф гьрти ве һ'әму дьжмьна бьндәст кә у щьм'әта Хвә жи бь дөа-дьрозгед әрд у ә'змане ну хәлат кә.

Мәрәме ве к'ьтебе нә әв ә кө бавәрмәнд нава хоф у тьрседа бьн, ле вәки бь һатьна Исайә дөда у сәрк'әтьна Ви гөмана ван һәбә, әшқ у ша бьн у һәр алийава һәр гав һазьр бьн. «Әви кө шә'дәтийа ван тьшта дьдә, дьбежә: «Бәле, Әзе зутьре бем». Амин^ф! Вәрә, йа Хөдан Иса. К'әрәма^ф Хөдан Иса ль вә һ'әмуяр'а бә».

Сәрәщәма фькьра к'ьтебе

Пешготын (1:1-8)

Дитьнока ә'вльн у нә'мед һәр һ'әфт щьвинар'а^ф (1:9-3:22)

К'ьтеба кө һ'әфт мора моркьри бу (4:1-8:1)

Һәр һ'әфт бор'и (8:2-11:19)

Зийа у һәр дө шә'нәвьр (12:1-13:18)

Дитьнокед дьн (14:1–15:8)

Һәр һ'эфт т'асед хэзэба Хwэде (16:1-21)

Weранбуна Бабилоне^ф, бьндэстбуна щэ'нэwьр, п'ехэмбэре дэрэw у
мирещьн (17:1–20:10)

Дивана хьлазийе (20:11-15)

Э'рде ну, э'мане ну у Оршэлима^ф ну (21:1–22:5)

Пашготьн (22:6-21)

Пешготьна Йуһ'энна

1 ¹ Эва э'янтия Иса Мэсиг
йэ, к'ижан Хwэде^ф да Wi,
wэки Эw ван тыштед кө гэрэ-
ке зутьраке бьрэwьмын, ниша-
ни хөламед Wi кэ. Иса пе дәсте
мылак'эте^ф Хwэ шанд у э'лами
хөламе Хwэ Йуһ'энна кьр. ² Йу-
һ'энна жи шэ'дэтия һәр тыш-
тед кө wi дитьбун да, awa готи
шэ'дэтия готьна Хwэде, öса жи
шэ'дэтия э'ламэтия Иса Мэси-
һэ р'аст*. ³ Хwэзи^ф ль wi, кө ве
йэке бьхунэ у хwэзи ль ван, йед
кө ван хэбэред п'ехэмбэртийе^ф
бьбьһен у тыштед кө веда һатьнэ
нвьисаре дьле хwэда хwэй кьн,
чьмки wэхт незик э.

Нэ'мэ һәр һ'эфт щьвинар'а^ф, йед кө қэза Асийаеда^ф нэ

⁴ Жь Йуһ'энна, һәр һ'эфт щьви-
нар'а^ф, йед кө қэза Асийаеда нэ:

К'эрэм^ф у э'дьлайийа Wi ль
wэ бэ, Йе кө һэйэ, Йе кө һэбу, Йе
кө we бе у жь һәр һ'эфт р'оһ'ед кө
ль бэр т'эхте Wi нэ,⁵⁻⁶ öса жи жь

Иса Мэсиге шэ'де амьн, Ньхөри-
йе^ф жь нава мьрийа у сэрwере
п'адшед э'рде.

Дэ бьра р'умэт у қөдрэт Wi-
р'а бэ һ'эта-һ'этайе, Йе кө мә һ'эз
дькэ у эм пе хуна Хwэ жь гөнэйд
мэ аза кьрын у эм кьрын к'аһи-
нед^ф п'адшатийе, wэки Баве^ф Wi
Хwэдер'а эм хьзмэтк'арийе бькьн.
Амин![†]

⁷ Ва йэ э'wправа Эw те.

Һәр ч'э'ве Wi бьбинэ,
һ'эта эwед кө нэк'са Wi қөл
кьрын жи.

Һ'эму мылэтед дьнйаие we ль
сэр Wi шин у к'эдэр бьн.

Бэле. Амин![†]

* «Эз ьм Алфа^ф у Омега, Хөдан
Хwэдейе^ф һэри Зор дьбежэ, Йе кө
һэйэ, Йе кө һэбу у Йе кө we бе».

«Йэки мина инсан»

⁹ Эз, Йуһ'эннаие бьрайе wэ,
йэктия Исада һэвалг'аре we тэн-
гасийа wэ мә, öса жи п'адшатийа
Wi у сэбьра wэ мә. Эз бона хэбэра
Хwэде у шэ'дэтия бона Иса we

* **1:2** Эва щөмла «шэ'дэтия э'ламэтия Иса Мэсиг» аһа те фэ'мкьрьне: «Эw тыштед кө
Иса Йуһ'эннар'а э'лам кьрынэ, Йуһ'энна жи шэ'дэтия ван йэка дьдэ». Ле бь йунани
эв щөмла аһа жи те фэ'мкьрьне: «Шэ'дэтия бона Иса Мэсиг», awa готи эw тыштед
кө Йуһ'энна дитьбун у бона Мэсиг дьбежэ.

1:4 Дэрк'этын 3:14. **1:5-6** Дэрк'этын 19:6. **1:7** Данийел 7:13; Мэтта 24:30; Салоники I, 4:17;
Зэкэрийа 12:10-14; Йуһ'энна 19:34.

гъраведа бум, кӧ жер’а Патмос дьбежън. ¹⁰ Р’ожа^ф Хӧданда* Р’ӧ-һ’е^ф Пироз һатә сәр мьн у мьн ль пышт хвә дәнгәки бьльнди мина дәнге бор’ийе бьхист, ¹¹ кӧ гот: «Чь тыште кӧ тӧ дьбини, к’тебәкеда бьньвисә у һәр һ’әфт цьвинар’а бышинә, йед кӧ бажаред Әфәсе, Сьмирнайе, Пәргамайе, Тийатирәйе, Сардәйсе, Фьладәлфйәйе у Лаудькйәйеда нә».

¹² Әз сәр ви дәнгида вәгәр’ийам кӧ бьбиньм, к’а к’и йә мьнр’а хәбәр дьдә у чахе кӧ әз вәгәр’ийам, мьн һ’әфт шәмданед^ф зер’ин дитьн. ¹³ Нава ван шәмданада «йәки мина Кӧр’е^ф Мервь»* һәбу, к’ьнщәкә дьрежә һ’әта ныга ле бу у мәлахтәки зер’ин ль синге Ви бу. ¹⁴ П’ор’е сәре Ви мина һьрийа қәрқаш у мина бәрфе сьпи бу, ч’әвед Ви жи мина алава егър.[†] ¹⁵ Ньгед Ви мина сьфьре хаси жь к’ура агър дәрхьсти, кӧ дьбрьрә у дәнге Ви мина дәнге хӧлә-хӧла гәләк ава бу.[†] ¹⁶ Дәсте Вийи р’астеда һ’әфт стәйрк һәбун у жь дәве Ви шураки дӧдәвийи туж дәрдык’әт. Р’уйе Ви мина тә’ве бу кӧ т’әмамийа қәвата хвәва шәwқ дьда. ¹⁷ Чахе кӧ мьн Әw дит, мина йәки мьри к’әтмә бәр ньгед Ви. Әви дәсте Хвәйи р’асте дани сәр мьн у готә мьн: «Нәтърсә, Әз ьм Йе Пешьн у Пашьн.[†] ¹⁸ Әз Йе сах ьм. Әз Йе мьри бум, ле

ва йә Әз сах ьм һ’әта-һ’әгайе. У Әз хвәйе к’ълитед Мьрьне у Дийаре^ф Мьрийа мә. ¹⁹ Аwa бьньвисә чь кӧ тӧ дьбини, чь кӧ ньһа һәнә у чь we паше бьбьн. ²⁰ Сӧр’а ван стәйрка, йед кӧ тә дәсте Мьни р’астеда дитьн, ӧса жи һәр һ’әфт шәмданед зер’ин әв ә: Әw һәр һ’әфт стәйрк, мьльйак’әтед һәр һ’әфт цьвина нә у әw һәр һ’әфт шәмдан, һәр һ’әфт цьвин ьн.

Т’әми у ширәтед бона цьвина бажаре Әфәсе

2 ¹ Мьльйак’әте цьвина Әфәсер’а бьньвисә беже:

Әви кӧ һ’әфт стәйрк дәсте Вийи р’астеда у нава һ’әфт шәмданед зер’инда дьгәр’ә, аһа дьбежә: ² Әз һаш жь кьред тә, хәбата тә у сәбьра тә һәмә. Әз заньм кӧ тӧ нькари ль хьраба т’әмул ки. Тә әw жи щер’ьбандьн^ф, йед кӧ хвә шанди^ф һ’әсаб дькьн, ле р’аст нә ӧса нә, тә дит кӧ әw дәрәвин ьн. ³ Сәбьра тә һәйә, бона наве Мьн тә щәфа к’шанд у нәwәстийайи. ⁴ Ле газьнәкә Мьн ль тә һәйә, кӧ тӧ мина бәре Мьн һ’ыз наки. ⁵ Аwa ньһа бинә бира хвә, кӧ тӧ жь к’ӧ дәре к’әти у жь гӧнәкьрьне вәгәр’ә, кьред хвәйә пешийе бькә. һәгәр на, Әзе бемә щәм тә у шәмдана тә жь щийе we һьлдьм. ⁶ Ле тыштәки

* **1:10** «Р’ожа Хӧдан» т’әне ве дәре Пәймана^ф Нуда те фә’мкьрьне: «Р’ожа лә’де», чьмки we р’ожеда Хӧдан Иса жь нава мьрийа р’абу.

* **1:13** Әва нава Данийел 7:13 бир тинә. Иса Мәсиһ гәләк щара наве «Кӧр’е^ф Мервь» дьда сәр Хвә.

1:14 Данийел 7:9, 13; 10:6. **1:15** һәзәкийел 1:24. **1:17** Ишайа 44:6.

р'ьнд ль щэм тэ хэйэ, кө дьжэни
ван кьред николотийа, чава кө
Эз жи дьжэньме.

⁷Göhe к'е хэйэ бьра бьбьһе, кө
Р'öh' чь дьбежэ щьвина. Эве кө
сэрк'эвэ, Эзе изьне бьдьмэ ви,
вэки жь we дара жийине бьхвэ,
йа кө бöhьшта Хвэдеда йэ.[†]

**Т'эми у ширэтед
бона щьвина
бажаре Сьмирнайе**

⁸Мьлйак'эте щьвина Сьмир-
найер'а бьньвисэ беже:

Эви Пешьн у Пашьн, Йе кө
мьр у жь нава мьрийа р'абу аһа
дьбежэ: ⁹Эз наш жь тэнгаси у бэ-
лэнгазийа тэ һэмэ, ле бэле тө
дэвлэти йи! Öса жи наш жь бөх-
данед ван һэмэ, йед кө хвэр'а
дьбежьн: <Эмэ щьһу^ф нэ>. Эв нэ
щьһу нэ, ле эв жь к'ьништа^ф ми-
рещьн^ф ьн. ¹⁰Жь ван тэнгасийа
нэтырсэ, к'ижане бенэ сэре тэ. Ва
мирещьн we жь вэ һьнэка бавежэ
кэле, вэки хун бенэ щер'ьбандьне
у һуне дэһэ р'ожа щэфе бьк'ьшин-
ьн. һ'эта мьрыне амьн бьминэ, Эзе
т'аще жийине бьдьмэ тэ.

¹¹Göhe к'е хэйэ бьра бьбьһе, кө
Р'öh' чь дьбежэ щьвина. Эве кө
сэрк'эвэ жь мьрына дөда we қэт
зырае нэбинэ.

**Т'эми у ширэтед
бона щьвина
бажаре Пэргамайе**

¹²Мьлйак'эте щьвина Пэрга-
майер'а бьньвисэ беже:

Эве кө шуре Вийи дөдэвийи
туж хэйэ аһа дьбежэ: ¹³Эз наш
жь тэ һэмэ кө тө ль к'ө дэре дь-
мини, ава готи ль ви щийе кө
т'эхте мирещьн ле йэ. Тө наве
Мьн қэвин дьгыри у тэ бавэрийа^ф
хвэйэ һьндава Мьнда ван р'ожа
жи инк'ар^ф нэкр, гава шэ'де Мь-
ни амьн Антипас нава вэда һатэ
көштьне, ви щийе кө мирещьн
ле дьминэ. ¹⁴Ле газьнэкэ Мьн ль
тэ хэйэ, кө ль we дэре һьнэк мэ-
рьвед тэ һэнэ, кө пэй һинкьрына
ви Бьлами дьчьн, йе кө Балақ һин
кр, кө исраелийа^ф жь р'е дэрхэ,
вэки эв қөрбанед^ф п'ута бьхвьн
у бенамусийе бькьн.[†] ¹⁵Öса жи
һьнэк мэрьвед тэ жи һэнэ кө пэй
һинкьрына николотийа дьчьн.
¹⁶Ава жь гөнэкрьне вэгэр'э, һэгэр
на, Эзе зутьре бемэ щэм тэ у пе
шуре дэве Хвэ т'эви ван мэрьва
шэр' кьм.

¹⁷Göhe к'е хэйэ бьра бьбьһе,
кө Р'öh' чь дьбежэ щьвина. Эве
кө сэрк'эвэ Эзе жь ви манайе^ф
вэшарти бьдьмэ ви у öса жи кэ-
вьрэки сьпи бьдьме, кө we навэки
ну ль сэр кевьр ньвисар бэ у т'ö
кэсе ви нави ньзаньбэ, пештыри
йе кө ви кэвьри бьстинэ.[†]

**Т'эми у ширэтед
бона щьвина
бажаре Тийатирайе**

¹⁸Мьлйак'эте щьвина Тийати-
райер'а бьньвисэ беже:

Көр'е^ф Хвэде аһа дьбежэ, Йе
кө ч'эвед Ви мина алава егыр ьн

^{2:7} Дэстпелун 2:9. ^{2:14} Жьмар 31:16; 25:1-3. ^{2:17} Дэрк'этың 16:14-15.

у н'гед Wi мина wi с'фьре хаси
 к'о д'ьб'рь'фэ: ¹⁹ Эз наш жь к'ьред
 тэ, х'ьзк'ьрна тэ, бавэрийа тэ,
 х'ьзмэтк'ари у сэб'ра тэ хэмэ. Эз
 заньм к'о к'ьред тэйэ пашwх'тийе
 жь йед пешийе зедэт'ьр ьн. ²⁰ Ле
 газьнэкэ Мьн ль тэ хэйэ, к'о т'о
 we жьне, Изабеле сэб'р дьки, к'о
 хwэ п'ехэмбэр х'эсаб дькэ. Эwa
 пе хинк'ьрна хwэ х'оламед Мьн
 жь р'е дэрдьхэ, wэки бенамусийе
 бьк'ьн у қ'орбанед п'ута бьхwьн.
²¹ Мьн wэхт да we, wэки эw жь
 г'онэк'ьрне вэгэр'э, ле эw нахва-
 зэ дэсте хwэ жь бенамусийа хwэ
 бькэ. ²² Ва Эзе we бавеж'ьмэ нава
 ци-ньвине у йед к'о т'эви we бе-
 намусийе жи дьк'ьн, бьк'ьмэ х'а-
 лэки г'ран, хэгэр жь к'ьред хwэ
 вэнэгэр'ьн^ф. ²³ Эзе зар'ед we хьм,
 бьк'ожьм у х'эму щьвине бьзань-
 бьн к'о Эз ьм, Йе дьл у нета э'нэ-
 нэ дькэ. Эзе ль анэгори к'ьрнед
 wэ хэр йэки бьд'ьмэ wэ.[†] ²⁴ Ле бэ-
 ле Эз wэ, йед майинр'а дьбеж'ьм
 к'о Тийатирайеда нэ, ле пэй ве
 хинк'ьрне нэк'этьнэ, эw «С'ор'ед
 мирещьнэ к'ур» ньзаньн чава к'о
 эw дьбеж'ьн. Эз барэки дьн надь-
 ма сэр мьле wэ, ²⁵ ле т'эне чи wэ
 хэйэ қ'эвин бьг'ьрн, х'эта к'о Эз
 бем. ²⁶⁻²⁷ Эwe к'о сэрк'эвэ у х'эта
 хьлазийе к'ьред ль гора дьле Мьн
 бькэ, Эзе wi х'о'к'оме сэр мьлэта
 бьд'ьмэ wi, к'ижан Мьн жь Баве
 Хwэ стандийэ

у эwe пе шьва х'эсьни
 шьвантийе ль ван
 бькэ,

мина щер'ед ахин we
 хурдэхwэши кэ.[†]
²⁸ У Эзе стэйрка сэре сьбе бьд'ь-
 ма wi.

²⁹ G'öhe к'е хэйэ б'ра бьб'ьне, к'о
 P'oh' чь дьбежэ щьвина.

**Т'эми у ширэтед
 бона щьвина
 бажаре Сардэйсе**

З ¹ Мьлийак'эте щьвина Сардэй-
 сер'а бьньвисэ беже:

Эwi к'о х'эфт р'oh'ед Хwэде у
 х'эфт стэйркед Wi хэнэ, аha дь-
 бежэ: Эз наш жь к'ьред тэ хэмэ,
 наве тэ хэйэ йане т'о сах и, ле
 р'аст т'о мьри йи. ² х'ышйар бэ у
 эw тыштед хwэйэ майийэ к'о ль
 бэр мьр'ьне нэ, қ'эват кэ, чьмки
 Мьн к'ьред тэ ль бэр Хwэдейе Хwэ
 г'ьништи нэдитьн. ³ Дэ бинэ бира
 хwэ к'о тэ чь стандийэ у бьхисти-
 йэ, г'ор'а ван тышта бькэ у т'обэ^ф
 кэ. Ле хэгэр т'о х'ышйар нэби, Эзе
 мина дьзэки сэр тэда бьг'ьрм у
 те қ'эт ньзаньби к'о Эзе к'ижан
 сьх'этеда сэр тэда бьг'ьрм.[†] ⁴ Ле
 Сардэйседа чэнд кэсед тэ хэнэ к'о
 ван к'ьнщед хwэ нэлэwьт'андь-
 нэ. Эwe бь к'ьнщед чилэ-қ'эрқаш
 т'эви Мьн бьгэр'ьн, чьмки эwэ
 нежа нэ. ⁵ Эwe к'о сэрк'эвэ, эwe
 аha к'ьнщед чилэ-қ'эрқаш ль хwэ
 wэрг'ьрэ. Эзе наве wi жь к'ьтеба
 жийине т'о щар р'эсит нэк'ьм у
 наве wi ль бэр Баве Хwэ у ль
 бэр мьлийак'этед Wi ашкэрэ кьм.[†]

⁶ G'öhe к'е хэйэ б'ра бьб'ьне, к'о
 P'oh' чь дьбежэ щьвина.

**Т'эми у ширэтед
бона щьвина
бажаре Фьладэлфйайе**

⁷ Мьлйак'эте щьвина Фьла-
дэлфйайер'а бньнвисэ беже:

Әви пироз^ф, Әви р'аст, аһа
дьебже, Йе кө хвәйе к'ьлита Да-
вьд^ф ә, кө вәдькә у т'ө кәс нькарә
дадә у дадьдә т'ө кәс нькарә вәкә:[†]
⁸ Әз һаш жь кьред тә һәмә. Ва Мьн
дәрики вәкьри данийә бәр тә, кө
т'ө кәс нькарә дадә. Әз заньм кө
қәвата тә һьнәки һәйә у тә готьна
Мьн хвәй кьр у наве Мьн инк'ар
нәкьр. ⁹ Бьньһер'ә, һьнәкә жь к'ь-
ништа мирещьн һәнә, йед кө дь-
бежьн: «Мә щьһу^ф нә, ле р'аст нә
щьһу нә, әв дәрәва дькьн. Ва Әзе
п'ейи сәр ван кьм, кө әв бен у ль
бәр ньгед тә та бьн у бьзаньбьн Әз
тә һ'ыз дькьм. ¹⁰ Тә кө т'эмийа Мьн
хвәй кьр у сәбьр кьр, Әзе жи тә
жь ви вәхте щер'ьбандьне хвәй
кьм, йа кө we бе сәр т'эмамия
дньнайе, кө бьнәлийед ль р'убари
дье не быщер'ьбинә. ¹¹ Әзе зутьрәке
бем, чи тә һәйә қәвин бьгьрә, вә-
ки т'ө кәс т'аше тә нәстинә. ¹² Әве
кө сәрк'әвә Әзе ви П'арьстгәһа^ф
Хвәдейе Хвәда бькьмә стун у әве
иди дәрнәк'әвә дәрва. Әзе ль сәр
ви наве Хвәдейе Хвә, өса жи на-
ве бажаре Хвәдейе Хвә, аһа готи
наве Оршәлима^ф ну бьньвисьм,
йа кө жь Хвәдейе Мьн жь ә'змен
we бе хваре у Әзе наве Хвәйи ну
жи бьньвисьм.[†]

¹³ G'öhe к'е һәйә бьра бьбьһе, кө
P'öh' чь дьебже щьвина.

**Т'эми у ширэтед
бона щьвина
бажаре Лаудькйайе**

¹⁴ Мьлйак'эте щьвина Лаудьк-
йайер'а бньнвисә беже:

«Йе Амин^ф» аһа дьебже, Әв
шә'де р'аст у амьн, ч'ә'вканийа
ә'фьрин у хольқийед Хвәде:[†] ¹⁵ Әз
һаш жь кьред тә һәмә, тө нә сар и
у нә жи гәрм и. Хвәзи тө йан сар
буйайи йан жи гәрм. ¹⁶ Ле чьмки
тө голи йи, нә сар и у нә жи гәрм,
Әзе тә жь дәве Хвә бьр'ежьм. ¹⁷ Тө
дьебже: «Әз дәвләти мә, we йәке-
да гәләк пешда чумә, қәт һ'әвще
т'ө тьшти нимә». Ле тө ньзани кө
тө мәр'ьм, р'әбән, бәләнгаз, кор у
тә'зи йи. ¹⁸ Әз ве т'эмийе дьдьмә тә:
Зер'е кө бь егьр һатийә сафикьрьне
жь Мьн бьк'ьр'ә, вәки тө дәвләти
би у к'ьнщед чилә-қәрқаш жь Мьн
бьк'ьр'ә, кө ль хвә ки, вәки шәрма
тә'зибуна тә бе ньхамтьне, өса жи
дәрмане ч'ә'ва, кө ль ч'ә'вед хвә
ди, вәки бьбини. ¹⁹ Әз к'ижана һ'ыз
дькьм ль ван һьлтөм^ф у ван ши-
рәт дькьм. Бона ве йәке хирәт кә
у жь гөнәкьрьне вәгәр'ә![†] ²⁰ Ва, Әз
ль бәр дәри сәкьни мә у ль дери
дьхьм. һәгәр йәк дәнге Мьн бьбьһе
у дери ль Мьн вәкә, Әзе һәр'ьмә
һьндөр', т'әви ви нан бьхвьм у
әве жи т'әви Мьн. ²¹ Әве кө сәр-
к'әвә, Әзе дәстуре бьдьме кө т'әви
Мьн сәр т'әхте Мьн р'уне, чаһа кө
Әз сәрк'әтьм у т'әви Баве Хвә сәр
т'әхте Ви р'уныштьм.

²² G'öhe к'е һәйә бьра бьбьһе, кө
P'öh' чь дьебже щьвина».

Т'эхте э'зменда

4 ¹ Пэй ван тыштар'а мын дина хвэ дайе, ва э'зменда дэрик вэк'ри йэ. У эw дэнге кө мын бэ-ре мина дэнге бор'ийе б'хистьбу мынр'а гот: «Р'абэ вэрэ ве жоре, Эзе ван тыштед кө гэрэке жь вьр шунда бьqэwьмын, нишани тэ кьм». ² Hэма хьнге Р'öh'e Пироз hatэ сэр мын, мын дина хвэ дайе, we т'эхтэк ль э'змен хэбу у йэк ль сэр т'эхт р'унышти бу.[†] ³ У шэwqа диндара Йе р'унышти мина йа кэв'ре йаспис у сардийон бу. У к'эскэсоре жи дора т'эхт гьртьбу, мина ишьqа зьмруде.* ⁴ Ль дора wi т'эхти бист у чар к'öрси хэ-бун у ль сэр ван к'öрсийа бист у чар р'успи^ф р'уныштьбун. К'ынщед чилэ-qэрqаш ль ван бун у т'ашед зер'ин жи ль сэре ван бун. ⁵ Жь т'эхт бьруск у дэнгед гөр'инийа э'wр-э'змана дэрдьк'этьн. Ль бэр т'эхт х'эфт qэндилед алавек'э-ти хэбун, кө эw хэр х'эфт р'öh'ед Хwэде нэ.[†] ⁶ Ль бэр т'эхт тыштэки мина бэ'рэкэ шушэ хэбу, кө мина хьрустале зэлал бу.

Ль дора т'эхт, хэр алики чар р'öh'бэр хэбун, кө пеш у пыштева ч'э'вава т'ьжи бун. ⁷ Р'öh'бэре э'w-льн мина шер бу, р'öh'бэре дöда мина щанэга бу, р'öh'бэре сьсийа р'уйе wi мина р'уйе мэр'ва бу у р'öh'бэре чара жи мина тэйре си-

мьр'и кө дьфьр'э. ⁸ хэр чар р'öh'бэр жи шэш баски бун, сэр у бьнва ч'э'вава хьт-хьти бун. У шэв у р'ож дэнге хвэ нэдьбьр'ин дьготьн:

«Пироз, пироз, пироз,
Хöдан Хwэдейе хэри Зор,
Йе кө хэбу, Йе кө хэйэ у Йе кө
we бе».[†]

⁹ Гава ван хэр чар р'öh'бэра, р'у-мэт, һөрмэт у шьк'ри дьданэ Йе кө ль сэр т'эхт р'уныштийэ у һ'эта-һ'этайе Зенди йэ, ¹⁰ эw хэр бист у чар р'успи бэр Йе кө ль сэр т'эхт р'унышти дэвэр'уйа дьчун, сэре хвэ бэр Wi даданин, Йе кө һ'э-та-һ'этайе Зенди йэ у т'ашед хвэ давитьнэ бэр т'эхт у дьготьн:

¹¹ «Йа Хöдан Хwэдейе мэ,
Тö нежа йи кө р'умэт,
һөрмэте у qэwate
бьстини.

Чьмки Тэ хэр тышт
э'фьрандын
у бь хwэстьна Тэ эw э'фьрин
у хэнэ».

К'ьтеба гöломатэ морк'ри

5 ¹ хьнге мын дәсте Wийи р'ас-теда, Йе кө ль сэр т'эхт р'у-ныштьбу, к'ьтебэкэ гöломат дит кө хэр дö алийава hatьбу ньвисаре у бь х'эфт мора hatьбу морк'рьне.[†]

² Мын дина хвэ дайе, we мьл'йа-к'этэки qэwат бь дэнгэки бьльнд дьгот: «К'и нежа йэ кө моред ве

* **4:3** «Йаспис» awa готи «йешим» э, «сардийон» awa готи «эдиq» э у «зьмруд» жи р'энге к'эскда йэ. Эвана һ'эму кэвьред бьрqокэ қимэт ьн. Чь кө иро кэвьрнас жер'а дьбьжьн «йаспис» нэ э'йан э. Дьбэ кө наве «йаспис» хьнге бона «лал» бу, awa готи «брилиант», кө кэвьре сьпи йэ. Бьхуньн Э'йанти 21:11, 18-20.

4:2-8 һэзэкийел 1:5-28. **4:5** Дэрк'этьн 19:16. **4:8** Ишайа 6:2-3; 41:4; һэзэкийел 1:18; 10:12. **5:1** һэзэкийел 2:9-10.

к'ътебе же р'акэ у к'ътебе вэкэ?»
³ Ле т'ө кэс т'өнэбу, нэ ль э'змен,
 нэ ль сэр э'рде у нэ жи жь б'не
 э'рде, кө б'карьбуя эва к'ътеба
 вэк'ра ле б'ньгер'ийа. ⁴ Эз жи
 к'элэ-к'эл д'гырийам, кө йэки
 нежа нэһатэ дит'не, вэки эв
 к'ътеба вэк'ра ле б'ньгер'ийа.
⁵ Ынге жь р'успийа йэки м'нр'а
 гот: «Нэг'ри! Ва Шере жь қэбила
 Щ'һуда^б, Р'аве Дав'д сэрк'эт у
 д'карэ һэр һ'эфт моред we к'ътебе
 же р'акэ у вэкэ».[†]

⁶ Ынге м'н дина хвэ даие,
 we говэка wi т'эхтида, к'ижан
 һэр чар р'өһ'бэр у р'успийа доре
 г'рт'бун, Бэрхэк сэк'ни бу, чава
 сэржек'ри буйа. һ'эфт ст'руйед
 Wi у һ'эфт ч'эвед Wi һэбун, Эв
 һэр һ'эфт р'өһ'ед Хвэде нэ, кө ль
 т'эмаийа д'нйайе һат'нэ шан-
 д'не.[†] ⁷ Эв һат у к'ътеб жь дэсте
 Wийи р'асте, Йе кө ль сэр т'эхт
 р'уньшт'бу һылда. ⁸ Чахе Wi эв
 һылда, эв һэр чар р'өһ'бэр у һэр
 бист у чар р'успи ль бэр wi Бэрхи
 дэвэр'уйа чун. Дэсте һэр йэкида
 чэнг^ф у т'асед зер'инэ т'ъжи б'хур^ф
 һэбун. Эв б'хур д'байед щ'мэ'та
 Хвэде нэ.[†] ⁹ У ст'ранэкэ ну д'с-
 т'ран д'гот'н:

«Тө нежа йи, кө we к'ътебе
 һылди

у моред we же р'аки.

Ч'ьмки Тө һати сэржек'рьне
 у пе хуна Хвэ Тэ мэр'в
 жь һэр бэрэке, жь һэр
 з'мани,

жь һэр щ'мэ'те у жь һэр
 м'лэти к'ър'ин бона
 Хвэде,

¹⁰ Тэ эв к'рын п'адшатийа
 к'аһина бона
 х'змэтк'арийа Хвэде
 у эве ль сэр д'нйайе
 п'адшатийе б'к'н».[†]

¹¹ Ынге м'н дина хвэ даие,
 м'н дэнге гэлэк м'лйак'эта б'н-
 ист кө дора т'эхт, ван р'өһ'бэра
 у р'успийа г'рт'бун. Р'эқэма ван
 д'г'һиштэ б' һ'эзара у милийо-
 на. ¹² Б' дэнгэки б'льнд д'ст'ран
 д'гот'н:

«Эв Бэрхе сэржек'ри нежа йэ
 кө қэвате, дэвлэмэндтийе,
 сэрвахтийе, карине,
 һөрмэте, р'умэте у пэсьне
 б'стинэ».[†]

¹³ М'н б'нист кө һэр э'ф'ри-
 нед ль э'змен, ль сэр э'рде, йед
 б'н э'рде, йед бэ'реда у һ'эмуйед
 нава ванда, д'ст'ран:

«Б'ра һ'эта-һ'этайе пэсьн,
 һөрмэт, р'умэт у қдрэт
 ль Йе сэр т'эхт р'уньшти, өса
 жи ль wi Бэрхи бэ!»[†]

¹⁴ У ван һэр чар р'өһ'бэра д'гот'н:
 «Амин!» у р'успи дэвэр'уйа чун,
 сэре хвэ бэр Wi данин.

Һ'эфт мор чава тенэ вэк'рьне?

6¹ Ынге м'н дина хвэ даие,
 wi Бэрхи морэкэ жь ван һэр
 һ'эфт мора вэк'р у м'н жь ван
 һэр чар р'өһ'бэра дэнгэки мина

5:5 Дэстпелун 49:9; Ишайа 11:1. 5:6 Ишайа 53:7. 5:8 Зэбур 141:2. 5:10 Дэрк'этын 19:6;
 Ишайа 61:6. 5:12 Дирок I, 29:11; Ишайа 53:7. 5:13 Зэбур 47:8; Ишайа 6:1.

дэнге гөр'инийа э'wpa бьхист кò гот: «Wэрэ». ²Мьн дина хwэ даие, ва хэспэки сыпи хòйа бу, дэсте йе лесийарбуйида кэванэк хэбу, г'а-щэк wir'a hatэ дайине у эw чава э'гит чу, wэки сэрк'эвэ.

³Чахе Бэрх мора дòда wэкьр, мьн бьхист кò р'òh'бэре дòда гот: «Wэрэ». ⁴Һьнге хэспэки дьнейи р'энге сори-агьри дэрк'эт* у сийаре wir'a изьн hatэ дайине, кò э'дльайиye жь дьнйайе һьлдэ, wэки мэрьв һэвдò бькòжьн. Шурэки мэзьн wir'a hatэ дайине.

⁵Чахе Wi мора сьсийа wэкьр, мьн бьхист кò р'òh'бэре сьсийа гот: «Wэрэ». Мьн дина хwэ даие, ва хэспэки р'эш у дэсте сийаре wiда мезинэк хэбу. ⁶Һьнге те бежи мьн дэнгэк бьхист, жь нава һэр чар р'òh'бэра hat у гот: «Чапэкэ ганьмэ бьч'ук пе зивэки^ф у се чапед бьч'ук щэһ пе зивэки*. Ле зьраре нэдэ р'уне зэйт'уне у шэраве».

⁷Чахе Wi мора чара wэкьр, мьн дэнге р'òh'бэре чара бьхист кò гот: «Wэрэ». ⁸Мьн дина хwэ даие, ва хэспэки шиноди, кò наве сийаре wi Мьрын бу, Дийаре Мьрийа пэй wi дьһат. һ'òкòм wir'a hatэ дайине сэр п'арэкэ жь чар п'аред дьнйайе, wэки пе шур, хэлайе, нэхwэшийа һ'ал у р'э'wьред дьнйайе wan бькòжэ.

⁹Чахе Wi мора пенща wэкьр, мьн бьн горигэһеда^ф р'òh'ед wan мэрьва дитьн, йед кò бона Хэбэра Хwэде у бона ш'эдэтийа кò дабун hatьбунэ кòштьне. ¹⁰Wан бь дэнгэки бьльнд кьрьнэ гази у готьн: «Йа Хwэйи-Хòдане пироз у р'аст! Те һ'эта к'энге диwане нэки у һ'эйфа хуна мэ жь бьнэлийед р'убари дьне һьлнэди?» ¹¹Һьнге жь wan һэр йэкир'а чòхед чилэ-qэрqаш hatьнэ дайине у wanp'a hatэ готьне, кò һьнэк wэхт жи һеса бьн, һ'эта кò һ'эсабе һэвалхòламед wan у хушк-бьред wanэ кò we мина wan бенэ кòштьне, т'эмам бэ.

¹²Чахе Wi мора шэша wэкьр, мьн дина хwэ даие, эрд райим һ'эжийа. Тэ'в мина к'òрхе^ф жь пьр'ч'е чекьри р'эш бу у һив сэрда-педа бу мина хуне.[†] ¹³Стэйркед э'змен öса жорда к'этгьнэ эрде, чава кò дара һежире жь бэр байе райим дьһ'эжэ у бэред we* же дьwарьн.[†] ¹⁴Һьнге э'зман бу мина к'ьтеба гòломаткьри ль һэв hatэ п'еч'ане, бэтаwэбу у һ'эму ч'ийа у гьрав жь щийед хwэ һ'эжийан. ¹⁵Wi чахи п'адшед дьнйайе, мэзьнед we, сэрэскэред we, дэwлэтийед we, э'гитед we у һ'эму мэрьвед хòлам у аза хwэ шкэфт у qэйед ч'ийада wэшартьн,[†] ¹⁶ч'ийа у qэйар'а дьготьн: «Сэр мэда бьк'эвьн у

* **6:4** Бь йунани аһа те фэ'мкьрьне: «Р'энге егьрда».

* **6:6** Һьнге зивэк һэде хэбата р'ожэкэ п'алэки бу.

* **6:13** Һьнэк занэ фэ'м дькьн кò һежир нэгьһишти нэ, ле һьнэк жи фэ'м дькьн кò гьһишти нэ.

6:12 Ишайа 13:10; Йоел 2:10, 31; 3:5; Мэтта 24:29. **6:13** Ишайа 34:4.

6:15 Ишайа 2:19-21.

мә жь р'уйе Әви кө ль сәр т'әхт
р'унышти у жь хэзэба Бәрх вәше-
рын.[†] ¹⁷ Чьмки р'ожа хэзэба Ванә
мэзын һат у к'и дыкарә тәйах кә?»[†]

**Жь израелия
сәд чьл у чар һ'эзар
кәс тенә моркьрне**

7 ¹Пәй ве йәкер'а мьн дина хwә
даие, we чар мьлйак'әт ль һәр
чар қолбед дьнйаие сәкьни нә у
байед һәр чар қолбед дьнйаие
һ'ышк гьртьнә, wәки ль ә'рде, бә'-
ре у т'о дарә нәхьн.[†] ²Һьнге мьн
мьлйак'әтәки дьн жи дит кө жь
р'оһьлате дьһат у мора шийә жь
Хwәдәие зенди һәбу. Әви бь дән-
гәки бьльнд ль ван һәр чар мьл-
йак'әта кьрә гази, йед кө ванр'а
һатьбу дайине, кө зьраре бьдьнә
ә'рде у бә'ре, ванр'а гот: ³«Зьраре
нәдьнә ә'рде, бә'ре у дара, һ'әта
кө әм море ль ә'нийә хөламед
Хwәдәие хwә нәхьн». [†] ⁴Һьнге р'ә-
қәма йед кө һатьбунә моркьрне
мьн бьһист: Жь һ'әму қәбилед^ф
исраелия сәд чьл у чар һ'эзар
һатьбунә моркьрне.

⁵ Жь қәбила Щьһуда донздәһ
һ'эзар,
жь қәбила Р'убен донздәһ
һ'эзар,
жь қәбила Гад донздәһ һ'эзар,
⁶ жь қәбила Ашер донздәһ
һ'эзар,
жь қәбила Нәфтәли донздәһ
һ'эзар,
жь қәбила Мьнашә донздәһ
һ'эзар,

⁷ жь қәбила Шьмһ'ун донздәһ
һ'эзар,
жь қәбила Левий^ф донздәһ
һ'эзар,
жь қәбила Исахар донздәһ
һ'эзар,
⁸ жь қәбила Зәбулон донздәһ
һ'эзар,
жь қәбила Усвь^ф донздәһ
һ'эзар
у жь қәбила Бьнйамин
донздәһ һ'эзар һатьбунә
моркьрне.

Һ'әму мьләтед дьнйаие

⁹Пәй ве йәкер'а мьн дина хwә
даие, ва ә'лаләтәкә өса мэзын, кө
т'о кәси нькарьбу бьжьмарта жь
һәр мьләти, жь һәр бәрәке, жь
һәр цьмә'те у жь һәр зьмани ль
бәр т'әхт у ши Бәрхи сәкьни бун.
Чөхед чилә-қәрқаш ль ван бун у
ч'ьрәлед хөрма жи дәстед ванда
бун, ¹⁰бь дәнгәки бьльнд дыкьрнә
гази дыготьн:

«Хьлазбун^ф жь дәсте Хwәдәие
мә йә,
Йе кө ль сәр т'әхт р'унышти
йә

у жь дәсте ши Бәрхи йә».

¹¹Һьнге әw һ'әму мьлйак'әтед кө
ль дора т'әхт, р'успия у ван һәр
чар р'оһ'бәра гьртьбун, бәр т'әхт
дәвәр'уйа чунә ә'рде, сәре хwә бәр
Хwәде данин ¹²у готьн:

«Амин!
Пәсьн, р'умәт, сәрвахти,
шькьри, һөрмәт, қәват у
зорайи

6:16 носейа 10:8. 6:17 йоел 2:11; малахи 3:2. 7:1 данийел 7:2. 7:3 һәзәкийел 9:4-6.

б'ра h'эга-h'эгайе Хwэдeйе
м'р'а бэ.

Амин!»

¹³ Ђынге жь ван р'успийа йэки
мьнр'а гот: «Эвед к'о ч'охед чилэ-
qэрqаш wэргьрти нэ, эw к'и нэ у жь
к'о д'ере hatьнэ?» ¹⁴ Мьн wir'а гот:
«Эз х'олам, эз ньзаньм, т'о зани». Ђынге эwi
мьнр'а гот: «Эвана эw
ьн, йед к'о жь we тэнгасийа мэзын
hatьнэ, ч'охед хwэ пе хуна wi Бэр-
хи шушт'нэ, чил-qэрqаш к'рьнэ.»

¹⁵ Лэма эwэ ль бэр т'эхте Хwэде
нэ,

П'арьстгэha Wида шэw у р'ож
Wi д'ьh'эбиньн.

Йе ль сэр т'эхт р'уньшти,
we коне Хwэ ль сэр ван
вэгрэ.

¹⁶ Эwe иди нэ т'и б'ьн, нэ б'р'чи
б'ьн
у нэ жи тэ'в у гэрмайийе ль
ван хэ.»

¹⁷ Чьмки эw Бэрхе к'о говэка
т'эхтда йэ,
we шьвантийе ль ван б'ькэ,
ван б'ьбэ сэр канийед ава
жийине.

У Хwэде жи we h'эму hesьред
ч'э'вед ван паqьж кэ».

Мора h'эфта

8 ¹ Чахе Эwi мора h'эфта вэкр,
э'зменда wэкэ нив с'ьh'эти hэр
тышт сэфр'и. ² Ђынге мьн эw hэр
h'эфт м'льйак'этед к'о ль бэр Хwэ-
де сэкьнибун дит'ьн, ванр'а h'эфт
бор'и hatьнэ дайине.

³ М'льйак'этеки д'ьн б'ьхурдан-
га зер'ин дестда hat, ль бэр гори-
гэha зер'ин сэкьни. Wir'а гэлэк
б'ьхур hatэ дайине, wэки б'ь т'эwi
д'оайед шьмэ'ta Хwэде дайнэ сэр
горигэha зер'инэ ль бэр т'эхте
Хwэде. ⁴ Дуйе we б'ьхуре т'эwi
д'оайед шьмэ'ta Хwэде жь дэс-
те wi м'льйак'эти бэрб'ь Хwэде
б'ьльнд бу. ⁵ Паше м'льйак'эт эw
б'ьхурданг h'ьлда, жь агьре гори-
гэheва дагьрт авитэ сэр э'рде. Бу
г'ор'инийа дэнгед э'wpa б'ьруске
б'ьрq вэда у э'рд h'эжийа.

hэр чар бор'ийед пешьн

⁶ Ђынге ван hэр h'эфт м'льйа-
к'этед к'о h'эфт бор'ийед ван hэбун
к'аре хwэ к'рьн, к'о ль бор'ийа х'ьн.

⁷ Йе э'wльн ль бор'ийе х'ьст,
тэйрок у агьр хунева т'эвайи сэр
э'рдеда бари. У жь се п'ара п'арэкэ
э'рде шэwьти, жь се п'ара п'арэкэ
дара шэwьти у h'эму гиhaйе шин
шэwьти.»

⁸ М'льйак'эте д'ода ль бор'ийе
х'ьст, тыштэки мэзыни мина ч'и-
йаки агьр пек'эти hatэ авит'ьне
нава бэ'ре. У жь се п'ара п'арэкэ
бэ'ре бу хун, ⁹ жь се п'ара п'арэкэ
h'эйwanед бэ'реда qыр' бу у жь се
п'ара п'арэкэ гэмийа wеран бу.

¹⁰ М'льйак'эте сьсийа ль бор'и-
йе х'ьст у стэйркэкэ мэзынэ мина
qэндила алавпек'эти жь э'змен
к'этэ сэр п'арэкэ жь се п'аред ч'эма
у авед канийа. ¹¹ Наве we стэйрке
Зьрич'к бу. Жь се п'ара п'арэкэ ава

7:14 Данийел 12:1; Мэтта 24:21. **7:16** Ишайа 49:10. **7:17** Зэбур 23:1-2; Ишайа 25:8;
49:10. **8:3** Дэрк'этьн 30:1-3. **8:7** Дэрк'этьн 9:23-25; нэзэкийел 38:22.

бу зырич'к у жь we аве гэлэк мэрьв мьрьн, чьмки эв ав т'эл бу.

¹²Мьлйак'эте чара ль бор'ийе хьст, жь се п'ара п'арэкэ т'э'ве, жь се п'ара п'арэкэ хиве у жь се п'ара п'арэкэ ст'эйрка дэрб стандьн, оса кө жь се п'ара п'арэкэ ван қарийа у жь се п'ара п'арэкэ р'оже р'онайи нэда, оса жи жь се п'ара п'арэкэ шэве.[†]

¹³Һынге мын дина хвэ даие, we тэйрэки симьр' жор э'зменда дьфьр'и у мын бьхист кө ви бь дэнгэки бьльнд гот: «Wэй, wэй, wэй ль сэре бьнэлийед ль р'убари дьне, кө we бэр дэнге ван бор'ийед һэр се мьлйак'этед майин к'эвьн, йед кө we ль бор'ийа хьн».

Бор'ийа пенща

9¹ Мьлйак'эте пенща ль бор'ийе хьст у мын дина хвэ даие, ва ст'эйркэк жь э'змен к'этэ сэр р'уйе э'рде у к'ьлита дэре гэлийе^ф һэй-вайе we ст'эйркер'а һатэ дайине. ²Әве дэре гэлийе һэй-вайе вэкьр, жь гэли ду-духан дэрк'эт мина дуйе к'ура мэзын у р'уйе т'э'ве у һэве гьрт.[†] ³Жь we ду-духане көли дэрк'этынэ сэр р'уйе э'рде, ванр'а қәвата мина қәвата дупьшкед э'рде һатэ дайине.[†] ⁴Ванр'а һатэ готьне, кө зьраре нэдынэ гиһе э'рде, нэ жи т'о шинайие у даре, ле бьднэ ван мэрьвед кө мора Хвэде ль сэр э'нийа ван т'онэйэ.[†] ⁵Ванр'а һатэ дайине, кө ван нэкөжьн, ле

пенщ мәһа бьднэ щәфе. Еша ван мина еша лехьстына дупьшка бу.

⁶Ван р'ожада мэрьве ль мьрьне бьгэр'ьн, ле we қэт нэбиньн, әве һ'эйра мьрьнеда бьн, ле мьрьне жь ван бьр'эвэ.[†]

⁷Қьлхе ван көлийа мина ван һэспа бун, йе кө бона шер' те-нэ һазьркьрьне. Ль сэр сэре ван тьштед мина т'ащед зер'ин һэбун у р'уйе ван мина р'уйе мэрьва бун.[†] ⁸Пор'е сэре ван мина п'ор'е жьна бун у дьранед ван мина дьранед шера бун. ⁹Елэкзьрьһ'ед ван һэбун, мина йед һ'эсьни, дэнге баскед ван мина дэнге ван э'рэба бун, кө чава гэлэк һэсп ван дьк'ьшиньн у дажонэ нава шер'. ¹⁰Мина дупьшка жи поч'ед ван һэбун у сэр поч'а жи дэрзи, к'ижанада қәвата ван һэбу кө пенщ мәһа мерьв бьднэ щәфе. ¹¹Мьлйак'эте гэлийе һэй-вайе ль сэр ван п'адша бу, кө наве ви бь ибрани «Абадун» бу, бь йунани «Аполийон», кө те ф'эмкьрьне: «Wеранкьр».

¹²Wэйа э'wльн дэрбаз бу. Жь вьр шунда ва дө wэйе жи бен.

Бор'ийа шәша

¹³Мьлйак'эте шәша ль бор'ийе хьст у мын дэнгэк жь һэр чар стьруйед горигәһа зер'инэ ль бэр Хвэде бьхист, ¹⁴кө готэ ви мьлйак'эте шәша, йе кө бор'и дестда бу: «Ван һэр чар мьлйак'этед кө ль бэр ч'эме Фьртейи мэзын

8:12 Ишайа 13:10; һазэкийел 32:7; Йоел 2:10, 31; 3:15. 9:2 Дэстпобун 19:28.
9:3 Дэрк'этын 10:12-15. 9:4 һазэкийел 9:4. 9:6 Йеремийа 8:3. 9:7 Йоел 2:4.

гьредайи нэ вэкэ». ¹⁵Һынге эw һэр чар мьлйак'эт һатьнэ бэр'дане, йед кө бона we сьһ'эте, we р'оже, we маһе у we сале һатьбунэ һазьр-кьрьне, wэки жь се п'ара п'арэкэ мэрьвайе бьк'ожьн. ¹⁶Мьн р'эqэма ордийед сийари бьһист кө д'осьд миллион бу. ¹⁷We дитьнокеда һэсп у сийаред ван мьнва аһа х'ойа бун: Р'энгед елэкзьр'һ'ед ван р'энге сори мина егьр, ширки мина қал-ч'ич'эке, қич'ьки мина к'ьрк'утеда бун. Сэре һэспед ван мина сэре шера бун у жь дэве ван агьр, ду у к'ьрк'ут дэрдьк'эт. ¹⁸Пе ван һэр се бэла, жь се п'ара п'арэкэ мэрьвайе, пе агьр, ду у к'ьрк'ута кө жь дэве ван дэрдьк'эт һатьнэ көштьне. ¹⁹Чьмки қəwата һэспа дэв у делед wанда бун. Делед ван мина мэр'ра бун у сэре ван һэбун, кө пе ван зьрар дьдан.

²⁰Эw мэрьвед майинэ кө пе ван бэла нэһатьнэ көштьне, жь ван п'утед кө бь дэстед хwэ чекьрбун вэнэгэр'ийан. Wана дэсте хwэ жь цьнн'эбандьне^ф, жь ван п'утед зер'э, зивэ, сьфьрэ, кэвьрэ, дарэ кө набиньн, набьһен у на-гэр'ьн нэк'ьшандьн.^г ²¹Оса жи жь көштьне, сербазийе, бенамусийе у дьзийа хwэ вэнэгэр'ийан.

**Мьлйак'эт у к'ьтеба
г'оломатэ бьч'ук**

10 ¹Һынге мьн мьлйак'этэки дьнейи зор дит кө жь э'змен дьһатэ хwаре. Э'wр ле wэргьрти бу у к'эскэсор ль сери бу, р'уйе wi

мина тэ'ве бу, ньгед wi жи мина стунед егьр бун. ²Дэсте wида к'ьтебэкэ бьч'укэ вэкьри һэбу, ньге хwэийи р'асте дани сэр бэ'ре, ньге хwэийи ч'эпе жи дани сэр бэже ³у бь дэнге бьльнд мина мьр'инийа шер кьрэ қар'ин. Чахе кө wi кьрэ қар'ин, һэр һ'эфт г'ор'инийед э'wра пе дэнгед хwэ хэбэр дан. ⁴Гава ван һэр һ'эфт г'ор'инийед э'wра хэбэр дан, мьн кьр кө бьнь-висьм, ле жь э'змен дэнгэк һат у гот: «Эw тыштед кө һэр һ'эфт г'ор'инийед э'wра готьн, ван э'йан нэкэ, нэньвисэ».

⁵Һынге эw мьлйак'эте кө мьн дитьбу, wэки wi ньгэк данибу сэр бэ'ре у йэк жи сэр бэже, дэсте хwэийи р'асте бэрбь э'змен бьльнд кьр ⁶у пе Эwi сонд хwар кө һ'э-та-һ'этайе Зенди йэ, аwа готи пе Wi Йе кө э'зман, һ'эмуйед weда, э'рд, һ'эмуйед weда у бэ'р, һ'эмуйед weда э'фьрандьнэ у гот: «Иди wэхте дэрэнги нэк'эwэ. ⁷Ле гава мьлйак'эте һ'эфта дэнг ль бор'ийе хэ, һынге we эw с'ор'а т'ьвдира Хwэде бе сери, йа кө Wi э'лами э'вдед Хwэ п'ехэмбэра кьрбу».

⁸Пэй ве йэкер'а wi дэнге кө мьн жь э'змен бьһистьбу, диса т'эви мьн хэбэр да у гот: «Һэр'э, we к'ьтеба вэкьри жь дэсте wi мьлйак'эти һьлдэ, йе кө ль сэр бэ'ре у бэже сэкьни йэ».^г ⁹Эз жи чумэ цэм wi мьлйак'эти у мьн жер'а гот: «К'а we к'ьтеба бьч'ук бьдэ мьн». Эwi мьнр'а гот: «Һан ве һьлдэ у бьхwэ. Эве нав-дьле

тэда тэл бэ, ле дэве тэда we ми-на хьнгвэ ширьн бэ». ¹⁰ хьнге мын к'ьтеба бьч'ук жь дэсте мьлйак'эт хьлда у хвар. Дэве мында мина хьнгвэ ширьн бу, ле чахе мын эв хвар, мын нав-дэле хвэда тэлайи к'ьфш кыр. ¹¹ Ви чахи мынр'а хатэ готыне: «Гэрэке тэ диса ль сэр гэлэк цьмэ'та, мьлэта, зьмана у п'адша п'ехэмбэртиге бьки».

**Дэ шэ'дед
кө п'ехэмбэртиге дькын**

11 ¹ хьнге қамишэки мина шьва мынр'а хатэ дайине у хатэ готыне: «Р'абэ, П'арьстгэһа Хвэде у горигэһе чап кэ у йед кө теда дьһ'эбиньн жи бьжмырэ. ² Ле һ'эвша П'арьстгэһейэ дэрва бьһелэ у we чап нэкэ, чьмки эв п'утп'арьстар'а^ф хатэ дайине. Эве Бажаре Пироз чьл у дэ мэһа бьн п'ийада п'епэс кын.[†] ³ У Эзе т'эмийе бьдьмэ дэ шэ'дед Хвэ, эве к'орх хвэкьри һ'эзар дэсьд у шест р'о-жи п'ехэмбэртиге бькын». ⁴ Эвана эв һэр дэ даред зэйт'уне у һэр дэ шэмдан ын, йед кө ль бэр Хэ-дане дьнйаге дьсэкьнь.[†] ⁵ һэгэр мэрвьэк кө бьхвэзэ зьраре бьдэ ван, агьр жь дэве ван дэрдьк'эвэ, дьжмынед ван һ'уфи хвэ дькэ. У һэгэр мэрвьэк бьхвэзэ зьраре бьдэ ван, гэрэке эв хвэха өса бе көштыне. ⁶ һ'өкөме ван һэйэ, кө р'ожед п'ехэмбэртига хвэда э'змен дадын, вэки баран нэбарэ. өса жи һ'өкөме ван ль сэр ава һэйэ, кө ван бькынэ хун у к'энге

жи бьхвэзын, дькарьн һэр шур'э бэла биньнэ сэре дьне.[†]

⁷ Гава эвана шэ'дэтига хвэ сэр һэвда биньн, хьнге эв цэ'-нэвьре кө жь гэлийе һэй-вайе дэрдьк'эвэ, we т'эви ван шэр' кэ, ван бьндэст кэ у бькөжэ. ⁸ Щьн-йазед ван we ль сэр мэйдана ви бажаре мэзын авити бьн, ль ви щийе кө Хэдане ван һэр дэ-йа хатэ хачкьрыне^ф, кө бь мэ'на р'өһ'ани жер'а «Содом^ф» у «Мь-сьр» те готыне. ⁹ Жь һ'эму цьмэ'та, бэрэка, зьмана у мьлэта we се р'ож у нива ль щьнйазед ван бь-ньһер'ын у нэһелын кө щьнйазед ван бькынэ т'эрба. ¹⁰ Бьнэлийед ль р'убари дьне we дэле хвэ ль ван ша кын у ша бьн, хэлата жи һэвдөр'а бьшиньн, чьмки ван һэр дэ п'ехэмбэра щэфа дьданэ йед кө ль сэр р'уйе э'рде дьман.

¹¹ Пэй се р'ож у нивар'а Хвэде р'өһ'е жийине бэр ванда ани, эв р'абунэ сэр п'ийа у хофэкэ мэзын к'этэ сэр йед кө эв дитын. ¹² хьнге ван һэр дэйа дэнгэки бьльнд жь э'змен бьһист кө ванр'а гот: «Вэрьнэ ве жоре». У эвана бэр ч'э'вед дьжмынед хвэ э'вправа һьлк'ьшийанэ э'змен. ¹³ We сьһ'э-те э'рд қайим һ'эжийа, жь дэһэ п'ара п'арэкэ бажер һьлшийа у we э'рдһ'эжеда һ'эфт һ'эзар мэр-вь мьрьн, йед майин жи ч'э'в-тьрсийаги бун, шькьри дьданэ Хвэдеге э'змен.

¹⁴ Вэйа дэда дэрбаз бу. Ва йэ, йа сьсийа we зутьре бе.

11:2 Луқа 21:24. **11:4** Зэкэрийа 4:3, 11-14. **11:6** П'адшати I, 17:1; Дэрк'этын 7:17-19.

**Дэнге бор'ийа һ'эфта:
Һ'эбандьна ль э'змен**

¹⁵ Мьлйак'эте һ'эфта ль бор'ийе хьст у э'зменда дэнгед бьльнд хатън кө дьготън:

«П'адшатийа дьнийайе бу йа
Хөдане ма у Мәсиһе Ви,
Әһе һ'эта-һ'этайе п'адшатийе
бькә».[†]

¹⁶ Әһ һәр бист у чар р'успийед кө ль бәр Хвәде сәр к'орсийед хвә р'уньштъбун, хвә дэвәр'уйа авитън, сәре хвә бәр Хвәде данин ¹⁷у готън:

«Йа Хөдан Хвәдейе һәри
Зор,
Йе һәйи у Йе һәбуйи,
әм шькьрийе дьдънә Тә,
кө Тә қәһата Хвәйә мазьн
станд
у дәст бь һ'өкөме Хвә кьр».[†]

¹⁸ П'утп'арьст қьлқьлин, ле хәзәба Тә һат.

Вәхт пер'а гьһиштийә, кө
диһана мьрийа бьки,
хәлата бьди хөламед Хвә,
п'ехәмбәра у щьм'әта Хвә,
өса жи йед кө жь Тә дьтьрсьн,
жь бьч'ука һ'эта мазьна.

Вәхт һат, кө қьр'а ван бини,
йед кө дьне хьраб дькьн».[†]

¹⁹ Пәй ве йәкер'а П'арьстгәһа Хвәдейә э'змен вәбу у веда Сьндо-қә^ф Пәймана Ви хөйа бу. Бьруске бьрқ дан, гөр'инийа дэнгед э'вра һатә бьһистъне, э'рд һ'әжийа у тәйроқ бари.

К'өльфәт у зийа

12 ¹ һьнге нишанәкә мазьн э'зменда хөйа бу: К'өльфә-тәке тә'в ль хвә вәргьртъбу, һив бьне п'ийада у т'ашәки жь донз-дәһ стәйрка жи ль сери бу. ² Әһ һ'әмлә бу у к'әтъбу бәр зар'е, еша хвә дьк'ьшанд у дькьрә қир'ин.

³ Пәй ве йәкер'а нишанәкә дьн жи э'зменда хөйа бу. Мьн дина хвә даие, ва зийаки зәри мазьн кө һ'әфт сәри у дәһә стьруйед ви һәбун у һ'әфт т'аш жи ль сәред ви бун.[†] ⁴ Поч'а ви жь се п'ара п'арәкә стәйркед э'змен к'ьшанд у авитә сәр әрде. Әһ зийа ль бәр we к'өл-фәта кө к'әтъбу бәр зар'е сәкьни, кө һәма чаһа зар' бьбә we зар'е һ'уфи хвә кә. ⁵ We к'өлфәте зар'әкә көр'ин ани, кө we бь шьвдара һ'ә-сьни шьвантийе ль һ'әму мьләта бькә. Ле зар'а we һатә р'аһьштъне, ль щәм Хвәде^ф у бәр т'әхте Ви.[†] ⁶ К'өльфәт жи р'әви бәр'ийе^ф, ль ви щийе кө жь алиие Хвәдеда жер'а һатъбу һазьркьрьне, вәки әһ ль вьр һ'әзар дөсьд у шест р'ожи бе хвәйкьрьне.

⁷ һьнге ль э'змен шәр' дәстпе-бу. Мьхайил мьлйак'әтед хвәва т'әви зийе шәр' кьр, зийе жи мьл-йак'әтед хвәва т'әви ван шәр' кьр.[†] ⁸ Ле зийе да дәр, э'зменда жи иди щи дәст ван нәк'әт, ⁹ әһ зийайе мазьн жорда һатә авитъне. Әһә әһ мәр'е бәре бу, кө жер'а мирещьн у шәйт'ан дьбежьн, йе кө т'әмамия дьне хальфандийә. Әһ мьлйак'ә-

11:15 Дәрк'әтън 15:18; Зәбур 10:16; Данийел 2:44. **11:17** Амос 3:13; Дәрк'әтън 3:14.

11:18 Зәбур 2:1; Данийел 9:6; Амос 3:7; Зәбур 115:13. **12:3-4** Данийел 7:7; 8:10.

12:5 Зәбур 2:9. **12:7** Данийел 10:13, 21; 12:1.

тед хwэва жорда хатгнэ авитгыне сэр р'уйе э'рде.[†]

¹⁰ Ынгге мын ль э'змен дэнгэ-ки бьльнд бьхист кө гот: «Ньһа йэ wэхте хьлазкьрын^ф, qəwаt у п'адшатиya Хwэдеие мэ, оса жи һ'өкөме Мэсиһе Wi. Чьмки Әw хэйбкьре хушк-бьред мэ жорда һатэ авитгыне, йе кө шэв у р'ож бэр Хwэдеие мэ хэйба wан дькьр.[†]

¹¹ Әwана пе хуна Бэрх у хэбэра шэ'дэтиya хwэ сэр wi к'этын, э'мьре хwэ һ'эта мьрыне һ'эз нэкьрын. ¹² Аwа ша бьн, э'зманно у йед кө wанда дьминьн. Ле wэй ль э'рде у ль бэ'ре, чьмки мирещьн жорда сэр wэда һатэ авитгыне у әw жь һерсе хwэ дьхwэ, кө занэ we һьндьки бьминэ».

¹³ Гава зийе дит кө әw жорда һатэ авитгыне сэр э'рде, пэй we к'өлфэте к'эт, йа кө зар'а көр'ин анибу. ¹⁴ Дө баскед тэйре симьрийэ мэзын we к'өлфэтер'а һатгнэ дайине, wэки бьфьр'э һэр'э бэр'ийе, wi щийе хwэ, к'идэре жь зийе дур we се сал у нива бьһата хwэйкьрыне. ¹⁵ Ынгге зийе жь дэве хwэ мина ч'ем ав бэр'да пэй we к'өлфэте, wэки we пе лейе бьхэньцинэ. ¹⁶ Ле э'рде алик'арийа we к'өлфэте кьр, дэве хwэ вэкьр у әw ч'эме кө зийе жь дэве хwэ бэр'дабу даqөртанд. ¹⁷ Ынгге wi зийайи һерса хwэ ль we к'өлфэте р'акьр у чу, wэки шэр'е хwэ т'эви wан зар'ед вейэ майин бькэ, йед кө т'эмийед Хwэде хwэй дькьн у

шэ'дэтиya бона Иса дьдьн*. ¹⁸ Зийа ль дэве бэ'ре сэкьни.

Дө щэ'нэwьр дэрдьк'эвьн

13 ¹ Ынгге мын дина хwэ да-йе, ва щэ'нэwьрэк жь бэ'ре дэрдьк'эт. һ'эфт сэред wi у дэһэ стьруйед wi һэбун, ль сэр стьруйед wi дэһэ т'ащ бун у ль сэр һэр һ'эфт сэред wi жи навед к'ьфьризьфьрийа бун. ² Әw щэ'нэwьре кө мын дит, мина пьльнг бу, ньгед wi мина лэпе һ'эр'ч'а бун у дэве wi жи мина дэве шера бу. Ви зийайи qəwата хwэ, т'эхте хwэ у һ'өкөме хwэйи мэзын да wi щэ'нэwьри. ³ Сэрики ви щэ'нэwьри те бежи бьриндар ль бэр мьрыне бу, ле бьрина wi һатэ qəнщкьрыне. У т'эмамайа дьнийае сэр wi щэ'нэwьри э'щербмайи ма. ⁴ Wан сэре хwэ ль бэр зийе данин, кө wi һ'өкөме хwэ да wi щэ'нэwьри. Оса жи сэре хwэ ль бэр щэ'нэwьр данин у готын: «Гэло к'и мина ви щэ'нэwьри йэ? У к'и дькарэ т'эви ви шэр' кэ?»

⁵ Эви щэ'нэwьрир'а изьн һатэ дайине кө дэве хwэ бемэ'рифэт вэкэ у к'ьфьрийа бькэ, оса жи вьир'а һатэ дайине, кө чьл у дө мэһа бь һ'өкөме хwэ бькэ.[†] ⁶ Эwi һьндава Хwэдеда дэве хwэ хьраб вэкьр у наве Wi, коне Wi у йед кө э'зменда дьминьн бөһөрмэт кьр. ⁷ Изьн вьир'а һатэ дайине, кө т'эви щьмэ'та Хwэде шэр' кэ у сэрк'эвэ. Оса жи һ'өкөме ль сэр һэр бэрэке,

* **12:17** Аһа жи те фэ'мкьрыне: «У шэ'дэтиya э'ламэтиya Иса хwэй дькьн».

12:9 Дэстпегун 3. **12:10** Эйуб 1:9-11; Зэкэрийа 3:1. **13:5-7** Данийел 7:8, 21, 25.

щымэ'те, зьмани у мьлэти wir'a
 hatə дайине. ⁸ H'эму бьнэлийед
 ль р'убари дьне we сэре хwэ ль
 бэр wi дайньн, навед к'ижана
 жь wэхте э'фьранд'на дьнийайеда
 к'ьтеба жийинейэ Бэрхе сэржекь-
 рида нэһат'нэ ньвисаре.⁷

⁹ G'öhe k'e һэйэ б'ра бьб'һе:

¹⁰ Йед дил к'этьне, we дил
 һэр'ьн,

йед бэр шур к'этьне, we бэр
 шур к'эвьн*.

Ль в'р we сэб'р у баwэрийа щьм-
 э'та Хwэде кер бе.

¹¹ һьнге мьн дина хwэ даие,
 ва щэ'нэwьрэки дьн жь э'рде дэр-
 дык'эт, дө стьруйе вийэ мина йе
 бэрха һабун у мина зийе хэбэр
 дыда. ¹² Эви т'эмамайа һ'өкөме
 щэ'нэwьре э'wльн ль бэр wi хwэ-
 ха дыда хэbate у п'ейи сэр э'рде у
 бьнэлийед we дык'р, wэки сэре
 хwэ ль бэр wi щэ'нэwьре э'wльн
 дайньн, йе кө б'рина вийэ кө
 бэрбь мьрьне дыб'р һат'бу қәнщ-
 кьрьне. ¹³ Ви щэ'нэwьри нишанед
 өса э'щэбэ мэз'н дык'рьн, һ'эта
 кө аг'р жи жь э'змен ль бэр ч'э'ве
 мэр'ва давитэ сэр э'рде. ¹⁴ Эви пе
 ван нишанед кө wir'a һат'бунэ
 дайине, wэки ль бэр щэ'нэwьре
 э'wльн бькэ, бьнэлийед ль р'убари
 дьне дьхальфандьн. Эви ванр'a
 гот, кө һ'эйкэлэки wi щэ'нэwьри
 чекьн, йе кө бь шур һат'бу бьрин-
 дарк'рьне у диса сах бу. ¹⁵ H'өкөм
 wir'a һатэ дайине, wэки р'öh' бэр

һ'эйкэле щэ'нэwьрда бинэ, кө һ'эй-
 кэле щэ'нэwьр хэбэр дэ у бькар'бэ
 эwед кө щэ'нэwьр нэх'эбиньн бьдэ
 көшт'не. ¹⁶ Эви п'ейи сэр һ'эмуйа
 к'р, ава готи бьч'ук у мэз'на, дэw-
 лэти у бэлэнгаза, аза у хөлама кө
 нишане бьд'нэ сэр дәсте хwэийи
 р'асте йан э'нийа хwэ, ¹⁷ wэки т'ө
 кэс нькар'бэ нэ бьк'ьр'э, нэ жи
 бьф'ьрошэ, пешт'ри wi, йе кө ни-
 шана щэ'нэwьр, ава готи наве wi
 йан һ'эсабе наве wi сэр э.

¹⁸ Ль в'р сэрwахти кер те:
 һ'ьш-ақ'ле к'е һэйэ, б'ра һ'эсабе
 щэ'нэwьр бьжмьрэ, чьмки һ'эсабе
 мэр'вэки йэ у һ'эсабе wi шэсьд
 шест у шэш э.

Бэрх у йед хьлазбуйи

14 ¹ Паше мьн дина хwэ даие,
 ва Бэрх ль сэре ч'ийайе Си-
 йоне^ф сэк'ни бу у сэд ч'л у чар
 һ'эзар мэр'в т'эви Wi бун, кө ль
 сэр э'нийа ван наве Wi у наве
 Баве Wi ньвисар бун. ² Мьн жь
 э'змен дэнгэк бьһист, мина дэнге
 гэлэк ава у мина дэнге гөр'инийа
 э'wрайэ қайим. Эw дэнге кө һатэ
 мьн, мина дэнге мьқаме чэнгвана
 бу, кө ль чэнгед^ф хwэ дьхьн. ³ Wана
 ль бэр т'эхт у ль бэр ван һэр чар
 р'öh'бэра у р'успийа стьранэкэ ну
 дыст'ра. Т'ө кэс нькар'бу we сть-
 ране һин буйа, пешт'ри ван сэд
 ч'л у чар һ'эзаред кө жь дьнийайе
 һат'бунэ к'ьр'ине. ⁴ Эвана эw ьн,
 йед кө сэре хwэ жьнар'a данэнинэ,

* **13:10** Йеремийа 15:2; 43:11. Нав һьнэк дәстньвисарада аһа йэ: «Эwe кө пе шур дык'өж'н, эwe жи пе шур һэр'ьн» (Бьхуньн Мэтта 26:52).

13:8 Зэбур 69:28.

эw йед бк'ър ын. Эвана пэй Бэрх дьчн, к'ода кө Эw дьчэ. Эвана жь нава мэрьва hatьнэ к'ър'ине, чава бэре^ф дэрэмэта пешын кө Хwэде у Бэрхр'а бенэ дайине. ⁵ Дэрэw жь дэве ван дэрнэк'этийэ, эw бeqö-сур ын.

Се мьлайак'эт

⁶ Ынге мын дина хwэ даие, ва мьлайак'этки дьн кө э'зменда дьфь-р'и у Мьзгинийа^ф вийэ h'эга-h'эга-йе һэбу, wэки we Мьзгинийе бьдэ йед р'убари дьне, awa готи h'эму мьлэта, бэрэка, зьмана у щьм'эта. ⁷ Wi бь дэнгэки бьльнд дьгот: «Жь Хwэде бьтьрсьн у шькьрийе бьдьнэ Wi, чьмки сьh'эта диwanкьрына Wi пер'а гьшишт. Сэре хwэ бэр Wi дайнын, Йе кө э'рд у э'зман, бэр у авед канийа э'фбрандьнэ».

⁸ Ынге мьлайак'этки дьн пэй wi hat у гот: «һьлшийа, wеран бу! Эw Бабилона^ф мэзын, йа кө эw шэрава qавийа хwэйэ һар h'эму мьлэт данэ вэхwарьне».[†]

⁹ Пэй ве йэкер'а мьлайак'этки дьн жи пэй ван hat у бь дэнгэки бьльнд гот: «Эwe кө сэре хwэ ль бэр щэ'нэwьр у h'эйкэле wi дайнэ у нишана wi сэр э'нийа хwэ йан сэр дәсте хwэ qабул кэ, ¹⁰ эwe жь we шэрава һерса Хwэде вэхwэ, йа кө ав т'эвнэкьри йэ, к'аса Wийэ хэзэбе дагьрти йэ. Эwe ль бэр мьлайак'этед пироз у ль бэр Бэрх агьр

у к'ьрк'утеда щэфе бк'ьшинэ.[†] ¹¹ Дуйе щэфе wan we h'эга-h'эгайе бк'ьшэ у шэw у р'ож we р'һ'эгийа ван т'өнэбэ, йед кө сэре хwэ бэр щэ'нэwьр у h'эйкэле wi датиньн у нишана wi ль сэр ван э».

¹² Awa ль wьр we сэбра щьм-э'та Хwэде кер бе, йед кө т'эми-йед Хwэде хwэй дькьн у һьндава Исада амьн ын.

¹³ Ынге мын жь э'змен дэнгэк бьхист кө гот: «Бьньвисэ: Жь wьр шунда хwэзьли нэ эw мэрьвед кө баwэрийеда we Ходанр'а амьн бь-мьрын». P'öh' дьбежэ: «Бэле! Эwe жь хэбата хwэ р'һ'эт бьн, чьмки кьред ван т'эви ван дьчн».

Нандьруна р'уйе э'рде

¹⁴ У мын дина хwэ даие, ва э'w-рэки сьпи у «йэки мина Көр'е^ф Мерьв»* ль сэр wi э'wри р'унышти бу. Т'ащэки зер'ин ль сэре Wi бу у дэ'сэкэ туж жи дестда бу.[†] ¹⁵ Ынге мьлайак'этки дьн жь П'арьстгэһе дэрк'эт, бь дэнгэки бьльнд ль Эwi кө ль сэр э'wр р'унышти бу кьрэ гази у готе: «Дэ'са Хwэ бавеже бь-дьру, чьмки эw сьh'эта нандьруне hat, бэре э'рде иди гьшиштиэ».[†] ¹⁶ Эwi кө ль сэр э'wр р'унышти бу дэ'са Хwэ авитэ р'уйе э'рде у э'рд hatэ дьруне.

¹⁷ Ынге жь we П'арьстгэһа э'з-мен мьлайак'этки дьн дэрк'эт у дәсте wiда жи дэ'сэкэ туж һэбу.

* 14:14 Шьровэкьрына хэбэра «йэки мина көр'е^ф мерьв» бьн р'еза Э'йанти 1:13-да бьху-нын.

14:8 Ишайа 21:9; Йеремийа 51:8. 14:10 Дэстпeбун 19:24; һэзэкийел 38:22.

14:14 Данийел 7:13. 14:15 Йоел 3:13.

¹⁸ We һынге жь горигәһе мьлайак'әтәки дьн дәрк'әт, кө һ'өкөме ви ль сәр егьр һәбу, әви бь дәнгәки бьльнд ль йе хвәйе д'әса туж кьрә газу у готе: «Д'әса хвәйә туж бавежә гушийед тьрийед әрде у бьчьнә, чьмки тьрийед we иди гьһиштьнә». ¹⁹ Ви мьлайак'әти жи д'әса хвә авитә әрде, тьрийед әрде чьнин у бона һ'ынщьр'андьне авитә ви һ'әвзе мэзьи хэзәба Хвәде. ²⁰ Әв тьри ви һ'әвзида һатьнә һ'ынщьр'андьне, кө жь бажер дәр бу у жь һ'әвз хун к'ьшийа, хуне авитә гәме һәспа, қаси һ'әзар у шәсьд мәйдани* гьрт.

**Һ'әфт мьлайак'әт
у һ'әфт бәла**

15 ¹ һынге мьн ль ә'змен нишанәкә дьнә мэзьи у ә'щәб дит, һ'әфт мьлайак'әтед хвәйе һ'әфт бәлайед ахьрийе пе к'ижана we хэзәба Хвәде бьһата сери. ² Ви чахи мьн тьштәки мина бә'рәкә шушә егьрва т'әвайи дит, өса жи әвед кө щә'нәвьр, һ'әйкәле ви у һ'әсабе наве ви бьндәст кьрьбун. Әвана сәр бә'ра шушә сәкьи бун, чәнгед кө Хвәде дабунә ван дәстед ванда бун ³ у стьрана Мусайе^ф ә'вде Хвәде у стьрана Бәрх дьстьран:

«Кьред Тә мэзьи у ә'щәб ьн
Хөдан Хвәдейе һәри Зор!
Р'ийед Тә р'аст у сәр һәқийе нә,

йа П'адшайе мьләта.[†]

⁴ Хөдан, к'и жь Тә we нәтьрсә у р'умәте нәдә ви наве Тә? Чьмки Тө т'әне Йе Пироз и. һ'әму мьләте бәрбь Тә бен у сәре хвә бәр Тә дайньн, чьмки кьред Тәйә р'аст хөйа бун».[†]

⁵ Пәй ван тьштар'а мьн дина хвә дайе, ва П'арьстгәһа ә'змен вәбу, ава готи Конә^ф Шә'дәтийе. ⁶ Әв һәр һ'әфт мьлайак'әтед хвәйе һәр һ'әфт бәла жь П'арьстгәһе дәрк'әтьн. К'ьтанед пақьжә бьрқок ль ван бун у мәлахтед зер'ин ль сингед ван бун. ⁷ һынге жь һәр чар р'өһ'бәра йәки һ'әфт т'әсед зер'инә хэзәба ви Хвәдейива т'ьжи, Йе кө һ'әта-һ'әтайе Зенди йә, данә ван һәр һ'әфт мьлайак'әта. ⁸ П'арьстгәһ дуйе р'умәта^ф Хвәде у қәвата Вива т'ьжи бу у т'ө кәс нькарьбу бьк'әта П'арьстгәһе, һ'әта кө һәр һ'әфт мьлайак'әта, һәр һ'әфт бәла нәанина сери^ф.[†]

**Һ'әфт т'әсед хэзәба
Хвәде**

16 ¹ һынге мьн дәнгәки бьльнд жь П'арьстгәһе бьһист кө готә һәр һ'әфт мьлайак'әта: «Һәр'ьн, һәр һ'әфт т'әсед хэзәба Хвәде бьр'ежьнә сәр әрде».

² Мьлайак'әте ә'вльн чу т'аса хвә р'етә сәр әрде, п'ьзькед п'исә хьраб ль сәр ван мәрьва дәрк'әтьн, йед кө нишана щә'нәвьр ль сәр

* 14:20 «Һ'әзар у шәсьд мәйдан» бь һ'әсабе ньна дькә сесьд километьр.

15:3 Дөбарәкьрьна Қануне 32:4; Зәбур 145:17; Йеремийа 10:10. 15:4 Йеремийа 10:6-7; Зәбур 86:9; Малахи 1:11. 15:8 Дәрк'әтьн 40:34; П'адшати I, 8:10-11; Ишайа 6:1-4.

ван бу у сәре хwә ль бәр һ'әйкәле
 ви данибун.[†]

³ Йе дōда т'аса хwә р'етә сәр
 бә'ре, бә'р бу мина хуна мьрийа у
 һ'әму һ'әйwanед бә'реда қыр' бун.

⁴ Йе сьсийа т'аса хwә р'етә сәр
 ч'әма у авед канийа, әв бунә хун.[†]

⁵ Ви чахи мьн дәнге мьлийак'әте
 ава бьхист кō гот:

«Тō сәр р'астийе йи,
 Йе һәйи, Йе һәбуийи у Йе
 пироз и,
 кō Тә диwanед бь ви аwaiи
 кьрн.[†]

⁶ Чьмки ван хуна щьм'әта
 Хwәде у п'ехәмбәра р'ет
 у Тә хун ль ван да
 вәхварьне.

Р'аст әв хōре ве йәке нә».[†]

⁷ бнге мьн дәнге горигәһе бьхист,
 кō аһа гот:

«Бәле, йа Хōдан Хwәдейе
 һәри Зор,[†]
 диwanед Тә р'аст у һәқ ьн».

⁸ Мьлийак'әте чара т'аса хwә р'е-
 тә сәр тә'ве у wer'a һатә дайине, кō
 мәрвайе бь егьр бьқәлинә. ⁹ бнге
 мәрвь жь дәст шәwата гәрмайийе
 һатьнә қәландьне у к'ьфьри наве
 Хwәде кьрн, кō һ'ōкōме Ви ль
 сәр ван бәла һәйә. Ле әв жь кьред
 хwәйә хьраб вәнәгәр'ийан, wәки
 шькьри бьдана Ви.

¹⁰ Мьлийак'әте пенща т'аса хwә
 р'етә сәр т'әхте щә'нәwьр у тә'рис-
 тани һатә сәр п'адшатийа ви, жь
 еше мәрьва зьмане хwә дьгәстьн[†]

¹¹ у жь дәст еша у п'ьзька к'ьфьри
 ль Хwәдейе ә'змен кьрн, ле жь
 кьред хwәйә хьраб вәнәгәр'ийан.

¹² Мьлийак'әте шәша т'аса хwә
 р'етә сәр ч'әме Фьратейи мәзьн,
 ава ч'ем ч'ькийа, wәки р'е бона
 п'адшед р'оһьлате бе һазьркьр-
 не.[†] ¹³ бнге мьн дина хwә дайе,
 ва се р'ōһ'ед^φ һ'әрамә мина бәқа,
 жь дәве ви зийайи, жь дәве щә'-
 нәwьр у жь дәве п'ехәмбәре дәрәw
 дәрдык'әтьн. ¹⁴ Әвана әв р'ōһ'ед
 щьна бун, йед кō нишанед әщөб
 дыкьн. Әw дьчьнә щәм һ'әму п'ад-
 шед дьнйайе, wәки ван быщьви-
 ньн, бона шәр'е we Р'ожа Мәзьнә
 Хwәдейе һәри Зор.

¹⁵ «Ва йә Әзе мина дьза бем!
 Хwәзи ль ви, йе кō һ'ьшйар дьми-
 нә у к'ьнщөд хwә хwәй дькә, wәки
 тә'зи нәгәр'ә у ә'йба ви хōйа нәбә!»

¹⁶ бнге ван р'ōһ'a әв п'адша
 щьwandьнә ви щийи кō бь ибра-
 ни жер'a «Армагәдон» те готьне.

¹⁷ Мьлийак'әте һ'әфта т'аса хwә
 р'етә сәр һәwe у жь т'әхте П'арьст-
 гәһе дәнгәки бьльнд дәрк'әт у
 гот: «һатә сери!» ¹⁸ бнге бьруске
 ле да, бу гөр'инийа дәнге ә'wра у
 әрд оса қайим һ'әжийа, кō жь we
 р'ожа инсан дьне к'әтийә һ'әта нь-
 һа әрд аһа нәһ'әжийә. Әрдһ'әж
 һақас қайим бу! ¹⁹ Бажаре мәзьн
 бу се п'ара у бажаред мьләта we-
 ран бун. Бабилона мәзьн һатә
 бира Хwәде, wәки we к'аса Хwәйә
 шәрава хәзәба гьранва бьдә we.

16:2 Дәрк'әтьн 9:10. 16:4 Дәрк'әтьн 7:17-21. 16:5 Дәрк'әтьн 3:14; Зәбур 145:17.

16:6 Зәбур 79:3; Ишайа 49:26. 16:7 Зәбур 19:9; 119:37. 16:10 Дәрк'әтьн 10:21.

16:12 Ишайа 11:15.

²⁰ Н'эму грав бэговэбун у ч'ийа иди нэһат'нэ хойане. ²¹ Жь э'змен тэйрока гьрэ вэкэ пенци килогьраме сэр мэрывада бари. Мэрыва жь дэст ледана тэйроке к'эфьри ль Хвэде кьрын, чьмки эва бэла гэлэки гьран бу.[†]

Мака қавийе

17 ¹ Жь ван һэр һ'эфт мьлйа-к'этед кө хвэйе һэр һ'эфт г'аса бун, йэки һат г'эви мьн хэбэр да у гот: «Вэрэ ве дэре, эз диwana we қава бь нав у дэнг нишани тэ кьм, йа кө ль сэр гэлэк ава р'уньшти йэ.[†] ² П'адшед дьнйаие г'эви ве қави кьрын у бьнэлийед р'убари дьне пе шэрава қавийа we сэрхвэш бун».

³ Ынге Р'оһ'е Пироз һатэ сэр мьн, ви мьлйак'эти эз бьрьмэ бэр'ике. Мьн дина хвэ даие, ва жьнэк ль сэр щэ'нэвьрэки соре гэвэз сийар, кө сэрда-педа жь һэр алийава бь навед к'эфьрийед һьндава Хвэдеда т'эжи бун у һ'эфт сэрэд ви у дэһэ стьруйед ви һэбун. ⁴ Эв жьна к'ынща ширк у соре гэвэзва вэргьрти бу, пе зер', кэвьред қимэт, лал у дөр'ва^ф хэмьли бу. К'асэкэ зер'ин дәсте веда бу, эв к'ас жи к'ьрети у мьр'дар'ийа қавийа вева дагьрти бу. ⁵ Ль сэр э'нийа we навэки сөр' ньвисар бу: БАБИЛОНА МЭЗЫН, МАКА ҚАВА У К'ЬРЕТИЙЕД ДЬНЙАЙЕ. ⁶ Мьн дина хвэ даие, we эв жьна пе хуна щьмэ'та Хвэде у пе хуна шэ'дед Иса сэрхвэш буйэ.

Гава кө мьн эв дит, эз гэлэки э'щербмайи мам. ⁷ Ынге ви мьлйак'эти мьнр'а гот: «Тө чьма э'щербмайи майи? Эзе сөр'а we жьне у сөр'а ви щэ'нэвьре кө эва ле сийар э, к'ижан кө һ'эфт сэрэд ви у дэһэ стьруйед ви һэнэ, тэр'а бежьм. ⁸ Эв щэ'нэвьре кө тэ дит, вэхтэке һэбу, ле ньһа т'онэ. Эве зутьре жь гэлийе һэй-вайе дэрк'эвэ у һэр'э онда бэ. Бьнэлийед р'убари дьнейэ кө навед ван жь вэхте э'фьранд'на дьнйаиеда к'этеба жийинедна нэһат'нэ ньвисаре, we э'щербмайи бьминьн, гава ви щэ'нэвьри бьбиньн, йе кө һэбу у ньһа т'онэ, ле we һэбэ.

⁹ Ль вьр һ'ыш-ақьл кер те. Эв һэр һ'эфт сэри, һ'эфт ч'ийа нэ, сэр к'ижана эв жьн р'уньшти йэ, өса жи һ'эфт п'адша нэ. ¹⁰ Жь ван пенц к'этьнэ, йэк һэйэ, йе дьн һе нэһатийэ у гава бе, гэрэке һьнэк вэхт бьминэ. ¹¹ Эв щэ'нэвьре кө вэхтэке һэбу у ньһа т'онэ, эв хвэха жи п'адше һ'эйшта йэ. Эв йэки жь ван һэр һ'эфта йэ у we һэр'э онда бэ.

¹² Эв һэр дэһэ стьруйед кө тэ дитьнэ, дэһэ п'адша нэ, кө һе п'адшати нэстанд'нэ, ле бэле we һ'өкөм бьстиньн, кө т'эви щэ'нэвьр бона сьһ'этэке п'адшатийе бькьн.[†] ¹³ Мэрэме ван һэр дэһа йэк э, эве қəват у һ'өкөме хвэ бьд'нэ щэ'нэвьр. ¹⁴ Эвана we т'эви Бэрх шэр' кьн, ле Бэрхе т'эви йед газикьри, бьжарти у амьна we ль сэр ван бькарьбэ, чьмки

16:21 Дэрк'этьн 9:23. 17:1 Йеремийа 51:12-13. 17:12 Данийел 7:24.

эw Бэрх Хwэйе хwэйа у П'адше п'адша йэ».

¹⁵ Ынге мьлийак'эт мьнр'а гот: «Эw авед тэ дитын кө эwa қав ль сэр ван р'уныштиё, эw цьмэ'т ын, э'лалэт ын, мьлэт у зьман ын. ¹⁶ Эw һэр дэһэ стьруйед кө тэ дитын, öca жи щэ'нэwьр we һэвр'а бьжэньнэ йа қав. Эwe дәсте we жь һэр тышти бькьн, we тэ'зи кьн у гоште we бьхwьн, егьрда бьшэ-wьтиньн. ¹⁷ Чьмки Хwэде эв йэк кьрэ дьле ван, кө хwэстьна Wi бькьн у сэр нетэке бьн, п'адшатиёа хwэ бьдьнэ щэ'нэwьр, һ'эта кө хэбэред Хwэде бенэ сери. ¹⁸ Эw жьна кө тэ дит, эw бажаре мэзьн э, йе кө п'адшатиёе ль сэр п'адшед дьнйайе дькэ».

Веранбуна Бабилоне^Ф

18 ¹ Пэй ван тыштар'а мьн дина хwэ даёе, we мьлийак'этэки дьн жь э'змен дьһатэ хwаре. Эw хwэйе һ'өкөме мэзьн бу у жь диндара wi р'уйе э'рде р'онайи бу. ² Эwi бь дэнгэки бьльнд кьрэ гази у гот:

«һьлшийа, weран бу,
Бабилона мэзьн!

Эw бу щи-мыск'эне щьна у сыг'ара һ'эму р'öh'ед һ'эрам, қалетка һ'эму тэйрэдэд нэп'акэ мьр'дар'.

³ Чьмки жь we шэрава қавийа вейэ һар һ'эму мьлэта һьлда вэхвар, п'адшед дьнйайе т'эви we қави кьрын,

базьрганед дьнйайе жь агьре дьле we дәwлэти бун».[†]

⁴ Ль вьр мьн жь э'змен дэнгэки дьн бьһист кө гот:

«Жь нава we дэрк'эвьн, цьмэ'та Мьн, wэки һун нэбьнэ һэвалп'аред гөнэйед we у жь бэлайед we п'аре нэстиньн.[†]

⁵ Чьмки гөнэйед we сэр һэв щи бунэ гьһиштьнэ һ'эта э'змен у Хwэде нэр'астийед we анинэ бира Хwэ.[†]

⁶ We чь кьрьбэ öca жи һун биньнэ сэре we у ль анэгори кьред we, дө щар һақаси ле вэгэр'иньн, эw к'аса кө we бона wэ дагьрт, һун дө щар тэ'л ль we бьдьнэ вэхварьне.[†]

⁷ Чьқас р'умэта хwэ бьльнд кьрийэ у к'ефа дьле хwэ дэрбаз кьрийэ, һақаси щэфа-шине сэрда биньн.

Чьмки дьле хwэда аһа дьбежэ: «Эз чава п'адша р'унышти мэ, у нэ жьнэби мэ, т'ө щар эзе шине нэбиньм».[†]

⁸ Лэма жи нава р'ожэкеда we бэлайед we сэр weда бен: Нэхwэшийа һ'ал, шин у хэлайи у we бьбэ хөре егьр.

18:2 Ишайа 21:9; 13:21; Йеремийа 50:39.

18:3 Ишайа 23:17; Йеремийа 51:7.

18:4 Ишайа 52:11; Йеремийа 50:8; 51:6.

18:5 Дэстпелун 18:20-21; Йеремийа 51:9.

18:6 Зэбур 137:8; Йеремийа 50:15.

18:7-8 Ишайа 47:7-9.

Чъмки диванкьре we, Ходан
Хwэдейе зор э».

⁹Падшед дньйайе, йед кo пер'а
qави у к'эф кьрнэ, гава дуйе шэ-
wата we бьбиньн, we бьгьрин у сэр
we шине бькьн. ¹⁰Жь тьрса щэфе

we, эwe ль дур бьсэкьньн у бежьн:
«Ах, ах бажаре мэзын,
бажаре зор, Бабилон!

Дивана тэ сьх'этэкеда сэр
тэда hat».[†]

¹¹Базьрганед дньйайе we ль сэр
we бьгьрин у шине бькьн, чъмки
иди т'o кэсе тыштед ванэ фьротане
нэк'ьр'э: ¹²hur-муред зер', зив, кэвь-
ред қимэт, лал-дoр', к'ьтане қимэт,
п'арч'ед ширк, һэвьрмыш, п'арч'ед
соре гэвэз, һэр дара бинхwэш у
һэр тыштед жь қилед фила, тыш-
тед жь даред һэрэ қимэт, жь сьфьр,
һ'эсьн у мэрмэр, ¹³oса жи дарчин^ф,
бьһарэта бинхwэш, бьхур, р'уне
бинхwэш, бьхуре^ф э'рэби, шэрав,
бьзьре зэйт'уне, аре хас, гэньм,
дэвар, пэз, һэсп, э'рбэ, хoлам у
р'oһ'ед инсен жи. ¹⁴Базьргане бе-
жьн: «Эw тыштед дьле тэдайэ ши-
рьн жь дәсте тэ чун у һ'эму тыштед
р'эwшэ бьрқок жь тэ бьрийан, иди
т'o цар эw дәст тэ нак'эвьн». ¹⁵Эw
базьрганед ван тышта, йед кo пе
Бабилоне дәwлэти бьбун, we жь
тьрса щэфе we дур бьсэкьньн бь-
гьрин, бавежьнэ сэр we ¹⁶у бежьн:

«Ах, ах бажаре мэзын,
кo тэ к'ьтане қимэт, п'арч'е
ширк у sore гэвэз ль хwэ
wэргьртьбу

у бь зер', кэвьре қимэт, лал-
дoр'ва хэмьли буйи!»[†]

¹⁷ һақас һэбук сьх'этэкеда п'уч'
бу чу».

Һ'эму сэрдаред гэмийа у сийаред
гэмийа, гэмивана у һ'эмуйед кo
пе хэбата сэр бэ'ре э'буре хwэ дь-
кьрн, дур сэкьнин[†] ¹⁸у чахе дуйе
шэwата wi дитьн, кьрнэ қир'ин
у готьн: «Гэло бажарэки дьн мина
ви бажаре мэзын һэбу?» ¹⁹Хwэли
ль сэре хwэ кьрн, бь шин у гьри
кьрнэ қир'ин у готьн:

«Ах, ах бажаре мэзын,
wэки һ'эмуйед бэ'редайэ
хwэйгэми
пе һэбука wийэ хьнебуйи
дэwлэти бьбун,
чава сьх'этэкеда weран бу
чу!»

²⁰ Э'зманно, щьмэ'та Хwэде,
шанди у п'ехэмбэрно!
Дьле хwэ ша кьн ль wi
бажари,
кo Хwэде һ'эйфа wэ жь wi
һьлда.

²¹ һьнге мьлйак'этэки қэwат,
кэвьрэк мина бэрашэки мэзын
һьлда, авитэ бэ'ре у гот:

«Бь ви awайи жи бажаре
мэзын Бабилон we қайим
жорда бе авитьне
у иди т'o цар we хoйа нэбэ.[†]

²² We иди дэнге чэнг, сазбэнд,
бьлурван у бор'иван
нав тэда т'o цар нэйе
бьһистьне.

18:10 һэзэкийел 26:17. **18:16** һэзэкийел 28:13. **18:17** Ишайа 23:14; һэзэкийел 27:26-34.
18:21 Йеремийа 51:63-64; һэзэкийел 26:21.

We иди hostэки т'ө п'ешэйи
т'ө цар нав тэда хойа нэбэ.
We иди дэнге бэраша жи
т'ө цар нав тэда нэйе
б'хистьне.†

²³ We иди ч'русийа ч'ре жи
т'ө цар нав тэда хойа нэбэ.
We иди дэнге бук-зэ'ве жи
т'ө цар нав тэда нэйе
б'хистьне.
Базьрганед тэ гьрэгьред
д'нийайе бун
у h'эму мьлэт бь сербазийа тэ
жь р'е хальфин.†

²⁴ У хуна п'ехэмбэр у щьмэ'та Хвэ-
де к'этэ стуйе ви бажари, бэле
хуна ван h'эмуйа кө ль сэр р'уйе
э'рде хатгнэ р'етгьне.

Шабуна ль э'змен

19 ¹ Пэй ван йэкар'а, мьн ль
э'змен дэнгэки бьльнд бь-
хист, мина дэнге э'лалэтэкэ гьран
кө дьгот:

«Һалелуйа[†]!
Хьлазбун, р'умэт у қэват йед
Хвэдейе мэ нэ!

² Диwanед Ви р'аст у һэқ ьн.
Эви диwана we қаве кьр
йа кө пе қавийа хвэ дьне
h'эр'ьманд
у h'эйфа хуна хөламед Хвэде
жь we һьлда».†

³ Цара дөда готгьн:
«Һалелуйа!
h'эта-h'этайе дуйе жь we
бьк'ьшэ».†

⁴ һэр бист у чар р'успи у һэр
чар р'өһ'бэр дэвэр'уйа чун у сэре
хвэ ль бэр ви Хвэдейе ль сэр
т'эхт р'унышти данин у готгьн:
«Амин, һалелуйа!»

⁵ һынге дэнгэк жь т'эхт һат у
гот:
«h'эму хөламед Вийэ кө жь
Ви хоф дькьн,
бьч'ук у мэзын пэсьне
Хвэдейе мэ бьд'ьн».†

⁶ һынге мьн дэнг б'хист, ча-
wa дэнге э'лалэтэкэ гьран, мина
дэнге хөлэ-хөла гэлэк ава у мина
дэнге гөр'инийа э'wрайэ қайим
кө дьготгьн:

«Һалелуйа!
Чьмки Хөдан Хвэдейе мэйи
Һэри Зор

дэст бь п'адшатийе кьр.†
⁷ Эм Вир'а гөл дьн у ша бьн
у шькьрийе бьд'ьнэ Ви,
чьмки дэ'wата Бэрх пер'а
г'һишт
у дэргистийа Ви к'аре хвэ
кьрийэ.

⁸ К'ьтане бьрқоки пақьж
жер'а һатэ дайине,
кө ль хвэ кэ». (Эw к'ьтан
нишана кьрьнед щьм-
э'та Хвэдейэ р'аст ьн.)†

⁹ һынге ви мьльак'эти мьнр'а
гот: «Бьньвисэ: Хвэзи ль ван, кө
бона шайийа дэ'wата Бэрх хатгнэ
т'эглифкьрьне!» Сэрда зедэ кьр
гот: «Эв готгьн хэбэред Хвэдейэ
р'аст ьн».†

18:22 Ишайа 24:8; һэзэкийел 26:13. **18:23** Йеремийа 25:10.

19:2 Дөбарэкрьна Qануне 32:43; Зэбур 79:10. **19:3** Ишайа 34:10.

19:5 Зэбур 22:23; 115:12-13; 134:1. **19:6** Дэрк'этын 15:18; Зэбур 22:28; Данийел 7:14.

19:8 Ишайа 61:10. **19:9** Мэтта 22:2-14.

¹⁰ Wi чахи эз дэвэр'у чумэ ньга, кө сәре хwэ ль бәр wi дайным, ле әви мынр'а гот: «Ве йәке нәкә! Эз жи һәвалхөламеки мина тә у ван хушк-бьред тә мә, к'ижан ә'ла-мәтийа Исайә р'аст хwәй дькьн*. Сәре хwэ ль бәр Хwәде дайнә. Чьмки әw р'астийа кө Иса ә'лам кьр әw п'ехәмбәра дьдә хәбәрдане**».

Һәспе сыпи у сийаре wi

¹¹ һынге мын дина хwә даие, әзман вәбу, ва йә һәспәки сыпи, кө сийаре Wир'а Амьн у Р'аст дьготьн. Әw диwанкьрыне у шәр'е Хwәда сәр р'астийе йә. ¹² Ч'ә'вед Wi мина алава егьр бун у гәләк г'ашц ль сәре Wi бун. Навәк сәр Wi ньвисар бу, кө пештьри Wi т'ө кәси ньзаньбу. ¹³ К'ьнщкә ху-недакьри ле бу у наве Wi Хәбәра Хwәде бу.† ¹⁴ Ордийед әзмен жи ль һәспед сыпи сийар, к'ьганед чил-қәрқашә пақьж ль ван пәй Wi дьчун. ¹⁵ Жь дәве Wi шурәки туж дәрдык'әт, wәки ль мьләта хә. Әwe пе шьвдара һ'әсьни шьвантйе ль ван бькә, wi һ'әwзе шәрава хәзәба Хwәдейе һәри Зорда ван бьһ'ьнщьр'инә. ¹⁶ Ль сәр к'ьнща Wi, сәр һета Wi навәк ньвисар бу: П'АДШЕ П'АДША У ХWӘЙЕ ХWӘЙА.

¹⁷ һынге мын мьлйак'әтәк дит, әw ль сәр тә'ве сәкьни бу, бь дән-

гәки бьльнд кьрә гази у готә һ'әму тәйрәдед кө һәwеда дьфьр'ьн: «Wәрьн бьщвььнә шайийа Хwәдейә мэзын,† ¹⁸ wәки хун щьнйазед п'адша, сәрдара, мерхаса у бәрәт'ед һәспа, өса жи щьнйазед сийаред ван у һ'әму мәрьва, аза у хөлама, бьч'ук у мэзына бьхwьн».

¹⁹ һынге мын әw щә'нәwьр у п'адшед дьнйаие ордийед ванва ль щики щьвийайи дитьн, wәки шәр'е хwә т'әви Wi сийаре һәспе сыпи у ордийа Wива бькьн. ²⁰ һынге әw щә'нәwьр т'әви wi п'ехәмбәре дәрәw дил һатьнә гьртьне, йе кө ль бәр wi щә'нәwьри нишанед ә'щәб дькьрын. Әwi бь ван кьра әw хальфандьн, йед кө нишана щә'нәwьр қәбул кьрын у сәре хwэ ль бәр һ'әйкәле wi данин. Щә'нәwьр у п'ехәмбәре дәрәw жи сахә-сах һатьнә авитьне нав гола агьре к'ьрк'утейи дышьхөлә. ²¹ Әwed майин жи пе wi шуре кө жь дәве Сийаре һәспе сыпи дәрдык'әт, һатьнә көштьне у һ'әму тәйрәдә жь щьнйазед ван т'ер бун.

П'адшатийа һ'әзар сали

20 ¹ һынге мын дина хwә даие, ва мьлйак'әтәк жь әзмен дьһатә хwәре, к'ьлита гәлийе^ф һәй-wаие у зьнщирәкә мэзын дәсте wiда бу. ² Әwi әw зийа гьрт, аwа готи әw мәр'е бәре, кө хwәха

* 19:10 Аһа жи те фә'мкьрыне: «Шә'дәтийе бона Иса дьдьн».

** 19:10 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Чьмки шә'дәтийа Иса әw р'өһ'е п'ехәмбәрти-йе йә». «Шә'дәтийа Иса» аһа жи те фә'мкьрыне: «Шә'дәти бона Иса». һьн жи ве щөмла пашьн фә'м дькьн чава хәбәра мьлйак'әт ә, нә кө йа Йуһ'әнна.

19:13 Йуһ'әнна 1:1. 19:17-18 һәзәкийел 39:17-20.

мирещын у шэйт'ан э у һ'эзар сали гьреда.[†] ³Эви эв авитэ гэлийе һэй-вайе, сэр ви к'элит кър у мор лехьст, вэки иди мьлэта нэхальфинэ, һ'эта һ'эзар сал т'эмам бэ. Пэй we йэкер'а эв гэрэке бона вэхтэки кын бе бэр'дане.

⁴Һнге мын к'орси дитын кэ эв ль сэр ван р'уныштын, к'ижанар'а хатэ дайине, вэки диwane бькын. Оса жи мын р'оһ'ед ван дитын, сэре к'ижана бона шэ'дэгийя Иса у бона хэбэра Хвэде хатэбунэ лехьстыне, к'ижана сэре хвэ ль бэр шэ'нэвьр у һ'эйкэле ви данэнибун у нэ жи нишана ви һьлдабунэ сэр э'ни йан дэсте хвэ. Эвана диса сах бун у т'эви Мэсиг һ'эзар сали п'адшати кьрын. ⁵(Ле эв мьрийед майин сах нэбун, һ'эта һ'эзар сал т'эмам бу.) Эв э р'абуна^ф мьрийайэ э'вльн. ⁶Хвэзэли^ф у бөһөрти-жьбарэ йэ, эве кэ п'ара ви т'эви р'абуна мьрийайэ э'вльн һэйэ. Мьрына дөда ль сэр ван һ'өкөм накэ, ле эве бьбьнэ к'аһинед^ф Хвэде у Мэсиг у we т'эви Ви һ'эзар сали п'адшатиye бькын.

Ахьрийа мирещын

⁷Гава һ'эзар сал т'эмам бэ, мирещын we жь зьндана хвэ бе бэр'дане, ⁸эве дэрк'эвэ, вэки ван мьлэтед һэр чар қөлбед дьнеда, ава готи Гог у Магоге бьхальфинэ у ван бона шэр' ль щики быцьвинэ. Р'эқэма ван we мина қума дэве бэ'ре бэ.[†] ⁹Эвана we т'эмамия э'р-

де бэла бьн у дора warəhe ордийа щьмэ'та Хвэде у бажаре һ'зкьри бьгьрын. Ле жь э'змен агьре бьбарэ, ван һ'уфи хвэ кэ. ¹⁰Эв мирещыне кэ эв хальфандьн, we бе авитыне нава гола агьре к'ьрк'уте, ви щийе кэ щэ'нэвьр у п'эхэмбэре дэрэw теда нэ. Ль вьр we шэw у р'ож, һ'эта-һ'этайе бьчэрчьрын.

Диwана хьлазийе

¹¹Һнге мын т'эхтэки мэзьи чили-қарқаш дит у Йэк ль сэр р'уныштьбу. Э'рд у э'зман жь бэр Ви бэгавэбун у дэwса ван к'ьфш нэбу. ¹²We һнге мын мьрийед бьч'ук у мэзын дитын кэ ль бэр т'эхт сэкьни бун. К'ьтеб вэбун у к'ьтебэкэ дьн жи вэбу, ава готи к'ьтеба жийине. Диwана мьрийа анэгори ван кьред ванэ к'ьтебада ньвисар хатэ кьрыне.[†] ¹³Бэ'ре мьрийед хвэ дан, Мьрыне у Ди-йаре Мьрийа жи мьрийед хвэ дан. Диwана һэр мэрвэки жь ван анэгори кьрынед ван хатэ кьрыне.[†] ¹⁴Һнге Мьрын у Дийаре Мьрийа хатэне авитыне нава гола егьр. Эв гола егьр мьрына дөда йэ. ¹⁵У наве к'е ве к'ьтеба жийинед ньвисар т'өнэбу, эw хатэ авитыне нава гола егьр.

Э'рд у э'змане ну

21 ¹Һнге мын э'рд у э'зманэ-ки ну дитын, чьмки э'рд у э'змане бэре дэрбаз бун у иди бэ'р т'өнэбу.[†] ²Мын дина хвэ даие, ва

20:2 Дэстпэбун 3. 20:8 һэээкийел 38. 20:12 Данийел 7:10. 20:13 Зэбур 62:12.
21:1 Ишайа 65:17; Пэтрус II, 3:13.

жъ э'змен Бажаре Пироз, Оршэли-
ма ну мина букэкэ хелик'ри бона
дэргистийе хвэ хэмьли жъ Хвэ-
деда дьхатэ хваре. ³Мьн жъ т'эхт
дэнгэки бьльнд б'хист кō гот: «Ва
йэ коне Хвэде нава мэр'вада! Эве
Хвэха нав ванда бьжи, эвана we
бьб'нэ шьмэ'та Wi у Хвэде Хвэ-
ха жи we т'эви ван бьминэ, чава
Хвэдейе ван*.[†] ⁴Эве жъ ч'э'вед
ван х'эму хесьред ван паьж кэ
у иди мьр'не т'өнэбэ, нэ шин, нэ
г'ри, нэ еш-ешук, чьмки тыштед
бэре дэрбаз бун».[†]

⁵Һынге Эви ль сэр т'эхт р'у-
ньшти гот: «Ва Эз хэр тышти ну
чедькьм». У мьнр'а гот: «Бьнви-
сэ, чьмки эв хэбэрнэ амьн у р'аст
ьн». ⁶Оса жи готэ мьн: «Һэр тышт
һатэ сери. Эз ьм Алфа^ф у Омега,
Дэстпелун у Ах'ри. Эзе йед т'и,
жъ канийа ава жийине беһэқ бь-
дьмэ вэхвар'не. ⁷Эве кō сэрк'эвэ,
Һэр тыште п'ара ви бьк'эв'н, Эзе
Хвэдейе ви бьм, эве жи лахе
Мьн бэ.[†] ⁸Ле п'ара тьрсонэка, бе-
амьна, к'ьрет-Һ'эрама, мерк'ожа,
бенамуса, сербаза, п'утп'арьста
у х'эму дэрэвина we гола агьре
кō к'ьрк'утева дышэвьтэ бьк'эвэ.
Эв э мьр'на дōда».

Бажаре Оршэлима ну

⁹Мьльак'этэки жъ ван хэр
Һ'эфт мьльак'эта, йед кō Һ'эфт

т'асед ванэ Һ'эфт бэлайед хьла-
зийева т'ьжи Һэбун, һат т'эви мьн
хэбэр да у гот: «Wэрэ ве дэре, эзе
буке нишани тэ кьм, дэргистийа
Бэрх». ¹⁰Һынге Р'öh'e Пироз һатэ
сэр мьн, ви эз бьр'мэ сэр ч'ийаки
мэзьни бьльнд у Бажаре Пироз,
Оршэлим нишани мьн да, кō жъ
э'змен Хвэдеда дьхатэ хваре.[†]
¹¹Р'умэта Хвэде нав вида шэwq
дьда, эв р'онайи мина кэвьре қи-
мэт бу, мина кэвьре йаспис, мина
хьрустал бу. ¹²Сура ви мэзьн у
бьльнд бу, донздэһ дэргэһи бу у
ль бэр дэргэһа донздэһ мьльак'эт
Һэбун. Ль сэр дэргэһа навед хэр
донздэһ бавэ'ширед исраеле ньви-
сар бун.[†] ¹³Жь алийе р'оһьлатева
се дэргэһ, жь алийе бак'өрева се
дэргэһ, жь алийе башурева се
дэргэһ у жь алийе р'оавайева се
дэргэһ Һэбун. ¹⁴Донздэһ Һ'имед
сура бажер Һэбун, ль сэр ван хэр
донздэһа навед хэр донздэһ шан-
дийед Бэрх ньвисар бун.

¹⁵Дэсте ви мьльак'этида,
йе кō т'эви мьн хэбэр дьда бона
чапкьр'не қамишэки зер'ин Һэбу,
wэки бажер, дэргэһед ви у сура
ви чап кэ. ¹⁶Бажар чар гошэ бу,
дьрежайа бажер wэкэ бэрайийе бу.
Эви бажар бь ви қамиши чап кьр,
донздэһ Һ'эзар мэйдан* дэрк'эт.
Дьрежайи, бэрайи у бьльндайи
wэкэ Һэв бун. ¹⁷Мьльак'эт сура

* **21:3** «Чава Хвэдейе ван» бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «У бьбэ Хвэдейе ван». Ле нав Һьнэк дэстньвисарада эв т'өнэ.

* **21:16** «Донздэһ Һ'эзар мэйдан» Һ'эсабе ньһа дькэ дō Һ'эзар у дōсьд километр.

21:3 Қануна К'аһинтийе 26:11; Һэзэкийел 37:28. **21:4** Ишайа 25:8.

21:7 Зэбур 89:26-27. **21:10** Һэзэкийел 40:2. **21:12-13** Һэзэкийел 48:30-35.

бажер пе чапкърна мэрвайе чап кър, бьльндайа we бу сэд чъл у чар зэнд*. ¹⁸Әw сур жь кэвьре йаспис хатьбу чекърне у бажар хвэха жь зер'е хаси мина шушэ зэлал бу.[†] ¹⁹Һ'имед сура бажер бь хэр щур'э кэвьред хасэ қимэт хатьбунэ хэмьландьне.

Һ'име ә'влън йасписе сыпи бу,
 йе дөда сафире шин,
 йе сьсийа халкедоне к'эске
 вэкьри,
 йе чара зьмруде к'эск,
²⁰ йе пенца сардонуксе сор,
 йе шэша сардийоне соре
 тэ'ри,
 йе һ'эфта кэвьре зер'ин,
 йе һ'эйшта зьмруде шин,
 йе нәһа топазе қич'ьк,
 йе дәһа хьрисопрасе к'эск,
 йе йанздәһа йақуте ширк,
 йе донздәһа аместисе ширке
 вэкьри.*

²¹ Һәр донздәһ дэргәһ донздәһ дөр^ь бун, һәр дэрик жь дөр'эки бу у майдана бажер жь зер'е хаси мина шуше зэлал бу.

²² Мьн бажерда П'арьстгәһ нә-дит, чьмки Хөдан Хвәдейе һәри Зор у Бәрх П'арьстгәһа ви нә.
²³ Бажар нә һ'әwщe тә'ве у иве бу кө р'онайи бьдане, чьмки р'у-

мәта Хвәде ви р'онайи дькә у Бәрх ч'ьра ви йә.[†] ²⁴ Мьлэт we р'онайа вида бьгәр'ьн у п'адшед дьнийәе we р'әwш-р'умәта хвә биньнә нава ви.[†] ²⁵ Дэргәһед ви we т'ө цар нәйенә гьртъне, чьмки ль вьр т'ьме we р'ож бә, шәве т'өнәбә. ²⁶ We р'умәт у һөрмәта мьләта биньнә нава ви. ²⁷ Қәт тьштәки һ'әрам we нәк'әвә бажер, нә жи йед кө к'ьретийе у дәрәwа дькьн we бьк'әвьне, т'әне әwед кө к'ьтеба Бәрхейә жийинеда хатьнә ньвисаре.[†]

22 ¹ Паше ви мьлйак'әти ч'әмәки ава жийине, мина хьрустале зэлал нишани мьн кър, кө жь т'әхте Хвәде у Бәрх дәрдьк'әт у нава мәйдана бажерва дьк'ьшийа. ² Ль һәр дө алийед ч'ем дара жийине* һәбу, кө донздәһ щур'э бәр дани у һәр мәһ бәре хвә дьда. Бәлгед we даре бона қәнщбуна мьләта бун.[†] ³ Иди тьште ньфьр'лебуийи ль вьр we т'өнәбә.

Т'әхте Хвәде у йе Бәрх we нав бажерда бә у хөламед Ви we жер'а хьзмәтк'арийе бькьн. ⁴ Әwe р'уйе Ви бьбиньн у наве Ви we ль сәр ә'нийа ван һәбә. ⁵ Иди шәве ль вьр

* **21:17** «Сэд у чъл у чар зэнд» бь һ'әсабе нәһа дькә шест у пенц метьр. Зэнд we дәме чъл у пенц санти бун, ава готи вәкә нив метьри.

* **21:20** Жь ван кэвьра к'йжан кө р'ожа иройин нәнас ьн, навед ван жь йунани хатьнә ньвисаре. Мәсәлә: Халкедон, сардонукс, хьрисопрас, сардийон. Бона халкедон у сардийон бь заравед дьн һьнәк бавәр дькьн кө әв щур'ә-щур'ә әқиқ ьн. һьнәк шьк сәр р'әнгед чәнд кэвьра һәйә.

* **22:2** Аһа жи те фә'мкърне: «Даред жийине».

21:18-21 Ишайа 54:11-12. **21:23** Ишайа 60:19-20. **21:24-25** Ишайа 60:3, 11.

21:27 һәзәкийел 44:9. **22:2** Дәстпәбун 2:9; һәзәкийел 47:12.

г'онэбэ, we р'онайа ч'ре у тэ'ве кер нэйн, чьмки Ходан Хwэде we ль ван р'онайи кэ у h'эта-h'этайе п'адшатиye бькьн.[†]

патына Иса Мэсич

⁶ Ви мьляк'эти мьнр'а гот: «Эв хэбэрнэ амын у р'аст ын. Ходан Хwэдейе кэ Р'öh'e Хwэ дьдэ п'эхэмбэра*, мьляк'эте Хwэ шанд, wэки тыштэд кэ we зутьре бьдэwьмын нишани холамед Хwэ кэ».

⁷ Иса дьбежэ: «Ва йэ Эзе зутьре бем.

Хwэзи ль wi, йе кэ хэбэред п'эхэмбэртийед ве к'этебеда хwэй дькэ!»

⁸ Мьн Йуh'энна эв йэкана бьхистьн у дитьн. У чахе мьн эw бьхистьн у дитьн, дэwэр'у чумэ ньге wi мьляк'эти, йе кэ эв тышт нишани мьн кьрн, wэки сэре хwэ ль бэр wi дайным. ⁹ Ле эwi мьнр'а гот: «Ве йэке нэкэ! Эз жи hэвалхоламэки мина тэ у ван бьрайед тэ п'эхэмбэра у ван h'эмуйа мэ, йед кэ хэбэред ве к'этебе хwэй дькьн. Сэре хwэ ль бэр Хwэде дайне».

¹⁰ Сэрда жи мьнр'а гот: «Хэбэред п'эхэмбэртийейэ ве к'этебеда вэнэшерэ, чьмки wэхт незик э.

¹¹ Эwe кэ нэһэдийе дькэ, бьра he нэһэдийе бькэ, эwe кэ к'ьрет э, бьра he к'ьретийе бькэ, эwe кэ р'аст

э, бьра he р'астийе бькэ у эwe кэ пироз э, бьра he пироз бэ».

¹² Иса дьбежэ: «Ва йэ Эзе зутьре бем у хэлата Мьн дэсте Мьнда йэ, wэки анэгори кьрьнед хэр йэки бьдьмэ wi.[†] ¹³ Эз ым Алфа^ф у Омега, Йе Пешьн у Йе Пашьн, Дэстпелун у Ахьри».

¹⁴ Хwэзи ль ван, йед кэ чөхед хwэ шуштьнэ*, wэки изьна ван һэбэ, жь бэре дара жийине бьхьын у дэргэһед бажерр'а бьк'эвьнэ һндөр![†] ¹⁵ Ле сэ-куч'ьк, сербаз, бенамус, меркөж, п'утп'арьст у хэр кэсе кэ дэрэwa h'эз дькэ у дэрэwa дькэ, эwe дэрэва бьмина.

¹⁶ «Мьн, Иса, мьляк'эте Хwэ шанд, wэки шэ'дэтига ван тышта нава щьвинада бьдэ. Эз Р'aw у Р'ь-к'ньната^ф Давьд ым у Эз Стэйрка Шэwqэ Сэре Сьбе мэ».[†]

¹⁷ Р'öh' у бук дьбежьн: «Wэрэ!» Эwe кэ дьбьһе бьра бежэ: «Wэрэ!» Эwe кэ т'и йэ бьра бе, эwe кэ ава жийине дьхwазэ бьра беһэд бьстинэ.[†]

Пашготьн

¹⁸ Эз шэ'дэтиге дьдьмэ хэр кэсе кэ хэбэред п'эхэмбэртийейэ ве к'этебеда дьбьһе: һэгэр йэк тыштэки сэр ванда зедэ кэ, Хwэде жи ван бэлайед кэ ве к'этебеда һьвисар ын we сэр wiда зедэ кэ.[†] ¹⁹ У һэгэр йэк жь хэбэред

* 22:6 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Ходан Хwэдейе р'öh'e п'эхэмбэра».

* 22:14 Нав һнэк дэстньвисарада дэwса «чөхед хwэ шуштьнэ» «т'эмийед Ви дьдэдиһн» һэйэ.

22:5 Ишайа 60:19; Данийел 7:18. 22:12 Ишайа 62:11; Йеремийа 17:10.

22:14 Дэстпелун 2:9. 22:16 Жьмар 24:17. 22:17 Ишайа 55:1.

22:18 Дөбарэкьрьна Qануне 12:32.

п'ехэмбэртиейэ ве к'ьтебеда тыш-
тэки кем кэ, Хвэде жи we п'ара
ви жь дара жийине у жь Бажаре
Пироз кем кэ, бона к'ижана ве
к'ьтебеда ньвисар ын.

²⁰Әви кө шэ'дэтига ван тышта
д'ьдэ, д'ьбежэ: «Бэле, Әзе зутьре
бем». Амин! Wэрэ, йа Хөдан Иса.

²¹К'эрэма Хөдан Иса һ'эму-
йар'а* бэ.

---

* **22:21** Нав һ'ьнэк дэстньвисарада дэwsа «һ'эмуйар'а» «щ'ьмэ'та Хвэдер'а» йан жи «һ'эму щ'ьмэ'та Хвэдер'а» һ'эйэ.

Фэрһэнгок

А

Абба – Бь зьмане арами хэбэра «Абба» те фэ'мкьрьне: «Баво». Бь ве готье зар' бь һ'оба қэ-дьргьртые бэрбьр'и баве дьбэ. Оса жи Иса Мэсир'и бэрбьр'и Бав Хвэде дьбэ, пэй Вир'а жи мә-сиһи Хвэдер'а дьбежьн «Баво». *Марқос 14:36; Р'омайи 8:15; Галати 4:6*

Адэм – Мэрьве э'wльн бу, Хвэ-де эw жь аха э'рде э'фьранд. Т'эмамия мэрьвайе жь wi у жьна wi һевайе пешда һатьн. Оса жи Адэм у һева йед э'w-льн бун, к'ижана т'эмийа Хвэде т'эр'ьбандьн у гөнэ кьрьн. һ'эта ньһа жи зөр'эта ван гөна дькэ, щэзайе гөнэе ван жи мьрьн э. Павлос дьдэ к'ьфше кө Иса Мэсир'и Адэме ну йэ, пе Wi жи һ'эму мэрьв дькарьн ну бьбьн. Бь ве йэке мэрьвайи дькарэ вэ-гэр'э сэр we қьрара бэрейэ кө һэлэқэтига Хвэде у Адэм бь һэвр'а һэбу, һе бэри гөнэкьрьне. *Дэстпелун 1:27-28; 2:7, 15-25; 3:1-24; Р'омайи 5:12-14; Корьнт'и I, 15:45-49* Оса жи бьхуньн: Гөнэ, Бөһьшт, щьнэт, бахче Едене

Алфа у Омега – һ'эрфед жь элиф-бэяа йунанийайэ пешьн у па-шьн ьн. Фэ'мина ван те фэ'м-кьрьне: «Дэстпелун у хьлази» чава т'эмапти, гьһишти к'а-мьлти. «Алфа у Омега» чава

навэк, һьн Хвэдер'а, һьн жи Иса Мэсир'а те готьнэ. *Э'йанти 1:8; 21:6; 22:13*

амалеки – Мьлэтэки к'елэка э'рде Кэнане дьма, һ'эта эфткьрьна исраелийа. Эвана к'оч'эр бун, ль башур у р'оавайа Бэ'ра Мь-ри у бэр'ийа Нэгэведа дьман. Амалекийа һ'ьщуми ль сэр ис-раелийа кьр, вэхте кө эw жь Мьсьре дэрк'этьбун у жь wi вэхтида эw дьжмьнед исра-елийа дьһатьнэ һ'эсабе. Хвэде э'мьр ль исраелийа кьр, кө к'ока амалекийа пева биньн у эв йэк һена сэрверийа һьзрийа п'адше Щьһудайеда һатэ сери.

*Дэрк'этын 17:8-16;
Дөбарэкьрьна Қануне 25:17-19;
Самуел I, 15:2-3; 30:1-5;
Дирок I, 4:41-43*

Оса жи бьхуньн: Нэгэв

амин – Зьмане ибранийа бэреда хэбэра «Амин» те фэ'мкьрьне: «Р'аст э», «Бэле», «Бьра өса бэ», «Қайл ьм». Гэлэк щара хьлази-йа дөакьрьне дьбежьн. Бьнгэһа we хэбэра ибрани чава «Бешьк» те фэ'мкьрьне. Пэй хэбэрдана йэкир'а те готье, дьдэ к'ьфше кө эw лап готьна вир'а қайл э. *Жьмар 5:22; Дөбарэкьрьна Қануне 27:15-26; Йеремийа 11:5; Р'омайи 1:25; Э'йанти 3:14*

амони – Зөр'эта Бэн-Э'мми, кө-р'е Луте бьразийе Ибраһим бу.

Бэн-Ә'мми жь қиза Лутә бьч'ук
быбу. Амонийа Молох хwәде дь-
һ'әбандьн. Әв р'оһьлата ч'әме
Урдөне дьман, (Нһа п'арәкә
wәлате Урдөне йә) у нәйаред
исраелийәйә пеш бун. Хөдан
т'әми дабу израелийа кө т'әви
Амонийа ә'дълайийе у чәрха
р'аст нәхwазьн, чьмки Амони
һәқ дьда Бьлам кө әв ньфьр'а
ль Исраеле бькә.

Дәстпелун 19:30-38;

Дөбарәкьрына Қануне 23:3

Өса жи бьхунын: Моваб, моваб

арами (зьмане арами) – Зьмане
незики зьмане ибранийа бәре
йә, һнәки жи незики зьмане
ә'рәби йә. Сәдсалийа шәша-
да бәри буйина Иса, әв нава
сийасәте у к'ьр'ин-фьротана
Р'оһьлата Незикда зьманәки
навмьләтийейи мәзын бу. һнәк
п'аред к'ьтебед Пәймана Кәвьн-
да бь зьмане арами ньвисар ын:
Әзра 4:8–6:18; 7:12-26; Данийел
2:46–7:28; Йеремийа 10:11. Фь-
льстинеда wәхте Иса Мәсһда
әва зьмане хәбәрдаңа щьһу-
йа бу өса жи ибрани у йунани
дьһатьнә хәбәрдаңе. Пәймана
Нуда чәнд щи һәнә, wәки нь-
виск'аред Мьзгинийе хәбәред
Иса бь зьмане арами ньвисинә
у паше wәлгәр'андьнә йунани:
Мәтта 23:7; Марқос 5:41; 7:34;
15:22; К'аред Шандийа 4:36;
Галати 1:18.

Өса жи бьхунын: Ибрани

Арйопаго – Гьрәки бажаре Ат'и-
найе бу, Йунаньстанеда. Дә-

ра кө р'успийа ль wьр шешьра
хwә дькьр. We шешьрер'а жи
бь наве т'ап дьготьн: Шешьра
Арйопагойе.

К'аред Шандийа 17:19-22

Артәмис – П'ута йунанийа бу,
кө гәләк мәрьва Асийаеда әв
дьһ'әбандьн. П'арьстгәһа we бь
нав у дәнг бу у бажаре Әфәседа
бу. Әв п'арьстгәһа, авайики жь
һәр һ'әфт авайед дьнийаедайә
һәри бәдәw бу.

К'аред Шандийа 19:23-40

Архелайо, һеродәсе Архелайо –
Әва ньхөрийе һеродәсе Мәзын
бу, йе кө п'адшатийа хwә көр'е
хwә Архелайор'а wәсийәт кьр.
Ле бәле пәй мьрьна бавер'а,
сала 4-а бәри буйина Иса, им-
ператоре Р'омайе Августо нә-
һьшт кө Архелайо чава п'адша
бьминә, әв кьрә «Етнарх», аwа
готи «Сәрwере мьләт». Самәр-
йа, Щьһустан у Әдом бьн дәсте
wiда бун. Сәрwерийа wi һн-
дава щьһуйа у самәрийада пьр'
зальм бу.

Мәтта 2:22

Асйа – Қәза р'омайе бу, кем у зе-
дә мьск'әне Т'ьркйа иройин ә.
П'айт'әхте we қәзе бажаре Әфәсе
бу. Асйа нһа п'арәкә дьн ә, һә-
ма наве хwә жь наве we қәзе
стандийә. Гәрәке ван нава т'ә-
виһәв нәкьн.

К'аред Шандийа 19:26;

Ә'йанти 1:4

Ахайа – П'арәкә wәлате Йуна-
ньстанейә мәзын бу. П'ьр'анийа

бажаред Йунаньстане дык'этьнэ нава қэза Ахайайейэ Р'омайе.

ахлах – Жь к'эрэма хвэ бьн хэбэра «Бег'ыш, бег'эм, ахлах»-да бьхуньн.

Ашера – П'утсэнэма р'ьсқ бу, кё кэнанийа дыһ'эбанд. Зэмане бэре Р'оһьлата Незикда ван дэрада кё Ашера дыһ'эбандьн стунед дарин сэкьни бун, бэлки ль сэр жи дылде п'утсэнэме к'оланди дэрхьсти бу.

Һ'эбандьна Ашерайе кё стуна дара к'эрэмэте дыһатэ һ'эсабе, ви чахи т'эмамия Р'оһьлата Незикда бэлабуйи бу. һьнэк зарготьнада Ашера жьна Баэ'л (хвэдейе һэрэ бьльнд) у дийа һ'эму хвэдейа бу. Эва өса жи бажаред Финикйайэ мэзын Сур у Сайдайеда хвэдейа һэрэ бьльнд бу.

*Дэрк'этын 34:13; Дөбарэкьрына
Қануне 7:5; 12:3; 16:21;
П'адшати I, 15:13*

Ашур – Императорийа бэрейэ зор бу, п'айт'эхте we Нинэва бу, кё дык'эвэ нав э'рде Ирақа иройин. Сала 722 бэри буйина Иса, ашурийа п'адшатийа Израеле, ава готи п'адшатийа бакөре зэфти хвэ кьр у гэлэк израели һесир һьлдан. Пэй ве йәкер'а һьнэк бьнэлийед вэлате Императорийа Ашуре, нэ пе хвэстьна ван, варгөһасти э'рде Израеле бун. Вана пэй зэфткьрьнер'а һ'ал-зэваша хвэ т'эви ван израелийед щида майи

кьрын. Ашурийа өса жи һ'ыщуми ль сэр п'адшатийа Щьһудайе, ава готи п'адшатийа башуре кьрын, ле бе фэйдэ бу. Пэйр'а бэла Хвэде Нинэвайер'а һат, эв алийе зэфткьрийада лап һатэ веранкьрыне.

П'адшати II, 18:9–19:36; Наһум 1–3
Өса жи бьхуньн: Израел; Нинэва

Ақуб – 1. Ақуб көр'е Исақ бу, ава готи нэвийе Ибраһим, Ақубр'а Израел жи те готьне. Бьрайе вийи мэзын Эсау бу. Ақуб баве һэр донздәһ қәбилед мьләте Израеле бу. К'ьтеба Пирозда чэнд щара Ақуб бона мьләте Израеле жи те готьне. Жь к'эрэма хвэ ль бьн хэбэра «мала Ақуб» у «Әдом, Эсау»-да бьхуньн.

2. Ақубе һалфаво у Ақубе Зэбәдийе бьрайе Йуһ'әнна, эвана дө шагьртед Иса Мәсиһ бун.

3. Өса жи Ақуб наве бьраки Иса бу (Мәтта 13:55; Марқос 6:3; Галати 1:19) у ль гора фькьра гәләка эв Ақуб э, йе кё «Нә'ма Ақуб» ньвисийә.

Б

Бабилон – Бажаре бэрейи һәри мэзыни Р'оһьлата Незик бу, дык'этэ Мәсопотамйайе, башура Ирақа иройин. Эв п'айт'эхте императорикэ бэре буйә, кё гэлэк вэлатед дын бьндәст кьрьбун. Бабилонедә гэлэк хвэдейед башқә дыһатьнэ һ'эбандьне. Сала 586-а бэри буйина Иса, бабилонийа п'адшатийа Щьһудайе, ава готи п'адшатийа

башуре, зэфт кьрын. Оршәлим у Парьстгәһи веран кьрын у гәләк щьһу жи һесир бьрын, вәки әв әрде п'адшатийа Бабилонеда бьжин. Исраели ль вьр һ'әфте сали ман һ'әта кә Мәдийа у Фарьсийа Бабилон зэфт кьрын. Вәхте Пәймана Нуда бажаре Бабилоне иди веранкьри бу, ле «Бабилон» те фә'мкьрыне чава нишана п'адшатийа мирещьн. Р'ома жи пева кьрынә, әв п'айт'әхте императорийа нуйә мәзын буйә, бажаре п'утед п'утп'арьста буйә у өса жи зэфткьрийе Оршәлиме.

П'адшати II, 25:1-22; К'аред Шандийа 7:43; Пәтрус I, 5:13; Ә'йанти 14:8; 17:5; 18

Өса жи бьхуньн: Оршәлим; Щьһуда; к'ьлдани; Парьстгәһи

Бав (Баве Ә'змана) – Әв нав Хвәде-р'а те готьне. К'ьтеба Пирозда әв бь мә'на физики (щьсмани) найе фә'мкьрыне, ле бь мә'на р'өһ'ани. Әв Баве р'өһ'ед һ'әму мәрвьайе йә. Хвәде бона мәрвьа өса хәм дькә, чава бав зар'а хвәр'а у һе зедә. Ле һәләқәтийа Хвәде чава Баве т'әви Иса Мәсһи шур'әки башқә йә. Жь к'әрәма хвә дәр-һәда ве йәкеда бьн хәбәра «Көр'е Хвәде»-да бьхуньн.

Баә'л – Наве п'утәки мьләтед кәнанийа бу, әв п'уте гөр'инийа ә'змен у баране бу. Бавәрмәндед ви п'ути бавәр дькьрын кә әве һ'әйванед ван, зәви у р'әзед ван бәрәк'әт кә. Мә'на Баә'л «хвәйи» йә. Гәләк п'утед кәна-

нийа һәбун, ле Баә'л жь һ'әму-йа мәстър бу. Щьмә'та Исраеле гәләк щара дәсте кәнанийава дьчун, бона ве йәке исраели жь Хвәде дур дьк'әтын у Баә'л дьһ'әбандьн. Әв йәк һьмбәри Хвәде нәһәқикә мәзын һ'әсаб дьбу у һерса Хвәде ль сәр ван р'адьбу.

Р'ебәр 2:13; 6:25, 31; 10:6;

Самуел I, 7:3-4; 12:10;

П'адшати I, 16:31; 18:20-40;

П'адшати II, 3:2; 10:18-27; 11:18;

Йеремийа 2:8; 7:9; 12:16; 19:5; 23:27;

Р'омайи 11:4

Өса жи бьхуньн: Кәнан

Баә'л-Зьбуб, Баә'л-Зьбул – Навәки бона мирещьн, сәрвеве р'өһ'ед хьраб ә. Мә'на наве Баә'л-Зьбуб «Хвәйе вәре бьльнд» ә у дьдә к'ьфше кә хвәдетийа Баә'л, п'уте кәнанийава гьредайи йә. Пәйр'а нав щьһуйада мә'никә дьн станд: «Хвәйе меша» йан «Хвәйе сәргина» у наве ви данин Баә'л-Зьбул.

П'адшати II, 1:2-3, 6, 16; Луқа 11:15
Өса жи бьхуньн: Щьн, р'өһ'е хьраб; Баә'л; мирещьн

бажарванед Р'омайе – Жь һ'әму мәрвьед кә Императорийа Р'омайеда дьман, т'әне һьнәк чава бажарванед р'омайе дьһатьнә һ'әсабе. Әвед кә бажарван дьһатьнә һ'әсабе, һәқ у азайед ванә башқә һәбун, қәдьре ван һе бьльнд бу.

К'аред Шандийа 16:37

бажаре Давьд – Парәкә Оршәлимейә лапә бәре бу. Қәсьра

we ль сэр п'арэкэ ч'ийайе Сийо-не чекьри бу, к'ижан кō Дауьд п'адша жь й'эбусийед бьнэлийед щиде эффт кьрьбу. Мьзгинийа Луцада Бет'лэх'мер'а жи дьбе-жьн бажаре Дауьд, чьмки Да-уьд ль уьр жь дийа хуэ бьбу.

*Самуел II, 5:6-9; Дирок I, 11:7;
Луца 2:11*

бахче Едене – Жь к'эрэма хуэ бьн хэбэра «бōһьшт, щьнэт, бахче Едене»-да бьхуньн.

Башан – Дэшт у т'апед дарьстанэ ль башура Сурйайе бу, алийе р'оһьлата гола Щэлиле у ч'эме Урдōне бу. Башан дьк'этэ бакōра Гилэ'де у эу щики бэрбьч'э'-ви бона к'окбуна гэлэк х'эй'вана бу, оса жи геньмва хьне бу.

*Дōбарэжьрьна Қануне 3:10;
Йешу 12:5; 13:11*

бавэри – «ИМАН» хэбэрэк э, кō жь зьмане семити (э'рэби, ибрани, сурийани, ашури) те, кō бь к'ōрди «бавэри» йэ. Пенц щур'э хэбатеда хэбэра «бавэри» хэнэ:

1. Мэрвь бавэрийа хуэ Хуэде йан йэки тинэ, бавэр дькэ кō эу амьн э (Дэстпелун 15:6; Ишайа 7:9; Р'омайи 4:3; Галати 3:8).
2. Мэрвь дькарэ бавэр бькэ кō тыштэк йан кэсэк р'аст э (Луца 20:5).
3. Мэрвь э'сэйи занэ, ава готи һьшада р'удьни, кō тыштэк һэ-йэ йан we дэрбаз бэ (Ақуб 1:6).
4. Пэймана Нуда, хинкьрьна шандийа бона Иса Мэсиг те

фэ'мкьрьне. Эу бавэрийа мэ йэ нав пирозед Хуэдеда йэ (Галати 1:23; Эфэси 4:5; Щьһуда 3).

5. Бавэрикэ щур'эки башқэ жи һэйэ, чава дайнэкэ жь Хуэде (Корьнт'и I, 12:9).

бех'ьш, бех'э'м, ахмак – К'ьтебед хинкьрьнейэ К'ьтеба Пирозда (ава готи к'ьтеба Зэбура, Мэ-сэла, Эйуб, Готьнед Занэбеж, Стьрана Стьранада) бех'ьш йан ахмак ван мэрвьар'а набежэ һ'ьше к'ижана т'ōнэ, ле ван-р'а дьбежэ к'ижан кō бь һ'эмде хуэ сэрвахтийе т'эхсир дькьн у бь ви авайи незики мьрьне у веранбуне дьбьн. Хофа Хуэде сэре сэрвахтийе йэ, ле гōнэ у Хуэде бавэрнэкьрын бех'ьши йэ. Пэймана Нуда бех'ьшийа ви щур'эйи гōнэ те һ'эсабе. Бь дитьна ч'э'ва эве дьнйайеда Мэсиг даннасинкьрын бех'ьши те һ'эсабе, ле бэле чь кō бона дьнйайе бех'ьши йэ, эу ль бэр Хуэде сэрвахти йэ, ле эу тыште бэрбьч'э'вэ бэр ч'э'вед мэрвьа сэрвахти йэ, эу ль бэр ч'э'ве Хуэде бех'ьши йэ.

*Зэбур 53:1; Мэсэлэ 17:7;
Корьнт'и I, 1:27; Тимот'ейо I, 6:9;
Тимот'ейо II, 2:23; Пэтрис II, 2:16*

бех'э'м – Жь к'эрэма хуэ бьн хэ-бэра «Бех'ьш, бех'э'м, ахмак»-да бьхуньн.

бэрдэсти – Жь хэбэра йунани «ДИАЦОН» э, кō те фэ'мкьрьне: «Қōльхк'ар». Щьвина мэсигийед

пешьнда бэрдэсти ниве зэф пьрсед малһэбуна к'омэкдайинева мьжул бун, ава готи хварьн у п'эрэ нава дэсттэнгада бэла дькьрын. К'олфэта жи дькарьбу эв қольха бькьрана.

Тимот'ейо I, 3:8-12

бэре дэрэмэта пешьн – Wэхте Пэймана Кэвьнда чь пешийе бэр к'елэндийе бьк'эта, йан һэгэр бэре р'эзе пешьн буйа, йан ньхөрийе һ'эйванед мале, йан жи ньхөрийе нерини һэр малэкэ Исраеле чава «бэре дэрэмэта пешьн» дьһатэ һ'эсабе у Хwэдeр'а дьһатэ дайине. Эва нишанэк бу к'о һ'эму жи п'ара Хwэде нэ

Дэрк'этын 13:14-15; 34:26;

Qануна К'аһинтийе 23:17;

Жьмар 18:12

бэръпсйар – Жь хэбэра йунанийэ «ПРЕСБӨТЕРОС» натийэ wэлгэр'андьне, к'о те фэмкьрьне: «Р'успи». Бэре пешда шьвина мэсиһийада, бэръпсйара сэрwери у р'ебэрийа р'өһ'анийе кьрынэ. Гэлэк щара шьвинэкеда чэнд бэръпсйар һэбунэ. Шандийа (йан йед пэй ванр'а) бь д'оа дэсте хwэ даданин ль сэр йед бьжарти у эw чава бэръпсйар к'ьфш дькьрын, бона хьзмэтк'арийа Х'одан.

К'аред Шандийа 14:23;

Тимот'ейо I, 5:17

бэрхе Хwэде – һе э'дэте бэреда бэрх дькьрынэ қ'орбан. Анэгори Qануна к'о Хwэде пе Муса дабу исраелийа, к'аһина һэр сьбэ у

һэр евар, өса жи wэ'де Щэжьна Дэрбазбуне у щэжьнед р'ожед майин, П'арьстгәһеда Хwэде-р'а бэрх дькьрынэ қ'орбан. Хуна бэрхе қ'орбане нава Хwэде у мерьвда һашти дькьр. Пе эве қ'орбане, Хwэде гөнәйед исраелийа афу дькьрын. Йуһ'әннайе ньх'омдар Иса нав кьр Бэрхе Хwэде. Бь ви аwайи эwi пешда гот к'о Исайе бьбэ қ'орбана т'эмамия дьнйае.

Дэстпeбун 22:7; Дэрк'этын 12:3-5;

Жьмар 6:14; 28:3-27; 29:2, 8-13;

Йуһ'әнна 1:29; Ә'йантн 5:5-7

Өса жи бьхуньн: Дийари, қ'орбан; П'арьстгәһ

бэр'и – шийе бе ав, кэвьр-к'оч'ьк, чол у бэст.

бэ'ра сьфьрин – Эва наве ситьлэ-кэ мэзын бу, к'о жь сьфьр һатьбу чекьрьне, һ'эwша П'арьстгәһеда дани бу у авева дагьрти бу. К'аһина эва бона дэст у п'е шуштьне дьданэ бьк'аранине.

П'адшати I, 7:23-26;

Дирок II, 4:2-5, 10

Өса жи бьхуньн: П'арьстгәһ

бор'ийа стьру – һаштэтки сазбэндийе бу, к'о жь стьруйе бэрана дьһатэ чекьрьне у дэнгэки қайими мина дэнге бор'ийе дэрдьхьст. Дэнге стьру бона һэwаре дьһатэ ледане у өса жи бона к'о эскэр т'оп буна у р'абуна ль бэр шер'. Эв нишана һьлбэстеда фэ'мина «қэwате» у «р'умэте» дьдэ бьһистьне.

Йешу 6:4; Дирок I, 15:28;

Зэбур 18:2; 75:4-5, 10

бөһьшт, щьнэт, бахче Едене – Лъ гора сэрһатийа дэрһәда холь-қандьна мәрвьайеда кө К’ьгеба Дәстпегунедә нъвисар ә, әв бахчәки хас у бәдәв буйә, кө мәрвьед ә’wльн теда житьнә у һәләрәти-йа ван т’әви Хwәде һәбуйә. Әв бахчә бөһьшт һатә навкърне. Гава Адәм у һевайе гөһ нәданә дәнге Хwәде, әв жь бахчә һатьнә дәрхьстьне у гәрәке нава щәфа у нәхwәшийада бьне сийа мърне-да бьжитана. П’ехәмбәра щарана дәрһәда we йәкеда готьнә, кө зәмане ахърыйеда wәлате Исраеле we бьбә мина бахче бөһьште у һ’әмү һ’әйwане һәвр’а хwәшийеда бьжин. Пәймана Нуда Ходан Иса Мәсиһ дәрһәда бөһьштеда хәбәр дьдә, Әв бә’са вәгәр’андьна әви ә’мьре хwәзълыйи бехәм у һәләрәтигә т’әви Хwәдейә һ’әта-һ’әта-йе дькә. Зәмане Пәймана Нуда, өса жи бөһьшт бә’са хwәзълыйа жийана ван мәрвьед софи дькә, к’ижан кө пәй мърнер’а дьчьнә wър, һивийа р’ожед ахърыйейә р’абунә мьрийа нә.

Дәстпегун 2:8-10; Ишайа 35:1-10;

51:3; һәзәкийел 36:35; Амос 9:13;

Луца 23:43; Корьнт’и II, 12:4;

Ә’йантти 2:7

Өса жи бьхуньн: Адәм

Бьжарти (Йе Бьжарти) – Бона Иса Мәсиһ те готьне. Йе Бьжарти, Мәсиһе Хwәде йә, йе кө Хwәде к’ьфш кьрийә. Жь к’әрәма хwә бьн хәбәра «Мәсиһ»-да бьхуньн.

Ишайа 42:1; Мәтта 12:18;

Луца 23:35; Йуһ’әнна 1:41

бьмбарәки – Әва хәбәра бь чәнд фә’мина те бьк’аранине: 1. Хwәде

бь р’әма Хwә хер-хwәшийе дьдә мервь; 2. Мәрвьәк алийе Хwә-деда йәки дьнр’а хер-хwәшийе дьхwазә; 3. Йе р’әзи бона хер-хwәшийа wир’а даий шькърыйе дьдә Хwәде.

Дәстпегун 12:3; 27:28-29; 48:15-16;

49; Дөбарәкърна Қануне 33;

Мәтта 21:9; Р’омайи 12:14;

Ибраһи 6:14

бьмбарәккърн – Херхwәстьна йәки йан жи хер-хwәшийа йә-кир’а даий. Гава Хwәде мәрвьа бьмбарәк дькә, тьштәки қәнщ дьде, мәсәлә: Ачьхи, ә’дьялайи, зөр’әта п’ьр’, ә’мьр. Хwәде ван бьмбарәк дькә, к’ижана кө Әв бәгәм дькә. Гава мәрвь мәрвьәки дьн бьмбарәк дькә, әв нава дөайе хwәда хwәшийа wi дьхwазә. Гава бавәшир Ибраһим, Ишаq у Аqуб зар’ед хwә бьмбарәк дькърн, готьнед ван дьбунә мина п’ехәмбәртийа ачьхийе у чәрха р’аст. Гава мәрвь Хwәде бьмбарәк дькә, әв шькърыйе у р’азибуне дьде. Иса зар’ок бьмбарәк дькърн у өса жи шагъртед Хwә бәри жорһьля-тьна Хwә. Шагъртед Иса гәрәке бьбьнә бьмбарәккъред мәрвьа у бьмбарәкийа Хwәде бәла кьн, әва йәка өса жи дьчә лъ сәр бьмбарәкийа дьжмьна у пәй-к’әтийа. Хәбәра бьмбарәккърн әк’си хәбәра «ньфьр’кърне» йә.

Дәстпегун 1:22, 28; 12:3;

Дөбарәкърна Қануне 28:1-14;

Мәтта 5:44; Марқос 10:16;

Луца 6:28; 24:50; Р’омайи 12:14;

15:29; Корьнт’и I, 4:12

бьхур – Ширеза даре йан бьһа-рәтед дьнә кө гава тенә шәwь-тандьне, бинәкә гәләки хwәш жь ван те. Ширез жь дара те һьлдане у һ'ышккьрьне. П'арьст-гәһеда сәр горигәһа бьхуре әw дьһатә шәwьтандьне чава ди-йарийа бона Хwәде. Щур'әки дарәкә бьхуре Ә'рәбьстанеда жи һәбу, кө гәләки қимәт бу.

Қануна К'аһинтийе 4:7; 16:12;

Жьмар 4:16; Мәтта 2:11

Г

гәлийе һәй-вайе – щийе бевьни.

Бь йунани АБУССОС ә. Ль гора һинкьрьнәкә щьһуйайә гәләки кәвьн, әв щи к'урайа әрде бу у щьн ль wьр гьрти дьһатьнә хwәйкьрьне, һ'әта щәзакьрьна ванә ахьрийе.

Луца 8:31; Ә'йанти 9:1-2, 11; 11:7;

17:8; 20:1, 3

Гиләд – Көр'е Махир бу, нәви-йе Мьнашә. Өса жи наве қәза навч'ийайә алийе р'оһьлага Ур-дөне буйә. Ви әрдида қәбила Р'убен, Гад у ниве қәбила Мь-нашә дьман. Әw әрда п'арәкә Исраеле бу.

Дәстпелун 31:21-25; Жьмар 26:29;

Дөбарәкьрьна Қануне 3:13-15;

Йешу 17:1

Гит'ит' – Мә'на ве термине т'ам нә ә'йан ә, занәйед иройин нь-заньн һәгәр әw бә'са мьқамәки дькә йан бә'са һашәтәки саз-бәндийе.

Зәбур 8:1; 81:1; 84:1

гола Кьннерете – Жь к'әрәма хwә бьн хәбәра «гола Щәлиле»-да бьхуньн.

гола Щенисарте – Жь к'әрәма хwә бьн хәбәра «гола Щәлиле»-да бьхуньн.

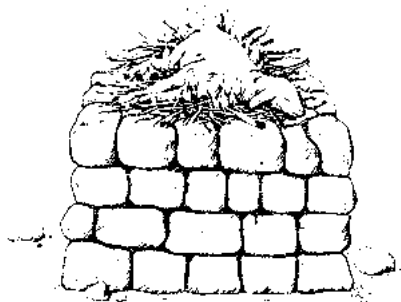
гола Щәлиле – Гола мәзьн у зә-лалә Щәлиледа йә, жь к'ижане ч'әме Урдөне дәрте. К'ьтеба Пи-розда әве голер'а навед дьн жи дьбежьн: Гола Щенисарте, гола Тәбәрийайе у гола Кьннерете. Веда т'ьжи мә'си нә, фьртонә жи ле р'адьбьн, ләма жи жер'а дьбежьн бәр.

Жьмар 34:11; Мәтта 4:18; Луца 5:1;

Йуһ'әнна 6:1; 21:1

гори – қөрбан, нәдьр.

горигәһ – Т'әхте бьльнди кө ль сәр қөрбан, һ'әди у хер дьһатьнә дайине. һ'әйwана қөрбане, йан п'арәкә we, дьданә сәр агьре ль сәр горигәһе, дьшәwьтандьн. Дуйе қөрбане һьлдк'ьшийа әзмен щәм Хwәде у әw ду ль Ви хwәш дьһат. Пәймәна Кә-вьнда бә'са дө щур'ә горигәһа те

Горигәһ

кърьне: Пешийе эв пе кэвьред нэг'эр'шанди дьһатэ чекърьне, паше һена Мусада Хвэде т'эми да кӧ горигәһе бона Коне Шэ'дәтийе жь дара акасийе чекьн у сьфър бьк'ьшиньнэ сэр. Эв һ'эвшаша Конда бу. Ӧса жи горигәһа бьч'укэ зер'кьри һэбу, ль сэр к'ижане к'аһина бьхур дьшэвьтанд, эв горигәһа Щийе Пирозда бу.

Дәстпелбун 8:20; Дәрк'этын 27:1-8; Қануна К'аһинтийе 1:5; Мәтта 5:23

горигәһа бьхуре – Горигәһа бьхуре жь дара акасийе чекьри бу, дьрежайа we зэндәк бу, бәраййа we зэндәк у бьльндайа we дӧ зэнд бу. Жора we у к'еләкед we зер'кьри бун, дора горигәһе т'оқәки зер'ин жи һэбу. Горигәһ бь алик'арийа хәлақ у дәстуйа дьһатэ щигӧһастьне. Эв Щийе Пирозда, һьнда п'эр'да ль бәр Сьндоқа Шэ'дәтийе бу. К'аһина ль сэр we хьзмәтк'ари дькърьн, вана ль сэр we Хӧданр'а бьхура бинхвәш дьшэвьтандьн.

Дәрк'этын 30:1-10

Горигәһа бьхуре

гӧнә, гӧнәк'ар – т'эр'ббандьна қьрара Хвэде эв гӧнә те һ'эсабе (Йуһ'әнна I, 3:4). Гӧнәк'ар эв мәрвь э, йе кӧ жь р'ийа Хвэде к'әти йә у қьраред Ви хвәй накә. Ль гора ньвисаред пироз һ'әму мәрвь гӧнәк'ар ьн у жь р'әма Хвэде к'әти нә.

Р'омайи 3:9-18, 23; Йуһ'әнна I, 1:8-10

гӧнәк'әwandьн – Жь к'әрәма хвә бьн хәбәра «К'әwandьна гӧна» да бьхуһьн.

Д

дарчин – Бинхвәшәкә кӧ жь қальке дарәкә чоле дьһатэ һьлдане, дара дарчине дьк'әвә нава к'ома даред лаврове. Дәмед бәре дарчин п'ьр' бьһа буйә. Эва т'әви ван тышта дькърьн жь к'ижана р'уне бона р'ункърьне чедькърьн, ӧса жи мәлһ'әм у бьһарәт (бьхур). Щарана мәрвьа дарчин ль хвә дьхьстьн, щарана жи бона дәфьнкърьне дьһатэ бьк'аранине.

Дәрк'этын 30:23;

Мәсәлә 7:17; Стърана Стърана 4:14;

Ә'йанти 18:13

Давьд – Шьван буйә, ль Щьһу-даие бажаре Бет'ләһ'меда жь дийа хвә буйә. Хвэде эв пәй Шауулр'а бьжартийә у кьрийә п'адше Израелейи дӧда. Эв йе һәри бь нав у дәнг буйә. Эв незики сала 1 000-и бәри буйина Иса ль сэр т'әхт р'удьни у Израеле дькә дәвләтәкә мәзьн. Оршәлиме жи дькә п'айт'әхте

we. Әw օса жи шәр’ванәки же-
 нати у шайирәки зор буйә, һын
 жи нъвиск’аре гәләк зәбура бу-
 йә. Дауьд хвә дабу хөламтийа
 Хвәде, жь бәр weва жи Хвәде
 соз да кө жь вьр шунда һәр т’ым
 жь зөр’эта wi we йәке һәбә кө
 п’адшатийе ль сәр Исраеле бькә.
 Пәй Дауьдр’а көр’е wi Сьлеман
 дәwсе дьгьрә. П’ехәмбәрәд Ис-
 раеле пешда готьбун, Мәсиһе
 кө we пе р’астийе һ’өкөми сәр
 т’эмамайа дьнйайе бькә, әwe
 жь зөр’эта Дауьд бә. Ләма жи
 Исар’а дьготын «Көр’е Дауьд».

Самуел I, 16:13; 17:12-58;

Самуел II, 7; Зәбур 89:3-4;

Мәтта 22:41-45

Оса жи бьхуньн: Мәсиһ, Христос

дәргәһе бажер – Бажар доре сур-
 кьри бун у дәргәһ лехьсти бун,
 әw дәргәһ шәв дадьдан, йан
 жи ль бәр нәйара дадьдан. Әw
 щийе вәкьрийи пешийа дәр-
 гәһ бәрфьрә бу, ләма ль вьр
 щьмә’т дьщвьийан, пьрсед ди-
 ване у к’ьр’ин-фьротане сафи
 дькьрын. Әwед кө жь щьмә’та
 исраелийа қәтийайи бун, мә-
 сәлә йед к’оти, әw гәрәке жь
 дәргәһе бажер дәр бьмана. Иса
 жи жь дәргәһе Оршәлиме дәр
 һатә хачкьрыне.

Дәстпәбун 23:10, 18; Йешу 2:5;

Р’ут’ 4:1-11; Самуел II, 19:8;

П’адшати II, 7:3; Нәһәмийа 7:1-3;

13:19; Йеремийа 39:3; Ибрани 13:12

дәрсдаре Қануне – Занәйе Қану-
 на кө Хвәде пе дәсте Муса дайә.
 Дәрсдар жьбәргьртна нъвиса-
 ре, ә’нәнәкьрыне, шьровәкьрыне

у пеканина Қанунева мьжул
 бу, օса жи мәрвь һин дькьрын.
 Мәрвьед аһа щьвата Щьһуйада
 хвәйқәдьр у хвәйһ’өкөм бун.
 Ле бәле ә’дәтед алийе ванда
 йә бона т’әмихвәйкьрына кө жь
 хвә дәрдьхьстьн, ль сәр щьһу-
 йед садә дьбу барәки гьран. һә-
 ма бона ве йәке Пәймана Нуда
 Иса дьһьлатә дәрсдарәд Қануне
 у қанунзана.

Луқа 5:17; К’арәд Шандийа 5:34

Оса жи бьхуньн: Қанун

дәһәк – Парәкә жь һәр дәһә п’арәд
 дәрәмәта кө Хөданр’а дьһатә
 дайине. Әw дәһәк көлин-ә’м-
 барада дьһатьнә хвәйкьрыне
 у әw хөрәк бона хвәйкьрына
 к’аһина у левийа бун. Wәхте кө
 һ’әйwan нәдьдан, һьнге қимәте
 ван һ’әйwana левийар’а дьһатә
 дайине. Зәмане Пәймана Ну-
 да, ферьсийа фә’мина т’әмийа
 дәһәкейә бона һәр дәрәмәте,
 һ’әта п’ьнщар’ жи кө дькьрыне
 нава хварьне, әw жи дьданә
 һ’әсабе.

Дәстпәбун 14:17-20; 28:20-22;

Қануна К’аһинтийе 27:30-33;

Жьмар 18:21, 24; Малахи 3:10;

Мәтта 23:23; Луқа 11:42; 18:12

Оса жи бьхуньн: Сийон

дийаре мьрийа – Ль гора бир у
 баwәрийа гәләк мьләтед Р’о-
 һьлата Незик һена Пәймана
 Кәвьнда, дийаре мьрийа к’ура-
 йа ә’рдеда йә, һ’әму мәрвь пәй
 мьрьнер’а бәржер дьчьнә вьр,
 һын қәнщ һын жи хьраб. К’ьте-
 ба Пирозда бь зьмане ибрани

«ШЕОЛ» те навкърне у бь зь-мане йунани «ҺАДЕС». Ле эва нэ эв щи йэ, к'ижан кó анэго-ри э'дэте мервь те фэмкърне: «Дожэ» ава готи «Щэ'ньмэ». Дийаре мърйада р'öh'e мервь мина сийе ле дьһешьрэ, нькари бежи кó эв йэк э'мьрэки т'ам э. Эв мина хэвнэке йэ у жь һэр кърне қэтийайи йэ. Қэнцэ э кó марьв э'мьре калти-пиртийа хвэда бьмьрэ у һэр'э бьгһижэ кал-бавед хвэ. һе бэри буйина Иса, щьһуйа бавэр дькър, кó р'öh'e мервь ль we дьне шабда-ре кърнед э'мьре хвэйи ль ве дьне йэ, бь ви авайи гөнэк'ар вэкэ э'мэла щэзайе гьран дьс-тинэ, ле йе р'аст хэлате у хер у хвэшийе. Эм Пэймана Нуда дьбиньн, вэки Иса мьрьн бьндэст кър у эв сэрк'этьна Иса һ'ö-кóми ль сэр дийаре мьрийа жи дькэ, чьмки Эв Хóдане мьрийа у зендийа йэ. Р'ожа Ахрэтейэ сахбуна һ'эму мьрийа, гөнэк'аре вэкэ э'мэле хвэ һэр'ьнэ эви щийе бона нэхэда к'ьфшкьри, к'ижан кó Пэймана Нуда жер'а те готье «Дожэ».

Дэстпелун 15:15; 42:38;

Жьмар 16:33; Әйуб 7:9; Забур 16:10;

Мэсэлэ 15:11; Готьнед Занэбеж 9:10;

Ишайа 14:15; һэзэкийел 31:17;

Луца 16:23; К'аред Шандийа 2:27, 31;

Ә'йанти 20:13, 14

Оса жи бьхунын: Дожэ (щэ'ньмэ), нэ-вала һином

дийари, қөрбан – Анэгори Қануна Муса, израелийа Хвэдер'а һ'эйван қөрбан данин. Эв

сэрже дькърн, паше п'арэк йан жи щэндэк пева ль сэр горигэһе дьшэвьтандьн. һэгэр тыштэк жи бьма, эв дькърнэ хөрэке мэрьва. Жь һена Муса шунда, анэгори готьна Хвэде, гэрэке қөрбан т'эне щики бьһатана дайине. Пешийе дьбрьнэ Коне Щьвине, ле гава П'арьстгэх һатэ авақьрне бьрнэ вьр. Қөрбан у дийари анэгори Қануне пе дәсте к'аһина дьһатьнэ дэрбаз-кърне. Хенщи һ'эйвен, нан, шэрав, бьзьре зэйт'уне, бэре дэрэмэта пешьн жи чава һ'эди дьдан. Гэлэк щур'е дийари һэ-бун, жь ван һэр йэк нет-мэрэме ванэ э'саси һэбун: Дийари жь бэр гөнэва, бона р'азидарийа жь бэр к'эрэма Хвэдева, бона создайине у жь бь р'ээдэлийе-ва бун. Дийарийед р'ээдэлийе чава сьфьра Хвэде у мэрьвайе һэвр'а бу. Израелийа чь кó қөрбан йан дийари Хвэдер'а данин, к'аһин у лешийа жь ван чава хөрэк дьстандьн. Пэймана Ну дьдэ к'ьфше, вэки Иса Мэ-сигһ ль сэр хач, бона т'эмамыйа мэрьвайе жь бэр һэр гөнэйива буйэ қөрбан.

Дэрк'этын 3:18; Ибрани 10:1-14

Щур'е дийарийед сэрэкэйэ кó Пэй-мана Кэвьнда ньвисар, эв ьн:

дийарийа бэрвадайине – Эва дийарийа дьһатэ дайине вэки суще һьндава Хвэде йан мэрь-вада кьри, жь сэр суцдар бь-һата һьлдане.

Қануна К'аһинтийе 5:14–6:7; 7:1-10;

Самуел I, 6:3

дийарийа жорбльндкърьне – Тыште кӧ дийари дьһатэ дайине, щарна п’ара к’аһин дьһатэ жорбльндкърьне, ча-ва нишана кӧ бона Хвәде дьһатэ башқә кърьне.

Дәрк’әтын 29:27-28

дийарийа нани – Эва дийарийа п’ешк’еш бона Хвәде у к’аһина бу, п’ыр’анийа we бона р’азидарийа әк’ән бу. Дийарийа нани дьһатэ дайине бь гәнһе хав йан қәланди, ӧса жи аре хас, йан нане р’унда стьрайи, т’әви хве. Бьхур жи дьданә сәр. К’аһин п’арәкә ван дийарийа хвәр’а һьльда у п’ара дьн жи ль сәр горигәһе дышә-вьганд.

Қануна К’аһинтийе 2:1-16

дийарийа пақьжбуне – Дийарийа кӧ йе гӧнәк’ар жь бәр гӧнәйе хвәва бона пақьжбуне дьда.

Дәрк’әтын 30:10; Қануна

К’аһинтийе 4:2-35; Ибрани 10:26

дийарийа сәрдакърьне – Анина тыштед р’он, шәрав йан р’ун кӧ Хвәдер’а дийари данин дьр’әшандьнә ль сәр горигәһе. Пәймана Нуда Павлосе шанди хәбәрдана хвәда, мьрьна хвә Мьзгинийер’а дькә мина дийарийа сәрдакърьне.

Дәстпәбун 35:14; Қануна

К’аһинтийе 23:13; Филипи 2:17

дийарийа т’әвайишәватә – Эва дийарийа пәй сәржекърьнер’а т’әмамияа һ’әйван пева ль сәр горигәһе дьһатэ шәвьтандьне. Нә мина дийарийед майинә кӧ һьнәк п’аред ван

дьһатьнә шәвьтандьне у һәрч’е майи дьһатэ хварьне. Эва т’әмам агьрда дьбу дуйе бинхвәш, һьльдьк’ышйа ә’змен ль Хвәде хвәш дьһат.

Дәстпәбун 8:20; 22:2; Қануна

К’аһинтийе 1:2-17; Марқос 12:33;

Ибрани 10:6, 8

дийарийа һәләқәтийе – Эва дийарийа дьһатэ дайине, вәки һәләқәтийа нава Хвәде у мервьда р’аст бьһата хвәйкърьне у шаййа лһәвһатьне у һәләқәтийе дәрбаз дькърьн. Пәй сәржекърьнер’а п’арәк ль сәр горигәһе дьһатэ шәвьтандьне, п’ара майин дийардар нәфәрава у к’аһина дьхвар.

Қануна К’аһинтийе 3:1-17;

Падишати I, 9:25

дийарийа һ’әжандьне – Әв дийари п’ыр’анийа щара бь сәрсинге дийарийа һәләқәтийе, кӧ п’ара к’аһин бу дьһатэ дайине. К’аһин т’әви дийаридар әв сәрсинг дьһ’әжанд, ви али ви али дьбьр дани, ләма те готьн дийарийа һ’әжандьне.

Қануна К’аһинтийе 14:21-24;

Жьмар 6:20

һ’әди у дийарийед бь р’әзә-дьлийе

Дийарийа гәнһм, р’ун, шәраве йан п’әра, кӧ мәрвьа бь р’әзә-дьли данин.

Дәрк’әтын 35:29; 36:3; Әзра 3:5; 8:28;

Зәбур 119:108

дожә (щә’нһмә), нәвала һином – Бь йунани Г’ӘӘННА кӧ жь хәбәра ибрани Г’ӘһьННОМ те, аһа готи нәвала һином. Ви щийир’а

щарана жи дьготын: Нəwала Кӧр'е һином. (Хэбэра «щэ'нь-мэ» аwа готи «дожэ» жь зьмане э'рэби те у эв хэбэра э'рэби жь хэбэра ибрани ГЭҺЬННОМ те. Дожэ һэма хут щэ'ньмэ йэ.) Эв дэра дьк'эвэ башур-р'оһьлата Оршэлиме. Зэмане бэре ль wьр Баэ'л у Молох һ'эбандьнэ у гэлэк щара мэрwв кьрэнэ қӧрбан. һынге Йошийайе п'адше щьһуйа нэһьштигэ кӧ мэрwва бькьнэ қӧрбан, ле һ'эбандьнед п'утп'арьстийе диса сэри һьлдданэ. Йеремийа п'ехэмбэр бона we йэк п'ехэмбэртигэ дькэ, кӧ бьнэлийед Оршэлиме we эwe нəwаледа бь дэсте дьжмьн бенэ коштьне у щьнйазед wане ль wьр к'эти бьн у нэйенэ дэфьнкьрне. Бэлки Ишайа п'ехэмбэр жи бэ'са эве нəwале дькэ, гава бэ'са щийе щэзайе гӧнэк'ара дькэ, йа кӧ we ль бэр ч'э'ве р'аста бьқəwьмэ. Эв нəwала we агьр у кӧрмава т'ьжи бэ, щьнйазед гӧнэк'ара we бьбьнэ хӧре wан. Лэма дожэ we йэкева гьредайи йэ, чаwа щики т'айбэтийи бона щэзайе гӧнэк'ара, кӧ агьре теда дьшьхӧлэ венасэ. Пэймана Нуда, хэбэра «дожэ» бь we фэ'мине те бьк'аранине. Гӧнэк'аре р'ожа диwанейэ ахрэте, пэй сахбуна мьрийайэ т'омэрир'а, we дожеда авити бьн.

Йешу 15:8; П'адшати II, 23:10; Дирок II, 28:3; Ишайа 66:24; Йеремийа 19:6-9; Мэтта 5:22; 10:28; Марқос 9:43; Луқа 12:5; Ақуб 3:6
Оса жи бьхуньн: Дийаре мьрийа; гэлийе һэй-вайе; Баэ'л; Молох

дӧр' – Кэвьре сьпийи қимэт э, кӧ жь нав-дьле щур'эки һ'эйwане бэ'ре дэрдьхьн.

Мэтта 7:6

Т'ор'е дӧр'а

дӧл – Бь фькьра ибранийа, эw щийэ, кӧ мэрwв нава хwэда шешьра хwэ дькэ у қьраред хwэ дьдэ.

Е

ельми wi бун – т'эсмили wi бун, бэр та бун, гӧһдарийа wi кьрн.

Елийас – П'ехэмбэрэки Хwэдейи мэзын бу. Эwi ль п'адшаки хьраб һьлат, ӧса жи ль һ'эмуйед кӧ Исраеледа п'ут дьһ'эбандьн. Гэлэк щьһу дьфькьрин кӧ Елийас we диса бьһата, wэки бона һатьна Мэсиһ мьлэт һазьр кьра. Йуһ'эннайе Ньхӧмдар гэлэк алийава мина Елийас бу.

Мэтта 11:14; Марқос 9:4; Луқа 1:17; Р'омайи 11:2-5; Ақуб 5:17.

епикури – Шагьртед Епикуросе философ буйэ. Епикурос сала 270 бэри буйина Иса мьр. Эwi һин дькьр, кӧ гэрэке мэрэме э'мьре мэрwва шабун бэ, жь еш у тьрсе дур бьн.

К'аред Шандийа 17:18

ефод – Эва еләкәки бь дө п’ара сәр мьлва һәввакьри бу кө жь зер’, р’исе шин, ширк, соре гәвәз у жь к’ьгане тәньк-бадаийи һатьбу чекьрьне. Сәрәкк’аһин әв ль хвә дькьр. Р’әхтсинг жи пева дькьрын.

Дәрк’әтһн 28:6-14

Ә

Әгрипа, һеродәс Әгрипайе дө-да – Көр’е һеродәс Әгрипайе ә’wльн бу, кө Павлосе шанди мир’а к’әтә хәбәрдане. Әви һ’ә-та сала 70-е сәрвери ль Фьльстине кьр, пәйр’а әв чу Р’омайе.

К’аред Шандийа 25:23-24

Әдом, Әсау – Бь избрани хәбәра Әдом г’әви фә’мина «сор» гьредаийи йә. Эва навәки Әсау у зөр’әта ви йә кө пьсмамед исраелийәйә незик бун. Навә «Әдом» данинә сәр Әсау чьмки әви ньхөритийа хвә бона т’асәкә шорба нискед сор фьрот. Өса жи әв қәза кө Әсау у зөр’әта ви ле дьман навкьрын Әдом. Әв дьк’әтә ч’ийа-банийед Сәһире, һәр дө алийед дәшта Әрабайе. Вәхте дәрк’әтһна исраелийәйә жь Мьсьре, бьнәлийед Әдоме нәһьштһн вәки исраели ә’рде ванр’а дәрбаз бьн. Әвана гәләки Мовабева т’әвгьредаийи бун у вәхте сәрвертийа Дауьд әв һатһнә ледане у т’әви п’адшатиийа Дауьд бун. һьнге вә’дәки кьнда әв қәза сәрбәст дьбә, пәйр’а диса алийе Щьһудайеда те һьлдане. Ле вәхте сәрвертийа Аһаз п’адше Щьһудайе, әв қәза

бьн дәсте Ашуредә бу. Сәдсалийә шәшәда бәри буйина Иса, пәй к’әтһна п’адшатиийа Щьһудайер’а, бьнәлийед Әдоме варгөһасти башура Щьһудайе дьбьн у әв т’опрах те навкьрьне Идумәйа. Хьлазийа сәдсалийә дөда бәри буйина Иса, бьнәлийед Идумәйәйе тенә сәр бауәрийа щьһуйа.

Дәстпелбун 25:21-34;

27:1-41; 32:3-33:16; 36:1-19;

Жьмар 20:14-21, 23; Дөббарәкьрьна

Қануне 2:8, 12; Йешу 15:1;

Самуел I, 14:47; Самуел II, 8:13-14;

Дирок I, 18:12; Р’омайи 9:10-13;

Ибрани 11:20; 12:16-17

Өса жи бьхуньн: Моваб, моваб

әк’симәсиһ – Әк’симәсиһе бе сәр дьне, вәки мьқабьли Мәсиһ шәр’ кә, ле Мәсиһе сәрк’әвә. Павлосе шанди нә’ма Салоники II, 2:3-да, ви нав дькә Мәрьве Нәһәқийе. Ә’янти 13-да у Данийел 7:23-26-да, те ә’янкьрьне чава щә’нәwьр һьмбәри щьм’әта Хвәде шәр’ дькә. Нә’ма Йуһ’әнна I, ван кәса жи нав дькә әк’симәсиһ, к’ижан кө һьндава Мәсиһда шаш һин дькьн у мьқабьли Мьзгинийе нә.

Йуһ’әнна I, 2:18-19, 22-23;

Йуһ’әнна II, 1:7

әмори – Мьләтәки мәзьни кө һе бәри зәфткьрьна исраелийа Кәнанеда дьма. Хәбәра «Әмори» щарана бона һ’әму мьләтед кө we һьнге вәлате Кәнанеда дьман те готһне.

Дәстпелбун 10:16; 15:16;

Жьмар 13:29; 21:21-32; Амос 2:10

Өса жи бьхуньн: Кәнани

Әсау – Жь к’эрәма хвә бһн хәбәра «Әдом, Әсау»-да бьхуньн.

Әтйупйа – Жь к’эрәма хвә бһн хәбәра «К’уш, Әтйупйа»-да бьхуньн.

Ә’

ә’нақи, зөр’әта Ә’нақ – Мьлэгә-ки кә бәри һатһна израелийа ль Кәнане нәйййа һебронеда дьман. Әв шьсьне ә’сава бун, Ә’нақи гәләки қәват у бәжн-бьльнд бун.

Жьмар 13:22, 33; Дөбарәкьрына Қануне 9:2; Йешу 11:21-22

Өса жи бьхуньн: Ә’савә

ә’нишк (кәвьре сәре ә’нишке) –

К’ьтеба Пирозда әв хәбәр бь дө шур’а те фә’мкьрыне:

1. Әв кәвьре кә диwара һәвва гь-редьдә, аwа готи «кәвьре сәре ә’нишке».
2. Кәвьре кә ль хьлазийа чекьрына авайики сәр дәргәһ йан дәри дьһатә данине, чаwа «кәвьре к’ьлите» йә, wәки һ’әму кәвь-ред майин һәвва бьдә гьредане.

Мәтта 21:42; Марқос 12:10;

Луқа 20:17; Әфәси 2:20;

Пәтрус I, 2:6-7

Ә’раба – Дәшта кә ч’әме Урдөне тер’а дьк’ьшә.

Дөбарәкьрына Қануне 3:17;

Йешу 8:14; Амос 6:14

ә’савә – Мәрвнә гәләки бәжн-бьльнд у қәват бунә. Әwана һынге ль сәр ә’рде бунә, бә’са к’ижана К’ьтеба Дәстпегуне сә-ре б-да, чаwа зөр’әта «һәйинед

Хwәде» у «қизед мәрвьайе» те готьне. Тек’ста ибранийә Пәй-мана Кәвьнда wанр’а те готьне «НӘФИЛИМ» чаwа «Йед к’әти». Паше, гава израелийа шә’суси-йа wәлате Кәнане кьрын, wана әв ә’нақийед ль wьр дитьн, кә жь шьсьне ә’сава бун.

Дәстпегун 6:4; Жьмар 13:33

Өса жи бьхуньн: Ә’нақи, зөр’әта Ә’нақ

Ә’шт’орәт’ – П’утсәнәма кәнани-йайә бәхт-мьраза, анәгори ба-wәрийа кәнанийа әwe бей’әсаб р’ьсқ у әк’ьн дьда.

Р’ебар 2:13; 10:6;

Самуел I, 7:3-4; 12:10

Ж

жийина һ’әта-һ’әтайе – Анәгори К’ьтеба Пироз, жийина һ’әта-һ’ә-тайе нә кә майина ль сәр дьне-йә һ’әта-һ’әтайе йә, ле жийина т’әви Хwәде дәрбазкьрын ә, чь-ки канийа жийина һ’әта-һ’әтайе Хwәде йә! П’ешк’еша ә’мьре һ’ә-та-һ’әтайе, бь баwәрийе һе бәри мьрыне ль сәр ве дьне мерьвр’а те дайине. Ле жийина һ’әта-һ’ә-тайейә т’ам, мәрве пәй р’абуна мьрийар’а бьстиньн, гава мәрвь т’әви Хwәде бен.

Данийел 12:2; Мәтта 19:16;

Йуһ’әнна 3:36; Йуһ’әнна I, 5:13

З

зәбур – Сәд у пенши стьранед ибранийә р’өһ’ани нә. К’ьтебәкә Пәймана Кәвьнда, к’ьтеба Зәбу-рада, башқә т’опкьри нә. Әва к’ьтеба наве Даwьд п’адшавә

гьредаи йә, чьмки гәләк жь ван зәбура, әви хвәха ньвиси-нә. Йед дьн жи наве Сьлеман, Асафа, һеман, Ег'ан у көр'ед Зо-рахва гьредаи нә. һьнәк зә-бурә пәсын у шькьрийе дьдһнә Хвәде бона р'әма Ви, һьнәкә дьн йед һәвар-газийе нә, һь-нәкә дьн жи йед ширәта нә. һе бәреда бавәрмәнда вәхте дөа у һ'әбандьнеда зәбурә стьранә. Парьстгәһа Оршәлимеда к'ома дәнҗежа бь авазәки р'әнҗин пе һащәтед сазбәндийе стьра-нә. Зәбурә пе мьҗаме һащәтед т'елинә щур'ә-щур'ә, пе чәнҗ у чәнҗе зис, өса жи бьлур, дәфе у болмед һәвхьстьне һатьнә стьране. Бәре щьвинада зәбурә дөада жи һатьнә стьране.

*Дирок II, 5:12; Зәбур 4:1;
Луца 20:42; Әфәси 5:19*

Зәвс – П'уте йунанайи һәри мәзын ә. «Йупитәр» жи жер'а дьһатә готьне. П'утәки дьн жи һәбу, кө наве ви һәрмес бу, әв ча-ва қасьде Зәвс һ'әсаб дькьрын.

К'аред Шандийа 14:12-13

зив – бь йунани жер'а дьготьн ДРАХМӘ йан ДИНАРИОН, кө зивәки бьч'ук бу. Әвана вәла-тед Императорийа Р'омайеда дьһатьн хәбате. Әв вәкә р'ож-хәбатәкә п'аләки бу.

Мәтта 18:28; Луца 15:8-9

зьмьр – Р'унәки бинхвәши бьһа бу, әва жь ширеза к'оләкә чөле дьһатә чекьрыне у чава дәрман дьһатә бьк'аранине, өса жи бо-на ешбьр'ине у р'ункьрыне бу,

вәхте дәфьнкьрыне жи щьнйазе мьри дьдан. Наве бажарәки р'о-авайа Асия Бьч'ук жи Сьмирна бу, кө наве ве хәбәра «зьмьр»-ва гьредаи йә, әв щийе гәми-варгәһәкә мәзын у к'ьр'ин-фь-ротане бу.

*Стьрана Стьрана 5:5;
Мәтта 2:11; Марқос 15:23;
Луца 7:37-38; Ә'йантти 2:8*

Зьмьр

И

ибрани – Ибрани, готьнәкә кәвьн ә, пешдаһатьна ве нә ә'йан ә, әва бә'са истраелийа дькә, чава мьләт. Ибрани өса жи зьман ә пе к'ижани щьмә'та Исраеле хәбәр дьдә. П'ьр'анийа Пәймана Кәвьн бь ви зьмани ньвисар ә. К'ьтеба Дәстпелуне сәре 14-да, әв хәбәра бона шәхсийа Ибра-һим те бьк'аранине. Щарана жи хәбәра «Ибрани» чава хә-бәрәкә дьн бона «Щьһу» те бь-к'аранине.

*Дәстпелун 14:13; 39:14;
40:15; Дәрк'әттьн 1:15; 21:2;
Корьнт'и II, 11:22*

Өса жи бьхуньн: Щьһу

Ибраһим, Абрам – Бавә'шире мьләте щьһуйайи ә'вльн бу, йе кө Хвәде бьжарт у т'әви ви

пэйман гьреда. Пешийе наве ви Абрам бу, ле пэйр'а Хвэде наве ви дани Ибраһим. Хвэде э'мьр ль Ибраһим кър, кө эв жь ши-варе хвэйи К'ьлдане вар-гöһасти ви вэлате Кәнанейи дур бэ, к'ижан кө Эви соз да бькэ мьлк'е зөр'эта вийэ бе-һ'эсаб. Ль we дэре эви э'мьре к'оч'эрийе дэрбаз кър. Ибраһим жьна хвэ Сарайева гэлэки дь-реж нивийа буйина көр'е хвэ Ишаq бун у гэлэк тэ'ли-тэн-гийава жи дэрбаз бун. Пеш-тьри Ишаq көр'эки Ибраһим жи жь һащэра щарийа Сарайе һэбу, наве ви Исмайл. Зар'ед Ибраһимэ майин жи һэбунэ у Аqубе жь көр'е ви Ишаq, дь-бэ бавэ'шире донздэһ қэбилед исраелийа. К'ьтеба Пирозда эв һьндава Хвэдеда т'эрзе амь-нийейи к'амьл бу, эв һазьр бу һэр хвэстына Хвэде бьқэданда, дина хвэ нэдьда һ'але қэнщ у хьраб у готьнед мэрьвайе.

Дэстпелун 11:27-12:9; 15:1-21; 17:5;

Р'омайи 4:1-25; Ибрани 11:8-19

Оса жи бьхуньн: һащэр

Иса – Навэки ибрани йэ, кө те фэ'мкьрьне: «Хöдан хьлаз дькэ».

Мэтта 1:21

Израел – Гава Аqуб Пьнийеле-да Хвэдер'а к'этэ дэстэгöлаше, һьнге Хвэде наве ви кьрэ Ис-раел. Пэймана Кэвьнда зөр'эта Аqубэ донздэһ қэбилар'а һатэ готьне: Мьлэте Израеле. Пэй мьрьна Сьлеман п'адшар'а, гава дэһэ қэбилед кө бакөре дьман

жь қэбила Щьһуда у Бьнйамина башуре қэтийан, эвана «П'ад-шатийа бакөре» һатьнэ навкьрь-не. П'адшайед п'адшатийа ван һэбун, Самэрия жи бу п'айт'ехте ван. Чэнд щийед Пэймана Кэ-вьнда, хэбэра «Израел» т'эне бэ'са қэбилед бакөре дькэ, йан жи п'адшатийа бакөре. Пэйма-на Нуда «Израел» те фэ'мкьрьне чава мьлэте Израеле, йан жи вэлате Израеле, ава готи Фь-льстин.

Дэстпелун 32:24-30; 35:9-12; 49:28;

Луqа 24:21; К'аред Шандийа 5:31;

Р'омайи 9:6; 11:25

Оса жи бьхуньн: Щьһуда; Кәнан

Ишайа – П'ехэмбэрэки э'йан бу, кө вэкэ 700 сали бэри Иса Мэсйһ һэбу. Эви дэрһэqа Исада гэлэ-ки п'ехэмбэрти кьрийэ. К'ьтеба ви жи һэйэ. Мэтта 3:3; К'аред Шандийа 8:30; Р'омайи 9:27-29 у йед майин.

иқраркьрьн – эрейикьрьн, ше-кьрандьн.

Й

Йеремийа – П'ехэмбэрэки э'йан бу, эв вэкэ 600 сали бэри буйи-на Иса Мэсйһ һэбу. Вэхтэк һэбу, жь щьмэ'та Израеле гэлэка гөр'а Хвэде нэдькьрьн. Йеремийа ванр'а дьгот, кө жь гөнэкьрьне вэгэр'ьн. Гэлэк тышт жи эви бона Иса Мэсйһ у мьлэтед нэ-щьһу п'ехэмбэрти кър. К'ьтеба ви жи һэйэ, «Йеремийа».

Йеремийа 1:1;

Мэтта 2:17; 16:14; 27:9.

К

Кэнан – Наве көр’е һам бу, ава готи нэвийе Нһһ бу. Өса жи наведе т’опраха кө зөр’эта ви (кэ-нани) пешда ле һеһьри бун, кө дьк’этэ навбэра Бэ’ра Навбэре у ч’эме Урдөне. Хвэде соз дабу, кө эви э’рди бькэ мьлк’е Абрам у зөр’эта ви. Кэнан һеди-һеди жь алийе израелиява те эфткьрыне.

*Дэстпелун 9:18; 12:5-7;
Дарк’этын 6:4; Йешу 5:12;
К’аред Шандийа 13:19*

Өса жи бьхуньн: Ибраһим, Абрам; Израел; кэнани

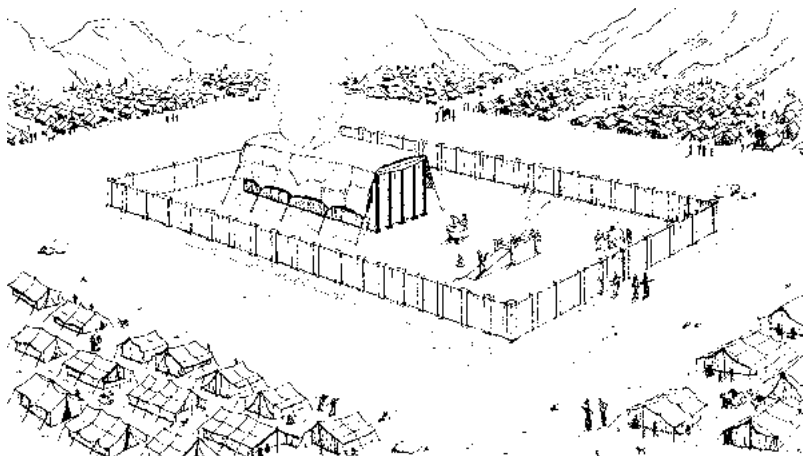
кэнани – К’ьтеба Пирозда һ’эму мьлэтэд кө бэри һатьна израелия Кэнанеда дьман, кэнани дьһатьнэ һ’эсабе. Пешдаһатьна ван мьлэта шур’э-шур’э буйэ, ле бэлки п’ьр’анийа ван пьс-мамтийеда гьһиштьнэ финикийа. Щарана К’ьтеба Пироз

кэнанийа чава мьлэтэк һатийэ һ’эсабе. Ван һ’эму мьлэта һ’э-бандьнед п’утп’арьстийейэ зь-нек’ар у зальм дэрбаз дькьрын, лэма жи израелия п’ьр’анийа ван ьыр’ кьрын у һьндава ванда бунэ ч’экед Хвэдейэ бона щэзакьрыне. Ле кэнанийед майин алийе израелияда жь вэлет һатьнэ дэрхьстыне, йан жи кьрынэ хэрщдар. Ле бэле эв кэнанийед кө ль Кэнанеда ма нэ у хвэдейед п’утп’арьстийе һ’эбандьнэ, эв т’ьме бона израелия бунэ сэбэбе жь Хвэде дурк’этыне.

*Дэстпелун 10:18-19; 12:6;
15:21; Дарк’этын 3:8; Йешу 3:10;
Р’ебар 1:30; 2:20–3:3-7; Матта 15:22*
Өса жи бьхуньн: Кэнан

Коне Щьвине – Жь к’эрэма хвэ бьн хэбэра «Коне Шэ’дэтийе»-да бьхуньн.

Коне Шэ’дэтийе (Коне Щьвине)

Коне Шэ’дэтийе – Пирозгәһәкә фьрарийә форма чадьрәкә мәзын бу у һ’әвшәкә суркьри доре бу. Горигәһ, т’әшта сьфьр у Кон әһе һ’әвшәда бун. Коне Шэ’дэтийер’а өса жи дьготьн: Коне Щьвине. Кон әһ ши бу, к’идәре кө иһраели бь навчетийа к’аһина р’асти Хвәде дьһатьн. һьндөр’е конда дө гозә һәбун: Щийе Пироз у Щийе һәри Пироз. Щийе Пирозда т’әхт һәбу, кө нане Хвәдер’а дайи сәр бу у өса жи горигәһа бьхуре, шәмдан у һащәтед ванва. Бь ә’мьре Хвәде, иһраелийа Кон чекьрын у дәма кө ль чөле фьрарийәда бун т’әви хвә щигөһасти дькьрын. Сьндоқа Пәймане Конда, Щийе һәри Пирозда, дьһатә хвәйкьрыне. Бь сурәти зөма иһраелийада Кон Хана Хвәде бу. Иһраелийа ль бәр Кон Хвәде дьһ’әбанд у һәр р’ож Жер’а қөрбан дьдан, һ’әта кө Сьлеман П’арьстгәһ Оршәлимеда чекьр. Иһраели дькарьбун бьк’әтана һ’әвшә Кон, ле т’әне дәстура к’аһина һәбу кө бьк’әтана Кон, сәрәкк’аһин жи сәле щарәке бьк’әта Щийе һәри Пироз. Иһраелийа бавәр дькьр, кө Хвәде бь авайики Конда һазьр бу у бь ви щур’әйи нава щьвина Иһраеледа бу. һена Сьлеманда, Кон иди нәдьһатә щигөһастьне, ле т’ьме Оршәлимеда бу, пәйр’а жь бәр Конва П’арьстгәһа жь кәвьра у дара һатә чекьрыне.

*Дәрк’әтһн 26:1-37; 27:21;
Жьмар 1:50; К’аред Шандийа 7:44;
Ибрани 8:2-5*

Өса жи бьхуньн: Сьндоқа Пәймане; Пирозгәһ; Щийе һәри Пироз; П’арьстгәһ

Көр’е Дауьд – Йәки жь зөр’әта Дауьд п’адшар’а дьготьн. Щьһуйа Мәсиһр’а жи аһа дьготьн, чьмки Хвәде соз дабу кө Мәсиһе жь зөр’әта Дауьд бе.

*Йеремийа 23:5; Мәтта 1:1, 20;
20:30; 21:9; 22:42; Луқа 20:41-44*

Өса жи бьхуньн: Мәсиһ, Христос

Көр’е Мерьв – К’ьтеба Данийел п’ехәмбәрда (Данийел 7:13-14) аһа ньвисар ә: «Мьн дитьна шәведа дит, ва ә’врава Йәки мина Көр’е Мерьв һат гьһиштә һ’әта Йе һәри Бәре у Әһ незики Ви кьрын. Вир’а һ’өкөм, р’умәт у п’адшати һатә дайине, вәки һ’әму мьләт у елед жь һәр зьмани Ви бьһ’әбиньн. һ’өкөмәтийа Ви һ’өкөмәтийа һ’әта-һ’әтайе йә, кө хьлази т’өнә у п’адшатийа Ви нак’әв». Бәри һатьна Иса Мәсиһ зана у р’әвшәнбиред щьһуйава ә’йан бу, кө әва дитьнока б’әса һатьна Мәсиһе создайи дькьр, аһа готи Хвәде һе хьлазкьрәки бона щьмә’та Хвә бьшинә, вәки вана жь гөнәйед ван хьлазкә у иһраелийа навә Ви данин «Көр’е Мерьв». Пәймана Нуда гәләк щара Иса Мәсиһ Хвәһа әһ нав ль Хвә кьр. Бь ви авайи Иса дьдә хөйакьрыне кө Әһ ә, бона к’ижани Хвәде готьбу, кө чаһа Хьлазкьр һе бе дьһийәе у Әһ ә, Йе кө Хвәде п’адшатийед т’әмамия дьһийәе данә дәсте Ви.

*Данийел 7:13-14; Мәтта 8:20;
19:28; Марқос 2:10; 10:45;*

Луца 18:8; Йуһ'әнна 1:51; 5:27;
 К'аред Шандийа 7:56
 Өса жи бьхуньн: Мәсiһ, Христос

Көр'е Хwәде – Эв навана «Көр'е Хwәде» у «Мәсiһ» нава щьһу-йада навед гәләки кәвьн ын у һәр навәк хwәйе ф'эмина э'сыл у шөрәта хwә йә. Щьһуяа эв навана бона бьжартийе Хwәде данә бь'аранине у һивийа һа-тъна Wi бунә, кө гәрәке бьһата бьбуяа П'адше мьләте ван у әв жь дәсте дьжмьн хьлаз кьрана у һ'әта-һ'әтайе бь р'астийе у һәдийе сәрверти ль сәр һ'әму мьләтед дьнйайе бькьра. (Жь к'әрәма хwә фэрһэнгокеда бьн хәбәра «Мәсiһ»-да бьхуньн.) Эв навана һәма хут бә'са Wi дькьн, к'ижан кө Мьзгинийеда хөйа дьбә, чава Исайе Ньсрәти-йи жь Мәрйәма бьк'ьр буйи. Эв бәрнавана һәләрәти у к'әмала йәктийа навбәра Иса у Хwәдеда дьдьнә к'ьфше. У ә'йан дькьн кө Иса һәма әв Мәсiһе создайи-йи жь нур у нәдәра Хwәде йә, вәк'иле һ'әму кьрьнед Wi йә. Иса т'әмамийа ә'мьре Хwәйи ве дьнйайеда бь р'әзәдлы у амьни қьрара Баве Хwәйи ә'з-мана қәдандийә. Әви бьнйа-т'а Хwәдейә қәнщә һ'әйрә-һ'өж-мәк'ар у р'әм у к'әрәма Wийә беһьмбәр мәрвьайева бәрч'әв кьрийә. Әви бь гөһдарийе у бәрбьһерийе қәдьре Wi гьрти-йә у хwәстьна Wi анийә сери. Ләма жи Хwәде Әв гәләки бь-льнд кьр у навәки жь һ'әму нава бьльндтьр да Wi, чава К'аред

Шандийа 13:33-да жи һьвисар ә: «Тө Көр'е Мьн и, Тө иро Мьнр'а буйи». Өса жи Пәймана Нуда хөйа дьбә, кө һе бәри ә'фьран-дьна әрд у ә'змана Көр' ль щәм Баве буйә (Йуһ'әнна 1:1-2; 8:58). Өса жи бьхуньн Йуһ'әнна 14:6-13; Филипи 2:9; Колоси 1:15-19; Ибрани 1:2-3; 5:5.

Ле сәд һ'әйф, вәки һьнәк һә-нә ф'эмина наве «Көр'е Хwәде» шаш ф'әм дькьн, ван т'ьре стә-хөла Иса мина бәнде ве дьнйа-йе, чава хун-гошт жь бәдәна Хwәде дьне к'әтийә. Ле әва нә әв ф'әмин ә! Эв йәка әк'си һин-кьрьна Хәбәра Хwәдейә пироз ә. Ль гора Пәймана Ну, Иса бь қәват у һ'өкөме Р'өһ'е Пироз, бь авазәки к'әрәмәт бәдәна мәр-вьайеда һатә дьне. (Бьхуньн Мәтта 1:18-25; Луца 1:26-38; Тимот'ейо I, 3:16).

Пәймана Кәвьнда Хwәде т'әма-мийа мьләте Израеле жи Хwәр'а чава көр' һ'әсаб кьрийә у жь дәст әве һ'өб у амьнийа Хwәйә һьндава ванда, мьләтр'а дь-бежә: «Көр'е Мьн» (Дәрк'әтън 4:22-23). Өса жи Хwәде п'ад-шед мьләте Израелер'а дьбежә: «Көр'е Мьн», чьмки һәләрәти у сәрвертийа п'адша бь дәсте Хwәде нә у п'адша чава бәр-дәстийед Wi, сәрвертийе ль щьм'әта Wi дькьн. (Бьхуньн Самуел II, 7:4-14; Зәбур 2:7). Щарана жи һәйинед әзмана-йә р'өһ'анир'а те готьне: «кө-р'ед Хwәде», к'ижан кө Хwәде хөльқандьнә у әв бәрдәстийе

Ши нэ, ава готи, эв мьлайак'эт
ын (Бьхуньн шыровэкьрына бьн
Әйуб 1:6 у Дәстпелун 6:2-да).

Доббарэкьрына Қануне 32:5;
Дирок I, 22:10; Йеремийа 31:9;
Мәтта 4:3; Марқос 1:1; Луқа 10:22;
Йуһ'әнна 3:16; 5:21-23; 10:30;
11:27; 13:3; 16:27-28; Р'омайи 1:4;
Корьнт'и II, 1:19; Галати 3:26;
Ә'ианти 2:18

К'

к'аһин – Мәрве кө дәстура ши
һәбу р'ъзмед р'өһ'ани дәрбаз
кьра, Коне Шә'дәтийе у П'арьст-
гәһа Оршәлимеда хьзмәтк'ари
бькьра. Ль гора Қануна Муса,
Израеледа т'әне йед жь зөр'әта
һаруне бьрайе Мусайи мәзын
дькарьбун бьбуна к'аһин. Чьм-
ки һарун бона ве хьзмәтк'арийе
Хвәдер'а һатьбу бьжартыне. К'а-
һин бәрпьрсйаре хвәдеһ'әбан-
дыне бун, вана қорбан дыдан,
р'ъзмед р'өһ'ани дәрбаз дькь-
рын. Әве хьзмәтк'арийеда, ле-
вийа жи алик'арийа ван дькьр.
Ле т'әне к'аһин дькарьбун бьк'ә-
тана Пирозгәһа Коне Шә'дәтийе
у пәйр'а жи П'арьстгәһе. К'аһин
бәлайи сәр донздәһ к'ома бьбун
у дор бь дор хьзмәтк'ари дькь-
рын. Сәрәкк'аһин сәрвери ль
к'аһина дькьр. Пәймана Нуда
Хвәде бавәрмәндар'а соз дайә
кө әве ә'мьре әрд-ә'змане нуда
бьбьнә к'аһинед Ши.

Дәстпелун 41:45; Дәрк'әтын 30:30;
Мәтта 8:4; Луқа 1:8; Ибрани 5:6;
Ә'ианти 20:6

Оса жи бьхуньн: һарун; Леви

к'емун (к'имйон, зирә) – Т'охьме
щур'әки п'ынщар'а йә. Щьһуйа
әв чава дәрман дьхварьн пе
қәнщ дьбун.

Мәтта 23:23

к'әләфә – Малед йан бажаре ка-
вьлбуйи.

к'әрәм – Әва терминәкә мәзын
ә, хәбәра Хвәдейә Пәймана
Нуда. Әва те фә'мкьрыне чава
п'ешк'ешәкә херейә жь Хвәде
мерьвр'а дайи, йа кө Хвәде бь
р'әзәдли дьдә, нә кө бона қән-
щийа мерьв. Қанун у к'әрәм
һәләқәтийа нава Хвәде у ме-
рьвда нә, ле фьрқийа нава ван
әв ә: Кө қанун анәгори кьред
инсен дьхәбьтә, ле к'әрәм жь
Хвәде чава п'ешк'еш те дайине.
Фә'мина «к'әрәм» ә'мьре ме-
рьвда, йан нава к'ома мәрва-
йеда бь щур'ә-щур'ә п'ешк'еша
у қәвьмандьнада к'ьфш дьбә.
К'әрәма һәрә мәзын, әв жийи-
на һ'әта-һ'әтайейи т'әви Хвәде
йә, йа кө пе Мәсиһ мәрвар'а те
п'ешк'ешкьрыне, к'ижан кө Ши
бавәр дькьн.

Луқа 1:30; Р'омайи 5

Оса жи бьхуньн: Бьмбарәккьрын; Қа-
нун; хьлазбун, хьлазкьр

**к'әwandьна гөна (к'әwдайина
гөна)** – Р'әситкьрына гөна, бах-
шандьна гөна. «К'әw» те фә'м-
кьрыне чава шәвьгандьн, р'ә-
ситкьрын.

к'оти, к'отибун – К'ьтеба Пирозда
әва наве һәр нәхwөшийа ч'әр-
мә жь һәвһьлдане йә. Хәбәра

ибрани, кӧ гэлэк щара чава «к’оти» те вэлгэр’андьне, бэ’са щур’э-щур’э нэхвэшийед ч’эрм дькэ. Ль гора э’дэте Пэймана Кэвн, мэрвевед кӧ нэхвэшийед аһада дьнэ’лийан, нэпақьж бун. К’оти жь щъвате дьһатьнэ дэрхьстьне, чьмки һ’эвщэ бу кӧ эв жь мэрвевед дьн дурхьстьна, вэки йед майин жь ван нэхвэш нэк’этана, бь э’дэте олийе нэпақьж нэһатьна һ’эсабе. Щъвине һынге дькарьбу нэхвэшед к’оти диса пашда қэбулкьрана, к’энге эвана лап қэнц буна у к’ахин жи шэ’де ван буйа.

Қануна К’ахинтийе 13:45-46; Жьмар 5:1-4; Лука 5:12-13

Ӧса жи бьхуньн: Пақьж, нэпақьж

к’офи – һена бэре нава йунанада к’офи жь гӧла йан бэлга бун, гьловэр’ бона сэре мэрьва дьһунандьн. Ван мэрьва к’офи дьстанд, йед кӧ листькед спортеда сэрдык’этын (алт’ дькьрын) йан жи бона эскэред э’гит бун кӧ дьжмын бьндэст дькьрын.

Корьнт’и I, 9:25; Э’йантти 2:10; 3:11; 4:4, 10

К’офи

к’ӧрх – К’ынца звьэр жь муйе бьзьне, чава нишана шине бэр Хвэде ль хвэ дькьрын.

Матта 11:21

К’уш, Этйупйа – Вэлате К’уше дьк’этэ феза ч’эме Ниле, башура Мьсьре (ль сэр э’рде Судан у Этйупйа иройин).

Дэстнебун 2:13; 10:6-8; Зэбур 68:31; Ишайа 11:11

к’ьлдани – Мьлэтэки синоре п’адшати́а Бабилонеда дьман, кӧ вэ’дэки сэрвери дәсте ванда бу. Эв хэбэра гэлэк щара чава наве һ’эму бьнэлийед п’адшати́а Бабилонеда һатийэ бьк’аранине.

П’адишати II, 24:2-13; Йеремийа 24:5; 25:12; 51:24; һэзэкийел 23:15

Ӧса жи бьхуньн: Бабилон

К’ьмош – Наве п’утэки мowaбийа бу, кӧ ван дьһ’эбанд.

П’адишати I, 11:7, 33;

Йеремийа 48:13, 46

Ӧса жи бьхуньн: Mowаб, mowаби

к’ьништ – Эва тамэк бу, кӧ щьһу теда дьщъвийан Ньвисаред Пироз дьхвэндьн у теда дӧа дькьрын, э’рф-э’дэтед олийе һин дьбун. К’ьништ вэхте сьргунбуна Бабилонеда пешда һатьн, ле паше, пэй вэгэр’андьна щьһуйайэ ль вэлате создайи, эв ль һэр щийи һатьнэ авақьрыне. Дэма щьвина к’ьништада, эндэмэки садэ жи дькарьбу щик жь Ньвисара Пироз бьхвэнда у пэйр’а щъватеда эв щийе хвэнди гӧһдарар’а шьровэқьра, һин

к'ъра. Фьрқийа П'арьстгәһе әв бу, вәки к'ъништада гори нә-д'һат'һнә дайине. П'ър'анийа бажарада щьһу кө ле дьман, лапи кем к'ъништәкә ван һәбу.

Мәтта 4:23; 12:9;

Марқос 1:21; Луқа 4:16-21;

К'әред Шандийа 13:14; 14:1; 17:10

К'ътеба Пироз – Ньвисаред Пәй-мана Ну т'әви йед Пәймана Кәв'һн һәвр'а дьб'һнә т'әвайийа К'ътеба Пироз, ава готи «Библийа».

К'ътеба Қануне – Бь фьк'ъра бәре «К'ътеба Қануне» (йан К'ътеба Т'әврәте) б'әса п'арәкә к'ътеба Д'өбарәк'ърьна Қануне дькә, кө теда гәләк қанун у ә'рф-ә'дәт һәнә. Ван паш'вәхтийа «К'ътеба Қануне» наве һәр пенщ к'ътебед ә'в'һльнә Пәймана Кәв'һн те дайине.

Д'өбарәк'ърьна Қануне 31:26;

Йешу 1:8; П'адшати II, 22:8;

Нәһәмийа 8:2-3; Галати 3:10

Оса жи бьхуньн: Қанун; һинк'ърын

Л

Леви – Әвана з'өр'әта Левийе к'өр'е Ақуби сьсийа нә. һена Му-сада, Хвәде з'өр'әта һаруне Ле-ви бьжарт, кө бьб'һнә к'әһинед Ви. һәрч'е жь з'өр'әта Левийә майинр'а жи гот'һн: «левийа», кө гәрәке Конә Шә'дәтийеда хьз-мәтк'ари бьк'ърана у бәрдәсте к'әһина буна. Ә'рде қәбила Ле-вийа т'өнәбу, чьмки мьлк'е ван хьз-мәтк'арийа Конда бу у паше

Леви у к'әһин

жи П'арьстгәһеда. Изьна щьһу-йед жь қәбилед майин т'өнәбу кө эв хьзмәтк'арийа бькьрана. Хенщи ве йәке жи, леви Қанун һин дьбун у нава щьмә'теда дәрсдари дькьрын. Левийар'а, жь бәр э'рдева, нава щи-варед қәбилед израелийәә майинда бажар у зәви һатнә дайине.

Дәрк'әтын 28:1; Жьмар 18:20-21;

35:2-7; Йух'әнна 1:19

Оса жи бьхуньн: К'аһин

Левйат'ан – һ'әйванәки бә'ре йә, әв мина зийе йә, ле говде хвәда п'ьр' мэзын ә. К'ьтеба Әйубда, сәре 41-да һ'әйванәкир'а те готнә Левйат'ан, к'ижан кө мина зийе, йан тилсә (крокодил, тимсах) йә.

Әцуб 3:8; 41:1-34; Зәбур 74:14;

104:26; Ишаиа 27:1

ләщк'ар – Йе кө т'әви йәки дьн йан дьк'әвә ләще йан қоше.

Лөбнан – Ч'ийа-банийед ль бакөра Фьльстине нә, әв щи пе дарьстанед әрзе у ч'әвканийед ававанав у дәнг ә (һьһа дәвләта Лөбнана йә). Әвана ч'ийа-банийед Сурйайейә һәрә бьльнд бун (жь бә'ре се һ'әзар метьр бьльндтър ьн), кө дьрежайа сәд у һ'әфте километьри жь Суре һ'әта Арваде дьк'әтә дәве бә'ра Навбәре. Сьлеман п'адша Оршәлимеда мала хвә у П'арьстгәһ пе даред әрзе у йед майинә жь дарьстана Лөбнана чекьрын.

Йешу 1:4;

П'адшати I, 5:6-10; Стьрана

Стьрана 4:15; һәзәкийел 17:3

М

мала Ақуб – Мьләте Израел. Ақуб у Израел йәк ьн. һәр донздәһ көр'ед Ақуб, ава готи һәр донздәһ көр'ед Израел, бунә донздәһ қәбилед Израеле.

мана – Хөрәке хварьне бу, жь к'әрәма Хвәде дайи бу, «Нана жь ә'змен» бу. Хвәде әва да израелийа, гава әв жь Мьсьре дәрк'әтын у чьл сали бәр'ийа Синайеда фьрари дәрбаз кьрын. Мана мина көлийе бәрфе бу, әв һьн дьһатнә пьжандьне, һьн жи к'әландьне. Пәймана Нуда Иса Хөдан манайе һьмбәри Хвә дькә, чьмки Әв нана ә'зманайи р'аст ә, к'ижан кө ә'мьр дьдә дьһийәе.

Дәрк'әтын 16:15-16, 31-35;

Зәбур 78:24; Йух'әнна 6:31-35

Мәдйа, мәди – Мәдйа п'адшати кә зорә ль бакөр-р'оавайа Ирана иройин бу. Сала 612 бәри буйина Иса, мәди Нинәвайа п'айт'әхте Ашуре веран дькьн. Пәйр'а сәрвертийа императорийа мәдийанийа у фарьсийа дьбә йәк, бона ве йәке қанунед дәвләтер'а дьготьн: «қанунед мәдийа у фарьсийа». Сала 330-и бәри буйина Иса, Скәндәре Мәкәдони Мәдйәе зәфт дькә, Мәдйа у Сурйа дьбьнә йәк у пәйр'а әв дьк'әвә бьн сәрверийа мьләте партойа.

Әстәр 1:19; Данийел 8:20-21;

К'аред Шандийа 2:9

Оса жи бьхуньн: Фарьстан, фарьси

Мэлк'и-Садьр – П'адшайе Шэли-ме у к'аһин бу. Ибраһим дэһэке т'алане хвэйи шер' да ви, пэй ве йэкер'а Мэлк'и-Садьр д'оа ль Ибраһим кьр. Нэ'ма Ибранияда к'аһинтийа Мэсиг һымбэри к'аһинтийа Мэлк'и-Садьр дьбэ.

*Дэстпобун 14:17-20;
Ибрани 5:6; 7:1-17*

Мэрийэм – Чэнд к'олфэт К'этеба Пирозда һэнэ, наве ван Мэрийэм.

1. Хушка Муса у һарун (Дэрк'этын 15:20; Жьмар 12:1; Дирок I, 6:3).
2. Дийа Иса.
3. Мэрийэма Мэждэлани (Мэтта 27:56; Марқос 16:9; Луқа 8:2; Йуһ'энна 20:1-2, 11-18).
4. Мэрийэма хушка Мэрт'а у Лазар (Луқа 10:38-42; Йуһ'энна 11:1-5; 12:1-7).
5. Мэрийэма дийа Ақуб у Усвь. һынэк дьфькьрын кө эв Мэрийэм хут эв Мэрийэма жьна Клепас бу (Мэтта 27:56; Марқос 15:40; 16:1; Луқа 24:10).
6. Мэрийэма дийа Йуһ'энна-Марқос. Мала ве Оршэлимеда һэбу, ль вьр шагьртед Иса дьшьвийан (К'аред Шандийа 12:12).

Мэсиг, Христос – Хэбэрэкэ ибрани йэ, мэ'на ве эв э: «Йе бь р'ун к'ьфшкьри». Бь зьмане йунани ХРИСТОС те готье. Бэре Исраеледа пе р'уне зэйт'уне к'аһин, п'ехэмбэр у п'адша, бона хьзмэтк'арийе р'ун дькьрын, к'ижан кө Хвэде Хвэха дьбьжартын бона

хьзмэтк'арийе. Хвэде пе п'ехэмбэра соз да исраелийа кө ве Мэсиг бышинэ сэр э'рде, П'адшайе кө ве щьмэ'та исраелийа хьлаз кэ у һ'эта-һ'этайе сэрверийе ль һ'эму мьлэтед дьне бькэ. Щьһу һена Исада к'элэщан һивийа һатьна Мэсиге создайи бун. Эвана гомана ве йэке бун, кө Иса ве эв жь бьндэстийа р'омайийа дэрхьстана у диса қэдьр у р'умэта исраелийайэ бэре ль ван вэгэр'анда. Ле Хьлазкьр, Иса Мэсиге кө һатэ ль сэр э'рде, һе тьштэки мэзын кьр. Эви т'эма-мийа мэрьвайе жь хөламтийа гонэ у мьрьне хьлаз кьр у Хвэде пе Ви т'эви мерьв пэйманэкэ нуйэ һ'эта-һ'этайе гьреда.

*Мэтта 1:16; 26:63; Луқа 2:11;
Йуһ'энна 1:41; Эфэси 4:15*

Оса жи бьхуньн: Р'ункьрын, р'ункьри

мэсиги – Йе чава шагьрт пэй Иса Мэсиг дьчэ у Иса қэбул дькэ чава Хьлазкьре хвэ у дьщэ'динэ кө анэгори һинкьрына Ви бьжи. Шагьртед Мэсиг щара э'вльн Энтакйа Сурйайеда «мэсиги» һатьнэ навкьрыне. Бэле эв хэбэра Пэймана Нуда т'эне се щара хойа дьбэ, ле зутьрэке эв дьбэ зарготын.

*К'аред Шандийа 11:26; 26:28;
Пэтрис I, 4:16*

Оса жи бьхуньн: Шагьрт

Мидйан, мидйани – Мидйан көр'эки Ибраһими жь Қьтура жьна д'ода бу. Зөр'эта Мидйан-р'а дьготын: Мидйани. Эвана мьлэтеки к'оч'эр бун, ль бэр'ийа

р’оавайа Кэндава Ақабайа иро-
йин дьман. Ви э’рдир’а щара-
на жи дьготын: Мидйан. Чьм-
ки Мидйан у Исмайил һәр дө
көр’ед Ибраһим бун у һәр дө
зөр’әтед ван жи мьләтед р’о-
һьлатейә к’оч’әр бун, хәбәра
«мидйани» у «исмайили» һнәк
щара жь бәр һәвва тенә готыне.

*Дәстлебун 25:1-4; 36:35;
Дәрк’әтын 2:15-16; Р’ебәр 6:1-7*

**мирещын (щын, Иблис, Шәй-
т’ан)** – Бь йунани «ДИАБОЛОС»
ә, кө те фә’мкьрыне «щын», өса
жи хәбәра «САТАНАС» те го-
тыне, кө әв хәбәр әсьле хвә-
да жь зьмане ибрани йә у те
вәлгәр’андыне «Йе мьқабьл,
хәйбкьр, бөхданбеж». Сәрда
жи Пәймана Нуда гәләк навед
вийә дьн һәнә. Мәсәлә: Сәр-
верә щына (Мәтта 9:34; 12:24),
Баә’л-Зьбул (Мәтта 12:24), Це-
р’ьбандкьр (Мәтта 4:3), Мә’р у
Зийа (Ә’йанти 20:2), Йе Хьраб
(Мәтта 5:37; 6:13), Бавә дәрәва
(Йуһ’әнна 8:44) у йед майин.
К’ьтеба Пироз ә’йан дькә, кө ми-
рещын сәрверә р’өһ’ед хьраб ә,
дьжмьне Хвәде у мәрва йә. Әв
бәр Хвәде шькйәте мәрва дькә.
Әв хвә дькә дьлқе мьляк’әте
р’онайе (Корьнт’и II, 11:14), мәр-
рва дьхапинә, жь р’ийа Хвәде
дәрдьхә у тыштед майин дьдә
һ’әбандьне, мәрва дькә һеси-
ре гөна. Өса жи К’ьтеба Пироз
ә’йан дькә, кө Иса Мәсйһ һатә
дьнйайе бь мьрын у р’абунә Хвә
мирещын бьндәст кьр. Ахьрийа
дыне (Р’ожа Ахрәте) Иса вәхте

һатьна Хвәйә дөда we диwana
мирещын у мьляк’әтед ви бь
агыре һ’әта-һ’әтайе бькә.

Дирок I, 21:1; Әйүб 1:6-8;

Зәкәрийа 3:2; Мәтта 25:41;

Луқа 4:2; Ә’йанти 20:2, 10

Өса жи бьхуньн: Щьн, р’өһ’е хьраб;
Баә’л-Зьбул, Баә’л-Зьбул

Молох – Хвәдейе амонийайи мә-
зын бу, жер’а Милк’ом жи дьго-
тын. Гава Молох дьһ’әбандьн, мә-
рва щарана зар’е хвә жи жер’а
дькьрынә қөрбан. Хвәде т’әми
кьрбу, кө нәбә-нәбә тыште аһа
бе кьрыне, ле диса жи исраели-
йа щарана нәвала һиномеда,
незики Оршәлиме зар’ед хвә
Молохр’а дькьрынә қөрбан.

*Қануна К’әһинтийе 18:21; 20:2-5;
П’адшати I, 11:7; Йеремийа 32:35*

Моваб, моваб – Моваб көр’е
Луте бьразийе Ибраһим буйә,
әва жь қиза Лутә мәзын буйә.
Зөр’әта Мовабр’а готыне моваб-
би у әвана алийе р’өһьлата Бә’-
ра Мьри, вәлате Мовабеда ль
щики бьльнди хер-бәрәк’әтда
манә. Хвәдейе мовабийайи
пеш К’ьмош буйә, хенщи ви Ба-
ә’л-П’ьһор жи һ’әбандьнә, чава
кө мовабийа бавәр кьрийә, кө
әв йәки ль сәре ч’ийаки һеһь-
ри йә. Зьмане мовабийа зьма-
не ибраниява гьредаийи буйә.
Моваби дьжмьне Исраеле бунә
у п’ехәмбәрәд Исраеле гәләк
щара ль ван һьлатьнә.

Дәстлебун 19:30-37; Жьмар 25:1-3;

Дөбарәкьрына Қануне 23:3-5;

Сефанийа 2:8-11

Өса жи бьхуньн: Амони

Муса – Мэрвьэки жь қәбила левийа бу, алийе Хвәдеда бьжарти, йе кә истраели жь хөламтийа Мьсьре дәрхьстьн. Муса р’еви-тийа ванә бәр’ийеда, сәрок у п’ехәмбәре ван бу Әви Қанун кә жь Хвәде станд да истраели-йа, кә әв бьқәдиньн. Әв Қанун һәр пенщ к’ьтебед пешьнә К’ьтеба Пирозда нә, кә ванр’а дьбежьн: К’ьтебед Муса, йан Қануна Муса, йан жи Қанун (Т’әврат). Муса дьмьрә, әв нак’әвә Вәла-те Кәнанейи Создайи, ле әви т’әне дурва дит. Бона щьһуйа, Муса һәр гав п’ехәмбәре Исра-елейи һәри мәзын у дәрсдаре бауәрийе йә.

Дәрк’әтһн 2:1-10; Дөбарәкьрьна Қануне 18:18; 34:10; Мәтта 17:3

мьзгиндар – Йе кә Мьзгинийа П’адшатийа Хвәде дьдә, Инщиле дьдә наскьрьне (тә’риф дькә).

Мьзгини – Бь готьна йунани «ӘӨАНГЕЛИОН» ә, әва готьна бона һәр мьзгиникә хере йә, мәсәлә мьзгинийа ль сәр дьжмьн к’әтьне, йан ә’дьялайийе, йан буйина кәр’әки у йед майин.

Пәймана Кәвьн мьзгинийа бона һатьна Мәсиһ иди дьдә к’ьфше, Пәймана Нуда Хвәде, пе мьляк’әтед Хвә, мьзгинийа буйина Иса да мәрвьайе. Оса жи мьзгинийа бона һатьна п’адшатийа Хвәде, бона һ’эзкьрьна Хвәдейә һьндава мәрвьайеда, йа кә пе Иса Мәсиһ һатә дайине. Бона хатьре әве һ’эзкьрьне, Иса Көр’е

Хвәде у Хьлазкьр Хвә да дәсте мьрьне, ле Хвәде Әв диса сах кьр. Мьзгинийа бона буйина Иса, һинкьрьна Ви, мьрьна Ви-йә ль сәр хаче у сахбуна Ви бу бьнгәһе бауәрийа мәсиһийа. Пәйр’а Мьзгинийа хере һәр чар к’ьтебед пешьнә Пәймана Нуда һатьнә навкьрьне, к’ижан кә дәрһәқа ә’мьре Исайи ль сәр дьне, мьрьн у сахбуна Вида гьли дькьн.

Ишайа 52:7; 61:1; Мәтта 4:23; Луқа 1:26-38; 2:10; Корьнт’и I, 15:1
Оса жи бьхуньн: Мәсиһ, Христос

мьляк’әт – һәйинед р’өһ’анийә бәрдәстийед Хвәде нә. Қьра-ра Хвәде дьгьһиньнә мәрвьайе, алик’арийе дькьн у ә’мьре Хвәде ә’лам дькьн. Бь зьмане ибрани у йунани фә’мина хәбәра мьляк’әт «қасьд» ә, чьмки әвана қасьдед Хвәде нә. К’ьтеба Пирозда чәнд мьляк’әт бь наве хвә тенә наскьрьне: Мьхайил, Щьбрайил... һьнәк мьляк’әт жи һьмбәри Хвәде р’абун у гөһдарийа Ви нәкьрьн, хвә ль мирешьн гьртьн, ван мьляк’әтар’а дьбежьн, йед к’әти. Щар-щара щөмла «Мьляк’әте Хөдан» бә’са һ’эзурийа Хвәде дькә.

Дәстпелун 16:7-11; 19:1-29; 22:11-12; Зәбур 148:2; Луқа 1:8-20; Ибрани 1:13-14; Пәтрус II, 2:4

мьрари (мурдар) – һ’әйwane кә найе сәржекьрьне, хун теда дьминә, һ’ышк дьбә, әв мьрар те һ’әсабе.

Н

навед Хвэде – һена бэре, вэ’де К’теба Пироз, нав дьһатэ фэ’мкърьне чава шьровэкърьна һэйина ви кэси чь нав сэр бу-йа. һындава Хвэдеда нав дьда к’фше йан һэйина Ви йан жи кьред Ви ль ве дьне. Навед Хвэдейэ сэрэкэ Пэймана Кэ-вьнда, эв ын:

Хвэде

Эв хэбэр бэ’са Э’фьрандаре «Э’рде у т’эмамия а’рше э’з-мен» дькэ.

Дэстпелун 1:1; Зэбур 33:6; Нәһәмийа 9:17; Мәтта 19:17

Хвэдейе хвэдейа

Готьна «Хвэдейе хвэдейа» те фэ’мкърьне кө Хвэде һ’өкөми ль сэр һ’эму қәватед э’рд у э’з-мен дькэ. Оса жи к’фш дькэ, вэки Хвэде жь ван һ’эму хвэ-дейед кө п’утп’арьст дьһ’эбиньн мәстър э. Чава зэбурэкеда те готьне, кө фьрқийа хвэде-йед ван у п’ута т’өнэ.

Дөбарэкърьна Қануне 10:17; Зэбур 96:4-5; 136:2; Данийел 2:47; 11:36

Хвэдейе Жорьн, Хвэдейе һәри Жорьн, Хөдане һәри Жорьн, Йе Жорьн

Мэ’на ван нава эв ын: «Хвэде-йе кө ль сэр һәр тыштир’а йә», «Хвэде жора һәр тышти йә».

Дэстпелун 14:18; Зэбур 7:17

Хвэдейе һәри Зор, һәри Зор

Бь ибрани ЕЛ ШАДДАЙИ. Фэ’мина ви нави нэ э’йан э. Вэл-гэр’андьна Пэймана Кэвьнда, бь зьмане йунанийа кэвьн

вэлгэр’анди йә: ПАНТОКРА-ТОР кө те фэ’мкърьне чава «Йе һәри Зор».

Дэстпелун 17:1; Дәрк’этын 6:3; Зэбур 68:14

Хвэдейе Зенди

Эв нава те фэ’мкърьне «Хвэде кө р’аст дьһийаеда йа Хвэ дь-кэ».

Дөбарэкърьна Қануне 5:26; Йешу 3:10; Йеремийа 10:10

Хвэдейе э’змана

Эв нава те фэ’мкърьне: «Хвэде йә Э’фьрандаре э’змен у сэр-вере ве».

Дэстпелун 24:3, 7; Зэбур 136:26; Нәһәмийа 2:20

Хөдан Хвэдейе Ордийа, Хө-дане Ордийа

Мэ’на ви нави те фэ’мкърьне: «Хөдан, Хвэдейе Ордийа мьл-йак’этед қәватед э’змана» ава готи «Хөдане һәри Зор, Хөда-не кө жь мьлйак’эта бьльндтър э, жь стәйрка жортър э у Р’э-бе э’ламе йә, сәрверийе э’рше э’змен дькэ».

Самуел I, 1:11; Самуел II, 5:10; Зэбур 24:10; Йеремийа 5:14; Р’омайи 9:29

Хөдан, ЙәһВЕ

Наве Хвэде бь ибрани ЙһWh йә. Дәрһәқа р’астготьн у пеш-дахатьна ви нави һ’эта ньһа һе дэ’w дьчэ. Т’эхмин дькьн, кө эв дэнг мина сәвта ЙәһВЕ те бьһистьне у те фэ’мкърьне: «Йе һәр т’ьм һәйә» йан «Эз Йе һәмә». Эва эв нав э, к’ижан кө Хвэде Мусава э’йан кьр, гава Эв бь к’эрәмәт нав дара дь’рийа агьрпек’этида вива

хöйа бу. Щьһуяа wэки наве Хwэде бь дэнг нэготана, wана пэй сьргунчуйина Бабило-нер'а, хэбэра АДОНАЙИ данэ хэбате, кө те wэлгэр'андьне: «Хwэйе мьн». Wэлгэр'андьна йунанийэ Пэймана Кэвьнда у öса жи Пэймана Нуда, эв наве Хwэде һатийэ wэлгэр'андьне «КУРИОС», кө те фэ'мкьрьне «Хwэйи» йан «Хöдан». Wэки дьн, хэбэра АДОНАЙИ, öса жи АДОН, те фэ'мкьрьне: «Хöдан, сэрwер, аха, мир-бэг» кө мэрьвед э'сылзадэр'а тенэ готьне, мэсэлэ п'адшер'а.

Дэстпелун 2:4; Дэрк'этын 3:13-15; 6:3; 15:3; Дöбарэкьрьна Qануне 6:13; Зэбур 11:5; Йеремийа 22:18; Мэтта 4:10; Йуһ'энна 17:11; P'омайи 10:9; Корьнт'и I, 12:3

Пироз

Готьна пироз бона Хwэде дьдэ к'ьфше кө «Хwэде Пироз э, Әwль сэр һэр тышти у һ'ыш-ақьлир'а йэ».

Зэбур 71:22; Ишайа 1:4; 5:19; Луца 4:34; Йуһ'энна 17:11

Qэйа, Кэла, Сьт'аргэһ

К'ьтеба Пирозда, бь сурэти жи Хwэдэр'а дьбежьн: Qэйа, (эва п'арэкэ ч'ийе йэ, мина зьнарэки мэзын э, кө дькарьн ле сьт'ар бьн). Әwa Әw э, Йе кө эм охьрме гьранда дькарьн һэwара хwэ ль Wи биньн, Әw сьт'аргэһ йэ.

Дöбарэкьрьна Qануне 32:4, 30-31; Зэбур 18:2

нане Хwэдэр'а дайи – Донздэһ нанед шкэва даданинэ ль сэр

т'эхте зер'ини Щийе Пирози Ко-не Шэ'дэтийеда (паше данинэ ль сэр йа P'арьстгэһе). Бь ибрани wанр'а «нане пешбэрийе», аwа готи «нане ль бэр Хöдан» те готьне, чьмки ль бэр Хöдан дьһатэ р'езкьрьне, öса жи «нане пироз». Әw нан һ'эфтеке ль сэр т'эхтэ дьман, паше донздэһ нанед ну дэwса wан дьһатьнэ данине. һьнге т'эне дэстура к'аһина һэбу, әw нане һ'эфтеке кө жь сэр т'эхт дьһатэ һьлдане бьхwарана.

Дэрк'этын 25:30; Qануна К'аһинтийе 24:5-9; Самуел I, 21:4, 6; Мэтта 12:1-4

нард – P'унэки бинхwэши бьһа бу, әw жь к'олэкэ кө ль ч'ийайед һималайе шин дьбэ чедькьрьн. Әw һ'экимтийеда чава дэрман дьданэ хэбате у пе wи бэдэн р'ун дькьрьн, öса жи щьнйазе мьри. Нард һьнэк тыштед дьнwa т'эвиһэв дькьрьн у әw дэрданед алабастьрида дьһатэ фьротане.

Стьрана Стьрана 1:12; 4:13-14; Мэтта 26:7; Марқос 14:3

Нард

Нэгэв – Бэр’ийа алийе башура
Израеле йэ.

Дэстпекбун 12:9; 13:1, 3; 20:1; 24:62

нэдър (гори, қөрбан) – Ль гора
Қануна Муса инсан у һ’эйва-
нед ныхөрийе нер, эв нэдъред
(горийед) Хвәде бун. һ’эйван
дһатһнэ сәржекьрһне у жь бәр
инсенва дһатһнэ дайине. Мә’-
на we эв э, кө һәр ныхөри п’а-
ра Хвәде бу, пироз, бөһөрти у
т’айбәти, ава готи Хвәдер’а
щөдакьри бу.

Дәрк’этын 13:2; Луца 2:23

нэзир – Мәрве кө т’эмамия
хвәва хвә дайэ хьзмәтк’арийа
Хвәде. Соз дайэ нэ шәраве вәдъ-
хвә, нэ жи тьштед вэхварьнейэ
майин кө сәре мерьв дьгьрә у
нэ п’ор’е сәре хвә көр’ дькә,
өса жи щһнйазе мьри нак’эвә,
һэгәр пьсмам бә жи. Ле wәки
йәк ль бәр йе нэзиркьри бьмьра,
эв һ’эфт р’ожа нәпақьж һ’эсаб
дьбу. Пәйр’а эви гәрәке вәхте
нэзиртийа хвә, диса серида
дәстпекьра, чьмки эв вәхте
вийи дәрбазбуйи һ’эрам һ’эсаб
дьбу. Йе нэзиркьри хьлазийа
вәхте хвәйи создайи қөрбан
дьда у бәри к’этына Коне Шә’-
дәтийе (йан П’арьстгәһе) п’ор’е
хвә көр’ дькьр. Хьзмәтк’ари-
йа аһа дьбу чава сонде алийе
нэзиркьрида, йан жи сонде һе
бәри буйина ви алийе деда,
чава Шьмшон. Щики К’аред
Шандийада, гава Павлос те
Оршәлиме, бәлки Ақуб дьбежә
ви, wәки һәде қөрбана жь бәр

хьлазийа нэзиртийа һәр чар
мәрвава бьдә.

*Жьмар 6:2-21; Р’ебәр 13:5, 7;
Амос 2:11; К’аред Шандийа 21:23-24*

нәмер – Эв эв мер ьн, йед кө
жь мертийе к’эти нә. һьнәк жь
зькмакийеда өса нә, һьнәк жи
мәрва эв өса кьрһнә, мәсәлә:
Зәмане бәре п’адшед ве дьне
гәләк хөламед бьн дәсте хвә
нәмер дькьрһн, ава готи дь-
хәсандьн, кө дәст нәавитана
к’өллфәтед мале.

нәщһу (мьләтед майин) – һ’ә-
му мьләтед дьнйәйе, кө э’сь-
ле хвәда нә щһу нә. һ’әму
мьләтед нәщһу п’утп’арьст
бун, пештьри һьнәка, йед кө
Хвәдеие щһуйа, ава готи Хө-
дан т’әне бавәр дькьрһн. Жь
к’әрәма хвә бьн хәбәра «п’ут-
п’арьст» у бьн хәбәра «йунан»-
да бьхуньн.

Нинәwa – П’айт’эхте п’адшатийа
Ашурейә зорә зөлм у нәйаре
исраелийа бу. Хвәде Уньс п’е-
хәмбәр шандә wьр. Эви гәрә-
ке бьгһһанда бьнәлийед нава
гөнада хәньқи, һэгәр эв т’обә
нәкьн, we бенә қьр’е. Пәй дан-
насинийа Уньср’а бьнәлийед
Нинәwайе т’обә дькьн у Хвәде
р’ә’ма Хвә ль ван дькә. Пәй
гәләк салар’а, сала 612 бәри
буйина Иса, мәдийа бажар һьл-
дьдьн у wеран дькьн.

Уньс 1:2; 3:2-10; Наһум 1:8;

Мәтта 12:41

Өса жи бьхуньн: Ашур; Мәдйа, мәди

ньвисар – Пэймана Нуда наве к’ьтебед Пэймана Кэвһн аһа дьһатэ наскърьне. Пэйр’а гава Пэймана Ну һатэ ньвисаре, мәсһийһа эв жи навкърьн: «Ньвисар».

Мэтта 21:42; Р’омайи 10:11
 Өса жи бьхуньн: Пэймана Кэвһн

ньсрәти – мәрвевд жь бажаре Ньсрәте. Эв нав бона Иса һатэ готьне (Мэтта 2:23; Марқос 14:67) у пэйр’а жи бона мәсһийһа (К’аред Шандийһа 24:5).

ньхөмандьн – Пэймана Нуда ньвисар э, кө Йуһ’әннайе ньхөмдар гэләк мәрвь ль ч’эме Урдөнеда дньхөмандьн. Әви гот, кө гәрәке жь гөнәкърьне вәгәр’ьн у паше бенә ньхөмандьне. Бь ви авайи Йуһ’әннайе ньхөмдар дьле мәрвьа бона һатһна Мәсһиһ һазьр дькърьн. Пэйр’а Иса Хвәһа жь Йуһ’әнна һатэ ньхөмандьне у Р’өһ’е Пироз жь э’змен һатэ ль сәр Ви. Жь we дәмедә к’аре хьзмәтк’арийһа Иса дәстпе бу. Пэй мърьн у р’абунә Иса Мәсһиһр’а, фькьра ньхөмандьне һе к’ур вәдьбә: Пе ньхөмандьне мәрвь дәст жь жийина хвәйә бәрәйә гөнәк’ар дьк’ьшинә, һьндава гөнәда дьмьрә у т’эви Иса бона жийина ну жь мърьне р’адьбә. Пэймана Нуда кө бона «Ньхөмандьна Иса» те готһне, әва сурәтәкә кө дьдә к’ьфше, чава кө т’эви щәфәйед Иса бьн. Өса жи щөмла «Ньхөмандьна Р’өһ’е

Пироз», чава сурәтәкә һатһна Р’өһ’е Пироз ль сәр мәрвьа.

*Марқос 1:5, 7-12;
 К’аред Шандийһа 10:47;
 Колосу 2:12*

ньхөмдар – Йуһ’әннар’а дьготһн ньхөмдар. Гава ви хәбәра Хвәде бәла дькър, т’обәдар бь аве дньһхөмандьн.

Мэтта 3:1; Луқа 1:5-25

ньхөри – К’ьтеба Пирозда, көр’е ньхөри ль сәр һ’әму зар’ар’а бу у һәфе ви жь һәфе һ’әмуһа зедәтър бу. Жь мьлк’е баве дөбарә п’ара ви дьк’әт (Дөбарәкърьна Қануне 21:15-17; Ишайһа 61:7), дөайе бавейи һәри қәнщ әви дьстанд (Дәстпелун 27), өса жи һ’өкөме баве (Дәстпелун 27:29, 37; 37:21-22; П’адшати II, 2:9). Ле көр’әки дьн дькарьбу һәқед ньхөртиһа бьрайе хвә же бьстанда (Дәстпелун 25:34; Ибрани 12:16). Анәгори Қануна Муса, һәр ньхөрийе нерини жь мервь йан һ’әйвен, әв п’ара Хөдан бу (Қануна К’аһинтийе 27:26; Жьмар 3:12-13). Бона ве йәке, п’ешк’еши Хвәде дькърьн (аһа готи Хвәдер’а нәдър дькърьн) у дьданә П’арьстгәһе (де у бав көр’е хвәйи ньхөри пашда дьк’ьр’ин, бьхуньн Жьмар 18:15; 3:40-51; Дәрк’әтһн 13:2, 12). Хвәде һ’әму мьләт хөльқандьн, ле Исраел бьжарт вәки бьбә мьләте Виһи э’зиз, аһа готи т’әйбәти, ләма жер’а дьбежә «көр’е ньхөри» (Дәрк’әтһн 4:22; Йеремийһа 31:9) өса жи «бәре дәрәмәта пешьн»

(Йеремийа 2:3). Даьд п'адша у ware wi Мәсiһ, әw һәр дө жи ньхөрийе Хwәде тенә готъне. Qәwat у һ'өкөме ван т'әйбәти бун (Зәбур 89:27). Пәймана Нуда, Мәсiһр'а дьбежън «Ньхөри» чьмки һ'өкөм, сәрверти у к'өрсийа Wi сәр һ'әмуяр'а йә (Ибрани 1:6; Колоси 1:15) у Әw Йе э'wльн бу, кә жь нава мьрийа р'абу (Колоси 1:18; Ә'йанти 1:5). Колоси 1:15-да әв йәк те готъне кә Мәсiһ Ньхөрийе һ'әму э'фьрина йә, awa готи, Ньхөрийе Хwәдейи ль сәр һ'әму э'фьринар'а йә. һ'өкөме Мәсiһ сәр һ'әму э'фьрина һәйә у Әw Хwәха бәри we йәке һәбу (бьхуньн Колоси 1:16-17; Филипи 2:6; Йуһ'әнна 17:5). Бawәрмәндед Иса Мәсiһ жи «ньхөри» тенә готъне (Ибрани 12:23), чьмки әw мәрвәд Хwәдейә т'айбәти нә, war у мьлк'е Wi нә, кә гәрәке э'мьре пироз, бөһөрти-жьбарә бьжин. Чава кә Мәсiһ ньхөрийе жь нава мьрийа йә, әв йәк гөмане дьдә бawәрмәнда кә әw жи т'әви we р'умәта р'абуна жь мьрийа бьн.

О

Оршәлим – Зәмане бәре кә бажаре йәбусийа бу, жер'а дьготън: Йәбус. Әw wәхте сәрвертийа Даьд у Сьлеманда дьбә п'айт'әхте Исраеле. Әw дьк'әвә ль ч'ийа-банийед Щьһудайе, wәкә бист у пенц километъри дури р'оавайа Бә'ра Мьри йә. Пәй мьрьна Сьлеманр'а, әw дьбә

п'айт'әхте п'адшатийа башуре, awa готи П'адшатийа Щьһудайе. Сала 586-а бәри буйина Иса, жь алийе бабилонийада те һьлшандъне. Сала 538-а бәри буйина Иса, авақьрьна we диса дәстпедьбә у һ'әта незики сала 445-а бәри буйина Иса дьк'ьшинә. Пәй сала 332-р'а бәри буйина Иса, әw дьбә э'йни бажарәки йунанийа. Сала 63-йа бәри буйина Иса жь алийе р'омайийада те һьлдане. Иса Мәсiһ дәрһәқа weранбуна Оршәлимеда п'ехәмбәрти кьр, чьмки бьнәлийа Әw қәбул нәкьрьн чава Мәсiһ. Сала 70-е пәй буйина Исар'а, wәхте шәр'е навбәра щьһуйа у р'омайийа, бажар пева те weранкьрьне у паше диса те авақьрьне. К'ьтеба Ә'йантийеда п'ехәмбәртикә ль сәр Оршәлима Ә'зманийә пашwәхтийе хөйа дьбә. Бажарәки кә жь Хwәдеда те э'рде у щьмә'та Хwәде we һ'әта-һ'әтайе т'әви Хwәде бьжи.

Самуел II, 5:9;

Ишайа 2:2-3; Миха 4:1-2;

Луқа 21:20-24; Ә'йанти 21:2

Өса жи бьхуньн: Щьһуда; Сийон

П

Патрус – П'ара Мьсьрейә башуре буйә.

Ишайа 11:11; Йеремийа 44:1, 15

пақьж, нәпақьж – Пәймана Кәвьнда әв хәбәр п'ьр'анийа щара бә'са пақьжийа р'ьзьма дькьн. Анәгори Қануна Муса,

исраелийа пақьж у нэпақьж гэрэке жь һэв дэрхьстана. Мэрвь пақьж дьһатэ һ'эсабе, һэгэр әви хварьна нэпақьж нэхварьбэ, ль йе нэхвэшийа ч'эрм, к'оти йан щьнийаз нэк'этыбэ у бьрина вийэ хун же чуйи т'бнэбуйэ. Жьн гава пышта we вэдьбу, йан жи пэй вэльдандьнер'а нэпақьж дьһатьнэ һ'эсабе. Әвед к'оти у йед бь щур'э-щур'э нэхвэшийа дьнэ'лийан, нэпақьж дьһатьнэ һ'эсабе. Мэрвьед нэпақьж нькарьбун т'эви р'ав-р'эзьмед олийе бьбуна у дэст бьдана һэр тыштед пақьж. Бона кэ бьһатана пақьжкьрне, мэрвь гэрэке дэрэщед р'ав-р'эзьмар'а дэрбаз бьбуна. Бона пақьжбуне қөрбан дьһатьнэ дайине у пе зохе һусопе дьһатьнэ авр'ешандьне, пе аве дьһатьнэ шуштыне у к'ынщед хвэ дышуштын.

Пэймана Нуда э'рф-э'дэтэд бона пақьжбуне те гөһастьне. Иса Мәсиһ һинкьрьна Хвэда дьдэ к'ьфше, вэки бейи пақьжбуна дьлда, пақьжайа дэрвава бэфэйдэ йэ. Иди пэй сахбуна Исар'а, Хвэде Пэтрусе шандир'а вэкьр, вэки чь кэ Әви һ'элал кьрйэ, бьра һ'эрам нэйе һ'эсабе (К'аред Шандийа 10:9-16; 11:5-10).

Қануна К'аһинтийе 7:19; 10:10; 13:13; Жьмар 19:17-19; Зэбур 51:2, 9; Мәтта 23:25-26; Тито 1:15

Өса жи бьхуньн: Қанун; һусоп; к'оти, к'отибун

пэйман – һэвр'ақайлбуна һэрдө-алийайэ нава мэрьвада, йан жи

нава Хвэде у мэрьвада йэ. Гава пэйман нава Хвэде у мэрьвада йэ, Хвэде п'эр'анийа щара соз дьдэ у мэрвь қайл дьбэ кэ чэнд э'рф-э'дэт у қануна бьқэдинэ. Пэймана аликива жи һэйэ (Хвэде мерьвр'а соз дьдэ). Щарана жи вэки пэйман бьһата гьредане, қөрбан дьһатэ дайине. К'ьтеба Пирозда, пэймана нава Хвэде у мэрьвада гьредаийи, щийе сэрэкэ дьгьрэ. Хвэде пе Муса ль сэрэ ч'ийайе Синайе т'эви т'эмамайя мьләте Исраеле пэйман гьреда. Хвэде соз да кэ we дөа ль исраелийа бькэ, жь һ'эму нэйара хвэй кэ, ле әв жи алийе хвэда, гэрэке һьндава Вида амьн бьминьн у хвэстына Ви өса бькьн, чава кэ бона we йэке Қанунеда те готьне. Әва пэймана, чава бэрэвока к'ьтеба, к'ижанада бэ'са пэймангьредане у қадандьне те кьрне, жер'а те готьне: «Пэймана Кэвьн». П'ехэмбэра пешда гот, кэ we нава Хвэде у мэрьвада пэйманэкэ ну бе гьредане. К'ьтебед Мьзгинийе дьбежьн, вэки әв Пэйман пе мьрн у р'абуна Иса Мәсиһ һатийэ гьредане. Дэрһэқа ве Пэйманеда к'ьтебед Пэймана Нуда тенэ готьне. Ньһа щьмэ'та Хвэде әв э, һ'эмуйед кэ бавэрийа хвэ Иса Мәсиһ анинэ у анэгори һинкьрьна Ви дьжин, кэ тыштэки мьләтийева гьредаийи нинэ.

Дэстнебун 9:9-17; 15:18; Дэрк'этын 6:4; 19:5-6; Самуел II, 5:3; Зэбур 89:3-4; Йеремийа 31:31-34;

Матта 26:28; К'аред Шандийа 3:25;

Корьнт'и I, 11:25; Ибрани 7:22

Оса жи бьхуньн: Пэймана Кэвьн; Пэймана Ну; Синай

Пэймана Кэвьн – Оьрара кэвьн.

Пэймана кө Хвэде т'эви мьлэте Израеле ль сэр ч'ийайе Синайе гьреда, пэй дэрк'этына ванэ жь Мьсьре. П'ара шейэ сэрэкэ Қанун э. Пэймана Кэвьн өса жи те навкьрьне чава бэрэвока к'ьтеба. Веда дэрһақа әве пэймане те готыне, өса жи ньвисарэ кө чава исраели әве пэймане хвэй дыкьн. Эва бэрэвока нава гэлэк қөр'нада, бь дәсте шур'э-шур'э мэрьва хатьнэ ньвисаре. Т'эви Пэймана Ну, бона мәсихийа, дыбэ К'ьтеба Пироз. Жь к'эрэма хвэ бьн хэбэра «пэйман»-да жи бьхуньн.

Корьнт'и II, 3:14

Оса жи бьхуньн: Пэйман; Пэймана Ну; Израел

Пэймана Ну – 1. Оьрара ну. П'ехэмбэра иди готьбун вэки Хвэде ве пэйманэкэ ну т'эви мьлэте Хвэ израелийа гьредэ. Эва п'ехэмбэртийа Иса Мәсихда хатэ сери, бь сайа Ви Хвэде т'эви мэрьва пэйманэкэ ну гьреда. һьмбэри Пэймана Кэвьн, Пэймана Ну т'эви т'эмамийа мэрьвайе хатэ гьредане у һэр кэсе кө бавэрийа хвэ Иса Мәсих бинэ, әв т'эви ве пэймане дыбэ.

Йеремийа 31:31-32; һэзэкийел 34:25;

Матта 26:28; Марқос 14:24;

Корьнт'и I, 11:25; Ибрани 8:8

2. Пэймана Нур'а бэрэвока к'ьтеба жи те готыне, кө һэр чар Мьзгини, К'аред Шандийа, Нэ'мәйед шандийа у к'ьтеба Э'йантийа Йуһ'әнна теда нэ. Әв бэрэвока сэдсалийа э'вльнда пэй буйина Исар'а, алиие башқә-башқә ньвиск'арада хатьнэ ньвисаре у т'эви Пэймана Кэвьн һэвр'а дыбьнэ К'ьтеба Пироз.

Оса жи бьхуньн: Пэйман; Пэймана Кэвьн; Израел

Пэтрус – Жер'а Шьмһ'ун у Ки-фас жи дыготьн. Әв йэк жь һэр донздәһ шагьртед Иса бу. Әв шанди бу. «Пэтрус» бь зьмане йунани у «Кифас» (ава готи «кефа») бь зьмане арами тенэ фэ'мкьрьне: «Қэйа» йан «Кэвьр» (Йуһ'әнна 1:42).

Пилатойе Понтийо – Вэлийе Р'омайе бу, дэма диwana Исада (сала 26–36 пэй буйина Исар'а) әв сэрwere қэза Шьһустане бу. һ'эму һ'өкөмэтийед майин жи бьн дәсте вида бун, бейи изьна ви т'ө щэзайе мьрьне нэдьхатэ дайине. Гэлэк щара ава ви у р'ебэред щьһуйа р'екеда нэдьчун, ле диса жи щар-щара әв дәсте ванва дычу, йа ван дыкьр, вэки шэр'-дэ'w пешда нэийен.

Матта 27:2; К'аред Шандийа 13:28

пироз – К'ьтеба Пирозда «пироз» те фэ'мкьрьне: «Башқәкьри, жь э'мьре зэмен дур, нэ жь ве дынйайе, беқөсури белэк'э». Бэри һэр тышти, әв хэбэр Хвэдер'а

те готьне. Эв хэбэра Пэймана Кэвьнда ван тыштар'а жи готьнэ, чь кө т'эне бона Хвэде хатьнэ бьк'аранине. Ава готи Коне Шэ'дэтийе, П'арьстгэһ у эв тыштед т'эне бона хьзмэт-к'арийа Хвэде. Ван мэрьвар'а жи дыбежьн «пироз», к'ижан кө Хвэде дьһ'эбиньн (Пэймана Кэвьнда эв щьмэ'та Исраеле бу, у Пэймана Нуда, эв Щьвина Иса йэ).

Қануна К'аһинтийе 6:18; 11:44-45; 14:8; Ишайа 6:3; Марқос 1:24; Р'омайи 1:7; Ә'ианти 4:8

Пирозгэһ, Щийе Пироз – Эв щи одэкэ Коне Шэ'дэтийеда бу, паше жи П'арьстгэһеда, дэра кө нане Хвэдер'а дайи, горигэһа бьхурейэ зер'ин у шэмдана зер'ин теда бун, ава готи Щийе Пироз. П'эр'дэкэ мэзын Пирозгэһ жь Щийе һэри Пироз башқэ дькьр. Ль гора Қануне к'аһин шарэке сэре сьбэһе у шарэке жи еваре дьк'этэ Пирозгэһе, wэки ль сэр горигэһа зер'ин бьхуре бьшэwьтинэ. Т'эне дэстура к'аһин һэбу кө бьк'эта Пирозгэһе. Щарана готьна «Пирозгэһ» т'эмаийа Коне Шэ'дэтийе у П'арьстгэһер'а те готьне. Пирозгэһ щийе һ'эзура Хвэде дьһатэ һ'эсабе. Бавэри ве йэкеда жи һэбу, кө Пирозгэһа э'рде, өса жи П'арьстгэһа э'рде, эв т'эне шькьле П'арьстгэһа р'астэ ль э'змен дьдэ хойакьрыне, дэра кө Хвэде ле дьминэ. Ава Нэ'ма Ибраийада те готьне, кө Иса Мэсих пе қорбанбуна Хвэ

дэстур да бавэрмэндед Хвэ кө бьк'эвьнэ Пирозгэһа э'змана.

Дэрк'этын 25:8; Қануна К'аһинтийе 4:6; Ибрани 9:1-10, 24-25
 Өса жи бьхунын: Щийе һэри Пироз; Коне Шэ'дэтийе; П'арьстгэһ

Пурим – Жь к'эрэма хвэ бьн хэбэра «Щэжьн»-да бьхунын.

пъризи – Мьлэтэк бу, кө һена Ибраһимда wэлате Кэнанеда дьман, һ'эта кө исраелийа э'рде создайи һьлдан.

Дэстпелбун 13:7; Йешу 9:1-2; Р'ебар 1:4

Өса жи бьхунын: Кэнан

П'

П'адшатийа Э'змана – Мэ'на «П'адшатийа Хвэде» у «П'адшатийа Э'змана» йэк э. Мэтта хэбэра «Э'зман» дэwса «Хвэде» да хэbate, чьмки хойа дьбэ кө wi Мьзгинийа хвэ пешийе бона щьһуйа ньвиси у нэ э'дэте щьһуйа бу кө наве Хвэдейи пироз гэлэк щара банина сэр заре хвэ. Лэма щьһуйа гэлэк щара «Э'зман» щийе кө Хвэде дьминэ, дэwса наве «Хвэде» дьданэ хэbate. Дэред кө Мэтта «П'адшатийа Э'змана» ньвисин, Марқос у Луқа «П'адшатийа Хвэде» ньвисин. Жь к'эрэма хвэ бьн хэбэра «П'адшатийа Хвэде»-да жи бьхунын.

Мэтта 4:17; 5:10; 19:14; 23:13
 Өса жи бьхунын: П'адшатийа Хвэде

П'адшатийа Хвэде – Хэбэра «п'адшати» дө фэ'мине we һэнэ:

«h'ököмө п'адше» у «т'опраха бьн дәсте п'адше». К'ьгеба Пирозда готьна «П'адшатийа Хвэде» бәре ә'влън те фэ'мкърьне чава қәвата Хвэдейә беһьмбә-рә ль сәр дьне. Әw öса жи бә'са һәләқәтийа Хвэде у wan мәрвьа дькә, к'ижан кө Wi чава П'адше хвә қәбул дькьн. П'ехәмбәра жи дәрһәқа п'адшатийа Хвэдеда хәбәр данә. Чьмки щьһу һивийа һатьна Мәсиһ бун, Әw П'адшайе кө we жь алийе Хвэдеда бьһата, п'адшатийа Мәсиһ П'адшатийа Хвэдева гьредайи йә. Йүһ'ән-наие ньхөмдар бә'са һатьна ве П'адшатийе кър. Иса Мәсиһ дәрһәқа П'адшатийа Хвэдеда даннасин кър, кө бь һатьна Wi иди гьһиштийә мәрвьа, ле т'әне әве бьк'эвьнә әве П'адшатийе, к'ижан кө хвәстьна Хвэде дь-қәдиньн. Пәй мьрьнр'абуна Иса Мәсиһр'а, даннасинийа шанди-йада П'адшатийа Хвэде чава «һәқи, ә'дълайи у шабунеда йә, кө дайина Р'өһ'е Пироз ьн» (Р'о-майи 14:17) те дийаркърьне. П'адшатийа Хвэде we пәй һа-тьна Хөданр'а, р'ожа хьлазийе, ль сәр р'уйе дьне т'әмам пева бе һ'имкърьне. Дьһия бәре we öнда бә, we дәwsа we йәкә ну бә «wәки һәр тьштида Әw бьбә Хвэдейе һәр тьшти» (Корьнт'и I, 15:28). Готьна «П'адшатийа Хвэде» һ'имли Пәймана Нуда те бьк'аранине. Ле Мьзгини-йа Мәттада гәләк щара дәwsа «П'адшатийа Хвэде», «П'адша-тийа Әзмана» һатийә бьк'ара-

нине. Чьмки Мьзгинийа wi пешийе бона щьһуйа бу у wана һәргав наве Хвэде нәданинә сәр заре хвә. Жь к'әрәма хвә бьн хәбәра «П'адшатийа Әзма-на»-да жи бьхуньн.

Данийел 7:13-14; Обадиия 1:21;

Миха 4:7; Мәтта 3:1; 21:31;

Марқос 1:15; Луқа 17:20-21;

Пәтрус II, 1:11; Корьнт'и I, 4:20;

Әфәси 5:5; Ә'йантти 11:15

Öса жи бьхуньн: П'адшатийа Әзмана

П'арьстгәһ – Таме бона хвәдеһ'ә-бандьне йә. Ә'йан ә, Хвэдейе кө П'арьстгәһеда те һ'әбандьне, Әw Хвәха кьрасәкида ль wьр һазьр ә. Бона ве йәке П'арьстгәһ те фэ'мкърьне чава мал, һеуаргә-һа Хвэде. Wәлгәр'андьна К'ьгеба Пирозда хәбәра «П'арьстгәһ» р'аст бә'са П'арьстгәһа Оршәли-ме дькә, кө Исраеледа жь һена Сьлеман п'адшада әва навдәра хвәдеһ'әбандьне буйә. Сьлеман п'адша щара ә'влън Оршәлиме-да П'арьстгәһ чеқьрийә, дәwsа Коне ль бәр к'ижани исраелийа һена Мусада Хвэде һ'әбандь-нә. Сала 586 бәри буйина Иса, П'арьстгәһа Сьлеман жь алийе бабилонийава һатийә һьлшан-дьне у һ'әму тьштед ведайә бь қимәтә бьһа жь wьр бьрьнә Бабилоне. Wi wәхте кө исра-ели ль Бабилоне сьргунийеда бунә, һәзәкийел п'ехәмбәр жь Хвэде дитьнокәке дьбинә, we-да П'арьстгәһәкә ну wива те хөйакърьне. П'арьстгәһ навбәра сала 520-515-да бәри буйина Иса һатийә чеқьрьне, wәхте кө

һнэкэ жь щьһуйа карьбунэ жь сьргунийа Бабилоне вэгэр'ын. П'арьстгәһе бь алик'арийа һагай у Зэкәрийа п'ехәмбәра те авақырьне. Ле сәдсалийа дōдада бәри буйина Иса, эв П'арьстгәһа алийе йунанийада те һ'әр'ман-дъне. Паше щьһуйа әва диса пашда һьлданэ у пироз кьрьнэ. Пәйр'а алийе һеродәсе мэзында П'арьстгәһе те нуқырьне у гәләки те бәрфьрәкьрьне (Әви жь сала 40-и һ'эта сала 4-а, бәри буйина Иса сәрвери кьрийә). П'арьстгәһ навдәра т'эмамийа э'мыре исраелийа буйә, т'әне ль вьр изьн һәбуйә, кō мәрвьа қөрбан бькьра. Щьһуйед т'эмамийа вәлет у жь вәлет дәр һатьнә вьр, щәжьнед хвәйә э'виз (Щәжьна Дәрбазбуне, йа Р'ожа Пенци у йа һ'олькчекьрьне) дәрбаз кьрьнэ.

Одәһа таме П'арьстгәһейә сәрәкә-р'а, щийе кō Сьндоқа Пәймане теда буйә, жер'а готьнә «Щийе һәри Пироз». Т'әне сәрәкк'аһин сале щарәке, Р'ожа Гөнәк'әван-дънеда, карьбуйә бьк'әвә вьр. Әв одәһа пе п'әр'дәкә мэзын жь Пирозгәһе һатийә башқәкьрьне. Т'әне к'аһин к'әтгнә һьндөр' Пирозгәһе, мәрвьед садә нькарь-бунә бьк'әвьнә вьр, вана һ'әв-шәд П'арьстгәһеда һ'әбандьна Хвәде кьрьнә. һевангәһед дора һ'әвшада гәләк мәри щьвийанә, шьхөлед башқә-башқәва мьжул бунә. Чава кō Хōдан Иса Мәсиһ һе пешда бона вәранкьрьна

П'арьстгәһе готьбу, сала 70-е пәй буйина Исар'а, П'арьстгәһ жь алийе р'омайийада т'эмам лева һатийә һьлшандьне у жь һьнгева һ'эта һьһа һе нәһатийә авақырьне.

*П'адшати I, 6–7;
П'адшати II, 25:8-17; Дирок II, 2–4;
Һәзәкийел 40:5; 41:1-26; 43:5;
Данийел 5:2; Мәтта 24:1-2; 27:51;
Корьнт'и I, 3:16-17*

Оса жи бьхуньн: Хōдан; Хана Хōдан, Хана Хвәде; Сьндоқа Пәймане; Пирозгәһ; Щийе һәри Пироз

п'ехәмбәр – Мәрвьәки алийе Хвә-деда газикьри, хвәстына Ви ә'йан дькә у готьна Хвәде дь-гьһинә мәрвьайе. П'ехәмбәра бьн һ'өкөме Р'өһ'е Пирозда, һе пешда бона қәвьмандьнед буйи готьнә у мәрвьайе һьлатьнә, әв ширәт кьрьнә, кō т'обә кьн, жь гөнәйед хвә вэгәр'ын у бәре хвә бьдьнә Хвәде. Пешда п'ехәмбәр (зәмане бәре ванр'а готьнә «Йед р'ә'мылдар, йед кō дьбиньн»), мина Елийас щарана хвәйисьр' бун у к'әрәмәт кьрьнә. П'ехәмбәр Самуел жи р'ебәр буйә. Паше п'ехәмбәр, йед мина Йеремиа у һәзәкийел т'ьме гәләк щара пе хәвна у дитьнада жь Хōдан ә'йанти стандьнә у готьнед Хвәде гһандьнә мәрвьа. П'ехәмбәра һе пешда бона һатьна Мәсиһә ве дьне данә к'ьфше. Дәрһәқа һнэк п'ехәмбәрада, йе мина Самуел, Нат'ан, Елийас, Елиша у йед майин, к'ьтебед Пәймана Кәвьнда тенә готьне. П'ехәмбәред дьн, әм бежьн Ишайа йан

Амос, п'ехэмбэртиед вана бь нъвисар манэ. Пэймана Кэвьнда эв к'этебана наве ван сэр ын. Р'ожед Пэймана Нуда жи п'ехэмбэр һабунэ.

Самуел I, 3:20; 9:9; 10:5-11;

Падишати I, 18:1-46;

Йеремийа 1:5; К'аред Шандийа 13:1;

21:10; Корьнт'и I, 12:29

п'ехэмбэрти – К'этеба Пирозда хэбэра «п'ехэмбэрти» фьрэ те фэ'мкьрне. Йе кө п'ехэмбэрти-йе дькэ, эв бь р'эбэрийа Р'öh'е Пироз готьнэкэ жь Хвэде э'лами мэрва дькэ. Чава Павлос Корьнт'и I, 14:3-да дьбежэ, йе кө п'ехэмбэртие дькэ, бавэрийа мэрва ава дькэ, дьл дьдэ бэр ван у бэр дьле ванда те. Иди п'ехэмбэрти нэ т'эне бона тьштед кө һе нэқэwьми нэ.

п'эрэданг – Сьндоқа (қөт'ийа) һ'эди-дийари у хера. Хэлқе хер у хератед хвэ дькьрнэ wьр.

п'утп'арьст – Израелийед бэре һ'эму мьлэтед майинр'а дьготьн п'утп'арьст, чьмки т'эне израелийа Хвэдеки бешьрики-беһэвал дьһ'эбанд, ле һ'эму мьлэтед майин гэлэк хвэде бавэр дькьрн, кө п'утп'арьст дьһатьнэ һ'эсабе у дьжмьнед Хвэдейе р'аст у цьмэ'та Вийэ бьжарти Израел бун. Израелийа жи щарана п'ут һ'эбандьнэ у п'утп'арьст һ'эсаб бунэ.

Дирок II, 36:14; Зэбур 79:10; 106:35;

Шина Йеремийа 1:3; Йоел 2:17;

Мэтта 5:47; К'аред Шандийа 6:5

Оса жи бьхуньн: Израел

п'ьшкбун – Дьле йэки жь хэбэре йан кьре йэки дьн дьминэ у же дьчэ.

п'ьшккьрн – жь р'е дэрхьстьн. Йэк тыштэки дькэ, кө ль йе дьн хwэш найе у эw жь wи дьчэ.

Р'

р'абуна мьрийа – Пэй мьрьнер'а, эва э'мьре бэдэна нуда йэ. Зэмане Пэймана Нуда гэлэк щьһуйа бавэр дькьр кө һ'эму мьрийе р'ожа пашьн we сах бьн, wэки ль бэр диwана Хвэде бьсэкьньн, һьн йед р'аст, һьн жи йед гөнэк'ар, ле т'эне йед р'аст we э'мьре һ'эта-һ'этайе бьстинэ. Хенщи ве йэке, р'абуна мьрийа те фэ'мкьрне, кө йе мьри we диса бэдэна хун-гоштда вэгэр'э ль ве дьне. Чава Иса Хөдан мэрвьед мьри сах кьрн у эw диса вэгэр'андьнэ ль жийина ве дьне, эва йэка жь ван к'эрэмэтед Вийэ кьри, йа һэрэ мэзын бу. Ле бэле р'абуна Вийэ жь мьрьне эва иди нэ вэгэр'андьна бона жийина дэмэкэ ве дьнийае йэ, кө т'ьжи еш, нэхwэши у мьрн э, ле хойабуна дьняя нуда иди ль wьр мьрн т'өнэ. Р'абуна Мэсиһ дэстпека р'абуна һ'эму мьрийа йэ, кө we Р'ожа Ахрэте бьқэwьмэ.

Мэтта 22:30-32; Йух'энна 5:25, 28,

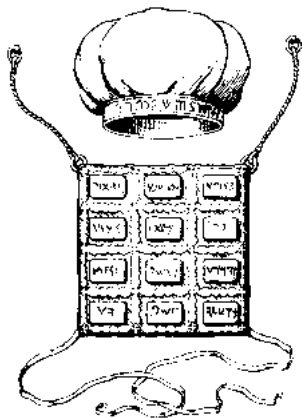
29; 21:14; Корьнт'и I, 15

Оса жи бьхуньн: Р'ожа Ахрэте

р'астһ'эсаббун у р'астийа Хвэде – Нъвисаред пирозда хэбэра

«р’астийа Хwәде» бь чэнд щур’а те фэ’мкьрьне. Щарна р’астичава «Һәдийа Хwәде» те фэ’мкьрьне, әв һ’өнөрәки Wi йә. Ле щарна жи «р’астийа Хwәде» кьрьнәкә Wi йә, кә чава Әв мерьв бесущ дькә у р’аст һ’әсаб дькә, нә кә т’әне ве йәке, ле мерьв т’әви Хwә дькә йәк жи. Ынге инсан бәр ч’әве Wi мина Wi р’аст хөйа дьбә. Пәймана Кәвьнда жи те фэ’мкьрьне, кә мәрйие р’аст әв ә, йе кә гөнед wi һатьнә бахшандьне (Зәбур 32; Р’омайи 4:4-8). Wәки дьн жи «р’астийа Хwәде» гәләк щара фькьра хьлазкьрьнева гьреда-йи йә: Хwәде р’аст ә, амьн ә у хwәйе созе Хwә йә у йе кә гази Wi дькә, ль гора созе Хwә wi хьлаз дькә (Зәбур 51:14; Ишайа 46:12-13).

р’әхтсинг – Qәдәкәки чаргошә бу кә сәрәкк’аһин ль сәр синге хwә гьредьда. Р’әхтсингда дө

Р’әхтсинг у п’ап’ах

тыштед ә’сасийә пироз Урим у Тумим дьһатьнә хwәйкьрьне, пе к’ижана қьрара Хwәде пе дьһ’әсийан. Ль сәр р’әхтсинг донздәһ кәвьред қимәт һәбун, анәгори һәр донздәһ қәбилед Исраеле, кә сәрәкк’аһин әв данинә ль бәр Хwәде.

Дәрк’әтьн 28:4, 15-30;

Qануна К’аһинтийе 8:8

Öса жи бьхуньн: Урим у Тумим

Р’ожа Ахрәте – Әва те фэ’мкьрьне чава wә’де хьлазйия дирока дьнйайе, гава қәwата Хwәдейә зор т’әмамия дьнйайева бе ә’йанкьрьне. Qөрбанбуна Мәсһиһ зәмане дирока ве дьнйайе вәкьр, кә жер’а дькарьн бежьн, р’ожед ахьрийе. Әв wәхте бьк’ьшинә һ’әта һатьна Мәсһиһ щара дөдайә бь р’умәт. Р’ожа Ахьрийе мьрийе р’абьн у һ’әму инсане ль бәр диwана Хwәде бьсәкьньн, wәки һәр кәс wәкә ә’мәле хwә бьстинә. Бона ве йәке жи щарана әве р’ожер’а «Р’ожа диwане» те готьне, р’ожа диwана Хwәдейә ль сәр дьне. Пәймана Ну дьдә к’ьфше, wәки әве диwанеда т’ө инсане нькарьбә пе кьред хwә софи дәре, ле т’әне пе қөрбанбуна Иса Мәсһиһ жь бәр wанва.

Ишайа 2:2-4; һәзәкийел 38:16;

Данийел 12:2-3; Мәтта 10:15;

Йуһ’әнна 6:39-40

Р’ожа Гөнәк’әwandьне – Бона щьмә’та Исраеле р’ожа һәрә ә’зиз у пироз бу (ЙОМ КИППУР бь ибрани). Сале щарәке п’арьстгәһеда Сәрәкк’аһин дәwса

(бәрделийа) гөнед щьмэ’те у хwэва бона паqьжбуна п’арьст-гәһ у горигәһе хуна һ’эйwana п’ешк’еш дыкър у дык’этә Щийе һәри Пироз (Дәрк’әтһн 30:10; Qануна К’аһинтийе 16:1-34; 23:27; Ибрани 9:6-7). Пәймана Нуда жи Иса Мәсиһ Хwэ жь бәр инсанва кърә qөрбан, гава сәр хач хуна Хwэ р’ет, һатә көштыне. Әw к’әтә Щийе Ә’зманайи һәри Пироз, щәм Баве Хwэ у хwәqөр-банкърьна Wи бона һ’әта-һ’әтайе йә (Ибрани 9; 10:12). һәр кәсе кө баwәрийа хwә Wи тинә, әw ль бәр бахша хуна Иса дык’әwә у жь гөнед хwә хьлаз дыбә.

Р’омайи 3:25-26; Ибрани 2:17

Р’ожа Пенци – Жь к’әрәма хwә бһн хәбәра «Щәжһна һ’әфтийа»-да бьхунһн.

Р’ожа Р’абуне (Р’ожа Qийамә-те) – Әw р’ож ә кө һ’әму мәрввед qәнщ у хьраб we жь мьрьне р’абһн у ль бәр Хwәде у Иса Мәсиһ цаба кьрьнед хwә бьдһн.

Р’ожа т’ьвдарәккърьне – Щьһуйа р’ожа инийер’а дыготһн: «Р’ожа т’ьвдарәккърьне», чьмки we р’ожеда ван бона р’ожа шәмийе һазьрийа хwә дыдитһн. Р’ожа шәмийе р’ожа пироз бу, изьна ван т’өнәбу кө бьхәбьтийана. Бона щьһуйа р’ожа инийе чава р’о дычу ава, һннге р’ожа шәми-йе дәстпедькър.

Р’ожа Хөдан – Бәре исаели ль сәр we фькьре бун, кө әва әw р’ож ә,

к’ижанеда Хwәде we бәла дьж-мьне Исаеле бьде у щьмә’та Хwэ жь дәсте ван хьлаз кә. Ле паше әва фә’мина те гөһастьне у алийе һинкърьна п’ехәмбәрада, әw р’ож, р’ожа һатһна Хөдан ә, кө Әwe бе у диwana дыне бькә. Пәймана Нуда те готһне кө әwe р’оже Хwәде we пе дәсте Иса Мәсиһ диwana т’әмамийа мәрввайе бькә. Әва р’ожа өса жи һ’әсаб дыбә чава Р’ожа Ахрәте, йан р’ожа диwane.

Ишайа 13:6, 9;

Һәзәкийел 13:5; Йоел 1:15;

Амос 5:18, 20; Обадиһа 1:15;

Сефанийа 1:7, 14; Йһ’әнна 6:39;

11:24; К’аред Шандийа 2:20

р’ожи – К’ьтеба Пирозда әва хә-бәра дыдә к’фше кө гәрәке т’ө хөрәки нәдһнә дәве хwә, щара-на һ’әта вәхварьне жи бона дә-мәке (wәкә р’ожәке) бона әдәте олийе, кө ә’мьре йәкива йан жи к’ома щьмә’тева гьредайи бә. Мәрәме р’ожийе әв ә: Мәрвв хwә ль бәр Хwәде дышкенә, охьрмед гьранда гава qәзи ды-qәwьмә, һәwара хwә ль Хwәде тинә, афубуна гөнәйа дыхwазә. П’ехәмбәр бир тинһн, wәки р’о-жийа р’аст әw ә, кө мәрвв хwә ль р’астийе бьгьрә у һнндава мәрввада амьн у р’ә’м бә. һннәк р’ожа, р’ожи бона һ’әму щьһуйа бу, мәсәлә: Р’ожа Гөнәк’әwandь-не, гава һ’әму щьһуйа бона гө-нәйе хwә жь Хwәде бахшандһн хwәстһнә. һннәк щьһуйа, илаһи ферьсийа, һе гәләк р’ожигьртһн һьлдабунә ль сәр хwә. Өса жи

щьмэ'те дыкарьбу ван р'ожа р'о-
жи быгьртана, гава лазьмбуйа
вана һэвр'а бона тыштэки д'оа
бькьрана.

*Р'ебэр 20:26; Самуел I, 7:6;
Эстар 4:16; Ишайа 58:3-14;
Йоел 1:14; Уньс 3:5; Матта 4:2; 6:16;
Луца 18:12;
К'аред Шандийа 13:2-3; 14:23*

Р'ома – Зэмане Пэймана Нуда
бажаре Р'омае гэлэк вэлатед
дор-бэре бэ'ра Навбэре бьндэст
кьрбун, вэлате Фьльстине жи
пер'а у Р'ома бьбу п'айт'эхте
императорэкэ мэзын. Р'омае
эскэред хвэ ль Фьльстине у
ван вэлатед бьн һ'өкөме Р'о-
майеда һьштьбун у бэла һэр
нэгөһдарийе дыдае. Эв им-
ператорэкбуна дыбэ мэщала
пешдачуйина қазьнще у дайин-
стандына т'эрбэтийа нава чэнд
п'арч'эйд вейэ башқэ-башқэ-
да. Бажарване Р'омае (Павло-
се Шанди жи пер'а) т'эмамия
синоре императорийеда хвэйе
қайдэ-қанунед we бунэ. Мэсэ-
лэ: Диванеда һэде ван һэбу,
вэки эв дэ'ва император бь-
кьн, кө эв дивана ван бькэ.

*К'аред Шандийа 28:14-16;
Р'омайи 1:7*

р'өһ' – Бь зьмане ибрани у йунани
хэбэра «бин, ба, р'өһ'» йэк ьн.
Пэймана Кэвьнда Р'өһ'е Хвэде
қэвата Вийэ кьра йэ, р'өһ'бэр
дыкэ у пыштгыре һэр бинбэри
йэ. Хенщи ве йэке Р'өһ' сэрвах-
тийе дыдэ мерьв, п'ешк'ешед
бэрдайинева дадыгырэ у мэщале

дыдэ кө мерьв хьзмэтк'арийа
Хвэде бькьн. Р'өһ'е Хвэде бо-
на хьзмэтк'арийе гази р'ебэр,
п'ехэмбэр у п'адшед Исраеле
кьрынэ. Р'өһ'е Хвэде дыһатэ ль
сэр мерьв, йан к'ома мерьвайе,
у эв п'ешк'еша п'ехэмбэртийе-
ва дадыгыртьн. Өса жи эв Р'өһ'
К'ьтеба Пирозда те навкьрыне
Р'өһ'е Хөдан, Р'өһ'е Пироз. Р'өһ'е
Пироз, Бав у Көр' һэр се йэк ьн,
Хвэдек ьн. Буйина Иса, анэгори
Мьзгинийа Луца, бейи һэлэқэ-
тийа мерьвайе буйэ, эв т'эне
бь һ'өкөме Р'өһ'е Пироз буйэ.
Дэма ньхөмандьне Иса, Р'өһ'е
Пироз бь аوازэки һ'эйири-һ'өж-
мэк'ар һатэ ль сэр Ви, өса жи
Р'ожа Пенщи Р'өһ'е Пироз һатэ
ль сэр шандийа, чава кө Иса
ванр'а соз дабу. Бь Р'өһ'е Пи-
роз мерьв диса ну дыбэ у дыбэ
зар'а Хвэде. Р'өһ'е Пироз ба-
вэрмэнда бона хьзмэтк'арийа
щьвине п'ешк'ешед р'өһ'анива
дадыгырэ. Бэред Р'өһ'е Пироз эв
ьн: һ'эзкьрын, шабун, э'дылайи,
сэбьркьрын, ширьнайи, қэнщи,
амьни, мьлукти, хвэгьртьн (Га-
лати 5:22-23).

Өса жи хэбэра «р'өһ'» те ф'эмкь-
рыне р'өһ'е нава мерьвда, р'ө-
һ'анийа вийэ һэрэ бьльнд. Эва
хэбэра бона һэйинед р'өһ'ани
жи те бьк'аранине, ава мэсэ-
лэ бона мьлйак'эта йан р'өһ'ед
һ'эрам. Бь фькьрэкэ майин готи
хэбэра «р'өһ'» бона р'өһ'е п'е-
хэмбэртийе жи те бьк'арани-
не. Өса жи бона мерьв ль бэр

Хwәде шкәсти жер'а дьбежын
«р'öh'фәқир» йан «р'öh'к'әсиб».

*Дәстпәбун 1:2; Дәрк'әтһн 15:8;
Р'әбәр 3:10; Самуел I, 10:6; 16:14;
П'адшати I, 21:5; Әйүб 32:8;
Зәбур 51:11; Ишайа 63:10;
Мәтта 3:16; 28:19; Луқа 1:35; 8:55;
Йуһ'әнна 3:8; 14:26; 20:22; К'аред
Шандийа 2:1-4; 16:16; Р'омайи 8:15;
Корһнт'и I, 12:8-10; Галати 5:22-23;
Ибрани 1:14*

р'öh'ед һ'әрам – Р'öh'ед хьраб. Щь-
хуйа ван р'öh'ед щьнар'а дьго-
тһн «р'öh'ед һ'әрам», йед кө мә-
рвь пе дьк'әтһн у йед щьнак'әти
һ'әрам дьһатһнә һ'әсабе. Изьна
ван т'өнәбу, wәки тек'әтана на-
ва щьмә'те йан жи щийед пироз.

**р'умәт, р'умәта Хwәде, р'умәта
Хөдан** – Әв хәбәрана мәзьна-
ийа Хwәде у шәwqа жь Хwәде
дәрте дьдһнә к'ьфше. К'ьгеба
Пироз р'умәта Хөдан мина ә'wр
у шәwqе дьдә хойакьрьне, кө
щийе хwәдеһ'әбандһне өса т'ьжи
дькә, wәки мәрвь нькарьн ль бәр
тәйах кьн. Ә'мьре Иса Мәсиһда,
р'умәта Хwәде буйина Исада,
сичәгөһер'и у к'әрәмәтед Вийә
кьрида хойа дьбә, өса жи мьрь-
на ль сәр хаче у сахбуна Wида.
*Дәрк'әтһн 16:10; Ишайа 6:3;
Луқа 2:9; 9:31-32; Йуһ'әнна 17:5;
К'аред Шандийа 7:55; 9:3-5;
Ә'йанти 21:23*

р'ункьрын, р'ункьри – Бьжартһн
у к'ьфшкьрьна кәсәки йан тьш-
тәки бона хьзмәтк'арийа Хwәде.
Пе р'ун (р'уне зәйт'уне) сәре
кәсәки, йан жи тьштәк дьһатә

р'ункьрьне. Әв кәс бона к'аһин-
тийе, йан п'адшатийе дьһатһнә
р'ункьрьне, к'ижан кө Хwәде хут
ве хьзмәтк'арийер'а дьбьжарт.
һьнәк дәрәщада жи п'ехәмбәр
дьһатһнә р'ункьрьне. Өса жи
горигәһ у Конә Шә'дәтийе пе
р'ун һатһнә пирозкьрьне. Бь
авазәки майин, хәбәра «р'ун-
кьрьн» те фә'мкьрьне чава бь-
жарти у дөайе жорлебуи, кө
баwәрмәнд бона хьзмәтк'арийа
Хwәде дьстинһн.

*Дәрк'әтһн 40:9, 15;
Қануна К'аһинтийе 4:3;
Самуел I, 16:13; П'адшати I, 19:16;
Мәтта 22:41-45; Йуһ'әнна I, 2:27*
Өса жи бьхунһн: Мәсиһ, Христос

р'успи – Бона сәрwеред мьлә-
те Израеле дьһатә готһне, өса
жи бона сәрwеред дине ван.
Пәймана Нуда әw жи әндәмед
щьвина гьрәгьра бун. Ә'йанти-
йеда бист чар р'успи һәнә, кө
әзменда Хwәде дьһ'әбинһн у
мә'на ван дьбә чава нишана
т'әмамияа щьмә'та Хwәде.

р'ьк'ьнийата Даwьд – Бәрәка Да-
wьд, мала Даwьд. Дәма Пәй-
мана Кәвьнда Даwьд п'адше
Израелейи һәри мәзьн бу. Пәй
wir'а көр'е wi Сьлеман бу п'ад-
шайе Израеле. Жь мал у зөр'әта
Даwьд гәләк п'адша р'абун. Иса
жь зөр'әта Даwьд бу.

*Мәтта 1:1, 20; Луқа 1:27, 69;
Р'омайи 1:3; Тимот'ейо II, 2:8;
Ә'йанти 5:5; 22:16*

р'ьфайи – Мьләтәки һ'әта зәфт-
кьрьна израелийа, wәлате

Кэнанеда житһнэ, эвана жи мина э'нақи́а бэжнбьльндийа хwэва наскьри бунэ.

Добарэжьрна Қануне 2:11, 20

Оса жи бьхунын: Кэнан; кэнанни; э'нақи

С

садуқи – Пэймана Нуда эвана хойа дьбьн чава к'омэкэ ола шьһуйайэ сэрэкэ. П'ьр'анийа эндэмед шьвина гьрэгьра, сэрэкк'аһин у мэрьвед незики ван садуқи бунэ. Фьрқийа нава ван у ферьсийада эw бу, wэки вана т'эне һэр пенщ к'ьтебед Муса қэбул дькьрын, баwэрийа хwэ т'эмийед р'aw-р'ьзьма нэданин у ит'бара хwэ к'ьтебед п'ехэмбэра нэданин. Вана инк'ар дькьр, wэки Р'ожа Ахрэте we һ'эму мьрийе р'абьн у ль бэр диwана Хwэде бьсэжьньн.

Луқа 20:27

Оса жи бьхунын: Ферьси; шьвина гьрэгьра

сала р'awастийе – Ль гора сальхе Қануна Муса, һэр сала һ'эфта гэрэке мерьв р'ьһ'эти бьда э'рде, нэ бьчандана, нэ бьр'эшандана, нэ жи р'эзе тьрийа бьчьрпандана. һэр пенщи сали жи гэрэке э'рд салэке бещэр нэжьрана, бэр же т'опнэжьрана, р'ьһ'эт бьһьштана. Идара хwэ гэрэке т'эне бь ван тыштед кө хwэха ль холе у р'эзе тьрийада дэртен бьжьрана. Wэки майин жи, эwe сале мал-мылк'ед ван мэрьвед кө wэхтэке жь дэсте ван чубун, ль ван дьһатгьнэ

вэгэр'андьне у дэйне к'е жи һэбуйа ль ван дьһатэ бахшандьне. Сала р'awастийеда, ль гора Қануне һ'эму мират' ль хwэйе бэре дьһатэ вэгэр'андьне. Ле к'е кө жь дэст бэлэнгазийе хwэ фьротьбэ хөламтийа израелики, диса азайи дьдит.

Қануна К'аһинтийе 25:8-54;

Жьмар 36:4

сала һ'эфта – һэр һ'эфт сал, шэмийа р'ьһ'этийа сала бу (Дэрк'этьн 23:11; Қануна К'аһинтийе 25:1-7), эw сала бона р'ьһ'этийа э'рде бу. Эwe сале шьм'эте э'рд бещэр нэ дькьрын у чь кө э'рде хwэсэрехwэ дьда т'оп дькьрын.

самэри – Чахе п'адшатийа Р'эһобовам (көр'е Сьлеман, п'адшайе Шьһустане) у Йеробовамда (п'адшайе Израеле), мылэте Израеле жь һэвдө қэтийан. Р'эһобовам т'эви дө қэбилед Израеле бажаре Оршэлиме у Шьһустанеда ма. Йеробовам т'эви дэһэ қэбилед Израеле Самэрийа хwэр'а кьрэ п'айт'эхт. Бь ви щур'эи мылэте Израеле бу дө п'ара у дьжмынати́а һэв кьрын. Пэй ве йэкер'а жи п'адшайе ашурийа гэлэк мылэте Израеле дор-бэред Самэрийае щишьһ'ьги бажаред мәдийа у йед майин кьрын (П'адшати II, 17:1-6) у мылэтед майин бь п'утед ванва анин, дэwса ванда щи-вар кьрын (П'адшати II, 17:24-40). Бь ви аwайи мылэте самэрийа т'эви мылэтед п'утп'арьста жит, дан у стандьн, э'сьл

у бавэрийа хвэ һ'эр'ьмандьн у хвэ жь Т'эврате дур хьстьн. Самэри эв ын, йед кө жь Самэрийае у дор-бэред we бун.

Самэрийа – Қэза Фьльстине йэ, кө дьк'эвэ бакөра Щьһустане у башура Щэлиле. Пэй мьрьна Сълеман п'адшар'а т'эмамия п'адшатийа бакөра Израелер'а өса жи готьн Самэрийа. Чьмки Омри п'адша, кө жь сала 885 һ'эта сала 874-а бэри буйина Иса п'адша бу, эви бажаре Самэрийае кьрэ п'айт'эхте п'адшатийа бакөре. Пэй к'этьна ве п'адшатийер'а сала 722 бэри буйина Иса, Самэрийа дьбэ п'арэкэ Императорийа Ашуре у хэрибед жь вэлатед майин тиньнэ вьр. Зөр'эта израелийайэ ль вэлетда майи у хэрибед анир'а готьн самэри. Ван самэрийанийа жи мина щьһуйа Қануна Муса қэбул дькьрын, ле пе щур'эки майин, вана нэ кө ль Оршэлиме Хвэде дьһ'эбандьн, ле ль сэре ч'ийае Гьризиме. Щьһуйа у самэрийанийа һэвдө жь бавэрийа р'аст к'эти һ'эсаб дькьрын, лэма дькьрын кө хвэ жь һэв дур быгьрын. Пэй щьһуйар'а самэрийани йе пешьн бун кө Мьзгини қэбул кьрын.

Вэхте сэрверийа Р'омаие, Самэрийа, Щьһустан у Щэлилэ һэвр'а бунэ қэзак у натьнэ навкьрыне Фьльстин. Пэй көштьна Стэйфанр'а, гэлэк шагьртед Иса Мэсиг чунэ Самэрийае у ль вьр даннасин кьрын. У бь ви

awayи ль э'рде Самэрийае гэлэки зува щьвина Мэсигийайэ э'вльн чебу.

П'адшати I, 16:23-24;

П'адшати II, 17:24; Луқа

10:33-35; Йун'энна 4:9; К'аред

Шандийа 8:1, 4-25

Өса жи бьхуньн: Израел

серафим – Бь избрани серафим те фэ'мкьрыне: «Алав», «шэват». Серафимед дитьна Ишайада, гава Хөдан гази ви хьзмэтк'арийе кьр, эвана һэйинед эзма ни бун, кө ль бэр т'эхте Хвэде сэкьни бун. Эвана шэш баски бун, р'у, дэст у ньгед ван һэбун.

Ишайа 6:1-7

сэла – Терминэк э кө Зэбурада те готьне, мэ'на we хэбэре бь зьмане избрани нэ э'йан э. Гэлэк занэ бавэр дькьн кө эв терминэкэ мьраме йэ. Ле вэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда эв те фэ'мкьрыне чава дэнг сэкьнандьн у думайикьрына мьраме.

Зэбур 3:2, 4, 8

сэрэкс'аһин – Мэзыне һ'эму к'аһина бу, өса жи сэрэке щьвина гьрэгьра. Сале щарэке ль Р'ожа Гөнэк'эвандьне эв дьк'этэ Щийе Парьстгэһейи һэри Пироз, вэки п'ешк'еша хуне бона гөнед хвэ у йед щьмэ'та Израеле бьдэ. К'өрсийа Сэрэкс'аһин вэхте навбэра Пэймана Кэвьн у Пэймана Нуда пешда һат. Жь сала 18-а һ'эта сала 36-а пэй буйина Исар'а наве сэрэкс'аһин Қэяафа бу.

Өса жи бьхуньн: К'аһин

Сийон – Гьрэки кӧ нава гьред ба-
жаре Оршәлиме ль сәр ә. Ләма
эва нава гәләк щара һәма бә’са
Оршәлиме дькә, ле бь сурәти
жи эва Оршәлима ә’змани йә,
бажаре кӧ р’асте һ’әта-һ’әтайе
т’әви Хвәде бьжин. Сийон һ’ә-
саб дьбу щи-варе Хвәде. Гьре
кӧ П’арьстгәһ ль сәр һатә чекь-
рьне, щарана жи жер’а дьбежьн:
«Ч’ийайе Сийоне».

Самуел II, 5:7; Забур 9:14; 102:16;

Мәтта 21:5; Ибрани 12:22

Оса жи бьхуньн: Оршәлим

Синай – Ч’ийайе Синайе (щара-
на жи жер’а һ’ореп дьбежьн),
әв синоре нивгьрава Синайеда
йә (Мьсьра иройинда), дәра кӧ
Хвәде т’әви мьләте Израеле
пәйман гьреда у пе дәсте Муса
Қанун да ван. Муса һьлк’ши-
йа сәре ч’ийайе Синайе, вәки
әв ван сәлед кәвьрийә кӧ дә-
һә т’әми ль сәр һьвисар бьсти-
нә (кӧ ванр’а дьбежьн «сәлед
пәймане»). Һәма ль ви ч’ийайи
Хӧдан бь дәнгәки нәрм Елийас
п’ехәмбәрва хӧйа бу.

Дәрк’әтһн 19:1-25;

П’адшати I, 19:8-18; Галати 4:24-25

Содом у Гомора – Бажаред Кәна-
нейә бәре бунә, к’ижан кӧ Хвә-
де р’уйе хьрабийед бьнәлийед
ванда, пе агьре жь ә’змен әв
шәвьтандьн.

Дәстпәбун 19; Мәтта 10:15

стойхи – Ль пәй һинкьрьна Зәнойе
философ дьчун. Зәно қаси 265
сали бәри буйина Иса Мәсиһ
мьр. һинкьрьна ви әв бу, вәки

мәрвь жийина хвә қәбул бькә,
пе фькьре жийина хвә һ’окӧм
бькә, хвә бьгьрә у дина хвә
нәдә шабун у еша.

К’аред Шандийа 17:18

стьрана эшқи чуйина һ’әщ –
К’ьтеба Пирозда «Стърана эш-
қи чуйина һ’әщ» наве һьнәк
стьранед К’ьтеба Зәбурада нә.
Бәлки әв р’еда һатьнә стъране,
гава р’ожед щәжьнеда щьм’әт
һәвраз чунә Оршәлиме, йан жи
ван щәжьнада, кӧ П’арьстгәһе-
да һатьнә дәрбазкьрьне.

Зәбур 120–134

Сьлеман – Кӧр’е Давьд п’адша
бу, пәй Давьдр’а дьбә п’адше
исраеле (сәдсалия дәһада бәри
буйина Иса). Вәхте п’адшатийа
вида, әв шәр’ед бь сәрверийа
Давьде баве вир’а дьсәқр’ьн у
п’адшатийа Израеле гӧл дьдә.
Сьлеман бь сәрвахти у дәв-
ләмәндтийа хвәва нав у дән-
г дьбә у Оршәлимеда П’арьстгәһа
ә’вльн чедькә. Һена Сьлеманда
Израел қәват у р’умәте дьстинә.
Ль гора созе Хвәде, п’адшатийа
Сьлеман бь ә’дльайийе у р’ь-
һ’әтийе дәрбаз дьбә. Пер’а жи
әв хәрщ, һ’әсабе ордийа, жьн
у жьнәшарийед хвә зедә дькә.
Ахьрийа ә’мьре хвә Сьлеман
алийе жьнед хвәда те хапандь-
не у дәстпедькә хвәдейед ма-
йин, ава готи п’ута дьһ’әбинә.
Чава щәзайе ве йәке, пәй мьр-
на Сьлеманр’а Хӧдан дьһелә кӧ
Израел бәлайи ль сәр дӧ п’адша-
тийа бә (п’адшатийа Щьһудайе

у п'адшати́а Исраеле). Чэнд к'ьтебед Пэймана Кэвн наве Сьлеманва гьредаи нэ: Мэсэ-лэ, Занэбеж, Стырана Стырана.

Самуел II, 12:24;

П'адшати I, 4:29-34; 11:1-6;

Дирок I, 22:8-10; Мэтта 6:29; 12:42
Оса жи бьхуньн: Давьд

Сьндо́а Пэймане – Тыштэки исраелийаи хэрэ пироз бу. Әв қот'икэ жь дар чекьри бу у пезер' кьраскьри бу. Теда дө сэле кэвьри бун (сэлед пэймане) у дөһэ т'эми ль сэр ван к'оланди ньвисар бун, к'ижан кө Хвәде ль сәре ч'ийае Синайе да Муса, гава Әви т'эви мьләте Исраеле пэйман гьреда. Оса жи щер'е зер'ин бь манава т'ьжи у шьвдара һарунэ кө гөл да һьндөр'да бун. Ль сэр Сьндо́е қалп'ахэк һэбу, наве ви «Қалп'ахе бахшандьне» бу. Ль сэр ви жи дө херубед зер'инэ к'өтайи һэбун. Сьндо́к Коне Шэ'дэтийеда ль Щийе һәри Пирозда бу, пәйр'а жи П'арьстгәһеда ль Щийе һәри Пирозда.

Дәрк'этьн 25:10-22; Ибрани 9:4;

Ә'йанти 11:19

Оса жи бьхуньн: Щийе һәри Пироз; херуб; Коне Шэ'дэтийе; П'арьстгәһ

Сьндо́а Шэ'дэтийе – Әва һәма Сьндо́а Пэймане йә. Жь к'эрәма хвә ль бьн хэбәра «Сьндо́а Пэймане»-да бьхуньн.

Дәрк'этьн 26:33; 40:21

Оса жи бьхуньн: Сьндо́а Пэймане

сьнәт – Қоткьрьна ч'әрме жь бәдәна қьсьме мер. Ль гора т'эмийа

кө Хвәде да Ибраһим, һәр көр'әки шьһу р'ожа һ'әйшта пәй буйинер'а дьһатә сьнәткьрьне. һена Исада һәма we р'оже нав ль зар'е һатә кьрьне. Сьнәт нишана пэймана нава Хвәде у зөр'әта Ибраһимда бу у дьдә к'ьфше wәки әв кәса т'эмамайа мала хвәва дьбә п'арәкә мьләте Хвәде у пәй һинкьрьна Хвәде дьчә. Сьнәт нишана мьләте исраелийа бу, ванр'а дьготьн: «сьнәткьри», ле һәрч'е мьләтед майинә п'утп'арьстр'а кө Хвәде нас нәдькьрьн дьготьн: «бесьнәт».

Дәстпәбун 17:9-27; Қануна

К'әһинтийе 12:3; Йуһ'әнна 7:22;

Р'омайи 4:10

сьргунчуйин – Мьләте Исраеле чәнд щара һатьнә сьргункьрьне. Сала 722-а бәри буйина Иса, Саргоне п'адше Ашуре һ'ьщуми сәр П'адшати́а Исраела Бакөре кьр у п'айт'әхте we Самәрийа һьлда. һьнге бьнәлийед П'адшати́а Исраела Бакөре сьргун чунә Ашуре (П'адшати II, 17:5-7). Жь сала 597-а һ'әта 586-а бәри буйина Иса, Нәбухаднәссаре п'адше к'ьлданийа П'адшати́а Башуре, ава готи П'адшати́а Щьһуда, зәфт кьр у чәнд щара бьнәлийед we сьргуни Бабилоне кьрьн (П'адшати II, 24:10-17; 25:1-12). Сала 536-а бәри буйина Иса, К'орьше п'адше Фарьстане кө сәрвейрийа Бабилоне дькьр, дәстур да щьһуйа кө вәгәр'ьнә wәлате хвә у П'арьстгәһе диса ава кьн (Дирок II, 36:22; Әзра 1:1-4).

схьэр – Қәватед дьһийайеда нә,
кө хөданед ван к'фш накьн.

Т

Тумим – Жь к'эрәма хвә бьн хәбә-
ра «Урим у Тумим»-да бьхуньн.

Т'

т'обә, т'обәкьрын, п'ошманбун –
Т'обәкьрынеда бона хьрабийа
кьри п'ошманбун һайә, гөнәйед
хвә дьдьнә р'уйе хвә у дәст жь
ә'мьре бәрәйи кө Хвәде хвәш
надьһат дьк'ышиньн. Әв хәбәр
бь зьмане ибрани те фә'мкь-
рыне: «Бьзвьр'ьн», «вәгәр'ьн».
Ләма т'обәкьрын те фә'мкьрыне,
кө мәрвь т'эмамия һайинтийа
хвәва вәдгәр'ә бәрбь Хвәде,
хвәдейед майин һаһ'әбинә у
дәсте гөнәкьрынева начә. Т'обә-
кьрын жь we йәкеда дәстпедькә,
кө мәрвь гәрәке ә'мьре хвәйи
гөнәк'арда хвә р'аст дәрнәхә.
Әва йәка щарана пе р'ожийа,
гьри, к'ьнщқәлаштыне, р'әш ль
хвәкьрыне, йан жи ль синге
хвә хьстыне дьқәвьмә. Мәрв-
ве кө т'обә дькә, әw жь Хвәде
бахшандьне дьхвәзә бона гө-
нәйед хвәйә кьри у сәр йа хвә
дьминә, кө we иди ван гөнә-
йа нәкә, жь вьр шунда we пәй
хвәстына Хвәде һәр'ә. Пәймана
Нуда т'обәкьрын хәбәра «фькьр-
гөһастьнева» гьредайи йә. Ләма
пештыри ван тыштед жор готи,
т'обәкьрынеда әв йәк жи һайә, кө
гәрәке фькьра мервь жи һьнда-
ва гөнәкьрынеда бе гөһастьне у

бь т'эмамия һ'ыше хвә, бь дьл
у шан ль Хвәде вәгәр'ьн. К'ьтеба
Пирозда, гәләк даннасинийед
бона т'обәкьрыне һәнә, мәсәлә:
Йа Йеремийа, Йоел, Уньс у өса
жи Йуһ'әннайе ньхөмдар. һин-
кьрына Иса Мәсиг у шандийада
жи думайи дькә.

*Падишати I, 21:27;
Әйүб 42:6; Йеремийа 31:19;
Һәзәкийел 18:30; Йоел 2:12; Уньс 3:5;
Мәтта 3:8; Марқос 2:17; Луқа 18:13;
Тимот'ейо II, 2:25-26*

У

уд – К'оләкә әрдейә шин ә, кө
пе бәлгед we бинхвәшед бьһа
чедькьрын, жер'а жи бинхвә-
ша уде дьготьн. Әв бинхвәша
гәләки бона шәвьтандьне дь-
данә хәбәте, өса жи пе к'әфән
шьл дькьрын у мьри к'әфәнда
дып'еч'ан, дәфьн дькьрын.

*Зәбур 45:8; Мәсәлә 7:17; Стьрана
Стьрана 4:14; Йуһ'әнна 19:39*

Урдөн – Ч'әме кө гола Щенисарте
у Бә'ра Мьри һәвва дькә. Әw жь
р'оһьлатева синоре әрде соз-
дайи (Фьльстине) бу. Исраели
әви ч'әмир'а дәрбаз бун, к'ә-
тьнә Кәнәне. Пәймана Нуда
Йуһ'әннайе ньхөмдар мәрвьед
кө дьһатьнә щәм wi Урдөнеда
дьньхөмандьн, өса жи Иса Мә-
сиг ньхөманд.

Йецу 3:1; Марқос 1:5, 9

Урим у Тумим – Урим у Тумим дь-
карьн фә'м бькьн чава «Р'онайи
у К'амьлти». Пе вана сәрәкк'аһин
ль қьрара Хвәде пе дьһ'әсийан.

Эвана р'эхтсинге сэрэкк'аһинда бун, к'ижан кө өса жи дьготын «р'эхтсинге һ'акьмтийе». Те готыне кө пе ван тышта п'эшк давитын, жь ван йэк «Бәле» дьһатэ һ'эсабе, йэк жи «На».

Дәрк'этын 28:30; Қануна К'аһинтийе 8:8; Дөбарэкьрына Қануне 33:8

Өса жи бьхунын: Р'эхтсинг

Усьв – Чэнд мәри К'ьтеба Пирозда һәнэ, наве ван Усьв:

1. Йэк жь һәр донздәһ көр'ед Ақуб (Израел) э. Брайед ви һ'эвсуди ль ви дькьрын, чьмки баве ван гәләки эв һ'ыз дькьр. Брайед ви эв чава хөлам фьротын, ле паше эв бу сәрwere вәлате Мьсьре. Брайед ви эв диса дитын гава һатьнэ Мьсьре кө нан бьк'ьр'ьн, чьмки вәлате ванда хәлайи бу. Дәстпобун 30:22-24; 37:5–50:26; Йешу 24:32; Зәбур 105:17-22; К'аред Шандийа 7:9-14, 18; Йуһ'әнна 4:5; Ибрани 11:21-22; Ә'йанти 7:8.
2. Усьве мере Мәрийәма дийа Иса. Мәтта 1:16, 18-20, 24; 2:13, 19.
3. Наве бьраки Иса жи Усьв бу. Мәтта 13:55; Марқос 6:3 (Йусес).
4. Усьве бьрайе Ақубе шанди (нэ бьрайе Йуһ'әнна). Мәтта 27:56; Марқос 15:40, 47 (Йусес).
5. Усьве жь Аримәтйәйе, мәрвәки дәвләти, әндәме щьвина гьрәгьред щьһуйа. Әв мәрвәки қәнщ бу у пәй Иса

дьчу. Мәтта 27:57-60; Марқос 15:42-46; Луқа 23:50-53; Йуһ'әнна 19:38-42.

6. Усьве Барсабо, йэк жь йед кө һе пешда пәй Иса дьчун. К'аред Шандийа 1:23.
7. Усьв, наве ви кьрын Барнабас. К'аред Шандийа 4:36.

Ф

Фарьстан, фарьси – Императорикә қәват бу, пәй к'этына Императорийа Бабилонер'а эв дәwsа we дьгьрә у жь we мәстър дьбә. Фарьстан жь әрде Йунаньстане гьрти һ'эта Мьсьре у Асия Навин һьлдьдә, әрде Израеле жи пер'а. Щарана wer'а Императорийа мәдийа у фарьсийа дьготын. Чьмки Фарьстанеда сәрwertийа дөда йа мәдийанийа бу, қанунед фарьсийар'а дьготын: «Қануна мәдийа у фарьсийа».

Әстәр 1:19; Данийел 6:8

Өса жи бьхунын: Мәдйа, мәди

ферьси – Пәймана Нуда, нав щьһуйада әва к'омәләкә олийә сәрәкә бу. Wәк'илед ферьсийед диwanхане щьвина гьрәгьрада бун. Фьрқийа вана у садудийа эв бу, wәки ферьсийа нә кө т'әне дьщ'әданд кө Қануна Муса бьқәдандана, ле гәләк т'әмийед р'аур'ьзьма бь зар-зьмана готи жи. һьн жи вана бавәр дькьр, кө р'ожа диwana Хwәдейә ль сәр дьне, һ'әму мьрийе р'абын, кө ль бәр Хwәде бьсәкьнын. Вана бь агадари р'аур'ьзьмед пақьжбуне

хвэй дькьрын, нава щьмэ'теда хвэйе қэдьре мэзын бун у хвэха жи пе р'оһ'анийа хвэ у э'сьле хвэ к'обар дьбун. Мэрьвед кө қәйдэ-қанунед олийе г'ам нэ-дьқэдандьн, эв алийе ферьсийава дьһатьнэ беһөрмэткьрыне. Иса да к'ьфше, кө һ'эвза хвэ жь һинкьрына ферьсийа бькьн у пэй нэчын. Чьмки ферьсийа г'эне ди-на хвэ дьданэ Қануна Мусайэ кө дэрвава дьһатэ қэдандьне. Павлосе шанди жи бэри Иса наскьрыне, ферьси буйэ.

Матта 5:20; 9:11; 23:2-36;

Луқа 18:11;

К'аред Шандийа 23:6-9; 26:5

Оса жи бьхуньн: Қанун; садуқи; щь-вина гьрэгьра

Финикйа – П'адшатиқ бу, дьк'э-тэ дәве бэ'ра Навбэре, незики бажаред Сур у Сайдаие бу. Эв иро т'опраха Лөбнанеда йэ.

Марқос 7:26;

К'аред Шандийа 11:19; 21:2

фильстини – Мьлэтэк буйэ, кө пешдаһатьна ван р'аст нэ э'йан э. Эвана жь мьлэтэд кө Кэна-неда манэ һатьнэ фьрқикьрыне, те г'эхминкьрыне кө эвана жь гьрава К'апт'оре (Кьретаие) һа-тьнэ Кэнане. Сэдсалийа донздэ-һада бэри буйина Иса, филь-стинийа чэнд бажаред ль башур р'оавайа Кэнане һьлданэ, ава готи Газза, Ашқэлон, Ашдод, Гат' у бажаре пенща Эк'рон ава кьрыне. Щарана фильстинийар'а готьнэ: «бесьнэт», чьмки мьлэ-тед р'оһьлата навин э'дэте сь-

нэткьрыне хвэйдькьрын, ле эв нэдьһатьнэ сьнэткьрыне. Вана шэр'е хвэ һе пешда бьрийэ. Га-ва фильстинийа э'рде р'оһьлате эффт дькьр, эвана ль исраелийа дьқэсьдин у пешбэри ван шэр' дькьрын, к'ижан кө жь бакөра р'оһьлата Кэнане дьчьнэ бэрбь р'оавайе. Бь ви аवाई фильсти-ни дьбьнэ дьжмьне исраели-йайэ һэрэ пеш, һ'эта кө Давьд п'адша қьр'а ван тинэ.

Р'ебэр 3:3; 14:3; Самуел II, 8:1;

Йеремийа 47:4

Оса жи бьхуньн: Давьд

Фьрэвьн – Сэрвере (п'адше) Мь-сьра бэрер'а дьготьн Фьрэвьн. Гава Усьв мьсьри жь хэлайе хь-лаз кьрын, Фьрэвьн эв кьрэ сэр-вере Мьсьре, ле Фьрэвьнэки дьн вэ'де хөламтийа исраели-йа, бэри дэрк'этьна жь Мьсьре, зөлмэкэ гьран ани сэре ван.

Дэстпелбун 41:38-46;

Дэрк'этьн 1:8-22; П'адшати I, 9:16;

К'аред Шандийа 7:10

Х

Хана Хөдан, Хана Хвэде – Щийе Хвэде һ'эбандьне йэ. Щийе һ'ь-зура Хвэде. Лэма П'арьстгәһа Оршәлимер'а өса жи дьһатэ готьне: Хана Хвэде.

Дэстпелбун 28:17; Дэрк'этьн 23:19;

Р'ебэр 20:26; Самуел II, 12:20;

Дирок II, 20:5; Зәбур 122:1;

Марқос 2:26

Оса жи бьхуньн: П'арьстгәһ

хач – Дэзгәһэк бу кө Императори-йа Р'омайе һена Иса Мәсһида

бона қәдандына қырара көш-
тына ван кәсед хвәйе сущед
гыран дьданә хәбате. Әва жь
стуна даринә әрдеда к'отайи
бу у жорва жи мина сәрмыла
дар ледаи бу. Йед хачбунер'а
қыраркьри, хачва гьре дьдан
йан жи мьх дькьрын у дьһыш-
тын кә әв һеди-һеди щәфада
бьмьрын. Мьрна аһа һ'әсаб дь-
бу чава йа һәрә чәтын у р'обәт.
Мәрвьед кә диwana ван бь ви
щур'әйи дькьрын, гәрәке әви
хвәха стуна хаче бьда сәр мь-
ле хвә у бьбьра ль ви щийе
хачбуне. һәма әв ә фькьра ә'w-
льнә кә те готьне: «Хаче хвә
һьлдә». Ле гава Иса гот: «Хаче
хвә һьлдә у ль пәй Мьн вәрә»
те фә'мкьрне, вәки йе кә дь-
хвәзә бьбә шагьрте Иса, гәрәке
дәсте хвә жь ә'мьре хвә бьк'ь-
шинә у хвә бьдә дәсте Хвәде.
Пәй we йәкер'а, гава Иса ль сәр
хач һатә хачкьрне, әв дәзгәһе
щәзакьрне бу нишана азабуне
у жийина пе Wi.

*Мәтта 10:38; Луқа 23:26;
Корьнт'и I, 1:17-18*

херуб – К'ьтеба Пирозда херуб
һәйинед әзманайә һәрә незики
Хвәде нә. Херуб вәкә һ'әйwa-
нед мәзынә хвәйп'әр' ьн, к'ижана
ә'рәба т'әхте кә Хвәде ль сәр
р'удьньшт дьк'ьшандьн. Ләма
дә херубед зер'ин ль сәр қал-
п'ахе Сьндоқа Пәймане бун, йа
кә пирозийа исраелйайә һәрә
сәрәкә бу, к'ижан кә сурәти т'әх-
те Хвәде дьһатә р'ач'әвкьрне.

Дә һ'әйкәлед херубайә зер'ин
жи Парьстгәһа Сьлеманда бун.
Дәстпелбун 3:24; Дәрк'әтын 25:18-22;

Ибрани 9:5

Өса жи бьхуньн: Сьндоқа Пәймане;
Сьндоқа Шә'дәтийе; Парьстгәһ

хәйал – һәйинед р'өһ'анийә кә бь
дәста найенә гьртне.

хәрщгьр (бащгьр, вәргистан) –
Йе кә п'әра жь щьмә'те дәвләте-
р'а дьстинә. Вәхте Иса Мәсиһда
әв хәрщгьр бона Р'омайе дьхәбь-
тин. Әв хвәха щьһу бун, ле али
Р'омайе дькьрын, вәки мьләте
щьһу п'әрә бона әскәред Р'ома-
йе бьда. Р'омайи зөлмк'ар бун
у щьһу бьндәст кьрьбун, жь we
йәке щьһу гәләки дьжәнандьнә
хәрщгьра. Хәрщгьр жи гәләк щә-
ра пе дәрәwa у хапандьне п'әрә
зедә дьстандьн, вәки ванр'а жи
п'әрә бьма. Әв жи гөнәк'аред
мәзын дьһатьнә һ'әсабе.

Хөдан – Әв хәбәра гәләк вәл-
гәр'андьнада бь ә'дәти дәwса
наве ЙАһWЕ те бьк'аранине.
ЙАһWЕ әв нав ә, к'ижан Хвәде
т'әви Муса у исраелийа Хвә-
ха да ә'йанкьрне (Дәрк'әтын
3:14-15). Заранина ве хәбәра
ибрани р'аст мәва нә ә'йан ә.
Вәлгәр'андьна йунанийә кә-
вьнда дәwса ЙАһWЕ «КУРЙОС»
те бьк'аранине, кә те фә'мкьр-
не «хвәйи» йан «хөдан». «Р'әб»
жь зьмане ә'рәби йә у әв жи те
фә'мкьрне «хвәйи».

Дәрк'әтын 3:15; 6:2; Дөбарәкьрьна

Қануне 6:4; Мәтта 8:2

Өса жи бьхуньн: Навед Хвәде

хьлазбун, хьлазкър – К’ьтеба

Пирозда хэбэра «хьлазбун» те фэ’мкърьне чава алик’арийа Хвэде, кó те һэвара мэрвэки, йан т’эмамия мьлэт у ван жь дьжмын, нэхвэшийе у қэдэбэла аза дькэ. Лэма Хвэдер’а гэлэк щара дьбежын: Хьлазкър. Ле хьлазбун оса жи те фэ’мкърьне, чава азабуна жь бьн һ’о-кóме гонэ у э’мыре һ’эта-һ’этайе п’ешк’еш стандын. Пэймана Нуда Иса Мэсир’а жи те готъне Хьлазкър, чьмки пе мърьна сэр хаче у р’абуна Вийэ жь мърьне, мэрв жь бьн һ’о-кóме гонэ у мърьне хьлаз дьбьн, гава мэрв бауэрийа хвэ Мэсир тиньн у эве хьлазбуне қэбул дькьн.

Дэрк’этын 14:13; Р’ебэр 15:18;

Дирок I, 16:35; Зэбур 17:7; 98:1-3;

Ишайа 49:26; Марқос 15:31;

Луца 1:77; 2:11; Йуһ’энна 4:42; К’аред

Шандийа 5:31; Р’омайи 1:16

Оса жи бьхунын: Мэсир, Христос

Хвэде – Хвэде йэк э, Хвэдейе

һэри Зор, Йе Қэнщ, Э’фьрандар у Ходане э’рд у э’змен э. Хвэде дьнеда һэр гав кьред Хвэ бь қь-рара Хвэйэ қэнщ дьдэ к’ьфше. һьмбэри Ви т’о тышт нькарэ бьсэкьнэ. Хвэде алийе Хвэда жь мервь дьхвазэ т’обэкрьне у гóндарикрьне. Оса жи һ’эзкърьн у һ’эбандьна бь р’ээдълийе, бона ван қэнщийед кó мэрвь т’ьме жь Хвэде дьстинэ.

Дэстлебун 1:1; 2:2; Дóбарэкрьна

Қануне 6:4-5; Зэбур 53:6;

Марқос 10:6; Йуһ’энна 1:1

Оса жи бьхунын: Навед Хвэде

хвэзьли – Мэрвэ дьле ша хвэ-

зьли йэ, жь ве дьнеда гьрти һ’эта-һ’этайе. Пэймана Кэвьнда хвэзьли те фэ’мкърьне чава бьмбарэкийа э’мыре т’ам, ачьхийа ль сэр ве дьне, ле йа сэрэкэ эшқа һэлэқэтийа т’эви Хвэде йэ. Пэймана Нуда хвэзьли П’адшатийа Хвэдева у созе хвэши-йа һ’эта-һ’этайева гьредаийа йэ.

Эйуб 5:17; Зэбур 1:1; 2:12; 32:1;

127:3-5; Мэсалэ 3:13; Мэтта 5:3-11

Һ

һалелуйа – Эв дэнга бь зьмане

ибрани йэ, кó те фэ’мкърьне: «Пэсьне Хóдан бьдьн» йан жи «Шькър Хвэдер’а». Эв гэлэк щара дóа у стьранед пэсьндайна щьһуйайэ һе бэреда дийар дьбэ.

Зэбур 147:20; 148:1, 14; 149:1, 9;

150:1, 6; Э’ианти 19:1-6

Һарун – Эв бьрайе Мусайи мэзын

бу, эв жь қэбила Левийа бу. Гава Хвэде пе Муса Қанун да исраелийа, Эви һарун кьрэ к’а-һине Исраелейи э’вльн. Хвэде т’эми да, кó пэйр’а борщдарийа к’аһинтийе к’ижанир’а кó бе дайине, гэрэке эв жь зóр’эта һарун бэ. Пэймана Нуда сэрэкк’аһин-тийа һарун һьндава сэрэкк’а-һинтийа Иса Мэсир’а бьч’ук к’ьфш дьбэ, чьмки Иса Мэсир’а те готъне «Сэрэкк’аһине мина Мэлк’и-Садық» (Ибрани 5:10).

Оса жи бьхунын: Леви; Муса; сэрэкк’аһин; к’аһин

Дэрк’этын 6:20; 29:29; Зэбур 110:4;

Ибрани 5:4-6; 7:11

Һащэр – Щарийа Сарайа жьна Ибраһим бу. Гава Сара безөр'эт бу, һащэре жь Ибраһим көр'эк ани, наве ви Исмайил. Ле варе Ибраһим Исаһе көр'е ви бу, йе кө пэй Исмайилр'а вэкэ созе Хвэде жь Сарайе бу. Пэй ве йәкер'а Сарайе йа хвэ кър, һ'эта кө Ибраһим һащэр көр'е ве Исмайилва жь хвэ қетандьн у вана хвэсәрехвэ дәрбаз кър. Исмайил жь Хвэде бьмбарәки станд, жь ви мьлэтәки мэзын пешда һат, (жь исмайилийа э'рәб пешда һатьн), ле көр'е щарийе нәбу варе Ибраһим.

Дәстпелун 16:1-16;

Галати 4:21-31

Һеродәс Әгривайе э'вльн – Нәвийе һеродәсе Мэзын бу: Әви жь сала 41-44-а пэй буйина Исар'а сәрвери ль Фьльстине кър. Әви мәсиһи гәләки дьзетандьн.

К'аред Шандийа 12:1-4, 20-23

Һеродәсе Антипас – Көр'е һеродәсе Мэзын бу: Әви жь сала 4-а бәри буйина Иса сәрвери ль Щәлиле кър, һ'эта сала 39-а пэй буйина Иса. Әви фәрман да, Йүһ'әннайе ньхөмдар да гьртьн у көштьне, кө Йүһ'әнна бона зәваща вийә нәэ'дәти ль ви һьлат. Вәхте диwana Исада, Пилатойе Понтийо Иса шан-дә щәм һеродәсе Антипас, кө әви зува хвэстьбу Иса бьдита у к'әрәмәтед Ви пе ч'ә'ве хвэ бьдитана. Ле Иса вир'а нәк'ә-тә һ'өщәте, һеродәс қәрфе хвэ

ль Ви кър у пашда вәгәр'андә щәм Пилато.

Марқос 6:14-27; Луқа 23:7-12

Һеродәсе Мэзын – П'адшайе щь-һуйайи сәрвере т'әмамия Фьльстине бу, жь незики сала 40-и һ'эта сала 4-а бәри буйина Иса, һәма әви пэй буйина Исар'а фәрман да, вәки һ'әму зар'окед көр'инә Бет'ләһ'меда қыр' кьн.

Мәтта 2:1-3

Һеши – Дәве бә'ре, к'әвшән.

К'аред Шандийа 27:13, 39, 40

Һевангәһа Сьлеман – Тамәки пе ступа чекьри у сәргьрти бу, ль алийе р'оһьлата П'арьстгәһа Оршәлиме, кө жь алийе п'адша һеродәсе Мэзында һатьбу чекьрьне у гәләк мәри веда дыщвьийан. *Йүһ'әнна 10:23; К'аред Шандийа 5:12*

Һәрмес – п'утәки йунана бу. Йуна-на дьготьн, кө әв қасьде п'утед дьн бу.

К'аред Шандийа 14:12

Һинкьрьн – Пәймана Кәвьнда хәбәра ТОРАһ «Т'әврат» пешийе те фә'мкьрьне, чава әв т'әми-йед кө һәр пенц К'ьтебед Муса-да нә, ле ТОРАһ фә'мина һинкьрьне жи тәда һәйә. Фә'мина һинкьрьне фьрә те фә'мкьрьне, чава де у бавар'а дайийә кө р'е бьдьнә ль бәр зар'ед хвә у дәрс-дарар'а жи дайийә кө шагьрта һин кьн. Мьзгинийеда дәрһә-қа һинкьрьна Иса Мәсиһда те готьне, кө Әв чава һин дькә у пе мәсәла ширәт дькә, к'әрәмәт

у һ'экимтийед Ви жи we йэке қәвин-қәдим дькын. Щьвина Пәймана Нуда һинкьрына ша-гъртед Иса жи һәбу, к'ижан кө ль сәр готын у ширәтед Иса һа-тбу авақырыне, әв йәка бу һ'име щьвина мәсиһийа.

*Добарәкьрына Қануне 32:2;
Мәсәлә 1:8; Йуһ'әнна 7:16-17; К'аред
Шандийа 2:42; Тимот'ейо I, 1:10;
4:16; Тимот'ейо II, 3:10*

Оса жи бьхуньн: Қанун; К'ьтеба Қа-
нуне

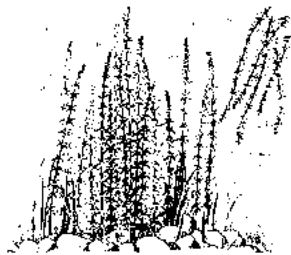
һосанна – Хәбәрәкә сьлавдайине йә, бь зьмане ибрани, йәки хвәй-қәдърр'а дьһатә готьне. Пешийе һосанна доак бу бь мә'на «Хьлаз бькә!» К'ьтебед Пәймана Нуда «һосанна» сьлавәкә эшқе у р'у-мәте йә, кө пәсьне Хвәде дьдә.

Зәбур 118:25; Мәтта 21:9, 15

һусоп – Зохәки чолейи бинхвә-ши сьх ә, кө тыште р'он гәләки дьк'ьшинә хвә. һусоп аве йан хунеда дькьрын у дьр'әшандьнә ль сәр мерьв, йан жи ль сәр тыш-тед бона дәма әдәте пақыжбуне.

*Дәрк'әтын 12:22; Қануна
К'аһинтийе 14:4, 6; Зәбур 51:7;
Ибрани 9:19*

Оса жи бьхуньн: Пақыж, нәпақыж

Зоха һусопе

Һ'

Һ'ит, һ'ити – Әвана зөр'әта һ'и-те көр'е Кәнан бунә. П'айт'әх-те һ'итийа г'опраха Т'ьркйа иройинда буйә. Һ'әта сала 1 200-и, бәри буйина Иса, им-ператорийа һ'итийайә мәзын һәбуйә, кө һьнәк п'аред Кәнане һьлдабуйә. Пәймана Кәвьнда гәләк щара хойа дьбә кө һ'ити-йа Кәнанеда һақас вәхт манә, һ'әта кө исраели әве зәфти хвә дькын.

*Дәстпелун 10:15; Дәрк'әтын 3:8;
Йешу 1:4*

Оса жи бьхуньн: Кәнани

Һ'ори – Мьләтәки кө ль Кәнане дь-ма, бәри зәфткьрына исраелийа.

*Дәстпелун 14:6; 36:20-30;
Добарәкьрына Қануне 2:22*

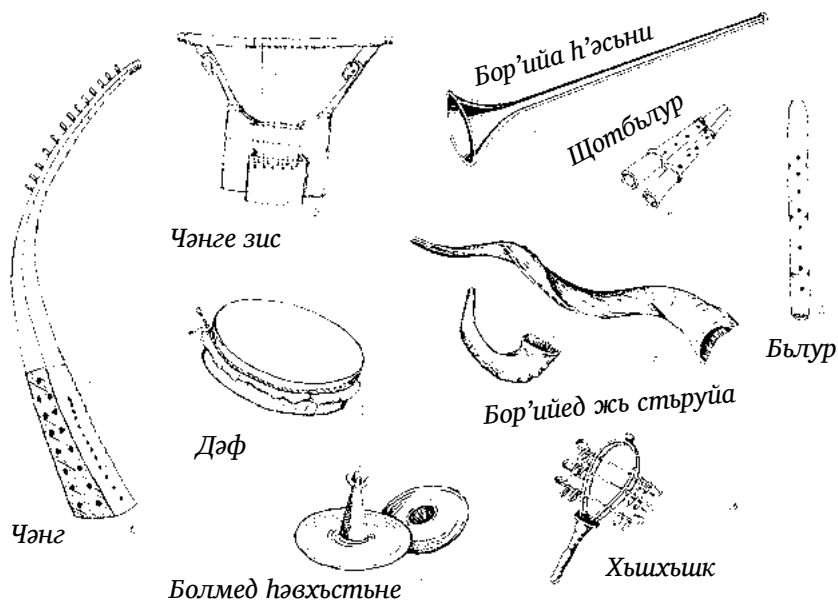
Ч

чәнг – һащәте сазбәндийейи т'елийи мина гитаре буйә, кө Дащд п'адша лехьстийә у пе зәбурә стьранә.

*Зәбур 150:3; Корьнт'и I, 14:7;
Ә'йантти 5:8; 15:2*

Ч'

ч'ийайе Зәйт'уне – Нә ч'ийаки бьльнд ә у дьк'әвә р'әх сура р'о-һьлата Оршәлиме, жь вьр бә-дәвийа бажер хойа дьбә. Бахче Гетшәманийе жи дьк'әтә бьна-т'ара ч'ийе, даред зәйт'уне жи навда бун. һәма ль вьр гәләк сәрһатийед К'ьтеба Пироз һа-тьнә қәвьмандьне. һәзәкийел

п'ехәмбәр ль сәр ви дьбинә кө р'умэта Хвәде жь бажер дьчә, Зәкәрийа п'ехәмбәртийе дькә, кө we жь вьр қәшымандьнед Р'ожа Хөдан дәстпекьн, Иса Мәсирь ль вьр бона хьлазийа зәмен гот у жь вьр жи ә'зменва һатә һьлатьне.

Һәзәкийел 11:23; Зәкәрийа 14:4; Мәтта 24:3; 26:30

ч'ийайе пироз – Ч'ийайе Оршәлиме (һе р'аст, гьр), кө ль сәр Парьстгәһ һатьбу чекьрьне у ль вьр Хвәде дьһатә һ'әбандьне. П'ьр'анийа зва ч'ийа чава ч'ийайе Сийоне дьдьнә р'ач'ә'вкьрьне.

Зәбур 3:4; 99:9; Ишайа 56:7; Йоел 3:17

Оса жи бьхуньн: Оршәлим; Сийон

Щ

щер'ьбандьн, дан щер'ьбандьне, һатьн щер'ьбандьне – Щер'ьбандьн әв һ'аләки тәнгасийе йә, к'ижанеда бавәрийа мерьв жь тәмхвәстьнед ви йан жь мирещьн те щер'ьбандьне.

Дәрк'әтьн 17:2, 7; Ишайа 7:12; Мәтта 4:3, 7; К'аред Шандийа 5:9; 15:10; Корьнт'и I, 7:5; 10:13; Корьнт'и II, 2:11; Ақуб 1:13-14; Пәтрус I, 1:6, 7; Пәтрус II, 2:9

щәжьн

Пурим – Әва щәжьна пәй щәжьнед щьһуйайә майинр'а хөйа буйә у вәхте императорийа фарьса жи ль сәрда һатийә зедәкьрьне. Әва ә'вле бьһаре 14-е у 15-е мәһа Адаре, ль

гора салнэ'ма ибранийа мѣһа донздѣһа дьһатѣ дѣрбазкѣрьне. Ван һѣр дѣ р'ожа израелийа бир данин, кѣ Хвѣде чава һена Ѳстѣреда ѡв жь қыр'кѣрьне хьлаз кѣрьнѣ. Мѣрѣв ша дьбун, к'ѣф дькѣрьн у п'ѣшк'ѣш дьданѣ һѣв.

Ѳстѣр 9:20-32

Ѳса жи бьхуньн: Фарьстан

Щѣжьһа Бор'ийа – Ѳва щѣжьһа йѣке мѣһа Тишри (мѣһа Ѳфаньме), ль гора салнэ'ма ибранийа мѣһа һ'ѣфтада дьһатѣ дѣрбазкѣрьне. Щѣжьн дьк'ѣтѣ ѡ'вле пайизе. Ѳве р'оже израели жь һ'ѣму к'аред хвѣ р'һ'ѣт дьбун. Щьвинѣкѣ пироз дьһатѣ сазкѣрьн у теда бор'и дьһатьнѣ ледане, қѣрбанед к'ьфшкѣри дьһатьнѣ дайине.

Қануна К'аһинтийе 23:23-25;

Жьмар 29:1-6

Щѣжьһа Дѣрбазбуне – Щѣжьһа Дѣрбазбуне ѡ'вле бьһаре, мѣһа Абибеда те дѣрбазкѣрьне. Абиб анѣгори салнэ'ма ибранийа мѣһа ѡ'вльн бу, ле анѣгори салнэ'ма иройин дьк'ѣвѡ жь ниве мѣһа сьсийа һ'ѣта ниве мѣһа чара. Евара р'ожа чардѣһе мѣһѣ щѣжьһе дѣстпедькѣр. Ѳве еваре, израели бир тиньн, кѣ Хвѣде чава ѡв жь хѣламтийа Мьсьре аза кѣрьнѣ у чава ньхѣрийед ван сайа хуна ви бѣрхе қѣрбане хьлаз бунѣ, к'ижан кѣ шѣва бѣри дѣрк'ѣтьһа жь Мьсьре һатѣ сѣржекѣрьне. Бѣрх (йан кар) қѣрбан дькѣрьн, т'ѣмам пева дьпьжандьн у изьн т'ѣнѣбу

кѣ һѣстуки we қѣрбане бьһата шкенандьһе. Ѳв бѣрхе ль сѣр сьфьра щѣжьһе дьхварьн. һьнѣк хѣрѣке we шиве жи п'гн-щар'а тѣл у нане шкѣва бу. «Дѣрбазбун», бь ибрани ПѣСАХ ѡ, навѣ бѣрхе қѣрбане бу, чьмки гава Хѣдан хуна бѣрхе дьдѣт же дѣрбаз дьбу у ньхѣрийед израелийа нѣ дьһатьнѣ кѣштьһе, ле ньхѣрийед мьсьрийа дьһатьнѣ кѣштьһе. һѣма жь вьр жи навѣ щѣжьһе һатѣ дайине. Бона биранина дѣрк'ѣтьһн у азабуна жь хѣламтийа Мьсьре, Қанун дѣ'вкѣр бу, кѣ һѣр сал Щѣжьһа Дѣрбазбуне бе дѣрбазкѣрьне. Пѣй ава кѣрьһа П'арьстгѣһер'а, бѣрхе Щѣжьһа Дѣрбазбуне т'ѣне weда дьһатѣ қѣрбанкѣрьне. Йѣки бесьнѣт жь сьфьра Щѣжьһа Дѣрбазбуне нькарьбу бьхвара. Щьһуйед т'ѣмамийа Исраеле у жь вѣлатед майинѣ дѣр дьһатьнѣ Оршѣлиме Щѣжьһа Дѣрбазбуне, Хвѣде дьһ'ѣбандьһн. һѣма пѣй Щѣжьһа Дѣрбазбунер'а жи Щѣжьһа Нане Шкѣва дѣстпедькѣр, кѣ һ'ѣфт р'ожа дьк'ьшанд. Пѣймана Нуда, ль гора Мьзгинийа Йуһ'ѣнна, Иса чардѣһе мѣһа Нисане, Щѣжьһа Дѣрбазбунѣда һатѣ хачкѣрьһе у мина ви бѣрхе Щѣжьһа Дѣрбазбуне, һѣстуки Ви нѣһатѣ шкенандьһе. Павлосѣ шанди дьдѣ к'ьфше, вѣки Мѣсѣһ жи мина Бѣрхе Щѣжьһа Дѣрбазбуне һатѣ қѣрбанкѣрьһе. Хвѣде Мѣсѣһ жь нава мьрийа р'акѣр, лѣма бона мѣсѣһийа Щѣжьһа

Дэрбазбуне нэ т'эне бона биранина мьрһна Мэсһһэ ль сэр хач э, ле Һса жи щэжһна мьрһнр'абуна Ви йә.

Дәрк'этын 12:1-14, 21-51; Қануна

К'аһинтийе 23:5; Жьмар 9:1-14;

Дөбарэжһрына Қануне 16:5-8;

Һзэжһийел 45:21; Марқос 14:1,

12; Йуһ'әнна 19:14, 36; К'аред

Шандийа 2:23-24; Корьнт'и I, 5:7

Өса жи бьхунһн: Щэжһна Нане Шкэва

Щэжһна Нане Шкэва – Эва щэжһна жь 15-а һ'эта 21-е мәһа Авьве (мәһа Нисане), мәһа салнә'ма щьһуйайә ә'вльнда те дәрбазкьрһне. Эв щэжһна һәма пәй Щэжһна Дәрбазбунер'а те дәрбазкьрһне. Нава һ'эфтиийеда исраелийа дькьрһнә бира хвә, кө Хвәде чава әв бь ләз жь Мьсьре дәрхьстһн. һынге гәрәке хөрәке пе һәвиртьр'ш, өса жи һәвиртьр'ш малда хвәйнәкьрана. Нава һ'эфтиийеда исраелийа т'эне нане бөһәвиртьр'ш дьхварьн. Р'ожа щэжһна һ'эфтиийә ә'вльн у һ'эфта, щьвинед пироз дьһатһнә дәрбазкьрһне у қөрбанед к'ьфшкьри дьһатһнә дайине. Вәхте Пәймана Нуда, Щэжһна Дәрбазбуне у Щэжһна Нане Шкэва, щэжһнәк һатә һ'әсабе. *Дәрк'этын 12:14-20; 13:3-10; 23:15; 34:18; Қануна К'аһинтийе 23:6-8; Жьмар 28:17-25; Дөбарэжһрына Қануне 16:3-4, 8; Марқос 14:1, 12; Луқа 22:1*

Өса жи бьхунһн: Щэжһна Дәрбазбуне

Щэжһна Пирозкьрһна П'арьстгәһе – Эве щэжһнер'а бь избрани өса жи дьбежһн: «ҺА-НУККА», ава готи «Нукьрһн».

Эва щэжһна сәдсалийа дөдада бәри буйина Иса щара пешьн һатийә дәрбазкьрһне, вәхте шәр'е щьһуйайи азабуна ванда, кө р'абунә пешбәри зордарийә әве сийәсәте у олһ'әбандьне, к'ижан кө жь алийе сәрверед п'утп'арьстед Сурйа йеда бун. Сала 167 бәри буйина Иса, П'арьстгәһа Оршәлиме алийе п'утп'арьстада те һ'әр'ьмандьне. Эв йәка бь сәрверийа Маккабайа һелане дьдә сәрһьлдана щьһуйа. П'арьстгәһ се сала бьн дәсте п'утп'арьстада дьминә, ле сала 164 бәри буйина Иса, Щьһудайе Маккабайи П'арьстгәһе аза дькә, горигәһе у һащәтед we дьгөһезә у бь ве йәке П'арьстгәһе диса пақьж у ну дькә. Эва щэжһна һ'әйшт р'ожа те дәрбазкьрһне, ль гора салнә'ма щьһуйа әв жь р'ожа 25-е мәһа К'ислеве дәстпедькә (мәһа «К'ислеве» анәгори салнә'ма иройин жь ниве мәһа йанздәһа дәстпедькә, һ'әта ниве мәһа донздәһ).

Йуһ'әнна 10:22-39

Өса жи бьхунһн: П'арьстгәһ

Щэжһна һ'эфтийа, щэжһна Бәре Пешьн у Р'ожа Пенщи – Щэжһнәкә жь щэжһнед щьһуйайә олийә һәрә сәрәкә йә, бь избрани жер'а «ШАВУОТ» те готьне. Эва шәше мәһа Сиване дьһатә дәрбазкьрһне. Мәһа Сиване анәгори салнә'ма избранийа мәһа сьсийа бу, ле анәгори салнә'ма иройин жь ниве мәһа пенщада дәстпедькә, һ'әта ниве мәһа шәша. Эва

щэжьна пэй һ'эфт һ'эфтиед дэстпекьрына нандьрунер'а дьһат, аһа готи р'ожа пенцийэ пэй п'ешк'ешкьрына гөр'зе э'w-льни Щэжьна Нане Шкэвар'а. Щьмэ'та Исраеле щур'э-щур'э п'ешк'еш Хөданр'а данин, öса жи п'ешк'ешед нанийэ жь дьруна гэньме пешьн. Зэмане Пэймана Нуда эһа щэжьна бь йунани һатэ навкьрыне: «ПЕНТЕКОСТЕ» аһа готи Р'ожа Пенци. һэма ве р'оже Р'öh'e Пироз һатэ сэр шагьртед Иса Мэсйһ.

Дэрк'этын 23:16; 34:22;

Қануна К'аһинтийе 23:15-21;

Жьмар 28:26-31; Дөбарэкьрына

Қануне 16:9-12; К'аред

Шандийа 2:1-4; Корьнт'у I, 16:8

öса жи бьхуньн: Щэжьна Дэрбазбуне

Щэжьна һ'олькчекьрыне

– Щэжьнэкэ щьһуйа йэ, we һьнге исраелийа бона қөрбандайине малед хвэ дьһьштын у мөхдаре һ'эфтеке дьчун һ'олькада дьман, эһана чоледа вэхте нандьруне пе ч'ь-қьлед дара һ'ольк чедькьрын. Эһа щэжьна һэма пэй Р'ожа Гөнэк'эһандьнер'а, жь 15-а һ'эта 21-е мөһа Тишрийе, дэрбаз дькьрын. Мөһа Тишрийе ль гора салнэ'ма ибранийа, мөһа һ'эфта бу, аһа готи мөһа Эһаньме, ле анэгори салнэ'ма иройин дьк'эвэ жь ниве мөһа нөһа һ'эта ниве мөһа дөһа. Эһа щэжьна хьлазийа нандьруне у т'опкьрына бөре эрде, вэде тьричьнине, бэри дэстпекьрына барана пайизе дьһатэ дэрбазкьрыне. Лэма жер'а

дыготьн: «Щэжьна т'опкьрыне» йан жи «Щэжьна тьричьнине». Щэжьна һ'эфтр'ожед һ'олькчекьрыне бона биранина we йэке дэрбаз дькьрын, кө чаһа исраели жь Мьсьре дэрк'этын һ'эта Кэнане, бэр'ийеда фьрари дэрбазкьрын, һ'олькада ман. öса жи исраелийа бона р'ьс-це даи р'азйбуна хвэ дьданэ Хвэде. Эһе щэжьнер'а бь ибрани дьбежьн «СУККОТ».

Дэрк'этын 23:16; 34:22; Қануна

К'аһинтийе 23:27-36, 39-43;

Жьмар 29:12-35; Дөбарэкьрына

Қануне 16:13-15; Йуһ'әнна 7:2

Щэлилә – Қөза бакөра Исраелейэ

дора Қэдэше бу, бажарэки лесьт'арбуне бу, эһ қэбила Исахар, Нэфтэли, Зэбулон у Ашерр'а к'этыбу. Вэхте сьргункьрына Бабилоне һэрч'е щьһуйед щида майи т'эви хэрибед п'утг'арьста бьбун, пэйр'а жи хэрибед арами, финики у йунани сэр һанда зедэ бун, лэма жи эһ щийе п'утг'арьстийе дьһатэ һ'эсабе. Иса Ньсрэта Щэлиледа мэзын бу у э'мьре Хвэһи ве дьнеда гэлэк Щэлиледа дэрбаз кьрийэ. Эһи ль вьр гэлэк даннасин кьрийэ у һин кьрыне.

Йешу 20:7; 21:32; П'адшати II, 15:29;

Матта 4:23; Йуһ'әнна 1:46; 7:52

щэ'ньмэ – Жь к'эрэма хвэ бьн хэбэра «дожэ»-да бьхуньн.

Щийе Пироз – Жь к'эрэма хвэ бьн хэбэра «Пирозгөһ, Щийе Пироз»-да бьхуньн.

Щийе һәри Пироз – Щийе Коне Шә’дәтийедаи һәри хәвләйи башқәкьри бу, паше жи әвщи П’арьстгәһеда бу, әв одәһа кө Сьндоқа Пәймане теда бу. Щийе һәри Пироз пе п’әр’дәкә мәзын жь Пирозгәһе дьһатә башқәкьрьне. Әве П’арьстгәһеда, к’ижан кө алийе Сьлеманва һатьбу чекьрьне, ль ви Щийе һәри Пирозда аwазе херуба жи һәбун. Ль гора Qануне т’әне Сәрәкк’аһин дькарьбу сале щарәке бьк’әта ви Щийе һәри Пироз, Р’ожа Г’өнәк’әwandьне бона р’ьзьма г’өнәпақьжбуна т’әмамияа щьмә’те дәрбаз кьра.

Дәрк’әтын 26:33; П’адшати I, 6:23;

Ибрани 9:3-5, 7

Оса жи бьхуньн: Сьндоқа Пәймане; П’арьстгәһ

щьвин – Жь вәлгәр’андьна хәбәра йунани «ЕККЛӘСИЙА»

те. Пәймана Нуда к’ома һ’әму баwәрмәндәд Иса Мәсиһ щьвин те һ’әсабе. Оса жи к’омәкә баwәрмәндәд кө щикида дьминьн у бона хwәдеһ’әбандьне т’ьме бь һәвр’а дьщьвьн, ньвисаред Пироз дьхуньн у һин дьбьн.

Матта 16:18; К’аред Шандийа 8:1;

20:28; Р’омайи 16:4; Колосу 1:24

щьвина гьрәгьра – Зәмане сәр-дәстийа Р’омайеда, диwана щьһуйайә һәрә бьльндә олийе буйә. Щьвина гьрәгьрайә Оршәлимеда һ’әфте у йәк әндәм бунә: К’аһин, қанунзан, ферьси у мәрвьед гьрәгьр бунә. К’ома әве шевьре диwана һәрә бьльнд һ’әсаб дьбу у һ’але щьмә’та щьһуйа данинә ль бәр р’омайийа. Зәмане Пәймана Нуда, щьвина гьрәгьра жь алийе һ’өкөмәти-йа р’омайийада қьрара гьран дьданә сафикьрьне. Щьвинед

Щьвина гьрәгьред щьһуйа

гьрэгьрайэ бьч'ук жи һэбунэ, эв бист у се мэри бунэ. Эв к'омед шевьре һэр бажарэки щьһуйа-да һэбунэ у р'ебэрийа диwana олийа щида дькьрын.

*Мэтта 26:59; Йуһ'анна 18:31;
К'аред Шандийа 23:6*

щьн, р'өһ'е хьраб – Р'өһ'е кö ми-рещьн сэрверийе ле дькэ, эва-на эв мьлийак'этед хьраб ын, к'ижан кö хьрабийе ль мэрьва дькьн. Мэрьв гэлэк щара жь щьна дьтърсьн, чьмки эвана дькарьн ль ве дьне йа хвэ бь-дьнэ к'ьфше, мэсэлэ эв дькарьн бьк'эвьнэ мерьв у лап сэрве-рийе ль ви бькьн. Ле чава кö эва дьнйа бьн һ'өкөме Хвэдеда йэ, Иса бь қэwата Хвэде мерьв жь щьна хьлаз дькэ, өса жи эв һ'өкөм дайэ шагъртед Хвэ. Пэй-мана Нуда те э'йанкьрне, кö п'утп'арьсти жь щьна те.

*Самуел I, 16:14; Луца 11:19;
К'аред Шандийа 19:15-16;*

Корьнт'и I, 10:20-21; Э'ианти 9:20
Өса жи бьхуньн: Мирещьн

щьнак'эти (щьнгьрти, щьнойи, щьни, щьноки) – Йэки кö жь алийе щьн йан р'өһ'ед хьрабва те гьртъне, бьндэсткьрне, же-р'а щьнак'эти дьбежьн. Чахе Иса ль сэр дьне бу, эви гэлэк щьнак'эти аза дькьрн, щьн жь нав ван дэрдьхьстьн.

Мэтта 9:32

щьһу – Бэре эв хэбэра наве зö-р'эта Щьһудайе кöр'е Ақуб бу. Сала 586 бэри буйина Иса, п'адшатийа башуре, ава готи П'адшатийа Щьһуда, жь алийе

Императорийа Бабилонева те зэфткьрне у бьнэлийед we сьргуни Бабилоне дьбьн. Дэма сьргунийе у пэй сьргунийер'а хэбэра «Щьһу» гэлэки фьрэ бона навкьрне бьнэлийед Щьһудайе у һэр кэсе жь қэбилед Исраеле һатэ бьк'аранине. Дэма Пэйма-на Нуда һ'эму исраели «щьһу» һатьнэ навкьрне. Мьзгинийеда хэбэра «щьһу» щарана өса жи бэ'са р'ебэред мьлэте щьһу дькэ.

*Нэһамийа 1:2; Мэтта 28:15;
Йуһ'анна 5:18*

Өса жи бьхуньн: Бабилон; Щьһуда

Щьһуда – 1. Йэки жь һэр донздэһ кöр'ед Ақуб бу, эв бавэ'шире қэ-била Щьһуда бу. Зөр'эта ви щь-һуди һатьнэ һ'эсабе. П'адшайе Исраелейи мэзын Давьд у кöр'е ви Сьлеман жи жь қэбила Щь-һуда бун. Пэй мьрне Сьлеман п'адшар'а, гава қэбилед бакөре жь қэбилед башуре (жь Щь-һуда у Бьнйамин) қэтийан, эв һэр дө қэбил һатьнэ навкьрне п'адшатийа башуре, йан жи П'адшатийа Щьһуда. П'адша-ийед ванэ ль сэр п'адшатийа башуре жь зөр'эта Давьд бун у п'айт'эхт жи диса Оршэлим бу. Дэма Пэймана Нуда һ'эму ибранийар'а готьн: «щьһу». Иса Мэсиһ жи чава Давьд жь қэ-била Щьһуда бу у ль бажаре Бет'лэһ'ма Щьһудайе һатэ дьне.

Дэстнебун 29:35;

П'адшати I, 11:26–12:24;

Луца 2:4, 11; Ибрани 7:14

Өса жи бьхуньн: Исраел; щьһу

2. Наве Щьһуда ль сэр гэлэк мэрь-вед К'ьтеба Пирозда те дайине,

оса жи наве Щьһудайе исхэр-
йоти, шагърте кө нэмамия
Мәсһ кър.

*Нәһамия 12:8; Луца 6:13-16; 22:3;
Йуһ'әнна 14:22*

Щьһустан – Қэза бажаре Оршәли-
ме бу, әв қэза башура Исраеле
дък'әт. һена Иса Мәсһда һн
Щьһустан, һн Самәря, һн жи
Щәлилә қэза бун, оса жи Щь-
һустан п'арәкә қэза Сурйайейә
р'омайи бу.

Ш

шагърт – Пәймана Нуда шагърт
пәйчуйед ширәтк'ар у дәрсдаред
р'өһ'ани бун, пешийе пәйчуйед
Иса Мәсһ. Шагъртед Йуһ'ән-
наие нхөмдар у ферсьийа жи
һәбун. Мәсһ донздәһ шагъртед
хвәйә һәрә незик чава шанди
бьжартын, бона кө Мьзгинийе
даннасин кьн у пәйр'а диса һ'эф-
те у дө шагъртед дьн жи шандьн.
Һ'әму бавәрмәндед щьвина мә-
сиһийа шагърт тенә навкърне.

*Мәтта 9:14; 10:1-4; Марқос 4:34;
Луца 19:37; Йуһ'әнна 9:27-28; К'аред
Шандийа 6:1; 9:10*

Оса жи бьхуньн: Шанди (қасьд, р'әсул)

шанди (қасьд, р'әсул) – Бь зь-
мане йунанийа бәре әв хәбә-
ра те фә'мкърне: «Қасьд». Бь
фькьра Мьзгинийе әв хәбәр те
готьне мьзгиндаре Иса Мәсһ,
к'ижан кө Әви бьжарт у шанд
кө Мьзгинийе даннасин кә. Қө-
льхе шандитийе ль сәр мерьв
борщдарикә гәләки мәзын ә,
ле гәләки жи хвәйқәдър ә. Иса

Мәсһ, п'адшайе ә'змен жи ча-
ва шанди һатә ве дьне. Пешийе
бь ви нави донздәһ шагъртед
Мәсһә незик һатьнә навкър-
рьне, вәхте р'еуигийа Вийә
ве дьнеда. Әвана г'әви Иса дь-
ман у Иса әв һин дькърьн. Пе
ч'әвед хвә мьрьна Ви дитьн
у паше жи Әв пәй р'абуна Ви-
р'а дитьн. Иса Хвә Павлосва
жи ә'йан кър у әв чава шанди
к'ьфш кър. Барнабас у һнәкед
дьн жи чава шанди дьһатьнә
готьне, ле жь Иса дәма ә'мьре
Вида нәһатьбунә к'ьфшкърне.

*Мәтта 10:1-20; К'аред Шандийа
14:14; Галати 1:11-19*

шәмдан – Ч'ьра
һ'әфт ч'әви бу,
кө П'арьстгәһе-
да дьшьхөли.

*Дәрк'әтьн
25:31-39*

Шәмдан

шәми – Шәми бь ибрани «ШАБ-
БАТ», р'ожа һ'әфтайә һ'әфтийе
йә у р'ожа исраелйайә пироз ә.
Ль гора Қануна Муса, әва р'ожа
т'әмамия хвәва Хвәдер'а да-
йи йә, ләма р'ожа шәмийе изьн
т'өнәбу бьхәбьтийана. Шәми жь
евара р'ожа иниие дәстпедь-
кър, һ'әта евара р'ожа шәмийе,
оса жи һ'әму р'ожед майин бун.
Гава к'ьништ хөйа бун, щьһу
һәр т'ьм р'ожед шәмийа ль вьр
дьщвьийан дөа дькърьн у Ньви-
сара Пироз дьхвәндьн. Зәмане
Пәймана Нуда ферсьийа бь һур-
гьли навнишәкә ван кьра һазьр
дькърьн, чь кө р'ожа шәмийе

гэрәке нәһатана къръне у ва-на бь агадари әв қәйдә-қанун хвәй дькърън. Иса Мәсһһ дьдит кӧ ферьси т'әмийа бона р'ожа шәмийе р'аст нақәдиньн, Әви гот кӧ һ'әвщәйә р'ожа шәмийе қәнщи бе къръне. Ләма Әви р'ожа шәмийе мәри қәнщ кърън у гот кӧ һьндава һ'әвщәдара у жийана мәрвада бехәм нибьн.

Дәстпелун 2:2-3;

Дәрк'әтһн 16:23; 20:8-11; 31:15;

Қануна К'аһинтийе 16:31;

Мәтта 12:1-13; Луқа 14:5;

Йуһ'әнна 7:23; Ибрани 4:9

шива Хӧдан – Мәсһһийед пешьнә кӧ гӧһдарийа готьна Иса кърън, әв т'әме һәвр'а т'оп дьбун нан кәрдькърън у к'аса шәрәве да-дьгьртьн, вәки бир биньн кӧ чава Мәсһһ бәри хачбуна Хвә кър. Иса гот кӧ нан чава бәдәна Ви йә у шәрәв жи чава хуна ви йә, кӧ we Хвә жь бәр ә'мьре инсенва бьдә. Бь ви авайи мә-сһһи дьдьнә к'әфше кӧ әв жи қӧрбанбуна Исава гьредаий нә. *Марқос 14:17-25; Корьнт'и I, 11:20-34*

Шьмһ'ун – Жер'а Пәтрус жи дь-готьн. Әв йәк жь һәр донздәһ шагьртед Иса бу. Әв шанди бу.

Q

Қанун – Бь ибрани ТОРАһ (Т'әв-рат), ава готи Қанун, әва һин дькә кӧ шьмә'та Хвәде гәрәке чава бьжи у чава Ви бьһ'әбинә. Қанун алийе Хвәдеда пе дәсте Муса шьмә'та Исраелер'а һати-йә дайине. Пәймана Кәвьнда

әв һинкъръна Хӧдан у дирока кӧ чава Қанун исраелийар'а һатә дайине, һәр пенщ к'әте-бед пешьнә К'әтеба Пирозда бь аwазе бәрбьч'әв хӧйа дьбә. Ван һәр пенщ к'әтебар'а дьбежьн: «Қанун» йан «Қануна Муса». Әв Қанун бу, йа кӧ ширәт дь-данә исраелийа у ә'мьре оли-йе у жийинеда р'е дьда ль бәр ван, өса жи қәйдә-қанунед р'а-бун-р'уньштьна нав-намусийе. Пәймана Нуда, Павлосе шанди дьбежә кӧ мәрвь нькарә һ'әму т'әмийед Қануне бьқәдинә у Қанун хвәха жи нькарә мәрва жь щәзайе гӧнәйед ван хьлаз кә. Ләма Пәймана Нуда, Қанун у к'әрәм тенә һьмбәриһәвкъръне.

Дәстпелун 26:5; Дәрк'әтһн

24:12; Зәбур 1:2; 19:8;

Мәтта 5:17; Р'омайи 2:12-13, 25;

3:20; Галати 4:21

Ӗса жи бьхуньн: К'әрәм; Муса; һин-кърън

қанунзан – Мәрвәе кӧ ль бәр к'ә-тебед ньвисар дьгьрә дьньвисә, өса жи мә'на тек'стед к'әтеба Қанунеда (Т'әврате) у к'әтебед майинә К'әтеба Пирозда ньви-сар шьровәдькә. Жь һена Әзра шунда, қанунзана Щьһустане-да нав-дәнгәки қәнщ қазьнщ кърьбун. һена Иса Мәсһһ жи әвана нава шьмә'теда чава за-нә у шьровәкьре Қануне п'ър' хвәйқәдьр бун. Иса гәләк щара фәмкъръна ванә һьндава Қану-неда, һ'әбандьна ванә дәрвава, п'әрәһ'ызти у дӧр'утийа ван дьда р'уйе ван. Ле бәле Иса дәрһәқа ван қанунзанада гот, к'ижан

кө бьбунэ шагьртед Wi, wәки хьзнед ванэ «кэвьн у ну» һэбун. *Әзра 7:6; Мәтта 5:20; 13:52; 22:35; 23:13-36; Луқа 10:25*

қәбилед Израел – Зөр’әтед донздәһ көр’ед Ақуб бун, кө пәйр’а Израел те навкьрьне: Р’убен, Шьмһ’ун, Леуи, Щьһуда, Зәбулон, Исахар, Дан, Гад, Ашер, Нәфтәли, Усьв у Бьһйамин. Wәде п’арәвәкьрьна әрде Кәнане нава қәбилед Исраеледа, әрд нәданә левийа, чьмки Хwәде п’ара ван бу у һәр дәһәка Исраеле чава мьлк’е левийа бу, бона хьзмәтк’арийа ванә Коне Щьвинеда. Жь көр’ед Усьве һ’зкьрийе Ақуб, ава готи Әфраим у Мьнашә, дө қәбил пешда һатьбун у һәр дө қәбилар’а п’арәкә әрде чава мьлк’ һатә дайине (Жьмар 18:20-21; Йешу 14:1-5). һәр қәбил бәлайи ль сәр бәрәка у малбәта дьбу. Сала 722-а бәри буйина Иса, п’адшатийа Исраеле алийе п’адшатийа Ашуредә те веранкьрьне у сала 586-а бәри буйина Иса п’адшатийа Щьһуда алийе п’адшатийа Бабилонедә те веранкьрьне, һынге жь қәбила гәләк онда бун, ле п’ехәмбәра готийә, кө ахьрийе we т’әмами-йа Исраеле диса бьбьнә йәк у бенә қәдимкьрьне. Иса Мәсиһ готә шагьртед Хwә, кө әве р’о-жед ахьрийе диwана һәр донздәһ қәбилед Исраеле бькьн. Ль сәр дәргәһед Оршәлима Ну жи we наве һ’әму қәбилед Исраеле нь-висар бьн у дәргәһед бажер жи we бь наве ван бенә навкьрьне. *Дәстпәбун 35:23-26; 41:51-52; 48:5; 49:28; Дәрк’әтһн 1:1-5; Йешу 17:1-18;*

Дирок 1, 2:1-2; һәзәкийел 48:31-34; Мәтта 19:28; Ә’йантһи 7:4-8; 21:12
 Өса жи бьхуньн: Израел

Qәйсәр – навәки бона п’адшайе мьләтед Императорийа Р’омайе бу. Мьләте Р’омайе гәләк мьләтед дьн бьндәст дькьрьн у Qәйсәр п’адше ван һ’әмууа бу. һәр п’адшаки мьләте р’омайер’а дьготьн: «Qәйсәр».

Луқа 2:1; 3:1

қөльхи – хьзмәтк’ари, шьхөл, хө-ламти

қөрбан – Жь к’әрәма хwә бьн хә-бәра «Дийари, қөрбан»-да бь-хуньн.

W

wәлатп’арез – Бь йунани ЗӘЛО-ТӘС те фә’мкьрьне «һ’әвсуд». Wәлатп’арез к’омәләкә олийе у сийасәтейә щьһууа бу, әw хир-рәтк’еше олһ’әбандьна щьһууа бун, ван дькьр кө щьһууа жь п’утп’арьстийе дур хwәй кьн у бь тьһәре шәр’к’арийе щьмә’те жь бьндәстийа р’омайийа аза кьн. Хөйа дьбә кө жь ван һәр донздәһ шагьртед Иса, йәк wәлатп’арез бу, наве wi Шьмһ’уне wәлатп’арез бу, кө аһа жи те фә’мкьрьне: «Шьмһ’уне жь Qанане».

Мәтта 10:4; Марқос 3:18; Луқа 6:15

wәсийәт – К’ахаза шә’дәтийе, кө йәк бәри мьрьне теда бона мал-мьлк’ед хwә дьньвисә, кө пәй мьрьна wir’а әw мал-мьлк’ бьгьһижә к’е.

Н'ЭСАБЕД ДЬРЕЖАЙЕ

к'орди	зэнд	зэндэ дьреж	цамиш (цамишэ пивандьне)
н'эсабед дьрежайе	45 санти (жы сэре т'ьлийе н'эга э'нишке)	52,5 санти (зэндэж у чар т'ьли)	315 санти (шэш зэндэ дьреж)
шэ'дэтийа ван шийа	<i>Дэстлебун 6:15; Э'йантш 21:17</i>	<i>нэээкшйел 40:5; 43:13</i>	<i>нэээкшйел 40:5</i>

П'ЭРЕД ДЭМА ПЭЙМАНА КЭВЫН

гэраһ	бэка	шекъл	мин	тэлант
<i>1/20</i>	<i>1/2</i>	<i>1</i>	<i>50</i>	<i>3 000</i>
0,6 грами	6 грами	12 грами	600 грами	36 килотграми
		<i>Дэстлебун 23:15</i>	<i>П'адшати I, 10:17</i>	<i>Дэрк'этын 25:39</i>

П'ЭРЕД ДЭМА ИСА МЭСИЬДА

к'орди	йунани	шэ'дэтийа ван шийа
пол	лэптон	<i>Маркос 12:42; Луца 12:59; 21:2</i>
қор'уш	кодратес	<i>Мэтта 5:26; Маркос 12:42</i>
дьраве чарқор'уше	ассарион	<i>Мэтта 10:29; Луца 12:6</i>
зив*	динарион	<i>Мэтта 18:28</i>
	йан драхмэ	<i>Мэтта 17:24</i>
нале дөзиве	дьдрахмон	<i>Мэтта 17:24</i>
нале чарзиве	статер	<i>Мэтта 17:27</i>
зер'	мна	<i>Луца 19:13</i>
тэлант**	талантон	<i>Мэтта 18:24; 25:15</i>

* Зивак қаси р'ожхэбатэкэ п'алэки бу.

** Т'арихеда чэнд шур'э тэлант һэбун, эв қор'нава гьредайти бун. Тэлантеки зер'ин жи һэбу ко жы 180 000 зива қиметтър бу.

К'орди

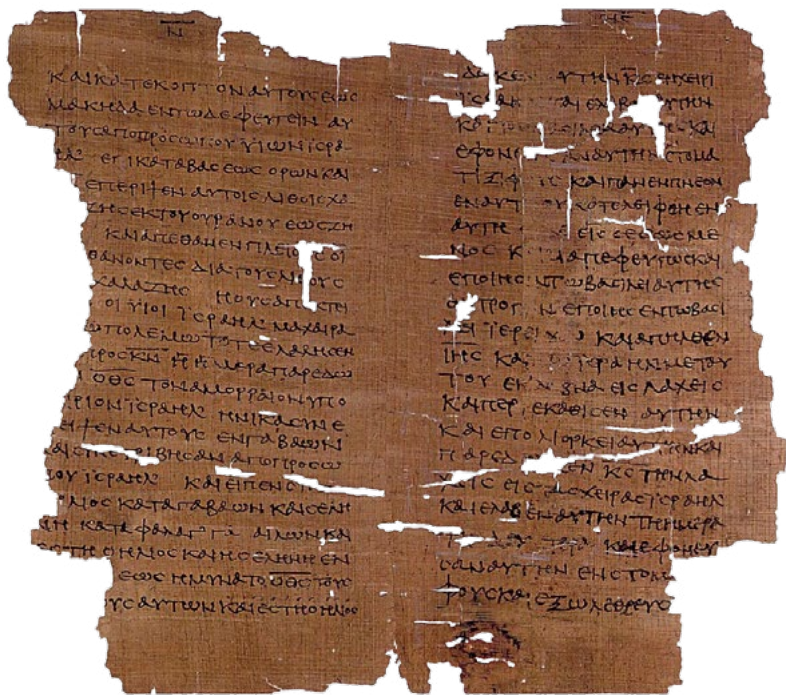
2 пол	қөр'ушәк
4 қөр'уф	дъравәки чарқөр'уше
64 қөр'уф	зивәк
4 зив	наләки чарзиве
100 зив	зер'әк
6 000 зив	тәлантәки зив
180 000 зив	тәлантәки зер'

Йунани

1 ләптон	нив кодрантес (сьфър)
2 ләптон	кодрантес (сьфър)
4 қөадранс	ассарион (сьфър)
16 ассарион	динарион йан драхмә (зив)
4 динарион	статер (зив)
100 динарион	мна (зер')
6 000 динарион	талантон (зив)
180 000 динарион	талантон (зер')

Сэлтуагинта, ава готи вэлгэр'андьна Пэймана Кэвьнэ бь зьмане йунани. Дэстньвисара сала 200-и пэй буйина Исар'а. Парэкэ к'ьтеба Йешу

Гамешцър'ан 52 (Папирус 52). Дэстньвисарэкэ Пэймана Нуйэ бь зьмане йунани. Сала 125-а пэй буйина Исар'а. Парэкэ Мьзгинийа Йуһ'энна

Р'ийа р'ешитийа исраелийаё жь Мьсьре

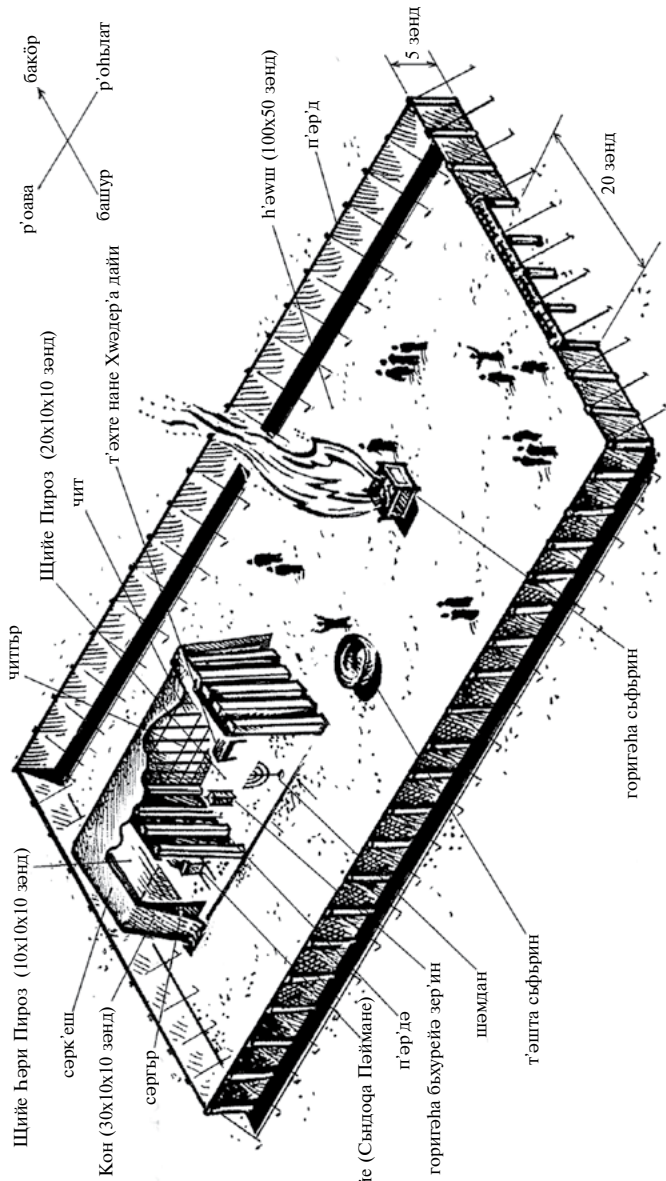

Ә'рде донздәһ қәбилед
Исраеле

Коне Шэ'дэгийе (Коне Щъвине)

Сьндода Шэ'дэгийе (Сьндода Пөймане)

П'адшати́я Израеле у Щ'ьхудае

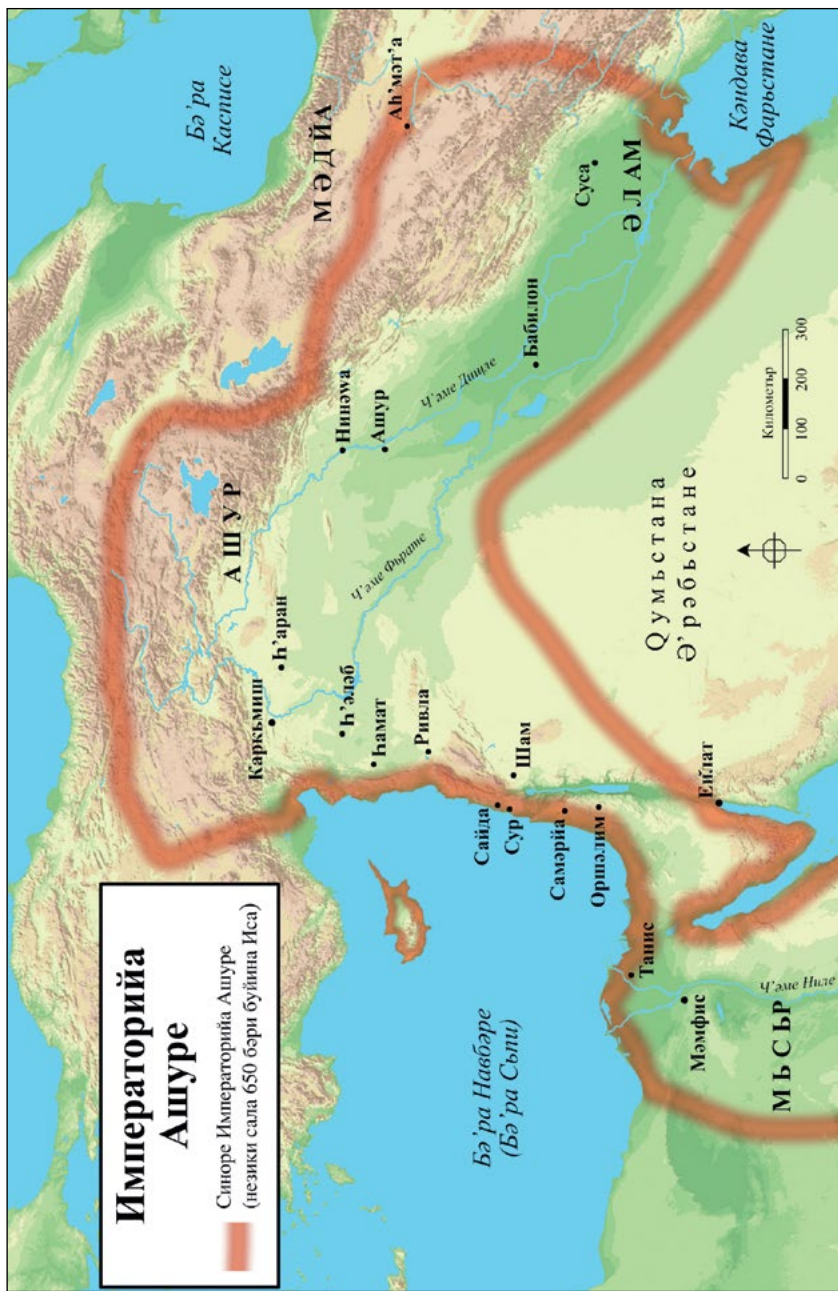
- Т'опраха Израеле
- Т'опраха Щ'ьхудае

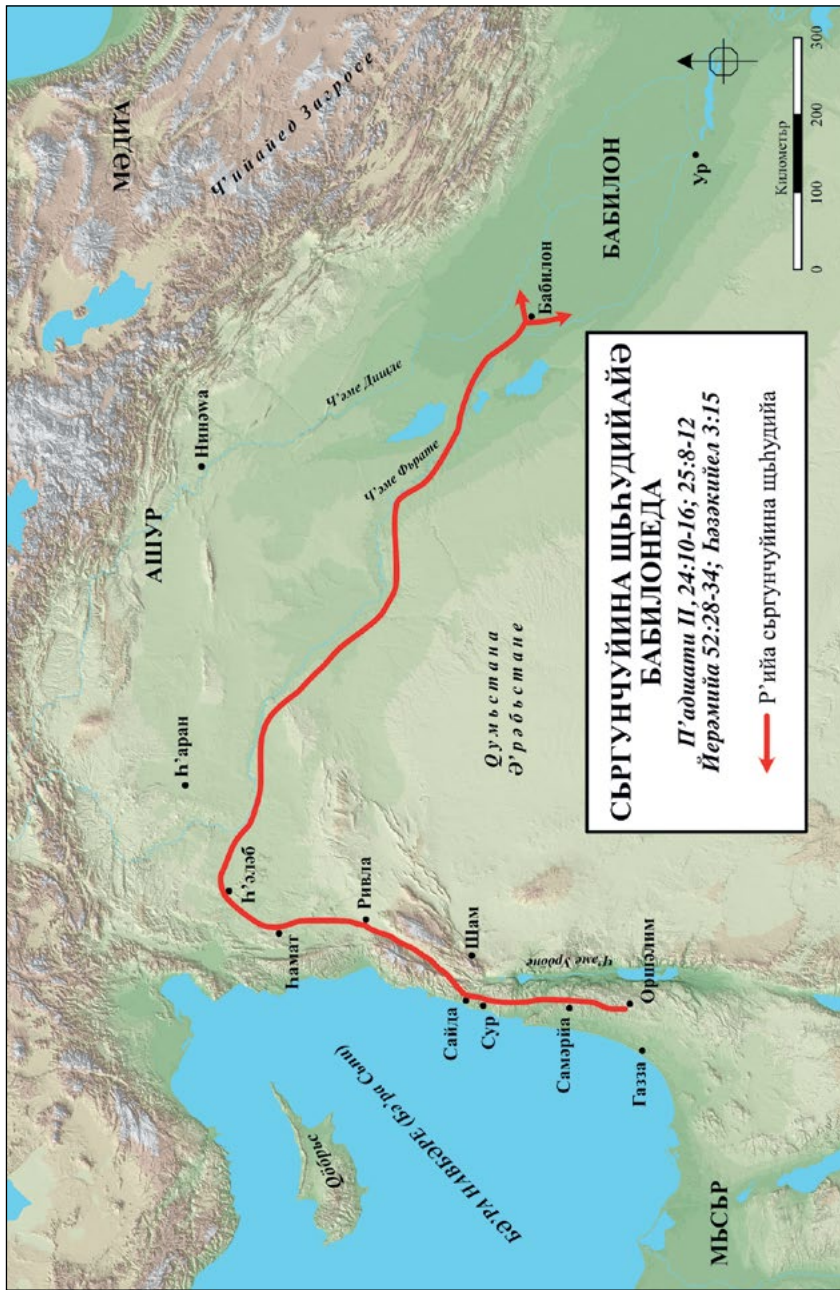

Э'РДЕ
Ф'ЬЛ'СТИ́НИ́А

Ба'ра Навба́ре
(Ба'ра Сьпи)

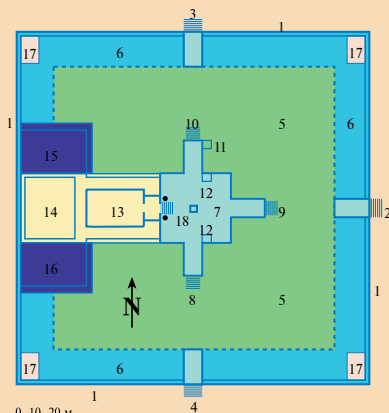

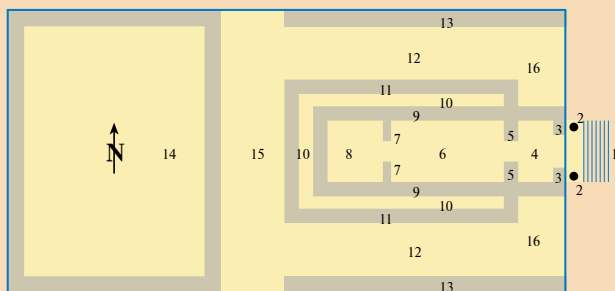
Хэрита п'арьстгэна Оршэлимейэ анэкори к'ьтеба Гэзэкийел

Эва хэрита сэр н'име Шьровэкьрына Гэзэкийел п'эхэмбэр э (сэре 40-н у 41-е).
Эва нэ п'арьстгэна Сьлеман бэрч'э'в дькэ, нэ жи п'арьстгэна пэй сьргунбуиннер'а.

ХЭРИТА П'АРЬСТГЭНЕ

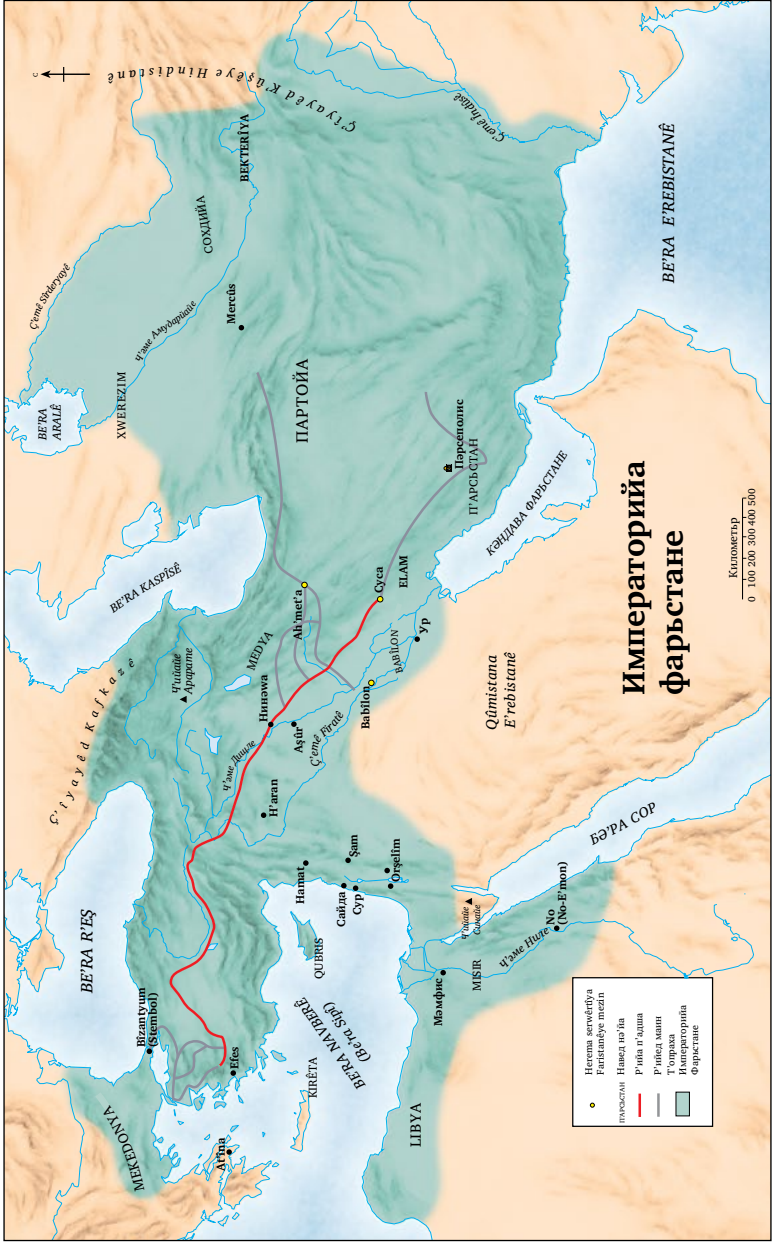
1. Диواره дэр (40:5;42:15-20)
2. Дэргэне р'оһьлате (40:5-16)
3. Дэргэне бакөре (40:20-23)
4. Дэргэне башуре (40:24-27)
5. Н'эвша дэр (40:17)
6. Шийе сэлкьри (40:17-18)
7. Н'эвша һындөр' (40:28)
8. Дэргэне н'эвша һындөр'э алийе башуре (40:28-31)
9. Дэргэне н'эвша һындөр'э алийе р'оһьлате (40:32-34)
10. Дэргэне н'эвша һындөр'э алийе бакөре (40:35-37)
11. Ода бона н'эйванед қөрбан шуштыне (40:38)
12. Олед к'аһина (40:44-46)
13. П'арьстгэһ хвэха (бьньһер'э хэрита майин)
14. Авайе алийе р'оавайе (41:12)
15. Олед алийе бакөре (42:1-10)
16. Олед алийе башуре (42:10-11)
17. Н'эвшед бьч'ук (46:21-22)
18. Горигэһ (40:47; 43:13-17)

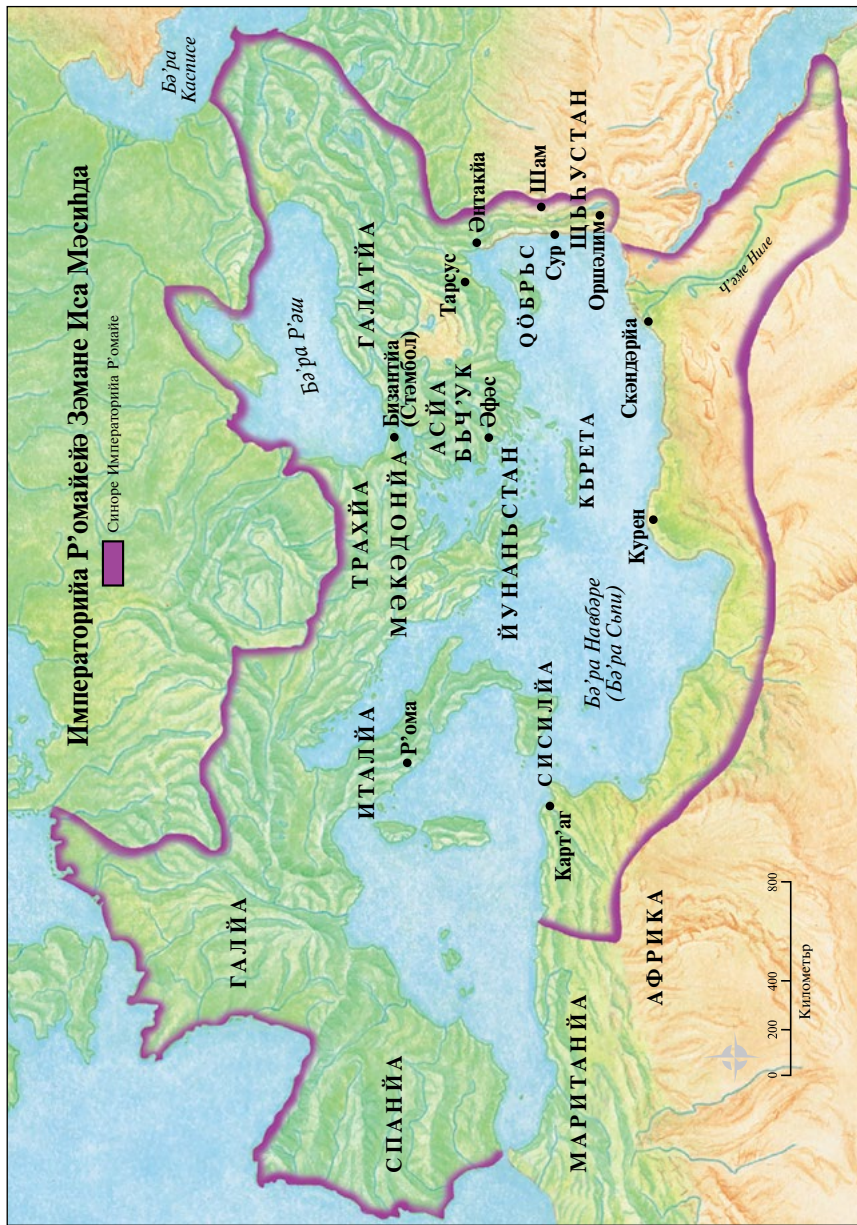

П'АРЬСТГЭҺ СИНОРЕ ХВЭВА (40:48–41:15)

1. П'епэлинг (40:49)	9. Диواره дэрва (41:5)
2. Стун (40:49)	10. Олед к'елэка (41:5)
3. Р'эхдэрийед сьвдэре (40:48)	11. Диواره олед к'елэкайэ алийе дэрвава (41:9)
4. Сьвдэр (40:49)	12. Шийе вала (41:9-10)
5. Р'эхдэри (41:1)	13. Дивар (41:9)
6. Шийе Пироз (41:2)	14. Авайе алийе р'оавайе (41:12)
7. Р'эхдэрийе шемике (41:3)	15. Шийе вэкьрийи алийе р'оавайе (41:12)
8. Шийе Һэри Пироз (41:4)	16. Шийе вэкьрийи алийе р'оһьлате (41:14)

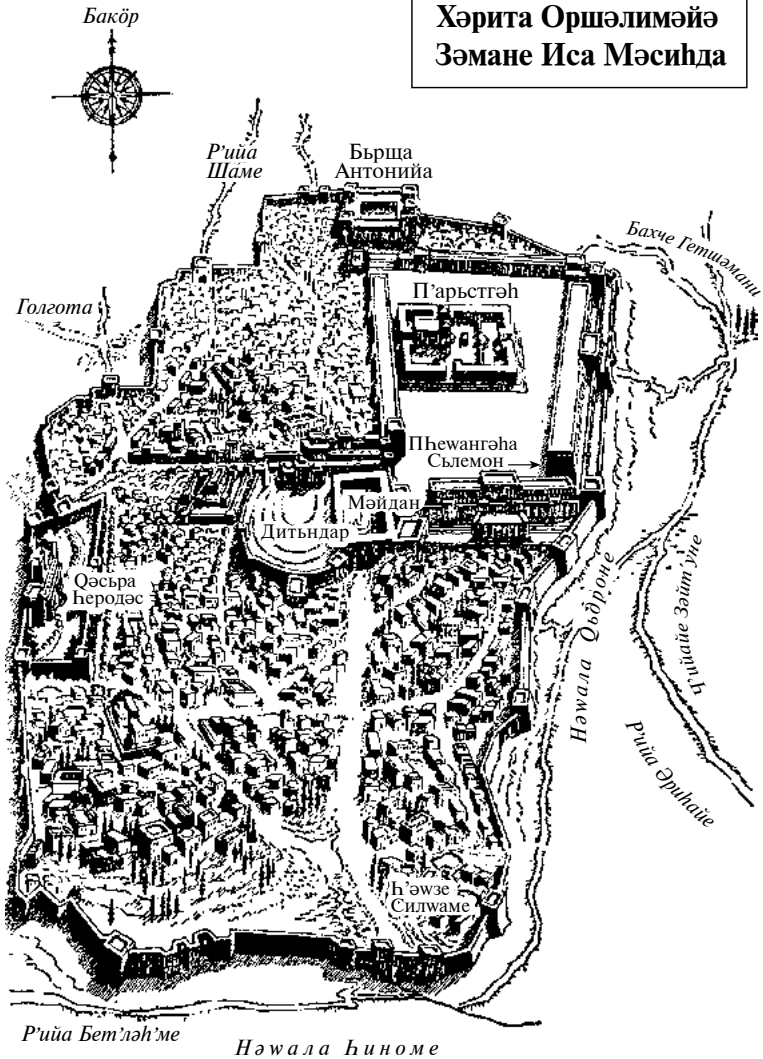

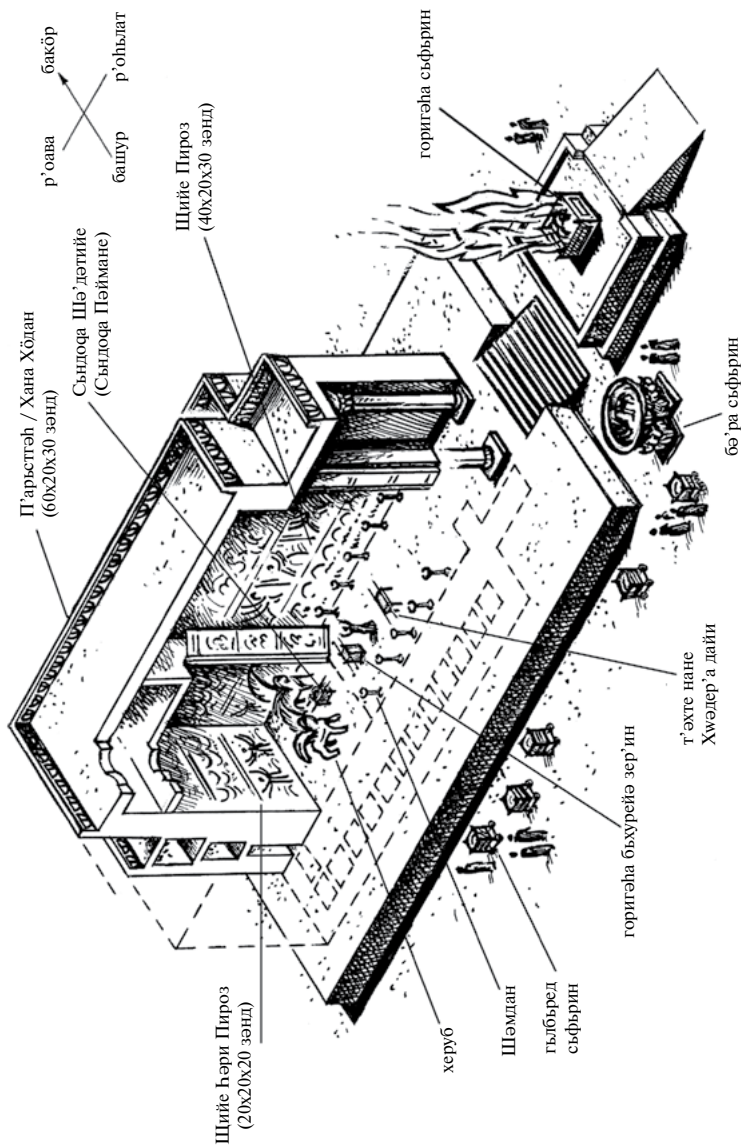
Вэлате Фьльстине зэмане Иса Мэсидһа

Хэрита Оршэлимэйэ
Зэмане Иса Мэсина

П'арыстгаһа кó Сылеман п'адша чекьр

К’ЪТЕБА ПИРОЗ

Библия на курдском курманджи языке
The Bible in the Kurdish Kurmanji language (*kmr*)

Институт перевода Библии
101000 Россия, Москва, Главпочтамт, а/я 360
www.ibt.org.ru; ibt_inform@ibt.org.ru

Подписано в печать 17.02.2025
Формат 60 × 90 1/16. Печать офсетная. Усл. печ. л. 124.
Тираж 2000 экз. Заказ №

Отпечатано в типографии «Принткорп»,
ул. Ф. Скорины, 40, Минск, Беларусь.
Свидетельство о государственной регистрации издателя, изготовителя,
распространителя печатной продукции
за № 2/75 от 19 марта 2014.